emploié au Bureau des Affaires Etrangers auprès la Deputation,

217

Bernigeroth del et fecit 1743.

NOWY DYKCYONARZ
TO IEST
MOWNIK
POLSKO-NIEMIECKO-
FRANCUSKI
Z PRZYDATKIEM
PRZYSŁOW POTOCZNYCH,
PRZESTROG GRAMATYCZNYCH, LEKARSKICH, MATEMATYCZNYCH, FORTYFIKACYYNYCH, ŻEGLASKICH, ŁOWCZYCH I INSZYM NAUKOM PRZYZWOITYCH WYRAZOW.

PRZEZ

MICHAŁA ABRAHAMA TROCA, WARSZAWIANINA.

W LIPSKU,

NAKŁADEM IANA FRYDERYKA GLEDYCZA.

NOUVEAU DICTIONNAIRE
POLONOIS, ALLEMAND
ET
FRANÇOIS.
ENRICHI DE PROVERBES LES PLUS USITEZ, DE REMARQUES DE GRAMMAIRE, DE TERMES DE MEDECINE, DE BOTANIQUE, DE MATEMATIQUE, DE FORTIFICATION, DE MARINE, DE CHASSE ET DES AUTRES ARTS.

PAR

MICHEL ABRAHAM TROTZ, VARSOVIEN.

LEIPZIG
CHEZ JEAN FREDERIC GLEDITSCH.
MDCCLXIV.

A SON ALTESSE SERENISSIME

MONSEIGNEUR

FREDERIC AUGUSTE

DUC DE SAXE, DE JULIERS, DE CLEVES ET DE BERGUE, D'ANGRIE ET DE WESTPHALIE, ARCHI-MARECHAL DU SAINT EMPIRE ET ELECTEUR, LANDGRAVE EN THURINGUE, MARGGRAVE DE MISNIE COMME AUSSI DE HAUTE ET BASSE-LUSACE, BURGGRAVE DE MAGDEBOURG, PRINCE DE HENNEBERG, COMTE DE LA MARC, DE RAVENSBERG, DE BARBI ET HANAU, SEIGNEUR DE RAVENSTEIN ETC. ETC.

MONSEIGNEUR

Les Personnes Sacrées à qui j'ai eû le bonheur de vouër la bibliotéque des Poëtes Polonois, ma traduction Polonoise du Telemaque, et le Prémier Tome de cet ouvrage, appartiennent de si près à VOTRE ALTESSE SERENISSIME qu'Elle ne désagréera pas la profonde vénération avec laquelle j'ose Lui en présenter le Troisiéme.

 Quel-

Quelque grande que ſoit cette liberté: plusieurs raiſons ſemblent la rendre excuſable. J'offre un foible encens en reconnoiſſance du bienfait que je reçois tous les ans par la grace de VOTRE ALTESSE SERENISSIME, ſans lequel ce Tome n'auroit jamais vû le jour. Pour le rendre plus utile au Public feu l'Evêque de Cracovie a eû la bonté de me communiquer de ſa propre main les termes uſitez aux mines en Pologne, ſon Frére l'Evéque de Kiiovie a eû celle de m'envoier des livres Polonois de ſa Bibliotéque; pour les termes de guerre, ils ſont tirez de la Fortification de Frédro que je fis imprimer ici ſelon la volonté du Prince Jablonowſki Palatin de Nowogrod.

Peut-étre ces foibles éfforts contribuëront quelque choſe à l'intelligence de la langue Polonoiſe,

noiſe, à laquelle VOTRE ALTESSE SERENISSIME daigne ſacrifier quelques heures de ſon prétieux tems, deſtinées aux ſciences vraiment dignes d'un Monarque et à l'imitation des hautes vertus de Ses Auguſtes Ancêtres.

L'image de Leurs éminentes qualitez, MONSEIGNEUR, ſe retrouve dans VOTRE Perſonne Sacrée, que la Saxe adore comme le plus beau préſent du Ciel et que la Pologne révére comme un digne rejetton de ſes incomparables Rois JEAN III, AUGUSTE II, AUGUSTE III. Elle ne perdra jamais pour eux les ſentimens de vénération et de reconnoiſſance, et elle chérira éternellement les auguſtes vertus et le Sang de ces grands Rois.

Ma plume étant trop foible, pour entreprendre un ſujet auſſi important, je me ren-

ferme dans les bornes d'un humble ſilence, et me bornerai dans ma vieilleſſe à faire les voeux les plus ardens pour la proſperité de toute la Maiſon Roiale et Electorale, et d'être jusqu'au tombeau avec le plus profond reſpect

MONSEIGNEUR,

DE VOTRE ALTESSE SERENISSIME

le très-humble, très-obéïſſant et très-fidèle
ſujet et Serviteur

MICHEL ABRAHAM TROTZ, VARSOVIEN.

Łaskawy Czytelniku

Niech ći dźiwno nie będźie, że Trzeći Tom tey pracy dopiero teraz do twoiey ſtawa przysługi. Rożne tak przećiągłey zwłoki ſą przyczyny, miedzy ktoremi oſobliwie i ta, że po wydaniu w Warſzawie Danieta, tamże edycya Polskiego Dykcyonarza naſtąpić miała. Co niezdolne moie przerwało uśiłowanie i ie przy inſzych zabawach do wytłumaczenia Telemaka i ſkładania Polſkiey i Niemieckiey Gramatyki nawroćiło. Wolałem tak trudną i znudną pracę zdolnieyſzemu uſtąpić pioru, zwłaſzcza że śię bibliopola z dalſzego nakładu ſzkody obawiał, kiedyby wſpomniony Polſki w Warſzawie ſtanął Dykcyonarz. Atoli gdy śię Miłośnicy Polſkiego ięzyka przez kilkanaśćie lat tego doczekać nie mogli dźieła, bibliopolę Lipſkiego uſtnie i liſtownie do dokończenia Dykcyonarza moiego zachęćili. Maſz w nim, Łaſkawy Czytelniku, trzech ięzykow wybory, i nietylko potoczney mowy słowa i przysłowia, ale też i rożnych nauk wyrazy. Dowiodą zazdrośćiwym niedowiarkom, że śię Polſka wymowa i w naygłębſze śmiele zapuśćić może nauk ſkrytośći. Z mowy bowiem poznać iakiey kto głowy, a z ięzyka iakich Narod w naukach poſtępkow.

Założywſzy ſobie za fundament pracy moiey *Theſaurum* nieporownanego *Knapiuſza Soc. Jeſ.* do ſkarbu tego wieloliczne z Autorow naſzych pozbierałem przydatki. Znaydźieſz w nim z rąk J. O. Xćia J. Mći Załuſkiego, świętey i ſłodkiey pamięći Biſkupa Krakowſkiego, otrzymane żupne i kruſzcowe wyrazy. Matematycznych, Filozowſkich i inſzych do wygody twoiey, przy winnym J.W.X. IMći Załuſkiemu Biſkupowi Kiiowſkiemu zażyway odwdźięku, że do pracy moiey, z niewygaſłey ſwoiey naukom miłośći, kśiąg z ſławney ſwoiey publiczney użyczył Biblioteki. Do woiennych nazwiſk *Axiomata Belli And. Maxim. Fredro Palat. Podol.* poſłużyły, ktorych rękopiſmo J. O. X. J. Mć Jabłonowſki Woiewoda Nowogrodski koſztem ſwoim z niepamięći wynurzywſzy ćieniow, pod moim dozorem z inſzemi dźiełami R. P. 1757. wydrukować rozkazał. Herbowne kleynoty z ćiekawey tegoż Xćia JMći Heraldyki i z Okolſkiego Herbarza, *Orbis Polonus*, nazwanego ſą wybrane.

Oprocz tych zdroiow czerpałem z rożnych Autorow Zakonu Jezuickiego, ktorego w naukach i w Polſkim ięzyku

zaſzczyty doſyć Swiatu i Oyczyźnie będąc znaiome żadnego nie potrzebuią zalecenia. Omiiam w iak wielkim poſzanowaniu u obcych uczonych *Solski*, *Kochański* i inśi Zakonu tego ſławni Oycowie, i tylko rozſądek o Knapiuſzu naſzym z sławnego Niemieckiego Autora przypiſuię. *)

Według obietnicy w Pierwſzym Tomie uczynioney miałem teraz Polſkich Autorow przyłączyć wyliczenie. Zbyteczne i niezdolneby było, gdy uczeni ludźie katalogu Publiczney Warſzawſkiey Biblioteki wyglądaią, ktory ich ćiekawemu zupełnie dogodźi żądaniu.

Zażyy, Łaſkawy Czytelniku, przytomnego z rożnego kwiećia wybranego zbioru do twoiey wygody oſobliwie w Francuſkim ięzyku, bowiem należytą francuſzczyzną tłumaczyć śię uśiłowałem, a nie uprzykrzonym opiſowaniem iako w Niemiecko-Francuſkich dotąd Dykcyonarzach. Co do Tomika Niemiecko-Polſkiego, w krotce z pod drukarſkiey wynidźie praſy i tak ſkrocony będźie, że śię przy tym Tomie pomieśćić może.

Nie żal mi kilkaletniey choć tak nieſkorzyſtney na moię ſtarość pracy, byle ći użyteczna była; bowiem ſzczegulnie w twoim pożytku moie zakładałem ſtaranie.

---

*) Gregorii CNAPII *Theſaurus Polono-Latino-Graecus.* Crac. 1747. Egregium Lexicon eſt. Et quamlibet Polonis maxime accommodatum videtur eſſe; tamen et iis qui Polonicae Linguae rudes ſunt, beneficio Tomi III. qui primi index eſt, utiliſſime poteſt ſervire. *vid. Ioh. Frid. Nolthenii Lexicon Latinae Linguae Antibarbarum Quadripartitum Lipſiae* 1754. *in* 8. *pag.* 1923.

Latinitatis Reſtitutores in Polonia ſunt:

CASIMIRVS IV. Jagellonis filius, *Caroli Canuti* Regis Suecorum, exemplo adductus, eadem latinitatis addiſcendae lege Polonos ſuos adſtrinxit.
Sebaſtianus *Acernus.*
Fabianus *Bircovius.*
Adamus *Burſi.*
Stanislaus *Carncovius.*
Ioh. *Clobutius.*
GREGORIVS CNAPIVS.
Nicol. *Dobrocieſcius.*
Iacobus *Gorſcius.*
Ioh. *Ianuſovius.*
Ioh. *Laſcius.*
Petrus *Lilia.*
Stanislaus *Orichovius*, Demoſthenes Roxolanus appellatus.
Stanislaus *Reſcius.*
Iohannes *Samoſcius.*
Mathias Caſimirus *Sarbievius*, Poëta Lyricus excellentiſſimus, alter Horatius.
Simon *Simonides.*
Ioh. Demetrius *Solicovius.*
Chriſtophorus *Varſevicius.*
Andr. Chryſ. *Zaluski.*
Ioh. Sarius *Zamoſcius.* ibid. pag. 1919.

WYKŁAD

WYKŁAD ZNAKOW I ABREWIACYY.

Erklärung der Zeichen und Verkürzungen.

EXPLICATIONS DES MARQUES ET DES ABREVIATIONS.

§ Przykłady, w ktorych śię używanie i excepcye wyrażaią. Exempel; in solchen werden der Gebrauch und die Exceptionen angeführet. Exemples où l'on trouvera l'usage et les exceptions.

prop. w sensie własnym. im eigentlichen Verstande. au propre.

fig. figurycznie, w sensie niewłasnym. verblümt, figürlich. figurément.

burl. w sensie żartobliwym. in Scherz-Reden. dans le stile burlesque.

v. vid. obacz. siehe. voiez.

conf. obacz *verbum*, z ktorego *substantivum* albo *adjectivum* pochodźi. Siehe das Verbum, von welchem das Substantivum oder Adjectivum hergeleitet wird. Conferez avec le verbe dont est dérivé le Substantif ou l'Adjectif.

Archit. Aritm. etc. Bauk. Rechenk. u. s. w. } są abrewiacye budowniczey, rachmistrskiey i inszych nauk, do ktorych wyraz należy. Sind Verkürzungen der Baukunst, Rechenkunst und andrer Wissenschaften, zu welchen das Kunst-Wort gehöret. Ce sont les abréviations de l'Architecture, de l'Aritmétique et d'autres sciences à qui apartient le terme.

obs. słowo stare, niezwyczayne. ein altes, ungewöhnliches Wort. un mot vieux et hors d'usage.

vulg. słowo podłe, karczemne. ein pöbelhaftes Wort. un terme populaire ou vulgaire.

* słowo podeyrzane albo rzatkiego używania, do takich utarte słowa przydawane bywaią. ein verdächtiges oder wenig gebräuchliches Wort; zu diesen weram öftern beßere beygesetzet. un terme suspect ou peu usité, auxquels on a ajouté pour l'ordinaire ceux qui sont bien plus en usage.

** słowo Poetyckie albo krasomowskie. ein poetischer oder oratorischer Ausdruck. une expression poëtique ou de la sublime prose.

m. f. n. masculinum, femininum, neutrum.

m. f. n. tylko do excepcyy przyłożono, ponieważ płeć imion własnych i nazywalnych, mężczyznom i białymgłowom przyzwoitych, łacno śię z sygnifikacyi w każdym ięzyku poznać może. Co zaś do inszych imion istotnych Polskich, kończące śię na konsonę albo *y* do męskiey, na *a*, *ć*, *ź* do niewieyskiey, a na *o*, *e*, *ę*, *um*, z literami obiecadłowemi do płći niesłużącey, to iest do trzećiey deklinacyi należą. Co i w Francuskim ięzyku przestrzegano, w ktorym tylko same excepcye na *e generis masculini* literą *m*, a excepcye *generis feminini* na konsonę śię kończące artykułem albo literą *f.* są znaczone; założywszy za regułę gieneralną, że francuskie imiona istotne płći męskiey na konsonę, a płći niewieyskiey na *e*, *é*, *ion* wychodzą. Die Exceptiones sind nur mit *m. f. n.* bezeichnet, indem das genus der nominum propriorum und appellativorum der Männer und Weiber in allen Sprachen, aus der Bedeutung

zu ersehen ist. Die andern Polnischen substantiva auf einen consonantem und y gehören zu den masculinis oder der ersten, die auf a, ć, ź zu den femininis oder der andern, und die auf e, ę, o, um, mit den Buchstaben des Alphabets zu den neutris oder der dritten Declination. Eben dieses hat man in der Französischen Sprache beobachtet, und nur die Exceptionen auf e masculini generis mit *m*, und die Exceptionen *feminini generis* auf einen consonantem mit *f.* oder dem Artikel angezeiget; indem man zur General-Regel annimmt, daß die französischen substantiva auf einen Consonantem und auf a, i, o, u, masculina; die auf e, é, ion aber feminina sind. Les exceptions seules sont marquées de *m. f. n.* parceque le genre des noms propres et apellatifs qui conviennent à l'homme ou à la femme se connoit aisément dans toutes les langues par sa signification; les autres substantifs Polonois finis par *y* ou une consonne apartiennent au genre masculin ou à la prémiére déclinaison, ceux en *a*, *ć*, *ź* au féminin ou à la seconde, et du neutre ou de la déclinaison troisiéme sont ceux qui se terminent en *e*, *ę*, *o*, *um*, avec les noms des lettres alphabetiques. On a observé la même règle à l'égard du genre des noms François, posant pour une règle générale que les substantifs finis en consonnes ou en *a*, *i*, *o*, *u* sont masculins, et ceux en *e*, *é*, *ion* feminins; nous n'avons donc marqué de cette abréviation ou d'un article que les exceptions masculines en *e*, et les feminines en consonne.

g. a. w Polskim ięzyku żywe imiona istotne płći męskiey maią *genitivum* na *a*, nieżywe na *u*, rzadko na *a*, przy ktorych się tylko ta abrewiacya znayduie; do tych zaś *genitivus* zupełnie iest położony, co się w deklinacyi swoiey skracaią albo odmieniaią. In der polnischen Sprache haben die lebendigen masculina den genitivum auf a, die leblosen auf u, selten auf a, welche diese Verkürzung *g. a.* andeutet. Zu denjenigen aber, die sich in ihrer Declination verkürzen oder verändern, hat man den genitivum gefüget. Dans la langue Polonoise les masculins animez terminent le génitif par *a*, les masculins inanimez par *u*, rarement par *a* qui sont seulement marqué avec l'abréviation *g. a.* On a ajouté le génitif entier à ceux qui se racourcissent ou se changent dans leur déclinaison.

m. inan. masculinum inanimatum albo nieżywe imię męskiey płći. ein lebloses masculinum. un masculin inanimé

N. g. D. A. V. I. L. Spadki Polskie. *Nominativus*, *genitivus*, *Dativus*, *Accusativus*, *Vocativus*, *Instrumentalis*, *Localis*. Sind die erwehnten Polnischen casus. Ce sont le cas Polonois: Nominatif, génitif, Datif, Acusatif, Vocatif, Instrumental, Local.

pr. g. D. A. I. L. Prepozycya, po ktorey następuie *genitivus*, *Dativus*, *Accusativus*, *Instrumentalis*, *Localis*. Präposition, so den *genitivum*, *Dativum*, *Accusativum*, *Instrumentalem*, *Localem* regiert. Préposition qui prend le génitif, le Datif, l'Accusatif, l'Instrumental, le Local.

pr. ins. praepositio inseparabilis albo prepozycya słowna, ktora się ze słowem łączy. Eine praepositio inseparabilis oder verbalis mit der man ein Zeitwort verbindet. Préposition inséparable ou verbale à qui l'on peut ajouter un verbe.

F. Futurum. ein Futurum. un Futur.

v. m. *verbum mixtum* albo słowo mieszane, ktore do czwartey koniugacyi należy. ein vermischtes Zeitwort, so zur vierten Conjugation gehöret. un verbe mixte qui apartient à la quatriéme Conjugaison.

v. imp. verbum impersonale. *un verbe impersonnel.*

collec. comm. Collectivum, Commune. *Rownym się insze terminy Gramatyczne skroczyły sposobem.* Collectivum, Commune; auf gleiche Art sind die übrigen grammaticalischen Kunst-Wörter verkürzet. collectif, commune. *on a abregé de la même maniére les autres termes de grammaire.*

Von

Von der Conjugation der Zeit-Wörter.

Folgender Unterricht erscheinet zum besten der Anfänger, er wird ihnen den Weg zu den Polnischen Conjugationen bahnen, welche bishero die Sprach-Lehrer wenig nach der Eigenschaft der Polnischen Sprache eingerichtet haben.

§ I. Die Conjugationen werden aus der ersten Person des Praesentis singularis und nicht aus dem Infinitivo erkannt. Da nun in solcher Person nur dreyerley Endigungen vorkommen, müßen auch eben so viel Conjugationes seyn, nemlich:

die I auf m.
die II auf ę.
die III auf ię mit einem vorstehenden vocali.
die IV ist für die verba mixta, so zugleich nach zwoen von erwehnten Conjugationen gehen.

§ II. Nächst diesen drey Conjugations-Endigungen muß man die Persons-Endigungen, die Weiser und das Praeteritum kennen.

a) die Persons-Endigungen sind, außer dem einzigen iestem im Praesenti, in allen Conjugationen einerley, nemlich:

Sing. im Praesenti *Plur.*
ich — *m, ę, ię nach einem vocali. wir — my.
du — sz ihr — ćie
er, sie — **a, i, y, e sie — ą.

* Sie sind die Conjugations-Endigungen.
** Sie sind die Weiser.

Sing. im Praeterito *Plur.*
ich — łem wir — liśmy.
du — łeś ihr — liśćie.
er, — *ł sie — li.

* ł ist das Zeichen des *Praeteriti.*

b) die Weiser weisen, wie die Conjugation gehet und sind

in der I Conjug. a.
in der II — i, y.
in der III — e.

c) das Praeteritum stellet der Buchstabe ł vor.

LES CONJUGAISONS DES VERBES.

Cet avertissement paroit à la faveur de ceux qui commencent d'aprendre le Polonois, pour leur fraier le chemin aux conjugaisons que les Grammairiens jusqu' ici ont traitées d'une manière peu convenable au genie de la langue Polonoise.

§ I. Les Conjugaisons se font connoître par la premiére personne du présent singulier et non pas par l'Infinitif. Ladite personne aiant trois diverses terminaisons, il s'en suit qu'il n'y a que trois Conjugaisons.

la I *en* m.
la II *en* ę
la III *en* ię *avec une précedente voïelle.*
la IV *contient les verbes mixtes qui suivent deux des conjugaisons mentionnées.*

§ II. Outre ces trois terminaisons des Conjugaisons, il faut savoir celles des personnes, la guide, et le préterit:

a) les terminaisons personnelles sont les mêmes dans toutes les conjugaisons, excepté l'unique *iestem* au présent; les voila:

Singulier au Présent *Plurier.*
je — *m, ę, ię après un voïelle. *nous* — my.
tu — sz *vous* — ćie.
il, elle — ** a, i, y, e. *ils, elles* — ą.

* *ces lettres sont les terminaisons des Conjugaisons.*
** *ces lettres sont les guides.*

Singulier au Préterit *Plurier.*
je — łem *nous* — liśmy.
tu — łeś *vous* — liśćie.
il, *ł *ils* — li.

* *cette* ł *est le signe du Préterit.*

b) les guides ou les caractéristiques sont des lettres qui guident dans les Conjugaisons; et qui se conservent dans les tems,

elles sont pour la Prémiére un *a.*
pour la Seconde un *i* ou *y.*
pour la Troisiéme un *e.*

c) le Préterit est la lettre *ł.*

§ III.

§ III. Die Verba Regularia gehen nach folgenden Conjugationen, die Irregularia aber müßen nach den Regeln der Formation conjugiret werden. § VI.

§ III. Les verbes réguliers suivent les Conjugaisons suivantes, pour les irréguliers il les faut conjuguer par les règles de la formation. *v.* § VI.

Die erste Conjugation auf m.

PREMIERE CONJUGAISON *en* m.

Praeſ. ſing. gram, graſz, gra. *plur.* gramy, graćie, graią.
Praet. ſing. grałem, grałeś, grał. *plur.* graliśmy, graliśćie, grali.
Fut. ſing. będę grał, będźieſz grał, będźie grał. *plur.* będźiemy grali, będźiećie grali, będą grali.
Imperat. ſing. gray, niech gra. *plur.* graymy, grayćie, niech graią.
Infinit. grać. *Partic.* graiący. ſpielender. qui jouë *Gerundium Praeſens* graiąc. ſpielend. jouant, en jouant *Gerundium Praeteritum* grawſzy. nachdem ich, du, er *etc.* geſpielet habe. après avoir joué, aiant joué. *Subſtantivum verbale.* granie. das Spielen. l'action de jouër. *Adjectivum verbale.* grany. geſpielt. joué. *Adverbium verbale.* grano. man hat geſpielet. on a joué.

Die andre Conjugation auf ę.

SECONDE CONJUGAISON *en* ę.

Praeſ. ſing. sławię, sławiſz, sławi. *plur.* sławiemy (sławimy) sławićie, sławią.
Praet. ſing. sławiłem, sławiłeś, sławił. *plur.* sławiliśmy, sławiliśćie, sławili.
Fut. ſing. będę sławił, będźieſz sławił, będźie sławił. *plur.* będźiemy sławili, będźiećie sławili, będą sławili.
Imp. ſing. sław, niech sławi. *plur.* sławmy, sławćie, niech sławią.
Inf. sławić. *Partic.* sławiący. *Ger. Praeſ.* sławiąc. *Ger. Praet.* sławiwſzy. *Subſ. verb.* sławienie. *Adj. verb.* sławiony. *Adv. verb.* sławiono.

Die dritte Conjugation auf ię mit einem vorſtehenden *vocali.*

TROISIEME CONJUGAISON *en* ię *avec une voielle précedente.*

Praeſ. ſing. iaśnieię, iaśnieieſz, iaśnieie. *plur.* iaśnieiemy, iaśnieiećie, iaśnieią.
Praet. ſing. iaśniałem, iaśniałeś, iaśniał. *plur.* iaśnieliśmy, iaśnieliśćie, iaśnieli.
[die *verba* auf uię habenował.] [*Les verbes en* uię *ont*ował.]
Fut. ſing. będę iaśniał, będźieſz iaśniał, będźie iaśniał. *plur.* będźiemy iaśnieli, będźiećie iaśnieli, będą iaśnieli.
Imper. ſing. iaśniey, niech iaśnieie. *plur.* iaśnieymy, iaśnieyćie, niech iaśnieią.
Infin. iaśnieć. *Partic.* iaśnieiący. *Ger. Praeſ.* iaśnieiąc. *Ger. Praet.* iaśniawſzy.
Subſt. verb. iaśnienie. *Adj. verb.* iaśniony. *Adv. verb.* iaśniono.

[Die *Verbalia* in dieſer Conjugation ſind meiſtens in den *Compoſitis* gebräuchlich.]

[*La plûpart des verbaux de cette conjugaiſon ne ſont uſitez que dans les compoſez.*]

Die vierte Conjugation.

QUATRIEME CONJUGAISON

1) Es giebt verba die eine lange Handlung, einen Fortgang, Dauer, und auch ſolche die eine kurze Handlung und Vollendung andeuten als słucham, ich höre lange, mit Fleiß. słyſzę ich höre eine kurze Zeit, ich höre etwas das nicht lange dauret.

1) Il y a des verbes qui aiant un ſens fréquentatif expriment une action de faire par quelque eſpace de tems, c'eſt à dire une action continuée ou repétée, il y en a d'autres qui marquent ſeulement une action courte ou achevée en peu de tems, comme *słucham,* j'écoute avec attention ou par quelque eſpace de tems, *słyſzę* j'entends, j'oi, j'entends des oreilles quelque choſe qui ne dure pas beaucoup.

Dieſe

Diese Anmerkung dienet zur Erklärung der vierten Conjugation, in welcher die verba, die wir mit Recht mixta oder vermischte nennen, nach zwoen Conjugationen gehen, um die lange und die kurze Handlung auszudrücken.

Cette remarque n'est qu'une explication de la quatriéme Conjugaison, dans laquelle les verbes, que nous apellons avec raison mixtes, se conjuguent sur deux conjugaisons pour exprimer la longue et la courte action.

2) ein verbum mixtum gehet in der langen Handlung nach seiner Conjugations-Endigung, in der kurzen aber formiret es sich aus seinem kurzen Futuro.

2) un verbe mixte se conjugue dans l'action longue sur la terminaison de sa conjugaison, mais dans la courte il se forme sur son court Futur.

3) ein verbum simplex wird zu einem mixto wenn man es mit einer Präposition componiret. Alsdenn machet es sein Praesens mit Vorsetzung der Präposition zum Futuro, und verwandelt sich im Praesenti in eine andere Endigung: als

3) un verbe simple devient mixte quand on le compose avec une préposition, alors la terminaison de son présent se change dans une autre et le Présent devient Futur, comme

Wygrawam. / Wygraię. } *Fut.* wygram. Wysławiam. *Fut.* wysławię.
Zaiaśniewam. *Fut.* zaiaśnieię. Posługuię. *Fut.* posłużę.

4) Wird aber ein verbum mixtum zum Composito, geschiehet diese Veränderung mit den Praesenti und Futuro nicht, als Wyrzucam gehet in beyden Handlungen wie Rzucam, das ist, es hat im Praesenti *Wyrzucam*, im Futuro *Wyrzucę*.

4) Ce changement du Présent et du Futur n'arrive point quand un verbe mixte devient composé; comme *wyrzucam* se conjugue sur le verbe mixte *rzucam* et a son court Futur *wyrzucę*.

5) Die verba auf uię die keine mixta sind, werden zu solchen nicht, wenn man sie gleich mit einer Präposition componieret. Alsdenn wird nur das Praesens zum Futuro und die Stelle des Praesentis vertrit das Praesens des verbi simplicis ohne praeposition, als *Praes.* pilnuię. *Fut.* upilnuię.

5) Les verbes en *uię* qui ne sont pas mixtes, ne le deviennent pas quoiqu'on les compose avec une préposition; alors le Présent se change seulement en Futur et le present du verbe simple se met sans préposition à la place du présent composé, comme *Pres.* pilnuię. *Fut.* upilnuię.

6) Viele verba composita machen zum Praesenti ein verbum das eine lange, und zum Futuro ein verbum das eine kurze Handlung andeutet, und formiret wie die andern mixta die lange Conjugation nach dem Praesenti, die kurze aber nach dem kurzen Futuro: als

6) Plusieurs composez se servent du Présent d'un verbe d'une longue, et du Futur d'un verbe d'une courte action, en formant comme les autres mixtes la longue conjugaison sur le Présent et la courte sur le court Futur comme

Pr. Przynoszę. *Fut.* przyniosę. *Pr.* przykładam. *Fut.* przyłożę. *Pr.* przychodzę. *Fut.* przyidę.

Eine weitläuftigere Lehre von den verbis mixtis gehöret in eine Grammatic, zu ihrem Muster wird nur das verbum Rzucam vorgeleget.

Une plus ample instruction pour les verbes mixtes étant plus conforme à la grammaire, nous en donnons seulement le verbe mixte *Rzucam* pour modèle.

Die lange Conjugation des verbi mixti *Rzucam.*

Wird nach seiner Endigung, das ist nach der ersten Conjugation conjugirt, ausgenommen daß das *Gerundium Praeteritum*, welches eine kurze Handlug andeutet, nicht kann gebrauchet werden.

LA LONGUE CONJUGAISON du verbe mixte *Rzucam.*

Il se conjugue sur sa terminaison c'est à dire sur la prémiére Conjugaison, excepté le Gérondif préterit dont on ne se peut servir à cause qu'il exprime une courte action.

Die

Die kurze Conjugation des verbi mixti *Rzucam*.

Das *Praesens* ist wie vorhero, oft wird an statt des *Praesentis* das kurze *Futurum* gebraucht.

LA COURTE CONJUGAISON du verbe mixte *Rzucam*.

Le Présent est le même qui étoit auparavant; au lieu duquel on se sert souvent du court Futur.

Praet. sing. rzuciłem, rzuciłeś, rzucił. *plur.* rzuciliśmy, rzuciliście, rzucili.
Fut. sing. rzucę, rzucisz, rzuci. *plur.* rzucemy, rzucicie, rzucą.
Imper. sing. rzuć, niech rzuci. *plur.* rzućmy, rzućcie, niech rzucą.
Inf. rzucić.

Partic. } *Ger. Pres.* } Diese haben den Sinn einer ungeendeten Handlung, folglich können sie nicht in der kurzen Conjugation gebrauchet werden.

Le Participe et le Gérondif présent, aiant le sens d'une action qui n'est pas encore achevée, ne peuvent entrer dans la courte Conjugaison qui marque une action achevée ou de peu de durée.

Subst. verb. rzucenie, ein Wurf; rzucanie heißet das Werfen. un jet, *rzucanie* signifie l'action de jetter. *Adj. verb.* rzucony. *Adv. verb.* rzucono.

§ V. General-Regeln zu den Conjugationen.

§ V. REGLES GENERALES POUR LES CONJUGAISONS.

1) Das Praeteritum richtet sich nach dem genere und numero des Nominativi, und ist wie ein adjectivum indeclinabile anzusehen, indem *ł* das lebendige und leblose masculinum, *ła* das femininum, und *ło* das neutrum ausdrücket, als

1) Le Préterit ressemble à un adjectif indeclinable à cause qu'il s'acorde avec le genre et le nombre du nominatif; l'*ł* exprime un masculin animé et inanimé, *ła* un feminin, *ło* un neutre, comme

Sing. m. grałem,	*f.* grałam,	*n.* grałom.	*plur.*	*graliśmy,	*m. f. n.* grałyśmy.
grałeś,	grałaś,	grałoś.		graliście,	grałyście.
grał,	grała,	grało.		grali,	grały.

* wenn man von Manns-Personen redet. * *en parlant des hommes.*

2) Die erste und andere Persons-Endigungen des Praeteriti werden oft abgenommen und an das erste Wort des Satzes gefüget, als

2) On transporte souvent les terminaisons de la prémiére et de la seconde personne du préterit après le prémier mot du propos, comme

Sing. kiedym wczoray grał.	*plur.* kiedyśmy wczoray grali.
kiedyś był	kiedyście byli.
bowiemem pisał	bowiemiśmy pisali.

3) Das Plusquam Perfectum setzet zum Praeterito das Praeteritum des verbi iestem im gehörigen genere und numero.

3) Le Plusque-Parfait se fait en postposant au préterit celui du verbe *iestem* au genre et nombre requis.

Sing. m. grałem był.	*f.* grałam była.	grałom było.	*Pl.* * graliśmy byli.	*m. f. n.* grałyśmy były
grałeś ---	grałaś ---	grałoś ---	graliście ---	grałyście ---
grał ---	grała ---	grało ---	grali ---	grały ---

* nemlich von Manns-Personen. * *en parlant des hommes.*

4) Eben dieses ist beym Futuro zu beobachten.

4) La même règle s'observe en égard au Futur.

Sing. będę grał, będę grała, będę grało. *plur.* będziemy grali *etc.*

Das Futurum wird auch mit dem Infinitivo gemacht, welchen man dem Futuro *będę* öfter vor- als nachsetzet, ohne auf das Genus und den Numerum zu sehen. Statt będę grał, będę grała, będziemy grali, *etc.* saget man grać będę oder będę grać, będziemy grać.

On fait aussi le Futur avec l'Infinitif sans aucun égard au genre et au nombre, en le préposant le plus souvent au Futur *będę*. On dit *grać będę* ou *będę grać*, *będziemy grać*, au lieu de *będę grał*, *będę grała*, *będziemy grali*.

5) Vom Conjunctivo siehe im Wörter-Buch die Anmerkung zu der Partikel By.

5) Touchant le Subjonctif voiez dans le Dictionnaire la remarque sur la Particule *By*.

6) Die Negation setze vor dem verbo, als nie grał, nie będę grał; statt nie będę grać saget man auch grać nie będę.

6) On met la négation *nie* devant le verbe, comme *nie grał*, *nie będę grał*; cependant on dit aussi *grać nie będę*, pour *nie będę grać*.

7) Die

7) Die Interrogation a stehet vor dem verbo oder dem ersten Worte des Satzes, li, że oder ż nach einem vocali, werden aber an solche gefüget.

7) L'interrogation *a* précede le verbe ou le prémier mot du propos, mais l'on y atache, les interrogations *li*, *że*, ou *ż* après une voïelle.

a był tam? a kazał krol? maszli to? mamli (mamże) iść? całyż to chleb?

§ VI. Die Irregularia machen in allen Sprachen große Schwürigkeit, in der Polnischen aber finden sich sehr wenige, wenn man sie formiret. Die Persons-Endigungen sind einerley, man darf nur die Endigung des verbi, den Weiser und das Praeteritum merken, und die übrigen tempora auf folgende Art formiren.

§ VI. Les verbes irréguliers font dans toutes les langues une grande dificulté, mais dans le Polonois il y en a peu, quand on les forme. Les terminaisons personnelles étant égales il ne reste qu'à marquer la terminaison du verbe, la guide et le Préterit pour former les autres tems par le moïen des règles qui suivent.

I. Aus der Conjugations-Endigung und dem Weiser entstehen:

I. *De la terminaison de conjugaison et de la guide dérivent:*

1. die dritte Person des Praesentis pluralis, wenn man das m in ią, das ę aber in ą verwandelt.

1) la troisiéme personne du présent au plurier, en changeant l'*m* en *ią* et l'*ę* en *ą*:

gram-graią, sławię-sławią, mogę-mogą, drę-drą.

2) Das Praeteritum füget sein Zeichen ł zum Weiser a, i, y: gra-grał, sławi-sławił, uczy-uczył, und verwandelt *eie* in *ał*: iaśnieie-iaśniał, *uie* aber in ował: pilnuie-pilnował.

2) Le Préterit ajoute son signe *ł* aux guides *a*, *i*, *y*: gra-grał, sławi-sławił, uczy-uczył, et change *eie* en *ał*: iaśnieie-iaśniał, mais *uie* en *ował*: pilnuie-pilnował.

Die verba aber so vor dem ę ein d, oder g, s, t, z haben, verwandeln das ę in ł.

Les verbes qui ont un *d*, *g*, *s*, *t*, *z* devant l'*ę*, changent cette *ę* en *ł*.

wiodę-wiodł, mogę-mogł, pasę-pasł, miotę-miotł, gryzę-gryzł.

3) Der Imperativus setzet zum Weiser a ein y: gra-gray;
i und ie nach einem vocali werden in y verwandelt.

3) l'Impératif se fait de la guide *a* en ajoutant un *y*: gra-gray.
l'*i* et l'*ie* se changent en *y*.

iaśnieie-iaśniey, daie-day, czuie-czuy, żyie-żyy, tai-tay, doi-doy.

i, y / e, ie nach einem Consonanten werden abgenommen.

i, y / e, ie après une consonne se retranchent.

sławi-sław, groźi-groź, prośi-proś, uczy-ucz.
bierze-bierz, słynie-słyń, idźie-idź.

Aber nach etlichen Consonanten, die alleine nicht könnten ausgesprochen werden, kommt zum i ein y, das ie verwandle in iy, und e in yy.

Mais après plusieurs consonnes, qu'on ne sauroit prononcer seules, on ajoute à l'*i* un *y*, *ie* se change en *iy*, et l'*e* en *yy*.

brzmi-brzmiy, łaknie-łakniy, rwie-rwiy, drze-drzyy.

irregularia sind: / *les irréguliers sont:*

będźie-bądź, chce-chćiey, ie-iedz, ma-miey, przędźie-prządź, śmie-śmiey, umie-umiey, wezmie-weź, weźmiy.

4) Das Participium setzet zur dritten Person des pluralis die Sylbe cy, graią-graiący, und

4) Le Participe ajoute à la troisiéme personne du Plurier la silabe *cy*, *graią-graiący*; mais

5) das Gerundium Praesens ein c, graią-graiąc.

5) le Gérondif présent un *c*, *graią-graiąc*.

II. aus dem Praeterito werden gefolgert

II Du Préterit viennent:

1) Das Futurum, wenn man der dritten Person das Futurum des verbi iestem vorsetzet. grał-będę grał.

1) Le Futur en préposant à la troisiéme personne le Futur du verbe *iestem*. *grał-będę grał.*

2) Der

2) Der Infinitivus wird aus der dritten Person des Plur. mit Verwandlung des li in ć, des ęli aber in ąć.

2) L'Infinitif se fait de la troisiéme personne au plurier en changeant le *li* en *ć*, et l'*ęli* en *ąć*.

grali - grać, płynęli - płynąć.

gli, kli } verwandeln sich in c. / gli, kli } se changent en *c*.

mogli - moc, strzegli - strzec, tłukli - tluc, piekli - piec.

dli, tli } in ść. / dli, tli } en *ść*.

padli - paść, kradli - kraść, pletli - pleść.

arli wird zum rzeć. / *arli* fait *rzeć*.

darli - drzeć, warli - wrzeć, marli - mrzeć.

3) Das Gerundium Praeteritum verwandelt das ł in wszy, grał - grawszy, mit einem vorstehenden Consonanten aber in szy, selten in łszy. mogł - mogszy, mogłszy; szedł - szedszy, szedłszy.

3) Le Gérondif Pretérit change l'*ł* en *wszy*, *grał - grawszy*; mais quand une consonne précede en *szy*, ou rarement en *łszy*. mogł - mogszy, mogłszy, szedł - szedszy, szedłszy.

4) Das Substantivum verbale, das Adjectivum verbale, das Adverbium verbale, } diese drey verbalia sind sehr nöthig zu wissen; sie entstehen aus dem Praeterito *ł*. Folgende Tabelle stellet die unterschiedlichen Formationen vor, die der Buchstabe verursachet, so diesem ł vorgehet.

4) *le Substantif verbal*, *l'Adjectif verbal*, *l'Adverbe verbal*. } Ces trois verbaux sont fort nécessaires à savoir, ils se forment sur le Préterit *ł*. La liste suivante répréſente la diversité des formations causées par la lettre qui précede cette *ł*.

ał --	*anie*,	*any*,	*ano*.	grał --	granie,	grany,	grano.
ął --	*ęcie*,	*ęty*,	*ęto*.	dął --	dęcie,	dęty,	dęto.
				wziął --	wzięcie,	wzięty,	wzięto.
knął --	*knięcie*,	*knięty*,	*knięto*.	zamknął --	zamknięcie,	zamknięty,	zamknięto.
nął --	*nienie*,	*niony*,	*niono*.	pragnął --	pragnienie,	pragniony,	pragniono.
dł --	*dźienie*,	*dźiony*,	*dźiono*.	kładł --	kładźienie,	kładźiony,	kładźiono.
			excip.	padł --	padnienie,	padniony,	padniono.
odł --	*iedźienie*,	*iedźiony*,	*iedźiono*.	wiodł --	wiedźienie,	wiedźiony,	wiedźiono.
gł --	*żenie*,	*żony*,	*żono*.	strzegł --	strzeżenie,	strzeżony,	strzeżono.
iał, ił } --	*ienie*,	*iony*,	*iono*.	iaśniał --	iaśnienie,	iaśniony,	iaśniono.
				sławił --	sławienie,	sławiony,	sławiono.
iał in einsylbigten Präteritis.				iał *dans les préterits monosilabes*.			
	ianie,	*iany*,	*iano*	wiał --	wianie,	wiany,	wiano.
ił in einsylbigten Präteritis.				ił *dans les Préterits monosilabes*.			
	icie,	*ity*,	*ito*.	bił --	bićie,	bity,	bito
ćił, *śił*, *żił* in denen *verbis* die sich auf czę, szę, żę, dzę endigen.				ćił, śił, żił *dans les verbes terminez en* czę, szę, że, dzę.			
	enie,	*ony*,	*ono*.				
				czczę, czćił --	czczenie,	czczony,	czczono
				proszę, prośił --	proszenie,	proszony,	proszono
				grożę, grożił --	grożenie,	grożony,	grożono
				prowadzę, prowadźił --	prowadzenie,	prowadzony,	prowadzono
kł --	*czenie*,	*czony*,	*czono*.	piekł --	pieczenie,	pieczony,	pieczono
oł --	*oćie*,	*oty*,	*oto*.	kłoł --	kłoćie,	kłoty,	kłoto
ioł --	*ęćie*,	*ęty*,	*ęto*.	ćioł --	ćięćie,	ćięty,	ćięto
rł --	*rćie*,	*rty*,	*rto*.	darł --	darćie,	darty,	darto
sł --	*śienie*,	*śiony*,	*śiono*.	pasł --	paśienie,	paśiony,	paśiono
uł --	*ućie*,	*uty*,	*uto*.	czuł --	czućie,	czuty,	czuto
ył --	*enie*,	*ony*,	*ono*.	uczył --	uczenie,	uczony,	uczono.
ył in einsylbigten Präteritis.				ył *dans les préterits monosilabes*.			
	yćie,	*yty*,	*yto*.	szył --	szyćie,	szyty,	szyto
zł --	*źienie*,	*źiony*,	*źiono*.	gryzł --	gryźienie,	gryźiony,	gryźiono.

A, *adv. & interj.* 1) und; wenn der Teutsche dieses Fügwort statt aber setzet. &; *quand le François prend cett: conjonction pour* mais. § piszę a ty wrzeszczysz.

2) zum Anfang eines Satzes ist dieses *a* ein Frag-Zeichen. *au commencement d'un propos cet* a *sert à interroger.* § a nie tak to iest? a byłeś tam? a prawdaż to?

3) und, aber. &, mais. § a boi się ciebie; a o tym dosyć; a co tam.

4) Ach! o! ah! o! § a zły człowiecze; a takaż to twoia poprawa; a to piękna; a to mi się podoba.

a coż czynić. aber was soll man machen. mais qu' y faire.

a kiedyby. wenn man doch; es wäre gut zu. il seroit bon de —. § a kiedyby milczeć; a kiedyby statkować.

5) immer, beständig, fort, und; wenn das *verbum* wiederholet wird. sans cesse, toujours, sans discontinuation, *quand cette particule est suivie du même verbe.* § pisze a pisze; łaie a łaie.

6) es bleibet; es ist; eins ist so gut als das andre. -- est --; -- reste --; l'un vaut l'autre. § drewno a drewno; złodźiey a złodźiey.

7) und, zwar, ja; zwischen zwey wiederholten Worten. &, & même, outre cela; *entre deux mots répétez.* § miłość a miłość stateczna; krol a krol łaskawy; wszystkie a wszystkie szczęście nasze w Boskiey zawisło woli.

8) Wenn man --- so. quand on doit -- il faut; doit -- on --; faut - il —. § a grać to grać; a pisać to pisać.

9) was, wie; bey einer Gemüths-Bewegung. quoi, comment; *avec un mouvement d'ame.* § a mam się tobie łotrze sprawować.

10) zu, bey Zahlen. à, *devant un nombre.* dźieśięć a dźieśięć (po dźieśięćiu) dźiewięć a dźiewięć (po dźiewięćiu).

Abecedaryusz. ein Abc-Schüler. un abécédaire.

Abelek, *g. a.* gegerbtes Kalb-Fell. de veau; cuir de veau; velin.

Abo, Abowiem, *vid.* Albo, Albowiem.

Abrewiacya. Wort-Verkürtzung im Schreiben. abréviation. § abrewiacyami pisać.

Abrys. Abriß. plan, dessein.

Abszach. Schlappe, kleiner Vortheil über seinen Feind. échec; choq; petit avantage sur son enemi. § z tey strony Turczynowi abszach dano.

Abszyt. Abschied eines Soldaten. le congé qu'on donne à un soldat.

Aby, *conj. conf.* By. 1) daß, damit. 2) mit einem *Inf.* daß man --- möchte: 1) que; afinque; de crainte que. 2) *avec un Infinitif*; qu'on. § 1) pisałem, aby nie przyiechał. 2) prośi, aby mu dać.

aby raz. wenigstens einmahl. au moins une fois.

aby troche. wenigstens etwas. au moins un peu.

aby grosz; aby talar. wenigstens einen Groschen, Thaler. au moins un gros, un écu.

Ach, *interj.* ach! o! § ach gdyby przeszłe rzeczy mogły się wroćić!

ach nie mogę iuż! ach ich kan nicht weiter! helas je n'en puis plus!

ach coż tedy! ach was ist es denn! helas qu'est ce donc!

Achat, Achatek, *g. a. vid.* Agat.

Achtel, *g. achtela.* 1) Achtel, Fäßchen. 2) Achtel-Zentner. 1) la huitiéme partie d'un tonneau. 2) la huitiéme partie d'un quintal.

***Acz, *aczkowiek**, *conj.* obgleich. quoique; bienque. § aczkolwiek (chociaż) ryb dosyć iest, nie tanie iednak.

Adamaszek. Damast. damas, sorte d'étofe.

Adamaszkowy. Damasten. de damas.

Adjutant; Adjutant. aide de camp. § adjutant skrzydłowy.

Adjutant Regimentowy. Regiments-Adjutant. aide-major.

Administrator. Administrator. administrateur.

Administratorka. Administratorin. administratrice.

Administratorski. Administratorisch. d'Administrateur.

Administracya. Administration. administration.

Administruię. administriren. administrer.

Adwent. Advent. Avent.

Adwentowy. Advents-. d'Avent.

Adźiamski kobierzec. Art Persischer Teppiche. sorte de tapis de Perse.

Aerya, pora. Lufft, Witterung. tems; la saison, § aerya zimma, ciepła, wilgotna.

Afekt. 1) Leidenschafft, Affect. 2) Liebe. 3) Lust, Neigung. 4) Gewogenheit, Zärtlichkeit. 1) passion, agitation. 2) passion, amour. 3) passion, panchant, pante, inclination. 4) passion, tendresse, afection, atachement. § 1) znam afekt (namiętność) iego; dobrze afekta wzrusza; afekta gniewu i miłości są naysroższe; afekta go dźielą. 2) ogień i afekt nigdy się ukryć nie mogą; afektem się na nią ogl da;

afekt śię w iey fercu nieći. 3) ma afekt (fkłonnośc) do łowow. 4) pełen ku mnie afektu; dowod to mego ku niemu afektu.
Afektowny. zärtlich. paſſionné, tendre, afectionné.
Afektuię. affectiren. afecter.
Afektowany. affectirt. afecté, trop recherché.
Afektowanie. das affectiren. afectation.
Aftentyk. Urſchrifft. original; autographe, *m.*
Aftentyczny. urſchrifftlich. autentique, qui fait preuve.
Agat. } Agat- oder Gagat-Stein.
Agatek, *g. a.* } agate une pierre prétieuſe.
Agaryk, (*agaricum*) Lerchen-Schwamm. Agaric.
Agażant. Agaſante; Weiber-Manſchette. engageante.
Agitowany. geführt, unterſucht. agité, débatu. § agitowana ſprawa w ſądach.
Agituię ſprawę. einen Rechts-Handel führen. agir; agiter une afaire, une cauſe.
Agnuſek, *g. a.* ein Agnus Dei, geweihetes Wachs. Agnus, petit morceau de cire benite.
Agreſt. 1) Stachelbeeren. 2) Stachelbeer-Strauch. 3) unreife Wein-Traube. 1) gadelle. 2) gadelier. 3) lambruche; grape de verjus.
Agreſtowy, *adj.* Stachelbeeren-. de gadelle. § krzak agreſtowy.
agreſtowy ſok. Agreſt; herber Weintrauben-Safft. du verjus.
Aienda. Kirchen-Agende. Rituel.
Akademia, wyſoka ſzkoła. Univerſität; hohe Schule. Univerſité.
Akademicznie, *adv.* nach Academiſchem Gebrauch. académiquement.
Akademiczny, Akademicki. Academiſch. académique.
Akademikuię. auf einer Academie ſtudieren, ſich aufhalten. étudier, demeurer dans une Univerſité.
Akcent, w wymowie, natężanie. Thon-Zeichen in der Ausſprache. accent.
Akcentyſta. ein Spaß-Vogel. un drole; railleur.
Akcya, ſprawa ſądowa. gerichtliche Sache. procédure; action; procès. § mam akcyą przećiwko niemu; akcyą komu intentować.
*Akolita, Akolit. ein Acolit. un Acolite.
Akomoduię śię komu. ſich einem bequemen. s'acommoder à q.
Akord, Kriegsw. Accord, Vergleich. *guerre:* acord, capitulation. § przez akord miaſto doſtał.
Akſamit. Sammt. du velours.
akſamit ſzalony. Pliſch, Pliſch-Sammet. peluche; tripe de velours.
Akſamitowy. ſammtner. de velours.
Akſamitka dźiećinna. Fallhut der Kinder. bourrelet d'enfant.
Akt, 1) Verlauf einer Sache. 2) Auftritt in einem Luſt-Spiel. 3) Begängniß. 4) That, Werck. 1) détail, cours d'un fait, d'une afaire. 2) un Acte de comédie ou de tragédie. 3) ſolemnité, célébration; 4) un acte, fait, action. 1) Akt ſprawy. 2) komedya na trzy akty rozdźielona. 3) odprawił śię tu akt zaręczyn Xćia IMći. 4) akt to okrutny; akt rozumu.
akta; dźieiow księgi. Jahr-Bücher, Geſchichts-Bücher. les Annales.
akta, księgi publiczne. Gerichtliche Acten. les actes, *m*; actes judiciares; les piéces de procès.
Aktor. 1) der Kläger in Gerichten. 2) Perſon in der Comödie. 1) *droit:* demandeur. 2) acteur dans une comédie.
Aktorſtwo, powodztwo. des Klägers Partey. la partie qui demande quelque choſe en Juſtice.
Aktykuię co. in die Acten bringen. mettre dans le procès.
Akwawita, gorzałka. Brandwein. l'eau de vie.
Alabart. Hellebarte. halebarde.
Alabartnik. Hellebartierer. halebardier.
Alabaſter, Albaſter. albatre, *m.*
Alabaſtrowy. Albaſtern. d'albatre.
Alakant. Alicanten-Wein. du vin d'Alicante; Alicante.
Alambik. } Deſtillir-Blaſe, Kolbe. veſ-
Alembik. } ſie, alembic. § alembik poiedynkowy, proſty; alembik podwoyny; alembik paraiący, z ktorego tylko para miaſto wodki wychodźi.
Alatern drzewko, (*alaternus*) Alatern-Bäumchen. alaterne, *m.*
Alba kapłańſka. Chor-Hemd. aube; robe de lin que le Prêtre met lorsqu'il doit dire la Meſſe.
Albo, abo, *conj.* 1) oder, entweder. 2) aber? wenn man fraget. 1) ou, ou bien, ſoit. 2) *cette particule ſert à interroger*; eſt-ce que? mais? § 1) albo tak, albo owak; albo ia albo ty; albo to albo owo. 2) albo to nie boli? albo żart taka utrata? alboć nie kazał? alboć nie woła.
Albowiem, Abowiem, *conj.* denn, dannenhero. c'eſt pourquoi, car.
Alchymia. Alchymie. Alchimie.
Alchymik, Alchymiſta. Alchymiſt. un alchimiſte.

Ale, lecz, *conj.* 1) aber. 2) ja, ja doch, wahrlich. 1) mais; 2) oüi, oüida, vraiment. § 1) miał sługę ale leniwego; nic nie iest bez ale. *prov.* 2) aleś pilny, gdy ieść.
ale iednak, ale przećię, ale wżdy. aber doch. mais néanmoins; mais pourtant.
Alea. Garten-Gang, Lust-Gang, Allee. allée. § alea ćienista.
Alegacya. 1) Anführung, Citation in Büchern. 2) eine Replic in Gerichten. 1) citation, alégation. 2) *droit:* les repliques.
Aleguię. anführen, allegiren. aléguer, citer, aporter q. ch. pour preuve. § alegował tym autorem; alegował Pismo Swięte.
Alembik, *vid.* Alambik.
Algier. die Stadt Algier in Africa. Alger une ville en Afrique.
Algierski. } Algierisch. Algérien.
Algiertański. }
Algiertańczyk. Algierer. un Algérien.
Ali, alić, aliśći, *adv.* siehe da. mais, voilà. § alić widźi że sarna w śieći.
Alians, Aliansa, Aliansya. Bündniß, Alliance. aliance, ligue. § śćisłym aliansem złączony; iest w aliansyi; wprafzać śię w aliansę.
Aliant. Bundsgenoß. un alié; un conféderé.
Alkant, *vid.* Alakant.
Alkierz, *g. a.* Kammer bey einem Zimmer. alcove, chambrette.
alkierz wypuszczony. Ercker. faillie, avance; cabinet qui s'avance hors du bâtiment.
alkierz wypuszczony nienakryty. Trompeter-Gang. balcon, galérie.
* Almarya, szafa. Schrancken, Schaf. armoire.
Aloa, Aloe, Alona. Aloe, Gewächs und Safft. Aloé, *m.* la plante & le suc.
aloe drzewko, (agallochum) Paradies-Holtz, Kreutz-Holtz. calembac; bois de Paradis; l'agalocum; bois de perroquet; bois d'aloé.
Alpeyski. Alpisch. d'Alpes.
Alpeyskie gory, } die Alpen. les Al-
Alpy, *plur.* } pes.
Alszbanćik. Hals-Bändchen der Weiber. petit ruban que les femmes portent au cou.
Alszbant, Hals-Band der Weiber. colier, ruban.
Alsztuch. Halstuch. cravate.
Alt w muzyce. der Alt, die Alt-Stimme. la haute-contre.
Altana. Altan, unbedeckter Platz auf einem Dache. toit plat fait en plate-forme; gallerie sur un toit.
Altanka. Lust-Haus im Garten. cabinet, maisonnete dans un jardin.
Altarya. Stifftung zu einem Altar. Chapelenie; revenu fondé pour l'entretien d'un autel.
Altarysta. der diese Stifftung geniesset. Chapelain, qui a une chapelenie.
Altembas. reicher Zeug mit gekräuseltem Golde. drap d'or frisé.
Altnista. Altiste. le haute-contre; celui qui chante la haute-contre.
Amaluię, szmelcuię. emalliren. émailler.
Amaliowany. emalliret. émaillé.
* Amarykuię, utyskuię. klagen. se plaindre.
Amarant, szarłat kwiatek. Amaranten-Blume. amarante, passevelours.
Amarantowy. Amaranten-. d'Amarante. § kolor amarantowy.
Amazonka. Amazonin. Amazone.
Ambit, chodzenie nakryte. Bogen-Laube; bedeckter Gang, so mit Seulen umgeben ist. un peristile; hale; bâtiment environné de colonnes.
Ambona. die Kantzel. la chaire.
Ambra. Ambra. l'ambre gris. § doćiec nie mogą z czego śię ambra rodźi.
Amelika, Amelka, ładownica. kleine Pulver-Flasche, Pulver-Horn. petite flasque ou étuit à mettre de la poudre.
Amen, niech śię stanie. in der Bibel: Amen; es geschehe also. *dans l'Ecriture Sainte:* Amen; ainsi soit-il.
Ametyst. Ametist. un ametiste.
Ametystowy. Ametisten- d'ametiste.
Aminek, kmin biały, *(ammium)* Ammey-Saamen, Ammi, weisser Kümmel. ammi, graine semblable au cumin.
Aminek Polski, kmin Polski, (ammioselinum, ammium adulterinum) eine Art von Ammey. espèce d'ammi.
Amirał. 1) Admiral. 2) Admiral-Schiff. 1) Amiral, le chef des armées navales. 2) l'amiral, le prémier vaisseau d'une flote.
Amoniak sok. Ammonien, ein Gummi. gomme ammoniaque.
Amoniakowe drzewko, *(agasyllis)* Ammoniac-Strauch. petit arbre de qui sort la gomme ammoniaque.
Ampułka, naleweczka do kielicha przy Mszy. Fläschchen zum Eingiessen bey der Messe. burette; petit vase au sacrifice de la Messe.
ampułka S. Remigiusza. das Oel-Glas zu Reims. ampoule; la sainte ampoule.
Amunicya. Kriegs-Munition. munition de guerre.
Ana medykow; po. Heilk. ana, zu. *Méd.* ana.

Anatomia, nauka rozbierania zwierząt po członkach. Anatomie, Zergliederungs-Kunst. anatomie.
Anatomicznie, *adv.* nach anatomischer Art. anatomiquement.
Anatomiczny. anatomisch. anatomique.
Anatomik. ein Anatomicus. un Anatomiste.
Anatomizuie. anatomiren. faire l'anatomie d'un corps; anatomiser.
Anaty. die Annaten, so die Bischöffe nach Rom zahlen. les anates; c'est un droit que les Evêques paient au Pape. § W rok po expedycyi *Sacræ* Biskup ma płacić anaty.
Androt. Knapkuchen, Hippel. êchaudé, du croquet; sorte de patisserie.
Andrzey, Jędrzey. Andreas. André.
Angielska ziemia. (*Anglia*) Engelland. Angleterre.
Angielski. } Engeländisch. Angleterre.
Anglicki. }
Angielski, *vid.* Anielski.
Angielczyk, Angliczyk, Anglik. ein Engeländer. un Anglois.
Angliczki, *plur.* Fuß-Angeln. chausse-trappes.
Angul, kąt, węgieł. Meßk. Winckel. *Géom.* un angle.
Ani, ni, *conj.* weder, noch. ni.
ani ten ani tamten. weder dieser noch jener. ni l'un ni l'autre.
ani ty ani ia. weder du noch ich. ni toi ni moi.
ani tak ani owak. noch auf diese, noch auf jene Art; weder so noch so. pas plus d'une maniére que de l'autre.
ani tam ani sam. auf keine Seite von beyden. ni de ce coté ni de l'autre; pas plus d'un coté que de l'autre.
ani tu ani tam. an keinem Ort von beyden. pas plus dans cet endroit que dans l'autre.
ani ztąd ani zowąd. weder von hier noch von da. ni d'ici ni de-là.
Anielski. englisch, zu den Engeln gehörig. Angelique; qui regarde l'Ange.
anielski trank ziele, (alisma) Englisch-Tranck, Berg-Wegebreit. alisma; plantain de montagne.
Animela. 1) Kalbs-Bräsen, Kalbs-Milch. 2) Klappe in der Pompe. 1) ris de veau. 2) soupape, dans la pompe. 1) animele (mleczko cielęce) smażone. 2) osadz w pompie animelę.
Animusz. 1) Hertz, Muth. 2) Gemüth. 3) Groll. 1) coeur; le courage. 2) humeur, *f.* ame, coeur. 3) rancune, haine. § 1) wpadł potym w nogi ten animusz tak wielki. 2) niesforny to animusz (umysł); *3) mam animusz (chrapkę) na niego.
Animuszowaty. eingebildet, stoltz. fier, hautain, présomptueux. § szkoda że trochę iest animuszowaty.
Anioł. Engel. un Ange.
Stroż anioł. der Schutz-Engel. le bon ange; l'ange-gardien.
Aniołek. ein Engelchen. angelet.
Aniwersant, przeciwnik. Widersacher. un antagoniste, un adversaire.
Aniwersarz, rocznica. Jahr-Gang; Jahr-Begängniß. anniversaire *m.* § aniwersarz koronacyi.
Ankra, klamra. eine Klammer. Crampon, harpe, ancre.
Ankruie, klamruię, spinam co. Klammern, mit Klammern befestigen. cramponer; joindre avec des crampons.
Anna. Anne, ein Weiber-Nahme. Anne, nom propre de femme.
Annały. Jahr-Bücher. les Annales.
Annalista. ein Annalist. un Annaliste.
Annaty, *vid.* Anaty.
Ano, a ono. da doch, und doch. & pourtant; & voilà. § myśli że mądry, a ono głupi.
Antaba. 1) Handhabe, Ohr etwas anzufassen; 2) Bügel an Pistolen, Flinten. 1) anse, portant, oreille; 2) sougarde de pistolet, de fusil.
Antekomicyalny, przedseymowy. vorreichstäglich. précédent une Diète; préliminaire d'une Diète. § seymik antykomicyalny.
Antependyum. weisses Tuch um das Altar. le voile ou parement d'autel.
Antoni. Anton. Antoine.
ziele S. Antoniego, (persicaria) Flöh-Kraut, Mücken-Kraut. persicaire,
Antwas. Hand-Faß. un lavemain.
Antyfona. Antiphone, ein Kirchen-Gesang. antienne.
Antykamera, Przedpokoie. Vorsaal. antichambre.
Antykwarz. ein Antiquarius. un Antiquaire.
Antymonium, spiszglas. Spießglas. Antimoine, *m.*
Antymoniowy, *adj.* von Spießglas. d'antimoine.
Antypast suchy do iedzenia. ein Voressen vor der Mahlzeit. le gouter; mêts qui précede le repas.
Anu, *vulg.* tak iest, ja; so ist es. oui; c'est ainsi.
Anusia. Anchen. Annete, Nanette, Nanon, Ninon.
Anyż, Anyż kramny. Anis. de l'anis.

anyż polny, karuy. Kümmel. Anis aigre; carvi.

anyż w cukrze. überzuckerter Anis; Zucker-Anis. Anis Reine; anis à la Reine.

anyż Indyyski gwiazdżisty. Stern-Anis. Anis des Indes.

Aparament. Kirchen-Putz, Kirchen-Ornat. parement, ornement d'Eglise. § aparamenta do Mszy i wszystkie ornaty.

Aparat. 1) Zubereitung. 2) kostbare Kleider, allerhand Putz. 3) Geräthe, Zubehör. 1) apareil, préparatif. 2) parûre, ornement; tout ce qui sert à parer; de riches habits. 3) équipage, *m.* tout ce qu'il faut pour ajuster qu. ch. § * 1) przy wszelkim aparaćie (gotowośći) woysko śię ruszyło. 2) krola w krolewskim aparaćie koronowano. 3) aparat komedyyny, pogrzebny.

aparaty kośćielne, vid. Aparament.

Apelacya, odwoływanie śię. eine Appellation. apel, apellation. § wytoczyć apelacyą.

Apeluię. appelliren. appeller, provoquer à une Cour plus haute. § apelować na Seym, na Trybunał.

apeluiący. der Appellant. apellant.

Apertura. ein Fontanel. un cautère, fonticule. § apertura dla ściągniena wilgotności.

apertura samorodna. eine Fistel. fistule.

Apetyt. 1) Philos. der Appetit. 2) Lust zum Essen. 3) Begierde zu etwas. 4) Groll auf einen. 1) *Phil.* apetit. 2) apetit, désir à manger, 3) faim *f.* apetit, désir ardent. 4) rancune. § 1) apetit człowieka iest dwoiaki, materyalny i rozumny. 2) apetyt naprawuią kwasne rzeczy; ten przysmak apetyt czyni, ostrzy; nie mam apetytu, straćiłem apetyt; wzbudzić apetyt; apetyt zepsowany. 3) mam wielki apetyt na ten dom; do tego urzędu. *4) ma apetyt (chrapkę) na niego.

apetyt brzemiennych. Lüsternheit der Schwangern. apetit dereglè; envie de femme grosse.

apetyt zbytni, łaknienie zbytnie. unersättlicher Hunger. faim canine; apetit insatiable de manger.

stracenie apetytu. verlohrner Appetit; Eckel vor Speisen. dégout; aversion qu'on a pour les viandes.

Apopleksya. Schlag, Schlagfluß. apoplexie.

Apoplektyczny. Schlagflüßig. apoplectique.

Apoplektyk. der vom Schlag gerühret worden. un homme apoplectique.

Apostoł. Apostel. un Apôtre.

Apostolski. Apostolisch. apostolique.

po Apostolsku. Apostolisch. apostoliquement.

dźieie Apostolskie. die Apostel-Geschichte. les Actes des Apôtres.

Apostolstwo. Apostel-Amt. l'apostolat; le ministère, l'office d'Apôtre.

Apostoluię. apostoliren; den Heiden predigen. être Apôtre; prêcher aux païens.

Apteka. eine Apotheke. apoticairerie.

apteka gnoykowi śmierdźi. er weiß niemanden Danck, man mag es noch so gut mit ihm meynen. graissez les botes d'un vilain, il dira qu'on les brûle.

Aptekarski. Apotheker-. d'apoticaire.

aptekarska nauka. Apotheker-Kunst. apoticairerie; pharmacie; l'art d'apoticaire.

Aptekarka. Apothekerin. femme d'apoticaire.

Aptekarz. Apotheker. apoticaire; pharmacien.

Arauzya. Oranien. Orange, un païs.

Arauzyański kiążę. Printz von Oranien. Prince d'Orange.

Arbeyter. Bergw. Handlanger, Arbeiter. *métal.* un maneuvre.

Arbuz. eine Netz-Melone. mélon brodé, sur l'écorce du quel il y a des entrelas.

Archanioł. Ertz-Engel. Arcange.

Archydyakon, *vid.* Arcydyakon.

Archydyecezya. Ertz-Bischöffliches Gebiet. un archevêché; le païs sur lequel l'Archevêque a jurisdiction Ecclesiastique.

Archytekt. Baumeister. un Architecte.

Archytektoński. architectisch. Bau-. d'architecture.

arhytektońska nauka. }
Archytektura. } die Baukunst. l'Architecture.

Arcy. Ertz-, Groß-, an dieses Wort wird allemahl ein andres gefüget. *ce mot joint à un autre veut dire:* Archi, chef, maître.

Arcybiskup. Ertz-Bischoff. l'Archevêque.

Arcybiskupi. Ertzbischöflich. archiépiscopal.

Arcybiskupstwo. Ertzbißthum. Archiépiscopat; un Archêveché.

Arcydyakon. Ertz-Diacon. l'Archidiacre.

Arcykacermistrz. Ertz-Ketzer. héréſiarque.

Arcykapłan. Ertz-Priester. Archiprétre.

Arcyksiążę. 1) Ertz-Hertzog. 2) Vater als der Poeten. 1) Archiduc. 2) Prince comme des Poëtes. 1) Arcyksiążę Austryacki. 2) Arcyksiążę Politykow.

Arcyksięstwo. Ertz-Hertzogthum. un Archiduché.

Arcyksiężna. Ertz-Hertzogin. Archiduchesse.

Arcyrozboynik. Ertz-Strassen-Räuber. grand voleur; brigand.

Arcyzłodźiey. Ertz-Dieb. grand larron.

Arenda. Pacht. octroi, bail, le fermage, acensement, ferme.

Arendarz. 1) Pachter, Arendator. 2) Schencke,

cke, Christ oder Jude der eine Schencke gepachtet hat. 1) fermier, rentier, admodiateur. 2) cabaretier; Crétien ou Juif qui a loué un cabaret. § 1) Arendarz dobr, dochodow publicznych. 2) arendarze pouciekali.

Arendarka. Pachters-Frau. femme de fermier; fermiére.

Arenduię co komu. verpachten. donner à ferme; bailler à ferme; amodier, afermer, acenser, arrenter à qu.

arenduię co u kogo. von einem pachten. prendre, tenir à ferme; arrenter, acenser qu. ch. de qu.

Areſt. 1) Gerichtsw. Arrestirung, Arrest. 2) Arrest, Verhafft. 1) *droit:* contrainte par arêt; arrêt; l'action de se saisir de qu. ch. 2) arrêt; la prison.

wziąć kogo pod areſt. arretiren, gefangen nehmen. arrêter; faire prisonnier.

Areſtuię kogo. 1) arrestiren, in Verhafft nehmen, setzen. 2) beschlagen, gerichtlich wegnehmen. 1) enprisonner, contraindre par corps, arrêter. 2) *droit:* saisir, arrêter, mettre les biens de qu. dans la main de Justice.

Argienterya, śrebra. Silberzeug. argenterie.

Argument. Schluß-Rede. argument.

Argumentuię. argumentiren. raisonner, argumenter.

Arkabuz. Büchse, Feuer-Rohr. arquebuse.

Arkabuzer. Büchsen-Schütze. arquebusier.

Arkas. Milch-Galerte. gelée de lait.

Arktyczny. 1) Geogr. Nord, den Nord-Pol betreffend. 2) hoch, erhaben. 1) *géogr.* artique. 2) fort haut, élevé. § 1) oś arktyczna; **2) na arktycznym zaśiędźie obroćie.

Arkuſz, *g. a.* ein Bogen Papier. feüille de papier. § arkuſz łamany na częśći dwie, trzy; arkuſz regałowy.

Arkuſzowy. zum Bogen Papier gehörig. de feüille de papier.

arkuſzowy kſztałt, forma księgi. Folio eines Buchs, in der Grösse eines gantzen Bogens. un livre in folio de la grandeur d'une feüille de papier.

ćwierć arkuſzowy, vid. Cwierćarkuſzowy.

Armata. 1) *obſ.* eine Flotte; 2) Canone, Stück; 3) das Geschütz, die Canonen. 1) *obſ.* flote. 2) canon, piéce d'artillerie. 3) l'artillerie. § 1) armata (flota) Angielſka pod żagle wyſzła. 2) z armat biią. 3) armata się wracała, armata większa i mnieyſza.

Armatny, *ſubſ. & adj.* 1) Zeugwärter. 2) Canonen-, Stück-. 1) garde-magazin. 2) de canon.

armatna kula. Canonen-Kugel. boulet.

Armatura, zbroie koło herbu. Rüstung um ein Wappen. armure autour des armes de qu. § Orzeł Polſki armaturą przyozdobiony.

Aronowa broda, źiele, *vid.* Obrazki źiele.

Arſenał. 1) Zeughaus, Arsenal. 2) Schiff-Zimmer-Hof. 1) arcenal. 2) atelier, chantier pour les navires.

Arſzenik. Arsenic; Ratten-Pulver. arsenic.

Arſzyn. Elle in Lemberg. arschin; une aune de Léopold. § Arſzyn Lwowſki ma w ſobie Krakowſkiego łokćia pięć ćwierći.

Artykuł. 1) Artickel, Abtheilung eines Capitels, einer Schrifft. 2) Gram. Artikel. 1) un article, partie d'un chapitre, d'un écriture. 2) *gram.* l'article.

artykuły wiary. die Glaubens-Artickel. les articles de la foi.

artykuł wiary, vulg. das hat keinen Zweifel. il faut le croire comme article de foi; c'est un article de foi.

Artylerya. Artillerie. Artillerie.

Artyleryczny. Artillerie-, zur Artillerie gehörig. d'artillerie. § wozy artyleryczne.

Arumſzmalc, iayca ſadzone. gesetzte Eyer. œufs pochez.

Aryſtoteles. Aristoteles. Aristote.

As, Rzymſka moneta. eine alt-Römische Kupfer-Müntze von etlichen Pfennigen. petite monoïe de cuivre qui valoit chez les Romains quelques fenins.

Aſekuruię kogo, ubezpieczam, upewniam. versichern. assurer.

Aſekuracya, ubezpieczenie. Versicherung. Assurance.

Aſeſor. Beysitzer des Königl. Ober-Hof-Gerichts. Assesseur de la Justice Roïale.

Aſeſorſki. Assessoral. assessoral, qui regarde la Justice Roïale.

Aſeſorſkie Sądy, Aſeſorya. das Königliche Assessorial- oder Ober-Hof-Gericht. Jugemens Assessoriaux; la Chambre Aulique ou Justice Roïale.

Aſpekt. 1) Stand, Schein der Gestirne gegen einander. 2) Schein, Anschein, Ansehen. 1) aspect, la diférente situation que les planétes ont entre elles; 2) vuë, regard. § 1) aſpekty patrzyć na kogo, do czego. 2) aſpekt zły, dobry, fortunny na (do) kogo.

aſpekt kwadratowy. Sterndeuterey: Gevierter-Schein der Planeten. *Aſtrol.* quadrat. § Wenus büe aſpektem kwadratowym.

Aſpirant. Novicius, der in den Orden treten will. aspirant, qui aprés son noviciat désire d'être reçû dans l'Ordre.

Aſpirantka,

Aspirantka. die nach abgelegtem Noviciat eine Nonne werden will. aspirante; fille qui a fait son Noviciat & aspire à étre reçûë.

Astrolab, laska Jakubowa. *Mathem.* der Jacobs-Stab. *matém.* bâton de Jacob; un astroable.

Astronom, gwiazdopis. Sternseher. un Astronome.

*Astrych, Posadzka. getäfelter Fuß-Boden. parquet dans une chambre.

Asygnacya. Anweisung. assignation d'une somme.

Asygnataryusz. Anweiser. celui qui assigne une somme.

Asygnuię co. anweisen. assigner une somme.

Asystencya, poczet, orszak. Gefolge. suite, gens qui acompagnent qu. § stanął w liczney i okazałey przyiaćioł i Szlachty asystencyi.

Ateusz, bezbożnik. ein Gottes-Verleugner. un athée.

Atlas. Atlas. satin.

atłas Indyyski. Indianischer Atlas. boüille cotonis; boüille Charmais.

Ato, *adv. & conj.* siehe da. voilà.

*Ato. } iako tako. so hin. passablement; tolérablement.
*Atoli, *adv.* }

Atoli, atoli iednak, atoli przećię. doch, jedoch. toute-fois, pourtant, néanmoins, cependant. § atoli że delikatne mam serce.

lubo -- atoli. obgleich -- jedoch. quoique -- pourtant. § lubo nie mam zasług, atoli spodźiewam śię; lubom pisał, atoli żadnego nie mam responsu.

Atrament, inkaust. Tinte. ancre pour écrire.

Au, *interj.* Au, Auweh. ah, ahi.

Aucug, Aucużek, *g. a.* Auszug, Kauffmanns-Rechnung. un comte, partie.

Audyencya. Audientz. audience. § audyencyą dać, otrymać, komu czynić.

Audytor. 1) Zuhörer, *s.* Słuchacz. 2) Auditor eines Bischoffs. 3) Regiments-Schultz. 1) auditeur celui qui écoute, *vid.* Słuchacz. 2) auditeur d'un Evêque. 3) auditeur d'un Régiment.

Audytoryum, słuchalnia. 1) Hör-Saal. 2) die Zuhörer. 1) un auditoire. 2) l'auditoire; les auditeurs dans l'auditoire. § 1) byłem w audytoryum. 2) miał wielkie audytoryum.

Augusta. } Augspurg, eine Reichs-Stadt.
Augspurg. } Ausbourg ville de l'Empire.

Augustyanin. } ein Augustiner-Mönch.
Augustyan. } Augustin, Réligieux qui suit la Régle de Saint Augustin.

Aukcya woyska. Vermehrung der Kriegs-Völcker. augmentation des troupes.

Aurypigment, żywokost. Operment, Auripigment. orpin, orpiment.

Austerya. Wirthshaus, Gasthof. auberge, hôtellerie.

Austrya. Oestreich. Autriche.

Austryacki. Oestreichisch. d'autriche, autrichien.

Austryak. Oestreicher. un autrichien.

Autentyczny, dowodny. gültig, rechtsbeständig. autentique.

Autentyk. Urschrifft. un autographe; original.

Autentykuię co. durch Schrifft und Siegel beglaubigen. autentiquer.

Autor. Urheber, Verfasser. Auteur.

autor, powodna strona. Gerichtsw. der Kläger. *droit:* le demandeur.

Autorament, zaćiąg. Werbung, Anwerbung. levée des soldâs.

Awa, *vid.* Aza.

Awangarda; pierwsza filata. der Vortrup einer Armee. l'avant-garde.

Awenion. Avignon in Franckreich, so dem Pabst gehöret. Avignon, ville en France apartenant au Pape.

Awizacya. bey den Kauffleuten: aviso, Nachricht. *terme de négoce:* avis, avertissement.

Awizarz. Zeitungs-Schreiber. gazetier.

Awizuię. avisiren bey den Kauffleuten. *chez les marchands:* aviser, avertir. § awizować kupca do oddania pieniędzy.

Awoż, *conj.* so, folglich. donc, or, par conséquent. § co kiedy tak iest, awoż przyiaźń naruszona, awoż szalbierstwo dowiedźione.

Aż. } 1) bis, bis daß. 2) schau, siehe
*Aze. } da. 1) jusques, jusqu'à ce que, en atendant que. 2) voilà. § 1) tak barzo go bił aż umarł; niech zaczeka aż przyydę. 2) przybiegnie matka, aż dźiećię w trumnie leży; idźie aż nogą coś namacał.

aż do. bis an, bis auf. jusqu'au. § doniosło śię to aż do krola; aż do przedmieśćia; aż do czasow naszych; aż do pasa woda.

aż dotąd. bis hieher. jusques ici.

aż tam. bis dahin. jusques là.

aż ztamdąd. bis daher. jusque delà.

aż nazbyt. zum Ueberfluß, reichlich. abondamment; jusqu' à l'excès; par trop.

Aza, ażali, azaż, *conj.* 1) oder; ein Frag-Wörtchen. 2) vielleicht. 1) *particule qui sert à interroger;* est ce que? 2) peut-étre. § 1) azać nie był; azam rano nie wstał, azaż nie ćiężka. 2) aza to uczyni.

Azucka. eine Weiber-Contusche. mantilet, robe-courte de femme.
Azya. Asien. Asie.

Azyańſki, Azyatycki. Asiatisch. asiatique.
morze Azyańſkie. das Caspische Meer. la mer Caspienne.

B.

Ba, *adv. & conj.* 1) gewißlich, wahrlich. 2) zwar. 3) ja, gar, so gar. 1) certes, certainement; 2) bien; 3) même. 1) bać to prawda. 2) ba łatwoć to mowić, ale czynić trudna. 3) prosiłem go ba i karałem.
ba wiera tak. ja doch, ich glaube es. justement pour le croire.
ba nie tak. 1) ist es wohl nicht also? 2) es kan nicht seyn; es ist nicht an dem. 1) he n'est ce pas ainsi? 2) cela ne se peut.
ba i barzo; bay barzo. Spottweise: ja freylich. ouida; justement pour vous servir.
ba i zabił go. er hat ihn so gar getödtet. he il l'a même tué.
Baba. 1) altes Weib. 2) Großmutter; 3) Hebamme, Kindermutter. 4) Königin im Schach-Spiel. 5) heßliches altes Weib. 6) Hoye, Fallblock. 7) Bäbe, mit Safran gelb gebackener Kuchen. 8) Butter-, Schmaltz- oder Schmeer-Birne. 9) Wegereich, ein Kraut. 10) Ofen-Loch-Stöpsel. 1) vieille; vieille femme. 2) grande-mére. 3) acoucheuse, sage-femme. 4) reine, dame dans le jeu d'échecs. 5) *en se moquant:* vieille fort laide. 6) mouton, déclic, bilot, hie à enfoncer des pieux. 7) gâteau jaune. 8) poire de beurrée, beurré, bon chrétien. 9) plantin une plante; 10) bouchon à boucher la gueule d'un fourneau § 1) poczćiwa to baba; z babą zła ſprawa; długo ten pokuka co babę oszuka; wiedzą to i baby na trećie. 2) moia baba iego była śioſtrą. 3) baba dobrze dzięćię od położnicy wźięła. 4) babą mu ſzach dał. 5) precz z tą babą. 6) babą pale wbiiaią, baba ſpiżana, miedziana, drewniana. 7) baba ćiaśćiſta; dobrze śię baba wypiekła.
baby gwiazdy. das Siebengestirne. pousſiniére, pleiade.
babę całować. die alte Frau küssen. baiser le baboüin; bouquer.
gdźie diabeł nie może, tam babę pośle. wo der Teufel nicht kan, da schickt er seine Mutter hin. où le diable ne sauroit reussir, il y envoïe une vieille; où le diable ne peut aller, sa mére tache d'y envoïer.

Bąbel, *g. bąbla.* } *Bąbol. } 1) Wasser-Blase. 2) Blase auf der Haut. 1) ampoule, boule, bouteille qui se fait sur l'eau. 2) vessie, ampoule, éleveure sur la peau. § 1) bąble z mydła; bąble na warze. 2) dostał bąbel od roboty.
Bąbelek, *g. a.* Wasser-Bläschen. petite bouteille sur l'eau.
Bąbelistość. Aufwerfung der Wasser-Blasen. boüillonnement, moussement; le jetter des bouteilles.
Bąbelisty. Blasen aufwerfend. boüillant, moussant.
Babi. weibisch, altweibisch. féminin, de vieille.
babi narod zawſze chytry. die Weiber sind gemeiniglich listig. le beau sexe est toûjours trompeur.
babia gęba. ein Schnattermaul. caquet, caqueteur, babillard.
babie zęby źiele (dentaria minor). kleine Zahn-Wurtzel. petite dentaire.
babie źiele; babi gnoy (crithmum quartum) Art von Meer-Fenchel. sorte de créte marine.
babi mur, vid. Łapa niedźwiedźia.
babia sol, *vid. Sol babia.*
babi kołacz, vid. Baba 7)
Babiarz, *vid.* Babſtel.
Babię, rodzących pilnuię. Kinder haschen; eine Kinder-Mutter seyn. acoucher les femmes; faire le métier d'une sage-femme.
Babieię. 1) zum alten Weibe werden. 2) vor Alter kindisch werden. 1) devenir vieille femme. 2) radoter; devenir enfant. § 1) ieżli dźiewce zchodźi na poſagu to zbabieie. 2) wcale zbabiał.
Babikrowka źiele (*polygonatum*). Weißwurtz. seau de Salomon.
Babiniec, *g. babińca.* Kirchen-Eingang; Brüder-Häuschen; die Halle. le parvis; l'entrée de temple, où se retirent les pauvres.
Babka, *conf.* Baba. 1) altes Mütterchen. 2) Großmutter. 3) die blinde Kuh ein Kinder-Spiel. 4) Wegereich, Wegebreit ein Kraut; *5) ein Heller. 1) une femme fort vieille. 2) grand-mére. 3) colin-maillard. 4) plantin une herbe. *5) denier, obole, maille.
Babſki. alt weibisch. de vieille.
po babſku. } *Babſkie. } altweibischer Weise. en vieille femme.

Babſko.

Babſko. garſtiges altes Weib. vieille roupieuſe.

Babſtel, babſtyl, babiarz. eine feige Memme. un efféminé; un lâche; poltron; homme ſans courage.

Babuś, Babuśia. altes Mütterchen. vieille décrépite.

Bachmat. Roß, Reitpferd, Gaul. beau cheval, rouſſin.

* Bachur. } 1) Hengſt, ſ. Stadnik; 2)
* Bachura. } Eber, ſ. kiernoz. 1) étalon, cheval qu'on garde pour faillir les jumens, *v.* Stadnik. 2) porc nonchatré, verrat, *v.* kiernoz.

bachur żydowſki. Juden-Jung. baboüin juif; garçon juif.

Bacik. kleines Boot, ein Nachen. nacelle, éſquif.

Baczę. ſummen, ſchreyen wie eine Rohr-Dommel. bourdonner, faire un bruit comme le butord. § gdy bąk bączy znak deſzczu.

Baczę czego, co, na co. 1) mercken, erſehen, bemercken. 2) Achtung geben; 3) erwegen, beurtheilen. 1) remarquer, obſerver, apercevoir. 2) prendre garde. 3) conſidérer, juger. § 1) baczę że zaletna i łakoma; iuż baczemy na oko. 2) baczyć ſwoich ſpraw; na ſwoie nie baczy ſprawy. 3) baczę na iego zasługi; baczę ſwoię godność.

bacząc na iego zasługi. in Betrachtung ſeiner Verdienſte. en conſidération de ſon mérite, de ſes ſervices.

Bączek, *g. bączka.* Röhrchen zum Schafft am Lad-Stock. tuïau ataché au fût où la baguette entre. § ſztępel w bączki wchodźi.

Baczenie. Klugheit, Ueberlegung, Beurtheilung, Verſtand. 2) Erwägung. 3) Aufmerckſamkeit, Acht, Achtung. 1) prudence, eſprit, jugement, bon ſens, reflexion, entendement. 2) conſidération, attention. 3) garde, ſoins, qu'on prend de quelque choſe. § 1) trzeba tu baczenia i uważenia wielkiego; naysłabſzego baczenia człowiek to obaczyć może; niech to każdemu będźie w pamięći i na baczeniu. 2) co miłośćiwe i wyſokie W. K. M. nie pozwoli baczenie; iego rada i zdanie na oſobliwym ieſt baczeniu. 3) day baczenie na twoie ſprawy; mam baczenie na wſzyſtkie słowa; wſzyſtko z wielkim czyni baczeniem.

mieć baczenie (wzgląd, reſpekt) na kogo. Hochachtung vor einen haben. avoir égard, conſidération pour quelqu'un.

mam to na baczeniu. ich ziehe dieſes in Erwägung. j'ai cela en conſidération.

ieſzcze ieſt przy baczeniu. er iſt noch bey Verſtand. il eſt encore dans ſon bon ſens.

Bacznie, *adv.* rozſądnie, roztropnie. aufmerckſam, bedachtſam, mit Ueberlegung. prudemment, diſcernement, ſoigneuſement.

bacznie to uczynił. er hat das wohlbedächtig gethan. il a fait cela après une meure déliberation.

Baczność. Aufmerckſamkeit, Bedachtſamkeit, Klugheit. conſidération, reflexion circumſpection, prudence, ménagement, diſcretion.

baczność dać, (mieć) na ſąśiada, auf des Nachbarn Beginnen Achtung geben. obſerver les mouvements du voiſin.

z bacznośćią poſtępować z kim. behutſam mit jemanden umgehen. ménager quelqu'un.

Baczny. aufmerckſam, bedachtſam, vorſichtig, klug. bienaviſé, conſideré, attentif, prévoiant, ſage, diſcret.

człek baczny. ein vernünftiger Menſch. homme de bon ſens.

baczni ludźie. verſtändige Leute. le beau monde.

Badacz, Forſcher, Nachforſcher. enquêteur, inveſtigateur, chercheur, ſondeur, rechercheur.

Badam śię czego. nachforſchen, ſich erkundigen. ſonder, rechercher, s'enquerrir, s'enquêter.

Badanie. Nachfrage, Unterſuchung, Nachſuchung. recherche, diſquiſition, enquête.

Badele, *plur.* allerley Unkraut, inſonderheit aus Teichen. mauvaiſes herbes qu'on tire particulierement d'un étang.

Bądź, *vid.* Jeſtem.

Bagazya. Cattun. toile de coton.

Bagnet. ein Bajonet. baïonette.

Bagniątka, *plur.* Katzen-Pfötlein an den Weiden; Kätzlein. chates, chatons qui naiſſent ſur la ſaule, ſur le coudrier.

Bagnik, tunczyk ryba morſka. Tunfiſch. thon, thonine poiſſon de mer.

Bagniſty. moraſtig, ſumpficht. marécageux.

Bagniſko. } Sumpf, Bruch, Moraſt. ma-
Bagno. } récage, *m.* marais, fondriere.
§ bagien tam wiele.

bagno drzewko (ſiler). Art von Rain-Weide, ſo im Sumpfe wachſen. ſermontaine, ſorte de troëne qui croît dans les marais.

bagno źiele, vid. Modrzewnica.

Baia. 1) Fabel-Hans. *2) Fabel, Mährchen, ſ. bayka. 3) Boy, ein Zeug. 1) faiſeur de contes; débiteur de fornettes; fabuliſte, conteur de fables. *2)

fable, conte, *m. vid.* Bayka. 3) revêche sorte d'étofe.
Baianie. Fabelwerck, erdichtetes Wesen. fiction; narration fabuleuse; des contes; balivernes; le fabuleux.
Baiacz. Fabel-Hans, Schwatzer. raconteur de fables; vendeur de bourdes; bailleur de balivernes.
Baię. Mährlein erzehlen, fabuliren, plappern. faire de contes; conter de belles; babiller.
Baieczny. fabelhafft. fabuleux. § baieczne minęły wieki.
Baiok włoski. eine Italiänische Kupfer-Müntze. baioque, petite monoie d'Italie.
Bąk. 1) eine Rohr-Dommel. 2) Pelican ein Vogel in America. 3) Hummel, Roß-Breme. 4) Kreusel, Trieb-Kugel. 1) butor. 2) pellican, un oiseau en Amérique. 3) taon, tôn, sorte de mouches qui piquent les chevaux. 4) sabot, toupie.
bąk się przebüe a mucha uwięźnie; bąk paięczynę przebüe, a na muchę wina. kleine Diebe hängt man auf, und grosse läßt man lauffen. on pend les petits larrons, mais aux grands on fait pardon; les grands larrons font pendre les petits.
bąk się przebüe, prov. dem Mächtigen gehet alles vor genossen aus. la raison du plus fort est toujours la meilleure.
bąki strzelać. sich mit Kleinigkeiten aufhalten. s'amuser à la moutarde.
Bakalarz. 1) ein Baccalareus auf Universitäten. 2) Schulmeister, Informator. 1) Bachelier dans une Université. 2) précepteur, maître d'école, régent.
Bąkam, *v. m. F. bąknę.* 1) summen, sausen. 2) muckfen. 1) bourdonner. 2) soufler, ciller devant qu. 1) bąk bąkał, deszcz będzie. 2) żaden ani bąknął.
bąkam, vulg. jauchzen, juche schreyen. 2) ruffen. 1) jetter, faire des cris de joie. 2) apeller.
Bakier. -- na bakier. in die Quere, von Mützen und Hüten. de travers, de guingois, *en parlant de chapeaux & de bonnets.* § czapkę na bakier postawił; kapelusz na bakier stoi.
Bakort. der Back-Bord, die lincke Seite eines Schiffes. bas-bord; le côté gauche d'un navire.
Bal. 1) Ballen Waare; 2) Ball, Tantz-Lustbarkeit. 1) bale, balot. 2) bal, assemblée des personnes qui dansent. 1) bal towarow. 2) był bal u Xcia JMci.
bal zagaić. den Ball eröfnen. ouvrir le bal.
Bałamucę. faseln, Narrens-Possen treiben, haseliren. dire des niaiseries: niaiser, faire de petites folies; goguenarder, folâtrer.
Bałamuctwo. Narrens-Possen, Geschwätz, Kälberey. badinerie; niaiserie, balivernes, fadèse.
Bałamucki. voll unnützes Geschwätzes. badin, niais, fad, folâtre.
Bałamut. Fasler, Wäscher, Possenreisser. badin; conteur de sornettes; babillard, goguenar[d].
Bałamutka. Wäscherin, Possenreisserin. babillarde, goguenarde.
Balast. Ballast, Schiffs-Ballast. le quintillage, lest, gravier.
Balasy, *plur.* 1) Geländer-Säulen; Geländer-Docken. 2) ein Geländer von Docken. 3) Trompeter-Gang, wo die Trompeter blasen. 1) balustrès, petites colonnes. 2) balustrade. 3) balcon. § 1) balasami okna otoczone; miasto balasow szczeble często kładą; balasy żelazne, drewniane. 2) balasy koło wschodow. 3) balasy kościelne.
ogrodzić balasami. mit einem Geländer umgeben. balustrer.
Baldakin. } Trage-Himmel; Baldichin.
Baldekin. } dais, baldachin; un poële.
Baldryan ziele. (*valeriana*) Katzen-Wurtzel; Baldrian. valeriane.
Baldryan czerwony. (*valeriana rubra*) rother Baldrian. rouge valeriane.
Baleczka. ein kleiner Balcken. petite poutre; poutrelle; soliveau.
Balena, wieloryb. Wallfisch. baleine, poisson de mer.
Balka. ein Balcken. poutre, solive.
Balkowy, *adj.* Balcken-. de poutre; qui concerne une poutre.
Balsam. 1) Balsam. 2) ein Balsam-Baum. 1) du beaume. 2) arbre du baume; baumier.
balsam Polski ziele, (ocimum). Basilien-Kraut. basilic une plante.
Balsamowy. 1) Balsam-, vom Balsam-Baum. 2) balsamisch, aus Balsam gemacht. 1) de baume; d'arbre du baume. 2) de beaume; fait de baume. § 1) balsamowa gałąź. 2) balsamowy oleiek.
Balsamka chrościnka. (*balsamina*) Balsam-Aepfel, Balsam-Kraut. balsamine.
Balsamuię. balsamiren. embaumer.
Baltyka. der Belt, das Baltische Meer. la mer Baltique.
Bałuch. Getös, Geschrey. huée; rumeur, *f.* bruit; vacarme; un tintamare; criaillerie.

Bałuk. -- na bałuku, *adv.* auf allen vieren. à quatre pattes. § na bałuku leść.

Bałuszę, *szy*, *szył.* 1) ein Getöse machen, lermen. 2) mit Lerm oder Geschrey betäuben. 1) faire un tintamare; 2) étourdir; rompre la tête à force de bruit ou de criaillerie. § 1) kto tam tak bałuszy. 2) dźieci mię swoim wrzaskiem bałuszą; na seymikach ieden drugiego zamawia i bałuszy.

Bałwan, *g. a.* 1) Götze, Götzen-Bild. 2) eine Colossus-Säule. 3) Block, grosser Klumpen als Marmor. 4) Wasser-Welle, Welle, Woge. 1) un idole; faux Dieu. 2) un Colosse, statue fort grande. 3) grand bloc comme de marbre. 4) onde, vague, flot, houle, lame.

Bałwochwalca. Götzen-Diener. un idolatre.

Bałwochwalstwo. Götzen-Dienst. idolatrie.

Bałwochwalnia. Götzen-Tempel. un temple des idoles; temple de faux dieux.

Banagdyk ziele, *g. a. vid.* Malownik.

Bandela białogłowska. Weiber-Binde. bandeau de femme.

Bandera. Schiffs-Flagge. banniére, pavillon d'un vaisseau. § pod ktorego banderą sto naw płynęło.

Banderola. Wimpel auf den Schiffen. banderole, petite enseigne qu'on arbore au haut des navires.

Bando, obwołanie. Ankündigung, Befehl. publication, ordonance. § gdy to bando do eksekucyi przychodźi.

Bandolet, muszkiet krotki. kurtze Musquete. mousqueton.

Bandura. Pandore, ein musicalisches Instrument. pandore un instrument de musique.

Bandycya, *vid.* Banicya.

Bandyt włoski, wywołaniec. ein Bandit in Italien. bandi, voleur en Italie.

Bania. 1) Kürbs. 2) Blase, bauchigtes Gefäß; grosse Buttel oder Lase. 3) Bauk. rundes Gebäude mit einem runden Dach. 4) kleiner runder See-Fisch orbis genannt. 1) courge, citroüille. 2) grande bouteille; broc. 3) *Archit.* dôme; corps de logis qui est ronde avec une couverture ronde. 4) espece de poisson de mer tout rond sans écaille. § 1) banie roznego są gatunku. 2) bania gliniana, śklanna; bania do dystylowania. 3) ten budynek piękne ma altany i banie.

bania do kwiatow. ein Blumen-Topf. pot à fleur; bouquetier.

bania zamorska, *vid.* Kolokwintyda.

Baniasty, Banczasty. bauchig, von Gefässen. au large ventre; qui a un gros ventre, en parlant de vaisseaux.

Banicya. die Verweisung, Relegation. bannissement. § otrzymał na niego banicyą.

banicya wielka; wywołanie. die grosse Acht; Landes-Verweisung. ban, bannissement; proscription.

banicya mała alba prawna. die kleine Acht. rélegation.

Banit. ein Verwiesener. banni; exilé; proscrit.

Banizuię kogo. ächten; in die Acht erklären. bannir; proscrire, mettre au ban.

Banieczka, baniuszka, bańka. 1) kleiner Kürbis. 2) Tropfen-Gläschen; kleines rundes Gefäß. 3) eine Wasser-Blase. 1) petite citroüille. 2) fiole, burette, petite bouteille; petit vase rond. 3) boule, bouteille, ampoule qui se fait sur l'eau.

Baniecznik, Bańkarz. ein Flaschen-Macher. faiseur de bouteilles, de flacons.

Banieczny, do baniek należący. Tropfen-Glas-. de fiole, de burette.

Baniuię, *vid.* Banizuię.

Bank. 1) Banco. 2) Ort, wo man Geld aufwechselt. 3) Wechsel-Handel; Wechsel-Gewerbe. 1) banque. 2) un change, lieu établi pour changer les espèces. 3) le metier d'un banquier, d'un changeur.

bank trzymać. Banco halten; mit Geld handeln. faire la banque.

bank wałowy; ławy. Kriegsb. Banket, Auftritt hinter der Brustwehr. *Fortif.* banquette, marche derriére & au bas du parapet.

Bańka, *vid.* Banieczka.

bańka barwierska. Schröpfkopf, Laßkopf. ventouse.

bańki stawiać. schröpfen, Köpfe setzen. ventouser, apliquer les ventouses.

Bankierski. zum Wechsel-Gewerbe gehörig. de banquier. § bankierski kram, stoł.

po bankiersku. nach Art der Geld-Wechsler. selon la coutume des banquiers.

Bankierz. Wechsler, Banquirer. banquier, cambiste.

Bankiet, uczta, biesiada, ochota. Schmaus, Gastmahl. banquet, festin. § sprawić bankiet.

bankiet wałowy, *vid. bank wałowy.*

Bankietowy biesiadny. zum Schmaus gehörig. de banquet, de festin. § tytułat bankietowy.

Bankietnik, biesiadnik. 1) Schmauser, Gast beym Gastmahl. 2) Gastmahl-Geber, der gerne tractiret. 1) celui qui

court

court les banquets; un convié; 2) maître de banquet.
Bankietuię. gastiren, schmausen. banqueter; festiner; faire des festins.
Bankietowanie. das Schmausen. banquetement.
Bankret. Banquerottirer. banqueroutier.
Bankrut. Banquerott. banqueroute, faillite.
Bankrutuię; czynię bankrut. banquerottiren. faire une banqueroute; faillir; aller au safran; manquer.
Bannicya, Bannit, Bannizuię, *v.* Banicya, Banit Banizuię.
Barakan. Berkan, ein Zeug. baracan une étofe.
Baran. 1) Widder, Schaf-Bock. 2) der Widder das erste himmlische Zeichen. 1) bélier. 2) bélier, le premier des signes du zodiaque. 1) iak barana go łupią, *prov.*
baran czyszczony; *skop.* ein Schöps. un mouton.
barany. Schaf-Felle. bisquains, peaux de mouton; housses.
Baranek, baraneczek. 1) Lamm. 2) Lamms-Fell. 1) agneau, agnelet. 2) agnelin, peau d'agneau. § 1) baranek pieczony. 2) baranek Bulgarski; baranek Perski.
baranek Boży. das Lamm Gottes. l'agneau de Dieu.
baranek ptak, vid. Koziełek ptak.
Barani. Widdern, Schaf-. de bélier, de brebis. § baranie mięso; barania skora.
Baranina. Schaf-Fleisch. du bélier; la chair de bélier.
*Baraszkuię, żartuię. schertzen, spaßen. badiner, plaisanter.
Barbara. Barbara, ein Weiber-Nahme. Barbe nom de femme.
świętey Barbary ziele, vid. Barbora.
Barbarya. 1) Barbarey, ein Nord-Land in Africa. 2) Barbarey, Unwissenheit. 1) Barbarie, la partie septentrionale de l'Afrique; 2) barbarie, ignorance grossiére.
Barbaryyski, *vid.* Barbarzyński.
Barbarzyniec, *g. barbarzyńca.* Barbar; grober ungesitteter Mensch. un barbare; home grossier; malmorigéné.
Barbarzyński. grob, unartig barbarisch. barbare, incivil; ignorant. § barbarzyński kray, lud.
po barbarzyńsku. } *adv.* barbarisch; grober Weise. barbarement, incivilement, inhumainement. § barbarzyńskie mowi.
Barbarzyńskie. }
Barbarzyństwo. Barbarey, grobe Unwissenheit, Grobheit. barbarie; ignorance grossiére. § niektore narody ieszcze w barbaryi zostaią.
Barbinek ziele, *vid.* Barwinek.
Barbora, Swietey Barbary ziele (*Pseudobunium*). Art Steckrüben. navet batârd.
Baré, *f.* Bienen-Stock im holen Baum. ruche d'abeilles dans un arbre creux.
Barchan. Parchent. de la futaine.
Barchannik. Parchent-Weber. futainier.
Bardysz. eine Streit-Axt in Gestalt eines halben Monds am langen Stiel. hache d'armes faite en croisant, elle a un manche long.
Bardzo, *vid.* Barzo.
Bardziey, *vid.* Barziey.
Bardyzana. Partisane. pertuisane.
Bargiel ptak. Art von Meisen. sorte de mésanges.
Bark. 1) ein Arm. 2) der Kegel; Obertheil des Vorder-Fusses der Thiere. 2) Wage-Holtz, Ortscheit. 1) bras. 2) bras partie de la jambe de devant d'une bête. 3) palonneau.
koń ten na bark biie. dieses Pferd schlägt mit den Vorder-Füssen. ce cheval régimbe, rüe des piez de devant.
Barka. Barque; kleines Schiff. barque.
Barkarz. Schiffer einer Barque. voiturier d'une barque.
Barkowaty, barkow dużych. starck von Armen. qui a les bras charnus & élevez; robuste; nerveux.
Barkowy. zum Arm gehörig. de bras; qui concerne les bras; brachial. § żyła barkowa; muszkuł barkowy; kość barkowa.
Barłog. 1) die Streue. 2) Kehricht, Auskehricht. 1) litière. 2) balaiures.
Barma ryba, *vid.* Barwena.
Barnadynek ziele, *g. a.* (*carduus benedictus*) Cardobenedicten. chardon bénit.
Baron. Bâron. Baron.
Baronowa. Baronin. Baronne.
Barszcz polewka. Bartsch, eine saure Brühe. un potage ou boüillon aigre. § barszcz z żytnych otrąb prosty; barszcz cytrynowy; barszcz krolewski z grzybami suchemi, z kminem.
barszcz prosty, naski; barszcz Niemiecki, (acanthus) Bären-Klau; Bartsch. branche ursine; acante.
barszcz Włoski, (melamphylum) Welsche Bären-Klau. espèce de branche ursine; acante piquante.
barszcz płonny wodny, vid. Niedźwiedzia stopa.
Barszczowy, *adj.* 1) Bären-Klau-. 2) wie Bärenklau-Blätter gemacht. 3) zur sauren Suppe gehörig. 1) de branche ursine. 2) qui a la figure d'acante; qui ressem-

ressemble à la branche ursine. 3) qui regarde les potages aigres. § 1) korzeń barszczowy. 2) szyćie, ryćie barszczowe.

liśćie barszczowe. Bauk. Bärenklau-Blätter an den Säulen. *archit.* acante, ornement à feuille d'acante, qu'on met dans les chapitaux des colonnes.

Barszczyk, *g. a.* 1) saures Süppchen. 2) ein Taugenichts. 1) petit boüillon aigre. 2) un vaurien; qui n'est bon ni à rôtir, ni à boüillir.

Barta. Barte, Zimmer-Axt. ascieau; cognée, hache de charpentier.

Bartłomiey. Bartel, ein Manns-Nahme. Bartelemi nom d'homme.

Bartniczek. ein Ziesel-Bär. sorte d'ours qui sont fort petits.

Bartniczy. Bienen-Wärter-. de gardien des ruches. § bartnicze rzemiesło.

Bartnik. 1) Bienen-Wärter; Zeidler. 2) grober Kerl. 3) Ziesel-Bär. 1) gardien ou gouverneur des ruches; celui qui a soin des abeilles. 2) rustaud, homme rustre. 3) espèce d'ours qui sont fort petits.

Bartosz, *vid.* Bartłomiey.

Bartoszek. Communiste; ein Barthelemit, sie gehen schwartz und werden vom Bartholomäo Holtzhausen also genannt, der Einkünffte zu ihrem Unterhalt und Unterricht gestifftet. un Communiste; *ils sont habillez de noir & s'apellent* Bartoszkowie *de* Bartelemi Holtzhausen, *qui a fondé une rente pour les entretenir & enseigner.*

Barwa. 1) Farbe. 2) Liverey. 3) Gesichts-Farbe. 4) Strich; Wolle auf dem Tuche. 1) la couleur. 2) couleurs, livrée d'un Seigneur. 3) le teint; la couleur de visage. 4) poil, le lainage d'une étofe. § 1) iakiey barwy to kwiatek. 2) barwa krolewska, Prymasowska; dano mu barwę. 3) barwa gładkiey twarzy. 4) na tym kapeluszu żadney niemasz barwy.

barwa kośćielna. blasse Gesichts-Farbe. teint blême; pâle couleur de visage.

pod barwą. glatt, einfärbig; mit einer Farbe. uni, d'une seule couleur. § szata pod barwą.

Barwanna. } Barbe, Barme, ein Fisch.
Barwena. } barbeau un poisson.

Barwenka. kleine Barbe. barbillon; petit barbeau.

Barwiany, *subs. & adj.* der eine Liberey trägt; ein Liberey-Bedienter. qui porte une livrée; laquai; qui porte les couleurs; homme de livrée.

Barwiano, *adv.* voll Liberey-Bedienten. avec beaucoup de laquais; en suite des gens de livrée. § barwiano wszędźie; barwiano przyiechał.

Barwica, Barwiczka postrzygana. Scheer-Wolle. bourre; bourre-lanice; tontisse, laveton, tonture.

barwiczka rumienidło. Schmincke. fard.

Barwiczkuię. schmincken. farder.

barwiczkuię śię. sich schmincken. se farder.

Barwiczkowany. geschminckt. fardé.

Barwię. 1) färben, putzen. 2) entschuldigen, bemänteln. 3) frisiren, kräuseln die Wolle auf dem Tuch. 4) schmincken. 1) colorer, parer. 2) colorer, plâtrer, farder, excuser. 3) friser un drap; faire venir de la laine au drap. 4) farder. § 1) kwiaty pola ubarwiły. 2) swoy postępek niewinnośćią barwi.

Barwierka. Barbiers-Frau. femme de barbier.

Barwiernia. Barbier-Stube. boutique de barbier.

Barwierski. Barbier-. de barbier.

barwierska szkatuła do brzytew; sztućiec barwierski. Balbier-Zeug; Besteck zu den Messern. trousse, dans la quelle on met les rasoirs.

Barwierstwo. Barbier-Kunst. métier de barbier, barberie.

Barwierz. Barbier. barbier.

barwierz zły, partacz. ein schlechter Bart-Scheerer. barberot; mêchant barbier.

Barwinek ziele, (*vinca per vinca.*) Ingrün, Sinngrün. pervenche.

Barwisty. 1) geblümt, geschmückt, gefärbt. 2) gekräuselt, als die Wolle auf einem Tuche. 1) coloré, orné, paré de diverses couleurs. 2) frisé comme le poil d'un drap. § 1) barwiste pola; barwiste kwiaty.

Baryła. Faß, Barille. barique, bari. § baryła ma 24. garcy; baryła węgierska ma 74. garcy, temi czasy zaś 65. garcy.

Baryłka, beczułka. Tonchen, Fäßchen. petit bari.

Barźiey, bardźiey. mehr, (der *comparat.* von barzo.) *c'est le comparatif de* barzo: davantage, plus. § barźiey brata niżli Oyca kocha.

tym barźiey. um desto mehr. à plus forte raison; d'autant plus.

Barzo, bardzo, *adv.* sehr. fort, très, fortement, trop. § barzo poczćiwy człowiek; kocham go barzo; nie tak barzo dba o księgi, iako o konie.

barzo; tak iest; zgadłeś. im Spott: nicht doch, ihr habt es getroffen. *en se moquant:* justement vous y étes.

barzo śiła. sehr viel. trop.

tak barzo. so sehr. tant; autant; à un tel point.
barzo to siła. das ist sehr viel. c'est trop.
iak barzo. wie sehr. combien; à quel point.
nie barzo. nicht sehr. pas trop, ne-guères.
nie barzo uczony. er ist nicht sehr gelehrt. il n'est guères savant.
barzo dobrze. sehr gut. fort bien.
Bas w muzyce. Mus. der Baß. *musiq.* basse. § głosy się od basu zaczynaią, na dyszkancie stawaią; rozdzielić głosy na basy, tenory, alty i dyszkanty.
bas drugi. der andre Baß. basse contre.
bas gieneralny. der General-Baß. basse continuë.
Basałyk, *g. a.* Peitsche mit einer Bley-Schnur. foüet avec du plomb entrelacé au bout de sa corde.
Baśia, *conf.* Barbara. Bärbchen. petite Barbe nom de femme.
Basista. ein Bassist. la basse; musicien qui fait la basse.
Baśliwy. fabelhafft. fabuleux; qui tient de la fable.
Baśń, *f.* Fabel, Mährlein. conte bleu; conte jaune; conte violet; conte de vieille; conte à dormir débout; conte de la cicogne. § babskie to baśnie.
Baster, *vid.* Basztard.
Basza Turecki. Türckischer Bassa. Bassa, Bacha, un oficier Turc.
Baszta. Bollwerck, Bastey. un bastion, boulevard. § baszta murowana do obrony.
baszta woienna ruchoma drzewiana. hölzerner Thurm den die Alten an die feindlichen Mauren rückten. une tour de bois dans l'ancienne fortification pour l'aprocher des murailles des assiégez.
baszta widokowa. Warte, Wach-Thurm. échauguette; une tour d'oû l'on découvre ce qui se passe au loin.
Basztard, bękart, syn naturalny. 1) Bastard, natürlicher Sohn. 2) unächt, wild, von zweyerley Arten. 1) bâtard, fils naturel. 2) bâtard, qui est de deux diférentes espèces; qui tient du sauvage. § 1) bękart to iego a politycznie basztard. 2) basztard wino, kanar; basztard iedwab.
Basztyon. ein Bastion. un bastion.
Bat. ein Boot. canot, esquif.
Batalion. ein Bataillon. un batalion.
Bawarczyk. ein Bayer. un Bavarois.
Bawarski. Bayerisch. bavarois,
Bawarya. Bayern. Bavière.
Bawełna. Baum-Wolle. coton.

w bawełnę co uwinąć; bawełną co obwinąć. 1) in Baumwolle wickeln. 2) vergülden, versüssen, einen guten Schein geben. 1) cotonner; enveloper en coton. 2) dorer la pilule; adoucir quelque chose de fâcheux par de belles paroles.
bawełna poziemna ziele, vid. Ukwap.
Bawełniany. Baumwollen. de coton, cotonneux.
bawełniany chrost albo krzak. Baumwollen-Strauch. coton, cotonner, xilon.
Bawełnianka. Baumwollnes Röckchen. petite robe de coton.
Bawełnica. 1) Cattun. 2) Baumwollner Rock. 3) Trauer; Trauer-Flor. 1) toile de coton; 2) robe de coton. 3) deuil; grande crêpe de deuil. § 1) bawełnica czerwona w złote kwiaty haftowana. 2) bawełnicą się ogarnęła. ** 3) śmierć cały dom grubą zacmiła bawełnicą; cała familia grubą się przykryła bawełnicą.
Bawełniczny. baumwollen; catunen. cotonneux; de toile de coton. § drukowane bawełniczne rzeczy.
Bawey, *interj.* ey wie; sehet doch. le voilà; ha, ho. § bawey iak wielki to uczynek; bawey patrzcie.
Bawię. 1) aufhalten, verweilen. 2) einem die Zeit verkürtzen. 1) arrêter, empêcher, reténir, retarder, trainer, faire languir. 2) amuser, recréer. § 1) bawisz mię długo. 2) bawić kogo czytaniem.
tylko to uszu bawi. das kützelt nur die Ohren. cela flate seulement les oreilles.
bawię się. 1) sich verweilen, sich aufhalten. 2) treiben ein Gewerbe; sich beschäfftigen, umgehen mit etwas. 3) sich wo aufhalten. 4) mit einem umgehen. 1) tarder; s'amuser; demeurer long tems. 2) s'occuper, faire profession de qu. ch. faire une profession, un métier. 3) demeurer, séjourner, s'arrêter, faire séjour dans quelque lieu; 4) converser avec qu. § 1) bawiłem się długo u Was Pana; bawiłeś się niepotrzebnie. 2) bawi się handlem, łowami, księgami. 3) twoy syn się w Lipsku bawi. 4) bawi się z uczonemi.
Bawienie się. 1) Verweilung. 2) Umgang mit einem. 3) Beschäfftigung. 1) retardement. 2) conversation. 3) occupation. § 1) po tak długim bawieniu się nic nie sprawiłeś. 2) bawienie się z ludźmi. 3) bawienie się kupiectwem, pisaniem.

Bawoł. Büffel, Büffel-Ochs, Biesem-Stier. un bufle, boeuf sauvage.
Bawoli, Bawołowy. Büffel. de bufle.
Bawołowina. Büffel-Fleisch. du bufle; la chair de bufle.
Baworczyk. ein Bayer. un Bavarois.
Baworski. Bayerisch. Bavarois.
Bayczany. fabelhafft. fabuleux.
Bayka. Fabel, Mährlein. un conte, fable. § bayki Ezopowe.
bayki, plotki, brednie. Mehrchen. balivernes, bourdes, mensonges, contes bleux. § staroświeckie to bayki.
wszystko to bayki. das sind nur Fabeln. contes que tout cela.
bayki siać. ein falsches Gerede unter die Leute bringen. semer un faux bruit; faire coure un bruit.
Bayprawie, *interj.* ja doch, eben recht. tout juste.
Baza, podstawek. Mathem. die Grund-Linie. *matém.* basse. § w trzykącie na bazie stoią dwa boki.
Bażanka ziele, (*mercurialis silvestris*) wild Bingel-Kraut. mercuriale sauvage.
Bażanowiec ziele, *g. bażanowca*, (salicaria) Weiderich. salicaire.
Bażant. Phasan. faisand.
Bażanica. Phasanin. faisande; femelle du faisand.
Bazar. Marketener-Platz im Lager. le marché de vivandiers au camp.
Bazarnik, markietan. Marketener. vivandier.
Bazgracz. Schmierer, Klecker. écrivailleur, grifoneur.
Bazgram. kleckeren, schmieren, schlecht schreiben oder mahlen. écrivailler, égrafigner, grifonner, écrire mal; barboüiller; peindre mal.
Bazgranina. Geschmiere, Kleckerey. un grifonage, méchante écriture; le barboüillage; méchante peinture.
Bazyli, *g. Bazylego.* Basilius, ein Manns-Nahme. Basile nom d'homme.
Bazylia, *vid.* Bazylik.
Bazylian. ein Basilianer-Mönch. Basilien, Réligieux de Saint Basile.
Bazylianka mniszka. eine Basilianer-Nonne. Réligieuse de Saint Basile.
Bazyliański. den Orden des heiligen Basilii betreffend. qui regarde l'Ordre de Saint Basile.
Bazylik, *g. a.* } ziele, (*ocymum*) Basilge,
Bazylika, } Basilien-Kraut. basilic.
bazylika polna, (*ocimum silvestre*) Feld-Basilien. basilic sauvage.
bazylika wodna, vid. *Firletka wodna.*
***Bazylika.* Haupt-Kirche. Basilique, grande Eglise.

Bazylikowy. zum Basilien-Kraut gehörig. de basilic, qui regarde la plante de basilic.
Bazylisk. } ein Basilisc. basilic. § Ba-
Bazyliszek. } zylisk weyrzeniem zabüa.
Bażyna ziele, (*bardana*) groß Kletten-Kraut. Bardane, glouteron.
Bdelium, drzewo i żywica. Bdelion, Baum und Gummi. Bdellium, l'arbre & la gomme.
Bdła, *vid.* Bedłka.
Be, bee. Be, Stimme der Schafe. le bé; bêlement; le cris naturel que font les brebis.
ani be, ani me. weder a noch b wissen. ne savoir ni a ni b.
Bean. einfältiger Tropf; unwissender Mensch. idiot, benêt, niais.
Bębel, *vid.* Bąbel.
Bęben, *g. bębna.* Trommel. tambour, caisse. § w bęben bić, uderzyć.
przysięgać na bęben. dem Kalbs-Felle folgen; ein Soldat werden. prendre partie dans les troupes.
Bębenek, *g. a.* 1) kleine Trommel; 2) Trummel-Taube; 3) Stöpsel, fettes Kind. 4) Butel; rundes Fäßchen mit einer Schraube; Lägel. 1) tabourin; petit tambour. 2) pigeon batant, murmurant. 3) enfant potélé; enfant gros & grand. 4) bouteille; barillet avec un vis.
bębenek, w uchu błonka. anat. Trommel-Häutlein im Ohr. *Anat.* tambour, timpane; une membrane séche qui se trouve dans l'oreille. § za bębenkiem iest mieysce czcze pełne iakiegoś subtelnego humoru.
podbić komu bębenka. einen aufhetzen. exciter qu.
podbił iey bębenka. er hat ihr eine Trommel angehangen. il a fait lever le tablier à cette fille.
*Bębennica, doboż. Trommelschläger. le tambour, qui bat la caisse; tambourineur.
Bębenniczka. Trommelschlägerin. celle qui bat le tambour.
Bęblę, *e, ał.* 1) Wasser-Blasen werffen. 2) unvernehmlich reden. 1) jetter, faire des bouteilles d'eau; rejetter l'eau par les ouïs. 2) jargonner, marmoter, jaboter. § 1) bęble ryba w wodzie.
Bębnię. Trommeln. sonner, toucher le tambour; battre la caisse.
Bębnienie. Trommelschlag; das Trommeln. baterie de tambour; batement de tambour; le son du tambour.
Beczę, *y, al, eli.* blarren, blöcken. beugler, meugler, bêler, mugir.
beczy ieleń. der Hirsch schreyet. le cerf brame, rée.

Beczenie,

Beczenie, Bek. das Geblöcke. bêlement, bêler, meuglement, mugissement, buglement. § bek owiec skopow, koz, krow, ieleni.
Bęczę, y, ał, eli. summen. bourdonner, bruire. § bęczy komor.
Bęczenie pszczoł, Bęk, g. u. das Summen der Bienen. bourdonnement; bruit que font les mouches.
Beczka. 1) Tonne, Faß. 2) Tonne, ein Maß. 1) tonneau, tonne, futaille; 2) muid, tonneau, sorte de mésure. § 1) ma kilka beczek wina. 2) beczka piwna ma mieć według konstytucyi, 1565. garncy 72. a według 1598. garncy 72. Łaszt śledźi, potaszu, smoły ma beczek 12. Węgierska beczka ma barył 3.
beczka ryba morska. Wall-Schwein, runder grosser See-Fisch. épulard, grande ronde poisson de mer. § beczka często tyśiąc funtow waży.
z inszey beczki zaczniymy. wir wollen von was anders reden. changeons de note.
Beczkowy. Faß-, Tonnen-. de tonneau.
Beczułka, faska. Tönnchen, Fäßchen. barril, petit tonneau.
Bedłka. weisser Erd-Schwamm zum Speisen. potiron; sorte de champignons.
Będnarz. Böttcher, Faß-Binder. tonnelier.
*Begiel, g. begla, obarzanek. Pretzel, Kringel. craquelin.
Beia. Boy. revêche.
Bęk, vid. Bęczenie.
Bek, vid. Beczenie.
Bekam, v. m. F. beknę. blöcken. bêler. § koza beknęła.
beka śię ieleń. der Hirsch ist der Brunst. le cerf est en rut.
Bękarći, adj. Bastarden, einem Bastard gehörig. de bâtard; bâtard. § bękarćie dobra.
Bękart. 1) natürlicher Sohn, Bastard: 2) falsch, nicht recht. 1) fils de putain; bâtard. 2) bâtard, contrefait, qui n'est pas vrai. § 1) precz ztąd bękarćie. 2) bękart w iedwabnych materyach; bękart w iedwabiu.
Bękartka. natürliche Töchter. bâtarde, fille naturelle; fille de putain.
Bekas. eine Schnepfe. bécasse.
bekas morski. See-Schnepfe ein Vogel. bécasse de mer un oiseau.
bekas mały. Art kleiner Schnepfen. becassine.
Bekaśię. junge Schnepfe. becasseau.
Bekowisko ielenie. die Brunst-Zeit der Hirsche. rut; tems où les bêtes fauves sont en chaleur.
Bekiesa. gefütterter Ober-Rock mit Ermeln, die oben weit, unten enge sind. manière de surtout ou de casaque fourrée avec des manches larges aux bras & étroites aux poignets.
Beknąć, vid. Bekam.
Bela. 1) Ballen Waare; 2) Ballen Papier. 1) balot, bale; marchandise embalée. 2) bale de papier. § 1) towary w belach ułożone; otrzymałem trzy bele; 2) bela papieru ma ryż dźieśięć.
Belka. 1) kleiner Ballen Waare. 2) ein Stück, als Leinwand, Zeug. 1) petit balot. 2) piéce; quantité d'aunes de toile, d'étofe.
Bełgocę, } ce, tał. 1) schluttern, schlickern,
Bełkocę, } butteln. 2) vulg. belfern, schmälen. 1) faire glouglou. 2) vulg. fulminer, aboïer, criailler, déclamer. § 1) głośno z tey bani piwo bełgocę. 2) milczę, poki baba nie wybełgoce.
Bełkotacz. Belfer, Zäncker. criailleur, criard; grand parleur.
Bełkotanie. 1) das Butteln eines Geträncks. 2) vulg. das Schmälen. 1) le glouglou que fait une bouteille. 2) vulg. criaillerie.
Bełt. 1) Boltzen zur Armbrust. 2) Wurf-Pfeil. 1) matras; dard; flêche qu'on tire d'arbalête. 2) javeline; javelot. § 1) bełt do kuszę; z kuszą bez bełtow na wroble, prov.
Beluard, Narożnik. eine Bastey. un bastion.
Belweder, g. a. mieysce zkąd piękny widok idźie, ein Ort mit einer schönen Aussicht. belvedèr, lieu d'un bel aspect.
belweder źiele, (osyris) Lein-Kraut, Harrn-Kraut. belvedèr.
belweder drugi, (petilius flos) Art von wilden Rosen. sorte d'églantine ou de rose sauvage.
Ben źiele, (*valeriana rubra*) rother Baldrian. rouge valeriane.
Benedykcya. Segen; Einsegnung. bénédiction.
benedykcya Nayświętszego Sakramentu. Consecration des Heiligen Abendmahls. Consécration; Bénédiction du très Saint Sacrement.
Benedykt. Benedict, ein Manns-Nahme. Bennoît, nom d'homme.
benedykt źiele, (caryophyllata) Benedicten-Wurtzel. benoîte.
Benedyktyn. Benedictiner. Benedictin; blanc-manteau.
Benedyktynka. Benedictiner-Nonne. Benedictine.
Beneficyant. der von einem Wohlthaten geniesset.

genießet. celui qui reçoit quelque grace, quelque bienfait de qu.
Beneficyarz. ein Capellan. Chapelain.
Beneficyum, godność kościelna z dochodem. Pfründe. un bénéfice; charge Ecléſiaſtique.
Beneficyuſz. der eine Pfründe hat. bénéficier; celui qui a un bénéfice.
Benzoin. Benzoin ein Gummi. du benjoin; aſſa-doux.
Ber, (*Panicum*) Fench, Fuchs-Schwantz; Aehren-Hirſe. panis, forte de blé.
ber myſzy żiele, (Phalaris) Canarien-Kraut. Alpiſte.
Berdyſz; *vid.* Bardyſz.
Bergryn. Berggrün, Steingrün, Glöte, eine Mahler Farbe. verd de montagne; chriſocolle; verd de Hongrie; couleur de laquelle on ſe ſert pour peindre.
Berło. 1) ein Zepter. 2) Jäger: Stange worauf man den Vogel ſtellt. 1) un ſceptre. 2) *chaſſe*: blot, perche où l'oiſeau ſe perche. § 1) berłem władać. 2) myśliwiec ſowę w dźień iaſny na berle wyſtawia.
**Berłowładny, berło trzymaiący. der einen Scepter trägt, regierend. qui porte un ſceptre; regnant. § berłowładna Auguſta III. ręka.
Berma. Kriegsb. Wallen-Rand, Gang zwiſchen dem Wall und dem Graben. *fortif.* berme, liſiére; chemin entre le rempart & le foſſé.
Bernardyn. Bernardiner. Bernardin.
Bernardynka. eine Bernardiner-Nonne. Bernardine.
Bernadynek żiele, *vid.* Oſet włoſki.
Berſana, *vid.* Berzana.
Beryl kamień drogi. Berill, ein durchſichtiger Edelſtein. éque-marine; beril pierre prétieuſe transparente.
Berzana, Barwena. Barbe ein Fiſch. barbeau un poiſſon.
Berzanka. kleine Barbe. petit barbeau; barbillon.
Beſpieczeńſtwo, Bezpieczeńſtwo. } 1) Sicherheit. 2) Vertrauen; Freyheit die man ſich nimmt. 3) Gemüths-Ruhe.
Beſpieczność, Bezpieczność. } 1) ſûreté, ſécurité. 2) aſſurance; liberté, qu'on prend. 3) tranquilité de l'eſprit. § 1) bezpieczeńſtwo w kroleſtwie ſkarb naywiękſzy; gdźie bezpieczności niemaſz, tam, choć w obfitości, przebywać przykro. 2) zkąd śię bezpieczeńſtwo wźięło do mnie przychodźić; upraſzam abyś mi tę bezpieczność zganić nie raczył. 3) w wielkiey umysł moy bezpieczności; bezpieczność umysłu.
Beſpiecznie, Bezpiecznie, *adv.* 1) ſicher, ohne Gefahr. 2) frey, vertraut. 1) en ſûreté, ſeurement; ſans danger. 2) librement, franchement. § 1) tam błogo gdźie bezpiecznie. 2) bezpiecznie śię z Panem obchodźi; bezpiecznie mowił; nazbyt bezpiecznie rzekł do niego.
Beſpieczniś, Bezpieczniś, *ſubſ.* der ſich gar zu groſſer Freyheit im Umgang bedienet. celui qui prend trop de familiarité. § ſtrzeż śię bezpiecznisiow i ofertowniczkow.
Beſpieczny, Bezpieczny. 1) ſicher, das ohne Gefahr iſt. 2) geruhig, als ein Gemüth. 3) frey, vertraut. 4) ſicher als ein Gefängniß. 1) ſeur, qui n'eſt pas dangereux. 2) paiſible, tranquille. 3) libre, franc en converſation. 4) ſeur comme une priſon, un lieu de ſeureté. § 1) bezpieczny prowadzę żywot. 2) bezpieczny ma umysł. 3) bezpiecznym na krola śię targnął ięzykiem; bezpieczny to barzo ze mną poſtępek. 4) na bezpieczne go wſadzono mieyſce.
Beſtwię kogo. 1) wild, ſcheu machen. 2) geil, wollüſtig machen. 1) éfaroucher, rendre farouche. 2) rendre lacif.
beſtwię śię. 1) wild werden, frech werden, wüten, toben. 2) geil werden oder ſeyn. 3) Muthwillen treiben. 1) s'éfaroucher, devenir ſauvage; faire le farouche. 2) devenir ou être lacif. 3) folâtrer, agir pétulanment, devenir inſolent. § 1) zbeſtwił śię koń i wźiął na kieł.
Beſtwienie śię. 1) Frechheit, Muthwillen, Wuth. 2) Geilheit. 1) pétulance, éfronterie, inſolence, furie. 2) laſcivité, lubricité.
beſtwienie kogo. das wild machen. l'action de rendre farouche & furieux.
Beſtya. 1) ein Vieh, ein Thier. 2) Beſtie ein Schimpfwort. 1) bête, brute, animal. 2) *terme injurieux*: vilaine bête; carogne. § 1) kray rożnych beſtyy pełny. 2) idź beſtyo parſzywa.
Beſtyalſki. beſtialiſch, viehiſch. brutal, beſtial, qui tient de la brute.
po beſtyalſku, } viehiſcher Weiſe. brutalement; en vraïe bête; d'une manière brutale.
Beſtyalſkie, *adv.* }
Beſtyalſtwo. viehiſches Weſen. brutalité, action brutale.
Beſtyalnik, z beſtyami śię potykaiący. Thier-Kämpfer. celui qu'on fait combatre contre les bêtes.

Bestyyka. Thierchen. bestiole; petite bête.

Bez drzewo, *g. bzu*, (*sambucus*) Hollunder, Hollunder-Baum, Flieder. sureau, un arbre. § drzeń we bźie.

bez włoski Huck auf die Magd, Welscher Hollunder. lilac, lilas.

bez leśny gronisty czerwony, (sambucus montana wilder Wald-Berg-, oder Hirsch-Holder. sureau de montagne.

Bez, *pr. g.* 1) ohne. 2) ausser, ohngerechnet. 1) sans. 2) hors de, outre. § 1) bez pieniędzy na targ, bez soli do domu *prov.* 2) było ich dźiesięć bez (oprocz) ćiebie.

Bezbolność, niebolenie. Unempfindlichkeit. insensibilité; indolence; exemption de douleurs.

Bezbolny, nieboleiący. unempfindlich, den nichts bewegt. insensible, indolent, qui n'est touché de rien.

Bezbożnie, *adv.* gottloser Weise. d'une maniere impie; irréligieusement.

Bezbożnik. gottloser Mensch, Atheist. libertin; un athée.

Bezbożność. Gottlosigkeit, Atheisterey. impieté, irréligion; le libertinage; athéisme *m.*

Bezbożny. gottlos, atheistisch, ruchlos. impie, irréligieux.

Bezbramny. das kein Thor hat. qui est sans porte.

Bezćielnie, *adv* ohne Leib. sans corps.

Bezćielność. Uncörperlichkeit, Leiblosigkeit. incorporalité.

Bezćielny, bez ćiała. leiblos, uncörperlich. incorporel, qui n'a point de corps.

Bezćienny. Schattenlos. qui est sans ombre, qui n'a point d'ombrage.

Bezczesny. Zeitlos, das keine Zeit hat. qui est sans temps; exempt du tems.

Bezczułość. Unempfindlichkeit. indolence, insensibilité.

Bezczuły. unempfindlich. insensible, indolent. § insza z wielkośći umysłu rzeczy przećiwne pogardźić, insza bydź nikczemnie bezczułym; insza nieporuszony umysł, insza bezczuły.

Bezdenko. Tummelchen, Trinck-Glas das nicht stehen kan. boi-tout; verre qui n'a point du tout une pate.

Bezdenność. Abgrund, Grundlosigkeit. un abîme; une profondeur qui n'a point de fond.

Bezdenny. 1) grundlos. 2) tief, schwer zu begreifen. 1) qui n'a point de fond; sans fond. 2) profond; dificile à concevoir. § 1) bezdenny row, woda. 2) bezdennych i wyśmienitych zażywa konceptow.

Bezdrożność. Unwegsamkeit; grundloser Weg. chemin inpracticable; lieu où il n'y a point de chemin, par où l'on ne peut passer.

Bezdrożny. unwegsam, weglos. qui est sans chemin; inpracticable, dangereux, rompu comme le chemin.

Bezduszny. leblos. inanimé; qui n'a ni ame ni vie.

Bezdźiecki. } Kinderlos. qui est sans enfans. § bezdźieckim
Bezdźietny. }

zostaie; bezdźietnym zszedł, umarł.

Bezdźielny, dźieła po robоćie nie zostawuiący. practisch, so in der Uebung bestehet. pratique; qui est dans l'exercice & action. § bezdźielne i dźiałowe nauki.

Bezecność. 1) Heßlichkeit. 2) Ehrlosigkeit, Schandthat. 1) la laideur, diformité. 2) infamie, ignominie, indignité.

Bezecznie, *adv.* 1) heßlich. 2) schelmischer, schändlicher Weise. 1) laidement, d'une manière diforme; hideusement. 2) avec infamie, ignominieusement.

Bezecny. 1) heßlich, garstig. 2) ehrlos, schelmisch. 1) hideux, afreux. 2) infame, qui est marqué d'infamie; ignominieux.

bezecnym żołnierza uczynić. einen Soldaten zum Schelm machen. déclarer un soldat infame.

Bezeczę co, *czy*, *czył.* 1) heßlich, schändlich machen, schänden. 2) verunehren. 1) rendre hideux; défigurer. 2) infamer; deshonnorer. § 1) ospa ią zbezeczyła. 2) skępstwo wielkiego Pana, boiaźn żołnierza bezeczy.

Bezedrzwi, *adv.* ohne Thüren. sans portes.

Bezekrwie, *adv.* ohne Blut. sans sang.

Bezetchu leżenie. Heilk. Athemlosigkeit. *méd.* perte d'haleine.

Bezkost. Weichling. douillet; éfeminé; flasque.

Bezkostny. 1) der sehr schwache Knochen hat. 2) der keine Knochen hat. 1) qui a de foibles os. 2) qui est sans os; desossé.

bezkostny w nogach. der im gehen die Beine schlept. qui traine les piez en marchant; qui n'est pas ferme sur ses jambes.

Bezkrwawy. Blutlos. qui est sans sang.

Bezkrolestwo. Zwischen-Reich. un interregne.

Bezgrzesznie, *adv.* ohne Sünden. sans aucun péché.

Bezgrzeszność. Sündenloser Zustand. impeccabilité; étât de celui qui ne peut pêcher.

péćher. § bezgrzeſzność tylko Błogosławionym właſna.
Bezgrzeſzny, niegrzeſzący. Sündenlos, frey vom ſündigen. impeccable; qui ne peut pêcher.
Bezimienny. ohne Nahmen, als ein Verfaſſer. anonime comme un auteur.
Bezksiężyczny. die Zeit betreffend, da kein Mond am Himmel iſt. qui regarde le defaut de la lune, ou le tems par le quel elle ne paroit pas.
Bezkunſztny. 1) ungekünſtelt. 2) ungezwungen, natürlich. 1) ſimple, qui n'eſt pas artificiel, ni fait avec art. 2) naturel, qui n'eſt pas afecté; négligent.
Bezkwiat ziele, (*epimedium*) Biſchoffs-Hütchen. épimedium.
Bezliſt ziele, (*ephedra*) ein Kraut das wie Schaffthen wächſt. ſorte de plante qui reſſemble à la prêle; éphédra.
bezliſt morſki, (ephedra marina) ein Kraut dieſer Art, das Manns hoch wächſt. raiſin de mer une plante qui croit à la hauteur d'homme.
Bezżeńſtwo. eheloſer Stand. célibat.
Bezżeniec, *g. bezżeńca*, *vid.* Bezżeniec.
Bezludny. unbevölckert; unbewohnt. inhabité, dépeuplé.
Bezłuſkny. ohne Schuppen; glat, unbeſchuppt. gliſſant, ſans écailles.
Bezmała, *adv.* faſt. presque.
Bezmężna. mannbar, die keinen Mann hat. mariable, nubile, qui n'a pas un époux. § bezmężne ma corki.
Bezmian, *vid.* Przemian.
Bezmienny. Nahmen-los. anonime.
Bezmiernie, niezmiernie, *adv.* über die Maſſe. démeſurement, ſans méſure.
Bezmierny. unermäßlich. démeſuré, immenſe, exceſif.
Bezmierność niezmierność. Unermäßlichkeit. immenſité.
Bezmyślnie, *adv.* ſinnlos. hors de ſens.
Bezmyślność. Sinnloſigkeit. folie, inconſidération.
Bezmyślny. Gedanckenlos, Sinnlos. inſenſé, inconſideré.
Beznoſy. der keine Naſe hat. qui a perdu ſon nez.
Bezodpornie, *adv.* unwiederſtreblich. inconteſtablement; ſans contradiction; irreſiſtiblement.
Bezodporny. unwiederſtreblich, unwiederſtreitlich. inconteſtable; à qui on ne peut s'opoſer; irreſiſtible; irrefragable.
Bezodpowiedny. unbeantwortet. à qui l'on n'a pas repondu.
Bezodwłocznie, *adv.* ohne Verzug. ſans délai; incontinent.
Bezodwłoczny. unverzüglich. qui ſe fait ſur le champ.
Bezowocny. das keine Früchte trägt. qui ne porte aucun fruit.
Bezowy. Hollunder-. de ſureau.
Bezpoſażna, *adj.* & *ſubſ.* die keinen Braut-Schatz hat. celle qui n'a point de dot; qui n'eſt pas dotée.
Bezprawie. 1) Unrecht, Ungerechtigkeit. 2) Regiment, ſo etliche wenige führen. 1) tort, injuſtice, iniquité, illegalité. 2) oligarchie, gouvernement de peu de perſonnes.
Bezprawie, bezprawnie, *adv.* widerrechtlich. illegalement; contre le droit, illégitimement, injuſtement.
Bezproſtowny nicht gerade, nicht perpendiculaire. qui n'eſt pas perpendiculaire.
Bezrogi. Hörnerlos. qui n'a point de corne.
Bezrożność. Gleichgültigkeit. indiférence.
Bezrożnie, *adv.* bez rożności. gleichgültiger Weiſe, ohne Unterſcheid. avec indiférence; indiférenment.
Bezrożny. gleichgültig. indiférent.
Bezrozumnie, *adv.* unvernünftiger Weiſe. irraiſonnablement; ſans raiſon; déraiſonnablement.
Bezrozumny. unvernünftig. déraiſonnable, inſenſé, irraiſonnable.
Bezrozumność. Unvernunft. irraiſonnabilité, folie, manque de raiſon.
Bezrządztwo. Regierung, die wenige führen. oligarchie, gouvernement de peu de perſonnes.
Bezſenny. ſchlaflos. qui ne peut pas dormir.
bezſenne nocy. ſchlafloſe Nächte. de longues veilles.
Bezſenność. Schlafloſigkeit. inſomnie, impuiſſance de dormir.
Bezsłownie, *adv.* in den Rechten: ſo darunter zu verſtehen. *droit:* tacitement.
Bezsłowny. Rechtsw. ſtillſchweigend. *droit:* tacite; ce qui n'eſt pas exprimé. § bezsłowna deklaracya; bezsłowne pozwolenie.
Bezśmieſznie, *adv.* ohne Lachen. ſans rire.
Bezśmieſzność. Ernſthaftigkeit ohne alles Lachen. gravité ſans aucun ris.
Bezśmieſzny. 1) der niemahl lacht. 2) nicht belachens würdig. 1) qui ne rit point. 2) qui n'eſt point riſible.
Bezſtronnie, *adv.* unpartheyiſch. néutralement.
Bezſtronność. Unpartheylichkeit. néutralité, impartialité.
Bezſtronny. unpartheyiſch. neutre, impartial.

Bezſworny. nicht parallel. qui n'eſt pas paralléle.
Bezſzkodnie, *adv.* ohne Schaden. ſans dommage.
Bezſzkodność. Schadloſigkeit, Schadloshaltung. indemnité, dédommagement.
Bezſzkodny. ſchadlos. indemniſé, dédommagé.
Bezwienna, *adj. f.* wiana nie maiąca. die keinen Mahl-Schatz hat. celle qui n'a point de gages de mariage.
Bezwinnie, *adv.* unſchuldiger Weiſe. innocenment, ſans faire de faute.
Bezwinny. unverſchuldet, unſchuldig. innocent, qui n'eſt pas coupable; ſans avoir mérité. § bezwinne karanie; mieć wzgląd na bezwinną przygodę przyiaciela.
Bezwinność. Unſchuld. innocence.
Bezwodny. das kein Waſſer hat. qui n'a point d'eau.
Bezwonnie, *adv.* ohne Geruch. ſans odeur.
Bezwonny. das keinen Geruch hat. qui n'a point d'odeur.
Bezwonność, niepachnienie. geruchloſe Eigenſchafft. qualité qui eſt ſans odeur.
Bezwſtydnie, *adv.* ohne Scham. ſans honte; impudemment.
Bezwſtydność. Unverſchämtheit, Unzüchtigkeit. éfronterie, impudence. § bezwſtydność gorę bierze.
Bezwſtydny. unverſchämt. éfronté, impudent.
Bezzbroynie, *adv.* ohne Waffen. ſans armes.
Bezzbroyny, niezbroyny. wehrlos, unbewaffnet. deſarmé, qui eſt ſans armes.
Bezzęby. Zähnlos, der keine Zähne mehr hat. édenté, qui n'a plus de dents. § bezzębna kobieta; bezzębny grzebień.
Bezżeniec, bezżony. 1) Unbeweibter, Hageſtoltz. *2) ein keuſcher Menſch. 1) un célibataire, garçon; qui n'eſt pas marié. *2) un homme chaſte; qui vit chaſtement.
Bezżeński. ehelos, unverheyrathet, der keine Frau hat. de célibataire; qui n'a point de femme; qui n'eſt pas marié.
Bezżeńſtwo. lediger, eheloſer Stand. célibat. § dań albo wina od bezżeńſtwa.
Bezzgodny niezgodny. 1) uneinig. 2) Meßk. ungleich, nicht parallel. 1) disharmonieux, diſcordant, diviſé. 2) *géom.* qui n'eſt pas parallèle.
Bezoar. Bezoard-Stein. bézoard.
Biada, *ſubſ. vid.* Bieda.
Biada, *Biadaſzku, *interj.* Weh! Zetter! malheur à quelqu'un. § biada temu co cudze połyka i ziada.
biada wam. weh euch. malheur à (ſur) vous.
*Biadanie, narzekanie. das Klagen. l'action de ſe plaindre; lamentation.
Białagłowa, Białogłowa. Weibs-Bild, Weibs-Perſon. femme; perſonne du ſexe. § białegłowy (białogłowy) tam panuią.
Białaſy., Białawy. weißlich. blanchâtre.
Białawiec ziele, *vid.* Srebrnik włoſki.
Białek, *g. u.*, *Białko w iayku. Eyweiß. le blanc d'œuf.
białek w oku. das Weiſſe im Auge. le blanc de l'œil.
białek paznokći. Blüthe auf den Nägeln der Finger. menſonge; tache blanche ſur les ongles.
Biało, *adv.* weiß. blanchement; d'une manière blanche.
Białogłowſki. weiblich. féminin, de femme, qui regarde les femmes.
po białogłowſku. nach Weiber-Art, wie ein Weib. en femme.
Białogrod wielki. Stuhlweiſſenburg in Ungarn. Albe Roïale ville de Hongrie.
Białokurowaty. weißblaß von Geſicht und mit weiſſen Augenbraunen. qui a un teint blanc, des paupières blanches.
Białomleczny. Milchweiß, Milchfärbig. laiteux; de couleur de lait.
białomleczna droga; mleczna droga. Milch-Straſſe am Himmel. la voie de lait; chemin de Saint Jaques ſur le ciel.
Białonakrapiany. weiß geſprengt. grivelé.
Białonogi. weißfüßig, der weiſſe Füſſe hat. qui a les piez blancs. § białonogi koń.
Białopłynienie białogłowſkie. der weiſſe Fluß der Weiber. la fleur blanche des femmes; flux muliébre.
Białopſtry, białym nakrapiany. weiß geſprenckelt. tacheté, marqueté de blanc.
Białość. die Weiſſe. la blancheur, le blanc, la couleur blanche.
Białoſkornik. 1) Weißgerber. 2) Schneider im Dam-Spiel. 1) mégiſſier. 2) Jean; qui porte la hote au jeu de dames.
**Białoſmukły. hell-weiß, alabaſtern. fort blanc & fort luiſant; d'albatre.
***białoſmukła ſzyia.* ſchneeweiſſer Hals. cou d'ivoire.
Białozęby. der ſchöne weiſſe Zähne hat. qui a de belles dens blanches.
Białożor. Weiß-Falck, Geyer-Falcke ein Stoßvogel. gerfaut, ſorte de faucon qui eſt ſemé de pluſieurs taches blanches.
Białożory. zum Weiß-Falcken gehörig. qui regarde le gerfaut.
Biały. weiß. blanc. § śnieg biały; koſzula biała; płeć biała.

płeć biała; gmin biały, białego regiestru potomstwo. das weibliche Geschlecht. le séxe; le beau séxe.
biała broń. blanck Gewehr. armes blanches.
biały mnich. Schneider im Dam-Spiel. Jean au jeux de dames.
biała niedziela. der erste Sonntag nach Ostern. la Quasimodo; le dimanche de l'octave de Pâque.
biała ryba. 1) Rheingau, Rheinancke, ein kleiner weisser Fisch. *2) Plötze, Weiß-Fisch. 1) lavaret, un petit blanc poisson. *2) able, ablette, poisson blanc.
biały korzeń. (meum) Bär-Wurtzel, Wald-Fenchel. meu, meon.
białe za czarne, a czarne za białe przedawać. Mäusedreck vor Pfeffer verkauffen. vendre le chat en poche; vendre un qui pro quo.
spać aż do białego dnia. bis an den hellen Tag schlafen. dormir la grasse matinée; se lever fort tard; faire de la graisse.
Biamki. } geriebener und gebackener Reis
Bianki. } in Formen. blanc-manger; du ris broié & cuit dans des moûles. § bianki iada i marcepany.
Biblia, Pismo Swięte. die Bibel, die heilige Schrifft. la Bible; l'Ecriture Sainte; l'Ecriture.
Bibliopola, książnik. Buchführer. libraire.
Biblioteka, książnica. Bibliothec, Bücher-Saal. Bibliotèque.
Bibliotekarz. 1) ein Bibliothecarius. *2) ein Buchführer, s. Bibliopola. 1) Bibliotéquaire; garde de la Bibliotéque. *2) libraire v. Bibliopola.
Bibuła. Leschpapier. papier brouillard; papier gris; biberon.
Bicie, *conf.* Biię. 1) das Schlagen, Prügeln; Schläge. 2) das Schlagen als des Pulses. 3) das Schiessen, das Abfeuern; Abfeurung. 4) das Abprallen der Strahlen. 5) das Geld-Prägen; Gepräge. 6) das Schlachten des Viehes; das Fällen, Schiessen des Wildes. 7) ein Stich, im Karten-Spiel. 8) das Graben eines Brunnen, eines Grundes. 1) batement, frapement; action de celui qui bat. qui frape; les coups. 2) pulsation batement, mouvement d'une artère. 3) décharge; plusieurs coups d'armes à feu. 4) repercussion, reverberation des raïons du soleil. 5) le monoïage; action de monoïer. 6) abatis, tuerie; l'action de tuër le gibier, les bestiaux. 7) levée; une main de cartes. 8) l'action de jetter le fondement d'un édifice; l'action de creuser des puits. § 1) bicia godzień. 2) prętkie, wolne pulsu bicie. 3) przy rześistym biciu z strzelby ręczney, z armat. 4) bicie promieni od ściany ten sprawiło widok. 5) moneta ostatniego bicia; bicie monet mu pozwolono. 6) bicie bydła, ieleni. 7) mam trzy bicia. 8) bicie fundamentu, studzień.
Bicz, *g. a.* 1) Peitsche. 2) *fig.* Peitsche, Strafe. 1) foüet, verge de cocher. 2) *fig.* fleau, châtiment, punition. § 1) Woźnica biczem konie zacina. 2) chowa Bog narod Turecki, iako bicz na Chrześciany.
iak z bicza. wie aus dem Stege-Greif. à vuë de païs; sur le champ.
iak z bicza mowi. die Worte fliessen ihm. les mots lui coulent doucement.
iak z bicza odpowiedział. er antwortete wie aus dem Stegreif. il a repliqué sur le champ.
Biczowanie. das Peitschen. foüetement; fustigation; foüet.
zasłużył na biczowanie, na bicz. er hat die Peitsche verdienet. il a mérité le foüet.
Biczownik co biczuie. Peitscher. foüeteur, qui aime à foüeter.
Biczuię. peitschen. foüeter, fustiger.
Biczysko. Peitschen-Stiel. le manche d'un foüet.
Bieda. Noth, Elend, Jammer. misére, calamité, malheur, infortune.
i to bieda. auch das ist eine Noth, ein Kreutz. c'est aussi un malheur.
Biednieię. dorren, ausgehen; elend werden. fondre, trainer; devenir misérable. § bydło miasto nasycenia zbiednieie i osłabieie.
Biedny. elend, arm. misérable, pauvre.
Biedremka. (*viola*) Art kleiner runder und sehr schöner Käfer die ins Gold spielen. sorte de fort petits & ronds escarbots, ils sont fort beaux & tirent sur l'or.
Biedrzeniec ziele, *g. biedrzeńca.* (*pimpinella saxifraga*) Bibinell, Stein-Peterlein. le boucage.
Biedrzny. Hüfft-. de hanches.
biedrzna choroba. das Hüfft-Weh. siatique
*Bieduię się. } 1) ringen. 2) sich quälen,
Biedzę się. } sich plagen; mit sich kämpfen, streiten, sich hefftig bemühen. 1) luter, s'exercer à la lute. 2) se tourmenter, se peiner; s'éforcer; se débatre, s'agiter, se combatre en soi même, se démener; combatre. § 1) biedzi się (za pasy chodzi) zapaśnik. 2) długoście się biedowali, nimście tego u krola dokazali; biedzi się i łamie z szczęściem, z fortuną; biedzić się myślami; w tym zamieszaniu sa-

ma się z sobą biedźi oyczyzna; biedzą się wargi słowami.
Biedzenie się. Kampf, Plage, äusserste Bemühung. éfort, combat.
Bieg. 1) eig. u fig. Lauf. 2) Jäger: Lauft, Fuß eines Hasen. 1) *prop. & fig.* cours. 2) *chasse*: un pié de liévre. § 1) bić zaiąca w biegu; w samym ustał biegu na zawodniczym placu; prodwadźił żyćia swoiego bieg; bieg powodzenia mego przez cały żywot Bog postanowił; bieg świata i wszystkich rzeczy na nim toczenie; uczy o biegach niebieskich. 2) biegi zaiącowi uciąć.
bieg sprawy. der Lauf einer Sache. le cours, le courant de l'afaire.
biegiem. im Laufe, eilig. à la hâte; en courant.
bieg nieustanny. Mathem. das perpetuum mobile. *mat.* mouvement perpétuel.
Biegacz. 1) Herumlaufer, Pflastertreter. 2) Liebhaber vom gehen. 3) Wettrenner. 1) coureur, bateur de pavé. 2) grand promeneur, qui aime à se promener. 3) coureur, qui court dans la lice.
Biegam, *v. m. F. biegnę.* 1) rennen, laufen. 2) herum laufen. 3) laufen, gehen nach etwas. 1) courir, galoper, aller en hâte. 2) troler, troter, trotiner par. 3) courre après qu. ch. aller querir qu. ch. § 1) biegam za kim; biegał tam i sam; pobiegł tędy. 2) biegać po mieśćie. 3) biegay po piwo.

* * *

im figürlichen Verstande setze Bieżę. *au figuré il faut mettre le verbe* Bieżę.
Bieganie. 1) das Laufen. 2) der Durchlauf. 1) course, l'action de courir. 2) flux de ventre.
Biegaś. Herumläuffer. vagabond, qui va çà & là.
Biegle, *adv.* geübt. savanment; en homme intelligent & entendu.
Biegłość. Tüchtigkeit, Geschicklichkeit, Erfahrung in etwas. savoir, connoissance, habilité, intelligence.
Biegły. geläufig, geschickt, geübt, tüchtig, bewandert. expert, intelligent, savant, habile, experimenté, fort, entendu en qu. ch. § dworskich spraw (w dworskich sprawach) biegły.
Biegun. 1) Läufer eines Herrn. 2) Landläufer, Herumtreiber. 3) Mäckler. 4) Zapfen, Ax, Angel. 5) Weltb. Himmels-Pol, Angel-Punct. 6) Schrauben-Mutter. 1) coureur d'un Seigneur. 2) homme vagabond, qui va d'un lieu à l'autre, 3) courtier. 4) pivot, tourillon, gond. 5) *géog.* un pole; un axe. 6) écrouë; la femelle d'un vis; trou dans lequel tourne le vis. § 1) za bieguna służy. 2) takich biegunow dosyć na świećie. * 3) postaray się o bieguna. (iednacza) 4) biegun iest punkt, w ktorym się co obracać może; biegun na ktorym chodźi kołowrot szalny. 5) biegun albo oś niebieska: biegun połnocny i południowy są dwa punkta, na ktorych się niby świat obraca. 6) biegun po wale prasnym chodźi.
biegun młynarski. das Mühl-Eisen; Spindel so durch den Mühl-Stein gehet. un arbre de meule; fer qui passe au travers de meule.
Biegunowy. ist das *adj.* von Biegun. *c'est l'adjectif de* Biegun.
Biegunka. Durchlauf, Durchfall. dissenterie, flux de ventre. § biegunkę ćierpi; na biegunkę choruie; biegunkę zastanowić; w biegunce człowiek słabieie.
biegunka prosta. der rohe Durchfluß. diarrée; simple flux de ventre; foire.
biegunka krwawa, czerwona. die rothe Ruhr, der Blut-Gang. dissenterie; flux de sang; caque-sangue.
Biel na drzewie zwierchnia. Splint, zartes Holtz unter der Rinde. aubier; partie du bois la plus tendre & la plus proche de l'écorce. § biel zdźierać z drzewa.
biel druga. das Hertz, das inwendige Holtz einiger Bäume. le coeur de certains arbres. § biel druga iest w sośni pod ktorą drzeń; iest i biel trzećia miedzy żyłami smolnemi, iako wnętrzna w sośnie.
w bieli. im weissen Kleide. dans un habit blanc. § a widźiałeś człeka w bieli?
Biela. 1) ein weisser Hund. 2) Moos-Schwamm, so unter den Bäumen wachsen. 1) chien blanc. 2) mousseron, blanc champignon qui croît sous les arbres.
Bielarz. Bleicher. blanchisseur, qui blanchit la toile.
*Bielawa, Blech. Bleiche, Bleich-Platz. blancherie, blanchisserie.
Bielę. 1) weissen, weiß machen. 2) bleichen Leinwand, Wachs. 3) weiß sieden; versilbern, verzinnen. 4) weiß schmincken. 1) blanchir, faire devenir blanc; rendre blanc. 2) blanchir de la toile, de la cire. 3) blanchir avec de l'étain, de l'argent; étamer; argenter. 4) blanchir le teint; farder. § 1) wybielić

bielić trzeba pokoie. 2) bielić wosk, płótno na słońcu. 3) pobielić żelazo, blachę. 4) twarz sobie ubieliła.
bielić się. 1) weiß werden. 2) sich ausheitern; sich aufklären. 1) blanchir; devenir blanc; être blanc. 2) s'éclaircir, se rendre serein. § 1) wąsy się bielą od mrozu. 2) dzień się bieli; niebo się bieliło.
Bieleię. anfangen weiß zu werden. commencer à devenir blanc.
Bielenie na słońcu. das Bleichen der Leinwand, des Wachses. blanchiment; le blanchissage de la toile, de la cire au soleil.
Bielica ziele, *vid.* Bylica.
Bieliczkuię twarz. das Gesicht weiß schmincken. embélir le teint de blanc d'Espagne.
Bielidło, mączka. weisse Schmincke. blanc d'Espagne; fard pour blanchir le teint.
Bielizna. 1) Wäsche, Weißzeug. 2) weisse Farbe in Geträncken. 1) le linge; toute sorte de linge. 2) la blancheur de quelques liqueurs. § 1) bielizna brudna trzeba ią prać. 2) odiąć od gorzałki bieliznę.
Bielmo. 1) Heilk. das weisse Augen-Fell; ist ein weisser Fleck auf dem Auge. 2) fig. Verblendung, Decke, Nebel 1) *méd.* taïe, maladie des yeux. 2) *fig.* treîu, couverture, éblouissement. § 1) ma bielmo na oku. 2) w czym sobie zetrzeć trzeba bielmo; obroć na to ciekawe oko, otarszy bielmo.
* *bielmo w oku; białek w oku.* das Weisse im Auge. le blanc de l'oeil.
Bielmok ziele. (*argemonia*) stachlichter Mohn; argemone Röslein. argemone.
*Bielnik, Blech. Bleiche, Bleich-Platz. blancherie.
Bielony, *adj.* 1) geweißt. 2) gebleicht. 3) weiß geschminckt. 1) blanchi. 2) blanchi au soleil. 3) fardé de blanc d'Espagne.
Bielsko. Biliß, Stadt in Schlesien. Bilice ville en Silesie.
Bielski. von Biliß. de Bilice.
bielskie ciesto w obłączki. Art weicher Pretzel. sorte de patisserie en forme de craquelins.
Bieluchny. } sehr weiß, schneeweiß. fort
Bieluczki. } blanc; blanc comme la neige.
Bielun ziele. (*hyoscyamus*) Bilsen-Kraut. Jusquiame, hanebane, endormie.
bielun cudzoziemski, tabaka. (nicotiana) Tabacks-Kraut. Nicotiane.
Biely, *obs.* moneta dwa pieniążki ważąca. Pfennig. blanc, denier.
*Bieracz, biorący. Nehmer, Empfanger. preneur; celui qui prend.
Bieram. zu nehmen pflegen. prendre souvent.
Bierka. Spiel-Stein, als ein Damen-Stein. 2) Türckisches oder Italiänisches Schaf mit kurtzer Wolle und einem kleinen Schwantze. 3) *obs.* Wahl-Stimme. 1) dame, palet, pion; piéce ronde pour jouër à quelque jeu. 2) sorte de brebis qui ont la laine & la queuë fort courtes. 3) *obs.* la voix; le sufrage.
kto wie na kogo bierka padnie. wer weiß wen das Los treffen wird. Dieu sait sur qui tombera le sort.
bierki gra. Spiel mit Steinen, als das Dam-, Mühlen-Spiel. jeu avec des dames, comme la dame, la merelle.
Bierkowiec, *g. bierkowca.* Rußisches Schiff-Pfund von 360 Pfund. poids en Russie de 360. livres.
Bierlet, *vid.* Birlet.
Biernat. 1) Faul-Bet; Matratz. 2) Weichling. 3) Pinsel, einfältiger Tropf. 1) lit de repot; matras. 2) douillet, délicat, éfeminé. 3) benêt.
Bierwona. Art von Bau-Holtz. sorte de bois de charpente. § z bierwon robią małe mosty.
*Bierzę, *vid.* Biorę.
*Bierzmo, tram. grosser Balcken. grande poutre.
Bierzmowanie. Firmelung ein Sacrament. la Confirmation un Sacrament.
Bierzmuię. firmeln. confirmer; donner la confirmation.
bierzmować się. sich firmeln. recevoir le Sacrement de la Confirmation.
Bies, *vid.* Bis.
Biesagi, *plur.* Quersack. un besace; bissac; fauconniére; gibeciére double.
Biesażki, *plur.* kleiner Quersack. petit besace.
*Bieściady, *plur.* Tatry. das Carpatische Gebürge. les Carpates, montagnes qui séparent la Pologne de l'Hongrie.
Biesiada. Schmaus, Gastmahl. banquet, festin. § prawa biesiada gdzie się rozum mnoży, *prov.* biesiada skromna, rospustna.
Biesiadnik. 1) Schmauser, Schmaus-Gast. 2) Schmaus-Wirth. 1) un convié; celui qui est prié à un banquet. 2) le maître de festin; l'hôte qui donne le festin. § 1) biesiadnicy (goście) się pokłócili.
Biesiadny. Schmaus-. de banquet; de festin.
Biesiadowanie. 1) das Schmausen. 2) das Fortkommen der Thiere und Pflantzen. 1) banquetement. 2) avancement d'une bête,

bête, d'une chose qui croît. § 1) częste bieśiadowania go zubożyły. 2) przebywanie i bieśiadowanie słoniow naybarźiey bywa przy rzekach.

Bieśiaduię. 1) schmausen, gastieren. 2) fortkommen, zunehmen, sich gerne aufhalten, von Thieren und Pflanzen 1) festiner, banqueter, fétoier. 2) revenir, avancer, se plaire en un lieu; aimer une terre, en parlant des animaux & des plantes.

Bieżę, *ży*, *żał*, *żeli*. 1) rennen. 2) fig. gehen, als Geld. 3) gehen, sich bewegen wie die Sterne, eine Uhr. 1) courir, aler vîte. 2) *ce mot se dit de l'argent:* avoir cours, être de mise. 3) aler, se mouvoir, tourner comme les astres, une montre.

bieżąca moneta. Courrent-Geld. monoïe courante.

Bigos. eingeschnittener Braten. capillotade; galimafrée; ragoût de viande coupée.

Bigosek, *g. a.* dergleichen Gericht von kleinen Sachen, als von Lebern, Füßchen u. d. g. abatis; issuë; ragoût de foïes, de piez *&c.* § bigosek z wątrobek.

Biiak, co śię rad biia. Schläger. frapeur, batant, ferrailleur, dueliste, qui bat.

biiak u cep. Knüppel, Schlägel am Dresch-Flegel. batoir de fleau avec quoi on bat le blé.

Biiam. oft schlagen. batre souvent.

Biię, *ie, ił.* 1) schlagen, prügeln. 2) schlagen, stampfen, klopfen. 3) schlagen als der Puls. 4) schlagen als die Uhr. 5) schlagen, rühren die Trommel. 6) stechen im Karten-Spiel; schlagen einen Spiel-Stein. 7) werfen, schiessen, feuren. 8) schiessen, werfen, tragen als ein Feuer-Rohr. 9) schlagen, prägen Geld. 10) einrammeln Pfähle. 11) legen, graben, als einem Grund zum Gebäude. 12) schlachten ein Vieh. 13) gehen als die Sonne, der Wind ins Gesicht. 14) strahlen, scheinen, zurück prallen, als der Schein von etwas. 15) steigen, wie der Wein in den Kopf. 16) verfolgen, anfallen, angreifen, anfechten. 17) schlagen den Feind. 18) befallen als die Furcht. 19) *obs.* Bücher drucken. 1) batre, fraper, maltraiter. 2) batre, fraper avec quelque ch. que ce soit; heurter. 3) batre, se remuër, palpiter. 4) sonner, *en parlant de l'horloge & des heures.* 5) batre, fraper la caisse; jouër des timbales. 6) prendre un pion, une dame; lever des cartes jouées; faire une levée. 7) lancer, darder, tirer, décharger; batre une ville; ruiner à coups de canon; foudroïer. 8) porter une distance *en parlant des armes à feu.* 9) batre, fraper monoïe; fabriquer; monoïer. 10) ficher, hïer, enfoncer. 11) jetter les fondemens d'un édifice; creuser des puits. 12) tuër une bête, un animal. 13) batre, donner sur comme le soleil. 14) réverberer, réfléchir, renvoïer la lumiere. 15) monter à la tête; donner dans la tête comme le vin. 16) ataquer, persecuter, combatre, détruire. 17) défaire, mettre en déroute. 18) saisir, prendre qu. comme la fraieur. 19) *obs.* imprimer un livre. § 1) biię sługę za co. 2) biię we drzwi; biię nogą o nogę, taranem, młotem. 3) biie ćiemię, puls; serce mu od strachu biło. 4) biie zegar; osma biła. 5) bić w bęben na trwogę; bić w kotły. 6) tuż krola biie; biy tę kartę. 7) Jowisz piorunami biie; dobrze z proce biie; nieprzyiaćiel bił z dźiał do miasta (na miasto) dobrze ptaki w łoćie biie; bić do celu. 8) dźiała biią daleko; rura ta w stronę albo barzo wysoko biie. 9) bić talary, czerwone złote. 10) bić koły, pale. 11) bić studnie, rowy, fundament do budynku; studniarze oczembrowanie w studniach biią. 12) bito woły na wesele; mięśiwo świeżo bite; bić rzeź. 13) biło na mnie słońce; światłość mi w oczy biła; wiatr, dym, kurzawa na niego biły. 14) łuna od tego muru biie; słońce świetnym biie promieniem. 15) wina mierne zdrowsze, bo do głowy nie biią; grubsze do głowy biią fumy. 16) wszyscy na mnie biią; bić na maiestat, na nieprzyiaćiela, na dekret, na naukę iaką. 17) zbito Turczyna pod Choczymem. 18) pot, strach na mnie biię. * 19) bić (drukować) księgę.

bić kiiem. prügeln. bâtonner.

bić biczem. peitschen. fouëter.

bić piłę. den Ball schlagen. jouër à la paume.

bić w kieliszki. an die Spitz-Gläser aus Freundschafft stossen. carillonner; chocailler; choquer les verres par amitié.

* *bić w beczkę, fasować.* einfassen; in ein Faß schlagen. entonner; remplir un tonneau de marchandises. § bić w okręt zboże.

* *bić kolany źiemię; padać na kolana.* auf die Knie fallen. se mettre à genoux; se prosterner.

biy, zabiy. drauf zu; hau zu; schlag zu. tuë tuë.

biy, zabiy na mnie; wszyscy na mnie biią. alle Welt verfolget mich. tout le monde me persecute; tous se recrient contre moi.

w ieden cel wszyscy biią. alle haben einen Zweck. tous visent au même but.

bić się z kim. sich mit einem schlagen. se battre; s'entrebattre. § popili się i pobili się; bić się z kim na pistolety, na szpadę.

Bilica, *vid.* Bylica.

Binda. 1) eine Binde. 2) eine Balbier-Binde. 3) taenia, ein langer und schmaler See-Fisch. 1) bande, bandelette. 2) bande de chirurgien; un bandage. 3) flambeau, sorte de poisson de mer. § 1) bindą sobie przepasał głowę. 2) cyrulik mu bindą zawiązał ranę.

binda owocna, kwiećia pełna; feston. eine Frucht-Binde. feston.

binda krolewska, przepaska. ehedessen Königliche Haupt-Binde. un diadéme; bandeau roïal.

binda do głowy związania. Kopf-Binde. bandeau qu'on porte sur le front.

binda do noszenia ręki chorey. Binde darinnen man den krancken Arm trägt. écharpe pour soutenir le bras quand il est malade.

binda opuszczona z kitayki, z płotna u wieńcow, ołtarzow. Binde von Tafft an Altären, Kräntzen. bandelette, écharpe de tafetas, dont on orne les autels, les guirlandes.

binda oficerska. Scherpe, Feld-Binde. écharpe d'Oficier.

binda rycerska. Ordens-Band. cordon, colier de l'Ordre.

binda do kapelusza, do czapki. Hut- oder Mütz-Schnur. cordon de chapeau ou de bonet.

bindami otoczyć, wiązać. mit Binden binden. bander; lier avec quelques bandes.

Bindas, *g. a.* eine Binde-Axt. besaigue, piochon, sorte de hache servant aux charpentiers.

Bindarz, Bindarzyk, *obs.* ein Lust-Garten. jardin de plaisance.

Biodro. die Hüffte. hanche; le haut de la cuisse.

Biodrowy. Hüfft-. de hanche.

kość biodrowa puszkowata. Hüfft-Bein. ischion *m.* os de hanche.

biodrowa choroba, scyatyka. das Hüfft-Weh. siatique.

biodrowy staw. das Hüfft-Gelencke. jointure de la hanche avec la cuisse.

Biorę, *v. m. bierze, brał, F. wezmę.* 1) nehmen. 2) nehmen, als in Schutz. 3) nehmen, annehmen ein Pfand, Geld. 4) einnehmen, erobern. 5) wegnehmen, greifen, gefangen nehmen. 6) bekommen, nehmen, einnehmen; Einkünffte haben. 7) heftig anfangen. 8) bekommen, haben, als eine Auferziehung. 9) bekommen, geschlagen werden. 10) fassen als den Feind von vorne. 11) fassen einen Argwohn; ausüben Rache. 12) annehmen, machen ein fröliches Gesicht. 13) aufnehmen, halten vor etwas. 14) nehmen, heyrathen. 15) nehmen, einnehmen eine Artzeney. 1) prendre. 2) prendre qu. en protection. 3) recevoir, prendre un gage, de l'argent. 4) prendre, emporter de force; se saisir de qu. ch. 5) prendre, faire prisonnier; emprisonner. 6) avoir, percevoir, recevoir, tirer des rentes. 7) commencer; se mettre avec violence à. 8) avoir comme une éducation; joüir de qu. ch. 9) recevoir des coups; étre batu. 10) ataquer, choquer l'enemi de front, par derrière. 11) prendre vengeance, des soupçons. 12) faire bon, mauvais visage. 13) prendre pour qu. ch. reputer. 14) prendre femme; épouser, se marier. 15) prendre, avaler un médicament. § 1) wźiął księgę z sobą; wźiąwszy skopa na ramiona; wźiął dźiećię na rękę; weź go za rękę; weźcie mię z sobą; wźiął to z Cycerona; bierze to słowo w tym sensie. 2) wźiął miasto pod swoię obronę. 3) bierze podarunki, pieniądze, zastaw, interese. 4) wźiął nam nieprzyiaćiel fortecę, miasto. 5) weźćie go pod wartę; brać swawolnikow; wźięto go w niewolą. 6) bierze z tey wśi pięć tyśięcy. 7) wźięli pić, grać, ieść. 8) sknerowate syn twoy u kupca bierze wychowanie; bierze z tego ten nałog. 9) stul gębę bo w pysk weźmiesz; wźiął kiiem, rozgą, pięśćią w łeb. 10) wźięliśmy Turczyna z przodu (z oczu) i z tyłu. 11) biorę podeyrzenie; wźiął pomstę z niego. 12) wźiął twarz wesołą, smutną. 13) biorę to sobie, list twoy za honor, za hańbę. 14) kiedyś Pan nie bierz lichoty. 15) brać lekarstwo.

biorę was wszystkich na świadectwo. ich nehme euch zu Zeugen. je vous prens tous à témoins.

brać przykład z czego. sich an einem Exempel spiegeln; ein Exempel nehmen. prendre exemple.

wźiąć co przed się. sich vornehmen, sich entschliessen. proposer; se resoudre; avoir dessein.

bierze gdźie nie położył. er mauset; er nimmt was er nicht hingeleget hat. il gripe; il prend tout ce qu'il voit.
brać co na śię (na sobie) auf sich nehmen. prendre sur soi; se charger de qu. ch. § weź tę sprawę na śię; każdego poiedynkiem na śię wezmę.
biorę sobie co w pamięć, w rozum. etwas ins Gedächtniß fassen; begreifen. retenir dans la mémoire, comprendre.
bierze tabakę. er schnupfet Taback. il prend du tabac.
brać ćiało, zunehmen; fett werden. recouvrer son embonpoint; devenir gras. § ma byt dobry a ćiała nie bierze.
wźiąć damę w taniec. ein Frauenzimmer zum Tantze aufführen. entrer en danse avec une dame.
biorą te pieniądze. man nimmt dieses Geld; dieses Geld gilt. on prend cet argent; cette monoïe a cours.
brać co na swą duszę. etwas auf seine Seele, auf seyn Gewissen nehmen. prendre qu. ch. sur sa conscience, sur son ame.
brać co w przod. voran, zum voraus nehmen. prendre par avance.
brać kogo na stronę. auf die Seite nehmen, führen. prendre à part, à l'écart; tirer à côté.
wźiąć na kieł. 1) von Pferden: ausreissen. 2) aufstützig, wiederspenstig werden; einem die Zähne weisen. 1) prendre le mords, le frein aux dens. 2) regimber; resister; ne vouloir pas obeïr; montrer les dens à qu.
wźiąć kogo na ząb. von einen übel reden. déchirer qu. à belles dents; médire cruëllement de qu.
wźiąć na rozmysł. zur Ueberlegung nehmen. prendre qu. ch. à délibérer.
wźiąć po boku. Schläge bekommen; den Kürtzern ziehen. recevoir des coups; avoir du dessous, du pire.
brać w śię. 1) in sich ziehen, in sich schlucken. 2) halten ein gewisses Maß. 1) boire, atirer un suc. 2) contenir, porter une certaine mésure. § 1) bierze w śię źiemia, bibuła wodę. 2) beczka bierze w śię 72. garcy.
brać śię. 1) sich nehmen lassen, als Artzeney. 2) sich annehmen. 3) anfangen, beginnen, sich an etwas machen; sich aufmachen. 4) sich wohin begeben wollen. 5) herkommen, entstehen. 6) bedeuten, als ein Wort. 7) nachschlagen, ähnlich werden. 1) se prendre comme un reméde. 2) s'interesser, prendre part à. 3) commencer à; se mettre à. 4) vouloir aller; commencer à se retirer vers. 5) venir, dériver, provenir procéder, décendre. 6) se prendre en un sens; signifier. 7) imiter; marcher sur les pas de qu. § 1) to lekarstwo w wodźie śię bierze. 2) brać śię o tę krzywdę będę. 3) wźiąć śię z apetitem potrawy; brał śię z ochotą tey pracy; iuz śię do broni brali. 4) brał śię do pokoiu; niedobitkowie w pobliższe śię brali lasy. 5) bierze śię ten zwyczay z tureckiego kraiu. 6) to słowo śię na tę i na owę stronę bierze. 7) ieźli oyćiec kostera, takiś śię syn bierze.
biorę śię precz; wybieram śię w drogę. sich zur Abreise fertig machen. se mettre en chemin.
Bipont. Zweybrücken, Hertzogthum in der Pfaltz. Deuxponts un Duché dans le Palatinat.
Bipoński. Zweybrückisch. de Deuxponts. § Bipońskie księstwo.
Birba. ein vornehmer Bettler. personne de quelque condition qui démande aumône.
Biret. Baret, Art Mützen. birette, sorte de bonnets.
Birkowiec, *vid.* Bierkowiec.
Birlet, kapelusz żydowski. Juden-Hut. bonnet ou chapeau de Juif.
Bis böser Geist, Hencker. l'esprit malin; dèmon; le diable.
do bisa. 1) Potztausend; das dich der Hencker. 2) viel. 1) le bourreau; ventre-gris; cadedis; ventre-bleu; hache. 2) beaucoup. § 1) do bisa sparzyłem śię. 2) do bisa tam graczow, złodźieiow.
Bisior, flamskie płotno. feinste Leinwand. de la plus fine toile.
Biskokt. 1) Schiff-Brodt, Schiff-Zwieback. 2) Zucker-Brodt. 1) biscuit, pain qu'on mange sur mer. 2) biscuit, pâte faite au four dans des moules.
Biskup. ein Bischof. Evêque.
Biskupi. Bischöflich. Episcopal; qui est d'Evêque. § dostoieństwo Biskupie; Biskupia Rezydencya, władza.
Biskupstwo. 1) Bischofthum, Bisthum. 2) die Bischöfliche Würde. 1) un Evêché. 2) Episcopat, la dignité épiscopale.
Biskupizna. Bischöfliche Güter oder Einnahme. domaine ou les revenus d'un Evêque.
** Bistoński } turecki. Türckisch. Turc;
** Bisurmański } qui est de Turc; Otoman. § Bistońska hydra.
** Bisurmanię śię. ein Türck werden. embrasser la Réligion Turque.
** Bisurman, Bisurmaniec, *g. bisurmańca.*

Türckischer

Türckischer Renegat; Türcke. Rénegat Turc; un Turc.

Bisurmaństwo. die Türcken; die Türckische Religion. les Turcs; le mahométisme.

Bitny. 1) streitbar, kriegerisch. 2) der sich gern herum schmeißt. 3) zum Feldzuge geschickt. 1) belliqueux, guerrier. 2) qui aime à se batre. 3) qui est en état de faire une campagne.

Bitwa. 1) Schlägerey, Scharmützel. 2) Feld-Schlacht. 3) Kampf mit Thieren. 1) les coups; combat, baterie, choc, mêlée, rencontre. 2) bataille. 3) joûte; combat d'homme à animal sauvage, ou d'animal à animal. § 1) powadźili śię a potym przyszło do bitwy. 2) 2) bitwę wygrać, przegrać, stoczyć. 3) bitwa i utarczki z bykami w Hyszpanii.

Bity, *conf.* Biię. 1) gebahnt als ein Weg. 2) getrieben mit dem Hammer. 3) gedruckt in der Druckerey. 1) fraïé, batu comme un chemin. 2) martellé; batu à coups de marteau; embouti, bossué. 3) imprimé dans l'imprimérie. § 1) bity gośćiniec, droga. 2) bite naczynie. *3) bite (drukowane) księgi.

Blacha. 1) ein Blech in der Müntze. 2) Eisen-Blech, Blech. 3) Waffen, Rüstung. 4) Stichblat am Degen. 1) lame, bande, plaque, platine. 2) fer batu; tole; feuille en fer. 3) armes, armure. 4) plaque; pas d'âne; partie de la garde de l'épée qui couvre la main. § 1) śrebro nierobione w blachach. 2) dach blachą nakryty. **3) w żelażne blachy okryty Mars. 4) blacha u szpady.

blacha; blacha pobielana. Blech; weiß Blech. fer blanc.

blachą pokładam, pokrywam. beblechen, mit Blech belegen. plaquer.

Blacharski. Klempner-. de taillandier en fer blanc.

Blacharstwo. Blechner-Handwerck. taillanderie.

Blacharz, *Blachownik. 1) Blech-Schläger, Blechschmied. 2) Blechner, Klempner. 1) bateur de fer. *2) ferblantier; taillandier en fer blanc.

Blachmal. Art damascirter Arbeit in Silber oder Gold. sorte de damasquinure en or ou en argent.

Blachmalowy. ist das Adjectivum von Blachmal. *c'est l'adjectif de* Blachmal.

Blacho, Blachy, *vid.* Blaho, Blahy.

Błąd, *g. błędu.* Fehler, Irrthum, Versehen. une erreur; faute, méprise, bévuë. § w ustawicznym żyie błędźie.

błędy drukarskie. Druck-Fehler eines Buchs. un errata; les fautes d'un livre à corriger.

Bladnę, *bladnie, bladł (bladnął)* erblassen. pâlir, blêmir. § zbladł od strachu.

Blado, *adv.* blaß. d'une manière pâle.

Bladoczerwony. bleichroth. rougeâtre.

Bladożołty. blaßgelb. jaunâtre; de couleur de paille.

Bladość. Bleiche, Blösse. la pâleur; blêmissement.

Blady. bleich, blaß. pâle, blême, blafard. § strach go bladym uczynił.

Błądzę. 1) irre gehen, sich verirren. 2) fehlen, irren. 1) s'égarer, se fourvoïer; s'écarter du droit chemin. 2) faillir, manquer, se tromper. § 1) błądźi po leśie, po polach. 2) zbłądźił w tym barzo.

błądząca gwiazda. Irrstern, Planet. étoile errante; planéte.

Błądzenie, zbłądzenie. das Irren. égarement, faute.

Błagacz. Besänftiger. qui apaïse.

błagacz żiele, vid. Wieśiołek.

Błagalnia. 1) in der Bibel: Gnaden-Stuhl auf der Lade des Bundes. 2) Tempel, wo die Götter den Heiden ihre Oracula ertheilten. 1) *dans la Bible:* l'Oracle ou le Propitiatoire, une partie du Temple. 2) temple où les faux dieux rendoient des oracles aux païens.

Błagam. 1) sehr bitten. 2) besänftigen, begütigen. 1) suplier. 2) calmer adoucir, apaiser la colère. § 1) błagay oyca, aby ći to pozwolił; błagam Boga za tobą. 2) błagać czyy gniew; błagać pana rozgniewanego.

ofiara błagaiąca. Sühn-Opfer. un sacrifice expiatoire.

Błaganie. Besänftigung, Begütigung. adoucissement; l'action de modérer la colére de qu.

Błaho, *adv.* schlecht; auf eine geringe Art. de peu de valeur; d'une maniére vile; chétivement.

Błahy. schlecht, gering. vil, vilain, chétif. § błahy to podarunek.

Błąkacz. Landstreicher. homme vagabond; rodeur.

Błąkam śię. 1) herum treiben, herum schweifen. 2) herum schweifen als die Gedancken. 1) errer; aller cà & là, vaguer, courir le païs, roder, être vagabond. 2) rouler, vaguer. § 1) błąka śię po świećie, po kraiach. 2) błąkały śię myśli niespokoyne.

błąkaiący śię. herum irrend. vagabond, errant, ambulant.

błąkaiąca

błąkaiąca gwiazda. ein Planet. planéte; étoile errante.
Błąkanie. das Herumtreiben. l'action d'errer, de vaguer.
Blakowanie, zblakowanie. das Verschiessen einer Farbe, verschossener Farbe. couleur ternie; ternissure.
Blakuię 1) verschiessen. 2) fig. seinen Glanz verlieren. 1) se décharger, se passer, se déteindre, dévenir blafard; perdre sa couleur. 2) *fig.* se ternir, perdre son lustre. § 1) sukno, pismo zblakowało. 2) cnota iego nigdy nie zblakuie.
Blam futra. Sack eines Rauchwercks zum verkaufen. des fourrures cousuës ensemble en forme d'un sac pour les vendre.
Blamas. Fisch oder Mandel-Gallerte. gélée d'amendes ou de poisson.
Blank, blankowanie na okręcie. Dalbort, Brust-Lehne, welche das Ober-Verdeck eines Schiffes von beyden Seiten umgeben. le plat-bord d'un vaisseau, c'est une espèce de garde-fou ou d'apui qui regne à l'entour du pont. § upatrować z blanku okrętowego.
blanki, kramzansy. die Zinnen auf einer Mauer. les crenaux d'une muraille.
Blankiet. ein Blancket. un blanc signé; blanquet.
Blankowanie, *vid.* Blank.
Blankuię, blanki czynię. Zinnen auf einer Mauer machen. creneler; faire des crenaux.
Blask. Schein, Schimmer, Blitz. éclair, la splendeur; la lüeur, clarté, éclat. § blask mieczow.
blask mi, blask mi to czyni. das Licht blendet mich. le trop grand éclat m'eblouït les yeux, m'ofusque la vuë.
Blaskooki. der ein wenig schielet. qui regarde un peu de coté; un peu louche.
Blaszany. blechern. de fer blanc. § blaszane towary; naczynia blaszane.
Blaszka. Blechlein. lame, petit plaque de métal.
Blaszkowaty, blachą obłożony. mit Blech belegt. plaqué.
Blat. 1) Blat Gold, Silber zum vergulden oder versilbern. 2) Blatt, Fläche, flache Seite als an der Axt. 1) feuille de l'or ou de l'argent batu pour dorer ou argenter. 2) feuille, le champ, le plat; la partie plate comme d'une hache. § 1) Weź blat fayngultu a pozłoć. 2) blat u śiekiery, u piły.
Bławat. 1) Stoff, Seiden-Zeug. 2) eine Korn-Blume. 1) étofe de soïe. 2) barbeau, bluët, aubifoin.

Bławatnik. 1) Seiden-Krämer. 2) Seiden-Würcker. 1) mercier. 2) ferandinier.
Bławatny. 1) aus Seide gewürckt, Seiden-. *2) blau, *s.* modry. 1) fait de soïe. *2) bleu, *vid.* modry.
Bławy, modroblady. Bleichblau. bleu pâle. § bławe oko.
Blaygiel. blaue Mahler-Farbe. bleu artificiel pour peindre. § blaygielem feryować bryzelią.
Błażek, krążek woskowy. rund Stück Wachs. un petit rond de cire.
Błazen, błazeniec, co śię błazeństwem bawi. lustiger Rath, Hanswurst, Stock-Narr. baladin, boufon, plaisanteur, harlequin, Jean-potage, zani. § błazen u ciarłatana; byłem u błazenca i przypatrowałem mu śię; błazen u dworu często prawdę powie.
błazen. ein Thor, ein Narr. un sot, un fou; baladin, fat. § nie czyń śię błaznem gdyś nie iest; chce z niego mieć błazna; o błaznie nad błazny.
wielki błazen. Ertz-Narr. fou à courir les champs; fou de haute gamme; fou à lier; sot à trois lettres.
w błazna kogo postrzydz; golić kogo iako błazna. einen zum Narren haben. jouër qu. faire un pié de nez à qu.
błaznem śię czynić każdemu wolno. wer ein Narr seyn will, der sey ein Narr. qui voudra faire le fat, le fasse, il est permis.
Błazenek. ein Närrchen. petit sot; badin.
Błazeński. närrisch, albern, einfältig. sot, fou, fat, impertinent.
po błazeńsku. } *adv.* wie ein Narr, närri-
*Błazeńskie. } scher Weise. sotement,
Błazeńsko. } folement, sans esprit.
Błazeństwo. Narrheit, Thorheit. folie, impertinence, sotise, fadaise, nigauderie.
Blazgoń, głupiomowny. närrischer Plauderer, alberner Schwätzer. radoteur, claquedent, qui dit des impertinences ou des saletez; babillard impertinent; fagotin.
Blazgonię. närrisches, garstges Zeug reden; albern. niaiser, nigauder; dire des sotises, des impertinences ou des paroles sales.
Blazgonienie, sprośnomowność. närrische, unflätige Reden. radoterie; des paroles sales; de saletez, des ordures; fadaise.
Błaznica. 1) eine Närrin. 2) Hof-Närrin. 1) sole, sote, impertinente; baboüine, nigaude. 2) boufonne, celle qui plaisante.
Błaznię kogo. äffen, bethören, zum Narren machen; verblenden. aveugler, éblouir,

éblouïr, fasciner, afoler; rendre fou, infatuër. § zbłaznił ten oszust Panow tak mądrych.
Błaznowanie. Narrenspossen. folatrie, boufonerie, farces, badinerie.
Błaznuię. faseln, haseliren. badiner, boufonner; plaisanter, folâtrer, niaiser; faire de petites folies; baboüiner.
Blech, bielnik. eine Bleiche, Bleich-Platz, Treuge-Platz. blancherie, blanchisserie; essui.
Blecharski. zum Bleichen gehörig. de blanchisseur.
blecharski młyn. eine Walck-Mühle. moulin à foulon.
Blecharz, wybielacz płóćień. Leinwands-Bleicher. blanchisseur; blancheur de toile.
Blechuię. bleichen Leinwand, Wachs. blanchir de la toile, de la cire.
blechowanie. das Bleichen. l'action de blanchir.
Bledne, *blednie bladł (blednął).* } erblassen,
Bledniеię. } bleich werden. blêmir, pâlir, devenir pâle.
Blednienie. das Erblassen. blêmissement.
Błędny. fehlerhafft, irrig. plein de fautes; vicieux; plein de defauts; erroné.
błędny, błądzący. verirrt, irrend. errant, égaré. § pies błędny; bydło błędne.
Blegocę, Blegot, *vid.* Blekocę.
Błękitny. blau. bleu.
Blekocę, *ce, tał.* stammeln, lallen. bégaïer, baragoüiner, brédoüiller, gazoüiller. § niemowiątko blekotać i szeplunić poczyna.
Blekot. Laller, Stammler, der die Worte verbeißt. baragoüineux; un begue, brédoüilleur.
blekot źiele, vid. Bielun.
Blekotanie. das Lallen; das Stammlen. bégaïement, brédoüillement.
Bleyczyk, *g. a.* ołowek. Bleystifft, Bleyfeder. craïon; craïon de plomb.
Bleywas. Bleyweis. de la céruse; du blanc de plomb.
Bliski. 1) nah. 2) nah, verwandt. 3) benachtbart. 1) proche, qui est près. 2) proche, qui touche qu. de bien près, *en parlant des parens.* 3) voisin. § 1) bliski czasem, mieyscem; dom bliski zamkowi. 2) bliski mi powinowactwem, krwią; bliski to moy krewny. 3) bliskie miasta.
bliższy. näher. plus proche.
Blisko, *adv. & pr. g. * d.* 1) nahe. 2) beynahe, fast. 1) proche, auprès, près. 2) presque, près. § 1) tu blisko mieszka; stoi blisko krola (krolowi). 2) blisko mieśiąca śię tu bawił.
blisko przy; zaraz blisko. gleich dabey; nahe bey. atenant; tout près de; tout contre. § blisko przy krolu; zaraz blisko domu twego.
z bliska. in der Nähe. de près. § z bliska na to patrzałem.
bliżey. näher. plus proche; plus près.
Bliskość. 1) Nähe, naher Ort. 2) Nähe der Verwandschafft. 3) Nachtbarschafft. 1) proximité, chose proche. 2) proximité du sang. 3) le voisinage; lieu qui n'est pas éloigné. § 1) bliskość mieysca, czasu; bliskość wesela twego mię tu zatrzymuie. 2) bliskość krwie, powinowactwa. 3) w bliskośći tego nie dostaniemy.
Bliskowid, krotkiego wzroku. ein Kurtzsichtiger. un miope; qui a la vuë courte.
Bliża, *vid.* Bliskość.
Bliż z bliża. in der Nähe. de près. § z bliża na bitwę patrzał.
Bliziuchny. sehr nahe. fort proche.
Blizna. 1) Narbe. 2) Mutter-Mahl. 1) cicatrice. 2) macule, tache naturelle qu'on aporte en naissant. § 1) bliznami przykryty żołnierz.
Blizneczka. 1) Närbchen. 2) Mutter-Mählchen. 1) petite cicatrice. 2) petite marque naturelle.
Blizniaczka. Zwillingin. jumelle; une des filles nées d'une même couche.
Blizniak. } Zwilling. jumeau.
Blizniec, *g. blizneca.* }
blizniacy trzey; troiacy. Dreylinge, drey Zwillinge. trois fréres jumeaux.
Bliźni, *g. bliźniego.* der Nächste. le prochain. § kochay bliźniego, iak śiebie samego.
Bliźnięta. } Zwillinge. jumeaux; deux
Bliźncowie. } garçons d'une même couche.
bliznięta gwiazdy. die Zwillinge, ein himmlisches Zeichen. le signe des bessons; les jumeaux, un signe du Zodiaque.
bliznięta rodząca. die Zwillinge gebäret. celle qui enfante des jumeaux.
Blizny, *g. bliznego, vid.* Bliźni.
Błocę. kothig machen. croter; remplir de crote.
Błoćiany, z błota. aus Koth gemacht. fait de bouë. § błoćiana śćiana.
Błoćisty, błotny, błota pełny. kothig. boüeux, bourbeux; fangeux, limoneux croté, plein de bourbe. § błoćiste teraz drogi.
Błogi. 1) glückselig, vergnügt. 2) herrlich, verehrungswürdig. 1) heureux, content; plein de prospérité. 2) auguste, vénerable, magnifique. § 1) błogi

prowa-

prowadźi żywot. ** 2) krol nas niech będźie prawdźiwie Auguſtem to ieſt błogim.

Błogo, *adv.* wohl, glückſelig, vergnügt. heureuſement, bien.

błogo mi, v. imp. es iſt mir wohl; es iſt mir wohl zu Muthe. étre content; étre en bonne humeur. § błogo mi było przy nim; błogo temu, co chleb ſwoy doma zarobić może; albo tey Pannie nie błogo, że tak blednieie.

Błogosławię komu. gutes wünſchen; ſegnen, einſegnen. bénir, donner la bénédiction. § przy śmierći ſwoiey błogosławił ſynowi; pobłogosławił mu Bog pracę.

błogosławić kogo. 1) ſegnen, benedeyen. 2) Gott preiſen, loben. 1) bénir, faire proſpérer. 2) bénir Dieu, le combler de loüanges & bénédictions. § 1) Ubłogosławił Bog Oyczyznę zwyćięſtwem, ſzczęśliwym i kwitnącym pokoiem. 2) błogosławmy Boga ſtworcę naſzego.

niech ćię Bog pobłogosławi. Gott ſegne dich. Dieu vous veuille bénir; Dieu vous béniſſe.

Błogosławienie. Preis, Lob, Verherrlichung Gottes. bénédiction; loüange à Dieu.

błogosławienie. } 1) Einſegnung; das
Błogosławieńſtwo. } Segnen. 2) Heil, Glück, Wonne, Seegen, Wünſche. 1) bénédicton; ſigne de croix avec quelques priére. 2) bénédiction, proſpérité; voeux.

błogosławieńſtwo Boże. der Seegen Gottes. la bénédiction Divine; la bénédiction d'en haut.

Błogosławiony. 1) geſegnet. 2) ſelig geprieſen, gottſelig. *3) glückſelig. 1) béni, favoriſé de Dieu, comblé de ſes graces. 2) glorifié, bienheureux, béatifique, béat. *3) comblé de proſpéritez; heureux.

błogosławieni. die ſelig Geprieſenen. les bien-heureux.

Blokada } oſtęp, opaſanie miaſta. Ein-
Blokuz } ſchlieſſung, Berennung einer Stadt; Blocade. blocus; un ſiége qui conſiſte à garder les avenuës d'une ville. § wcześnie śię na blokadźie oſadźił; blokuz to raczey był a nie obleżenie.

* *blokuz, twierdza.* Burg, Feſtung. fort; place forte.

Blokuię. bloquiren, einſchlieſſen eine Stadt. bloquer une ville. § blokował to miaſto.

Błona. 1) Glas-Fenſter oder vorgezogene Haut im Fenſter-Loch. 2) Anat. Fell, Haut. 3) Anat. Ober-Schmeer-Bauch. 4) Nachgeburt. 1) vitre ou champi qu'on met dans la baïe d'une fenêtre. 2) *anat.* tunique, membrane. 3) *anat.* épigaſtre *m.* la partie antérieure de bas ventre. 4) l'arriére-faix, le délivre. § 1) wprawić błonę w okno; niemaſz w tey izbie błon, choć ſą okna.

błona ktora wnętrzności okrywa; *kałdun.* das Gedärm-Netz. oint, coéfe qui entortille les flancs.

błona we wnętrzu poprzeczna. das Zwerch-Fell, Bruſt-Fell, Mittel-Neff. le diaphragme.

błona kiſzkowa. das Gekröſe; das Meſenterium. le méſentere.

Błoniany. } Anat. häutig. *anat.* mem-
Błonowy. } braneux.

Błonie. Aue, Trifft, Ebbene. plaine propre à pâturer les beſtiaux. § paśli bydło na błoniu.

Błonka. Anat. dünnes Häutchen. *anat.* pannicule; tunique, pellicule, taïe. § błonka w ktorey ząb śiedźi ma złączenie z błonkami, co ſą w uſzach; błonka śiatkowa w oku.

błonki mozgowe. die Hirn-Häutlein. méninges; tuniques qui envelopent le cerveau.

błonka mozgowa gruba. das harte Hirn-Häutlein. la dure mére.

błonka mozgowa ćienka. das dünne Hirn-Häutlein. la pie mére.

błonka choroba na oku. Fell über dem Auge, eine Kranckheit. ongle *m.* une maladie de l'oeil.

Błonolotny. } verſehen mit häutigen
Błonoſkrzydły. } Flügeln ſtatt der Federn. qui a des ailes membraneuſes au lieu des plumes. § nietoperz błonolotny.

Błotnieie. zu Koth werden; kothig werden. ſe changer en boüë; devenir boüë.

Błotny, na błoćie roſtący, leżący, z błota wźięty. ſumpfig, Sumpf-. de marais, marécageux. § woda błotna; opich błotny.

błotny, błoćiſty. kothig. bourbeux, boueux; rempli de boüë.

Błoto. 1) Koth, Dreck. 2) Gaſſen-Koth. 1) bourbe, fange, limon. 2) crote, boüë.

błota. ſumpfigte Oerter, Kothlachen. bourbier; lieu plein de bourbe.

Blu blu. Glucks Glucks; das Klucken eines laufenden Getrancks. glouglou; le ſon d'une liqueur qu'on verſe d'une bou-

bouteille. § wodkami co raz blublu z puzderka śię pośilała.

Bluię, *ie, ut.* ſich brechen, ſich übergeben. vomir; rendre par haut.

Bluſkier. Weiber-Pallatin mit dem Vorſteck-Latz. palatine pour les Dames avec l'écharpe.

Bluſzcz. (*hedera*) Epheu. le lierre.

bluſzcz poziemny. (hedera terreſtris) Gundel-Reben; Erd-Epheu. lierre terreſtre.

bluſzcz drzewny. (hedera arborea) groſſer Epheu. eſpèce de lierre à petites feuilles.

Bluſzczoperz, błyſzczyki źiele. (*gramen Parnaſſi*) Parnaß-Gras, Einblatt. parnaſſia eſpece d'Ophris.

Bluſzczowy. 1) Epheu-. 2) auf Art der Epheu-Blätter. 1) de lierre. 2) ſemblable au lierre. § 1) bluſzczowe iagody. 2) bluſzczowym liśćiem ryty.

Bluy. Brecher; der ſich offt übergiebt. celui qui vomit ſouvent.

Bluźnię. läſtern. blaſphémer.

Bluznierca. } Läſterer, Gottes-Läſterer.
Bluznierz. } blaſphémateur.

Bluznierſki. läſterlich. blaſphématoire, plein de blaſphémes.

Bluznierſtwo. Läſterung. un blaſphéme.

Blwoćiny, to co wyrzucaią. das Weggebrochene; Geſpyenes. vomiſſement, ce qu'on a vomi.

Błyſkam, *v. m. F. błyſnę.* blitzen, als der Degen. briller, raïonner, reluire; luire beaucoup. § błysnął miecz iego; błysnął, wybłysnął ogień; błysnął ſzablą.

błyſkać śię. 1) blitzen am Himmel. 2) blitzen, ſchimmern. 1) éclairer; faire des éclairs. 2) reluire, éclater, jetter une lüeur. § 1) błyſkało śię. 2) iako śię miecze błyſnęły w obu ręku.

Błyſkanie. 1) das Blitzen. 2) das Blitzen als des Schwerdts. 1) tems plein d'élairs. 2) éclat, lüeur éclatante.

Błyſkawica. 1) Blitz. 2) Blitz, Feuer des Gewehrs. 1) éclair; feu du ciel. 2) feu, coups d'armes. § 1) Jowiſz błyſkawicę puſzczaiący. 2) błyſkawica z dział burzących; miedzy codźienną ogniow nieprzyiaćielſkich błyſkawicą.

błyſkawica kamień drogi. (aſtrapias) Edelſtein der wie ein Blitz glänzet. ſorte de pierre prétieuſe qui eſt fort brillante.

Błyſkawiczny. Blitz-, den Blitz betreffend. d'éclair, qui regarde l'éclair.

Błyſkawka. im Schertz: Plempe, Fuchtel; Degen oder Säbel. *bourl.* flamberge; l'épée ou le ſabre.

dobył błyſkawki. er zog von Leder. il a mis la flamberge au vent.

Błyſkotam czym. 1) mit etwas einen Glantz, einen Schein machen. 2) im Schertz: paradiren, prangen. 1) faire une ſplendeur avec qu. ch. faire briller. 2) *bourl.* faire parade de qu.

Błyſkotki, *plur.* glänzender Putz. un luſtre; parure brillante, gentilleſſes. § nakładła na śię pſtrośin i błyſkotek.

Błyśnienie. das Blitzen, Schimmern. la lüeur; éclat, éclair.

Błyśniony. das geblitzet, geſchimmert hat. qui a jetté un éclair, ou une lüeur. § Z oczu ginie grom z obłoku błyśniony.

Błyſzczak robaczek; złotnik. Johannis-Würmchen. vers luiſant.

błyſzczak ryba morſka; świetlik. Nagel-Schulpe, Nagel-Schale, ein See-Fiſch in zwey Schalen, der des Nachts ſchimmert. un poiſſon de mer enfermé en deux coquilles qui jette la nuit une ſorte de lüeur.

Błyſzczę śię, *ſzczy, ſzczczał, ſzczeli.* ſtrahlen, blitzen, ſchimmern. jetter du feu, reluire; raïonner. § oczy mu śię błyſzczą od gniewu.

błyſzczący śię. blitzend, ſchimmernd. flamboïant, brillant, reluiſſant, raïonnant.

Błyſzczyki, *plur.* źiele, *vid.* Bluſzczoperz.

Bo, bowiem, albowiem, *conj.* denn, dieweil, weil. car, parceque. § nie poydę tam bo czaſu nie mam.

Bob. eine Bohne, Bohnen. une fève, des fèves. § bob rozdwoiony; bob z wołowiną.

bob biały. weiſſe Bohnen. haricot, fèves blanches.

bob albo groch Turecki fażioli. Türckiſche Bohnen, Faſelen. faſeoles.

bob Egipſki, bob wodny, (Colosia) Egyptiſche Bohne. fève d'Egipte.

bob pſtry. Schminck-Bohnen. fèves bariolées; fèves mêlées.

bob kamienny. (Anagyris) Bohnen-Baum und deſſen Frucht. bois puant, l'arbre & le fruit.

Bobek, *g. a.* 1) Lorbeer-Baum. 2) Lorbeer-Aſt. 3) Lorbeere. 4) Bohnchen. 1) laurier un arbre. 2) laurier, branche de laurier. 3) baïe de laurier. 4) petite fève; féverole.

bobek owczy, kozi, myſzy, ieleni &c. Norbel von Schafen, Ziegen; Mäuſe-Dreck; Kötel, Loſung des Hirſches. fumée, crote, excrement de brebis, de bouc, de ſouris, de cerf.

Bobełka, krowka. Roß-Käfer, Miſt-Käfer. fouille-merde, eſcarbot.

Bobiasty, Bobowaty. Bohnenartig. semblable aux fèves.
bobiasty kamień; bobowaty kamień. Bohnen-Stein, er ist schwartz und gleichet einer Bohne wenn er zerbrochen wird. cyamée, pierre qui est noire, & étant cassée, elle ressemble à une fève.
Bobkowy. Lorbern. de laurier. § bobkowy oleiek, ogrodek: bobkowym wieńcem, liśćiem uwieńczony, ozdobiony zwyćięzca, Poeta.
Bobowiny, *plur.* Bohnen-Stroh. tige, paille de fèves.
Bobowisko. Bohnen-Beet. planche de fèves.
Bobownik, *vid.* Potocznik źiele.
Bobowy. Bohnen- zu Bohnen gehörig. de fève; à fève. § bobowa mąka, misa, polewka; bobowy placek.
bobowa plama. schwartzes Fleckchen auf der Bohne. petite marque noire qui paroit au bout de la fève.
Bobr. Bieber, Castor. un bievre, castor.
bobrowy kapelusz. ein Castor-Hut. un castor; chapeau de poil de castor.
iako bobr płacze. er weint wie ein altes Weib. il pleure comme une femme.
Bobrowy. Bibern. de castor.
bobrowe stroie. Bieber-Geil. castorée; castoreum.
Bobruię, iako bobr brodzę w wodźie, w błoćie. watscheln im Wasser, im Koth. canetter; aler dans l'eau ou dans la bouë.
*Boch, tułow woli. Rumpf als vom Ochsen. le tronc; le corps, par exemple d'un beuf.
Bochen, *g. bochna.* 1) Brod-Wecken. 2) gegossener länglichter Klumpen Metall. 1) bigorne; pain qui finit en deux pointes. 2) lingot de métal. § 1) trzy kupił bochny; ziadł poł bochna chleba. 2) trzy bochny miedźi, śrebra.
Bochenek, } *g. a.* bułka. ein kleiner Brod-Wecken. petite bigorne de pain.
Bochonek, }
Boćian. Storch. cigogne.
boćian cudzoźiemski; iba. schwartzer Storch; Egyptischer Storch. cigogne noire; ibis.
kontent iakby go boćian nosem iskał. er denckt es hat ihn ein Haase geleckt. il s'imagine d'avoir raison d'étre content; il croit avoir trouvé la pie au nid.
Boćiani, Boćiany. Storchen, Storchs-. de cigogne.
boćiane nosy albo noski źiele. (geranium) Storchschnabel. bec de cigogne.
boćianie gniazdo. Mast-Korb auf den Schiffen. gabie, carquois, cage, hune, qui est au haut du mât de navire.

Boćianię. junger Storch. cigoneau; le petit de la cigogne.
Boćik, *g. a.* ein kleiner Stiefel. botine; petite bote.
Boćwina, Botwina, listki ćwiklane. Mangold-Blätter. cardes de poirée.
Boczę, *czy, czył.* seitwerts gehen, verfehlen, nur in den *compositis.* aller vers un côté. *ce verbe n'est reçû que dans ses composez.* § zboczył z drogi, z prawdy.
Boczek, *g. boczka, conf.* Bok. eine kleine Seite. petit côté.
Bocznica. Kriegsb. die Flank einer Bastey. *Fortif.* le flanc d'un bastion.
Boczny, do boku należący. Seiten-. qui est au côté; de côte; lateral. § boczna linia.
Boday, *bogday, *conj.* 1) wollte Gott; Gott gebe. 2) ich wollte wünschen, daß; wenn er doch. 3) wenn nur. 4) vielleicht. 1) plût à Dieu que; Dieu veuille que. 2) que, *pour exprimer quelque souhait ou quelque imprécation.* 3) pourvûque. 4) peut-étre. § 1) boday się taki rodźił; bodaieś się dobrze miał; boday to dźiećię urosło, ośiwiało; boday się szczęśliwie wróćił; boday nie tam szedł. 2) boday tam moia noga nie postała, boday był tam zdechł; bodaybym się nie wróćił; boday wypił paiąka; boday się udawił; boday wiśiał; boday powieszano te wieszczki, co mi nieprawdę powiedźieli. 3) boday było tak wiele. *4) boday (podobno) nie ten; boday tam iest.

* * *

auf boday folget das verbum im præter. in den drey ersten Bedeutungen. *cette conjonction régit le préterit dans les trois prémiéres significations.*
boday się. das dich der Kuckuck. le bourreau; diantre; que le diantre.
boday nie przemowił. wenn er doch stumm wäre. qu'il soit devenu muët.
boday nie zażył. er fresse den Tod daran. qu'il s'étoufe de ce morceau.
boday się nie śnił. auch im Traume wünsche ihn nicht zu sehen. je ne le voudrois pas voir même dans un songe.
boday się ty tak upił iak moy nie przyiaćiel. wenn es dir doch so wie meinem Feinden gienge. qu'il vous arrive tout ce que je souhaite à mes enemis.
bodaieś tak zdrow był iako niemasz. wollte Gott, daß du so gesund bleibest als jemand. plût à Dieu que vous jouissiez d'une parfaite santé.
boday zdrow; Boże day zdrowie. zu einem niesenden: Prosit; Gott gebe Gesundheit.

ſundheit. *à ceux qui éternuent*: Dieu vous béniſſe.

Bodę, *bodźie*, *bodł*. 1) mit Hörnern ſtoſſen. 2) ſtoſſen. 3) ſpornen, anſpornen. 4) fahren, dringen in das Hertz. 1) fraper des cornes. 2) heurter; pouſſer, porter un coup. 3) pouſſer, piquer le cheval; donner de l'éperon. 4) percer de douleur; pénétrer jusqu'au coeur. § 1) woł bodźie konia. * 2) bodłem (trąćiłem) go łokćiem. 3) zabodź konia. 4) ta nowina w ſerce mię ubodła; ten przypadek go bożdź muśi.

bodą śię woły. die Ochſen ſtoſſen einander. les boeufs ſes heurtent.

Bodłak, Bodźieniec, *g. bodźieńca*. (*ſpina alba*) Weiß-Dorn. aubéſpine.

Bodźiec, *g. bodźca*. 1) Stachel, Dorn, das Vieh zu treiben. 2) Sporn-Rädlein. 3) Sporn-Stab, Stock mit einem Stachel die Pferde zu ſtechen. 1) éguillon pour piquer les boeufs. 2) molette; fer d'éperon avec quoi on pique le cheval. 3) valet; bâton avec une pointe pour pincer les chevaux.

bodźiec w laſce. Stachel im Stock. pointe de fer dans une canne.

Bodzenie. das Stoſſen mit Hörnern, mit Sporen. l'action de fraper avec les cornes, de pouſſer avec l'éperon.

Bodzony. geſtoſſen mit Hörnern, mit Spornen. frapé avec des cornes; piqué avec l'éperon.

Bog rzeka. Bog, ein Fluß in Podolien. Bog une riviére en Podolie.

BOG. Gott. Dieu. § słońca bez słońca, a Boga bez Boga widźieć nie możeſz; więcey Bog ma niżli rozdał. *prov.* Bog nieſkończony w doſkonałośći, bo rzeczy nieſkończone w rożnośći może uczynić, zaczym ich doſkonałośći w ſobie zawiera.

Bog ći zapłać. Gott vergelte es dir. Dieu vous le rende. § dobrym Bog zapłać, a złe niech czart wezmie.

dla Boga; *przebog*. um Gottes Willen; bey Gott. par l'amour de Dieu; jour de Dieu; tu-Dieu.

do Boga. 1) zu Gott. 2) überflüßig, genung, häufig. 1) à Dieu, vers Dieu. 2) abondanment, beaucoup. § 1) do Boga gdy trwoga. *prov.* 2) do Boga ma pieniędzy; do Boga tam Doktorow.

Bogby to dał. Gott wollte dieſes; Gott gebe es. Dieu le veuille.

z Bogiem; *zbogiem*. billig, mit Billigkeit. raiſonnablement, équitablement. § co z Bogiem to z Bogiem; z Bogiem ſądź, czyń, przedaway.

Boże! Gott! Dieu! § Boże mu tam poślij dobrą godźinę; Boże mu odpuść; Bożeć odpuść coś uczynił; Boże mu day wieczne odpocznienie.

Boże moy. mein Gott. mon Dieu. § o Boże moy iaki nierząd!

zachoway mię tego Boże. Gott behüte mich davor. Dieu m'en garde; Dieu m'en préſerve.

zachoway Boże; *uchoway Boże*. Gott behüte. à Dieu ne plaiſe.

Boże day to; *dałby to Bog*. das wollte Gott geben. Dieu veuille cela.

dałby Bog. wollte Gott. plût à Dieu.

Boże day żeby. Gott gebe daß. Dieu veuille que.

Boże ćię prowadź. Gott führe euch. Dieu vous conduiſe.

wſpomoż ćię Boże. Gott helfe, Gott ſtehe euch bey. Dieu vous ſoit en aide; Dieu vous aide; Dieu vous ſoit à l'aide; en aide Dieu vous aſſiſte.

Boże ćię przeżegnay; *Boże day zdrowie*; *ſzczęść ći Boże*; *Boże day ſzczęśćie*. Gott helf; Gott behüte dich. Dieu vous béniſſe; Dieu vous conſerve; Dieu vous garde; Dieu vous contente. § piękne dźiećię Boże ie przeżegnay.

Bogu dźięka. Gott ſey Danck. Dieu-merci.

prośić na żywy Bog. vor Gott und nach Gott bitten. prier au nom du Dieu vivant.

wſzędy Pan Bog, prov. 1) Gott iſt überall. 2) Gott verläßt niemanden. 1) Dieu eſt par tout. 2) Dieu n'a fait perſonne pour l'abandonner.

Boga wzyway, a ręku przykładay. bete und arbeite. priez Dieu & travaillez.

iakby z Bogiem trzeći dźień gadał, prov. als wenn er den Heiligen die Füſſe abbeiſſen wollte. c'eſt un franc bigot.

Bogacę. 1) reich machen, bereichern. 2) überſchütten. 1) rendre riche; faire riche; enrichir. 2) combler, remplir. § 1) handel kupcow bogaći. 2) chwałą kogo zbogaćić, ubogaćić.

bogacę śię. Bogaceię. reich werden; ſich bereichern. s'enrichir; devenir riche.

Bogacenie. das Bereichern. enrichiſſement; l'action d'enrichir.

Bogactwo. Reichthum, meiſtens in *plur.* richeſſe; *on met ordinairement ce mot au plurier*. § bogactwa Pańſtwa tego; bogactwa wymowy.

Bogacz. ein Reicher. un riche. § bogaczu pamiętay na ubogich; *prov.* bogacz a świnia, po śmierći zwierzyna. *prov.*

Bogorodźica. 1) Gottes-Gebährerin, Mutter-

ter-Gottes. 2) ein gewisses uraltes Lied der Mutter Gottes zu Ehren. 1) la Vierge Mére; la Mére de Dieu. 2) parthenie, palinod, une himne antique consacrée à la gloire de la Sainte Vierge.
Bogato, *adv.* reich. richement. § bogato ubrany.
Bogaty. eig. und fig. reich. *prop. & fig.* riche. § bogaty w pieniądze, w rozum, w księgi; bogaty nadzieią.
barzo bogaty. sehr reich. opulent.
kolor bogaty. satte Farbe. couleur riche; couleur chargée.
Bogday, *vid.* Boday.
Bogdan. Deodat, ein Manns-Nahme. Déodate; Diésaint, Dieu-donné, nom d'homme.
Bogini, *f.* Göttin. déesse.
Bogoboynie, z Bogiem, *adv.* gottsfürchtig. réligieusement; pieusement; avec crainte de Dieu.
Bogoboyność. Gottes-Furcht. crainte de Dieu.
Bogoboyny. gottesfürchtig. réligieux, craignant Dieu, timoré.
Bogochwalca. Gottes-Preiser. qui loüe & honore Dieu; adorateur de Dieu.
Bogomodlca. Beter; der Gott bittet, Vorbitter bey Gott. qui prie Dieu; un dévot; priant Dieu.
Bogomyślność. Betrachtung göttlicher Dinge. la contemplation de choses Divines. § bogomyślnością się bawić.
Bogomyślnie, *adv.* gottesfürchtiger Weise. réligieusement; pieusement.
Bogomyślny. 1) der Betrachtung Gottes ergeben. 2) gottsfürchtig. 1) contemplatif; adonné à la contemplation des choses Divines. 2) réligieux, dévot, pieux. § 1) bogomyślny to człowiek. 2) bogomyślny wiedźie żywot.
Bogumił. Gottlieb, ein Manns-Nahme. Téophile nom propre d'homme.
Bogumiła. Theophila. Téophile.
bogumiła ptak. Grün-Fincke, Kirsch-Fincke. verdier un oiseau.
Bogusław. Boguslaus, ein Manns-Nahme. Boguslas, Téocle, nom propre d'homme.
Boh rzeka, *vid.* Bog rzeka.
Bohater, Bohatyr. Held. héros, capitaine.
Bohaterski, Bohatyrski. Helden-, heldenmäßig. héroïque, de héros.
Boiar, Boiarzyn. Bojar oder Edelmann in Moscau und Lithauen. Boïar; c'est un gentilhomme en Moscovie & en Lituanie.
Boiaźliwie, *adv.* furchtsam. craintivement, avec crainte.
Boiaźliwość. Furchtsamkeit. timidité.
Boiaźliwy. furchtsam. timide, peureux, craintif.
Boiaźń, *f.* Furcht. crainte, la peur.
boiaźn wielka. grosse Furcht. la fraïeur, épouvante.
boiaźń Boża. die Furcht Gottes. la crainte de Dieu.
Boię śię, *boi, boiał* (*bał*) 1) sich fürchten. 2) in Sorgen stehen, besorgen; befürchten. 1) craindre, redouter, avoir crainte. 2) craindre pour qu. être fort en peine, trembler pour qu. § 1) boy śię Boga; boi śię kiia. 2) boię śię po tey potrawie, aby nie szkodźiła; serce mi śię o was boi; boieć śię, (bać śię) o syna swoiego muszę; boię śię o moię oyczyznę.
Boiewisko. Scheinen-Tenne. aire de grange.
Boiownik. Krieger, Soldat. soldat, capitaine, guerrier.
Boiowy. zum Kriege gehörig, kriegerisch. de guerre, belliqueux, martial.
Boisko, *vid.* Boiewisko.
Boiuię z kim. kriegen, kämpfen, streiten. faire la guerre; combatre.
Bok. die Seite. le côté, flanc. § leży na boku; na bok prawy, lewy położyć.
bokow bolenie. Seiten-Stechen. plereusie; le point ou la douleur de côté. § bokow bolenie ćierpi.
z boku; bokiem. von der Seite her. de côté; obliquement.
bokami; bokiem. von der Seite. en flanc; par les flancs. § Wieszali śię za nieprzyiaćielem bokami.
o bok; o bokiem. zur Seite. côté à côté; à côté de qu. § o bok (o bokiem) z kim idę.
o bok. einem an die Seite; gleich. à côté; à l'égal; du pair. § inśi tego Pana o bok z krolem sadzali.
ledwiem od śmiechu bokow nie urywał. ich hätte vor Lachen platzen mögen. j'ai pensé crever de rire.
wypełnić boki. 1) sich befressen. 2) dick und fett werden. 3) sich auffressen; seinen Beutel spicken. 1) se gorger, se crever; manger trop. 2) devenir gros & gras: s'engraisser. 3) s'emplumer; faire ses choux gras.
*Bokał, Pokał. Becher, Pocal. bocal, grosse coupe qui est propre pour boire.
Bokwica, *vid.* Bukwica.
Bol, Boleść, Bolenie. Schmertz. la douleur; mal. § bol zadaię, czynię; nieznośne ćierpi bole; bolu umnieyszać; w bolu moim.
bol rodzących; boleść w rodzenim. Geburts-Schmertzen. travail d'enfant; les épreintes,

épreintes, les douleurs que reſſent la femme qui enfante; mal d'enfant.

Bolący. ſchmertzend. douloureux, afligeant.

w bolące trafić kogo mieyſce. das rechte Fleckchen treffen; kneipen, wo es einem wehe thut. toucher la groſſe corde; piquer qu. d'une choſe qui le choque le plus.

Bolączka. Geſchwür. un ulcère. § bolączka w gardle przypada z głownego ſpadku.

bolączka morowa. Peſt-Beule. bubon peſtilentiel.

Boleię. 1) Schmertzen empfinden. 2) ſich ſehr betrüben. 1) avoir de la doleur; ſentir du mal. 2) s'afliger; être fort afligé. § 1) boleię od tego uderzenia, od tych razow. 2) boleię nad twoim nieſzczęściem.

Bolesław. 1) Boleslaus, ein Manns-Nahme. 2) Buntzlau, eine Stadt in Schleſien. 1) Boleslas, nom propre d'homme. 2) Boleslavie ville de Sileſie.

Boleśno, boleśnie, *adv.* ſchmertzlich, empfindlich. douloureuſement; dolenment; avec douleur.

Bolesny, boleiący. 1) ſchmertzlich. 2) ſehr betrübt. 1) douloureux, ſenſible. 2) dolent, afligé.

Boli, *v. imp. ało, eli, leć.* 1) ſchmertzen, weh thun. 2) fig. betrüben. 1) faire mal; cauſer une douleur. 2) afliger, mortifier, fâcher. § 1) rana boleć przeſtała; bolała żonę głowa przez cały dzień. 2) boli mię ten poſtępek iego.

boli mię głowa. der Kopf thut mir weh. la tête me fait mal; j'ai mal à la tête (de tête).

bolą mię zęby. die Zähne thun mir weh. j'ai mal aux dents.

*Bolwark, baſzta, narożnik. ein Bollwerck. un baſtion.

Bomba. Bombe. bombe.

Bombarduię. Bombardiren. bombarder.

Bomzyn. Bombaſin ein Zeug. bombaſin une étofe.

Bonifikuię komu co; narownam, nagradzam. vergüten; gut thun. dédommager.

**Bonzy. heidniſcher Pfaffe. prêtre païen.

*Bonuię, bieśiaduię. ſchmauſen, wohlleben. feſtiner; faire bonne vie, bonne-chère.

Bopont, *vid.* Bipont.

Bor. 1) Fichten-Wald. 2) ein Wald. 1) pinaïe; une forêt de pins. 2) une forêt; bois de haute futaie.

Borak, *g. a.* (*Borrago*) 1) Borrage, Boretſch ein Kraut. 2) rothe Rübe. 1) bourrache une plante. 2) béte-rave.

Boraks. Borax. boras.

Bordownik, *vid.* Hordowid.

**Boreaſz. der Nord-Wind. biſe; le borée; vent de Nord.

Borg. Borg, Credit. crédit, emprunt.

wziąć co na borg; z borgiem co trzymać. auf Borg nehmen. prendre à crédit; emprunter.

dać co na borg. auf Borg geben. faire crédit de qu. ch. donner à crédit.

kto się na Pana Borga ſpuści, wſzyſtko traći. Borgen macht arm. les emprunts portent les gens à l'hopital.

Borgowanie. das Borgen. l'action d'emprunter, de créditer.

Borgowany. geborgt. emprunté, pris ou donné à crédit.

Borgownik. Borger. emprunteur, prêteur.

borgownik ziele, g. a. *vid.* Hordowid.

Borguię komu co. einem borgen. donner à crédit; prêter.

borguie co u kogo. borgen, auf Borg nehmen. léver, prendre à crédit; emprunter.

poborguię ći to. ich werde mir dieſes hinters Ohr ſchreiben. je vous marquerai cette chaſſe.

Borowiczka. Wacholder-Brandwein. l'eau de vie de genèvre.

Borowizna. Ort, wo viel Fichten wachſen. lieu où il y a bien des pins.

Borowka miodu. eine Tonne Honig. caque de miel.

borowka do miodu. Honig-Tonne. caque au miel.

borowki czarne, czernice. (vaccinia nigra) Blaubeeren, Heydelbeeren. baies de l'airelle; couſines; mirtilles noires.

borowki cudzoźiemſkie; iagody mirtowe. Myrthen-Beeren, welſche Heydelbeeren. mirtilles; baies du mirte.

borowki czerwone. (Rhus) Schmack-, Färber-Baum-, Gerber-Baum-Beeren. baïes de ſumac.

Borowy. im Fichten-Walde gewachſen; Wald-. produit dans une forêt de pins; ſauvage; de forêt. § grzyb borowy, robactwo polne i borowe.

Borſuk, Jaźwiec. Igel, Hochel. porc-épic.

*Borys, *g. a.* grob Brod. gros guillaume; pain de gruau.

Boſak. 1) barfüßiger Menſch. 2) Barfüſſer-Mönch. 3) Boßhacken, Feuer-Hacken. 1) un homme déchauſſé; un nud-pié. 2) Réligieux déchauſſé. 3) croc, harpin, perche de batelier; croc à feu.

Boſki. göttlich. divine. § Boſkim zrządzeniem ſię to ſtało; Boſka moc.
Boſnia. Boſnien, eine Provintz zwiſchen Dalmatien und Servien. Boſnie, une province entre la Dalmatie & la Servie.
Bośniak. ein Boßnier. Boſnien.
Boſtwo. Göttlichkeit. Déité, Divinité.
Boſy. barfüßig. déchauſſé; qui a les piez nuds. § boſe nogi; karmelita boſy; chodzenie boſe.
Boſo, *adv.* barfüßig; mit bloſſen Füſſen. à crud; nuds-piez; les piez nuds. § boſo chodźi.
Boſzkuię. gottsfürchtig thun, muckern. bigoter, tartufier.
Bot, *g. a.* ein Stiefel. bote.
boty obuć. Stiefeln anziehen. boter.
w botach umarł; *boty ſpalił.* er hat Ferſen-Geld gegeben. il a joué de l'épée à deux jambes; il a pris la fuite.
boty komu ſzyć. einem eine Kappe zuſchneiden. tailler de la beſogne (des croupiéres) à qu.
w ſwoie go chce ubrać boty. er will ihn auf ſeine Seite kriegen. il tache de l'atirer en ſa faveur.
Botuch, *g. a.* fartuch w łaźni. Bade-Tuch, Bade-Schurtz. deventier de bain.
Botwieię. modern, mürbe werden wie Kleider, Leder. heudrir; ſe pourrir, ſe gâter comme des habits, de la courroie.
Botwienie. das Modern. pourriture.
Botwina, *vid.* Boćwina.
Bowiem, *adv.* denn. car.
Boy. Krieg, Schlacht. guerre; combat. § człek to i do boiu i do pokoiu.
Boyca. Mörder; dieſes Wort wird nicht allein gebraucht. meurtier. *ce mot ne ſe dit guère ſeul.* § Bratoboyca, kroloboyca.
Bożek. Abgott, Götzen-Bild. un idole; faux Dieu.
bożki. die Götter. les dieux.
bożki domowe. Haus-Götter. pénates, lares; dieux domeſtiques.
Bożkuię, *vid.* Boſzkuię.
Bożnica. heidniſcher Tempel, Juden-Schule, Synagoge. Temple paien; Sinagogue. § Bożnica Jowiſza.
Bożniczy. zum Tempel oder Synagoge gehörig. de Temple, de Sinagogue.
Bożogrobca. ein Tempel-Herr. Templier. § Bozogrobcow zniosł Papież Klemens V.
Boży. göttlich, Gottes. divin, de Dieu.
w Boży czas. zur glücklichen Stunde. à la bonne-heure. § w Boży czas niech tę pracę zacznę.
Boży rok; *Boży dźień.* jedes Jahr, jeder Tag, den Gott giebet. chaque année, chaque journée que Dieu donne. § cały Boży rok czekałem; każdą Bożą noc płakałem; każdy Boży dźień deſzcz.
Boża męka; *krucyfiks na słupie albo na filarze przy drodze.* ein hohes Kreutz mit einem Crucifix an den Straſſen. colonne de Jéſus Chriſt; grande croix de bois avec la figure de Jéſus Chriſt.
złe śię o Bożą mękę rozbiie, prov. Boßheit nimmt gemeiniglich ein ſchlechtes Ende. la malice fait ordinairement une fin malheureuſe.
Boże Narodzenie. Weihnachten. Noël; la Nativité ou Naiſſance de N. S. Jeſu-Chriſt.
Boże ćiało. das Fronleichnams-Feſt. la Fête-Dieu.
Boża trawka źiele. (foenum graecum) Griechiſch Heu, Bockshorn-Kraut. fénu-grec.
Boże drzewko. (abrotonum) Garten-Wurtz, Stab-Wurtz. auronne, abrotonne.
Boży byt źiele. (Ambroſia) Tauben-Kraut, Tauſend-Korn. Ambroiſie une herbe.
Boży dar źiele. (eryngium planum) Manns-Treu, Wallen-Diſtel. panicaut; chardon à cent têtes.
Boży prątek. Donner-Stein, Donner-Keil. flin; pierre de foudre.
Bożyſzcze. ein Götzen-Tempel. temple païen.
Bracę śię z kim. ſich verbrüdern, Brüderſchafft machen. contracter une fraternité; faire une liaiſon fraternelle avec qu.
Braćiſzek. 1) kleiner Bruder, Brüderchen. 2) Hertzens-Freund. 1) frerot, petit frére. 2) cher frére; cher ami.
Braćia, *collec.* 1) die adliche Brüderſchafft, der Adel in einer Woywodſchafft. 2) Brüder. der *pluralis* von Brat. 1) la Nobleſſe d'un Palatinat. 2) les fréres. *c'eſt le pluriel de* Brat. § 1) ten punkt Posłowie do braći wźięli, gdyż na to w inſtrukcyach pozwolenia nie mieli; ćiepłemi uniwerſałami zagrzał do tego braćią. 2) braćia iego tu byli.
braćia ſtarśi. die Reichs-Räthe, die Senatores in Pohlen. les Senateurs de Pologne.
Bracki, Bratſki. brüderlich. fraternel.
bracki, z bractwa. der von einer Brüderſchaft iſt. de ſocieté, de confrérie.
Bractwo. Geſellſchaft. ſocieté, communauté.
bractwo; *bractwo nabożne.* geiſtliche Brüderſchaft. confrérie, confraternité. § bractwu przełożony.
bractwo miłośierdźia. Brüderſchaft, die den

den Armen Geld ohne Interesse ausleihet. charitable confrérie qui prête de l'argent aux pauvres sans interêt.

Brak. 1) Wahl, Unterscheid, Ansehen. 2) Brack, Ausschuß. 1) la choix; diférence, acception, considération. 2) rébut, frétin, chose qu'on ne veut point. § 1) nie czynił żadnego w żołnierzach braku; wyśiekł miasto na głowę bez braku ludźi; bez braku płći i lat; sądźić bez braku osob. 2) tylko ma brak sług nayplugawszych; poszło to w braki; brak to papieru.

brak rybi. Ausschuß von Fischen. blanchailles; menu frétin; poissons de rébut.

brak towaru. Brack von Waaren. marchandise de rébut.

bez braku uczynić. unbedachtsam etwas thun. faire qu. ch. inconsidérenment.

z brakiem brakować. mit Bedacht einen Unterschied machen. faire une choix avec prudence.

Brakarz. Waaren-Sortirer. celui qui assortit les marchandises.

Brakuię. 1) sortiren, Unterscheid machen. 2) ausschiessen, einen Brack machen. 3) fehlen, mangeln, abgehen. 1) assortir, trier, choisir entre plusieurs choses; faire une choix. 2) rejetter, rébuter. 3) manquer; avoir faute de qu. ch. n'y étre pas. § 1) Bog ludźmi nie brakuie; brakował żołnierzow z wielką pilnośćią. 2) brakował tym suknem i nie chćiał go przyiąć. 3) nie brakowało mi pieniędzy.

brakuie mi książka. ich vermisse ein Buch. je trouve à dire un livre.

Brama. 1) Stadt-Thor, Thor, Thor-Weg. 2) fig. Thor, Weg, Bahn. 3) Bräme, Borte. 1) grande porte, porte de la ville, porte-cochère. 2) *fig.* chemin, porte. 3) bord, bordure, passement, galon. § 1) mieszka u Krakowskiey bramy w Warszawie; bramy strzedz. 2) Kamieniec iest bramą i ubezpieczeniem kraiow Polskich; otworzona do łaski Pańskiey brama. * 3) wąska brama u szaty.

brama przedmieyska. Vorstädter-Thor. porte de fauxbourg; fausse-porte.

brama na tryumf. ein Triumph-Bogen. arcade; arc de triomphe.

*Bramka. 1) Börtchen. 2) sammtne Schneppe mit Edelsteinen, so ehedessen die Weiber auf der Stirne trugen. 1) petit galon. 2) bandeau garni de pierreries que les dames portoient autre fois sur le front.

Bramny. Thor-; zum Stadt-Thor gehörig. de porte-cochére; de porte de ville.

bramny; bramny stroż. Thorwärter. portier; qui garde la porte.

pisarz bramny. Thor-Schreiber. commis à la garde de la porte.

Bramowany. eingefaßt, bebrämt. bordé, galonné.

*Bramuię. 1) bebrämen, einfassen. 2) durchziehn, hecheln. 1) border, couvrir le bord de qu. ch. 2) pincer, railler, donner quelques coups de langue. § 1) bramować szatę złotem, galonami. 2) wszystkie moie bramuie postępki; obmowca go srodze bramuie.

* Brana, *vid.* Brama.

Branie, *conf.* Biorę. das Nehmen. l'action de prendre.

Braniec, *g.* *brańca.* 1) Kriegs-Gefangener. *2) ein Recroute. 1) prisonnier de guerre. *2) soldat levé. § 1) brańcow mnostwo było.

Brańśtwo, *collec.* die Kriegs-Gefangenen. les prisonniers de guerre.

Braselet. Arm-Band der Weiber. brasselet.

Brasylia, *vid.* Brezylia.

Brant. 1) ausgebranntes Silber; das feinste Silber, Brand-Silber. 2) Probe des Silbers, Goldes. 3) der kalte Brand. 1) argent fin; du brûlé. 2) le titre; règle, essai, qui sert à connoitre la bonté de l'argent ou de l'or. 3) cangrène, inflammation. § 1) roztopić brant śrebra, to iest szczere albo wypalone śrebro. 2) śrebro, cyna drugiego, trzećiego brantu. 3) maść na ugaszenie brantu albo zapału w ranie.

Brantuię co. Bergw. auf dem kleinen Test destilliren. *métal.* afiner à la coupelle.

Brantowy. 1) fein, als ausgebrannt Silber. 2) mit dem kalten Brand befallen. 1) fin, afiné. 2) qui se cangrene.

brantowy piec. Bergw. Brand-Ofen, wo das Silber zum feinen auf dem Test purificiret wird. *métal.* fournaise où on afine l'argent à la coupelle.

Brat. 1) Bruder. 2) Bruder, Mitgeselle. 3) Bruder, Freund. 4) Eure Liebden, Ehren-Wort eines Edelmanns an den andern, auch eines *Senatoris* an einem Edelmann. 1) un frére. 2) confrére, compagnon qui est de confrérie, de même profession. 3) frére, ami. 4) frére, cousin, *terme d'honneur que les gentils-hommes donnent à ses égaux, & les Sénateurs aux gentils-hommes.* § 1) powiedz bratu memu. 2) braćia się zeszli. 3) moy braćie radzę ći. 4) Wielmożny Mći Panie i Braćie.

* * *

Brat ſetzet man im Plural alſo: On decline *Brat* au plurier ainſi:
N. V. braćia, *g. D. L.* Braći. *A.* braći (bracią) *Inſ.* braćią.

brat iedney matki inſzego oyca. Bruder von einer Mutter. frére uterin.

brat inſzey matki. Bruder von einem Vater. frére de pére ſeulement.

brat rodzony. leiblicher Bruder. frére de pére & de mére.

brat z śioſtrą. (flos Trinitatis) Stiefmütterlein, Dreyfaltigkeits-Blume. penſée, ſorte de fleur.

Bratam śię. 1) Brüderſchaft machen, als Brüder leben. 2) ſich gemein machen. 1) fraterniſer, vivre en frére. 2) ſe familiariſer.

Bratanek. Bruders-Sohn. neveu; fils du frére.

Bratanka. Bruders-Tochter. nièce; fille du frére,

Braterſki, Bratni. brüderlich. fraternel. § braterſka miłość.

po braterſku, *Braterſko,* *Braterſkie, *adv.* brüderlich. en fré-re, fraternellement. § braterſko a oraz gorąco proſzę.

po braterſku śię obchodźic. brüderlich leben. fraterniſer.

Braterſtwo. Brüderſchaft, brüderliche Liebe. fraternité; liaiſon fraternelle.

Bratnal, gwodź żelazny głowiaſty. Bret-Nagel. clou à parquet; clou pour atacher les planches.

Bratoboyca. Bruder-Mörder. un fratricide, qui a tué ſon frére.

Bratoboyſtwo. Bruder-Mord. le fratricide; le meurtre de ſon frére.

Bratoboyſki. Bruder-mörderiſch. de fratricide.

Bratowa. Bruders-Frau, Schwägerin. belle-ſoeur; femme du frére.

Bratuń. Bratunek. 1) Brüderchen, kleines Brüderchen. 2) Brüderchen, Hertzens-Freund. 1) petit frére; frerot. 2) cher frére; cher ami.

Brawura. 1) Hertz, Muth. 2) Eiſenfreſſer, behertzter Kerl. 1) bravoure; la valeur. 2) fendeur de naſeaux; bravache; homme de bravoure. § 1) z wielką na nieprzyiaćiela uderzyły brawurą (natarczywośćią). 2) z drogi krzyknie brawura.

Braycarki, *plur.* Oehrlein oder Augen zu den Ringel woran die Säbel-Riemen hängen. tenons, oeillets où ſont atachés les anneaux avec le ceinturon de ſabre.

Braytary, *plur.* Feuer-Roſt in der Küche. grille de feu.

Brazele, *plur.* Schöpſen- oder Schweins-Ribben. cotêlettes de porc, de mouton. § brazele wołowe, ćielęce, ſkopowe.

Brechayło, g. *łego*, d. *łemu.* Zungen-Dreſcher. grand parleur, chicaneur.

Brednia. Kleinigkeit, Mährlein. bagatelle, fable, baliverne, faribole.

Bredzę, baię. Mährchen erzehlen, fabuliren. faire de contes, babiller, radoter, lanterner.

Breła, *vid.* Bryła.

Breſza, rozwalina. Breſche. bréche, ouverture dans une muraille.

Bręta, Breta. Streif, Borte. paſſement, galon.

Brew, *f. g. brwi.* Augen-Braune. ſourcil. § brwi podnoſzę, ſpuſzczam.

w brew, adv. 1) in die Augen, ins Geſicht. 2) gerade wieder. 1) à la barbe, en viſiere, en face, au nez de qu. 2) contre; malgrè. § 1) w brew mu to powiedźiał; w brew mu to biie. 2) w brew tym uſtawom to uczynił; w brew prawu śię to czyni.

Brewiarz. ein Breviarium. un bréviaire.

Brezylia. 1) Braſilien, ein Land in America. 2) Braſilien-Holtz. 1) Breſil, un païs en Amérique. 2) breſil, bois rouge qui vient du Breſil.

brezylia czerwona. Fernabock. fernambouc, inde.

Brezyliowy. Breſilien-. de Breſil.

Brlok, człowiek zezowaty. Schieler, Schielwippe. bigle, louche.

Brnę, *brnie*, *brnął*, *brnęli.* 1) waten im Waſſer. 2) in Irrthümern waten, gerathen. 1) guéer; paſſer à gué. 2) étre dans l'erreur. § 1) brnie przez rzekę, w wodźie. 2) brnąć w błędach.

**Broczę, *czy*, *czył.* mit Blut beſpritzen. remplir, couvrir, tremper du ſang; enſanglanter. § krew poſokę zbroczyła; poſoką kobierzec zbroczył; z ran moich krew broczyła.

Brod. 1) die Furte, Fahrt. 2) *fig.* der rechte Weg. 1) chevalis, un gué. 2) *fig.* chemin qu'on doit tenir. § 1) brod rzeczny. 2) brodu uchybił; trafił brod.

w brod; brodem. durchwatend. à gué. § w brod śię udać, iść, przeiechać.

w brod. 1) frey, ohne Umſchweif, ohne Bedencken. 2) gäntzlich. 3) reichlich. 1) franchement, ouvertement, ſans déguiſement. 2) tout-à-fait. 3) en abondance. § 1) w brod z nim idę, poſtępuię. 2) ochota do służby w nas w brod wywietrzała. 3) na niczym

mu

mu nie ſchodźi, wſzyſtkiego ma w brod; (po doſtatku).

Broda. 1) Barth am Kinne. 2) Barth, Kinn. 3) Barth den man balbiert. 4) ein bärtiger Mann. 1) barbe; de grands poils au menton. 2) barbe, menton. 3) barbe, poil qu'on fait. 4) barbon. § 1) broda nie czyni mądrego, *prov.* brody dość, by tyle rozumu, *prov.* broda rozdwoiona. 2) włoſami ieſzcze gładkiey nie okrywał brody; włoſy śię ſypią na brodźie; głaſkała mię pod brodę. 3) golić brodę; broda ogolona; ieſzcześ broda nie urosła.

broda do paſa; długa broda. ein langer Barth. barbe à triple étage; barbe in folio.

kożia broda. 1) Barth eines Bocks. 2) Bocksbarth, ein Kraut. 1) barbe de bouc. 2) barbe de bouc une plante.

Brodacz, Brodal, Brodaty. bärtiger Mann. barbon; homme qui porte une barbe. § nie każdy brodaty ieſt mądry.

Brodaty, *adj.* bärtig, gebärtet. barbu, qui a une barbe.

Brodawczaty. warzigt. plein de poireaux, de verrües.

Brodaweczka. ein Wärtzlein. petit poireau.

Brodawka. 1) eine Wartze. 2) Wartze an der Bruſt. 1) poirreau, verrüe. 2) mamelon; bouton, bout de téton. § 1) brodawki ma na twarzy; brodawka wiſząca; brodawkę zerznąć, wygładźić. 2) brodawka u pierśi.

brodawka źrzebięćia. hangende Wartze an der Stirne eines Fohlens. verrüe pendante au front d'un poulain.

brodawka albo cycek na kożiey ſzyi. Wartze am Halſe einer Ziege. mamelle qui pend du cou des chévres.

Brodawnik źiele. (*verrucaria*) Wartzen-Kraut, Sonnenwende, Krebs-Kraut. herbe aux verrües; verrucaire.

brodawnik kamień drogi. Sonnenwende-Jaſpis, er iſt grünlicht und hat kleine rothe Fleckchen. heliotrope *m.* pierre prétieuſe de couleur verdâtre marquée de taches de ſang.

Brodka. ein Bärtchen. petite barbe.

Brodnica. Straßburg Stadt in Polniſch-Preuſſen. Brodnice ville de la Pruſſe Polonoiſe.

Brodowina. Sand-Banck. bas-fond, banc; banc de ſable. § tu brodowina, tam Syreny.

Brodzę. 1) waten im Waſſer. 2) ſchwimmen im Blut. 1) guéer. 2) nager dans le ſang. § 1) brodźiłem po wodźie. 2) brodźili w winie; brodźił we krwi braterſkiey.

Brodźiſty, brod maiący. da durchzuwaten iſt. guéable.

Brog. Feim, Feimenberg; zugeſpitzter Schober von Garben unter einem Stroh-Dach. *2) Berg, Haufen Steine, Gewehr. 3) Mathem. ein Kegel. 1) gerbier, meulon; tas de gerbes élevé en forme piramidale & couvert d'un toit de paille. *2) monceau, amas, pile, tas. 3) *matém.* un cone.

Broię, *i, ił.* 1) toben, böſes ausüben, anrichten. 2) Poſſen treiben. 1) enrager; tempêter; faire le diable à quatre; faire le méchant; commettre des deſordres. 2) folâtrer, faire de petites folies. § 1) co pobroiwſzy z Państwa uiechał; ſtraſznie tam nieprzyiaćiel broi.

ladaco broić. närriſches Zeug machen. faire le fou.

Marzec broi. der Mertz tobet, iſt ungeſtüm und ungeſund. Mars a ſon poiſon & venin; Mars eſt venteux.

broię pſotę. Muthwillen ſtiften. faire une malice.

* Brok, *vid.* Szrot.

Brokadya, złotogłow. Brocad ein Zeug. brocard une étoffe.

Broń, *f.* oręże Waffen, Gewehr. arme. § broń biała, śiećiſta broń do ſzermowania.

mieć śię do broni. zu den Waffen greifen. prendre les armes.

broń od śię rzućić. das Gewehr ſtrecken, ſich ergeben. mettre bas les armes; ſe rendre; rendre les armes.

Brona. 1) eine Egge. 2) ein Thor. 1) la herce de laboureur. 2) grande porte. § 1) bronami włoczą; perz bronami zgrabiony; broną uwlec. *2) bronę (bramę) otworzyć.

Bronićiel. Vertheidiger, Beſchützer. défenſeur, protecteur. § bronićiel przeyśćia; bronićiel to moy.

Bronię. 1) vertheidigen. 2) beſchützen. 3) wehren, verwehren. 4) vertheidigen, behaupten. 5) Gerichtsw. defendiren, vertreten. 1) défendre. 2) protéger, ſoutenir. 3) défendre, empêcher, faire défenſe de qu. ch. 4) défendre, ſoutenir une opinion. 5) *droit:* défendre, prendre la cauſe de qu. § 1) dobrze bronił fortecy od nieprzyiaćiela. 2) Bog śierot broni. 3) bronić przyſtępu komu. 4) broni do upadłey naukę ſwoię. (nauki ſwoiey) 5) patron dobrze bronił wdowy.

bronię śię. 1) ſich vertheidigen, ſich wehren.

ren. 2) sich vertheidigen, sich entschuldigen. 3) sich defendiren, vor Gericht. 1) se défendre; repousser la force. 2) se défendre, s'excuser. 3) se défendre devant le Juge. § 1) broni się dobrze mieczem. 2) bronił się słowy, listami. 3) bronić się prawem.

Bronienie. 1) Vertheidigung. 2) Beschützung. 3) Verwehrung. 1) défense, action de défendre. 2) protection. 3) défense, prohibition.

Bronowanie, włoczenie. das Eggen. l'action de hercer la terre.

Bronownik, broniący, włoczek. der Egger. le herceur; celui qui herce la terre.

Broniuę. Eggen. hercer la terre. § broniuę rolą na ukoś, poprzek brozdy.

Broskiew, *f.* / Broskwinia. Pfirsich-Baum. le pêcher.

broskwinia owoc. Pfirsche die Frucht. pêche, le fruit du pêcher.

* *broskiew, vid.* Brzoskiew.

Broskwiniowy. Pfirschen-. de pêche.

kolor broskwiniowy. Pfirsich-Blüten-Farbe. la couleur de pêche.

Broszcz. Einfassung, Tour um den Rand der Weiber-Röcke. tour ou bordure qui environne le bas d'une jupe. § spodnica z broszczem.

Browar. / Browarnia. Brauhaus. brasserie.

browar winny. Wein-Siederey. lieu où on fait du vin cuit.

wszystko tam iak w browarze. es ist da alles in der größten Unordnung. il y a là beaucoup de desordres.

Brozda. 1) Acker-Furche. 2) Linie in der Hand. 1) sillon, raïon dans un champ labouré. 2) ligne dans la main. § 1) brozdy są miedzy skibami.

brozda, row dla wody miedzy zagonami. Wasser-Furche. tranchée, canal, rigole, raïon, petit fossé pour écouler l'eau du champ.

brozdami. Furchen-Weise. par sillons, par raïons.

Brozdeczka. kleine Furche. petit raïon ou sillon.

Brozdzę, *dzi, dził.* 1) Furchen ziehen. 2) *fig.* fehlen, irren. 1) faire des raïes; sillonner. 2) *fig.* manquer, faillir, faire des fautes.

Brozdziciel. Furchen-Macher. celui qui fait des sillons.

Brożek, *g. a. conf.* Brog. 1) kleiner Schober von Garben. 2) Mathem. ein Kegel. 1) petit gerbier. 2) *matém.* un cône. § 1) brożkami snopy stoią. 2) brożek okragły iest bryła na ksztalt cygi albo głowy cukru.

Broza, Brozowy, *vid.* Brzoza, Brzozowy.

Bru na bru, *interj.* Drohungen vor Drohungen. en depit; ménaces pour ménaces.

Brud. Schmutz der schwartzen Wäsche, der Hände. saleté, malpropreté, salissure, ordure du linge, des mains.

Brudno, *adv.* schwartz, schmutzig. salement.

Brudnosiwy koń. Braunschimmel, ein Pferd. cheval bai-blanc.

Brudny. schwartz, schmutzig. crasseux, sale, souillé, noir, malpropre, encuirassé. § brudną wypierz bieliznę.

Brudzę. schmutzen, beschmutzen, schwartz machen die Wäsche, die Hände. salir, souiller, rendre sal le linge, les mains. § białą dziś wdział koszulę, a iuż ią ubrudził.

ubrudzić się. sich besudeln. s'encrasser; s'encuirasser.

Bruk. Pflaster, Stein-Pflaster. un pavé.

na bruku leży. er liegt auf der Bärenhaut. il reste sur ses tisons; il est fainéant, paresseux; c'est un bateur de pavé.

na bruku mężny. zu Haus ist er ein Löwe und im Felde ein Haase. c'est un lion chez soi & un poltron en campagne.

Brukam, *v. m. F. bruknę, vid.* Brudzę.

Brukarz. Steinsetzer, Stein-Pflastrer. paveur.

Brukiew, *f.* eine Kohl-Rübe. chou-rave.

Brukowanie. das Pflastern mit Steinen. l'action de paver; le pavement.

Brukowany. gepflastert. pavé.

Brukownik. 1) Stein-Pflastrer. 2) Pflaster-Wetzer, Händelmacher. 1) paveur. 2) ferrailleur; qui frape le pavé du bout de son épée; traineur d'épée. § 1) brukownik nie dobrze wprawił kamienie. 2) wzięła warta brukownika, co hałasował i bruki krzesał.

Bruksola. ein See-Compaß. boussole.

Brukuię. pflastern mit Steinen. paver.

* Brumla, Dremla. Brum-Eisen. trompe qu'on touche avec le doit.

Brunat, / Brunatek, *vid.* Szarlat ziele.

brunatek kwiat, vid. Ostrożka.

Brunatnieię. violen-braun werden. se brunir; dévenir de couleur de pourpre; éclater comme la pourpre.

Brunatnię / Brunatno czynię. etwas violen-braun färben, anlauffen lassen. brunir; rendre éclatant comme la pourpre; teindre en pourpre, en violet. § iuż słońce grona brunatniło; brunatnić śrebro; gałeczka w pol pozłocista a w pol zabrunatniona.

Brunatno, *adv.* violen-braun. en violet, en pourpre. § brunatno, farbować.

Bruna-

Brunatnoczerwony. braunroth; Papel-Rosen-färbig. de pourpre violette; melé de pourpre & de viole; de couleur de fleur de mauve.

Brunatny. violen-färbig; violen-braun; purpur-färbig. brun, violet; de couleur de pourpre. § sukno brunatney maści.

brunatne świątki. Pfingst-Fest der Juden. Pentecôte des Juifs. § brunatne świątki po żydowsku się *Siowues* nazywaią.

brunatna farba do farbowania brunatnego. 1) Ocker-braun eine Mahler-Farbe. 2) violblaue Farbe zum färben. 1) l'ocre rouge; brun d'Angleterre, une couleur à peindre. 2) violet, sorte de couleur pour teindre en violet.

Brunele. Prunellen; truckne geschälte Pflaumen. des pruneaux pelez; des brignoles.

Brusiec, Bruszcz, Bruszec, } *vid.* Brzusiec.

Brwisty, brwi wielkich. der starcke Augenbraunen hat. qui a de grands sourcils.

Brygitka. Brigitten-Nonne. Brigitine; Religieuse de Sainte Brigide.

Brykam, *v. m. F. bryknę.* pochen, schnarchen, trotzen. tempêter; brusquer; être brusque; faire quelque brusquerie. § co ten żołnierz bryka, iakby wszystkich chciał pożrzeć.

Brykacz. Schnarcher, Pocher. qui est brusque; venteur; insolent.

Brykla. Planckscheid in Weiber-Schnürleib. un busque; planchette dans le corps de jupe.

Bryła. 1) Erd-Klumpen. 2) ein Klos als im Kraft-Mehl. 3) Klumpen, Block Berg-Saltz, Metall. 4) Mathem. Körper; Grösse, welche eine Länge, Breite und Dicke hat. 1) mote, morceau de terre. 2) grumeau, petite masse. 3) masse, bloc de sel, de métal. 4) *matém.* un solide; un corps, c'est une grandeur qui a de la longueur, de la largeur & de la profondeur. § 1) bryły na tym zagonie poroztrzącać trzeba. 2) weź bryłę krochmalu. 3) bryła soli, miedźi, ołowiu. 4) bryła iest figura pełna.

Brylant. Brillant: Demant so in Rauten geschliffen ist. diamant brillant.

Brylantowy. einen Brillanten betreffend. de diamant brillant.

Bryłasto, *adv.* bryłami. klumpenweise. par motes; en grumeaux.

Bryłasty. klumpicht; voll Klumpen. plein de motes; de grumeaux; qui est en motes.

Bryłka, gruzołka. Klümplein; Klöslein. petite mote, petit grumeau.

Bryndza. Brinse; Käse, der sich aufs Brod schmieren läßt. sorte de fromage qu'on étend sur du pain.

Brytan. Bollen-Beisser, Schaf-Rüde. alan; alan vautré; un dogue.

Brytanek. junger Bollen-Beisser. doguin.

Brytfanna. Bratpfanne unter dem Braten. lechefrite.

Brytfanka. kleine Bratpfanne. poêlon à frire.

Bryże, *plur.* bunte Nath; bunt ausgenehete Sachen. ouvrage de plusieurs couleurs fait à l'éguille.

Bryzelia, Bryzylia, Brzyzeliowy, } *vid.* Brezylia, Brezyliowy.

Bryzuię. bunt putzen, schmücken. bigarrer; mettre ensemble plusieurs couleurs.

bryzuię się. sich putzen. se parer.

Brząkam, *v. m. F. brząknę.* 1) klingeln. 2) klimpern als auf den Sayten. 3) fig. groß thun, prahlen. 1) brimbaler; faire résonner; tinter; tintonner. 2) toucher les cordes; pincer. 3) se vanter; faire sonner bien haut qu. ch. § 1) Pan brząka (dzwoni) poydę do izby; brząkniy w garnek ieźli cały; brząkać we dzwonek (dzwonkiem). 2) brząkać na stronach. 3) nie ma czym brząknąć.

brząknąć tu trzeba. Geld ist hier die Losung. il faut ici cracher aut bassin; argent bas.

Brząkała, *vid.* Brząkacz.

Brząkanie. das Klingeln, Klimpern. un tintamarre; tintement. § brząkaniem garca probuią.

Brzana, barwena. Barbe, ein Fisch. barbeau un poisson.

*Brzałk, świt. Anbruch des Tages. l'aube du jour.

Brzecham, *v. m. F. brzechnę.* belfern, kleffen. japer, aboïer, clabauder, alabander. § brzecha sobaczka.

Brzechayło, *g. ego, D. emu.* Zungen-Drescher. chicaneur; celui qui plaide par malice; clabaudeur.

Brzechwa, strzała bez żeleźia. eine Feil ohne Spitze oder Eisen. flêche sans fer.

Brzęczę, *y, ał, eli,* bęczę. summen. bourdonner. § brzęczy komor koło usz.

Brzeczka. Mösch, Klunke, Jungfer-Bier. du mout de la bierre. § znać piwo z brzeczki.

brzeczka winna. Wein-Most. du mout; du vin doux.

Brzeg, *g. a.* Brieg in Schlesien. Brieg ville en Silesie.

Brzeg, *g. u.* 1) Rand. 2) Ufer. 3) Krempe am Hut. 1) bord, extremité d'une chose. 2) le rivage; rive, bord. 3) retrousis de chapeau. § 1) brzeg rany; brzeg zawrąbiony; przy brzegu szaty. 2) stoieć na brzegu; brzegi czynić, kopać; wybierać, podbierać. 3) brzegi u tego kapelusza wiszą.
brzeg morski. Meer-Ufer, Gestade. cote; le rivage de la mer.
brzeg rzeczny. Ufer eines Flusses. rive d'un fleuve.
brzeg rowu. Graben-Rand. bord d'un fossé.
brzegi w morze wbiegaiące; wybrzeże. Meer-Busen. un golfe; sein de mer.
brzeg wału. Kriegsb. der Unter-Wall. *fortif.* fausse-braïe.
brzeg wśi. das äusserste eines Dorfes. les extremitez d'un village.
brzeg głowny; ląd. Seef. das feste Land. *Marin.* le continent.
brzeg ostry; brzeg wysoki. steiles hohes Ufer. un écore; berge; falaise; bord élevé ou escarpé.
brzeg płaski albo miałki. flaches, niedriges Ufer. bas rivage; plage.
Brzęk, dźwięk z brząkania. Klang. son d'une chose qu'on frape; tintement; tintoin. § po brzęku poznawaią garnek.
Brzękacz. Klingler, Klimprer. celui qui tinte, qui fait résonner.
brzękacz, vid. *brzękadło* 2).
Brzękadło. 1) Hackbret, musicalisches Instrument. 2) Stöckchen, womit man auf ein Sayten-Instrument schlägt. 3) Schelle, Glöckchen. 1) timpanon, psalterion, instrument de musique. 2) bâton ou autre instrument qui sert à fraper un instrument de musique. 3) grélot, sonnette.
Brzemię. 1) Bürde, Tracht, so viel man tragen kan. 2) Leibes-Bürde einer Schwangern. 1) brassée; charge qu'on peut porter entre deux bras. 2) le fardeau d'un femme grosse; grossesse. § 1) przynieś dwa brzemiona drew.
brzemienia nabawić. schwängern. engrosser.
brzemienia dostać. geschwängert werden. dévenir grosse.
Brzemienna, ciężka. schwanger. grosse, enceinte.
Brzestań, *f.* ziele. (*hedera terrestris*) Gundelrebe. lière terrestre.
Brzeszczy się, świta. es taget. le jour commence à poindre, à paroitre.
Brzeszczot. Klinge zu Messern, Hirschfängern. lame, alumelle de couteau, de couteau de chasse.
Brzeżek, *g. brzeżka.* Rändchen, Uferchen. petit bord, petit rivage.
Brzeżina. 1) Bircken-Wald. 2) Bircken-Holtz. 1) lieu rempli de bouleaux. 2) bouleau; bois de bouleau.
Brzeżisty. mit einem Rand versehen. qui est bordé; qui a un bord.
Brzmiący. schallend, erschallend. retentissant, résonnant, sonnant; qui rend un son.
Brzmię. 1) klingen, schallen. 2) lauten, sich ausdrücken. 3) fig. erschallen, erthönen. 4) lauten übel, wohl, als ein Vers. 1) tinter, résonner, rétentir, faire un retentissement; rendre un son. 2) avoir le son; sonner, s'exprimer. 3) *fig.* rétentir, se publier, se repandre. 4) sonner, cheminer comme un vers. § 1) brzmią kotły i działa; brzmi garniec weń uderzywszy. 2) *j* francuskie brzmi iako *ż*; słowo *grand Veneur* brzmi w Polskim ięzyku Łowczy; tak iako samo w sobie brzmi prawo. ** 3) zabrzmiały płaczliwe odgłosy; brzmi miasto od płaczu; twoią cnotą świat wszystek zabrzmiał. 4) to słowo pięknie brzmi; te wiersze nie brzmią.
Brzmienie, dźwięk. 1) Ton, Schall, Klang. 2) Laut eines Wortes, eines Buchstaben. 3) Erschallung, Verkündigung. 1) tintement, résonnement, rétentissement, son d'une chose frapée. 2) son, expression d'une letre, d'un mot. 3) *fig.* bruit; rétentissement, publication. § 1) brzmienie kotłow. 2) a polskie wydaie brzmienie francuskich liter *on.* ** 3) świat głośnym cnoty twoie wysławia brzmieniem.
brzmienie w uchu. das Ohren-Klingen. tintouin; bruit dans l'oreille.
brzmienie kieliszkow. Klang der Gläser beym Chsquiren. tintin; bruit des verres qu'on choque.
*Brzoskiew, Brzoskwinia, *Broskiew. eine Pfirsche. une pêche le fruit.
* *brzoskiew ogrodna*, vid. Jarmuz.
brzoskiew polna, dźika kapusta, wielkierz. (lapsana) wilder Kohl. espèce de chou sauvage.
brzoskiew morska. (soldanella) Meer-Kohl. soldanelle.
Brzost drzewo, Wiąz. Ulm-Baum. un orme; ormeau.
Brzoza. Bircke. bouleau.
Brzozowaty. bircken-ärtig. qui est de sorte de bouleau.
Brzozowy. 1) Bircken-. 2) Wald-. 1) de bouleau.

bouleau. 2) sauvage, de fôret. § 1) brzozowy may. *2) brzozowe (borowe) robactwo.

Brzuch, *g. a.* 1) Bauch. 2) Viel-Fraß. 3) Bauch an Gefässen. 1) le ventre. 2) gourmand, goinfre. 3) le ventre, la partie du milieu d'une vase.

utonąłby w brzuchu. er frißt und säuft beständig. il a soin de sa pance.

brzuch dolny. Unter-Bauch; Schmeer-Bauch. bas ventre.

brzuch w bydlęciu, vid. Książki wołowe.

brzuch bydlęcia. Bauch eines Thieres. pance d'une bête.

Brzuchacz. ⌉ dicker Wanst; der einen di-
Brzuchaty. ⌋ cken Bauch hat. pançu; grobis, bedon, ventru; pataud; qui a un gros ventre; ventru.

Brzuchaczka. ⌉ dickbäuchige Frau. une ven-
Brzuchata. ⌋ truë: bedondaine.

brzuchaty, pękaty. bauchig. ventru; qui a un gros ventre. § dzban brzuchaty.

Brzuchopas. ein Bauch-Diener, Schlemmer. un goinfre; qui fait son Dieu de son ventre.

Brzuchowy. zum Bauch gehörig. de ventre.

brzuchowa słabizna, brzuch zwierzchni nad żołądkiem. der Mittel-Bauch; der Ober-Schmeer-Bauch über dem Magen. l'épigaster *m.* la partie anterieure du bas ventre.

Brzuśiec, Bruśiec, Bruszec, *g. bruśca.* 1) Schneide als am Messer. 2) Finger-Kuppe; inwendige Fläche eines Fingers. 3) Erhöhung, Hervorragung. 1) taillant d'un instrument de quoi on coupe. 2) bout du doigt; l'interieure extremité du doigt. 3) éminence, avance, saillie. § 1) brzuśiec u noża, u śiekiery. 2) brzuśiec palca.

brzuśiec u dłoni. die Erhöhungen in der flachen Hand. les éminences dans la paume de la main.

Brzuszek, *g. a.* 1) ein Bäuchchen. 2) Bauch als vom Fuchs-Balg. 1) petit ventre. 2) la plus fine partie d'une fourrure qu'on prend de son ventre. § 1) brzuszek dźiećięćia. 2) brzuszki lisowe.

Brzydki. ⌉ heßlich, scheuslich, garstig,
Brzydliwy. ⌋ eckelhaft. laide, détestable, dégoûtant, hideux. § zwyćięstwo zdradliwe brzydliwe; brzydka to kobieta, potrawa.

Brzydko, ⌉ *adv.* häßlich. hideusement,
Brzydliwie, ⌋ laidement.

Brzydkość. ⌉ Heßlichkeit, Garstigkeit.
Brzydliwość. ⌋ la laideur, disformité. § brzydkość uczynku.

brzydliwość. Eckel. dégoût, aversion. § brzydliwość potraw.

Brzydzę śię, *dźi, dźił.* sich eckeln, grauen, verabscheuen. se dégoûter; être dégoûté, abhorrer, détester, avoir en horreur; avoir de la repugnance, de l'aversion pour qu. ch. détester. § brzydzę śię tą potrawą, tym uczynkiem.

brzydzę co komu. einem Eckel vor etwas machen. dégoûter; donner du dégoût; rebuter qu.

Brzydzenie śię, hydzenie śię. Eckel, Abscheu. dégoût, aversion, détestation.

Brzytewnia. 1) Besteck zu Balbier-Messern. 2) Scheer-Messer Mühle. 1) trousse de barbier. 2) lieu où l'on fabrique des rasoirs.

Brzytwa. Putz-Messer, Balbier-Messer. rasoir.

iako na (po) brzytwach. wie auf Nadeln; mit Furcht. comme sur des épines. § iako po brzytwach stąpa, śiedźi.

na brzytwach chodźi. er gehet wie auf Stecknadeln. il marche sur des épines.

tonący brzytwy śię chwyta. in Gefahr ergreift man gefährliche Mittel. un homme qui se noie s'agrafe à un rasoir.

Buba. ⌉ Schreckbild, Knecht Ruprecht.
Bubak. ⟩ un ogre; le moine bourru;
Bubo. ⌋ monstre imaginé, qui mange les petits enfans.

*Bucę śię, pysznię śię. stolziren, sich brüsten, prahlen. se quarrer; s'enfler d'orgueil. § bući śię z tego.

Bucham, *v. m. F. buchnę.* hervorbrechen als Feuer. se jetter comme du feu.

Buchta. der Bauch, die Bauch-Stücke eines Schiffes. varangue, chevron qui aide a former le fond d'un navire.

Bućień źiele, *g. bućnia.* (visnaga) Art von Korn-Kräutern, dessen Stengel zu Zahn-stöchern gebraucht werden. gingidium une plante dont on fait des curedents.

*Buczeię, prochnieię, botwieię. faulen, modern. heudrir; pourrir; se pourrir.

Bucznieię, pysznieię. stolz werden. s'enorgueillir.

*Buczny, pyszny. stolz. orgueilleux, fier, hautain.

Buczno, pyszno, *adv.* stolzer Weise. orgueilleusement, fièrement, grassement.

buczno buczno a w pięty źimno; buczno a w mieszku pusto. viel Staat und nichts im Beutel. beaucoup de parade & peu de biens.

Buczyna. Buchwald. fage; une fôret de hêtres.

* *buczyna źiele, vid.* Zorawie iagody.

Buda.

Buda. 1) Bude, Kram-Laden. 2) Zelt. 1) échope, étau, petite boutique. 2) tente. § 1) w budźie przedaie towary. *2) idę do budy (namiotu) hetmańskiey.

Budkarz. Buden-Sitzer; Laden-Sitzer. boutiquier.

Budowanie. 1) das Bauen. 2) ein Gebäude. 3) Erbauung, Beyspiel. 1) bâtisse; l'action de bâtir; le bâtir; construction. 2) bâtiment; un édifice. 3) édification; instruction. § 1) ma wielką chęć do budowania. 2) budowanie z drzewa, z kamienia; budowanie na słupach, wypuszczone z drugiego budowania. 3) budowanie bliźniego swoim przykładem.

budowanie śię z czego. selbst eigene Erbauung. sa propre édification.

Budowany. gebaut. bâti, construit. § kosztownie budowany.

Budowniczy, *adj.* zum Bauen gehörig; Bau-. qui sert à bâtir; d'architecture. § budownicze abrysy, materyały.

budownicza nauka. die Bau-Kunst. l'architecture.

Budowniczy, *subst.* Bau-Meister. Architecte; Maître des oeuvres. § Budowniczy krolewski, Rzeczypospolitey, mieyski.

Budowniczy Naywyższy. Ober-Bau-Meister. Prémier Architecte; Sur-Intendant des bâtiments.

Budownictwo. } Bau-Kunst. architecture.
Budowność. }

budowność woienna. die Kriegs-Baukunst. architecture militaire.

Budownik. 1) Bau-Herr. 2) Bau-Meister. 1) bâtisseur, celui qui bâtit. 2) un architecte.

Budowny. wohl gebaut. bien bâti; bien construit.

Buduię. 1) bauen. 2) bauen, erbauen, bessern den Nächsten. 1) bâtir, construire. 2) édifier son prochain. § 1) zbudował pałac krolewski. 2) budować ludźie dobrym przykładem.

buduię śię. sich erbauen. s'édifier. § zbudował śię z tego kazania, z tego przykładu.

Budynek, *g. u.* 1) Gebäude. 2) die Verbindung eines Gebäudes. 1) un édifice, bâtiment 2) corps; un assemblage d'un bâtiment. § 1) Pałac w budynki kosztowny; budynek wspaniały. 2) budynek albo wiązanie wiatrakowe; budynku dobrego dom.

budynek od lata. ein Lust-Schloß, Lust-Haus. une maison de plaisance.

Budysyn, *g. a.* Bautzen, Stadt in der Lausitz. Budissin, Bautzen belle ville en Lusace.

Budzę. 1) wecken. 2) anfrischen, aufmuntern. 1) éveiller, réveiller. 2) encourager, réveiller, animer, exciter, enflammer. § 1) obudź sługę moiego. 2) pięknemi serca budźi słowy; pobudźił go do tey pracy.

Budźićiel, co budźi. Wecker. celui qui réveille les autres; réveilleur.

Budzony. geweckt. éveillé.

budzona. (*budzona pieśń*) 1) ein Wecke-Lied. 2) die Reveille bey den Soldaten. 1) une chanson à réveiller qu. 2) diane des soldats à la pointe du jour.

Budzyn, *g. a.* Ofen, Haupt-Stadt in Ungarn. Bude, Ofen, ville capitale de Hongrie.

Buf, *interj.* Puff, Wörtchen einen Schlag oder Fall auszudrücken. flan, buffe, pouf, *mot imaginé pour exprimer un coup ou une chute.*

Bug rzeka. Bug, ein grosser Fluß in Masovien, der sich in die Weixel ergeußt. Bug, une considérable riviére en Masovie qui se va jetter dans la Vistule.

*Bugay, }
*Buhay, } byk. ein Bolle, Boll-Ochs. taureau.
*Buiak, }

Buiam. 1) schweben in der Lufft, als ein Vogel. 2) ausreissen, herum rennen, 3) ausschweifen; lüderlich, leichtfertig, ausgelassen werden. 1) planer, voler en l'air, se balancer en l'air comme un oiseau. 2) vaguer; courir çà & là. 3) se débander, extravaguer; dévenir insolent; étre dissolu, libertin. § 1) Orzeł buia na powietrzu skrzydeł nie ruszaiąc. 2) koń buia po łące; woł zbuiał i zabłąkał śię. 3) swawola teraz buia; w rozkoszach buia.

wysoko ptak buia. der Vogel steigt. l'oiseau monte.

Buianie. 1) das Schweben eines Vogels. 2) das Herumlaufen. 3) die Ausschweifung. 1) le balancement d'un oiseau en l'air. 2) la course ça & là. 3) extravagance, dissolution.

Buk. Büche, Buche. fouteau; fau; un hêtre.

Bukał, *vid.* Bukłak.

Bukiew, *f. g. bukwi.* *1) Buche. 2) Buch-Ecker, Buch-Eichel. *1) fau. 2) faine, gland qui croît sur le hêtre.

bukwie Tureckie; orzechy Aptekarskie. (myrobalani) Myrobalanen, eine Art von Pflaumen in der Apothecke. mirobolans, sorte de prunes dans l'apoticairerie.

Bukłak, Bukał. Flasche von Holtz, Leder. flacon de bois ou de cuir.

Bukowi-

Bukowina, buczyna. ein Buch-Wald. une forêt de hêtres.
Bukowy. Buchen-, Buchen. de hêtre.
bukowy żołądź. Buch-Ecker. faine, fouëne.
Buks. 1) Büchse im Zapfen-Loch. 2) Zwinge, Reif zur Befestigung am Zapfen, um einen Stiel. 1) fontaine, boëte de métal dans une virole. 2) frète; un cercle de fer qu'on aplique autour d'un pivot ou d'un manche. § 1) gniazdo drewniane buksem umocniy. 2) czop żelazny niech ma buks, aby śię prętko nie wytarł; rury drewniane buksami szerokiemi spaiaią.
Buksola. ein See-Compaß. boussole, volet.
Bukszdorn, listnik. (*Lycium*) Buchsdorn, ein Strauch aus Asien. licium, piracantha, arbrisseau épineux en Asie.
Bukszdornowy. Buchsdorn. de licium. § sok bukszdornowy w Aptece.
Bukszpan. Buchsbaum. bouis. § bukszpan ogrodna chrośćinka nie ginie na źimę iako źioła.
bukszpan ośćisty, vid. Bukszdorn.
bukszpan źiele ostowate. (onopyxos) Stachel-Kraut. espèce de chardon.
Bukszpanowy. Buchsbaumen. de bouis. § bukszpanowey maśći, farby sukno; bukszpanowy lasek, ogrodek.
Buksztele, *plur.* Bauk. Lehr-Bogen, Bogen-Lehr von Bretern, über welche ein Gewölbe gemauret wird. *Archit.* un cintre, ouvrage de charpente pour bâtir dessus quelque voute.
Bukwica; bukwica czerwona. (*betonica*) Betonien-Kraut. betoine.
bukwica biała. (primula veris) Himmels-Schlüssel, Schlüssel-Blumen. la primevère; cocu; braïes de cocus.
bukwica wodna; trędownik mnieyszy. (scrophularia minor) kleine Braunwurtz. petite scrophulaire.
Buła Papieska. Päbstliche Bulle. Bule du Pape.
Buła, chleb obroczny. Tage-Brod; Wochen-Brod. pain qu'on donne pour un jour ou pour une semaine.
Bułat. 1) Art von feinem Stahl. 2) Türckischer Säbel von diesem Stahl. 1) forte d'acier fort fin. 2) un sabre Turc qui est fait de cet acier. § 1) bułat śię kruszy, gdy nim płazą uderzysz. 2) bułat przedrze śię przez pancerz do serca; bułat przeniknie przez dobrze składane i wiązane pancerze.
Buława. 1) Streit-Kolbe. 2) Commando-Stab. 3) das Commando, die Würde eines Polnischen Feldherrn. 4) Schertzw. der Priapismus, eine Venus-Kranckheit. 1) masse d'armes, c'est une grosse tête au bout d'un bâton. 2) bâton de Grand Général de Pologne, il est de la formé d'une masse d'armes. 3) le bâton; la dignité, le commandement d'un Grand Général. 4) *burlesq.* le priapisme une maladie. § 1) buławą go zabił. 2) Buławy i Laski zwyczayne domu tego ozdoby. 3) Wielka Buława; mała albo polna Buława. 4) strzeż śię, abyś nie dostał buławy.
Buławka. 1) ein kleiner Streit-Kolbe. 2) Köpfchen, Kolbe. 3) ein Wetter-Glas. 1) petite masse d'armes; maillotin. 2) tête; partie la plus grosse d'une chose. 3) un baromêtre. § 1) buławka (buławeczka) dla dźieći do igrania. 2) weź buławki makowe. 3) buławka na rozeznanie powietrza źimnego albo ćiepłego.
Bulgarski. Bulgarisch. Bulgarien.
Bulgarczyk. ein Bulgar. un Bulgarien.
Bulgarska źiemia. / Bulgarya. Bulgarien, ein Land. Bulgarie un païs.
Bułka. Dreyling, kleiner Brodt-Wecken, choine; petite bigorne; biset, sorte de petit pain.
Bulwa. Erd-Aepfel. taupinambour; pomme de terre. § z bułwami wołowina.
Bunczewie, *vid.* Grzybienie.
Bunczuk, kita. Feder-Busch. crête de casque.
* Bunkowy, dzwonkowy. Schellen-, in den Karten. de carreau; *en parlant des cartes Allemandes.*
bunkowy tuz. Schellen-Taus. l'as de carreau.
Bunt. 1) Meuterey, Empörung, Aufruhr. 2) Binde-Holtz, Strebe-Band, Klammer-Sparren; Kreutz-Band so die Dach-Sparren halten. 1) soulevement; revolte, rebellion, mutinerie, sédition. 2) contrefiche, amoise; lien de bois qui tiennent les chevrons de la couverture. § 1) po ćichu bunty praktykuią; bunt czynić, kleić, wszczynać. 2) bunt co krokwy trzyma; śieći pod dachem u buntow powieśić, aby wyschły.
Buntownie, *adv.* aufrührischer Weise. séditieusement; turbulemment.
Buntownik. Empörer, Aufrührer, Aufwiegler. un rebelle; séditieux, mutin, un factieux.
Buntowny. aufrührisch, meuterisch. mutin, factieux, séditieux, turbulent, rebelle. § nowiniarz buntowny.
Buntuię. aufwiegeln, empören. faire mutiner; révolter, soulever.
buntuię śię przećiwko komu. sich empören, sich

sich verschwören. se revolter; se rebeller; conspirer, se mutiner; se mouvoir.
Burak, *vid.* Borak.
Burczę, *czy*, *czył.* kolckern, bullern, brausen. bruire, frémir, mugir, faire un bruit confus. § burczy woda, gdy w nią kamień gorący wrućisz.
Burczenie. das Brausen. bruissement.
*Burda. } 1) Händel, Possen, wunderliche Geberde. 2) Unruhe. 3) Saum-Sattel. 1) grimaces, fadaises, sotises; actions ou discours ridicules. 2) un trouble; un desordre. 3) bât, harnois pour une bête de somme. § 1) o co burdy stroisz, gębę rozwierasz i się frasuiesz. 2) w tych Państwa tego burdach. 3) burdy na osła, na muła.
Burdy, *plur.*
burdy kłaść. den Saum-Sattel auflegen. bâter, embâter.
Burdać się. lausen, zaudern, tändeln. tarder, barguigner, dandiner, s'amuser à la moûtarde.
Burdziuk, *g.a.* lederner Schlauch. un bouc, un outre pour y mettre quelque liqueur.
Burgrabia. 1) Burggraf in den Preußischen Städten. er stellt des Königs Person vor. 2) Schloß-Hauptmann. 1) un Bourggrave dans une ville Prussienne; il représente la personne du Roi dans le Magistrat. 2) Capitaine, Surintendant de Chateau; châtelain. § 1) Burgrabia Toruński, Elbiąski, Gdański. 2) Burgrabia Krakowski.
Burgrabini. Burggräfin. Bourggravine.
Burgrabski. Burggräflich. de Bourggrave.
Burgrabstwo. Burggrafschafft. Bourggraviat.
Burk, Burkuię, *vid.* Bruk, Brukuię.
Burka. sehr kurtzer Polnischer Regen-Mantel von Filtz. court mantelet de feutre que le cavalier Polonois porte contre la pluïe.
Burkatela. gewisser Zeug von Leinwand und Wolle. brocatelle; étofe de fil & de laine.
Burmistrz. Bürgermeister. Bourguemêtre, Consul; Maire.
Burmistrzostwo. die Würde eines Bürgermeisters. la dignité de Bourguemêtre; Mairie, Mairerie.
Burmistrzowski. Bürgermeister =. de Bourguemêtre.
Bursa. 1) Beutel, Geld-Beutel. 2) Convict auf einer Universität. 1) bourse 2) Bourse de Colége, de l'Université. § *1) bursa (mieszek, worek) do pieniędzy. 2) Student na bursie.
iedna to bursa. sie sind eines Gelichters. ils sont de même farine, de même calibre.

Bursak. 1) Convictorist auf der hohen Schule. 2) Stuben-Gesell. 1) boursier, qui a une bourse dans un Colége de l'Université. 2) compagnion de chambre.
Bursztyn. Birnstein. le karabé; ambre jaune; succin. § w Prusiech na pobrzeżach bursztyn znayduią, czasem go i w Mazowszu wykopuią.
Bursztynowy. birnsteinern. de succin.
Burt okrętu. Schiffs-Bord. bord d'un navire. § Woda się aż do burtu wzniosła.
Burta. } Ruder-Banck. banc dans la
Burtnica. } galère où on met les forçats.
Bury. 1) rauch mit dunckeln Flecken. 2) schwartz, düster. 3) rauch, haricht. 1) velu en taches obscures. 2) *fig.* obscur, noir, sombre. 3) velu, pelu, chevelu. § 1) kot bury. 2) noc bura. *3) nogi bure (kosmate).
**Burza. 1) Regen-Wolcke. 2) eig. und fig. Ungewitter, Sturmwetter. 1) grosse nuë. 2) *prop. & fig.* bourrasque, orcan, un orage; tempête. § 1) Wiatr strasne spędził burze. 2) straszna burza bliskim groźi okrętowi rozbićiem; burza nawę pochłonęła; wielka burza go zaskoczyła; rozbił przez swoię mądrość burzą tak straszliwą, ktoraby Państwo na kawałki rozniosła.
z małey burze wielki deszcz, prov. aus einem kleinen Funcken wird oft ein grosses Feuer. une petite éteincelle cause souvent un grand embrasement.
Burzę, *rzy*, *rzył.* 1) zerstöhren, verwüsten. 2) erregen, bewegen, als der Wind das Meer. 3) anfechten, widerlegen. 4) erregen, aufbringen, in Unruhe setzen. 1) boulverser, démolir, saccager, renverser, détruire, ruiner. 2) agiter, troubler, remuër, émouvoir. 3) refuter, combatre, détruire les raisons de qu. 4) agiter, inquiéter l'esprit; troubler. § 1) nieprzyiaciel miasto zburzył. 2) wiatry burzą morze. 3) burzyć pozew, dekret, naukę. 4) to mu serce burzy.
burzy w tym domu. es spuckt, es gehet in diesem Hause um. il revient des esprits dans cette maison; il y a des revenans.
burzę się. 1) toben, wallen, blühen, sich bewegen als die See. 2) stürmisch werden als das Wetter. 3) gähren, arbeiten in Fässern. 4) sich widersetzen; aufgebracht werden; sich empören. 5) unruhig seyn, sich beunruhigen. 1) se troubler, s'enfler, s'émouvoir, être agité comme la mer. 2) se troubler, s'obscurcir, se changer.

changer. 3) bouillir, bruire, travailler, se gonfler dans les vaisseaux. 4) se soulever, s'émouvoir, se revolter, s'oposer. 5) s'agiter, s'inquiéter. § 1) burzyło się morze; burzą się wody. 2) burzy się niebo, pogoda. 3) burzy się piwo, miod; wino się ieszcze nie wyburzyło. 4) pospolstwo się burzyło przećiw zwierzchnośći; burzyć się na kogo. 5) ztąd się sny burzą, ztąd się niespokoyne myśli rodzą; nie wiem co się w nim burzy.

godność wynurzy, co się w sercu burzy, prov. erhaltene Würden entdecken ein Gemüth. l'élevation d'une personne dévelope les replis de son coeur.

Burzenie. 1) Zerstörung. 2) Aufwiegelung als des Pöbels. 3) Unruhe, Verwirrung. 1) saccagement, déstruction. 2) incitation, émeute, soulevement. 3) émotion, agitation, mouvement. § 1) w burzeniu miasta niebezpiecznie został. *2) burzenie (buntowanie) ludu. *3) w rym tak wielkim burzeniu (zamieszaniu).

burzenie morza. See-Sturm. tempête; un orage.

Burźliwie, *adv*. stürmisch, unruhig. avec trouble; turbulemment, tumultueusement.

Burźliwość. 1) Ungewitter, Sturm-Wetter. 2) Unruhe. 1) tempête; un orage. 2) agitation, inquiétude.

Burźliwy. 1) stürmisch vom Wetter. 2) tobend, wütend, unruhig, schwürig, aufrührisch. 1) tempétueux, plein de tempête; orageux. 2) furieux, impetueux, turbulent, tumultueux, inquiet. § 1) burźliwa teraz pogoda. 2) burźliwe się ukołysało morze; uspokoił burźliwego pospolstwa zaiadłość.

Burzyćiel, zburzyćiel. Zerstörer. boulverseur, renverseur, déstructeur.

Bust; posąg do pierśi, do pasa. ein Brustbild. un buste; demi-corps d'une statuë.

*Buta, pycha. Stoltz. arrogance, orgueil.

*Butel, *vid*. Woźny.

Butelka. Butelchen. petite bouteille.

Butla. Butel, bauchichte Flasche. bouteille un vase.

*Butliwie, pysznie, *adv*. stoltzer Weise. arrogamment, orgueilleusement.

*Butliwość, pycha. Stoltz, Hochmuth. arrogance, fierté.

*Butliwy, pyszny. stoltz, hochmüthig. hautain, fier, altier, orgueilleux.

*Butwieie, *vid*. Botwieię.

Buyno, *adv*. 1) reichlich, überflüßig. 2) fruchtbar, geil. 1) somptueusement, splendidement. 2) abondanment, fertilement. § 1) buyno nas częstował. 2) zboże na tłustey roli buyno rodźi.

buyno sobie chodźi, kroczy. er gehet stoltz daher. il se quarre; il marche d'un air fier & orgueilleux.

rosnąć buyno. schiessen, ins Holtz wachsen. s'echaper, jetter trop de bois; pousser trop.

Buyność. Geilheit, übermäßige Fruchtbarkeit. grande fécondité; superfluité; trop grande abondance; redondance. § buyność wszelkiego urodzaiu się zawźięła.

Buyny. 1) sehr fruchtbar. 2) überflüßig. 3) geil, schiessend, das ins Holtz oder in den Strunck wächst. 4) treflich, reich an Einfällen. 1) trop fertile; trop fécond. 2) trop abondant, superflu. 3) excessif; qui pousse trop; qui produit beaucoup de feüilles, beaucoup de bois. 4) féconde, riche. § 1) buyne Polskie niwy; buyne grunta i sady. 2) pierśi skancerowane z buynego niewiasty pochodzą pokarmu. 3) taka rola buyne w słomę rodźi zboża; buyne to w gałęźie drzewo. 4) buyny w koncepta umysł.

Buzdygan, *g. a*. Streit-Kolbe mit Kanten. sorte de masse d'armes qui a des extremitez élevées.

By, *adv*. wenigsten, nur. seulement, au moins. § by dźieśięć day mi talerow; by śklankę wypić piwa.

By, *conj*. 1) O wenn; Gott gebe. 2) daß, damit. 3) als, gleichwie, als wenn, als ob. 4) wenn. 5) wenn auch. 6) auch, so gar, vor einem *Superlativo*. 1) que; plût à Dieu. 2) que, afinque. 3) comme si; comme. 4) si. 5) quand; quand même. 6) & même; même, *dévant un superlatif*. § 1) by (oby) to było; by nasz krol dobrotliwy długowiecznie panował; by ią kat spalił. 2) kazałem by (żeby, aby) tu przyiechał. 3) chodźi by (iakoby) co godnego; dyszkuruie by Doktor; by spał; by o tym nie wiedźiał. 4) by (kiedyby) ieno to; by on ćicho się sprawował. 5) by (by też; choćiażby) umarł, nie dam mu tego lekarstwa; nie chcę za niego by miał sto tyśięcy; bym nie dostał tego urzędu; by mi żebrać (żebrać przyszło). 6) frasunki by nayćięższe, lekkieby były; rozum by nayprostszy.

by snadź nie. damit nicht etwan. de peur que par avanture. § by snadź Pan nie przyszedł.

by nie. 1) damit nicht. 2) wenn -- nicht. 1) de crainte de; de peur qu'il ne; que-

que-ne. 2) si-ne. § 1) boy śię Boga by ćię nie skarał; patrz by śię gdźie woda nie zastanowiła, by kto nie przyszedł. 2) by (kiedyby) nie był krolem; by nie to (by nie to było) by nie ty, wodźiliby śię za łby; by nie dla ćiebie, nie uczyniłbym.
byś wiedźiał. wisse, wenn man drohet. *en menacant:* sachez donc. § nie łayże mu byś wiedźiał.
dobrzeby (dobrzeby było). es wäre gut. il seroit bon. § dobrzeby, źleby go słuchać; grzecznieby ćicho śiedźieć.
by ćię to, by ćię owo. das dich der Kuckuck. que la peste te; que le diantre te.
by naymniey; by krople. nur etwas; nur ein wenig. tant soit peu; quelque peu de; un brin de; une goute de. § day mi by naymniey pieniedzy, by krople wina.
by naymniey, adv. *vid.* Bynaymniey.
by na złość; by na urząd. als wenn es zum Possen, mit Vorsatz wäre. comme par malice; comme de propos déliberé.
by nie wiem co. um alle Welt Wunder; durchaus nicht. pour quoi que ce soit; en aucune manière; nullement; à quelque prix que ce soit. § by nie wiem co, nie podpiszę, nie zezwolę.
by w moie. wenn es mein Amt wäre. si cela étoit de mon ofice.

* * *

Die Partickel *by* vertrit die Stelle des *Conjunctivi* und wird in diesem Verstande zum ersten Worte des Satzes gefüget, damit sie sich von ihren andren Bedeutungen unterscheiden möchte. Sie stellet das teutsche möchte, könnte, wäre, hätte, würde, vor, und leidet nur 1) ein *præt.* 2) ein *Plusquamperf.* und zum 3) den *Inf.* und das *Adverbium verbale*, wenn sie das teutsche Man ausdrücket. *La particule* by *se met au lieu du subjonctif, comme telle elle se joint au prémier mot du propos pour se distinguer de ses autres significations. Elle démande le verbe 1) au préterit 2) au plusque-parfait, 3) à l'Infinitif & à l'Adverbe verbal quand elle doit exprimer la particule Françoise* on. § 1) pisałbym ale nie wiem gdźie iest; miałbyś pieniądze kiedybyś nie pił. 2) miałbym go był za mądrego; bym był miał miecz w ręku, byłbym ćię teraz zabił. 3) poyśćby trzeba; pisaćby trzeba; kochanoby go.
człowiekby był naymędrszy. der Mensch wäre der klügste. l'homme seroit le plus sage.
człowiek by był naymędrszy. der Mensch, wenn er auch der klügste wäre. quand bien l'homme seroit le plus sage.
Byczek. kleiner Boll-Ochs. petit taureau.
Byczyna. Bitschen, ein Städtchen in Schlesien. une bourgade de ce nom en Silesie.
Bydlarz. 1) Vieh-Hirte. 2) Jäger: Hund der das Vieh anfällt. 1) un pastre qui méne les bêtes au pâturage. 2) *chass.* chien qui mord les bestiaux. § * 1) dałem bydlarzowi (pastuchowi) moie bydło. 2) bydlarz pies do bydła śię przymyka i ie kąsa.
Bydlę. ein Vieh, als ein Schaf, ein Rind. bête, bestial comme une brebis, un beuf.
Bydlęce, *adv.* nach Art des Viehes. en bête; à la maniére de bétail.
Bydlęceię; bydłem śię staię. zum Vieh werden. devenir bête.
Bydlęcy. Vieh-, viehisch. de bétail, bestial. § bydlęcy lekarz, gospodarz.
bydlęce gospodarstwo. Vieh-Zucht. gouvernement du bétail; nourriture de bétail; la maniére de gouverner & nourrir les bestiaux. § bydlęcego gospodarstwa nauka.
Bydli śię krowa. den Bollen-Ochsen zu lassen. admettre le taureau; s'acoupler avec le taureau.
*Bydlnik, Byk. Bolle, Boll-Ochs. taureau.
Bydlny. 1) zum Vieh gehörig, Vieh-. 2) reich an Vieh. 1) de bétail; de troupeau. 2) abondant en bétail; ou il y a beaucoup de troupeaux. § 1) bydlny gospodarz. 2) kray to barzo bydlny.
Bydło. das Vieh, als Ochsen, Kühe. bétail; bestiaux; troupeau.
bydło robotne. Zug-Vieh. bêtes de charge.
bydło gospodarskie. Vieh-Zucht, Haus-Vieh. le nourri; tout le bétail qu'on nourri.
bydło rogate. Horn-Vieh. bêtes à cornes.
Bydłokradźca. ein Vieh-Dieb. voleur de bétail.
Bydłokradźtwo. Vieh-Diebstahl. enlevement de bétail.
*Bygiel, obarzanek. Kringel, Pretzel. craquelin.
Bygla, żelazo do wymarszczenia. Bügel-Eisen. carreau; fer pour presser les coutures.
Byk, buiak, bydlnik. Boll, Boll-Ochs. taureau.
Bykowy. den Boll-Ochsen betreffend. de taureau.
Byle, *conj.* wenn nur. pourvu que. § wolę pozwolić, byleby przyiechał.

bylem tego dokazał ieſtem kontent. wenn ich dieſes nur bewerckſtellige, bin ich zufrieden. pourvûque je vienne à bout de cela je ſuis content.

byle zkąd. woher es wolle. de quel côté que ce ſoit.

byle ſię ſtrawa włokła. wenn man nur ſein Leben hinbringet; aus der Hand ins Maul. pour gagner ſa vie; au jour la journée.

byle zbyć, byle odbył. leichte weg, oben hin. à la légere; en paſſant; en galopant; par maniére d'acquit; négligenment; du bout de doigt. § pracuie byle odbyć.

Byle, *vid.* Bylina.

Bylica. (*artemiſia*) Beyfuß. armoiſe; blanchette; herbe de Saint Jean.

bylica żołta (chryſanthemum) Gold-Blumen. chriſantemon.

Bylina. 1) holtzigter Strauch, Mittel-Gewächs zwiſchen Stauden und Kräutern. *2) ein Kraut. *3) Unkraut. 1) plante boiſeuſe qui tient un milieu entre l'herbe & l'arbuſte. *2) herbe, plante. 3) mauvaiſe herbe. § 1) rozmaryn bylina.

Bynaymniey, *adv.* gar nicht. ne-guères; point du tout. § bynaymniey bogaty; rozum bynaymniey ſubtelny; myſliſz że cnotliwa, bynaymniey.

* Byon, chmiel. Hopfen. houblon.

Byſtro, byſtrze, *adv.* 1) ſchnell. 2) ſcharfſinnig. 1) rapidement. 2) finement, ſubtilement, ſpirituellement. § 1) rzeka byſtro bieży. 2) byſtrze o tym ſądźi.

byſtro patrzać, widźieć. ſcharf ſehen. voir d'un œil perçant.

Byſtrooki. ſcharfſichtig. clairvoïant; qui a bonne vuë; qui voit de loin.

Byſtrość. 1) Schnelligkeit, Hefftigkeit. 2) Schärfe des Verſtandes; Scharfſinnigkeit. 1) rapidité, viteſſe. 2) vivacité, pénetration, ſubtilité de l'eſprit. § 1) byſtrość rzeki, ſtrzały w łoćie, konia w biegu. 2) byſtrość rozumu.

byſtrość oka. Scharffſichtigkeit. clairvoïance.

byſtrość konia. Feuer des Pferdes. fougue d'un cheval.

Byſtry. 1) ſchnell. 2) ſcharf, ſcharffſichtig. 3) witzig, ſcharfſinnig. 4) hefftig, feurig. 1) rapide, fort vîte. 2) clairvoïant, perçant, pénétrant. 3) pénètrant, ſubtil, fin, ſpirituel. 4) véhément, vif, fougueux, violent, plein de feu. § 1) byſtra rzeka; ſtrumień byſtry. 2) byſtre oko, byſtry wzrok. 3) byſtry rozum, dowćip; w rozmowach barzo byſtry. 4) byſtrego hamować młodźieńca; na byſtrym pędźi koniu.

Byſtrze, *vid.* Byſtro.

Byſtrzeię. wild werden. s'éfaroucher.

Byſtrzyca. Biſtritz, Stadt in Siebenbürgen. Ville de ce nom en Tranſilvanie.

Byt. 1) Leibes-Unterhalt. 2) Zuſtand eines Menſchen. 3) Phyſic. Sitz, Aufenthalt. 1) ſuſtentation, entrétient. 2) l'état, condition, ſituation d'un homme. 3) *Phiſiq.* le ſiége, demeure de qu. ch. § 1) byt ma ſkąpy. 2) z bytu dobrego idźiemy częſto do bytu gorſzego. 3) pamięć ma byt ſwoy pod tyłem głowy.

byt ma dobry. er hat ſein Auskommen. il eſt à ſon aiſe; il a du pain cuit.

Bytność. 1) Gegenwart. 2) Aufenthalt. 3) Philoſ. die Exiſtentz, das Daſeyn. 1) préſence. 2) démeure qu'on fait en quelque endroit; ſéjour. 3) *Philoſ.* l'exiſtence. § 1) w bytnośći (obecnośći) moiey to uczynił. 2) podczas bytnośći moiey w Paryżu. 3) z ſkutkow bytnośći Bożey dochodźić; Bog dał bytność wſzelakiey rzeczy na świećie, i ią przy iſtoćie zachowuie, ktora wźięła przez ſtworzenie albo rodzenie.

Bywalec. } erfahrner Menſch. un homme expérimenté; vieux routier; qui a pratiqué long tems une choſe.
Bywały. }

Bywałość. Ausübung, Praxis. pratique, exercice *m.* § bywałość i nauka tam wielka była.

Bywam. zu ſeyn pflegen. étre ſouvent en quelque lieu; fréquenter, hanter. § bywam częſto w tym domu.

bywa to; trafia ſię to. dieſes pfleget oft zu geſchehen. cela arrive ſouvent; cela ſe fait ſouvent.

Bzdrąg, } pſtrąg. Forelle ein Fiſch. truite un poiſſon.
Bzdręga, }

Bzdura. alberner Tropf; Pinſel, Schöps. dandin, radoteur, bênét, nigaud.

Bzdurſtwo. albernes Weſen. nigauderie.

Bzdurzę, *rzy, rzyć.* faſeln, närriſch Zeug reden, albern. radoter, dandiner, nigauder, dire des ſotiſes; niaiſer; lanterner. § bzdurzy ladaco.

Bzdyk. alter Knaſter-Bart. barbon, vieux radoteur. § tobie bzdyku chce ſię żony.

Bzdzę, kurzę. fiſten, ſtänckern. veſſeur; faire des veſſes. § bzdźi iak pies.

Bzdzel, młyn wodny. Waſſer-Mühle. moulin à eau.

Bzdźiel. Fiſter, Stäncker. veſſeur.
Bzdźiożka. Fiſterin. veſſeuſe.
Bzowy. Holunder-. de ſureau. § bzowe grono; bzowe iagody.
bzowa gębka. Hollunder-Schwamm. oreille de Judas.
Bzura, herb lis nazwany. Wappenk. ein Fuchs. *Blaſon.* renard.

C.

ć, *vid.* Ci.
Cąber, Cąbr, *g. cąbra,* ſztuka krzyżowa. Zimmer; Zeimer, Rücken-Braten; Hintertheil, davon die Keulen abgelöſet ſind. cimier, la chaire qu'on lève de la croupe d'un animal entre les éclanches ou cuiſſes. § Cąbr wołowy, ieleni.
Cadzę, cedzę. durchſeigen. filtrer.
Cafam, *vid.* Cofam.
Cal, *g. a.* *Cala. ein Zoll; ein Daumen breit. pouce, once une méſure.
po dwa cala (cale) zu zwey Zoll. à deux pouces.
Cale, wcale, *adv.* gäntzlich. tout-à-fait, entierement, totalement.
Całkiem, *adv.* gantz, unzerſchnitten, unzerſtoſſen. en entier; ſans étre broïé ou coupé. § weź całkiem pieprzu; całkiem śliwę połknął.
Całkowitość. Dichtigkeit. maſſivité.
Całkowaty. Całkowity. 1) feſt, dicht, gediegen, maſſiv. 2) gantz, unzerſtückt, nicht in Stücken. 1) maſſif; ſolide; qui eſt plein. 2) tout entier, qui n'eſt pas mis en piéces. § 1) poſąg całkowity, (nieczczy). 2) kamień nie ma bydź całkowity, ale ze czterech ſztuk w obręczach złożony.
Całkowitość, całość. 1) das Gantze, die gantze Sache. 2) Feſtigkeit; dichte feſte Eigenſchaft. 1) le tout; totalité. 2) ſolidité; le maſſif; choſe pleine & ſolide.
*Cało, *vid.* Zupełność.
Całokſztałt. Bauk. perſpectiviſches Ausſehen; Abriß der Höhen, Seiten und Tiefen eines Gebäudes. *Archit.* ſénografie; repréſentation des flancs, des hauteurs & des profondeurs d'un édifice. § całokſztałt całe budowanie wnątrz i z wierzchu oku pokazuie.
Całon, *vid.* Całun.
Całopalę. Brand-Opfer opfern. immoler, brûler une victime.
Całopalona ofiara. Brand-Opfer. un holocauſte; victime qu'on brûloit.
Całopalenie. Opferung eines Brand-Opfers. immolation; oblation d'un holocauſte; le ſacrifice des victimes.
Całość, *vid.* Całkowitość.
całość, trwałość. Heil, Vollkommenheit, Wachsthum, Blüthe. intégrité, ſalut, entiere perfection d'une choſe; conſervation. § obie ſprawy całość Państwa na śię nośiły; na tym całość zdrowia mego zawisła.
Całowanie, pocałowanie. 1) Mäulchen, Kuß. 2) das Küſſen. 1) un baiſer. 2) l'action de baiſer.
Całuchny. Całutenki. gantz, unverſehrt. tout entier.
Całuię. küſſen. baiſer. § kiedy ćię pocałuię, trzy dni cukier w gębie czuię.
Całun, Całon. groſſe Decke, die aus gantzen Stücken eines Zeuges zuſammen genähet iſt. grande couverture faite de quelques piéces entiéres de drap ou de quelque autre étofe. § całunem akſamitowym chor obity; całun ſukna.
Cały. 1) ungetheilt, gantz. 2) gantz, ungeſtoſſen, ungeſtickt. 3) gantz, voll, vollſtändig. 4) gantz, nicht aus Stücken gemacht. 5) gantz, nicht angefangen, als ein Brod. 6) vollkommen, blühend, als die Geſundheit. 1) tout, entier. 2) entier, qui n'eſt pas mis en piéces. 3) complet, tout entier. 4) maſſif, ſolide, qui ne conſiſte pas de piéces. 5) entier, qui n'eſt pas entamé. 6) entier, parfait. § 1) cały kray, cała Polſka. 2) włoż do garka pieprzu całego. 3) cały rok na twoy przyiazd czekałem; przez całą noc nie ſpałem. 4) słup, poſąg cały; całe przez ten dom idą balki; śćiana cała. 5) cały mam ſer holenderſki i całą beczkę wina. *6) całego (zupełnego, doſkonałego) zdrowia ći życzę.
całe pieniądze. hartes, gantzes Geld. argent en eſpèces. § ma całe i drobne pieniądze.
Cap, *interj.* Rips, Raps. à la gribouillette; tout à la ripaille.
cap cap po ſobie. ſie kriegten einander bey die Köpfe. ils ſont aux priſes; ils ſe ſont pris aux cheveux; ils ſont venus aux mains; ils ſe prirent au crin.
Cap. groſſer Widder mit einem langen Schwantze in Orient. mouton de cinq quartiers, c'eſt un grand bélier avec une longue queüe en Orient.
Capa, ſkora chropawa. Chagrain, Leder zu Futerallen. du chagrin, ſorte de cuir dont on couvre les étuits.

Capſtryk, Capſtrzyk. der Zapfen-Streich. la retraite qu'on ſonne.
Car. Groß-Fürſt, Rußiſcher Zar. Grand Duc de Moſcovie; Czar.
Car Abiſyńſki. der Prieſter Johannes, der groſſe Regus in Abyßinien. le Prêtre Jean en Abiſſinie.
car ziele. (tuſſilago major) die groſſe Art von Huf-Lattich. la grande tuſſilage, ou pas d'âne.
Carogrod, *g. u.* Conſtantinopel. Conſtantinople.
Carowa. die Zarin. Czarine.
Carſki. Zariſch. Czarien.
Carſtwo. Zariſche Würde; Groß-Fürſtenthum von Rußland. dignité Czarienne; le grand Duché de Moſcovie.
Ceber, *g. cebra.* Zober. tinette, ſorte d'ouvrage de tonnelier à deux oreilles. § kto ma umrzeć i w cebrze wody utonie, *prov.*
Cębrowina, *vid.* Cembrowina.
Cebrzyk. Fäßchen mit Henckeln; kleiner Zober. baquet; tine.
Cebula. Zwiebel. ognon.
cebula pśia, vid. Pśi—*pśia cebula.*
cebula zamorſka. (ſcyla) Meer-Zwiebeln. ognon marin.
cebula kwiatowa. Blumen-Zwiebel. ognon de fleur.
Cebulka. Zwiebelchen. ciboule, ognonet.
cebulki. kleine Zwiebelchen. des ciboules, des apetits.
Cebulny, Cebulowy. Zwiebeln. d'ognon. § cebulna łodyga; cebulne naśienie; głowka, łupina cebulna.
cebulowa polewka. Zwiebel-Suppe. ſauce-robert.
cebulny zagon. Zwiebel-Beet; Zwiebel-Acker. ognoniére; ognonaïe.
cebulna głowka. Zwiebel-Köpfchen. téte d'ognon,
cebulowe liſtki, łupiny wnętrzne. Zwiebel-Schelfe. les tuniques d'ognon.
Cebulnik. Zwiebel-Verkäufer. qui vend des ognons.
Cebulowy, *vid.* Cebulny.
Cech. 1) Zunft. 2) Herberge der Handwercker. 1) corps de métier. 2) auberge de métier.
cech. / Cecha. } 1) Zeichen, Merckzeichen. 2) Zeichen, Brand-Zeichen als am Vieh. 3) ein Wappen. 4) Gepräge, Stempel auf der Müntze. 1) marque qu'on montre. 2) marque flétriſſante qu'on imprime avec un fer chaud. 3) armes armoiries. 4) l'empreinte du coin ſur la monoïe. § 1) kiedy tę cechę mu ukażeſz, odbierzeſz od niego kśiążkę. 2) bydło naſze krzyż ma za cechę. *3) cecha (herb) domu tego. *4) niewyraźna cecha (ſztępel) na tey monećie.
Cechmiſtrz. Zunft-Meiſter, Ober-Meiſter. Maître du métier; maître juré; juré; le prémier maître de métier; maître juré d'un corps de métier; expert.
Cechmiſtrzſtwo. Zunft-Meiſters Amt. la charge du maître du métier; jurande.
Cechowany. 1) eingebrannt, gebrandmarcket mit einem Eiſen. 2) gezeichnet. 1) flétriſſé, marqué avec un fer rouge. 2) marqué.
cechowanych śię ſtrzeż. hüte dich vor die gezeichneten. gardez vous de ceux que la nature a marquez; peſte du chien aux oreilles morduës.
Cechowy. Zunft-, zur Zunft gehörig. qui regarde le corps de métier.
Cechuię, piątnuię. ein Zeichen einbrennen; brandmarcken. ſtigmatiſer; marquer avec un fer chaud. § beczki, bydło ſwoie pocechował.
nie darmo go natura nacechowała. von einem boshaftigen bucklichten oder Rothkopf: die Natur hat ihn nicht umſonſt gezeichnet. *en parlant d'un homme méchant qui a une boſſe ou des cheveux roux:* la nature ne l'a pas marqué ſans raiſon.
Cedr. 1) Cedern-Baum. 2) Ceder-Zapfen, die Frucht. 1) le cèdre un arbre. 2) pomme de cèdre.
Cedrowy. Cedern. de Cèdre. § cedrowa ſzyſka; cedrowe drzewo; cedrowy owoc.
cedrowa żywica. Cedern-Hartz. cèdrie.
Cedrowany. mit Cedern-Oel angemacht. froté d'huile de cèdre.
Cedruię. mit Cedern-Oel einreiben. froter d'huile de cèdre.
Ceduła, cedułka. ein Zettelchen. billet, cèdule.
Cedzę. durchſeigen, filtriren. filtrer; couler; faire paſſer par le filtre; paſſer une liqueur.
cędźić śię. ſich durchſeigen. ſe filtrer.
Cedzenie. Durchſeigung. transcollation, filtration; action de filtrer.
Cedźiworek, do cedzenia naczynie. ein Filtrum; Tuch oder Papier zum filtriren. la manche d'Hipocras; un filtre; couloir; morceau de drap, de papier, dont on ſe ſert pour filtrer une liqueur.
Cęgi. Kneip-Zange. les tenailles *f.*
cęgi ogniowe. Feuer-Zange. mordache.
Cegielnia. Ziegel-Scheine. briqueterie.
Cegielnik, Ceglarz. Ziegel-Streicher. briquetier.
Cegielny. zur Ziegel-Scheine gehörig. de briqueterie. § cegielny robotnik.

Cegiełka. kleiner Ziegel. petite brique.
Cegła. 1) Ziegel. 2) Sache in der Forme eines Ziegels. 1) brique. 2) carreau, chose faite en forme d'une brique. § 1) kupił kopę cegieł; cegły robić. 2) zerznąć rydlem darnia na dwie cegle.
cegła niepalona. roher, ungebrannter Ziegel. brique verde.
cegieł robienie, palenie. das Ziegel-Brennen. l'action de faire les briques.
Ceglany, z cegły. ziegeln; aus Ziegeln gemacht. fait de briques.
Ceglarz, *vid* Cegielnik.
Ceglasty, ceglastey farby, bladoczerwony, miniowaty. ziegel-färbig. de la couleur de brique.
Ceglisty, na kształt cegły. wie ein Ziegel gemacht. fait en carreau, en brique.
Cekauz. Zeughaus. arsenal.
Ceklarstwo. Häscher-Stand. le métier d'archer.
Ceklarski. Häscher-. d'archer.
Ceklarz. Häscher. archer, sergent.
Ceklmistrz, starszy nad ceklarzami. Ober-Häscher. le prémier archer.
Cektanie się z kim. 1) Wort-Streit. 2) Unterredung. 1) débat, contestation. 2) entretien, discours, pourparler.
Cektuię się. 1) einen Wort-Streit haben. 2) lange dingen. 3) sich unterreden. 1) contester, débater, disputer. 2) barguigner. 3) s'entretenir, discourir avec qu.
Cel. 1) Ziel darnach man schiesset. 2) Absicht, Zweck, Ziel. 3) Meßk. Absehen, Diopter auf einem Linial. 1) but où on tire. 2) but, fin; visée, dessein. 3) un dioptre. § 1) uchybił celu; wyżey celu strzelił. 2) większa fortuna większy cel nieszczęścia; wszyscy w ieden cel mierzą; pożytek bliźniego i chwała Boska iest cel pracy moiey; wiem cele iego; co masz za cel życia: w ieden cel wszyscy biią; rożni rożne maią cele; przychodźi bliżey do zamierzonego pracy swoiey celu; mieymy dobro oyczyzny za cel intencyy naszych; zmierza do wystawionego wyniosłośći swoiey celu; zamierzony cel osiągnął; ma, wźiął za cel wielkie interesa. 3) miernik przez cele linie wzrokiem prowadźi.
wźiąć dobrze co na cel. wohl zielen. prendre bien la visée.
prosto w cel. gerade ins Ziel. tout droit au but.
linia, prawidło z celami. Linial mit Diopptern. alidade.

Cela. Mönchs-Celle. célule, chambre d'un Réligieux.
Celbrat, liczydeska. ein Zähl-Bret. main; manche; volet; comte-espèce, sur qui on compte de la monoïe.
Celc. hartes Erdreich in der Erde, darauf man einen Grund zum Gebäude legen kan. le solide; terre ferme; endroit solide dans la terre où on jette les fondemens d'un édifice.
Celebrant. der das hohe Amt verrichtet. célébrant, oficiant; celui qui oficie.
Celebrowanie. feyerliches Begängniß. célébration.
Celebrowany. feyerlich begangen. célébré, solennisé.
Celebruię, obchodzę. 1) begehen, celebriren. 2) das hohe Amt verrichten; die hohe Messe halten. 1) célébrer, solennifer faire la cérémonie de qu. ch. 2) oficier, faire le service divin avec cérémonie. § 1) celebrować uroczystość, aniwersarz. 2) celebrował sumę, mszą sam X. Biskup.
Celestyn. ein Cölestiner-Mönch. Céléstin.
Celidonia, iaskołcze źiele. (*chelidonium*) Schwalben-Kraut. chélidoine.
Celik. das Korn auf einem Gewehr. un mire, guidon; visiére, petit bouton qui est au bout du canon des fusils.
Celnica, komora. Zoll-Haus. doüane; bureau où on païe la doüane.
Celnicki. Zoll-, zum Zoll gehörig. de doüane. § celnicki dom, sługa.
Celnictwo. Zoll-Amt. charge de doüanier, de péager.
Celniczy. zum Zoll gehörig. de doüane, qui regarde la doüane.
Celnik. Zöllner, Zoll-Einnehmer. doüanier, péager; commis de la doüane, receveur du péage.
Celny. 1) Zoll-. 2) vortreflich, gut. 1) péagier; de doüane, de péage. 2) excélent, bon, exquis. § 1) celny dom. 2) do celnieyszey przyszedł fortuny; celny to szostak, czerwony złoty.
celne wino. guter Wein. vin d'une oreille; vin excélent.
Celowanie. das Zielen. visée; action de viser.
Celstad, Strzelnica. Schieß-Haus, Schieß-Garten. bute; lieu où tirent les chevaliers de l'arquebuse.
Celuię. 1) zielen. 2) übertreffen. 1) mirer, viser, buter. 2) renvier; excéler par dessus un autre; surpasser, emporter; encherir sur. § 1) nie dobrze do niedźwiedźia celował. 2) miłośćią ku Oyczyznie wszystkich celował; wszystkie Panny cnotami i grzecznośćią

czności̇ą celowała; celował inszych woiownikow męstwem i mocą.

celować do ptaka. nach einem Vogel zielen. coucher en joue un oiseau.

Cembrowina. }
Cembrzyna. } Bau-Holtz. bois à bâtir; bois de charpente; le maisonnage. § koło w rowie osadzone miedzy cembrzyną; cembrowina spuszczona.

Cembruię. mit Bau-Holtz belegen. garnir, couvrir de planches, de bois de charpente. § ocembrować studnią.

Cembry, *plur.* Stämme die sich zum Bau-Holtz schicken. des arbres de haute fûtaïe qui sont bons pour bâtir; charpente, charpenterie; piéces de charpente.

Cena. eig. u. fig. Preis, Werth. *prop. & fig.* coût; prix; la valeur. § wysoką cenę komu czynić; cenę podnoszę, spuszczam; Urząd cenę postanowił; tey ceny praca moia nie odnośi.

w cenie to iest. dieses ist theuer, es hat seinen Werth. cette chose est de prix.

cena wzgorę idźie, wskoczyła. der Preis steiget. le prix hausse. § zboże, wino wzgorę idźie.

cena na doł idźie, upada. der Preis fällt. le prix baisse; il diminue de prix; le prix rabaisse.

cena stoi; stoi w cenie. der Preis stehet. le prix démeure, ne se change pas.

za słuszną cenę. um billigen Preis. à juste prix; à prix raisonnable.

naymnieyszą ceną rachuiąc było ich tyśiąc. es waren ihrer tausend aufs wenigste gerechnet. pour le moins il y en avoit mille.

Cenię. 1) halten, bieten eine Waare. 2) taxiren, den Preis setzen. 3) werth halten. 1) priser, faire tant sa marchandise. 2) taxer, aprécier, mettre à prix. 3) priser; faire estime; faire cas de qu. estimer qu. avoir de l'estime pour qu. § 1) ceń słusznie a w miarę zapłacą; zacenił ten towar talar. *2) cenić (szacować) dom. 3) cenią go ludźie wysoko.

drogo cenić. zu hoch halten. surfaire; démander trop de sa marchandise.

Cenienie, zacenienie. das Bieten des Verkäufers. l'action de priser sa marchandise.

Censor ksiąg. Bücher-Censor. censeur de livres.

Censura. 1) Censur eines Buches. 2) Tadel. 1) censure de livres. 2) critique, correction, reprimande.

censury Papieskie. Bann, Kirchen-Censur. Censures Eclésiastiques; Censure; Censure d'Eglise.

Censurant. Tadler. Censeur; un critique; critiqueur; celui qui critique, qui reprend.

Censuruię co. Censiren, censuriren. censurer; critiquer; trouver à dire.

Centnar, *vid.* Cetnar.

Centrowy, pośrzednikowy. zum Mittel-Punct gehörig. central, qui regarde le centre, qui est au centre.

Centrum, *indecl.* pośrzedność. Centrum, Mittel-Punct. le centre. § Centrum ćiężkośći; centrum wagi; centrum koła znaczy środek.

Centurzya wielka ziele. (*centaureas*) gemeine Rhapontic; grosses Tausendgülden-Kraut. grande centaurée.

centurzya mnieysza. klein Tausendgülden-Kraut. petite centaurée.

Centyfolia. Centifolie. rose à cent fleurs; rose double.

Cepak. }
Cepisko. } Dreschflegel-Stiel. le manche de fleau à batre le blé.

cepak. 1) grober Kerl. 2) gesunder Mensch, der Eisen verdauen kan. 1) rustaud, un rustre. 2) homme robuste; personne qui est de bonne pâte, qui digére bien, à qui rien fait du mal.

Ceplik, *g. a.* geflochtenes Haar; Haar-zöpfchen. petit toupillon; de cheveux natez.

Cepuch. Rauch-Loch am Ofen. trou par où passe la fumée du fourneau.

Cepy, *plur.* ein Dreschflegel. fleau à batre le blé.

osłabiał iak cepy. er ist matt geworden wie eine Fliege. il est sur les dents; il est tout abatu.

Cera. 1) Gesichts-Farbe. 2) Gesicht, Mine, Antlitz, Person, äusserliches Ansehen. 1) teint; la couleur du visage. 2) mine, air d'une personne, posture; manière de paroître. § 1) straćił cerę; ma cerę dobrą, piękną. 2) składa iaką chce cerę; swobodną ma cerę; wystawną narabia cerą; kiedy zły dobrą nastroi cerę, w ten czas naygorszy; miodowa cera rada bywa trućizną podkładana.

cera zła. blasse, kräncklichte Gesichts-Farbe. teint corrompu; mauvaise couleur; un visage mal-sain; visage à couleur d'olive. § cery złey człowiek.

zdrową ma cerę. er siehet gesund aus. il a bon visage.

Cerata, woskowane płotno. Wachs-Leinwand. toile cirée.

Ceremonia, obrządek. Ceremonie. cérémonie.

bez ceremoniy. ohne Ceremonien. sans cérémonie.

Ceremoniarz, *Mistrz ceremoniy; Dozórca publicznych ceremoniy. Ceremonien-Meister. Maître des cérémonies.
Ceremoniat. der viel Ceremonien und Complimenten macht. complimenteur; formaliste, façonnier; homme cérémonieux, qui fait beaucoup de cérémonies, bien des façons.
Ceremoniatka. die viel Complimenten macht. façonniere.
Ceremonialny. Staats-; zu den Ceremonien gehörig. publique, qui se fait avec cérémonie. § Poseł Francuski ceremonialną Prymasowi oddał wizytę.
Cerkiel, Cerkluię, *vid.* Cyrkiel, Cyrkluię.
Cerkiew, *f. g. cerkwi.* eine Griechische Kirche une Eglise Grèque.
Cerkiewny. eine Griechische Kirche betreffend. qui regarde une Eglise Grèque. § Grunta Cerkiewne.
Cerot aptekarski. Pflaster von Wachs. cérat.
Certa ryba. Zerte, ein Fisch. Zerte sorte de poisson.
Cesarski. Kayserlich. impérial.
Cesarscy. die Kayserlichen. les impériaux.
po Cesarsku. ⎫ *adv.* auf Kayserliche Art. en
*Cesarskie. ⎭ Empereur.
Cesarstwo. Kaysertum. l'Empire, *m.* dignité impériale; les états d'un Empereur.
Cesarz. Kayser. Empereur.
Cesarzowa. Kayserin. Imperatrice.
Cesarzowicz. Kayserlicher Printz. Prince impérial.
Cętka. 1) Punct, Tüpfel, Fleckchen. 2) Blechlein zum Putz, Flitterchen, Plättlein von Silber oder Gold; Lahn. 3) Hermelin-Schwäntzchen. 1) petite tache, point, maille. 2) paillette, petite lame, papillotte d'or, d'argent. 3) queüe d'hermine dont le bout est noir. § 1) złote pole cętkami albo piaskiem w herbach bywa znaczone. 2) cętki na pasach, u uzdeczki. 3) gronostay ma cętki czarne; cętkami ozdobiony.
Cętkowanie. Verzierung mit Fleckchen, Flitterchen. moucheture; embelissement avec petites taches ou paillettes.
Cętkowany. mit Fleckchen, Flitterchen verziert. moucheté; orné avec des paillettes; maillé.
Cętkuię. mit Tüpfeln, Flitterchen verzieren. moucheter, marquer, orner de plusieurs petites taches noires ou de paillettes d'or, d'argent.
Cetnar, Centnar, Cętnar. Zentner. cent, quintal. § Cetnar waży w Statucie funtow sto, Lwowski ma 126. funtow Krakowskich.
Cetnarowy. Zentner-. de quintal. § waga cetnarowa.
Cetno. gerade Zahl. en nombre pair.
cetnem, adv. in gerader Zahl. en nombre pair; pairement.
cetno albo licho. gerade oder ungerade, ein Spiel. pair & non pair, sorte de jeu.
cetno licho grać. gerade oder ungerade spielen. jouër à pair & non pair.
cetno. es ist gerade. il y a pair.
licho. es ist ungerade. il y a non pair.
Cew, *g. ia.* ⎫ Trilling, Getriebe in der
Cewie. ⎬ Mühle. le moulage; pi-
Cewy, *plur.* ⎭ gnon à fuseaux; lanterne de moulin. § w cewiu potrzeba cewek sześć; cewy są ze dwuch kręgow na wrzećionie złożone, maią sześć albo więcey wałeczek albo cewek.
Cewka. 1) Röhrchen im Spring-Brunnen, daraus das Wasser läuft; Hahn in einem Gefäß. 2) Spul-Rolle. 3) Weber-Spule, Spul-Pfeife. 4) Stäbchen im Mühlen-Getriebe. 1) tuïau par où l'on fait couler l'eau [illegible] fontaine, robinet dans un vaisseau. 3) espuelle, petit tuïau dans la navette de tisserand. 4) fuseau, bâton de lanterne de moulin. § 1) z cewek rurmusowych woda w czaszę stryka; cewka u rur, u beczek. 2) cewka drewniana do zwiiania iedwabiu. 3) cewki przechodzą w sukno gdy bywa tkane. 4) cewy w młynie maią sześć i więcey cewek.
cewka nići. Spul-Garn. trême; petit tuïau couvert de fil.
wić na cewkę. spulen, den Zwirn auf eine Spule winden. volouter, trêmer, bobiner, dévider du fil sur la trême, ou sur la bobine.
cewka u śikawki. die unterste Spritzen-Röhre. canon, petit tuïau de féringue.
krew cewkami ćiecze. das Blut schießt Stralen-weise. le sang coule à grands ruisseaux; le sang jaillit; il en sortent des jets de sang.
Cewkarz. Spuler, Spul-Junge. bobineur; garçon de tisserand qui bobine, qui trême.
Cezar. Julius Cäsar. César; Jules César.
Ch, diese Buchstaben werden oft mit H verwechselt; suche dergleichen Wörter unter dem Buchstaben H. *On confond souvent les lettres* Ch *avec une* H, *cherchez donc ces mots sur la lettre H.*
Cha, cha, *interj.* ha, ha, wenn man lachet. *en riant:* hi hi hi.

Chaber wielki czerwonobrunatny. (*spica Romana vel Celtica*) Seljunck, Celtischer Nard. nard celtique.
Chabias; cap, *interj.* Rips raps. tout à la ripaille.
*Chabina, prafzczę. Spieß-Ruthe, Gerte. baguette, verge.
chabina. Wünschel-Ruthe. baguette divinatoire. § chabina do złota śię ćiągnie.
Chabrek, *vid.* Modrak.
*Chać *f.* chata. Hütte. hute; cahute.
Chadzam. zu gehen pflegen; oft gehen. frequenter, hanter; aller fouvent. § chadzam do niego na obiad.
Chadzanie. öfteres Gehen. fréquentation; l'action d'aller fouvent.
*Chaia, nawałność. See-Sturm. tempête; un orage. § po morzu nas rozegnała chaia.
Chałaſtra. 1) Lumpen-Gesinde; Gesindel, 2) die Troß-Buben. 1) racaille, canaille; les petites gens. 2) les goujats. § 1) chałaſtra dworſka. 2) chałaſtra woienna.
chałaſtra mieyſka. der geringste Pöbel. populace, canaille; le petit peuple.
Chałupa. Bauer-Haus; Bauer-Hütte. cabanne.
Chałupiſko. schlechte Bauer-Hütte. chaumiére, méchante cabane, trou de cabane.
Chałupka. Bauer-Häuschen. chaumine; petite cabanne; maiſonnette de paiſan.
chałupka paſtuſza na karach. Schäfer-Hütte auf Rädern. cabanne; logette de berger foutenuë de quatre roulets.
Chałupnik. Häusler; Bauer, der statt des Mieth-Zinses dem Haus-Herrn arbeitet. un maneuvre; paiſan qui au lieu du louage travaille pour le maître du logis. § chałupnik nie ma tylko ogrodek na kuchenne iarzyny (i kilka zagonow na ięczmień.
Chama pław morſki. Gien-Muschel, Art Meer-Muscheln. chame, forte de conques marines.
Chańba, Chaniebny, *vid.* Hańba, Haniebny.
Charakter. 1) Zug eines Buchstaben, einer Zahl. 2) Zeichen einer Kunst; verborgene Schrifft. 3) die Hand, so einer schreibet. 4) Würde, Amt. 5) Art; besondere Eigenschaft einer Person. 1) forme d'une lettre, d'un chifre aritmétique. 2) un chifre; un caractère; une lettre inconnuë, dont on fe fert dans quelques arts. 3) le caractère, l'écriture, la main de qu. 4) un caractère, charge, dignité. 5) le caractère; la marque qui diſtingue une perſonne. § 1) charakter litery, liczby. 2) charakterami piſze, charaktery czarnokśięſkie. 3) udatny ma charakter; piękny piſze charakter; niemieckim liſt piſać charakterem. 4) był tu w charakterze (doſtoieńſtwie) Posła Francuſkiego. 5) wyniosłość ieſt charakter umysłu iego.
Charakternik. 1) Zaubrer, der mit Zeichen schreibet. 2) der sich fest machen kan. 1) magicien, charmeur qui fe fert de caractères. 2) celui qui eſt dur; qui a un charme; qui fe rend invulnerable; qui fe fée. § 1) każdy charakternik ofzuſt. 2) nie wierz, żeby kula i pałaſz charakternikowi ſzkodźić nie miały.
Charcham, *vid.* Chracham.
Charćica. Wind-Hündin. levrette.
Charćiczka. junge Wind-Hündin. levriche, levronne.
Charćik. junges Wind-Spiel. levron.
Charćię. junger Wind-Hund. levron; petit levrier.
Charćiſko. elender Wind-Hund. houret; méchant levrier.
Charleię. elend werden. devenir miſérable.
Charpęćina, *vid.* Chrapowina.
Chart. Wind-Spiel, Wind-Hund. levrier.
chartow odchowanie. Erziehung der Wind-Spiele. levreterie.
Charta, *vid.* Karta.
Chartowity koń. langleibiges Pferd. cheval eſtrac; cheval élancé ou étroit; boïau.
Charybdys. Poet. gefährlicher Strudel im Sicilianischen Meer. *Poët.* le Charibde un goufre terrible de Sicile. § w Charybdym zapłynął.
*Chaſa, *vid.* Chałaſtra.
Chata. Hütte. hute, cahute, loge.
Chcę, *chce, chćiał, chćieli.* 1) wollen. 2) belieben, geruhen. 3) einen wollen; eine Manns-Person nehmen, heyrathen, haben wollen. 4) zu einem wollen, nach einem fragen. 1) vouloir. 2) vouloir bien. 3) vouloir marier un homme, vouloir avoir qu. pour fon mari; ne reſpirer qu'un. 4) démander quelqu'un pour le voir. § 1) chcę poyść do niego; chce tę rzecz. 2) chćiey do mnie przyyść. 3) chce za mąż; chćiała za ſzlachćica, za kupca. 4) chcą ćię iacyś ludźie.
chce mi śię. 1) ich will, verlange, habe Lust zu etwas; es kommt mir an. 2) ich will schlafen, essen; nehmlich es schläfert, dürstet, hungert mich. 1) je veux, je déſire; l'envie me prend, me faiſit de;

de; je suis en humeur de; il m'arrive de; avoir envie de. 2) j'ai désir de satisfaire aux bésoins que la nature démande; je veux; l'apetit, le besoin me prend de; j'ai faim, j'ai sommeil, j'ai soif &c. § 1) sam nie wie czego mu się chce; chce mu się żony; chce mu się grać, tańcować; nie chce mi się płakać, żartować. 2) chce mi się ieść, pić; nie chce mi się spać; chce mu się na mały dwor.

nie chce mi się do niczego. ich habe zu nichts Lust; ich bin zu allem träge. je suis à rien faire; je ne suis pas en humeur de faire qu. ch. je ne me plais a rien.

chćieć co po kim; chćieć mieć co po kim. von einem haben wollen, fordern. prétender, exiger qu. ch. de qu. § Bog chce to mieć po każdym człowieku; chcę po nim aby.

ale iak sobie tam chce. aber es mag seyn wie es will. mais quoiqu'il en soit, quoiqu'il en arrive.

bo tak chcę, tak każę. denn das ist mein Begehr. car tel est notre plaisir; je veux ce que je veux.

Chcenie. das Wollen. le vouloir; volonté.

Chćiwie, *adv.* begierig. avidement; avec passion, ardenment, passionnément. § chćiwie tego pragnie; chćiwie co czynię.

Chćiwiec, *g. chćiwca.* Begehrer. qui porte ses désirs sur qu. ch.

Chćiwość. böse Begierde. cupidité, avidité passion, envie, désir, concupiscence. § chćiwość sławy; chćiwość zemsty, pieniędzy; umarzał swoie chćiwośći.

Chćiwy. begierig, von Personen und Sachen. avide, passionné, *ce mot se dit de personnes & de choses.* § mało sławy chćiwy; wierzba iest wody chćiwa.

Chebd. (*ebulus*) Attich, Acker-Hollunder. hieble.

Chęć. 1) Wille. 2) Lust zu etwas. 3) Zuneigung, Gewogenheit. 1) volonté. 2) plaisir, désir, envie. 3) afection, inclination; bonne volonté. § 1) z chęćią moią to uczynił; chęć stoi za uczynek. 2) ma wielką chęć do koni., do kśiążek. 3) przyiaćielskiey chęći dowody; chęć komu pokazuię; dźiękuie za to chęći pokazanie.

Chechocę się, *ce, tał.* kickern, jächern, laut lachen. éclater de rire; créver de rire; rire à pleine gorge, à gorge deploïée; s'ébouffer de rire; rire fort; ricaner.

Chechotanie. das Jächern; lautes Lachen. éclat de rire; ris éclatant.

Chędogi. rein, reinlich. poli, net, propre.

Chędogo, chędożnie, *adv.* rein. nettement, proprement.

Chędożę, *y, ył.* reinigen, putzen. nettéïer, décroter, débourber, décrasser.

Chędożenie. Reinigung. netteïement.

Chędożnie, *vid.* Chędogo.

Chędożyćiel. Reiniger, Putzer. nettéieur, celui qui netteïe.

Chełbam. rütteln, schütteln ein Getränck. agiter une liqueur.

chełbać się. sich rütteln. s'agir, se trémousser.

chełba się morze. die See tobet. la mer s'agite, fait des vagues.

Chełbanie. das Rütteln. agitation, trémoussement.

*Chełm, Helm. ein Helm. casque.

Chełminski. Culmisch. de Culm. § Woiewodztwo Chełminskie.

Chełmno. Culm, eine kleine Stadt in Polnisch-Preussen. Culm, petite ville dans la Prusse Polonoise.

Chełpam, *vid.* Chełbam.

Chełpię się. prahlen, sich berühmen. se loüer, se vanter, se glorifier.

*Chełpa, } chluba. Prahlerey. vanterie, ostentation.
Chełpienie się, }

Chełpliwie, *adv.* prahlerhaft. avec ostentation.

Chełpliwy, *adj.* & *subs.* prahlerisch, Prahler, Großthuer. vain, glorieux, vanteur; qui se vante.

Chełszczę, *szczy, szczył.* sausen, rasseln. bruire; faire un cliquetis.

*Chełznam, *v. m. F. chełznę.* zäumen. brider.

*Cherchel, chrytrość. List, Ranck. finesse, tour, adresse. § cherchełem co wydrwić na kim.

Cherlam. kräncklen; sich übel befinden. étre maladif; se porter mal; étre sujet à étre malade.

Chętka. ein Lüstchen zu etwas. apétit; friandise; envie à avoir qu. ch.

chetkę mieć na co. ein Lüstchen zu etwas haben. apetisser qu. ch.

Chętliwie. } *adv.* willig. volontiers; de
Chętnie. } bon coeur.

Chętliwy, Chętny. 1) willig, bereitwillig. 2) geneigt. 1) promt, prêt, volontaire; qui se fait, qui fait de bon gré. 2) adonné, porté, enclin. § 1) chętnym do służenia W. Panu. *2) chętny (skłonny) do gry.

Chiragra, *vid.* Chyragra.

*Chlam } zrę. fressen. avaler, englou-
*Chłapam } tir, brifer.

Chlastam,

Chlaſtam, *vid.* Szargam.
Chlaſtawa ziele. (*conyza*) Dürr-Wurtzel. coniſe.
Chleb, *g. a.* 1) Brod. 2) Mahlzeit, Mittags-Brod, Abend-Brod; Koſt. 3) Unterhalt der Soldaten. 4) Brod, Nahrung, Unterhalt. 1) pain. 2) repas; table; le diné; le ſoupé. 3) ſubſiſtance qu'on diſtribuë aux ſoldats. 4) pain, entretien, nourriture, ſubſiſtance. § 1 mięſo naypięknieyſze bez chleba nie ſmaczne, *prov.* chleb wypiekły; chleb pſzenny albo pſzeniczny; dobry chleb kiedy niemaſz kołacza, *prov.* 2) proſzę do śiebie na chleb; nie pogardzay Was Pan moim chlebem. 3) od chlebow żołnierſkich to miaſto uwolniono; chleb zimowy aby rowno rozdali; do podźiału chleba zimowego naznaczeni Deputaći. 4) chleb ma; przyſzedł do chleba; Pan ten mi chleb daie.
chleb domowy. Hausbacken-Brod. pain de couiſſon; pain de ménage; pain de bourgeois, potée.
chleb śrzedni, poſpolity. Mittel-Brod. pain bis-blanc.
chleb czarny. ſchwartz Brod. pain bis.
chleb biały, żemła. weiß Brod. pain blanc; miche.
chleb żołty. Böben; mit Safran gefärbter Kuchen. gâteau jaune.
chleb gruby, pośledni. grob Brod. pain de gruau; du gros pain; gros guillaume.
chleb S. Jana. Johanns-Brod. le carouge.
tartym chlebem przytrząſnąć. mit geriebenem Brod beſtreuen. paner.
chleb z maſłem. Butter-Brod. beurrée.
chleb prożny. unnütze Erd-Bürde. c'eſt un zero du nombre des vivans, c'eſt un fainéant, un bateur de pavé.
chleb żałobny; chleb żałosny; ſtypa. Trauer-Mahl; Begräbniß-Mahl. feſtin funébre.
ma chleb rogi. der Haber ſticht ihn; Brod macht übermüthig. l'abondance engendre la pétulance.
nie wart chleba co ge ie. das Brod iſt an ihm verlohren. il ne vaut pas le pain qu'il mange; il ne vaut pas l'eau qu'il boit.
chleb ſolą a z dobrą wolą, prov. trucken Brod und ein gut Geſicht. la bonne volonté paſſe une table exquiſe (vaut mieux qu'un bon repas.)
iedz chleb nie ſpłuſkaſz śię, prov. lebe mäſſig, ſo bleibſt du geſund. mangez peu & vous conſerverez la ſanté.
o chlebie. bey Brod und Waſſer. au pain & à l'eau; au pain ſec; la beſace pour toute table couverte § o chlebie robię, poſzczę; o chlebie obiad.
o chlebie poſt. faſten bey Brod und Waſſer. miſéricorde.
za chlebem idźie. 1) er gehet nach Brod. 2) er ſiehet auf ſeinen Nutzen. 3) er ſuchet fremde Mahlzeiten. 1) il cherche ſon pain. 2) il tire à ſon profit. 3) il court les tables.
ma z gębę chleba. er hat ſein Brod. il a du pain cuit.
dopomoc komu do chleba. einem zu Brode helfen. mettre à qu. le pain à la main.
chleb trawa, mięſo potrawa. Brod iſt gut, Fleiſch aber beſſer. le pain eſt bonne, mais la viande eſt meilleure.
na letki chleb śię udał. er ſucht ſein Brod auf eine leichte Art, das iſt: er iſt ein Gaſt-Wirth, Bier-Fiedler oder Spieler geworden. c'eſt un chevalier de l'induſtrie; il n'eſt ſubſiſte que par adreſſe; il a choiſi le métier de cabaratier, de ménétrier, de joüeur. § ſzkoda że śię na letki chleb udała.
** Chlebodawca. Ernährer, Wohlthäter. bienfaiteur.
Chleboiedca. Brod-Eſſer. mangeur de pain.
Chlebokradzca. Brod-Dieb. gâte-métier.
Chleburad. Brodhungrig, Brodbegierig. qui eſt avide d'avoir du pain.
Chlebowy. Brod. de pain; au pain. § rynek chlebowy, chlebowa ſkorka.
Chlew, *g. a.* 1) Sau-Kobe; Sau-Stall. 2) Vieh-Stall. 1) toit à cochons. 2) étable. § 1) w chlewie świnie tuczyć. 2) chlew wołowy.
Chlewiarz. Auffeher des Vieh-Stalles. garde d'étable, qui a ſoin de l'étable.
Chlewny, chlewowy. zum Vieh-Stall gehörig. d'étable; qui regarde l'étable. § chlewne bydło.
Chłod. Kühle, Kühlung. la fraîcheur; le frais.
w chłodźie. im kühlen. au frais. § w chłodźie śię przechodźi.
po chłodźie poiedźiemy. wir werden, wenn es kühle worden iſt, abreiſen. nous partirons quand le tems (le vent, l'air) ſe rafraîchira.
Chłodnieię. kühl werden, ſich abkühlen. ſe rafraîchir; dévenir frais.
Chłodne, *g. chłodnego.* 1) Kühlung. 2) Kühl-Tranck; Kühl-Artzeney. 1) rafraîchiſſement. 2) potion réfrigerante; médicament réfrigeratif.
Chłodnik. 1) Sonnen-Schirm. 2) Kühler, belaubter Gang oder Luſthaus im Garten.

ten. 1) paraſol. 2) berceau; cabinet dans un jardin pour ſe rafraîchir. § 1) pod chłodnikami w upale ludźie chodzą. 2) chłodnik ſklepiony z kamienia; chłodnik plećiony z roſzczek, z drzewek.

Chłodnikarz. Gärtner, der kühle Luſthäuſer und Gänge macht. jardinier qui fait faire des berceaux, des alées & des ouvrages de verdure.

Chłodno, *adv.* kühl. fraîchement; avec fraîcheur; frais. § chłodno pić, śiedźieć.

Chłodny. 1) kühlend. 2) abgekühlt. 3) kühl. 1) réfrigerant, refrigeratif. 2) rafraîchi. 3) frais. § 1) lekarſtwo chłodne. 2) iużem chłodny. 3) piwo nie ieſt chłodne; wieczor chłodny.

Chłodzę. 1) kühlen. 2) erquicken, erfriſchen. 1) rafraîchir; faire devenir plus frais. 2) ſoulager, rafraîchir, rejoüir, recréer. § 1) żołtek w kwartę wody rozbity w upale chłodźi. ** 2) pokoy Polſkę teraz chłodźi; nadźieie go chłodzą.

chłodzący. kühlend. réfrigerant, réfrigeratif.

chłodzę śię. 1) ſich kühlen, ſich abkühlen. 2) ſich erquicken. 1) ſe rafraîchir. 2) ſe ſoulager.

wiatr śię chłodźi. der Wind kühlet ſich ab. le vent ſe rafraîchit.

Chłodzenie. Kühlung. l'action de rafraîchir; rafraîchiſſement.

Chłop. 1) Bauer, Unterthan. 2) im Spott: der nicht von Adel iſt. 3) grober Kerl. 4) *vulg.* Mann, Kerl. 1) païſan. 2) *terme injurieux:* qui n'eſt pas noble; homme roturier. 3) ruſtaud; ruſtre; païſan. 4) *vulg.* homme, garçon. § 1) Pan drze chłopa iako ſkopa, a diabeł Pana iak barana; *prov.* chłop to moy; chłopi iego barzo narzekaią; ſtoiał przy chłopie. 2) nie będę śię temu chłopu (chłopowi) kłaniał. 3) grubſzego niemaſz chłopa w obyczaiach. 4) czy ten chłop oſzalał; hoży to chłop; chłop to grzeczny.

łepſki chłop. braver Kerl. un brave homme; un brave.

toś mi chłop, kiedy to uczyniſz. du biſt ein braver Kerl, wenn du dieſes thuſt. ſi vous faites cela, vous êtes un brave homme, vous êtes mon homme.

Chłopam kogo. einen Bauer heiſſen. apeller qu. païſan; matiner qu.

chłopać komu. fig. fröhnen. *fig.* travailler à la corvée.

gdy pierwſzy Adam z Ewą glinę kopał, proſzę kto komu na on czas chłopał. als Adam grub und Eva ſpann, ſag mir, wer war der Edelmann. quand Adam labouroit & Eve filoit, dites où noble homme étoit.

Chłopek. ein junger Bauer-Kerl. jeune païſan.

złoty chłopek. im Schertz: ein Ducaten. *burl.* un ducat.

Chłopianka. Bauer-Mägdchen. païſanne, vilageoiſe; fille de païſan.

Chłopi, *vid.* Chłopſki.

Chłopię. }
Chłopiec. } 1) kleiner Junge, Knabe. 2) Troß-Junge, Troß-Bube. 1) gars; mion; petit garçon, garçonnet. 2) goujat.

chłopiec. Aufwarte-Junge. garçon, valet. § kazałem chłopcu; chłopcze idź po wino.

chłopiec do botow. Stiefel-Knecht. valet à déboter; un tirebottes. § day mi chłopca do botow.

chłopię dworſkie, Paź. Edel-Knabe, Page. un Page.

Chłopiećtwo. die Knaben-Jahre. la ſeconde enfance; l'âge de garçon.

Chłopieię. zum Bauer werden; grob, ungeſittet werden. devenir païſan; devenir incivil.

Chłopiſko. ein ſchlechter, elender Bauer. miſérable païſan.

Chłopokoń. Poet. Ungeheuer, halb Menſch halb Pferd. *Poët.* le Centaure un monſtre à moitié homme, à motié cheval.

Chłopowic. Bauren-Sohn. fils de païſan.

Chłopſki. 1) bauriſch. 2) grob, ungeſittet. 1) de païſan. 2) ruſtique, païſan, ruſtre, groſſier, incivil.

po chłopſku, }
* Chłopſkie, } *adv.* grob, bäueriſch, nach Art der Bauren. en païſan, ruſtiquement, d'une maniére groſſiére & incivile.

Chłopſtwo, *collec.* 1) die Bauerſchaft, die Bauren. 2) Bauren-Familie. 1) communauté; le village c'eſt à dire les païſans d'un village. 2) païſannerie.

Chłoſta. Schmiß, Hieb mit einer Peitſche. coup de foüet. § chłoſtę wźiąć.

chłoſtę dać komu. einen peitſchen. foüeter, donner des coups de foüet à qu.

Chloſtam, }
Chloſzczę, } *vid.* Chluſtam.

Chluba. Prahlerey. vanterie, oſtentation, fanfaronnade. § bez podeyrzenia chluby powiem.

Chlubię śię. prahlen, groß thun. ſe glorifier, ſe vanter, fanfaronner; faire fanfare.

Chluby, chełpliwy. prahlerhaft. glorieux, qui ſe vante.

Chlupaczki źiele, *vid.* Kmin leśny.

Chlustam, v. m. F. chlosnę. 1) schlagen, Chlostam, schmeissen, peitschen. 2) schlagen, ausschlagen als ein Pferd. 3) bespritzen mit Koth. 1) fraper, batre, foüeter. 2) ruer, regimber. 3) éclabousser; flaquer. § 1) stul gębę bo cię chlusnę; wychlostać winowaycę. 2) koń wilka chlusnął. *3) pochlusnął (popryskał) mię błotem.

chlustał chlustał, aż koń ustał. er hat das Pferd überritten. 2) er hat diese Sache übertrieben. 1) il a tant poussé son cheval qu'il le creva. 2) il a outré cette afaire, il l'a poussé plus loin qu'elle ne doit pas aller.

Chlustawa ziele, *vid.* Chlastawa.

*Chłypam, Chłypię, *pie, piał, pieli,* schlurfen. avaler à petits traits; humer. § wychłypał iaię.

Chmiel. (*lupus salictorius*) Hopfen. houblon

Chmielę. hopfen, mit Hopfen anmachen. houblonner. § ochmielił piwo, miod.

Chmielina. Hopfen-Staude, Hopfen-Stroh. tige de houblon.

Chmielnik. Hopf-Garten, Hopfen-Berg. houblonniére.

Chmura. 1) Regen-Wolcke. 2) Menge, Wolcke von Kugeln, Pfeilen u. d. g. 3) Betrübniß, Traurigkeit. 1) nuë, nuée épaisse. 2) nuée, le nüage, multitude. 3) tristesse, chagrin; le nüage. § 1) niebo chmurami okryte; chmury śię na deszcz zbieraią. 2) chmurę strzał i kul na nas wypuśćili. 3) twarz wesoła, a serce w chmurze.

** *chmurą śmiertelną zamroczone oczy.* gebrochene Augen eines Sterbenden. yeux mourans.

Chmura śię, Chmurno iest, *vid. chmurzy śię.*

Chmurno, *adv.* dunckel, finster, wolckigt. obscure; obscurement; d'un manière nébuleuse. § chmurno było.

Chmurny, pochmurny. düster, wolckicht. obscur, couvert de nuages; nébuleux, ténébreux. § chmurne obłoki; chmurne niebo; pochmurna pogoda.

Chmurzę, zachmurzam. wolckicht machen. obscurcir; couvrir de nüages. § wiatry na deszcz zachmurzaią.

chmurzy śię. es wird wolckicht; der Himmel beziehet sich. le tems s'obscurcit, se couvre de nüages.

Chobot wyka, *vid.* Powoy wielki.

Choboty, *plur.* 1) Art von Stiefeln. 2) Flügel an den Füssen des Mercurii. 1) sorte de botines. 2) les talonniéres de Mercure.

Choć, *adv.* wenigstens nur. au moins, du moins. § choć day taler; choć dwa tynfy.

Choć, *Choćia, *Choćiay, Choćiaż, *conj.* obzwar, obgleich. quoique, bienque; encoreque.

choćiaż -- iednak; choćiaż -- atoli. obgleich -- doch. quoique -- cependant; encoré que -- toutefois. § choćiaż mu pisałem, iednak nie odpisuie; choć prośiłeś, atoli nic nie dostałeś.

choćby; choćby też; by też. wenn auch. quand même; & quand bien; quand bien.

choćby i tak. dem ohngeachtet; wenn es auch so wäre. & quand bien cela seroit; malgré cela.

i choćbym to uczynił, mowił. und wenn ich es schon gethan oder gesagt hätte. & quand bien je l'aurois fait ou dit.

nie będźie to tak, choćby i chćiał. es wird nicht so geschehen, wenn er es auch so haben wollte. cela ne se fera pas ainsi, quand bien il le voudroit.

Chochoł. Busch, Flausch. toufe, houpe, toupillon. § chochoł na głowie, na brogu.

Chochołowaty. flauschicht; wie ein Busch gebunden. fait en toufe.

Chod. 1) der Gang eines Gehenden. 2) das Gehen. 1) le marcher; démarche, allure d'une personne; erre. 2) marche; action de marcher. § 1) poznałem go po chodźie.

chod końs ki. Gang eines Pferdes. l'allure, le train d'un cheval.

Chodaczki dźiećinne, *plur.* Gängel-Wagen, Lauf-Banck, daran die Kinder gehen lernen. cheminoir; cheminoir à la cariole, où l'enfant aprend à marcher.

Chodak, co rad chodźi. Liebhaber vom Gehen. rodeur; grand promeneur; qui aime à se promener.

* *chodaki, kurpie.* Bast- oder Holtz-Schuh. sabots, souliez de bois.

Chodnik; chodzenie w ogrodźie nakryte. belaubter Garten-Gang. berceau; allée couverte dans le jardin.

Chodzę. 1) gehen, anhalten im gehen. 2) herum gehen, herum laufen. 3) auf etwas gehen, treten. 4) gehen als ein Gerücht. 5) gehen; schwanger gehen. 6) gehen; sich kleiden; tragen. 7) studieren an einem Ort, solchen besuchen, etwas zu lernen. 8) vorstehen; mit etwas umgehen. 9) gehen, als eine Kranckheit durch die Glieder. 10) gehen, verkaufet werden vor einen Preis. 1) aller, marcher, *dans un sens fréquentif.* 2) roder, courir.

courir. 3) marcher sur qu. ch. 4) courir comme un bruit; se repandre. 5) étre grosse d'un enfant. 6) porter un habit, un chapeau; étre habillé, s'ajuster à l'Allemande, à la Françoise, &c. 7) étudier; fréquenter un lieu pour y aprendre; aller au colége. 8) avoir soin de; manier, gouverner, conduire; en user bien, mal. 9) saisir, pénétrer le corps; se repandre dans le corps. 10) valoir un prix; couter. § 1) nie chodźisz do kośćioła. 2) chodźi po bankietach, po leśie, po polu. 3) chodźi po rożach. 4) chodźiła wczoray wieść ta po ludźiach, po mieśćie. 5) podobno z synem chodźi. 6) chodźi po francusku, po polsku, w kapeluszu, w koszuli, z laską, z szpadą. 7) chodzę z nim do szkoł; z nam go, chodźiłem z nim do akademii. 8) wie koło śiebie chodźić; dobrze chodźi koło syna swego; moia głowa w tym chodźić będźie. 9) febra teraz po mnie chodźi; iuż trućizna po wszystkich członkach iego chodźiła. 9) po czemu ten towar chodźi? po taleru łokiec.

nago chodzę. nackt gehen. étre corps nud.

chodź sam. komm her. viens ça; venez ici.

chodzę za kim. hinter einem gehen, einem folgen. suivre quelqu'un; aller après qu.

chodźić za pasy z kim. 1) ringen. 2) mit einem übers Knie gespannet seyn. 1) luter. 2) tirer au court bâton avec qu.

chodźi nim w odpowiedźi. er hat ihn zum Zweykampf ausgefordert. il l'a provoqué au duel, au combat.

Chodzenie. 1) das Gehen. 2) Gang zum gehen als im Garten. 3) Gang auf dem Schiff-Verdeck. 1) allé, allure; action de marcher. 2) allée, promenoir, lieu où l'on se promène. 3) galerie sur le tillac d'un navire. § 1) mieysce to wesołe do chodzenia. 2) chodzenia w tym ogrodźie źiołmi są oplećione. 3) niebezpiecznie raniony na chodzeniu okrętowym.

Chodźisty. zum gehen eingerichtet. acommodé pour y marcher.

koło chodźiste. Mechan. Tret-Rad. *Mécan.* timpan; une grande rouë creuse, dans la quelle on marche sur des espèces de degrez pour la faire tourner.

Choina. 1) Wäldchen von jungen Fichten. 2) junge Fichte. 3) *vulg.* lange Weibs-Person. 1) lieu planté de jeunes pins. 2) un jeune pin. 3) *vulg.* géanne; une virago; grande femme.

Choinka źiele, *vid.* Sosnka.

choinka klasztorna. (sabina) Sade-Baum, so Beeren trägt. sabine celle qui porte des baïes.

Cholebam } wiegen, schauckeln. Cholebię, *bie, bał.* } bercer, brandiller, balancer. § cholebać dźiećię.

cholebać śię. sich schauckeln, sich wiegen. se balancer, se brandiller. § cholebać śię na kołyszce; choleba śię okręt.

Cholebanie. das Schauckeln. brandillement, oscillation.

Cholera, *vid.* Kolera.

Cholewa. Stiefel-Schaft, Stiefel-Stülpe. tige de bote; genouillére.

gęba u niego iak cholewa. er säuft wie ein Faßbinder. il soufle bien; il avale de grandes rasades.

Chomąto. } Pferde-Kummet. colier de *Chomont. } cheval; bourrelet.

Chomątnik, rzemieślnik od chomąt. Kummet-Macher. bourrelier.

Chopam, *v. m. F. chopnę.* schmeissen. fraper, donner un coup, un flan. § kiiem, pięśćią ćię chopnął.

Chor. 1) ein Kirchen-Chor. 2) die Sänger auf dem Chor. 3) Theil der Kirche, wo das hohe Altar ist. 1) choeur des chantres. 2) choeur; les personnes qui chantent. 3) choeur, partie de l'Eglise oû est le maître autel & qui est separée de nef. § 1) na chorze śpiewaią. 2) głośnym chory śię odezwały dźwiękiem. 3) w chorze iest wielki ołtarz i formy kapłańskie.

na dwa chory śpiewać. einander von zweyen Chören antworten. faire le chant à deux choeurs; se répondre alternativement de deux choeurs.

Chory Aniołow; Anielskie chory. die Chöre der Engel. les choeurs, les trônes des Anges; les puissances des Anges. § miedzy anielskie wnieśiony chory; dźiewięć iest chorow anielskich.

chor Muzykantow. Musicanten-Capelle. chapelle; les musiciens de quelque Seigneur ou de quelque Eglise.

pod chory kogo wynośić. einen himmelhoch, bis an den Himmel erheben. élever qu. jusqu'au ciel. § pod chory go wysławia.

Chorągiew, *f. g. chorągwi.* 1) Fahne. 2) Fahne, Compagnie eines Regiments. 1) enseigne, drapeau. 2) cornette; compagnie d'un Régiment. § 1) chorągiew woienna albo proporzec; zwiiać, rozwiiać chorągiew. 2) służy pod chorągwią husarską, węgierską; zwiniono tę chorągiew.

choragiew czerwona. rothe Fahne; Blut-Fahne. baniére de combat.
choragiew kościelna. Kirchen-Fahne in der Proceßion. baniére qu'on porte à la tête de procession.
pod choragwią krzyża. unter der Fahne des Kreutzes. sous la livrée de la croix.
choragiew u konnych. Standarte, Reuter-Fahne. étendart, guidon.
choragiew rozciągać. werben. enroller des soldats.
Chorągiewka. Fähnlein. petite enseigne, banderolle.
chorągiewkę zwinąć. Fersen-Geld geben, ausziehen. montrer les talons; joüer des tallons; prendre la fuite.
Chorągwiany. Fahnen-, zur Fahne gehörig. d'enseigne; qui regarde l'enseigne.
Deputat chorągwiany. Deputirter von einer Fahne. Député d'une Cornette.
Chorał, śpiewanie proste iednym głosem. Choral-Music. plein-chant; fauxbourdon; musique simple; musique à la Grégoire.
Choralista, *vid.* Chorzysta.
Chorąstwo. Fähnrich-Stelle bey einer Compagnie oder in einer Woywodschaft. drapeau; la charge d'Enseigne d'une compagnie ou d'un Palatinat.
chorąstwo konne. Cornetten-Stelle. cornette; charge de cornette.
Chorąży, *g. chorążego.* Fähnrich bey einem Regiment oder in einer Woywodschaft. un Enseigne d'une Compagnie ou d'un Palatinat; Porte-drapeu, Porte-étandart.
Chorąży Wielki koronny. Groß-Kron-Fähnrich. grand Enseigne de la Couronne. § Chorąży wielki Litewski.
Chorąży Nadworny Koronny. Hof-Kron-Fähnrich. Porte-Enseigne de la Cour de Couronne. § Chorąży Nadworny Litewski.
Chorąży od piechoty. Fähnrich. un Enseigne.
Chorąży od konnych. Cornet. Cornette.
Chorek, *g. a.* kleiner Chor. petit choeur. § Chorek na organach.
*Chorlak. der unpäßlich ist. qui est incommodé, indisposé.
Choro, *adv.* kranck. mal; à la maniére des malades. § choro się mam.
Choroba, niemoc. Kranckheit. maladie; infirmité; indisposition; mauvaise santé. § choroby nabawić; choroba pospolita, przynieśiona z inąd; chorobom podległy; choroby przybywa; ciężka choroba.
choroba sądowna. Gerichtw. gültige Vorschützung einer Kranckheit. *droit:* excuse légitime pour cause de maladie.
choroby odmiana. Wechsel der Kranckheit. crise d'une maladie bonne ou mauvaise.
choroby odmiana w lepsze. guter Wechsel der Kranckheit. crise.
choroba niewieśćia. Monats-Zeit der Weiber. les ordinaires, les mois, les purgations des femmes.
choroby przybywanie. Anstoß, Anfall von einer neuen Kranckheit. accès d'une nouvelle maladie.
choroba przypadła; przypadek choroby. Zufall während einer Kranckheit. un simptome.
choroba żołnierska. Soldaten-Kranckheit; Haupt-Fieber. le militaire une maladie.
Chorowanie. das kranck seyn. maladie, infirmité.
Chorowity. kräncklich. maladif, landreux, valétudinaire, qui est sujet à étre malade. § chorowity człowiek.
chorowite zdrowie. Kräncklichkeit. santé languissante.
Choruię. kranck seyn. étre malade; se porter infirme. § choruię na febrę, na śmierć; choruię ciężko.
chorować, źle się mieć od czego. sich übel von etwas befinden. se trouver mal de qu. ch.
Chory, *adj. & subs.* ein Krancker; kranck. un malade; malade, infirme. § chory na głowę, na febrę, na żołądek; chorych opatrować, leczyć.
na co chory? woran ist er kranck? quelle maladie a-t-il?
Chorzysta, Choralista. Chor-Sänger, Choralist. enfant de choeur; choriste, porte-chape; celui qui chant au choeur.
Chowam. 1) verwahren, aufheben. 2) aufbehalten, nicht verthun. 3) halten reinlich, warm. 4) stecken, einstecken den Degen, Geld. 5) halten, beobachten. 6) halten, ernähren. 7) behalten in Freundschaft. 8) haben in Büchern, in Rechnung; einschreiben. 9) beerdigen, begraben. 1) garder, serrer. 2) garder conserver, resserrer, ne pas dépenser. 3) tenir nettement, chaudement *&c.* 4) engainer, rengainer; mettre l'épée dans le fourreau ou l'argent dans la poche. 5) tenir, observer, garder, ne pas enfreindre. 6) entretenir, nourrir; avoir dans son service. 7) conserver, garder qu. dans l'amitié. 8) mettre en ligne de comte; noter, écrire dans un livre, dans un comte; tenir livres. 9) enterrer, ensevelir, inhumer, mettre en terre une personne morte.

§ 1) scho-

§ 1) schoway to na iutro dla mnie; chować co pod kluczem, w zamknieniu. 2) chować wino, zboże owoc; chować co na droższe przedanie, na droższy grosz. 3) chować chorego ciepło; rzeczy swoie chędogo chowa. 4) schoway teraz szpadę; schowałem pieniądze do kieśieni. 5) wiesz, że dobrze chowam przyiaźń, taiemnicę; chowam (wypełniam, zachowuię) przykazanie, zakon wiarę. 6) Pan ten wiele sług chowa; łowiec wie po iakich pśiech szczenięta chować trzeba; chowa ogarow, konie. 7) choway mię w łasce Pańskiey miłośćiwey. 9) chowam to na reiestrze. w księgach. 10) chować umarłego; wczoray go pochowano.

chować co na (w) pamięći. im Gedächtniß behalten. conserver, garder qu. ch. dans la mémoire.

schować daię. zu verwahren geben. donner à garder.

chować kogo na rzeczy. einen aufhalten. retarder, reculer; entretenir qu. de paroles; amuser sur le tapis. § chowasz go długo na słowie, na obietnicy.

chować śię. 1) sich halten, als Obst. 2) mit einem leben, umgehen. 3) fortkommen, sich wohl befinden als Bäume, Fische. 4) warten bis; sich zu etwas aufbehalten. 5) sich aufhalten, sich befinden. 6) bey etwas alt. erzogen werden. 1) se garder, se conserver comme le fruit. 2) converser, se comporter, vivre avec qu. 3) prendre, venir, profiter, réussir comme les arbres. 4) se reserver jusqu'à; se ménager, atendre jusqu'à. 5) séjourner, demeurer, faire quelque séjour. 6) viellir; passer sa vie dans quelque profession. § 1) ten owoc śię nie chowa. 2) dobrze śię z żoną chowa. 3) ryby, ptacy dobrze śię tu chowaią; bydło śię tam źle chowa. 4) chowa śię na te czasy, kiedy o takiego trudniey będźie. 5) gdźie śię syn twoy chowa. 6) schował śię na marsowym rzemieśle.

schoway śię z tym. in den Winckel damit; verstecke dich damit. allez vous cacher avec cela; foin de cela. § schoway śię z twemi pieniędźmi do zabitey śmierći; niech śię z swemi przysługami schowa.

Chowanie. 1) Verwahrung, Aufbehaltung. 2) das Halten der Diener, Pferde. 3) Beerdigung. 1) garde; soin qu'on a de garder qu. ch. 2) entretient nourriture. 3) ensevelissement; inhumation; enterrement d'un mort. § 1) chowanie żywnośći na skąpy czas. 2) chowanie sług niepotrzebnych. 3) chowanie umarłego.

owoc na chowanie. dauerhaftes Obst, das sich aufbehalten läßt. fruit de garde. § wino, miod na chowanie; marynata mięsna na chowanie pieczoney zwierzyny; nie na chowanie te gruszki.

Chowany. 1) verwahrt, aufbehalten 2) 2) Haus=, zahm. 3) gehalten, beobachtet. 1) gardé, resserré. 2) aprivoisé, domestique, privé. 3) gardé, observé. § 1) chowany owoc. 2) chowany ptak, zwierz. 3) chowany sekret.

chowany ieleń. zahm gemachter Hirsch. cerf estélaire.

Choyka, sosna borowa. Kiefer, Kien=Baum. pin sauvage.

Chrabąszcz, *vid.* Chrząbąszcz.

Chrachała. Räusprer, Rackser. renifleur, grand cracheur, qui crache souvent avec éfort.

Chracham, *v. m.* *F. chrachnę.* räuspern, racksen. cracher avec éfort. § kto chrachnął; chrachniy ieszcze raz.

Chrachanie, Chrachnienie. das Räuspern. crachement violent.

Chramanie. das Hincken. clopin, clopant, boitement; l'action de boiter.

Chramam. } 1) hincken. 2) hincken, Chrąmam. } schief gehen. 1) clocher, Chramię, *ie, ał.* } clopiner, boiter; être boiteux. 2) branler, être prêt à tomber; aller mal, réussir mal. § 1) lepiey na iedną nogę chramać, niż na obie, *prov.* * 2) chramie (skrzypi) sprawa iego.

Chramy, *vid.* Chromy.

Chrap. Groll. rancune, pique.

mam chrap na niego. ich habe einen Groll auf ihn. j'ai une dent de lait contre lui.

Chrapała. Schnarcher. ronfleur.

Chrapam, *v. m.* } *F. chrapnę.* 1) schnarchen. 2) heisch reden. 1) ronfler. 2) grailler. Chrapię, *ie, iał, ieli,* }

Chrapanie, chrapnienie. das Schnarchen, ronflement.

chrapanie śmiertelne. das Röcheln eines Sterbenden. râlement d'un agonizant.

Chrapek. ein Mensch, der heisch ist. celui qui est enroüé.

Chrapieię. heisch werden. être enroüé, s'enroüer. § ochrapiał od wrzeszczenia.

Chrapka. Heischerkeit. enroüement; graillement, raucité.

Chrapliwie, *adv.* heisch, mit heischer Stimme. d'une voix enroüée.

Chrapliwy. 1) heiſch, rauch. 2) ſchmetternd, hell als eine Trompete. 1) enroué, rauque. 2) perçant, aigu. § 1) chrapliwym rzekł głoſem. 2) chrapliwe gdy uderzą trwogę trąby.
Chrapowina. } Bruch-Grund; moraſtiger bewachſener Grund. terrain marécageux plein d'herbes.
Chrapęćina.
Chrapiwiſko.
Chrobaczywy, *vid.* Chropawy.
Chrobotam. } raſſeln, praſſeln. craqueter; faire un fracas. § od wiatru gałęźie źimie chrobocą.
Chrobocę, *ce, tał.*
Chrobot, chrobotanie, chroſt. das Gepraſſel. cliquetis, fracas. § chrobot tarczy.
Chromam, *vid.* Chramię.
Chromota. das Hincken. boitement, clochement.
Chrom. } lahm, hinckend. éclopé, boiteux; qui cloche. § chrom na obie nodze.
Chromy.
Chronię czego. ſchonen. ménager.
chronić śię czego, od czego. ſich vor etwas in Acht nehmen, meiden, vermeiden, fliehen. ſe garder, ſe donner garde de qu. ch. fuir, éviter. § chronić śię razu, nieprzyiaźni; uſtawiczna miedzy niemi kłotnia, chronią śię śiebie wzaiem; chroni śię (chroni) od niego ſerce moie; chronić śię grzechow trzeba.
Chronienie śię, *chronienie czego. Vermeidung. fuite, l'action d'eviter. § chronienie śię źimna.
Chronka, *obſ.* 1) Decke, Hülle. 2) Schutz. 1) couverture, envelope. 2) protection.
Chropawo, chropowato, *adv.* holpricht. d'une manière raboteuſe.
chropowato czynić. holpricht machen. rendre raboteux.
Chropawy, chropowaty. holpricht, rauch, uneben. âpre, raboteux; rude au toucher.
Chropowaćieię. holpricht werden. devenir raboteux.
Chropowaćina, chropowatość. 1) holprichter, rauher Ort. 2) grober Unflath auf dem Leibe. 1) apreté; endroit rude; lieu raboteux. 2) ordure craſſe ſur le corps. § 1) wygładźić chropowaćinę. 2) w łaźni chropowaćiny omywaią.
Chrośćieię; chroſtem zaraſtam. ins Geſträuche ſchieſſen. pouſſer, jetter des rejettons; s'échaper.
Chrośćiel ptak. } Wachtel-König. le râle un oiſeau.
Chrośćielec, *g. chrośćielca.*

Chrośćik robaczek. kleiner rauher Wurm. ſorte de vermiſſeau fort velu.
Chrośćina, Chruśćina. } 1) Strauch, Büſche, Geſträuche. 2) mit Sträuchern bewachſener Ort. 1) buiſſon, arbriſſeau, broſſailles. 2) lieu planté d'arbriſſeaux.
*Chrośniak, *g.a.* Chruśniak, *g.a.*
*Chrośniaczek. *Chruśniaczek. *g. a.*
Chroſt. Reiſig, Reis-Holtz. brouteilles; le branchage pour faire des fagots; ramailles, ramaſſis.
chroſt ſuchy. abgeſtorbenes Reis am Baum. argot, branche morte.
* *chroſt, chrobot.* das Geraſſel. cliquetis.
Chroſtek, *g. chroſtka.* 1) kleiner Strauch. 2) Art von Raden, ein Unkraut im Korne. 1) petit arbriſſeau. 2) ſorte de nielle, c'eſt une mauvaiſe herbe qui croit dans le blé. § 1) urzniy ten chroſtek. 2) chroſtek ieſt chwaſt w życie, czarne ma źiarka.
Chroſtam, *Chruſtam, *v. m. F. chroſtnę*, 1) mit dem Beſen übergehen, überſtreichen. 2) raſſeln. 1) paſſer le balais ſur; balier un peu. 2) faire cliquetis. § 1) pochroſtniy izbę miotłą. 2) chroſtnęły zbroie.
Chroſtowy, z chroſtu. Sträuchern, von Strauch. de broſſailles; d'arbriſſeaux.
Chroſzczę, *ści, śćił.* mit Reiſig flechten. ourdir, enterlacer les broſſailles.
Chrupam, *v. m. F. chrupnę.* knackern, knorpeln. croquer, craquer, faire crac, craqueter. § obarzanki miedzy zębami chrupaią.
Chrupanie. das Knackern. craquement; cric & crac.
Chrupaty, chrupiaſty, kruchy. mürbe, zerbrechlich. friable, fragile, fréle.
Chryzolit. Chryſolith. criſolite pierre prétieuſe.
Chrząbąſzcz } chrabąſzcz. Baum-Käfer. May-Käfer. hanneton.
Chrząſzcz
chrząbąſzcza komu po nośie przepuśćić. 1) einem auf die Naſe geben. 2) einem ins Geſicht hauen. 3) einen bey der Naſe herum führen. 4) einem was aufheften, weiß machen. 5) einem auf der Naſe ſpielen. 1) donner ſur le nez à qu. 2) balafrer qu. faire une balafre, une eſtafilade au viſage à qu. 3) baloter qu. amuſer qu. par de vaines promeſſes, par des paroles. 4) en faire acroire qu. ch. donner du galbanum à qu. 5) mener qu. par le nez; gouverner qu. comme on veut.
Chrzan. Meerrettig. grand raifort, meretich; raifort ſauvage.
Chrzanowy. Meerrettigs. de raifort ſauvage.

Chrząſtka,

Chrząſtka, *vid.* Chrzęſtka.
Chrzcę, *chrzći*, *chrzćił*, krzczę. taufen. bâtiſer.
chrzczą ludźie a ieſzcze śię nie urodziło. es iſt noch nicht geſchehen und die Leute reden ſchon davon. on parle de cette afaire, quoiqu'elle ne ſoit pas encore arrivée.
Chrzćićiel. Tåufer. celui qui bâtiſe.
Jan Chrzćićiel. Johannes der Tåufer. Saint Jean Baptiſte.
Chrzćilnica, *Chrześlnica, } der Tauf-Stein. les fonts de bâteme; les fonts batismeaux.
Chrzćiny, *plur.* Krzćiny. Kind-Taufen. le batême; la cérémonie & le repas qu'on fait lorſqu'on bâtiſe un enfant.
Chrześćianin. ein Chriſt. Crétien.
Chrześćianinem zoſtać. ſich taufen laſſen; ein Chriſt werden. devenir crétien; recevoir le batême.
Chrześćianka. Chriſtin. Crétienne.
Chrześćiańſki. Chriſtlich. Crétien.
po Chrześćiańſku, *adv.* Chriſtlich. crétiennement.
Chrześćiańſtwo. 1) die Chriſtenheit. 2) das Chriſtenthum, die Chriſtliche Lehre. 1) Crétienté. 2) doctrine Crétienne.
Chręſtka, *vid.* Chrzęſtka.
Chrzesny. Chrzeſtny. } Tauf-, zur Taufe gehörig. batismal; qui regarde le batême.
Chrzeſny. Patchen, Knabe, den man zur Taufe gehalten. filleul.
chrzesny oyćiec. Pathe des Kindes. parrain.
chrzesna matka. die Pathin. marraine.
chrzesna. Pathchen, Mågdchen, ſo man zur Taufe gehalten. filleule. § Matka chrzesna posłała ſwoiey chrzesney podarunek.
Chrzeſt, *g. chrztu.* die Taufe. le bâteme. § dano dźiećięćiu na Chrzćie imię Michał.
trzymać dźiećię do chrztu. ein Kind aus der Taufe heben. tenir un enfant ſur les fonts de batême; préſenter un enfant au batême.
chrztu czekaiący. Neubekehrter, der vor der Taufe unterrichtet wird. un Catechumene, qu'on inſtruit avant le batême dans la Réligion Crétienne.
Chrzęſt. Geraſſel, Geråuſche. fracas, cliquetis; le bruit que font les armes. § chrzęſt zbroi; chrzęſtu liſtu ſpadaiącego śię lęka.
Chrzęſtka. Knorpel. tendron, un cartilage.
Chrzęſtkowaty. knorplicht. cartilagineux.
Chrzeſtny, *vid.* Chrzesny.
Chrzęſzczę, *ſzczy*, *ſzczył.* raſſeln. bruire; faire cliquetis, faire un bruit en ſe touchant. § chrzeſzczące puklerze.
Chrzeſznak, *g. a.* Tauf-Hemd, Veſper-Hemd. ſurplis, vétement de toile blanche fort court.
Chrzyżmowanie; Chrzyżmuię, *vid.* Bierzmowanie, Bierzmuię.
Chuć, *f.* groſſe Begierde. grand déſir; ardente paſſion.
Chucham, *v. m. F. chuchnę.* 1) hauchen. 2) anhauchen. 3) einen Damen-Stein blaſen. 1) reſpirer; prendre haleine. 2) pouſſer ſon haleine ſur qu. 3) ſoufler une dame au jeu de dames.
Chuch, chuchanie, chuchnienie. Hauch; das Hauchen. un ſoufle; haleine pouſſée ſur qu. § Bog chuchnieniem ducha ſwego człeka ſtworzył; bazyliſzek zarazliwym ſwoim zabiia chuchnieniem.
chuch, interj. im Damen-Spiel: ich blaſe. *en jouant aux dames:* je ſoufle.
Chuchraczek. Gehl-Schnabel, Milchbart, weibiſcher Kerl. bec-jaune, un jeune étourdi; damoiſeau; damoiſel. § chuchraczkowi temu chrząbąſzcza przez nos przepuſzczę.
Chuchro, kuchro z ryby. das Fiſch-Bůndel als im Karpen. les eventrailles ou inteſtins de poiſſon qu'on mange.
Chudak. armer, elender Menſch. un miſérable, infortuné, malheureux; un pauvre haire.
Chuderlawy, *vid.* Chudorlawy.
Chudnę, *dnie*, *dnął* (*dł*) mager werden. maigrir, amaigrir, devenir maigre.
Chudnienie. das Magerwerden. amaigriſſement.
Chudo, *adv.* 1) mager. 2) arm, elend. 1) maigrement. 2) pauvrement, miſérablement.
Chudoba nędza. 1) Armuth. 2) ein armer Menſch. 1) pauvreté. 2) pauvre diable; pauvre homme; pauvre femme. § 1) chudoba cnoty nie traći. 2) kiedyś bogaty nie bierz chudoby.
chudobie wſzędźie piſkorz, prov. einem Armen fehlt es an allem. le pauvre trouve toujours beaucoup d'obſtacles.
Chudobny. armſelig, ſehr arm. fort pauvre, indigent, pauvret.
Chudorlawy, chudorlowaty, chuderlawy. hager von Geſicht. d'un maigre viſage; éfilé; maigret; maigrelet.
Chudość. Magerkeit. la maigreur.
Chudy. mager. maigre, défait.
chudy pachołek. armer Schlucker. pauvre haire.
tak chudy żeby go przez deſkę przewlokł. er iſt důrre wie eine Schindel. il eſt maigre

maigre comme un ſquelette; ſon corps eſt plus ſec que le bois.

barzo chudy. ſehr mager. décharné, fort maigre.

Chudzę, wychudzam. mager machen. amaigrir, faire devenir maigre. § kłopoty człeka wychudzaią; ięczmień chudźi rolą.

Chudźina. 1) *obſ.* armer, elender Menſch. 2) Wort des Pöbels: die weibliche Scham. 1) *obſ.* un miſérable; un pauvre. 2) *mot du petit peuple:* les parties honteuſes de la femme.

Chudźiuchny. ſehr mager. decharné.

Chur, *vid.* Chor.

Chuſta. ein leinen Tuch. drap; un linge; choſe faite de toile. § chuſta do uwinienia czego; chuſta, binda do zawiązania rany; uwiń to w mokrą chuſtę

chuſty. Wäſche, weiß Zeug. le linge d'une perſonne.

zbladł iako chuſta. er erblaßte wie eine Leiche. il eſt devenu pâle comme un pénitent ſur la fin d'un caréme.

Chuſtka. 1) Schnupf-Tuch. 2) Hals-Tuch der Weiber. 1) mouchoir pour ſe moucher. 2) mouchoir de cou; collerette; fichu, un modeſte, gorgeret. § 1) pożycz mi chuſtkę do noſa. 2) chuſtka białogłowſka wyſzywana; corce chuſtkę na ſzyię kupił.

*Chutki, prętki. hurtig, ſchnell. promt, agile, vîte, miévre.

chutki chłopiec. hurtiger Junge. un mouſque. § chutki chłopiec wrócił śię chutko.

*Chutko, prętko, *adv.* hurtig. promtement.

*Chutkość, prętkość. Hurtigkeit. promtitude, vîteſſe.

Chwała. } 1) Lob, Ruhm. 2) Ehre. 3)
*Chwalba. } Seligkeit, Himmel, ewige Herrlichkeit. 1) loüange. 2) gloire, honneur. 3) gloire, béatitude, gloire éternelle. § 1) chwała nayprzyiemnieyſza piosnka; na chwałę zasłużył; chwały pragnąć. 2) chwała i sława ſą dwie śioſtrze iednegoż oyca, ale rożnych matek, bo chwała ieſt corką cnoty a sława fortuny; chwała ieſt cnoty uznanie. 3) podnieśiony do chwały; teraz śię ćieſzy chwałą w niebie; tryumfuiący w chwale; trafił tam bezpiecznie, kędy mu kres chwały i nieśmiertelnośći zamierzony.

Chwała Boża. 1) Anbetung, Verehrung Gottes. 2) die Ehre Gottes. 1) latrie; l'adoration de Dieu; vénération qu'on doit avoir pour Dieu. 2) gloire de Dieu.

Chwała Bogu. Gott ſey Lob, Gott ſey Danck. gloire à Dieu; Dieu merci. § chwała Bogu to dobrze.

lepſza chwała Bogu, niżli dali Bog. ich habe iſt beſſer als hätte ich. mieux vaut un préſent que deux futurs.

prożna chwała. eitle Ehre. vaine gloire, vanterie. § prożna ćię chwała błaznie nadęła; prożną chwałą mądry gardźi; prożney nie pragniy chwały; niechwalebne prożney chwały pragnienie.

wielka chwała. Lobes-Erhebung. un éloge.

Chwalca. Lober. loüeur, loüangeur

Chwalca Boży. Gottes-Verehrer. adorateur de Dieu.

Chwalę. 1) loben, rühmen. 2) preiſen, loben, verehren, verherrlichen Gott. 1) loüer. 2) donner des loüanges à Dieu; révérer, adorer, célébrer, exalter. § 1) chwalić cnoty czyie. 2) chwalmy Boga.

chwalić śię. ſich loben, ſich rühmen; prahlen. ſe glorifier, ſe remercier, ſe vanter de qu. ch.

nie chwaląc śię. ohne mich zu loben. ſans me vanter; ſans vanterie; que toute arrogance ſoit éloignée de moi.

Chwalebnie, *adv.* z pochwałą. auf eine rühmliche Weiſe. loüablement; d'une manière loüable.

Chwalebny, chwały godźien. lobenswürdig. loüable, glorieux; digne de loüanges.

Chwaleńſkie morze. das Caſpiſche Meer. la mer Caſpienne.

Chwalenie. das Loben. loüange, un éloge, l'action de loüer.

Chwalnie, *adv.* ruhmrediger Weiſe. avec vanité; avec oſtentation.

Chwalny. 1) lobens-würdig, rühmlich, ruhmwürdig. 2) prahlerhaft. 1) loüable, glorieux. 2) vain, glorieux, qui ſe vante. § *1) chwalne (chwalebne) ſą iego prace. 2) chwalny to barzo człowiek.

Chwarſzczę, *y*, *ył*. knerren, raſſeln. crier, faire un bruit aigre; criſſer. § chwarſzczy manrolet, kitayka, trzewik.

Chwaśćieię. 1) mit Unkraut verwachſen; zu Unkraut werden. 2) holtzicht, ſtrunckicht werden. 1) ſe couvrir de mauvaiſes herbes; devenir zizanie; ſe changer en ivraïe. 2) devenir ligneux; monter, croître en tige; faire tige. § 1) rola śię zachwaśćiła; chwaśćieie takie źiarno. 2) iuż teraz ſzparagi chwaſzczeią.

Chwaśćisty. voll Unkraut. plein de mauvaises herbes.
Chwaśćisko. } allerley Unkraut. mauvaise herbe. § chwast wy
Chwast. } plewić; ten chwast wszędzie gęsto rośćie, *prov.*
Chwaszczę śię, *śći, śćił*, vid. Chwaśćieię.
Chwieię śię, *chwieie, chwiał.* 1) wackeln. 2) fliegen, flattern; vom Winde hin und her beweget werden. 3) wancken, straucheln, andres Sinnes werden. 4) in Verfall kommen, abnehmen. 1) chanceler, branler çà & là, vaciler. 3) être agité par des vents; floter. 3) branler au manche; être irrésolu; s'ébranler; être tenté de changer de parti; vaciler, chanceler, n'être pas ferme. 4) déchoir; tomber en décadence. § 1) chwieią mu śię zęby w gębie. 2) nawa śię na morzu od wiatrow chwiała; chorągiew śię chwieie. 3) sprawiedliwość śię chwieie; złoto obaczywszy chwiać śię dużo poczynał. 4) chwieie śię na zdrowiu, na sławie; sława śię iego po tym uczynku barzo zachwiała.
chwieiąca śię szata. flaterndes Kleid. habit volant.
chwieie mu śię głowa. der Kopf wackelt ihm. la tête lui groüille.
chwiać czym albo co. schütteln, wackeln. branler qu. ch. § od starośći chwieie głowę na tę i na owę stronę; chwiać głową.
Chwierutam. rütteln, schütteln. agiter, remüer; faire mouvoir. § beczką nie chwierutay, aby śię napoy nie zmąćił.
chwierutać śię. wackeln, sich hin und her rühren. se mouvoir çà & là; se remuër. § kurom mocne uczynić gniazda, aby śię nie chwierutały.
Chwiewam śię. vom Winde bewéget werden. être agité par le vent.
Chwiewanie śię, chwianie śię. das Wackeln. branlement.
Chwila. 1) Zeit-Lauf, Zeit. 2) Gelegenheit. 3) Witterung, Wetter. 4) gefährlicher Zeit-Lauft, Haus-Krieg, Unruhe. 1) un espace de tems; durée de tems. 2) ocasion; heureux moment pour qu. ch. 3) la saison; tems. 4) tems plein de desordres & de troubles; guerre civile. § 1) przez dobrą chwilę pracował. 2) upatrzył sposobną chwilę do tego. 3) chwila teraz zła, pogodna. 4) po długiey ledwie nie ostatniey Oyczyzny chwile.
po chwili. ein wenig darauf. peu après; bientôt après.

Chwiłka. eine kleine Zeit. moment; espace de tems fort petit.
na chwiłkę. auf einen Augenblick. pour un moment.
poczekay chwiłkę. warte ein wenig. atendez un moment.
Chwist, Swist. das Pfeifen der Winde, einer Peitsche. sifflement du vent, du foüet.
Chwostam, Chłostam. peitschen. foüeter.
Chwytam, *v. m. F. chwycę.* 1) greifen, fassen mit der Hand. 2) greifen, fangen. 3) trachten nach etwas. 1) empoigner, prendre avec la main. 2) se saisir de qu. prendre, arrêter. 3) aspirer à; désirer, briguer, avoir dessein d'obtenir. § 1) chwytam ręką po co, co, za co. 2) hultaiow chwytać trzeba. 3) chwyta po ten urząd choć niesposobny; miasto urzędow guzy chwytaią.
iakby tam chwytano człowieka; iakby tam chwytał, prov. es gehet da alles drunter und drüber. tout est là rempli de confusion & de troubles; cela étoit charmant comme la porte d'une prison.
wszystko chwyta i łapa. er nimmt alles bey der Erde weg. il gripe (rifle) tout ce qu'il voit.
chwytam śię czego. 1) nach etwas greifen. 2) ergreifen, wählen, annehmen. 1) s'agrafer; porter, mettre la main sur qu. ch. 2) s'atacher, se prendre, s'apliquer; se mettre ardemment à qu. ch. § 1) tonący i brzytwy śię chwyta. *prov.* 2) chwićił śię inszego sposobu; chwyta śię tego umysł ludzki, chwyćił śię tey nauki.
Chwytanie. 1) das Greifen mit der Hand; ein Grif. 2) das Greifen; Gefangennehmung. 3) das Trachten, Streben. 1) l'action de prendre avec la main. 2) capture, saisissement; prise de corps; l'action d'arrêter qu. 3) recherche; finesse pour atraper; brigue.
Chwytka. kleiner Fange-Ball von Leder. petite bale de jeu de paume couverte de cuir.
Chyba, *conj.* es sey denn, dafern. si; si l'on ne; pourvûque; à moins que; si non bien; si ce n'est que; excepté que. § chybaby podpisał; chyba podpisze; chyba że przyydźie.
chybaby tak. es wäre denn also. à moins que cela soit ainsi.
* Chyba, potwora. eine Mißgeburt. un monstre.
* *chyba, pochyba.* Verfehlung. écart, égarement.
* *bez chyby*; bez pochyby; niepochybnie. unfehlbar, sans faute, assurément, inmanquablement, infailliblement.

Chybam

Chybam śię. schwancken, sich hin und her werfen. se courber avec quelque vibration; se jetter, pousser au milieu; se tourmenter. § tarćica śię we śrzodku chyba, gdy ią dway noszą.

Chybiam, *v. m. F. chybię.* 1) fehlen, verfehlen, nicht treffen. 2) abgehen von etwas. 3) fehlschlagen, mißlingen. 1) manquer le but, ne pas toucher à; ne pas ateindre à; ne pas donner dans. 2) s'écarter, s'éloigner. 3) échoüer; mes-arriver, mes-avenir; manquer; ne pas réüssir. § 1) chybił celu; kula, strzała go chybiła. 2) o iak daleko chybił od nauki Apostolskiey. 3) chybić mi to nie może; to przysłowie rzadko chybi; chybiły urodzaie; chybiła nadźieia.

Chybianie, Chybienie. eig. und fig. das Fehlen, Verfehlen. *prop. & fig.* manque, manquement; action de manquer. § chybienie celu, zamysłu, nadźieie.

Chybki, chutki, żartki, chyży. flinck, sehr hurtig. léger, agil, vîte, promt. § chybki to chłopiec.

Chybko, *adv.* schnell, hurtiger Weise. vîte, promtement; soudainement.

Chybkość, chyżość. Hurtigkeit, Behendigkeit. legerté, agilité, souplesse, promtitude, vitesse.

Chyl, Chylus. Artzeneyk. Milch-Saft aus den Speisen. *médéc.* le chile. § Chyl przenośi śię z żołądka.

*Chylam, *v. m. F. chylę,* nachylam. neigen, beugen. baisser, incliner.

Chyłkiem, *adv.* gebuckt, geduckt. en se courbant; en se baissant; courbé; en se trainant. § chyłkiem bieży; przez tę fortę chyłkiem iść trzeba.

Chymera, potwora zmyśiona o trzech głowach. Chimära, erdichtetes Wunder-Thier mit drey Köpfen. chimére, bête imaginaire à trois têtes.

Chymera. } leere, falsche Einbildung.
Chymerka. } chimére; vision; chose chimérique. § Punkt honoru nayczęśćiey chymerką bywa; mieć co za chymerę.

Chymerycznie, *adv.* eingebildeter Weise. chimériquement.

Chymeryczny. chimerisch; erdichtet, eingebildet. chimérique; visionnaire.

Chyna. (*china*) China, Pocken-Wurtzel. Quinquina.

Chynak, hak żelazny, na ktorym baba do wbiiania palow wiśi. der Schien-Hacken, Rammel-Hacken zum Pfal-Einschlagen. croc où est aché le mouton pour enfoncer les pieux.

*Chynam, *v. m. F. chynę.* schnell zerstreuen. disperser, repandre rapidement. *chynąć śię.* sich schwäncken; sich mit dem Körper seitwärts oder zurück biegen. se traverser; faire un mouvement avec son corps en arrière ou de côté. § koń śię w bok chynął.

Chyńczyk. } Chineser. un Chinois.
Chyneńczyk. }

Chyński. Chinesisch. chinois.

Chyragra, łamanie w ręku. das Chiragra; Zipperlein an den Händen. la chiragre; goute aux mains. § Chyragra i podagra tylko śię mieyscami rożnią.

Chyragryk. der das Zipperlein an den Händen hat. un chiragre; celui qui a la goute aux mains.

Chytro, chytrze, *adv.* listig, arglistig. par finesse; finement.

Chytro śię obchodźić; chytrze postępować. List gebrauchen. ruser, faire le fin & le rusé.

Chytromowność. arglistige Rede. discours plein de supercheries.

Chytromowny. schlau im Reden. qui se déguise en parlant; fin dans ses discours.

Chytromyślny. der auf List denckt. qui roule dans son esprit toutes sortes de finesses.

Chytrość. List, Arglist. finesse, ruse, adresse.

*Chytrek, frant. listiger Mensch. un fin; un rusé.

Chytry. listig, schlau. fin, rusé, adroit. § chytra to spraweczka.

Chytrzeię. listig, schlau werden. devenir fin & rusé.

*Chyż, *f.* Haus, Hütte. maison, cabane.

Chyżo, *adv.* hurtig. vîte, vîtement.

Chyżość. Hurtigkeit, Munterkeit. vîtesse, promtitude. § te zabawy chyżośći i śiły człowiekowi dodawaią.

Chyży. hurtig. vîte, promt.

Ci, ć; 1) dir. der *Dativ.* von *ty.* 1) ja, wohl, zwar. 1) à toi; *c'est le Datif du pronom* ty. 2) bien, à la verité. § 1) pisałem ći, dał ći, daięć talar. 2) pisałemći; dałći; złotoć to; uczonyć ale pyszny; czasemći dobrze czyni.

* * *

1) ći wird an den *consonantem* und ć, an den *Vocalem* des vorstehenden Worts gehangen; ći aber als der *Dativus* von ty, wird abgesondert. 2) Der Pöbel saget auch miałćiem, byłćiem statt miałemći, byłemći. 1) *on doit atacher le* ći *à la consonne, & le* ć *à la voielle du mot précedent; mais quand ce* ći *est le Datif du pronom.* ty, *on le sépare.*

2) *le menu peuple dit souvent* miłowalćiem, byłciem, *au lieu de dire* miłowałemći, byłemći.

Ciąć, *vid.* Cinam.

Ciąg. 1) Zug, Anzug, das Ziehen. 2) Zug mit der Feder. 3) Raum zum gehen; Gang. 4) Mathem. Linie. 5) Furchen-Zug im Pflügen. 6) Zwischen-Zeit. 1) le tirage; coup de celui qui tire. 2) trait de plume 3) course; trait, espace, tour, petit chemin qu'on fait pour aller en un lieu. 4) *matém.* ligne. 5) l'action de faire un sillon sur la terre avec la charrüe. 6) un intervalle; un espace de tems. § 1) iednym ćiągiem go wyćiągnął; dwiema ćiągami przepiłował. 2) pięknym ćiągiem (duktem) pisze. 3) ćiąg ten barzo długi do iednego chodzenia. 4) wagoćiąg, ſtawoćiąg, albo wagorowny, prosty ćiąg. 5) nie rownym ćiągiem orze. 6) przez ten *ćiąg (przećiąg) czasow.

iednym ćiągiem. in einem Zuge, ohne Absetzen. tout d'une tire; sans relâche; d'une tirade.

Ciągłość kruszca. Geschmeidigkeit eines Metals. ductilité d'un métal.

Ciągły, ćięgły, co śię daie ćiągnąć. von Metallen: geschmeidig, das sich ziehen und dehnen läßt. ductile, maléable, traitable, *on le dit des métaux qui se laissent étendre.* § złoto iest między wszystkiemi kruszczami nayćiągleysze.

wiatr ćięgły. Zug-Wind. vent coulis.

Ciągnę, *gnie*, *gnął.* 1) ziehen. 2) dem Uebelthäter die Leiter geben; auf die Folter spannen. 3) dehnen, ausdehnen, ziehen Leder, ein Metall. 4) treiben, buchsieren, trecken ein Schiff mit Pferden oder einem Segel-Schiff. 5) wegziehen. 6) marschieren als eine Armee. 7) an sich ziehen, gewinnen, einnehmen. 8) nach sich ziehen. 9) zielen, abzwecken. 10) sich erstrecken; gehen. 11) aufhalten, zaudern, verzögern. 12) schleppen die Worte im Reden. 1) tirer; atirer, amener à soi 2) tirer un criminel à la question; l'étendre sur le chevalet Polonois ou les tréteaux. 3) étirer, alonger, étendre le cuir, un métal. 4) remorquer un vaisseau, le tirer par le moien d'un autre ou par des chevaux. 5) partir, s'en aller, se transporter dans un autre païs. 6) marcher *en parlant des troupes.* 7) tirer, atirer, entrainer, gagner qu. par des maniéres agréables. 8) atirer, causer; avoir une suite; troler aprés soi qu. ch. 9) tendre; avoir pour but, pour fin. 10) s'étendre, aller jusqu' à. 11) tirer une afaire en longueur; trainer, tarder, retarder. 12) trainer les mots; parler lentement. § 1) ćiągnąć co za sobą, kogo za suknią, za włosy; bursztyn słomę, a magnet żelazo do śiebie ćiągnie. 2) ćiągnąć złoczyńcę na wyćiśnienie prawdy. 3) ćiągnąć drot, złoto, skorę. 4) psy szkutę ćiągną. 5) ćiągnie do Francyi. 6) ćiągnąć z woyskiem; woysko przez to miasto ćiągnęło. 7) ćiągnie ludźie do śiebie. 8) ćiągnie to za sobą pożytek, zgubę, śmiech. 9) ćiągnie to na nieprzyiaźń, na zgubę moię. 10) ta hystorya ćiągnie aż do naszych czasow. 11) ćiągnąć kogo od dnia do dnia. 12) ćiągnąć mowę, słowa.

koń woz ćiągnie. das Pferd ziehet den Wagen. le cheval tire, traine le chariot.

ten przykład nas za sobą ćiągnie. dieses Exempel frischet uns zur Nachfolge an. cet exemple nous entraine.

w śię ćiągnąć. in sich ziehen. humer, absorber, tirer, boire, atirer. § bibuła wodę w śię ćiągnie.

ćiągnąć, naćiągać łuk. den Bogen aufspannen. tendre, bander un arc.

ćiągnę co na śię. 1) auf sich zu bringen suchen; auf seinen Nutzen sehen, ziehen. 2) sich zuziehen. 1) tirer, mettre, tourner qu. ch. à son profit; tâcher d'avoir. 2) s'atirer. § 1) ćiągnie ten przywiley, to prawo na śię, na dom swoy; wszystko na swoy pożytek, na swoie koło ćiągnie.

ćiągnąć śię. 1) sich dehnen, sich recken. 2) sich ziehen, sich treiben lassen als Metall. 3) sich verzögern; langsam gehen. 4) dahin gehen; abzielen. 5) marschiren, ziehen als ein Kriegs-Volck. 6) sich angewohnen; annehmen. 7) sich erstrecken, sich ziehen. 1) s'étendre de tout son corps. 2) s'alonger, s'étendre; étre ductile comme un métal. 3) trainer; durer sans se faire. 4) viser; tendre, buter à qu. ch. 5) marcher comme les troupes. 6) s'acoutumer; prendre l'habitude; prendre coutume. 7) s'étendre; se porter, aller jusqu' à. § 1) ćiągnie śię poziewaiąc. 2) nie każdy kruszec śię dobrze ćiągnie. 3) barzo śię w tych sądach sprawy ćiągną. 4) każda praca ćiągnie śię do tego, aby z niey wygody każdy użył. 5) ćiągnie śię (ćiągnie) woysko. 6) ćiągnie śię ten chłopiec w nieprzystoyne obyczaie. 7) ćiągnie śię Rosya od Polski aż do Persyi.

ćiągnąć

ciągnąć się; ciągnąć się iako lis. ſeine Kräfte vergebens auſtrecken; ſich anſtrecken; gleich zu thun ſuchen. s'éforcer; faire les derniers éforts; tâcher d'aller du pair avec qu. ſe tirer du pair. § nie według mieſzka się ciągnie; trzeba się ciągnąć, choćbyś miał i zerwać.

ciągnąć się za ſobą. auf einander folgen; an einander hängen. s'enſuivre; reſulter; avoir une enchainure, une liaiſon. § te racye ciągną się za ſobą niby ogniwo za ogniwem.

Ciągnienie. 1) Ziehung. 2) Marſch, Zug eines Kriegs-Volcks. 3) die Leiter; Ausſpannung der Glieder, des Uebelthäters in der Tortur. 4) Ziehung als der Loſe. 5) Abzug, Abreiſe, das Wegziehen. 1) tenſion; le tirage; action de tirer. 2) la marche de l'armée. 3) l'action de tirer le criminel à la queſtion. 4) l'action de tirer au ſort, au billet. 5) départ, l'action de ſe transporter dans un autre païs. § 1) ciągnienie ciężaru kafarem. 2) ciągnienie woyſka. 3) złoczyńce ciągnienie. 4) ciągnienie loſow, loteryi. 5) ciągnienie w inſze kraie im pozwolono.

Ciągniony. 1) gezogen. 2) gezogen, geſchlagen, getrieben, als Metall. 3) gefoltert, gemartert. 1) tiré, trainé, atiré. 2) trait, tiré, batu au marteau. 3) queſtionné aux tréteaux. § 1) woz od koni ciągniony. 2) weſta złotem ciągnionym haftowana; blacha ciągniona. 3) złodźiey ciągniony.

Ciało. 1) Leib, Cörper eines Menſchen oder Thieres. 2) Philoſ. ein Cörper. 3) Corps, Schaar oder Theil einer Armee. 1) le corps de l'homme ou de la bête. 2) *Philoſ.* un corps. 3) corps, partie de l'armée. § 1) Chryſtus przyydźie w ciele świat ſądźić; człowiek o miernym ciele; człowiek ciała twardego, grubego, ſubtelnego; pies ieden lepſzy w dobrym ciele, drugi w śrzednim, trzeći w chudym. 2) kamień ieſt ciało albo rzecz z żywiołow złożona; ciało przez się ruchu i ſmysłow nie ma, bierze ie od duſzy. 3) pierwſze, drugie, trzećie ciało (ſilata) w ſzyku.

Ciało Pańſkie. Chriſti Leib. le Corps de Nôtre Seigneur.

zabierać się w ciało; brać ciało; brać na się ciało. zunehmen; fett werden. s'engraiſſer; recouvrer ſon embonpoint. § koń ten, człowiek ten co raz się więcey w ciało zabiera.

tracić ciało; ſpaść z ciała. abnehmen, von Leibe kommen. maigrir; amaigrir; perdre ſon embonpoint.

ciałem się ſtaię. einen Leib bekommen; einen Leib annehmen. devenir corps; être réünir au corps; ſe corporiſer; ſe former en corps; prendre la forme d'un corps.

ſkarać na ciele. mit einer Leibes-Strafe belegen. punir corporellement; punir ſur le corps.

ciało; ciało umarłe. Leichnam, Leiche. corps mort; corps.

Ciałowy. Leibes-, leiblich, cörperlich. corporel; qui a un corps; de corps.

Ciałko. ein kleiner Leib; Leibchen. petit corps; un corpuſcule.

Ciarłatan. 1) Marcktſchreyer, Quackſalber. 2) Betrüger. 1) charlatan; vendeur de beaume. 2) trompeur, impoſteur.

Ciaśćiſty. teigigt, nicht wohl ausgebacken. baveux; blet, bâteux, à demi cuit au four. § kołacz to ciaśćiſty.

Ciaſno, *adv.* enge. étroitement, d'une maniére reſſerrée; à l'étroit. § ciaſno iakby natkał.

ciaſno śiedźieć, leżeć. enge ſitzen, liegen. être aſſis, coucher à l'étroit.

ciaſno mi. 1) es iſt mir enge. 2) ich lebe in Bedrängniß. 1) je ſuis à l'étroit. 2) je ſuis reduit à l'étroit.

*Ciaſnocha. 1) Ueberwurf, Jupe, Kittel von Leinwand gemeiner Weiber und Kinder. 2) Achſel-Hemd gemeiner Weiber, Hemd ohne Ermel. 1) jaquette, robe de lin pour les femmes ou pour les enfans du menu peuple. 2) cotillon de lin ou chemiſe ſans manches pour les femmes de baſſe condition.

Ciaſność. 1) die Enge. 2) enger Weg. 1) étréciſſure. 2) détroit, un défilé; un paſage étroit. § 1) ciaſność mieyſca. 2) w ciaſnośći i przeprawy niebezpieczne nieprzyiaćiela uwodźić.

Ciaſny. enge. étroit, ſerré, qui n'eſt pas large. § ſuknia ciaſna, trzewik ciaſny, mieſzkanie ciaſne.

Ciaſto. 1) Teig. 2) Gebackenes. 1) pâte, farine détrempée avec un peu de levain. 2) piéce de four. § 1) ciaſto w dźieży; zarobić na ciaſto. 2) ciaſto kręcone, ſmażone.

ciaſta. allerhand Gebackenes. patiſſerie; toutes ſortes de piéces de four.

Ciaſtoch, bezkoſt. Weichling. poule laitée; doüillet; qui ne peut ſoufrir la moindre incommodité.

w Ciąż, *adv.* gerade zu; gerade vor ſich. tout droit; ſans ſe détourner. § idź w ciąż i trafiſz.

w ciąż do. gerade auf; gerade nach. droit à; en droite ligne à; en droiture à. § w ciąż do mnie idźie; w ciąż do Warszawy iadę.

*Ciąż, *f.* } 1) Last, Bürde. 2) Pfand, so Ciąża. } man einem gepfändeten abnimt. 3) Noth-Fall. 4) Schwangerschaft. 1) fardeau, charge. 2) saisie; le gage qu'on prend de celui qui a fait quelque dommage. 3) cas de necessité. 4) grossesse. § 1) wielka to ciąża dla niego. *2) zabrali mu ciążą; kto ma ciążą, tego nie wiążą, *prov.* 3) kto żołnierza w ciąży nie ma, sam się zwoiuie bez woyny. 4) żona iego w ciąży zostaie; iuż iest w śiodmym mieśiącu ciąży.

Ciążacz. der einen pfändet. qui enléve qu. ch. en gage.

Ciążam. einen pfänden. faire donner aubaine à qu. emparcher, exécuter qu. enlever un gage de qu. pour se dédommager.

ciążono go. man hat ihn zum Unterpfand behalten. il est démeuré en gage.

Ciążanie. das Pfänden. exécution; enlèvement d'un gage.

Cichnę, *cichnie*, *cichnął*, (*cichł*). *vid.* Ciszeię.

Cicho, *adv.* 1) still, ruhig. 2) still, leise, sachte. 1) coi, paisiblement; sans faire de bruit. 2) bas, doucement, à basse voix; d'une voix basse; sourdement. § 1) cicho śię sprawuy; cicho na rynku, w domu.

cicho mow ze mną. rede still mit mir. parlez bas, tout doucement avec moi.

Cichość. 1) Stille. 2) eingezogenes Wesen, Sittsamkeit. 3) leiser Thon einer Stimme. 1) le silence; tranquilité. 2) la douceur, modération, retenuë. 3) ton bas d'une voix. § 1) cichość wielka nastąpiła. 2) cichość iego chwalebna; cichość baranka. 3) cichość głosu, muzyki.

cichość morska. Wind-Stille. le calme, bonasse qui arrive sur mer.

Cichuchny, cichuśinki. sehr still; sehr sacht; sehr geruhig. tout bas; tout coi; tout tranquile. § cichuchny wody szelest.

Cichuchno, cichuśinko, *adv.* gantz leise; sehr still; gantz geruhig. tout bas; d'une voix toute basse; tout coi; tout paisiblement.

Cichy. 1) still. 2) still, der wenig redet. 3) leise, sacht. 4) still, geruhig, nicht stürmisch. 1) coi, tranquile, qui ne fait de bruit. 2) silencieux, taciturne, qui parle peu. 3) bas, doux. 4) tranquile, calme, paisible, qui n'est point agité. § 1) ciszy teraz chłopcy. 2) cichy iak baranek. 3) cichym rzekł do mię głosem. 4) cicha woda, rzeka; cicha chwila; cichy czas, dźień.

cicha woda. stilles Wasser. eau paisible.

cicha woda brzegi podmywa, prov. stille Wasser sind gerne tief. il n'y a pire eau que celle qui dort.

po cichu, adv. in aller Stille, leise. sans faire de bruit; doucement. § po cichu iść, robić.

Cięćie. ein Hieb. coup d'épée, de sabre, de hache &c.

Ciećierzyca ogrodna, *vid.* *ciećiorka*, *Groch włoski.*

Ciećierzycka, *vid.* Ciećiorka dźika.

Ciećierzyckowy. Kiecher-Erbsen-. de pois chiches.

Ciećiorka ptak. Birckhuhn. poule de bois.

ciećiorka, *groch włoski.* Kiechern, Zieser-Erbsen. des pois chiches; cises, ciceroles, gesse.

ciećiorka dźika. wilde Kiechern, sie sind schwartz. des cises sauvages, elles sont noires. § ciećiorka iest źielsko w życie i pszenicy.

Cięćiwa. 1) starcke Sehne, Ziemer. 2) Sehne an der Armbrust. 3) Meßk. die subtensa oder Sehne, ist eine Linie so von einem Ende des Bogens zum andern gehet. 1) un grand nerf. 2) corde d'arc, d'arbalette. 3) *géom.* corde d'un arc; ligne tirée d'un bout de l'arc à l'autre. § 1) wyszastałem go wołową cięćiwą. 2) cięćiwa u kusze. 3) cięćiwa, podćiąg albo śćiągaiąca linia, przez śrzodek cyrkułu idźie.

Cieczenie, płynienie. 1) das Fliessen, das Lecken. 2) Heilk. scharfer Fluß der auf ein Glied zu fallen pflegt. 1) coulement, coulure. 2) *médéc.* flux, fluxion écoulement d'humeurs nuisibles sur quelque partie du corps. § 1) cieczenie wina z beczki; cieczenie albo płynienie z rynien dachowych. 2) cieczenie ćierpi.

cieczenie z statkow. das Auslaufen der Gefässe. le coulage.

cieczenie oka. Augen-Fistel. fistule lacrimale.

cieczenie ustawne, *fluks*, *fistuła*. Fistel, Röhr- oder Hohl-Geschwür. fistule, sorte d'ulcère creux.

Ciega, dega. 1) Schmiele, Strieme. 2) Hieb, Schmiß, Streich mit einem Stecken, Peitsche. 1) un sion; sanglade, marque de coup de bâton ou de foüet, qui reste sur le corps. 2) sanglade;

glade; coup de foüet, de bâton. § 1) ćięgi mu krwią barzo podeſzły. 2) poſtronkową kogo karać ćięgą; niechay ten hultay wezmię ćięgę.

*Ciegatura. Leib=Binde, Gürtel. ceinture, écharpe.

Ciegiel, *g. ćiegla.* das Sayten=Bretchen an der Violine. la queue où les cordes d'un inſtrument de muſique ſont atachées. § z ćiegla nad podſtawkiem ſtrony idą.

Ciegłość, ćiegły, *vid.* Ciągłość, Ciągły.

Ciegotki, *plur.* Heilk. Krampf des männlichen Gliedes. *médéc.* le priapisme.

Ciekawie, *adv.* 1) vorwitzig. 2) artig. 1) trop curieuſement. 2) curieuſement. § 1) ćiekawie wiedźieć chceſz. 2) ćiekawie o tym autor piſze.

Ciekawiec, *g. ćiekawca.* } Forſcher; neu-
Ciekawy. } gieriger, lehrbegieriger Menſch. un curieux; qui a de la curioſité.

ćiekawy. 1) neugierig, vorwitzig. 2) witzig, voll ſchöner Sachen. 3) lehrbegierig. 4) Jäger: der fleißig ſpüret. 5) haſtig, unbeſonnen. 1) trop curieux, témeraire. 2) curieux, beau, rare, qui a beaucoup de curioſité; qui mérite de la curioſité. 3) curieux, qui a envie d'aprendre, de ſavoir. 4) *chaſſe:* qui a un bon ſentiment à ſuivre à la piſte. 5) étourdi, précipité, inconſideré. § 1) barzo ćiekawych nie kocham ludźi. 2) ćiekawą kśiążkę czytam. 3) obroć na to ćiekawe oko. 4) ieden ogar leniwy, drugi ćiekawy. * 5) w poſtępkach ſwoich zawſze był ćiekawy (porywczy.)

ieſtem ćiekawy to widźieć. ich bin begierig das zu ſehen. je ſuis gros de voir cela.

Ciekę, *ćiecze, ćiekł, ćiec* 1) flieſſen, laufen. 2) lecken, auslaufen als ein Gefäß. 3) triefen, abtriefen. 4) verlaufen, verflieſſen als die Zeit. 1) couler, ſe répandre peu à peu. 2) couler comme un vaiſſeau. 3) dégouter, couler goute à goute. 4) couler, écouler, ſe paſſer. § 1) ta rzeka ćicho ćiecze; ćiecze z niego krew; deſzcz pod tę balkę ćiecze. 2) ta beczka ćiecze. 3) ćiekł krwią; brzozy dźiegćiem ćieką. ** 4) czas chybkim ćiecze pędem.

oczy mu ćieką. die Augen triefen ihm. il a la chaſſie aux yeux.

ćiekące oczy. triefende Augen. des yeux chaſſieux.

ćiekący. 1) flieſſend, rinnend. 2) flüßig. 3) leckend als ein Gefäß. 1) coulant; qui ſe répand. 2) liquide, fluide. 3) qui coule *en parlant des vaiſſeaux.*

ćiekącym ſpoſobem. flieſſend. en coulant; d'une coulante manière.

ćiekąca woda. flieſſend Waſſer. eau vive.

Ciekłość. Flüßigkeit. fluidité, liquidité. § chyl podobien wodźie dla ſwoiey ćiekłośći.

Cielątko. Kuh=Kalb. veau de lait.

Cielę. Kalb. veau.

chodźi za nim iak ćielę za krową. er gehet überall mit ihm. il le ſuit comme l'ombre fait le corps; il eſt ſon ombre.

poiechał ćielęćiem, wołem śię wróćił. das Gänschen flog übers Meer, eine Gans kam wieder her. qui fou va à Rome, fou en revient.

ſkacze iako ćielę u kołka. er iſt ohne Urſache luſtig; er hüpfet wie ein angebundenes Kalb. il ſaute, il folâtre comme un veau ataché; il eſt joieux ſans raiſon.

ćielę morſkie. Meer=Kalb. veau marin; veau de mer.

Cielę śię, *vid.* Oćielić śię.

Cielec, *g. ćielca.* abgeſetztes Kalb, groſſes Kalb. gros veau qui ne tète plus. § ćielec odchowały.

ćielec Moyzeſzow. Kalb Moſis; das goldne Kalb. veau d'or l'idole des Iſraëlites.

Cielęcy. Kalbs=, Kälbern. de veau. § ćielęca pieczenia, ćielęca ſkora, ćielęca nerka.

ćielęca pieczenia zadnia. Nieren=Stücke vom Kalbe. longe de veau.

Cielęćina. Kalb=Fleiſch. du veau; de la chair de veau.

Cieleśnie, *adv.* 1) cörperlich, leiblich. 2) fleiſchlicher Weiſe. 1) corporellement. 2) charnellement, ſelon la chair; ſenſüellement.

Cielesnik. Wollüſtling. qui méne une vie charnelle; un homme ſenſüel.

Cielesność. 1) Fleiſches=Luſt, Wolluſt. 2) Beyſchlaf, Beywohnung, fleiſchliche Vermiſchung. 1) plaiſir de la chair; ſenſualité; péché charnel; péché de la chair. 2) acouplement; le commerce de l'homme avec la femme; afaire. § 1) ćielesnośćią zapalony; ćielesnośći śię brzydkiey dopuśćił. 2) pełnić z białagłową ćielesność.

ćieleſność, nieczyſtość z ſamym ſobą. Selbſt=Befleckung. pollution volontaire.

ćieleſność z niemym ſtworzeniem. Sodomiterey. Sodomie.

ćieleſność z niemężatą. Hurerey. fornication, paillardiſe; le putaniſme.

ćieleſność z krewną, każirodztwo. Blutſchande. un inceſte.

ćieleſność z oſobą Bogu poślubioną. Blut-

ſchande mit einer Gott gewidmeten Perſon. inceſte commis avec une perſonne conſacrée à Dieu.

Cieleſny. 1) corperlich; der einen Leib hat. 2) fleiſchlich, geil, wollüſtig. 1) corporel qui regarde le corps; qui a du corps. 2) charnel, ſenſüel, laſcif, voluptueux. § 1) ćieleſny człowiek tego poiąć nie może. 2) grzech ćieleſny pełnić; ćieleſna ſprawa z żoną; ćieleſna ſprawa bydląt; ćieleſny to barzo człowiek; ćieleſna pobudka; ćieleſną ćierpi pokuſę; poruſzenie ćieleſne.

Cieli ſię krowa, *vid.* Oćielić ſię.

Cieliſtość, mięśiſtość, ćiała doſtatek. Völligkeit des Leibes. embonpoint du corps; corpulence; abondance de chair.

Cieliſty, mięśiſty, ćiała śiła maiący. fleiſchicht. charnu, plein de chair; charneux.

ćieliſty, albo ćieliſtey farby. fleiſchfärbig. de couleur de chair.

ćieliſto rożowy. leibfärbig; incarnat. incarnat, incarnadin, qui tire ſur la couleur de chair.

Cielna krowa; krowa na oćieleniu. trächtige Kuh. vache pleine; vache qui porte.

Cielſko. elendes Kalb. un méchant veau.

Ciemię. Wirbel des Haupts. ſommet de la tête; la couronne.

Ciemierzyca ziele (*helleborum*) Nieſewurtz. le veratre; helebore, *m.* § ćiemierzyca biała; ćiemierzyca czarna.

Ciemierzycznik ziele. (*ſeſamoides magnum*) groß Stern-Frucht-Kraut. la grande Séſamoïde.

Ciemiężę, *ży, żyt.* *fig.* drücken, beſchweren. charger, ſurcharger, acabler, oprimer. § ćiemiężyć poddanych podatkami.

Ciemiężenie. Drückung, Beſchwerung. opreſſion, ſurcharge. § ćiemiężenie poddanych.

Ciemnica. 1) höltzernes Gefängniß. 2) dunckler Ort, finſtres Loch. 1) foſſe; cachot noir; ſorte de priſon ou de loge de bois. 2) cachot obſcur; endroit ſombre.

Ciemnieię. 1) dunckele Augen bekommen. 2) dunckel werden als der Tag. 1) s'obſcurcir, s'éblouïr, étre pris d'un éblouïſſement. 2) s'obſcurcir, devenir obſcur & ténèbreux. § 1) ćiemnieią mi oczy od piſania przy świeći; kto w słońce patrzy ćiemnieie. 2) śćiemniał dźień biały.

Ciemno, *adv.* 1) dunckel. 2) dunckel, unverſtändig. 1) peu clair; obſcurément. 2) obſcurément, d'une manière peu intelligible. § 1) ćiemno tu, przynieś świecę; ćiemno świecą gwiazdy, słońce, mieśiąc. 2) ćiemno o tym mowi prawo.

Ciemno, *ſubſ. vid.* Ciemność.

Ciemnobłękitny, *vid.* Ciemnomodry.

Ciemnobrunatny. dunckelbraun. tanné; de brun obſcur.

Ciemnoćiſawy. dunckel Caſtanien-braun. bai-brun.

Ciemnoczerwony. dunckelroth, von Pferden. cheval baiard.

Ciemnogniady. von Pferden: dunckel Caſtanienfärbig. bai chategne, *en parlant de chevaux.*

Ciemnomodry. dunckelblau. de bleu brun.

Ciemnowid. }
Ciemnowidz. } der ein ſchwaches Geſicht hat. qui a la vuë courte, ou des yeux obſcurcis.

Ciemność. 1) Dunckelheit. 2) Dunckelheit, Unverſtändlichkeit. 1) obſcurité, obſcurciſſement; les ténébres. 2) obſcurité; ombre, choſe dificile à entendre.

Ciemnozielony. dunckelgrün. de verd brun.

Ciemnożołty. dunckelgelb. feüille morte; jaune brun.

Ciemny. 1) dunckel. 2) dunckel, von Farben. 3) dunckel, unverſtändlich. 1) obſcur, ſombre, noir, ténèbreux. 2) morne, obſcur comme une couleur. 3) obſcur, peu intelligible, dificile à entendre.

ćiemne oczy. dunckele Augen. des yeux mourans.

Cień, *m. g. ćienia.* }
Cień, *f. g. ćieni.* }
Cienie, *n. g. ćienia.* } Schatten. ombre. § chodźi iak ćień nieiaki; miaſto czeladźi ćień za nim chodźi; w ćieniu śiedzę; miło w chłodzie tego ćienia.

ćienie. Kriegsb. Blendung, Schirm zur Bedeckung der Arbeiter. *Fortif.* un voile ou une blinde qui ſert à couvrir les travailleurs.

ćienie (ćieni) malarſkie; umbry. Schatten im Gemählde. ombre dans un tableau.

** *ćienie drukarſkie.* Buchdruckerey; die Preſſe. imprimerie, preſſe. § gdy tá praca z ćieniow wychodźi drukarſkich.

nie naćieray by ćienia nie poſtrzegł, prov. ſachte, er möchte den Braten riechen. tout beau qu'il ne s'aperçoive du tour.

chodźi za nim iako ćień. er folgt ihm überall nach. c'eſt ſon ombre; il le ſuit comme l'ombre fait le corps.

Cieńczeie, *vid.* Cieńſzeię.

Cieniſtość.

Cienistość. Schatten, Beschattung. ombrage *m.* ombre.
Cienisty. schattigt. ombreux, plein d'ombre; qui donne de l'ombre.
Cieniuchny. sehr dünn, sehr zart. delié; fort mince; très menu.
Cienki. 1) dünn, nicht dick. 2) von Geträncken: dünn, nicht starck. 3) schwanck. 4) fein als Tuch. 5) fein, scharf als ein Geschmack. 1) mince, menu; qui n'est pas épais. 2) petit, qui n'est pas fort, *en parlant des breuvages.* 3) dégagé, délié, grêle. 4) fin comme une étofe. 5) fin, subtil, délicat comme le goût. § 1) cieńszy ten kiiek. 2) cienkie piwko, wino. *3) cienki (szczupły) ma stan. 4) sukno, płotno cienkie. 5) cienki ma smak, nos, węch.
cienki głos. feine, klare Stimme. une voix gracile.
Cienko, *adv.* dünn. d'une manière mince.
Cienkonogi. dünnfüßig. qui a des jambes menuës.
Cienkopłaski. dünn und flach. menu & plat.
Cienkość. Dünne. ténuité; petitesse.
cienkość głosu. Klarheit der Stimme. la gracilité de voix.
Cienkowłosy. dünnharig. qui a des cheveux fins & deliez.
Cienkusz, piwo poślednie. Kofent. petite bierre.
Ciennik, *g. a.* Schirm, der Schatten macht. écran.
ciennik od słońca. Sonnen-Schirm. parasol.
ciennik od świece. Licht-Schirm. écran à pié.
Cieńszeię. sich verdünnen, dünn werden. s'exténuer, s'épurer, se dilater, rarefier. § cieńszeie woda, gdy się grzeie.
Cieplec, } kamień drogi. Edelgestein
Cieplek, } der nach seiner Erhitzung sieben Tage warm bleibet. pierre précieuse qui conserve durant sept jours la chaleur, après qu'elle a été retirée du feu.
Cieplice, *f. plur.* 1) warmes, mineralisches Bad. 2) warme Länder. 1) les bains; les eaux; des eaux salutaires ou minérales. 2) les païs chauds. § 1) dla słabego zdrowia do cieplic Teplickich wyiechał. 2) koło S. Michała ptacy się do cieplic gotuią i ulatuią.
Ciepło, *adv.* warm. chaud; chaudement. § ciepło co chować; ciepło piię piwo.
ciepło mi. es ist mir warm. j'ai chaud.
ciepło tu. es ist hier warm. il fait chaud ici. § ciepło na dworze.
ciepło co chować. etwas warm halten. tenir qu. ch. chaud.
Ciepło. } die Wärme, Erwärmung. la
Ciepłość. } chaleur; le chaud. § źi-
Ciepłota. } mie lisim futrem się okrywszy osobliwą czyni ciepłotę; ciepła choremu trzeba.
ciepło ogniowe. Wärme vom Feuer. l'air du feu.
Ciepłowolny. laulich. tiéde.
Ciepły. 1) warm. 2) warm, das Wärme verursachet. 3) eifrig, hitzig. 1) chaud. 2) chaud, qui a la propriété d'exciter la chaleur. 3) chaud, ardent. § 1) ciepły iestem, ciepła izba, ciepła potrawa. 2) ciepła gwiazda; ciepłe źiele w trzecim stopniu. 3) ciepłemi listami do tego zagrzał Szlachtę.
ciepły letnio. lau. tiede.
Cierlica. 1) Flachs-Breche mit zwey Zähnen und Höhlungen. 2) Schleife, Dresch-Wagen. 1) braïe, broie, maque, machacoire, cassoire; brisoir avec deux dens & deux creux dont on brise le chanvre. 2) traineau, traine ou rouleau dont on fouloit autre fois le blé. § 1) miedlic len na cierlicy. 2) ieszcze we Włoszech cierlicą zboża pocieraią.
Ciernie, *plur.* Dornen. des épines.
ciernie białe, piwnik, włoska kalina. (berberis) Reisselbeeren Berberiß, Saurach. berberis; épine vinette.
ciernie zamorskie, cudzoźiemskie wonne. (aspalathus) Rhodischer Dorn. aspalate *m.* un petit arbre épineux.
ciernie koźle. (Tragantha) Bocksdorn, Dragant-Strauch. la barberenard; épine de bouc.
Cierniowy. Dorn-, Dornen. plein d'épines; qui a des épines.
cierniowa korona. Dorn-Krone. couronne d'épines.
Ciernisko, cierniewisko. Dorn-Hecke, Dorn-Busch, Dorn-Strauch. épinaïe; les épiniers; lieu planté d'épines; ronceraïe.
Ciernisty. dornicht; dornenheckend; voll Dornen. plein d'épines; qui porte des épines.
Cierpię, *pi, piał, pieli.* 1) leiden, dulden, ertragen. 2) haben eine Kranckheit. 1) soufrir, suporter, patir. 2) avoir quelque maladie. § 1) oko naymnieyszego proszku nie cierpi. 2) cierpi kurcz, febrę; cierpię bol zębow.
cierpiący. leidend. passif.
cierpieć skromnie. geduldig leiden. soufrir patienment.

Cierpienie. das Leiden. soufrance.
Cierpiętliwość. Empfindung, Empfindlichkeit. passion, passibilité.
Cierpiętliwy. empfindlich, der ein Leid empfinden kan. passible; qui peut soufrir.
Cierpki. herb. âpre, verd, acre, revêche.
Cierpko, *adv.* herb. âprement.
Cierpkość. Herbigkeit, herber Geschmack. âpreté, acreté, la verdeur; la saveur âpre de quelques fruits. § cierpkość w iabłku, w winie niedoyzrzałym.
Cierpliwie, *adv.* geduldig. patienment.
Cierpliwość. Geduld. patience. § cierpliwość wysilona w złość nieupamiętana się obraca; urażona częstokroć cierpliwość w zapalczywość się obraca.
o cierpliwość proszę. haben sie ein wenig Geduld. patience, s'il vous plait.
cierpliwość mieć. Geduld tragen, haben. patienter; avoir patience.
Cierpliwy. geduldig. patient. § cierpliwy w swoim nieszczęściu.
Cierpnę, *pnie, pnął, pnąć.* 1) stumpf werden als die Zähne. 2) einschlafen als ein Fuß. 1) étre pris d'un agacement. 2) s'engourdir; dévenir engourdi. § 1) cierpnie mi język; zęby od tego iabłka cierpną. 2) cierpną mi nogi.
Cierpnienie. 1) Stumpfmachung der Zähne. 2) das Einschlafen eines Gliedes. 1) agacement. 2) engourdissement.
Cierzeniec, *g. cierzeńca.* Sack-Netz Fische zu fangen. poche; espèce de filet à pêcher en forme d'un sac.
Ciesanie, *vid.* Ciosanie.
Cieść, *f.* synowa. Schwieger-Tochter. la bru; l'épouse du fils; belle fille.
Cieść, *m.* Schwieger-Vater, Frauen-Vater. le beau-Pére; pére de l'épouse.
Cieśielczyk. ein Zimmer-Gesell. garçon charpentier.
Cieśielski. Zimmer-. de charpentier; de charpenterie. § cieśielska robota, cieśielskie rzemiesło.
cieśielski warstat. Zimmer-Hof. chantier, lieu où les charpentiers traivaillent.
Cieśielstwo. Zimmer Handwerck. charpenterie; l'art de charpentier.
cieśielstwo robię. das Zimmer Handwerck treiben. charpenter; étre charpentier.
Cieśla. Zimmermann. Charpentier.
Cieśń, *f.* } 1) Gedränge. 2) Enge 3)
Cieśnia. } Noth, Bedrängniß. 1) pres-
Cieśnina. } se, foule de gens. 2) détroit; un défilé; gorge. 3) acablement, abatement, necessité, grand' peine. § 1) wielka dziś na rynku cieśń była. 2) w cieśninie napadł na nieprzyiaciela. 3) w wielkiey teraz iest cieśni.
w cieśni iest. er steckt in Noth. il est entre deux gaufres.
cieśnina morska. Meer-Enge. un Bosphore, détroit, bras de mer.
Cieszę, *y, yt.* 1) trösten. 2) erfreuen. 1) consoler. 2) réjoüir, divertir. § 1) cieszmy biedę swoię; Bog nasz narod pocieszył zwyćięstwem; cieszyć matkę; niech Was Pana Bog w tym żalu pocieszy; cieszyć on moy żal, ale go nie uymuie. 2) cieszy mię list twoy; ucieszyła mię ta wiadomość.
cieszę się. 1) sich trösten. 2) sich erfreuen. 1) se consoler. 2) se réjoüir; avoir de la joïe. § 1) tym się w żalu moim cieszę, że. 2) cieszę się z pomyślnego Was Pana powodzenia.
Ciesżę drzewo, kamień, *ciesze, ciesał,* (*ciosał*). 1) zimmern, bezimmern. 2) behauen, bemeßeln einen Bau-Stein. 1) charpenter, équarrir. 2) tailler une pierre à bâtir; le rendre égal de côté à d'autre.
Cieszenie, pocieszenie. Tröstung. l'action de consoler; consolation.
Cięszki, Cięszko, Cięszkość, *vid.* Cięźki.
* Cieszyćiel, Poćieszyćiel. Tröster. consolateur, celui qui console.
Cieszynka. Feuer-Rohr wie eine Muskete. arme à feu qui sert de mousquet.
Cięty. 1) gehauen. 2) gehauen, gestrichen mit Ruthen. 1) taillé, tailladé d'une épée, d'un sabre &c. 2) foüeté. § 1) cięta rana; cięty w głowę żołnierz.
Cietrzew, *m. g. cietrzewia.* 1) ein Birck-Hahn. 2) Schöps, einfältiger Mensch. 1) coq de bois. 2) bênet, butor. § sa tam cietrzewie i głuszcze.
cietrzew głuchy, vid. Głuszec.
Cieżar. 1) die Schwere einer Sache. 2) eig. und fig. Bürde, Last. 3) Gaben, Beschwerungen, Herren-Gefälle. 1) poids; la pésanteur d'une chose. 2) poids, fardeau, charge, *prop.* & *fig.* 3) droit, impôt, imposition, charge publique. § 1) złoto się cieżarem od ołowiu i od wszystkich kruszcow rożni. 2) podnoszę, dzwigam cieżar; starość wielki cieżar; ten urząd wielki cieżar dla niego. 3) walić cieżary na maiętności i grunta; cieżar na rolą włożony.
cieżary (*zawady*) *woienne.* Heer-Geräthe. le bagage d'une armée.
Cieżarowy. Last-, lastbar; Zug-. de charge; de somme. § bydło cieżarowe; koń cieżarowy.

Cięże,

Cięże, ży, żył. wiegen, schwer seyn. péser; avoir de la pésanteur.
cięży mi to das fällt mir schwer; es belästiget mich. cela m'est dificile, pénible; cela m' est à charge.
koń ten ręce cięży. dieses Pferd ist schwer in der Faust. ce cheval pése, tire à la main, il est pésant à la main.
Ciężeię, ćiężkim śię zstaię. schwer werden. s'apésantir; devenir pésant.
Cięzki. 1) schwer, wichtig. 2) schwer zu verstehen. 3) schwer zu etwas zu bringen. 4) hart, streng. 5) beschwerlich; der zur Last ist. 6) beschwerlich, verdrüßlich, schwer, groß. 7) schwanger. 1) pésant, fort, qui pése. 2) mal-aisé; dificile à entendre. 3) dificile, pésant à qu. ch. 4) dure, sévére. 5) onereux; fâcheux, qui est à charge; qui donne du déplaisir. 6) pésant, onereux, pénible, grand, rigide, rude, perçant. 7) grosse, enceinte. § 1) złoto ćięższe od ołowiu. 2) ćięższy to argument, sens do tłumaczenia; ćiężka to sprawa. 3) ćiężki iestem do pisania, do gniewu. 4) Pan na mię ćiężki. 5) ćiężki ludźiom postępkami swemi; ćiężki sobie samemu. 6) ćiężki żal, frasunek, urząd; ćiężka to źima, ćiężkie powietrze morowe; na ćiężką zachorował chorobę; ćiężka to kara na niego. *7) ćiężka (brzemienna) żona iego.
ćiężkim śię zstaię. schwer werden. s'apésantir.
ćiężki ma chod. er hat einen schwerfälligen Gang. il marche pésanment.
ćiężkie czasy. eiserne Zeiten. un siècle de fer; une morte-saison.
Cieżko, *adv.* 1) schwer der Bürde nach. 2) schwer zu thun. 5) verdrüßlich, beschwerlich. 4) empfindlich, mit Verdruß. 5) schwer, hart, sehr. 1) pésanment, d'une maniére pésante. 2) dificillement, avec dificulté. 3) avec peine, d'une maniére fâcheuse & onereuse. 4) avec dépit. 5) rudement, griévement, sevérément, d'une maniére rude & fâcheuse. § 1) ćiężey dźwigać ten ćiężar. 2) ćiężko to poiąć, zrozumieć, tę wymowić literę. 3) ćiężko to na wolny narod, na Pana. 4) ćiężko znoszę postępki iego. 5) ćiężko skarany, ćiężko choruie.
ćiężko chodźi. sie gehet schwanger. elle est grosse.
ćiężko noszący koń. schwerfälliges Pferd. cheval lourd, qui marche pésanment.
ćiężko mi; ćiężko mi iest. 1) es ist mir schwer zu tragen. 2) es ist mir schwer zu verstehen. 3) es ist mir beschwerlich. 4) ich bin verdrüßlich, unwillig. 1) il me pése; c'est un fardeau pour moi. 2) il me paroit dificile. 3) il m'est pénible. 4) je me fâche contre; je suis fâché de. § 1) ćiężey mu było ten nośić ćiężar. 2) ćiężko to zrozumieć. 3) ćiężko na mię było to czynić, to znośić. 4) ćiężko mi na tego człowieka.
Cinam, *v. m. ćiął. ćięli, F. tnę.* das *præsens* ist nur in den *compositis* gebräuchlich. 1) hauen, einen Hieb geben. 2) hauen mit der Ruthe oder Peitsche. *le présent de ce verbe n'est reçû que dans les composez.* 1) taillader, couper, donner un coup de sabre, d'épée *&c.* 2) foüeter. § 1) ćiął go w pysk, w głowę; stul gębę albo ćię tnę. 2) ćiąć chłopca rozgą, biczem.
Ciokam, czokam. streicheln, mit der flachen Hand klopfen. flater, caresser de paume de la main. § ćiokać konia, psa.
Ciokanie, czokanie. das Klopfen mit der flachen Hand. caresse, flaterie qui se fait de paume de la main.
Ciołak. } 1) Stierchen, junger Ochs. 2) Faulentzer. 1) bouvier, bouvillon, jeune beuf. 2) un lendore; paresseux, faineant. § 1) zabić ćiołka na kuchnią; leży iak ćiołak na zagonie.
Ciołek. }
Cios. 1) ein Hieb. 2) gezimmertes Holtz. 3) behauener Bau-Stein; Quader Stein. 1) coup d'epée, de sabre *&c.* 2) bois équarri. 3) pierre taillée à bâtir. § *1) ćiosu (ćięćia) oberwał w głowę. 2) ćios drzewiany. 3) ćios kamienny.
Ciosać, *vid.* Ciesze drzewo.
Ciosanie. 1) das Zimmern. 2) das Behauen eines Bau-Steines. 1) equarrissage *m.* equarrissement, action d'équarrir. 2) action de tailler les pierres à bâtir.
Ciosany. 1) gezimmert. 2) behauen als ein Bau-Stein. 1) équarri. 2) taillé comme une pierre à bâtir.
ćiosany z kamienia. in Stein gehauen. taillé en pierre. § ćiosane z kamienia słupy.
Ciosna, naćięćie. Einschnitt. incision, taille, coupe, coche, entaille.
Ciotczany. } Mutter-Schwester. de tante maternelle. § ćioteczne dobra; ćiotczyne rzeczy.
Cioteczny. }
Ciotczyn. }
dźieći ćioteczne. Mutter-Schwester-Kinder. cousins germains; enfans de deux soeurs.
Ciotka. Muhme, Mutter-Schwester. tante maternelle; la soeur de la mére.
* *ćiotka po oycu; stryienka.* Vaters-Schwester. tante paternelle.

Cis. Eiben-Baum, Tax-Baum; Ibben-Baum. merrin, l'if un arbre. § Cis ieſt drzewo iadowite.

Ciſawy. caſtanienfårbig, leberfårbig. bai; de couleur de châteigne. § mira ieſt koloru ćiſawego; koń ćiſawy.

Ciſkacz. Werfer. dardeur; qui darde, qui lance, qui jette.

Ciſkam, *v. m. F. ćiſnę.* werfen, ſchmeiſſen. jetter, lancer, darder. § daleko kamień ćiſnął; ćiſnąć dzirytem za nieprzyiaćielem; ćiſniy na pſa kamień, (kamieniem).

Ciſkanie, rzucanie. das Werfen. l'action de jetter, de lancer.

Ciſkawka. Schleuder-Stock; geſpaltner Stock kleine Steine zu werfen. bâton fendu à un bout pour fronder une pierre.

Ciśnę, iſt das *Fut.* von Ciſkam. *c'eſt le Futur du verbe* Ciſkam.

Ciſnę, *ćiśnie, ćiſnał.* 1) drucken als der Schuh. 2) drücken, beſchweren. 3) drången im Gedrånge. 1) ſerrer, preſſer. 2) acabler, oprimer, charger. 3) preſſer, ſerrer, pouſſer dans la preſſe. § 1) bot nogę ćiśnie. 2) Pan ten poddanych ſwoich barzo ćiśnie. 3) ieden ćiśnie drugiego.

* * *

in dieſem Verſtande wird *Ciſnę* nur in *præſ.* und in den *compoſitis* gebraucht. *dans ce ſens le verbe* ćiſnę *n'eſt uſité qu'au préſent & dans les compoſez.*

ćiſnę śię. 1) ſich drången. 2) fliehen, ſich begeben unter eines Schutz. 1) ſe preſſer, ſe pouſſer dans la foule. 2) recourir; avoir recours à qu. § 1) ćiſną śię ludźie w tey ćizbie. 2) ćiſnęli śię uczeni pod twoią protekcyą.

Ciśnienie, rzucenie. 1) ein Wurf. 2) ein Wurf weit. 1) jet; action de jetter, de lancer. 2) jet de pierre; l'eſpace par lequel on jette. § 1) trzećim dopiero w cel trafiłem ćiśnieniem. 2) wioſka daley iako ćiśnienie od miaſta leży; daley niż na ćiśnienie.

Ciſowy. Ibben-Baum-; von einem Eiben-Baum. d'If. § ćiſowe liście.

ćiſowe drzewo do roboty. Eiben-Baum-Holtz. merrin.

Ciſza. die Stille. le ſilence. § ćiſza wielka była, gdy perorował.

ćiſza; morſkie uſpokoienie. Wind-Stille, Meer-Stille. le calme; bonaſſe, lorsque la mer eſt calme.

Ciſzeię. ſtill werden, ſich legen. s'apaiſer, s'abatre, ſe calmer. § Wiatr ćiſzeie teraz.

*Ciułam. můhſam zuſammen leſen; zuſammen klauben. cueillir çà & là; ramaſſer avec peine. § kobiety poźiemki w leśie ćiułaią (zbieraią).

Ciura, *ſ. m.* 1) Troß-Bube, Troß-Knecht. 2) ſchlechter Menſch, junger Bengel. 1) goujat. 2) ruſtaud, lourdaud; un vilain.

ćiurowie. / Ciurma, *collec.* } der Troß bey einer Armee. les goujats d'une armée.

ćiurma galerowa. Ruder-Knechte auf einer Galeere. chiorme; les forçats d'une galére.

Ciwun. Rent-Meiſter, Steuer-Einnehmer in Litauen. receveur général des tailles en Lituanie.

Ciżba. 1) das Gedrånge. 2) Menge, Haufen Leute. 1) foule, preſſe. 2) foule de gens; multitude. § 1) babę w ćiżbie zatłoczono.

Ckliwie, *adv.* eckelhaft, mit Eckel. avec dégoût, à contre-coeur. § ckliwie to iem, to czynię.

Ckliwo mi, ckni mi. 1) mir wird übel. 2) mir eckelt, mir grauet. 1) j'ai mal au (de) coeur; le coeur me défaut. 2) je me dégoûte; il me rebute; j'ai du dégoût.

Ckliwość. 1) Eckel, Grauen. 2) Uebelkeit des Magens. 3) Abſcheu, Widerwille. 1) dégoût qu'on a pour une viande. 2) bondiſſement d'eſtomac, mal de coeur; ſoulevement de coeur. 3) horreur *f.* averſion, creve-coeur. § 1) ckliwość mię po tey potrawie napadła. 2) lekarſtwo na ckliwość żołądka. 3) wolność narodu krolom ckliwość i pragnienie wprawienia poddanych w ściſleyſze kluby czyni.

ckliwość żywota. Ueberdruß des Lebens. dégoût pour la vie.

Ckliwy. 1) eckelhaft, der Eckel macht. 2) eckel, ſo einen Eckel hat. 3) heßlich, garſtig. 1) dégoûtant. 2) nactieux, qui ſe dégoûte. 3) dégoûtant, vilain, diforme. § 1) ckliwa to potrawa. 2) ckliwy we wſzyſtkim człowiek. 3) w piśmie ręcznym ckliwego używa piora.

Ckni mi śię / *ckni mi* / Cknie mi śię } ckliwo mi. 1) mir wird übel. 2) mir eckelt, mir grauet. 1) j'ai mal de coeur; le coeur me défaut. 2) j'ai du dégoût; je me dégoute.

Cknę ſobie, cknie, cknął. es wird mir Zeit und Weile lang. je m'ennuie; le tems me dure; il me dure; les jours me durent des ſiécles; je trouve le tems grand.

Cło. 1) Zoll. 2) Zoll-Haus. 3) Zoll-Amt. 1) doüane; le péage. 2) doüane, le bureau où on paie la doüane. 3) la

charge

charge de doüanier. § 1) cło ieſt wodne albo rzeczne, moſtowe, grobelne, lądowe; cło wybierać, brać, płacić, dać; Piſarz ceł Rzeczypoſpolitey. 2) cło trzyma; iść na cło. 3) dano mu cło Sendomirſkie.

cło przeiechać; przemycić. den Zoll verfahren. manquer au péage; paſſer par haut; paſſer la doüane ſans païer.

*Cma. 1) Schatten. 2) Gedränge, haufen Leute. 3) Menge, Wolcke von etwas. 4) Nacht-Geiſt, Nacht-Geſpenſt. 1) ombre. 2) preſſe, foule. 3) multitude, quantité de choſes. 4) un ſpectre, un révenant.

Cmentarz, Cmyntarz, g. a. Kirchhof, Gottes-Acker. un cimétiere; un alfange. § na cmentarzu pochowany; cmentarze bywaią przy kośćiołach.

Cmię. 1) verdunckeln, finſter machen. 2) die Augen blenden. 3) im Lichten ſtehen, Schatten machen. 4) fig. verdunckeln. 1) obſcurcir, rendre obſcur; couvrir de nuages; ofuſquer. 2) ofuſquer, éblouïr les yeux. 3) faire ombre; porter ombre à qu. 4) *fig.* obſcurcir, ofuſquer, ternir. § 1) obłoki słońce cmiły. 2) słońce mi cmi oczy. 3) nie cmiy (zaćimiay) mu. 4) te poſtępki wſzyſtkie iego cmiły zasługi.

cmić śię. dunckel werden. s'obſcurcir; devenir obſcur & ténébreux.

cmi mi śię; cmią mi śię oczy. meine Augen werden dunckel. mes yeux s'obſcurciſſent. § iuż śię ſtarcowi oczy cmiły.

Cmiel, ſćmiel. eine Wald-Bühne, ſie iſt kürtzer als die Haus-Biene. abeille ſauvage, elle eſt plus courte que la domeſtique.

Cnota. 1) die Tugend. 2) Tugend, Eiſchaft, Kraft. 3) eine tugendhafte That. 1) la vertu. 2) une vertu, propriété, force, qualité particuliere. 3) action vertueuſe. § 1) lepſza cnota w błoćie, niż niecnota w złoćie; *prov.* wſzelkie dobro w cnoćie zaſadźić trzeba; chwała za cnotą idźie; nie-maſz cnoty bez zazdrośći, iako ćień iey nie odſtępuie; człowiek bez cnoty ieſt zwierzęćiem; cnota za ſzlachectwo ſtoi. 2) ma tę cnotę koń moy, to źiele.

pod cnotą moią. bey meiner Treu. foi d'honnête homme; par ma foi; je jure ma foi.

Cnotliwie, *adv.* tugendhaft. vertueuſement. § żyć cnotliwie.

Cnotliwy. tugendhaft, tugendſam. 2) ehrlich. 1) vertueux; doüé de vertus. 2) honnête. § 1) cnotliwe dźiećiom dać trzeba wychowanie.

cnotliwym uczynić, deklarować. ehrlich machen. réhabiliter, légitimer; rétablir l'honneur; faire paſſer ſur le drapeau. § żołdatom karę odpuſzczono, i cnotliwemi ich deklarowano; bękarta tego cnotliwym uczyniono.

Cny, zacny. 1) ehrlich, tugendſam. 2) vortreflich, edel, berühmt. 1) honnête, vertueux. 2) excellent, noble, célébre.

Co, *g. czego.* 1) was. 1) quoi, que, ce que.

rozumieſz co mowię. verſteheſt du was ich rede. entendez vous ce que je dis.

ma z czego. er hat Mittel. il eſt à ſon aiſe; il a de quoi.

naucz śię co ieſt ſprawiedliwość. lerne was Gerechtigkeit iſt. aprenez que c'eſt que la juſtice.

nie wie co ieſt miłość. er weiß nicht was Liebe iſt. il ne ſait ce que c'eſt que l'amour.

co Bog da. was Gott giebt; was Gott will. ce que Dieu donne; ce que Dieu veut.

co śię tycze; co śię dotycze. was betrifft. pour ce qui regarde; ce qui concerne.

co do. einen oder etwas anlangend, betreffend. pour; concernant; quant à; en fait de; ce qui eſt de. § co do Pana mego nie pozwoli; co do prawa biegły w nim; co do ſtylu barzo węzłowatym piſze.

co do mnie. was mich betrifft. pour moi; en mon particulier; pour ce qui me regarde, qui me touche. § co do ćiebie, do niego; co do nas, do was, do nich.

co ani myślał. das hat er gar nicht gedacht. il n'y a pas même penſé.

to co; co. das was; was. ce qui; ce que. § nie znaydźie czego ſzuka.

myśl o tym co czyniſz. dencke an das, was du thuſt. penſez bien à ce que vous faites.

co śię tobie ſpodoba. was dir gefallen wird. ce qui vous plaira.

co chcę uczynić. das will ich thun. ce que je veux faire.

to ieſt o co proſzę. das iſt es was ich bitte. c'eſt ce que je démande.

czyń to coć (czyń coć) rozkazuię. thue das, was ich dir befehle. faites ce que je vous commande.

to co maſz ode mnie. das was du von mir haſt. ce que tu tiens de moi.

będźie tego co Bog da. Gott wird es reichlich

reichlich geben. Dieu en donnera abondamment.

com zawſze mowił. das habe ich allezeit geſaget. c'eſt que j'ai toujours dit.

co to; co. was das. ce que; que cela.

niewieſz co to ieſt. du weißt nicht was das iſt. vous ne ſavez ce que c'eſt.

co piſano to piſano. was geſchrieben iſt, das iſt geſchrieben. ce qui eſt écrit, eſt écrit.

powiem ći co to ieſt. ich werde dir ſagen was das iſt. je vous dirai ce que c'eſt.

co -- to. 1) was -- das. 2) zwiſchen zwey wiederholten Worten; was -- iſt, das iſt ---. --- bleibet wohl ---. 3) bey einem *comparativo:* je --- je. je --- deſto. 4) zwiſchen zwey wiederholten *verbis:* er mag --- was er will. 5) muß man --- ſo ---. was zu --- iſt, das ---. 6) faſt jeder --- iſt; faſt alle. 1) ce que; ce --- cela. 2) *entre deux mots repetez.* --- eſt ---. ce qui eſt --- eſt ---. 3) *devant un comparatif;* plus --- plus. 4) *entre deux verbes repetez:* quoique ---. 5) faut il ---. faut il -- qu'on --. quand il faut faire faites le. 6) presque chaque; autant de --- autant de ---. § 1) czego nie wezmie, nie wydrze, tego nie ma; czego nie wyſwarzę, nie da (tego nie da). 2) co dobrze to dobrze; co źle to nigdy dobrze nie będźie; co wino to wino; co macocha to macocha. 3) co pyſznieyſzy to głupſzy. 4) co mowił to mowił; co dał to dał. 5) co robić to robi; co nie robić to nie robić; co nie ſzukać to nie ſzukam; co nie chodźić to nie chodźić; co piſać to piſz. 6) co żyd to lichwiarz.

co piſał to piſał. er mag geſchrieben haben was er will. quoique qu'il ait écrit.

co dać to dać. es koſte was es wolle. à quel prix que ce ſoit.

czego zbyć tego zbyć. was man verrichten muß, das verrichte man bald. faites à tems ce qu'il faut faire.

co nie kupować to nie kupować; co darmo to darmo. was man umſonſt haben kan, das darf man nicht kaufen. on n'achete pas ce qu'on peut avoir gratuitement.

czego śię naiadł tego śię naiadł. es iſt einerley von was man ſatt wird. il n'importe de quoi on ſe raſſaſie; tout fait ventre.

czego nie doieſz, dopiieſz. iſt nicht genug zu eſſen da, ſo erhole dich am Trincken. ſi vous n'avez pas aſſez à manger, recompenſez vous à boire.

2) was; das; welche Sache. ce, cela, ce que, cette choſe. § co było nieſzczęśćie twoie; co mię barzo boli; co nie miało bydź tak; czemu śię przypatrował, dźiwował.

co do gęby przyydźie; co ślina przynieśie, prov. er redet was ihm vors Maul kommt. il parle tout ce qu'il lui vient en la bouche.

co mam na ſobie. ſo wie ich gehe und ſtehe. pour toute mon équipage la cape & l'épée.

co ieſt nayżałośnieyſza że. was das betrübſte iſt, daß. ce qui eſt de plus déplorable c'eſt.

od czego. 1) davon. 2) davor, wieder dieſes. 1) de quoi; en; de cela. 2) pour cela, contre cela. § 1) od czego zaraz zachorował i umarł. 2) od czego ieſt dobre lekarſtwo w aptece.

od czego Bog. das wollte Gott nicht. à Dieu ne plaiſe.

do czego. darzu. outre cela; à cela. § do czego przyſzło i to że.

na co. 1) darzu. 2) darauf. 1) pour cela, à cela; à quoi. 2) ſur quoi; à rabat; *en parlant des erres qu'on donne pour arrêter un marché.* § 1) na co Panowie śię ziechali; na co odpowiedźiał. 2) na co zapłaćił talar.

po co. darnach, nach dieſes, als ſchicken. après quoi; ce qu'on envoie querir. § po co ſługę zaraz posłał; po co do niego idę.

o co. darum, vor dieſes, davor. cela, pour cela; en. § o co go karałem; o co śię oſtremi domawiał słowy.

o co ćię proſi. darum bittet er dich. il vous en prie.

przez co; czym. dadurch, damit. par là, par cela, avec cela. § przez co (czym) go rozgniewał; przez co do wielkiey przyſzedł fortuny.

o czym. daran. en, y.

o czym pamiętać będę. daran werde ich gedencken. j'y penſerai.

o czym nie myślał. er hat daran nicht gedacht. il n'y a pas penſé.

o czym mię uwiadomił. er hat mir davon Nachricht gegeben. il m'en a averti.

za co. vor was, davor. en. § za co już dźiękował.

nie maſz za co dźiękować. man hat nicht Urſache vor was zu dancken. il n'y a pas de quoi remercier.

* * *

eben dieſe Redens-Arten kommen auch als Fragen unter folgender Nummer vor. *les mêmes expreſſions ſes préſentent comme des interrogations ſous le ſuivant numero.*

3) Was? wie? wenn man fraget. quoi? que? qu'eſt ce que? § co tu czyniſz? co będźie rozumiał? coś widźiał? co z nim mam począć? cośćie powiedźieli? cośmy wam winni? co śię dźieie? co śię nawinęło?
co mowił? was hat er geſaget? qu'eſt ce qu'il a dit?
co większego bydź może? was kan gröſſeres ſeyn? quoi de plus grand? y-a-t-il quelque choſe de plus grande?
co chceſz czynić? was willſt du thun? que voulez vous faire?
com miał czynić? was habe ich thun ſollen? qu'aurois-je fait?
co tam? was iſt da? was giebts da? qu'eſt ce qu'il y a? qu'y a-t-il là?
co tam słychać; co nowego? was höret man neues? qu'y a-t-il de nouveau? § co tam słychać na mieśćie.
co to? co to ieſt? was iſt das? qu'eſt? qu'eſt ce qu'eſt?
co to ieſt, co tam widzę? was iſt das, was ich da ſehe? qu'eſt ce là que je vois?
co mowi matka? was ſagt die Mutter? qu'eſt ce que dit la mére?
co to ma bydź? was ſoll das ſeyn? que ſera ce?
coby było? was wäre es? que ſeroit ce?
co człowiek? was iſt der Menſch? qu'eſt l'homme?
co ći? co tobie? coć? coći ieſt? a coż ći? was fehlet dir? was iſt dir? qu'avez vous? que vous manque-t-il? § niewiem co bratu? co im że tak ćiſzy?
co tobie do tego? was gehet dir das an? que te fait cela? qu'en as tu à faire? que t'importe? eſt ce à vous à y mettre votre nez; qu'en as-tu à faire? § co kupcom do tego?
co ći (coć) ieſt ten? a ieſtći ten? gehet dir dieſer was an? iſt er dir verwandt? vous regarde-t-il?
co ty wieſz? kata ty wieſz? was magſt du wiſſen? den Hencker weiſt du? que ſaurez vous? vous n'en ſavez pas le diable? § co ty wieſz ieżli Pan przyiedźie?
co, coli ze mną będźie? was wird aus mir werden? wie wird es mir gehen? que deviendrai-je? que m' arrivera-t-il?
co z tobą będźie? wie wird es dir ergehen? où en ſeriez vous? que va tu devenir?
co potym? coż potym? was nutzet das? was hilft das? was iſt es nütze? zu was? à quoi ſert cela? à quel uſage; à quoi bon? que ſert-il? § co po takiey książce? co po ćiebie w kośćiele, kiedy śię nie modliſz? co po ſeymie kiedy śię rozerwał?
co na tym? coż na tym? co na tym należy? was lieget daran? was iſt denn mehr? mais quoi? hé bien qu'en arrivera-t-il? que s'en ſuit-il? § a coż na tym że tak mowię? co na tym tak piſać?
a co to? a coż to? a to co? was iſt das? qu'eſt ce donc que cela?
a co tedy? und was denn? & quoi?
co za to? po czemu to? was gilt das? wie theuer iſt das? à quel prix eſt cela; combien cela? combien vaut cela? § po czemu łokiec? co za łokiec, za funt? po czemu przedawaią ten towar? za ten pierśćień co?
co za? was für? quel? § co za nieſzczęśćie? co za dziw? co za dobroć? co (coli) to za człowiek? o! co ia za błazen? co ty za łotr? pytał śię: co mu za oyczyzna? co mu za imię?
co mi za, coć mi za filozof, żołnierz? im Spotte: was mir das für ein Philoſoph, für ein Soldat iſt? *ironiquement:* ne voilà-t-il pas un Philoſophe, un ſoldat?
co tam maſz za potrzeby? was haſt du da für Verrichtungen? quelles afaires avez vous là?
co za lat? wie alt ſcheinet er zu ſeyn? quel age croïez vous qu'il ait?
co za wino piieſz? was für Wein trinckeſt du? quel vin eſt ce que vous buvez?
co to za oſoba? was iſt das für eine Perſon? quel perſonnage c'eſt? qu'elle perſonne eſt ce? quel homme eſt ce?
coć nie --? was ſollte -- nicht --? y-a-t-il quelque choſe que je ne --? § coć nie ſłyſzę? coć nie umie.
coć nie mam? was ſollte ich nicht haben? ich habe es. y-a-t-il quelque choſe que je n'aïe?
coć nie wiem? was ſollte ich nicht wiſſen? ich weiß es. y-a-t-il quelque choſe que je ne ſache? je le ſai.
coż? 1) was -- denn? 2) aber was? 1) quoi donc? 2) mais quoi? § 1) coż było czynić? coż to ma bydź? coż mam robić? czegoż chceſz? coż z nim mam czynić? cożeś za Pan? czegoż mu śię zachćiało? 2) byłby człowiek ſzczęśliwy, coż kiedy ſam nie chce?
ale coż? coż? aber was iſt zu thun? mais que faire? mais qu' y faire? mais faire quoi?
coż było czynić? was war zu thun? que falloit-il faire?
coż to ieſt że? was iſt denn das, daß? qu'eſt ce donc que?

coż to ma bydź? was soll denn das seyn? que veut dire cela?
mowisz coż? ihr saget was denn? vous dites quoi?
coż to ia słyszę? o was höre ich? o qu'entende-je.
z czego? woraus? de quoi?
z czego to robią? woraus macht man das? de quoi fait-on cela?
z czego się śmieiesz? worüber lacht ihr? de quoi riez vous?
od czego? 1) wovon? von was? 2) unter was? unter was für einem Preise? 3) zu was? 1) de quoi; de quelque chose? 2) sous quel prix? à quel prix fixé? 3) à quoi? à quel usage? § 1) od czego zachorował, oszalał? 2) od czego powiedź mi? od czego ten towar nie będźie? 3) od czego ten instrument, to lekarstwo?
do czego? zu was? was will man damit? à quoi? pour quoi faire?
czego, czegoż? / *dla czego?* / *czemu?* } weswegen? warum? pourquoi? pour quelle raison? comment? pourquoi est-ce que? § czemuś nie był tam? czemu mi tego zakazuiesz?
czemu nie? warum nicht? pourquoi non? que ne?
czemu nie mam płakać? warum sollte ich nicht weinen? pourquoi ne pleure-je point?
chcę wiedźieć czemu? ich will wissen warum? je veux savoir pourquoi? (le pourquoi?)
czemu się do krola nie uciekasz? warum wendest du dich nicht zum Könige? que n'avez vous recours au Roi?
czemum nie iest bogaty? warum bin ich nicht reich? que ne suis-je riche?
po czemu? wie theuer? combien cela? à quel prix cela? que?
na co? worauf? de quoi; sur quoi? § na co choruie?
na co? po co? worzu, zu was für einem Ende? à quoi? à quoi bon? à quel propos? § na co dzwonią? na co to bierzesz? na co (po co) te swary? na co te pieniądze?
na coby (na cożby) mi ta praca posłużyła? worzu würde mir diese Arbeit dienen? que me serviroit ce travail?
na co, po co to wszystko? co po tym? was nutzt das? was macht dieses alles? que fait tout cela? à quoi bon tout cela? que tout cela fait-il?
na co, na coli zmierza? worauf zielet er? quel but a-t-il? où vise-t-il?
po co? 1) warum? 2) wornach als schicken? 1) pourquoi? pour quelle raison? 2) après quoi? que? quelque chose qu'on envoïe querir? § 1) po coś tam szedł? po co to robisz? 2) po co do Lipska pisałeś? po co posłał sługę?
o co prośił? um was hat er gebethen? de quoi a-t-il prié?
o co że tak? o co chcemy? o co chcemy iść? warum wollen wir wetten? que parions nous? que voulons nous mettre?
czym? womit? avec quoi? § czym go uderzył?
czym iest? was ist er? qu'est-il?
w czym? worinnen? en quoi? en quelque chose? § w czym owoce przyniosł?
czym, w czym? bey einem *comparativo.* worinnen? *devant un comparatif:* en quoi? § czym lepszy od ciebie? w czym biegleyszy ode mnie?
czym się bawi? womit vertreibet er sich die Zeit? de quoi s'amuse-t-il? à quoi passe-t-il le tems?
na czym nadźieię zakładasz? worauf setzest du deine Hofnung? sur quoi fondez vous votre esperance?
4) etwas, was. im *Nom. Genit.* und *Accus.* folget das *adject.* in *Genit.* im *Dat. Loc.* und *Instr.* aber in diesen *casibus.* quelque chose. *le suivant adjectif se met après le Nominatif, Génitif & l'Accusatif de ce pronom relatif en Génitif, mais après le Datif, le Local & l'Instrumental dans les mêmes cas.* § dam ći co pięknego; o co ćię proszę; uderzył się o co; ku czemu dobremu się nakłania; czym twardym go uderzył.
na co inszego to rzekłem. ich habe das zu etwas anders gesagt. j'ai dit cela à un autre sujet.
co rownego. dergleichen. quelque chose de semblable.
co dobrego. etwas gutes. quelque chose de bon.
ma co do czynienia. er hat was zu thun. il est occupé; il a à faire; il a des afaires.
nie ma co do czynienia. er hat nichts zu thun. il n'a que faire; il n'a rien que faire.
pierwey nim co poczniesz. ehe man was anfängt. devant que rien commencer.
kto ći co wyrzuca na oczy? wer rückt dir was vor? qui vous reproche rien?
coś, cośiś. etwas, eine Sache die man nicht recht weiß. quelque chose; un je ne sai quoi. § czymśiś mię uderzył; czegoś tu niemasz; prosił mię o cośiś; o czymśiś sobą mowili; cośiś ma pięknego.
cośiś ma świata. er hat etwas eitles an sich.

sich. il a je ne sai quoi de vain, de mondain; il a quelque air du monde.

wiesz że ia coś. weißt du, daß ich etwas bin, etwas zu bedeuten habe. savez vous que je tiens quelque rang.

żest to coś. es steckt was dahinter. il y a quelque chose de caché; il y a anguille sous roche.

cośiś iednak prawda. es ist etwas daran. il en est pourtant quelque chose.

ma coś na niego. er hat etwas, einen Groll auf ihn. il a une dent de lait contre lui.

wie coś na niego. er weiß was auf ihn. il a vû son jeu.

5) so, welcher, statt des *relativi ktory* in allen *generibus*, aber nur im *Nom.* selten im *Accusativo.* qui, que; *ce mot se met au lieu du rélatif* ktory, *mais seulement au Nominatif, rarement à l'Accusatif.* § Pan co tędy iechał; kupcy co tu byli; księga co wyszła; dziecię co płakało; książka com (ktoram) kupił.

ći co chcą. diejenigen so wollen. ceux qui veulent.

ći co tu byli. die so hier gewesen sind. ceux qui furent ici.

szczęśliwy co się Boga boi. der ist glücklich der Gott fürchtet. heureux celui qui craint Dieu.

on co mu; on ktoremu. er welchem. lui à qui. § sługa co mu dowierzaią; ona co iey iuż dano.

* * *

in folgenden Ausdrücken wird co als eine particel gebraucht. Co *se met comme une particule dans les expressions suivantes.*

6) vor einem *Comparativo* oder *Superlativo:* 1) der — unter allen. 2) auch der —. *Devant un comparatif ou superlatif:* 1) le plus --- entre tout. 2) même le plus ---. § 1) co nayniesczczęśliwszy ia człowiek; co naylepszy to człowiek; co poważnieyśi mowili; co biegleyśi twierdzą; co przednieyśi Panowie. 2) co nayubozszy i co nayniesczczęśliwszy nie iest bez nadziei; co nayprostszy rozum przyzna.

7) vor einem *Adverbio* im *Comparativo* oder *Superlativo:* auf das; aufs. *devant un Adverbe au Comparatif ou au Superlatif:* au plus ---; trop, très § co (iak) naylepiey to zrob; co rychley, co nayrychley tam bież.

co naydłużey. aufs höchste, aufs längste. tout au plus; pour le plus.

co naygorzey. aufs ärgste. au pis aller; très mal.

co naylepiey. aufs beste; zum besten. le mieux du monde; du mieux; de la meilleure sorte.

*8) wie? comment? § co (iako) się Was Panu spodoba?

9) was! wie! wenn man drohet. *en menaçant:* comment! quoi!

co! on to mowił. wie! er hat das gesagt. quoi a-t-il dit cela!

10) so bald, als; kaum als; wenn nur -- so. dèsque, aussi tôt que; tout à cette heure que. § co tylko do stołu chćiał uśieść; co się ruszę, zaraz wrzeszczysz.

co stapi. so bald, wenn er nur einen Tritt thut. aussi-tôt qu'il fait un pas.

11) daß. que, *une conjonction.* § dobrze czynisz co (że) mi pomagasz; trzeći dźień co (że, iako) umarł.

12) wie viel? que? combien? § co (iak wiele) ich? co tam Panow?

co ći dał? wie viel hat er dir gegeben? combien est ce qu'il vous a donné?

co wygrałeś? wie viel hast du gewonnen? combien est ce que vous avez gagné?

co nie miara? obs. wie eine grosse Menge? quelle grande quantité?

13) jeder, bey jedem; alle, bey allem --. chaque; tout à chaque --; à tout --. § co godźina piie; co moment go czekam; co słowo to falsz.

co dźień. alle Tage. tous les jours. § co dźień u mnie bywa.

co kamienica. bey jedem Haus, von Haus zu Haus. à chaque maison; de maison en maison. § co drugi, trzeći dom laternia przede drzwiami.

co rok. alle Jahr. tous les ans; d'année en année. § co rok to drzewo rodźi; co rok to bywa.

co—to. fast jeder ---. autant --- autant; presque chaque. § co cygan to szalbierz.

co głowa, to rozum. so viel Köpfe, so viel Meynungen. autant de têtes, autant d'opinions.

co raz. bey jedem Schritt, bey jedem Tritt; fast immer. à chaque pas; a chaque instant; ne faire que. § co raz biie, łaie, wrzeszczy.

co raz to więcey. immer mehr; allemahl mehr. chaque fois plus; toujours plus. § co raz to mniey.

co raz co. allemahl wenn. toutes les fois que.

co raz co piszę do niego. so oft ich an ihn schreibe. toutes le fois que je lui écris.

co raz piie. er thut nichts als trincken. il ne fait que boire.

co raz to lepiey. jedesmahl besser. de mieux en mieux.

co raz to gorzey. jedesmahl schlimmer. de pis en pis.

Codźiennie, *adv.* alltäglich, alle Tage. journellement; tous les jours.

Codźienny, każdodźienny, powszedni. täglich. quotidien; de chaque jour, journalier. § codźienna robota.

Cofam, *v. m. F. cofnę.* einen zurückziehen, aufhalten. reculer, pousser en arriére, faire retirer en arriére. § cofnąłem wzad chłopca upadaiącego.

cofnąć śię; cofnąć śię wzad. 1) stutzen, zurück prallen, zurück treten. 2) weichen, sich retiriren als der Feind. 3) zurück gehen, rückgängig werden als ein Vertrag. 4) ausweichen einer Gefahr. 5) andres Sinnes werden. 1) reculer; se reculer; se retirer en arriére. 2) reculer, plier, se retirer; faire retraite. 3) ne pas réüssir; échouër, étre cassé. 4) éviter, se sauver de quelque danger. 5) reculer; ne pas poursuivre son dessein. § 1) koń śię ze mną cofnął; cofniy śię w zad; widząc doł niebezpieczny, cofnął śię w zad; działo śię cofa. 2) cofnął śię nieprzyiaćiel ku fortecy. 3) frymarki ze szkodą Pańską cofnąć śię nie maią; ta ugoda śię cofnęła. 4) cofnął śię z tak niebezpiecznego kroku. 5) iuż nie czas śię cofnąć.

Cofnienie śię das Zurückweichen; Rück-Tritt. reculée; reculement; l'action de reculer; le recul.

Cogodźinnie, *adv.* alle Stunden. à toutes heures.

Cogodźinny. allstündlich. qui se passe à toute heure.

Cokolwiek, *g. czegokolwiek.* * cożkolwiek. 1) was nur. 2) ein Bißchen; etwas weniges. 1) tout ce que; quoique que ce soit; tout ce qui; quelque chose que ce soit. 2) un peu; pas beaucoup; un tant soit peu; quelque peu. § 1) cokolwiek śię rodźi, umrzeć muśi; cokolwiek zarobię, dam ći. 2) cokolwiek mi day pieniędzy; sług ma cokolwiek.

cokolwiek bądź. es sey ihm, wie ihm wolle. quoi qu'il en soit.

Cołak zielsko w ięczmieniu. gewisses Unkraut in der Gerste. espèce de mauvaise herbe qui se trouve dans l'orge.

Comieśięcznie, *adv.* alle Monat. à tout mois; tous les mois.

Comieśięczny. allmonatlich. à tout mois; qui se fait chaque mois.

**Cora. } eine Tochter. fille d'un pé-
Corka. } re.

corka chrzesna, vid. Chrzesny --- *chresna corka.*

Coreczka. } Töchterchen. petite fille;
Coruchna. } fille qui est encore enfant.

Corocznie. alle Jahr. tous les ans; annuëllement; par chaque année.

Coroczny. alljährlich. annuël; qui se fait tous les ans; aniversaire.

Coś. } *vid.* Co 4) *coś.*
Cośiś. }

Coż, *vid.* Co 3) *coż.*

Cożkolwiek, *vid.* Cokolwiek.

Cotygodniowy. allwöchentlich. toutes les sémaines; qui se fait chaque sémaine.

Cuch. übler Athem. haleine forte ou puante. § sam iego cuch człowieka zaraźi.

Cuchnę. 1) aus dem Munde riechen. 2) übel riechen. 3) wildentzen vom Wildprät. 4) müffen vom Fleisch. 1) avoir haleine forte. 2) sentir mauvais; rendre une mauvaise odeur. 3) tirer sur la venaison; vener; se faisander. 4) corner, commencer à sentir; sentir le relant. § 1) cuchnie mu z ust. 2) czego śię kto z młodu napiie, tym i na starość cuchnie. *prov.* 3) cuchnie zwierzyna; cuchnie tu zwierzyną.

cuchnący. 1) übel riechend. 2) der einen üblen Athem hat. 3) wildentzend, vom Wildprät. 4) müffend vom Fleisch. 1) puant; qui sent mauvais; qui a une mauvaise odeur. 2) qui a l'haleine forte; punais, putrefait. 3) vené, qui a un goût de venaison. 4) relant; qui corne. § 1) cuchnące usta. 2) cuchnący niech wonnych zażywa rzeczy. 3) cuchnąca zwierzyna. 4) cuchnące mięso.

Cuchnienie. 1) stinckender Athem. 2) das Wildentzen des Wildpräts. 3) das Müffen des Fleisches. 1) bousée; mauvaise soufle qui sort de la bouche; haleine puante. 2) la venaison; sauvagin. 3) mauvaise odeur de la viande qui corne; relant; odeur relante. § 1) lekarstwo na cuchnienie. 2) cuchnienie zwierzyny. 3) mięśiwo od cuchnienia (zacuchnienia) zachować.

Cuchny. 1) stinckend, übel riechend. 2) wildentzend. 1) qui sent mauvais. 2) vené; qui sent la venaison.

Cuchthauz. Zucht-Haus. maison de force; maison de correction.

Cud. } 1) Wunder, Wunder-Werck. 2)
*Cudo. } Wunder, ungewöhnliche Sache. 1) un miracle. 2) un miracle; merveille;

veille; un prodige; chose merveilleuse. § 1) cuda czynić; cud się stał. 2) cudby to był; cuda w boiu czynił.

Cudak. 1 der abentheuerliche Sachen unternimmt. 2) Mißgeburth. 1) extravagant, avanturier, bizare. 2) un monstre. § 1) pod postawą błaznow i cudakow po świecie biegaią. * 2) cudak (cudotwor) się narodził.

Cudnie, *adv.* artig, schön, wunderschön. à miracle; à merveille; merveilleusement; d'une belle maniére. § cudniey mu prząść kądziel niż w szyszaku; zegarek cudnie zrobiony.

Cudny. wunderschön, sehr artig. merveilleux, enchanté, admirable; fort joli. § cudna dźiewka, robota.

Cudność. wunderbare Schönheit. admirable beauté; enchantement; merveille. § cudność wielką ta rzecz ma w sobie.

Cudomowny. der Wunder erzehlet. qui dit des merveilles.

Cudotwor. eine Mißgeburth, Wunder-Thier. un monstre.

Cudotworca. der Wunder thut. qui fait des prodiges & des choses surprenantes.

cudotworca Boski. wunderthätiger Mensch. un taumaturge; homme miraculeux, qui fait des miracles par Dieu.

cudotworca przyrodzony. Weiß-Künstler. magicien naturel.

cudotworca szalbierski, czartowski. Schwartz-Künstler, Hexen-Meister. magicien, sorcier.

Cudotworność, Cudotworstwo. Wunderthätigkeit. le don de faire des miracles.

cudotworność Boska. Gottes Wunderthätigkeit. magie divine.

cudotworność przyrodzona natürliche Zauber-Kunst. magie naturelle.

cudotworność zabobonna, czartowska. die schwartze Kunst, Hexerey Zauberey, Teufels-Kunst. magie noire, oculte, diabolique.

Cudotworny. wunderthätig. miraculeux, taumaturge.

Cudownie, *adv.* wunderthätiger Weise; durch Wunder. miraculeusement; par miracle.

Cudowny. Wunder-, wunderbar. miraculeux, qui fait des miracles. § cudowny obraz.

Cudzę. 1) striegeln ein Pferd. 2) reinigen, kämmen die Haare. 1) étriller un cheval. 2) nettéïer, ajuster, accommoder, peigner les cheveux.

Cudzenie. das Striegeln. l'action d'étriller.

Cudźidło. Striegel. étrille.

Cudzołoztwo. der Ehebruch. un adultère.

Cudzołożnica. Ehebrecherin. femme adultère; adultère.

Cudzołożnik. Ehebrecher. un adultère; qui commet un adultère.

Cudzołożny. } ehebrecherisch. adultère, qui a fait un adultère; qui regarde l'adultère.
Cudzołożnyczy. }

Cudzołożę, *y, ył.* ehebrechen. commettre un adultère; faire un adultère; adultérer.

Cudzoźiemiec, *g. cudzoźiemca.* Fremdling, Ausländer. étranger, pérégrin.

Cudzoźiemczyzna. } ausländische Sachen, Waaren, Sitten, Worte. des choses, des marchandises, des moeurs, des mots étrangers. § mierźi się cudzoźiemszczyzną w tytułach, w prawach, w stroiach, w słowach.
Cudzoźiemszczyzna. }

Cudzoźiemka. Ausländerin. étrangére.

Cudzoźiemski. ausländisch. étranger, exotique. § cudzoźiemski ięzyk, kroy, obyczay.

po cudzoźiemsku. } fremd, auf ausländische Weise. à la maniére des étrangers. § po cudzoźiemsku mowi; po cudzoźiemsku ubrany.
* Cudzoźiemskie. }

Cudzoźiemstwo. 1) Weise, Sitten der Ausländer. 2) ausländische Inwohner; die Ausländer. 1) air étranger; maniére qui sent l'étranger dans les moeurs. 2) les habitans étrangéres; les étrangéres. § 1) cudzoźiemstwa zakrawa. 2) cudzoźiemstwa się w tym mieśćie namnożyło.

Cudzy, *adj. & subs.* 1) fremd, nicht zum Hause gehörig. 2) ein andrer: fremd; einem andren zugehörig. 1) étranger, qui n'est pas d'une famille. 2) d'autrui; qui est à un autre; qui apartient à autrui. § 1) niemasz cudzego (obcego) u nas. 2) cudze to są pieniądze: cudzym się zdobić głupstwo; *prov.* cudze wady rychley niż swoie obaczamy; *prov.* cudze rzeczy lepsze się zdawaią; posłał cudzego sługę.

cudze; cudza rzecz. fremdes Gut. le bien d'autrui. § nie pragniy cudzego, nie utraćisz swego.

cudzy chleb nayssmacnieyszy. 1) die Mahlzeiten bey andren schmecken am besten. 2) ein gestohlnes Mäulchen schmeckt am besten. 1) les repas chez d'autrui sont les plus agréables. 2) un baiser à la dérobée est le plus savoureux.

Cug. 1) Gespann Pferde, Ochsen. 2) ein Zug gemeiniglich von sechs Pferden. 3) ein

3) ein paar Pferde im Zug. 4) Station; Raum zum Gehen; Lauf, Gang; Reise, Weg, Futter, Ablager. 5) Furchen-Zug im Pflügen. 6) ein Zug im Ziehen. 7) fig. Zug, Lauf, Fortgang. 1) un atelage de chevaux, de boeufs. 2) atelage ordinairement de six chevaux. 3) paire de chevaux dans un atelage. 4) station; un espace; course; trait, traite, trajet; tour d'un lieu à un autre. 5) l'action de faire un sillon sur la terre avec la charruë. 6) coup de celui qui atire qu. ch. 7) *fig.* cours, course; progrès; essor. § * 1) cug (sprzęg) wołow, koni. 2) cudny to cug koni; iednego mi do cugu nie dostaie konia. 3) przeprzęgniy konie z pierwszego cugu na ostatni. 4) poiechałem przodem sporszemi cugami; mamy ieszcze pięć cugow do tego miasta; za trzećim cugiem stanąłem na wśi. 6) nie rownemi rolnik orał cugami. 6) trzema go wyćiągnął cugami. 7) cug ślepey puśćić fortunie.

iednym cugiem. in einem Zuge; in einem Gange. tout d'un train; tout de suite. § iednym cugiem poszedłem do wśi.

cug wody. Gang, Lauf des Wassers. cours, fil de l'eau.

cugu iednego. einspännig. atelé d'un cheval. § cugu iednego wozek.

cug koni podwoyny. ein paar Zug-Pferde. une paire de chevaux atelez. § cug koni potroyny, poczworny.

Cugiel, *g. cugla.* Zügel am Pferde-Zaum. les rênes d'une bride.

Cukier, *g. cukru.* 1) Zucker. 2) fig. Süssigkeit, Vergnügen, Anmuth. 1) du sucre. 2) *fig.* la douceur; plaisir, agrément. § 1) ryż warzony cukrem potrząśniy, cukier kanar; lodowaty cukier. 2) wpadł w cukier po same uszy; i cukier bez dobrey woli w piołun się obroći.

cukry, plur. Zuckerwerck. des sucreries; patisserie composée de sucre; des confitures.

cukry drobne. überzuckerte Körner. dragées; des pois sucrez.

Cukiernia. Zucker-Siederey. sucrerie. § w Berlinskiey, w Hamburskiey cukierni warzony cukier.

Cukiernica. grosse Zucker-Büchse. grand sucrier.

Cukierniczka. 1) Zucker-Beckerin. 2) Zucker-Büchse. 1) confituriére. 2) sucrier.

Cukiernik. 1) ein Zucker-Becker. 2) Zucker-Sieder. 1) confiturier, confiseur. 2) afineur; ouvrier qui afine & prépare le sucre.

Cukrowanie. 1) Zurichtung, Beschüttung mit Zucker. 2) das Einmachen in Zucker. 3) Beschönigung, Versüssung, Anstrich. 1) l'action de sucrer. 2) l'action de faire des confitures au sucre; assaisonnement qu'on fait avec du sucre. 3) paliation; la couleur; couverture. § 1) cukrowanie ulipkow. 2) cukrowanie owocu na trwałość. 3) nie zdradźi mię cukrowaniem (zdobieniem) postępkow swoich.

Cukrowany. mit Zucker angemacht. sucré.

cukrowane słowa. süsse Schmeichel-Worte. paroles sucrées; paroles de soïe.

Cukrowny. 1) Zucker-süß. 2) süß, angenehm. 1) sucrin; qui a le goût du sucre. 2) doux, agréable. § 1) smak wina tego iest cukrowny. 2) po gorskim cukrownieysza słodycz.

Cukrowy. 1) Zucker-. 2) mit Zucker bezogen. 1) de sucre. 2) sucré; enfermé dans du sucre. § 1) słodycz cukrowa. 2) migdały cukrowe; cukrowy konfekt.

Cukruię. 1) mit Zucker versüssen; zuckern. 2) mit Zucker beziehn. 3) beschönigen, versüssen. 1) sucrer; assaisonner du sucre. 2) enfermer dans le sucre. 3) colorer, palier; donner quelque couleur à une chose. § 1) pocukruy ten kołacz. 2) aniż, migdały cukrować. 3) cukruie uszczypliwe słowa.

Curuk, *adv.* Kriegsw. zurück. *guerre:* à reculons; en arrière. § prętko curuk Turcy zawracaią.

Cwał. 1) Galop. 2) hurtiger Gang. 1) galop, galopade. 2) marche à grands pas. § 1) cwałem iechać. 2) cwałem bieży.

* Cwałam śię. sich langsam bewegen; langsam gehen; schleichen. se trainer; aller, se mouvoir lentement.

Cwałuię. galopiren; den Galop reuten, gehen. galoper, aller au galop.

Cwelich. Zwillig. coutis; toile d'un double tissu. § cwelich dwoistey osnowy potrzebuie.

Cwiartka, *vid.* Cwierć.

Cwiczę, *y*, *ył*, wprawuię. üben. exercer; former, dresser; cultiver. § ćwiczyć chłopca w pisaniu, w ięzykach; ćwiczyć swoy dowćip w czym.

cwiczę śię. sich üben. s'exercer, se cultiver, s'apliquer à quelque exercice. § ćwiczę śię cnotami; ćwiczy śię w ięzykach, w muzyce.

Cwiczenie. 1) Uebung, Ausübung. 2) Unterricht, Zucht, Auferziehung. 1) un exercice; pratique, usage *m.* action de

de pratiquer. 2) inſtruction, diſcipline. § 1) cwiczenie rycerſkie; cwiczenie z dźiał, z hakownic; cwiczenie ręki w chędogim piſaniu; cwiczenie żołnierza w monſzterunku; cwiczenie chłopca w łaćinie; cwiczenie pamięći; pole cwiczenia poćiſkowego. 2) ſchowany na dobrym cwiczeniu; trzymać w cwiczeniu chłopca.

cwiczenie nabożne albo ducħowne. geiſtliche Uebung. un éxercice de pieté.

cwiczenie śię. eine Uebung. l'action de s'éxercer; aplication; pratique.

Cwiczony. geübt. éxercé, dreſſé.

Cwiczyćiel. Unterweiſer. celui qui dreſſe, qui éxerce.

Cwieczek, *g. cwieczka.* Zweck-Nägelchen. petite broquette.

Cwiek, *g. cwieka.* eine Zweck, Zweck-Nagel. goujon; broquette; petit clou; broche.

Cwieczyſty. wie mit Zwecken beſetzt. fait à la manière des broquettes clouées.

Cwiekowy. Zweck-; einen Zweck-Nagel angehend. de broquette; qui regarde la broquette.

Cwierć, czwarta część czego, kwarta. ein Viertel. quarteron; quartier, quart, la quatrieme partie de qu. ch. § cwierć mile, garca, korca, łokćia.

cwierć roku. ein Viertel-Jahr. trois mois.

cwierć funta. Viertel-Pfund. quarteron; le quart d'une livre.

cwierć arkuſza papieru. ein Viertel-Bogen. quart de papier.

cwierć ćielęćiny, iagnięćia. Viertel Kalb, Lamm. quartier de veau, d'agneau.

Cwierćarkuſzowy. Quart-, von Büchern. *en parlant des livres:* in quarto, plié en quatre. § cwierćarkuſzowa forma, kſztałt księgi.

Cwierćiowy. Viertel-, das ein Viertel in ſich hält. de quart, de quarteron; qui contient la quatriéme partie d'une choſe.

Cwierkam, *v. m. F. cwierknę.* zirren, zitſchern, wie die Heuſchrecke. gringoter, criqueter, chanter comme la ſauterelle.

Cwiertnia. 1) Viertel-Malter; Korn-Maß von drey Scheffeln. 2) ein Scheffel in einigen Provintzen. 1) minot, méſure qui contient la moitié de la mine; quartal ou trois boiſſeaux. 2) un boiſſeau dans quelques Provinces. § 1) cwiertnia ma trzy korce; Krakowſka garcy 36. Kaliſka 52. Poznańſka 42. cwiertnia Toruńſka ieſt rowna Krakowſkiemu korcowi.

Cwiertuię. Viertheilen einen Miſſethäter.

écarteler; mettre qu. par quartiers. § cwiertowano złoczyńcę.

Cwiertowany. geviertheilt. écartelé.

Cwiertowanie. Viertheilung eines Uebelthäters. l'action d'écarteler.

Cwierzę, *rzy, rzył, vid.* Przeorywam.

Cwik, *g. a.* 1) Spitz-Hahn, Capaun der nicht recht geſchnitten iſt. 2) Fuchs; Schalck. 3) altes Thier oder Fiſch. 1) un coquatre; chapon mal châtré. 2) fin matois; adroit; homme fin & ruſé. 3) vieille bête; vieux poiſſon. § 1) po pianiu cwika poznać. 2) ſtary ten cwik wyprawił nieposlednią ſztukę. 3) cwik karp.

cwik, g. u. Stand, Gewerbe eines Menſchen; Lebens-Art. condition, profeſſion; train d'une vie; état de vie. § zgodny do żołnierſkiego cwiku.

Cwikła (*beta*). Bete, Mangold, Beiß-Kohl. bête, jotte, poirée une herbe potagére.

cwikła leſna (limonium). 1) Biber-Klee. * 2) Wintergrün, ſ. Gruſzczyczka. 1) limonium. * 2) pirole, *voiez* Gruſzczyczka.

cwikła pomorſka; wieśiołek źiele. (alypum) Alypum eine Purgir-Wurtzel. alypum, turbit blanc.

Cwiklany. Mangolts-. de poirée.

cwiklane liſtki; boćwina. Mangolds-Blätter. cardes de poirée.

cwiklany liſt źiele, vid. Rdeſt wodny.

Cybet. Zibet. civette une odeur agréable.

Cybetowy. Zibet-. de civette.

kot cybetowy. Zibet-Katze. civette un animal.

Cyboryum. Gefäß zu den geweiheten Hoſtien. cuſtode; le ciboire; vaſe où on met les hoſties conſacrées.

Cybuch. Tobacks-Röhrchen zum Toback-Rauchen. tuïau de pipe dont on ſe ſert pour prendre du tabac en fumée.

Cybula, *vid.* Cebula.

Cyc, *g. a.* 1) Schertzw. Pietz, Weiber-Bruſt. 2) Zietze an dem Euter der Kühe, der Ziegen. 3) Pietz, der Euter. 1) *burlesq.* tétard, gros & grand téton de femme. 2) traïon de vache, de chèvre. 3) pis de vache, de chèvre. § 1) co zawſze przy cycu wiſzą rzadko bywa z nich co dobrego. 2) cyc u kozy, u krowy.

Cycał. Mutter-Söhnchen. fils gâté; fils de ſa mére; petit mignon de ſa mére; papadoux; mamadoux. § z cycałow rzadko co godnego będźie.

Cycek, *g. cycka.* 1) Weiber-Bruſt; Pietz. 2) Wartze an der Bruſt. 1) mamelle, téton.

téton. 2) mamelon; bouton de mamelle. § * 1) day dźiećięćiu cycek (pierś). 2) cycek męſki, niewieśći; cycek krowi.

Cyckowy. zur Bruſt gehörig. de mamelle. § cyckowa brodawka.

Cycon. Vaters-Söhnchen. petit mignon de ſon pére; papadoux.

Cycowo. Wartenberg, eine Stadt in Schleſien. Vartemberg ville de Sileſie.

Cyfra. 1) Rechenk. eine Nulle. 2) Cyfer zum geheimen Schreiben. 3) Nahmens-Zug; verzogner Nahme. 1) *aritm.* zero, un o. 2) un chifre; un caractère déguiſé. 3) un chifre; nom en chifre. § 1) ſzlachectwo bez cnoty i nauk ieſt cyfrą bez liczby. 2) cyframi piſać. 3) cyfra z liter początnych imienia czyiego; w cyfrze litery *Auguſt III* śię wydawały.

Cyga, kręglica. Kinder-Kreuſel. ſabot, toupie, bauduſle.

Cygan. 1) Ziegeuner. 2) Schertzw. beſtändiger Wandrer. 3) Betrieger. 1) boëmien, égiptien, coureur qui dit l'horoſcope. 2) *burleſq.* coureur, qui ne s'arrête pas long tems dans un païs, qui voiage toujours. 3) trompeur, impoſteur.

Cyganka. Zigeunerin. boëmienne, égiptienne.

Cygański. Zigeuneriſch. de boëmien.

cygańſka cera. ſchwartzbraunes Geſicht. teint baſané; viſage mauricaud.

cygańſki prowadźić żywot. wie ein Zigenner in der Welt herum ziehen; beſtändig reiſen. courir le monde; méner une vie de boëmien.

Cykorya źiele. (*cichoreum*) Wegwart, Hindlauft. chicorée.

* Cyl, * Cyluie, *vid.* Cel, Celuię.

** Cykuta. Gifft. venin, poiſon. § śmiertelna cykuta.

Cymbał. 1) Art runder Glocken. 2) groſſe Schelle. 1) ſorte de rondes cloches. 2) un gros grélot. § 1) cymbał zegarowy kilką dźieśiąt cetnarow waży. 2) cymbały na konia do ſanek.

cymbał, cymbały. Zimbeln, ein muſicaliſches Inſtrument. des cimbales, un inſtrument de muſique.

* Cymboryum, *vid.* Cyboryum.

Cyna. 1) Zinn. 2) Tiſch-Zinn. 1) étain. 2) étain de table; des plats, des aſſiettes, des pots d'étain.

cyna przednia, kontryfał. Engliſch Zinn. étain d'Angleterre.

cyna płatkowa do źwierćiedł. zinnernes Blatt, Spiegel-Folie. apeau; feüille d'étain.

Cynadry, *plur.* Eingeweide von Fiſchen, ſo zum Eſſen taugen. entrailles de poiſſons, qu'on peut manger. § cynadry ſą wnętrznośći śniedne z ryby iako kſzeńce, wątrobki.

Cynamon. Kanehl, Zimmet. canelle.

Cynamonik ptak. vermeinter Vogel, der ſein Neſt aus Zimmet-Rinden bauen ſoll. oiſeau imaginaire qui doit faire ſon nid de brins de cinamome.

Cynamonowy. Kanehl-. de canelle.

cynamonowe drzewo. Zimmet-Baum. le cinamome un arbre.

Cyndał. (*ſantalum*) Sandel-Holtz. ſandal; ſantal ſorte de bois.

Cyndloch, zapał. Zündloch am Gewehr. lumière d'une arme à feu.

Cyndlont. Zündruthe der Conſtabler. le boute-feu de canonier.

Cyndpulwer, poſypka. Zünd-Pulver. amorce; poudre dans le baſſinet d'une arme à feu.

Cynek. 1) die fünf im Würfel-Spiel. 2) Raute; geſchoben Viereck. 3) Flecken, auf einer Thier-Haut. 4) Zincke, ein muſicaliſches Inſtrument. 1) quine; le cinq qui eſt marqué à la face de dez. 2) figure faite en échiquier, en quinconce. 3) tache, mail, marque ſur la peau d'un animal. 4) cornet, cornet à bouquin, un inſtrument de muſique. § 1) kość moia cynkiem a iego zezem padła; wſzyſtkie rzućił cynki. 2) drzewa w cynki porozſadzać. 3) ryś ma ſkorę białopſtrą z cynkami. 4) grać na cynku.

Cyngiel, *g.* *cyngla.* Schneller; Drücker am Schieß-Gewehr. cliquet, détente, où on met le doigt pour tirer une arme à feu.

Cynkowatość, Cynowatość. 1) Zierath von geſchobenen Vierecken. 2) Flecken auf den Thier-Häuten. 1) ornement en quinconce. 2) madrure d'une peau.

Cynkowaty, cynowaty. 1) Rauten-förmig, in Geſtalt der Fünf auf den Würfeln. 2) fleckicht. 1) échiqueté; loſangé; fait en quinconce. 2) tacheté, marqueté, madrè. § 1) ulica w ogrodźie cynkowata. 2) futro ryśie im bielſze i cynkowatſze, tym drożſze.

cynkowate płotno. gemodelte Leinwand. façon; linge ouvré.

Cynobr, Cynober, *g.* *cynobru.* Zinober. du cinabre.

Cynobrowaty, Cynobrowy. Zinober-. de cinabre. § cynobrowy kolor.

Cynowatość, Cynowaty, *vid.* Cynkowatość, Cynkowaty.

Cynowod źiele, *vid.* Orlik.

Cynowy, zinnern, von Zinn. d'étain. § naczynia cynowe,
Cypel, *g. cypla*, gwóźdź u głowni. die Angel von einer Klinge. soïe de lame.
Cyperski. Cypern=. de Chipre.
cyperski korzeń, vid. Ostrzyż wonny.
Cypr wyspa. die Insel Cypern in der Mittelländischen See. Chipre, île dans la méditerranée.
cypr drzewo. (cyprus) ein gewisser Baum. sorte d'arbre.
Cyprowy. das diesen Baum betrift. qui regarde cet arbre. § cyprowy oleiek; w Salomonowey Pieśni Rozd. 1. Oblubieniec Cyprowym nazwany gronem.
Cyprys drzewo. (*cupressus*) Cypresse, Cypressen-Baum. Ciprès un arbre.
cyprys polny ziele. wilde Cypresse. auronne sauvage.
cyprys; cyprysowe ziele. (abrotonum femina) Cypresse, Cypressen-Kraut. auronne femelle.
Cyprysowy. Cypressen=Baum=. de ciprès. § Cyprysowy lasek, ogrodek.
cyprysowa gałka, macharzynka. Nuß vom Cypressen-Baum. une noix de Ciprès.
Cyranka. eine Kriech= oder Krick=Ente. cercerelle, cercelle.
Cyrenayskie *ziele albo* płonka. (*laserpitium*) Gewächs, davon der Teufels-Dreck gesammlet wird. plante dont on tire le suc appellé lasér ou assa foetida.
Cyrkiel, *g. cyrcla.* Zirckel, das Werckzeug. compas un instrument. § cyrkiel ma bydź dychtowny i niewycheltany.
w cyrkiel co uczynić. nach dem Zirckel etwas machen. faire au compas qu. ch.
Cyrkluię co. zirckeln, abzirckeln. compasser; mesurer avec le compas.
Cyrkuł, okrąg, koło. Zirckel die Figur. un cercle fait avec le compas. § w cyrkuł co oberznąć.
Cyrograf, własney ręki zapis. Handschrift, Obligation. seing; suscription, obligation; seing privé; promesse par écrit. § dać komu pieniądze na cyrograf.
cyrograf iściow; kwit. Quittung. quitance, aquit.
cyrograf iściow od dłużnika podpisany i iemuż oddany; rekognicya. Gegen-Quittung contrequitance; contre-lettre.
Cyrografowy. eine Handschrifft betreffend. qui regarde un écrit signé.
cyrografowy iściec. Gläubiger der nur eine blosse Handschrifft hat. un chirographaire.
cyrografowy dłużnik. Schuldner, der nur eine Handschrifft ausgestellet hat. débiteur obligé par sa simple obligation.

Cyrulik. Wund-Artzt. chirurgien. § Cyrulik niedoszły iest kat doskonały.
cyrulik regimentowy, polny. Regiments-Feldscherer. chirurgien major.
Cyruliczek. Barbier-Gesell. Garçon chirurgien; frater.
Cyrulicki. chirurgisch, zur Wund=Heil=Kunst gehörig. chirurgique; qui est de chirurgie.
Cyrulictwo. Heil-Kunst; Wund-Artzeney-Kunst. chirurgie.
Cysterna, *vid.* Krynica.
Cysters zakonnik. Cistertzienser=Mönch. Réligieux de Cîteaux.
Cysterski. Zistertzienser=. de Cîteaux.
Cysterski Zakon. Zistertzienser-Orden. Ordre de Cîteaux.
Cyt, *interj.* Still. St, tai toi, chut, motus, paix. § cyt dziewko.
cytmy, cytćie. wir wollen, ihr sollet still seyn. taisons nous; taisez vous. § cytćie chłopcy.
ty cyt i ia cyt. schweige du, so werde ich auch schweigen. ne touchez pas cette corde là. § ale ty cyt i ia cyt wiemy na śię.
Cyt, *subst. n. g. cytu.* Stille, das Stillschweigen. un silence. § wielkie potym było cyt.
Cytadela. eine Citadelle. citadelle. § cytadela zasłania miasto od nieprzyiaćiela.
Cytacya. eine Citation, Anführung, Beziehung. allegation, citation.
Cytr, Cyter drzewo. Citronen=Baum. citronier.
Cytra. eine Cither. cistre un instrument de musique.
* Cytryn. / Cytryna. } Citrone. citron.
Cytrynowy. 1) Citronen=. 2) Citronen=, das nach Citronen schmeckt oder riecht. 3) Citronen-färbig. 1) de citron; citrin. 2) citronné, qui sent le citron; qui a le goût de citron. 3) citron; de couleur de citron. § 1) cytrynowe liśćie; cytrynowy sad. 2) cytrynowy smak. 3) cytrynowy kolor.
suche skorki cytrynowe. truckne Citronen-Schalen. grenat.
Cytrysta. Cither = Spieler. jouëur de cistre.
Cytuie. citiren, anführen. citer, aporter quelques passages d'Auteurs.
Cytwar. (*zedoaria*) Zittwer. zedoaire; zerumbet.
Cywilny. Civil=; Bürger=. civil, qui regarde un peuple.
cywilne prawo. das Römische Recht. le droit civil Romain.

*Cyżoryk, Szczyżoryk. Feder=Messer. canif.

*Cywka, *vid.* Cewka.

Cyzyoianus. Calender aller Fest-Tage. almanac de toutes les fêtes.

Czaban. grosser Podolischer Ochs. grand beuf de Podolie.

Cząbr ziele. (*satureia*) Saturey, Winter=Isop. sariette, sadrée.

cząbr włoski ziele, vid. Dzięcielina.

Cząbrzyca włoska. (*epithymum*) Stoltz=Kraut, Thym-Seide. épithyme; mousse qui vient autour du thym.

Czachy, *plur.* Schacht; unterirrdische Gänge, wo das Ertz gegraben wird. puits, rameaux; chemins sous terre d'où on tire les métaux.

Czaczko. 1) Kinder=Spielzeug. 2) *fig.* Schein-Gut, Blendwerck, falscher Glantz. 1) bimbelot; joujou; joüet d'enfans, des babioles; amusement des enfans. 2) *fig.* oripeau, clinquant, chose belle en aparence; fausse-aparence; fausse lueur; amusement vain; faux brillant; vernis. § 1) ładne to iako czaczko; ukrotofilić dziecię błyszczącym czaczkiem; iako czaczko iakie to w pudełku chowa. 2) nikną świątowe czaczka i splendory.

Czadz, *f.* Geschenck, Schau=Stücke, die man unter die Leute wirft. piéces de largesse qu'on jette au peuple.

Czaię się, *i, ił.* 1) sich stellen als wenn man —. 2) lauren. 1) faire semblant de ---. 2) gueter, faire le guet.

*Czamara, suknia. Rock. habit. § nocna czamara.

*Czamarka. Mäntelchen. petit manteau; manteline.

Czambrowina, *vid.* Cembrowina.

Czambruię, *vid.* Cembruię.

Czamlet, Czamlot. Kamlot, Schamlot ein Zeug. camelot une étofe.

Czapeczka. 1) ein Mützchen. 2) Schälchen, Köpchen als an der Eichel. 1) beguin; petit bonnet d'enfant. 2) capsule: cupule, coife, qui est sur le gland. § 1) kupiłem dziecięciu czapeczkę. 2) czapeczka albo czaszka żołędziowa.

*Czapię, łapam. haschen, erwischen, fangen. prendre, atraper, se saisir. § Lis swoią chybkośćią i chytrośćią kurę łacno poczapić może.

Czapka. Mütze. bonnet. § zdeymuię przed kim czapkę; w czapce stoi.

czapka białogłowska. Weiber=Mütze. bonnet de femme.

bez czapki. mit entblößtem Haupte. à tête découverte; sans chapeau; sans bonnet; être découvert.

czapka za kapelusz. wer grüsset, dem muß man wieder dancken; eine Höflichkeit erfordert die andre. un salut vaut une revérence; une civilité en éxige une autre.

nie zdeymuy czapki, żeby się wszy nie rozlazły. nimm du den Deckel nicht ab, die Sperlinge möchten davon fliegen. est-ce que vous avez des oiseaux dessous la cape.

Czapkowy. Mützen=. de bonnet.

Czapla. Reiger. héron.

czapla biała. weisser Reiger. garzette, un héron blanc.

Czaplę. junger Reiger. héronneau.

Czapniczy. Baret=Krämer=. de bonnetier.

Czapnik. Mützenmacher, Baret=Krämer. bonnetier.

Czaprak. eine Schabracke. housse, couverture qu'on met sur la croupe du cheval de selle.

czaprak bogaty. kostbare Schabracke. housse de pié; housse en soulier.

Czara, Czasza. Trinck-Schale. tasse, coupe. § czara podługowa, czołnkowata.

*Czarći, *adj.* Czartowy. teuflisch. Diabolique.

Czarći, Czarćia. ist der *N. plur.* von Czart. *c'est le Nomin. plurier de* Czart.

Czarka, czareczka. ein Schälchen. godet; petite tasse.

czarki. Köpfchen, Schälchen zum Thee oder Cofee. tasses au café ou au thé.

czarki ziele do farbowania. (anchusa) rothe Ochsen=Zungen=Wurtzel zum Färben und Schmincken. orcanette, herbe qui sert pour la teinture & pour le fard.

Czarnawy, Czarniawy. schwärtzlich. noirâtre; noiraud. § płći czarnawey człowiek.

czarnawy człowiek. schwärtzlicher Mensch, der schwartze Haare hat; ein Schwartzkopf. noiraud; celui qui a les cheveux noirs.

Czarno, *adv.* schwartz. noir; en noir. § czarno farbuię.

Czarnogłow ziele; lani czyśćiec. (*seselis*) Sesel=Kraut, Roß-Kümmel. seseli, fénouil tortu.

Czarnoksięski. zauberisch. magique, sorcier.

czarnoksięski kamień, vid. *czarowniczy kamień.*

księga czarnoksięska. Hexen=Buch. un grimoire.

czarnoksięska nauka. Czarnoksięstwo. die schwartze Kunst, Zauberey. magie noire, sorcellerie, nécromancie. § czarnoksięstwem się bawić.

Czarnokśiężnik. Schwartz-Künstler, Zauberer. Magicien, nécromantien.
Czarnokwit, *vid.* Czarownik źiele.
Czarnonakrapiany. } schwartz gesprengt.
Czarnopstry. } tacheté de noir; grivelé.
Czarność. die Schwärtze. la noirceur, le noir, noirciſſure.
Czarnowłosy. schwartzhärig. noiraud, qui a les cheveux noirs.
Czarnucha. (*melanthium*) schwartzer Kümmel, Römischer Coriander. nielle, poivrée, poivrette, aléne.
czarnucha żytna. (pseudomelanthium) Raden, Radel ein Unkraut im Korn. barbeau, oeillet sauvage, mauvaise herbe qui gâte le blé.
Czarny. schwartz. noir.
czarna izba, dymnik. Rauch-Kammer. l'endroit où on fume de la viande.
czarne źiele. (pulsatila) Küchen-Schelle, Schlaf-Kraut. coquelourde; pulsatile.
Czarnokwit źiele, *vid.* Czartownik.
Czarowanie. das Hexen. un sortilége; un vénéfice; l'action d'enchanter.
Carnowłosy, *adj. & subſ.* der schwartze Haare hat; Schwartzkopf. un noiraud; noiraud.
Czarownica. Hexe, Zauberin. sorciére, magicienne, enchantereſſe.
Czarowniczy. } zauberisch. magique, sor-
Czarowny. } cier. § czarowne słowa na zaklinanie wężow, odczynienie chorob.
czarowniczy albo czarnokśięſki kamień. Edelstein damit die Zäuberer die Geister citiren. pierre prétieuse dont les magiciens se servent pour provoquer les esprits.
Czarownik. Hexen-Meister; Zauberer. sorcier, enchanteur, magicien; merlin.
Czarownik źiele, *vid.* Czarnokwit.
Czart, diabeł, szatan, bis, zły duch. 1) der böse Geist, der Teufel. 2) Teufel, böses Ding. 1) malin, le diable; esprit malin. *2) le diable; une méchante chose. § 1) czarći (czarćia) go porwali. 2) czart to że nie mam pieniędzy.
do czarta. 1) Potztausend, zum Hencker. 2) viel. 1) ventre gris; ventre bleu, morbleau. 2) beaucoup. § 1) do czarta sparzyłem śię. 2) do czarta tam hultaiow.
czart źiele, vid. Czabr źiele.
z czartem orzechow nie gryź. man muß mit den Teufel keine Nüsse knacken. ne parlez pas du loup, il arrivera sans vous.
*Czartowy, Czartowſki. teuflisch. diabolique.
**czartowe* (*czarćie*) *łayno; ſmrodźieniec.* Teufels-Dreck, Teufels-Koth, Saft eines Syrischen Krauts. *aſſa foetida*; lasèr, suc d'une plante qui croît en Sirie.
czartowe mleko. (tithymali ſeptima ſpecies) die siebende Art von der Wolfs-Milch-Wurtz. septiéme espèce de tithymale.
czartowe żebro. (morsus diaboli) Teufels-Abbiß. mors du diable.
Czartownik źiele. (*circea*) Alraun. circée.
Czaruię. hexen, zaubern. enforceler, enchanter, charmer; être sorcier ou sorciére.
Czary, *pl.* 1) Hexerey, Zauberey. 2) Philtrum, Liebes-Tranck. 1) sorcelerie; un sortilége, les préſtiges, enchantement, un charme. 2) un philtre. § 1) czarami co sprawić; to bez czarow nie ieſt. 2) czary na ziednanie miłośći u kogo.
Czas. 1) Zeit. 2) gehörige, gesetzte Zeit zu etwas. 3) Weile, Muße, müßige Zeit. 4) gelegene Zeit; Zeit, Gelegenheit. 5) Jahrs-Zeit, rechte Zeit zu etwas. 1) tems. 2) tems propre & commode à qu. ch. 3) aise, loisir; tems qu'on eſt débaraſſé d'afaires. 4) tems favorable; ocaſion, moment propice. 5) saison; tems propre & particulier pour faire qu. ch. § 1) czas prętko uchodźi; czas utracony śię nie wroći; czas wiele może; czas wszyſtko wyiawia, trawi, psuie; za czaſem wszyſtko śię mieni; człecze oszczędzay czaſu, czas droga to rzecz; czas ućieka iako woda, a przy nim pogoda; czas lekarzem tego bydź muśi. 2) daię komu czas; czas (czas ieſt) do wſtania; czas pić, ieść, spać. 3) gdy będę miał czas; nie mam teraz czaſu. 4) czaſu ſobie nie psuy; nieśie to czas; swoy czas upilnować, upatrzyć; każda rzecz ma swoy czas; nie według czaſu te były zamysły. 5) czas to wino pić; ieszcze nie ieſt czas do orania, do żęćia, do poźiemek.
czas do pićia wina. Zeit wenn der Wein trinckbar iſt. boite; le tems où le vin doit étre bû.
w dobry czas. zur glücklichen Stunde. à la bonne heure. § w dobry czas uczyniona natarczka; Boże day, abym w dobry czas mowił, zaczął; w dobry czas idź.
w dobry czas kupić. zur wohlfeilen Zeit kaufen. acheter à vil prix; acheter, quand il eſt tems.
w dobry czas przedawać verkaufen wenn es theuer iſt. vendre quand il fait cher; vendre de bon prix.

czas zły. böse, gefährliche Zeit. la misère de tems; tems fâcheux, dangereux. § złe teraz czasy.
w zły czas. zur unglück'ichen Stunde. à la male-heure. § w zły czas co zacząć, robić.
czas wolny. Neben-Stunden. heures de loisir; loisir.
czas; czas umowiony, naznaczony. gesetzte Zeit. point nommé. § przed czasem stawił robotę.
czaśie Pański, interj. Gott behüte. à Dieu ne plaise.
czas po temu. gelegne Zeit. tems propre & commode. § nie czas teraz po temu próżnować.
czas wielki; barzo czas. es ist hohe Zeit. il n'y a pas de tems à perdre.
na czas. 1) zu Zeiten; denn und wenn. 2) zur gesetzten Zeit. 1) de loin à loin; de tems en tems, quelque fois; de fois à autre. 2) justement quand il faut; à tems. § 1) na czas (czasem) on dobry, nabożny. 2) na czas ći oddam.
na krotki czas; do czasu. auf eine kurtze Zeit. pour un tems.
nie na czas; nie w czas. zur Unzeit, zur ungelegenen Zeit. à contre-tems; hors de propos; hors de tems; hors de saison; mal-à propos.
czasu, pod czas. zur Zeit. durant, pendant. § czasu wieczerzy, wiosny, woyny.
w czas. 1) bey Zeiten, zeitig. 2) zur rechten Zeit. 1) un peu plûtôt. 2) à tems; à propos.
nie czas tego (do tego). es ist jetzt keine Zeit darzu. il n'y a point de tems pour cela.
do tych czas; do tych czasow. bis auf diese Zeit. jusques à nos jours.
w ten czas; pod ten czas; na ten czas. zu dieser Zeit; damahls. environ ce tems; vers ce tems; alors; pour lors.
tym czasem. inzwischen. cependant.
od tego czasu. seit dieser Zeit. depuis, dès ce tems; dèsque; depuisque; dès lors.
przed czasy. vor Zeiten; ehedessen. autre fois; ci-devant; à bon vieux tems.
za czasem. mit der Zeit. avec le tems; à la continuë.
za czasu. zur Zeit. du tems.
za czasu moiego. zu meiner Zeit. de mon tems.
za czasow naszych. zu unsrer Zeit. de nos jours.
czasem. denn und wenn. par fois.

wynaleść sobie czasu. Zeit gewinnen. pousser le tems avec l'épaule.
czasu patrzyć na kogo. einem die Nativität stellen. tirer l'horoscope de qu. dresser l'horoscope à qu.
zatart to czas. darüber ist Gras gewachsen. le tems met tout en oubli; le vent l'a emporté.
iako to teraz czasy. nachdem diese Zeiten sind. selon notre siècle.
Czaśik, *g. a.* 1) Weilchen, kleine Zeit. 2) Zeit, Gelegenheit zu etwas. 1) moment, petit tems. 2) ocasion; moment favorable. § 1) czaśik schodźi; czaśik teraz pogodny. 2) mam czaśik do tego.
czaśik sobie upatrzyć. seine Zeit absehen. prendre son tems.
Czasopis. Zeit-Beschreiber. un cronologiste.
Czasopisarstwo. Zeit-Beschreibung. cronologie.
Czasopisowy. Chronologisch. cronologique.
** Czasowładny. der die Zeit regieret. qui dirige le tems. § czasowładny obrotow niebieskich zawod; czasowładne niebieskie okręgi.
Czasowy. 1) zeitlich, die Zeit angehend; vergänglich. 2) Zug-, von Vögeln. 1) temporel, passager, périssable. 2) passager; de passage; *en parlant des oiseaux.* § ** 1) czasowe nikną splendory. 2) ptak czasowy.
Cząstka. Theilchen. parcelle, particule, petite partie.
cząstka dźiedźictwa. Erb-Theil. portion de succession, d'héritage.
Czasza. 1) Trinck-Schale. 2) Schale als an Austern. 3) Spring-Brunnen-Becken, darein das Wasser fällt. 1) tasse, coupe. 2) écaille, conque. 3) bassin de fontaine où se jettent les eaux. § 1) wypiy tę czaszę. 2) czasza ślimacza, perłowa, żołwiowa. 3) z czaszy woda w skrzynię wpada.
Czaszka. 1) Schälchen. 2) Häubchen, Hütchen an der Eichel. 3) Muschel-Schale. 4) Höhle, Pfanne eines Beins. 1) petite tasse. 2) capsule, calice, coëfe. gobelet; le haut du gland. 3) coquille, couverture de poisson à tét dur. 4) boëte, cavité qui se trouve au bout d'un os pour emboëter la tête de l'autre os. § 1) wypiy czaszkę wodki. 2) czaszka żołędźiowa. 3) w czaszki ślimacze sadzona robota. 4) czaszka ramienna.
czaszka głowy; głowia kość; kość trupia. die Hirnschale. le crane; test.

czafzka biodrowa. Schüſſel-Höhle, darinnen ſich das Hüfft-Bein füget. le cotile, le cotiloïde, l'acetabule *m.* de cuiſſe ou s'emboete l'iſchion.

czafzka goleniowa. die Knie-Scheibe. rotule, palette de genou.

czafzki. Bart, Hörner, womit ſich einige Waſſer-Thiere anhängen. cornes, piez, fillets, dont s'atachent quelques animaux aquatiques. § niektore pławy morſkie czaſzkami ſię, niby barbierſkiemi bańkami, chwytaią i przypinaią.

Czaſzkowaty. ſchalenförmig. fait en forme de taſſe.

Czata. 1) ausgeſchickte Parthey aus einem Lager. 2) das Lauren eines Thieres. 1) guet, détachement; cavaliers détachez pour épier, pour faire la petite guerre. 2) guet, l'action de la bête qui guette. § 1) na czatę iechać; z woyſka czaty wychodzą.

Czatowanie. das Lauren. l'action de guetter.

Czatownik. Laurer. mouchard, guetteur, qui épie, qui eſt au guet. § czatownik to nie Hetman.

Czatowy, Czatowny. 1) vom Lager abgeſchickt. 2) zum Lauren geneigt. 1) detaché du gros des troupes. 2) qui aime à guetter. § 1) czatowny połek.

Czatuię. auf einen lauren. guetter; veiller qu. s'embusquer. § kot na myſz czatował.

Czauſz. ein Türckiſcher Hof-Bedienter. Chiaoux, un oficier de la cour Ottomanne.

Czayka. Kibitz ein Vogel. vanneau, dixhuit; martin pêcheur un oiſeau.

zdybał go iako czaykę na gnieździe. er hat ihn endlich erlauſchet. il l'a atrapé belle; il l'a ſurpris.

* Czćionka, litera. ein Buchſtab. lettre; un caractère.

Czczę, *czći, czćił.* 1) ehren, verehren. 2) einen tractiren; eine Ehre anthun. 1) honorer, réverer, reſpecter. 3) traiter, régaler. § 1) czćiy matkę twoię; czczą mię. 2) uczćił, (częſtował) mię winem.

czćić Boga. Gott verehren. adorer Dieu.

czczcę, obſ. *czytam.* leſen. lire.

Czczenie. Verehrung. réverence, vénération, reſpect.

czczenie Boga. Verehrung Gottes. vénération de Dieu.

Czczew. Dirſchau eine Stadt im Polniſchen Preuſſen. Dirſavie, ville de la Pruſſe Polonoiſe.

Czczo, *adv.* 1) leer, ledig. 2) inwendig hohl. 1) à vuide. 2) creux au dedans. § 1) kieliſzek czczo ſtoi. 2) gałka czczo robiona.

czczo; na czczo. nüchtern, ohne gegeſſen zu haben. à coeur jeûn; à jeûn; à vuide. § na czczo tego lekarſtwa zażyway; na czczo przyſzedł do mnie; nie na czczo ieſtem.

Czczość. die Leere. vacuïté, le vuide.

Czczy. 1) ledig, leer. 2) nüchtern, der noch nicht gegeſſen hat. 3) taub, ledig. 4) unnütz, leer. 1) vuide, où il n'y a rien. 2) vuide, qui n'a pas encore mangé. 3) faux, creux, vuide. 4) creux, inutile, vuide de ſens. § 1) czczy dzbanek, kto go wypił? czcza wewnątrz kula. 2) wźiąć do czego czczych ślin; czczy ieſzcze ieſtem. 3) czczy orzech, pſtrąg. 4) czcza to nauka.

czczy owies. tauber Haber. folle avoine.

czcze kwiećie. taube Blüte. fauſſes fleurs.

czcze wino. truckner Wein der nicht Feuer hat. du vin vuide, qui n'a point de ſéve.

czcza karteczka. Niete in der Lotterie. blanque; billet blanc dans la loterie.

czczym czynię, wyprożniam. ausleeren. vuider.

czczym śię ſtaię. leer werden. ſe vuider, ſe deſemplir.

Czech. ein Böhme. un Boëme.

Czechy, *plur. g. Czech.* Böhmen. la Boëme.

Czecheł, *g. czechła,* } gzło. 1) Lein-Kittel. 2) Sterbe-Hemd. 1) ſarot, ſouquenille, blaude. 2) chemiſe mortuaire. § 1) brudny czecheł. 2) czecheł ſobie ſzyię.
Czechło

Czechrzę, *czechrze, czechrał.* kämmeln Wolle. carder de la laine.

Czechrzyca ziele. (*ſcandix*) wilde Mohren; Wald-oder Nadel-Kerbel. aiguille à berger.

Czeczotka. Zitſcherlein, eine Art von Hänflingen. eſpèce de linote. § czeczotki ſą ptaſzki ſzare drobne na kſztałt konopek, z Moſkwy do nas w ieśieni ućiekaią.

iak czeczotki na lepie pobrał. er hat ſie wie in einen Sack gefangen. il les a atrapé à la pipée; il les a pris ſur la glu.

Czeczuga. 1) kleiner Stör; Störlein. 2) Art von Säbeln. 1) jeune eſturgeon. 2) ſorte de ſabre.

Czekam, oczekiwam. 1) warten. 2) erwarten, hoffen von einem etwas. 1) atendre. 2) atendre, eſperer. § 1) z wielkim utęſknieniem tey kśiążki czekam. 2) czekam po ſłudze moim poprawy.

czekać na kogo; czekać za kim. auf einen warten. atendre après quelqu'un.

nie day

nie day ſię czekać; niech ćię nie czekam. laß nicht auf dich warten. qu'on n'ait pas beſoin de vous atendre; qu'on ne vous atende pas.

czekaią mię. man wartet auf mich. on m'atend.

Czekan, *g. a. kiłof.* Tſchackan, Fauſt=Hammer. maillet; marteau d'armes.

Czekanie. das Warten, Erwarten. l'action d'atendre; atente.

Czeladnik. Geſell; Handwercks=Geſell. compagnion, manouvrier, garçon; qui a fait ſon aprentiſſage dans un métier; un aloué. § czeladnicy to rzemieślniczy.

czeladnik kupiecki. Kauf=Geſell. garçon, courtaud de boutique.

Czeladny.
Czeladzyyny. Geſinde=; Dienſt=. de ſerviteur; qui regarde les ſerviteurs; domeſtique. § czeladne mieſzkanie; czeladny chleb, piwo, zapłata.

czeladna izba. die Geſind=Stube. un ofice; chambre où mangent les domeſtiques.

czeladny chleb. Geſinde=Brod. pain de ménage.

Czeladź, *f.* 1) Geſinde, Haus=Geſinde. 2) Geſellen und Lehr=Jungen. 3) Geſinde zu andrer Arbeit. 1) les gens; le domeſtique, ſavoir les ſerviteurs & les ſervantes d'une maiſon. 2) des ouvriers; ce ſont les garçons & les aprentifs d'un marchand ou d'un ouvrier. 3) des valets deſtinez à quelque autre ſervice. § 1) czeladź to barzo ſwawolna. 2) ten kupiec, ten rzemieślnik ma wiele czeladźi. 3) czeladź wozowa w woyſku; czeladź ſtaienna, czeladź łowcza.

Czeluść. Kinn=Backen, Kinn=Lade; Kiefer. machoire. § kość w czeluśći w ktorey ſą zęby.

czeluść wyżſza. Ober=Kinnlade. machoire d'en haut.

czeluść niżſza. Unter=Kinnlade. machoire d'en bas.

czeluść.
czeluśći, plur. *1) Rachen, Oefnung des Mauls. 2) Ofen=Schlund, Ofen=Loch. 1) gueule. 2) gueule de four, c'eſt l'ouverture du four.

napiſaćby to węglem na czeluśćiach. im Spott: das müßte man mit einer Kohle an den Schorſtein ſchreiben. *en ſe moquant:* il faudroit marquer cela avec un charbon dans la cheminée.

Czeluśćiowy. 1) Kinn=Backen. 2) Ofen=Loch. 1) maxillaire; de machoire. 2) de gueule de fourneau.

czeluśćiowe kośći. Kinnladen=Knochen. les inciſifs; os maxillaires.

Czemu iſt der *Dat.* von Co. *c'eſt le Datif de* Co.

czemu, adv. *dla czego?* warum? pourquoi; pour quelle raiſon. § czemu nie cheeſz zapłaćić; czemu do ćiebie przyyść nie ma; czemuś nie był u mnie.

po czemu? wie theuer? à quel prix? combien coute cela? § po czemu łokieć tego ſukna? po czemu co chodźi wie dobrze.

Czepek, *g. czepka.*
Czepiec, *g. czepca.* 1) Schleppe, Haube der Weiber. 2) Haube, Helm auf dem Köpfchen einiger neugebohrnen Kinder. 1) coife de femme. 2) coife que quelques enfans ont autour de la tête quand ils naiſſent. § 1) czepek z płotna; czepiec śiatkowy, biały, dźiany albo nie ſzyty.

czepiec nocny. Schlaf=Schleppe. coiſe de nuit.

w czepku śię urodźił. 1) er iſt in einer Haube gebohren. 2) er iſt ſehr glücklich. 1) il eſt n'eſt coifé. 2) il eſt né coifé; il eſt fort heureux.

Czepiga, pługowe nogi. Pflug=Stertze, Hinterſtelle. le manche de la charruë, les mancherons; les rets.

Czeremcha, *vid.* Smrodynia.

Czerń, *f.* 1) Geſindel. 2) eine Hummel. 1) canaille; les petites gens. 2) bourdon, groſſe mouche. § 1) czerń proſta. 2) czerń ieſt niepożyteczna pſzczoła.

czerń.
czernie, plur. das Bauer=Volck in Reuſſen. les païſans de la Ruſſie Polonoiſe.

w czerni. ſchwartz gekleidet; im ſchwartzen Rock. dans un habit noir; habillé en noir. § widźiałem człeka w czerni.

Czereśnia, *vid.* Trześnia.

Czermieniec ziele, *g. czermieńca. (arum Aegyptium)* Art von Aron=Wurtz. eſpèce de pié de veau.

Czernica. Kuttel=Fiſch, Black=Fiſch. baveuſe, ſéche poiſſon de mer.

czernice. Heydelbeeren, Blau=Beeren. baïes de l'airelle ou de mirte; couſines.

Czernidło. Schwärtze zum Färben. noirciſſure; enduite de noir.

czernidło malarſkie. Ruß=Schwartz beym Mahler zum Tuſchen. biſtre; de la ſuie cuite dont les peintres ſe ſervent.

* *czernidło, inkauſt, atrament.* Tinte. ancre à écrire.

Czerniec, *g. czernca.* Griechiſcher oder Rußiſcher Mönch, ſie gehen ſchwartz gekleidet.

kleidet. Caloïer, moine grec ou Rusſien, ils portent un habit noir.
Czernię. 1) ſchwärtzen, ſchwartz machen. 2) ſchwärtzen, verbrennen als die Sonne. 3) anſchwärtzen, läſtern. 1) noircir, rendre noir. 2) hâler, rôtir, rendre baſanné. 3) noircir, ternir. § 1) uczernił ręce. 2) słońce człowieka czerni. 3) czernią i nicuią sławę iego.
czernię śię. } ſich ſchwärtzen, ſchwartz wer-
Czernieię. } den. noircir, devenir noir. § od źimna ręce czernieią.
Czernienie, poczernianie. Schwärtzung. noirciſſement.
Czernuchna, *vid.* Czarnucha.
Czerp, *vid.* Kaſzerz.
Czerpacz. der etwas ſchöpft. celui qui puiſe.
Czerpaczka. } Schöpf-Eimer, Schöpf-
Czerpadło. } Kelle. puiſoir, ſeau ou
Czerpak. } quelque autre vaſe qui ſert à puiſer.
Czerpam, *v. m. F. czerpnę.* ſchöpfen. puiſer.
Czerpanie. das Schöpfen. puiſement, l'action de puiſer.
Czerſtwię, rzeźwię, czerſtwym czynię. erfriſchen, beleben, ſtärcken, aufmuntern. rafraîchir, ranimer; donner de la force; fortifier. § ta nadźieia zdrowie mi i śiły uczerſtwiła.
czerſtwię śię, rzeźwieię, czerſtwym zoſtaię. ſich erfriſchen, Kräfte bekommen. ſe rafraîchir; croître en vigueur. § oczerſtwić śię nadźieią; krzepić śię i czerſtwić przechodzeniem.
Czerſtwość, żywość, rzeźwość. Krafft, Stärcke, Munterkeit, Muth. la vigueur, la fraîcheur, force, vivacité. § wſzelakiey ći życzę zdrowia czerſtwośći; czerſtwość rozumu; ochotnik w ogniſtey ſtoi czerſtwośći.
Czerſtwy, żywy, rzeźwy. friſch, munter, feurig. vigoureux, robuſte, frais; verd, vif; plein de vivacité. § czerſtwego ći życzę zdrowia; czerſtwy na zdrowiu i rozumie człowiek.
czerſtwa cera. friſches Geſicht. un teint fleuri.
Czerſtwienie. Belebung, Aufmunterung, Stärckung. rafraichiſſement; l'action de rafraichir.
Czerw. 1) Wurm, Made. 2) Hummel, unnütze Bühne. 3) der Kern, ſchwartzes Grübchen oder Zeichen im Pferde-Zahn. 1) ver, vermiſſeau. 2) bourdon, groſſe mouche. 3) germe de fève, marque noire dans les coins d'un cheval. § *1) czerw (robak) drzewny. *2) czerw (trąd) pſzczelny. 3) czerw ieſt plama czarna na zębach końſkich, z ktorey śię ich ſtarość poznawa.
czerw żytny. Korn-Wurm. coſſon, charenſon.
czerw drzewny. Holtz-Wurm. artiſon.
Czerwcowy. 1) Brach-Monats-. 2) von Scharlach-Beeren-Kraut. 1) de Juin; qui regarde le mois Juin. 2) qui concerne la plante qu'on apelle *Czerwiec.* § 1) dni czerwcowe. 2) z czerwcowych iagod, gdy ie w piecu ſuſzą, złotniki śię rodzą.
Czerwiec, *g. czerwca.* Junius, Brach-Monat. Juin.
cerwiec, g. czerwcu. (*gramen cocciferum*) 1) Scharlach-Kraut, an deſſen Wurtzeln rothe Beeren wachſen. 2) Beeren dieſes Krauts zum Scharlachfärben. 1) vermillon, ſorte d'herbe dont la racine porte de grains d'écarlate. 2) les grains de cette herbe dont on teint l'écarlate.
Czerwieię. wurmicht werden: voll Würmer werden. ſe vermouler, devenir vermoulé. § gdźie uroda? w grobie czerwieie; robactwo śię zaczerwiało.
Czerwień, *f.* Roth, Hertzen in der teutſchen Karte. coeur, couleur rouge aux cartes Allemandes. § czerwień śię święći.
w czerwieni, adv. im rothen Kleide. habilé en rouge; en habit rouge. § Pan tu był w czerwieni.
Czerwienica źiele, *vid.* Wołowy ięzyk.
czerwienice, vid. *Borowki czerwone.*
Czerwienię, rumienię. 1) roth färben. 2) roth ſchmincken. 1) rougir, teindre en rouge. 2) mettre du rouge ſur viſage. § 1) ręce ſobie uczerwienił. 2) co dźień twarz ſwoię czerwieni.
czerwienię śię. } ſich roth färben, roth
Czerwienieię. } werden. ſe teindre en rouge; devenir rouge. § gdy śię niebo czerwieni wiatry naſtępuią.
*Czerwieniec, *g. czerwieńca*, czerwony złoty. ein Ducaten. ducat. § ma czerwieńcow do woli.
czerwieniec źiele, wołowy ięzyk czerwony. (anchuſa) fremde rothe Ochſen-Zungen-Wurtzel. Alcanna, *m.* orcanette.
czerwieniec fałſzywy. (pſeudoanchuſa) falſche rothe Ochſen-Zungen-Wurtzel. orcanette batarde.
Czerwienienie. das roth Machen oder roth Färben. l'action de rougir.
Czerwonak } ptak morſki. Roth-Fuß,
Czerwonog } fremder See-Vogel mit rothen langen Füſſen. le phenicoptere; pie de mer; porphirion, oiſeau

de

de mer qui a les jambes longues & rouges.
Czerwonawo, *adv.* röthlich. d'une manière rougeâtre.
*Czerwonik, *vid. czerwony złoty.*
Czerwonawy. röthlich. rougeâtre, qui tire sur le rouge.
Czerwoniuchny. sehr roth. fort rouge.
Czerwono, *adv.* roth. en rouge.
Czerwoność. die Röthe. le rouge; couleur rouge.
Czerwonożołty, żołtoczerwony. gelbroth. fauve, blond doré.
Czerwony. roth. rouge.
czerwony złoty. ein Ducaten. ducat.
czerwona wstążka. 1) roth Band. 2) Nestel so man dem neuen Ehe-Mann knüpfen soll. 1) ruban rouge. 2) aiguillette qu'on noue à un nouveau-marié. § 1) czerwoną wstążkę ći daruię. 2) oczarowano męża przez czerwoną wstążkę.
czerwony wołowy iezyk, vid. Czerwieniec źiele.
Czesanie, Czosanie. das Kämmen. l'action de peigner.
Czesany, czosany. gekämmt. peigné.
Cześć, *f. g. czći.* 1) Ehre. 2) Verehrung. 1) honneur. 2) révérence. § 1) czynić, wyrządzać komu cześć. 2) ze czćią go przyięto.
czći pragnienie. Ehrgeitz. ambition.
czći pragnący. ehrgeitzig. ambitieux.
czći godny. ehrwürdig. respectable; digne d'honneur.
czći przywrocenie. Ehren-Erklärung. réparation d'honneur.
na cześć czyią. einem zu Ehren. à l'honneur de qu.
Część. 1) Theil, Stück vom Gantzen. 2) Physic. Theilchen, Partikelchen. 3) Theil eines Buches. 1) partie, part, portion de qu. ch. 2) *Phisiq.* particule. 3) partie d'un livre; un volume; un tome. § 1) część iakiey rzeczy; dwanaśćie części iest toż co sama cała rzecz; część miasta pogorzała. 2) części grube, czyste, nieczyste, kleiowate. 3) książka na trzy części podźielona.
częśćią. zum Theil, einiger massen. en partie; en quelque manière; en quelque partie. § częśćią tego dopiął.
**część -- część; częśćią -- częśćią.* theils -- theils; eines theils -- andern theils; so wohl -- als. partie -- partie, les uns -- les autres; tantôt -- tantôt; tant -- que. § woysko częśćią powietrzem, częśćią od nieprzyiaćiela zniesione; częśćią tak, częśćią owak; częśćią było Francuzow, częśćią Niemcow; działa częśćią po wałach, częśćią po ulicach zatoczono; częśćią żyta, częśćią pszenicy.
częśćiami, po częśći, po kąsku. Stückweise, eintzeln. en detail; un à un; l'un après l'autre; par le menu.
w częśći i we wszystkim. im Gantzen und im kleinen. en gros & en détail.
po wielkiey (większey) częśći. größten Theils. en plus grande partie.
Czeski. Böhmisch. Boëmien, qui est de Boëme.
czeski; czeski grosz. Silber-Groschen; Düttchen. petite monoïe d'argent qui vaut la trentiéme partie d'un écu. § Czeskich 30. czyni talar; trzy czeskie za to dałem.
Cześne, *g. czesnego,* obs. vid. *pamiętne.*
Cześnik. Unter-Mund-Schenck. Sous-Echanson.
Cześnik Koronny. Cron-Unter-Mund-Schenck. Sous-Echanson de la Couronne.
Cześnik Litewski. Unter-Mund-Schenck von Litauen. Sous-Echanson de Lituanie.
Cześnikostwo. die Würde eines Unter-Mund-Schencken. la dignité d'un Sous-Echanson.
*Cześny, docześny. zeitlich. temporel.
Często, Częstokroć, *adv.* oft, vielmahl. souvent. § często ći mowiłem; częśćiey bywam u ćiebie.
iak często. wie oft. combien de fois.
z często, adv. öfters. plusieurs fois. § z często liche rzeczy dokuczą wielkim.
Częstobic. der oft geprügelt wird, oder Schläge verdienet hat. bastonable; celui qui est souvent batu, ou qui mérite d'étre batu.
Częstochowa. Censtochow, starck befestigtes, und so wohl wegen eines Marien-Bildes, das St. Lucas gemahlet hat, als auch wegen eines grossen Schatzes berühmtes Kloster. Czenstocovie, un Couvent bien fortifié & célébre tant par l'Image de Notre Dame peinte par S. Luc, que par un trésor magnifique.
Częstochowski. Censtochovisch. de Czenstocovie.
Częstokoł. Kriegsb. eine Palisade. *Fortif.* palisade, pieu pointu.
częstokołami ogrodźić. verpalisadiren. palisader.
Częstowanie. das Tractiren eines Gastes. traitement, l'action de régaler qu. § częstowanie kogo winem.
Częstuię. 1) tractiren, eine Ehre anthun. 2) tractiren, übel begegnen, prügeln, schelten. 1) traiter, régaler qu. 2) traiter,

ter, recevoir, acomoder, batre, gronder, maltraiter qu. § 1) uczęſtowałem go że nie trafił do domu; częſtować kogo winem, miodem, dobrze, źle. 2) buzdyganem, kiiem-go częſtowano po grzbiećie.
Częſty. öfters. oftmahlig. fréquent; qui ſe fait ſouvent.
Czeſzę, *czeſze*, *czeſał*. 1) kämmen. 2) hecheln, krämpeln, kämmen. 3) bürſten, ausbürſten. 4) abſchuppen, ſchuppen. 5) ſchmieren, prügeln. 1) peigner. 2) ſérancer, carder, peigner, gréger, habiller, regaïer; charpir. 3) vergetter, broſſer, épouſſeter, nettëïer avec des vergettes. 4) écailler un poiſſon; ôter, défaire les écailles. 5) étriller, froter, roſſer, batre. § 1) czeſał włoſy, iakom przyſzedł. 2) czeſać len. 3) czeſzę ſzczotką ſuknią. 4) oczeſz tę rybę. 5) czeſzę chłopca kiiem; wyczeſałem go dobrze.
Człap, Człapak, *&c. vid.* Słap, Słapak.
Człek, *vid.* Człowiek.
Członek, *g. członka.* 1) ein Glied. 2) Glied eines Halms, des Schilfs zwiſchen zwey Knoten. 3) eine Zehe als vom Knoblauch. 4) Abſatz, Glied eines Periods. 1) un membre, un organe; partie du corps. 2) eſpace *m.* qui eſt entre deux noeuds dans les tuïaux de blé, dans les roſeaux. 3) gouſſe; partie de la tête d'ail. 4) un membre; un article, partie de période. § 1) członek w ćiele miedzy ſtawami; członki powierzchowne, wnętrzne; ręka ieſt członek barzo potrzebny. 2) członek u źdźbła, trzćiny, łodygi. 3) członek, czoſnku, lilii. 4) członek w mowie ſpory, ſporſzy, drobnieyſzy w peryodźie; mowę na trzy członki rozłożyć.
członek wſtydliwy Geburts-Glieder; die Schaam. partie génitale; parties honteuſes; parties naturelles.
członek wſtydliwy męſki. die Mannheit; männliches Schaam-Glied. le membre; partie naturelle de l'homme.
członek wſtydliwy białogłowſki. Geburts-Glieder eines Weibes. parties honteuſes de la femme.
członkow ſkurczenie. krampfhafte Ziehung in den Gliedern. convulſion; mouvement convulſif.
członkami, na członki; po członku. Gliederweiſe, Stück vor Stück. par membres; un à un; par pièces.
Członkowaty. 1) mit Gliedern und Gelencken verſehen. 2) ſtarck an Gliedmaſſen. 1) organiſé, organique; articulé; qui a des membres & des jointures. 2) membru; qui a de gros membres, qui a les parties du corps groſſes & charnuës.
Członkowy. zu den Gliedern gehörig. membraneux; qui concerne les membres & les jointures.
Człowieczek. ein kleiner Menſch: Kerlchen. un petit homme; bout d'homme; un homocule.
Człowieczeńſtwo. die Menſchheit, die menſchliche Natur. humanité; nature humaine.
Człowieczy. 1) menſchlich, der menſchlichen Natur nach. 2) menſchlich, geſittet. 1) humain, qui regarde l'homme. 2) humain, doux, honnête. § 1) człowiecza właſność. *2) człowiecze (ludzkie) obyczaie.
Człowiek, człek. 1) der Menſch. 2) ein Mann. 3) einer von den Bedienten; ein Menſch. 1) un homme; une femme; une perſonne. 2) un homme; le mâle. 3) homme, ſerviteur, un des domeſtiques. § 1) czſecze nie dla śiebie śię rodźiłeś; człowieka trudno zaraz poznać; człowiek człowiekowi zguba *prov.* człowiek człowiekowi wilkiem *prov.* 2) widźiałem człowieka w czerni. 3) posłałem człeka mojego po wino.

* * *

das *Collectivum* ludźie iſt der *pluralis* von Człowiek. *le nom collectif* ludźie *eſt le plurier de* człowiek.
człowiek leśny, dźiki mąż. Wald-Gott. un Satire.
człowiek morſki. Meer-Männlein; Meer-Menſch. homme marin; animal de mer qui reſſemble à l'homme.
człowiekiem śię ſtać. ein Menſch werden. s'incarner; ſe faire homme; devenir homme.
człowiek. ich; man. moi je; on. § człowiek robi, a ty prożnuieſz; człowiek płacze, a on śię śmieie.
człowiek tak, Bog inak. der Menſch denckt, Gott lenckt. l'homme propoſe & Dieu diſpoſe.
ma śię iak człowiek. er kan wie ein Menſch leben; er hat ſein Auskommen. il eſt à ſon aiſe; il a le néceſſaire.
Czocham śię, *v. m. F. cochnę śię* ſich an etwas ſchaben, reiben. ſe froter contre ou à qu. ch. § koń śię o żłob czocha.
Czochrzę, *vid.* Czechrzę.
Czoſam śię, *vid.* Coſam śię.
Czokam, *vid.* Ciokam.
Czokan, *vid.* Czekan.

Czołdro.

Czołdro. Stall-Decke über ein Pferd. caparaçon.
czołdrem nakryć konia. ein Pferd mit der Stall Decke bedecken. caparaçonner un cheval.
Czołgam się, *v. m. F. czołgnę.* 1) kriechen. 2) auf allen vieren kriechen. 3) kriechen, sich demüthigen. 1) ramper, se trainer. 2) se trainer contre terre; se trainer à quatre pattes. 3) ramper; s'humilier, s'abaisser. § 1) wąż się po trawie czołga. 2) tak się upił, że się po ziemi czołgać musi. 3) czołgaiąc się do nog twoich przystępuię.
czołgaiący się, łażący. kriechend. rampant.
czołgaiąca się gadźina. kriechendes Ungeziefer. un reptile.
Czołg / **Czołganie** } łażenie. das Kriechen. rampement.
Czołgiem, czołgami, *adv.* auf eine kriechende Art; gekrochen, geschlichen. en rampant; en pas de loup. § czołgiem się do niego skradał; czołgiem się podmykali pod miasto, do obozu się skradali.
Czołn, *g. a.* ein Kahn. bachot; petit bateau; flette.
*Czołnik; łodnik. ein Schiffer eines Kahns. batelier.
Czołnek, *g. czołnka.* 1) Kähnchen, Nachen. 2) Weber-Schifflein. 3) Weyrauchs-Büchse. 1) nacelle; petite barque. 2) navette de tisseran. 3) navette, petit vase dans l'Eglise, où on conserve l'encens.
Czoło. 1) die Stirne. 2) fig. Stirne; Gesicht, Augen, Antlitz. 3) Vorder-Seite, Vordertheil. 4) Rand eines Rades damit es die Erde berühret. 5) Haupt, Krone; vornehmste Landschaft. 6) Kriegsw. die Fronte eines Heeres. 7) Stirne, Unverschämtheit. 1) front. 2) *fig.* front, le visage, les yeux; mine. 3) face, front, devant, partie anterieure. 4) péripherie; partie de la rouë qui touche la terre. 5) chef; principale province d'un païs. 6) *guerre:* front, face; devant. 7) éfronterie, hardiesse, front. § 1) czoło głowy; czoło zmarszczone, wąskie, szerokie, wypukłe, wyciągnione, wyniosłe, wysokie. 2) z czoła poznać człowieka; czoło wesołe a serce w chmurze. 3) dom czołem (przodkiem) ku rynkowi idzie; czoło domostwa przyczołkiem przyozdobione; szyszak czołem ku herbowi obrocony. 4) w czele albo w obwodzie koła młyńskiego stoią palce. 5) to Państwo iest czoło Azyi. 6) czoło woyska, szyku; piechota wyciągnęła na czoło. 7) iakim czołem to twierdzić możesz.
czołem do siebie. mit dem Gesicht gegen einander. front à front; tête à tête; l'un devant l'autre. § stali czołem do siebie.
czołem do kogo. mit dem Gesicht gegen einen. le visage vers quelqu'un. § stał, siedział czołem do niego.
bez wstydu i czoła. ohne Scham und Scheu. sans toute honte; avec un front d'airain.
obaczę, ieżli będzie miał tyle czoła i wstydu. ich werde sehen, ob er alle Scham verlohren hat. je verrai s'il a perdu tout front, s'il a autant d'impudence sur le front?
czoła i wstydu nie ma. er hat weder Scham noch Scheu. il a toute honte büë.
czołem bić; czołem uderzyć. 1) sich vor einem neigen, seine Unterthänigkeit bezeugen. 2) sich dem Ueberwinder unterwerfen. 1) se prosterner devant qu. faire la réverence à qu. 2) plier sur le joug, sous l'obéissance; s'assujétir, se soumettre à son vainqueur. § 1) bić komu czołem; uderz czołem Panu temu. 2) nieprzyiacielskie połki czołem uderzyli.
czoło (czołem) Mości Panie; sługa Was Pana. ihr Diener mein Herr. votre serviteur Monsieur.
na czoło, adv. ans Licht, an den Tage. au jour; en lumière. § z swoim na czoło, a z cudzym w kąt choć dobre.
*Czołobitny. unterwürfig, der sich unterworfen hat. celui qui se rend, qui s'avouë vaincu. § czołobitnych łaskawie przyiął nieprzyiacioł.
*Czołobitność. Unterwürfigkeit. sujétion, l'action de reconnoitre la domination de qu. asujétissement. § czołobitność komu wyrządzać; musiał nam nieprzyiaciel czołobitności iakiey pokazać.
Czomber, *vid.* Cząbr.
Czop. 1) Zapfen im Faß. 2) Zapfen am Bau-Holtz. 3) Zapfen, Angel worauf sich etwas drehet. 1) dousil, fausset, cheville, grande broche; étoupillon pour tirer une boisson. 2) cheville; tampon, tenon, qui entre dans la mortoise. 3) pivot, tourillon.
Czopek, *g. czopka.* kleiner Zapfen. broche; brochette; petite cheville.
czopek w gardle; krtani błonka. das Athem-Zünglein. l'épiglotte, languette; aide de la langue.
czopek na podniebieniu, ięzyczek. Hals-Zäpfchen.

Zäpfchen. glotte; lüette. § spadł mi, ociekł mi czopek.

czopek lekarski; czopek mydlany; supozytoryum. Stuhl-Zäpfchen. un supositoire.

spadniene czopka; ocieczenie czopka; żaba. geschwollen Hals-Zäpfchen. lüette abatuë.

Czopowy. Zapfen-. de broche, de tenon; de tourillon.

czopowa dziura. Zapfen-Loch. mortaise.

czopowe. Zapfen-Geld von Getränken. les aides, le maubouge, le cambage, le vientrage, le boutage; impôts que paient les boissons qui se consument.

Czopowany. eingezapft. enclavé, emboité. § końce czopowane w balce.

Czopuch, cepuch. Schlung, Rauch-Loch. trou par où passe la fumée.

Czopuię co. verzapfen, verbinden. enter, emmortaiser, enclaver.

Czos, *vid.* Cios.

Czosany, Czosanie, *vid.* Czesany, Czesanie.

Czosnaczek ziele. (*alliaria*) Knoblauch-Kraut. alliaire.

Czosnek, *g. czosnku.* 1) Knoblauch. 2) eine Fuß-Angel. 1) de l'ail. 2) chausse trappe.

czosnek łuczek, czosnek ługowy, łuczny czosnek; czosnek biały słodki, włoski. (scorodoprasum) Acker-Knoblauch. ail poireau, le scorodoprasum.

czosnek dziki, ważyniec. (allium silvestre) wilder Knoblauch. ail sauvage.

Czosnkowany. mit Knoblauch angemacht. où l'on a mis de l'ail.

Czosnkowy. Knoblauch-. d'ail. § czosnkowa polewka; czosnkowy człónek.

czosnkowe ziele, vid. *gęsi poley.*

Czosnkuię. mit Knoblauch anmachen. mettre de l'ail dans qu. ch.

Czterdzieści. vierzig. quarante.

czterdzieści kroć. viertzigmahl. quarante fois.

Czterdziestek, *g. a.* Zahl von 40. Stück. quarentaine.

Czterdziesty. der viertzigste. quarentiéme.

Czterdziestnik, *g. a.* 1) Zahl von 40. 2) viertzigjähriger Mann. 1) quarentaine; nombre de quarente. 2) homme agé de quarente ans.

Czterdziestny. 1) von 40. Stücken. 2) viertzigjährig. 1) de quarente piéces. 2) de quarente ans.

Czterdziestoletni. viertzigjährig. quadragénaire; qui a quarente ans. § czterdziestoletni czas

Czterletni, Czteroletni. vierjährig. quadriennale; qui a quatre ans; âgé de quatre ans.

Czterniesięczny. vier monatlich. de quatre mois.

Czternaście. 1) vierzehn. 2) im Rummel Piquet: vierzehn. 1) quatorze. 2) *terme de piquet:* quatorze § 1) czternaście koni. 2) czternaście krolow, tużow, kralek.

Czternastolatka vierzehn-jähriges Mägdchen. fille âgée de quatorze ans. § kiedyś sobie potatusiał, day pokoy owym czternastolatkom.

Czterobok, *g. a.* } czworobok, czworokąt. Meßk. ein Trapezium, ungleich geschobenes Viereck. *géom.* un trapeze.
Czterokąt, *g. a.* }

Cztery. vier. quatre.

Czterdniowy, Czterodniowy, Czterdzienny, czterydniowy. viertägig. de quatre jours.

Czterfuntowy. vierpfündig. de quatre livres.

Czterłokciowy. vierellig. de quatre aunes.

Czterpiętry, o czterech piętrach. vier Stock hoch. de quatre étages.

Cztersetny. von vier hundert. de quatre cens.

Czterypalcowy. vierfingrig. qui a quatre doigts.

Czterysetny. 1) der vierhunderste. 2) vierhundertfach. 1) le quatre centième 2) qui contient quatre cens.

Czterysta. vierhundert. quatre cens.

Czterzey, czterzy. vier von Manns-Personen. quatre, *en parlant des hommes.* § czterzy tam są Panowie.

Czub, *g. a.* (*u*). 1) Pusch der Vögel. 2) Gipfel eines Berges. 3) Hahnen-Kamm. 4) Scherzw. Nischel, Kopf. 1) la hupe, touse de plume sur la tête d'un oiseau. 2) sommet, cime, partie la plus élevée de montagne. 3) crête de coq. 4) *burlesq.* crête, tête, caboche. § 1) dudek ma czub piękny. **2) gdzie gory rosłym czubem nad morze wybiegały. *3) czuby (grzebienie) kurowe rad iada. *4) za czub (łeb, głowę) go porwał.

w czub nalać. die Nase begiessen; sich besaufen. s'enivrer; se coëfer le cerveau.

wstrząsnąć komu czubu. einem den Nischel zerzausen; prügeln. rosser qu. houspiller à qu. la crête.

Czubaty. puschicht; mit einem Pusch versehen. huppé, qui a une hupe.

Czubek, *g. czubka.* Püschchen auf dem Kopf. petite hupe.

*Czuch, węch. Geruch, Krafft zu riechen. odorat. § ogarowi osobliwie trzeba czuchu.

ten ogar czuch ma ostry. dieser Jagd Hund

hat einen scharfen Geruch. ce chien de chasse est de haut nez, a un bon sentiment.

Czućie. 2) das Wachen oder Wachseyn. 2) Empfindung, Fühlung. 1) veille, le veiller. 2) sentiment; faculté de sentir. § 1) ustawiczne czućie każdemu szkodliwe. 2) czućie, uczućie bolu, radośći.

Czuham, czuwam, czatuię, czyham na co. lauren. guèter, épier; veiller qu.

Czuię, *czuie, czuł.* 1) wachen, wach seyn. 2) wachen als bey einem Krancken. 3) empfinden, fühlen, schmecken. 4) mercken, gewahr werden, spühren. 1) veiller; ne pas dormir. 2) veiller, passer la nuit auprès d'une personne malade. 3) sentir, ressentir, connoître par le moien des sens. 4) flairer, haleiner, avoir le vent; s'apercevoir, se sentir de qu. ch. § 1) przez całą noc wszyscy czuliśmy. 2) koleią u chorego czuią. 3) wino dobre ale w nim śiarkę czuię; śiarki w tym winie nie czuć; czuć co smysłami, powonieniem, smakiem, węchem; wiele uczuł dolegliwośći; wielkie czuię bole. 4) czuię u kogo pieniądze, sposobność do czego? czuię to dobrze żem iest w niełasce; czuię że mam Pana nad sobą.

czuiący. empfindend. sensible, qui sent qu. ch.

czuiący, nieśpiący, czuły, czuyny. wachend. qui veille, qui ne dort pas.

czuiący; do serca przyymuiący. leidend, ertragend. soufrant; qui endure, qui suporte.

a nie czuiesz? hörst du nicht? schläfst du? n'entends tu pas? dors tu?

czuię to barzo. ich fühle es mehr wie zu sehr. je sens cela de plus en plus; cela m'aflige.

czuć się w czym; czuć co do śiebie. sich einer Sache bewußt seyn; sich getroffen finden; mercken, erkennen. se sentir de; se croire, reconnoître; s'estimer.

czuie się. das Gewissen schlägt ihn. il se sent coupable.

w niczym się nie czuię. ich bin mir nichts böses bewußt. je n'ai rien à me reprocher.

czuię się na czym. mercken, wissen, daß man Macht, Geld &c. hat. ie sentir, se trouver fort, riche &c. § czuł się na mocy, na śile.

dać się czuć. sich äussern, sich spüren lassen. se faire sentir; se faire connoître. § dało się trzęśienie w Niemczech uczuć.

czuć się; czuć o sobie. vor sich sorgen; auf der Huth seyn. veiller; être sur ses gardes. § za wczasu czuymy o sobie, i o całośći Oyczyzny.

Czuło, *adv.* 1) wachsam. 2) empfindlich, mercklich. 1) vigilanment; avec vigilance. 2) sensiblement.

Czułość. 1) Wachsamkeit. 2) Empfindungs-Kraft, Empfindlichkeit. 1) vigilance. 2) sensibilité.

Czuły. 1) wach, der nicht schläft. 2) wachsam, munter. 3) mercklich, das man fühlen kan. 1) éveillé, qui ne dort pas. 2) vigilant. 3) sensible, apercevoible; qui sent les choses qui le touchent; qui aporte du sentiment. § 1) czułego ćie zastaie. 2) stróż, pies czuły. 3) żywe zwierzęta są czułe.

Czupryna. 1) Zuprine, Kolbe; Schopf, rund verschnittenes Haupt-Haar. 2) Schopf, Wirbel an der Pferde-Stirne. 3) Ohr, Zipfel, einen Sack anzufassen. 1) des cheveux coupez à la calote; toupe; toupet. 2) épi, molette au front du cheval. 3) poignée, oreille où l'on empoigne le sac. § 1) czupryna mu śię od strachu naieżyła; głaskać na doł czuprynę. 2) przyćiągniy czuprynę koniowi. 3) worki z związanemi czuprynami.

Czupurny. böse, hitzig vor der Stirne. emporté; qui a la tête près du bonnet.

mały a czupurny. er ist klein und doch sehr hitzig. en petit ventre gros coeur.

Czuryło ziele. (*sesamoides parvum*) klein Stern-Frucht-Kraut. petite sesamoïde.

Czuwacz. Laurer. guetteur, celui qui épie.

Czuwam. lauren. guêter; épier.

Czuyno, *adv.* wachsam. vigilanment.

Czynosć, Czułość. Wachsamkeit. vigilance.

Czuyny, czuły. wach, wachsam. vigilant, alerte,

czuyne ziele. (sensitiva) Sinn-Kraut, Spring-Kraut. sensitive.

Czwał, czwałuię, *vid.* Cwał, Cwałuię.

Cwarta, *vid.* Cwarty—*czwarta.*

Czwartaczek, *g. a* Meßk. verlängte Rauten-Vierung. *géom.* un rhomboide.

Czwartaczka, kwartana. das viertägige Fieber. la fiévre quarte. § czwartaczkę ćierpię; choruię na kwartanę.

Czwartak, *g. a.* 1) vier Groschen Stück. 2) kleine Gerste die in 4 oder 5 Reihen auf der Aehre wächst. 3) Meß. eine Rauten-Figur. 1) piéce de quatre gros. 2) espéce d'orge qui a quatre ou cinq rangs de grains. 3) *géom.* un rhombe; losange. § 1) czwartak Polski, toż iest co Iuliusz Włoski podług starey ceny.

2) czwar-

2) czwartak we cztery rzędy w kłośiu się rodzi.

Czwartek, *g. czwartku.* Donnerstag. jeudi. *wielki czwartek.* der grüne Donnerstag. jeudi saint; jeudi absolu.

*Czwartka, ćwierć. Viertel. quartier, quart, quarteron. § czwartka iagnięciny.

Czwartkuię. den vierten Theil nehmen. prendre la quatriéme partie.

Czwartodniowy. 1) viertägig. 2) das den vierten Tag geschiehet. 1) de quatre jours. 2) qui arrive le quatriéme jour.

Czwartoletni. 1) vierjährig 2) was im vierten Jahr geschiehet. 1) de quatre ans; quadriennal; qui dure quatre ans. 2) qui arrive le quatriéme an.

Czwartowanie, na cztery częśći rozdźielenie. Theilung in vier Theile. le partage en quatre parties.

Czwartowany. in vier Theile getheilet. partagé en quatre parties; quadripartite.

Czwartuię, na czworo dźielę. in vier Theile theilen. diviser, partager en quatre parties.

Czwarty. der vierte. quatriéme.

**czwarty raz; po czwarte.* viertens; zum vierten. en quatriéme lieu; quatriémement.

czwarta. 1) vier Uhr. 2) die Quarte im Rummel-Picket. 1) quatre heures. 2) quatriéme, quarte au jeu de piquet. § 1) przyydę o czwartey. 2) mam czwartą od krola.

czwarta biła. es hat vier geschlagen. il est sonné quatre heures.

Czwarzę śię. sich nöthigen, sich bitten lassen; viel Wesens machen. refuser avec dissimulation; faire semblant de ne vouloir pas accepter; faire beaucoup de façons; se faire prier.

Czwarzenie. verstellte Weigerung. refus simulé.

Czwiertuię, *vid.* Cwiertuię.

*Czwor,
Czworaki, } *czwory. viersach, viererley. quadripartite; de quatre sortes.

czworako,
na czworę, } adv. viererley, in vier Theile. de quatre sortes; en quatre parties.

we czworę. 1) viersach. 2) an vier Oertern. 1) en quatre; à quatre. 2) en quatre lieux. § 1) we czworę chustkę złożyć. 2) we czworę za nim posłał.

Czworka. 1) vier Stück. 2) die Vier im Karten-Spiel. 1) quatre piéces. 2) le quatre au jeu de cartes.

czworką. zu vieren. à quatre; quatre à quatre. § czworką iedli obiad.

Czworkowanie. Vierfältigung. l'action de quadrupler.

Czworkuię, w czwornasob przydaię. vierfältigen. quadrupler.

Czworletni. vierjährig. de quatre ans.

Czwornasob, *subst.* vierfache Sache; vier mahl so viel. le quadruple; quatre fois autant.

Czwornasobnie, we czwornasob, *adv.* vierfächig, viermahl so viel. quatre fois autant.

Czwornasobny, tyleczwory. vierfältig, viermahl so groß. quadruple. § czwornasobna wina.

Czworo, *g. czworga.* vier Stück. un nombre de quatre; quatre piéces.

czworgiem. zu vieren. quatre à quatre; à quatre.

Czworobok, *vid.* Czterobok.

Czworodźiury. vierlöcherig. à quatre troux; qui a quatre troux.

Czworogłowy. vierköpfig. à quatre têtes.

Czworograń, *f.*
Czworograniastość,
czworogranistość, } kwadrat. Viereck. un quarré; chose en quarré.

Czworograniasto,
Czworogranisto, } *adv.* viereckigt. quarrément; en quarré.

Czworograniasty
Czworogranisty } kwadratowy. viereckigter. quarré, fait en quarré.

Czworokąt. vierwincklichte Figur. un quadrangle; un quadrilatère.

Czworokątnie, *adv.* vierwincklicht. en quadrangle.

Czworokątny. vierwincklicht. quadrangulaire.

Czworokoły. mit vier Rädern versehen. qui a quatre rouës; à quatre rouës.

Czworonarożnie, *adv. vid.* Czworograniasto.

Czworonarożny, *vid.* Czworogranisty.

Czworonogi. vierfüßig. quadrupéde.

Czwororęki. vierhändig. de quatre mains; qui a quatre mains.

Czworośćienny. Meßk. vierseitig. *géom.* quadrilatère, quadrilateral, qui a quatre côtez.

Czworoszczepny. vier mahl gespalten. qui est fendu en quatre.

Czworozęby. vierzähnicht; vierzackicht. qui a quatre dens; à quatre pointes.

*Czwory, cztery. 1) vier, meistens bey *subst.* die im *Sing.* nicht gebraucht werden. 2) viersach. 1) quatre, *devant les substantifs, qui ne se disent qu'au pluriel.* 2) de quatre sortes. § 1) czwore bieśiagi; klatka czworemi drzwiczkami. 2) czwore do tego są sposoby.

Czworynek, *g. a.* vier Stück. nombre de quatre; quatre piéces.

czworynkiem. vierfach, zu vieren. en quatre; q atre à quatre; à quatre.

Czy? Czyli, *conj* 1) ein Frag-Wörtchen, welches der Teutsche ausdrücket, wenn er den *Nominativum* hinter das *Verbum* setzet 2) ob? 1) *cette conjonction sert à interroger, quand le François met le Nominatif après le verbe.* 2) si, si est ce que? § 1) czy był tu? czy poydźiesz? 2) nie wiem czy mu dam? czy przyydźie? czy kupię? czy też będźie tam?

czy — czy —. entweder -- oder. ou -- ou. § czy Pan czy sługa.

Czyham na co. lauren. guetter, épier, veiller qu.

Czym. ist der *Localis* und *Instrumentalis* von Co. *c'est le Local & l'Instrumental de* Co.

czym, adv. 1) auf, auf das; vor einem Comparativo 2) worinnen, deßgleichen vor einem Comparativo. 3) warum. 1) *devant un comparatif:* au plus —. 2) *devant le même:* en quoi. 3) pourquoi. § 1) czym pilniey pracuię. 2) czym on zacnieyszy od niego. *3) czymeś (czemuś) nie był u mnie.

czym prędzey. auf eheste, aufs geschwindeste. au plûtôt; prontement; le plûtôt qu'il sera possible.

czym — tym. je -- desto; je -- je. plus--plus. § czym głupszy tym śmielszy.

czym więcey tym mniey. je mehr je weniger. plus--moins; d'autant plus--d'autant moins.

Czyn. 1) That, Werck, Arbeit. 2) Befest. ein Werck, als ein Wall ein Graben. 1) fait; oeuvre, exploit, action. 2) un ouvrage, travail de fortification comme un rampart, un fossé.

czyny bohaterskie. Helden-Thaten. travaux, exploits; actions éclatantes.

*Czyniam, często czynię. oft thun. faire souvent.

Czynię. 1) thun, machen. 2) machen, thun, bringen, verursachen. 3) befördern, machen zu etwas. 4) procediren, verfahren, belangen, untersuchen, einen Proceß führen. 5) tragen, machen, thun eine Summe. 6) thun, vorlegen als eine Bitte. 7) mit einem zu thun haben; kämpfen, streiten; sich schlagen. 1) faire, agir. 2) rendre, faire, causer, susciter. 3) faire, créer, ordonner. 4) plaider, inquirer; intenter, faire, instruire, dresser un procès à qu. 5) faire une somme; monter à quelque nombre. 6) faire priére, l'instance. 7) avoir à faire, à démêler, à vuider, à terminer qu. ch. avec qu. se batre, se quereller avec qu. § 1) piękne czyni czyny; pamiętay co czynisz; wiele czyń, mało mow; coć nie miło samemu, nie czyń drugiemu, *prov.* szalonym, głupim, mądrym kogo czynię; czynię z nim co mi śię podoba. 2) czynię mu wielki pożytek; czynię komu źle, dobrze; uczynił mi przykrość, szkodę, krzywdę; co hałasy, kłotnie czyni; to lekarstwo poty czyni. 3) uczynił go Panem, urzędnikiem, Burmistrzem. 4) czynię o co prawem; czynię z kim o co; czynię o szkodę, o krzywdę; zapozwać go zaraz i o to sędźia gośćińcem sprawiedliwośći czynić powinien; o co czynić Instygator Koronny będźie; o głowy, ktore w obronie zginęły, żaden czynić nie ma. 5) sześć a trzy czyni dźiewięć; czyni ta suma sto talerow. 6) czynię modlitwę do Boga; gorącą czynię do Was Pana prośbę, abyś; do tego znowu powracam i rzecz swoię czynię.

co czyni (robi) w Lipsku? was macht er in Leipzig? que fait-il à Leipzig?

czyniące słowo. Gramm. ein verbum activum. *Grammaire:* un verbe actif.

czynię to dla brata moiego. ich thue das meinem Bruder zu Gefallen. je fais cela pour l'amour de mon frére.

czynię z czego co. etwas aus etwas machen. faire qu. ch. de qu. ch. § z domu pałac uczynił; z chudego pachołka Pana uczynił.

czynię dość komu w czym. genug thun, ein Gnüge leisten. satisfaire; donner satisfaction.

czarno czynić. schwartz machen. rendre noir; noircir.

biało czynić. weiß machen. blanchir.

dźiedźicem kogo czynić. einen zum Erben machen. instituer qu. son héritier.

czynić sprawiedliwość. Gerechtigkeit ausüben. faire justice; rendre justice. § Sędźia z każdego przestępcę ma czynić sprawiedliwość.

nie wiem co czynić z sobą. ich weiß nicht, was ich anfangen soll. je ne sais comment m'y prendre; je ne sais que faire; je ne sais où me tourner.

ale coż czynić. aber was ist zu thun. mais qu'y faire.

czynić komu podarunek. einem ein Geschenck machen. faire un présent à qu.

czynię sobie wczas, wygodę. 1) sich pflegen, sich warten. 2) auf den Abtritt gehen, seine Nothdurft verrichten. 1) prendre ses aises; se donner du bon tems; faire une bonne vie. 2) aller aux commoditez; se décharger le ventre.

czynić co czym; udawać co za co. einen vor etwas ausgeben. faire, dire qu—.
czynią go umarłym. man hält ihn vor todt. on le fait mort.
szkodę większą czyni niżli iest. er macht den Schaden grösser als er ist. il fait la perte plus grande qu'elle n'est.
czynić się. 1) sich machen. 2) sich ausgeben. 3) sich verstellen, sich stellen. 1) se rendre, se faire. 2) se dire, se porter, se qualifier. 3) faire le; imiter, contrefaire. § 1) uczynił się winnym, niewolnikiem. 2) czyni się młodą a iuż ma 40. lat; czyni się Doktorem, a baby lepiey lecżą niżli on. 3) czyni się barankiem a trykſa iak kożieł; czynić się pilnym.
czyni się głupim. er stellt sich einfältig. il fait le fou.
czynić się potrzebnym. sich unentbehrlich machen. se faire néceſſaire.
Czynićiel. Thäter, Ausüber. faiseur; celui qui fait. § czynićiel wſzyſtkich nieprawośći.
Czynienie. 1) das Thun, Machen, Verfertigen. 2) Ausübung. 1) l'action de faire qu. ch. 2) pratique, exercice, *m.* uſage *m.* § 1) czynienie hałaſow, kłótni, lekarſtwa 2) ten słowy i dyſkurſem, ow czynieniem udatny.
wiele mieć do czynienia. viel zu thun haben. avoir fort à faire.
czynienie ſprawiedliwośći. Ausübung der Gerechtigkeit. un exercice de juſtice. § Sędzia ma bydź karany, gdyby w czynieniu ſprawiedliwośći był niedbałym.
Czyniony. gemacht verfertigt. fait.
Czynność. Thätigkeit, Ausübung, That. éficace, vertu éfective; activité, éfet. § Seym w ſwoich poſtępuie czynnościach; chwalić wielkość czynnośći czyiey.
Czynny, dźielny. thätig, würckſam. éficace; éfectif, agiſſant, actif. § czynny umysł; czynne ſą chrześćiańſkie cnoty a nie słowne tylko.
Czynſz. 1) Zins, Intereſſe. 2) Herrn-Gabe, Herrn-Gefälle, Steuer, Schoß, Schatzung. 3) Haus-Zins. 4) Zins von einem Grund-Stück. 1) interêt, rente. 2) cens, rente ſeigneurale, taille, impôt, ſervis. 3) le louage qu'on paie pour un logis. 4) rente fonciére. § 1) ieſzcze czynſzu od kapitału nie zapłaćił. 2) czynſz nakazać, wybierać; czynſz poddani Panom, krołom dawaią, płacą; czynſze poſpolite. 3) płacę ći czynſz od ſtayni, od domu twoiego 4) czynſz pieniężny; czynſz niepieniężny iako ſą: czynſze winne, owocne, zbożne; czynſz od gruntu cudzego; czynſz wieczny, niewieczny albo, do czaſu zamierzony; czynſz dożywotny, nieodkupny.
Czynſzownik. 1) Zins-Mann, der Zinſen und Schoß zahlet. 2) Zins-Herr; Grund-Herr. 1) rentier; païeur des rentes, des cens. 2) bourdelier, cenſieur; Seigneur cenſier.
Czynſzowy. Schoß-, Steuer-, Zins-. cenſier; rentier; qui concerne les cens; qui regarde les rentes.
czynſzowe grunta. Zins-Güter. fonds bourdeliers; cenſive.
Czyſcę, *i ił, vid.* Czyſzczę.
Czyśćica czarna ziele. (*clinopodium*) Maſtix-Kraut. le clinopodion.
*Czyśćie, *adv.* 1) gut, ſchön. 2) rein. 1) bien, bellement. 2) nettement, proprement.
Czyśćiec, *g. czyśćia.* } das Feg-Feuer. le purgatoire.
Czyſzczec, *g. czyſzcza.* }
czyśćiec ziele. (ſanamunda) ein gewiſſes Kraut. ſorte de plante.
lani czyśćiec ziele. (ſeſſelis) Seſſel-Kraut. ſeſſeli.
Czyśćiowy, Czyſzczowy. Feg-Feuer-. de purgatoire.
Czyſto, *adv.* 1) rein, reinlich. 2) keuſch. 1) nettement, proprement. 2) chaſtement, avec chaſteté. § 1) czyſto rad iem. 2) czyſto żyię.
* *do czyſta; do ſzczętu.* gäntzlich; bis auf den letzten; aufs Haupt. tout-à-fait; de bout en bout; a platte couture; raſibus. § do czyſta nieprzyiaćiel wſzyſtko zabrał; do czyſta ich wyćięto.
Czyſtość. 1) Reinlichkeit. 2) Keuſchheit. 1) propreté, netteté. 2) chaſteté, pureté de moeurs. § 1) czyſtość potrawy naylepſza przyprawa. 2) panieńſką zachować czyſtość.
czyſtość ięzyka. Reinigkeit der Sprache. pureté d'une langue; le puriſme.
Czyſty. 1) rein. 2) keuſch, rein. 3) im Spott: recht. 1) propre, net. 2) chaſte, qui a de chaſteté. 3) *ironiq.* franc, véritable. § 1) czyſty na twarzy; nie czyſta to ſkianka. 2) czyſta to barzo dźiewka. 3) czyſty to błazen; zaſtąpiła i czyſte ma krtuſzenie.
czyſtyś pachołek. du biſt mir ein feiner Purſch. je vous trouve un plaiſant mignon; vous étes le beau Sire.
Czyſzczę, *y, ył*, czyſcę. 1) reinigen, rein machen. 2) ſchneiden, caſtriren ein Thier. 3) Heilk. das Blut reinigen. 1) monder, netteïer; ôter les ordures. 2) châtrer, faner quelque animal. 3) *médec.* purifier

purifier la maſſe du ſang. § * 1) czyścić (chędążyć) ſuknie. 2) czyścić kura, barana. 3) to ziele krew czyści.

Czyſzczec, *vid.* Czyściec.

Czyſzczenie, Czyścienie. 1) Reinigung. 2) das Schneiden eines Thieres. 1) purification, nettéiement. 2) l'action de châtrer une bête.

Czyſzczony, czyściony. 1) gereinigt. 2) geſchnitten von Thieren. 1) nettéïé, purifié. 2) châtré.

Czytam. 1) leſen. 2) leſen, lehren eine Wiſſenſchaft 3) leſen, abnehmen, erſehen aus eines Augen. 1) lire. 2) enſeigner publiquement; profeſſer quelque ſcience. 3) lire, reconnoître au viſage de qu. lire dans les regards, dans les yeux de qu. § 1) czytać autora, w autorze, książkę, w książce. 2) czyta prawo, medycynę na akademii. 3) czytać co z twarzy, z oczu czyych.

znowu czytać. wieder leſen. relire.

czytam z czego. aus etwas leſen. lire quelque choſe à haute voix. § czytał te słowa z liſtu, z karty.

czytać komu; czytać przed kim. einem vorleſen. lire à qu.

czytać piſzącemu; dyktować. dictiren. dicter.

Czytanie. das Leſen. lecture; l'action de lire.

Czytelnia, Lektoryum. Leſe-Saal, Hör-Saal. un auditoire; chambre où on lit à haute voix.

** Czytelniec, *g. czytelnca.* } Czytelnik. } Leſer. lecteur.

Czytelniczka. Leſerin. liſeuſe, celle qui lit qu. ch.

Czytelno, *adv.* leſerlich, deutlich zu leſen. liſiblement; d'une maniére liſible. § czytelno i chędogo choć nie wyśmienicie piſać trzeba.

Czytelny. leſerlich. liſible, facile à lire. § czytelny charakter.

Czyy? wem zugehörig; weſſen. de qui? à qui?

czyy to sługa? weſſen Diener iſt das? à qui eſt ce ſerviteur? § czyia to ſuknia, czyie to dziécię? czyie to były konie, rzeczy? czyi to ſą żołnierze; czyiegoś sługę bił?

oddać każdemu co czyiego ieſt. einem jeden das ſeinige wieder geben. rendre à chacun ſon bien.

Czyż. Zeislein, Zeischen. ſérin; ſérin commun. § czyże pięknie śpiewaią.

Czyżowy. Zeischen=. de ſérin. § świergot czyżowy.

D.

Dąb, *g. a.* (*u*) Eiche. un chéne.

dąb ſamica. Eiche weiblichen Geſchlechts. drille.

mały robak wielkiego dębu tocząc na oſtatek obali. eine kleine aber öftere Bemühung thut Wunder. l'eau qui tombe goute à goute, creuſe le plus dure rocher; à la continuë l'eau ronge la pierre.

Dabin. Tabin ein Zeug. tabis ſorte d'étofe.

Dąbrowa. } Dąbrowka. } Eichen-Wald. chénaïe; une forêt de chénes.

dąbrowa. Wappenk. Huf-Eiſen mit drey Kreutzern. *Blaſ.* fer à cheval avec trois croix.

Dać, *vid.* Dmę.

Daćbog, Dadźibog. Theodor ein Manns-Nahme. Tédore nom d'homme.

Dach. 1) ein Dach. 2) Dach und Fach; Quartier ſo den Soldaten gegeben wird. 1) toit; un comble; couvert, couverture d'un bâtiment. 2) le couvert ou le quartier qu'on donne à un ſoldat dans ſa maiſon. § 1) Dach z dachowki, z tarćic, gontowy, słomiany albo poſzyty. 2) żołnierz podczas ćiągnienia, okrom wody i dachu, nic wyćiągać nie ma.

dach łamany. gebrochenes Dach. un comble à la manſarde; comble briſé ou coupé.

dach dwoiſty. vierſeitiges Dach. toit à quatre côtez.

dach niedwoiſty, na obie ſtronie ſchodźiſty. Sattel-Dach, Giebel-Dach. un comble à pignon qui a deux côtez.

dach płaſki. flaches Dach. comble à terraſſe; toit plat.

dach wſzyſtek naprawić, reparować. das gantze Dach ausbeſſern. remanier un toit; reparer une couverture d'un bout à l'autre.

Dachowka. 1) Dach-Pfanne. 2) Dach von Dach-Pfannen. 3) eine Dach-Taube. 1) tuile. 2) toit, couverture de tuiles. 3) pigeon domeſtique; pigeon voliére. § 1) dachowka na dwoie złamana. 2) dachowką pokładany dom. 3) gołębi gatunek ieſt rożny, ſą kruczki, bębenki, dachowki.

dachowka złamana. zerbrochne Dach-Pfanne. tuilot; morceau de tuile caſſée.

dachowka złobkowata. Forſt-Ziegel. faitiére, enfaiteau; tuile faitiére.

Dachownia. Ziegel-Scheine zu Dach-Pfannen. tuilerie. § z tey dacho-

wnie dachowka na kościoł robiona bydź ma.

Dachowy. 1) Dach=, zum Dach gehörig. 2) Equinoctional=, von Sonnen=Uhren. 1) de toit; qui regarde le toit. 2) *en parlant des quadrans:* équinoctional.

dachowe. Quartier=Geld, so der Wirth für einen giebet. l'argent que le possesseur donne au lieu du quartier pour un soldat.

Daię, *daie, dał, F. dam.* 1) geben. 2) lassen, zulassen. 3) lassen, befehlen. 4) Geld auf etwas geben. 5) geben, bezahlen. 6) lassen, geben, überlassen vor einen Preis. 7) geben in die Schule, aufs Handwerck. 8) Rechenk. geben, machen eine Summe. 9) geben, lassen einem den Vorzug. 10) setzen, bestimmen eine Zeit, einen Ort. 11) geben, verstatten einen Zutritt. 12) hingeben, lassen sein Leben. 13) eine Schlacht liefern. 14) geben einen Schlag; schmeissen, schlagen. 15) heimstellen, überlassen. 16) überliefern, übergeben. 17) geben, schicken auf die Galere, ins Zuchthaus. 18) überlassen, aussetzen der Rache. 19) geben, ausdrücken mit einer Redens=Art. 20) redend aufführen; unter einer andern Gestalt vorstellen. 21) verheyrathen ein Mägdchen. 22) vermachen, verordnen, bestimmen Geld zu etwas. 23) zugestehen, einräumen. 1) donner. 2) laisser, permettre, ne pas empêcher. 3) laisser, ordonner, commander, faire faire qu. ch. 4) mettre, donner, prêter de l'argent à interêt, à la banque, sur qu. ch. placer son argent sur l'Hotel de la ville. 5) donner, païer. 6) donner qu. ch. d'un certain prix. 7) mettre un enfant en (à l') école, en metier. 8) *aritm.* donner, faire un nombre. 9) donner, laisser la gloire, la main ou le pas à qu. 10) donner, nommer, fixer un tems à qu. 11) donner, acorder, prêter. 12) donner sa vie; perdre sa vie, la tête; sacrifier sa vie. 13) donner, livrer un combat. 14) donner; donner sur les oreilles, sur la tête; donner des coups; fraper. 15) laisser qu. ch. au jugement; se raporter à la décision de qu. 16) livrer, mettre, remettre qu. en pouvoir de qu. 17) condamner, mettre, envoier à la galére. 18) donner, abandonner, exposer qu. à qu. ch. 19) donner, rendre, exprimer. 20) faire parler les choses, les faire paroître sur une figure feinte. 21) marier une fille à qu. 22) leguer, donner, ordonner de l'argent à quelque usage. 23) acorder, concéder, avoüer; s'avoüer vaincu. § 1) dwa kroć daie kto prętko daie, a trzy kroć kto ochotnie, *prov.* przyłodzenie mi tego daru nie dało; day mu ieść, pić; dayże masli dać. 2) daie sobie (z sobą) mowić; nie dał gruszkom dozrzewać; dałem mu się wyspać; dam (dałbym) sobie oczy wyłupić, kiedy się to stanie. 3) u tego rzemieślnika robić daię; day przepisać ten arkusz; day mi zagrać, strzelić; dał go zabić, zastrzelić. 4) dać na borg, na kredyt na cyrograf, na słowo, na czynsz, na maiętność. 5) day mu za to talar; daię na furmana, na praczkę, na strawę, na trzewiki, na piwo, na wino, na drogę. 6) sukiennik daie łokieć tego sukna po taleru; nie dam tego towaru od pięć talerow. 7) dać chłopca na rzemiesło, na handel, na nauki, (do nauki). 8) liczba 7. a 6. da trzynaście. 9) dać komu mieysce po prawey ręce; muśieli nam dać dank, przodek. 10) daię komu mieysce, czas, godźinę. 11) daię komu audyencyą, przystęp. 12) da gardło za ten występek; dał życie, zdrowie za całość Oyczyzny. 13) daliśmy nieprzyiaćielowi bitwę, batalią, pole. 14) dać w łeb, w pysk komu; dam ći; dali sobie potężnie po pysku; dać komu szczutkę, rozgą, kiiem. 15) daię na sędźiego; daię pod sąd Was Pana; daię na wolą czyią, na czyy rozum; daię na świadectwo tych JMćiow; daie mi na rozmysł; daię ten postępek uwadze każdego byle niezarażonego. 16) daię złoczyńcę katu pod męki; daię komu w moc dłużnika. 17) daię kogo na galery, na kopanie kruszcow. 18) daię kogo na pośmiech, na igrzysko, na pomstę zaiuszonego pospolstwa. 19) łagodnym co dać kształtem. 20) poeći daią mowę niemey rzeczy, osobę cnoćie; malarze daią ćiało Bogu i Aniołom. 21) dał corkę za Doktora. 22) dać na kośćioł, na szpital, na szkołę. 23) daiemy to Niemcom, że lepszemi gospodarzami.

dawać karty. Karten geben. faire les cartes, les mêler & distribuer.

kto daie? kto ma dać? wer giebt? wer giebt die Karten? qui fait? qui fait les cartes? à qui est ce à faire?

dać komu urząd. einem ein Amt geben, verleihen. revêtir qu. d'une charge. § krol mu dał Buławę, Woiewodztwo.

dać komu pozew, rok. einen vor Gericht citiren. donner assignation à qu.

dać na kogo co. auf eines Nahmen geben. donner sur le nom de qu.

słuszney dać prośbie nie żal. einer billigen Bitte muß man Gehör geben. il faut prêter l'oreille aux justes priéres.

daię na przod komu; ustępuię komu. einem weichen, den Vorzug lassen. céder à qu. donner la préference à qu.

day to na (dla) mnie. thue das auf meine Bitte. donnez cela à mes priéres.

dać na kogo. auf einen geben, passen. se soucier de qu. avoir une déference pour qu. repondre à qu. § chłopiec nie daie na tego inspektora.

daię na twą duszę; na twoie sumnienie. ich überlasse es deinem Gewissen. je laisse cela à vôtre consience.

dać na zamiany. tauschen. troquer, échanger.

dać pokoy. 1) zu Frieden lassen. 2) gehen lassen, fahren lassen. 1) laisser en repos. 2) laisser, abandonner qu. ch. § 1) day mi pokoy proszę. 2) day pokoy handlowi, naukom.

day ieno pokoy. schweige nur. taisez vous je vous prie; vous n'avez que vous taire.

dać rękę komu. 1) einem die Hand geben. 2) einem die Hand darauf geben, versprechen. 1) donner la main à qu. 2) donner les mains à quelque proposition, y consentir; promettre qu. ch. à qu. fraper dans la main pour assurance.

day na to rękę. gebt die Hand darauf. touchez là.

daię w to słowo, rękę moię. ich gebe darzu mein Wort, darauf meine Hand. j'y engage ma parole & ma foi.

daię znać. 1) ein Zeichen geben. 2) melden, berichten. 3) zu verstehen geben. 1) donner un signal; faire signe. 2) faire savoir, mander. 3) donner à entendre; faire entendre. § 1) okręt dał znać ogniami, że iest w trwodze. 2) znać daię Was Panu, że. 3) znać mi to dał.

dałby Bog. wollte Gott, daß; giebt mir Gott, daß; Gott gebe es. Dieu le veuille; fasse le ciel; plaise à Dieu que. § dałby mi Bog syna mego widźieć; dałby mu Bog złodźieia przydybać, pewnie się niewinność moia pokaże; dałby mi Bog tę łaskę, to szczęśćie.

dali Bog. 1) mit Gottes Hülfe; verleiht Gott seinen Seegen. 2) wahrlich, so wahr ich lebe. 1) Dieu aidant, avec l'aide de Dieu. 2) vraiment; sur mon Dieu. § 1) dali Bog Oyczyznę moię uyrzę; dali Bog tego się doczekam. 2) dali Bog nie wiem, nie byłem tam.

dali Bog zdrowie, łaskę. verleiht Gott das Leben, die Gnade. si Dieu donne la vie, la grace. § dali Bog zdrowie, tey pracy dokończę; dali Bog łaskę, wszystko mi się poszczęści.

da mi Bog. Gott wird mir die Gnade geben; ich werde so glücklich seyn. Dieu me fera la grace; je ferai si heureux. § da mi Bog z tey wybrnąć sprawy; dał mu Bog lasa się dorwać, tego uniknąć nieszczęśćia.

dać bisa; dać kata &c. den Hencker wird er geben. ouidas! il vous en donnera le diable.

day go katu, day go nieszczęśćiu. daß dich der Henker. diantre; ventregris.

daymy to; day to; niech tak będźie. gesetzt; wenn es auch wäre. supposé; le cas venant que; & posé que; faites que cela soit; je mets en fait que cela est; posé que cela soit; soit.

dayże mu tu; pożyczże tu komu. man borge nur einem. on n'a qu'à lui prêter, quand on veut perdre; qu'on s'avise de lui faire crédit.

co dać, to dać. es koste was es wolle. à quel prix que ce soit.

co z nią dadzą? was bekommt man mit ihr? wie hoch ist ihr Braut-Schatz? quelle dot aura t'on avec elle? combien donnera t'on en mariage à cette fille?

daszli źle, nie daszli gorzey. es ist nicht gut wenn man giebet, und noch ärger wenn man nicht giebet. en donnant on ne fait pas bien, en ne donnant pas on fait pis.

niech dadzą; niech dadzą ieść. laßt Essen geben. qu'on donne à manger; qu'on serve.

dać pić. zu Trincken geben. servir à boire.

dać się. 1) sich lassen. 2) sich selbst geben. 3) sich geben, sich ergeben. 4) sich darein ergeben; anheim stellen, überlassen. 5) sich ausstellen, sich aussetzen. 1) se faire; se laisser. 2) se donner, se livrer. 3) se rendre, se soumettre. 4) se resigner, se soumettre, s'abandonner à la volonté, au jugement. 5) s'exposer, se mettre au hasard; risquer. § 1) dać się bić; nie dał się zwyciężyć; dało się trzęśienie w Niemczech uczuć; daie się słyszeć, widźieć. 2) dał się sam w zastaw. 3) dała się, nie dała się forteca. *4) daię się (zdaię się) na Was Pana; na wolą się twoię daię. 5) daię się na pośmiech, na męki, na prześladowania.

da się to. das wird sich wohl geben. cela se fera avec le tems.

da

da się to widżieć. das wird sich ausweisen. nous verrons; cela se fera voir.

daie się tym słyszeć. er läßt sich damit verlauten. on lui a entendu dire cela; à croire ce qu'il dit; il veut faire entendre; il a sonné mot de cela.

dać się odmalować. sich abmahlen lassen. se faire peindre.

dałby się za niego na krzyż ogolić. er liesse sich vor ihn aufhängen. il se mettroit en quatre pour lui.

dać się znać komu, vid. Znam — *dać się komu znać.*

Daktył. eine Dattel. datte, fruit de palmier.

daktył drzewo, palma. ein Palmbaum. palmier, dattier.

daktyły leśne solone, Indyyskie; Tamaryndy. Tamarinden. des tamarins.

Daktyłowy. Datteln. de datte. § daktyłowa pestka.

Dal. } wird fast nur in folgenden Aus-
Dala. } drücken gebraucht. 1) Weite, Entfernung. 2) Ferne, Vertiefung im Gemählde. *hors des expressions suivantes on se sert rarement de ce mot.* 1) distance raisonnable, éloignement. 2) lointain, loin; éloignement d'un tableau. § 1) w dali stoi zamek, gora. 2) w dali wioskę w leśie odmalował.

z dala. von weiten. de loin. § z dala stoiał.

na dalą podać. vertiefen, in der Ferne vorstellen. renfondrer, renfoncer.

na dalą podanie. Vertiefung. renfoncement, renfondrement; représentation dans un lointain.

Dalece, *obs. adv. vid.* Daleko.

nie tak dalece -- iak. nicht so sehr -- als. non pas tant -- que. § był to człowiek nie tak dalece darami przyrodzonemi iako nabytemi sławny.

tak dalece że --. dergestalt daß; so daß. si bien que; de sorte que.

tak dalece -- ile. insoweit -- als. autant -- que; en tant -- que.

Daleczki. sehr entfernet. fort éloigné.

Daleczko, *adv.* sehr weit. fort loin.

Daleki. 1) eig. und fig. entfernet. 2) weitläuftig, von Verwandten. 3) weit, groß von Ländern. 1) *prop. & fig.* éloigné, lointain. 2) éloigné *en parlant de la parentée.* 3) vaste, grand comme un païs. § 1) wieś daleka od miasta; daleka do tey wśi droga; daleki mieyscem, czasem; dalecy ieszcze są od zgody. 2) daleki moy to pokrewny. 3) dalekie przeiechał pustynie.

dalszy. 1) weiter. 2) fernerweitig, ferner. 3) weiter, jenseit liegend, von Ländern. 1) plus éloigné. 2) continué, suivant. 3) ulterieur, qui est au delà. § 1) dalszy dom twoy. 2) dalsze iego prace; dalsze listu tego materye te były; w dalszym seymu trakćie. 3) dalsze tey rzeki miasta; dalsze Inflanty.

na dalszą odłożyć. auf die lange Banck schieben. trainer en longueur; diférer, remettre. § w dalszą odepchnięta nadżieia.

Daleko, *adv.* 1) weit. 2) fig. sehr weit. 1) loin; au loin. 2) *fig.* beaucoup, de beaucoup, bien d'avantage. § 1) a daleko do miasta? 2) daleko nad niego uczeńszy; daleko chybiłeś nauki Apostolskiey.

iak daleko? bis wie weit? jusqu'où?

daleko od śiebie. weit von einander. loin à loin. § drzewa daleko od śiebie sadżić.

a daleko? a dalekoż to? ist es weit? y a-t-il loin? est-il loin?

daleko to od tego? daleko ztąd dotąd; bynaymnie. weit gefehlt; weit davon. loin de cela; il s'en faut bien.

daleko ztąd. weit von hier. loin d'ici.

nie daleko południe. der Mittag ist nicht weit. il est bien-tôt midi.

z daleka. von weiten. de loin. § z daleka przyiechał.

z daleka to prowadżi. er holet das von weiten her. il reprend cela de loin.

daley, compar. 1) weiter. 2) weiter, fort, mit einem *verbo.* 3) hinter, weiter hinter. 4) länger von der Zeit. 5) ferner, weiter. 1) plus loin, plus avant, par delà, au delà, plus outre. 2) outre, en continuant; *avec un verbe.* 3) au delà de; plus avant après. 4) de plus long tems. 5) en outre; de plus. § 1) daley wypuśćić, urznąć trzeba. 2) daley pracować będę. 3) daley Warszawy (za Warszawą) poiechał. * 4) daley (dłużey) niżli godżinę mowił, 5) daley mowił i to.

daley co czynić, pisać, czytać. fortsetzen etwas zu thun; fort schreiben, fort lesen. continuer à faire, à écrire, à lire.

nu daley. nu weiter fort. sus, orsus. § nu daley robmy, mowmy.

daley iść. weiter gehen. passer outre; aller outre; aller plus loin; avancer.

daley. geht weiter; schert euch fort. va te promener; va en un autre endroit.

naydaley. am weitesten. au plus loin.

naydaley iutra. aufs höchste morgen. tout au plus demain.

Dalekość. Weite, Entfernung. éloignement; longue distance d'un lieu.

Dalibog, *vid.* Dam — *dali Bog.*

Dalmacya. Dalmatien. Dalmatie.
Dalmat. ein Dalmat. Dalmat.
Dalmatycki. Dalmatiſch. de Dalmate; de Dalmatie.
Dalmatyka. langer Prieſter-Rock. dalmatique, eſpèce de chaſuble.
Dalſzy, iſt der *Comparativus* von Daleki. *c'eſt le comparatif de* Daleki.
Dama. 1) eine vornehme Frau, eine Dame. 2) Poet. Muſe. 3) das Damenſpiel. 1) Dame, femme de qualité. 2) *poëtiq.* Muſe. 3) jeu de dames. § 1) Dama to zacna. 2) damę umie. 3) darmo wzywam Dam Parnaſkich.
grać w damę (w bierki). in der Dame ſpielen. joüer aux dames.
Damaſzczena. } Damaſcener Pflaumen.
Damaſzczyna. } prune de damas; damas.
Dameſzek, Dameſzkowany, *vid.* Demeſzek, Demeſzkowany.
Dałoman, *vid.* Dołoman.
Dambrowa, *vid.* Dąbrowa.
Dan. gegeben, beym *dato* in öffentlichen Briefen. donné, *devant la date des lettres publiques.* § dan w Warſzawie R. P. 1761. d. 5. Stycznia.
Dań, *f.* } 1) Zins, Gabe, Schoß, Tribut.
Danina. } 2) Haus-Zins. 3) ein Geſchenck. 4) Lehn-Wahre; Lehns-Gebühr. 1) cens, rente, tribut. 2) loüage, ce qu'on paie pour une maiſon d'autrui. 3) don, préſent. 4) relief, cens; cens & ſervis; rente Seigneuriale. § 1) Tatarzy co roczną daninę Sułtanowi daią; danina Panu na służb ſześć. *2) a wieleż dani (myta) muśi do roku dawać. * 3) daninę (podarunek) mu posłać.
Danie, *vid.* Dawanie.
Daniel. 1) Daniel ein Manns-Nahme. 2) ein Dam-Hirſch. 1) Daniel nom d'homme. 2) daim. § 1) wrzucono Daniela proroka do dołu lwiego. 2) daniel ieſt prętſzy od ielenia.
Dank. 1) Vorzug. 2) Wappenk. Figur eines umgekehrten Lateiniſchen W. 1) préference. 2) *Blaſ.* figure d'une W renverſée. § 1) muśiſz mi w tym dać dank; dank mam przed nim, żem ſzlachćic; to mu w pochwałę na wielki dank poydźie.
Dannik, *vid.* Hołdownik.
Danny. das zu geben iſt; das gegeben werden kan. ce qui eſt à donner; ce qu'on peut donner.
Dany. gegeben. donné.
Dar. 1) Geſchenck. 2) Gabe, Geſchenck, Talent. 1) don, préſent. 2) don, talent, partie. § 1) w dary komu co posłać; dar to koſztowny. 2) forteca nie tak dalece z daru przyrodzenia, iako barźiey ręką ludzką wyrobiona.
darem. umſonſt, ohne Zahlung. gratuitement. § wſzyſtko chce darem.
Darćie, *conf* Drę. das Reiſſen, Zerreiſſen. déchirement; l'action de déchirer.
darćie w wnętrznośćiach. das Reiſſen im Leibe. les trenchées, une maladie des inteſtins.
darćie pior. das Feder-Schlieſſen. l'action d'éplucher les plumes.
Darda. Wurf-Pfeil, Wurf-Spieß. dard ſorte de trait.
** Dardarowy. erſchrecklich. épouvantable, tonnant. § krzyknie na niego dardarowym głoſem.
Daremny. vergeben, vergeblich, eitel. vain inutile, frivole. § daremna to nadzieia, praca.
ſtrach daremny. vergebene Furcht. terreur panique.
daremna to. es iſt vergebens. ce ne rien faire que de.
* Daremnie, } *adv.* 1) vergebens. 2) um-
Darmo, } ſonſt, unentgeltlich, ohne Geld. 3) unverſchuldet, ohne Urſache. 1) en vain; ſans fruit, vainement, inutilement. 2) gratis, gratuitement. 3) ſans raiſon; pour rien. § 1) darmo pracować ćiężko; wſzyſtkie iego kunſzty darmo poſzły. 2) darmo daie lekarſtwa. 3) nie darmo go biłem.
darmo nic. nichts umſonſt. point d'argent, point de Suiſſe; rien ſans profit.
w poł darmo. halb umſonſt; halb geſchenckt. à demi gratuitement.
nie darmo to. es ſteckt was dahinter; es iſt nicht umſonſt. il y a anguille ſous roche; ce n'eſt pas en vain. § nie darmo to że tam częſto bywa; nie darmo ćię natura nacechowała; nie darmoś śię ty łyſym, chromym, garbatym urodził.
Darmoiad. 1) Gaſt, der nichts zum Kräutzchen beyträgt. 2) Schmarutzer. 1) celui qui n'a rien aporté à un repas, à une collation. 2) écornifleur.
Darmomyślny. der in der Luft Schlöſſer bauet, unnütze Gedancken führet. qui a des penſées vaines & inutiles; qui fait des chateaux en Eſpagne.
Darmopych. ſtoltzer Menſch ohne Verdienſte. un orgueilleux ſans mérite.
Darmośilny. der ſich vergebens bemühet. qui s'éforce vainement.
Darmowſki. im Schertz: der alles umſonſt haben will. accepteur; Monſieur qui paſſe pour l'Accepteur. § Kupniowſkiego trzeba a nie Darmowſkiego; woli bydź Panem Darmowſkim.

*Darmy, *vid.* Daremny.

*Darń, *f.* ⎫ Raſen. gazon. § zerżniy
Darń, *m.* ⎬ rydłem darnia we dwie ce-
Darn, *m.* ⎭ gle; darnem śmierć założy-
ła ſkronie.

darnie kopać. Raſen graben. peler la terre.

darnem pokładać, słać. mit Raſen belegen; von Raſen auffůhren. gazonner.

darn ſuſzony do palenia. ⎫ Torf. tourbe,
Darnina. ⎭ mote d'herbes ou de terre qu'on brûle.

Darniſty. voller Raſen. fertile en gazon.

Darnowy. Raſen=. de gazon.

Darowanie. das Schencken. l'action de faire un préſent; donation.

Darowany. ⎫
Darowny. ⎭ geſchenckt. donné.

Darowizna, podarunek. ein Geſchenck. don; préſent. § darowizną co doſtać.

*Darſki, rzeſki. behånd, flinck. agil, ſouple, leger.

*Darſko, rzeſko, *adv.* friſch. agilement.

*Darſkość, rzeſkość. Geſchwindigkeit, Behåndigkeit. agilité, ſoupleſſe de corps.

Darty, *conf. Drę.* das ſich reiſſen, abſpalten oder abſchålen låßt. qui ſe laiſſe déchirer, fendre, ou écorcer; qu'on peut mettre en piéces.

darty iedwab. geſchloſſene Seide. de la ſoïe épluchée.

darta deſka, vid. Dranica.

piora darte. geſchloſſene Federn. des plumes épluchées.

Daruię. 1) ſchencken. 2) erlaſſen. 3) das Leben ſchencken, Quartier geben. 1) donner, faire un préſent. 2) remettre, pardonner, oublier. 3) donner la vie, donner quartier à qu. § 1) daruy (podaruy) mi tę tabakierkę; podaruię mu konia. 2) podarowałem mu dźieśięć talerow z długu; daruy mu tę winę; daruy tę urażę dobru oyczyſtemu. 3) więc ćię darowali twym zdrowiem.

*Darzę, *rzy, rzyt*, zdarzam. Gedeyen, Glůck, Seegen zu etwas geben. faire, proſpérer; faire réüſſir, acorder ſa bénédiction. § niech Pan Bog ći tę drogę zdarzy.

darzyć śię. 1) gelingen, glůcklich ausſchlagen. 2) ſich ſchicken; anſtehen. 1) réüſſir; avoir du ſuccès. 2) s'acorder, convenir, aller. § 1) przymuſzona śię nie darzy miłość; nie zdarzył mu śię ten zamysł; obaczę ieźli mi śię moia zdarzy praca; nie zdarzyło śię to. 2) kiedy ſzkatuła na ſuchotę ſtęka, modne śię nie darzą ſtroie.

Dąſam śię na kogo. ſchnauben; bőſe ſeyn. ſe courroucer, tempéter, ſe dépiter; ſe mettre en colère, ſe fâcher contre qu. léver la crête.

Daſzek. 1) ein Dåchlein, Wetter=Dach. 2) klein Hůtchen. 3) Gramm. Thon=Zeichen, Circumflex ůber einem Buchſtaben. 1) chapeau; petit toit; auvent. 2) capeline, petit chapeau. 3) *Gram.* accent circonflèxe ſur une voïelle. § 1) niemaſz daſzku nade drzwiamy; daſzek na słupikach okrągły. 2) daſzek Merkurego. 3) litery francuſkie *â*, *ê*, z daſzkami w wymowie śię przedłużaią.

Daſzkowaty. 1) von beyden Seiten abhångig. 2) mit einem Circumflex bezeichnet. 1) faite en manière d'un toit; un penchant de deux côtez. 2) *Gram.* circonflèxe. § 1) daſzkowate wiadro na kſztałt księgi w poł otwartey. 2) daſzkowate *â* francuſkie.

Data. das Datum. la date. § datę położyć, odmienić, pomknąć.

Datuię co. datiren. dater; mettre la date à quelque écrit.

Datek. Gabe, Geſchenck. don, préſent. § ćichy datek więcey zmoże, niżli głośna oracya.

Datny. 1) freygebig. 2) das gegeben werden kan. 1) libéral. 2) ce qu'on peut donner.

Dawam co. 1) oft geben. *2) geben, ſ. daię. 3) zugeſtehen, einråumen. 1) donner ſouvent. *2) donner, *vid.* Daię. 3) acorder; concéder.

dawaiący ſpadek. Gramm. der Dativus. *Gram.* le Datif.

Dawanie, Danie. 1) das Geben. 2) Tracht, Gang der Speiſen. 1) le donner; l'action de donner. 2) le ſervice; les plats qu'on ſert. § 1) ćiężki do dawania a łacny do brania, *prov.* 2) przy pierwſzym, drugim, trzećim dawaniu (daniu) na ſtoł.

Dawca. Geber. donneur. § dawca wſzyſtkiego dobrego Bog.

Dawićiel, Duśićiel. Wůrger. étrangleur; celui qui étrangle, qui ſufoque.

Dawię. einen wůrgen; an die Kehle faſſen. engoüer; ſerrer la gorge à qu. prendre un homme à la gorge, le vouloir étrangler. § dawił żyda za gardło, ale nie zadawił; kość mię dawiła.

dawić śię. ſich wůrgen. s'engoüer; avoir peine à avaler.

Dawienie. das Wůrgen. l'action d'étrangler, de ſufoquer; engoüement.

Dawienko, ⎫
Dawniuchno, ⎭ *adv.* ſehr lang. il y a fort long tems.

Dawno, *adv.* vorlångſt; von langer Zeit

her

her. depuis long tems; il y a long tems. § dawnoś ty taki, tak leniwy? iuż dawno tego mam sługę; dawnom go nie widział; nie dawno był u mnie.

a dawnoż? ist es schon lange? y a-t-il long tems?

nie dawno. neulich. dernierement; il n'y a pas long tems.

nie dawno go widźieliśmy wir haben ihn ohnlängst gesehen. il n'y a rien que nous l'avons vû.

z dawna. von alten Zeiten her. depuis long tems. § z dawna ćię kocham; z dawna ten kośćioł wystawiony.

Dawność. 1) Alter, langer Zeit-Verlauf. 2) in den Rechten: Ersitzung, Besitz-Eignung, Verjährung. 3) Alter des Amts; die Zeit da einer seine Würde besessen. 1) ancienneté, antiquité; le long tems qu'une chose a subsisté. 2) *droit:* prescription, usucapion. 3) ancienneté; tems qu'une personne est reçuë dans une charge. § 1) wie każdy dawność domu tego. 2) dawność mieć za prawo; dawnośćią trzyma tę maiętność; dawnośćią używania prawa dostał; przerwać komu dawność trzymania maiętnośći. 3) kawalerowie nie według dostoynośći swoich, ale według dawnośći czasu od przyięćia w Order zaśiadać maią.

Dawny, stary. 1) alt, das vor vielen Jahren gewesen ist. 2) alt, das lange gedauret hat. 1) ancien, antique; qui a étoit autrefois, qui est depuis long tems. 2) ancien; considérable par son antiquité. § dawna to moda; dawne czasy. 2) dawny przyiaćiel, dawna nieprzyiaźń.

dawny czas że. es ist lange daß. il y a long tems que.

Day go katu, *interj. vid.* Dam — *day go katu.*

Dążę, *ży*, *żył.* eilen, eiligst etwas thun. se hâter, s'empresser, se dépêcher. § dążę do ćiebie prosbą moią; dążył w tey sprawie.

Dążenie. das Eilen, die Eile. la hâte; l'empressement.

Dbały. besorgt, achtsam. consideré, atentif. § dbały to człowiek.

*Dbało, bacznie, *adv.* achtsam, mit Bedacht. soigneusement, avec atention.

Dbałość, baczenie, baczność. Acht, Achtung, Achtsamkeit. considération, atention, soin.

Dbam o co, stoię o co. achten; fragen, sich kehren. se soucier de; faire atention à; faire cas de. § dba o twoię łaskę; ni o cz nie dba; dbam o to.

nie dbać o kogo. nach eine nichts fragen. se moquer de qu.

*Dębianka, } galas. Gall-Apfel. noix de
*Dębionka, } galle; pomme de chêne.

Dębiasty. Eichen-artig. qui ressemble au chêne.

dębiasty kolor. grün wie Eichen-Laub. le verd de chéne.

Dębię. ein Fell in der Lohe gar machen. taner. § dębować skory.

Dębina. 1) Eich-Wald, Lust-Wald. 2) eine Eiche. 1) chénaïe. 2) un chéne.

Dębinny. } von Eichen-Holtz gemacht.
Dębinowy. } fait du bois de chêne. § dębinowa brama.

Dębowy. Eichen-. de chéne. § dębowa wić.

Dech, *g. Voc. loc.* dechu, *dchu, tchu. *D.* dechowi, tchowi. *Inf.* dechem, tchem. der Athem. haleine; un soufle.

tchu w sobie nie czuie. er ist gantz aus dem Athem. il est tout ésouflé; il est hors d'haleine.

dech zatrzymać. den Athem an sich halten. retenir son vent, son haleine.

Dęcie, *conf.* Dmę. 1) das Blasen, Wehen. *2) Aushöhlung, s. Wydrożenie. 1) le soufle; le vent; l'action de soufler. *2) excavation, *vid.* Wydrożenie.

Defalkuię, wytrącam. abziehen, abrechnen. défalquer, deduire.

Defalka } wytrącenie. Abzug rabais,
Defalkata } defalquement. § bez defalkat czopowe ma bydź wnieśione; z kapitalney sumy potrąćił i uczynił defalkę.

*Defekt, niedostatek. Fehler, Mangel, Unvollkommenheit. faute, defaut, imperfection.

Defendent. } der Respondent in einer
Defendens. } Disputation. le répondant, soutenant; celui qui défend des thèses.

Defenduię, bronię, respondiren in einer Disputation. répondts; soutenir, defendre une thése.

*Deferuię komu, szanuię, ustępuię. 1) verehren, weichen, nachgeben. 2) anbieten. 1) respecter, condécender, céder, obéïr. 2) offrir, présenter.

deferuię kogo, odnoszę kogo. denunciren den Gerichten. déferer, dénoncer qu. § deferował to urzędowi.

Definitor w zakoniech. Rathgeber des Vorstehers eines geistlichen Ordens. Définiteur, Conseiller du Provincial d'un Ordre.

Definitorz w zakonach. Raths-Stube in einigen Klöstern. définition; le définitoire,

re, lieu ou s'assemble les définiteurs pour les afaires de l'Ordre.

Dęga, pręga. eine Schmiele. sanglade, meurtrissure; marque livide de quelque coup. § dąg ma wiele.

Degraduię kogo; rufzyć, wyzuć, zsadźić, złożyć z urzędu. der Ehren entsetzen. dégrader, priver qu. de sa qualité, de son caractère.

Dek, g. deku. } Pasteten-Deckel von Teig.
*Deka. } le couvercle du paté.

Deka. 1) Rücken-Decke, Sattel-Decke. 2) der Resonantz-Boden an musicalischen Instrumenten. 3) Blech, Papier darauf Kuchen gebacken werden. 4) Decke von Blech als über einem Spring-Brunnen. *5) Decke über einem Tisch oder Bett, s. Kilim. *6) ein Dolch, s. Puinał. 1) couverture qu'on met sur le dos ou sur la selle du cheval. 2) table, dessus, chapelle, rose d'un instrument de musique. 3) fer blanc ou papier sur lequel on cuit les gâteaux. 4) couverture de fer blanc, pour couvrir une fontaine. *5) couverture, housse qu'on met sur les tables, sur les lits, *vid.* Kilim. *6) poignard, *vid.* Puinał. § 1) Konie i wielbłądy wyszytemi prowadzono dekami. 2) deka u cytry, u lutnie pod stronami. 3) deka pod kołacze. 4) deka fontanę pokrywa.

deka helmowa. Wappenk. Helm-Decke. *Blason.* lambrequin.

**deka, nakrywka, wieko.* Deckel über ein Gefäß. le couvercle d'un vase.

Dekalog, dźieśięćioro Boskie przykazanie. die zehen Gebote Gottes. le décalogue; les dix commandemens de Dieu.

Dekiel, *g. dekla.* Pfannen-Deckel am Schieß-Gewehr. baterie de l'arme à feu.

Deklamuię; krasomowskie śię ćwiczę. sich im halten der Reden üben. déclamer; s'exercer à haranguer.

Deklaracya. Erklärung. Déclaration.

Deklaruię co, obwieszczam, oświadczam śię. declariren, kund thun, erklären. déclarer, faire savoir qu. ch.

Dekokt. Decoct. décoction. § dekokt rozmarynowy (wywarzony rozmaryn).

Dekret, wyrok, sąd, skazanie, skaźń. Urtheil, gerichtlicher Ausspruch. le prononcé de l'arrêt; prononciation; arrêt, sentence, ordonnance de Juges. § z dekretu Trybunalskiego ma bydź ścięty.

Dekretowany. verurtheilt. condamné.

Dekretowy. dem gerichtlichen Ausspruch gemäß. d'arrêt.

Dekretuię, osądźić, skazać. verurtheilen. donner, arrêter une sentence; condamner; prononcer un arrêt contre qu. § dekretowano go na śmierć.

Delata. Rüge, gerichtliche Denunciation. dénonciation, acusation dévant un Juge. § delatę podać; na delaćie kogo oddać.

Delator. ein Denunciant. dénonciateur; celui qui dénonce.

Delektuie kogo czym. einen vergnügen. divertir; donner du plaisir.

delektować śię. sich vergnügen, sich belustigen. se divertir; se réjoüir; prendre plaisir.

Delfin, pierwszy Krolewicz Francuski. der Dauphin oder Cron-Printz in Franckreich. Dauphin; le premier fils du Roi de France.

delfin, morska świnia. Meer-Schwein. dauphin un poisson de mer.

Delfinat prowincya Francuska. Delphinat. le Dauphiné.

Delfinowy. des Dauphins in Franckreich. qui regarde le Dauphin en France.

Delfinowa, krolewiczowa Francuska. die Dauphine, Gemahlin des Dauphins. la Dauphine en France.

*Delia. } langer Ober-Rock. surtout,
*Delika. } robe qu'on met sur les au-
*Deliyka. } tres habits.

Deliberuię. deliberiren. déliberer, mettre en déliberation.

deliberacya. Berathschlagung. déliberation.

Delicye, *plur.* rozkosz. Annehmlichkeiten, Ergötzlichkeiten. les délices.

delicye to Rzymskie. das sind vortrefliche Sachen. ce sont des choses excélentes.

Delikaćik, papinkarz. Zärtling, Weichling. Wollüstner. délicat; poule laitée; demoiseau, fluët.

Delikacki, rozkoszny. zärtlich, weichlich. délicat, douillet; qui se délicate, qui aime les plaisirs. § delikacki humor.

Delikactwo, rozkosz w życiu. Zärtlichkeit, Weichlichkeit. délicatesse, mollesse.

Delikat, rozkosznik. ein Wollüster, Zärtling. un douillet, un éfeminé.

Delikatnie, *adv.* delicat in allen Bedeutungen dieses Worts. délicatement *dans toutes les signification de ce mot.* § delikatnie żyie, iada, maluie, pisze.

Delikatność. 1) Scharffsinnigkeit Artigkeit. 2) das feinste in einer Wissenschaft. 1) délicatesse, subtilité. 2) délicatesse d'une sience.

delikatność sumnienia. Zärtlichkeit des Gewissens. délicatesse de consience.

Delikatny. 1) zärtlich, leckerlich. 2) delicat, von gutem Geschmack. 3) zart, niedlich,

lich, fein, zart dünn, subtil. 4) scharfsinnig, vortreflich. 5) empfindlich, damit man behutsam umgehen muß. 1) délicat, douillet. 2) délicat, d'un bon goût. 3) délicat, tendre. 4) fin, subtil, délicat, excélent. 5) délicat, sensible, épineux. § 1) gąbka delikatna. 2) delikatne wino, potrawa. 3) płonka delikatna, członki delikatne. 4) delikatny rozum, koncept. 5) punkt honoru delikatny.

Dełutka. Ober Rock ohne Ermel. robe ou juste-au-corps sans manches.

Demeszek. damascirtes Eisen. damasquine; damasquinure; ouvrage damasquiné.

Demeszkuię. damasciren. damasquiner.

Demeszkowany. damascirt. damasquiné.

Denarek, *g. denarka*, dryfus. ein Drey-Fuß. un trépié.

Denko. 1) Bödenchen. *2) Deckelchen, s. Wieczko. 1) petit fond dans un vase. *2) petit couvercle *vid.* Wieczko.

szklanka bez denka. Tummelchen: Trinck-Glas so nicht stehen kan. bois-tout, un verre qui n'a point de pate.

prawda u niego bez denka. er redet selten die Wahrheit. il est sujet à caution.

Depcę, *ce, tał.* / Deptam. 1) treten auf etwas. 2) mit blossen Füssen etwas treten, eintreten. 3) mit Füssen treten, verachten, vernichten. 1) fouler; marcher à dessein sur qu. ch. 2) presser, paitrir, pressurer avec des piez; defoncer; marcher sur qu. ch. fouler aux piez. 3) fouler aux piez, anéantir, mépriser. § 1) depce po kwiatach, po iagodach. 2) szewc, garbarz skory depce; deptać glinę, kapustę; ieszcze gron winnych nie depcą (tłoczą). 3) deptać po prawie; zdeptali prawa nasze.

deptać glinę. Leim treten. paitrir l'argile.

Depozyt, pokład. Hinterlage, anvertrautes Gut. dépot.

Depta. / Deptacz ein Treter. fouleur, celui qui foule.

Deptam, *vid.* Depcę.

Deptanie. das Treten. l'action de fouler.

Deputat. 1) ein Abgeordneter. 2) Tribunals-Rath, Tribunals-Deputirter; aus ihnen besteht das Tribunal, und sie werden von den Woywodschaften und Bißthümern abgeordnet. 1) un deputé; un delegué. 2) Assesseur ou deputé de Tribunal; chaque Palatinat & Eveché les députe pour former le Tribunal. § 1) Deputat chorągwiany, regimentowy. 2) Deputat z Kapituły Krakowskiey, z Woiewodztwa Krakowskiego.

Deputowany. abgeordnet. déprité.

Deputuię, naznaczam. abordnen. députer, déleguer.

Derbisz ubogi. armer Ritter. pauvre diable; pauvre haire.

Derpsko. Derpt, Stadt in Liefland. Derpt ville de Livonie.

Derelikt, rzecz odbieżana. in den Rechten: verlassene Sache. *Droit:* chose abandonnée.

Dereń, *g. dereniu.* (cornus) Cornel-Baum, Körner-Baum, Herlitzen-Baum. cornoüiller un arbre.

Dereniowy. Cornel-Baum-. de cornoüiller. § dereniowy gay.

Dereniowe iagody. Cornel-Kirschen, Herlitzen. cornoüilles, fruit de cornouiller.

Dereniorodny. voll Herlitzen-Bäume. plein de cornoüillers.

Dereszowaty koń. stichelhaarichtes Pferd; Rappe oder Fuchs so an den Seiten wenige untermischte weisse Haare hat. cheval rubican.

Derewnia, drewnia. 1) ein hölzern Gebäude. 2) Holtz-Boden, Holtz-Stall. 1) bâtiment de bois. 2) bucher, fourriére.

* Derha, Kilim. Tisch-Decke, Bett-Decke. couverture de table, de lit.

Descens, spadek wilgotności. Heilk. Abfluß der Dünste oder Feuchtigkeiten. *médec.* décente des humeurs. § descens piersiowy.

Deska. 1) Bret. 2) die Beute; Bret worauf der Becker den Teig wirckt. 3) Leichen-Bret. 1) planche, ais. 2) ais large sur lequel le boulanger paîtrit la pâte. 3) planche mortuaire pour y mettre le mort. § 1) deskami pokładać. 2) deska do gniećienia ćiasta. 3) z kobierca na grobową deskę.

o deskę. nah dem Unglück; nur einen Schritt von seinem Untergang. à deux (quatre) doigts de sa perte. § iest od zginienia o deskę nic więcey.

ostatnia deska. letztes Mittel aus einer Gefahr zu kommen. expedient unique, derniere ressource d'échaper un danger. § ostatniey się deski uchwyćić.

od deski do deski. durch; von einem Ende zum andren. d'un bout à l'autre. § przeczytałem tę kśiążkę od deski do deski.

przewlekłby go przez deskę, tak chudy. er ist fett wie ein Fisch-Bret. il est maigre comme un squelette, comme un harang soré.

* Despekt, zelżywość. Verunehrung. deshonneur. § despekt komu wyrządzić.

*Despektuię

*Despektuię kogo, zelżyć. verunehren. deshonorer.
*Desperackie, } adv. na rozpacz. desperat, verzweifelt. desespérément, à la desespérade. § po desperacku się bronił.
Desperacko,
po desperacku,
Desperatnie,
Desperacki, rozpaczny, rozpaczaiący. desperat, verzweifelt, der Verzweiflung ergeben. desespéré. § desperacki umysł; desperacka obrona.
Desperacya, rozpacz. die Verzweiflung. desespoir.
Desperat. ein Verzweifelter. un desespéré.
Desperowany. verzweifelt. desespéré.
Desperuię, rozpaczam. verzweifeln. desespérer.
Deszcz, g. *deszczu, deszcza, dżdżu, dżdża.* D. *deszczowi, dżdżowi.* Voc. L. *deszczu, dżdżu.* Inst. *deszczem, dżdżem.* 1) Regen. 2) Thränen-Guß, Thränen-Fluth. 1) pluïe, eau. 2) torrent de larmes. § deszcz tylko ziemię odwilżył, pokropił. 2) płaczliwym się skropiła deszczem.
deszcz wielki. Regen-Guß, Platz-Regen. giboulée, guilée, ondée; onde de pluïe; trempe.
deszcz drobny. kleiner Regen. bruine; petite pluïe.
deszcz drobny pada. es fällt ein dichter Regen. il bruine; il fait de la bruine; il pleut dru & menu.
deszcz pada; deszcz idzie. es regnet. il pleut; il tombe de l'eau.
w deszcz. in Regen. dans la pluïe.
deszcz iak cebrem lał; deszcz iak z konwi się leie. es regnet als wenn es mit Mulden gösse. il pleut à verse.
z deszczu pod rynę. aus dem Regen unter die Traufe. se cacher dans l'eau de peur de la pluïe; tomber de fièvre en chaud mal; tomber de poile dans la braise.
**Deszczonośny. Regen bringend. qui aporte de la pluïe. § deszczonośna chmura.
Deszczowy, dżdżowy. Regen-. de pluïe.
deszczowa woda. Regen-Wasser. eaux pluviales.
Deszczka. } ein Bretchen. petit ais; planchette; petite planche.
Deszczułka.
Dęto, *adv.* auf eine hohle, getriebene Art. en bosse.
Dętowyniosły; wypukły. hoch getrieben. de bosse ronde.
Dęty. 1) aufgeblasen, aufgeschwollen. 2) getrieben, hohl. 1) enflé. 2) bosselé, bossué.
dętą robić robotę. hohle, getriebene Arbeit machen. emboutir, bosseler, bossuër.
dęta i wokalna muzyka. die Instrumental- und Vocal-Music. musique d'instruments & de voix.
*Dewot. 1) ein Andächtiger. 2) Bet-Bruder, Mucker. 1) un dévot. 2) bigot tartufe, beguin.
*Dewotka. 1) eine Andächtige. 2) Bet-Schwester, Scheinheilige. 1) une dévote. 2) bigotte; soeur colette; fausse dévote; béguine.
Dezertaty, dobra spustoszone, odbieżałe. öde, verlassene Landgüter, die nicht mehr gebauet werden. vilages desertez; terres abandonnées, qu'on néglige, qu'on ne cultive plus.
Dezertor, zbieg. Ueberläufer. déserteur, un transfuge.
Diabeł, Dyabeł. der Teufel. le diable. § rożnie diabla maluią.
Diabełek. } Teufelchen. diablotin, petit diable.
Diablik.
Diabelski. teuflisch. diabolique.
Diablica. ein böses Weib. diablesse de femme; furie, megére.
Diablik, *vid.* Diabełek.
diablik ziele, vid. *Gwiazdeczki ziele; Obrazki ziele.*
Diament, *vid.* Dyament.
Diurnał, *vid.* Dyurnał.
*Diacheł. } Hencker, Kuckuck. diantre, diable. § po diaskaś tam chodził.
*Diasek.
po diaska go chwalisz. zum Hencker, du lobest ihn doch. diantre vous le louëz dont.
po diaskaś uczynił. du hast es schlecht gemacht. parbleu vous avez mal fait cela.
do diaska z tym błaznem. zum Hencker mit diesem Narren. au diantre soit le fou.
Dla, *pr. g.* 1) vor. 2) um, wegen; halben. 3) eines wegen; aus Liebe zu. 1) pour; par devers. 2) par, pour; à cause de. 3) pour, pour l'amour, en faveur, en considération de qu. § 1) dla siebie to otrzymał; dla brata to kupiłem; pisze dla mnie. 2) dla boiazni i niezgod nie stanęły seymiki; dla przyiaciela nowego nie opuszczay starego; *prov.* dla zbogacenia się niesłuszności się dopuszcza; dla godności i nauk sławny; dla obyczaiu, dla zwyczaiu to czynię; dla uciechy, dla rekreacyi tam poydę. 3) dla oyczyzny życie położył; dałby się dla niego ukrzyżować
dla tego, przeto, temu. darum. c'est pourquoi; c'est pour cela.
dla czego? czemu? warum? pourquoi? par quelle raison?

wszystko

wszystko czynię dla przyiaźni. der Freundschaft wegen thue ich alles. je fait tout par amitié.

*Dłabię, } *i, ił.* 1) Würgen. 2) quetDławię, } schen; zusammen drücken. 1) engoüer; serrer la gorge à qu. 2) écraser, presser, serrer.

Dłoń, *f.* 1) die flache oder ausgestreckte Hand. 2) eine Hand breit. 1) l'avant-main; le plat, la paume de la main; une main étenduë. 2) une paume; la hauteur du poing fermé. § 1) dłonią kogo uderzyć dłoń na piasku wyrażam. 2) na dłoń szeroki; na dwie dłonie w szerz, w miesz.

dłoń cała w miesz. Theil der Hand zwischen den Fingern und Hand-Wurtzel. le metacarpe, partie de la main entre les doigts & le poignet.

dłoń spodnia. die inwendige Fläche der Hand. la paume, le dedans de la main.

dłoń zwierzchnia. die Ober-Fläche der Hand. le haut de la paume.

dłoni dołek. Grube in der inwendigen Hand-Fläche. fossette dans la paume.

**Dłoniatonogi. flachfüßig, Gänsefüßig. plat & large; qui a les piez en patte d'oie. § dłoniatonogie gęśi, kaczki.

Dłoniowy. 1) zur flachen Hand gehörig. 2) Hand breit. 1) de paume de la main. 2) haut ou large d'un poing fermé. § 1) dłoniowa prąszka. 2) dłoniowa szerokość.

Dłoto. ein Meissel. ciseau, fermoir, ciselet.

dłoto śznicerskie; rylec. Grab-Meissel, Grab-Stichel. burin; poinçon.

Dłubacz, drożyćiel. 1) Aushöhler. 2) Petschier-Stecher; Kupfer-Stecher. 1) celui qui creuse un arbre, une pierre. 2) graveur de cachet; graveur en taille douce.

Dłubaczka. 1) Hippe, Heppe ein Garten-Messer. 2) Zahnstocher. 3) ein Balbier-Spatel. 1) serpette. 2) un curedent. 3) espatule de chirurgien.

Dłubam, *vid.* Dłubię.

Dłubanie. das Aushohlen, Ausgraben, das Stechen in Holtz oder Stein. gravure; l'art ou l'action de creuser, de graver.

Dłubanina. 1) das Aushöhlen, Ausgraben. 2) ausgehöhlte, gestochne Arbeit. 3) Klauberey; langwierige Arbeit. 1) gravure, sculpture. 2) ouvrage creusé, gravé, cisellé. 3) travail ennüiant, qui dure long tems.

Dłubię, *ie, ał.* 1) aushöhlen, ausgraben, graben, stechen. 2) knaupeln, stochern. 3) beklauben, belesen. 4) zaudern, langsam arbeiten. 1) creuser, graver, ciseler. 2) curer, grouiller, nettéïer. 3) ronger un os. 4) tarder; travailler lentement. § 1) dłubię drzewo, pięknie obrazy. 2) dłubać w nośie, w zębach. 3) odłub to skrzydełko. 4) insza robić, insza dłubać.

dłubać w mieszku. eines Beutel bemausen. mal manier, piler la bourse de qu.

Dłubiuch. Ohr-Löffel. un cure-oreille.

Dług. Schuld, Geld-Schuld. dette. § dopłaćił ostatniego długu; wypłaca długi; wybiera sobie winne długi; upomina śię u mnie długu swego; dług swoy spuszczam komu.

utonął w długach; długow ma iak włosow na łbie; ma wiele długow. er steckt über den Hals in Schulden. il est fort endetté; il est endetté par dessus la tête.

dług idźie w długą. die Schulden pflegen in die lange Harre zu kommen. les dettes se trainent ordinairement en longueur; on est fort long à païer.

dług zapłaćić naturze. die Schuld der Natur bezahlen. mourir; païer le tribut à la nature.

Długi. 1) lang. 2) lang, verdrießlich, von der Zeit. 1) long. 2) long, grand, ennüïant, qui tarde beaucoup, *en parlant du tems.* § 1) długie lata; przez długi czas byłem u niego; długie w tym mieśćie ulice; długi to ogrod; płaszcz dłuższy łokćiem, piedźią. 2) sobota dłuższa niż niedźiela, *prov.*

padł iako długi. er ist in die Länge hin gefallen. il est tombé tout de son long, tout plat.

barzo mi czas długi. die Zeit wird mir sehr lang. je trouve le tems grand; le tems me dure.

w długą, adv. auf die lange Banck. en longueur. § idźie w długą ta zabawa; w długą mię to chcesz zawieść.

w długą to poydźie. das wird auf die lange Banck kommen. l'afaire tirera en longueur; cela ira en longueur.

Długo, *adv.* 1) lang, eine lange Zeit. 2) lang, auf eine lange Art. *3) weit, s. Daleko. 1) long tems; durant un long tems; longuement. 2) de long; d'une maniére longue. * 3) loin, *v.* Daleko. § 1) długo śię namyślay, a prętko czyń, *prov.* długo śię dobre pamięta a złe dłużey; długo żyie, kto dobrze żyie; długoby o tym mowić; dłużey tu nie będźie. 2) długo śię nośi; długo ogon koniowi spuśćić.

śpi długo na dźień. er schläft bis an den lichten Morgen. il dort la grasse matinée.

długoż?

długoż? wie lange? bis wie lange? combien de tems? jusqu'à quand?
długoż tego będźie? a długoż to będźie trwało? wie lange wird das dauren? machet fort. combien de tems vous faut-il encore? dépêchez vous.
nie mam dłużey czaſu. ich habe nicht länger Zeit. je n'ai plus de tems.
długo u mnie nie byłeś. du biſt nicht lange bey mir geweſen. vous n'avez pas éte long tems chez moi.
dawno u mnie nie byłeś. es iſt ſchon lange, daß du nicht bey mir geweſen biſt. il y a long tems que vous n'avez pas été chez moi.
iak długo mu ſię ſpodoba. ſo lange es ihm gefallen wird. tant qu'il lui plaira.
iak długo człowiek młody. ſo lange der Menſch jung iſt. tandis qu'on eſt jeune.
Długoletni. vieljährig. qui dure beaucoup d'années.
Długoletnie, *adv.* durch viele Jahre. par une longue ſuite d'années.
Długomownie, *adv.* mit weitläuftigen Worten. prolixement; d'une maniére difuſe.
Długomowny. weitläuftig im Reden. prolixe, long, étendu, difus.
Długomowność Weitläuftigkeit im reden. prolixité d'un diſcours; long diſcours.
Długonogi. langbeinig, ſtorchbeinig. qui a les piez longs.
** Długopłynnie, ** Długopotomnie, ** Długopomnie, *adv.* in vielen Jahren. dans beaucoup d'années.
** Długopłynność, ** Długopomność, ** Długopotomność. ſpätes Alter; viele Jahre. une ſuite d'années; longue durée; ſuite de beaucoup d'années; des ſiécles entiers.
** Długopłynny, ** Długopomny, ** Długopotomny. ſpät, vieljährig. vieux; de beaucoup de ſiécles. § długopłynne naſtępuiących wiekow lata.
Długoręki. mit langen Händen verſehen. qui a les mains longues.
Długość. die Länge der Zeit oder einer Sache. le long, la longueur du tems ou d'une choſe. § długość wieczności nieſkończona; długość muru, ulicy; długość choroby.
Długoſz. ein langer Menſch. un eſcogriſe; homme fort grand.
długoſz Indyyſki. (flos Africanus) in den Gärten Indianiſche Nelcken-Blume. oeillet d'Inde qu'on cultive aux jardins.
długoſz źiele, czerwony korzeń. (onoſma) rothe Ochſen-Zungen-Kraut. onoſma; orcanette.
Długoſzczęśliwy. glücklich durch viele Jahre. heureux par une longue ſuite d'années.
Długoſzyi. langhälſig. qui a un long cou.
** Długotrwale, ** Długowiecznie, *adv.* długoletnie. durch viele Jahre. par un long eſpace de tems.
** Długotrwałość. ** Długowieczność. ſpätes Alter; ſpäte Jahre. lange Dauer. longue durée; longue ſuite d'années; des ſiécles.
** Długotrwały. ** Długowieczny. vieljährig, ſpät, dauerhaft. qui dure fort long tems; de longue durée; qui dure toujours. § niech ręka Boſka Was Panu przy długowiecznym żyćiu wſzelakiego udźiela błogosławieńſtwa.
Długowłoſy. 1) langhärig. 2) rauch, haarigt am Leibe. 1) qui a une longue chevelure. 2) velu, pelu.
Dłuż, *f.* Dłuża. 1) die Länge einer Sache. 2) Schnur der Zimmerleute, Gärtner. 1) le long, la longueur d'une choſe. 2) cordeau, les echarpes ligne dont ſe ſervent les jardiniers, les charpentiers.
na dłuż. in die Länge. de long; au long. § trzy łokćie na dłuż, a ieden wzwyż.
w dłuż; podłuż, adv. & pr. g. 1) längſt einer Sache, in die Länge. 1) le long; au long. 2) de long. § 1) w dłuż rzeki z obu ſtron ſą laſy. 2) w dłuż budować.
Dłużce, *plur.* Wurf-Riemen; lange Gefäſſe; lange Falcken-Riemen, Geſchütz. créance, laniére, jet, long de cuir dont on ſe ſert pour tenir l'oiſeau de proïe.
* Dłużę co, *ży, żył.* lang machen, verlängern. alonger.
dłużę ſię. in Schulden fallen. s'endetter. § zadłużył ſię barzo.
dłuży mi ſię czas. die Zeit wird mir lang. le tems me dure.
Dłużeię. ſich verlängern, lang werden. devenir long; s'alonger.
Dłużen, *adj.* ſchuldig. qui doit.
dłużenem mu talar. ich bin ihm einen Thaler ſchuldig. je lui dois un écu. § dłużna mi też; dłużeń mi.
Dłużey, *adv. conf.* Długo. länger. plus long tems.
Dłużnik. Schuldner, Schuldmann. débiteur. § dłużnika o dług napomnieć.
od złego dłużnika i plewy bierz. von einem böſen Schuldner muß man auch Haber-Stroh nehmen. il faut tirer d'une mauvaiſe païe ce qu'on peut.
* Dłużny, *vid.* Dłużen.
** Dma. Sturm-Wind. bourraſque; orcan; un orage. § ſroga dma okręty rozniosła.

*dma, dna. Hüftweh. sciatique.

Dmę, *dmie, dął, dęli.* 1) blasen, wehen als der Wind. 2) blasen, aufblasen. 1) soufler, venter. 2) boufer, enfler, remplir de vent. § 1) wiatr dmie srogi. 2) wiatry dęły żagle; dmę w pęcherz.

Dmucham, *v. m. F. dmuchnę.* 1) mit dem Maule blasen. 2) vom Winde: gehen, blasen, wehen, anwehen. 3) entspringen, entkommen aus einer Gefahr. 4) schmeissen, einen Hieb geben. 1) soufler. 2) soufler, venter. 3) gagner un lieu seur; échaper un danger. 4) fraper; donner un coup. § 1) dmuchać na polewkę; dmuchnął w ogień. *2) wiatry na winicę dmuchaią (wieią). 3) ze strachu do lasa, do domu dmuchnął; dmuchnął czym prędzey z tey trwogi. 4) dmuchnąłem go w pysk; przez zakład go dmuchnął.

dmuchnąć, w uszy komu co ma mowić. einem ins Ohr blasen, was er reden soll. soufler aux oreilles de qu; suggérer à quelqu'un ce qui doit dire.

dmuchać, chuchać w ręce. in die Hände blasen. soufler aux doigts.

dmuchnąć warcab. einen Damen-Stein blasen. soufler un pion.

dmuchniy i zaraz będzie. das läßt sich blasen, leicht machen. il n'y a qu'à sifler & remüer les doigts.

Dmuchanie, dmuchnienie. das Blasen, das Wehen. souflement; un soufle. § iednym dmuchnieniem karty ze stołu zdmuchnął; dmuchnieniem ruchomy.

Dmuchawka, rura do kulek przedmuchnienia. ein Blase-Rohr. une sarbatane.

Dna. Hüft-Weh, Lenden-Zipperlein. sciatique; goute qui vient aux hanches.

Dnieie, świta. tagen. commencer à faire jour; poindre.

Dniestr, Niestr. Dniester ein Fluß bey der Wallachey. le Dniestre ou Tyra, un fleuve de Valaquie.

Dniowy. Tages-. de jour. § blask i świt dniowy.

Dno. 1) der Boden in einem Gefäß. 2) Grund eines Flusses. 3) Grund, Boden eines Zeuges. 4) Schiff-Boden. 5) *fig.* Boden, Grund-Suppe. 1) fond de vase, de futaille. 2) fond d'un fleuve. 3) fond d'étofe. 4) fond de cale. 5) *fig.* fond; bas. § 1) beczka bez den obudwu; dno sita. 2) dno rzeki piaszczyste; grąznie na dno morskie; twarde dno w grunćie. 3) materya na fafurkowym dnie w kwiaty drobne. 4) nawy dno. 5) zginęli dobrzy lub na dnie cośiś zostało.

dno wprawić. den Boden einsetzen. renfoncer, enfoncer un vaisseau; mettre un fond à une futaille.

do dna wypić. bis auf den letzten Tropfen austrincken. boire tout.

ie iakoby dna nie miał. er frißt als wenn er keinen Boden hätte. il avale tout; il est impossible de l'assouvir.

dno w łoszku. Boden im Bett. les fonçailles *f. plur.* la goberge.

dno oka. Anat. die Retine, das netzförmige Häutlein im Auge. *anat.* rétine dans le fond de l'oeil.

Do, *pr. g.* 1) an. à. § pisałem do brata. 2) nach. à, pour. § pisz do Lipska, do Polski; poiadę do Warszawy. 3) zu. à, au, auprès de. § idź do Oyca, do Matki; zapozwał go do Trybunału. 4) in. à, dans, en. § włoż to do wody; idź do izby; wźięty do nieba; poydę do kośćioła; włoż to do kieszeni; syn do szkoł chodźi; do miasta wiechał. 5) vor eine Kranckheit. contre, à, pour une maladie. § do oczu, do febry, do tey choroby lekarstwo. 6) zum, zu einem Gebrauch. à, pour un usage; pour. § pioro do pisania do rysowania; szczotka do szat, do trzewikow. 7) zu, vor. pour, à. § do ręki moiey rękawica; do urzędu tego to człowiek; ani do rady, ani do zwady; *prov.* *8) zu Wein, zu Bier &c. au vin, à la bierre *&c.* § poydźmy do wina, do gorzałki (na wino, na gorzałkę). 9) bis an. jusqu'à. § do zapłaty będę ten zastaw trzymał; do piątku czekać będę; poydź ze mną do bramy; do połnocy, do dnia ieść, pić; do gardła śię naiadł; odłożono sesyą do iutra; do kolan woda; do pasa broda; do połgoleni suknia; do krwie biczować; do śmierći twoim zostaię sługą. 10) bis an den letzten. jusqu'au dernier. § do pieniążka przegrał; do grosza wydał; do gruntu zburzyć miasto; do słowa powiem co do mnie mowił. 11) auf, von Stunden à, *en parlant des heures.* § poł do dwunastey.

w poł do pierwszey. es ist halb eins. il est midi & demi.

kwadrans do trzećiey. ein Viertel auf drey. deux heures & un quart.

12) in, von der Zeit. dans, par, *en parlant du tems.*

do roku, do mieśiąca raz, dwa razy. jährlich, monatlich ein, zwey mahl. dans un an, (par an, annuellement) dans un mois une fois, deux fois.

13) mit. avec.

do żelaza, do śrebra to? wird das mit Eisen, mit Silber gemacht? fait on cela avec du fer, avec de l'argent?

* * *

Do, *pr. insep.* diese *Præposition* giebt den *verbis* folgende Bedeutungen: *cette préposition donne aux verbes les significations qui suivent:*

1) eine Vollendung, nehmlich vollends, aus, zu Ende. une action finie, un accomplissément; entiérement; tout-à-fait; donner la derniére main à qu. ch.

domalować. ausmahlen. achever de peindre.

dopiiać. austrincken. vuider; boire tout.

dograć. ausspielen, das Spiel endigen. finir le jeu.

domawiać. ausreden. achever à parler.

dochować. vollkommen erziehen. élever entièrement.

2) vollends an eine Stelle, an einen Ort; vollends nach. jusqu'à un endroit.

dociąć. bis an etwas hauen. tailler jusqu'à.

dociagać. bis an etwas anziehen. tirer jusqu'à.

doieżdżać. bis nach dem Orte hin fahren. partir jusqu'à.

dochodźić. bis an etwas gehen. aller jusqu'à.

doprowadźić. führen bis an. conduire jusqu'à.

3) er, so lange bis. jusqu'à ce que.

dożyć. erleben. vivre jusqu'à ce que; parvenir à; vivre jusqu'à.

dobywać. zu erobern suchen; belagern. assiéger; tacher à prendre, à remporter.

dobyć. erobern. emporter, prendre.

dośięgać. erlangen, erreichen. ateindre.

dogonić, dośćignąć. einholen. ateindre, joindre.

3) bey einem *reciproco:* kriegen, bekommen; er. *devant les verbes reciproques:* avoir, obtenir, gagner, recevoir à force de.

dopiiam śię choroby sich eine Kranckheit an den Hals saufen. recevoir une maladie à force de boire.

dosłużyć śię czego. mit dienen etwas erwerben. gagner qu. ch. à force de servir.

4) zu, mehr zu. plus, d'avantage.

dodać. zugeben, mehr zugeben. ajouter, donner plus.

dolać. zugiessen. verser d'avantage.

Doba. 1) Zeit, Weile. 2) Gelegenheit. 3) Ansehen, Lage, Beschaffenheit. 1) tems, loisir. 2) ocasion. 3) situation, état, plis. § *1) doba pogodna (pogoda; czas pogodny). 2) nie ma do tego doby. 3) interessa Polskie inszą dobę wźięły.

Dobadywam śię, *v. m. F. dobadam śię.* ergründen, erfahren, erfragen. aprofondir, pénétrer, s'enquérir, découvrir, aprendre. § dobadałem śię tey rzeczy; dobadać śię i słowka na nim nie mogłem.

Dobiegam, *v. m. F. dobiegnę.* 1) einen einholen. 2) kommen, laufen bis an. 3) zu einem springen, auf eine kurtze Zeit gehen. 1) joindre, ateindre quelqu'un. 2) parvenir, courir à quelque chose. 3) faire la course; aller pour un moment. § *1) nie mogłem go dobiec, (dośćignąć). 2) dobiegłem do kresu. 3) pod czas obiadu dobiegłem do przyiaćiela moiego.

Dobieganie, dobiegnienie. 1) die Erreichung mit gehen, laufen. 2) das Ende des Laufes. 1) l'action de joindre, d'ateindre. 2) la fin de la course.

Dobieram, *v. m. F. dobiorę.* 1) kommen, reichen bis auf den Grund. 2) vollends wegnehmen. 3) wählen, erwählen. 4) halten den Tact. 1) venir, pénétrer jusqu' au fond. 2) prendre le reste. 3) choisir, élire. 4) tenir la mésure. § 1) dobrał gruntu; nie dobierze do dna. 2) nieprzyiaćiel dobrał ostatka. 3) dobiorę sobie przyiaćiela; dobrali sobie Pana przez elekcyą; dobierz sługi sposobnego. 4) dobierać taktu w tańcowaniu.

dobrać komu do żywego. heftig, empfindlich beleidigen. piquer jusques au vif.

dobierać śię. sich wenden, sich halten zu einem, an etwas. se tenir, s'atacher, courir à qu. § dobiera śię od strachu do kupy.

wierzchu śię dobrał. er kam in die Höhe. il gagna le haut, le dessus.

Dobierka. Bier-Würtze so man in den Brau-Kessel gießt. assaisonnement, aprêt de la bierre qu'on verse dans le brassin ou la chaudiére.

Dobiiam, *v. m. F. dobiię.* 1) vollends todt schlagen; den Rest geben. 2) die übrigen niedermachen. 3) einen geprügelten vollends ausschmieren. 4) vollends einschlagen als einen Nagel. 1) tuër, assommer celui qui est au abois; achever qu. 2) tuër, massacrer le reste de gens. 3) batre d'avantage; batre comme il faut celui qui est déja batu. 4) chasser entiérement un clou. § 1) dobił wołu nie dobrze uderzonego. 2) dobiliśmy na pogoni nieprzyiaćioł. 3) dobiłem mu skory. 4) dobiy gozdźia tego, tego pala.

dobiiam śię czego. 1) erfechten, mit dem Degen erwerben. 2) heftig streben. 1) com-

combatre; gagner, aquerir; remporter par les voies de son courage. 2) aspirer, briguer; tacher d'avoir. § 1) dobił śię sławy, zwyćięstwa. 2) dobiia śię tego urzędu.
dobiiać śię. fechten, trachten zu erlangen. tâcher à aquerir, à remporter.
dobić śię. erfechten. aquerir, remporter.
Dobosz. Trummelschläger. tambour, un soldat qui bat la caisse.
dobosz do kotłow; *pałkierz*. Pauckenschläger. timbalier.
Dobra, *vid.* Dobro— *dobra.*
Dobrany. ausgesucht. choisi; recherché. § dobrane do przeniknienia serca słowa.
klucz dobrany. ein Nach-Schlüssel. fausse clé.
Dobrnąć, *F. dobrnę.* ergründen. aprofondir; pénétrer jusqu'au fond. § łacno dobrnąć tego gruntu, zkąd wynurzone są sekreta.
Dobro, *g. dobra*, *d. dobru.* 1) das Gute; ein Wohl. 2) Wohl, das beste, Nutzen. un bien, une chose souhaitable. 2) utilité, bien, profit. § 1) w tym samym iedno założył dobro. 2) z twym dobrem to będźie.
naywyższe dobro. das höchste Gut. le souverain bien.
dobra, plur. 1) Güter, Land-Güter. 2) Habe, Vermögen. 1) terre bien considérable qu'on a à la campagne. 2) les biens, substance; les facultez d'une personne. § 1) do dobr swoich, na dobra swoie wyiechał. *2) dobra (maiętność) ruchome, nieruchome.
Dobroć, dobrota. 1) Güte, Gütigkeit. 2) das Gute an einer Sache; die Güte. 1) bonté; la faveur; grace. 2) le bon d'une chose; bonté; bonne qualité. § 1) tę dobroć mi wyświadczoną dożywotnie wysławiać będę. 2) dobroć i złość tey wody ta iest; dobroć żelaza.
**Dobroczyńca. Wohlthäter. bienfaiteur.
Dobroczynność. Gutthätigkeit, Wohlthat. bonté, bienfaisance, bienfait.
Dobroczynny. gutthätig. bienfaisant; qui aime à bien faire. § dobroczynny Boga naśladuie; dobroczynną całuię rękę.
Dobrodźiey. 1) Wohlthäter. 2) Patron, Hochgeehrter Herr, Titel den man einem Edelmann, auch einem ansehnlichen Bürger zu geben pflegt. 1) bienfaiteur, bienfacteur. 2) Monsieur, *titre qu'on donne à un gentilhomme & à un bourgois distingué.* § 1) dobrodźieia szanuy, *prov.* 2) a iest Dobrodźiey w domu; Wielmożny Mośći Panie i Dobrodźieiu; Mośći Dobrodźieiu.

Dobrodźieyka. 1) Wohlthäterin. 2) Madame, Titel vornehmer Weiber. 1) bienfactrice, bienfaitrice. 2) Madame *titre d'une Dame.* § 1) iako dobrodźieykę moię kochać, szanować ią będę. 2) pokłoń śię dobrodzieyce od mnie; Wielmożna Mośćia Panno Dobrodźieyko.
Dobrodźieiowy. dem Herrn zugehörig. de Monsieur. § suknie to są dobrodźieiowe (Pańskie).
Dobrodźieyski. des Wohlthäters. de bienfaiteur.
Dobrodźieystwo. Wohlthat. un bienfait. § wźiąć dobrodźieystwo iest wolność utraćić.
dobrodźieystwo prawne. Rechts-Wohlthat. un bénéfice de droit.
Dobrogost. Bonaventura ein Manns-Nahme. Bonnaventure nom d'homme.
Dobrorzeczę, *czy, czył.* gutes nachsagen, reden. bien dire; dire du bien, parler avantageusement de qu.
Dobrorzeczenie. gute Worte. des paroles polies.
Dobrorzeczliwie, *adv.* mit guten Worten. d'une manière bien-disante.
Dobrorzeczliwy. der Gutes nachsaget. biendisant.
Dobrotliwie, *adv.* gutthätig, gütig. d'une maniére bienfaisante.
Dobrotliwość. Gutthätigkeit, Wohlthat. bienveillance; bonté, benignité; bienfait.
Dobrotliwy. gutthätig. bienfaisant.
Dobrowolnie. freywillig, gutwillig. de soi même; de bon gré; volontairement, volontiers. § dobrowolnie co czynić; dobrowolnie zginął.
Dobrowolność. Gutwilligkeit. bonne volonté; complaisance, facilité, spontaneité, bon gré.
Dobrowolny. freywillig, gutwillig. volontaire; qui se fait de bon gré; spontanée.
dobrowolny człowiek. gutwilliger Mensch. homme de bonne volonté.
dobrowolna droga. freye Land-Strasse. le grand chemin.
Dobrucham, *obs.* besänftigen. apaiser, adoucir.
Dobry. 1) gut. 2) tugendhaft. 3) gut, redlich. 4) gütig, gut, nicht zornig. 5) glücklich, gut, als eine Stunde. 6) gut, dienlich vor eine Kranckheit. 7) gut, wohl gesetzt, wohl verfaßt. * 8) groß, s. Wielki, Spory. 1) bon. 2) bon, honnête, vertueux. 3) bon, sincère, franc. 4) doux, humain, bon, indulgent. 5) bon, heureux, favorable comme une heure.

heure. 6) bon contre une maladie; ſain, ſalubre. 7) bon, ingénieux, beau. * 8) grand, gros, *vid* Wielki, Spory. § 1) dobry koń; dobra kśiążka; dobre piwo lecz lepſze wino. 2) dobry dobremu ſprzyia; dobry o każdym dobrze rozumie; dobry zawſze dobry; dobrych mało; dobrych naśladuy. 3) dobry to człowiek; dobra to Panna. 4) dobry Pan na mnie; nie ieſtem dobry na niego. 5) na dobry czas, na dobrą chwilę, godźinę co zacząć. 6) ta wodeczka dobra do oczu; dobre to lekarſtwo od koliki, od febry; dobre źielę na głowę, na zębow bolenie. 7) dobra łaćina; liſt dobry; mowa dobra.

dobry dźień. ein ſchöner Tag. un beau jour.

dobry dźień Mośći Panie. guten Morgen mein Herr. bon jour Monſieur: je vous donne le bon jour. § dobry wieczor; dobra noc.

dobrą noc powiedźieć. gute Nacht ſagen. dire la bonne nuit.

w dobry rok śię rodźił. er iſt geſund, wohl bey Leibe. il eſt dans un parfait embonpoint; il eſt gras & gros.

dobra naſza; dobra rzecz naſza. unſre Sache ſtehet wohl. nos afaires ont un bon train. § dobra waſza, lepſza naſza.

dobre. das gute, das beſte an einer Sache. le bon; ce qui eſt de meilleur. § zażyłeś dobrego, ſkoſztuy też i złego; *prov.* niech śię to w dobre obroći.

na dobre wyniść. gut ausſchlagen; ein gutes Ende nehmen. faire, avoir une bonne fin; réüſſir. § na nic dobrego im to nie wyſzło.

za dobre mieć, przyiąć. vor gut halten, befinden. trouver bon; aprouver, ſembler bon.

za dobre mienie. Genehmhaltung. aprobation, ratihabition.

lepſza ich niż naſza. ſie ſind beſſer dran als wir. ils ſe trouvent mieux que nous; ils ſont en meilleur état que nous.

w lepſze przemienić. in einen beſſern Stand verwandeln. changer en mieux, en meilleur état.

coż mi to naylepſzego mowiſz. du könnteſt mir was angenehmeres ſagen. vous me pouviez dire une plus agréable nouvelle.

coż mi to naylepſzego czyniſz. du erweiſeſt mir damit keinen Dienſt. vous me rendez un mauvais ofice; vous me donnez un tour de reins.

lepſza śię nie dźiey, vulg. alles gehet gut von ſtatten. tout va de mieux en mieux.

Dobrze, *adv.* 1) gut. 2) recht, richtig. 3) es iſt gut, recht wohl, wenn man antwortet. 4) gantz wohl, gantz leicht, bey einer Zahl. *5) kaum, ſobald; nur. 6) ſpät, als in die Nacht. 7) gut, bequem. 8) zu rechter Zeit. 1) bien. 2) bien, juſtement. 3) vous ferez fort bien, *quand on répond.* 4) fort bien, facilement, *avec un nombre.* 5) à peine, auſſi tôt que. 6) fort tard, fort avancé. 7) bien, commodement, à ſon aiſe. 8) à tems; juſtement quand il faut. § 1) dobrze śię obchodźi ze mną; u matek wſzyſtko dobrze; dobrze to ſprawił; dobrze mowi, piſze, czyni. 2) dobrze liczone pieniądze. 3) czy piſać do niego? dobrze. 4) zmieśći śię przy tym ſtole dobrze dwadźieśćia oſob; ieſt lat dobrze trzydźieśći. *5) dobrze (ledwie) przyſzedł. 6) dobrze w noc iuż było; dobrze na dźień, a ty ieſzcze ſpiſz. 7) dobrze śiedzę, leżę. 8) dobrze mi śię ta kśiążka nagodźiła.

dobrzeby. es wäre gut. il ſeroit bien fait de. § dobrzeby posłuchać, czytać, pracować.

dobrze w dźień; dobrze na noc. ſpät in den Tag. le jour, la nuit eſt fort avancée. § iuż dobrze w noc, po połnocy było.

lepiey; lepſza. es iſt beſſer. il vaut mieux. § lepieyby było zoſtać doma.

co raz to lepiey. je länger je beſſer. de mieux en mieux.

iako naylepiey. aufs beſte. le mieux qui ſe puiſſe; le mieux du monde.

dobrze, pięknie mowę mowić. eine Rede wohl ablegen. bien dire ſon compliment, ſa harangue.

dobrze mowić o kim. von einem gutes reden. dire du bien de qu.

dobrze czynić. 1) recht handeln, wohl thun. 2) wohl thun, Güte erweiſen. 1) bien faire, s'aquiter de ſon devoir; faire ſon devoir. 2) bien faire, faire du bien à quelqu'un. § 1) dobrze uczynił że ſwawolnego chłopca przetrzepał. 2) ubogim dobrze czyni.

dobrze kupić. wohlfeil kaufen. acheter à bon (à grand) marché.

dobrze przedać. theuer verkaufen. vendre cher.

dobrze ſobie poradźił; dobrze ſobie począł. er hat ſich wohl gerathen. il a pris un bon parti. § lepiey ſobie poradźiſz, kiedy go przeprośiſz.

dobrze mi tu. 1) ich ſitze hier gut. 2) es geht mir hier wohl. 1) je ſuis bien (commodement)

dement) ici. 2) je suis ici à mon aise; je me trouve bien ici.

dobrze się mieć. 1) sich wohl befinden; gesund seyn. 2) sich wohl seyn lassen; wohl leben. 1) se porter bien; étre en bonne santé. 2) avoir bonne chère.

miey się dobrze. lebe wohl. portez vous bien; adieu.

dobrze tak na mię. es geschiehet mir recht. cela me bien deu; je l'ai bien mérité.

Dobrzeię. zunehmen, wachsen, fortkommen. s'acroiter, profiter; revenir, avancer. § psy dobrzeią taką odprawą.

Dobudować czego, *F. dobuduię.* 1) anbauen. 2) ausbauen, den Bau endigen. 1) bâtir tout contre; ajouter un édifice. 2) achever à bâtir, à construire.

Dobyćie, wźięćie miasta. Eroberung. reduction; prise de ville, de place. § po dobyćiu tego miasta drugiego dobywa.

Dobytek. 1) Haus-Vieh; Zucht-Vieh; Feder-Vieh. 2) Gesinde so auf dem Felde arbeitet. 3) fig. Raub, Beute. 1) bétail; bêtes de trait; volaile. 2) gens qui travaillent au champ. 3) *fig.* proie, butin. § 1) gospodarz bogaty w dobytki; wilk na rożny dobytek bydła wypada. 2) wilgoć szkodźi zdrowiu lub dobytkom ludźi. 3) ćiało że skaźitelne źiemia dobytkiem mieć będźie.

Dobyty, *conf.* Dobywam. 1) erobert. 2) entblößt, aus der Scheide gezogen. 1) pris, emporté, reduit. 2) tiré, dégainé.

dobyta szpada. blosser Degen. épée nuë.

Dobywalny, dobywaniu miast służący. zur Eroberung nöthig. qui concerne l'ataque; qui sert à la prise des places.

Dobywam, *v. m. F. dobędę.* 1) eig. u. fig. erobern, gewinnen. 2) entblössen, aus der Scheide ziehen; greifen nach einem Gewehr. 3) hervor langen; hervor suchen; ziehen. 4) darlegen, hervorsuchen; hervor bringen, heraus bringen. 1) *prop. & fig.* emporter, gagner, reduire; prendre une ville. 2) tirer l'épée; mettre l'arme à la main; mettre la main à l'arme. 3) tirer, aveindre; tirer hors; faire sortir dehors; mettre la main à la bourse. 4) tirer, produire, faire paroître; faire sortir. § 1) dobył szturmem miasta tego; dobył iey serca. 2) dobyć szable, szpady, pistoletu. 3) dobądź pieniędzy. 4) dobywał dowodow, konceptow; dobył tu zrzodła; z gor kruszce dobywaią.

dobywam się. 1) einbrechen; einnehmen wollen. 2) sich heraus helfen; sich herausbringen. 1) forcer la porte; forcer, prendre par force; ataquer; s'ataquer. 2) s'éforcer; tâcher de sortir; faire des éforts pour sortir, se tirer avec éforts de. § 1) dobył się do domu, do izby; dobywa się do fortecy, do iey serca. 2) ledwie się z śniegu, z rzeki dobył.

dobywać. angreifen, bestürmen. ataquer.

dobyć. erobern, einbekommen. prendre, emporter.

dobywaiący (dostawaiący) watostaw. die Trutz-Kriegs-Bau-Kunst. l'Architecture militaire offensive.

Dobywanie miasta. die Bestürmung einer Stadt. l'ataque, l'action d'emporter une ville.

Dochod. Einnahme, Einkunft. recette; revenu, raport. § dochody z roli, z myta, z gruntu; dochod publiczny.

Dochodzę, *v. m. F. doydę.* 1) gelangen, anlangen; bis an die Stelle kommen. 2) erreichen, bis dahin langen, gehen. 3) erhalten, bekommen. 4) ersehen, vernehmen. 5) eintreiben, fordern, das seinige suchen. 6) einsehen, entdecken, hinter etwas kommen. 7) abtragen, abnutzen als ein Kleid. 8) einlaufen, einkommen, anlangen für einen; einlaufen als Nachricht. 9) sich neigen; zu Ende gehen; zu Ende laufen; auslaufen. 10) zu Stande kommen, bestehen; vollzogen, geschlossen werden. 11) anstossen, liegen an etwas. 12) gleich kommen. 1) ateindre un lieu en allant; venir, arriver à; achever à aller; passer, aller jusqu'à. 2) ateindre, porter, toucher. 3) ateindre, arriver, parvenir à; obtenir, recevoir qu ch. 4) voir, aprendre, apercevoir. 5) éxiger, demander, requerir, vendiquer, recouvrer, répeter, revendiquer, recuperer; se recuperer de sa perte; se recuperer. 6) reconnoître, remarquer, pénétrer, découvrir. 7) user un habit. 8) arriver, revenir pour étre touché; venir comme une nouvelle; étre païé; étre livré. 9) se finir, s'écouler; expirer; s'achèver; étre à sa fin; s'aller finir; se terminer, passer. 10) s'arrêter; se conclurre; se consommer; passer; se faire. 11) toucher; étre tout proche; rendre, aboutir; terminer à. 12) égaler; s'égaler; se mettre au niveau. § 1) dochodzę do miasta, doszedszy wśi poszedł do Plebana. 2) ile że tak daleko wzrok moy nie dochodźi; dochodźi tu wiatr; kula do celu nie doszła, ćiała przez pancerz doszła; rozumem moim, okiem tego nie doydę;

doydę; doszedł sta lat. 3) doszedł (dostąpił) dziedzictwa; znacznego doszedł urzędu. 4) dochodzę z listu twego że. 5) długow swoich każdy dochodzi, a doszedszy ich się raduie; doydzie pewnie swego; dochodź swego prawem; dochodzi swego prawa, swoiey krzywdy prawem doszedł. 6) doszedłem go, że oszust; za wczasu tey zdrady doszedłem. 7) dochodzić szaty. 8) żołnierzow (żołnierzom) żołd punktualnie dochodzi; dochodzą go te dochody słusznym prawem; doszła mię skrzynia, ktorąś posłał; doszedł mię list Was Pana. 9) dochodzi rok; dochodzi godzina, gotuy się na mary. 10) nie doszły traktaty z Turczynem; doszła zapłata, ugoda; doszedł seym, seymik; doszło wesele. 11) moy ogrod dochodzi twoiego. 12) doszedł przodkow swoich; nie dochodzi sposobności iego.

dochodzić się czego. erlaufen; mit gehen und laufen bekommen. gagner, atraper qu. ch. à force d'aller. § miasto zapłaty guzow się doszedł.

dochodzi mi lat pięćdziesiąt. ich bin bey nahe funfzig Jahr alt. la cinquantiéme année de mon âge s'écoulera bientôt.

dochodzą mię z rożnych mieysc wiadomości. ich bekomme von unterschiedenen Orten Nachricht. il m'est revenu de plusieurs endroits que.

doszłoby; doszłoby tego. das gienge noch an (hin); es wäre noch zu entschuldigen. passe pour cela; cela se peut excuser. § doszłoby żeby pieniędzy nie miała; doszłoby ubostwa iego, ale pychy iego nikt nie pochwali.

nie doydziesz z nim sprawy. du wirst mit ihm nichts ausrichten. vous ne trouverez pas vôtre comte avec lui; vous ne gagnerez rien sur lui.

Dochodzenie swego. Anspruch, Rückforderung. revendication, répétition, recouvrement. § na dochodzenie krzywd komisya wydana.

Dochowały. erzogen, aufgewachsen. élevé, nourri.

Dochowek. erzogenes Vieh. le nourri.

Dochowuię, Dochowywam, *v. m. F. dochowam.* 1) aufheben, verwahren. 2) beobachten, halten, erfüllen. 3) vollkommen erziehen. 1) garder, renfermer, conserver. 2) garder, observer, tenir, acomplir. 3) achever d'élever un enfant. § 1) kucharka ognia w popiele dochowuie; dochować komu pieniędzy, pokładu 2) dobrze przyiaźni dochowywał; dochowałem mu we wszystkim wiary; dobrze dochował godności swoiey; białagłowa rzadko taiemnicy dochowa. 3) dochować dziecię.

dochować kogo do śmierci. einen Zeit Lebens erhalten, ernähren. nourrir qu. toute la vie.

Dochrapać się, *F. dochrapam się.* etwas mit Mühe erlangen. atraper, gagner, obtenir avec beaucoup de peine. § dochrapał się tego urzędu, tych dostatkow.

Dociągam, *v. m. F. dociągnę.* 1) ziehen, spannen bis an. 2) marschiren, ziehen bis an. 1) tirer, tendre jusqu'à. 2) marcher jusqu'à; *en parlant des troupes.* § 1) dociągniy przączki, popręgu do tey dziurki, dociągnąć cięciwy do wrębu. 2) ledwie woysko do tego miasta dociągnęło.

Dociekam, *v. m. F. dociekę.* 1) vollends verflüssen, auslaufen als eine Sand-Uhr. 2) einsehen, hinter etwas kommen; ergründen. 1) s'écouler; achever à couler. 2) aprofondir, pénétrer, découvrir. § 1) dociekła godzina wynisć muszę. 2) myśl tego dociec nie może; dociec drugiego umie; dociekszy zamysłu iego.

Docieram, *v. m. F. dotrę.* 1) vollends zerreiben. 2) vollends aufreiben, den Rest geben. 3) zu Stande bringen, ausmachen; zur Richtigkeit bringen; endigen. 1) achever à broïer, à froter, à raper. 2) abatre, ruiner entiérement; achever l'enemi; tuër le reste. 3) terminer, arrêter, conclurre; fixer; transiger. § 1) dotrzyy tey farby na kamieniu. 2) nędza go dotarła; datarliśmy niedobitkow. 3) dotarłem z nim; dotarł z drugą partyą ugody.

nie dotarł. er hat seinen Vorsatz nicht ausgeführt. il n'a pas executé son dessein.

docierać się czego. hell polieren, scheuren. polir, écurer comme il faut; donner le lustre nécessaire.

docierać się w kim dusze; docierać się kogo. mit Reiben einen Ohnmächtigen wieder zu sich bringen. rapeller la vie à quelqu'un; faire revenir quelqu'un d'un évanouïssement en le frotant. § ledwie się w nim dusze dotarli.

Docinam, *v. m. F. dotnę.* 1) vollends durchhauen; hauen bis an. 3) brav auspeitschen. 3) niederhauen, niedermachen. 4) sehr sticheln; zu nahe treten. 1) achever de hacher, de tailler; trancher, tailler jusqu'à. 2) foüeter comme il faut. 3) tailler en piéces; passer par le fil de l'épée. 4) piquer qu. au vif; donner un coup de bec à qu. § 1) nie dociąłeś tey gałęzi; dotniy do tego sęku.

ſęku. 2) dociął chłopcu za tę ſwawolę. 3) na pogoni nieprzyiaciela docięto. 4) nie docinay mu więcey; dociął mu do żywego.

Dociſkiwam, *v. m. F. dociſnę.* werfen bis an, mit einem Wurf erreichen. jetter, darder, jusqu'à; ateindre d'un jet, § do tey lipy kamienia (kamieniem) dociſnął.

dociſnąć ſię. 1) ſich durchdrängen. 2) mit Mühe etwas erhalten. 1) pénétrer, fendre la foule. 2) ſe pouſſer; obtenir qu. ch. avec beaucoup de peine. § 1) ledwie ſię do niego dociśnie. 2) dociſnął ſię do tego urzędu.

Dociśnienie, dorzucenie. das Werfen bis an etwas. l'action de jetter jusqu'à.

Doczekiwam, *v. m. F. doczekam.* 1) erwarten, warten. 2) erleben. 1) atendre. 2) voir le tems, le jour que; vivre jusqu'à ce que. § 1) naſzego woyſka nieprzyiaciel nie doczekał; nie doczekaſz tego; nie doczekam twoiey matki; doczeka cię ta rzecz u mnie. 2) doczekam tego dalibog; nie doczekaſz poprawy iego; doczekałem śmierci iego.

doczekał ſta lat. er hat das hunderſte Jahr erlebet. il a cent ans.

doczekać ſię. erwarten; warten bis etwas geſchiehet. atendre jusqu'à ce qu'une choſe arrive; étre dans l'atente de qu. ch; atendre après qu.

doczekałem ſię liſtow. nach langem Warten habe ich endlich Briefe erhalten. après une longue atente j'ai reçû des lettres. § nie doczekałem ſię liſtow z oyczyzny.

doczekam ſię Pana twoiego. ich werde warten, bis dein Herr kommt. j'atendrai jusqu'à ce que vôtre maître vienne.

nie doczekam ſię Pana twoiego. ich warte vergebens, dein Herr wird nicht kommen. j'atendrai en vain vôtre maître.

Docześnie, *adv.* zeitlich, vergänglich. temporellement.

Doczeſność. Zeitlichkeit, Vergänglichkeit, Eitelkeit. vanité, fragilité. § pogardzenie świata i doczeſności iego.

Doczeſny. zeitlich, eitel, weltlich. temporel, mondain, vain, périſſable. § doczeſne ſplendory żywota i świata tego.

Doczytuię, } Doczytywam, } *v. m. F. doczytam.* vollends ausleſen. achever de lire; finir la lecture. § doczytałem hyſtoryi o tym krolu; nie doczytałem tey książki.

doczytać ſię. durch das Leſen vernehmen, wahrnehmen, erſehen. découvrir, voir, aprendre, concevoir par quelque lecture. § doczytałem ſię tych praw w konſtytucyach; doczytałem ſię z liſtu Was Pana że.

Dodaię, } Dodawam, } *v. m. F. dodam.* 1) nachgeben, hinzuthun, ergänzen. 2) leiſten, geben, darreichen, verſchaffen. 3) einblaſen, eingeben. 1) ajouter, donner encore; ſupléer; fournir, ajouter ce qui manque. 2) fournir, donner, procurer. 3) ſuggérer, inſpirer, ſoufler à qu. § 1) doday waſzeć do talera; ieſzcze łotu nie doſtaie, dodam go. 2) dodawałem mu pieniędzy, pomocy; wino ſił ſtaremu, a Poecie konceptow dodaie. 3) dodał mu tego nieposłuſzeńſtwa, tych ſpoſobow.

dodawać ſerca. Muth machen. encourager; donner courage.

dodawać ſerca na złe. zum böſen aufbringen; aufhetzen. inciter qu. à mal faire.

Dodawacz. Darreicher, Verſchaffer. pourvoïeur, qui fournit.

Dodawanie. 1) Zuſchub, Darreichung, Verſchaffung. 2) Einblaſung, Eingebung. 1) l'action de fournir. 2) ſuggéſtion. § 1) dodawanie ſpoſobow, pomocy, pieniędzy. 2) uczynił to z dodawania diabelſkiego.

Dodymam, *v. m. F. dodmę.* 1) mehr, vollends aufblaſen. 2) einblaſen, eingeben. 1) enfler d'avantage; achever d'enfler. 2) ſuggérer, ſoufler à qu. § 1) dodymay, ieſzcze pęcherz nie doſyć wydęty. 2) diabeł mu te myśli dodyma.

Dogadzam, *v. m. F. dogodzę.* willfahren, ſich bequemen, genung thun. gratifier; faire ſervice, faire plaiſir, s'acommoder à qu; avoir complaiſance pour qu; ſatisfaire à; contenter. § trzeba dowcipowi ucznia dogadzać, i rzeczy łacno udawać; wiem że woli Was Pana dogodzi; ten człowiek dogodzić umie.

wſzyſtkim dogodzić trudna. es iſt ſchwer allen zu gefallen. il eſt dificile de plaire à tous les hommes.

dogadzać ſobie. ſich warten; ſich pflegen. prendre ſes aiſes; aimer ſes aiſes; ſe donner du bon tems.

Dogadzanie, dogodzenie komu. Willfahrung. gratification, ſatisfaction, plaiſir, faveur qu'on fait à qu; complaiſance pour qu.

dogadzanie ſobie. Wohlleben; gute Tage. bonne chère; ſatisfaction qu'on donne à ſes plaiſirs.

Doganiam, *v. m. F. dogonię.* 1) einholen, erjagen. 2) einholen das verſäumete. 1) ateindre, joindre; atraper, ratraper à force de courir. 2) réparer, dédommager avec diligence ce qu'on a négligé.

gligé. § 1) dogonilişmy nieprzyiaćielſkich hufcow. 2) dogania teraz roboty.

*Dogara mi co, *vid.* Dogrzewa mi co.

Dogarnąć śię do czego, *F. dogarnę śię.* mit Mühe zu etwas kommen, gelangen. parvenir avec beaucoup de ſoin à qu. ch. § ledwie śię do tego urzędu dogarnął.

Doglądam, *v. m. F. doyrzę.* 1) in der kurtzen *Conjugation*: mit den Augen erreichen; ſcharf ſehen. 2) beſichtigen, zuſehen, ob alles richtig iſt. 3) beobachten, abwarten; Aufſicht haben. 4) einen beobachten. 5) ergründen, erſehen. 1) *dans la Conjugaiſon brève*: ateindre, percer de vuë; avoir bonne vuë; voir à perte de vuë. 2) aller voir, aller viſiter. 3) avoir ſoins; ſoigner, panſer, cultiver. 4) obſerver, ſurveiller à; veiller qu; avoir l'oeil ſur qu; prendre garde à qu. 5) pénétrer, aprofondir. § 1) tak daleko nie doyrzyſz; ieſt gwiazd wiele, ktorych okiem doyrzeć nie możemy. 2) doyrzyy do trzody, aby wilk owce iakiey nie porwał. 3) doglądać chorego; ogrodnik drzew pilnie nie dogląda. 4) niech dźieći dogląda inſpektor, aby śię uczyli. 5) rozum tego dobrze nie doyrzy.

Doglądanie, *vid.* Dozor.

Doględacz, *vid.* Dozorca.

Dognać, *vid.* Doganiam.

Dogodnie, *adv.* willfährig. complaiſanment; avec complaiſance.

Dogodny. willfährig, dienſtfertig. complaiſant, oficieux, obligeant.

Dogramoliwam śię, *v. m. F. dogramolę śię.* 1) vollends hinkriechen. 2) etwas erplacken, mit Mühe erhalten. 1) ramper, ſe trainer jusqu'à. 2) venir à qu. ch. avec beaucoup de travail. § 1) gadźina do drzewa śię dogramoliła. 2) nie dogramoliſz śię do tego urzędu.

Dograwam, *v. m. F. dogram.* 1) ausſpielen, das Spiel oder ein muſicaliſches Stück endigen. 2) vor einen andern ſpielen. 1) achever de jouër un jeu ou d'un inſtrument. 2) jouër pour un autre. § 1) ieſzczem nie dograł tańca a iuż inſzego zaczyna. 2) dograway mi, ſzczęśćia nie mam.

Dogrzewam, *v. m. F. dogrzeię.* 1) recht heiß machen. 2) einem einheitzen, zuſetzen. 1) chaufer d'avantage. 2) preſſer, pourſuivre qu. vivement. § 1) dogrzey wody, bo tylko wolnoletnia. 2) dobrze mu dogrzałem.

dogrzewa mi. 1) es wird mir heiß. 2) es bekümmert mich; das geht mir im Kopf herum. 1) j'ai chaud. 2) cela me chagrine; cela m'embaraſſe.

Doiąć, *vid.* Doymuię.

Doiadam, *v. m. F. doiem.* ſich vollends ſatt eſſen. achever de manger; manger ſon ſoul.

Doię, *i, it.* melcken. traire une bête; tirer du lait; faire venir le lait; traire le lait. § a doiła dźiewka krowę, kozę; doić mleko w ſkopek.

Doienie. 1) das Melcken. 2) ein Gemelcke. 1) l'action de traire le lait. 2) le lait qu'on a tiré.

Doieżdżam, *v. m. F. doiadę.* 1) vollends an eine Stelle fahren, ankommen, anlangen. 2) einholen, erreichen. 3) einem zuſetzen; einen angreifen. 4) bekommen einen Schlag. 1) arriver, partir jusqu' à un certain lieu. 2) joindre, ateindre qu. 3) preſſer, pourſuivre qu. 4) avoir, recevoir un coup; être batu. § 1) do miaſta (miaſta) nie doiechał; życzę abyś ſzczęśliwie oyczyzny doiechał. 2) pobiegłem poſztą, abym go doiechał. 3) daieżdżaſz mię tak długo temi zarzutami, temi słowy, aż. 4) guza doiechał.

Doiony. gemelckt. trait.

Doiutrek, *g. doiutrka.* } der alles auf
Doiutraſzek, *g. doiutraſzka* } Morgen verſchiebet. qui aime à mettre ſes afaires au lendemain.

Doiwo. eine Melcke, ein Gemelcke. le lait qu'on a trait.

Dokąd, *adv.* 1) wohin? 2) ſo lange. 3) während, währender Zeit. 1) où? 2) tant que; tandis. 3) lorsque, pendant, durant. § 1) dokąd idźieſz? 2) dokąd ludzkim podległy będę dolegliwośćiom. 3) przypatrowałem śię dokąd śię potykali.

dokądże? 1) bis wie lange? wie lange? 2) wohin denn? 1) jusqu' où? combien de tems? jusqu'à quand? 2) où donc? § 1) dokądże tego będźie? dokądże mam czekać? 2) dokądże odiechał?

dokąd inąd. anders wohin. d'autre part.

Dokądkolwiek. irgendswohin, wohin es wolle; wohin nur. en quelque endroit, en quelque lieu que ce ſoit; quelque part. § poydę w świat, dokądkolwiek mię oczy poniosą.

Dokazuię, *v. m. F. dokażę.* 1) bewerckſtelligen, zuwege bringen, vollbringen. 2) übel mit einem ſpielen, umgehen. 1) venir à bout; éfectuer, executer. 2) maltraiter, outrager, inſulter. § 1) nigdy tego nie dokażeſz; dokazał zamysłow ſwoich. 2) niechwalebna nad lichotą dokazować.

dokazał. er hat seinen Zweck erreichet. il est parvenu à ses fins.

Dokład. Zusatz, Beyfuge. addition, suplement; ce qu'on ajoute. § kazał mi przyiechać z tym dokładem.

Dokładam, *v. m. F. dołożę.* zulegen, hinzufügen. ajouter, y joindre, supléer, parfaire. § ieszcze talar (talera) dołoż; wagi (do wagi) dołożyć; uczonych dołożył nauk.

strawami dokładać żołądka. den Magen überfüllen. s'engorger de viandes; se remplir; farcir son estomac de viandes.

dokładać się kogo. zu Rathe ziehen, zu Hülfe nehmen. consulter qu; prendre, demander conseil, l'avis de qu; déliberer avec qu. § Krol się Stanow ma dokładać: nie dołożywszy się oyca to uczynił.

Dokładanie, dołożenie. Zufügung, Zulegung. l'action d'ajouter.

dokładanie, dołożenie, dołożenie się kogo. Zuziehung: Berathschlagung. consultation; déliberation.

bez dołożenia mego uczynił. er hat es gethan ohne mein Wissen, ohne mich um Rath zu fragen. il l'a fait à mon insceu, sans me consulter.

Dokonanie. Vollführung, Vollstreckung. parachevement, consommation, acomplissement.

Dokonany. bewerckstelligt, vollführt, vollbracht. consommé, acompli, executé, fini, achevé.

Dokończenie. Endigung, Ende, Vollendung, Ablauf. conclusion, fin, achèvement, exspiration, finissement.

Dokończony. geendigt. fini, achevé.

Dokończyć, *F. dokończę.* 1) endigen, vollenden. 2) hinrichten. 1) achever, finir; mettre fin à qu. ch. 2) exécuter, achever qu. § 1) dokończyć roboty, listu. 2) kazał Hetman aby zdraycy tego dokończono.

dokończyć się. sich endigen. expirer, finir, s'achever; étre à la veille de qu. ch.

Dokończyciel. Bewerckstelliger, Vollender. qui acheve, qui fini qu. chose, qui rend parfait.

Dokonywam, *v. m. F. dokonam.* 1) endigen, vollführen, vollbringen. 2) verscheiden, das Leben endigen. 1) venir à bout; achever, acomplir, consommer; finir; mettre dans sa dernière perfection; passer la main sur une ouvrage; parfaire, parachever. 2) passer, expirer, decéder, rendre l'esprit. § 1) dokonyway szczęśliwie tak pięknych i dobrych początkow. 2) dni swoich w Oyczyznie dokonał; szczęśliwie dokonał.

Dokopuię, *v. m. F. dokopię.* die Erde vollends ausgraben. achever à bécher, à creuser. § dokopię dźiśiay rowu tego.

dokopać się czego. mit Graben bis an etwas kommen; ausgraben. creuser la terre jusqu'à; déterrer, tirer de terre. § zakopanego skarbu dokopać się nie mogę.

Doktor. 1) Doctor. 2) Artzt, Docter. 1) Docteur. 2) Médecin, Docteur en médecine.

Doktor Angielski; S. Tomasz. der Englische Lehrer, das ist der H. Thomas. le Docteur Angelique, c'est le Saint Tomas.

Dokuczam komu, *v. m. F. dokuczę.* zusetzen. manier, fâcher, nuire, incommoder qu; faire de la peine à qu.

Dokument, dowod. 1) Beweis. 2) Urkunde. 1) preuve. 2) un titre, document, chartre, pièce.

Dokupienie. Erkaufung einer Sache die noch fehlet. l'achat d'une chose qui manque à une autre.

Dukupiony. darzu gekauft. acheté pour étre ajouté à qu. ch.

Dokupowanie. das darzu kaufen. l'action d'acheter pour supléer, pour ajouter.

dokupowanie się czego. Uebertheurung, Ueberbiethung. encherissement; l'action de faire une enchère.

Dokupuię, *v. m. F. dokupię.* darzu kaufen; kaufen was noch fehlet; mehr kaufen. acheter ce qui manque à une ch; acheter d'avantage. § trzeba dokupić konia do cugu; niecała księga, trzeba dokupić Tomu drugiego.

dokupować się czego. zu erhandeln, zu erkaufen suchen. tâcher d'acheter; encherir; ofrir plus; marchander. § drogi to towar, nie będę się go dokupował; dokupować się urzędow zakazano.

dokupić się czego. erhandeln, erkaufen mit einem höhern Geboth. encherir qu. ch. sur une personne.

Doł. 1) Grube, Loch in der Erde. 2) Untertheil eines Gebäudes. 3) *fig.* Unglück, Untergang. 1) marre; fosse; creux plein d'eau & de bourbe. 2) le bas, la partie inférieure d'un bâtiment. 3) *fig.* malheur, ruine. § 1) w doł wpadł; ominąć dołu trudno było. 2) doł (dolna część) domostwa tego barzo wygodny. 3) łacno w doł, z dołu nie łacno; kto chce upornie w doł, ieszcze go popchniy, *prov.*

na dole. unten. en bas, au bas. § Pan na dole, a Pani na gorze mieszka.
tu na dole. hier auf der Welt. ici bas; là-bas; dans ce monde.
na doł. 1) herunter, unten, im Untertheil des Hauses. 2) von oben herunter. 3) den Fluß herunter. 1) en bas; de haut en bas, *en parlant d'un bâtiment.* 2) en bas, dessous. 3) avau l'eau, par embas, en décendant, *en parlant des fleuves.* § 1) na doł poydę; przyydź na doł. 2) z gory na doł iechać, iść, patrzyć; zleść, spaść z drzewa na doł. 3) szkuty na doł do Gdańska idą; na doł płynąć.
na doł iść. 1) fallen, abnehmen, herunter kommen. 2) auf der Grube gehen. 1) 1) rabaisser; diminuër de prix, en qualité, en pouvoir; décroître; aller en décadence; déchoir. 2) être sur le bord de la fosse; avoir un pié dans la fosse. § 1) cena tego towaru na doł idźie; od tego czasu ich powaga szła na doł u krola; kredyt iego na do doł szedł. 2) na doł idźie wnet umrze; kiedy włos śiwy przyśpieie, a człowiek na doł idźie.
na doł wiśieć, iść. herunter gehen, herunter hängen. tomber bas; décendre. § te firamki barzo na doł idą.
z dołu. von unten her. d'en bas; de dessous.
dołem. unterwärts, unten weg, unten her. par en bas; par dessous.
dołem lepiey; niskie rzeczy bezpiecznieysze, prov. 1) mit Demuth kommt man überall durch. 2) wer niedrig sitzt, fällt nicht hoch. 1) l'humilité passe par tout. 2) d'un bas lieu on ne tombe pas haut.
ku dołowi. abwärts. à contre-bas.
kto drugiemu doł kopie sam weń wpada. wer den andern eine Grube gräbt, fällt selber herein. celui tombe en fosse qui y conduit un autre; qui mal veut à autrui, mal lui prend à lui même.
**Dola. Schicksal, Verhängniß. destin, destinée. § pytał śię wrożka, coby też miał na świećie za dolą? nieszczęśliwa moia dola temu była przyczyną.
*Dołam, *vid.* Zdołać.
Dołaman, *vid.* Dołoman.
Dolatam, } *v. m. F. dolecę.* 1) herzufliegen; Dolatuię, } fliegen bis. 2) fig. erreichen, gelangen, kommen. 1) voler jusqu' à qu; toucher, ateindre en volant. 2) parvenir à un haut dégré de qu. ch. § 1) sokoł kuropatwy dolećiawszy zaraz ią porwał; kula celu nie dolećiała. 2) z podłych śmieći krolewskiego dolećiał ucha.
Dołażę, *v. m. F. dolezę:* herzukriechen. se trainer, ramper vers qu. ch. § wąż kiedy tego źiela doleźie, iad z niego wyćiąga.
Dołęga. Wappenk. Hufeisen auf dessen Mitte ein Kreutz stehet, zwischen den Enden aber ein Pfeil herunter gehet. *Blas.* fer à cheval avec une croix posée sur son milieu & avec une flèche qui décend entre ses deux bouts.
Dolegam. anliegen, an etwas stossen. aboutir; toucher d'un bout; joindre. § grunta moie do twoich dolegaią.
dolega mię to. dieses liegt mir am Hertzen, bekümmert mich. j'ai cela sur le coeur; j'ai cela à coeur; cela me tient au coeur.
co mię dolega nikt nie wie. wo mich der Schuh drückt, weiß niemand. personne ne sait où le soulier me blesse.
dolegać śię, v. m. F. doleżę śię. liegen bis es zum Genuß tauget; ausliegen. se garder jusqu'à ce qu'il soit bon à manger ou à boire; avoir besoin de la paille; se parer. § gruszki to barzo smakowite kiedy śię doleżą; ieszcze śię to wino nie doleżało.
dać śię doleżeć owocowi. Früchte auf dem Stroh bis zur Reife liegen lassen. parer du fruit, le laisser mûrir sur la paille.
dolegać śię; dolegać sobie; dolegać. ströhnern; im Bette faulentzen bis. faire l'acouchée, consulter avec le chevet jusqu' à. § dolega śię obiadu.
Dolegliwość. } 1) Anliegen, Kummer. 2) Doległość. } Kranckheit, Schaden, Wunde. 1) peine, soufrance, souci, inquiétude. 2) mal, maladie, blessure. § 1) nasz żywot opływa dolegliwośćiami. 2) lekarstwo skuteczne na tę dolegliwość.
Dolegliwy. 1) kümmerlich, bekümmert. 2) schmertzhaft, schadhaft. 1) pénible; plein de souci & de peine. 2) sensible, cuisant, chagrinant, douloureux. § 1) dolegliwe teraz czasy. 2) posmaruy tym oleykiem dolegliwe mieysce.
Dołek, *g. dołka.* 1) kleine Grube in der Erde. 2) Grübchen als im Kinn, in der flachen Hand. 1) fossette; petit creux. 2) fossete au menton; creux de la main *&c.* § 1) gałka w dołku leży. 2) dołek w stopie, w podeszwie; dołek dłoniowy.
dołek w pierśiach. Hertz-Grube. le creux d'estomac.
dołki śmiechowe. Backen-Grübchen. gelasins; fossetes aux jouës.

dołki pod kim kopać. einem eine Grube graben. tendre un piége à qu.

Dolęka. Zulänglichkeit, Vorrath, Ueberfluß. suffisance, abondance, provision. § mam dolękę drew na zimę.

Dolewam, *v. m. F. doleię.* hinzugiessen. verser d'avantage. § niepełna ścklenica, piwa dolać trzeba.

Dolewek. } Zuguß, Zufüllung, Zugabe
*Dolewka. } eines Getränckes. le surplus; le par dessus qu'on verse dans une boisson.

Doleżały. ausgelegen als Obst, ein Getränke. qui n'a plus besoin de la paille; paré; qui est devenu mûr; qui est bon à manger, à boire.

Doleżeć, *vid.* Dolegam.

Dołężny. 1) ungebrechlich, starck, gesund. 2) zulänglich. 1) fort, sain, vigoureux. 2) suffisant.

Doliczam, *v. m. F. doliczę.* eine Zahl voll machen; hinzu zählen. ajouter à un nombre; compter d'avantage. § doliczyłem talara, by ich sto było.

doliczać się czego. etwas ausrechnen. supputer, calculer.

Dolina, padoł. Thal. valée, vallon. § dolina zarosła.

Dolisty. 1) thalicht, voll Thäler. 2) grubicht, voller Gruben. 1) plein de valées. 2) plein de fosses & de creux. § 1) w dolistym kraiu woynę podnieść.

Doliwa. Wappenk. drey Rosen auf einem Schräg-Balcken. *Blas.* trois roses sur une bande.

Dołkowacieię. hohl, grubicht, löchricht werden; sich aushöhlern. se former en creux & fosses; devenir creux.

Dołkowatość. runde Höhle; Aushöhlung. creux; le concave; enfonçure, concavité; cavité. § dołkowatość zębow.

Dołkowaty. hohl. creux, concave, cave.

Dolny. 1) zur Grube gehörig. 2) Unter-, unten im Hause gelegen. 3) Nieder-, von Ländern. 4) niedrig, niederträchtig. 5) irdisch, zeitlich. 1) de creux, de fosse. 2) bas, situé en bas d'un bâtiment. 3) bas, *en parlant des païs.* 4) bas, vil, lâche. 5) terrestre, temporel; inférieur; d'ici bas. § 1) dolna woda zawsze mętna. 2) dolne mieszkanie; dolna izba. 3) dolne Węgry. ** 4) dostatki zuchwałość w dolnym rodzą sercu. ** 5) porzuć dolne rzeczy a o niebieskie się postaray.

izba dolna w Anglii. das Unter-Haus in Engelland. les communes; la basse chambre en Angleterre.

Dołoman, Dolaman. kurtzer Ober-Rock der Soldaten; Waffen-Rock. Côte—d'armes.

Dołożenie, *vid.* Dokładanie.

Dołożliwie, } *adv.* ausführlich. ample-
Dołożnie, } ment, au long. § dołożliwie mowił.

Dołożliwy. } ausführlich, umständlich. am-
Dołożny. } ple, prolixe, étendu.

Dołożyć, *vid.* Dokładam.

Dołwaga, *vid.* Stawnoprostownica.

Dom. 1) Haus. 2) Haus, Geschlecht, Stamm. 3) Haus, insgesammte Familie, Hausgenossen. 4) Hauswesen. 5) Sternk. Planeten-Haus. 1) une maison. 2) une maison, famille, race. 3) maison; famille; le Pére & la Mére avec les enfans. 4) le ménage, économie, épargne, gouvernement de famille. 5) *astron.* maison du ciel. § 1) w domu iest; w dom wniść; z domu wyniść. 2) dom to zaczny, rodowity; dom krolewski, książęcy, szlachecki. 3) dom to barzo gościnny; cały dom czarną przykryty żałobą; w tym domu wszystko porządnie. 4) rozporządzić dom. 5) Jowisz iest w raku w domu dziewiątym; księżyć w szostym domu znaczy kłotnie; dwanaście liczą domow; 1. dom życia. 2. dom dostatkow. 3. dom braci. 4. dom rodzicielski i dziedzictwa. 5. dom potomstwa. 6. dom chorob. 7. dom małżeński. 8. dom śmierci. 9. dom wiary. 10. dom dostoieństwa. 11. dom radości. 12. dom więzienia i smętku.

**w domie; doma; w domu.* zu Haus, heim. chez moi; chez toi; chez soi &c. § doma naylepiey, *prov.* nigdzie lepiey iako doma.

doma nie iest. 1) er ist nicht zu Haus. 2) er ist nicht wohl bey Verstande. 1) il n'est pas chez soi. 2) il n'a pas la tête bien cuite.

ma rozum doma. er hat Verstand. il a l'esprit bien tourné.

doma siedzieć; domem się bawić. 1) zu Hause sitzen. 2) sein Hauswesen abwarten. 3) ein Privat-Leben führen. 1) garder la maison, la chambre; sortir rarement de chez soi. 2) avoir soin de l'économie. 3) vivre en son privée; vivre en homme privé; mener une vie privée.

z domu. aus dem Hause. de chez soi. § z domu nie wychodzi.

przed swym domem w przod umiec, prov. kehre zuerst vor deiner Thüre. bon home garde ta vache; mêlez vous de vos affaires. § kiedy każdy przed swoim

swoim domem umiece, wszystkie miasto chędogie będźie.

dom gośćinny. Gast-Hof. auberge, hôtel.

Domacywam śię, *v. m. F. domacam śię.* 1) erfühlen; etwas mit Fühlen suchen. 2) ausforschen, entdecken, hinter etwas kommen. 1) tâter; toucher avec quelque chose pour découvrir. 2) tâter, découvrir, s'enquerir. § 1) ledwiem śię drzwi w poćiemku domacał. 2) domacałem śię prawdy na nim.

domacać śię pulsu. den Puls erfühlen. tâter le poux.

domacać śię w kim dusze. einen Ohnmächtigen wieder zu sich bringen. faire revenir quelq'un d'un évanouïssement.

Domagam śię, *v. m. F. domogę śię.* streben, suchen, verlangen. demander, désirer, solliciter, requerir; tâcher d'avoir. § domagał śię u krola tego przywileiu.

Domak. Stuben-Hüter; Stuben-Sitzer. casanier, qui ne sort presque point du logis; un reclus.

Domalować, *F. domaluię.* 1) etwas darzu mahlen. 2) ausmahlen, ein Gemählde endigen. 1) ajouter à une peinture. 2) achever; passer la main sur une peinture, la finir. § 1) domaluy tu kotkę do psa. 2) domalowałem tego portretu.

domalować śię. mit Mahlen verdienen. aquerir du bien avec l'art de peindre. § domalował śię tey fortuny.

Domalowanie. Vollendung, letztes Uebermahlen eines Gemählds. touche d'un tableau, quand on l'acheve; la perfection qu'on lui donne.

Domawiam, *v. m. F. domowię.* 1) ausreden, eine Rede endigen. 2) deutlich aussprechen, insonderheit die letzten Sylben eines Worts. 1) finir son discours; achever de parler; deparler. 2) prononcer distinctement, particuliérement les derniéres silabes. § 1) ieszczem nie domowił, o ćierpliwość proszę; dayże mi domowić. 2) słow dobrze domawia.

domawiać śię czego. 1) mündlich oder schriftlich die Ersetzung suchen, um solche anhalten. 2) mahnen, fordern. 3) sich mit Reden was zuziehen. 1) repéter qu. ch; rechercher; demander avec instance; presser qu. de qu. ch. de bouche ou par écrit. 2) éxiger, demander une déte. 3) s'atirer, se causer avec des paroles quelque chose qui nuit. § 1) domawiano śię krzywd i szkod poczynionych. 2) domawia śię długu swego. 3) domowiłeś śię nieboże niełaski Pańskiey.

domowić. etwas mit mündlicher oder schriftlicher Vorstellung erhalten. obtenir qu. ch. après l'avoir recherchée.

nie domawiać słow. die Worte verbeissen. manger, ravaler les mots.

Domawianie. reine Aussprache der Worte. une nette prononciation.

domawianie śię czego. Anhaltung um das seinige, Anspruch. répétition, prétension, revendication.

Domek, *g. domka.* ein Häuschen. petite maison; logette, maisonnette.

Domieszczam, *obs. v. m. F. domieszczę.* 1) gewähren. 2) zurichten; machen, verursachen. 1) faire avoir, faire obtenir à qu. 2) causer, atirer à qu. une chose qui nuit. § 1) domieśćiłeś mię tey prośby. 2) domieśćić kogo upadku, nieszczęśćia.

Dominikan. Dominicaner-Mönch. Dominicain, Jacobin. § OO. Dominikani.

Dominikanka. eine Dominicaner-Nonne. Dominicaine, Prêcheresse, Réligieuse de S. Dominique.

Domiszczko. schlechtes Haus; Hütte. méchante maison; cahute; trou de maison.

*Domniemawam śię, } *v. m. F. domnie-*
Domiewam śię, } *mam śię.* muthmassen. conjecturer, se douter.

Domniemanie. Muthmassung. conjecture, présomtion. § 1) domniemaniem i domysłem taiemnicę zgadnął.

domniemania regula. die Regula-Falsi in in der Rechen-Kunst. *aritmèt.* régle de la fausse position.

Domniemany. 1) vermeint, vermeintlich. 2) vorgefaßt, ungegründet. 1) prétendu; faux & illégitime. 2) chimérique, visionnaire, frivole. § 1) domniemany ich krol. 2) domniemana to tylko nauka; domniemane podeyrzenie.

domniemany oyćiec. Pflege-Vater. nourrissier; pére nourrissier.

domniemana linia, vid. Widok odkryty.

Domostwo. 1) ein Gebäude. 2) das Hauswesen. *3) Haus-Rath, *s.* Sprzęty domowe. 4) Haus, alle Hausgenossen. 1) un édifice; un bâtiment. 2) le ménage, gouvernement de famille. *3) ameublement; les meubles dans une maison, *vid.* Sprzęty domowe. 4) maisonnée; toutes les personnes d'une famille; domesticité.

Domowanie. 1) das Privat-Leben. 2) das Hausiren oder Verkaufen in Häusern. 1) vie privée ou particuliére. 2) le colportage; l'action de vendre sa marchandise de maison en maison.

Domowienie. 1) Endigung einer Rede. 2) deut-

2) deutliche Ausſprechung der End-Sylben. 1) l'action de finir ſon diſcours. 2) prononciation diſtincte des dernières ſilabes.

Domowiony. geendigt als eine Rede. fini, achevé, prononcé comme un diſcours.

domowione słowo. vernehmliches, deutlich ausgeſprochenes Wort. mot diſtinctement prononcé.

Domownik. } Hausgenoſſen. un domeſtique, un ſerviteur qui
Domowy. } ſert dans un logis. § poślę kogo z domowych moich.

domowy. 1) Haus-, zum Hauſe gehörig. 2) häuslich, das Hausweſen betrefend. 3) der zu einem vornehmen Hauſe gehöret. 4) Privat-. 5) Haus-, zahm, von Thieren. 6) inländiſch, einheimiſch. 7) Haus-, das die Angelegenheiten einer Woywodſchaft, eines Kreiſes betrift. 1) de maiſon, qui concerne la maiſon. 2) domeſtique; de ménage; qui regarde le gouvernement d'une famille ou le domeſtique. 3) de maiſon; celui qui apartient à une illuſtre maiſon. 4) privé, particulier. 5) privé, domeſtique, aprivoiſé. 6) du païs; qui n'eſt pas étranger. 7) particulier; inteſtin; ce qui regarde les afaires d'un Palatinat, d'une Province. § 1) drzwi domowe. 2) ſprzęty domowe; czeladź, goſpodarſtwo domowe; chleb domowy. 3) domową tey zacney Familii ſzlachtę na ſwoię przeciągnął ſtronę. 4) domowy prowadzi żywot. 5) gęśi kury i inny drob domowy. 6) domowe ſukno. 7) Woiewodſtwo, miaſto nowe podatki na obronę domową uchwaliło.

woyna domowa. Haus-Krieg. guerre civile; guerre inteſtine. § domowe uciſzył kłotnie.

po domowemu kogo częſtować. mit Haus-Koſt aufnehmen. regaler, traiter qu. de l'ordinaire; faire ordinaire à table à qu.

Domuię. 1) hauſiren, die Waare in den Häuſern verkaufen. 2) ein Privat-Leben führen. 1) colporter; contre-porter; vendre des marchandiſes de maiſon en maiſon. 2) mener une vie privée. § 1) domuie towarami.

Domysł. 1) Muthmaſſung, Vermuthung. 2) Gutdüncken, Erachten, Gefallen. 1) conjecture, préſomtion. 2) avis, penſée, le gré, bon plaiſir. § 1) z domysłu pochodzi podeyrzenie; przez domysł (domysłem) ſekretu dochodźić; ſamym śię biedźić trzeba domysłem, tak nieczytelny charakter. 2) z ſwego domysłu co uczynić; z właſnego domysłu to robi; ſwoim domysłem we wſzyſtkim poſtępuie.

z domysłu; na domysł. muthmaßiglich, der Muthmaſſung nach. conjecturalement. § na domysł ſtrzeliłem, i trafiłem zaiąca.

z domysłu ſwego. nach ſeinem Gefallen. à ſon plaiſir.

Domyślam śię, } *v. m. F. domyślę śię.*
Domyśliwam śię, } 1) muthmaſſen, vermuthen. 2) dencken, vorhaben; auf etwas eine böſe Abſicht haben. 1) conjecturer; prévoir par ſes conjectures. 2) entreprendre, machiner; former, avoir un mauvais deſſein ſur qu. § 1) domyślam śię o to na ſługę mego. 2) domyślił śię do moich pieniędzy, do moiego worka; domyślił śię złodźiey dźiurą do ſtodoły; nie domyślay śię czegoć nie kazano.

domyślać śię. muthmaſſen. conjecturer, deviner.

domyślać śię czego. entdecken, errathen. découvrir. § domyślił śię ſekretu.

Domyślacz. Muthmaſſer, der durch Muthmaſſung auf etwas fällt. qui devine, qui conjecture; qui tire des conjectures.

Domyślnie, na domysł, *adv.* vermuthlich. conjecturalement, par conjecture.

Domyślny. 1) muthmaßiglich, vermuthlich. 2) witzig, der auf etwas leicht fällt. 1) conjectural; qui n'a que des conjectures. 2) ingénieux, inventif.

domyślne poſtanowienie. in denen Rechten: ſtillſchweigende Einwilligung. *droit:* conſentement tacite. § kondycya domyślna; potwierdzenie domyślne.

Dona. Done die Vögel zu fangen. lacet à prendre des oiſeaux.

Donatywa. ein Donativ, freywilliges Geſchenck. don-gratuit.

Donica. 1) ein Aſch, Napf von Thon. 2) Blumen-Aſch. 1) terrine. 2) bouquetier; pot à fleurs où on met les fleurs avec les racines. § 1) w donicy trzeć mąkę. 2) donica z kwiatami i krzakami.

Doniczka. kleiner Aſch. godet; petite terrine.

doniczka do rąk. Waſch-Becken. baſſin dont on ſe ſert à laver les mains.

Donieśienie, *vid.* Donoſzenie.

Donośny. 1) vom Gewehr: das gut trägt, weit ſchießt. 2) einträglich. 1) *en parlant des armes à feu:* qui porte loin. 2) profitable, avantageux, d'un bon revenu, d'un grand raport. § 1) donośna fuzya. 2) donośny urząd.

Donoſzę,

Donoſzę, *v. m. F. donioſę.* 1) darzu tragen. 2) hinterbringen, Nachricht geben. 3) tragen, erreichen. 4) vollwichtig ſeyn als ein Ducaten. 1) aporter d'avantage. 2) raporter, donner avis, mander, faire ſavoir. 3) porter, ateindre. 4) trébucher, avoir ſon poids comme un ducat. § 1) donieś drew, aby na cały dźień wyſtarczyły. 2) donoſzę Was Panu wiadomość, że. 3) ta fuzya aż do tego drzewa nie donieśie; tak daleko wzrok moy nie donieśie. *4) ten czerwony złoty nie donośi (nie doważa) o inſzy proſzę.

donieść śię. hinterbracht werden; vor einem kommen. arriver, venir, parvenir à qu. § doniosła śię ta wiadomość do mnie, do uſz moich.

Donoſzenie, Donieśienie, *conf.* Donoſzę, das Tragen, Reichen, Erreichen eines Gewehrs, der Stimme. la portée d'une arme à feu, de la voix.

Donoy, *vid.* Dunay.

Doorywam, *v. m. F. doorąm.* zu Ende ackern. achever de labourer.

Dapadam, *v. m. F. dopadnę.* 1) fallen bis. 2) etwas ergreifen, zu faſſen bekommen, erwiſchen. 1) tomber jusqu'à. 2) ſe ſaiſir, atraper; gagner, ateindre qu. ch. § 1) nie dopadł do źiemi, bom go padaiącego uchwyćił. 2) dopadł konia i ućiekł; dopadſzy miecza ćiął go; dopadſzy kuſla wypił go; ſzczęśliwie ſwoiey dopadł chałupy.

Dopalam, *v. m. F. dopalę.* vollends verbrennen. brûler qu. ch. entiérement. § dopaliwſzy tych drew, inſze zaraz kupię.

nie dopaliſz śię tey izby, tego pieca. man kan dieſe Stube, dieſen Ofen nicht erheitzen. cette chambre, ce poêle eſt dificile à chaufer.

Dopędzam, *v. m. F. dopędzę.* 1) jagen, erjagen, einholen. 2) einholen das verſäumete. 1) ateindre, joindre un fuiard. 2) réparer, redreſſer ce qu'on a négligé. § 1) wśiadſzy na koń dopędźiliśmy nieprzyiaćiela. 2) dopędzać opoźnioney roboty.

Dopełniam, *v. m. F. dopełnię.* 1) zufüllen, gantz voll machen. 2) ergäntzen, vollſtändig machen. 1) combler, remplir entiérement; emplir, rendre plein. 2) parfaire, ſupléer; ajouter ce qui manque. § 1) dopełnić rowu, beczki, ſklanki. 2) dopełnić liczby, regimentu.

dopełnić ſumy. eine Summe ergäntzen; zulegen was noch fehlet. parfaire une ſomme.

dopełnić trzody. eine Heerde ergäntzen. renouveller un troupeau.

Dopełnianie. das Zufüllen. l'action de remplir.

Dopełnienie. 1) Zulage, Zufüllung, Zugabe. 2) Meßk. Erfüllung, Ergäntzung. 1) le remplage, le rempliſſage, ſuplément. 2) *géom.* complement. § 1) wiele trzeba do dopełnienia beczki. 2) dopełnienie angułu, lunety.

Dopiekam, *v. m. F. dopiekę.* 1) etwas gar backen oder braten; ausbraten, ausbacken. 2) einem zuſetzen, einheitzen. 1) faire cuire, faire rôtir aſſez. 2) preſſer, pourſuivre qu. vivement. § 1) dopiec trzeba kapłuna, bo ieſzcze nie kruchy. 2) dopieka mi, nie oprę mu śię.

dopiec śię. gar braten, gar backen. cuire aſſez; rôtir aſez. § nie dopiekł śię kołacz, iędyk.

Dopieram, *v. m. F. dopiorę.* 1) die Wäſche im Waſch-Haus endigen. 2) ausprügeln, ausſchmieren. 1) achever de laver le linge de leſſive dans le lavoir. 2) graiſſer les épaules à qu; gourmer, gourdiner, rondiner qu.

Dopiero, *adv.* 1) nur, allererſt, erſt, alleweil. 2) nunmehr, anjetzo. 3) erſtlich, alsdenn. 4) vielweniger, zugeſchweigen. 5) neulich, kürtzlich. 1) tout à cette heure; ne faire que de --; venir de --; il y a un inſtant que. 2) maintenant; à préſent; à cette heure. 3) alors, pourlors. 4) d'autant plus; bien loin; bien moins; pour ne pas dire. 5) derniérement, nouvellement, fraîchement. § 1) dopiero był u mnie; dopierom śię obaczył; dopiero począł a iuż uſtał. 2) dopiero widzę co umie. 3) dopiero miecza ſzukać, gdy śię potykać; dopiero znamy co mamy, aż poſtradamy, *prov.* dopiero ochraniamy gdy mało mamy; na ten czas dopiero ſzczęśliwym będę. 4) ani mi śię kiedy śniło żenić śię, dopiero (dopieroż) z taką białogłową. 5) księga dopiero wydana.

dopiero przyiechał; dopiero teraz przyiechał. er iſt nur angekommen. il ne fait que d'arriver. § dopiero iutro przyiedźie; dopiero wczoray ſkończył.

dopiero piłem. ich habe itzt getruncken. je viens de boire.

dopiero wczoray liſty przybyły. erſt geſtern ſind die Briefe angekommen. les lettres arrivèrent ſeulement hier.

dopiero mowiłem. ich habe allererſt geredet. je viens de parler.

nie dopiero teraz. es iſt ſchon lange; nicht erſtlich

erstlich jetzo. il y a long tems; ce n'est pas aujourd'hui; ce n'est pas maintenant.
dopieroż to początki. das ist nur der Anfang. ce n'est qu'un commencement.
Dopieruczko, } *adv.* gleich jetzo; nur
Dopierufzenko, } den Augenblick. il n'y a qu'un moment.
Dopiiam, *v. m. F. dopiię.* vollends austrincken. vuider; achever de boire. § dopiy tego wina.
dopić się czego. sich was an den Hals saufen. recevoir, prendre quelque mal à force de boire. § dopił się tey choroby.
Dopilnować czego, *F. dopilnuię.* etwas aufs fleißigste abwarten. garder, obferver avec toute atention possible; avoir des soins très-particuliers.
Dopinam, *v. m. F. dopnę.* 1) ziehen, spannen bis an etwas. 2) es gleich machen; es einem nachmachen; nachzumachen suchen. 1) tirer, tendre, étendre jusques à. 2) s'égaler avec qu; se rendre au niveau avec qu. § 1) dopniy rzemyka do dziurki; dopniy sprzączki; dopiął łuku. 2) nie dopniesz wielkich Panow nędzo.
dopinać się czego. nach etwas streben. aspirer, tendre à qu. ch; avoir qu. ch. pour but; prétendre, désirer, avoir dessein d'obtenir. § wysokich się dopina urzędow.
dopinać swego. von seinem Vorsatz nicht ablassen. ne vouloir démordre; ne démordre point d'une resolution.
dopiął na co się zasadził. er hat sein Unternehmen ausgeführt. il est venu à bout de son dessein; il est parvenu à ses fins.
Dopisuię, *v. m. F. dopiszę.* 1) zu Ende schreiben; voll schreiben. 2) darzu schreiben, zufügen. 1) achever d'écrire; finir une page, un écrit. 2) ajouter à un écrit; supléer. § 1) listu, arkusza, mowy dopisał. 2) dopisz (przypisz) te słowa.
Dopomagam, *v. m. F. dopomogę.* 1) mitwürcken, beytragen, mithelfen, helfen, verhelfen zu etwas. 2) aufhelfen. 1) coopérer, contribuër; concourir, aider de son sécours; procurer. 2) rétablir; aider, procurer un avantage, subvenir à qu. § 1) dopomogł mu do szczęścia tego.
dopomogę mu moią słabą umieiętnością. ich werde ihm mit meiner schlechten Wissenschaft beystehen. je l'aiderai de tout mon foible savoir.
dopomoc komu kompanii, towarzystwa. Gesellschaft leisten. acompagner qu; faire, tenir compagnie à qu. § dopomożono mu kompanii.
* *dopomagam się, domagam się czego.* anhalten, suchen. soliciter.
Dopomożenie. Hülfs-Leistung. sécours; un service; bon ofice.
Doprać, *vid.* Dopieram.
Doprafzam się, *v. m. F. doproszę się.* sich ausbitten; um etwas anhalten, bitten. rechercher, demander très-humblement; suplier; tâcher d'obtenir par priére. § doprasał się o ten urząd, ale się go nie doprośił.
Doprowadzam, *v. m. F. doprowadzę.* an Stelle und Ort bringen, führen; begleiten. conduire, mener, acompagner, amener. § doprowadźił hystoryą do czasow naszych; doprowadźił mię do domu, do Oyczyzny.
Dopuszczam, *v. m. F. dopuszczę.* zulassen, erlauben. permettre, acorder. § dopuśćiłem mu tey rozrywki; nie dopuszczę mu tego.
dopuśćić się. begehen, verüben. commettre, faire qu. faute. § dopuśćił się tey śmiałośći, grzechu, głupstwa, błędu, występku, zaboiu; nie dopuśći się tego więcey; do śmierći się piiaństwa nie dopuszczę.
ieżli się tego iesżcze raz dopuśćisz. wenn du dieses noch einmahl thust. si vous y retournez encore une fois.
Dopuszczenie. Zulassung. permission.
dopuszczenie się czego. Begehung, Verübung. un crime, faute; l'action de commettre quelque faute.
Dopytuię się, *v. m. F. dopytam się.* 1) erfragen, ausfragen, durch Nachfrage finden. 2) ausfragen mit Fragen auslocken. 1) trouver qu. ch. en demandant. 2) s'enquerir, s'enquéter; découvrir qu. ch. en questionnant; tirer quelque parole de qu. § 1) po całym mieśćie domu śię tego nie dopytałem; dopytał śię twoiey gospody. 2) dopytał śię na nim tey taiemnicy.
Dorabiam czego, *v. m. F. dorobię.* verfertigen, fertig machen; die Arbeit endigen. achever, finir son ouvrage; donner la derniére main à un ouvrage; passer la main sur un ouvrage.
dorabiać śię. verdienen, erarbeiten. gagner, profiter par son travail; auquerir à force de travailler. § dorobił śię domu tego, kawałka chleba.
Dorachowywam śię, *v. m. F. dorachuię śię.* ausrechnen. calculer, suputer, comter. § snadno śię tam dorachować, aż do iednego, iak wiele ich ieſt.

*Doradzam

*Doradzam czego komu, *v. m. F. dôradzę*, radzę. rathen. conseiller.

**doradźić sobie; poradźić sobie.* sich rathen; sich helfen. s'aider, se secourir.

Dorastam, *v. m. F. dorosnę.* eig. u. fig. anwachsen, wachsen, erwachsen. *prop. & fig.* croître, s'acroître, avancer. § iuż trawa do pierśi chłopu dorasta; dorosło iuż to drzewo; chłopiec dorasta rozumu, dźiewka pory gładkośći swoiey; dorasta rozum iego.

dorosł lat. er hat die Kinder-Schuhe abgelegt. il est venu, il est entré en âge de puberté.

dorosła lat. sie ist mannbar geworden. elle monte en graine; elle entre en âge d'étre mariée.

Dorażam komu, *v. m. F. dorażę.* einen treffen wo es ihm weh thut. piquer, ofenser qu. au vif.

*Doręcz, *f.* } Bereitschaft, fast nur in
*Doręcze. } folgender Redens-Art.
Dorędźie. } apareil, préparatif, *ce mot n'est presque usité que dans l'expression suivante.*

**na doręczu; na dorędźiu; pogotowiu.* in Bereitschaft; bey der Hand. à main; en main; à portée; à la main. § na dorędźiu teraz nie mam księgi; Woysko ma bydź zawsze na dorędźiu, tak czasu boiu iako i pokoiu.

nie na dorędźiu mi. es ist mir nicht zur Hand. je ne suis pas en main.

Doręczny. was bey der Hand ist; gantz fertig. tout prêt; tout apareillé; prêt à la main.

Dorobek. Verdienst; Gewinn. gain, profit, aquisition. § nie iest zdolny do iakiego przemysłu i dorobku.

Dorodny. 1) schön, wohlgebildet, wohlgewachsen. 2) fruchtbar, das viel Früchte trägt. 1) bienfait, beau. 2) fécond, fertile, abondant. § 1) dorodna to osoba. 2) dorodne ma maćice w winogradźie.

Dorocznie, *adv.* jährlich; alle Jahr; auf ein Jahr. annuellement, par an; par chaque année; tous les ans. § corocznie ći do Imienin twoich winszować będę; służy dorocznie.

Doroczny. jährlich; bestimmt vor ein Jahr; das ein Jahr dauret; das alle Jahr geschihet. annuel; destiné pour un an; qui vient tous les ans; qui dure un an; aniversaire. § doroczna pensya, doroczne obmyślenie, czas doroczny; praca doroczna; życzę abym doroczne moie powinszowanie Was Panu mogł życzliwie przez długie ponawiać czasy.

Dorosłek, *vid.* Dorostek.

Dorosłość, dorośnienie. 1) reifes Alter, reife Jahre, vollkommner Wuchs. 2) die Mannbarkeit eines Mägdchens. 1) âge de maturité; âge mûr; âge fait; âge de consistence, où une créature a ateint la juste grosseur. 2) âge nubile d'une fille, son âge de se marier.

Dorosły. 1) erwachsen. 2) mannbar von Mägdchens. 1) fait, en âge. 2) mariable, nubile, qui est en âge d'étre mariée à un mari; viripotente. § 1) koń dorosły, drzewo dorosłe; człowiek dorosły. 2) dwie ma corki dorosłe.

Dorośnienie, *vid.* Dorosłość.

Dorostek, Dorosłek, dorosły. Junggeselle, Aufschößling. jouvenceau, garçon.

Dorozumiewam śię, *v. m. F. dorozumiem śię.* muthmassen, mercken, vermuthen. conjecturer, se douter, pressentir, reconnoître. § dorozumiewał śię ale śię tego sekretu nie dorozumiał.

Dorozumienie śię, domysł. Muthmassung. conjecture, présomtion.

Dorsz, głowacz suchy. Dorsch, eine Art von Cabliau. un muge, sorte de poisson de mer qu'on séche.

Dorywam, *v. m. F. dorwę.* vollends zerreissen. déchirer entiérement; achever de rompre. § dorwiy postronka naderwanego.

dorwać śię dokąd. erwischen, erlangen. gagner, prendre, atraper, se saisir. § dorwał śię lasa i uciekł; dorwał śię tego urzędu zdradą; chrapi, sapi nosem, dorwał śię gdźieś koniwi.

Dorywczy. ofte unterbrochen; nicht in einer Ordnung fort. qui est souvent interrompu; fait à diverses reprises; coupé. § nie dorywczemu ale poważnemu czytaniu taka służy książka.

w dorywczą, na urwę co robić. ruckweise, denn und wenn. par reprises; par échapées; par saillies; à diverses reprises.

Dorzały, Dorzałość, *vid.* Dozrzały, Dozrzałość.

Dorzucam, *v. m. F. dorzucę.* 1) bis an etwas werfen; mit einem Wurf erreichen. 2) mit Worten zu nahe treten. 1) jetter jusqu'à; ateindre d'un jet. 2) ofenser, pincer, donner quelques coups de langue. § 1) dorzuć kamienia do drzewa. 2) dorzucił mi gębą.

Dorzucenie, dociśnienie. das Hinzuwerfen. l'action de jetter jusqu'à un endroit.

Dość, Dosyć, *adv.* genung; zur Genüge. assez, suffisamment. § dość ma pieniędzy, ale ia mam więcey bom kontent;

tent; dość ieſzcze ieſt czaſu; dość rychło ieżli dobrze, *prov.* dość to nań; dość pracował.
dość o tym. genung hiervon. briſons là-deſſus; baſte.
dość ma. er hat zur gnüge. il a de quoi; il a aſſez.
dość czynić komu. Gnüge leiſten. contenter qu. ſatisfaire qu. ou à qu.
dość czynienie; dość uczynienie. Vergnügung; Genugthuung. ſatisfaction.
dość mi ſię ſtało od ciebie. du haſt mir Genüge geleiſtet. vous m'avez ſatisfait.
dość na iednego; ma co ieden robić. genug Arbeit vor einen. c'eſt aſſez de travail pour une perſonne.
dość tego iuż było. du haſt lange genug Muthwillen getrieben. vous avez aſſez long tems joué les gens; ceſſez votre inſolence il eſt tems.
dość też iuż na cię. es iſt genug vor dich. c'eſt aſſez pour vous.
Dośćie, *vid* Doyśćie.
Dośćigam, *F. dośćignę.* eig. und fig. erjagen, einholen. *prop. & fig.* ateindre, rattraper, joindre. § nieprzyiaćielſkich dośćignął hufcow; śmierć człeka zawsze dośćignie.
Dośćigły leicht einzuholen, zu erreichen. aiſé à ateindre, à joindre. § dośćigły okiem.
dośćigły rozumem. ergründlich, leicht zu ergründen. pénétrable.
Dośćignienie. Einholung, Erreichung. l'action d'ateindre, de joindre.
Dośiadam, *v.m. F. dośiędę.* ſich auf ein Pferd ſetzen, ſich ſchwingen. ſe jetter ſur le cheval; ſauter à cheval; monter à cheval. § nie umieſz konia dośiadać.
koń co łacno dośiadać daie. Pferd das leicht aufſitzen läßt. cheval doux, facile au montoir. § koń ten wierzga i dośiadać nie daie.
Dośiadam, *v.m F.dośiedzę.* 1) ſich ſatt ſitzen; lange ſitzen. 2) mit einem zechen. 1) ſe tenir aſſis tant qu'on veut. 2) boire tête à tête; faire débauche avec qu. § 1) dośiedźiſz ſię teraz. 2) dośiada z nim aż do dnia; nie dośiedzę mu więcey.
dośiadać ſię czego. erſitzen; durch vieles Sitzen erwerben. gagner, aquérir en ſe tenant aſſis. § dośiedźiał ſię iednak zarobku dobrego.
dośiedźiałeś ſię. das haſt du vor dein Plaudern, vor deinen Muthwillen. te voilà bien paié pour ton caquet, pour ton inſolence.
Dośięgam, *v.m. F.dośięgę, dośięgnę.* 1) eig. u. fig. erreichen, erlangen. 2) einholen, ein Urtheil, eine Einwilligung. 1) *prop. & fig.* venir jusqu'à; gagner, ateindre; pouvoir toucher à qu. ch. 2) demander, rechercher une ſentence, la permiſſion de qu. § 1) nie dośięgnę tego bo głęboko leży, wyſoko wiśi; dośięgnął gruſzki, na drzewie; nie dośięgnie wieży kulą, okiem, wzrokiem; dośięże go tam ieſzcze; dośiągnąłem ſługi liſtem w Lipſku; dośięgłem mu głowy ſzablą. 2) dośięgać informacyi Trybunalſkiey; niech pozwolenia iego wprzod dośięże.
dośięgaiąca linia, vid. Widok otwarty.
dośiąc co rozumem. ergründen, einſehen. aprofondir, pénétrer.
Dośka, Dorotka. Dorchen ein Weibers Nahme. petite Dorotée nom de femme.
Doſkakuię, *v. m. F. doſkoczę.* 1) mit einem Sprunge erreichen. 2) einholen, erjagen. 1) ſauter jusqu'à un endroit. 2) ateindre, gagner, joindre, atraper à force de courir. § 1) doſkoczył tego drzewa iednym ſkokiem. 2) doſkoczył nieprzyiaćioł.
Doſkoczenie. das Herzuſpringen. ſaut jusqu'à un lieu.
Doſkonalę. vollkommener machen. cultiver. § doſkonalić naukę, przyiaźń.
Doſkonale, *adv.* vollkommen. parfaitement.
doſkonale dobrze. vollkommen gut. parfaitemen bien; en (à la) perfection.
Doſkonałość Vollkommenheit. perfection.
Doſkonały. 1) vollkommen. 2) Meßk. regulair. 1) parfait, accompli, achevé, excellent, conſommé. 2) *géom.* regulier. § 1) doſkonałym zoſtaie; dokonały to Filozof. 2) doſkonała figura; doſkonały piąćiokąt.
Doſkrobuię, *v.m.F. doſkrobię.* vollends ſchaben. achever à racler. § doſkrob tego patyczka ale nie przeſkrob.
doſkrobać ſię czego. etwas erſchrapen, verdienen, zu etwas kommen. parvenir avec peine à qu. ch.
Doſkwieram komu. zuſetzen, plagen, ſchezen. tourmenter, fatiguer; faire de la peine.
Dosługuię, *v. m.F. dosłużę.* zu Ende dienen. achever de ſervir; finir ſon ſervice. § dosłuż twoich lat u rzemieślnika.
dosłużyć ſię czego. erdienen, mit dienen erwerben, verdienen. aquerir en ſervant. § ledwie ſię chleba dosłużyć może; wielkiey ſię dosłużył godności.
Doſpany. geruhſam, wohl geſchlafen. paiſibie, tranquile, *en parlant du tems de ſomme.*
doſpaney ći życzę nocy. ſchlafe ſanft; ruhe wohl

wohl diese Nacht. dormez bien; reposez tranquillement cette nuit. (f

*Dośpieię. 1) Zeit, Muße haben; müßig seyn. 2) das versäumte einholen. 1) être vuide; n'être pas ocupé; avoir le tems, le loisir. 2) redresser ce qu'on a négligé.

*Dostaię, dostawam, *v. m. F. dostoię.* }
Dostaię się, dostawam się, *F. dostoię się.* } 1) reifen, reif werden. 2) zeitigen, von Geschwüren. 1) mûrir; devenir mûr. 2) aboutir, supurer. § 1) śliwki się dostawaią; dostał się owoc, drzewo, zboże. 2) dostał się wrzod.

dostoieć się czego. erstehen; mit Stehen etwas erlangen. aquerir en se tenant debout. § dostoiał się u dworu tego urzędu.

dostawa się napoy. das Geträнck setzt sich, lagert sich, wird klar. la liqueur se rassied, se repose, s'éclarcit. § piwo się ieszcze nie dostało; dostał się miod; wino się w beczce dostało.

dostoieć placu; dostoieć kroku. den Platz behaupten; Stand halten; nicht einen Schritt weichen. tenir ferme; atendre de pié ferme. § dostoięć wszędźie placu.

dostoieć prawu; rzeczy sądowey dosyć uczynić. den angefangenen Proceß fortsetzen. tenir ferme dans un procès.

nie dostoieć prawu. einen Proceß liegen lassen. déserter le procès; tomber en désertion; pendre le procès au croc.

Dostaię, dostawam, *v. m. F. dostanę.* 1) bekommen, erhalten, kriegen. 2) kriegen, bekommen eine Kranckheit, einen Schlag. 3) erreichen im Schlagen. 4) zureichen, genug seyn, zulangen. 5) anliegen, anstoßen, angräntzen. 1) obtenir, recevoir, ocuper, avoir, gagner. 2) avoir, recevoir un coup; en tenir; gagner une maladie. 3) ateindre, toucher qu. d'un coup. 4) sufire, être assez. 5) toucher; être joignant; joindre; confiner, aboutir. § 1) dostałem listow, pieniędzy; dostałem hultaia; dostać godnośći, dostoieństwa; nieprzyiaćiel dostał miasta; (miasto). 2) dostał kiiem; dostaniesz po grzbiećie, po łbie; dostał febrę. 3) dostałem go przez łeb szablą. 4) dostaie mi zboża na źimę; dostawaią mi pieniądźe. *5) łąka iego do moiey dostaie (doiega).

dostaię pieniędzy. ich bekomme Geld. je reçois de l'argent.

dostaię pieniądze. ich bekomme das Geld. je reçois l'argent.

nie dostaie czego, kogo. 1) fehlen, vermissen, mangeln, zu wenig seyn. 2) fehlen, nicht zulangen, abgehen, Mangel haben. 1) manquer; trouver à dire qu. ch. 2) manquer, défaillir; avoir besoin, être en nécessité de qu. ch. § 1) nie dostaie brata w kompanii; nie dostaie mi ksiąžki; nie dostaie łokćia do tego sukna. 2) nie dostaie mi żywnośći, pieniędzy.

wszystkiego mi nie dostaie. alles gehet mir ab; es mangelt mir an allem. je manque de toutes choses; toutes les choses me manquent.

dostać się. 1) erlanget, erhalten werden. 2) kommen, gerathen, fallen in die Hände. 3) kommen zu einem; gerathen an einen Ort, bey einem in Diensten. 4) vorkommen. 1) s'aquerir; se procurer. 2) venir, tomber entre les mains. 3) venir en un endroit; s'engager dans un lieu, dans quelques services. 4) se présenter; venir à la connoissance de qu. § 1) sława się pracą dostaie. 2) dostałem się mu w ręce. 3) tu się dostałem; dostałem się do niego, do Polski. 4) dostały mi się czytać listy iego.

dostać się od kogo. sich von einem losreissen, loswickeln. se dégager, se débarasser, se délivrer de qu. § ieżli ćię dostaną do izby, do kompaniy, tedy się tak prętko od nich nie dostaniesz.

dostało mi się. es ist mir vorgekommen; ich habe es von ohngefehr bekommen. il m'en est venu de; il m'est arrivé de. § dostało mi się czytać, kupić.

dostało mi się czego. ich habe einen Theil davon bekommen. j'ai participé à cela; j'ai eu part à cela. § dostało mi się pieniędzy ktore przegrał.

na niczym nam (nic nam) nie dostaie. uns fehlet an nichts; es gehet uns nichts ab. nous ne manquons de rien; rien ne nous manque; rien nous ne défaut; il ne nous manque rien.

wiele, mało nie dostaie. daran fehlet viel, wenig. il s'en faut beaucoup, peu.

dostawaiący wałostaw, vid. Dobywam — *dobywaiący.*

Dostałość, dożrzałość. eig. u. fig. Reife, die Zeitigung. *prop. & fig.* maturité. § dostałość owocu, rozumu, wieku.

Dostały, dożrzały. reif. mûr.

Dostany. erlangt, erhalten. obtenu.

Dostanie. }
Dostąpienie. } czego. Erhaltung, Erlangung. obtention, aquisition, jouïssance.

Dostarczam, *v. m. F. dostarczę.* }
Dostatczam, *obs.* } 1) zugeben, zulegen. 2) zulangen, zureichen. 1) donner encore, ajouter. 2) sufire, subvenir à qu. §* 1) dostarcz (doday, przyłoż)

ieszcze kilka groszy. 2) nie dostarczaią siły moie; dostarczyła substancya iego.
Dostatecznie, *adv.* zulänglich. suffisamment; à suffisance.
Dostateczność. Zulänglichkeit, Genüge. suffisance; provision, abondance.
Dostateczny. genugsam, zulänglich. suffisant, qui suffit. § rozum iego dostateczny do uznania złego i dobrego.
Dostatek, *g. dostatku.* 1) Vorrath, Ueberfluß. 2) Uebermaß, Ueppigkeit. 1) provision, abondance, suffisance. 2) excès dans les dépenses; le luxe; depense superfluë. § 1) dostatek ma wszystkiego. 2) wielki był dostatek na bieśiedźie.
z *dostatkiem*; *po dostatku*, adv. überflüßig, reichlich. en abondance; abondamment.
dostatki. 1) Vermögen, Reichthum. *2) Zubehör, Nothwendigkeit, *s.* Potrzeby. 1) biens, richesses. *2) le nécessaire; ce dont on a encore besoin, *v.* Potrzeby.
Dostatni. 1) zulänglich, überflüßig, reichlich. 2) reich, vermögend, begütert. 1) suffisant, abondant. 2) riche, opulent, bien acommodé.
dostatni sobie. der keines andern Hülfe nöthig hat. qui n'a pas besoin du sécours d'autrui. § nikt nie iest sobie dostatni.
Dostąpienie czego. Erhaltung, Erlangung. aquisition, jouïssance.
Dostawam, *vid.* Dostaię.
Dostępność. Eigenschaft einer Sache oder Person zu der man leicht kommen kan. la qualité d'étre accessible; facilité d'entrer auprès d'une personne ou dans un lieu. § ktoż nie wie iego dostępnośći; dostępność fortecy, gory.
Dostępny. 1) der sich leicht sprechen läßt; leutselig, der einem jeden einen Zutrit verstattet. 2) das zu erhalten, zu erlangen ist. 1) abordable, accessible, acostable. 2) aisé à avoir, à trouver.
Dostępuię, *v. m. F. dostąpię.* 1) mit einem Schritt erreichen. 2) erlangen, erreichen, bekommen. 1) aprocher de quelque chose d'un pas. 2) avoir, recevoir, gagner, obtenir. § 1) nie dostąpisz do tego mieysca iednym krokiem. 2) dostąpił tego urzędu, łaski Krolewskiey, ucha Pańskiego.
Dostoieństwo. 1) Würde, hohes Amt. 2) Würde, Macht, Character einer vornehmen Person. 3) Vortreflichkeit, Werth. 1) dignité, charge considérable. 2) le caractère, la qualité, le pouvoir d'une personne de haute dignité. 3) grand prix, excellence; grande valeur. § 1) dostoieństwa duchowne iako Biskupstwa, Arcybiskupstwa; dostoieństwo krolewskie, Woiewodzkie; dostoieństwo komu dać; na wysokim iest dostoieństwie. 2) w dostoieństwie Posła Francuskiego tu przybył. 3) umysł od duszе pochodząc większego iest dostoieństwa niż ćiało.
Dostoyność, godność. Würde, Ehre, Werth. dignité, honneur, la valeur.
*Dostoyny, godny. würdig. digne.
Dostrzelam, *v. m. F. dostrzelę.* mit einem Schuß erreichen; hinzu schiessen. porter, aller, tirer jusqu'à; ateindre d'un coup d'arme à feu. § strzelba do drzewa nie dostrzeliła.
Doświadczam, ⎫ *v. m. F. doświadczę.*
Doświadczam śię, ⎭ 1) probieren, versuchen. 2) erfahren, durch Erfahrung haben. 1) tenter, essaier, éprouver, expérimenter. 2) reconnoître; avoir, savoir par expérience. § 1) doświadczył śił iego; doświadczam miecza, strzelby. 2) doświadczam że tak iest; doświadczyłem śię tego w rożnych sprawach.
Doświadczanie. Versuch, Probe; das Probieren. essai, épreuve, preuve, tentative.
Doświadczenie. Erfahrung. expérience, pratique. § doświadczenie głupich nauczyćiel; *prov.* mam to z doświadczenia; codźienne to potwierdza doświadczenie.
z *doświadczenia.* aus Erfahrung. par expérience.
Doświadczony. 1) versucht, probiert. 2) erfahren, geübt in etwas. 3) bewährt, durch die Erfahrung bestätiget. 1) essaié, éprouvé; 2) expérimenté, expert, versé, consommé. 3) certain, souverain, éprouvé. § 1) doświadczony przyiaćiel; doświadczona strzelba; doświadczone złoto, śrebro; moneta doświadczona. 2) Doktor to doświadczony. 3) lekarstwo na kolikę doświadczone; plastr doświadczony.
Dosyć, *vid.* Dość.
Dosypiam, *v. m. F. dospię.* ausschlafen. dormir assez; dormir tout son soul.
dospać śię. durch vieles Schlafen etwas bekommen. gagner en dormant; aquerir par le sommeil. § leniwy dostatkow śię nie dospi; dospał śię tey choroby.
Dosypiam, ⎫ *v. m. F. dosypię.* zuschütten,
Dosypuię, ⎭ vollends voll schütten. remplir, combler. § dosyp garść kaszy; dosyp korca.
Dosypka. Uebermaß, Zugabe beym Messen

trukner

trucfner Sachen. surmésure; le pardessus pour les choses séches.
dosypką. mit gehäuftem Maaß. à mésure comble.
Dosyt. 1) Zulänglichkeit, Gnüge. 2) Ersättigung. 3) Uebermaß, Zugabe. 1) sufisance. 2) satieté, rassasiement. 3) surmésure. § 1) nigdy nie ma pieniędzy do dosytu. 2) nie daie do dosytu. 3) bez dosytu, dosytem mierzyć.
ieść do dosytu. sich satt essen. manger tout son soul.
Doszły. 1) geendigt, zu Stande gekommen. 2) erfahren, vollkommen. 1) achevé, consommé, terminé. 2) consommé, versé, parfait, habitué. § 1) regiestr doszłych Seymow. 2) doszły to Polityk, Doktor.
doszły lat prawnych. mündig. majeur; qui est en âge de majorité.
Doszło go; doszło go. man ist ihm auf dem Fusse nachgegangen; man hat ihm auf dem Fusse nachgesetzet. on l'a suivi à la piste.
Dotąd, *adv.* 1) so lange. 2) bis hieher. 1) tant que; tandis que. 2) jusqu'ici, jusqu'à présent. § 1) dotąd będę bił poki (aż) się nie poprawi; dotąd ludzkim podległy iestem dotkliwościom. 2) dotąd żadney nie mieliśmy trudnośći; dotąd droga była dobra.
Dotego, do tego, *adv.* 1) hierzu, dahin. 2) darzu, nechst diesem, hierzu. 1) à cela, jusqu'à cela; y. 2) outre cela; avec cela; par dessus cela. § 1) do tego rzeczy przywiodłem, że. 2) do tego pisałem dwa razy.
Dotegodniowy. zu diesem Tage gehörig. apartenant à ce jour.
Dotegoroczny. zu diesem Jahre gehörig. de cette année.
Dotegotygodniowy. zu dieser Woche gehörig. apartenant à cette sémaine.
Dotkać, *F. dotkę*. etwas zu Ende weben, wircken. achever sa tissure; achever de tître. § dotkać krosn dziś trzeba.
dotkać się czego. mit Weben verdienen. aquerir en faisant des toiles, des draps.
Dotkliwie. 1) handgreiflicher Weise. 2) empfindlich; beleidigender Weise. 1) d'une manière palpable. 2) d'une manière choquante, ofensante.
Dotkliwość. 1) die Eigenschaft angerührt zu werden. 2) Verdrüßlichkeit, Anliegen, Noth. 1) la faculté d'étre sujet au sens du toucher. 2) chagrin, aigreur *f.* peine. § 1) dotkliwość iest pierwszą własnością rzeczy materyalnych. 2) człowiek rożnym podlega dotkliwościom.

Dotkliwy. 1) berührlich, betastlich, handgreiflich. 2) empfindlich als ein Wort. 1) tactile, palpable, maniable; qu'on peut toucher. 2) choquant, ofensant, touchant.
Dotknięćie, Dotknienie, } Dotykanie. 1) Berührung, Anrührung, Fühlung. 2) Erwehnung, Berührung. 3) das Fühlen ein Sinn. 1) le manier; atouchement; le toucher; l'action de toucher. 2) mention. 3) le toucher, le tact, le sens du toucher. § 1) sukno na dotknienie subtelne. 2) przełoż mu tę rzecz bez naymnieyszego okoliczności moich dotknienia. 3) dotknienie iest śmysł pierwszy, ktorego zwierzchnie ciała części naywięcey zażywaią.
Dotrwać, *F. dotrwam*. aushalten, ausdauren. perséverer, continuër, persister, durer jusqu'à. § nie dotrwam do końca; nie wierzę żeby w przedsięwzięciu dotrwali.
Dotrwanie. Verharrung, Beharrung. perséverance; continuation.
Dotrzymanie. Haltung, Erfüllung. acomplissement. § miłe mi dotrzymanie słowa twoiego, obietnicy twoiey.
Dotrzymany. gehalten, erfüllt. acompli, gardé. § dotrzymane słowo.
Dotrzymuię, *v. m. F. dotrzymam*. 1) erhalten, aufhalten. 2) halten, beobachten. 3) halten, aufhalten bis zu etwas. 4) behalten als das Feld. 1) avoir assez de forces pour tenir, pour arrêter. 2) tenir, garder. 3) amuser, arrêter jusqu'à. 4) tenir ferme; demeurer maître du champ de bataille. § 1) nie dotrzymasz tego ciężaru. 2) dotrzymam ći słowa, wiary, sekretu. 3) nie dotrzymałem go do powrotu twego. 4) dotrzymował placu, pola, kroku.
nie dotrzymać słowa. sein Wort nicht halten. manquer à sa parole.
* Dotychmiast, *adv.* poty, aż. bis. jusques.
Dotykalnie, *adv. vid.* Dotkliwie.
Dotykalny, *vid.* Dotkliwy.
Dotycze, Dotycze się, tycze się. betreffen, angehen. toucher, regarder, concerner. § co się mnie dotycze, nie przyydę; co się tey sprawy dotycze.
Dotykam, *v. m. F. dotknę*. 1) berühren, erwehnen. 2) sticheln, beleidigen. 3) angehen, bekümmern. 1) toucher; glisser sur qu. chose, passer légérement sur une afaire; faire mention. 2) toucher, ofenser; donner un coup de langue. 3) toucher, interesser, fâcher, inquiéter; faire de la peine. § 1) dotknąłem twoiey dolegliwośći w liśćie moim.

2) proszę nie dotykay bratu twemu słowy; dotknął przyiaciela mego tym słowem. 3) to nieszczęście matki iego naybarźiey dotyka.

dotykać śię. 1) anrühren, antasten, fühlen. 2) sich anrühren, an einander stossen. 3) verwandt seyn. 1) toucher, frauler; mettre la main ou le doigt sur qu. ch. 2) se toucher; s'entre-toucher. 3) toucher; étre parent; étre alié. § 1) palcem śię szaty iego dotknął. 2) tak blisko sobie śiedzą, że śię śiebie dotykaią. 3) dotyka śię mnie powinowactwem, krwią w drugim, w trzećim stopniu.

dotykam śię czego kąsek. 1) etwas nur ein wenig anrühren. 2) ein wenig nehmen, kosten. 1) toucher qu. chose fort doucement. 2) prendre, goûter un peu.

Dotykanie, *vid.* Dotknienie.

Douczam, *v. m. F. douczę.* vollends auslehren. achever d'enseigner; instruire parfaitement. § douczyła dźiewki szyć; douczyłem go łaćiny.

douczyć śię. vollends lernen. aprendre entiérement. § douczy śię pisać i łaćiny.

Dowarzam czego, *v. m. F. dowarzę.* vollends gar kochen. cuire parfaitement dans un pot.

Doważam, *v. m. F. doważę.* das völlige Gewicht haben; wichtig seyn. avoir son poids. § doważa talar, czerwony złoty.

Dowćip. Witz, Ingenium. esprit, sagacité, bon sens; le génie. § dowćip dobry rzadko z pamięćią dobrą.

Dowćipnie, *adv.* witzig. ingénieusement, avec esprit.

Dowćipny. witzig. ingénieux; qui a de l'esprit.

Dowiadowanie śię. Erkundigung. recherche, information, enquéte.

Dowiaduię śię, *v. m. F. dowiem śię.* sich erkundigen, Nachricht einholen. s'enquéter, s'informer, s'enquérir.

dowiadywać śię. sich erkundigen. s'informer.

dowiedźieć śię. erfahren, Nachricht haben. aprendre, découvrir; avoir avis.

Dowiarstwo. das Zutrauen; Vertrauen. confiance.

*Dowiedźienie śię. Nachricht, Erfahrung. découverte, l'action de recevoir un avis.

Dowiedźiony, *conf.* Dowodzę. bewiesen. erwiesen. prouvé.

Dowieram drźwi, *v. m. F. dowrę.* die Thüre gantz zu machen. fermer entiérement une porte à demi-ouverte. § dowarł drźwi.

dowierać. gar kochen; gar werden. cuire assez, devenir entiérement cuit. § iuż mięso dowrzało.

Dowierzam komu. einem glauben, trauen. ajouter foi, se fier, croire à qu.

dowierzam sobie. sich zutrauen. se faire fort.

nie dowierzać. nicht trauen. mécroire.

Dowod. 1) Beweis. 2) Schluß-Rede, Argument. 3) Beweis in Gerichten. 1) le temoignage; marque, preuve, trait. 2) argument, raisonnement; un silogisme. 3) un acte judiciaire; preuve; moïen. § 1) na dowod przyiaźni moiey; dowod mądrośći, cnoty. 2) naćiera na mnie dowodami; oboströnny to dowod; zbiiać czyy dowod. 3) sąd odrzućił, przyiął dowod na piśmie.

dowod przez świadki. Beweis durch Zeugen. récord.

Dowodnie, *adv.* beweislich. par preuves; autentiquement.

Dowodny. 1) erweislich, beweislich. 2) gewiß, glaubwürdig, überzeugend. 3) überzeugt, überführt. 4) hell, klar, unstreitig. 1) autentique, probable, démonstrable, qui se peut prouver. 2) digne de foi; à qui on peut ajouter fois; convaincant. 3) convaincu; ateint & convaincu. 4) autentique, claire, manifeste. § 1) dowodna to rzecz. 2) dowodne świadectwo; dowodne to są listy. 3) dowodny złoczyńca, złodźiey. 4) Tekst dowodny z Pisma Swiętego.

Dowodzę, *v. m. F. dowiodę.* 1) bis an eine Stelle führen. 2) beweisen, erweisen. 3) überführen, überzeugen. 1) acompagner, mener jusqu'à un lieu. 2) prouver, vérifier, faire voir, montrer, démontrer, témoigner. 3) convaincre. § * 1) dowiodłem (doprowadźiłem) go do samego zamku. 2) dowodzę tego z Praw Koronnych; dowiedź tey nauki Pismem świętym; rozumem czyni a ręką dowodźi; zawsze rzeczą samą dowiodę, żem iest twoim sługą. 3) dowiodę tey kradźieży na niego.

Dowodzenie. das Hinzuführen, das Beweisen. l'action de mener à un lieu, de prouver.

Dowoływam śię, *v. m. F. dowołam śię.* erschreyen, errufen. crier tant qu'un autre nous entende.

Dowrzały. gar gekocht. assez cuit.

Dowożę, *v. m. F. dowiozę.* einen bis an eine Stelle fahren. voiturier jusqu'à quelque endroit.

Doy, *g. doiu.* 1) Melck-Zeit. 2) ein Gemelcke.

melcke. 1) le tems où on trait les vaches. 2) le lait tiré; ce qu'on a trait.

Doymuię, *v. m. F. doymę.* kommen bis an; durchdringen. pénétrer, percer jusqu'à. § ſzabla mozgu nie doięła; deſzcz do koſzule doiął.

doiąć komu; doiąć komu do żywego. 1) die neunte Haut treffen. 2) aufs empfindlichſte beleidigen. 1) batre quelqu'un dot & ventre. 2) piquer quelqu'un jusques au vif.

Doyny. Melck-, zum Melcken gehörig. qui ſert à traire.

doyny ſtatek. Gefäß zum Melcken. vaſe à traire.

doyna krowa. Melck-Kuh. vache à lait.

Doyrzało, Doyrzałość, Doyrzały, *vid.* Dożrzało &c.

Doyrzany. erblickt, mit den Augen erreicht. ateint de vuë.

Doyrzeć, *vid.* Doglądam.

Doyrzenie. Erblickung in der Ferne; ſcharfes Geſicht. l'action d'apercevoir de loin; vuë aiguë.

Doyrzewam, *vid.* Dozrzewam.

Doyść, *vid.* Dochodzę.

Doyście. 1) Ankunft eines Gehenden. 2) Schluß, Ende eines Handels. 3) Einkünfte. 1) l'arrivée d'un piéton. 2) concluſion, la fin de quelque afaire. 3) revenu, rente. § 1) przy doyściu moim do tego drzewa zaiąca poſtrzegłem. 2) doyście ſeymu, ſeymiku, ugody, kupna. 3) ufundował roczne doyście (dochod) ſta talerow.

Doża. der Doge in Venedig. le Doge, le chef de la République de Veniſe.

Dożega pokrzywa: die Neſſel brennet. l'ortie pique, brûle.

Dozgonnie, *adv.* Zeit-Lebens, bis ins Grab. toute ma vie; de mon vivant; ma vie durant; jusqu'au tombeau.

Dozgonność. Lebens-Zeit, Zeit bis an den Tod. le tems jusqu' à la mort; tems de la vie; tems jusqu'au décès, jusqu' à la mort.

Dozgonny, Dożywotny. das Zeit Lebens, bis an den Tod dauret. qui dure jusqu' à la mort. § przyiaciel twoy ieſtem i sługa dozgonny.

Doznanie. Verſuch, Probe, Erfahrung. preuve, eſſais, expérience.

Doznawam, *v. m. F. doznam.* 1) erfahren. 2) verſuchen, probieren. 1) reconnoître; avoir par expérience; ſavoir par expérience. 2) eſſaier, éprouver. § 1) doznałem tego na ſobie. 2) doznawać przyiaciela trzeba.

doznawſzy. da man es gewiß wußte; da es bekannt war. l'aïant ſçû certainement; le ſachant à n'en point douter; étant manifeſte.

Dozor, dogladanie. Aufſicht. inſpection, intendance, conduite, direction.

naywyżſzy dozor. Ober-Aufſicht. ſurintendance.

Dozorca. Aufſeher. inſpecteur, intendant, conducteur, directeur, ſurveillant.

naywyżſzy dozorca. Ober-Aufſeher. ſurintendant

Dozorca ceremoniy publicznych. Ceremonien-Meiſter. Maître des cérémonies.

Dozorczyna. Aufſeherin. inſpectrice.

Dozornie, *adv.* aufmerckſamlich. atentivement, ſoigneuſement.

Dozorny. ſorgfältig, achtſam, aufſichtlich. ſoigneux, atentif.

Dożrzało, *adv.* reif. mûr.

dożrzało czynię. reif machen. mûrir; rendre mûr.

Dożrzałość. eig. und fig. Reife, Zeitigung. *prop. & fig.* maturité.

ieſzcze ta nauka do ſwoiey nie przyſzła dożrzałości. dieſe Wiſſenſchaft hat noch nicht ihre Reife erreichet. cette ſcience n'eſt pas encore parvenu à ſa maturité.

Dożrzały. 1) eig. und fig. reif, zeitig. 2) gründlich, reif, wohl überlegt. 1) *prop. & fig.* mûr, qui a ſa maturité. 2) mûr, ſolide, ferme. § 1) dożrzałe owoce; do lat dożrzałych przychodzi. 2) może ſtary niedoyżrzałą, a młody dożrzałą dać radę.

Dożrzewam, *v. m. F. dożrzeię.* 1) eig. u. fig. reif werden, reifen, zeitigen. *prop. & fig.* mûrir; devenir mûr.

niedożrzewaiące drzewo. Baum, von dem die Früchte vor der Zeit abfallen. arbre dont les fruits coulent & ne groſſiſſent pas.

Dożrzewanie. Zeitigung. maturation; le tems de mûrir.

Dozwalam, *v. m. F. dozwolę.* bewilligen, einwilligen, zugeben. conſentir, acorder, permettre. § ktoć bowiem to pozwoli; chłopcu wſzyſtkiey dozwalaią ſweywoli.

dozwol mi Was Pan; z łaſką Was Pana. Erlauben Sie mir; mit Ihrer Erlaubniß. permettez moi Monſieur; avec votre permiſſion.

Dozwolenie. 1) Erlaubniß, Bewilligung. 2) Urlaub. 1) permiſſion. 2) le congé; permiſſion de s'en aller. § 1) bez pozwolenia mego to uczyniłeś. 2) dozwolenie odeyścia otrzymał; dozwolenie poyść na ſpacer.

za dozwoleniem mowiac. mit Ehren zu reden. sauf le respect de la compagnie; sous correction.

Dozwolony. erlaubt. permis.

Dożyć, *F. dożyię.* etwas erleben. voir les jours que; vivre jusques. § dożył wnukow i prawnukow; nie dożyiesz śmierći moiey; dożyłem chwała Bogu lat sześćiudźieśiąt.

Dożynam, *v. m. F. dożnę.* zu Ende erndten. achever de moissonner; finir la récolte.

Dozys, *indeclin.* miarka lekarska na ieden raz. Heilk. Dosis. *médec.* dose.

Dożywoćie. Gericht: auf Zeit Lebens verliehenes Gut; Nutzung; Nießbrauch. *Droit:* un viage; bien ou rente à vie.

Dożywotnie, *adv.* 1) Zeit Lebens. 2) Gericht: auf Zeit Lebens. 1) toute ma vie; jusqu' à la mort; jusqu' au tombeau. 2) *Droit:* viagérement; à vie; à perpetuité.

Dożywotnik. Gericht: der einen Nießbrauch hat. *droit:* qui a un viage.

Dożywotny, * Dożywotni. 1) auf Zeit Lebens verliehen. 2) das bis an den Tod dauret; beständig; unverrückt. 1) viager, donné à une personne durant sa vie. 2) qui dure jusqu' à la mort; perpetuel; durable, continüel. § 1) dożywotna maiętność. 2) dożywotna przyiaźń, dożywotny przyiaćiel.

* Drab, *f. g. drabi, vid.* Drabina.

Drab. 1) Marode-Bruder, Soldat der heimlich auf Plündrung ausgehet. *2) Soldat zu Fuß, s. Piechur. 3) abgedanckter Soldat. *4) ein Hayduck, s. Hayduk. 1) maraudeur, boulineur, picoreur; soldat qui va à la maraude; brigand, traineur. *2) fantassin, *voiez le mot* Piechur. 3) soldat congédié. *4) heyduc, *v.* Hayduk.

Drabant. Leib-Trabant. garde du corps; un traine bande.

Drabarz, wielbląd mały. Dromedary, Art von kleinen Cameelen. un dromadaire espèce de petit chameau. § drabarz na dźień czterdźieśći mil ubieży.

Drabina. 1) Leiter. 2) Raufe im Stall. 3) Wagen-Leiter. 1) échelle. 2) ratelier qui est au dessus de la mangéoire. 3) ridelle du chariot. § 1) wleść po drabinie. 2) drabina śienna nad żłobem. *3) drabina wozowa (letra).

drabina z podporą, z podstawkiem. eine Spann-Leiter, doppelte Leiter. échelle double.

Drabka } kleine Leiter. petite échelle; échellette.
Drabinka }

Drabuię. 1) auf und nieder traben, mit einem Pferde jagen. 2) sticheln, becheln. 1) promener un cheval entre deux talons (dans les talons); travailler, passager un cheval. 2) se moquer de qu. critiquer, censurer qu. § 1) drabować koniem, (na koniu). *2) zbyt go drabuiesz (nicuiesz).

Drachmowy. Drachma-. de dragme. § drachmowa waga.

Drąg, *g. drąga.* 1) Stange zu unterschiedenem Gebrauch. 2) Mechanic. Hebel, Hebe-Stange. 1) barre, piéce de bois ou de fer de moïenne longueur, destinée à divers usage. 2) *mécan.* levier. § 1) drąg do ćiężarow żelazny, drzewiany; drągami ruszam, winduię, pcham; zanieść na drągach belę towaru; drąg dźwigalny. 2) drąg ulżywaiący przy dźwiganiu śiły przyczynia a ćiężaru umnieyszą; drąg zaś uciążaiący dźwigaiącemu ćiężkośći przyczynia.

drąg tragarski. Trag-Baum der Träger. tinet.

chłop iak drąg. ein grober Bauer. rustaud; un rustre.

Dragan. ein Dragoner; Reuter so zu Pferde und zu Fuß Dienste thut. dragon, cavalier qui se bat à cheval & à pié.

kobieta iako dragan. ein Weib wie ein Soldat. cette femme est un vieux soudart.

Dragania. die Draguner. les dragons.

Drągański. Dragoner-. de dragon.

po drągańsku. Dragonermäßig. en dragon.

Dragant, tragant, koźlego ćiernia sok albo kley. Tragant-Saft. de la gomme adragant; adragant; barbe-renard.

Dragarz, tragarz. Träger; Trage-Träger. portefaix, crocheteur, qui porte les fardeaux, sur une civiére.

Dragma. 1) ein Drachma, der achte Theil einer Untze. 2) alte Römische Silber-Müntze von 3. guten Groschen. 1) dragme, huitiéme partie de l'once. 2) dragme, sorte de monoïe Romaine qui valoit neuf sous.

Drągowy, drążny. 1) zu Hebe-Stangen gehörig: 2) daraus man Stangen machen kan. 1) de levier, de barre. 2) dont on fait des barres de bois.

Dranica, deszka darta, szczepana. gerissenes oder abgespaltnes Bret. planche grossiére qu'on a fait en fendant un arbre.

Drapaczka łaźiebna. Schrap-Tuch, Scheuer-Lappen in der Badstube. frotoir pour se froter & racler aux bains.

Drapanie. das Kratzen, Schaben. l'action de

de grater, de froter; friction, frotement; le frotage.

Drapanina potrawa. Sultze; gehacktes Gericht. hachis; viande hachée.

*Drapam.
Drapię, *pie, pał.* } 1) kratzen, schaben, reiben. 2) zerreissen, zerkratzen mit Nägeln. 1) grater; froter, toucher la peau avec les ongles; passer doucement les ongles sur la peau. 2) égratigner, déchirer avec les ongles. § 1) drapać kogo na głowie. 2) zdrapać komu twarz.

iakby drapał po sercu; *prov.* okropno to barzo. davon bekommt man das Hertzwehe; dieses erweckt Mißvergnügen. cela fait mal au coeur; cela cause un grand déplaisir.

drapać się. 1) sich schaben, kratzen, reiben. *2) sich blutig reiben; sich aufkratzen, s. Wzdrapać. 1) se grater; se froter avec les ongles. 2) s'égratigner, *v.* Wzdrapać się. § 1) drapię się w kolano, w głowę; drapać się w łazni.

drapie się w głowę. er kratzt sich, er sucht es hinter den Ohren. il se grate l'oreille; il se repent.

Drapiestwo.
Drapież, *f. g. drapieży.* } Schinderey, Erpressung. extorsion, mangerie, pilardie, pillerie.

drapież. Raub; erprestes Gut. rapine.

Drapieżca.
Drapieżnik. } Leute-Schinder, Placker. exacteur, mangeur, pillard, pilleur, écorcheur.

Drapieżność. eig. u. fig. Raub-Begierde. *prop. & fig.* rapacité, l'inclination à ravir, à prendre.

Drapieżny. 1) Raub-, von Thieren. 2) raubbegierig; raubsüchtig. 1) rapace, carnassier; de rapine; de proïe. 2) rapace, ravissant, qui ravit, qui prend. § 1) zwierz drapieżny; sokoł iest ptak drapieżny. 2) śmierć drapieżna; drapieżny wydźierca; dom to wielki ale barzo drapieżny.

Drasnąć, *F. drasnę.* 1) anstreifen, die Haut aufkratzen. 2) antasten, angreifen eines Ehre. 1) éfleurer, écorcher, enlever quelque petite chose de la peau. 2) blesser, déchirer, noircir la reputation de qu. § 1) kula go tylko drasnęła. 2) drasnąć kogo na poczćiwośći.

Draśnienie. Streif auf der Haut; Streif-Wunde. égratignure; légere blessure; écorchure.

Dratwa. Schuh-Drat. fil de cordonnier; ligneul, chegros, chigros.

Dratwowy. Schuh-Drat-. de ligneul.

Drążek, *g. drążka.* 1) kleine Hebe-Stange. 2) Steltze, worauf man gehet. 1) petite barre; petit levier. 2) échasse.

Drążkowy. daraus man kleine Stangen machen kan; Stäbe-. dont on peut faire de petites perches.

drążkowy Senator. im Schertz: der sich der Vorzüge eines Pohlnischen Reichs-Raths anmasset. *burlesq.* Sénateur prétendu, qui prétend qu'on ne lui doit pas disputer le rang entre les Sénateurs de Pologne. § drążkowa to Senatorka.

Drażnićiel, *g. drażnićiela.* Scheerer, Necker. qui agace, qui irrite.

Drażnićielka. Neckerin. celle qui agace, qui aigrit.

Drażnię. scheeren, zergen, necken, zwacken, zum Zorn reitzen. harceler, agacer, irriter, ataquer; exciter la colére de qu. provoquer par de petites ataques à quelque ressentiment. § babę drażnić niebezpieczna.

drażnić apetit. den Apetit reitzen. exciter l'apetit.

drażnić się. sich necken. s'agacer.

Drażnienie. Neckerey. iritation; l'action d'agacer; agacerie.

Drążnik. 1) der auf Steltzen gehet. *2) Last-Träger; Träger, s. Dragarz. 1) qui va sur des échasses, qui monte dessus. *2) porte-faix, crocheteur, *v.* Dragarz.

Drążny, *vid.* Dragowy.

Drę, *drze, dart.* 1) reissen. 2) reissen die Kleider im tragen. 3) rupfen, ziehen, prellen. 4) Jäger: zerreissen. 1) déchirer; mettre en piéces. 2) déchirer les habits en les portant. 3) tondre, écorcher, plumer, manger, depoüiller, ronger, piller, dévorer. 4) *chas.* mettre en piéces. § 1) drę papier, chustę. 2) chłopiec barzo drze suknie. 3) drzeć żyda nie żal; drą z gacha matka, piastunka i baby. 4) psy drą zaiąca.

drzeć piora. Federn schleissen. éplucher les plumes, les détacher, les séparer des tuïaux.

grzebień ten drze. dieser Kamm raufet. ce peigne s'acroche, n'est pas doux.

drzeć łyka. Bast reissen. léver l'écorce de certains arbres; écorcer.

drą sobie oczy z nienawiśći. sie gönnen einander nicht die Augen im Kopf. ils se mangent le blanc des yeux.

drzeć się. 1) sich abreissen. 2) sich abreissen, abziehen lassen als Bast. 3) sich worzu drängen; sich um etwas reissen. 1) se déchirer, s'user comme les habits. 2) se laisser léver comme l'ecorce; s'écorcer. 3) s'empresser pour (de). § 1) szaty się drą; powroz się drze. 2) drze się drzewo; daie się drzewo

 drzeć;

drzeć; drzyy łyka kiedy śię drą; *prov.* 3) drze śię do bitwy; drą śię ludźie do tego piwa.

drą śię o ten towar. es iſt um dieſe Waare ein Gereiſſe. la preſſe eſt à cette marchandiſe.

drą śię dźiećięćiu zęby. das Kind bekommt Zähne. l'enfant fait (jette) des dents; les dens commencent à percer à l'enfant.

Dręczę, *czy, czył.* quälen, plagen, ſcheren. véxer, tourmenter; faire, donner de la peine à qu. § dręczy żonę bez przyczyny.

dręczyć śię. ſich plagen, ſich das Leben ſauer machen. ſe véxer, ſe tourmenter; ſe donner de la peine.

Dręczenie. Schererey, Plage. véxation, tourment, peine.

Drelich. Drillich, grobe Leinwand zu Kiteln. treillis, groſſe toile tiſſue de trois fils, dont ont fait des ſouquenilles.

Dremla. Brum-Eiſen. trompe, gronde, rebube. § na dremli brząkać.

Drepcę, } *i, ił.* mit kleinen Schritten gehen. aller à pas ſerrez.
Drepſę, }

Drętwię. ſtarr machen. engourdir; cauſer un engourdiſſement. § mroz członki drętwi.

drętwić zęby. die Zähne ſtumpf machen. agacer les dents.

drętwiace lekarſtwo. ſtarr- oder Schlaf-machende Artzeney, ſo unempfindlich machet. médicament narcotique, ſtupefactif; un reméde qui excite l'aſſoupiſſement.

Drętwieię. 1) erſtarren, einſchlafen. 2) ſtumpf werden als die Zähne. 3) hart werden, fühllos werden, als die Hand von vieler Arbeit. 4) erſtarren vor Verwunderung, vor Furcht. 1) s'engourdir; étre engourdi; roidir, devenir engourdi. 2) s'agacer. 3) devenir calleux; venir des calus aux mains. 4) demeurer tout ſtupide; étre étonné; étre tout interdit; étre ſaiſi d'étonnement, d'admiration. § 1) drętwieią mi nogi od śiedzenia długiego. 2) zęby od kwaſnych rzeczy drętwieią. 3) drętwieie ſkora w ręce od pracowania. 4) drętwieie rozum i ięzyk na głos niewypowiedźianey wſzechmocności; zdrętwiał nad tym liſtem.

drętwieiący. erſtaunet, ſtarr. ſtupefait.

Drętwienie. 1) Erſtarrung. 2) das Stumpf-werden der Zähne. 1) engourdiſſement, la ſtupeur, ſtupefaction, tremble; aſſoupiſſement. 2) l'agacement des dens. § 1) drętwienie czyniące lekarſtwo. 2) cytryna człowiekowi zdrowa, ale drętwienie zębow czyni.

Drętwik, trętwa, ſtrętwa ryba. Krampf-Fiſch, Schlaf-Fiſch, Zitter Fiſch, Taub-Fiſch; ein See-Fiſch, von dem die Hände des Fiſchers einſchlafen. torpille, poiſſon de mer qui cauſe un engourdiſſement à la main du pécheur.

Drewienko. ein Hölzlein, Stückchen Holtz. petit morceau de bois; buchette.

drewienka, } *plur.* Fiſch-Holtz, klein Holtz zum brennen. du menu bois; coteret; bois coupé bien ménu pour étre brûlé. § narąb drewek do ryb.
Drewka, }

Drewnia, drewnik, derewnia. Holtz-Stall. bucher, fourriére; lieu où on met le bois de quelque maiſon; chambre au bois. § w drewniku drwa ſkładaią, rąbią.

**drewnia,* } *derewnia.* Gebäude von Holtz. bâtiment de bois; maiſon bâtie en bois.
Drewnianka, }

Drewniany, drzewiany. höltzern. de bois. § ſtatek, budynek drewniany.

drewniana materya. Baum-Baſt ein Zeug. du canepin, biambonées, bois gentil; mude une étoſe.

Drewnieię, w drewno śię obracam. 1) ſich in Holtz verwandeln, zu Holtz werden. 2) erſtarren vor Furcht oder Verwunderung. 1) ſe changer en bois; devenir bois. 2) étre ſurpris; étre ſaiſi d'admiration, d'étonnement.

Drewniczy, *g. drewniczego* } Holtz Auffſeher, Holtz-Leger. méſureur, toiſeur; mouleur de bois.
*Drewnik. }

Drewnik, vid. Drewnia.

Drewniſty. holtzig. boiſeux, ligneux. § korzeń drewniſty.

Drewno. 1) Stück Brenn-Holtz. 2) gezimmertes oder geſchnittenes Stück Holtz. 3) *fig.* Galgen. 1) bois; buche, piéce de bois à brûler. 2) bois acommodé à quelque uſage. 3) *fig.* gibet.

będźie drewno dla niego. er wird dem Galgen nicht entlaufen. il traine ſa corde; il eſt à la veille d'étre pendu.

na trzy drewna go prowadzą. man führt ihn zum Galgen. on le méne au gibet.

Drewny. Holtz-, zum Holtz gehörig. à bois; qui concerne le bois. § drewna śiekiera, piła.

drewny, vid Drewniczy.

Drezen, Drezno, *g Drezna.* Dreßden in Sachſen. Dresde, ville capitale de Saxe.

Drgam, *v. m. F. drgnę.* ſehr zittern; beben, zappeln ſich rühren. palpiter, treſſaillir, batre; ſe mouvoir; ſe remuer. § drga ſerce, żyła; nie wiem co mi drga przed oczami.

nie drgniy bo cię zabiię. wenn du dich rührest, so bist du todt. si tu branles je te tuë; ne bougez.

drga mu pod kolana, prov. die Knie zittern ihm vor Furcht. les genoux lui tremblent de peur.

serce mu drga. das Hertz klopfet ihm. le coeur lui palpite, bat.

Drganie, Drgnienie. das Beben, Zucken. palpitation; trépidation, tressaillement. § kolan, oczu drganie.

drganie serca. das Hertzklopfen. batement de coeur; tremblement de coeur.

*Drgawka, wiosło. ein Ruder. rame, aviron.

Drob, *g.* / Droby, *plur.* } 1) Pasteten-Schleckereyen als Hähnen-Kähme, Kalbs-Milch. 2) Lamms-Geschling. 3) Klee, Geschling als von einer Gans. 1) des béatilles qu'on met dans les pâtez comme les crêtes de coq, les ris de veau. 2) un abatis d'agneau. 3) abatis; petite oie; menu; ce sont la tête, les ailes, le foie &c. d'une volaille. § 1) drob do pasztetow jako kurze grzebienie, wątrobki &c. 2) droby bydlęce, jagnięce są głowka, nozki, wątrobka, plucki &c. 3) do drobu ptaszego należą, wątrobki, skrzydełka.

drob rybi. allerhand kleine Fische. blanchaille; poisson de rebut; menu frétin; menuaille. § drob (drobiazg) rybi do narybienia stawu.

drob (drobiazg) folwarczany. Feder-Vieh. volaille, poulaille.

Drobianka. Mährte, kalte Schale; Bier, Wein oder Milch mit eingebrockten Brod. soupe froide à la biére, au vin, au lait; du pain émié avec de la biére, avec du vin ou avec du lait.

Drobiazg. Ausschuß, die geringsten oder kleinsten Sachen in ihrer Art. minucie; frétin, rebut; choses de rebut; le plus petites & les plus vilaines choses dans son espece.

drobiazg folwarczany, vid. *drob folwarczany.*

drobiazg rybi, vid. *drob rybi.*

Drobię. 1) brocken, krümeln. 2) in Stückchen zerschneiden, zerschmeissen. 3) stricken. 4) verringern, schwächen, vereinzeln. 1) émier; mettre du pain en mie. 2) couper menu; mettre en petits morceaux. 3) tricoter. 4) diminuer, afoiblir; amoindrir. §* 1) drobię (kruszę) chleb w piwo. 2) drobić co, na kawałki porąbać. 3) drobić pończochy iglicami; woreczek w pończochę nadrobiła. 4) Hetman woyśko drobić musiał osadami.

Drobienie. 1) das Zerstücken. 2) das Stricken; Strick-Arbeit. 3) Vereintzelung; Verminderung. 1) l'action de mettre en morceaux. 2) le tricotage; l'action de tricoter; ouvrage de tricoteuse. 3) diminution, amoindrissement; afoiblissement.

Drobieżny, drobny. klein. menu, petit.

drobieżne wydatki. kleine Ausgaben. menuës depenses; les menues; les menus plaisirs.

* Drobina, odrobina. Brocke, Krume. miette.

Drobki, *vid.* Drob.

Drobno, *adv.* 1) gröblich, zerstückt, klein. menu, en petits morceaux. § drobno mięśiwo posiekay.

drobno pisać. klein schreiben. écrire menu.

Drobność. 1) die Kleinheit. 2) Unvermögen, Schwachheit, Ohnmacht. 1) petitesse. 2) petitesse; impuissance; le peu de forces.

Drobniuchny. sehr klein. fort menu; fort mince. § piasek, deszcz drobniuchny.

Drobny. 1) klein, gehackt, zerschnitten. 2) klein, zart. 3) selten, dünn gesetzt, dünn gesäet. 4) gering, ohnmächtig, schwach. 1) menu, coupé en petits morceaux. 2) menu, mince, petit, délicat, délié. 3) rare, qui n'est pas épais, qui n'est pas près l'un de l'autre. 4) vil, petit, impuissant, foible. § 1) drobne drewka; drobna śiekanka. 2) piasek, szrot drobny; kamyczki, rybki drobne. 3) drobne w tym leśie są drzewa; śiew drobnemi wschodźi kiełkami. 4) ogromny zwierz na drobnego nie dba szczeniuka; im kto potężnieyszy, tym ćieższym drobnieyszey szlachćie; drobna to praca; podług drobney możnośći moiey.

drobna litera. kleiner Buchstabe. lettre menue. § drobne pismo.

drobne chusty. kleine Wäsche. du menu linge.

drobne pieniądze. klein-Geld, Scheide-Müntze. menuaille; petite monoïe; monoïe; monoïes de billon.

drobne pospolstwo. der geringste Pöbel. le menu peuple; le petit peuple.

drobne dźiatki. kleine Kinder. de petits enfans.

Droga. 1) Weg, Strasse. 2) Weg, Reise. 3) Wegweiser, Reise-Beschreibung. 4) Garten-Gang. 5) Weg, Mittel zu etwas. 1) chemin. 2) chemin; le voiage. 3) un itineraire, description d'un voiage. 4) une allée dans un jardin. 5) chemin; voïe, route, moien. § 1) iadę drogą do Warszawy. 2) szczę-

śliwey

śliwey ći życzę drogi; w drogę śię wybierać; na drogę śię opatrzyć; ieftem na drodze. 3) droga, (opifanie drogi) do Włoch; droga Xćia Krzyfztofa Radźiwiła do ziemi Pańfkiey. 4) ćienifte w ogrodach drogi. 5) czynię komu albo fobie drogę do czego; drogę fobie do sławy śćiele, otwiera.

droga iednego dnia. Tage-Reife. une journée de chemin.

droga; droga przez cudzy grunt; prawo, wolność ieżdżenia przez cudzy grunt. angewiefener Weg über eines feinen Boden. chemin fur un fond étranger, où on a la liberté d'aller à pié, à cheval, à voiture. § drogę do kośćioła faśiodowi dać powinien; wydanie drog.

droga krzyżowa. Kreutz-Weg. chemin croifé.

ulica krzyżowa. Kreutz-Straffe. carrefour.

rozftanie drog. die Weg-Scheide. chemin fourchu.

zbieżenie drog. Zufammenlauf der Wege. lieu où aboutiffent plufieurs chemins.

droga torowana; gośćiniec; droga wielka. die Land-Straffe. chemin roial; grand chemin.

bydź na drodze zbawienney, na drodze zbawienia. auf dem Wege der Seligkeit feyn. étre dans la voie de falut.

na drodze mi; po drodze mi; nie z drogi mi. es ift mir nicht aus dem Wege. cela ne m'eft hors du chemin.

na drodze. unter Wegens; auf der Reife. en chemin; chemin faifant.

na iedney drodze to fprawifz. du wirft dies auf einem Wege verrichten. vous ferez ces meffages tout d'un trait.

z drogi. 1) aus dem Wege. 2) von der Reife angekommen. 3) zur Unzeit, ungeräumt. 1) hors de chemin. 2) incontinent après fon voiage, revenant d'un voiage. 3) hors de propos; mal-à-propos. § 1) z drogi uftąpić. 2) iużeś z drogi. 3) nie z drogi będźie namienić.

z drogi; z drogi uftąp. aus dem Wege; trit auf die Seite; Platz. faites place; retirez vous; place; gare; gare le corps.

z drogi zmylić, zchodźic. vom Wege abgehen, den Weg verfehlen. fe fourvoier; s'écarter de fon chemin. § nic z drogi nie zmylił, kto świat klatką błaznow nazwał.

Drogi. 1) theuer, fo viel koftet. 2) theuer, der theuer verkaufet. 1) cher, qui coute beaucoup. 2) cher, qui vend cher. § 1) drogi w cenie, w pieniądzach; drogie w fzacunek perły; droga od kunfztu robota: droższe to fukno od moiego. 2) drogi to kupiec, rzemieślnik.

drogi rok. theures Jahr. une année bien chiche. § drogi rok teraz; na drogie lata śię opatrzyć.

Drogieta. } Droguet ein Zeug. droguet
Drogiet. } forte d'étofe de laine.

Drogo, *adv.* theuer. cher, cherement. § drogo kupił ale ty ieszcze drożey; drogo co fzacować.

Drogopifarz. Weg-Befchreiber. un voiagifte.

** Drogocenny. theuer, koftbar. fort cher; de haut prix; précieux.

Drogomir. Wappenk. drey bewafnete Füffe die mit den Schenckel zufammen laufen. *Blaf.* trois piez armez qui fe joignent avec les cuiffes.

Drogosław. Wappenk. Pfeil, fo mit der Spalte auf einem halbem Circkel ftehet. *Blaf.* une flèche pofée de fa coche fur un demi-cercle.

Drogość. 1) Koftbarkeit, hoher Werth. 2) Theurung. 1) cherté, haut prix. 2) rencheriffement; fterilité, cherté; haut prix des vivres. § 1) drogość tey perły nieofzacowana. 2) wielka teraz drogość w żywnośći; drogość fukien, wina.

Drop, *g. dropia.* Trappe. outarde.

Dropiaty koń. Roth-Fuchs, Roth-Schimmel. cheval roüan.

Drośiany, *vid.* Drotowy.

Drot. Drat. fil d'archal.

drot żelazny. eiferner Drat. fil de richard.

drot złoty, śrebrny. goldner, filberner Drat. fil d'or; fil d'argent.

drot do pifania. Schreibe-Griffel. touche; le ftile dont on fe fert pour écrire dans des tablettes.

drot kędźiorny, Haar-Eifen; Kreufel-Eifen. frifoir; fer à frifer les cheveux.

Drotownia. Drahtzieherey. argue, afinerie, où l'on tire le fer en fil d'archal.

Drotownik. Drahtzieher. afineur; tireur de fil d'archal.

Drotowy, drośiany. von Drat. de fil d'archal.

drośiana robota. Drat-Arbeit. treillis de fil d'archal; treillis de leton.

drośiana robota złotnicza. feine Drat-Arbeit der Goldfchmiede. filigramme.

Drozd. eine Droffel. grive; petite grive un oifeau.

drozd morfki ryba żielonoczerwona. Meer-Droffel, See-Droffel ein See-Fifch. forte de poiffon de mer.

Drożdże, *plur. g. drożdży.* 1) Hefen. 2) fig. Hefen, Abschaum. 1) lie, levûre. 2) *fig.* lie, rebut. § 1) drożdże piwne, winne; drożdże oleyne. 2) Wandalczykowie, Gotowie, drożdże grubych narodow.

drożdże oleyne. Oel-Trusen, Hefen von Oel. lie de l'huile.

gardło zalepił drożdżami; drożdżami śmierdzi. er ist besoffen. il a pris de son vin; il est soul.

Drożdżowy. Hefen-. de lie.

Drożdżysty. } Hefen-artig; voll Hefen;
Drożdzany. } mit Hefen vermischt. qui tient de la lie; plein de lie, mêlé avec de la lie.

Drożę co, *y, ył.* 1) theuer machen, aushöhlen. 1) encherir qu. ch; augmenter le prix. 2) creuser, rendre creux en dedans.

drożyć komu targ. mehr bieten, überbieten. encherir une personne; encherir sur quelqu'un.

drożyć się czym. etwas hoch halten, hoch schätzen. faire le rencheri; estimer; faire cas, faire fête de. § droży się tym iak kradźionym sercem.

Drożeię. aufschlagen, theuer werden. encherir; augmenter de prix; être, devenir plus cher.

Drożenie, Wydrożenie. Aushöhlung. l'action de creuser; excavation.

Drożny. Weg-, zum Wege gehörig. de chemin; qui concerne les chemins.

Drożka. kleiner Weg. petit chemin.

drożka Jakubowa; mleczna droga. die Jacobs-oder Milch-Straße am Himmel. chemin de Saint Jaques, galaxie; voie de lait qui paroit en ciel.

*Drożony, Wydrożony. ausgehölt. creux, vuidé.

Drożysko. 1) schlechter Weg. 2) Abweg, Umweg. 1) méchant chemin. 2) détour; chemin détourné.

Drożyćiel, *vid.* Dłubacz.

Drożysty, *vid.* Drożony.

drożysty; drogę maiący. wegsam, mit Wegen versehen qui a des chemins. § las drożysty.

Drudzy, *Nom. plur. vid.* Drugi.

*Drugdy; podczas, niekiedy. zu Zeiten, denn und wenn. de tems en tems; quelques fois.

Drugi. 1) der zweyte, der andere in der Zahl. 2) einer, mancher, dieser und jener. 3) ein andrer. 4) ein andrer; nicht dieser. 1) deuziéme, second, le suivant après le prémier. 2) tel, celui, celui là, l'autre. 3) autre, autrui. 4) autre, pas celui. § 1) drugiego dnia przyiechał; day mi drugie iabłko co przed tobą leżą; znam pierwszego i drugiego Pana. 2) drugi człowiek ćiezko pracuie, a iednak nędzę klepać muśi; dobrzeby drugiemu milczeć; rzekłby drugi że to prawda. 3) co tobie nie miło, tego drugiemu nie czyń; *prov.* łacno drugich napominać. *4) day mi drugi (inszy) talar; nie mam drugiego (inszego).

day mi drugi talar. gieb mir den andren Thaler. donnez moi le deuziéme écu.

day mi inszy talar. gieb mir einen andren Thaler. donnez moi un autre écu.

ieden pomoc, drugi poradźić może. der eine kan helfen, der andre rathen. l'un peut aider, l'autre peut conseiller.

drugi taki; taki drugi. einer dergleichen. un tel comme celui-ci.

* *drugi raz.* 1) das andre mahl. *2) zum zweyten, s. Powtore. 1) la seconde fois. *2) secondement; en deuziéme lieu, *v.* Powtore.

druga; druga godźina biła. es hat zwey geschlagen. il est sonné deux heures.

Drugożeniec, *g. drugożeńca.* der die andre Frau hat. qui a deux femmes successivement.

Drugożeński. die zweyte Ehe betreffend. qui regarde les secondes noces.

**Drugożeństwo, małżeństwo powtorzone. die andre Ehe. secondes noces.

Drugubica. Watte ein Fischer-Garn. vervain un filet à pêcher.

Druk, wybiiane litery. Druck, gedruckte Schrifft, Abdruck. impression, ce qui s'imprime sur le papier; ouvrage d'imprimeur.

podać do druku. unter die Presse geben. faire imprimer; mettre sous la presse.

Drukarnia. Buchdruckerey. imprimerie.

Drukarski. Buchdrucker-. d'imprimeur, d'imprimerie.

drukarski papier. Druck-Papier. papier à humecter.

drukarska nauka. Buchdrucker-Kunst. l'art d'imprimer; tipographie. § drukarska nauka w Moguncyi R. P. 1455. wynaleziona.

Drukarz. 1) Buchdrucker. 2) der Drucker in der Druckerey. 1) un imprimeur. 2) l'imprimeur, compagnon qui travaille à la presse dans l'imprimerie.

Drukarka. Buchdruckerin. femme d'imprimeur.

Drukarczyk. Buchdrucker-Gesell. compagnon imprimeur.

Drukowanie. 1) das Buchdrucken. 2) Ausgabe, Edition. 1) l'action d'imprimer; impression; le tirage. 2) édition, impression

pression d'un livre. § 1) do drukowania trzeba prasy dobrey. 2) pierwsze, drugie tey księgi drukowanie.

Drukuię co. ein Buch, ein Kupfer-Stich drucken. imprimer un livre, une estampe; mouler.

Drużba. 1) Nahmens-Vetter. *2) Braut-Führer, Braut-Diener, Freywerber. 1) 1) de même nom; qui porte le même nom; qui a le même surnom. 2) maguignon de mariage; celui qui méne l'épouse.

Druzgam, *obs.* ⎫ 1) zerschmettern. 2)
Druzgotam. ⎬ verderben, vernichten.
Druzgocę, *ce, tał.* ⎭ 1) briser, fracasser, mettre en piéces, froisser. 2) écraser, ruïner, détruire. § 1) wały okręt zdruzgotały.

druzgotać się. sich zerschmettern. se briser, se rompre. § okręt się druzgotał na trzaski.

Drużyna, towarzystwo. 1) Cammeradschaft. 2) Wappenk. weisser Fluß, von der Gestalt eines verkehrten S. 1) societé, compagnie; les compagnons; les camerades. 2) *Blas.* un fleuve blanc, qui se représente comme une S renversée.

Drwa, *plur.* 1) Holtz zum bauen, zum brennen. 2) unnützes Zeug, leeres Stroh in einer Rede. 1) du bois à bâtir, à brûler. 2) pauvertez; paroles sotes & vuides de bons sens. § 1) drwa rąbać; drwa do budowania, do roboty rzemieślnikow drzewem robiących. 2) dosyć drew w tym kazaniu dla Boga nie zabiiay daley.

drwa do lasa wozić głupstwo. ein Thor trägt Wasser in den Brunnen. c'est une sortise de porter de l'eau à la mer.

słodko iakby drwa gryzł, prov. das ist so angenehm als wenn man Holtz kauete. cela est agréable comme du bois quand on le mâche.

Drwię z kogo, z czego. spotten; schrauben, scheeren; sich über etwas aufhalten. se moquer de; se joüer à.

drwi. er redet albern Zeug. il radote.

drwisz ty sobie. ihr haltet euch auf; ihr spottet. vous vous moquez.

Drwieię, *vid.* Drewnieię.

Dryakiew, *vid.* Dryiakiew.

Dryas. Wappenk. drey Edelsteine in einem Schräge-Balcken. *Blas.* trois pierres précieuses sur une bande.

Dryblas. ein langer Kerl. un escogrife, homme fort grand; flandrin, halbreda. § dryblasa rzadko widać śmiałego, a małego pokornego, *prov.*

Dryfus. ein Dreyfuß. un trépié.

Drygant, *vid.* Dryś.

Dryia na kostkach. die Drey auf einem Würfel. le terne ou trois sur l'une des faces de dez.

wszystkie dryie. alle Dreyen. ternes, *m. pl.* tous les trois.

Dryiacznik. Theriac-Macher, Theriac-Verkaufer. triacleur; faiseur ou vendeur de tériaque.

Dryiakiew, *f. g. dryiakwi.* Theriac. tériaque.

dryiakiew polna ziele.(scabiosa) Apostemen- oder Grind-Kraut. scabieuse une plante.

ma dryiakiew za paznokćiami. er hat blauen Zwirn unter den Nägeln. il a des ongles veloutez; il a de grands ongles tout noirs d'ordures.

Dryiawnik, *g. a.* (Theriacaria) Groß-Baldrian, Theriac-Kraut oder Wurtzel. valerienne de jardin.

dryiawnik ryba, vid. Drętwik.

*Dryś, drygant, *vid.* koń, stadnik. 1) Gaul, Roß. 2) Hengst. 1) cheval, roussin. 2) cheval entier; étalon.

Drzazga, trzaska. Splitter. éclat de bois; écharde.

Drzę, *drzy*, *drżał*, *drzeli* (*drzali*) *drzeć*, (**drzać*). zittern. trembler, vaciler, frissonner. § drzy od strachu, od starośći.

drzeć od zimna. vor Kälte beben. gréloter, trembler de froid.

drżący. zitternd. tremblant, vacilant.

Drzeć, *vid.* Drę.

Drzemała, *vid.* Drzymała.

Drzemię, Drzemam, *vid.* Drzymam.

Drzemlik ptak. Lerchen-Falck, Schmierling, der kleinste Falck. émerillon, le plus petit de tous les oiseaux de proie.

Drzeń, *g. drzenia*, zdrzeń, treść. 1) Kern der Bäume. 2) fig. Kern; das Beste. 1) le vif de l'arbre; le coeur d'un arbre. 2) *fig.* moële, quintessence; la fleur, le meilleur d'une chose. § 1) wypchnąć drzeń ze bzu. 2) drzeń i treść to całego woyska.

Drzenie. das Zittern. tremblement.

* *drzenie ziemi*; *trzęśienie ziemi.* das Erdbeben. le tremblement de terre.

Drzenisty, zdrzenisty. den Kern der Bäume betreffend. qui concerne la moële des arbres.

Drzewce. ein langes Speer. longue pique.

Drzewiany, drewniany. höltzern. de bois.

Drzewica. Wappenk. liegender halber Mond, mit einem Stern zwischen den Hörnern, und dem andern unter sich. *Blas.* croissant tourné avec ses cornes en haut entre deux étoiles dont l'une est entre les cornes & l'autre sous lui.

*Drzewiec,

*Drzewiec, *g. drzewca, vid.* Drzewo. 2)
Drzewierę, drzewem śię staię, w drzewo rostę. zu Holtz wachsen. croître en arbre; devenir arbre.
Drzewiey, *obs. vid.* Pierwey.
Drzewisty. holtzig. boiseux, ligneux.
Drzewko. Bäumchen. petit arbre; arbrisseau.
drzewko P. Maryi, vid. Boży-- *Boże drzewko.*
drzewko z młodu prostuy, bo śie potym nagiąć nie da. biege ihm den Hals, (biege den Baum) weil er noch jung ist. il faut plier l'arbre quand il est jeune.
Drzewniczy. Baum-Fäller. abateur de bois.
Drzewny. Baum-. d'arbre.
Drzewo. 1) Baum. 2) Schaft, das Holtz an einen Speer. 1) un arbre. 2) fût; la hampe. § 1) drzewo płodne, owocorodne, rodzące, sadne; drzewo płonne, niepłonne; drzewem albo z drewa co robić; na pochyłe drzewo rady kozy skaczą, *prov.*
iakie drzewo taki owoc. der Baum fällt nicht weit vom Stamm. tel pére tel fils; tel arbre tel fruit.
drzewo żywota. der Lebens-Baum. arbre de vie.
drzewo umieiętności. Baum des Erkenntnisses Gutes und Böses. arbre de la science du bien & du mal.
Drzewoiad żiele, *vid.* Omięg.
Drzewsko. ein schlechter Baum. méchant arbre.
Drzwi, *plur. g. drzwi.* 1) Thüre; Oefnung oder Eingang in der Wand. 2) die Thüre von Holtz in der Oefnung. 1) porte, baïe; l'ouverture ou l'entrée dans la muraille pour y mettre une porte. 2) porte, un assemblage d'ais dans cette entrée. § 1) drzwi domowe, karećiane, izdebne, staienne. 2) drzwi drewniane, kraćiaste (z kraty) z szczeblow.
drzwi spusine. Fall-Thüre. trape.
drzwi skrzydlaste, dwuskrzydlaste, rozchodzące śię. Thüre mit zwey Flügeln. porte à deux batans.
drzwi skryte. heimlicher Ausgang; heimliche Thüre. fausse-porte.
dostać (wźiąć) w łeb drzwiami eine Nase bekommen. avoir, recevoir un pié de nez.
Drzwiczki, *plur. g. drzwiczek.* Thürchen. petite porte, guichet; volet; portereau.
Drzymała. Schlummrer, Träumer. sommeilard; dormeur.
Drzymam. } nicken, schlummern.
Drzymię, *mie, mał.* } sommeiller; dormir légérement; roupiller.
Drzymanie. das Schlummern. l'action de sommeiller.
Dub, *g. dubia, vid.* Dźiub.
dub. Wappenk. drey Eicheln zwischen zwey Blättern. *Blas.* trois glandes entre deux feüilles.
Dubas, *g. a.* Lichter, Leicht-Kahn. un allége; esquif.
Dubiel, *g. dubiela.* 1) Dübel, Döbel, Mauser ein Fisch. 2) Schöps, einfältiger Mensch. 1) meunir, une espèce de poisson de fleuve. 2) bête; cheval la tête grosse & de carosse; badin écervelé.
Duch, *g. a.* 1) Geist. 2) Geist eines Verstorbenen. 3) Geist, Wille, Sinn. 4) Geist, Leben, Kraft. 5) Athem, s. Dech. 1) esprit. 2) ombre, l'ame d'une personne morte. 3) esprit, volonté, génie *m* 4) esprit, force. 5) le soufle; haleine, *v.* Dech. § 1) duch ma rozum i wolą; niebu (Bogu) oddał ducha. 2) duch brata zmarłego mu śię pokazał. 3) iednym tchną duchem; tchnie iego duchem; iego to duchem mowił. 4) duch dopiero w niego wstąpił; pisał księgi ducha głębokiego. 5) długo zataić ducha; ma ducha iescze nie skonał; niech wytchnę, niech nabiorę ducha.
duchy. Philos. die Geister. *Philos.* les esprits. § w gorzałce iest wiele ognistych duchow suchych; serce w swoich dwuch komorkach krew w duchy obraca; duchy śię ze krwie rodzą; dusza potrzebuie do swych zabaw duchow, ktore śię w mozgu i w sercu rodzą, tamte śię *animales*, a te *vitales* zowią.
Duch Swięty. 1) der heilige Geist. 2) Pfingsten. s. Swiątki. 1) le Saint Esprit; le Paraclet. *2) Pentecôte, *v.* Swiątki.
do Swiętego Ducha nie zdeymuy kożucha, prov. vor Pfingsten lege deinen Peltz nicht ab. ne quites point ta fourrure avant la Pentecôte.
duch dobry. guter Geist, Engel. bon Ange; bon esprit; un Ange.
zły duch. der böse Geist. malin esprit; mauvais ange; ange de ténèbres.
duch mądrośći i prawdy. der Geist der Weisheit und Wahrheit. l'esprit de la sagesse & de la verité.
wypuśćić ducha. seinen Geist aufgeben, sterben. rendre l'esprit; mourir.
Duchna. Feder-Mütze. bonnet aux duvets.
Duchniczek. im Schertz: ein junger Geistlicher.

Geistlicher. *burlesq.* jeune Ecléfiastique. § tak bieży *ad Ordines* duchniczek ślepy.

Duchowieństwo. 1) die Geistlichkeit. 2) der geistliche Stand. 1) le Clergé, les Ecléfiastiques. 2) cléricature, état d'un Ecléfiastique. § 1) wyszło przeciw niemu duchowieństwo. 2) udał się na Duchowieństwo.

Duchownie, *adv.* im geistlichen Verstande. spirituellement, dans un sens dévot & spirituel. § duchownie co mowić, rozumieć.

Duchowność. geistliches Wesen, Wissenschaft geistlicher Dinge. spiritualité; substance spirituelle science de choses spirituelles.

Duchowny. 1) geistlich, nicht irdisch; andächtig. 2) geistlich; Kirchen-, nicht weltlichen Standes. 3) ein Geistlicher. 4) geistlich dem Verstande nach. 5) geistlich; der in geistlichen, himmlischen Dingen einen unterrichtet. 1) spirituel, dévot, pieux, qui n'est pas temporel. 2) spirituel, écléfiastique, qui apartient à l'Eglise. 3) un Ecléfiastique. 4) spirituel; d'un sens dévot & spirituel. 5) spirituel, qui enseigne quelqu'un sur les choses du salut. § 1) rzeczy duchowne; książka, pieśń duchowna. 2) stanu duchownego ludzie; duchowne sądy. 3) Duchownego szanuy; Duchownych przywileie. 4) duchowny wykład, wyrozumienie czego. 5) duchowny Oyciec; duchowny nauczyciel.

**duchowny (chrzestny) Oyciec.* Pate, Taufzeuge. parrein.

duchowna (chrzestna) Matka. Patin, Taufzeugin. marreine.

Prawo Duchowne. das geistliche Recht. le Droit Canonique.

Duda. } Sack-Pfeifer. cornemu-
Dudarz. } seur.

Dudam, na dudach gram. dudeln, auf dem Dudelsack spielen. jouer de la musette, ou de la cornemuse.

Dudek, *g. dudka.* 1) Wiedehopf. 2) dummer Tropf, einfältiger Mensch. 3) Hahnrey. 1) hupe, puput un oiseau. 2) bénêt; bête; niais. 3) cocu, conard. § 1) dudki z łayna gniazda swoie robią. 2) tak dudkow łowią; *prov.* trafił na dudka; *prov.* piękne to piorka na śmierdzącym dudku. 3) dudek to żony.

każdy dudek ma swoy czubek. jeder Narr hat seine Kappe. à chaque fou sa marotte.

nie dudek Jakubek. er ist kein Narr. il n'est pas un cheval de bât.

znać dudka z czubka. an den Kleidern erkennet man einen Narren. à l'habit & au chant l'oiseau; au chant on connoit l'oiseau.

dudki; plur. żelaza, ktoremi koniowi nos uymuią. Pfetz-Stange womit man dem Pferde die Nase einklemmet. un torche-nez; sorte de tenailles dont on serre le nez à un cheval.

Dudkuię, *vulg.* 1) aufspringen, aufwarten. 2) Narrens-Possen treiben, sich zum Narren brauchen lassen. 1) valeter; faire le pié de veau; naqueter. 2) bouffonner; faire de petites folies; niailer, gouguenarder. § 1) dudkuie mu bez przestanku. 2) dudkować przed kim.

Dudy, *plur.* Dudelsack, Sack-Pfeife. musette; cornemuse. § zaniechay regała, kiedy na dudach zabeczeć [illegible]e możesz.

iak dudy nadmiesz tak graią. wie man pfeift, so tanzet man. telle chanson, telle danse.

iak dudy osłabiał. er ist matt wie eine Fliege. il a les ouïes pâles; ses forces son abatuës.

iak dudy powolny; chłop to iak dudy. er läßt mit sich machen, was man will. il va comme on le méne.

Dufam, }
Dufanie, } *vid.* Ufam, Ufanie, Ufny.
Dufność, }
Dufny, }

Dukam, *v. m. F. duknę.* 1) in ein Horn blasen. 2) einem in den Ohren liegen. 1) corner; faire du bruit avec un cornet; sonner du cor. 2) batre les oreilles à qu. § 1) owcarz iuż duknął; dwa razy dukniy. *2) ustawicznie mi o tym duka.

*Dukat; czerwony złoty. Ducaten. ducat.

Dukt, ciąg. Zug im Mahlen, im Schreiben. trait, ligne faite avec la plume, ou avec le pinceau. § dukt malarski, pisarski; dobry dukt prowadzi; dukt dobry w charakterze.

Dukwię nad czym, *kwie, kwiał, kwieli.* beständig über etwas sitzen, liegen. ahaner; suër à force de travailler à qu. ch; étre cloué sur un ouvrage.

Dulcinka. im Schertz: Dulcimene, Liebste. *burlesq.* grisette, amourette, maitresse. § kupił iarmark swoiey Dulcince.

Dulicz. Wappenk. ein Kreutz im halben Reif. *Blas.* une croix dans un demi-cercle.

Duma. 1) Bauer-Stoltz, Einbildung, grosse Meynung von sich selbsten. 2) Prahlerey. 3) Soldaten-Lied von der Tapferkeit

keit in Gefahr. 1) arrogance impertinente; préocupation; haute opinion de soi même 2) fanfaronnade, vanterie. 3) chant militaire de la fermeté dans les dangers. § 1) powźiąć o sobie wielką dumę; nadętą śię wznośi dumą. 2) czytałem dumy Szwedzkie. 3) złożone dumy śpiewaią, a iednak ućiekaią.

Dumam nad czym. erstaunen. s'étonner, étre surpris.

Dumnie, Dumno, *adv* stoltz. arroganment, fièrement. § dumno mowi.

Dumny. stoltz. fier, arrogant, superbe. § naylepszy sposob na dumnego, nic nie dbać o niego, *prov.* dumna fantazya, wyniosłość.

Dunaiec rzeka, *g. Dunayca.* die kleine Donau. le petit Danube.

Dunay, Donay. die Donau ein Fluß in Teutschland und Hungarn. le Danube, un fleuve d'Allemagne & d'Hongrie.

Duńczyk. ein Däne. un Danois.

Duński. Dänisch. Danois; qui est de Dannemark.

Duńska źiemia. Dänemarck ein Königreich. le Dannemarck un Roïaume.

Dup, *g. dupia, vid.* Dźiub.

Dupa, *vulg.* der Podex. le cu, le derriére. § dostał w dupę.

Dupeltowy. duppelt, von Geträncken. double, qui augmente une fois autant en force; *en parlant d'une boisson.* § dupeltowe piwo; dupeltowa wodka.

Dupla. 1) duppelt, mit zwey Faden gewebet. 2) von Steuern und Zahlung, duppelt, zwiefach. 3) holer Baum. 1) double; tissû à deux filets. 2) le double, le doublage d'un impôt, d'un droit, d'une paie. 3) arbre creux. § 1) kitayka dupla. 2) duplę pogłownego płaćić maią; na żydow dwie duple podymnego włożono; dupla kwarty. 3) kryć śię w duplach drzew sprochniałych.

Duplak. ein zwey Groschen Stück. piéce d'argent de deux gros.

Duplikuię co, dwa razy biorę. dupliciren zwiefach nehmen. doubler; mettre une fois autant.

Dupniasty, wydupniały. hohl, von Bäumen. creux, *en parlant des arbres.*

Durak. Dureń, *g. durnia.* tummer, stoltzer Kerl. un sot arrogant.

Durnica. 1) stoltze Närrin; tummes, stoltzes Weib. 2) albernes Geschwätz. 1) femme impertinente; folle orgueilleuse; sotte. 2) babil; balivernes; discours ridicules.

*Durnię. Durnieię. vor Stoltz närrisch, tumm werden. devenir fou d'arrogance.

Durny. närrisch, albern. extravagant, sot, impertinent. § durny to człowiek; durna mowa.

Durszlak. 1) ein Durchschlag-Eisen. 2) Durchschlag in der Küche. 1) perçoir, chasse-clou, un emporte-piéce. 2) couloir, passoire dans la cuisine. § 1) durszlak od slosarza hartowany. 2) przeley polewkę przez durszlak; durszlaki puklaste u dźiur bronią rur od błota.

Duśićiel, *g. duśićiela.* Würger, Erwürger. celui qui étrangle.

Dusza. 1) die Seele. 2) Seele, Trieb-Feder. 3) das kräftigste, das beste. 1) ame. 2) ame, tout ce qui anime. 3) quintessence; le meilleur d'une chose. § 1) dusza nierozdźielna iest w naszym ćiele rozdźielnym; dusza nasza iest duchowna, tak że ani iey przybyć ani ubyć żadna cząstka nie może, iak duszy materyalney w bestyach; dusza bydlęca nie poymuie tylko co iest materyalnego, i krom ćiała nigdźie przemieszkiwać nie może; na dusze swoię płacz ubogich ludźi zaćiągał. 3) wyćiągnąć duszę (istność) źiela.

iedna to dusza. sie sind ein Hertz und eine Seele. ils ne sont qu'un coeur & une ame; il ne sont qu'un corps en deux chemises.

z dusze. von Hertzen; von Grund der Seele. de tout mon coeur; du meilleur du coeur; de mon ame; du fond du coeur. § z dusze rad to czyni; iestem z dusze twoy sługa.

dusze zmarłych; duchy. die Seelen der Verstorbenen. les ombres; les manes; les ames des personnes mortes; les revenans.

zaledwie z duszą uszedł. kaum ist er mit dem Leben davon gekommen. il l'a échapé belle.

poczćiwa to dusza. das ist eine gute Seele. c'est une bonne ame; o la bonne ame; c'est une bonne lame.

dusza w niego wstąpiła. er wurde wie neu gebohren; er kam wieder zu sich selber. il respira; il s'est remis; il est revenu à soi.

dać duszę; położyć duszę. sein Leben einbüssen. perdre la vie.

żywa dusza. Mensch; lebendige Seele. ame vivante; personne. § żywey dusze nie żywiono.

bez dusze. todt, leblos. mort, sans ame, expiré.

brać co na duszę swoię. etwas auf sein Gewissen nehmen. prendre qu. ch. sur

son ame, sur sa conscience. § weźmiy to na duszę twoię.
daięć na duszę twoię. ich überlasse es deinem Gewissen. je remets cela à votre conscience.
dusza w piorze. die Seele im Federkiel. larron de plume.
przechodzenie dusz w insze ciała, vid. Przechodzenie dusz.
Duszę, *si, sit.* 1) würgen, den Athem benehmen 2) ein Wort kauen, verbeissen, nicht deutlich aussprechen. 3) in der Küche: dämpfen. 4) zurück halten; nicht verkaufen wollen. 5) hemmen, ersticken, dämpfen. 6) Kohlen brennen. *7) distilliren. 1) soufoquer, étoufer; engoüer. 2) manger les mots, ne les prononcer pas tous. 3) faire cuire, préparer qu. ch. à l'etuvée, à la daube; faire une étuve. 4) garder, serrer, reserrer, ne vouloir pas vendre. 5) éteindre, amortir, étoufer. 6) faire le charbon. *7) distiller. § 1) żyda dusisz, aż go zadusisz. 2) szkoda że słowa w gębie dusi. 3) dusić pieczenią, gołąbki. 4) dusi ten towar, a sam nie wie czemu. 5) dusić w sobie gniew, westchnienia, płacz.
dusić się. sich würgen, ersticken wollen. s'engoüer, s'étoufer, penser étre étoufé.
dusi się ogień. es sickert; das Feuer brennt nicht hell; es raucht; es glimmt nur. la fumée s'engorge; le feu ne brûle pas bien, il fume au lieu de brûler.
Duszenie. das Würgen; Beklemmung. engoüement; l'action de soufoquer; étoufement; dificulté de respirer.
duszenie nocne; *mora.* der Alp. le cochemare.
Duszka. Seelchen. petit ame.
moy duszko. mein Seelchen, mein Hertzchen; zu einer Weibs-Person sagt man moia duszko, und moie duszko zu einem Kinde. mon ame; *en parlant à une femme on dit* moia duszko, *à un enfant on dit* moie duszko.
**duszkosz go! o gdyby!* o wenn doch! wollte Gott! o si! o plût à Dieu!
Duszkiem, *adv.* iednym tchem. in einem Athen; ohne abzusetzen. à tire-larigot; tout d'une tire; sans reprendre haleine; à grands coups; de grands traits; à l'Alemande; d'une goulée. § dzban duszkiem wypił.
Dusznie, *adv.* z dusze. 1) von Hertzen. 2) durchaus. 1) de tout son coeur. 2) par tout, absolument. § ** 1) dusznie (serdecznie) tego życzę. *2) chcę dusznie (koniecznie) abyś poszedł.
Duszno, *adv.* 1) bang, beklemmt als wenn man ersticken sollte. 2) ängstlich, bange. 1) d'une maniére étoufante; si serré qu'on pense étre étoufé. 2) dans une grande anxiété; en grande solicitude; en grande transe. § 1) duszno tu. 2) duszno mi nie wiem czemu.
duszno mi. ich ersticke noch. je pense étoufer.
Duszny. Seelen-, zur Seelen gehörig. spirituel; d'ame. § duszna a nie cielesna radość; duszne zbawienie.
Duszność. schwerer Athem, Engbrüstigkeit. dificulté de respirer; courte haleine.
Duszony. in der Küche: gedämpft. assaisonné à l'étuvée.
duszona potrawa. gedämpftes Gericht. étuvée; mets à l'étuvée.
duszona wołowina. gedämpft Rind-Fleisch mit Gewürtz. beuf à la roïale.
Duszyczka. ein Seelchen. petite ame.
duszyczkę polewać, vulg. die Seele mit einem Truncke laben. arroser la gorge; se rafraichir d'une boisson.
Dużam, *vid.* Zdużyć.
Dużo, *adv.* sehr. extrémement, fort. § iuż dużo w noc; dużo raniony; dużo się zadźiwił; trudno razy wyleczyć, kiedy iuż dużo w głąb zaszły; podniosła dużo głosu matka.
Dużość. 1) Grösse, Völligkeit des Leibes. *2) Grösse, Macht, Gewalt. 1) la grandeur, la grosseur du corps; embonpoint. *2) la grandeur, force, puissance. § 1) siła i dużość ciała. 2) dużość sił Państwa tego ztąd poznać.
Duży. 1) groß. 2) starck, mächtig, vermögend. 1) grand, gros. 2) puissant, fort. § 1) człowiek to duży. 2) zawsze duższy, zawsze szczodrzeyszy wygrawa; nie goń duższego miiay go o mile; *prov.* duższy słabszemu często bywa katem; *prov.*
Dwa. zwey. deux.

* * *

Dwa wird vor einem *Masc.* dwie vor einem *Foem.* und dwa, oder dwie vor einem *Neut.* gesetzt. on met *dwa* devant un masculin, *dwie* devant un feminin, & *dwa* ou *dwie* devant un neutre. § dwa domy; dwie Panny; dwie (dwa) serca.
dwa a dwa. zu zweyen. deux à deux.
Dwadźieścia. zwantzig. vint.
dwadźieścia i ieden. ein und zwantzig. vint & un; vint un.
dwadźieścia i dwa. zwey und zwantzig. vint deux
Dwadźieściotryanguł. Meßk. regulärer Cörper der in 20. gleichseitige Triangel eingeschlossen ist. *géom.* un icosaedre.

Dwakroć, } *adv.* 1) zweymahl. 2) noch
Dwakrotnie, } einmahl ſo viel, ſo ſehr. 1) deux fois. 2) doublement; une fois autant qu'il faloit. § 1) dwakroć do roku rodzące drzewo, pole. 2) dwakroć ſpoſobnieyſzy.

Dwakrotny. duppelt, zwiefältig. double; qui augmente une fois autant.

Dwanaście. zwölf. douze.

Dwanaściekroć. zwölfmahl. douze fois.

Dwanaſty, Dwanaſtny *&c. vid.* Dwunaſty, dwunaſtny.

Dwieście. zwey hundert. deux cens.

Dwieściekroć. zwey hundertmahl. deux cens fois.

Dwoiak. *1) ein Zwilling, ſ. Bliźniak. 2) ein zwey Kreutzer-Stück in Schleſien. *1) jumeau, *v.* Bliźniak. 2) piéce de deux cruches ou creuxers en Sileſie.

Dwoiaki. 1) zweyerley. 2) zweydeutig. 3) partheyiſch. *4) duppelt, zweyfach, ſ. Dwoiſty. 1) double; de deux manières, de deux façons. 2) double, ambigu, équivoque. 3) partial, qui favoriſe une partie. *4) double, une fois autant. § 1) dwoiakim ſię to dźieie ſpoſobem. 2) dwoiakiego rozumienia słowo. 3) człek to dwoiakiego ſerca.

Dwoiako, *adv.* 1) auf zweyerley Art, Weiſe. 2) in zwey Theile. 3) zweymahl mehr. 1) en deux ſortes, en deux façons, en deux maniéres. 2) en deux parties. 3) au double; une fois autant. § 1) dwoiako ſię to ma rozumieć słowo; dwoiako mię liſt twoy ućieſzył; dwoiako go nazywaią. *2) dwoiako (na dwoie) co rozdźielić. *3) dwoiako (wedwoynaſob) więkſzy.

Dwoie, *g. dwoyga, d. dwoygu.* zwey Stück, ein Paar. deux piéces; deux, couple, paire. § dwoie ſtudentow, świec, świateł.

dwoie, vid. Dwoy.

Dwoię. 1) in zwey theilen. 2) dupliren; verdoppeln. 3) entzweyen, Zwietracht unter Leute ſtiften. 1) partager en deux. 2) doubler, ajouter une fois autant. 3) diviſer, mettre en diſſenſion; partager en factions. § 1) dwoię iabłko. *2) dwoić (tyle drugie przydać) ſzeregi. 3) dwoić zgodnych.

dwoię ſię. 1) ſich in zwey Theile theilen. 2) ſich entzweyen. 1) ſe partager, ſe diviſer en deux. 2) être diviſé en factions.

piianym ſię w oczach dwoi. den Betrunckenen kommen die Sachen doppelt vor. aux gens ivres les objets ſe repréſentent doubles.

Dwoiſto, *adv.* doppelt, zwiefach. doublement, en double; en deux. § dwoiſto chuſtkę złożyć.

Dwoiſtość. Zwiefältigkeit, Zwiefältigung, zwey Dinge. choſes doubles; duplicité; deux choſes. § tę krolowi naſzemu przypiſuię dwoiſtość: i do boiu i do pokoiu.

Dwoiſty. 1) doppelt, zwiefach. 2) doppelt zuſammen gelegt. 3) Gramm. doppelt als Conſonantes. 4) argliſtig, untreu. 1) double; augmenté d'une fois autant. 2) double, qui eſt plié en deux. 3) *gram.* double *en parlant des conſonnes.* 4) double, fin, ruſé. § *1) drzwi dwoiſte (podwoyne). 2) włoż to miedzy dwoiſte chuſty. 3) dwoiſtego *mm*, *pp*, *ſſ*, w Polſkim nie zażywaią ięzyku. 3) dwoiſtych ſtrzeż ſię ludźi; nie ieſt dwoiſty.

Dwor, *g. a. u,* 1) Hof, Hof-Raum. 2) Hof, Edel-Hof, Herrn-Haus im Dorf oder in einer Stadt. 3) Vieh- oder ſonſt ein Hof. 4) Hof, Hof-Statt, in dieſem und folgendem Verſtande iſt der *Gen.* dworu gewöhnlicher. 5) Hof, Hofleute. 1) la cour; place qui eſt près d'une maiſon. 2) gentilhommière, maiſon de gentilhomme dans une village ou dans une ville. 3) baſſe cour, courtil, petite cour, paillier de quelque ferme. 4) la cour d'un Grand Seigneur, *dans ce ſens & le ſuivant le génitif* dworu *eſt plus uſuël.* 5) cour, les gens de la cour; les courtiſans. § 1) kareta iuż ſtoi na dworze. 2) dwor Pańſki we wśi; dwory ſzlacheckie w Warſzawie. 3) wypuśćić kury na dwor. 4) dwor krolewſki, kśiążęcy; u dworu niemaſz kandoru; u dworu pſtro ale mdło; poiechał do dworu. 4) Pan ten wielki ma dwor.

za Dworem. ans Königliche Aſſeſſorial-Gericht. à la Cour Aſſeſſoriale; en apellant à la Cour de Juſtice ou à la Chambre aulique. § ſprawy z Trybunału za dworem obrocono; dekreta Sądow nikt nie ma przypozwami za dworem pozność.

na dworze. 1) unter freyem Himmel. 2) drauſſen, nicht im Hauſe. 1) en plein air; au ſerain; à découvert; à la belle étoile, à l'enſeigne de la lune. 2) dehors; hors de la maiſon. § 1) na dworze ſpać. 2) ieſt na dworze a nie w domu.

na dworze krolewſkim mieſzka. er hält ſich beym Königlichen Hofe auf. il demeure à la Cour Roiale; il ſuit la cour.

z dworu, adv. von aussen, ausserhalb. au dehors; par dehors. § z dworu i zewnątrz drzwi zawarto.
na dwor. heraus. dehors. § wołaią cię na dwor; idź na dwor.
na dwor wyniść. 1) heraus gehen. 2) auf den Abtritt gehen. 1) sortir, aller dehors. 2) aller à ses nécessitez naturelles; aller où le Roi va à pié.
na dwor wielki iść. aufs Häuschen gehen. aller à selle; faire ses afaires, ses nécessitez. § na dwor mi się wielki chce.
na dwor mały iść. sein Wasser abschlagen. faire de l'eau; décharger sa vessie. § chce mi się na dwor mały; był na małym dworze.
błogo temu przy dworze, komu doma pług orze, prov. wer Land-Güter hat, kan bey Hofe gut leben. qui a des terres a de quoi vivre à la cour.
*Dworak, dworzanin. Hofmann. courtisan.
Dworka. Meyerin, Pachterin. fermiére.
dworka. } Haus-Magd auf dem Lande; Kuh-Magd, Vieh-Magd. servante de cour, vachére. § a dworniczka iuż doiła?
Dworniczka. }
Dwornie, *adv.* 1) neugieriger Weise. 2) hoflich. 1) curieusement. 2) poliment. § 1) dwornie się tego dowiaduie. 2) z prosta a nie dwornie mowi.
Dwornik. Verwalter, Hof-Meister auf einem Meyerhof. métaïer; valet de cour.
Dworność. Neubegierde, Wißbegierde. curiosité; ardeur *f.* de savoir qu. ch. § dworność twoia ludziom przykra.
Dworny. 1) fürwitzig, neugierig. 2) wissens-werth. 1) curieux, qui a de la curiosité. 2) curieux, rare, qui mérite la curiosité. § 1) dworny zawsze wielomowny. 2) księga to pełna dwornych rzeczy.
dworne rzeczy niepotrzebne. gar zu rare Sachen sind nicht allemahl nöthig. les choses fort curieuses ne sont pas toujours nécessaires.
dworny; wszystkoby chciał wiedzieć. er ist sehr fürwitzig. il est fort curieux.
Dworowy. } Hof-, zum Hof-Platz gehörig. de cour; qui regarde la cour d'une maison.
Dworski. }
dworski, adj. & subs. 1) Hof-, die Hofstatt betreffend. 2) ein Hofmann. 1) de cour, qui concerne la cour d'un Seigneur. 2) courtisan; homme de cour. § 1) dworskie życie, obyczaie. 2) dworskich ma wiele.
Dworstwo. 1) das Hof-Leben. 2) Spaß, Schertz. 3) Höflichkeit. 4) *obs.* Falschheit, Unredlichkeit, Arglist. 1) vie de cour; manières de cour. 2) raillerie, plaisanteries. 3) civilité, politesse. 4) *obs.* finesse, ruse, mauvaise foi. § 1) dworstwem się bawi. 2) za żart, za dworstwo sobie to mam. *3) chwalę dworstwo (obyczayność) iego.
Dworuię z kogo. mit einem spaßen, schertzen. railler, plaisanter.
Dworzanin. 1) ein Hofmann. * 2) ein höflicher Mensch, s. Obyczayny. 1) Courtisan, un homme de cour. * 2) un homme poli, *v.* Obyczayny.
dworzanin pokoiowy; dworzanin Hof-Cavalier, Hof-Juncker. gentil-homme de la cour.
Dworzanka. Hof-Dame. Dame de la cour.
Dworzec, *g. dworca.* Edel-Hof im Dorf. gentilhommière, maison Seigneurale.
Dwoy, *adj.* zwey-, zweyfältig. deux; double. § żołnierz dwoy żołd biorący.
dwoiey farby. zweyfärbig. de deux couleurs.
dwoiego ciała. zweyleibig. aïant deux corps.
dwoią drogą idą do zamku. auf zweyen Wegen kommt man ins Schloß. on va par deux chemins au château.
tyle dwoy. noch einmahl so viel. une fois autant. § tego dnia tyle dwoy uiechawszy drogi.
Dwoydłonny, na dwie dłoni. zwey Hände lang. de deux palmes ou empans.
Dwoydrogi. das zwey Wege hat. où il y a deux chemins, deux issuës. § przystępy dwoydrogie.
Dwoygłowy. zweyköpfficht. à double tête; qui a deux têtes. § dwoygłowego orła Cesarze na herbie maią.
Dwoyięzyczny. 1) zweyzüngig. 2) der zwey Sprachen redet. 3) zweyzüngig, betrüglich, falsch. 1) qui a deux langues; à deux langues. 2) qui parle deux langues. 3) fourbe, double, trompeur, faux.
Dwoyka. eine zwey in der Karte, auf einem Würfel. un deux aux cartes, aux dez.
Dwoykowy, dwoyce albo dwiema służący. Gramm. der Dualis. *gramm.* le duël; nombre qui exprime deux choses. § wa i ta dwoykową znaczą liczbę, iako *poydźwa, poydźta (poydźmy, poydźcie).
Dwoylist ziele, Podkolan. (*ophris*) Zweyblatt. ophris.
Dwoylistny. zweyblattig. qui a deux feuilles.
Dwoynasob. zweyfach, noch einmahl so viel. le double; une fois autant.

Dwoynaſobny. doppelt, zweyfältig. double. § dwoynaſobna wina, nagroda.

Dwoyuſzny. mit zwey Ohren oder Henckeln verſehn. à deux oreilles, à deux anſes.

Dwoyzęby. zweyzähnig, zweyzackicht. à deux dents; à deux fourches; qui a deux dents ou deux pointes.

Dwoyżeńſtwo. * 1) zweyte Ehe. 2) die Bigamie; Ehe mit zwey Weibern zugleich. 1) bigamie, ſecondes nôces, ſecond mariage. 2) bigamie de fait, mariage avec deux femmes vivantes.

Dwoyżon.
Dwoyżeniec, *g. dwoyżeńca.* } 1) der die andre Frau hat. 2) der zwey Weiber zugleich hat. 1) un bigame qui a eu deux femmes ſucceſſivement & en divers tems. 2) bigame de fait, qui a deux femmes en même tems.

Dwudżieśćiotryanguł, *vid.* Dwadżieśćiotryanguł.

Dwudżieſtek. zwanzig Stück. vintaine.

Dwudżieſtka. zwanzigjähriges Mägdchen. fille de vint ans.

Dwudżieſtny. zwanzig in ſich haltend. de vint; de vint piéces.

Dwudżieſtoletni. zwanzigjährig. de vint ans.

Dwudżieſty. der zwanzigſte. le vintiéme.

Dwugarcowy. zwey Töpfe oder *garniec* haltend. qui contient deux méſures qu'on apelle *garniec.*

Dwukłykty. zweyknieblich als die vier Finger. de deux jointures comme les quatre doigts de la main.

Dwukonny. zweyſpännig, von zwey Pferden gezogen. tiré par deux chevaux. § woz dwukonny.

Dwuletni. zweyjährig. de deux ans.

Dwuliſtny. zweyblättrig. de deux feuilles.

Dwułokietny. zweyellig. de deux aunes.

Dwumieśięczny. zweymonatlich. de deux mois.

Dwunaſtek. zwölf Stück. douzaine.

Dwunaśćiopiąćiokąt. Meß. in zwölf Fünf-Ecken eingeſchloßner Körper. *géom.* un dodecaëdre, un ſolide qui a douze pentagone.

Dwunaſtokąt. Meßk. Zwölf-Eck. *géom.* un dodecagone, figure qui a douze côtez égaux.

Dwunaſtnik, śiedmliſt, żiele powſzechne na wſzelką chorobę. (*dodecatheon*) ein gewiſſes Kraut mit ſieben Blättern. eſpèce de plante qui a ſept feuilles.

Dwunaſtny. 1) in zwölf abgetheilet. 2) einer von zwölf. 1) de douze; partagé par douze. 2) l'un de douze.

Dwunaſtoletni. zwölfjährig. de douze ans.

Dwunaſtoletnie, *adv.* zwölfjährig. en douze ans.

Dwunaſty. der zwölfte. le douziéme. *dwunaſta biła.* es iſt Mittag, es hat zwölf Uhr geſchlagen. midi a ſonné. *dwunaſta biła; połnoc.* es iſt Mitternacht, es hat zwölf geſchlagen. minuit a ſonné; il eſt minuit ſonné.

Dwuniedżielny. zweywöchentlich. de deux ſemaines.

Dwunogi. zweyfüßig. qui a deux piez.

Dwupalcowy. zwey Daumen breit. qui a deux pouces en largeur. § dwupalcowa miara.

Dwupiędżiſty, na dwie piędżi. zwey Spannen breit oder lang. large ou long de deux palmes ou empans.

Dwupieniężny. zwey Heller werth. qu'on donne pour deux oboles.

Dwupiętry. zwey Stock hoch. de deux étages.

Dwupiętrze. ein Gebäude von zwey Stock hoch. un bâtiment de deux étages.

Dwurazny. die progreſſionem geometricam betreffend. qui regarde la progreſſion géometrique. § dwurazna proporcya iako 1 do 2; 4 do 8; 8 do 16.

Dwuroczny. zweyjährig. de deux années.

Dwurogi, o dwu rogach. zweyhörnig. qui a deux cornes.

Dwurzędny zweyreihig. de deux rang.

Dwuśćiennorowny tryanguł. Meßk. Dreyeck mit zwey gleichen Seiten, und der dritten entweder kleiner oder groſſer. *géom.* un triangle iſoſcele.

Dwuſetny, dwieśćie w ſobie maiący. 1) aus zwey hundert beſtehend. 2) der zwey hunderſte. 1) de deux cens, qui contient deux cens. 2) le deux centiéme.

Dwuſkrzydlaſty.
Dwuſkrzydły. } 1) mit zwey Flügeln verſehn. 2) das zwey Flügel hat, als eine Thüre, ein Gebäude. 1) qui a des ailes. 2) qui a deux batans comme une porte; qui a deux ailes comme un bâtiment; bâti en potences.

Dwuſylabny. zweyſylbicht. de deux ſilabes; diſſilabe.

Dwuſtopny. zwey Fuß lang oder breit. long ou large de deux piez. § dwuſtopna miara.

Dwutygodniowy. zweywöchentlich. de deux ſemaines.

Dwuwykładnie, *adv.* zweydeutig. ambigument, équivoquement, amphiboliquement, problematiquement.

Dwuwykładność. Zweydeutigkeit, zweydeutige Rede. ambiguité, amphibologie, équivoque, double ſens; mot à double ſens, à double atente.

Dwuwykładny. zweydeutig. ambigu, équivoque, homonime, problématique.
Dyagryd. Scammonien-Saft in der Apothec. Scamonée un suc dans l'apoticairerie.
Dyak, *vid.* Zak.
Dyakon. ein Diaconus. un Diacre.
Dyalektyka, prawdomowstwo, prawdomowność. die Vernunft-Lehre. Logique, Dialectique.
Dialog. * 1) eine Unterredung, ein Gespräch, s. Rozmowa. 2) Schul-Actus, Schul-Comödie. 1) un dialogue, entretien, *v.* Rozmowa. 2) Acte scholastique, comédie representée par les écoliers.
Dyament. ein Diamant. diamant. § na Ruśi przedtym śliczne także kopano dyamenty.
dyament ziele. (adamantis) ein gewisses abergläubisches Kraut, das den Löwen umwerfen soll. espéce d'une plante superstitieuse, qui renverse le lion.
Dyamentowy. Diamanten. de diamant.
Dyana. 1) die Göttin Diana. 2) eine Schönheit; eine schöne Weibs-Person. 1) Diane une déesse. 2) beauté; femme ou fille fort belle. § 1) Dyana łowow boginia. 2) kocha śię w żabie, rozumie że w Dyanie, *prov.* Dyana to iego.
Dyba. 1) der Stock so an die Füsse des Gefangenen geschlossen wird. * 2) Pranger, s. Pręgierz. 1) les ceps, les entraves qu'on met aux piez d'un prisonniers. 2) carcan, *v.* Pręgierz.
dyby na ręce dać. die Hände fesseln. mettre les fers, ou les menotes.
Dybanie. das Schleichen auf den Zehen. 2) das Lauren. 1) l'action de marcher sur les pointes des piez. 2) guéter, épier.
Dybidzban. } ein Saufaus. Sac-à-vin.
Dybikufel.
* Dybam. } 1) auf den Zehen schleichen. 2) lauren. 1) aller tout doucement; marcher sur les devants des piez; marcher à pas de tortuë. 2) guéter, veiller qu. § 1) dybie po mieszkaniu. 2) dybać na złodźieia.
Dybię, *bie, bał.*
Dybkiem, *adv.* auf den Zehen; schleichend, laurend. sur les ongles; sur les pointes, sur les extrémitez des piez; les talons en l'air; en pas de loup; en pas de larron; comme un preneur de taupes. § dybkiem chodźił śię skradaiąc.
Dych. fleischichtes Stück eines geschlachteten Viehes. partie solide de la bête où l'on prend les viandes à rôtir. § ćielęćia pieczenia z dychu.

Dycham. schnieben, keichen, aus dem Athem seyn. respirer avec dificulté; étre hors d'haleine; haleter.
Dychawica, duszność. Engbrüstigkeit, schwerer Athem. un astme; courte haleine.
dychawica końska. Dämpfung, Engbrüstigkeit eines Pferdes. la pousse, une maladie des chevaux.
Dychawiczny. engbrüstig. astmatique, poussif.
dychawiczny koń. bauchschlagendes, keichendes Pferd. cheval poussif; cheval gros d'haleine; cheval qui a du vent.
Dychtownie, *adv.* dicht an einander. près à près; serrément; d'une maniére bien serrée.
Dychtowny. dicht. serré, clos, pressé, bien joint. § dychtowny cyrkiel; dychtowne płotno, sukno; dychtowna tabakierka.
dychtowny kosz. ein dichter Korb. un panier plein.
Dychtuię. dicht machen. serrer, bien joindre, mettre une chose tout contre une autre.
dychtuię okręt. ein Schif dichten; kalfateren. calfater un vaisseau.
Dyecezanin. der zu eines Diöces gehöret. diocèsain; celui qui est du Diocèse.
Dyecezya. eine Diöcese, Pflege eines Bischofs. un Diocèse.
Dyeta, skromność w życiu. Ordnung im Essen und Trincken; die Diät. diéte; le regime pour conserver la santé.
Dyferencya, *vid.* Prewyżka.
Dygam, *vid.* Dygocę.
Dygnitarstwo, dostoieństwo. hohe Reichs-Würde als eines Woywoden oder Castellans. haute dignité comme celle d'un Palatin, d'un Castélan.
Dygnitarski. die hohen Reichs-Würden betreffend. qui concerne les hautes dignitez.
Dygnitarz. Reichs-Beamter als ein Woywode, ein Castellan. Oficier de la Couronne comme un Palatin, Castélan.
Dygotam. } zappeln, wackeln. tressaillir, palpiter, battre, se remuër. § wszystkie mi dygocą członki.
Dygocę, *ce, tał.*
świeca dyga, dygoce. das Licht flattert. la chandelle petille.
Dykcyonarz, mownik. grosses Wörter-Buch. un Dictionnaire.
Dyktuię co, powiadam piszącemu. dictiren. dicter; nommer.
Dyl. Diele, Bret. planche épaisse.
Dylowanie. das Dielen. l'action de planchéier.

Dylowany. gedielt. plancheié; couvert de planches.
Dylowy, z dylow. aus Dielen gemacht. fait de grosses planches.
Dyluię. Dielen, mit Bretern beschlagen. plancheier, faire un plancher.
Dym. 1) Rauch. 2) Rauchfang, Abgabe in Pohlen von jedem Schorstein. 3) Physic. Rauch, Dunst, Dampf. 4) fig. Wind; ein Nichts; Sache dahinter nichts steckt. 5) Menge, Haufen. 1) fumée. 2) le foüage, impôt qu'on paie en Pologne pour chaque cheminée. 3) *Phisiq.* une vapeur. 4) *fig.* fumée, ombre, rien. 5) un nuage; nuée, multitude. § 1) dym w słup do gory z komina idźie; dym ćmi oczy, kaźa ie ostrośćią; w dym co obrocić. 2) na każdym dymie po sześćiu żołnierzy ma bydź lokowanych. 3) subtelne dymy pocućie zapachu sprawuią; powietrze tłustemi dymami napełnione; metaliczne dymy i soki; mozg iego grubemi napełniony dymami; każda rzecz wydaie z siebie dym i parę nawet i kamienie. 4) nadęte dymy; nadyma śię prożnym dymem sławy; garść to dymu; samemi tylko wysokiego urodzenia prożnośći iak purchawka nadęty dymami. 5) bannicye lecą iako dym.
dymem trącący. rauchricht, nach Rauch riechend oder schmeckend. qui sent la fumée.
z dymem to poszło; w dym śię to obróciło; dymem zginęło. 1) es ist im Rauch aufgegangen. 2) es ist nichts draus geworden. 1) cela s'en est allé en fumée; cela est reduit en fumée. 2) cela s'en est allé en fumée; cela ne réüssit pas. § 1) w tym strasznym miasta zagorzeniu, starodawne Bazyliki, przepyszne w budynki Pałace w iednym dniu dymem poszły. 2) nadęte twoie zamysły w dym śię obrocą, a wiatrem nadźiane pukną nadźieie.
dymem duszę kogo. einen schmäuchen. enfumer; tourmenter le criminel par la fumée, le mettre en fumée.
Dyma. weisser Cannefaß. basin une étofe.
dyma sakieska. geköperter Cannefaß. basin croisé.
dyma wyszywana. bunte Nath; genähete Arbeit in Cannefaß. tapisserie; basin à fleurs faits à l'éguille.
Dymalny, do dymania, dmuchania należący. das durch Wind getrieben und aufgeblasen wird. pneumatique.
*Dymam, dmę. aufblasen. enfler.
Dymanie. das Aufblasen. l'action d'enfler.
Dymek. 1) kleiner Rauch. 2) subtiler Rauch oder Dampf, der aus etwas steigt. 1) petite fumée. 2) fumet; petite fumée qui sort de qu. ch. § 1) dymek pachnący śię rozchodźi. 2) dymek wina, pieczoney kuropatwy.
Dymię. 1) einen Rauch machen. 2) räuchern, in den Rauch hängen. 3) Chym. im Rauche beitzen. 1) fumer; faire, jetter de la fumée; enfumer; remplir de fumée. 2) fumer, sécher à la fumée. 3) *Chim.* fumiger. § 1) zadymić iałowcem, cukrem. 2) dymić połcie słoninę.
Dymię. der Scham-Bug an der Hüfte und Schenckel des Menschen. aîne, où la cuisse & la hanche s'assemblent. § bańki niżey dymion stawiać.
Dymienica. eine Beule in der Dünnung. bubon; une tumeur à l'aîne.
Dymieniczne źiele. (*bubonium*) Bruch-Kraut. aspergoute.
Dymienie, kurzenie dymem. Beitzung mit Rauch, Schmauchung. fumigation; l'action de fumer.
Dymionow źiele, *vid.* Dymieniczne źiele.
Dymnik, czarna izba, gdźie co dymią. 1) Rauch-Kammer, wo etwas geräuchert wird. 2) eine schlechte Garküche 3) Rauch-Loch, Wind-Loch, wo der Rauch aus einem Bauer-Haus heraus gehet. 1) le roussable; lieu ou l'on séche à la fumée. 2) méchante gargote. 3) trou, ouverture dans le toit d'une cabane, par où passe la fumée.
Dymny. 1) rauchend. 2) nach Rauch schmeckend oder riechend. 1) fumeux; fumant, qui jette de la fumée. 2) qui sent la fumée; qui est enfumeux.
dymny kamień. (capnias) Art von Edelsteinen, er siehet aus als wenn er mit Rauch überzogen wäre. sorte de pierre précieuse qui paroit étre enfumée.
Dynarek, *g. dynarku.* ein Dreyfuß. un trépié.
Dyngarz. Bergknappe, so das Ertz schmeltzet und Centnerweise liefert. ouvrier à la fonte des métaux qui les fond & les livre par quintaux.
*Dynia, melon. 1) eine Melone. 2) Kürbis, s. Bania. 1) mélon. 2) citroüille, courge, *vid.* Bania.
Dyptan polny, biały, naski; iesionka. (*fraxinella*) weisser Diptam. fraxinelle.
Dyptan Kreteński; dyptan Podolski. (dictamnus) Cretischer Dyptan. le dictame.
Dysarmuię, broń odeymuię. entwafnen. desarmer qu; ôter les armes à qu.
Dyscyplina. 1) eine Geissel. 2) die Selbst-Geisselung aus Andacht. 1) dicipline, foüet. 2) dicipline; l'action de prendre la dicipline. § 1) biczować kogo

go dyſcypliną. 2) przygotować śię do dyſcypliny.

Dyſcyplinant.
Dyſcyplinarz. } 1) Geißler. 2) der ſich ſelbſt geiſſelt. 1) batant, foüeteur. 2) un batu, celui qui ſe donne la dicipline; un flagélant.

Dyſcyplinowanie. das Geiſſeln. l'action de dicipliner.

dyſcyplinowanie śię. die Selbſt-Geiſſelung. flagélation.

Dyſcyplinuię. geiſſeln. donner la dicipline à qu; dicipliner foüeter qu. avec la dicipline.

dyſcyplinuię śię. ſich ſelbſt aus Andacht geiſſeln. ſe flagéler; prendre la dicipline; ſe donner la dicipline.

Dyſenterya, biegunka. der Durchlauf. diſſenterie.

Dyſkanćiſta. der Diſcantiſt. le deſſus; qui chante le deſſus.

Dyſkant w muzyce. der Diſcant in der Muſic. le deſſus, la plus haute voix dans la muſique.

dyſkant drugi. der andre Diſcant. contre-partie.

Dyſkrecya, wzgląd, baczność. Beſcheidenheit. diſcretion.

poddać śię pod dyſkrecyą nieprzyiaćiela. ſich auf Diſcretion ergeben. ſe rendre à diſcretion. § poddać fortecę pod dyſkrecyą nieprzyiaćiela.

Dyſkret. ein beſcheidner Menſch. un homme diſcret.

Dyſkretnie, *adv.* beſcheiden. diſcrètement, avec diſcretion.

Dyſkretny. beſcheiden. diſcret.

Dyſkurs. 1) Unterredung, Rede, Abhandlung. 2) Logic: die Ratiocination oder der Schluß. 1) diſcours 2) *Logique:* ratiocination, faculté de raiſonner. § 1) co po tych dyſkurſach. 2) dyſkurs ieſt trzećia robota rozumu, gdy z iedney częśći do drugiey poſtępuiemy i co za tym idźie dowodźiemy.

Dyſkuruię o czym. diſcouriren, von etwas reden. diſcourir.

Dyſpenſa
Dyſpenſacya } wyięćie od chowania uſtawy iakiey. Diſpenſation, Befreyung von etwas. diſpenſe, exemtion.

Dyſpenſuię z kim w czym, albo kogo od czego. diſpenſiren, entbinden von etwas. diſpenſer, exempter qu. de qu. ch.

Dyſponuię co, rozporządzam. einrichten. diſpoſer, régler, arranger.

dyſponować kogo do czego, przyſpoſobić. zu etwas diſponiren. diſpoſer, préparer qu. à qu. ch.

Dyſpozycya, ułożenie, rozporządzenie. Einrichtung. diſpoſition, réglement, arangement. § wſzyſtkie moie pomylił dyſpozycye.

Dyſputa.
Dyſputacya. } eine Diſputation. diſpute, conteſtation entre les ſavans.

dyſputa publiczna. öffentliche Diſputation. un acte; diſpute publique.

Dyſputant. Diſputierender. celui qui diſpute ſur quelque matière ſavante.

Dyſputuię o czym, rozmawiam. diſputiren. diſputer ſur une thèſe.

dyſputuię śię z kim, rozpieram śię, przegadywam śię z kim. mit einem diſputiren. diſputer, combattre avec qu.

Dyſtylowanie, palenie wodek. das Abziehen, das Diſtilliren. diſtilation, l'action de diſtiler.

dyſtylowania nauka. die Diſtillir-Kunſt. l'art de diſtiler.

Dyſtylowany. abgezogen, diſtillirt. diſtilé.

Dyſtyluię, przepalam. abziehen, diſtilliren, brennen. diſtiler; purifier, tirer par l'alembic. § dyſtylować źiele, korzeń na wodkę, na oleyki.

Dyſunita, *vid.* Nieunita.

Dyſydent, rożnowierca. ein Dißident in Pohlen; ein Proteſtant. Diſſident, opoſant en Pologne, celui qui ſuit les ſentimens de Luther ou de Calvin.

Dyſydenſki. dißidentiſch. de diſſident.

Dyſzę, *y*, *ał*, *eli.* 1) keichen, ſchnauben, ſchnieben. 2) fig. ſeufzen, krächtzen. 3) im Winckel verborgen liegen. 1) hâleter, ſoufler; reprendre ſouvent ſon haleine; reſpirer avec dificulté. 2) *fig.* gémir. 3) ſe cacher; étre caché; étre célé. § 1) dyſzy od biegania. 2) te narody pod tyrańſkim dyſzą iarzmem. 3) dyſzy u niego kradźież; wąż w trawie dyſzy.

udyſzał śię. er iſt aus dem Athem gekommen. il eſt éſſouflé; il eſt hors d'haleine.

*Dyſzel, *f. g. dyſzeli.*
Dyſzel, *m. g. dyſzla.* } 1) eine Deichſel. 2) Baum, womit die Wind-Mühle gedrehet wird. 1) timon d'un chariot. 2) barre avec laquelle on tourne un moulin à vent. § 1) kierować, nawracać dyſzlem; dyſzle u wozow złamane. 2) dyſzlem śię wiatrak do wiatru obraca.

Dyſzenie, tchnienie. das Schnieben, das Schnauben. la dificulté de reſpirer; perte d'haleine.

Dyſzkant, Dyſzkanćiſta, *vid.* Dyſkant.

Dyſzkrecya, Diſzkret, *vid.* Dyſkrecya.

Dyſzkurs, Dyſzkuruię, *vid.* Dyſkurs.

Dyſzlowy. Deichſel. de timon.

dyſzlowy koń. Deichſel-Pferd. timonier, limonier.

Dyurnał, dźiennik kapłański. ein Diurnal; Kirchen-Gebet-Buch, worinnen die Tage-Gebete stehen. diurnal, un livre d'Eglise où se trouvent les prières du jours.
Dywdyk. Art kostbarer Pferde-Decken. espèce de caparaçon fort riche.
Dzban, *g. a.* 1) grosser Krug; Laase. 2) Maaß, Kanne, Topf, das gröste Maaß, so in den Schencken eines Landes gewöhnlich ist. 1) grande cruche, broc, coquemar. 2) pot, flacon; la plus grande mésure dans les cabarets d'un païs.
dzban do wody. Wasser-Krug. hidrie; cruche à mettre de l'eau.
dzbán wodę nośi poki śię nie ſtłucze; do czaſu dzban wodę nośi aż śię urwie. der Krug gehet so lange zu Wasser, bis er den Henckel verliert. au long aller plus fardeau pése; tant va la cruche à l'eau quelle se casse.
Dzbanek, *g. dzbanka.* ein Krug. cruche.
Dzbanuszek. Krüglein. cruchon; ourque, canette.
Dżdżawy, *vid.* Dżdżysty.
Dżdżownica, glista źiemna. Regen-Wurm. achée; ver de terre.
dżdżownica, kamień z deſzczem ſpadaiący. Kröten- oder Hagel-Stein, der mit dem Hagel fallen soll. pierre ou perle qui tombe avec la pluïe à ce qu'on croit.
dżdżownice gwiazdy. das Regen-Gestirn, sind 7. Sterne am Kopf des Stiers. les hiades; constellation de sept étoiles à la tête du taureau.
Dżdżowy, deszczowy. Regen-. de pluie.
dżdżowa woda. Regen-Wasser. des eaux de pluïe; des eaux pluviales.
Dżdży śię, ma śię na deszcz. es läßt sich zum Regen an. il y a aparence à la pluïe. § zażdżyło śię.
Dżdżysty, dżdżowy. regenhaft, regnigt. pluvieux; sujet à la pluïe. § dżdżysty wiatr, dżdżyste zadymki, chmury.
Dzelzymin, *vid.* Dźielzymin.
Dźiad. 1) Groß-Vater. 2) Greis. 3) ein alter Bettler. 1) grand-pére; aïeul. 2) vieillard; barbon. 3) vieux gueux.
Dźiadek. Groß-Vater. grand-pére.
Dźiadki, *vid.* Dźiatki.
Dźiadowizna. das Groß-väterliche; großväterliches Vermögen. les biens du grand-pére.
Dźiadowski. 1) groß-väterlich. 2) bettlerisch. 1) de grand-pére; d'aïeul. 2) qui regarde un vieux gueux.
Dźiaduś. Greis; altesVäterchen. viellard décrépit; homme fort vieux.
Dźiał. 1) Theilung. 2) Erbtheil. 1) une part; un partage. 2) la part, portion de quelque héritage. § 1) dźiał ten na mię przypada; łup w dźiał poszedł. 2) kopce miedzy dźiałami szlachty iedney wśi; nie dostał dźiału dziedźictwa.
każdy ma ſwoy dźiał. ein jeder hat seinen Theil. ils ont chacun leur fait.
dźiał roli, vid. Łan.
*Dźiałam co. 1) machen, thun. 2) Käse machen. 1) faire, agir. 2) faire du fromage. § 1) dobrze wszystko wiemy, a mało dźiałamy (czyniemy). 2) dźiałać (tworzyć) sery.
*Dźiałanie, czynienie. das Thun. l'action; l'action de faire.
*Dźiałay, *interj.* nuż. mache fort. allons; depéchez vous.
Dźialdow. Soldau eine Stadt im Brandenburgischen Preussen. Soldau, ville de la Prusse de Brandebourg.
Dźiałko. ein kleines Stück. petite piéce de canon.
Dźiało. eine Canone, ein Stück. canon, piéce d'artillerie.
Dźiałoley. Stückgiesser. fondeur de piéces d'artillerie.
Dźiałosza. Wappenk. ein Hirsch-Horn und ein Geyer-Flügel im rothen Felde. *Blaſ.* une corne ou un bois de cerf & une aile de vautour au champ de gueules.
Dźiałowy. 1) zum Stück gehörig. 2) beträchtlich, nachsinnig, so im Nachsinnen und nicht in der Ausübung bestehet. 1) de canon. 2) téoretique; spéculatif, qui est dans la spéculation, qui ne décend point dans l'éxécution. § 1) od dźiałowey poległ kule. 2) gieometrya iest dźiałowa i bezdźielna.
dźiałowy śrzodek ku uśćiu. die Mitte der Canone gegen die Mündung. la volée du canon.
dźiałowe uśćie. Stück-Mündung. l'embouchure du canon.
*Dźiaływam, czynię często. oft thun. faire souvent.
Dźianka. 1) gewebter Rock. 2) Nacht-Camisölchen. 1) habit sans couture. 2) camisole de nuit.
Dźianowid źiele, *vid.* Liśi Ogon.
Dźiany. gestrickt; gewebt. tricoté, entrelacé; tissu. § dźiana piła; dźiana katanka; dźiany czepiec.
dźiana robota. gestrickte Arbeit. le tricotage.
Dźianet. Poet. ein Pferd, ein Roß. *Poët.* roussin, cheval. § zorza wieczorna spędza dźianety.
Dźiardyn. Poet. Lust-Garten. *Poët.* jardin de plaisance.

Dźiarſtwo. Stein=Grieß, grober Sand, Kieß. gravier.

dźiarſtwo.
Dźiarſtwiſty kamień. } Topf=Stein, Tuf=Stein. tuf, ſorte de pierre tendre & groſſière.

Dźiąsła, *plur. g. dźiąſeł.* das Zahn=Fleiſch. gencive.

Dźiatki, *plur. g. dźiatek.* Kinderchen, ſelten im eigentlichen Verſtande. des enfans, *ce mot ſe prend rarement au ſens propre.* § dźiatkami ſwemi w domu żyie.

dźiatki moie. lieben Freunde; meine Kinder. mes enfans, mes amis.

*Dźiatwa, *vid.* Dźiećiuch.

Dźiczeię. verwildern, wild werden. devenir farouche. § człek w rozpuſtnym żyćiu zdźiczeie.

Dźiczyzna.
*Dźićizna. } 1) Wildniß; Wüſteney. 2) Wild, Wildpret; wildes Thier, wilder Vogel. 3) wildes Schwein=Fleiſch; ſchwartz Wildpret. 1) déſert. 2) bête ſauvage; oiſeau ſauvage; gibier. 3) chaire de bêtes noires. § 1) okropna opuſzczoney Arabii dźiczyzna.

Dźida. Speer, Pieke. gide, pique, lance.

Dźiećię. Kind. enfant.

dźieći. 1) eines Kinder; im uneigentlichen Verſtande ſagt man dźiatki. 2) die Jungen eines Thieres, gewöhnlicher giebet man den Nahmen des Thieres mit der Endigung ę, als ptaſzę, lwię. 1) les enfans; *au ſens figuré le mot de* dźiatki *eſt meilleur.* 2) les petits d'une bête, *les noms qui ſe terminent en* ę *ſont plus uſuëls, comme* ptaſzę, lwię.

kupa dźieći. Haufen Kinder. populo.

Dźiećięcy, *vid.* Dźiećinny.

Dźięćielina,
Dźięćielnica naſka, } Szmer Włoſki; Cząbr Włoſki; Dźiećielina Rzymſka, Tym. (*Thymus*) Thymian; Römiſcher Quendel. du thim une plante odoriférante.

* *Dźięćielnica, maćierzanka.* (ſerpyllum) Quendel, Feld=Kümmel. ſerpolet.

dźięćielnica Włoſka. (epithymum) Steltz=Kraut. épithime, *m.*

Dźięćielniczny. von Thymian. de thim.

Dźiećiątko, dźiedźiąteczko.
Dźiećineczko, Dźiecko, Dźiećina. } ein Kindlein. un très petit enfant; pouponne.

Dźiećinieię. kindiſch werden. redevenir enfant; tomber en enfance; devenir comme des enfans; ſurvivre à ſoi même.

Dźiećinnie, *adv.* 1) kindiſch. 2) einfältig, läppiſch. 1) en enfant. 2) puérilement; d'une maniére baſſe & puerile.

Dźiećinność. 1) Kindheit. 2) Kinderey, kindiſches Weſen, einfältige Sachen. 3) Kindheit, Anfang 1) enfance; puérilité. 2) niaiſerie, puérilité; action d'enfant; badinerie; action baſſe & puérile. 3) enfance, commencement. § 1) człowiek w dźiewiątym roku z dźiećinnośći wychodźi. 2) ledwie do wiary tamte dźiećinnośći. 3) ta była dźiećinność Tureckiey potęgi.

od dźiećinnośći. von Kindheit an. depuis le maillot.

Dźiećinny, Dźiećięcy, Dźiećińſki. 1) Kinder=, den Kindern gehörig. 2) kindiſch, läppiſch. 1) pueril, enfantin; qui regarde les enfans. 2) pueril, bas; niais, badin. § 1) dźiećinna ſzkoła; wiek dźiećinny. 2) dźiećińſkie to ſą obyczaie.

dźiećięcy Szpital. Wayſen=Haus, Kinder=Haus. une maiſon des orphelins.

ſtrach dźiećińſki; ſtrach prożny. vergebene Furcht. une terreur pannique.

Dźiećińſtwo. die Kindheit. enfance, puérilité.

Dźiećioiad. Kinder=Freſſer, Knecht Ruprecht. moine bourru; un ogre; un ſpectre imaginé qui dévore les enfant.

Dźiecki, *vid.* Dźiećinny.

Dźiecko, *vid.* Dźiećiątko.

Dźięćioł. Specht, Baumhacker. pic un oiſeau.

dźięćioł źielony. Grün=Specht. pic-verd; pi-verd.

dźięćioł żołty. Gehl=Specht. pic-verd jaune.

dźięćioł czerwony. Roth=Specht. pic-verd rouge.

Dźiećiuch.
Dźiećiuk. } 1) Aufſchößling, junger Menſch. 2) junger Menſch der noch viel kindiſches an ſich hat. 1) garçon, jeune homme. 2) garçonnet, poliſſon; jeune badin. § 1) trzeba mi dźiećiuka do piora, do usługi. 2) nauczę tego dźiećiuka ſtatkować.

Dźiedźiąteczko, *vid.* Dźiećiątko.

Dźiedźic. ein Erbe. héritier, ſucceſſeur. § dźiedźic śię ćieſzy z pracy rodźica; dźiedźicy iego płaćić muſzą.

dźiedźicem kogo uczynić. einen zum Erben einſetzen. conſtituër qu ſon héritier; conſtituër un héritier.

Dźiedźictwo. 1) Erbſchaft. 2) fig. Erbſchaft, von den Eltern angeerbte Eigenſchaft. 1) un héritage, ſucceſſion aux biens d'un défunt. 2) communication d'une maladie à ſes enfans. § 1) dźiedźictwem co doſtać; obiąć dźiedźictwo; doſtąpienie, obięćie dźiedźictwa. 2) dźiedźictwem nań ſpadła podagra.

dźiedźictwo odpadłe. Erbſchaft die durch

ein

ein Fideicommis auf einen gefallen ist. héritage tombé sur quelqu'un par le droit de Fidei-commis.

Dźiedźiczę, *czy, czył.* 1) erben. 2) von den Eltern anerben. 3) geerbet werden als eine Kranckheit. 1) hériter; être héritier; succèder aux biens. 2) hériter une maladie. 3) se communiquer comme une maladie. § 1) wielką po nim dźiedźiczy maiętność. 2) dźiedźiczył po Oycu kłopoty. 3) Oyczysta w dźieciach często dźiedźiczy wada, choroba.

w oyczystych dźiedźiczy cnotach. er ist ein Nachfolger in den Tugenden seiner Vorfahren. il est héritier des vertus de ses ancêtres.

Dźiedźiczenie. das Erben. l'action d'accepter la succession; succession.

Dźiedźiczka. Erbin. héritière.

Dźiedźicznie, *adv.* 1) erblich. 2) *fig.* erblich, angebohrner Weise. 1) héréditairement, par droit de succession. 2) originellement, par communication, par contagion. § 1) dźiedźicznie tego dostał. 2) zachowuie w sercu dźiedźicznie podaną ku Szwedom nienawiść.

Dźiedźiczny. erblich. héréditaire, successif.

dźiedźiczne prawo. Erb-Recht. droit de succession; droit successif.

Dźiedźina. Erb-Gut; Erb-Dorf. propre naissant; un héritage; un patrimoine; hérédité; village patrimonial.

Dźiedźiniec, *g. dźiedźińca.* Hof-Platz, Schloß-Platz. place de la cour; grande place qui est dans le chateau. § tym czasem śię kotły i trąby na dźiedźińcu odzywali.

Dźiedźizna. Erbtheil. héritage, une part, une portion d'un héritage.

Dźięga śrebrna; kopiyka. ein Copicke, Co-peichen, kleine Rußische Silber-Müntze. copec, petite monoïe d'argent en Russie. § w rubel sto dźiąg wchodźi.

dźięgi. fig. Geld. *fig.* déniers, mitraille, argent. § mieszka dźiękami napełnił, ale nie dźięgami.

ma dźięgi. er hat Pfennige. il a de la mazille.

Dźiegćiarz. Bircken-Hartz-Sieder oder Schmeltzer. faiseur ou fondeur de poix résine de bouleau.

Dźiegieć, *g. dźiegćiu.* Bircken-Hartz. résine de bouleau.

Dźięgiel ogrodny ziele, *g. dźięgla.* (angelica) Angelic; heilige Geist Wurtz. Angelique, racine du Saint Esprit.

dźięgiel cudzoźiemski. (smyrnium) Meister-Wurtzel, Kayser-Wurtzel, Wohlstand. la maceron.

Dźiegielnica ziele. (*angelica magna femina*) grosse Angelic. la grande Angelique.

Dźiegna, *plur. g. dźiegień.* Entzündung des Zahn-Fleisches. parulis; inflamation de gencive.

Dźieię, *dźieie, dźiał.* 1) nennen, benennen. 2) stricken, 3) Verse machen. 1) apeller, nommer; donner un nom. 2) tricoter des bas; brocher. 3) faire, composer des vers. § *1) dźieią bratu twoiemu Jan; (nazywaią brata twoiego Jan) iak mu dźiano. 2) dźiać pończochy. 3) miodopłynne dźieie wiersze.

dźiać śieć. ein Netz stricken. mailler; faire des mailles de filet.

dźieię śię. geschehen, sich zutragen. se passer; arriver, se faire. § dźiało śię to za naszey pamięći.

co śię tam dźieie? was gehet da vor? qu'est ce qui s'y passe?

dźiać śię czym. durch etwas geschehen; Ursache an etwas seyn. se faire par quelque chose, en étre cause. § dźiało śię to mną, tobą.

tym śię to dźieie. damit wird es gemacht. cette chose se fait avec cela

nie wiem co śię ze mną dźieie. ich weiß nicht, was mit mir vorgehet, wie mir geschiehet? je ne sai ce qui se trame contre moi.

co śię z tobą dźieie? was ist dir wiederfahren. sur quelle herbe avez vous marché? qu'avez vous?

Dźieie, *plur. g. dźieiow.* 1) Geschichte, Historie 2) Thaten. 1) histoire. 2) actes *m.* exploits, actions. § 1) dźieie kośćielne; w dźieiach iego czytamy; pisanie, czytanie dźieiow. *2) odważnemi słynie dźieiami (czynami).

dźieiow księgi. Geschichts-Bücher, Chronicke. croniques; des Annales; les actes, *m.* un livre historique.

Dźieiopis. Geschicht-Schreiber. Historien; un Historiographe.

Dźieiopisarski. historisch. historique.

po dźieiopisarsku. auf historische Art. historiquement.

Dźięka. Danckbarkeit; Dancksagung, Danck; dieses Wort wird am öftern in *Plur.* gebraucht. grand merci; remerciment. reconnoissance, action de grace; *on prend ce mot le plus souvent au pluriel.* § z dźięką za tę uczynność nagrodzę; nayniższe za to dobrodźieystwo oddaię dźięki.

dźięka Bogu. Gott sey Danck. Dieu soit loué; graces à Dieu.

*przez

przez dźięki; bez dźięki. wider Willen, durchaus. malgré, par tout, abſolument.

Dźiekan. Dechant, Dechent, Decanus. Doïen.

Dźiekania. ein Dechanat; die Würde eines Dechants; die Dechaney; Wohnung eines Dechents. Décanat; le doienné; la dignité ou la réſidence de Doïen.

Dźiękczynienie / Dźiękowanie ⌉ podźiękowanie. Danckſagung. remercîment, action de grace.

Dźiękuię. 1) dancken; danckſagen. 2) dancken, groſſen Danck ſagen; abſchlagen. 1) remercier qu. de qu. ch; rendre graces. 2) remercier; refuſer; n'accepter pas. § 1) dźiękował krolowi za tę łaſkę; podźiękowałem mu za tę życzliwość; wiem że mi podźiękuieſz. 2) dźiękuię z wieczerzy nie przyydę.

podźiękować; podźiękować za służbę. ſeinen Abſchied nehmen; abdancken. quitter le ſervice; ſe démettre d'une charge.

dźiękuię. ich dancke. grand-merci.

podźiękował; podźiękował temu świątu. er hat der Welt gute Nacht gegeben. il a dit le dernier adieu; il eſt mort.

Dźielca, dźielnik. Theiler. partageur, partiteur, diviſeur, qui diviſe.

Dźielę. 1) theilen in Theile. 2) abtheilen, abſondern. 3) unter andre theilen. 4) theilen, Uneinigkeit ſtiften. 1) partager, repartir, partir, diviſer. 2) faire quelque partage, ſéparer. 3) diviſer, partager entre quelques perſonnes. 4) diviſer, partager, déſunir. § 1) podźielić książkę na rozdźiały. 2) droga iego grunt od moiey łąki dźieli. 3) wſzyſtko zabrał a oſtatkiem inſzych Panow podźielił; dźieli łup miedzy towarzyſzow; dźielę pieniędzmi żołnierzow. 4) afekta go dźielą; ſtateczna miłość do nikogo ſerca dźielić nie umie.

dźielę śię. 1) ſich theilen. 2) unter ſich theilen. 3) ſich abſondern. 1) ſe diviſer, ſe partager. 2) partager qu. ch. avec qu; partager entre ſoi. 3) ſe ſéparer; s'éloigner de qu. § 1) to Państwo na dwie śię dźieli Prowincye. 2) dźielili śię żołnierze zabranym łupem. 3) nie wiem czemu śię Was Pan od naſz dźieliſz.

dźielmy śię. wir wollen es unter uns theilen. partageons cela entre nous.

Dźielenie. 1) Theilung, Eintheilung. 2) Rechenk. die Diviſion. 1) diviſion; le partage, action de partager. 2) *aritm.* diviſion; partition.

dźielenie loſem. Theilung durch Looſe. la diſtribution, le partage par des lots.

Dźielnica. 1) Quartier, Viertel einer Stadt. 2) eine Columne, Spalte in den Büchern. *3) Rain, Grentze zwiſchen Aeckern, ſ. Miedza. *4) Unterſcheid, ſ. Rożność. 5) Wappenk. Abtheilung. 1) quartier d'une ville. 2) colonne de la page d'un livre. *3) liſiére, borne d'un champs, v. Miedza. *4) diférence, v. Rożność. 5) *blaſ.* partition, quartier d'un écu.

Dźielnik. 1) der Theiler. 2) Rechenk. der Diviſor oder Theiler. 1) partageur; celui qui diviſe. 2) *aritm.* partiteur, diviſeur.

Dźielnie, *adv.* thätig, muthig. éficacement, courageuſement.

Dźielność. 1) Theilbarkeit. 2) Würckung, Kraft, Würckſamkeit, Thätigkeit. 3) Muth, Tapferkeit. *4) Klugheit, Achtſamkeit. 1) diviſibilité. 2) éficace, force, éficacité, vertu éfective. 3) le courage; la valeur. *4) prudence. § 1) dźielność punktu matematycznego poiąć śię nie daie. 2) dźielność księżyca do nas ſpływa; żyiących duſza trzy ma dźielności: karmić śię, rość, mnożyć śię; to źiele takiey ieſt dźielności, że; gwiazdy tę maią dźielność; ſubtelne dymy w brodawki w noſie wſtępuią, i tam dźielność do poczućia zapachu wzbudzaią; nie mnieyſza dźielność ieſt nabyte rzeczy utrzymać, iako nowych nabywać; co w naſzych więkſzą dźielności wzbudźiło odwagę. 3) dźielność iego godna wiekować w sławie; dźielność Wizymira.

Dźielny. 1) würckſam, thätig, nachdrücklich. 2) hertzhaft, muthig. *3) theilend; Zwiſchen=, Scheide=. 4) die Austheilung betreffend. 5) klug, bedachtſam. 1) éficace, actif, éfectif, actuel, qui produit ſon éfet. 2) valeureux, courageux, plein de courage. 3) mitoïen, qui eſt entre deux, qui ſert à ſéparer. 4) diſtributif; qui regarde la diſtribution. 5) ſage, prudent. § 1) ogień ieſt naydźielnieyſzy miedzy żywiołami; dźielne to słowa były. 2) dźielny rumak; na marſowym placu dźielnym śię pokazał Scypionem. 3) dźielna linia miedzy dźielnicami w księdze. 4) dźielna ſprawiedliwość nikogo nie krzywdźi. *5) dźielny (roztropny) to człowiek.

dźielny kopiec, vid. *kopiec dźielny.*

ściana dźielna. Scheide-Wand. paroi mitoïen-

toienne; un mure de refend; cloiſon de refend.

Dźieło. 1) That. 2) Amts-Verrichtung; Schuldigkeit. 3) Werck, Arbeit. 4) gelehrtes Werck. 1) fait, un acte, exploit, action. 2) fonction, dévoir. 3) un ouvrage; travail; les oeuvres. 4) ouvrage, production d'eſprit; ouvrage d'eſprit. § 1) wielkiemi śię wsławił dźiełami; rozkoſz ich od woiennego odrywa dźieła; w ſrogiego Marſa dźieło śię wprawować. 2) wątroba dobrze dźieło ſwoie robi; zaczął dźieło urzędu ſwego; dźieło doſtoieńſtwa iego to po nim wyćiąga. 3) prożnośći to ludzkiey dźieło. 4) dowćipne piſał dźieła; uczone dźieło.

dźieło rycerſkie. Kriegs-Kunſt. l'art de guerre. § Szkoła na ćwiczenie młodźi w dźiele rycerſkim założona.

Dźiełowy, *obſ. vid.* Dźielny, Dźiałowy.

Dźielozya, zawiść. Eiferſucht. jalouſie.

Dźielzymin, Dźielśimin. Jaſmin. jaſmin.

Dźielzyminowy. Jaſmin-. de jaſmin. § dźielzyminowy oleiek; dźielzyminowe drzewko.

Dźień, *g. dnia, D. dniu, dniowi &c.* 1) der Tag. 2) der natürliche Tag, nehmlich 24 Stunden. 1) jour, journée. 2) jour naturel qui eſt de vingt-quatre heures. § 1) dźień iaſny, rumiany, pochmurny. ſpać do dnia białego; dźień to był ſzczęśliwy, nieſzczęśliwy.

dobry dźień. guten Morgen. bon jour; je vous donne (ſouhaite) le bon jour.

dźień i noc źiele. (parietaria) Tag und Nacht ein Kraut. parietaire.

dźień ſądowny. Gerichts-Tag. jour de Palais.

dźień nieſądowny. Gerichts-Ferie. jour au quel on n'éxerce point la Juſtice.

dźień wolny od roboty. Ruhe-Tag, Raſt-Tag. jour de repos.

dźień powſzedni. Werckeltag. jour ouvrier.

dźień przed czym. der Tag vor etwas. veille; le jour qui précede qu. ch. § dnia przed od odiazdem iego.

dźień lekarſki, chorobny, zdrowiu ludzkiemu, drzewom, owocom ſzkodliwy albo pożyteczny. Heilk. critiſcher Tag, in welchem ſich die Kranckheit ändert. *médec.* jour critique, où la maladie ſe change.

dźień iazdy. Tage-Reiſe journée; jour de marche; chemin d'un jour.

za dźień robić komu. ſein Tage-Werck verrichten. achever ſa journée; faire ſa tache.

za (przez) dźień robić. in einem Tage machen. faire dans un jour.

dźień narodzenia czyiego; narodźiny. Geburts-Tag. jour de la naiſſance.

do dnia. bis an den Tag, bis an den Morgen. à la pointe du jour. § do dnia ieść, pić, hulać.

do dnia; ze dniem; nade dniem. bey (mit) Tages Anbruch. à la (dès la) pointe du jour. § wſtać do dnia; iechać ze dniem.

od dnia do dnia. von einem bis zum andren Tage. de jour à autre; de jour en jour. § ćiągnąć kogo, odkładać co od dnia do dnia.

w dźień; za dnia; we dnie. am Tage. de jour; pendant le jour; au jour. § we dnie ſpać.

dniem. den Tag durch. de jour; toute la journée. § dniem iechać; dniem i nocą pracował.

na dźień. auf einen Tag. pour un jour. § dałem mu ſtrawę na trzy dni.

dobrze na dźień. es iſt ſpät in den Tag. le jour eſt fort avancé.

dobrze w noc. es iſt ſpät in die Nacht. la nuit eſt fort avancée.

po dźiś dźień. bis auf den heutigen Tag. jusqu'à nos jours. § ſtoi ten słup ieſzcze po dźiś dźień.

żyie dźień za dźień. er lebt in den Tag hinein. il vit au jour la journée; il vit ſans ſouci, à bon comte.

dźień naydłużſzy lećie. der längſte Tag im Jahr. le plus grand jour de l'été.

dźień naykrotſzy źimie. der kürtzte Tag im Jahr. le plus court jour de l'hiver.

wczorayſzego dnia ſzuka. er ſuchet den geſtrigen Tag. il cherche midi à quatorze heures.

Dźienie, robota pſzczelna w barć. die Wachs-Arbeit im Bienen-Stock. gateau de cire; cire diſpoſée par petites boëtes ou alveoles que les abeilles font dans leurs ruches.

Dźiennik, *g. a.* 1) Tage-Buch. 2) Morgen- und Abend-Gebet-Buch. 1) ephémérides, *f. plur.* journal; un livre où on écrit les actions qui ſe font chaque jour. 2) un livre de priéres du jour.

dźiennik kapłańſki, vid. Dyurnał.

Dźienny. 1) Tages-, das am Tage geſchiehet. 2) täglich, das einen Tag dauret. 3) Sternk. das am Tage geſchiehet, Tages-. 1) journalier; qui eſt de jour; du jour. 2) d'un jour; qui dure un jour. 3) *aſtron.* diurne.

Dźiergam, *v. m. F. dźiergnę.* nur in den *Compoſitis*, anbinden, anhäckeln. *ce verbe n'eſt reçû que dans ſes compoſez;* lier, atacher, agrafer. § zadźiergniy tę haftkę.

Dźiergana robota. geknippelte, gestrickte, durch einander geschlungene Arbeit. ouvrage fait au fuseau, lié, noué ou entrelassé.

Dźierłatka. Haube-Lerche. aloüette hupée; cochevis; mauviette.

Dźierski. im Schertz: Besitzer. *burlesq.* possesseur.

**wolę zawsze bydź dźierskim niż czekaiem.* haben ist besser als hätte ich. il vaut mieux un avoir (un tiens) que deux tu l'auras.

Dźierzak, cepisko. Dresch-Flegel-Stiel. le manche de fleau, à battre le blé.

Dźierzawa. 1) Besitz eines Land-Guts. 2) Land-Gut, das einem der König auf Zeit Lebens verliehen hat. 3) Nutz-Niessung, Nießbrauch; Recht ein fremdes Land-Gut zu besitzen. 1) possession, l'action de posseder une terre. 2) terre viagére; possession que le Roi donne à une personne durant sa vie. 3) usufruit d'une terre; droit de jouïr d'un fonds qui apartient à un autre.

dźierzawę znaczący; służący dźierzawie; obeymuiący. Rechtsw. Possessorien -; den Besitz betreffend. *droit:* qui regarde le possessoire; qui concerne la possession.

Dźierzawca. 1) Besitzer eines Land-Guts. 2) Besitzer eines Gutes auf Zeit Lebens. 1) possesseur d'une terre. 2) possesseur viager d'une terre; un bien-tenant; un tenancier.

Dźierzawny. possessorisch, den Besitz betreffend. de possessoire; qui regarde le possessoire.

zaimek dźierzawny. Gram. ein Pronomen possessivum. *gram.* pronom possesif.

Dźierzba, *vid.* Srokos.

Dźierzę, *rzy*, *rzał*, *rzeli.* 1) halten. 2) besitzen ein Grund-Stück. 3) es mit einem halten. 4) reissen Kleider. 1) tenir. 2) posseder un terre, un fonds. 3) étre du parti; suivre le parti, le sentiment de qu. 4) déchirer, user les habits. § *1) tak dźierzał (trzymał) na wodzy swoie żądze. 2) żyd dobra dźierzeć nie ma żadnym prawem. 3) w tey mierze z nim dźierzę. *4) dźierzy (drze) barzo szaty.

spolnie dźierzeć maiętność. ein Gut gemeinschaftlich besitzen. tenir une terre en pariage avec qu.

**zdźierzeć (dotrzymać) komu słowa.* einem das Wort halten. tenir à qu. la parole.

**dźierzeć śię na czym.* bey etwas versauren, veralten. vieillir dans qu. ch.

Dźierzęga ziele, *vid.* Rzęsa wodna.

Dźierzenie. 1) das Halten. 2) das Besitzen. *1) action de tenir. 2) tenuë, possession, jouïssance; action de posseder.

Dźierzwa, *vid.* Srokosz.

Dźieśiątek, *g. dźieśiątka.* 1) zehn Stück. 2) Rechenk. Zehner. 3) Holtz-Maß von 8 Klaftern. 4) Rotte von 10 Mann bey den alten Römern. 1) dizaine, decade. 2) *aritm.* un dix. 3) mésure de bois qui contient huit toises. 4) une décurie chez les anciens Romains, ou bande de dix hommes. § 1) pierwszy, drugi dźieśiątek; na dźieśiątki co podźielić. 2) na drugim mieyscu od prawicy stoią dźieśiątki.

Dźieśiątka, kralka. die Zehne im Karten-Spiel. un dix; carte marquée de dix points.

Dźieśiątkowanie. Abtheilung in Zehn. division par dizaines.

dźieśiątkowanie; karanie dźieśiątego. die Verzehendung; die Forderung des Zehnten zur Strafe. décimation; action de punir le dixiéme.

Dźieśiątkowy, podźieśiętny. zehenzählig, das zehen in sich hält. de dix; composé de dix; qui contient dix.

Dźieśiątkuię co. in zehen abtheilen. partager par dizaines; séparer par dizaines, de dix en dix.

dźieśiątkować żołnierzow. die Soldaten zu zehen abtheilen. diviser les soldats par décuries, par bandes de dix Soldats.

dźieśiątkować; dźieśiątego karać. den Zehnden zur Strafe ziehen. décimer; punir le dixiéme.

Dźieśiątnictwo. 1) ehedessen die Würde eines Römischen Decemviri. 2) das Amt eines Decurionis, desgleichen im alten Rom. 3) Würde der Zehn-Männer in einigen Städten. 1) le Décemvirat chez les anciens Romains. 2) Décurie, la charge de Décurion chez les mêmes. 3) la dizaine ou charge de décemvir dans quelques villes.

Dźieśiątnik. 1) Zehnherr, einer von den Decemviris die in Rom regiereten. 2) ehedessen ein Decurio, oder Befehlshaber über zehn Römische Soldaten. 3) ein Zehnmann in einigen Städten. 1) Décemvir, l'un de dix Seigneurs qui gouvernoient la République Romaine. 2) un Décurion Romain qui avoit dix hommes sous soi. 3) Décemvir ou dizenier en quelques villes.

Dźieśiątny, *vid.* Dźieśiątkowy.

Dźieśiątoroczny. 1) zehenjährig. 2) das alle zehn Jahre geschicht. 1) de dix ans. 2) de chaque dixiéme année.

Dźieśiąty.

Dźieśiąty. der Zehende. le dixiéme.
Dźieśięć. zehen. dix. § dźieśięć snopow, talerow.
dźieśięćkroć. zehnmahl. dix fois.
Dźieśięćkąt. Meßk. Zehen-Eck. *géom.* un décagone; figure à dix angles.
Dźieśięćkątny. zeheneckig. de décagone, de dix angles.
Dźieśięćioro. zehen Stück. dizaine. § dźieśięćioro ćieląt.
dźieśięćioro przykazania Boże. die zehn Gebote. le Décalogue; les dix commandemens.
Dźieśięćina. der Zehende. dîme.
dźieśięćinę dawać. den Zehenden geben. païer la dime; donner les dîmes.
dźieśięćinę odbieram; dźieśięćinę wytykam. den Zehenden nehmen. dîmer; prendre les dîmes; lever les dîmes.
Dźieśięćinnik, co wybiera dźieśięćinę. der Zehender, so den Zehenden nimmt. décimateur, dîmeur, celui qui prend & leve les dîmes.
Dźieśięćinny. 1) Zehend-, der den Zehenden giebet. 2) Zehend-, das als der Zehende gegeben wird. 1) qui païe ou donne des dîmes. 2) de dîme.
dźieśięćinne pole, rola. Zehend-Feld. dimêrie; le dîmage.
snop dźieśięćinny. Garben-Zehend, Kehr-Zehend, Zehend-Garbe. gerbe de dîme; la messeure.
Dźieśięćioletni. zehnjährig. de dix ans.
Dźieśięćioraki. zehnerley. de dix maniéres.
Dźieśięćiornasob. das zehenfältige. dix fois autant. § dźieśięćioronasob zapłaćił.
Dźieśięćiornasobny. zehenfältig, zehen mahl so viel. de dix fois autant; qui augmente dix fois autant.
Dźieśięćkroć, *adv.* zehnmahl. dix fois.
Dźieśięćkrotny. zehnmahlig. de dix fois.
Dźieśięćstopny. zehn Fuß lang oder breit. qui a dix piez en longueur ou en largeur.
dźieśięćstopna miara. Meß-Ruthe von zehn Fuß. perche de dix piez de long pour mésurer les champs.
Dźieśięćtysięcy czego. zehen tausend. dix mille.
Dźieśięćtysięczny. von zehen tausend. de dix mille.
dźieśięćtysięczna liczba. Zahl von 10000. nombre de dix mille.
Dźieszka, *vid.* Dźieżka.
Dźiewanna, Knotnica źiele. (*verbascum*) Wull-Kraut, Königs-Kertzen, Unhold-Kertzen. bouillon, bon homme. § dźiewanna biała, czerwona.
dźiewanna czarna w ogrodach. (cotomaria; aethiopis) Mohren-Kraut. aetiopis.
Dźiewczątko. / Dźiewczę. } Mägdlein. petite fille; petite enfant; fillette; un connin.
Dźiewczęcy. / Dźiewczy. } dem Mägdlein zugehörig. de petite enfant; qui apartient à une fillette.
dźiewczęcym sposobem. auf Art der Mägdlein. en petite enfant; à la façon d'une fille.
Dźiewczyna. Dienst-Mägdchen; gemeines Mägdchen. fille qui sert; grisette; chambrillon.
Dźieweczka. Mägdchen. petite fille; jouvencelle; tendron.
Dźiewiątek, *g. a.* Zahl von Neun. nombre de neuf; neuf piéces.
Dźiewiątka w kartach. die Neune in der Karte. le neuf, carte marquée de neuf points.
Dźiewiątkowy. / Dźiewiątny. } neun in sich haltend. de neuf; composé de neuf.
Dźiewiąty. der Neunte. le neuviéme.
dźiewiąty raz. zum Neunten. en neuviéme lieu.
dźiewiąta biie. es schlägt neun. il sonne neuf heures.
Dźiewica, panna. eine Jungfer, die keinen Mann erkannt hat. vierge; pucelle; fille pucelle.
dźiewica nieprawa. Jungfer, die das Kräntzchen verlohren hat. fille qui a perdu sa virginité.
Dźiewictwo, panieństwo. Jungferschaft. virginité; le pucellage; le fillage.
Dźiewiczy, panieński. jungfräulich. virginal, qui tient de la vierge. § dźiewiczy stan wiedźie.
Dźiewięć. neun. neuf.
dźiewięć mocy źiele. (veronica) Ehren-Preis. veronique.
Dźiewięćiorny. neunfältig; neunfach. de neuf fois; de neuf manières.
Dźiewięćioro. neun Stück. neuf piéces.
Dźiewięćdźieśiąt. neunzig. quatre vingt-dix; nonante.
Dźiewięćdźieśiąt i ieden, i dwa *&c.* ein und neunzig, zwey und neunzig u. s. w. quatre vint onze, quatre vint-douze *&c.*
Dźiewięćdśieśiąty. der Neunzigste. quatre vint & dixiéme; nonantiéme.
Dźiewięćdźieśiątoletni, *adj. & sub.* neunziger; neunzigjährig. de quatre vingt-dix ans; un nonagenaire.
Dźiewięćgłosy. Music. neunstimmig; neunsantig. *musiq.* de neuf voix; de neuf cordes.

Dźiewięćior-

Dźiewięćiornik źiele. (*hepatica alba*) Leber-Blümlein, weiß Leber-Kraut. hépatique qui fleurit blanche.
Dźiewiąćkroć. neunmahl. neuf fois.
Dźiewięćkrotny. neunmahlig. de neuf fois.
Dźiewiećletni. neunjährig. de neuf ans.
Dźiewięćlistnik źiele. (*enneaphyllon*) gewisses Kraut das neun Blätter hat. certaine plante à neuf feuilles.
Dźiewięćset. neun hundert. neuf cens.
Dźiewięćsetny. 1) der neunhunderste. 2) aus 900 bestehend. 1) le neufcentiéme. 2) qui contient neuf cens.
Dźiewięć śił źiele. (*chamæleon*) weisse Eberwurtzel. neuf cens, carline, chardouse.
Dźiewierz, mężow brat. Schwager, Manns-Bruder. Beaufrére; le frére du mari de femme.
*Dźiewięćśił; Dźiewięśioł. Riese oder Mißgeburt so die Poeten mit hundert Händen, oder auch als einen Halb-Menschen und halbes Pferd vorstellen. géant que les Poëtes représentent avec cent mains; c'est aussi l'hipocentaure ou monstre demi-homme, demi-cheval.
Dźiewiętnaśćie. neunzehn. dix neuf.
Dźiewiętnasty. der neunzehende. le dix-neuviéme.
Dźiewiętnastny. 1) der neunzehende. 2) neunzehn in sich fassend. 1) le dix-neuviéme. 2) composé de dix-neuf.
Dźiewiętodniowy. neunzehentägig. de dix-neuf jours.
Dźiewietoletny, dźiewięćletni. neunzehnjährig. de dix-neuf ans.
Dźiewka. 1) Mägdchen; Jungfer. 2) Dienst-Magd. 1) fille. 2) servante, suivante chambrière; tortillon.
** *dźiewki Parnaskie*. die Musen. filles de mémoire; les Muses.
dźiewką od doienia. Melck-Magd. servante à traire; vachére
Dźiewosłąb, *g. dźiewosłęba*. Braut-Werber, Braut-Führer, Braut-Diener. courtier de mariage; maguignon de mariage; marieur; homme qui acompagne les nouveau marié, qui a la principale conduite des noces.
Dźiewosłębica, swachna. Braut-Führerin, Braut-Werberin. marieuse; conductrice de l'épousée; directrice de la noce; femme qui méne l'épousée.
Dźiewoślębi. Braut-Werber-; Braut-Diener-; der gerne eine Ehe stiftet. qui regarde le conducteur de l'épousé ou de l'épousée; marieur; faiseur de mariage. § dźiewoślębia to nieśie powinność; tak to dźiewoślebia Juno weselnemi pochodniami pożeraiące Belony zagaśić umie płomienie.
Dźiewoślębię, raię. eine Ehe machen, stiften; den Bräutigam oder die Braut führen. ménager une aliance; moïenner un mariage; acompagner l'épousée ou la nouvelle mariée.
Dźiewosłąbstwo. 1) Begleitung der neuen Eheleute. 2) Stiftung einer Heyrath. 1) acompagnement des nouveaux mariez. 2) l'action de moïenner un mariage, de faire un parti entre l'homme & la femme.
Dźieża, niecka, koryto do ćiasta. Teig-Trog; Mulde zum Teig. mai, paitrin, huche, où l'on paîtrit la pâte.
Dźieżka. ein kleiner Teig-Trog. petit paitrin.
Dźik wilder Ebber, wildes Schwein. sanglier; bête noire.
dźiki łowić. wilde Schweine jagen. vautrer; chasser les bêtes noires.
dźikow łowienie. Schweins-Jagd, Streif-Jagd. vautret.
Dźikawy. eisenfärbig. de couleur de fer.
Dźiki. 1) Wild. 2) wild, grausam, unmenschlich. 3) eisenfärbig. 1) sauvage, farouche. 2) féroce, farouche, cruël, barbar, inhumain. 3) de couleur de fer. § 1) dźikich zwierzow dosyć w tym leśie. 2) dźicy mieszkańcy tego narodu. 3) szata dźikiey maśći.
mąż dźiki. Wald-Gott, Satyre. un Satire, un Faune; demi-Dieu qui habite dans les forêts.
dźikie pole. Wildniß, Einöde. désert; champs déserts; les ermes.
* *dźikie mięso*; *dźiwe mięso*. Heilk. wild Fleisch. *médec.* morte chair.
dźikim czynię. wild machen. éfaroucher; rendre farouche; faire sauvage.
Dźikość Wildheit, Grausamkeit. férocité, cruauté; naturel féroce. § dźikość narodu tego.
Dźiob, dźiub, *g. a.* der Schnabel des Vogels. bec d'un oiseau.
dźiob peten czego. ein Schnabel voll. bechée.
dźiob, vid. *dźiub*.
Dźiobanie. das Hacken des Vogels. béquetement.
Dźiobatość na twarzy od ospic. Pocken-Narben. grains de verole.
Dźiobaty. 1) geschnäbelt. 2) pockengrubigt. 1) béchu, béccu, bégu. 2) marqué de la petite vérole; qui a le visage toût cousu; grélé, gravé, picoté.
Dźiobię, Dźiubię, *bie, bał*. picken, mit dem Schnabel hacken. béquer, béqueter; donner des coups de bec; piquer du

du bec; picoter. § dźiobać tego obieśia ptacy będą.

Dźionek, *g. dźionka.* kleine Zeit; ein Tägelein. petit jour; petit tems. § miia dźionek, miia drugi.

Dźiryt, *g. a.* (*z Tureckiego gerid.*) Wurf-Spieß. harpon; javelot, javeline. § dźiryt iest niby włocznia trzy łokćie w dłuż z grotem; Turcy wielką biegłośćią dźiryty rzucaią.

przeszyć dźirytem. an einen Wurf-Spieß spiessen. harponner.

Dźiś, Dźiśia, Dźiśiay, } *adv.* heute. aujourd'hui, ce jour-ci.

dźiś rano; dźiś wieczor; dźiś w południe. heute Morgens, Abends, Mittag. ce matin; ce soir; ce midi.

po dźiś dźień; do dźiś dnia. bis auf den heutigen Tag. jusqu'à nos jours. § sposob ten dobrym po dźiś dźień skutkiem utwierdzony.

dźiśże dźiś? wenn wird es werden? wird es heute? macht fort. quand aurez vous fini? vous bougerez vous?

dźiś rok; dźiś mieśiąc, tydźień. heute ist es ein Jahr, ein Monat, eine Woche. c'est aujourd'hui un an, un mois, une semaine.

co mnie dźiś, tobie iutro, prov. heute mir, morgen dir. aujourd'hui à moi, demain à toi.

* Dźiśi, Dźiśiayszy. Dźiśieyszy. } heutig. d'aujourd'hui.

Dźiub, Dźiubię, Dźiubaty, *vid.* Dźiob.

Dźiub w drzewie, *g. dźiubia.* die Aushöhlung im Baum. le creux d'un arbre; un arbre creux.

Dźiubas, *g. a.* 1) langer Schnabel eines Vogels. 2) Spitz-Axt, Hohl-Axt. 1) long bec d'un oiseau. 2) bec de cicogne; hache pour creuser.

Dźiura. 1) ein Loch. 2) Auge, Masche als in einer gestrickten Arbeit. 3) Mündung eines Gefässes. 4) Lücke, ausgelassene Stelle in einer Schrifft. 5) Loch, Schuld. 6) Ausflucht, Schein-Grund. 1) trou, trouée. 2) maille, ouverture dans des choses tricotées. 3) gueule, bouche, ouverture d'un vase. 4) lacune, lignes qui manquent dans quelque écriture. 5) dète, trou. 6) échapatoire; excuse frivole; trou. § 1) dźiura w garcu od stłuczenia; złotnik wypełnił wszystkie dźiury. 2) wielkie w tey śieći dźiano dźiury. *3) postawić garniec na dźiurę (uśćie, wargę). 4) wszystkie dźiury (okienka) w tym pismie wypełnić trzeba. 5) zatykaiąc tę dźiurę wioskę zastawił. 6) dźiury szuka; nie wynayduy dźiur i złych sposobow na krzywdę bliźniego.

dźiura dla wysuszenia. Luft-Loch, Dampf-Loch. soupirail, évent.

dźiura kluczowa we drzwiach. Schlüssel-Loch in der Thüre. forûre, trou de la serrure.

dźiura w kluczu. Schlüssel-Loch im Schlüssel. forûre de clé.

dźiura, rysa w szaćie. Loch, Riß in einem Kleide. acroc, déchirure; endroit d'habit déchiré.

dźiura piszczałkowata w dłuż; rura. Röhre in etwas. tuïau, canon.

dźiura do trzonka, wędźidła &c. Loch zum Stiel, im Pferde-Gebiß u. d. g. oeil pour un manche; oeil de la branche de la bride &c.

dźiurę ma w głowie. er ist geschossen. il a un coup de hache.

nie iednę dźiurę krolik ma do iamy. die Maus hat mehr als ein Loch. une surris a plus qu'un trou; nulle sourris sans son pertuit; avoir plusieurs cordes à son arc.

w ćiasną dźiurę wpadł. er sitzt in der Klemme; er ist in Gefahr gerathen. il est à la gueule de loup; il s'est jetté dans la nasse; il s'est embarqué dans une mauvaise afaire.

Dźiurawię co. durchlöchern. troüer.

Dźiurawiec źiele, *g. dźiurawca.* (*hypericum*) Johannis-Kraut. mile pertuits.

Dźiurawieię. 1) löchricht werden. 2) fig. ein Loch bekommen; verletzt werden. 1) se troüer; se percer. 2) *fig.* étre blessé; se bouleverser. § 1) pończochy te iuż dźiurawieią choć nowe. 2) dla marnego złota dźiurawieie cnota.

Dźiurawy. 1) löchricht. 2) fig. verletzt. 1) troué. 2) *fig.* blessé, troublé. § 1) lać w dźiurawy statek, *prov.* 2) dźiurawe sumnienie.

Dźiurka. 1) Löchlein. 2) Heilk. Gang, Höhle, Canal. 3) ein Schweiß-Loch. 1) petit trou. 2) *médec.* conduit, canal. 3) un pore dans la peau. § 1) dźiurki drobne w przetaku, w gębce. 2) przyrodzenie śię czyśći dźiurkami w uśćiech, w nośie, w oczach. 3) dźiurki skorne; dźiurkami wilgotność i pot z ćiała wychodźi.

dźiurki do sznurowania. Schnür-Löcher. oeillets.

dźiurki do przączki. Riemen-Löcher. les points.

dźiurki guźikowe. Knopf-Löcher. les boutonnieres.

Dźiurkowatość. ſchwammiges, löcherichtes Weſen. choſe ſpongieuſe; poroſité.

Dźiurkowaty, rzadki, gębczaſty. löcherícht als ein Schwamm; ſchwammig. poreux, ſpongieux.

Dźiw. 1) wunderliche Sache, Wunder. 2) Bewunderer. 3) Poſſen, Kunſt-Stück als der Taſchen-Spieler. 4) Wunder, Wunderwerck. 1) merveille; choſe étonnante; choſe étrangere; choſe ſurprenante. 2) admirateur. 3) un artifice; adreſſe, tour; tour de paſſe-paſſe. 4) un miracle. § 1) nie dźiw to wielki. *2) dźiwom (dźiwuiącym śię) to cudowna było. 3) ſtroić dźiwy. *4) dźiw (cud) śię ſtał.

na dźiw; na dźiwowanie. aus Begierde zu ſehen. par curioſité de voir. § na dźiw tam biegli ludźie.

Dźiw, *interj.* es iſt ein Wunder. c'eſt une merveille. § dźiw że nie przyſzedł.

Dźiwacki. ⎫ wunderlich, eigenſinnig.
Dźiwaczny. ⎭ bourru, quinteux, fantaſque, bizarre.

Dźiwactwo. Grillenfängerey, wunderliches Weſen. vercoquin, moroſité, miſantropie, bizarrerie; un caprice; fantaiſie bourruë; mauvaiſe humeur, verve.

Dźiwaczę, *y, yt* wurmen, Grillen haben, wunderlich ſeyn. grogner; étre capricieux; étre fantaſque.

Dźiwaczka. Phantaſtin; wunderliches Weib. quinteuſe; femme bourruë & fantasque.

Dźiwak, tetryk. Grillenfänger. un bizarre: quinteux, miſantrope. § ſzkoda że trochę dźiwak.

dźiwak to. das iſt ein wunderlicher Menſch. c'eſt un merveilleux.

Dźiwię śię, *vid.* Dźiwuię śię.

Dźiwnie, *adv* 1) wunderlich, wunderbarlich. 2) ungemein. 1) merveilleuſement, admirablement; d'une façon merveilleuſe. 2) extrémement, à merveille, extraordinairement, très, fort. § 1) dźiwnie słychać, widźieć. 2) dźiwnie to ſzkodźi; dźiwnie piękny obraz.

Dźiwno; *adv.* dźiwno ieſt. es iſt wunderlich. il eſt étonnant. § dźiwno mu było, będźie.

dźiwno mi to. das kommt mir wunderlich (fremde) vor. cela m'étonne; je m'en étonne; cela me paroit extraordinaire; cela me ſemble étranger.

Dźiwność. Wunderbarkeit; wunderbare Sache, Art. choſe qui donne une admiration, qui ſurprend; le merveilleux; choſe ſurprenante.

Dźiwnoſtraſzny. Ungeheuer; ſcheuslich. monſtreux, prodigieux.

Dźiwny. wunderbar, wunderſam, darüber man ſich verwundert. étonnant, ſurprenant, étrange; merveilleux.

Dźiwoćizna. Bergw. wilde Silber-Glette, ſo ſchwartz und hart iſt. *métal.* litarge ſauvage, qui eſt noire & dure.

*Dźiwok, ſokoł. Falck. faucon.

Dźiwored. Wunder-Thier, Mißgeburt. un monſtre.

Dźiwowanie. Verwunderung. admiration.

*Dźiwowid ⎫ dźiwuiący śię. Bewun-
*Dźiwownik ⎭ drer. admirateur.

Dźiwowiſko. 1) Schauſpiel; Sache die zur Schau vorgeſtellet wird. 2) Schau-Gerüſte. 3) die Zuſchauer auf dem Schau-Gerüſte. 1) un ſpectacle; tout ce qu'on expoſe aux yeux des ſpectateurs. 2) échafaut où on place les ſpectateurs. 3) les ſpectateurs ſur l'échafaut. § 1) przez te dni publiczney radośći tylko były igrzyſka i rozne dźiwowiſka. 2) z dźiwowiſka śię lud tey ceremonii przypatrował. 3) ſkończyła śię ceremonia z ukontentowaniem dźiwowiſka.

Dźiwuię śię, Dźiwię śię. 1) bewundern. 2) ſich über einen wundern; übel auslegen. 1) admirer; s'étonner, s'émerveiller. 2) s'étonner; étre ſurpris ou étonné; trouver mal. § 1) ludzki rozum ſprawom Boſkim dźiwować śię muśi; dźiwować śię nad czym. 2) dźiwuię mu śię że nie piſał.

dźiwuyże śię tu. du haſt Urſache dich zu wundern. vous avez raiſon de vous étonner.

dźiwuię mu śię. ich wundre mich über ihn. il m'étonne; je ſuis ſurpris de lui.

*Dźiwy, dźiki. wild. farouche, ſauvage.

dźiwe mięſo. Artzeneyk. wild Fleiſch. *médec.* morte chair; carnoſité.

Dźwięczę, *y, yt.* ſchallen. rétentir, réſonner, rendre un ſon.

Dźwierze. 1) die Thüre, nehmlich die Breter. *2) eine Thüre. 1) porte, un aſſemblage d'ais atachez. *2) porte, l'ouverture ou l'entrée de la porte.

Dźwięk. 1) Klang, Schall. 2) Reitz, Anmuth, Schönheit. 1) ſon, ton, ſonorité, réſonnement, rêtentiſſement. 2) le charme, apas, atrait, beauté. § 1) dzwony dźwięk piękny wydawały. 2) pełen wrodzonego dźwięku.

dźwięk dzwonow. Schall der Glocken. tintement.

dźwięk kieliſzkow. Klang der Gläſer. tintin des verres.

Dźwigam co, *v. m. F. dźwignę.* ſchwer

tragen;

tragen; eine Last heben. lever, soulever un fardeau, le porter sur ses bras, sur son dos.
ciężko dźiśiay dźwigał. er hat heute gut geladen, brav gezecht. il a mis aujourd'hui pinte sur chopine; il a bû aujourd'hui comme un trou.
Dźwigalny. Hebe-, zum heben geschickt. propre à lever un fardeau.
dźwigalna machyna. Hebe-Zeug. machine qui sert à élever de gros fardeaux.
dźwigalny drąg. Hebe-Baum. levier.
Dźwiganie. das Heben. l'action de porter, de soulever un gros fardeau.
*Dźwigoń, tragarz. Träger, Last-Träger. porteur de gros fardeaux; porte-faix, crocheteur.
Dźwina. Düna ein Fluß der aus Moscau in die Ost-See gehet. Dune, un fleuve qui vient de Moscovie & se va jetter dans la mer Baltique.
Dzwon, *g. a. u.* Glocke. cloche. § prawo do dzwona, eksekucyą do dzwonowego serca ktośiś przyrownał.
dzwon zegarowy, cymbał. Seiger-Glocke. le timbre.
dzwon do kośćioła zwoływa, a sam w nim nie bywa. er predigt andern vor und thut es selber nicht. il prêche sans donner exemple; la cloche apelle les gens à l'Eglise, mais elle n'y va pas.
Dzwonek, dzwonyszek, *g. a.* Glöcklein, Schelle. clochette; sonnette, grelot, clairon, clarine.
dzwonki. Schellen in der Karte. grelot ou couleur jaune aux cartes alemandes à jouër.
dzwonki; dzwonki Panny Maryi żiele. (hypericum) Durchwachs, Johannis-Kraut. perce-feüille, mille pertuits.
dzwonki czerwone wielkie. (androsæmum) Manns-Blut. toutesaine.
dzwonki; dzwonki płotowe. (convolvulus) Winde, Wind-Glöcklein, Zaun-Glocke. liseron; campanette, liset.
dzwonka ruszyć. etwas rege machen. toucher la corde; éveiller le chat qui dort.
Dzwoniarz. / Dzwonnik. Glöckner, Glocken-Läuter. clocheman, sonneur; celui qui sonne les cloches.
Dzwonica, *vid.* Dzwonnica.
Dzwonię. 1) läuten; zu etwas lauten. 2) klingeln, daß einer komme. 3) prahlen, großthun. 1) sonner; sonner une cloche, sonner, tinter qu. ch. 2) sonner qu; sonner ses gens. 3) se vanter, se glorifier. § 1) dzwonią do kośćioła; dzwoniono na iutrznią, na nieszpor. 3) prożnemi dzwonić słowami.
dzwonić zębami. mit den Zähnen klappern. greloter; claquer des dents.
dzwonić na kazanie. zur Predigt lauten. sonner le sermon.
Dzwoniec, konopka ptak, *g. dzwońca.* 1) Hänfling ein Vogel. 2) ein Unkraut, so schwartze runde Körner trägt. 1) linote un oiseau. 2) sorte de mauvaise herbe qui produit des graines noires.
Dzwonienie. das Läuten, das Geläute. sonnerie, volée. § dzwonienie na pogrzeb.
dzwonienie na paćierz. Bet-Glocke. l'Angelus.
dzwonienie zęboma. das Zähnklappern. le chaquedent.
Dzwonkoley. Schellen-Giesser. sonnetier.
Dzwonne, *g. dzwonnego.* Läuten-Geld, so den Läutern gegeben wird. l'argent qu'on donne aux sonneurs.
Dzwonnica. Glocken-Thurm. clocher.
Dzwonnik, *vid.* Dzwoniarz.
Dzwono u koła. eine Rade-Felge. jante.
dzwono ryby. Stück vom zerschnittenen Fisch. dalle, tronçon, tranche de poisson.
Dzwonowy. Glocken-. de cloche, qui regarde les cloches.
Dzwonyszek, *g.* Dzwonyszka, *vid.* Dzwonek.

E.

Echey, *interj.* höre doch. he; écoutez. § echey żono śpisz czy czuiesz?
Ekonom. Oeconomus, der von etlichen Dörfern Wirthschaft und Rechnung führet. Econome, Administrateur de quelques villages.
Ekonomia. 1) Haushaltung, Landwirthschaft. 2) eine Königl. Oeconomie; Ländereyen, die zu solcher gehören; Cammer-Güter. 3) die Würde eines Oeconoms. 1) économie. 2) domaine; patrimoine roïal; terres & Seigneuries qui sont reservées au Roi. 3) économat; charge d'un économe.
ekonomia woienna. Einkünfte zur Artillerie. économie de guerre; revenus, dont on entretient l'Artillerie.
Ekonomicznie, *adv.* haushälterischer Weise. économiquement, d'une manière économique.
Ekonomiczny. haushälterisch. économique.
Ekonomika. Haushaltungs-Buch. un livre économique.

Ekſakcya, Ekſamen, Eſaminuię, } vid. Ek-
Ekſekucya, Eſekwuię, Ekſempt, } zakcya
Ekſemplarz, Ekſercytuię, } &c.
Ekſkomunika, klątwa. Kirchen-Bann. excommunication.
Ekſkomunikuię kogo, wyklinam. in den Kirchen-Bann thun. excommunier.
Ekſpedycya. Kriegs-Zug, Feld-Zug. expedition, exploit de guerre.
ekpedycya gieneralna; *Poſpolite Ruſzenie*. General-Aufgeboth. le Poſpolite Ruſzenie; le Ban & arriére ban.
Ekſpektatywa. Expectantz; Anwartſchaft auf ein Amt. furvivance. § ma od krola ekſpektatywę na Staroſtwo.
Ekſpens, koſzt, wydatek. Ausgabe, Aufwand. dépenſe, dépens, frais.
ekſpenſa ſądowe. Gerichts-Unkoſten. impenſe.
Ekſpreſya, wyraz. Ausdruck. expreſſion.
Ekſtorſya. Erpreſſung, Eintreibung. extorſion; l'action de celui qui extorque.
Ekſtrak. 1) Extract, Auszug einer Schrifft. 2) Heilk. Extract. 1) extrait; un abregé, précis. 2) *médec.* extrait. § 1) ekſtraktem (wypiſem) co wydać. 2) ekſtrakt piołunowy, (wyćiągnienie iſtnośći piołunowey).
Ekwał. Gleichheit an Stand, Kräften. égalité de condition, de forces. § w ekwał (w rowność) z tym idźie.
Ekwilibryſta. Ballancirer, Gleichgewichts-Künſtler. balanceur, artiſte qui porte les choſes en équilibre.
Ekwinokcyalny, dachowy. Mathem. Equinoctial. *matém.* équinoctial. § zegar ekwinokcyalny; linia ekwinokcyonalna.
Ekwipaż. Equipage, Rüſtung. équipage *m.* § bez ekwipażu u Woyſka stanął.
Ekzakcya. Erpreſſung. exaction. § żołnierz żadnych ſtanowiſk, wytchnienia, ani inſzych ekzakcyy pretendować nie ma; ekzakcye żołnierſkie.
Ekzamen. Examen; Prüfung, Erforſchung durch Fragen. examen d'un examinateur. § Ekzamen ſzkolne na promocyą; nie popiſał śię na ekzaminie; ekzamen kośćielne na kapłańſtwo.
Ekzaminuię. examiniren. examiner.
Ekzarmuię, broń odbieram. entwafnen. deſarmer qu; ôter les armes à qu.
Ekzarmowany. entwafnet. deſarmé.
Ekzekucya. Execution, Vollſtreckung. execution; acompliſſement d'une choſe. § ekzekucyą do dobr ſprowadzać; iachać na ekzekucyą; ekzekucyi ten dekret nie ma popadać; ſuſpendować ekzekucyą; wielkie nad niemi ekzekucye były.
ekzekucya ſądowa. gerichtliche Execution. main-miſe; main-forte.
Ekzekutor. Vollſtrecker. exécuteur, celui qui exécute la volonté de qu.
Ekzekwuię, wykonywam. vollſtrecken. exécuter; mettre à exécution. § ekzekwować dekret.
Ekzempcya. } Befreyung, Ausnahme von
Ekzempt. } einer Laſt. exemption de quelque charge; une décharge. § ekzempt od ſtawienia śię przed prawem.
Ekzemplarz. ein Exemplar eines Buches. un exemplaire de quelque ouvrage. § wſzyſtkie tey kśięgi exemplarze przedano.
ekzemplarz pierwſzy, *właſny*, *przedni*. Urſchrift, Urkunde. original.
Ekzercytacya. das Exerciren der Soldaten. l'exercice *m.* évolution tactique qu'on fait faire aux ſoldats.
Ekzercytuię, ćwiczę. Soldaten exerciren. faire les exercices aux ſoldats. § ekzercytować żołnierze.
ekzercytuią żołnierze. die Soldaten exerciren. les ſoldats font l'exercice.
Ekzorćiſta. Kirchen-Diener ſo die Gewalt hat den Teufel zu bannen. un Exorciſte.
Ekzorćizm, Ekſorćiſm. Teufels-Bannung durch den Seegen. un exorciſme pour chaſſer le diable. § ekzorćiſmy na kule, guſła, oręża przez kapłanow czytane.
Ekzorćizmowanie. Bannung des Satans. l'action d'exorciſer.
Ekżorćizmuię kogo, co. den Teufel bannen, mit Segnen, beſchwören. exorciſer.
*Elb, *g. Elbi.* } die Elbe ein Fluß in
Elba, *g. Elby.* } Deutſchland. l'Elbe un fleuve d'Allemagne.
Elbiąg, } *g. a.* Elbing, eine ſchöne und
Elbląg, } feſte Stadt in Polniſch Preuſſen. Elbing, une belle & forte ville de Pruſſe Polonoiſe. § Toruń pierwſze, a Elbiąg drugie miaſto głowne w Pruśiech, po ktorych Gdańſk naſtępuie.
Elbiągſki, Elblągſki. Elbingiſch. d'Elbing.
Elbian. } ein Elbinger. habitant
Elbianin. } d'Elbing.
Elbiążanin. }
Elear. auf Kundſchaft ausgeſchickter Reuter. bateur d'eſtrade; coureur qui fait des courſes.
Elekcya, obieranie. Kühr; Wahl zu einer Würde. élection; choix d'une perſonne à une dignité. § elekcya Krola, Deputatow, Urzędnikow, Posłow.
Elekcyonalny. } Wahl-, der ſich einen
Elekcyyny. } wählet. électif; qui s'élit quelqu'un. § elekcyonalne Polſkie Państwo.

Elekt. der neugewählte. le nouveau élu. § nowy Elekt.

Elektor, kurfirzt. Churfürst. Electeur.

Elektoralny. Wahl=, zur Wahl gehörig. d'élection; électif; qui regarde une élection. § na polu elektoralnym; elektoralne zgromadzenie.

Elektorka. } Churfürstin. Electrice.
Elektorowa. }

Elektorowna. Chur=Prinzeßin. Princesse Electorale.

Elektorowy. } Churfürstlich. électoral.
Elektorski. }

Elektorstwo. Churfürstenthum. électorat; dignité ou Terre d'un Electeur.

Element, żywioł. ein Element. élément.

Elementalny. elementarisch. élémentaire; qui est d'élément. § elementalny ogień.

Elemozynarz, Jałmużnik. Allmosen=Pfleger ein Geistlicher. Aumonier une personne Eclésiastique.

Eliptyaczny. eine Sonnen= oder Monds=Finsterniß betreffend. écliptique; qui regarde les éclipses du Soleil ou de la Lune. § eliptyaczny dźień; eliptyaczna noc.

Eliz. Poet. sanfter Wind. *Poët.* le zéphire; vent agréable. § ćichuchnym szmerem Eliz szeleśći.

Elizeyski. } Poet. Eliseisch. *Poët.* Elisée, Elisien.
*Elizowy. }

Elizeyskie pola. die Eliseischen Felder. les champs Elisées; les champs Elisiens.

Elżbieta. Elisabeth. Elisabet.

Elżbietka. Lieschen. Babet, Lisette, petite Elisabet.

Empir. Poet. der dritte Himmel. *Poët.* l'empirée *m.*

Endywia; Mlecz sałaćiany, szczerbak ogrodny wielki. (*endivia*) Endivien. endive, sorte de cichorée.

Endywiowy. Endivien. d'Endive.

Eneida; Dźieie Eneaszowe. Virgilii Helden=Gedicht des Aeneas. Eneide *m.* un poëme héroique de Virgile en faveur d'Eneas.

Energia, żywość mowy. Nachdruck einer Rede. force, energie d'un discours.

Enema, klistera. ein Klystier. lavement.

Episkopia. Griechisches Bisthum. un Evêché ou Episcopat Grèque.

Epistoła we Mszy. die Epistel in der Messe. l'Epître dans la Messe. § po tym Epistoła spiewana będźie, po ktorey graduał następuie.

Ereb. Poet. die Hölle. *Poët.* l'érebe *m.* l'enfer.

Erekcya. Astrol. Geburts=Stunde. *astrol.* la nativité; le point de la naissance.

erekcyą komu czynić. einem die Nativität stellen. dresser à qu. un horoscope.

Es, *g. a.* 1) die Aß, oder Eins auf einem Würfel. 2) Figur wie ein Lateinisches S. 1) as sur la face d'un dé. 2) figure en zicsac ou en forme de la lettre S. § 1) es i czworynek rzućił. 2) gąśienica esem leżie.

wszystkie esy. alle Aß. beset, besas; tous les as.

Esencya, istność, treść, istota. 1) Heilk. Essentz. 2) Wesen, Inhalt einer Schrift. 1) *médec.* essence. 2) la teneur, le contenu; le précis. § 1) esencya żołądkowa; esencya cynamonowa. 2) esencya pisma, mowy; ktorego pisma esencya taka iest:

Eskadra. eine Esquader. ésquadre.

Eskarpa, stoczystość. Befest. Abdachung, Böschung. *Fortif.* escarpe, pente droite. § eskarpa w piaszczystey źiemi.

Eskorta. Escorte, Begleitung mit Soldaten. escorte.

Eskortuię. mit Soldaten begleiten. escorter.

Esowaty. gestaltet wie ein S. fait en une S, en zic-sac.

Esowatość. Schnecken=Figur, Schnecken=Zug. poste, ornement fait en S.

Estyma, } styma, poważenie. Hoch=
Estymacya, } achtung, Werthachtung. estime.

Estymuię, poważam, szanuię. werth schätzen, werth achten. estimer.

Euryp. 1) Meer=Enge zwischen dem Négropont und Beotien. 2) Poet. die See. 1) l'Euripe *m.* entre l'isle de Négropont & la Boetie. 2) *Poët.* la mer.

Europa, Ewropa. Europa. Europe.

Europski. Europäisch. Européen; de l'Europe.

Europskie morze. die Mittelländische See. la méditerranée; la mer méditerranée.

Ewangielia, Ewanielia. das Evangelium. évangile *m.*

Ewangielia Niedźielna. Sonntägliches Evangelium. Dominicale.

Ewangielie książka. Evangelien=Buch. un Evangeliaire.

Ewangielista, Ewanielista. Evangelist. Evangeliste.

Ewangielizować. das Evangelium predigen. évangeliser.

Ewazya z obwinienia, *vid.* Wyprawienie śię.

Ewekt. 1) Ausfuhr der Waare. 2) Zoll von selbigen. 1) trait, transport des marchandises hors du Roïaume. 2) impô

fus

ſur les marchandiſes qu'on transporte hors du païs.
Ewikcya, warunek. Gerichtw. Gewähr, Gewährsleiſtung. *droit*. eviction, garantie.
ewikcyą czynię; biorę ewikcyą na ſię. die Gewährleiſtung auf ſich nehmen. répondre de l'évenement.
Ewiktor, iśćiec. Bürge, der Gewähr leiſtet. repondent, garant.
Ewropa. } *vid.* Europa.
Eyropa. }
Ewropſki. }
Ewropiñſki. } *vid.* Europſki.
Eyropſki. }

F.

Fabryka. Fabrique, Werck-Haus. facture, fabrique.
Fabrykant. Fabricant. facturier, ouvrier qui travaille dans quelque facture.
Faciata } czoło; domu przednia ściana.
Facyata } Vorgiebel, Vorderſeite eines Hauſes. façade; le devant, la face de maiſon.
Facelet, chuſtka do noſa. Schnupf-Tuch. mouchoir.
Fagot. Storte, ein muſicaliſches Inſtrument. fagot un inſtrument de muſique.
Faifer, *vid.* Fayfer.
Fainguld, *vid.* Feynguld.
Faierka. } Kohl Feuer, Feuer-Pfanne. ré-
Fairka. } chaut, chaufrette.
Fakcya. Faction, Parthey. faction, parti. § do fakcyi przećiwney ſię przywiązał.
Faktor. Factor, Handlungs-Vorſteher. facteur, ſubſtitut; commis d'un marchand.
Faktorka. 1) Verrichterin. 2) Liebes-Unterhändlerin. 1) celle a qui l'on a comis quelque choſe. 2) entremeteuſe; meſſagére d'amour.
Faktorſki. Factor-. de facteur.
Faktorſtwo. Factoren. factorerie.
** Fala, nawałność. See-Sturm, Ungewitter. tempête; un orage.
fale. Wellen. les vogues. § czarne okręt tłuką fale.
Falbala, Falbula. Falbel. falbala.
falbule wyśiekane. ausgehackte Falbeln. prétintailles, *f. plur*.
Falcgrabczyk. ein Pfälzer. un du Palatinat.
Falcgrabia. Pfaltz-Graf. Comte Palatin.
Falcgrabſki. Pfältziſch. de Palatinat.
Elektor Falcgrabſki. der Churfürſt von der Pfaltz. Electeur Palatin.

Exakcya, } &c. &c. *vid.* Ekzakcya, E-
Exekucya, } kzekucya &c.
Examen, Exarmuię &c. *vid.* Ekzamen, Ekzarmuię &c.
Ex-Jezuita. ein geweſener Jeſuit. un Ex-Jéſuite.
Exkomunikuie, Expedycya &c. *vid.* Ekſkomunikuię, Ekſpedycya &c.
Ey, Eyże, *interj*. Ey. eh; ho, oh. § eyże milcz; ey ſtul gębę; ey iak ſwawolny.
ey co. ey was. hay.
Eynał, budzona. Morgen-Lied, Wecke-Lied. une chanſon de matin; chant pour éveiller qu.

Falcgrabſtwo, Falcgrabſka źiemia. die Pfaltz. le Palatinat en Alemagne.
Fald. } Falte im Kleide. pli dans un
Fałda. } habit.
fałd okrągły. runde Falte. gôdron.
fałd poſtawowy. Mitte des Tuchs, wo es im Stück zuſammen geleget wird. feſt.
fałdy łamać. die Stirne runtzeln; ſauer ausſehen. rider le front; froncer le ſourcil; ſe rider; ſe refroigner.
Fałdowanie. 1) die Faltung; das Fälteln. 2) die gemachten Falten. 1) l'action de pliſſer. 2) pliſſure; le pliage; fronçure; les plis de l'étofe qu'on a froncée.
Fałdowany. gefältelt. plié, mis par plis.
Fałdowny, Fałdźiſty, voller Falten; faltig. pliſſé; plein de plis.
Fałduię co. Fälteln, in Falten ſchlagen. plier, godronner, fraiſer, pliſſer, rider, froncer; mettre par plis.
Fałdźik, *g. a.* Fältlein. petit pli.
fałdźik w ſuknie. Fäldlein, Runtzel im Tuch. pinceure.
Faldyſztorz, wezgłowie do klęczenia. Polſter, Küſſen unter die Knie. carreau, couſſin ſur quoi on ſe met à genoux.
Falendyſz. feines Frantzöſiſches Tuch. drap de France fort fin.
Faleſzny, *vid.* Fałſzywy.
Falit, bankret. Banckrotierer. banqueroutier.
Falſet. Muſic. Falſet-Stimme, falſcher Diſcant. *muſiq.* fauſſet; voix qui n'eſt pas naturelle.
Falſećiſta. Falſiſt, falſcher Diſcantiſt. fauſſet; celui qui fait le fauſſet.
Fałſz, nieprawda. Unwahrheit, Lüge. fauſſeté, menterie; un menſonge; choſe fauſſe. § fałſz prawdy nie lubi; rozeznay fałſz od prawdy; kto fałſz czyni, inaczey ſobie wyraża niżli ſama

rzecz

rzecz ieſt; odezwał ſię do tey rzeczy zgubioney ale w fałſzu zoſtał.
falſz to. das iſt eine Lüge. cela eſt faux; cela eſt un menſonge.
Fałſzerz. Verfälſcher. falſificateur, fauſſaire, corrupteur, ſophiſtiqueur. § fałſzerz monety, teſtamentow.
fałſzerz napoiu. Verfälſcher eines Geträncks. ſophiſtiqueur d'une boiſſon.
Fałſzowanie. Verfälſchung. falſification, corruption, ſophiſtiquerie.
Fałſzuię co. verfälſchen. fauſſer, falſifier, corrompre, contrefaire, froncer, frélatrer, ſophiſtiquer. § zfałſować monety.
sfałſzować napoy. ein Getränck verfälſchen. ſophiſtiquer une boiſſon.
Fałſzywie, *adv.* falſch, unwahr. fauſſement; à faux.
Fałſzury, *plur.* Art vom Kleidung. ſorte de vêtement.
Fałſzywy, sfałſzowany. falſch, verfälſcht. falſifié, corrompu, contrefait; faux. § fałſzywa moneta; fałſzywe złoto; fałſzywe umie podać regieſtra; fałſzywe kowanie monet.
fałſzywy, fałeſzny. 1) unwahr. 2) betrüglich, falſch. 1) faux, qui n'eſt pas vrai. 2) faux, trompeur, mèchant, ruſé. § fałſzywa to nauka. 2) fałſzywy przyiaćiel; fałeſzne świata tego wſpaniałośći.
*Faluię, bankretuię. Banckrut machen, banckrutiren. faire banqueroute.
**falować, potknąć ſię, ſzwankować.* eig. und fig. ſtraucheln, ſtolpern. *prop. & fig.* broncher, faillir.
Familia, Dom. vornehmes Haus. famille; une maiſon, parenté, un parentage.
Familiant. der aus einer groſſen Familie iſt. celui qui eſt d'une illuſtre Maiſon.
Famurały, *plur.* gaćie. Unter-Hoſen. les caleçons.
Fanatyczny. ſchwärmeriſch. fanatique, viſionnaire.
Fanatyk. Fanaticus, Schwärmer. un fanatique; un viſionnaire.
Fanfaron. Prahler, Großſprecher. fanfaron; faux brave.
Fant, zaſtaw. ein Pfand. un gage; choſe donnée pour ſeureté d'un prêt.
fantami płaćić. mit Sachen oder Pfand-Stücken bezahlen, ſolche in der Zahlung angeben. païer en gages, en éfets.
Fantaſtycznie, *adv.* fantaſtiſcher Weiſe. fantaſquement; d'une maniére fantaſque.
Fantaſtyczny. fantaſtiſch. fantaſque, fantaſtique, imaginaire.
Fantaſtyk. Fantaſt. un fantaſtique; réveur.
Fantaſtykuię. fantaſiren. réver, extravaguer, fantaſtiquer.
Fantazya. 1) Fantaſey, Einbildungs-Kraft. 2) falſche Einbildung, wunderliche Gedancken. 3) Sinn, Wille, Kopf, Gemüth. 4) gute Meynung von ſich; ſtolzer Sinn; Einbildung. 1) imagination, fantaiſie, imaginative, une faculté de l'ame. 2) fantaiſie, boutade, le caprice, folie, chimére. 3) fantaiſie, goût, volonté. 4) haute opinion; bonne opinion; une haute idée de ſon mérite. § 1) fantazya ieſt we wſzyſtkich beſtyach, iedne maią lepſze wyrażenia na niey niżli drugie; bez fantazyi ſmyſł nie ieſt, a fantazya ieſt bez rozumu; fantazya rzeczy nieprzytomne wyraża; lis ma wiele fantazyi do iego zachowania; obraz na fantazyi albo myśl; fantazya brzemiennych może uczynić znamię na płodźie. 2) dźiwaczne ma fantazye; wlazła mu w łeb ta fantazya. 3) znaméi iego fantazyą; dogodźić trzeba iego fantazyi. 4) nie złożył nic z ſwoiey fantazyi; wielką ma o ſwoich dźiełach fantazyą.
uprzedzaiąca fantazya. Vorurtheil. un prejugé; prévention, préocupation.
Fantazyyny, fantaſtyczny. die Einbildungs-Kraft betreffend; von ſolcher herkommend. imaginatif; qui concerne l'imagination. § niektorych rozſądek ieſt niedoſkonały, bo ich fantazyyne obrazki nie ſą tak dobre, żeby ich duſza należyćie użyć mogła.
*Fantuię. 1) verſetzen, verpfänden, ſ. Zaſtawiam. 2) einen pfänden, ſ. Ciążam. 1) engager, bailler en gage. 2) éxécuter; emporter les biens de qu. én gage, *v.* Ciążam. § 1) fantuie zdrowie, ſzyię ſwoię że wyſtawi. 2) fantowano konie iego.
Fara. 1) Pfarre, Pfarr-Pfründe. 2) Pfarr-Kirche. 1) Paroiſſe, la cure. 2) Paroiſſe; l'Egliſe Paroiſſiale. § * 1) farę (plebanią) ma dobrą; chuda fara ſam Pleban dzwoni, *prov.* 2) mieſzka u Fary.
*Fararz, Parafianin. Pfarr-Kind, Pfarrgenoſſen. paroiſien; qui eſt de la Paroiſſe.
*Farni, *vid.* Farſki.
Farba. 1) die Farbe einer jeden Sache. 2) Farbe zum färben, mahlen. 3) Schmincke. 4) Farbe, Anſtrich, Schein. 1) la couleur de chaque choſe. 2) couleur artificielle, teint, peinture; drogue dont on ſe ſert à teindre, à peindre. 3) fard. 4) peinture, couleur; un prétexte; couverture. § 1) farba (maść, kolor, barwa) przyrodzona, czerwona, żołta;

żołta; farbę na twarzy mieni. 2) farba malarſka, farbierſka. 3) farba do twarzy, na włoſy; oczna farba. 4) cnota ieſt nayczęściey farbą do zakrywania niecnoty.

poſtrzec farby. Lunte riechen. découvrir la mèche.

farba gęſto kładziona. ſatte Farbe. couleur pleine & fort chargée; couleur qui a du corps.

farby iedney w drugą odmiana. unvermerckte Vermiſchung der Farben. nuance; un mélange adroit & agréable des couleurs diférentes. § w tym malowaniu, tkaniu, ſzyciu śliczna się farby wydaie odmiana.

farby rozmaitey. bunt, vielfärbig. bigarré, diapré; qui eſt de pluſieurs couleurs.

farby rożney. von unterſchiednen Farben. qui eſt de diférentes couleurs.

farbę pſuć; farbę tracić. entfärben. décolorer, ternir, perdre ſa couleur; faire changer de couleur.

farby napſowanie, odmiana, ſpełznienie, opełznienie. Entfärbung, Verſchieſſung. mauvaiſe couleur; couleur ternie.

*Farbica. *Farbiczka. 1) Schmincke, ſ. Bielidło, Barwiczka. 2) Augenbraun-Schwärtze, ſ. Przyprawa oczna. 1) fard, peinture, *v.* Bielidło, Barwiczka. 2) fard pour les ſourcils, *v.* Przyprawa oczna.

Farbierka. Färberin. teinturiére; femme de teinturier.

Farbiernia. Färberey. teinturerie.

materya ieſt w farbierni. der Zeug iſt in der Farbe. l'étofe eſt dans le teint.

Farbierſki. Färber-, zur Färber-Kunſt gehörig. de teinturier.

farbierſkie drzewko chrośćina. (cotinus) Gerber-Baum, Färber-Baum, Füſtel, gelb Holtz. piment roïal; eſpèce d'arbriſſeau qui ſert à teindre.

Farbierſtwo. Färber-Kunſt. l'art ou métier de teindre.

Farbierz. Färber. teinturier.

farbierz od wełny. Wollen-Färber. teinturier en laine.

farbierz od iedwabiu. Seiden-Färber. teinturier en ſoïe.

Farbiſty. vielfärbig. qui eſt de pluſieurs couleurs. § farbiſta tęcza.

Farbowanie. 1) das Färben. 2) das Anſtreichen. 1) l'action de teindre. 2) la peinture.

Farbowany. 1) gefärbt. 2) angeſtrichen mit einer Farbe. 3) verſtellt. 1) teint. 2) peint, enduit d'une couleur. 3) coloré, diſſimulé, feint.

Farbownik. ziele do ciemnobłękitney maści albo Indyku; śiniło, urzet. (*glaſtum*) Paſtel, Waid, Waid-Kraut. paſtel, guêde, herbe fort propre pour les tinturiers.

farbownik leśny, polny. wilder Waid. bourg, bourdaigne.

farbownik do żołtego farbowania. Waid zum gelb färben. gaude une plante qui teint en jaune.

farbownikiem farbować. mit Waid färben. guêder.

Farbowny, farbowaniu służący. zum färben gehörig. qui ſert à teindre; dont ont teint.

Farbowy, do farby należący. Farben-. de couleur; qui regarde les couleurs.

Farbuię. 1) färben. 2) bemahlen, anſtreichen, mit Farbe überziehen. 4) färben, ſchwartz, roth machen, als ſchwartzes Tuch die Wäſche. 4) beſchönigen, bemänteln. 1) teindre, colorer; mettre en rouge, en bleu &c. donner la teinture à un étofe. 2) peinturer, teindre, enduire d'une couleur. 3) teindre, rendre noir, rouge, comme le drap noir le linge. 4) colorer; couvrir d'un prètexte. § 1) farbować ſukno. 2) zielono ściany, pudło pofarbował. 3) żołć ſtrawione farbuie potrawy; ſukno czarne ręce i bieliznę farbuie. 4) dobrze umie rzeczy ſwoie farbować.

Farfurki, *plur. g. farfurek.* Holländiſch Zeug, Delpfiſch Porcellain. faïance.

Farfurkowy. von Delpfiſchem Porcellain. de faïance. § dzbany, talerze farfurkowe.

Farmuſzka. Brey. bouillie.

Farſki. Pfarr-; die Pfarr Kinder oder die Pfarr-Kirche betreffend. paroiſſien, paroiſſial, qui regarde la Cure, les perſonnes de la paroiſſe ou l'Egliſe paroiſſiale. § farſcy ludzie; farſki ksiądz.

farſki kośćioł. Pfarr-Kirche. Paroiſſe; l'Egliſe paroiſſiale.

farſki dom. das Pfarr-Haus. cure, le presbitère ou loge le Curé; la maiſon presbiterale.

Fartuch, *g. a.* Fürtuch, Weiber-Schürtze. tablier.

Fartuchowy. Schürtzen-. de tablier.

Fartuſzek, *g. a.* 1) kleine Schürtze. 2) Latz, Vorſtecke-Latz der Weiber. 3) Kinder-Lätzchen. 1) petit tablier. 2) piéce de corps, que les Dames atachent devant elles. 3) bavette, linge qu'on met devant l'eſtomac des enfans.

fartuſzek haftowany. geſtickter Weiber-Latz. écharpe,

écharpe, busquiére; piéce d'étofe brodée que les Dames mettent devant leur estomac.

fartuszek u pluder. Hosen-Latz, Hosen-Patte. patte de fente de haut de chausse.

Farynarz. 1) Kaufmann der reiche Waaren hat. 2) Glücks-Töpfer, Glücks-Büdner. 1) marchand qui vend de fort riches marchandises. 2) lotisseur; celui qui tient une blanque ou une loterie.

Fasa. 1) Faß, Tonne. 2) Schlag-Faß zu Waaren. 1) tonneau, futaille. 2) barrique à gueule bée; une gueule bée pour y mettre des marchandises.

Fascykuł listow, papierow. Convolut, Bund Briefe, Papiere. facture, liasse, faisceau; paquet de lettres, de papiers liez ensemble.

Faseczka } 1) ein kleines Schlag-Fäßchen
Faska } zu Waaren. 2) ein Fäßchen nur mit einen Boden. 3) Spiel-Faß in der Küche. 1) petit tonneau, barille; baricault. 2) petites barille à gueule bée. 3) lavoir où on lave le ménage ou la vaisselle de cuisine.

faska do masła. Fäßchen zu gesalzener Butter. beurriere, tinnette.

*Fasol. 1) Zanck, Hader. 2) Sorge, Gram. 3) Possen. 1) querelle. 2) chagrin. 3) piéce; badinage *m.* bouffonnerie, frasque.

Fastryguię co. 1) kerben, einschneiden. 2) beym Schneider: aufschlagen, anstechen, mit weiten Stichen nähen. 1) entailler, taillader, creneler, inciser. 2) *terme de tailleur:* pointer, bâtir, faufiler, coudre à grands points.

Fasuię, biię w beczkę, w nawę. einfassen in ein Faß, Kasten oder Schiff schlagen, schütten, thun. entonner; encaquer, embariller, remplir, empaqueter; mettre dans une caisse, dans un bateau. § skrzynie złotem nafasował; łodzie zbożem fasowane.

Fatum, dola, wrog, nieodmienność. Schicksal, Verhängniß. destin, destinée, sort.

*Fautor. Gönner, der einem günstiger ist als dem andern. adhérent, fauteur, qui favorise plus une personne qu' une autre. § ma w sądzie fautory.

*Fautorka. Gönnerin. fautrice.

*Fawor. tadelhafte Gunst. une blamable faveur. § ma fawor sędziego.

ludzkie ma fawory. er hat die Gunst der Menschen. il est chéri; il plaît; il est favorisé; il a la faveur des hommes.

faworem się unośić. nach Gunst handeln, urtheilen. déférer à la faveur; agir, juger par faveur.

sędzia faworem się unoszący. Richter der nach Gunst entscheidet. Juge de faveur.

Faworek. kleine Gefälligkeit, Gunst-Bezeugung einer Verliebten. petite faveur, afection d'une amante. § faworek cudzemu małżonkowi pokazała.

Faworyt, kochanek. Liebling, Günstling. favori.

Faworytka. die vor andern in der Gunst stehet. favorite.

Faworyzuię komu. einem beylegen, wider seine Pflicht günstig seyn. favoriser qu. malgré son devoir.

Fayfer. Pfeifer bey einer Compagnie. un fifre d'une compagnie.

Fayfka. Tobacks-Pfeife von Thon. pipe de terre à fumer du tabac.

Fazyan, bazant. Fasan. faisan.

Fazyoli, *plur.* Fasiolen, Schminck-Bohnen. fazeoles; petites féves marbrées.

Febra, gorączka. Fieber. fiévre.

Fechtarski. Fechter-; Fechter-Meister-. d'escrime; d'escrimeur.

fechtarska sztuka. Fechter-Streich. tour d'escrime.

Fechtarz. Fechter. tireur d'armes; celui qui fait des armes.

Fechtmistrz. Fecht-Meister. maître d'armes; maître en fait d'armes.

Fechtuię. fechten. faire des armes; tirer des armes.

Fechty, *plur.* Fecht-Kunst. art de faire les armes.

*Federkin, pipa od piora. Feder-Kiel. tuïau de plume.

Federpusz. Feder-Busch. un panache; toufe ou bouquet de plumes; chanfrein. § federpusz na przyłbicy, na szyszaku.

Feinguld, Feinsylber, *vid.* Feynguld, Feynsylber.

*Femurały, *plur.* pludry. Hosen. caleçons.

Fengrek ziele, *g. u.* (*fænum græcum*) Griechisch Heu, Bocks-Horn. du senegré; fenugrec.

Feniks, ogniwaczek. Phönix, ein fabelhafter Vogel. Phénix un oiseau fabuleux.

**Feralny, okropny, pogrzebny. Sterbe-; Begräbniß-. funèbre, qui regarde les funerailles; lugubre. § feralny akt na dźiśiay złożono; feralną trąbą na Sąd Boski zawołany.

Ferezya. weiter Ober-Rock. surtout ou calobre; casaque fort large qu'on met sur les autres habits.

Feryuię. beym Mahler: versetzen, vermischen. *terme de peintre:* mêler, adoucir, nuancer. § feryować śrebrem tartym, blaygielem.

Fest ⎫ dźień wesoły publiczny. Fest; Festyn ⎭ Ehren-Mahl, Freuden-Tag. festin, fête, célébrité, solennité. § Fest Orderu corocznie bywa tegoż dnia, ktorego imię nośi.

Feyerwerk; palenie ogniow puszkarskich. Feuerwerck. feu d'artifice.

Feyn, Feynsylber, śrebo szczere. fein Silber. argent fin.

Feyngult. fein Gold zum vergulden; Blätchen Gold. feuille d'or; or batu; or en feuille qui sert à dorer. § feyngultem co wyzłoczyć.

Fez. Fez, Königreich in Africa. Fez un Roïaume en Afrique.

Fezzeński. ⎫ Fezzyański. ⎭ Fezisch. de Fez.

Fiałek, Fiałkowy, *vid.* Fiołek, Fiołkowy.

*Fidelis, wierny sługa. im Schertz: vertrauter Diener. *burlesq.* afidé; serviteur en qui l'on se fie.

Fideliska. vertraute Rathgeberin. afidée; confidente.

Figa. 1) Feige. 2) Feigen-Baum. 1) figue. 2) figuier.

figa Egipska, vid. Figomorwa.

figa leśna, płonna. wilder Feigen-Baum. figuier sauvage.

figi suche. trockne Feigen. figues séches; figues grasses.

figę komu pokazać. einem eine Feige weisen. faire la figue à qu; se moquer de qu.

mam go za figę. ich mache mir nichts aus ihm. je ne fais aucune estime de lui; je le prens pour un zest.

fig się obiadła. im Schertz: sie ist schwanger. *burlesq.* son tablier commence à lever.

Figarnia. Feigen-Haus; Feigen-Garten. figuerie; figuiere.

Figatele. Fleisch-Klöser. andoüillettes, *f. plur.*

Figiel, *g. figla.* 1) Schur, Possen. 2) Kunst Stück zur Lust. 3) künstlicher Zug mit der Feder. 4) Meister-Stück. 5) List, Ausflucht. 1) tour, piéce, malice, frasque, farce, qu'on fait à qu. 2) tour, adresse, un artifice qu'on fait par plaisir; tour de maître. 3) cadeau; trait de plume figuré; ligne faite légérement avec la plume. 4) chef d'oeuvre; ouvrage très beau. 5) tour de souplesse; finesse, un échapatoire. § 1) figiel mi wyrządźił, 2) kartami rożne figle pokazuie. 3) Niemcy pisma swoie rożnemi zdobią figlami. *4) figiel (sztuka) malarski, sznicerski. 5) tym się wykręcił figlem.

figle. 1) Possen, Kurtzweil. 2) Tändeley, Spielzeug, niedliche Kleinigkeit. 1) gentilesses, petits tours divertissans. 2) gentilesses; petites bagatelles jolies.

Figlarstwo. 1) Possen, Kunst-Stücke. 2) Betrug. 1) tours, farces; adresses. 2) tromperie.

Figlarz. 1) Possen-Reisser. 2) Taschen-Spieler. 3) Betrüger. 1) joüeur de farces; farceur. 2) joüeur de gobelets, bâteleur. 3) escamoteur, trompeur.

Figlowny. 1) Possenmäßig. 2) listig, verschmitzt, betrügrisch. 1) plein de tours, de farces. 2) fin, rusé, trompeur. § 1) figlowny to chłopiec. 2) czy może bydź figlownieyszy postępek.

Figluię. Possen treiben, Kunst-Stücke machen. jouër des souplesses; jouër des farces; faire de jolis tours.

Figoiadka ptak. Feigen-Drossel, Feigen-Schnepfe. bec-figue un oiseau.

Figomorwa, figa Egipska, karwia. (*sycomorus*) 1) Egyptischer Feigen-Baum. 2) Maulbeer-Feige, Frucht dieses Baums. 1) le sycomore un arbre d'Egipte qui tient du figuier & du meurier. 2) un sicomore, le fruit de cet arbre.

Figowaty. Feigen-ártig. qui tient des figues.

Figownik. Feigen-Baum-Gärtner. jardinier qui cultive les figuiers.

Figowy. Feigen-. de figue; de figuier. § figowe wino, źiarnko; figowy sad, ogrodnik.

figowy albo figowaty kamień. feigenfärbiger Edelstein. pierre précieuse de couleur de figue.

Figura. 1) Figur, Gestalt, Vorstellung, Bild. 2) Meßk. Figur, Fläche; Figur in unterschiedenen Wissenschaften. 3) figurirte Music. 1) figure, représentation. 2) *géom.* figure, surface; figure en plusieurs siences. 3) *musique:* harmonie; simphonie; concert, acord de plusieurs voix. § 1) figury starego testamentu w nowym się sprawdziły. 2) figura gwiazdarska. 4) ta muzyka figurą idźie.

Figuralnie, *adv.* 1) figürlich. 2) Music: mit Figuren. 1) figurativement, figurément. 2) *musique:* harmonieusement, avec simphonie.

Figuralny. 1) figürlich, verblümt. 2) Music: figural-. 1) figuré; figuratif. 2) *musique:* harmonieux, plein de simphonie. § 1) sens figuralny. 2) muzyka figuralna; głosy figuralne.

Figuruię. 1) figuriren; figürlich reden. 2) figuriren, figuraliter singen oder spielen. 1) figurer; s'exprimer figurément. 2) joüer des instrumens de musique, ou chanter avec simphonie.

Figurzysta. Figurist. Kunst-Sänger. un simphoniste; celui qui entend la simphonie.
Filar. 1) ein Pfeiler. 2) fig. Schutz, Stütze, Säule. 1) un pilastre, pilier sorte de colonne. 2) *fig* pilier, soutient, apui. § 1) filar murowany cegłą albo kamieniem; na filarze iednym wszystkie się wspiera sklepienie; filarami podpieram; na filarach buduie. 2) wychowanie dźieci naypierwszym Pańſtwa ieſt filarem.
filar ścienny. Wand-Pfeiler. pié-droit.
filary w koło maiący ganek. Säulen-Laube, Bogen-Laube. un Peryſtile; bâtiment environné de colonnes.
filarow rząd. ⎫ Säulen-Stellung, Säulen-Reihe um etwas. colonnade.
Filarowanie. ⎭ § filarowanie w miarę, filarowanie rzadkie.
filarowanie gęste. nahsäuliges Gebäude. un systyle.
Filarowy. Pfeiler-. de pilier.
Filata. Linie, Theil einer Armee. corps, partie de l'armée. § woysko dźieli się na trzy filaty albo linie.
Pierwsza filata albo awangwardya. Vorzug; die Vortruppen einer Armee. l'avant-garde.
średnia filata albo batalia. mittler Zug oder Haufen einer Schlacht-Ordnung. corps de bataille.
trzećia filata. Nachzug einer Armee. l'arriére-garde.
ostatnia filata; rezerwa. Hinterhalt. corps de reserve.
Filistyn. ein Philister. Philistin.
*Filiżanka, *vid.* Flizanka.
Filozof. Philosoph, Welt-Weiser. un Philosophe.
Filozofia. die Philosophie, Welt-Weisheit. Philosophie.
nie wielka to filozofia; dźieći to umieią. das ist keine grosse Hexerey. il n'y a pas en cela de la sorcelerie.
Filozoficzny. ⎫ Philosophisch. Philosophique.
Filozofski. ⎭
po filozofsku. Philosophisch. philosophiquement; en philosophe.
Filozofuię. philosophiren. philosopher.
Filozofka. Philosophin. une Philosophe.
Finał. Schluß-Thon eines Liedes; Nachschall, Nachklang. les derniéres mots ou tons d'un chant; le retentissement d'un son.
Fiołek, *g. fiołka.* ein Veilchen; Veil, Viole. violette une fleur.
fiołki; fiołki brunatne Marcowe, albo skopki. (viola martia) Blau-Violen; Mertz-Violen. violette; violette de Mars.
fiołki białe albo skopki białe. (violæ albæ) weisse Violen. violettes blanches.
fiołki Matki Bożey. (violæ Marianæ) Marien-Glöcklein. sorte de violettes.
fiołki żołte pachnące. (viola flammea) gelbe Violen. violettes jaunes.
fiołki albo skopki ożime białogłowskie. (hesperis) Nacht-Violen, sie riechen nur des Nachts. hesperis, juliennes.
fiołki iesienne. (calathiana viola) Herbst-Violen, sie sind gelb und riechen nicht. fleur d'automne, qui est jaune & sans odeur.
fiołki większe. Levcoien-Stock. giroflée, violier.
Fiolet. Violet-Farbe. violet; la couleur de violette, § w fiolećie chodźi.
Fioletowy. violet-färbig, violeten, violblau. violet. § wstęga fioletowa.
Fiołkowy. 1) Veilchen-. 2) braun, veilchenfärbig. 1) de violette. 2) de couleur de violette. § 1) fiołkowe wino; fiołkowy sok; fiołkowy ogrodnik. 2) fiołkowy płaszcz.
fiołkowy kamień. Violen-Stein, er riecht nach Veilchen. sorte de pierre précieuse de couleur violette qui rend une odeur de violettes.
fiołkowy korzeń, vid. Kosaćiec.
Firamki, ⎫ *plur. g. firamek.* Fenster-Vorhänge. les rideaux.
Firanki, ⎭
firamki przed sobą zasłonić. die Vorhänge vor sich zuziehen. s'encourtiner.
firamki odsunąć. die Vorhänge aufmachen. tirer les rideaux, les ouvrir.
firamki zasunąć. die Vorhänge zumachen. tirer les rideaux, les fermer.
Firletka, rożyczka Panny Maryi. (*lychnis*) Frau-Röslein, Marien-Röslein. lichnis, espèce de rose-fleur, qu'on cultive dans les jardins.
firletka wodna; bazylia wodna. (ocymastrum aquaticum) Art von Basilien-Kraut. espèce de basilic.
firletka płonna albo krowia, vid. Bazylika.
Fisk, *g. u.* der Fiscus. fisc.
Fiskalny. Fiscal-. fiscal, fiscalin, qui regarde le fisc. § fiskalne sądy.
Fistuła. 1) Heilk. Fistel, Art von Geschwüren. 2) Music: die Fistel oder Falset-Stimme. 3) Fistel-Pfeife in der Orgel. 4) Rohr-Caßien, Fistel-Caßien; Caßia. 1) *médec.* fistule, sorte d'ulcère. 2) *musique:* fausset. 3) tuïau d'orgue qui fait le fausset. 4) casse qui croit aux Indes.
fistuła w oku. Augen-Fistel. fistule lacrimale.
Fistuluię. fistulieren. chanter le fausset.
Fiszbin. Fischbein. os de baleine.

*Fiszolc,

*Fiszolc, drewka. Fisch-Holtz, klein Holtz zum brennen. du menu bois pour être brulé; coteret.
*Fiute. (*indec.*) eitler, leichtsinniger Mensch. un homme frivole & volage.
Fizycki. } physicalisch. phisique, qui
Fizyczny. } regarde la phisique.
Fizycznie, } *adv.* przyrodzonym sposo-
po fizycku, } bem. auf physicalische Art. phisiquement.
Fizyk. Physicus. phisicien.
Fizyka. Natur-Lehre, Physic. phisique.
Fizyonom, z twarzy przyrodzenie poznawaiący. ein Physiognomus. un phisionomiste; celui qui s'entend en phisionomie.
Fizyonomia, nauka poznania człeka z ciała iego. Physiognomie; Kunst den Menschen aus seinem äusserlichen Ansehn zu erkennen. Phisionomie, science qui par les traits du visage juge de l'humeur d'une personne.
fizyonomia, twarzy kształt albo skład. Physiognomie, Gesichts-Bildung. phisionomie; certains traits de visage.
Flader. das Geäder im Holtz. madrure; moucheture; les ondes, les veines du bois qui est madré.
Fladerka. } Scholle, Flinder, Halb-Fisch;
Flądra. } ein See-und Fluß-Fisch, davon viel Arten sind. carelet, carlet, poisson de mer & de riviére dont il y a plusieurs sortes. § wiązanką fladerek suszonych.
Fladrowaty. fladericht, masericht, adricht, vom Holtz und Marmor. madré, ondé, veiné, semé de veines; veineux; *en parlant du bois & du marbre.*
fladrowaty drobno. getüfelt, buntfleckicht. moucheté; madré en petites taches.
Flaga okrętowa, bandera. Schiffs-Flagge. pavillon, banniére.
**flaga morska; nawałność.* See-Sturm. orcan; un orage; tempête.
Flak. 1) Feist-Darm einer von den Magen der wiederkauenden Thiere. *2) ein Weichling. 1) une des ventricules dans les animaux qui ruminent. *2) douillet; poule laitée.
flaki. Kaldaunen; Flecke eines Thieres. les boiaux des bêtes; les tripailles.
Flakowy. Kaldaunen-. de tripes; qui regardes les tripes.
Flancuię zioła, sadzę, rozsadzam. pflantzen Kräuter. planter; mettre une plante en terre.
Flancowany. gepflantzt. planté.
Flandra, } *vid.* Flądérka.
Flanderka, }
Flank, bocznica. Befest. die Streich-Linie. *Fortif.* le flanc, qui est entre la face & la courtine. § flank kortyny.
Flankuię co. Befest. flanckiren; von der Seite bestreichen. *Fortif.* flanquer.
Flankowanie. Befest. Bestreichung von der Seite. *Fortif.* l'action de flanquer. § flankowanie okopow.
Flasza. eine Flasche. un flacon.
flaszka opleciona. Korb-Bouteille, beflochtene Flasche. bouteille glissée.
Flaszka. ein Fläschen. petit flacon.
Flaterka. Flitter, Rausch-Gold, Flitter-Gold. oripeau, clinquant.
flaterki. in den Bergw. zwey Flatter-Röhren, durch welche der Blasbalg die Kohlen in dem Trieb-Ofen anblaset. *métal.* deux tuiaux par lesquels le souflet alume les charbons dans la fournaise.
Flegma, krew biała. Heilk. Gewässer; wässerichter Schleim im Leibe. *médec.* pituite; le phlegme. § flegma iest wilgotność w ciele ludzkim wodnista, iedna ze czterech przednich.
flegma z głowy, smarki. Rotz. morve.
flegma z piersi, plwociny. Speichel. salive.
Flegmatyczny. } phlegmatisch. phlegma-
Flegmisty. } tique; pituiteux; plein de pituïté.
Flegmatyk. 1) Heilk. ein Phlegmaticus, der viel kalten Schleim bey sich hat. 2) träger Mensch, ein Phlegmaticus. 1) *médec.* un pituiteux; homme plein de pituite. 2) homme phlegmatique; paresseux.
Fleguię. Bergw. Vorschuß auf Arbeit geben. *métal.* avancer la paie.
Flet. Flöte. flute.
Fletnia. 1) Querpfeife. 2) Flöten-Zug in der Orgel. 1) un fifre, instrument de musique à vent. 2) flute; jeu d'orgues qui ressemble à la flute.
Fletnista. Querpfeifer. un fifre; celui qui jouë du fifre.
Fleytuch, *g. a.* } *mech z płotna*
Fleytuszek, *g. fleytuszka* } *skrobanego.* Karpi; Plücksel; gefäselte oder geschabete Leinwand zu Wunden. charpie.
Flinta. eine Flinte. un fusil.
Flis, szkutnik. Boots-Knecht, Schutnickel. batelier, matelot; voiturier par eau.
poszedł na flis. er ist ein Matrose geworden; er hat sich pressen lassen. il est devenu batelier.
Flisowka. Fließ-Holtz. bois perdu; bois volant.
Flisowski. Boots-Knechts-, Schutnickels-. de batelier. § flisowski prowadzi żywot.
po flisowsku. wie die Matrosen pflegen. à matelotte; à la maniére des bateliers.

fliſowſkie odprawuie nabożeńſtwo. er flucht wie ein Boots-Knecht. il jure comme un chartier embourbé.

Filżanka. Thee- oder Cafee Köpfchen. une taſſe, dans quoi on boit du thé ou du café.

filżanka zwierzchnia. Ober-Köpfchen. taſſe de deſſus.

filżanka ſpodnia. Unter-Köpfchen. taſſe de deſſous; l'aſſiette de taſſe.

Flora. Flor ein Zeug. crépe ſorte d'étofe.

Florek, *v.* Floryan. Florianchen, ein Kinder-Nahme. petit Florien nom d'enfant.

**Florek go w pyſk biie.* im Scherz: er bricht ſich; er ruft Ulrich. *burleſ.* il fait reſtitution; il rend gorge.

Floreſy, *plur.* künſtlicher Schreiber- oder Mahler Zug um etwas. cadeau; traits, figures faites avec la plume ou avec le pinceau autour de qu. ch. § piſać floreſy, herby, dukty; floreſy malować.

Floryan. Florian ein Manns-Nahme. Florien nom d'home.

Floryanek, *vid.* Florek.

Floryzowanie. Züge mit der Feder; Muſter, Blumwerck, Laubwerck. cadeaux; ornement de fleurs; un ouvrage à fleurs, à feuillage; damaſſure.

Floryzowany. damaſcirt, modellirt, gemuſtert, gezogen, geſtreiſt. façonné; ouvré, damaſſé; figuré en cadeaux, en fleurs. § obrus floryzowany.

Floryzuię co. ſchöne Züge ſchreiben; modelliren, damaſciren. faire des cadeaux; damaſſer; figurer; faire divers ornemens à fleurs, à feuillage.

Fluks, ćieczenie. Heilk. 1) Fluß. 2) die flieſſende Materie. *médec.* 1) fluxion. 2) la matiére qui coule dans une fluxion. § 1) fluks z ucha, z oka; fluks to słonny. 2) ryma i ſapka ieſt fluksow ściekanie.

Fluksowaty. Heilk. flüßig; zu Flüſſen geneigt. *médec.* qui cauſe les fluxions; caterreux; ſujet aux fluxions. § lekarſtwo wygania z ćiała wſzelkie fluksowate materye.

Flus, *g. a.* ein Fluß im Karten-Spiel. flus, flux au jeu de cartes. § zakazał na flus.

Fochy, *plur.* 1) Streiche, Sprünge, Poſſen; Leichtfertigkeit. 2) Liebes-Händel. 1) mataſſinade; tours de ſoupleſſe; piéce, malice; pétulance. 2) amourettes. § 1) deſperackie myśli i fochy; iakie to fochy ſtroi.

fochy czynić w tańcu. im Tantze Gauckel-Poſſen machen. mataſſiner.

Folarda. Foll-Erde, Farbe damit die Tiſchler braun färben. drogue qui ſert aux menuſiers à peinturer en brun.

*Foldrowanie. Anklage, Verfolgung. inſtigation, perſécution.

*Foldruię, inſtyguię. anklagen, verfolgen. acuſer, perſécuter, inſtiguer.

Folga. 1) Lindrung. 2) Folie unter einem Stein. 1) adouciſſement, ſoulagement, relâche. 2) paillon, feuille qu'on met ſous une pierre précieuſe. § 1) ſmaruy koła aby koniom folga była; *prov.* w przykrośći folga ćierpliwość; *prov.* 2) ieſt folga pod tym kamieniem.

Folguię. 1) nachgeben, nachſehen; zu gut halten. 2) mildern, mindern die Strafe. 3) im Kriege: das Leben ſchencken, Pardon geben. 1) épargner, ménager qu. avoir de l'indulgence, de la facilité, quelque égard pour qu; conniver à qu. 2) relâcher le chatiment; adoucir, modérer la peine. 3) *guerre:* épargner; donner quartier. § 1) bogatemu każdy folguie; nie folguy dźiećiom. 2) pofolgowano mu ſzubienicą, ale mu łeb ućięto; pofolgować komu gardłem. 3) żadney duſze w mieśćie nie folgowano.

folgować czaſowi. ſich in die Zeit ſchicken. s'acommoder au tems.

folgować ſobie. ſeinen eigenen Fehlern nachſehen. avoir de l'indulgence pour ſoi même. § każdyby rad ſobie ufolgował.

Folowany. gewalckt. foulé.

Foluię, walę. walcken. fouler, acommoder la beſogne ſur (dans) la fouloire.

Foluſz dla walenia ſukna. eine Walck-Mühle. moulin à foulon.

Foluſznik. Walcker. foulonnier.

Foluſzniczek. Walck-Geſell. foulon.

Folwarczany, *vid.* Folwarkowy.

Folwarczek, *g.* *folwarczka.* kleines Vorwerck. cloſerie; petite métairie.

Folwark. Meyerhof. Vorwerck. métairie, ferme; bien rural, tenement.

Folwarkowy, Folwarczany. zum Vorwerck gehörig. de ferme. § kura folwarczana; folwarkowe owce.

folwarkowe goſpodarſtwo. Land-Wirthſchaft. ménagerie; économie.

Folwarkowy, ſubſ. Verwalter. fermier, métaïer.

*Fomentuię. 1) bähen. 2) anhetzen, aufbringen. 1) fomenter, apliquer un fomentation. 2) inciter, enflammer, fomenter. § 1) fomentuię (naparzam) członek chory. 2) prowincye do buntu fomentował.

Fontana. 1) ein Spring-Brunnen. 2) Röhr-Trog. 3) Spring-Brunnen-Becken.

1) fontaine

1) fontaine jalissante. 2) reservoir d'eau. 3) bassin de fontaine.
Fontaż. } eine Fontange. une fontange.
Fontanz. }
Fora; fora ze dwora. packe dich fort. hors d'ici; allez vous en; hors de là; allez vous faire pancer; va te promener.
Forak. Bergw. Vorhaken, mit welchem eine Schleife gezogen wird. *métal.* crochet pour trainer le traineau.
*Forboty, *plur.* koronki. Spitzen. dentelles, points.
Fordan, pobor wodny. Fluß-Zoll. droit qui se prend sur les marchandises qu'on transporte par une riviére.
Foremnie, *adv.* künstlich, vortreflich. artificiellement, artistement.
Foremny. schön, wohl gemacht, nett. excellent, artificieux; fait avec art.
Forma. 1) die Form, Gestalt. 2) das Format eines Buchs. 3) Form, worüber man etwas giesset. 4) Stempel Geld zu prägen. 5) eine Formel. 6) Buchdrucker-Forme. 7) Sitz, Stuhl in dem Kirchen-Chor. 1) forme; la façon; figure. 2) le format d'un livre. 3) moule dans quoi on forme un chose. 4) coin, poinçon dont on marque l'argent. 5) formule. 6) forme d'imprimeur. 7) forme, stalle, siége dans le choeur de l'Eglise. § 1) forma noża, stołu. 2) forma połarkuszowa, ćwierćarkuszowa. 3) forma do ciast, do cukrow; forma na działo, na dzwon, na obraz; forma garncarska, formierska. * 4) forma (sztempel) do wybiiania pieniędzy. * 5) forma (formuła) zapisow, kontraktow, pozwow. 6) forma z liter pierwsza, druga. 7) formy w kościele dla Kanonikow.
forma do świec. Licht-Forme. le poële; un abime, où on fait les chandelles en trempant les méches.
Formalnie, *adv.* in Forme, würcklich. formellement; en forme.
Formalny. formel, würcklich. formel, éfectif. § formalne to było oblężenie.
Formaty; List świadeczny od Biskupa do inszey Dyecezyi. Bischöfliches Zeugniß-Schreiben an einen Bischof einer andren Diöces. un dimissoire; lettres formées d'un Evêque Diocésain à un autre Evêque.
Formiany. in einer Forme gemacht. fait dans une moule; formé. § formiane ciasto.
Formierski. 1) abgeformet. 2) zum Abformen, zur Formen-Arbeit dienlich. 1) moulé; jetté en moule. 2) qui sert à modéler. § 1) formierska robota, dzieło. 2) formierski koł albo pal, na ktorym z gliny albo gipsu obrazy formuią.
Formierstwo, formierska nauka. Kunst in Thon, Wachs, Gips, Bilder zu formiren. l'art de faire des figures d'argille, de cire, de plâtre.
Formierz, co obrazy na wosku, alabastrze, gipsie wybiia. Formierer, Bußirer. ouvrier, sculpteur en cire, en albatre, en plâtre, qui modéle des figures.
Formowanie. Formirung. formation, façonnement.
Formuię co, kształtuię. formiren, formen. former, figurer, façonner, modéler, mouler.
formować komu proces o co. mit einem einen Proceß anfangen. actionner qu; faire, instruire un procès à qu.
Formuła. Formel, Muster eines Briefes. formule, un modéle de lettre. § formuła w prawie, w kontraktach.
Formularz. 1) Formular-Buch. 2) Formel-Sammler. 1) un protocole; un formulaire; recueil de formules. 2) celui qui a fait un recueil de formules. § 1) formularz zapisow, dekretow, listow.
Forszt. Schwarte, Pfosten-Holtz, Forst-Holtz. cartelle, membrure, dosse; grosse & épaisse planche. § forszt dębowy, sośniowy szeroki na trzy ćwierci łokcia, gruby na cztery cale.
Forsztelowanie, okazowanie. Kriegsw. Vorstellung eines Officiers der Compagnie. *guerre:* présentation d'un nouveau Oficier à la compagnie. § forsztelowanie oficera.
Forszteluię, okazuię. einen Oficier vorstellen. présenter un oficier.
Forta. Pforte. petite porte, guichet dans une porte, dans un mur.
forta skryta. heimliche Pforte in der Mauer einer Festung. poterne; fausse-porte dans le mur d'une forteresse.
Forteca, twierdza. Festung. forteresse.
Fortel. 1) Vortheil, gutes Mittel. 2) Handgriff. 3) Falle, Ranck, List. 1) un avantage, moïen sûr. 2) belle maniére, adresse de prendre, d'empoigner une chose. 3) finesse; un piége; un artifice; ruse. § 1) iest fortel na pysznego, nic nie dbać o niego; *prov.* ma ten fortel. 2) trzeba fortelu do podniesienia tego ciężaru. 3) skrytych zażywa fortelow; wszystkich maca fortelow; napiętych uniknął fortelow.
fortelem kogo podeyść. einem den Ranck ablaufen.

laufen. emporter finement un avantage sur qu.

z fortelu się wydać. sich aus dem Vortheil geben. laisser échaper l'avantage; abandonner ses étriéres.

Fortelnie, *adv.* vortheilhafter Weise. avantageusement; avec avantage.

Fortelny. 1) vortheilhaftig. 2) eigennützig, der auf seinen Vortheil und Nutzen siehet. 1) avantageux. 2) interessé, qui aime fort ses interêts. § 1) fortelnego do tego trzeba uięcia. 2) nie że godnemi są, ale w zaskakiwaniu fortelnieyśi; fortelnemu umysłowi nie dowierzay.

Fortka. Pförtchen. guichet, portereau.

**Fortunię, szczęście. beglücken; Glück geben. rendre heureux; combler du bonheur; donner un bonheur à qu. § pofortunił mu Bog.

Fortuna. 1) Fortune, die Glücks-Göttin. 2) Glück. 3) Vermögen, Reichthum. 4) die Fortune; Glücks-Bude; Glücks-Topf. 1) fortune une déesse. 2) bonheur, prosperité, fortune. 3) biens; richesses, substance. 4) blanque, loterie. § 1) fortuna ślepa a szczęśliwy głupi *prov.*; niech się fortuna śili; fortunę winić, łaiać; fortuna mu błysnęła; fortuna rada koleią chodźi; płochopiora, darmomyślna, lekkoważna, pochlebna fortuna; fortuna uporem idźie; fortuny igrzysko; księżyc a fortuna nie zawsze w pełni zostaią; fortuny niesmaki znośić; toczy fortuna odmienna kołem i z ludźmi gra mienionego; fortuna by naywiększa długo nie statkuię; nie wierz fortunie co śiedźisz wysoko; z fortuną się nabiedźił; fortuna go pieśći; nie po nići fortuna szew porze. 2) pośliznął śię w tey fortunie; Bog mu okazyą do celnieyszey podał fortuny; składam dźiś fortunę moię na twoich ręku; pomoc sobie do dalszey fortuny; wrożyć komu fortunę; tą śię uszczęśliwia fortuną. 3) wielką ma fortunę; twoiey śię fortunie nie tobie kłaniaią.

Fortunnie, *adv.* szczęśliwie. glücklich. heureusement.

Fortunarz. Glücks-Töpfer, Glücks-Büdler. marchand qui tient loterie ou une blanque.

Fortunat. reicher, vermögender Mann. homme fort riche.

Fortunatka. reiche Weibs-Person. femme fort riche.

Fortunny, szczęśliwy. glücklich. heureux. § fortunny co na pomiernym przestawa.

Fortyan. Pförtner in einem Kloster. portier d'un couvent.

*Fortyczny, chytry. listig, schlau. fin, rusé, adroit.

Fortyfikacya. 1) Befestigung. 2) Festungs-Wercke. 3) Festungs-Baukunst, Kriegs-Baukunst. 1) fortification l'action de fortifier. 2) un ouvrage, travail de fortification. 3) fortification; l'architecture militaire.

fortyfikacye polowe albo obozowe. die Aussenwercke. les dehors d'une forteresse.

Fortyfikuię co. befestigen, fortificiren. fortifier une place.

Forum, *indec.* Gericht, unter welchem einer stehet. Magistrat compétant; Justice compétante. § forum to iego; forum gdźie komu w iakiey sprawie służy sąd należący.

Forut. Bergw. Vorschuß, zusammen gelegtes Geld von den Gewercken. *métal.* avance ou collecte faite par la compagnie.

Forwacht, *vid.* Furwach.

Forys. / Forytarczyk. } 1) Vorreuter an einer Kutsche. 2) Fuhr-Knecht, Schafner. 1) postillon qui méne les chevaux de devant du carosse. 2) valet de voiture.

*Foryster, cudzoźiemiec. Ausländer. étranger.

Forytarski. Vorreuter-. de postillon de carosse. § konie forytarskie.

forytarski koń. des Vorreuters Pferd. le porteur un cheval.

Forytarz. 1) Vorreuter. 2) Beförderer. 1) postillon de carosse 2) fauteur, aide.

Forytowanie. 1) das Vorreuten des Vorreuters. 2) Hülfe, Beystand. 1) l'action de mener les chevaux de devant du carosse. 2) aide, secours.

Forytuię. 1) vorreuten. 2) beystehen, helfen, befördern. 1) conduire le chevaux de devant du carosse. 2) aider, apuïer.

Fosa, row. ein Graben. un fossé; une fosse.

Foza. Muster, Forme, Gestalt. figure, façon; un modèle. § Szaty nową fozą kraiane.

*Frabuga, *Frabużka, *vid.* Frambuga, Frambużka.

Frakcya, łamana liczba. Rechenk. ein Bruch. *aritm.* fraction; nombre rompu.

Frambuga. Schwib-Bogen, Bogen. arc, arcade, arche.

Frambużka. kleiner Bogen. arcelet.

frambużka nade drzwiami, oknami. kleiner Bogen

Bogen über Thüren, Fenstern. remenée; petit arc au dessus des portes ou des fenétres.

*Frambużny. zum Schwib-Bogen gehörig. d'arcade. § kamień frambużny.

Frambużysty. mit Schwib-Bogen versehn; auf Schwib-Bogen gebaut. bâti en arcades ou sur des arcadés.

okno, drzwi frambużyste. gewölbtes Fenster oder Thüre. arceau; fenêtre ou porte voutée.

Franca. die Frantzosen eine Kranckheit. grosse vérole; le mal de Naples; vérole; les faveurs de venus, gros lot; pelade.

franca, interj. das dich der Hencker. foin, cadedis, ventre gris. § franca sparzyłem się.

Francisżek. Frantz. François nom d'homme.

Francisżkan. Franciscaner-Mönch. Cordelier, Franciscain.

Francisżkan konwentuał. ein Conventual-Franciscaner. Cordelier Conventuël; Cordelier de la grand' manche.

Francisżkan trzewiczkowy. Franciscaner so Schuhe tragen. Franciscain à sandales.

Francisżkan strictioris Observantiæ. Franciscaner von der strengen Satzung. Observantin; cordelier de l'étroite Observation.

Francisżkanka. Franciscaner-Nonne. Cordeliére, Réligieuse de Saint François.

Francowaty, *subst.* ein Frantzösichter. un vérolé.

francowaty, *adj.* frantzösicht. vérolé, vérolique; qui est infecté de vérole; qui est de vérole.

Francuska. 1) eine Frantzösin. 2) Frantz-Holtz, Art von Bau-Holtz. 1) une Françoise. 2) sorte de bois à bâtir. § 1) chować dla dźieći Francuskę. 2) wielka, śrzednia, mała francuska.

Francuski. Frantzösisch. François; qui regarde les François.

po francusku. 1) auf Frantzösisch; auf frantzösische Art. 2) frantzösich, in frantzösischer Sprache. 1) à la françoise. 2) françois; en langue françoise. § 1) nośi się po francusku. 2) mowi, pisze po francusku.

Frandzla, *vid.* Frezla.

Franmason. Frey-Mäurer. franc-maçon.

Frant. Schalck, schlauer Gast, listiger Vogel. manseau, homme fin; guepin, esperlucat, normand, finet, fin matois; fin renard; maître aliborum; vieux renard; aigre fin. § wielcy to franćia.

trafił frant na franta. er hat seinen Mann gefunden. à bon chat bon rat.

Frantowka. verschmitzte Weibs-Person. femme rusée; guepine.

Frantowny. 1) listig. *2) spaßhaft, s. żartowny. 1) fin, rusé. *2) railleur, plaisant, v. żartowny.

Frantowski. 1) listig, schlau. 2) buhlerisch, Zoten-. 1) fin, rusé, adroit, matois. 2) impudique, lascif. § 1) frantowski to postępek. 2) frantowska pieśń; wiersz, żart frantowski.

po frantowsku. listiger Weise. matoisement.

Frantostwo. List. matoiserie, finesse, ruse. § poznał, postrzegł frantostwo.

*Frantuię. 1) listig seyn. 2) spassen. 1) étre rusé; ruser. 2) badiner, railler, plaisanter.

Frasobliwie, Frasowliwie, *adv.* ängstlich. avec beaucoup de soin; avec chagrin.

Frasobliwy. Frasowliwy. bekümmert. qui est en peine; chagrin, inquiet, soucieux, fâché. § o swoie rzeczy barzo frasowliwy.

Frasobliwość Frasowliwość skłonność do frasunku. Bekümmerniß, Neigung zu solcher. inquiétude; travail & peine d'esprit; pente naturelle à se chagriner.

Frasuię. beunruhigen, bekümmern. fâcher, chagriner; donner du chagrin; inquiéter, tourmenter. § matkę barzo to frasuie.

frasować się. sich grämen; sich bekümmern. se soucier; se tourmenter, se fâcher, se chagriner; étre en peine. § frasuie się o syna; zafrasuiesz się, kiedy usłyszysz.

**frasować się na kogo, uskarżać się na kogo.* über einen klagen. se plaindre de qu.

nie frasuy się o to. sorge davor nicht. ne vous en mettez pas en peine; ne vous en souciez pas.

Frasunek. Kummer, Gram, Sorge. inquiétude, chagrin, souci, fâcherie, tourment. § frasunek komu odiąć, wybić z głowy.

frasunek to przynośi. das macht Kummer. cela cause du chagrin.

frasunek złożyć. die Sorgen vertreiben. assoupir, endormir, étoufer son chagrin.

precz frasunek kiedy trunek; na frasunek dobry trunek, prov. ein Glas Wein vertreibet die Sorgen. le vin est le tombeau de la mélancolie.

Fraszka. 1) Kleinigkeit. 2) Sinn-Gedicht. 3) Fabel, s. Bayka. 1) bagatelle, colifichet,

ficher, breloque, néfle, vétille, zest, minutie; chose de rien. 2) un épigramme. 3) fable. § 1) za fraszkę to stoi; o lada fraszkę człowiek się często wadźi. 2) Fraszki Kochanowskiego, Kochowskiego. *3) fraszka (bayka) to.
fraszkami śię bawić. sich mit Kleinigkeiten aufhalten. vétiller.
fraszka, ia śię go nie boię. das ist eine Kleinigkeit, ich fürchte mich vor ihm nicht. bagatelles je ne le crains pas.
Frater, *g. fratra.* ein Frater bey den Mönchen. frére; réligieux novice.
Fraucmer. } 1) Frauenzimmer; die Zimmer für das Frauenzimmer.
Fraucymer. } 2) Frauenzimmer, die Personen. 1) l'apartement des Dames: 2) les Dames; le beau séxe, le séxe, les femmes. § 1) byłam w fraucymerze. 2) krolowa z fraucymerem za krolem poszły.
Fraucmerny. } zum Frauenzimmer gehörig. qui regarde les Dames ou leur apartement. § Panny fraucymerne; fraucymerne pokoie.
Fraucymerny. }
Frazes, kształt mowy. Redens-Art. une façon de parler, une phrase.
Freybyter. 1) Freybeuter. 2) Kaper, See-Räuber. 1) un ocasionnaire. 2) pirate, capre, armateur.
freybyterowie. die Freybeuter. Compagnie franche; parti bleu.
Freybyterski. 1) freybeuterisch. 2) see-räuberisch. 1) de parti bleu. 2) de pirate.
freybyterski okręt. Kaper-Schiff. un capre; vaisseau armé qui va en course.
Frez. Friesisch Pferd, Friesländer. frison un cheval,
Frezelka. Fräntzchen, kleine Frantze. molet, petite frange.
Frezla. eine Frantze. une frange.
Frezlowany, frezlowy. Frantzen-, gefräntzelt. de frange; frangé.
Frezluię co. fräntzeln, mit Frantzen besetzen. franger, garnir de franges.
Frocht. 1) Fracht, Ladung. 2) Fracht, Fuhrlohn. 1) voiture, la charge; charge d'une voiture. 2) port, voiture; l'argent pour le transport.
Frochtowy. Fracht-. de voiture, de port.
list frochtowy. Fracht-Brief. lettre de voiture.
Froktarz. Saltz-Factor. saunier.
*Fronka, Weronika. Veronica ein Weiber-Nahme. Véronique nom de femme.
Front, czoło. die Fronte eines Krieges-Heers. front, face d'une armée. § wysokość frontu.
Fru na fru, bru na bru. hart wieder hart; wer trotzet, dem muß man wieder trotzen. à vilain, vilain & demi; bien ataqué, bien défendu.
Fryc. } Neuling, Fuchs; unerfahrner Mensch. un franc novice; un homme neuf dans qu. ch.
Frycaszek. }
nie fryc. er weiß schon wo Luchs Bier holt. il a vû le loup.
Fryerka. Buhlerin, Mitmacherin. amante; femme galante; coquette.
Fryerski. Buhlerisch. amoureux, galant, coquet.
Fryerz. Galan, Löffler, Buhler. galant, amant, coquet.
Frykas. } ein Fricasse. fricassée. § frykas. }
Frykasa. } kaz zabielany.
Frymarczę. tauschen. échanger, troquer, changer, harder. § frymarczę zegarek na konia.
Frymark. Tausch. un change; un échange; troc.
Fryszt. 1) gerichtliche Frist. 2) Stillstand. 3) Bergw. abgezeichneter Ort zu einem Schacht. 1) surséance, sursis; un terme légal; un terme de loi; répit; delai. 2) un armistice; tréve; suspension d'armes. 3) *métal.* endroit marqué pour y faire une mine.
Frysztuię. Bergw. einen Ort zum Schacht bezeichnen. *métal.* marquer l'endroit pour une mine.
Fryt, *interj.* Friede. hola; paix; paix-là; tenez vous coi. § fryt Panowie.
Frytata. Küchlein ohne Mehl, darzu nur ein Ey und wenig Butter genommen wird. un seul oeuf batu & frit dans un peu de beurre sans farine.
Fryzowanie. das Haaraufmachen, Haarkräuseln. frisure; maniére, action de friser.
Fryzowany. gekräuselt. frisé.
Fryzuię, kędźierzawię. die Haare kräuseln. friser les cheveux.
Fuga, } Pfaltz, Füge. un assemblage à bouëment; raïnure, jointure; lieu ou deux piéces sont liées ensemble. § fuga dychtowna w tey tablicy.
Fugowanie. }
fugowanie. Fügung einer Sache mit der andren. l'action d'assembler, de joindre deux piéces.
fugowanie esowate, wężykowate. Zusammenfügung durch Einschnitte, durch Zahnschnitte. un assemblage par entaille, par crémiliére, en ziczac ou dentelé.
Fuguię co. pfaltzen, zusammen fügen als zwey Bretter. jointoïer, assembler, joindre, lier ensemble deux piéces.
Fuiar. Pfeife, Quer-Pfeife. flute; un fifre.
Fuk, Fukanie. das Schmälen, Wettern; Schelt-Worte. tempête, gronderie, clabauderie.

Fukam, *v. m. F. fuknę.* 1) keifen; schmälen; schelten, wettern. 2) vorrücken. 1) clabauder, tintemarrer, gourmander, gronder, reprendre rudement qu; rechigner; tonner, tempêter, contre qu. 2) reprocher qu. ch. à qu. § 1) na żonę fuka; fukasz sobie na mię bezpiecznie; ofukłem (ofuknąłem) go; fukać dźiewkę. 2) sfukał ią bogatemi zaletnikami.

Fukliwy. der immer keift; Keifer. qui tempête toujours; grondeur; rechigné.

Fularz. Fuhrmann, der das Erz in die Hütte führet. voiturier qui voiture les métaux à la forge.

Fumy. 1) Dunst, Dampf. 2) Wind, Stolz, Einbildung. 1) la vapeur, fumée. 2) fumée, vent, vanité, orgueil; choses chimériques. § 1) fumy do głowy z wina biią. 2) głowę fumami napełnił.

Fundacya. 1) Stiftung, Fundation. 2) Vermächtniß zu milden Sachen. 1) fondation, établissement, commencement. 2) fondation; un legs pieux; une oeuvre; revenu fondé pour une oeuvre. § 1) fundacya (założenie) kośćioła, zakonu, miasta, Państwa.

Fundament, grunt. Grund, Fundament eines Gebäudes, einer Sache. fondement d'un bâtiment, d'une afaire.

z fundamentem; z fundamentu. von Grund aus; ganz und gar. de fond à comble, fondamentalement.

z fundamentu, / Fundamentalnie, *adv.* gründlich. à fond; profondément. § fundamentalnie wywodźił.

Fundamentalny. gründlich, Haupt-, Grund-. fondamental, principal. § fundémentalne prawa, artykuły wiary.

Fundator. 1) Stifter einer Stadt, eines Reichs. 2) Stifter einer Einnahme zu milden Sachen. 1) fondateur d'une ville, d'un roiaume. 2) fondateur d'une oeuvre pie. § 1) Lech iest fundatorem (zakładaczem) Państwa Polskiego. 2) Fundator klasztoru.

Fundator zakonu. Stifter eines Ordens. Instituteur d'un Ordre.

Fundowanie, zakładanie. Stiftung, das stiften. fondation.

Funduię, zakładam. 1) stiften, anlegen. 2) gründen, auf einem Grund fest setzen. 1) fonder, instituër, établir. 2) fonder sur qu. ch. apuïer, autoriser. § 1) Krakus Krakow fundował (założył) S. Ignacy Jezuicki fundował Zakon. 3) naukę swoię na tych ufundował dowodach.

funduię śię. 1) sich steifen, sich gründen. 2) sich fest setzen; behaupten. 1) se fonder, faire fond sur qu. ch. 2) maintenir; soutenir; se soutenir. § 1) fundował śię na Pańskiey obietnice. 2) ufundował śię na Państwie.

Fundusz. Stift, Fundation. fondation revenu fondé pour un legs pieux.

Funt, *g. a.* ein Pfund. une livre; poids de seize onces. § 1) funt ma 32. łotow; funt Gdański większy od Krakowskiego dwiema łotami; 112 czerwonych złotych funt ieden ważą.

ćwierć funta. Viertel-Pfund. quarteron le quart d'une livre.

połćwierći funta. ein halb Viertel-Pfund. demi quarteron.

funt, g. u. Pfund, Talent, Gabe. talent, don de nature. § używay funtu, ktorego ći Pan dał; Pan chce abyś się z tego funtu wyliczył.

Funtowy, Funtowny. 1) Pfund-, zum Pfund gehörig. 2) pfündig, ein Pfund schwer. 1) de livre; qui regarde le poids de la livre. 2) d'une livre, qui paise une livre. § 1) łot, dwa łota, są funtowe części. 2) funtowa kula do śmigowicy.

Funtcol. Pfund-Zoll, Zoll vor Anländung der Schiffe. le pallage; un droit que paient les vaisseaux qui abordent.

Furaż, spiża woienna; pica. Kriegsw. Fourage, Futter. *guerre:* le fourage.

Furażuię, picuię. auf die Fütterung gehen; fouragiren. fourager; aller au fourage.

Fura. eine Fuhre, ein Wagen voll. voie, un voïage, charetée; la charge d'une voiture, d'une charette. § iedna fura wina; dwie furze śiana; cztery fury drew; od bliższey fury mniey niźli od dalszey płacą.

dosyć na tę furę. genung vor dieses mahl. c'est assez pour cette fois; c'est assez pour ce voiage.

fura. / Furłon. Fuhrlohn, Fracht. port; voiture, charroi; le roulage; amenage, *m.* le prix pour la voiture; le chariage.

Furman. / *Furmanek. Fuhrmann. voiturier, charetier, roulier.

klnie iako furman. er flucht wie ein Fuhrmann. il jure comme un chartier embourbé.

Furmanię. einen Fuhrmann abgeben. voiturer; faire le métier d'un voiturier.

Furmanka. Steuer der Fuhrleute. droit que paient les voituriers & les chartiers.

Furmański. Fuhrmanns-. de voiturier, de charetier.

Furmaństwo. Fuhrmannschaft. le métier de voiturier; le roulage, le chariage.

Furstat. glatter Englischer Zeug. sorte d'étofe d'Angleterre fort uni.

Furstus. Bergw. noch nicht vollkommen gereinigtes Ertz. *métal.* métal qui n'est pas assez purifié.

Furtyan. Pförtner eines Klosters. moine clotrier; portier d'un Couvent.

Furwach. Vorwache. garde avancée.

Furya. 1) eine Furie, Höllen-Göttin. 2) Furie, Grimm, Wuth. 1) furie, déesse des enfers. 2) furie, violence. § 1) piekielne furye (iędze). 2) furya (wśćiekłość) roziuszonego pospolstwa.

Furyat. hitziger, grimmiger Mensch. homme furieux; homme plein de furie.

Futerko. 1) Fellchen zum Futterwerck. 2) klein Futterwerck. 1) petite peau pour servir de fourrure. 2) petit fourrure.

Futro. 1) Fell zum Futter. 2) Futter, Futterwerck, Rauchwerck. 1) une peau à fourrer. 2) fourrure, pelliterie.

Futrowanie. 1) Täfelung der Wände; Tafelwerck. 2) Beziehung der Wände mit Marmor. 1) revétissement, le boisage; lambris; l'action de boiser: un lambrissage. 2) le lambrissage. l'action de couvrir les murailles de plâtre, de marbre. § 1) deski do futrowania; futrowanie izby. 2) futrowanie śćian kamienne.

Futrowany. getäfelt, gebolt. boisé, lambrissé; revétu d'un lambris.

Futrowizna. Rauchwerck. fourrure.

Futruię co. 1) täfeln, bolen. 2) mit Marmor belegen, beziehen. 1) boiser, plaquer, lambrisser, revétir de bois. 2) couvrir, revétir de marbre.

Fuy, *interj.* pfuy. fi. § fuy co to za głupi.

Fuz 1) Satz, Grund-Suppe, Hefen. 2) Spielicht von einer abgezognen Sache. 1) les fondrilles, lie, fèces. 2) les fèces, le marc qui reste après la distillation.

fuz oliwny. Oel-Trüsen, Oel-Hefen. amurca; lie de l'huile.

Fuzowy. hefigt, dick, gesetzt. plein de fondrilles.

Fuzya. Flinte. fusil.

G.

G, *pr.* zu; statt ku vor einigen Wörtern. vers, à; *au lieu de la préposition* ku *devant quelques substantifs.* § gwoli, gmiśli, grzeczy.

Gabam, *v. m. F. gabnę*, nagabam. necken, anfechten, beunruhigen. vexer, agacer, inquiéter, harceler. § cudzego ona gaba męża.

* * *

Die kurtze *Conjugation* ist nur in den *Compositis* gebräuchlich. *la briéve conjugaison n'est usitée que dans les composez de ce verbe.*

Gabanie. Neckerey. agacerie, vexation.

Gabinet, *vid.* Kabinet.

Gąbka. 1) ein klein Mäulchen. 2) Mäulchen, Kuß, Schmätzchen. 1) petit bouche. 2) baiser.

Gablotek, *g. a.* Brettchen an der Wand etwas drauf zu setzen. tablette, un ais ataché à la muraille sur deux tasseaux pour y mettre qu. ch.

Gąbr, *vid.* Cząbr.

Gać, *f.* 1) Faschinen-Holtz. 2) mit Reis-Bünden oder Binsen gebahnter Weg. 1) facine; bois en facines. 2) chemin marécageux rempli de facines; pont de jonc; risban; chaussée par un marais.

Gacę. mit Faschinen belegen. couvrir, remplir de facines.

*Gacek, nietoperz. Fledermaus. une chauve-souris.

Gach. 1) Buhler, unzüchtiger Mensch. 2) Nachtschwärmer. 1) galant, amant, dameret, coquet, muget, godelureau. 2) coureur de nuit. § 1) gachowie (gaszkowie) tam naglądaią; iey oczka po gachach młodych chodzą.

Gachowanie. 1) Buhlschaft, Löffeley. 2) das Nachtschwärmen. 1) coqueterie, cajolerie, amourette, galanterie. 2) course nocturne, débauche nocturne.

Gachuię. 1) buhlen; löffeln, den Mägdchen nachlauffen. 2) des Nachts herum schwärmen. 1) coquetter, cajoler les belles; courir après les jupes; galantiser; muguéter; faire le galant. 2) débaucher, courir les ruës de nuit; passer la nuit en débauches.

Gaćie, *plur.* Unterhosen. caleçon, haut de chausse de toile.

Gad, *vid.* Gadźina.

Gadacz. Plaudrer, Plapperer. babillard, discoureur. § pletliwy gadacz.

**gadacz, zgadacz, co łacnie zgadnie.* Errather. qui dévine, qui découvre; dévin; interpréte.

Gadam, *v. m. F. gadnę.* 1) reden. 2) Jäger: zu den Hunden reden. 3) plaudren. 4) errathen, auflösen ein Rätzel. 1) parler, discourir. 2) *chasse:* parler aux chiens. 3) babiller, causer, caqueter. 4) déviner qu. ch. § *1) gadałem (mowiłem) z nim dźiśiay. 2) gadać ze psy. 3) ustawicznie

wicznie gada. *4) gaday (zgadniy) co to iest.

* * *

Die kurtze *Conjugation* dieses *verbi* wird nur in den *compositis* gebraucht. *la briéve conjugaison de ce verbe n'est usitée que dans les composez.*

Gadanie. das Reden. l'action de parler.

Gadka. 1) Rätzel. 2) Frage, Rede. 1) un énigme. 2) question, chose dont il s'agit. § 1) zgadnał mi tę gadkę; trudna to na mię gadka. 2) o tey rzeczy iest teraz gadka; o tobie to gadka; o wilku gadka a wilk w śieći; *prov.*

nie o tym gadka. davon ist die Rede nicht. il n'est pas question de cela.

Gadowe źiele. (*bistorta*) Natter-Wurtz, Schlangen-Kraut. bistorte.

Gadu gadu, *interj.* plaudert, plaudert; man redet und redet. bien des paroles inutiles.

gadu gadu a wilk w owce. die Schäfer halten Rath und der Wolf holt die Schafe. les bergers consultent & le loup mange la brebis (ataque la bergerie).

*Gaducha } źiemiopłaz. kriechendes
Gadźina) } Thierlein. un reptile; un insecte qui rampe.

Gagatek kamień. schwartzer Agt-Stein; Gagat; Berg-Wachs. jaïet, jai, jais, sorte de pierre noire.

Gaię. 1) anfangen, eröfnen als einen Ball. 2) belauben; mit Laub bedecken. 1) ouvrir, commencer. 2) couvrir de feuilles & de branches; obscurcir avec quelque ramage. § 1) sam krol bal tańcem zagaił; zagaić Seym. 2) zagaić budkę gęstemi liśćiami.

gaić sąd. ein Gericht hegen, halten. tenir bureau; tenir la plaidoirie; anoncer un jugement de Justice.

Gaiek, *g. gayka.* 1) Lust-Wäldlein. 2) Vogel-Heerd. 1) un bocage, petit bois. 2) aire d'oiselier. § 1) gaiek wesoły. 2) sporządźić gaiek.

Gaiewnik, leśniczy, gaiowy. Hägereuter. le sur-garde; garde-bois, garde-chasse, garde-fôret; gruïer.

Gaiewina. mit Strauch verwachsenes Feld. champ rempli de buissons. § z gaiewiny nowiznę uczynić.

Gaiony. angefangen, angesagt, als ein Gerichts-Tag. ouvert, commencé. § gaione sądy; seym zagaiony.

Gaiowy. zum Lust-Wald gehörig. bocager; qui regarde les bocages; de bois; de fôret.

gaiowy, subst. vid. Gaiewnik.

gaiowa miodunka. (bistorta) Natter-Wurtz. bistorte.

Gaisty. waldicht. plein de bois; couvert de bocages.

*Gałamaia. ungeschickter Tölpel. lourdaut; marousle.

Galant. 1) Stutzer, galanter Mensch, der sich sehr putzet. 2) ein Buhler. 1) homme leste; un homme qui a soin de se parer, qui fait figure, qui est propre en habit. 2) galant, amant. § 1) galant nasz barzo śię stroi. 2) galanta wpuśćiła.

Galanterya. Galanterie, Putz. galanterie; ornement. § wszelkie w ubierze ma galanterye; galanterye fontan są ludźie, źwierzęta, konchy, trąby z ktorych woda wypada z rozweseleniem patrzących.

Galantom. galanter Mensch, der zu leben weiß. un galant homme, qui a de la bonne grace, de la civilité & de l'esprit.

Galareda. Gallert. gelée qu'on mange.

galareda z nożek wieprzowych. Gallert von Schwein-Füssen. bas de foïe; gelée de piez de cochon.

Galas, dębianka cudzoźiemska. Gallas. une noix de galle.

Gałąź, *f. g. gałęźi.* 1) ein Ast. 2) *fig.* der Galgen. 1) branche d'arbre. 2) *fig.* gibet. § 1) gałąź rosła nie da śię naginać, *prov.* 2) z lotrem na gałąź; kiia godźień a ledwie nie gałęźi.

gałęźie obćinać. die Aeste beschneiteln. ébrancher; couper les branches inutiles.

gałęźi obćinanie. das Beschneiteln der Aeste. la coupe des branches d'arbre; l'action d'ébrancher.

Gałaska. kleiner Ast. rameau, petite branche, branchette.

gałaski urwane, ułamane. kleine abgebrochene Aeste. ramée.

Galban drzewko. (*methopium*) Galban-Strauch in Syrien. ferule de Sirie un arbrisseau.

Galbanowy. Galban-. de galbanon. § galbanowy olciek.

galbanowy sok. (galbanum) Galbaum ein Hartz. galbanon, sorte de gomme.

Galę. 1) den Ball zuwerfen, zuschlagen, schencken. 2) einem gönnen, zu zuwenden suchen. 1) servir; jetter la bale à celui qui la doit renvoïer. 2) favoriser qu; tacher à procurer qu. ch. à qu. § 1) gal mi lepiey piłkę. 2) na przyiaćiela swego gali.

galić na nieszczęśćie. nach Unglück ringen. chercher malheur; courir sa perte, sa ruine.

ia mam galić. ich soll den Ball ausspielen. c'est à moi à servir.

tak odbiiam iak mi galisz; iak galą tak biią. wie man in den Wald ruft, so schallt es heraus. on rend les paroles; le moine repond comme l'abbé chant.

sobie galić. 1) sich selbst den Ball zuwerfen. 2) sich bedencken; auf seinen Nutzen sehen. 1) baloter; jetter la bale à soi même & la renvoïer. 2) chercher ses intérêts, son profit.

Gałeczka. Kügelchen, Kügleìn. petit globe, boulette; bouton; pomme, globule. § żywe śrebo w gałeczki śię rozsypuie.

Galenie, piły nadawanie. das Ausspielen des Balles. le service; l'action de celui qui jette la bale pour être reçuë.

Galerya. Galerie, bedeckter Gang an einem Hause. galerie d'une maison.

Galera. Galeere. galére.

Gałęźisty, rosochaty. ästig, mit Aesten versehen. branchu, qui a bien des branches.

Gałęźnik. 1) Jäger: Aestling; junger Raub-Vogel, den man vom Ast genommen. 2) Galgen-Dieb, Galgen-Vogel. 1) *chasse:* un béjaune; jeune oiseau de proie qu'on a pris sur une branche; oiseau de ramage. 2) pendard; gibier de potence; reste de gibet.

Gałęźny, do gałęźi należący. Ast-, einen Baum-Ast betreffend. de branche, qui concerne les branches.

Galgan. (*galanga*) 1) Galgant. 2) Lappen, Lumpen. 1) de galanga. 2) vieux lambeau, guenillon; loque.

galgan dźiki. (cyperus) Cypern-Wurtzel. souchet; un jonc anguleux.

galgany. Lumpen, zerrissene Kleider. haillon, guenille; lambeaux; vieux méchant habit.

Galganowy. Galgant-. de galanga.

Galizant. Anhänger der Frantzösischen Parthey. adhérent, partisan de la faction Françoise.

Gałka. 1) Kügelchen, Kügelein. 2) Degen-Knopf. 3) Schnell-Keulchen, Schnipp-Keulchen. 4) gedrechselte Kügelchen zum Zierath. 1) petite pomme; globule, boulette. 2) pommeau d'épée. 3) jalet, chiquet, petite boule de terre grasse cuite. 4) pommette, petite peaume tournée. § 1) mośiężna, gałka. 2) gałka mieczowa, szpadowa. 3) z dźiećmi w gałki grać; gałek gra.

gałka cyprysowa. Cypressen-Nuß. une noix de Cyprès.

gałka; muszkatowa gałka. Muscaten-Nuß. noix muscade; muscade.

straći gałkę. man wird ihn eine Spanne kürtzer machen; er wird den Kopf verlieren. il aura la tête tranchée; il perdra la tête; il y va de sa tête; on le raccourcira de tête.

Galmaia. }
Galman. } Gallmey. calamine, cadmie, pierre calaminaire.
Galmon. }

Galon. eine Galone. galon. § galon śrebrny, złoty; galonem szamerowany.

Galop. Galop eines Pferdes. galop.

Galopuię, z krocza iadę. galopiren. galoper; aler au galob.

Gałucha źiele. (*oenanthe*) Wasser-Filipendel-Kraut. oenanthe.

Gałuszka. 1) Saamen-Köpfchen, Saamen-Häuptchen. 2) Klos von Mehl. 3) Obst-Knöpfchen, Ansatz zur Birne, zum Apfel. 1) coëfe, capsule qui envelope les semences. 2) vitelot, boulet de pâte. 3) bouton de fruit; fruit qui nouë, qui au sortir de la fleur paroit tout formé.

Gamrat. Buhler, Null-Bruder. paillard; gaillard; godeluraud; un débauché après les femmes.

Gamratliwy. }
Gamracki. } buhlerisch, verhurt, unzüchtig. lacif; paillard; gaillard, impudique. § gamrackie sobie pisali wierśze i listy.

Gamractwo. Buhlschaft, Unzucht. paillardise, coqueterie, impudicité; plaisirs charnels.

Gamratka. unzüchtige Weibes-Person; Mitmacherin. coquete, paillarde; femme débauchée; gaillarde. § gamratka Wenus; szpetną chowa gamratkę.

Ganek. 1) Gang im, am, oder vorm Hause. 2) Garten-Gang. 1) alée, gallerie, corridor; balcon. 2) allée dans un jardin.

ganek okrętowy. Oberlauf, Gang auf dem Schiffe. belle; allée d'un vaisseaux au pont d'enhaut.

ganek dla śpiewakow, dla Muzykantow. Musicanten Platz. un orchestre, lieu où on place les musiciens.

Gangi, *plur.* Ruder-Bäncke. bancs; rangs de rameurs.

Gangrena. Heilk. der heisse Brand. *medec.* cangrène.

Ganiebny, hanieby. abscheulich. afreux, horrible, abominable.

Ganićiel. Tadler. un critique, censeur, critiqueur, repreneur, gloseur.

Ganićielka. Tadlerin. femme critique qui reprend.

Ganię co, kogo z czego. tadeln blâmer, censurer, gloser, critiquer, reprendre; trouver à redire, (à dire) à qu. ch.

niemaſz go z czego ganić. man hat ihm nichts vorzuwerfen on ne le ſauroit blâmer; il n'y a rien à reprendre en lui; on ne lui ſauroit donner du blâme.

Ganienie, przygana. Tadel. le blâme; critique, cenſure.

Gap, *g. gapia.* Maul-Affe, tummer Kerl. un begueule, badaut, niais. § gapiu co tu ſtoiſz.

Gara. 1) ausgezimmertes Loch, Zapfen-Loch im Bau-Holz. 2) Feuer-Kicke der Weiber. 1) place, mortoiſe; ouverture dans le bois pour y mettre quelque tenon. 2) un chauſe-pié, couvet, chaufrette, dont les femmes ſe chauſent les piez. § 1) wytniy garę na wylot. 2) baba ma garę miedzy nogami.

gara okrągła. rundes Zapfen-Loch. gorge, mortoiſe ronde.

Garb. Buckel, Hocker eines Ausgewachſenen, eines Cameels. boſſe d'un boſſu, d'un chameau.

Garbacę. bucklicht, hockericht machen. boſſuër rendre raboteux & plein de boſſes. § kret pole garbaći.

Garbarka. Gerberin. corroieuſe.

Garbarſki. Gerber-. de corroieur. § garbarſkie rzemiesło.

Garbarſkie drzewko. (*rhus*) Gerber-Baum, Sumach, Schmack. ſumac; le rure.

garbarſkie ziele. (nodia) gewiſſes Kraut das die Gerber brauchen. eſpèce de plante dont ſe ſervent les corroieurs.

Garbarz, ſkornik. Gerber. corroieur.

Garbata. eine Bucklichte. une boſſuë.

Garbatość, *vid.* Garbienie ſię.

Garbaty. bucklicht. boſſu, gibbeux.

garbaty, ſubſ. ein Bucklichter. un boſſu.

Garbię. bucklicht machen; beugen. courber en arc; former en arc. § wiek go zgarbił.

garbię ſię. 1) ſich bucken, ſich beugen; einen Buckel machen. 2) gebuckt gehen vor Alter. 1) ſe courber, ſe baiſſer, ſe blotir. 2) ſe vouter; commencer à vouter; commencer à avoir le dos courbé.

Garbienie ſię; garbatość. Geſtalt eines Buckels; Bucklichkeit, Hockrichkeit. forme ou figure d'une boſſe; giboſité; convexité.

Garbonoſy, *adj. & ſubſ.* Habichts-Näſiger. qui a un nez aquilain.

Garbuię. gerben. corroier, paſſer une peau.

Garcowy, *vid.* Garncowy.

Garderoba, ſzatnica. Kleider-Kammer, Kleider-Schranck. garderobe; armoire aux habits, cabinet propre à ſerrer les habits & les linges.

Gardłacz. 1) kropfigter, der einen Kropf hat. 2) eine Kropf-Taube. 1) goitreux; qui a les écrouelles. 2) une gorge; pigeon à groſſe gorge. § 1) oſobliwie w całey Karyntyi ieſt dośyć gardłaczow. 2) gardłacze gardła nadymaią.

Gardlina, *vid.* Kłoć.

Gardło. 1) Kehle, Gurgel, Schlund. 2) Kropf eines Vogels. 3) Köder, Vorwanſt eines wiederkauenden Thiers. 4) Kropf eines kropfigten Menſchen. 5) Hals, Kopf, Todes-Strafe. 1) le goſier; gorge; gavion; oeſophage *m.* qui conduit ce qu'on mange dans l'eſtomac. 2) jabot, poche des oiſeaux. 3) la double; panſe; lieu deſtiné à la rumination d'une bête ruminante. 4) écrouelle, gouettre. 5) peine de mort; peine capitale; dernier ſuplice. § 1) człowiek i bydło gardłem połyka. 2) gardło u ptaka. 3) gardło u bydlęcia (wole). 4) gardła od nieczyſtey wody naraſtaią. 5) gardło zasłużył; gardłem kogo darować; gardłem to grozi, pachnie; na gardło śiedźi.

gardła uśćie. Gurgel-Schlund. gorge; le fond de bouche qui tient au goſier.

o gardło idźie der Kopf ſtehet darauf. il y va de la tête, de la vie.

gardło dać, położyć. den Hals geben; das Leben laſſen. perdre, ſacrifier la vie.

pod gardłem zakazać. bey Lebens-Strafe verbieten. défendre à (ſur) peine de mort.

gardłem. bey ſeinem Leben, bey ſeinem Kopf. ſous peine de la vie. § gardłem śię, kogo obowiązać.

do gardła śię naieść. ſich befreſſen. ſe gorger; ſe remplir jusqu'à la gorge.

gardło oſtrzyć. Durſt machen. exciter la ſoif.

do gardła ſtać przy kim albo czym; do gardła kogo, czego bronić. heftig vertheidigen. défendre vivement.

Gardłowaty, *adj. & ſubſ.* ein kropfigter. un goitreux.

Gardłowy. zur Gurgel gehörig. de goſier.

Gardłuię. enthalſen; den Hals brechen. couper la gorge; étrangler; égorger.

Gardyan. der Pater Gardian eines Kloſters. Gardien; Superieur du Couvent.

Gardzę. verachten. mépriſer; dédaigner. § gardźi światem; bogactwy; gardźi żonę ſwoię (żoną ſwoią).

gardząc. aus Verachtung, verächtlich. par dédain; dédaigneuſement; avec mépris.

Gardzenie, pogardzanie, wzgarda. Verachtung. mépris, dédain.

Gardźićiel. Verächter. mépriſant, contempteur, qui mépriſe. § wielkim śiebie był gardźićielem.

Gardźiel, *f. g. gardźieli.* ⎫ 1) die Kehle.
Gardźiel, *m. g. gardźiela.* ⎭ 2) die Luft-Röhre. 3) Kropf der Vögel. 1) gosier. 2) trachée artére. 3) jabot des oiseaux.

Gardźiołka, Gurchelchen. petit gosier.

gardźiołka głosowa; gardźiel; krtań. Luft-Kehle, Luft-Röhre. trachée-artère. § to czyni głosową gardźiołkę suchą; wpada czasem potrawa w gardźiołkę do głosu, ktora śię otwiera, kiedy mowiemy, i zatym duśi.

Gargaryzm. Gurgel-Wasser. un gargarisme, un médicament pour laver la bouche.

Gargaryzm, gardła płokanie. das Gurgeln. le gargarisme, l'action de gargariser.

gargaryzuię, gardło płoczę, gardłem glegocę. gurgeln. gargariser, rincer le gosier; laver sa bouche.

Garkowy. zum Koch-Topf gehörig. qui regarde le pot ou la marmite.

Garkuchnia. Garküche. gargote, taverne où on mange.

Garłacz, *vid.* Gardłacz.

Garliczki, *plur.* (*alkekengi*) Juden-Kirschen. des coquerets; alkekengi.

Garncowy, garcowy. 1) Koch-Topf-. 2) einen Garniec oder Topf-Maß in sich haltend. 1) de marmite, de pot. 2) qui contient un pot Polonois. § 1) garcowa nakrywka. 2) garcowa flasza.

Garnczarski. hafnerisch, töpfer-. de potier; de terre. § garnczarski rynek; garnczarski statek; garnczarski piec.

garnczarska robota. Töpfer-Zeug. poterie; marchandise de potier.

garnczarski warstat. Töpfer-Werckstatt. poterie; lieu où l'on fait les pots de terre; atelier.

Garnczarstwo. Töpfer-Handwerck. poterie; le métier de potier.

Garnczarz. 1) Töpfer, Hafner. 2) Topf-Händler. 1) potier. 2) marchand qui vend toute sorte de poterie de terre.

Garnę co, *nie, nął, nęli.* scharren, streichen, raffen. rafler, assembler, prendre, mettre ensemble avec la main.

zgarnąć. zusammen scharren. amasser; mettre en un tas. § zgarniy chrost, a włoż w ogień.

garnąć co do śiebie. etwas zu sich streichen, zu sich raffen. assembler à soi, attirer à soi.

garnąć śię. 1) sich halten gegen etwas; sich bemühen, arbeiten als der Schwimmer. 2) sich wenden, Zuflucht nehmen; fliehen. 1) travailler de mains & de piez; s'éforcer, tâcher, faire ses éfors. 2) recourir; avoir recours à; prendre pour son recours. § 1) pływacz dobry nie zaraz śię do brzegu garnie. 2) garnę śię do łaski Pańskiey; garnę śię do ćiebie.

*Garnec, *g. garnca.* ⎫ 1) grosser Topf zu
Garniec, *g. garca.* ⎭ unterschiedenem Gebrauch. 2) Topf, Maß zu Geträncken ohngefehr 3. Kannen; ein Stübchen. 3) Blumen-Topf. 1) grand pot, un vaisseau à divers usage. 2) pot, quart, mésure pour les liqueurs qui tient presque un pot françois. 3) pot à fleurs. § 1) garniec gliniany, miedźiany. 2) garniec ma kwarty cztery; garniec wody waży funtow $7\frac{1}{4}$; a garniec Francuski albo *pot* 8 funtow. 3) garce z kwiatami rozstawione.

garniec na nogach. Koch-Topf mit Füssen. marmite.

poł garca. halber Topf. pinte.

garniec żelazny. eiserner Topf. houle.

uderz w garniec dźwięk go wyda. an der Rede erkennet man einen Narren. on connoit les foux aux paroles & les ânes aux oreilles; au parler le bon cerveau.

Garnek, *g. garka.* Koch-Topf. pot de terre.

w cudze rad zagląda garki. er steckt seine Nase in alles. il fourre (met, porte) son nez par tout.

Garnizon, osada. Besatzung. une garnizon.

Garnuszek, *g. garnuszka.* 1) kleines Koch-Töpfchen. 2) ein Krüglein. 1) petit pot de terre. 2) cruchon.

Garść. 1) die hohle Hand. 2) eine Hand-voll, so viel man mit der Hand umfassen kan. 3) Hände, Gewalt. 4) handvoll; wenige Mannschaft. 1) le creux de la main. 2) poignée, un manipule, autant qu'on peut serrer avec la main. 3) puissance, les mains, le pouvoir. 4) une poignée de gens. § 1) garść u ręki; chucha w garść. 2) garść pieniędzy; garść wody wychłysnął; weź dwie garśći źiela. 3) w garśći nas ma. 4) bitwę z nim w małey garśći stoczył; zawoiowali to państwo w małey garśći ludźi.

garść zboża użętego; snopek kłosow. Hand-voll abgeschnittenes Getreide. glane.

garśćiami. handvollweise. par manipules; par poignées.

zboże żęte po garśćiach rozłożyć. Getreide Schwadenweise von einander legen. mettre le ble en glanes.

chucha w garść. er hat einen guten Bissen verlohren. un excellent morceau lui est echapé.

Garściany. } was man mit der Hand fassen kan. ce qu'on peut tenir à la main; qui concerne le poing; qu'on empoigne aisément.
Garściowy. }

Garstka. eine kleine Hand voll. petite poignée; petit manipule.

Garuię. eine Oefnung oder Zapfen-Loch in etwas zimmern. faire une ouverture, une mortaise dans le bois de charpente.

Gaś, uderzenie na kogo w pociemku. Auslöschung der Lichter bey einer Schlägerey; Gefahr, Schlägerey im finstern. l'action d'éteindre les chandelles à dessein de se batre dans une chambre; baterie, danger dans un lieu fort obscur.

Gasiciel. 1) Auslöscher eines Feuers. 2) der einen Krieg oder Zanck beyleget. 1) qui éteint un feu. 2) qui étoufe une guerre, une querelle.

Gąsię. junges Gänschen. oison, le petit de l'oie; sibilot.

Gąsienica, liszka zielna. Raupe. chenille. § gąsienice są kosmate, niekosmate, złotostrefisto przepasane.

gąsienice niszczyć, zbierać. raupen. écheniller; ôter les chenilles des arbres.

Gąsior. 1) Gänserich. 2) Fiedel, Stock, Breter des Gefangenen Füsse und Hände zu schliessen. 3) eine breite Dach-Pfanne, Forst-Ziegel. 1) jar. 2) gruë; ceps; c'est du bois ou des planches avec quatre troux qu'on met aux piez & aux mains du prisonnier. 3) tuille faitiére; faitier.

Gąska. ein Gänschen, Gänslein. petite oïe, oison.

gąska gra. das Gänse-Spiel. oïe; jeu d'oïe.

Gasnę, *gaśnie, gasł (gasnął gasnęli).* 1) ausgehen, auslöschen, erlöschen. 2) den Glantz verliehren; vergehen. * 3) umkommen, s. Ginę. * 4) sterben. 1) s'amortir, s'éteindre, étre mort. 2) s'éteindre; diminuër; disparoitre; perdre son lustre; s'obscurcir. *3) perir, v. Ginę. *4) mourir. § 1) zgasł ogień. 2) gaśnie zorza, gwiazda, słońce; sława iego co dzień gaśnie.

zgasła świeca. das Licht ist ausgegangen. la chandelle est morte.

gaśniesz przy niey. ihre Schönheit verdunckelt die eurige. sa beauté éclipse la vôtre.

Gaśnienie. 1) das Erlöschen, Ausgehen eines Feuers. 2) Erlöschung, Verminderung der Liebe, der Freundschaft. 1) le moment quand le feu se commence à s'éteindre. 2) diminution, amoindrissement de l'amour, de l'amitié.

*Gastrzyca, *vid.* Gużica.

Gaszkuię. buhlen, löffeln, den Weibern nachlaufen. cajoler les femmes; faire amour; coqueter.

Gaszcz. 1) in der Küche: dicke Brühe, Brey. *2) Komst, Satz, das Dicke. 1) *terme de cuisinier:* sauce fort épaisse en maniére de bouillie. *2) les fondrilles. § 1) gaszcz rożynkowy, figowy, cebulny. *2) z gaszcu (z fuzu, z ustoin) likwor odley.

Gaszę, *si, sił.* 1) löschen, austhun ein Feuer. 2) fig. dämpfen, löschen. 1) éteindre, amortir le feu. 2) *fig.* éteindre, étoufer, amortir. § 1) zgaś ogień. 2) gasić woynę, bunty, kłotnie.

nie gaś gdy cię nie ugara. was dich nicht brennet, das lösche nicht. ne vous souciez pas de ce qui ne vous touche point.

gaś 1) bey Schlägereyen: Licht weg! löscht die Lichter aus! 2) rettet! helfet! löschet. 1) otez la lumiére; *cris des querelleurs qui viennent aux mains de nuit;* 2) à l'aide; au secours; arretez l'embrasement. § 1) iuż wołali gaś gaś, tak się pokłócili byli. 2) oto Oyczyzna gore, gaś! gaś kto grzeczny!

zgasić świecę. das Licht auslöschen. éteindre, tuër la chandelle.

gasić pragnienie. den Durst löschen. étancher la soif.

Gaszek, gach. junger Löffler. damoiseau; jeune galant, godelureau, damoisel, muguet, freluquet, rendeur de petits soins.

Gaszenie. 1) das Auslöschen des Feuers. 2) Löschung, Dämpfung. 1) extinction, l'action d'éteindre. 2) extinction, anéantissement, amortissement. § 1) sikawki barzo skuteczne do gaszenia pożaru. 2) dla gaszenia tego nagłego niebezpieczeństwa; na gaszenie woyny, herezyi.

Gatunek. Gattung, Art. sorte, espèce. § gatunek sukna, koni, ziela.

rożnego gatunku. allerley Gattung. de diverses sortes.

Gatunkowanie. Sortirung. assortiment; l'action d'assortir.

iednego są gatunku, vid. Łąka — *z iedney są łąki.*

Gatunkuię. gatten, sortiren, zusammen thun was sich zusammen schickt. assortir faire un assortiment. § gatunkować towary.

Gawęda. Stern-Kraut. l'étoile une plante.

Gawron. Schwartzkrähe, Art kleiner schwartzen Krähen, die das Getreide fressen. sorte de petites noires corneilles qui

mangent le blè. § wrony, gawrony zarowno z krukami w iedney chodzą fworze.

Gay, dąbrowa, lafek. 1) Luſt-Wald. 2) Laub, grüne Aeſte. 1) bofquet, boccage; une forêt; bois de plaifance. 2) le feuillage; le ramage. § 1) ćieniſte gaie. 2) gaiem (maiem) młodoćianym z rożnych drzewek mieyfce obić, opleść.

Gayda, duda. Sack-Pfeifer. cornemufeur.

zły gayda kornećiſtą nie będźie. aus einem Eſel wird kein Spaniſch Pferd. un méchant racleur ne deviendra pas bon muficien.

gaydy, *plur.* dudy, multanki. Sack-Pfeife, Polniſcher Bock, Dudel-Sack. mufette; cornemufe.

Gaydowſki. Sack-Pfeifer-. de cornemufeur.

Gaza. Art von glattem Flor. forte de crépe liffé.

gaza muślinu. dergleichen Zeug. étofe de la même forte.

Gazećiarz, nowinkonoś. 1) Zeitungs-Träger. 2) der ſich mit neuen Zeitungen trägt. 1) nouveliſte qui porte les nouvelles. 2) nouveliſte qui aime à aprendre les nouvelles.

Gazety, *plur. g. gazetow*, nowiny, wiadomośći. Zeitungen. la gazette.

Gbur. Bauers-Mann, Bauer. païfan, vilageois.

Gburka. Bauer-Weib. païfanne.

Gburzanka. Bauer-Mägdchen. vilageoife; fille païfanne.

Gdaczę, *cze, kał.* \
*Gdakam. } 1) gackern, wie eine Henne. 2) plaudern, ſchnattern. *3) prahlen. 1) caqueter, babiller, craqueter, clocloquer, *en parlant des poules* 2) jafer, caufer, caqueter, babiller. *3) fe vanter. § 1) kokofz zniosła iako gdacze, *prov.*

Gdakanie. das Gackern der Hüner, wenn ſie geleget haben. coq-coq, caquet, cri naturel des poules, quand elles ont pondu.

Gdańſk, *g. a.* Dantzig. Danzik.

Gdańſki. Dantziger-. de Danzik.

gdańſkie mleko. gekochte Sahne mit geriebnen Mandeln. de la créme cuite avec des amandes broïées.

Gdańſzczanin. ein Dantziger. Danziquois; habitant de Danzik.

Gdańſzczanka. eine Dantzigerin. fille ou femme de Danzig; une Danzicoiſe.

Gdula gruſzka. Pfund-Birne. poire courge; poire à grande tête.

gdula źiemna; *rzepa leśna*; *świniak*; *świni chleb.* (cyclaminum) Sau-Brod, Erd-Birne. pain de pourceau.

gdula źiemna mnieyſza. (ciſſanthemus) kleine Glocken-Blumen, Speck-Lilie. le Ciſſantéme, eſpèce de pain de pourceau.

Gdulowy. Sau-Brod-. de pain de pourceau.

Gdy, *conj.* 1) wenn. 2) da, nachdem. 3) ſo bald. 1) fi, quand, lorsque. 2) après que; dépuis que; dèsque. 3) auſſitôt que; quand. § 1) gdyby (kiedyby) tylko dobrze było; gdy przychodzę on odchodźi; gdy (kiedy) piſze, ćicho w pokoiu bydź muśi; gdy to uważam. 2) gdy nowina o tym gruchnęła. 3) day mi znać, gdy przyydźie.

Gdyż, *conj.* dieweil. parceque; puisque.

Gdźie, *conj. & adv.* 1) wo. 2) wohin. 3) wenn, wo. 1) où, en quel lieu. 2) où, vers quel lieu. 3) fi. § 1) niewiem gdźie ieſt; gdźieś był; gdźieś dorwał pieniędzy; gdźieś to podźiał. *2) pytałem śię go, gdźieby (dokądby) iechał; obacz ieżli gdźie poſzedł; gdźie idźieſz. *3) gdźieby (ieżliby) to nie poſzło.

gdźie — tam. wo -- da. où -- là. § gdźie krol, tam ſtolica.

gdźie wźiąć, to wźiać, byle było (*muśi bydź*). es muß ſeyn, man nehme es her wo man will. prendre par où l'on peut; prendre à toutes mains.

gdźie indźiey. wo anders, anderswo, anderwärts; wo anders hin. ailleurs; autrepart. § gdźie indźiey mieſzka; gdźie indźiey poſzedł.

**byle gdźie.* \
Gdźiekolwiek. } 1) es ſey wo es wolle. 2) wohin es wolle; wohin es auch ſey. 1) quelque part; en quelque lieu que; en quelque endroit que; en quelque païs que ce foit. 2) pour (vers) quelque endroit que ce foit. § 1) gdźiekolwiek będę, nie zapomnę ćiebie. *2) gdźiekolwiek (dokądkolwiek) poiadę, zawſze *&c.*

Gdźież. 1) wo denn. 2) wohin denn. 3) wo! wie! wenn man ſich wundert. 4) o wenn! wollte Gott! wenn doch. 1) où donc. 2) où donc; vers quel lieu donc. 3) comment, de quelle maniére, *quand on s'étonne.* 4) plût à Dieu que; que; Dieu veuille que. § 1) gdźież śię to podźiało. 2) gdźież poiechał. 3) gdźież to podobna, aby ośieł gadał; gdźież one młode lata. 4) gdźież mię fortuna na one czaſy zachowała; o gdźieżby mi kto przyniosł pieniądze.

o gdźież to kiia. o wenn ich einen Stock hätte. que je n'aïe pas un bâton.

Gęba. 1) Maul, Mund. 2) Mündung eines

nes grossen Gefässes, eines Flusses. 1) bouche. 2) bouche, embouchure d'un grand vaisseau, d'un fleuve. § 1) w gębię są ięzyk i zęby; rozwarł na mię gębę; gęba końska, wołowa. 2) gęba rzeki; wywroć misę na gębę.

niewyparzona gęba. Schand-Maul. langue de vipére.

gębą szermuie. er schneidet auf. c'est un briseur des portes ouvertes.

gębą mit dem Maul, nicht in der That. ne--que par des paroles. § gębą szermuie, pracuie; gębą śmiały.

w gębie iest. es liegt vor der Nase. cela est au nez, à la barbe.

w gębę wrzucić. 1) in die Fresse werfen. 2) ins Maul werfen, zuwenden. 1) jetter au nez, à la tête de qu. 2) jetter qu. ch. à la tête de qu. § 1) z gniewu list mi w gębę wrzucił. 2) w gębę mu ten urząd wrzucił.

gęba delikacka, pańska. delicates Maul. une langue fine; goût délicat, excellent.

ma z gębę chleba. er hat sein Brod. il est à son aise; il a du bien médiocrement.

gębie swoiey żałować; od gęby sobie odiąć; uyymować gębie swoiey. an seinem Maule darben. prendre, épargner sur sa bouche; se plaindre sa vie.

gębę odąć; wyżey nosa gębę nosić. sich aufblasen, die Nase hoch tragen. lever la crête; lever, secoüer le menton; morguer.

uderzyć kogo w gębę; dać komu w gębę. einem aufs Maul geben. donner sur la balafre, sur le museau à qu.

gęba szczerbata, zaięcza. Hasen-Scharte. bec de liévre; fente aux lévres de quelques personnes.

gęba krzywa. krummes Maul. mouë; gueule torte.

nie twoiey to gęby kąsek. das ist kein Bissen vor dein Maul. ce n'est pas pour votre beau nez; ce n'est pas de la viande pour vos oiseaux; ce n'est pas pour vos beaux yeux.

zatkać (zawiązać) komu gębę. einem das Maul stopfen. fermer la bouche, rabattre le bec à quelqu'un; faire taire qu.

grać na gębie komu. einem auf der Nase spielen. mener qu. par le nez.

nie ma w gębie wrzodu. er hat ein gut Maul-Leder. il a un bec bien afilé; il a bon bec.

co do gęby przyydźie. er redet was ihm vors Maul kommt. il parle à perte de vûë; il parle à baton rompu.

otworzyć na śię gęby ludzkie. sich ins Gerede bringen. faire parler de soi; faire parler le monde.

częstować kogo gębą o stoł. einen schlecht bewirthen; mit der Nase an die Tisch-Ecke tractiren. faire pauvre chère à qu; traiter qu. mesquinément, misérablement.

gęba., Gębal. } 1) Großmaul. 2) Großsprecher, Großmaul. 1) mouflard, qui a la bouche grande. 2) fanfaron, rodomont.

Gębaty. Gębiasty. } 1) großmäulig, pausebackig. 2) plauderhaft. *3) hitzig, jachzornig, zänckisch. 1) boursouflé, joufflu, maflé. 2) babillard. *3) véhément, ardent, querelleux.

Gębczasty, gębce podobny. schwammig. fongueux, spongieux; qui tient de l'éponge.

Gębka. 1) ein Schwamm zum wischen. *2) ein Mäulchen, s. Gąbka. 1) éponge. *2) petite bouche, v. Gąbka.

gębką ośierać. mit dem Schwamm auswischen. passer l'éponge sur qu. ch.

gębka ielenia. (tubera cervina) Hirsch-Brunst, Hirsch-Schwamm. sorte de champignon.

Gębkarz, co gębki zbiera. Schwamm-Sammler. celui qui recueillit des éponges.

Gębkowy. Schwamm-, zum Schwamm gehörig. d'éponge.

gębkowy kamień. Schwamm-Stein. sorte de pierre précieuse.

Gębuie. maulen, das Maul aufwerfen; schmollen. morguer, bouder, faire la mouë.

*Gędę, *dźie, dał*, Gram. auf einem Instrument spielen. joüer sur un (d'un) instrument de musique.

Gęgam, *v. m. F. gęgnę.* schreyen, wie eine Gans; gacken, gackern. jargonner; crier comme une oïe.

gęgam w mowie. nieseln; durch die Nase reden. parler du nez; nasiller.

Gęganie gęśi. das Gegags der Gänse. le cri, le jargon d'oïe.

gęganie w mowie. die Aussprache durch die Nase. la prononciation du nez.

Gęgocę, Gęgotam, } *ce, tał.* klappern als der Storch. cliqueter comme la cigogne.

Gęgliwy. durch die Nase redend oder gesprochen. qui parle du nez; qui est prononcé du nez.

Gęgoś. Gęgot. } Schnüffler, Niesler, der durch die Nase redet. nasilleur.

Genealogia, Generał, &c. } *vid.* Gienealogia, Gienerał, &c.

Gęś,

Gęś, *f.* eine Gans. oïe. § gęś domowa, dzika.

Gęśi. Gänse. d'oïe. § gęśie pioro, stado; gęśi pastuch.

gęśi karmnik, fadz. Gänse-Stall. un tet.

gęśi poley; czosnkowe ziele. (scordium) Lachen-Knoblauch, Wasser-Knoblauch. du scordium.

gęśia woyna; gęśia utarczka. Nuß-Krieg; Krieg ohne Schlacht. une guerre sans bataille.

chod gęśi. das Watscheln; der Taumel eines Betrunckenen. la démarche d'un ivré, qui chance, qui cannette comme une oïe. § chodu gęśiego zakrawa.

gęśi poley ziele, vid. Pienięźnik.

gęśia stopa. (cardiaca) Hertzgespan, Hertzwurtz. agripaume.

gęśia wyka, groch wilczy. (ervum) Erven. ers sorte de légume.

Gęśle, *plur. g. gęśli.* Art einer Cither. sorte de guittarre.

Gęśćieię. ⎫ 1) ge-
Gęstnę, *tnie, tnał, tnęli, (tłem, tli)* ⎬ rinnen,
Gęstnieię. ⎭ sich setzen. 2) dicht oder dick werden. 1) se prendre, se figer, se coaguler; cailler. 2) s'épaissir, se repaissir, se condenser.

Gest, *vid.* Giest.

Gęsto, *adv.* 1) dicht an einander, enge. 2) dick, von fliessenden Sachen. 3) oft, öfters. 1) d'une maniére épaisse & serrée; prés l'un de l'autre. 2) d'une manière épaisse & peu liquide. 3) souvent. § 1) słowa, wiersze gęsto pisane. 2) kasza gęsto warzona. *3) gęsto (często) tu bywa.

gęsto czynię, zgęszczam. dick machen. épaissir, figer, rendre épais; condenser, coaguler.

Gęstość. 1) die Dicke einer nicht gar zuflüßigen Sache. 2) die Dichtigkeit eines gewebten Zeuges. 3) die Dichtigkeit der Sachen, die nahe-bey einander stehen. 4) Vielheit, Vielfältigkeit. 1) épaisseur *f.* densité, condensité d'une chose qui n'est pas tout-à-fait liquide. 2) l'épaisseur d'une étofe bien batuë sur le métier. 3) toufe, épaisseur des choses qui sont près à pres, l'une contre l'autre. 4) multitude, multiplicité; grand nombre. § 1) gęstość miodu praśnego. 2) gęstość sukna, płotna. 3) gęstość drzew, ziol, szeregow, wierszy pisanych. 4) gęstość spraw go zatrudniła.

Gęstolisći. dicht von Laub. toufu; qui a beaucoup de feuilles.

Gęstowłosy. dickhärig. toufu; qui a beaucoup de cheveux.

Gęstwa. 1) die Dichtigkeit als der wachsenden Kräuter, Bäume. 2) Vielheit, Menge. *3) Gedränge, vieles Volck. 1) toufe, épaisseur *f.* d'herbes, d'arbres. 2) multitude, quantité. 3) foule, presse; foule de gens épaisse. § 1) gęstwa ziol, drzew, włosow. 2) takową gęstwę złych monet wygubić i wytopić trzeba. *3) gęstwa ludźi (tłum).

Gęstwina. dicker Busch von Bäumen. toufe d'arbres; amas épais d'arbres.

Gęstwię co. 1) verdicken, dicht machen. 2) häufig machen; häufen. 1) repaissir, épaissir, condenser, resserrer; rendre épais. 2) grossir, multiplier. § 1) woda płotno gęstwi. 2) co herezye zagęstwiło.

Gęstwię śię. 1) dicht werden. 2) häufig werden. 1) se condenser, s'épaissir. 2) se grossir, croître.

Gęsty. 1) dick, von flüßigen Sachen. 2) dicht, von Zeugen. 3) dicht, nahe an einander. 4) Physic. dicht, fest. 5) häufig, öftermahlig, öfter. 1) épais, condensé comme une liqueur trouble. 2) serré, bien batu, en parlant des étofes. 3) épais, dru, toufe, serré, près à près. 4) *Phisiq.* compacte, dense. 5) nombreux, qui est en grand nombre; fréquent. § 1) gęste powietrze; gęsty napoy; gęsta barzo kasza. 2) gęste płotno, sukno. 3) gęsty las; gęste włosy, drzewa. 4) żelazo iest gęste. 5) gęste (częste) w księgach błędy; gęste wizyty śię naprzykrzaią.

las gęsty. dichter Wald. forêt vive.

gęsty worek. ein gespickter Beutel. une bourse bien remplie, bien garnie. § gęsty u niego poczuł worek.

Gęszczę, *ści, ścił.* 1) verdicken, dick machen. 2) häufen. 1) épaissir, condenser, rendre épais. 2) multiplier, augmenter.

Gi, *obs.* go. der *Accusat.* von on. *c'étoit l'Accusatif du pronom* on.

Gibam co. beugen; biegen. courber, plier.

gibam śię, przegibam śię. sich schauckeln, sich von einer Seite auf die andre biegen. se courber, se mouvoir d'un côté à l'autre; se bercer. § choyki śię od wiatru gibaią.

Gibas. Tölpel, Schlingel. lourdaut, escogrife.

Gibki. schmeidig, biegsam. souple, flexible, pliable, pliant. § gibka rozga; złoto iest gibkie; deszczułka gibka.

gibkim uczynić. biegsam machen. assouplir, rendre souple.

gibkim śię staię. biegsam werden. devenir souple; devenir pliant.

Gibkość.

Gibkość. Biegsamkeit, Schmeidigkeit. souplesse; fléxibilité, agilité.
Giczel, *f. vid.* Giża.
Giefes, ielca. ein Degen-Gefäß. garde d'épée.
*Gieł, kupa, mnogość. Menge, Haufen. quantité, amas, multitude. § gieł słow nikczemnych.
Gielda. 1) Börse, Gilde der Kaufleute. 2) Wirths-Haus. 1) bourse; loge, le change; place du change ou les marchans s'assemblent. * 2) auberge, taverne.
Giemein, żołdak. Gemeiner; gemeiner Soldat. simple soldat.
Giemża, koza dzika. Gemse, Steinbock, Geis, wilde Ziege. bouquetin, staimbouc, bouc sauvage.
Giemżę, *ži, žii.* 1) zupfen, rupfen, zerren. 2) zupfen, zwicken, jucken. 1) tirailler, déchirer. 2) tirailler, pincer; piquer; démanger; avoir une démangeaison. § 1) sokoł kuropatwę giemźi. 2) giemźi mię coś.
Gienealogia. Geschlechts-Register. généalogie.
Gienealogiczny. genealogisch. généalogique. § gienealogiczna linia.
Gienerał, Generał. 1) General bey der Armee. 2) General eines Ordens. 3) General, Starost oder Ober-Richter in einigen Provinzen. 4) in Lithauischen Gerichten: Gerichts-Frohn. 5) General-Land-Tag in einer Provinz. 6) General-Regel. 1) Général qui commande un Régiment. 2) Général d'un Ordre Ecléśiastique. 3) Général, Staroste ou Juge général dans quelques Provinces. 4) Sergent, crieur dans les cours de Lituanie. 5) les Etats ou l'assemblée de la Noblesse & du Clergé d'un Palatinat. 6) maxime générale; régle générale. § 1) Gienerał regimentu konnego. 2) Gienerał zakonu Jezuickiego. 3) Starosta Sądowy Poznański zowie się Gienerałem Wielkopolskim, Krakowski Małopolskim, Kamieniecki Podolskim. 4) gienerał (woźny) go zapozwał do Trybunału Nowogrodskiego. 5) Gienerał albo Seymik gieneralny w Warszawie składaią. 6) służy ten przykład gienerałem wszelakim ludźiom.
Gienerał Francišzkański. General der Franciscaner. Ministre Général; Général des Cordeliers.
Gienerał Leytenant. General-Lieutenant: Lieutenant-Général.
Gienerał Wachmistrz. General-Wachtmeister. Major Général; Général-Majeur.
Gienerał Adiutant. General-Adjutant. Aide de Camp.
Gienerał kawaleryi. General über die Cavallerie. Mestre de Camp Général.
Gienerał Audytor, Sędźia woyskowy. General-Auditeur; Ober-Auditeur. Prémier Auditeur; Juge Superieur de la Justice militaire.
Gienerał sztab. General-Stab. l'Etat major de l'armée.
Gienerał Artyleryi Koronney. General der Kron-Artillerie. Grand Maître de l'Artillerie de la Couronne.
Gienerał Artyleryi Litewskiey. General der Litauischen Artillerie. Grand Maître de l'Artillerie de Lituanie.
Gienerałowa. die Generalin. épouse d'un Général.
Gienerałstwo. Generalat, Würde eines weltlichen oder geistlichen Generals. généralat; dignité d'un Général séculier ou Ecléśiastique.
Gienerałowy. General-. de Général.
Gieneralny, powszechny. allgemein. général, universel.
Gier, *vid.* Gierz.
Gierada, żenin sprzęt. in den Rechten: die Gerade der Weiber. *droit:* trousseau; tous les linges, habits, joïaux & autres pareilles nipes d'une femme.
Giermak. langer Ober-Rock gemeiner Leute. longue casaque des païsans.
Giermek. Spieß-Bube, Schild-Träger. écuïer qui porte les armes de son Maître.
Giermkostwo. Schild-Träger-Dienst. la condition, le service d'un tel écuïer.
Gierz, gier, gir, źiele. (*hiposelinum*) Girsch, Groß-Eppich. espèce d'ache ou de persil.
Gierydon, *vid.* Girydon.
Gies, *g. giesu,* gżenie. das Toben des Viehes vom Roß-Bremsen-Stich. la rage d'une bête piquée d'un taon.
**gies*, g. *giesa, gźik.* eine Roß-Bremse, Bräme. taon.
Giesłko, Giezłeczko, *vid.* Gzło.
Giest, plęsy, pląsanie rękoma. Geberde, Bewegung mit der Hand. un geste; mouvement de la main.
giest wymyślny. gezwungene Geberde. simagrée.
giestami narabiać, rękoma pląsać. mit den Händen beym Reden fechten. gesticuler; faire des gestes.
giestami narabiaiący. der beym Reden mit den Händen ficht. gesticulateur; qui fait trop de gestes.
giestami narabianie. das Fechten mit den Händen beym Reden. la gesticulation.

Gifes, *vid.* Giefes.

Gil ptak. 1) Gümpel, Thumpfafe. * 2) Rothkelchen, f. Ludarka. 1) pivoine, le pirrula un oiseau. * 2) rouge-gorge, *v.* Ludarka.

Ginagryk, *vid.* Chyragryk.

Ginę. 1) vergehen, umkommen. 2) verlohren gehen, wegkommen. 1) périr, se dissiper, déperir, se ruiner; se perdre. 2) se perdre; être perdu. § 1) Państwa zbytkiem giną; co zginęło trudno tego wetować; marnie na woynie zginął; przyydźie mi tu zginąć od smrodu. 2) zginęła mi książka.

zginie coś. es wird was wegkommen; ein Dieb ist nicht weit. les choses sont ici de prise; un voleur n'est pas loin.

zginąłem. ich bin verlohren. je suis perdu; j'en ai dans l'aile.

Ginienie. die Vergehung, Umkommung, Untergang. ruine, perte, perdition.

ginienie rzeczy. Physic. die Verderbung einer Sache. *Phisiq.* destruction; corruption.

Gips. Gyps. du plâtre. § Ozdoba na gipśie wybiiana.

Gipsowany. Gyps=; aus Gyps gemacht. plâtré; fait de plâtre.

Gipsuię. gypsen, mit Gyps belegen. plâtrer; enduire de plâtre.

Gir, *vid.* Gier.

Girydon. Leuchter=Stuhl; Geridon. gueridon. § na girydonach leżały korony.

Giser, odlewacz wszelkich rzeczy z kruszcu. Giesser. fondeur.

Giża ⎤ giczel. Kopf am Knochen. la
Giżela ⎦ tête d'un os.

Głąb. 1) die Tiefe. 2) Strunck, Stiel eines Krautes. 1) la profondeur. 2) trognon, trou ou tronc de chou; la tige d'une herbe. § 1) na dźieśięć łokći w głąb. 2) głąb każdego źiela; z głąbu weź soku.

w głąb. 1) tief in etwas hinein; ins Hertz; weit herein. 2) bis auf den Grund; gründlich. 1) bien avant; dans le fond; au coeur, au fond. 2) à fond, profondément. § 1) razy w głąb dużo zaszły; rosterki w głąb barzo poszły; nieprzyiaćiel iuż iest w głąb Polski. 2) rzecz poymuią, ale w głąb nie idą.

okręt w głąb idźie. das Schiff gehet zu Grund. le vaisseau coule à fond.

Głąbiasto, *adv.* wie ein Strunck; auf Art eines Strunckes. à la maniére d'une tige.

Głąbiasty ⎤ strunckicht. qui a beaucoup
Głąbisty. ⎦ de tige; semblable à une tige.

Głąbiowy. Strunck=, aus einem Strunck. de tige, de trognon.

Głąbieię. in einen Strunck wachsen. monter en tige.

Glądam, *obs.* sehen. nur in den *verbis compositis.* voir, regarder. *ce verbe n'est pas bien reçû que dans les composez.*

Gładki. 1) glat, eben. 2) glat, nicht rauch, nicht bewachsen. 3) glat nicht schuppicht. 4) zierlich, schön als eine Rede. 5) schön, hübsch, als ein Frauenzimmer. 6) wohl ausgearbeitet. 7) glat, ungemodelt, ungeblümt, von Zeugen. 1) uni, aplani, doux au toucher. 2) pelé; qui n'a point de poil. 3) glissant, qui est sans écailles. 4) beau, élégant, poli, exact; qui est châtié. 5) beau; charmant qui a de beauté, *en parlant des femmes.* 6) bien traivaillé, cultivé, perfectionné. 7) uni, plain, qui n'est pas à fleurs; non-ouvré, qui n'est pas figuré. § 1) grot gładki; gładka deska. 2) gładka broda. 3) gładka ryba. 4) gładka mowa i wymowa; gładka to rzecz na weyrzenie. 5) aby była iużyna dobra, muzyka i co gładkiego; gładka to dźiewczyna; twarz gładka. * 6) gładka (wyprawiona) to księga. 7) gładka materya do szat.

Gładko, *adv.* 1) glat. 2) niedlich, fein, geschicklich. 3) gelinde. 1) uniment; d'une maniére unie & glissante. 2) nettement, proprement, poliment, de bonne grace; galanment, délicatement. 3) d'une maniére douce. § 1) gładko w tym pokoiu chodźić; gładko wyrobiona deska. 2) gładko rzeczy swoie udaie; gładko kradnie.

gładko uchodźić. vor genossen ausgehen. s'adoucir. § naywiększe występki często u dworu gładko uchodzą.

Gładkość. 1) die Glätte. 2) Schönheit eines Worts. 3) Schönheit eines Frauenzimmers. 1) poliment; surface unie & polie. 2) la beauté d'un mot; élégance, politesse d'un discours. 3) beauté d'une fille ou d'une femme. § 1) gładkość zwierćiadła. 2) gładkość słowa, mowy. 3) pospolićie przy gładkośći serce pełne bywa złośći; gładkość urody.

Gładnieię. 1) glat werden. 2) schön werden. 1) devenir uni ou glissant. 2) embellir; devenir plus beau, plus charmant.

Gładysz. ein galanter, hübscher Mensch. un homme galant.

Gładyszka. 1) schöne Weibs=Person. 2) Faltz=Bein. 3) Glät=Stein; Polier=Stahl. 1) beauté; fille ou femme fort belle.

belle. 2) plioir, polissoire; couteau d'ivoire. 3) pierre ou fer à polir; lissoire. § 1) żonę nie barzo ma gładyszkę; ta gładyszka osobliwą ma przyiemność. 2) wygładźić papier gładyszką.

Gładzę. 1) glätten, glat, eben machen. 2) zieren, putzen. 3) verbessern die Fehler. 4) vertreiben, ausreiben, ausmachen einen Fleck. 5) tilgen, vertilgen. 1) unir, égaler, aplanir, lisser. 2) orner, parer, ajuster, embellir. 3) corriger, rendre correct; ôter les fautes. 4) ôter, faire en aller les taches. 5) éfacer, détruire, amortir, exterminer, déraciner. § 1) gładźić papier. *2) gładźi (zdobi) pokoie swoie. *3) gładźić mowę (poprawiać, popiłować). 4) sol szczawowa z apteki naylepiey gładźi plamy od inkaustu. 5) zgładźić, zagładźić pamiątkę czyią z ziemi; gładźi teraz długi swoie; zgładźił wszystkich nieprzyiaćioł swoich.

zgładźić kogo z świata. einen ums Leben bringen. faire perdre la vie à qu.

**gładzę się.* 1) sich putzen, sich zurecht machen. 2) sich putzen, sich balbieren. 1) s'ajuster, se parer. 2) se raser, se faire la barbe.

Gładzenie. das Glätten, Glatmachen; die Ebenmachung. polissure; l'action d'unir, de polir; aplanissement.

Gładzony. geglättet. lissé, lisse, poli, uni, aplani.

gładzony papier. geglättet Papier. papier lissé.

Gładźiuchny. } sehr glat. fort uni; fort
Gładźiuśinki. } lisse.

Glanc. der Glantz. le lustre; le poli; l'éclat; la lueur; le luisant. § glanc marmuru, śrebra, złota.

glanc pereł. Glantz der Perlen. l'eau des perles.

glanc drogich kamieni. Glantz der Edelsteine. l'éclat, le feu des pierres prétieuses.

glanc od kamienia. Glantz, so mit einem Polier-Stein gemacht worden. lissure.

glanc w suknie, w kapeluszu &c. Glantz des Tuches eines Huts. l'aprêt, l'oeil; l'eau, le lustre; couleur vive du drap, d'un chapeau.

Glancowanie. 1) die Zubereitung mit Glantz. 2) Glantz. 1) l'action de lustrer. 2) le lustre.

Glancowany. mit Glantz zugerichtet. lustré; acommodé avec un aprêt.

Glancownik. Glätter, der einer Sache den Glantz giebet. lustreur.

Glancowny. glänzend. réluisant, lustreux, luisant, brillant, poli; qui a du lustre.

glancowne piwo. Bier das einen Glantz hat. de la bierre luisante.

glancowne płotno. Glantz-Leinwand. toile lissé; treillis; toile gommée; toile glacée. § glancowna kitayka.

Glancuię, glanc czynię. den Glantz geben, glänzend machen. lustrer, lisser, rendre luisant; donner l'eau, du lustre à une chose.

Głasam, *obs.* wołam. rufen. apeller.

*Głaskam, *vid.* Głaszczę.

Głaskanie. das Streicheln, das Schmeicheln. l'action d'amadoüer; le patelinage; des caresses.

głaskanie pod włos. das Streicheln wider den Strich der Haare; Gegen-Strich rebours; l'action de relever à rebours, à contre poil.

Głaskliwy. der sich zähmen läßt. domtable, traitable.

Glasy, *neut. indec.* Kriegsb. das Glacis. *Fortif.* le glacis.

Głaszczę, *szcze, skał.* 1) mit der Hand streichen; streicheln. 2) schmeicheln, liebkosen. *3) kützeln, s. Łechcę. 1) amadoüer, amignoter; manier, passer doucement la main sur qu. ch. 2) pateliner, caresser, flater. 3) chatoüiller, *v.* Łechcę. § 1) głaskać kota, psa, komu głowę. 2) głaskał Szwedow pochlebstwem; głaskał pannie uszy.

po sercu go pogłaskał. er hat ihm das Hertz ein wenig beweget. il égratigna un peu son coeur.

głaskać pod włos. die Haare gegen den Strich streichen. rebrousser; relever le poil, les cheveux contre le poil, à rebours.

głaskać śię. 1) sich selbsten streicheln. 2) sich mit Streicheln die Zeit vertreiben. 1) passer doucement la main sur sa peau. 2) s'amuser à amadoüer. § 1) głaszcze śię pod brodę. 2) kobiety śię często przez cały dźień z pieskami głaszczą.

Glaubicz. Wappenk. ein schwimmender Karpe. *Blas.* une carpe qui nage.

Głaz, kamień pospolity. Kiesel-Stein; Feld-Stein. caillou; pierre qu'on peut jetter avec la main.

głaz probierski. Probier- oder Streich-Stein. pierre de touche.

**Glaz* } śrebro wyborne. fein Silber.
*Glazur } argent fin.

Głazik. 1) kleiner Kiesel-Stein. 2) Probier-Stein. 1) petit caillou. 2) pierre de touche.

Głębia, } Głębokość. die Tiefe. la
Głębizna, } profondeur. § wywieść kogo

kogo na głębią z miałkiego; rybki na głębiznę odpłynęły.

na głębią podać. beym Mahler: vertiefen. *terme de peintre:* enfoncer, renfoncer.

podanie na głębią. Vertiefung. renfoncement.

Głębik. ein See-Fisch der in einer Schale schwimmet. poisson de mer qui nage dans un couvercle.

Głęboki. 1) tief. 2) tiefsinnig, schwer als eine Wissenschaft. 3) still, geruhig. 4) vortreflich, durchdringend. 5) spät als ein Alter. 6) weitläuftig, tief als eine Unterredung. 1) profond qui a de la profondeur. 2) dificile, abstrait comme une science. 3) profond, tranquile. 4) pénétrant, subtil. 5) avancé en âge. 6) vague, difus. § 1) głęboka rzeka ale morze głębsze; grunt głęboki. 2) głębokie to są dla mnie nauki. 3) głębokie w zamku milczenie; głęboki teraz pokoy. 4) rozum głęboki; myśli głębokie. 5) w głębokie iuż zaszedł lata; dobry rozsądek choć nie w głębokim wieku. 6) zachodźić w głębokie gadki.

Głęboko, *adv.* 1) tief. 2) *fig.* tief, gründlich. 1) profondément; bien avant; avec profondeur. 2) *fig.* à fond, solidement, profondément. § 1) głębiey kopać, czynić. 2) ten głębiey rzecz rozumie, a ten nie tak głęboko; głębiey rzecz rozważywszy.

Głębokość. 1) Tiefe. 2) fig. Tiefe, Vertiefung als eines Waldes. 3) Kriegsw. Höhe oder Tiefe einer Krieges-Schaar. 4) Tiefe einer Wissenschaft. 1) la profondeur. 2) *fig.* le fond d'une forêt. 3) *guerre:* la profondeur, la hauteur d'un batalion. 4) profondeur d'une science. § 1) głębokość iamy, piwnice, rzeki, morza. 2) głębokość lasu, szyku. 3) głębokość batalionu. 4) wszystkie nauk przeniknął głębośći.

Glegocę, Glekocę, *goce, gotał,* } klekocę.
Glegotam } 1) bubern, kulckern als das kochende Wasser im Topf. 2) gurgeln. 3) klappern vom Storch. 4) stammeln, lallen. 5) schlecht Zeug reden. 1) faire glou glou. 2) gargariser, laver sa bouche. 3) cliqueter comme la cigogne. 4) bégaier, baragoüiner. 5) radoter. § 1) glekoce garnek wrzący; glekoce w garku; giegoce napoy z bani. 2) glegotać gardłem (gardło płokać). 3) boćian nosem glekoce.

Glegotanie, Klekotanie. 1) das Bubern im Topf. 2) das Klappern des Storchs. 3) das Gurgeln. 1) le bruit qui fait glou glou. 2) cliquetis; le bruit que fait la cigogne. 3) l'action de gargariser.

*Glegot, *klekot, świegot. Plaudrer. babillard.

Glegotka, Klekotka. 1) Klapper, Klapper-Büchse. *2) Plappermaul, Plauderin, s. Swiegotka. 1) les cliquettes; cresselle. *2) causeuse, jaseuse, *v.* Swiegotka.

Głeń, *g. głenia.* Runcken, groß Stück Brod. bribe; quartier, gros morceau de pain; quignon.

Gleta, *vid.* Gleyta.

Glewia. Wurf-Spieß, halbe Lantze. javeline espèce d'épieu.

Glewiynik. Soldat der einen Wurf-Spieß führet. soldat armé de javeline.

Gleyt, list żelazny, moratorye. eiserner Brief, Geleit. lettres de répit, saufconduit; arrêt de défence; arrêt de surséance; quinquenelle. § gleyt dać komu; gleyt złamać.

Gleyta, gleta, śrebrna piana. Silber-Glette, Silber-Schaum. litarge d'argent; glette.

gleyta złota. Gold Glette. litarge d'or.

Gleytak. Bergw. der Glett-Hacken von Eisen an einem langen Stiel, womit die Glette aus dem Trieb-Ofen gelassen wird. *métal.* crocheton qui a un long manche pour tirer la litarge de la fournaise.

Gleytowy. Geleits-. de répit; de saufconduit.

Gleytuię kogo. einem einen eisernen Brief geben. donner à qu. un sauf-conduit.

Glid, szereg. ein Glied Soldaten. rang que font les soldats. § glid pierwszy, drugi, *&c.*

Gliiuię, rozpalam. glüen als Drat, ihn geschmeidig zu machen. rougir au feu du fil d'archal pour le rendre maniable. § wygliiować żelazo.

Glina. Lehm. terre grasse.

glina zduńska. Topfer Tohn, Tohn. argile; terre à potier; glaise; de la terre glaise.

glina biała. weisser Tohn. argile blanche; glaise blanche.

Gliniany, z gliny. thönern, irdener. d'argile; de terre. § gliniany statek.

Gliniasty. 1) lehmicht. 2) lehmfärbig. 1) plein d'argile; argileux, qui tient d'argile. 2) de couleur de terre grasse. § 1) gliniasty grunt, rola. 2) koń gliniasty.

Glinka. jede Erde so in der Heilkunst gebraucht wird. terre médecinale.

glinka czerwona, rubryka naska. Roth-Stein,

Stein, Röthel. arcanne; terre rouge; craie rouge.

glinka do polerowania. Tripel zum polieren. tripoli dont on se sert pour éclaircir la vaisselle.

glinki, plur. 1) lehmichter Boden. 2) Lehm-Grube. 1) un fonds ou champ argileux. 2) creux ou fosse d'où l'on tire de l'argile.

Glisnik, *vid.* Glistnik.

Glista. 1) Wurm in den Gedärmen. 2) Regen-Wurm. 1) ver qui nait dans les intestins. 2) ver de terre. § 1) chorować na glisty; glisty ma.

Glistnik, *g. a.* gliśnik. (*santonica*) Wurm-Saamen, Zittwer-Saamen. barbotine, de la poudre aux vers, santonine, semancine.

glistnik morski, mech morski, mech koralowy. (corallina) Corallen-Moos. coraline plante qui vient au fond de la mer.

Glita, *vid.* Gleyta.

Głod. 1) Hunger. 2) Theurung, Hungers-Noth. 1) la faim. 2) famine, disette. § 1) głod dowćipny; wszystkiego głod nauczy.

głod wilka z lasa wywoła. der Hunger treibt den Wolf aus dem Wald. la faim fait sortir le loup du bois; la faim chasse le loup hors du bois.

głod mrzeć. hunger leiden. soufrir la faim; étre pressé de la faim; mourir de faim.

Głodam, *vid.* Głodzę.

Głodny, głodźien, *adj. & subst.* 1) hungrig, ein Hungriger. 2) theuer, sparsam an Lebens-Mitteln. 1) afamé, famelique, qui est préssé de la faim. 2) cher, chiche. § 1) głodny woli ieść niż muzyki słuchać, *prov.* głodnemu nie chce śię śpiewać *prov.* głodny nie przebiera wszystko mu smakuie, *prov.* 3) głodny rok teraz bedźie.

głodny iestem; chce mi śię ieść. mich hungert. j'ai faim.

głodny i kiia śię nie boi; głodny uszu nie ma. ein hungriger hat keine Ohren. ventre afamé n'a point d'oreilles.

głodnemu zawsze południe. einem hungrigen schmeckt alles Brod wohl. à la faim il n'y a point de mauvais pain.

Głodzę, *dźi, dźił*, głodam. abnagen, abnußen mit reiben. ronger, user en frotant.

głodzę, morzę głodem. mit Hunger quälen. acabler de famine; afamer; faire soufrir la faim.

Głog krzew. (*oxyacantha*) Weißdorn, Hagedorn. oxiacantha; buisson ardent; aubepine, épine blanche; noble épine.

**głog, roża polna.* (cynosbatos) Hunds-Rosen. rose de chien,

głog drzewo. (cornus femina) Cornel-Baum, Körner-Baum. cornoüiller femelle.

Głogowy. Hagedorn-. d'aubepine.

Głos. 1) die Stimme eines Menschen. 2) Laut, Schall. 3) Stimme, Beystimmung, Wahl-Stimme. 4) Freyheit zu Reden im Rathe. 5) Stimme in der Music. 1) la voix d'un homme. 2) voix, ton, son. 3) la voix, voeu, le soufrage. 4) liberté de parler dans le conseil. 5) voix, ton dans la musique. § 1) głos rozumny, nierozumny, wdźięczny; głos ma wielki; podniosł dużo głosu; spuszczam głos; głos przestworny, wolny; głos zmyślać, nie własnym głosem mowić albo śpiewać. 2) chmura strasznym huczy głosem; głos wydawać; głos śię odbiia. 3) głos w radźie; zgodne głosy. 4) proszę o głos; Marszałek dał głos Posłowi Mazowieckiemu.

na dwa, trzy głosy. von zwey, drey Stimmen. à deux, à trois parties. § na trzy głosy śpiewać; na cztery głosy pieśni, muteta.

zgodnemi głosami. einstimmig. tout d'une voix.

wolnym, rzędnym mowić głosem. frey, befehlerisch reden. parler d'un ton libre, résolut, d'un ton de maître.

w głos. 1) laut, mit lauter Stimme. 2) laut, deutlich, hell, offenbar von Citationen eines Buches. 1) à haute voix; haut; d'une voix haute. 2) hautement, clairement, en parlant des citations d'un livre. § 1) w głos (głośnie) mowi. 2) w głos opowiada prawo.

w ten głos mowi Pismo Swięte. so redet die H. Schrift. ainsi, de cette voix parle l'Ecriture.

grali mu na trzy głosy w kiie. man hat ihm eine derbe Prügel-Suppe gegeben. on lui a donné une volée de coups de bâton.

co z głosu wołać. aus vollem Halse schreyen. crier à pleine tête.

Głosek. ein Stimmchen. petite voix.

Głośićiel. Verkündiger. celui qui anonce. § głośićiel Ewangielii.

Głoska. 1) Glosse. 2) feine, kleine Schrift. 1) interligne, apostille, glose. 2) des lettres fort courtes; écriture menuë. § 1) kśięga z głoskami (przypiskami).

głoski pisać, przypisywać. glossiren. apostiller, faire de petites notes.

Głośno, głosem. 1) laut, mit lauter Stimme. 2) mit deutlicher Stimme, vernehmlich.

nehmlich. 3) offenbar, deutlich. 1) haut; à haute voix. 2) à claire voix; clairement, nettement. 3) vocalement, d'une maniére qu'on entend les mots. § 1) głośno śpiewa. 2) doktorowie ieszcze głośniey o tym mowią.

Głośność, brzmienie głosu. der helle Laut einer Stimme. éclat, son éclatant, la gracilité d'une voix.

Głośny. 1) laut, hell, das eine helle Stimme giebet. 2) laut, das man deutlich höret. 1) claire, éclatant, sonore, résonnant, haut, élevé. 2) vocal, qu'on entend.

Głoszę co, *si*, *sił*. ausbreiten, verkündigen. publier; rendre public, divulguer.

głoszą. es gehet ein Rede; man saget. on dit; le bruit court.

Głow. das Häupt bey Dantzig. c'est une contrée qui apartient à la ville de Danzig.

Głowa. 1) Kopf, Haupt. 2) Kopf, Haupt, Person. 3) Stück Vieh. 4) Kraut-Kopf, Salat-Kopf. 5) Nagel-Kuppe, Nagel-Knopf. 6) Ende einer dicken Sache, als einer Welle. 7) Kopf, Verstand, Witz. 8) Gewalt, Botmäßigkeit. 9) Kopf, Sorge. 10) Haupt, Anführer. 11) Befest. die Capital-oder Haupt-Linie eines Boll-wercks. 1) tête. 2) tête, personne. 3) piéce, en parlant du bétail. 4) tête, pomme de chou, de salade. 5) tête de clou. 6) tête; la plus grosse partie de quelque chose; le bout comme d'un cilindre. 7) tête, esprit 8) pouvoir, puissance. 9) tête, soin. 10) tête, chef. 11) *Fortif.* la capitale de bastion. § 1) głowa mię boli; głowa końska, wołowa. 2) mądra, szalona, głupia to głowa; było tam głow dziesięć; koronowane i mitrowane głowy. 3) trzydzieści głow liczy w swoim stadźie. 4) głowa kapusty, sałaty. 5) głowa u goździa. 6) głowa walca; wał wiatrakowy w głowie trzyma skrzydła. 7) człowiek z głową; ludźie z głowami; pomieśćić śię taka rzecz w moiey głowie nie może; mądra głowa nie stoi o głupie słowa, *prov.* 8) podbił ich pod głowę Pana swoiego. 9) o głowę śię iego rządy opieraią; na głowy swoie to wźięli; niepotrzebny ćiężar bierzesz na głowę. 10) on iest sprawcą i głową tey konfederacyi. 11) głowa trzećią część nieśie wyćiągu swego.

głowy, plur. die Haupten, das Kopf-Bret am Bette. chevet; la partie du lit où l'on met le traversin; dossier de lit.

głowy bolenie; *głowy bol*. Kopf-Schmertzen. migraine; mal de tête.

głowy iest mocney. er berauscht sich nicht so leicht; er kan viel vertragen. il boiroit la mer & les poissons sans devenir ivre.

głowa wilka, *niedźwiedźia*, *dźika*, *szczupaka*. Kopf eines Wolfs, Bären, wilden Schweins, Hechts. hure d'un loup, d'un ours, d'un sanglier, d'un brochet.

głowa cukru. ein Hut Zucker. pain de sucre.

głowę podnieść. 1) das Haupt empor heben. 2) sich widersetzen. 1) lever la tête. 2) s'oposer, resister; hocher la tête; branler la tête; tenir tête.

na głowy się wiązac. sich in Häupte schliessen. se pommer.

głowę komu ustroić. einem den Kopf putzen. ajuster la tête à qu.

wiszeć nad głową. über dem Kopf schweben, auf den Nacken haben. étre aux trousses de qu; avoir sur le dos, à ses trousses. § rozumieli każdego momentu, że im nieprzyiaćiele nad głową wiszą.

na głowę. über Hals und Kopf. au plus vîte; fort à la hâte; en grande hâte. § na głowę pracuią.

**w głowę*; *na głowę*. aufs Haupt. à plate couture. § w głowę woysko wyćiął; nieprzyiaćiela na głowę znieść.

o głowę czynić. einem Mörder den Proceß machen. faire le procès à un meurtrier.

głowę komu psować. einem den Kopf warm machen. rompre la tête à qu.

głowę w tym miey wolną. sorge davor nicht. soïez en repos de cela.

iakby mu o głowę szło. als wenn es um sein Leben gienge. s'il y aloit de sa vie, de sa tête.

nie chce mu to w głowę wleść. dieses will ihm nicht in den Kopf. il ne peut mettre cela dans sa tête.

głową mur rozrywać. mit dem Kopf wider die Mauer rennen. heurter la tête contre la muraille; se donner de la tête contre le mur.

pusta głowa nie ośiwieie. ein leerer Kopf wird nicht grau. tête de fou (tête de linote) ne blanchit jamais.

co głowa to rozum. so viel Köpfe so viel Sinne. autant de têtes, autant d'opinions (de sentiments).

z głowy wybić. aus dem Kopf schlagen. ôter qu. ch. de la tête.

głową się rodźi dźiećię. das Kind wird mit dem Kopf voran gebohren. l'enfant naît la tête la prémiére.

głowa. } Großkopf, ein Mensch mit einem grossen Kopf. qui a une grosse tête.
Głowacz. }

głowacz. 1) Harder, ein See-und Fluß-Fiſch mit einem groſſen Kopf. 2) wildes Thier in Africa mit einem groſſen Kopf. 1) un muge, muſon, mulet, meùnier poiſſon de mer & d'eau douce, qui a la tête groſſe & grande. 2) animal ſauvage en Afrique qui a une groſſe tête.

głowacz owad morſki. Waſſer-Molch. tetard un inſecte de mer.

głowacz ſuchy, vid. Dorſz.

głowacz; karp głowiaſty. magrer Karpfe mit einem groſſen Kopf. carpe maigre qui a une grande tête.

Głowatka. Saamen-Köpfchen einiger Kräuter. coïfe, boſſe, tête qui contient quelques ſémences.

głowatka, gogołka. Obſt-Knöpfchen. fruit noué.

Głowczaſty, *vid.* Głowiaſty.

Głowczyzna, głowſzczyzna. Geld-Strafe ſo die Freunde des Erſchlagenen bekommen. amende ou peine pécuniaire que le meurtrier païe aux parens du mort. § głowczyznę zabitemu (za głowę zabitą) płacić.

Głoweczka, *vid.* Głowka.

Głowi. zum Kopf gehörig. de tête, qui regarde la tête.

głowia kość. Hirnſchedel, Hirnſchale. le crâne.

Głowiaſty, *Głowiaty, Głowiſty — głowczaſty. 1) kopficht; mit einem Kopf oder Kuppe verſehen. 2) Kopf-, als Sallat. 3) bullicht, von Wurtzeln. 1) à tête de diamant; à tête; qui a une tête. 2) pommé, qui ſe forme en manière de pomme, comme la ſalade. 3) tubereux, bulbeux. § 1) nitabla głowiaſta; goździ głowiaſty. 2) głowiaſta ſałata, kapuſta. 3) korzeń głowiaſty ziół.

Głowica. 1) Knopf, Knauf. 2) Kopf, runder Verſatz am Knochen. 3) Kaſten am Ringe, wo der Stein ſitzet. 1) pomme, pommeau. 2) tête d'un os. 3) châton, tête d'un anneau. § 1) głowica u ſzpady. 2) głowice kości ſtawowych. 3) pierścieniowa głowica.

Głowieńka. eine kleine Klinge. alumelle; petite lame.

głowienki, plur. *ziele*, vid. Zywokoſt.

Głowiſty, *vid.* Głowiaſty.

Głowizna. 1) Knopf, runder Verſatz am Knochen. 2) friſcher oder geräucherter Schweins-Kopf. 1) tête d'un os. 2) tête de porc fraîche ou fumée. § 1) kości dolna, zwierzchnia głowizna. 2) głowizna wieprzowa, świnia.

Głowka. 1) ein Köpfchen. 2) Saamen-Knopf. 3) Bolle, Köpfchen, Häuptchen Zwiebeln, Knoblauch. 4) kleine Kuppe als an der Stecknadel. 1) petite tête. 2) boſſe, bouton, tête, coëfe, capſule qui enferme quelques ſémences. 3) tête d'oignon, d'ail; un tubercule. 4) tête d'une épingle, d'un clou. § 1) głowkę gołębiowi urwać. 2) głowka lniana, makowa, oſtowa. 3) głowka cebule, czoſnku, lilii; głowka kwiatowa. 4) głowka u ſzpilki.

głowka iak makowka, a rozumu puſto (a rozumu iak napłwał) groſſer Kopf und wenig drinnen. groſſe tête & peu de cervelle.

złote głowki ziele. (martagum) Goldwurtzel. martagon ſorte de fleur.

głowka Swiętego Jana. (bellis) Maslieben. marguerite une plante à fleur.

głowki kokoſze, wyka kokoſza ziele. (onobrychis foliis viciæ) Fraunſpiegel, Kerſtwurſt. fainfoin, onobrichis. § głowki kokoſze bydło barzo tuczą.

na głowkę ſię wiązać. ſich in Häuptchen ſchlieſſen als der Sallat. pommer; ſe pommer comme la ſalade.

Głownia. 1) eine Klinge. 2) Lauf, Röhre zu einem Schieß-Gewehr. 3) Brand, angebranntes Stück Holtz. 1) lame, alumelle. 2) canon d'arme à feu. 3) tiſon; bûche embraſée. § 1) głownia ſzpadowa; głownia do ſzable. 2) głownia albo rura do ſtrzelby, do działa. 3) głownia zarzyſta, żywa; głownia gaſzona; nie dogaśiłeś głowien.

Głowne, *g. głownego, vid.* Głowczyzna.

Głownie, *adv.* tödtlich, feindlich, auf Tod und Leben. en ennemi mortel; mortellement.

Głownik. Haupt-Mörder; Haupt-Verbrecher. aſſaſſin; criminel. § morderz głownik; śiedzenie w wieży głownikow.

Głowny. 1) Haupt-, Kopf-; dem Haupt zugehörig. 2) Haupt-, vortreflich in ſeiner Art. 3) Haupt-, tödtlich, feindſelig. 4) nach dem Eich-Maß oder Gewicht gemeſſen, gewogen. 1) de tête, qui concerne la tête. 2) capital, principal, prémier, grand, conſidérable. 3) capital, irréconciable; mortel. 4) étalonné. § 1) głowny bol; głowny ſpadek. 2) głowne miaſto, głowne wino; głowny woł, głowna ſzczuka. 3) głowna nieprzyiazń; głowna choroba. 4) głowna miara; głowny korzec.

głowna linia, vid. Głowa 11).

Głowſzczyzna, *vid.* Głowczyzna.

Głoza, Głozatka, — *vid.* Głoſka.

Glozuię, ⌉ gładzę. 1) vertilgen, ausrotten.
gluzuię, ⌋ 2) ausmachen Flecke. 3) ausstreichen, auskratzen aus einer Schrift. 1) éfacer, détruire, déraciner, abolir, exterminer. 2) ôter, faire en aller les taches. 3) éfacer, raïer, raturer. § 1) z świata nikt nierządow nie wyglozuie. 2) wyglozować plamę. 3) wyglozować co z regiestru.

Glozowanie. ⌉ das Durchstreichen, Aus-
Gluzowanie. ⌋ streichen, Verbessern. éfaçure, rature. § styl mu bez żadnego gluzowania w miodopłynnych wypłynął wyrazach.

Glu glu. schluck schluck; schluckweis. à gorgées; glou, glou, *mots imaginez pour exprimer le son d'une liqueur qu'on boit.*

Głuch. ein Tauber, der gar nichts höret. un sourd, qui n'entend point.

głuch, głuszek, niedosłuch. ein harthöriger. un sourdaut, qui n'entend pas bien.

Głucho, *adv.* 1) taub, harthöriger Weise. 2) undeutlich, unvernehmlich, dunckel. 1) sourdement, d'une maniére sourde. 2) obscurément, d'une maniére peu claire, peu intelligible. § 1) głucho słyszy. 2) głucho o tym piszą, mowią autorowie.

Głuchota. Taubheit. surdité.

Głuchy. 1) taub, hörlos. 2) taub, der nicht hören will. 3) gedämpft, dumpfig, das man nicht deutlich hören kan. 4) das keinen Wiederhall hat: wo man wenig hören kan. 5) taub, leer; das keine Körner hat. 1) sourd, qui n'entend pas. 2) sourd qui ne veut pas écouter. 3) sourd, obscur, qui ne fait de bruit, qui n'éclate pas, qui ne résonne fort. 4) sourd, où on n'entend qu'un son sourd & confus. 5) faux, fol, vuide, creux, qui n'a point de grains. § 1) głuchy z przyrodzenia. 2) czyś głuchy? głuchy na wszystkie przestrogi. 3) głuche skrzypce; raz głuchy. 4) głuchy (głos tracący) pokoy mowcom przykry. 5) głuchy owies.

Niedziela głucha albo trzecia. der Sonntag Oculi. Oculi.

głuchym się czynić. nicht hören wollen. faire le sourd; faire la sourde oreille; ne vouloir pas écouter.

Gluglarka. Schlampampe; faules Weib. truande.

Glukam. schluttern als Wasser, das aus einem engen Gefäß läuft. faire glou glou.

Glukanie w brzuchu. das Gurren, Rumpeln im Bauche. bourrasque, bruit dans le corps.

Głupawy. angeschossen, etwas einfältig; albern. folet, un peu fou. § głupawy umysł.

Głupi, *adj. & subst.* närrisch, thöricht, einfältig, albern; ein Narr. sot, fou. § głupi to uczynek; głupim kogo czynić; głupiego łacno poznać; trudna z głupim sprawa, *prov.*

nie trzeba głupich siać, sami rosłą (się rodzą). man darf die Narren nicht säen, sie wachsen von sich selbsten. les foux laissent bien des héritiers.

Głupie, *adv.* närrischer, thörichter Weise. folement, sans esprit, stupidement. § głupie się sprawuie; głupie mowi.

Głupiec, *g. głupca.* Narr: Thor, einfältiger Mensch. fat, bête, fou. § głupcze coś zrobił.

Głupieię. 1) närrisch werden; albern. 2) *fig.* stumpf werden, erstaunen. 1) devenir fou; perdre son bon sens; extravaguer; n'avoir plus bon sens, radoter; n'avoir guère de sens. 2) être touché de qu. ch. presque jusqu'à la folie; être surpris. § 1) od kłopotu, od starości głupieie. 2) na to zaćina się ięzyk, miesza się pamięć, głupieie rozum; głupieię od podziwienia.

Głupiomownie, *adv.* närrischer Weise im Reden. extravaganment, folement dans le discours.

Głupiomowność. alberne Reden. des sotises; des pauvretez; extravagance; discours impertinent; discours vuide de bon sens.

Głupiomowny. albern, närrisch im Reden. extravagant; ridicule.

głupiomowna. Närrin im Reden. extravagante.

Głupiosztuczność. Weisheit die der Thorheit nahe kommt; närrische Klugheit. folie qui a l'aparence de la prudence; fausse pointe.

Głupiosztuczny. Narr der weise zu seyn scheinet; närrischer Weiser. fou qui paroît être sage.

Głupstwo. Thorheit, Narrheit, Dummheit. sotise, folie, imprudence, impertinence, stolidité.

Głuszę. 1) taub machen, betäuben, s. Ogłuszam. 2) taub, unfruchtbar machen, ersticken. 1) rendre sourd; assourdir. 2) rendre vuide ou fol; étoufer les grains. § 1) grzmot piorunow marynarzow głuszył. 2) chwast głuszy pszenicę.

Głuszec, *g. głuszca.* Auerhahn. coq de bruïère; un urogallus. § głuszce strzelać.

Głuszeię. 1) taub werden. 2) taub, unfruchtbar werden als Haber. 1) s'assourdir;

dir; devenir fourd. 2) devenir vuide ou fol comme l'avoine.
Głuſzek, *g.* *głuſzka*, niedosłuch. ein Harthöriger. un fourdaut.
Głuſzka. ein harthöriges Weib. une fourdaude, celle qui entend avec peine.
Gluzowanie, *vid.* Glozowanie.
Gluzuię, *vid.* Glozuię.
Gmach. Gemach, Zimmer. chambre, apartement.
Gmatam. } kneten, zuſammen drücken, zuſammen wälgern. pétrir, manier, preſſer avec la main.
Gmatwam. }
Gmerze, *rze*, *rał*. wühlen, ſcharren; mären, klauben, vuhlen mit den Fingern. fouiller, grouiller, remüer; vermiller, grater comme les poules. § gmerze chłop w roli; kokoſz gmerała w piaſku, w źiołach; nie gmerz w noſie.
Gmin. 1) der Pöbel, das gemeine Volck. 2) Haufen, Menge. 1) le peuple; populace; petit peuple. 2) multitude, foule, quantité. § 1) z podłego gminu ludźie. 2) o ktorego głowę gmin ſpraw i zabaw opiera śię.
gmin biały. das weibliche Geſchlecht. le beau ſexe.
Gminny. } Pöbel-, pöbelhaft. vulgaire, plebeïen, du petit peuple; de populace.
Gminowy. }
Gminowładny. democratiſch, volcks-herrſchaftlich. démocratique.
Gminowładztwo. Volcks-Herrſchaft. démocratie, gouvernement populaire.
Gmysli, ku myśli. nach eines Sinn; nach eines Geſchmack; nach Wunſch. à ſa fantaiſie; à ſon goût; à ſouhait; ſelon ſes voeux; ſelon la volonté de qu. § nie gmiśli mi to.
gmyśli mu rzeczy płyną. alles gehet ihm nach Wunſch. tout lui rit: tout lui réüſſit.
Gnąbię. drängen, drucken, preſſen, verfolgen. preſſer, ſerrer, pourſuivre, perſécuter.
*Gnam, gonię. jagen, verfolgen. chaſſer, donner la chaſſe. § nachylone woyſko gnał przed ſobą; pognał nieprzyiaćiela.
Gnarowanie śię. 1) Kunſt mit etwas umzugehen; Gewerbe, Handthierung. 2) Umgang mit einem. 1) pratique; occupation, profeſſion, métier: l'art de manier qu. ch. 2) converſation. § 1) gnarowanie śię końmi, orężem, winem. 2) gnarowanie śię z grzecznemi ludźmi.
Gnaruię śię. 1) ſich auffühten. 2) mit etwas umgehen; etwas abwarten. 3) mit einem umgehen. 4) fortkommen, bekleiben. 1) ſe conduire. 2) manier; faire profeſſion, s'ocuper, ſe mêler de qu. ch. vaquer à qu. ch. 3) converſer avec qu; traiter, pratiquer qu. 4) réüſſir, prendre, venir, avancer, profiter. § *1) nie dobrze śię gnarował (śię ſprawował) u Pana. 2) wie iako śię z czym gnarować i obchodźić. *3) z każdym śię grzecznie gnaruie (obchodźi). 4) przy twoiey protekcyi mogą śię ludźie ubodzy gnarować; drzewa śię na takim grunćie gnaruią.
Gnat, *g. a.* 1) ein Knochen der vom Tiſch kommt. 2) Klotz. 1) os qui vient de table. 2) billot, bloc. § 1) pſom gnaty wyrzucić. *2) na gnaćie (na klocu) chłopca rozćiągniyćie.
Gnę co, *gnie*, *giął*, *gieli*, naginam. biegen, beugen. courber, plier.
gnę ſzpadę. den Degen biegen. fauſſer l'épée.
giąć śię, uginać śię. ſich biegen. ſe courber, ſe plier. § gnie śię ołow, witka.
Gnębię, *vid.* Gnąbię.
Gniady. dunckel, Caſtanienfärbig; ſchwartzbraun. bai-chatein.
koń z kara gniady. ein Schweiß-Fuchs. cheval alezan brun, alezan brûlé.
Gniazdo. 1) ein Neſt. 2) ein Neſt-voll; Wurf junger Thiere. 3) Pfanne zu einem Zapfen. 4) Zapfen-Loch, Einzapfung. 5) Fach als in einem Schrancke. 6) fig. Sitz, Wohnung. 7) Haus, Geſchlecht. 1) un nid. 2) une nichée; une portée; une ventrée. 3) lumiere, boëte, fontaine, virole où ſe tourne le pivot. 4) mortaiſe, ouverture dans le bois pour un tenon. 5) tablette, quarré, raïon dans une armoire. 6) *fig.* le ſiége; pepiniére; un téatre. 7) race, famille, maiſon, le tige, ſouche, un lignage. § 1) Gniezno od gniazda orłego nazwane; ptacy teraz gniazda robią. *2) całe gniazdo śię wylęgło. 3) w gnieźdźie ſwoim śię czop, ſzruba obraca. 4) gniazdo niedobrze z czopem ſpoione. 5) w ſzafach bywaią gniazda albo przegrodki. 6) tam nauki gniazdo założyły; kray ten ieſt teraz gniazdem woyny. 7) z tego gniazda wyſzli waleczni rycerze.
z iednegoż gniazda (ſzczepu) z drugim. der mit einem aus eben den Geſchlecht iſt. lignager.
gniazdo ptaſze; gniazdo ſrocze źiele, vid. Marchew polna.
gniazdo źiele. (dentaria major) } Zahnwurzel. dentaire.
Gniazdoſz. }
Gniazdowię. } Jägerey: Neſtling, junger Raub-Vogel, der im Neſt
Gniazdowiec. }

Neſt geblieben. *Chaſſe:* un béjaune; oiſeau niais; oiſeau de proie qu'on a pris au nid. § gniazdowiec krogulec, ktory po zwiedzeniu drugich zoſtaie na gniezdźie; gniazdowięta i gałęznicy ſą ſpoſobnieyśi do użyćia w polu.

Gnićie. das Faulen; die Fäulniß. putrefaction, pourriture, corruption.

Gnida. eine Niſſe im Haar. lende, lente.

Gnidoſz, ſokola gryka. (*pedicularis herba*) Läuſe-Kraut. l'herbe aux poux; ſtaphiſagre. § wſzy od gnidoſza giną, gdy ſtarty w occie namoczyſz, i nim głowę i ſzaty naſmaruieſz.

Gniew, *g. a.* Mewe, Stadt in Pohlniſch-Preuſſen in Pomorellen. Meve ville de la Pruſſe Polonoiſe dans la Pomeranie.

gniew. Zorn, Boßheit. colére, indignation, ire. § gniew bez potęgi nic wiele zaſzkodźi, *prov.* gniew zły poradnik; *prov.* gniew wynurzy co śię w ſercu burzy; *prov.* do gniewu kogo przywieść.

gniew wielki. heftiger Zorn, Wuth. courroux; la fureur.

gniew śmierzyć. den Zorn mäßigen. modérer, apaiſer, reprimer ſa colére. § gniew uśmierzyć, odwłoka. *prov.*

gniew wyrzucać na kogo. den Zorn über einen auslaſſen. décharger ſa colére ſur quelqu'un.

gniew uſtaie. der Zorn leget ſich. la colére s'apaiſe.

gniew zaſtarzały. alter Groll; alter Zorn. colére invéterée.

Gniewam. zornig, böſe machen; erzürnen. irriter, mettre qu. en colére; indigner, fâcher quelqu'un.

gniewać śię na kogo. böſe ſeyn; zürnen. ſe fâcher, étre en mauvaiſe humeur, s'emporter, s'indigner, ſe mettre en colére; étre indigné, entrer en colére contre qu. § gniewam śię o to na ſługę moiego; gniewaią śię na mię; łacno śię gniewa; gniewać śię przeſtaie.

gniewaią śię z ſobą. ſie ſind böſe. il s'entre fâchent; ils ſe fâchent l'un l'autre.

gniewać śię łacno. auffahren. s'emporter fort aiſement; s'échaper.

gniewać śię o co, o kogo, na kogo. wegen einer Sache oder einer Perſon auf einen böſe ſeyn. ſe fâcher à cauſe de qu. ch. ou de qu. contre qu. § nie gnieway śię o nas na ſyna twego.

gniewać śię barzo. ergrimmen; ſich ſehr erzürnen. ſe courroucer, s'irriter.

Gniewanie kogo. die Erzürnung. irritation; l'action de fâcher qu.

gniewanie śię. das Zürnen. l'action de ſe fâcher, d'étre en colére.

Gniewliwie, *adv.* aus Zorn, zorniglich. par colére; avec fureur.

Gniewliwość, Gniew. Zornmüthigkeit; Neigung zum Zorn, Rachgierigkeit. colére; pente qu'on a naturellement à la colére; humeur bouillante.

Gniewliwy. 1) zornig, zum Zorn geneigt. 2) verdrüßlich, das Verdruß und Zorn verurſachet. 1) colére, colérique, qui eſt ſujet à la colére. 2) fâcheux, déplaiſant; qui cauſe du déplaiſir & de la colére.

Gniewno, *adv.* im Zorn. en colére. § gniewno rzekł.

gniewno mi. ich bin etwas verdrüßlich. je ſuis un peu en colére; je ſuis fâché.

Gnieżdżę, Gnieżdżę śię, *żdżi, żdżił.* niſteln, neſteln, Neſter bauen. nicher; faire ſon nid; ſe nicher.

Gnieżdżenie śię, gniazda robienie. das Niſteln. l'action de faire ſon nid.

czas gnieżdżenia śię Lege-Zeit, Brüt-Zeit. pente.

Gniię, *gniie, gnił.* eig. u fig. faulen. *prop. & fig.* pourrir; ſe pourrir, ſe putrefier. § owoc iuż gniie; gnić w grzechach.

gnić w więźieniu. im Gefängniß lange ſtecken. croupir, tremper dans une priſon.

Gnilec, *g. gnilca*, ſzkorbut uſtny. die Mundfäule, Scorbut davon die Zähne ausfallen. le ſtomacé, eſpèce de ſcorbut qui fait tomber les dens.

Gnilizna. Fäulniß. pourriture.

Gnilka. Teig-Birne; teige Wald-Birne. poire ſauvage pâteuſe & bonne à manger.

gnitki, plur. *dom zły.* baufälliges Haus. mazure; maiſon caduque; maiſon qui ménace ruine.

Gniotę, *gniećie, gniotł, gnieść.* 1) kneten, wirken. 2) zerknüllen, knetſchen. 3) drücken. 4) drücken, verfolgen, drängen. 1) paitrir. 2) chifonner, écacher, brouiller, farfouiller. 3) ſerrer, preſſer. 4) preſſer, perſécuter, pourſuivre. § 1) gnieść ćiaſto. 2) zgniotłeś mi chuſtkę. 4) mora go gniotła. 4) gnieść nieprzyiaciela.

Gniotek, } *g. gniotka.* ſehr geknetetes
Gniotka, } Plätzlein. eſpèce de gateau fort paitri. § gniotek z makiem.

Gnoię co. 1) faulen laſſen. 2) düngen, miſten einen Acker. 3) die Kruſt vom Geſchwär wegnehmen. 1) pourrir; faire pourrir. 2) fumer, amander la terre; donner l'amandement à un champ; engraiſſer avec du fumier. 3) faire tomber l'eſcarre d'un ulcere.

zgnoić kogo w więzieniu. einen im Gefängniß faulen lassen. faire pourrir qu. en prison.

gnoiący. Heilk. das eine putrescirende Kraft hat; faul machend. *médec.* corrosif, qui a la vertu de faire pourrir. § gnoiąca masć.

Gnoiek, *g. gnoyka, vulg.* 1) Mist-Fincke; der im Mist schläft, mit Mist umgehet. 2) Sau, unflätiger Mensch. 3) Stubenhüter, Faullentzer. 1) homme qui couche dans la fiente, qui s'ocupe de fiente. 2) vilain, salope; homme mal-propre. 3) casanier; paresseux.

Gnoienie; nawoz. das Düngen des Ackers. amandement; l'action d' engraisser la terre.

Gnoiewisko. Mist-Grube, Schwind-Grube, Mist-Haufen. fosse à fumier; une bauge; tas de fumier.

Gnoiowki. Mist-Breter, Mist-Baare den Mist fort zu bringen. planches ou litiére à porter le fumier.

Gnoiownik. Bauer der den Acker dünget. laboureur qui amande la terre.

Gnoiowy. Mist-. de fumier; qui concerne le fumier. § gnoiowa gora.

Gnoisty. 1) mit Mist gedünget. 2) mistig. 1) fumé; amandé avec du fumier. 2) plein de fumier.

Gnoy. 1) Menschen-Koth. 2) Koth der Thiere. 3) Koth, Schmaltz, Butter in Augen, in Ohren. 4) Mist, Dünger zum Acker. 1) bran, merde; excrément d'homme. 2) fumier, fiente, crote; excrément d'animal. 3) chassie des yeux; suif, ordure des oreilles. 4) amandement, fumier pour fumer la terre. § 1) wyprzątać gnoy z wychodku. 2) gnoy bydlęcy, wołowy, myszy, owczy, koźi, świni. 3) gnoy w uszach; gnoy w kąćikach ocznych 4) nawoźić, sprawiać rolą gnoiem; gnoy do naprawy roli.

gnoy końſki. Pferde-Mist. fumier; fumier de cheval.

Gnuśnieię. faulentzen; faul werden. devenir paresseux; étre paresseux; cognarder; étre dans l'oisiveté.

Gnuśno, *adv.* faul, unfleißig. paresseusement, oisivement.

Gnuśność. Faulheit, Faulentzerey, Müssiggang. paresse, faineantise, oisiveté. § gnuśność umysłu.

Gnuśny. faul, unfleißig. oisif, faineant, paresseux.

Gnyp, *g. a.* Schuster-Kneif. tranchet de cordonnier; un emporte-piéce.

gnyp okrągły. das Zuschneid-Messer der Schuster, runder Kneif. coûteau de pié.

Godło. 1) Merckmahl, Kennzeichen, Wahrzeichen. 2) Losung, Zeichen. 3) Anzeichen, Vorboth. 4) Losung, Parole bey den Soldaten. 1) mereau; une marque ou un signe qui fait reconnoître qu. 2) un signe, signal. 3) un présage. 4) *guerre:* mot; mot de guet. § 1) bez godła nikogo tu nie wpuszczaią. 2) Judasz pocałowaniem dał godło Faryzeuszom. 3) godło szczęśćia, nieszczęśćia; biorę sobie to za dobre godło; straszne to godło. *4) godło woienne (hasło).

ma godło. er hat, er weis die Losung. il a le mot.

Godnie, } *adv.* 1) würdiglich. 2) wohlanständig. 1) dignement, d'une
Godno, } maniére digne. 2) décenment, d'une maniére décente. § 1) godnie i wygodnie Oyczyznie służył. 2) nie iest godno wniść do Pana boso.

Godność. 1) Würde, Werth, Würdigkeit. 2) Würde, Amt. 1) dignité, qualité, la grandeur, noblesse. 2) dignité; charge considérable. § 1) godność każdego chrześćianina iest że; człowiek wielkiey godnośći; godność materyi wyćiąga. 2) godność krolewska; godność Biskupa, Woiewody, Starosty; godnośći zakupowanie, zabieganie.

Godny. 1) würdig, werth. 2) anständig. 1) digne, qui mérite. 2) bienséant, ce qui convient. § 1) wielki i godny w nauce człowiek; godźien tego urzędu; godźien chwały, poszanowania; godnym bydź odpuszczenia rozumiem; godny to Autor. 2) godny na Biskupa uczynek; godny otrzymałem podarunek.

Godownik. 1) Hochzeit-Vater. 2) Hochzeit-Gast. 1) maître des nôces. 2) convié, qui est des nôces, qui est prié aux nôces.

Godowy. hochzeitlich. de nôces, qui apartient aux nôces; nuptial.

Goduię. 1) auf einer Hochzeit seyn. 2) Hochzeit geben, ausstatten. 1) étre des nôces; aller aux nôces. 2) célébrer, faire le festin des nôces.

Gody. 1) Hochzeit. 2) Lust, Wohlleben, Vergnügen. 3) Weyhnachten. 1) les nôces; festin des nôces. 2) bonne chère; gogailles, plaisirs, délices. 3) Noël. § 1) gody (wesele) sprawuię; iestem na godach (na weselu) u kogo. 2) wyżyłeś gody, (radość) ćierp też i głody; *prov.* raz gody, drugi raz głody; *prov.* iednemu gody a drugiemu głody. *prov.* *3) na Gody (Boże Narodzenie) tam będę.

na złe przyyść gody. in ſchlechte Umſtände gerathen. donner du nez en terre; tomber dans un malheur.

nie będźie na tych godach; nie dam mu bydź na tych godach. im Spott: er ſoll dieſe Freude nicht erleben. *en ſe moquant:* je lui riverai les cloux; il n'aura pas cette joïe.

Godzę, *dźi, dźił.* 1) etwas oder einen meinen; zielen. 2) abzielen, zum Zweck, zur Abſicht haben. 3) vertragen, vergleichen. 1) parler de qu; toucher qu. 2) tendre à qu. ch; avoir pour but; avoir pour fin. 3) racommoder, réconcilier. § 1) nie godzę na Was Pana temi słowy. 2) godzi na moy upad. 3) godźić zwaśnionych.

na kogo godźiſz? wen meinet ihr? à qui en voulez vous?

na mnie to godźi. das gehet auf mich. cela me touche, me regarde, tombe ſur moi.

Godźi śię. 1) erlaubet ſeyn, frey ſtehen. 2) ſich zu etwas ſchicken, tüchtig ſeyn. 3) taugen, ſeine Zeit zu etwas erreichen. 4) paſſen, gerecht ſeyn. 5) gefallen, anſtehen, für einen ſeyn. 6) einem anſtändig ſeyn; ſich für einen ſchicken. 1) étre permis; on peut. 2) étre propre, avoir la diſpoſition, le génie à (pour) qu. ch. 3) étre propre, étre bon à; étre de la ſaiſon, du tems propre & particulier pour qu. ch. 4) étre juſte; avoir de la juſteſſe. 5) plaire; étre bon pour qu. 6) s'acorder avec; convenir, quadrer à; étre propre à. § 1) nie godźi śię nikomu w krolewſkich polować knieiach; niech mi śię godźi moią śię odezwać prośbą; godźi mu śię ten poſtępek iako Panu. 2) godźi śię ten młodźieniec do nauk (na nauki); zgodźi śię do tego urzędu (na ten urząd). 3) owies do śierpa iuż śię godźi; godźi śię iuż pić piwo, ieść ten owoc; godźi śię ta Panna za mąż (do małżeńſtwa). 4) nie zapłacę, ieżliby śię ten trzewik na nogę, i ta ſzata na moię oſobę nie godźiły. 5) piżmo nie wſzyſtkim panom śię godźi. 6) nie godzą śię na ſtarca gamrackie fochy.

iako śię godźi. wie es nöthig iſt; wie es ſich gehöret. comme il faut; comme il eſt béſoin. § weź drewno tak wielkie, tak długie, iako śię godźi.

widzę na co godźiſz. ich ſehe wo du hinaus willſt. je vous vois venir de loin.

Godziły. } erlaubt, zuläßig, unverbothen.
Godźiwy. } permis, licite, loiſible.

Godźina. 1) Stunde. 2) *fig.* Zeit. 1) heure. 2) *fig.* tems, momens. § 1) trwał ten hałas godźinę; przyſzedł o pierwſzey godźinie. 2) Boże mu tam poſłiy dobrą godźinę, gdźie ieſt; godźina śmierći śię przybliża.

dobra godźina. gute, geruhige Stunde. bonne heure; tems tranquile. § nigdy iedney dobrey godźiny od męża nie miała.

w dobrą godźinę. zur glücklichen Stunde. à la bonne heure.

zła godźina. böſe, unglückliche Stunde. mauvaiſe heure.

w złą godźinę. zur unglücklichen Stunde. à la maleheure. § przyſzedł w złą godzinę.

od godźiny do godźiny 1) von einer Stunde zur andern. 2) in einer Zeit von 24 Stunden. 1) d'une heure à l'autre. 2) dans un tems de vint quatre heures. § 1) czekałem od godźiny do godźiny. 2) włoz to do gorzałki od godźiny do godźiny.

godźiny kapłańſkie, vid. *godźinki kapłańſkie.*

Godzinka. ein Stündlein. une petite heure. § zoſtań tu z godźinkę.

godźinki kapłańſkie; godźiny kapłańſkie; Paćierze kapłańſkie. die verordneten täglichen Kirchen-Gebet-Stunden. les heures Canoniales.

godźinki Panny Maryi. Bet-Stunden zu Ehren der Jungfrau Mariä. l'ofice *m.* qu'on dit pour la Sainte Vierge. § śpiewać, mowić godzinki P. Maryi.

godźinki Panny Maryi, książki. Gebet-Buch zu dieſen Bet-Stunden. l'ofice; petite livre qui contient les priéres pour la Vierge.

* Godzinnik, zegar. 1) Uhr. 2) Sonnen-Uhr. 3) Sand-Uhr. 1) horloge, montre. 2) quadran, horloge au ſoleil. 3) clépſidre; horloge à ſable.

Godźinny. 1) Stunden-, zur Stunde gehörig. 2) ſtündlich, das eine Stunde währet. 3) unbeſtändig. 1) d'heure; qui concerne l'heure. 2) d'une heure, qui dure une heure. 3) inconſtant. § 1) zegar to tylko godźinny a nie minutowy. 2) ſwar godźinny. **3) człek to barzo godzinny (nieſtateczny).

Godźiwy, *vid.* Godziły.

Gogołka, golanka, gałuſzka, głowatka. abgeblühete Baum-Frucht; Obſt Knöpfchen; Anſatz. fruit qui noüe, qui ſe forme après la fleur; fruit noüé.

Goię, *i, ił.* heilen eine Wunde oder einen Verwundeten. guérir une plaïe, un bleſſé. § goić, zagoić ranę; Cyrulik go dobrze goił.

goić śię. ſich heilen. ſe guérir. § rana śię ieſzcze nie zagoiła; ſam śię goi.

Goienie, goienie śię rany. die Heilung

einer Wunde. cure de quelque plaïe; la guérisson des blessures.

*Gola. freyer, ofner Ort. lieu découvert.

na goli. frey, offen, unverschlossen. à découvert; sans être enfermé. § na goli te pieniądze leżą; na goli co kłaść.

Gołąb, *g. gołębia.* 1) eine Taube. 2) ein Tauber. 1) pigeon. 2) le pigeon mâle. § 1) rożne są gatunki gołębiow domowych, iako gardłacze, bębenki, dachowki.

gołąb dźiki, śiny. wilde Taube. pigeon sauvage.

Gołąbek, *g. gołąbka.* Täubchen, junge Taube zum Speisen. pigeonneau.

gołąbku moy. mein Täubchen; mein Hertzchen. mon aimable pigeon (pigeonne) mon petit oeil.

Gołąbię. } junge Taube im Nest. pigeonneau dans le nid.
Gołąbiątko. }

Golanka, *vid.* Gogołka.

Golę. 1) balbieren, putzen, scheeren. 2) schuppen einen Fisch. 3) putzen, fuchteln, fegen mit einem Gewehr. 1) raser, faire la barbe. 2) écailler un poisson. 3) joüer des couteaux; batre d'estoc & de taille. § 1) balbierz mię golił; golić brodę komu; golić do skory. 2) golić rybę. 3) kiedy wźiął golić, wszyscy poućiekali; wąsy mu dobrze pogolił.

golić śię. sich balbieren. se raser.

Gołębi. Tauben-. de pigeon. § gołębie iaie.

gołębi groch, vid. *groch gołębi.*

gołębie źiele, vid. Koszyszczko.

Gołębica. die Täubin. pigeonne, femelle du pigeon.

Gołębieńcowy. zum Tauben-Haus gehörig. de colombier.

gołębieńcowe przegrodki, komorki. Nest-Löcher im Tauben-Haus. boulins; troux du colombier.

Gołębieniec, *g. gołębieńca.* Tauben-Haus. colombier, pigeonnier, volier à pié.

gołębieniec mały. kleines Tauben-Haus. une fuïe.

Gołębnik. 1) Tauben-Wärter. *2) Tauben-Haus, s. Gołębieniec. 1) qui a soin du colombier; qui nourrit les pigeons. *2) colombier, *v.* Gołębieniec.

Golec. 1) nackter, armer Kerl. 2) Kahlkopf. 1) pauvre haire; pion; pauvre diable. 2) homme chauve; qui a la tête chauve. § 1) Wenus nie rada płaći, ma synow golcow.

Gołek. 1) nackter Mensch. 2) schlechter, armer Mensch. 1) homme tout nud. 2) un vil & pauvre homme.

Goleń, *f. g. goleni.* 1) das Schienbein. 2) Schiene, Stange Metall. 1) gréve; l'os antérieur de la jambe; l'os crural; le devant de la jambe. 2) lingot; barre; piéce de métal longue de quelques piez. § 1) krzywe ma golenie. 2) goleń złota; dwie golenie lite z śrebra.

Golenie. das Balbieren, das Bartputzen. l'action de faire la barbe.

Goleniowy. zum Schienbein gehörig. qui regarde la gréve.

goleniowy muszkuł. Waden-Bein-Mäuslein. péronier un muscle.

kość goleniowa przednia więtsza, vid. Goleń. 1)

kość goleniowa mnieysza. das Waden-Bein. l'os posterieur de la jambe; le péronée.

Golizna. kahler Fleck auf dem Acker. champ tout découvert; rase campagne; endroit dans un champ qui ne porte rien, qui est sans herbes.

**golizna; poroślina.* mit Unkraut bewachsener Fleck. endroit qui ne porte que de mauvaises herbes.

Gołocę, *ći, ćił.* entblössen; berauben. dépoüiller, ôter, priver. § ogołoćić miasta z ludźi.

Gołoledź, *f.* 1) Glateis. 2) Gefahr. 3) im Schertz: Platte, kahler Kopf. 1) verglas. 2) danger, péril. 3) *burlesq.* tête chauve.

iak na gołoledźi. wie auf Nadeln; in Gefahr; in Eilfertigkeit. sur des épines; en danger; en grande hâte. § stoię iak na gołoledźi.

Gołodupski, *vulg.* ein Nackarsch. gueux; pauvre belitre; qui est gueux comme un rat.

Gołość, *vid.* Golizna.

Gołosłownie, *adv.* mit leeren Worten. seulement en paroles; pas réellement.

Gołosłowny. das in blossen Worten bestehet. qui n'est pas réel; qui ne consiste qu'en mots.

Gołoszyyca. armer Schlucker. gueux; pauvre homme; pauvre haire.

Gołota. 1) unangesessener, armer Mensch. 2) Lumpen-Gesindel. 1) homme sans biens, sans possession; galefretier. 2) marodaille. § 1) gdy gołota to uczynił, wolno go imać.

Gołowąs, *gołowąz. 1) Geel-Schnabel der noch keinen Bart hat. 2) der niemahls einen Bart bekommt, als ein Castrat. 1) un bé-jaune; jeune niais qui n'a point de barbe. 2) homme qui n'a point de barbe comme un chartré. § 1) niech śię ći gołowąśi wprzod gramatyki uczą.

Gołuchny. sehr bloß, sehr nackt. tout découvert, tout nud.

Goły. 1) bloß, nackt, glat, nehmlich ohne Haare, Federn oder Schuppen. 2) bloß, leer, eitel, unnütz. 3) bloß, entblößt, blanck als ein Degen. 4) bloß, unbewachsen, wo nichts wächst. 5) bloß, als die Stelle, wo eine Stadt, ein Haus gestanden hat. 1) nud, pelé; qui n'est couvert d'aucune chose; qui est sans poil, sans barbe, sans plumes, sans écailles. 2) vaine, inutile, frivole. 3) nud, tiré, dégainé, blanc. 4) ras, découvert, où il n'y a ni arbres, ni herbes. 5) rasé, découvert, où il y avoit une ville, une maison. § 1) broda goła; ptaszęta, myszęta gołe; węgorz iest ryba goła. 2) gołe to tylko słowa; czyni to dla gołego konceptu i prożney opinii; goła to nadźieia, obietnica. 3) gołą na mię nastąpił szpadą. 4) pole gołe. 5) gołe tam tylko widźisz miasta.

gołemi rękoma. mit leeren Händen, das ist ohne Geld oder ohne Gewehr. des mains vuides; sans argent ou sans armes. § nie idź gołemi rękoma do sędźiego; gołemi śię bronił rękoma.

Gomołka. ein Quarck-Käse. fromage écremé fait en forme de cilindre; fromage à la pie.

Gomoły. 1) verstümmelt. 2) von Aehren: stumpf, abgekürt, nicht spitzig. 1) mutilé, tronqué, estropié. 2) *en parlant des épics:* ébarbé, qui n'a point de barbe. § 1) koźioł na rogach gomoły. 2) zboża są ośćiste i gomołe to iest bez ośći.

*Gomon, zwada. Händel, Streit, Zanck. querelle, dispute, débat.

*Gomonić śię z kim; wadźić śię, swarzyć śię. sich zancken. se quereller, disputer, se débatre.

*Goń, *f.* } Gonienie. das Nachjagen,
*Gończa, } Nachsetzen. poursuite, chasse qu'on donne aux ennemis.

Gońca. 1) Nachsetzer, Nachjager. 2) Jäger: Hund der nachsetzt. 1) celui qui chasse. 2) *chassé:* chien qui poursuit la bête. § 1) gońcow za nim wysłano. 2) gońca iest pies wietrzny, ktory popędzone zwierzę goni ze wszystkiego skoku, poty poki może albo on gonić, albo zwierzę ućiekać.

Gonćiany, *vid.* Gontowy.

Gończa, *vid.* Goń.

Gończy. nachsetzend, nachjagend. qui poursuit. § rozforować psow gończych.

Goniarnia. Bergw. der Göpel, ist der Schoppen über dem grossen Rad, das die Pferde umwenden. sorte d'angar ou de toit sur la grande rouë que les chevaux tournent aux mines.

Goniarz. Treiber dieser Pferde. celui qui pousse ces chevaux.

Gonię. 1) jagen, nachsetzen. 2) ringen, streben nach etwas. 3) Ringel rennen. 1) pourchasser, chasser, poursuivre, mettre en fuite; donner la chasse; talonner. 2) rechercher, tâcher d'avoir; vouloir avoir. 3) courir la bague. § 1) gonić woysko uchodzące. 2) goni na sławę, na zwadę, na guz. 3) gonić do pierśćienia.

gonić na ostre. sich auf Leib und Leben schlagen. combatre à fer émoulu, à outrance.

gonił za sobą. er hat das Hasen-Panier ergriffen. il a pris la fuite; il a pris de la poudre d'escampéte.

gonić śię. 1) ein ander jagen. 2) laufen, rammlen, läufisch seyn. 1) se chasser l'un l'autre; s'entre-chasser. 2) être en rut; être en chas; être en chaleur. § 1) chłopcy śię po ogrodźie gonią. 2) wilk gdy śię goni z samicą.

gonić śię konwiami, (kieliszkami). einander niedersaufen. s'enivrer l'un l'autre; boire de grandes rasades.

Goniec, *g. gońca.* Courier; Boten-Reuter. courier. § odesłano do Wiednia gońca; gońiec Ruski, Tatarski.

Gonienie, śćiganie. das Nachjagen, das Nachsetzen. poursuite, chasse.

Goniony. gejagt. chassé.

goniony. 1) das Hasche-Spiel, Haschemännchen. 2) Art von einem lustigen und hurtigen Tantz. 1) les barres, jeu d'enfant. 2) sorte de danse gaïe & fort vite; gavote. § 1) grać gonionego. 2) na to goniony, abyś widźiał, ieżli kaleka albo dychawiczna; tańcować gonionego.

Gonitwa. Wettrennen, Wettlauf. course.

gonitwy do pierśćienia. Ringelrennen. course de bague.

gonitwy mieysce. Renn-Bahn. lice, cariére.

Gont, *g a.* } Schindel, Dachschindel. aissi;
*Gonta. } bardeau, échandole dont on se sert pour couvrir un toit.

Gontarz. Schindler; Schindelmacher. faiseur de bardeaux.

Gontowy, gonćiany. Schindel-. de bardeaux. § gontowy dach.

Gora. 1) ein Berg. 2) Schacht, Bergwerck. 3) oben; der Obertheil eines Gebäudes; Haufen auf abgemessenen Saamen-Körnern. 1) montagne; mont. 2) mine, minié e où on tire le métal. 3) surmésure; ta sur

ſur le grain méſuré. § 1) wyſoka gora; na gorze leży zamek. 2) gora kruſzcowa; gora złota, śrebrna. 2) niech na gorę przynioſą co na dole maią; mieſzkanie na gorze; gora w mieſzkaniu, w budowaniu. 3) z gorą, bez gory mierzyć.

gory. 1) Bergwercke. 2) Gebürge. 1) mine, miniére. 2) montagne; les monts.

kamienne gory. Stein-Brüche. meuliere; perriére, carriére; lieu d'où on tire la pierre pour bâtir; pierriére.

gora miłośierdźia; komora potrzebnych. Leih-Haus, wo man den armen Leuten ohne Intereſſen Geld leihet. mont de pieté où l'on ſoulage les pauvres avec de l'argent ſans interéts. § gora miłośierdźia na pożyczanie pieniędzy ludźiom ubogim ieſt poſtanowiona.

gora nad morzem; gora nadmorſka. Vor-Gebürge. un promontoire, cap.

gorą. oben; oberhalb, obenher. par en haut; en haut. § gorą buia ſokoł, a czapla niżey.

z gorą; z okładem. 1) ehe mehr als weniger. 2) ehe ſpäter. 3) mit einem Hauffen gemeſſen. 1) plûtôt plus que moins. 2) plûtôt tard. 3) à méſure comble. § 1) nieprzyiaćiel 200 ludźi z gorą poſtradał. 2) po ſześć godźinach z gorą było. 3) miara z gorą.

z gory. 1) Berg ab, Berg unter; herunter. 2) von oben; oben herab. 3) von Schiffen: Strom-unter, mit dem Strom; Strom ab. 1) de deſſus de la montagne; d'une montagne en bas. 2) d'en haut. 3) *en parlant des bateaux:* avau; en decendant; en avalant. § 1) zła ſzkapa i z gory nie poćiągnie; *prov.* 2) z gory kamienie rzucaią. 3) ſzkuty z gory idą.

w gorę; do gory; ku gorze. Berg an; nach oben. vers la montagne.

oliwa w wodźie do gory idźie. das Oel ſteiget im Waſſer in die Höhe. quand l'huile eſt mélée avec de l'eau, l'huile ſurmonte toujours.

na gorę. Strom auf. amont; en remontant. § ſzkuty na gorę idą.

na gorze. oben. deſſus; là ſus; là haut; en haut.

gorę wźiąć; gorę otrzymać. überhand nehmen, bekommen. avoir le deſſus; gagner le deſſus; prédominer. § gorę nad nim otrzymał; ſwawola gorę bierze.

cena w gorę idźie, w gorę ſkoczyła. der Preis ſteiget. le prix hauſſe, monte, rencherit. § zboże teraz w gorę idźie.

złote gory obiecować. güldne Berge verſprechen. faire eſperer des monts d'or; promettre monts & merveilles. § kto złote gory obiecuie i ołowianych nie da.

Gorąco, *adv.* 1) heiß. 2) hitzig. 3) inbrünſtig, eifrig. 1) chaud, chaudement. 2) chaudement, avec chaleur; ardenment. 3) inſtamment; ardenment, fervenment. § 1) przyłoż to gorąco; gorąco pić. 2) gorąco mu odpowiedźiał. 3) gorąco Boga błagać; gorąco Was Pana proſzę.

gorąco mi. es iſt mir heiß. j'ai chaud.

gorąco; gorąco ieſt. es iſt heiß. il fait chaud.

gorąco kapany. kurtz angebunden, hitzig vor der Stirne. qui a la tête près du bonnet; qui a la têse chaude. § gorąco ćię kapano bráćie.

Gorąco. } die Hitze. la chaleur; le chaud.
Gorącość. }

§ gorąco uſtało; gorąco miia; gorącość słoneczna, waru, żelaza rozpalonego.

gorącość. 1) Feuer, Hitze, Heftigkeit. 2) Eifer. 1) ardeur *f.* feu; véhemence; faillie; la chaleur; activité. 2) ardeur; le zèle. § 1) gorącość krwi; gorącość młodego wieku opłonęła; gorącość umysłu. 2) w tey gorącośći świadczenia przysługi ſwoiey dołożył; zabieram nową gorącość, nowe śiły do służenia.

Gorący. 1) heiß. 2) brennend. 3) ſcharf, beiſſend als Pfeffer. 4) hitzig, haſtig, jachzornig, choleriſch. 5) hitzig, blutig als eine Schlacht. 6) friſch, neubegangen als eine That. 7) eifrig, inbrünſtig. 8) ſcharf, ſtreng als ein Geſetz, ein Brief. 1) chaud. 2) ardent, chaud, brûlant. 3) piquant, acre; qui pique la langue. 4) chaud, ardent, bouillant, véhément, vif, promt. 5) vif, ſanglant, rude come une bataille. 6) frais, flagrant en parlant d'un délit. 7) ardent, fervent. 8) ſévére, rigide. § 1) gorące żelazo; gorąca pora; dni gorące. 2) gorąca polewka, gorące żelazo. 3) pieprz, imbier gorący. 4) gorące rozumy wiele mieſzaią, wiele ſobie pozwalaią. 5) żaden gorący raz bez niego śię nie odprawił. 6) wźięty na gorącym uczynku. 7) gorące za niego wnoſzę prośby; gorąca chęć naſza nas do tego napędźiła. 8) gorące napiſał do niego liſty; gorące to były słowa.

zaſtać kogo na gorącym uczynku. einen auf friſcher That antreffen. trouver, prendre qu. ſur le fait.

gorące mieć ręce. alles vors Geld thun; gerne nehmen. prendre jusques ſur l'au-

ſel; avoir

tel; avoir une ame vénale. § na urzędźie gorące miał ręce.

kto się na gorącym sparzył i na źimno dmucha. ein gebranntes Kind fürchtet sich für Feuer. chat échaudé craint l'eau froide; qui se brûle une fois souflera volontiers à l'autre.

Gorączka, febra. Fieber. fièvre. § chorować na gorączkę; gorączka się poczyna, się śili, ustaie.

gorączka węgierska; łożna choroba. Hungarische Kranckheit; Feld-oder Soldaten-Kranckheit. mal d'Hongrie sorte de fiévre contagieuse.

gorączka z źimnicą zmieszana. Fieber mit Hitze und Kälte zugleich. fiévre avec frisson & chaleur.

gorączka mała. ein kleines Fieberchen. une petite fiévre.

gorączka wielka; gorączka ćiężka, maligna. hitziges Fieber. fiévre chaude; fiévre ardente.

gorączka iednodźienna. eintägiges Fieber. un éphémére; fiévre qui ne dure que vingt quatre heures.

gorączka codźienna. tägliches Fieber. fiévre quotidienne.

gorączka nieustawna. Wechsel-Fieber. fiévre intermittente.

gorączka ustawna. stets anhaltendes Fieber. fiévre continuë.

gorączka taiemna wnętrzna; hektyka. schwindsüchtiges Fieber. fiévre éctique.

gorączka źimna, źimnica. kaltes Fieber. fiévre avec frisson.

Gorączkowy. febrilisch, Fieber-. fiévreux.

Goral. Bergmann, Berg-Bauer der in Gebürgen wohnet. montagnard, païsan qui habite sur une montagne.

klnie iak goral. er fluchet wie ein Fuhr-Knecht. il jure comme un voiturier embourbé.

Goralski. Bergmännisch. de montagnard.

Goram, *vid.* Gorę.

Goreczyca
Gorczyca czarna } źiarno. (*sinapi*) Senf, Senf-Korn. du sénevé, sorte de petite graine. § z gorczycy musztardę robią.

gorczyca źiele. Senf das Kraut. le sénevé une plante.

gorczyca biała; ruka, rukiew. (eruca) Rauke, weisser Senf. roquette.

gorczyca polna, pszonak. (erysimon) Hederich, wilder Senf. velar; l'herbe aux Chantres; tortelle.

Gorczycowy. Senf-. de sénevé.

Gordygarda, strażnia izba. Wachstube, Wachthaus. le corps de garde.

Gorę, *e, rzał rzeli.*
Goreię, *ie, rzał rzeli.*
Gorzeie, *rzeie, rzał rzeli.* } 1) brennen als Feuer. 2) brennen, funckeln als die Augen. 3) wallen als das Geblüt. 1) brûler, étre embrasé. 2) briller, étre plein de feu; étinceller comme les yeux. 3) bouillonner, bouillir comme le sang. § 1) dom twoy gore, a moy iuz zgorzał; gorzeie świeca. 2) gorzały oczy iako dwie pochodnie. 3) goreią w nim humory.

gore mu wszystko w ręku. er arbeitet, daß ihm die Hände rauchen. il travaille de tout son éfort; il travaille comme un mulet.

Gorga. Triller. fredon.

gorgi wyprawiać. trillern. fredonner.

Gorka, goreczka. Hügel, kleiner Berg. une hauteur; bute; coline, petite montagne.

Gorliwie, *adv.* eifrig. fervenment, ardenment, avec zèle.

Gorliwość. 1) Eifer. 2) Hitze. 1) le zèle, ardeur *f.* la ferveur. 2) véhémence, feu, ardeur. *f.* § 1) gorliwość o rzeczy Boskie; gorliwość w usługach. 2) gorliwość umysłu.

Gorliwy. eifrig. zelé, ardent. § gorliwy o sprawiedliwość; gorliwy w usługach; gorliwy do (o) Boga.

Gornica; gorna pieczenia z nerką. Nieren-Braten, Nieren-Stück. longe de veau, de beuf. § gornica ćielęca, wołowa.

Gornik. 1) Berg-Knappe, Bergmann. 2) Berg-Bauer, der auf einem Gebürge ackert, weidet. 1) mineur, qui travaille dans les mines à tirer les métaux. 2) montagnard; qui habite sur les montagnes.

Gorno,
**Gornomyślnie, } *adv.* pysznie. stoltzer Weise. arroganment, orgueilleusement, superbement.

**Gornomyślność. Stoltz, hoher Sinn. orgueil, arrogance.

** Gornomyślny. stoltz. arrogant, fier.

** Gornośny. der Berge tragen kan. qui peut porter une montagne. § olbrzym gornośny.

Gorny. 1) Berg-, der auf einem Berge wohnet, oder wächst. 2) Ober-, der oben ist. 3) hoch, als der Flug eines Vogels. 4) Ober-, als ein Land. 5) hoch, Ober-, von Gerichten. 6) stoltz. hochmüthig. 1) de montagne; qui apartient à une montagne; qui habite sur une montagne. 2) d'enhaut; qui est en haut. 3) haut, en parlant du vol d'un oiseau. 4) haut, supérieur, eloigné de la mer comme un païs. 5) supérieur, grand,

prémier,

prémier, en parlant de quelques oficiers. 6) haut, orgueilleux, arrogant, fier. § 1) gorni obywatele; źiele gorne. 2) gorne mieſzkanie. 3) orzeł gornym śię nad wſzyſtkie ptaki unośi lotem. 4) gorne Woiewodztwa; gorna Saxonia. 5) gorny Sąd. 6) umysł gorny, fantazya gorna; Hyſzpani ſą gorni i gorno mowią.

gorna pieczenia, *vid.* Gornica.

** Gorolotny. 1) hochfliegend. 2) hoch, hochtrabend. 1) qui vole fort haut. 2) haut, orgueilleux, fier. § 1) orzeł gorolotny. 2) myśli gorolotne.

Gorſet. ein Weiber-Corſet. corſet.

Gorſki, Gorſkliwy, Gorſknę, Gorſknieię, Gorſko, *vid.* Gorzki, Gorzkliwy *&c.*

Gorśnienie, *vid.* Gorzknienie.

Gorſzę, *ſzy*, *ſzyt.* 1) verſchlimmern, ſchlimmer machen. 2) ärgern, Aergerniß geben. 1) empirer, rendre plus mauvais. 2) ſcandaliſer, donner ſujet de ſcandale. § 1) miaſto poprawy zgorſzył chorobę. 2) gorſzyć niewinnych grzech wielki.

gorſzę śię z kogo. ſich ärgern, Aergerniß nehmen. ſcandaliſer, étre ſcandaliſé.

gorſzący. der Aergerniß giebet, ärgerlich; das Aergerniß macht. ſcandaleux, qui porte ſcandale.

Gorſzeię. ſich verſchlimmern, ſchlimmer werden. empirer, devenir pire.

Gorſzenie kogo. Aergerniß. le ſcandale.

z gorſzeniem. ärgerlich, ärgerlicher Weiſe. ſcandaleuſement.

Gorſznę, *vid.* Gorzknę.

Gorſznienie, *vid.* Gorzknienie.

Gorſzy, iſt der *Compar.* von zły. ärger, böſer. *c'eſt le comparatif de* zły; pire, plus mal; plus méchant, plus mauvais.

co gorſza. was das ſchlimmſte iſt. le pis.

Goruię 1) über etwas ſteigen, ſchweben, treten. 2) über etwas die Ueberhand, die Uebergewalt haben. 1) ſe mettre ſur; étre élevé ſur; planer ſur. 2) avoir le deſſus; prendre le deſſus; avoir avantage par deſſus de qu; ſurmonter qu. en. § 1) nad brzegi woda na ſześć ſtopniow wygorowała; orzeł nad wſzyſtkie ptaſtwa zwykł gorować. 2) prawo zawſze nad Pany goruie i gorować będźie.

Gorycz, *f.* eig. u. fig. Bitterkeit. *prop. & fig.* amertume. § gorycz pod słodyczą świat podaie; słodźić gorycz.

gorycz, Goryczka } źiele. (*gentiana*) Entzian, Bitterwurtz. gentiane.

goryczka włoſka. (centaureas) gemeine Rhapontic, groß Tauſendgülden-Kraut. grande centaurée.

goryczka mała albo naymnieyſza. (gentiana minor) Kreutz-Entian, Heil aller Schaden. petite gentiane.

goryczka biała. (agaricum) Lerchen-Schwam. agaric.

Goryſz źiele, *vid.* Wieprzeniec.

Gorz, *obſ.* Kehlſucht, Begierde der Kehle nach etwas; wird noch in einigen *compoſitis* als ślinogorz, winogorz gefunden. apetit ou envie de goſier; *ce mot n'eſt uſité qu'en ſes compoſez* ślinogorz, winogorz *&c.*

Gorzałczany. Brandwein-, zum Brandwein gehörig. d'eau de vie. § prowent gorzałczany.

gorzałczany, ſubſ. Brandwein-Brenner-Knecht. valet de diſtilateur d'eau de vie. § na dobrą gorzałkę nabił gorzałczany.

gorzałczany ſzynkarz. Brandwein-Schenker. brandevinier, qui vend de l'eau de vie.

gorzałczany ſzynkarz co gorzałkę po ulicach nośi i przedaie. der den Brandwein herum trägt und verkauft. porte-col.

Gorzałka. Brandwein. l'eau de vie; brandevin. § palić gorzałkę; *Ka* wynalazł przepalenie gorzałki, ta zaś, że iey zbytnie zażył i od niey wewnątrz zgorzał, doſtała nazwiſko *gorzałka.*

Gorzałkoś. Brandwein-Säufer. buveur d'eau de vie. § gorzałkośiowie i piianicy.

Gorzalnia. Brenn-Haus. lieu où l'on diſtille de l'eau de vie.

Gorzalnik. Brandwein-Brenner. diſtilateur d'eau de vie.

Gorzę śię, *obſ. vid.* Srożę śię.

Gorzelina. } 1) Scheiter-Haufen-Stelle. Gorzeliſko. } 2) Brand-Stelle. 1) lieu où les anciens brûloient les corps des morts. 2) place d'une maiſon brûlée.

Gorzey, *adv.* ärger. pis, plus mal. § źle było, lecz teraz gorzey bydź nie może.

tym gorzey. deſto ſchlimmer. tant pis.

co raz to gorzey. je länger, je ärger. de pis en pis; de pire en pire; de mal en pis.

Gorzki. 1) bitter. 2) bitter, widrig, betrübt. 1) amer, qui a de l'amertume. 2) amer, fâcheux, triſte.

Gorzkawy. } bitterlich, etwas bitter. un Gorzkliwy. } peu amer.

Gorzknę } gorſznę. 1) bitter werden; Gorzknieię } einen bittern Geſchmack bekommen. 2) galſtrig werden. 1) devenir amer. 2) rancir, devenir rance.

Gorzknienie. 1) das Bitter werden. 2) Galſtrig-

Galstrigkeit, galstriger Geschmack. 1) le changement dans un goût amer. 2) rancissure; qualité de ce qui est rance.

Gorzko, *adv.* 1) bitter. 2) widrig, betrübt, verdrießlich. 1) amérement. 2) fâcheusement, tristement.

gorzko co czynić. bitter machen. rendre amer.

Gorzkość. 1) Bitterkeit. 2) Verbittrung. 1) amertume. 2) amertume, aigreur, *f.*

Gorzykwiat ziele. (*consiligo*) Laus-Kraut, Schlangen-Wurtzel. pommelée.

Gorzystość. erhabene Rundung, Linsen-Runde. convexité.

Gorzysty. 1) bergicht. 2) in der Optic: Linsen-rund, bauchicht. 1) montueux, qui est plein de montagnes. 2) *optique.* convèxe.

Gorzysz ziele. (*peucodanum*) Haar-Strang, Sau-Fenchel. queuë de pourceau; fenouil de porc.

Gość. 1) Gast. 2) Gast, Fremder, der bey einem aus Freundschaft oder auf Befehl eine zeitlang herberget. 3) fremd, unerfahren. 1) convié, hôte. 2) nouveau venu; étranger qu'on reçoit chez soi par amitié ou par ordre. 3) un novice; neuf, étranger dans qu. ch. § 1) gośćie na ochotę iuż zaprosżono; gość zaprosżony, nieprosżony. 2) gośćiem stoię u twego brata; dom ten ma libertacyą od gośći tak w Seym iak i bez Seymu; przyymowanie gośći. 3) gość to ieszcze w tey nauce; w tym domu ten honor nie iest gośćiem, ale spospolićiał.

Gośćie. Gäste, Gesellschaft. compagnie; gens assemblez chez qu: les priez. § ma gośćie u śiebie.

Gośćina. Gast-Haus, zur Bewirthung der angekommenen Gäste. maison destinée à loger les étrangers. § dobra żyć w gośćinie, bo tam potrawy gotowe; gdy słudzy Pana na gośćinę przyprowadzą, chłopca do posługi zostawiwszy do domu powracać maią.

zachować kogo w gośćinie. einem das Gast-Recht geniessen lassen. acorder à qu. l'hospitalité, le recevoir chez soi; pratiquer l'hospitalité envers qu.

w gośćinie iestem; w gośćinę iadę. auf der Reise, unterwegens seyn. étre sur le chemin.

z gośćiny powracać. von einer Reise zurück kommen. retourner d'un voiage.

Gośćiniec, *g. gośćińca.* 1) Gast-Hof, Herberge, Wirths-Haus, insonderheit an der Land-Strasse. 2) Land-Strasse. 3) *fig.* Bahn, Weg zu etwas. 1) auberge, hôtelerie, passade. 2) grand chemin; chemin roïal; estrade. 3) *fig.* chemin, voie, moien. § 1) w ktorym gośćińcu (gospodźie) stać będziemy. 2) do kośćioła, do młyna gośćiniec pospolity sąśiad sąśiadowi wydać powinien. 3) z bitego do nauk, do sławy skierował gośćińca; ubitym od ćiebie idę gośćińcem; śćiele sobie do korony gośćiniec.

gośćiniec głowny; wart; nurt. Strom eines Flusses. courant, fil, fort d'une riviére.

Gośćinnie, *adv.* gastfrey. avec hospitalité, avec charité.

Gośćinność. Gast-Freyheit, Gast-Recht, Aufnahme der Fremden oder der reisenden Freunde. hospitalité; droit d'hospitalité; liberté envers les étrangers ou envers ses amis qu'on loge chez soi quand ils voiagent. § cudzoziemcy chwalą gośćinność Polakow.

Gośćinny. 1) gastfrey. 2) Gast-, für die Gäste bestimmt; den Gästen zugehörig. 4) der angewiesene Fremde zu bewirthen schuldig ist. 1) hospitalier, d'hospitalité; qui reçoit & loge volontiers les passans. 2) qui concerne les hôtes & les étrangers. 3) qui apartient aux hôtes & aux étrangers; d'hôtes; d'étrangers. 4) destiné aux logis des soldats, ou des oficiers de la Cour. § 1) Pan to barzo gośćinny; gośćinna ochota. 2) gośćinna izba; gośćinny obiad, uczta. 3) gośćinna czeladź. 4) kamienica gośćinna.

gośćinny, subs. 1) Bewirther, der die Gäste aufnimmt. 2) Gastwirth. 1) hospitalier qui reçoit les passans. 2) hôtelier, un aubergiste. § 1) gośćinny publiczny albo urzędowy.

gośćinna gospoda. }
gośćinny dom. }
Gospoda. } 1) Gast-Hof, wo Fremde einkehren. 2) Herberge, Quartier. 3) freyes Quartier für die Hof-Bedienten oder Soldaten, so der Furier anweiset. 1) hôtélerie, auberge. 2) logis, maison où l'on loge. 3) logis; maison ou le fourrier marque le logis que doivent prendre les oficiers de la Cour ou les soldats. § 1) w gospodźie pospolitey ma gospodę. 2) gospodę mam u niego. 3) gospodę mi z urzędu u niego dano; ta kamienica gospodę z urzędu trzyma i gośćie z urzędu przyymować powinna; rozpisać żołnierzom gospody.

gospodą stać; mieć gospodę u kogo. herbergen. loger chez qu.

Gospodarczyk. 1) ein kleiner Wirth. *2)

der Kobolt, ſ. Mora. 1) petit hôtelier. *2) cochemar, v. Mora.

Goſpodarnie, *adv.* po goſpodarſku. wirthſchaftlich. économiquement; d'une manière ménagére & économique.

Goſpodarny. haushälteriſch, wirthſchaftlich, räthig. économique, ménager; qui épargne. § goſpodarni ludzie; goſpodarna nauka.

Goſpodarowanie. das Wirthſchaften. l'action de conduire un ménage, de tenir maiſon.

Goſpodarſki. 1) dem Hauswirth oder Gaſtwirth zuſtändig. 2) Wirthſchafts=, haushälteriſch, landwirthſchaftlich. 1) du maître de logis; de l'hôte; de l'hôtelier. 2) ménager, économique, qui regarde l'économie. § 1) ſyn goſpodarſki; corka goſpodarſka. 2) naczynia goſpodarſkie.

goſpodarſkie księgi. Bücher von der Landwirthſchaft. un livre économique qui traite de l'économie.

po goſpodarſku, adv. wie ein Wirth, wirthſchaftlich. en économe; économiquement.

goſpodarſka nauka. } Haushaltungs=Kunſt; öconomiſche Wiſſenſchaft. économie; ſcience économique.
goſpodarna umieiętność.
Goſpodarſtwo.

goſpodarſtwo, rząd domowy. Haushaltung, Hausverwaltung. ſoin, conduite, gouvernement d'une famille; le ménage, économie. § goſpodarſtwa pilnuie.

Goſpodaruię, *vid.* Goſpodarzę.

Goſpodarz. 1) Hauswirth, Hausherr, Hausvater. 2) Wirth, Haushalter, der in der Wirthſchaft erfahren iſt. 3) Gaſtwirth, der Fremde vor Geld aufnimmt. 4) Bewirther, der die Geſandten und vornehme Fremde mit Wohnung und nothwendigen Sachen verſorget. 5) Wirth, der ein Gaſtgebot giebet. 1) pére de famille; l'hôte; maître du logis, de la maiſon. 2) économ, ménager, qui entend le ménage, qui ſait l'économie. 3) un aubergiſte, hôtelier. 4) l'hôte qui loge, qui reçoit chez lui des perſonnes diſtinguées, que le fourrier lui à marquées. 5) un hôte qui reçoit chez lui les conviez. § 1) a ieſt goſpodarz (Pan) doma? 2) goſpodarz wiele przedaie, mało kupuie; ſtary goſpodarz Pan Bog; *prov.* goſpodarz kazdy w ſwoim domu Pan; *prov.* 3) drogi to goſpodarz; goſpodarz więcey gości przyiąć nie może. 4) goſpodarz z urzędu dla Posłow Rzeczypoſpolitey ma bydź poſtanowiony.

Goſpodarzę, *rzy, rzył.* 1) wirthſchaften; Wirthſchaft treiben. 2) einnehmen als die Liebe das Hertz. 1) économiſer; tenir maiſon; conduire, gouverner une famille. 2) ocuper, ſaiſir, poſſeder comme l'amour un coeur. § 1) nie długo goſpodarzył. **2) miłość w iey ſercu goſpodarzy.

Goſpodny. zur Herberge gehörig. de logis; qui regarde le logis.

goſpodne. Quartier=Geld, das der Fremde vors Quartier, oder der Wirth den Soldaten ſtatt der Wohnung giebet. l'argent que l'étranger donne pour le logis, ou le maître du logis acorde à un ſoldat au lieu du logis aſſigné par le fourrier. § żołnierz goſpodnego brać nie ma.

Goſpodyni. 1) Haus=Mutter, Haus=Frau, Hauswirthin. 2) Haushälterin, Wirthin. 1) mére de famille; l'hôteſſe, nôtre ménagére; maitreſſe de la maiſon. 2) ménagére, fille ou femme qui épargne, qui entend l'économie. § 1) a gdźie goſpodyni? 2) dobra to goſpodyni.

Goſpodze, wird vom Pöbel ſtatt des *Vocativi* goſpodyni gebraucht. *le petit peuple met ce mot au lieu du Vocatif* goſpodyni.

Goſzczę, *ści, ścił.* fremde ſeyn, nicht eingewohnt ſeyn. étre neuf, être étranger. § iać w tey ziemi goſzczę.

Got. ein Gothe. Goth, Got.

Goczyzna. die Sprache, Sitten, Bau=Art der Gothen. la langue, les moeurs, l'architecture des Gots; ce qui eſt pratiqué par les Gots.

Gotſki. Gothiſch. Gotique.

Gotow, *vid.* Gotowy.

Gotowalnia. 1) Nacht=Tiſch, Schenck=Tiſch. *2) Serviß. 1) toilette, bufet. *2) un ſervice de vaiſſelle. § 1) pudełko na gotowalni ſtoi.

Gotowanie czego. 1) Zurichtung, Zubereitung. 2) das Kochen. 1) préparation, aprêt, ajuſtement, acommodage, *m.* 2) l'action de cuire; cuiſſon, coction.

Gotowię, *vid.* Gotuię.

Gotowiec, *g. gotowca.* reſoluter Menſch. un homme hardi; eſprit réſolu.

po Gotowiu, *vid.* Pogotowiu.

Gotowizna. 1) Vorrath. 2) Baarſchaft, baares Geld. 1) proviſion, fourniture des choſes néceſſaires. 2) le comptant; les finances, argent comtant; argent bas; argent à la main. § 1) mam gotowiznę drew i mąki. 2) żołd gotowizną odbieraią; nie mam gotowizny; ſuma w gotowiznie.

gotowizną płaćić. mit baar Geld bezahlen. financer; paier qu. argent ſec.

Gotowo, *adv.* fertig, zubereitet. prêt; d'une manière préparée. § iuż wszystko gotowo.

Gotowość. 1) Fertigkeit. 2) Bereitschaft. 1) promtitude. 2) préparatif, apareil. § 1) ze wszelką prętkiego posłuszeństwa gotowością zostaię twoim sługą. 2) w należytey nieprzyiaciela znalaziem gotowości.

Gotowy, Gotow. 1) bereit, fertig. 2) gar, gar gekocht oder gebraten. 3) zugerichtet, fertig. 1) prêt, préparé, dispofé, fait. 2) cuit, rôti. 3) aprêté, préparé. § 1) gotowym zawsze do pełnienia rozkazow twoich; gotowy do woyny. 2) mięso gotowe; pieczenia ieszcze niegotowa. 3) obiad gotowy, proszę do stołu; potrawy iuż gotowe.

gotowe; gotowe pieniądze. baar Geld. l'argent comptant. § za gotowe co kupić.

iużem gotow, poydźmy. ich bin fertig, laßt uns gehen. me voilà prêt, allons.

Gotuię. 1) zubereiten, fertig machen. 2) kochen, sieden. 3) zurichten als eine Mahlzeit. 1) aprêter, préparer, acomoder. 2) cuire, faire bouillir. 3) aprêter, tenir prêt un repas. § 1) nie pomoc ale pomstę gotował; gotował na Polskę woynę. 2) gotować mięso, groch, iarzynę. 3) gotować potrawy na stoł.

gotować się. 1) sich zubereiten, sich anschicken, sich fertig machen. 2) sieden, kochen. 3) zur Geburt arbeiten. 1) se préparer, s'aprêter. 2) bouillir, cuire. 3) être en travail d'enfant; être travaillée d'enfant. § 1) ku przyszłemu boiowi się gotował; gotuy się na dysputę; gotuymy się do podroży. 2) mięso się gotuie. 3) nieboga się gotuie.

Gowno, *vid.* Gnoy.

Gozdawa. Wappenk. zwey gebundene weisse Lilien im rothen Felde, der Pfau-Schwantz über der Krone ist mit dergleichen zwey duppelten Lilien gezieret. *blas.* deux fleurs de lis blanc noüées ensemble, la queuë de paon sur la couronne est aussi ornée de deux lis noüez.

Goźdź, *g. goźdźia.* 1) Nagel von Metall oder Holtz. 2) Angel an einer Klinge. 1) clou, cheville. 2) soie; partie de la lame qui entre dans la poignée. § 1) gozdźie wbić.

goźdź u śiekacza. die Angel an einem Hacke-Messer. toïere.

Goźdźiec, *g. gozdźćia,* kołtun. Nerven-Kranckheit daraus Juden-Zöpffe entstehen. maladie de nerfs d'où vient la plica.

Goźdźiczek, *g. goźdźiczka.* } 1) Nägelein von Metall oder Holtz. 2) Würbel an Geigen, Lauten. 1) petit clou; chevillette, broquette. 2) cheville de violon, de luth.
Gozdźik, *g. a.* }

goźdźik, g. u. 1) Nelcke, Garten-Nägelein. 2) Freyd-Nelcke, Nägelein, Würtz-Nelcke. 1) oeillet une fleur. 2) un girofle; clou de girofle. § 1) gozdźik rozkwitły; goźdźiki ogrodne. 2) godźiki kramne; goźdźiki są teraz drogie.

goźdźik Indyyski; długosz Indyyski; wielkie źiele. (caryophilus Indicus; flos Africanus) in den Gärten: Indianische Nägelein. oeillet d'Inde qu'on cultive aux jardins.

Goźdźikowy kolor. Nelcken-färbig. couleur de minime ou de muse.

Goźdźiowaty, kołtunowaty. der die Wichtel- oder die Juden-Zöpffe hat. qui à la maladie de nerfs qu'on apelle plica.

Goźdźisty. mit Nägeln versehen; benagelt. garni de clous.

Goźdźiowy. Nagel-. de clou, qui regarde les clous.

Gra. Spiel. jeu. § gra w karty; w kręgle; wiele iest gry (gier).

gra idźie o to. darum gehet das Spiel. il y va de cela. § gra teraz idźie o wolność.

Grab. } (*carpinus*) 1) Hagen-Buche, Hayn-Buche, nach der Meynung der Klügern ist grab der Lateiner *acer albus.* *2) Esche, s. Jesion. 1) le charme un arbre, *mais selon les plus sages c'est plutôt l'*Acer albus *des Latins.* *2) le frêne, *voiez* Jesion.
Grabina. }

Grabarka. 1) Gräber-Lohn. Gräber-Arbeit. *2) des Gräbers Weib. 1) l'argent pour le fossoieur; travail de fossoieur. *2) femme de fossoieur.

Grabarz. Gräber. fossoieur.

Grabarzowa. des Gräbers Weib. femme de fossoieur.

Grabia. 1) Graf. 2) in einigen Provintzen ein Burggraf, Unter-Staroste. 1) un Comte. 2) Bourggrave, Vice-Staroste en quelques Provinces.

Grabię. harcken, rechen. râteler; amasser avec des rateaux. § grabić śiano, słomę, źiemię pośianą.

Grabie, *plur.* 1) die Harcke, der Rechen. 2) Wappenk. stehender Rechen mit sieben Zacken. 1) râteau, fauchet. 2) *blas.* râteau qui est debout avec sept pointes.

grabie pełne czego. eine Harcke voll. râtelée.

Grabki, *plur.* kleiner Rechen. petit rateau.

grabki żelazne, vid. *graca ogrodnicza.*

na grabki. zum Harcken. pour râteler. § śiec, kośić owies na grabki; śieczenie na grabki.
Grabież, *f.* 1) confiscirtes, verfallnes Gut. *2) Raub. 1) biens confisquez; saisi au profit du Seigneur. *2) vol, rapine.
Grabina. eine Gräfin. Comtesse.
grabina drzewo, vid. Grab.
Grabołusk. Beinbrecher, Beinbeisser ein Vogel. orfraie un oiseau qui casse les os avec son bec.
Grabowy, *conf.* Grab. Hagen-Buchen. de charme.
Grabskie. Gräflich. de Comte.
Grabstwo. Grafschaft. un Comté.
Graca szeroka, motyka. Haue, Hacke, Karst. hoïau, houë.
graca wapienna. eine Kalck-Krücke, Rühr-Stock zum Kalck. houë, rabot, outil pour détremper la chaux.
graca widlasta ogrodnicza, motyczka. die Kratze der Gärtner. houë fourchuë, instrument pour remüer la terre.
graca ogrodnicza, oracza albo grabki żelazne. Jäthaue, Stoß-Eisen, Jät-Eisen, Scharr-Eisen der Gärtner. sarcloir, béchette à sarcler, sarclette.
grace o dwuch zębach. Karst, Radhaue mit zwey Spitzen. hoïau à deux dens pour houër; houë fourchuë.
Gracowanie. 1) das Jäten mit der Jät-haue. 2) das Aufstossen der Erde. 1) sarclûre, l'action de sarcler. 2) l'action de béchoter.
Gracownik co gracuie. Ausjäter, Ausreuter des Unkrauts. sarcleur.
Gracuię. 1) die Erde ein wenig aufstossen, aufhacken. 2) mit dem Jät-Eisen jäten. 1) bequiller, béchoter; remüer la terre avec une houë. 2) sarcler, couper les mauvaises herbes. § 1) gracować źiemię, ogrod gdy iuż weszło naśienie. 2) gracować, wygracować chwast.
gracować wapno. den Kalck aufrühren. remüer la chaux.
Gracya Duchowna. eine Griechische Pfründe. un bénéfice chez les Grecs.
Gracz. 1) Spieler. 2) Spieler auf einem musicalischen Instrument. 1) joüeur. 2) joüeur d'instrument de musique
gracz to dobry. er verstehet den Säbel, den Degen gut. c'est un ferragus, un bon escrimeur; il fait bien des armes, c'est une bonne épée.
Grad. der Hagel. grêle.
grad pada. es hagelt. il grêle.
wielki grad. Hagel-Stein. grêlon.
Gradał, księga regałowa. Buch in groß Folio. un livre en grand folio.
Gradowaty. dem Hagel gleichend. qui ressemble à la grêle; aprochant de la grêle.
gradowaty kamień. ein Edelstein so an Härte dem Diamant und an Farbe dem Hagel gleichet. espèce de pierre précieuse dure comme un diament, mais dont la couleur ressemble à la grêle.
Gradowizna. Getreide oder Früchte, so der Hagel beschädiget. blez ou fruits grélez, batus de la grêle.
Gradowka, krupiasta sol. gesotten Saltz. sel de salines; sel en grains.
Gradowy. hagelicht, voll Hagel: wo es sehr hagelt. grêleux; plein de grêle; exposé, sujet à la grêle.
Graduał. Stück der Messe so nach der Epistel gesungen wird. graduel qu'on chante à la messe après l'Epître. § śpiewana potym będźie Epistoła, po ktorey graduał we Mszy następuie.
Gradus, stopień. Stuffe, Staffel, Grad. un dégré.
*Gradyw. der Kriegs-Gott Mars. Mars le faux dieu de la guerre.
*Gradywowy. des Martis; kriegerisch. de Mars; de guerre.
** *gradywowe tańce.* der Krieg. la guerre.
Graf, Grabia. ein Graf. un Comte.
Grafka. Griffel. touche, piquet, un stilet; un stile; traceret, traçoir, truchet.
Grafowa. Gräfin. Comtesse.
Gram. 1) spielen ein Spiel. 2) spielen auf einem musicalischen Instrument. 3) ein musicalisches Stück spielen. 4) spielen um etwas, aufs Spiel setzen. 5) spielen als die Kinder. 1) jouër; jouër à un jeu. 2) jouër d'un instrument de musique. 3) jouër une partie sur un instrument de musique. 4) jouër qu. ch. mettre au jeu. 5) jouër, badiner folâtrer. § 1) grać karty, kostki, (w karty, w kostki) grać piłę. 2) grać na piszczałce, na kornećie; gram ręką lewą na stronach; a prawą sinyczkiem. 3) grać taniec, aryą, piosnkę. 4) grać o pieniądze, *gram na co, (stawiam co we grze). *5) dźieći graią (igraią).
grać na klawiszach, na organach. das Klavier, die Orgel schlagen, spielen. toucher le clavessin, l'orgue.
grać komu na gębie, na nośie. einem auf der Nase spielen. injurer qu. à son nez.
grać o ostatek, o resztę. das übrige aufs Spiel setzen. coucher de son reste.
grać o żywot w kostki. ums Leben spielen. tirer au billet.
grać na sukmią; stawić we grze. aufs Spiel setzen. mettre au jeu.
graiąc. spielend. en jouant, facilement. § graiąc to zrobił.

Gramatka,

Gramatka, farmuszka. Brey. bouillie, brouët.

Gramatycznie; po gramatycku, *adv.* Grammaticalisch. en grammairien; selon les règles de la grammaire.

Gramatycki } Grammaticalisch. grammatical; qui est de grammaire.
Gramatyczny

Gramatyka. Sprach=Lehre, Grammatic. grammaire.

Gramatyk. Sprach=Lehrer. Grammairien.

Gramolę się. 1) kriechen als ein Ungezie=fer. 2) kriechen; mit Mühe gehen, steigen, durchkommen. 1) ramper comme un insecte. 2) s'éforcer à passer; aller avec peine; se trainer. § 1) gadźina się na to drzewo gramoli, do tego ziela się przygramoliła. 2) ledwie się na konia wgramolił; przygramolić się do kogo.

Grań, *f.* Bauk. Ecke. *Archit.* coin, un angle. § słup w pięć, w sześć grani; budynek na sześć grani.

Granader. Granadier. grenadier un soldat.

granaderski. Granadier=. de grenadier.

Granat. 1) Wander=Stab mit einer verborgenen Degen=Klinge. 2) dunckel=blaues feines Tuch zu Kleidern. 3) Granat=Baum. 4) Seef. Bogsprits=Segel, es ist auf dem Vordertheil des Schiffs. 5) ein Granat=Stein. 1) bâton ou canne dans la quelle est cachée une lame d'epée. 2) sorte de drap bleu turquin fort fin. 3) grenadier un arbre. 4) sivadiere; le voile de beaupré, il est sur la prouë. 5) grénat, sorte de pierre précieuse.

granat leśny. wilder Granat=Baum. balaustier; grenadier sauvage.

granat ziele, vid. *granatek ziele.*

Granata. eine Granate. grenade, dont se sert le grenadier.

Granatek, *g. a.* kamień. Granat=Stein. grenat sorte de pierre précieuse.

granatek ziele. (horminum; centrum galli) wilder Scharley. toute-bonne sauvage.

Granatowy. 1) dunckel=blau; Granat=Blüthenfarbig. 2) Granat=Stein=. 3) Granat=Baum=; Granaten=. 4) Granaten=. 1) bleu turquin. 2) de grenat. 3) de l'arbre de grenadier. 4) de grenade à jetter.

granatowe iabłko. Granat=Apfel. grenade; fruit de grenadier.

granatowe iabłko leśne. wilder Granat=Apfel. un balauste.

granatowe wino. Granat=Wein. vin tiré du fruit de grenadier.

granatowych iabłek kwiat. Granaten=Baum=Blüthe. la fleur de grenade, ou de balaustier.

Granatyr, *vid.* Granader.

Grand Hyszpański. Spanischer Grand. Grand d'Espagne.

Graniasty, granisty. eckicht. angulaire; qui a des coins, des angles.

Granica. 1) die Grentze. 3) fig. Grentze, Schrancken. 1) borne, les limites; les confins; frontière. 2) *fig.* borne, limite. § 1) mieć, stanowić granice; rozprzestrzeniam granice; granic pomykam. 2) łaski moiey nie przerywa granice; pilnie granic posłuszeństwa przestrzegać będę.

granice czynić; sypać kopce. Grentz=Steine setzen. borner; mettre des limites; poser des limites.

o granice z kim mieszkać. mit einem grentzen. être limitrophe; être voisin de qu.

nieprzyiaciel o granice iest. der Feind ist an der Grentze. l'ennemi est sur la frontiére.

Graniczę, *y, ył.* 1) grentzen, Grentze setzen. 2) grentzen an etwas. 1) borner, limiter, mettre des bornes à qu. païs. 2) toucher les bornes d'un païs; confiner, aboutir à quelque païs. § 1) Polskę graniczą Karpaty. 2) Moskwa graniczy z Persami.

Graniczenie. das Grentzen. situation des païs qui se touchent; l'action de mettre les bornes.

Granicznik. 1) Grentzen=Setzer, Land=Messer, Marckscheider. 2) Grentz=Commissarius. 3) Lungen=Kraut. 1) borneur, arpenteur, mésureur. 2) commissaire pour examiner les bornes. 3) pulmonaire une plante.

Graniczny. Grentz=, zu den Grentzen gehörig. frontiére, qui regarde les limites; limitrophe; voisin. § sprawy graniczne i działowe.

Granie. 1) das Spielen der Musicanten; die Music. 2) das Spielen der Spieler. 3) Mathem. eine Polygone; Vieleck. *4) das Spielen der Kinder, s. Igranie. 1) l'action de jouër des instrument de musique; musique; concert. 2) l'action de jouër à quelque jeu. 3) *matém.* un poligone; figure qui a plusieurs angles. *4) le badinage, jeux d'enfant, *v.* Igranie. § 1) tańcować po czyim graniu; wdzięczne granie muzykantow.

granie odpolne. Kriegsb. 1) Spitzen oder Ecken aller Bollwercke. 2) Seite oder Linie von einer Bollwercks=Spitze zur andern. *Fortif.* 1) le poligone extérieur. 2) cote extérieure.

granie powngtrzne albo pośrzodkowe. 1) die inwendige Polygone, von einem Kehl-Punct zum andren. 2) Seite oder Linie von einem Kehl-Puncte zum andern. 1) polygone intérieur. 2) cote intérieure.

Granieśnik ziele. (*pulmonaria*) Lungen-Kraut. pulmonaire.

Granisty.
Granowity. } vieleckicht, eckicht. angulaire; qui a des angles. § granowita wieża murowana.

Grasownik, kruk nocny. Nacht-Schwärmer. coureur de nuit; rodeur de nuit; enfant de la Messe de nuit.

Grasuię, wichrzę. 1) graßiren, toben, schwärmen. 2) des Nachts auf den Gassen schwärmen. 1) faire rage; roder, courir le païs; ravager, faire du ravage. 2) courir de nuit. § 1) grasować w kraiu nieprzyiacielskim.

Graty, *plur.* 1) Gerille, Gerümpel. 2) alt Eisen. 1) vieillerie; vieux meubles de bois. 2) ferraille; vieux morceaux de fer.

graty mośiężne. altes Meßing. mitraille.

Grawalny. Spiel-, zum Spielen oder einem Spiel gehörig. de jeu. § piła grawalna.

Graycar. ein Krätzer zum Gewehr. un tire-bourre.

graycar do kul. Kugel-Zieher, Vorschlag-Zieher. un tire-bale.

graycar puszkarski. Kugel-Zieher der Constabler. bouton de cuillier de canon.

Grąż, *vid.* Grędzidło.

Grążę się, *ży, żył.*
Grąznę, *znie, znął, znęli.* } untergehen, sinken, zu Grunde gehen. enfoncer, s'enfoncer, aller à fond; couler à fond. § statek, nawa grąznie na doł.

Grecki. Griechisch. grec.

po grecku, adv. 1) Griechisch, in Griechischer Sprache. 2) nach der Griechen Weise. 1) en grec. 2) à la gréque.

grecka mowa. Griechische Redens-Art. l'Hellenisme, *m.*

grecki ięzyk. Griechisch; die Griechische Sprache. le grec; la langue gréque.

Grecya. Griechenland. la Gréce.

Greczyn.
Grek. } ein Grieche. un Grec. § Grekowie sławni.

Greczynka. eine Griechin. une Greque.

Greczyzna. die Griechische Sprache. le grec; la langue gréque.

Gręda, rześcia. gemeiner Pferde-Trab. le trot d'un cheval.

Grędzidło, grezy. Netzen-Stein, so an die Fischer-Netze gemacht werden. les pareaux; les cliquettes; des pierres trouées qu'on atache au filet de pêcheur. § grędzidła albo spławy u sieći żelazne, kamienne.

grędzidła przyprawić. Steine an die Netze machen. émariner.

Gregoryanek. 1) Abece-Schüler. 2) Gregorien-Schüler der Gregorius gehet. 1) un grime; un abécédaire; un élementaire. 2) écolier qui célébre la Saint Grégoire.

gregoryanki, plur. Gregorius-Fest der Schul-Knaben. fête que les petites écoles célébrent au jour de Saint Grégoire. § ubrali go w śmieszne szaty iako na iakie Gregoryanki, brodkę mu uczyniwszy.

Grele, krele do zbiiania. gewisses Spiel gemeiner Leute mit Stangen. jeu de perches dont se divertit le menu peuple.

Grepla. 1) eine Grempel. *2) Weber-Blat, Weber-Kam. 1) les cardes, instrument à carder la laine. *2) un peigne de tisserand.

Greplowniczka. Gremplerin. cardeuse.

Greplownik. Grempler, Wollen-Kämmer. cardeur de laine.

Grepluię. grempeln, kartetschen. peigner, carder, acommoder la laine avec les cardes. § greplować iedwab, wełnę.

Grezy, *plur. vid.* Grędzidło.

grezy. Bier-Matte, Bierkahn. chancissure qui vient sur la bierre.

Grob. Grab. tombeau, fosse.

grob Pański. das heilige Grab. le saint sépulcre; le tombeau de Jésus-Christ.

należysz się w grobie. du wirst im Grabe ausfaulentzen, ausschlafen. vous satisfairez à votre paresse dans le tombeau; vous étes fort paresseux.

aż do grobu, do zgonu. bis ins Grab. jusqu'au tombeau.

zakołatał do grobu; bliski był grobu. er ist dem Tode sehr nahe gewesen. il étoit sur le bord de la fosse.

Grobelny. Damm-. de digue.

grobelne, cło od grobli. Damm-Zoll. le passage, le caverage, le quaïage; droit de passage qu'on paie passant une chaussée.

grobelny, subst. Deck-Graf; Aufseher der Dämme. inspecteur des digues.

*Grobian, Grubian. grober Mensch. un rustre; lourdaut.

Grobla. ein Damm. digue, chaussée, levée. § groblę kopać, sypać.

**Grobowiec, *g. grobowca.* Grabmahl, Grab. monument; superbe tombeau. § w ciemnym złożony grobowcu; w gminnym każdego śmierć ukryie grobowcu.

**grobowiec*
Grobownik } co groby wyłupuie. Gräber-Dieb, der die Gräber erbricht.

erbricht. voleur de tombeaux; celui qui vole les morts dans leurs tombeaux.

*Grobowisko, cmentarz. Kirchhof. le cimétière.

Grobowy. Grab=, zum Grabe gehörig. de tombeau, tombal.

grobowy kamień. Grab=Stein. tombe; pierre tombale.

Groch. Erbsen. des pois. § groch odłuszczany, w łuskach albo w strąkach warzony.

groch prażony. Pregel=Erbsen. des pois frits; des pois à la saugréne.

groch Turecki. Faselen. faseoles.

groch gołębi ziele. (taraxacum) Mönchs=Kopf, Pfaffen=Platte. pissenlit; dent de lion; dent de chien.

groch tyczny, wielogroch. (pisum majus) Wind=oder Stabel=Erbsen. pois ramez.

groch Wilczy. (ervum) Erven. ers sorte de légume.

groch Włoski. Kiechern, Ziefer=Erbsen. pois chiches.

groch gołębi; groch leśni. (aphace) wilde Linsen, Wald=Erven. orobe.

groch kozi, vid. Łyszczyca.

groch to przy drodze. ein jeder rupfet ihn, reibet sich an ihn. chacun le plume; chacun lui jette la pierre. § ma się iako groch przy drodze.

groch na ściane rzucać. vergebne Arbeit thun. batre l'eau; courir après son ombre; verser dans un tonneau percé.

kto groch ie nie wiśi. von Brod stirbt man nicht. qui mange du pain ne meurt pas de faim.

grochu się obiadła. sie ist schwanger. elle a un enfant sur le métier; elle est enceinte.

Grochowiny. Erbsen=Stroh. tige, paille de pois.

Grochowisko. Erbsen=Beet, Erbsen=Feld. champ semé de pois.

Grochowka. Erbsen=Brey. bouillie faite avec de pois. § grochowka z wielogrochu, z grochu.

Grochowy. Erbsen=, von Erbsen. de pois.

grochowa polewka. Erbs=Suppe. purée.

Groćik, *g. a.* 1) kleines Eisen am Speer, an Fahnen. 2) Sonnen Uhr=Weiser. 1) petite pointe ou fer de lance. 2) éguille de cadran. § 1) groćikiem nasadzony. 2) groćik na słoneczniku.

Grod. das Grod; Amt, Burg=Gericht, zu dessen Gerichtbarkeit auch der Adel gehöret. Chatelet; cette cour exerce sa jurisdiction même sur les gentilshommes de sa contrée. § przyznać zapis w Grodźie; zapozwać do Grodu.

Grodetur, *vid.* Grodytur.

Grodowy, Grodzki. Amts=, Grod=. de Grod; de Chatelet. § Sądy grodowe.

Grodytur. Grodetur ein Zeug. gros de Tours une étofe.

Grodź, *f.* } ogrodzenie, zagrodzenie.
Grodza, } Zaun, Gehäge, Umzäunung. clôture, clos, fermeture, circuit, ouche, enclos, enceinte autour de quelque espace.

Grodzę co. umzäunen, umgeben. clorre, enfermer, environner, entourer.

grodźić komu drogę. einem den Weg verwehren. couper à qu. le passage, le chemin.

Grodzki, *vid.* Grodowy.

Grof, Grabia, Hrabia. ein Graf. un Comte.

Grom. 1) der Donner; Donner=Schlag. 2) eine Donner=Wolcke. 3) Niederlage, Zerstreuung der Feinde. 1) le tonnerre; coup de tonnerre; foudre. 2) nuë où est enfermé un tonnerre. 3) déroute, défaite de troupes. § 1) wystrzelony grom z obłoku; grom zapalił drzewo, furmana zabił; ginie grom błyśniony. 2) z gromu wypierzchła błyskawica. **3) iuż po gromie i po klęsce było.

Gromada. 1) Hauffen, Menge. 2) Hauffen Volcks; Versammlung. 3) Gemeinde eines Dorfs. 1) ramas, tas, monceau, amas; quantité, multitude. 2) troupe de gens; foule assemblée. 3) communauté, la commune, le corps des habitans de quelque village. § 1) gromada księg, pieniędzy. 2) gromada ludźi; gromada się rozeszła. 3) przed gromadą chłopa ćięgą karać.

nakazać gromadę; uczynić gromadę. die Gemeinde zusammen kommen lassen. assembler, convoquer la communauté.

gromadę odprawić. die Gemeinde von einander gehen lassen. renvoier, congédier la communauté.

gromadą. in einem Hauffen. en troupe; par troupe.

gromadami. Hauffenweise. par troupes.

Gromadno. häufig. nombreusement copieusement, en grand nombre.

gromadno teraz w tym mieśćie. es ist jetzo viel Volck in der Stadt. il y a présentement beaucoup de gens dans cette ville.

Gromadny. 1) zahlreich, viel, häufig. 2) volckreich. 1) nombreux, copieux; qui est en grand nombre. 2) peuplé, rempli de peuple. § 1) łzy gromadne rozlewała; woyska gromadne. 2) miasto gromadne.

Gromadzę co, zgromadzam. versammeln, zusammen bringen, zusammen häuffen. assembler, amasser, entasser, recueillir, ramasser.

gromadźić ludźie. Leute versammeln. atrouper.

myśl gromadźić. die Gedancken zusammen nehmen, zusammen fassen. bander son esprit; avoir l'esprit tendu; recueillir ses esprits. § umilknąwszy wszystką myśl w głowę gromadźił.

gromadźić się. sich versammeln, sich sammeln, sich häufen. s'atrouper, s'assembler; se ramasser, se rassembler, confluer.

Gromadzenie. Häuffung. action d'assembler, de ramasser; acumulation.

gromadzenie śię. die Versammlung; zahlreiche Vermehrung. action de s'assembler; concours de peuple; afluence.

Gromadźićiel. Versammler. qui assemble, qui ramasse.

Gromadźisto, *adv. vid.* Gromadno.

Gromadźisty, *vid.* Gromadny.

Gromię. 1) bändigen, eintreiben, zu Paaren treiben. 2) schmälen, wettern, donnern auf einen. 3) austreiben den Teufel. 1) tenir de court, mettre qu à la raison; domter, réfréner; ranger à son devoir. 2) tonner; tempêter, gronder, réchigner. 3) exorciser un possédé; chasser le diable. § 1) gromić nieprzyiaćielskie woysko. 2) w domu żonę i dźieći gromi, a w polu tchorzowi podobien. 3) zgromić diabła.

Gromienie kogo. 1) Bändigung. 2) das Schmälen. 1) l'action de domter. 2) un outrage de paroles; gronderie. § 1) po zgromieniu nieprzyiaćioł. 2) ia od gromienia twego nie umrę.

Gromnica. geweihete Wachs-Kertze. chandelle benite; cierge.

gromnica, ⎫ Oczyszczenie N. P.
gromnice, plur. ⎭ Maryi. Fest der Mariä Reinigung. la Chandeleur; Purification de la Vierge.

Gromniczny. zum Fest der Mariä Reinigung gehörig. de Chandeleur.

Seymik gromniczny. Land Tag der um diese Zeit gehalten wird. Diètine qu'on tient à la Chandeleur. § Seymik gromniczny na obieranie Deputatow na dźień N. Panny gromniczney założony.

Gromolę śię, *vid.* Gramolę śię.

Gromowy. Donner-. de tonnere.

**gromowe źiele; szparag.* (asparagus) Spargel. asperge.

Gronisty. voll Trauben; Trauben-. plein de grapes; qui a des grapes; grapu.

gronisty kamień drogi. Edel-Stein in der Gestalt einer Traube. espèce de pierre précieuse qui a de la ressemblence à une grape de raisin.

Gronko. Träublein. grapillon; petite grape.

Grono. 1) eine Traube. 2) Krone; auserlesene Versammlung. 1) grape. 2) un cercle ou assemblée des plus illustres personnes. § 1) grono wina albo winne; grono kalinowe, bzowe. 2) grono Panow wielkich; piękne grono Polakow; zacne krwi Polskiey rycerskie grono; liczne szlacheckiey młodźieży grono.

grona zbierać. Trauben lesen. grapiller.

gron zbieracz. Trauben-Leser. grapilleur.

grono morskie pław albo owad. See-Traube ein Ungeziefer. grape de mer un insecte.

Gronostaiowy. Hermelin-. d'hermine.

gronostaiowa skorka. ⎫ Hermelin-Fellchen.
Gronostay. ⎭ hermine, peau d'hermine.

gronostay. Hermelin. hermine; bellete blanche qu'on trouve dans les païs Septentrionnaux. § gronostay w błoćie śię nie tara, *prov.*

Gronowy. Trauben-, zu Trauben gehörig. de grape.

gronowa szypułka. Trauben-Stiel. queuë de grape.

Grosba, *vid.* Groźba.

Grosz, *g. a.* ein Groschen. grosche ou gros espèce de monoïe. § grosz ma szelągow trzy; grosz poczworny; grosz Pruski czyni dwa Polskie.

zbić grosza. Schwentzel-Pfennige machen; sich seine Pfeife schneiden, sich bereichern. ferrer la mule; faire ses orges; faire son aoút.

grosz świętego Jana. Hand-Geld. les erres; dénier à Dieu.

Groszek, *g. a.* 1) ein kleiner Groschen. 2) Gattung von Unkraut im Getreide. 1) petit gros. 2) sorte de méchante herbe dans le blé.

Groszowy. Groschen-. de grosche. § groszowy rachunek.

żołnierz groszowy. Sold-Soldat. soldat mercenaire.

Grot, *g. a.* 1) Eisen an einem Speer. 2) Krieges-Ehrenzeichen als eine Fahne, Standarte. 1) fer, pointe de pique, de lance. 2) *terme de guerre:* marque d'honneur, comme l'est une enseigne, un étandart, une cornette *&c.* § 1) grotem nasadzony. 2) grot wystawiony, grot złożony.

groty. Wappenk. drey Lantzen-Eisen, so bey einander stehen. *blas.* trois fers à lance

lanee posez débout l'un à côté de l'autre.

grota złotego sztych nieodbity. Gold dringet überall durch. argent fait tout.

Groza. Schrecken, Schauer, Abscheu. crainte, la peur, la terreur, horreur, *f.* fouleur *f.* § trzymać ludzie w grozie.

groza. der Schauer kommt einen an; es ist abscheulich. il est horrible; il est épouvantable, afreux, terrible § groza i strach o tym mowić; groza i patrzyć; strach patrzyć i groza.

Groźba, pogrozka. Bedrohung, Drohung. menace.

Grożę, żi, żił. ⎫ drohen. menacer qu. de
* Grożę się. ⎭ qu. ch; faire des menaces. § grożę komu kiiem, ręką, niesczęściem; grożę się na kogo; groził się mię zabić.

grożić się na co. prahlen, weiß machen, daß man etwas thun könne. se vanter de pouvoir faire qu. ch; faire acroire qu'on peut faire.

grożić się w kogo. sich bey einem fürchterlich machen. se rendre redoutable à quelqu'un.

Grożno, *adv.* drohender Weise. en menaçant; d'un air menaçant; avec menaces.

Groźliwy. ⎫ drohend. menaçant.
Grożny. ⎭

Gruba. Grube unter der Erde die Feld-Früchte zu verwahren. fosse, caverne souteraine où on garde le blé & les fruits.

gruba wapienna. Kalck-Grube, Kalck-Loch, wo der Kalck eingerührt wird. creux, bassin pour y raboter la choux.

z gruba, vid. Grubo — *z gruba.*

Grubarz. 1) Gräber. 2) Todten-Gräber. 1) fossoieur, bêcheur. 2) enterreur des morts; fossoieur.

Grubian. grober Mensch. rustaud; homme grossier; lourdaut, iroquois, rustre.

Grubianka. grobe Weibs-Person. rustaude.

Grubiański. grob, unhöflich. grossier, incivil, impoli, rustique.

Grubiaństwo. Grobheit, Unhöflichkeit. grossiéreté, incivilité, rudesse, impolitesse, rusticité.

Grubieię. 1) dick werden. 2) grob, unhöflich werden. 1) grossir; devenir plus gros; se repaissir, s'épaissir. 2) devenir impoli & grossier. § 1) gdy wierzch zetną drzewo grubieie. 2) w obyczaiach co raz grubieie.

Grubo, *adv.* 1) dick. 2) grob; unhöflicher Weise. 3) schlecht, sparsam. 1) épais; d'une maniére grosse. 2) grossiérement, crûment, impoliment, incivilement. 3) chichement, maigrement. § 1) chleb masłem grubo nasmarowany. 2) grubo powiedział; grubo się ze mną obchodzi. 3) grubo się chowa; grubo żyie.

grubo na palec. Finger dick. épais d'un doigt; de l'épaisseur d'un doigt; un doigt d'épais.

z gruba, adv. grob, unausgearbeitet. grossiérement, crûment, d'une manière grossière. § ten obraz z gruba wymalowany iako tako stanął.

z grubsza obrobić. aus dem gröbsten etwas machen. défricher, dégrossir. § kamień zgrubsza ociosany.

Grubomowność. Unförmlichkeit in der Rede, Unwissenheit in der Sprache. le barbarisme; impolitesse, incongruité, ignorance dans une langue; fautes contre la langue.

Grubomowny. der unförmlich redet. grossier, impoli dans une langue.

Grubość. 1) die Dicke. 2) Grobheit, Unhöflichkeit. 3) Rohigkeit, rohes Wesen einer unausgearbeiteten Sache. 1) épaisseur, *f.* grosseur, *f.* 2) rusticité, grossiéreté, impolitesse, incivilité. 3) crudité d'une chose qui n'est pas bien travaillée. § 1) drzewo tey grubości co troie chłopa ledwie rękoma obłapić może. 2) grubość obyczaiow, języka. 3) grubość iedwabiu; stal w wodzie warzony grubość swoię traci.

z grubsza, vid. Grubo — *z gruba.*

Gruby. 1) dick. 2) grob, unhöflich, ungesittet, bäuerisch. 3) grob, schlecht gearbeitet. 4) grob, schlecht. 5) grob, dick, als die Luft. 6) roh, grün, ungearbeitet. 7) roh, grob, nicht ausgearbeitet. 1) gros, épais. 2) grossier, rud, crud, impoli, rustique. 3) grossier, grossiérement travaillé. 4) simple, grossier, peu délicat. 5) épais, grossier. 6) crud, verd qui n'est pas travaillé. 7) crud, grossier, qui n'est bien cultivé. § 1) deska gruba. 2) człowiek gruby; grube obyczaie; gruby ięzyk; grube słowa. 3) gruba mowa; grube malowanie; grube sukno. 4) grubemi się żywili potrawami; gruby prowadzi żywot. 5) krew chorego była gruba; powietrze teraz grube. *6) gruba (surowa) wełna; grube złoto, żelazo. 7) gruba ta nauka uraża rozum by naymniey subtelny.

gruba mowa; gruby ięzyk. Bauren-Sprache; grobe Landes-Sprache. patois; langage grossier dont les honnêtes gens ne parlent pas.

Gruca, owśianka. Haber-Grütze. gruau, avoine mondé.

gruca ięczmienna. Gersten-Grütze. gruau d'orge.

Grucham, *v. m. F. gruchnę.* 1) kurren, trummeln als eine Taube. 2) erschallen, sich ausbreiten als ein Gerücht. 1) rocouler, bouler, faire un bruit comme un pigeon. 2) se repandre, courir comme une nouvelle. § 1) gołębie gruchaią. 2) wieść gruchnęła; skoro ta nowina gruchnie po mieśćie.

gruchnęło. es ist das Gerücht. il fait un bruit; le bruit court.

Gruchawka. 1) kleine Holtz-Taube, Ringel-Taube, Loch-Taube. *2) Turtel-Taube, s. śinogarlica. 3) eine Klapper. 1) crosset, biset, croiseau, sorte de pigeon sauvage. *2) tourterelle, *v.* śinogarlica. 3) cresselle, cliquette.

Gruchocę, *ce, tał.*} Gruchotam. } 1) klappern, knastern, krachen. 2) zerschmettern. 3) trummeln, kurren, kirren als eine Taube. 1) claqueter, faire du bruit, faire du fracas. 2) fracasser, écraser, romper. 3) rocouler comme un pigeon. § 1) gruchotać nadętym pęcherzem. 2) śiłą swoią to możne zgruchotał (pogruchotał) Państwo.

Gruchot, Gruchotanie. 1) Geraffel, Gepolter. 2) das Trummeln der Tauben. 1) patarade, fracas, éclat, un tintamare, craquetement. 2) le son naturel des pigeons quand ils rocoulent.

Gruchotka, gruchawka. eine Klapper. hochet, les cliquettes; cresselle. § gruchotka dźiećinna; w Wielki Czwartek Judasza gruchotką wyganiaią.

gruchotka do budzenia. Wecker, Klapper. tarabat; cliquette pour reveiller les gens.

Gruczoł. 1) Drüse. *2) Kropf am Halse eines Kropfichten. 3) Kropf, Schlier, eine Geschwulst am Halse. 4) Bronchocelle, Gurgel-Geschwulst. *5) harter Drüsen Geschwulst, scirrhus, s. Kostka martwa. *6) Beule in der Dünnung, s. Dymienica. 1) glande, fagouë. 2) gouêttre. 3) écrouelles, *f. pl.* 4) broncocelle, une tumeur du cou. *5) un schirre; une dure tumeur, *v.* Kostka martwa. *6) bubon, une tumeur à l'aine, *v.* Dymienica.

Gruczołek, *g. a.* ein Drüslein. glandule, petite glande.

Gruczołowaty. 1) drüsicht. 2) der den Schlier am Halse hat. 1) glanduleux; plein de glandes. 2) qui a les écrouelles.

Gruda. Erdscholle. motte de terre.

Grudniowy. den Christ-Monat betreffend. de Décembre.

Grudźiądz, *g. a.* Graudentz, Stadt in Polnisch Preussen. Graudenc ville de la Prusse Polonoise.

Grudźień, *g. grudnia.* December, Christ-Monat. le Décembre.

Grunt. 1) Grund zu einem Gebäude. 2) Fundament, gelegter Grund. 3) Boden, Grund, worauf eine Sache stehet. 4) Grund, Grund-Stück, Land, Feld, Acker. 5) Grund, Haupt-Sache. 1) fondation, fondement d'un bâtiment qu'on commence. 2) fondement d'un édifice. 3) tresonds, fonds d'une chose. 4) bien, fonds, terre; fond de terre; terroir, terrein. 5) fondement, base; le principe, fond. § 1) zakładać, kopać, bić grunt do budynku. 2) budynek ten ma grunt dobry; grunt na celcu założony. 3) grunt pod filarem kamiennym; morze iest okrętow gruntem. 4) dom na cudzym grunćie zbudowany; iego to grunta; podatki od gruntow płaćić; przy twoim grunćie dom iego leży. 5) na tym politycznym grunćie rządy są założone.

**grunt, celc.* festes Erdreich zum Fundament. le solide; terre solide pour y jetter les fondemens.

grunt; prawa założenie. in Gerichten: Antwort auf die Klage; Einlassung; Kriegs-Befestigung. *droit:* contestation en cause.

to grunt. darauf kommt es an; das ist die Haupt-Sache. c'est le point le plus important; tout roule là dessus; c'est la grande afaire; c'est là le point de la dificulté. § to grunt pieniądze; to grunt z małych początkow wynieść miasto i założyć Państwo.

Pan gruntu Grund-Herr. trefoncier.

z gruntu. 1) von Grund aus. 2) gründlich. 1) de fond. 2) à fond; profondément. § 1) z gruntu wystawił budynek. 2) z gruntu tego nie uważył; poki śię ogień ten z gruntu nie ugaśi.

z gruntu; z gruntem; do gruntu. bis auf den Grund, aus dem Grund; der Erde gleich. de fond en comble; rez pié rez terre; jusqu'aux fondemens. § do gruntu, (z gruntu) zniosł bydynek; nieprzyiaćiel to miasto z gruntu spustoszył.

Gruntownie, *adv.* gründlich. fonciérement, profondément, solidement, à fond, fondamentalement. § gruntownie o wszystkim dyskuruie; dom gruntownie budowany.

Gruntowność. Gründlichkeit. solidité, réalité;

réalité; fond. § Staropolska prostota więcey gruntowności przy cnocie miała.

Gruntowny. gründlich. solide, ferme, stable, assuré, fondamental, foncier. § gruntownieyszego Państwu temu życzę uspokoienia; gruntowny budynek; gruntowne rządy.

Gruntuię co. 1) eig. u. fig. gründen. 2) beym Mahler: gründen, einen Grund legen. 1) *prop. & fig.* fonder; mettre, poser, jetter le fondement. 2) *terme de peintre:* abreuver; donner, mettre une couche.

gruntować się. sich gründen. se fonder. § gruntuię się na twoiey przyiaźni.

Gruszczyczka ziele, iabłonka. (*pyrola*) Winter-Grün. verdure de mer; pirole.

Gruszecznik. Birn-Wein. du poiré; le cidre de poire.

Gruszka. 1) Birn-Baum. 2) eine Birne. 1) poirier. 2) poire.

gruszka ziemna; gruszka wycza ziele. (apios) Erd-Birne, Erd-Nüsse. apios.

nie zabaczy gruszki w popiele. er vergißt seinen Nutzen nicht. il entend bien le numero; il n'oublie rien pour dormir.

Gruszkowy. Birnen-. de poire. § gruszkowy sok; gruszkowa szypulka.

Gruz. Schutt, Bau-Schutt. les décombres de bâtiment; ruine.

gruz wapienny. Kalck-Schutt. gravois, gravas.

gruz gipsowy. Gyps-Schutt. platras.

gruz do tła nowy. Mörter, eingerührter Kalck zum Estrich. mortier pour faire le pavé.

gruzem nabiianie. das Estrich machen; das Bewerfen mit groben Kalck. ruderation; un hourdage; maçonnerie grossiére; confection d'un pavé de mortier.

gruz wyprzątać. den Schutt wegräumen. décombrer; ôter les décombres.

gruzem nawozić nabiiać. mit Schutt verschütten, anfüllen. encombrer.

Gruzła. Klumpen als im Mehl. mote, grumeau, petite parcelle comme dans la farine. § gruzła mąki, wapna.

gruzła kretowa, kretowizna. Maulwurf-Haufen. taupiniére.

gruzła soli. Saltz-Klümpchen. grain de sel.

Gruzłowacieię. klumprig werden als Mehl; sich klümpern. se grumeler; s'engrumeler; se reduire en petites motes; se faire, se former en grumeaux.

Gruzłowato, *adv.* klümprig. d'une maniére grumeleuse.

gruzłowato czynię. klumprig machen. reduire en petites motes; former en grumeaux; émiéter.

Gruzłowaty. klumprig. plein de motes; plein de grumeaux, grumeleux.

Gruzoł, Gruzołek, *vid.* Gruczoł, Gruczołek.

Gruzołka. Klümplein, Klümpchen als im Mehl. petit grumeau; petite mote.

Gruzowaty, gruzu pełny. voll Schutt. plein de décombres, de gravas.

Gruzowy. Schutt-. de décombres. § gruzowe cegły.

Gry, nur in folgender Redens-Art. *ce mot n'est usité que dans la phrase suivante.*

ani gry; ani krty. auch nicht ein Bißchen. ni un brin; pas un morceau.

Gryczak, Gryska, Gryzka. Kuchen von Gries-Mehl. gâteau fait de griote.

Gryf. 1) Greif, ein erdichteter Vogel. 2) Grif, Greif-Bret an einer Geige, Laute. 3) Wappenk. ein Greif im rothen Feld. 1) grifon, un oiseau fabuleux. 2) touche de violon, de luth. 3) *blas.* un grifon au champ de gueules.

* Gryka, tatarka. Heyde-Korn, Heyde-Grütze. blé sarazin; blé noir.

sokoła gryka, vid. Gnidosz.

Grymas. wunderliche Geberde; krummes Maul. grimace.

Gryska, *vid.* Gryczak. Brod von Afftermehl. pain de recoupe.

Gryszpan. Grünspan. verd de gris; verdet; rouille d'airain.

Gryszpanowy. Grünspanen. de verd de gris.

Gryz, Gryzetka } gryzowa mąka; mąka pszenna poślednia. Afftermehl. farine noire; recoupe; recoupette.

**gryz, gruby piasek.* Gries-Sand. gravier.

gryz z ięczmienia, z pszenicy &c. Gries, feine Grütze. griote, grosse farine.

Gryzę, *gryzie, gryzł, gryść.* 1) nagen, beissen. 2) zernagen als der Rost. 3) beissen als der Pfeffer. 4) verbeissen, verschmerzen. 1) ronger, morder, gruger, piquer, grignoler. 2) mordre, manger comme la rouille le fer. 3) prendre à la gorge, mordre comme le poivre. 4) endurer, boire, digérer, soufrir. § 1) pies gnaty gryzie; myszy pogryzły księgę; wszy go gryzą; świerzb go gryzie. 2) rdza, sztychwaser gryzie żelazo. *3) pieprz gryzie (kąsa). 4) zgryzł ten zarzut cierpliwie.

gryzie go sumnienie. das Gewissen naget ihm. le ver le ronge; la conscience lui remord.

gryść paznokcie. die Nägel kauen, nachsinnen. ronger, mordre ses ongles; trop rêver.

gryść się z kim o co. sich beissen, sich zancken; hadern. s'entrequereller l'un l'autre; étre toujours en querelles avec qu; se manger les uns les autres.

gryść się; gryść się sam w sobie. sich grämen; sich das Hertz abfressen. ronger son frein; se ronger l'esprit de soucis; se ronger le coeur.

gryzący. nagend, beissend. mordant, rongeur.

Gryzetka, *vid.* Gryz.

Gryźienie. 1) das Nagen, Beißen. 2) Schmertz, Hertzens-Kummer. 3) Bauch-Grimmen, Reißen, Schneiden im Leibe. 1) l'action de ronger. 2) remords, chagrin cruël; dépit extréme; creve-coeur. 3) des tranchées, mal de ventre; des douleurs dans les boïaux; maladie des intestins. § 1) gryźienie mysz słyszę. 2) wielkie na umyśle ponośi gryźienia. 3) gryźienie w żołądku, w kiszkach, w żywoćie.

gryźienie na wnętrzu ćierpiący. ein Darmgichtiger; der Bauchgrimmen hat. qui a les tranchées; malade des intestins.

gryźienie na wnętrzu czyniący. das ein Bauchgrimmen verursachet. qui cause les tranchées.

gryźienie sumnienia. das Nagen, die Bisse des Gewissens. sinderesse; les remords de la conscience.

Gryzka, *vid.* Gryczak.

Gryźina. Wappenk. drey laufende Füchse so über einander stehen. *blas.* trois renards courants l'un au dessus de l'autre.

Gryźliwość. Nagung, Kummer. les remords; creve-coeur.

Gryźliwy. } nagend, beissend. mordant
Gryzny. } rongeur, cruel, cuisant. § gryzna nowina; gryźliwy frasunek.

Gryzmolę. 1) krieckeln, schmieren, schlecht schreiben. 2) schmieren, schlecht mahlen. 1) grifonner, barbouiller; faire des piez de mouche. 2) strapassonner, peindre méchanment. § 1) co tam gryzmolisz; kiiem nie piorem nagryzmolił, tak szpetny iest charakter.

Grządka. Garten-Beet. petite planche de terre; petit carreau de jardin.

Grządźiel, pługowy dyszel. Deichsel am Pfluge. timon de la charruë.

Grzanie. das Wärmen, Erwärmen. l'action d'échaufer.

Grzanka. 1) geröstete Brod-Schnitte. 2) ein länglichtes Schnittlein. 2) fetter Bissen, Gewinst, Nutzen. 1) rotie, aprête, petite tranche de pain grillée. 2) tranche, léche; morceau coupé en long. 3) bon morceau, petit profit, gain, utilité. § 1) grzanka z szpikiem. 2) pokray mięso na grzanki. 3) tam mu będźie grzanka; dobra to grzanka.

z grzanki mu spadł zarobek. er ist um seinen Gewinst gekommen. le gain lui est échapé.

Grzany. gewärmt. chaufé.

grzane wino. glüender Wein. vin brûlé.

Grzbiećisty. breitschultrig, starck vom Rücken. ramassé, quarré; qui a un grand dos.

Grzbiet, *g. a.* 1) der Rücken. 2) Rücken am Buche. 3) Gipfel Spitze eines Berges. 1) dos. 2) dos d'un livre. 3) dos, sommet d'une montagne. § 1) zanieś to na grzbiećie. 2) grzbiet księgi pozłocony. **3) wysokim grzbietem się gora wznośiła.

na grzbiećie karać kogo. einen mit dem Stock abstrafen. châtier qu. de coups de bâton.

grzbietem przypłaćić, odbyć czego. mit den Rücken etwas büssen. païer de sa peau, de son dos.

o grzbiet nie stoi. er paßt auf keine Schläge. il s'est endurci aux coups.

grzbiet go swierzbi. der Buckel jucket ihm. la peau le demange.

o grzbiet się boi. es ist ihm vor Schläge bange. il a peur de sa peau; il craint d'étre batu.

grzbiet komu trzymać. einem den Rücken halten. épauler, soutenir quelqu'un; tenir, soutenir le menton à qu. § wstręt mu dali Moskale, ktorym grzbiet Sasi trzymali.

grzbiet opatrzyć, warować. den Rücken bedecken, verwahren. s'aculer; se garder d'étre ataqué par derriére.

Grzbietowy. Rücken-. de dos. § grzbietowa pieczenia.

grzbietowa kość. der Rückgrad. épine du dos.

Grzebełko. kleiner Striegel. pétite étrille.

Grzebię, *ie*, *grzebł*, *grześć.* 1) scharren, wühlen, graben. 2) zur Erde bestatten. 1) fouiller, fouïr, groüiller, remuer, grater, vermiller. 2) enterrer, inhumer ensevelir; mettre en terre un mort. § 1) kokoszy w piasku grzebią. 2) grześć umarłego.

za uchem mu to grzebie. das gehet ihm im Kopf herum. cela l'embarasse; cela lui blesse les yeux.

Grzebielucha. Ufer-Schwalbe. hirondelle de rivage.

Grzebień, *g. grzebienia.* 1) ein Kamm. 2) Kamm der Hähne. 3) Kamm-Rad in der Mühle. 4) Kriegsb. flach gelegte Sturm-Pfäle. 1) un peigne. 2) crête d'un coq. 3) roüet, hérisson; roue dentellée

tellée au moulin. 4) *Fortif.* les fraises; rang de pieux panchez qui présentent la pointe.

grzebień u kura ſpodni; *podgardłek.* Hahnen-Bart, Hahnen-Läpplein. la barbe ou chair qui pend au deſſous du bec d'un coq.

grzebień pław morſki. Sanct Jacobs-Muschel, die wie ein Kamm ausſiehet. un pétoncle, coquille de mer aprochant du peigne.

Grzebieniarz. 1) Kamm-Macher. 2) Kamm-Futeral. 1) faiſeur de peignes; peignier. 2) étuit à peigne; trouſſe à peigne.

Grzebienica ziele, *vid.* Czechrzyca.

Grzebiennik. Kamm-Macher. faiſeur de peignes; peignier.

Grzebieniowy. Kamm-. de peigne. § zęby grzebieniowe.

Grzebienek, *g. a.* Grzebionek, *g. a. vid.* Grzebyſzczek.

Grzebło; ſzropa. eine Striegel. étrille.

grzebło zębate. zackichter Striegel. étrille dentellée.

grzebłem chędożyć; *cudzić.* ſtriegeln. étriller.

Grzebyſzczek, *g. grzebyſzczka.* kleiner Kamm. un petit peigne.

Grzech. Sünde. un péché. § uſtrzedz się grzechu; płaczliwy przechod i krok od grzechu do śmierći i piekła; popełnić grzech wielki.

nie grzech. es iſt nichts böſes; es iſt keine Sünde. ce n'eſt pas un péché; il n'y a point de mal.

grzech śmiertelny. eine Tod-Sünde. péché mortel.

grzech powſzedni. kleine Sünde. péché véniel; péché léger.

grzech obrażonego maieſtatu. Hochverrath. haute trahiſon; un crime de lèze Majeſté.

grzech nieczyſty. fleiſchliche Sünde, Unzucht. péché de la chair.

Grzechocę, *ce, tał.* \
*Grzechotam. } klappern mit der Kinder-Klapper. cliqueter, claqueter.

Grzechotanie. das Klappern. cliquetis; l'action de cliqueter.

Grzechotka. Klapper, Kinder-Klapper. cliquetes, *plur. f.* hochet.

Grzecznie, *adv.* wohlanſtändig, fein, artig. civilement, poliment, joliment; d'une manière bienſéante; galanment; de bonne grace; honnêtement.

Grzeczność. 1) Wohlanſtändigkeit, Höflichkeit, gute Aufführung. 2) Schönheit. 1) bienſeance; gentilleſſe, civilité, bonne conduite; politeſſe, honnêteté. 2) beauté. § 1) inſza stołowa, inſza gruntowna grzeczność; więcey tam lekkomyślnośći, niż grzecznośći. *2) znaczney grzecznośći (urody) dama.

Grzeczny, *adj. & ſubſ.* 1) höflich, artig, fein; der zu leben weiß. 2) wohlanſtändig, ſchön, gut. 1) civil, poli, honnête, galant, qui a de la bonne grace & de l'eſprit; qui a une bonne conduite. 2) bienſéant, beau, bon, gentil. § 1) ſkąpy służy pieniędzom, pieniądze grzecznemu. 2) grzeczny na ćiele a na rozumie słaby; grzeczna to forteca, zabawa; grzeczna dźiewka; grzeczny poſtępek.

grzecznyś żes to uczynił. ich lobe dich daß du das gethan haſt. vous étes (je vous trouve) un honnête homme d'avoir fait cela.

iakoś grzeczny. wie du ein braver, feiner Menſch biſt. comme vous étes un galant homme.

Grzecznyś. ein höflicher Menſch dem Scheine nach. un homme qui a une bienſéance aparente, qui eſt à charge ſous de belles aparences de civilité. § z takowych grzecznisiow albo ofertowniczkow naypretſza pokazuie się zdrada.

Grzeczy, do rzeczy, *adv.* richtig, wie es die Sache erfordert. juſte; avec juſteſſe; pertinemment; comme il faut, convenablement. § grzeczy napiſał nad nadętą pęcherzą: ogromne nic; nic grzeczy nie czyni.

grzeczy, *vid.* Grzecznie.

Grzęda. 1) ein Garten-Beet. 2) Hüner-Stange. 3) Kleider-Stange, Kleider oder andre Sachen darauf zu hängen. 1) planche de terre; carreau de jardin. 2) perchoir, juchoir; juc, perche ou ſe perchent les poules. 3) perche atachée pour y pendre des habits ou quelques autres choſes. § 1) na pierwſzey grzędźie ſtoi piotruſzka. 2) dano kurowi grzędę a on wyżey chce, *prov.* 3) poday mi opończą z grzędy; grzęda mięśna.

kury na grzędę idą. die Hüner gehen ſchlafen, ſie wollen ſich ſetzen. les poules ſe vont jucher.

z grzędy kury ſpędźić. die Hüner von der Hüner-Stange jagen. déjucher les poules.

Grzegocę, Grzegotka, *vid.* Grzechocę, Grzechotka.

Grzegorz. Greger ein Manns-Nahme. Grégoire, nom d'homme.

Grzeię co, *grzeie, grzał.* wärmen. chaufer, échaufer.

rączkę w cudzey kieszeni grzeie. er greifet den Leuten in die Schubsäcke. il fourre la main dans la poche d'autrui.

grzać się. 1) sich wärmen. 2) sich erhitzen, hitzig werden. 3) läufig werden, laufen als eine Hündin. 1) se chaufer. 2) s'échaufer, s'exciter, s'enflamer. 3) étre, entrer en chaleur; étre chaude; chaudier. § 1) grzeię się w izbie ciepłey. 2) afekt prętko się zgrzeie, prętko się ostudzi. 3) grzeie się suka.

grzeiący. Heilk. warm, erwärmend. *médec.* échaufant, qui à la vertu d'échaufer. § ziele grzeiące.

Grześ, *vulg.* kleiner Gröger. petit Grégoire.

Grzeszę, *szy, szył.* sündigen. pécher.

Grzesznica. Sünderin. pécheresse.

Grzesznik. Sünder. pécheur, celui qui fait des péchez. § wielcy to grzesznicy.

Grzeszny. sündhaft; sünden-voll. plein de péchez; sujet aux péchez.

Grzmi, *grzmiało, grzmieć.* 1) Donnern. 2) Donnern, Knallen als die Stücke. 3) sausen, brausen, schallen. 1) tonner. 2) tonner, éclater; faire un bruit sourd; gronder. 3) résonner, réténtir. § 1) zachmurza się grzmieć będzie; strasznie grzmiało. 2) z dział grzmiało, zagrzmiało; grzmiały działy. 3) niebą z huku grzmiały; noc z hałasu przegrzmiała.

grzmi mi w uszach. die Ohren sausen mir. j'ai un bourdonnement d'oreille.

grzmi mi we łbie 1) es sauset mir im Kopf. 2) es gehet mir im Kopf herum. 1) j'ai un bourdonnement d'oreille. 2) cela me donne bien du tintouin; cela m'embarasse. § 1) od guza tego we łbie mu zagrzmiało. 2) grzmi mu we łbie ta łacina.

Grzmienie. 1) das Donnern, Donner-Wetter. 2) Knall, Getöse. 1) le tonnerre; grondement du tonnerre. 2) grondement, bourdonnement; un tintemarre, éclat, fracas. § 1) przez całą noc trwało grzmienie straszliwe.

grzmienie uszu, w uszu. das Ohren-Sausen. bourdonnement d'oreille.

grzmienie. } Knall, das Krachen, Getöse,
Grzmot. } Gesause; starker Schall. éclat, fracas, grondement, grand bruit; un vacarme. § grzmienie z dział; nastąpiła z strasznym grzmotem chmura; miedzy ustawicznym piorunow Tureckich grzmotem; grzmot bębnow grzmot głosow; kokosz niech siedzi na cichym mieyscu, aby grzmotu i huku żadnego nie było; z takiego grzmotu ten trzasnął piorun; grzmot dał się słyszeć po obozie; grzmot czynić.

Grzmotliwy. donnernd, knallend. tonnant, foudroiant, éclatant, qui fait un grand bruit.

Grzyb, *g. a.* 1) Schwamm, Erd-Schwamm, Piltz. champignon, potiron.

grzyb morski. See-Fisch mit einer Schale, der sich an die Klippen hängt. sorte de poisson de mer couverte d'une coquille qui s'acroche aux rochers.

grzyb. } Rose am brennenden Tacht.
Grzybek, *g. a.* } champignon, nouvelle; bouton fort rouge qui se forme dans la mèche de la chandelle.

grzybek. 1) kleiner Erd-Schwamm. 2) flacher Hut. 3) Eyer-Kuchen mit kleinen Rosienen, Canehl und Zucker, darzu nur Milch und kein Mehl genommen wird. 1) petit champignon. 2) chapeau fort bas. 3) omelette au lait; c'est sont des oeufs batus au lait mêlez avec du sucre, de la canelle & de raisins de Corinte, & cuits sans farine dans une poile avec un peu de beurre.

grzybek maiowy, pod mchem rosłący. Moß-Schwamm. mousseron.

Grzybia, *vid.* Grzybienie.

Grzybiasty. 1) flach wie ein Erd-Schwam̃. 2) schwammig wie ein Erd-Schwamm. 1) plat comme un champignon; en maniére d'un champignon. 2) spongieux, porreux, plein de pores comme le champignon,

Grzybienie, grzybia, wodna lilia. (*nymphæa*) See-Blumen; Wasser-Lilie. blanc d'eau; lis d'étang.

grzybienie mnieysze; podbiał. (tussilago) Huflattig; Roßhuf. pas d'âne.

Grzybowy. Piltz-; aus Erd-Schwämmen. de champignon. § grzybowa polewka.

Grzymała. Wappenk. drey rothe Thürme über einem ofnen Thor, in welchem ein geharnischter Mann stehet, über der Krone stehen desgleichen drey Thürme. *blas.* trois tours de gueules sur la couronne, & trois autres sur une porte ouverte, dans la quelle se présente un homme armé.

Grzytam, *v. m. F. grzytnę.* knirschen mit den Zähnen. crisser; craquer, grincer les dens. § grzytać zęboma.

Grzytanie. das Knirschen mit den Zähnen. grincement de dens.

Grzywa. Mähne, Kamm-Haar eines Pferdes. crin; criniére de cheval.

grzywa lwia. Mähne eines Löwens. jube; criniére de Lion.

Grzywacz. wilde Taube; Holtz=Taube. ramier un pigeon ſauvage. § grzywacze i trukawki.

Grzywaczy. 1) Holtz=Tauben=. 2) Columbinfärbig. 1) de ramier. 2) colombin, de violet lavé.

Grzywiaſty. mit einer Mähne verſehen. qui a des crins.

Grzywna. 1) eine Marck. 2) Marck, eine Rechnungs=Müntze. 1) marc, poids d'orfèvre de demi-livre. 2) ſorte de monoie de compte de diférent prix. § 1) grzywna mincarſka ma łotow 16. grzywna złota cenę 12. grzywien śrebra wynośi. 2) grzywna Polſka ma groſzy 48. Litewſka 75. Pruſka 20.

z grzywną ią poiął. er hat nichts mit ihr bekommen. il l'a marié ſans dot.

Grzywnowy, grzywnę ważący. eine Marck wiegend. de marc; de huit onzes.

Gubam śię } ugubać śię. den Rock oder Gubię śię; } Mantel in die Höhe heben. lever ſa robe, ſon manteau.

Gubię. 1) verlieren. 2) auſchwärtzen, verleumden. 3) vermindern, tilgen, ſchmälern. 1) perdre, décrier, noircir, ruiner, difamer. 3) perdre, afoiblir, ruiner, détruire, diminuer. § 1) zgubiłem pieniądzę, kśiążkę. 2) gubić ſługę u Pana. 3) co publiczne dochody gubiło; piiańſtwo dowćip gubi; gubić duchowne prawa.

gubić śię. ſich verlieren. ſe perdre. § zgubiła śię kśiążka.

Gubienie. 1) Verlierung. 2) Tilgung, Verminderung. 1) l'action de perdre. 2) deſtruction, afoibliſſement.

Gubka, hupka, żagiew. Schwamm zum Anzünden. amadou, méche.

Guldynka gwintowana. ein gezogen Rohr. fuſil raïé.

Gultſzlager, złotarz. Gold=Schläger. bateur d'or; écacheur d'or.

Guma. Arabiſches Gummi. gomme; gomme Arabique.

Gumienko. 1) kleiner Scheunen=Platz. 2) Vogel=Heerd. 1) petite place deſtinée aux granges. 2) aire d'oiſelier. § 1) gumienko ma napełnione. 2) ptaſznik na gołym polu zaſadza gumienko.

Gumiennik. Scheunen=Aufſeher. grangier.

Gumienny. Scheunen=Platz=. de place pour les granges.

Gumno. 1) Scheunen=Platz, wo die Scheune, Schopen und Feimen ſtehen. 2) Scheune. 1) place ou endroit de la ferme où ſont la grange, les hangars & le meulons. 2) grange. § 1) do gumna należą ſtodoła, brogi i ſtyrty. *2) w gumnie (ſtodole) ieſt boiewiſko.

Gumowanie. 1) das Gummiren. 2) Zurichtung mit Gummi. 1) l'action de gommer. 2) l'aprêt, qu'on fait avec de la gomme.

Gumowany. mit Gummi angemacht. gommé, où l'on a mis de la gomme.

Gumowy. Gummi=. gommeux; de gomme; rempli de gomme.

gumowa woda. Gummi=Waſſer. aprêt; eau gommée qui luſtre le drap, le chapeau.

Gumuię. gummiren. gommer.

Gunia, Gunka. 1) Kotze, zottigte Pferde=Decke. 2) zottigter Rock von grobem Zeuge. 1) mante veluë, caparaçon ou couverture veluë faite pour un cheval lorsque il eſt à l'écurie. 2) robe veluë de groſſe étoſe.

Gurt. Gurt. ſangle, barre, un tiſſu large environ trois doigts.

gurtami opatrzyć. mit Gurten verſehen, beziehen. ſangler.

kawał gurtu. ein Stück Gurt. ſanglot.

gurt z rzemienia. Gurt=Rieme. un ſurfaix.

gurtowy. Gurt=. de ſangle.

gurtowe łożko. Gurt=Bett. lit de ſangles.

Gurtuię. gürten. ſangler.

Guſlarka. abergläubiſches Weib. femme ſuperſtitieuſe.

Guſlarz. Abergläuber. un ſuperſticieux.

Guſło. Aberglauben. ſuperſtition.

Guwno, *vulg.* 1) Dreck. 2) ein Dreck; nichts. 1) bran, étron, merde. 2) rien.

Guz, *g. a.* 1) groſſer Knopf. 2) Bräuſche, Beule vom Schlage. 3) Beule, Hocker, Buckel. 4) Schlägerey, Händel, Schläge, Kopf=Stöſſe. 5) Knirps, kleiner Menſch. 1) grand bouton. 2) boſſe, bigne, qui vient de quelque coup. 3) une tumeur, tuberoſité, neud, boſſe, bouton. 4) des coups; baterie; un diſpute où l'on vient aux coups. 5) bout d'homme, mirmidon, nabot, ragot. § 1) ſzata z guzami. 2) guz od uderzenia; odnioſł guzow pięśćiowych; guz mu na głowie od kiia wyſkoczył. 3) plaſtr na rożne guzy. 4) guzow oberwieſz. 5) guz mały a zły.

guz na drzewie. Auswachs, Knorren, Knoten eines Baums. ſurcroiſſance, loupe, neud d'arbre.

guz w gardle przyrodzony. Bier=Knoten, Adams=Apfel. le noeud de la gorge, morceau ou pomme d'Adam.

guz łoiowaty na ćiele. Artzeneyk. Speck=Geſchwulſt, Speck Gewächs, die Materie darinnen iſt wie Unſchlit. un ſteatome, une tumeur qui enferme une graiſſe ſemblable à du ſuif.

guz zaskorny twardy bez bolu, kostka martwa. harter Drüsen-Geschwulst. un schirre.

na guz załawia. die Haut jucket ihm; er will Schläge haben. il ne demande que bosses & plaies; la peau lui démange; les épaules lui démangent.

guzem to rozstrychnąć trzeba. es muß noch zu Schlägen kommen. il en faut decoudre; à ce comte il se faudra batre; il en faut venir aux mains.

guzow się strzeż. nimm dich vor Schläge in acht. gare les coups.

Guzica. Bürtzel, Steiß am Menschen und Thieren, am Feder-Vieh. croupion d'animal, d'homme ou de volaille.

Guzik. 1) ein Beulchen. 2) Knotchen, Knopf; Knöpfchen. 3) Knopf am Kleide. 4) Hüner-Auge. 1) bouton, petite bosse. 2) petit bouton, pommette; fort petite pomme. 3) bouton à boutonner. 4) cors-au-pié, agacin. § 1) guziki ma na głowie. 2) koronki w guziki wyszywane; guziki u rożnych naczyniow. 3) guzik u kapelusza, u szaty. 4) guziki na palcach.

guziki w gardle; śliinne iagody. Holz-Mandeln. les amigdales ou deux glandes qui sont au fond du palais.

dziura do zapinania guzika. Knopfloch. boutonniére.

Guzikarz. Knopfmacher. boutonnier.

Guzikarski. Knopfmacher-. de boutonnier.

guzikarskie rzemiesło Knopfmacher-Handwerck. boutonnerie.

Guzowaćieię, guzow dostaię. Knoten bekommen, knotig werden. noüer; devenir noüeux.

Guzowaty. beulicht, hockericht. boutonné, noüeux.

Gwaiak, *g. a.* heilig Holtz, Frantzosen-Holtz. gayac.

Gwałcę. 1) Gewalt ausüben; brechen, schänden, verunehren. 2) nothzüchtigen. 1) violer, violenter, rompre, faire violence; profaner, forcer, outrager, prostituer. 2) violer, forcer une femme. § 1) gwałćić post, kośćioł, Posły, pokoy, prawa. 2) gwałćić mężatki.

Gwałcenie. Gewaltübung, Schändung. violation, violement infraction.

Gwałćićiel, Gwałtownik. 1) gewaltsamer Uebertreter, Schänder, Stöhrer. 2) Weiber-Schänder. 1) infracteur, violateur, celui qui viole, qui enfreint quelque loi. 2) violateur de femmes. § 1) gwałtownikow łapać rozkazano; gwałćićiel pokoiu, przymierza, kośćioła posłow. 2) gwałćićiel białychgłow, mężatek.

Gwałt. 1) Gewalt; Gewaltthätigkeit. 2) Schändung der Weiber; Nothzucht. 3) Menge, Haufen. 1) infraction, violement, violence, violation, force. 2) violement d'une femme; viol. 3) multitude, grande quantité. § 1) gwałt mi się dźieie; gwałt komu czynić; gwałt czynić ludzkiemu sumnieniu grzech wielki. 2) gwałt białeygłowie uczyniony. 3) gwałt w tey nauce błedow.

gwałtu! rata! Gewalt! rettet! à l'aide! au meurtre; haro.

gwałtem. mit Gewalt. par force; avec violence; de vive force; haut la main; par la force des armes.

gwałtem co dostać. mit Gewalt etwas bekommen. ravir, prendre par force.

na gwałt zawołać. Gewalt schreyen. haroder; crier au meutre; crier haro sur qu.

na gwałt uderzyć. die Sturm-Glocke lauten. sonner le tocsin.

gwałtowi ustąpić trzeba. der Gewalt muß man weichen. il faut céder au torrent.

zadawać sobie gwałtu. sich Gewalt anthun. se faire violence.

Gwałtownie, *adv.* mit Gewalt, gewaltsam. par force; avec violence, roidement, violenment.

Gwałtownik, *vid.* Gwałćićiel.

Gwałtowny. 1) hefftig, ungestüm. 2) gewaltig, groß, starck. 3) sehr gefährlich; dringend. 1) violent, impétueux. 2) violent, fort, grand. 3) ardent, véhément, violent, urgent, dangereux; pressent. § 1) zła sprawa z gwałtownym człowiekiem. 2) spadł deszcz gwałtowny. 3) w tak gwałtownym raźie nagłego ratunku potrzeba; podczas gwałtownego niebezpieczeństwa.

Gwar, gadanie wielu. Gemürmel, Getöse der Redenden. bourdonnement, murmure, bruit sourd d'une multitude d'hommes.

* *gwar w prawie, warunek.* Gerichtsw. Gewehrleistung. *droit:* garantie, éviction.

Gwarant. der Gewehr leistet. garant.

Gwardya. 1) Garde. *2) Gefolge. *3) Hof-Bedienten. 1) garde, régiment qui a la garde du Prince. *2) suite, train; gens qui acompagnent un Seigneur. *3) la cour, les courtisans.

Gwardyan. Gardian eines Klosters. Gardien d'un Couvent.

Gwardyaństwo. Das Amt eines Gardians. le gardianat.

Gwarek.

Gwarek. Berg-Herr, der ein Bergwerck hat. Possesseur d'une mine.

Gwaruię, waruię co komu. einem Gewehr leisten. garantir.

*Gwarunek, warunek. Gewehrleistung. garantie, éviction.

Gwarzę, *vulg.* schnattern, plaudern, schreyen im Reden. jaser, caqueter; crier en parlant. § rozumie że się przysłuży gdy gwarzy.

Gweksy, *plur.* Schererey. vexation.

Gwiazda. 1) Stern. 2) Sache so die Gestalt eines Sterns hat. 3) Creutz-Baum womit eine Winde umgedrehet wird. 1) étoile. 2) chose qui a la forme de l'étoile. 3) moulinet; croix de bois pour tourner un engein. § 1) nie dbam o gwiazdy kiedy mi księżyc świeci, *prov.* gwiazd położenie czasu narodzenia czyiego; gwiazdy na firmamencie liczą się 1025. gwiazda pierwszey, drugiey *&c.* wspaniałości. 2) gwiazda na szacie krolewskiey. 3) gwiazda miasto korby zażywana bywa, ktorey promieniami walec obracaią.

gwiazda wiatrowa. Wind-Rose, Compaß-Rose. rose des vents.

gwiazda wieczorna. der Abend-Stern, die Venus. Venus, l'étoile du soir; Venus occidentale.

gwiazda zaranna. der Morgen-Stern Venus orientale; étoile du jour; étoile du matin; la belle étoile.

gwiazda utwierdzona; gwiazda społ chodząca. ein Fix-Stern. étoile fixe.

gwiazda błąkaiąca, błądząca, osobno chodząca; Planeta. ein Planet. planéte; étoile errante.

gwiazda psia mnieysza, kanikuła. der kleine Hund. l'avant-chien; la petite chienne; canicule.

gwiazda psia większa. der grosse Hund. le grand chien.

gwiazda S. Jakuba; paliczka. der Orion. Orion; furieux.

gwiazda żeglarska; gwiazda morska; gwiazda polarna. der Polar-Stern. étoile polaire.

gwiazda narodzenia albo żywotosprawna. Geburts-Stern. étoile de nativité.

gwiazda spadaiąca. Stern, der sich schneutzet, Stern-Schuß. étoile volante; feu volant.

gwiazda niebieska. in geistl. Schriften: Leit-Stern, Führer. *terme de pieté:* le pole; étoile qui guide; conducteur, un guide. § wieczna prawda niech będzie twoią gwiazdą niebieską.

gwiazdami zdobię. mit Sternen zieren; bestirnen. étoiler; orner, remplir d'étoiles.

po gwiazdach. beym Schein der Sterne. à la lueur des étoiles. § po gwiazdach iechać, chodzić.

po gwiazdach iechać. sich nach den Sternen richten. se régler sur le cours des étoiles.

Gwiazdarski. zur Stern-Kunst gehörig. astronomique, astrologique. § gwiazdarskie naczynia.

gwiazdarska nauka. Stern-Deuterkunst. astrologie.

Gwiazdarz. } Stern-Deuter. un astrologue.
Gwiazdmistrz. }

Gwiazdeczka. } 1) kleiner Stern. 2) Stern, ein Zeichen in Büchern. 1) petite étoile, étoilette. 2) un astérique; étoile; marque en forme d'étoile dans les livres.
Gwiazdka. }

gwiazdeczka kamień drogi. Stern-Stein, Sonnen-Stein, ein Edel Stein. oeil de soleil; astroites, sorte de pierre précieuse.

gwiazdeczki ziele, iaskierki. (aster) Stern-Kraut. aspergoute.

gwiazdka, godowy podarunek. der heilige Christ; Weihnachts-Geschencke. présent de Noël. § co gwiazdka włożyła.

gwiazdki ziele. (alchimilla) Sinau, Löwenfuß ein Kraut. le pié de lion une plante.

Gwiazdny. } Stern-. d'étoile.
Gwiazdowy. }

Gwiazdopis. Sternseher. un astronome.

Gwiazdopisarski. astronomisch. astronomique.

gwiazdopisarska nauka. } Stern-Kunst, Astronomie.
Gwiazdopisarstwo. }

Gwiazdosz ziele. (*pulmonaria*) Lungen-Kraut. herbe pulmonaire.

Gwiaździę, *ździ, ździł.* besternen, mit Sternen zieren. étoiler.

Gwiaździsty, gwiazdami osadzony. sternicht, voller Sterne, gestirnt. semé d'étoiles; plein d'étoiles; étoilé. § gwiaździste niebo.

gwiaździsty zaszańc albo okop. Kriegsb. Stern-Schantze. *fortif.* étoile; un fort à étoile.

Gwicht, waga szalna. Gewicht in die Schale zu legen. un poids qu'on met dans la balance. § gwicht na czerwone złote; gwicht funtowy, cetnarowy.

Gwichtowy. zum Gewicht gehörig. de poids. § gwichtowe funta części.

Gwilhelm. Wilhelm. Guillaume.

Gwind, gwint. 1) Gewinde, Schrauben-Gang um die Welle oder Spindel. 2) ein Schräubchen. 3) Zug im gezogenen Rohr.

1) pas

1) pas de vis, tour de la canelure d'un vis. 2) petit vis. 3) raïûre dans un canon raïé. § 1) gwinty ſą na wrzećienie.

wargi gwintow u ſzruby. die Schrauben-Gänge. les filets, les pas de l'écrouë.

Gwindowany, Gwintowany. 1) mit Schrauben-Gängen verſehen. 2) gezogen vom Schieß-Gewehr. 1) écroué, fait à la maniére des écrouës. 2) raïé; *parlant des armes à feu.*

maćica gwintowana. Schrauben-Mutter. un écrouë; trou dans lequel tourne le vis.

gwindowana rura. Gwindowka, Gwintowka. ein gezogen Rohr. canon raïé.

Gwindownica, Gwintownica. Schneid-Eiſen-Bohrer; Schrauben-Bohrer. filiére, taraud; une piéce d'acier à vis pour faire des écrouës.

Gwinduię, Gwintuię. eine Schraube mit einem Schneid-Eiſen fertigen. tarauder, faire un trou pour un vis.

Gwizdacz. Pfeifer. ſiffleur.

Gwizdam, *v. m. F. gwizdnę.* *Gwiżdżę, *żdże, żdżał, żdżeli.* mit dem Maule pfeifen. ſiffler. § gwizdać pioſnkę; gwizdniy na chłopca; koniom piiącym gwiżdże; gwiżdża po ulicy.

tylko mi gwizdnąć trzeba. ich darf nur pfeifen. je n'ai qu'à ſiffler.

Gwizdanie. Gwiżdżenie. das Pfeifen mit dem Maule. ſifflement.

Gwoli, ku woli. nach eines Sinne, oder Willen. au gré, à gré de qu.

gwoli bydź komu. einem zu Willen leben. avoir de la complaiſance pour qu; vivre au gré de qu.

gwoli ſobie żyć. nach ſeinem Gefallen leben. être à ſoi même; être maître de ſoi même; vivre à ſon gré, à ſa fantaiſie.

Gwoźdź, Gwoździec, *vid.* Goźdź, Goździec.

Gżę, *gżi, gżił.* 1) heftig ſtechen als die Roß-Breme. 2) heftig verfolgen; eintreiben. 1) piquer au vif comme font les taons. 2) perſecuter vivement; pouſſer. § 1) bący i gżicy gżą bydło. 2) gżi go.

gżę ſię. vom Roß-Bremſen-Stich toben. enrager, courir çà & là étant piqué des taons.

Gżegżołka, kukawka, kukułka. der Kuckuck. coucou un oiſeau. § gżegżołka iuż kuie.

Gzems. Bauk. Geſimſe, Simswerck. *archit.* moulure, parties éminentes qui ſervent pour ornement. § ſtorcz nade drzwiami gzemſu.

gzemſy. 1) Bauk. Karnieß-Krantz. 2) Bett-Krantz an den Vorhängen. 1) *archit.* corniche. 2) pantes d'un lit, qui environnent les rideaux.

gzems u ſzafy. Krantz eines Schrancks. chapiteau d'une armoire.

Gżenie ſię, Gżenie. das Toben von einem Roß-Bremen-Stich. la rage d'un bête qui eſt piquée d'un taon.

Gżik. groſſe Roß-Breme. grand taon qui pique les beſtiaux.

Gzło, giesłko, czechło. 1) Fuhrmanns-Kittel. 2) Kittel, Jupe, Ueberwurf, von Leinwand der Weiber und Kinder. 1) fouquenille, ſarot, blaude des voituriers. 2) habit de lin pour les femmes & pour les enfans.

H.

H, dieſer Buchſtabe wird mit ch oft verwechſelt, ſ. ſolche Wörter unter Ch. *on confond ſouvent l'h avec le* ch, *cherchez ces mots ſur les lettres* Ch.

Haba. grobes weiſſes Tuch zu Kleidern. gros drap blanc pour s'habiller.

Habit. Ordens-Kleidung. habit; vétement de Réligion. § brać habit zakonny.

Haczę, *czy, czył.* Hacken, anhacken. acrocher; mettre au croc; atacher à un croc. § zahaczyć wiadro.

Haczek, *g. a.* Haczyk, *g. a.* 1) kleiner Hacken. 2) Häckelein, welches man in die Oeſe heftet. 1) petit croc, crochet. 2) agrafe pour agrafer l'annelet ou la porte d'agrafe.

haczyk z antabką u drzwi. Thür-Kettel. tourniquet; crochet pour fermer la porte.

baczki. Kinn-Kette. gourmette.

wyiąć baczki koniowi. einem Pferde die Kinn-Kette abnehmen. dégourmer un cheval.

haczkami ſpiąć konia. dem Pferde die Kinn-Kette anlegen. gourmer un cheval.

Haczyſty, iako hak zakrzywiony. gekrümmt wie ein Hacken; gehäckelt. crochu, courbé; garni d'un crochet.

nos haczyſty. gebogene Naſe. nez crochu, recourbé au bout.

Haderlab. Haderlump, Haderſammler. peillier, chifonier, drillier, qui ramaſſe des chifons pour une papeterie.

Haft. 1) Hefft, Hefftung der Wunde beym Wund-Artzt. 2) geſtickte Gold-oder Silber-Arbeit. 1) ſuture, le point; coutûre d'une plaïe. 2) broderie.

Haftarski. Sticker=, zum Sticken gehörig. de brodeur; de broderie.

Haftarstwo. Sticker=Kunst. métier de brodeur.

Haftarz. Sticker. brodeur.

Haftka. 1) Häft, Häftlein von Drat. 2) Spange, Haft. 1) agrafe à atacher quelque habit. 2) crochet, agrafe qui sert à prendre qu. ch. § 1) haftki i kobylki żelazne, mośiężne. 2) haftka brylantowa do kapelusza.

Haftowanie. 1) das Heften einer Wunde. 2) das Sticken der Sticker. 3) Gestickte Arbeit. 1) l'action de coudre une plaïe; coutûre d'une plaïe. 2) l'action de broder. 3) broderie.

Haftowany. 1) geheftet als eine Wunde. 2) gestickt mit Gold. 1) cousu, joint avec des points, *en parlant des plaies.* 2) brodé. § 1) haftowana rana. 2) haftowany złotem, iedwabiem.

Haftuię. 1) heften eine Wunde. 2) sticken in Gold. 1) coudre une plaïe. 2) broder. § 1) haftować ranę. 2) delikatnie w złoto haftuie.

Haho haho. Haho, Jäger-Geschrey; wenn das Wild gefället ist. haho, *cris de chasseur quand la bête est assommée.*

Hak. 1) ein Hacken. 2) *fig.* grosse Gefahr. 1) croc, hameçon, crochet, crocheton. 2) *fig.* grand danger; écueil. § 1) hakami spinać. 2) przywiodł go na hak; obawiać się ukrytego haku; nie postrzegli tak niebezpiecznego haku.

haki. 1) die Mandeln beym Schlunde. 2) Art von einer Tortur mit Hacken. 3) eine Sand=Banck. 1) les amigdales, deux glandes proches de la racine de la langue. 2) sorte de question avec des crocs. 3) sirtes *f. pl.* banc, batures *f. pl.* § 1) haki dźiećięćiu spadły. 2) day mię na haki, nie powiem. 3) okręt wpadł na haki i łamał śię.

hak żelazny. eiserner Hacken. une main; une main de fer.

hak do ognia. Feuer=Hacken bey einer Feuers=Brunst. croc, crochet dont on se sert dans un embrasement.

hak woienny. Enter=Hacken; Sturm=Hacke. grapin à main, sorte de croc dont on se sert dans les combats.

hak kuchenny. Kessel=Hacke. crémiliére.

hak dwoyzęby. zweyzackichter Hacken. croc à deux dents.

Hakowiec krzak, *g. hakowca.* (Rhamnus tertius) dritte Art von Creutzbeeren. la troisieme sorte de Nerprum.

Hakownica. Duppelhacken ein Schieß=Gewehr. arquebuse à croc.

Hakuię. die Erde im Pflügen hacken. hacher la terre en labourant.

Ha la la; hala, hurla hurlala; horlala. Jäg. huß huß: drauf zu ihr Hunde; huy, frisch zu. *chasse:* harbou chiens; hou hou, pille pille. § harla, horlala naywiększym głosem krzyknął do psow.

Halabarda. } Hellebarte. halebarde.
Halabart. }

Halabartnik. Hellebardirer. halebardier.

Hałas. 1) Lerm, Zanck, Geschrey, Getöse. *2) Regen=Kappe, Regen=Mantel. *3) Kappe. 1) un vacarme, fracas, carillon, grondement, tempête; un tintamarre, une rumeur, rompement de tête. *2) blandran, casaque contre la pluïe. 3) cape. § 1) hałas wielki, hałas piorunow.

Hałasuię. lermen, toben. clabauder, tempêter, tintamarrer; faire du bruit. § hałasować na kogo.

strasznie hałasować. entsetzlich lermen. faire le diable à quatre.

Hałasowanie. das Lermen. le vacarme; l'action de tempêter.

Hałasownik. Lermer, Schwärmer. celui qui fait du bruit.

*Halcyon, źimorodek. ein Eis=Vogel. alcion un oiseau de mer.

Halerz, *g. a.* Heller. maille, obole.

i halerza nie warte. es ist keinen Heller werth. cela ne vaut une maille.

i halerza nie ma. er hat keinen Heller Geld. il n'a pas la maille.

Halsbant. Hals=Band. colier qu'on porte au cou pour se parer.

Halsbanik, *g. a.* Hals=Bändchen der Weiber. ruban, cordeliere, petit colier que les filles porte au cou. § ma halsbanik a serdufzko na nim.

Hałun, *g. e.* Alaun. alun.

Hałunisty. alaunicht. alumineux, où il y a de l'alun.

Hałunowany. mit Alaun angemacht. mixtonné d'alun.

hałunowany papier. planiert Papier. papier lavé.

Hałunuię co. 1) mit Alaun anmachen. 2) planiren Papier. 1) aluner; faire tremper dans l'alun. 2) laver du papier.

Halska, *vulg.* Elzbieta. Lise, Lieschen, Elisabeth. Babée, Babet, Babiche, petit Elizabet.

Hamer, huta do żelaza. Eisen=Hammer. forge de fer.

Hamowny, powściągliwy. der sich hemmen, enthalten kan. posé, moderé, retenu.

Hamowanie. 1) Hemmung, Bändigung. 2) gerichtlicher Arrest, Beschlag. 1) frein,

bride

bride, contrainte; l'action de domter, de moderer; moderation. 2) *droit:* arrêt, détention, empriſonnement. § 1) hamowanie ſweywoli. 2) hamowanie urzędne rzeczy czyych albo oſoby kiedy gołota.

hamowanie ſię od czego. die Mäßigung, Enthaltung. retenuë, contenance.

Hamuię. 1) hemmen, bändigen. 2) in Gerichten: mit Arreſt belegen. 3) hemmen einen Wagen. 1) reprimer, domter, arrêter; refréner. 2) *droit:* arrêter, prendre, détenir, ſaiſir. 3) enraïer, arrêter un caroſſe, un chariot. § 1) hamować gniewu ſwego zapędy, zaiadłość, ſwawolę poſpolſtwa. 3) hamować urzędownie człowieka podeyrzanego; hamować rzeczy czyie u kogo.

hamuię ſię od czego. ſich mäßigen, ſich halten. ſe retenir, s'empêcher de.

Hamulec, *g. hamulca.* 1) Radeſperre, Hemmkette; Stange. 2) fig. Zwang, Zaun. 1) enraïoir; arrêt de roüe; chaine à arrêter, barre à enraïer un chariot. 2) *fig.* contrainte; frein; bride.

Han Tatarſki. der Tartar-Chan. Cham, Kam des Tartares.

Hańba. Schimpf, Schmach. injure; un outrage, deshonneur, un oprobre; ignominie, afront.

Hańbię. ſchimpfen, ſchmähen. injurier, outrager, deshonorer.

Hańbienie. Beſchimpfung, Verſchmähung. un outrage; l'action d'injurier.

Handel, kupczenie. Handel, Handlung der Kaufleute. le commerce, le négoce; trafic. § handlu ſukiennego pilnuie.

handel ſpolny, ſpołkupczenie. Maſcopey-Handel. un négoce ou trafic en ſocieté.

Handlowny. Handels-. de marchand; marchand.

handlowne miaſto. Handels-Stadt. ville marchande.

Handluię, kupczę. handeln, die Handlung treiben. faire le commerce; trafiquer, négocier.

handluię z kiem; ſpołhandluię. mit einem in Maſcopey-Handel ſtehen. trafiquer en ſocieté ou en compagnie avec qu.

Hanguię ſię. ſich in die Bergwerck-Schächte herunter laſſen. décendre dans les puits d'où l'on tire les métaux.

*Haniebnie, *adv.* 1) abſcheulich: greßlicher Weiſe. 2) viel, ſehr. 1) horriblement, afreuſement, furieuſement. 2) beaucoup, très, fort; terriblement.

Haniebny. 1) grauſam, greßlich. 2) ſehr groß. 1) horrible, afreux. 2) fort grand, terrible.

Hańſki dem Tartar-Chan zugehörig. de Kam de Tartares. § Hańſki Poſeł.

Hanuśia. Hannchen ein Weiber-Nahme. Janeton, nom de femme.

Haphap. hap, hap, erfundene Worte die Stimme der Hunde auszudrücken. hape, hape, *mots imaginez pour exprimer la voix naturelle des chiens.*

*Hapam. 1) bellen, belfern. 2) raſen. 1) glapir, clapauder comme un chien. 2) ravir, prendre, haper. § 1) pſy haniebnie hapaią. 2) Tatarzy wſzyſtko hapaią (zabieraią).

Haracz. jährlicher Zoll oder Ducaten, den in der Türcken jeder Chriſt giebet. charag, tribut annuël que chaque Crétien en Turquie paie pour la protection, il conſiſte en un ducat.

Harap, Herap, *interj.* haho, Jäger-Stimme die Hunde nach der Fällung eines Wildes zu beſänftigen. haho, *voix du chaſſeur pour apaïſer les chiens quand la bête eſt tuée.* § pſom myśliwiec herap mowi, gdy ſię obłowi.

lepſzy harap niż hu la la. habe ich iſt beſſer als hätte ich. il vaut mieux un avoir (tien) que deux tu l'auras.

Harap, *ſubſ.* Rapuſe, Plündrung, Preis, Raub. rapine, le pillage, priſe; ſac.

podać miaſto w harap. eine Stadt Preis geben. donner, mettre une ville au pillage; commettre une ville à l'abandon & au pillage.

iuż po harapie. es iſt ſchon geſchehen; es iſt vorbey. c'en eſt fait; c'eſt de la moutarde après diné.

Harapnik, *g. a.* Hetz-Peitſche. chambriere, grand foüet.

Harapowy, Herapowy. Jäger: gefällt, erlegt. *chaſſé:* aſſommé, tué. § herapowy zaiąc.

Haras. / Haraſz. } Raſch ein Zeug. ras, rache, ſorte de ſerge.

Harc. 1) Vorſpiel, Anfang einer Schlacht, Scharmützel. 2) Zäncker. 1) proluſion, commencemet d'une bataille; lice; courſe, eſcarmouche. 2) querelleur, homme hargneux. § 1) w harcu poległ; na harc iechać. 2) harc to ſwarliwy.

Harcerz. Hatſchierer, Hellebardierer. ſoldat de garde; un garde; halebardier.

Harcowanie. 1) das Tummeln eines Pferdes. 2) Scharmützel, Verſuch vor einer Schlacht. 1) paſſade; l'action de paſſager un cheval. 2) l'action de harceler, de defier quelqu'un de l'armée de l'enemi au combat avant la bataille. § 1) harcowanie na koniu. 2) z harcowania zwycięzcą powrocił.

Harcownik.

Harcownik. 1) Ausforderer; Scharmutzierer vor der Schlacht. 2) Reuter der ein Pferd herum tummelt. 1) avant-coureur, celui qui provoque au combat particulier avant la bataille. 2) celui qui dresse, qui promene les chevaux.

Harcuię. 1) ein Pferd tummeln, auf und nieder reuten. 2) einen von dem Feinde vor der Schlacht zum Zweykampf ausfordern; vor dem Feinde auf und nieder reuten. 1) passager, mener, promener le cheval au pas, au trot; le travailler, exercer. 2) faire le coup de pistolet; défier quelqu'un des enemis à se batre avant la bataille; entrer en lice avec lui. § 1. harcuie sobie na koniu.

Hardość. / ** Hardowyniosłość. } Widerspenstigkeit, Trotz, Stoltz, Herrschsucht. fierté, orgueil, désobeïssance, la hauteur.

Hardy. / ** Hardowyniosły. } widerspenstig, trotzig, herrschsüchtig. mutin, opiniâtre, hautin, fier, impérieux, arrogant. § w szczęściu nie bądź hardym; hardowyniosły umysł.

na harde kogo wsadzić. einen hartnäckig machen; einen verstocken endurcir; rendre qu. fier & opiniâtre.

Hardzie, *adv.* befehlerischer, stoltzer Weise. fiérement, impérieusement; avec empire; avec orgueil.

Hardzieię. hartnäckig, stoltz werden. devenir fier; s'enorgueillir.

Harfa. Harfe. harpe un instrument de musique.

Harfista. Harfenist. joüeur de la harpe.

Harlak ubogi. armer Schlucker. pauvre haire.

Harleię. elend, schlecht werden. devenir misérable. § bydło ztąd chudnieie i harleie.

Harpia. Harpie, vermeinter Raub-Vogel. harpie, un fint oiseau de proïe.

Hart. *1) Stahl, s. Stal. 2) Bergw. der Test seine Asche, worauf die Glätte vom Silber abgesondert wird *1) acier, v. Stal. 2) *métal.* casse; les cendres dans la casse qui séparent l'argent & la litarge.

Hartowanie. Härtung eines Metalls. trempement, l'action de tremper un métal.

Hartowany, Hartowny. gehärtet. trempé.

hartowane żelazo. gehärtet Eisen. fer étoffé ou trempé.

hartowane pioro. abgezogner Feder-Kiel. plume holandée.

Hartuię. 1) härten als Eisen. 2) abziehen ein Feder-Kiel. 1) tremper, durcir le fer, l'acier. 2) holander une plume. § 1) hartować żelazo. 2) hartować pioro.

*Haru haru, *interj.* arbeite, arbeite; mit vieler Arbeit. travaillez, travaillez sans cesse; avec ahan. § haru haru ustawicznie.

*Haruię, *Horuię. schwere Arbeit thun, eseln. ahaner; travailler avec ahan; suer à force de travailler. § gdy zarowno ciągnąć będziemy, iednemu za wszystkich horować nie przyydzie.

Has. ein Hesse. un Hessien.

Hasam. 1) trampeln, nicht stille stehen von Pferden. *2) frolocken, jauchzen. 1) trépigner, piafer, batre la poussière. *en parlant des chevaux.* *2) tressaillir de joïe; se réjoüir.

hasaiący koń. ein Pferd das immer springet, nicht still stehet. piafeur; cheval fringant.

Hasanie koni. das Trampeln der Pferde. trépignement des chevaux.

Haser, śniadanie. Frühstück bey den Bergleuten. le dejeûné des ouvriers qui travaillent aux mines.

Haski. Heßisch. Hessien; de Hesse.

Hasło. 1) Losung, Parole. 2) gegebenes Zeichen; das Signal. 1) le mot de (du) guet; mot; mot de guerre. 2) signal; le signe qu'on se donne.

Hasłowy. zur Losung gehörig. de mot de guet.

hasłowy; hasło rozdawaiący. der die Losung giebet. qui donne le mot; qui a le mot du guet.

Hasya. die Landgrafschaft Hessen in Teutschland. la Hesse un Landgraviat en Alemagne.

Haupam, *vid.* Hupam.

Hauptwach. die Hauptwache. la garde surveillante; la surveillante; le maître corps de garde.

Hausknecht; parobek; stroż domowy. Haus-Knecht. valet de maison.

Haydamak. verlaufner Cosack. un Cosaque vagabond.

Hayducki. 1) Hayducken-. *2) hart, unempfindlich. 1) de Heyduc. *2) dur, barbare, insensible.

haydućka; haydućka służba. Hayducken-Dienst. le service de Heyduc. § służyć hayducką.

hayduckie sumnienie. ein weites Gewissen. conscience large.

Hayduk. ein Heiduck. Heyduque.

Haynał. Morgen-Lied, Wecke-Lied. reveil-matin, une chanson pour reveiller qu. au matin.

Hayno, *vid.* Haywo.

Haytuś, *vulg.* Spatziergang kleiner Kinder. promenade de petits enfans. § mamka na haytuś z panięciem poszła.

*Haywo, *Hayno, *vulg. interj.* hierherwärts. ça; de ce côté là; ici là. § haywo się wozem obroć.

He, *interj.* he. he; hée; ha.

he skurwysynu! he du Schurck! ha! ha! coquin.

Hę, *interj.* Stimme eines Krächzenden. mot pour exprimer la voix d'un soupirant.

Heban. Ebenholtz. ébéne.

Hebanowy. von Ebenholtz. d'ébène.

hebanowe drzewo. Ebenbaum. ébènier.

stolarz hebanowy. Tischler der in Ebenholtz arbeitet. un ébèniste.

Hebanuię. Holtz schwartz beitzen, polieren. ébèner.

Hebdomadarz, oficyant albo urzędnik dotegodniowy, w kościele, w klasztorze. Wöchner in Kirchen und Klöstern, an dem die Woche ist etwas zu verrichten. hebdomadier, semainier, celui qui est en semaine de faire qu. ch. dans l'Eglise ou dans le Couvent.

Hebel, *g.a.* Hobel. rabot, guillaume, doloire.

heblem wygładzić. glat hobeln. recaler.

hebel wielki, grosser Schlicht-Hobel. varlope.

*Heber, lewar. Wagen-Winde. cric-vireveau, guinde à lever les chariots ou les fardeaux.

Heblowiny. Hobel-Späne. coupeaux, ce qu' enlève le rabot.

Hebluię. hobeln. raboter, polir le bois avec le rabot; doler.

Hebrayczyk. ein Hebräer. un Hébreu.

Hebrayski. Hebräisch. hébraique, hébreu.

hebrayski ięzyk. die Hebräische Sprache. l'hébreu, la langue hébraique.

Hebreusz. im Schertz: Mauschel, Jude. *burlesq.* Juif. § zastawił płaszcz u hebreusza.

Hecel, *vid.* Hycel.

Hektyka, gorączka ustawna. hectisches Fieber. fiévre étique.

Hektyk. ein Hecticus: ein Schwindsüchtiger. un étique; qui a la fiévre étique.

Helikon. der Helicon der Poeten. l'Hélicon chez les Poëtes.

** Helikoński. heliconisch. du mont-Hélicon. § napić się z Helikońskiey studnie.

** *Helikońskie dziewki; dziewki z Helikonu.* die Musen. les Muses.

Helm. / *Hełm. } 1) spitziger Sturm-Hut; Bickel-Haube. 2) Zierrath über einem Wappen-Schild, als einer Krone, ein Helm. 3) Wappenk. ein Kopf mit zwey Ochsen-Hörnern in einer Sturm-Haube. 1) armet, un heaume; casque pointu. 2) *blas.* timbre, cimier, couronne ou quelque autre ornement qu'on met sur l'écu. 3) *blas.* tête avec deux cornes de beuf couverte d'un casque.

Helmow. Bergw. Feyerabend. *métal.* entrepos après le travail.

Hen, *vid.* Het.

Hepatyka żyła. Heilk. die Leber-Ader. *méd.* la veine hépatique.

Heraldyka. Wappen-Kunst. science héraldique. § w Heraldyce Xcia Jozefa Jabłonowskiego Woiewody Nowogrodskiego barzo ciekawych się doczytasz rzeczy.

Herb. 1) Wappen. 2) Schild eines Hauses. 3) Spiegel eines Schiffes. 1) les armes d'un noble. 2) un enseigne d'une maison. 3) arcasse, tableau, fronton, miroir d'un navire. § 1) herb krolewski, książęcy, szlachecki. 2) krzyż iest herbem tey Kamienicy. 3) herb okrętu, nawy.

mieć, nosić na herbie. führen, zum Wappen haben. porter qu. ch; avoir qu. ch. dans les armes. § lwa, dank ma (nosi) na herbie.

herb pod listem, herb sygnetowy. Wappen, Siegel unter einem ofnen Briefe. empreinte d'un seau.

herby. gemahlte Wappen; Wappen-Schilder. armoiries; des armes de famille peintes. § herby do aktu solennego, pogrzebnego.

do herbu przyięty dom. diese Familie führet der andern Familie ihr Wappen. cette famille est entée sur celle-là.

herbami przyozdobić. mit Wappen auszieren. armorier, armoïer.

herb malować. ein Wappen mahlen, aufsetzen. blasonner.

herbu wykładanie, rozłożenie. Wappen-Erklärung, Eintheilung. blasonnement, partition d'écu.

Herbarnik, *vid.* Herbopis.

Herbarz. 1) Wappen-Buch. *2) Kräuter-Buch, s. Zielnik. 1) armorial, un livre qui traite d'armoires. *2) herbier, *v.* Zielnik.

Herbopis. / Herbopisarz. } Wappen-Verständiger. un armoriste.

Herbowy, Herbowny. 1) Wappen-. 2) der eben das Wappen führet; eines Geschlechts oder Wappens. 1) armorial; qui traite d'armoires; qui regarde les armes. 2) qui porte les mêmes armes; qui est de la même race; un lignager.

herbowa nauka. Wappen-Kunst. le blason; la science ou l'art héraldique.

herbowny znak. Wappen. les armes.
herbowa farba. Wappen-Farbe. l'émail.
herbowe ſtrefy. Wappen-Streife die Farben zu unterſcheiden. hachure pour faire diſtinguer les émaux.
Heretyk, kacerz. Ketzer. un héretique.
Heretycki, kacerſki. ketzeriſch. héretique.
po heretycku. auf ketzeriſche Art. en héretique.
Herezya, kacerſtwo. eig. u. fig. Ketzerey. *prop. & fig.* héreſie. § herezye śię zageſzczyły; z polityczney kogo wyprowadźić herezyi.
Herkulea źiele, *vid.* Panak.
Heroina, rycerka. Heldin. héroïne.
Herold. Herold. héraut; roi d'armes.
Heroldſki. Herold-. de héraut; héraldique.
Herſt. Rädelsführer, Anſtifter. un coriphée; auteur, chef d'une ſédition; un boute-feu.
Herſtuię. einen Rädelsführer abgeben; anführen. être l'auteur ou le chef d'un ſédition.
Herwegiet, rynſztunek. im Sächſ. Recht: die Heergewete. *terme de droit Saxon:* les hardes qui apartiennent au mari.
Het, *adv.* da, ſiehe da. là; de ce côté là. § het idźie.
Hetman. 1) Feldherr, Heerführer. 2) Admiral. 3) in einigen Städten: Ober-Häſcher. 1) Généraliſme; Général en chef; Général d'armée. 2) Amiral. 3) ſergent général; le chef des archers & des ſergens dans quelques villes. § 1) Hetmanem woyſko ſtoi; lepſze woyſko ieleniow pode lwem hetmanem, niz woyſko lwow pod ieleniem. 2) Hetman woyſka wodnego.
Hetman Wielki Koronny. Kron-Groß-Feldherr. Grand Général de la Couronne.
Hetman Wielki Litewſki. Litauiſcher Groß-Feldherr. Grand Général de Litvanie.
Hetman Polny Koronny. Kron-Unter-Feldherr. Général de Camp de la Couronne.
Hetman Polny Litewſki. Lithauiſcher Unter-Feldherr. Général de Camp de Litvanie.
Hetmanię, *vid.* Hetmanuię.
Hetmanienie. das Commandieren einer Armee. commandement de l'armée; l'action de commander une armée; conduite.
Hetmańſki. Feldherrn-. de Général en chef. § Hetmańſki urząd, władza.
po Hetmańſku. als ein Feldherr. en Général d'armée.
Hetmańſtwo. 1) Polniſche oder Litauiſche Feldherrn-Würde. 2) Ober-Gebiet; Ober-Commando. 3) die Klugheit eines Feldherrn. 1) le Grand-Généralat; la dignité d'un Général de la Couronne ou de Litvanie. 2) commendement de l'armée. 3) la prudence d'un Général.
Hetmanuie, hetmanię. 1) das Ober-Gebiet haben; das Commando führen; commandieren. 2) fig. herrſchen, befehlen. 1) commander une armée; être chef, commander en chef. 2) *fig.* gouverner, commander. § 1) hetmanował w ten czas sławny Tarnowſki. 2) hetmanić woyſku. **2) nad namiętnośćiami rozum ma hetmanić.
Hewar. 1) Wein-Heber. *2) Wagen-Winde, ſ. Lewar. 1) ſiphon à tirer du vin. *2) cric vireveau à lever les chariots & les fardeaux, *v.* Lewar.
Hey; Heydyſz, *interj.* ey, he. ha, he; courage, courage. § hey dźiewka to ładna.
hey co robićie. ey was macht ihr. ha que faites vous.
hey robćie. arbeitet friſch zu. courage travaillez.
hey ſłyſz. ey höre doch. he ça ça, écoutes.
Heynał, *vid.* Eynał.
Hidzę, Hiacynt *&c. vid.* Hydzę, Hyacynt *&c.*
Hoboiſta. ein Hoboiſt. haut-bois, celui qui jouë du haut-bois.
Hoboy. Hoboi ein muſicaliſches Inſtrument. haut-bois inſtrument de muſique.
*Hoduię. hertzen. dorloter, choïer, amignoter, mignarder. § matka dźiećię hoduie.
Hoho, *interj.* hoho. hoho. § hoho iak ſwawolny.
Hołd. 1) Lehns-Pflicht, Huldigung. 2) Pflicht-Schuld. 1) hommage *m.* le vaſſellage; ſoumiſſion du vaſſal; foi que le vaſſal rend à ſon Seigneur. 2) hommage, *m.* reſpect.
Hołda. Haufen Erde, darinnen noch Ertz iſt, und den die Arbeiter bey der Arbeit gemacht haben. monceau de terre qui enferme quelque métal & qui eſt entaſſé par les ouvriers pendant le travail.
Hołdownik. Zins-Mann, Vaſſal, Lehns-Träger, Lehen-Mann. un vaſal, feudataire, tributaire, hommager.
hołdownicy. } Lehnleute, Vaſallen. les
Hołdownictwo. } fievez; les vaſſaux; le vaſſelage.
Hołdowny. } zinsbar; Huldigungs-;
Hołdowniczy. } mit Lehns-Pflicht verpflichtet. tributaire, hommager, hommagé, lige.
hołdownicze prawo. Lehen-Recht. droit féodal; droit des fiefs.

przysięga hołdownicza. Huldigungs-Eid. un hommage; serment de fidelité.

Hołduię komu. 1) einem huldigen. 2) zinsbar, unterworfen seyn. 1) faire hommage; rendre hommage à quelqu'un. 2) être tributaire; relever, dépendre de qu.

hołdować sobie kogo. 1) sich huldigen lassen. 2) gewinnen, verbinden, einnehmen. 1) se faire rendre hommage. 2) gagner, captiver, obliger qu. § 1) hołdował sobie nieprzyiacielskie miasta. 2) hołduię sobie serca; zhołdowałeś nas.

Hołota, Gołota. 1) unangesessener Mensch. 2) Lumpen-Gesindel. 1) homme sans possession. 2) racaille, canaille, maraudaille.

Hołupki. Art guter Erdschwämme. sorte de bons champignons.

Honor. 1) Ehre. 2) Ehren-Amt. 1) l'honneur. 2) dignité, charge. § 1) mam honor oznaymić Was Panu; mam to sobie za honor; aż honor odbiorę nawiedźić Was Pana; potyka mię ten honor od Was Pana. 2) na wysokim śiedźi honorze.

honor woienny. Kriegsw. Ehrbezeugung. *guerre:* marque d'honneur. § osada ze wszelkim wypuszczona honorem woiennym.

punkt honoru. Ehren-Sache; Umstand der die Ehre betrifft. point d'honneur. § mieć co za punkt honoru; punkt honoru często za chymerkę przyiąć trzeba.

dać, oddać komu honor. einem die Ehre geben. faire honneur à qu.

na honor. zu Ehren. à l'honneur; en l'honneur.

Horda. 1) Horde oder Haufen Tartern. *2) Haufen Leute. *3) Gefolge. 1) horde, bande de Tartares. 2) foule, troupe de gens. *3) suite, train, un cortège. § 1) hordy Tatarskie wtargnęły. *2) horda (*gromada*, *kupa*) chłopow. *3) w liczney sług hordźie (poczćie, orszaku).

Hordowid, *g. u.* ⎫ krzak. (*viburnum*)
Hordownik, *g. a.* ⎭ Schling-Baum, Mehl-Baum. viorne.

Hor la la, *vid.* Ha la la.

Horodnictwo. eine Litauische Schloß-Hauptmannschaft, Burg-Vogtey. *en Litvanie:* Châtelenie. § grunt do Horodnictwa Wileńskiego należący.

Horodniczy. in Litauen: Schloß-Hauptmann, Burg-Vogt. *en Litvanie:* Capitaine, Surintendant du château; châtelain. § Horodniczy Witepski ma mieysce po Pisarzu ziemskim.

Horodyszcze. Gebiet einer Litauischen Schloß-Vogtey. la Jurisdiction d'une Châtelenie Litvanienne. § Wolno stawiać domy na Horodyszczu.

*Hostya, opłatek. Hostie. hostie; pain à chanter.

Hostya; Hostya poświęcona; ćiało Pańskie. consecrirte Hostie; Christi Leib. Hostie; Hostie consacrée; le corps de Jésu-Christ.

hostya niepoświęcona. eine ungeweihete Hostie. hostie qui n'est pas consacrée.

Horyzont. der Gesicht-Ender, der Horizont. horizon, finiteur. § Horyzont iest kray świata okiem obiętny, albo linia w połprzećinaiąca niebo przy źiemi.

Horyzontalnie, *adv.* nach dem Horizont. horisontalement.

Horyzontalny, poziomny. Horizontal-. horisontal.

horyzontalny, słupowy albo poziomny zegar. Horizontal-Sonnen-Uhr. cadran horisontal.

Hoynie. ⎫ *adv.* reichlich, köstlich. abon-
Hoyno. ⎭ danment, libéralement, magnifiquement. § hoynie mię częstował.

**Hoynopłynący. überflüßig, reich, reichlich. fertile, riche, abondant. § hoynopłynąca wymowa.

Hoynorostka ziele. (*ruta altera silvestris*) Berg-Raute. ruë de montagne.

Hoyność. 1) Pracht, Herrlichkeit in Mahlzeiten. *2) Freygebigkeit, *s.* Szczodrobliwość. abondance, magnificence en repas. *2) liberalité, *v.* Szczodrobliwość. § 1) chwalą iego hoyność w częstowaniu, ale barźiey szczodrobliwość w dawaniu.

Hoyny. 1) reichlich, prächtig im tractiren. *2) freygebig. 1) splendide, abondant, magnifique, qui traite avec magnificence. 2) libéral, qui donne volontiers. § 1) hoyny w częstowaniu ale nieszczodrobliwy w dawaniu. *2) hoyną (szczodrą) ręką wylał na niego dobrodźieystwa.

Hoży. frisch, munter. vif, actif, vigoureux, verd.

Hrabia. ein Graf. un Comte.

Hrabina. Gräfin. Comtesse.

Hrabski. Gräflich. de Comte.

Hrabstwo. Grafschaft. un Comté.

Hreczka, *vid.* Tatarka.

Hu, *interj.* 1) juch, juche, hey. 2) huy, Stimme der Jäger zum Anhetzen. 3) hu, Stimme der Eulen. 1) he; ça ça, *interjection qui sert à se rejouïr.* 2) velaut; hou hou; hou hou pile pile;

pile; *mots pour inciter les chiens.* 3) houë, *voix naturelle de hibou.* § 1) chłopskie hu hu w karczmie zabrzmiało. 2) ozywać się psom w leśie hu wołaiąc; hu do lasa. 3) hu sowa woła.

Huczę, *czy, czał, czeli.* 1) kuben, hu hu schreyen wie eine Eule. 2) jauchzen, juche schreyen wie Besoffne. 3) einen mit Geschrey verfolgen. 4) rauschen, brausen wie ein grosses Feuer; knallen wie ein Schieß-Gewehr. 5) erschallen, erthönen, eig. u. fig. 1) huer, crier comme le hibou. 2) criailler; jetter des cris, mener du bruit confus, comme font les ivres. 3) huer, poursuivre qu. avec de grands cris. 4) bruire; faire un bruit sourd & confus; gronder, ronfler, murmurer; tonner. 5) rétentir, résonner. § 1) huczy sowa. 2) popili się chłopi i strasznie huczą. 3) huczą na niego. 4) huczy ogień, morze; huczały działa. 5) zahuczała knieia z tego huku.

Huczenie, *vid.* Huk.

Hucznie. } *adv.* 1) knallender Weise. *2)
Huczno. } herrlich; prächtig. 1) d'un maniére tonante; d'un bruit horrible. *2) avec éclat, grassement.

hucżno hucżno a w pięty zimno. er prahlt und es ist doch nichts darhinter. il a le coeur haut & la fortune basse; ventre de son, & robe de velours.

huczno dzwonić. mit allen Glocken lauten. brimbaler; faire du bruit avec toutes les cloches.

Huczny. knallend, schallend. tonnant, éclatant. § huczne strzelanie z armat.

*Huf, *g. a.* } Carperalschaft, Rotte,
Hufiec, *g. hufca.* } Fußvölcker von 50 bis hundert Mann. escouade; bande, ou une troupe de cinquante ou cent fantassins. § hufce się tam ściągały.

hufcami. Rotten-weis. par troupes; par escouades, par bandes.

Hufnal. Huf-Nagel. caboche, clou à cheval.

Huk, Hukanie. 1) Geschrey, Geblöcke der Leute. 2) ein Getöse; das Sausen. 1) huéë; cris tumultueux de plusieurs personnes. 2) éclat, fracas, bruit horrible; un tonnerre.

hukiem. 1) mit einem grossen Knall. 2) haufenweise, in Menge. 1) avec éclat; avec un grand bruit. 2) beaucoup, en grande quantité. § 1) strasznym się okręt rozbił hukiem. 2) hukiem ma pieniądze.

huk puk. klippklapp. ta tac tac; tic & tac; fric & frac.

huku puku za talar, roboty za szostak. viel Geschrey wenig Arbeit. faire plus de bruit que de besoigne; beaucoup de plaid & peu de fait.

Hukam, *v. m. F. huknę.* 1) hu hu schreyen, wie eine Eule. 2) knallen, krachen. 3) erschallen, sich ausbreiten. 1) huër comme une houette. 2) tonner, gronder, éclater. 3) se répandre; résonner, rétentir. § 1) puhacz huka. 2) działo, strzelba hukněła; chmura strasznym huknęła grzmotem. 3) huknęła ta nowina po obożie.

*Hukliwy, *vid.* Huczny.

*Hul, *g. a.* Ul. Bienen-Stock. ruche.

Hul hul; hul la la, *interj.* Jäger: huy, huy; huß, huß, Worte die Hunde anzufrischen. *chasse:* he he; hou pile pile; harbou; hare, hare; harlou; houhou; ho lo lo lo looo; housse. § hul hul la la wilku.

hul wołanie. das Huy schreyen. huée.

hul wołać, huczeć. Huy schreyen. huër.

Hulam. } liederlich leben; schlämmen,
Hultaię. } ludern. vivre dans la débauche; s'acagnarder; vivre en débauché; se débaucher; mener un vie dissoluë.

Hultay. 1) liederlicher Kerl, Brüderliederlich; Schlämmer. 2) Holuncke, Herumtreiber. 1) un débauché; libertin, qui aime la débauche. 2) vaurien; pendard.

Hultayski. liederlich. débauché, dissolu, libertin. § hultayski żywot prowadzi.

Hultaystwo. 1) liederliches Gesindel, Racker-Pack. 2) liederliches Leben. 1) gens de sacs & de corde; gens sans aveu; engeance, racaille; gens de peu de considération. 2) une vie dissoluë; le libertinage; déreglement de vie.

Humen. Griechischer Priester. un Prêtre Grec.

Humerał kapłański. leine Kappe, in welcher der Priester Messe hält. l'amit.

Humor. 1) Sinn, Gemüth, Wille, Geschmack. 2) Physic. Saft, Feuchtigkeit. 1) humeur *f.* fantaisie, naturel, volonté, goût. 2) *Phisique:* humeur, substance fluide. § 1) znam iego humor (myśl, smak, wolą). 2) człek szaleie, gdy humory w nim goreią; siarczyste ma ta rzecz humory; humor iest w oku kryształowy, śklany i wodnisty.

Hup, *interj.* hup, wenn man über etwas hüpft. *ce mot dit quand on passe en sautant.*

nie mow hup aż przeskoczysz. frolocke nicht vor der Zeit. ne vous rejoüissez pas avant le tems; chomez la fête, quand

quand elle sera venuë; il ne faut pas chanter le triomphe avant le victoire.
Hurm. Haufen Volck, nur in folgenden Redens-Arten. assemblée, foule de peuple; troupe de gens; bande; *ce mot n'est usité que dans les façons de parler suivantes.*
hurmem. haufen-weis. par troupe; en troupe; par bandes. § hurmem ućiekali.
pod hurmem. zu oder unter seinem Haufen. sous sa troupe; à sa bande. § kupy chłopstwa pod hurmem śię iego ściągały.
Husarz. Polnischer Husare. un Hussar Polonois.
Husar. Husar. Hussart, Houssar.
Husarski. Husarisch. d'Hussart.
Husarya. die Husaren. les Houssarts.
Huta. 1) Schmeltz-Hütte. 2) Glas-Hütte. 1) forge, forgerie. 2) verrerie, lieu où l'on fait les verres.
huta od żelaza. Eisen-Hütte. ferronerie.
Hutarski. 1) Schmeltz-Hütten-. 2) Glas-Hütten-. 1) de forge, de forgeron. 2) de verrerie, de verrier.
Hutarz. } 1) Schmeltzer in der Hütte. 2)
Hutnik. } Glasmacher. 1) ouvrier dans une forge. 2) verrier, faiseur de verres.
Hutman. Bergw. Aufseher, Visitator. *métal.* intendant, visiteur. § hutmani w Wieliczce.
Hużica, *vid.* Guźica.
Hyacynt, marcowy kwiat. Hyacinthe eine Blume. jacinte une fleur.
Hyberna, zimowla. Winter-Quartier der Soldaten. quartier d'hiver, lieu ou logent les soldats pendant l'hiver.
Hycel, *g. hycla.* Schinder, Schinder-Knecht. écorcheur; valet de bourreau.
Hycłowski. Schinder-. d'écorcheur.
hycłowski plac. Schinder-Anger, Rabenstein. lieu de supplice; écorcherie; voirie.
**Hydra. eig. u. fig. grosse Schlange, Drache. *prop. & fig.* hidre. § Otomańska hydra zaiadła na krew chrześćiańską.
Hydrograficznie, *adv.* hydrographisch. hidrographiquement.
Hydrograficzny. zur Wasser-Beschreibung gehörig. hidrographique.
hydrograficzna nauka. 1) Schiff-Baukunst. 2) Beschreibung der Wässer um die Erd-Kugel. 1) architecture navale. 2) hidrographie; description des eaux du globe.
Hydzę. 1) Grauen verursachen; Eckel machen. 2) einen anschwärtzen, verleumden. 1) dégoûter; rebuter; donner du dégoût. 2) noircir, difamer qu. § 1) księgi mu ohydźił. 2) hydzę kogo komu.
hydzę śię czym; brzydzę śię czym. sich eckeln. se dégoûter.
Hydzenie, brzydzenie. Eckel, Abscheu. dégoût, aversion.
Hymen. Poet. Hochzeit, Ehestand. *Poet.* himen; himenée; les nôces; un mariage. § Hymen swoy (wesele swoie) zaczęli.
Hymeneuszowy. Poet. hochzeitlich. *Poët.* d'himen.
Hypochondrya. Miltz-Weh; Miltz-Sucht. les hipocondres, *m.* maladie hipocondriaque.
Hypochondryczny. Miltzsüchtig. hipocondriaque; hipocondre.
Hypochondryk. 1) ein Miltzsüchtiger. 2) Grillenfänger, eigensinniger Mensch. 1) homme hipocondre. 2) homme capricieux, bizarre.
Hypokras, wino przyprawne. gewürtzter Wein. hipocras; boisson faite du vin, du sucre & des épices.
Hypokren. Poet. der Hipocren. *Poët.* l'Hipocren. § Hypokren leie swoie słodkośći,
Hypokrenowy. zum Hippocren gehörig. d'Hipocrène.
Hypokryt, obłudnik. Heuchler. hipocrite.
Hypokryzya, obłuda. Heucheley. l'hipocrisie. § z iego to poznasz hypokryzyi.
Hyragra. das Zipperlein an Händen. chiragre; goute aux mains.
Hyragryk. der das Chiragra hat. un chiragre, qui a la goute aux mains.
Hystorya. Geschichte. l'histoire.
Hystorycznie. historischer Weise. historiquement.
Hystoryczny. historisch. historique; historial.
Hystoryk, Dźieiopis. Geschichtsschreiber. historien.
Hyszpan, Hyszpańczyk. Spanier. Espagnol. § nie bez guza Hyszpan widźi Francuza.
Hyszpania. Spanien. l'Espagne.
Hyszpanka. eine Spanierin. Espagnole.
Hyszpański. Spanisch. Espagnol.
po Hyszpańsku. auf Spanische Art, in Spanischer Sprache. à l'Espagnole, en Espagnol.
Hyszpańszczyzna. die Spanische Sprache. l'Espagnol; la langue Espagnole.
Hyzuie, rozwiiam żagle. Seefahrt: hissen; aufziehen. *marine:* hisser, isser, apareiller; faire monter au haut du mât.

I.

I. ist die Verkürtzung des *Genitivi* Iego in unterschiedenen Titeln. *c'est l'abréviation du Génitif* Iego, *dans plusieurs titres.* § I. M. P. (Iego Mość Pan) I. K. M. (Iego Krolewska Mość).

I, y, *conj.* 1) und. 2) auch; ja auch; und auch 3) o auch, — — auch nicht. 4) dieses i stellt oft eine Frage vor. 1) &. 2) & même. 3) & — aussi. 4) *cet i marque souvent une interrogation.* § 1) Paweł i Piotr pisali a on grał. 2) iadł i pił i będźie spał; i trzech sług trzymać może; i krol przyiechał; trudno mi śię i samemu w tym miarkować; choruie barzo podobno i umrze. 3) i ia błazen to wierzyć; i on głupi list taki pisać; i to bieda; i to nieszczęśćie; i to śmieszna; i to mądrość; i te rozum; i ty szalbierz. 4) i takżemię to szanuiesz? i także to ma bydź? i śmiałeś to uczynić?

* * *

i ist hier dem y allerdings vorzuziehen, indem es wie ein Polnisches i ausgesprochen wird, und keine Polnische Sylbe mit einem y angefangen wird. *la conjonction* i *est toujours préferable à l'*y, *car on la prononce comme un* i *Polonois & l'on ne sauroit produire une sillabe Polonoise qui commencât par un* y.

i takći. 1) also, und so, dergestalt. 2) ohne dieses, ausser dem, über dem; zumahlen. 1) & ainsi, tellement; de telle sorte; de telle maniére 2) outre cela; sans cela; d'autant plus que. § 1) i takći dostał tego urzędu; i takći umarł. 2) day mi pokoy i takći źle; i takći dobrze; niech nie piie i takći śię iuż podpił; zamkniy i takći w izbie nie wiele ćiepła; nie chwal go i takći niedbały; nie zachęcay go i takći pilen.

i iesżcze. und noch darzu; und was noch mehr ist. & qui plus est de; & de plus de. § i iesżcze śię dąsać; i iesżcze płaćić; i iesżcze śię gniewać.

i owszem. 1) ja vielmehr. 2) ja freylich; ja wohl; sehr gut. 1) & même; plutôt; de plus. 2) oüi certes; certainement, sans doute; sans faute; fort bien. § 1) i owszem prędzey przyydę; i owszem to mu śię spodoba. 2) i owszem tak zrobić trzeba; i owszem to tak bydź ma; i owszem potrzebna; a będźiesz to dobrze? i owszem.

ba i. ja auch; ja so gar. voire même; même; & même. § ba i brat powiedźiał, *ba i brat moy to uczynił.* auch so gar mein Bruder hat es gethan. il n'y a pas jusqu'à mon frére, qui ne l'ait fait; tous jusqu' à mon frére l'ont fait.

i — nie. und auch nicht; auch nicht einen; zwey ꝛc. pas même; pas un, deux *&c.* § i szeląga złamanego za to nie dam; i tylka nie dał; i godźiny na ćiebie czekać nie będę; i trzech groszy za to nie dam.

i to. und zwar. & même. § przyszedł do mię i to sługami swemi; po seymie odiadę i to w kilka dni.

i to i owo. dieses und jenes. tantôt ceci, tantôt cela. § i to i owo tam znaydźiesz.

a — i nie; ale — i nie. nicht einmahl. pas seulement.

* *wierzono że umarł, a on i (ale on i) nie chorował.* man glaubte daß er todt sey, allein er ist nicht einmahl kranck gewesen. on l'a crû mort & il n'a pas seulement été malade.

i co za tym idźie. und dergleichen. & cétera; & autres choses semblables. § uboztwo, zelżywość i co za tym idźie.

i tam i sam. hier und da. ça & là; de côté & d'autre.

Ia, *pron.* 1) ich. 2) ich ich, vor einem *Verbo.* 1) moi. 2) moi je, *devant un verbe.* § 1) ia głupi. 2) ia myślę; ia dać nie myślę; ia tak rozumiem.

ia sam. ich selbsten. moi-même.

Iablecznik, *g. a.* Apfel-Wein. cidre de pommes; du pommé.

Iableczny. Apfel-. de pomme.

Iabłko. 1) ein Apfel. 2) der Adams-Apfel, Bier-Knoten. 1) pomme. 2) morceau ou pomme d'Adam; le noeud de la gorge. 1) słodkie, kwaśne, leśne, iabłko; śrzodek albo komorka iabłka.

i kwaśne iabłko robak toczy. Sauertöpfe sind öfters heimliche Schleicher. les Catons austères sont souvent extrêmement hipocrites.

Iabłkowy. Apfel-. de pomme.

Iabłkowity koń. Apfel-graues Pferd. cheval pommélé.

Iabłoń, *f.* Apfel-Baum. pommier.

blisko swey iabłoni iabłko pada. der Apfel fällt nicht weit von seinem Stamm. bon chien chasse de race; bon sang ne peut mentir; tel pére, tel fils.

Iabłonka źiele. (*pyrola*) Wintergrün. verdure de mer; pirole, pervanche.

* *iabłonki źiele; szparag.* Spargel. asperge.

Iabłonny. } zum Apfel-Baum gehörig.
Iabłonowy. } de pommier.

Iacek. ⎫ Hyacinth ein Manns-Nahme.
Iacynt. ⎭ Hiacinthe nom d'homme.
Iacham, *vid.* Iadę.
Iachanie. das Fahren, Reiten. action d'aller à cheval, en voiture, par eau.
Iacy. *obs. vid.* Tylko.
Iacynt. Hyacinth ein Edel-Stein. hiacinte sorte de pierre précieuse.
Iad. 1) Gift einiger Thiere und Pflantzen. 2) fig. Gift. 1) venin. 2) *fig.* venin. § 1) wąż iad swoy wypuścił; iadem napuszczony. 2) iad wszystek z tey bezbożney wysał książki; pełnym fałszu iadem udawaią; słowka twoie iadem napełnione.
Iadam. zu essen pflegen. manger souvent.
iadam to rad. ich esse das gerne. j'aime à manger cela.
Iadę, *iedźie*, *iechał* (* *iachał*). 1) fahren, reiten, zu Wasser gehn. 2) Jäger: mit den Hunden zu Felde gehen. 3) über einen her seyn, verfolgen. 4) einen versuchen; zu verleiten suchen. 1) monter un cheval; étre monté sur un cheval; aller à cheval, en voiture, par terre ou par eau. 2) *chasse:* batre la campagne avec les chiens. 3) poursuivre, presser, invectiver, outrager. 4) tenter qu; tacher de gagner, de corrompre qu. § 1) iachać na koniu, na mulu, na ośle; iachać nocą, dniem; iechać na wozie (wozem) na okręćie (okrętem); iechaliśmy po wodźie w nawie; iechać w karećie. 2) ten łowiec dobremy psami iedźie; ze psy w drogę iechać. *3) iadę (biię) na kogo; wszyscy na mię iadą. 4) iadę na kogo pieniędzmi, obietnicami.
iechać polem, lasem. übers Feld, durch einen Wald fahren. aller, passer par une champagne, par une fôret.
iechać wodą. zu Wasser gehen. aller par eau.
iechać wozem. auf einem Wagen fahren. aller en chariot.
iechać po stawkę. in einigen Spielen: auf den Einsatz spielen. *dans quelques jeux de cartes:* tacher de gagner l'enjeu.
iechać morzem. zur See gehen. aller par mer.
iechać z furmanem. mit einem Fuhrmann gehen. aller par le coche, par le charetier.
iechać lądem. zu Lande gehen. aller par terre.
iechać wierzchem, iachać koniem. zu Pferde gehen; reiten. aller à cheval.
Iadowićie, *adv.* giftiger Weise. d'une maniére venimeuse.
Iadowitość. 1) Gift, giftige Eigenschaft eines Krauts, eines Thieres. 2) Gift, Galle, Verbittrung, Zorn. 1) venin, qualité venimeuse. 2) venin, malignité; amertume, aigreur *f.* colère.
Iadowity. 1) giftig, von Kräutern, Thieren. 2) giftig, sehr zornig, verbittert. 3) beissend als ein Wort. 1) virulent, vénéneux, venimeux, qui renferme quelque venin. 2) envenimé, colère, enragé; animé de haine & de colere. 3) venimeux, mordant, satirique, médisant, piquant. § 1) ziele iadowite; wąż iadowity. 2) białagłowa to iadowita; nieprzyiaćiel iadowity. 3) nie zapomnę słowa tego iadowitego.
iadowity ięzyk. eine Läster-Zunge. une langue venimeuse.
Iądrko. ⎫ 1) Kern in der Nuß, in der Man-
Iądro. ⎭ del, weicher Kern im Obst. 2) Stein, harter Kern. 3) Hode, Geile, Testicel. 1) noïau, cerneau de noix, de l'amende; pepin dans le coeur des fruit; graine. 2) noïau de quelques fruits. 3) un testicule. § 1) iądro orzechowe, migdałowe; nie wiele iądrek w tym iabłku, w tey gruszce; *2) iądro (pestka) w wiśnie, w winney iagodźie. 3) iądra u zwierząt.
iądro wyiąć z orzecha. eine Nuß ausnehmen. cerner une noix.
Iądrzysty, iądr pełen, iądr wielkich. voll, kernicht, voller Beeren oder Kerner. qui a beaucoup de graines ou de pepins.
Iądrny, *vid.* Ięd́rny.
Iadwichna. Nadel-Küssen. carreau, pelote de toilette.
Iadwiszka. Nadel-Küßchen. peloton; petit coussinet pour y mettre des épingles.
Iagieło, Iagiełło, *g. Iagieła*, (*Iagiełona*) Jagello, König in Pohlen. Iagello Roi de Pologne.
Iagiełoński. ⎫ Jagelonisch. de Iagel-
Iagiełowski. ⎭ lon.
Iaglany. von Hirse; Hirse-Grütz-. de millet mondé. § iaglana kasza.
Iaglasty kamień. Edelstein, der wie mit Hirsen gestreist ist. espèce de pierre précieuse qui semble parsémée du millet.
Iagły. Hirse-Grütz. millet mondé qu'on mange avec du lait.
Iagnię. ⎫ Lämmlein. petit agneau;
Iagniątko. ⎭ agnelet.
Iagnięcy. Lamm-. d'agneau.
Iagnięćina. Lamm-Fleisch. de l'agneau; de la chair d'agneau.
Iagnieszka. Agnes ein Weiber-Nahme. Agnes nom de femme. § dałem Iagnieszce.
Iagoda. 1) eine Beere. 2) Wange. 1) baïe; grain.

grain. 2) jouë, pomme. § 1) iagoda ſpora, mała; winne iagody; iagoda bzu, kaliny, oliwy, iałowcu, bobku. 2) pod iagodami ſą policzki.

*iagody czerwone; poziemki. Erdbeeren. des fraiſes.

iagoda liſtna, ięzyczkowe ziele. (bis lingua) Zungen-Blat, Zäpflein-Kraut. laurier Alexandrin.

iagoda babia ziele. (idea, chamœdaphne ſilveſtris) Wald-Glöcklein, Hals-Kraut. racine d'Ida, racine Idéene.

i iagodąby ſię z nim podzielił (rozdzielił). er theilte jeden Biſſen mit ihm. il partageroit chaque morceau avec lui.

Iagodka. ein Beerlein. petite baïe.

Iagodny. Beeren-. de baïe.

Iagodorodny. Beeren-tragend. qui porte des baïes ou de petites grapes.

Iagodziſty, pełny iagod. vollbeericht. plein de baïes.

Iaie. 1) ein Ey. 2) zwey Löfelvoll ein Apothecker-Maaß. *3) Hode, Geile, Teſticel, ſ. Iądro 4). 1) oeuf. 2) deux cuillerées une meſure d'apoticaire. 3) un teſticule, v. Iądro 4). § 1) iaie kurze, gęśie, ptaſze. 2) weź iay ſześć ſoku iablecznego.

* * *

An ſtatt des plur. N. iaia, iayka, g. iay, iaiek &c. ſetzet der gemeine Mann N. iayca, g. iaiec &c. Le peuple ſe ſert du pluriel N. iayca, g. iaiec &c. au lieu de N. iaia, iayka, g. iay, iaiek &c.

iaie czcze. ein Wind-Ey. oeuf vuide.

iayka twarde. harte Eyer. des oeufs durs.

iayka miętkie, iayka miętko warzone. weiche Eyer. des oeufs molets; des oeufs à la coque.

iaie świeże; iaie od kokoſzy. friſch gelegtes Ey. oeuf frais.

ubite iayka. geſchlagene Eyer. oeufs brouïllez; oeufs batus.

iayka ſadzone. geſetzte Eyer; Eyer auf Butter. oeufs pochez.

iayka na wodę puſzczane; pertuta. Suppe mit aufgeſetzten Eyern. des oeufs au miroir.

i iaia bez niego nie zie, prov. er eſſe keinen Biſſen ohne ihm. il ne mangeroit pas un oeuf ſans lui.

Iaiecznica. gerührte Eyer; Eyer-Kuchen. omelette, des oeufs batus & cuits avec du beurre; omelette épaiſſe; omelette à la Celéſtine. § iaiecznica z winem, z śmietaną.

Iaieczny. Eyer-. d'oeuf. § iaieczny pokarm pośilny.

Iaiowy. zum Ey gehörig; eyern. d'oeuf, qui regarde un oeuf.

iaiowa figura. Meßk. ein Oval. géom. une ovale.

Iak, adv. 1) wie? wenn man fraget. 2) wie; ſo als, ſo wie. 3) o wie. 4) bey einem Superlativo: der nur zu finden, zu haben iſt; als es moglich iſt. 1) comment? de quelle ſorte? de quelle maniére; combien? 2) tellement comme; comme; de cette maniére que. 3) combien; oh que. 4) devant un ſuperlatif: qu'on peut trouver; qu'on peut avoir. § 1) iak śię maſz? iak śię zbogaćił? iak to zowią? iak śię to ſtało? iak wiele ich? iak bogaty? 2) day mu iak wiele kazałem; uczyń iak piſałem. 3) iak mało cnotliwych; iak mądry, iak głupi to człowiek. 4) iak naynizſzy twoy ſługa; iak naybogatſzy w mieśćie ale iako naybogatſzy nie żyie; iak naypiekniey napiſz.

* * *

Folgende Exempel weiſen den Unterſcheid der Adverbiorum iak und iako, die man oft verwechſelt. on préſente les exemples ſuivans pour faire voir la diférence de deux adverbes iak, iako, qu'on confond ſi ſouvent.

iak? wie? comment? combien?

iako. als wie. ainſi comme; ainſi que; comme; de même que.

iak drogi dyament? wie theuer iſt der Diamant? combien vaut le diamant.

iako drogi dyament. wie ein theurer Diamant. comme, ainſi comme, de même qu'un diamant précieux.

iak naymilſzy przyiaćiel. als der liebſte Freund der nur zu finden iſt. comme le plus cher ami qu'on peut avoir.

iako naymilſzy przyiaćiel. als ein liebſter Freund. ainſi comme le plus cher ami.

iak śię to ſtało? wie iſt dieſes geſchehen? comment eſt-il cela arrivé?

iako śię to ſtało. als dieſes geſchehen. cela étant arrivé.

iak piſał? wie hat er geſchrieben? comment a-t-il écrit?

iako piſał. als er ſchrieb. comme (pendant qu') il écrivoit.

* * *

iak barzo? wie ſehr? combien?

iak wielki? wie groß? de quelle grandeur? quel?

iak ſzeroki? wie breit? de quelle largeur? § iak długi? iak głęboki? iak bogaty? &c.

iak drogo? wie theuer? combien? que?

iak drogo to przedaieſz? wie theuer verkauſeſt du dieſes? que vendez vous cela.

iak wiele? iak śiła? wie viel? combien?
iak wiele was ieſt? wie viel ſeyd ihr? combien étes vous?
iak dawno? wie lang iſt es? combien y a-t-il?
iak tylko; iako tylko. ſo bald. auſſitôt que; apres que. § iak tylko napiſzę.
iak mało ich. wie ſehr wenig ſind ihrer. qu'il y en a peu.
iak tak; iako tako. ziemlich leidlich; ziemlich, leidlich, ſo hin. tellement quellement; là là; paſſablement.
iak — tak. 1) wie — alſo. 2) immer, beſtändig, ohne Aufhören, zwiſchen zwey gleichen Wörtern. 1) comme — ainſi; comme — tellement. 2) toujours, continuellement, ſans relache; *lorsque cete particule eſt ſuivie du même mot.* § 1) iak ſobie pośćieleś, tak śię wyśpiſz. 2) iak biie tak biie; iak piſze tak piſze; iak czekam tak czekam; iak mowi tak mowi; iak dobrze tak dobrze; iak źle tak źle.
iak tylko. ſo bald. des que.
iak tylko umarł, zaraz inſzego obrano. ſo bald er todt war, wählete man einen andern. il ne fut pas plûtôt mort que l'autre eſt élu.
iak ſkoro tylko. ſo bald nur. auſſitôt que.
iak idą tak idą. ſie gehen beſtändig. ils marchent & remarchent.
iak robią tak robią. ſie arbeiten immer. ils travaillent ſans relache.
iak nie on; iak inſzy. er hat ſich gantz geändert; als wenn er es nicht mehr wäre. il a changé de peau; il eſt tout-à-fait changé; c'eſt un autre homme.
iakby, iakoby. als wenn. comme ſi. § iakby był krolem.
iak ma bydź; iak trzeba. wie es nur ſeyn kan. comme il le faut. § iak ma bydź uczony, cnotliwy.
Iąkacz, *vid.* łękot.
Iąkam, *v. m. F. iąknę.* 1) krächtzen, Krachen als in der Bruſt eines Geſchlagenen. 2) muckſen. 1) réſonner, rendre un ſon ſemblable à celui que fait la poitrine d'un batu. 2) oſer parler; oſer ſouffler. § 1) tnie go, aż w nim ięknęło, (iękło). 2) ieno mi iękniy.
ani ięknął. er muckſte nicht. il n'avoit pas le courage de dire un petit mot.
Iaki iakowy. 1) was für einer? 2) dergleichen. 1) quel? 2) pareil, ſemblable. § 1) iaki tu był człowiek? iaką ći mam dać książkę? iakąś książkę kupił; iacy to ſzalbierze? z iakiego kraiu? 2) sług ma wiernych, iakich teraz rzadko; maſz zegarek Angielſki iaki i ia mam.
iaki taki. wie — ſo. tel-tel.
iakie życie taka śmierć. wie das Leben, ſo der Tod. telle vie, telle fin.
iaki taki. } 1) dieſer und jener; ein jeder. 2) irgend einer. 1)
Iakikolwiek. } chacun; chaque; quelconque; quel qu'il ſoit. 2) tel quel; quelque, tel qu'il ſoit. § 1) iaki taki śię koło damy kręći; iaki taki to poiąć może. 2) day mi iaką taką książkę; kup mi iakiegokolwiek konia.
iakimkolwiek ſpoſobem. auf irgend eine Art. de quelque maniére que ce ſoit; en quelque façon que ce ſoit.
Iakiś, nieiaki. ein gewiſſer, jemand. quelqu'un, un tel, un certain; un quidam. § był u niego iakiś pan; chcą ćię iacyś ludźie.
Iakmiarz, *obſ.* faſt. preſque.
Iako, *adv. ſ.* die Anmerkung unter Iak. 1) als wie; gleichwie. 2) wie? auf was für Art? 3) als, ſo bald. 4) wie, wenn man eine Bewegung des Gemüths ausdrückt. 5) als, daß, von einer Zeit. 6) ſo lange. 7) ſo wahr als. 8) aufs; auf das, bey einem *Superlativo.* 9) als, wie, in der Eigenſchaft. *Voiez la remarque à l'adverbe* Iak. 1) comme; toute comme; ainſi que; ainſi comme. 2) comment? de quelle maniére? 3) que, comme; auſſitôt, dans le tems, quand, lorsque. 4) quoi, comment, *quand on veut exprimer quelque mouvement d'ame.* 5) comme, que, *parlant d'un tems.* 6) tant que; tandis que. 7) auſſi vrai que. 8) ſi — qu'on puiſſe, *devant un ſuperlatif.* 9) commes, en qualité de. § 1) żyie iako Pan; biega iako ſzalony; iako ludźie czyń, piy, chodź; iako to bywa; dźieie śię, iakom powiedźiał; iako chceſz; iakoć śię zda; iako mowią; iako rozumiem. 2) a to iako? że; iako (iak) śię maſz? 3) iako przysłał chłopca, poſzedłem; poydę iako napiſzę. 4) iako ſzalbierzu; iako ia śię tobie mam kłaniać; iako, tego złodźieia nie wieſzaią. 5) dawno iako tu nie był; tydźień, rok iako odiechał. 6) iakom żyw; iakom doktor niesłyſzałem tego. 7) iakoś kawaler; iakom Katolik; iakom poczćiwy; iako Bog Bogiem; iakoś przyiaćiel; iakoś mi rad. 8) iako (iak) naydłużey, naypilniey nayrychley. 9) proſzę ćię nie iako Pan i Krol ale iako przyiaćiel; iako opiekun rozkazuię.
iako naylepiey. aufs beſte. le mieux du monde; le mieux qui ſe puiſſe.

iako

iako naygorzey. aufs schlimmste. très mal; aux pis aller.

iakoby. 1) als wenn. 2) als wenn, zum Schein. 1) comme; comme si; que si. 2) comme si; par feinte; sous un beau semblant de. § 1) rozkazuie iakoby (iakby) iuż panował. 2) wzbrania się iakoby nie chciała; zdaie się iakoby się gniewał.

iako też. wie auch. comme aussi; de même.

iako tylko; iako tako, vid. Iak. — *iak tylko; iak tak.*

iakoby rzekł. als wenn er sagen wollte. comme s'il vouloit dire.

iakoć imię? iako cię zowią? wie heisset ihr? comment vous apellez vous? § iako mu, iey imię?

iako do korca, do funta &c. nachdem der Scheffel, das Pfund ꝛc. ist. sélon la grandeur du boisseau, de la livre *&c.*

iako odpowiadaiąc. wie, wenn man antwortet. comme, selon que, *en repondant.*

uczyniłem iako mi rozkazano. ich habe es gemacht, wie man es mir befohlen hat. j'ai fait comme on m'a commandé; j'ai fait selon qu'on on m'a commandé.

iako kędy. nachdem der Ort ist. selon le lieu.

iako kiedy. nachdem die Zeit ist. selon le tems; c'est selon.

iako kto; iako ktory. nachdem der Mann ist. selon la condition de la personne.

iako żywo. 1) bey Menschen Gedencken. 2) so wahr ich lebe. 1) de mémoire d'homme. 2) aussi vrai que je vis.

Iakokolwiek, Iakożkolwiek, *adv.* auf irgend eine Art. de quelle maniére que ce soit; en quelque sorte que ce soit.

iakożkolwiek iest; iakożkolwiek bądź; iakożkolwiek niech będzie. immerhin; es mag seyn wie es will. quoiqu'il en soit; n'importe.

Iakoś, nieiako, *adv.* auf irgend eine Weise. en quelque maniére; en quelque façon.

Iakość, przypadek iakiey rzeczy; własność. Philos. Eigenschaft. *Philos.* qualité. § od iakości rzecz czarna, biała, ciężka zowiemy.

Iakowy, *vid.* Iaki.

Iakub. Jacob. Jaques.

Iakuba S. ziele; Przymiotowe ziele. (senecio major) grosse Creutz-Wurtzel. grand senesson.

Iakubowy. Jacobs-. de Jaques.

Iakubowa laska. Mathem. der Jacobs-Stab. *matém.* bâton de Jacob; raion astronomique; un radiometre.

Iakubowa drożka. Milch-Strasse am Himmel. lactée; voïe de lait; le chemin de Saint Jaques.

Iałmużna. Almosen, milde Gabe. aumône, charité.

iałmużnę zbierać. Almosen sammeln. faire la collecte des aumônes.

zbieranie iałmużny. das Sammeln der Almosen. récolte; collecte des aumônes.

iałmużnę dawać. Almosen geben. aumôner.

iałmużna dla zakonnikow. Almosen für ein Kloster. quête; aumône pour un couvent.

Iałmużnik. 1) der Almosen giebet. 2) Almosen-Pfleger, Almosenier. 1) aumônier, qui est charitable aux pauvres. 2) aumônier; Ecclésiastique qui distribuë les aumônes de quelque Seigneur.

Wielki Jałmużnik. Groß-Almosenier. le Grand-Aumônier.

Iałowica. Kalbe, Forse, Schilbe, junge Kuh die noch nicht getragen. taure, genisse, bouvette, vachette.

Iałowiec, *g. iałowca.* 1) Wacholder-Baum. 2) Wacholder-Beeren. 1) le genèvre, genevrier un arbre. 2) du genèvre; baïes ou grains de genèvre.

Iałowcowy. Wacholder-Baum-; Wacholder-Beeren-. de genèvre.

Iałowo, *adv.* 1) unfruchtbarer Weise. 2) dürre, ohne Kraft. 3) nicht von Hertzen. 4) ohne Zurichtung; ohne Fett. 1) sterilement. 2) sterilement, séchement. 3) froidement; pas du fond du coeur. 4) sans assaisonnement, sans graisse; seulement cuit dans l'eau.

Iałowy. 1) unfruchtbar von Thieren. 2) mager, trucken, matt, kraftlos. 3) bitter, verstellt, kalt. 4) ungemacht; bloß im Wasser gekocht. 1) sterile qui ne porte aucun fruit de ventre. 2) sterile, maigre, sec, vuide de choses. 3) feint, tiède, froid. 4) cuit dans l'eau; qui est sans assaisonement. § 1) kokosz, krowa iałowa. 2) grzeczny na ciele a iałowy w głowie; wielkość Państwa Tureckiego iest iałowa; mowa iałowa; język iałowy, iałowy to autor. 3) iałowa to ceremonia; iałowe to komplimenta. 4) iałową ie co dzień kaszę, kapustę.

śmiech iałowy. verstelltes Lachen. ris forcé; ris qui n'est pas du fond du coeur; un ris qui ne passe le neud de la gorge.

Iama. Höle, Lager, Loch eines Thieres, eines Fisches. creux, taniére, terrier, trou,

trou ou ſe retire une bête, un poiſſon. § iama krolika, liſa, raka. *ſkryłby ſię w myſzą iamę.* er möchte ſich ins Mäuſe-Loch verſtecken. il ſe cacheroit dans un trou de ſouris.

Iamik. Dachs-Hund. baſſet, terrier, chien de terre.

Iamiſty. 1) voller Hölen. 2) das ſich in den Hölen aufhält. 1) plein de creux, plein de troux. 2) qui ſe retire, qui vit en taniéres.

Iamka. 1) kleine Höle. 2) Auge im Käſe oder Brod. 1) petit creux; petite taniére. 2) petit trou, oeil dans le fromage ou dans le pain.

Iamuſka. Calotchen, Käpplein auf den Kopf. calote.

Ian. Johannes. Jean.

Iana świętego chleb, *vid.* Słodkię ſtrącze.

Iana świętego kwiat. (buphtalmus) Rinds-Auge, Johannis-Blume. oeil de beuf.

Iana świętego pas, *vid.* Łapa niedźwiedźia.

Iana świętego źiele. (hypericum) Johannis-Kraut. mille-pertuits.

Iańcar. / Iańczar. } ein Janitſchar. un Janiſſaire.

Iańczarka. Janitſcharen-Flinte. fuſil de Janiſſaire.

Iańczarſki. Janitſchariſch. de Janiſſaire.

Ianowa. eine Stadt in Siebenbürgen. ville en Tranſilvanie de ce nom.

Ianowcowy. von Ginſt. de genét. § ianowcowy powroz.

Ianowic. bey den Griechen: des Johannis Sohn. *chez les Grecs:* le fils de Jean.

Ianowiec źiele, *g. ianowca.* (geniſta) Ginſter, Ginſt, Pfriemen-Kraut. genét.

ianowiec do żołtego farbowania. (geniſta tinctoria) Färber-Ginſt zum gelbfärben. geneſtrole, ſéréque, arbriſſeau pour teindre en jaune.

Ianina. Wappenk. violbraunes Schild im rothen Schild. *blaſ.* un bouclier de pourpre dans un écu de gueules.

Ianowiny, *plur.* Nahmens-Feſt am Johannis-Tag. fête d'une perſonne au jour de Sainte Jean.

Japurt, purt. Art von Aepfel-Bäumen die ſchlechte groſſe Aepfel tragen. eſpéce de pommier qui porte de grandes pommes d'un goût inſipide.

Iar. Sommer-Getreide. petits blez, tremois, menus grains; menus blez; les mars. § takowe zboże na iar lepſze.

Iarczak, *g. a.* Sattel mit zwey Wulſten, einer vorne, der andere hinten. ſorte de ſelle avec deux bourrelets, l'un en avant l'autre en derriére.

Iarmarczny, *vid.* Iarmarkowy.

Iarka, Iarkiſz. Sommer-Weitzen. petit froment.

Iarmark. 1) Jahrmarckt. 2) Jahrmarckt-Geſchenck; Meſſe. 1) aport, petite foire. 2) foire, préſent qu'on fait à la foire. § 1) poiadę na iarmark. 2) kup mi iarmark; przywiozęć iarmark.

iarmark głowny. Meſſe, Haupt-Jahrmarckt. foire.

Iarmarkowy, iarmarczny. Jahrmarckts-. de foire.

Iarmarczny, *vid* Iamarkowy.

iarmarczne. Stand-Geld auf dem Jahrmarckt. étable *m.* établage *m.* tonlieu, droit d'étalage que les marchans païent pour les places pendant la foire.

Iarmułuk. duppelter Perkan ein Zeug. double bourracan une étofe.

Iarmuz, czarna kapuſta. Kohl. chou noir.

Iarmuzowy. Kohl. de chou noir.

iarmuzowy podczos; iarmuzowe wyroſtki. Kohl-Sproſſen im Frühling. cimes, ſemottes, les rejettons qui viennent au pié du chou noir.

Iary. Sommer-, vom Getreide. petit, menu, ſemé en Mars, *parlant du blé.* § śiew iary; iara pſzenica; iary owies.

iare zboża. Sommer-Getreide. petits grains, tremois, menus blez.

iara wełna. Sommer-Wolle, ſo im Frühling geſchoren wird. laine coupée au printems; laine de printems. § wełna iara zawſze bywa drożſza.

iary woſk. Jungfer-Wachs. cire vierge.

* *iary miod, vid.* Iarzęcy miod.

iary mlecz źiele. (peplus) runde Wolfs-Milch. la petite éſule.

*Iarz, *f. wioſna.* Frühling. printems.

Iarząbek. Haſel-Huhn. francolin; gelinote de bois; la perdrix de Barbarie.

Iarzębaty. geſperbert. tacheté, moucheté, marqueté, marqué, ſemé de pluſieurs taches.

Iarzębina. (*ſorbus*) Speyerlings-Baum; Eltzbeer-Baum; Sperber-Baum. ſorbier, cormier.

iarzębiny iagoda. Sperber-Beeren, Speyerling. ſorbe, corme, le fruit de ſorbier.

iarzębina leśna; Iudaſzowe drzewo. (ſorbus torminalis) Eltzen-Baum, Zürgel-Baum, Eber-Eſchen-Baum, Ovitzen-Baum. torminal; alizier.

iagoda iarzębiny leśney. Elsbeeren. alize; le fruit d'alizier.

Iarzęcy miod; lipiec. Jungfer-Honig. miel vierge.

Iarzmianka, źiele kruſzcze. (*eleborine*) unächte Nieswurtz. helleborine.

Iarzmo. 1) Joch. 2) Joch, Dienſtbarkeit. 3) Ehe-

3) Ehestands=Joch. 4) Zimmer=Band in Gestalt eines Joches. 1) joug. 2) joug, esclavage *m.* 3) joug de mariage. 4) poupée, bois de charpente en forme d'un joug. § 1) wyprzęgać z iarzma. 2) przykować kogo do iarzma pełnomocnego; w on czas prożno motać, kiedy iarzmo na szyię założą; w to iarzmo podali wolność swoię; z szkolnego śię wyprzągł iarzma; ćiężki niewoli iarzmo; w pogańskim ięczy iarzmie. 3) do iarzma słodkiego szyię skłonił.

z iarzma śię wybić; iarzmo zrzućić. das Joch abschütteln. rompre ses fers.

Iarzmowy. zum Joch gehörig. de joug. § iarzmowe wići; łoże iarzmowe.

Iarzyna. Zugemüse, Hülsen=Früchte. légume, grain qui vient dans une cosse. § iarzyna źiarnista; iarzyna perzyna, chleb trawa, a mięso potrawa, *prov.*

iarzyna ogrodna. grün Zeug. verdures; herbes potagéres.

Iarzynny, Iarzynowy. Hülsen=Früchte=. de légume.

Iaś, *vulg.* Ian. Hans. Jean. § słysz Iaśiu.

Iaśiek. 1) Hänschen. 2) Art von Küssen. 1) Jeannot. 2) sorte de coussin ou d'oreillet. § 1) Iaśka zawołay. 2) iaśiek puchem wytkany.

Iaskier, żabinek. (*ranunculus*) Schmaltz=Blume, Hahnen=Fuß, Ranunckel. rénoncule, bassinet.

Iaskierki, *plur.* ziele. Stern=Kraut. aspergoute.

Iaskinia. grosse Höhle. un antre; caverne, grote.

łotrowska iaskinia. Mörder=Grube, Raub=Nest. taniere de voleurs; coupe gorge.

Iaskołczy. Schwalben=. d'hirondelle.

Iaskołcze ziele, rostopacz, złotnik. (*chelidonia*) groß Schöllkraut, Schwalben=wurtz. arondéliere, chélidoine; la grande éclaire.

iaskołcze ziele mnieysze, pszonak. klein Schöllkraut, Feigwartzen=Kraut. la petite éclaire.

iaskołczy kamień. Schwalben=Stein. chélidoine pierre précieuse. § w żołądku iaskołczym dwa śię znayduią kamienie, ieden czarny drugi czerwonawy.

Iaskolę. junge Schwalbe im Nest. arondelat; petite hirondelle.

Iaskołka. 1) Schwalbe. 2) Meer=Schwalbe ein See=Fisch, der mit seinen Floß=Federn auf 150 Schritt fliegen kan. 1) hirondelle. 2) hirondelle de mer, un poisson qui vole avec ses nageoires cent cinquante pas.

iedna iaskołka nie czyni lata. eine Schwalbe machet keinen Sommer. un hirondelle ne fait pas le printems.

Iaskrawy. 1) glasäugig, katzenäugig; der Katzen=Augen hat. 2) der den meergrünen Staar hat. 1) qui a des yeux de chat. 2) qui a le glauçoma, ou la maladie de l'oeil, lorsque l'humeur cristalline devient de couleur de verd de mer.

iaskrawy koń. ein glasaugiges Pferd. cheval vairon.

Iaskrow, *vid.* Iaskier.

Iasła, ⎫ *plur.* Reff, in welchem ein Wan=
Iasły, ⎭ drer seine Sachen trägt. crochet, que les pauvres voïageurs se mettent derriére le dos pour porter ses hardes.

iasła. ⎫ das Kripplein Christi. la
Iasłka, *plur.* ⎭ créche de Notre Seigneur. § przyklęknąwszy do iasłeczek Pańskich życzę Was Panu abyś *&c.*

na Iaśnią, *adv.* eig. u. fig. ans Licht, an den Tag. *prop. & fig.* au jour, en lumiére. § na iaśnią towar postaw, aby go widźiano; na iaśnią co wystawić, wyrwać; miłość na iaśnią wychodźi; na iaśnią śię wyiawiło.

na iaśnią wydać. ans Licht stellen; ein Buch ausgeben. mettre un livre en lumiére, au jour, le faire imprimer.

*Iaśnie, ⎫ *adv.* 1) hell, licht. 2) deutlich,
Iaśno, ⎭ klar. 1) clair, clairement; d'une maniére bien éclairée. 2) clair, clairement, distinctement, nettement. § 1) świeca iaśno śię pali. 2) iaśniey to niż słońce widźiał; iaśnie powiedźieć, zrozumieć; trzeba tę sylabę iaśno mymowić.

Iaśnie Wielmożny, vid. Wielmożny.

Iaśnie Oświecony, vid. Oświecony.

iaśno; iaśna iest. es ist hell, licht. il fait clair. § iaśno w izbie, na dworze.

iaśno czynić. ⎫ hell machen. éclaircir; ren-
Iaśnię. ⎭ dre clair.

**Iaśnieię. 1) glänzen, scheinen. 2) fig. prangen, glänzen, berühmt seyn. 1) raïonner; luire, reluire, briller; être clair. 2) *fig.* briller, éclater, reluire, resplendir; avoir du lustre. § 1) iaśnieie (świeći) słońce miedzy obłokami. 2) łaskami twoiemi sługa iaśnieie; od ktorego Polskie iaśnieia splendory; zaiaśniał cudami; wielka całemu światu zaiaśniała obrada; kiedy *&c.* roziaśniały od imienia twoiego kraie.

Iasnoczerwony. hellroth. rouge gai.

Iasnoćisawy. lichtbraun. brun gai; brun clair.

iasno-

iaſnoćiſawy koń. hellbraunes Pferd. cheval bai-clair.
Iaſnoklarowny. hell, durchſichtig. diaphané.
Iaśnomodry. hellblau. bleu gai.
Iaſność. 1) Schein, Glantz, Klarheit, Licht, Heiterkeit. 2) Deutlichkeit, Verſtändlichkeit. 3) Ruhm, Glantz, Herrlichkeit. 1) clarté; éclat, la lueur; brillant, lumiére. 2) clarté, netteté, perſpicuité. 3) lumiére, éclat; la ſplendeur; le luſtre. § 1) do iaſnośći słońca nic śię przyrownać nie może; iaſność izby; dnia, nieba. 2) własność ſtylu dobrego ieſt iaſność i naturalne wyrazy, iaſność dowodu, mowy. 3) iaſność imienia twoiego.
iaſność farby. helle Farbe. l'éclat d'une couleur.
Iaſnożielony. hellgrün. verd clair; verd gai.
Iaſny. 1) hell, ſcheinend. 2) hell, licht, als eine Farbe. 3) hell, licht, das viel Licht hat. 4) heiter, klar. 5) klar, durchſichtig als Waſſer. 6) deutlich, klar, verſtändlich. 1) reluiſant, clair, ſplendide, lucide, luiſant, lumineux 2) gai, éclatant, *en parlant des couleurs.* 3) clair, qui reçoit beaucoup de lumiére; éclairé, bien percé. 4) clair, ſerein, beau, pur. 5) clair, diaphane, transparent. 6) clair, diſtinct, net. § 1) słońce iaſne. 2) farba iaſna; iaſney barwy ſzata; iaſny ſzarłat. 3) iaſny (widny) pokoy. 4) iaſny dźień; iaſna noc. 5) iaſna woda. 6) dowod iaſny; rzecz tak iaſna, żeby iey i ślepy uyrzał; iaſney rzeczy przeczyć; iaſna wymowa, słowa iaſne.
Nayiaśnieyſzy krolu. Allerdurchlauchtigſter König. Sire.
iaſna mąka. helles Mehl. de la farine d'une blancheur éclatante.
Iaſpid kamień. Jaſpis. un jaſpe.
Iaſtrych, *vid.* Aſtrych.
Iaſtrząb, *g. iaſtrzębia.* ein Habicht. autour un oiſeau de chaſſe.
iaſtrząb ſamiec. Habicht, das Männlein. tiercelet, le mâle de l'autour.
iaſtrząb wielki. Maßhu, Maßweig, Boshard ein ungeſchickter Raub-Vogel. buſe, buſon, buſard, oiſeau de rapine fort mal-adroit.
Iaſtrzębi. Habichts-. d'autour.
iaſtrzębi kamień. Habichts-Stein. eſpèce de pierre précieuſe de couleur d'autour.
Iaſtrzębiec, *g. iaſtrzębca*, żiele. (*hieracium*) Habicht-Kraut. hieracium.
Iaſtrzębiec herb, vid. Kudbrzyn.
Iaſtrzębieię. zum Habicht werden. devenir autour.

Iaſzcz, Iażdż. Kaulperſch. perche un poiſſon.
iaſzcz, g. u. 1) Butter-Topf. 2) Büchſe wie in den Apothecken. 3) ein gewiſſer Edelſtein. 1) talievanne, boëte à beurre. 2) boëte dans l'apoticairerie. 3) ſorte de pierre prétieuſe.
Iaſzczek, *g. iaſzczka.* 1) Butter-Büchſe auf den Tiſch. 2) kleine Büchſe. 1) boëte à beurre, qu'on met ſur la table. 2) petite boëte.
Iaſzczur, ryba morſka łbem iaſzczurce podobna. See-Eyder ein See-Fiſch. lézard, poiſſon de mer.
Iaſzczurcy, Iaſzczorcy. Eyder. de lézard.
iaſzczurcy narod; iaſzczurce pokolenie. in der H. Schrift: Otter-Gezicht. *dans l'Ecriture:* engeance de vipéres; race de vipéres.
iaſzczurce żiele. (dracunculus minor) kleine Drachenwurtz. la petite ſerpentaire ou ſerpentine.
iaſzczurcy kamień. Stein ſo man in grünen Eyderen findet. pierre précieuſe qui ſe trouve dans le ventre du lézard verd.
Iaſzczurka, iaſzczorka. 1) eine Eyder. 2) kleine Feld-Schlange oder Canone, ſo man tragen kan. 3) böſes Weib. 1) lézard. 2) petite couleuvrine qu'on peut porter. 3) diableſſe; tiſiphone, menade, vipére; une méchante femme; la femme à Job.
iaſzczurka ogniowa, kroſtawa. ein Salamander. ſalmandre.
Iaſzczurnik, *g. a.* żiele, *vid.* Wołowy język biały.
Iaſzczy, iſt das *Adjectivum* von Iaſzcz. *c'eſt l'adjectif de* Iaſzcz.
Iata, Chata. Hütte. loge, cabane, hute.
Iatki, *plur.* 1) Bäncke, wo man Eßwaaren kauft. 2) Fleiſchbäncke. 3) *fig.* Schlachtbanck, Niedermetzeln, Blutbad. 1) hale; étaux, boutiques où l'on vend des vivres. 2) boucherie, étal; eſpèce de boutiques de boucher. 3) boucherie; grand carnage; un maſſacre. § 1) kupiłem w iatkach bułkę chleba. 2) w iatkach drogie mieśiwo; poydź do iatek mięſnych. 3) wydać na iatki; prowadźić żołnierza na mięſne iatki.
iatki rybne. Fiſch-Marckt. poiſſonnerie.
wadzą śię iako w iatkach. ſie zancken ſich wie die Herings-Weiber. ils ſe querellent comme les harangéres.
wydał śię na iatki. er hat ſich ins Gerede gebracht. il fait parler le monde de ſoi; il eſt dans le caquet.
Iątrew, bratowa. Bruders-Frau. belle ſoeur; femme du frére.

Iątrzę, *trzy*, *trzył*. 1) schwürend machen. 2) beleidigen, erbittern. 1) ulcérer; faire supurer. 2) atiser, exciter. § 1) iątrzyć ranę. 2) poiątrzył tym ludzie.

iątrzyć się. 1) schwüren, eytern. 2) sich erzürnen. 1) supurer; venir à supuration. 2) s'irriter, s'aigrir. § 1) wrzod się iątrzy. 2) iątrzyć się na kogo.

iątrzący, ropiący. das Eyter macht. qui fert à faire supurer.

Iątrzenie. Eyterung, Ausfliessung des Eyters. supuration; apostume.

Iątrznica. Blut-Wurst. boudin.

Iaw, *m. & f.* nur in folgender Redens-Art. *ce mot n'est en usage qu'en la phrase qui suit.*

na iawiu, *na iawie*, *na iawi*. 1) frey, unverdeckt, offen. 2) am Tage, öffentlich. 3) würcklich, in der That. 4) wachend, wenn man wachet. 1) à découvert, sans voile, sans couverture. 2) ouvertement, apertement, au jour, publiquement. 3) éfectivement, actuellement, réellement. 4) à reveil, quand on est éveillé; étant tirée de sommeil. § 1) świetnieysze słońce na iawiu; na iawiu to leży. 2) iuż ta sprawa iest na iawiu; na iawie otwarta woyna. 3) na iawiu iest krolem. 4) we śnie zatrzymuią się wilgotności, na iawie odchodzą; widziałem go na iawi a nie we śnie.

iest na iawiu. es ist ofenbar. il est évident.

Iawię, iawię się, *vid.* Ziawiam.

Iawno, Iawnie, *adv.* 1) öffentlich. 2) kundbar, bekannt, landkündig. 1) publiquement, en public: à la vuë de tout le monde; ouvertement. 2) manifestement, évidenment notoirement, visiblement. § 1) iawno to powiedział. 2) iawno to każdemu.

iawno to. es ist landkündig. cela est de notoriété publique; il est apert.

Iawnogrzesznik. offenbarer Sünder. publicain; pécheur public.

Iawność. Kundbarkeit, offenbare Gewißheit. évidence, notoriété; certitude manifeste. § ta zbytnie w iawności swoiey potęga stos otrzymała.

Iawny. 1) offenbar, kundbar, bekannt. 2) in den Rechten: ausdrücklich. 1) manifeste, connu, notoire, ouvert, public. 2) *droit:* qui n'est pas tacite; exprès; exprimé. § 1) iawny uczynek iego. 2) iawne i nieiawne pozwolenie.

iawna to rzecz. es ist eine bekannte Sache. c'est une chose connuë.

Iawor. (*acer Latinorum; acer Plinii*) Ahorn, Ahorn-Baum. un érable; érable commune; érable de plaine.

iawor cudzoziemski; *Platan*. Maßholder-Baum. le plane, le platane. § iawor cudzoziemski kwitnie i owoc wydaie, iawor zaś nałki i kłon żadnego nie maią owocu.

Iaworowy. Ahorner. d'érable.

Iayca, ist der *plur.* von Iaie. *c'est le plurier de* Iaie.

Iayko, Iaie. ein Ey. oeuf.

Iaz. Wehr; geflochtener Fischer-Zaun an Meer-Küsten und Flüssen Fische zu fangen. parc, bouchot à prendre des poissons.

iaz na węgorze. Aalen-Fang. anguilliere.

Iaź, *f.*, Iażica. Röthling, Roth-Fisch, Rothbarth. rouget un poisson.

Iazda. 1) das Reiten. 2) Aufzug zu Pferde. 3) Reuterey bey der Armee. 1) l'action d'aller à cheval. 2) calvacade; 3) la cavalerie; les chevaux. § 1) iazdą się bawi. 2) pozorna iazda. 3) iazdy mało było przy piechoćie.

iazda na koniu. die Reit-Kunst. l'art de monter à cheval.

koń od iazdy. Reit-Pferd. cheval de selle.

iazda nawą; *żegluwka*. See-Reise. navigation, cours de mer.

koń, orzeł, mul &c. do iazdy. Pferd, Esel, Maulesel u. d. g. zum Reiten. monture.

Iażdż. Kaulpersch. merle, perche un poisson.

Iazgierz. Platfisch. carlet, sorte de poisson plat.

Iazmin, dźielżimin. Jesmin. jasmin.

Iazminowy. Jesminen. de jasmin. § oleiek, fiołek iazminowy.

Iazwiec, *g. iazwca*. Igel, Hochel. porcépic un animal.

Iba, boćian czarny. schwartzer Egyptischer Storch. ibis, une cicogne d'Egipte qui est noire.

Idę, *idźie*, *szedł*, *szli*, *F. poydę*. 1) gehen. 2) sich begeben; gehen etwas zu thun, als schlafen, spielen, auf die Jagd. 3) holen, gehen nach etwas. 4) gehen, in vielen gewöhnlichen Redens-Arten. 5) gehen, reichen, sich erstrecken. 6) fallen als der Schnee; es regnet, es schneyt, es hagelt. 7) entstehen, abstammen, herkommen. 8) gehen: ausgegeben, vertrieben werden um einen Preis. 9) auf einen kommen; zufallen. 10) eintragen, einbringen. 11) gehen um etwas, aufs Spiel gesetzet seyn. 12) wetten, spielen um etwas. 13) hinauslaufen; das Ansehen haben. 14) werden zu etwas, sich verwandeln. 15) drauf gehen, verschwinden, weg seyn. 16) angehen, gelingen, gehn. 17) einen fassen, einen beykommen. 18) umgehen, verfahren, handeln. 1) aller, passer, marcher. 2) se mettre

tre à; aller faire qu. ch. comme aller se coucher, aller joüer; aller à la chasse. 3) aller querir, aller chercher qu. ch. ou quelque personne. 4) aller, *dans plusieurs façons de parler fort ordinaires.* 5) aller, rendre, s'étendre, conduire, aboutir à. 6) tomber comme de la nége; il pleut, il nége, il gréle. 7) venir, procéder, décendre, dériver, naître. 8) avoir cours, se débiter, se vendre, étre de mise, aller pour un certain prix. 9) échoir, tomber, passer, venir à qu. 10) porter, raporter, produire; venir à qu; rendre, valoir. 11) il y va, il s'agit de qu. ch. 12) gager, parier. 13) tendre à; aller jusqu'à; passer en; avoir la mine de. 14) aller en fumée; devenir; se changer en. 15) s'en aller; s'évanoüir, disparoître, se consommer. 16) aller; reussir bien ou mal. 17) user, se servir de qu. ch. contre qu. 18) agir, procéder; en user bien ou mal avec qu. § 1) iść pieszo, na gorę, na doł; poydź tą drogą; wspaniale sobie szła; poydźiesz czy nie poydźiesz; poydź (idź) do domu. 2) idę spać, grać, ieść; poydźiemy na grzyby, na łowy na ryby, na ptaki, na spacer; poydźmy w karty, w kręgle, w kostki. 3) poydź po Pana, po chleb, po wino. 4) na iego karb to idźie; szkuty, wozy idą; woda mi do pasa idźie; zegar pożno idźie. 5) stopy twoie ku mnie idą; idźie droga do miasta; moy ogrod do twego gruntu idźie. 6) idźie deszcz, grad, śnieg, mgła. 7) to słowo z francuskiego idźie; idźie z Gotskiey familii. 8) tymf idźie za trzy szostaki; idźie funt po tymfie. 9) szyię stracił a skarby iego idą na krola. 10) tyśiąc mi talerow z tey maiętności idźie; idźie żołd, myto. 11) idźie o poczćiwość, o koronę, o sławę, o głowę; gra o talar idźie; szło o złoty. *12) idę (zakładam śię) o konia, o zakład. 13) karać trzeba, aby niekarność na swawolę nie poszła; barzo poszedł na szalonego; idzie to na szaleństwo, na szalbierstwo. 14) dom w perzynę poszedł; w co moie poszły nadźieie; idźie to w pośmiewisko, w żarty. 15) poszły pieniążki; poszła maiętność. 16) gdyby to nie szło; nie poszło mu to; nie poydźieć to. 17) idę na kogo pieniędzmi, praktykami, sztuką; tymże ia na ćię idę fortelem. 18) nieszczerze ze mną idźie.

idę swoią drogą. ich gehe meinen Weg. je passe mon chemin.

nie idźie to w rachunek, w liczbę. das wird nicht in die Rechnung gesetzt. on ne met cela, cela n'entre point en ligne de comte.

idźie to za tym. folglich, daraus folget. subsecutivement, par consequence; il s'ensuit; cela s'en va.

daley iść. weiter gehen; fortrücken. passer outre, aller plus loin.

iść na udry (za pasy) z kim. mit einem anbinden. aller contre qu; tirer au court bâton avec qu.

iść przećiwko komu. entgegen gehen. aller au devant de qu.

iść w lata. alt werden; in die Jahre gehen. avancer en âge; viellir; devenir vieux.

iść za mąż. einen Mann nehmen. prendre un mari; épouser un homme. § poszła za syna moiego, a kupiec z twoią się ożenił śiostrą.

iść w posłuch. Gehör, Aufnahme finden. étre acueilli; étre goûté.

iść na szpadę, na pistolety. sich auf Degen, auf Pistolen schlagen. se batre à coups d'épée, de pistolets.

iść za kim albo czym. 1) hinter einem oder etwas gehen; folgen. 2) folgen, halten mit einem. 1) aller après, suivre qu. ou qu. ch. 2) s'atacher à; suivre, défendre qu. ch. § 1) idź za wozem; poydź za mną. 2) za tą nauką ia, a on za drugą idźie.

idący za kim. der hinter einem gehet. suivant, qui suit.

idąca za Panią służebnica. nachtretende Magd. une servante suivante.

iść z kim. mit einem gehen. aller avec qu; acompagner qu.

zboże wzgorę idźie. das Getreide steigt. le blé hausse. § idźie wzgorę cena, wino.

idź z Bogiem. Gott behüte dich. Dieu vous conduise; allez.

idźże; o idźże; idźieszże? idźże idąc; idźże na nogach (obiema nogami) idźże dźiś; idźże maszli iść. wird es denn einmahl? mache doch fort; rühre dich doch von der Stelle. il faut des machines pour vous faire remüer; dépêchez vous.

idź do kata. geh zum Hencker. va te faire pendre.

Idea. Philos. Idee, Begrif. *Philos.* idée. § o czym piękne sobie formuiemy idee; barźiey w ideach niżli w samey prawdźie.

Idźi. Egidius Manns-Nahme. Gilles nom d'homme. § widźiał Idźiego.

Iebam, garstiges Wort das die Lateiner mit

mit *coire* ausdrücken. *terme libre & bas, qui signifie ce que les Latins apellent* coire.

Ięćie, *vid.* Imanie.

Ięczę, *y*, *ył*. eig. u. fig. stöhnen, krächzen, seufzen. *prop. & fig.* gémir, soupirer, miauler. § miasta pod ćiężarami ięczą; ięczy morze.

Ięczenie. das Krächtzen. gémissement. § żałosne ięczenia.

Ięczmień, *g. ięczmienia.* Gerste. orge *m.* § ięczmień suszony do mełćia.

ięczmień otłukany. Gersten-Graupe. de l'orge mondé.

ięczmień dwurzędy, *vid.* Plaskur.

ięczmień mysży, wyczyniec żiele .(hordeum murinum) Schmallen. espèce de plante.

Ięczmienny. Gersten-. d'orge.

Ięczmyk. Gersten-Korn am Auge. grando, orgeolet, vessie orgueilleuse; grêle; petite tubercule qui vient aux paupiéres.

Ieden. 1) eins, ein, im Zählen. 2) ein, ein gewisser. 3) einer, einig, dieser. 1) un, *en comtant.* 2) un, quelque, quelqu'un. 3) l'un; celui. § 1) ieden (raz) dwa, trzy. 2) ieden żołnierz, iedna niewiasta, iedno dżiećię. 3) ieden drugiego pobudza.

iedni tak, drudzy owak. so viel Köpfe, so viel Sinne. autant de têtes, autant d'opinions.

ieden ze dwu. einer von beyden. l'un de deux.

ieden za (po) drugim. einer nach dem andren. queuë à queuë; l'un après l'autre; tour à tour. § iedno po drugim mowić.

iedna; *iedno.* es ist einerley. tout un; le même; tout de même; tout la même chose; la même chose; tout revient au même, à un. § tobie to wszystko za iedno; wszak to iedna; iedno iako drugie; iedno to wszystko; wszystko śię schodżi na iedno; wszystko śię w iedno zbiega; iednoż to.

a nie iednać to? ist das nicht einerley? ne c'est pas la même chose?

iedno; *iedna rzecz.* eins; eine Sache. l'un; une chose. § iedno mi na myśl ieszcze przypada.

iedną razą; *iednym razem.* auf einmahl. tout d'un coup.

iednym słowem. mit einem Wort. en un mot.

iedno ze dwoyga. eines von beyden. l'un de deux.

po iednych pieniędzach. vor einerley Geld oder Preis. pour le même prix. § po iednych pieniędzach oboie idżie.

iedenże. eben derselbe. le même. § iednąż iechaliśmy drogą; iednegoż mamy nieprzyiaćiela.

iednego; *iednegoż.* desselben, eben desselben. du même; de ce même. § iednego stanu ludżie; iedneyże trzody owce; dwie szaty iedney barwy.

iedney barwy. einfärbig; nur mit einer Farbe gemacht oder gefärbet. tout d'un couleur. § obraz iednego koloru.

iedna iagoda żiele, vid. Wroni — *wronie oko.*

Iedenaśćie, iedennaśćie. eilf. onze.

Iedenastek, Iedennastek, *g. iedenastku.* eilf Stück. onze piéces.

Iedenastokąt. Meßk. ein Eilf-Eck. *géom.* un ondecagone.

Iedenasty, Iedennasty. der Eilfte. onziéme.

Iedlca, *vid.* Ielca.

Iedlina, Jodła. weisse Tanne, Tannen-Baum. sapin, pignet, pesse, arbre fort haut.

Iedlinka żiele. (*camphorata*) Campfer-Kraut. espèce de plante qui sent du camphre.

Iedlinowy, Jodłowy. Tannen-. de sapin.

*Iedło, strawa, potrawa. ein Essen. un manger, mets.

Iedna, *vid.* Ieden. eine. une.

Iednacki, rożiemczy. Schiedsrichterlich. d'arbitre. § iednacki dekret.

iednacki urząd. Schiedsrichterliches Amt. arbitrage, *m.*

Iednacz. 1) Schieds-Mann; Schieds-Richter. 2) Mäckler; Unterhändler. 1) aimable compositeur; un arbitre. 2) courtier, moïenneur. § 1) iednacz prywatny; iednacz sądowny. 2) iednacz kupca; iednacz kupi.

iednacz zwaśnionych. Versöhner, Mittler. entremetteur, réconciliateur, médiateur; conciliateur.

Iednaczka. 1) Versöhnerin, Mittlerin. 2) Unterhändlerin; Kupplerin. 1) médiatrice. 2) entremetteuse; messagère d'amour.

Iednak, *adv.* wszakże iednak, przećię. doch, jedoch. toutefois; neanmoins; pourtant; si est ce que.

Iednaki. }
Iednakowy. } 1) einerley, eben der, gleich. 2) gleich; einerley, gleichgesinnt. 1) tout tel, égal, identique, le même. 2) indiférent, égal; à qui tout est égal. § 1) iednakich praw i obyczaiow zażywaią; iednakieyby po wszystkich Panstwach trzeba wagi i miary; iednakim pisze piorem. 2) w oboim szczęśćiu zawsze iednaki.

Jednako. } *adv.* einerley; auf gleiche
Jednakowo. } Art; eben so. également; tout ainsi; tout de même. § iednako starszego i młodszego syna kocham.

iednakowo to. gleichviel; eben das. tout un; c'est la même chose.

Jednakość. } Einerleyheit; das Einer-
Jednakowość. } leyseyn. l'uniformité; identité; qualité qui fait que deux choses sont de même nature.

Jednam. 1) versöhnen, vergleichen, vereinigen. 2) miethen, bestellen. 3) machen, zuwege bringen. 4) conciliiren, wider einander laufende Schriftstellen vergleichen. 1) réconcilier, moïenner, racommoder, remettre ensemble, acorder ceux qui sont en diférent. 2) loüer; prendre à loüage; arrêter; engager pour servir, pour faire qu. ch. commander chez. 3) éfectuer, faire, aporter, causer. 4) concilier, acorder les passages qui semblent contraires. § 1) iednać niezgodne niewiasty; iednać niezgodę. 2) uiednać sobie sługę, rzecz u rzemieślnika 3) wielką mu iedna sławę; iedna sobie łaskę u krola. 4) przeciwne sobie ziednał nauki.

iednać się z kim. 1) sich vergleichen, sich versöhnen. 2) sich vergleichen, einen Vergleich treffen. 1) renouër; faire la paix, se reconcilier, se bien remettre, se racommoder avec qu. 2) transiger, faire une composition avec qu. § 1) poiednali się. 2) o meżoboystwo nikt się z mężoboycą iednać nie ma.

Jednanie. 1) Versöhnung. 2) Vergleich. 3) Vergleichung widersinniger Schriftstellen. 1) réconciliation, acommodement, retour en amitié. 2) composition, tansaction. 3) conciliation de contraires passages.

Jedno, *n.* (*vid.* Jeden) ein, eins. un.

*Jedno, *adv.* Jeno. nur. seulement.

Jednochoda. Zelt-Gang eines Pferdes; halber Paß. traquenard, entre-pas, l'amble doux & commode.

iednochodą iadę. den Zelt-Gang reiten. aller l'amble.

zbił go z iednochody. er hat ihm das Concept verrückt. il a dérangé ses desseins, ses mesures.

Jednochodnik. Zelt-Pferd. traquenard, un amble, cheval qui va agréablement l'amble.

iednochodnik mały. Klepper. bidet, criquet.

Jednoćielny. einleibig. qui n'a qu'un corps.

Jednoczę, *y*, *yt.* vereinigen, einverleiben. unir, incorporer; unir ensemble. § ziednoczyć dwie rzeczy.

Jednodźienny. eintägig. d'un jour.

iednodźienny robaczek. fliegendes Ungezieser, das nur einen Tag lebet. insecte volant qui ne vit qu'un jour.

Iednogłośnie, *adv.* einstimmiger Weise. d'acord; d'une voix; harmonieusement.

Jednogłośność. Einstimmigkeit. harmonie, acord, consonnance.

Jednogłośny. einstimmig, einhellig. tout d'une voix; harmonieux, consonant. § iednogłośne poddanych *vivat.*

*Jednokłykty palec. der Daumen, Finger der nur einen Knebel hat. doigt qui a un seul noeud; le pouce.

Jednoistny. der eines Wesens ist. qui est de la même essence.

Jednokupiec. der ein Monopolium hat. monopoleur; qui a un monopole.

Jednokupiectwo. ein Monopolium, Zwang-Kauf. un monopole.

Jednolist ziele. (*unifolium*) Einblatt, Parnaßgras. Ophris d'une feuille.

Jednomownie, *adv.* mit Worten von einerley Bedeutung. avec des mots de la même signification.

Jednomowność. unnütze Wiederholung; Gebrauch der Wörter so einerley Bedeutung haben. taftologie, repetition des mots qui ont le même sens.

Jednomowny. der einerley Worte braucht. qui use des taftologies.

Jednomyślnie, *adv* einhellig; einmüthiger Weise. d'un même (commun) acord; unanimement.

Jednomyślność. Einmüthigkeit, Eintracht, Einhelligkeit. unanimité.

iednomyślność zgodna. einmüthige Einnigkeit. harmonie, unanimité, consentement unanime.

Jednomyślny. einmüthig. unanime, qui agit de concert avec qu.

Jednonogi, *subs. & adj.* einbeinig, einfüßig. qui n'a qu'un pié.

iednonogi stoł. einfüßiger Tisch. table à un pié.

Jednooki, *subs. & adj.* einäugig. un borgne; un monoculiste.

Jednoraki. einfach. simple.

Jednoręki. einhändig. manchot; qui manque d'une main.

Jednoroczny. einjährig. d'un an.

Jednorodny. } Eingebohrner. unique,
Jednorodzony. } *en parlant des enfans.* § syn iednorodny.

Jednorogi. einhörnig. qui n'a qu'une corne.

Jednorożec, *g. iednorożca.* Einhorn. licorne; monocéros: animal qui a une corne au milieu du front.

Jedno-

Jednorożcowy. Einhörn. de licorne.
Jedność. 1) Einheit. 2) Einigkeit, Eintracht. 3) Rechenk. Einheit, eine Zahl von 1 bis 10. 1) unité. 2) union, concorde. 3) *aritmét.* unité; un nombre ou un chifre dépuis l'un jusqu'à dix. § 1) iedność uczynić. *2) za iednością (zgodą) wszech stanow. 3) na prawey ręce się kładźie iedność, potym dźieśiątki, sta, tyśiąc &c.
Jednosobny. vor eine Person eingerichtet. n'aprêté que pour une personne. § iednosobny wozek.
iednosobne łożko. } Span-Bett vor eine
Jednosobnik. } Person. chalit, lit de bois pour une personne.
Jednostaynie, *adv.* 1) einmüthig. 2) gleichmäßig, gleich. 1) unanimement. 2) également, uniformement.
Jednostaynośé. 1) Einigkeit, Einhelligkeit, Eintracht. 2) Gleichheit, Gleichmäßigkeit. 1) unanimité, concorde, union. 2) égalité, uniformité. § 1) zgodna wszystkich stanow iednostayność. 2) iednostayność umysłu, bitwy.
Jednostayny. 1) einig, einmüthig, einhellig. 2) gleichmäßig, gleich, einerley. *3) ungestückt, aus einem Stück. 1) unanime, qui est de même sentiment. 2) égal, uniforme. 3) massif, solide, qui est fait d'une piéce. § 1) iednostaynym głosem obrany; wiara iednostayna wiąże serca ludzkie, a przećiwna rozrywa. 2) mądry w sobie zawsze iest iednostaynym; iednostayny umysł. *3) kolumna iednostayna (całkowita) skorupa ślimacza iednostayna, niesktadana.
iednostayna febra. ordentliches Fieber. fièvre reglée.
Jednostopny. ein Fuß breit oder lang. long ou large d'un pié.
Jednosylabny. einsylbig. monosilabe; qui n'a qu'une silabe.
Jednota. Einigkeit, Eintracht. l'unanimité, concorde; union; harmonie.
od iednoty Kośćioła wyłączyć. aus der Gemeinschaft der Kirche schliessen. bannir, exclurre de l'union de l'Eglise.
Jednowładzca, samowładzca. Ober Herr, Monarch. souverain, monarque, arbitre.
Jednowładztwo } samopaństwo. Monar-
*Jednowłasnośé } chie; Ober-Herrschaft, uneingeschränckte Herrschaft. souveraineté, monarchie.
Jednożeniec, } *g. iednożeńca.* der nur ein
Jednożony, } Ehe-Weib gehabt hat. un monogame, qui n'a eu qu'une femme légitime. § umarł iednożeńcem.
Jednożeństwo. Stand desjenigen, der nur einmahl geheyrathet. monogamie; la condition de celui qui n'a été marié qu'une fois.
Jednylki, *vid.* Rowny.
Jędrnieię. } 1) kernicht, derb werden. 2)
Jędrzeię. } derb, starck werden; zu Kräften kommen. 1) devenir solide ou épais; s'épaissir. 2) montrer de la force; devenir vigoureux; parvenir à sa vigueur. § 1) poki nie naiędrnieie śmiętana; iędrzeie masło. 2) młodź iędrnieie.
Jędrny. 1) körnicht, starck von Korn oder Kern. 2) kräftig, kernicht, fleischicht. 3) frisch, starck, wohl bey Kräften. 4) voll Verstand, voll schöner Sachen. 1) qui a de grans grains. 2) charnu, frais, potelé; tendre & solide. 3) vigoureux, vif; plein de feu. 4) moileux; plein d'esprit & de belles choses. § 1) zboże iędrne. 2) iędrne iabłko, mięso. 3) młodź iędrna; płeć iey iędrna. 4) książka, mowa iędrna.
Jędrzey. Andreas. André nom d'homme.
Jędrzysty, *vid.* Jadrzysty.
Jedurny. einzig. unique.
Jedwab, *g. iedwabia, *iedwabiu.* Seide. de la soïe.
iedwab kręcony. gedrehete, gezwirnte Seide. organsin.
iedwab darty. geschloßne Seide. de la soïe épluchée.
iedwab polny, vid. *kania przędza.*
Jedwabnica. 1) ein Seiden-Kleid. 2) Speck-Birne. 1) habit de soïe. 2) poire de moisson.
iedwabnica. }
Jedwabniczka. } Seiden-Wurm. ver à soïe.
Jedwabiorob. }
Jedwabnik. 1) Seiden-Spinner. 2) Seiden-Händler. 1) fileur de soïe. 2) marchand de soïe.
Jedwabny. 1) seiden. 2) glat, Zucker-, süß, gut, von Worten. 1) de soïe. 2) emmiellé, doux; de soie. § 1) iedwabne pończochy. 2) iedwabna wymowa.
iedwabne słowka. Schmeichel-Worte, süsse, glatte Worte. paroles de soïe; paroles emmiellées. § iedwabnemi słowy ludźi do dobrego skłaniać.
iedwabne towary. Seiden-Waare. soïerie.
iedwabna chustka. Seiden-Tuch. toile de soïe.
iedwabne śliwki, *vid.* Sebasteny.
Jędyczę. Trut-Hühnchen. dindonneau, petit dindon.
Jędyczek. junger Truthahn. dindon, jeune poulet d'Inde.
Jędyczka. Truthenne. poule d'Inde.
Jędyk, Indyk, kur Indyyski. Truthahn, Kalkutscher Hahn. coq d'Inde. § iędyk

że z Indyi to ma nazwisko, ztąd go też kurem Indyyskim zowią.
Jedynaczka. eingebohrne Tochter. fille unique.
Jedynak. eingebohrner Sohn. fils unique.
Jedynie, *adv.* eintzig, nur allein. seulement, uniquement, particuliérement.
Jedyny. eintzig, einig. unique.
Jedza, iedzenie. ein Essen. un manger.
Jędza. 1) Furie, Nach-oder Höllen-Göttin. 2) böses, verteufeltes Weib. 1) une des Furies; tisiphone. 2) diablesse, tisiphone, ménade, mégere. § 1) iędza, piekielna. 2) iadowita to iędza.
Jedzony. gegessen. mangé. § z fruktow to pochodzi zbytnie iedzonych.
Jego, *vid.* On. dessen. son, de son.
Jego Mość. } *vid.* Mość.
Jego Krolewska Mość. }
* Jegoyski. ihm gehörig, eigen. qui lui apartient; son propre.
* Jękacz. } Stottrer. bégaïeur, brédouil-
Jękot. } leur.
Jękotliwy. stottricht. bégue.
Jękotanie. das Stottern. bégaiment.
Jęknąć, *vid.* Jąkam.
Jeł, *vid.* Jł.
Jelca, Jedlca, *plur.* Degen-Gefäß, Gefäß am Säbel. le corps de la garde d'epée; partie de l'épée qui garde la main § ielca do obrony ręki przy rękoieści szable należą, iako krzyż, blacha, obłąk, kratka.
Jeleń, *g. ielenia.* Hirsch. cerf. § ielenie i daniele; było ieleni sześć.
ieleń brodaty. Brand-Hirsch, ein Thier so ein Bock und Hirsch zugleich ist. animal qui tient du cerf & du bouc.
ieleń zamorski. Renn-Thier. un renne; rengier. § w Szwecyi ieleni zamorskich miasto koni zażywaią, często z wozem naładowanym 30. mil na dzień uiechać mogą.
ieleń kosmaty farbę mieniący. Auer-Ochs in den Nord-Ländern, der seine Haare in viele Farben verändert. un tarande; c'est un ure dans les païs Septentrionnaux qui change son poil en plusieurs couleurs.
Jeleni. Hirsch-. de cerf. § ielenie skory.
ielenie rogi. Hirsch-Geweih. ramure, les bois de cerf; cornes de cerf.
ielenia bedłka albo gębka; łaniż. (tuber cervinus) Hirsch-Brunst, Hirsch-Schwam. sorte de champignon.
ieleni ięzyk ziele. (lingua cervina) Hirsch-Zunge. langue de cerf; le scolopendre; phillitis.
ielenie oko; ieleni korzeń. (elaphoboscum) Hirsch-Futter. oeil de cerf.
ieleni korzeń czarny. (cardiaca). Hertz-Gespann, Hertzwurtz. l'agripaume.
ieleni szczaw. (hemionitis) vermeinte Hirsch-Zunge. émionite.
ieleni trank; sierpik. (serratula) Scharte, Färber-Scharte. bétoine dont les feüilles sont dentellées.
ieleni trut albo truć, vid. Wilczy — *wilcza knieć.*
ieleni ogon; biały korzeń. (meum) Bärwurtz, Wald-Fenchel. du meon.
* Jelenica, łani. Hirsch-Kuh. biche.
Jelenię. junges Hirschchen. fan; le petit d'une biche.
Jelenina. Hirsch-Wildprät. la venaison de cerf; du cerf; la chair de cerf.
Jelito. ein Darm. boiau.
ielito. 1) das Eingeweide. 2) Wappenk. drey Lantzen ins Creutz, davon die mittelste von oben herab gehet, auf der Krone sitzet ein halber Ziegen-Bock. 1) les intestins; les entrailles. 2) *blas.* trois lances en croix, dont celle du milieu passe avec sa pointe en bas; sur la couronne est assis le devant d'un bouc.
kurze ielito, vid. *kurzyślep drugi.*
Jelonek. 1) kleiner Hirsch. 2) Horn-Käfer. 1) petit cerf, fan. 2) cerf-volant, escarbot cornu.
Jem, *ie, iadł, iedli, ieść.* 1) essen, speisen. 2) quälen, nagen. 1) manger. 2) assassiner, maltraiter, tourmenter. § 1) iedzą chleb z masłem; iedz powoli; ziemy z sobą; iuż iedliśmy.
ziem cię. ich könnte dich auffressen. je te pourrois dévorer, écraser; je mangerois deux comme vous.
ziadłeś mię. du hast mir den Rest gegeben. vous m'avez assassinez.
kraść się wstydź, a nie ieść. schäme dich zu stehlen, aber nicht zu essen. aïez honte de dérober, mais non pas de manger.
Jemiel, *m.* } (*viscus*) Mistel. gui. § ie-
Jemioła. } miel na iedlinie, na dębie kępiasto albo krzakiem rośnie.
Jemiołucha. Schnarre, Kramets-Vogel. grosse grive, tourde un oiseau.
Jenerał, Jenerałski *&c.* siehe unter der Sylbe Gie. *voiez sous la silabe* Gie.
Jeniec, *g. ieńca.* ein Kriegsgefangner. prisonnier de guerre.
Jeno. 1) nur. 2) nur; es ist nicht lange als. 3) nur, immer; er thut nichts als. 4) kaum; bey nahe. 1) seulement, donc. 2) ne-que de; il n'y a long tems que--. 2) il ne fait que, sans cesse; toujours. 3) à peine. § 1) day ieno; poydź ieno; piy ieno; by tam ieno nie był; niemaszli go tam. 2) ieno przyszedł; ieno wstał; ienośmy powrocili. 3) ieno

spi,

śpi, ieno ie. 4) ienom uszedł; ienom pryszedł, aż.

by ieno. wenn nur. pourveuque; si. § by ieno tam nie był.

ieno przyszedł. er ist nur gekommen. il ne fait que de venir.

ieno go nie widać. man erwartet ihn stündlich; er soll nur ankommen. il ne qu'un moment à son arrivée; on l'atend tous les momens; on est à la veille de son arrivée.

Jeński; jeńcom służący. den Kriegs-Gefangenen gehörig. de prisonnier de guerre; qui concerne les captifs.

Jeństwo, poymanie, niewola. Kriegs-Gefangenschaft. captivité; la prison.

Jercha. } *vid.* Ircha, Irszany.
Jerszany. }

Jerzy. Georgius, Görge. George.

Jerzyk. 1) Gergel, Jürgel. 2) Mauer-Schwalbe, Spür-Schwalbe. 1) Georget; petit George. 2) martinet.

Jesień, *f.* der Herbst. automne, *m.*

Jesienny. Herbst-. d'automne.

Jesion. (*fraxinus*) Esche, Eschen-Baum. le frêne.

iesion mnieyszy. niedrige Esche. orne, *m.*

Jesionka. (*fraxinella*) weisser Dyptan. blanc dictame; fraxinelle.

Jesionowy. eschen. de frêne.

*Jesiory, *plur.* ośćie rybie. Fisch-Gräte. les arrêtes de poisson.

Jesiotr. Stör ein grosser Fisch. étourgeon un grand poisson.

Jesiotrowy. Stör-. d'étourgeon.

Jesiotrowina. zur Küche zugerichteter Stör. de l'étourgeon préparé pour la cuisine.

Jeśli, *vid.* Jeżeli.

Jest, Giest. Geberde. un geste.

Jestem, *iest*, *był*, *bydź*. 1) seyn. 2) seyn etwas; in diesem Verstande stehet der andre *Nominativus* im *Instrumentali*; ist der erste aber verschwiegen, so kan das folgende *Subst.* im *Nomin.* oder *Instrum.* gesetzet werden. 1) étre. 2) étre qu. ch; *on met dans ce sens le Nominatif posterieur en Instrumental; mais si le Nominatif antérieur n'est pas exprimé, le posterieur substantif se peut mettre en Nominatif ou en Instrumental.* § 1) bądź wesoły; będą dźiś u mnie; byli z sobą; bydź (być) przy radźie, na Seymie; będę ći obowiązany; bądź mi rad, na mię łaskaw; zły byłem na niego. 2) brat moy iest Doktorem; iestem Was Pana nayniższym sługą; dobremi są gospodarzami (dobrzy są gospodarze).

* * *

In gemeinen Reden werden die Persons-Endigungen, von iestem, und byłem an das erste Wort gefüget, und iest in *præsenti* ausgelassen, das *præter.* był aber bleibet stehen. *on ajoute dans les discours familiers au prémier mot du propos les terminaisons personnelles de* iestem *&* byłem *en retranchant le* iest *au présent, mais non pas le* był *au préterit.* § pilnym, pilnyś, (pilny, pilnyśmy, pilniśćie pilni; pilny iestem, pilny iesteś pilny iest; pilni iesteśmy, pilni iesteśćie, pilny są) Pilnym był, pilnyś był, pilniśmy byli, pilniśćie byli *&c.* (pilny byłem, pilny byłeś *&c.*)

bydź przez śię. ein Wesen vor sich haben, bestehen. subsister. § dusza bez ćiała przez śię bydź może.

iest krol. 1) es ist ein König. 2) der König ist. 1) il y a un Roi. 2) le Roi est.

iest krolem. er ist König. il est Roi.

iest dobrey myśli. er ist lustig, vergnügt. il est d'humeur; il est de bonne humeur. § są dobrego humoru.

iest przy rozumie; *iest przy sobie.* er ist bey Verstande, bey sich selber. il est en son bon sens.

nie iest przy sobie. er ist ausser sich. il est hors de son bon sens.

iestem na tym. ich bin darüber her. je suis au point de.

bydź komu czym. er sollte — seyn. il dévroit étre —. § bydź mu katem a nie cyrulikiem; bydź mu krolem; bydź tobie Panem; bydź mu było Cesarzem.

bydź czemu. sich zu etwas anlassen. il y a bonne aparence à. § bydź seymowi, mrozowi, woynie.

bądź to albo owo. es mag dieses oder jenes seyn. soit qu'il en soit. § bądź to, bądź owo, to pewna że.

cokolwiek bądź; *iakożkolwiek bądź*; *iakożkolwiek niech będźie.* es mag seyn wie es will. quoi qu'il en soit. § iakożkolwiek bądź przećię im to przyznać trzeba.

bądź; *bądź to.* es mag also seyn; es sey also. soit.

bądź to że bogaty, &c. es sey also, daß er reich sey, aber. on dit qu'il est riche, soit, mais.

bądź że mię kochasz, *bądź że mię nie kochasz.* es sey, daß ihr mich liebet, oder nicht. soit que vous m'aimiez ou que vous ne m'aimiez pas.

iest w cenie; *iest w pieniądzach.* es gilt; es hat seinen Werth. cela a son prix.

iest, imperf. 1) es ist; es sind; es giebt. 2) es verlohnt sich der Mühe; es ist wohl wehrt; man hat Ursache, daß man —.

3) es ist so viel da, daß man. 4) es ist nöthig; man soll; es ist Zeit zu. 1) il y a. 2) on a raison; il vaut la peine; le coup vaut la balle de; il est important de. 3) il y en a tant que; il y en a de quoi. 4) il faut; il est tems; il est à; il est nécessaire de. § 1) iest ludźi w pokoiu; wielu takich będźie; *nie iest (niemasz) tak poczćiwych iako przed tym. 2) iest śię czemu dźiwować; było śię na czym rozmyślać; było tam co widźieć, co słyszeć; iest śię o co frasować; iest na co patrzyć, iest z kim mowić; było kogo słuchać; iest żałować; iest o co śię wadźić; iest do czego śię udać. 3) było czym płaćić; było zkąd wźiąć. 4) iest ieść.

było. man hätte sollen. on auroit dû. § było spać; było robić.

nie było grać. man hätte nicht spielen sollen. il n'étoit pas dit qu'on joüeroit; on n'auroit pas dû joüer. § nie było piiatyką śię bawić.

to iest. 1) das ist. 2) das ist, nehmlich. 1) c'est. 2) c'est à dire; savoir.

iest iako. es ist ein Mittel. il y a moïen.

iest co gryźć. man hat schon an diesem Knochen zu nagen; es ist eine verdrießliche Sache. on en a un os à ronger.

* *iest mi z to.* ich habe woher; es gehet mir nichts ab. j'ai de quoi; j'ai assez de. § było mu z to śiły, pieniędzy, sposoby.

* * *

Es ist, es giebt; es sind, man hat, es ist besser; giebt der Pohle mit iest, welches er in *præsenti* gemeiniglich weg-läßt. il est, il y a, il fait &c. *le Polonois exprime ces façons de parler par le* iest, *qu'il retranche ordinairement au présent.*

1) *prawda.* es ist wahr. il est vrai.

podobnać to. das ist wohl möglich. il est bien possible.

to prawda. das ist die Wahrheit. c'est la verité.

iest cnotliwego człowieka. das ist die Schuldigkeit eines tugendhaften Menschen; in dergleichen Redens-Arten wird das *Verbum* iest und der *Nominativus* powinność, ausgelassen. c'est le devoir d'un homme; *on sousentend dans telles locutions le verbe* iest *avec son Nominatif; dans celle-ci on a retranché le Nominatif* powinność. § niepowśćiągliwego ięzyka (iest człowiek niepowśćiągliwego ięzyka).

dźieći to moie. das sind meine Kinder. ce sont mes enfans.

żołnierze to. das sind Soldaten. c'est (ce sont) des soldats.

a księgi to twoie? sind das deine Bücher? est ce là tes livres?

iuż rok. es ist schon ein Jahr. il y a deja un an. § było dwa lata temu; będźie iuż dwa mieśiące.

mila: es ist eine Meile. il y a un mile. § sześć mil do tego miasta będźie.

dwoch, trzech ich. es sind ihrer zwey, drey. il y en a deux, trois.

2) *słońce, źimno, pogoda* &c. es ist Sonnenschein, kalt, gut Wetter ꝛc. il fait soleil; il fait froid; il fait beau tems &c.

3) *lepsza; lepiey.* es ist besser. il vaut mieux; il est plus à propos; il est plus expédient. § lepsza pisać do niego; lepiey będźie zostać.

* Jestestwo, bytność. Existenz, das Daseyn. existence.

Jeszcze, *adv.* 1) noch. 2) noch mehr. 1) encore. 2) encore plus. § 1) ieszcze nie był u mnie. 2) ieszcze pisać trzeba.

a to ieszcze. über dieses. voire.

ieszcze nie. noch nicht. pas encore.

ieszczeby dobrze. es wäre noch gut. cela seroit encore passable.

Jewa. Eve, ein Weiber-Nahme. Eve nom de femme.

Jeż. Igel. le herisson. § ież ma żądła miasto śierći.

ież morski. Meer-Stachel-Schwein, runder See-Fisch mit Stacheln. herisson de mer, un poisson rond garni de piquans.

ież cudzoźiemski. Stachel-Schwein in Africa, so die Stacheln von sich schiesset. porc-épic en Afrique qui lance ses piquans.

ieża po drożdże posłano, prov. man hat ihn nach dem Tod geschicket; er bleibet sehr lange aus. il est allé à la bonne eau; il est bon à aller querir la mort.

Jezda, *vid.* Jazda.

Jezdny, *subs. & adj.* 1) Reit-; zu Pferde; zum Reiten gehörig. 2) da man bequem reiten kan. 3) Reiter, einer zu Pferd. 4) Reit-Knecht der zu Pferde ein lediges führet. 5) der Springer im Schach-Spiel. 1) de cheval, à cheval; qui regarde les cavaliers. 2) où on va aisément à cheval. 3) cavalier, celui qui va, qui est à cheval. 4) palfrénier, qui est à cheval & en méne un autre. 5) chevalier aux échecs. § 1) iezdna bitwa; iezdna śię włokła kalwakada; iezdny koń. 2) kray iezdny. 3) iezdnych było sześć. *4) iezdny (powodnik) konia pańskiego prowadźi.

Jeżdżam. oft reiten; zu reiten pflegen. aller souvent à cheval.

Jeżdżę,

Jeżdżę, *zdźi, żdźił*. reiten. aller à cheval.
ieżdżę kogo. einen fahren. mener, charier qu. § nie fześć koni ćię ieżdźi.

Jeżdżenie, iazda. das Reiten. l'action d'aller à cheval.

Jeżdźiec, *g. ieżdźca*. 1) Reiter, einer zu Pferde. 2) ein Fahrer. 1) chevalier, écuïer, piqueur; homme à cheval. 2) voiturier; celui qui est voituré. § 1) ieżdzcowie tu byli. 2) ieżdźiec na wożie.
**ieżdźiec wodny*. Schiffer, See-Fahrer. voiturier par eau; nautonier.

Jeżę, *ży, żył*. die Haare in die Höhe streichen. faire hérisser les cheveux. § ieżyć wzgorę włos albo go na doł głaskać.
ieżyć śię. 1) von Haaren, in die Höhe steigen. 2) sich aufbörsten wie ein Igel. 1) se hérisser, hérisser comme les cheveux. 2) se hérisser comme un hérisson. § 1) włosy śię od strachu ieżą; czupryna mu śię ieżyła.

Jeżeli, Jeźli, Jeśli, *conj.* 1) ob. 2) wenn, woferne. 3) als wie. 1) si. 2) si, quand, au cas que. 3) comme. § 1) obaczę ieźli przyszedł. 2) ieźli śię drugi raz dopuszczę, czyń ze mną co chcesz; ieźli śię nie mylę. *3) mądry ieźli (iako) kto; ieźliś (iakoś) poczćiwy.
ieźli gdźie. wenn wo. si où.
ieźli ieno. wenn nur. si seulement.
ieźli kiedy. wenn jemahls. si jamais.
ieźli nie. wenn nicht, ob nicht. si non; à moinque-ne. § ieźli pieniędzy nie przybyło.
ieźli inaczey. sollte es anders seyn. s'il étoit autrement.
ieźli nie tak. wenn es nicht so ist. s'il n'est pas ainsi.
ieźli zaś; a ieźli. wenn aber. mais si.
ieźli zkąd. aber woher. mais d'où.
ieźli — tedy; ieźli — to. woferne — so. si —.
ieźli to wierzysz, to mu uczyniſz krzywdę. wenn du das glaubest, thust du ihm unrecht. si vous croïez cela, vous lui faites tort.

Jeźierza. Wappenk. ein Rabe mit einem Ringe im Schnabel auf einem Kreutzchen. *blas.* un corbeau avec un anneau au bec, perché sur une croix.

Jeźiorny. Land-See-. de lac.

Jeźioro. See, Land-See, Weyher. lac.

Jeżowka włoska drzewo, przeskotnica. Erdbeer-Baum, Meerkirschen-Baum. arbousier.
ieżowki. Meer-Kirschen. des arbouses. § ieżowki są na kształt poźiemek.

Jeżowkowy. Erdbeer-Baum-. d'arbousier. § ieżowkowy owoc.

Jezuicki. Jesuitisch. de Jésuïte.
Jezuicki Zakon. Jesuiter-Orden. la Compagnie de Jésu.

Jezuita. Jesuite. Jésuïte. § OO. Jezuići.

Jezuitka. Jesuiter-Nonne. Jésuïtesse.

Języczek, *g. ięzyczka*. 1) Zünglein. 2) Waagen-Zünglein. 3) Compaß-Zeiger. 4) Anat. das Athem-Zünglein. 1) petite langue. 2) aiguille de balance. 3) aiguille de compas. 4) *anat.* épiglotte, lüette, languette; aide de la langue. § ięzyczek ptaſzy. 2) ięzyczek w kłubie biega, z kołowrota wychodźi. 3) ięzyczek na kompaśie; ięzyczek śię odwraca od linii połudnowey. 4) ięzyczek w gardle.
ięzyczka w kłubie stoienie. das Instehen des Zungleins im Waag-Gericht. entre-deux-fers; entre-fers.
ięzyczki źiele. (lanceolata) Schafzungen, schmaler Wegbreit. petit plantain dont la feüille ressemble à la langue de mouton.
ięzyczki śrwe. (leontopodium) Sinau, Löwen-Fuß, gülden Gänserich. pâte de lion; pié de lion.
ięzyczki wężowe albo smocze. (arisarum alterum vel tertium) kleiner Pfaffen-pint. sorte de pié-de-vau ou d'arum.

Języczkowy. zum Zünglein gehörig. de languette.
ięzyczkowe źiele, vid. Jagoda listna.

Języczny. 1) zur Zunge gehörig. 2) gestaltet wie eine Zunge. 3) plauderhaft, der sein Maul nicht halten kan. 1) de langue. 2) qui est fait en forme de langue. 3) babillard, languard, qui ne peut tenir sa langue. § 1) ięzyczna skorka. 2) noż ięzycznego kształtu. 3) ięzycznego słowo: nie powiaday nikomu, *prov.*
ięzyczna księga. ein Buch in schmal Folio. un livre in folio étroit. § ięzyczny kształt; ięzyczna forma.
ięzyczne pieniądze. Straf-Geld vor ein loses Maul. amende ou peine pecuniaire pour avoir dit des injures à qu. § ięzyczna kara; ięzyczna wina.
ięzyczne schowanie; ięzyczne zamknienie. Knebel, Maul-Birne, Zungen-Zwang, den man einem ins Maul thut der nicht schreyen soll. babillon, mordache, poire d'angoise qu'on met à l'homme pour l'empêcher de crier.

Język, *g. a.* 1) Zunge. 2) Sprache. 3) Zunge, Maul, üble Nachrede. 4) Kriegsw. Kundschafter, Kundschaft; in diesem Verstande hat es den *Accus. sing.* ięzyka,

zyka, und den *Accuſ. plur.* ięzykow. 1) langue. 2) le langage, langue qu'on parle. 3) langue, bouche; coup de langue; les dits & redits. 4) *guerre:* eſtrade, avis, information, langue qu'on prend de ſon enemi; celui qui donne avis de l'enemi; *dans ce ſens* Język *ſe trouve à l'Acuſ. Sing. & Plur.* Języka, Językow. § 1) ukąśił śię w ięzyk. 2) cwiczy śię w francuſkim ięzyku. 3) ięzyk nieoſtrożny ſkrytą ſprawę wyiawi; do ięzykow ludzkich to dobra okazya. 4) mieć, wźiąć ięzyka o kiem; zaśiągnąć ięzyka; od ięzykow był upewniony.

ięzyka wysłać. auf Kundſchaft ausſchicken. envoïer à la découverte; envoïer aux nouvelles; commander quelques cavaliers pour batre l'éſtrade. § ięzyka na przewiedźienie poſyłaią.

dla ięzyka wyniść. auf Kundſchaft ausgehen. batre l'eſtrade; aller à la découverte; prendre langue.

ięzyka doſtać. Bericht einziehen; einen Kundſchafter bekommen. prendre langue.

iadowity to ięzyk. das iſt eine Schlangen-Zunge. c'eſt une méchante langue; c'eſt une langue de vipère.

ięzyk ma długi. er kan das Maul nicht halten. il a la langue bien longue; il a bien de la langue; il a la langue plus longue que les dents.

zły ięzyk wiele może. böſe Zungen können vieles anrichten. la langue venimeuſe & double, cauſe bien ſouvent grand trouble.

ięzykiem śiecze. mit dem Maul iſt er ein guter Soldat. il fait de grands exploits de la langue.

wyśiekł śię ięzykiem. ſein Maul-Leder hat ihm durchgeholfen. il ſe ſauva par ſon caquet.

ma ięzyk w gębie. er hat ein gut Mundwerck. il a la langue bien penduë; il n'eſt pas eſtropié de la langue.

ćiężki ma ięzyk. er hat eine ſchwere Zunge. il a la langue graſſe, empêchée.

za zęboma (za zęby) mieć ięzyk; ukąśić śię w ięzyk; przyćiąć ięzyk. die Zunge im Zaum halten. retenir la langue; faire bonne bouche.

padł na ięzyki. er iſt in der Leute Mäuler. il eſt dans le caquet.

dwa ięzyki w gębie nośi. er redet bald ſo, bald anders. il porte une double langue.

na ięzyku (na końcu ięzyka) mi iuż ieſt to słowo. ich habe dieſes Wort auf der Zunge; es läuft mir vor dem Maule herum. j'ai ce mot ſur le bout de la langue, ſur le bord des lèvres; cela me va par la bouche.

ięzyki pśie. (cynogloſſum) Hundszungen-Kraut. langue de chien; du cinogloſſe.

ięzyk komu urznąć, wywlec. einem Uebelthäter die Zunge ausſchneiden. couper la langue à un criminel.

ięzyka inſzego człowiek. der eine fremde Sprache redet. qui parle une langue étrangére.

ięzyka przyrośnienie. Heilk. Geſchwulſt am Zungen-Bändchen; der Froſch. grenoüille, grenoüillet, petite tumeur qui vient ſous la langue.

Jeżyna. 1) Brombeer-Strauch. 2) Brombeere. 1) ronce. 2) mûre de renard; mûre ſauvage; baïes de ronce.

ieżyna drzewna, vid. Morwa 2).

Igiełka. 1) kleine Neh-Nadel. 2) Nadel am Compaß. 1) petite aiguille. 2) aiguille de compas.

Igielnica. | Igielniczka. } Neh-Nadel-Büchſe. aiguillier, boëte, étuit à aiguilles.

Igła. Neh-Nadel. aiguille.

igły ſzukaiąc świecę ſpalił. die Sache koſtet weit mehr als ſie einträgt. le jeu ne vaut pas la chandelle.

igłą mu w głowie układano. er hat einen Sparren zu viel. il a un coup de hache.

wilcze igły ziele. (geranium) Storch-Schnabel. bec de gruë ou de cicogne.

Iglany. Neh-Nadel-. d'aiguille.

iglane ucho. Nadel-Oehr. pertuis, trou, cû d'une aiguille.

Iglarz. Nadler. aiguillier.

Iglarſki. Nadler-. d'aiguillier.

Iglaſty. Neh-Nadelformig. fait en aiguille.

Iglica. 1) Strick-Nadel. 2) Haar-Nadel. 3) Horn-Fiſch, Meer-Schlange. 4) Hauhechel, Stallkraut. 1) aiguille, broche à tricoter. 2) aiguille de tête à coifer les femmes. 4) aiguille d'Ariſtote; eſpadon, poiſſon de mer. 4) arrêtebeuf. § 1) ſzwaczka iglicami pończochę nadrobiła.

iglica włoſka drzewko. (ruſcus) Bruſch, Myrten-Dorn. bruſc, fragon.

Igracz. 1) Spieler, Tändler. 2) Schau-Spieler. 1) badin, amuſeur d'enfant. 2) acteur, comédien. § 1) igracza nie widźiałem większego. 2) znaczny to był igracz w komedyach.

Igraczka. Spielwerck, Tändeley. le badinage, badinerie, plaiſanterie, amuſoir, joujou; jouët; amuſette.

Igram. 1) tändeln, ſpielen wie die Kinder. 2) ſpielen als der Wind mit den Haaren.

1) folâtrer, badiner, joüer, se joüer; s'amuser comme les enfants. 2) joüer de qu. ch; agiter comme le vent les cheveux. § 1) dźieći z sobą igraią. ** 2) wiatr igra włosami; igra w polerownym iak we śkle słońce żeleźie.
igrać przed potkaniem. den Tanß anfangen, sich vor dem Kampf üben. commencer le jeu; s'exercer par avance; préluder avant le combat.
Igranie. das Spielen, Tändeln. le badinage, l'action de badiner; les jeux.
Igraszka, *vid.* Igraczka.
Igrysko. } 1) Schauspiel, als eine Comödie, Wettrennen. *2) Spielwerck der Kinder, s. Igraczka. 1) un
Igrzysko. } spectacle; jeu public comme la comédie, la course. *2) jouët, *v.* Igraczka. § 1) igrzysko stroić, sprawiać; igrzysk mieysce, sprawca, rządzca.
igrzysko z kogo stroić. Kurtzweil mit einem treiben. joüer qu.
Igrzyskowy. zum Schauspiel gehörig. de spectacle.
Ji. ihn, in alten Büchern statt go. le, *on trouve ce pronom dans les vieux livres au lieu de* go. § ii oszczepem zabił.
*Jiem, *vid.* Jem.
Ikra. 1) Fisch-Rogen. 2) eine Wade. 1) oeufs de poisson. 2) gras de la jambe; molet.
Ikrasty. Roggen=. oeuvé. § karp ikrasty.
Ikrorodny. der Eyer und keine lebendige Fisch=Bruth gebähret. ovipare; qui fait des oeufs & non pas de petits poissons.
*Ikrzę śię. sich ausgeben, sein Geld aufwenden. dépenser son argent.
ikrzą śię, trą śię ryby. von Fischen: streichen, laichen. fraier comme les poissons.
Ił. 1) natürliche Feuchtigkeit der Erden. 2) klebrichter, wäßrichter Boden zum Acker. 1) l'humidité naturelle de la terre. 2) terre argilleuse ou marecageuse d'un champ.
ił do nawozow. Mergel zum düngen. marne, sorte de terre pour engraisser les champs.
Ile, *conj. & adv.* 1) insoweit, insoferne. 2) so viel, nach Vermögen. 3) wie viel? 4) so lange. 5) besonders, hauptsächlich. 1) en tant que; qu'autant que; jusqu'à. 2) autant que; à mesure que. 3) combien de? 4) tant que, autant que. 5) sur tout, particuliérement; d'autant plus. § 1) ile rozumiem, ile widźi; ile z moiey strony iest; ile z nas iest; ile zaś do mnie należy; ile o tym mowił zgoda była; ile syna go kocha. 2) czynił ile mogł; ile ma mocy robi; ile śię gośći u stołu pomieśći. 3) ile (iak wiele) tych Doktorow? ile trzeba pieniędzy? 4) ile (iak długo) pamiętam; ile w tym kraiu byłem. 5) ile (zwłaszcza) tych czasow; ile on.
ile będę mogł. nach meinem Vermögen. autant que j'ai pourrai.
krol ile krol. der König als ein König. le roi entant que roi.
ile tyle. es sey so wenig als es will. tant soit peu.
dał mi ile mogł. er hat mir nach seinem Vermögen gegeben. il m'a donné tout autant qu'il pouvoit.
ile--tyle. so viel als. autant--que. § ile włosow na głowie, tyle ma długow.
ile razy; ile tyle. so ofte als. autant de fois que.
ile bydź może bez szkody. so viel es möglich ohne Schaden seyn kan. autant que faire se peut sans dommage.
ile będąc poczćiwym człowiekiem, nie powinien tak mowić. besonders als ein ehrlicher Mann, sollte er dieses nicht reden. entant qu'homme de bien (comme étant homme de bien; selon que je connois homme de bien) il ne devoit pas parler ainsi.
Ilekolwiek, *adv.* 1) so viel nur. 2) so groß nur. 1) autant qu'il y en a; tant de fois qu'il soit. 2) quelque grand qu'il soit.
Ilekroć, *adv.* 1) wie viel mahl? 2) so viel mahl als. 1) combien de fois? 2) toutes les fois que.
Ilekroćkolwiek, *adv.* so oftmahls nur; so vielmahl als es seyn will. tant qu'il soit; tant de fois qu'il soit.
Ili, ilki. 1) wie groß? 2) so groß. 3) wie klein auch. 1) quel? combien grand? combien petit? 2) si grand. 3) quelque peu; combien petit. § 1) ilki (iak wielki) dom? *2) ilkie (tak wielkie) uboztwo iego.
ili. } 1) so groß — auch; so klein
Ilkikolwiek. } — auch. 2) so zart, so klein, so wenig es seyn wolle. 1) quelque grand qu'il soit; autant--que. 2) quelque petit qu'il soit, quelque peu qu'il y en ait. § 1) ilkiekolwiek śiły iego ia śię go nie boię. 2) ilkichkolwiek rzeczy oko przez śkiełko doyrzeć może.
Ilkość. die Grösse oder Kleinigkeit einer Sache. quantité; la grandeur ou petitesse d'une chose. § ilkość korcow, funtow, łokćia.
ilkość liczby. die Grösse der Zahl. la quantité d'un nombre.
Ilm } wiąz. Ilmen, Ulm=Baum. un
Ilma } orme.

Ilmiczka kożia broda żiele. (*ulmaria*)
Ilmowna Geis-Bart, Wurm-Kraut, Johannis-Wedel. reine des prez.

Iłowaty. wäßricht, sumpficht. marécageux.

Iluczki? iak mały? 1) sehr klein, so klein als es nur möglich ist. 2) wie klein? wie wenig? wie winzig? 1) fort petit; si petit qu'il est possible. 2) quelque peu? combien peu?

Iluminacya. Illumination. les illuminations pendant quelque rejoüissance.

Iluminowanie. 1) das Illuminieren mit Lichtern. 2) das Illuminieren mit Farben. 1) illumination, l'action d'illuminer. 2) l'action d'enlumer; enluminure.

Iluminowany. 1) illuminiert mit Lichtern. 2) illuminiert mit Farben. 1) illuminé pendant une fête. 2) enluminé.

Iluminuię co. 1) illuminieren mit Lichtern. 2) illuminieren mit Farben. 1) illuminer avec des lumiéres. 2) enluminer.

*Im, nim, aż, *adv.* bis. jusqu'à ce que. § niech czeka im przyydę.

im — tym. je — desto. plus — plus.

im więcey — tym więcey. je mehr — desto-mehr. d'autant plus — que plus; plus --- plus.

im więcey ma, tym więcey chce. je mehr er hat, je mehr er haben will. plus il en a, plus il en veut avoir.

im więcey -- tym mniey. je mehr — je weniger. plus -- moins; d'autant plus — -- d'autant moins. § im więcey pracuie, tym mniey zyskuie.

im mniey — tym więcey. je weniger -- je mehr. moins -- plus.

im barżiey — tym barżiey. je mehr -- je mehr. autant que -- autant.

im barżiey fałsz krolowi obrzydliwy, tym barżiey mu szczerość przyiemna. je mehr die Falschheit dem Konige zuwider ist, je mehr ist ihm die Redlichkeit angenehm. autant que la mauvaise foi est odieuse au Roi, autant la sincerité lui est agréable.

im prędzey tym miley. je eher, je lieber. le plû-tôt qu'il sera possible; le plû-tôt sera le mieux; au plû-tôt.

im dłużey tym gorzey. je länger, je schlimmer. de mal en pis.

Imaginacya. 1) Philos. die Einbildungs-Kraft. 2) Einbildung, Wahn. 1) *Philos.* imagination, fantaisie, faculté de l'ame de concevoir les choses sensibles. 2) prévention, chimére, fausse opinion. § 1) imaginacya rzeczy rozeznane przez powierzchowne zmysły łączy; imaginatywa w naturze zwierząt wiele umie. 2) daremna go uwodźi imaginatywa.
Imaginatywa.

Imaginuię. Philos. sich vorstellen. *Philos.* imaginer, concevoir. § niektore rzeczy imaginuiemy bez żadnego koło nich apetytu.

imaginować sobie. sich einbilden, glauben. s'imaginer, croire, se persuader. § imaginuię sobie to szczęśćie.

Imam, *F. imę.* 1) fassen, ergreifen, nehmen. 2) gefangen nehmen. 1) prendre, empoigner. 2) prendre, saisir, faire prisonnier. § 1) upadaiący słup ima. 2) bronił się iakośmy go imali.

* * *

imam kommt in der langen *Conjugation* in der ersten Bedeutung selten vor, es formiret sein kurzes *præt.* auf iął, das *Compositum* in *præs.* auf eymuię, und nach einem *Vocali* ymuię besser als imuię. *le verbe* imam *dans le prémier sens ne se trouve pas souvent dans la longue conjugaison, il forme son prétérit en* iął, *son composé en* eymuię, & *après une voielle avec plus de raison en* ymuię *qu'en* imuię. § odeymuie, odeymował, odiął, odeymę; przyymował, przyiął, przyymę.

imać się. 1) ergreifen, fassen. 2) greifen als nach dem Degen. 3) greifen, ergreifen, sich zueignen wollen. 4) sich eines bemeistern als eine Leidenschaft. 5) eingreifen als die Axt ins Holtz; ergreifen als das Feuer. 6) sich annehmen. 7) treiben; sich legen auf etwas. 8) anfangen zu —. 9) unternehmen. 1) empoigner, prendre. 2) mettre la main à l'épée. 3) mettre la main sur qu. ch. pour la prendre; vouloir prendre qu. ch. 4) saisir, prendre, s'emparer; transporter; se saisir de qu. *en parlant d'une passion.* 5) prendre à qu. ch. comme le feu à une maison, la hache au bois. 6) prendre part à; s'entremettre; s'interesser de. 7) prendre la profession de; s'adonner, s'apliquer, s'atacher, s'emploïer à. 8) se mettre à; commencer. 9) entreprendre. § 1) nie upadł, bo się uiął drzewa. 2) iął się szpady, (do szpady). 3) iąłeś się rzeczy ktora nie twoia. 4) ięło się go łakomstwo; febra, miłość, nędza; choroba się go ięła. 5) nie imie się drzewa tego śiekiera; iął się ogień domu mego, sukni twoiey. *6) iął się (uiął się) tey rzeczy, albo za tę rzecz. 7) iął się rozkosznego życia; ima się teraz hulać i kosterowac; iął się nauk, kupiectwa. 8) iął

się śmiać, iął się mowić; tak się iąłem bić tego hultaia. *9) wielkiey się iął (podiął) rzeczy.

to drzewo tak twarde że się go piła iąć nie chce. dieses Holtz ist so hart daß die Säge nicht eingreifen will. ce bois est si dure que la sie n'y mord pas.

Imanie, ięćie. 1) das Angreifen, Anfühlen. 2) Gefangennehmung. 1) atouchement, maniement, contact. 2) prise; l'action d'arrêter qu. § 1) rzecz mokrą albo suchą imaniem doznasz. 2) byłem przy imaniu tych złodźieiow.

imanie urzędowne. gerichtlicher Arrest, Verhaft. capture; prise de corps.

imanie się czego. 1) Handanlegung an etwas. 2) Anspruch, Anmassung. 1) l'action de mettre la main sur qu. 2) vendication, prétension.

Imbier, *g. imbieru.* Imber. du gingembre.

i imbier robak toczy. Sauertöpfe machen sich öfters heimlich lustig. les Catons austéres son souvent des gaillards cachez.

Imię. 1) Nahme einer jeden Sache. 2) Tauf-Nahme, Vornahme. 3) Nahme, Ruhm. 4) Gramm. ein Nomen. 1) nom de chaque chose. 2) prénom, nom de batême. 3) nom, réputation, rénom, rénomée. 4) *gram.* un nom. § 1) imiona (nazwiska) miast, drzew, ryb; umie rzecz każdą swym imieniem naznaczyć. 2) nie położył imienia swego ale tylko przezwisko. 3) nie godnyś dobrego imienia ieżli to uczynisz; na samo imię twoie nieprzyiaćiele broń rzucali.

imię istotne. Gramm. selbstständiges Wort, Haupt-Wort, Substantivum. *gramm.* substantif; nom substantif.

po imieniu. bey eines Nahmen. par le nom de qu.

po imieniu mię wołał. er rufte mich bey meinem Nahmen. il m'apella par mon nom.

imieniem czyim; w imię czyie; na imię czyie. in eines Nahmen. de par le qu; au nom de qu; en mon, ton, son nom; de la part de qu. § imieniem moim to uczynił; odebrał wieś na imię Pana swego.

w imię Boże. in Gottes Nahmen. au nom de Dieu. § zaczniy w imię Boże; niech tak będźie w imię Boże; w imię Boże prośić.

imieniem krolewskim. in Nahmen des Königs. de par le Roi.

imieniem (nazwiskiem) nie rzeczą. nicht in der That, sondern dem Nahmen nach. en paroles & non pas en éfet.

imię mu; imię mu iest. er heißt; sein Nahme ist. il porte le nom; il se nomme; il s'apelle. § imię mi Piotr, a tobie Paweł.

dano mu na imię Paweł. man taufte ihn Paul. il a receu le nom de Paul au Batême.

zgubne imię. Kriegsk. augenscheinliche Lebens-Gefahr. *guerre:* danger de la vie; sanglante occasion; rencontre perilleuse; combat à corps-perdu. § na zgubne imię ten połk idźie; w zgubne się pośrzodkiem nieprzyiaćioł przebiiał imię; na każdey woynie o zgubne imię i śmierć się starał.

na zgubne imię idą. sie stellen sich an die Spitze; sie sind so gut als verlohren. ce sont des enfans perdus.

Imienie. Erb-Gut, das den Nahmen einer Familie führet. village qui porte le nom de famille.

Imieniny. Nahmens-Tag. fête d'une personne; fête de son nom; le jour du Saint dont il porte le nom.

*Imo, *vid.* Mimo.

Imperator. Rußischer Kayser. Empereur de Russie.

Imperatorka. Rußische Kayserin. Imperatrice de Russie..

Imperatorowy. zum Rußischen Kayserthum gehörig. d'Empire de Russie.

Imperiał. Reichs-Thaler. écu d'Empire; un risdale.

Imperyalny. Reichs-, zum teutschen Reich gehörig. d'Empire. § Imperyalny talar.

Imperyum; Swięte Państwo Rzymskie. das Teutsche Reich; das Heilige Römische Reich. l'Empire; le Saint Empire.

Importun, natręt. ein beschwerlicher Mensch. homme importun.

Importunia, natręctwo, uprzykrzenie się. ungestümes Wesen. importunité.

Importunka. beschwerliches Weib. femme importune.

*Impresya, wtargnienie. Einfall in ein Land. irruption, invasion.

i- presya, skutek, wyobrażenie. Eindruck. impression, mouvement d'ame. § impresyą komu o czym (o co) uczynić; słabą to na przećiwnych myślach uczyniło impresyą.

Impreza, zamysł. Unternehmen, Vorsatz. entreprise, dessein, projet. § wkroczył w szkodliwe przećiw oyczyznie imprezy.

Imprezista. Projectenmacher; Unternehmer. entrepreneur; qui fait des projets.

Imuię, *obs. vid.* Imam.

Inaczę,

Inaczę, *vulg. czy, czył.* anders thun. faire autrement.

Inaczey, inak, *adv.* anders. autrement, d'une autre manière; d'une autre façon. § inaczey to zrob; inaczey teraz myśli; inaczey pisze, inaczey czyni.

inaczey bydź nie może. es kan nicht anders seyn. il faut passer par là ou par la fénêtre; pas autrement.

inaczey mowi. er redet anders. il change de note.

inaczey mowi, inaczey czyni. er redet anders, und thut anders. il dit d'un & fait d'autre.

inaczey rozumieć, pisać, mowić. allegorisch verstehen, schreiben, reden. entendre, parler, écrire alégoriquement.

nie inaczey. nicht anders. tout de même; pas autrement

Inąd, gdźie indąd, *adv.* wo anders; anderswo. ailleurs, autre part.

zinąd, zkąd inąd. anders woher. d'ailleurs, d'autre part.

Inakszy. anders; auf eine andere Art eingerichtet. autre, divers. § inaksze teraz uczynki iego.

inakszy teraz. er ist jetzo anders. il est devenu tout autre; il est bien changé.

Incepta. Anstimmung eines Liedes. intonnation d'une chanson.

podawać, dawać inceptę. anstimmen, den Ton geben. entonner une chanson. § piszczałką dawał inceptę.

Incydencya, przypadanie spraw. Ordnung der Gerichts-Sachen; der Vortrag. ordre des procédures suivant lequel on les examine. § incydencya tych spraw ma bydź w poniedźiałek.

Indeks. Uhr-Zeiger, Zeiger. aiguille de montre. § indeks zegarowy, godźinny, minutowy.

Indeksowy. Zeiger-. d'aiguille de montre.

indeksowe kołko. das Weise-Rad in der Uhr, so den Weiser umtreibet. rouë de quadran.

Indermach, tył domu. Hinter-Gemach, Hinter-Haus. le derriére d'une maison.

Inducye, *plur.* przymierze na czas. Still-Stand. suspension ou cessation d'armes.

Indukt. 1) Zoll von eingeführten Waaren. 2) eingeführte Waare. 1) entrée; droit d'entrée, impôt sur les marchandises qui entrent dans un païs. 2) les marchandises qui entrent dans un païs. § 1) indukta płaćić.

Indya, wird meistens in *plurali* gebraucht. Indien. *on trouve ce mot ordinairement au plurier.* Inde; les Indes. § z Indyy wschodnich, zachodnich przyiechał.

Indyczka, *vid.* Jędyczka.

Indych, Indyk. Indigo. indigo.

Indygienat. das Heim-Recht. l'indigenat.

*Indyk, Jędyk. Truthahn. coq d'Inde.

Indyyczyk. Indianer. un Inde; un Indien.

Indyyski. Indianisch. d'Inde; Indien.

*Indźie, *Indźiey, *adv.* anderswo; anders wohin. ailleurs, d'un autre côté; en un autre lieu. § indźiey szedł; indźiey iest.

gdźie indźiey. wo anders. quelque part; en un autre lieu.

nigdźie indźiey. nirgends anderswo. nulle autre part.

*Inędy, *Inegdy, *adv.* inszego czasu. sonsten, zur andern Zeit. un autre tems; une autre fois.

inędy. anderwärts, einen andern Weg. par autre côté; ailleurs; d'autre côté.

Infamia. Gerichtsw. Unehr, Entehrung. *droit:* infamie. § infamia kontumacyalna.

Infamis. Schelm, unehrlicher Mensch. un homme infame. § infamisow wypędźić.

Infamowany. infamirt. infamé, infame.

Infamuię. infamiren. infamer; rendre infame.

Infant. Infant, der älteste Königliche Printz in Spanien und Portugall. Infant; prince ainé des Rois d'Espagne & de Portugal.

Infantka. Infantin. Infante.

Infima. die unterste Schul-Classe. la premiere; la plus basse classe dans un Colége.

Infimista. Schüler aus dieser Schule. un prémier.

Infirmarka. Krancken-Wärterin im Nonnen-Kloster. infirmière, Réligieuse qui a soin des malades.

Infirmarya w klasztorach. Krancken-Stube im Kloster. infirmèrie d'un convent.

Infirmarz klasztorny. Krancken-Wärter im Kloster. infirmier.

Inflanczyk. Liefländer. Livonien.

Inflański. Liefländisch. Livonien.

Inflanty, *plur.* Liefland. Livonie. § w Inflanćiech ma maiętności.

Influencya, Influks, wpłynienie; skuteczność, sprawa niebios, gwiazdy na źiemi. der Einfluß eines Gestirns. l'influence d'un astre. § słońce, mieśiąc swoie influencye wylewa na rzeczy pod sobą położone.

Informacya. Unterricht. information.

Informuię. unterrichten, benachrichtigen. informer.
Infuła. Bischofs-Hut. mitre d'un Archevêque ou Evêque.
Infuła Papieska. Päbstliche Krone. Tiare.
Infułat. Prälat der einen Bischofs-Hut zu tragen das Recht hat. Prélat infulé ou mitré, qui a le droit de porter la mitre d'Evêque.
Infułata. hohe Probstey. une Prévoté mitrée. § Probostwo albo Infułata *Ołycka.*
Infuzya. Heilk. Einweichung die Kraft heraus zu ziehen. *médec.* infusion pour tirer la vertu de quelque médicament.
Ingrosuię, wwodzę w księgi. in die Gerichts-Bücher eintragen. *droit:* enregitrer, inscrire.
Inguię, namazuię. in der Küche: schmieren mit Butter oder Fett. *cuisine:* beurrer, graisser, froter du beurre ou de la graisse. § zinguy rybę masłem, oliwą.
Inkarnat. hoch rosenrothe Farbe. incarnat.
Inkarnatowy, iasnoczerwony. hoch-rosenroth. incarnat.
Inkaust. Tinte. de l'encre.
Inkorporacya, ziednoczenie. Einverleibung. incorporation.
Inkorporuię, przyłączam, iednoczę. einverleiben. incorporer.
Inkrustuię co. übertünchen; mit Gyps oder Marmor bekleiden. incruster, couvrir du marbre ou du plâtre.
Inkrustacya. Bekleidung mit Marmor oder Gyps. incrustation. § inkrustacya złocona.
Inkwizycya. 1) die Inquisition, das Ketzer-Gericht. 2) gerichtliche Untersuchung; Inquisition. 1) inquisition tribunal pour punir les héretiques. 2) un informé; enquête; information, perquisition, inquisition judiciaire. § 1) inkwizycya tylko iest we Włoszech i w Hyszpanii. 2) inkwizycyą czynić na kogo.
Inkwizytor. 1) Ketzer-Richter. 2) Untersucher. 1) inquisiteur, un juge qui connoit des héretiques. 2) rechercheur, enquêteur; qui s'informe, qui s'instruit.
Inny, *vid.* Inszy.
Inspekt. Mist-Beet zu Pflantzen. couche; planche de terre couverte de fumier.
Instalacya, wprowadzenie na urząd. Einsetzung in ein Amt. l'installation. § odprawiła się solenna Instalacya iego na Scholasteryą.
Inskrypcya, napis, zapis. 1) Aufschrift. 2) Verschreibung. 1) inscription. 2) assurence par écrit; obligation.

Instancyuię. Instantz machen. faire, former une instance.
Instancya. Instantz. instance.
Instrucya miasto w Prusiech. Insterburg Stadt in Preussen. Insterbourg ville en Prusse.
Instrukcya. 1) Instruction, Vorschrift. 2) Unterricht, Unterweisung. 1) instruction, mémoires instructifs. 2) instruction; enseignement.
Instruktarz, *g. a.* Zoll-Rolle, Zoll-Tafel, Zoll-Taxe. tarife, pancarte; tableaux pour faire connoitre les droits qu'on doit païer aux péagers. § instruktarz celny przy komorze zawieśiony bywa; według instruktarza cel koronnych.
Instrument. 1) Werckzeug. 2) musicalisches Instrument. 3) Clavier, Clavzimbel. 4) gerichtliches Instrument, eine Urkunde. 5) fig. Instrument, Werckzeug. 1) instrument, outil. 2) instrument de musique. 3) clavessin, clavier, épinette. 4) instrument; acte autentique. 5) *fig.* un organe; instrument.
Instygacya. Anklage des Instigatoris. l'instigation d'un instigateur.
Instygator. Instigator, General-Fiscal. instigateur; Fiscal; Procureur fiscal.
Instygator Koronny. Kron-Instigator. Procureur Général de la Couronne.
Instygator Litewski. Litauischer Instigator. Procureur Général de Lituanie.
Instyguię. instigiren, anklagen. instiguer, acuser.
Instytuię komu proces. einen Proceß mit einem anfangen. faire, dresser un procès à qu.
Inszy, inny. 1) ein andrer, nicht dieser. 2) andrer, übrig. 1) autre, ne pas celui. 2) autre, ce qui reste. § 1) inszy to człowiek; inszą kupiłem rzecz. 2) insze potrawy day nazad do kuchni.
insza; insza to. es ist was anders. c'est une autre chose; c'est une autre afaire; c'est une autre paire de manches; c'est un fait à part; c'est un autre fait. § insza mowić, insza czynić.
z *inszey (z inszey beczki) zaczniymy.* aus einem andren Faß; wir wollen von was anders reden. d'une autre cuvée; parlons d'une autre afaire.
inszy co raz. allemahl andrer. toujours un autre; divers. § inszemi co raz tę materyą opisał słowy; co raz inszych dobiera fortelow.
inszy teraz. er ist jetzo gantz anders. il est devenu tout autre.
Intencya, myśl, wola. Meynung, Wille. intention, volonté.
Intendent, dozorca. Aufseher. Intendant.

Intentuię komu akcyą, *vid.* Instytuię.

Intercyza. Handschrift, Hand-Geld oder eine andere Versicherung. obligation, errhes *f. plur.* ou quelque autre caution.

Interegnum, Bezkrolestwo. Zwischen-Reich. un interrègne.

Interegnowy. was im Zwischen-Reich geschiehet. d'interrègne.

Interes. } 1) Interesse von Geldern. 2)
*Interese. } Nutzen, Absicht. 1) interêt qu'on paie pour un principal. 2) interêt, avantage, *m.* parti. § 1) pieniądze ma na intereśie albo płaćie; interese biorę. 2) moy w tym interes zachodźi; wprowadźić kogo w swoie interesa.

Interesowanie śię do czego, przy kim. Theilnehmung; Beytretung. engagement, atachement; l'action de s'interesser.

Interesowany. der an etwas Theil nimmt. ataché, engagé; qui a interêt à qu. ch.

Interesuię, wkładam w co. mit einziehen, einflechten. interesser, engager. § honor Pański interusuią do tego.

interesuię śię do czego albo przy czym. beytreten, Theil nehmen, sich annehmen. s'interesser pour qu. dans qu. ch; prendre les interêts de qu; prendre part à qu. ch.

Intermach. Hinter-Haus. le derrière d'une maison.

Interogatorye, *plur.* wybadywanie. in Gerichten: die Interrogatorien. *droit:* les interrogatoires, *m.*

Intonowanie. Anstimmung. intonnation; l'action d'entonner.

Intonuię, zaczynam pieśń. anstimmen, intonniren. entonner; commencer à chanter.

Intrata, dochod. Einkunft, Einkommen. revenu, rente, provenu, aport.

Introligator. Buchbinder. relieur.

Introligatorczyk. Buchbinder-Gesell. garçon relieur.

Introligatorski. dem Buchbinder gehörig. de relieur.

Introligatorstwo. Buchbinder-Handwerck. reliûre; mètier de relieur.

Introligowanie. das Einbinden der Bücher. l'action de relier les livres.

Introliguię; wiążę, oprawuię księgi. Bücher einbinden. relier des livres.

Intromisya, Wwięzowanie. gerichtlicher Einlaß in ein Gut. introduction judiciaire dans une terre; la mise en possession. § dać komu intromisyą.

Intymacya, obwieszczenie. schriftliche Ankündigung. intimation.

Intymowany, obwieszczony. angekündigt. intimé.

Inwekta, *plur.* eingeführte Waaren. des marchandises qui entrent dans un païs.

cło od inwekt. Zoll von der Einfuhr. entrée; impôt sur les marchandises qui entrent.

Inwentarz, *g. a.* Inventarium, Verzeichniß. un repertoir, un inventaire; un regître.

Inwestyguię. gerichtlich untersuchen. enquéter, rechercher; faire une perquisition de. § sąd ma inwestygować przyczyny.

Inwestytura, wprowadzenie na urząd. Verleihung, Beleihung, Investitur. investiture.

Inżenier. Kriegs-Baumeister. ingénieur, fortificateur.

Jodła, iedlina. Tanne ein Baum. sapin un arbre.

Jonak, *vid.* Junak.

Jonkwila. Binsen-Blume. jonquille.

Jowiał } wesołek. lustiger Mensch. un
Jowialista } homme jovial, gai, joieux naturellement.

Jowisz. Jupiter, ein heidnischer Gott und ein Planet. Jupiter, Dieu païen & une planéte.

Ipsylon. der Buchstabe Y. la y grec.

Ircha. } glattes Schaaf-oder anderes Fell.
Irzcha. } peau dépilée d'un brebis ou d'un autre bête. § futro ircha zostanie, kiedy ie na wilczurę włożysz; z ludźi skorę iako irchę zdźiera, *prov.*

Irszany. aus einem kahlen Fell gemacht. fait d'une peau dépilée. § wstęga irszana; rzemyk irszany.

Irzę, *obs. irzy, rzał, rzeli, irzeć.* sehen, nur in *Compositis.* voir, *ce mot n'est en usage que dans les composez.* § spoyrzeć, weyrzeć, przeyrzeć.

Iśćie, *obs. adv.* 1) nehmlich, das ist. 2) gar recht, in der That. 1) savoir, c'est à dire. 2) justement, en éfet, vraiment; vous y êtes.

Iśćiec, *g. iśćia (isca).* 1) Eigenthümer, Besitzer. 2) Wehrmann, Gewährleister. 1) possesseur. 2) garant; repondant. § 1) kto rzecz znaleźioną kupi, a iśćiec śię o tym dowie albo pozna, wroćić pieniądze, a ow zaś oddać ma iśćiznę; iśćia do tey rzeczy szukać trzeba. 2) ieżli koń wadę mieć będźie isca patrzyć trzeba.

Iśćizna. 1) Summe, Stamm, Capital. 2) Eigenthum. 1) un fonds, principal; sort principal; la somme principale; capital. 2) proprieté; droit qui apartient en propre à qu. § 1) z iśćizny

co komu podarować. 2) iścizna to moia była.

Iſkam, *vid.* Iſzczę, *ſzcze, ſkał.*

Iſkra. ein Funcke. étincelle.

iſkra z ognia. Feuer-Funcke. gendarme.

Iſkierka. 1) Füncklein. 2) *fig.* Funcke, kleiner Anfang. 1) bluette, petite étincelle. 2) *fig.* teinture; ombre. § 1) iſkierka z świece ſpadła. 2) i do naymnieyſzey iſkierki gaśił w ſercu tę światłość przyrodzenia i rozumu; chce ogień w iſkierce zagaśić.

iſkierki nad kieliſzkiem z wina ſkaczą. der Wein ſpringet im Glaſe. le vin jette de petites étincelles; il petille dans le ver.

iſkierki kowalſkie. Hammer-Schlag; Schmiede-Funcken. bluettes, écailles qui tombent du fer en le forgant.

iſkierka od świecy. Licht-Funcke. flammeche.

nie ma i iſkierki rozumu. er hat nicht einen Funcken Verſtand. il n'a pas un brin d'eſprit.

nie ma i iſkierki nauk. er hat nicht den geringſten Begrif von Wiſſenſchaften. il n'a aucune teinture des lettres.

i iſkierki tam niemaſz ſprawiedliwości. da iſt kein Funcke der Gerechtigkeit. il n'y a aucune ombre de juſtice.

mała iſkierka wielkie pożogi wznieca. aus einem kleinen Funcken entſtehet oft ein groſſes Feuer. une petite étincelle peut cauſer un grand embraſement; petite étincelle engendre grand feu.

Iſkrzę śię, *y, ył.* funckeln. étinceller, petiller, jetter des étincelles.

iſkrzę czym. mit etwas Funcken werfen. jetter des étincelles avec qu. ch.

oczami od gniewu iſkrzy. die Augen funckeln ihm vor Zorn. les yeux lui petillent, étincellent de colére.

iſkrzące śię oczy. funckelnde Augen. des yeux petillans.

Iſkrzenie. das Funckeln. étincellement.

*Iſkrzyk, *g. a.* karbunkuł, kamień drogii. Karfunckel-Stein. éſcarboucle.

iſkrzyk krzemień. Kupfer-Marcaſit. la mondique; le pyrites; marcaſite du cuivre.

Iſterny, *vid.* Iſty.

Iſtność. } 1) Philoſ. ſelbſtſtändiges Ding,
Iſtota. } Beſtandweſen, Subſtanz. 2) Würcklichkeit; etwas würckliches; weſentliches. 3) Kern, Inhalt. 4) Kraft, Saft als eines Krauts. 1) *Philoſ.* eſſence, ſubſtance; l'étre. 2) realité, ſolidité, le ſubſtantiel, ſubſtance. 3) la teneur, le contenu. 4) eſſence, ſubſtance comme d'une plante. § 1) Boſkiey iſtoty, właſność; upatruie tego co ieſt w ſamey iſtoćie; ſą albo iſtoty przez śię bydź mogące iako anioł, człowiek kamień, albo iſtotą do czego przylepioną iako białość, źimno i inſze przypadłośći. 2) miedzy prawą ſzczerego umysłu iſtnośćią a fałſzywemi przyiaźni pozorami rozeznanie uczynić trzeba. 3) oto iſtota liſtu tego, mowy iego. 4) wyćiągnąć z źioła iſtotę.

Iſtny, *vid.* Iſty.

Iſtorya, *vid.* Hyſtorya.

Iſtota, *vid.* Iſtność.

Iſtotnie, *adv.* weſentlich. ſubſtantiellement, eſſentiellement.

Iſtotny. 1) weſentlich, zum Beſtandweſen gehörig. 2) wahr, recht, eigentlich. 1) ſubſtantiel, eſſentiel. 2) vrai, réel. § 1) właſność iſtotna. 2) wymacał iſtotną przyczynę; iſtotna to prawda.

Iſty, iſtny, iſterny. 1) er ſelbſt. 2) wahr, recht, eigentlich. 1) lui même. 2) pure, franc, veritable. § 1) Pani iſta; Pan iſty tu był. 2) iſty to błazen.

iſta prawda. reine, eigentliche Wahrheit. pure verité; c'eſt la verité toute nuë. § nie tak ieſt w iſtey prawdźie; iſtey śię tykać prawdy.

* Iſz, iż, *conj.* daß. que.

Iſzczę, *ſzcze, ſkał.* lauſen. épouiller; chercher des poux.

iſkać śię; iſkać śiebie. ſich lauſen. ſe poüiller, s'épouiller. § tak to prawda, iakby śię ślepy iſkał, *prov.* iſkać śię ze wſzy.

Iſzczę, *ści, śćił.* wahr machen, erfüllen. acomplir, vérifier; ſatisfaire. § ſkutek ziśćił impreze moię; ziśćił to.

iśćić śię, uiśćić śię. 1) ſein Wort halten; ſeinem Verſprechen genug thun. 2) erfüllet werden; wahr werden. 1) ſatisfaire à ſa promeſſe. 2) s'acomplir; ſe verifier. § 1) uiśćiłem śię mu we wſzyſtkim. 2) nie ziśćiła śię pokoiu nadźieia.

Jubiler. Jubilierer. joüalier, lapidaire, bijoutier.

Jubileuſz, miłośćiwe lato. Jubel-Jahr; Jubel-Feſt. un Jubilé.

Jubileuſzowy. Jubel-. Jubilé; de Jubilé.

Jucha, Juſzyca. 1) Jauche; Blut von einigen Thieren, ſo zu Speiſen gebraucht wird. 2) ſchwartze Brühe davon. 1) ſang d'une bête dont on aprête quelque mets. 2) ſauſſe de ſang d'une bête. § 1) weź iuchy od gęśi, od karpia. 2) iucha czarna; karp ſzaro w ſwoiey iuſze.

Juchta. Juchten. cuir de Ruſſie; vache de

de Russie; cuir d'Angleterre; cuir de la vache de Russie ou d'Angleterre; roussi.

Juchtuię co. 1) juchten, Juchten gerben. 2) ausjuchten, ausprügeln. 1) corroier du roussi; travailler du roussi. 2) battre; rouër qu. de coups; graisser les épaules à qu.

Juczny, tłomokowy. Saum=. de bât; de somme. § iuczny koń, ośieł, muł.

Judasz. 1) Judas ein Manns=Nahme. 2) Judas der Verräther. 1) Judas nom d'homme. 2) Judas, l'Apôtre qui trahit Nôtre Seigneur.

Judaszowy. Judas=. de Judas.

iudaszowe drzewo, vid. *iarzębina leśna.*

Juiuba drzewo. Jujuben=Baum. jujubier, gingeolier, ziziphe, *m.*

iuiuba owoc; iuiubowe iagody. rothe Brust=Beere, Jujuben=Beere. jujube, gingeole; le fruit du jujubier.

*Juka. Camisol, Wamms. pourpoint, camisole.

Julep, Julepek. Julep, Kühl=Tranck. julep.

Juliusz, moneta włoska, prawie złoty Polski. Julier, eine Italienische Münze, die ohngefähr 5. Silber=Groschen gilt. un Jules, monoïe d'Italie qui vaut environ huit sous de France.

Junacki. einen jungen Menschen oder Soldaten betreffend. de garçon; de nouveau soldat. § iunacka wystawność.

Junak. 1) junger Kerl. 2) junger Soldat. 1) jeunet; jeune garçon. 2) nouveau soldat.

dobry iunak. Kerl der Hertz im Leibe hat. un brav; une bonne épée; celui qui a du courage.

Juniec, *g. iuńca.* junger Stier. jeune boeuf; bouvillon.

Junosza. Wappenk. ein Widder im rothen Feld, die Krone ist mit fünf Straus=Federn gezieret. *blas.* un bélier au champ de gueules, la couronne est ornée de cinq plumes d'autruche. § do Junoszy należą Karnkowscy, Załuscy, Poniatowscy, Bielińscy i wielu zacnych w koronie Domow.

Juny. Art von trocknen Fischen. sorte de poissons séchez.

Jupa, iupka. Jupe, Wamms. pourpoint, camisole.

Jurgielt, pensya urzędnikowi. Jahr=Geld, Sold, Besoldung. le salaire, pension, apointement. § Jurgielt miesięczny, roczny.

Jurgieltnik. der ein Jahr=Geld bekommt. un pensionnaire; celui qui reçoit pension.

Jurność. Geilheit. lascivité, lubricité.

Jurnie, *adv.* auf eine geile Art. lacivement, lubriquement.

Jurny. 1) geil. 2) bockicht, vom Koch=Fleisch. 1) lacif, paillard; lubrique. 2) qui sent le bouc, qui a un gout mauvais, *en parlant des viandes.* § 1) kożioł iurny. 2) iurne mięsiwo z byka starego iest czerwone.

Jurydyka. 1) Adeliches Gericht in Beyseyn des Starosten. 2) Rechts=Gelehrsamkeit. 1) Présidial où l'on rend justice aux Gentils-hommes en présence d'un Staroste. 2) jurisprudence.

Jurysdykcya. Gerichtbarkeit. juridiction; le finage.

Jurysta, Prawnik. Jurist, Rechtsgelehrter. juriste; légiste; jurisconsulte.

Jurystowski. Juristisch. juridique; de juriste.

Jusz, *vid.* Już.

Juszę, *szy, szył.* 1) blutig machen. 2) erzürnen. 1) ensanglanter. 2) irriter.

Jutro, *adv. & subs.* morgen. demain. § iutro przyydźie; miey o iutrze staranie; poszło iedno iutro i drogie poszło; do iutra śię wlecze sprawa; nie dba o iutro byle dźiś było, *prov.* nie frasuy śię o iutro; zostaw co na iutro.

po iutrze. übermorgen. après demain.

Jutrzenka. der Morgen=Stern. étoile du matin. § krwawozapalona iutrzenka marszałkuie słońcu i prętkie znamionuie świtanie.

*Jutrzenny. } Morgend. de demain. §
Jutrzeyszy. } dźień, wieczor iutrzeyszy.

Jutrznia. Früh=Mette in der Kirche. les matines, *f.* § poydę na iutrznią.

*Juwant, pomocnik. Helfer. un aide.

iuwanta ma niepoczćiwego. sie hat ihren Tröster; er hat einen Helfer. elle a un verd galant; la cour des aides n'est pas loin.

Już, *adv.* 1) schon. 2) nur, fort. 3) zwar. 1) deja. 2) que -- tant qu'il voudra. 3) bien; à la verité; certes. § 1) iuż po obiedźie; iuż po kazaniu; iuż było dobrze; iuż trzy dni, trzy lata. 2) iuż ieno broy; iuż ty biy. 3) iużći on nałaie, ale nie uderzy; iużći on mowi ale nie uczyni.

niech iuż mowi. er mag nur immer reden. qu'il parle tant qu'il voudra.

iuż po wszystkim. es ist schon geschehen; es ist alles vorbey. cela est passé; toute l'afaire est finie.

*Jużyna, podwieczorek. Vesper=Kost. gouter; collation.

Iwa. Art grosser Weiden=Bäume. espèce de grande saule.

iwa, ziele powietrzne. (chamæpitys) Je långer je lieber, Feld-Cypreß. l'ivete.

iwa piżmowa. (iva moſcata) Art deſſelben Krautes. ive muſqué, ſorte de la même plante.

Iwinka ziele. (*chamæpitys prima*) erſte Art von Je långer je lieber. prémiére ſorte de l'ivete.

Iż, iże, że, *conj.* daß. que.

tak iż (*że*). ſo daß. ſi que.

tak dalece iż. dergeſtalt daß. de ſorte que; de manière que.

Iza, Izali, Izaliſz, Izaſz, } *adv.* ob? ob nicht? *on exprime cet adverbe par l'interrogation,* eſt ce que? eſt ce? *ou en mettant en François le pronom après le verbe; quelque fois on le traduit par* ſi; ſi non? n'eſt ce pas. § izali to nie tak? izali to co inſzego.

Izabelowy, masłowity. Iſabellen-fårbig. iſabèle.

Izba. 1) Stube. 2) Stube wo Rath gehalten wird. 1) un poêle; une chambre qui eſt chauffée par un poêle. 2) chambre, bureau, lieu où l'on tient conſeil. § 1) to mieſzkanie kilka ma izdeb. 2) izba poſelſka; Poſeł Seym zerwał i z izby odſzedł.

izba dolna. 1) Unter-Stube. 2) Unter-Parlament in Engelland. 1) une chambre baſſe. 2) la baſſe chambre en Angletterre.

izba ſądowa. Gerichts-Stube. un grêfe; bureau ou l'on expédie les actes de Juſtices.

izba czarna, vid. Czarny — *czarna izba.*

izba czeladna. Geſinde-Stube. une ofice; chambre où mangent les domeſtiques.

Izbica. Eis-Bock, Eis-Pfahl an einer Brůcke. un briſe-glace d'un pont; avant-bec.

Iżby, aby, żeby, *conj.* daß. que.

Izdebka. Stůbchen. chambrette qui a un poêle.

Izdebna, młodſza. Junge-Magd, Kammer-Mågdchen. ſervante, chambrière; fille de chambre.

Izdebny. Stuben-. de chambre à échauffer.

Izop ziele. (*hyſſopus*) Iſop. hiſope.

Izopek wino. Iſop-Wein. vin d'hiſope.

K.

K. iſt die Verkůrtzung der Wörter Krol, Krolewſki in einigen Titeln. *c'eſt dans quelques titres l'abrévation des mots* Krol, Krolewſki.

K. J. M; Krol Jego Mość. der Kőnig Ihro Majeſtåt. le Roi Sa Majeſté.

J. K. M; Jego Krolewſka Mość. Ihro Kőnigl. Majeſtåt. Sa Majeſté.

K, ku, *præp.* gegen, nur vor einigen Worten. *devant quelques mots:* vers, envers.

*Ka, *vid.* Ki.

Kabanina, ſzkapina. Pferde-Fleiſch. chair de cheval. § kabaninę ieść z Tatarami.

Kabaćik, kabat. Wamms, Camiſol mit Ermeln. pourpoint avec des manches; haqueton.

Kablion. Cabliau. moruë, cabliau, bacaliau.

Kacermiſtrz, Arcykacerz. Ertz-Ketzer. un héréſiarque.

Kacerſki, heretycki. Ketzeriſch. hérétique.

Kacerſtwo, herezya. Ketzerey. héréſie.

Kacerz. 1) Ketzer. 2) unbåndiges Pferd. 1) un hérétique. 2) cheval indomtable qui gourmande ſon cavalier.

Kachel, *g. kachlu.* Kachel zum Stuben-Ofen. carreau; piéce de poterie dont on fait les poêles. § i kachlu całego niemaſz w piecu.

Kachlany, kachlowy. von Kacheln. de carreaux à poêle.

piec kachlowy. Kachel-Ofen. four de poterie; poêle de terre.

Kąćik, *g. a.* kleiner Winckel. petit coin; petit angle, recoin.

kąćik w oku. Augen-Winckel. coin de l'oeil; cantus.

Kaćik. kleiner Hencker; kleiner Bluthund. petit bourreau; tiranneau.

Kąćiſty. wincklicht. plein d'angles & de coins; de miriagone.

Kacmarz, *vid.* Karczmarz.

Kaczę. junge Endte. caneton; canette.

Kaczka. 1) Endte. 2) Endte, das Weiblein. 1) canard ou canne. 2) canne, la femelle de canard.

iako z kaczki woda. er ſchůttelt alles ab, als der Hund das Waſſer. il ſecoüe les oreilles; il n'en tient conte.

iako kaczki ſię płocze. er wåſcht ſich beſtåndig. il ſe lave ſans ceſſe comme une canne.

Kacznik, *g. a.* Endten-Stall. ſerre-canard, une cage où l'on nourrit des canards.

Kaczor. Endtrich. canard.

kaczor dźiki. wilder Endtrich. malart, canard ſauvage.

Kaczorek. junger Endtrich. jeune canard.

kaczorek dźiki. junge wilde Endte. halbran.

Kaczorowy. Endtrich-. de canard.

kaczorowy kolor. schielichte Farbe. couleur de pigeon; couleur changeante.

Kaczuchna. Endtchen. canette.

Kaczyca. alte Endte. vielle canne.

Kaczyniec, *g. kaczyńca* ziele. (tussilago) Roßhuf, Huflattig. tussilage; pas d'âne.

Kąd, *adv.* wo, allemahl mit einer *præpos.* où; *toujours avec une préposition.* § dokąd, zkąd.

Kądel, *vid.* Kundel.

Kadencya. 1) Ordnung des Vortrages, nach welcher die Woywodschaften in Berathschlagungen und Gerichten auf einander folgen. 2) der Reim eines Verses. 3) die Cadentz in der Music und im Tantzen. 1) rang ou ordre *m.* auquel on régle les Palatinats dans les Conseils & dans les Tribunaux. 2) la rime d'un vers. 3) la cadence *en terme de musique & de danse.* § 1) sprawa w Mazowieckiey kadencyi agitowana.

Sendomirska kadencya. unreiner Reim. rime vicieuse.

Kadet Cadet un academiste, cadet, jeune Gentil-homme d'une Academie,

Kadłub, *g. a* 1) höltzerne Schüssel oder ein ander Gefäß von Holtz. 2) Baum-Rinde, in welcher die Erdbeeren verkaufet werden. 1) plateau; jatte ou autre vaisseau de bois. 2) boëte ou capsule d'écorce de bois à y vendre les fraises.

**kadłuby, ielita.* Jngeweide. intestins, boïaux. § pies twoie rozwlecze kadłuby.

Kaduk, czart, bis, kat. Hencker, böser Geist. esprit malin, diable; diantre. § idź do kaduka z twemi błazeństwy; co ći u kaduka w łeb wlazło.

do kaduka. zum Hencker cadedis.

do kaduka z tym błaznem. zum Hencker mit diesem Narrn. au diantre soit le fou.

kaduk, g. u. 1) schwere Noth böses Wesen. 2) erblose Güter. 3) Caduc-Recht das der König hat, solche Güter zu vergeben. 1) l'épilepsie, le haut mal, le mal caduc. 2) biens vacants; biens caducs; succession caduque. 3) espèce de droit d'aubaine, par lequel le Roi distribuë les biens caducs. § 1) kaduk ćierpi, miewa; lekarstwo od kaduku. 2) krol mu dał kaduk; kaduk otrzymał. 3) kaduk na maiętność otrzymać; kadukiem tę wieś bierze, trzyma.

kadukiem czego dostać. ein abgestorbnes Gut vom Könige bekommen. avoir un bien caduc du Roi.

Kadukowy. das Caduc-Recht betreffend. qui concerne le droit de distribuër les terres caduques. § kadukowym ma wieś prawem.

Kadź, *f.* Brau-Butte, Bottig. brassin, cuve.

Kadzę. *dźi, dźił.* räuchern. encenser, parfumer. § kadźidłem kadźić; nakadzać śiarką.

Kadzenie. das Räuchern. encensement.

kadzenia materya. Rauchwerck. parfum; composition odoriferante, qui sert à encenser.

Kadźićiel. Räucherer. encenseur, qui brûle de l'encens.

Kadźidło żywica. Weyrauch. encens; oliban. § kadźidłem pachnie.

kadźidło źiele. (melissa sylvestris) Wald-Melisse. melisse sauvage.

Kadźidlnik. Weyrauch Verkaufer. parfumeur qui vend de l'encens.

Kadźidłowy. Weyrauch- d'encens; qui est d'encens; qui concerne l'encens.

kadźidłowe źiele, vid. *kadźidło źiele.*

kadźidłowe drzewko. Weyrauch-Baum. l'arbre qui produit l'encens.

kadźidłowe iądrka. Weyrauch-Körner. petits grains, petites miettes d'encens.

Kadźidlnica. Räucher-Faß, Räucher-Pfanne. encensoir, cassolette, instrument où l'on brûle de l'encens.

Kądźiel, *f.* 1) Spinn-Rocken, Kunckel. 2) Rocken so abgesponnen wird. 3) Rechtsw. Kunckel; Spiel-Magen; weibliche Linie. 4) wilder Safran, Saflor. 1) quenouille. 2) quenouille, quenouillée; filasse, tache qu'on file. 3) *droit:* quenouille; ligne féminine. 4) quenouille sauvage une plante. § 1) kądźiel obwinąć. 2) ieszczem kądźieli nie sprzędła. 3) krewna po kądźieli, to iest po matce.

Kafar. Wendel-Baum, stehende Winde. un singe, engein; c'est une espèce de tour posé horisontalement pour élever les fardeaux.

Kafarnik. Arbeiter bey einer Winde. ouvrier qui tourne les engeins.

Kaftan, *g a.* Kaftan, Futter-Hemd. caftan, sorte de long pourpoint.

kaftan do potyczki. Pantzer-Hemd. cote de maille; jaque de maille.

Kaftanik, *g. a.* kleiner Kaftan. chemisette; petit caftan.

kaftanik do potyczki; pancerzyk. Pantzer-Hemdlein. haubergeon.

Kaftyrek, *g. kaftyrka.* Thee-Pot; Cafee-Kännchen. pot à thé ou à café; théére, bouli, cafetiére.

Kaganiec,

Kaganiec, *g. kagańca.* 1) Beißkorb, eiserner Maulkorb 2) Pferde-Bremse Tremse. 1) museliére de fer. 2) moraille.
kaganiec; kaganiec ogniowy. Feuer-Pfanne an der Ecke einer Gasse. brasier; lampion de parapet.
Kaganek, *g. kaganka.* Lampe. lampe.
Kahał Judenschaft, jüdische Gemeinde. corps, communauté ou un Sinagogue des Juifs.
Kaiam się. ⎫ 1) sich spiegeln, ein Exempel nehmen, sich bessern.
Kaię się, *ie, iał.* ⎭ 2) ablassen vom Bösen. 1) prendre exemple; s'amender; se corriger. 2) abandonner un vice; se déporter, se désister d'une mauvaise chose. § 1) ztąd się człowiek kaia i lęka; cudzym przypadkiem się kaiać. 2) kaiać się grzechow, buntu.
*Kak, *g. a.* pręgierz Pranger. pilori; poteau public où l'on pilorie un homme.
Kakać, *vulg.* kacken. aller à la selle; faire cacas.
Kąkol. Lulch, Taub-Korn, Küh-Waitzen. ivraïe. § miedzy pszenicą znaydźiesz kąkol, *prov.* z kąkolu gorzałka nie zła będźie i słody dobre.
Kąkoleię, w kąkol się obracam. sich in Lulch verwandeln. dévenir ivraïe.
Kąkolnicą, czarnuchna żytna. (*pseudomelanthium*) 1) Raden, Radel. *2) Lulch, s. Kąkol. 1) oeillet savage, mauvaise herbe qui gâte le blé. 2) ivraïe, *v.* Kąkol.
Kąkolny. ⎫ Luch-. d'ivraïe.
Kąkolowy. ⎭
kąkolowy. ⎫ voll Lulch. plein d'ivraïe.
Kąkolisty. ⎭
Kał. 1) Schlamm, Schleim, Koth. 2) Morast. 1) limon, bourbe, vase, fange. 2) marais, bourbier. § 1) woda wrząca się wiele kału i fuzu wyrzuca. 2) w kał nieprzyiaćiela wpędźił.
Kalafior. Blumen-Kohl. chou-fleurs, *plur.*
Kalam. 1) besudeln, mit Koth beschmieren. 2) *fig.* besudeln, beflecken. 1) salir, encrasser, barbouiller, croter. 2) *fig.* souiller, contaminer. § 1) pokalałem suknie; pokalać ręce. 2) cudze kalać łoże.
kalać się czym. 1) sich besudeln. 2) sich selbst beflecken. 1) se barbouiller, se salir. 2) se polluër.
Kałamarz. Tinten-Faß. encrier; cornet à encre.
kałamarz, ⎫ czernica, pław morski.
Kałamarka ⎭ Tinten-Fisch, Black-Fisch. calmar, taute, poisson de mer.
Kalameyka. Calamancke ein Zeug. calamande une étofe.
Kalcedon, kamień drogi. Calcedonier ein Edelgestein. calcedoine, pierre précieuse.
Kałdun, *g. a.* 1) das Gedärm-Netz. *2) Vielfraß. *3) der einen dicken Bauch hat. *4) Wanst. 1) coife de ventre; épiploon; membrane qui ressemble à un fillet de pecheur & qui couvre les boïaux. *2) gourmand. *3) une personne ventruë. *4) un ventre.
kałduny. Kaldaunen. tripes; tripailles; issues.
Kałdunowy. 1) Darm-Netz-. 2) Kaldaunen-. 1) d'épiploon. 2) de trippes.
Kaleczę, *y, ył.* 1) lähmen, lahm machen. *2) *fig.* schmälern, verfinstern. 1) estropier, rendre impotent; mutiler. 2) déchirer, noircir, médire. § 1) kaleczyć ćiało. *2) kaleczyć sławę czyią.
Kaleczeię. lahm werden. devenir perclus. § skaleczał na ręcę.
Kaleka, *m. & f.* 1) Krüpel, Lahmer. *2) Blinder. *3) elender Mensch. 1) un éstropié; impotent; un estropiat, perclus. *2) un aveugle. *3) un misérable.
kaleka żołnierski. ein Invalide. un invalide.
Kalendarz, *g. a.* Calender. Almanac, calendrier. § kalendarz poprawiony przez Grzegorza XIII Papieża.
Kaleta. Geld-Beutel, Seckel, Tasche. escarcelle; bourse dans quoi on serre l'argent.
ma w kalećie. er hat Geld. il est tout cousu d'écus; il a de l'argent en gregue; il a la bourse bien ferrée.
skarać kogo na kalećie. einem auf den Beutel klopfen. amender, condanner qu. à une peine pécuniaire; faire donner l'amende à qu.
wodźić kogo za kaletę; wytrząsać komu kaletę. einem den Beutel fegen. vuider la bourse à (de) qu; vivre sur la bourse d'autrui.
Kaletka. kleiner Geld-Beutel. petite bourse.
kaletki ⎫ *plur.* źiele. (*bursa pastoris*) Täschel-Kraut. tabouret; bourse à berger.
Kalety ⎭
Kaletnik. Täschner. boursier, pochetier, maletier, bourrelier.
Kaliber armaty. Caliber; Mündung eines Geschützes. le calibre d'un canon.
Kalibrowy. Caliber-. de calibre. § kalibrowa kula.
*Kaliczę, Kalika, *vid.* Kaleczę, Kaleka.
Kalina. wilder Holunder; Wald-Berg- oder Hirsch-Holder. sureau sauvage.
kalina włoska, vid. *ćierńie białe.*
Kalinowa. Wappenk. ein Pfeil der unten bis

bis auf die Helfte aufgerissen ist, mit zwey Sternen an den aufgerissenen Enden. *Blas.* une fléche fenduë en bas jusqu'au milieu avec une étoile à chaque de deux bouts.

Kalkancista. Balgtreter, Calcant. souffleur, qui soufle les souflets d'orgues.

Kalkul, kalkulacya. Ausrechnung. calcul, suputation; un conte. § kalkuły woyskowe, regimentowe.

Kalkuluię, rachuię. rechnen, ausrechnen. calculer, conter, suputer.

Kałkus. 1) scharfe Lauge, Beitze. *2) Laug-Asch, f. żoła, łużyny. 1) trempe, lessive très forte. *2) charée, *v.* żoła, łużyny.

w kałkusie namoczyć. in die Beitze, in die Lauge legen. encaver.

Kalofonia. Geigenhartz, Calophonium. du colofane.

Kałuża. Lache; Koth-Lache, Koth-Pfütze, Tümpel. bourbier, mare, lieu bourbeux; patrouillis, margoüilis. § świnia się w kałuży wala.

Kałużany. der sich in Kothlachen wältzet. qui ventrouille, qui se veautre dans la bouë. § świnia kałużana.

Kałużysty, błocisty. voll Schlamm und Koth. bourbeux, fangeux, limonieux.

Kalwakata. Aufzug bey einem Gepränge zu Pferde. cavalcade; parade avec des chevaux. § pięknieyszey nie obaczysz kalwakaty koni iako w Neapolim.

Kamalduł, *vid.* Kamedula.

Kambierya. Wechsel-Banck. banque; le change.

Kambierz, odmieniacz pieniędzy. Geld-Wechsler. banquier.

Kameduł, Kamedula, Kamalduł. Camaldoleser; Camaldunenser-Mönch. un Camaldule, Camaldolite, un Réligieux.

Kamedulski. Camaldunenser-. de camaldule.

kamedulski zakon. Camaldoleser-Orden. Ordre de Camaldoli; Camaldoli.

Kamela. } Cameel-Haare. poil de chameau; du chameau; testif.
Kamelar. }

Kamena. Poet. Muse, Gedicht, Dichtkunst. *Poët.* Muse, vers, un poëme, Poësie; Poëtique. § oyczysta kamena.

Kameryer. Cämmerer. camerier; maître de chambre. § kameryer krolewski.

Kamfora. Campher-. du camphre.

kamfora ziele, iedlinka. (camphorata) Campher-Kraut. sorte de plante qui sent du camphre.

Kamieię. } sich versteinern, zu Stein werden. se pétrifier; devenir pierre.
Kamienieię. }

Kamień, *g. kamienia.* 1) Stein. 2) Stein-Kranckheit. 3) Werck-Stück, Bruch-Stein, Bau-Stein. 4) Mühl-Stein. 5) Stein ein Gewicht. 6) Grab-Stein; Leichen-Stein. 7) Stein zu unterschiedenem Gebrauch. 8) Stein so in Thieren gefunden wird. 9) Stein; unempfindlicher Mensch. 1) pierre. 2) pierre, gravelle, calcul une maladie. 3) pierre à bâtir; pierre de taille; moîlon. 4) meule de moulin. 5) poids de trente livres; une salme. 6) tombe, pierre au dessus d'un tombeau. 7) pierre à divers usage. 8) pierre qu'on trouve dans quelques animaux. 9) rocher, pierre, homme insensible. § 1) kamienie zbierać. 2) kamień ma, cierpi; choruie na kamień. 3) kamień ciosany, nieciosany, łamany z gor. 4) młynski kamień. 5) kamień waży 30. a Lwowski 32. funtow. 6) śmiertelnym przywalony kamieniem; kamień grobowy. 7) kamień do polerowania. 8) kamień kapłuni. 9) kamieńby to był, coby go nie miłował; kamieniabyś prędzey użył.

lekarstwo na kamień. Artzeney wider den Stein. un néphrétique.

kamień młynski zwierzchni. der obere Mühlstein. la meule d'en haut.

kamień młynski spodni. der untere Mühlstein. la meule d'en bas.

* *kamień do gry; warcab.* Damen-Stein. pion; dame.

kamień. flacher Stein, Werf-Stein im Wurf-Spiel. un disque, palet; piéce ronde de pierre ou de métal dont on se sert en joüant au palet.

kamień; kamienie gra. Wurf-Spiel mit Steinen. jeu de palets.

kamień złotniczy probny; lampart. Probier-Stein. pierre de touche.

kamień żywy, opoka. Stein-Felsen. pierre vive; roc, rocher, écueil.

kamień filozowski. Stein der Weisen. la pierre Philosophale; la pierre; le grand oeuvre; la bénoite.

kamień przezgłownik, vid. Przezgłownik.

kamień sklep zwieraiący, vid. Zawornik.

kamienie przezdrożne dla przestąpienia. Schreit-Steine in einer Gasse wegen des Koths. trottoirs, *plur.* caniveaux, *plur.* les grandes pierres dans un pavé.

kamieniu rusz się, prov. rühre dich doch einmahl von der Stelle. il faut des machines pour vous faire remüer.

iakby kamień w wodę wrzucił. man hört und siehet nichts davon. on n'en a ni vent ni voix. § niemasz go, iakby kamień w wodę w rzucił.

tai

tai iakby kamień w wodę wrzucił. er ist sehr verschwiegen. tout ce qu'on lui dit tombe dans un puits.

kamień na iednym mieyscu nie obrośnie; kamień często poruszany mchem nie obrośnie. ein Stein der oft umgewältzet wird bemoset nicht. pierre qui roule n'amasse jamais mousse.

kamieńby się zmiłował. es möchte einen Stein erbarmen. une pierre en seroit touchée.

Einige Arten von Steinen und Edelsteinen. *quelques sortes de pierres & de pierreries.*

kamień biały. (belioculus) Augen-Stein; Katzen-Auge, Belockel ein weisser Stein. oeil de chat, c'est une pierre blanche.

- - *brzmiący.* (chalcophonos) schwartzer Stein der wie Ertz thönet. pierre noire qui a le son de métail.

- - *ciemnożielony*, vid. *kamień żielonomodry.*

- - *drzewny*, *vid.* Siekiernik.

- - *dżiarstwisty.* Tof-Stein; Tuf-Stein. tuf.

- - *dżiurkowaty*, *z piany morskiey*; *kamień morski.* Bimstein. pierre ponce.

- - *trzeć kamieniem morskim.* mit Bimstein reiben. poncer.

- - *farb rozlicznych.* jeder vielfärbiger Edelstein. chaque pierre de diférentes couleurs.

- - *gwiażdżisty.* (Sandaresus) Sandastros-Stein, Stern-Stein; ein Hyacinth mit Sternen. sorte d'hiacinte marquée d'étoiles d'or.

- - *ikrzasty.* (hammites) Roggen-Stein. pierre précieuse qui ressemble à un oeuf de poisson.

- - *leki czarny.* (samothracia) schwartzer Stein, der sehr leicht ist. pierre noire qui est fort legére.

- - *lipki.* (catochitis) Stein so sich an die Hand anklebet. espèce de pierre précieuse qui s'acroche aux mains.

- - *miedźny albo mośiężny.* (cadmia) Gallmey. cadmie.

- - *mięsny.* (sarcites) Stein von Farbe wie das Rindfleisch. pierre de couleur de la chair de boeuf.

- - *moskiewski*; *szkło kamienne.* Fraun-Eis. miroir d'âne; pierre spéculaire.

- - *niezgorzysty.* (lapis amiantus) Stein-Flachs; Erd-Flachs. amiante, *m.*

- - *od czarow*, *od uroku.* (antipathes) Art schwartzer Corallen, ein Widergift. espèce de corail noir qui resiste au poison.

- - *od kamienia choroby*; *kamień żydowski.* (tecolithus) Juden-Stein, ist ein Mittel wider den Nieren- und Blasen-Stein. pierre Judaïque qui a la vertu de rompre celles qui sont dans les reins & dans la vessie.

kamień od piiaństwa. (dionysias) Dionysias-Stein, er ist schwartz mit einigen rothen Flecken. espèce de pierre noire avec des taches rouges.

- - *ognisty.* jeder Stein den man brennen kan, als der schwartze Agath. chaque pierre qu'on peut brûler comme l'agate.

- - *orli.* (aëtites) Adler-Stein. pierre d'aigle.

- - *piorunowy*, *vid.* Piorunek.

- - *położniczy.* (pæantis) Stein so den Kreißenden behülflich ist. pierre qui sert aux acouchemens.

- - *przekobiały.* (mesoleucos) Edelstein mit einem weissen Strich in der Mitte. pierre précieuse traversée au milieu d'une ligne blanche.

- - *przekoczarny.* (mesomelas) Edelstein mit einer schwartzen Ader in der Mitte. pierre précieuse avec une veine noire au milieu.

- - *przekognisty.* (balanites) Stein mit Strahlen in der Mitte. pierre précieuse avec des raïons au milieu.

- - *przeyrzysty*, *iako szkło kamienne.* jeder durchsichtiger Stein als das Marien-Glas, Frauen-Eis. chaque pierre si diaphane que la pierre spéculaire.

- - *szkło rzeżący*, *vid.* Szmergiel.

- - *trumny*; *kamień grobowy.* (sarcophagus) der Asius-Stein, er verzehret die Leiche und versteinert das Leichen-Zeug. pierre d'asso; pierre assienne, elle consume les corps morts & pétrifie les draps mortuaires.

- - *skorupiasty.* (ostracites) Tropf-Stein, er ist sehr hart und gleichet einer Auster-Schale. l'ostracite; cette pierre est fort dure & ressemble à une écaille d'huître.

- - *wieszczy albo wrożkow.* (erotilos) Stein so man zum Wahrsagen brauchte. pierre qui servoit à la divination.

- - *winny*, vid. *kamień od piiaństwa.*

- - *żielonomodry.* (armenius lapis) Armenien-Stein; Bergblau. pierre armenienne.

- - *żielony.* jeder grüner Stein, als der Prasier-Stein. chaque pierre verde comme le Prasius.

- - *złotawy*, *złotegorący.* (chrysolithus) Chriselith. chrisolite.

- - *z piany morskiey*, vid. *kamień dżiurkowaty.*

kamień żydowfki, vid. *kamień od kamienia choroby*.

Kamieniarz, *vid.* Kamiennik.

Kamieniafty. einem Steine gleich. femblable à la pierre.

Kamienica. Stein-Haus, gemauertes Haus. maifon de pierres ou de briques.

targować iako o kamienicę. wie um einen Ochfen dingen; fehr genau handeln. barguigner; fe tenir à peu.

Kamienicię, *vid* Kamię.

Kamienie, *collec.* Steine. des pierres.

Kamienifty. 1) fteinicht, als ein Boden. 2) fteinicht als Obft 1) plein des pierres; pierreux; groüéteux, gravelé. 2) pierreux, qui a de petites pierres vers le coeur. § 1) kamienifte pole. 2) kamienifta grufzka.

Kamienniczy. Stein-Brecher-; Stein-Metz-; Stein-Schneider-. de carrier; de tailleur de pierres. § kamienniczy młotek; kamiennicze rzemiesło.

Kamiennik. 1) Stein-Brecher. 2) Stein-Metz. 3) Stein-Schneider. 1) carrier qui travaille aux carriéres. 2) tailleur de pierres 3) tailleur de pierres précieufes. § 1) kamiennik łamie, wyćina w gorach kamienie.

Kamienny. 1) fteinern. 2) Stein-; zu Steinen gehörig. 3) das fich zwifchen Steinen gerne aufhält 1) de pierre. 2) qui regarde les pierres. 3) faxatile, qui vit dans les rochers; qu'on trouve dans les rochers. § 1) kamienny parkan, grobla, port, mur, wał. 2) kamienna machyna do rzucania kamieni. 3) kamienna ryba.

kamienne gory. Stein-Bruch, Stein-Grube. carriére, pierriére d'où l'on tire les pierres pour bâtir.

kamienne kśiążki, vid. Kśiążki.

działo kamienne do ftrzelania kamieńmi. Feuer-Katze, Stein-Stück, Steine damit zu fchieffen. pierrier, canon à jetter des pierres.

kamienny defzcz. Stein-Regen. pluïe de pierres.

Kamionka. 1) Stein-Haufen. 2) Schwitz-Banck, Schwitz-Stube. 1) tas de pierres. 2) étuve; banc à fuër.

lać na kamionkę. gut ziehen; fcharf faufen. boire comme un trou.

kamionka źiele. (epithymium) Stoltzkraut. épitime.

Kamionowanie. Steinigung. lapidation.

Kamionowany. gefteinigt. lapidé.

Kamionownik. Steiniger. qui jette des pierres à qu.

Kamionuię. fteinigen. lapider.

Kamizela. Camifol. camifole.

Kamomila źiele. (chamomilla) Camillen. camomille.

Kamlot. Camelot ein Zeug. camelot une étofe.

Kampanka. Glöcklein, Tolle, Baumel an Kleidern. campane, ornement d'habit reffemblant à une cloche. § suknia ze śrebrną kampanką.

Kampuft Milchkompft, dicke Milch. du lait pris; du caillé.

Kamyczek, *g. a.* Kamyk, *g. a.* kleiner Stein. petite pierre; pierrette.

kamyki źiele. rother Steinbrech ein Kraut. filipendule.

Kamzans. Bauk. Bogen-Rolle in der Einfaffung über den Thüren. *Archit.* efpèce de frife pofée fur le chambranle de la porte.

*Kanę, kapam. tröpfeln. dégouter, tomber par goute.

Kanaczek. } Hals-Bändchen der Weiber
Kanak. } von Silber oder Gold colier d'argent ou d'or que les dames portent au cou.

Kanał. 1) Canal; Rinne; Waffer-Gang. 2) Röhre. 3) Anat. Canal. *4) Rinn-Stock, f. Rynfztok. *5) Schweiß-Loch. 1) canal; conduit d'eau. 2) tuïau, canon. 3) *anat.* canal. *4) égout, *v.* Rynfztok. *5) un pore. § 1) kanałem woda bieży. 2) kanał albo rura ieft każda dźiura pifzczałkowata w dłuż. 3) rożne fą kanały, ktoremi śię przyrodzenie czyśći.

Kanapa. Ruhe-Banck. un fopha, un canapée.

Kanar. 1) die Infeln Canarien. 2) Canarien-Zucker. 3) Canarien-Wein. 1) les Canaries; fept îles de la mer Atlantique. 2) du fucre de Canarie. 3) vin de Canarie. § 1) więcey w Kanarze cukru niż w Tatarzech mąki.

Kanarek } ptafzek. Canarien-Vogel. fe-
*Kanarka } rein de canarie; canarie, canarin.

kanarek miefzaniec, z fzczygła albo infzego ptaka. Baftard, Canarien-Vogel fo von einem Stieglitz oder andrem Vogel geheckt ift. mulet; ferein mulet.

Kanawac. Canefaß. canevas.

Kancelarya. Cantzley. chancelerie.

Kancelaryfta. Cantzelift. écrivain de la chancelerie; clerc.

Kanceluię. cantzeliren, gefchriebenes durchftreichen. barrer, canceler, raïer, éfacer par des traits de plume.

Kancer, wrzod ćiało wyiadaiący; rak. Krebs, Krebs-Gefchwür. chancre, cancer.

Kancerowaty. um fich freffend, vom Krebs. chancreux.

Kance-

Kanceruie śię. um sich fressen vom Krebs. devenir chancreux; chancrer.

Kanclerski. Cantzler=. de Chancelier.

Kanclerstwo. Cantzler-Würde. dignité de Chancelier.

Kanclerz. } Cantzler.
*Kanclerzy, *g. kanclerzego.* } Chancelier.

Kanclerz Wielki Koronny. Groß=Kron=Cantzler. Grand Chancelier de la Couronne.

Kanclerz Wielki Litewski. Groß=Cantzler von Litauen. Grand Chancelier de Lituanie.

Kanclerzanka. Tochter eines Cantzlers. fille de Chancelier.

Kanclerzowa. } Cantzlerin. Chancelié-
Kanclerzyny. } re.

Kańczug, *g. a.* Kanzug oder kurtze Peitsche aus geflochtenen Riemen. anguillade; un court foüet fait des courroïes entrelacées les unes dans les autres.

Kańczugowy. Kanzug=. de foüet.

Kandydacki. Candidaten=. de Candidat; de brigues; qui concerne les brigues.

Kandydacya. } Candidaten=Stand. état
Kandydactwo. } de celui qui aspire à une dignité.

Kandydat. Candidat. Candidat; qui aspire aux charges, qui brigue les charges.

Kandyż cukier. Candis=Zucker. du sucre candi.

Kandyzuię co. Candiren. faire candir.

kandyzuię śię. sich candiren. se candir; s'encrouter. § poki śię owoc w cukrze nie zasklepi i skandyzuie.

Kanfora, *vid.* Kamfora.

Kani. Hüner-Geyer=. de milan; qui concerne le milan.

kania noga; kania stopa ziele. (pes milvi) Krähen=Fuß. le pié de milan.

kani pazur ziele, vid. Miłośna ziele.

Kania. Hüner=Geyer, Weihe. milan, écoufle un oiseau de proïe.

czeka tego iako kania dżdżu. er wartet auf eine günstige Gelegenheit. il atend une ocasion favorable; il va d'aguets comme un preneur de taupes.

kania morska ryba. See=Falck, ein Fisch der etwas über dem Wasser fliegt. milan, poisson de mer qui vole un peu au dessus de l'eau.

kania przędza } ziele. (*cassuta*) Flachs=
Kanianka } Seide, Filtzkraut. cu-
kańianka włoska } scute; angoure de
Kańka } lin.

*Kaniasty; w kapeluszu kto. der einen Hut trägt. chapeau; qui porte un chapeau.

**kaniasta czapka, kapelusz.* ein Hut. chapeau.

Kanikuła. 1) der Hunds=Stern. 2) die Hunds=Tage. 1) la canicule, l'étoile caniculaire. 2) les jours caniculaires, le tems de la canicule; la canicule.

kanikuła szkoły zamyka. in den Hunds=Tagen werden die Schulen geschlossen. les ardeurs de la canicule donnent vacances.

Kaniowa, *vid.* Kudbrzyn.

Kaniuk ptak. Art von Lerchen=Falcken. hobreau, oiseau de chasse qui prend les alouëtes.

Kanon. geistliches Gesetz; Decret eines Concilii. Canon, régle, statut de l'Eglise, d'un Concile. § w kanony kośćielne weyrzeć trzeba.

kanon Pruski. gewisse Steuer in Preussen. sorte d'impôt en Prusse Polonoise.

Kanonia. 1) Domherrn=Stelle oder Würde. 2) Domherrn=Wohnung. 1) canonicat; chanoinée; bénéfice de Chanoine. 2) maison, résidence des Chonoines.

Kanoniczka. Canonißin. Chonoinesse.

Kanonicznie, *adv.* nach dem Kirchen=Recht. canoniquement.

Kanoniczny. } 1) Canonisch, nach dem
Kanonicki. } Kirchen=Recht geschehen.
*Kanoniczy. } 2) einem Domherrn gehörig. 1) Canonial, canonique. 2) de Chanoine; qui regarde un Canonicat.

kanoniczne Prawo. das Canonische Recht. le droit canon.

Kanonik. Domherr, Stifftsherr, Thumherr. un Chanoine.

kanonik regularny. Thumherr, so an gewisse Regeln gebunden ist. Chanoine régulier.

kanonik Swiecki. ein weltlicher Thumherr. Chanoine séculier.

Kanonista. ein Canonist; geistlicher Rechts=gelahrter. Canoniste; qui est savant dans le droit Canon.

Kanonizacya. } Canonisation. cano-
Kanonizowanie. } nization.

Kanonizowany. canonisirt. canonizé.

Kanonizuię. canonisiren. canonizer.

Kańpust. Kompst, dicke Milch. du caillé.

Kant. 1) Kante, Schärfe, Eckseite, lange Ecke. 2) Raute, Rauten=Feld an den Diamanten. 1) arrête, le carne; chanfrein; bord, extremité qui va en longueur. 2) facette d'un diament.

Kantar. } Beyzügel das Pferd anzu-
Kantary, *plur.* } binden. fausse rêne pour atacher le cheval. § konia tego ani munsztuk, ani kantary do poważnego nie pomogą poćiągu.

Kantarek, *g. a.* kleiner Beyzügel. petite fausse rêne.

Kantaryda, złoty robaczek, chrząśćik

 zielono

źielono żołty. Spanische Fliege. cantaride.

Kantor. Cantor, Vorsänger in der Kirche. le Chantre.

kantor w Tumie. Cantor eines Stifts. Préchantre.

Kantorski. Cantor=. de Chantre.

Kantorstwo. Cantorey. Chantrerie.

kantorstwo w Tumie. Cantor=Würde in einem Stift. Préchanterie.

Kantowka. 1) eckigter Flinten=Lauf. 2) Flinte mit einem solchen Rohr. 1) canon angulaire de fusil; canon de fusil à quatre pans. 2) fusil à canon à quatre pans.

Kanuła, *vid.* Kanikuła.

Kapa. 1) Kappe, Regen=Kappe der Geistlichen, der Brüderschaften in Proceßionen. 2) Weiber-Kappe. 3) Trauer=Kappe. 1) cape des Eclésiastiques pendant la pluïe; chape que les confréries portent à la procession. 2) cape ou chaperon de femme. 3) chape de deüil pour les personnes ou pour les chevaux. § 1) kapa (pluwiał) kośćielna, kapłańska; Bractwa nabożne kapy w procesyach noszą. 2) aksamitową nośi kapę. 3) koń kapą żałobną okryty.

*Kapalka, serwatka. Molcken. petit lait.

Kapalny. Tropfen=, zu Tropfen gehörig. de goute, qui sert à des goutes.

Kapam, *vid.* Kapię.

Kapam, *v. m. F. kapnę*, kroplami spuszczam. tröpfeln, tropfenweise fallen lassen; eintröpfeln. verser goute à goute; instiller; faire dégouter. § kapnął (kapł) kroplę soku tego w kieliszek.

kapa, kapie. tröpfeln. distiler, dégouter; tomber goute à goute.

Kapanie. das Abtröpfeln, Abtriefen. le dégout d'une chose liquide; le coulement goute à goute. § kapanie z dachu, z drzewa; kapanie z rury alembikowey, soku z drzewa.

kapanie albo ćieczenie na moy grunt. Abfluß des Wassers aus der Traufe des Nachbares auf meinen Grund. le dégout de l'eau du voisin sur mon fonds.

Kąpanie. das Baden eines andren. action de baigner qu.

kąpanie się. Bad; das Baden seiner eignen Person. action de se baigner; bain. § kąpanie się w rzecze, w ćiepłey wodźie.

Kapanina, to co nakapało. flüßige Sache, die Tropfenweise gesammelt worden ist. chose liquide assemblée goute à goute.

kapaniną. zugeleppert, nach und nach. chiquet à chiquet; par diverses reprises. § kapaniną płaći, daie.

Kąpany. gebadet. baigné.

gorąco kąpany. er ist hitzig vor der Stirne. il a la tête près du bonnet; il est emporté.

Kapany, kapaniem uczyniony. abgetröpfelt, tropfenweise gemacht, gesammelt. qui découle, qui est fait, qui est assemblé goute à goute.

Kaparowy. 1) Capern=, von Capern. 2) Capern-färbig. 1) de câpes. 2) de couleur de câpes.

kaparowy krzak. Capern=Strauch. câpier.

Kapary, *plur. g. kaparow.* kapern. des câpres, *plur. f.*

Kapćie, *plur.* Schlurfen, Latschen. chaussons; souliers fort legers de quelque poil.

Kapela. Capelle, Musicanten einer Kirche, eines grossen Herrn. chapelle; musiciens d'une Eglise, d'un Seigneur.

Kapelan. Caplan. Chapelain, aumonier.

Kapelański. Caplan=. de Chapelain.

Kapelmeyster. / Kapelmistrz. } Capell-Meister. Maître de musique de la Chapelle.

Kapelusz, *g. a.* ein Hut. chapeau.

bez kapelusza. unbedeckt. à tête découverte; sans chapeau.

Kapelusznik. 1) Hutmacher. 2) Hut-Futeral. 1) chapelier. 2) étui à chapeau.

Kapica. Mönchs=Kutte; Kutte, Kappe der Geistlichen. coule, froc, capuchon, coqueluchon. § i kapicę rozszerzy po wszystkiey ambonie.

i w kapicy wełna. auch die Ordens=Leute haben ihre Fehler. les Réligieux même ne sont pas exemts de défauts.

Kapię, *v. m. pie, pał, F. kapnę.* tröpfeln, tropfenweise fallen. dégouter, distiler; couler, tomber goute à goute. § dźiury nie zatknie, kiedyby nie kapało; kapało z drzewa, z dachu na mnie.

wszędy na mnie kapie. ich werde von allen Seiten gedränget. on me presse de tous côtez; il pleut par tout dans mon logis.

Kąpię, *pie, pał*, kąpam. baden. baigner. § piastunka dźiećię kąpała.

kąpać się. 1) sich baden. 2) von Hünern: im Sande patteln. 1) prendre le bain; se baigner. 2) se vautrer dans le sable, *en parlant des poules.* § 1) kąpał się w łaźni, w rzecze. 2) kury się w piasku kąpaią.

Kąpiel, *f.* 1) Wasser=Bad, Wannen=Bad. 2) Schwemme für das Vieh. 1) bain, baignoire. 2) un gué pour y guéer le bétail.

kąpiel w rzecze. Bad im Fluß. nageoir; bain; endroit de fleuve própre à se baigner.

kapiel sucha. truckenes Bad. bain sec.
Kapitał. Capital. capital, fonds; principal; somme principale.
Kapitan. Hauptmann. un Capitaine.
Kapitela, makowica. Bauk. Säulen-Knauf; Capital. *architec.* chapiteau d'une colonne.
kapitelow fugowanie esowate. Bauk. Kropf- oder ablaufender Leisten wie ein S. *Architec.* cimaise, ornement ondé en S.
Kapituła. 1) Capitul, Versammlung der Domherren, Ritter, Ordens-Brüder. 2) Ort ihrer Versammlung. 3) Ausputzer, Filtz. 1) le Chapitre ou assemblée des Chonoines, des Chevaliers, des Réligieux. 2) le chapitre, le lieu où ils s'assemblent en corps. 3) reprimande, mercuriale.
dał mi przednią kapitułę. er hat mich brav ausgefiltzet; er hat mir das Capitel gelesen. il m'a bien chapitré; il ma fait une terrible vesperie.
Kapitulacya. Kriegesw. Capitulation, Vergleich wegen Uebergabe einer Stadt. *guerre:* capitulation; acord; conditions acordées à une ville. § kapitulacyą dać woysku, miastu.
Kapitularz. Stube wo die Mönche Capitel halten. le chapitre où les Réligieux s'assemblent pour tenir un chapitre.
Kapituluię. capituliren. capituler. § miasto z nieprzyiaćielem kapitulować nie chćiało.
Kapitulum, strofowanie zakonne. Bestrafung mit Worten, so öffentlich im Mönchs-Capitul geschiehet. correction, reprimande, qu'on donne à un Réligieux en plein chapitre.
Kapka. fallender Tropfen. goute qui tombe. § po kapce tylko spada.
do ostatniey wypił kapki. er hat es bis auf den letzten Tropfen ausgetruncken. il a fait rubis sur l'ongle.
kapka wina. ein Tropfen Wein. une goute de vin.
Kapłan. 1) geweiheter Priester. 2) der Läufer im Schach-Spiel. 1) un Prêtre. 2) le fou aux échecs. § 1) kapłanem został.
Kapłański. Priesterlich. Sacerdotal, Presbiteral; de Prêtre.
Kapłaństwo. Priesterthum. la Prêtrise, le Sacerdoce.
niegodność albo niesposobność do kapłaństwa. Unfähigkeit zur Priester-Weihe. irregularité; empéchement canonique de recevoir les Saints Ordres.
kapłaństwo w starym zakonie. Priesterthum im Alten Testament. sacrificature.

Kaplica. Capelle, kleine Kirche. Chapelle; petite Eglise.
Kapliczka. Capellchen. petite Chapelle; un oratoire; prié-Dieu.
Kapłun. ein Capaun. chapon.
kapłun dworowy. ein Capaun vom Hofe. chapon de paillier.
Kapłunek. junger Capaun. hétoudeau, chaponneau.
Kapłuni. Capaun-. de chapon.
kapłuni kamień. Capaunen-Stein. pierre de coq; alectoire, alectorienne.
Kapral. Korporal bey den Soldaten. Caporal un soldat.
Kaprary, *vid.* Kapary.
Kapsa. Capsel. capse, boëte.
Kapsułka. kleine Capsel. petite boëte; capsule.
Kaptacya. Bemühung einen zu gewinnen. les soins qu'on a pour gagner la bienveillance de qu.
Kaptuię sobie kogo. einen einzunehmen, zu gewinnen suchen. tacher à gagner, à atacher qu. à son parti. § kaptować sobie iey serce.
Kaptur, *g. a.* 1) Kapuse, so man im bösen Wetter auf den Kopf setzet. 2) Mönchs-Kappe; Kappe an der Mönchs-Kutte, so den Kopf bedecket. 3) Kappe an der Flinten-Kolbe. 1) capuchon dont on se couvre la tête pour se défendre du mauvais tems. 2) un capuce; capuchon, tétier, coqueluche; la partie de l'habit du Réligieux qui lui couvre la tête. 3) plaque sur la couche de fusil. § 1) kaptur gornikow, żeglarzow, podrożnych; człek w kapturze. 2) kaptur mniski; rozwiodł kaptur zakończony. 3) kaptur na fuzyi.
kaptury podczas interregnum; kaptur. das strenge Captur-Gericht in Pohlen, zur Zeit eines Interregni wegen der Sicherheit. les captures, un Jugement rigoureux en Pologne pour maintenir la fureté durant l'Interregne.
kaptur u olstra. Halfter-Kappe. chaperon de fourreau de pistolet.
kaptur kominowy. Deckel, Mantel über einem Feuer-Herd. manteau de cheminée.
kaptur alembikowy. Helm oder Deckel am Distillir-Kolben. chape, chaperon, couverture d'alambic.
kaptur wdźiać. eine Kapuse aufsetzen. mettre le capuchon sur la tête.
kaptur komu szyć. einem eine Kappe zuschneiden. tailler des croupiéres à qu.
Kapturek, *g. kapturka.* 1) kleine Kappuse. 2) Kappe, Blech an der Pistolen-Kolbe, auf

auf dem Säbel-Knopf. 3) Augen-Leder, Klappe ſo man einigen Thieren vor die Augen macht. 4) Haube für einen Stoß-Vogel. 1) petit capuce ou capuchon. 2) culotte, plaque, fer délié & creux ſur le bout de la poignée d'un piſtolet, d'un ſabre. 3) oeilliére; petit morceau de cuire qui couvre l'oeil à l'animal. 4) chaperon pour couvrir la tête de l'oiſeau de chaſſe. § 1) akſamitowy dla dziećięćia kapturek. 2) kapturki na piſtoletach; śrebrny kapturek u ſzable. 3) kapturki na oczach koniom służące. 4) kapturek na ptaka.

kapturek wdźiać ptakowi. einen Stoß-Vogel hauben. chaperonner l'oiſeau.

kapturek ptakowi zdiąć. dem Vogel die Kappe abnehmen. déchaperonner l'oiſeau.

kapturek białogłowſki. Weiber-Schleppe auf den Kopf. mignolette, ſorte de bonnet de femme.

Kapturzę, *y, ył*, uwiiam głowę w kaptur. verkappen, in eine Kappuſe einhüllen. capuchonner, encapuchonner. § zakapturzył głowę.

ukapturzyć ptaka. Jäger: einen Stoß-Vogel hauben. *chaſſe:* enchaperonner un oiſeau.

kapturzyć śię, uwinąć śię w kaptur. ſich verkappen; ſich in eine Kappe einhüllen. s'emmailloter; ſe couvrir d'un chaperon.

Kaptywus, *g. a.* 1) Haſche-Männchen, Haſche-Spiel der Kinder. 2) der Gehaſchte in dieſem Spiel. 1) les barres jeu d'enfants. 2) le priſonnier dans ce jeu.

grać kaptywuſa. das Haſche-Spiel ſpielen. joüer aux barres.

Kapucyan. Capuciner. Capucin.

Kapuſta. Kraut, Weiß-Kraut, Komſt. chou; chou blanc.

czarna kapuſta, brzoſkiew ogrodna; iarmuz. Kohl. chou noir.

czerwona kapuſta. roth Kraut. chou rouge.

kwaśna kapuſta. Sauerkraut. choux confits; choux en compôte.

kapuſta kędźierzawa; włoſka kapuſta. Kraus-Kohl. chou friſé.

głowiaſta kapuſta. Kraut-Haupt. chou cabus ou pommé.

kapuſta morſka, vid. *brzoſkiew morſka.*

kapuſta dźika, vid. *brzoſkiew polna.*

Kapuſtnik. Kohl-Gärtner, der mit Kohl und Kraut handelt. vendeur de choux, d'herbes potagéres; maraicher.

Kapuſtowy. Kraut-. de chou. § głąb kapuſtowy.

Kara. 1) Strafe. 2) Karre, Karn-Wagen mit zwey Rädern. 2) Wappenk. ein Hertz dadurch ein Pfeil gehet. 1) peine, chatiment. 2) charette; chariot à deux roues. 3) *blaſ.* un coeur percé d'une flèche. § 1) na karę zasłużył. 2) na karze przyiechał.

**letka kara; teredayka.* ein Cariol. chaiſe roulante, cariole.

kara do błota. Dreck-Karn. tombereau.

Karabela. Säbel ohne Bügel. un ſabre ſans barbe.

Karabin. Carbiner, das Gewehr. carabine, ſorte d'arme à feu.

Karabinier. Carabiner-Reuter. carabin un cavalier.

Karacena. ſchuppichter Pantzer oder Harniſch. cote de maille; cuiraſſe à écailles.

Karalnik. Beſtrafer, Züchtiger. qui chatie; qui punit.

Karalny, karaniu służący. Straf-, die Strafen betreffend. penal, qui concerne les peines.

Karanie, kara. Strafe, Züchtigung. peine, chatiment, punition. § karanie iednego uſkromi dźieśiątego, *prov.*

na moię karę tu ieſtem. ich bin hier mir zur Strafe. je ſuis ici pour mon ſuplice.

karania godny. ſtraffällig, ſtrafbar. puniſſable, condamnable.

Karaś, *g. karaśia.* 1) Fiſchheber Fiſche auszuheben. 2) Karauſch ein Fiſch. 1) un troubleau; bout de quievre dont on ſe ſert de lever les poiſſons d'un reſervoir. 2) coraſſin un poiſſon de riviére.

karaś morſki. gewiſſer See-Fiſch. corbeau poiſſon de mer.

Karaſek, Karaſzek, *g. a.* 1) kleiner Karauſch. 2) Mäuschen, Abprall eines geworfenen Steines vom Waſſer. 1) petit coraſſin. 2) ricochet; bonde ou ſaut que fait ſur la ſurface de l'eau une pierre qu'on y jette avec quelque roideur. § 1) były karaſki, liny i okunie. 2) karaſek, wyćiąć; karaſek pokazać.

Karat. 1) Carat ein Gold-Gewicht. 2) Carat, Grad der Güte des Goldes. 1) carat petit poids pour l'or. 2) carat, degré de bonté de l'or pur. § 1) czerwony złoty ma karatow cztery. 2) naywybornieyſze złoto ieſt w 24. karaćie.

Karb. 1) Kerbe, Einſchnitt. 2) Strich mit der Feder oder Kreide. 3) Kerb-Holtz, Kerb-Stock. 1) coche, entaille, entaille, entaillure. 2) trait, raie de plume, de craie. 3) taille; deux morceaux de bois où l'on fait des coches. § 1) karb tu narznąłem. 2) iuż dźieśięć

ieſt

ieſt karbow; karb przypiſałem. 3) mam na karbie dwanaśćie złotych.

na moy karb to; na moy karb to biorę. ich nehme das auf meine Rechnung. je prens cela ſur mon comte.

na twoy karb. auf deine Rechnung, auf deine Unkoſten. à vos frais & dépens; cela ſera ſur vos cofres. § niech to na moy karb będźie.

Karawinka. Carvinchen, Art von kleinen Fläſchchen zu Wein. ſorte d'une petite bouteille au vin.

karawinka do octu. Eßig-Fläſchchen. vinaigrier, un petit vaſe pour y mettre du vinaigre ſur la table.

Karbacz, *g. a.* eine Karbatſche. écourgée; foüet de palfrénier.

Karbarya, ſolna huta. Saltz-Kothe, Saltz-Siederey. ſaunerie.

Karbieniec ziele, *g. karbieńca*; konop wodna. (*marrubium aquaticum*) Waſſer-Andorn ein Kraut. marrubium aquatique.

Karbona, karbonka. Spaar-Büchſe. tirelire, eſquibot.

Karbowanie. das Kerben, Einkerbung. l'action d'inciſer; inciſion, entaillure, coupure. § karbowanie liśćia.

Karbownik, co na karb bierze albo daie. der auf den Kerb-Stock giebet oder nimmt celui qui prend, ou qui donne à crédit ſur la taille.

Karbowy. Kerb-, zum Kerb-Holtz gehörig. de taille, qui regarde la taille. § karbowy rachunek.

karbowa laſka. Kerb-Holtz. la taille.

Karbowany, narzynany. gekerbt, eingeſchnitten. coupé, entaillé.

Karbuię. 1) kerben Fiſche, Fleiſch; Einſchnitte machen. 2) ins Kerb-Holtz ſchneiden. 1) taillader du poiſſon, de la viande; inciſer, entailler, couper. 2) marquer ſur la taille ce qu'on donne à crédit. § 1) nakarbuy mięśiwo. 2) nakarbowałem dwa złote, trzy korce owſa.

Karbunkuł. 1) Carfunckel ein Edelſtein. 2) Carbunckel, Peſtkohle, ein brennendes Geſchwür. 1) un eſcarboucle une pierre précieuſe. 2) un carbucle, carbonelle, charbon de peſte un ulcère. § 1) karbunkuł prawy ieſt droższy od dyamentu.

Karbuz, Arbuz. eine Netz-Melone. mélon brodé.

Karćiof. / Karćioch. / Karczoch. } oſet cudzodźiemſki. eine Artiſchocke. artichaud.

Karćiochowy. / Karćiofowy. } Artiſchocken. d'artichaut.

ſpodek karćiofowy. der Boden in der Artiſchocke. le cu d'artichaut.

Karcz, *f.* Futter für Hunde. du ſon qu'on donne aux chiens à manger.

karcz, m. Strunck; Stamm mit der Wurzel eines gefällten Baums. le colet d'arbre; le cu ou le bas du tronc d'un arbre coupé, où ſont les racines.

Karczę, *ći, ćił.* durchziehen, plagen, quälen. dauber, turlipiner, tourmenter.

Karczemny. 1) Schenck-, zur Schencke gehörig. 2) garſtig, ſchändlich, pöbelhaft, das nach der Bier-Banck ſchmecket. 1) de cabaret. 2) ſale, deshonnête, gras, obſcéne; qui ſent le cabaret.

gęba karczemna. Schand-Maul. une gueule forte.

karczemne słowa. unflätige Pöbel-Reden. le langage des halles; mots de gueule.

Karczemnik. Bier-Gaſt, Bier-Bruder. qui fréquente les cabarets; compagnon de bouteille.

Karczma, dom ſzynkowny. Bier-Schencke, Krug, Kretſchem. cabaret, taverne, guinguette.

po karczmach hulać. in den Schencken liegen. grenouiller dans les cabarets.

Karczmarka. Krügerin, Schenckerin. taverniére, cabaretiére.

Karczmarſki. kretſchmeriſch. de cabaretier.

Karczmarz. Krüger, Kretſchmer, Bier-Wirth. tavernier, cabaretier.

Karczmiſko. ſchlechte Bier-Schencke. cabaret borgne, miſérable taverne.

Karczoch. Artiſchock. artichaud.

Karczyſty. ſtarck von Nacken. qui a le chignon charnu & élevé.

Kardbenedykt ziele. (*carduus benedictus*) Cardobenedicten, geſegnete Diſtel. chardon bénit.

Kard ban. Korduan. marroquin, corduan.

Kardynał. Cardinal. Cardinal.

Kardynalny. Grund-; erſter; vornehmſter. cardinal, principal. § kardynalne Państwa tego prawa.

Kardynalſki. Cardinal-. de Cardinal.

Kardynalſtwo. Cardinalat. Cardinalat; chapeau, dignité de Cardinal.

Karećiany. Caroſſen-. de caroſſe. § koń karećiany.

Karećiſko. ſchlechte Kutſche. un fiacre.

Karencya, karanie kogo na dochodźie. Entziehung der Beſoldung zur Strafe. perte de ſes apointements; privation des gages pour punir qu.

Kareta. Kutſche. un caroſſe.

Kark, *g. u.* / * Karki, *plur.* } 1) Nacken, das Genicke. 2) fig. Kopf, Hals. 1) nuque;

que; le chignon ou chaignon; chignon du cou, le derriére du cou. 2) *fig.* tête, cou. § 1) włożyć co na karki; kark się boli. 2) iarzmowi kark podłożyć; ſkłonić kark pod niewoli iarzmo; przyiąć na nieprzyzwyczaione karki ſwoie niewoli iarzmo.
karki komu ſtrąćić. eig. u. fig. einem den Hals brechen *prop.* & *fig.* caſſer, rompre le cou à qu.
karkow twardo pochyłych. der einen niedrigen Nacken hat. qui a le chignon du cou fort bas.
Karkowy. Nacken=. de chignon.
karkowa ſztuka. Hals=Stück eines geſchlachteten Viehes. collet de veau, de mouton; bout ſeigneux.
Karlę drzewko. Frantz=Baum. arbre nain; arbre fruitier qui n'eſt pas fort haut.
**Karleię. wie ein Zwerg werden, erſcheinen. devenir, paroitre petit comme un nain. § pod ktorego ręką ſami karleią olbrzymi.
Karlica. Zwergin. une naine.
*Karlik, karzeł. Zwerg. un nain.
Karłowaty, małego wzroſtu. klein und untergeſetzt, klein wie ein Zwerg. baſſet; d'une petite taille.
*Karm, *f.* pokarm. Speiſe, Futter. nourriture.
Karmazyn. 1) Carmaſin die Farbe. 2) ein Carmaſin; Tuch oder Rock von Carmaſin. 1) du vermillon; graine d'écarlate. 2) robe ou drap d'écarlate. § 1) karmazynem co farbować. 2) karmazynem przykryty.
nie prawdziwy to karmazyn. er iſt nicht ein echter Edelmann. c'eſt un faux noble, un gentillatre.
karmazyn, karmazynowe drzewko albo chrośćinka. (ilex aquifolia) Scharlach=beer=Baum. eſpèce d'un petit arbriſſeau qui porte la graine d'écarlate.
Karmazynowy. Carmaſin. cramoiſi.
ćiemno karmazynowy. dunckel=roth. rouge obſcur.
karmazynowe iagody albo ziarnka; czerwiec. Karmaſin=Beeren; Scharlach=Beeren. vermillon; graine d'écarlate.
Karmel. der Berg Carmel. carmel, mont-carmel. § karmel gora ieſt nie daleko Libanu gory.
Karmelicki. Carmeliter=. de carme.
Karmelita. Carmaliter. un Carme.
karmeliči trzewikowi, albo kalceaći. Carmaliter ſo Schuhe tragen. les Carmes chauſſez ou mitigez.
karmeliči boſi. Barfüſſer=Carmeliter. Carmes déchauſſez.

Karmelitka. Carmeliter=Nonne. une Carmelite.
Karmia, pokarm. Speiſe, Futter, meiſtens fig. nutriment, nourriture, aliment; *preſque toujours dans le ſens figuré.*
Karmićiel. ** 1) Ernährer. 2) Mäſter. ** 1) nourricier. 2) celui qui engraiſſe un animal.
**Karmićielka. Ernährerin. une nourriciére, qui donne de la nourriture.
Karmię. 1) ſpeiſen, füttern, zu eſſen geben. 2) fig. nähren, ernähren. 3) ſpeiſen, hegen, unterhalten als ſeine Gedancken mit Hoffnung. 4) ſäugen. 1) nourrir, donner à manger; afourager; faire repaître; panſer. 2) *fig.* nourrir; donner les alimens. 3) repaître qu. de qu. ch. 4) alaiter, nourrir de ſon lait. § 1) karmić konie, pſy. 2) oley tłuſty karmi ogień. 3) prożnemi wyniosłą myśl ſwoię karmi podniętami; karmić kogo obietnicami. 4) karmić dziećię pierśiami.
karmić kogo nadzieią einen mit Hoffnung abſpeiſen. repaître qu. de vent & de fumée.
karmię śię. 1) Speiſe nehmen, ſich füttern. 2) ſich nähren, ſich erhalten. 1) ſe repaître, ſe nourrir, prendre de la nourriture. 2) ſe nourrir, ſe conſerver. § 1) karmi śię dobrze. 2) karmi śię nędzą ludźi ubogich.
wyniosłemi śię karmić myślami. ſich mit ſtoltzen Gedancken unterhalten. ſe repaître de ſonges & de chimères.
Karmienie. 1) eig. u. fig. Ernährung, Nahrung, Erhaltung. 2) das Saugen. 3) das Füttern als der Pferde. 1) *prop.* & *fig.* nourriture, nutrition; aliment. 2) nourriture; l'action de donner à têter. 3) pancement, afouragement, l'action d'afourager, de panſer. § 1) woda że gruba dla tego nieſpoſobna do karmienia ognia. 2) karmienie pierśiami. 3) karmienie koni.
Karmnik, *g. a.* Maſt; Maſt=Stall. engrais; lieu où l'on met le bétail pour l'engraiſſer.
karmnik kurzy. Käfig, Feder=Vieh zu mäſten. mue, ſerre, où l'on engraiſſe de la volaille.
Karmny. 1) nahrhaft, das eine nährende Kraft hat. 2) Maſt=, gemäſtet. 1) nourriſſant, nutritif, ſucculent, alimenteux. 2) engraiſſé, gras; qui eſt engraiſſé. § 1) potrawa to barzo karmna. 2) kapłun karmny; woł karmny.
Karnie, *adv.* züchtiglich. avec dicipline; ſous dicipline; correctement.

Karność. Zucht. dicipline. § trzymać chłopca w karności.
karność zakonna. Kirchen- oder Ordens-Zucht. dicipline écléſiaſtique.
Karny. gelehrig; biegſam; der der Zucht folget. diciplinable, docile; pliable.
Karota, *vid.* Marchew włoſka.
Karownik. Kärner. charretier, roulier.
Karp, *g. karpia.* ein Karpfe. carpe un poiſſon.
karp karaś. Karauß-Karpfen, man fängt ſie mit unter den Karpfen. eſpèce de coraſſin qu'on péche ſouvent parmis les carpes.
Karpa. verſenckter Baum im Fluß, oder Geſträuch am Fluß, ſo den Schiffen hinderlich iſt. arbre dans une rivière ou au bord de la rivière qui embarraſſe les bateaux.
Karpat. das Carpatiſche Gebürge. les Carpates, montagnes qui ſéparent la Pologne de l'Hongrie.
Karpatſki. Karpatiſch. de Carpates.
karpatſkie morze. das Carpatiſche Meer, ſo ein Theil von dem Mittelländiſchen iſt. la mer Carpathienne ou de Scarpantho, partie de la méditerranée.
Karpię, *vid.* Kawęczę.
Karta. 1) Blat Papier. 2) Blat im Buche. *3) Zettel, geſchriebenes Blat. 4) Karten-Blat. 1) un morceau de papier. 2) feuillet, deux pages de livre. 3) billet, écriteau. 4) une carte à joüer. § 1) day mi kartę papieru. 2) obacz wtorą kartę tey księgi. *3) kartę, (kartkę) mu posłał. 4) wyciągniy kartę; obroć kartę.
karty. 1) Spiel-Karten. 2) Karten-Spiel. 1) les cartes. 2) un jeu aux cartes. § 1) karty francuſkie. 2) graliśmy w karty.
odrzucić karty. Karten wegwerfen. écarter.
wſzyſtkie odrzucić karty a inſze wziąć. alle Karten wegwerfen und andre nehmen. prendre la chemiſe blanche.
karty dawać. die Karten geben. faire, donner les cartes.
maść, farba w kartach. Farbe in der Karte. peinture; la couleur aux cartes.
karty ſukienne. Kartätſchen der Tuchmacher. des chardons à carder.
Kartana, *vid.* Kartuna.
Kartagiena. Carthago. Carthage.
Kartagieńczyk. Carthaginenſer. Carthaginois.
Kartagieńſki. Carthaginenſiſch. Carthaginois, de Carthage.
Karteczka, kartka. Zettelchen. petit billet.
Kartelusz, *g. a.* 1) Zettelchen, Briefchen. 2) Ausforderung zum Zweykampf. 1) billet. 2) cartel, petit billet contenant un défit pour ſe battre.
Kartownik. 1) Karten-Macher. 2) Karten-Spieler; Spieler. 1) cartier. 2) joüeur aux cartes.
Kartuię. 1) Karten, die Karten miſchen. 2) karten, abkarten, einrichten. 1) battre, faire; mêler les cartes. 2) concerter, machiner, régler. § 1) kto ma kartować. 2) dobrze tę ſprawę kartował.
ſkartować się. ſich einander verſtehen, es mit einander ablegen. s'acorder ſécrètement; convenir; avoir une intelligence, une ſécrete communication avec qu. § ſkartowali się, nie trzeba im dowierzać.
Kartuna, kartana. Cartaune. gros canon; piéce de batterie.
Kartuſz. 1) Kartetſche. 2) Patrone; Flinten- oder Piſtolen-Ladung. 1) un cartouche, gargouſſe, dont on charge un canon. 2) un cartouche pour en charger un mouſquet ou un piſtolet. § 1) kartuſzami z dział ſtrzelano. 2) ten kartuſz (naboy) nie ieſt zgodny do tego muſzkietu; w prochowe kartuſze włożyć kulę.
Kartuz. / Kartuzyanin. } Carthäuſer-Mönch. Chartreux un Réligieux.
Kartuzya. Carthäuſer-Kloſter. Chartreuſe; couvent de Chartreux ou de Chartreuſes.
Kartuzyanka. Carthäuſer-Nonne. Chartreuſe; fille Chartreuſe.
Kartuzyańſki. Carthäuſer-. de Chartreux.
Karuiowy. Feld-Kümmel-. de carvi. § karuiowa wodka.
Karuk. Hausblaſe, Fiſch-Leim. colle de poiſſon; colle forte; alcana.
Karupiel, karupier, karupień ziele, *vid.* Miętka grecka.
Karuy, *g. karuiu,* kmin polny. Feld-Kümmel. de carve.
Karw. 1) feiſter, fauler Ochſe. 2) *fig.* Faullentzer. 1) un beuf gras & pareſſeux. 2) *fig.* un homme fort pareſſeux.
Karwaſz, *g. a.* 1) Arm-Schiene am Harniſch. 2) Art Zeuges oder Tuches zu Kleidern. 3) ein kurtzer Säbel. 1) braſſelet militaire; braſſar, le fer qui couvre le bras de l'homme armé. 2) ſorte d'étofe ou de drap. 3) ſorte de court ſabre. § 1) karwaſz mu przeciał. 2) myślę o karwaſzu na ſuknią, bo się łokcie w krotce wykluią. 3) ciął go karwaſzem.
Karwat. ein Croat. croate, cravate.
Karwia, figa Egipſka. Maulbeer-Feige. le ſicomore un fruit.

Kary koń. ein Rappe, ein ſchwartzes Pferd. moreau; cheval more, cheval moreau.

Karzę, *rze, rał.* ſtrafen. punir, chatier. § ſkarać leniſtwo czyie; karać ſługę za ſwawolę.

karać kogo na zdrowiu. einen am Leibe ſtrafen. faire ſubir un chatiment corporel à qu; punir qu. corporellement; infliger à qu. une punition corporelle.

karać kogo na honorze. einen an der Ehre ſtrafen. marquer qu. d'infamie.

karać kogo na ſubſtancyi. einen am Vermögen ſtrafen. confiſquer les biens de qu; condanner à une peine pécuniaire; faire donner l'amande à qu.

karać kogo czym. mit etwas ſtrafen. punir qu. de qu. ch. § karać mieczem, wygnaniem, ſzubienicą.

karać gardłem. am Leben ſtrafen. punir de mort.

karzący. Strafer, Beſtrafer. puniſſeur.

karać ſię. 1) ſich ſelbſt ſtrafen. 2) ſich ſpiegeln an etwas, ſich beſſern. 1) ſe punir ſoi même. 2) prendre exemple; ſe corriger.

Karzeł, *g. karła.* ein Zwerg. un nain.

Kaſa; ſkarbnica. Geld-Caſſe, die Caſſe. la caiſſe dans la quelle on tient ſon argent. § nie maſz pieniędzy w kaśie.

Kąſam. 1) beiſſen. 2) ſtechen, beiſſen vom Ungeziefer. 3) beiſſen, brennen als Pfeffer. 1) mordre; prendre avec les dens. 2) mordre, piquer *en parlant de la vermine.* 3) cuire, piquer, avoir un goût piquant; mettre la bouche en feu; prendre à la gorge; écorcher la langue. § 1) pies kąſa ſarnę. 2) komory, wſzy kąſaią. 3) pieprz, chrzan kąſa.

kąſałbym go zęboma. ich würde ihn mit Zähnen zerreiſſen. je le déchirerois, je le mangerois à belles dens.

kąſać ſię. 1) ſich beiſſen. 2) ſich zancken. 1) ſe mordre. 2) ſe quereller.

kąſaiąc. Biß-Weiſe. en mordant; d'une manière mordicante.

kąſaiący. beiſſend, ſcharf, freſſend. mordicant, piquant, acre, mordant.

Kaſam ſię, *vid.* Kaſzę ſię.

Kaſanat, *vid.* Kaſzanat.

Kąſanie. das Beiſſen, ein Biß. l'action de mordre; coup de dent; morſure.

Kąſek, *g. kąſka,* Kęs. 1) kleiner Biſſen. 2) ein Bißchen, etwas weniges. 1) morceau; lipée, bouchée. 2) un peu de qu. ch; un brin; tant ſoit peu. § 1) kąſek chleba. 2) i kąſka to nie pomogło; day mi kąſek cukru.

kąſek ſmaczny, kąſek piękny; kąſek. eig. u. fig. fetter Biſſen. *prop. & fig.* friand morceau; bon morceau; un gobé.

nie dla twoiey gęby to kąſek. das iſt nicht ein Biſſen vor dein Mäulchen. cela n'eſt pas viande pour vos oiſeaux.

kąſek iadowity. vergifteter Biſſen oder Trunck. boucon; boucon de lombard; poiſon.

kąſkiem. etwas weniges, ein klein wenig. un peu. § koń ten kąſkiem większy od mego.

kąſkami. Stückerweiſe, Biſſenweiſe. par morceaux.

ni kąſka. auch nicht ein Bißchen. pas même un morceau; pas une goute; ni tant ſoit peu. § ni kąſka mi dał pieczeni; ni kąſka ſię nie boię.

Kaśia. Catharinchen, Trinchen. Cataut, Catin.

Kaślnąć, *vid.* Kaſzlę.

Kaſowanie. Caßirung, Umſtoſſung, Aufhebung. caſſation; reſciſſion d'un acte.

Kaſowany. caßirt, umgeſtoſſen, aufgehoben. caſſé.

Kaſuię. Gerichtsw. caßiren, aufheben, umſtoſſen. *droit:* annuller, caſſer, réſoudre, anéantir, abolir, reſcindre. § kaſować prawo, ugodę.

kaſuiący. aufhebend, vernichtend. reſcindant.

kaſuiący dekret. Urtheil ſo etwas umſtößt. un reſciſſoire; lettres de reſciſſion.

Kaſya, fiſtuła drzewko. (*caſſia fiſtula*) Rohr-Caßien, Fiſtel-Caßien. caſſe, une gouſſe qui vient des Indes.

kaſya poſpolita, proſta, nieprawdziwa. (caſſia ſolutiva) Egyptiſche oder unächte Caßia. caſſe d'Egipte, elle n'eſt ſi bonne que celle des Indes.

Kaſyr, ſkarbnik. Caßirer. caiſſier, celui qui a ſoin de la caiſſe.

Kaſza. Grütz. gruau. § kaſza iagłana, tatarczanna; kaſza dziecinna rzadko warzona.

kaſza pſzenna. Weitzen-Grütze. du crimnum.

kaſza tarta, przecierana przez durſzlak; kremor. durch einen Durchſchlag durchgeſchlagene Grütze. du gruau paſſé par une paſſoire.

Kaſzanat, kaſanat, marynata. Marinade; Ueberguß von Eßig, weiſſen Pfeffer und guten Kräutern Fiſche einzumachen. marinade; aſſaiſonnement de haut goût avec du vinaigre, du poivre blanc & de bonnes herbes pour conſerver les poiſſons. § kaſzanat albo roſoł do ryb chowania; kaſzanat mięſny do chowania pieczonych kuropatw, iarząbkow.

Kaſzany. Grütz-. de gruau.
Kaſzę śię, *ſze, ſał*. 1) nach etwas ſtreben, trachten. *2) prahlen. 1) aſpirer à qu. ch; convoiter qu. ch. *2) ſe venter. § 1) kaſze śię na wielkie rzeczy.
Kaſzel, *g. kaſzlu* (*kaſzla*). der Huſten. la toux.
zaſtarzały kaſzel. ein alter Huſten. la toux de renard.
kaſzel ćiężki. ſchwerer Huſten. coqueluche.
kaſzel ſuchy. truckner Huſten. quint.
Kaſzerz, czerp. Keſcher, Fiſchheber. carrelet, bout de quievre; troubleau.
Kaſzka. Grützlein. bouillie; mets de gruau. § kaſzka fraſzka, chleb trawa, mięſo dobra potrawa, *prov.*
Kaſzlę, *ſzle, ſzlał, ſzlali* (*ſzleli*), *v. m. F. kaſzlnę.* Huſten. touſſer.
krwią kaſzlać. Blut auswerfen. cracher du ſang.
kaſzlnąć na kogo, na co. zuhuſten; mit Huſten ein Zeichen geben. faire un ſigne à qu. en touſſant; faire ſigne de la gorge; hucher qu.
Kaſzlowy. Huſten-. de toux.
Kaſzlenie. das Külſtern, das Huſten. touſſerie.
Kaſztan. 1) Caſtanien-Baum. 2) eine Caſtanie. 1) châtaignier. 2) châtaigne.
kaſztany wodne. Waſſer-Nüſſe. châtaignes d'eau, macles, eſcharbots.
Kaſztanek. eine kleine Caſtanie. une petite chateigne.
Kaſztanki ziemne, orzechy ziemne ziele. (*traſi, cyperus dulcis*) Cyper-Wurtz, ein Kraut ſo in Italien wächſt und an den Wurtzelen kleine Nüſſe trägt, die nach Caſtanien ſchmecken. ſouchet, un jonc anguleux qui croit en Italie, dont la racine porte une eſpèce de noix qui ont le goût de chataigne.
Kaſztanowy. 1) Caſtanien-. 2) Caſtanien-braun. 1) de châtaigne; de châtaignier. 2) bai, châtain; de couleur de châtaigne. § 1) kaſztanowa łuſka zwierzchnia koląca; kaſztanowa łuſka gładka. 2) kaſztanowey maśći ſzata.
koń kaſztanowy. Caſtanien-braunes Pferd. bai-chatain.
kaſztanowy laſek, ſad. Caſtanien-Garten. châtaigneraïe.
Kaſzrel. eine Cidatelle. citadelle.
Kaſztelan. 1) Pohlniſcher Caſtellan. 2) im Spiele: Matſch, Schuſter. 1) un Caſtélan en Pologne. 2) *burleſq.* Jean; maître Jean; celui qui porte la hote au jeu. § 1) Kaſztelan Krakowſki pierwſzy Senator Swiecki. *2) kaſztelanem zoſtał.
kaſztelanem kogo uczynić. einen zum Schneider machen. faire paſſer qu. maître Jean.
kaſztelanowie więkśi. Caſtellanen von der erſten Ordnung. Caſtélans du prémier ordre, du prémier rang.
kaſztelanowie mnieyśi. Caſtellanen von der andern Ordnung. Caſtellans du ſecond ordre.
Kaſztelanicz. Sohn eines Caſtellans. fils de Caſtélan.
Kaſztelanka. Tochter eines Caſtellans. fille de Caſtélan.
Kaſztelanowa. Caſtellanin, Gemahlin eines Caſtellans. épouſe d'un Caſtélan.
Kaſztelańſki. Caſtellan-. de Caſtélan.
*Kaſztelańſtwo. Kaſztelania. } die Würde eines Caſtellans. la dignité d'un Caſtélan.
Kaſzty, *plur.* Stützen, ſo die Berg-Stollen unterſtützen. etaïes qui apuïent les conduits dans les mines d'où l'on tire le métal.
Kat. 1) Scharfrichter, Nachrichter. 2) Stichling, Stichlerling, ein kleiner Fiſch. 3) grauſamer Menſch. *4) eine böſe Sache. 5) *vulg.* Geyer, Hencker. 1) bourreau, maître des hautes oeuvres; éxécuteur de la juſtice. 2) équille, épinoche un petit poiſſon. 3) bourreau; homme cruël. *4) méchante afaire. 5) *vulg.* diable, peſte. § 1) dway kaći (kaća) w iednym miaſteczku śię nie pożywią, *prov.*
i kata nie wart. er iſt den Hencker nicht werth. il ne vaut pas le pendre.
idź do kata. geh zum Hencker. va te faire pendre.
do kata; do biſa. zum Hencker. cadedis; ventre bieu; ventre bleu; ventre Saint George; au diable; ventre gris, ventre ſaint gris.
do kata z twoią przysługą. du haſt mir einen ſchlechten Dienſt erwieſen. peſte de ton ſervice; male peſte de ton ſervice.
kata ty wieſz. du weißt den Hencker. vous ſavez le diable.
kata ći da. er wird den Hencker geben. oui-das il vous donnera le diable. § katać nie wie, nie ma.
kat mi po nim. er nutzt mir den Hencker. male peſte de lui.
dey go katu iak urodna. das dich der Hencker, wie ſchön iſt ſie. la peſte qu'elle eſt belle.
u kata ieſt. der Hencker hat ihn geholet. le bourreau l'a emporté; il s'eſt allé au diable.
Kąt, *g. a.* 1) Winckel. 2) Winckel, Loch, heim-

heimlicher oder verdrießlicher Ort. 3) Meßk. Winckel. 1) coin, encoignure. 2) cachette, lieu caché; endroit fâcheux 3) *géom.* un angle. § 1) w kąćię ſtoi. 2) zawſze w kąćie śiedźi; w kąćie twoie dyſzą pieniądze. 3) kąt (anguł) krzyżowy, rozwarty, oſtry, prawy, pośrzednikowy.

kąt oczny. Augen-Winckel. coin de l'oeil.

ledwie ma kąt ieden; cztery kąty a piec piaty. er hat nichts als wie er gehet und ſtehet. toutes ſes hardes tiendroient dans un chauſſon.

kąty z kim pocierać. einen zum Schu-Hader machen, zu ſchlechten Dienſten gebrauchen. emploïer qu. a des ſervices fort vilains & fort bas.

po cudzych śię tłucze, śię bawi kątach. er treibt in der Welt herum. il court comme un bandi; il n'a ni feu, ni lieu.

po wſzyſtkich kątach ſzukać. in allen Winckeln herum ſuchen. chercher dans les coins & recoins.

przyprzeć kogo do ćiaſnego kąta. einen in die Enge treiben; ins Gedränge bringen. reduire à l'étroit, pouſſer à bout, tenir en échec, jetter qu. dans le panneau.

w kąt śię ſkryć. ſich in einen Winckel verſtecken. ſe cacher dans un nid.

w kąt z tym. verſtecke dich damit, weg damit. c'eſt un rien arriére cela.

w kąt śię ſkryy. weg mit einem ſolchen Rath. arriére ce conſeil.

w kąćie. heimlich, im Winckel. en cachette, ſécretement, en ſécret. § w kąćie śię to ſtało.

w kąćie żyie. er lebt im Winckel. il ne voit pas le ſoleil.

w ćiaſne śię napedźił kąty. er hat ſich ſelbſten ins Unglück geſtürtzt, in ſchlechte Umſtände gebracht. il s'eſt embarqué dans une méchante afaire; il s'eſt enfilé; il s'eſt jetté dans la naſſe, dans la gueule de loup; il a mal fait ſes afaires. § złośćią ſwoią śię w ćiaſne napędźił kąty.

w kąćie leży. ſie liegt in den Wochen; ſie iſt zu Winckel gekrochen. elle eſt en géſine, en couche.

Katafalk. hohes Gerüſte, darauf eine Leiche geſetzet wird. un catafalque. § na załobnym złożony katafalku.

Katar Cathar. le caterre.

Kataralny. Cataral. caterreux.

Katarakta, oka zaśćie. Augen-Staar. cataracte un maladie de l'oeil.

katarakta, w bramach; ſpuſt. Fall-Gatter Fall-Thüre im Thore. ſarraſine, herſe dans une porte.

Katarzyna. Catharina. Caterine.

Katechyſta. Catechete. un Catéchiſte.

Katechyzm. ein Catechiſmus. le catéchiſme, un livre qui contient les inſtructions de la Réligion.

Katechyzacya. Catechiſmus-Lehre. le catéchiſme, l'action de catéchiſer.

Katechyzuię komu. catechiſiren. catéchiſer; faire le catechiſme.

Katedra. 1) eine Catheder ein Lehr-Stuhl. *2) ein Thum, Dom-Kirche, ſ. Tum. 1) chaire dans un auditoire. *2) Egliſe Catédrale, *v.* Tum.

katedra kaznodźieyſka. die Cantzel. chaire dans l'Egliſe.

Kątnica. groſſe Wurſt. grand boïau de cochon farci; pance farcie.

Kątny. wincklicht. angulaire.

kątne ielito, kątna kiſzka, vid. Kiſzka kątna.

Kato, *g. Katona.* Cato, ein Römiſcher Nahme. Caton nom d'homme chez les Romain.

Kato z Utyku. Cato von Utica. Caton d'Utique.

Katolicki. Catholiſch. Catolique.

po katolicku. Catholiſch, Catholiſcher Weiſe. catoliquement.

Katoliczka. eine Catholickin. une Catolique.

Katolik. ein Catholick. un Catolique.

Katowa. Henckerin, des Henckers Frau. femme de bourreau.

Katowanie, okrutne zabiianie, mordowanie. grauſame Hinrichtung; Grauſamkeit. boucherie, un maſſacre cruël; cruauté, barbarie, bourrelerie.

Katowany. gemartert, geplagt. bourrelé.

Katowczyk. Henckers-Knecht. valet de bourreau.

Katowka. 1) Henckers Tochter. 2) eine Grauſame; grauſame Schöne. 1) fille de bourreau. 2) tigreſſe; crüelle; beauté crüelle.

Katownia. Marter oder Pein-Stube. lieu ou l'on tourmente les criminels.

Katowſki. 1) Hencker-; henckeriſch. 2) grauſam, beſchwerlich. 1) de bourreau. 2) crüel, fort fâcheux, fort rude.

po katowſku. nach Art der Hencker. en bourreau.

Katuię, iako kat śiekę. 1) die Stelle eines Henckers vertreten. 2) übel zurichten, quälen, martern. 1) être bourreau; faire la fonction d'un bourreau. 2) maltraiter, bourreler; traiter en bourreau; tirannifer, tourmenter.

Katukopa. Galgen-Dieb, Galgen-Strick. pendart; gibier de potence.

Katuſz,

Katusz, *f.* Katusza. Tortur-Stube, Kercker-Stube, Gefängniß. chambre ou l'on donne la question; cachot, la prison.
Kaulefior. Blumen-Kohl, Karviol. choux-fleurs.
Kaulrapa. Kohlrabi, Rüben-Kohl. chou rave.
Kauteryum, *indec.* 1) Fick-Eisen; Brenn-Eisen zu Fontanellen. 2) Brenn-Mittel, beitzendes Mittel Blasen und Fontanellen zu ziehen. 3) Fontanell von einem Brenn-Eisen oder Brenn-Mittel. 1) un cautère; fer chaud, fer brûlant, bouton de feu pour faire un fonticule. 2) un cautère, remède caustique; pierre infernale. 3) un fonticule; brûlure faite avec du cautère.
Kauteryzowanie. das Cauterisiren; das Setzen einer Fontanelle. cautèrisation.
Kauteryzuię. cauterisiren, eine Fontanelle setzen. cautèriser; faire un cautère.
Kauza, sprawa sądowa. Gerichts-Sache. cause, procèdure, procès.
kauzy odprawować; prokuratorstwem się bawić. practiciren, advociren. être avocat; faire la profession d'avocat.
Kawa. 1) die Dohle ein Vogel. 2) Klecks im Schreiben. 3) Cafee. 1) graille un oiseau. 2) un pâté; ancre tombé sur le papier. 3) du café. § *1) kawa (kawka) kwacze. 2) kawy pismo szpecą na papierze. 3) warzyć, palić kawę.
w kawy iść. verschwinden; nichts daraus werden; zu Nichts werden. s'évanoüir, disparoître; s'en aller en fumée; ne réüssir pas. § nasze prace i nadzieie w kawy poszły.
Kawał. Kawalec, *g. kawalca.* Stück von etwas. morceau, piéce, lopin, tronçon. § kawalec cukru łodowatego; kawał chleba.
Kawałek, *g. kawałka.* Stückchen von etwas. petit morceau; bout; brin.
kawałek człeka. kleiner Mensch. bout d'homme.
Kawaler. 1) Cavalier, einer von Adel oder ein Oficier. 2) Ritter eines Ordens. 3) Reuter, Soldat zu Pferde. 1) cavalier, gentil-homme ou un oficier de guerre. 2) chevalier, qui est d'un Ordre de chevalerie. 3) cavalier, soldat qui va à cheval. § 1) zacny kawalerze; grzeczny to kawaler. 2) kawalerowie się ziechali. *3) kawalerow (konnych, konnych żołnierzy) było tysiąc.
Kawalerka. 1) Fräulein, Dame, so einen Ritter Orden trägt. 2) Amazonen-Kleid für Weibs-Personen. 1) Chevalière, fille de quelque Seigneur qui est d'une Chevalerie. 2) habit d'Amazone que les Dames portent quelque fois.
Kawalerski. 1) Cavalier-. 2) Ritter-, Ordens-. *3) Ritter-, adlich, s. Szlachecki, Rycerski. 1) de Cavalier, qui regarde un gentilhomme ou un oficier de guerre. 2) de Chevalier, de Chevalerie, qui concerne un Ordre de Chevalerie. *3) noble, qui regarde la noblesse, *v.* Szlachecki, Rycerski.
po kawalersku. wie ein Cavalier. en Cavalier, cavalierement, à la cavaliére.
Kawalerstwo. *1) Ritter-Stand; Adel, s. Rycerstwo. 2) weltlicher Orden. *1) Noblesse, tous les Nobles, *v.* Rycerstwo. 2) chevalerie.
Kawalerowa. Dame so einen Ritter-Orden trägt. Chevaliére, fille ou Dame qui est d'un Ordre de Chevalerie.
Kawalerya. 1) die Reuterey bey der Armee. 2) Ritter-Orden. 1) la cavalerie d'une Armée. 2) chevalerie; l'Ordre de Chevalerie.
Kawalikowanie. das Tummeln mit den Pferden, das Zureuten derselben. passade; l'action de passager, de dresser, de promener un cheval. § kawalikowanie rzeźwość rycerską zatrzymuie.
Kawalikuię. ein Pferd zureuten, abrichten. dresser un cheval. § kawalikuię na koniu, koniem.
Kawalkata, *vid.* Kalwakata.
Kawalkator. Roß-Bereuter, Bereuter. cavalcadeur, écuïer, piqueur; celui qui dresse, qui promene un cheval.
Kawat. Säbel in der Gestalt eines Messers. couteau; petit sabre fait en couteau.
Kawecon, Kaweczon. 1) Kapzaum. 2) *fig.* Zaum, Kapzaum, Zwang, Gewalt. 1) caveçon. 2) *fig.* frein, bride, pouvoir, force. § 1) włożyć koniowi kawecon w gębę. 2) trzymać kogo na kaweconie postrachu.
kawecon zębaty. Kapzaum mit Zähnen. figuette.
Kawęczę, *czy, czał, czeli.* 1) über etwas sitzen, liegen; seine Zeit zubringen 2) kränckeln. 1) ahaner; suër à force de travailler; être cloué sur un ouvrage. 2) être malade; se porter mal; être sujet aux maladies. § iuż kilka lat nad tą książką kawęczał. 2) rok cały kawęczy.
*Kawiar. eingemachte See-Roggen. caviar, caviat, resure. § kawiar Wenecki, Turecki.
Kawię. das Spiel verderben; einen guten Handel schlimm machen. bifer qu. ch. à qu; gâter une bonne afaire par bétise

tiſe ou à deſſein. § wſzyſtko nam pokawili; pokawiłeś tę ſprawę.
Kawka. die Dohle ein Vogel. graille, jaquette dame.
biała to kawka. das iſt ein weiſſer Sperling. c'eſt un merle blanc; cela eſt rariſſime; on n'en trouve pas à la douzaine. § ſnadniey o kawkę białą niżli o sługę poczćiwego.
Kaydan. Kaydany, *plur.* Fuß-Feſſeln. ceps, fer qu'on met aux piez de priſoniner.
Kazalnica. Kantzel. la chaire dans une Egliſe.
Kazanie. Predigt. ſermon; prédication.
na kazanie dzwonić. zur Predigt lauten. ſonner le ſermon.
iakbym na Niemieckim był kazaniu. das ſind mir Böhmiſche Dörfer. c'eſt de l'algébre pour moi.
kazaniu służący. Predigt-. de ſermon.
Kazarnie, *plur.* die Caſernen; Wohnung für die Beſatzung in einer Stadt. Caſerne où l'on loge la garniſon d'une ville. § w kazarniach odprawił śię Popis.
Każdodźienny. alltägig. quotidien; journaillier, de chaque jour.
Każdoroczny. alljährig. annuël; aniverſaire; qui ſe fait tous les ans.
Każdotygodniowy. allwöchentlich. de chaque ſemaine.
Każdy. ein jeder; dieſes *adj.* hat keinen *pluralem.* chacun, chaque, tout, un; *cet adjectif ne ſe met pas au plurier.*
każdy widźi. ein jeder ſiehet. chacun voit.
każdy dom, każda wieś. jedes Haus, jedes Dorf. chaque maiſon; chaque village.
każdy Chrześćianin powinien myśleć o wieczności. ein jeder Chriſt iſt ſchuldig an die Ewigkeit zu dencken. un Crétien doit penſer à l'éternité.
każdy człowiek poczćiwy. jeder ehrlicher Menſch. tout honnête homme.
każdy z oſobna. jeder ins beſondere. chacun en ſon particulier.
każdy za śię. ein jeder vor ſich. chacun pour ſoi.
Każę, *źi, źił.* 1) verderben, meiſtens figürlich. 2) beflecken, verunehren. 1) gâter, dépraver, corrompre. 2) ſouiller, gâter, ſalir, deshonorer. § 1) naprawił co drugi ſkaźił; zła kompania obyczaie kaźi. 2) ſkaźił łoże dobrodźieia ſwego.
płod w żywoćie ſkaźić. die Frucht im Mutterleibe verletzen. gâter un fétus.
Każę, *że, kazał.* 1) befehlen. 2) etwas machen laſſen. 3) erfordern, haben wollen. 4) trotzen, pochen. 5) predigen. 1) commander, ordonner. 2) commander, laiſſer, faire faire. 3) éxiger; vouloir avoir, demander. 4) braver, provoquer; ſe fier en; ſe piquer, ſe targuer, ſe faire fort de. 5) prêcher; anoncer la parole Divine. § 1) kazał słudze aby poſzedł; kazał mi liſt piſać; kazał mi to. 2) kazałem ſobie ſuknie zrobić; kazał przepiſać. 3) tak potrzeba kazała. 4) iako na trzy tuże każe na to śmiele; hardźie na to każe; wyżey ſobie kazać począł. 5) dźiś kazał Jezuita sławny.
reſztą każe. 1) er ſetzt den Reſt aufs Spiel. 2) er wagt das äuſſerſte. 1) il jouë de ſon reſte; il couche de ſon reſte. 2) il fait un coup de déſeſpoir; il hazarde tout.
kazał ſobie płaſzcz zrobić. er hat ſich einen Mantel machen laſſen. il ſe fit faire un manteau.
Każenie, pſowanie. das Verderben, Verderbniß. dépravation, corruption.
Kazernie, kazerny, *vid.* Kazarnie.
*Kaźićiel, Skaźićiel. Verderber. corrupteur.
Kaźirod. Kaźirodźiec, *g. kaźirodzca.* Blutſchänder. un inceſtueux; qui a commis un inceſte.
Kaźirodzki. Blutſchänderiſch. inceſtueux, ſouillé d'inceſte.
Kaźirodztwo. Blutſchande. un inceſte. § kaźirodztwem śię albo kogo zelżyć.
kaźirodztwo z duchowną oſobą. Blutſchande mit einer Gott gewidmeten Perſon. inceſte ſpirituel; inceſte commis avec une perſonne conſacrée à Dieu.
Kaźitelny, *vid.* Skaźitelny.
Kaźn, kara. 1) Strafe. 2) Urtheil in Gerichten. 1) peine, chatiment. 2) décret, arrêt, ſentence du Juge. § *1) kaźn (karę) podpadł. 2) kaźń Sędźiego wypełnić.
Boża kaźń. das böſe Weſen. le haut mal, l'épilepſie.
Kaznodźieia. Prediger. Prédicateur.
Kaznodźieyſki. Prediger-. de Prédicateur.
Kazub, *g. a.* 1) kleiner Schlauch oder Büchſe von Baum-Rinde, Beeren herein zu thun. *2) Bettel-Sack. 1) petite outre ou boëte faite d'écorce à y mettre des baïes. 2) beſace d'un pauvre.
Kazubek, *g. kazubka,* iſt das *Diminutivum* von kazub. *c'eſt le diminutif de* kazub.
Kazus. 1) Gewiſſens-Frage. 2) Zufall, Begebenheit. 3) Gramm. ein Caſus. 1) cas de conſcience. 2) cas, avanture, accident. 3) *gramm.* cas. § 1) kazus albo nauka dobrego rzadu, ſumnienia i żywota.

wota. 2) taki się kazus (przypadek) trafił; srogi go potkał kazus. 3) to słowo w tym kazuśie (spadku) położyć trzeba.
Kazyatka. Futter-Hemd. chemisette.
Kcę, *kćie*, *kćiał*, *kćieli.* Keimen; hervor sprossen. germer; pousser une germe.
Kędy? *adv.* wo? où? en quel lieu? § kędyś był? kędy pieniądze?
kędy — tam. wo — da. où — là. § kędy pieniądzę tam wszystko.
Kędykolwiek, *adv.* wo nur. quelque part que ce soit; en quelque lieu que.
Kędźierzawię. kräuseln. boucler, friser; faire les cheveaux en boucles.
wiatr wodę kędźierzawi. der Wind machet kleine Wellen auf dem Wasser. le vent frise l'eau, fait rider la face de l'eau.
kędzierzawić się. sich kräuseln. se créper, se recoquiller; moutonner.
Kędźierzawiony. gekräuselt. frisé.
Kędźierzawo, *adv.* kraus. d'une maniére crépuë.
Kędźierzawość. Kräuselung. frisure; maniére dont une chose est frisée ou crépuë.
Kędźierzawy. kraus. crépu, frisé.
Kędźierze, *collec.* kędźiorki. die Haar-Locken. les boucles d'une chevelure; frisûre.
Kędźior. ⎫ *g. a.* eine Locke, Haar-Locke.
*Kedźierz. ⎭ boucle de cheveux.
Kędźiorek, *g. kędźiorka.* 1) kleine Locke. 2) Mensch mit gekräuselten Haaren. 1) petite boucle de cheveux. 2) celui qui a une tête frisée, qui porte les cheveux frisez.
Kędźiornik, *g. a.* Haar-Krauser. friseur de cheveux.
Kędźiorny. zum Haarkrausen gehörig. ce qui apartient à friser les cheveux.
kędźiorny drot, żelazo. Haar-Eisen. fer à friser les cheveux.
Kępa. eine kleine Fluß-, Teich- oder Land-See-Insel. une petite isle de riviére, d'étang ou de lac. § na ostrowiu wielkie drzewa, na kępie tylko krzaki rosną.
Kępiasto, *adv.* kupkami. 1) von Kräutern: puschichter Weise; wie ein Pusch. en toufes; en petits buissons; d'une maniére toufuë, *en parlant des herbes.* § iemiel kępiasto na dębie rośnie.
Kępiasty. 1) voll kleiner Inseln. 2) Puschweise wachsend. 1) plein de petits isles. 2) toufu; qui croit ou qui est fait en toufe; qui jette plusieurs petites branches qui s'entrelasse.
kępiastey głowy. ein Mensch mit einem flachen oder platten Kopf. qui a la tête platte.
Kęs. 1) Bissen, Mundvoll. 2) ein wenig. 1) bouchée, lipée, morceau. 2) brin; un peu de qu. ch; tant soit peu. § 1) dwa, trzy kęsy. 2) day kęs cukru.
o kęs. bey nahe, bey einem Haare. il faillit à; peu s'en faut; peu s'en est fallu; presque.
po kęsu. Bissenweise. par petits morceaux. § po kęsu czego używać.
w kęsy. klein, in kleine Stückchen. en petits morceaux. § pośiekać co w kęsy.
Kęsy, *vid.* Kusy.
Kętnary. Lager, Keller-Lager, Lager-Bäume unter den Fässern. chantier, piéces de bois où les tonneaux sont rangez en cave.
*Ki, iaki. was für einer. quel. § kie nieszczęśćie; ki chłopiec; ka kobieta.
kiego kata czyni? was Hencker macht er? que diable fait-il?
*Kibić, *f.* gläntzender Zierath, Schmeltz. petite gentillesse, ornement brillant; émail.
Kibitny. schwang. souple, qui plie aisément. § kibitny wąż; kiiek kibitny.
Kić, *vid.* Kotuś.
Kicham, *v. m. F. kichnę.* niesen. éternuër.
Kichanie, kichnienie. das Niesen. éternûment; l'action d'éternuër.
Kichawiec źiele, *g. kichawca.* (*ptarmica*) wilde Bertram-Wurtzel. serpentine, ptarmique.
Kichawka. 1) das Niesen. 2) Niese-Mittel. 1) éternûment. 2) sternutatoire.
kichawkę albo kichanie czyniący, poruszający. Niesen machend. sternutatif.
kichawkę czyniące lekarstwo. Niesen machendes Mittel. un sternutatif; un ptarmique; un sternutatoire.
Kicz, *f.* ⎫ Kolbe am Schilf, an Hasel-
Kiczka. ⎭ Stauden. tête d'un roseau; chaton de coudrier.
Kiebel, *g. a.* Eimer in Bergwercken. un seau aux mines.
Kieca. ⎫ 1) Küttel von Leinwand. 2)
Kiecz, *f.* ⎬ Waffen-Rock von unterschie-
Kiecza. ⎪ denen Farben über den Pan-
Kieczka. ⎭ tzer zu ziehen. 1) sarot, souquenille, blaude. 2) cotte-d'armes, sorte de casaque de diverses couleurs qu'on met sur la cuirasse.
*Kiedayszy. 1) an welchem verflossenen Tage? 2) vor einigen Tagen. 1) en quel jour passé? 2) il y a quelques jours; avant quelques jours.
Kiedy, *conj.* 1) wenn, eine Frage oder Gewißheit anzudeuten. 2) da, wenn indem. 1) quand? 2) pendantque, en faisant,

faiſant qu. ch. § 1) nie wiem kiedy przyydźie; kiedy będę piſał, wtedy namienię; kiedy u mnie będźieſz? 2) kiedy (gdy) czytam, ćicho bydź muśi.

na kiedy. auf wenn, zu welcher Zeit. à quel tems; en quel jour; quand. § iuż wiem na kiedy będę gotow.

kiedy tedy; kiedyż tedyż. 1) mit der Zeit. 2) bisweilen. 1) un jour; avec le tems. 2) par fois, quelque fois, quelques jours.

kiedyby. ſ. die Anmerckung zu By. wenn — möchte, hätte. ſi; *voiez la remarque ſur la particule* By. § dałby kiedyby (gdyby) miał.

kiedy źle; kiedy źle ieſt. da es böſe ausſiehet. quand les choſes prennent un mauvais train.

kiedy naylepiey, kiedy ieſt naylepiey. da es am beſten iſt. lorsque tout va le mieux. § kiedy naylepiey umarł.

kiedy naygorzey; kiedy naygorzey ieſt. da es am ſchlimmſten iſt. lorsqu'il y a du pis.

Kiedykolwiek, kiedyżkolwiek, *adv.* 1) es ſey wenn es wolle, dereinſt, dermaleins. 2) mit der Zeit, einmahl, endlich. 3) bisweilen, denn und wenn. 1) en quelque tems que ce ſoit. 2) quelque jour; une fois; un jour; à la fin. 3) par fois; de loin à loin; quelquefois. § 1) zrobię to kiedykolwiek. 2) kiedykolwiek to będźie. 3) kiedykolwiek on dobry.

Kiedyś, *adv.* ehedeſſen. autre-fois; jadis, quelque fois.

kiedyś niekiedyś. denn und wenn; ſelten. de loin à loin; de tems en tems.

Kiedyż tedyż, *adv.* einſtens. quelque jour.

Kieł, *g. kła.* 1) Keim, Sprößlein eines aufgehenden Korns. 2) Hunds-Zahn, Spitz-Zahn im unterſten Kinnbacken. 3) der Hacken-Zahn eines Pferdes. 4) Hau-Zahn, Waffen, Gewerf eines wilden Schweins. 1) germe, jetton, pointe, plume radicule. 2) dent canine. 3) le croc, crochet, une dent de cheval. 4) la défenſe, la grande dent d'embas d'un ſanglier. § 1) źiarno kieł puſzcza. 2) kły w śiodmym roku śię puſzczaią. 3) zęby trzonowe ſą pierwſze po kłach. 4) dźik pſa kłem śiecze.

wźiąć na kieł. 1) von Pferden: das Gebiß auf die Hacken nehmen; ausziehen, ausreiſſen. 2) den Kopf auffetzen; ſich widerſetzen. 1) *parlant des chevaux:* prendre ſon frein aux dents. 2) reſiſter, s'opoſer; regimber.

miłość go na kieł wźięła. die Liebe hat ihn verblendet. il eſt aveuglé de l'amour.

Kiełb. Gründling, Kreſſe ein Fiſch. goujon un poiſſon. § kiełb rzeczny, kiełb morſki.

ma kiełbie we łbie. er hat viel Witz; er hat Grütze im Kopf. il a beaucoup d'eſprit; il a du plomb dans la tête; c'eſt un homme de tête.

Kiełbaſa. Wurſt. ſauciſſon.

Kiełbaſka. kleine Wurſt. ſauciſſe.

Kiełbaśnica. Darm zur Wurſt. boïau qui eſt propre pour en faire un ſauciſſon. § kiełbaśnica wieprzowa, barania.

Kiełbaśnik. 1) Wurſt-Macher. 2) Wurſt-Eiſen; Trichter zu Würſten. 1) celui qui fait des ſauciſſons. 2) boudiniére.

Kiełbik. kleiner Gründling. petit goujon.

Kiełec, *g. kiełca.* Ferckel, das vor der Zeit Zähne bekommt. cochon de lait qui a des dents avant le tems. § kiełcowi zęby wyłamać trzeba, aby maćiory nie ranił.

Kielich, *g. a.* Kelch. le calice; la coupe.

Kielimka. Tiegel in der Küche. capucine; petite écuëlle à queuë; une poéle à frire.

Kieliſzek, *g. kieliſzka.* 1) Spitz-Glas. 2) Spitz-Glas voll. 1) un verre à vin. 2) verre plein de qu liqueur.

w kieliſzki bić. beym Trincken an die Gläſer ſtoſſen. toquer les verres.

wytrząſać kieliſzki. die Gläſer ausleeren, brav ſauffen. vuider les verres, les pots.

kieliſzek wina. Spitz-Glas voll Wein. verre de vin.

Kiełek, *g kiełka.* Sproßlein, Keimlein. petite germe; radicule.

kiełki morſkie wonne. Art kleiner wohlriechender See-Muſcheln. eſpèce de petites conques marines odoriferantes.

Kiełnia. 1) Maurer-Kelle, Mörter-Kelle. 2) Küchen-Kelle; Schöpf-Löffel. 3) Wagen-Kelle, Wagen-Kaſten. 1) truelle; lange de beuf; fiche. 2) grand cuiller; écumoir dans la cuiſine. 3) magaſin, pannier ou caiſſe de coche; chaton de caroſſe.

Kiełznam, *v. m. F. kiełznę.* 1) zäumen, den Zaum anlegen. 2) bändigen, zwingen. 1) brider; mettre la bride à. 2) domter, arrêter.

*Kień, kloc. Klotz, Block. billot, bloc.

Kiep, *g. kpa, vulg.* 1) heßliches Wort die weiblichen Geburts-Glieder auszudrücken. 2) Bärenhäuter, Hundsfott das gröſte Schimpfwort. 1) *mot fort vilain pour exprimer les parties honteuſes de la femme.* 2) coquin; bougre; *le plus injurieux de tous les termes.*

Kiepſki,

Kiepſki, *vulg.* Bärenhäuteriſch. coquin.
Kiepkuię z kogo, *vulg.* einen zum Narren haben; einem auf der Naſe ſpielen; einen ſcheeren. berner, vexer, joüer qu.
Kierat. 1) Kercker wo die Gefangenen arbeiten müſſen. 2) Winde, Laſten in die Höhe zu ziehen, ſie beſtehet aus einer liegenden Waltze. 1) cachot, une priſon à travailler. 2) virevaut, guindal; c'eſt un tour poſé horiſontalement qui ſert à lever les fardeaux avec les barres.
*Kierca, poſtawnik. groſſe Wachs-Kertze. un grand cierge.
*Kierchow, Cmentarz. Kirchhof. cimétiére, *m.*
Kierdeia. Wappenk. drey über einander an einer Linie ſtehende Lilien. *Blaſ.* trois fleurs de lis miſes l'une ſur l'autre près d'un trait ou ligne perpendiculaire.
Kiermaſz. Kirmeß; Kirchmeſſe, Kirchweihe. *2) Jahrmarck im Dorf. 1) la Dédicace; fête d'Egliſe; un anniverſaire de la Conſécration d'une Egliſe. 2) fête, foire du village. § 1) kiermaſz albo rocznica poświącania kościoła.
Kiernowe ſukno. Kern-Tuch. ſorte de bon drap.
Kiernoz. Ebber. porc non-chatré; verrat.
Kiernoźi. Ebber-. de verrat.
Kierſztak, *g. a.* kotwiczna lina. Ancker-Seil. le cable de l'ancre.
Kierowanie wozem. das Wenden, Einlencken mit dem Wagen. braquement.
Kieruię. 1) wenden, lencken. 2) führen, regieren das Ruder. 3) verjagen, vertreiben; einem Beine machen. 4) eintreten, zuſprechen. 5) einen lencken, zu ſeinem Willen haben. 1) tourner, manier, diriger, guider. 2) gouverner; tourner le gouvernail. 3) chaſſer; faire déloger; faire décamper; faire ſortir. 4) mettre le pié chez qu; voir qu. en paſſant. 5) gouverner, régir; diſpoſer d'une perſonne. § 1) ſtrzałą, koniem (ſtrzałę, konia) kierować; kieruie magnes ſwe żeleście; trudno nie kierować oczu, kiedy ſerce ma ſwoy magnes; rzeczy dobrze nakierował; kierować przedśięwźięte ſprawy. 2) kierować rudel, ſter. 3) Szwedow z Polſki kierowano. 4) ſkierować z koniem do kogo; nakierowałem (wſtąpiłem) do domu tego. 5) kierować kogo do intencyy ſwoich; kieruię nim iako ſam chcę.
kierować okrętem. ein Schiff wenden. revirer un vaiſſeau.
kierować wozem. den Wagen wenden. braquer un chariot.
Kierz, *g. krza.* Buſch. buiſſon, halier. § we krzu śię ptak lęże, zaiąc śiedźi.
kierz Moyzeſzow. der feurige Buſch, in welchem Gott Moſe erſchienen iſt. buiſſon ardent où Dieu aparut à Moïſe.
ze krza na potyczkę patrzać. von einem ſichern und weiten Orte einer Schlacht zuſehen. regarder de loin, d'un montpagnote, d'un poſte des invulnerables à une bataille.
w kierz to poydźie; nic z tego nie będźie. daraus wird nichts werden. cela s'en ira en fumée; cela ne réüſſira pas.
Kierzanka, } maślnica. Butter-Fuß zum
Kierznia } Buttern. baratte ou l'on bat le beurre.
Kierze źiele. (*tormentilla*) Tormentillen-Kraut, ſieben Finger-Kraut. tormentille.
Kierzek, *g. kierzka.* kleiner Buſch. petit buiſſon.
Kieśćień, *g. kieśćienia.* Fäuſtling, Stock ſo mit eingezogenem Bley verſehen iſt. bâton garni de plomb.
Kieſa. Geld-Caſſe, Geld-Stock. caiſſe, cofre fort pour y mettre ſon argent.
Kieſka. kleine Geld-Caſſe. petite caiſſe pour le même uſage.
Kieſtrzanek. Art eines Meths. ſorte d'hidromel.
Kieſzeń, *f.* Schubſack, Ficke, Taſche. poche.
Kieſzonka. kleine Ficke. bourſon, pochete, gouſſet.
Kieterek, *g. kieterka.* Jßländer ein Hund. eſpèce de chiens qui viennent d'Islandie.
Kiiania, *vid.* Kiiec.
Kiianka praczek. Waſch-Bläuel. batoir, petite pêle de bois pour batre le linge.
kiianka wodna żywoćina. ein ſchwartzes flaches Waſſer-Ungeziefer. un inſecte aquatique qui eſt noir & plat.
Kiiec, *g. kiyca.* eiſerner Schlägel an einem kurtzen Stiel. batte, maillet de fer qui a un court manche.
Kiiek, *g. kiyka.* kleiner Stock, Stecken. petit bâton; baguette, jonchet.
Kiiowy. Stock-. de bâton.
kiiowe razy, kiiowe karanie, kiiowe potkanie. Stock-Schläge, Prügel-Suppe. bâtonnade.
kiiowy kołacz. ein Gebackenes in Forme eines Stocks; Zapfen-Kuchen. piéce de four cuite en forme de bâton.
Kikut, *g. a.* 1) lahmer Finger, lahme Hand. 2) der einen lahmen Finger oder eine lahme Hand hat. 1) doigt mutilé; main mutilée.

mutilée. 2) un manchot; estropié du doigt, ou de la main.
Kila, Kilas, *vid.* Kilka.
Kiła. Darm-Bruch, Bruch. hergne; descente de boïau.
Kili? } wie groß? wie klein? de quelle
Kilki? } grandeur est-il; de quelle petitesse est-il? combien grand? combien petit?
*Kilin, Kilim. gewürckte Tisch-oder Pferde-Decke. couverture tissuë pour couvrir les tables ou les chevaux.
kilim Gurski. schlechte Decke von dieser Art. vile couverture de la même sorte.
Kilka, kila, *N. A. kilka, (kila) g. D. L. kilku (kilu) Inst. kilką (kilą).* etliche, einige. quelqu'uns, quelques. § z kilką panami (panow) mowił; kilku było u mnie; napisał kilka książek.
kilka kroć; kilka razy. etliche mahl. quelques fois.
kilka set. etliche hundert. quelques cents; quelques centaines.
kilka tyśięcy. etliche tausend. quelques mile; quelques miliers.
dwadźieśćia i kilka. zwantzig und etliche. vingt & tant; plus de vingt; vingt & quelques. § trzydźieśći, czterdźieśći, sto i kilka.
Kilkadźieśiąt, *Kiladźieśiąt. etliche zehn, zwantzig, dreyßig bis hundert. quelques dixaines, quelques vintaines, quelques trentaines *&c. jusqu' à cent.*
kilkadźieśiąt kroć. etliche zehn, zwantzig ꝛc. mahl. quelques dix, vingt *&c.* fois.
kilkadźieśiąt tyśięcy. etliche zehn tausend, zwantzig tausend ꝛc. bis hundert tausend. quelques dix mile, vingt mile; trente mile, *&c. jusqu' à cent mile.*
Kilkanaśćie, *Kilanaśćie. etliche zwischen dreyzehn und zwantzig; zehn und etliche. dix & quelques; dix & tant; plus de dix.
kilkanaśćie kroć. zehn und etliche mahl. dix & quelques fois.
kilkanaśćie tyśięcy. zwischen zehn tausend und zwantzig tausend. quelques dix mile; entre dix mile & vingt mile.
Kilkanaśćioraki. auf etliche zehnderley Art gemacht. fait de dix & quelques maniéres.
Kilkoro, *g. kilkorga D. L. kilkorgu, Inst. kilkorgą.* etliche Stück, etliche mahl. quelques piéces, quelques fois. § przełoż chustkę w kilkoro.
Kilkoraki. etlichfältig, auf etliche Art eingerichtet, gemacht. fait, disposé en plusieurs maniéres.
Kilkorako, *adv.* auf etliche Art. de diverses façons, en plusieurs maniéres.

Kilkoroletni. etlichjährig. agé de quelques ans.
Kilkoronaśćie. etliche Stück zwischen 13. und 20. quelques dix & tant piéces; quelques piéces entre treize & vingt.
Kiłof. 1) Tschakan, Faust-Hammer. 2) Bergw. Spitz-Hammer. 3) Schnabel eines Storches, Kranichs. 1) maillotin, marteau d'armes. 2) *métal.* marteline, sorte de marteau de mineurs qui est en pointe d'un côté. 3) bec de cigogne, de gruë.
Kiłowaty. der einen Darm-Bruch hat. hernieux, qui a une hergne ou une descente.
Kinal. der eichelne Unter in einigen Spielen. dans quelques jeux le valet de gland aux cartes Alemandes.
*Kinia, Kot. Mietze, Katze. matou; maître mitis; chat.
Kinę, *vid.* Kiwam.
Kinienie, Skinienie. das Wincken, der Winck. un signe qu'on fait avec la tête.
Kipię, *ie, (i) iał, ieli, (* a, ał).* 1) wallen, Blasen aufwerfen; überlaufen. 2) kriebeln, wimmeln, haufenweise kriechen. 1) bouilloner, jusqu' à se déborder; s'enfuir. 2) groüiller, fourmiller, se remüer en grand nombre. § 1) nie dopuszczać, nie dać kipieć. 2) iuż z niego kipi robactwo.
day baczenie aby garnek nie wykipiał. sehe zu, daß der Topf nicht überlaufe. prenez garde que le pot ne s'enfuie.
Kipienie. das Aufwallen, Ueberlaufen. bouillonnement; l'action de bouillir à gros buillons.
Kir. Flock-Tuch, grobes Tuch zu Bauer-Röcken. bure, bureau, rouzet, nadieu; drap grossiérement tissu dont les païsans se vétissent.
*Kirchow, cmentarz. Kirchhof. le cimétiére.
Kirść, łopatka dolna. das Hüft-Bein, die Hüfte. ischion *m.* la cuisse même; la hanche.
Kirys. ein Küraß. cuirasse.
Kiryśniczek, *g. a.* im Schertz: ein Ducaten. *burlesq.* un ducat.
Kiryśniczy. Küraß-, zum Küraß gehörig. de cuirasse.
*Kiryśier. }
Kiryśnik. } Küraßierer. cuirassier.
kiryśnik ryba morska. (cataphractus) ein See-Fisch der mit bein-harten Schuppen bedecket ist. poisson de mer armé d'écailles dures comme l'os.
Kisam, *v. m. F. kisnę.* 1) gähren. 2) etwas gährend machen. 1) fermenter, se fermenter,

menter, bruire, bouillir, travailler. 2) fermenter qu. ch.

Kisanie. das Gähren, Aufgähren. fermentation.

Kiść. 1) Scheuer-Wisch an einem Stiel. 2) Mäurer-Pinsel. 1) bâton à vadel; torchon lié à un bâton; brosse faite de vieux linge. 2) pinceau de maçon.

Kiśćień, *vid.* Kieśćień.

Kisiel. Wappenk. ein offnes Zelt, darauf ein Creutzchen, über der Krone aber drey Thürme stehen. *Blas.* une tente entre-ouverte, avec une petite croix sur le pommeau & trois tours sur la couronne.

Kistka, pierzysko. Saamen-Kolbe. tête, chaton; un panache que produisent certaines plantes, comme on voit aux roseaux, au millet.

Kiszka, ielito. 1) ein Darm. 2) eine Wurst. 1) boïau, tripe, intestin. 2) saucisson. § 1) kiszki dźielą śię na ćienkie i grube, to iest miąższe; kiszki biorą od żołądka co iest strawionego. 2) kiszka wątrobna; kiszka nadziewana.

kiszka ćienka. der dünne Darm. le long boïau; le menu boïau; l'ilium.

kiszka czcza. der leere Darm zwischen dem duodeno und dem dünnen Darm. le jeûneur; l'afamé; le jejunum, un intestin entre le duodenum & l'ilium.

kiszka kątna; kątnica. der blinde Darm. le cecum, le borgne, l'aveugle, le prémier de gros boiaux qui n'a qu'un trou.

kiszka kolkowa; kiszka kobielasta. der Grimm-Darm. le gros boïau, le colon. § kolka choroba w kolkowey kiszcze bywa.

kiszka ostatnia dolna, odbytowa. der Mast-Darm. le rectum; le boïau culier.

kiszki miąższe albo grube. das grosse Gedärme. les gros boïaux.

kiszki ćienkie. das kleine Gedärme. les petits boïaux; les intestins gréles.

Kiszkowy. Darm-. de boïau, intestinal.

Kita. 1) Feder-Busch. 2) Bund gesponnen Garn. 3) Kütt zum kütten. 1) crête de casque; aigrette en forme de brosse. 2) poignée de fil. 3) ciment, mastic lut de sapience. § 1) kita szyszakowa; Wezyr dwie kity nośi u zawoju, osadzone w sztukę dyamentową. 2) kita lnu. 3) kita mularska, kamienniecza.

Kitayczany, kitaykowy. Taft-. de tafetas.

kitayczana wstęga. Taft-Band. ruban de tafetas

Katayka. Taft. tafetas.

Kitel, *g. kitla.* } Mieder, Leibchen der Weiber. corselet de femme.
Kitlik.

kitel furmański. Fuhrmanns-Kittel. blaude, fouquenille.

Kituie. kütten. cimenter, mastiquer.

Kitowanie. das Kütten. l'action de cimenter.

Kitowany. geküttet. mastiqué, cimenté.

Kiwam, *v. m. F. kiwnę,* * *kinę.* 1) mit dem Kopf schütteln. 2) wincken, mit der Hand oder mit dem Kopf ein Zeichen geben. 3) wackeln, schlenckern mit einem Stock, mit den Händen im gehen. 4) drohen mit der Hand, mit einem Stocke. 1) hocher, branler la tête. 2) cligner, faire signe de la tête, de la main. 3) brandiller, agiter, remuër. 4) ménacer avec la main, avec un bâton. § 1) coż kiwasz i śię dźiwuiesz? 2) kiwnął głową, ręką abym odszedł; kiedy palcem, laską, ręką kiwnę, (kinę) poydź. 3) kiwa ręką chodząc, a nogami śiedząc. 4) kiwnął mi (na mnie) ręką, kiiem.

kinąć śię do kogo. auf eines Seite treten. suivre, prendre le parti de qu.

Kiwanie ręką, głową. das Wincken mit der Hand, mit dem Kopf. l'action de faire signe avec la main ou avec la tête.

* *kiwanie ręką, laską, vid.* Machanie.

Kiwnienie. der Winck mit der Hand; Zeichen mit der Hand oder Kopf. signe qu'on donne avec la main ou avec la tête.

Kiy, *g. kiia.* Stock. bâton, rondin. § żebrakom na kiiu trzeba chleba podawać; kiiem tych hultaiow rozwadzę; kiiem wźiął; kiiem kogo uspić.

kiiem dać; kiiem bić. mit einem Stock prügeln. bâtonner, rondiner; donner le tricot à qu. § we dwa kiymi mu dano.

kiy do bićia. Stock zum Prügeln. tricot, trique.

kiiem na kim wyiechać. einen zum Hause heraus prügeln. reconduire qu. à coups de bâton.

iak kiy naśiekany. er ist zerfetzt, voller Wunden. il est tout balafré.

łacno o kiy, gdy psa chcesz uderzyć. der Stock findet sich wohl, wenn man den Hund schlagen will; man kan bald eine Ursache vom Zaune brechen. qui veut noïer son chien dit qu'il a la rage.

nie kiy ale drewno. so lang als breit; eins ist eben so gut als das andre. bonnet blanc, blanc bonnet.

Kiźinek. Wappenk. drey Lilien auf der obern Rundung eines Jäger-Horns, aus der Krone aber gehen zwey Jäger-Hörner mit drey Lilien in der inwendigen Rundung. *Blas.* un cor de chasse avec trois

trois fleurs de lis sur le dos, deux autres cors avec trois fleurs de lis dans leurs convexitez sautent de la couronne.

Kłąb, *g. a.* (*u*). 1) Knaul als Zwirn, Seide. 2) Klumpen als Wäsche. 3) Schopf, Mähe an der Pferde-Stirne zwischen den Ohren. 1) péloton, pélote de fil, de soïe. 2) tapon, fagot de linge. 3) épi, molette au front du cheval. § 1) kłęba (kłębu) nići dowiiać. 2) włosy w kłąb skręcone; kłąb bielizny. 3) przyćiągniy kłąb koniowi.

w *kłąb co zwinąć, ścisnąć.* in einen Klumpen zusammen binden, drucken. bouchonner; mettre qu. ch. en un bouchon, en tapon. § w kłąb zwinął szaty swoie; związać, zwinąć w kłąb chłopa, kozła.

w *kłąb się zwinąć.* sich in einen Haufen drücken; krumm zusammen liegen. se mettre en tapon; étre tout dans un fagot.

Klacz, *f.* klacza, kobyła. Stutte. cavalle, jument; bête chevaline; alfange.

Kłącze, Łodyga. Stiel eines Krautes. la tige d'une plante.

Kładę, *kładźie*, *kładł*; *kłaść.* 1) legen. 2) niederlegen, ins Bett legen. 3) setzen, stellen. 4) fig. setzen, legen. 5) niederlegen, aufgeben ein Amt. 6) setzen, achten, halten. 7) anwenden, dran setzen, dran wenden. 1) mettre, poser, placer, asseoir, coucher, étendre sur ou dans qu. ch. 2) coucher qu; mettre au lit. 3) mettre debout, dresser, élever. 4) *fig.* mettre, placer, emploier. 5) déposer un emploi; se défaire d'une charge. 6) mettre au même rang; reputer, tenir, prendre pour. 7) mettre qu. ch. à qu. ch; emploier ses forces, son argent à qu. ch. § 1) położyłem na stole świecę, postaw ią na lichtarz; kładę do skrzyni pieniądze, szaty; położyć dźiało na łoże. 2) położyć chorego na ławie, dźiećię spać, leżeć. *3) kłaść (stawiać, postawić) potrawy, kieliszki na stoł. 4) wie malarz gdźie co przećiw czemu i iaką farbę ma położyć; położyć woysko, garnizon, oboz gdźie na obronę; położyć słowo wyrażne, co w regiestr, w księgę. 5) kłaść urzędy; położył koronę. 6) przyiaźń twoię tak wysoko kładę; w rownym go z nim respekćie kładźie; rowno Książęćia z Margrabią kładą. 7) kładę (łożę) w tym zdrowie swoie, że się to tak znayduie; kładł (łożył) na tę umieiętność koszt, naukę, pracę.

położyć oboz gdźie. ein Lager an einem Ort aufschlagen. planter son camp dans un lieu.

* * *

Zu der kurtzen *Conjugation* der *Compositorum* dieses *Verbi* wird łożę gebrauchet. *dans la brève Conjugaison les composez de ce verbe se font avec le verbe łożę.*

kłaść komu słowa do ucha. einem die Worte ins Maul sagen. parler tous bas à l'oreille de qu.

kłaść wieniec na kogo. einem einen Krantz aufsetzen. mettre un chapeau de fleurs à qu.

kłaść, położyć co nad czym. über etwas legen, stellen. mettre une chose sur une autre.

kłaść położyć co na widok, na widoku ans Licht stellen. produire, mettre au jour, en lumiére.

kłaść położyć kogo miedzy. einen unter die Zahl zehlen. mettre au nombre de.

tak kładę. ich halte davor. je repute; je crois; je suis persuadé.

kłaść za pewną. gewiß davor halten. croire pour certain, pour seur; faire son compte sur qu. ch.

kłaść się. 1) sich legen. 2) sich halten, sich ausgeben. 1) se coucher, s'étendre. 2) se dire, se porter, se qualifier. § 1) zboże się od deszczu kładzie; położyłem się na ławie, na trawie. 2) kładźie się ich starszym bratem.

kłaść się spać; położyć się, układść się. sich schlafen legen. se coucher, se mettre au lit.

Kładek. } Steg, Brückchen über ein Ge-
Kładka. } wässer. ponceau; petit pont; pontet, planche.

Kładźienie. Legung, Setzung, Stellung. position, situation; l'action de coucher, de mettre, d'étendre une chose sur une autre. § malarz kładźieniem rożnych farb iedney rzeczy drugą wspiera.

kładźienie się. das Schlafen gehen. le coucher; le tems qu'on se couche.

Kładźiony. gelegt, gesetzt. posé, mis. § farba gęsto kładźiona.

Klaistr. 1) Kleister. 2) im Schertz: Menschen-Koth. 1) colle de farine; bouillie, pâte. 2) *burlesq.* merde, la fange.

Klak. } alte Lumpen, Plunder. vieil-
Klaki, *plur.* } lerie; guenille, guenillon; de choses vieilles & usées. § zatkać dźiurę klakami.

*Kłam, kłamstwo. Lüge. un mensonge.

Kłamam. 1) lügen. 2) versagen vom Gewehr. 1) mentir; dire des mensonges. 2) manquer

quer; prendre un rat, *en parlant des armes à feu.* § 1) kto kłama inaczey słowy okazuie, niżeli ma na umyśle; kłamasz nie prawda. 2) strzelba mu skłamała.
kłamać kim albo przed kim. vor einem lügen. mentir devant qu. § śmiałżebym tobą kłamać.
Kłamanie. das Lügen. menterie; l'action de mentir.
Kłamca. Lügner. menteur. § kłamcy i prawdę mowiącemu nie wierzą; *prov.* kłamcy dobrey pamięći potrzeba, *prov.*
Klamerka. 1) eine kleine Klammer. 2) Buchdrucker-Klammer. 1) un petit crampon, cramponnet. 2) acolade dans l'imprimerie. § 1) klamerkami spięte deszczułki. 2) słowo dwiema klamerkami uięte [ ].
Klamka. 1) Thür-Klincke, Drücker, Klincke. 2) Fall-Riegel, Fall-Klincke. 1) loquet, ponçoir. 2) loqueteau. § 1) przy klamce iest dźiura do klucza. 2) klamka za kluczką zapada.
Kłamliwie, *adv.* lügenhaft. en mentant, faussement.
Kłamliwy, verlogen, lügenhaft. menteur, faux, qui dit des mensonges. § kłamliwy gaźiećiarz.
Klamra. eine Klammer. crampon, ancre, harpon, main de fer.
klamry. Wappenk. zwey Zimmer-Klammern die ins Creutz geleget sind, aus der Krone gehet ein Pfau-Schwantz, darauf eine duppelte Lilie stehet. *Blas.* deux harpons de charpentier qui se croisent; de la couronne sort une queuë de paon, sur laquelle se repréſente un double fleur de lis.
Klamruię co. klammern. aclamper, cramponner; atacher avec des crampons.
Kłamstwo. Lüge, Unwahrheit. le mensonge, menterie. § kłamstwo iak szydło nie długo śię w worze utai, *prov.*
kłamstwo komu zadać. einen lügen strafen. démentir qu; donner un démenti à qu.
Kłaniam śię. / Kłaniam. 1) verehren, anbethen als Gott. 2) einen grüssen mit Abziehung des Huts, durch ehrerbietige Neigung. 3) einen im Briefe grüssen. 4) seine Aufwartung machen, seine Ergebenheit ablegen. 5) aufwarten, sich durch etwas beliebt machen. 1) adorer, réverer Dieu. 2) salüer; faire un salüade, ses compliments à qu. en ôtant son chapeau devant qu. 3) baiser les mains; faire, marquer ses respects à qu. dans une lettre. 4) faire la révérence à qu; faire sa cour, rendre ses devoirs, ses respects à qu. 5) faire sa cour à; gagner la grace de qu. § 1) kłaniać śię Bogu. 2) kłaniam Was Panu; pokłonił mi śię. 3) kłaniam śię Rodźicom twoim; kłania ći śię brat moy. 4) dworzanie i Ministrowie z powinszowaniem krolowi kłaniali. 5) słuszna grzeczney Damie kłaniać; kłaniać śię przed odętym Niemcem nie będę.
każdemu śię kłania. er grüsset alle Leute. il bonnete tout le monde; il fait de grandes salutations à tout le monde.
kłaniać śię od kogo. von einem einen Gruß abstatten. faire un compliment de qu. § kłaniay śię matce ode mnie.
kłaniam. ihr Diener; leben Sie wohl, wenn man kommet oder weggehet. vôtre Serviteur, *en venant*; adieu Mr. *en sortant.* § kłaniam Mći Panie; kłaniam wszystkim Jch Mośćiom.
Klapaczka. gewisse Kranckheit der Schafe. espèce de maladie qu'ont les brebis.
Klapam, *v. m. F. klapnę.* 1) mit den Zähnen klappern. 2) klatschen. 1) claquer de dents. 2) claquer, batre des mains. § 1) klapać zęboma. 2) klapnąć, klaſnąć w rękę.
klapać zęboma od źimna. vor Kälte klappern. greloter; greloter de froid.
Klapanie. 1) das Zähn-Klappern. 2) das Klatschen. 1) le claquedent; claquement de dens. 2) le claquement de mains.
Klapka. Kläppchen, Ueberschlag am Polnischen Ermel. revers sur la manche d'un habit Polonois.
piątey mu nie dostaie klapki. er hat einen Schuß zu viel. il a un coup de hache.
Klaponogi. flachfüßig. qui a des piez plats & larges.
Klapouch. / Klapouchy. Klappohr. oreillard; qui a les oreilles pendantes & abatuës. § koń, pies klapouchy.
Klar. Klarheit, Durchsichtigkeit, Hellichkeit, Glantz. clarté, transparence, pureté, évidence; le clair.
w klar. offenbar, deutlich, frey heraus. ouvertement; à coeur ouvert; manifestement, apertement; franchement. § w klar nie chćiał prośby iego odrzućić; w klar to obaczysz.
w klar śię wydał z tym postępkiem. er hat seine Gedancken mit dieser Aufführung verrathen. il a trahi ses pensées avec ce procedé.
w klar komu co powiedźieć. einem reinen Wein einschencken. dire nettement sa pensée à qu.
człowiek w klar czyniący. ein aufrichtiger, offenher-

offenherziger Mensch. un homme ouvert: qui parle, qui fait tout à coeur ouvert.

Klaret. 1) Claret-Wein. *2) mit Zucker angemachter Wein. 1) du vin clairet, il n'est pas fort rouge. *2) hipocras; vin mêlé du sucre & de canelle § 1) klaret czerwony.

Klarownie, *adv.* hell, durchsichtig. à clair.

Klarowny. 1) klar, hell, durchsichtig. 2) aufgeklärt, aufgeheitert, klar. 1) clair, rassis, limpide, transparent, diaphane. 2) serein, beau, clair. § 1) klarowna woda; klarowne wino. 2) klarowne niebo.

Klaruię. klar machen. éclaircir; tirer à clair. § klarować wino.

klarować się. sich abklären. s'élaircir, devenir clair & net.

Klask, klaskanie, kleskanie, klaśnienie. das Klatschen; ein Klatsch, Knall als mit der Hand. claquement, battement des mains; clac.

klaskanie rękoma od radości. das Schlagen in die Hände vor Freude. aplaudissement.

klask, interj. klitsch klatsch. fric frac; pouf, zone, flan, patarade.

Klaskam, *v. m. F. klasnę.* 1) klatschen, knallen mit der Hand, mit dem Maul. 2) schmatzen im Essen. 3) erschallen, knallen. 1) faire clac; claquer des mains, de la bouche; batre, fraper des mains. 2) manger avec du bruit des cochons. 3) éclater, rétentir; faire du bruit. § 1) klasnął (*klasł) biczem; klaśniy ięzykiem; klaska rękoma; listek klasnął od uderzenia; tak nie klaśniesz ięzykiem iak on klaskał. 2) iedząc iak prosięta klaskaią. 3) kichnął że w izbie klasło.

Klaskanie, Klaśnienie, } klask. das Klatschen. claquement.

Klasztor, *g. u, *a.* Kloster. un Cloître, un Monastére, Couvent.

klasztor Panieński. Nonnen-Kloster. monastére de Réligieuses; Couvent de filles.

Klasztorny, klasztorski. Klösterlich; Kloster-. claustral, régulier, conventuël, monastique, qui est de couvent.

klasztorne towarzystwo; klasztorna przyiaźń. Kloster-Gesellschaft oder Freundschaft. conventualité; conversation monastique.

po klastorsku. nach Kloster-Weise. conventuellement.

Klatczany. Käfig-. de cage. § kapłun klatczany.

Klatka. 1) Vogel-Bauer, Käfig. 2) Thier-Fang; Käfig wilde Thiere einzusperren. 3) Noth-Stall, Zwang-Stall beym Schmidt. *4) Kleinigkeit, Pappen-Stiel. 1) une cage. 2) serre, petit logement pour y enfermer une bête farouche. 3) travail où le maréchal enferme le cheval. *4) bagatelle, vetille, zest.

Klątwa. *1) Fluch, Verfluchung. 2) Kirchen-Bann. *1) jurement, malediction, imprécation. 2) excommunication; un anatéme. § *1) tey klątwy (tego przeklęctwa) nie zasłużył. 2) podpadać klątwie kościelney; klątwę z kogo znieść; z klątwy kogo wypuścić.

klątwa Papieska. der Päbstliche Bann. les foudres du Vatican.

klątwa mała. der kleine Kirchen-Bann. excommunication mineure.

klątwa obostrzona. geschärfter Kirchen-Bann. réagrave.

Klauzuła. eine Clausel, Beding. clause, condition.

Klauzura. 1) Umfang eines Klosters; Kloster-Bezirck. 2) Bücher-Clausure. 1) clos; cloture d'un Couvent; tout le circuit d'une maison Réligieuse. 2) fermoir de livre. § 1) do klauzury klasztorney uliczkę przydano; Biskup idącemu za klauzurę błogosławił. 2) księga z klauzurami.

mieysca w Klauzurze. Oerter so im Umfang eines Klosters enthalten sind. lieux réguliers.

Klawiatura, klawisze, *plur.* das Clavier die Tangenten eines Claviers. le clavier; rang de touches d'un clavecin.

Klawicymbał. Instrument, Flügel, Clavizimbel. clavecin.

Klawikord, *g. a.* Clavier, Clavicordium. clavier; un manicordion, un instrument de musique semblable au clavecin.

Klawisz, *g. a.* Tangent in einem Spinet, Clavier. touche, languette dans un clavier.

Klaystruię. kleistern. empâter, pâter; coller avec de la pâte.

poklaistrowane ręce. mit Kleister beschmierte Hände. des mains empatées.

Kłębek, *g. kłębka.* Knäulchen Zwirn. petit péloton; petite pélote de fil. § iuż Parki ostatniego żywota kłębka dowiiaią.

doyść kłębka po końcu nici. hinter einen heimlichen Handel kommen. découvrir la mine, la méche; découvrir le pot aux roses.

Klec, kletka. 1) mit Leim beworfenes Bauwerck;

Bauwerck; Kleber-Arbeit. 2) Stimperey, ſchlechte Arbeit. 1) un bouſillage; bauge. 2) un bouſillage; beſoigne mal travaillée.

Klecę. 1) mit Lehm bewerfen, eine Lehm-Wand machen; leicht, ſchlecht bauen, arbeiten. 2) ſudeln, pfuſchern. 3) zuſammen backen, zuſammen ſpinnen. 1) torcher, bouſiller, travailler avec de la terre & de la bouë. 2) bouſiller; travailler mal. 3) *fig.* lier; joindre l'un à l'autre. § 1) nie z trwałey materyi budynek buduie, ale tylko z piany i słomy kleći. 2) rzemieślnik to ładaiaki tylko kleći. 3) ſklećił to małżeńſtwo, te dwie familie.

Klecha. 1) ſchlechter Schulmeiſter. 2) Sudler, Fuſcher, Stümper. 1) magiſter; maître d'école. 2) bouſilleur, gâte-métier; ravaudeur. § 1) miedzy chłopami klecha Doktorem bywa. 2) klecha to a nie rzemieślnik ſpoſobny.

Klechowſki. Schulmeiſteriſch. magiſtral.

Klęczę, *czy*, *czał*, *czeli.* knien. être à genoux. § klęczał przed ołtarzem; klęczy i modli śię.

Klęczeń na niebie, *g. nia.*
Klęczenie herkuleſowe. } Sternk. der kniende Hercules ein Nord-Geſtirn von 29 Sternen. *Aſtron.* l'agenouillé, *m.* une conſtellation de Nord de vint neuf étoiles; Hercule apuié ſur le genouil droit.

Klęczenie. das Knien. l'action d'être à genoux.

Klęczkiem, na klęczkach, klęcząc. auf knien, kniend. agenouillé; à genoux; à deux genoux. § na klęczkach do ſwoiey damy śię czołga.

Kleię, *i*, *ił.* 1) leimen. 2) *fig.* verbinden, vereinigen. 1) coler; faire tenir avec la cole. 2) *fig.* joindre, unir. § 1) ſkleić kartę; ſkleił deſkę rozłupaną. 2) zawiſne ſkleił ſerca.

kleić śię. 1) ſich zuſammen leimen. 2) ſich vereinigen. 3) zuſammen hängen als eine Rede. 1) ſe coler, s'atacher par quelque cole. 2) s'atacher, ſe joindre, s'unir. 3) être enchainé, être bien lié; avoir de la connéxion. § 1) ſkleiły śię karty w księdze. 2) przyiaźń uprzeymą śię klei usługą; ich zamysły śię ſkleiły. 3) ta mowa śię klei.

nie klei śię to. dieſes hängt nicht an einander. cela n'a aucune connéxion.

Kleienie, ſkleienie. das Leimen. l'action d'atacher par le moien de la cole.

Kleiony, ſkleiony. geleimt. colé.

ſkleiony papier. zuſammen geleimtes Papier. du papier colé avec un autre.

**kleiony* (*bałunowany*) *papier.* geleimt Papier. du papier lavé.

Kleiowatość
Kleiſtość } lipkość. Leimigkeit, Klebrigkeit. viſcoſité, gluten.

Kleiowaty.
Kleiſty. } 1) klebrig, leimig. 2) gummicht, hartzicht, ſo Gummi in ſich hat oder giebet. 1) viſcide, viſqueux, gluant, glutineux, glueux. 2) gommeux; qui a ou qui produit de la gomme ou de la glu.

kleiowaty. 1) zähe, vom Fleiſch. 2) zäh, dick, das nicht flieſſet. 1) coriace *en parlant de la viande.* 2) épais, qui ne coule pas bien. § 1) kleiowata pieczenia. 2) kleiowate piwo.

Kleiowy. 1) leimicht, Leim-. 2) gummicht, hartzig. 1) de cole. 2) glutineux; gommeux.

Kleiſto, *adv.* wie Leim oder Gummi. en maniére de la glu ou de la cole.

Klękam, *F. klęknę.* niederknien, auf die Knie fallen. s'agenouiller, ſe mettre à genoux. § klęknął przed ołtarz; klękniy u ołtarza.

* * *

ſtatt der langen *Conjugation* dieſes Worts wird klęczę gebraucht. *on prend le verbe* klęczę *au lieu de la longue conjugaiſon de ce mot.*

Klekocę, *ce*, *tał*,
Klekotam, } Glegocę. 1) klappern. 2) plappern, ſchnattern. 1) petiller, craqueter, cliqueter, claquer, faire du bruit. 2) jaſer, cauſer. § 1) boćian noſem klekoce.

*Klekot, świegot. Plaudrer. cauſeur, jaſeur, babillard.

Klekotka. 1) eine Klapper. 2) Plauderin. 1) crécerelle, creſſelle, cliquet. 2) cauſeuſe, jaſeuſe.

klekotka żiele, *vid.* Kleſzczowina.

Klektam. 1) leicht und ſchlecht bauen. 2) beſchmieren, beſudeln. 1) bouſiller; bâtir mal. 2) barbouiller, ſouiller.

uklektać śię. ſich mit Koth beſchmieren, ſich beklunckern. ſe barbouiller; ſe croter.

Klepacz.
Klepak. } falſcher Polniſcher Schilling. un faux ſchelling Polonois.

Klepadło. Tennen-Patſche, eine Klappe, Stampfe die Erde gleich zu ſchlagen. bate, hie dont on aplanit la terre. § klepadłem brogi, ſąśieki, żiemię ubiiaią.

*Klepam.
Klepię, *ie*, *ał.* } 1) hämmern, flach klopfen. 2) die Erde gleich ſchlagen. 3) plaudern, plappern. 4) ſchmieden, erdencken. 1) marteller; aplanir avec quelque inſtrument. 2) hier, aplanir la terre. 3) jaſer, cauſer, babiller. 4) forger, inventer. § 1) rzemieślnik ten ſtatek dobrze uklepał.

*2) kle-

*2) klepać, (ubiiać) ziemię. 3) aż do uprzykrzenia będźie mi klepał. 4) klepie nowiny.

klepać nędzę. ein kümmerliches, armseliges Leben führen. arracher sa vie; n'avoir ni pâte ni pain au logis.

*Klepisko, boiewisko. die Tenne in der Scheune. l'aire dans la grange.

Klepki, *plur.* 1) kleines Klappholtz, eichene Breter als zu Fässern. 2) die Dauben im Faß. 1) douvain; bois propre à faire des douves. 2) les douves de tonneau.

Klepsydra. Sand-Uhr. le sable, sorte d'horloge.

Klerycki. geistlich. clérical. § klerycki stan.

po klerycku. auf Art der Geistlichen. cléricalement, en clerc. § głowa po klerycku przegolona.

Kleryctwo, klerycki stan. der geistliche Stand eines Ordens-Bruders. la cléricature, état de celui qui est tonsuré.

Kleryk. Geistlicher; Mönch. un clerc.

Klesk ptak, grabołusk. Kern-Beisser; Kirsch-Fincke. gros-bec un oiseau.

Kleskanie, *vid.* Klaskanie.

Klęska. 1) Niederlage der Feinde. 2) Niedermetzlung, Blutbad. 3) Verwüstung, grosser Schade. 1) déroute, défaite. 2) le massacre, le carnage. 3) dégat, un ravage. § 1) woysko wielką i nienadgrodzoną klęskę odniosło; klęską upadł nieprzyiaćiel. 2) iuż po klęsce było gdy warta przyszła. 3) wezbranie wod wielką klęskę sprawiło.

Kleskacz. Frohlocker, der zum Beyfall in die Hände klopft. celui qui applaudit.

Kleskanie, *vid.* Klaskanie.

Klęsnę. 1) zusammen fallen als eine durchgestochene Blase. 2) den Schein verlieren, sich verkriechen als der Mond. 3) durch Verdrehung wallachen. 1) s'eventer, s'aplatir, devenir plat comme une vessie percée. 2) perdre son lustre; se ternir. 3) bistourner un cheval. § 1) szpilka sprawi ze pęcherz skleśnie i niemasz nic. 2) sklęsł (sklesnął) księżyc.

mieszek mu sklęsł. er hat die Schwindsucht im Beutel. il a la bourse plate.

Kleśniec ziele. (*arisaron*; *aris*) klein Aron. arisarum.

Kleszcz. *1) Brassen, Bressen ein Fisch, s. Leszcz. 2) Schaf-Zacke, Holtz-Bock, Schaf-Laus. 1) brême un poisson, *v.* Leszcz. 2) tique, ricin, louvete, un insecte.

kleszcze, plur. Zange, Kneip-Zange. tenailles; pincettes.

kowalskie kleszcze. Schmiede-Zange. détret.

kleszcze na wyprężoną ścianę; spona. Zwinge, Pfosten die eine weichende Wand unterstützen. jambe de force, étaie d'un mur qui commence de s'affaisser.

w kleszcze kogo wiąć. einen in die Enge treiben, nicht viel Freyheit lassen. serrer qu. de prés; reduire qu. au petit pié.

Kleszczę, *śći*, *śćiał*, klaskam. klatschen. claquer. § kleśćmy rękoma.

Kleszczki, *plur.* Kleszczyki, *plur.* kleine Zänglein zu unterschiedenem Gebrauch. pincettes, petites tenailles à divers usage.

kleszczyki do włosow wyrywania. Rauf-Zänglein zu den Haaren. pincettes qui servent à arraches les poils.

kleszczykami sobie włosy wyrywać. sich die Haare auszupfen. se pinceter.

kleszczyki do orzechow. Nußknacker. casse-noisette.

kleszczyki cyrulickie. Balbier-Zänglein. tenette; pincettes de chirurgien.

kleszczyki do zębow. Zange die Zähne auszureissen. pelican, davier.

Kleszczowina ziele. (*ricinus*) Wunder-Baum, Creutz-Blume, ein Kraut das sechs Schuh hoch wächst. ricin un plante qui pousse une tige à la hauteur de six piez.

Kleszczowinny. } Wunder-Baum-. de
Kleszczowinowy. } ricin. § kleszczowinny oleiek.

Kletka. schlechtes Bauwerck, schlechtes Haus. bousillage; une cage; méchante maison.

Klęty, *vid.* Wyklęty.

Kley, *g. kleiu.* 1) Erd-Pech, Berg-Wachs, Erd-Hartz, Fettigkeit so leicht brennet. 2) Leim. 3) Gummi, Wachs, Hartz, so aus den Bäumen fliesset. 1) le bitume, limon qui s'enflamme aisément. 2) cole; cole de menuisier. 3) glu, gomme, resine qui coule d'un arbre. § 1) ziemia rożne wydaie kleie. 2) kleiem co napuśćić. 3) kley z drzew ćiekący; kley puszcza drzewo.

kley ryb, żab. Laich der Fische oder Frösche. le frai des poissons, des grenouilles.

kley rybi. Hausen-Blase. cole de poisson.

kley ognisty. Naphta ein Erd-Hartz. du naphte, sorte de bitume fort ardent.

kley mokry, rzadki. Peter-Oel, Stein-Oel. petrol; l'huille pétrolle.

kley; kley ziemski. Juden-Leim, Juden-Hartz, Juden-Pech. asphalte, *m.* du mail.

kley złotniczy; szefergryn; boraks. Berggrün, Borax, Gold-Leim, Gold und Silber

ber zu löten. chrisocole, borax ou quelque autre soudure d'or ou d'argent.
Kleynot. Kleynod, Geschmeid. joiau, bijou.
kleynoty białogłowskie na szyię. Hals-Schmuck, Hals-Geschmeide der Weiber. tatez-y.
Klęzarz. Berg-Arbeiter der die Erde vom Ertz grabet. ouvrier aux mines qui sépare la terre du métal.
Klęzuię. Erde und Stein von einander sondern, um das Ertz zu finden. séparer la terre des pierres pour trouver du métal.
Klin, *g. a.* 1) Keil. 2) Zwickel im Kleide. 3) Geom. der Sector; Ausschnitt des Circkels. 4) jede keilförmige Figur. 1) coin qui sert à fendre du bois. 2) chanteau au bas d'un habit. 3) *géom.* le secteur. 4) chaque figure de coin. § 1) trzeba klina do tego drzewa. 2) klin w sukni, w koszuli. 3) klin cyrkułu.
klin wielki. grosser Keil. ébuard, grand coin.
klin piorunowy. Donner-Keil. carreau de foudre.
klinem rozbiiam. mit einem Keil spalten. fendre avec un coin.
klin mały wielkiemu ustępuie. ein kleiner Keil muß dem größern weichen. un petit coin céde à un grand.
klin klina wybiia. ein Keil treibet den andern. un clou chasse l'autre.
klin klinem wybiiać. einen Teufel mit dem andern heraus jagen; Gewalt mit Gewalt vertreiben. chasser un mal par un autre; repousser la force par force. § klin klinem wybiiać zawsze się nie poszczęści.
klin komu w głowę wbić. einem einen Floh ins Ohr setzen. mettre à qu. la puce à l'oreille.
w klin, w kliny, klinem, klinami. als ein Keil, Keilen-weise en coin. § w klin szykowane woysko; klinem się ciągnęło woysko; tu trzy ziemie zeszły się klinami.
Kliniasto, klinowato, *adv.* keil-förmiger Weise. en coin.
Kliniastość. Klinowatość. } Keilförmigkeit. la figure d'un coin. § klinowatość narożnika.
Kliniasty. Klinowaty. } keilförmig, keilicht. formé, en coin; fait comme un coin.
Kliwia. Cleve, Stadt und Land in Deutschland. Clèves, ville & païs en Allemagne.
Kliweński. Clevisch. de Cleves.

Klistera. 1) Klistier, die Artzeney. 2) Klistier, das Werckzeug. 1) le clistère; lavement, agrément. 2) le clistère, l'instrument. § 1) klisterę komu dać; klisterę wziąć.
Klisteruię kogo. klistieren, ein Klistier setzen. donner, apliquer un lavement à qu.
Klizacz. Knaupler, der langsam speiset. pinocheur.
Klizam. knaupeln, langsam essen. épinocher, pinocher, chipoter, gruger.
Klnę, *klnie, klął, * klnął.* fluchen. jurer, pester, maugréer. § klnie ze ściany trzeszczą.
kląć komu albo kogo. auf einen fluchen. maudire qu; pester contre qu.
Kloba, *vid.* Kluba.
Klobuczki, *plur.* Knopf, Knospe, Schelfen einer zugeschlossenen oder aufblühenden Blume. bouton, bourse, pelure d'un fleur qui n'est pas encore éclose, ou qui s'épanuït.
kłobuczki róży nierozwitey. Rosen-Knospe. bouton de rose qui s'épanouït.
Kloč, *g. a.* Klotz. billot, bloc, tronc, souche.
kloc rzeźniczy. Hacke-Stock, Fleisch-Stock. tranchoir.
kloc bednarski. Böttcher-Block, Haue-Klotz eines Faßbinders. trouchet, tronchet.
Kłoć, *f.* 1) Gebündel gleiches Stroh zu einem Stroh-Seil. 2) Stroh-Seil. 1) petite botte de paille égale pour en faire un lien. 2) lien de paille.
Kłocę. 1) trübe machen; trüben; rütteln. 2) verwirren, beunruhigen, stöhren. 1) troubler, rendre trouble, agiter quelque breuvage. 2) troubler, inquiéter, brouiller. § 1) kłócić piwo, wino. 2) co Państwo kłóciło; strapione serce smutek kłóci.
kłócić się. 1) trübe werden, sich rütteln. 2) beunruhiget werden. 3) sich zancken. se troubler; devenir trouble. 2) s'agiter, s'inquiéter. 3) se brouiller, se quereller. § 1) kłóci się napoy w niepełney beczce; pokłóciło się piwo. 2) gdy się to Państwo kłóciło. 3) pokłócili się o nic.
Klocek, *g. a.* 1) kleiner Klotz. 2) Absatz am Schuh. 1) petit billot. 2) le talon sous un soulier.
Kłocenie. das trübe machen eines Getränckes. l'action de troubler un liqueur.
Kłócie, kolenie czym ostrym. 1) ein Stich. 2) Stechen an einem Leibes-Theil. 1) piqûre. 2) élancement; douleur violente de quelque partie du corps.
kłócie w kiszkach. Bauchgrimmen, Colicke. la colique.

kłoćie w bokach. das Seiten-Stechen. point de coté; douleur de côté.
Kłoda. 1) Stamm eines gefällten Baums ohne Aeste. 2) Tonne, Tonnen-Maaß. 3) ein vier Scheffel-Maaß. 4) grosses Schlag-Faß zu Waaren. 5) Block mit fünf Löchern einen Gefangenen einzuschliessen. 6) Waltze, den Acker oder das Erdreich im Garten zu waltzen. 1) tronc d'arbre abatu. 2) tonne, sorte de mésure. 3) muid, une mésure de quatre boisseaux. 4) tonneau à gueule bée; grande gueule bée pour y mettre des marchandises. 5) rouleau, grosse piéce de bois pour aplanir un terrain. § 1) długie kłody z wału na nieprzyiaćiela staczali. 2) kłoda albo beczka ma garcy 62.
kłoda do petard. Petarden-Bret; Matrillen-Bret. madrier qui sert à apliquer un pétard.
Kłodźina. Stamm, Stock eines gefällten Baums. tronc, souche; le pié, le gros de l'arbre abatu.
kłodźiny urząd do kłodźin należący. Forst-Amt, wo die Stämme in den Wäldern angewiesen werden. bureau où l'on assigne les arbres dans la fôret.
Kłodźinowy. von Stämmen gemacht. fait de troncs.
Kłofta, szczepa. grosses Scheit Holtz. suche, grosse buche de bois à brûler.
Kłokoćina ogrodna. (*pseudosycomorus*) unächter Maulbeer-Feigen-Baum. sicomore bâtard.
kłokoćina leśna krzak. (staphylodendron) Pimper-Nüßlein ein kleiner Baum. du staphilodendron, nez coupé, un arbrisseau.
kłokoćina włoska. } (pistacia) Pistacien-
Kłokotka. } Baum. pistachier, arbre qui porte pour le fruit les pistaches.
Kłomia. Zug-Garn; kleines Fischer-Netz an einem Reifen. fonde, javelot, petit filet à pêcher ataché à un cerceau.
Kłon. (*acer vulgi; platanus*) Berg-Ahorn ein Baum, Maßholder-Baum. un érable de montagne.
Kłonica. eine Runge am Wagen. ranche qui tient en état les ridelles du chariot.
Kłonowy. Maßholder-Baum-. d'érable de montagne.
Kłopocę, *ce, tał.* } 1) Sorge machen. 2)
Kłopotam. } bemühen, belästigen. 1) tourmenter, donner de l'inquiétude; chagriner qu. 2) molester, incommoder qu. § barzo matkę swoię kłopoći.
kłopoćić śię. Sorge, Unruhe haben. se tourmenter; se chagriner.

Kłopot. Sorge, Unruhe, Kummer. peine, tourment, souci, inquiétude. § nie miała baba kłopotu kupiła sobie prośię, *prov.* głowa mu na ten kłopot trzeszczy.
kłopoćie! interj. Ach! O weh! Helas!
Kłopotliwy. Kummer-voll, Sorgen-voll. plein de soucis, de chagrin inquiet.
Kłos, *g. a.* eine Aehre. un épi. § puszcza śię kłos.
garść kłosow. handvoll Aehren. glane.
kłosow zbieranie, pokłośie. das Aehren-Lesen. glanement.
kłosy zbierać. Nachstoppeln; Aehren lesen. glaner.
kłosy puszczać. schossen, Aehren ansetzen. épier. § zboże kłos puszcza, wypuszcza.
kłos nieośćisty. Aehre ohne Spitzen. épi sans barbe.
Klos, klosak, *vid.* Klus, klusak.
Klosek, *g. kłoska.* eine kleine Aehre. petit épic.
* Klosek, *g. klośka, vid.* Kluska.
Kłośie, *coll.* die Aehren. les épis.
Kłośiany. von Aehren. d'épi.
Kłośienniczka źiele. (*coronopus sylvestris*) wilder Krähe-Fuß. corne de cerf ou grevinne sauvage.
Kłośisty. } das Aehren trägt. qui jet-
Kłosowaty. } te des épis; qui produit, qui a des épis.
Kłosowka źiele. (*holcus*) wilde Gerste, ein gewisses Kraut. espèce d'orge sauvage.
Kłotka. 1) Vorleg-Schloß. 2) Lade, Büchse, Kasten, Gehäuse als in der Uhr das Feder-Haus. 1) cadenas. 2) boëte, tambour; barrilet dans une montre pour le ressort; la cage de quelque autre machine. § 1) odbić kłotkę. 2) kłotka zegarowa w ktorey sprężyna zamknięta; zbić deskę na kłotkę do tłoku; kłotka lewarowa.
kłotka Salomonowa. Mahlschloß; ein Vorhang-Schloß ohne Schlüssel; es wird mit einem Wort aufgemacht, dessen Buchstaben auf den Ringen stehen. maniére de cadenat sans clé, on l'ouvre en lisant le mot dont les lettres se trouvent sur les cercles de ce cadenat.
Kłotkarz. Vorhäng-Schloßmacher. faiseur de cadenats.
* Kłotnia. } Unruhe, Verwirrung,
Kłotnie, *plur.* } Zanck, Uneinigkeit. mouvement; le trouble; brouillerie; le desordre, diférent, discorde. § wielkie kłotnie miedzy niemi zachodzą.
Kłoty. gestochen. percé, piqué.
Kloza, *vid.* Kluza.

Kluba.

Kluba. 1) Scheibe, Rolle in einem Kloben. 2) das Waggericht, der Kloben wo das Zünglein der Waage läuft. 3) fig. Ordnung, gute Einrichtung. 4) Art von einer Marter mit Schnüren. 5) Gelenck eines groſſen Gliedes am Leibe. 1) poulie. 2) anſe ou chaſſe au milieu du fleau de la balance. 3) *fig.* ordre, *m.* diſpoſition. 4) eſpèce de queſtion qu'on donne aux criminels avec des cordes. 5) poulie, jointure, articulation d'un grand membre du corps. § 1) kluba ieſt kołko płaſkie z rowkiem. 2) w klubie ięzyczek biega, ſtoi w mierze; ięzyczek z kluby ſwoiey wybiia. 3) wybiia to z kluby ſwoiey; do ſwoiey dawney to przychodźi kluby; naprawić co z kluby wypadło. 4) klubą ćiągnąć złoczyńcę.

kluba płaſka. flache Scheiben-Rolle. galoche.

klubą albo klubami ćiągnąć. aufwinden, mit Kloben in die Höhe ziehen. guinder, poulier; élever un fardeau par le moïen des poulies.

w klubę co wprawić. 1) ein verrencktes Glied einrichten. 2) in Ordnung bringen. 1) remettre, emboiter, remboiter un os. 2) reformer, mettre en ordre.

z kluby wypaść. 1) ſich verrencken als ein Arm. 2) in Unordnung gerathen, kommen. 1) ſe disloquer, ſe démettre. 2) venir, tomber dans le desordre, dans confuſion.

w ściſłe wźiąć kogo kluby. einen einſchräncken, eintreiben. preſſer qu. de près; ſerrer qu.

w rowney ſtoi klubie. es ſteht im Gleichgewicht. il eſt en équilibre; il ſe met en équilibre.

wiąć śię z kim w kluby. mit einem übers Knie geſpannet ſeyn. tirer au court bâton avec qu.

Klubka. kleine Rolle zum Kloben. pouliot. § klubka głęboko wytoczona, aby z niey lina nie ſpadała.

Kluchta. Bergw. eine Feuer-Zange. *métal.* mordache; groſſes tenailles.

Klucz, *g. a.* 1) Schlüſſel. 2) Schlüſſel, Grentz-Feſtung. 3) Jäg. Abſprung des Haaſen, wenn er einen Wiedergang gethan hat. 4) Herrſchaft von zwey Städten und zwölf Dörfern. 1) clé. 2) une clé, barriére; lieu par où on entre dans un païs. 3) *chaſſe:* le change que le liévre donne, en faiſant un demicercle. 4) Seigneurie de deux villes & de douze villages. § 1) pod kluczem ieſt co; day mi klucze. 2) Kamieniec ieſt kluczem do Polſkiego Państwa. 3) klucz zaiąc uczynił; klucz zaiąca ieſt dwoiaki. 4) wieś w tym kluczu.

klucz głowny, co wſzyſtkie zamki w domu otwiera. Haupt-Schlüſſel. paſſe-par tout.

na klucz zamknąć co. etwas verſchlieſſen. fermer à la clé.

klucz przekręćić. den Schlüſſel verdrehen. fauſſer, forcer la clé.

Kluczę, *y, ył.* Jäg. einen Abſprung machen, als der Haaſe. *chaſſe:* donner le change *en parlant des liévres.* § zaiąc z mieyſca na mieyſce przed myśliwcem kluczy.

Kluczka. 1) Schloß-Hacken, Klincken-Hacken oder Loch darinnen der Schloß-Riegel einſchnapt. 2) Liſt, Anſchlag, Ranck. 3) Schlüſſel-Bein, Achſel-Bein. 1) gache, mantonnet. 2) ruſe, tour, détour. 3) clavicule, l'un de deux os qui ferment la poitrine & les épaules. § 1) klamka za kluczkę zapadła. 2) kluczkę nań znalazł; kluczki ſzukać na kogo. 3) kluczka lewa, prawa.

Klucznica. Haus-Jungfer; Schlüſſerin. femme de charge; ménagére; gouvernante.

Klucznik. 1) Schlieſſer, dem die Schlüſſel anvertrauet ſind. 2) Schlieſſer der Himmels-Pforte, wird vom heiligen Petro und dem Pabſt geſaget. 1) celui à qui ſont confiées les clez. 2) celui qui porte les clez du ciel, Saint Pierre ou le Pape. § 1) klucznik niech otworzy. 2) Papież ieſt klucznikiem kroleſtwa niebieſkiego.

Kluczyk, *g. a.* 1) kleiner Schlüſſel. 2) Achſel-Bein. 1) petite clé. 2) clavicule un os.

kluczyki źiele. (primula veris) Schlüſſel-Blumen, Himmel-Schlüſſel. primevère.

Kluię, *kluie, klut, klwał, kluć, klwać.* picken, hacken mit dem Schnabel. bequeter, béquer, picoter, fraper du bec; donner des coups de bec. § ptacy owoce pokluły.

kluć śię. 1) einander mit den Schnäbeln hacken. 2) zahnen, hervor brechen als ein Zahn. 3) ſich aus dem Ey picken. 1) s'entre-fraper des becs; ſe béqueter. 2) commencer à percer comme une dent. 3) poindre; ſortir de l'oeuf. § 1) kury śię pokluły. 2) dźiećiom z trudnośćią śię kluią zęby. 3) ptaſzyna śię z iayka kluie.

Klukas, *g. a.* langer Schnabel als des Storchs. un long bec comme celui de la cicogne.

Kłus.

Kłus. harter Paß oder Zelter-Gang der Pferde. l'amble rude & fâcheux d'un cheval. § kłusem iadę; kłusem was do piekła grzechy zapędzą.

Kłusak. ein schwerfälliges Zelt-Pferd. cheval qui va l'amble rude, qui ébranle.

Kłusam. ⎫ den schweren Paß ge-
*Kłusam się. ⎬ hen. aller l'amble
Kłuszę, *sze, *sał*. ⎭ rude.

Kluska. Klitzel, Mehl-Klos. patée, vitelot, échaude, pelote faite de farine.

kluski do tuczenia. Klösel zum Stopfen des Feder-Viehes. paton, pâtée dont on engraisse la volaille.

Kluza. Gefängniß; Narren-Häuschen. prison *f.* cachot; petit logement pour un fou dans les petites maisons. § w klużie go chowaią iako szalonego.

Klwać, *vid.* Kluie.

Kłykćiasty. mit Finger-Knöcheln versehen. qui a des neuds des doigts.

Kłykieć, *g. kłykćia.* 1) Knebel; Knöchel am Finger. 2) Schlag, Kopf-Stoß mit den Knöcheln. 1) neud du doigt. 2) chiquenaude; coup sur la tête avec la main fermée. § 1) dźiewięć u każdey ręki iest kłykćiow. 2) wiele od niego odniosł, wytrwał kłykćiow.

kłykćiami bić. Kopf-Stösse geben. testonner.

Kłykćiowy. Finger-Knöchel-. de neud de doigt. § guzow dostał kłykćiowych.

Kmieć. Bauer, Unterthan, Bauersmann. laboureur, païsan.

Kmiecy. Bauer-. de païsan; païsan; manant.

Kmin, kmin kramny. Kümmel, Kram-Kümmel. cumin.

kmin strączysty. (cyminum sylvestre alterum) Wald-Kümmel. du cumin sauvage.

kmin polny, karuy Feld-Kümmel. carvi.

kmin leśny, świniak, chłupaczki. (cyminium avenarium; daucus) Mohren-Kümmel; Bären-Fenchel. carote sauvage.

kmin Polski, kmin biały. (ammiselium) Art von Ammey. espèce d'ammi.

Kmiotka. Bauer-Weib. païsanne; femme d'un païsan.

Kmoszka. Gevatterin. commére.

Kmoterstwo. Gevatterschaft. le compérage; le commérage.

Kmotr. Gevatter. compére.

w kmotry zaprośić. zu Gevattern bitten. prier pour compére, ou pour commére.

stać w kmotry; kmotrem bydź. Gevatter stehen. étre parain, marreine; tenir un enfant sur les fonts de Bâteme.

Kmotra. Gevatterin. commére.

Kmotrowski. Gevatter-. de compére ou de commére.

List kmotrowski. Gevatter-Brief. priére par écrit de tenir un enfant sur le fonts de bâtême.

Knafel, *g. knafla.* ⎫ Knopf an Kleidern zu
Knaflik, *g. a.* ⎭ den Schleifen. bouton qu'on met dans la boutonniére ou dans la gance.

Knaflak, *g. a.* Absatz am Schuh. talon sous le soulier.

Knafliczka źiele, mszyca. (*blattaria*) Schaben-Kraut, Gold-Köpflein. herbe aux mites.

Knap. Tuch-Knapp, Tuchmacher. garçon drapier.

Knebel, *g. knebla.* Knebel, kurtzer Stock. bâillon, tricot, garrot, gourdin.

Kneblik, *g. a.* kleiner Knebel. petit bâillon.

Knebluię co. knebeln. garroter, bâillonner, serrer avec un bâton.

Knepuię. bey den Handwerckern: binden, knebeln. *terme d'artisan*: lier, serrer. § niech ćieśla nie używa ćiężaru śiekierą, ale deskę przywiązawszy do spodku balki drzewo knepuie.

Kniat źiele, knieć, kaczyniec. (*tussilago*) Huflattig, Roßhuf. tussilage; pas d'âne; pié de cheval.

Kniaź. Knias, Rußischer Fürst. Knez, Prince Russien.

Kniaźik. 1) Tartarisches General. 2) Julis, ein kleiner sehr schöner See-Fisch. 1) Général de Tatares. 2) donzella un poisson fort beau.

Knieć, *vid.* Kniat.

Knieia. Waldung, Forst, Heyde, Forst-Revier zum Jagen. bois; forêt destinée à la chasse. § iechać przez knieią; w kniei łowić.

Kneplerka. Spitzen-Knöpplerin. tricoteuse de dentelles.

*Knepluię, wiążę koronki. knippeln, knöppeln Spitzen. faire, tricoter des dentelles.

Knod. ⎫ *vid.* Kolanko.
Knodyszek, *g. a.* ⎭

Knot. ⎫ 1) Tacht zum Licht. 2)
Knotek, *g. a.* ⎭ Wicke, in die Wunden zu stecken. 1) mèche, coton propre à faire chandelles. 2) tente, plumaceau, charpie qu'on met aux plaïes.

knot u świece goreiący. die brennende Licht-Schnupfe. moucheron, lumignon; mèche de la chandelle qui brûle.

Knotnica źiele, *vid* Dźiewanna.

Knowie, *collec.* źdźiebłka. kleine Splitter von Stroh. des fétus, de paille.

Knuię, *knuie, knował*. *1) hauen, zuhauen, zerstücken einen Baum. 2) *fig.* schmieden, etwas im Sinne haben. 1) tailler un arbre en piéces à quelque usage

usage. 2) *fig.* forger, brasser, machiner quelque mauvais dessein. § * 1) knuię (rąbię) drzewo na czembrowinę, na balki. 2) złe rzeczy w sercu knuie; knował zdradę; uknował sobie tę naukę; trudno twarzą zakryć co serce knuie.

Knury, *plur.* Bergw. graue und weisse Steine, zwischen welchen sich kein Ertz, sondern wüste Erde findet. *métal.* des pierres grises & blanches entre lesquelles se trouvent quelques mottes de terre mais sans métail.

Knut. die Knute in Moscau. le knout en Moscovie. § knutem w Moskwie karzą.

Knutel, *g. knutla.* Knüttel, kurtzer Stock. garrot, tricot, rondin, tribard, gourdin.

Koadiutor. 1) ernannter Bischof, Coadjutor eines Bischofs. 2) Layen-Bruder, der den Priestern behülflich ist, und die Wirthschaft des Klosters besorget. 1) Coadjuteur; Eclésiastique qui aide l'Evêque & lui succède le siége vacant. 2) Coadjuteur temporel, frère laique qui aide les Prêtres, & a soins de l'économie du couvent.

Koadiutorstwo. Amt, Würde eines Coadjutors. Coadjuterie.

Kobelica, *vid.* Kobylica.

Kobiałka. Kober. cofin; un petit panier d'osier ou d'écorce où les pauvres mettent leurs hardes. § co Bog da to do kobiałki, *prov.*

z kobiałką poydźie. er wird an den Bettel-Stab kommen. il sera au bissac; il sera à la besace.

Kobiecy. Weiber-, weiblich. feminin, de femme, qui regarde les femmes. § kobiece plemię; kobiece pokolenie.

Kobiec, *g. kobca*, *vid.* Kobus.

Kobiel, *f.* } Kobiela. } * 1) Kober. 2) auswendige Rundung eines Bogens. 1) cofin, sorte de pannier avec un couvercle. 2) convexité. § * 1) do kobieli (kobiałki) co włożyć. 2) kobiel księżyca; padł kut kobielą do gory.

Kobielę co. auswärts halbrund machen, biegen. courber, plier en arc.

kobielić się. von Kleidern: sich sacken. *parlant des habits:* faire des poches; faire plusieurs plis; avancer en dehors & se retirer en dedans. § ten kontusz, ta opona się kobieli.

Kobielistość. Krümme, Bucht, Sack. convèxitè, sinuosité; plis en détours, en arc; courbure.

Kobielisty. auswärts halbrund. convèxe, sinueux, courbé en arc.

Kobierczyk, *g. a.* kleiner Teppich. petit tapis.

Kobiernicki. } Kobierniczy. } Teppich-. de tapis; fait en tapis. § kobiernicka robota.

Kobiernik, Kobiertnik. Teppich-Wircker. tapissier, ouvrier qui fait des tapis.

Kobierzec, *g. kobierca.* 1) Teppich. 2) *fig.* Hochzeit, Trauung. 1) tapis, housse. 2) *fig.* noces, épousailles. § 1) kobiercem stoł przykryć. 2) z kobierca (od ślubu) uciekł; brać się na kobierzec; na kobiercu dziś wesele, a iutro smętek bierze.

Kobieta. 1) gemeines Weib. 2) Weibsen, Weibes-Person. 1) femme de basse condition. 2) fille ou femme; personne du sèxe.

Koblon. Cabliau, Art truckner Fische. du cabliau, bocaliau, sorte de poisson séché.

Kobus. } *Kobuz. } Kobusek. } Lerchen-Falck, Baum-Falck, Stein-Falck, der kleine Vögel fängt. Jean-le-blanc; oiseau Saint Martin, oiseau qui chasse aux aloüettes; falquet.

Kobuszeię. zum Falcken werden, ein Falck seyn wollen. devenir faucon. § kiedy sowa skobuszeie, wyżey lata niż iastrząb, *prov.*

Kobyła. 1) Stutte. * 2) Mähre, dummes, ungeschicktes Weib. 1) bête chevaline, cavalle, jument. * 2) petite ânesse; grande ânesse; femme lourdaude; vache.

Kobylenie, kobylina. } Kobylica, kobylnica. } Schlagbaum. barriére, grande piéce de bois qui ouvre & ferme un endroit.

kobylenie obrotne na kołowroćie. Dreh-Schlagbaum. barriére qui tourne sur un pivot.

kobylenie osękowate; kobylica rosochata. Schlagbaum mit Stacheln von Holtz oder Eisen. hérisson, barriére armée de pointes.

waga, tył u kobylicy. Hintertheil des Schlagbaumes. tapeau.

kobylenie krzyżowe. Dreher, Dreh-Baum in einem Durchgange. moulinet, tourniquet; croix qui tourne sur un pivot dans quelque passage.

kobylice. Böcke worauf Holtz gesäget wird. tréteaux de scieur.

Kobyli. Stutten-. de jument; de cavale.

kobyli szczaw, vid. Szczaw kobyli.

Kobyłka. 1) junge Stutte. 2) Schlinge, Schleife zum Knopf. 3) Oese, Hacken-Oese. Schlinge zum Heft. 4) Schlinge, Knoten den man leicht aufziehen kan. 5) Grase-Pferd. 1) pouliche, pouline, petite

petite femelle de cavale. 2) ganse, sorte de boutonniére. 3) annelet, porte d'agrafe. 4) neud-coulant. 5) cigale.
Kobza. ein musicalisches Instrument wie eine Leyer. un instrument de musique à l'instar d'une lire.
Koc, *g. a.* Kotze, Pferde-Kotze, schlechte Pferde-Decke. mante; couverture veluë pour un cheval lorsque il est à l'écurie.
koc na sądach. Gerichtsw. Gebühren, Sporteln; Geld-Strafe, indem solche vor diesem mit Rauchwerck entrichtet worden. *droit:* droit, dépens, frais; amende pécuniaire, *qu'on a paiée autrefois en peleterie.*
Kocbaia, *vid.* Kuczbaia.
Koci się. werfen, hecken, von Schafen, Haasen, Katzen. mettre bas; chater, chevretter, levretter, *en parlant des chats, des brebis & des liévres.*
kocić się raz po raz. so gleich wieder hecken. mettre bas derechef.
Kocanki, *plur.* } Szarota ziele. (*gnaphalium*) Ruhr-Kraut. gnaphalium.
Kocenki, *plur.* }
kocenki włoskie. (mezereum) Seidel-Bast, Lorber-Kraut, Keller-Hals. mezereon.
kocenki arabskie, lawenda szyszkowa. (stoechas) Stöchas-Kraut. plante odoriferante semblable à l'hisope.
kocenki złote. (amaranthus citrinus) gelber Tausendschön. amarante jaune.
Kocham. lieben. aimer, cherir. § kocham Boga, przykazanie iego; kocham matkę.
kocham w czym. } 1) lieben, werth halten, Gefallen haben. 2) eine Person vom andern Geschlecht lieben. 1) se plaire; prendre plaisir à qu. 2) aimer une personne de l'autre sexe. § 1) kocha się w koniach, w księgach. 2) kocha się w tey damie; piękna kochać w żonach.
kocham się w czym. }
kochaią się. sie lieben einander. ils s'aiment.
kochać się w sobie. sich selbst lieben; einen Gefallen an sich selbsten haben. se plaire en soi même; trouver du plaisir en sa personne.
kochaiący. der da liebet. cherissant.
*Kochan. } 1) Liebling, Günstling. 2) liebster Schatz. 1) mignon, favori. 2) amant; galant.
Kochanek. }
Kochaneczek. Liebster. amant.
Kochanie. 1) das Lieben. 2) die Liebe der Verliebten. 3) Vergnügen, Lust; Sache oder Person die einem ein Vergnügen macht. 1) l'aimer; l'action d'aimer. 2) amour, inclination; passion amoureuse pour une personne de l'autre sexe. 3) plaisir; délices, *plur. f.* amour; une chose ou une personne qui est l'objet de l'afection de qu. § 1) kochanie Boga nad wszystkie stworzenia. 2) tak chce mieć prawdziwe kochanie; kochanie i panowanie nie cierpią towarzystwa, *prov.* 3) Pan ten moie iest kochanie; miałem kochanie z listu iego.
księgi moie kochanie. Bücher sind mein Leben. les livres sont ma vie.
Kochanka. Liebste. amante.
Kochankowy. die Verliebten betreffend. qui regarde les amants.
Koci. Katzen-. de chat.
kocia stopa, vid. Owieczki ziele.
Kocianki, *plur.* Kätzlein, Buschen an den Weiden. chatons, chats qui naissent sur la saule.
Kocię. junge Katze. petit chat; chaton.
kocię zaięcze. Jäger. junger Haase im Neste. *chassé:* un petit de liévre.
Kociec, koiec, *g. koyca.* Käfig, Stall zum Feder-Vieh. poulaillier; nichoir, cage, serre où l'on met la volaille. § kociec gęsi, kaczy, kokoszy.
kociec karmny. Käfig das Feder-Vieh zu mästen. muë; lieu où l'on engraisse la volaille.
Kocieł, *g. kotła.* 1) Kessel. 2) Kessel, Paucke. 1) chaudiére. 2) timbale, qu'on touche avec de baguettes.
kocieł farbierski. Färber-Kessel. marmite, chaudriére de teinturier.
kocieł garkowi przygania a oba smolą. ein Esel heißt den andern einen Sack-Träger, (einen Langohr). la pêle se moque du fourgon; un moulet frote l'autre.
miesza się tam iak w kotle. es sieht da recht verwirrt aus. il y a là un grand remu-ménage.
Kociełek, *g kociełka.* Kesselchen, kleiner Kessel. chaudron.
zmyć komu kociełek. einem den Peltz waschen. laver à qu. la tête sans savon.
Kocierpka, *vid.* Smrodynia.
Kocowy, z koca. Kotzen-. de mante de chevaux; velu comme un caparaçon.
Kocyk, *g. a.* kleine Pferde-Decke. petit caparaçon velu.
Koczarga, pogrzebaczka. Back-Ofenkrücke. fourgon, instrument de boulanger.
*Koczę się, *vid.* Przewracam się.
Koczkodan. 1) Meerkatze. 2) Pfratzen-Gesicht, Affen-Gesicht; heßlicher Mann; garstiges Weib. 1) marmot, baboüin. 2) un homme à faire peur; personne hideuse; femme fort laide; une guenon.

Koczot, *obſ.* 1) Scherf, Heller. 2) Huren-Wirth. 1) mail, obole. 2) maquereau.
Koczuię. 1) ſich lagern, ein Lager aufſchlagen. 2) Jäg. ſetzen, werfen von Haaſen. 1) camper, ſe camper. 2) *chaſſe:* mettre bas, levretter, faire des liévres.
Koczowánie. das Campiren. Lagerung eines Kriegs-Heers. campement; l'action de camper.
Koczowiſko. Feld-Lager; Lager; Heer-Lager. campement, camp, lieu où une armée ſe loge.
Kogut. *Kokot. } Haus-Hahn. coq domeſtique.
Koiarzę, *rzy, rzył.* 1) einem günſtig seyn. 2) fig. verbinden, vereinigen. 3) machen, ſtiften, ſchlieſſen einen Frieden. 1) favoriſer, affectionner. 2) *fig.* lier, unir, joindre. 3) faire, conclurre une paix. § 1) fortuna mu koiarzy. 2) ſkoiarzył dwa zacne domy. 3) nad nadźieie pokoy ſkoiarzyli; koiarzą ugodę.
Koiarzony. 1) fig. vereinigt, verbunden. 2) geſchloſſen, gemacht als ein Friede. 1) *fig.* lié, uni, joint. 2) fait, conclu, arrêté. § 1) ſkoiarzone domy. 2) ſkoiarzony pokoy.
Koię, *iſz, ił.* beſänftigen, begütigen, dämpfen. apaiſer, adoucir, modérer. § ukoić żal, gniew czyy prośbami; ukoić bunty, zwadę.
Koiec, *g. koyca, vid.* Kоćiec.
Kokam, *vid.* Kwokam.
Kokornak źiele. (*ariſtolochia rotunda*) Oſterlucey, Holwurtz. ariſtoloche, ſarrazine. § kokornak długi, kokornak okrągły prawy.
kokornak czczy } *źiele.* (fumaria)
Kokorzyk, *g. a.* } Erdrauch, Tauben-
Kokorzycz większa } Kropf. fumeterre.
kokorzycz mnieyſza. (fumaria tertia, corydalis) kleine Oſterlucey. coridalis, eſpèce de fumeterre.
Kokorzyczka źiele. (*polygonatum*) Weiß-wurtz. polygonatum, genouillet; ſeau de Salomon.
Kokorykam. krähen wie ein Hahn. chanter comme un coq.
Kokoryku. kikeriky, Wort ſo das Krähen eines Hahnes ausdrückt. coqueliquot, *mot imaginé pour exprimer le chant du coq.*
Kokoſz, *f.* eine Henne. poule.
kokoſz młoda. junge Henne. poulette; jeune poule.
kokoſz naśiadka. Brüt-Henne. poule qui couve.
kokoſz nieśna. eine Leg-Henne. poule qui pond.
iako kokoſz na tym śiedźi. er ſitzt beſtändig darüber. il eſt cloué ſur cette choſe; il ſuë à force de travailler à cette choſe.
Kokoſzka. eine kleine Henne. petite poule.
kokoſzka tuczona, tłuſta. gemäſtetes junges Huhn. poularde, poule jeune & graſſe.
kokoſzka błotna. Waſſer-Huhn. gélinotte d'eau; poule d'eau.
*Kokoſzę śię. ſich brüſten, groß thun. ſe pavaner, ſe vanter, ſe glorifier. § z ſwoich zasług śię kokoſzy.
Kokoſzy. Hennen-. de poule.
kokoſza woyna. ein Krieg ohne Schlacht. guerre ſans bataille; guerre d'Abez.
*Kokot, kogut, kur. ein Hahn. coq.
Kokotliwy. 1) beißig, böſe, von Hähnen. *2) zänckiſch. 1) mordant, qui mord, *parlant des coqs.* *2) querelleux.
Koktura. Saltzſiederey. ſaunerie, lieu où l'on fabrique du ſel.
Koł. Pfahl als in Zäunen, in Weinbergen. pieu d'une médiocre grandeur; échalas. § koł oſtry, zaćiosany, żelazem naſadzony.
w bić koły. Pfähle einſchlagen. échalaſſer, piloter; enfoncer, ficher des pieux.
koły komu na głowie ćioſać. Holtz auf einem hacken. tondre la laine ſur le dos de qu.
Kołacę, *ce, tał.* 1) anklopfen, an die Thür klopfen. *2) beſchädigen, ſchadhaft machen als die Wellen ein Schiff. 3) anklopfen; ausforſchen. 1) heurter, fraper, batre à la porte; toucher la porte. *2) endommager, batre comme les flots un navire. 3) ſonder; tâcher de découvrir le ſentiment de qu. § 1) obacz kto kołace; kołatać we drzwi. 2) nawę gwałtowne ſkołatały fale. 3) do czyych zakołatać myśli.
we drzwi zakołatano. man hat an die Thüre geklopfet. j'ai oüi toc toc.
Kolacya. 1) Vergebung einer Pfründe. 2) Abend-Eſſen am Faſt-Tage. *3) Schmaus. 1) colation d'un bénéfice. 2) colation ou léger ſoupé au jour de jeûne. 3) banquet, feſtin. § 1) kolacya albo podawanie urzędu duchownego. 2) kolacya poſtna albo pośnik.
Kołacz, *g. a.* Kuchen. gâteau, piéce de patiſſerie. § kołacze nie wſzyſtkim ſą zdrowe; rożynek w tym niemaſz kołaczu.
do chleba, kiedy kołacza niemaſz; dobry chleb, gdy kołacza niemaſz. wenn kein Kuchen vorhanden iſt muß man mit Brod vorlieb nehmen. faute de gâteau le pain eſt fort bon.

ziadſzy kołacz do chleba. wenn man den Kuchen verzehret hat, muß man mit Brod verlieb nehmen. qui a mangé ſon gâteau, ſe doit contenter de pain.

bez prace nie będą kołacze. ohne Arbeit werden keine Kuchen; ohne Arbeit kommt man zu nichts. il faut ſémer pour recueillir; rien ſans travail.

Kołaczek, *g. a.* 1) kleiner Kuchen. 2) Zeltlein, Küchlein ſo die Apothecker machen. 3) Morſchelle beym Zucker-Becker. 1) petit gâteau. 2) un trochiſque; paſtille; tablette d'apoticaire. 3) tablette de confiturier. § 1) kołaczek z miodem. 2) kołaczki purguiące, deſcenſowe; kołaczki gwiazdziſte. 3) kołaczkami cynamonowemi marcepan obłożony.

Kołaczowy. Kuchen-. de gâteau. § kołaczowa podeſzwa; kołaczowy kraniec zagięty.

kałaczowy piekarz. Kuchen-Becker. patiſſier.

Kolanko. 1) kleines Knie. 2) Keulchen als von einer Taube. 3) Gelenck, Abſatz, Glied, Knote eines Gewächſes. 1) petit genou. 2) cuiſſe d'un petit oiſeau. 3) éteule; nouëment, neud qui ſe trouve à la tige de certaines plantes. § 1) ładniuchne to dziecię ma kolanka. 2) dam ći kolanko od gołąbka. 3) kolanko we źdźble, w chrośćie, w korzeniach.

Kolankowaćieię, w kolanka roſnę. Gelencke oder Knoten bekommen; in Knoten oder Abſätze wachſen. croître en noeuds; ſe nouër.

Kolankowato, *adv.* Abſatzweiſe, Knotenweiſe. d'une maniére genoüilleuſe.

Kolankowatość. die Knoten und Gelencke an einem Gewächſe. les neuds dans les plantes.

Kolankowaty, knodowaty. mit Knoten verſehen. genouillé; genouilleux; qui a des noeuds.

Kolano. 1) Knie. 2) Figur in der Geſtalt eines Knies. 1) genou. 2) piéce ou figure faite à la maniére d'un genou. § 1) padam na kalana; czaſzka na kolenie. 2) nie daleko *Biblis* morze w Perſyą kolanem wchodźi.

naginanie kolan. Knie-Beugung. genuflexion.

Kolaſa. eine Caleſche. caleche, chariot, un fiacre.

Kołat. } das Geklopfe; das Klopfen.
Kołatanie. } frapement, heurtement; toc toc; patarade.

Kołatam, *obſ. vid.* Kołacę.

Kolator, Podawca. Vergeber einer Pfründe. Collateur, qui confére un bénéfice vaquant.

Kolatura, podawania prawo. das Recht Pfründen zu vergeben. le droit de Collation; le droit qu'on a de conférer un bénéfice.

Kolba, przykład. Kolbe am Gewehr. la couche d'un fuſil.

Kolce. 1) Ring zu unterſchiedenem Gebrauch. 2) Gelencke, Glied in einer Kette. 3) Ring an einigen Kleidern. 4) Thür-Ring zum Anklopfen. 5) Naſen-Ring, einem Bär oder andrem Thier anzulegen. 6) *fig.* Kappzaum, Zaum, Zwang, Gewalt. 1) anneau; un cercle de métal à divers uſages. 2) chainon, anneau ou boucle de chaine. 3) boucle, anneau qu'on atache à quelques habits. 4) boucle de porte. 5) boucle à boucler un ours ou une autre bête. 6) *fig.* bride, frein, pouvoir, contrainte. § 1) kolce u ſzuflad, u okien; kolce do firamek, do opon, do kobiercy. 2) ſzata kolce albo haftki maiąca. *3) kolca, ogniwa w łańcuchu; kolca (ogniwka) w pancerzu. 4) kolce do kołatania u drźwi. 5) kolcem niedźwiedźia opatrzyć; wprawić niedźwiedźiowi w nozdrze kolce; za kolce go wieść. 6) założę kolce na nozdrze twoie; komu kolce na nos włożą, powiodą i harde; prawa ſą twarde kolca na hardego.

Kołcza. Art von einem Pferde-Gang. forte de pas de cheval. § dawamy to Niemcom, iż w kołczy nikt nad nie dużym śiedzeniem.

Kołczan, *g. a.* Saydak. Köcher, Pfeile darein zu thun. carcois, trouſſe où l'on met des flèches.

Kolczyk. kleiner Ring. petit anneau; petit cercle de métal.

kolczyki. Ohr-Ringe. boucles d'oreilles.

Kołczyna. ſchlechter Pfahl. un méchant pieu ou échalas.

Kołderka. eine kleine Bett-Decke. petite couverture de lit.

Kołdra. Bett-Decke. couverture de lit.

kołdra przeſzywana, kołdra wełną wypchana. geſteppte Bett-Decke. lodier, courte-pointe; couverture de lit garnie de laine.

kołdra na konia. Pferde-Decke. caparaçon.

kołdra kożuchowa. Bett-Decke von Peltz. couverture de lit garnie de fourrure.

Kolę, *koli, kolit.* in die Runde um etwas gehen; im Kreiſe fliegen oder gehen. aller, voler à l'entour; faire un tour; aller

aller en ronde; piroüeter, tournoier; tourner.

Kolę, *kole, kłoł.* ſtechen. piquer. § ſzpilka pierś kłoła.

kole mu to w oczy. 1) es ſticht ihm in die Augen. 2) es beißt ihn. 1) cela lui donne dans la vuë; cela lui plait. 2) cela le pique, le frappe; cela le choque. § 1) kole go ta dźiewka w oczy. 2) kole go prawda w oczy; złych naybarźiey cnota w oczy kole.

Koleander. Koriander. Coriandre.

*Kolebam, cholebam, kołyſzę. wiegen, ſchauckeln. bercer.

Kolebka. 1) Kinder-Wiege. 2) *obſ.* Riemen-Wagen. 3) *obſ.* Tragſeſſel, Sänfte. 1) berceau. 2) *obſ.* calèche. 3) *obſ.* brancard; litière; porte-chaiſe.

Koleczko, *vid.* Kołko.

Kolęda. 1) Neu-Jahrs-Geſchenck. 2) Titel einiger Calender. 1) les étrénes. 2) etrénes, un titre de quelques Almanacs.

dać co w kolędę. etwas zum Neu-Jahrs-Geſchenck geben. étrenner; donner des étrennes.

idę po kolędźie. } Neu-Jahrs-Geſchencke
idę na kolędę. } einſammeln. recueillir
Koleduię. } les étrennes.

Kalęduię kogo czym. Neu-Jahrs-Geſchenck geben. étrenner qu.

Kolega. Amts-Bruder, Amtsgenoſſen, College. un colégue, qui exerce une charge avec un compagnon.

Kolegiat. } 1) ein Collegiat. *2) Amts-
Kolegat. } Bruder. 1) un colégiat d'une Egliſe Colégiale. *2) colégue, compagnon d'ofice.

Kolegiata. Collegiatur. colégiature, dignité de Colégiat.

Kolegium. 1) Collegium, Verſammlung, inſonderheit der Gelehrten. 2) Collegium oder Gymnaſium. 1) societé, union, aſſemblée, compagnie, congrégation; un corps de pluſieurs perſonnes qui ont la même fonction. 2) un colége où l'on enſeigne les jeunes gens aux ſciences.

Kołek. 1) Pflock, Holtz-Nagel zu unterſchiednem Gebrauch. 2) höltzerner Wand-Nagel zu Kleidern. 3) Zelt-Pflock. 4) Wirbel an einer Laute, Geige. 5) Pflock in der Falle, worauf der Vogel hüpfet. 1) cheville, tampon, piquet, petit bâton pointu à divers uſages. 2) cheville, croc, crochet pour y pendre qu. ch. 3) piquet de tente. 4) cheville d'un luth, d'un violon &c. 5) petit bâton dans un trébuchet ſur quoi l'oiſeau ſaute.

na kołku zawieśić. 1) an den Nagel etwas hängen. 2) an den Nagel hängen; bey Seite ſetzen. 1) pendre ſur une cheville. 2) pendre au croc; abandonner, négliger, quitter. § 1) zawieś płaſzcz na kołku. 2) na kołku ſzablę zawieśił; zawieś marny człecze na kołku tytuły, pychę, ſzlachectwo.

od kołka do kołka. vom Anfang bis zum Ende; rund herum. d'un bout à l'autre; à la ronde. § od kołka do kołka wieś zgorzała.

nie wiemy iaki kołek fata na nas ſtrugą. wir wiſſen unſer Schickſal nicht. nôtre déſtinée nous eſt cachée; nous ne ſavons l'ordre de nôtre deſtinée.

i kołka na świećie nie ma. er hat nichts eignes. il n'a pas un mail; il eſt comme un ver.

kołek; kołki gra. das Werfen mit Steinen oder Pfeilen nach einem Pflock, ein Spiel. eſpèce d'exercice ou de jeu en jettant des pierres ou des flèches à un piquet.

Kołem, w koło, *adv.* in die Runde herum. à la ronde, tout au tour.

Kolenczyk, Zdam. Wappenk. aufgerichtetes Huf-Eiſen, auf deſſen Mitte ein bloſſer Säbel mit der Spitze in die Höhe ſtehet. *Blaſ.* un fer à cheval qui eſt débout aiant ſur ſon milieu un ſabre nud avec la pointe en haut.

Kolender. } Koriander. coriandre.
Kolendra. }

*Kolenie, *vid.* Krażenie.

kolenie, kłoćie. das Stechen. piquûre, picotement; l'action de piquer.

Kolera. 1) Choleriſche Feuchtigkeit. 2) Gallen-Kranckheit; Gallſucht. 3) Zorn, Bosheit. 1) bile; humeur chaude & ſèche qui ſe trouve dans le corps. 2) colera-morbus; trouſſe-galand; colique bilieuſe; dégorgement de bile. 3) colère, courroux. § 1) kolera ieſt iedna ze czterech wilgotnośći w każdym ćiele; ma śiła kolery. 2) na kolerę umarł. *3) kolerę (gniew) iego uśmierzył.

Koleryczny. 1) voll choleriſcher Feuchtigkeit. 2) Gallenſüchtig. 3) choleriſch, zornig. 1) bilieux; plein de bile. 2) bilieux, ſujet au colera-morbus. 3) colèrique; emporté, furieux.

Koleryk. 1) ein Gallenſüchtiger. 2) ein Cholericus; ein Zorniger. 1) ſujet au débordement de bile. 2) un homme colèrique, en qui la bile domine.

Kolesnik, *obſ. vid.* Kołodziey.

Kolet, *g. a.* ein Kollet. colet de bufle; un bufle.

Koley, *f. g. kolei.* } 1) Wagen=Gleis.
*Koley, *m. g. koleiu.* } 2) Reihe, Ordnung, so auf einen fällt. 3) ein Runda; Reihe der Gesundheiten beym Trincken. 1) l'orniére, train. 2) ordre *m.* tour des choses qui viennent après d'autres, qui succèdent à d'autres. 3) ronde; l'action de boire à la ronde. § 1) koley wozowa; koley wąska. 2) koley rozmowy idzie na niego; przyszła na mię koley. 3) nie iedną koley obszedł i zdrowie.

koley na mię przypada. die Reihe kommt an mich. c'est mon tour.

koley na ciebie. die Reihe ist an dich. à vous la balle, le tour; à vous le dè.

Koleią. } 1) nach der Ordnung, nach der
Koleyką. } Reihe, rund herum. 2) Wech=
Koleyną. } selweise. 1) à la ronde, à son tour, successivement. 2) alternativement; tour à tour. § 1) koleyką pić 2) fortuna rada koleią chodzi.

Koleyny. 1) Gleis=. 2) auf einander; nach der Reihe eingerichtet, geschehen. 1) d'orniére. 2) l'un après l'autre; successif, alternatif. § 1) koleyna brozda. 2) koleyne idą wota.

koleyną, *vid.* Koleyką.

Koligat. Verwandter, Vetter. parent, cousin.

Koligatka. Muhme, Befreundin. cousine.

Kolika, kolka. die Kolicke, Bauchgrimmen. la colique. § kolikę ma, cierpi.

kolika w boku. Seiten=Stechen. point au côté; pleuresie.

Kolikowy. 1) wider das Bauchgrimmen, oder die Darm=Gicht dienlich. 2) Bauch=grimmen=. 1) bon contre la colique. 2) de colique. § 1) lekarstwo kolikowe (na kolikę). 2) choroba kolikowa.

Kolina, koł podły. schlechter Pfahl. méchant pieu ou échalas.

Kolistość. 1) Scheiben=Rundung. 2) Zirckel=Kreis. 1) la rondeur; contour, circonference d'une chose plate & ronde. 2) un cercle fait avec le compas.

Kolisty. 1) von Rädern bewegt. 2) abgerundet, rund im Umkreis. 1) tourné par des rouës. 2) arondi; fait en rond. § 1) skrzynia kolista. 2) kolista figura.

Kolka. 1) die Kolick. 2) stachlichtes Saamen=Köpfchen. 3) *obs.* Fisch=Gräte. 1) la colique une maladie. 2) aigrette; coëfe ou tête piquante qui envelope les semences de quelque plante. 3) *obs.* arrête de poisson.

Kołko, koleczko, *conf.* koło. 1) Rädlein, Rädchen 2) Reif, Ring als am Schlüssel. 3) Ring an Kleidern. 4) Reif, Wulst, auf welchem man etwas auf dem Kopf trägt. 5) Auge im Pfau=Schwantz. 1) petite rouë, roulette; petit rond; petit cercle. 2) anneau de clé. 3) boucle, anneau qu'on atache à quelques habits. 4) bourrelet, tourillon, tortillon, qu'on met sur la tête pour porter un fardeau. 5) maille, rouëlle dans la queuë de paon. § 1) kołko na ktorym chodzi lina; kołko zębkowate iako w rurmusach, w młynach. 3) złote kołka (kolce) u szaty. 4) kołko na głowę do noszenia ciężarow.

kołko do stroiu białogłowskiego. Wulst, unter dem Kopfzeug der Weiber. bourrelet pour coifer.

kołka zegarkowe. das Radewerck in der Uhr. le mouvement; les rouës d'une montre. § w zegarze są te kołka: kołko pod stronką, kołko minutowe, indeksowe, kołko do podnieśienia stroża.

kołko w pancerzu. Pantzer=Ringlein. maille dans une cotte.

kołka. 1) Schubkarren der Bergleute. 2) Ohren=Ringe. 1) brouette pour transporter les métaux de la mine. 2) boucles d'oreille.

kołko czcze wewnątrz. Rad das inwendig hohl ist als ein Reif, ein Zirckel. un petit cercle.

koleczko większe obracaiące. Rädlein das ein grosses umdrehet. tournet.

kołko całkowite. Scheibe, flaches Rad aus einem Stück. un rond, palet, un disque; une pièce ronde.

kołkiem. in die Runde. à la ronde; en rond; tout au tour. § kołkiem biegaią; pies zaiąca kołkiem wietrzy.

od kołka do kołka. vom ersten bis zum letzten. d'un bout à l'autre.

Kołkowaty. von Rädern getrieben. tourné de rouës.

Kolnąć, *vid.* Kolę.

Kołnia, *obs.* *vid.* Okoł, obwod.

Kołnierz. Kragen, Koller, Ueberschlag. rabbat, colet. § kołnierze wyszywane.

kołnierz płaszczowy. Mantel=Kragen. tour de col; tour de rabat.

kołnierz u koszule. Hemd=Kragen. colet, tour de chemise.

w kołnierzu łowić. Läuse suchen. chercher des poux.

Kołnierzyk, *g. a.* kleiner Kragen. petit rabat, petit colet.

*Kołnik ogrodny, *g. a.* Rzepa podługowata. Steg=Rübe, lange Rübe. navet une plante semblable à la rave.

kołnik polny, dziki. (rapunculus) Zucker=Wurtzel,

Wurtzel, Garten-Rapuntzel. réponce sorte de petite racine.

Kolno, miasto w Niemczech. Cöln, Stadt in Deutschland am Rhein. Cologne ville d'Allemagne sur le Rhin.

Koło, około, *pr. g.* 1) um, um — herum. 2) ohngefehr um, bey einer Zahl oder Zeit. 3) um — herum, in der Gegend um; bey. 1) autour, à l'entour de. 2) environ; à peu près, sur, *devant un nombre ou un tems.* 3) aux environs de; auprès de. § 1) chodźić koło domu, koło miasta. 2) koło czasu tego, koło piątey godźiny, dał mi koło dwuch talerow. 3) mieszka koło Warszawy.

dobrze koło niego. es stehet gut um ihn. il est dans une belle passe; il est du dernier bien avec lui. § źle koło nas.

Koło. 1) Rad am Wagen oder in einer Maschine. 2) Tret-Rad, so von Menschen oder Vieh getreten wird. 3) Kreis, Zirckel. 4) Himmels-Zirckel, den man sich in Gedancken beschreibet. 5) der Hof um die Sonne, um den Mond. 6) Kreis, Zirckel der Schwartzkünstler. 7) Töpfer-Scheibe. 8) Scheibe zum Werfen im Spielen. 9) Rad im Rede-Saal der Nonnen-Klöster. 10) Kreis in welchem man ein Pferd umtreibet. 11) Kreis, worinnen ein Rath, ein Gericht gehalten wird. 12) Versammlung; Haufen Leute, Gesellschaft. 13) Umlauf, Ordnung, Umkreis einer Kranckheit. 1) roue de chariot ou de quelque autre machine. 2) timpan; grande roue dans laquelle marche un homme ou une bête pour la tourner. 3) un cercle. 4) *astron.* un cercle qu'on s'imagine sur le ciel. 5) aire, couronne du soleil ou de la lune. 6) un cerne, un cercle des magiciens. 7) roue de potier. 8) palet; une piéce ronde de métal ou de pierre dont on se sert pour jouër ou pour la jetter. 9) un tour dans le parloir des Réligieuses. 10) circuit d'un lieu où on met le cheval sur les voltes. 11) un cercle où l'on tient conseil ou un jugement. 12) assemblée des gens, foule; le cercle. 13) le période d'une maladie; éspace de tems durant lequel elle fait son tour. § 1) koło wozowe; koło na złoczyńcę; koło rurmusowe z kubełkow złożone; koło młyńskie; w zegarach są koła i kołka. 2) koło, ktore bydło albo ludźie w nim chodząc obracaią. 3) koło iest figura czcza wewnątrz. 4) koło (kres) słonecznego biegu; koło obrotow niebieskich. 5) koło iasne w koło mieśiąca, słońca. 6) czarownik w kole stanał. 7) zdun swoiemi nogami glinę w kole obraca. 8) koło do ćiskania w igrzysku. 9) koło w parlatoryum. 10) koło w ktorym konie do biegu cwiczą; koło do igrzysk, do gonitwy. 11) seymowe koło; w zwołanym kole osądzony. 12) koło oboiey płći ludźi. 13) kołem wracaiąca śię choroba.

kołem pełnić. nach der Reihe herum trincken. boire à la ronde.

koło koło mieśiąca iasne. der Hof um den Mond. couronne de la lune; paraselene; halo.

koło koło słońca. Hof um die Sonne. parélie, couronne du soleil.

koło żołnierskie. Kriegs-Rath, Zusammenkunft so Kriegs-Recht hält. Conseil de guerre qui tient un jugement.

kołem potłuc członki; kołem karać. rädern. roüer qu; casser les os au criminel; rompre le criminel.

w koło wpleść. aufs Rad legen. mettre sur la roue.

w koło; do koła. in die Runde. en rond. § pijanemu świat w koło chodźi; w koło idę.

w koło, do koła śię obroćić. sich in die Runde drehen. se tourner en rond.

w koło czego; do koła. rund herum; um. autour, tout à l'entour. § do koła tey rany puszczadłem pośiekać trzeba.

od koła do koła. Kreisweise; von einem Kreis zum andern. d'un rond, d'un cercle à l'autre. § sokoł nad ptakiem od koła do koła wysoko krąży.

kołem. in die Runde. à la ronde, orbiculairement. § kołem koło czego stanąć; kołem świat chodźi.

na swoie ćiągnąć koło; na swoie koło ćiągnąć wodę. Wasser auf seine Mühle ziehen, eigennützig seyn. se regarder dans les choses; faire ses choux gras; faire venir l'eau au moulin.

piąte to koło. das ist das fünfte Rad am Wagen. c'est la cinquiéme roue au chariot; on se peut passer de cet homme là.

Kołoczne, *g. kołocznego.* Trinck-Geld für die Berg-Knappen. argent pour boire qu'on donne aux ouvriers dans les mines.

Kołodźiey, stalmach. Wagner; Rademacher. charron, ouvrier qui fait des chariots.

Kołodźieyski, Wagner-. de charron.

kołodźieyska robota. Rademacher-Arbeit. le roüage; l'ouvrage que fait le charron.

Kołodźieystwo. Wagner-Handwerck. le métier de charron.

Kolofonia. Calphonium. du colofane.

Kołokwintyda. (*colocynthis*) Wildkürbs, Coloquinten. coloquinte.

Kołomaź, *f.* Wagen-Schmier, Theer. vieux oing, graiſſe à graiſſer l'eſſieu d'un chariot.

Kolor, barwa, maść. Farbe. la couleur.

Koloruię ⎫ zdobię beſchönigen. co-
Koloryzuię ⎭ lorer, couvrir de quelque prétexte.

Kolos. Coloſſus-Säule. un coloſſe.

ſtawiać komu kołoſy. einem Ehren-Säulen ſetzen. dreſſer de colonnes à quelqu'un.

Kołotok, *g. a.* koło, koliſtość, krąg, okrąg. Zirckel, Kreis. un cercle fait avec le compas.

Kołowaćieię, w koł roſtę. ins Holtz wachſen. monter en tige, devenir boiſeux.

Kołowatość. 1) holtziges Weſen eines Gewächſes. 2) Heilk. die Halsſtarre, der Hals-Krampf. 1) qualité boiſeuſe. 2) *médec.* le ſpaſme au cou; contraction ou retréciſſement des nerfs au cou.

Kołowaty. holtzicht. ligneux, boiſeux.

Kołowrot, *g. a.* 1) Welle, Spindel darauf ſich etwas umdrehet. 2) Wage-Balcken. 3) Spinn-Rocken. 4) ein Braten-Wender. 5) gewiſſes Werckzeug zur Tortur. 6) Wendel-Baum, ſtehende Winde. 1) un arbre, une piéce de bois qui ſoutient d'autres piéces qui tournent deſſus. 2) joug, branche, traverſin de la balance. 3) quenouille. 4) un tourne-broche, rôtiſoir. 5) ſorte de machine pour donner la queſtion à un criminel. 6) un ſinge, engein, eſpèce de machine pour lever les fardeaux. § 1) kołowrot wiatrakowy; na kołowroćie kobylenie krzyżowe ſię obraca. 2) kołowrot ſzalny; u kołowrota ſzale wiſzą.

kołowrot źiele, Romanek. (tithymalus) Wolfs-Milch. le titimale.

kołowrot mnieyſzy albo mały, vid. Sosnka mała.

ięzyk mu iak na kołowroćie biega; gęba mu iak kołowrot lata. das Maul gehet ihm wie eine Breche. il a un flux perpetuël de bouche.

Kołowrotek do nići, *g. kołowrotka.* Garn-Winde. dévidoir; inſtrument de bois propre à dévider; roüe à dévider.

kołowrotek do przędze; kołowrotek prządek. Spinn-Rad. roüet à filer.

Kołowy. Rad-, zum Rad gehörig. de roüe; qui regarde une roüe.

kołowe. Abgabe von Mühl-Rädern. impôt ou droit que païent les roües de moulin.

Kołpaczek, *g. kołpaczka.* eine kleine hohe Mütze. petit bonnet fait en pointe.

Kołpak, *g. a.* hohe Mütze, als der Hayducken und Huſaren. bonnet à la dragonne qui eſt fait en pointe, comme portent les Heyduques & les Huſſarts.

kołpaki brunatne źiele. (medium, campanula foliis echii) Medium ein Gewächs. eſpèce de plante dont la fleur eſt une cloche ſemblable à celle de la campanule.

Kolperz, iażdż. Kaulpers ein Fiſch. perche un poiſſon.

Kołtryna, *vid.* Kortyna.

Kołtun, *g. a.* Wichtel-Zopf, Weichſel- oder Wichſel-Zopf. plique, plica.

Kołtunowaty. 1) der einen Wichſel-Zopf hat. 2) Wichtelzöpfig, zu den Wichſel-Zöpfen gehörig. 3) grob, ungleich gewalckt als ein Hut. 1) celui qui a la maladie qu'on apelle plique; ſujet à la plique. 2) de plique, ce qui regarde la plique. 3) groſſiérement travaillé à la fouloire comme un chapeau. § 1) w cudzoźiemſkich kraiach rzadko o kołtunowatego. 2) kołtunowate humory. 3) birlet kołtunowaty.

Kołtunowy. Wichtelzöpfig. de plique.

Kolumna, Słup. Säule. colonne.

kolumna. Wappenk. Säule, darauf eine Krone ſtehet. *Blaſ.* colonne ſur la quelle eſt poſée une couronne.

Koluwryna. Feld-Schlange, Art eines Geſchützes. coulevrine, une longue piéce d'artillerie.

Kolwiek. nur, wird nicht decliniret und nur zu einigen Wörtern gefüget. quelque — qu'il ſoit; *on ne decline pas* kolwiek *& on l'ajoute ſeulement à quelques mots.* § ktokolwiek, ktorykolwiek, gdźiekolwiek, kiedykolwiek.

Kołyſacz. Schauckler, der ſich oder andre ſchauckelt. celui qui ſe balance ou qui brandille & berce les autres.

Kołyſanie. das Schauckeln, Wiegen. bercement; l'action de brandiller, de bercer.

Kołyſka. eine Schauckel. un bacule; balançoire; brandiloire, eſcarpoulette.

* *kołyſka dźiećinna; kolebka.* eine Kinder-Wiege. berceau d'enfant.

Kołyſzę, *ſze, ſał.* 1) ſchauckeln, wiegen. 2) fig. einſchläfern, einwiegen, beſänftigen. 1) brandiller, bercer. 2) *fig.* bercer, amuſer, apaiſer, endormir. § 1) kołyſać dźiećię. 2) kołyſać kogo w nadźiei; ukołyſać czyy gniew.

kołyſać ſię. 1) ſich ſchauckeln. 2) ſich einſchläfern, ſich ſchmeicheln. 3) ſich wiegen; wellenweiſe in die Höhe ſteigen als

die

die See im Sturm. 1) ſe balancer, ſe bercer. 2) *fig.* ſe bercer, s'amuſer, s'endormir, ſe flater. 3) étre plein de groſſes vagues; faire de grands flots; élever les houles avec violence. § 1) kołyſałem śię na kołyſce. 2) bráćie prożną śię kołyſeſz nadźieią. ** 3) zamącone morze aż do nieba od źiemi śię kołyſało.

kołyſać śię umysłem. wancken, andres Sinnes werden wollen. vaciler, chanceler.

Komaga, *vid.* Komiega.

Komedya. 1) Comödie. 2) Comödie, Poſſen, Zanck. 1) comédie. 2) tour, pièce, comédie qu'on jouë à qu. § 1) komedyą ſtroić.

Komedyant. / *Komedyynik. ein Comödiant. comédien.

Komedyyny. Comödien-, Comödiantiſch. de comédie; ſcenique. § komedyyny aparat.

Komenda. 1) im Kirchen-Recht eine Commende oder Pfründe, ſo einem ehedeſſen auf eine Zeitlang, jetzo aber Zeit Lebens anvertrauet wird. 2) Commando über eine Armee. 3) Commando ſo von der Armee geſchicket wird. 4) Werbung um ein Frauenzimmer. 1) *terme de droit Canonique:* une commande; un bénéfice qui étoit mis autrefois en ſimple dépot de quelqu'un, mais aujourd'hui l'on poſſède perpétuellement. 2) commandement, le pouvoir de commander une armée. 3) détachement d'une armée. 4) recherche d'une fille en mariage. § 1) trzymać komendę z Biſkupſtwem. 2) komenda, władza zupełna nad woyſkiem mu oddana; komendę wźiął. 3) komendę (podiazd) wysłano. 4) w komendę przyiechał.

Komendant. Befehlshaber, Commendant in einer Stadt oder über einige Truppen. un Commandant, celui qui commande dans un place, ou qui eſt Chef d'un détachement. § komendant podiazdowy.

Komendarz. / Komendataryuſz. Commendarius, der eine Commende beſitzet. commentaire; celui qui poſſede un bénéfice en commande. § komendarz mieyſca tamecznego; komendataryuſz z Rezydencyi tego Opactwa.

Komenderuię. commandiren. commander quelques troupes. § komenderować woyſko.

Komendor, kontor. Comter, Commentur; Ritter ſo eine Commenturey hat. Commendeur, chevalier qui a une commanderie.

Komendorſtwo. Commenturey eines Ritters. commanderie; bénéfice dont joüit un chevalier de quelque Ordre.

Kometa, **m.* & *f.* miotła na niebie. ein Comet, Schwantz-Stern. Cométe.

Komiega. 1) hohes Fluß-Schiff. 2) Pipe, Kufe, groſſes Faß. 1) foncet, bâtiment de haut bord qui ſert à naviger ſur un fleuve. 2) muid, tonneau.

Komin, *g. a.* 1) Schorſtein, Feuer-Eſſe. 2) Stuben-Kamin. 1) cheminée, par où ſort la fumée. 2) cheminée dans une chambre. § 1) komin dla dymu z domu wywiedźiony.

komin wyćierać, chędożyć. einen Schorſtein fegen. ramonner; nétteïer une cheminée.

komin z dachu wybiegaiący. Schorſtein der aus dem Dache hervor raget. ſouche de cheminée.

Kominek, *g. kominka.* 1) kleiner Schorſtein. 2) Stuben-Kamin. 3) Dampf-Röhre, Rauch-Röhre, durch welche Rauch und Dampf aus dem Zimmer gehet. 1) petite cheminée. 2) cheminée dans une chambre. 3) tuïau formé en cone pour faire ſortir la fumée & les vapeurs d'une chambre.

Kominiarz. / Kominnik. Schorſtein-Feger. ramonneur de cheminée.

Komis. Commißion, die man einem aufträgt. commiſſion, charge qu'on donne à qu. à faire qu. ch.

Komiſarz. Commiſſarius. Commiſſaire; Juge commis. § komiſarz Krolewſki, Powiatowy; przed wyſadzonemi z Senatu komiſarzami.

komiſarz na Trybunał ſkarbowy. Commiſſarius zum Schatz-Tribunal. Commisſaire de la chambre du Treſor. § komiſarzow na Trybunał Skarbowy koronny bywa 36, na Trybunał Skarbowy Litewſki 53. a od Prowincyy, i niektorzy od Woyſka obierani bywaią.

Komiſya. Commißion, abgeordnete Richter. commiſſion des Juges députez. § komiſya do rozſądzenia krzywd, do uznania i decyzyi, do rozgraniczenia, do uſpokoienia rożnośći granicznych, do obaczenia gruntow, do uważenia ſzkod poczynionych; wydać, wytoczyć komiſyą na uznanie czego.

Komitywa. 1) Gefolge. 2) Reiſe-Gefehrte. 1) ſuite, train. 2) compagnons ou compagnie de voiage.

*Komnata. Kammer, Gemach. chambre, cabinet.

Komonica drzewo. (*alisaria*) Zürgel-Baum, Elsbeer-Baum. alisier un arbre.
komonica ziele. (morsus diaboli) Teufels-Abbiß. mors du diable.
komonica swoyska. (melilotus communis) gemeiner Stein-Klee; Melote. du mélilot commun.
komonica włoska. (fertula campana) Welscher Stein-Klee. espèce de mélilot.
komonica pachnąca. (trifolium odoratum) wohlriechender Stein-Klee. du mélilot odoriferant.
Komor. Mücke. cousin, sorte de petite mouche. § komor kąsa, bęczy.
Komora. 1) eine Kammer. 2) Miethe, Mieth-Stube, Mieth-Wohnung. 3) Kammer, öffentliches Zoll- oder Saltz Haus u. d. g. 1) chambrette, cabinet. 2) chambre locande. 3) chambre, bureau, un gréfe; lieu où sont les commis de Doüane, de Gabelle & les autres gens d'afaire. § 1) Pani iest w komorze. 2) naiąć komu komorę. 3) komora Rzeczypospolitey; komora solna.
komora mylośiernych albo potrzebnych, vid. Gora miłośierdzia.
komora sypialnia; *łożnica.* Schlaf-Kammer. chambre de lit; dortoir.
komorą mieszkać, stać u kogo. bey einem zur Miethe wohnen. être locataire dans la maison de qu.
Komorczasty. 1) voll Fächer. 2) voll Kammern. 1) plein de raïons ou de carrez; où il y a plusieurs petits réduits ou compartimens séparez pour y mettre diverses choses. 2) où il y a beaucoup de chambrettes.
Komorka. 1) Kämmerlein. 2) Fach als im Schrancken. 3) der Kröbs im Obst, darinnen die Kerner stecken. 4) Anat. Hertz-Kammer; Hirn-Kammer. 1) petit cabinet, chambrette; réduit. 2) cellule, raïon, un quarré; chambre. 3) nombril, coeur, boïau, les entrailles d'un fruit. 4) *Anat.* cavité, un ventricule du coeur, du cerveau. § 1) w tey komorce się nie pomieści. 2) komorka w szkatule, w szafie, w kalecie, w gołębieńcu. 3) komorka w ktorey są iądrka owocne. 4) w mozgu iest komorek cztery; komorka w sercu.
komorka do naięcia. kleine Kammer zum vermiethen. petite chambre locande.
Komornica. Kammer-Jungfer. fille de chambre.
Komorniczy. 1) Kammer-, den Miethmann einer Kammer oder Stube betreffend. 2) die Kammer-Dienste bey Hof angehend. 1) locande, qui regarde les chambres à loüer. 2) qui concerne les services de la chambre d'une Cour.
komornicza. Kammer-Juncker-Würde bey Hofe. dignité, charge d'une Gentil-homme de la Cour. § komorniczą u krola służył.
Komornik. 1) Kammer-Juncker. 2) Miethmann. 3) Bauer der kein eigen Haus zur Wohnung hat. 1) Gentil-homme de la chambre. 2) locataire d'un apartement, d'une chambre; celui qui tient une chambre de loüage. 3) païsan qui n'est pas proprietaire d'une cabane.
Komorny. zur Kammer gehörig. de chambre, qui regarde un cabinet.
komorne. Kammer-Zins, Stuben-Zins. le loüage qu'on païe pour un logis.
Komośliwy. wild, scheu, von Pferden. ombrageux, qui s'épouvante, *en parlant des chevaux.*
Komoszę, *śi, śił.* wild, scheu machen. rendre ombrageux. § zrzebca dźikiego nie zryway, czym go barźiey skomośisz.
*Kompaktor, Introligator. Buchbinder. relieur.
Kompan, towarzysz. Compan, Mitgeselle. compagnon, celui qui acompagne qu.
Kompania. 1) Compagnie, Gesellschaft. 2) Compagnie Soldaten. 1) compagnie, société. 2) compagnie de soldâs. § 1) byłem w kompanii. 2) kompaniy kilka w pień wycięto.
kompanii komu dopomoc. einem Gesellschaft leisten. faire, tenir compagnie à qu.
dla kompanii dał się Niemiec obieśić. man muß keine Gesellschaft verderben; der Gesellschaft zu liebe läßt man sich aufhängen. on doit étre de bonne compagnie; on se fait pendre par compagnie.
Kompanka. Gesellin, Gefehrtin. compagne, celle qui acompagne.
Kompartura, *vid.* Kopertura.
Kompas. 1) ein See-Compaß. 2) eine Sonnen-Uhr. 1) boussole, compas de mer. 2) quadran ou horloge au soleil. § 1) kompas morski.
Kompasowy. Compaß-. de boussole, de quadran. § kompasowy biegunek.
Kompasya, politowanie, użalenie, litość. Mitleiden. compassion, pitié.
Kompleksya. Complexion, Leibes-Beschaffenheit. complexion, temperament. § człowiek kompleksyi miętkiey, roskoszney, twardey, zdrowey, chorowitey.
Komplement. 1) Compliment, höfliche Rede an einen. 2) Mathem. Ergäntzung eines

eines Winckels, eines Bogens. 1) compliment; paroles honnêtes qu'on dit à qu. 2) *matém.* complement d'un angle, d'un arc. § 1) ładny komplement mu uczynił.
komplement do kogo uczynić. } einen complimentiren.
Komplementuię kogo. } complimenter qu; faire des compliments à qu.
Komplet. volle, gehörige Zahl. le corps; le juste nombre d'un corps, d'une compagnie. § gdy komplet Deputatow na ratuśie śię zeydźie; ludźi tych zawsze ma bydź komplet; ktoryby zaś Deputat komplet zerwał i z izby wyszedł.
Kompleta. die Complete; das letzte der sieben Kirchen-Gebete nach der Vesper. les complies, *f.* la dernière de sept heures canoniales.
Komponista. Componist, Verfertiger musicalischer Stücke. compositeur de musique; musicien qui compose.
Komponuię, składam, piszę. componiren, schreiben als Verse, Recepte, Schul-Exercitia, musicalische Stücke. composer; faire un ouvrage d'esprit, des vers, une recette, un tème. § piękne komponuie wiersze; list ładny skomponował.
Kompozycya. 1) ein Schul-Exercitium. 2) Composition, Verfassung eines musicalischen Stücks. 3) Vergleich wegen der Uebergabe einer Stadt an die Belagerer. 1) un téme; composition qu'on donne à un écolier. 2) composition; piéce de Musique qu'on a composée. 3) composition, acord d'une ville avec les assiégeans. § 1) kompozycya szkolna; poprawić kompozycyą. 2) składał w muzyce kompozycye wytworne. 3) miasto kompozycyą z nieprzyiaćielem uczyniło.
kompozycya aptekarska, recepta. Recept eines Arztes. recette, ordonnance d'un Médecin.
Kompromis, zdanie śię na iednacze. Bewilligung auf einen schiedsrichterlichen Ausspruch. un compromis; consentement des parties pour terminer leur diférend par des arbitres.
Kompromisarz. Schieds-Richter. un arbitre, compositeur aimable.
Kompromisarski, polubowny. schiedsrichterlich. d'arbitre; arbitral.
Komput. Rolle; gesetzte Anzahl Soldaten oder Personen von einerley Gesellschaft. un rôle; un nombre fixé de soldâs ou de personnes d'un corps, d'une societé. § Rzeczpospolita tę piechotę w komput przyięła; komput woyska; ludźie w należytym byli kompućie i monderunku.
w komput wpisać. in die Zahl der Soldaten oder anderer Personen einschreiben. enrôler; écrire une personne au nombre du corps.
komput kośćielny. Wissenschaft den Kirchen-Calender nach dem Lauf der Sonne und des Mondes einzurichten. comput Ecléstiastique; suputation du Calendrier Ecléstiastique selon le cours du soleil & de la lune.
Komputowy. der zu der gesetzten Anzahl gehöret. enrôlé; celui qui apartient à un nombre déterminé. § woysko komputowe wespoł z Szlachtą ma stanąć.
Komunia. die Communion, der Genuß des heiligen Abendmahls. la Communion, l'action de recevoir le Saint Sacrement. § modlitwa przed Komunią Swiętą.
Komunik. Kriegsw. Zusammenhang oder Stand einer Armee, dessen Theile der Feind nicht abschneiden kan. la communication d'une armée, dont les parties ne peuvent étre coupées de l'ennemi. § komunikiem szedł nieprzyiaćiel.
Komunikacya. 1) Mittheilung einer Schrift, einer Nachricht. 2) Vernehmen, Verständniß. 3) Zusammenhang, Zugang. 1) communication d'un écrit, d'un avis. 2) communication, intélligence; un commerce. 3) communication; la liaison, le passage d'une chose à une autre. § 1) dźiękuię za komunikacyą listow Francuskich. 2) skrytą z nim ma komunikacyą. 3) klasztor ten miał z miastem komunikacyą przez podźiemne przechody.
Komunikuię. 1) communiciren, zu Gottes Tische gehen. 2) communiciren, mittheilen als eine Schrift zum Abschreiben. 1) communier; recevoir le Saint Sacrement. 2) communiquer à qu. qu. ch. § 1) iutro komunikować będę. 2) komunikował mi listy w tey sprawie pisane.
Komża. Chor-Hemd. surplis.
Koń, *g. konia.* ein Pferd. cheval. § koń posztarski, ćiężarowy, potkliwy, wozowy; konie rządzemy wodzami, ludźie mądremi mowami; koniowi bystremu munsztuku nie ostrog trzeba, *prov.* konie hyszpańskie.
wśiadać na koń. sich zu Pferde setzen; in dieser Redens-Art sagt man nicht, na konia. se mettre sur un cheval; monter un cheval; *dans cette façon de parler*

ler na konia *eſt hors d'uſage.* § wſkoczyć, ſunąć ſię na koń; wśiaday na koń piękny.
koń na poślednie nogi upadaiący, vid. Włogawy.
koń oczu odmiennych. ein glasaugiges Pferd. cheval veron.
koń na ſtaniu. Stall-Pferd. cheval d'écurie.
koń dźiki. wildes Pferd. cheval ſauvage.
koń ćiężko noſzący. ſchwerfälliges Pferd. cheval qui ſecoüe, qui fatigue ſon homme.
koń z oślice; muł. ein Maul-Eſel. mulet.
koń biiący nogami. Pferd das ausſchlägt. cheval qui donne des ruades, qui regimbe.
koń zrzucaiący. Pferd das gerne abwirft. cheval qui jette par terre celui qui eſt monté deſſus.
koń z kara gniady. Schweiß-Fuchs. cheval alezan obſcur; alezan brûlé.
koń wodny, rzeczny, morſki. Wall-Roß, See-Pferd. cheval marin, un hipopotame.
koń drewniany; ośieł żołnierſki. der Eſel bey den Soldaten. le chevalet des ſoldâs.
konia uſtroić. ein Pferd putzen, anſchirren. enharnacher un cheval.
kto płaći konia, bierze go i z uzdeczką. wer ein Pferd bezahlt, bekommt auch den Zügel. qui achete un cheval doit avoir auſſi la bride.
koń ma cztery nogi a iednak śię potknie. es ſtolpert wohl ein Pferd und hat doch vier Füſſe. il n'eſt ſi bon cheval qu'il ne bronche; le plus habile n'eſt pas ſans fautes.
wźiąłeś konia, wezmiy i bicz (uzdeczkę). wer das Pferd genommen hat, mag auch den Zaum behalten. jetter le manche après la coignée; qui a mangé le diable n'a qu'à manger les cornes auſſi.
z cudzego konia i w śrzod błota zśiaday. eine fremde Sache muß man ſehr in acht nehmen. il faut prendre un ſoin particulier pour les choſes d'autrui.
iakby go na koń Turecki wſadźił. er denckt der Haſe hat ihn geleckt. il ſe croit fort heureux.
konie go ziedli. der Kuckuck hat ihn geholet; er kommt nicht wieder. le vent l'a emporté; il ne revient pas.
darowanemu koniowi nie patrzay w zęby. einem geſchenckten Gaul, kuckt man nicht ins Maul. à cheval donné il ne faut pas regarder à la bouche.
Konam. 1) mit dem Tode ringen. 2) vollführen, endigen. 1) agonizer, être prêt à expirer, à rendre l'ame; être aux abois; être à l'article de la mort. 2) toucher à la fin de ſon travail; achever.
konał. er rang mit dem Tode. il agonizoit.
ſkonał. er iſt verſchieden. il expira; il eſt paſſé.
wnet ſkona. er wird bald verſcheiden. il va paſſer.
konam co, prowadzę bez przerwania do końca; dokonywam czego. vollführen, endigen, fortſetzen. pourſuivre, continuer ſon travail, ſon deſſein; exécuter, achever, conſommer. § kona rzecz przedśięwzięta, wolą Pana ſwego.
konać nieprzyiaćiela. den Feind vollends aufreiben. mettre l'ennemi aux abois. § konać nieprzyiaćiela przez ſzablę.
Konanie. 1) Todes-Angſt. 2) Vollendung, Vollführung, Endigung. 1) abois, agonie, moment où l'homme expire. 2) conſomation, acompliſſement. § 1) byłem przy iego konaniu i ſkonaniu. 2) przy konaniu zamysłu ſwego wielkich ieſzcze doznał trudnośći.
Koncept. 1) Philoſ. Begrif. 2) Gedancken, Einfall. 3) Abſicht. 4) Entwurf, Concept auf dem Papier. 1) *Philoſ.* conception, perception, comprehenſion, idée, concept. 2) penſée, invention, ſaillie. 3) intention, but, deſſein. 4) minute, ébauche, broüillard, brouillon. § 1) koncept toż znaczy co poczęćie. 2) wyśmienitych zażywa konceptow; koncept mu ten w głowę przyſzedł; taki mu koncept przypadł; koncept ſubtelny; wſzyſtkich ruſzył konceptow. 3) na zgubę Oyczyzny zawźięty i naſadzony koncept. 4) koncept kazania, liſtu, mowy.
pomieſzało to koncepta iego. das hat ihm ſeinen Concept verrücket. cela a dérangé ſes deſſeins, ſes meſures.
z konceptu wypaść. aus dem Concept kommen. vaguer à l'avanture; barboüiller.
Koncert. Concert in der Muſic. concert, ſimphonie, harmonie de voix & d'inſtrumens.
Koncerz, *g. a.* 1) kurtzer, breiter und gerader Säbel. 2) eiſerner Pfeil. 1) ſorte de ſabre qui eſt court, droit & fort large. 2) flèche de fer.
Koncha. Muſchel. conque, coquille.
koncha. } Meßk. die Muſchel-Linie.
Konchoida. } *Géom.* ligne conchoïde ou conchile.
Końcowy. zum Ende oder zu den Grentzen gehörig. qui concerne la fin, ou le bout de quelque choſe.

Koncylium, zbor. Concilium, Versammlung der Geistlichen. un Concile; Assemblée des Ecléſiaſtiques.

Koncypuię. concipiren, entwerfen. concevoir, minuter, ébaucher, mettre ſur le papier. § koncypować co na papierze; koncypuie liſt.

Kończato, *adv.* ſpitzig, zugeſpitzt. en pointe; en forme de pointe.

Kończatokręty. ſpitzig gewunden. ſpiral.

Kończatookrągły. rundſpitzig. fait en pointe ronde; qui va en pointe.

Kończatość. 1) Spitze, ſpitzige Schärfe. 2) ſpitzzugehendes Ende. 1) pointe. 2) bout pointu; extremité qui va en pointe. § 1) kończatość piora piſarſkiego, miecza, ſzpady. 2) kończatość głowy cukru.

Kończaty. } 1) ſpitzig, ſcharf am Ende.
Kończyſty. } 2) ſpitzig, zugeſpitzt. 1) pointu, aigu. 2) qui va en pointe, qui a un bout pointu. § 1) noż kończaty. 2) z obu końcow kończate iaie kurka znaczy.

kończaty ku gorze. oben zugeſpitzt, als ein Hut Zucker. conique qui a la figure d'un cone; qui eſt en forme de pain de ſucre. § brog, ſtog, brożek, głowa cukru ſą kończate ku gorze.

kończaty ku dołowi. unten wie ein Kräuſel zugeſpitzt. fait en toupie.

kończata okrągłość. Zuſpitzung eines Kräuſels, eines Zucker-Huts. figure de toupie, de pain de ſucre.

Kończę, *czy, czył.* endigen. finir, achever, faire fin, mettre fin, terminer. § ſkończył mowę, robotę.

kończyć ſię. 1) ſich endigen, zu Ende gehen. 2) ſich endigen; ſpitzig, rund zugehen. 1) ſe finir, expirer, ſe terminer, s'achever. 2) aller, finir, ſe terminer en pointe. § 1) kończy ſię roczny rząd iego; ſkończyło ſię kazanie; wieś iego przy moim gruncie ſię kończy. 2) kończy ſię co okrągło, pochodziſto, kończato.

ſkończyć ſprawę. eine Angelegenheit endigen. terminer une afaire.

Kończyc, *g. a.* Wappenk. ſieben Strauß-Federn im rothen Feld und ſieben dergleichen über der Krone. *Blaſ.* ſept plumes d'autruche au champ de gueules & autant ſur la couronne.

Kończyk, *g. a. vid.* Koniuſzek.

**Kończyna, koniec. das Ende, letzter Ort. extremité, bout, fin. § wſzyſtkie kończyny ziemię Boga chwalić będą.

Kończyſty, *vid.* Kończaty.

Kondelowate ſukno. Art Tuches zu Kleidern. ſorte de drap pour s'habiller.

Kondemnata. Gerichtsw. Urtheil, Verurtheilung. *droit:* condannation, arrêt, ſentence. § kondemnata wyſzła.

Kondeſcenſya. Gerichtsw. Nachſicht. *droit:* condecendance.

Kondolencya. Condolentz, Beyleid. condoléance.

Konduita. Aufführung, Conduite. conduite, maniére d'agir. § konduita dobra, zła.

Kondukt pogrzebny. Leichen-Gefolge. un convoi funébre.

Kondycya. 1) Beding, Condition. 2) Stand, Zuſtand. 1) condition, clauſe. 2) condition, état, ſort. § 1) kondycyą (podległość, warunek, obowiązek) komu daię; kondycye przyymuię. 2) podley kondycyi człowiek.

pod kondycyą; z tą kondycyą; pod obowiązkiem. mit Beding daß. à condition que.

Kondyment. Brühe über einen Braten. ſauce d'un rôti. § kondyment z oſtrygami.

Konew, *g. konwi, f.* 1) eine Trinck-Kanne, Sauf-Kanne, Waſſer-Kanne, gemeinigl. von Holtz. 2) Waſſer-Röhre. 1) broc, hanap; grande cruche, cuvette pour y porter de l'eau ou quelque boiſſon, *ce vaſe eſt ordinairement fait de bois.* 2) un tuiau de bois pour la conduite des eaux. § 1) chrapi, dorwał ſię gdzieś konwi; niemaſz wody w konwi; miaſto proporcow konwie za rycerzem noſzą. 2) konew ieſt rura z światłem.

iak z konwi ſię deſzcz leie. es regnet als wenn es mit Mulden göſſe. il pleut à verſe; il pleut à ſeaux.

Konewka Trinck-Maaß, kleine Kanne von Holtz oder Zinn. pinte de bois ou d'étain. § day konewkę piwa; wypiię z konewkę miodu.

Konfederat, związkowy. ein Conföderirter. un conféderé.

Konfederacya. Conföderation in Pohlen. Conféderation en Pologne.

konfederacki. conföderirt. conféderé.

Konfederuię ſię. ſich conföderiren. ſe conféderer, ſe liguer.

Konfekt. Confect. Confiture. § konfekt z roży.

Konfeſonata. 1) Gerichtsliches Verhör. 2) peinliche Frage, ſcharfe Frage. *droit:* 1) audience; interrogatoire *m.* 2) queſtion qu'on fait à un criminel. § 1) na konfeſonatach dobrowolnie ſię o to przyznali. 2) wziąć złoczyńcę na konfeſonatę (na torturę albo pytki).

Konfesyonał, spowiednia. der Beicht-Stuhl. le confessional.
Konfetury, *vid.* Konfitury.
Konfident. Vertrauter. afidé; confident.
Konfidentka. Vertraute. afidée; confidente.
Konfiszkacya. Confiscation. confiscation.
Konfiszkuię. einziehen, confisciren. confisquer. § konfiszkowali, (zabrali, zagrabili) dobra iego na Pana, do skarbu; konfiszkowali kupca.
Konfiszkowanie, zabranie, pograbienie, grabież. Confiscirung. confiscation, l'action de confisquer, de saisir.
Konfiszkowany. confiscirt. confisqué.
Konfitury, konfetury, *plur.* Confituren, Zuckerwerck. des confitures.
Konflagraty, *plur.* dobra pogorzałe. abgebrannte Land-Güter. des vilages ruinez par incendie.
Konfrater. Mitbruder einer Brüderschaft, eines Ordens. confrére, personne qui est d'une confrerie, d'un Ordre.
Konfraterstwo. Mitbrüderschaft eines Ordens. confraternité, societé. § konfraterstwo w Zakonach, w Orderach.
Konfunduię kogo czym. beschämen. confondre.
Konfuzya. Beschämung. confusion, honte.
Koniakowka gruszka. Art grosser Birne. espèce de grandes poires.
koniakowka ziele; *podkowka*, *wytrych*. (securidaca) Peltschen, Beilkraut. grave; féve de loup.
Konicz / Koniczyna } ziele. (*trifolium*) Klee. du tréfle.
konicz czworlisty. vierblättriger Klee. quadrifolium.
Koniec, *g. końca.* 1) Ende einer jeden Sache. 2) Spitze als des Messers. 3) Ende einer Angelegenheit; Ausgang. 4) Vorhaben, Vorsatz, Absicht, Meynung. 1) bout, la fin, extremité d'une chose. 2) pointe, bout pointu. 3) fin, *f.* issuë, évenement, réüssite, sortie. 4) intention, dessein, but. § 1) koniec miasta, laski; końcem palcow warg dotknąć; końce zaostrzone. 2) koniec noża, miecza. 3) uczynić koniec czego; dotrwać do końca; koniec dobry ledaiaką sprawę zaleca; *prov.* koniec każdey rzeczy ma bydź na pieczy, *prov.* na ten koniec wyszło; patrz końca; doczekał się końca. 4) robić ku końcowi swemu; mieć pewny koniec zamysłow swoich; iako w ostatnim końcu swoie wszystko w sobie, a nie w Bogu, zakładaią szczęście.
koniec żałosny. betrübtes Ende. catastrophe; triste fin; issuë triste.

Koniecznie, *adv.* durchaus, schlechterdings. par tout; absolument.
Koniczek. kleines, junges Pferd. cavalot; petit cheval.
Koniektura. wahrscheinlicher Umstand, Wahrscheinlichkeit. conjecture: circonstance vraisemblable. § trafił na przychylną sobie koniekturę.
Konienka ziele. (*epithymum*) Stolzkraut. épithyme.
Konik. 1) kleines Pferd. 2) Gras-Pferdchen, Feld-Grille. 3) Tyrot, ein Vogel der wie ein Pferd wiehern soll. 4) Klee. 1) poulain, petit cheval, jeune cheval. 2) cigale un insecte qui vole. 3) bruant un oiseau, on prétend qu'il contrefait le hennissement du cheval. 4) du tréfle.
konik dźiecinny, Stöcken-Pferd der Kinder. dada; petit cheval de bois pour un enfant.
konik morski robak. Pferde Raupe ein See-Ungeziefer. sorte d'insecte marin.
koniki. Art Tortur. sorte de torture.
Koniopłoch / Konistrach } ziele. (*achæmenidon*) gewisses Kraut, davor sich die Pferde scheuen sollen. espèce de plante qui donne de la peur aux chevaux.
Konitrud ziele. (*gratiola*; *gratia Dei*) wilder Aurin, Gnadenkraut. gratiole.
Koniuch. Pferde-Knecht, Stall-Knecht. valet d'étable, palfrenier.
Koniunkcya, ziednoczenie, złączenie. Vereinigung. jonction, union.
Koniunktura, okoliczność. Umstand, Vorfall. conjoncture, rencontre.
Koniuszek, *g. koniuszka*, kończyk. kleines Ende, kleine Spitze. petite pointe. § kończyki u korony.
koniuszki u ielениego rogu. Zincken, Enden am Hirsch-Geweih. andouillers, chevilles qui se trouvent sur les tiges du bois de cerf.
koniuszki w gwiazdźie, promienie. Strahlen, Spitzen am Stern. les raïons, les branches d'étoiles.
Koniuszy, *g. koniuszego*. Stall-Meister. écuïer, oficier qui a soin de l'écurie.
koniuszy koronny. Kron-Stall-Meister. Grand Ecuïer de la Couronne.
koniuszy Litewski. Lithauischer Stall-Meister. Grand Ecuïer de Lituanie.
Konkluduię, zawieram, zamykam co wywodem. schliessen, einen Schluß machen. conclurre; faire une conclusion.
Konkluzya. Schluß. conclusion.
konkluzye. die Theses zum Disputiren. Téses; *f. plur.* les propositions sur les quelles on dispute.

Konku-

Konkurencya. 1) Zulauf, Versammlung. 2) Ansuchung um ein Amt. 3) Anwerbung um ein Frauenzimmer. 1) assemblée, concours 2) brigue, concurrence à; prétension sur une charge. 3) demande d'une fille en mariage. § 1) liczney oboiey płći konkurencyi. 2) w konkurencyą śię o ten urząd odezwał. 3) w konkurencyą o tę pannę przyiechał.

Konkurent. 1) Mitwerber um etwas. 2) Freyer, Liebhaber. 1) brigueur; concurrent de; prétendant à qu. ch. 2) protestant, amant.

Konkurs. Zulauf, Gedränge. concours, foule de peuple. § konkurs ludzi niezrachowany, niezwyczayny.

Konkuruię zkim o co. um etwas anhalten. concourir pour avoir le même avantage; briguer.

Konno, *adv.* wierzchem. zu Pferde. à cheval. § konno iadę, śię potykam.

Konny, *adj.* & *subst.* 1) Reuter, der zu Pferde ist. 2) Pferd-, was zu Pferde geschicht. 1) cavalier, piqueur, homme de cheval. 2) de cheval; *ce qui se fait de cheval.* § 1) konnych było sześciu. 2) konny żołnierz; konna bitwa.

konne woyſko. die Reuterey. la cavalerie.

Konop, *g. konopi, f.* } ziele (*canabis*) Hanf
*Konop, } das Kraut. du chanvre; chanvre mâle.

konopie, plur. gehechelter Hanf zum Spinnen. du chanvre; filace de chanvre.

konop płoſkunna, *płoſkunka.* (canabis femina) Hanf weiblichen Geschlechts. chanvre femelle.

konop *wodna ziele, vid.* Karbieniec.

konop *włoſka ziele, vid.* Klefzczowina.

Konopiatka. Hanf-Birne. poire cheneveuse; poire estoupe.

Konopka, konopnik, dzwoniec. Flachs-Fincke, Häufling linotte un oiseau.

konopka *ziele.* (alisma) Berg-Wegbreit. plantain de montagne.

Konopiaty, konopiasty koń. ein Roth-Fuchs. alezan roux.

Konopny. } Hanf-, von Hanf. de
Konopniany. } chanvre. § płotno konopne.

Konował. Pferd-Artzt, Roß-Artzt. maréchal; médecin de chevaux.

Konowalski. Roß-Artzt-. de médecin de chevaux.

Konowalstwo. Roß-Artzneykunst. art de panser les chevaux.

Konrad ziele. (*hedera terreſtris*) Gundel-Reben, Erd-Epheu. lierre terrestre.

Konsekwencya. Folge, Folgerung. conséquence; la liaison d'une chose avec l'autre.

Konserwa. Latwerge. conserve.

Konserwacya. Erhaltung. conservation.

Końſki. Pferd-. de cheval; chevalin. § końſki pastuch, końſkie stado.

końſki kupiec, roſtrucharz. Roß-Händler. maquignon; courtier de chevaux.

końſkie goſpodarſtwo. Pferde-Zucht. la maniére de gouverner, de nourrir les chevaux.

końſki ogon. 1) Roß-Schweif. 2) Roß-Schwantz ein Kraut. 1) queuë de cheval. 2) aprèle; queuë de cheval une plante.

po końſku. } adv. nach Art der Pferde. en
końſkie. } cheval; à la manière des chevaux.

Konsolacya. 1) Trost. 2) Ergötzlichkeit; kleines Geschenck an Geld. 1) consolation, soulagement, adoucissement d'affliction. 2) petit présent en argent.

Konstantynopol, *g. a.* Czarogrod. Constantinopel. Constantinople.

Konstelacya; aspekt pod ktorym śię kto rodźi; gwiazd na niebie rozłożenie czasu narodzenia czyiego. Constellation; Sternbild zu eines Geburts-Zeit. un tème céleste; constellation sous la quelle on est né. § pod szczęśliwą śię rodził konstelacyą.

Konstytucya, postanowienie, ustawa Constitution, Reichs-Satzung, Reichs-Abschied, so auf einem Reichs-Tag gemacht werden. constitution, loix, ordonnance d'une Diéte.

Konstytucyyny. zur Constitution gehörig. de constitution, d'ordonnance.

Kontekst. 1) Inhalt, Inbegrif. 2) Zusammenhang. 1) précis, contenu. 2) connéxion; la liaison.

*Konsystarz, (*g. u, a*) } Consistorium. le
Konsystorz. } Consistoire.

Konsistorski. Consistorisch. de Consistoire.

Kontent, przestaiący na czym. zufrieden. content. § matka moia kontenta z tego; kontenći z ćiebie.

kontent ieſtem z kogo. mit einem zufrieden seyn. se loüer de qu; étre content de qu.

kontent z śiebie ſamego. er ist mit sich selber zufrieden. il est content de sa personne; il se loüe, il se remercie.

Kontenta, *plur.* suma, treść. Inhalt. précis, contenu.

Kontenteca. grosses Vergnügen. grand contentement. § wszelką mi to obiecuie kontentecę.

Kontentuię kogo czym. einen vergnügen. conten-

contenter, satisfaire. § ukontentował gospodarz gośćie; ukontentował Pannę podarunek.
kontentuię śię czym; przestaię na czym. sich vergnügen. se contenter de qu. ch. § mądry tym śię kontentuje co mu Bog dał.
Konterfet. 1) Abbildung. 2) ein Portrait, Bildniß einer Person. 1) une image; représentation, copie, figure de qu. ch. 2) portrait. § 1) konterfet albo wyrażenie czego z wizerunku. 2) konterfet to brata twoiego.
Konterfetuię co. abbilden, abmahlen. représenter, exprimer, tirer le portrait ou la figure de qu. ch; dépeindre, désigner.
Kontor, *vid.* Komendor.
w Kontr, w przek, *adv.* zuwider. en depit de; pour faire chagrin à; d'une maniére oposée & contraire. § wszystko mi w kontr czyni.
Kontrakćista, *vid.* Kontraktnik.
Kontrakt. Contract. un contract, bail, convention. § w kontrakćie tego niemasz punktu.
kontrakt uczynić. einen Contract machen. faire un contract; passer un contract.
kontrakty. Aufenthalt oder Zusammenkunft der Herrschaften in einer Stadt um mit den Pachtern Contracte zu schliessen séjour ou assemblée des Seigneurs dans une ville pour contracter avec les fermiers.
kontrakt porozumiany; wyderek. Kauf-und Wiederkauf. grace de rachat; vente à grace.
Kontraktnik. ein Contrahent. contractant.
Kontraktowy. Contracts-. de contract.
kontraktowy sposob; kontraktowa umowa. Zusage, Handschlag, Angelobung. stipulation.
Kontraktuię. contrahiren. contracter, faire un contract.
Kontrapunkt, przećiwność. Widerspiel, Gegentheil. le contraire; le contre-pié.
Kontraskarpa, Wyćieczka. Kriegsb. die Contrescarpe. *Fortif.* contrescarpe.
Kontrowersya, wątpliwośći o wierze roztrząsanie. Streitigkeit in Glaubens-Sachen. une controverse. § kontrowersye czytać; kontrowersyy słuchać.
Kontryfał. 1) Englisch Zinn. 2) gemachtes Zinn. 1) de l'étain d'Angleterre. 2) l'étain faitis ou artificiel.
Kontumacya, niestanie u prawa. Gerichtsw. Ungehorsam, boshaftes Ausbleiben. *droit:* contumace, défaut de comparoître.
Kontumacyalny. ein vorsetzliches Ausbleiben vor Gericht betreffend. de contumace; qui regarde la contumace. § kontumacyalna banicya.
Kontusik. ein kleiner Manns- oder Weiber-Contusch. petite robe à la Polonoise pour homme ou pour femme.
Kontusz, *g. a.* 1) Polnischer Contusch oder Ober-Rock. 2) Weiber-Contusch. 1) robe longue de dessus à la Polonoise. 2) mantillet; robe de femme.
Kontuz. } kräftige Fleisch-Brühe von gestampften Fleischwerck. pressis, un consommé; suc exprimé de viandes pilées au mortier.
Kontuza. }
Kontynuacya. Fortsetzung. continuation, suite.
Kontynuię co, daley co czynię. fortsetzen. continuer.
*Konwas, Antwas. ein Hand-Faß. un lave-main.
Konwalia, lanka. (*lilium convalium*) May-Blümchen. muguet.
Konwent, klasztor. 1) Kloster. 2) Kloster-Gemeinde. 1) couvent, un cloître. 2) les personnes Réligieuses d'un couvent.
Konwers. Bekehrter zu einem Glauben; ein Conversus. un converti.
Konwerska. eine Bekehrte zum andern Glauben. une convertie.
Konwikt. 1) ein Convictorium in einem Collegio, wo junge Leute vor Geld beköstiget und unterrichtet werden. le convictoire, le séminaire; lieu d'un Colége ou l'on nourrit & enseigne les pensionnaires. § konwikt u Oycow Teatynow w Warszawie.
Konwikta. Gerichtsw. Ueberzeugung, Ueberführung. *droit:* conviction. § bez konwikty, bez dania roku go osądzono.
Konwirs, *vid.* Koadiutor.
Konwisarz. Kannengiesser; Zinngiesser. potier d'étain.
Konwoiuię. mit Soldaten begleiten, bedecken. escorter.
Konwoy, *g. konwoiu.* Begleitung mit Soldaten, Bedeckung. escorte.
Konwokacya. Berufung, Zusammenberufung. convocation; action de convoquer quelque assemblée.
Kooperta, *vid.* Koperta.
Kopa. 1) Schock. 2) Schock, sechszig Stück von einerley Geld. eine Geld-Strafe. 3) Heuschober zu einem Fuder Heu. 1) sexagene, soixantaine, soixante. 2) soixante espéces de la même monoie; une peine ou amende pécuniaire. 3) moilon ou mule; tas de foin pour une charetée.

§ 1) kopę

§ 1) kopę kur, ſerow. 2) zapłacić kopę. 3) kopa śiana.
Kopacz. Gräber. bêcheur, pionnier. § kopacz ogrodny, kruſzcowy, ſzancowy.
kopacz grobowy. Todten-Gräber. foſſoieur.
Kopam. ⎫ graben. bêcher, fouiller, piocher, foüir la terre, creuſer. § kopać doł głęboki, grob, wał, row.
Kopię, *pie, pał.* ⎭
kopię śię. ſich vergraben, ſich verſchantzen. ſe retrancher.
Kopanica. ⎫ 1) Graben-Werck; Arbeit ſo aus Graben beſteht; gegrabenes, aufgeworfenes Werck. 2) gegrabne Sachen in den Bergwercken. 1) un ouvrage ou travail fait avec la bêche. 2) des corps foſſiles.
Kopanina. ⎭
Kopanie. das Graben. fouiller; action de celui qui fouille la terre.
kopanie kruſzczow. das Ertz-Graben. extraction des métaux de la terre; action de tirer les métaux de la terre.
*Kopanka, niecka. eine Mulde. huche, paîtrin.
Kopany. 1) gegraben. 2) aus der Erde gegraben. 1) bêché, fouillé. 2) foſſile, qu'on tire de la terre. § 1) kopany zagon. 2) ſalitra kopana; kruſzce ſą kopane rzeczy.
Kopaſzyna. Wappenk. ein Kreutz zwiſchen zwey Flüſſen oder zwey Lateiniſchen S. *Blaſ.* une croix entre deux fleuves ou deux S.
Kopcę, *pći, pćiał, pćieli.* ſchmauchen, dampfen. étoufer de fumée, enfumer; tourmenter par la fumée, fumiger.
kopcący. das Rauch und Dampf von ſich giebt. fumeux.
Kopcenie. das Räuchern; Beitzung im Rauch. fumigation.
Kopćidym. im Schertz: Tobacks-Schmaucher. *burleſq.* fumeur de tabac.
Kopczyzna. ſechzigſter Theil der Früchte vor Beſtellung des Ackers. ſorte de meſſeures ou la ſoixantième partie des fruits de la terre pour le labourage. § z kopczyzny orać, młoćić.
Kopeć. Dampf, Dunſt von einer brennenden Sache. la vapeur qui ſort d'une choſe alumée. § kopeć z lampy, z pochodni.
Koperta, kooperta. 1) Couvert, Einſchluß, Umſchlag eines Briefs. 2) Paſteten Deckel von Teig. 3) Taſchen-Uhr-Futteral. 1) couvert, envelope de lettre. 2) le couvercle d'un pâté. 3) boite de montre. § 1) piſałem pod koopertą iego. 2) koperta na paſztećie; kooperta z ćiaſta w kratkę,

Kopertura, kompertura. 1) Pappe, dickes Papier. 2) dick Pergament zum Sticken, zu Büchern. 1) papier fort épais. 2) carton, parchemin épais qui ſert aux brodeurs ou à la reliûre des livres.
* *kopertura, oprawa księgi.* Band eines Buches. reliûre d'un livre.
Koperwas. Kupfer Waſſer, Vitriol. couperoſe, vitriol.
Koperwaſowy. vitrioliſch. vitriolique.
Kopia. 1) Spieß, Pique. 2) Abſchrift. 1) pique. 2) copie d'un écrit. § 1) kopią przy grobie kruſzyć; na kopii głowę iego nieśiono. 2) day mi kopią (przepis) liſtu tego.
Kopię, *pie, pał, vid.* Kopam.
Kopię, *piſz, pił.* aufſchobern; in Schober, in Haufen legen. amonceler, entaſſer, mettre en tas, en monceaux.
kopić śiano. Heu in einen Schober legen. mettre le foin en meule; envelioter.
kopić kopę. Schock-Garben ſetzen. mettre ſoixante gerbes en un tas.
Kopiec, *g. kopca.* 1) Wall. 2) Grentz-Stein, Mahl-Stein, Marck-Stein. 3) Ameiſen-Haufen. 1) rampart. 2) borne d'un champ; un enclave; habout, marque de limite. 3) fourmiliére. § *1) kopcami (wałami) opaſane miaſto. 2) kopce na rolach; ſypać, ſtawiać kopce. 3) mrowki ſypią kopce.
kopiec dźielny. Kriegsb. 1) der Cavalier. 2) Stück-Bett, Stück-Batterie. *Fortif.* 1) cavalier. 2) baterie, lieu ou l'artillerie eſt à couvert.
kopcow ſypanie, ſtawianie znakow. das Setzen der Grentz-Steine. le bornage.
znaki pod kopcami. Stückchen Ziegel und Kohlen unter den Grentzſteinen. témoins: petits tuileaux & charbons qu'on met ſous les pierres qui ſervent de bornes aux héritages.
Kopienak, *g. a.* Regen-Mantel ohne Ermel. caſaque, roquelaure ſans manches.
Kopiyka. 1) kleines Speer. 2) Kopicke, eine kleine Rußiſche Müntze. 1) petite pique. 2) denaing, cope, copec, petite monoïe de Ruſſie.
Kopiynik. 1) Piquenier, Spieß-Knecht. 2) Piquenmacher. 1) pique, piquier, ſoldat qui porte la pique. 2) faiſeur de piques.
Kopiyny. zum Spieß oder Piquen gehörig. de pique.
Kopr. (*anethum*) Dille ein Kraut. de l'aneth.
kopr świni. (peucedanum) Sau-Fenchel, Haarſtrang. queuë de pourceau.
kopr morſki. (crithmum) Meer-Fenchel. bacille.

kopr włoski, wałaski. (fœniculum) Fenchel. du fenouil. § kopr Włoski albo Florentski iest naylepszy.

kopr kobyli. (foeniculum silvestre) wilder Fenchel. fenouil sauvage.

kopr wodny, orle pioro. (millefolium) Schafgarbe. millefeuille.

kopr leśny czarny, vid. Oleśnik.

kopr Sagepeński, vid. Zapaliczka.

Kopki, *plur.* ein Paar gebundene Knüttel, welche man statt der Böcke untersetzet, wenn man einen Stamm sägen will. deux rondins liez avec une corde, dont on se sert au lieu des tréteaux en siant une piéce de bois. § balkę na kopkach położyć.

Kopowka. / Kopowy. } ein Kayser-Gulden. un florin d'Alemagne qui vaut quarante sous.

kopowy. zum Schock gehörig. apartenant à une soixantaine.

Koprowy. von Fenchel oder Dille. de fenouil ou d'aneth.

koprowa wodka, gorzałka. Fenchel-Brandwein. fénouillette.

Kopula, *vid.* Kupula.

Kopyść. 1) hölzerner Spatel. 2) Knet- oder Rühr-Scheit beym Becker. 1) espatule de bois. 2) palette de boulanger.

kopyść w maźnicy. Theer-Pinsel. pinceau ou brosse pour poisser les moïeux de rouës.

Kopystka. kleiner hölzerner Spatel. petite espatule de bois.

Kopytnik, *g. a.* narda leśna, polna ziele. (*asarum*) Haselwurtz. rondelle, du cabaret; oreille d'homme.

Kopytny. zum Huf oder Leisten gehörig. ce qui regarde la forme de cordonnier ou la corne du pié des animaux.

kopytny pies. Spür-Hund. chien de quête, braque, *m.* § kopytny pies tropem goni.

Kopyto. 1) Huf am Thiere. 2) Fußtapfe von der Klaue eines Thiers. 3) Schuhmacher-Leisten. 4) fig. Leisten, Parthey, Faction. 1) la corne du pié des animaux. 2) trace ou le vestige d'une corne du pié d'un animal. 3) forme qui sert à monter le soulié. 4) *fig.* faction, partie. § 1) krążek przy kopyćie; kopyto woł psuie, wyrobił. 2) kopyto na ziemi wyrażone albo stopa kopytna. 3) na moie kopyto zrob mi trzewiki. 4) na swoie kogo albo co przerobić kopyto; na francuskie go przerobił, przekręćił kopyto.

kopyto końskie. Pferde-Huf. sabot du cheval; le pié de cheval.

kopyt całych nierozdwoionych. das keine gespaltene Klauen hat. qui a la corne au piê tout d'une piéce; qui n'a point le pié fourchu.

kopyto rozdwoione. gespaltne Klaue oder Huf. l'ongle divisé; pié fendu; pié fourché.

na iedno kopyto wszyscy. alle sind über einen Leisten geschlagen. ils sont frapez au même coin; ils sont tous de même.

podbiorę mu kopyta. ich werde ihm die Flügel beschneiden. je lui riverai les cloux.

Kor, *vid.* Chor.

Kora. Baum-Rinde. écorce d'arbre.

Korab, *g. a.* 1) der Kasten Noä. 2) Wappenk. ein Kahn mit zwey Löwen-Köpfen an den zwey Enden, in welchem eine Säule stehet. 1) l'arche de Noé. 2) *Blas.* bateau avec deux têtes de lion à ses deux bouts, dans lequel est dressée une colonne.

Korał, *vid.* Chorał.

Koral. 1) Corallen-Zincken. 2) eine Coralle von Glas oder andrer Materie. 1) du corail. 2) un grain de verre ou de quelque autre matiére. § 1) koral chrost morski iest kamień czerwony, biały, czarny i żołtawy. 2) korale bursztynowe na sznurku.

Koralowy. Corallen-. de corail.

Korb. / Korbas. } 1) Flaschen-Kürbis. 2) eine Kürbs-Flasche. 1) calebasse, sorte de courge qui est propre à un vase. 2) bouteille de calebasse.

korb leśny, vid. Kolokwintyda.

Korba. Kurbe zum Umwenden eines Rades. manivelle, poignée, tournoir pour faire tourner quelque rouë. § korba do furmańskiego lewaru.

Korbacz, *g. a.* Karbatsche. foüet, anguillade.

Korbasowy. / Korbasowaty. } Flaschen-Kürbsen-. de calebasse.

Korcę. fig. beissen, nagen. *fig.* mordre, ronger, chagriner. § korći go to; korći go sumnienie.

Korcowy. Scheffel-. de boisseau.

Korczaczek, *g. korczaczka*, **korczaczku.* ist das *Diminutivum* vom folgenden Worte. *c'est le diminutif du substantif qui suit.*

Korczak, *g. a.* 1) hölzerne Trinck- oder Eß-Schale. 2) Mulde, hölzernes Gefäß das Getreide in die Säcke zu schütten. 3) Wappenk. Trinck-Schale, aus welcher ein Hund hervor raget, mit drey Balcken über der Krone. 1) tasse ou coupe de bois dont on se sert pour boire ou pour manger. 2) jatte ou grande écuelle de bois qui est propre à mettre du grain dans les sacs. 3) *Blas.*

tasse de laquelle sort un chien, avec trois bandes au dessus de la couronne. § 1) w korczaku niemasz mleka. 2) korczak do sypania zboża.

Korczyk, *g. a*. Maaß in den Bergwercken von 5 Garniec. mesure aux mines de cinq pots ou *Garniec*.

Kord, *g. a*, * *u*. Rücken = Degen, an dem nur eine Seite scharf ist. couteau, épée tranchant sans arêtes, qui ne taille que d'un côté.

nie do korda Panie Horda. nicht gleich so böse Herr Gevatter. vous avez la tête près du bonnet.

Korda, pas z powrozkow. Gürtel oder Strick, den einige Ordens-Leute um den Leib tragen. cordon; cordon Sainc François; ceinture dont sont ceints quelques Réligieux.

Kordat. der mit Bedacht verwogen ist. un homme resolutif qui agit considérément.

Kordelas, *g. a*. Hirschfänger. couteau de chasse; coutelas.

Kordelat ⎫ Cappuciner=Tuch.
Kordelowate sukno. ⎭ burat, gros drap gris dont s'habillent les Capucins.

Korduan ⎫
Kordwan. ⎭ *vid*. Kordywan.

Kordyaczny. kranck am Hertzweh oder Hertzgespan. qui a des foiblesses de coeur.

Kordyaka, ściskanie serca. Hertzgespann. defaillance de coeur, reserrement de coeur; cardialgie; mal de coeur; saisissement de coeur.

kordyaki, plur. hertzstärckende Mittel. des médicamens cordials.

Kordyat. Hertzstärckung. un cordiaque; un remède cordial.

Kordyban. Corduan, maroquin, corduan.

Kordybannik. Corduanmacher. maroquinier, corroieur qui fait le marroquin.

Kordygarda. Wacht=Stube. le corps de garde.

Kordyzant, powrozobiegun. Lein=Täntzer, Seil=Täntzer. danseur de corde.

Kordyzantka. Lein=Täntzerin. danseuse de corde.

Korek, *g korku*. 1) Korck=Baum, Pantoffel=Baum. 2) Korck. 3) Absatz an Weiber=Schuhen. 1) le liége un arbre. 2) du liége, écorce de liége. 3) talon du soulié de femme. § 1) korek samiec, korek samica. 2) zatkać flaszę korkiem. * 3) korki to barzo wysokie.

Korespondencya. Brief=Wechsel, Correspondent. correspondance; un commerce de lettres avec qu.

Korespondent. ein Correspondent. correspondant; celui avec qui on a correspondance.

Koresponduie z kim. Briefe wechseln, correspondiren. correspondre à qu; avoir un commerce de lettres avec qu.

Korkodąb, *vid*. Więzożołd samica.

Korkowy. 1) Korck=, korcken. 2) Baum=Rinden=. 1) de liége. 2) d'écorce d'arbre.

Kornecista. ⎫ Horn=oder Zincken=Blaser.
Kornetysta. ⎭ qui sonne du cor; joüeur de cornet à bouquin.

Kornesy, *plur*. Bauk. Karnieß=Krantz. *Archit*. cornice.

Korneta ⎫ chorągiew. Reuter=Fahne,
Kornet ⎭ Standarte. cornette, étendart de Cavalerie.

kornet. Horn, Zinck, ein musicalisches Blas=Instrument. cornet sorte de musique à vent. § grać na kornecie.

kornety białogłowskie. Cornette, Nacht=Haube der Weiber. cornette; coife de nuit pour les femmes. § przytkniy mi kornety szpilkami.

Kornifer. ⎫ Hahnrey. cocu, cornard, dou-
Kornut. ⎭ ble Jean.

Korniferowski. ⎫
Kornutski. ⎭ Hahnrey. de cocu.

Korniferostwo. ⎫ Hahnreyschaft, Hahnrey-
Kornustwo. ⎭ Stand. le cocuage, conardise.

Korona. 1) Krone. 2) Krone in den Wappen. 3) Krone, Königreich. 4) die Kron Pohlen, das Königreich Pohlen nehmlich ohne Lithauen. 5) Kreis, Gesellschaft, Versammlung. 6) Rosen=Krantz, Vater=noster=Krantz, s. Koronka, Rożaniec. 7) sehr breite Weiber=Spitze. 8) Krone, eine Silber=oder Gold=Müntze, s. koronat. 9) Kronen=Leuchter Arm Leuchter. 1) couronne Imperiale ou Roiale. 2) *Blas*. une couronne. 3) couronne, roïaume. 4) la Couronne; le Roïaume de Pologne; *ordinairement ce mot se prend sans sous-entendre la Lituanie*. 5) un cercle, assemblée. * 6) un rosaire; *v*. Koronka, Rożaniec. 7) sorte de dentelle fort large. 8) couronne, sorte de monoïe, *v*. Koronat. 9) un lustre, chandelier à bras. § 1) korona krolewska, cesarska. 2) korona zupełna albo krolewska; korona margrabska, grabska, szlachecka; o koron rożnicy czytay ciekawą X. J. M. Jabłonowskiego Heraldykę. 3) koronę mu stany ofiarowali. 4) we wszystkiey Koronie Polskiey takiego niemasz; woyska w Koronie i w Wielkim Xięstwie

Litewskim. 5) liczna oboiey płći korona.

korony. Wappenk. drey Königliche Kronen im silbernen Felde *Blas.* trois couronnes roiales au champ d'argent.

męczeńska korona. Märter-Krone. couronne de martir.

korona niebieska. Himmels-Krone. couronne céleste; gloire céleste.

korona kapłańska. Platte eines Priesters. couronne de Prêtre; tonsure.

korona troista Papieska. die dreyfache Päbstliche Krone. un Tare que le Pape porte.

Koronacya. Krönung eines Königes. le Sacre; couronnement d'un Roi.

Koronat. 1) gekröntes Haupt. 2) Scudo d'oro, eine Italiänische Müntze so 1½ Thaler gilt. 1) tête couronnée. 2) couronne d'or, monoie d'Itale qui vaut un écu & demi.

Koroniasty. 1) Kronen-, kronenförmig. 2) Kriegsb. Kron-. 1) formé en couronne; fait en forme de couronne. 2) *Fortif.* couronné; à couronne. § 1) czapka koroniasta; wieniec koroniasty. 2) przedwałek, zaszańc koroniasty.

Koronka. Rosen-Krantz, Pater noster. couronne, un rosaire.

Koronki, *plur.* Weiber-Spitze. des dentelles.

Koronny. 1) Kronen-. 2) Kron-, dem Königreich Pohlen gehörig. 1) de couronne. 2) de la Couronne; du Roiaume de Pologne; ce qui regarde le Roïaume de Pologne sans y comprendre la Lituanie. § 1) dyamenty koronne. 2) woysko koronne; Hetman, Marszałek koronny.

koronne złoto. Kron-Gold. or de bas titre.

Koronowany w koronę. gekrönt. couronné.

Koronuię. krönen. couronner, sacrer. § koronowano ią na krolestwo Węgierskie.

Korowody, *plur.* im Schertz: unnöthige Weitläuftigkeit, viel Umstände. *burlesq.* beaucoup de façons; bien des ceremonies. § usiądź bez długich korowodow.

Korpał. im Schertz: ein Hase. *burlesq.* un liévre.

Korporał. geweihetes Tuch unter dem Kelch und der Hostie. corporal; linge benit sous le calice & l'hostie.

Korporalnik, *g. a.* Decke worinnen dieses heilige Tuch verwahret wird. bourse de corporaux; corporalier, bourse pour y mettre le corporal.

Korpus, *g. a.* Kriegsw. Corps. *guerre:* corps; une partie de l'armée. § korpus woyska; korpus od rezerwy.

Korsar. Frey-Beuter, See-Räuber. corsaire, pirate.

Korset. Weiber-Korschet. gourgandine; corset.

Kortezanka. Mitmacherin; Courtiesier-Schwester. courtisanne.

Kortezuię. courtisieren, den Weibern nachlaufen. cajoler le sexe; courir après des jupes.

Kortezya. verstellte Höflichkeit. feinte courtoisie.

Kortezyan. 1) ein dem Scheine nach höflicher Mensch. 2) ein Pohle, der in Rom um eine Pfründe anhält. 1) courtisan; homme courtois selon les aparences. 2) courtisan; un Polonois qui contre les loix brigue à Rome quelque bénéfice.

Kortyna, kołtryna. 1) gemahlte oder gedruckte Tapeten. 2) grosser Vorhang. 1) tapisserie peinte ou imprimée. 2) grande voile, grand rideau. § 1) kortyny płóćienne z wymalowaniem Samsonowey hystoryi. 2) zasłonić, odsłonić kortynę.

kortyna; zasłona, śćiana miedzy narożnikami. Kriegsb. die Courtine, Mittel-Wall zwischen zwey Bollwercken. *Fortif.* courtine, le rempart ou le mur entre deux bastions.

Korwet. 1) Capriole im Tantze. 2) Korbette ein Sprung des Pferdes. 1) capriole. 2) courbette de cheval.

Korwetuię. 1) caprioliren. 2) korbetiren. 1) caprioler. 2) aller à courbette; courbetter.

Korwin. Wappenk. ein Rabe mit einem Ringe im Schnabel, der auf einem Stück Holtz stehet davon vier Aeste abgeschnitten sind. *Blas.* un corbeau avec un anneau dans son bec perché sur une bûche à quatre neuds.

Koryander, Koleander. Coriander du coriandre.

Korybut. Wappenk. dreyfaches Kreutz auf einem halben Mond der zwischen den Hörnern einen Stern hat. *Blas.* une croix avec trois traverses mis sur un croissant renversé aiant entre ses cornes une étoile.

Korytko. Tröglein. da'e; auget; petit auge.

korytko ptasze; rożek. Vogel-Näpfchen zum Wasser. auget où l'on donne à boire aux oiseaux.

Koryto, ein Trog. auge, *m.* bac, bachet.

koryto do napawania koni. Trăncke; Trănck-Trog. abrevoir.

koryto kamienne do napawania bydła. steinerner Wasser-Trog das Vieh zu trăncken. un timbre, une auge de pierre.

Korzany. Baum-Rinden-, von Baum-Rinde. d'écorce d'arbre.

Korzbok. Wappenk. drey über einander schwimmende Karpen. *Blaſ.* trois carpes qui nagent l'une ſur l'autre.

Korzę, *y, ył.* demûthigen. humilier, ſoûmettre, abaiſſer. § ukorzyłem tego durnia.

korzyć ſię. ſich demûthigen, ſich ſchmiegen. fléchir, s'anéantir, s'abaiſſer, ſe ravaler; faire le pié de veau.

Korzec, *g. korca.* ein Scheffel. boiſſeau. § trzy korce zboża; mam żyta kilka korcy; korzec ma 14 garcy albo miarek 8. Krakowſki korzec Rzymſkiemu ſtaremu ieſt rowny.

korcem chłopa nie mierz. ſehe nicht mehr auf das äuſſerliche Anſehen als auf die Verdienſte. ne méſurez pas les hommes à la toiſe.

Korzecznik, *g. a.* Art von Waſſer-Mûhlen. ſorte de moulin à eau. § korzecznik ieſt młyn wodny, w ktorym koło ſkrzyńczaſte bierze na ſię wodę.

Korzeń, *g. a.* 1) eine Wurtzel. 2) Pipe, Ziemer eines Bollen, eines Hirſches. 3) fig. Wurtzel, Urſprung. 4) ein Regiment Coſacken. 1) racine de quelque arbre, de quelque herbe. 2) nerf du taureau, du cerf, 3) *fig.* racine, ſource, commencement. 4) un Régiment de Coſaques. § 1) korzeń drzewa tego głęboki. 2) korzeń wołowy, pśi, ośli. 3) z tey wiary iak z korzenia inſze pochodzą gałąſki; z korzenia tego wſzyſtko złe wſchodźi.

korzeń okrągły liśćiſty, z błonek iak z liśćia ſkładźiſty, zwiiany. Blumen-Zwiebel, Schelfen-Wurtzel. bulbe, oignon de plante.

z korzenia; z korzeniem. mit Strumpf und Stiel. jusques à la racine; avec racine, entiérement.

z korzeniem wyrywać. mit der Wurtzel herausreiſſen. arracher les racines.

z korzenia wyrąbać. ausrotten, mit der Wurtzel aushauen. déraciner; extirper; couper la racine à qu. ch. § wyrąbać z korzenia niecnotę.

ſzczere to wino, iak ſię z korzenia doſtaie. es iſt reiner Wein, wie er von der Wurtzel kommt. c'eſt du vin pur comme il vient de ſon pié.

korzeń oſtromleczny, vid. Szczeć morſka.

korzeń liliowy. (gladiolus) Schwertel, blaue Lilie. glaieul, flambe.

słodki korzeń. Sûßholtz. de la régliſſe.

Korzenie. Gewûrtze, Wûrtze. des épices, épicérie; aromate *m.*

Korzenię. wûrtzen. épicer; aſſaiſonner avec des épices; ſaupoudrer un mets avec des épiceries.

korzenić ſię. wurtzeln, Wurtzeln faſſen. prendre racine, s'enraciner; jetter racine.

Korzenienie; korzenienie ſię, korzeni puſzczanie. Schlagung der Wurtzel, das Wurtzeln. radication.

korzenienie. das Wûrtzen. l'action d'épicer; aſſaiſonnement avec des épices.

Korzeniony. gewûrtzt. épicé; aſſaiſonné, apreté avec des épices. § ryby niedobrze korzenione.

Korzeniowy. Wurtzel-. de racine. § korzeniowy ſok.

Korzeniſtość. Ueberfluß an Wurtzeln. fertilité en racine; quantité de racines.

Korzeniſty. voll Wurtzeln. qui jette, qui a beaucoup de racines; plein de racines.

Korzenniczka. Gewûrtz-Bûchſe. boête aux epicéries; galon; cuiſine.

Korzenny. Gewûrtz-. d'épice. § korzenny kram; ſklep.

korzenne wino. gewûrtzter Wein. hipocras; du vin mêlé d'épices.

Korzennik. Gewûrtz-Krâmer. épicier.

Korzonek, *g. a.* Wurtzelchen. radicule; petite racine. § korzonki drobne włochate.

Korzyść. 1) Profit, Nutzen. 2) Beute. 1) profit, gain. 2) butin.

Korzyſtam. } profitiren, Nutzen
Korzyſzczę, *ści, ścił.* } haben. profiter; tirer quelque avantage. § korzyſtałem w przyiaźni iego.

Korzyſty, korą obrosły. mit Rinde bewachſen, rindig. qui a de l'écorce; couvert d'écorce.

Kos ptak. 1) eine Amſel. 2) ſchlauer Gaſt, liſtiger Vogel. 1) le merle un oiſeau. 2) fin renard, digre-fin.

Koś koś. guſchi, guſchi, erdachte Worte die Schweine zu rufen. to to to; *mots imaginez pour apeller les cochons.*

Koſa. 1) eine Senſe. 2) aufgeflochtener Haar-Zopf. 3) Mähne des Löwen. 1) une faux. 2) cheveux dénatez. 3) criniére de lion.

koſy. Wappenk. 1) zwey Senſen mit den Spitzen ûber einander. 2) zwey Senſen mit Stielen ſo ins Kreutz geleget ſind. *Blaſ.* 1) deux faux dont les points ſe croiſent. 2) deux faux avec des manches poſez en croix.

koſy, vid. Koſy.

trafiła kosa na kamień. er hat seinen Mann gefunden. à bon rat bon chat; à renard renard & demi.
Kosaćiec, *g. kosaćca* (iris) Schwerdt-Lilie, sie sind von unterschiedener Art. iris, *f.* flambe, une plante de diverses sortes.
kosaćiec liliowy, fiołkowy korzeń. Florentinische Viol Wurtzel. iris de Florence.
kosaćiec dźiki żołty, vid. Mieczyk żołty.
Kosaćcowy, kosacowy. Schwerdt-Lilien-. d'iris.
kosacowy sok. Saftgrün eine Mahler-Farbe. verd d'iris sorte de couleur à peindre.
Kosara, *vid.* Koszara.
Kosatki, *plur.* pajęczy ogon źiele. (*phalangium*) Spinnen-Kraut. phalangium.
* *kosatki, mieczyk źiele.* (gladiolus) gemeine Schwertel, blaue Lilie. glaïeul, flambe sauvage.
Kość, *f.* 1) Knochen. 2) Anat. ein Bein. 3) fig Knochen, die Würfel. 4) Looß, Schicksal. 1) os. 2) *Anat.* os. 3) *fig.* les dez. 4) destin, sort. § 1) kość przy stole obierać. 2) kość barkowa, dłoniowa, goleniowa, kuprzasta, łokćiowa, łopatczana, mostkowa, piętna, stopna, rodzayna, udowa; kośći stawowych głowice. 3) rzućić kość. 4) kość dobrze, źle padła.
kość rurowa. ein Röhr-Knochen, Marcks-Knochen. os à moëlle.
kość rzucona. der Tantz ist angefangen; der Würfel ist geworfen. le dé en est jetté.
kośći zmarłych ludźi. die Gebeine der Verstorbenen. les ossemens; les os des gens morts.
kośći zmarłych ludźi Swiętych; *Relikwie.* heilige Reliquie. Reliques, os du corps d'un Saint.
kość rzućił miedzy niemi. er hat unter sie einen Zanck-Apfel geworfen. il a jetté la pomme de discorde entre eux; il a semé la discorde entre eux.
• *kość.* nicht ein Bißchen, gar nichts. pas une goute de. § nie znaydźiesz tam życzliwośći, cnoty o kość; słow wiele a rzeczy o kość.
ledwie kość obliznął. er ist kaum warm geworden. il n'est pas encore sec; à peine est-il sec.
kość w śiedzeniu; *kość kuprzasta.* Anat. das heilige Bein, das Kreutz-Bein der Lenden-Knochen. *Anat.* l'os sacrum qui est au bas de l'épine.
kość pod słabiznami. Hüft-Bein. ischion, os des hanches.
kość krokowa. das Schooß-Bein. os pubis.

Kośćiany. knochern. d'os; qui est fait d'os.
Kośćieię. zu Knochen werden. devenir os; se convertir en os.
Kośćielny. 1) Kirchen-, zur Kirche gehörig. 2) Kirchen, die Christliche Kirche betreffend. 1) d'Eglise, qui regarde le bâtiment d'une Eglise. 2) d'Eglise, qui concerne l'assemblée des fidèles. § 1) plac kośćielny, kośćielne dobra. 2) kośćielne Sakramenta; kośćielna iedność, nauka.
kośćielny, subs. Kirchen-Vater, Kirchen-Vorsteher. Marguillier, Trèsorier, Administrateur des choses qui apartiennent à l'Eglise.
kośćielnego urząd. Kirchen-Vorsteher-Amt. marguillière.
liczba kośćielna. Römische Zahl, Kirchen-Zahl. lettre numerale. § liczby kośćielne albo Rzymskie są: I. II. III. IV *&c.*
sługa kośćielny. Kirchen-Vogt, Pedel einer Kirche. bedau, porte verge d'une Eglise.
barwa, cera kośćielna. blasse Gesichts-Farbe. un visage d'apellant ou d'excommunié.
Kośćielne źiele, *vid.* Troykwiat.
Kośćień, *g. kośćienia.* Wander-Stab. bâton dont l'on se sert pour marcher.
Kośćienek, *g. kośćienka.* Wander-Stäbchen. petit bâton à marcher.
Kośćieniec, *g. kośćieńca*, śitowiec, śitowa trawa. (*holosteum*) spitziger Wegbreit. espèce de plantain étroit & pointu.
Kośćiesza. Wappenk. ein Pfeil der unten aufgespalten ist und über dem Spalt einen Quer-Strich hat. *Blas.* une flèche fenduë en bas avec une traverse au dessus de la fente.
Kośćioł, *g. a.* 1) Kirche, Gotteshaus. 2) die Christliche Kirche. 1) l'Eglise, le bâtiment d'une Eglise. 2) l'Eglise, l'assemblée des Fidèles. § 1) w kośćiele (w domu) Bożym nabożeństwo rad odprawuie; kośćioł głowny, farny; kośćioł Matki Bożey; kośćioł S. Piotra. 2) kośćioł powszechny, widomy, niewidomy.
kośćioł starego zakonu. der Tempel des Herrn im Alten Testament. le Temple dans le vieux Testament; Sinagogue.
kośćioł odźierać a dzwonicę (*kaplicę*) *pobiiać.* um einen kleinen Gewinn sich einen grossen Schaden zuziehen. tuër la vache pour avoir le veau.
kośćioł pobiiać a dzwonicę (*kaplicę*) *odźierać.* ein fette Sau schmieren; Wasser in den Brunnen tragen. porter l'eau à la mer; jetter de l'eau dans la rivière.

Kośćio-

Kościołowy. Kirchen=, zur Kirchen gehörig. d'Eglise, qui regarde le bâtiment d'Eglise.

Kościsty. 1) knochicht, hart wie ein Knochen. 2) starck von Knochen. 1) osseux, qui est de la dureté de l'os. 2) ossu, qui a de gros os.

Dama koścista; *Pani koścista*. Poet. der Tod, die Todes=Gestalt. *Poët.* la mort qu'on représente comme une personne. § Pani koścista w taniec prosi.

Koseczka. kleine Sense. petite faux.

Kosiarz, kośnik. Mehder. faucheur.

Kosierka ziele. (*verbena*) Eisen=Kraut. de la verveine.

Kosior, *g. a.* Back=Ofen=Krücke, Schürr=Stecken der Becken. un rable, fourgon.

Kosisty. 1) sensen=förmig. 2) mit Sensen bewafnet. 1) arqué en faux, qui va en arc; fait en forme de faux. 2) armé de faux.

Koski księże. Ueberwurf oder Kragen von Peltzwerck, so einige Geistlichen auf den Achseln tragen. chaperon garni de quelque fourrure que quelques Ecléśiastiques portent sur les épaules.

Kosla. / Koślawy, *subs. & adj.* } krumbeinig; der gebogene Füsse hat; ein Krum=Bein. qui a des piés arquéz.

koślawe nogi. krumme Beine. des piez arquez.

Kośle, *plur.* narty, łyże. Schlitt=Schuh. patins à glace.

Koślek, *g. a.* (*valeriana*) Katzen=Kraut, gemeiner Baldrian. valeriane.

Kosm. Zote, Flock, Flausch. flocon, petit toufe. § kosm wełny.

Kosmacieię. rauch, zotig werden. se cotonner; devenir velu.

Kosmacina. Milch=Bart. poil folet; coton.

kosmaciny, plur. *włochaciny*. Fasern einer Wurtzel oder eines Krauts. petits filets, chevelure d'une racine ou d'une plante.

Kosmacizna. 1) Peltzwerck, Rauchwerck. 2) wollne Waaren; Waare die rauch sind. 1) pélleterie marchandises de pelètier. 2) des marchandises cotonneuses faites de laine.

Kosmacz. ein raucher Mensch. un homme velu.

Kosmaczek, *g. kosmaczka.* kleiner Flocken. petit flocon.

kosmaczek ziele, vid. Niedośpiałek.

*Kosmatki, *plur.* agrest. Christ= oder Stachel=Beeren, Rauch=Beeren. gadeles.

Kosmato, *adv.* rauch, haaricht, zotig. d'une maniére veluë.

Kosmatość. zotiges Wesen, Menge von kurtzen Haaren oder Fasern. quantité de poil ou de petits brins; chevelure, bourre.

Kosmaty, włochaty, *subs. & adj.* 1) ein raucher Mensch. 2) rauch, zotig, mit Haaren bewachsen. 3) zotig, fasig, zasrig von Kräutern. 1) un homme velu. 2) velu, plein de poil, couvert de poil. 3) velu, cotonneux, bourru; plein de petits brins, de petits jets. § 1) kosmaci bywaią marsowaci. 2) niedźwiedź kosmaty; Sarmat kosmaty, człowiek kosmaty; narod kosmaty; pies kosmaty. 3) ziele kosmate; korzeń kosmaty.

Kosmek, *g. kosmka.* kleiner Flausch. petit flocon.

kosmki śnieżne. Schnee=Flocken. flocons, floquets de neige.

Kosmowy. zotig, rauch von Zeugen. frisé, cotonneux. § kosmowa baia, kosmowe płotno.

Kośnica. Bein=Haus. charnier; lieu où l'on met les os des morts.

kośnica mu z oczu patrzy. der Tod sieht ihm aus den Augen. il a la mine de vouloir bientôt mourir; la mort est peinte sur son visage.

Kost. (*costus Indicus*) korzenie Indyyskie. Indianische Kost=Wurtzel. duco, c'est une racine Indienne. § kost świeży iest słodki a stary gorski.

Kosteczka. Knöchlein. osselet.

Kostera. Spieler, Schuler, Doppler. brelandier; joüeur de dez & de cartes.

kosterow schacka, mieysce. Spiel=Haus. Academie; brelan, lieu où l'on donne à jouër aux dez & aux cartes.

Kosterski. spielerisch, Spiel=. de joüeur, de brelandier.

Kosterstwo. Spieler=Profeßion; das Spielen. l'action de joüer aux dez & aux cartes; les jeux. § utraca na kosterstwie.

Kosteruię. spielen; doppeln; vom Karten= oder Würfel=Spiel eine Profeßion machen. joüer aux cartes & aux dez; ne faire que joüer.

Kostka. 1) Knöchlein; Beinlein. 2) Meßk. ein Würfel. 3) würflichte Figur; würflicht zerschnittne oder gemachte Sache. 4) Fuß=Knöchel. 5) Würfel, Spiel=Würfel. 6) fig. Glück, Loos, Schicksal. 1) osselet, petit os. 2) *géom.* un cube. 3) carreau; chose coupée ou faite en dé, en petit carreau. 4) cheville du pié. 5) un dé à joüer. 6) *fig.* fort, destin. § 1) kostka od kurczęcia. 2) kostka iest figura kwadratowa na wszystkie strony, albo ośm węglista. 3) posadzka w kostkę sadzona; w kostki (w kostkę

kostkę) chleb pokraiać; materya w kostki tkana. 4) do kostek płaszcz; do kostek woda. 5) kostki do grania; kostki grać; kostek gra. 6) dobrze mi kostka padła; iak kostka padnie.
w kostki trzymać. im Würfel-Spiel halten. toper.
w kostki talar stawił. er hat einen Thaler aufs Würfel-Spiel gesetzet. il a massé un écu.
rzucenie kostek szczęśliwe. glücklicher Wurf. un coup heureux au jeu de dez.
padnienie kostek nieszczęśliwe. unglücklicher Wurf. coup de dez malheureux.
kostki o co rzućić. 1) um etwas würfeln. 2) sein Glück versuchen. 1) jetter les dez. 2) se mettre entre les mains de la fortune; s'abandonner au hazard.
kostki w iabłku w gruszce przy komorce. Steine beym Krobs einer Frucht. noïaux ou os qui se trouvent autour du nombril d'un fruit.
kostki rybie. Fisch-Gräten. arrêtes de poisson.
tu twarda kostka. hier steckt der Knoten; da ist der Hund begraben. c'est le neud de l'afaire; c'est-là où gît le liévre.
kostki z obu stron szyie nad pierśiami; kluczki. die Schlüssel-Beine. les clavicules, deux os qui lient l'épaule au brichet.
kostek krzywych wypacznych człowiek. der grosse Knöchel und Fersen hat. qui a de gros talons & de grandes chevilles.
kostkami; po kostce. Knochenweis. par os; par osselets.
kostka martwa zaskorna; kra. Scirrhus ist ein harter Drüsen Geschwulst. le squirre, une tumeur fort dure.
Kostkowaty. 1) Knöchel-förmig. 2) gewürfelt. 1) ressemblant aux chevilles du pié. 2) fait en carreau, en échiquier.
Kostkowy. 1) Knochen-. 2) Würfel-. 3) Knöchel-. 4) würflicht geschnitten. 5) gewürfelt; würflich gemacht. 1) d'os; osseux. 2) de dé, qui regarde les dez. 3) de chevilles du pié. 4) coupé en carreau. 5) fait en échiquier. § 1) głowica kostkowa. 2) kostkowy gracz. 3) kostkowy przegub. 4) kostkowe żelazka, drewienka. 5) kostkowa materya do szat.
**kostkowa tablica; warcabnica.* ein Dam-Bret. damier, échiquier.
kostkowa puszka. Cornette, Büchse zu Würfeln. cornet, gobelet pour jetter les dez.
Kostrzewa. (*ischæmon*) Trespe, Gersten-Nade. coquiole, mauvaise herbe qui croît parmi l'orge. § Jęczmień wyradza się w kostrzewę.
Kostur, *g. a.* 1) Wander-Stab; Stock zum gehen. 2) Brech-Eisen zum Schmeltz-Ofen. 1) bâton à aller, à s'apuïer. 2) pince, barre de fer qui sert aux mines à remuër les métaux dans la fournaise.
Kosturek, *g. kosturka.* kleiner Stab. petit bâton à aller.
Kosy, *plur.* 1) die Haare an der Mähne. 2) Sternkunst; der Jäger Orion, ein Gestirn von 17 Sternen nicht weit vom Stier. 3) kosy ist der *Plur.* von kosa. 1) le crins de la criniére. 2) *Astron.* Orion, constellation près du taureau, elle est composée de dix sept étoiles. 3) *c'est le pluriel de* kosa. § 1) plećione kosy u grzywy wiatrem igrały.
Kosz, *g. a.* 1) ein Korb. 2) der Rumpf über dem Mühl-Stein. 3) Schantz-Korb. 4) Bauk. Wiederlagen, Strebe-Pfeiler, Kämpfer, so einen Bogen tragen. 5) Zaun, Gatter, Rechen am Teich-Loch, daß die Fische aus solchem nicht treten können. 6) Schieß-Scharte zu Canonen. 7) Haufen oder Leib-Regiment des Ober-Befehlhabers der Tartarn oder Cosacken. 8) geflochtenes Hüner-oder Tauben-Nest. 9) Korb der von Dornen um den Stamm oder Schaft eines Baums geflochten wird. 1) corbeille. 2) trémie de moulin. 3) gabion. 4) *Archit.* contrefort, éperon, imposte, cousinet sur lequel on pose les bouts d'une arcade ou d'une voute. 5) écrille, écrilloir devant la bonde d'un étang qui empêche les poissons d'échaper. 6) embrasure, canonniére, ouverture par laquelle on canonne. 7) grand corps ou Regiment du Chef des Tartares ou des Cosaques. 8) nid d'osier pour les pigeons ou pour les poules. 9) ouvrage d'épines autour de la tige d'un arbre. § 1) włoż to do kosza; kosz wielki do sypania zboża. 2) kosz młyński iest nad kamieniem na sypanie. 3) kosze szańcowe. 4) kosz sklepow w filarze albo muru; kosz iest frambugi wspora. 5) kosz przed ryną u stawow, przez ktory za otwarćiem stawidła woda bieży na koło młyńskie. 6) iuż armaty w koszach stoią. 7) Tatar się koszem ustanowił pod Lwowem; kosz Tatarski. 8) kosz kokoszy, gołębi na lężenie. 9) kosz koło drzewa.
kosz do grzbieta. Trage-Korb. hote, manequin.
kosz ogrodniczy. Gärtner-Korb. verveu.

kosz pełen czego. ein Korb voll. panerée, panier plein de qu. ch.
kosz do cedzenia. Seih-Korb. corbeille à passer.
kosz do ryb. Fisch-Korb. maniveau.
kosz do stołu. Tisch-Korb. manne; manne à déservir.
kosz chlebowy. Brod-Korb. panier; corbeille à pain.
koszami się obstawić. sich mit Schantz-Körben versehen. se gabioner.
z koszow szancowych robota. Bedeckung mit Schantz-Körben. gabionade.
Koszałka. eine Lischke; flacher Korb von Binsen mit zwey weiten Henckeln den Arm durch beyde zu stecken. corbillon, ou corbeille de jonc longue & plate avec deux grandes anses, par lesquelles on passe le coude.
Koszara. Horde, Pferch, umgebener Ort fürs Vieh im Felde. parc de berger. § pasterze na inszą koszarę się przenieśli; barany spoczywaią na koszarze.
Koszczę, *ści, ścił.* firnissen. laqueter, vernir, vernisser. § łuk pokościć.
Koszę, *si, sił.* hauen, mehen, abmehen. faucher, fier, couper du foin. § siano z łąk koszą; kośić łąkę, siano, ięczmień.
Koszenie. das Abmehen, die Heu-Erndte. la fenaison; le fauchage.
Koszowniczy. Korbmacher-. de vanier.
koszownicza robota. Korb-Arbeit. vanerie, mandrerie.
Koszodrewina. ein gewisses Kraut auf dem Carpatischen Gebürge, daraus ein vortreflicher Balsam gemacht wird. espèce d'herbe aux montagnes Carpates dont on fait un excellent beaume.
Koszownik. Korbmacher. vanier, corbellier.
koszownik od grubey roboty. Korbmacher, der grobe Arbeit macht. mandrier.
Koszowy. Korb-. de corbeille.
koszowy, subst. Cosackischer General. Chef ou Général d'un regiment des Cosaques.
Koszt. Unkosten, Aufwand. dépense; les frais, les dépens. § w niepotrzebny koszt kogo wdać.
koszt wiodę, czynię, łożę na co. Geld verthun. dépenser; emploïer son argent; faire de la dépense.
swym kosztem. auf eigne Unkosten. sur ses cofres, à ses dépens. § swym kosztem żyię, buduię, do Rzymu iadę.
Kosztowanie. 1) der Geschmack, einer von den fünf Sinnen. 2) das Schmecken. 1) le goût un des cinq sens. 2) action de goûter, de savourer. § 1) kosztowaniem małpa insze zwierzęta przechodźi. 2) kosztowanie wina.
kosztowanie się. Versuch mit einem in etwas. essai que l'on fait avec qu. dans qu. ch.
kosztowanie się z kim przed potyczką walną. Vorspiel, Versuch ehe ein Treffen angehet. combat par avance; l'action d'ataquer par avance l'ennemi.
kosztowaniu służący. das man schmecken kan. qui est propre à goûter.
Kosztowniczek. Wein-Koster. gourmet.
Kosztownie, z kosztem. mit vielen Kosten; kostbarer Weise. somptueusement, magnifiquement, avec grande dépense.
Kosztowny. 1) kostbar, das viel kostet. 2) kostbar, herrlich, vortreflich, theuer. 3) köstlich, wohlschmeckend, wohlriechend. 1) somptueux, précieux, fort cher. 2) superbe magnifique, splendide, précieux. 3) exquis, d'un goût excellent, d'une odeur exquise. § 1) kosztowna od kunsztu robota.
Koszłuię. 1) kosten, schmecken. 2) versuchen. 3) kosten, zu stehen kommen. 1) goûter, savourer, tâter une liqueur. 2) essaïer, éprouver. 3) couter, valoir un certain prix; venir, revenir à. § 1) skosztuy tego wina, tey pieczeni. 2) skosztować chce małżeństwa; te kraie dobrze krwawey skosztowały woyny. 3) kosztuie oyca moiego wiele na akademii; kosztuie wiele Pana sługa taki; łokieć kosztuie talar.
niech co chce kosztuie. es koste was es wolle. à quel prix que ce soit, que ce fût.
iak wiele ćię ta szata kosztuie? wie viel kostet dir dieses Kleid? à combien vous revient cet habit?
kosztuię mię to talar. es kostet mir einen Thaler. cela me revient, me coute un écu.
kosztować wprzod; kredensować. credentzen. goûter le prémier; faire l'essai du vin, des viandes.
kosztować się z kim. mit einem anbinden; einander versuchen. s'éprouver l'un & l'autre en qu. ch. § skosztuymy się; kosztować się z kim zapaski, bieganiem, pisaniem, naukami.
kosztować się z kim prawem. mit einem einen Proceß führen. faire un procès à qu; plaider qu.
Kosztywał źiele, *vid.* Zywokost.
Koszula. ein Hemd. chemise. § rozebrać się do koszule (koszuli) szyć koszulę; dwie koszule.
ostatnia koszula. 1) das letzte Hemd, der letzte Groschen. 2) ein Sterbe-Hemd. 1) la derniére chemise, le dernier sou de

de ſon bien. 2) drap ou chemiſe mortuaire. § 1) oſtatnią koſzulę na to łożyć będę. 2) iednym łokćiem purpurę i oſtatnią mierzą koſzulę.

do koſzule. bis aufs Hemd. jusqu'à la chemiſe.

do koſzule kogo obrać. einem alles wegnehmen; einen ausziehen. mettre qu. à ſec; mettre qu. au net.

bliżſza koſzula ćiału niż kaftan. das Hemd iſt mir näher als der Rock. ma peau m'eſt plus propre que ma chemiſe.

* Koſzulniczka, Szwaczka. Nähterin. couturiére.

Koſzulnik. Hemdmacher. faiſeur de chemiſes.

Koſzulka. ein Hemdchen. petite chemiſe. § koſzulka pod zbroie, na zbroie.

Koſzyczęk, *g. a.* } Körbchen, Körblein. petit panier; petite corbeille.
Koſzyk, *g. a.* }

Koſzykowy. zum Körbchen gehörig. de petite corbeille.

koſzykowe źiele, vid. Oſtrzyż źiele.

Koſzyſzczko, gołębie źiele, żeleznik. (*verbena*) Eiſen-Kraut. vervaine.

Kot. 1) Kater. 2) Haus-Katze. 3) Wappen. eine ſitzende Katze mit einem Gürtel um den Leib. 1) chat, matou, le mâle de la chate. 2) chat ou chate domeſtique. 3) *Blaſ.* chat aſſis & ceint d'une ceinture. § 1) kot pożarł koćięta. 2) kot śię na deſzcz myie; iadłby kot ryby ale ogona nie chce zmoczyć, *prov.* ieden kot i ſtada myſzy śię nie boi, *prov.*

kot; kot polny. Jäger: ein Haaſe. *chaſſe:* un liévre.

* *kot imbieru, cytwaru, vid.* Kut 3).

kot wielki. eine groſſe Katze. rominagrobis.

kot cypryyſki. Cyper-Katze. chat de Chipre.

kot morſki. Meer-Katze. marmot, babouin.

kot leśny albo dźiki; zbik. wilde Katze. chat ſauvage.

ma kota. er hat Geld, er ſitzt warm. il a des écus; il a les piez chauds.

nie porywa śię kotku na niedźwiadka; nie gray kotku z niedźwiedźiem. mache dich mit einem Mächtigen nicht gemein; eſſe keine Kirſchen mit einem groſſen Herrn. il ne faut pas ſe jouër à ſon maître.

biega iako kot ogorzały. er läuft als wenn ihm der Kopf brennte. il court comme au feu.

gdy kota myſzy nie czuią, bezpiecznie ſobie harcuią. wenn die Katze nicht zu Hauſe iſt, haben die Mäuſe ihren Lauf. voïage de maître nôces de valets; quand le chat n'eſt pas au logis les rats danſent.

kot na ogniſku; kot na kuchni. Schmalhans iſt in dieſem Hauſe Küchenmeiſter. il n'y a rien ſi froid que ſon âtre; il n'y a ni pot au feu, ni écuëlles lavées dans cette maiſon; il n'y rien à frire dans cette maiſon.

ćiągnie kota. er denckt, man bewundert ihn, und man lacht ihn nur aus. il croit qu'on l'admire & on ſe moque de lui.

Kotara. Feld-Gezelt vor zwey Soldaten. une tente pour deux ſoldats. § w kotarze źimować.

Kotczy. Katzen-. de chat.

kotczy woz; woz do wożenia rzeczy, oſob. Roll-Wagen, Sachen und Perſonen fortzubringen. chariot; un coche; voiture pour le transport des perſonnes & des choſes.

kotczy pazur źiele, vid. Miłoſna.

kotcza miętka źiele, vid. Miętka kocza.

kotcza ſzanta źiele, vid. Serdecznik drugi.

Kotek. kleine Katze oder Kater. chaton, petit chat.

Koteczka. Kätzlein. petite chate.

koteczki źiele. (lagopus) Haaſen-Pfötlein, eine Art Klee. pié de liévre, ſorte de tréfle.

* Kotew, *f. vid.* Kotwica.

Kotewka. } 1) kleiner Ancker. 2) eine Fuß-Angel. 1) un petit ancre. 2) chauſſe-trappe.
Kotwiczka. }

Kotewki; kotwiczki źiemne źiele. (*tribulus*) Burtzel-Dorn. tribule.

kotewki wodne. Waſſer-Nüſſe. macles, ſaligots, tribule aquatique, chatègnes d'eau.

Kotficz, *vid.* Kotwicz.

Kotka. 1) Katze, Kater. 2) Katze, Kitze. 1) chat domeſtique. 2) chate, femelle du chat.

Kotki. Katzen-Pfötchen an den Weiden. chats, chatons qui naiſſent ſur la ſaule.

Kotlarſki. Kupfer-Schmied-. de chaudronnier.

kotlarſkie naczynia. Kupfer-Geſchirre. chaudronnerie; marchandiſe de chaudronnier; dinanderie.

kotlarſki warſtat, kuźnia. Kupfer-Schmiede. ouvroir de chaudronnier.

Kotlarſtwo. Kupfer-Schmied-Handwerck. métier de chaudronnier.

Kotlarz. Kupfer-Schmied. chaudronnier, dinandier.

Kotlina. 1) Höle, Lache im Teich, wo ſich die Fiſche verſtecken. *2) Feuer-Herd, ſ. Ogniſko. 3) Kupfer, ſ. Miedź. 1) marre ou creux dans un étang, où ſe cachent les poiſſons. *2) un âtre, *v.* Ogniſko.

Ogniſko. *3) du cuivre, *v.* Miedź. § 1) ſzukay w ſtawie kotliny albo kąta, ieżliby śię tam ryba ſkryła.

Kotły, iſt der *Plur.* von kociel. *c'eſt le pluriel de* kociel.

Kotna, *adj. f.* trächtig, von Schafen, Katzen, Haaſen. pleine; brebis, chate, haſe qui a des petits dans le ventre. § kotna owca; kotna tygrys.

Kotuś, Kić, *f.* Miaukatze, Kitze, Haus-Katze. matou, chat domeſtique.

Kotwica. ein Ancker. un ancre de navire.

kotwicę wyćiągnąć. den Ancker aufheben. lever l'ancre.

kotwicę wyrzućić, ſpuśćić. anckern. mouiller; laiſſer tomber, jetter l'ancre.

na kotwicach ſtoieć. vor Ancker liegen. étre à l'ancre.

Kotwicz. Wappenk. rother Balcken im ſilbernen Felde, und ein geharniſchter Arm mit einem bloſſen Degen über der Krone. *Blaſ.* faſce de gueules au champ d'argent avec un bras armé & l'épée à la main ſur la couronne.

Kotwiczny. Ancker-. d'ancre; qui concerne l'ancre.

kotwiczne. Ancker-Geld. avarie; ancrage *m.*

kotwiczna lina; kierſztak. Ancker-Seil. le cable de l'ancre.

Kowadłko. kleiner Ambos. taſſeau.

Kowadło. 1) Ambos. 2) Anat. Ambos ein Knochen im Ohr. 1) enclume. 2) *Anat.* l'enclume, c'eſt un petit os dans l'oreille. § 1) uklepać co na kowadle. 2) kowadło ieſt koſteczka w uchu.

Kowal. 1) ein Schmied, Grobſchmied. 2) See-Hahn, ein See-Fiſch, deſſen Gräten dem Werckzeuge eines Schmiedes gleichen. 3) ein Kinder-Spiel, da man nach dem Schmiede-Schlag ſinget und tantzt. 1) maréchal; maréchal ferrant. 2) le forgeron, eſpèce de poiſſon dont les arrêtes reſſemblent aux outils d'un forgeron. 3) le forgeron, un jeu où l'on chante & danſe au ſon ſemblable à celui que font les forgerons dans la forge.

Kowalczyk. Schmiede-Knecht. forgeron.

Kowalnia. eine Schmiede. la forge.

Kowalſki. Schmiede-. de maréchal ferrant, de forgeron.

Kowalſtwo. Schmiede-Handwerck. le métier, la profeſſion de maréchal ferrant.

Kowanie, kućie. 1) das Schmieden. 2) das Geldſchlagen. 1) l'action de forger. 2) le monoïage, l'action de monoïer.

Kowany, kuty. 1) geſchmiedet. 2) mit dem Hammer getrieben. 3) geſchmiedet, mit Eiſen beſchlagen. 4) geſchlagen als Geld. 1) forgé. 2) martellé, batu à coups de marteau. 3) ferré, qui eſt garni de fer. 4) monnoié, frapé. § 1) kowane żelazo. 2) kowane naczynie. 3) koń kowany, ſkrzynia kowana.

Kownata, kompata. Kammer, Zimmer. Cabinet, chambre.

Kownia. Wappenk. drey Degen die mit den Spitzen ins Kreutz zuſammen ſtoſſen. *Blaſ.* trois épées dont les pointes ſe croiſent.

Koza. 1) Ziege. 2) Art von Fluß-Kahnen. 1) chèvre. 2) ſorte de bateau de riviére.

kozy, plur. Poet. der Widder am Himmel. *Poët.* le bellier un ſigne du Zodiaque.

koza dźika, ſkalna. 1) Stein-Bock; wilde Ziege. *2) Dam-Hirſch, ſ. Daniel. 1) la femelle du ſtaimboug; chèvre ſauvage. 2) un Daim, *v.* Daniel.

iako koza do rzeznika tam idźie. er gehet nicht gerne an dieſen Ort. il va là toujours à écorchecu; il aimeroit tout autant aller au gibet.

nie wie gdźie kozy gnano. er weiß nicht wo Bartel Moſt holt. il n'entend pas les afaires; il ne ſait ce qu'en vaut l'aune.

Kozacę. zum Koſacken machen. faire paſſer pour Coſaque; enrôler un Coſaque.

zkozaćić śię. zum Koſacken werden. ſe faire Coſaque, devenir Coſaque.

Kozacki. Koſackiſch. de Coſaque.

kozacka ſzabla, czeczuga. Koſackiſcher Säbel mit einem eingebognen Knopf. ſorte de ſabre avec un pommeau récourbé.

Kozactwo, kozacy. die Koſacken. tous les Coſaques.

Kozak. 1) *obſ.* ein Ziegen-Hirte in Gebürgen. 2) ein Koſack. 3) Art Erdſchwämme, die man eſſen kan. 1) *obſ.* berger qui garde les chèvres aux montagnes. 2) un Coſaque. 3) ſorte de champignon.

Kozera. ein Trumpf in der Karte. atout; triomphe aux cartes.

Koźi. Ziegen-. de chèvre. § koźi rożek; koźie ſtado, mleko; koźie bobki.

wſadźić kogo w koźi rożek. einen ins Bockshorn jagen, eintreiben. mettre qu. au roüet; reduire qu. au petit pié; fermer à qu. la bouche en diſputant contre lui.

koźia wełna. Nichts, Kleinigkeit, Kayſers-bart. un zeſt, un rien; bagatelle. § o koźią wełnę idźie; o koźią wełnę śię ſwarzyć.

koźia ſkora. Ziegen-Fell. chevrotin, peau de chevreau.

koźia brodka źiele. (tragopogon) Bocks-bart ein Kraut. cercifie; barbe de bouc.

kożia broda ziele. (ulmaria) Geißbart, Wurm-Kraut, Johannis-Wedel. reine de prez.
kożia rutka albo ruta ziele. (onobrychis) Geißkraut, Geißraute, Kerstwurtz, Frauenspiegel. onobrichis, saint foin.
koźi mlecz albo cycek ziele. (chondrillon) Wartzen-Kraut, klein Wegwart. de la condrille.
koźi parſk ziele. (cepæa) ein bittres Kraut, so der Portulac ähnlich ist. la cepea, une espèce de joubarbe qui ressemble au pourpier.
koźie iayka, złotogłow. (asphodelus albus) Asphodill, weisse Asphodill-Wurtzel. Asphodelle ou Asphodel.
Koźiarz, koźlarz. Ziegen-Hirt. berger qui garde les chévres.
Kożica, ſtyk. die Reude am Pflug. la curette de la charruë, le fer à nettéier.
**kożica; pługowe nogi.* Pflug-Stertze, Hintergestelle. les mancherons de charruë.
**kożica; naſad.* Pflugkrümme, darinnen das Pflug-Eisen steckt. la courbure ou recourbure de la charruë où est mis le soc.
Kożidar. 1) Geschenck, das einer wieder zurück fordert. 2) der sein Geschenck wieder zurück fordert. 1) don ou présent que celui redemande qui l'a donné. 2) raquedon, celui qui donne & retient ou redemande la chose donnée.
Koźieł, *g. kozła.* 1) ein Bock. 2) Polnischer Bock, Dudelsack. 3) Bock; gerunțelte Stirne, saures Gesicht. 1) bouc. 2) corne-muse à la Polonoise. 3) front ridé; visage refrogné. § 1) koźieł stadnik; koźieł nieczyſzczony. 2) grać na koźle. 3) zawſze kwaśna z kozłem na czele.
koźieł ſtary. alter Bock. bouquin, vieux bouc.
koźieł cudzoźiemſki zamorſki. Muffel-Thier, grosser Widder, so Ziegen-Haare hat. grand bélier couvert de poil semblable à celui des chévres. § koźieł zamorſki ieſt tey co ieleń wielkośći.
koźieł czyſzczony. geschnittener Bock. bouc chartré.
poſtawić kozła na czele. die Stirne runtzeln. froncer le sourcil; se refroigner.
wybić komu kozła. einem den Trotz vertreiben; einen halsstarrigen bändigen. domter un petit obstiné.
kozła doić. 1) vergebene Arbeit thun. 2) einen Geitzigen erbitten wollen. 3) nehmen wollen wo nichts ist. 1) batre l'eau; travailler inutilement. 2) tacher d'obtenir qu. ch. d'un avare. 3) vouloir prendre où il n'y a rien.

koźły. 1) Böcke Holtz darauf zu sägen. 2) Dach-Sparren; Klammer-Sparren. 1) baudet, tréteaux, un âne, chevalet, de sieur. 2) les chevrons; les contrefiches dans la charpente.
koźły roſochate. Spanische Reuter. cheval de Frise.
Koźielćina. Bock-Fleisch. du bouc; chaire de bouc.
Koźiełek, *g. koźiełka.* 1) junger Ziegen-Bock. 2) Lämmchen, Schätzchen ein Liebes-Wort. 3) Bock den die Jungen stürtzen; Sturtzbaum, Purtzel-Männchen. 4) Wasser-Huhn ein Vogel. 1) chevreau, cabri, bouquet. 2) mon agneau, mon petit coeur, *un mot de careſſe.* 3) culbute que font les petits garçons en tombant la tête la prémiére. 4) mouette; poule d'eau. § 1) koźiełki po łące pląſały. 2) ſtary rzekł małżonek: moy koźiełku drogi, pewnieć mu przyprawi ten koźiełek rogi. 3) koźiełek przewroćić; koźiełki na głowie przewracać; pies w koźiełki śię toczy.
koźiełek ziele. (eriphia) Art von Hahnen-Fuß. espèce de renoncule.
koźiełek, koźiełki ziele, vid. Koźlik.
Koźiełkuię. 1) einen Bock schiessen, stürtzen; purtzeln. 2) mit den Füssen eines Zirckels herumspringen. 1) culbuter; faire une culbute. 2) faire des tours avec les piez du compas. § 1) pieſek z radośći koźiełkuie. 2) koźiełkować cyrklem po papierze.
Koźik, *g. a.* 1) Messer zum Abledern. 2) schlechtes Messer. *3) Limmel, Pflegel. 1) couteau qui est propre à écorcher une bête. 2) un méchant couteau. *3) nigaud, ruſtaud.
Koźilep drzewko albo chroſt. (*lada*) Ladanum-Baum. ladanon un arbrisseau.
Koźilepowy. Ladanum-. de ladanon.
koźilepow ſok albo żywica. Ladanum-Gummi ein ölichter Saft dieses Bäumchens aus Africa. du Ladanum une matiére gommeuse de cet arbrisseau qui vient d'Afrique.
Koźiogłow. ein gewisser Vogel. espèce d'oiseau.
koźiogłow, koźiogłowy. von Kopf wie ein Bock gestaltet. qui a la tête semblable à celle d'un bouc.
Koźiok, } *g. a.* kamień drogi. Geiß-
Koźiook, } Auge ein Edelgestein. espèce de pierre prétieuse qui a la figure d'un oeil de chévre.
Koźionogi. Bocksfüßig, der Bocks-Füsse hat. des chévrepiez; qui a des piez de chévres.

Koźioro-

Koźiorożec, *g. koźiorożca.* 1) Stein-Bock. 2) der Stein-Bock, eines von den zwölf himmlischen Zeichen. 1) bouquetain, staimbouc. 2) le Capricorne l'un de douze signes du Zodiaque.
**koźiorożec polny źiele*, vid. Medyka.
**koźiorożec źiele*, vid. Boży — *Boża trawka.*
Kozka. eine kleine Ziege. une petite chèvre; une bicque.
Koźlątko. } junges Böcklein. chevreau,
Koźlę. } le petit d'une chévre.
Koźlę, *zli, zlił.* die Stirne runzeln. froncer les sourcils. § kozlić czoło; pokozlił powieki.
Koźlek czerwony źiele. (*valeriana rubra*) rother Baldrian. valeriane rouge.
Koźli. Ziegen-; Bocks-. de bouc, de chévre.
koźle ćiernie. (tragacantha) Bocks-Dorn, Tragant-Strauch. barbe renard.
koźle źiele. } koźiełek, piżmarya. (*hir-*
Koźlik źiele, } *culus*) eine Art von Spick- oder Narden-Kraut, so sehr stincket. plante fort puante qui a du raport au narde Celtique.
Kozlina. (*siler*) Wasser-Weide, Bach-Weide. espèce de saule aquatique.
Kozłki źiele, baldryan. (*valeriana*) Garten-Baldrian, Theriacs-Kraut, grosser Baldrian. valeriane.
Kozłonogi. Bocksfüßig, der Bocks-Füsse hat. qui a des piez de bouc. § kozłonogi satyr.
Kozłowaty. wie ein Bock stossend. qui cosse, qui se dogue, qui heurte. § kozłowate to owieczki.
Kozłowy. Bock-. de bouc. § kozłowa skora; kozłowe mięso.
Kozłuię. herum springen, wie die Kinder. gambader, sauter, folâtrer, badiner, frétiller.
kozłowanie. Kälberey. gambades, folâtrie, badinerie.
Kozły, ist der *plur.* von koźieł. *c'est le pluriel de* koźieł.
Kozodoy. 1) Ziegen-Melcker. 2) Geis-Melcker, Nacht-Vogel der die Ziegen saugt. 1) qui tire le lait des chévres. 2) la tete-chevre, oiseau de nuit qui tete les chévres.
Kozodźik, } *g. a.* źiele. (*tragium*) stin-
Kozorożnik, } ckende Melte. tragium, plante qui sent le gousset.
Kozubek, *vid.* Kazubek.
Kożuch, *g. a.* 1) Peltz, Zippel-Peltz. 2) Haut, Peltz als auf der Milch. 1) pelisse, chamarre. 2) la peau, la robe de lait & d'autres choses liquides. § 1) kożuch ostrocki; kożuchem odźiany; kobieta w kożuchu. 2) day mi kożuch z mleka; kożuch na kaszy, na mleku.
kożuch białogłowski. Weiber-Peltz. pelisson; jupe ou robe de peaux.
Kra. 1) eine Eis-Scholle, Grund-Eis. 2) dicke Wolcke. 3) harte Drüsen-Geschwulst. 1) glaçon dans le courant de la riviére. 2) nuée épaisse. 3) le squirre, une tumeur fort dure. § 1) krami Wisła okryta; wiele kier iest u izbic. 2) słońce za grubą i czarną krę zachodźi.
kry idące. Eis-Bruch, das gehende Grund-Eis; Eis-Gang. débacle; le débaclage. § kry idące most rozerwały.
po krach skakać. in grosser Gefahr seyn. marcher sur des épines; être en grand danger.
*Krącę, *vid.* Kręce.
Kracę. gattern. treillisser, griller, fermer de treillis, de grilles, de barreaux. § zakraćić dźiurę.
kraćić w ogrodźie. ein grünes Gatterwerck im Garten machen. mailler.
Kraćiasto, *adv.* gegattert. à jour, en forme de grilles.
Kraćiasty. gegattert, treillissée, grillé, freté.
drzwi kraćiaste. Gatter-Thüre. porte à claire voïe; porte à treillis.
kraćiasta przegroda. Verschlag von Latten oder Gatterwerck. cloison à jour.
Kraczę, *cze,* (**czy*) *kał* (**czył*) 1) schreyen wie eine Krähe. 2) auf einen schreyen. 3) raufen, schlagen, zausen. 1) croasser, croailler, crier comme un corbeau. 2) croasser, criailler, crier contre qu. 3) houspiller qu; peigner le tignon à qu; testonner qu. § 1) kracze na deszcz wrona. 2) kraczą na mnie wszyscy. *3) często krakali sobie za czupryny; niezgodnych kto chce za łeb kracze.
wszyscy na niego kraczą alle wollen über ihn her. tout le monde lui jette la pierre.
Kradnę, *kradnie, kradł, kraść.* 1) stehlen. 2) einem die Zeit wegstehlen, verderben. 3) das gemeine Gut bestehlen. 4) einen Verfasser ausschreiben, ausschmieren. 1) voler, dérober. 2) dérober quelques moments du tems de qu. 3) dérober l'argent du public. 4) piller un Auteur; prendre qu. ch. § 1) ukradł mu zegarek. 2) czas mi tylko swoią rozmową kradnie. 3) kradł krolewskie dochody, Rzeczypospolitey rzeczy. 4) pokraść autora.
Kradnica źiele. (*bursa pastoris*) Taschen-Kraut. bourse de pasteur; bourse de berger.

Kradnienie. das Stehlen. vol; l'action de dérober.

Kradźieſki, *vid.* Kradźieżny.

Kradźież, *f.* 1) das Stehlen, die Dieberey. 2) Diebſtahl. 1) vol, larcin l'action de dérober. 2) larcin, choſe qu'on a dérobée. § 1) kradźieżą śię bawi, żywi; kradźież popełnić. 2) kradźież odiſkał.

kradźież świeża przy kim naleźiona. offenbarer Diebſtahl. un larcin manifeſte.

kradźież z ſkarbu publicznego. Diebſtahl des gemeinen Guts. péculat; vol qu'on fait des deniers du public.

kradźieżą; kradźionym ſpoſobem. diebiſcher Weiſe. furtivement, en voleur, en larron.

** Kradźieżca, złodźiey. Dieb. larron, voleur.

Kradźieżność, ſkłonność do kradźienia. Neigung zur Dieberey. inclination à voler.

Kradźieſki. } 1) diebiſch. 2) diebiſch,
Kradźieżny. } zum Stehlen geneigt. 1) de voleur, de larron. 2) enclin à dérober. § 1) kradźieżna ręka; kradźieſka ſztuka. 2) kradźieżnych śię ſtrzeż umysłow.

Kradźiony. 1) geſtohlen. 2) verſtohlen. 1) dérobé, volé. 2) furtif; dérobé; caché; qui ſe fait en cachettes, à la dérobée. § 1) kradźione rzeczy. 2) ſmacnieyſze kradźione; kradźionego do tego zażyłem czaſu; kradźioną miłośćią śię rad bawi.

kradźionym ſpoſobem. verſtohlner Weiſe. à la derobée, en voleur, furtivement.

Krąg, *g kręgu*, **kragu.* 1) Umkreis als um ein Rad. 2) Kreis, Scheibe, runde und flache Figur, als ein Teller. 3) Scheibe zum Werfen in einigen Spielen. 4) das Scheiben-Spiel. 5) der Hof um den Mond, um die Sonne. 6) eine Töpfer-Scheibe. 7) Krümme, ſo eine liegende Schlange machet. 1) un cercle, circuit, périferie comme d'une rouë. 2) un rond; chaque figure ronde & plate comme l'aſſiette. 3) palet, un rond de pierre ou de fer qu'on jette en quelques jeux. 4) le jeu de palets. 5) aire, couronne du ſoleil ou de la lune. 6) rouë de potier. 7) tour, repli de ſerpent, de corde. § 1) Mars ogniſty krąg obbiegu ſwego prawie we dwa lata odprawuie; beczkę kręgiem nachylić; krąg albo obwod koła. 2) ſoy, woſk w kręgu. 3) krąg do ćiſkania. 4) kręgi grać. 5) krąg koło mieśiąca. 6) garncarz na kręgu robi garki. 7) kręgi powrozowe, wężowe.

krąg na wodźie od wrzuconego kamienia. Kreis im Waſſer vom eingeworfenen Steine. rond, mouvement de l'eau en rond d'une pierre qu'on y a jettée.

wierzch u kręgu garncarſkiego. Obertheil an der Töpfer-Scheibe. tête d'une rouë de potier.

krąg woſku. ein Boden-Wachs. un pain de cire.

**kręgi, kark.* das Genick, der Nacken. chignon; nuque.

zwinąć śię w kręgi iako wąż. ſich zuſammen rollen, wie eine Schlange. lover; ſe mettre en pluſieurs plis comme un ſerpent.

w krąg. rund herum. au tour; tout à l'entour; orbiculairement; en rond.

krąg w wiatraku. ein flaches Rad in der Wind-Mühle. une rouë platte au moulin à vent.

Kręglica, kruglica, cyga, bąk, wartołka. Kinder-Kreuſel, Trieb-Kugel. toupie, ſabot, toton.

kręglicę grać. den Kreuſel treiben. ſaboter; joüer au ſabot; faire tourner le ſabot.

Kraię, *ie, iał.* 1) ſchneiden. 2) *fig.* die Erde ackern, graben. 3) durchdringen, rühren, betrüben. 1) couper, tailler, trancher avec un couteau. 2) fendre, labourer la terre. 3) fendre, pénétrer, ſaiſir le coeur. § 1) kraię chleb nożem na koſtki. **2) źiemię pługiem kraiać. **3) żałość ſerce zbolałe kraiała.

pokraiać. zerſchneiden. découper.

kraiać śię na to ſerce moie muśi. mein Hertz möchte mir aus Erbarmen zerſpringen. le coeur me fend de pitié.

Kraina. 1) Land, Landſchaft. 2) Gegend. 3) Erdbeſchr. Landes-Strich, Strich der Erden, Beſchaffenheit der Luft eines Orts. 1) païs. 2) région, contrée. 3) *Géographie:* climat, eſpace de terre entre deux paralelles; ſituation d'un païs. § 1) w tey krainie ieſtem obcy. 2) kraina nadmorſka, wſchodnia, zachodnia. 3) kraina niebieſka; pod ćiepłą ten narod mieſzka krainą.

Kraiopis. } Landbeſchreiber, Geogra-
Kraiopiſarz. } phus. Géographe, qui fait la Géographie; un topographe.

Kraiopiſanie. Land-Beſchreibung. Géographie d'un païs; topographie.

Kraiopiſarſki. } Geographiſch. géogra-
Kraiopiſowſki. } phique, topographique.

Kraiowy. 1) Land-, zum Land gehörig. 2) inländiſch, Land-. 1) du païs, qui apar-

tient

tient à un païs. 2) du païs,' qui est fait, qui croît dans un païs. § 1) kraiowe rządy; kraiowy Pan, kraiowy ięzyk. 2) kraiowe sukno, wino.
Krakam, kraczę. krähen wie ein Rabe. croasser.
Krakanie. das Krähen des Raben. croassement du corbeau.
Krakow, *g. a.* Cracau, eine sehr schöne Stadt in Klein-Pohlen an der Weichsel. Cracovie, ville très belle dans la petite Pologne sur la Vistule.
Krakowa nie zaraz zbudowano. Rom ist nicht auf einmahl gebauet worden; gut Ding will Weile haben. petit à petit l'oiseau fait son nid; Paris n'est pas fait tout en un jour.
Krakowczyk. } ein Cracauer. un Craco-
Krakowianin. } vien.
Krakowski. Cracauisch. de Cracovie. § do Krakowskiey Akademii przed tym się Włośi, Hyszpani i Francuźi zieżdżali; Krakowskie Biskupstwo a niegdy Arcybiskupstwo.
Kram. 1) Kram, Kram-Laden, Laden. 2) Kram in Bergwercken, wo das Ertz verwahret wird. 1) boutique de marchand. 2) magazin aux mines où l'on met les métaux.
kramy. Kram-Waaren, Krämerey. menuës marchandises, mercerie, marchandises de boutique. § ten kramarz drogie ma kramy.
Kramarka. Krämerin. femme de mercier; marchande.
Kramarski. Krämer-. de mercier; mercier.
kramarska ulica. Kramer-Gasse. ruë mercière; ruë de la mercerie.
Kramarstwo. Krämerey, Kramer-Zunft. mercerie; la profession de mercier; corps des merciers.
Kramarz, kramnik. Krämer. boutiquier, mercier.
kramarz podły. schlechter Krämer. mercerot, mercelot, petit mercier.
Kramnica, kram. Kram. boutique de marchand.
Kramnik, *vid.* Kramarz.
Kramny. 1) Kramer-. 2) kaufmännisch, lohngierig. 1) de boutique; de mercerie. 2) mercenaire; mercantil. § 1) kramne towary. 2) kramna cnota.
Kramzansy, *plur.* die Zinnen auf einer Mauer. le haut, les crénaux d'un mur.
Kraniec, *g. krańca.* umgebogner Rand um etwas. bord, bordure, rebord, contour qui environne qu. ch. § wyniosły kraniec czary, kraniec kołaczowy zagięty.
kraniec u studnie. Brustwehr, Rand um einen Brunnen. margette qui entoure, le bord d'un puits. § studnia krańcem otoczona.
Krasa. 1) Schönheit des Leibes. 2) Schönheit, Zierde. 3) Fett zum Anmachen einer Speise. 1) beauté d'une personne. 2) beauté, élegance, agrément, assaisonnement, délicatesse. 3) gras, graisse avec quoi on assaisonne les mets. § 1) wiele ludźi krasa niewieśćia zwiodła. 2) bez naymnieyszey pisze krasy. *3) bez krasy (okrasy) potraw nie lubię.
Kraska. ptak. blauer Heher oder Holtz-Schreyer. espèce de geai qui est bleu.
Kraśnieię, gładnieię. schön werden. embellir, devenir plus beau, plus charmant.
Krasno, *adv.* angemacht mit Fett; fett. avec graisse; d'une maniére grasse.
kraśno rad iada. er speiset gerne fett. il aime le gras.
Krasny. 1) schön, wohlgebildet. *2) mit Fett angemacht. 3) schön, vortreflich. 1) beau, bienfait, charmant. 2) assaisonné avec de la graisse; gras. 3) élegant, beau, poli, excélent. § 1) krasna (gładka) to dźiewka. 2) krasna (okraszona) potrawa. 3) co po tych krasnych mowach, kiedy rzeczy i krty niemasz.
Krasomostwo. die Redekunst, Beredsamkeit. rétorique; éloquence. § krasomostwa zażywać.
Krasomowca, orator. Redner. Orateur, Réteur.
krasomowca cwiczący się. Schul-Redner, der sich in den Reden übet. déclamateur, qui s'exerce à déclamer.
Krasomowny. } Oratorisch, Rednerisch.
Krasomowski. } oratoire, rétorique, élegant, qui est d'Orateur. § krasomowne pieczętarzow milczały ięzyki; krasomowska nauka; krasomowskich słow zażywać.
krasomowskie cwiczenie. Redner-Uebung, Schul-Rede. déclamation, recitation, piéce d'éloquence qu'on déclame.
krasomowskiemu ćwiczeniu służący. zu den Schul-Reden gehörig. déclamatoire, qui s'exerce à déclamer.
po krasomowsku, } *adv.* auf Rednerische
Krasomowskie, } Art. oratoirement, d'une maniére oratoire; en orateur, rétoriquement. § krasomowskie się cwiczę; po krasomowsku listow teraz nie piszą.
Krasowronka ptak, *vid.* Kraska ptak.
Kraszę co, *śi, śił.* 1) mit Fett anmachen. 2) zieren,

2) zieren, putzen. 3) beschönigen, bemänteln. 1) assaisonner du gras. 2) embellir, orner, parer. 3) colorer, couvrir de quelque prétexte.
Krata. Gatter, Gitter. grille, treillis. § kratą ogrodźić
krata żelazna u bram spustna. Fall-Gatter, Schutz-Gatter in einem Stadt-Thor. porte-coulisse, herce, sarrazine, qui est suspenduë dans une porte de ville.
krata mularska. Sand-Rolle, Sand-Fege, Gitter dadurch die Mäurer Sand werfen. claie par laquelle les maçons font passer le sable.
Kratka. 1) kleines Gatter, Gitter. 2) Korb, Gitter am Gefäß einiger Säbel. 1) araignes, *f. plur.* petite grille. 3) grille ou concavité à jour autour de la poignée de quelques sabres.
kratki, w kratkę robota. durchsichtige, gegitterte Arbeit. ouvrage percé à jour.
złotnicza robota w kratkę. feine Drat-Arbeit der Goldschmiede, filigrane.
kratki. 1) Schrancken mit Gitter-Thüren. 2) Brat-Rest. 1) armoire qui a des portes à treillis. 2) la grille dans la cuisine. § 1) day mi kubek z kratek. 2) upiec kiełbasę na kratkach (na rożźie).
Krawacz. rundes Messer. un couteau ronde.
Krawat. Hals-Tuch. cravate.
*Krawądź, *m. g. krawędźia.* Krawądź, *f. g. krawędźi.* 1) Rand, Schärfe, Kante eines Dinges. 2) Ribbe, Streif-Faden im Papier vom Drat. 1) arête, chanfrein, le carne, le bord ou coté longue de quelques corps. 2) raïe, nerf que fait le fil d'archal dans le papier. § 1) przewlec sznurem przetak u krawędźi łubia i u pułapu go uwiązać; ostry na krawędźi; na krawądź co postawić. 2) papier ma krawędźie, iako w suknie nići.
krawądź drźwi, okna. Thür- oder Fenster-Kante. feuillure de porte, de fenêtre.
krawądź łożka. Seiten-Bret des Bettes. le bord, le côté d'un lit; les planches qui soutiennent les deux bords d'un lit.
Krawędźiasty, krawędźisty. kantig, scharf in die Länge. qui a des cranes.
Krawcowy. Schneider-. de tailleur.
Krawcowa. Schneiderin. femme de tailleur.
Krawczyk. Schneider-Geselle. garçon tailleur.
Krawiec. Schneider. tailleur.
krawca za kowala obwieśić; niewinnego skarać. einen unschuldigen strafen und den Verbrecher laufen lassen. absoudre le criminel & punir l'innocent.
Krawiecki. Schneider-. de tailleur.
Krawiectwo. Schneiderey. le métier, la profession de tailleur.
Kray. 1) das Ende: der äusserste Rand einer Sache. 2) Saum, Rand eines Kleides. 3) Rand des Buches, eines Blattes. 4) Land, Gegend. 1) le bord, le bout, l'extremité de quoi que ce soit. 2) le bord, l'extremité d'une robe. 3) la marge d'un écrit, d'un livre. 4) païs, region, contrée. § 1) na kraiu (brzegu) stołu leży. 2) kray (brzeg) szaty, koszuli. 3) kray (brzeg) w księgach, na kartach. 4) ludne i porządne w tym krolestwie kraie; kray to wdźięczny.
kray świata. 1) das Ende der Welt. 2) Welt-Strich, Welt-Gegend, Gegend des Erd-Kreises. 1) l'extremité, le bout du monde. 2) grande étenduë de terre; une plage. § 1) poydę na kray świata. 2) Horyzont iest kray świata, ktore oko z wysokiego mieysca w koło iak naydaley obeyrzeć może; wschodnie, połnocne, zachodnie, południowe kraie świata.
iaki kray taki obyczay; każdy kray ma swoy obyczay; co kray to obyczay. jedes Land hat seine Weise. chaque païs a sa guise; autant de villes, autant de guises; autant de païs, autant de coutumes.
Kraycar, *g. a.* Kreutzer, eine kleine Müntze in Schlesien. cruche, creuxer petite monoie de Silesie.
kraycar, graycar. Krätzer zum Gewehr. un tire-bourre.
Krayczy. Vorschneider. écuïer-tranchant.
krayczy Koronny. Kron-Vorschneider. Ecuïer-Tranchant de la Couronne.
krayczy Litewski. Littauischer Vorschneider. Ecuïer-Tranchant de Lituanie.
Krayka. Selband, breite Saal-Leiste, Schrote am Tuch. lisiére, l'extremité large du drap. § krayka w postawie sukna; krayka oderzniona.
Krążam, *obs. vid.* Kraię, Drobię.
Krążę, *y, ył.* 1) umhergehen, in die Runde gehen. 2) im Kreise fliegen. 3) einen Umweg nehmen, umfahren. 4) zur See kreutzen. 1) aller à l'entour; tournoïer, tourner un endroit; faire le tour d'un lieu. 2) tournoïer, piroüeter au dessus de l'air. 3) ne pas faire son voïage en droit ligne; se détourner de son chemin; prendre un détour;

tour; ſe détourner pour aller en quelque autre lieu. 4) croiſer dans la mer. § 1) wilk koło owczarni krąży. 2) ſokoł nad ptakiem wyſoko krąży. 3) nie krążąc proſto do Warſzawy poiechał. 4) krążą okręty na morzu.

Krążek, *g. krążka.* kleiner Kreis, kleine Scheibe; Scheibchen. un petit rond, roüelle; roulette.

na krążki, na talarki. Scheibenweiſe. en roüelles, par roüelles.

krążek nad kopytem; nadkopyćie. Krone oder Kreis am Pferde-Huf. couronne qui eſt au deſſus du ſabot du cheval.

krążek malarſki. Pallet, Farben-Bret beym Mahler. palette où le peintre met les couleurs.

Krążenie. 1) Umkreis, Runde, Kreis. 2) Umweg, Umſchweif. 3) das Kreutzen der Schiffe zur See. 1) tournoiement, tour, circuit. 2) détour, route detournée, chemin détourné. 3) l'action de croiſer ſur la mer. § 1) krążenie ſokoła na powietrzu. 2) bez krążenia drogi ſię trzymał. 3) krążenie okrętow.

Krćiny, *vid* Chrzćiny.

Kreczę, *vid.* Chrzczę.

*Krczyca, kark. der Nacken. chignon, nuque.

Kreatura. } eines Creatur. créature, perſonne qu'on protége. § kreatura, kreaturka to iego; kreaturek ma śiła.
Kreaturka. }

Kręcę, *ći, ćił.* 1) drehen, winden, krümmen, biegen. 2) Seile ſpinnen. 3) in die Runde drehen als der Wirbel-Wind. 4) drehen, umwenden ein Rad. 5) verdrehen, einen andren Verſtand geben. 1) tordre, tortiller, tortuer, plier, mouvoir en rond. 2) corder; tirer, faire une corde. 3) tourner, faire piroüeter, tournoïer comme le tourbillon. 4) tourner une roue. 5) tortiller, détorquer, détourner, forcer le ſens d'un paſſage. § 1) kręćić nitkę, witkę, drot, ſidła; kręćić nożem, ſzpadą, kiiem, świdrem. 2) kręćić powrozy. 3) ſtraſzny wicher nawę kręćił; wiatr kręći; woda kręći. 4) kręćić koło, windę korbą. 5) kręćić ſprawiedliwośćią, prawem.

kręćić śię. 1) ſich drehen, ſich umwenden. 2) in den Kopf ſteigen, den Kopf einnehmen. 3) im Kopf herum gehen. 4) ſich tummeln, emſig, geſchäftig thun. 5) ſich drehen, mit der Sprache nicht heraus wollen; nicht recht dran wollen; Ausflüchte ſuchen. 1) tourner, aller en rond. 2) donner dans la tête comme le vin. 3) rompre la tête, échaufer les oreilles à qu; embarraſſer, inquiéter. 4) tracaſſer, s'empreſſer; faire l'empreſſé. 5) chanceler, tortiller, biaiſer, vaciler; tergiverſer, chercher des détours. § 1) kręcą śię (obracaią śię) kołka w zegarku. 2) kręći mu śię wino w głowie. 3) myśl mu śię o tym kręći; kręći mu śię to (o to) we łbie. 4) iaki taki śię koło damy kręći; kręći śię pilna goſpodyni. 5) kręći śię w odpowiedźi; kręćił śię długo nim zezwolił.

kręcący śię. krum, geſchlungen. tortueux, tortilleux, qui va en tournant.

kręći mi śię na ſercu. es iſt mir ums Hertz ga itz weich. le coeur me défaut.

kręćić śię iak mucha w grochu. geſchäftig thun. faire l'empreſſé; ne faire que toupier.

kręćiła śię nim za mąż poſzła. ſie drehete ſich, ſie wollte nicht recht ans heyrathen. cette fille tournoïoit long tems avant que de ſe reſoudre à prendre un mari.

Kręcenie. das Drehen, das Winden. l'action de tordre; retordement, tortillement, le tordage.

kręcenie śię. Weigerung, Unluſt. vacilation, tergiverſation.

Krećiany. aus Kreide gemacht. fait de craie.

Kręćiſto, *adv.* geſchlungen, auf eine geſchlungene Art. tortueuſement, d'une maniére tortuë.

Krećiſty. kreidigt als ein Acker. plein de terre blanche, de craie. § krećiſta źiemia, rola.

Kręćiſty. } gewunden, geſchlungen, gedreht. retors, tortillé, entortillé, tortilleux, tortueux.
Kręcony. }
Kręty. }

słup kręty. gewundene Säule. torſe; colonne torſe.

kręta tokarſka robota. gewundene Drechsler-Arbeit. la torſe, bois fait par le tourneur en ſerpentant.

Kręćiłzek, kmin ſtrączyſty źiele. (*cyminum ſilveſtre alterum*) Wald-Kümmel. du cumin ſauvage.

Kredencerz. Credentzer, Silber-Diener, der das Silberzeug in Verwahrung hat. garde-vaiſſelle, argentier; tréſorier d'argenterie.

Kredencuię, kredenſuię. 1) credentzen, zu erſt koſten. 2) wohl wollen, günſtig ſeyn. 3) eine Schlacht anfangen. 1) goûter le prémier; faire l'eſſai du vin; goûter auparavant. 2) favoriſer qu; vouloir du bien à qu. 3) commencer une bataille. § 1) kredenćował krolowi. **2) ſzczęśćie mu kredenſuie. 3) pancerni kredenſowali.

Kredencya. Credentz-Tiſch. bufet, crédence.

Kredencyalny liſt; kredenſyalny liſt. Creditiv; Credentz-Brief. lettre d'honneur; lettre de créance.

Kredens. 1) Credentz-Becher. 2) Credentz-Tiſch. 3) Credentz-Brief, Creditiv. 1) coupe, tace qu'on préſente à qu. 2) crédence, bufet. 3) lettres de crédit; lettres d'honneur; lettres de créance. § 1) kredens złoty, śrebrny.

Kredyt. 1) Credit, Anſehen, Gewalt. 2) Credit bey einem Kaufmann. 1) crédit, pouvoir, réputation, autorité. 2) crédit qu'on a chez un marchand. § 1) od tego czaſu ich kredyt ſzedł na doł u krola; kredyt ſobie albo komu uczynić, ziednać; kredyt komu zepſować; kredyt ſtraćić; zginął kredyt, ieden drugiemu nie wierzy. 2) mam kredyt u kupca.

wźiąć na kredyt, na borg towary. Waaren auf Credit nehmen. prendre des marchandiſes à crédit.

na kredyt przedaię. auf Credit geben, verkaufen. donner, vendre à crédit.

Kredytor, pożyczalnik. der Gläubiger, Schuld-Herr. créancier.

Kręgi iſt der *plur.* von krąg. *c'eſt le pluriel de* krąg.

Kręgiel, *g. kręgla.* ein Kegel. quille dont on ſe ſert pour jouër. § kręgle ſtawiać; przy kręglu leży kula.

kręgle. 1) Kegel, Kegel-Spiel. 2) ein Spiel kegeln. 1) les quilles; le jeux de quilles. 2) les neuf quilles ſur le quilloir. § 1) kręgle grać. 2) kręgle kupić.

Krekorzę, *rze, rał.* ſingen wie eine Henne. chanter comme une poule.

Krel, *obſ. vid.* Kręgiel.

*Kremor, kaſza. Grütze. gruau.

Krepa. 1) ſchwartzer krauſer Flor. 2) Poet. die Dunckelheit des Nachts. 1) crêpe, ſorte d'étofe noire. 2) *Poët.* les ténébres, l'obſcurité, la crêpe de nuit. § 1) żałobną przyodziany krepą. 2) noc ſwoię krepę rozwinęła.

Krępak gora, *g. a.* das Carpatiſche Gebürge zwiſchen Pohlen und Hungarn. les Carpates, montagne entre Pologne & la Hongrie.

Kreple, *plur.* ćiaſto ſmażone. Krapf, Kräpflein, Kreppel ein Gebacknes. bignets, poupelins, ſorte de gâteaux qu'on fait cuire dans une poile.

Krepon. Krapun ein wollner Zeug. crepon, ſorte d'étofe de laine.

Krępuię. 1) mit einem Strick feſt zuſammen ziehen, knebeln. 2) fig. binden, feſſeln, gewinnen. 1) biller, corder, ſangler un neud, une corde; garotter. 2) *fig.* gagner, atacher; atirer à ſa faveur; ravir le coeur de qu. § 1) ſkrępować belę towarow. **2) i nieprzyiaćielſkie krępuie ſerca.

Krępulec, *g. krępulca.* ⎫ Knebel, Pack-
*Krepulec, *g. krepulca.* ⎭ Stock. bille, garrot, tortoir, moulinet. § krępulcem ściągam.

Krępy. untergeſetzt, kurtz und dick. raſſemblé, ramaſſé, bien uni, baſſet, entaſſé, ragot, court, trape, trapu. § był wzroſtu krępego.

kiy krępy. kurtzer, dicker Stock. bâton ragot.

Kreram. ſchreyen wie Gänſe und Kraniche. crier comme les oïes, les gruës. § kreraią żorawie, gęśi.

Kreranie gęśie, żorawie. das Geſchrey der Gänſe und Kraniche. le cris naturel des oïes & des gruës.

Kres. 1) Ziel, Kreis, Mahl. 2) Ziel, Zweck, Abſicht. 3) Sternk. Kreis. 1) but, borne. 2) un terme, la fin, but, viſée. 3) *Aſtron.* un cercle. § 1) nie dobiegł do kreſu; kres zamierzony. 2) to ſtaranie aby łacniey ſzło ku zamierzonemu kreſowi; poty kres niech będzie wyliczania mego.

poty kres. weiter nicht. pas plus; rien de plus; rien d'avantage; non plus ultra.

dwa kreſy albo koła na niebie słonecznego biegu. Geogr. die Sonnen-Wender. *Géogr.* les Tropiques.

kres zawodniczy od ktorego wybiegaią. Schrancken, aus welchem man im Wettrennen nach dem Ziel lauft. les barres, les barrieres d'où on court en lice jusqu'au but.

kres zawodniczy do ktorego biegaią albo od ktorego wracaią. das Ziel im Wettrennen. bute ou borne à laquelle on fait la courſe.

Kreſcencya, urodzay. Hervorbringung der Feld-Früchte. les productions de la terre. § urodzaie własney kreſcencyi, własnego urodzaiu.

Kreſka. 1) eine Linie. 2) Strich mit der Feder oder Kreide. 3) Strich beym Votiren, Stimme, Votum. 1) ligne. 2) raie, un obele; trait de plume, de craie. 3) le ſufrage ou voix qu'on donne à qu. en faiſant une raie; un ſufrage, une voix. § *1) kreſki (linie) miernicze. 2) kreſkę nad literą położyć; kreſka piſarſka; przy kreſce ſtoi ten wierſz. 3) dać kreſkę komu.

ſtarſze

starsze kreski. die Vota oder Stimmen der Vornehmsten im Rath. les sufrages *m.* des principaux Conseillers dans un Conseil.
kreski cielece albo krezki, krezy cielęce. Kalbs-Gekröse. fraise de veau.
kreski u koszule. Kräusel am Hemd. jabot; dentelle ou toile fine atachée sur la fente de chemise.
Kreskowanie. das Votiren mit Strichen. l'action de donner sa voix par des lignes.
Kreskuię. sein Votum mit einem Strich geben. donner à qu. son sufrage en y ajoutant une petite ligne.
Kreślę, *śli, ślił.* / Krześlę / *Kreszę, *śi, śił.* 1) kritzeln, Striche machen. 2) im Schilde führen, schmieden. 1) faire, tirer des traits; raïer. 2) forger, inventer, machiner; avoir quelque dessein. § 1) kreślić po papierze. 2) w swoiey cośiś na mię krześli głowie; w swoich myślach dźiwne rzeczy krześli.
Kresznak, *vid.* Krzesznak.
Kreślowaty. kritzlich. plein de raïes & de petites lignes.
Kresowaty. zerfetzt, zerhauen. balafré. § kresowaty przez pysk, przez łeb.
Krest, *vid.* Chrzest.
Kret. Maulwurf. taupe. § kret ślepo-rody.
Kreta. Kreide. de la craie.
Kretka. Stückchen Kreide zum rechnen, schreiben. morceau de craïe dont on se sert pour comter, pour écrire. § nic po tey kretce.
wezmiy kretkę; niech się kretka wezmie. 1) laßt uns einen Ueberschlag machen. 2) wir wollen sehen wer Recht hat. 1) calculons, examinons, pésons cela. 2) voïons qui a raison.
Kretny. kreidigt, voll Kreide. plein de craie. § kretne gory.
Kręto. gedreht, gewunden. d'une maniére torse; tortueusement.
Krętogłow ptak. Drehhals, Wendehals ein kleiner Vogel. iynx, torcou un oiseau.
Krętorog zwierz, od rogow zakręconych. ein Thier in Africa mit gewundenen Hornern. animal en Afrique qui a des cornes torses.
Krętorogi. der gewundene Hörner hat. qui a des cornes faites en vis.
Kretowany, kretą bielony. gekreidet; mit Kreide geweißt. blanchi, craié.
kretowany pergamin. weisses Pergament zu Schreib-Tafeln. du velin dont on fait les feuilles aux tablettes.
Kretowizna. Maulwurf-Haufen. taupiniére, bute de terre que fait la taupe.
Kretowy. 1) kreidigt, das auf kreidigtem Boden gewachsen ist. 2) Maulwurfs. 1) qui a la proprieté de craie; qui est venu dans un champ plein de terre blanche. 2) de taupe, qui regarde le taupe. § 1) kretowe zboze co na krećistey rosło źiemi. 2) kretowa mogiłka; kretowe wskopanie.
Krętu wętu, *interj.* 1) es giebt viel zu thun. 2) das sind Durchsteckereyen, das sind faule Fische. 1) il y a beaucoup à faire, à travailler. 2) c'est un micmac; ce sont des tours & des détours.
Kręty. 1) fest gedreht. 2) kraus, gekräuselt. 1) tordu, cordé. 2) tors, entortillé. § 1) kręty powroz. 2) murzyn ma kręte włosy.
Kreuię. machen, creiren Beamte. créer des Oficiers. § krol go z lekka uderzaiąc po ramionach, kreował kawalera.
Krew, *f. g. krwi, krwie.* 1) das Blut. 2) Blut, Geschlecht. 3) Blut, Leben vors Vaterland. 1) du sang. 2) sang, race, famille. 3) sang, vie qu'on sacrifie pour sa patrie. § 1) krew zatrzymać, zastanowić, krwią płynę, krwią się oblewam. 2) książę krwie krolewskiey; z iedney krwie powinowaći. 3) wylana krew za Oyczyznę.
krwie się przechadzanie w żyłach; krwie w koło się obracanie. Umlauf des Geblüts im Cörper. la circulation du sang.
krew pusczaiący. Aderlasser. phlebotomiste.
krwie pusczanie. das Aderlassen, Aderlasse. saignée, phlebotomie, saignement.
krew pusczać. Ader lassen. phlebotomiser, saigner; tirer du sang.
krew sobie dać puśćić. sich die Ader schlagen lassen. étre saigné.
pusczał Was Pan krew. haben sie zur Ader gelassen. étes vous saigné.
krew biała; flegma. Heilk. Gewässer im Leibe. *médec.* pituite, flegme.
krew gorska; kolera. Cholerische Feuchtigkeit. bile; humeur chaude & séche.
krew czarna spalona; melankolia. schwartze Galle; schwartzes Geblüt. atrabile; bile noire.
krew zastanawiaiący. Blutstillend. stiptique, qui arrête le sang.
krwie zastanowienie. Blutstillung. étanchement de sang.
do krwie. bis aufs Blut. jusqu'au sang; jusqu'au vif.
nie do krwie tam było. es wurde da kein Blut

Blut vergossen. l'afaire se termina sans repandre du sang.

ieszcze krwie nie rozlał. er hat noch kein Blut gesehen. son épée est encore vierge.

krwie rozlewca. Blutvergiesser. qui repand le sang.

krwie rozlanie. das Blutvergiessen. éfusion de sang.

krwią plwanie. das Blutspeyen. écoulement de sang par la bouche.

krwią zbroczony, zmieszany. mit Blut gefärbet, vermenget. sanguinolent.

krwią pluć. Blut speyen. cracher du sang.

krwią moczę. Blut harnen. pisser du sang.

krwie płynienie. Blut-Fluß, Blutgang. perte de sang, flux de sang.

krwie płynienie cierpiący. blutflüßiges Weib. hémorroïsse.

Krewka. Bluts-Verwandtin. une parente. § o krewce twoiey nie zapominay.

Krewki, ułomny. schwach, gebrechlich. foible, fragile.

Krewkość. Schwachheit, Gebrechlichkeit. foiblesse, fragilité, pente à faillir. § krewkość płci białey.

Krewna. Bluts-Verwandtin. une parente. § poydę do krewney moiey.

Krewnik, *g. a.* ziele, *vid.* Sowi — *sowia strzała.*

Krewność, powinowactwo z iedney krwi. Bluts-Verwandschaft. parenté; le parentage; la proximité que le sang établit entre les personnes.

Krewny, *subs. g. krewnego.* Bluts-Verwandter. parent.

krewny, adj. Blut-, de sang, qui a raport au sang. § krewna żyła.

Kreycar, *vid.* Graycar.

Krężel, *g. krężela, krężla.* Angelea; Ort am Spinn-Rocken, wo der Flachs umwunden wird. le haut de la quenouille autour duquel on met du lin. § wiię len na krężle.

Krezy, *plur.* Hals-Kragen, Hals-Koller. rabat, colet.

krezy, krzezki, kreski cielęce, vid. Kreska— *kreski cielęce.*

Krnąbrnie, *adv.* halsstarriger Weise. opiniâtrément, obstinément.

Krnąbrność. Eigensinn, Hartnäckigkeit, Halsstarrigkeit. le caprice, opiniâtreté, obstination.

Krnąbrny. Starrkopf, halsstarrig. roide, têtu, obstiné, opiniâtre.

Krobka.
Krobia. } *vid.* Krubka, Krubnik.
Krobnik.

Kroć, *subs. indec.* Mahl. une fois. § kilka kroć razy; dwakroć, trzykroć, stokroć.

**Krocę, *ći, ćił. obs.* 1) verkürtzen, kürtzer machen. 2) fältigen, so viel mahl eine Zahl nehmen als sie in sich hält. 1) acourcir, racourcir. 2) prendre autant de fois que le nombre désigne, à qui on a joint ce verbe. § 1) krocę (skracam) mowy. 2) stokroćić Bog to dobrodzieystwo będzie.

Krocica. Pufert. bidet; pistolet de poche.

Krociutenko,
Krociuchno, } *adv.* sehr kurtz. fort court, très briévement.

Krociutenki.
Krociuchny. } sehr kurtz. fort court, très brief.

Krochmal, mączka. Kraft-Mehl. empois, amidon.

Krochmalę co, *li, lił.* stärcken mit Kraft-Mehl. empeser.

Krochmalenie. das Stärcken. empesage, *m.*

Krochmalony. gestärckt mit Kraft-Mehl. empesé.

Krocz, *f.* stępia. langsamer Pferde-Schritt. train ou pas lent de cheval.

Kroczak. Schritt-Gänger; Pferd das langsame und grosse Schritte thut. cheval de pas.

Kroczę, *czy, czył*, sporo idę, szeroko stąpam. schreiten, grosse Schritte thun. faire de grands pas; enjamber; faire des enjambées; arpenter.

Krogulec, *g. krogulca.* Sperber, Sprintz ein Raub-Vogel. épervier un oiseau de chasse.

krogulec samiec. Sperber, das Männlein. mouchet, le mâle de l'épervier.

krogulec samica. das Weiblein des Sperbers. épervier, la femmelle du mouchet.

Kroczek, *g. kroczka.* kleiner Schritt. petit pas.

kroczkiem. Schritt vor Schritt. pas à pas.

na kroczki pomierzyć plac. einen Platz mit Schritten ausmessen. mesurer une place aux pas.

Kroczenie. das Schreiten. l'action de faire des pas.

Krok. 1) Zwischen-Platz zwischen den Schenckeln. 2) Schritt. 3) Meßk. Schritt. 4) fig. Platz, Feld, Ort, wo man sich herum schlägt. 5) Schritt, Unternehmen. 1) l'entredeux des cuisses. 2) un pas. 3) un pas, sorte de mesure de geométrie. 4) *fig.* place, champ, lieu de combat ou de rencontre. 5) pas, entreprise, démarche. § 1) krok w ciele, gdzie się nogi dzielą; bol ma w kroku. 2) spore czynić kroki. 3) krok ma stop pięć. 4) kroku ustępo-

wać. 5) cofnął się z tak niebezpiecznego kroku; po tych czynionych krokach.
krok spory. grosser Schritt. enjambée.
stać mocno w kroku. fest auf den Füssen stehen. être ferme sur ses piez.
dostoieć kroku. Stand halten, nicht weichen. tenir ferme; atendre de pié ferme.
krokiem rozmierzam co. mit Schritten etwas ausmessen. mesurer à pas.
Krokiewka, *vid.* Srzodwaga.
Krokodyl. ein Crocodill. un Crocodile.
Krokodylowy. Crocodillen. de Crocodile.
Krokorzę, *vid.* Krekorzę.
Krokos, Szafran polny. (*cnicus*) Saflor, wilder Safran. saflor; du cartame; safran bâtard.
krokos, szafranowy kwiat. Safran-Blume. la fleur de safran.
krokos dziki; oset miękki; kądziel; przęślica. (atractylis) Gattung von Saflor. du cartame à demi-fleurons; quenouille sauvage.
Krokowy. Schritt-, zum Schritt gehörig. de pas, qui regarde le pas.
kość krokowa. Anat. das Schooß-Bein. *Anat.* os pubis.
Krokſztynki, *plur.* Bauk. Seiten-Rollen, Schnecken-Zierath wie ein S. *Archit.* petites consoles, encoignure qui se forme en S. § krokſztynki przy listwach, przy słupach rzezanych, iako u drzwi esowate.
Krokſztyny, *plur.* Bauk. Krag-Steine, Sparren-Kopf. *Archit.* modillons, consoles. § krokſztyny drzewiane albo kamienne z ściany wypuszczone albo przysadzone do balek.
Krokwy, *plur.* kozły. 1) Dach-Sparren. 2) Böcke, Holtz darauf zu sägen. 1) chevrons, *m.* 2) baudet, les tréteaux, un âne, les hours.
krokwy narożne. Eck-Sparren. les arrétiers qui forment le côté du toit.
Krol. 1) ein König. 2) der König in einigen Spielen. 3) das Königs-Spiel. 1) Roi. 2) roi, terme de quelques jeux. 3) le roi une sorte de jeu. § 1) krol Polski, Francuski; krol Jego Mość (K. J. M.) 2) krol strzelecki; krol w szachach. 3) grać krola.
krol w kręglach. der König unter den Kegeln. dame, *terme de jeu de quilles.*
krol czerwony. die Monats-Zeit der Weiber. les mois, les régles, *f.* les ordinaires, *m.* des femmes.
Krolestwo. ein Königreich. un Roiaume.
krolestwo Jch Mość. Königliche Herrschaft, nehmlich der König und die Königin. le Roi & la Reine. § po zeyściu oboyga Krolestwa Jch Mość.
Krolewiec, *g. krolewca.* Königsberg in Preussen. Königsberg ville capitale de Prusse.
Krolewiecki. Königsbergisch. de Königsberg. § krolewiecka Akademia; krolewieccy mieszczanie.
miasta krolewieckie. die drey Königsbergischen Städte. le trois villes à Königsberg.
Krolewicz. } Königlicher Printz. Prince
Krolewic. } Roïal.
krolewicz dziedziczny. Kron-Printz. Prince Roïal héreditaire.
krolewicz dziedziczny Francuski; Delfin. der Dauphin in Franckreich. le Dauphin en France.
Krolewicostwo. die junge Königliche Herrschaft, nehmlich die Printzen und Printzeßinnen. les Princes & les Princesses Roïales. § krolewicostwo Jch Mość.
Krolewna. Königliche Printzeßin. une Princesse Roïale.
Krolewski. Königlich. Roïal. § krolewska szata, korona; krolewski Pałac; krolewski stan.
krolewski namiestnik. Vice-König. Vice-Roi; Regent.
* *krolewska wakancya,* ** *bezkrolestwo, interregnum.* Zwischen-Reich, ein Interregnum. un interrègne.
po krolewsku. } *adv.* 1) Königlich. 2)
*Krolewskie. } Königlich herrlich. 1) en
*Krolewsko. } roi; à la roïale. 2) roialement; magnifiquement. § 1) nie po krolewsku z poddanemi postępuie. 2) po krolewsku mię częstował.
Krolewszczyzna, dobra krolewskie. Königliche Cammer-Güter. la domaine du Roi; patrimoine roïal; terres Roïales.
Kroliczę. junges Kaninchen. lapreau; le petit de lapin.
Kroliczyniec, *g. kroliczyńca.* Kaninchen-Berg, Kaninchen-Hecke. lapinière, garenne, caterole, clapier.
Krolik. 1) kleiner König. 2) Kaninchen. 3) Zaun-König, Zaun-Schlupfer. 4) Maslieben, Gänse-Blümchen. 1) roitelet; petit roi. 2) lapin. 3) roitelet un oiseau. 4) marguerite une herbe à fleur.
nie iedną dziurę krolik ma do iamy. die Maus weiß mehr wie ein Loch. la souris sait plus qu'un trou; nulle souris sans trou.
Kroliki. Kaninchen-Felle. peaux de lapin.
Kroloboyca. Königs-Mörder. un regicide.
Kroloboyski. Königs-mörderisch. de regicide.

Kroloboystwo. Königs-Mord. le regicide; le meurtre de son Roi.
Krolowa. 1) die Königin. 2) die Königin im Schach-Spiel. 1) Reine. 2) reine, dame au jeu des échets.
Kroluię. als ein König regieren, herrschen, den Königlichen Zepter führen. regner, étre Roi, régir en Roi. § szczęśliwie w Polszcze, (Polską) krolował.
Krom. } *pr. g.* ausser, ohngerechnet.
*Kromia. } hormis, outre, à la reserve, excepté, hors. § krom brata twoiego było ich sześciu.
Kromka. eine Schnitte als Brod. morceau, tranche de pain. § kromkę chleba dla mnie ukroy.
Kromrasz. Kron-Rasch ein Zeug. ras d'Angleterre, sorte de serge.
Kronika, roczne dzieie. Chronicke, Jahr-Buch. cronique; les Annales, *f*.
Kronikarski. die Chronicken-Schreiber betreffend. qui regarde les Annalistes.
Kronikarz. Chronicken-Schreiber, Geschichts-Schreiber. faiseur de croniques, Annaliste, Historien.
Kropelka. Tröpflein. goutelette, petite goute; poulverin.
Kropideiko. ein kleiner Spreng-Wedel. petit aspersoir.
kropidełko mnieysze. } (*filipendula, oenan-*
Kropidło ziele. } *the*) 1) rother Steinbrech, wilde Garbe. 2) Wasser-Filipendel-Kraut. 1) filipendule. 2) oenanthe.
kropidło. 1) Spreng-Wedel, Sprengel. 2) Gieß-Kanne, Spreng-Kanne in den Gärten. 1) aspersoir, goupillon, aspergez. 2) chantè-pleure, arrosoir de jardinier. § 1) kropidłem kropić. 2) kropidło na pokrapianie zagonow.
święcić grzbiet komu kropidło obrociwszy. einen mit dem Spreng-Wedel-Stiel schlagen; ausprügeln. batre qu. avec le bâton de l'aspersoir; graisser les épaules à qu.
Kropidlnica. } Weih-Kessel beym Eintritt
Kropielnica. } in die Kirche. Benitier qu'on met à l'entrée de l'Eglise.
Kropię co; pokrapiam. besprengen. arroser d'eau ou d'autre liqueur, repandre, jetter de l'eau ou quelque liqueur sur qu. ch; baigner, mouiller.
deszcz kropi. der Regen tröpfelt; es tröpfelt. la pluïe commence à tomber; il pleut goute à goute; il commence à pleuvoir.
kropić twarz łzami. das Antlitz mit Thränen benetzen. baigner le visage de ses larmes.
kropić święconą wodą. mit Weih-Wasser besprengen. asperger qu; jetter de l'eau benite avec l'aspersoir; faire l'aspersion sur qu.
kropić kosturem, kiiem. Stock-Schläge austheilen. donner, distribuer des coups de bâton.
Kropienie. Besprengung. arrosement, mouillure.
kropienie święconą wodą. Besprengung mit geweihetem Wasser. aspersion; épanchement de l'eau benite avec le goupillon.
Kropka pisarska, punkcik. Tüpfel, Punct im Schreiben. point qui se fait avec la plume. § kropka nad literą.
Kropkowaty. punctirt, tüpflicht, getüpfelt. ponctué, marqueté. § litera kropkowata; kropkowate pole w herbie.
linia kropkowata. Meßk. punctirte Linie. *Géom.* ligne blanche; ligne ponctuë; ligne oculte.
Kropla. 1) ein Tropfen. 2) Tropfen, etwas weniges. 1) goute. 2) goute, filet, brin, un peu de quelque chose. § 1) siła kropel spada. 2) day mi z krople wina.
krople wypuszczać. tröpfeln, Tropfen fallen lassen. faire tomber, faire sortir par goutes; jetter des goutes.
do ostatniey krople wypić. bis auf den letzten Tropfen austrincken. boire sec; faire rubis sur l'ongle.
kroplami, kapkami, po kapce. Tropfen-weise. par goute; goute à goute.
kropla częsta kamień zdziurawi. öftere Bemühung thut Wunder. l'eau qui tombe goute à goute creuse le plus dure rocher.
Kroplisty; krople puszczaiący; kropel pełny. tropflicht, voll Tropfen. dégoutant; plein de goutes; semé de petites goutes.
Krosienka, } *plur.* ramy do rozciągania
Krosnka, } płocien, skor *&c.* Rahmen etwas auszuspannen. ensouple, métier, broche; perches pour étendre de la toile ou d'autres choses.
krosienka do naszywania książek. Hefftlade. cousoir sur lequel on coude les livres.
Krosna, *plur.* 1) Weber-Stuhl. 2) die Leinwand im Weber-Stuhl. 1) métier de tisserand. 2) la besogne qui est sur le métier. § 1) nawiiać krosna; dotkać krosna, staciwy u krosien.
Krosno. Crossen Stadt in Schlesien. Crossen ville de Silesie.
Krosta. } Hitz-Blatter, Sprosse im Ge-
Krostka. } sicht. bouton, bourgeon, élevure, tane, ciron, pustule. § krostka nabrzmia-

nabrzmiała, wielka, biała, krostki na czele od piiatyki.
krostka na wargach. Bläschen oder Grindchen an der Lippe. barbuquet, petite gale sur le bord des lèvres.
krostka gryząca. Purpurlein, fressendes Bläschen auf der Haut. phlictaine.
* *krostka świerzbiąca*; *świerzb.* die Krätze. gratelle.
Krostawieię. ausfahren, ausschlagen, Blatter bekommen. bourgeonner; commencer à recevoir des pustules. § nie wiem od czego krostawieie; wargi mu krostawieią.
krostawieie na ciele. er schlägt auf dem Leibe aus. il lui est venu de petites élevures sur tout le corps.
Krostawy. blattrig, voll Blattern, finnig. boutonné, bourgeonné; plein de pustules ou d'élevures.
*Kroszka, kroćica. Pufert. pistolet de poche.
w Krotce, *adv.* in kurtzen; in kurtzer Zeit. dans peu de tems; bientôt.
w krotce przed tym. kurtz vorher. tantôt; peu auparavant.
w krotce potym. kurtz hernach. peu après.
Krotki. 1) kurtz, nicht lang. 2) kurtz, das nicht lang dauret. 3) kurtz, stumpf, klein, von Gemüths Gaben. 4) kurtz, kurtz gefaßt, mit wenig Worten. 1) court qui n'est pas long. 2) court, qui dure peu. 3) court, bas, borné, qui n'est pas pénétrant. 4) succint, précis, serré, qui n'est pas diffus; bref, laconique, concis, coupé. § 1) suknia, twoia krotsza. 2) czas krotki; krotka to radość. 3) człowiek umysłu średze krotkiego; pamięć ma krotką; wzrok ma krotki. 3) list krotki, mowa krotka.
krotki, obs. vid. *ogłaskany.*
krotka sylaba. eine kurtze Sylbe. silabe brève; une brève.
naykrotsza zaniechać tego. am kürtzten davon zu kommen, man lasse es bleiben. le plus court est de laisser l'afaire.
Krotko, *adv.* 1) kurtz. 2) nicht lang, einen Augenblick. 3) mit kurtzen Worten, kurtz. 1) court. 2) un peu; un peu de tems; un moment; pas long tems. 3) briévement, succintement, précisement; en termes concis; en peu de mots. § 1) krotko szata zrobiona; krotcey co urznąć. 2) krotko się tu zabawię; krotko to trwało. 3) krotko a węzłowato pisze.
krotko trwaiący. kurtz, augenblicklich. qui n'est dure qu'un moment; momentané.
krotko mowiąc. mit einem Wort. en un mot.

Krotkomownie, *adv.* mit kurtzen Worten. laconiquement, briévement & sensément; succintement.
Krotkomowność. Kürtze im Reden und Schreiben. briéveté dans le discours, dans le stile; un laconisme; langage court, stile serré; un discours abregé, pressé, serré. § krotkomowność trudnomowność, *prov.*
Krotkomowny. kurtz von Worten. laconique; qui parle bref; précis, concis.
Krotkość. 1) Kürtze einer Sache. 2) Kürtze der Zeit. 3) Kürtze im Reden, im Schreiben. 1) petitesse d'une chose courte. 2) peu de durée; briéveté du tems. 3) la briéveté du discours.
Krotkowid. } ein Kurtzsichtiger. un mio-
Krotkowidz. } pe; qui a la vuë fort courte.
*Krotnieię, ogłaskać się daię. sich zähmen lassen. s'aprivoiser, devenir traitable.
Krotny. fältig; — mahlig, ist ein Zusatz zu einer Zahl. de — fois, *en ajoutant cet adjectif à un nombre.* § stokrotna, tysiąckrotna nagroda.
Krotofila. Lust, Zeitvertreib, Kurtzweil. divertissement recréation, passe-tems; ébas, ébatement.
Krotofilę. belustigen, ergötzen, vergnügen. divertir, amuser. § ukrotofilić dziecię błyszczącym czaczkiem.
Krotofilnego co w komedyi. Zwischen-Spiel in einem Schauspiel. un intermède, un entre-acte; tout ce qui se fait après chaque acte pour divertir les spectateurs.
Krotofilnik. spaßhafter, lustiger Mensch. jodelet, qui rejoüit, qui divertit.
Krotofilny. kurtzweilig, lustig; schertzhaft. divertissant, recréatif, plaisant, falot. § gra to barzo krotofilna; krotofilna komedya; igrzysko krotofilne; człek barzo krotofilny.
Krotofiluię. sich ergötzen, sich vergnügen. se divertir, se rejoüir, prendre ses ébas.
Krotszeię. kürtzer werden. s'acourcir, se racourcir, devenir court.
Krowa. eine Kuh. vache. § krowa się w nabiał oraz i w ciało zabierać nie może.
krowa iałowa, niepłodna. eine Gelde; Kuh die nicht kalbet. vache sterile.
krowa dzika. wilde Kuh. un guaheux.
Krowi. Kuh-. de vache. § krowie mleko.
krowi mlecz ziele. (sonchus levis altera) Art von Hasen-Kohl. espèce de laitron ou laceron.
krowia rzeż; *krowia pszeńca ziele.* (myagros;

gros; triticum vaccinum) Kuh-Weitzen; kleiner wilder Lein-Dotter. du myagrum.

Krowiarka. Kuh-Hirtin. vachère.

Krowiarz. Küh-Hirt. vacher, celui qui garde les vaches.

Krowieniec, *g. krowieńca.* Kuh-Mist. bouse, ordure de vache.

Krowka. 1) eine kleine Kuh. 2) Mist-Käfer, Schröter, Roß-Käfer. 3) Weißwurtz ein Kraut. 1) petite vache. 2) escarbot, fouille-merde. 3) Poligonatum, génouillet, sceau de Salomon, une herbe.

krowka zielona, kantaryda, robaczek zielony. Spanische Fliege. cantaride un insecte.

krowka ryba morska. schwartzer See-Fisch, der sich im Schlamm aufhält. espèce de poisson de mer, qui est noir & qui vit dans le limon.

krowki. Lager-Bäume im Keller. chantier, piéces de bois en cave où la boisson est rangée.

Kroy. 1) Tracht, Zuschnitt, Schnitt eines Kleides. 2) Pflug-Eisen, Senche, Seth am Pfluge. 1) taille, coupe; maniére de couper l'étofe pour les habits. 2) le coutre, un fer de la charruë. § 1) Polska grzeczność w Polskim tylko rada kroiu. 2) kroy (płużne żelazo) wyrobiony.

niepolitycznego kroiu człowiek. ein unhöflicher Mensch. c'est un homme fort incivil; il a des maniéres fort grossiéres.

ten krawiec ma kroy dobry. dieser Schneider hat einen guten Schnitt. ce tailleur a la taille bonne.

Kroyka. Schnitte Brod. léche, tranche de pain.

*Krszę, kruszę, ši, šił. krümeln, brocken. emïer, mettre en miës.

Krszyna. }
Krta. } 1) Krume. Krümlein. 2) Bißchen, etwas weniges. 1) mië, miette de pain; égrugeure. 2) un brin, petit grain; miette; quelque. peu; tant soit peu. § 1) krszyna chleba. 2) i krty nie zostawił; ani krty dał.

krta. eine dicke Wolcke. nuée épaisse. § za grubą krtę słońce zaszło.

Krtań, *f.* die Luft-Röhre. le siflet, la trachée artére; l'apre-artére; conduit de la voix.

krtani obrączki chrząstkowate. Krespel der Luft-Röhre. les cartilages sigmoïdes.

krtani błonka w uściu iey. der Zapfen im Halse. épiglotte, lüette qui couvre & ferme le conduit de la voix. § krtani błonka głosowi służy i iey w iedzeniu broni.

ktani dziurka głosowa. Athem-Löchlein unter dem Zapfen. le conduit de la voix sous l'épiglotte.

Krtunię się, *ni, nił.* }
Krtuszę się, *ši, šił.* } kotzen, sich würgen, sich brechen wollen. s'engoüer; étre disposé à vomir. § ciężarna się często krtuši.

Krtuszenie. das Rauspern oder Kotzen, wenn man sich brechen will. crachement violent de celui qui va vomir.

Krubeczka. }
Krubka. } Schächtelchen von dünnem Holtz. petite boëte de bois delié.

krubeczka igielna. Nadel-Büchse. aiguillier, boëte à aiguilles pour mettre des épingles & des aiguilles.

Krubnik, krobnik. 1) Tabulet-Krämer. 2) Schachtel-Macher, Schachtel-Krämer. 1) petit mercier, mercerot, mercier de menuë marchandise. 2) boisselier, faiseur de boëtes.

Kruchość. 1) Zerbrechlichkeit. 2) Mürbigkeit, Mildigkeit. 1) fragilité, facilité de se casser. 2) tendreté; la tendreur. § 1) kruchość szkła. 2) kruchość pieczeni.

Kruchta, babiniec. Halle, Brüder-Häuschen am Eingang in die Kirche. le vestibule ou l'entrée de l'Eglise où se retirent les pauvres.

Krucho, *adv.* 1) zerbrechlich. 2) mürb. 1) fragile. 2) d'une maniére tendre & mole.

Kruchuchny. sehr mürbe, sehr milde. fort tendre, très mol. § ser tak kruchuchny, żeby się na ięzyku rozpłynął.

Kruchy, krupiasty. 1) zerbrechlich. 2) mürbe, milde. 1) friable, fragil, sec, aigre. 2) tendre, mol, qui n'est pas dure. § 1) szkło iest kruche. 2) kołacz kruchy; pieczenia krucha.

kruchym czynić. mürbe machen. ratendrir.

Krucyata. Kreutz-Zug das gelobte Land zu erobern. Croisade; la guerre sainte contre les infidéles pour recouvrer la Terre sainte. § pierwsza krucyata była R. P. 1097.

Krucyfer. Kreutz-Träger in der Proceßion. porte-croix, celui qui porte la croix dans une procession.

Krucyfiks, *g. a.* ein Crucifix. Crucifix.

Kruczę. junger Rabe im Nest. le petit de corbeau.

Kruczek. 1) kleiner Rabe. 2) schwartze Taube. 3) schwartzer Hund. 4) eiserner Hacken zum anwerfen. 1) petit corbeau. 2) pigeon noir. 3) chien noir. 4) crochet de fer pour s'acrocher.

Kruczenie w brzuchu. das Rumpeln und Gurren im Leibe. bourrasque, bruit dans le corps.

Kruczy mi w brzuchu. es gurret, es rumpelt mir im Leibe. le ventre gronde dans mon corps.

Kruczy. 1) Raben-. 2) Raben-schwartz. 1) de corbeau, qui concerne le corbeau. 2) noir comme le plumage de corbeau.

kruczy dukat. Raben-Ducaten. sorte de ducat fort rare qui a un corbeau.

krucza strawa. 1) Raben-Aas. 2) Galgen-Vogel, Galgen-Dieb; Diebes-Gesindel. 3) Schind-Mehre, schlechtes Pferd. 1) carrogne, bête morte. 2) pendard; gens de sac & de corde. 3) mazette, haridelle, chetif cheval.

Kruczyn. Wappenk. ein schwartzes Kreutz im weissen Felde. *Blas.* une croix noire au champ d'argent.

Kruk. 1) ein Rabe. 2) grosser Anwerf-Hacken. 3) der Rabe, ein Gestirn von sieben Sternen unter der Waage. 1) corbeau. 2) un crampon ou harpon de fer pour s'atacher à qu. ch. 3) corbeau une constellation de sept étoiles sous les balances. § 1) krucy, wrony i gawrony. 2) żelazne kruki u drabin.

kruk nocny. 1) Nacht-Rabe, Ohr-Eule, Ohr-Kautz. 2) Nacht-Schwärmer. 1) chevéche; fresaïe espéce de hibou qui a des plumes aux deux côtez de la tête en forme d'oreille d'âne. 2) coureur de nuit.

kruk wodny. Schwemmer-Gans, ein Vogel der sich auf den Flüssen aufhält und Fische frißt. cormorant, oiseau de riviére qui mange des poissons.

kruk cudzoziemski. Alpischer Rabe mit einem gelben Schnabel. espèce de corbeau qui a le bec jaune & qui se trouve sur les Alpes.

kruk morski ryba. Art eines See-Fisches der einen grossen Kopf, blauen Rücken und einen weissen Bauch hat. corbeau de mer, un poisson.

nie pomoże krukowi mydło. wer den Raben wäscht, verliert die Seife. à laver la tête à un âne on y perd sa lessive; qui lave la tête à l'ânon, perd lessive peine & savon; baton l'eau.

kruk krukowi oka nie wykluie. eine Krähe hackt der andern nicht die Augen aus. les loups ne se mangent pas les uns les autres.

biały to kruk. es ist ein weisser Sperling; das ist eine seltne Sache. cela est rarissime; on n'en trouve pas à douzaine.

Krukam, iako kruk krzyczę. schreyen wie der Rabe. croasser, crier comme un corbeau.

Krukawka, trukawka. Ringel-Taube. croiseau, pigeon à collier ou à torque, sorte de pigeon sauvage.

* *krukawka, śmogarlica.* Lach-Taube, Turtel-Taube. tourterelle.

Krupa. 1) Graupen. 2) Graupen-Hagel. 1) gruau d'orge, de froment. 2) gresil, petite gréle.

Krupiarz, krupka. 1) der gerne Graupen ißt. 2) Graupen-Händler. 1) mangeur de gruau. 2) marchand de gruau.

Krupiasty. 1) geschrotet; graupen-förmig. 2) mürbe, zerbrechlich. 1) égrugé, formé comme du gruau. 2) fragile, friable, qui se casse aisément.

krupiasta sol; gradowka. gesotten Saltz. sel de salines, sel en grains.

Krupię. schroten, Graupen machen. égruger, piler au moulin; faire du gruau.

krupić się. 1) sich krümeln, sich gräupeln. 2) graupeln; klein hageln. 1) s'égruger, se briser; devenir gruau. 2) grésiller.

Krupka. 1) Graupen-Esser. 2) Heilk. Brey-Geschwulst am Kopf. 1) mangeur de gruau. 2) *médec.* athérome, *m.* une tumeur à la tête qui est pleine d'une matiére qui ressemble à la bouillie de gruau.

krupki. 1) kleine Graupen. 2) kleiner Hagel, Schlossen. 1) petit gruau de froment. 2) petit gresil. § 1) krupki perłowe, tatarczane. 2) krupki gradowe.

krupki ięczmienne. Gersten-Graupe. orge mondé.

Krupiarz. } Graupner, Graupenmacher,
Krupnik. } Graupen-Händler. grénetier; faiseur ou vendeur de gruau & de grains mondez.

Krupny. Graupen-. de gruau; qui regarde le gruau.

Kruszcowy. 1) Ertz-, metallisch. 2) Ertz-, Berg-, zu den Ertz-Gebürgen gehörig. 1) métalique, de métail, qui concerne le métail. 2) de mines; qui travaille dans les mines à tirer les métails. § 1) kruszcowa żyła. 2) kruszcowy kopacz, gornik kruszcowy; kruszcowy rzemieślnik.

Kruszę, *szy, szył.* 1) Brod brocken, krümeln. 2) klein machen, klein stossen. 3) brechen, zerschmettern, zertrümmern. 4) mürbe machen. 1) émiër, mettre le pain en miës. 2) briser, égruger, casser menu. 3) briser, écraser, mettre en petits morceaux; froisser, rompre. 4) rendre tendre; atendrir; faire devenir plus tendre à manger. § 1) kruszyć chleb na polewkę. 3) pokrusz cokolwiek cukru; wkrusz seru w

polewkę. 3) kopią przy grobie krufzyć. 4) krufzyć (kruchym uczynić) mięfo.
krufzyć śię. 1) fich krümeln, fich brocken. 2) zerfallen, fich zerfchmettern. 1) fe mièr; fe mettre en mièS. 2) fe brifer, fe caffer.
Krufzec, *g. krufzcu.* Ertzt, Metall, Berg-Art. métal, métail. § krufzcow kopanie; krufzce kopać; w tym krufzcu złota ieft cokolwiek.
krufzcow dobywania i zlewania nauka. Kundfchaft der Ertzte und Berg-Arten. metalurgie; fcience métallique.
z Francufkiego dęty krufzcu. er hat fich von Franckreich beftechen laffen. la France l'a gagné par fes Louïs.
Krufzeię. mürbe werden, als Fleifch. s'atendrir, devenir plus tendre à manger. § krufzeie kura zarznięta w źimną wodę wrzucona.
Krufzenie. 1) das Brocken, Krümeln. 2) das Zertrümmern, das Zerfchmettern. 1) l'action d'émïer, d'égruger. 2) l'action de brifer, de froiffer. § 1) krufzenie chleba. 2) krufzenie kopii przy grobie.
Krufzki, *vid.* Krużki.
Krufzwica. Krufchwitz eine Stadt in Cujavien, und Popieli II Refidentz, den die Mäufe dafelbft im Jahr Chrifti 823 gefreffen haben. Crufwic ville en Cuiavie, elle étoit autrefois la réfidence de Popiel II où les fouris le mangèrent l'an 823.
Krufzykamień, źiele. (*phellandrium*) ein Kraut fo zwifchen dem Waffer-Eppich gefunden wird. efpèce d'herbe qui fe trouve parmi l'ache aquatique.
Krufzyna. 1) Brod-Krume, Krume. 2) Krümlein, Bifchen. 3) Faul-Baum ein Strauch. 1) miè, miette. 2) égrugeure, petit morceau. 3) la frangula un arbriffeau.
Krutyłeb, mozgowiec. Grillenfänger, wunderlicher Kopf. fantafque, bourru, capricieux, quinteux.
*Kruż, *g. a.* dzban. Krug zum trincken. cruche.
Krużganek, *g. a.* 1) bedeckter Gang, Halle, fo mit Säulen umgeben ift. 2) Kreutz-Gang in den Klöftern; Gang an einer Kirche. 3) Brüder-Häuschen; Kirchen-Eingang. 4) Vorhaus, Vorhof. 1) un portique, un periftile; lieu couvert par une voute & foutenu par des colonnes. 2) le cloître dans un couvent; les bas cotez dans l'Eglife. 3) l'entrée d'une Eglife ou les pauvres s'affemblent; porche de l'Eglife. 4) un veftibule, l'entrée d'un édifice.
Krużki ćielęce. Kalbs-Bröschen. ris de veau. § krużki fą kruche, lecz krefki fą niekruche i krezom podobne.
Krużyk, *g. a.* krużyczek, *g. a.* Krüglein, kleiner Krug. cruchon, petite cruche, cannette. § w śklanym krużyku niemafz piwa.
Krużykowy. ein Krüglein betreffend. de cruchon. § krużykowe wieko, ucho.
Krwawię co, krwią oblewam. blutig machen. enfanglanter; teindre, remplir, couvrir de fang.
Krwawnik, *g. a.* kamień. Blutftein. fanguine, hematite.
krwawnik nieprawy. unächter Blutftein. du fchifte.
krwawnik wodny źiele. (millefolium) Schafgarbe, Garbenkraut. mille feuille.
krwawnik źiele. (ftratiotes; milefolium militare) Krabbenklau, Wafferbitter. du ftratiotes, de la fanguine. § krwawnik krew z rany zaftanawia.
krwawnik inakfzy co krwie rufza. (fanguinaria; fanguinella) Blut-Kraut, fo das Blut erreget. forte de renouée qui provoque le fang.
Krwawny. Blut-, zum Blut gehörig. de fang, qui a du raport au fang.
krwawne lekarftwo. eine Blutftillung. étanchement de fang; remède ftiptique pour étancher le fang.
Krwawo, *adv.* blutig. fanglanment; d'une maniére enfanglantée. § krwawo uczynić.
Krwawy. 1) blutig. 2) mit Blut vermifcht. 3) blut-färbig, blutroth. 4) blutftillend. 5) blutreich, fanguinifch. 6) blutig, das viel Blut koftet. 7) graufam, blutdürftig. 1) faignant; qui faigne encore; fanglant, enfanglanté, couvert de fang; faigneux. 2) fanguinolent, mêlé de fang. 3) de couleur fanguine; de couleur de fang. 4) ftiptique, qui a la vertu d'arrêter le fang. 5) fanguin, qui a beaucoup de fang. 6) fanglant, cruël, qui coute beaucoup de fang. 7) fanguinaire, cruël, barbare. § 1) miecz krwawy albo pokrwawiony; chuftka krwawa; rana iefzcze krwawa. 2) krwawe pławoćiny, śliny. 3) fukno krwawego koloru; krwawa grufzka. 4) krwawe lekarftwo. *5) krwawey (krwiftey) ieft komplekcyi. 6) krwawa woyna, bitwa. 7) krwawa lwica.
łzy krwawe. blutige, bittere Thränen. des larmes amères.
Krwifty. 1) blutreich, der viel Blut hat. 2) ein Sanguineus; fanguinifch von

Temperamenten. 3) mit Blut vermengt; blutig. 1) qui a beaucoup de sang; plein de sang. 2) un sanguin; celui en qui le sang domine. 3) sanguin, sanguinolent; mêlé de sang. § 1) żyły ma krwiste. 2) krwistey iest kompleksyi; krwisty prawie zawsze wesoł. 3) krwista materya.

Krwotoczny, krwotok cierpiący. der die güldne Ader hat. qui a les hémorroïdes.

krwotoczna żyła. güldne Ader. veine ou artére hémorroïdale.

krwotoczna. die ihre Monats-Zeit hat. femme qui a ses ordinaires.

Krwotok. Blutgang, Blut-Fluß. perte de sang; flux de sang.

krwotok niewieści. Monat-Zeit der Weiber. les ordinaires, *m.* les mois des femmes.

krwotok przez stolec. die güldne Ader, die Hemorroiden. hémorroïdes, *pl. f.*

krwotok z nosa. Nasenbluten. hémorragie, écoulement de sang par le nez.

Krycie, skrycie. das Verstecken; die Verheelung; Verbergung. cachement; l'action de cacher.

krycie się. die Verbergung seiner Person. l'action de se cacher.

Kryczot, *vid.* Krzeczot.

Kryg. | Krygi, *plur.* | Krygowa uzda. | Krygowe wędzidło. } 1) Brech-Zaum. 2) Kinn-Kette. 1) mors très rude. 2) gourmette. § 1) załamać mocnym krygiem konia.

wyiąć krygi koniowi. dem Pferde die Kinn-Kette abnehmen. degourmer un cheval.

*Kryguię się w zwierciedle. sich im Spiegel spiegeln. se mirer, se regarder dans le miroir.

Kryię co, *kryie, krył.* verheelen, verbergen, verstecken. cacher.

kryię się. 1) sich verstecken, sich verkriechen. 2) etwas verheelen, verstecken. 3) im Winckel leben, sich nicht sehen lassen. 1) se cacher, se tapir, se rembucher. 2) celer qu. ch; ne pas dire, ne pas découvrir. 3) se cacher, ne se montrer, ne se pas faire voir au monde. § 1) skrył się przede mną; skrył się w kąt. 2) kryie się miłością; kryie się z tym przed tobą. 3) kryie się nie wiem czemu.

skrył się w kącie za drzwiami. er hat sich hinter die Thüre versteckt. il s'est tapi au coin de la porte.

*Kryiomko, } po kryiomu, *adv.* verholner | Kryiomo, } Weise; versteckt. en cachette, à la dérobée, secrétement, en secret.

Kryminał. 1) Hochverrath, Verbrechen der beleidigten Majestät. *2) Verbrechen. 1) un crime de haute trahison. *2) un crime. § 1) kryminał komu zadać; kryminałem obwinić; kryminału się sprawiać u sądu.

kryminał popadł. er ist in das Verbrechen der beleidigten Majestät gefallen. il est ateint de crime de lèze Maiesté.

kryminały. Verbrechen wider eines Ehre, Freyheit, Leben und Vermögen. atentat, entreprise sur l'honneur, la liberté, la vie & les biens d'une personne.

Krymka. Ober-Kleid der Krimischen Tarter-Weiber. robe pour des femmes Tartares.

Krynica. 1) eine Cisterne, Wasser-Fang zum Regen-Wasser. 2) Feld-Flut, Regen-Bach, wo sich das Regen- oder See-Wasser versammelt. 1) citerne, reservoir où l'on conserve l'eau de pluie. 2) ravine, lieu plein d'eau de mer ou de pluie. § 1) krynice wody dżdżowey są pełne. 2) wody podziemne z morza wychodzą, ktore się zbieraią i krynice czynią; z wielu krynic powstaie rzeka.

Kryniczny. Cisternen-. de citerne. § kryniczna woda.

Kryptki, *plur.* die Kerben im Podex. raie, séparation qui est entre deux fesses. § maść na ranki w kryptkach.

Kryska, *vid.* Kreska.

Krysowaty, *vid.* Kresowaty.

Kryszki, kryski, *vid.* Kreski.

Krystera, *vid.* Klistera.

Kryształ. 1) Crystallen-Stein, Berg-Crystall. 2) Crystallen-Glas. 1) du cristal une, pierre transparente. 2) cristal, du verre de cristal.

Kryształowy. 1) Crystallen. 2) hell durchsichtig als Wasser. 1) de cristal, fait de cristal. 2) cristalin, transparent comme le cristal. § 1) kryształowy kamień. **2) woda kryształowa; rzeki kryształowe.

szkło kryształowe. Crystallen-Glas, Spiegel-Glas. verre de cristal, glace de cristal.

humor kryształowy w oku. Anat. crystallene Feuchtigkeit des Auges. *Anat.* humeur cristaline dans l'oeil.

Kryształizuię. crystallisiren. cristalliser.

Kryształowanie. Crystallisation. cristallisation.

Kryształowany. crystallisirt. cristallisé.

Krytyczny. Critisch. critique, qui examine.

*Krytyk. 1) Kunst-Richter, Criticus. *2) Tadler. 1) un critique, qui examine les auteurs. 2) un critiqueur, repreneur.

Krytyka.

Krytyka. 1) Beurtheilung einer Schrift. 2) Tadelsucht. 1) critique, jugement des défaux de quelque ouvrage. 2) critique, cenſure; le blâme.

Krytykuię co. 1) criticiren, die Fehler einer Schrift unterſuchen. 2) tadeln. 1) critiquer, examiner les fautes d'un livre. 2) critiquer, reprendre, trouver à dire.

Kryzmolę, *vid.* Gryzmolę.

Kryzolit. Chryſolit, Gold-Stein. chriſolite pierre prétieuſe.

Krzaczek, *g. krzaczka.* 1) kleiner Strauch, Büſchlein. 2) Staude. 1) petit buiſſon. 2) petit arbriſſeau.

Krzączek, *g. krzączka*, *vid.* Krzeczek.

Krzak, *g. a.* 1) Gebüſche, Buſch, Strauch. 2) Staude. 1) buiſſon, ſépée, halier. 2) arbriſſeau.

Krząkam, *v. m. F. krząknę.* 1) gruntzen wie eine Sau. 2) mit einem Huſten oder Räuſpern etwas zu verſtehen geben. 1) grogner, gronder comme un cochon. 2) faire un ſigne à qu. en crachant ou touſſant; hucher qu.

Krząkanie, krząknienie. das Gruntzen der Schweine. grognement des cochons.

Krzątam śię, uwiiam śię barzo. ſich tummeln, ſich drehen, geſchäftig ſeyn. tracaſſer, s'empreſſer, avoir de l'empreſſement. § barzo śię koło tego krzątaią.

Krzczę, Krzćiciel &c. Krzćiny, } *vid.* Chrzczę, Chrzćićiel, Chrzćiny &c.

Krzećinka ziele, Janowiec. (*geniſta*) Ginſter. genet.

Krze, *vid.* Krzewie.

Krzeczek, *g. krzeczka*, tarantuła robak. Heyder, Tarantel, Erd-Spinne. tarantule.

Krzeczet. Krzeczot. } Geyer-Falck, groſſer Adler in Rußland. gerfaut ou grand aigle en Ruſſie.

Krzeczkowy. Tarantel-. tarantule. § od ukąſzenia krzeczkowego człek ſzaleie, i muzyką leczony bywa.

Krzek żabi. Froſch-Laich. oeufs ou frai de grenouilles.

Krzekam. gruntzen wie die Säue in der Brunſt. grogner comme les truïes quand elles ſont en rût. § krzeka kiernoz, świna.

Krzemień, *g. krzemienia.* 1) Kieſel, Kieſelſtein. 2) Feuerſtein. 1) caillou. 2) pierre à feu; pierre à fuſil. § 1) wybierać krzemienie z roli. 2) krzemieni do krzeſania ognia trzeba.

**Krzemienię. fig. verhärten. *fig.* endurcir. § człowiek ſerce ſwoie zakrzemienił.

Krzemieniowy. Kieſel-, Kieſelſtein-. de caillou.

Krzemienisty. *Krzemieżny. } voll Kieſel- oder Feuerſteine. plein de cailloux ou de pierres à feu.

*Krzepczę co, *czy*, *czył.* 1) ſteif, ſtramm machen, ſteif ausſtrecken. 2) erfriſchen, Kräfte geben. 1) roidir, faire ferme. 2) rafraîchir, fortifier, donner de la vigueur.

krzepię śię; *pokrzepiam śię.* 1) ſich ſteif und feſt machen, ſteif, ſtramm werden. 2) ſich erfriſchen. 1) ſe roidir, devenir roide. 2) ſe rafraîchir. §) płotno od wilgoći śię krzepi. 2) krzepił śię w bitwie, ale śiły uſtawały; krzepić śię przechodzeniem.

Krzepki. 1) ſteif, feſt, ſtraf. 2) friſch, munter, ſtarck. 1) roide, ferme, droit & étendu. 2) vigoureux, robuſte, vif.

Krzepko, *adv.* 1) feſt, ſtramm, ſtraf. 2) friſch, munter. 1) roidement. 2) vigoureuſement, vaillanment, vivement.

krzepko ſtoi. er ſteht feſt auf den Beinen. il eſt ferme ſur ſes piez.

Krzepkość. 1) Steife, Strammigkeit. 2) Munterkeit, Stärcke. 1) reſſort, la roideur, fermeté. 2) force, la vigueur, vivacité.

krzepkość rąk, nog. Feſtigkeit der Hände, der Füſſe. ſeureté des mains, des piez.

Krzepnę, *krzepnie, krzepnął* (*krzepł*). 1) gerinnen, kalt werden. 2) erſtarren, vom Sterbenden. 1) ſe prendre, ſe figer, devenir froid. 2) ſe glacer, ſe roidir en mourant. § 1) ſkrzepła tłuſtość.

ſkrzepł. er iſt erſtarret, er iſt verſchieden. il eſt paſſé; il eſt mort.

Krzeſanie. das Feuer-Anſchlagen. l'action de tirer du feu d'un caillou.

Krzesełko. Lähn-Stühlchen. petite chaiſe à dos.

Krześiwko. Krześiwo. } 1) Feuerzeug. 2) *obſ.* Feuer-Schloß am Schieß-Gewehr, ſ. Zamek. 1) fuſil, la boëte dans laquelle l'on met l'acier, la pierre & les alumettes. 2) *obſ.* fuſil d'arme à feu; platine avec le reſſort & le chien, *v.* Zamek.

Krześlę, *vid.* Kreśle.

Krzesło. 1) Lehn-Stuhl. 2) fig. die Würde, Stuhl, Sitz eines Polniſchen Reichs-Senatoris. 1) chaiſe à doſſier. 2) *fig.* dignité, place d'un Senateur de Pologne. § 1) day krzesło dla Jego Mośći; wiele tam krzeſeł; kto nie ma krzesła niech ſtoi, *prov.* 2) krzesło otrzymał Sendomirſkie.

krzesło z poręczami. Groß-Vater-Stuhl, Arm-

Arm-Stuhl. fauteuil, chaise à dossier & à bras.

Krzest, Krzestny, *vid.* Chrzest, Chrzestny.

Krzeszę, *sze, sał,* (***sit) *sać.* 1) Feuer anschlagen. 2) wetzen mit dem Degen. 3) beschneiteln, beschneiden. 1) batre du feu; batre une pierre à feu; tirer du feu; faire sortir du feu de caillou. 2) racler le pavé; fraper le pavé du bout de l'épée. 3) émonder, couper, ôter les branches superflues. § 1) krzesać (wyćinać, wybiiać) ogień. 2) krzesał kruk nocny po bruku. 3) krzesać, okrzesać drzewo.

krzeszący. Feuer schlagend. qui fait du feu en batant une pierre à feu. § rura krzesząca.

krzesać się; *krzesać.* sich fuchteln. venir aux mains; se chamailler; se batre à coups d'épée.

Krzesnak. Tauf-Hemd, Vesper-Hemd. aube que le Prêtre met lorsqu'il batise.

Krzętu wętu, *interj. vid.* Krętu wętu.

Krzew, *g. krzewia,* krzewie, krze, drzewko drobno, nisko rostące. Staude, kleiner Strauch. un arbuste, arbrisseau.

Krzewię, rozkrzewiam, zakrzewiam. 1) fortpflantzen, vermehren. 2) ausbreiten, vermehren. 1) provigner, multiplier, planter. 2) acroître, augmenter, repandre. § 1) krzewić, zakrzewić winnicę. 2) krzewić sławę, bogactwa; wiatr płomieniste krzewi pożary.

krzewić się. 1) sprossen, sich fortpflantzen, häufig wachsen, fort wachsen. 2) sich vermehren, sich ausbreiten. 1) poululer; pousser, jetter, produire des rejettons; s'étendre, se multiplier en croîssant. 2) s'acroître, se repandre, se transmettre; pululer. § 1) krzewią się drzewa, płonki. 2) szczęście się krzewić poczyna; krzewiąca się w potomkach cnota; serdeczna się krzewi radość.

Krzewienie się. 1) Sprossung, Wachsthum, Anwachs. 2) Vermehrung. 1) acroissement, production, action de produire plusieurs branches ou rejettons. 2) acroissement, augmentation.

Krzewina, krzewinka, chrośćina. 1) Strauch, Busch. 2) Staude. 1) buisson. 2) arbrisseau, un arbuste; sous-arbrisseau.

Krzewisty. 1) sprossend, sich fortpflantzend. 2) büschig, staudicht, voll Stauden. 1) plein de jets; qui produit quantité de jettons. 2) où il y a beaucoup d'arbrisseaux; plein de bocages, couvert des brossailles.

*Krzeźwi, czerstwy. frisch, munter. vigoureux, vif, verd.

*Krzezwię co, czerstwię, pokrzepiam. erfrischen, stärcken. rafraîchir, fortifier.

*Krzezwieię, czerstwieię. sich erfrischen, Kräfte bekommen. se rafraîchir.

Krzoszę, *vid.* Krzeszę.

Krzoska. Feuer-Rohr mit einem Feuer-Stein. arme à pierre à feu.

Krztuszę się, *vid.* Krtunię się.

Krzyczę, *cze, czał, czeli.* 1) schreyen. 2) Jäger: anschlagen, bellen. 3) schreyen, lermen wie ein Besoffner. 1) crier. 2) *chasse:* sonner, parler, aboier. 3) brailler, criailler; mener du bruit. § 1) krzyczą wesoło, żałośnie, z płaczem. 2) pies krzyczy. 3) piiani krzyczą i huczą.

krzyczeć od radośći. vor Freuden schreyen, frohlocken. s'écrier de joïe; jetter des cris de joïe.

Krzyczenie, krzykanie. Geschrey, das Schreyen. les clameurs, *f.* l'action des crier; criailleries; *f. plur.* crieries, *f. plur.*

Krzyk, *g. u.* krzyknienie. 1) Geschrey. 2) Geschrey eines Thieres. 1) cri 2) cri naturel de chaque animal. § 1) krzykiem go pochwalili; przy hucznym krzyku go prowadzono. 2) krzyk żórawi, gęsi.

krzyk żałosny. Wehklagen, heftiges Weinen. heurlement, lamentation; le pleur à haute voix.

krzyk wesoły. Freuden-Geschrey. aclamation; cri de jubilation, de rejoüissance; cri de joïe; cri d'alaigresse.

krzyk przeraźliwy. durchdringendes Geschrey. cri à pleine gorge; cri aigu, perçant; cri d'un aveugle qui a perdu son bâton.

krzyk żołnierski. Feld-Geschrey. cri de guerre.

krzyk słuchaczów przyiazny; *krzykliwa pochwała.* Zuruf; das Jauchzen der Zuhörer. aclamation, aplaudissement des auditeurs.

krzyk trąb; *trąb dźwięk.* Trompeten-Schall. son aigu des trompettes.

Krzykam, *v. m F. krzyknę.* 1) schreyen, 2) jauchzen, frohlocken. 3) schreyen, ein Geschrey machen etwas zu thun. 4) erschallen von Trompeten. 1) crier; jetter un cri. 2) s'écrier faire des aclamations, aplaudir. 3) crier à; crier qu'on fasse qu. ch. 4) retentir, résonner, *en parlant des trompettes.* § 1) nie pozwalam wszyscy iednym głosem krzyknęli; krzyknął (*krzykł) co z głosu przećiw nieniu. 2) *Vivat* wesołe krzyknęli. 3) krzyknie straż, warta;

krzykną

krzykną do potrzeby, na wśiadaną, na ruszenie. 4) krzyknęły trąby.

* * *

krzyczę ist gewöhnlicher als die lange *Conjugation* dieses Zeit-Worts. *le verbe* krzyczę *se prend plus souvent que ce verbe* krzykam *dans le sens de la longue conjugaison.*

Krzykanie, *vid.* Krzyczenie.

Krzykliwy. 1) schreyend, laut, der viel Geschrey macht. 2) scharf, durchdringend, hellautend. 1) criard, braillard, qui fait beaucoup de clameurs. 2) aigu, perçant, résonnant, rétentissant. § 1) krzykliwe głosy. 2) krzykliwe trąby.

Krzyknienie, *vid.* Krzyk.

*Krzykwa, Krzyk. Geschrey. cri, criailleries, *f. pl.*

Krzynow, *g. a.* Back, hölzerner Napf oder Schüssel. plat ou écuelle de bois; jate.

*Krzypię, *vid.* Skrzypię.

Krzyształ, *vid.* Kryształ.

Krzyw, *vid.* Krzywy.

Krzywda. 1) Unrecht, Nachtheil, Kürtze, Schaden. 2) Wappenk. stehendes Huf-Eisen mit einem Kreutz zwischen den Stollen und einem andern über sich, das aber ohne den rechten Arm vorgestellet wird. 1) tort, préjudice, *m.* outrage; *m.* dommage, *m.* 2) *Blas.* un fer à cheval debout avec deux croix, l'une entre les crampons, & l'autre qui est dessus sans le bras droit § 1) krzywdy nie ma kto ćierpi co zasłużył, *prov.* krzywda mi śię dźieie; krzywdę ćierpię, znoszę; krzywdę czynię komu.

krzywdę mu czynią. man thut ihm Unrecht. on lui fait tort, un passe-droit.

krzywdę sobie czynić. sich Unrecht thun. se faire tort; se trahir soi même.

żadney w tym krzywdy mieć nie będźiesz. ihr werdet dabey nicht zu kurtz kommen, nichts verlieren. vous n'y perdrez rien.

krzywdą, z krzywdą. mit Nachtheil, zum Nachtheil; mit Schaden. au prejudice, avec injure, à tort, injustement. § z krzywdą moią śię to stało.

Krzywdzę, *dźi, dźić,* kogo albo *komu. einen Unrecht thun, zu kurtz thun. outrager; faire du tort; causer du tort; préjudicier à qu; lézer.

Krzywdźićiel. der einem unrecht thut. celui qui fait du tort à qu.

Krzywię co, czym; nakrzywiam. krümmen, krumm machen. courber, plier, fausser. § skrzywił szpadę.

krzywić śię. krumm werden. se courber.

Krzywo, *adv.* 1) krumm, nicht gerade. 2) scheel, sauer. 1) d'une maniére courbée; pas droit; tortueusement; de biais. 2) à travers; de mauvais oeil. § 1) krzywo stoi, pisze.

krzywo na niego patrzaią. man siehet ihn lieber gehen als kommen. on le regarde de travers; on n'aime que ses talons; on lui fait une mine grise, la mine, une mauvaise mine.

Krzywogęby, *adj. & subs.* ein Krummmaul, krummmäulig. qui a la bouche torte.

Krzywogłowek. 1) der den Kopf krumm trägt. 2) Kopfhänger, Mucker. 1) torticolis, celui qui a le cou un peu de travers & la tête penchante. 2) tartufe, faux dévot; un hipocrite.

Krzywogołeni, Krzywonogi, *adj. & subs.* Krummbein, krummbeinig. cagneux, qui a des piez arquez, des jambes tortes; qui a les jambes tournées en dedans ou en dehors.

Krzywonos ptak. Krinitz, Kreutz-Vogel, Krumm-Schnabel ein Vogel. bec-croisé un oiseau.

krzywonos. Krzywonosy, *adj. & subs.* Krumm-Nase; gebogen-näsig, krumm-näsig. qui a le nez courbé au bout.

*Krzywooki, zezowaty. schielicht. louche, bigle.

Krzywopatrzący. der einen scheel ansiehet. qui regarde qu. de travers.

Krzywoprzyśięgam, *v. m. F. krzywoprzyśięgnę.* falsch schwören. se parjurer; jurer à faux; commetre un parjure; jurer faux; fausser son serment.

Krzywoprzyśięstwo. falscher Eid; Meineid. faux serment, parjure, *m.*

Krzywoprzyśiężca. ein Meineidiger. un parjure; qui jure à faux. § pod krzywoprzyśiężcą schnie trawa i ziemia zapada.

Krzywoprzyśiężnie, *adv.* meineidiger Weise. avec parjure; d'une maniére parjure.

Krzywoprzyśiężny. meineidig. parjure.

Krzywosad. Wappenk. halber Pfeil mit breiten Zacken, der statt der untern Helfte einen Adler-Schwantz hat. *Blas.* une demi-fléche avec un fer fort large, au bout de laquelle est jointe une queuë d'aigle.

Krzywość. Krümme. courbure, maniére dont une chose est courbée.

Krzywostawność. Mathem. eine Linie die nicht perpendiculaire ist. *Matém.* ligne qui n'est pas perpendiculaire; ligne qui panche plus d'un côté que de l'autre.

Krzywostawny. unperpendiculaire. pas droit, pas perpendiculaire.

Krzywuła.

Krzywuła. ein Krumm-Horn, krumme Zincke zum blasen. cornet recourbé, instrument de musique à vent.

Krzywy. schief, krumm. courbe, courbé, tort.

krzywe nogi. krumme Beine. des jambes arquées ou tortes; des piez torts.

krzywa gęba. krummes Maul. bouche torte.

krzywe oko. ungünstiges Auge; Ungnade. oeil de disgrace; regard qui n'est pas favorable; disgrace. § krzywe oko postrzegł u dworu.

krzywe drewno. krummes Holtz. bois tortillant, bois tortu.

Krzyż, *g. a.* 1) ein Kreutz, jede Kreutz-Figur. 2) Kreutz, daran Christus gekreutziget worden. 3) Kreutz, Zeichen des Kreutzes Christi. 4) Kreutz, Ertz-oder Bischöfliche Würde. 5) ein Kreutz-Hieb; Kreutz-Wunde, Schmarre im Gesicht. 6) Kreutz am Degen-oder Säbel-Gefäß. 7) Kreutz, ein Zeichen so im Rechnen zehn bedeutet. 8) Kreutz, die Lenden. 9) Kreutz, Noth, Plage, Anliegen. 1) une croix, chaque figure formée en croix. 2) la Croix, bois sur lequel Notre Seigneur fut ataché. 3) une croix; figure, le signe ou la représention de croix de Christ. 4) croix pectorale, dignité d'Archevêque ou d'Evêque. 5) balafre, estafilade au visage. 6) quillon, ponté, branche de garde d'épée. 7) une croix, marque qui signifie dix. 8) les reins, la partie inferieure du dos. 9) *fig.* croix, tourment, soufrance, peine. § 1) na krzyże co rozłożyć; prawy krzyż napisał. 2) Pan Chrystus umarł na krzyżu. 3) krzyż, iest znak krzyża drzewianego na ktorym Pan Chrystus umarł, wyrażony na czym. 4) krzyż Prymacyalny odebrał. 5) ma krzyż na gębie; krzyż mu wyćiął, mu naćiął. 6) krzyż u szpady, u szable. 7) na krzyże rachować. 8) krzyż przetrąćić, złamać. 9) krzyż to moy.

Krzyż Swięty. 1) Kreutz Christi. 2) die Christliche Religion. 3) Reliquie oder Holtz vom heiligen Kreutze Christi. 1) la Sainte Croix; la vraïe Croix; l'arbre de la Croix. 2) la Croix, la Réligion Crétienne. 3) morceau de la Croix de Jesu-Christ, qu'on trouve dans quelques Eglises. § 1) Krzyż święty na ktorym Pan Chrystus umarł. 2) nieprzyiaćiele krzyża Swiętego. 2) w tych relikwiach, w tym kośćiele iest krzyż święty.

Podnieśienie krzyża, vid. Podnieśienie.

znależienie krzyża Swięto, vid. Znależienie.

krzyż na ukoś S. Jędrzeia; *krzyż ukośno złożony.* St. Andreas Kreutz, so in Gestalt eines X gemacht ist. Croix Saint André, croix de Bourgogne, elle est faite en X.

krzyż w ramach okiennych, vid. Krzyżowhice.

krzyża naruszenie. Lenden-Bruch. rupture des reins.

krzyża bolenie; *lędźwi bolenie.* Rücken-Schmertzen; Lenden-Weh. le mal des reins; maladie des reins.

na krzyż. kreutzweis. en croix, en forme de croix, en sautoir. § ręce na krzyż założyć; na krzyż ranić, przećiąć.

krzyżem ćiąć. einen Kreutz-Hieb geben. donner un coup en croix.

na krzyż iść. kreutzweis über einander gehen. se croiser.

na krzyż przełożyć, złożyć. ins Kreutz legen. croiser, mettre en forme de croix.

na krzyż szpad złożenie. das Anlegen der Degen, da solche kreutzweise an einander zu liegen kommen. le croisement; l'action de mettre les épées en croix.

dałbym śię ogolić na krzyż. ich wollte mich hängen lassen. j'en mettrois ma main (le doigt) au feu.

ogol mię na krzyż. wenn du mich kreutzigen wolltest. que je sois tondu, begue & perclus.

ogol mię na krzyż, kiedy śię tego dopuszczę. man schneide mir die Ohren ab, wenn ich dieses mehr thue. je veux qu'on me tonde si j'y retourne.

ziadłby krzyża za nim. er würde sich für ihn hängen lassen. il se feroit crucifier (pendre) pour lui.

Krzyżacki. den Teutschen Orden, die Kreutz-Herrn betreffend. d'Ordre Teutonique.

krzyżacki Order. der Teutsche Orden. Ordre Teutonique.

Krzyżak. 1) Creutz-Herr. 2) Creutz-Träger, der viel Noth hat. 1) Chevalier Teutonique. 2) personne sujette à beaucoup de soufrances.

Krzyżasty. starck von Lenden, von Rücken. bien reinté, qui a les reins larges.

Krzyżowanie. das Kreutzigen. l'action de crucifier.

Krzyżaty. kreutz-förmig. croisé; formé en croix; mis en forme de croix.

Krzyżokąt; krzyżowy kąt. Meßk. rechter Winckel. *Géom.* angle droit.

Krzyżokątny. Meßkunst: rechtwincklicht. *Géom.* ortogonelle, rectangulaire, d'angle droit.

krzyżo-

krzyżokątny tryanguł. rechtwincklichter Triangel, in dem ein rechter Winckel ist. un triangle rectangle.

Krzyżownice w oknie, *plur.* Fenster-Kopf, Fenster-Kreutz. croisée, bois en forme de croix à qui on atache les paneaux de vitre.

Krzyżowniczki ziele, *plur.* (*scorpius*) Meer-stachel-Kraut. jonc marin, herbe dont la semence est semblable à la queuë du scorpion.

Krzyżownik. Kreutziger, der einen kreutziget. celui qui met quelqu'un en croix.

krzyżownik ziele. (gentiana minor) Kreutz-Entian, Kreutzwurtz. de la gentiane mineure.

Krzyżowy. 1) kreutzförmig. 2) Kreutz-, zum Kreutz gehörig. 1) mis en forme de croix; croisé. 2) de croix, qui regarde la croix.

krzyżowa droga. Kreutz-Weg. chemin croisé.

krzyżowa ulica. Kreutz-Gasse. carrefour; ruës qui se croisent.

krzyżowe dni. dreytägige Kirchen-Andacht vor Himmelfahrt. Rogations *f. pl.* trois jours de piéres avant l'Ascension de Jésus-Christ.

krzyżowy anguł albo węgieł. *krzyżowy kąt; krzyżokąt.* } Meßk. ein rechter Winckel. *Géom.* un angle droit.

krzyżowa linia. recht wincklichte Linie, wenn sie auf einer andern stehet. ligne ortogonelle, rectangulaire, rectangle, rectiligne.

Krzyżuię. kreutzigen, ans Kreutz schlagen. atacher à la croix; mettre qu. en croix.

Krzyżyk, *g. a.* Krzyżyczek, *g. krzyżyczka.* } 1) Kreutzchen. 2) Kreutzchen auf der Weiber-Brust. 1) croisette. 2) tatez-y; petite croix qui pend sur la gorge d'une fille.

krzyżyczki ziele, Boża trawka. (fœnum græcum) Griechisch Heu fénu-grec.

Kś, *interj.* Wörtchen, dessen man sich bedienet, einen Hund anzuhetzen. *mot imaginé dont on se sert quand on chasse quelqu'un avec des chiens.*

Ksiądz, Xiądz, *g. księdza.* 1) ein Priester. 2) der Läufer im Schach-Spiel. 3) *obs.* ein Fürst. 1) un Prêtre. 2) le fou, un piéce du jeu des-échecs. 3) *obs.* Duc.

* * *

ksiądz wird in *plur.* also decliniret: *on décline* ksiądz *au plurier ainsi:*

N. V. księża, *g.* księży. *D.* księży, *księżom. *A.* księżą, księży. *J.* księżą, *księżami, *księdzami. *L.* księży, *księżach, *księdzach.

Książątko, Xiążątko. kleiner Fürst. principion.

Książę, Xiążę, *m. & n.* ein Fürst, Hertzog. Prince, Duc.

Wielkie Książę. Groß-Hertzog. Grand Duc.

* * *

książę hat im *Ac. sing.* gewöhnlicher książęcia, übrigens wird es also decliniret. *l'Acusatif* książęcia *est plus usité que* książę; *au reste on décline ce mot ainsi:*

N. A. V. książę. *g.* książęcia, *księcia. *D. L.* książęciu, *księciu, *Inf.* książęciem, *księciem.

Plur. N. V. książęta. *g.* książąt. *D.* książętom. *A.* książąt, * książęta. *Inf.* książętami. *L.* książętach.

Książęcy, Xiążęcy. Fürstlich, Hertzoglich. ducal, de Prince, qui apartient au Prince.

po książęcu. Fürstlich, als ein Printz. de Prince; en Prince.

Książeczka, Xiążeczka. Büchlein. livret, petit livre.

Książka, Xiążka. ein Buch. un livre.

książki wołowe. Psalter, der dritte Magen der wiederkäuenden Thiere. feuillet, le troisieme de quatre ventricules dans les animaux qui ruminent.

książki kamienne, pugilares. Schreib-Tafel, die man bey sich trägt. tablettes, *f. plur.* petit livre avec quelques feuilles de velin ou d'ardoise.

książki pamiętne; memoryał. Tage-Buch, Gedenck-Buch. livre journal; mémoires, *m. pl.* journal, Ephémerides, *f. pl.* livre où l'on écrit ce qui se passe.

książki ziele. (bellis) Maslieben. marguerite une plante à fleur.

książki zbieralne. Collectanea, Sammlung. recueil, ramas, collection de diférentes matiéres.

*Książnica, *Xiążnica, biblioteka. Bücher-Saal, Bibliothec. bibliotéque.

książnica, libraryа. Buch-Laden. boutique de libraire, librairie.

*Książnik, Xiążnik, Bibliopola. Buchhändler, Buchführer. libraire, marchand de livres.

**książnik*, **księgarz, introligator.* Buchbinder. relieur.

Książny, księgowy, księgom służący. Buch-, die Bücher betreffend. de livre, qui a du raport aux livres.

Księga, Xięga. 1) ein Buch. 2) Buch, Theil eines Wercks. 1) un livre. 2) un livre d'un ouvrage, partie d'un livre. § 1) bez księgi Doktor nie tęgi, *prov.* księg mi trzeba. 2) o tym w księdze drugiey autor tak pisze.

księgi

księgi żywota. das Buch des Lebens; die Zahl der Auserwehlten. le livre de vie; le nombre des élus. § niech wymazany będźie z ksiąg żywota.

księgi dźieiow. Zeit-Buch; Geschichts-Bücher. croniques, *f. plur.* annales, *f. plur.* un livre historique.

księgi publiczne; księgi spraw; księgi prawne. gerichtliche Acten. les Actes *m*; les actes judiciaires.

księga dochodowa i wydatkowa. Einnahme-und Ausgabe Buch. un livre de raison; bordereau.

Kśieni, Xieni. Aebtißin. Abesse.

Kśieniec, *g. kśieńca.* } Fisch-Gepündel,
Kśienice, *plur.* } Fisch-Magen. les entrailles, le ventricule de quelques poissons qui peut être mangé.

Księstwo, Xięstwo. Fürstenthum, Hertzogthum. Principauté, Duché.

wielkie księstwo. Groß-Hertzogthum. grande Duché.

księstwo Jch Mość. die Fürstliche Herrschaft. le Prince & la Princesse.

Księża, *conf.* ksiądz. Priesterschaft; die Priester; die Geistlichkeit. le Clergé, le corps des Prêtres, tous les Prêtres. § księża modląca się; każdy z księży przyzna; Jch Mość Księża Biskupi.

Księżna, Xiężna. Fürstin, Hertzogin. Princesse, Duchesse, épouse du Prince ou du Duc.

Księżniczka, Xiężniczka. Printzeßin Tochter. Princesse, fille d'un Prince.

Księżyc, mieśiąc. 1) der Mond. 2) der Türckische Mond, die Türcken. 1) la lune. 2) le croissant, les Turcs. § 1) księżyc planeta na niebie daleko mnieyszy od ziemi; księżyca kwadra przednia, poślednia; księżyca połowa; księżyc zadęty; księżyc rosnący, schodzący; now księżyca. 2) śkląst księżyc Bisurmański.

księżyca ubywa. der Mond nimmt ab. la lune décroit.

księżyca przybywa. der Mond nimmt zu, wächst. la lune croit.

księżyca rogi. die Hörner des Mondes. les cornes de la lune.

księżyc przed pełnią; księżyc rosnący. zunehmender Mond. le croissant; la lune dans son croissant.

księżyc po pełni na schodźie; księżyc schodzący. der abnehmende Mond. la lune dans son déclin, dans son décours.

księżyca opisanie. Mond-Beschreibung. instructions seleniques; selenographie.

do opisania księżyca należący. zur Monds-Beschreibung gehörig. selenographique.

księżyca schod. das Abnehmen des Monds. le déclin, le décours de la lune.

mieśiąc księżyca od nowia do nowia; księżyczny obbieg albo okrąg trzydźiestodniowy. Monds-Lauf, Zeit von einem neuen Licht zum andern. la lunaison; l'espace de tems d'une nouvelle lune à l'autre.

księżyca zaśćie albo podeyśćie pod słońce; złączenie księżyca; księżyc nie świecący. das nicht Scheinen des Mondes nach dem letzten Viertel. le défaut de la lune; mois synodique; cours synodique; conjonction de la lune avec le Soleil; le tems après le dernier quartier, pendant lequel la lune ne paroit pas.

Księżyczny. } Mond-. de lune, lu-
Księżycowy. } naire.

księżyczny kamień. (selenites) Monden-Stein, er ist sehr kostbar und soll mit dem Mond abwechseln. la selenite, pierre fort prétieuse qui se doit changer selon le cours de la lune.

księżycowe odmiany. Sternk. Wandlung des Monds-Lichts; das Ab- und Zunehmen des Mondes. *Astron.* les phases ou les changemens, de la lune dont la lumiére croit & décroit.

księżycowe światło; poświata. Mond-Licht, Mond-Schein. clair de la lune.

Kśiuk, *g a.* palec wielki u nogi. die grosse Zehe am Fuß. le gros orteil, le gros doigt du pié.

Ksobie. 1) gegen oder zu sich, statt ku sobie, 2) bey den Fuhrleuten: Schwude; auf die lincke Hand. 1) vers soi, à soi, *au lieu de* ku sobie. 2) *terme des chartiers:* à dia; tournez à gauche.

Kstyb. Bergw. Gestäube, Staub von Kohlen und Thon, womit der Boden des Schmeltz-Ofens beleget wird. *métal.* poudre préparée de charbons & d'argile pour faire une couche sur le fond de la fournaise.

Kszeniec, *vid.* Kśieniec.

Kształcę, *ći, ćił, vid.* Kształtuię.

Kształćik. Weiber-Mieder, Leibchen ohne Ermel. corcelet de femme sans manches. § kształćik dźiewcze ćiasny.

Kształt. 1) Gestalt, Forme, Muster, Art. 2) das Format eines Buches. 3) Gestalt äusserliches Ansehen. 4) der Sinn, Verstand eines Worts. 1) forme, la façon, figure, maniére, sorte. 2) le format d'un livre. 3) air, aparence, figure, sous laquelle aparoit une chose. 4) le sens d'un mot. § 1) kształt ćiała, szaty, noża, stołka. 2) na iaki kształt książka? kształt regałowy, arkuszowy,

wy, połarkuszowy, cwierćarkuszowy 3) pod kształtem chwalby często nieuchronna bywa obmowa. 4) w dobrym, w złym kształćie śię to słowo bierze.

na kształt. wie; auf Art. à l'instar de; comme; à la maniére de; de la sorte de; à la façon de.

iakim kształtem? auf was für Art? de quelle maniére? de quelle façon?

kształt mowy. Redens-Art. maniére de parler.

głowę nie dla kształtu nośi. es ist ein kluger Kopf. c'est un esprit vaste; c'est un esprit du plus haut étage; c'est un esprit fin & élevé; c'est un homme d'execution.

Kształtnie. / Kształtno. / Kształtownie. } *adv.* geschicklich; auf eine geschickte Art; wohlanständig. d'une belle maniére, de grace, de bonne grace.

Kształtowanie, formowanie. Formirung. formation, maniére de former; l'action de façonner.

Kształtowny. wohlgestaltet, geschickt, ausgearbeitet. ajusté, cultivé, perfectionné, châtié.

Kształtuię co. 1) formiren, eine Gestalt geben. 2) zurecht machen, accommodiren. 3) geschickt machen, üben, schärfen. 1) façonner, former, figurer, donner une figure. 2) ajuster, acomoder. 3) polir, cultiver, perfectionner, chatier, former, façonner. § 1) kształtować figurę. 2) kształtować perukę, turban, kapelusz. 3) czytanie ksiąg umysł kształtuie; kształtować rękę do chędogiego pisania.

kształtować śię. 1) sich formiren, eine Gestalt gewinnen. 2) sich üben, vollkommener werden. 1) se former; prendre une forme. 2) se former, se perfectionner, s'exercer, se rendre plus parfait. § 1) charakter iego co raz śię barźiey kształtuie. 2) w przystoynych na kawalera młodego śię kształtował naukach.

Kszyk, *g. u.* kszykanie. 1) Gezisch, das Zischen. 2) Gramm. eine zischende Sylbe. 1) sifflement d'un serpent; l'action de siffler. 2) *Gramm.* silabe prononcée avec un sifflement. § 1) kszyk wężow; kszyk ludzki. 2) w łacińskim ięzyku niemasz kszykania albo barzo mało, i ten ięzyk bez trudnośći każde słowo wyrzyna.

Kszykacz. Zischer. siffleur, celui qui fait un sifflement de serpent.

Kszykam, *v. m. F. kszyknę.* 1) Zischen. 2) einen auszischen. 1) siffler, faire un sifflement de serpent. 2) siffler qu; se moquer de qu. § 1) wąż kszyknął. 2) wszyscy na niego kszykaią.

Kszykanie, kszyknienie, *vid.* Kszyk.

Ktemu. 1) gegen diesem, zu diesem, dahin, statt ku temu. 2) überdieß, darzu. 1) vers cela; à cela. 2) outre cela, de plus, ajoutez à cela. § 1) ktemu rzeczy prowadźił aby; ktemu nie mam czasu. *2) maiętny, ktemu (nad to) i rozumny.

Kto, *g. kogo.* 1) wer? fragende. 2) wer, jemand. 1) qui? qui est ce qui? *un pronom pour interroger.* 2) qui, quiconque. § 1) kto mu to kazał? komu kazałeś? kogoś widźiał; kto Was Pan? kto był u mię? z kim mowił? 2) niewiem kto; rzecze kto że; kto dobrze mowi dobrże myśli, *prov.*

a iestże kto tak śmiały? ist jemand so kühn? y a-t-il personne assez hardi?

ktoby śię chćiał zaprzec? wer wollte leugnen? personne oseroit-il nier?

kto -- ten --. beym wiederholten *Verbo:* es mag wer da will —. *après un verbe repeté:* qui que ce soit qu'il —. § kto dał ten dał; kto pisał ten pisał.

ktoś? kto iesteś? wer bist du? qui es tu?

ktośćie? kto iesteśćie? wer seyd ihr? qui étes vous?

kto tam? wer da? wer ist da? qui est là? qui va la? que c'est qu'il y a?

kto chce do mnie? wer will zu mir? que c'est qui me vient?

Ktokolwiek, *g. kogokolwiek.* / Ktożkolwiek, *g. kogożkolwiek.* } jeder, jedermann, wer nur; wer es nur sey. quiconque; qui que ce soit. § pytay śię kogokolwiek; day to komukolwiek; kocham cnotę w kimkolwiek ią widzę.

Ktorędy, *adv.* 1) welchen Weg durch? wodurch? 2) durch diesen Weg, hierdurch. 1) par où? par quelque endroit? 2) par là; par cet endroit. § 1) ktorędy iechałeś? 2) ktorędy także przyszedłem.

ktorędy inędy. durch einen andern Ort, anders wodurch. par ailleurs; par un autre endroit.

Ktorędykolwiek, *adv.* durch einen Ort, wo es seyn mag: durch wo es wolle. par quelque endroit; par quelque part que ce soit.

ktorędykolwiek przeydźie. er mag durchgehen wo er wolle. de quelque part qu'il passe.

Ktory. 1) welcher, der. 2) welcher in der Zahl? der wie vieleste? 3) welcher? was für einer? 4) es mag seyn welcher es will. 1) qui, lequel, *un pronom relatif.*

latif. 2) le quantiéme? 3) quel? *dans l'interrogation.* 4) quel qu'il ſoit; lequel que ce ſoit; tel quel; quelque; tel qu'il ſoit. § 1) Panowie ktorzy tam byli; człowiek, ktory Boga miłuie. 2) ktorego dźiś mamy? ktorego roku śię to ſtało? Piotr ktorym był w rzędźie, w liczbie? 3) na ktorą nogę chromaſz? ktorym okiem lepiey widźiſz? 4) ruſz ktorą nogą; ſpoyrzy ktorym okiem; day mi ktorą kśiążkę.

ktory ze dwu, ze trzech? &c. welcher von beyden, von dreyen? fragende und ohne Frage. lequel des deux, des trois &c. *dans l'interrogation & ſans interrogation.* § ktorego chceſz ze trzech koni? nie wiem ktorą ze dwu poſzedł drogą.

ktoregoś rodu? zkądeś? woher biſt du? d'où, de quel païs étes vous?

Ktorykolwiek, *g. ktoregokolwiek.* welcher nur; wer es auch ſeyn mag; es mag ſeyn welcher es will. qui que ce ſoit; quelque que ce ſoit; tel quel. § ktoregokolwie konia kup; z ktorąkolwiek mow.

kotorykolwiek w rzędźie. der wie vielſte es in der Reihe ſeyn mag; ein jeder aus der Reihe. qui ce ſoit du rang.

ktorykolwiek ze dwu. dieſer oder jener; welcher von beyden nur; einer von beyden. lequel des deux que ce ſoit; l'un des deux

na ktorymkolwiek mieyſcu. es ſey wo es wolle. en quelque lieu que ce ſoit.

Ktoryś, niektory, *g. ktoregoś.* ein gewiſſer, ein ungenannter, allemahl mit einem *Subſtantivo.* un certain, quelque, *toujours avec un ſubſtantif.* § ktoregoś Doktora, ktorąś kśięgę czytał.

Ktoryż? *g. ktoregoż.* welcher denn? qui donc? lequel donc? § ktoraż ći dał kśiążkę.

Ktoś, Ktośiś } niekto, *g. kogoś, kogośiś.* ein gewiſſer; jemand. je ne ſai qui; quelqu'un; un quidam; un certain. § ktośiś mi piwo wypił; kogoś widźiałem; z kimśiś mowił.

rozumie że on też ktoś (coś). er denckt, daß er auch etwas iſt. il croit d'avoir auſſi quelque rang.

Ktośći, *g. kogośći.* ein andrer; andre. un autre; les autres; il y a de certaines perſonnes qui. § ktośći gra a moy ſyn śię uczy.

Ktoż? *g. kogoż,* i ktoż? wer? und wer? qui eſt ce qui? & qui? § ktoż lepiey iak on tańcuie; kogoż ze ſług ma wiernieyſzego.

Ku, *pr. D.* 1) gegen. 2) gegen, um, von der Zeit. 3) zu; ſtatt do. 4) entgegen, ſtatt Przećiw. 1) vers, envers, contre, du côté. 2) vers, ſur, *en parlant du tems.* 3) à, *au lieu de la prépoſition* do. 4) au devant, à la rencontre de qu. *au lieu de la prépoſition* przećiw. § 1) ku nam śię zbliża, ku temu mieyſcu idźie; ku tey ſtronie śię obroćił. 2) ku dniowi było; ku wieczoru śię ma; ku początkowi woyny. 3) miłość ku cnotom; ku woynie głod przyſtąpił. 4) wyniść ku przyiaćielowi, ku nieprzyiaćielowi.

ku czemu to? wo hinaus? zu was für einem Ende iſt dieſes? worzu ſoll, dienet das? à quelle fin? à quel propos? à quelle intention? pourquoi? à quoi bon? pourquoi cela? à quoi bon cela?

ku gorze. Berg an. à mont. § ku gorze wozem iechać; koń dobry i ku gorze poćiągnie, *prov.*

ku nurtowi; ku wodźie. wider den Strom. contre le fil, contre le courant de l'eau.

* *ku temu; dla tego.* deswegen. c'eſt; c'eſt pourquoi; pour cet éfet.

* * *

1) ſtatt ku wird k auch g in einigen Redens-Arten geſetzet. 2) der *Dativus maſc.* hinter ku, endiget ſich oft auf u ſtatt owi. 1) *on trouve quelque fois un* k *ou* g *au lieu de cette prépoſition* ku. 2) *le datif du ſubſtantif maſc. après* ku *ſe termine le plus ſouvent en* u. § 1) kſobie, ktobie, kwieczoru, grzeczy, gwoli. 2) ku wieczoru; ku Krakowu iechał, ku Lwowu.

Kuba, *vulg.* Jackel, Jacob. Jacot, petit Jaques.

*Kubana. Zehr-Pfennig, Reiſe-Pfennig. paſſade qu'on donne aux paſſans.

kubanę brać z kogo; gwałtem zdźierać kubanę. von den Reiſenden mit Gewalt einen Zehr-Pfennig fordern; die Reiſenden überſetzen. rançonner les paſſans; exiger trop des paſſans.

Kubeby, *plur.* Cubeben. des cubébes.

Kubek, *g. kubka.* 1) Becher. 2) Kelch, Becher einer Blume. 1) gobelet, petit vaſe qui eſt propre pour boire. 2) gobelet, godet de quelques fleurs. § 1) kubek złoty, śrebrny. 2) kwiat ten iak z kubka rośćie.

kubek kuglarſki. Taſchen-Spieler-Becher. gobelet propre pour faire quelque tour de paſſe-paſſe.

Kubeł, *g. kubła.* 1) Eimer von Holtz oder Leder. 2) kleiner Schlauch zu Geträncken.

cken. 1) un ſeau de bois ou de cuir. 2) petite outre pour y mettre quelque liqueur. § 1) kubeł wodny, (wiadro) kubeł ſkorzany do wody; kuble do gaſzena ognia ſkorzane. 2) kubeł do wina.

Kubełek, *g. kubełka.* kleiner Eimer. petit ſeau.

kubełki w kołach rurmuſowych. Schöpf-Eimer an den Waſſer-Rädern. chapelet; godets atachez à la roue qui ſervent à épuiſer de l'eau.

Kubiliśćiow ziele. (*lapathum latifolium*) Münch-Rhabarber. patience à feuilles larges.

Kucbay, *vid.* Kuczbay.

Kuch, makuch. Kuchen, Hülſen-Kuchen, als ein Loh- oder Oel-Kuchen. tourbe, tourteau fait de tan, de marc d'olives. § kuch z wytłoczyn oliwnych; lnianych.

Kucharczyſko. ſchlechter Koch. méchant cuiſinier.

Kucharka. Köchin. cuiſiniére. § day kucharce na piwo.

Kucharſki. Koch-. de cuiſinier.

Kucharſtwo. Küchen-Kunſt, Kocherey. cuiſine, l'aprêt qu'on fait des viandes pour être ſervies.

Kucharz. 1) Koch. 2) Koch-Buch. 1) cuiſinier. 2) cuiſinier, un livre qui enſeigne d'aprêter les viandes. § 1) kucharz głodem nie umrze, *prov.* kucharze maią bydź chędodzy. 2) kucharz Polſki, Francuſki.

kucharz mieyſki, vid. *kuchenny*, ſubſ.

Kucharzę, *rzy, rzył.* prudeln, kochen und braten. faire la cuiſine; marmitonner, cuiſiner.

Kucharzyſzczko. } Küchen-Jung. marmiton, galopin, enfant de cuiſine, tourne-broche.
Kuchćik, kuchta. }

Kuchenka. eine kleine Küche. petite cuiſine.

Kuchenny, *adj.* Küchen. de cuiſine. § kuchenne widelce, naczynia.

kuchenny hak. Küchen-Hacken, Keſſel-Hacken. crémiliére.

kuchenny; ſubſ. *kucharz mieyſki.* Garkoch. rotiſſeur, gargottier, charcutier.

Kuchmiſtrz. Küchen-Meiſter. Maître cuiſinier; écuïer de cuiſine; écuïer de bouche.

Kuchmiſtrz koronny. Kron-Küchen-Meiſter. Grand-Maître de cuiſine de la Couronne.

Kuchmiſtrz Litewſki. Litauiſcher Küchen-Meiſter. Grand-Maître de cuiſine de Lituanie.

Kuchmiſtrzoſtwo. das Amt, die Würd eines Küchen-Meiſters. la charge d Grand-Maître de cuiſine, de l'Ecuie de cuiſine.

Kuchmiſtrzowſki. } Küchen-Meiſter, eine Küchen-Meiſter an gehend. d'Ecuïer de cuiſine, qui regar de le Maître de cuiſine.
Kuchmiſtrſki. }

kuchmiſtrſki chleb. Gebackenes. pâtiſſe rie; piéces de four.

Kuchmiſtrzyni. Küchen-Meiſterin. l'épou ſe du Grand-Maitre de cuiſine.

Kuchnia. Küche. cuiſine.

kuchnia krolewſka. Königliche Küche. cuiſine de bouche.

kuchnia mieyſka poſpolita; *garkuchnia* Garküche. gargote, taverne où l'o donne à manger.

z kuchnią trzyma. er hält es mit der Küche; er iſt gerne gute Biſſen. il aime la cuiſine.

Kuchro, } *vid.* Kśieniec.
Kuchra, *plur.* }

Kuchta, *vid.* Kuchćik.

Kućie, *vid.* Kowanie.

Kucmerka ſwoyſka (*ſiſarum*) Gierlein Zucker-Wurtzel, Garten-Rapuntzel. le chervis une racine qu'on mange.

kucmerka wilcza. (*doronicum*) Gemſen-Wurtzel, Schwindel-Kraut-Wurtzel. doronic Romain.

kucmerka dźika polna. (*ſiſer eraticum*) wilder Gierlein. du chervis ſauvage.

Kucza. eine Hütte. cahute, loge.

Kuczbay. } Frieß, wollner krauſer Zeug. friſe, ſorte d'étofe de laine friſée.
Kuczbaia. }

Kuczka. 1) eine kleine Hütte. 2) Stock, Gefängniß. 1) petite hute. 2) cachot, priſon, *f.*

kuczki; *kuczek ſtawianie.* Lauber-Hütten-Feſt der Juden. ſcenopegie; la fête des Tabernacles ou des cabannes chez les Juifs. § kuczki święto żydowſkie po żydowſku ſukes nazwane.

Kuczę, *czy, czył.* 1) kuben, uhuhen, wie eine Eule ſchreyen. 2) *obſ.* plagen, ſ. Dokuczam. 1) huër comme un chat-huant. 2) *obſ.* tourmenter, nuire, incommoder, faire de la peine à qu. *v.* Dokuczam.

Kudbrzyn, Boleſzycz, Kaniowa, Jaſtrzębiec. Wappenk. ein Huf-Eiſen mit den Stollen in die Höhe, zwiſchen welchen ein Kreutz, über der Krone aber ein Falcke auf einem Fuſſe ſtehet und mit dem andren eine Krone hält. *Blaſ.* fer à cheval avec les crampons en haut, entre lesquels ſe préſente une petite croix, & un faucon perché d'un pié ſur la

couron-

couronne tenant avec l'autre ledit fer à cheval.

Kudła.
Kudłaćiny, *plur.*
Kudły, *plur.* } 1) Haarzoteln der Thiere. 2) eine alte Perruque; verwirrtes Haar. 1) poil de bête long & embrouillé. 2) teignasse, vilaine chevelure; méchante perruque. § 1) niedźwiedźia kudły. 2) kudły mu wiszą w oczy iako złodźieiowi; azaś kudłow nie mogłeś wyczesać; odgarniy, wygarniy te kudły, kudłaćiny z oczu.

kudła. 1) ein Mensch mit verworrnen Haaren. 2) Pudel-Hund, zotigter Hund. 1) un homme ou femme qui a ses cheveux en desordre. 2) barbet un chien.

kudła mały. kleiner zotiger Hund. petit barbet.

Kudłaty. 1) zotigt, rauch. 2) der verworrne Haare hat. 1) velu, chévelu. 2) échevellé, mal peigné; qui a les cheveux en desordre. § 1) piesek kudłaty. 2) Sarmat kudłaty.

Kudłę włosy. zerzausen, zerraufen, verwirren die Haare. décheveler, décoiffer, mettre en desordre les cheveux. § pokudliła swoie włosy; pokudliła mu perukę.

Kufa. Kufe, Fuder Wein, Gebinde; Oxoft ohngefehr von 280 Kannen. muid, tonneau pour les boissons contenant deux cent quatre vingt pintes; un foudre, une charretée de vin.

Kufel, *g. kufla.* höltzerne Trinck-Kanne. pot de bois à boire. § piianicom w kufel dzwonić trzeba. *prov.*

kuflem trąci. er stinckt wie eine Sauf-Kanne. il haleine de son ivrognerie.

kuflem śię zasłania. er schützet die Trunckenheit vor. il dit que le vin l'a fait commettre ce peché.

kufla pilnuie. er hat die Sauf-Kanne gar zu lieb. il aime la bouteille; il aime le piot, le sirop; il aime à chopiner.

Kufelek, *g. kufelka.* kleine höltzerne Trinck-Kanne. petit pot de bois à boire.

Kufieta. Weiber-Kappe. cape ou chaperon de femme. § kufietą sobie głowę okryła.

Kuflarz. Saufaus, Bier-Bruder. un sac à vin; chevalier de la coupe.

Kuflik, *g. a. vid.* Kufelek.

Kuflowy. 1) zur höltzernen Trinck-Kanne gehörig. 2) Sauf-; was beym Saufen vorgehet. 1) de pot de bois. 2) de pots & de verres; qui a du râport à l'ivrognerie & à la débauche.

Kufny. Wein-Kufen-. de muid au vin.

Kuglarka. Gaucklerin. baladine, farceuse.

Kuglarski. gauckleriſch. de baladin, de farceur; mimique. § kuglarska nauka.

kuglarski taniec. Gauckler-Tantz. pantalonnade.

Kuglarstwo. Gauckeley, Possen-Spiel, Gauckler-Kunst. le batelage; l'art ou la profession de baladin. § kuglarstwem śię bawić.

Kuglarz. 1) Gauckler, Taschen-Spieler. 2) Pickelhering, Possen-Reisser. 3) Gauckel-Täntzer. 1) joüeur de la gibéciére; joüeur de gobelets; joüeur de passe-passe. 2) bateleur, baladin, farceur; joüeur de farce; boufon; pantomine. 3) pantalon. § 1) kuglarz chyżośćią wzrok omamia.

kuglarz powrozowy. Seil-Täntzer. danseur de corde.

Kuglowanie. Gauckeley, Possen-Spiel. le batelage; des tours de passe-passe.

Kugluię. 1) gauckeln. 2) aus der Tasche spielen. 1) jouër des farces. 2) jouër de la gibéciére.

Kuiawy, *plur.* das Land Cujavien in Pohlen, so aus zwey Woywodschaften bestehet. Cuiavie, une province Polonoise qui a deux Palatinats.

Kuiawski. Cujaviſch. de Cuiavie, Cuiavien.

po kuiawsku. auf Cujaviſch. à la Cuiavienne.

żyie po kuiawsku. er rauft sich ofte herum. il va souvent sur le pré; c'est un bateur de fer; c'est un traine-rapiere, un fendeur de naseaux, un ferragus. § nie żyy po kuiawsku, kędy trzeba zostawić testament gotowy w domu, gdy na ucztę iedźiesz.

Kuię, *kuie, kuł.* 1) schmieden. 2) einen einschmieden. 3) Geld schlagen. *4) schmieden, etwas im Schilde führen. 1) batre le fer; forger. 2) charger qu. de fers; mettre qu. aux fers, à la cadene. 3) batre, fabriquer monoie; monoier. 4) forger, machiner; inventer, former quelque mauvais dessein. § 1) kuię żelazo. 2) skuć kogo. 3) kuć pieniądze. *4) zdradę kuie (knuie).

niemasz tam co skuć. dabey ist nichts abzuschöpfen, zu gewinnen. il n'y a rien à gagner, à regrater.

Kuię.
Kukam, *v. m. F. kuknę.* } kucken, kucku rufen. coucouler; faire le coucou; chanter comme le coucou.

Kukawka. ein Kuckuck. coucou un oiseau.

kukiełka. kleiner Wecken. miche, biset, petit pain.

Kukła. ein Wecken, langes Brod. choine; pain cuite en forme longue.

Kukłam. zausen, schlagen, prügeln. houspiller, batre, gourdiner, testonner.
Kuklas. Schnabel eines Storchs, eines Reihers. long bec de la cicogne, du héron.
Kuklasty, podługowaty. länglicht. qui se forme en long.
Kukiik ziele, *g. a.* (*caryophyllata*) Benedicten-Wurtzel. benoîte.
Kuku, *indec.* kucku, Kuckuck-Stimme. la voix du coucou, imitée ou naturelle. § kto tam kuku woła.
Kukułka. Guckuck ein Vogel. coucou un oiseau. § ptacy na kukułkę biią, aby za czasem rarogiem nie została.
Kula. 1) eine Kugel zu unterschiedenem Gebrauch. 2) bleyerne Kugel zum Schiessen. 3) eine Krücke. 4) der auf einer Krücke gehet. 5) Kugel-Fisch, ein See-Fisch. 6) Schlägel, Klopfe, Keule. 1) boule, boulet, globe à divers usages. 2) bale, petite boule de plomb dont on charge les armes. 3) béquille, crosse. 4) béquillard, qui va avec une béquille. 5) rond, lune de mer un poisson. 6) maillet, massuë à fendre le bois. § 1) szafa na kulach stoi. 2) kulami strzelać. 3) na kuli chodźi, kula podpaszna.
kula w kolenie. die Kugel im Knie. le boulet dans le genou.
kula do kręglow. Kegel-Kugel. boule pour rabattre les quilles.
kula biliardowa słoniowa. Billiard-Kugel. bille, petite boule d'ivoire.
kula do dźiała. Canonen-Kugel. boulet.
kula ognista. glüende Kugel. boulet rouge ou enflammé.
kula rurowa rozchodząca się. Drat-Kugel. boule ramée.
kula dźiałowa rozchodząca śię. eine Ketten-Kugel. boulet à deux têtes.
kula u śiodła. Sattel-Knopf. pommeau, pomme de selle.
Kułak. Kopf-Nuß, Kopf-Stoß mit den Knebeln. croquignole, un coup sur la tête avec les jointures des doigts. § napuchła głowa od kułakow; kułakiem bić.
Kulam, *v. m. F. kulnę*, toczę. wältzen, rollen. rouler qu. ch. § przykulnąć, odkulnąć kamień.
kulać, kulać śię. sich wältzen, sich rollen. rouler, tourner, avancer en tournant. § na ugwiaździonym sklepieniu błyszczące śię sfery przy maiestatney kulaią okazałości.
Kulas, *g. a.* krummer Hacken im Schreiben. croche ou crochet dans une méchante écriture. § kiedy śię pisać uczą trudna za pierwszym bez kulasa.
kulasy. Geschmiere, schlechte Hand le grifonnage, méchante écriture. § kulasow tych czytać nie mogę.
Kulawię. lahm machen, lähmen. estropier; rendre boiteux.
Kulawieię. hincken, lahm seyn. boiter, clocher, devenir boiteux ou impotent.
Kulawy. lahm, hinckend. boiteux, éclopé, perclus. § kulawy na nogę.
Kulbacę, *ći, ćił.* satteln. seller, mettre la selle sur le dos d'un cheval. § okulbaćić konia.
Kulbaka } śiodło. ein Sattel.
Kulbaki, *plur.* } selle,
Kulczanka, *obs.* szpilka miedźiana. Steck-Nadel. épingle.
Kulfan. alter Knaster-Barth. vieux barbon. § kulfan stary.
Kulik. 1) Meve, Fisch-Meve. *2) ein Kibitz, s. Czayka. 3) Wirthschaft, eine Lustbarkeit. 1) mauvis un oiseau aquatique. *2) vanneau, *v.* Czayka. 3) le maître chez soi, sorte de divertissement où l'on imite le ménage.
kulik nocny. Nacht-Schwärmer. coureur de nuit.
Kulka. 1) kleine Kugel. 2) kleiner höltzerner Hammer oder Schlägel. 3) kleine Keule. 4) Rancke, Ringlein, womit sich der Wein und andre Pflantzen anschlingen. 1) boulette, petite boule. 2) petit maillet, marteau de bois à deux têtes. 3) petite massüe. 4) tenon, fillet par lequel la vigne & d'autres plantes s'acrochent.
Kulnik ziele. (*caryophillata*) Benedicten-Wurtzel. benoîte.
Kulny. kugelformig, kugelrund. sphérique, qui est en forme de globe.
Kum, kmotr. 1) Gevatter. *2) Mitgeselle. 1) compére. *2) compagnon.
w kumy zaprośić. zu Gevattern bitten. prier pour compére ou pour commére; prier qu. pour être parrain ou marraine d'enfant.
Kuma, kmotra. Gevatterin. commére.
*Kumam śię z kim. sich mit einem gemein machen, genau bekannt machen. se familiariser, se rendre familier. § pokumali śię.
Kumostwo, kmotrostwo. Gevatterschaft. le compérage.
Kuna. 1) Buch-Marder, wilde Marder, so sich in Wäldern aufhält. 2) Hals-Eisen am Pranger. 1) marte, marte animal sauvage qui vit dans le bois. 2) carcan, colier de fer ataché à un poteau public. § 1) kuna iest zwierzę bystre i złośli-

złośliwe, wyrodek to z fobola. 2) wfadźić kogo w kunę; dwie kunie żelazne.
kuny, plur. *kunie futro*. Marder-Felle. des fourrures de martres. § fuknia kunami podbita.
Kundel. Schäfer-Hund. mâtin, chien de berger.
Kundleię. aus der Art schlagen, schlechter werden, insonderheit von Hunden. *en parlant des chiens:* dégénerer, fe changer en mâtin.
Kuneta. Kriegsb. kleiner Wasser-Graben im grossen trucknen. *Fortif.* cunette, petit fossé dans un grand qui eft fec. § kunety nayduią śię w pośrzodku wielkiey fosy.
Kunfzafty, *plur.* Kundschaft, Verständniß. chalandife, intelligence, correfpondance.
Kunfzt. 1) Kunst. 2) Meister-Stück. 3) Kunst-Stück. *4) Spaß, Schertz. 1) art; un artifice. 2) un chef d'oeuvre; un ovrage très beau. 3) tour, tour de paffe-foupleffe, un artifice; tour de paffe-paffe. *4) un badinage; plaifanterie. § 1) w nim śię kunfzt z przyrodzeniem zmocnił na wyftawienie na świat naydofkonalfzego dzieła. 2) kunfzt malarfki.
pies ten rożne umie kunfzta (kunfzty). dieser Hund macht viel Künste. ce chien fait de beaux tours.
Kunfztarz. Possen-Reißer, lustiger Rath. farceur, boufon, baladin.
Kunfztmagifter. } 1) Kunst-Meister. *2)
Kunfztmiftrz. } Gauckler, f. Kuglarz. 1) un artifte. *2) baladin, farceur, *v.* Kuglarz.
Kunfztmagiftrzowfki. } künstlich, künst-
Kunfztmiftrfki. } lerisch. artifte; artificieux, artificiel, qui eft fait avec art; qui a du raport aux artiftes.
Kunfztownie, *adv.* künstlich. artiftement, artificieufement, d'une maniére artificieufe.
Kunfztowny. künstlich. artifte, artificieux, plein d'artifices. § kunfztowna robota, kunfztowny i przemyślny to człowiek.
Kunfztowanie. das Künsteln. rafinement, maniére d'agir trop fubtile & trop fine.
Kunfztuię czym. mit etwas künsteln. rafiner trop; fubtilifer trop.
Kupa. 1) Haufen. 2) Haufen Volck. 3) Dorf-Gemeine. 4) grosser Haufen, grosse Menge. 1) amas, ramas, monceau, tas. 2) foule, grand monde; multitude de gens. 3) la communauté, les habitans d'un village. 4) foule, grande quantité, grand nombre. § 1) kupa zboża, drew. 2) kupa ludźi ftoi na rynku; rozgromić kupę fwawolną. 3) nakazać kupę; kupa śię rozefzła. 4) ma kupę pieniędzy, złota, długow.
kupa żydow, zboycow. ein Haufen Juden, Räuber. une volée, troupe, bande de Juifs, de voleurs.
kupami, gromadami. Haufenweise. par (en) troupe; à tas; en foule; à la foule; en grande quantité.
w kupę; w kupie. in einen (in einem) Haufen, zusammen. en un tas; enfemble; en tas.
w kupę mi oczy idą. die Augen fallen mir zu; es schläfert mich. mes yeux s'apefantiffent.
dobierać śię do kupy. sich zum Haufen halten. fe tenir en peloton; s'effembler à la troupe.
w kupę bić. vom Feuer-Rohr: den Schrot dicht an einander werfen. *en parlant d'une arme à feu:* jetter la dragée en un tas. § ta fuzya w kupę biie.
Kupcowa. } Kaufmanns-Frau. mar-
Kupczyny. } chande.
Kupczę, *czy*, *czył*, handluię. handeln, Handlung treiben. négocier, trafiquer, faire trafic, faire négoce. § kupczy żelazem, fuknem, pieniędzmi.
Kupczenie, handlowanie. das Handeln, der Handel. le trafic, le négoce, le commerce.
Kupczyk. Kauf-Gesell, Kaufmanns-Diener. garçon de boutique de marchand.
Kupczykowato, *adv.* knauserig, auf Kaufmannische Art. d'une maniére vilaine & marchande; mercantillement.
Kupczykowaty. knickerig, klein-städtisch, kaufmännisch. mercantil; marchand, vilain, qui fent le bourgeois & la maniére d'agir des marchands. § kupczykowatą często Panowie maią fantazyą.
Kupczyfko. Krämerchen. mercadent; vilain mercier.
Kupela. die Capelle, Test, Probier-Capelle. coupelle, cendrée, caffe. § niektore krufzce nie zoftaią na kupeli.
Kuper, *g. kupra*. 1) Schwantz-Bein an Thieren und Menschen. 2) der Bürtzel oder Steiß am Feder-Vieh. 1) croupion, l'extremité de l'os facrum. 2) croupion d'un oifeau. § 1) dźiecię tym olęykiem od karku aż do kupra nafmaruy. 2) gęśiom do tuczenia piorka z kupra wyrywaią.
Kupia. *1) Kauf. 2) Kaufmanns-Waaren. *1) achat. 2) denrées, marchandife, tout ce qu'on achete ou vend.
Kupię, *i*, *ił*. 1) häufen. 2) versammeln. 1) amaf-

1) amasser, amonceler, acumuler; entasser, ramasser, mettre en un tas. 2) rassembler, assembler, amasser plusieurs personnes. § 1) kupić zboże, pieniądzę. *2) kupić (gromadźić) ludzie.

kupić śię. sich häufen, sich versammeln. se rassembler, se ramasser, s'atrouper.

Kupiec, *g. kupca.* 1) Kaufmann, Handels-Mann. 2) Käufer, Kaufmann. 1) marchand, marchantiste, mercantoriste. 2) acheteur. § 1) kupcy i rzemieślnicy; zaceń kupcze; żyd przy kupcu stoi.

kupiec wielki, sławny. Handels-Herr, berühmter Kaufmann. négotiant, trafiquant, marchand célébre.

Kupiecki. kaufmännisch. marchand; de marchand; mercantoriste.

po kupiecku. nach Handlungs-Gebrauch. à la maniére des marchands; en marchand.

Kupiectwo, stan kupiecki. Kaufmannschaft, Handlung, Stand eines Kaufmanns. marchandise, trafic, le négoce, la profession d'un marchand, le commerce. § kupiectwem śię bawi; na kupiectwie terminuie; kupiectwa śię uczy.

Kupienie, kupowanie czego. das Kaufen. l'action d'acheter.

kupienie, gromadzenie, zgromadzenie. Häufung, Sammlung. entassement; l'action d'assembler; amoncelement.

kupienie śię, gromadzenie. Zusammenkunft, Zulauf, Versammlung. assemblée, concours, afluence.

Kupiony, gekauft. acheté.

*Kupitnik, kopytnik ziele. (*asarum*) Haselwurtz. cabaret.

Kupka 1) Häuflein. 2) Püschlein. 1) petit tas; petit monceau. 2) petit touffe, petit buisson d'une herbe. § 1) kupka pieniędzy, pereł. 2) to ziele kupkami rośćie; kupka trawy tu stoi.

kupki. das Häufeln, ein Karten-Spiel. sorte de jeu de cartes qu'on met en plusieurs tas ou coupes, où la plus haute de dessous gagne le jeu.

grać w kupki. Häufeln. jouër à qui aura le dessous.

Kupniowski. im Schertz: ein Käufer. *burlesq.* acheteur. § kupniowskiego tu trzeba a nie Darmowskiego.

Kupno. 1) ein Kauf. 2) Kauf, gekaufte Sache. 1) achat, convention entre le vendeur & l'acheteur. 2) achat, chose achetée; emplette. § 1) kupnem czego dostać; ieden drugiego w kupnie psuie i podkupuie. 2) to kupno nie drogie.

kupno doczesne albo niedoskonałe; wyderek. Kauf auf Wiederkauf. grace de rachat; remeré; faculté de remeré.

Kupny. 1) feil, zum Kaufen bestimmt. 2) feil. der sich erkaufen oder bestechen läßt. 1) qui est à vendre, exposé à la vente; qu'on peut acheter. 2) mercenaire, venal. § 1) kupne towary. 2) kupna teraz sprawiedliwość.

kupny kontrakt. Kauf-Contract. lettre, contrat d'achat.

Kupowanie. das Kaufen. l'action d'acheter.

kupowanie chćiwe; chćiwość kupna. Kaufsucht. grand déšir d'acheter.

Kupr, *g. a.* Bürtzel, Steiß. le crupion.

Kuprzasty. zum Bürtzel oder Schwantz-Bein gehörig. de crupion, qui regarde le croupion.

kuprzasta kość szeroka w śiedzeniu; kość w śiedzeniu. Anat. das heilige Bein. *Anat.* l'os sacrum.

Kupuię, *v. m. F. kupię.* kaufen. acheter. § kupił konia, zegarek; kupował konie, zegarki; kupię sobie książkę, kupić co warownie, niewarownie.

iakom kupił tak przedaię. ich gebe es davor aus, wie ich es gehöret habe. je vous le donne pour autant qu'on me l'a donné.

**kupuię, targuię o co.* um etwas handeln, dingen. marchander.

Kupuła, sklep okrągły. Bauk. Helm-Dach. *Archit.* un dome, tholus, un édifice rond & vouté.

Kur, kogut. Haus-Hahn. coq. § kurzy pieią.

grzebień u kura zwierzchni. Hahnen-Kamm. la crête de coque.

grzebień u kura spodni. Hahnen-Bart, Hahnen-Lappen. la barbe ou chair qui pend au dessous du bec d'un coq.

kur Indyiski, Jędyk. Trut-Hahn. coq d'Inde.

kur zapiał. 1) der Hahn hat gekrähet. 2) die Zeit ist vorbey; es ist nicht mehr Zeit. 1) le coq a chanté. 2) cette chose est cordée; la saison est passée.

kury, plur. Anbruch des Tages, da die Hähne krähen. la pointe du jour; le chant du coq.

dano kurowi grzędę, a on wyżey chce. wenn man ihm einen Finger erlaubet, will er die gantze Hand haben. si l'on lui en donne une pouce, il en prendra grande comme la main; si on lui donne un pié, il en prendra quatre.

Kura. eine Henne. poule.

kura włochata. Latsch Henne, rauchfüßige Henne. poule patuë, qui a des plumes sur les piez.

iakby kura nogą pogrzebała. als wenn es mit der Heu-Gabel geschrieben wäre. c'est un grifonnage.

Kuracya, leczenie. eine Cur, Heilung. cure; la guérison de quelque maladie. § medyk kuracyą odmienił.

Kurata, Łodyga. Steugel eines Krauts. la tige d'une herbe. § kuraty liliowe.

Kuratela, } opieka. Vormundschaft. curatelle.
Kuratorya }

Kurba, korba. ein Kurbe. manivelle.

Kurcz. der Krampf. crampe, une maladie. § kurcz cierpi; nie ieden pływacz zginął od kurczu.

kurcz ma w ręku; kurcz mu rękę łamie. er hat den Krampf in den Händen; er giebt nicht gerne was weg; es hält bey ihm fest. ce n'est pas son vice que de donner.

Kurczak, kurek. junger Hahn. cochet, petit coq; étoudeau.

Kurcząthko. } Hünchen. poulet, poussin.
Kurczę. } § kurcząt chowanie, lężenie.

kurczę tuczone. gemästetes junges Huhn. poularde, gelinote.

Kurczę, *czy, czył.* 1) ein Glied krumm machen, solches nicht ausstrecken. 2) krümmen, werfen. 3) fig. einziehen. 1) retirer, courber, resserrer, ne pas étendre un membre. 2) racornir. 3) retrancher, diminuer. § 1) skurczyć szyię, rękę; skurczył na mię palec; słońce tę deszczułkę skurczyło. 3) skurczyć wydatki.

skurczyć się. 1) einlaufen, sich krümmen, zusammen laufen, einschrumpeln. 2) ein verdrießliches Gesicht machen, die Nase rümpfen. 3) abnehmen; schlechter, elender werden. 1) se racornir, se ratiner, se recoquiller, se recrobiller. 2) faire une mine grise ou triste; se refrogner. 3) se retrancher, se resserrer, devenir petit, diminuer comme les revenus de qu. § 1) rzemień się skurczył. 2) skurczył się na ten zarzut. 3) skurczyły się dochody iego.

Kurczęcina. Hüner-Fleisch. de la chair de poulet.

Kurdwan. } 1) Corduan. 2) Erd-Epheu.
Kurdyban. } 1) cordoüan. 2) lierre rampante une plante.

Kurdwanowy. Corduanen, von Corduan. de cordoüan.

Kurdygarda. Wach-Stube der Soldaten. un corps de garde.

Kurdziel. der Frosch, eine Vieh-Kranckheit, davon sie ein Loch auf der Zunge bekommen. lampas, une maladie de laquelle vient un trou sur la langue d'une bête ou d'un cheval. § gdy się kurdziel bydlęciu na ięzyku przyda, ktore dla boleści żuć ani ieść nie może; kurdziel się koniom trafia, to iest dziura na ięzyku.

Kurek, *g. kurka* 1) ein kleiner Hahn. 2) Hahn am Gewehr. 3) Hahn, Zapf-Hahn. 4) Wetter-Hahn. 1) petit coq, cochet. 2) chien, serpentin d'un arme à feu. 3) touret, fontaine, robinet. 4) giroüette sur le toit. § 1) kurka upiec. 2) kurek naciągnąć, spuścić. 3) kurek odkręcić, zakręcić. 4) kurka na tym domie niemasz.

kurek komu na strzelnicy (na kościele) pokazać. einen zum Narren, zum Jöcken haben. faire les cornes à qu; donner un mois d'Avril à qu; en donner d'une bonne à qu.

kurka mu przyprawiła. sie hat ihm Hörner aufgesetzt. elle fait porter les cornes à son mari; elle lui a planté des cornes; elle l'a fait cocu.

kurki, plur. Daumen-Stöcke zur Tortur. les menottes de torture; étau de torture à serrer les doigts du criminel.

w kręcić palce w kurki komu. einem die Daumen-Stöcke geben. apliquer les menottes à qu; serrer les pouces à qu.

Kurentny, płatny, udatny. current, gangbar von Geld-Sorten. courant, qui a cours, *en parlant de la monoie.* § kurentny tymf.

Kurewka. Hurchen. petite putain; putine.

Kurewnik. Hurer. putassier, ribaut, bordelier, qui court les bordels.

Kurewny. } Huren-, hurisch. paillard,
Kurewski. } putanier, impudique.

dom kurewski, zamtuz. Huren-Haus. bordel, maison de scandale.

Kurestwo. Hurerey. le putanisme, le putage; paillardise; le bordellage.

Kurfirst, Elektor. Churfürst. Electeur.

Kurfirstwo. Churfürstenthum. Electorat.

Kurnik, *g. a.* 1) Hüner-Stall, Hüner-Haus. 2) Hüner-Höcke, Hüner-Fütterer. 1) poulalier, juc, juchoir, lieu où couchent les poules 2) poulalier, volaillier, marchand qui vend de la volaille.

Kuropatwa. Rebhun. la perdrix.

kuropatwa samiec. der Rebhahn. le coq, le mâle de perdrix.

Kuropłoch. feige Memme, Bärenhäuter. un lâche, un poltron; qui n'a point de coeur.

Kuropoy, *g. kuropoiu,* kury. das Krähen der Hähne bey Tages-Anbruch. le chant des coqs à l'aube du jour.

Kurowy. Hahnen=. de coq.
kurowa śklenica. großes Paßglas. vilcom ou grande coupe de verre.
Kurpie, *plur.* Latschen, Bast-Schuh, Holtz-Schuhe. galoches, *f. pl.* sabots ou souliers d'écorce de bois que les païsans portent.
Kurs. ein Cursus, Collegium oder Buch das eine gantze Wissenschaft abhandelt. un cours; un livre ou un manuscrit qui contient une fience; le tems qu'on a à étudier une fience. § kurs odprawił i nauki; kurs Filozofii; kurs czystym pisany charakterem.
Kursor. Bothe. messager.
Kursoruię. Bothen laufen. faire message.
Kurta. 1) kurtzer Rock. 2) der einen kurtzen Rock an hat. 3) gestutztes Thier, dem der Schweif abgestutzt ist. 1) un habit court. 2) un homme qui porte un court habit. 3) courtaud; animal écoué, qui a la queuë coupée.
kurtą uczynić. stutzen, den Schwantz abhauen. écouër, écourter, courtauder.
Kurwa, *vulg.* Hure. putain, garce, fille de joïe; bordeliére.
Kurwaciemać. gemeines Schimpfwort: deine Mutter die Hure. *terme injurieux & vulgaire:* ta mére la putain.
Kurwatura. Bischofs-Stab. crosse bâton pastoral.
Kurwię. 1) huren. 2) zur Hure machen. 1) putasser, paillarder, mener une vie impudique. 2) débaucher, corrompre une fille. § 1) po zamtuzach kurwi. 2) ten gach ią kurwi.
Kuryer, goniec. Courier, reutender Bothe. courier.
Kurytarz, *g. a.* sień podługowata. langer und von allen Seiten bedeckter Gang in einem Gebäude. un long passage dans un édifice qui est couvert de tous cotez.
Kurz. } 1) Staub. 2) Staub, Dunst,
Kurzawa. } Duft, Ausdünstung. 3) Staub-Regen; Staub-Schnee. 1) poussiére. 2) vapeur, *f.* exhalaison, *f.* 3) bruine; petit pluie ou petite neige. § 1) kurzawę czynić. 2) kurzawa mokra z wody. *3) kurzawa (wyiadł) ieſt.
kurzawa mączna; omieciny. Staub-Mehl. folle farine; poussiére de moulin.
kurzawy pełny. staubicht; voll Staub. poudreux; couvert de poussiére.
kurzawa ieſt. es ist staubicht. il fait poussiére.
kurzawa sucha z ziemie. Duft aus der Erde; die Dünste der Erden. les exhalaisons, *f.* de la terre.
kurzawa mokra z wody. Ausdampfung aus den Flüssen. les vapeurs, *f.* qui sortent de l'eau.
Kurzę, *rzy, rzył.* 1) stäuben, Staub machen. *2) Rauch machen, dampfen. 3) Toback rauchen, schmauchen. 4) stänckern, einen fahren lassen. 5) Brandwein brennen. 6) im Garten-Bau: die dürren Erd-Schollen zermalmen; lockern. 1) faire de la poussiére. 2) fumer; faire, jetter de la fumée; enfumer, remplir de la fumée. 3) fumer du tabac. 4) vesser, faire des vesses. 5) distiller de l'eau de vie. 6) *terme de Jardinier:* casser les mottes de terre. § 1) dziewka miotłą kurzy. 2) kurzy (dymi, kopći) świeca. 3) tabakę kurzyć. 4) kurzy obiadł śię rzodkwi. *5) kurzyć (palić) gorzałkę. 6) kurzyć winnicę, drzewa.
kurzyć komu pod nos. 1) einem unter die Nase stänckern. 2) einem auf der Nase tantzen. 1) faire des vesses au nez de qu. 2) insulter qu. à son nez.
kurzyć śię. 1) rauchen. 2) stäuben. 3) rauchen, dampfen, ausdampfen, ausduften. 4) häufig kommen, reichlich einlaufen. 1) fumer, jetter de la fumée. 3) faire de la poussiére. 3) fumer, s'exhaler, s'évaporer, sortir & aller en haut. 4) venir en foule, en grande multitude. § 1) kurzy śię z komina, w izbie. 2) kurzy śię proch; kurzyło śię na drodze. 3) kurzy śię z rzeki; nieprzyiaćielſkie żelazo ieſzcze śię krwia naſzą kurzy.
upominki śię kurzą. man macht häufige Geschencke. on fait beaucoup de présens.
kurzący śię. rauchend, dampfend. fumant.
niech śię kurzy. es mag brav darauf gehen. dépensons; faisons bonne vie.
Kurzenie. 1) das Rauchen, Dampfen. 2) das Zerstossen der Erd-Schollen. 1) l'action d'exhaler, de fumer. 2) l'action de briser les mottes de terre.
kurzenie tabaki. das Toback-Rauchen. tabagie; l'action de fumer du tabac.
Kurzy. Hennen=. de poule. § kurze iayko.
kurze ziele, vid. Siedmlist.
kurze ielita, vid. *kurzyślep drugi.*
kurza noga, tłustosz ziele (portulaca) Portulac, Bürgel. pourpier.
*Kurzyca, kokosz młoda. junge Henne. poulette.
*Kurzyna, omieciny. Staub-Mehl. folle-farine.
Kurzymor, } Mysſzotrzew, Mysſzetrze ziele.
Kurzyślep, } le. (*anagallis*) Gauchheil ein Kraut. mouron à fleurs rouges.

kurzyślep

kurzyślep drugi, ptaſza miętka, kurze ieli- ta, mokrzec, muſzec. (alſine) Hüner-Biß, Hüner-Darm, Vogel-Kraut. du mouron ou margeline.

*Kus. 1) Biß, Bissen, Maulvoll. 2) Possen, Bosheit, List, Betrug. 1) morceau, bouchée. 2) tour, frasque, piéce qu'on joüe à qu. § 1) dwa kuſy (kęſy). 2) uczynić komu kus (pśikus).

Kuſaba. Wappenk. ein Mühl-Stein mit dem Mühl-Eisen und acht Hunde Köpfen über der Krone. *Blaſ.* une meule de moulin avec ſon arbre, la couronne porte pour cimier huit têtes de chien.

Kuśiciel. Versucher. tentateur.

Kuśicielka. Verführerin, Versucherin. tentatrice.

Kuśpik, *g. a.* kozik. Messer zum Abledern eines Thieres. couteau qui eſt propre pour ôter la peau à une bête.

Kuſtram śię, Burdam śię. zaudern, tändeln. barguiner, dandiner.

Kuſtrebki, *plur.* Art schmackhafter Erd-Schwämme. ſorte de champignons qui ont un fort bon goût.

Kuſtrzyca, guźica, kuper. Steiß, Bürtzel. le croupion.

Kuſy. 1) gestutzt, als ein Pferd oder ein Hund. 2) im Schertz: kurtzröckig; kurtz gekleidet. 1) ecoüé, courtaud, qui a la queuë coupée. 2) *burleſq.* qui porte un court habit. § 1) kuſy pies, koń. 2) kuſy Niemiec; kuſy Francuz.

Kuſz, ſkora ćielęca albo kozłowa chropawo wyprawiona. gebrannt Bocks- oder Kalbs-Leder. cuir de peau de bouc ou de veau endurci au feu.

Kuſza. Armbrust, Schnäpper. arbalête. § kuſzą (z kuſze) ſtrzelać.

kuſza woienna wielka murowa. Kriegs-Rüstung bey den Alten, grosse Pfeile abzuschiessen. jet, catapulte, machine de guerre dont les anciens ſe ſervoient pour lancer des matras & des traits d'un grandeur extraordinaire.

z kuſzą na wroble, prov. mit ungewaschener Hand, ohne Vorbereitung. ne venir pas préparé; ſans aucune préparation; au bois ſans coignée.

Kuſzę, *śi, śił.* versuchen. tenter. § zły anioł kuśi człowieka; ſkuśił ſzczęśćia ſwoiego.

kuśić śię. 1) versuchen. 2) einen versuchen; zu verleiten, zu gewinnen suchen. 1) tenter, entreprendre, éprouver. 2) tenter la fidelité de qu; tacher de corrompre qu. § 1) ſkuśić śię, pokuśić śię o rzeczy niepodobne; pokuś śię do tego; ſkuśiwſzy śię kilka razy o tę fortecę, muśieli dać pokoy; kuśił śię Panow liſtami pobudźić. 2) kuśi śię o ſędźiego ale go nie pożyſka.

kuſzący. versuchend, das in Versuchung führet. tentatif.

Kuſzenie kogo. Versuchung. tentation.

kuſzenie śię o co; ważenie śię czego. Unternehmen, Versuch. tentative, un riſque; entrepriſe.

Kuſznierczyk. Kürschner-Gesell. garçon péletier.

Kuſznierſki. Kürschner-. de péletier.

Kuſznierſtwo. das Kürschner-Handwerck. péleterie, le métier ou la profeſſion de péliſſier.

Kuſznierz. Kürschner. péletier fourreur, fourreur; péliſſier.

Kuſzny. zur Armbrust gehörig. d'arbalête. § kuſzne rogi.

kuſzny ſtrzelec. Armbrust-Schütze. arbalêtrier.

Kuſztoſz. Verwahrer der Kron-Mobilien; Kron-Verwahrer. garde de meubles de la Couronne, garde de joïaux de la Couronne. § X Kuſztoſz koronny.

Kut. 1) der Knod, Kot, Sprung oder das Fersen-Bein. 2) Koten, Knochen aus einem Fuß eines Thieres, damit man statt der Würfel spielet. 3) eine Zehe vom Imber. 1) l'os de l'arbalête; un de ſept os qui compoſent le coude-pié. 2) oſſelet pris du pié des animaux avec quoi l'on jouë au lieu des dez. 3) neud de gingembre. § 1) w przyſzwie ieſt kutow śiedm; kut w bydlęćiu. 2) kuty rzućić; kut kobielą wzgorę leżący ſzczęśliwy, nieſzczęśliwy zaś kiedy dołkowatą ſtroną wzgorę padnie. 3) kut imbieru, cytwaru.

kuty; kutow gra. das Koten-Spiel. le jeu des oſſelets qu'on jouë avec quatre os d'arbalête. § kuty grać.

kuty z kim drzeć. mit einem übers Knie gespannet seyn. tirer au court bâton avec qu.

Kutas, *g. a.* Quaste, Tolle, Büschel. houpe, touſe.

kutas u uzdeczki. Tolle, Quaste am Pferde-Zügel. bouſette qui eſt à bride du cheval.

kutas do pudrowania. Puder-Quaste. houpe, zeſt, dont on ſe ſert pour jetter de la poudre de Cypre.

Kutaśik, *g. a.* eine kleine Quaste. freluche, bouſette; petite houpe.

Kutlow, rzeźniczy warſtat. Schlacht-Haus, Kuttel-Hof. boucherie, tuërie, échaufoir.

Kutner na fuknie. krause Wolle auf dem Tuch. frisûre du drap.

Kutnerowanie. Aufkratzung eines Tuches. l'action de friser le drap.

Kutnerowany. gekräuspelt, aufgekratzt vom Tuch. frisé comme du drap.

Kutneruię. Tuch aufkratzen, aufkrausen, kräuspeln. garnir du drap; peupler une étofe; faire venir de la laine sur le drap.

Kutowy, do kutow należący. den Koten oder Sprung im Fusse, oder das Koten-Spiel betreffend. qui a du raport à l'os d'arbalête ou au jeu des osselets.

Kuty, *subs. plur. vid.* Kut.

kuty, adj. *vid.* Kowany.

Kuźnia, kowalnia. 1) Eisen-Hütte. 2) Schmiede. 3) Geld-Müntze, wo es geschlagen wird. 1) la forge aux mines de fer. 2) forge du maréchal ferrant. 3) monoie, lieu où l'on fabrique les monoïes.

iedney kuźni mince; teyże kuźni ludźie. sie sind eines Gelichters, von einem Schlage. ils sont frapez à un même coin; ce sont des gens de même étofe.

Kuźnik, żeleźnik. Eisen-Schmied in Bergwercken. forgeron qui travaille aux mines de fer.

Kwaczę, *cze kał*, kwakam. quacken, schnattern als eine Endte. caquetter, babiller comme le canard.

wrona kwacze. die Krähe krächtzet. la corneille babille, cornille.

Kwadra. 1) Quart, Viertel. 2) das erste oder letzte Viertel des Mondes. 3) die Viere auf einem Würfel. 1) quart, quarteron, quartier, la quatriéme partie de qu. ch. 2) le prémier ou le dernier quartier de la lune. 3) quaderne, carme, le quatre aux dez. § * 1) kwadrę (ćwierć) tylko mam dochodow. 2) pierwsza kwadra śnieżno zapocznie; ostatnia kwadra zwolni; pierwsza kwadra słonecznemi dogrzewać będźie upały.

Kwadrans. 1) eine Viertel-Stunde. 2) Mathem. ein Quadrant, Instrument oder Figur von 90 Grad. 1) un quart d'heure. 2) *matém.* quart de nonante; un quart de cercle, instrument ou figure divisée en nonante dégrez. § 1) iuż trzy kwadranse na osmą. 2) kwadrans iest czwarta część cyrkułu a figura albo instrument barzo potrzebny.

Kwadrat, czworograń. Viereck, Quadrat. un quarré; chose en quarré. § kwadrat iest figura o czterech ścianach.

kwadrat doskonały; kwadrat rownościennokątny. Viereck mit gleichen Winckeln. quarré parfait ou régulier.

kwadrat podłużny, obdłużny. länglichtes Viereck; ablange Vierung. un parallelograme; quarre-long; barlong.

kwadrat spłaszczony. geschobenes Viereck; Raute. un rombe, une losange.

kwadrat podłużny spłaszczony. ungleichseitige Raute. un romboide.

Kwadratowy. viereckig. quarré, fait en quarré, tetragone. § kwadratowy kamień.

kwadratowa forteca. eine vierecktigte Festung. une tetragone.

kwadratowa liczba. Rechenk. Quadrat-Zahl. *Aritm.* un quarré; le produit d'un nombre multiplié par soi même. § liczba cztery iest kwadratowa bo ze dwuch multyplikowanych przez dwa.

Kwadratuię, Kwadruię } czworkuię. vierfältigen, mit vieren vermehren. quadrupler.

kwadrować śię, przysłosować śię. sich schicken. quadrer, convenir. § kwadruie śię to przysłowie na nich.

Kwadrowanie. Vierfältigung. l'action de quadrupler.

kwadrowanie cyrkułu; przemienienie cyrkułu na kwadrat rowny albo linią prostą. Mathem. die Quadratura Circuli. *matém.* quadrature de cercle.

Kwadruplikuię. vierfach nehmen. quadrupler.

Kwakam, *vid.* Kwaczę.

Kwap, *g. kwapiu.* Pflaum-Federn. duvet; plumes douces & moles.

Kwapię śię. eilen. se hâter, se presser, se dépêcher.

Kwapienie, kwapienie śię das Eilen. précipitation, empressement.

*Kwapliwy, skwapliwy. eilig, eilfertig. diligent, pressé, empressé.

*Kwapliwość, skwapliwość. die Eile, Eilfertigkeit. hâte, précipitation.

Kwarantana. die Quarantaine zur Pest-Zeit. quarantaine. § kwarantana albo czas czterdźiestodniowy do zabawienia śię ludźi na granicy, z mieysc zapowietrzałych iadących.

Kwarćiany. zu den Quartianern gehörig. de Quartuaire.

kwarćiany; żołnierz kwarćiany. Quartianer, Art Soldaten in Pohlen, die von dem vierten Theil der Königlichen Einkünfte besoldet werden. un Quartuaire ou Quartian, c'est un soldat de milice qu'on soudoïe en Pologne de la quatriéme partie des revenus Roiaux. § kwarćianych około trzech tyśięcy będźie.

Kwarta.

Kwarta. 1) ein Quart, Viertel, vierter Theil einer Sache. 2) Quart, vierter Theil eines Pohlnischen Topfs. 3) der vierte Theil der Landes-Einkünfte 4) vierter Theil der Königlichen Einkünfte zur Besoldung der Quartianer. 1) quarteron, quart; la quatriéme partie de qu. ch. 2) chopine; meſure qui contient le quart d'un pot Polonois. 3) le quart des revenus publics. 4) la quarte priſe ſur les terres Roïaux & aſſignée aux ſoldats qu'on apelle Quartians. § *1) kwarta (ćwierć) łokćia. 2) kwarta ma kwaterek cztery, a garniec kwart cztery. 3) kwarta donatywa z dochodow do ſtołu krolewſkiego; kwartę płaćić. 4) Zygmunt Auguſt kwartę dla Kwarćianow poſtanowił.

poł kwarty. ein Neſſel. demi-chopine, demi-ſtier, demi-ſetier, chauveau, la moitié de la chopine.

Kwartał. 1) Viertel-Jahr. 2) Quartal-Geld, Viertel-Jahrs-Zins. 1) quartier, trois mois. 2) quartier, un terme, païe pour trois mois.

kwartał za ſzkołę. Quartal-Geld vor die Schule. minerval.

Kwartalnie, *adv.* Viertel-Jahrweiſe, viertel-jährig. par quartier; de trois mois.

Kwartałowy. viertel-jährig, drey monatlich. de trois mois.

Kwartana. das viertägige Fieber. fièvre quarte.

Kwartnik, *g. a.* Scherf, der ſechſte Theil eines Pohlniſchen Groſchen. maille, la ſixiéme partie d'un gros Polonois. § groſz ma ſześć kwartnikow, kwartnik trzy pieniążki.

Kwartowy. Quart-, zum Quart-Maaß gehörig. de chopine, qui contient une chopine. § kwartowa flaſza, garnek.

Kwartyr, *vid.* Kwatera—*kwatéra, kwartyr.*

Kwas. 1) Säure. 2) Sauerteig. 3) Beitze Lauge, Lohe. 4) jeder ſäuerlicher Tranck. 1) aigreur, *f.* acidité. 2) du levain. 3) trempe, tan, leſſive trop forte. 4) chaque breuvage qui eſt aigre; l'aigre, *m.* § 1) kwas wina, octu. 2) kwaſem ćiaſto zakiſać. 3) garbarz ſkory w kwas kładźie 4) nie lubię kwaſu; kwaſu tego pić nie chcę.

w kwaśie teraz. er iſt jetzo verdrießlich. il eſt préſentement de mauvaiſe humeur, d'une humeur aigre.

kwaſem trąćić. nach Sauerteig riechen. ſentir le levain; avoir le goût de levain.

Kwaſek, *g. kwaſu.* ſauerlicher Geſchmack. goût un peu aigre. § kwaſek wina.

Kwaśigroch. Leirer, langſamer Menſch, Zaudrer. barguineur, tracaſſier, dandin; homme qui eſt tardif.

Kwaſkowato, kwaſkowito, *adv.* ſäuerlich. d'une maniére aigrette.

Kwaſkowatość, kwaſkowitość. ſäuerlicher Geſchmack. qualité aigrette de quelque liqueur; petite aigreur; goût un peu aigre.

Kwaſkowaty, kwaſkowity. ſäuerlich, ein wenig herb. ſuret, un peu verd; acidule, aigrelet, aigret; qui a un peu d'aigreur. § kwaſkowaty przyſmak.

Kwaśnieię. ſauer werden. s'aigrir, devenir aigre.

Kwaśno, *adv.* 1) ſauer. 2) ſcheel, ſauer. 3) zuwider, verdrießlich. 1) d'un goût aigre. 2) de travers, de mauvais oeil, aigrement. 3) en mauvaiſe humeur; d'une maniére fâcheuſe. § 1) kwaśno potrawę czynić. 2) kwaśno na mię ſpoyrzał. 3) kwaśno mu coś.

kwaśno ſmakuie. ſauer ſchmecken. ſentir l'aigre.

kwaśno na kogo patrzyć. einen ſcheel anſehen. regarder qu. de travers.

Kwaśnosłodki. ſauer und ſüß, halb ſäuerlich. aigre-doux.

Kwaśny. 1) ſauer. 2) ſauer, ſcheel, düſter, verdrießlich. 1) aigre. 2) aigre, rebarbatif, refrogné, fâcheux, malplaiſant. § 1) kwaśne iabłko. 2) kwaśny teraz.

kwaśne wino. ſaurer Wein. du vin verjuté.

kwaśna rola i ſapowata. ſchlechter, magrer Acker. un méchant champ qui ne porte bien.

Kwaſzę co, *śi, śił.* 1) ſäuern, ſauer zurichten, ſauer machen. 2) ſäuern; einſäuern mit Sauerteig. 3) härten Eiſen. 4) beitzen, in die Beitze legen. 1) aigrir, faire devenir aigre. 2) mettre du levain dans la pâte; faire lever la pâte. 3) tremper le fer, l'acier. 4) tremper, mettre qu. ch. dans une forte leſſive.

kwaſzę rola. einen Acker verderben, ſchlecht unfruchtbar machen. gâter un champ, le rendre infertile.

Kwaſzenie. 1) das Säuern. 2) das Einſäuern mit Teig. 3) die Gährung. 1) l'action de faire devenir aigre. 2) l'action de mettre du levain dans la pâte. 3) fermentation.

Kwaſzony. 1) geſäuert. 2) geſäuert als Brod. 1) qui eſt rendu aigre. 2) levé, ou il y a du levain. § 1) kwaſzona potrawa. 2) chleb kwaſzony ma ośrzodek dźiurkowaty.

Kwatera. 1) Quartier, Viertheil einer Stadt. 2) Feld, Fach in einer eingefaßten Thüre. 3) Fenſter-Flügel. 4) Quartier,

tier, Garten = Beet. 5) eine Viertel=Stunde. 1) quartier, partie d'une ville. 2) paneau; une des deux piéces de bois enchaſſées dans une porte. 3) carreau, ventail, batant de fenêtre. 4) carreau, un carré, planche de jardin. 5) quart d'heure. § 1) mieſzka na pierwſzey kwaterze. 2) kwatera we drzwiach ſtolarſkiey roboty. 3) wiatr potłukł iednę kwaterę. 4) kwatera niezaśiana. *5) trzy kwatery (kwadranſe) na oſmą.

kwatera, kwartyr, kwatyera; goſpoda żołnierſka. Quartier der Soldaten. logis, quartier, lieu ou logent les ſoldâs.

kwartyr dać; żywić kogo; folgować komu. Quartier geben, das Leben ſchencken. faire quartier, donner la vie à qu.

Kwatern. Lage Papier in Quarto. caïer, quelques feuilles de papier in quarto.

Kwaternik, *g. a.* Viertel=Stund=Glöckchen an Uhren. apeau; timbre qui ſonne les quarts d'heure.

Kwaternikowy. viertel=ſtündig, von Uhren ſo die Viertel ſchlagen. de quart d'heure, qui a un apeau pour ſonner les quarts d'heure. § zegarek kwaternikowy.

Kwaterka, kwatyrka. 1) ein Quatierchen, der ſechszehende Theil eines Polniſchen Topfs. 2) Apothecker = Maaß und Gewicht von ſechs Untzen. 1) roquille; la motié d'un demi-ſtier; la ſézième partie d'un pot Polonois. 2) une demi-livre, meſure ou poids d'apoticaire qui tient ſix onces. § 1) kwaterek 16. ieſt garniec.

poł kwaterki. ein halb Quartierchen. demi-roquille; moitié de la roquille.

Kwaterola. Quartier=Rolle der Soldaten. un rôle des quartiers où logent les ſoldâs.

Kwef. Weiber=Kappe. cape ou chaperon de femme.

kwefy, plur. im Schertz: Unter=Hoſen. *burlesq.* caleçon.

Kwerele, *plur.* 1) angebrachte Klagen über Unrecht. 2) das Quatember=Gericht zu kleinen Streit=Sachen. 1) grief, écriture où l'on montre le tort & l'injuſtice de qu. 2) Jugement qu'on tient pendant les quatre tems pour juger les petites cauſes.

Kweſta. Almoſen für ein Kloſter. quête pour un couvent.

Kweſtarka. Jungfer oder Frau ſo Almoſen für die Armen einſammelt. quêteuſe, fille ou femme qui quête pour les pauvres.

Kweſtarz. Mönch der für ſein Kloſter bettelt. quêteur, Réligieux mendiant qui fait quête pour ſon couvent.

Kweſtowanie. Sammlung der Almoſen für ſein Kloſter. quête; action de quêter pour ſon couvent.

Kweſtuię, na kweſtę idę. Almoſen für ſein Kloſter einſammeln. quêter, faire la quête, aller à la quête.

Kweſtya. 1) ſchwere, gelehrte Frage. 2) eine Theſis zum Diſputiren. 1) une queſtion dificile ou ſavante. 2) téſe de la quelle on doit diſputer. § 1) ćiężka, trudna to na mnie kweſtya. 2) kweſtye na dyſputę założyć.

Kwiat. 1) Blume. 2) Blüthe auf den Nägeln. 1) une fleur. 2) menſonges, *m. plur.* taches blanches qui viennent ſur les ongles. § 1) kwiat rozwity, nierozwiniony; przy tym kwiećie ſtoi drzewko. 2) kwiaty na paznokćiach.

kwiaty rwać, obrywać. Blumen abreiſſen. cueillir la fleur; ôter les fleurs.

kwiat młodośći. die ſchönſten Jahre; die blühende Jugend. la prémiére fleur de l'âge de qu; le bel âge; les beaux jours; âge tendre; âge floriſſant. § kwiatem pierwſzey młodośći zakwitaiący kawaler; kwiat minął młodośći.

* *kwiaty*, vid. Kwietny — *kwietna Niedźiela.*

Kwiateczek, Kwiatek, *g. kwiateczka.* 1) Blümchen, Blume. 2) fig. Jungfer=Krantz, Jungferſchaft. 1) fleurette, petite fleur. 2) virginité, le pucelage. § 1) fiołek nayniżſzy a iednak naywonnieyſzy kwiatek. 2) ſtraćiła kwiatek; zerwał u niey kwiatek; ſplugawił panience rożany kwiatek.

Kwiatkowy. Kwiatowy. Blumen=. de fleur.

kwiatowy ogrodnik. Blumen=Gärtner. un fleuriſte; celui qui cultive les fleurs.

kwiatkowy czas. die Blumen=Zeit, wenn die Blumen blühen. la fleuriſon.

Kwiczę, *cze, czał, czeli*, kwikam, *v. m. F. kwiknę.* quicken wie ein Schwein. glapir; crier, faire un cri aigu & perçant comme un cochon qu'on va tuër. § świnia kwiczy a wor drze, *prov.* wielbłąd kwiknął; śćiſnę ćię że zakwikniesz.

Kwiczenie. kwiknienie, kwik świni. das Gequick als der Schweine. cri aigu & perçant que font les cochons & autres bêtes.

Kwiczek ryba morſka. ein See=Fiſch ſo quicket. ſorte de poiſſon qui rend un ſon aigu.

Kwiczoł. Wein=Droſſel, Ziemer. grive commune, un oiſeau.

*Kwidem,

*Kwidem, *adv.* zwar, nehmlich. à la verité, certes, certainement. § kwidem (w prawdźie) rzecz to barzo trudna; kwidem (iużći) on nałaie, ale nie uderzy.
Kwidźin, *g. a.* Marienwerder eine Stadt in Preussen. Marienverder, ville de la Prusse.
Kwiećie, *collec.* Blumen. les fleurs. § wonnym i barwistym kwiećiem źiemia posypana.
Kwiećień, *g. kwietnia.* der April. l'Avril.
** *kwiećień młodośći.* der Frühling der Jugend. la prémiére fleur de jeunesse; le bel âge; les beaux jours. § iuż kwiećień minął młodośći.
Kwiećisty. beblümt, voll Blumen. plein de fleurs; semé de fleurs. § kwiećiste pole.
Kwietniowy, co w kwietniu mieśiącu bywa. zum April Monat gehörig. d'Avril.
Kwietnik, *g. a.* Lust-Stück, Blumen-Garten. jardin de fleurs; parterre.
Kwietny. beblümt, blumen-reich. plein de fleurs; qui produit des fleurs.
Kwietna Niedźiela; *kwiaty.* der Palm-Sonntag. le Dimanche des rameaux; Pâque fleurie; le jour des rameaux.
Kwik, *g. u.* Gequick. glapissement, cri perçant & aigu.
Kwikliwy. quickend. glapissant.
Kwilę. 1) klingeln als ein Adler. 2) zum Schreyen und Weinen bringen. 1) trompeter, crier comme l'aigle. 2) faire pleurer & crier qu. § 1) orzeł, sokoł kwili. 2) kwilić dźiećię.
kwilić śię. 1) greinen; winseln; schreyen und weinen. 2) von Jagd-Hunden: winseln im Bellen. 1) crier & pleurer; pleurer à haute voix; sangloter. 2) glapir, parler d'une voix perçante comme les chiens de chasse. § 1) dźiećię śię kwili; bobr kwili śię i słocha na niepogodę. 2) psy za lisem ćienkiemi śię kwilą głosami; psy na liskę *awe awewie* kwilą śię głosami.
Kwilenie, kwilenie śię. das Greinen, das Weinen eines Kindes. les pleurs à haute voix; le cri des enfans. § nie przywiodłem go do kwilenia.
Kwinduplikowanie. die Fünffältigung. l'action de prendre cinq fois autant.
Kwinduplikuię co. fünffältigen, fünfmahl nehmen. prendre cinq fois autant.
Kwinta. 1) Music: die Quinte. 2) die Quinte, die kleinste Sayte auf einem Instrument. 3) die Quinte im Rummel-Piquet. 1) *Musiq.* quinte. 2) chanterelle, la plus petite corde d'un instrument. 3) quinte au jeu de piquet.
kwinta na klawikordźie. die Quinte auf dem Clavier. le diapente.
spuśćił z kwinty; *spuśćił kwintę z basu*; *kwintą spuśćił.* er giebt es jetzo wohlfeiler; er spannet gelindere Sayten auf. il change de ton; il file doux; il baisse la lance; il met de l'eau dans son vin.
* *kwinta.* / Kwintel, *g. kwintla.* / Kwintlik, *g. a.* } Quentchen, Viertel-Loth. trezeau, un gros, le quart d'une demi-once.
Kwit. / *Kwitacya. } Quittung. aquit, quitance; décharge, un recepisse; un reçû.
Kwita, *adv.* quit, frey von Schulden. quite.
kwita zmyta. im Scherz: es gehet auf; wir sind quit. *burlesq.* nous voilà quite à quite & bons amis.
Kwitacyyny. Quittungs-. de quitance. § skrypt kwitacyyny.
Kwitnący. 1) blühend. 2) fig. blühend, wachsend. 1) fleurissant, qui porte des fleurs. 2) florissant, qui florit. § 1) drzewo kwitnące. 2) Państwo kwitnące; w kwitnącey u niego zostaię pamięći.
Kwitnę, *tnie*, *tnął*, *tnęły* (*tł*, *tli*). 1) blühen. 3) floriren, blühen, berühmt seyn. 1) fleurir; porter, produire des fleurs; étre en fleur. 2) *fig.* croître, florir, étre en reputation. § 1) kwitną drzewa, kwiaty, źioła; ogorki iedne po drugich kwitną na iedney łodydze. 2) zakwitnęła zgoda; kwitnie w cnoćie i w sławie; kwitnie w dostatki, w sławę; kwitnie dom ten sławny; bez bezpieczności w Państwie poddani kwitnąć nie mogą.
Kwitnienie. 1) das Blühen. 2) die Blüthe auf den Nägeln. 3) Flor, Wachsthum, Aufnahme. 1) la fleurison; le tems quand une plante fleurit. 2) mensonges *m. plur.* petites taches blanches sur les ongles. 3) état florissant; acroissement, augmentation heureuse. § 1) kwitnienie drzewa. 2) kwitnienie na paznogćiach. 3) kwitnienie zgody, Państwa, nauk.
Kwitowy. zur Quittung gehörig. de quitance.
kwitowe. Quittungs-Gebühren. droit qu'on paie pour la peine d'écrire une quitance.
Kwituię. 1) quittiren. 2) entlassen, verlassen. 1) donner quitance; quitancer. 2) *fig.* quiter, abandonner. § 1) kwitować kogo z długu, nie kwitowałem go, aż mi sumę wystawił. 2) nie godźi śię wiernego tak z usług kwitować przyiaćiela.

Kwoczka.

Kwoczka. } Gluck-Henne. poule qui
Kwoka. } glousse.

Kwoczę, *cze, kał.* } kokam. gluckſen, wie
Kwokam, } eine Gluck-Henne. glousser, glosser comme les poules quand elles veulent couver; cloclo-quer, craqueter.

Kwokanie kokoſzy. das Gluckſen einer Gluck Henne. le glouſſement des poules quand elles couvent.

Kwota. Ertrag, Theil, Summe die einer zahlen oder haben ſoll. portion, contingent, cote, cote-part, ſomme qu'on doit païer ou recevoir. § kwota zyſku wychodźi na 10 talerow; zapłaćić większą kwotę długu; ta kwota na niego przypada.

mała kwota ludźi. handvoll Leute. une poignée de gens. § z małą kwotą ludźi wźiął fortecę.

L.

L. heißt Litewſki in folgender Verkürzung. *cette lettre ſignifie* Litewſki *dans la ſuivante abréviation.*

W. X. L. das Groß Herzogthum Lithauen. la grande Duché de Lituanie.

La la la la la, *vid.* Lala.

*Labia, Elba. die Elbe, ein Fluß in Sachſen. Elbe un fleuve de Saxe. § Labia śię z brzegow wylała.

Łabęć, Łabędź. ein Schwan. le cigne. § łabędźi tam dosyć; łabędzie tam bywaią.

ſnadniey o łabędźia białego niżli o tę rzecz. es iſt ſeltner, als ein weiſſer Sperling. cela eſt rariſſime; on n'en trouve pas a douzaine.

Łabęći. } Schwanen-. de cigne. § ła-
Łabędzi. } bęćie piora.

głos łabędźi. Poet. Schwanen-Stimme, Schwanen-Geſang, Worte die einer vor ſeinem Ende hören läßt. *Poët.* la voix de cigne, voix ou paroles de quelqu'un avant ſa mort. § łabędźim zaśpiewał głoſem.

Labirynt. 1) Irr-Garten. 2) Anat. der Irr-Gang im Ohr. 3) fig. Verwirrung, Labirinth, Unordnung. 1) un labirinte, un dédale. 2) *Anat.* le labirinte, une cavité de l'oreille interne. 3) *fig.* un labirinte, cahos, embaras, un désordre, confuſion. § 1) labirynt ieſt budowanie albo ogrod, że kto wſzedſzy, bez trudnośći nazad wyniść i trafić nie może. 2) labirynt w uchu ieſt koſtka, w ktorey wiele dźiurek ſam i tam obroconych. 3) będźie to wielkich labiryntow prawnych przyczyną; w trudnieyſzy co raz wpadam, śię zaprzągam labirynt.

Labra. Wappenk. Zierath oder Blumen-Werck um ein Wappen. *Blaſ.* ornement fleuré ou autre bordure d'un écu.

Labrowy. mit einem Wappen-Zierath eingefaſſet. *Blaſ.* bordé, orné d'une bordure.

*Labuię. ſich warten, ſich pflegen, wohlleben. ſe dorloter, chercher ſes aiſes.

Lacedemon, *g. u.* Lacedämonien, Sparta, eine Stadt in Morea. Lacedemone, Sparte, ville en Morée.

Lacedemończyk. Lacedämonier. un Lacedemonien.

Lacedemońſki. Lacedämoniſch. Lacedemonien.

**Lach. ein Pohle. un Polonois. § Prawdźiwi Lachowie.

Lacha. Arm eines Fluſſes. bras de fleuve. § Wisła ieſt dwoiaka, iedna ſamica, druga lacha co nowym ćiecze rowem.

Łachmany, *plur.* } Lumpen, Lappen, ge-
Łachmanina. } flickte Kleider. haillons lambeaux; vieux méchant habit rapiécé; guenille.

Łaćina. 1) die Lateiniſche Sprache. 2) fig. Filtz, Verweis. 1) le latin; langage latin; expreſſion latine; le latiniſme; la latinité. 2) mercuriale, reprimande.

dano mu łaćinę aż mu śię łeb zakurzył. man hat ihm den Peltz gewaſchen. on l'a acommodé tout de rôti; on lui a lavé bien la tête.

podła łaćina. Küchen-Latein. latin de bréviaire; latin de cuiſine.

po łaćinie, adv. Lateiniſch. en latin; latin. § dobrze po łaćinie mowi, piſze.

Łaćinnik. Lateiner; nehmlich ein Lateiniſcher Verfaſſer, oder der die Lateiniſche Sprache verſtehet. Auteur latin ou ſavant qui ſait bien le latin.

Łaćinſki. Lateiniſch. latin, qui eſt de la langue latine.

**po łaćinſku*, vulg. *po łaćinie*, adv. Lateiniſch. latin, en latin.

Łaćiuchno, łatwiuchno, *adv.* ſehr leicht. fort aiſément; très facilement; de légére.

Łacno, łatwo, łatwie, *łacwie, *adv.* leicht. facilement, aiſement, avec facilité; d'une maniére aiſée.

łacno to ieſt; łacna to rzecz. das iſt eine leichte Sache. il eſt facile; c'eſt une choſe fort facile.

łacno mi. es ist mir gelegen, ich habe Lust; ich habe jetzo Zeit, ich bin jetzo frey, müßig von etwas. je suis d'humeur, de loisir; j'ai le tems, le loisir; j'ai du loisir; je suis à mon aise; je suis débarassé de; je suis libre. § nie łacno mi było; łacno mi teraz od listow pisania; łacno nam teraz.

ieżeli Was Panu łacno. wenn es ihnen gelegen ist. si vôtre commodité le permet.

kiedy Was Panu będźie łacno. wenn es ihnen gelegen seyn wird. à vôtre commodité; quand vous aurez le loisir; à vôtre loisir; à vôtre aise.

Łacność, łacwość, łatwość. 1) Leichtigkeit einer Sache, die man leicht thun oder begreifen kan. 2) Fertigkeit, Fähigkeit, Geschicklichkeit zu etwas. 3) Willigkeit, Willfährigkeit. 1) facilité d'une chose, qu'on peut faire ou comprendre aisément. 2) facilité, maniére aisée de faire qu. ch. adresse, disposition, naturel, un genie à qu. ch. 3) facilité, complaisance, condécendance. § 1) łacność zrobienia, uczynienia czego; łacność iężyka Polskiego; łacność do zwyćiężenia, do ubłagania, do uprosżenia. 2) wielką do tego od natury ma łatwość. 3) łacność umysłu iego sprawuie, że iest poważnym miedzy mądremi filozofami, a lekkim miedzy dziećmi; łacność zbytnia lekkośćią nazwać śię może.

Łacny, łatwy, *łacwi, *łatwi. 1) leicht zu thun. 2) willig, willfährig. 3) fliessend, leicht. leicht zu verstehen. 4) müßig. der müßige Zeit hat. 1) facile, aisé à faire. 2) facile, complaisant; qui condécend aisément. 3) facile, naturel; facile à entendre. 4) desoeuvré, débarassé, oisif, libre; qui n'a rien à faire. § 1) rzecz łacna; robota łacna; łacny do nabyćia (ku nabyćiu) do poznania, do zwyćiężenia, do wychrachnienia. 2) kto nazbyt łacny ku dobremu, ten też łacny będźie ku złemu, *prov.* 3) styl, wiersz łacny. *4) teraz łacny (niezabawny) iestem.

łacny do uprosżenia, do otrzymania. leicht zu erhalten, zu erbitten. qu'on obtient facilement, impetrable.

łacny do ćiesżenia. tröstlich, der sich leicht trösten läßt. consolable, aisé à consoler.

łacny do policzenia. zählbar, das zu zehlen ist. qu'on peut comter, numerable.

łacny do osżukania. der sich leicht betrügen läßt. qu'on peut aisément tromper.

łacny do zgromadzenia, zgromadźisty. das leicht zu versammeln ist. qui s'assemble aisément.

łacny do rozwiązania. auflöslich. dissoluble, qui se peut dissoudre.

łacny do zranienia. leicht zu verwunden. vulnerable.

łacny stolec. offner Leib. ventre libre.

Łącz źiele. (*butomon*) Blumen-Binsen. butomus, jonc fleuri.

Łaćwi, łacwie, łacwość, *vid.* Łacny, łacno, łacność.

Łączę, *czy, czył.* 1) zusammen fügen; verbinden. 2) paaren, gatten zwey Thiere. 1) lier, joindre; unir. 2) acoupler, joindre pour la génération. § 1) złączył te dwie rzeczy z sobą. 2) łączę kanarek z szczyglem.

łącząca linia. Kriegsb. Communications-Linie, Lauf-Graben zwischen zwey Schantzen. *Fortif.* ligne de communication.

łączyć śię. 1) sich vereinigen, sich zusammen fügen. 2) sich paaren, sich gatten. 1) s'unir, se joindre. 2) s'acoupler, se joindre, couvrir, s'aparier pour la génération. § tu śię rzeka z morzem łączy. 2) łączy śię bydło z bydlęćiem, ptak, zwierz, gadzina.

Łaczenem (łaczen iestem) czego. ich bin einer Sache bedürftig, benöthiget. j'ai besoin de cela; cela me manque. § nie łaczeneś tego.

Łączenie. *1) Verbindung, Zusammenfügung. 2) Paarung, Gattung der Thiere. 1) conjonction, union, liaison. 2) coït; acouplement de deux bêtes pour la génération. § 1) łączenie (złączenie) Polski z Litwą. 2) łączenie bydlęćia (z bydlęćiem) ptastwa, zwierza.

łączenie nieprzyzwoyne. unerlaubte Vermischung. acouplement illégitime.

Łączka. kleine Wiese. petit pré.

Łączny. Wiesen-. de pré; qui croit dans les prez.

Ład. Ordnung. Geschick. ordre *m.* belle maniére, train, justesse. § bez ładu i bez słusznośći; bez ładu czego żądać; styl w należytym utrzymać ładźie.

niech sprawa swoim ładem idźie. die Sache mag gehen wie sie geht. il faut laisser aller la chose son train.

wiem iakim ładem te sprawy idą. ich weiß wie diese Sachen gehen. je sai le train de ces afaires.

dobrym ładem sprawy idą. die Angelegenheiten haben einen guten Gang, Schwung. les afaires vont un bon train.

Ląd. das feste Land. continent; terre ferme.

wyśieść na ląd; do lądu przybić; na lą-dżie stanąć. anländen. prendre terre; venir en terre ferme.

lądem. zu Land. par terre. § lądem ie-chać, iść, wozić.

Łada. Wappenk. stehendes Huf-Eisen mit einem Kreutz über sich zwischen zwey Pfeilen, auf der Krone ist ein gekrönter Löwe, der ein Schwerdt hält. *Blas.* fer à cheval qui est debout entre deux flèches avec une croix dessus: sur la couronne se présente un lion tenant une épée.

Lada. 1) Lade als an der Orgel. 2) Gehäuse als an der Wagen-Winde. 3) Wagen-Heber. 1) le cofre, le corps de l'orgue, du clavecin. 2) la boëte; le bois d'une guinde; tambour, barilet de qu. machine. 3) un cric virevau; guinde à lever un chariot. § 1) lada u organ; deka albo wierzch lady. 2) sztaba żelazna ząbkowata z lady lewarowey wychodźi. 3) lada wozowa do nakładania drzewa na kozły iest sposobna.

Lada, leda, *adj. indec.* der schlechste, der geringste. le plus chetif, le plus vil, le plus simple, le plus petit; de peu de valeur; de peu de conséquence; de peu d'importance. § lada człowiek; z lada kobietą śię zaleca; lada koń mu śię spodoba; lada nieszczęście go zatrwoży.

nie lada. nicht gering, nicht schlecht, nicht gemein. qui n'est pas de peu de valeur; qui n'est pas commune ou vulgaire. § nie lada sztukę wystawił; nie lada to Doktor, kupiec, pisarz.

lada kto; lada człowiek. der geringste; der schlechteste Mensch. l'homme le plus simple; un homme de bibus. § lada kto to potrafi.

lada ktory. welcher nur vorkommt; er mag so schlecht seyn wie er will. tel quel. § lada ktorego kup mi konia.

lada iaki, vid. Ladaiaki.

lada co; lada rzecz. das geringste; die geringste Sache. la moindre chose; quelque petit chose que ce soit. § lada czego śię lęka; krzyczy, kiedy go lada czym uderzysz.

Ladaco, *adv.* 1) schlecht, nicht mit Fleiß, obenhin. 2) liederlich. 1) négligemment; mal; par manière d'aquit; du bout du doigt; à la volée. 2) dereglement; d'une manière dereglée; en débauché. § 1) ladaco pisze. 2) ladaco żyie.

wszystko ladaco robi. er macht alles schlecht. il ne fait rien qui vaille.

wszystko ladaco. alles ist liederlich, alles ist schlecht Zeug, alle taugen nichts. tout ne vaut rien; ils ne valent un zest. § Doktorowie, Profesorowie, wszystko tam ladaco.

Ladaiaki. 1) irgend einer; der nur vorkommt. 2) schlecht, obenhin gemacht. 1) tel quel; quelque; tel qu'il soit. 2) éxigu, pauvre, vilain, méchant. § 1) narzęcz mi ladaiakiego sługę. 2) robota ladaiaka; wiersze ladaiakie.

nie ladaiaki. nicht schlecht. qui n'est pas simple; qui n'est pas de peu de valeur.

Ladaiako, *adv. vid.* Ladaco.

Ładnie, *adv.* niedlich, artig. joliment.

Ładnieię. niedlich werden. devenir joli; embellir.

Ładniuchno, *adv.* sehr niedlich. fort mignardement, mignonement; d'une maniére mignone.

Ładniuchny. sehr niedlich. joliet, mignon.

Ładność. Niedlichkeit, Artigkeit. le joli; délicatesse, joliveté, mignardise.

Ładny. niedlich, artig. joli, beau, délicat, mignon. § ładna dźiewka; ładny kawaler, ładny piesek; ładny zegarek.

Ładowanie. 1) das Ein- oder Aufladen auf einen Wagen oder ein Schiff. 2) das Laden eines Gewehrs. 1) l'action de charger un chariot, un vaisseau. 2) l'action de charger une arme à feu.

ładowanie okrętu piaskiem grubym. Ballastung, Beladung mit Ballast. lestage, *m.*

Ładarz in Bergwercken der Auflader. chargeur, ouvrier aux mines qui charge les métaux sur les chariots.

Ładownica. Patron-Tasche, Pulver-Horn, Pulver-Flasche. flasque, fourniment, poire; étui à mettre de la poudre.

Lądowy, odmorski. auf dem festen Lande gelegen. situé au continent, qui est de terre ferme.

Ładuię. 1) laden einen Wagen, ein Schiff. 2) ein Gewehr laden. 1) charger un chariot, un vaisseau. 2) charger une arme à feu. § 1) furmani już naładowali; ładować woz, okręt. 2) naładować fuzyą, pistolety.

ładować okręt piaskiem. ein Schiff ballasten, mit Ballast beladen. lester un vaisseau.

Ładunek, *g. ładunku.* 1) Wagen-Ladung, Fracht; Schiffs-Ladung. 2) Ladung eines Gewehrs. 1) la charge d'un chariot, d'un vaisseau. 2) charge d'une arme à feu.

ładunek okrętowy z piasku. Ballast eines Schiffes. le lest à lester un navire.

Lafa.

Lafa. Lehnung der Soldaten; Koſt für Menſchen und Pferde. prêt, gage pour les ſoldâs; paiement pour nourrir les gens & les chevaux. § lafa na ludźie i na konie.

Łag, *g. łęgu.* } Bruch; moraſtiges Feld, moraſtiger Wald. un marécage; un champ ou une forêt un peu marécageuſe.
Łęgi, *plur.*

Lagier, *g. lagru*, drożdże winne. Wein-Hefen. lie; lie de vin.

Łagiew, *f. g. łagwi.* Lägel: Fäßchen mit einer Schraube in der Mitte oder auf einem Boden. broc; bari avec un vis au milieu où ſur l'un des deux fonds à mettre quelque breuvage. § łagiew się rozeschła; maćie piwo w łagwi.

Łagiew, *f. g. łagwi.* eine gewiſſe Stange am Wagen. ſorte de barre dans l'aſſemblage du chariot.

Łagiewka. kleines Lägel. petit bari avec un vis. § łagiewka ſmolona.

Łagiewnik. Lägel-Macher. faiſeur de baris avec un vis.

Łagoda. Wierzynkowa. Wappenkunſt: Querſtrich im ledigen Schilde mit drey Strous-Federn über der Krone. *Blaſ.* ligne qui traverſe horizontalement l'écu vuide avec trois plumes d'autruche ſur la couronne.

Łagodnie, łagodno, *adv.* liebkoſend, gütig gelind. doucement, bénignement, gratieuſement, tendrement, avec douceur. § łagodnie mowić, śię ſtawić, kogo przyiąć.

Łagodnieię. 1) ſich beſänftigen, ſich begütigen, nachlaſſen. 2) gelinder werden, abſchlagen, nachlaſſen, als der Froſt. 1) s'adoucir, ſe relâcher, s'apaiſer, devenir doux. 2) molir; s'adoucir; devenir moins rude, moins violent; n'être plus ſi violent; ſe débander, ſe déſſerrer. § 1) roziuſzone poſpolſtwo złagodniało; gniew iego łagodnieie. 2) łagodnieie źima, mroz.

Łagodniuchny. ſehr gelinde, ſehr ſanft. fort doux, indulgent.

Łagodno, *vid.* Łagodnie.

Łagodnomowny. liebkoſend. flatant, careſſant.

Łagodnomowność. liebkoſende Reden, Liebkoſung. diſcours flateur; des douceurs; cajolerie, paroles galantes.

Łagodność. 1) Gelindigkeit, Gütigkeit, Milde, Sanftmuth. 2) Gelindigkeit als eines Winters. 1) douceur, benignité, manſuetude, indulgence. 2) legéreté, la douceur de qu. ch. qui n'eſt pas ſi rude, ſi rigide. § 1) łagodnośćią więcey ſprawiſz niż ſurowośćią. 2) łagodność źimy, kary.

Łagodny. 1) mild, ſanftmüthig, gütig. 2) anmuthig. 3) gelind, nicht heftig. 1) doux, indulgent, civil. 2) doux, agréable, gracieux. 3) doux, qui n'eſt pas rigide qui n'eſt pas violent. § 1) łagodny Pan, łagodne słowa. 2) łagodne wino. 3) łagodna źima, kara.

Łagodzę. mildern, lindern, beſänftigen. adoucir, apaiſer, rendre doux, rendre moins rude. § zwaśnione ułagodźił ſerca; łagodźić ſurowość, gniew czyy.

Łagodzenie. Mildrung, Linderung. adouciſſement, l'action par laquelle on adoucit.

Łaianie. das Schelten; Schelt-Worte. repréhenſion, correction, reprimande, reproche.

łaianie proſte. Beſtrafung mit Worten. châtiment de paroles.

łaianie zelżywe. Schimpf-Worte. injure; parole ofençante, outrage, *m.*

Łaię komu, na kogo o co, *ie, iał.* ſchelten, ſchmälen. gronder, reprendre, rechigner, reprimander qu; ſe fâcher contre qu.

ſtraſznie łaiać. ſchimpfen. injurier; dire des injures.

łaiać śię. einander ſchelten. s'entrefâcher, s'entrequereller, ſe prendre de paroles. § ſtraſznie śię łaiali.

Laik, człowiek niepoświęcony. ein weltlicher, der im weltlichen Stande lebet. laique; homme laique.

Lak. 1) Siegel-Lack. 2) Saltz-Lacke zu Fiſchen oder Fleiſch. 1) de la cire d'Eſpagne. 2) reſſel; ſaumûre; le ſel liquide dont on ſe ſert à ſaler la chair ou les poiſſons dans la caque. § 1) laſka laku; lakiem pieczętować; przy laku leży pieczątka. 2) lak do ryb, do mięśiwa.

Laka, wiśniowa farba do farbowania wiśniowego albo rożanego. Lack, Gummi-Lack. laque, ſorte de gomme.

Łąka. eine Wieſe. un pré; prérie. § bydło ieſt na łące.

z iedney ſą łąki; iednegoż to ſą gatunku. ſie ſind eines Gelichters, von gleichem Schlage. ils ſont de la même cuvée, de la même trempe, de la même volée, de la même étofe, de la même clique.

Łaknący. 1) hungrig. 2) begierig nach etwas. 1) famélique, afamé, qui a faim; qui eſt acablé de faim. 2) afamé, qui déſire ardemment qu. ch. § 1) dać ieść łaknącemu. ** 2) cudzego łaknący człowiek.

Łaknę. 1) hungern. 2) fig. hungern, dürstig seyn nach etwas. 1) avoir faim; être pressé par la faim; avoir envie à manger. 2) avoir soif de qu. ch; désirer ardemment. § 1) iuż kilka dni łaknął. ** 2) łaknie mądrości, prawdy.

łaknę; chce mi się ieść. es hungert mich. j'ai faim.

Łaknienie. 1) der Hunger. 2) grosse Begierde nach etwas. 1) la faim, envie de manger. 2) la faim, la soif, grande passion, grande envie de posseder qu. ch.

Łakocę. 1) naschen. 2) locken, anlocken. 1) bafrer qu. ch; être friand; manger un morceau friand. 2) afriander, atirer, gagner, alécher, apâter. § 1) a co kot łakočił? 2) przyłakočił go do śiebie.

Łakocenie. 1) das Naschen. 2) das Anlocken, Ankirren. 1) l'action de manger des friandises. 2) atraits, apas, aléchement.

Łakoći, *plur.* łakoty, *plur.* łakotki, *plur.* Leckerey, Lecker-Bissen, Naschwerck. des friandises, bons morceaux.

łakoći dla dźieći. Naschwerck für Kinder. les bon-bons; petites friandises qu'on donne aux enfans.

Łakomie, *adv.* 1) geitzig. 2) begierig im Essen, heißhungrig. 1) avarement, chichement, d'une maniére avare. 2) avidement, gloutonnement, d'une maniére gloutonne. § 1) łakomie mamonę zbiera. 2) łakomie ieść.

Łakomię się na co. begierig auf etwas thun; auf etwas verleckert seyn. désirer passionnement; avoir grande envie d'obtenir qu. ch; se laisser séduire, se laisser aler à qu. ch; être friand de qu. ch. § ułakomił się na ten zyszczek.

Łakomstwo. 1) Geitz. 2) Freß-Begierde, Unersättlichkeit. 1) avarice. 2) gourmandise. § 1) łakomstwo z głupstwem w iednym chodzą towarzystwie. 2) takiego łakomstwa w iedzeniu nie widźiałem.

Łakomy. 1) geitzig. 2) geitzig, heißhungrig, gierig im Essen. 3) anlockend; anreitzend. 1) avare. 2) gourmand, goulu. 3) friand, charmant, atraiant, qui a des apas. § 1) łakoma to baba; łakomy w nabywaniu, w zbieraniu. 2) nie bądź tak łakomym w iedzeniu; łakomy to żarłok. 3) łakome to są rzeczy.

łakomy, subſt. ein Geitziger, ein Geitzhals. un avare. § łakomy nigdy nic nie ma; *prov.* łakomy nayuboższy; *prov.* łakomy a świnia po śmierći zwierzyna; *prov.* łakomemu naywięcey niedostaie; *prov.* łakomy wszystkim zły, sobie naygorszy, *prov.*

Łakotka. \} Schlecker, Nascher. friand;
Łakotnik. \} personne qui aime les friandises.

łakotnik co robi albo przedaie łakoći. der Näschereyen macht oder verkaufet. faiseur ou vendeur de friandises.

Łakotliwie, *adv.* genäschiger Weise. d'une maniére friande.

Łakotliwość. Schleckerey, Näscherey, Näsch-Begierde. friandise; apetit pour des choses délicates.

Łakotliwy, \} *adj. & subſ.* genäschig, näschig. délicat, friand, qui
Łakotny, \} aime les friandises.

łakotne źiele, vid. Lubczyk Ligurski.

Łakoty, *vid.* Łakoći.

Lakowy. 1) zum Siegel-Lack gehörig. 2) Lac-, kirschen- oder rosenfärbig. 1) de cire d'Espagne. 2) de laque, qui regarde la laque; de couleur de laque.

Łaktuka, Sałata. Salat. latuë.

łaktuka głowiasta. Kopf-Salat. laituë pommée.

Lakrycya, słodki korzeń. (*glycyrrhiza*) Süß-Holtz. de la réglisse.

Lala; Halala; Hulala. 1) Jäger-Geschrey beym Hetzen. 2) Geschrey der Barbarischen Völcker beym Angriff. 1) *chasse-taïon*, taïaut. 2) cri de guerre que font les barbares en ataquant l'enemi.

Lalka, lątka. Puppe, Docke. poupée, poupard.

Lalusia. 1) Püpchen. 2) Schmiegel-Fleck, schönes aber einfältiges Mägdchen, das sich putzt. 1) petite poupée; joujou. 2) pimbêche; fille pimpante; fille sans esprit & bien ajustée. § 1) ustroiłam swoię lalusię. 2) w swoiey się lalusie barzo zakochał.

Łamanina. grundloser Weg, grundloser Boden. chemin creux & impracticable; terrein marécageux ou fort bourbeux.

Lama. goldnes oder silbernes Blechlein. lame; petite plaque d'or ou d'argent. § lama lita śrebrna.

Łamanie. 1) das Brechen, Zerbrechen. 2) Glieder-Gicht, Zipperlein in den Gliedern. 3) das Brechen als des Friedens. 1) rompement, l'action de rompre. 2) la goute, douleur dans les jointures. 3) violation, l'action de violer. § 1) złamanie nogi. 3) łamanie w stawiech ćierpiący. 3) łamanie pokoiu, ustawy.

łamanie w ręku, w stawach ręcznych; chyragra.

chyragra. Zipperlein an den Händen. chiragre.
łamanie głosu; *wycwerki.* die Collatur in der Singe-Kunst. le roulement de la voix dans la musique.
Łamany. 1) gebrochen. 2) ungleich, holpricht. 1) rompu, cassé. 2) raboteux, inégal.
łamana liczba; *frakcya.* Rechenk. ein Bruch. *Aritmet.* fraction; nombre rompu.
Lambitywum, *indec.* Heilk. Leck-Saft; Leck-Artzeney. *médec.* un écléme; looch, médicament qu'on prend en lêchant. § lambitywum bierze.
Lament, narzekanie. Klage, Wehklage. plainte, lamentation.
Lamentowny. kläglich. lamentable, déplorable.
Lamentuię, narzekać, żalić się. lamentiren, klagen, bejammern. lamenter, déplorer.
Łamię co, *mie, mał.* 1) brechen. 2) brechen, übertreten als den Frieden. 3) brechen Steine. 1) briser, rompre, casser. 2) violer, fausser, rompre la paix, la foi. 3) tirer la pierre de la carrière. § 1) złam tę laskę. 2) łamać wiarę, małżeństwo, ustawy, przyiaźń, słowo, wstyd, post; krol nam prawa łamie. 3) łamać kamienie w gorach.
łamać sobie głowę. sich den Kopf zerbrechen. se rompre la tête; s'alambiquer l'esprit.
łamać głos. Music: eine Collatur machen. *Musique:* rouler la voix: faire un roulement.
łamać się. 1) brechen, einbrechen, sich zerreissen. 2) sich den Kopf zerbrechen. 1) se rompre, se casser. 2) s'épuiser l'esprit à force de; s'alambiquer; s'embarasser l'esprit de qu. ch. § 1) lod się na Wiśle łamie. 2) łamać się pracą, trudnością.
Lampa. eine Lampe. lampe.
Lampart. ein Leopard. Léopard.
lampart, g. u. ein Probier-Stein. pierre de touche; la touche. § probować złoto na lamparcie.
Lampartowy. Leoparden. de Léopard.
Lampowy. Lampen-. de lampe.
lampowy nosek albo rurka. Schnuppe; Lampen-Röhrchen. lamperon, petit tuïau qui tient la mêche dans la lampe.
*Lambreda, *Lampret } ninog. Lamprete, ein Fisch. lamproïe un poisson.
Lamus, *vid.* Lemus.
Lań, *f. vid.* Łani.
Łan, zrzeb, ślad. Hufe oder Hube-Landes, sie ist von unterschiedener Grösse. trente arpens, une mésure de terre qui n'est pas égale par tout. § łan Polski ma w dłuż 3024. a wszerz 120. łokći; łan w dobrach krolewskich, ktory się Chełmińskim zowie, ma w dłuż 6750. a wszerz 225. łokći; łan Niemiecki ma w dłuż 4050. wszerz 180. łokći; łan Frankoński ma w dłuż 3915. a w szerz 174. łokći; dystrybuta chlebow zimowych według trzynastu tysięcy łanow.
Lanca. eine Lantze. lance.
Lancet. eine Lanzette. lancette.
*Łańcuch, łancuch, *g. a.* eine Kette. chaine. § łancuch złoty, żelazny; łancuchem związać; w łancuch wsadźić; łancuchem uwiązany.
Łancuchowy. Ketten-. de chaine. § ogniwo łancuchowe.
pies łancuchowy. Ketten-Hund. chien d'atache.
Łancuszek, *g. łancuszka.* Kettlein. chainette.
Łancuszkowy. gekettelt, aus Kettlein gemacht. fait en chainette.
pancerz łancuszkowy. Pantzer aus kleinen Kettlein. une côte de maille faite de chainettes.
Łancuszno, Łancużno, } *adv.* mit einer Ketten-Zierath. avec un chaine pour ornement.
Łancuszny. Łancużny. } der eine Kette zum Zierath trägt. qui porte une chaine; orné d'une chaine, d'un colier.
Rycerz łancużny. Ritter mit einer Kette statt des Ordens-Bandes. chevalier qui porte une chaine au lieu du cordon.
Lanczaft. eine Landschaft gemahlt oder im Prospect auf dem Lande. un paisage; l'aspect d'un champ ou le tableau qui le réprésente.
Łani. *Łania. } Hinde; Hirsch-Kuh. biche, femelle du cerf.
Łani, *adj.* 1) die Hirsch-Kuh angehend. *2) Hirsch-, s. Jeleni. 1) de biche. *2) de cerf, *v.* Jeleni.
łani czyśćiec źiele, vid. Czarnogłow.
łania broń źiele, vid. *ieleni korzeń.*
Łaniczka źiele. (*ephemerum*; *iris silvestris*) Art von Schwertel-Lilien. flambe blanche sauvage.
Lanie. 1) das Giessen. 2) das Giessen, Abgiessen eines Metalls. 1) épanchement, l'action de verser; éfusion. 2) fonte, l'action de fondre, de jetter le métal en moule.
Łaniż. Hirsch-Brunst, Hirsch-Schwamm. espèce de trufles.

Lanka ziele. } (*lilium convalium*) May-Blümchen. du muget.
Lanuſzka. }

Łannik, łanowy żołnierz. Soldat der vom Huben-Geld beſoldet wird. ſoldat qui tire ſa ſubſiſtance des tailles qu'on leve de trente arpents. § łannikow na oſadę posłano.

Łanowy, *conf.* łan. 1) zur Hufe gehörig. 2) zur Land-Miliz beſtimmt. 1) qui regarde la meſure de terre qu'on apelle *łan*. 2) qui a du raport à la milice qui reçoit ſa païe des champs cultivez. § 1) łanowa miara. 2) woyſko z wyprawy łanowey; piechota łanowa.

łanowe. Hufen-Geld, ſo von den Hufen zur Unterhaltung der Land-Miliz eingetrieben wird. taille qu'on leve des champs pour la ſubſiſtance de la milice.

Lantgraf. Landgraf. un Landgrave.

Landgrafowa. Landgräfin. Landgravine.

Lantgrafſki. Landgräflich. de Landgrave, de Langraviat.

Lantgrafſtwo. Landgrafſchaft. Landgraviat.

Lantawa ziele. (*conyza major*) groſſe Dürrwurtz. la grande coniſe; herbe aux puces.

Lany. *1) gegoſſen. 2) geſchmoltzen und gegoſſen. 1) verſé, épanché. 2) de fonte; jetté en moule. § 1) lana (rozlana) woda. 2) lana świeca; lana robota; lany ſtatek.

Łapa. Pfote, Tatze. pate, le pié de quelques animaux. § łapa niedźwiedźia, małpy, pſa.

łapa niedźwiedźia; łapa lwia ziele. (lycopodium, pes lupi) Bär-Lappen, Wolfs- oder Teufels-Klaue. eſpèce de mouſſe.

Łap cap, *interj. vulg.* greif zu; Rips raps. à la ripaille; à la gribouillette.

potym łap cap po ſobie. hernach kriegten ſie ſich bey die Köpfe. après ils en ſont venus aux mains; enſuite ils ſe ſont harpez.

Łapacz. 1) Häſcher. 2) Anmaſſer. 1) archer, ſergent. 2) raviſſeur, celui qui s'aproprie qu. ch. § 1) łapacze albo ceklarze mieyſcy. 2) łapacz cudzego dobra; łapacz honorow.

Łapaczka. 1) Falle; Fall-Grube. 2) *fig.* Falle, Nachſtellung. 1) trape, trebuchet pour prendre quelque bête carnaſſiére. 2) *fig.* un piége, embuche. § 1) liſa w łapaczce złapać. 2) tey uniknął łapaczki; w mowie iego łapaczka była.

Łapam. 1) fangen, haſchen. 2) einen in der Rede fangen. 3) ausſchreiben, ſich mit fremden Federn ſchmücken. 4) nachſtreben, nachjagen. 1) prendre, atraper, arrêter, ſe ſaiſir de qu. 2) prendre qu. par le bec, trouver qu. en deux paroles. 3) piler un auteur. 4) ravir, prendre pour ſoi; s'atribuer; s'aproprier; tâcher d'obtenir. § 1) złapano złoczyńcę. 2) darmo go w mowie złapać uśiłował. 3) łapać w rożnych księgach ſentencye. 4) łapać honorow, doſtatkow.

Łapanie. das Greifen, das Haſchen. capture, ſaiſiſſement; l'action de prendre.

Łapćie, *plur.* kurpie, *plur.* Baſt-Schuhe. galoches, *f. plur.* ſabots.

Łapica. } Falle. un atrapatoire; trape.
Łapka. }

łapka na kotki. Katzen-Falle. un piége à chats.

łapica na ſzczury. Ratten-Falle. ratière.

łapica na krety. Maulwurfs-Falle. taupière.

łapica na myſzy. Mäuſe-Falle. ſourciére, un atrapatoire.

łapka. Patte, Klappe, kleiner Aufſchlag am Ermel. reverſis de la manche d'un habit. § łapki albo wyłożki czerwone u kontuſza.

Łapikuſel. Saufaus, Bier-Bruder. ſac au vin; chevalier de la coupe.

** Larmo. Lerm, Geſchrey, Freuden-Geſchrey. bruit; cri de joïe; aclamation. § larmo pełną krzykną ſzyią; weſołym śię odezwali larmem.

Łapiniec ziele, *vid.* Barſzcz proſty.

Larwa. 1) Larve, Maſke. 2) heßliches Weib, Larve. 1) maſque. 2) une guenon; femme ou fille fort laide.

Laryſa. Wappenk. zwey ſtehende Pflug-Eiſen im ſilbernen Felde mit drey Strauß-Federn über der Krone. *Blaſ.* deux ſocs de charruë poſez debout au champ d'argent avec trois plumes d'autruche ſur la couronne.

Las, *g. a. u.* 1) Wald. 2) dichtes Haar, dichte Sträucher oder Kräuter. 3) fig. Verwirrung. 1) une forêt, un bois. 2) touſe; cheveux épais; un amas épais de cheveux, d'herbes ou de broſſailles. 3) *fig.* confuſion; desordre *m.* § 1) w leśie (laſem) jechać.

las wyſoki, wielkośny. hoher Wald. haute-futaie; bois de haute-futaie; forêt de haute-futaie.

iak w leśie tu błędno. es ſieht hier recht verwirrt aus. tout il y eſt ſens deſſus deſſous; quel remü-ménage eſt-ce là; tout y eſt rempli de confuſion & de trouble.

zaſzedł w las daleko. er hat ſich verwirret; er hat ſich zu weit eingelaſſen. il s'eſt trop embaraſſé.

do laſa. lauf zu; ſuche zu entfliehen. ſauvez vous par la fuite; gagnez le haut, le taillis.

zapłata w leśie. die Zahlung ist im weiten Feld. le paiement est douteux. § głupi daie, a zapłata w leśie.

przez suchy las żołdaka puśćić. einen Soldaten Spieß-Ruthen laufen lassen. passer un soldat par les baguettes.

Lasa do prześiewania wapna, piasku; krata mularska. Sand-Fege, dadurch die Maurer den Sand werfen. grosse claïe au travers de laquelle le maçon fait passer le sable.

lasy; drzwi kraćiaste. Gatter-Thür. porte à claire voie ou à treillis.

Laseczka. } Laszczka. } 1) Stöckchen. 2) Strichlein über oder zwischen den Buchstaben im Schreiben. 1) baguette, petit bâton. 2) accent qu'on fait sur une lettre, ou un tiret entre les mots. § 1) laseczkę złamać łacno. 2) laska nad literą; położyć laseczkę miedzy słowami.

Lasek, g. *laska.* 1) Wäldlein. *2) kleiner Garten. 3) Art von Hunden. 1) un bocage, petit bois. *2) petit jardin. 3) espèce de chien.

Laśica. }
Łaśiczka. } eine Wiesel. belette.
*Łaska. }

łaśiczka lesna. Iltis, Frettlein, Wald-Wiesel. furet petit animal.

Łaśiczkowy. }
Łaśieczny. } Wiesel-. de belette.

Laska. 1) Stock, Stab, Rohr. 2) Marschall-Stab in der Land-Bothen-Stube. 3) Zeit da einer Land-Bothen-Marschall ist. 4) Stab eines vornehmen oder andren Bedienten. 5) Stab, Zeichen der Marschalls-Würde; die Marschalls-Würde. 6) Stab, so beym Todes-Urtheil gebrochen wird. 7) Stange Wachs, Siegel-Lack. 8) Sonnen-Uhr-Weiser. 1) bâton, canne. 2) bâton de Maréchal de la Diéte générale. 3) le tems qu'on a été Maréchal de la Diéte. 4) bâton, verge que quelques hauts & bas Oficiers portent à la main. 5) bâton, marque de la dignité d'un Maréchal; la dignité d'un Maréchal. 6) baguette qu'on brise en prononçant la sentence de mort. 7) bâton de cire, de cire d'Espagne. 8) un stile; éguille de cadran. § 1) laską się podpierać. 2) Marszałkowska mu oddana laska. 3) Marszałek starey, nowey laski. 4) laska Marszałkowska, Regimentarska, gieneralska, woytow starorzymskich; laska ceklarska. 5) laskę koronną, litewską otrzymał. 6) iuż dekret złoczyńce czytaią, iuż laskę życia iego łamią. 7) laska laku. 8) laska albo grocik na słoneczniku.

laska rozmiaru. Meß-Stab. mesure; réglet divisé en plusieurs parties dont on se sert pour mesurer qu. ch.

laska pastusza. Schäfer-Stock. houlette de berger.

laska Merkurego. Mercurius-Stab. le caducée; baguette de Mercure entortillée de deux serpens.

laska ptasznica. Vogelsteller-Stange. perche où est ataché le filet d'un oiseleur.

łaska. 1) Gnade, Gütigkeit, Gefallen, Gunst, Gewogenheit. 2) Gnaden, Titel so selten gebraucht wird. 3) eine Wiesel, s. Łaśica. 1) grace; la faveur, plaisir; bonnes graces. 2) votre grace, *titre qui n'est pas trop reçû.* 3) bellette, v. Łaśica. § 1) gniew w łaskę zamienić; w łaskę kogo przyiąć; wkradać się w łaskę czyią; łaskę otrzymać, znaleść; trzeba mi iego łaski szanować; łaski u niego dostał; deklaracya łaski krolewskiey; na łaskę sobie zasłużyć, zarobić; wielką mi wyświadczył łaskę; o łaskę czyią zachodźić; łaski czyiey szukać; przywroćić kogo do łaski. 2) uprasza się Łask Waszych.

z łaski Bożey. 1) von Gottes Gnade. 2) Gott sey Danck. 1) par la grace de Dieu. 2) Dieu merci. § 1) z łaski Bożey krol Polski. 2) mam z łaski Bożey z kąd mu dać wychowanie.

z łaską. aus Gunst, mit Gütigkeit; im guten. de bonne grace, favorablement; par faveur. § z łaską twoią to otrzymałem; z łaską od Pana odstał, go słuchał.

z łaski. aus Gnaden, umsonst, aus Gütigkeit. gratuitement, par grace, de grace de qu.

poddać się na łaskę. sich auf Gnade ergeben. se rendre à discretion.

łaskę utraćić; z łaski wypaść. in Ungnade fallen. tomber dans la disgrace de qu; être disgracié.

wielką mi uczynisz łaskę. du wirst mir einen grossen Gefallen erweisen. vous me ferez un grand plaisir.

łasce się Was Pana oddaię. ich empfehle mich ihrer Gewogenheit. je me recommande à vos bonnes graces.

łaskę mam u niego. ich stehe bey ihm in Gnaden. j'ai ses bonnes graces.

łaska Pańska na pstrym koniu iedźie. grosser Herren Gunst ist wie Aprillen-Wetter. la grace des Grands varie comme la lune, aujourd'hui claire demain brune.

nie dbam o łaskę, kiedy mam laskę. was

achte ich Ungnade wenn ich Gewalt habe. on n'a qu'à me haïr, pourvu qu'il faille m'obeïr.
za łaską mowiąc. mit Ehren zu melden. ſauf l'honneur de la compagnie.
Łaſkaw, łaſkawy. 1) gnädig, günſtig, gewogen. 2) gütig, gnädig, ſanftmüthig. 3) kirr, zahm. 4) gelind, nicht hefftig. 1) bienveillant, favorable, propice. 2) clément, doux, indulgent, civil 3) aprivoiſé, doux, qui n'eſt pas farouche. 4) mitigé, médiocre, doux, qui n'eſt pas rigide. § 1) nie ieſteś na mię łaſkaw; bądź na niego łaſkaw; łaſkawym przyięty ſercem. 2) Pan to łaſkawy. 3) gołąbek, pieſek łaſkawy. 4) łaſkawa kara.
Łaſkawie, *adv.* gütig, gnädig, ſanftmüthig. favorablement, obligeamment, avec bonté; avec grace. § łaſkawie się z kim obchodzić; łaſkawie mię przyiął.
Łaſkawość. 1) Gütigkeit, Sanftmuth, Gelindigkeit. 2) Gelindigkeit als des Winters. 1) indulgence, clémence, benignité; la douceur; honêteté. 2) la douceur comme de l'hiver. 3) la douceur d'une bête. § 1) łaſkawością więcey ſprawiſz niż ſurowością. 2) łaſkawość zimy. 3) łaſkawość owieczek.
Łaſkawy, *vid.* Łaſkaw.
**Łaſkidawca. Wohlthäter; wohlthätiger, gnädiger Herr. bienfaiteur.
Laſkowanie, żłobkowanie. Ausſtreifung; Hohl-Kehlen, hohle Streifen. ſtriûre, canelure. § laſkowanie ſznicerſkie, ſtolarſkie; laſkowanie poprzeczne; laſkowanie wklęsłe; laſkowania dołki albo rowki.
laſkowanie wypukłe; laſkowania gorki. die Zwiſchen-Stäbe, erhabenen Theile zwiſchen den Aushöhlungen. les éminences qui ſont à chaque coté de la carne de la canelure.
Laſkowany, lochowany, żłobkowaty. in die Länge ausgehöhlt, ausgeſtreift, kehlicht. ſtrié, canelé.
Laſkowy, *vid.* Leſzczynowy.
Laſkuię co. Hohl-Kehlen machen, kehlicht machen, ausſtreifen. caneler, faire des canelures.
Łaſkuię komu. fuchsſchwäntzen; ums Maul gehen. cajoler, pateliner, grater la plante des piez à qu.
Laſy, *plur. vid.* Las, Laſa.
Laſzczka. Stäblein, Stöckchen. baguette, petit bâton, petit échalas. § do laſzczek przywiązane zioła.
Łaſzę się, *ſi, ſił.* 1) an der Erde kriechen, ſich ſchmiegen, als ein Hund. 2) fuchsſchwäntzen, ums Maul gehen, einen Katzen-Buckel machen. 1) flater ſon maître; rampre, ſe trainer contre terre comme fait le chien. 2) ramper; faire le chien couchant devant qu; être pliant comme oſier; s'abaiſſer. § 1) łaſić się u kogo; łaſząc się przepraſzał. 2) pies się łaſi; człek się ten łaſi aż z tyłu uchwyći.
Łaſzenie się. niederträchtige Schmeicheley, Fuchſchwäntzerey. vilaine flaterie; extraordinaire cajolerie.
Łaſzt. eine Laſt, ein Maaß von 60. Scheffeln. laſt une meſure de ſoixante boiſſeaux. § łaſzt dobrey miary ma cwiertni 26. albo 78 korcow; łaſzt zboża ma w Gdańſku 60. korcow, a 42. Krakowſkich korcy; łaſzt ſoli ma beczek 18, śledzi i inſzych rzeczy 12. beczek.
Lata, (*vid.* Rok) die Jahre. les années.
Łata. 1) Fleck auf einem Kleide 2) Dach-Latte. 1) piéce, chiffon, morceau de drap, d'étoffe, qu'on met à quelque habit. 2) late. § 1) łata na ſukni, na koſzuli, na płaſzczu. 2) dachowki na łatach kładą.
łata na trzewiku. Schuh-Fleck. bout, morceau de cuir pour racommoder le ſoulier.
łatami obić. belatten. later.
łaty odrzeć. ablatten. délater.
Łatacz. Flicker. racoutreur, ravodeur.
Łataczka. Flickerin. ravodeuſe, racoutreuſe.
Łatam co. flicken, Flecke auffetzen. rabiller, rapiécetter, réfaire, racommoder, ravoder, rapetaſſer, mettre des piéces à quelque vêtement, à un ſoulier.
trzeba gdźie indźiey łatać mieſzka. man muß wo anders ſeinen Beutel ſpicken il faut faire ſes choux gras en un autre endroit.
Latam. 1) langſam oder oft fliegen. 2) herum ſchweifen, flattern, herum laufen. 3) herum gehen als eine Zeitung. 1) voler ſouvent ou lentement. 2) roder, courir çà & là. 3) courir, voler comme une nouvelle. § 1) iaſkołka po domach lata. 2) latać, prućiać, włoczyć się po świećie. 3) nowina lata.
zwierzę lataiące. ein fliegendes Thier. un volatile.
latać myślami. mit Gedancken herum flattern être diſtrait; promener ſes penſées en divers endroits.
lata myślami po niebie, a zadek w popiele. er denckt hoch hinaus, und hat doch kein Vermögen. il a le coeur haut & la fortune baſſe.

Latanie,

Latanie, lot, lecenie. das Fliegen, der Flug. action de voler; le vol.

Łatanie. das Flicken. le rabillage; le rapiécetage; racoutrement.

Latarenka. ein Laternchen. petite lanterne.

Latawica. Nachtweiblein ein Gespenst. un sucube; diable qui sous la figure de femme habite avec l'homme.

Latawiec, *g. latawca* 1) Nachtmännlein ein Gespenst. 2) Drachen von Papier den die Jungen fliegen lassen. 3) ein Paradies-Vogel. 4) ein fliegender; der in der Luft flieget. 1) un incube, diable qui à la faveur de la figure de l'homme habite avec une femme. 2) cerf-volant ou un écoufle que les enfans exposent à l'air. 3) la manucodiata; l'oiseau de Paradis. 4) personne qui vole. § 1) łatawiec i łatawica są nocne obłudy baieczne. 2) chłopcy za latawcem biegaią. 3) latawiec iest ptak Indyyski bez nog, ktore mu w Indyi urzynaią.

Laternia. eine Laterne. lanterne.

wielka laternia. grosse Laterne. un ampion.

laternia morska. eine See-Laterne; Thurm am See-Hafen mit einer grossen Laterne. fanal; une tour avec une grosse lanterne à l'entrée des ports. § laternia morska iest wieża na ktorey dla żeglarzow gore ogień.

laternia na trzonku albo na słupie. Laterne auf einem Stiel oder auf einer Säule. falot.

Łątka, lalka. Puppe. poupée, poupard.

wielka łątka; kuglarska lalka. grosse Puppe, Gauckel-Puppe. bamboche, marionette.

łątki wodne. Wasser-Püpchen, sind gläserne Figuren, so an gläsernen Kügelchen im Glas Wasser herum schwimmen. petites figures de verre atachées aux petits globes de verre, qu'on voit nager & remuër dans un verre d'eau.

Łątkarz. 1) Puppen-Macher oder Verkäufer. 2) Marionetten-Spieler. 1) poupetier; marchand poupetier ou faiseur de poupées. 2) joüeur de marionettes.

Łątkowy. Puppen-. de poupée; qui regarde une poupée. § łątkowa komedya.

Lato. der Sommer. l'été. § śrzod lata; na schodźie lata.

lato obfitości. fruchtbares Jahr. une fertile année.

Nowe Lato. Neu-Jahr. Nouvel an; Nouvelle Année.

Nowe lato żydowskie, vid. Trąbki.

lato świętomarćińskie. alter Weiber-Sommer. l'été Saint Martin.

za lata. zur Zeit des Sommers. pendant l'été; de l'été.

lećie. des Sommers, im Sommer. dans l'été. § lećie na polu robiemy, żymie doma; kto lećie nie zbiera zimie przymiera, *prov.*

śrzod lata. die Mitte des Sommers. la mie-été.

lata, (*conf.* Rok) die Jahre. les ans, les années.

*Latoperz, Nietoperz. eine Fleder-Maus. une chauve-souris.

**Latopis. }
**Latopisca. } Geschichtschreiber, Jahr-Bücherschreiber. Historien, annaliste.

Latorośl, *f.* Reis, Sprosse am Baum. jet d'arbre, pousse, rejetton, curson. § latorośle wyćinać.

latorośl do sadzenia w źiemię. Setzling, Satz-Holtz; Ast den man an beyden Enden abhauet und in die Erde setzet. bille; branche coupée par les deux bouts pour planter.

latorośl do wszczepienia w pniak. Pfropf-Reis. grefe, ente; jetton qu'on grefe dans un arbre.

latorośl albo płonka wszczepiona. gepfropftes Reis. grefe, ente.

latorośl z drzewa w drzewo bez odćinania sadzona albo wrosła; latorośl maćicy obłąkiem sadzona. Absencker, Ueberschüßling, Ableger. provin, marquote.

latorośl winna; winorośl. Wein-Rebe, Wein-Ranck. un pampre; le jeune bois de l'année que pousse la vigne.

Latoroślny. zu Schoß-Reisern gehörig. des rejettons, qui apartient aux rejettons.

Latos, *g. a.* }
Latosek, *g. latoska.* } ein jähriges Thier. une bête d'une année.

Latoś, *adv.* heuer, dieses Jahr. cette année; dans l'année où nous sommes.

Latośi, tegoroczny. heurig, diesjährig. de cette année; de l'année; qui est de l'année. § wino latośie, miod latośi.

Latowanie. die Zubringung des Sommers; die Sommers-Zeit; das Sommer-Leben. la demeure qu'on fait en quelque lieu pendant l'été; le tems de la campagne; le tems d'été.

Łatr. Stab, Maaß von vier Ellen beym Maurer und Landmesser. deux brasses, mesure de maçon & d'arpenteur qui contient quatre aunes.

Latuię. überſommern, den Sommer wo leben. paſſer l'eté en quelque lieu.

Łatwie, Łatwość, Łatwi, Łatwiuchno, *vid.* Łacno, Łatność, Łacny, Łacniuchno.

**Laur, bobek. Lorbeer-Baum. laurier un arbre.

***laur*; *laury*. Lorbeer, Lorbeer-Krantz; Sieg, Sieges-Zeichen. laurier, couronne de laurier; victoire; un ſigne de victoire. § głowę iego wieńcuyćie laurem; głowa śię wieńczy w laury; zwyćięſkie laury iego zdobią ſkronie.

**Laurowy. Lorbeer-. de laurier. § tu laurowe wieńce, tam niezwiędłe palmy zbieraią.

laurowe liśćie. Lorbeer-Blätter; Sieges-Zeichen. lauriers; un ſigne de victoire.

**Lauruie. mit Lorbeern krönen. couronner de laurier. § tak wiele bram ulaurował.

Ława. 1) eine Banck. 2) Kriegsb. Banquet, Auftritt hinter der Bruſt-Wehr. 3) Reihe in die Breite. 1) banc pour s'aſſeoir deſſus. 2) *Fortif.* banquette, marche derriére & au bas du parapet. 3) rang, rangée des choſes rangées les unes à côté des autres en front. § 1) na ławie śiedźieć. 2) ława wału; żołnierze z ławy przez nadwałek ſtrzelali. *3) pſy ławą za zaiącem idą.

**ławy*, *iadki*. Bäncke, wo man Eßwaaren verkauft. hale, étaux, boutiques où l'on vend des vivres. § mięsne, rybne ławy.

Lawaterz, *g. a.* Hand-Faß, Hand-Becken. un lavemain; baſſin à laver les mains.

Ławeczka. Bänckchen. petit banc, banquette.

Lawanda. } (*lavendula*) Lavendel, Spi-
Lawenda. } canard. lavande.

lawenda ſzyſzkowa. (ſtœchas) Stöchas-Kraut. ſtécas.

Lawendowy. Lavendel-. de lavande. § wodka lawendowa.

Lawety, *vid.* Lewety.

Ławica. 1) Richter-Banck, Raths-Banck. 2) lange Reihe, ſ. Ława 3). 1) banc, à laquelle ſe mettent les Juges ou les Conſeillers. 2) rang, *v.* Ława 3). § 1) ławice na ktorych urząd śiada.

ławica do mydlenia chuſt. Waſch-Banck, die Wäſche darauf einzuſeifen. bate, banc fur quoi on ſavonne le linge.

Lawiruię. 1) laviren. 2) laviren ſich in die Zeit ſchicken. 1) abatre, bouliner, chicaner le vent, louvoïer, bordéger. 2) temporiſer; s'acommoder au tems; atendre un tems plus favorable.

Ławka. 1) Banck. 2) Steg, kleine Brücke über einen Bach. 1) banc. 2) ponçeau, petit pont. § 1) na ławce leży.

ławki. Sattel-Höltzer, woran die Sattel-Polſter befeſtiget werden. les fûts de la ſelle; les piéces de bois où ſont atachez les couſſinets ou les panneaux.

Ławniczy. Schöppen-. d'échevin. § ławniczy urząd.

Ławnik, Przyśiężnik. Schöppe, Gerichts-Schöppe. échevin, maïeur.

Ławnikoſtwo. Schöppen-Amt. échevinage, *m.*

Łayno. 1) Koth, Miſt. 2) Menſchen-Koth. 1) fumier, fente, crote. 2) étron, bran, merde, excrément d'homme.

Łażanki, *vid.* Jaſtrzębiec.

Łażę, *źi*, *źił*. 1) langſam kriechen als ein Wurm. 2) kriechen, langſam gehen. 3) *vulg.* gehen. 4) klettern. 5) ausgehen, ausfallen, von Haaren. 1) ramper lentement, trainer contre terre; aler, marcher par terre. 2) ſe trainer, aler lentement, pas à pas. 3) *vulg.* aler, marcher. 4) grimper, gravir. 5) tomber *en parlant des cheveux*. § 1) gadźina łaźi. 2) długo łaźiłeś nimeś przyſzedł. 3) dokąd łaźiſz. 4) łażę na drzewo. 5) z głowy mu włoſy łażą.

Łażęka, *vulg.* 1) Kriecher, der oder die langſam gehet. 2) Land-Läufer. 1) mauvais piéton; celui ou celle qui marche mal à piez. 2) homme vagabond.

Łażenie. das Kriechen. rampement.

Łaźiebnik. Bader. maître des étuves; maître des bains; étuviſte, baigneur, barbier qui a des bains chez ſoi.

Łaźiebny. }
Łaźienny. } Bad-; Bader-. d'étuves; de maître des bains.
Łaźiewniczy. } § łaźiewniczy cech; łaźiebna dźiewka.

łaźiebne. Bade-Geld. l'argent pour les bains.

Łaźienka. kleine Bad-Stube. petite étuve; petit reduit où l'on ſe baigne.

Łaźnia. 1) Bad-Stube. 2) Verweis, Filtz. *3) das Waſchen, ſ. Myćie. 1) bains, *plur. m.* étuve; chambre échaufée à ſe baigner. 2) mercuriale, reprimande. *3) lavement, action, de ſe laver, *v.* Myćie. § 1) w łaźni co tydźień bywa; wyſtudźił łaźnią. 2) miałem przednią łaźnią.

łaźnią komu ſprawić. einem ein Bad zurichten. cauſer à qu. une terrible veſperie.

łaźnią komu dać. einem den Kopf waſchen. ſavonner qu; laver la tête à qu.

Lazur. 1) Armenier-Stein, Laſur-Stein. 2) Bergblau, Laſurblau eine Farbe. 3) blaue Farbe, blaue Stärcke zur Wäſche. 4) blaues

4) blaues Tuch. 1) Antigorium, Azur, une pierre. 2) azur, bleu de montagne une couleur. 3) tournesol, émail qui sert à donner la couleur bleue à l'empois; l'empois bleu. 4) du drap azuré.

Lazurowy. blau. azuré; qui est de couleur d'azur.

*Łeb, *g. łba*, głowa. Nischel, Kolbe, Kopf. caboche, crête, tête. § pchła łbem do konia podobna; we łbie mu to huczy; łeb zwiesił.

za łeb. beym Kopf; bey den Haaren. au colet, au cheveux, au gobet. § za łeb kogo wywłoczyć na ulicę.

porwał go za łeb. er kriegte ihn beym Kopf. il lui a mis la main sur le colet.

dobrze umie za łeb iść. er ist ein starcker Schläger. c'est un grand ferrailleur; c'est une bonne épée.

za łeb się wodzić, się prowadzić. sich bey die Köpfe kriegen, sich zausen. se prendre aux crins; en venir aux mains; se harper; se harpigner. § za łeb się pod ławą do rady prowadzą.

w łeb wziąć; oberwać po łbie; wziąć po łbie. Kopf-Stöße, Schläge bekommen; eins bekommen. en avoir; avoir, recevoir des coups. § kto w łeb nie bierał, temu się chce na woynę.

pchnąć kogo na łeb. einen über den Haufen werfen. culbuter, renverser qu.

po łbie (po łbu) dać komu. einem Kopf-Stöße geben. donner sur le nez; donner des coups à qu.

Lebecznik ziele, *vid.* Lepieżnik.

Lebiotka ziele. (*origanum*) Wohlgemuth, Dosten. origan, mariolaine d'Angleterre.

lebiotka biała; poley dziki. (nepeta) Calaminth, wilder Poley, Acker-Müntze. nepeta; pouliot sauvage; l'herbe aux chats.

lebiotka Kreteńska. Cretische Berg-Müntze, Katzen-Müntze. mente de montagne.

Lec, Lece, *vid.* Leyc.

Lecę, *ći, ćiał, ćieli, conf.* Latam. 1) schnell fliegen. 2) schnell laufen. *3) fallen, auf die Erde fliegen. 4) fallen in Laster, in Sünde. 1) voler rapidement. 2) voler, courir avec grand empressement; aller en hâte. 3) voler, se jetter par terre; tomber à terre. 4) tomber dans des fautes. § 1) lećiał tu ptak. 2) koń, biegun leći; na łeb w piekło leći. 3) z konia zlećiał (spadł). 4) w grzechy lećieć.

lećieć do ziemi. ins abnehmen kommen. tomber; aller en décadence; déchoir, décroître. § te rzeczy znacznie do ziemi lecą.

poletiał ptak. der Vogel flog weg. l'oiseau partit.

Lecha, grządka. Garten-Beet. un carré, carreau, planche de jardin.

Łechcę, *ce, tał,* łechtam. 1) kützeln. 2) kützeln, schmeicheln. 3) schmieren, prügeln. 1) chatouiller. 2) chatouiller, flater. 3) batre, rosser, savonner qu; graisser les épaules à qu. § 1) łechtać dziećię. 2) serce to przeraża a nie łechce uszu; rozkosz myśli łechce. 3) łechtać kogo po skorze, po bokach.

Łechćiwość. 1) Kützel. 2) Geilheit. 1) titilation, chatouillement. 2) lacivité. § 1) zapach w delikacką od mozgu błonkę przez niepoiętą waporu swego łechćiwość nieznacznie biie.

Łechćiwy, łeskliwy. 1) kützlich. 2) geil, üppig. 1) chatouilleux. 2) lacif.

Łechtam, *vid.* Łechce.

Łechtanie. das Kützeln. chatouillement. § boi się łechtania.

**Lechyta. ein Pohle. un Polonois.

Lećie, *adv. vid.* lato. des Sommers. dans l'été.

Lećiwy. ältlich, der schon bey Jahren ist. un peu vieux; agé, qui a de l'age. § lećiwy młokosa rozumem przechodźi.

Lecz, *conj.* doch, jedennoch, aber, allein. or, mais, cependant.

Leczę, *czy, czył.* heilen, curiren. médicamenter, guérir. § leczyć chorego, ranę, chorobę.

leczyć się. sich heilen. se guérir, se médeciner; se mettre dans les remèdes. § uleczył się tym lekarstwem.

Leczenie. das Heilen. la guérison, la cure.

leczenie się. die Cur an sich selbsten. l'action de médeciner.

Leda, *vid.* Lada.

Ledwie, Ledwo, } *adv.* kaum, mit Mühe. à peine; avec peine, dificilement. § ledwie się utrzymał; ledwie pisać umie.

ledwie przyszedł. er ist kaum gekommen. il ne fait que de venir.

ledwie tam iednego uczonego było. es war da kaum ein Gelehrter. à peine y eut-il un savant.

ledwie miasta nie wzięto. bey nahe hätte man die Stadt erobert. il ne s'en fallut rien que la ville ne fût prise.

ledwo co — aż; ledwo co — aliśći; ledwo co tylko — aż. kaum — als. à peine — que. § ledwo co przysedł, aż go wybyto; ledwie co się tylko odezwał, ledwo co się seymik zagaił, aliśći kłotnie, zwady, aż hałas.

ledwie

ledwie nie. beynahe; fast. presque, à cela près. § ledwie nie tak uczony iak on; ledwie mu nie wyrowna śiłami; ledwie nie umarł.
ledwie nie tak. fast also. presque ainsi.
ledwie nie upadł. beynahe wäre er gefallen. peu s'en est fallu qu'il n'est pas tombé.
ledwie go nie zabito. er wäre beynahe erschlagen worden. il ne s'en est rien fallu qu'il n'ait été tué.
Lędźwie, *plur.* die Lenden. les reins; les lombes, *m.* § przypasuy ten miecz na łędźwie twoie.
lędźwi bolenie. das Lenden-Weh. le mal des reins.
Lędźwiec ziele. (*aracus*) Krock, Vogel-Wicken, wilde Wicken. vesseron.
Legacki. den Päbstlichen Legat oder Gesandten betreffend. de Légat, d'Ambassadeur de Pape. § Legacki Audytor.
Legacya, poselstwo. Gesandschaft. Ambassade.
Legam. oft liegen; faulentzen. coucher souvent. § na tey ławie lega.
Legart, Legawiec, *g. legawca.* Faulentzer, Stuben-Sitzer. casanier, reclus; fainéant, paresseux.
Legartuię. faulentzen. étre paresseux, cagnarder.
Legary, *plur.* 1) Mauer oder Holtzwerck worauf die Stufen einer Treppe ruhen. 2) Mutz; Schrott-Leiter auf einem Bier- oder Wein-Wagen; Keller-Leiter. 3) Lager, Lager-Höltzer im Keller. 1) un échifre, qui sert de base à un escalier; mur ou piéces de bois où toutes les marches sont enmortaisées. 2) poulain propre à trainer ou à décendre du vin dans la cave. 3) chantiers sur lesquels les tonneaux en cave sont rangez. § 1) legary wschodowe. 2) legary na wozie.
Legat. 1) Päbstlicher Legat. *2) Abgesandter, s. Poseł. 1) Légat, Ambassadeur de Pape. *2) Ambassadeur, *v.* Poseł. § 1) Legaći Papiescy.
Legawiec, *vid.* Legart.
Legawy. faul, Faulentzer. paresseux, fainéant.
legawy pies. Hüner-Hund. chien couchant; épagneul.
pśica legawa. Hüner-Hündin. épagneule.
**legawa pieczenia*, vid. *zadkowa pieczenia.*
Lęgę śię, *lęże, lęgł, legli.* } brüten, hecken,
Lęgnę śię, *lęgnie, lęgnął.* } von Würmern, Vögeln und Thieren. couver, s'engendrer, faire, produire des petits, *parlant des insectes, des oiseaux & des bêtes.* § lęgą śię ptacy, zaiące; robactwo śię lęgnie; wszy śię zalęgły.
Lęgi, *vid.* Łąg.
Legienda. langes Lesen. longue legende; longue lecture. § długą kogo bawić legiendą.
Legowisko, łożysko. 1) Lager, Streu, schlechtes Bett. 2) Streu unter dem Vieh. 3) Jäger: Lager eines Wildes. 1) couche, méchant lit; paille. 2) litiére; paille sous les bêtes domestiques. 3) *chasse:* reposée, embûche, forme ou se couchent quelques bêtes farouches. § 1) furmani iuż leżą na legowisku.
legowisko dźika dźienne. Tage-Lager des wilden Schweins. la bauge, lieu où la bête noire couche le jour.
legowisko ryby w źimie. das Lager eines Fisches im Winter. la batue.
w legowisku leżeć. im Lager liegen. repairer.
Leguię, odkazuię. legiren, vermachen. léguer.
Leię, *leie, lał.* 1) giessen. 2) giessen Stücke, Glocken. 3) schreiben, verfertigen, verfassen. 1) verser. 2) fondre; jetter en moule; mouler des canons, des cloches. 3) faire, composer, écrire. § 1) leię wodę, wino. 2) lać działa, dzwony. **3) z prosta leie słowa; piękne leie wiersze.
ley rozley. man zecht starck; man läßt drauf gehn. on boit des lampées; on avale de grandes rasades; on vuides les pots & les verres.
lać śię. 1) laufen, fliessen. 2) fliessen als die Verse. 1) couler. 2) couler comme les vers.
lać krew. Blut vergiessen. verser du sang.
lać łzy. Thränen vergiessen. fondre en larmes; verser des larmes.
deszcz śię leie. es regnet starck. il pleut à verse.
Leiek, *g. leyka.* ein Trichter. entonnoir.
*Lek, *g. u.* lekarstwo. Artzeney. médecine, remède.
leki, plur. *leczenie.* Cur, Heilung. cure, la guérison.
bydź na lekach. in der Cur seyn. étre, se mettre dans les remèdes.
Łęk u śiodła. Sattel-Bogen. arçon de la selle. § łęku śię trzymać.
Lękam śię czego. sich fürchten, erschrecken. avoir peur; s'epouvanter. § nie lękam śię tego brawury.
Lękanie, strach. Erschreckniß. la peur, la fraïeur; épouvante.
Lekarka. Aertztin. femme qui éxerce la médecine; femme d'un médecin.

Lekarnia.

Lekarnia. Patienten=Stube; Krancken=Stube. infirmerie, chambre où l'on met les malades pour être traitez.

Lekarſki. Artzt=, Heil=, artzeneyiſch. médecinal, médical.

lekarſka nauka. Heilkunſt. médecine, une ſcience. § lekarſką ſię bawić nauką.

lekarſki albo chorobny dźień. Heilk. Tag der Aenderung einer Kranckheit. *méd.* jour critique où la maladie ſe change.

po lekarſku.
*Lekarſkie, *adv.* } 1) nach Art der Aertzte. 2) nach der Verordnung der Aertzte. 1) en médecin. 2) comme l'ordonnent les médecin.

Lekarſtwo. 1) Artzeney, Hülfs=Mittel. 2) fig. Mittel. 1) médecine; un remède. 2) *fig.* un remède, moien. § 1) lekarſtwo na kolikę (od koliki, przećiw kolice) lekarſtwo wyborne; lekarſtwami ſię opatrzyć; lekarſtwo biorę. 2) głod dobre na gnuſność lekarſtwo.

Lekarz. Artzt. Médecin. § niedoſkonały lekarz pewnym bywa zaboycą; *prov.* lekarza o zaboy nie pozywaią; *prov.* lekarza trzeba ſzanować, *prov.* lekarze go wyſtawili.

lekarz iarmarkowy. Quackſalber. charlatan, triacleur.

Łekcę, *ce, tał.* kützeln. chatouiller.

Lekce, *adv.* leichtſinnig, unbeſonnen. légérement, à la légére, inconſidérément.

lekce ſobie co ważyć. etwas gering ſchätzen. vilipender qu. ch; faire peu de cas de qu. ch.

Lekcya. Lection eines Lehrers. une leçon, inſtruction que donne le maitre à ſes écoliers.

lekcya dyktowana. eine dictirte Lection. dictée.

Lekki, Letki. 1) leicht, das nicht viel wieget. 2) leicht zu thun, zu begreifen. 3) leichtſinnig, flatrig, unbeſtändig. 4) leicht, gering, klein. 5) leicht, behänd, hurtig, flinck. 6) leicht, von Soldaten. 1) léger, qui ne péſe pas beaucoup. 2) facile, aiſé à faire, à comprendre. 3) léger, folâtre, volage, inconſtant. 4) léger, petit, chetif, qui n'eſt pas grand. 5) léger, agil, vite, qui a de la viteſſe. 6) léger, *en parlant des ſoldâs.* §) 1) czerwony złoty barzo letki. 2) letſza (lzeyſza) to praca; ſtyl letki. 3) letkie prowadźi życie; letkiego umyſłu człowiek. 4) letką doſtał karę; letka to źima. 5) letką ma do piſania rękę; letkie do bięgania nogi; trzeba kogo letkiego do krola wysłać. 6) żołnierz letki; chorągwie letkie.

iazda letka. leichte Reuterey. chevaux légers; cavalerie légére.

Lekko, letko, *adv.* 1) leicht, unbeſchwert. 2) leichtſinnig, flatrig. 3) obenhin, ſchlecht weg. 1) légérement, à la légére, ſans grand fardeau. 2) légérement, à la légére, ſans beaucoup de conſidération. 3) négligemment, à la volée. § letko ſię nośi; letko ubrany, uzbroiony. 2) letko w tey poważney rzeczy poſtępuie. 3) letko to zrobił.

letko raniony. leicht verwundet. légérement bleſſé.

letko mi; letko mi ieſt. ich habe nicht ſchwer zu tragen, ich bin leicht angezogen. je n'ai pas un grand fardeau à porter; je ſuis légérement habillé.

letko; letko ieſt. es iſt leicht; es iſt nicht ſehr beſchweret. il eſt léger, il n'y a pas une grande charge. § tak na woźie lzey będźie.

z letka. 1) ſachte, gelind. 2) nach und nach. 1) légérement. 2) peu à peu; pas à pas. § 1) kawalerowie przy kreowaniu z lekka po ramionach ſzpadą uderzeni bywaią. 2) z letka z nim poſtępować trzeba.

letko co udawać. etwas klein, gering machen. amoindrir, rendre moindre qu. ch.

Lekkomowność. unbeſonnene, vergebene Reden. babil, des diſcours vains, des paroles inutiles.

Lekkomowny, *adj. & ſubſ.* Klatſcher; Schwätzer, unbeſonnen im Reden. babillard, diſcoureur, cauſeur.

Lekkomyślnie. leichtſinniger Weiſe. à la légére; légérement, inconſidérément, étourdiment.

Lekkomyślność. Leichtſinn, Leichtſinnigkeit. légéreté, imprudence. § lekomyślność grzeſznika.

Lekkomyślny. leichtſinnig. volage, inconſidéré, étourdi, léger.

Lekkonogi. leicht zu Fuß; ſchnellfüßig, leichtfüßig. qui a les piez légers; qui va vîte.

Lekkość, letkość. 1) leichte. 2) Leichtigkeit. 3) Leichtſinnigkeit, Unbeſonnenheit. 4) zu groſſe Willfährigkeit. 1) légéreté, qualité d'une choſe légére. 2) facilité à faire, à comprendre. 3) légéreté, inconſidération, étourderie, action étourdie. 4) trop grande facilité; complaiſance blâmable. § 1) letkość ognia, piora. 2) letkość ięzyka tego ſię ztąd podaie. 3) letkośći ſię wielkiey dopuśćił. 4) ſędźia naymniey-ſzey ſię ma wyſtrzegać letkośći.

Lekkoważnie, *adv.* geringſchätziger Weiſe. d'une maniére ville & baſſe.

Lekko-

Lekkoważność. 1) die Leichte einer Sache. 2) Wenigkeit, Geringschätzigkeit. 1) légereté d'une choſe. 2) baſſeſſe, vileté, petiteſſe; qualité de ce qui eſt vil & bas.

Lekkoważny. 1) leicht, das wenig wieget. 2) ſchlecht, geringſchätzig. 1) léger, qui ne pèſe guère. 2) de peu de valeur; vil; bas.

Lekkowiernie, *adv.* leichtgläubiger Weiſe. d'une maniére trop crédule.

Lekkowierność. Leichtgläubigkeit. crédulité; légére créance; trop grande facilité à croire.

Lekkowierny. leichtgläubig. crédule; trop léger à croire; qui croit aiſément.

Lekkuchnie, Lekkuchno, *adv.* 1) von leichtem Gewicht, ſehr leicht. 2) ſehr leicht zu thun. 1) trop légérement, ſans aucun fardeau. 2) très facilement à faire. § 1) lekkuchno mi w tych ſzatach. 2) lekkuchno to zrobił.

Lekkuchny. 1) ſehr leicht, das keine Schwere hat. 2) überaus leicht zu thun, zu begreifen. 1) très léger, qui eſt ſans fardeau. 2) très facile à faire, à comprendre.

Lękliwość, boiaźń. Furcht, Furchtſamkeit. la peur; crainte; timidité, épouvante.

Lękliwie, *adv.* furchtſamer Weiſe. craintivement.

Lękliwy. furchtſam. craintif, timide, peureux.

koń lękliwy. ſcheues Pferd. cheval ombrageux, peureux, quinteux.

Lekta ſtille Meſſe. Meſſe baſſe; petite Meſſe. § po ſkończoney Mſzy lekćie.

Lektor. Lector, Leſer in den Klöſtern, auf den Univerſitäten. lecteur, celui qui lit & explique dans un Couvent, dans une Univerſité.

Lektoryum, czytelnia. Leſe-Zimmer. un auditoire; chambre où l'on lit à haute voix.

***Lekuię.** 1) heilen, curiren. 2) beſprechen, heilen auf eine abergläubiſche Art. 1) médicamenter, donner des remèdes; guérir. 2) guérir par les ſortilèges; chaſſer une maladie par des charmes; uſer de ſortilege & de charmes dans une cure. § *1) sławny go lekuie (leczy) Doktor. 2) baby go lekowały.

**lekować ſię czym; leczyć ſię.* ſich heilen. ſe guérir, ſe médeciner.

Lele, *obſ. indec.* ciaſtoch. ein Weichling. douillet, poule laitée.

Lelek, *g. lelka.* (*aluco*) eine Art der Huhu oder Nacht- und Raub-Vögel ohne Ohren. aluco, hibou des mareſt, qui n'a point d'oreilles.

lelkow patrzać. das Maul aufſperren; Maul-Affen feil haben. muſer; béer aux corneilles; ſe tenir en baillant; faire le Jeanlorgne.

Leliwa. Wappenſ. halber Mond mit den Hörnern in die Höhe, zwiſchen welchen ein Stern iſt, auf der Krone aber ſtehet eben dieſe Figur auf einem Pfau-Schwantz. *Blaſ.* un croiſſant montant avec une étoile entre les cornes; la même figure paroit dans la queuë de paon, qui eſt ſur la couronne.

Lemieſz, *g. a.* Pflug-Schaar. le ſoc de la charruë. § lemieſz głęboko podbiera; miecze przekowáć na lemieſze; kroy ieſt przy lemieſzu.

Lemus, *g. a.* ein Lehm-Haus; ein mit Lehm bedecktes Feuer-feſtes Behältniß, wo die Bauren ihre Sachen zur Feuers-Noth in Sicherheit bringen. un ſauve-qui-peut; ſouterain ou reduit couvert de terre graſſe où les villageois mettent leurs hardes à l'abris des flammes durant un incendie.

***Leń,** *f. g. leni,* leniſtwo. Trägheit Nachläßigkeit pareſſe, oiſiveté.

leń mi, leń mi ieſt. es fällt mir beſchwerlich; es iſt mir nicht gelegen. il m' incommode de; il m' eſt à charge que je.

Len, *g. lnu.* (linum) 1) Lein, das Kraut. 2) Lein, zubereiteter Flachs. 1) lin la plante. 2) lin, le fil de lin.

len dziki ziele, vid. Ożota.

len niezgorzyſty. (abeſtinum) Stein-Flachs, ſo im Feuer nicht verbrennt. abeſte, *m.* eſpèce de lin incombuſtible.

pśi len. (pſyllium) Flöh-Saamen. herbe aux puces.

len. / Lenek Panny Maryi. (*linaria*) Leinkraut, Harnkraut. linaire une plante.

Lenię ſię. 1) zaudern, tändeln. 2) nicht Luſt haben; verdrüßlich ſeyn. 1) tarder barguigner. 2) ſe dépiter, n'être pas en humeur; avoir de la peine à.

**lenie ſię, linieię.* ſich mauſern. muër.

Leniec ziele, *g. leńca, vid.* Ożota.

***Lenieię,** gnuśnieię. faulentzen. être pareſſeux; cognarder; être dans l'oſiveté.

Leniek, *g. leńka.* / **Leniuch.** Faulentzer. nonchalant; fainéant, pareſſeux, oiſif.

Leniſtwo. / **Leniwość.** Trägheit, Langſamkeit. fainéantiſe, nonchalance, oiſiveté; pareſſe, lenteur, retardement, peſanteur d'eſprit.

Leniwie, / **Leniwo,** *adv.* langſam, träg. lachement, lentement, negligemment. § leniwo ſobie poſtępuie; kto leniwo ie, leniwo robi, *prov.*

Leni-

Leniwy, *adj. & ſubſ.* 1) faul, träg, ein Faulentzer. 2) langſam. 1) pareſſeux, nonchalant, oiſif; un faineant. 2) tardif, lent, péſant. § 1) leniwemu zawſze święto, *prov.* leniwy dwa razy robi, *prov.* leniwy i w domu ſwym zmoknie; *prov.* 2) leniwym poſtepować krokiem; leniwa rzeka.

Lenno. ein Lehn, Lehn-Gut. un féage; un fief; un lignage. § lenſtwa przyięćie; daie część dochodow z lenna krolowi.

Lenność. } Lehnbarkeit. féodalité, li-
Lenſtwo. } gence.

Lenny. } zum Lehn gehörig. féodal, lige,
Lenſki. } qui regarde le fief. § lenſkie poddanſtwo; lenſkiego poddanſtwa czynienie; dobra lenne.

dańina lenna. Lehns-Waare. le lige.

lenne prawo. Lehn-Recht. droit féodal; droit des fiefs.

lennym prawem. lehnbarlich; nach dem Lehn-Recht. féodalement; ligement.

lennym prawem dać. belehnen. bailler à féage; fiéfer.

lenny Pan. Lehns-Herr. Seigneur dominant.

Lentwal. Schurtz-Fell. tablier de cuir que quelques artiſans mettent devant eux.

Lentyſzek, *g. lentyſzka.* Maſtix-Baum. le lentiſque un arbre.

Lenung, żołd. Löhnung; Sold der Soldaten. prêt; paie, ſolde qu'on paie aux troupes. § żołnierze ſwemi lenungami żyć maią; rozdawać lenung.

brać lenung. Löhnung bekommen. toucher le prêt.

Lenungowanie. Zahlung der Löhnungen. l'action de païer aux troupes le prêt ou la ſolde.

Lep. Vogel-Leim. la glu. § na lep ptaki łowić; na te powaby poſpolſtwo iak na lep lgnęło.

pobrał ich na lepie. er hat ſie wie in einem Sack gefangen. il les a pris ſur la glu.

lepem naprawić, namazać. mit Vogel-Leim beſtreichen. froter de la glu; engluër.

lepem naprawna gałąź; lepowa gałąź, rozga. Leim-Ruthe. gluau; fourche aux gluaux; verge engluée, enduite de glu.

*Łepak. ein ſchlauer Kopf. eſprit fin.

Lepak, *obſ. adv.* zaś. aber, doch. mais, pourtant.

Łepcę, *ce tał.* } ſchlappern, lecken wie ein
*Łeptam. } Hund. laper, lêcher, boire comme un chien. § pies wodę łepce.

Lepczyca, ziele lep puſzczaiące. (*ixine*) weiſſe Eberwurtzel. carline, chameleon blanc.

Lepianka. 1) Lehm-Wand, Klecker-Arbeit. 2) Gefängniß auf den Dörfern. 3) Lehm-Hütte, ſchlecht gebautes Haus. 1) le bouſillage, la bauge. 2) cachot; une priſon pour les païſans. 3) bouſillage; une maiſon de bouë & de crachat. § 1) lepiankę uklećić. 2) w lepiance tego przybeczyſz.

Lepiarz. 1) Kleber. 2) Wand-Kleber. 3) Wand-Klecker; ſchlechter Bau-Herr. 1) celui qui cole, qui atache avec de la cole. 2) bouſilleur, qui travaille avec du torchis. 3) méchant bâtiſſeur; bouſilleur.

Lepię co. 1) kleben, verſchmieren. 2) kleben eine Lehm-Wand. 1) coler, faire tenir avec la cole ou quelque choſe gluante. 2) torcher, bouſiller, travailler avec de la terre & de la bouë.

Lepiennik, *g. a.* ziele. (*horminum*) wilder Scharley. toute bonne ſauvage.

Lepiey. beſſer. mieux. § dobrze, ale tak ieſzcze lepiey; lepiey ſobie poradziſz.

Lepieżnik, *g. a.* (*tuſſilago maior*) groſſer Huflatig oder Roß-Huf. tuſſilage ou pas d'âne à grandes feuilles.

Lepiony, ulepiony. mit Lehm gekleckert, geklebet. beklebet. bouſillé, travaillé avec du torchis.

Lepiſty. klebrich. gluant, viſqueux, onctueux.

*Łepſki. von Perſonen: vortreflich, brav. *ce mot ne ſe dit que des perſonnes.* § łepſkiś pachoł.

*Lepſzę, *ſzy, ſzył,* Wzlepſzam, Polepſzam. beſſern. rendre meilleur.

**lepſzyć ſię, polepſzyć ſię.* ſich beſſern. devenir meilleur.

Lepſzy. beſſer, iſt der *comparativus* von Dobry. meilleur, *cet le comparatif de* Dobry.

Leśica, *vid.* Sernik.

Leśiſty. waldicht, voll Sträucher. boiſé; plein de bois; rempli de forêts & de buiſſons.

*Łeſkcę, *kceſz, ktał,* łechcę. kützeln. chatouiller.

*Łeſkliwy, łechćiwy. kützlich. chatouilleux.

Leślik ziele, *vid.* Kropidło ziele.

Leśnictwo. Forſt, Gehäge, Forſt-Amt. verdiere; grurie.

Leśnieię. verwachſen, verwildern, zu einem Walde werden. pouſſer, jetter trop de bois; ſe couvrir d'arbres & de buiſſons.

Leśniowka. Holtz-Apfel. pomme ſauvage.

Leśniczy,

Leśniczy, } *ſubſ.* gaiewnik. Förſter,
Leśny, } Wildniß-Bereuter, Hege-Reuter. traverſier, verdier, garde-forêt, garde-bois.

leśny. 1) Wald-. 2) Feld-, Wald-, Wild, von Kräutern. 1) de fôret, de bois. 2) ſauvage, qui vient ſans être cultivé. § 1) leśni bogowie. 2) leśne iabłka; miętka leśna.

* *wieprz leśny*; *dzik.* wildes Schwein. un ſanglier.

*Leſz, zameſz. Semiſch Leder. peau de chamois.

Leſzcz, Kleſzcz. Breſſen, Braſſen ein Fiſch. brême, un poiſſon.

Leſzczyna. 1) Haſel-Nuß-Staude. 2) Haſel-Nuß-Wald, Haſel-Geſträuche. 1) noiſetier, coudrier, une coudre. 2) coudraie, lieu planté de coudriers.

Leſzczynowy. Haſel-Nuß-Baum. de noiſetier; de coudrier. § gaiek leſzczynowy; drzewo leſzczynowe.

Leſzka, grządka. kleines Garten-Beet. petite planche de jardin.

Letki, Letko, Letkość *&c. vid.* Lekki, Lekko, Lekkość *&c.*

Letni, *Letny. 1) lau. 2) Sommer-, das im Sommer dauret, wächſt oder gebraucht wird. 3) betagt, alt, der ſchon bey Jahren iſt. 1) tied, un peu chaud. 2) d'été; qui dure, qui croit en été; qu'on emploïe en été. 3) chargé d'années; âgé, paſſé. § 1) letniey przynieś wody. 2) letnie to gruſzki a nie źimowe; letnie mieśiące, mieſzkanie, dni; letnia ſuknia. 3) letni młodego rozumem zwykł przechodźić; letnia niewiaſta.

Letnie, } *adv.* 1) laulicht. 2) leicht, nicht
Letno, } gehörig wider die Kälte verſehen. 1) tiédement, d'une maniére tiéde. 2) à la legére; fans ſe garnir de bons habits contre le froid. § 1) mleko letno przygrzane. 2) barzośmy śię letnie w drogę przybrali.

Letnię. laulicht machen. étourdir; faire tiédir; rendre tiéde. § zletnić gorącą wodę.

Letnieie. ſich verſchlagen, laulicht werden. tiédir; devenir tiéde. § niech to piwo trochę zletnieie.

Letność. Laulichkeit. la tiédeur, chaleur moderée.

Letny, *vid.* Letni.

Letnik, *g. a.* 1) Sommer-Kleid. 2) Ueberwurf der Weiber; Schlumper. 3) Kittel. 1) habit d'été. 2) un negligé, vêtement domeſtique à l'uſage des femmes. 3) ſouquenille, vêtement de toile.

Letra. 1) Seiten-Breter am Bett. 2) Leiter-Baum an einem Wagen. 3) Kriegs-Bauk. die Facen oder Geſichts-Linien eines Bollwercks. 1) le bord, le côté d'un lit; les planches qui ſoutiennent les deux bords d'un lit. 2) ridelle: le long ſur le haut du chariot ou de la charrete. 3) *Fortif.* la face de baſtion.

Lew, *g. lwa.* eine Löwe. Lion.

lwu zdechłemu łacno brodę ſkubią. auf einem todten Löwen tantzen die Haaſen herum. un lion mort ne vaut pas un liévre qui reſpire; les ſourris danſent ſur le corps du chat mort.

lew nie tak ſrogi iako go maluią. der Löwe iſt nicht ſo grimmig als man ihn mahlet. le lion n'eſt pas ſi furieux qu'on le peint.

doma lew, na woynie tchorz. im Felde iſt er ein Haaſe und zu Hauſe ein Löwe. tel eſt brave entre ſes huis clos, qui dans la plaine n'eſt qu'un ſot.

lwa poznać z pazura. an der Klaue erkennet man den Löwen. à l'ongle on connoit le lion.

Lewar. ein Heber, Wagen-Winde. cric vireveau; guinde, un gloſſocome. § lewaru furmani w złych raziech do wydźwignienia wozow używaią.

*Leward, Lampart. 1) Panther-Thier. 2) Wappenk. gekrönter Leopard im rothen Felde, und eben derſelbe auf der Krone. 1) Léopard. 2) *Blaſ.* Léopard couronné au champ de gueules, le même ſur la couronne.

Lewety u działa; *plur.* łoże, naſad. Stück-Lavetten. l'afût d'une piéce d'artillerie.

Lewek, *g. lewka.* ein kleiner Löw un petit lion.

boy śię lewku gdy pſa biią. man ſchlägt den Sack und meynt den Eſel. on bat le chien devant le lion.

Lewiątko. junger Löwe. lionceau; le petit de la lionne.

Lewica. 1) die lincke Hand. 2) die lincke Seite. 1) la gauche; la main gauche. 2) le côté gauche. § 1) lewicą go uderzył. 2) na lewicy śiedźi.

lewica iezdnego. die lincke Hand eines Reuters. la main de bride.

Lewkowy. einen jungen Löwen betreffend. de lionceau.

Lewkowy talar. Löwen-Thaler. forte d'écus frapez au coin de lion.

w Lewą, } *adv.* 1) auf die lincke Hand;
w Lewo, } lincks. 2) bey den Solda-
na lewo, } ten: Lincks um kehrt euch. 1) à gauche; à main gauche. 1) *guerre:* démi-tour à gauche; à gauche. § 1) idź

§ 1) iedź na lewo kſobie; w lewo iechać, śię obroćić.

Lewy. 1) linck. 2) ebicht, inwendig, von der Seite eines Tuchs. 1) gauche. 2) d'envers; opoſé à l'endroit de l'étoſe. § 1) lewa ręka; lewe oko. 2) lewa ſtrona ſukna albo nice.

po lewey ręce. 1) auf die lincke Seite oder Hand. 2) unten an. 1) du côté gauche; à gauche, à main gauche. 2) au bas bout; à la derniére place. § 1) idź po lewey ręce. 2) po lewey ręce z nim idźie.

*Ley, leiek. Trichter. entonnoir.

Leybgwardya. Leib-Garde. les Gardes du corps.

Leybregiment. Leib-Regiment. le prémier Régiment; le régiment du Prince.

Leyc, *g. a.* } 1) Leit-Riemen, Leit-Sträng-
Leyce, *plur.* } ge, Zügel zu Wagen-Pferden. *2) Deichſel-Riemen, *ſ.* Naſzelnik. 1) les guides, les longes de cuire, ou les cordons pour conduire les chevaux de trait. *2) retenure, arrêt, *v.* Naſzelnik.

Leycowy. Zügel-. de guides.

leycowy koń. Riemen-Pferd, das vor oder an dem Zug allein gehet. cheval ataché à côté ou au devant des chevaux atelez à un chariot.

Leykowy. Trichter-. d'entonnoir, qui regarde l'entonnoir.

leykowe ćiaſto. Gebackenes, das durch einen Trichter gelaſſen worden. patiſſerie de pâte qu'on a verſée par un entonnoir.

Leytenant, porucznik. ein Lieutenant. Lieutenant, oficier qui eſt ſous le Capitaine.

Łeż, *f. g. łgi.* eine Lügen, wird faſt nur im *Nom.* und *Acuſ.* gebraucht. un menſonge, bourde; *on trouve rarement ce mot dans un autre cas qu'au Nominatif ou à l'Acuſatif.* § łeż to brzydka.

zadawać komu łeż. einen Lügen ſtrafen. démentir qu; donner un démenti à qu.

Leża. 1) Quartier der Soldaten. 2) Pferch, darinnen die Schafe auf dem Feld liegen. 1) logement, quartier qu'on donne aux ſoldâs. 2) parc où couchent les brebis ſur la campagne. § 1) leża źimowa, letnia; łeż dawać żołnierzom.

Lezę, *leźie, lazł, leźli, leść,* łażę prętko. hurtig kriechen. ramper avec viteſſe.

leźie ći to w oczy. das liegt dir vor den Augen. cela vous ſaute aux yeux.

nie może mi to wleść w głowę. das will mir nicht in den Kopf. cela me paſſe; je ne puis aſſez comprendre cela.

Leżę, *ży, żył, żeli.* 1) liegen. 2) im Bette liegen, ſchlafen. 3) krank liegen, darnieder liegen, bettlägrig ſeyn. 4) liegen als eine Stadt. 5) von etwas liegen, entfernet ſeyn. 6) liegen als Brach, von Feldern. 7) ſich ſtützen; auf einem liegen. 8) über etwas liegen, ſitzen; etwas emſig treiben. 9) liegen, fallen; unterlaſſen, nicht getrieben werden. 1) étre couché, étre étendu, ſe tenir couché; poſer, étre placé, étre poſé ſur qu. ch. 2) coucher, étre couché, étre au lit, étre dans ſon lit; ſe repoſer. 3) garder le lit; étre malade au lit; étre alité; s'aliter. 4) étre ſitüé. 5) étre diſtant, étre éloigné de. 6) ſe repoſer, étre en friche, *parlant de terre.* 7) s'apuier, ſe coucher ſur; ſe ſoutenir, étre apuié ſur. 8) étre apliqué, étre aſſidu à qu. ch; étre cloué ſur quelque travail. 9) tomber, étre abandonné, n'étre plus eſtimé. § 1) leżą iabłka pod drzewem na źiemi. 2) leżec z kim na słomie; leży w łożku aż do białego dnia; leżę dla ſpania, dla odpoczynku. 3) trzy dni leży. 4) przed miaſtem leży zamek; na wſchod leży miaſto, pańſtwo; zamek ten miedzy dwiema leży miaſteczkami. 5) miaſto leży od naſzego trzy mile. 6) rola leży odłogiem. 7) taka ćiżba, że ieden na drugim leży. 8) nad księgami (*na księgach) leży; w tym leżał (był utopiony) wſzyſtek. 9) w tym Pańſtwie leżą nauki, handel i rzemiosła.

leży dobrze ſzata na nim. das Kleid liegt ihm an, ſitzet ihm wohl. l'habit eſt ciré, eſt coupé ſur ſon corps; cet habit lui vient, lui ſied bien. § trzewik dobrze ładnie, źle leży na nodze.

broń ta dobrze w ręku leży. dieſes Gewehr lieget gut in der Hand. cette arme eſt bien en main.

leżę komu nad ſzyią. einem über dem Halſe liegen. étre tout le jour au chevet de qu; étre à charge à qu; aſſiéger, obſéder qu.

leży to przed oczami. das liegt vor den Augen. cela ſaute aux yeux.

leżeć u nog czyich. zu eines Füſſen liegen. étre aux piez, à génoux de qu; étre proſterné aux piez de qu.

leży w grobie. er ruht im Grabe. il git dans le tombeau.

leżeć około czego. um etwas liegen. étre ſitüé à l'entour, aux environs de.

leżeć pod czym. unter etwas liegen. étre couché ou sitüé au dessous de; étre au dessous.

leżeć osobno. allein, abgesondert liegen. coucher à part ou séparement; coucher tout seul.

Leżenie. das Liegen eines liegenden, oder einer liegenden Sache. la situation d'un homme couché ou d'une chose posée.

leżenie ksiąg Ziemskich. Vorlegung der Gerichts-Bücher zum Eintragen oder Ausschreiben. Exposition des actes Judiciaires pour faire les extraits ou les nécessaires enregîtremens des causes.

Lężenie się ptakow. das Brüten. l'action de couver; incubation.

Łezka. kleine Thräne. petite larme. § i łezka mu z oka nie kanie (padnie).

Łężna sowa, *vid.* Sowa łężna.

*Leżuchowstwo. 1) Bettlägrigkeit, Kranken-Bett. 2) Ströhnerey, Faulenzerey in den Betten. 1) couche; le tems qu'on est malade au lit. 2) trop long repos dans son lit.

długiego wetuie leżuchowstwa. er pfleget sich nach seiner langen Kranckheit. après sa longue maladie il ne songe qu' à bonne chère.

Łganie. das Lügen. l'action de mentir.

Łgarka. Lügnerin. menteuse, bourdeuse.

Łgarski. lügenhaft. faux, mensonger.

Łgarstwo. 1) Gewohnheit, Neigung zum Lügen. 2) Lüge, Unwahrheit. 1) habitude, inclination qu'on a à mentir. 2) menterie, un mensonge.

Łgarz. 1) Lügner. 2) Jagd-Hund, der falsch anschlägt. 1) menteur. 2) *chasse:* chien menteur.

Łgę, *łże, łgał.* 1) lügen. 2) Jagd: falsch anschlagen. 1) mentir; faire, dire des mensonges. 2) *chasse:* apeller en faux. § 1) łżesz, nieprawda; nie łżyy mow prawdę; łacniey mu łgać niżli pływać, *prov.*

Lgnę, *lgnie, lgnął, lgnęli.* 1) kleben bleiben als ein Vogel auf der Leim-Ruthe. 2) sincken, einfallen, tief eintreten. 3) nachgeben, keinen festen Boden haben. 1) s'engluer, se prendre à la glu, s'atacher. 2) se perdre, enfoncer dans le sable, dans un marais. 3) n'étre pas ferme sous les piez. § 1) ptaki lgną na lep. 2) na tym mieyscu konie i ludzie lgnęli. 3) woda głęboka a dno lgnące.

lgnie tu. man fällt hier ein; es ist hier grundlos. on enfonce ici, la terre n'est pas ferme ici.

Li? *conj.* dieses Frag-Zeichen wird statt czy, ieżli zum vorstehenden Worte gefüget. *on joint au prémier mot cette interrogation au lieu de* czy? *ou* ieżli? § nie wiem ze złościli to czyni? day maszli dać?

ieśli kto tak niewstydliwy? ist jemand so unverschämt? y-a-t-il quelqu'un si éfronté?

namli czytać? soll ich lesen? dois-je lire?

ieśli tu kto? ist jemand hier? y-a-t-il quelqu'un ici.

naszali to wina, czy wasza? ist das unsre Schuld oder eure? est-ce nôtre faute ou la vôtre?

mali go bić, niech ma o co. will er ihn schlagen, muß er auch Ursache darzu haben. il faut qu'il ait ses raisons pour le batre; il faut qu'il sache pourquoi il le bat.

mali uczynić, niech uczyni. will er es thun, so mag er es immerhin thun? qu' il le fasse s'il veut.

Libertacya, uwolnienie. Befreyung von Auflagen, u. d. g. franchise, le franquiesme; éxemption de quelque charge.

Libra papieru. ein Buch Papier. une main de papier. § libra papieru drukarskiego ma 25. a pisarskiego 24. arkuszy.

libra aptekarska miarka. Apothecker-Pfund oder Maaß von zwölf Unzen. une livre de Médecine qui n'est que de douze onzes.

*Librarya. 1) Bücher-Saal, Bücher-Schranck, s. Biblioteka. 2) ein Buchladen. 1) bibliotéque, *v.* Biblioteka. 2) librairie, boutique de libraire.

Lice. 1) die rechte Seite eines Tuches, eines Kleides. 2) Zeichen des Müntzers auf der Müntze. 3) Zeichen, Merckmahl, woran man eine entwandte Sache erkennet. 4) offenbarer Diebstahl; Stück, Sache, so bey dem Diebstahl gewesen ist, und den Dieb verrathet. 1) l'endroit d'une étofe, d'un habit. 2) pile ou petite marque du monoieur mise sur la monoïe. 3) marque d'une chose qu'on a volée. 4) larcin manifeste; chose qui trahit un vol. § 1) lice albo prawa strona szaty, sukna. 2) rybka iest licem mincarza tego. 3) pieniądze lica nie maią. 4) pieniądze niezwyczayne mogą bydź licem; złodziey z licem; poymano go z licem; lice przy nim znaleziono.

***lice*, plur. *policzki* Backen, Wangen. les jouës. § pod iagodami są lice albo policzki; lice zmoczone łzami; płaczliwym lice skropiła deszczem.

**lice do powodzenia koni*, vid. Leyc.

Lycen-

Lincencyat. ein Licentiat. un Licentié.

Licencyuię, rozpuſzczam woyſko. abdancken, der Krieges-Dienſte entlaſſen. licentier, donner pouvoir aux troupes de s'en aller.

Licho. 1) ungerad, ungerade Zahl. 2) Uebel, Noth, Unglück. 1) non pair; impair; nombre impair. 2) mal, peine; un dommage, un malheur. § 1) cetno albo licho? kość lichem padła. 2) to licho ze dwoyga obrać trzeba; na wielkie licho przyydzieſz; wiele licha narobił; każdy ſwoie czuie licho.

wzbudzić licho uſpione. ein altes Uebel rege machen. reveiller le chat.

**licho, adv.* źle. böß, übel. mal. § rzeczy licho idą.

Lichota. *1) Armuth, Betteley, Dürftigkeit. 2) armer elender Menſch. *1) pauvreté, exiguité, indigence. 2) une pauvre perſonne; celui ou celle qui eſt pauvre, qui eſt miſérable. § 1) tam ſzczera lichota (nędza). 2) nad lichotą paſtwić ſię wſtyd; ieźliś doſtatni nie bierz lichoty nierowney.

Lichotarz. armer Schlucker. pauvre haire; pauvre diable.

Lichtan, *g. a.* Leichter, Kahn oder Boot, ein Schiff zu lichten. alége, *m.* ſoulége, *m.* bateau dont on ſe ſert pour aléger un vaiſſeau.

Lichtarz, *g. a.* ein Leuchter. chandelier. § lichtarze ſrebrne; na lichtarzu ſtoi świeca.

lichtarz do kilku świec. Leuchter zu etlichen Lichtern. ſurtout.

lichtarz niſki z trzonkiem. Hand-Leuchter. bougeoir.

Lichtarzowy. Leuchter-. de chandelier. § lichtarzowa rurka.

Lichtuię. lichten, ein Schiff erleichtern. aléger un vaiſſeau, diminuër le poids de ſa charge.

Lichwa. 1) Wucher, unbillige Intereſſen. 2) das Wuchern, die Wucherey. 1) remiſe, uſure, gain injuſte d'un prêt. 2) l'action de donner à uſure. § 1) lichwę daię, płacę, biorę od pieniędzy; daię na lichwę; lichwy branie. 2) bezecna to lichwa; z lichwy żyie, lichwą ſię bawi.

lichwa z lichwy. Zins von Zinſen. arriére-change, *m.* interêt des interêts; uſure de l'uſure.

brać lichwę z lichwy. Intereſſe von Intereſſen nehmen. tirer l'interêt des interêts.

lichwą; w lichwie; przez lichwę. wucherlicher Weiſe; mit Wucher. uſurairement, d'un maniére uſuraire.

Lichwiarka. Wuchrerin. uſuriére.

Lichwiarſki. wuchriſch. uſuraire; d'uſurier.

Lichwiarſtwo. Wucher, Gewerbe der Wuchrer. le métier d'uſurier; agiotage, *m.*

Lichwiarz. Wuchrer, Schinder. uſurier, juif, lombard, tire-ſou; tire-teſton; qui prête à uſure; agioteur.

Lichwię. wuchern, Wucher treiben. agioter, pratiquer l'uſure, donner à uſure.

Lichwienie. das Wuchern. les pratiques d'un uſurier; le métier d'uſurier.

Lichy. ſchlecht, elend. pauvre, miſérable, vilain, exigu, chetif, vil. § lichy człowiek; lichy to był traktament; licha potrawa; lichy to nóż.

Licowanie. } Vorladung wegen eines
Licowny rok. } Diebſtahls. ajournement en matiéres qui concernent le vol.

Licuię co kradzionego u kogo. einen wegen Deuberey belangen, wegen eines Diebſtahls vorladen. ajourner quelqu'un à cauſe d'un vol.

Liczący, *vid.* Licznik.

Liczba. 1) Rechenk. eine Ziffer, eine Zahl im Schreiben. 2) Zahl, Anzahl. 3) Rechnung die man ableget. 4) Rechenſchaft, Verantwortung. 5) Zahl, Zunft, Geſellſchaft. 1) *Aritmét.* un chifre, un nombre, marque d'un nombre. 2) un nombre. 3) le comte qu'on fait à qu. 4) comte, raiſon, juſtification. 5) le nombre, l'ordre, *m.* le corps; toutes les perſonnes d'un colége. § 1) liczby kościelne; liczba rachunkowa. 2) wielka liczba Francuzow była; z małą liczbą uſzedł; w małey nieprzyiaciel ſtanął liczbie. 3) doſtateczną liczbę komu uczynić; czynienie liczby; przesłuchać, zrewidować liczbę; wnośić co w liczbę; przyiąć co na liczbie. 4) ze ſpraw ſwoich liczbę komu uczynić. 5) z liczby ſwoiey go wysłano; w liczbę ſwoię go przyięli; ieſt w liczbie Swiętych.

liczba łamana. Bruch im Rechnen. *Aritm.* nombre rompu.

liczba cała. Rechenk. eine volle Zahl. *Aritm.* un nombre rond.

pod liczbą. zugezehlt; unter einer geſetzten Zahl. comté; ſous nombre; nombré. § oddawać co komu pod liczbą; pod liczbą kucharka ma cynę.

na liczbę. auf Rechnung. à bon comte; à comte.

zoſtać na liczbie. einem reſtiren, ſchuldig bleiben. demeurer de reſte à qu; reſter. § na liczbie to zoſtało; zoſtaię ći tę ſumę na liczbę.

poczytać co komu na liczbie. etwas anrechnen, in die Rechnung bringen. mettre qu. ch. en ligne de comte.
nie należy to do liczby. das gehöret nicht zur Rechnung. cela n'est pas du comte.
bez liczby. ohne Zahl; viel. sans nombre; beaucoup.
Liczę, *czy, czył.* 1) zählen. *2) rechnen, s. Rachuię. 1) nombrer, comter, dénombrer. *2) comter, calculer, *v.* Rachuię. § 1) liczyć pieniądze, owce; odlicz mu sto talerow.
liczyć; policzyć kogo miedzy. zählen, setzen einen in eine Zahl. mettre au nombre des. § miedzy Swiętych go policzono.
liczący, vid. Licznik.
Liczebny. Zahl-; zu Zahlen und zum Rechnen gehörig. numeral, qui concerne les nombres. § liczebne charaktery.
liczebne imię. Grammat. ein Zahl-Wort. *Gram.* nom numeral.
Liczenie. 1) das Zählen. 2) Rechenk. die Numeration; das Zahlaussprechen. 1) le compte, l'action de compter. 2) *Aritmét.* la numeration.
Liczman, *g. a.* Rechen-Pfennig, Zahl-Pfennig. jetton.
Liczmanica. Rechen-Tisch mit Rechen-Pfennigen zu rechnen. comtoir à supputer avec des jettons.
Licznik. } Rechenk. der Zähler eines
Liczący. } Bruchs. *Aritm.* numerateur. § liczący iest liczba w łamaney liczbie nad liniyką położona.
licznik ziele, vid. Bukszdorn.
Liczność. Vielheit, zahlreiche Anzahl. grand nombre; nombreuse compagnie. § w liczności godnych ludzi; liczność pocztow stawienia na woynę.
Liczny. 1) zahlreich. 2) Rechenk. eine Zahl bedeutend, das sich zählen läßt. 1) nombreux, qui est en grand nombre. 2) *Aritm.* qu'on peut comter; qui marque un nombre. § 1) liczne woyska. 2) litery liczne arytmetyczne są 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9.
liczne, pieniądze od liczenia. Zähl-Geld. taxation.
Liczony. gezählt. comté, nombré.
Liczydełka. Zahl-Bret. volet, manche, péle, comte-espèce; petit ais avec des rebords sur lequel on comte l'argent.
Liczydło, *vid.* Łyczydło.
Łiczykrupka. Korb-Kucker, Knicker. un tate-poule, pince-maille.
Liga. 1) Ligue, Bündniß. 2) Fuß, Schrot und Korn einer Münze. 1) ligue, alliance. 2) loi, aloi, alliage, *m.* le pié sur lequel on régle les piéces de monoie. § 1) uczynił z nim ligę do obrony spolney przeciwko Domowi Burgundskiemu. 2) według ligi koronney wybite talery.
Ligawica. lehmichter, morastiger Boden darauf man nicht stehen kan. croulliéres, *plur. f.* terre mouvante; terre tremblante qui n'est pas ferme sous les piez.
Lignia, *vid.* Lipień.
*Lik, liczba. Zahl, Anzahl. nombre. § bez liku podobnych iest ludzi.
Likwor. angenehmes Getränck. une liqueur. § w tym się kocha likworze.
Lilanie. das Singen der Amme ein Kind einzuwiegen. le chant des nourrices pour endormir l'enfant
Lili, *interj.* aja bobaja; Worte womit die Ammen die Kinder einwiegen. lalla; dodo; turélututu; *mots imaginez que les nourrices chantent pour faire endormir un enfant.*
Lilia. 1) Lilie, Blume und Wurtzel. 2) Wappenk. drey doppelte Lilien. 1) lis, la fleur & la racine. 2) *Blas.* trois lis doubles. § 1) sadzić lilie.
lilie mu na ręku zakwitły. er hat sich von Franckreich bestechen lassen. les Loüis d'or l'ont aveuglé.
lilie, wierzbna. Wappenk. sechs duppelte Lilien in zwey Reihen, auf der Krone einer Säule die von einem Pfeil durchschossen ist. *Blas.* six lis doubles en deux rangs, sur la couronne est dressée une colonne percée d'un fleche.
lilia wielkonocna, vid. Szafran polny Turecki.
lilia czerwona. (crinon) rothe Lilie. sorte de fleur rouge qui ressemble au lis.
lilia Turecka. (tulipa) Tulpe. tulipe.
lilia żołta polna. (hermerocalles) gelbe Lilie. sorte de lis jaune.
lilia żołta. (asphodellus, martagum) Gold-Wurtzel, Dreck-Lilie. asphodel.
lilia płotowa, vid. Powoy płotowy.
lilia wodna, vid. Grzybienie.
Liliowy. 1) Lilien-. 2) Lilien-, den Lilien gleich. 1) de lis. 2) formé en lis, fait en lis. § 1) liliowy oleiek.
Liliyka. 1) kleine Lilie. 2) May-Blümchen. 1) petit lis. 2) lis de valée.
Limitacya. Gerichtsw. Verschub. *droit:* delai, remise.
Limitowany. verlegt. remis à un autre tems.
Limituię, odkładam. Gerichtsw. limitiren, verschieben, verlegen. *droit:* différer, remettre. § limitować sądy, seym.

Limonia owoc. eine Limonie. limon un fruit.
limonia ziele. (limonium) Limonien-Kraut. du limonium.
Limonada. Limonade zum trincken. limonade une liqueur.
Limonata. Limonien-Brühe. sauce de limon. § limonata szara, żołta.
Lin. Schleye ein Fisch. tenche, un poisson.
Lina. Leine, Tau. corde, ligne, un cable. § lina żaglowa, budownicza.
Linąć, *vid.* Lunąć.
Linia. 1) eine Linie in unterschiedenen Wissenschaften. 2) Geschlechts-Linie. 3) ein Linial. 4) Meßk. ein Gersten-Korn, der zwölfte Theil eines Zolls. 1) ligne, raïe; *en terme de plusieurs sciences.* 2) ligne, suite de personnes d'une race. 3) règle. 4) *Géom.* ligne; grain d'orge. § 1) linia albo ciąg iest długość zrysowana na czym. 2) linia rodu albo familii prosta, poboczna. 3) linia z celami.
linia z gory na doł prosto idąca. eine Perpendiculair-Linie. une cathéte; ligne perpendiculaire.
linia niebieska. Tag- und Nacht-Gleiche; Aequinoctial-Linie. l'équinoxe; *m.* tems équinoctial; ligne équinoctiale.
linia całow. Maaß-Stab zu etlichen Zollen. réglet, mesure.
linia woyska, vid. Filata.
linia w brod; *linia w ciąż.* Mathem. Linie ohne Ende. *Matém.* ligne infinie.
linie, plur. Linien-Blat. feuille reglée. § po liniach pisze.
*Liniak, Rynsztok. Rinstein. l'égout, ruisseau dans la ruë.
Liniał, prawidło z drzewa, z mosiądzu. ein Linial. régle, dont on se sert pour regler quelque chose.
Linieię. sich mausern; Haare, Federn oder die Haut verlieren. muër; étre en muë; perdre les plumes; perdre son poil ou sa peau. § liszka, wąż linieie.
ptak ten linieie. dieser Vogel mausert sich. les plumes tombent à cet oiseau.
Linienie. das Mausen der Vögel und Thiere. la muë.
Liniowanie. das Liniiren. réglure.
Liniownik. Linien-Zieher. régleur.
Liniowy. Linien-. de ligne, qui regarde une ligne. § liniowa długość.
Liniuię, linuię co. liniren, Linien ziehen. régler; tirer, tracer des lignes.
Liniyka. kleine Linie. petite ligne.
Linka. kleine Leine, Kabel. cableau, petite ligne.
Lipa. eine Linde. tilleul, tillau.

Lipcowy. 1) zum Monat Julio gehörig. 2) den Jungfer-Honig, oder den Meth aus selbigem angehend. 1) de Juillet. 2) qui concerne le miel vierge ou l'hidromel qu'on en brasse.
Lipiec, *g. lipca.* Julius, Brach-Monat. Juillet.
lipiec, g. *lipcu.* 1) Jungfer-Honig. 2) Lipiecz, ein vortreflicher Meth aus Jungfer-Honig. 1) du miel vierge ou blanc. 2) hidromel blanc, une boisson excellente qu'on brasse du miel blanc. § 1) lipiec albo miod iarzęcy. 2) lipiec miod pity.
**lipiec*; *wosk iarzęcy.* Jungfer-Wachs. cire vierge.
Lipień ryba, *g. lipnia.* Asche, Aesche ein Fisch. thim, ombre ou omble un poisson.
Lipina. Linden-Holtz, Linden-Baum. le bois ou l'arbre de tillau.
Lipisty, *vid.* Lipki.
Lipka. eine junge Linde. jeune tillau.
lipka ziele. (melilotus) Stein Klee, Melote. *2) Hauhechel, *s. lisi ogon.* 1) mélilot commun. *2) arrête-beuf, *v. lisi ogon.*
Lipki, lepisty. klebrig. gluant, visqueux, tenace, glutineux, glueux
Lipko, *adv.* auf eine klebrige Art. d'une maniére visqueuse ou glutineuse.
Lipkość. klebrige Feuchtigkeit; Klebrigkeit. viscosité, tenacité, gluten.
Lipnę ⎫ lipkim się staię. klebrich,
Lipnieię ⎭ weich werden, sich ankleben. se ramollir; devenir mou & gluant; s'atacher aux doigts quand on le tient. § wosk w ręce lipnieie.
Lipowy. Linden-. de tillau.
lipowa skorka pod grubą. Linden-Bast. la petite peau intérieure du tillau.
Lipsk, *g. a.* Leipzig, eine schöne Stadt in Sachsen. Leipzig, belle ville en Saxe. § Lipsk od Polskiego słowa Lipa pochodzi, i od Słowieńskiego iest założony Narodu; w Lipsku mieszka.
Lipski. Leipziger. Lipsien, de Leipzig.
Lipszczanin. ein Leipziger. un Lipsien.
Lira. eine Leyer. lire, viéle, sorte d'instrument de musique.
na lirze grać. auf der Leyer spielen. viéler, joüer de la viéle.
Lis. 1) ein Fuchs. 2) Fuchs, das Männlein. 3) ein gewisser Vogel. 4) Meer-Fuchs, See-Fuchs, ein grosser See-Fisch. 5) ein schlauer Mensch. 6) ein Roth-kopf. 1) renard. 2) renard le mâle de renarde. 3) sorte d'oiseau. 4) renard marin un grand poisson. 5) fin renard,

nard, fin matois; rusé; vieux renard. 5) un rousseau.

lisy. Fuchs-Bälge, Fuchs-Peltz. peaux, fourrure de renard.

lis, mzura. Wappenk. Wurf-Eisen mit zwey Quer-Strichen über der Spalte, auf der Krone der Vordertheil des Fuchses. *Blas* harpon ou flèche de fer avec deux traverses sur la coche; le devant d'un renard saute de la couronne.

farbowane lisy. Schein, Anstrich, List, Wind. prétexte, *m*; couleurs, *f. plur.* aparence; moïens spécieux. § czyni się chrześcianinem raczey iako farbowanemi lisami, to iest tytułem, a nie rzeczą samą.

zna się na farbowanych lisach. er weiß wo Barthel Most holt. il entend le grimoire; il a vû le loup; il entend la rubrique.

farbowanych postrzedz lisow. Lunte riechen; den Braten riechen. découvrir le pot aux roses; découvrir la mèche.

farbowane to lisy. das sind faule Fische. il y a anguille sous roche; c'est un prétexte.

lisy drzeć. Ulrich ruffen; ein Kalb machen. dégobiller; écorcher le renard; dégueuler.

lisa złapać. seinen Rock am Ofen versengen. roussir son habit au poële.

lisa w worze kupować. eine Sache unbesehen kaufen; eine Katze im Sacke kaufen. acheter le chat en poche; il a pris marte pour renard.

lisie pomkniy się, baranie za piec. Kleider machen Leute; schöne Kleider machen ein äusserliches Ansehen. la belle plume fait bel l'oiseau; les beaux habits servent fort à la mine.

ciągnie się iak lis, vid. Ciągnę — *ciągnąć się iak lis.*

Lisawy, *vid.* Lisowaty.

Lisciany, Lisciowy. 1) Blatt-; blätterig. 2) geblättert von Backwerck. 1) de feuille, qui regarde les feuilles. 2) feuilleté.

lisciane ciasto. geblätteter Kuchen; Butter-Kuchen. un feuilletage, faillantine, sorte de patisserie.

Liscie, *collec.* Laub, Blätter eines Baums. le feuillage; feuillée; les feuilles d'un arbre. § liscia rzadkiego drzewo.

Liscieię. Blätter bekommen, sich belauben. pousser des feuilles; reverdir, devenir verd.

Lisćisty. 1) voll Blätter, blätterig, belaubt. 2) geblättert vom Backwerck. 3) schelficht, von Wurtzeln und Früchten. 1) feuillu, plein de feuilles. 2) feuilleté. 3) composé de plusieurs écailles, *parlant de quelques fruits & de quelques racines.* § 1) liscista gałąź. 2) liscisty kołacz. 3) liscisty korzeń.

liscistę ciasto robić. Butter-Kuchen machen. feuilleter, former la pâte en feuilles.

Liseczek. } kleiner Fuchs. renardeau,
Lisek. } goupil.

Lisi. Fuchs-. de renard. § lisia skora; lisi ogon.

lisia iama. eine Röhre, Fuchs-Bau; Fuchs-Höhle. renardiére; taniére de renard.

lisie iayka ziele. (orchis serapias) seraphische Steudel-Wurtzel oder Knaben-Kraut; wohlriechend Mergentrehen. couillon de chien.

lisi ogon ziele. (ononis) Hauhechel, Stall-Kraut, Ochsenbreche. ononis, arrête-beuf, bourgraves, bugrundes.

Lisiątko. } junger Fuchs. le petit d'une
Lisię. } renarde.

Lisica. das Weiblein des Fuchses. renarde; femelle de renard.

Lisieię. } gelb, roth, fuchsicht werden.
Lisowacieię. } devenir roux comme le poil de renard. § kapusta lisieie; głowa iego zlisiała.

Lisowatość. die Röthe der Haare. la rousseur, couleur rousse des cheveux.

Lisowaty, *subs. & adj.* lisawy, rusy. roth, rothhärig, rothköpfig, Rothkopf. rousseau, roux. § lisowatym czynić.

lisowate włosy. rothe Haare. poil de vache.

Lisowcik, Lisowczyk. lüderlicher Soldat. soldat mal dicipliné.

List. 1) Blatt vom Baum oder einem Kraut. 2) Brief, Schreiben. 3) Brief in öffentlichen Verrichtungen. 4) ein Blatt Papier, Blatt im Buch. 5) Brief Steck-Nadeln. 1) feuille des plantes. 2) lettre qu'on écrit à qu. 3) lettre donnée dans une afaire publique. 4) feuillet, deux pages de livre; morceau, feuillet de papier. 5) paquet, milier, cent, quarteron d'épingles. § 1) na tym liscie gąsienica siedzi. 2) kmotrowski, pogrzebowy, weselny list; pisać, posłać listy; listem się odezwać. 3) list swiadeczny; list gleytowy (żelazny). 4) day mi * list (kartę) papieru; na czwartym tey księgi to znaydziesz liscie. 5) kup mi list szpilek.

rodowy list. Geburts-Brief. un batistère.

list powszechny, okolny; Uniwersał. ein Universal; ein Ausschreiben. lettre circulaire.

list wolny, paszport. Paßport, Reise-Paß. passeport.

liſt na poſelſtwo. Credentz-Schreiben. lettre de créance.

Liſtek, *g. liſtka.* 1) Baum- oder Kraut-Blättchen. 2) Briefchen, Zettelchen. 3) Blättchen im Backwerck. 4) Blättchen, Schelf an einigen Früchten und Wurtzeln. 1) petite feuille d'une plante. 2) billet, petite lettre. 3) feuille d'une pâtiſſerie feuilletée. 4) tunique, écaille de racine, de quelque fruit.

liſtek kwiatkowy. Blumen-Blatt. un pétale.

liſtki zielne albo kwiatkowe. Blumen oder Kräuter-Blätter. fanes, *plur. f.* le fanage.

liſtek, liſt ſzpiłek. Brief Steck-Nadeln. milier, quarteron, paquet d'épingles.

Liſtny, *vid.* Liściſty.

liſtna iagoda ziele, vid. *iagoda liſtna.*

Liſtopad, *g. a.* der Winter-Monat. le Novembre.

Liſtopadowy. zum Winter-Monat gehörig. de Novembre.

Liſtownie, *adv.* ſchriftlich, mit Briefen. par écrit, par des lettres.

Liſtowny. } Brief-. épiſtolaire, de lettre. § liſtowna koreſpondencya; ſtyl liſtowny.
Liſtowy. }

**liſtowy piſarz*; *ſekretarz.* ein Geheim-Schreiber, Secretarius. un Sécrétaire.

Liſtwa. 1) eine Tiſchler-Leiſte an Thüren, Schräncken. 2) Rechen; Geſims an der Wand etwas darauf zu ſetzen. 3) Leiſte, Gebräme an Kleidern. *4) Bilder-Rahm, ſ. Rama. 5) Bauk. der Krantz-leiſten am Karnies. 1) un tringle, régle de bois. 2) tablette; un ais ataché à la muraille ſur quoi on met quelque choſe. 3) bord, bordure, paſſement ſur un habit. *4) un quadre; bordure, *v.* Rama. 5) *Archit.* mouchetes, *plur. f.* couronnement ou larmier de corniche. § 1) liſtwa u ſkrzyni, u drzwi; przybić liſtwę. 2) weź ſklenicę z liſtwy; poſtaw dzbanek na liſtwę.

liſtwa deſki zwieraiąca. Quer-Leiſte die etliche Bretter hält. taſſeau.

Liſtwowany. mit Leiſten oder Rähmen umgeben, in ſolche eingefaßt. mis dans un quarré; entourré, orné de tringles.

liſtowana robota. Leiſten-Werck. moulure.

Liſzaiec, *g. liſzayca*, ziele wątrobne. (*lichen*) Stein-Flechten, Stein-Moos, Stein-Leberkraut. lichen, épatique, porcorau.

Liſzaiowaty. zittermahlig, voll Flechten. plein de datres; dartreux.

Liſzay. Schwinden, Flechten, Zittermahl. dartre; feu volage.

Liſzka. 1) ein Fuchs. 2) das Weiblein vom Fuchs. *3) eine Raupe. 1) renard. 2) renarde, la femelle de renard. *3) chenille un inſecte.

liſzka głodna drzemie. einem Hungrigen vergehet der Muth. la faim abat le courage; à la faim il n'y a point de courage.

każda liſzka ſwoy ogon chwali. jeder Fuchs lobet ſeinen Schweif. à chacun oiſeau ſon nid eſt beau.

Liſzczy, liśi. Fuchs-. de renard.

Lit. 1) Loth, Löthe, Schlag-Loth. 2) Lötung, gelötheter Ort. 1) ſoudure, matiére dont on joint deux piéces de métail. 2) ſoudure, endroit joint avec la ſoudure.

Litania. 1) Litaney. 2) Litaney, lange Reihe. 1) litanies, *f. plur.* 2) litanies; enfilade de mots, d'hiſtoires. § 1) Litanie śpiewane; litania z proceſyą. 2) litania to tytułow.

Litera, *czćionka. Buchſtab, geſchriebener oder Buchdrucker-Buchſtabe. un caractère; lettre écrite ou d'imprimerie. § wiązaną piſać literą; litery drukarſkie.

litery. Brief, Zeilen. lignes, *f. plur.* billet, lettre.

litera kośćielna. Sonntags-Buchſtabe. lettre dominicale.

litera rachmiſtrſka. Ziffer, geſchriebene Zahl. un chifre; un nombre.

Literalnie, *adv.* nach dem Buchſtaben. literalement; à la lettre; au pié de la lettre. § literalnie ſens ten śię tak wykłada.

Literalny. buchſtäblich. literal; qui eſt expliqué à la lettre. § literalny wykład.

Literat. 1) ein Gelehrter. 2) *obſ.* Halbgelehrter. 1) un ſavant. 2) *obſ.* un demi-ſavant. § 1) Literatow prace.

Litewka. eine Litauerin. une Lituanienne.

Litewſki. Litauiſch. Lituanien.

po Litewſku. auf Litauiſch. à la Lituanienne.

Litiſpendencya, *vid.* Licyſpendencya.

Litkup. 1) Leih-Kauf. 2) Mäckler-Geld. 1) pot de vin; vin de la vente; ce qu'on donne outre le marché. 2) le courtage, ce qu'on paîe au courtier. § 1) litkup przy kupnie pity bywa.

Litkupniczy. Mäckler-. de courtier.

litkupnicze. Mäckler-Geld. le courtage, l'argent pour le courtier.

Litkupnik. Mäckler. courtier.

 *Lito

*Lito mi; żal mi. es ist mir leid. je suis faché; je suis au repentir.

lito mi go iest. ich bedaure ihn, ich habe Mitleiden mit ihm. j'ai pitié de lui; je suis touché de compassion pour lui.

Litość, lutość, miłosierdzie. Mitleiden, Beyleid. pitié, compassion, miséricorde. § litości godzien

Litościwie, lutościwie, miłosiernie, *adv.* mitleidig. avec pitié, avec compassion; miséricordieusement.

Litościwy, lutościwy, miłosierny. mitleidig, barmhertzig. compatissant, miséricordieux.

Litowanie czego czym. das Löthen, gelötheter Ort, Lötung. soudure, l'action de souder; endroit soudé.

Lituię co. etwas löthen. souder; joindre deux parties de métail.

lituię, lutuię czego. sparen, schonen; gemeiniglich mit einer *Negation.* user avec reserve; épargner, ménager. *ce verbe se met le plus souvent avec une négation.* § na co kosztu i starania nie litował; żadney pracy i pilności nie litowali.

litować się, lutować się nad kim. sich über einen erbarmen. avoir pitié de qu.

Litwa. 1) Litauen. 2) die Litauer. 1) Lituanie. 2) les Lituaniens.

Litwin. ein Litauer. un Lituanien.

Lity. vom Gold und Silber: 1) gegossen. 2) maßiv, gediegen. *parlant de l'or & de l'argent.* 1) fondu; de fonte. 2) massif, pur, fin. § 1) golenie lite srebra. 2) lama lita srebrna, złota.

pas lity. Binde oder Paß mit eingewebten ächten Gold-Faden. ceinturon à la Polonoise, qui est entretissu d'or massif.

Lityspendencya. Gerichtsw. hangende Streit-Sache, Litispendentz. *droit:* litispendance.

Liuba, sosna ogrodna. (*pinea*) Zirbel-Baum. pin domestique un arbre.

Liubowy. Zirbel-Baum-. de pin domestique. § liubowe liście.

orzeszki liubowe. Zirbel-Nüßlein. pignons, noïaux de pomme de pin.

Lizanie, lźnienie. das Lecken. l'action de lécher.

lizanie się z kim, gachowanie. Löffeley. cajolerie, amourette.

Liżę co, *v. m. że, zat, F. liznę.* lecken mit der Zungen. lécher. § lizać miod z talerza.

lizać się. 1) löffeln, buhlen, sich lecken. 2) sich für einem schmiegen. 1) faire l'amour; cajoler, caresser les femmes; courir après les jupes; muguéter. 2) faire le pié de veau; ramper devant qu. § 1) lizać się z gachy pannom nieprzyzstoyna. 2) lizać mu się nie będę.

Lizyobrazek. Heiligenfresser, Mucker, Kopfhänger. tartufe; chate-mite, mangeur de Crucifix.

Łkam, *v. m. F. łknę.* schluchsen, laut weinen, kommt in der kurtzen *Conjugation* selten vor. sangloter; pousser des sanglots; *ce verbe se trouve rarement dans le sens de la briéve Conjugaison.* § łka od żalu; łkaiąc z nim mowiła.

Łkanie. das Schluchsen beym Weinen. sanglot. § ze łkaniem całowanie.

Lnący, *vid.* Lipki.

Lnę, *vid.* Lgnę.

Lniany. Leinen de lin. § lniane płotno; lniana przędza.

lniane nasienie. Hanf-Saamen. du chenèvis; linette.

Lnica. } (*chamælinum, pseudomyagrum*)
Lnicznik. } Art vom wilden Lein-Doter. espèce de miagrum ou de linaire sauvage. § lnica iest chwast we lnie.

Łoboda. (*atriplex*) Melte, Milte. aroche, bonnes dames; prudes femmes.

Loch. 1) Loch, Grube, Höhle. 2) gemachtes Loch in einer Wand. 3) Grube, Schacht in Bergwercken. 4) Grube in der Erde, Getreide und Früchte darinnen zu verwahren. 1) caverne; un antre. 2) ouverture faite dans un mur. 3) mine, puit d'où l'on tire le metail. 4) fosse pour y garder le blé & le fruit. § 1) loch w skale; echo z grobowych się odzywa lochow. 2) ściana z lochami. 3) kruszce z lochow dobywaią.

Lochowanie, Laskowanie. Höhlung, Aushöhlung, Ausstreifung. excavation, striûre, canelure; l'action de creuser, de caneler.

Lochowany, Laskowany. hohl, ausgehohlt. creux, strié, canelé.

Lochowato, *adv.* mit kleinen Höhlen und Löchern. par des petits troux; en forme de canaux ou de canelures.

Lochowatość. Höhlung, Aushöhlung, Höhle, Tiefe. concavité, enfoncûre, cavité, le creux, le concave d'un chose. § lochowatość w gębie.

Lochowaty, iamisty, dolisty. voll kleiner Höhlen und unterirdischer Gänge. plein de creux, de troux, de taniéres, de conduits ou de canaux souterrains.

Lochowy. das in Höhlen wächst. de trou, de caverne; qu'on trouve dans des antres; qui naît dans des cavernes.

Lochuię, laskuię, wydrażam. ausstreifen, aushohlen. caneler, creuser, rendre creux en dedans.

Łoczę,

Łoczę, *czy*, *czył*, fressen, schlemmen. avaler, dévorer, engloutir, manger d'une manière gloutonne.
Łoczenie. Fresserey. gourmandise.
Łoczyga, Sałata. Lattig, Salat. laitue une plante.
Łoczydło ziele. (*thapsia*) Turbit-Kraut, Wull-Kraut. thapsi, turbit batard.
Lod. Eis. glace.
iak na ledźie. 1) wie auf Nadeln; eiligst. 2) in Gefahr. 1) comme sur des épines; en hâte. 2) en danger. § 1) iak na ledźie śiedźi, idźie, stoi. 2) iak na ledźie szczęśliwość iego.
na ledźie budować. dem Eis trauen; auf eine ungewisse Sache sich verlassen. s'apuier sur un roseau; se fier à une chose qui n'est pas solide.
Łodka. 1) kleines Fluß-Schiff. 2) Räucher-Büchse. 1) tirot, batelet, petit esquif. 2) navette où l'on conserve l'encens.
łodka Kośćioła Swiętego. das Schifflein der Christlichen Kirche. la nacelle de Saint Pierre.
Łodnik. Fluß-Schiffer. batelier, voiturier par eau.
Lodowaćieię. 1) Eis frieren; zu Eise werden. 2) kaltsinnig werden. 1) se glacer; géler, se prendre par le froid. 2) se refroidir, tiédir. § 1) w mieśiącu maiu często lodowaćieie. **2) serce twoie ku mnie lodowaćieie.
Lodowaty. 1) candirt, dem Eise gleich. 2) kaltsinnig. 1) glacé, qui ressemble à la glace; qui a une belle glace. 2) *fig.* tiéde, froid, glacé, sans amour. § 1) lodowate cukry. 2) serce lodowate.
cukier lodowaty. Zucker-Kant. du sucre candi.
sol lodowata. Crystallen-Saltz. sel cristalin, sel gemme qui est transparent.
morze lodowate. das Eis-Meer. mer glaciale.
Lodowatość. 1) die Eigenschaft des Eises. 2) Kaltsinnigkeit. 1) proprieté de la glace. 2) refroidissement; la tiedeur, la froideur. § 1) lodowatość iest źimna i łomista. **2) widzę serca twoiego lodowatość.
Lodownia. Eis-Grube. glacière.
Lodownik, *g.a.* kamień drogi. ein Edelstein davon das Wasser frieren soll. sorte de piérre précieuse qui fait géler l'eau.
Lodowy. Eis-, das Eis betreffend. de glace, ce qui concerne la glace.
Łodyga. Stengel eines Krauts. tige; montant, naissance d'herbe & de fleur.
Łodyszka. kleiner Stengel. petite tige.
Łodź, *f.* langes und flaches Fluß-Schiff, zur Ueberfuhr des Getreides. toue, heu; une samoreux; bâtiment pour transporter les blez sur les riviéres.
na iedney łodźi pływamy. wir sind in einerley Umständen, in gleicher Gefahr. nous sommes dans le même danger; nous courons même fortune.
Łodźia, krzewina, *vid.* Łoza.
łodźia. Wappenk. 1) Kahn im rothen Felde, und dergleichen im Pfau-Schwantz über der Krone. 2) s. Korab 2). *Blas.* 1) bateau au champ de gueules, un autre bateau dans une queuë de paon sur la couronne. 2) *voiez* Korab 2).
Loftka. Lauf-Kugel. poste, sorte de bale de plomb.
Łogowa ziele, *vid.* Sesam.
Łoię, *i*, *it.* eintalcken. graisser, froter avec du suif; suiver, donner le suif à qu. ch.
Łoiowaty. talckig. semblable au suif.
łoiowaty kamień. Talck ein Mineral. du talc sorte de minéral.
Łoiowy, z łoiu. Talck-, von Talck. de suif. § łoiowe świece lać, robić.
*Łokanie. Fresserey. gourmandise, gloutonnerie.
Lokat. Unter-Schulmeister. soumaître, seconde maître d'une école.
Lokay, *g. lokaia.* Laquay, Bedienter. laquais.
Lokaiowy. Laqueyen-. de laquais.
Łokćiowy. 1) Ellen-, ellicht, das eine Elle lang oder hoch ist. 2) zum Ellenbogen gehörig. 1) d'aune, qui regarde l'aune; d'une aune long ou haut. 2) de coude; qui a du raport au coude. § 1) łokćiowa miara; przędza łokćiowa. 2) dłuż łokćiowa.
kość łokćiowa większa. Anat. das Ellenbogen-Bein. *Anat.* os de coude, le grand focile.
kość łokćiowa mnieysza. Anat. Arm-Schiene, die Spindel im Arm. *Anat.* raïon, l'os de coude qui ressemble à la navette de tisserand; le petit focile.
Łokieć, *g. łokćia.* 1) eine Elle. 2) der Elenbogen. 3) Ellenbogen-Bein, worauf man den Arm stützet. 4) Ellenbogen am Ermel. 5) Arm, Hand. 6) Strähn, Zaspel, eine Zahl Garn. 1) aune. 2) le coude. 3) le coude, éminence derriére le pli du coude sur laquel on s'apuie. 4) le coude d'une manche. 5) bras, main. 6) poignée de fil; certain nombre d'échevaux. § 1) ośm łokći sukna; dwa łokćie płotna. 2) łokieć idźie od przegubu aż do dłoni. 3) łokćiem odpychać. 4) łokćie kształtnie uszyte; łokieć u rękawa. 5)

wźiąć kogo na łokćie; matka dźiećię na łokćiach trzyma. 6) łokieć przędziwa dziewka na dźień ma uprząść; trzy łokćie bywaią w prządzionie.

łokćiem sturfać, trąćić. mit dem Ellenbogen stoſſen. coudoïer; pouſſer avec ſes coudes; donner un coup de coude.

łokćiem noſa ućierać mit dem Ellenbogen die Naſe wiſchen. ſe moucher du coude.

ćwierć łokćia Viertel-Elle. quartier.

połćwierćia łokćia. Achtel Elle. octave.

mierzyć łokćiem. mit der Elle meſſen. auner.

łokćie mu śię kluią. die Ellenbogen kucken ihm heraus. ſon habit eſt percé aux coudes; ſon habit a les coudes percez.

wſpierać śię na łokćiach. ſich auf den Ellenbogen ſtützen, lehnen. s'acouder; s'apuier ſur les coudes.

łokćie ſzyć. den Ellenbogen am Kleide nehen. couder; faire le coude d'un habit.

Łokietek, *g. łokietka.* 1) Zwerg-Männchen, Erd-Männchen in Indien, ſo eine Elle hoch ſeyn ſollen. 2) kleiner Menſch, Zwerg, Knirbs. 1) un pigmée; homme fabuleux aux Indes haut d'un coude. 2) un pigmée, ragot; petit homme; bout d'homme. § 1) łokietkowie domniemani to ieſt niby ludźie maluchni w Brazylii w nowym świećie, uſtawicznie z żorawiami woiować maią. 2) Władysław czwarty krol Polſki rzeczony łokietek od Roku 1296 do 1300 panował.

Łokietnica. groſſer Ziegel oder Flur-Stein, ſo eine Elle lang ſind und den Fußboden zu belegen dienen. carreau de brique ou de pierre long d'une aune pour carreler une chambre. § ſala łokietnicami pokładana.

Łokietny, łokćiowy. Ellen-lang. long d'une aune.

Łokoſt. Geräuſche, Geraſſel. éclat, fracas, bruit.

Łokty, *plur.* die Ellenbogen. les coudes, *m.* § wſpierać śię łoktami.

Łokuię co. legen, hinlegen. loger, placer, mettre, poſer. § lokował kompanie po przedmieśćiach, pieniądze ſwoie na ratuſzu.

lokować śię. ſich hinlegen, ſich einquartieren. ſe loger, ſe placer, ſe camper. § woyſko, regiment śię lokuie.

Łom. 1) Wind-Bruch Wind-Fall, Wind-Riß, vom Winde gefälletes Holtz. 2) abgeriſſener Aſt 1) bois chablis; chablis; bois caablé, bois roulé, bois abatu par le vent. 2) une branche abatu de ſon arbre.

Lomber, *g. lombra*, Lombres. Lomber-Spiel. l'hombre jeu de cartes.

Łomię, *vid.* Łamię.

Łomigłow. Hirnreiſſer, Kopfreiſſer, vom Wein oder Bier. caſſe-téte; vin fumeux; vin ou bierre violente.

Łomignat orzeł. Beinbrecher ein Adler. oſſifrague, *f.* aigle qui caſſe les os avec ſon bec.

Łomikamień źiele. Steinbrech, ein Kraut von unterſchiedenen Arten. la ſaxifrage, un plante dont il y a pluſieurs eſpèces.

Łomikość } Przymiotowe źiele. (*ſenecio*
Łomignat } *major*) groſſe Kreutz-Wurtzel. grand ſeneſſon.

Łomikoſt, } *ſubſ. & adj.* Beinbrecher.
Łomikoſty, } briſeur d'os.

Łomiſty. } zerbrechlich. fragile, aiſé à
Łomny. } caſſer; rouvrain; friable.

łomiſty, kruchy kruſzec. zerbrechliches Metal. un ſec métail.

Łomoce, *ce, tał.* krachen, knallen vom Bruch. craquer, craqueter, faire crac en ſe rompant.

Łomot. Knall einer brechenden Sache. éclat, bruit, fracas d'une choſe qui ſe romp. § wicher w leśie ſtraſzny łomot czyni.

Lon. die Rad-Löne, Lüne, der Linß, Vorſtecker am Rade. l'eſſe, arondelle de rouë; cheville qui tient la rouë.

Łoni, *adv.* im vorigen Jahre. de l'année précedente; l'année paſſée.

Łoniſto, *adv.* bauchig. en arc.

łoniſto czynić, kobielić. auswärts bauchig machen. faire des ſinuoſitez; courber en arc.

Łoniſtość. bauchige Krümme, Bucht. ſinuoſité, convexité courbure en arc.

łoniſtość żaglu okrętowego. die Bucht eines Segels. le creux de voile.

Łoniſty. bauchig, buchtig, bauchrund. ſinueux, courbé en arc.

Łona, *vid.* Łuna.

Łono. 1) der Schooß. 2) Schaam-Gegend am Unter-Leib. 3) Schooß am Kleide. 4) fig. Schooß, als der Erde. 1) ſein, giron; penil; mote. 2) la région autour des parties naturelles. 3) les plies d'un habit qui couvrent le corps depuis le nombril jusqu' aux genoux. 4) *fig.* le ventre, le ſein comme de la terre. § 1) trzymam dźiećię na łonie; na ſwoim nas łonie piaſtuiąc tak rozpięśćił. 2) łono w ćiele pod brzuchem, albo brzucha niſka część; mam bol w łonie. 3) łono u ſzaty; łzy mu na łono ſpadały, łono mi przydeptał. 4) źiemia ćiało moie w ſwoim łonie zakryie;

kryie; morze z łona ſwego drogie wyrzuca ſkarby; co dźień śię z łona morſkiego rodźi słońce.

Łońſki. vorjährig, vom vorigen Jahr. d'antan; qui eſt de l'année paſſée. § wino łońſkie.

Łopata. eine Schaufel. pèle de bois.

łopata od ognia. Feuer-Schaufel. pèle à feu.

łopata chlebowa. Brod-Schieber, Brod-Schaufel. pèle, péleron dont les boulangers enfournent le pain.

łopatą mu trzeba pokazać. man muß es ihm ins Maul ſchmieren. il faut lui faire toucher cela au doigt. § nie palcem, ani piorem, ale łopatą mu trzeba pokazać.

Łopatka. 1) eine kleine Schaufel. 2) Schulter-Blatt, Schulter-Bein am Menſchen. 3) Schulter am Thiere. 4) Schaufel am Mühl-Rad. 1) peleron, petite péle. 2) omoplate, os de l'épaule. 3) l'épaule des animaux à quatre piez; c'eſt la partie jointe au jambon de devant. 4) alichon, aileron, jantille qui eſt apliquée à une rouë de moulin.

łopatka wieprzowa albo świnia. Schweins-Schulter. paleron.

łopatka mięſa. Bug, Schulter eines geſchlachteten Viehes. épaule d'une bête tuée; épaulée.

Łopatczany. 1) Schaufel-. 2) Schulter-Blatt-. 1) de pèle. 2) d'épaule.

kość łopatczana. das Schulter-Blatt-Bein. l'os de l'épaule, omoplate.

kość łopatczana w zwierzęćiu. das Schulter-Blatt-Bein im Thiere. la paix d'une bête.

łopatka dolna, vid. Kirśé.

Łopian. (*lapa major*) Klette, groſſe Klette. bardane, glouteron; herbe aux glouterons. § łopian wielki; łopian mały, goroleśny.

Łopianowy. Kletten-. de bardane. § łopianowe liśćie.

Łopuch, *vid.* Łopian.

Los. 1) ein Loos, Loos-Zettelchen. 2) Loos, Schickſal. 1) lot, billet, balote, ſort. 2) ſort, deſtein, deſtinée, hazard. § 1) los na mię padł; loſy miotać, rozdawać. 2) na wątpliwy los ſzczęśćia woiennego pamiętać trzeba; los niecofniony; całość Państwa na los przypadkowy nieuważnie puśćił; los to kochankow Pana wielkiego, nie długo w faworach opływać; na los ſzczęśćia rzucony; każdy przećiwne albo przyiazne ſzczęśćie przy urodzeniu loſem odbiera; nie los urodzenia krolow Polſzcze daie.

na loſy podźielony. durch Looſe getheilet. lotizé.

rozdźielenie na loſy. Eintheilung der Looſe. le lotiſſage.

loſem. durchs Loos. en tirant au ſort, par ſort.

los puſzczać, rzucać. das Loos werfen. jetter le ſort; tirer au ſort; tirer au billet.

Łoś, *g. łośia.* Elend, Elend-Thier. élan, orignac.

Łoſek, *g. łoſka.* kleiner Lachs. petit ſaumon.

Łośi. Elend-, das Elend-Thier betreffend. d'élan. § łośiey ſkory do razu nie przetnieſz.

Łoſkot. Knack, Geknacke, Knall beym brechen. éclat, crac; cric & crac; craquement; fracas d'une choſe qu'on romp.

Łoſoſek, *g. łoſoſka.* kleiner Lachs. petit ſaumon.

Łoſoś, *g. łoſośia.* Lachs, Salmen. ſaumon un poiſſon. § łoſośie i ſzczuki.

łoſoś ikrzaſty; łoſoś ſamica. Roggen-Lachs. becard, femelle de ſaumon.

Łoſośiowy. Lachs-. de ſaumon.

Loſowanie, loſow rzucanie. das Looſen. balotement; l'action de tirer au ſort.

Loſownik, co loſy puſzcza, rzuca. 1) Looſer, der die Looſe wirft. 2) Kabeler, der in Looſe etwas theilet. 1) celui qui jette les ſorts. 2) lotiſſeur, celui qui fait les los des choſes qu'on veut partager.

Loſowy. Loos-. de lot. § loſowy papierek.

ſlatek loſowy; loſowa puſzka. Loos-Topf. boëte où l'on met les lots.

loſowa koſtka, gałka. Loos-Kugel; Wahl-Kugel. balotte pour donner ſa voix aux déliberations.

Loſuię. looſen. tirer au lot, au billet. § loſuymy o tę rzecz.

Łoſzko, *vid.* Łożko.

Łoſzkowy, *vid.* Łożkowy.

Lot, *g. u.* Flug eines Vogels. le vol, la volée d'un oiſeau.

ubić ptaka w łoćie. einen Vogel im Fluge ſchieſſen. tirer un oiſeau en volant.

w lot, adv. im Augenblick, flugs. ſur le champ; à l'inſtant; incontinent.

Łot, *g. a.* ein Loth. une demi-once. § funt ma 32. łotow.

poł łota. halb Loth. quart d'once.

Lotka, *vid.* Loſka.

Lotny. 1) fliegend. 2) ſchnell, hurtig. 1) qui vole; volant. 2) rapide, vîte promt. § 1) krogulec na razie za

przepiorką

przepiorką będźie lotny, lecz w lataniu swoim prętko ustaie.

lotny koń. der Pegasus. le Pégase.

lotna iagoda, vid. Obrostnica drzewo.

Lotowy. Flug=, zum Flug gehörig. de vol; qui concerne le vol.

lotowe śieći. Jägerey: Tiraß, grosses Streich=Netz Vogel zu fangen. *chasse:* traineaux, *plur.* tirasse, sorte de filet pour prendre les oiseaux. § lotowe śieći na tykach bywaią na chruśćiele, na kuropatwy.

Łotowy. Loth=. de demi-once. § łotowa ważka.

Łotr. 1) der Schächer am Kreutz. 2) Lotter=Bube, Bube, Bösewicht. 3) im Schertz: leichtfertiger Vogel, Dieb. 1) le larron à la croix. 2) garnement, libertin, méchant garçon. 3) *burlesq.* petit fripon; fripon. § 1) łotr upamiętany. 2) łotrow łapać. 3) łotr pięknie maluie, śpiewa.

Łotraś. Lotter=Bube. garnement, maraud. § łotraś przegrawszy łewem chćiał wygrać.

Łotrostwo. } 1) Schelmerey; Büberey,
Łotrowanie. } Bubenstück. *2) lüderliches Leben, s. Rozpusta. 1) filouterie, friponnerie; tours de fripon. *2) le libertinage, le desordre; déreglement de vie, *v.* Rozpusta.

Łotrowski. 1) schelmisch, spitzbübisch. 2) lüderlich. 3) im Schertz: schelmisch, teuflisch, sehr groß. 1) fripon, méchant. 2) libertin. 3) *burlesq.* diabolique, fort grand. § 1) łotrowski to postępek. *2) łotrowskie, (rozpustne) prowadźi życie. 3) łotrowska to miła; łotrowskie miał szczęśćie.

łotrowska iaskinia. Mord=Grube. un coupe-gorge; lieu ou l'on égorge les gens.

po łotrowsku, } *adv.* 1) schelmischer, lüder-
Łotrowskie, } licher, ruchloser Weise. en fripon, en maraud, en libertin; d'une maniére friponne ou libertine.

Łotruię. lüderlich leben; buben; ein gottloses Leben führen. faire de méchans tours; mener une vie dereglée.

Łotryni. 1) Spitzbübin. *2) lüderliche Bettel, Hure. 1) friponne; coquine, fourbe, méchante. *2) garce, femme de mauvaise vie.

Łotrzyk. 1) Lotter=Bube. 2) im Schertz: Dieb, Schelm, leichtfertiger Vogel. 3) lustiger, lüderlicher Bruder. 1) petit fripon; larroneau. 2) *burlesq.* petit fripon. 3) un bon vivant; qui mene une vie dereglée; libertin. § 1) łotrzyka karano. 2) łotrzyk pięknie pisze. 3) był prezed tym łotrzykiem.

*Łow, połow. Fang, Beute. prise, butin.

**łow ryb, ptastwa,* vid. Łowienie.

łowy, plur. g. *łowow,* myślistwo. Jagd, das Jagen, Jägerey, Jagd=Kunst. chasse, poursuite qu'on fait des bêtes; l'art d'atraper les bêtes. § iest na łowach; łowami śię bawi.

łowy ieleniow. Hirsch=Jagd. venerie, la chasse du cerf.

na łowy poyść. auf die Jagd gehen. aller à la chasse.

Łowca pies, *vid.* Przeiemca.

Łowczy, *adj.* Jagd=. de chasse. § łowcza obierz; łowcze księgi.

wieś łowcza. Dorf, so die Jagd=Freyheit hat. un village qui a le droit de chasser. § wśi łowcze, ktore na łowiech śiedzą.

łowczy budynek. Jäger=Haus. venerie; maison de chasse; muette.

Łowczy, *subs. g. łowczego.* Ober=Jäger=Meister. Grand Veneur. § łowczy koronny; łowczy Litewski.

łowczy Nadworny Koronny. Hof=Kron=Jäger=Meister. Veneur de la Cour de la Couronne. § łowczy Nadworny Litewski; łowczowie Nadworni po Podkoniuszach mieysce maią.

Łowczyc. Sohn eines Ober=Jäger=Meisters. fils de Grand Veneur.

Łowię. 1) fangen, jagen ein Thier. 2) jagen, auf der Jagd seyn. 3) fangen, berücken: einnehmen, gewinnen. 4) lauern. 1) chasser, prendre, poursuivre une bête. 2) chasser; étre à la chasse des bêtes; giboïer. 3) atraper, captiver, gagner. 4) guéter, veiller qu. § 1) łowić zaiące, ielenie. 2) dobrze łowić umie; łowić po knieiach. 3) umie męża łowić; łowić afekty pochlebstwem; złowić kogo. 4) rycerz w szachach często łowi (dybię) na krolową.

łowić ptaki. Vogel fangen, Vogel stellen. chasser aux oiseaux; oiseler.

łowić ryby. fischen. pécher; prendre des poissons.

Łowiec, *g. łowca.* ein Jäger. chasseur.

łowiec konny. Jäger zu Pferde. piqueur; chasseur à cheval.

Łowienie. das Fangen oder Schiessen der Thiere auf der Jagd; das Jagen, die Jagd. chasse, poursuite qu'on fait des bêtes; l'action de les chasser. § łowienie zwierząt; łowienia (łowow) w tey kniei zakazano.

łowienie ptakow. Vogel-Fang, Vogel=Stellerey. oisellerie; chasse aux oiseaux.

łowienie ryb. Fisch=Fang. péche; l'action, l'art de prendre les poissons.

Łowny. 1) der gut fangen kan; der die Jagd liebet, der darzu geschickt ist. 2) der sich leicht fangen läßt. 3) jagdbar, wo man jagen kan. 1) qui prend bien, qui aime la chasse. 2) qui se laisse prendre facilement. 3) propre à la chasse. § 1) kot to łowny z łap nie upuści. 2) słowik iest ptak barzo łowny. 3) las łowny.

Łowy, *plur. vid.* Łow — *łowy.*

Łoy, *g. łoiu.* Talg, Unschlitt. du suif.

Łoża. (*filer*) Rain-, Bach- oder **Łozina.** Wasser-Weide. sermontaine, **Łożyna.** sorte de petite saule qui croit dans l'eau.

* *łoża, winna maćica.* Wein-Stock. cep de vigne.

Łożę, ży, żył. 1) legen, in diesem Verstande wird es nur in den *Compositis* gebraucht. 2) anwenden Mühe, Geld zu etwas. 1) poser, placer; *dans cette signification ce verbe ne se trouve que dans les composez.* 2) mettre, apliquer, emploier son argent, la peine à qu. ch. § 1) położyłem to na stole. 2) łożyć koszt na budynek; łożyć na co naukę, pracę.

Łoże. 1) Schlaf-Stelle, Lager. 2) ein Gebett Betten. 3) Bett-Stelle, höltzernes Bett. 4) die Stück-Lavetten. 5) Schafft am Schieß-Gewehr. 6) beym Tischler: Zapfen-Loch. 7) Pfanne, worinnen ein Zapfen läuft. 8) der Rinn-Saal, der Graben, das Bett eines Flusses. 9) Schleuder-Leder. 1) lit, couche, lieu ou l'on dort. 2) lit de plumes. 3) lit de bois; chalit. 4) affût, logement d'une piéce d'artillerie. 5) monture, bois d'une arme à feu. 6) mortaise, ouverture dans le bois pour un tenon. 7) lumiére, boëte, fontaine, virole ou se tourne le pivot. 8) lit de fleuve; chenal; canal d'un fleuve. 9) panier, fond d'une fronde; l'écusson où l'on met la pierre qu'on veut jetter. § 1) łoże do sypiania; sam iest wasze posłane łoże. 2) pośćieli tylko na trzy ma łoża. 3) łoże drewniane. 4) działo na łożach po gotowiu stoi. 5) łoże u strzelby. 6) łoże iest dźiura do spoienia drewien. 7) łoże biegunow; biegun w łożu swoim biega; łoże u taczek, do koł młynskich, u wałkow. 8) łoże rzeki ktorym płynie. 9) proce łoże.

łoże; łoże małżeńskie. Ehe-Bett. couche; lit; lit de mariage; lit nuptial. § łoża dobrego człowiek. *dźiećię pierwszego, drugiego łoża.* ein Kind aus der ersten, aus der andern Ehe. enfant de prémier, de second lit.

łoże iarzmowe. breite Riemen, womit man die Ochsen anjochet. larges courroïes pour atacher les beufs au joug.

Łożina, *vid.* Łożyna.

Łożko, łoże. 1) Bett, Schlaf-Stelle. 2) höltzernes Bett. 1) lit où l'on couche. 2) lit de bois, chalit.

podłe łożko. schlechtes Lager. couchette; couche.

łożko nawiązane pasami. Gurt-Bett. baudet, hours, *plur.* lit de sangles.

posłać łożko. das Bett machen, betten. faire, dresser, hausser le lit.

od pomieszkania i łożka rozłączyć. von Tisch und Bett scheiden. séparer les mariez de corps.

łożko dźienne. Faul-Bett. lit de repos.

Łożkowy. Bett-, zum Bett gehörig. de lit; de chalit. § łożkowa noga; łożkowa zasłona.

łożkowa deska poboczna; pobocznica. Seiten-Bret am Bette. pan de lit qui va en longeur.

łożkowa deska u głow; głowy. das Kopf-Bret. le chevet, le dossier d'un lit.

Łożna choroba. herumgehende, regierende Kranckheit. épidemie; mal épidemique; maladie communicative.

Lozny, *vid.* Luzny.

Łożnica. 1) Schlaf-Stube, Schlaf-Kammer. 2) Poet. Schlaf-Lager der Sonnen. 3) die Hungarische Kranckheit. 1) chambre de lit. 2) *Poët.* la couche du soleil. 3) mal d'Hongrie, sorte de fiévre. § 1) łożnica nowożeńska, małżeńska, Pańska. 2) skoro z swoiey łożnice złote słońce wstanie.

Łożniczy, *adj.* zum Schlaf-Gemach gehörig. de dortoir; de chambre de lit.

łożniczy, subs. Bett-Meister. un gardemeuble; oficier qui a soin des lits.

Lożny, *vid* Lużny.

Łożogrzey, *g. łożogrzeia.* Bett-Wärmer, Wärm-Flasche, Bett-Pfanne. bassin, bassinoire, chaufe-lit.

łożogrzey plećiony. geflochtener Bett-Wärmer. un moine.

Lozowanie. Ablösung von der Wache, vom Amt. l'action de relever qu. de son poste. § lozowanie szylwachow, urzędnika z urzędu.

Lozuię. 1) lösen, ablösen als eine Schildwache. 2) hinlegen, legen. 1) relever qu; prendre la place de celui qui est en quelque poste. 2) placer, poser. § 1) lozować warty, na warćie stoiącego szylwachę. 2) potłuczone nad pobrzeżem dla poprawy lozuią okręty.

Łożysko.

Łożysko. 1) das Lager eines Thieres. 2) die Nachgeburt. 1) le repaire; reposée, gîte de quelque bête sauvage. 2) le delivré; arrière-faix; la placenta; les fécondines, *f.* § 1) zwierz tu ma łożysko.

Łsknąco, ⎫ *adv.* schimmernd, funckelnd.
Lśniąco, ⎭ avec lueur, d'une maniére resplendissante. § strzępi się łsknąco.

łśniąco co czynić. gläntzend, funckelnd machen. rendre luisant.

Łsknący się. ⎫ blitzend, gläntzend. re-
Lśniący się. ⎭ splendissant, splendide, reluisant, brillant. § lśniące się stroie starcowi nie przystoią.

Łsknę się. ⎫ flinckern, blitzen, spielen. en-
Lśnę się. ⎭ treluire, reluire, briller, éclater.

Łsknienie. ⎫ Schimmer, Glantz. resplen-
Lśnienie. ⎭ dissement; la splendeur, la lueur; éclat.

Łub, *g. łubia.* ⎫ 1) dünn = gespaltnes
Łubek, *g. łubku.* ⎭ Bretlein, daraus man Schachteln oder Trummeln macht. 2) Schiene von Metall. 1) éclisse, cerce, bois mince & large dont on se sert pour faire des boëtes ou des tambours. 2) cerce de métal. § 1) przewierć przetak u krawędźi łubia; łuby na prostych domach miasto gąsiorow kłada. 2) złote łuby.

**łub wozowy*, *vid.* Pukłat.

Lub, lubo, *conj.* 1) obgleich. 2) oder. 1) quoique, bienque. 2) ou -- ou bien; ou -- ou. § 1) lub tam był, iednak nic nie sprawił. 2) lub Pan lub sługa.

lub to lub owo. es mag dieses oder jenes seyn. soit qu'il en soit.

lub dobrze lub źle. es mag gut oder böse seyn. soit bien, soit mal.

Lubaska. gelbe Pflaume, Spilling, Roß-Pflaume. poitron, sorte de prunes jaunes.

Lubeczna ⎫ źiele. (*ononis*) Hauhechel,
Lubezna ⎬ Stallkraut, Ochsenbreche. ar-
Lubeznka ⎭ rête-boeuf, burgraves, bugrundes.

lubeznka włoska źiele, ianowiec. (genista) Ginster. genét.

Lubia drzewo, *vid.* Liubia.

Lubicz. Wappenk. stehendes Huf-Eisen mit einem Kreutz über sich und dem andern zwischen den Stollen, über der Krone stehen drey Strauß-Federn. *Blas.* fer de cheval qui est debout avec une croix dessu & l'autre entre les crampons, sur la couronne se trouvent trois plumes d'autruche.

*Łubie, *plur.* saydak. Köcher zu Pfeilen. carquois, trousse.

Lubię co. lieben, gerne sehen; gerne haben, thun. prendre plaisir à; aimer, passionner qu. ch; aimer à; se plaire à qu. ch. ou à faire qu. ch. § lubi wino, piwo, księgi; lubi czytać; lubi łowy; nie lubię tego człowieka koło śiebie.

Lubieszczyk źiele, *vid.* Lubszczyk.

Lubieżna włoska, *vid. lubeznka włoska.*

Lubieżnie, *adv.* sinnlich, weichlich, wollüstig. délicieusement, mollement, sensüellement. § lubieżnie żyć.

Lubieżność. Sinnlichkeit, Fleisches-Lust, Wollust. sensualité; pante au plaisir, lascivité. § w lubieżnośći się kocha.

Lubieżny. 1) sinnlich, zu den sinnlichen Lüsten geneigt; wollüstig, weichlich. 2) geil, sinnlich, das Geilheit verursachet. 1) sensüel, charnel, voluptueux, qui aime les plaisirs des sens. 2) sensüel, lascif, qui donne du plaisir. § 1) barzo to lubieżny człowiek. 2) wiersze lubieżne.

Łubka. 1) kleiner Reif von Holtz im Blumen-Krantz. 2) Schiene, Bein-Schiene. 1) petite cerce ou éclisse dans une couronne de fleur. 2) atelle, éclisse, bois mince qu'on lie autour d'un membre rompu. § 1) łubka wieńcowa. 2) łubka na złamaną nogę.

łubkami zewrzeć. schienen; Bein-Schienen anlegen. clisser, éclisser, ateller; apliquer une éclisse à un membre rompu.

Lubo, *conj. vid.* Lub.

lubo, adv. angenehm, lieb. agréablement, délicieusement.

lubo mi iest to. das ist mir angenehm; das thut mir wohl. cela me donne du plaisir, de la volupté; cela me fait du plaisir.

lubo sobie czynić. sich pflegen, sich warten; sich gute Tage machen. se donner du menu; se donner du bon tems; faire bon vie.

Lubość. Lust, Wollust. volupté, agrément, ce qui plait.

Luborycz źiele, *vid.* Kanią przędza.

Lubryka. Röthel, Roth-Stein. craie rouge; arcanne.

Lubszczyk swoyski źiele. Liebstöckel. livéche.

lubszczyk Ligurski; lubszczyk Włoski; łakotne źiele. (ligusticum) 1) Ligurischer Liebstöckel. *2) Panax-Kraut, s. Panak. 1) livéche de Genes. *2) panacée, *v.* Panak.

Luby. lieb, angenehm. agréable, cher, délicieux. § luby to pokoy.

Lućienny. Lauten-, zur Laute gehörig. de luth,

luth, qui regarde le luth. § lućienne ſtrony.

Łucki, *vid.* Ludzki.

Luckość, *vid.* Ludzkość.

Lucyfer. } Lucyper. } Lucifer Höllen-Fürſt, Fürſt der Finſterniß. Lucifer, prince des ténèbres; chef des diables.

Łuczek, *g. a.* kleiner Bogen zum ſchieſſen. petit arc pour tirer les fléches.

łuczek ziele, g. u. *łuczek głowiaſty*. (porrus) Aſch-Lauch Lauch. porreau.

łuczek łupny; *ſzczypiorek* Schnitter-Lauch. ciboule; petit porreau.

łuczek polny włoſki. Wild-Lauch. porreau ſauvage, vigne porrette, porreau de chien; porrée de chien.

Łuczkowy. Lauch-. de porreau. § łuczkowa łodyſzka.

Łuczkowaty. lauchärtig. qui croit en maniére de porreau.

łuczkowaty; *łuczkowato zielony*. Aſch-Lauchgrün. de couleur de porreau.

Łucznik. Bogen-Macher; Armbruſt-Macher. faiſeur d'arcs & d'arbalétes.

Łuczy. } Łuczny. } Lauch-. de porreau.

łuczy czoſnek, *łuczny czoſnek*, vid. *czoſnek łuczek*.

Łuczywny. kienicht. réſineux; de bois réſineux.

Łuczywo. Kien. bois réſineux; bois gommeux du pin.

łuczywo do świecenia. Kien-Fackel. flambeau de bois réſineux.

łuczywo fliſowſkie. Feder-Vieh ſo die Matroſen und Schuttnickel auf dem Lande mauſen. volaille que les matelots volent ſur le continent. § poydźmy po łuczywo.

Lud, *g. u. a.* 1) Volck, Pöbel. 2) Leute, Volck. 3) Kriegs-Volck; Mann; Volck. 1) le peuple; la populace. 2) les gens. 3) gens de guerre; hommes. § 1) lud go kocha; ludu roziuſzonego zaiadłość. 3) lud przed pałacem ſtoi; we ſto tyśięcy luda ſtanął; wiele luda wyćięto.

* * *

Auf wiele, śiła und eine Zahl folgt der *Genit.* in a. *on donne au génitif de ce nom la terminaiſon d'un* a, *quand il ſe trouve après* śiła, wiele *ou après quelque nombre*.

Ludarka. Rothkelchen. rouge gorge, un oiſeau.

Ludkowie, *plur.* Völcklein, Leutchen. le menu peuple.

Ludność, wielkość ludu. Gröſſe des Volcks; Vielheit des Volcks. la grandeur, le grand nombre du peuple.

Ludny. volckreich, zahlreich an Leuten. peuplé, rempli de peuple; nombreux en gens. § ludne miaſto w gmin poſpolity; ludne mu posłał poſiłki.

Ludoiad. } Ludoiedź. } Ludoiedzca. } Menſchen-Freſſer, ſind gewiſſe Völcker. un antropophage, un homme qui mange les autres, qui vit de chair humaine.

ludoiad zwierz, vid. Mantykora.

Ludoiedzki. Menſchen-freſſeriſch. d'antropophage.

Ludokradzca. Menſchen-Dieb, Seelen-Verkäufer. raviſſeur d'hommes; qui vend ou achete une perſonne libre; maquignon.

Ludokradztwo. Menſchen-Raub. raviſſement, vol, enlèvement d'hommes; vente d'hommes libres; le maquignonnage.

Ludokupiec. Sclaven-Händler. marchand d'eſclaves.

Ludokupſtwo. Sclaven-Handel. le commerce ou trafic qu'on fait avec des eſclaves.

Ludokupiecki. } Ludokupny. } den Sclaven-Handel betreffend. de commerce d'eſclaves.

Ludumiły. dem gemeinen Volcke zugethan, ergeben; der vom gemeinen Mann geliebet wird. populaire; aimé du peuple; qui aime qui favoriſe le peuple.

**Ludorządzca. Menſchen-Beherrſcher, Regent. Gouverneur d'hommes; Directeur des gens.

Ludwiſarnia. Glocken-Gieſſerey, Ort wo Glocken und Canonen gegoſſen werden. fonderie, le lieu où l'on fond le métail.

Ludwiſarſki. 1) Glocken oder Stück-Gieſſer-. 2) gegoſſen, vom gegoſſenen Metall verfertigt. 1) qui concerne le fondeur ou la fonderie. 2) de fonte, fait du métail, qui a été fondu. § 1) ludwiſarſkie rzemiesło. 2) ludwiſarſkie lichtarze.

Ludwiſarſtwo. Glocken-Gieſſerey die Kunſt. fonderie, le métier de fondeur.

Ludwiſarz. Glocken-Gieſſer Stück-Gieſſer. fondeur de cloche; fondeur de piéces d'artillerie.

Łudzę, *dźi*, *dźił*. äffen, locken, führen, lencken, fangen, berücken, einnehmen. repaitre qu. de qu. ch. alécher, atirer par des belles promeſſes; captiver, gagner, conduire, mener. § łudźi Panem iako mu śię podoba; łudźi tę dźiewkę.

łudźić śię. ſich ſelbſten äffen; ſich ſchmeicheln. ſe repaître d'une fauſe eſperance; ſe flater de qu. ch. § pyſzno-

pochlebnie łudźił śię sam w sobie, że mu wolno było bydź sędźią taiemnic wiary.

Ludźie, *g. dźi, collec.* Menschen, Leute. le monde; les gens. § są ludźie tacy; było głow albo ludźi sto; mow ludźiom co chcesz; widźiałem takich ludźi; z temi ludźmi zła sprawa.

ludźie ludźmi stoią. ein Mensch kan ohne den andern nicht leben. l'homme pour vivre en homme, a besoin de l'homme.

po ludźiach kogo nośić. einen bey den Leuten ins Gerede bringen. faire parler de qu; faire courir un bruit de qu.

do ludźi człowiek; wźięty u ludźi. ein Mensch der mit den Leuten zu leben weiß. celui qui sait le monde, qui sait vivre; homme de mise.

Ludzki, lucki. 1) menschlich, der menschlicher Natur gemäß. 2) leutselig. 3) *obs.* fremde, nicht von den unsrigen, *s.* Obcy. 1) humain, qui regarde l'homme; qui est d'homme; qui a du raport à la nature humaine. 2) humain, doux, civil. 3) *obs.* étranger, *v.* Obcy. § 1) nieśie to kondycya ludzka; ludzkie obyczaie, przyrodzenie. 2) Pan to ludzki; ludzka zbłądźić, ludźćieysza bronić.

po ludzku. } 1) menschlicher Weise. 2)
Łucko. } menschlich, leutselig. 1) hu-
*Ludzkie. } mainement; à la maniére des hommes; comme il arrive aux hommes. 2) humainement, honnêtement, doucement. § 1) ludzko żyć. 2) ludzko śię z nim obchodźił.

Ludzkość. 1) die Menschheit, die menschliche Natur. 2) Menschlichkeit, Leutseligkeit. 1) humanité, nature humaine. 2) humanité; la douceur.

Ług. 1) Lauge. *2) Geld-Strafe, *s.* Luita. 1) lessive. *2) amende pécuniaire, *v.* Luita.

ług mocny, kalkus. scharfe Lauge, Beitze. trempe, lessive très forte.

Ługowisko. rother Sumpf; Morast, darinnen ein röthliches Wasser stehet. un marais couvert d'eau rouge.

*Luita, wina pieniężna. Geld-Busse. amende; amende pécuniaire.

Łuk, *g. u.* ein Bogen zum schiessen. l'arc pour tirer des fléches. § z łuku go zabił.

łuk ziele, vid Łuczek.

**Łukowładny. der einen Bogen zu führen weiß. qui tire bien les fléches.

*Lukrecya. Süß-Holtz. de la reglisse.

*Lukubracya, dźieło gelehrte Arbeit; gelehrtes Werck. un ouvrage, production d'esprit; oeuvre. § uczone pisał lukubracye.

Lulam, } Wiegen-Lieder singen. chan-
Lulkam. } ter pour endormir l'enfant.

Lulek źiele, *vid.* Bielun.

Lulka. Tobacks-Pfeife. pipe dont on se sert à fumer du tabac.

Lulkowy. Tobacks-Pfeifen-. de pipe.

**Luminarz, *g. a.* ein Planet. planéte.

Łuna. Wiederschein, Rückprall eines grossen Feuers. réfléchissement, repercursion d'un grand feu. § łuna od ognia, od słońca; gdy śię łuna płomieniowa zaświeći, lud zewsząd śię zbiega i na gwałt wołaią.

Lunatyk. Mondsüchtiger. un lunatique.

Lunać, *F. lunę.* giessen. verser; faire rejaillir sur qu. § lunał mu w oczy konew wody.

lunęły chmury; deszcz lunął. es regnete sehr starck. il a plu à verse.

lunęła śię krew. das Blut sprang heraus. le sang rejaillit.

Lunar. Stadt-Baumeister. maître des oeuvres.

Lunarski. Stadt-Baumeister-. de maître des oeuvres.

Luneta. Meßk. Bogen-Stück, Circkel-Stück. *Géom.* un arc, partie de la circonférence d'un cercle. § luneta iest część obwodu cyrkułowego.

Łup. } Beute vom geschlagenen
Łupy, *plur.* } Feinde. les dépouilles; le pillage, butin qu'on fait sur les ennemis qu'on a batus. § zostawić co nieprzyjaćielowi w łupie; łupy i tryumfy odnośić; opadli naśi na łupie.

podać miasto w łup i morderstwo. eine Stadt den Soldaten Preis geben. mettre, abandonner une ville au pillage; saccager une ville.

Łupam. 1) spalten. 2) Steine brechen im Stein-Bruch. 1) fendre, refender, débiter. 2) tirer la pierre des carriéres. § 1) drwa łupa. 2) kamienie łupać.

Łupanie. das Spalten. fente, l'action de fendre.

łupanie w stawiech biodrowych. das Hüft-Weh. la siatique.

Łupiący śię łacno, *vid.* Łupisty.

Łupię. *1) die Haut vom Thiere abziehen; abhäuten. 2) abrinden; die Rinde vom Baume ziehen. 3) schinden, rauben, plündern. 4) berauben, entsetzen. 1) écorcher; ôter, enlever la peau; dépoüiller. 2) écorcer, péler, lever l'écorce. 3) écorcher, piller, tondre; prendre de force. 4) dépoüiller, priver qu. de qu. ch. § 1) łupić (odźierać) ze skory zaiąca. 2) łupić ze

skory drzewo. 3) łupić ludźie, miasta; nie tylko ich ze skory ale i z mięsa łupią. 4) złupił go ze wszystkich praw.

łupi się drzewo. dieser Baum löset sich von der Rinde ab. cet arbre s'écorce, quitte son écorce, se sépare de l'écorce.

Łupienie ze skory. das Abhäuten, das Abrinden. action d'ôter la peau ou l'écorce.

łupienie.
Łupież, *f. & m.*
Łupieztwo. } Schinderey, Rauberey, Plündrung. le pillage, rançonnement; action d'écorcher, de piller le gens; dépouillement, pillerie. § złupienie kośćiołow, domow.

**łupież*, *łupina.* abgeschälte Schale oder Rinde. écorce ou peau ôtée.

łupieże, plur. Schuppen auf einem Kinder-Kopf. écailles ou crasse de la tête d'un enfant.

Łupieżca. Räuber, Plündrer, Schinder. qui dépouille les gens, qui ravit le bien d'autrui.

Łupieżczyk ziele, *vid.* Lubszczyk.

Łupieżny. Raub-. de voleur, de pilleur.

łupieżny okręt. Raub-Schiff. vaisseau des pirates; un navire des corsaires.

Łupikufel, *g. łupikufla.* Sauf-, Bier-Bruder. chevalier de la coupe; sac à vin.

Łupina, Łupinka, Łuska, Łuszczyna, Łuszczynka 1) Schale, Hülse um einen Kern oder Korn. 2) Nuß-Kasten, Nuß-Gehäuse; grüne Schale, worinnen eine Frucht mit ihrer Schale sitzet. 3) harte Schale an den Nüssen, Castanien. 1) cosse, gousse, silique, robe; couverture ou envelope de grains, de pois. 2) écale, chaton, brout; le verd qui couvre la coquille de la noix ou de quelque autre fruit. 3) coquille, coque, l'écorce dure des noix, des chataignes. § 1) łupina grochu, iarzyn, migdałow, orzechow na iądrze. 2) łupiny, łuszczyny, łuski orzechowe zwierzchnie źielone; świeże łuszczyny; kasztanowa łuska zwierzchnia koląca. 3) łupiny, łuski, łuszczyny orzecha, żołędźia obitego z źieloney łuski; kasztanowa łuska gładka.

łupinka, łupina cebulna. Zwiebel-Schale. la peau d'oignon.

łupiny cebulne wnętrzne. die inwendigen Zwiebel-Schalen. les tuniques, les peaux d'oignon l'une sur l'autre.

Łupiniasty, łupinami odźiany. hülsicht, schalig; das eine Schale hat. écailleux; couvert d'une cosse; envelopé dans une peau.

Łupisty, łacny do obłupienia. leicht abzuschälen, auszuschlauben. aisé à écorcer, à peler.

Łupny, szczepny. leicht zu spalten. aisé a fendre; scissile.

łupny kamień. Schiefer-Stein. ardoise une pierre.

Łupowy, do łupow należący. die Beute betreffend; dem Feinde abgenommen. de butin; qui regarde la dépouille.

Lura, wino pośledne. Laur, Trester-Wein. de la piquette; du méchant vin.

Łuska. *1) Schale, Hülse, f. Łupina. 2) Fisch-Schuppe. 3) Eisen-Schlacke; Schlacken, Schaum von Metall. *4) Schale an den Schal-Fischen, f. Skarłupa. *1) cosse, *v.* Łupina. 2) écaille de poisson. 3) écaille, paille, paillette de fer ou de quelque autre métail. *4) écaille, coquille dure qui enferme un poisson, *v.* Skarłupa.

łuska na oku; skałka. Augen-Fell, weisser Fleck auf dem Auge. taïe, maladie des yeux.

Łuskam. prasseln. criqueter, criquer, petiller. § wszy w ogniu łuskaią.

Łuskawy, *vid.* Łuskowaty.

Łuskna pszenica, *vid.* Orkisz.

Łuskowato, *adv.* schuppen-weise. en façon d'écailles; avec des écailles.

Łuskowaty, łuskawy. schuppicht, hülsig. squammeux, écailleux; couvert d'écailles, qui a des écailles ou des cosses. § łuskawy kamień.

Luśnia, *vid.* Lon.

Lusthauz, budynek od lata. Lust-Haus. une maison de plaisance.

Lustra 1) Wand-Leuchter mit vielen Armen; Kron-Leuchter. *2) Musterung, f. Okaska. 1) un lustre, chandelier à plusieurs bras. *2) revuë, montre, *v.* Okaska. § 1) lustra iest zawieśista korona we srzodku pokoiu z śrebrnemi rogami.

Lustracya.
Lustrowanie. } 1) Revision, Untersuchung. 2) das Reisen in fremde Länder. 1) revision, visitation, visite. 2) le voiage; action de voiager. § 1) lustracya dobr i podatkow; lustracya rachunkow. 2) lustrowanie kraiow.

Lustruię. 1) revidiren, besehen. 2) fremde Länder besehen, besuchen. 1) visiter, voir si tout est en bon état. 2) voiager, voir les païs étrangers. § 1) lustrować dobra. 2) lustrować kraie.

Łuszcz. ein gewisses Unkraut im Getreide. espèce de mauvaise herbe qui croit entre le blé. § łuszcz iest chwast w życie i pszenice.

Łuſzczany. erwehntes Unkraut betreffend. qui concerne ladite mauvaiſe herbe.
Łuſzczę, *y*, *ył*. ausſchlauben, die Haut abziehen. peler; ôter la peau ou la robe à qu. ch. § łuſzczę orzechy; myſzy łuſzczą zboże.
Łuſzczyna, *vid.* Łupina.
Lutenka. kleine Laute. un petit lut.
Lutnia. Laute. le lut un inſtrument de Muſique à cordes.
Lutniſta. ein Lauteniſt, Lauten-Schläger. joüeur de luth.
Lutniowy. Hornung-. de Février.
Lutość, Lutościwy, *vid.* Litość, Litościwy.
Lutuię, *vid.* Lituię.
Lutruię. *1) diſtilliren. 2) Bergw. das vierte mahl das Ertz waſchen. 1) diſtiller. 2) *Métal.* laver le métal la quatriéme fois.
Lutuię, *vid.* Lituię.
Luty, *g. lutego.* der Hornung. Février. § w lutym źima barzo tęga.
Łużnik. 1) Laugen-Korb. 2) Laugen-Macher. 1) panier ou paſſoire, dans laquelle on met les cendres dont on fait la leſſive. 2) faiſeur de leſſive.
Łużny, ługowy. Laugen-. de leſſive.
łużna płachta. Laugen-Tuch. le charrier.
Luźny. Herrnlos, dienſtlos. vagabond, qui eſt ſans maître. § luźna czeladź przy woyſku.
Luzuię, *vid.* Lozuię.
Łużyny, żoła. ausgelaugte Aſche, die man wegſchüttet. charrée, cendre qui reſte dans le charrier.
Lwi, *adj.* Löwen-. de lion. § lwia grzywa.
lwi liſt źiele, vid. *rzepa świnia.*
Lwiątko. } junger Löwe. lionceau; le
Lwię. } petit de lionne.
Lwica. Löwin. lionne.
Lwitrut zwierzę. ein gewiſſes Thierchen, deſſen Fleiſch den Löwen tödten ſoll. un petite bête dont la chair eſt un poiſſon pour le lion.
Lwiząb źiele, *vid.* Papawa.
Lwow, *g. a.* Lemberg, Haupt-Stadt in Roth-Reuſſen. Léopold, Luvów ou Ruſſembourg, ville capitale de la Ruſſie Polonoiſe.
Łyczak, *g. a.* Baſt- oder Binſen-Strick. corde d'écorce de bois ou de jonc.
łyczaki kręćić. Baſt-Stricke drehen. tiller; tortiller, faire une corde d'écorce de bois ou de jonc.
Łyczko. zarter Baſt unter der Rinde der Bäume und Pflantzen. fiche; écorce interieure d'arbre, d'herbe. § łyczko z drzewa zdarte.
na łyczku wiśiało. es hat an einem Haare gehangen, es hat wenig gefehlet. il étoit à deux doigts de; peu s'en eſt fallu.
na łyczku słowa zawſze trzymać nie podobna. man kan nicht allezeit die Worte am Schnürchen halten. il n'eſt pas bien poſſible d'obſerver toujours les longues & les bréves.
duſzę na łyczku wieſzaią. ſie geben die Seelen in groſſe Gefahr. ils mettent les ames au danger.
*Łyk, *g. u.* ein Schluck. un trait, gorgée, goulée.
Łyka, *plur. vid.* Łyko — *łyka.*
*Łykam, *v. m. F. łknę*, połykam. ſchlucken. avaler, engloutir.

* * *

Die kurtze *Conjugation* wird nur in den *Compoſitis* gebraucht. *la bréve conjugaiſon n'eſt uſitée que dans les compoſez.*

Łykawy, *vid.* Łykowaty.
Łyko. Baum-Baſt. l'écorce de dedans; l'écorce au dedans d'un arbre. § łykiem co związać.
łyka, plur. 1) Handfeſſeln. 2) *fig.* Bande, Zwang, Gewalt. 1) manottes, *f.* fers aux mains; manicles, *f.* 2) *fig.* fers, contrainte, force. § 1) na łykach nieprzyiaćiela prowadźił. 2) w mocnieyſze łyka tych buntownikow uiąć trzeba.
drzeć łyka kiedy śię drą. man muß die Gelegenheit bey den Haaren ergreifen. il faut prendre l'ocaſion aux cheveux; pendant que la corde eſt au puits, il faut tirer de l'eau.
Łykowaty, łykawy. zäh. coriace, dur. § łykawe ieſt mięſo niedźwiedźie; łykawa pieczenia.
*Łykut. Schluck. trait, goulée. § małe czynić łykuty.
Łyśieię. kahl werden. devenir chauve.
Łyśina. Glatze. calvitie, chauveté, manque de cheveux à la tête.
Łyſka. Waſſer-Huhn. foulque, pluvier, macreuſe, poule d'eau.
Łyſka śię. es wetterleuchtet. il éclaire; il fait des éclairs.
Łyſkanie. das Wetterleuchten, das Blitzen. tems plein d'éclairs.
Łyſt, łytka, ikra. die Wade am Fuß. mollet; gras de la jambe. § łyſt mięśiſty.
Łyſtśćianki, na łyſty obow. 1) falſche Waden in die Stiefeln zuziehen. 2) Reut-Strümpfe, Stiefeletten, Gamaſchen. 1) brodequins qu'on met dans les botes afin qu'elles ſoient bien remplies. 2) bas à étriers, gamaches.
Łyſo, *adv.* ohne Haare, kahl. ſans poil, d'une maniére chauve.

co

co śię łyso urodźi, łyso zginie. er wird in seiner Haut sterben; aus einem Esel wird kein Spanisches Pferd. il mourra dans sa peau.

Łyſy, *adj.* 1) kahl, ohne Haare. 2) von Pferden: mit einem weissen Fleck an der Stirne oder am Kopf bezeichnet. 1) chauve; qui n'a point de cheveux sur la tête. 2) marqué au front ou à la tête d'une tache blanche, *en parlant de chevaux.*

łyſy, subſ. ein Kahlkopf. un pelé; qui a la tête degarnie de cheveux.

łyſy na czele albo na przodku głowy tylko. forne her kahl. qui est chauve par devant; qui est chauve sur le front; qui a le devant de la tête chauve.

łyſa gora. der Blocks-Berg im Hartzer-Wald, wo die Hexen zusammen kommen sollen. Bloksberg, montagne en Allemagne dans la fòret du Hartz ou les forcières se doivent assembler.

na łyſą gorę iechać. auf den Blocks-Berg fahren. tenir le sabat; aller au sabat. § czarownice nie na koniach, ale na ozogach na łyſą gorę ieżdżą.

Łyſzczak źiele, *g. u.* (*armilla urſi, ſanicula altera*) Bären-Oehrlein; Bär-Sanickel. oreille d'ours, eſpèce de ſaniclet.

łyſzczak, g. a. ptak. Löffel-Gans. la cuillier, pale, oiseau de mer qui a le bec en cuillier.

Łyſzczany. } Löffel-. de cuillier. §
Łyſzkowy. } łyſzczana miara; łyſzkowy trzonek.

Łyſzczyca, groch koźi. (*iſopyrum*) wilde Faseolen. de faseoles sauvages.

*Łyſzka. } 1) ein Löffel. 2) ein Löffel-
Łyżka. } voll. 1) une cuillier. 2) cuillière; plein la cuillier. § 1) piękny kształt tych łyżek. 2) połknąć łyżkę lekarſtwa.

łyżka po obiedźie. das kommt zu spät. cela vient comme moutarde après diner; après la mort le médecin.

Łytka, *vid.* Łyſt.

Łyże, *plur.* Narty, Kośle. Schlitt-Schube. patins à glace.

Łyżeczka. Löffelchen. petite cuillier.

Łza. eine Thräne. larme. § łzy rzewne z oczu mu płynęły; łzy ſpuszczać; łzy nieutulone; ſerdecznemi się zalewać łzami; łzy lać; łzami śię kropić, śię oblewać; oko we łzach pływało; rozlewać łez potoki; łzy to wyćiſka.

twardy na łzy. der schwer zum Weinen zu bringen iſt. qui n'eſt point pleure x; qui a les yeux secs; qui ne laiſſe pas couler quelques larmes; qui ne pleure pas aiſément.

Lza, *adv. vid.* Nie łza.

Lzawa. Wappenk. ein Kreutz zwischen zwey Huf-Eiſen. *Blaſ.* une croix entre deux fers de cheval.

Łzawy. 1) beissend in die Augen, das Weinen verursachet. 2) Thränen-. 1) qui mord aux yeux, qui fait pleurer. 2) de larme.

*Łżę, *łże, łgać, vid.* Łgę. lügen. mentir.

Łżę, *łży, łżył.* schänden, schmähen, lästern. injurier, dire des paroles injurieuſes; dire, faire des injures; affronter, outrager qu. § łżyć kogo słowami, rzeczą, uczynkiem.

Lźnienie, *vid.* Lizanie.

Łżenie. } Lästerung, Schmach. injure,
Łżyćie. } calomnie, outrage, *m.* afront.

Lzey, Lzeyſzy, ſind die *Comparativi* von Letko, Letki. *c'eſt les Comparatifs de* Letko, Letki.

Łżyćiel. Ehren-Schänder, Schmäher. calomniateur; qui dit des paroles outrageantes; médiſant, difamateur, détracteur.

Łźnienie, *vid.* Lizanie.

Łżywy. 1) Ehren-schändisch, Schmäh-. 2) lügenhaft, falsch. 1) injurieux, outrageant, outrageux, inſultant. 2) faux, menteur. § 1) łżywy ięzyk; łżywe słowa. 2) łżywa nadzieia.

M.

M. iſt eine Abkürtzung der Wörter Moy, Miłośćiwy, Mośći, Mośćiwy, in vielen Titeln. *c'eſt l'abréviation de* Moy, Miłośćiwy, Mośći, Mośćiwy, *qui ſe trouvent dans beaucoup de titres.*

Ma, *vulg.* moia, *vid.* Moy. meine. mienne, ma.

Mać, Maćierz, *vulg.* Memme, Mutter. mére, maman.

Maca. ein Getreide-Maaß von etlichen Scheffeln. mine, ſorte de méſure de grain contenant quelques boiſſeaux. § maca w Ruśi ma cztery korce w ſobie, Jarosławſka ma garcy 160. Przemyſka garcy 130.

Macam. 1) fühlen, tappen. 2) einen prüfen, auf den Zahn fühlen. 1) tâter, manier, tâtonner. 2) ſonder, tâter, virer, tourner qu. de tous les ſens. § 1) macam przed ſobą; macać pulſu, macać ćielę, gęś ieżli tłuſta. 2) macać w kim nauki; macał go, ale go zrozumieć nie mogł.

macam dufze w kim. einen ausprügeln. bâtonner, favonner qu.
pomacay się fam. zupfe dich selbst an der Nase. prenez vous par le nez.
Macanie. das Fühlen. maniment, action de manier, de tâter avec les mains.
Mącę. 1) trüben, trüb machen. 2) verwirren. 3) von Getränken: den Kopf einnehmen, tumm machen. 1) troubler, rendre trouble une liqueur. 2) troubler, brouiller; caufer du desordre. 3) faire perdre l'efprit, troubler l'efprit, *parlant d'une forte boiffon.* § 1) zmąćił wodę. 2) mąćić fprawy. 3) to wino, piwo barzo mąći głowę, mozg.
mąćić się. trübe werden. fe troubler; devenir trouble.
mąći się mu w głowie. er ist im Kopf verrückt. il a un coup de hache; il a l'efprit troublé.
**Macedo, *g. Macedona.* der Grosse Alexander. Alexandre le Grand. § Macedo nad całym tryumfował światem.
Mącenie. das Trübmachen. l'action de troubler une liqueur.
Mach, machnienie. Hieb. un coup, revers; l'action de donner un coup.
Macham, *v. m. F. machnę.* schwencken, wedeln mit etwas das man in der Hand hält. agiter, branler qu. ch. qu'on tient. § machać mieczem, kijem.
machnął ręką na niego. er holte mit der Hand auf ihn aus. il hauffa le bras pour lui porter le coup.
pies ogonem macha. der Hund wedelt mit dem Schwantz. le chien remuë la queuë.
Machanie. das Wedeln. l'action de branler qu. ch. qu'on tient.
machanie ręką. Kälberey mit der Hand. jeu de main.
Macharzyna, pęcherz. Blase im Thiere. veffie.
Macharzynka. 1) kleine Blase eines Thiers. 2) von Gewächsen: Beutelchen, Blase, Häutchen. 1) petite veffie. 2) *parlant des plantes:* bourfe, bale, membrane, pellicule. § 1) macharzynka ćielęca. 2) macharzynka na grzybku, na purchatce; macharzynka cyprysowa.
Machlarftwo. Betrügerey, Durchsteckerey. tromperie, fourberie, friponnerie.
Machlarfki. betrügerisch. trompeur, fourbe, frauduleux.
Machlarz. Betrüger. trompeur, fourbe, fripon, Normand.
Machluię. Gausen machen, fuscheln, betrügen. tricher, fourber, faire des tromperies; tromper.

Machyna. 1) grosses Gebäude, Werck. 2) Maschine, Kunst-Werck, Kunst-Gerüst. 1) machine, bâtiment, oeuvre. 2) machine pour mouvoir, pour lever qu. ch. § 1) bafzty, fzopy woienne i inne machyny; ogromna to machyna. 2) kafary, windy są machyny do używania ćiężarow.
Maćica. 1) Stock, Stamm eines Baums, oder Strauchs. 2) die Bärmutter, Mutter. 3) Mutter-Beschwerung. 4) die Mutter, die Matrice zum Buchdrucker-Buchstaben. 5) Schrauben-Mutter. *6) Stickwurtz, Gichtrübe, ein Kraut, f. Przeftęp. 1) la tige, le pié d'un arbre, d'une plante. 2) mére, matrice. 3) mal de mére. 4) frape, matrice, où l'on moule une lettre d'imprimeur. 5) un écrouë, trou dans lequel entre le vis. 6) couleuvrée une plante, *v.* Przeftęp. § 1) maćica roży; maćica drzewna. 2) maćicy oźiębnienie; gdy maćica ku gorze ustąpi, na doł fpadnie. 3) lekarftwa na maćicy (maćicy choroby) zabieżenie. 4) punklami maćicę wybiiaią.
maćica winna. Wein-Stock. cep; cep de vigne.
maćica winna płonna dźika. wilde Wein-Rebe. vigne fauvage, lambruche.
maćica perłowa. Perl-Mutter. nacre de perle.
maćica pfzczoł, vid. *matka pfzczoł.*
Maćićiel. der ein Getränck trübe macht oder eine Sache verwirrt. celui qui trouble une boiffon ou une afaire.
Maćicowy. } 1) zum Stamm eines Baums gehörig. 2) das von Wein-Reben ist. 3) Bärmutter-. 1) de tige, de pié d'arbre. 2) de vigne, qui provient de la vigne. 3) de matrice.
Maćiczny. }
** Maćicorodny. das Wein, oder Wein-Stöcke zeuget. qui produit du vin & des ceps.
Maćiczka, ist das *Diminutivum* von Maćica. *c'eft le Diminutif de* Maćica.
maćiczka fzteplowa. Mutter am Ladstock zum Krätzer. douille au bout de la baguette dans laquelle entre le tire-bourre.
Maćiek, kifzka gruba. grosser Schweins-Darm. gros boïau de cochon; robe d'andouille.
maćiek nadźiewany. Sau-Magen, Magen-Wurst. andouille; boïau de cochon rempli de viandes hachées; boudin de gros hachis; un gros boudin noir.
* *Maćiek*, * *Maćieiek*, *Maćiey.* Matthias. Mathias nom d'homme.
Maćiek zagrał, Maćiek też ziadł. aus der Hand

Hand ins Maul. journée gagnée, journée mangée.
Maćierz, *f. vulg.* Mutter. mére.
Maćierzanka ⎫ ziele. (*serpillum*) Quen-
Maćierza duſza ⎭ del, Hüner-Serb. ſerpolet.
maćierzanka biała ziele. weiſſe Zaun-Rübe. couleuvrée blanche; ſeu ardent.
Maćierzyńſki. mütterlich, Mutter-. maternel; de mére. § maćierzyńſka miłość.
maćierzyńſki ięzyk. Mutter-Sprache. langue maternelle.
Maćierzyńſko, *adv.* mütterlich. maternellement.
Maćierzyſta. ⎫ das Mütterliche. les biens
Maćierzyzna. ⎭ maternels.
Maćiey. Matthias, ein Manns-Nahme. Mathias nom d'homme. § zawołay Maćieia.
święty Maćiey zimę traći. Mattheis bricht Eis. à la Sainte Mathias l'hiver eſt ſur ſon déclin.
Maćinet, *vid.* Mażinet.
Maćiora. ⎫ 1) die Mutter eines Thieres.
Maćiorka. ⎭ 2) Sau-Mutter. 1) mére de quelque bête. 2) truïe, coche qui a des petits. § 1) niedźwiedźica maćiorka. 2) ſkoro śię maćiorka wyprośi; maćiorki wielą prośiąt nie oſadzay.
maćiora pſzczoła. alte Biene, Bienen-Königin; der Weiſel. le roi des abeilles.
Mącnik, *vid.* Mącznik.
Macloch. 1) Oefnung in der Mauer etwas herein zuſetzen; Wand-Schrancken, ſo in die Mauer geſetzet wird. 2) Bauk. Bilder-Blinde. 1) enfoncement dans une muraille pour y placer quelque choſe; armoire ou bufet apliqué dans la muraille. 2) *Archit.* niche, cavité apliquée dans l'épaiſſeur de la muraille, pour y placer une ſtatuë.
Macloſzek, *g. macloſzka.* 1) Rüſt-Stangen-Loch. 2) kleines Loch oder Fenſter in der Mauer. 1) boulin, trou où l'on met les piéces de bois qui ſervent à échafauder. 2) petite ouverture ou fenêtre dans un mur.
Macocha. Stief-Mutter; des Vaters Frau nach dem Tode unſrer Mutter. belle-mére; la femme du Pére après la mort de nôtre mére.
macocha ſurowa. eine böſe Stief-Mutter. marâtre.
Macoſzynny. Stief-mütterlich. de belle-mére. § macoſzynne dobra.
Maczam. 1) oft eintauchen, einweichen. 2) beym Zimmermann: die Schnur mit Kreide oder Röthel beſchmieren. 1) mouiller ſouvent; tremper long tems. 2) *terme de charpentier:* froter le cordeau avec craïe rouge pour aligner le bois. § *1) maczałem (namoczyłem) bieliznę. 2) ćieśla macza ſznur czernidłem, rubryką.
Mączany, *vid.* Mączny.
Mączę. mehlicht machen. enfariner.
umączyć perukę. die Perucke ſtarck pudern. enfariner la perruque.
Maczek, *g. u.* maczek polny, vid. *mak obłędny.*
maczek zaięczy, vid. Zawilec.
Mączka. 1) feines Mehl. 2) Kraft-Mehl, Stärcke. 3) Schmincke, ſ. Bielidło. 1) pure farine. 2) amidon; empois blanc. 3) du fard, *v.* Bielidło.
Mączkuię co, krochmalę. mit Kraft-Mehl ſtärcken. empêſer.
Mączkowany. geſtärckt. empêſé. § mączkowana koſzula.
Mącznik, ⎫ ſporyż. Korn-Mutter; ſchwar-
Mącznica, ⎭ zes, krummes und länglichtes Korn im Getreide. ſorte de grains courbez, longs & noirs dans le blé. § mącznik ieſt ziarno wielkie, podługowate czarnaſe; mącznik tegoż ieſt pożytku co ſtokłoſa.
mącznica do korduwanu. (rhus, pinacea) Färberbaum, Gerber-Rinden, Schmack. rous, ſumac, rhoë un arbriſſeau.
Mączny, do mąki należący. Mehl-, zum Mehl gehörig. de farine; à farine; qui concerne la farine; deſtiné à la farine. § mączne ſchowanie.
mączny, mączany. Mehl-, aus Mehl gemacht. fait de farine. § mączne potrawy.
Maczuga. höltzerne Keule. maſſüe.
Maczyna ziele. (*bonus Henricus*) guter Heinrich, Schmerbel. eſpèce de patience.
Mączyniec, *g. mączyńca*, ziele. (colubrina) Drachen-Wurtz, Schlangen-Kraut. eſpèce de pié de veau.
Mączyſty. 1) mehlicht; von Mehl. 2) mehlicht, vom Obſt. 1) farineux; plein de farine. 2) farineux, qui a la chair dégoûtante, *parlant de certains fruits.*
Mączywąs. Sauf-Bruder. buveur; ſac à vin.
Mądrość. Weisheit, Klugheit. ſageſſe, prudence.
Mądry. verſtändig, weis, klug. ſage, prudent. § co dźień człowiek mędrſzy; mądrym gwiazdy nie rządzą, *prov.* mądry ſzczęśću nie podlega, *prov.* mądry rozumu słucha jak muſu, *prov.* mądry bez wrożka zgadnie, *prov.*
mądry umie używać, roztropny używa. ein Verſtändiger weiß es zu gebrauchen,

ein Weiser brauchet es. le prudent & avisé en fait bien user, le sage s'en sert.

Mądrze, *adv.* klüglich. sagement, prudenment.

Mądrzeię, *vid.* Mędrzeię.

Mądrzeniec, *g. mądrzeńca kwiatek.* (consolida regalis) Rittersporn. consolide, consoude.

Magaz.
Magazen. } ein Magazin. magazin, étape.
Magazyn.

Magazny. Wagen-Meister bey der Armee. Wague-mestre, oficier qui a le soin de faire ateler les bagages.

Magda, *obs.* eine Magd. servante.

Magdalena. Magdalene, ein Weiber-Nahme. Madelaine nom de femme.

Magdalenka mniszka. 1) Magdalenchen. 2) eine Magdalenen-Nonne. 1) Madelon, petite Madelaine. 2) Réligieuse de Sainte Madelaine.

Magiel, *f. & m.* Walkownica. Mangel, Rolle. calandre.

Magister. 1) Magister. 2) Meister, Lehrer. 1) maître ès arts; maître de Philosophie. 2) maître qui enseigne.

magister kapeli. Capell-Meister. maître de Musique de la Chapelle.

Magister Artyleryi. General-Feld-Zeugwärter. Grand maître de l'Artillerie.

Maglownia. grosse Rolle. grande calendre.

Magluię, walkuię. mangeln, rollen. calendrer.

Magnes.
Magnet. } Magnet-Stein. aiman; siderite, pierre qui tire le fer. § magnes schowany oraz z czosnkiem traci moc i żelaza nie ciągnie.

Magnetowany, magnetem natarty. an den Magnet gestrichen. aimanté; touché d'aiman.

Magnetowy. Magneten-; magnetisch. d'aiman; aimantin. § żelazo magnetowane ma siłę magnetową.

Magnetuię co. mit dem Magnet-Stein anstreichen. aimanter.

Magnifika, magnificencya, wspaniałość. Pracht, Herrlichkeit. magnificence.

Maię co, *i, it.* belauben. couvrir de feuillage; ombrager de feuilles. § umaić izbę.

Maieran. (*amaracum*) Majoran. marjolaine.

maieran kreteński, macedoński albo egiptski. (marum) Mastix-Kraut, Amber-Kraut. marum; petite marjolaine; espèce de plante qui ressemble à la marjolaine.

Maieranowy Majoran-. de marjolaine. § oleiek maieranowy.

**Maiestat. 1) Königlicher, Fürstlicher Thron. 2) hohe Würde; Majestät, Hoheit. 1) trône roïal ou Ducal. 2) haute dignité, majesté. § 1) Bolesław troystopnisty zbudował maiestat; na krolewskim zaśiadł maiestaćie (tronie, stolicy). 2) przed tobą wszystkie ziemskie gasną maiestaty.

**Maiestatny.
**Maiestatyczny. } majestätisch, herrlich. majestueux, magnifique.

**Maiestatnie, **maiestatycznie, *adv.* majestätisch. majestueusement.

Maiętność. 1) Land-Gut; Dorf. 2) Vermögen, Haabe. 1) terre, un vilage, bien de campagne. 2) les biens, facultez, *plur. f.* substance; tous les biens qu'une personne posséde. § 1) maiętność wesoła i dochodna; na maiętnośći swoie poiechał. *2) nie wielką ma maiętność (substancyą) wszystkę iego obcy rozszarpali maiętność; maiętność ruchoma, nieruchoma.

Maiętnostka. 1) Land-Gütchen. *2) Vermögen, Haabe. 1) petite terre qu'on a à la campagne. *2) les biens de qu.

Maiętny. wohlhabend, begütert. opulent, bien acomodé, aisé; qui a des biens.

Maik robaczek skrzydlasty maiowy. kleine May-Fliege, so zu einer gewissen Salbe genommen werden. lisette, sorte de petites mouches de Mai qui entrent dans la composition d'un onguent.

maik wrześienny; maik iesienny. Nach-Sommer; alter Weiber-Sommer. l'été de Saint Martin.

Major Regimentowy. Regiments-Major; Obrist-Wachtmeister. Sergent Major d'un Régiment d'Infanterie.

Maiowy. zum May gehörig. de Mai.

Maiż. junger unabgerichteter Stoß-Vogel, un bejaune; oiseau de chasse jeune & tout niais.

Mak, *g. u.* Mohn. pavot.

mak pienisty. (antirrinum) Löwen-Maul, Orant, Starck-Kraut, Kalbs-Nasen, Hunds-Kopf. le mufle de veau; oeil de chat; mouron violet.

mak obłędny maczek. (papaver erraticum) Klatsch-Rosen, Klapper-Rosen, wilder Mohn. coqueliquot, pavot simple; ponceau.

mak żytny; maczek żytny. (hypecoon) Art von Klapp-Rosen. sorte de coqueliquot.

Mąka. Mehl. farine.

mąka przednia. das feineste Mehl. la fleur de farine.

mąka pszeniczna. Weitzen-Mehl. fromentée; farine de froment.

mąka średnia. Mittel-Mehl. farine bis-blanche.
mąka poślednia. Affter-Mehl. recoupette; farine noire.
w mące przewracać; mąką posypać, potrząsać. im Mehl umwenden, mit Mehl beschütten. enfariner, remplir de farine.
Makaron. Macrone. macaron.
makarony nitkowe (włoskie) Haar-Nudeln. macaroni; toutelets.
makaron. Makaronism. mit Latein durchspickte Redens- oder Schreib-Art. stile ou expression macaronique.
makaronismem pisać; makarony siać; makaronismami mowić. seine Mutter-Sprache mit Latein durchspicken. parler roman; parler un langage mêlé de latin.
Makolągwa. Art kleiner Sing-Vögel, so gerne Mohn fressen. sorte de petit oiseau qui se nourrit du pavot & qui chante agréablement.
Makowica. 1) Thurm-Knopf. 2) Säulen-Knauf. 1) boule de tour, figure sphérique qu'on met sur les tours. 2) chapiteau de colonne. § 1) złote makowice na wieżach.
Makowka. Mohn-Kopf. tête de pavot.
Makowy. Mohn-. de pavot.
makowy sok. 1) Mohn-Saft. 2) Opium, trockner Mohn-Saft aus den Mohn-Köpfen. 1) suc de pavot. 2) opion, suc qui s'exprime de tige & des têtes du pavot.
makowy placek. Mohn-Kuchen. gâteau de pavot.
Makuch. 1) Kuchen aus Mohn-Hülsen. 2) Lein-Kuchen, Oel-Kuchen. 1) tourbe faite de marc de pavot. 2) tourbe, tourteau de tan, de marc d'olives. § 1) makuchem bydło karmić. 2) makuch lniany, oliwny.
Makula. *1) Fleck im Zeuge. 2) Blüthe auf den Nägeln. 1) tache, souillure. 2) un mensonge; petite tache blanche sur un ongle. § 1) wytrzeć makułę. 2) białe makuły na paznokciach.
Makulatura. 1) Flecke im Zeuge. 2) Spieß, Schmutz zwischen gedruckten Buchstaben. 3) Maculatur, Maculatur-Papier. 1) tache, souillure. 2) petite tache qui se trouve quelque fois parmi les lettres imprimez. 3) maculature, gros papier qui sert à enveloper. § 1) wywabić makulaturę (plamę) z materyi. 2) makulatury litery szpecą. 3) w makulaturę co uwinąć.
Maksyma. eine Maxime. maxime.
z Mała, *vid.* Mało.
Malarnia. 1) Mahler-Stube. 2) Mahler-Academie. 1) atelier ou le peintre travaille. 2) Academie de peintres.
Malarski. Mahler-. de peinture, de peintre.
Malarstwo. Mahlerey, Mahler-Kunst. peinture; l'art de peindre.
malarstwo iedną farbą. Mahlerey mit einer Farbe. peinture qui n'est que d'une couleur.
malarstwo z ogniem albo Smelcarstwo. Schmeltz-Mahlerey. l'art de peindre en émail.
Malarz. Mahler. un peintre. § malarz dobry napisu nie kładzie; malarzom wszystko wolno, *prov.*
malarz partacz. Kleck-Mahler, Schmierer. pintereau, limosin.
Malborczyk, Malburczyk. ein Marienburger. habitant de Marienbourg.
Malbork, Malburk; *g. a.* Marienburg, Stadt in Polnisch-Preussen. Marienbourg, ville de la Prusse Polonoise.
Maldr. ein Malter, zwölf Scheffel. setier, muid, mesure de douze boisseaux.
Maldrzyk. Sahn-Käschen. petit fromage de crême.
Małgorzata. Margarethe. Marguerite nom de femme.
Małgorzatka. Grötchen. Gogon, Margot, petite Marguerite.
Małgorzatki gruszki. Margareth-Birne, frühzeitige Birne. des poires de hâtiveau; poires chères à Dames, sorte de poires hatives,
Maligna. das hitzige Fieber. la fiévre ardente; le chaud mal.
Malinek, *g. malinka.* Hindbeeren-Wein oder Meth. du vin ou de l'hidromel framboisé; vin ou hidromel mêlé avec du jus de framboise.
Malinowy. Hindbeeren-. de framboise.
malinowy krzak. Hindbeeren-Strauch. framboisier.
malinowa iagoda. Malina. Hindbeere. framboise, fruit de framboisier.
Małmazya. Malvasier. malvoisie.
Mało, *subs.* ein weniges. un peu. § małem się obchodzi; na małe przestaie; małem ludzi to sprawił.
bez mała; mało nie; mało chybiało. fast, beynahe; es fehlet wenig daß. presque; il ne s'en faut guere que; peu s'en est falu. § mało nie wszyscy; bez mała każdego dnia przychodzi; mało nieprzyszło do tego; małom nie zginął; mało nie ten.
mało nie tak. fast so. presque ainsi.
bez mała nie umarł. er wäre bald gestorben. il faillit à mourir.
mało razy. wenig mahl. peu de fois.

do mała. bis auf ein weniges. jusqu'à un peu.
mało do mała uczyni wiele. kleine Bröckelchen machen auch einen Haufen. petit à petit l'oiseau fait son nid; maille à maille se fait haubergeon.
z mała. von Jugend an. dès le berceau; dès la plus tendre jeunesse.
mało, adv. wenig. peu, pas beaucoup, ne -- guères. § mało daię ale ty mniey; mało iada, sypia; mało ma czasu, rozumu.
mało na tym; mało na tym zależy. es ist wenig daran gelegen. il n' importe pas beaucoup.
mało ma pieniędzy. er hat wenig Geld. il n'a guères d'argent.
mniey. weniger, minder. moins.
mniey ma cnoty niżli pieniędzy. er hat weniger Geld als Tugend. il a moins d'argent que de vertu.
daleko mniey. weit weniger. bien moins.
mniey więcey. ohngefehr. à peu près.
mniey daley. ohngefehr so weit; ohngefehr so lang. à peu près si loin; à peu près si long; environs ce tems. § mniey daley w kwadrans przyydę.
Małochętny. kaltsinnig, nicht recht willig, schläfrig. tiéde, indiférent, refroidi. § małochętni i nieuważni ludźie.
Małomowność. Stillschweigen, sparsame Worte. taciturnité, retenuë dans ses paroles; peu de paroles.
Małomowny. der wenig redet, nicht viel Worte macht. taciturne, qui parle peu.
*Malon, Melon. eine Melone. melon.
Małonogi. kleinfüßig. qui a des petits piez.
Małooki. kleinäugig. qui a des petits yeux.
Małopolak. Klein-Pohle. qui est de la petite Pologne.
Małopolska. Klein-Pohlen. la petite Pologne.
Małopolski. Klein-Pohlnisch. de petite Pologne, qui concerne la petite Pologne.
Małość. 1) Kleinheit. 2) Wenigkeit, kleine Zahl. 3) Schwäche, Unvermögen, Wenigkeit. 1) petitesse, modicité. 2) petitesse, petit nombre; très peu de. 3) foiblesse, impuissance. § 1) małość miary; małość wołu. 2) małość woyska, ksiąg, pieniędzy, przyiaciół. 3) znam małość moię i nieźdolność.
Małouważny. unbedachtsam. inconsidéré, qui réfléchit peu. § małouważni ludźie.
Malowanie. 1) das Mahlen, die Mahler-Kunst. 2) ein Gemählde. 1) l'action de peindre; l'art de peindre. 2) peinture, tableau. § 1) w malowaniu śię ćwiczyć. 2) cudne, sprośne, kunsztowne malowanie.
malowanie iedną farbą. einfärbiges Gemählde. camaïeu; peinture qui n'est que d'une couleur.
malowanie ukośne. Perspectiv-Gemählde. perspective, tableau qui représente des objets en perspective.
malowanie smelcem, Smelc. Schmeltz-Gemählde. peinture en émail.
wyprawiać malowanie. ein Gemählde mit Farben beziehen. donner des couleurs à un tableau.
Malowany. 1) gemahlt. 2) angestrichen, mit einerley Farbe bezogen. 3) bunt gemahlt, scheckigt, bunt. 4) gemahlt, das nicht in der That ist. 1) peint. 2) peinturé, enduit, couvert d'une seule couleur. 3) bariolé, bigarré, embeli de plusieurs couleurs. 4) peint; faux, qui n'est pas véritable, qui est en peinture. § 1) malowany obraz; lew malowany. 2) stoł, śćiana, kareta malowana. 3) malowaney (upstrzoney) chcesz szaty. 4) nie malowany to krol; nie będę ia mu malowanym Panem; malowany to Pan; malowanym go uderzył kiiem.
** Małoważnie, *adv.* geringschätziger Weise. avec peu d'estime; sans faire de cas; meprisamment.
** Małoważność. Geringschätzigkeit. peu d'estime; peu de prix; meprise. § pochodzi to z małoważnośći z siebie samego.
** Małoważny. geringschätzig, verächtlich. qui n'est pas fort estimable; de vil prix, de peu de valeur; meprisable.
** Małowiernie, *adv.* kleingläubiger Weise, mit wenig Vertrauen. avec peu de foi; avec peu de confiance.
** Małowierność. Kleingläubigkeit, weniges Vertrauen. très peu de foi; petite confiance.
** Małowierny. kleingläubig, der wenig Glauben und Vertrauen hat. de petite foi; de peu de foi; qui ne croit pas aisément; qui ne se fie pas beaucoup.
Małownik źiele, *vid.* Miłek.
Małpa. 1) ein Affe. 2) im Schertz: Mägdchen, Weibs-Person. 3) einfältige Weibs-Person. 1) un singe. 2) *burlesq.* femelle, femme ou fille. 3) babouine, sotte, impertinente; guenon. § 1) małpa śmieszne stroi figle. 2) zguba substancyi małpa i kieliszek.
wielka małpa. grosser Affe. baboüin, gros singe.

Małpeczka. kleiner Affe. guenuche, une guenuchon.

Małpi. Affen =. de singe.

Małpica. 1) eine Aeffin; Affen=Weibchen. 2) garstiges Weib. 1) monine; la guenon, femelle de singe. 2) guénon; laide femme ou laide fille.

Małta wyspa. die Insel Malte. l'île de Malte.

Maltański. Maltisch. de Malte.

kawaler Maltański. Maltheser = Ritter. Chevalier de Malte.

Order Maltański. Maltheser=Ritter=Orden. Religion; Ordre de Malte.

Maluchny. } sehr klein. fort petit.
Maluczki. }

Maluchno, } *adv.* sehr wenig. fort peu.
Maluczko, }

Maluię. 1) mahlen. 2) anstreichen, mit einerley Farbe ohne Figuren bemahlen. 3) fig. mahlen, vorstellen. 1) peindre. 2) peindre, peintûrer, couvrir d'une seule couleur. 3) *fig.* peindre, figurer, représenter; donner une vive idée de qu. ch. § 1) malować zioła, owoce. 2) malować, pomalować laskę, stoł. 3) rożnie diabla maluią; maluią ich za grubych i niepolitycznych dworzan.

Mały. 1) klein. 2) klein, von einigen Bedienungen. 3) gering, wenig. 1) petit. 2) petit, *en parlant de quelques charges.* 3) petit, vil, bas, chetif. § 1) małżonek mały, ale żona mnieysza. 2) pieczęć, buława mała. 3) małe pieniądze do tego.

mnieyszy. kleiner, geringer. moindre, plus petit.

mała rzecz. kleine Sache, Kleinigkeit. bagatelle; petite chose; afaire de rien.

to mnieysza. das ist das geringste. c'est le moins.

o naymnieyszą. zum wenigsten. pour le moins.

mała liczba. Gramm. der Singularis. *Gram.* le singulier.

Małż, *g. a.* 1) Auster. 2) Schal=Thier, Muschel, Schnecke. 1) l'huitre. 2) coquille, poisson qui est dans une coquille. § 1) małż (ostrygę) otworzyć, rozłupać. 2) małże (pławy) gładkiey skorupy; małż kliniasty.

Małżeński. ehelich. conjugal, matrimonial, qui regarde le mariage. § stan małżeński; miłość małżeńska.

małżeńską sprawę odprawiać, mieć. ehelich beywohnen. habiter avec sa femme; habiter avec son mari.

Małżeństwo. der Ehestand, die Ehe. le mariage. § w małżeństwo mu corkę ofiarował.

małżeństwo nierowne. ungleiche Ehe; Mißheyrath. mesalliance.

małżeństwo doczesne, połmałżeństwo. Kebs=Ehe. le concubinage.

małżeństwo powtorzone. die andre Ehe. secondes noces; doubles noces; second mariage.

małżeństwa zażywać. ehelich beywohnen. habiter avec son mari ou avec sa femme.

Małżonek, *g. małżonka.* Gemahl, Ehemann. époux, mari.

małżonkowie. die Eheleute, ein Ehe=Paar. les époux.

Małżonkowy. einem Ehemann zuständig. marital, qui apartient à un mari.

Mam, *ma, miał, mieli, miey, mieć.* 1) sollen, allemahl vor einem *Infinitivo.* 2) haben, besitzen, in vielen Bedeutungen. 3) auf sich haben ein Amt. 4) halten in Furcht, in Ehren. 5) haben, hegen Freundschaft, Haß. 6) halten eine Rede. 7) halten vor etwas, glauben. 1) devoir, faloir, *toujours devant un infinitif.* 2) avoir, posséder, *dans beaucoup de significations.* 3) avoir sur soi, être chargé de qu. ch. 4) tenir en (dans) crainte, en respect. 5) avoir, porter l'envie, de l'amitié. 6) tenir, avoir un discours. 7) tenir, estimer, reputer, croire. § 1) masz iść do Pana; mam dać a nie mam; miawszy się uczyć prożnuiesz. 2) ma wieś, książki; mam śmierć przed oczyma; ta rzecz ma cenę; mieli go w mocy, w ręku; miał persone krola w komedyi; ma rozum, pamięć; mam z kim waśń, swar, proces; mieć u kogo wagę, mieysce, poszanowanie; mam z tego radość. 3) ma na sobie urząd, powinność, obowiązek. 4) mieć chłopca w karności, w grozbie, w cwiczeniu; maią go w honorze. 5) mam na niego wark, chrapkę; mam go w zaniedbaniu, w nienawiści, w poszanowaniu, w kochaniu. 6) miał mowę do pospolstwa. 7) mam go za mądrego, za błazna; miano go za proroka, za umarłego; mam to za rzecz wielką, świętą; ma to za cud, za dobrodzieystwo, za krzywdę; mam to za pewną.

miałbym. 1) ich sollte. 2) ich hätte. 1) je devrois; il me faloit. 2) j'aurois.

miałbym był. 1) ich hätte sollen. 2) ich hätte gehabt. 1) j'aurois du; il m'auroit falu. 2) j'aurois eu.

ma coś na niego. er hat ein Hünchen mit ihm zu pflücken. il a une dent de lait contre lui.

mieć co. genung haben zu. avoir aſſez à; il y a de quoi. § ma o czym dyſzkurować, piſać, mowić; ma o co łaiać; ma co dać; ma co od niego ćierpieć.

mam co czynić. ich habe was zu thun, zu verrichten. j'ai afaire; j'ai à faire.

nie mam nic do czynienia. ich habe nichts zu thun. je n'ai que faire; je n'ai rien à faire; je n'ai point d'empêchement.

mam z ſobą co czynić. ich habe mit mir genug zu thun. mes afaires m'embaraſſent aſſez; je ſuis empêché de ma perſonne.

nie mam z tobą ſprawy. ich habe mit dir nichts zu ſchaffen. je n'ai aucun commerce avec vous; je n'ai rien à démêler avec vous.

mieć przed ſobą co. 1) etwas vor ſich haben; in den Händen haben. 2) etwas vorhaben. 1) avoir, tenir qu. ch. devant ſoi. 2) avoir deſſein, ſe propoſer de.

mam co gryść poki żyię. ich habe daran Zeit Lebens zu kauen. je m'en ſentirai toute ma vie.

ma tyśiąc talerow z ſwoiey maiętnośći, z ſwego urzędu. er hat, er bekommt tauſend Thaler aus ſeinen Gütern, von ſeinem Amt. il a, il tire (il lui reviennent) mille écus de ſes biens, de ſa charge.

ma; ma kiiem po grzbiećie. er hat Schläge bekommen. il en a; il eſt batu; il en tient.

maſzli dać, day. gieb, wenn du geben ſollſt. donnez, ſi vous devez donner.

maſz mię; maſz mię po woli. du haſt mich zu deinem Willen. vous ferez de moi ce que vous voudrez.

mieć z kim co czynić. mit einem viel zu ſchaffen haben, viel Mühe haben. avoir afaire à qu; avoir beaucoup de peine avec qu. § miał z tym ſwawolnikiem co czynić.

mam to nad niego. ich habe dieſes vor ihm zum voraus, dieſen Vortheil über ihn. j'ai cette perférence, cet avantage ſur lui.

mam dość na tym. ich habe daran genug; ich habe damit meine Noth. j'en ai aſſez; j'en ai aſſez de peine. § mam dość na iednym, nie trzeba mi dwuch.

mieć po ſobie. vor ſich haben, auf ſeine Seite haben. avoir pour ſoi; avoir en faveur de ſoi; avoir quelque choſe qui fait pour nous; avoir l'avantage de. § mam po ſobie prawo, ſędźiego, rozkaz Pańſki, lud, chęći iego.

mam z śię roboty. ich habe genug für mich zu arbeiten. j'ai aſſez de travailler pour moi. § mam z śię ſtrawy i żywnośći.

mam z ćię rozumu; mam ćię z rozum. ich bin dir zu klug; ich überſehe dich. je ſuis trop ruſé pour vous; tu n'eſt pas aſſez fin pour moi.

mam zeń (z niego) śiły. ich bin ihm ſtarck genug. j'ai des forces ſufiſantes contre lui.

mieć co na oku, na baczeniu, na pieczy. auf etwas Achtung geben. avoir l'oeil à qu. ch; avoir ſoin, prendre garde de qu. ch; veiller ſur qu. ch.

ma lata. er iſt ſchon bey Jahren. il eſt deja avancé en âge.

miey to przy ſobie. behalte das bey dir; ſage es niemanden. bouche couſuë; que cela n'aille pas plus loin; ne dites mot de cela.

ma za ſwe. er hat ſeinen Lohn; wie die Arbeit ſo der Lohn. il a ce qu'il mérite; il en danſe; comme il a ſémé, il a moiſſonné.

mam za to, że. ich halte davor, daß. je tiens que.

mam to za pewną. ich halte dieſes vor gegewiß. je le tiens pour certain.

mieć co za złe komu. etwas übel auslegen; verübeln; verargen. trouver mauvais. § nie miey mu za złe, że nie przyſzedł.

mieć co za dobre. genehm halten; vor gut halten. trouver bon; confirmer, ratifier. § miey mi za dobre, że.

tylko z rąk twoich mam ſzczęśćie moie. ich habe dir mein Glück nur allein zu dancken. je ne tiens ma fortune que de vous.

mieć śię. 1) ſich befinden. 2) etwas haben; bey etwas ſeyn. 3) ſich befinden, gehen, ſtehen. 4) ſich halten, ſich lencken, ſich wenden gegen einen Ort. 5) ſich halten, ſich ausgeben vor etwas. 6) das Anſehen haben, ſich anlaſſen zu etwas. 7) ſich anlaſſen; ergeben ſeyn; geneigt ſeyn zu etwas. 8) gehen gegen etwas. 9) greifen, ſchreiten zu etwas. 10) im Rechnen: ſich verhalten als 3 zu 9. 1) ſe porter, ſe trouver. 2) avoir poſſeder qu. ch; joüir, étre pourvu de qu. ch. 3) aller, marcher; étre en bons, en mauvais termes; reüſſir, tourner; étre en bon, en mauvais état. 4) tenir, prendre un chemin vers quelque endroit; aller vers; donner, tourner du côté de. 5) ſe tenir, ſe dire, ſe porter, ſe qualifier. 6) tendre à; avoir deſſein de, avoir pour bout de; il y a aparence. 7) pancher, ſe porter, s'adonner à, ſe mettre à. 8) étre, aller vers qu. ch. 9) commencer, ſe mettre à. 10) *Aritmét.* avoir du raport, de la rai-

ſon

ſon à un nombre. § 1) iak śię maſz? mam śię dobrze, źle. 2) ma śię dobrze na umyśle, na zdrowiu, na rozumie, w pieniądze. 3) ſprawy iego źle śię maią; zdrowie śię moie źle ma. 4) mieć śię ku gorze ukoſem; na drodze miał śię ku Francyi. 5) ma śię za Doktora, za ſzlachćica. 6) ma śię ku temu, (zanośi śię na to) widźiałem że śię ku bitwie miało; miało śię ku temu końcowi. 7) ſyn twoy ma śię ku rozpuſtnemu żyćiu; ma śię do kuſla; ma śię do nauk. 8) ma śię ku dniowi, ku źimie, ku ſeymowi. 9) mieć śię do broni, do roboty. 10) ma śię mnieyſzy do więkſzego iako 3 do 9.

mieć śię do kogo. ſich an einen halten. s'adreſſer à qu.

ku wieczoru śię ma. es wird ſpât; es iſt gegen Abend. il ſe fait tard; il fait ſoir.

dobrze śię ma. er befindet ſich wohl. il ſe porte bien; il a bon oeil & bon pié.

miey śię dobrze. lebe wohl; Gott befohlen. adieu; bien te ſoit.

mieć śię do rzeczy. zur Sache ſchreiten. venir au fait; aller au fait.

rzecz śię tak ma. die Sache verhält ſich alſo. telle eſt la face de cette afaire; telle eſt la choſe.

mieć śię na oſtrożnośći, na pieczy. auf ſeiner Hut ſtehen. étre en garde; ſe tenir ſur ſes gardes.

ma śię ta wielkość do tey iako 1. *do* 50. dieſe Grösse verhält ſich zu dieſer wie 1. zu 50. la proportion de cette grandeur à celle eſt d'un à cinquante.

Mama. Mama, Schmeichel-Wort der Kinder Maman; mot dont les enfans careſſent les mêres.

Mamczyn, mamczyny. Ammen-. de nourrice. § mamczyne myto; mamczyn brat.

Mamię. verblenden. éblouïr, ofusquer, aveugler. § omamił tę pannę.

Mamienie. Verblendung. preſtiges, *m. plur.* illuſion, éblouïſſement, aveuglement.

Mamka. 1) eine Amme. 2) in der See-Fahrt: der Nebel. 1) nourrice. 2) *terme de mer:* tems embrumé, brume; brouillard de mer. § 1) day mamce dźiećię. 2) mamka wſtaie.

Mamocę, *ce, tał.* } ſtammeln, lallen. bé-
Mamotam. } gaier, bretonner, baragouïner, brédouïller.

Mamona. der Mammon. le mammone; les richeſſes. § doczeſna mamona; w zbieranie mamony kogo wprawiać.

Mamot. Stammler. baragouïneux, bégaieur, bégue.

Mamotanie. das Stammeln. bégaiement, brédouïllement.

Mamranie. Gemurmel. le murmure, action de marmoter.

Mamrzę, *rze, rał.* brummen, murmeln, murren. murmurer, gronder, groméler, parler entre ſes dens; marmoter. § niedźwiedź mamrze.

Man, lennym prawem co trzymaiący. Lehns-Mann, Lehns-Träger. client, Vaſal; feudataire; homme; homme lige.

Mandat. ein Mandat, Befehl. mandement, lettre patente d'un Prince. § mandat krolewſki; mandat dać, wydać.

Mandle, *plur.* ślinne iagody. die Mandeln an der Zunge. les amigdales; deux glandes proche la racine de la langue.

Mandroweſzka, wędroweſzka. Filtz-Laus. morpion.

Mandryt. Mandrit, Prior eines Griechiſchen Kloſters. Mandrite, un Supérieur d'un Monaſtére Grec.

Manela. Arm-Band. bracelet.

Manipularz. Binde an der lincken Hand des Prieſters bey der Meſſe. le manipule; fanon; c'eſt une petite étole au bras gauche du Prêtre qui dit la Meſſe.

Manka, lewica. die Lincke, die lincke Hand desjenigen der lincks iſt. la main gauche dont ſe ſert le gaucher au lieu de la droite.

Mankaty. } lincks, der lincks iſt. gau-
Mankut. } cher, qui ſe ſert de la main gauche.

Manna. (*oryza minor, ſanguinella*) 1) Himmels-Thau, Manns-Gras, Schwaden-Gras. 2) Schwaden, Saamen von dieſem Kraut. 1) gremil, manne de Pologne, herbe aux perles. 2) un petit grain ovale de couleur de perle que porte cet herbe & qui eſt fort bon à manger.

manna żydowſka cudowna. in der Bibel: das Himmels-Brod; himmliſches Manna, ſo vom Himmel fiel. *dans l'Ecriture:* la manne; manne miraculeuſe, eſpèce de nourriture qui tomboit du ciel.

manna, ſok lekarſki. Manna-Saft. manne, une drogue médecinale.

Manowiec, *g. manowca.* eig. und fig. Umweg, Neben-Weg. *prop. & fig.* détour; chemin détourné. § na rożnych manowcach obłąkany.

Mańſtwo. 1) Lehn-Recht. 2) Lehn, Lehn-Gut. 1) droit des fiefs; droit féodal. 2) fief.

2) fief. § 1) według mańſtwa krolowi tak wiele należy. 2) ma to mańſtwo od krola.

Manſyonarya. die Würde eines Manſionarii. le bénéfice de Menſionaire. § fundacya manſyonaryi.

Manſyonarz. ein Manſionarius, Prieſter, ſo zu Ehren der Mutter Gottes eingeſetzet iſt. un Menſionaire ou Prêtre conſtitué à la gloire de la Vierge. § Manſyonarze Kapituły Wileńſkiey.

Manta. Mante, eine Weiber-Kleidung. mante, ſorte d'habit pour les femmes.

Mantolet. Mäntelchen der Geiſtlichen. mantelet.

Mantyka. Schnapp-Sack, Reiſe-Taſche. gibéciére, bouge, grande poche. § w mantyce znaydzieſz.

Mantykora, ludoiad zwierz Indyyſki. Thier in Indien, ſo ein Menſchen-Geſicht hat und ſich mit Menſchen-Blut nähret. eſpèce de bête des Indes orientales, qui a un viſage humain & qui ſe nourrit du ſang humain.

Mantylka, płaſzczyk białogłowſki. Weiber-Mäntelchen; Weiber-Mantille. manteline, eſpèce de manteau pour les femmes.

Manuſkrypt, rękopiſmo. eine Handſchrift, ein Manuſcript. un manuſcrit.

Mapa. 1) Land-Karte. 2) Riß, Abriß. 1) carte; carte Géographique. 2) plan, deſſein. § 1) mapa Polſki. 2) mapa placow budynkowych, granic, powiatu, ziemie całey.

Mara. Schreck-Bild, falſches Geſicht, Geſpenſt. un fantome, illuſion, viſion, eſprit folet.

mary, plur. 1) eine Todten-Baare. 2) fig. der Todt, Todes-Fall. 1) la biére, ſur laquelle on porte le cercueil avec un corps mort. 2) *fig.* mort, tombeau. § 1) na marach wynieść umarłego. 2) świeże co raz mary łzami kropić; śmierć ſtarych grozi marami; nie o łożku małżeńſkim, ale mu lepiey pamiętać na mary.

paść na mary. ſterben. mourir.

mary poczesne. leerer Sarg oder Grabmaal, ſo nur zur Ehre einer vornehmen Leiche vorgeſtellet wird. un cenotaphe; tombeau vuide, ſepulcre honoraire; monument dreſſé à la gloire de quelque mort illuſtre.

Marałzek. kleiner Marcus. petit Marc nom d'homme.

Marcepan, *g. a.* Marcepan. du maſſepain.

marcepana się ode mnie ſpodziewaj. du ſollſt was ſchönes von mir haben. atendez de moi un beau préſent.

Marcepannik. Zucker-Becker, Marcepan-Becker. confiturier, faiſeur de maſſepain.

*Marcha, *m. & f.* ſzkapa. Schind-Mehre, ſchlechtes Pferd. haridelle, méchant cheval. § ten marcha ciągnąć nie chce.

* *marcha, ſzpetna niewiaſta.* heßliche Weibs-Perſon. une guenon; laide femme ou laide fille.

Marchew, marchew żołta, *g. marchwi.* gelbe Rübe; Möhren. carote.

marchew polna; (daucum) *gniazdo ſrocze, paſternaczek.* Bärwurtz, Möhren-Kümmel. carotte ſauvage.

marchew włoſka; *marchew czerwona.* rothe Möhren. carote rouge.

biała marchew. (tragopogon) Bocksbart. barbe de bouc, cercifie.

Marchułt. 1) Todten-Geſpenſt, ſo bey den Gräbern erſcheinet. 2) heßliche Manns-Perſon. 1) un ſpectre hideux qui aparoit près des tombeaux. 2) un homme fort hideux.

Marchwiany. Möhren-. de carote.

marchwiane pieniądze. Geld damit die Kinder ſpielen, als die Scheibchen von einer Möhre. monoïe de ſinge; des jaunets ou rouëlles coupées d'une carote. § marchwiany czerwony złoty.

Marcowka. Mertz-Henne, die aus einem Mertz Ey iſt gebrütet worden. poule de Mars; poule qui eſt écloſe d'un oeuf de Mars.

Marcowy. Mertz. de Mars.

marcowy kwiat, iacynt. (hyacinthus) Hyacinth-Blume. une jacinte.

Marcyaliſta. Krieges-Mann, groſſer Soldat. un Capitaine, guerrier.

*Mardam. } *vid.* Macham.
*Margam. }

Margrabia. } Marckgraf in Deutſchland.
Margraf. } un Margrave en Allemagne.

Margrabczyk. Märcker, Brandenburger. Brandebourgeois, qui eſt de la Marche de Brandebourg.

Margrabianka. Marckgräfin, ein Marckgräfliches Fräulein. fille d'un Margrave.

Margrabina. Marckgräfin, Gemahlin eines Marckgrafen. Margrabine; épouſe d'une Margrave.

Margrabſki. Marckgräflich. de Margrave.

Margrabſtwo. Marckgrafſchaft. Margraviat; Marche.

Markietan, bazarnik. Marquetender. vivandier.

Markiez.

Markiez.
Markiz.
Markwiz. } ein Frantzösischer Marquis. Marquis en France. § Markiezowie po ksiąžętach nastepuią.

Markizowa. Marquise. Marquise.

Markizostwo. Marquisat. Marquisat.

Markocę, *ce, tał.*
Markotam. } 1) murmeln, unter dem Bart brummen. 2) unwillig, verdrüßlich seyn. 1) barboter, bouder, marmoter, gronder; parler entre ses dens. 2) être fâché; se fâcher. § 1) markotał iák miał iść po Pana.

Markot. Brummer, Gnorrer; verdrießlicher Mensch. boudeur, grondeur, qui parle entre les dents; un fâcheux.

Markotanie. Gemurre, Unwille. bouderie, fâcherie.

Markotliwy. gnorrig, unwillig, verdrießlich. grondeur, chagrin, mécontent.

Markotnie,
Markotno, } *adv.* verdrießlich. de mauvaise humeur. § markotno robi.

markotno mi. ich bin verdrießlich. je suis fâché; je me fâche. § markotno mi na niego; markotno mu že to ma robić.

Markotność. verdrießliches Gemüth. un humeur chagrinante & fâcheuse.

Markotny. störrisch, verdrießlich unlustig, unaufgereimt. rebarbatif, ennuïant, fâcheux, chagrinant; qui est faché ou qui donne du chagrin.

Marmur. Marmor, Marmel. du marbre.

marmur biały. weisser Marmel. marbre blanc.

marmur czerwonobiały. Porphyr-Stein, ein röthlichter weiß gesprengter Marmer. le porphire, sorte du marbre rougeâtre & marqué de blanc.

marmur drętwiący, martwiący członki. Art eines Onychstein, davon die Glieder erstarren. espèce d'onix qui cause un engourdissement aux membres.

marmur popielasty. aschfärbiger Marmor-Stein. sorte de marbre gris de couleur de cendre.

marmur żelazney maści i twardości. eisenharter und eisenfärbiger Marmor. marbre de la couleur & de la dureté du fer.

marmurem położony. mit Marmor belegt. couvert de marbre.

Marmurek, *g. a.* Fuchs, Fuchs-Balg der in marmorirte Farben spielet. renard ou peau de renard dont la couleur ressemble en quelque façon à du beau marbre.

Marmurka. kleiner Schleif-Stein; Abzieh-Stein. petite pierre à aiguiser.

Marmurownik, kamiennik marmurowy. Bildhauer in Marmor, Marmor-Arbeiter; Marmor-Brecher. marbrier, ouvrier en marbre, qui tire le marbre des carriéres; sculpteur en marbre.

Marmurowanie, pokładanie marmurem. Arbeit aus Marmor. un ouvrage de marbre.

Marmurowany. mit Marmor belegt; gemarmelt. couvert de marbre.

Marmurowaty. gemarmelt, gemacht wie Marmel. marbré; semblable au marbre.

Marmurowy. marmorn, von Marmor. de marbre. § marmurowy pokład, posadzka, stoł.

marmurowy tynch. Tünchwerck von Marmor. mortier fait de marbre broié & pilé. § tynkiem marmurowym powleczone ściany.

marmurowy sęk. Ast, Knorren im Marmor, noeud qui se trouve dans le marbre.

Marmuruię co. 1) mit Marmor belegen. 2) mit Marmor-Tünch tünchen. 3) marmeliren, dem Marbel gleich mahlen. 1) couvrir, orner de marbre. 2) crépir une muraille de mortier fait de marbre broié. 3) marbrer, faire en façon de marbre.

Marnie, *adv.* eitel, vergebens. vainement, en vain.

marnie czas trawić. die Zeit lüderlich zubringen. tuer le tems.

Marnię vereiteln, vernichten, verderben. anéantir, perdre, consumer inutilement.

marnić czas swoy. seine Zeit lüderlich zubringen. passer son tems inutilement.

Marnieię. 1) vergehen. 2) elend werden. 1) périr, passer, se passer, s'évanoüir. 2) fondre, trainer, devenir misérable. § 1) wszystka moia teraz marnieie nadzieia. 2) zmarniały obory, stada,

Marność. 1) Eitelkeit, Unwerth, Nichtigkeit. 2) schlecht Zeug, einfältige Sachen. 1) futilité, vanité, fragilité. 2) bagatelles, *f. plur.* folie, inéptie; paroles ou actions vuides de bon sens; pauvretez, *f. plur.* § 1) marnością są ludzie; wszystko na świecie marność. 2) podły to kaznodzieia, tylko wierutną każe marność; ustawy narodu tego są wierutna marność.

Marnotrawca. Verschwender, Prasser. dissipateur, dépensier, goinfre, gaspilleur.

Marnotrawnie, *adv.* verschwenderischer Weise. prodigalement, profusément.

Marnotrawny. verschwenderisch. prodigue, dépensier.

syn marnotrawny. der verlohrne Sohn im Evangelio. l'enfant prodigue de l'Evangile.

Marnotrawstwo. Verschwendung. goinfrerie;

frerie, prodigalité, profuſion, diſſipation.
Marnotrawię. } verſchwenden, verpraſſen.
Marnuię. } goinfrer, prodiguer, faire profuſion, diſſiper, dépenſer exceſſivement & follement; gaſpiller. § przemarnował, zmarnotrawił ſubſtancyą ſwoię.
Marny. 1) eitel. 2) vergeben. 1) vain futile, périſſable, frêle. 2) vain, inutile. § 1) marna piękność. 2) marna praca; marne były moie nadźieie.
Maroder, drab. Marode-Bruder, Soldat der auf unerlaubte Beute ausgehet. maraudeur, boulineur, picoreur.
**Mars. 1) der Krieges-Gott Mars. 2) Krieg, Krieges-Kunſt. 1) Mars, le Dieu de la guerre. 2) guerre; ſcience de la guerre, art militaire. § 1) Mars zażarty, ſtraſzny. 2) z marſem ziednoczony ſtatyſta; przez ten czas obozowania i marſa.
Marſk, *g. u.* zmarſk. Runtzel. ride, replis de la peau.
Marſowy. martialiſch, kriegeriſch. martial, belliqueux. § marſowy umyſł te mu dyktował słowa.
marſowa gwiazda. der Mars ein Planet. le Mars une planéte.
Marſowato, *adv.* kriegeriſch; martialiſcher Weiſe. d'une maniére, d'une air martial. § marſowato pogląda.
Marſowaty. kriegeriſch, martialiſch. martial, belliqueux.
Marſz. Marſch, ein Trummel-Schlag oder muſicaliſches Stück. marche, générale, un batement de tambour ou une piéce de muſique. § marſz trąbić, bębnić.
Marſz, } *ciągnienie woyſka.*
Marſzerunek, *g. u.* } Marſch, Zug eines Kriegs-Volcks. la marche d'une armée. § na marſzu ieſt woyſko.
Marſzałek, *g. Marſzałka.* 1) Marſchall. 3) Land-Bothen-Marſchall. 1) Maréchal, un Oficier dont il y a pluſieurs ſortes. 2) Maréchal de la Diéte Générale.
Marſzałek Wielki Koronny. Kron-Groß-Marſchall. Grand Maréchal de la Couronne.
Marſzałek Wielki Litewſki. Litauiſcher Groß-Marſchall. Grand Maréchal de Lituanie.
Marſzałek; *Marſzałek nowey laſki.* Land-Bothen-Marſchall des jetzigen Reichs-Tages. Maréchal de la Diéte préſente.
Marſzałek ſtarey laſki. Land-Bothen-Marſchall des vorigen Reichs-Tages. Maréchal de la Diéte précedente.
Marſzałek nadworny koronny. Kron-Hof-Marſchall. Maréchal de la Cour de la Couronne.
Marſzałek nadworny Litewſki. Litauiſcher Hof-Marſchall. Maréchal de la Cour de Lituanie.
Marſzałek polny. Feld-Marſchall. Maréchal de camp.
Marſzałek; ſtarſzy sługa. Haus-Hofmeiſter. Maître d'hotel.
Marſzałek pogrzebny. Leichen-Bitter, der die Leichen-Begleiter anordnet. directeur de funérailles, qui range le convoi funébre.
Marſzałek weſelny, bieśiadny. Marſchall bey einer Hochzeit, einer Gaſterey. Maître d'hotel, directeur qui a la conduite des noces, d'un feſtin.
Marſzałek taneczny, rey wodzący. Vorgänger, Vortänzer, Aufführer eines Tantzes. Roi de bal.
Marſzałkoſtwo. das Marſchall-Amt. la dignité de Maréchal.
Marſzałkowa. eine Marſchallin. Maréchale, épouſe de Maréchal.
Marſzałkowa taneczna. Aufführerin des Tantzes. reine de bal.
Marſzałkowſki. Marſchall-. de Maréchal.
ſądy Marſzałkowſkie. die Marſchalls-Gerichte in Pohlen. la Maréchauſſée en Pologne; c'eſt la Jurisdiction d'un Maréchal.
Marſzałkowanie. 1) Verwaltung des Marſchall-Amts. 2) Aufführung, Anführung als zum Tantze. 1) le tems qu'on a été Maréchal. 2) l'action de préceder, de mener les autres.
Marſzałkuię. *eig. u. fig.* voran gehen, anführen, aufführen. *prop. & fig.* préceder, marcher devant, marcher à la tête pour mener les autres. § Jego Mość Pan Staroſta na tym balu marſzałkował; słońcu iutrzenka marſzałkuie od wſchodu; w domu tym ſzczęście marſzałkuie.
Marſzczę, *ſzczy, ſzczył.* runtzeln, runtzlich machen. rider, replier la peau. § to lekarſtwo ćiało marſzczy.
przed kim marſzczyć rękę. einen abweiſen, nichts geben wollen. refuſer, ne vouloir pas donner; ne pas donner ce qu'on demande. § ieſzcze przed żadnym ubogim dobroczynney nie zmarſzczył ręki.
marſzczyć na co czoło. zu etwas ſauer ausſehen; die Stirne runtzeln. froncer le front; faire une mine réchignée à qu. ou à qu. ch.
marſzczyć śię. 1) ſich runtzeln, Runtzeln bekommen. 2) ſauer ausſehen. 1) ſe rider, ſe faire des rides. 2) ſe refrogner;

froncer

froncer les ſourcils, le front. § 1) trzewik nowy a iuż śię marſzczy. 2) nie marſzcz śię na tym ani ſpluway; na żadną moię śię ieſzcze nie zmarſzczył prośbę.

Marſzczenie. das Runtzeln. l'action de rider.

Martwię. 1) einem Gliede das Leben, die Bewegung nehmen. 2) tödten, als Queckſilber. 3) in geiſtlichen Redens-Arten: kaſteyen, kreutzigen, bändigen ſein Fleiſch, ſeine Begierden. 1) ſtupefier, mortifier un membre, le rendre inſenſible. 2) mortifier, macerer, fixer comme du vif argent. 3) *terme de piété:* macerer, mortifier, domter, reprimer ſes paſſions. § 1) ten plaſtr martwi członek. 2) martwić żywe ſrebro. 3) Chrześćiańſka powininność ćiało i pragnienia ſwoie martwić.

martwię śię. ſich kreutzigen, ſich bändigen. ſe mortifier; macerer ſon corps, ſa chair.

Martwieię. 1) abſterben, vom kalten Brand ergriffen werden, als ein Glied. 2) *fig.* erſtaunen, erſtarren vor Verwunderung. 1) ſe cangréner; perdre toute la chaleur naturelle; s'engourdir, ſe roidir; être pris de la cangréne. 2) être tout interdit; être ſaiſi d'étonnement, d'admiration. § 1) ręka mu iuż martwieie. 2) zmartwiał na mieyſcu liſt ten czytaiąc.

Martwienie. 1) das Abſterben eines Gliedes; der heiſſe Brand. 2) *fig.* Kreutzigung des Fleiſches, Zähmung der Lüſte. 1) cangréne; l'extinction de la chaleur naturelle dans un membre; acheminement à la mortification de quelque partie du corps. 2) maceration, mortification de ſon corps. § lekarſtwo martwienie czyniące. 2) martwienie śiebie ſamego; ſpoſob to dobry do umartwienia ćiała.

martwienie żywego śreba. Tödtung des Queckſilbers. extinction du vif argent; mortification du Mercure.

Martwy. 1) todt, leblos, abgeſtorben, fühllos. 2) *fig.* kalt, todt, leblos, unwürckſam. 1) cangréné; inanimé, inſenſible, ſtupefié, mort; qui a perdu la vie & toute la chaleur naturelle. 2) *fig.* mort, inanimé, inéficace, qui n'a nul éfet. § 1) martwy ięzyk; martwe ćiało; płod martwy. 2) martwa bez przećiwnika cnota; martwe słowa, ochota.

martwy węgiel. eine todte, ausgelöſchte Kohle. un charbon mort ou éteint. § martwa głownia.

martwe popioły. die Aſche der Todten. les cendres des morts. § mśćić śię na martwych popiołach; czćić martwe przodkow popioły.

morze martwe. das todte Meer in Paläſtina. la mer morte dans la terre Sainte.

martwa koſtka choroba końſka. der Spath, eine Pferde-Kranckheit. éparvin, eſpèce de maladie des chevaux.

Maruna źiele. (*matricaria*) Mutter-Kraut. eſpargoutte, matricaire, maronne.

Maruśia. Miecke, Mariechen. petite Marie, Maïon, Manon, Marion. § poydź Maruśiu.

Mary, *vid.* Mara.

Marya. Marie. Marie.

Panna Marya; Nayświętſza Panna. Unſere Liebe Frau; die gebenedeyete Jungfrau Maria. la Vierge; Nôtre Dame; la Sainte Vierge.

Panny Maryi Swięto. ein Marien-Feſt. la Nôtre Dame.

Narodzenie Panny Maryi. Mariä Geburt. la Nôtre Dame de Septembre.

w niebo wſtąpienie Panny Maryi. Mariä Himmelfahrt. la Notre Dame d'Août.

Panny Maryi drzewko. (abrotonum) Stabwurtz, Gartenwurtz. auronne, brotonne.

Maryika, *vid.* Maryyka.

Marynarſki. zur Seefahrt gehörig; See-. marin, de mer.

po marynarſku. ſchiffmänniſch. à la matelote.

Marynarſtwo. Seefahrt, See-Weſen. navigation; marine; la conduite des navires.

Marynarz. See-Fahrer, See-Mann, See-Matroſe. marinier; matelot; navigateur, homme de mer.

Marynata, kaſzanat. Ueberguß von Eſſig und Pfeffer über Fiſche oder Vögel, ſolche eine Zeitlang zu erhalten. marinâde, ſauſſe du vinaigre & du poivre pour conſerver des poiſſons & des oiſeaux.

Maryyka. Marien-Apfel. pomme de Sainte Marie.

Marzana źiele. (*rubia, reta*) Färber-Röthe. garance, herbe dont ſe ſervent les teinturiers.

**marzana, przytulia źiele.* Wegſtroh. caillelait, petit muguet.

Marzec, *g. marca.* der Mertz. le mois Mars.

ſuchy Marzec, mokry May, będźie gumno iako gay. der Mertz trucken, der May naß, füllet Boden und Faß. le Mars ſec & le Mai pluvieux prometent une fertile année.

Marzec piwo, g. marcu. Mertz-Bier. dup-

pelt

pelt Bier. double bierre braſſée en Mars.
Marzenie. das Träumen. réverie.
Marznę, *marznie*, *marzł*, *marznął*, *marznęli*. frieren. morfondre; gagner du froid; avoir froid.
zmarzłem. ich bin gantz erfrohren. je ſuis morfondu.
marznie. es frieret. il géle, il ſait froid, il ſerre bien.
marznie woda. das Waſſer frieret. l'eau géle, ſe glace, prend, ſe prend.
Marzy mi ſię. 1) unruhig ſchlafen; unruhige Träume haben. 2) träumen. 3) dencken, ſich einbilden. 1) revaſſer; rever; faire des réves; ne pas bien dormir. 2) ſonger; avoir, faire un ſonge. 3) s'imaginer; croire ſans fondement. § 1) nie ſpałem tylko mi ſię marzyło. 2) marzyło mi ſię to we śnie; i mnie ſię ſen doſyć dziwny nad świtem marzył. 3) marzy mu ſię że Panem.
Marzymiętka ziele, Miętka grecka. (*coſtus*) Frauenmüntze. du coq.
Maſa. eine Maſſe. maſſe, amas d'une choſe humide. § maſa, miazga albo rzecz iaka gruba; ſtaczać maſę na pigułki, na gałki.
Maść, *f.* 1) Salbe. 2) Farbe, Couleur. 1) onguent. 2) la couleur. § 1) maść goiąca; maść do urazu. 2) maść czerwona, biała.
maścią namazać. einſalben, mit Salbe beſchmieren. oindre.
maść w kartach. Farbe in der Karte. peinture, l'une de quatre couleurs aux cartes.
Maślanka. Butter-Milch. lait beurré; babeurre.
Maślarka. Butter-Höckin. beurriere; vendeuſe de beurre.
Maślarz. 1) ein Butter-Händler. 2) Weichling; wollüſtiger Menſch. 1) un beurrier, marchand beurrier. 2) doüillet; poule laitée.
Maślę ſię. pipen, quicken, reden wie die Kinder. pioler, parler d'une voix d'enfant.
Maśleſka ziele. (*martagum*) Goldwurtzel, Art von Lilien. martagon, lis orangé.
Maślnica. Butter-Faß zum Buttern. baratte, baril dans lequel ſe fait du beurre.
maślnice. Faſtnachts-Luſt. carneval; carême-prenant.
Masło. Butter. du beurre.
masłem naſmarować. mit Butter ſchmieren. beurrer; étendre du beurre ſur du pain.
masłem okraśić, *przyprawić*. mit Butter anmachen. beurer; préparer au beurre aſſaiſonner, aprêter du beurre.
masło robię. Buttern. battre le beurre.
faſka do masła. Butter-Fäßchen, Butter-Hoſe. beurriére.
Masłoczny. Maſchlach-. de maslac.
Masłocznik. } Menſch der von Maſchlach Masłok } raſend geworden. un homme qui eſt devenu furieux de maslac. § masłokowie Tureccy.
masłok Maſchlach, ein Türckiſcher Saft aus Mohn-Häuptern, damit die Türcken einen raſend machen. maslac, eſpèce de ſuc qui coule de têtes de pavot, dont les Turcs font entrer les gens en furie.
masłok mu w czub nalano. er hat Maſchlach bekommen; er iſt närriſch. il a bu du maslac; il a l'eſprit troublé; c'eſt un écervellé.
Masłowaty. iſabellenfärbig. iſabèle; de couleur iſabèle.
masłowaty koń. iſabelnfärbig Pferd. cheval iſabèle.
Maſowity, Maſowy, *vid.* Maſytowy.
Maſowy tort. Art mit Milch und Eyern gefüllter Torten. ſorte de tourte faite de lait & d'oeufs.
*Maſtyk, *g. u.* lentyſzek, drzewo. Maſtix-Baum. le lentiſque un arbre.
Maſtykatoryum, *ind. n.* Artzeney ſo man kauen muß; Kau-Mittel. un maſticatoire. § maſtykatoryum w uściech trzymaiąc głowę od flegmy czyściemy.
Maſtykowy. Maſtix-. de maſtic, de lentiſque. § maſtykowa jagoda.
maſtykowe drzewo, *lentyſzek*. Maſtix-Baum. le lentiſque un arbre.
maſtykowa żywica. } Maſtix-Körner. du Maſtyks. } maſtic; reſine qui coule de lentiſque.
Maſytowy, maſowy, lity. Maßiv-, von gediegenem Gold und Silber gemacht. maſſif, fait d'or pur, ou d'argent fin. § maſytowa fręzla złota.
Maſzczę, *ści*, *ścił*. 1) ſalben, einſchmieren. 2) ſalben als bey der Krönung. 3) fett machen, als den Acker. *4) mit Fett anmachen. 1) oindre, froter avec une choſe onctüeuſe. 2) ſacrer un Roi, lui faire les onctions ordinaires. 3) engraiſſer, rendre la terre plus fertile. 4) aſſaiſonner avec de la graiſſe. § 1) namaścić ranę. 2) namaścić, pomaścić krola przy koronacyi. 3) oborny nawoz dobrze maści rolą. *4) maścić (okraśić) potrawę.
maſzczący. ſchmiericht, fett. onctüeux, glutineux, gluant.

Maſzeruię,

Maſzeruię, ćiągnę. marſchieren, ziehen mit einem Kriegs-Volck. marcher; être en marche, *parlant des troupes.*

Maſzka. ⎫ 1) Maſke, Larve. 2) Maſke,
Maſzkara. ⎭ Schein äuſſerliches Anſehen. 3) garſtiges Weib, heßliches Bild. 1 un maſque, faux viſage. 2) un maſque, un prétexte, un voile, aparence. 3) une maſque; femme ou fille fort laide. §1) w maſzkarze chodźić. 2) maſzkarą pobożnośći co pokrywać.

w maſzkarze chodźi; maſkary ſtroi. er verſtellt ſich; er heuchelt. il eſt en masque; il ſe déguiſe.

zdiąć z kogo maſzkarę. einem die Maſke abziehen. ôter, lever le maſque à qu.

Maſzkarnica. Weibs-Perſon in einer Maſke. une femme maſquée.

Maſzkarnik. eine Maſke; eine Manns-Perſon in einer Maſke. un maſque; un homme maſqué.

Maſzkuię śię. ſich maſquiren, ſich vermummen. ſe maſquer; ſe mettre un maſque ſur le viſage.

Maſzt. Maſt, Maſt-Baum, Segel-Baum. mât, maſt. § boćiane gniazdo na maſzćie.

Maſztalerz. Reut-Knecht, Stall-Knecht, der die Reut- und Kutſch-Pferde abwartet. palefrenier, valet d'étable qui panſe les chevaux de ſelle & de caroſſe.

Maſztalnia. Marſtall. écurie d'un Seigneur, d'une ville.

Maſztowy. Maſt-. de maſt. § maſztowy środek, odźiemek.

maſztowy drąg poprzeczny. Zwerg-Segel-Stange, das Raa, Ree. vergue, bois ſur lequel ſont atachées les voiles.

maſztowy powroz drąg poprzeczny trzymaiący. Segel-Seil; Raa-Seil. corde qui lie l'antenne au mât.

maſztowy wierzch albo dźiura, boćiane gniazdo. Obertheil des Segel-Baums; der Maſt-Korb. le haut du mât de navire; la hune.

Maſztyk, Maſztykowy, *vid.* Maſtyk, Maſtykowy.

Mata. Stroh-Matte. natte de paille. § leżeć na maćie.

Matacz. ⎫ Cauſenmacher, liſtiger Be-
Mataczyna. ⎭ trüger. narquois; Normand; un fourbe; trompeur.

Matam. Cauſen machen, prellen, betrügen. fourber, tromper. § walęſał śię ten oſzuſt w owey ſtronie mataiąc ludźmi iako chćiał.

Matanina. 1) Verwicklung. 2) Verwirrung, Unordnung. 3) Kleinigkeit, unnütze Arbeit. 1) entrelacement, entortillement. 2) embaras, fracas, brouillerie. 3) vetille, bagatelle; travail vain & inutile.

Matecznik źiele, pſzczelnik. (*meliſſa*) Meliſſe. meliſſe.

**mateczni*k, ſtokroć większa.* (bellis) Maslieben. marguerite.

*Matematyk. 1) ein Mathematicus. *2) Sterndeuter. 1) matématicien, qui ſait les matématiques. *2) un Aſtrologue.

Matematyka. 1) die Mathematic. *2) die Sterndeuterey. 1) les Matématiques. *2) Aſtrologie.

Matematycki. ⎫ mathematiſch. maté-
Matematyczny. ⎭ matique.

po matematycku. mathematiſch. matématiquement.

Materac. Matratze. matras, materas. § leżeć na matracu; dwa matrace.

Materklaſy, *plur.* 1) Gerülle, Gerümpel, alter höltzerner Hausrath. 2) im Schertz: mathematiſche Figuren, unbekannte Schrifft. 1) vieillerie; vieux meubles de bois. 2) des figures matématiques; des caractéres inconnus.

Materya. 1) Materie, daraus etwas gemacht iſt. 2) Stoff, Materie zum Reden oder Schreiben. 3) Zeug von Wolle, Seide. 4) Gelegenheit, Anlaß, Reitzung. 5) Heilk. Materie in einem Geſchwür. 1) matiére, ce dont une choſe eſt compoſée. 2) matiére, ſujet, objet d'un diſcours. 3) étofe; un ouvrage de laine, de ſoïe. 4) matiére, ſujet, ocaſion, lieu. 5) *Médec.* matiére dans un ulcère. § 1) materya (wątek) do kamienicy; budowanie z ſtarey materyi. 2) piękną obrał materyą (rzecz) do mowienia, do piſania. 3) materya gruba, ćienka, iedwabna, wełniana. 4) maſz teraz materyą do zwady. 5) żolta z wrzodu tego ćiecze materya.

Materyaliſta. ein Materialiſte. droguiſte, épicier.

Materyalny. 1) körperlich. 2) ſinnlich. 1) materiel, qui conſiſte d'une matière. 2) materiel, groſſier. § 1) świat ten ieſt materyalny; ſtworzenie materyalne; ogień ieſt materyalny. 2) materyalne i proſte maſz opiſanie.

Materyały, *plur.* 1) Materie, Materialien zu etwas. 2) Materie zum Schreiben. 1) les matériaux à bâtir ou à quelque autre choſe. 2) matériaux pour un ouvrage d'eſprit. § 1) cegły, wapno i inſze materyały do budowania; materyały do działa. 2) należytych do tey księgi nie miał materyałow.

materyalna rzecz; ćiało. Philoſ ein Körper. *Philoſ.* matière, corps.

Mateuſz. Matthäus, ein Manns-Nahme. Matieu, nom d'homme. § święty Mateuſz Ewanieliſta i Apoſtoł.

Mątew, *f. g. mątwi.* Quirl. moulinet, mouſſoir, petit bâton pour remüer une liqueur.

Matka. 1) Mutter eines Menſchen oder Thieres. 2) Mütterchen, in der Anrede zu einem gemeinen alten Weibe. 3) der Haupt-Graben eines Fluſſes, nehmlich der Fluß ſelbſten ohne ſeine Arme. 1) mére d'un enfant ou d'une bête. 2) dame, commère, ma bonne, *en abordant une vieille de baſſe condition.* 3) le lit ou canal principal d'une rivière, ſans y comprendre ſes bras. § 1) matkę ſwoię kochać; kwoki koło brzegu chodzą a kaczęta ſwoię domniemaną matkę opuſzczaią; matki kruczęta że białaſe za wyrodki maią. 2) nie gniewaj ſię matko moia; day to matce. 3) matka głownym, lacha nowym płynie nurtem.

Matka Boża. die Mutter Gottes. la Mére de Dieu.

Matko Boża! interj. bey Gott! groſſer Gott! verwunderungs-weiſe. par Dieu! grand Dieu! bon Dieu! *cette interjection exprime quelque admiration.*

Matki Bożey włoſki, vid. *włoſki Matki Bożey.*

matka chrzeſtna albo duchowna. Pathin: marraine.

matka pſzczoł; matica. Bienen-König, der Weiſel. roi des abeilles.

od iedney matki. von einer Mutter; Halb-. uterin.

słyſz matko dokąd droga. Mütterchen wohin gehet der Weg. de quel coté tourne le chemin ma bonne.

od matki komu zadać. einem eine unehliche Geburt vorwerfen. traiter qu. de bâtard.

Matnia. 1) Garn-Zipfel, Sack am Fiſcher-Netz. 2) Falle, Netze. 1) la bourſe du vervain, le fond du filet à prendre les poiſſons. 2) *fig.* un piége; embuches, *f. plur.* § 1) matnia u włoku. 2) nagnać kogo do matni.

wyśliznął ſię iak węgorz z matni. er iſt wie ein Aal durchgewiſchet. il eſt échapé comme une anguille.

Matołka. Knirps, kleiner und einfältiger Menſch. mirmidon, nabot; homme fort petit & un peu ſot.

Matonak. } Art vom Unkraut, ſo in der
Matonog. } Gerſte wächſt. eſpèce de mauvaiſe herbe qui croit parmi l'orge. § matonak ieſt chwaſt ſzkodliwy, gorzałka od niego ludziom głowy zawracą, w przędziwie nawet będzie pſtre, i płotno uczyni ſtrefiſte.

Matrac, *vid.* Materac.

Matrona. Matrone. matrone; femme grave & un peu âgée.

Matroś. ein Matroſe. matelot.

Matuchna. } liebes Mütterchen. maman,
Matuśia. } chere mére, bonne mére.
Matynka. } § proſzę cię matuśiu.

Maurytan. ein Mohr aus Mauritanien. un Môre.

Maurytania. Mauritanien, ein groſſes Land in Africa. Mauritanie, païs fort vaſte dans l'Afrique.

Mawiam. oft ſagen. dire ſouvent; avoir coutume à dire.

Mawrot ziele, *vid.* Szczodrzeniec.

May, *g. Maia.* der Monat May. le Mai.

may, g. maiu. 1) das Laub eines Baums, eines Krautes. 2) eine Maye, abgehauener grüner Aſt oder junger Baum. 1) le feuillage; la feuillée, la verdure d'un arbre. 2) ramée; grande branche ou jeune arbe coupé avec ſes feuilles.

Maydan. Marcketender-Platz im Lager. vivanderie; quartier de vivres; place dans le camp où ſont les vivandiers.

Mąż, *g. męża.* 1) Mann, Manns-Perſon. 2) Mann, Ehemann. 1) homme, un perſonnage. 2) mari, époux. § 1) mąż to był sławny. 2) poydź do męża moiego.

za mąż iść. einen Mann nehmen, heyrathen, prendre un mari; épouſer un mari. § za mąż chce iść; za mąż poſzła; za mąż ſię śpieſzy.

iuż trzeći rok za mężem. ſie hat ſchon drey Jahre einen Mann. il y a deja trois ans qu'elle a pris ſon mari.

trzey mężowie w ogniu. in der Bibel: die drey Männer im feurigen Ofen. *dans la Bible:* les trois enfans dans la fournaiſe.

z iednym mężem w doł, a z drugim do domu. kaum iſt die Trauer zu Ende, ſo nimmt ſie ſchon wieder einen andern. à peine a-t-elle quitté le deuil, qu'elle prend un autre mari.

Maź, *f.* kołomaź. Theer, Wagen-Schmier. du vieux oing pour froter les eſſieux.

uczerni ręce, kto ſię tyka maźi. wer Pech anrühret beſudelt ſich. qui manie la poix s'en atache quelque choſe aux doigts.

*Maza, zmaza. Fleck, Schmutz. tache, ſouillure.

Mazanie. das Schmieren. l'action d'enduire, d'oindre.

*Mażidło, maść. Salbe. onguent.

Mażę, *że, zat.* 1) ſchmieren, beſchmieren.

2) eig. u. fig. beschmieren, besudeln, beflecken. 3) auslöschen. 1) oindre, froter, enduire avec une chose onctueuse. 2) *prop. & fig.* salir, souiller. 3) éfacer, raïer. § 1) mazać ranę maścią. 2) mazać sławę czyią; pomazał mu twarz smołą; krwią ręce swoie zmazać. 3) iedne prawa piszą, drugie mażą.

Mazga. garstiges, albernes Weib, Maul-Affe. badaude, babouine, buche, gaupe.

Mazgał. 1) Tölpel, Schlaf-Mütze. 2) Sudler, Schmierer. 1) babouin, badaut de Paris; nigaud. 2) barbouilleur.

Mazgam. sudeln. barbouiller.

Mażinet, maćinet, rak morski okrągły. Krabbe, Garneele, Taschen-Krebs. un cancre, sorte de petites écrevisses.

Maźisty. schmierig; fett, das sich schmieren läßt. onctueux, gras.

Maźnica. Theer-Büchse, Theer-Pudel. boëte à vieux oing.

Mazowiecki. Masovisch. de Mazovie, Mazovien.

Mazowsze. Masovien, ein Pohlnisches Herzogthum. Mazovie une Duché en Pologne.

Mazur. ein Masur. un Mazovite.

Mazurek, *vid. wrobel leśny.*

Mazurka. eine Masurin. une Mazovite, femme ou fille de Mazovie.

Mdlę, *mdli, mdlił.* entkräften, schwächen, abmatten. afoiblir, débiliter; diminuer, abatre la force. § krew uchodząca siłę mdliła; starość iuż iego mdliła siły.

Mdleię. 1) schwach werden; schmachten. 2) in Ohnmacht fallen, ohnmächtig werden. 3) absterben, abstehen wollen, von Fischen. 1) afoiblir; s'afoiblir; devenir plus foible. 2) pâmer, s'évanouïr, tomber en défaillance. 3) se mourir; pâmer, aller mourir, *en parlant des poissons.*

Mdlenie. das Schwach werden. afoiblissement, débilitation.

Mdło, *adv.* ohnmächtiger Weise. en maniére d'évanouïssement.

mdło mi. ich werde ohnmächtig; ich falle in Ohnmacht. je pâme, je tombe en pâmoison.

Mdłość. 1) Ohnmacht. 2) Schwachheit, Schwächung, Entkräftung. 3) Furcht, Angst. 1) évanouïssement, la pâmoison, défaillance 2) afoiblissement, foiblesse, débilité. 3) terreur, *f.* épouvante. § 1) w mdłośći teraz leży. 2) mdłość sił Państwa tego, każdemu wiadoma. *3) mdłość na niego przed potkaniem uderzyła.

Mdły. schwach, matt, entkräftet. foible, débile.

mdła ryba. matter Fisch der abstehen will. poisson qui va mourir.

*Me, Moie. meines, f. Moy. *c'est le neutre de* Moy.

Me. Be, Stimme der Schafe. le bé, le cris naturel des brebis.

Mech, *g. mchu.* 1) Moos. 2) Milchbart, Milch-Haare. 3) Wolle, Flocken auf einigen Kräutern. 1) mousse. 2) duvet, petit coton, poil folet; barbe de jeune homme. 3) duvet, coton sur une plante, sur un fruit. § 1) mech ziemny, drzewny. 2) mchem mu iesźcze były porosły iagody. 3) mech na ośćie, na ziołach

mchem obrosły. mit Moos bewachsen; mosicht mousseux, couvert de mousse; moussu.

mech z trupiey głowy. Moos von Todten-Köpfen. usnée humaine, mousse qui nait sur les cranes humains.

mech farbierski. Färber-Moos, wächst auf Bergen. orseille, mousse propre pour les teinturiers qui croit sur les montagnes.

mech dębowy. Eichen-Moos. usnée, plante qui croit sur le chêne.

mech oskrobać, obrywać z drzewa. abmoosen einen Baum, vom Moos reinigen. émousser, ôter la mousse de l'arbre.

mech morski; mech koralowy. (corallina) Corallen-Moos. mousse marine; mousse de rocher; coralline.

**mech morski; porost wodny.* (alga marina) See-Nessel ein Wasser-Gewächs. algue, herbe qui croit au bord de la mer.

mech skalny, vid. Lisźaiec.

mech wodny, vid. Rzęsa wodna.

Męćiny, *plur.* die Neige, das Trübe, der Satz von Geträncken. fondrilles, *f. plur.* fèces, *f. plur.* bessiere.

Męczę, *czy, czył.* 1) martern einen Märter. 2) martern, die Marter geben. 3) quälen, plagen, martern. 1) martiriser; faire soufrir le martire. 2) donner la question à un criminel, le tourmenter. 3) tourmenter, maltraiter, outrager, assassiner, fatiguer. § 1) poganie niewinnych Chrześćianow męczyli. 2) męczy kat złoczyńcę. 3) słuchaczow podłemi męczył konceptami.

Męczenie. das Martern. tourment; l'action de tourmenter.

Męczennica. Marter-Stube. lieu où l'on tourmente.

Męczenniczka. Märterin. une martire.

Męczennik. Märtyrer. martir, qui a soufert la mort pour la foi.

Męczeńſki. Märter=. de martire.

męczeńſka korona. Märter-Krone. la couronne de Martir.

Męczeńſtwo. Märter=Tod. le martir; mort ſouferte pour la foi.

Medal, pieniądz. Schau=Stück, Schau=Münze. médaille.

Medalion. groſſes Schau=Stück. médaillon.

Mędel, *g. mędela*, **mędla.* eine Mandel; 15 Stück. quinzaine.

mędel ſnopow. eine Mandel Garben. dizeau, quinzaine de gerbes.

Mędrelka. / Mędroſzka. / Mędrek. / Mędrka. } Witzling, Klügling. ſophiſte; faux prudent, finet.

Mędruię. klügeln. rafiner, ſubtiliſer; pointiller ſur qu. ch. § nie mędruy w tym tak barzo.

Mędrzec. *g. mędrca.* ein Weiſer. un Philoſophe, un ſage.

Mędrcy ze wſchodu. im Neuen Teſtament: die drey Weiſen oder Könige aus Morgenland. *dans le Nouveau Teſtament:* le trois Sages ou Rois de l'Orient.

Mędrzeię. klug werden. devenir ſage.

świat teraz zmędrzał. die Welt iſt jetzo klug. le monde n'eſt pas gruë.

Mędrzyk, *g. a.* Art kleiner ſchmackhafter Käſe in Geſtalt eines Scheibchens. forte de petit fromage fort tendre qui eſt fait en roüelle.

Medyacya, środkowanie, wdanie się. Vermittlung. médiation, entremiſe.

Medycyna, lekarſtwo. Artzeney. médecine, médicament.

medycyna; nauka lekarſka. Artzeney-Kunſt. médecine, la ſcience de médecine.

Medyk. Artzt, Medicus. médecin. § doświadczeni medykowie.

Medyka ziele, koziorożec polny. (*medica*) Schnecken=Klee, Rauten=Klee, davon das Vieh überaus fett wird. lucerne, ſain-foin, herbe excellente pour nourrir les bêtes.

Medyolan. Mayland, Stadt und Hertzogthum. Milan, ville & Duché en Italie.

Mediolańczyk. ein Mayländer. un Milanois.

Medyolańſki. Mayländiſch. de Milan, Milanois.

Medyolańſkie kięſtwo. das Mayländiſche; das Hertzogthum Mayland. le Milanez; le Duché de Milan.

Męka. Marter. tourment, peine, douleur, *f.* § ſtraſzne w tey chorobie cierpi męki.

męki. Marter, Tortur. queſtion, torture. § pokaże się na mękach; nie wytrwał mąk; zeznał, uſtał na mękach; mękami wyćiſkać prawdę.

męka to dla mnie. das iſt eine Plage vor mich. c'eſt un ſuplice pour moi que de.

męka Pańſka. die Paßion; das Leiden Chriſti. la Paſſion de Jeſu Chriſt. § narzędźie Pańſkiey męki; Hyſtorya o męce Pańſkiey.

Melankolia. 1) böſes, ſchwartzes Geblüt; ſchwartze Galle. 2) Melancholey, Schwermuth, eine Kranckheit. 3) Gram, Betrübniß. 1) atrabile, bile noire. 2) mélancolie une maladie. 3) mélancolie, chagrin, triſteſſe. § 1) melankolia, krew albo żołć ſpalona czarna. 2) melankolia choroba co ze krwi czarney pochodźi. 3) wybić komu melankolią z głowy; melankolii zbywać.

Melankoliczny. 1) melancholiſch. 2) betrübt. 1) atrabilaire, mélancolique. 2) mélancolique, triſte, chagrin.

Melankolicznie, *adv.* melancholiſch, auf eine melancholiſche Art. mélancoliquement, triſtement, d'une maniére mélancolique.

Melankolik. ein Melancholicus. un mélancolique.

Melankolizuię. melancholiſieren, ſich betrüben, ſich grämen. ſe mélancolier, ſe chagriner, s'atriſter.

Melćie. das Mahlen in der Mühle. mouture, l'action de moudre. § melćie zboża.

*Melę, *mele*, *moł*, *mlec*, mielę. mahlen in der Mühle. moudre.

Meliſa, pſzczelnik. (*meliphyllum*) Meliſſe. de la meliſſe; citronelle.

meliſa Turecka. (meliſſa Moldavica) Türckiſche Meliſſe. citronelle qui vient de Turquie.

*Mełka, Omyłka. Fehler, Irrthum. faute, erreur, *f.* bévuë.

Melodya. 1) Kunſt=Geſang; Zuſammenſtimmung von muſicaliſchen Stimmen und Inſtrumenten. 2) Melodie, Ton, Geſang, Weiſe eines Liedes. 1) mélodie; modulation, concert, harmonie, acord de voix & d'inſtrumens. 2) air d'une chanſon. § 1) ćicha się dała ſłyſzeć melodya. 2) ta pieśń nie podług tey idźie melodyi.

Melodyynie, *adv.* wohlklingend, nach der Singe=Kunſt. mélodieuſement, avec mélodie. § melodyynie śpiewać.

Melodyyny, figurą idący. wohlgeſtimmt, lieblich klingend. mélodieux, plein de mélodie.

Melon, malon. eine Melone. melon.

melon dozrzały. reife Melone. melon frapé.

melon śiatkowy, arbuz. Netz-Melone. mélon brodé.
melon gładki. glatte Melone. mélon lisse.
melon wodny. Wasser-Melone. mélon d'eau.
Melonowy. Melonen. de mélon.
melonowy zagon; *melonowa kwatera.* Melonen-Beet. méloniére.
Mełty, zmielony, mielony. gemahlen in der Mühle. moulu.
Membran. Schreibe-Pergament. parchemin qui sert à écrire.
membran goły. fig. das Gemüth eines jungen Menschen. *fig.* table d'atente; l'esprit d'une jeune homme. § dźiećię iest membran goły, na ktorym wolno pisać co chcesz.
Memoryał. 1) Tage-Buch, Denck-Buch. 2) Auffatz, Denck-Zettel, ein Pro memoria. 3) ein Memorial, ein Schreiben in öffentlichen Angelegenheiten. 1) journal, livre journal; mémoires, *plur. m.* 2) rolet, un mémoire, petit papier où l'on note les afaires qu'on veut expédier. 3) mémorial, un écrit dans des afaires publiques.
Memoryalik, *g. a.* ein kleiner Denck-Zettel. un petit papier où sont écrites les afaires à expedier.
Mendel, *vid.* Mędel.
Mendyk. ein Bettler. gueux.
Menica. } *vid.* Mynica.
Mennica. }
Menonista. ein Mennoniste, Art von Quäckern. un Mennonite, sorte de trembleurs.
Merkuryał, szczyr ziele. (*mercurialis*) Bingel-Kraut. mercuriale, vignoble.
Merkuryusz, *g. a.* Mercurius, ein heidnischer Gott und Planet am Himmel. Mercure, selon les fables des païens un Dieu & selon l'Astronomie une Planette.
merkuryusz, g. u. *żywe śrebro.* Queckfilber. le mercure; vif argent.
Merkuryuszowy. Mercurius-. de Mercure.
*Merskam, *vulg.* smagam. schmeissen, peitschen. fouëter, fraper.
Męski. 1) Manns-, den Manns-Personen eigen. 2) Ehemanns-, dem Ehemann gehörig. 3) männlich, tapfer. 1) viril, qui regarde l'homme. 2) marital, qui apartient au mari. 3) viril, vaillant, courageux. § szata męska; męski kapelusz. *2) męskie (mężowe, małżonkowe) dobra. 3) męskie (mężne) masz serce.
męska płeć. 1) das männliche Geschlecht, die Manns-Personen. 2) Gramm. das Genus masculinum. 1) les hommes, le sèxe viril. 2) *Gramm.* le genre masculin.
wiek męski. das männliche Alter. virilité; âge viril.
*Mespil, *Mesplik, *g. a.* } Nieśplik. eine
*Mespuł. } Quitte. coin un fruit.
Męstwo. 1) Tapferkeit, Muth, Mannhaftigkeit. 2) das männliche Alter. 1) force, vaillance, le courage, la valeur. 2) virilité, masculinité, âge viril; la vigueur virile. § 1) wielkie iego wysławiam męstwo. 2) męstwo pracowitemi śię bawi sprawami.
Mesyasz. der Meßias. Messie.
Męszczyzna. Manns-Person. homme, un personnage.
Męszczyński, *vid.* Męski.
Meszne. der Detzen, Getreide für den Dorf-Pfarren. la dîme ou le blé qui se prend pour le Guré de la Campagne.
Meszelbas, *vid.* Musulbas.
**Męt. trübes Wasser oder Getränck. l'eau ou liqueur troublée. § pić na dnie morskie męty.
Met. 1) matt im Schachspiel. 2) Enge, Drangsal, Unglück. 1) mat *en terme de jeu des échecs.* 2) *fig.* échec, choc, malheur, grande peine. § 1) krol wźiął met; taki met nie płaći; nie zawsze met chodźi przy szachu; dać krolowi met trzećim stąpieniem. 2) z tego nie wyniydźiesz metu.
dać met komu. einen in die Enge treiben. mettre qu. au roüet; tenir qu. en échec, à sec; reduire qu. à l'extremité. § ostatni met dał nieprzyiaćielowi.
met. } Ziel, Kreis. but, borne;
Meta, kres. } terme, *m.* § założyć, dać komu metę graiąc w kręgle; słońce metu swoiego dobiegło.
Metal. } 1) grosses Schau-Stück; gros-
Metalum. } ser Schau-Pfennig. 3) Schau-Stück eines Heiligen am Rosen-Krantz. 1) médaillon; grande médaille. 2) une médaille avec la figure de quelque Saint. § 1) złote metale. 2) metal świętego Woyćiecha.
Metalik, *g. a.* Schau-Stückchen eines Heiligen. petite médaille de quelque Saint. § metalik S. Antoniego.
Meteora. Luft-Begebenheit, Luft-Werck, Luft-Zeichen. méteore. § meteora albo rzecz napowietrzna iako śnieg, deszcz, błyskawica.
Meter. 1) Meister, als ein Sprachmeister, Tantzmeister. 2) fig. Meister. 1) maître de langue, de danse &c. 2) *fig.* maître. § 1) mam dobrego Metra w Fran-

Francuſkim ięzyku. 2) metrem ieſt w grzeczności.

Mętli mi się to słowo. dieſes Wort läuft mir auf der Zunge, vor dem Maule herum. il me va par la bouche; j'ai ce mot ſur le bord (au bout, ſur le bout) de la langue.

Metlik, *g. a.* Mäntelchen der Weiber. manteline.

metlik Kanonicki z futerek. Pelz-Mäntelchen der Dom-Herrn. aumuſſe.

Mętnie, Mętno, } *adv.* trüber Weiſe. d'une maniére troublée. § mętno nie rad piia.

Mętny. trüb, nicht lauter. troublé, trouble, épais. § mętne wino, piwo.

mętne. das Dicke, der Satz. les fèces, *f.* les fondrilles, *f.* béſſiere. § klarowne złać z mętnego.

Metropolia. Haupt-Kirche, Ertzbiſchöfliche Kirche. Metropole, Egliſe Archiépiſcopale.

Metropolit. Metropolit, Ertz-Biſchof. Metropolitain, Archevêque.

Metropolitański. Ertzbiſchöflich. Metropolitain, Archiépiſcopal.

Metryczny. zum Archiv gehörig. d'archive.

Metryka. 1) ein Archiv. 2) Regiſter Buch zu öffentlichen Verrichtungen. 1) archive; chartrier; tréſor des Chartres. 2) un rolle, un regître publique. § 1) metryka Koronna, Litewſka. 2) metryka mieſzczan.

metryka Szlachty powiatowey. Geſchlechts-Regiſter des Adels in einem Kreiſe. le Nobilaire.

metryka Pańſtwa. das Archiv eines Reichs. les Chartres *f.* de Roïaume.

metryka ochrzczonych. Tauf-Buch. regître de Batêmes.

metryka zmarłych. Leichen-Buch. regître de mort.

metryka ślubna. Trau-Buch. regître de mariage.

Metrykant. Archivarius. Chartrier, archiviſte.

metrykant większey Kancelaryi Koronney. Kron-Groß-Archivarius. garde de l'Archive de la Grande Chancelerie de la Couronne; garde du tréſor des Chartres de la Couronne.

metrykant Wielkiego Xieſtwa Litewſkiego. Litauiſcher Archivarius. garde des Archives des Chancelerie de Lituanie.

metrykant mnieyſzey kancelaryi Koronney. Archivarius der kleinen Kron-Cantzeley. garde de l'Archive de la ſeconde Chancelerie de la Couronne.

metrykant w klaſztorze. Pater im Kloſter der die Schriften deſſelben in Verwahrung hat. Pére Titrier.

Mewa, *vid.* Rybitw.

Meyſter, *g. meyſtra.* Meiſter ein Handwercker. maître artiſan.

meyſter krawiec, meyſter Szewc. Schneider, Schuſter, ſo Meiſter iſt. maître tailleur; maître cordonnier.

Meyſtrowſki. Meiſter-, den Meiſter betreffend. de maître; d'artiſan.

meyſtrowſka ſztuka. Meiſter-Stück. chef d'oeuvre.

Mężata, *adj. f.* Verehlichte, die einen Ehemann hat. mariée, qui a un époux. § mężate panie.

Mężatka. ein Eheweib; eine Verehlichte. épouſe, mariée; une femme mariée. § mężatkom przyzwoita ſtateczność.

Mezelan. Meſelang, ein wollner und leiner Zeug. mezeline, étofe de la porte de Paris; une étofe faite de laine & de fil.

Mężnie, *adv.* männlich; als ein Mann. vaillanment, virilement, courageuſement, en homme de coeur.

Mężnieę. männlich werden, ſtarck werden. entrer dans la virilité; devenir fort & robuſte. § iuż zmężniał.

Mężność. Muth, Mannheit, Tapferkeit. vaillance, le courage.

Mężny, męſki. männlich, tapfer. viril, mâle, vaillant, courageux. § twarz mężną pokazał.

Mężoboyca. Mörder, Todſchläger. meurtrier, homicide, celui qui a fait un meurtre.

mężoboyca ſam nad ſobą. Selbſt-Mörder. celui qui ſe tuë ſoi même.

Mężoboyſki. mörderiſch. homicide, meurtrier, qui tuë.

po mężoboyſku. Mężoboyſkie. } *adv.* als ein Mörder. en meutrier, en aſſaſſin.

Mężoboyſtwo. Mord, Mordthat, Todſchlag. meurtre, *m.* homicide, *m.* § mężoboyſtwo w obronie zdrowia uczynione; mężoboyſtwo popełniam.

mężoboyſtwo nad ſobą. Selbſt-Mord. un homicide de ſoi même.

Mężczyński. Manns-. d'home; viril.

Mężowa, mężyca. in der Bibel: das Weiblein. *dans la Bible:* femelle.

Mężowy. Ehemanns-. de mari, d'époux, marital.

Mężſtwo, *vid.* Męſtwo.

Mężyca, *vid.* Mężowa.

Mgła. 1) Nebel. 2) fig. Decke, Nebel. 3) fig. Spreu, Sache ohne Dauer. 1) broüillard. 2) *fig.* voile, *m.* couverture, envelope, ce qui cache ce qu'on doit voir. 2) *fig.* fumée, choſe de peu de durée.

durée. § 1) mgła gęsta powietrze ćmiła. 2) nie dayćie sobie tey mgły na oczy zawodźić. 3) tę mgłę wiatr łacno rozwieie; łakome nabyćie letnia mgła, *prov.*

iak przez mgłę. nicht deutlich, wie im Traum. obscurément, confusément. § iak przez mgłę tego pamiętam, to widzę.

puszczać komu mgłę czego w oczy. einem einen blauen Dunst mit etwas vormachen. donner des bricoles à qu; éblouïr les yeux à qu. d'une aparence de. § puszczał nam mgłę pokoiu w oczy.

mgła upada; mgła ustaie. der Nebel fällt. le broüillard tombe.

mgła iest, wstaie. ⎫ es nebelt. il fait broüil-
Mgli śię. ⎬ lard; il s'éleve un
Mglisto iest. ⎭ broüillard; le tems est rempli de nuées. § mgliło śię; mglisto było.

Mglisty. 1) neblicht. 2) dunckel, undeutlich. 1) nébuleux, couvert de broüillard, plein de broüillard. 2) obscur, confus, ténébreux. § 1) chwila mglista.

sprawa mglista. ein verwirrter Handel, den man nicht recht einsehen kan. des ténebres; une afaire ténébreuse.

Mgnienie; mgnienie oka. 1) Augenwinck, Augenblick. 2) Augenblick, eine kurtze Zeit. 1) clin d'oeil. 2) tourne-main; petit moment, instant.

Miączę, *cze, czał.* ⎫ Miauen, wie die
Miąkam, *v. m. F. miąknę.* ⎭ Katzen. miauler, crier comme le chat.

Miączenie. ⎫ das Miauen. miaule-
Miąk. ⎬ ment, les cris naturel des
Miąkanie. ⎭ chats.

Miałki. 1) seicht, nicht tief. 2) locker, zart, fein als gestossener Pfeffer. 3) seicht, schlecht, mager. 1) bas, qui a peu d'eau, qui n'a pas une profondeur. 2) menu, broïé, mis en poudre; délié. 3) limité, fort modique, éxigu. § 1) z miałkiego na głębią mię wyprowadźił; miałka tu rzeka ale tam mielsza. 2) pieprz dosyć miałki; sol miałka; mąka mielsza. 3) miałkiego rozumu człowiek.

Miałko, *adv.* 1) seicht. 2) klein gestossen. 3) seicht, trocken, ungründlich. 1) bas, sans profondeur, sans beaucoup d'eau. 2) menu; d'une maniére menuë & déliée. 3) fort médiocrement, exigument, sans fondement. § 1) miałko tu, woda ledwo do kolan. 2) pierprz miałko tłuczony. 3) miałko pisze.

**miałko.* ⎫ 1) Untiefe; seichter Ort. 2)
Miałkość. ⎭ Lockerheit einer zerstossenen Sache. 3) Schwachheit, Unvermögen. 1) bas-fond; lieu bas d'une riviére; endroit gaiable. 2) qualité d'une chose mise en poudre. 3) exiguité, modicité, foiblesse. § 1) miałkość wody, rzeki. 2) miałkość mąki. 3) wyznawam miałkość moię.

miałkość szyku. Schlacht-Ordnung die nicht tief gestellet ist. un ordre de bataille qui n'a pas assez de hauteur.

Miałszy ist der *Comparativus* von Miałki, oder vielmehr von Miały. *c'est le comparatif de* Miałki, *ou plûtôt de* Miały.

Miały, *obs. vid.* Miałki, Mieły.

Mianie. 1) das Haben. 2) Meynung, das halten vor etwas. 1) l'avoir, l'action d'avoir. 2) action de reputer, de tenir. § 1) mianie dobr doczesnych. 2) mianie czego za godność, kogo za błazna.

Miano, *obs.* imię. Nahme. nom.

miano, adv. verb. man hat gehabt. on a eu.

Mianowanie. 1) Nennung, das Nennen. 2) Ernennung zu einem Amte. 1) nomination, action de nommer. 2) nomination à une charge. § 1) na mianowanie imienia iego padaią narody na kolana. 2) mianowania krolewskiego urząd; mianowanie kogo na urząd.

mianowaniu służący. Gramm. der Nominativus. *Gram.* le Nominatif.

Mianowany. 1) genannt, der einen Nahmen bekommen. 2) erwehnt 3) ernannt, bestimmt zu einem Amt. 1) nommé, qui a un nom. 2) nommé, mentionné, ledit. 3) nommé à une charge. § 1) mianowany na chrzćie Pawłem. 2) obacz mianowane mieysce. 3) mianowany na urząd.

mianowany na Arcybiskupstwo, Biskupstwo, Opactwo; Nominat. ernannter Ertz-Bischof, Bischof oder Abt. un Nominataire.

Mianowićie, *adv.* absonderlich, ins besondere. savoir, nommément, particuliérement, principalement.

Mianowiny, *plur.* Crzćiny. Kind-Taufen-Schmaus. le repas qu'on fait lorsque on bâtise un enfant.

Mianowniczy. ⎫ Ernenner zu den Aem-
Mianownik. ⎭ tern. Nominateur; Seigneur qui a le droit de nommer à quelque charge ou Bénéfice.

Mianuię. 1) nennen, einen Nahmen geben. 2) sagen, nennen, erwehnen. 3) ernennen zu einem Amt. 1) nommer, donner le nom à qu. 2) nommer, faire mention de. 3) nommer, présenter qu. à une charge, à un Bénéfice. § 1) mianowano go Pawłem (Paweł). 2) imię iego wielką zawsze mianuią uczći-

 wośćią;

wośćią; mianowano iako służył, iako w cudzoźiemſkich był kraiach. 3) krol Staroſtę naſzego na Woiewodztwo mianował.

mianuiący. 1) Rechenk. der Nenner im Bruche. 2) Gramm. der Nenner oder der Nominativus. 1) *Aritm.* dénomiteur, le nombre de deſſous d'une fraction. 2) *Gramm.* le Nominatif. § 1) mianuiący ieſt liczba w łamaney liczbie pod liniyką ſtoiąca, ktora mianuie części. 2) imię położyć w mianuiącym ſpadku.

Miany. 1) davor gehalten. 2) gehalten als eine Rede. 1) reputé, tenu pour. 2) tenu comme une harangue. § 1) miany za poczćiwego. 2) mowy miane na ſeymach.

Miara. 1) Maaß. 2) Maaß, das der Schneider nimmt. 3) Maaß-Stab vieler Handwercker. 4) Maaß, das Gefäß zum Meſſen. 5) Metze, Müller-Metze, ſo demſelben gegeben wird. 6) fig. Maße, Art, Gattung, Weiſe. 7) Maaß, Mäßigkeit, Mittel-Straſſe, Grentze. 1) meſure. 2) meſure; papier long & étroit, ſur lequel le tailleur marque la longeur & la largeur d'un habit. 3) régler, meſure de pluſieurs ouvriers. 4) meſure, vaiſſeau dont on meſure. 5) mouture, le minage; certaine meſure de blé pour le meûnier. 6) *fig.* façon, *f* manière, ſorte. 7) méſure, médiocrité, modération, le milieu, temperament. § 1) iedny to miary ſtatki, łokćie, mile; miara na dłoni cztery, na ſtop dźieśięć. 2) wźiąć komu miarę na ſzatę. 3) miara ſtolarſka, kamiennicza. 4) day miarę abym ſol wymierzył. 5) przywiley na trzećią miarę w młynie; dawać miarę od mąki, od słodu; wolny od miary. 6) mowił do niego w tey mierze; żołnierze wźiąwſzy miarę z zaboiow w ſwoim Pańſtwie toż tam czynili; częſto z śiebie miarę bierze. 7) miara we wſzyſtkim nayIepſza, potrzebna; słuſzną ſwoię przeſtępuie miarę; we wſzyſtkim miarą idźieſz; wykroczyć z słuſzney ſpraw i ſprawiedliwośći miary.

miara głowna. das Eich-Maaß, nach welchem die andern geeicht werden. étalon; meſure, ſur laquelle on régle toutes les autres.

miara ſzewcka. Maaßlade der Schuſter. compas de cordonnier.

wźiąć miarę na nogę do trzewikow. das Maaß zu Schuhen nehmen. prendre la meſure du pié pour faire un ſoulier.

bez miary, niezmiernie. über die Maaße; ohne Maaß und Ziel. ſans meſure; outre meſure; exceſſivement; avec excès; infiniment.

pod miarę; pod miarą. 1) abgemeſſen, nach dem Maaß. 2) mäßiglich, wie abgemeſſen. 1) juſtement ſelon la meſure. 2) médiocrement, par meſure, avec meſure. § 1) wino pod miarę mierzono. 2) wino pić pod miarę.

w mierze. in der Mitte. au milieu; entre deux. § iezyczek tey wagi w mierze ſtoi.

z inſzey miary; z inſzych miar. ſonſten. autrement, ſans cela. § z inſzych miar on ieſt nic dobrego, a to dobrze ſprawił.

z tey miary — z ktorey. in ſoweit, als. qu'autant que.

żadną miarą. auf keine Art, durchaus nicht. en aucune façon.

w iego miarę; nie przymierzaiąc. ſeines Zeichens. de ſon coin. § ćięto go w głowę w iego miarę.

miary przeſtrzegać. die Mittel-Straſſe halten. tenir le milieu; garder le meſures en qu. ch.

* *miarą kotek mowi.* im Schertz: brauche Maaße; die Mittel-Straſſe iſt die ſicherſte. *burlesq.* le milieu eſt le plus ſur.

z śiebie miarę bierze. er denckt andere Leute ſind ſo wie er. il meſure les autres à ſon aune; il meſure les autres par lui même. § złość z śiebie miarę bierze.

z każdey miary. in allen Stücken. de tous côtez; de toutes parts; tout-à-fait. § z każdey miary doſkonały.

Miarka. 1) kleines Gefäß zum Meſſen. 2) Kuchen-Maaß, der achte Theil eines Scheffels. 3) fig. Maaße, Grentze, Mittel-Straſſe. 1) petite meſure, petit vaiſſeau à meſurer. 2) deux pots, c'eſt la huitieme partie du boiſſeau. 3) temperament, milieu, meſure, médiocrité. § 1) miarką co mierzyć. 2) korzec Krakowſki ma miarek ośm, a miarka kwart śiedm. 3) pytam iaka ma bydź miarka? nie przebieray miarki, być śię dzban nie urwał, *prov.* mieć miarkę w ſwoich wydatkach.

iaką miarką mierzyſz, taką odmierzą. mit dem Maaße du andren gemeſſen haſt, wird man dir wieder meſſen. on vous vendra à la même méſure, que vous avez prêté (à la quelle vous avez meſuré) aux autres.

miarka za miarkę; miarką śię oddaie. Wurſt wieder Wurſt; wie du mir, ſo ich dir. à beau jeu beau retour; c'eſt chou pour chou.

miarkami

miarkami przedawać. Maaßweise verkaufen. vendre le grain ou quelque boisson à pinte & à pot; vendre en détail.
Miarkowanie, pomiarkowanie. Mäßigung. modération, modification.
miarkowanie życia, zdrowia. Mäßigung in Speise und Tranck. diéte; le regime de vie.
miarkowanie okiem. Augenmaaß. mesure à vuë d'oeil; estimative.
Miarkuię. 1) mäßigen. 2) abnehmen, befinden, ersehen, mercken. 1) modérer, tempérer, modifier, borner; ménager, régler; mettre, donner des bornes. 2) conjecturer, observer; prévoir par ses conjectures. § 1) całość i nadźieię szczęśćia swego pomiarkował; miarkuie swoię władzę. 2) mogę to sam miarkować; miarkuię niegodność, miałkość moię; ztąd miarkuię żebyś słowo otrzymał, kiedybyś tylko do iey rodźicow pisał; miarkuyże z tych okoliczności że; rozum zmiarkował rożnemi przykłady.
miarkować śię. 1) sich mäßigen. 2) sich nach etwas richten. 3) Mathem. sich zu etwas verhalten. 1) se modérer, se borner, se tempérer; se ménager, se régler sur, s'acommoder à. 3) *Matém.* avoir du raport, de la raison à qu. ch. § 1) miarkuy śię wczas a nie po czaśie; pomiarkować śię proszę; pomiarkuy śię z sobą; miarkować śię szkatułą, dochodami; trudno mi śię w tym i samemu miarkować. 2) miarkować śię po ludźiach iakiego są życia i umysłu. 3) pierwsza miarkuie śię do trzećiey liczby, iako druga do czwartey.
miarkować okiem. Augenmaß nehmen. bornéier; mesurer des yeux, avec les yeux.
miarkować śię z kim. mit einem behutsam umgehen. se ménager avec qu.
Miarz źiele, *vid.* Mistrzownik.
iak miarz, adv. obs. *vid.* Prawie.
Miąsko. 1) zartes Fleisch, Fleischchen. 2) der gerne Fleisch ißt. 1) de la chair tendre à manger. 2) homme carnassier; celui qui aime la chair.
Miasteczko. Städtchen. bourg, bourgade, villette. § miasteczko obronne.
Miasto. Stadt. ville. § byłem w mieśćie; po mieśćie chodźić; co w mieśćie słychać? przepyszne miasto.
miasto głowne Haupt-Stadt. ville capitale.
miasto stołeczne. Residentz-Stadt. Résidence d'un Roi, d'une Prince.
poszedł na miasto. er ist in die Stadt gegangen. il est allé à la ville.
iest w mieśćie, niemasz go domu. er ist in der Stadt; er ist nicht zu Hause. il est en ville.
na tych miast; za miast; za miasto. anstatt dessen; an dessen statt. au lieu; au lieu de cela.
miasto, pr. g. statt, an statt. au lieu. § dałem mu talar miasto księgi.
iest mu miasto oyca. er vertritt bey ihm die Stelle eines Vaters. il lui tient lieu de Pére.
miasto tego żeby. weit davon daß; an statt daß. au lieu de; bien loin de.
służy to miasto noża. das vertritt die Stelle eines Messers. cela sert de couteau. § to służy miasto reguły, miasto makśymy.
Miąszeie, *vid.* Mięższeię.
Miąszszosz, Miąszszy, *vid.* Miąższość, Miąższy.
Miazga. 1) schleimigte Feuchtigkeit unter der Rinde der Bäume und Kräuter. 2) Zeug, Teig als zu Pillen, zum Schieß-Pulver. 1) le mucilage; humidité gluante qui se trouve sous l'écorce des arbres, & de quelques herbes. 2) pâte, masse pour faire des pillules, du poudre à canon. § 1) drzewo śię odmładza od swoiey miazgi. 2) weź do tego rzepę, utłuc ią na miazgę; miazgę na gałki stoczyć.
Miazgowaty. schleimigt, klebrig. mucilageux, glutineux.
Miąższo, *adv.* dick. d'une manière épaisse.
Miąższość, mięsz, *f.* die Dicke. épaisseur, *f.* grosseur, *f.*
Miąższy. 1) dick. 2) in der Musick: tief, grob. 1) épais, grossier, gros, qui a de l'épaisseur. 2) *Musiq.* grave, bas. § 1) miąższa deska na trzy palce. 2) miąższy bas, alt, dyszkant.
Michał. Michel. Michel. § poydź Michale.
Michałek. } Michelchen. Michon, petit
Michaś. } Michel.
michałek. Schluckchen, kleiner Schluck. petit trait, petite gorgée.
małe czynić michałki. nippen, kleine Schlucke thun. buvoter, siroter.
Miech. 1) Blasbalg. 2) Poet. der Wind. 3) Sack. 1) souflet à souffler le feu. 2) *Poët.* le vent. 3) sac, bourse. § 1) miechem nadymać, poddymać ogień; miech skorzany do poddymania. 2) pełne wichrow miechy; szumne miechy. * 3) w miechu (worze) ma zboże.
miechy kowalskie. Blasbalg in der Schmiede. vache, souflet à forge.
miechy organowe. Blasbälge an einer Orgel. soufflerie, souflets d'orgue.

Miechowniċtwo. Täſchner-Handwerck. le métier de bourſier.

Miechowniczy. Täſchner-. de bourſier.

Miechownik. Täſchner. bourſier, faiſeur de bourſes & de ſouflets. § miechownik robi ſkorzane węborki.

Miechunki, *plur.* żorawinki; garliczki; pęcherzyca; wiśnie pśie; psinki pęcherzyſte albo morſkie. (*halicacabus*) Juden-Kirſchen, Nothnachtſchatten. des coquerets, alcakengi.

Miećielica. Staub-Schnee. bruine, petite nége.

Miecz, *g. a.* 1) Schwerdt. 2) fig. Schwerdt; Krieg. 1) un glaive, épée. 2) *fig.* fer, guerre. § 1) nic po tym mieczu; dwa miecze. 2) mieczem całe zmieſzał Pańſtwo.

mieczem i ogniem znaczyć, kray zburzyć. mit Feuer und Schwerdt ein Land verheeren. ravager quelque païs par le fer & par le feu; mettre un païs à feu & à ſang. § mieczem i ogniem wſzędźie okrućieńſtwo znaczył.

krewni po mieczu (po oycu). Schwert-Magen; Bluts-Freunde von des Vaters Seite. agnation; les mâles deſcendans d'un même Pére.

Miecznik. 1) Schwerdt-Feger. 2) Schwerdt-Träger. 1) fourbiſſeur. 2) Porte-Glaive, oficier qui porte l'épée devant le Roi. § 1) kupiłem ſzpadę u miecznika. 2) miecznik Koronny, Litewſki.

miecznik ptak, vid. *ſrokoſz naywiękſzy.*

Mieczotanecznik. Schwerdt-Täntzer, ſo ſich im Tantze die bloſſen Schwerdter zuwerfen. ſorte de baladins ou de danſeurs qui danſant l'épée nuë à la main la font paſſer l'un & l'autre alternativement dans leurs mains.

Mieczowy. Schwerdt-. de glaive, d'épée. § mieczowa gałka.

Rycerz mieczowy. Schwerdt-Ritter. Chevalier de l'épée.

Mieczyk, *g. a.* kleines Schwerdt. petite épée.

mieczyk żołty; koſaćiec dźiki żołty. (pſeudoacorum) gelbe Lilien, falſcher Kalmus; gelbe Waſſer-Lilien. iris jaune; glaïeul bâtard.

mieczyk zbożowy. (machæronion, xiphion) Engliſche Iris oder Schwerdt-Lilie. le xiphion.

mieczyk źiele ⎫ kosatki. (*gladiolus*) ge-
Mieczykowie ⎭ meiner Schwerdtel, blaue Lilien. glaïeul, flambe ſauvage.

Miedlę. Hanf brechen. broïer, maquer, tiller, braïer du lin. § miedlić konopie, len.

Miedlenie. das Hanfbrechen. broïement du chanvre.

Miedlica. Flachs-Breche. briſoir, maque, machacoire, inſtrument dont on briſe le chanvre.

Miednica. 1) Becken von Metall zu unterſchiedenem Gebrauch. 2) groſſe Platte oder flaches Gefäß von Metall auf einen Tiſch zu ſetzen, oder ſolchen zu bedecken. 3) Waſch-Becken. 1) baſſin, un vaiſſeau à divers uſage. 2) baſſin, grande plaque ou vaiſſeau de métail à mettre ſur la table ou pour la couvrir. 3) baſſin à laver les mains. § 1) miednica do umywania nog, do płokania kieliſzkow. 2) miednica śrebna cały ſtoł okrywała. 3) miednica z nalewką.

Miedniczka. kleiner Becken. petit baſſin.

miedniczka do golenia. Balbier-Becken. baſſin à barbe; baſſin de barbier.

Miednik, *g. a.* kamień. der Honig-Stein. melitite.

Miedź, *f.* Kupfer. du cuivre.

Miedza. der Rähn oder Rain zwiſchen den Aeckern zur Grentz-Scheidung. borne, mitoïerie entre les champs; liſiére d'un champ. § miedzę czynię; pomykam miedze.

miedza wałowa, berma. Kriegsb. der Wall-Rand am Graben. *Fortif.* liſiére, chemin entre le rempart & le foſſé.

na miedźi śiedźi. er weiß mehr wie ein Loch; er hat eine Zwick-Mühle. il a plus qu'un trou; il a encore de grandes reſſources.

Miedźiak, *g. a.* Ofen-Blaſe, Ofen-Topf. grande marmite de cuivre qu'on aplique dans un poële à chaufer les chambres.

*Miedźianka, ſzpilka miedźiana. kupferne Steck-Nadel. épingle de cuivre.

Miedźiany. kupfern. de cuivre. § miedźiany ſtatek; miedźiane odmioty.

Miedźiſty, Miedźny. kupferärtig. qui eſt de la proprieté de cuivre.

miedźiſty kamień, vid. *kamień miedzny.*

Miedzka. kleiner Rähn zwiſchen den Aeckern. petite mitoïerie entre les champs.

Miedźny, *vid.* Miedźiſty.

miedzny, na miedzy roſłący, ſtoiący. das auf einem Rain zwiſchen den Aeckern wächſt. de liſiére; qui croit ſur les mitoïeries qui ſont entre les champs.

Miedzy, Między, *pr.* unter, zwiſchen, wie in der Teutſchen Sprache mit dem *Acc.* wenn man fragen kan wohin? und dem *Inſtrumentali* auf die Frage wo? entre, parmi, *quand cette prépoſition marque un mouvement d'un lieu à*

un autre, elle prend l'Acuſatif, & l'Inſtrumental lorsque il n'y a point de mouvement pour paſſer en quelque lieu. § rzućić pieniądze miedzy chłopcow; ſtoię, leżę miedzy chłopcami.

miedzy niemi. zwiſchen ihnen; darzwiſchen. entre eux; entre deux. § ieſt ſwar miedzy niemi; rzeka miedzy niemi płynie.

z miedzy, pr. g. aus, mitten aus. d'entre. § z miedzy nich co obrotnieyſzego obrano; ućiekł z miedzy żołnierzow.

miedzy ſobą mowiąc. unter uns geredet. cela ſoit dit entre nous; cela ſoit dit entre vous & moi.

Miedzybalcze. Zwiſchen-Tiefe, Zwiſchen-Raum der Balcken. ſolin, l'eſpace *m.* entre deux poutres.

Miedzybrwie. der Bock, der Raum zwiſchen den Augenbraunen. entre-ſourcil; le taroupe.

Miedzyfilarze, plac miedzy filarami. Platz zwiſchen den Säulen. entrecolonnement; entre-pilaſtre, *m.* l'eſpace, *m.* qui eſt entre les colonnes.

Miedzykśiężyczny, *vid.* Miedzymieśięczny.

Miedzyłopatcze; pochrzypczyzna. die Höhle zwiſchen den Schulter-Blättern. l'eſpace, *m.* qui eſt entre les épaules.

Miedzymieśięczny, Miedzykśiężyczny. das Nichtſcheinen des Mondes, das iſt, die Zeit nach dem letzten bis an das erſte Viertel betreffend. qui concerne le tems que la lune ne paroit pas.

Miedzymorſki. zwiſchen zweyen Meeren gelegen. qui eſt entre deux mers; baigné de deux mers.

Miedzymorze. Landes-Enge zwiſchen zwey Meeren. un iſtme, langue de terre entre deux mers.

Miedzymurny. zwiſchen zwey Mauren gelegen. ſitué entre deux murailles.

Miedzymurze. 1) Zwinger, Platz zwiſchen den Stadt-Mauren und den Häuſern, wo man nicht bauen darf. 2) Scheide-Wand zwiſchen zwey Häuſern. 1) un pomère; l'eſpace en dedans des murailles de la ville où il n'eſt pas permis de bâtir. 2) mur mitoïen entre deux maiſons. § 1) byłem w miedzymurzu (byłem miedzy miedzymurze).

Miedzynarożna linia. Kriegsb. die Cortine, der Mittel-Wall. *Fortif.* courtine.

Miedzypiętrze. Bauk Höhe Licht zwiſchen zwey Boden. *Archit.* entre-voux, travée, l'eſpace qui eſt entre deux planchers.

Miedzyrzecze. Land zwiſchen zwey Flüſſen. païs ſitué entre deux fleuves.

Miedzyrzeczny. zwiſchen zwey Flüſſen gelegen. baigné, arroſé de deux fleuves; ſitué entre deux riviéres.

Miedzyświećie. Zwiſchen-Welt. intervale, *m.* entre deux mondes.

Miedzywale. Platz zwiſchen duppelten Wällen. l'eſpace, *m.* entre deux remparts.

Miedzyżyle. Ort zwiſchen zwey Adern. endroit entre deux veines.

Miękczę co, *czy*, *czał*, zmiękczam. eig. u. fig. weichen, erweichen. *prop. & fig.* amolir, rendre doux.

miękczący. erweichend. amoliſſant. § miękczący plaſtr.

Miękczeię. eig. u. fig. weich, gelinde werden. *prop. & fig* devenir mou, ſe ramolir, molir, s'amolir, s'atendrir, devenir doux.

Miękczenie, zmiękczanie. Erweichung. amoliſſement, l'action de rendre une choſe mole.

Miękczyćiel. Erweicher. celui qui amolit.

Miękiny, *plur.* zarte Hülſen und Spreu von Weitzen, Hierſe u. d. g. menuës pailles de froment, de millet & d'autres grains.

Miękiſz, ucha część dolna. Ohr-Läppchen. tendron, lobe, *m.* bout de l'oreille.

Miękki, Miętki. 1) weich, ſanft. 2) weich, weibiſch. 1) mol, tendre, doux, ſouple. 2) mol, lâche, éféminé. § 1) woſk ćiepły ieſt miękki; miętki iedwab, ſukno. 2) uſteczka ſobie miętkie słowa formuią; miętki w karnośći; miętki prowadźi żywot.

Miękko, Miętko, *adv.* weich, ſanft. molement, doucement. § mięko ſpi.

Miękkonogi, *adj.* der weiche, zarte Füſſe hat. qui a les piez tendres.

Miękkoręki, *adj.* der zarte Hände hat. qui a les mains tendres.

Miękkość, Miętkość. 1) die Weiche einer Sache. 2) Zärtlichkeit, Gelindigkeit. 1) moleſſe d'une choſe. 2) *fig.* moleſſe, une lâche délicateſſe.

Miękkoſkorupy ław. weichſchälichte Muſchel. couvert d'une écaille mole.

Miękkowłoſy, *adj.* weichhärig, der weiche Haare hat. qui a des cheveux ſoieux.

Miękkouſty, *adj.* weichmäulig. qui a une tendre bouche. § koń moy twardouſty a twoy miękkouſty.

Mięknę, *vid.* Moknę.

Miękuchno, *adv.* ſehr weich. douillettement.

Miękuchny, miękuczki. ſehr weich, ſehr zart. délicat, douillet, molet, molaſſe, trop mou.

Miekut. Degen- oder Säbel-Gefäß. le manche

manche d'épée, de sabre. § zaiskrzą się w ręku oprawne miekuty.
Miela, Miałkość. Untiefe; seichter Ort. bas lieu d'une riviére. § utonąć na mieli.
Mielcarz. Mältzer, der Maltz macht. faiseur de malt; qui fait germer le blé pour la brasserie.
Mielcuch, *g. a.* Maltz-Haus, die Darre. fourneau à faire & sécher le malt; lieu où l'on fait le malt.
Miele, Miolę, *miele*, *mioł*, **mlat*, **miał*, **moł*; Inf. *mleć.* mahlen in der Mühle. moudre; reduire en farine. § zmiołem pszenicę na mąkę.
Mielenie, Mełcie. das Mahlen in der Mühle. moulure.
Mielony. gemahlen in der Mühle. moulu.
*Miely, Miałki. fein, zerstossen. menu; broïé, mis en poudre.
naymielsza mąka. das feinste Mehl. la fleur de la farine.
Mieniam się na co; frymarczę. tauschen. changer, troquer, échanger, donner une chose pour une autre.
Mienię. 1) ändern, verändern. 2) das Gesicht, die Gesichts-Farbe verändern. 3) nennen. 4) sagen, erzehlen. 5) halten vor etwas. 1) changer. 2) changer de visage. 3) apeller, nommer. 4) dire, raconter. 5) croire, reputer, estimer. § *1) mienię (odmieniam) szatę. 2) mienić twarz, farbę. *3) mienią (nazywaią) go Doktorem. 4) mienią, że to człowiek poczćiwy. 5) mienił to sobie za poćiechę.
mienić śię. 1) sich verändern. 2) verschiessen von Farben. 3) schielen; in unterschiedene Farben spielen. 4) sich nennen, sich halten. 1) se changer. 2) se passer, se déteindre, perdre sa couleur; se décharger. 3) tirer sur diverses couleurs; prendre toutes les couleurs. 4) se croire, se tenir, se porter, se qualifier. § 1) twarz iego śię zmieniła. 2) mieni śię ten kolor. 3) bławat ten w rożne śię mieni kolory. 4) mienię śię bydź sługą Was Pana.
*Mienianie, frymark, zamiana. Tausch. troc, change, échange.
Mienie. Ruf, Nahme. renom, renommée, reputation. § człowiek dobrego, złego mienia.
mienie, mianie czego. das Haben, das Besitzen. l'avoir, l'action d'avoir.
za dobre mienie. Genehmhaltung. confirmation, ratification, aprobation.
Mieniono, *adv.* auf eine veränderliche Art. d'une maniére changeante.

mieniono czynię twarz, farbę. das Gesicht, die Farbe verändern. changer de visage.
Mieniony, mieniący farbę. schielicht, das in unterschiedene Farbe spielet. changeant; de couleur changeante; de couleur de pigeon.
mieniony. ein gewisser Tantz oder vielmehr ein Kinderspiel. sorte de danse ou plûtôt de jeu d'enfant. § grać mienionego; na to mieniony żebyś z boku tym lepiey obaczył, iako twoia dama chodźi.
Mienny. der einen Nahmen hat, nur in *Compositis.* nommé, qui a un nom *ce mot se met seulement dans quelques composez.* § dwumienny, bezmienny.
Mientus. (*mustella fluviatilis*) Aalraupe, Quappe. barbotte; espèce de poisson qui ressemble à l'anguille hors qu'elle est plus courte.
Mier, *vid.* Mir.
Miernicki, Mierniczy. Meß-, zur Meß-Kunst gehörig. Géometrique, géometral; d'arpenteur. § mierniczy pręt, sznur; laska miernicza.
mierniczy statek. Meßk. Linial mit Dioptern. *Geom.* régle avec des dioptres. § mierniczny statek albo celowy iest naczynie ktorym w prost mierzą.
miernicka nauka. } die Meß-Kunst, Feld-
Miernictwo. } meß-Kunst. Géometrie; arpentage, *m.*
Mierniczne, mierniczego zapłata. Belohnung so den Feld-Messern gegeben wird. recompense qu'on donne aux arpenteurs.
Mierniczy, *adj. vid.* Miernicki.
mierniczy, Miernik. bestellter Feld-Messer; Land-Messer. arpenteur, géomètre.
Mierniczy W. X. L. Litauischer Land-Messer. géomètre de Lituanie.
miernik. 1) bestellter Messer, der die Aufsicht über die Maaße und Gewichte hat. 2) Korn-Messer. 1) oficier qui visite les mesures & les poids; étalonneur. 2) mesureur, qui mesure les grains.
miernik do napoiow. Visirer der Geträncke. jaugeur, velteur.
miernik drew. Holtz-Leger, Holtz-Messer. mouleur de bois.
Miernie, *adv.* mäßig, médiocrement, passablement, moïennement, modiquement.
Miernik, *vid. mierniczy*, subs.
Mierność. 1) Mäßigkeit. 2) Mittel, Mittelmäßigkeit. 1) temperance, mesure, modération. 2) médiocrité. § 1) mierności w żyćiu przestrzegać. 2) mierność bogactw, nauk iego.

Mierny. mäßig, mittelmäßig. médiocre, moïen; tel quel. § mierny a wolny ſtan naylepſzy, *prov.* mierne nauki; mierne bogactwa.
mierny w życiu. mäßig. retenu, moderé, continent.
mierne wino. leichter Wein, der nicht den Kopf einnimmt. un vin léger; vin qui n'eſt pas fort.
Mierunka, Morelka. Morelle eine Frucht. morelle, eſpèce de petits abricots.
Mierzch, Mierzchanie, Mrok. Abend-Demmerung, Abend-Schimmer. le crépuſcule du ſoir; l'entrée de la nuit. § mierzch nas napadł.
z mierzchem. in der Abend-Demmerung. entre chien & loup; ſur la brune.
Mierzcha ſię. } es wird Abend. il fait nuit;
Mierzchnie. } il devient obſcur. § iuż ſię zmierzchło; mierzchnęło (mierzchło) iakom w goſpodźie ſtanął.
mierzcha mi ſię w oczach. es wird mir ſchwartz in den Augen; der Schwindel wandelt mich an. le vertige me prend.
Mierzę, *rzy, rzył.* 1) meſſen. 2) zielen nach dem Ziel. 3) zielen auf etwas. 4) abnehmen, nach etwas urtheilen. 1) meſurer. 2) mirer, viſer, buter. 3) tendre à qu. ch; avoir pour but; avoir pour fin. 4) meſurer qu. ch. à (ſur) qu. ch; juger, voir par qu. ch. § 1) pomierzyliśmy zboże, role, pola, materye. 2) mierzyć do celu. 3) woyſko mierzy na miaſto. 4) ſwoiey potęgi ſąśieckiemi nie mierzył śiłami.
ſobą drugich mierzy. er urtheilet von andern nach ſich. il meſure les autres à ſon aune.
mierzę, źi, źił. ſich eckeln, verabſcheuen. être dégouté, avoir de l'averſion de; abhorrer, déteſter qu. ch, § mierzą ſobie ſwoie obyczaie a cudze chwalą; mierźi ſię żoną ſwoią.
mierźi mię to. 1) davor eckelt mich. 2) dieſes verdrieſſet mich. 1) cela me dégoute, me rebute. 2) cela me fâche.
Mierzenie. das Meſſen. le meſurage; action de meſurer.
Mierźiączka. das Grauen, Eckel. dégout, contrecoeur, averſion, rebut, ennui.
Mierźiony, Brzydki. eckelhaft, verhaßt. dégoutant, ennuieux, odieux. § Bogu mierźiona pycha.
Mierznę komu, *rznie, rznął (rzł).* einem überdrüßig, zum Eckel werden. ſe rendre ennuieux, devenir odieux; cauſer du dégout à; rebuter, dégouter. § omierzły mi iego poſtępki.
Mierzwa. 1) altes Geniſte, altes Stroh. 2) Halm, Hülſe, Splitter von Stroh. 1) vielle litiére; frétille; vieille paille de baſſe cour. 2) brin, bale, fétus. § 1) mierzwą rolą nagnoić. 2) mrowka mierzwę albo inſzą odrobinę do mrowiſka nieśie.
Mierzwię rolą owcami. Schafe auf einen Acker treiben, um ſolchen zu düngen. mettre des brebis ſur la terre qu'on cultive afin de la rendre plus fertile.
Mierzwienie roli owcami. das Treiben der Schafe auf einen Acker, ſolchen fruchtbarer zu machen. l'action de mener les brebis ſur un champ pour l'ameliorer.
Mierzyn koń. Art von Pferden. eſpèce de chevaux.
Mieſce, Mieſcowy, *vid.* Mieyſce, Mieyſcowy.
Mieſcki, *vid.* Mieyſki.
Mięśi. Fleiſch. de chair, de viande.
mięśi targ. Fleiſch-Marckt, Fleiſch-Bäncke. étal, boutiques de boucher; boucherie.
Mieśiąc, *g. a.* 1) der Monat. 2) der Mond, ein Planet. 1) mois, lune. 2) lune une planéte. § 1) dwa mieśiąca (mieśiące) chorował; dwanaśćie mieśięcy w roku a księżycow podczas trzynaśćie; mieśiąc ieſt czas ktory obroty księżycow czynią. *2) mieśiąc (księżyc) świeći; pierwſzy dźień mieśiąca (księżyca) Marca pada tego roku na piąty dźień mieśiąca Marca.
mieśiące, plur. Monats-Zeit der Weiber. les mois, les régles, les ordinaires des femmes.
Mieśiączek, *g. mieśiączka.* halber oder gantzer Mond, zum Zierath. lune ou croiſſant; ornement en forme de la lune ou du croiſſant. § mieśiączek nad głowami obrazow.
mieśiączek źiele. (calendula) Ringel-Blumen. ſouci, calendule.
Mieśięcznik. 1) Mondſüchtiger, Nachtgänger, Nachtwandrer. 2) ein Kind das ohne die Vorhaut gebohren iſt. 1) un lunatique; homme lunatique. 2) enfant qui eſt né ſans prépuce. § 1) mieśięcznicy w nocy po dachach śię tłuką i łażą. 2) mieśięcznik ieſt dźiećię urodzone na świat obrzezane.
mieśięcznik źiele. (ſelenotropium) Mondwende, ein Kraut ſo ſich gegen den Mond wendet. tournelune, une plante qui tourne vers la lune.
Mieśięczny. 1) monatlich. 2) die Monats-Zeit der Weiber betreffend. 1) qui ſe fait, qui arrive tous les mois; qui dure un mois. 2) qui concerne les ordinaires des femmes. § 1) płaca, myto mieśięczne. 2) mieśięczna choroba;

roba; to lekarſtwo mieśięczney poruſza powinnośći.

mieśięczny kamień, vid. *księżyczny kamień.*

Mięśiſty. fleiſchicht. charnu, qui a beaucoup de chair.

mięśiſta ſztuka. Fleiſch zum Braten. piéce charnuë qui eſt bonne à rôtir.

mięśiſte do kiełbas. gehackt Fleiſch zu Würſten. viande hachée & aſſaiſonnée pour remplir les ſauciſſons.

Mięśiſtość. 1) das fleiſchichte, Eigenſchaft der fleiſchichten Theile am Menſchen. 2) Völligkeit des Leibes. 3) Fleiſch an den Früchten. 4) der Kern am Baum. 1) charnure, qualité de la chair d'une perſonne. 2) corpulence, embonpoint du corps. 3) pulpe, la chair d'un fruit. 4) le coeur d'un arbre. § 1) mięśiſtość iego miętka, iędrna; mięśiſtość ćiała, mięſa. 2) wiele ma mięśiſtośći; w chorobach mieśiſtośći ubywa. 3) mięśiſtość owocu. 4) mięśiſtość drzewa.

Mięśiwo. Fleiſch-Werck, Fleiſch-Waare. groſſes viandes; viandes de boucherie. § mięśiwo świeżo bite.

Mięsny. Fleiſch-, vom Fleiſch; zum Fleiſch gehörig. de chair, qui a du raport aux viandes de boucherie. § mięsny ſtatek; mięsna grzęda; mięsne iadki; mięsna polewka, potrawa.

mięsny dźień. Fleiſch-Tag. jour de viande; jour gras, où il eſt permis de manger de la viande.

Mięſo. 1) Fleiſch. 2) rohes oder gekochtes Fleiſch. 1) de la chair. 2) de la viande, de la chair cuite ou cruë. § 1) kośći pod mięſem; we wſzyſtkim ćiele mięſa wiele nie było. 2) mięſo łykawe, twarde, kruche; mięſo warzone, pieczone; chleb trawa, mięſo potrawa, *prov.*

z mięſa śię chlubi a polewki nie widźiał. er rühmet ſich des Fleiſches und hat die Suppe nicht geſehen. tel dit avoir mangé le rôt, qui n'en a ſenti que la fumée.

mięſo rad iadaiący. fleiſchfreßig. carnaſſier, qui aime la chair.

Mięſopuſt, } zapuſty. Faſtnachten.
Mięſopuſty, *plur.* } carnaval.

Mięſopuſtnik. 1) Faſtnachts-Schwärmer. 2) Schlemmer. 1) un carême-prenant; perſonne masquée à un jour de carnaval. 2) un débauché, goinfre.

Mięſopuſtny. die Faſtnachten betreffend. de carnaval.

Niedźiela mięſopuſtna. der Sonntag Sexageſima. Sexagéſime.

Mięſopuſtuię. die Faſtnachten begehen. faire le carnaval.

Mieſz, *f.* Miąższość. die Dicke. épaiſſeur, *f.* groſſeur, *f.*

w mięſz; na mięſz. in die Dicke. épais de; de l'épaiſſeur de.

trzy palce na mięſz. drey Finger dick. trois doigts d'épaiſſeur; épais de trois doigts; de l'épaiſſeur de trois doigts.

Mieſzam, Mięſzam. 1) miſchen, mengen. 2) umrühren als mit dem Löfel im Topf. 3) *fig.* verwirren. 1) mêler, mixtionner, mélanger, brouiller, confondre. 2) remuër, mouver avec le cuillier à pot. 3) *fig.* troubler, brouiller; cauſer des desordres, embrouiller, confondre, embaraſſer. § 1) pomieſzał pſzenicę z żytem. 2) mieſzać w garcu, w kotle warzęchą. 3) mieſzać rzeczy (rzeczami) wſzyſtkie pomieſzał ſtany.

mieſzać karty. die Karte miſchen. batre, mêler les cartes.

mieſzać śię. 1) ſich vermiſchen. 2) ſich mengen in etwas. 3) ſich beunruhigen, unruhig werden. 4) ſich verwirren. 1) ſe mêler, ſe brouiller. 2) ſe mêler, ſe fourrer, s'ingérer dans; s'entremettre pour une afaire. 3) s'inquiéter, ſe troubler, ſe fâcher; prendre de l'ombrage. 4) être en troubles, en confuſion; ſe déconcerter. § 1) pieniądze śię pomieſzały. 2) nie mieſzay śię z niemi; mieſza śię w rzeczy ktore mu nie należą; przymieſzał śię do tego. 3) wielkiemi rzeczami gardźi, a gdy mu wezmą ſzpilkę ſerdecznie śię mieſza; mieſza śię na taki poſtępek; ſzlachta śię o to mieſzała. 4) mieſza śię pamięć, ſerce, myśl.

mieſzać śię w mowie, w odpowiedźi. irre werden; nicht bey einer Rede bleiben. s'embrouiller; s'embaraſſer; varier en ſes reponſes.

Mieſzanie. 1) Vermiſchung. 2) das Umrühren im Topf. 3) Anſtiftung einer Unruhe, einer Verwirrung. 1) mixtion, mélange, *m.* 2) remûment, l'action de remuër dans le pot. 3) embrouillement, remûment, l'action de troubler, de brouiller les afaires. § 1) mieſzanie śrebra z złotem. 2) mieſzanie w garku, w kotle. 3) do mieſzania rzeczy od natury wyrobiony.

Mieſzaniec, *g. mieſzańca.* 1) von ungleicher Art gezeugtes Thier. 2) Zwitter, Mannweib. 3) Edelmann deſſen Mutter nur allein von Adel geweſen iſt. 4) Wappenk. perpendiculaire Linie zwiſchen einem halben zweyköpfigen Adler und zwey Roſen; auf der Krone ſtehen drey

Strauß-

Strauß-Federn. 1) animal métif; bête engendrée de deux eſpèces. 2) un hermaphrodite, qui eſt de l'un & l'autre ſèxe. 3) gentilhomme qui eſt né d'une mére noble & d'un pére roturier. 4) *Blaſ.* ligne perpendiculaire entre la moitié d'un aigle à doubles têtes & entre deux roſes; trois plumes d'autruche ſortent de la Couronne.

koń mieſzaniec. Zwitter; Pferd ſo von ungleicher Art gezogen worden. un échapé de; cheval engendré d'un étalon & d'une cavale qui ſont de diférente race, & diférent païs.

mieſzaniec pies. Zwitter-Hund. chien metif.

Mieſzanina. 1) Miſchmaſch. 2) Verwirrung. 1) mic-mac; un ripopé; brouillamini, gallimatias, quolibet, brouillement. 2) confuſion, brouillerie, embarras, embrouillement. § 1) mieſzaniny nie lubię. 2) wielka miedzy obywatelami była mieſzanina.

Mieſzanka bydłu. Mengfutter, Mengſel, Miſchling, Feld-Mieth, Mengkorn. méteil; blé méteil, tremail, mouture.

Mieſzany, pomieſzany. vermiſcht, gemengt. mêlé, miſtionné, brouillé.

Mieſzczanin. Bürger. bourgeois.

mieſzczanie. / Mieſzczańſtwo. } die Bürgerſchaft. bourgeoiſie; les bourgeois; la ville.

Mieſzczanka. / Mieſzczka. } Bürgerin. bourgeoiſe.

Mieſzczę ſię, *ści*, *ścił*. Platz, Raum haben. avoir place dans un lieu; il y a de place pour; tenir; pouvoir contenir dans un lieu.

nie pomieści ſię to w moiey głowie. das iſt mir zu hoch. cela me paſſe.

wſzyſtkie rzeczy ſię w tym ſepecie nie pomieſzczą. alle dieſe Sachen werden in dieſem Kufert nicht Platz haben. toutes ces hardes ne ſauroient tenir dans ce cofre.

*Mieſzę, *ſi*, *ſił*, rozczyniam. einmachen, kneten. paîtrir, détremper. § mieśić dzieżę, ciaſto.

Mieſzek, *g. mieſzka.* 1) kleiner lederner Sack. 2) Taſche, Geld-Beutel. 3) kleiner Blasbalg. 1) petit ſac, eſcarcelle. 2) bourſe. 3) petit ſouflet à ſoufler le feu.

mieſzek żołciany. Gallen-Blaſe. veſicule; veſſie de fiel.

mieſzek ſklzał. der Beutel iſt leer. la bourſe eſt plate; les eaux ſont baſſes.

mieſzek dzięgi a nie dzięki napełnią. habt Danck füllt den Beutel nicht. un grand merci ne remplit pas la bourſe.

mieſzek z gębą niech ſię nie wadźi. man muß ſich nach der Decke ſtrecken. il faut gouverner ſa bouche ſelon ſa bourſe; il faut faire ſelon la jambe le bas.

za mieſzek kogo wodźić; wytrząſać komu mieſzek; trawić, ciągnąć, wyciągnąć mieſzek. den Beutel fegen, auf den Beutel klopfen. vuider l'eſcarcelle, la bourſe de qu; nettéïer le gouſſet à qu.

Mieſzewnik, *vid.* Miechownik.

Mieſzka mi. / *mieſzka mi ſię.* } die Zeit wird mir lang. il me tarde.

Mieſzkalny. wohnbar, das zu bewohnen iſt. habitable, qui peut étre habité.

Mieſzkam ſię. / Mieſzkam. } ſäumen, verweilen. tarder, retarder, demeurer long tems. § nie będę mieſzkał (ſię mieſzkał) przyyść tam.

mieſzkam. 1) wohnen. 2) bewohnen ein Land. 3) ſich aufhalten, wo leben. 1) demeurer, loger; avoir ſon logis, ſa demeure. 2) habiter un lieu. 3) habiter; faire ſa demeure, étre engagé, étre en un lieu. § 1) mieſzka w tym domu, w tym mieśćie. 2) Sarmackie narody ten kray mieſzkali. 3) na dworze krolewſkim (u dworu krolewſkiego) mieſzka; mieſzka w Warſzawie.

mieſzkać gdźie dworem. ſeine Hofhaltung wo haben. demeurer avec ſa cour en quelque lieu.

**mieſzka z nim dobrze.* er verträgt ſich mit ihm wohl. il s'acorde, il ſe comporte, il vit avec lui dans une bonne intelligence.

Mieſzkanie. 1) Wohnung. 2) das Wohnen, Bewohnen. 3) Aufenthalt. 4) Säumung, Verweilung. 1) apartement, logis, lieu où l'on demeure. 2) habitation; action de loger; logement, demeure. 3) demeure, ſéjour que l'on fait en quelque lieu. 4) retardement, délai. § 1) mieſzkanie gorne, dolne, przednie, tylne w domu. 2) zapłaćić za połroczne mieſzkanie. *3) podczas mieſzkania (pomieſzkania) mego w tym mieśćie. 4) powroć prętko bez mieſzkania.

mieſzkaniu ſłużący; mieſzkalny. wohnbar, wo man wohnen kan. habitable.

*Mieſzkanina, Omieſzka. Säumniß. retardement.

Mięſzſzeię, *vid.* Miężſzeię.

Mietelnictwo. 1) Kunſt der Luft-Springer und Seil-Täntzer. 2) Gauckeley, Poſſen. 1) le métier de danſeur de corde, de voltigeur. 2) le batelage; la profeſſion de bateleur.

Mietelnicy. Luft-Springer. de ſauteur, de

de

de voltigeur. § mietelnicza obręcz; mietelniczy skok.

Mietelnik. Luft-Springer, Seil-Täntzer. sauteur, voltigeur, danseur de corde.

Miętka; } miętka domowa ziele.
*Miętkiew, *f.* } (*menta*) Müntze, ein Kraut. de la mente.

miętka czerwona kędzierzawa. (menta crispa) Krausemüntze. de la mente panachée.

miętka polna, leśna, kobyla. (menthastrum, menta cabalina) Roßmüntze, Katzen-Balsam, Hertzens-Trost. de la mente sauvage.

miętka kotcza. (menta cataria, gattaria) Katzenmüntze. herbe du chat.

miętka grecka, Panny Maryi miętka, marzymiętka, szałwia Rzymska, Piwonia wonna, karupień. (costus; menta Saracenica) Frauen-Müntze, Römische Salbey. du coq; mente Nôtre Dame.

miętka wodna. (menta aut calaminta aquatica) Wasser-Müntze. du calament aquatique, de la mente aquatique.

**miętka wodna*, vid. *lebiotka biała.*

miętka ptasza albo ostra, vid. *kurzyślep drugi.*

Miętki, Miętkość &c. *vid.* Miękki, Miękkość.

Miętle mi się, *vid.* Mętli mi się.

Miewidło. Mehl in der Mühle. mouture, farine mouluë. § ziarno się skurczy i w miewidle będzie uyma.

Miewam. zu haben pflegen. avoir souvent. § miewam takie pieniądze, ale teraz nie mam.

miewać się. sich gut oder übel zu befinden pflegen. se porter le plus souvent bien ou mal. § od tego czasu źle się miewał.

Mieysce, miesce. 1) Ort, Stelle. 2) Stelle im Buch. 3) Ort, Stadt oder Dorf u. d. g. 4) Platz, Raum. 5) Oberhand, Oberstelle. 6) Platz, Statt, Aufnahme, Gehör. 7) Stelle in Ansehung der Ordnung oder Würde. 8) Rechenk. Ort, Stelle für eine Zahl. 9) Jäger: Lager eines Thieres. 10) die After-Geburt, Nachgeburt. 1) lieu, endroit, place. 2) endroit; un passage d'un livre, d'un discours. 3) place, ville forteresse, un village ou autre pareille chose. 4) place, espace où l'on met quelque chose. 5) haut bout, rang, la main, le pas, le prémier rang. 6) lieu, place, acueil. 7) place, rang, un poste; un ordre dans lequel les personnes ou les choses doivent être. 8) *Aritm.* endroit où doit étre mis un nombre. 9) *chasse:* le repaire, reposée, gîte d'une bête. 10) l'arriére faix, le délivre. § 1) na tym miescu leżało; krol mieysce ściągania się woyska ma naznaczyć. 2) mieysce trudne, ciemne, iasne. 3) mieysce obronne z przyrodzenia. 4) uczynić komu mieysce; uczynił sobie szablą mieysce; mieysca dosyć. 5) Turcy po lewey ręce mieysce zabieraią; wziąć mieysce; dać komu mieysce; mieysca na ucztach rozdaiący. 6) żadnym dyskursom i przestrogom mieysca nie dawał; co u mądrych ma mieysce; nie znalasła ta prośba u niego mieysca. 7) ten rycerz pierwsze mieysce w tym zastępuie że; trzecie w Radzie zasiada mieysce. 8) mieysce iest położenie liczby w swoim rzędzie, iako pierwsza ma w swoim rzędzie mieysce pierwsze, wtora wtore; tak daley w ciąż. 9) pies zaiąca ruszył z mieysca. 10) gdyby po porodzeniu białagłowa mieysca swego zbyć nie mogła.

mieyscami. Fleckweise, Strichweise, hier und dar, hin und wieder. çà & là; par divers endroits; par ci par là; de côté & d'autre; de part & d'autre. § mieyscami deszcz padał.

nie chciałbym bydź na iego mieyscu. ich wollte nicht an seiner Stelle seyn. je ne voudrois pas étre en sa place.

mieysce przednie. die vornehmste Stelle; Vorzug. le pas, le prémier rang.

na to mieysce stawiam, zakładam. an eines Stelle setzen, legen. remplir la place de qu; substituer; mettre qu. ch. à la place d'une autre.

mieysca tu nie zagrzeie. er wird hier nicht warm werden; er wird sich hier nicht lange aufhalten. il ne sauroit durer long tems ici; il ne se dégourdira pas ici.

z mieysca postąpić nie mogę. ich kan nicht von der Stelle kommen. je n'avance guères.

Mieyscowy. 1) örtlich, zum Ort gehörig. 2) Land-, Stadt-, das zu solchen gehöret, daselbst gemacht wird oder gewachsen ist. 3) Kriegsk. irregulair. 1) local, qui regarde un lieu. 2) du païs, de la ville, de la province; du crû du païs. 3) *Fortif.* irregulier. § 1) mieyscowa ruchomość. 2) mieyscowe wino. 3) mieyscowa forteca.

mieyscowy spadek. in der Polnischen Grammatic: der Localis. *terme de grammaire Polonoise:* le Local.

Mieyski, Miescki. Stadt-, städtisch. de la ville; de ville; qui est d'une ville; qui regarde une ville. § mieyskie pożycie; mieyskie dobra.

mieyski sługa. Stadt-Knecht. sergent de la ville.
mieyscy urzędnicy. Stadt-Bediente. oficiers municipaux.
urzędy mieyskie. Stadt-Aemter, Stadt-Bedienungen. ofices municipaux.
prawa mieyskie. Stadt-Recht, Stadt-Gesetze. droits municipaux.
woźny mieyski. Stadt-Knecht, Stadt-Ausrufer. sergent qui est crieur public de la ville.
**mieyskie; mieyskie prawo.* 1) Bürger-Recht 2) das Geld davor. 1) bourgeoisie; droit de bourgeoisie 2) le droit pour la bourgeoisie. § 1) mieyskie dać, odiąć komu; mieyskie przyymuię, trzymam, utracam. 2) mieyskie zapłacić.
po mieysku, } *adv.* bürgerlich. en bourgeois, à la manière des bourgeois.
*Mieyskie, }
Miezdrzę, *rzy, rzył.* ausfleischen, das Fleisch aus einer Haut schneiden. écharner, ôter la chair du cuir. § kuśnierczyk miedrzy skory.
Mięższeię. dick werden, in die Dicke wachsen. grossir, devenir gros, croître en épaisseur.
Migam, *v. m. F. mignę.* 1) blintzeln, wimpern, mit den Augen rühren. 2) nicken; wincken, mit den Augen ein Zeichen geben. 1) clignoter, cligner; cligner les yeux. 2) faire signe des yeux. § 1) ustawicznie miga. 2) mignął na mnie; migniy na niego.
migać, migać się. 1) flattern als ein Licht. 2) sich rühren, blintzen als die Augenbraunen. 1) petiller comme une chandelle. 2) cligner, se remüer souvent, *en parlant des paupiéres.* § 1) miga (miga się) świeca, gwiazda. 2) brwi mu się migaią.
Miganie, mignienie. 1) das Wimpern der Augen. 2) Augen-Winck, Nick ein Zeichen zu geben. 1) clignotement, clignement; l'action de cligner les yeux. 2) des clins d'oeil, action de faire un signe de l'oeil. § 1) miganie ustawiczne barzo nieprzystoyne. 2) miganiem mignieniem znać mu to dała; znam iego naymnieysze mignienia.
Migdał 1) eine Mandel. 2) ein Mandel-Baum. 1) amande, le fruit d'amandier. 2) amandier l'arbre.
Migdałowy. Mandeln. d'amande. § migdałowy oleiek.
migdałowy ogrodek. Garten von Mandel-Bäumen. amandaïe.
Migi, *plur.* die Augensprache, das Wincken, Zuwincken. le langage des yeux; manière de s'expliquer par les yeux. § mowić przez (na) migi; zrozumieć migi.
Migoć, *f.* Thau-Wetter; Regen-Wetter. dégel; tems pluvieux. § koło koło słońca migoć znamionuie.
Migoce, *tał.* } beben, blinckern, flinckern. éteinceller, reluire, petiller, se remüer très vîte; trembler. § gwiazdy migocą; morze z daleka migotało; migoce mi się co w oczach.
Migoce się. }
Migota. }
migocący się. bebend, das eine zitternde Bewegung von sich giebet. tremblant, petillant.
Migotanie das Beben das Zittern einer scheinenden Sache. secousse soudaine ou tremblement, vibration d'une chose qui rend quelque lueur. § migotanie świece.
Miiam, *v. m. F. minę.* 1) vorbey gehen, einen Ort liegen lassen. 2) einen übergehen, vorbey gehen, hindansetzen. 3) übergehen, nicht berühren. 4) vergehen, dahin gehen. 1) passer, par devant, devant un endroit. 2) mettre après, postposer qu. à qu. 3) passer; passer qu. ch. sous silence; omettre à dessein. 4) passer, se passer, s'écouler. § 1) minęlismy miasto po lewey ręce; minął szczęśliwie brodowiny i morskie skały. 2) miiać godnych a niegodnych obierać. 3) umyślnie tę materyą piorem minąłem. 4) minął czas, minęła godzina; światowa prętko miia wspaniałość; iuż trzeci miesiąc miia.
miiam wiele rzeczy, ktore mam namienić. ich übergehe viele Sachen, die ich erwehnen sollte. je passe par dessus tant de choses que j'aurois à dire.
miiać się. 1) sich verfehlen, einander vorbey gehen, vorbey fahren, vorbey reisen. 2) abweichen, abgehen, verfehlen. 1) manquer l'homme qu'on veut rencontrer sur chemin; se manquer en chemin. 2) *fig.* s'écarter, se détourner, s'éloigner de. § 1) minąłem się z nim w drodze, a nie wiem gdzie. 2) miia się to z prawdą, z cnotą; iuż się z sprawiedliwością miiasz.
miia się z rozumem. er gehet von der Vernunft ab. il s'écarte de la raison.
miiaiąc. im vorbeygehen. en passant.
Mikołaiek. Niclaschen; kleiner Niclas. petite Nicole.
mikołaiek, g. *mikołayku,* ziele. (*eryngium*) Manns-Treu Wallen-Distel. panicaut; chardon rouland.
*Mikszratnik, tragarz, dragarz. Träger. crocheteur, porte-faix.

Mila. eine Meile. un mile, lieuë. § mila Polſka pospolićie liczy ſtaian 36, a łokći 15000. Polſka mila mnieyſza od Niemieckiey.

mila Włoſka. eine Italiäniſche Meile von tauſend Schritten. un mile; une étenduë de mile pas. § mil Włoſkich połpięta czyni Polſką milę; Włoſka mila ma ſtaian ośm.

w mili. in einer Weite von einer Meile; eine Meile weit. dans l'eſpace d'une mile. § ieſt brat twoy w mili.

*Milczacość, *vid.* Milczatość.

*Milczany, *vid.* Milczaty.

milczana. verſchwiegner Mund. bouche couſuë. § milczaną u mnie znaydźieſz.

o milczaną proſzę. ich bitte um reinen Mund. je vous prie de garder le ſilence, le ſécret; bouche couſuë je vous prie.

Milczatość. } Verſchwiegenheit. taci-
*Milczaſtość. } turnité; éxactitude, fidélité à garder un ſécret.

Milczaty. verſchwiegen. caché, ſécret.

Milczę, *czy, czał, czeli.* ſchweigen. ſe taire; ne dire, n'écrire mot. § milczeć mu kazał; milcz kiedy dobrze; milcz nie krzywdać.

podczas woyny milczą prawa. im Kriege ſchweigen die Rechte. au milieu des armes les loix ſe taiſent.

milczeć umie. er kan ſchweigen. il ſait taire.

milczący. der wenig redet. ſilentieux, taciturne, qui parle peu.

milcz lepiey; cudnieyby milczeć; milczże też iuż. es iſt beſſer daß man ſchweiget; man ſchweige doch lieber. tai toi donc; on feroit fort bien de ſe taire; il vaut mieux ſe taire.

milcz kiedy niebezpiecznie mowić. ſchweige, wenn man nicht ohne Gefahr reden kan. il faut ſe taire quand on ne peut parler ſans péril.

milczęcy, milcząc. mit Schweigen, mit Stillſchweigen. ſans dire mot; tacitement. § milczęcy więcey ſprawiſz.

Milczenie. das Schweigen. le ſilence. § milczenie zachować; te rzeczy w głębokim ſą zagrzebione milczeniu; milczenie młodemu ieſt ozdobą.

milczenie głupiego uda za mądrego. die Unwiſſenheit wird vom Schweigen nicht verrathen. le ſilence eſt la ſauvegarde de l'ignorance.

milczenie nakazać; milczeć kazać. ein Stillſchweigen gebieten. faire faire ſilence; faire taire; impoſer le ſilence.

Milczkiem. 1) ſtillſchweigend. 2) hemiſcher, verrätheriſcher Weiſe. 1) tacitement, ſans dire mot. 2) en traître; ſans aboïer. § 1) milczkiem poſzedł ſwoią drogą. 2) milczkiem mię uderzył; iak pies milczkiem kąſa.

Mile, *adv.* mit Liebe; gütig, liebreich. favorablement, tendrement, avec faveur, avec bonté. § mile go przyiął.

Miłek ziele. (*botrys*) Trauben-Kraut, Kröten-Kraut, Tauben-Stengel. piment, patience.

Milion, dźieśięć ſto kroć tyśięcy. eine Million. un milion.

trzy miliony. drey Millionen. trilion.

Milknę, *knie, kpał, (kł) knęli.* 1) anfangen zu ſchweigen, verſtummen. 2) einſchlafen, erſtarren. 1) commencer à ſe taire; devenir muët; ſe déferrer. 2) s'engourdir, étre engourdi, roidir. § 1) widząc Pana tego wſzyſcy milknęli. 2) zmilkła ręka, noga.

Miło, *adv.* lieblich, angenehm. agréable, agréablement, d'une maniére agréable. § miło czytać, słuchać, widźieć.

miło mi. es iſt mir angenehm. il me plait; il m'agrée. § co tobie miło, tego żyć drugiemu, *prov.* miło mu będzie, kiedy przyydźieſz.

Miłość. die Liebe. amour, paſſion, tendreſſe. § miłość w ręku berła i korony trzyma; miłość z miłości śię rodźi; miłości nie wyſukaſz; miłość z boiaźnią nie ſtoi; miłość wſzyſtko słodźi; miłość zaślepia; miłość nieuczćiwa, ſzalona; miłość przećiw (ku) Bogu.

na miłość Bożą. um Gottes Willen. par l'amour de Dieu.

miłość ſamego śiebie. die Selbſt-Liebe. l'amour propre; amour de ſoi même.

miłość zawiſna. Eiferſucht. jalouſie.

Miłośćiwy. 1) gnädig. 2) allergnädigſt, Titel ſo man den Königen, Fürſten auch denjenigen giebet, die ihre Stelle vertreten. 1) clément, qui eſt porté à la clémence; plein de clémence. 2) *cet épitéte eſt un titre qu'on donne aux Rois, aux Princes ou à ceux qui les répreſentent.* § 1) Pan to (łaſkawy) miłośćiwy. 2) miłośćiwy krolu; miłośćiwe W. K. M. baczenie; miłośćiwa ręka; Jaśnie Wielmożny Miłośćiwy Panie i Dobrodźieiu Naſz.

Miłośćiwe lato. 1) Hall-Jahr, Erlaß-Jahr im Alten Teſtament. 2) Jubel-Jahr, Erlaß-Jahr der Chriſten. 1) le Jubilé de l'ancienne loi. 2) le Jubilé; le Jubilé de la nouvelle loi.

Miłośierdźie. 1) Mitleiden, Beyleid. 2) Barmhertzigkeit, Ausübung derſelben. 1) pitié, compaſſion. 2) miſéricorde, exercice de compaſſion. § 1) miło-

śierdźia

ſierdźia (litośći, użalenia) nad ubogim nie ma. 2) uczynić miłośierdźie komu.

Miłośiernie, *adv* mitleidiger Weiſe. miſéricordieuſement.

Miłośierny. mitleidig, barmhertzig. miſéricordieux.

miłośierny uczynek; *uczynek pobożny*. milde Stifftung. une oeuvre pie.

Miłośna źiele, kani albo koteczy pazur. (*cacalia*, *leontice*) Cacalien-Kraut, weiſſer Carri. la cacalia, le chervi ſauvage.

Miłośnica. Geliebte, Verliebte. amoureuſe, amante; celle qui aime ou qui eſt aimée. § za mąż śię śpieſzy zapalona miłośnica.

Miłośniczy buhlerisch; Liebes-; verliebt, den Verliebten eigen. amoureux; galant, qui excite l'amour; qui regarde les amans.

miłośniczy podarek. Liebes-Tranck, oder ſonſt eine Sache dadurch man eine Perſon zur Liebe reitzen will. un philtre; ce qu'on donne à une perſonne de l'autre ſèxe pour l'obliger d'aimer.

miłośniczy liſtek. Liebes-Brieſchen. billet doux.

Miłośnie, *adv*. gütig, gnädig, liebreich. avec bonté, tendrement.

Miłośnik. 1) Liebhaber, Buhler. 2) Liebhaber von etwas. 1) amant, galant, amoureux. 2) amateur. § 1) miłośnik uczćiwy, nieuczćiwy. 2) miłośnik oyczyzny, dobra publicznego, nauk.

miłośnik ſpolny. Mit-Buhler, Neben-Buhler. rival.

miłośnik ſamego śiebie. der ſich ſelber ſehr liebet. amateur de ſoi même.

Miłośny. 1) verliebt. 2) beliebt. 1) amoureux, paſſionné. 2) agréable, aimable.

Miłoſtki, *plur*. 1) Liebes-Händel. 2) Liebes-Gedicht Liebes-Erzehlung. 1) des amours, amourette, galanterie. 2) nouvelle galante, galanterie; un ouvrage galant en vers ou en proſe.

Miluchno, Miluśienko, Milutenko, *adv*. ſehr liebreich. fort tendrement, paſſionnement, chèrement. § miluchno rzekł do niego; milutenko wſzyſtkim kłaniam.

Miluchny. ſehr angenehm, liebenswerth. très agréable; très aimable.

Miłuię. lieben. aimer, chérir. § miłuie przyiaćiela, dźiećię ſwoie; ſzalenie ią miłuie.

miłować kogo wzaiem. einen wieder lieben. aimer mutuellement; aimer celui de qui l'on eſt aimé.

miłować śiebie. ſich ſelbſten lieben. ſe plaire en ſoi même; trouver du plaiſir en ſa perſonne.

miłować śię. ſich lieben. s'aimer. § iak braćia śię miłuią.

Miły. 1) lieb geliebt, werth. 2) angenehm, liebenswerth. 1) cher, qui eſt aimé. 2) aimable; digne d'etre aimé. § 1) mam miłego przyiaćiela. 2) miła to książka; miły to człowiek.

moy miły. geliebter Freund. mon cher; mon cher ami.

moia miła. liebe Freundin. ma chère.

miły braćie. lieber Bruder. mon cher frére.

miła braćia. lieben Brüder. mes chers fréres.

miły Boże. lieber Gott; mein Gott. mon Dieu.

miły w Bogu, *w Panu Bogu miły*; *w Chryſtuśie miły*. in der Cantzeley: Geliebter in Gott, in dem Herrn, in Chriſto. *terme de chancelerie*: bien aimé en Nôtre Seigneur Jéſu-Chriſt.

wdźięcznie i wiernie nam miły. in der Cantzeley: Lieber Getreuer. *terme de chancelerie*: nôtre cher & bien amé; nôtre amé & féal.

Mimo, *imo, *adv*. vorbey. par devant. § mimo ſzedł, iechał.

mimo puśćić. vergeſſen; übergehen, nicht gedencken. oublier; paſſer, paſſer ſous ſilence, omettre à deſſein. § wſzyſtkie urazy mimo puſzczam.

mimo iść, *iechać*, *żeglować*, *latać*. vorbeygehen, ſegeln, fliegen. aller, faire voile, voler par devant; paſſer devant à pié, à voile, en volant.

Mimo, *pr. g. a*. 1) vorbey. 2) wider, ohngeachtet. 3) auſſer, ohne, ungerechnet. 1) devant, par devant, contre qu. ch. auprès de qu. ch. 2) contre, malgré, nonobſtant, en dépit de. 3) excepté, hors, hormis, outre. § 1) ſzedł mimo domu iego; poſzło to mimo uſzy. 2) mimo wyraźney moiey woli; mimo tey przeſtrogi; mimo prawa; mimo zwyczaiu; mimo ſumnienie ſwoie i wiarę to uczynił, mimo tryb poſpolity *3) mimo te księgi (oprocz tych ksiąg).

Mina. 1) Miene, Geſichts-Geberde. 2) Kriegsb. Miene, Pulver-Miene. 1) mine, viſage, air d'une perſonne. 2) *Fortif* mine qu'on charge de la poudre. § 1) poznałem po minie iego, że. 2) prochu w minę (w podkop) nałożyć; minę zaſadźić.

Minca 1) die Müntze Müntz-Stätte, Ort wo Geld geprâget wird. 2) Müntz-Weſen. 3) Müntzer-Kunſt. 1) monoie, ouvrerie, ouvroir, lieu ou l'on fabrique

que les monoies. 2) le métier de monoïeur. 3) le monoïage, les afaires qui regarde la monoie.

Mincarczyk. ein Müntz-Geselle. ouvrier.

Mincarſki. Müntz-. de monoïeur; qui regarde le monoïeur ou le monoïage.

mincarſka forma. ein Geld-Stempel, Müntzer-Stempel. coin, poinçon avec quoi on marque l'argent.

mincarſka waga. Schnell-Wage. trebuchet, ajouſtoir.

Mincarſtwo. 1) Müntz-Weſen. 2) Müntzer-Kunſt. 1) le monoïage. 2) le métier de monoïeur.

Mincarz. Müntzer. monoïeur; forgeur, fabriqueur des monoies.

Minera, ruda. 1) Ertz-Erde, Ertz-Stufe; woraus die Metalle gezogen werden. 2) ein Mineral. 1) mine, glébe, terre ou pierre dont on tire le métail. 2) minéral, ce qui vient dans les mines.

Minier, podkopnik. Minirer. mineur, celui qui mine.

Minia, *Miniia. Menge, Mennig. du minium, du vermillon. § minia kopana, robiona.

Minimus. Mönch des Ordens des heiligen Franciſci de Paula. un Minime; bonhomme; Réligieux de Saint François de Paule.

Miniowany. } mit Mennig gefärbet. peint
Miniowaty. } avec du vermillon.

Miniowy. Mennig-, von Mennig. de vermillon.

miniowe gory. Mennig-Grube. mine de vermillon.

miniowy kamień drogi. ein mennigfärbiger Edelſtein. pierre prétieuſe de vermillon.

Miniſter. 1) Miniſter eines groſſen Herrn. 2) Evangeliſcher oder Reformirter Prediger. 1) Miniſtre; Miniſtre d'Etat. 2) Miniſtre, Paſteur Lutérien ou Reformé.

Miniſtrant do Mſzy S. der dem Prieſter bey der Meſſe bedienet. celui qui aide le Prêtre à dire la Meſſe.

Miniſtruię do Mſzy, Miſtruię. dem Prieſter zur Meſſe dienen. ſervir des Meſſes; ſervir la Meſſe.

Miniuię. mit Mennig mahlen, färben. peindre avec du vermillon.

*Minog, Ninog. Neunauge ein Fiſch. lamproïe un poiſſon.

Mintus, *vid.* Mientus.

Minucyarz. Calender-Schreiber, Calender-Verfaſſer. faiſeur d'almanac.

Minucye. *1) Calender, ſ. Kalendarz. 2) Taſchen-Calender. *1) Calendrier almanac, *v.* Kalendarz. 2) Calendrier de poche.

minucye piſać. Calender ſchreiben. faire des almanacs.

Minuta. 1) Entwurf, Concept. *2) Extract, Auszug einer Schrifft, ſ. Wypis. 3) Minute, der 6ote Theil einer Stunde oder eines Grades in der Meß-Kunſt. 1) minute, brouillon, ébauche; papier ſur lequel on jette les prémiéres penſées. 2) un abregé, un précis d'un écrit, *v.* Wypis. 3) minute, la partie d'une heure ou d'un degrés dans la géometrie.

Minutowy. Minuten-. de minute. § zegar, indeks minutowy.

Minwet. eine Menewe, ein Tantz. menuët une danſe.

Miocę, *ce, tał, vid.* Miotam.

Miod. 1) Honig. 2) Meth. 1) du miel. 2) hidromel, un excellent breuvage qu'on braſſe de miel & de houblon. § 1) miod; miod przaſny albo nierozſycony; w miedźie mucha ulgnęła; miodu podbieranie; treść miodu; miodem co słodźić, przyprawić. 2) pić miod; miod pity albo rozſycony; troynik, kierſztanek, malinek i inſze miody.

miod rodzący, robiący. das Honig trägt. qui fait & produit le miel.

miod robić. 1) Honig machen. 2) Meth brauen. 1) faire du miel. 2) faire, braſſer de l'hidromel.

miodu robienie w ulach. Verfertigung des Honigs im Bienen-Stock. l'action de faire du miel dans la ruche.

iak na miod. wie zur reitzenden Lockſpeiſe. comme aux apas. § ziechali się tu kupcy iak na miod.

na miod nie na żołć muchy łowią. man fängt die Fliegen mit Honig und die Leute mit glatten Worten. on atrape les mouches par le miel & les gens par de belles paroles.

Miodek, *g. u.* 1) zarter Honig. 2) köſtlicher Meth. 1) petit ou tendre miel. 2) hidromel excellent.

miodek aptekarſki. geſottener ſüſſer Saft von Blumen oder Früchten in der Apothecke. ſorte de rob ou de ſuc doux cuit de fleurs ou de fruit dans l'apoticairerie.

**Miodopłynnie, *adv.* in angenehmen Ausdrücken; in ſchönen Worten. en expreſſions douces & choiſies.

**Miodopłynność. anmuthige Ausdrücke; überaus ſchöne Schreib-Art. douce éloquence; un ſtile coulant & agréable; une force agréable des expreſſions.

**Miodopłynny. 1) überaus fruchtbar; honigflieſſend, wo Milch und Honig flieſſet.

2) wohl-

2) wohlfliessend, lieblich, reitzend, von der Schreibart. 1) fort fertile, abondant en toutes choses; mellifluid; d'où coule le miel. 2) agréable, coulant, qui coule doucement; mielleux.

Miodorodny. Honig bringend. qui porte du miel.

Miodowka. Honig=Birne. poire sucre; poire miélée ou mielleuse.

Miodownik. 1) Honig=Kuchen, Honig=Plätzlein. *2) Pfeffer=Kuchen. 1) gâteau ou galette faite du miel. *2) pin d'épice.

miodownik, co miodowniki robi; piernikarz. Pfeffer=Küchler. pain-d'épicier.

Miodowy. 1) Honig=. 2) Honig=, mit Honig angemacht, von Honig gemacht. 3) Honig=, zum Honig gehörig. 4) Meth=. 5) fig. Zucker=, süß, angenehm. 1) de miel, mielleux; qui regarde le miel. 2) où il y a du miel; fait du miel. 3) où l'on met le miel. 4) de l'hidromel. 5) *fig.* mielleux, doux, charmant, agréable; doux comme miel. § 1) smak, kolor miodowy. 2) miodowy (z miodu) placek. 3) miodowy (do miodu) statek. 4) miodowy ocet. 5) miodowa cera rada bywa trucizną podkładana.

Miodunka. Mehl=Thau. mielat, miel, nielle.

miodunka, miodunka biała maiowa ziele, vid. Płucnik ziele.

miodunka wielka, vid. *wołowy język ziele.*

miodunka płonna, vid. *wołowy język biały.*

Miolę, *miele, miol, mleć*, Mielę. mahlen in der Mühle. moudre.

Miotę, *miećie, miotł, mieść.* fegen. balier. § umieć izbę.

Miotam, miecę. werfen, schlenckern; hin und her werfen. jetter de côtez & d'autres;. agiter, remuër, jetter. § miotać kostkami i ćiskać; los o odźienie Pańskie miotali; fale okręt to tam to sam miotały; miecą z okrętu w morze towary.

miotać się. sich schwencken, schleudern. s'agiter.

miotać się z sobą w tańcu. sich mit einander im Tantze schwencken, schleudern. faire sauter la personne avec qui on danse.

Miotełka. 1) kleiner Besen. 2) Kehr=Besen, Kleider=Besen. 1) petit balais. 2) brosse, vergettes à nétteier les habits.

Miotła. 1) Besen. 2) Comete, Schwantz=Stern. 1) balais. 2) cométe.

miotła okrętowa. der Dwal, Schiff=Besen. vadrouille.

miotła, ziele podobne lniowi albo belwederowi. (muscum scoparium) Besen=Kraut. herbe à balais.

miotła, źielsko we zbożu albo kłos płonny. taube Korn=Aehre, ein Unkraut. fol épi de blé; épi de blé qui n'a point de graine, sorte de mauvaise herbe.

Miotłarz. Besen=Binder, Besen=Mann. balaieur, faiseur ou vendeur de balais.

Miotłarka. Besen=Frau, die Besen verkauft oder bindet. balaieuse; celle qui fait & vend les balais.

Mir. 1) Stillstand, Friede. 2) fig. Ordnung, Zusammenhang. 1) un armistice, treuve; suspension d'armes; la paix. 2) *fig.* ordre, *m.* connexion. § 1) mir na czas uczynić. 2) w racyach swoich żadnego nie ma miru.

Mira. 1) Myrrhen=Bäumchen. 2) Myrrhen, das Hartz dieses Baums. 1) arbrisseau d'où découle la mirre. 2) de la mirre, gomme odorante de cet arbre.

mirą przyprawny. mit Myrrhen angemacht, vermischt. où l'on a mêlé des graines de mirres.

mira kamień drogi. (murrha) Art von Chalcedonier, daraus man köstliche kleine Geschirre machte. sorte de calcedoine dont on faisoit de petits vases fort estimez. § z miry kieliszki, czarki miseczki robiono.

mira ziele. } (*myrrhis*) wilder Kerbel,
Mirnik, *g. a.* } Napen=Kerbel. mirris, cerfeuil musqué.

mirnik kamień. (myrrhites) ein myrrhenfärbiger Edelstein. pierre précieuse de couleur de mirre.

Mirowy, mirzany. 1) Myrrhen=, von Myrrhen gemacht, mit Myrrhen angemacht. 2) den wilden Kerbel betreffend. 3) aus dem Edelstein Murra gemacht. 1) de mirre, où il y a de la mirre. 2) de cerfeuil musqué. 3) fait de la pierre précieuse, apellé par les Latins *murra.* § 1) mirowy oleiek. 2) listek mirowy. 3) czaszka mirowa.

Mirsch, Mirsk, *obs vid.* Mierzch.

Mirt. (*myrtus*) 1) Myrten=Baum. 2) Myrten=Beeren, Welsche Heidelbeeren. 1) le mirte ou meurte un arbrisseau. 2) graines de mirte, fruit de mirte.

mirt dziki ziele. (ruscus) Mause=Dorn, Myrten=Dorn. brusc; le mirte sauvage.

Mirtowany. mit Myrten angemacht. fait de mirte; où l'on a mêlé des graines de mirte.

Mirtowy. Myrten=. de mirte. § mirtowy oleiek; mirtowy ogrodek.

Mirtynek, *g. a.* Myrten=Wein. du vin de mirte; vin mêlé de graines de mirte.

mirtynek drogi kamień. (myrſinites) ein myrtenfårbiger Edelſtein. pierre précieuſe de couleur de mirte.

Mirzany, *vid.* Mirowy.

Mirzch, *vid.* Mierzch.

Miſa. 1) Schůſſel. 2) der Spring-Brunnen-Keſſel, Raum, wo ſich das Waſſer aufhålt. 1) plat à ſervir des viandes. 2) baſſin de fontaine, l'eſpace rond où demeure l'eau de la fontaine. § 1) miſa ſrzednia (połmiſek).

miſa głęboka ſpora. eine tiefe, groſſe Schůſſel. plat de rotiſſeur; plat baſſin.

miſa płaſka. groſſe flache Schůſſel. baſſin, grand plat à mettre ſur la table.

**miſa ſzalna; ſzala.* Waage-Schale. plat de balance; baſſin de balance.

Miſeczka } 1) Schůſſelchen. 2) Apothe-
Miſka } cker-Maaß von zwey Untzen. 1) petit plat à ſervir des viandes ſur la table; ſauciére. 2) meſure d'apoticaire qui péſe deux onces.

miſeczka do krwie puſzczenia. Laßbecken zum Aderlaſſen. palette.

Miśiurka, ſzyſzak. eine Sturm-Haube. un caſque.

Miſkolancya. Allerley; ein Gericht von allerley Fleiſch. pot pourri.

Miśnik, *g. a.* prawda ſtołowa. Schůſſel-Ring unter die Schůſſel zu ſetzen. porte-aſſiette; colier de Maure qu'on met ſous les plats.

Miśny. Schůſſel-. de plat; qui regarde le plat. § kraniec miśny.

Miſterkini. fig. Meiſterin, Werckmeiſterin. *fig.* ouvrière, artiſanne. § mądrość ieſt miſterkinią wſzyſtkich rzeczy.

Miſternie, *adv.* kůnſtlicher Weiſe. artificieuſement, artiſtement, avec art; artificiellement.

Miſterny. kůnſtlich. artificieux, artiſte, artificiel.

Miſterſtwo. 1) Kunſt, Kunſt-Stůck. 2) Jåger. Amt, Verrichtung eines Hundes. 1) une art, un artifice. 2) *chaſſe:* métier que fait un chien. § 1) wielkie tey machyny miſterſtwo; żadnego w ſobie to nie ma miſterſtwa. 2) pies co dobrze ſwoie miſterſtwo robi.

Miſtruię. 1) liſtig fůhren, ausfůhren, verrichten. 2) von Jagd-Hunden: ſein Amt verrichten. 1) manier, bien gouverner; adroitement conduire. 2) faire ſon métier *en parlant des chiens de chaſſe.* § 1) rządy w ten czas miſtrował Polityk wielki. 2) pies młody gdy pocznie miſtrować.

miſtrować, miniſtrować do Mſzy; ſłużyć kapłanowi przy Mſzy. dem Prieſter zur Meſſe dienen. ſervir des meſſes; ſervir la Meſſe.

Miſtrz. 1) *obſ.* Meiſter eines Handwercks. 2) *obſ.* Schulmeiſter. 3) fig. Werckmeiſter; Urheber. 4) Jagd-Hund, der zu einer Verrichtung beſtimmt iſt. 5) Scharfrichter; wegen dieſer Bedeutung werden die zwey erſten nicht mehr gebraucht. 1) *obſ.* maître artiſan. 2) *obſ.* maître d'école. 3) *fig.* artiſan, ouvrier, auteur. 4) chien de chaſſe qui fait quelque métier. 5) bourreau, éxécuteur de la Juſtice; maitre des hautes oeuvres; *à cauſe de cette ſignification les prémiéres deux ſont hors d'uſage.* § 1) chłopiec u dobrego miſtrza (meyſtra) terminuie. 2) miſtrz (Magiſter, Bakalarz) ſzkolny dźieći uczy. 3) człek ieſt miſtrzem ſzczęśćia ſwego. 4) miſtrze pſy ſą: przeiemca, popądzca gońca, wyprawca i poprawca. 5) miſtrz go męczył.

Wielki Miſtrz Orderu. Groß-Meiſter. Grand-Maitre d'un Ordre. § Wielki miſtrz Krzyżacki, Maltenſki.

Miſtrz ceremoniy; Dozorca ceremoniy. Ceremonien-Meiſter. maître des cérémonies.

Miſtrzoſtwo. 1) *obſ.* Meiſterthum. 2) Scharfrichter-Amt. 1) *obſ.* la maitriſe d'un artiſan. 2) le métier de bourreau.

wielkie miſtrzoſtwo. Groß-Meiſterthum. Grand-maitriſe. § wielkie miſtrzoſtwo orderu krolowi należy, i przy koronie chodźi.

Miſtrzowſki. Scharfrichterlich. de bourreau.

miſtrzowſki, obſ. *mayſterſki.* Meiſter-, einen Meiſter angehend. de maître.

po miſtrzowſku. } 1) *obſ.* meiſterlich, als
Miſtrzowſkie. } ein Meiſter. 2) nach Art der Scharfrichter. 1) *obſ.* en maitre; à la maniére de maitre. 2) en bourreau.

Miſtrzownik, *g. a.* źiele. (*imperatoria*) Meiſter-Wurtzel; Kayſer-Wurtzel. otruche, imperatoire.

Miſtrzyni. eig. u. fig. Meiſterin. *prop.* & *fig.* artiſane, ouvriére. § miſtrzyni wſzyſtkich rzeczy natura.

Miſtyczny. myſtiſch. miſtique.

Miſtycznie, *adv.* myſtiſch, myſtiſcher Weiſe. miſtiquement.

Mitra, kśiążęca korona. Fůrſten-Hut. couronne Ducale. § na kśiążęcey mitrze ieſt świat, ale krzyża nie daią iako na koronie krolewſkiey.

Mitręga. 1) Zeitverderb; Zauderey, langwierige Arbeit. *2) Geitz, Knickerey. *3) Knicker, Geitziger. 1) perte de tems; travail

travail ennuieux. *2) lésine, mesquinerie, avarice. *3) mesquin, avare. § 1) w czym mitręga wielka i zguba czasu; mitręga w robocie.

Mitrężę, ży, żył. 1) müßig gehen, schlendern; die Zeit unnütz zubringen. 2) obenhin arbeiten. 3) geitzen, knickern. 1) perdre le tems; s'amuser à la moutarde; passer le tems inutilement. 2) travailler par maniére d'acquis, à la volée, du bout du doigt. § 1) czas mitrężyć; trzy godźiny nad tym zmytrężył. 2) insza robić, insza mitrężyć albo odbyć ladaiako.

Mituk, g. a. kostbare Pferde-Decke. caparaçon fort riche.

Mizeractwo. Betteley, Armuth. indigence, misére, pauvreté. § mizeractwo mendykow.

Mizerak. ein elender, unglücklicher Mensch. un misérable.

Mizernie, adv. elend, schlecht, elender Weise. misérablement, d'une maniére misérable. § mizernie żyie; mizernie pisze.

Mizernieię, mizernieię się. elend werden. devenir misérable. § zmizerniała obora.

Mizerny. elend, arm, unglücklich. misérable, pauvre, malheureux. § mizerne takie życie; styl mizerny; robota mizerna.

Mizerya, bieda. Elend. misére.

mizerya z octem. Ueberguß von Eßig, Zwiebeln und Pfeffer. sauce au pauvre homme.

*Mizgam co, v. m. F. mizgnę, stroię. putzen, schmiegeln. parer, orner, embelir.

*mizgać się. 1) sich putzen, sich schmiegeln. 2) sich spiegeln; sich im Spiegel putzen. 1) se parer. 2) se mirer, se regarder dans un miroir. § 1) umizgał się iak lalusia; zawsze diabeł pod owczą się umizgał skorą. 2) mizgać się w zwierćiedle.

Mknę, mknie, mknął. nur in den Compositis. 1) schieben. 2) fliehen, entfliehen. 1) seulement dans les composez: pousser, reculer, faire avancer. 2) fuir, s'enfuir.

* * *

Die kurtze Conjugation dieses Verbi ist nur in den Compositis gewöhnlich. la bréve conjugaison de ce verbe n'est reçuë que dans les composez.

*mknę się; pomykam się. 1) weiter rücken; von seinem Platz fortrücken. 2) wornach streben. 3) kriechen. 1) s'ôter de place; changer de place. 2) briguer, tacher d'avoir. 3) ramper. § 1) mkniesz się a nikt ći nie każe. 2) mknie się do tego.

Mlecz. 1) die Milch eines Fisches. 2) das Marck in einigen Bäumen. 3) das Marck im Rückgrad. 4) Haasen-Kohl, Gänse-Distel. 5) Kalbs-Bräschen. 1) laite de poisson. 2) mouële, moêle au dedans de quelques arbres. 3) la moêle de l'épine; moëlle spinale. 4) du laiteron; palais au liévre une plante. 5) ris de veau. § 1) mlecz rybi, karpiowy. 2) mlecz albo zdrzeń we bźie, w winorośli. 3) mlecz we paćierzowey kośći. 4) mlecz biały, ogrodny, wysoki, brunatny, modry.

mlecz sałaćiany, vid. Endywia.

mlecz krowi, vid. krowi mlecz.

mlecz świni, vid. Papawa.

mlecz iary, vid. iary mlecz.

mlecz wilczy, } vid. wilczy mlecz.
Mleczek, g. mleczka, }

Mleczko. 1) Milchlein; gute Milch. 2) der gerne Milch speiset. 3) Kalbs-Bräschen. 1) du bon lait. 2) mangeur de lait, qui aime le lait. 3) ris de veau.

Mleczniczka. Milch-Frau. femme au lait; laitiére; celle qui aprête le laitage ou qui vend du lait.

Mlecznieię, mleka nabieram. zur Milch werden. se changer, se convertir en lait.

Mlecznik. Milch-Mann, Milch-Hocke. celui qui aprête ou vend le laitage.

mlecznik, g. u. płonka i sok w aptece. (euphorbium) eine gewisse Pflantze und der Saft derselben in der Apothecke. euphorbe, plante & suc dans l'apoticairerie.

mlecznik źiele, vid. Mleczny — mleczne źiele.

mlecznik kamień. (galactites) Milch-Stein, er ist milchfärbig und schmeckt nach Milch. galactite, pierre qui a la couleur & le goût du lait.

Mleczno, nabiał. Milch-Speise. viande de lait; du laitage. § chleb tylko i mleczno iadali.

Mleczny. 1) von Milch; zur Milch gehörig. 2) milch-reich. 3) der Milch ähnlich. 4) Milchner, von Fischen. 1) de lait; au lait. 2) plein de lait, qui a du lait. 3) semblable au lait. 4) laité, qui a des laites. § 1) mleczne potrawy; przekupień mleczny; mleczny skopek, dzban. 2) mleczne krowy. 3) mleczny likwor. 4) patrz żebyś mlecznego śledźia dostał.

mleczna droga; białomleczna droga na niebie. die Jacobs oder Milch-Straße am Himmel. galaxie; chemin de Saint Jaques; voie de lait qui paroit au ciel.

mleczne ziele, mlecznik. (glaux) Milch-Kraut. herbe au lait.
* *mleczne ziele;* * *mlecznik; przytulia.* (galium) Weg-Stroh; Unser Lieben Fraun Bett-Stroh. le caillelait, une plante.
Mleczysty. 1) milchicht, das der Milch gleicht. 2) von Fischen: Milchner. 3) von Kräutern: milchicht, das einen weissen Saft von sich giebet. 4) von Bäumen: mit einem Marck versehen. 1) semblable au lait. 2) laité, qui a des laites. 3) laiteux comme quelques herbes. 4) plein d'une moile blanche. § 1) kolor, sok mleczysty. 2) karp mleczysty, mlecz maiący.
koń mleczysty. milchfärbiges Pferd. soupe de lait; cheval de couleur de lait.
Mleko. 1) die Milch. 2) Milch einiger Kräuter. 1) du lait. 2) lait, suc blanc de quelques herbes.
mleko kwaśne, zśiadłe. saure Milch. lait aigre; du caillé.
Mliwo. 1) in der Mühle: gemahlnes Getreide. 2) Müllerey. 3) Mühl-Werck, Mühl-Bau. 1) mouture, farine mouluë. 2) le métier de meûnier. 3) la construction d'un moulin.
Młocba, Młoczka, Młocka. 1) das Dreschen. 2) die Dresch-Zeit. 3) das ausgedroschene Getreid. 1) l'action de batre le blé; le batage. 2) la saison ou le tems propre pour batre le blé. 3) le blé séparé de la paille; le grain en grange. § 1) aby za każdą młoczką nie było kradźieży zboża w stodole.
Młocę, *ći, ćił.* dreschen. batre le blé. § młoćić zboże, żyto.
we dwoie młoći. er hat mehr als ein Loch; er hat eine Zwick-Mühle. il a autant de chevilles que de trous.
Młocenie. das Dreschen. l'action de batre le blé; le batage.
Młocek. dreschen. bateur en grange; bateur de blé.
trzech młockow młocących. drey Drescher die zugleich dreschen. trezeau.
Młocka, Młoczka, } *vid.* Młocba.
*Młoda; Panna młoda. eine Braut. épousée, nouvelle épouse.
Młodec, *g. młodca.* junges Thier oder Vogel, der vor sich ohne die Alten fortkommen kan. jeune bête ou oiseau qui se peut conserver sans la mére. § weź orła z gniazda, gdy iuż będźie odrosły, dochowały i opierzony młodec.
Młodka. Vieh, so noch nicht trächtig gewesen, so noch nicht beschellert worden ist. bête qui n'a pas encore porté, qui n'a point encore été saillie.

Młodnieię. jung werden, sich verjüngern. devenir jeune; rajeunir.
Młodoćiany. jung; von Kräutern, Bäumen und Thieren jeune, *en parlant des bêtes & des plantes.* § pszenica młodoćiana; drzewko młodoćiane; mięśiwa młodoćiane iako baranki, skopki.
Młodość. die erste Jugend eines Menschen, Thieres, einer Pflanze. la premiére jeunesse d'un homme, d'une bête, d'une plante. § w młodośći myśl o staróśći; młodość ziół, drzew, bydła; w młodośći umarł.
młodość lat, vid. Młodźieństwo.
młodość spraw. Flattrigkeit der Jugend; Gefahr der Jugend legerté, extravagance, fougue de l'âge, de la jeunesse; l'écueil, le péril de la jeunesse.
od młodośći. von Jugend an. de naissance.
Młodsza; młodsza izdebna. eine Jungemagd. servante, fille de chambre; chambriére.
Młodszy, *vid.* Młody.
z Młodu; za młodu. von Jugend an. de naissance; dès le berceau; dès la plus tendre jeunesse. § za młodu cnota szczepiona w dorosłym wieku rosnąć poczyna; z młodu do tego cwiczony; prostuy płonkę, poki ieszcze za młodu nie zaweźmie mocy; z młodu hamuy koła; z młodu tarnek śię ostrzy *prov.*
Młody, *subst. & adj.* 1) ein junger Mensch. 2) jung. 1) un jeune; un homme ou femme qui est jeune. 2) jeune, qui n'est pas vieux. § 1) młodźi cwiczenia i nauki potrzebuią; młody nabyway, stary zażyway, *prov.* 2) młodą płonkę łacno naprostować; *prov.* młode ziele; młode zwierzę.
Panna młoda. Braut. épousée.
Pan młody. Bräutigam. epoux, le fiancé.
młody Pan. junger Herr. jeune Seigneur.
młodsza izdebna, vid. Młodsza.
młodszy syn. der jüngere Sohn. le cadet; le puisné.
młodsze; młodsze karty. Karten-Blätter die kein Bild haben. cartes blanches; les blanches.
Młodź, *f.* *Młodzież, *f.* } Jugend, junge Leute. la jeunesse; les jeunes gens.
Młodźian, Młodźianin. Jüngling. garçon; jeune homme; homme fait.
Młodźianki, *plur.* die unschuldigen Kinder, so Herodes hat umbringen lassen. les enfants tuez par ordre d'Herode.
Młodźianki; młodźiankow Swięto. Unschuldige Kindlein, ein Fest-Tag. la fête de.

de Saints Innocens; les Innocens; le jour des Innocens.

Młodzieniaſzek, *g. młodzieniaſzka.*
Młodzieńczyk. } Jüngling, der noch keinen Bart hat. adoleſcent, homme ſans barbe. § wyroſtkiem śię zowie młodzieniaſzek, a dorosły młodzieńcem.

Młodzieniec, *g. młodzieńca.* 1) Junggeſelle. 2) Jüngling. 1) puceau, garçon. 2) jeune homme.

Młodzieńſki. Jünglings-. de garçon; de jeune homme.

po młodzieńſku.
*Młodzieńſkie, } *adv.* 1) als ein Jüngling. 2) flatricht, unbeſtändig, unbeſonner Weiſe. 1) en jeune homme, comme un jeune homme. 2) en étourdi; étourdiment. § 1) nie po młodzieńſku żyie. 2) młodzieńſkie śię ſprawuie.

Młodzieńſtwo. Jünglingſchaft; Blüthe der Jugend. jeuneſſe; la fleur de l'âge; l'âge de garçon; la ſeconde jeuneſſe. § dziećińſtwo naſze płakało, młodość igrała, młodzieńſtwo wycwiczone i wychowane pracować poczyna.

Młodzież, *f. vid.* Młodość.

Młodzik. 1) Jüngling ohne Barth. 2) ein Unerfahrner in etwas. 1) jouvenceau, garçon, jeune homme ſans barbe. 2) un novice, aprentif, un homme neuf en qu. ch. § 1) w tym młodziku płochość wielka. 2) młodzik ieſzcze w tey nauce.

Młodziuchny. zart, ſehr jung. tendre, jeunet, tendrelet.

Młodzizna. 1) Wurf eines Thieres, die Jungen deſſelben. 2) junge Brut der Vögel. 3) Brut der Fiſche. 4) junge Kräuter, junge Bäume. 1) ventrée, les petits d'une bête. 2) couvée; les petits d'un oiſeau. 3) peuple, frétin, menuaille. 4) jeunes plantes; jeunes arbres. § 1) młodzizna ſłonia, niedźwiedźia. 2) gdy śię młodzizna z iaiek wykluie. 3) młodzizna rybia. 4) młodziznę chwaſtow wyplewić trzeba.

Młokićina, *vid.* Witwina.

Młokos.
Młokoſek. } Gehl-Schnabel; junger unerfahrner Menſch. béjaune; jeune niais; jouvenceau.

Młot, *g. a.* ein Hammer. marteau.

dźiura w młoćie do trzonka. Hammer-Loch zum Stiel. l'oeil d'un marteau pour y mettre le manche.

młot kowalſki. Schmiede-Hammer. ferretier.

młot mularſki. Brech-Hammer eines Mäurers. tétu.

Młoteczek, *g. młoteczka.*
Młotek, *g. młotka.* } 1) ein Hämmerchen. 2) Anat. das Hämmerlein im Ohr. 3) Thür-Klöpfel. 1) petit marteau, martelet. 2) *Anat.* le marteau dans l'oreille. 3) marteau de porte; heurtoir. § 1) młotkiem co wbić. 2) młoteczek albo koſtka w uchu co na bębenek biie. 3) młotkiem kołatać.

*Młoto, słodźina. Kleyen, Hülſen, ſo man den Schweinen giebet. des coſſes, du ſon qu'on donne aux cochons.

Młoryſzek, *g. a.* kleines Hämmerchen. martelet.

Młyn, *g. a.* eine Mühle. moulin. § młyn Bulgarſki ieſt małego koſztu, bo bez palcow i cewow.

młyn końſki; młyn konny; młyn ośli. Roß-Mühle, Eſels-Mühle. moulin aux chevaux; moulin aux ânes. § młyny końſkie ſą trybowe o dwuch kołach i o dwoygu cewach, proſte o iednym kole i iednych cewach.

młyn wodny, korzecznik. Waſſer-Mühle. moulin à eau.

młyn prumowy. Waſſer-Mühle auf einem Pram. moulin à eau qui eſt bâti ſur un bac.

młyn wietrzny, wiatrak. Wind-Mühle. moulin à vent; moulin à ailes.

młyn wietrzny do wywodzenia wod, vid. Wodoćiąg.

młyn tarćiczny. Bretter-Mühle, Schneide-Mühle. moulin à ſier les blanches.

kto pierwſzy do młyna pierwey zmiele. wer am erſten kommt, der mahlt am erſten. le prémier paſſe devant; le prémier venu eſt le prémier égrené.

na ſwoy młyn obraca. er ziehet Waſſer auf ſeine Mühle: er machet ſich alles zu Nutze. il fait venir l'eau au moulin; il ſe regarde dans les afaires.

Młynarczyk. Mühl-Knappe. moulant; garçon meûnier.

Młynarka. Müllerin. meûniére, femme de meûnier.

Młynarſki. Müller-. de meûnier.

Młynarz. Müller. meûnier.

Młynek, *g. młynka.* 1) kleine Hand-Mühle. 2) Mühlchen, Mühlen-Spiel. 3) ein Rad, Luftſtreich eines Fechters. 1) moulin qu'on tourne à la main; moulin à bras. 2) merelle un jeu. 3) moulinet, ſorte de tour d'eſcrime.

młynek do kawy. Cafee-Mühle. moulinet à frire le café.

młynek dźiećinny z karty na kiyku. Wind-Mühle der Kinder aus einem Kartenblat. piroüette.

młynkiem, vid Młyniec — *młyńcem.*
Młynica, Młyn. Mühle, Ort, Gebäude der Mühle. moulin; le lieu ou le bâtiment du moulin.
Młyniec, *g. młyńca.* } das Mühlchen-Spiel.
Młyńce, *plur.* } merelle, un jeu avec des dames; jeu de merelles.
młyńcem; młynkiem. 1) in die Runde taumelnd. 2) über und über. 3) mit einem Rade, mit einem Luftstreich in die Runde. 1) en ronde, en chancellant. 2) par dessus tête, par terre, à la renverse. 3) en moulinet, en faisant un tour avec l'epée autour de soi. § 1) piiany młynkiem chodźi. 2) woz śię młyńcem przewroćił. 3) młynkiem śię bronił.
Młynski. Mühl-. de moulin.
młynskie żelazo. das Mühl-Eisen. un arbre de meule.
młynski kamień spodni. der untere Mühlstein. le gite, la meule gissante.
młynski kamień zwierzchni. der oberste Mühlstein. la meule courante.
* Mnich, Zakonnik. ein Mönch. moine; un Réligieux de Cloître. § Mnisy Zakonu Francíszkańskiego.
* *mnich źiele, papawa.* (taraxacum) Pfaffen-Platte; Münchs-Kopf. pissenlit; la dent de lion.
biały mnich; białoskornik. Schuster in einigen Spielen. Jean; maître Jean, celui qu'on a mâté dans un jeu.
Mnichowki, *plur.* źiele. (*alkekengi*) Juden-Kirschen. alkekengi; le coqueret.
Mnichowski, Mniski, Mnisy. Mönchs-. monastique, qui regarde les moines & les Réligieux.
stan mnichowski. Mönchs-Stand. moinerie.
Mniemam. meynen, dencken, sich einbilden, davor halten. s'imaginer, croire, penser, avoir opinion; se figurer, se faire une idée. § mniemałem, że to Pan twoy.
Mniemanie. Einbildung, Wahn. opinion, croïance, sentiment sur qu. ch. § mniemanie wiele może, *prov.* odiąwszy tę zasłonę mniemania; siła rozumu nie iest z mniemania ale z rozsądku; po źiemsku sądźi mniemanie, bo ma swoy pochop z ćiała; mniemanie nic inszego nie iest tylko prosty obraz, ćień rozumu; mniemaniem ludzkim stoią rzeczy, *prov.* na mniemaniu to zawisło.
mniemaniem narabia. er bildet sich bald was ein. il est propre à imaginer; il s'imagine facillement une chose.
głupie mniemania. närrische Einbildungen. des fantaisies musquées.
na mniemaniu tylko zawisły. eingebildet das nur in der Einbildung bestehet. imaginaire; qui n'est que dans l'imagination.
mdłe mniemanie. leere Einbildung, schwacher Wahn. une foible opinion; des imaginations creuses.
zawźięte mnemanie. Vorurtheil. prévention, préocupation, un préjugé.
mniemanie dobre. guter Ruf; gute Meynung von einem. bonne idée, bonne impression qu'on a de qu.
Mniemany. eingebildet, vermeint. prétendu, imaginaire.
Mniey, *adv. conf.* mało. weniger. moins.
Mnieyszy, *conf.* mały. kleiner. plus petit.
Mnieyszę co, *szy, szył,* umnieyszam. verkleinern. apétisser, amoindrir, diminuer.
Mnieyszenie. Verkleinerung. diminution. § mnieyszenie i ulżenie ćiężaru.
Mniszek. 1) Mönchlein. 2) Pfaffen-Platte, Mönchs-Kopf ein Kraut. 1) petit moine. 2) la dent de lion, pissenlit une plante.
zły mniszek źiele, vid. Mordownik.
Mniszka. 1) Nonne, Ordens-Schwester. 2) eine geschnittene Sau. 1) Fille; Réligieuse. 2) truie qu'on a sanée.
Mniski, Mnisy, *vid.* Mnichowski.
Mnogi. viel, zahlreich. nombreux, qui est en grand nombre. § mnogie liczy lata; tytuły mnogie a maiętnośći ubogie, *prov.*
Mnogość. } Vielheit, Menge. grand
Mnostwo. } nombre; multitude. § wielkie mnostwo żołnierzy.
Mnożę co, *ży, żył.* vermehren. augmenter, multiplier, redoubler. § świeże iaie krew mnoży.
mnożyć śię. sich vermehren. multiplier, s'augmenter, provigner, redoubler. § kroliki śię mnożą; nierządy śię zamnażaią; miłość śię mnoży; rozmnożyły śię kroliki; mnoży śię iak świnia w prośięta, *prov.*
ryby śię mnożą. die Fische vermehren sich. les poissons peuplent.
mnażący. Rechenk. vermehrende Zahl; Zahl, durch welche eine andre vermehret wird. *Aritm.* multiplicateur; le nombre par lequel on multiplie. § mnożący, iest liczba przez ktorą śię druga multyplikuie, iako gdy przez dwa multiplikuię pięć, liczba 2. nazywa śię mnożący, a 5. mnożny.
Mnożenie. 1) Vermehrung. 2) Rechenk. die Multiplication. 1) augmentation, acroissement. 2) *Aritm.* la multiplication.
Mnożny. Rechenk. Zahl die man multipliciren soll. *Aritm.* le multiplicande; le nombre qui doit étre multiplié.

Moc, *f.* 1) Kraft, Stärcke. 2) Gewalt, Macht, Ansehen. 3) Tugend, Kraft einer Sache. 4) Vielheit, Menge. 5) Gewalt, Vollmacht. 1) force, la vigueur du corps. 2) pouvoir, puissance, force, crédit, autorité. 3) force, vertu, *m.* proprieté, qualité naturelle. 4) multitude, grande quantité, grand nombre. 5) pouvoir, qu'on a de qu. pour un négoce; le plein-pouvoir. § 1) wielką ma moc (śiłę) w ręku. 2) potężna moc; nie iest to w mocy moiey; pod moią iest mocą; mam go w mocy. 3) moc źiela tego iest barzo skuteczna. 4) moc ma pieniędzy i sposobow. 5) poseł ma moc zawrzeć pokoy; dałem mu pełną, zupełną, niezamierzoną, zamierzoną moc do zakończenia tey sprawy.

moc, władza żywota i śmierći nad kim. die Gewalt des Lebens und Todes über einen. la puissance de vie & de mort sur qu.

mocą. 1) mit Gewalt. 2) Kraft, zu Folge, vermöge. 1) par force, avec violence. 2) en vertu; en qualité. § 1) mocą mi z rąk wydarł; nic mocą, wszystko miłośćią, *prov.* mocą wźiął fortecę. 2) mocą urzędu mego.

wszystką mocą. aus allen Kräften, mit aller Gewalt. par toute force; de vive force. § wszystką mocą ućiekał.

szpetna moc; brzydka moc. heßliches Bild, Fratzen-Gesicht, garstiges Gesicht. un visage à étuit; un visage à cracher contre, marmouset, visage fort laid. § kat ćię prośi szpetna mocy z twoim pocałowaniem.

* *swoiey mocy.* aus eignen Kräften. par ses propres forces; de sa propre force; de lui même. § o swoiey mocy chodźi.

tak chory że śię o swoiey mocy podnieść nie może. er ist so kranck, daß er aus eignen Kräften nicht aufstehen kan. les forces du malade ne suffisent pas pour se redresser.

na moc. auf die Dauer. à la durable; de longue durée. § na moc co robić, murować.

mam śię w mocy. ich weiß mich zu mäßigen; ich bin Herr über mich. je me possède; je suis maître de moi même.

mocy na, moc zażywać. Gewalt mit Gewalt vertreiben. repousser la force par force.

* *mam kogo z moc; śilny mi iest.* er ist mir überlegen; er macht mir viel zu schaffen. il me donne du fil à retordre; il l'emporte de haute lute sur moi; il me donne de la besogne.

nie w moiey to mocy. das ist nicht in meinem Vermögen, das stehet nicht bey mir. cela n'est pas dans mon pouvoir; il ne tient pas à moi que cela se fasse.

** Mocarki, *plur.* Leidenschaften. passions. § w człowieku dźiwne są mocarki, nie tylko sobie rowne, ale i przećiwne, iako bystra popędliwość, żądza niesyta, żałość smutna, boiaźń mdła.

** Mocarstwo. Gewalt, Macht der Grossen. la puissance des Grands.

** Mocarz. Gewaltiger, Mächtiger. un puissant Seigneur; un Grand. § mocarz Samson; mocarze świata.

Mocen, *vid.* Mocny.

Mocnię co. stärcken, starck machen. fortifier, enforcir.

mocnię śię. } eig. u. fig. sich verstärcken,
Mocnieię. } starck werden. *prop. & fig.* se fortifier, se rendre fort; enforcir. § sąśieckiemi śię zmocnił śiłami.

Mocno, *adv.* eig. u. fig. starck, aus allen Kräften. *prop. & fig.* ferme, vigoureusement, fortement, avec force. § koń mocno ćiągnie; mocno śię broni.

* Mocność, *vid.* Moc.

Mocny, Mocen. 1) eig. u. fig. starck, kräftig. 2) scharf als ein Gesicht. 1) *prop. & fig.* vigoureux, fort, robuste, puissant. 2) fort, fin comme la vuë de qu. § 1) mocny to człowiek w rękach; mocna forteca; mocne w iaźdźie, w piechoćie woysko. 2) wzrok ma mocny.

mocen iest to uczynić. er vermag, er hat Kräfte dieses zu thun. il a des forces à faire cela.

Mocowanie śię, Silenie śię. Bemühung, Bestrebung, Anstrengung der Kräfte. éfort, action de s'éforcer.

** Mocownik, zapaśnik, boiownik. Streiter, Kämpfer. combatant, luteur, joûteur.

Mocuię śię, śilę śię. sich angreifen, die Kräfte anspannen. s'éforcer, faire éfort.

Mocya. 1) Leibes-Bewegung zur Gesundheit. 2) Gerichts-Wort: Klage wider einen Unterrichter beym Obergericht. 1) exercice, *m.* qu'on prend à cause de la santé. 2) *droit.* évocation; plainte contre un Juge inférieur qu'on porte à la Cour Supérieure.

Mocz; uryna. Urin, Harn. pissat, urine. § mocz szczurowy iest iad potężny; mocz wypuszczać.

Moczę, *czy, czył.* 1) urinieren, harnen, pissen. 2) eintuncken, einweichen. 3) rösten Flachs, Hanf. 1) pisser, uriner. 2) tremper,

2) tremper, mouiller. 3) rouïr; mettre le chanvre un certain tems dans l'eau. § 1) krwią moczy. 2) namoczyć ziele.
namoczyć pioro. die Feder eintuncken. tremper la plume.
moczyć śledźie. Heringe wässern. dessaler les harans; faire tremper les harans pour les dessaler.
Moczenie. Einweichung. trempement, mouillure.
Moczony. 1) eingeweichet. 2) geröstet vom Flachs. 1) trempé, mouillé. 2) roui, préparé au rutoir.
Moda. Mode. mode, vogue. § modźie zbyt dogadza.
nie moda to. das ist nicht Mode. cela n'est pas mode; cela n'est pas de mise.
według terazniejszey mody. nach der jetzigen Mode. à la moderne.
Model, *g. modla.* Model, Muster. un modéle; forme, façon, *f.* § model życia swego nie na mniemaniu ludzkim zasadźił, ale na swoiey poczćiwośći; model budowania.
model gruntu w budowaniu, *vid.* Zakład budowania.
model drzewiany albo rysowany budynku całego, *vid.* Całokształt.
model przodku, szczytu budowania, *vid.* Skład budynkowy.
Modła 1) Bley-Waage. *2) Gebet, *f.* Modlitwa. 1) le plomb, le chas, dont se servent les maçons. *2) priére, une oraison faite à Dieu, *v.* Modlitwa.
modłą ustawiać. nach der Bley-Waage richten. plomber; prendre les aplombs.
Modlę się. 1) beten, sein Gebet thun. 2) inständigst bitten. 1) prier Dieu, faire sa priére. 2) conjurer qu; prier instamment. § 1) modlę się tobie Boże; pomodliwszy się poszli do spraw swoich, *2) modlił się (suplikował) krolowi aby &c.
modlić się za kogo. statt eines beten. faire la priére au lieu de qu.
modlić się za kim. vor einen beten. prier, faire la priére pour qu.
Modlitewnia, *Modlitewnica. Bet-Haus, Bet-Stube, Haus-Capelle. un Oratoire; Chapelle; un prié-Dieu.
Modlitewka. Gebetlein. petite oraison ou priére.
Modlitwa Gebet. une oraison; priére qu'on fait à Dieu.
modlitwy; modlitewki. Gebet-Buch. livre de priéres; un usage; livre d'oraisons.
Modlitwa Pańska. das Vater Unser. un Pater; l'oraison dominicale.

Modlitwa do stołu. ein Tisch-Gebet. bénédiction de table.
Modny, *vid.* Modźiasty.
Modrak, modrzeniec, chabrek, bławat. (*cyanus*) Korn-Blume. aubifoin, bluet, blaveole, blavet, barbeau.
Modrawy. blaulicht. bleuâtre, qui tire sur le bleu.
Modro, *adv.* blau. bleu, d'une maniére bleuë; en bleu.
Modrobłady, bladomodry albo bławy. glasfärbig; grasgrün, meerblau, graublau. verd grisâtre, de couleur de vitre; de verd de mer. § morze iest modrobłade; kot ma modrobłade oczy.
Modrooki. der blaue Augen hat. qui a les yeux bleux.
Modry. blau. bleu.
Modrzę, *rzy, rzył.* blau färben. bleuïr; faire devenir bleu, rendre bleu; faire bleu.
modrzyć się. } blau werden. devenir bleu.
Modrzeię. } § ręce mu zmodrzały od farby.
Modrzeniec, *g. modrzeńca.* 1) Korn-Blume. 2) grosser Meer-Stichling, ein blauer See-Fisch. 1) aubifoin, bluet, une fleur bleuë parmi les blez. 2) sorte de poisson de mer qui est bleu.
modrzeniec rogaty. Ritter-Sporn. les éperons; consolide roïale.
Modrzew, *f. m.* (*larix*) Lerchen-Baum. la mélése, le larege ou larix.
Modrzewowy. Lerchen-Baum-. de mélése. § żywica modrzewowa nie barzo podleysza od terpentyny.
modrzewowa gębka. Lerchen-Schwamm. agaric de mélése.
Modrzewnica ziele. (*chamæ parvæ*) ein gewisses Kraut. espèce d'herbe.
*Modum. Gestalt, Format. forme, format.
**na iakie modum* (*kształt*) *księga?* in was für ein Format ist das Buch? en quel format est ce livre?
Modźiasty, Modny. 1) der viel auf Moden hält, der die Moden gerne nachmacht. 2) das Mode ist. 1) modiste, qui suit la mode. 2) qui est à la mode; qui est de mise. § 1) modźiasta to Panna; modny ale bez wymysłu; modnemu się akomodować światu. 2) modźiaste stroie.
Mogę, *że, mogł, modz* (*moc*). 1) können. 2) können, gelten, vermögen bey einem. 1) pouvoir. 2) valoir; avoir pouvoir, crédit auprès de qu; pouvoir sur quelqu'un. § 1) może to uczynić; nie mogł na to patrzyć, tego słuchać 2) wiele u krola może.
iak może bydź. so viel es möglich ist; so wie

wie es seyn kann. selon toute la possibilité; autant qu'il est possible.
może. man kan. on peut. § ktorego może nasyćić, nauczyć.
ieżli bydź może. wenn es seyn kan. si faire se peut.
stać śię to może; *może bydź*.; *można rzecz*. es kan seyn; es ist eine mögliche Sache. il se peut que; il se pourra bien faire.
możeszli snadnie. wenn es dir gelegen, bequem ist. s'il est de vôtre commodité; si vôtre commodité le permet.
nie mogę. 1) ich kan nicht. 2) ich bin kranck. 1) je ne saurois, je ne puis. 2) je suis malade.
Mogiła. 1) Grab-Haufen, Grab-Hügel. 2) Grab. 3) Wappenk. viereckigter Leichen-Stein darauf ein Kreutz stehet, und zwey andere liegen. 1) bosse; bosse sur un tombeau. 2) *fig*. tombeau. 3) *Blas*. tombe ou pierre tombale sur qui est une croix débout & deux autres gisantes. § 1) mogiła nad grobem. **2) śmierć go w źimne wtrąćiła mogiły.
mogiła samorodna; *pagorek*. Hügel. colline; bosse, bute de terre.
Mogiłka. kleiner Grab-Hügel. petite bosse sur un tombeau; petite bute de terre.
mogiłka kretowa. Maulwurfs-Haufen. taupiniére.
Mogiłniczy, *g. mogiłniczego*. Todten-Gräber. fossoïeur, enterreur des morts.
Monguncya. Maynts, Stadt und Churfürstenthum. Maïence, ville & Electorat.
Moguńczyk. ein Maynţer. habitant de Maïence.
Moguński. Mayntzisch. de Maïence.
Moie, *vid*. Moy.
Moknę, *knie*, *knął*, (*kł*) *knęli*, (*kli*). 1) naß werden. 2) weichen, eingeweicht seyn. 3) fig. schwimmen als im Blut. 1) tremper, se mouiller; étre mouillé; étre trempé, étre baigné. 2) baigner, tremper; étre dans quelque liqueur. 3) *fig*. nager, se baigner dans les larmes, dans le sang. § 1) stoiemy tu i mokniemy; do koszule zmokł, przemoknął, umokł. 2) niech to w wodźie moknie. **3) wszystek we krwi, we łzach moknie.
Mokradła, *plur*. nasses Wetter. tems pluvieux; saison humide. § mokradła teraz panuią.
Mokro, *adv*. naß. très humidement; d'une maniére mouillée; avec mouillure; humidement. § mokro tu; mokro przyłożyć; mokro chować.
Mokrość. 1) Nässe. 2) nasses Wetter. 1) mouillure, fluidité, qualité de ce qui est trempé dans l'eau. 2) saison pluvieuse; tems pluvieux. § 1) mokrość wody rozlaney.
Mokrośnieżysty. vom Wetter: Schneenaß, schlackicht. pluvieux & négeux. § mokrośnieżysta źima.
Mokry. naß. mouillé, trempé, rempli de l'eau ou de quelque liqueur. § włóż na czoło chustkę mokrą; chusta mokra od octu, od wodki.
*Mokrz, Uryna. Urin. pisse, urine.
*Mokrzę co, namaczam. naß machen, einweichen. tremper, mouiller; tremper dans l'eau. § pomokrzyć kogo moczem.
mokrzyć śię. sich bepissen. se souiller, s'arroser d'urine. § pomokrzył śię w łożku.
ta rana ieszcze śię mokrzy. diese Wunde nässet, giebet noch Feuchtigkeit von sich. cette plaïe est encore à suinter.
Mokrzec źiele, *g. mokrca*, vid. *kurzyślep drugi*.
**mokrzec*; *sporyż źiele*. (polygonum maius) Wegtritt, Weggras, Queckgras. centinode, renouée, corrigiole.
Mokrzyny, *plur*. 1) nasser Ort. 2) Pißwinckel. 1) lieu mouillé. 2) pissoir, pissotiére, lieu destiné à pisser.
Mol. 1) Motte, Schabe. 2) fig. heimlich r Wurm Kummer. 1) tigne, gerce. 2) afliction, chagrin, regret; ver qui ronge, qui déchire le coeur de qu. § 1) mole w kąćie gryzą księgi. 2) mol to na serce; mol z głowy niewybity grosze łakomemu; ma mola co go wewnątrz gryźie; ten go mol gryźie.
każdy swego mola ma co go gryźie. ein jeder weiß, wo ihn der Schuh drücket. chacun sait où le bât le blesse; chacun a son ver qui le ronge.
*Molestya, przykrość. Beschwerlichkeit. incommodité, fatigue.
Molestuię kogo; uprzykrzam śię komu. beschweren, beschwerlich fallen. incommoder, fatiguer.
*Mołoiec, *g. mołoyca*. junger Mensch. jeune homme.
Molownik źiele. (*botrys*) Trauben-Kraut, Kröten-Kraut. piment, patience, migraine, milegraine.
*Mołoyca. junge Frau, junge Ehe-Frau. épousée, mariée; celle qui vient d'étre mariée.
Momocę, *oce*, *otał*, mamocę, blekocę. stammeln, lallen. bégaier, brédoüiller.
Momot, mamot, blekot. Stammler. brédouilleur, bégaïeur.
Monarcha. ein Monarche. un Monarque.

Monarchya. Monarchie. Monarchie.
Monarchycznie, *adv.* monarchisch: auf monarchische Weise. monarchiquement, souverainement.
Monarchyczny. monarchisch. monarchique, souverain.
Monarchyni. Monarchin. Princesse souveraine.
Monaster. ein Griechisch Kloster. un monastére grec. § poszedł do monasteru.
Monasterz, *g. a.* Münster Stadt und Bißthum in Westphalen. Munster, ville & Evêché en Westphalie.
Monderunek, *vid.* Munderunek.
Moneta 1) Stück Geld, Geld. 2) klein Geld 1) monoïe; piéce; piéce d'or ou d'argent. 2) petite monoie; menuaille; monoie de bilon. § 1) moneta dobra, fałszywa, stara, złota, śrebrna; na dobrą monetę co przedawać; cenę złych monet podwyższać; podłe monety gubić, wyniszczać; złoto, śrebro w monećie. 2) zmieniłbym nie mam monety.
Monetnik. Geld-Wechsler. changeur d'argent.
Monetny, Monetowy. Geld-. d'argent, de monoie.
Moniment. Document, Instrument, gerichtliche Schrifft. *droit:* un titre; piéce ou écrit qui sert à prouver & à faire foi.
Monstra, *vid.* Okaska.
Monstrancya eine Monstrantz. soleil où l'on enferme l'hostie; Saint Sacrement.
Monsztuk, *g. a.* 1) Gebiß am Pferde-Zaum. 2) Mund-Stück als zu einem Blas-Instrument. 3) *fig.* Gebiß, Kappzaum, Zwang. 1) le mords, embouchure de cheval. 2) bocal, embouchure dont on embouche un instrument à vent. 3) frein, bride, pouvoir, contrainte. § 1) bystremu koniowi monsztuka a nie ostrog potrzeba. 2) monsztuk trąb, hoboiow. 3) monsztuk komu założyć.
Monsztukowy. 1) zum Pferde-Gebiß gehörig. 2) Mund-Stück-. 1) de mords. 2) de bocal; d'embouchure.
Mops pies. Mops ein Hund. doguin.
Mor, powietrze morowe. Pest. peste, contagion, pestilence.
Mora. 1) der Alp, das Alpdrucken. 2) Mor ein Zeug. 3) Wappenk. Mohren-Kopf mit einer Binde im rothen Feld und mit drey Strauß-Federn auf der Krone. 1) un incube, cochemare. 2) moire une étofe. 3) *Blas.* tête de Môre avec un bandeau au champ de gueules; la couronne est ornée de trois plumes d'Autruche. § 1) mora go dusi, gniećie.

Morąg. bunte Streife, bunte Flecke. moucheture, madrure.
Morągowaty, Morągowy. buntfleckig, bunt gestreift. bigarré, vergé, madré, vairon; semé de taches, de mouchetures.
Moralista ein Sitten-Lehrer. un moraliste.
Moralny, obyczaiowy. Sitten-. moral, qui regarde les moeurs.
Moratorya. / Moratorye, *plur.* Geleit, eiserner Brief. saufconduit, quinquenelle, arrêt de défence.
Morawa. Mähren, Mähren-Land; Marggrafschaft in Böhmen. Moravie, un Margraviat en Bohême.
Morawczyk. Mähren. Moravien.
Morawski. Mährisch. Moravien.
Morderca. Morderz. 1) Mörder, Meuchel-Mörder. 2) Martrer, Plager. 1) assassin, meurtrier. 2) barbare; celui qui est crüel & fâcheux.
Morderski. mörderisch. meutrier, qui tuë, qui est cruël; barbare.
Morderstwo. 1) Grausamkeit, Martersucht, Neigung zu martern, zu quälen. *2) Marter, Quaal, s. Męka. 1) bourrelerie, barbarie; pente à la cruanté; penchant à faire de la peine, à tourmenter. *2) tourment, peine, *v.* Męka.
Mordownik, *g. a.* ziele iadowite. (*napellus*) Teufels-Wurtzel, blaue Wolfswurtz, Eisenhütlein, Narrenkappe ein giftiges Kraut. napel une plante vénimeuse.
Morduię. 1) quälen, plagen, martern. 2) ermüden, müde machen, abmatten. 1) tourmenter, faire soufrir, assassiner; bourreler. 2) lasser, fatiguer. § 1) wymyślnemi złoczyńcę mordowano mękami. 2) mordować kogo chodzeniem pracą, robotą.
mordować głowę. den Kopf zerbrechen. s'alembiquer l'esprit & la cervelle. § mordować głowę wywodami.
morduię się. 1) sich quälen, sich martern. 2) sich müde machen; müde werden. 1) se tourmenter, se peiner. 2) se lasser, se fatiguer; devenir las. § 1) daremną się morduie pracą. 2) zmordował się bieganiem.
Mordy, *plur.* Mordthaten. meurtres, *plur. m.* tuerie.
mordy i śiekaniny. Mord und Blutvergiessen. tueries & boucheries.
Morela. 1) Abricose, grosse Morelle. 2) Abricosen-Baum. 1) abricot le fruit. 2) abricotier l'arbre.
Morelka. Morelle eine Frucht. morelle, petit abricot.
Morg. ein Morgen Landes; Juchart Tagewerck. arpent; journal, un acre de terre.

terre. § włoka ma morgow 30; morg ma pięć ſznurow albo 300 ſtop; według inſzych morg ma w dłuż trzy ſznury miernickie albo 30 prętow, w ſzerz 10. prętow albo ieden ſznur; wſzyſtek ma 300 prętow kwadratowych, albo trzy wężyka.

Morowka. 1) Peſt-Beule. 2) Karbunckel-Geſchwür, ſ. Karbunkuł. 1) bubon peſtilencieux. *2) charbon ou ulcère, v. Karbunkuł.

Morowy. Peſtilenz-. peſtilencieux.

morowe powietrze. Peſt. peſtilence, peſte.

morowy korzeń. (petaſites) Peſtilenz-Wurz. la petaſite, racine de peſte.

Morſele, *plur.* Morſchellen. tablettes, médicament fait en petites tables.

Morſki. 1) See-, Meer-. *2) am Meer gelegen, ſ. Nadmorſki. 1) de mer, marin, qui eſt de mer, qui ſert à la mer. *2) maritime, qui eſt auprès de la mer, v. Nadmorſki. § 1) ryba morſka, morſcy zboycy.

morſki człowiek albo raczey beſtya człowiekowi podobna w morzu. Meer-Mann; ein Meer-Thier, das einem Menſchen ähnlich ſeyn ſoll. homme marin ou plûtôt un animal de mer qui doit reſſembler à l'homme.

morſkie przychodzenie i odchodzenie; morſkie podnoſzenie i upadanie. die Ebbe und Fluth. le flux & reflux de la mer. § morſkiego przychodzenia i odchodzenia mieyſce.

morſka ciſza; morſkie uſpokoienie. Meer-Stille. le calme, bonaſſe.

morſka ciſza ieſt. die See iſt jetzo ſtill. la mer eſt calme; il n'y a plus de mer.

morſki kopr, vid. *ſol babia.*

morſki paw, vid. *Paw morſki.*

morſki ptak, vid. Zimorodek.

Mortyfikacya. Quaal, Plage. tourment, peine, mortification.

Mortyfikuię, morzę, umarzam. plagen, quälen. tourmenter, mortifier.

mortyfikować, martwić żywe śrebro. Queckſilber tödten. mortifier, macerer, fixer du vif argent.

Morwa. 1) Maulbeere. 2) Maulbeer-Baum. 1) mûre, le fruit du mûrier. 2) mûrier l'arbre.

Morwoſiga, *vid.* Figomorwa.

Morwowy. Maulbeer-. de mûre, de mûrier. § liſtek morwowy.

Morze. das Meer. la mer.

morze Azyańſkie, Chwaleńſkie, Kaſpiſkie. das Caſpiſche Meer. la mer Caſpienne.

morze Czarogrodſkie. das Propontiſche Meer, mar di marmor, ein Theil des Mittelländiſchen Meers. Propontide, mer de marmora; mer blanche, une partie de la Méditerranée.

morze ciaſne, ściśnione. die Meer-Enge bey Conſtantinopel, ſo Europa von Aſien ſcheidet. le Boſphore, détroit de Conſtantinople qui ſépare l'Europe de l'Aſie.

morze czerwone. das rothe Meer. la mer rouge; la mer Eritrée.

morze czarne. das ſchwarze Meer. la mer noire; le Pont-Euxin.

morze Ewropinſkie; morze śrzodoziemne; morze Włoſkie albo Weneckie. das Mittelländiſche Meer. la mer méditerranée; la méditerranée.

morze Greckie. das Egäiſche oder Griechiſche Meer, der Archipelagus. Archipel, mer Egée.

morze zgniłe; ieżioro albo morze Tatarſkie. der Meotiſche Sumpf in der Tartarey, zwiſchen Europa und Aſien. la mer de Zabache, qui eſt entre l'Europe & l'Aſie; les Palus meotides en Tartarie.

morze lodowate; morze połnocne. das Eis-Meer. la mer glaciale.

morze martwe. das todte Meer im Jüdiſchen Lande. la mer morte en Paleſtine.

morze Szwedſkie; morze Baltyckie. die Oſt-See, der Belt, das Balthiſche Meer. la mer Baltique.

morze wielkie. das groſſe Meer; das Welt-Meer. l'Ocean.

Morzę, *rzy, rzył.* 1) plagen, quälen, abmatten. 2) beitzen. 3) tödten das Queckſilber. 4) kreutzigen, bändigen ſeine Begierden. 1) tourmenter, peiner, faire ſouffrir, fatiguer, aſſaſſiner. 2) macerer, faire atendrir dans une trempe. 3) macerer, fixer du vif argent. 4) macerer, mortifier, domter ſes paſſions. § 1) morzyć kogo głodem, nieſpaniem; zmorzone trudami ożywić ſerca; ſen mię zmorzył. 2) w mocnym to trzeba morzyć ługu. 3) umorzyć żywe śrebro. 4) morzyć przyrodzone żądze; umarzał chciwości.

ſen mię morzy; ſpać mi ſię chce. es ſchläfert mich. je ſuis aſſoupi; je ſuis accablé de ſommeil; j'ai ſommeil.

morzyć ſię. 1) ſich abmatten, ſich entkräften. 2) ſich tödten vom Queckſilber. 1) ſe fatiguer, épuiſer ſes forces; s'aſſoiblir. 2) ſe fixer, *parlant du vif argent.* § 1) morzyć ſię głodem, trudami, pracami. 2) żywe śrebo od zgniłego ſię morzy iabłka.

Morzenie. 1) Abmattung, Entkräftigung. 2) die Kreutzigung ſeiner ſelbſt. 3) Beitzung,

tzung, Einlegung in die Beitze. 1) abatement, afoiblissement, épuisement des forces; l'action de fatiguer par qu. ch. 2) mortification, maceration l'action de mortifier. 4) maceration dans une trempe. § 1) morzenie się głodem; morzenie siebie albo kogo głodem, trudami, niespaniem. 2) morzenie ciała swego. 3) morzenie w kałkusie.

morzenie w żołądku. } das Bauch-Grimmen. tranchées, mal de ventre; maladies des intestins.
Morzysko. } § morzysko z niestrawności żołądka pochodzi.

Morzymord ziele. (*anthora*) Eisenhütlein das Gelbe; Anthornwurtz. antora.

Mość, *g. D. A. L.* mości, *I.* mością, *plur. N.* mość, *G.* mościow, *D.* mościom, *A. m.* mościow, *A. f.* mość, *I.* mościami, *L.* mościach. 1) Majestät, Durchlauchtigkeit, Excellentz, Gnaden, nachdem die vorgesetzte Würde die Bedeutung hat; in diesem Verstande heißt der *G. plur.* Mości. 2) der Herr, Ihro Liebden. 1) Majesté, Altesse, Excellence, Grandeur, *selon la significa-tion de la dignité mise devant ce mot, à qui on donne alors au Génitif pluriel* mości. 2) Monsieur.

* * *

Dieses Wort, so ehedessen miłość, możność, das ist Liebe, Macht bedeutete, wird jetzo als ein allgemeiner Titel mit Vorsetzung der *Pronominum* Jego, Jey, Jch, Wasz gebrauchet, und alsdenn mit J. M. und W. M. verkürtzet. *ce mot signifioit autrefois* miłość, możność, *c'est à dire* amour, pouvoir, *mais aujourd'hui il est un terme de civilité, dont on se sert dans le commerce du monde civile; il se joint aux pronoms* Jego, Jey, Jch, Wasz, *& alors on l'abrége par* J. M. *&* W. M.

Krol Jego Mość; K. J. M. der König Ihro Majestät. le Roi Sa Majeste. § Krol Jego Mość z Krolową Jey Mością; Cesarz Jego Mość; Krolestwo Jch Mość.

krolowie Jch Mość. die Könige Ihro Majestäten Majestäten. les Rois leurs Majestez.

Krolewicz Jego Mość. Ihro Hoheit der Königliche Printz. Son Altesse Roiale le Prince. § Krolewiczowa, Krolewna Jey Mość; Krolewiczostwo Jch Mość.

Jego Krolewska Mość; J. K. M. Ihro Königliche Majestät. Sa Majesté.

Wasza Krolewska Mość; W. K. M. Eure Königliche Majestät. Votre Majesté. § suplikuię Waszey Krolewskiey Mości.

Xiążę Jego Mość; X. J. M. Ihro Durchlauchten der Fürst. Son Altesse le Prince; Monseigneur le Prince.

Xiężna Jey Mość. Ihro Durchlauchten die Frau Printzeßin. Son Altesse la Princesse; Madame la Princesse.

Jego Xięca (Xiążęca) Mość; J. X. M. Ihro Durchlauchten. Son Altesse.

Wasza Xięca Mość. Eure Durchlauchten. Votre Altesse. § z Waszemi Xiążęcemi Jch Mościami.

Jego Mość; J. M. Ihro Hoch-Edlen; Ihro Gnaden, von dem die Rede ist. Monsieur, ce Monsieur de qui on parle. § przyszedł cudzoziemiec z Jego Mością; proś Jego Mości.

Jego Mość Pan N. der Herr N. Monsieur N. § Jego Mość Pan Potocki; Jego Mość Pan Starosta wyiechał z Jego Mością Panem Kasztelanem.

Jch Mość Panowie Posłowie. Ihro Gnaden die Herren Gesandten. Messieurs les Nonces.

Jego Mość Ksiądz. Ihro Wohl-Ehrwürden; der Herr Pater. le Pére, *titre qu'on donne à un Ecclesiastique.* § Jego Mość Ksiądz Pleban; Jch Mość Księża.

Jego Mość Ksiądz Biskup. Ihro Hoch-Ehrwürden der Herr Bischoff. Sa Grandeur, Son Excellence Monseigneur l'Evêque.

Jey Mość Pani. die Hochgeehrte Frau; Ihro Hoch-Edlen, Ihro Gnaden. Madame.

Jey Mość Pani Starościny. Ihro Gnaden die Frau Starostin. Madame la Staroste. § Jey Mość Panna Starościanka.

Jey Mość Pani Woiewodziny, Kanclerzyny. Ihro Excellentz die Frau Woywodin, Cantzlerin. Son Excellence Madame la Palatine, la Chanceliére.

Wasza Mość; obs. *Wasz Mość*, vid. Waszmość.

*Mosch, piżmo. Ziebet, Bisam. musc.

*Moschowy, piżmowy Bisam-. de musc.

Mości. Geehrter. honoré, digne.

* * *

Dieses sehr gewöhnliche Ehren-Wort wird wie folget decliniret, und nur vor Pan, Dobrodziey, Pani, Panna, Dobrodzieyka u. d. g. gefunden, und zwar mit vorgesetzten moy, moia, ausser im *Vocativo*, wo moy, moia gemeiniglich ausgelassen werden. *ce terme de civilité le plus ordinaire, se trouve toujours devant* Pan, Dobrodziey, Pani, Panna, Dobrodzieyka *&c. il se décline de la maniére suivante en preposant le pronom*

pronom moy, moia, *qu'on omet d'ordinaire devant un Vocatif.* § *singul. N. V. I. L.* mośći; *g. D. A.* mośći, mośćiom; *Plur. N. A. V.* mośći; *g. A.* mośćiow; *D. L. I.* mośćiom, mośćią; *f. N. V.* mośćia; *g. D. L.* mośći (mośćiom); *A. I.* mośćią; *Plur. N. A. V.* mośćie; *g.* mośćiow; *D. I. L.* mośćiom.

Mośći Panie, **Mośći anie.* mein Herr. Monsieur.

Mośći Panowie. meine Herren. Messieurs.

moim Mośćiom Panom. meinen Geehrten Herren. à Messieurs.

Mnie Wielce Mośći Panie. in Briefen: Mein Hochgeehrter Herr. *terme épistolaire:* Mon très honoré Monsieur.

Mośćia Pani. Hochgeehrte Frau. Madame.

Mośćie Panie. Hochgeehrte Frauen. Mesdames.

Mośćiam. / Mośćiwam. } im Scherz: beständig mit Ihro Gnaden, Ihro Excellentzen um sich werfen. *burlesq.* parler toujours par Monseigneur, par vôtre Excellence.

Mośćiwy. in Titeln: Hoch-Edler. *terme de civilité:* très noble, très digne, très honoré.

Waszmość Moy Wielce Mośćiwy Pan; W. M. W. M. P. Ew. Hoch-Edlen. Monsieur.

Mośiądz, *g. mośiędzu.* Messing. léton.

Mośiądzowy. / Mośiężny. } von Messing, messingen. de léton. § mośiężna huta albo kuźnia; mośiężna rdza, łuska, skwara; mośiężny proch albo mośiądz tarty.

mośiężne naczynia; mośiężne rzeczy. Gefässe von Messing. dinanderie; vases de léton.

mośiężna treść. Kupfer-Blumen. des fleurs de cuivre.

Mośiężysty. messingärtig. Messing haltend. qui a quelque proprieté de léton; mêle avec du léton.

Moskal. ein Moscowiter. un Moscovite.

Moskiewczyzna. 1) Moscowitischer Krieg. 2) die Moscowitischen Lande. 3) Moscowitische Sprache oder Sitten. 1) une guerre avec les Moscovites. 2) Moscovie, les Provinces apartenantes à cette Monarchie. 3) le Rusiote; la langue Russienne; les moeurs Russiens. § 1) przez czas Moskiewczyzny.

Moskiewski. Moscowitisch. Moscovien, de Moscovie.

Moskiewski kamień. Moscowitisches Glas, Fraun-Eis. pierre spéculaire, miroir d'âne.

Moskwa. 1) die Haupt-Stadt Moscau in Rußland. 2) das Moscowitische Reich. 1) Moscou, capitale de Moscovie. 2) Moscovie, Russie.

Moskwićin. Moscowit. Moscovite, Russe, Russien.

Most. Brücke. pont. § most na palach; most budować, zrucać; Polski most, Niemiecki post, Włoskie nabożeństwo, wszystko błazeństwo, *prov.*

most zwieśisty. Hänge-Brücke, fliegende Brücke. pont pendant; pont volant.

most prętki na beczkach, na worach skorzanych nadętych, albo iako teraz na czołnach miedźianych, ktore woysko z sobą woźi. Floß-Brücke; Schiff-Brücke. pont de bateaux; ponton; un pont composé de bateaux de cuivre.

most złoty trzeba postać nieprzyiaćielowi. dem Feinde muß man eine goldne Brücke bauen. il faut faire un pont d'or à ses enemis.

mostem śię śćielę. zu Fusse fallen; niederfallen. se prosterner devant qu; se jetter aux piez de qu. § mostem śię śćielę (kładę) u nożek Pańskich.

Mostek, *g. mostka.* / Mosteczek, *g. mosteczka.* } 1) Brücklein. 2) Brust, Brust-Stück vom geschlachteten Vieh. 3) Steg, Riegel Seife. 1) ponceau, petit pont. 2) poitrine, c'est la partie du devant d'une bête tuée. 3) barre de savon; du savon en barre. § 1) mostek przy forćie mieyskiey. 2) mostek ćielęcy pieczony. 3) kupiła mosteczek mydła.

mostek ieleni, sa-ni. Brust vom Hirsch oder Rehe. hampe; poitrine de cerf, de chevreuil.

mostek skopowy. Schöps-Brust. bréchet; poitrine de mouton.

mostek wołowy. Brust-Stück vom Ochsen. piéce tremblante; pis de beuf; poitrine de beuf.

Mostkowaty. vom Vieh: starck von Brust. *en parlant des bêtes:* aïant une large poitrine. § mostkowaty woł.

Mostkowy. Brust-, von der Brust eines geschlachteten Viehes. de poitrine d'une bête. § mostkowa sztuka.

mostkowa pieczenia. Brust-Braten. pis de beuf; piéce tremblante.

kość mostkowa. Anat. das Brust-Bein. *Anatom.* sternon, bréchet.

Mostowniczy, *subs. g. mostowniczego.* Brücken-Aufseher, Brücken-Meister. maître de ponts.

Mostowy, *subs. g. mostowego*; celnik mostowy. Brücken-Zoll-Einnehmer. pontanier, celui qui reçoit le pontenage.

mostowy, adj. Brücken-. de pont.

mostowe; cło od mostu. Brücken-Zoll, Brücken-Geld. le travers, le passage, le ponte-

pontenage; droit qu'on païe au passage d'un pont. § ktoby mostowego nie płacił.

Moszcz. Most. du mou; du vin doux.

Moszczę, *ści, ścił*, most buduie. eine Brücke bauen. faire, bâtir un pont. § rzekę nieprzyiaciel pomościł.

Moszczowy. Most=. de mou; qui concerne le vin doux. § moszczowy oleiek.

Moszelka, *vid.* Muszelka.

Moszenka, *plur.* } *g. moszenek.* Hoden=Säcklein.
Moszenki, *plur.*
Moszny, *plur. g. moszen*, } les bourses, *f.* le scrotum, peau qui envelope les testicules.

moszenki, drzewo moszenkowe. (colutea) Linsen=Baum. baguenaudier, le sené de païs.

Motacz. Weifer. dévideur.

Motaczka. Weiferin. dévideuse.

Motam. 1) aufwickeln, weifen, abwinden auf die Weife. 2) verwirren, verwickeln. 1) dévider sur le dévidoir. 2) troubler, brouiller, mettre en desordre. § 1) niewiasty dla oszukania przędziona krotko motaią; motam przędzę na motowidło; przędza za krotko motana. *2) pomotać (powikłać, zawikłać) sprawy.

Motanie. das Weifen. l'action de dévider.

Motek, *g. motka.* Töckchen, Strähn Seide, Zwirn. torse, lisûre de soïe, de fil. § motek nici, iedwabiu, stron.

*Motłoch, *g. a* chalastra. Pöbel, Gesindel les petites gens; racaille.

Motowąz. 1) Kettel, womit ein Gebinde im Strähn gebunden wird. 2) Angel=Schnur mit zwey grossen Angeln grosse Fische zu fangen. 1) cordelet, entrefil pour entre-séparer les écheveaux de fil. 2) sorte de ligne avec deux hameçons, avec quoi on prend les grands poissons. § 1) motowąz przerznąć. 2) motowąz na węgorze.

Motowidło. Weife, Haspel, Garn=Winde. dévidoir, guinde, haspe.

Motyczka. kleiner Karst, kleine Haue. petite houë.

Motyka. Karst, Hacke Haue, Rade=Haue. hoïau, marre, houë. § rydel przy motyce leży.

motyka ogrodna. Garten=Hacke. serfouette.

motyką ogrodną wskopać. die Erde aufhacken. serfoüir, houer.

motyką się na słońce porwać. auf Leute schimpfen denen man nichts thun kan. aboïer à (contre) la lune.

Motyl. Molcken Dieb, Schmetterling, Sommer=Vogel. papillon. § motyle łapać. *lecieć, iść oślep iak motyl do świece.* blindlings ins Unglück rennen. se brûler à la chandelle comme le papillon; se jetter dans le péril inconsidérément.

Motylek, *g. motylka.* kleiner Schmetterling. petit papillon.

Mowa. 1) Rede die man hält. 2) Rede, Worte. 3) Schreib=Art. 4) Sprache. 5) Sprache, Fähigkeit zu reden. 1) harangue, discours, ouvrage oratoire. 2) parole, discours, langage, *m.* 3) un stile. 4) langue; le langage qu'on parle dans un païs. 5) parole, la voix; le pouvoir de parler. § 1) mowy na Radach, na Seymach; mieć mowę do kogo; mowa piękna, gładka. 2) poznać wnet z mowy iakiey kto głowy, *prov.* mowa wydaie ludzkie obyczaie, *prov.* mowa plugawa, trudna do zrozumienia. 3) mowa dobra, pospolita, krotka; mowa łacińska zła, mieszana z rożnych ięzykow. *4) łacińską napisał mową (ięzykiem). 5) mowę dać niememu; mowę stracił; poznać kogo po mowie.

mowa chytra. Falle, Rede einen zu fangen. le piége, embuche, surprise; tout ce dans un discours qui sert de piége pour surprendre une personne.

prosta mowa, niepoetyczka; nie rymem, nie wierszem. ungebundene Schreib=Art. de la prose; un discours en prose.

mowa wierszem; mowa poetyczna; wiersz. Verse, gebundene Schreib=Art. Poësie; des vers; stile poëtique. § pisze część wierszem, część prostą mową.

mowa gruba. 1) eine rohe, unausgearbeitete Schreib=Art. 2) eine mit grober, unangenehmer Stimme gehaltene Rede. 1) discours ou stile grossier, impoli, qui n'est pas bien cultivé. 2) discours prononcé d'une voix rude.

mowa nadęta wyszławna. schwülstige, hochtrabende Schreib=Art oder Rede. maniére d'ecrire ampoulée; discours enflé, guindé.

mowa nieprawa iakiego ięzyka; mowa cudzoziemcem pachnąca. Schreib=Art oder Rede so einen Ausländer verrathet. stile ou discours qui sent l'étranger.

mowa wątpliwa. Zweydeutigkeit. ambiguité; paroles qui ont un double sens.

mowa niewłasna. uneigentliche, verblümte Rede. un métaphore.

mowa życzliwa, szczęścia życząca. Glücks=Wunsch felicitation.

mowa okrągła krasomowcow, vid. Okrągłość.

mowa wolna, vid. Wolnomowność.

mowy

mowy albo ięzyka własność rożna od drugich, vid. Własność ięzyka.
mowa wspaniała, vid. Wspaniałomowność.
mowa krotka, vid. Krotkomowność.
mowy iednegoż narodu rożność, vid. Rożność.
mowy kształt albo sposob, vid. Kształt mowy.
Mowca. Redner. Orateur.
Mowię. 1) reden. 2) erwehnen, sagen. 3) reden, sprechen eine Sprache. 4) reden, eifern wider etwas. 5) vorsprechen, vorbeten. 6) aussprechen. 1) parler. 2) dire; faire mention. 3) parler une langue. 4) se recrier, parler contre. 5) dicter haut des mots, afin qu'on les prononce après nous. 6) prononcer, proférer les mots. § 1) od żalu mowić nie mogę; mowmy o tym; nic o tym nie mowi; mowią o nim wszyscy; mowić nierozmyślnie, niewyrozumnie dusząc słowa w gębie, pieścliwie; mowi sobie pod nosem; mowi zawikłano, trudno; sam tylko człowiek mowi; mowić do kogo. 2) ćiemno o tym mowi prawo; źle, dobrze o nim mowią. 3) mowi po łacinie, po francusku. 4) mowić na rozpustnikow. 5) mowić z kim paćierz, przysięgę. 6) mowi (wymawia) dobrze słowa.
mowić z sobą. mit einander reden. se parler; s'aboucher, parler tête à tête avec qu.
dobrym ięzykiem mowi. er redet diese Sprache wohl. il parle bien cette langue.
mowić do kogo przystąpiwszy. anreden. aborder, acoter, aboucher qu.
tak mowiąc. wie man sagt. par maniére de dire; comme l'on dit.
przed sobą mowiąc. unter uns gesagt. cela soit dit entre vous & moi.
mowięć na to. ich sage es zu dem Ende. je le dis à cette fin.
mowić do ucha komu. einem ins Ohr sagen. parler à l'oreille de qu.
mowi przećiw sobie samemu. er redet wider sich selbst. il s'enferre lui même.
mow; mowże; powiaday; praw. rede was du zu reden hast. parlez haut; jettez la masque; dites vôtre pensée.
mowić że nie; twierdźić że nie tak. verneinen. nier; dire que non; ne vouloir pas acorder.
mowić po kim. nach einem reden. parler après qu.
mowić po kim, za kim; mowę drugiego powtarzać. einem nachsprechen, nachbeten. repeter les paroles de qu. § dźiecię po matce paćierz mowi.
mowić za kim. vor einen reden, ihn vertheidigen. parler en faveur de qu; défendre qu. § proszę mow za mną.
mowić z dźiećięćiem paćierz. dem Kinde vorbethen. enseigner à l'enfant à prier Dieu.
mowić to co śię myśli. das Hertz auf der Zunge haben. avoir le coeur sur les lèvres.
mowić za inszych, miasto inszych; mowić imieniem czyim. das Wort führen; im Nahmen andrer reden. porter la parole.
Mowienie czego. das Sagen, das Reden. le dire, le parler; la maniére ou l'action de dire; diction, élocution.
mowienie do kogo. Anrede. abord, discours; l'action de parler à qu.
Mownik. ein Aufschlag-Buch; ein Dictionnarium; ein Wörter-Buch heißt Słownik. un Dictionnaire; *un Vocabulaire s'apelle* Słownik. § poszukay tego wyrazu w mowniku.
Mowność. Redseligkeit; Schwatzhaftigkeit; Fertigkeit im Reden. caquet, babil, causerie, flux de bouche; volubilité de langue.
Mowny. 1) wortreich, beredt, fertig im Reden. 2) davon vieles zu sagen ist. 1) disert, qui parle avec des paroles propres. 2) qui a besoin de beaucoup de paroles; de quoi on peut dire beaucoup. § 1) wielomownym bydź wada iest, mownym dar przyrodzony; mownemu łacno mowić o czymkolwiek, choć nie wiele mowi, ale może gdźie trzeba albo chce, a wymownego ćwiczenie i nauka czyni; mownieyszy od niego. 2) zawsze mowną z dobrodzieystw wźiętych zostawać będę pamięćią.
Moy, moia, moie, *conf.* Swoy. mein, meine, meines. mon, ma. § moia (* ma) to śiostra; day mi moię (* mą, moią) laskę; moiego (* mego) Pana pałac, dał moiemu (* memu) Panu, moiey (* mey) matce; bez moiey (* mey) woli.
moie. das meinige. le mien, qui est à moi. § z moiego zapłaćiłem a nie z twoiego; moiego i twoie wszystek świat miesza oboie. *prov.*
moy ty; moy miły; moy duszko; moy drogi. mein lieber; mein werther Freund. mon ami; mon cher.
moia ty; moia miła; moia duszko; moia droga. meine Liebe, mein Schätzchen. m'amie; ma chère.
Moyski, moy. der meinige, mein, der vor mich ist, das mir bequem ist, das vor mich eingerichtet ist. le mien; mon, qui est pour-

pour moi; qui m'est commode; qui est acommodé pour moi. § moyski to stołek, koń.

*po moysku; po moiemu, adv. nach meiner Art. selon ma maniére; à ma façon; à ma fantaisie.

Mozaika, sadzona robota. ausgelegte Arbeit von Stein oder Holtz mosaïque, ouvrage à la Mosaïque; ouvrage marqueté de pierre ou de bois de diférentes couleurs. § kościoł kosztowną Mozaiką przyozdobiony.

Mozdżerz, *Możdżierz, g. a. 1) Mörsel. 2) Feuer-Mörsel. 1) mortier. 2) mortier, une piéce d'artillerie. § 1) utłuc w możdżerzu; możdżerze mosiężne. 2) z możdżerza bombę wyrzućić.

Możdżerzowy, *Mozdżierowy. Mörsel-. de mortier. § tłuk możdżerzowy.

możdżerzowy kamień; kamień każdy na możdżerze dobry. Stein oder Marber daraus man Mörser macht. pierre ou marbre, m. dont on fait des mortiers.

Możdżerzyk, g. a. kleiner Mörsel. petit mortier.

Mozesz. Moses. Moïse.

Mozeszowy. Moses-. de Moïse.

Księgi Mozeszowe. die Bücher Moses. le Pentateuque.

Pierwsze księgi Mozeszowe. das erste Buch Moses. Genése, le prémier livre de Moïse.

Drugie - - das andre - - l'Exode, m.

Trzećie - - das dritte - - le Lévitique.

Czwarte - - das vierte - - les Nombres.

Piąte - - das fünfte - - le Deuteronome.

Mozg. das Gehirn. cerveau, cervelle. § w mozgu iest komorek cztery; w tyle mozgu zaczyna się żył wszystkich suchych zebranie.

Mozgownica. im Spott: Gehirn, Hirn-Schedel, Hirn-Kasten. *ironiquement:* cervelle, caboche, le crâne. § taka materya cale metafizyczna nie barzo się zdaie zgodna do zamącenia tak grubych mozgownic iako są Turcy.

Mozgowcowy. } Gehirn-, im Gehirn
Mozgowczy. } ausgeheckt, in der Einbildung formiret. chimérique, ideal, visionnaire.

wymysł mozgowczy. Hirn-Gespinste. chimére, chose visionnaire.

Mozgowiec, g. mozgowca. Grillenfänger, eigensinniger Mensch. tetu, fantasque, un bizarre.

Mozgowy. Gehirn-. de cerveau. § promienie albo *species* do tylney komorki mozgowey idą.

Moznorządy, plur. Możnorządztwo. Aristocratie, Herren-Regierung. Aristocratie.

Możność. 1) Vermögen, Kräfte. 2) Möglichkeit. 1) puissance, pouvoir. 2) possibilité; le possible. § 1) możnością się swoią wysadził; pogruchota nas możnością swoią; z możności moiey nieposłusznych hamować będę. 2) możności w tym żadney nie widzę; według możności moiey pracować będę.

Możny. 1) mächtig, vermögend. 2) möglich. 1) puissant, fort. 2) possible. § 1) możne w ludźie Państwo. 2) można to rzecz.

Mozoł. Kummer, Gram. chagrin, souci, tourment.

Mozolę. bekümmern, Sorge machen. chagriner; fâcher, donner du chagrin.

mozolić głowę. den Kopf zerbrechen. rompre la tête.

Mrągowaty, *vid.* Moragowaty.

*Mrę na co, *mrze, marł, mrzeć.* 1) heftig begehren. 2) rasend lieben. 3) sterben, nur in den *Compositis.* 1) désirer ardenment, brûler de soif, d'amour pour qu; soupirer après qu. 2) soupirer pour une belle; aimer avec passion. 3) mourir; *seulement dans ses composez.*

mrę głod. Hunger leiden. avoir faim; mourir de faim.

mrze tam. es ist ein Sterben, eine Seuche da. il y a là une petite contagion, une mortalité.

*Mrocżę, *czy, czył*, zamraczam. verfinstern, verdunckeln. obscurcir, rendre obscur; couvrir de nuages. § zaćmienie słońca świat mroczy; śmierć oko chmurą mroczy; zrzenicę na śmiertelney zamroczyła pośćieli.

mroczy się. es wird dunckel. il s'obscurcit; il se couvre de nuage.

**Mroczony, zamroczony. verdunckelt, verfinstert. obscur, ténebreux, couvert de nuage.

Mroczek, g. *mroczka*, *vid.* Mrużek.

Mrok, g. u. mierzch. Abend-Demmerung. crepuscule du soir; commencement de la nuit.

mrok pada. es wird Abend. il fait nuit; il devient nuit.

mrokiem, z mrokiem. in der Abend-Demmerung: wie es Abend wurde. sur la brune; entre chien & loup; à l'entrée de la nuit.

Mrowczany. Ameisen-. de fourmi.

Mrowik, } kamień drogi. (*myrme-*
Mrowinek, g. a. } *cites*) Ameisen-Stein, auf welchem sich eine Ameise vorstellet. pierre précieuse sur laquelle se représente une fourmi.

Mrowisko.

Mrowiſko. 1) Ameiſen-Berg; Ameis-Haufen. 2) ſtarckes Jucken in der Haut. 1) fourmilliére; creux dans la terre où ſe retirent les fourmis. 2) picotement, fourmillement dans la peau.

mrowiſko po mię chodźi. die Haut jucket mich als wenn Ameiſen drinnen wären. la peau me fourmille comme ſi des fourmis-y étoient.

Mrowiſty. voll Ameiſen. plein de fourmis.

Mrowka. Ameiſe. une fourmi. § w Indach ſą mrowki tey co lis wielkośći; mrowka pracowita.

i mrowka śię broni, kiedy ią napaſtuieſz. auch ein Wurm krümmet ſich, wenn man ihn tritt. un vers ſe recoquille bien quand on le preſſe.

Mrowkolew, Mrowkołow } robaczek mrowki pożeraiący. Ameiſen-Freſſer, ein Wurm. formica-leo, petit vers qui dévore les fourmis.

Mroz. Froſt, Kälte. gelée, froidure, froid. § mroz śię śili, upuſzcza, ſpuſzcza; mroz powarzył płonki.

mrozem zepſować, vid. *odmrażam.*

mroz za paznokćiami. Froſt hinter den Finger-Nägeln. onglée.

*Mrożę, żi, żił, obſ. mrozem ſtężam. gefrierend machen. géler, congéler. § zmrożić wino.

Mrożno, *adv.* froſtig. d'une maniére froide.

Mrożny. kalt, Eis frierend, froſtig. glaçant; froid; qui glace, qui géle. § mrożny grudźień; mrożna iuż chwila.

Mruczę, *czy, czał, czeli*; Mrukam, *v. m. F. mruknę.* brummen, murren. gronder, murmurer, grogner, grommeler, bouder, marmoter. § coś pod noſem mruczy iako niedźwiadek; ieno mrukniy; aż lew głośno mruknie; niedźwiedź mruczy.

Mruczenie. das Brummen. grondement, bouderie.

Mruczny. 1) brummend, murrend, unwillig. 2) rauſchend als ein Bach. 1) grogneur, grondeur. 2) qui murmure, qui fait un bruit agréable comme un ruiſſeau. § 1) mrucznych, mrukliwych sług nie kocham. 2) mruczna wiola.

Mrugam, *v. m. F. mrugnę.* 1) mit den Augen blintzen, rühren. 2) mit den Augen wincken, ein Zeichen geben. 1) clignoter; cligner des yeux; ſiller les yeux. 2) faire ſigne des yeux. § 1) mruga zawſze oczyma. 2) mrugnął na ſługę; mrugniy na niego.

Mruganie, mrugnienie. Augen-Winck. clin d'oeil; l'action de faire ſigne de l'oeil.

mruganie nad wolą, mruganie oczyma przyrodzone, zmrużanie. das Augen-Blintzen. clignement des yeux, clignotement, ſillement.

w mrugnieniu oka. im Augenblick. dans un moment.

mruganie, mrugnienie. } Augenwinck zum
Mrugi, *plur.* } Zeichen; das Nicken. oeillade, clin d'oeil, le langage des yeux. § wnet iey zrozumiał mrugnienie.

Mruk, mruknienie. das Brummen, Gnorren. le grondement.

mrukiem, z mrukiem, mrucząc. brummend, mit Unwillen. en grondant, à regret. § odſzedł mrukiem; mrukiem wſzyſtko czyni.

Mrukam, *v. m. F. mruknę, vid.* Mruczę.

Mrukowaty. } Brummer, der immer brum-
Mrukliwy. } met. grogneur, grondeur. § mrukowaty sługa.

Mrużę, *ży, żył.* die Augen blintzen. ſiller, cligner, clignoter, fermer ſouvent les paupiéres.

Mrużek, *g. mrużka.* Blintzer; der mit den Augen wimpert. celui qui cligne les jeux, qui remuë très ſouvent les paupiéres.

Mruknąć, *vid.* Mruczę.

Mrzeć, *vid.* Mrę.

Mrzek, *g. a.* zmruzek. die blinde Kuh, ein Kinder-Spiel. collin maillard un jeu d'enfant.

Mrzewka, mrzeweczka; ryba maluczka. (*apua*) Stintz, Stint, Herel-Fiſch, Spiring, der kleinſte Fiſch. merlan, eſpéce de poiſſon qui eſt le plus petit.

Mrzygłod. Hungerleider, Knicker. un chiche-face; pince maille, taquin.

Mśćićiel. Rächer. vengeur.

Mśćićielka. Rächerin. vengereſſe.

Mśćiwy. rachgierig. vindicatif, vengeur.

Mſza. Meſſe. Meſſe. § Mſzą mieć, odprawować; Mſzey słuchać; Mſza śpiewana; Mſza ślubna; służyć do mſzy.

Wielka Mſza. das hohe Amt. la grande Meſſe; Meſſe haute.

oſtatnia Mſza. die letzte Meſſe. la belle Meſſe.

Mſza nowa. die erſte Meſſe, die ein Prieſter nach ſeiner Einweihung hält. la prémiére Meſſe que le Prêtre dit après avoir pris l'Ordre de Prêtriſe.

Mſza ćicha. ſtille Meſſe ſo eilfertig geleſen wird. Meſſe de chaſſeur.

Mſza za umarłe, Mſza zaduſzna. Seelen-Meſſe. annuel; la Meſſe des morts; la Meſſe *in* (*de*) *requiem*; requiem.

Mſzał, *g. a.* Meß-Buch. Miſſel; un Sacramentaire.

Mſzczę śię, *mśći, mśćił.* ſich rächen. venger qu. ch; ſe venger ſur qu. ou ſur qu. ch; prendre vengeance de qu. ch. § mśćić śię czego nad (na) kim; mſzcząc śię zabił go.

*Mſzczenie; Pomſta. Rache. vengeance.

mſzczenie śię czego. Ausübung der Rache. l'action de ſe venger.

Mſzę co, *ſzy, ſzył.* bemoſen; mit Mos, mit Zäſerchen beziehen, beſpinnen. enduire, couvrir de mouſſe, de coton; rendre cotonneux. § gąśiennice liśćie pomſzyły.

mſzyć śię. zaſerig, moſigt, rauch werden, ſich verſchieben. ſe cotonner, s'érailler, devenir cotonneux. § koronki aby śię w praniu nie mſzyły.

Mſzyca, robaczek, co kapuſtę gryźie. Kraut-Raupe; Kraut-Würmchen. chenille qui ronge le chou.

mſzyca źiele, vid. Knafliczka.

Mſzyſty. bemoſet, rauch. cotonneux, mouſſu.

Mu, *vid.* On. ihm. lui.

Mucha 1) Fliege. 2) fliegende Matte. 1) mouche. 2) moucheron, papillon de chandelle. § 1) oganiać chorego od much. 2) mucha do lamp, do świec przylatuiąca.

ma muchy w głowie; we ibie mu śię muchy roią; muchy mu we ibie beczą. er hat einen Floh im Kopf; die Grillen plagen ihn. il a la puce à l'oreille; il a martel en tête; il a des rats. § nowe mu śię co raz we ibie roią muchy.

mucha nawodna. Waſſer-Spinne; Wurm mit ſechs Füſſen, ſo auf dem Waſſer ſehr hurtig läuft. l'arraignée d'eau; petit inſecte à ſix piez qui court ſur l'eau avec une extrême vîteſſe.

pśia mucha. Hunds-Fliege. mouche de chien.

muchyby przez tę ſuknią przegnał. man könnte Fliegen durch dieſen Rock jagen, ſo zerriſſen iſt er. ſon habit montre la corde; ſon habit fait peur au larron.

Muchair. Türckiſcher Muchair oder Camlot. ſorte de camelot qui vient de Turquie.

muchair angurſki Barean ein Zeug. brocatelle une étofe.

Muchoiadka. Fliegen-Schnäpper ein Vogel. moucherole, un oiſeau.

muchoiadka iaſzczurka. Eidexe ſo Fliegen ſchnapt. un gobe-mouche.

Muchomory, *plur.* } Fliegen-Schwämme. champignons de mouches.
Muchorowki, *plur.* }

Muchotrzew, *vid. kurzyſlep drugi.*

Mudzę, *dźi, dźił.* die Zeit zubringen, tändeln. perdre ſon tems; s'amuſer à la moutarde; voler le papillon. § kto śiła uważa śiła, zmudźi.

mudźi mi śię. die Zeit wird mir lang. il me tarde, le tems me dure; je trouve le tems grand.

Muł, *g. a.* Maul-Thier, Maul-Eſel. mulet un animal de ſomme.

muł, g. u. dicker Satz, Hefen, Schlamm. ſédiment, la lie la partie graſſe d'une liqueur; limon, bourbe. § zlać napoy z mułu; muł śię w rzeczach rzadkich na dnie uſtawia.

Mularſki, *vid.* Murarſki.

Mularz, *vid.* Murarz.

mularz. } Maul-Thier-Treiber. muletier.
Mulnik. }

Mulę, *vid.* Omulam, zamulam.

Mulica. Maul-Eſelin. mule, animal de ſomme.

Muliſty. ſchlammig. vaſeux, limonneux.

Mułoośieł. Maul-Eſel. mulet, animal qui eſt engendré d'un cheval & d'une âneſſe.

Mułowy. Maul-Thier-. de mulet.

Multan, *g. a.* ein Moldauer. Moldavien.

multan, g. u. Art von Säbeln. ſorte de ſarbre.

Multanki, *plur.* Sack-Pfeiffe, Polniſcher Bock. ſourdeline, muſette.

Multany, *plur.* Multańſka źiemia. die Moldau, ein Fürſtenthum ſo mit Siebenbürgen grentzet. Moldavie, une Duché qui confine à la Tranſilvanie.

Multańſki. Moldauiſch. Moldavien.

Multyplikacya. Rechenk. die Multiplication. *Aritm.* la multiplication.

Multyplikuię co. Rechenk. multipliciren. *Aritm.* multiplier.

multyplikować w śię. mit ſich multipliciren. multiplier par ſoi même.

Muły, *plur.* hohe Pantofeln. des mules, *f.*

Munderunkowy. Mundirungs, zur Mundirung gehörig. d'ordonnance.

kapeluſz munderunkowy. Mundirungs-Hut. chapeau d'ordonnance.

Mumia. 1) in der Apothecke: einbalſamirt menſchlicher Körper aus Egypten. 2) Balſam einen todten Menſchen zu balſamiren. 1) *dans l'apoticairerie:* momie, corps d'homme enbaumé qu'on a d'Egipte. 2) ſorte de beaume pour conſerver les cadavres des hommes § 1) Xiążę Radźiwił w Liśćie trzećim o Peregrynacyi Jerozolimſkiey mumie ćiekawie opiſuie.

Munderunek, *g. munderunku.* Mondirung, Mondur. habit d'ordonnance, habit de ſoldat; uniforme.

Munde-

Munderuię. die Soldaten mundiren. uniformer, vêtir, habiller les soldats.
Municya, spiża. Munition, Kriegs-und Lebens-Mittel. munition de guerre & de bouche.
*Munia. Schöps, einfältiger Kerl oder Weib, Maul-Affe. une vraie suche; buche; qui est sot comme un panier.
Munster, *vid.* Muster.
Munsztuk, *vid.* Monsztuk.
Mur. 1) Mauer. 2) fig. Mauer, Schutz. 3) Wappenk. Mauer mit drey Zinnen, auf der Krone stehet eine Fahne. 1) mur, muraille. 2) *fig.* rempart, défense. 3) *Blas.* muraille avec trois creneaux; sur la couronne est dressée une enseigne. § 1) przy murze domek stoi; murem obwodzić. 2) murem stangi za Oyczyznę.
w murze. im Bezirck der Mauer. dans l'enceinte; en dedans des murailles. § w murze położony.
mur u głową przebiiać. mit dem Kopf wider die Mauer rennen. se donner de la tête contre un mur.
Murarski, Mularski. Maurer-. de maçon.
murarska robota. Mauer-Arbeit. maçonnerie.
murarska robota podła. schlechtes, grobes Mauerwerck. limosinerie; le limonage.
Murarz, Mularz. Maurer. maçon.
murarz partacz. Klecker, schlechter Mäurer. un porte-auge, limosin.
Murawa. Rasen-Platz. verdure, herbette
*Murena ryba, ninog. Neunauge ein Fisch. lamproie un poisson.
Murek, *g. murka.* 1) kleine Mauer. 2) Mauer-Loch zum Gerüst. 1) petit mur. 2) boulin, trou dans la muraille où l'on met le bois qui sert à échafauder.
Murlat. Mauerlatte, darauf die Ziegeln gemauret werden. sorte de grandes lates, sur quoi on pose les tuiles.
Murowanie. 1) das Mauren. 2) Mauer, Mauer-Arbeit. 1) l'action de murer. 2) muraille, maçonnerie, le maçonnage.
Murowany. gemauret. muré, maçonné.
Murowy. Mauer-. de mur.
Muruię co. mauren. murer, maçonner.
*Murzę, *rzy, rzył,* brudzę, smolę. schwartz machen, besudeln. noircir, salir, souiller.
Murzyn. ein Mohr. un môre, un étiopien.
czarny iak murzyn. er ist schwartz wie ein Rabe. il est noir comme une taupe.
Murzynek. 1) kleiner Mohr. 2) Mohren-Kopf; ein Pferd mit einem schwartzen Kopf. 1) petit môre. 2) cap de môre; cavesse de môre; roüan cavesse de môre; cheval qui a la tête noire; tête de môre.
Murzynka. Mohrin. moresque, étiopienne.
Murzynski. Mohrisch. éthiopien; d'Ethiopie.
murzynska ziemia. Mohren-Land ein Theil von Africa. Etiopie, partie d'Afrique.
Mus. Zwang, Muß, Noth. contrainte, sujétion, force. § mus ciężki.
z musu. gezwungen; aus Zwang. par force; par contrainte. § uczyniłz z musu co nie chcesz z swoiey woli.
mus to. es heißt: es muß seyn. c'est un faire le faut; c'est une nécessite nécessitante.
Musat, *g. a.* Wetz-Stahl. acier à éguiser.
Muskam, *v. m. F. musnę,* muszczę. 1) schmiegeln, putzen. 2) streichen mit der Hand. 3) schmincken, salben. 1) parer, orner, embélir. 2) manier, passer doucement la main sur qu. ch; froter. 3) farder, oindre. § 1) umaskać kogo. 2) musnąć włosy; bawełną złoto przymuskać.
serce mi muska, vulg. das Hertz zappelt mir, hüpfet mir. le coeur me tressaut d'alégresse.
musnąć kogo po kalecie. einem den Beutel fegen. vuider la bourse à qu.
musnąć kogo po grzbiecie. einem das Fell ausklopfen. nettéier qu. sans verges.
muskać się w zwierciedle. sich im Spiegel spiegeln. se mirer; se regarder dans le miroir.
Muster, *g. mustru, *musteru.* 1) das Mustern; das Exerciren der Soldaten. *2) Musterung, s. Popis. 1) l'exercice qu'on fait faire aux soldats. 2) revuë, montre, *v.* Popis. § 1) nowozaciągłych w mustrze ćwiczą; umie muster woyskowy; mustrem Niemieckim regiment.
Mustruię. mustern. faire passer en revuë; faire revuë; passer à la montre. § mustrować woysko.
Musułbas. glatter, rother Cartun zum unterfüttern. toile de coton rouge pour servir de doublure.
Musułman. Muselmann, Türcke. Musulman, Turc.
Musułmański. Türckisch. musulman.
Muszak, *g. a.* vid. *kurzyślep drugi.*
Muszcz, *vid.* Moszcz.
Muszczę, *szcze, skał, vid.* Muskam.
Muszę, *si, siał, sieli.* 1) müssen, gezwungen seyn. 2) mögen, müssen, das Ansehen haben. 1) falloir, être contraint; être obligé, devoir. 2) devoir; être vraisemblable que. § 1) musi dać, odiechać;

odiechać; człowiek umrzeć muśi; muśiał zapłaćić. 2) muśiał to bydź uczony człowiek.
Muſzec żiele, *g. muſzcza*, vid. *kurzyślep drugi.*
**muſzec; ſporyż wielki.* (polygonum majus) Wegtritt; Weggras. centinodie, renouée, corrigiole.
Muſzelka. 1) Tauf-Schale. 2) Muſchel zu Farben; Farben-Muſchel. 1) l'eau bénitier portatif; tace pour jetter de l'eau bénite ſur l'enfant en le batiſant. 2) petite coquille pour y mettre une couleur à peindre. § 1) muſzelka do polewania przy chrzćie.
Muſzelkowe złoto, śrebro. Muſchel-Gold, Muſchel-Silber. or, argent de coquille. § muſzelkowa farba.
Muſzka. 1) eine kleine Fliege. 2) Scharmier-Fleckchen, Schminck-Pfläſterchen. 1) moucheron petite mouche. 2) mouche que les dames portent ſur les viſage. § 1) muſzek w oćie ieſt wiele. 2) muſzkę przylepić; muſzki kobiece.
Muſzkat, Muſzkatowy kwiat. Muſcaten-Blume. macis; fleur de muſcade.
muſzkatowe drzewo. Muſcaten-Baum. muſcadier, arbre qui porte la muſcade.
Muſzkatela. 1) Muſcaten-Wein; Muſcateller. 2) eine Muſcateller-Traube. 3) Muſcateller-Wein-Stock. 1) vin muſcat; du muſcat; vin de raiſins muſcats. 2) muſcadet; muſcat raiſin; muſcat. 3) vigne muſcade.
Muſzkatelka. Muſcateller-Birne. muſcadelle; muſcat; poire muſcadelle.
Muſzkatelowy. Muſcateller-. de muſcadet.
Muſzkatowy. Muſcaten-. muſcade; muſcat; qui tient de muſcade.
muſzkatowy kwiat, vid. Muſzkat.
muſzkatowa gałka. Muſcaten-Nuß. muſcade; noix muſcade.
Muſzkiet. Muſquete. mousquet, une arme à feu.
Muſzkietnik. Füſelirer, Soldat ſo eine Flinte führet. fuſilier, fantaſſin qui a le fuſil.
Muſzkietyr. Muſquetirer. Mousquetaire.
Muſzkuł, Myſzka. ein Muſkel, Fleiſch-maus. un muſcle.
Muſztarda. Senf zum Speiſen. de la moutarde.
Muſztuk, *vid.* Munſztuk.
Muſzy. Fliegen-. de mouche. § gnoy muſzy.
Mutant. Knabe der die Stimme anfängt zu ändern. garçon qui mue, qui commence à parler d'une voix mâle.
Muteta. eine Mutete, ein muſicaliſches Stück. motet, une certaine compoſition de muſique. § na dwa, na trzy głoſy muteta.
Mutuię, głos dźiećinny utracam, mienię. die Kinder-Stimme verlieren, mit einer männlichen Stimme zu reden anfangen; die Stimme ändern. müer; changer ſa voix claire; commencer à avoir une voix d'homme.
Muza. Muſe. Muſe. § Muzy Parnawſkie; ſobie śpiewam a Muzom.
Muzycznie, *adv.* muſicaliſch. muſicalement, harmonieuſement.
Muzyczny. muſicaliſch. muſical, de muſique, harmonieux. § inſtrument muzyczny; głoſy muzyczne.
Muzyk. 1) Muſicus. 2) Holuncke, ſchlechter Kerl. 1) muſicien. 2) valet de carreau; marouſle; homme vil & abject. § 1) muzyk na inſtrumentach graiący. 2) chodź ſam muzyku.
Muzyka. 1) Muſic. 2) Capelle, Muſicanten. 3) Muſic; Zuſammenſtimmung der Stimmen und Inſtrumenten. 1) muſique, un art. 2) les muſiciens; chapelle. 3) muſique, concert, harmonie de voix & d'inſtrumens. § 1) muzyka ieſt nauka o śpiewaniu i graniu na inſtrumentach. 2) czyia to muzyka. 3) wdźięczną słyſzałem muzykę.
muzyka z głoſow; muzyka wokalna. Vocal-Muſic. muſique de voix.
muzyka z inſtrumentow; muzyka inſtrumentalna. Inſtrumental-Muſic. muſique d'inſtrumens.
Muzykant. Muſicant. muſicien.
Muzykant co uczy. der die Muſic lehret. Maitre de Muſique; muſicien qui montre la muſique.
*Muzykaſzmat. Flegel, Bauer-Tölpel. nigaud, pitaud, maraud.
My, *vid.* Ja. wir. nous.
Myćie. das Waſchen. lavement, l'action de laver.
Mydelnik żiele. (*ſaponaria*) Seiſen-Kraut. ſaponaire.
Mydlarz. Seiſen-Sieder. ſavonnier, faiſeur de ſavon.
Mydlę. Seiſen. ſavonner, froter avec du ſavon; tremper dans l'eau & le ſavon. § namydlić bieliznę.
namydlić brodę. den Bart ſeiſen. laver la barbe.
** *mydlą mię nadźieie.* die Hoffnung betrüget mich, ſchmeichelt mir. l'eſperance me flate, me trompe.
Mydlany. von Seiſe. de ſavon. § czopek mydlany.
Mydlarnia. Seiſen-Siederey. ſavonnerie.

Mydlenie. das Seifen, das Einſeifen. le ſavonnage; action de ſavonner.

Mydło. Seife. du ſavon.

mydło wonne. Seifen-Kugel. ſavonnette.

Mydliny, *plur.* Seifen-Waſſer. le ſavonnage; l'eau & ſavon dans quoi on a trempé le linge.

Mydlny, Mydlniſty. ſeifenhaft. ſavonneux.

Myię co, *myie, mył.* 1) waſchen als die Hände. 2) ſcheuren, ausſpielen, reinigen mit Waſſer. 3) ausſcheuren, ausmachen, ausfiltzen. 1) laver les mains, le viſage. 2) laver; nettéier avec de l'eau; écurer, rincer. 3) laver la tête à qu.

myię ſię. 1) ſich waſchen. 2) ſich putzen, von den Katzen. 1) ſe laver. 2) ſe nettéier, *en parlant des chats.* § 1) umył ſię. 2) na deſzcz kot ſię myie.

umyymy ſię; umyymy ſobie ręce. wir wollen uns waſchen. lavons; lavons les mains.

Mykam, *obſ. vid.* Mkne, Pomykam.

Mylę. 1) einen irre machen. 2) pariren, abſchlagen, abwenden einen Stoß oder Hieb. 1) égarer qu; mettre qu. hors de meſure; mettre qu. en desordre. 2) parer, éviter, empêcher avec adreſſe un coup. § 1) nie myl mię w czytaniu. 2) mylić komu raz.

mylić ſię. ſich irren, ſich betrügen. ſe tromper, s'abuſer, s'équivoquer. § nie myl ſię na tym.

*Myłka, *vid.* Omyłka.

*Mylny, *vid.* Omylny.

Mynica. Müntze. Geld-Müntze. monnoïe, fabrique où l'on bat la monnoïe; ouvroir. § mynicę trzymać; otwarćie mynice śrebrney i złotey; otworzyć mynicę ſzoſtakową, ſzelężną.

Myniczny. das Geld und Geld-Müntzen betreffend. de monoïe; qui a du raport à la monoïe. § ſprawy myniczne.

Myśinſki. Meißniſch. de Miſnie. § Myśinſkie Margrabſtwo.

Myśl, *f.* 1) Philoſ. Geiſt, Seele, Kraft der Seelen zu dencken. 2) Gedancken; das Dencken. 3) Gemüth, Muth. 4) Sinn, Wille, Abſicht. 5) Luſt, Neigung zu etwas. 1) *Philoſ.* eſprit, entendement; faculté de penſer. 2) penſée, action de penſer. 3) eſprit, coeur. 4) penſée, volonté, intention. 5) inclination, penchant, humeur, pente naturelle. § 1) myśl ieſt śiła duſzna ktorą myślemy; myśl w badaniu rozumu śię radźi; myśl nie chodźi ale tylko maluie, mogę napiſać słowa Paryż, Indya, a nie piſać drog miedzy niemi, bo pismo tylko ieſt wyobrażenie, tož ſamo śię na myśli dźieie. 2) wpadła mi ta myśl; miałem tę myśl; przyłożyć myśli do czego; myśl tego doćiec nie może; rożnemi śię długo paſował myślami; błąkały śię myśli nieſpokoyne; utopić w czym myśl; na tym śię myśl iego wieſzała zgrzeſzyłem myślą. 3) w ſzczęśćiu nadętey, a w nieſzczęśćiu upadłey ieſt myśli; zatrwożeniem myśli zawiedźiony. 4) myśl to moia nie była; inſza była myśl moia; myśli czyiey dogadzać; wſzyſtko według myśli iego płynie. 5) obroćić, nakłonić myśl do czego; ruſzyła go też myśl do niey; myśliwa go myśl wiedźie.

to myśl moia. das ſind meine Gedancken. c'eſt là ma penſée.

myślami ſam i tam biegać. mit den Gedancken herum ſchweifen. divaguer; promener ſes penſées en divers endroits.

myśl obeczna. Fertigkeit des Verſtandes. préſence d'eſprit.

niema myśli przy ſobie obecney. er iſt nicht bey ſich ſelbſten; er iſt ſeiner nicht bewußt. il eſt hors de ſon bon ſens.

dobra myśl. guter Muth; fröliches Hertz, Luſt, Vergnügen. joie, gaieté de coeur contentement. § dobra go myśl nadeſzła.

dobrey bydź myśli. gutes Muths ſeyn; luſtig, vergnügt ſeyn. ſe tenir joïeux; étre content; ſe rejoüir, ſe divertir.

dobrey ieſt myśli. er iſt bey der Luſt; er iſt bey der guten Laune. il eſt en train; il eſt en ſes gogues, il a l'eſprit aux champs, il eſt en humeur.

dobrey myśli nie zepſuie. er verdirbt keine Luſt. il n'eſt pas un trouble-fête; il ne trouble pas le plaiſir & la joie des autres.

myślą to poiąć nie mogę. ich kan das nicht begreifen. je ne puis comprendre cela.

myśli urząd nie ſadźi; o myśli do woyta nie pozywaią (nie idą). Gedancken ſind Zoll-frey. on n'eſt pas reſponſable de ſes penſées; il eſt permis de penſer ce qu'on veut.

myśl w niebie gniazdo śćiele, a nogi w popiele. er hat hohe Gedancken und ein kleines Vermögen. il a le coeur haut & la fortune baſſe.

Myślę, *śli, ślał, *ślił, śleli.* 1) dencken. 2) dencken, vorhaben, Willens ſeyn. 3) dencken, glauben. 4) wollen einem übel oder wohl. 5) an etwas dencken, ſorgen vor etwas. 6) ſchmieden, im Schilde führen. 1) penſer à qu. ch; avoir quelque penſée. 2) penſer, ſe propoſer,

avoir deſſein, avoir intention. 3) penſer, croire. 4) en vouloir à qu; vouloir mal à qu; haïr qu; vouloir du bien à qu; favoriſer qu. 5) ſonger, penſer, prendre garde à. 6) forger braſſer, machiner quelque mauvais deſſein. § 1) myślał to i owo; myśleć o czym albo o co. 2) myślał ſobie co złego uczynić; myślę iechać, to uczynić. 3) myślałem, że to brat twoy. 4) myślę komu źle, dobrze; co drugiemu myślał, ſamego potkało. 5) myśl o nim, o tey ſprawie, o ſobie. 6) myśliſz zdradę; myśleć co chytrze, zdradliwie.

nie myśląc o tym. ohne daran zugedencken. ſans y penſer.

Myślenie o czym. das Dencken. penſée, le penſer, l'action de penſer.

Myśliſtwo. Jägerey, Jagd. chaſſe, pourſuite des bêtes.

myśliſtwo ielenie. Hirſch=Jagd. venerie, la chaſſe du cerf.

myśliſtwo ptaſze; myśliſtwo powietrzne. Vogel=Fang. oiſelerie, la chaſſe aux oiſeaux; la pipée.

myśliſtwo zwierze; myśliſtwo ziemne. Jagd der wilden Thiere. la chaſſe, la pourſuite qu'on fait des bêtes avec des chiens.

myśliſtwem ſię bawić, polować. jagen, auf der Jagd ſeyn. chaſſer; giboïer.

Myśliwczy. Jäger=. de chaſſeur.

Myśliwczyk. Jäger=Junge. valet de chiens. § myśliwczyk pſow doieżdża.

Myśliwiec, *g. myśliwca.* } 1) Jäger. 2)
Myśliwy, *g. myśliwego.* } Jäger, Liebhaber der Jagd. 1) chaſſeur 2) giboïeur, chaſſeur; qui aime la chaſſe.

myśliwy, adj. Jagd=. de chaſſe.

Myślny. das ſich dencken läßt; zum Dencken gehörig. de qui on peut penſer; qui regarde les penſées.

Myſnia. Meiſſen eine Marggrafſchaft in Sachſen. Miſnie un Margraviat en Saxe.

Myśniak. ein Meißner. un Miſnien, habitant de Meiſſen.

Myſno. Meiſſen eine Stadt im Lande Meiſſen. Miſnie, Meiſſen, ville de Miſnie.

Myſz, *f.* eine Maus. une ſouris.

myſz wielka ziemna; ſuſieł. Hamſter. mulot.

myſz bryłańſka; myſz paięcza. Spitzmaus. le muſaraigne.

myſz polna, dzika, leśna. Feld=Maus. le-rot, ſorte de ſouris champêtre.

myſzy, vid. *myſzka, myſzki.*

Myſzaty, Myſzaſty. mauſefärbig. de couleur de poil de ſouris; gris de ſouris.

Myſzetrzew ziele, *vid.* Kurzyślep.

Myſzka. 1) Maus, Mäuslein. 2) Muſkel, Maus im Fleiſch. * 3) Johannis=Würmchen. 1) une ſouriceau; une petite ſouris. 2) *Anat.* un muſcle. *3) ver luiſant, luciole.

myſzka; myſzki; myſzy. der Feifel, Viwel eine Halsdrüſen=Kranckheit der Pferde. avives, *plur. f.* glandes enflées des chevaux.

myſzka pław morſki. Art zarter See=Muſcheln. eſpèce de poiſſon de mer à têt dur.

myſzko nie gray z kotem. mache dich nicht mit einem Mächtigen gemein. il ne faut pas ſe joüer à ſon maitre.

Myſzkuię. mauſen, ſtehlen ſouriſſer, corbiner, griper, eſcamoter. § myſzkował po domach.

Myſzołow. Mauſe=Fänger. preneur de ſouris.

Myſzotrzew, *vid.* Kurzyślep.

Myſzy. Mauſe=. de ſouris. § myſze bobki.

myſza wiecha ziele, vid. Iglica.

myſze uſzka. (auricula muris) Mauſe=Oehrlein. oreille de rat; piloſelle.

myſze zboże, vid. Owieſek.

myſzy ber, vid. *ber myſzy.*

myſzy ięczmień, vid. Wyczyniec.

Myſzyniec, *g. myſzyńca.* Mauſe=Dreck. crote, excrement de ſouris.

*Mytnik, celnik. Zöllner, Geleit=Einnehmer. péager, barrager.

Myto. 1) Geſinde=Lohn. 2) Haus=Zins. 3) Geleite, Brücken=Zoll, den ein Privat=Beſitzer eines Land=Guts von den durchgehenden Leuten eintreibet. 1) gage, le loïer qu'on paie aux valets. 2) le loier, le loüage, païement pour une chambre. 3) le péage, qu'un particulier prend pour le paſſage par ſes terres.

Mżę, *mży, mżał.* } ſchlummern, im erſten
Mży mi ſię. } Schlummer ſeyn. ſommeiller; endormir à demi; aſſoupir. § dla słabości mało co mowić mogłem i prawie iakoby mżałem; mżałem, potym drzymałem i zasnąłem.

mży ſię; mży; deſzcz drobny pada. es rieſelt, es regnet dicht. il pluvine; il bruine; il fait de la bruine.

Mżenie. 1) Nebel=Regen, kleiner dichter Regen. 2) Schlummer. 1) roſée, bruine, petite pluïe. 2) l'action de ſommeiller.

Mzura, vid. *Lis, mzura.*

Mżyk, *g. a.* die blinde Kuh ein Kinderſpiel. colin-maillard un jeu d'enfant.

grać mżyka. die blinde Kuh ſpielen. joüer à colin-maillard; joüer à bander les yeux.

N.

*Na, Nay. aller, Partikel die den *Superlativum* machet, wenn sie vor einem *Comparativo* gesetzet wird. le plus, *cette particule mise devant un comparatif le change en superlatif.* § naygodnieyszy, naysławnieyszy.

Na, Nać, Naći, Naśći, *adv.* da, da hast du. tenez, voilà, voici. § na talar na wino; naśći wezmiy to; nie zaraźći to wźiąć, kiedy mowią naśći, *prov.*

Na, *pr. Ac. & Loc.* 1) auf, zu. Na regieret eben die *casus* wie im Teutschen, nehmlich den *Ac.* auf die Frage wohin? und den *Loc.* auf die Frage wo? 1) sur, dessus, en; *cette préposition gouverne l'Acusatif lorsqu'on marque un mouvement pour passer sur quelque lieu, & le Local lorsqu'il n'y a point de mouvement d'un lieu sur un autre.* § *Acc.* biorę na ramię; iść, wyzwać na plac, wskoczyć na stołek; *Loc.* niosę na ramieniu, iest na placu, śiedźieć na stołku.

idźie na drugą, na trzećią. es gehet auf zwey, drey Uhr. il s'en va deux, trois heures.

na bok; na boku. auf die Seite, auf der Seite. sur le coté. § na bok (na boku) prawy, lewy leżeć; położyć, postawić na bok.

2) in, zu, auf. à, au, en. § *Acc.* poszedł na miasto, na wieś; dał syna na rzemiesło; idźie lud na robotę. *Loc.* iest na mieśćie, na wśi; syn iest na rzemieśle; lud na robośie; mieszka na dworze krolewskim.

poszedł na obiad. er ist zur Mittags-Mahlzeit gegangen. il est allé diner.

iest na obiedźie. er ist zu Mittag. il dine; il est au diner.

iechać na łowy. auf die Jagd gehen. aller à la chasse.

pyść na piwo, na wino. zu Bier, zu Wein gehen. aller boire bouteille; aller boire chopine de.

iest na winie, na piwie. er ist zu Wein, zu Bier. il est la bouteille en main; il est à boire du vin, de la bierre.

3) Viele Wörter werden mit na in *Acc.* und *Locali* construiret. *il y a beaucoup de mots qu'on construit avec la préposition* na *à l'Acusatif & au Local.* § dać na galerę; na gardło śiedźi; na gorzałce talar przepił; na borg, dać brać; na krzyż, na częśći podźielić.

trzy łokćie na dłuż, na szerz, &c. drey Ellen in die Länge, in die Breite u. d. g. trois aunes en longueur, en largeur *&c.*

* * *

In folgenden Bedeutungen regieret diese Präposition nur allein den *Accusativum.* *dans les significations suivantes cette préposition ne régit que l'Acusatif.*

4) auf, zu, in Betrachtung. pour, à l'égard, par raport. § na deszcz, na mroz kraczą wrony; na starość co będźiesz miał; na krotki czas odiechał; na źimę, na lato szata; na trzy dni nagotował; dałem mu strawę na kwartał; drogo to na mię; na moy worek dość; na moię osobę dałem; na moię nogę trzewik; szata na małego; a piękna to na przyiaćiela? na godźinę arkusz przepisać.

na trzy konie służy. er dient auf drey Pferde; er bekommt Löhnung zu drey Pferden. il touche le prêt pour trois chevaux; il a trois rançons.

5) zu, zum Gebrauch, zur Absicht. à, pour, pour usage de, à quelque dessein, à quelque fin. § śieć na ryby, na ptaki; daię na probę, na kosztowanie, na zażywanie; trąbią, dzwonią na szturm, na gwałt, na kazanie; rzekł na żart, na błazeństwo; na przykład co mowić; na żart to było; naśći na piwo; pieniądze na szkołę, na trzewiki na strawę, żelazo na śiekierę, drzewa na pale, na czembrowinę.

zadać na sen. ein Schlaf-Mittel eingeben. faire prendre une boisson narcotique. § zadać komu na purgacyą.

na co to wszystko. was nutzet dieses alles. que fait tout cela.

na cześć, na sławę twoię. zu deiner Ehre. à votre gloire. § na despekt, na niesławę iego to było.

6) auf, wider. contre. § bić, iść, uderzyć, naćierać na nieprzyiaćiela.

iść na ryby, na ptaki, na zaiące. auf Fische, auf Vögel, auf Haasen gehen, selbige zu fangen. aller à la péche des poissons, à la chasse des oiseaux, des liévres.

iść na grzyby. in die Piltze gehen. aller cueillir des champignons. § iść na poźiemki.

7) bey, um. sur, par, pour. § na cudzą wiarę, słowo co wźiąć; na cnotę moię upewniam.

zaklinam śię na przyiaźń waszę. ich beschwöre dich bey unsrer Freundschaft. je vous conjure par notre amitié.

8) am, von einem krancken Gliede. du, de la, *en parlant d'un membre malade.*

§ chorwię

§ choruię na pluca, na zęby; na rękę chramię.

na śmierć choruie. er ist todt kranck. il est malade à mort; il est malade à mourir.

9) wider, vor eine Kranckheit. à, contre, pour une maladie. § na łaknienie trunek, lekarstwo na zęby, na febrę.

10) auf, bey, ohngefehr. de, à peu près, sur, environ. § na łokieć wysoki, na kopią długi; na milę daleki, na sto ludzi zabito; na strzelenie, na ciśnienie od miasta.

11) zu, wie, auf Art. en, comme, à la facon, à la maniére. § na stroy Niemiecki zrobiona czapka; na kształt noża; na krzyż składam; usmażyć na frytatę; utłuc na miazgę; na popioł, na proch spalić.

na szpady, na pistolety się bić. sich auf Degen, Pistolen schlagen. se batre à coups d'épées, de pistolets.

12) gegen, auf. en, contre. § na ołow towar brali i handlowali.

na talary, na czerwone złote. gegen Thaler, Ducaten. en écus, en ducats. § na tymfy, na złoto przedawać, handlować.

na weksle. gegen Wechsel. contre billets ou lettres de change. § na karty, na zapisy handlować, dać pieniądze.

13) gegen, nach = zu, von den Welt-Gegenden. à, vers, *parlant des quartiers du monde.* § na południe, na wschod, na zachod iechać.

14) — über einander, zwischen zwey wiederholten Substantivis. — après l'autre, *entre deux substantifs repetez.* § wały na wały suią, zamki na zamki buduią.

domy na domy buduie. er baut ein Haus übers andre. il fait bâtir une maison après l'autre.

15) Folgende Redens-Arten findet man im *Locali. les suivantes expressions se trouvent au Local.* na razie; na końcu, na początku, na przodku.

na dniu osmym z rana. am achten Tage des Morgens. le huitiéme jour au matin; au matin du huitiéme jour.

na dniu wczorayszym. am Anfang des gestrigen Tages. au commencement du jour d'hier.

* * *

Na, *pr. inf.* von diesem Vorwort bekommen die Zeit-Wörter folgende Bedeutungen. *les verbes tiennent de cette préposition les sens suivans.*

1) die teutsche Preposition auf. sur une chose, dessus. § namalował ktosiś; napisał te słowa na ścienie; nakładam na woz.

napisać co na stole. etwas auf den Tisch schreiben. écrire qu. ch. sur la table.

2) machet sie die langen *Verba* zu kurtzen. *elle changent les verbes longues en brefs.* § a napisałeś listy; nauczyłem dziecięcia (dziecię) łaciny.

3) bedeutet sie bey den *verbis reciprocis:* seine Lust büssen; satt, zur Gnüge. *cette préposition étant mise avec un verbe reciproque signifie* une satieté; tout son soul, tant qu'on veut. § naiadłem się, naspałeś się; nagray się teraz a potym pracuy.

4) viel, voll, eine Menge. beaucoup; assez, un grand nombre; en-, em-. § nabaiał mu uszy; nakupił sobie ksiąg; naborgował wszędzie; nabił, nałapał ptastwa.

namączyć. voll Mehl machen. enfariner.

napełnić. voll füllen. emplir.

5) ein wenig, etwas, mit einer kleinen Beschädigung, alsdenn stehet sie statt der Präposition nad. un peu; avec quelque perte, *alors elle est mise au lieu de la préposition* nad. § nabiegam (nadbiegam) konia; natrącił (nadtrącił) mu woyska; nagniło (nadgniło) iabłko.

* Nababać, nałaiać komu, *F. nababię.* ausschelten, ausfiltzen. pouiller, mâtiner.

Nabaiać, *F. nabaię.* viel plaudern; viel närrisch Zeug reden. ne faire que caquetter; babiller tout son soul.

nabaiał mi uszy aż do uprzykrzenia. er hat mir die Ohren voll geplaudert. il m'a écorché les oreilles. § nabaiał mi uszy aż mi iesczcze dotąd bolą.

Nabarziey, ist der *Superlativus* von Barzo. am meisten. le plus, *c'est le superlatif de* Barzo.

naybarziey go kocham. ich liebe ihn am meisten. je l'aime le plus.

Nabawiam, *v. m. F. nabawię.* verursachen, machen stiften. atirer, causer, faire, étre cause de qu. ch. § nabawisz go ślepoty, rzeczy pożądaney.

Nabechtać, } *F. nabechtam.* anhetzen,
* Nabektać, } aufhetzen. inciter, suggerer, exciter, brouiller. § nabechtał Pana na sługę.

Nabiał. Milch-Werck, Milch-Speise. du laitage; viande de lait. § nabiałem się żywi; krowa się w nabiał zabiera.

Nabicie. Ladung eines Gewehrs. charge d'une arme à feu. § stare nabicie rurę rozrywa.

Nabiegam, *v. m. F nabieżę, nabiegnę.* 1) überfallen. 2) müde reuten. 3) anlaufen, schwellen. 1) surprendre; tomber

ſur qu. 2) laſſer, haraſſer un peu un cheval. 3) enfler, s'enfler, ſe boufir, tumefier. § 1) niedźwiedź na ſtado nabiegł. 2) nabiegł (nadbiegł) konia. 3) członek guzem nabiegł; żyły z tego nabiegną.

nabiegać śię. 1) ſich müde laufen. 2) ſeine Luſt im Laufen büſſen. 3) einem in den Degen laufen. 1) ſe laſſer à courir. 2) courir tout ſon ſoul. 3) s'enferrer dans l'épée de ſon ennemi. § 1) nabiegałem śię a nie znalazłem go. 2) nabiegał śię wczoray, a dźiś znowu chce prożnować. 3) ſam śię nabiegł na ſzpadę.

Nabiegły. angelaufen, geſchwollen. enflé, renflé.

Nabieluchny. ſehr weiß. fort blanc; d'albatre; plus blanc que la neige. § karczek nabieluchny.

Nabieram, *v. m. F. nabiorę.* 1) zunehmen als an Milch, Fett. 2) in ſich ziehen; in ſich ſchlucken. 1) s'encroitre en lait, en chaire. 2) boire, abſorber, humer, tirer, atirer. § 1) nabieraią mleka krowy. 2) woda natury kruſzcow w śię nabiera, przez ktore w gorach idźie.

ſadła nabrać. fett werden, zunehmen. devenir gras & replet; s'engraiſſer.

Nabierany. fleiſchicht. charnu, plein de chair. § nabierane czoło i pełne zmarſkow.

Nabiiam, *v. m. F. nabiię.* 1) benageln, mit Nägeln beſchlagen; voll Nägel, Pfähle ſchlagen. 2) laden ein Gewehr. 3) einſchlagen, einrühren, als Eyer. 4) füllen. 5) niedermetzeln, niederhauen. 1) ficher, enfoncer, cogner beaucoup de pieux, de cloux. 2) charger un canon à feu. 3) brouiller, mettre dedans pour préparer qu. ch. 4) remplir. 5) tuër un grand nombre de; abatre beaucoup de. § 1) nabił palow, kołow, gozdźi; nabiię tę deſkę goździmi. 2) nabić muſzkiet kulą. 3) nabić iaiec na iaiecznicę; iuż gorzałczany nabił na gorzałkę. 4) dobrze mu to wory nabiia. 5) z ſzańcu wiele mu ludźi nabito; nabił ptaſtwa, zwierza.

nabiiam działo. ein Stück laden. ſervir le canon.

nabiiam komu uſzy czym. einem einbläuen, den Kopf toll machen. ravoder aux oreilles de qu; inculquer; batre les oreilles à qu. de qu. ch. § nabił mi uſzy temi powieśćiami.

nabili mu to w głowę, tym głowę. man hat ihm dieſes in den Kopf geſetzt. on lui a mis cela dans la tête. § nabił ſobie tym głowę.

Nabiodrki, *plur.* 1) Hüft-Blech, Hüft-Stück an der Rüſtung. 2) Theil des Reutzeuges, der auf der Hüft: lieget. 1) la partie de l'armure qui couvre les hanches de l'homme armé. 2) partie du harnois ſur les hanches du cheval.

Nabity, *conf.* Nabiiam. 1) dicht, enge an einander. 2) gut geſchlagen, dicht als Tuch. 3) geladen als ein Gewehr. 1) preſſé, chargé, dru, épais. 2) bien batu, épais comme une étofe. 3) chargé, *parlant d'armes à feu.* § 1) nabita ludźmi karczma, nabite gęſto płotno, ſukno. 2) nabita ſtrzelba.

Nabladnąć, Nadbladnąć, *F. nabladnę.* etwas blaß werden. blêmir un peu; devenir un peu pale. § nabladł; nabladło mu; nabladnęła nieboga.

Naboy. Patrone, Cartuſche. Ladung im Gewehr. cartouche; charge de l'arme à feu. § naboy śię z armaty wyſypał; naboy zamokł w armaćie.

Nabożeńſtwo. 1) Gottes-Dienſt. 2) Gottes-Furcht. 1) ſervice divin. 2) dévotion; réligion, pieté. § 1) dzwonią na nabożeńſtwo. 2) nabożeńſtwo hultaia tego napadło.

Nabożniczek, *g. nabożniczka.* ein Gottesfürchtiger, ein heiliger Menſch, meiſtens im Schertz. homme béat; femme béate, *ce mot ſe dit la pluspart dans le burleſque.* § niewielki to nabożniczek; zmyślony nabożniczek.

Nabożnie, *adv.* Gottesfürchtig. pieuſement, dévotement, réligieuſement.

Nabożnieię. gottesfürchtig werden. devenir dévot. § dźiwnie znabożniał.

Nabożny. 1) gottesfürchtig. 2) ehrerbietig gegen die Heiligen. 1) craignant Dieu, pieux. 2) dévot, réligieux envers les Saints. § 1) nabożne prowadźi życie. 2) nabożny ieſt ku Swiętemu Antoniemu.

Nabram. Wappenk. drey weiße und drey ſchwartze ſtehende Balcken, über der Krone ſind drey Straus-Federn. *Blaſ.* trois blancs & trois noirs ſoliveaux qui ſont debout; la couronne eſt ornée de trois plumes d'autruche.

Nabranie. das Zunehmen, die Vermehrung als der Milch. acroiſſement au corps; l'augmentation du corps, du lait d'une vache. § nabranie mleka, ćiała.

Nabroić, *F. nabroię.* anrichten, anſtifften. perpetrer; produire, exciter, commettre; faire. § wiele złego nabroił; coś nabroił.

czego wino nie nabroi? was richtet der Wein nicht an? que ne produit pas le vin?

Nabrze-

Nabrzechać, *F. nabrzecham.* eig. u. fig. vorbellen, viel bellen. *prop. & fig.* aboier, japer beaucoup contre qu. § nic mu nie pomogło co przed Panem nabrzechał.

Nabrzmiałość. die Geschwulst, Schwulst. enflure, tumeur, *f.* gonflement.

Nabrzmiały. geschwollen, aufgelaufen. enflé, gonflé.

Nabrzmieć, *F. nabrzmieię.* schwellen, auflaufen. enfler, se gonfler. § nabrzmiała mi ręka, żyła.

Nabudować, *F. nabuduię.* viel bauen. bâtir beaucoup.

nabudować się. sich überdrüßig bauen. étre las de bâtir.

Nabutwiały, Nadbutwiały. eig. u. fig. morsch, mürbe, anbrüchig. *prop. & fig.* heudri, pourri, qui commence à pourrir. § nabutwiały starością.

Nabyćie. Erwerbung, Verdienst, Erwerb, Gewinn. aquisition, aquêt, chose aquise; gain. § dobra własnego nabyćia; nabyćie iego szarpaią.

złe nabyćie niespore. unrecht Gut wudelt nicht. mal aquis ne profite point au tiers héritier.

Nabyty. 1) erworben, erhalten, verdient. 2) erlernet, erlanget. 1) gagné, aquis, obtenu. 2) aquis, qu'on a apris. § 1) nabyte dobra. 2) przyrodzony i nabyty przymiot.

złe nabyte w korzyść się nie obraca; źle nabyte źle bywa odbyte. wie gewonnen so zerronnen; unrecht Gut kommt nicht auf den dritten Erben. un troisiéme héritier ne joüit point des biens mal aquis; le bien mal aquis s'en va comme il est venu; ce qui est venu par la flûte s'en va par le tambour.

Nabywacz. } Erwerber. aquereur; ce-
Nabywalnik. } lui qui aquiert qu. ch.

nabywacz pieniędzy dla kogo. Geld-Mäckler. agioteur; agent de change & de banc.

Nabywam, *v. m. F. nabędę.* erwerben, gewinnen, bekommen, erlangen. gagner, aquérir, profiter, procurer à soi qu. ch; faire une aquisition de qu. ch. § 1) nabył bogactw, urzędu; nabył kaszel, febrę; serca nabądź z tego; nabyłem iego przyiaźni.

nabydź się. sich an einem Orte lange genung aufhalten. sejourner assez long tems dans un lieu. § nabył się w Paryżu; nabędźiesz się tam.

Nabywanie czego. das Erwerben. aquisition; l'action d'aquérir, de profiter.

Nać, *adv. vid.* Na, *adv.*

Nać, *f.* Kräutrig, die zartesten Blätter, die Hertz-Sprossen an Küchen-Kräutern. les feuilles les plus tendres d'une herbe potagére. § marchwiana nać.

Nachłopać komu, *F. nachłopam.* ausschelten, einen oft einen Bauer nennen. mâtiner qu; apeller qu. souvent païsan; reprocher la basse naissance à qu.

Nachłysnąć się, *F. nachłysnę.* einschlurfen. humer, absorber, avaler à petits traits. § legszy na brzuch mętney się nachłysnął (nachłysł) wody.

Nachodzę, Nadchodzę na kogo, *v. m. F. nadeydę.* einen überfallen. survenir; surprendre qu.

nachodźić się. sich satt gehen; lange gehen. marcher assez long tems; aller jusqu'à l'ennui.

Nachramuię, Nadchramuię. etwas hincken. boiter un peu.

Nachudnąć, Nadchudnąć, *F. nachudnę.* etwas mager werden, abfallen. devenir un peu maigre; perdre un peu de son embonpoint. § nachudł w tym kłopoćie; nachudło mu.

Nachylam, *v. m. F. nachylę.* 1) beugen, neigen. 2) neigen, lencken zu etwas. 3) ziehen, lencken auf seine Absicht. 1) incliner, pancher, baisser, abaisser, mettre plus bas. 2) porter, tourner; mouvoir, disposer qu. à qu. ch. 3) tirer, tourner qu. ch. à son dessein. § 1) nachyl beczki, flaszy; nachylił ucha do ust iego; na skargi poddanych zawsze ucha nachylał. 2) nachylał go do cnoty, do pomsty. 3) na swoy pożytek wszystkie rzeczy nachyla.

koń ten nachyla na pośladek. dieses Pferd setzet sich auf die Hancken. ce cheval s'assied sur les hanches.

nachylić się. 1) sich neigen, sich beugen. 2) sich lencken. 3) wancken, weichen in der Schlacht. 1) s'abaisser, s'incliner, se baisser. 2) tourner à; succéder, aller. 3) fléchir, plier, fuir, céder, abandonner son poste. § 1) nachyliwszy się uniknął razu; dom się nachyla. 2) nachyliły się rzeczy do tego. 3) iuż się piechota nachylała.

na iego dobro się rzeczy nachylaią. die Sachen fallen ihm zum besten aus. ces affaires tournent à son avantage.

noc się dobrze nachyliła. es ist schon spät in die Nacht. la nuit s'est bien avancée.

Nachylanie. das Beugen, Neigen. infléxion; inclination, baissement, abaissement, l'action d'incliner.

Nachylenie. Senckung, Neigung. inclination, déclinaison, pente; état d'une chose qui panche.

Nachylny.

Nachylny. lenckbar, das sich lencken läßt, biegsam. souple, pliable, qui peut être incliné; aisé à tourner au mal ou au bien.

Nachylony. 1) gebeugt, abhangend. 2) geneigt. 1) incliné, panchant. 2) enclin, porté à; qui a du panchant pour qu. ch. § 1) wiek laty nachylony. 2) nachylony ku naukom.

dom nachylony. baufälliges Haus. masure; maison caduque, maison qui ménace ruine.

Naći, *vid.* Na, *adv.*

Naćiągam, *v. m. F. naćiągnę.* 1) spannen, aufziehen als einen Bogen. 2) aufziehen eine Uhr. 3) stimmen ein Saiten-Instrument. 4) ziehen, lencken auf seine Absicht. 1) bander, tendre un arc. 2) monter, bander, ajuster une montre. 3) garnir les cordes; monter haut les cordes; acorder un instrument de musique. 4) tirer, atirer, entrainer, porter qu. § 1) naćiągnę łuk, pistolet. 2) naćiągnąłem zegarek. 3) naćiągniy skrzypce, strony. 4) naćiągali na śię woynę od Szwedow; naćiągnął go na swoię stronę; obce zaś co dobrego do Polskiego naćiągał zwyczaiu; naćiągam co na swoy pożytek.

Naćiąganie, naćiągnienie. 1) das Spannen, Aufziehen. 2) das Lencken zu seiner Absicht. 1) la tension, l'action de tendre, de bander. 2) détour qu'on prend pour réüssir. § 1) naćiąganie łuku, zegara. 2) naćiąganie na swoy pożytek, na swoię stronę.

naćiąganie stron. Aufziehung der Saiten an einem musicalischen Instrument. la tension des cordes d'un instrument de musique.

Naćiągniony. aufgespannt, aufgezogen. bandé, tendu.

Naćiasta. Sauer-Teig. du levain.

Naćięćie. Einschnitt. coupe, coche, entaille, incision, taille.

Naćieram, *v. m. F. natrę.* 1) einreiben, einschmieren. 2) sich an einen reiben, auf einen dringen, losgehen; einen verfolgen, drängen. 1) froter, oindre de qu. ch. 2) se froter à qu; ataquer, presser, tordre, pousser, poursuivre qu. § 1) natrzeć oleykiem rękę; natrzyy tą maśćią ranę. 2) dużo na mię naćierał; natarł szablą na niego.

naćieram koniem na kogo. auf einen zu reuten, zu sprengen. pousser, lancer son cheval sur qu.

natrzeć komu uszy. einem den Kopf waschen. laver la tête à qu; faire la sausse à qu.

Naćieranie, natarćie. 1) das Einreiben, Einschmieren. 2) Anfall, Angrif. 1) frotement, le frotage, la friction, action de froter, d'oindre. 2) ataque, poursuite. § 1) po natarćiu guza tym oleykiem. 2) ochotne na nieprzyiaćiela natarćie.

Naćięty. eingeschnitten, gekerbet. incisé, entaillé.

Naćinam, *v. m. F. natnę.* 1) einen kleinen Hieb geben, anhauen. einschneiden. tailader un peu; entailler, inciser. § aż mu gębę (gęby) naćięto.

Naćinany. 1) zackigt, schartig, gekerbt. 2) geringelt wie eine Raupe. 1) dentelé; coupé en manière de petites dents. 2) coupé; annelé; qui a plusieurs coupures par le corps, comme la chenille.

Naćisk. Gedränge. foule, presse. § o tę książkę do bibliopole od wszystkich uczonych wielki iest naćisk; z naćiskiem śię ludźie przechodzą; nie naćiskiem w oboz weszli, ale porządkiem.

wielki naćisk o ten towar. diese Waare hat einen grossen Zulauf, man reißt sich um sie. la presse est à cette marchandise.

Naćiskam, *v. m. F. naćisnę.* 1) sehr drücken, drängen. 2) viel werfen. 1) presser, serrer avec force; fouler fortement. 2) jetter une grande quantité de qu. ch. § 1) nie naćiskay; naćiśniy czapkę na uszy. 2) kto tu naćiskał kamieni.

naćiskać śię. 1) sich müde werfen. 2) sich enge zusammen häufen, sich drängen. 1) se lasser à jetter, à lancer. 2) se presser, se serrer; se mettre plus près les uns des autres. § 1) naćiskał śię do woli. 2) lud śię na to mieysce naćisnął.

Nacya, narod. Nation, Volck eines Landes. nation, le peuple d'un païs.

Nacyonalista, źiemek. 1) Landsmann. 2) der von einem gewissen Volck ist. 1) un compatriote, qui est de même païs. 2) un national, qui est de la nation.

Nacyonalny. zu einem Volck gehörig. national; qui regarde une nation.

*Nacz; na co? zu was? à quoi; à quelle fin; à quoi bon?

ni nacz. zu nichts, zu (von) keinem Nutzen. à un pour rien; à rien.

ni nacz to nie służy. das dienet zu nichts. cela sert de rien; cela n'est bon à rien.

kto w ni nacz nie zmierza, w nic nie uderza. wer keinen Endzweck hat kan auch keinen erreichen; er lebet in den Tag hinein. il vit au jour la journée; il fait douze mois par chaque année.

Naczekać

Naczekać śię, *F. naczekam śię.* lange warten. se morfondre, atendre long tems. § naczekasz śię nim długu dostaniesz.

Naczelnik, *g. a.* 1) Stirn-Band, Stirn- oder Kopf-Tuch. 2) Stirn-Rieme an einem Pferde-Zaum. 1) frontal, bandeau sur le front. 2) fronteau, partie de la tétière de la bride.

naczelnik żydowski. Haupt-Binde der Juden bey ihrer Andacht. fronton, fronteau, *parlant des céremonies Juives.*

Naczelny. 1) Stirn-, für die Stirne eingerichtet. 2) Kriegsw. die Fronte betreffend, was auf der Fronte stehet. 1) apliqué sur le front; qui est sur le front. 2) *guerre:* de front, de face, de tête. § 1) naczelne włosy, ozdoby. 2) naczelne polki.

Naczynie. 1) Gefäß. 2) Werckzeug, Instrument. 1) vaisseau, un vase; un utencile. 2) instrument, un utencile, outil.

naczynia kuchenne. Küchen-Geschirr. le ménage.

naczynie potrzebne. Nacht-Stuhl. selle percée; chaise d'afaires.

donica, statek w naczyniu. Schürbel im Nacht-Stuhl. bassin de chaise percée; bassin de chambre.

Naczytać śię, *F. naczytam śię.* genung lesen; sich satt lesen. lire assez; se lasser à lire.

Nad, *pr. Inst.* vor zwey oder drey *Consonanten* setze Nade. 1) über. *devant deux ou trois consonnes on met* nade. 1) sur, dessus, au dessus. § paiąk wiśi nad zwierćiadłem; niebo iest nad nami; nade mną ptak leći.

nad księgami zawsze; nad księgami zawsze śiedźi, leży. er sitzt stets über den Büchern. il est toujours sur ses livres; il est cloué aux (sur les) livres.

nad głową. über dem Kopf. par dessus la tête; sur la tête.

nad kolanami. über die Knie. par dessus les genoux.

2) am, an einen Fluß. sur quelque riviére. § Warszawa nad samą Wisłą; wieś leży na rzeką, nad morzem.

* * *

In folgenden Redens-Arten regieret diese Präposition den *Accusativum. cette préposition gouverne dans les expressions suivantes l'Acusatif.*

3) als, mehr als, insonderheit bey einem *Comparativo.* plus; plus-que, *particuliérement devant un comparatif.* § nad niego, nade mnie ćiekawszy, pilnieyszy; nad dobrego Pana niemasz skarbu większego; nad niego niemasz lepszego, gorszego.

nad niego niemasz nikogo. es ist niemand über ihn. il n'y rien tel que de lui.

4) über. par delà, outre, par dessus. § daię nad potrzebę, nad zamair; nad wolą moią.

skoczył do gory nad łokiec. er sprang über eine Elle hoch. il mesure plus d'une aune en sautant.

nad śiły iego. über seine Kräfte. par delà son pouvoir; au dessus de ses forces.

nad wiarę. über alle Wahrscheinlichkeit. au dessus de la croiance; plus qu'on ne sauroit croire.

nad miarę. über die maaßen. outre mesure; avec excès.

nad wszystko; nade wszystko. vor allen Dingen. sur toutes choses; sur tout.

nad to wszystko. über das alles. pour le surplus.

nad to. überdieß; mehr als zuviel. outre cela; pour le surplus; qui plus est; au dessus; par dessus.

ma rozum i nad to. er hat Verstand mehr als zuviel. il a de l'esprit à revendre.

*5) ausser. hors, excepté. § było nas trzech nad (oprocz śiostry twoiey) śiostrę twoię.

* * *

Nad, pr. inf. diese Präposition giebet den *Compositis* folgende Bedeutungen. *cette préposition donne aux composez les significations suivantes.*

1) über, auf. par dessus; sur, audessus, dessus.

nadpisać. über etwas schreiben. metre un écriteau sur; écrire dessus.

2) darzu. sur, à.

nadchodźić. darzu kommen. survenir.

3) drüber, mehr als es gehört. sur; plus qu'il soit nécessaire.

naddawać. drüber geben. donner au-delà de la mesure, ou du poids.

nadmierzać. drüber messen. donner une surmesure.

nadżyć. überleben. survivre.

4) etwas, an. gâter un peu en pressant, en coupant *&c.*

nadpsować. etwas beschädigen. gâter un peu.

nadgnić. anfaulen, anbrüchig werden. se gâter, pourrir un peu; commencer à pourrir.

Nadaię, Nadawam, *v. m. F. nadam.* 1) viel geben, überflüßig geben. 2) aussteuren, ausstatten, begaben, begiften. 3) schencken, darreichen als den Ball zum schlagen. 1) donner beaucoup. 2) doter, renter; pourvoir de revenus.

3) aider

3) aider de; servir; aprocher; jetter comme la bale à celui qui la doit renvoier. § 1) nadał mu pieniędzy i żywności; miasto zapłaty złych słow mu nadał. 2) nadać kościoł, szpital, szkoły dochodami. 3) nie nadaiesz mi piłki dobrze; nadawka drzewa nadaie pod piłę.

nadać się komu. gelingen, von statten gehen. succèder, réüssir. § dobrze się kazanie, nabożeństwo iego nadaie; łowy, nauki mu się nadały; czasem mu się dobrze nada; wiersze mu się nadaią.

dobrze mu się nadało. es ist ihm wohl gelungen. il lui a bien pris.

Nadaley, *adv.* ist der *Superlativus* von Daleko. *c'est le superlatif de* Daleko.

Nadanie. Ausstattung, Beschenckung mit jährlichen Einnahmen; Vermächtniß zu milden Sachen. fondation des revenus pour une oeuvre pie; l'action de doter une Eglise. § nadanie kościoła, szpitala.

Nadany. versehen, versorgt mit jährlichen Einnahmen. doté; pourvu des revenus, des rentes; renté. § kościoł dochodami nadany.

przywileiem nadany. privilegirt. privilegié.

Nadaremny. vergeben. vaine, inutile. § nadaremna praca.

Nadaremnie, *adv.* vergebenst, umsonst. en vain, sans fruit, vainement.

nadaremnie mu służyłem. ich habe ihm vergebenst gedienet. j'ai beau de l'avoir servir.

Nadatek. 1) Aufgeld. 2) Zugabe. 1) agio; le change, le droit de change, ce qu'on donne pour le change des monnoies. 2) le par-dessus; le surplus. § 1) pomnożenia złey monety nadatki są przyczyną; nadatku daią na tynfy; bez nadatku zmienić talar bity. 2) mierz, waż należycie, nadatku i nadmiarku nie chcę.

Nadawanie. das Darreichen als eines Balls zum Schlagen; das Anschieben, Annähern zum Arbeiter. le service; l'action de jetter la bale pour étre reçuë; action d'aprocher qu. ch. de l'ouvrier. § nadawanie piłki; nadawanie drzewa pod piłę.

Nadawca. 1) der etwas als einen Ball darreichet. 2) Ausstatter; Stiffter einer milden Sache. 1) celui qui sert une bale, qui aproche quelque instrument pour étre reçû. 2) fondateur d'une oeuvre pie; celui qui dote une Eglise.

Nadawka. Anschieber; Kamm-Rad auf zwey Rädern, so den Stamm des Baums zum Brettschneider schiebet. roüet, herisson à deux rouës, ou quelque autre instrument qui aproche quelque chose de l'ouvrier, machine qui pousse le tronc d'arbre vers le sieur.

Nadążam komu, *v. m. F. nadążę.* einem im Gehen, im Arbeiten nachkommen, gleich kommen, es einem gleich thun. marcher d'un pas égal, travailler d'une vitesse égale; égaler qu. en; étre pareil en; égaler la vitesse de qu; aprocher qu. de la vitesse en qu. ch; aller, travailler tout aussi vite qu'un autre; faire autant d'ouvrage qu'un autre; faire tout ce que fait un autre. § nie nadążysz mu w prętkości, w robocie, w pisaniu, w bieganiu; nadążać za kim.

Nadbaba, nadbabka. Aelter-Mutter. bisaïeule, mére de la grand' mére.

Nadbiegam, *v. m. F. nadbiegnę, (nadbieże).* 1) hinzu laufen. 2) darzu kommen. 1) aprocher de qu. en courant. 2) survenir à.

nadbiegam konia, koniowi. ein Pferd etwas abmatten. harasser un peu le cheval.

Nadchadzam do kogo. einen oft besuchen, zusprechen. aller voir, visiter qu. fort souvent.

Nadchodzę, *v. m. F. nadeydę.* 1) darzu kommen. 2) unvermuthet überfallen, antreffen. 3) anrücken, ankommen. 4) ankommen, als die Lust zu heyrathen. 1) survenir. 2) surprendre, atraper. 3) aprocher, étre prêt d'ariver; avancer. 4) prendre, saisir qu; s'emparer de quelque personne, la transporter; *parlant des passions.* § w tym niespodzianie nadszedł. 2) nie zwłaczay pokuty, aż cię śmierć nadeydzie. 3) nadchodzi godzina; nadchodzą woyska. 4) dobra go myśl nadeszła; nadeszła go żądza do pieniędzy.

nadchodzi noc. die Nacht bricht an. la nuit tombe.

Nadchudł, *vid.* Nachudł.

Naddaię, Naddawam, *v. m. F. naddam.* 1) Aufgeld geben. 2) zugeben, noch darzu schencken. 1) donner le change, l'agio ou le profit à un changeur pour une pièce d'argent. 2) donner par dessus; ajouter à quelque don. § 1) zmienię ten talar ieżli mi naddasz szostak. 2) niech Bog z naszych lat nadda twoiemu wiekowi.

Naddarować komu, *F. naddaruię.* reichlich schencken, mit Geschencken überschütten. combler de présens & de dons; donner beaucoup.

Naddatek, *vid.* Nadatek.

Naddłużam śię, *v. m. F. nadłużę.* viel Schulden machen. s'endetter fort. § nad kondycyą zadłużył śię.
Naddźiad, dźiad drugi. Aelter-Vater. bis-aïeul, le pére du grand pére.
Nadęćie, } *adv.* 1) aufgedunst. 2) schwülstig. 1) d'une maniére enflée. 2) d'une maniére trop élevée; d'un ſtile boufi.
Nadęto, }
Nadedrwy, *adv.* übers Holtz. ſur le bois, de bois.
urząd nadedrwy. Holtz-Aufſeher-Amt. ofice de celui qui garde le bois à brûler.
urzędnik nadedrwy. Brenn Holtz-Aufſeher. garde de bois à brûler.
Nadedrzwie, *vid.* Nadprożek.
Nader, *adv.* überaus, ſehr. bien, fort, exceſſivement.
nader cnotliwy. ein über die Maaßen tugendhafter Menſch. un très homme de bien.
Nadeśćie, *vid.* Nadeyśćie.
Nadęto, *vid.* Nadęćie.
Nadętość 1) Dunſt, Geſchwulſt, aufgeblaſenes Weſen. 2) Schwülſtigkeit, hohe, übertriebene Schreib-Art. 3) Stoltz, Hochmuth. 1) bouffiſſure, enflure. 2) bouffiſſure, enflure, ſtile fort élevé. 3) enflure du coeur; orgueil. § 1) nadętość śię tu wydaie. 2) nadętość ſtylu, mowy teraz barzo przykra. 3) nadętość w ſzczęśćiu, a w nieſzczęśćiu upadłey myśli.
Nadęty, odęty. 1) aufgeblaſen, aufgedunſt, aufgelaufen. 2) ſchwülſtig. 3) aufgeblaſen, ſtoltz. 4) trüb; in dicker Luft ſtehend. 5) von Kleidern: das ſich aufpauſet, ausbreitet; ſteif. 1) boufi, bourſouflé, gonflé, enflé. 2) guindé, boufi, trop élevé, trop haut; exprimé d'une maniére enflée. 3) boufi, enflé, orguéilleux. 4) couvert d'un air épais & transparent. 5) *parlant des habits:* boufi; boufant, qui s'enfle. § 1) nadęty członek. 2) nadęta mowa, nadęte słowo; nadęte rożnemi nadźieiami obietnice z wiatrem oraz zginęły i minęły. 4) księżyc nadęty deſzcz znamionuie; gwiazda nadęta. 5) ſzata nadęta, odęta; kapeluſz odęty bez brzegow.
Nadeyśćie. das Darzukommen; unverſehene Ankunft. ſurpriſe; arrivée inopinée où imprevuë.
Nadgłaſzam śię czym, *v. m. F. nadgłoſzę śię.* ſich verlauten laſſen. faire connoitre, temoigner, marquer.
nadgłaſza śię. es wird geſagt. il ſe dit; le bruit court.
Nadieżdzam, *v. m. F. nadiadę.* darzu fahren oder renten. avancer à cheval, en voiture ou en vaiſſeau à qu.
Nadkopyćie, krążek przy kopyćie. die Krone, der Preiß am Pferde-Huf. couronne au deſſus du ſabot du cheval.
Nadliczam, *v. m. F. nadliczę.* zu viel zählen; mehr zählen. compter au delà d'un nombre certain.
Nadliczenie. Ueberzahl, das zu viel Zählen. l'action de compter au delà d'un nombre.
Nadliczony. überzählt, überſchieſſend. ſurnumeraire, qui eſt au delà d'un nombre fixe.
Nadludzki. übermenſchlich. ſurhumain.
Nadmarło mi; Nadmiera mi. mich fängt an zu hungern. la faim me prend; je commence à avoir faim.
Nadmiarek. Uebermaaß, Zugabe. bonnemeſure; ſurmeſure, ce qu'on donne au delà de la meſure.
nadmiarek łokćiowy. Zugabe zur Elle. un pouce évent; évent; excédant d'aunage.
*Nadmiarz. Ueberfluß; übermäßige Gröſſe. abondance, énormité, ſuperfluité; grandeur démeſurée.
*Nadmiarz, *adv.* überflüßiger, übermäßiger Weiſe. abondanment, énormement, exceſſivement.
Nadmierzam co, *v. m. F. nadmierzę.* beym Meſſen Zugabe geben; reichlich meſſen. donner une ſurmeſure; meſurer au delà de la meſure certaine & fixe.
Nadmorſki. an der See gelegen. maritime; qui eſt auprès de la mer.
Nadmuchnąć, *v. m. F. nadmuchnę.* etwas herein blaſen. ſoufler qu. ch. dedans.
Nadobnie, *adv.* ſchön, hübſch. joliment, bellement.
*Nadobniczek. ein ſchöner Menſch. un homme fort beau.
Nadobniuchny. ſehr ſchön. fort joli; très beau.
nadobniuchna to panienka. das iſt ein feines Jüngferchen. c'eſt une fille jolivette.
Nadobny. ſchön. joli, beau. § nadobna panna; nadobne słowo.
Nadoł, *adv.* herunter, auf den Boden. en bas; de haut en bas. § z gory nadoł ſpaść; slam nadoł upada.
Nadole, *adv.* unten. en bas, au bas. § mieſzka nadole; nadole leży.
Nadołek, *g. a.* podołek u ſzaty. Unterſaum eines Kleides. le bord, l'extremité d'un habit.
Nadolny. unterer. d'en bas. § nadolne mieſzkanie
Nadpodeſzwie. die Brandſohle im Schuh. le trèspoint dans le ſoulier.

Nadpra-

Nadpradźiad, dźiad trzeći. Urälter-Vater. trisaïeul; le pére de bisaïeul.

Nadprożek, } *g. a.* Sturtz, Ueberschwel-
Nadprożnik, } le über der Thüre; die obere Thür- oder Fenster-Schwelle. fronteau, linteau d'en haut; le dessus, la partie supérieure d'une porte, d'une fenêtre.

Nadprzyrodzony. übernatürlich. surnaturel. § sprawa nadprzyrodzona iest cud.

nadprzyrodzonym sposobem. übernatürlicher Weise. au dessus de la nature.

nadprzyrodzonych rzeczy nauka. die Metaphysic. la Métaphisique.

Nadpsować } czego, *f.* nadpsuię. etwas
Nadpsuć } ein wenig verderben. corrompre, gâter un peu; déteriorer.

nadpsuć się. schlimmer werden, verderben. se corrompre, se gâter.

Nadro, Nadra, *obs. vid.* Zanadra.

Nadrastam, *v. m. F. nadrostę, nadrosnę.* 1) anwachsen, an etwas wachsen. 2) anwachsen, grösser wachsen. 1) surcroître, croître à un corps par dessus la nature. 2) acroître; s'augmenter en croissant; devenir plus gros & plus grand. § 1) guz nadrosł do kory. 2) chłopiec nadrasta.

Nadrożny. 1) Reise-, zur Reise gehörig. 2) am Wege oder im Wege gelegen. 1) de voïage; qui concerne le voïage ou les voiageurs. 2) de chemin; situé au chemin. § 1) nadrożna suknia. 2) nadrożne wśi i miasta.

nadrożne. Reise-Geld; Geld oder Kost auf die Reise. un viatique; provision pour le voïage soit d'argent, soit de vivres.

*Nadstawiam, *czego, v. m. F. nadstawię.* 1) zusammen stücken, anstückeln. 2) hinrecken, darreichen, s. Nastawiam. 1) rapiécer, rapiéceter; mettre des piéces à qu. ch; alonger; mettre un aboutissement, une alonge. 2) prêter, présenter, *voiez* Nastawiam.

Nadsyłam, *vid.* Nasyłam.

Nadszczekać, *vid.* Naszczekać.

Nadszczekany, *vid.* Naszczekany.

Nadwałek, *g. a.* Kriegsb. die Brustwehre. *Fortif.* le parapet.

Nadwątlam, *v. m. F. nadwątlę.* } schwä-
Nadwereżam, *v. m. F. nadwereżę.* } chen, verletzen. gâter, blesser, afoiblir. § Polak woli iawną szkodę, ukochaney byleby nie nadwereżył dyskrecyi; nadwereżyć zdrowia.

Nadwątlenie. } Schwächung, Verletzung.
Nadwereżenie. } afoiblissement, ateinte, ofense, flétrissure. § nadwątlenie zdrowia wolności.

Nadwątlony. } geschwächt, verletzt. afoi-
Nadwereżony. } bli, ateint, blessé. § zacność iego nadwereżona.

Nadwiędnąć, *F. nadwiednę.* ein wenig welck werden. commencer à se faner; se flétrir un peu.

Nadwiędły. etwas verwelckt. un peu flétri. § nadwiędłą oczerstwić trawę.

Nadwiędnienie. eine kleine Welckung. une petite flétrissure.

Nadwięzuię, *v. m F nadwiążę.* leicht anbinden. atacher légérement, lier à qu. ch. négligemment.

Nadwnuczka. Urenckelin. arriére petit-fille.

Nadwnuk. Urenckel. arriére petit-fils.

Nadworny. 1) Hof-, von hohen Beamten. 2) Kriegbauk. aussen, gegen das Feld gelegen. 3) Hof-, am Hause, unter freyem Himmel gelegen. 1) de la Cour aulique, *parlant de quelques charges.* 2) *Fortif.* de dehors; situé hors de l'enceinte d'une forteresse. 3) de dehors, qui a du raport à la cour d'une maison; qui est à l'air, à découvert. § 1) Marszałek Nadworny Koronny; Sądy Nadworne. 2) nadworne obrony. 3) nadworna przechadzka.

rok nadworny; rok za dworem. Citation vor das Königliche Ober-Hof-Gericht. ajournement à la Cour aulique.

Nadworować, *F. nadworuię.* mit einem Spaß treiben. railler qu; se moquer de qu. § nadworować kogo przed ludźmi.

Nadworze, *vid.* Podniebie.

*Nadwzwyż, *adv.* über die Maaßen abscheulich, mehr wie zuviel. énormement, avec excès; plus qu'il ne faut.

Nadymam, *v. m. F. nadmę.* 1) aufblasen. 2) herein blasen. 3) einen aufblasen, stolz machen. 1) enfler, boufir, boufer, boursoufler, renfler, remplir de vent. 2) soufler dedans, joüer sur un instrument à vent. 3) enfler, enorgueillir. § 1) nadął pęcherz; wiatr żagle nadymał. 2) nadyma flet; dmie w flet. 3) prożna go chwała nadęła.

nadymać policzki. die Backen aufblasen. boufer, enfler les jouës.

nadmiy. blas die Backen auf. faites un pet-en-gueule.

nadymać się. 1) sich aufblasen, aufschwellen, sich aufblähen. 2) sich aufblasen; sich aufblähen vor Stolz oder Zorn. 1) s'enfler, se boufir. 2) s'enfler, bouffir d'orgueil, de colère. § 1) ciało się od trucizny nadęło. 2) nadymać się z pychy, z gniewu.

Nadymanie, nadęcie, dęcie. das Aufblasen. l'action d'enfler, de soufler.

Nadźiany. 1) gefüllt mit Füllsel. 2) fig. angefüllt, voll. 1) farci. 2) *fig.* rempli, plein. § 1) nadźiane gołąbki. 2) krzemień żywym nadźiany ogniem; mowa wyśilonemi nadźiana expresyami; wiatrami nadźiane pukněły nadźieie.

Nadźieia. die Hoffnung. espérance. § wielkie z śiebie czyni nadźieie; mieć w kim nadźieię; nadźieię stracić; dodawać komu nadźieie; nadźieia płonna, pożądana, rzetelna, żywa, wątpliwa, wiatrem nadęta, marna, daremna; nie otyie kto nadźieią samą żyie, *prov.* nadźieia żyćie ludzkie słodźi, *prov.*

nadźieię psuc komu. einem keine Hoffnung machen. perdre l'espérance à qu.

nadźieią kogo karmić. einen mit Hoffnung abspeisen. tenir à qu. le bec en l'eau.

prożną śię karmi nadźieią. er schmeichelt sich mit leerer Hoffnung. il se repait de viandes creuses.

Nadziemny. das über der Erde ist. qui est au dessus de la terre.

Nadźienie. Füllsel, Finsel. farce; pâte en pot, de viandes hachées pour farcir qu. ch.

Nadziewacz. 1) Finsel-Füller. 2) Gänse-Stopfer Hüner-Stopfer. 1) farcisseur, celui qui farcit, qui remplit les viandes. 2) celui qui apâte les oies, les poules.

Nadźiewam, *v. m. F. nadźieię.* 1) mit Füllsel füllen. *2) stopfen Gänse, Hüner. 1) farcir, remplir de viandes hachées. 2) apâter, donner la pâte aux oïes. § 1) nadźiać prośię, gęś iabłkami. 2) nadźiewa, (tuczy, karmi) gęśi.

** *nadźiewam śię, spodźiewam śię.* hoffen, sich mit Hoffnung speisen. espérer, se repaître d'espérances. § nadźiewam śię nie omylną nadźieią; nadziewa śię tego szczęśćia.

Nadźiewanie. 1) das Füllen mit Füllsel. 2) das Stopfen des Feder-Viehes. 1) farcissûre, l'action de farcir. 2) action d'apâter la volaile.

Nadźiewanka. 1) gefüllte Speise. *2) Wurst. 1) farce, viandes hachées pour farcir qu. ch. *2) saucisse.

Nadźiewany. 1) gefüllt. 2) gestopft, gemästet. 1) farci, rempli de viandes hachées. 2) apâté.

Nadźiezny. hoffentlich, vermuthlich. qu'on peut encore espéré; fondé en espérance aparent. § pewnieysza pewna przegrana, niźli nadźiezna wygrana, *prov.*

Nądzka. armer Schlucker. pauvre haire. § pyszny nądzka kiedy spanoszeie, *prov.*

Nadzwyczaynie, *adv.* ausserordentlicher Weise. extraordinairement.

Nadzwyczayny. selten, ausserordentlich, ungewöhnlich. extraordinaire, rare.

Nadżyć po kim, *F. nadżyię.* überleben. survivre à qu.

Nagabam, *v. m. F. nagabnę.* 1) necken, anfechten, beunruhigen, zergen. 2) einem anwandeln, von Kranckheiten. 1) vexer, harceler, inquiéter, agacer, picoter, irriter; tâcher de mettre en colère. 2) prendre, ataquer un peu comme la maladie une personne. § 1) cudze żonki nagaba; nagaba mię często, aż śię rozgniewam. 2) nagaba mię pedagra, febra.

Nagabanie. das Necken, Beunruhigung, Neckerey agacerie, picoterie.

Nagabany. geneckt, beunruhigt. picoté, agacé. § długo od niego nagabany.

Nagadać, *F. nagadam.* viel reden; vorplaudern. dire, parler beaucoup à qu. de qu. ch. § nagadał przed Panem na niego.

nagadać śię. sich satt, überdrüßig reden. être las de parler.

Nagadzam śię, *v. m. F. nagodzę* vorkommen venir à propos; se présenter, s'ofrir par hazard; survenir. § nagodźił mi śię ten kawaler; nagodźiła mu śię dobra kśiążka do kupienia.

Nagana, naganienie. Tadel. blâme. § dać komu naganę.

*Naganiam, *v. m. F. naganię.* tadeln. blâmer.

Naganiam, *v. m. F. nagonię.* herzu treiben, herein jagen. chasser, pousser dans un endroit.

* *nagonić komu kłopot; nabawić kogo kłopotu.* einem Sorge machen. causer à qu. du chagrin.

Nagannie, *adv.* tadelhaftiger Weise. d'une maniére blâmable.

Naganny. verweislich, tadelhaft. répréhensible, réprochable, blâmable. § naganny w obyczaiach.

Nagębek, *g. a.* Maulkorb von Eisen, Beißkorb. museliére de fer.

Nagi. nackt, bloß, ohne alle Kleidung. nud, qui n'est couvert d'aucun vêtement.

Nagięćie. 1) das Biegen. 2) Bug, Krümme. 3) Beule, in einem Gefäß. 1) l'action de courber. 2) courbûre, l'endroit courbé. 3) bosse, enfoncûre qui se fait par hazard à quelque utensile. § 1) ta szpada nagięćia nie wytrzyma.

Naginam

Naginam czego, *v. m. F. nagnę.* biegen, beugen. courber; plier.
naginać kolan przed kim. die Knie vor einem biegen. fléchir, plier les genoux devant qu.
naginać ſzpady. einen Degen biegen. plier une épée.
naginać śię. ſich beugen, ſich biegen. ſe plier, ſe courber, fléchir.
Naginanie. das Biegen. fléchiſſement; l'action de plier; de fléchir. § naginaniu przećiwny, niepowolny; twardy do naginania.
naginanie kolan. das Kniebeugen. genuflexion.
z Nagła, } *adv.* plötzlicher Weiſe, jählings, Nagle, } eilends. ſubitement; ſoudainement; tout-à coup; ſur le champ; à la hâte. § z nagła co czynić; z nagła śię woyna wſzczęła; z nagła napaść na kogo; co bywa nagle, bywa po diable, *prov.*
barzo nagle. ſehr eilfertig. à grand'hâte.
Naglądam, *v. m. F. nayrzę.* das *Præteritum* der kurtzen *Conjugation* wird ſelten gefunden. 1) herein kucken, herein ſehen, von oben herunter ſehen. 2) beſichtigen, zuſehen ob alles richtig iſt. *on trouve rarement ce verbe au préterit de la courte conjugaiſon.* 1) regarder dedans, voir de haut en bas. 2) aller voir; aller viſiter. § 1) z gory nagląda; darmo do wrot fortuny naglądaiz. 2) nayrzyy co dźieći robią.
Naglę kogo do czego. antreiben, keine Zeit laſſen. preſſer, faire hâter qu.
Nagłość. Eile, Eilfertigkeit, Haſtigkeit. précipitation, hâte.
Nagłowek, *g. nagłowka.* 1) Maulkorb. 2) Baukunſt: Säulen-Knauf. 1) muſeliére. 2) *Archit.* chapiteau d'une colonne.
Nagły. 1) plötzlich, jähling, ſchnell. 2) wichtig, unverzüglich zu verrichten. 1) ſubit, repentin. 2) preſſant, grand, qui preſſe, qu'on doit faire en diligence. § 1) deſzcz padł nagły; nagły przyiazd; nagłe niebezpieczeńſtwo. 2) nagłe liſty; nagłą mam ſprawę.
śmierć nagła. der Schlag; jäher, plötzlicher Tod. apoplexie; mort ſubite. § nagłą umrzeć śmierćią.
Nagniatam co, *v. m. F. nagniotę.* einkneten, eindrücken. paitrir; faire entrer en preſſant.
Nagnieść owocu, *F. nagniotę.* drucken, beſchädigen das Obſt. rendre le fruit coti.
nagnieść śię. ſich andrucken, anbrüchig werden. ſe heudrir; commencer à ſe corrompre d'une cotiſſure. § gruſzki śię nagniotły.
Nagnić, *F. nagniię.* anfaulen, anfangen zu faulen. enticher, commencer à pourrir. § iabłka iuż nagniły.
Nagniecenie owocu. Beſchädigung des Obſts vom Drucken. cotiſſure; meurtriſſure, enfoncûre qui ſe fait par hazard au fruit.
Nagniećiony. eingeknetet, eingedrucket. bien paitri.
owoc nagniećiony. gedrucktes Obſt. fruit coti.
Nagniły. angefault. qui commence à pourrir.
owoc nagniły. angefaultes Obſt. fruit entiché.
Nagnoić, *F. nagnoię.* düngen. fumer, fienter, amander la terre, engraiſſer avec du fumier.
Nagnoiony. gedünget. fumé, engraiſſé.
Nago, *adv.* nackt, bloß. à nud; nud; ſans aucun vétement. § nago w pokoiu chodźi; nago ſkakał.
do naga bis auf den bloſſen Leib. à corps nud.
zewlec kogo do naga. einen nackt ausziehen. dépouiller, mettre qu. à nud.
Nagoda. 1) *obſ.* Anlaß, Gelegenheit, Urſache. 2) Wappenk. ein Senſen-Eiſen bey einem ſtehenden halben Huf-Eiſen, darauf ein doppeltes Kreutz ohne dem vierten Arm ſtehet; auf dem Fürſten-Hut kniet ein geharniſchter Fuß. 1) *obſ.* ſujet, ocaſion. 2) une faux ſans manche à coté de la motié d'un fer à cheval qui eſt debout & qui a deſſus une double croix ſans le quatriéme bras; ſur la mitre eſt mis un pié armé à genoux. § 1) nagoda (powod) to do tego. 2) do Nagody należą Xiążęta Jabłonowſcy i inſze zacne w Oyczyznie domy; Swięty Stanisław Biſkup Krakowſki był z Herbu Nagody albo Pruſow.
Nogodny. anlaſſentlich. ocaſionel, qui donne ocaſion.
*Nagolenica, pończocha. Strumpf, Strümpfling, Ueberzug über ein Bein. bas, guêtre.
nagolenice żołnierſkie. die Bein-Schienen an einem Harniſch. les botes ou chauſſure de fer qui couvre les piez d'un homme armé.
Nagorny, *vid.* Gorny.
Nagorſzy. der ärgſte, iſt der *Superlativus* von zły. très mauvais; *c'eſt le ſuperlatif de* zły.
Nagorzey, *adv.* am ſchlimmſten, iſt der *Superlativus* von źle. très mal, *c'eſt le ſuperlatif de* źle.

Nagość. 1) Blöße. 2) Schwäche, Blöße. 1) nudité. 2) le foible; état de celui qui eſt ſans force & ſans autorité. § 1) nagość pierśi. 2) tać to ieſt nagość króleſtwa tego.

Nagradzam, *v. m. F. nagrodzę.* vergelten, vergüten, belohnen. recompenſer, bonifier, réparer, dédommager. § nagrodźić komu ſzkodę; nagradzali tym ſtratę wolnośći ſwoiey; dobrego chwal i nagrodź; ieden rok może nagrodźić drugi; niech tę łaſkę Bog tyśiącznym z innych ſtron nagrodźi ſzczęśćiem.

Nagrawam śię z kogo. einen ſcheeren, ſchrauben. ſe moquer, ſe joüer de qu.

Nagrawanie. Beſchimpfung, Schur, Verſpottung. un outrage; un inſulte.

Nagrobek, *g. nagrobka.* Grabſchrift. épitaphe, un titre.

nagrobek kamienny, nagrobny kamień. Grab-Stein. pierre du ſépulcre; pierre tombale; tombe.

Nagrobkowy. zur Grabſchrift gehörig. d'épitaphe.

Nagrobkuię. Grabſchriften ſchreiben. faire des épitaphes. § dowćipnie nagrobkuie.

Nagrobny. Grab-. de tombeau, de ſépulcre. § nagrobna mogiła.

nagrobne wierſze. Leichen-Gedicht, Trauer-Gedicht. élegie; un poëme funèbre.

Nagroda. 1) Vergeltung, Vergütung. 2) ausgeſetzter Preis. *3) Intereſſen, Erkenntlichkeit von einem Darlehn. 4) Proceß-Unkoſten. 1) recompenſe, loïer, gratification, dédommagement. 2) prix qu'on propoſe pour être gagné. 3) interêt, recompenſe pour le prêt d'une ſomme. 4) les fraix, les dépens; tout ce qu'on dépenſe dans la pourſuite d'un procès. § 1) daię, biorę nagrodę. 2) nagroda ſtawiona; nagrodę otrzymał. 3) płaćić nagrodę od pożyczku. 4) przyſądźić komu nagrodę.

w nagrodę. zur Belohnung. en recompenſe.

Nagrodny, co może bydź nagrodzone. erſetzlich. réparable, recouvrable, qu'on peut réparer, recouvrer.

Nagrodzony. vergolten. recompenſé, bonifié, dédommagé.

Nagromadzam, *v. m. F. nagromadzę.* viel ſammeln. amaſſer beaucoup. § nagromadźił pieniędzy.

nagromadźić śię. ſich häufen. ſe ramaſſer en grande quantité. § nagromadźiło śię złych kśiążek.

Nagryzam, } *v. m. F. nagryzę.* annagen.
Nagryzuię, } ronger un peu à qu. ch.

Nagrzewam, *v. m. F. nagrzeię.* wärmen. chaufer, échaufer.

Naguchny. ganz nackt. nud, ſans le moindre vêtement.

Naguchno, } *adv.* ganz nackt. tout nud;
Naguczko, } à nud corps.

Nahayka, kańczug. Polniſcher Kanzug. un court foüet à la Polonoiſe. § nahayką go tak przepaſał, że poczuie.

Naiachanie, *vid.* Naiazd.

Naiadam śię, *v. m. F. naiem śię.* ſich ſatt eſſen; ſich ſättigen. ſe raſſaſier; manger beaucoup. § naiadł śię chleba.

Naiaśnieyſzy. iſt der *Superlativus* von Jaſny. *c'eſt le ſuperlatif de* Jaſny.

Naiazd. 1) Anfall, Angrif, Ueberfall. 2) das Einreuten in ein Gut. 1) ataque, incurſion, ſurpriſe, courſe. 2) entrée à cheval pour prendre la poſſeſſion d'une terre. § 1) w naiezdźie zoſtał niebezpiecznie raniony. 2) bezpiecznieyſzeby były czaſy, kiedyby wſzyſtkich zakazano naiazdow.

Naiechany. von Leuten zu Pferde angegriffen, angefallen. inveſti; ataqué par les gens à chevaux; qui eſt envahi. § naiechane Państwo od Szwedow.

Naięćie. } 1) das Vermiethen.
Naiem, *g. naymu.* } 2) das Miethen bey einem. 3) Pacht, Pachtung einer öffentlichen Einnahme. 4) Beſtellung, Bedingung einer Arbeit. 5) Miethe, Mieth-Geld. 1) l'action de donner à loüage. 2) l'action de prendre à loüage. 3) la priſe à ferme des revenus publics; la ferme. 4) l'action d'arrêter, d'engager un ouvrier, un ſerviteur. 5) païe, le ſalaire, recompenſe, loüage, *m.* ce qu'on païe pour un choſe qu'on a loüée.

naymem, z naymu; w naymie. zur Miethe. à loüage. § trzymać dom z naymu.

Naiemniczy. Mieth-, tagelöhneriſch. mercenaire, qui ſert pour de l'argent.

Naiemnie, *adv.* lohngieriger Weiſe. mercenairement.

Naiemnik. Tagelöhner, Lohn-Mann, Miethling der um Lohn arbeitet. un homme mercenaire; ouvrier loüé.

Naiemny. Mieth-, um Lohn oder Miethe zu bekommen, zu verdüngen. loüé; de loüage.

rzecz naiemna. eine Sache die man vermiethet. choſe qu'on loüe. § robotnik naiemny dom naiemny; grunt naiemny.

naiemny żołnierz. Soldat, der um ordentlichen Sold dienet, Söldner. ſoldat mercenaire; ſoldat qui touche ſon prêt.

Naięty.

Naięty. gemiethet, vermiethet, bedungen. loué, arrêté, commandé. § naięty dom, robotnik; naięta robota.

Naieżam, *v. m. F. naieżę.* die Haar in die Höhe streichen. dresser les cheveux à contre-poil; faire hérisser les cheveux. § włosy sobie naieżył.

naieżyć się. sich aufborsten, sich aufsträuben. se hérisser.

Naieżca. } Anfaller, Feind, Einreuter.
Naieżdnik. } celui qui envahit, qui ataque.

naieiezdnik nocny. Nacht-Schwärmer. coureur, rodeur de nuit.

Naieżdżam, *v. m. F. naiadę.* 1) anfallen, angreifen. 2) einreuten in ein Gut. 1) ataquer, envahir, investir qu; tomber, faire des courses, se jetter sur qu; courir sus. 2) éntrer à cheval pour se rendre maître d'une terre. § * 1) naiechać (naćierać) na kogo; to Pańſtwo roziusżony naiechał nieprzyiaćiel. 2) naiechać dom, maiętność.

Naieżdżanie, *vid.* Naiazd.

Naieżenie. die Aufsträubung. l'action de hérisser les cheveux.

Naieżony. aufgesträubet; mit sträubenden Haaren. hérissé, hérissonné.

Naiu, *vulg* nasz. unsrig. le nôtre.

* *ieden z naiu*; *ieden z nas.* einer von uns. l'un des nôtres.

Naiuczam, *v. m. F. naiuczę.* ein Saum-Thier beladen. charger une bête de somme.

Nakarmiam, *v. m. F. nakarmię.* die lange *Conjugation* wird selten gebraucht. 1) satt futtern. 2) fig. träncken, einjagen, anfüllen. *la longue conjugaison de ce verbe n'est pas bien reçuë.* 1) nourrir assez, afourager, repaître; donner à manger suffisanment. 2) *fig.* repaître, remplir qu. de qu. ch. § 1) a nakarmiłeś konie. 2) nakarmić kogo strachu.

Nakaz. } 1) Andeutung, Geboth, An-
Nakazanie. } ordnung, Befehl. 2) Anweisung, Aßignation. 1) déclaration, ordre, *m.* commandement, ordonnance. 2) assignation d'une somme. § 1) nakaz urzędowny; prośba pańska rowno z nakazem chodźi; *prov.* 2) doszedł mię list z małym nakazem o 30. talerach.

Nakazany. anbefohlen, angeordnet. ordonné, indiqué, commandé.

Nakażenie. 1) Verderbniß. 2) Fehl, Mangel, Gebrechen. 1) corruption. 2) défectuosité, défaut, faute.

Nakazowanie. 1) das Befehlen. 2) Berufung Anstellung einer Zusammenkunft. 1) commendement l'action d'ordonner. 2) convocation d'une assemblée.

Nakazuię, *v. m. F. nakażę.* 1) anordnen, anbefehlen, andeuten. 2) eine Zusammenkunft anordnen. 1) ordonner, commander, indiquer. 2) indiquer, convoquer, assembler quelque assemblée. § 1) nakazać podatki; nakazano aby śię uzbroili. 2) nakazano ziazd, gromadę, synod.

Nakęsuię, *v. m. F. nakąsam.* anbeissen, annagen. mordre un peu à qu. ch; entamer qu. ch. en mordant.

Nakład. Aufwand, Verlag. dépense.

nakład Bibliopolski. Verlags-Bücher. les fortes; les livres qu'un libraire a imprimez.

Nakładam, *v. m. F. nałożę.* 1) auflegen auf etwas, anlegen, belegen, beladen. 2) verlegen; wenden an etwas Geld. 3) einem Unterhalt geben; unterhalten. 4) zu etwas anhalten, gewöhnen. 5) mit einem umgehen. 6) in der Küchen: füllen mit Fülsel. 1) mettre dessus, charger sur. 2) mettre, apliquer, emploier son argent à qu; dépenser; faire des dépenses pour. 3) entretenir, nourrir, soutenir qu; fournir à qu. ce qu'il faut à subsister. 4) habituer, faire, dresser, apliquer, acoûtumer qu à. 5) hanter, fréquenter qu; converser avec qu. 6 farcir, remplir qu. ch. de viandes hachées. § 1) nałoż drewek na kuchnią; nałożyć towarow na woz, na łodz. 2) nakładam koszt na ten budynek. 3) nakładać komu na naukę, na rzemiesło, na podroż. 4) z młodu chłopca pracy i nauk nakładać trzeba. 5) z iakim kto nakłada, takim śię stawa; z staremi nakładać dobrze. 6) nakładać głowę, kapłuna.

nałożyć strzałę. den Pfeil auf den Bogen legen. encocher; mettre la flèche sur l'arc.

nakładać się czego. sich angewöhnen. s'habituer, s'acoutumer à qu. ch; s'imbiber de qu. ch.

Nakładanie na co, kosztu czynienie. Verlag, Anwendung der Gelder zu etwas. dépense, usage, *m.* aplication, emploi de quelque argent.

nakładanie, nałożenie. das Füllen mit Fülsel. farcissûre, l'action de farcir. § nakładanie pasztetow, ogona, księżńca.

nakładanie kogo do czego. Angewohnung, Anhaltung zu etwas. l'action d'acoutumer qu. à qu. ch; acoutumance.

Nakładany. gefüllt mit Fülsel. farci, rempli de viandes hachées. § nakładany gołąbek, kapłun.

Nakłamać na kogo, *F. nakłamam.* auf einen vieles lügen und erdichten. imposer qu. ch. à qu; mentir, faire de mensonges contre qu; charger qu. de fausses acusations.

Nakłaniam, *v. m. F. nakłonię.* 1) beugen, biegen, neigen. 2) wenden, lencken. 1) incliner, pancher, baisser. 2) incliner, pancher, porter, tourner qu. à. § *1) nakłoń (nachyl) tey beczki. 2) nakłonię go postrachem albo obietnicami do tego; nakłonił serce, myśl ku tobie.

nakłoń ucha twoiego (ucho twoie) do mnie. neige dein Ohr zu mir; gieb mir Gehör. inclinez vôtre oreille vers moi; prêtez moi l'oreille.

nakłonić się. 1) fig. sich auf eines Seite neigen; sich vor einen erklären. 2) geneigt seyn zu etwas. 1) *fig.* pancher, incliner de côté de qu. 2) pancher, avoir une inclination, se porter à qu. ch. § 1) zwyćięstwo śię na naszę nakłoniło stronę; nakłaniało śię co żywo pod władzę panowania iego. 2) nakłonił śię do nauk.

Nakłonienie umysłu. Neigung, Wendung, Lenckung des Gemüths. inclination; pente naturelle; penchant de l'ame; pente de l'esprit; persuasion.

*Nakolanki, *plur. g. nakolankow.* 1) Stülpen am Stiefel; Putz um die Knie. 2) die Knie-Stücke, die Knie-Schienen am Harnisch. *3) Knie-Bänder, s. Podwiązki. 1) genoüilleres, *f. plur.* ornement qu'on met au genoux. 2) genoüilleres, l'armure qui couvre les genoux. *3) jarretiéres, *v.* Podwiązki. § 1) nakolanki u botow Niemieckich.

Nakolanny. über den Knien gelegen. qui est au dessus de genoux.

Nakoniec, *adv.* schlüßlich, endlich. au reste, enfin.

Nakowalnia. Ambos. enclume.

Nakrącam, *v. m. F. nakręcę.* 1) aufziehn eine Uhr. 2) stimmen die Saiten eines musicalischen Instruments. 2) führen, lencken, regieren. 1) bander, ajuster, monter une montre. 2) acorder, monter haut les cordes d'un instrument. 3) tourner, porter, diriger. § 1) nakręćić zegarek. 2) nakręć skrzypce i zagray. 3) dobrze tę sprawę nakręćił; nakręćił go na swoię stronę.

Nakrapiam, *v. m. F. nakropię.* 1) ein wenig besprengen. 2) gesprengt mahlen oder färben. 1) arroser un peu. 2) tacher, moucheter, marquer de plusieurs taches. § 1) nakropić wodą koszulę. 2) nakropić farbą.

Nakrapianie. 1) gelinde Besprengung. 2) gesprengte Farben. 1) un léger arrosement. 2) moucheture; maillure; ouvrage tacheté.

Nakrapiany. 1) besprengt, benetzt. 2) gesprenckelt, schäckigt. 1) arrosé légérement. 2) tacheté, bigarré, maillé, mouchetté. § 1) nakrapiane deszczem zagony. 2) ostrowidz nakrapiany; materya nakrapiana.

Nakręcam, *vid.* Nakrącam.

Nakrotce, *adv.* im kurtzen. dans peu de tems; en peu.

Nakryćie. 1) Bedeckung, eine jede Decke. 2) Schiff-Verdeck, Oberlof. 1) couverture, tout ce qui sert à couvrir qu ch. 2) couverte, pont d'un navire. § 1) nakryćie ćiała, łożka, stołu. 2) nakryćie nawy.

Nakryty. bedeckt. couvert.

nakryty dachem. gedeckt mit einem Dach; bedeckt. couvert d'un toit.

nakryty woz. bedeckter Wagen. chariot couvert, coche couverte.

Nakrywalny, nakrywaniu służący. das sich zu einer Decke schickt. qui est convenable à une couverture.

Nakrywam, *v. m. F. nakryię.* 1) decken, bedecken. 2) den Tisch decken. 1) couvrir; mettre une couverture sur qu. ch; étendre dessus. 2) servir; mettre la nappe sur la table; mettre le couvert; dresser la table. § 1) nakryć ćiało płaszczem. 2) nakryway, ieść będźiemy; iuż stoł nakryto.

niech nakryią. laßt den Tisch decken. qu'on serve.

dom nakryć. ein Haus mit einem Dach bedecken. couvrir une maison.

Nakrywanie. das Decken. l'action de couvrir.

Nakrywka. ein Deckel. un couvercle.

Nakrzywiaczka, naczynie do nakrzywiana albo od krzywienia. Bieg-Eisen, Werckzeug etwas zu biegen, oder krumm zu machen. un instrument dont on se sert à courber, à plier qu. ch.

Nakrzywiam, *v. m. F. nakrzywię.* krümmen, krumm machen, krumm biegen. courber, fausser.

nakrzywiać się. krumm werden. se courber, devenir courbe.

Nakrzywienie. Krümmung. courbure.

Nakrzywiony. krumm, gekrümt. courbé, courbe.

Nakurzam komu, *v. m. F. nakurzę.* 1) viel Rauch machen, voll dampfen. 2) ausfiltzen, ausscheuren. 1) faire, jetter beaucoup de fumée à qu. 2) fausser, vesperiser qu.

Nakwaśniam, *v. m. F. nakwaśnię.* 1) säuerlich werden. 2) säuerlich machen. 1) s'aigrir un peu; devenir aigret. 2) aigrir un peu; rendre aigret. § 1) szkoda że piwo trochę nakwaśniało. 2) cytryną wodę nakwaśniy.

Nałaiać komu, *F. nałaię.* sehr ausschelten, ausscheuren. dire beaucoup d'injures à qu.

Nałamuię czego, *F. nałamię*, nadłamuię. 1) knicken, nicht gantz brechen. 2) fig. etwas verletzen, ein wenig brechen. 1) casser un peu, casser de telle sorte que quelques parties tiennent encore aux autres. 2) violer, enfreindre un peu; contrevenir à qu. ch. § 1) wiatr drzewa nałamał. 2) nałamać postu, pokoiu, prawa.

Nalany. 1) eingegossen. *2) aufgeschwollen, aufgedunset. 1) versé. *2) enflé, boufi.

Nalazę do czego, *F. nalezę*, nadlazę. herzu kriechen. ramper ou venir lentement à qu. ch.

nalazłem naleść. ist auch das *Præter.* und der *Infinitivus* von Nayduię. *c'est aussi le préterit & l'Infinitif de* Nayduię.

Nałęcz, *f.* Wappenk. eine geschlungene Binde in Gestalt eines O, unten mit zwey Enden an den Seiten, auf der Krone stehet eine Jungfer zwischen zwey Hirsch-Geweihen und hält sich an solche an. *Blas.* une torque; c'est un bandeau en O avec deux bouts ou oreilles en bas aux cotez; une vierge se présente sur la couronne debout en tenant à chaque main une corne de cerf. § nałecz zawiniona, rozwiniona.

Nalegacz. ungestümer Anhalter, beschwerlicher Bitter. demandeur importun; celui qui demande avec instance.

Nalegam. mit Ungestüm anhalten, bitten. reforcer, presser, qu. insister fort pour qu. ch; soliciter avec ardeur. § nalegać komu (kogo) o co; nalega proszący (prośbą).

nalegaiąc. mit Ungestüm, unablässlich. avec empressement; avec instance, instanment. § nalegaiąc mię prosił abym.

Naleganie. ungestümes Anhalten, beständiges Bitten. instance, ardeur, empressement avec quoi on demande qu. ch.

Nalepszy, *vid.* Naylepszy.

Naleśnik, *g. a.* Plintze ein Gebackenes. pâte faite de farine, d'oeufs, de lait & de raisins de Corinthe qu'on fait cuire avec un peu de beurre dans une poële & qu'on sucre & roule après. § naleśniki nakładane.

Nalewacz. Nalewayka. } Schencker, Einschencker. verseur, celui qui verse quelque liqueur dans un vaisseau.

Nalewalny, nalewaniu służący. zum Eingiessen gehörig. avec quoi l'on verse; dont on verse dans un vase.

Nalewam, *v. m. F. naleię.* 1) eingiessen, begiessen, giessen. 2) einschencken, zu trincken geben. 1) verser dans quelque vase; verser, répandre. 2) verser dans un verre; donner à boire; servir à qu. un verre. § 1) nie naleway tu; nalałeś tu barzo. 2) naley gościom wina, piwa; nalałem pić.

Nalewanie, nalanie. das Eingiessen, Einschencken. l'action de verser dans quelque vase.

Nalewayka, *vid.* Nalewacz.

Naleweczka przy Mszy. Fläschchen zum Meßwein. burette qui sert au sacrifice de la Messe.

Nalewka. 1) Gieß-Gefäß. 2) Gieß-Kanne im Wasch-Becken. 1) vaisseau convenable à verser dans un autre. 2) aiguiére dans le bassin à laver les mains.

Należę, *ży, żał, żeli.* angehören, angehen. apartenir, être à qu. § ta książka mi (do mnie) należy; należę do dworu Pańskiego; pokrewieństwem do niego należę.

należy. 1) es gehöret sich, es geziemet sich, es ist Rechtens daß man. 2) es kommet einem zu. 3) es beruhet darauf, es kommet auf etwas an. 1) il est juste, il est de droit, il est décent; on doit; on est obligé. 2) il apartient, il convient à qu. 3) il git, il consiste en qu. ch; il dépend de. § 1) te dochody na pospolite oyczyzny dobro obracać należy. 2) należy to na oyca, aby *&c.* poczciwemu człowiekowi to należy; nie należy to do mnie. 3) na tym wiele, mało należało; na tey sprawie całość Państwa należy; na oycu to staranie należy.

chwała ktora ci z tego należy. die Ehre welche euch hiervon zukommet. la gloire qui vous en revient.

właśnie iak należy. eben recht; wie es sich gehöret. justement comme il faut.

nie należy to na mnie. das lieget nicht an mir. cela ne tient pas, ne dépend pas de moi; il ne tient pas à moi que cela se fasse.

należy na mnie. auf mir kommt es an. il tient à moi.

należy bratu na tym. es liegt dem Bruder dran. il importe au frére.

Należienie. 1) das Finden. 2) eine gefun-

 dene

dene Sache. 1) l'action de trouver. 2) trouvaille; choſe trouvée.

Naleźionek, g. *naleźionka*. Findling. enfant trouvé; enfant expoſé.

Naleźiony. gefunden. trouvé.

Naleźiſty, Naleźne, *vid.* Naleźny.

Naleźnie, *adv.* Rechtsgehörig, in den gehörigen Gerichten. compétamment, avec pouvoir de juger.

Naleźnik. der Finder. trouveur, celui qui trouve.

Naleźność. 1) Obliegenheit, Schuldigkeit. 2) Gerichtbarkeit. 1) obligation, dévoir. 1) reſſort, compétence, puiſſance de connoître d'une afaire. § 1) z naleźnośći urzędu ſwego tu uczynił. 2) naleźność ſądow; Trybunał z naleźnośći ſwoiey nakaz wydał.

Naleźny, należący. 1) gehörig, zuſtändig, zugehörig. 2) gerichtbarlich, rechtmäßig; das in ein Gericht gehöret. 1) apartenant. 2) reſſortiſſant, compétant, pourvû du pouvoir de connoître d'une affaire. § 1) wieś trzyma z naleźnemi intratami. 2) ſąd naleźny, należący.

termin naleźny. Rechtsgehöriger Termin. un terme compétant.

naleźne. Finde-Geld, Geſchenck vor eine gefundene Sache. recompenſe qu'on donne à celui qui a trouvé qu. ch.

naleźny, naleźiſty. leicht zu finden. aiſé à trouver.

Należyćie, *adv.* gehöriger, anſtändiger Weiſe. convenablement, comme il faut; juſtement, à point, dûment.

Należyty. 1) gehörig. 2) zugehörend, zukommend. 3) rechtmäßig, gerichtbarlich. 1) convenant, convenable, néceſſaire. 2) apartenant à qu. 3) compétant, qui a le pouvoir de décider qu. ch. § 1) należytey przyſtoynośći przeſtrzega; należyte prawa. 2) należyte (należące) mi księgi. 3) ſąd należyty.

Nałgać, *F. nałgę.* vorlügen; einen Haufen Lügen vorbringen. en conter; impoſer; acuſer à faux; dire beaucoup de menſonges. § nałgał przed panem.

*Nałki, *plur.* goździki kramne. Kreyd-Nelcken, Würtz-Nelcken. cloux de giroſle; giroſles.

Nałog. 1) Angewohnheit, Gewohnheit. *2) Garniſon in einer Feſtung. 1) habitude, acoûtumance; choſe acoûtumée; coûtume. *2) une guarniſon. § 1) z zwyczaiu przychodźiemy w nałog; nałog trudno odmienić; nałog wiele może. 2) nieprzyiaćiel nałogi z fortec zwodźi.

nałog druga natura, drugie przyrodzenie. die Gewohnheit iſt die zweyte Natur. l'habitude eſt une ſéconde nature.

Nałon, Nałonie, Nałęcz. Wappenk. eine Binde. *Blaſ.* bandeau.

Nałożenie. Auflegung. impoſition, l'action de mettre deſſus.

nałożenie ſtrzały. die Auflegung des Pfeils auf den Bogen. encochement; l'action de mettre la flèche ſur l'arc.

Nałożeńſtwo, *vid.* Nałożnictwo.

Nałożnica. Beyſchläferin, Kebsweib. concubine, maîtreſſe.

Nałożnictwo, nałożeńſtwo. Kebs-Ehe. le concubinage.

Nałożniczy. Kebs-. de concubine; de concubinaire; de concubinage.

Nałożnik. Kebs-Mann, der eine Kebs-Frau hat. le concubinaire; qui a une concubine.

Nałożny. angewöhnt. habitué.

Nałożony. 1) angelegt, aufgelegt. 2) geſpannt; mit einem Pfeil beleget. 1) mis deſſus, poſé ſur. 2) encoché; bandé; qui a une fléche. § 1) drewka na kuchni nałożone. 2) nałożony łuk, kuſza.

Nałupać, *v. m. F. nałupię.* vieles zerſpalten, in Stücken ſchneiden. fendre beaucoup; mettre en piéces une quantité de. § drew na kuchnią nałupał; nałup cebulę, kapuſtę.

Namacać, *F. namacam.* 1) fühlen, erfühlen. 2) einen prüfen. 1) tater en touchant; chercher, trouver en tatant. 2) tater, ſonder qu. § 1) namacałem ſzpady w poćiemku. *2) namacać (zmacać) go trzeba.

Namaczam, *F. namoczę.* 1) einweichen, eintauchen. 2) röſten Flachs, Hanf. 1) tremper; faire tremper qu. ch; détremper, humecter, baigner, infuſer, abreuver. 2) rouïr le lin, le chanvre.

Namaczanie, namoczenie. 1) das Einweichen. 2) in der Heilk. Brey-Umſchlag. 1) mouillûre, détrempement, infuſion, humectation. 2) *Médec.* un cataplâme. § 1) po namaczaniu źiela tego. 2) namaczanie lekarſkie albo lekarſtwo przyłożone.

Namąkam, *F. namoknę.* naß werden. étre tout mouillé, ſe mouiller, étre trempé; étre baigné. § źiemia gdy dobrze namoknie.

Namąkanie. Einweichung, Anfeuchtung. humectation.

Namaſzczam co, *v. m. F. namaſzczę*, namazuię. mit Salbe einſchmieren, einſalben. oindre, froter avec une choſe onctueuſe.

Namaſzczanie, *vid.* Namazywanie.

Namaſzcze-

Namaſzczenie, *vid.* Namazanie.
Namaſzczanie oſtatnie. die letzte Oelung. Extréme onction.
Namawiacz, namownik. Bereder; Ueberreder. un homme perſuaſif; celui qui perſuade, qui conſeille quelque choſe, qui porte qu. à la faire. § namawiacz na złe, do niecnoty.
Namawiaczka. Berederin. femme qui perſuade, qui entraine par ſa perſuaſion.
Namawiam, *v. m. F. namowię.* 1) bereden. 2) vorpredigen, vorreden, vorſtellen, vermahnen, ſchelten. 1) perſuader, porter, ſoliciter, preſſer, entrainer qu. 2) repréſenter, remonter, prêcher, importuner qu. avec beaucoup de paroles. § 1) namowił go do tego; nie da ſię do tego namowić; ba iużći mię namowił na to, czegom nie chćiał pozwolić; namowił dźiewkę na nierząd; namowić kogo że dowćipny. 2) matka namowiła ſynowi, ale ſię nie poprawił.
namowić go trudno. es iſt ſchwer ihn zu bereden. il eſt dificile de le perſuader.
namowić ſię. 1) ſich ſatt reden, viel plaudern. 2) ſich mit einem bereden; mit einem abreden; ſich berathſchlagen. 1) caquetter, cauſer ſon ſoul; parler aſſez. 2) concerter, conſulter, déliberer avec qu; prendre des meſures avec qu. § 1) namowiłem ſię z nim do woli; doſyć ſię namowił. 2) namowili ſię do tego uczynku; namawia ſię z nim na niego.
Namawianie. Beredung, Ueberredung. perſuaſion, ſolicitation. § namawianie na nierząd.
Namazanie, namaſzczenie, naſmarowanie. Einſalbung, Einſchmierung. onction, oignement.
Namazowanie, Namazywanie, } namaſzczanie, ſmarowanie. das Einſalben oder Einſchmieren. l'action d'oindre; oignement.
Namazalny. zum Salben gehörig. d'onction; qui eſt propre à oindre.
Namazany, naſmarowany. eingeſalbet, eingeſchmiert. oint, froté.
Namazuię co, *v. m. F. namażę.* einſchmieren, einſalben. oindre; froter d'un oing.
namazać umarłego. einen Leichnam ſalben. oindre un corps mort.
namazać balſamem. mit Balſam einſchmieren. embeaumer.
Namazywam. oft einſchmieren. oindre ſouvent.
*Namiaſt, *pr. g.* anſtatt. au lieu. § namiaſt (miaſto) nagrody kiiem oberwał.
Namiaſtek, *vid.* Namieſtnik.
Namiękam, *v. m. F. namięknę.* durchweichen; teig, mürbe und weich werden; faulen. mouiller d'outre en outre; s'amolir; devenir humide; ſe rendre moite, devenir mouillé, ſe corrompre, ſe pourrir.
Namieniam, *v. m. F. namienię.* anführen, erwehnen, gedencken. faire mention de; toucher qu. ch; gliſſer ſur qu. ch; paſſer légérement ſur une afaire. § proſzę o tey ſprawie namienić; namieniłem tę rzecz.
Namieniony. erwehnt, vorgedacht. mentionné, alégué. § wzwyż namienione słowa.
Namieſtnictwo. 1) Vertretung eines andern Amt oder Stelle. 2) Gramm. ein Pronomen, ein Vorwort. 1) vicariat, lieutenance, charge d'un vicaire, d'un Lieutenant, d'un oficier qui exerce en la place d'un autre. 2) *Gramm.* un pronom.
Namieſtnik, namiaſtek. Subſtitut, Verwalter eines andern Stelle oder Amts. Vicaire, Lieutenant, ſubſtitut; oficier qui eſt à la place d'un autre, qui fait les fonctions d'un autre. § namieſtnik krolewſki; zoſtawił namieſtnika ſwego.
namieſtnika obieram, daię. einen ſubſtituiren, einen Verwalter eines Amts wählen, ſetzen. ſubſtituer; mettre un ſubſtitut.
Namieſtnik Chryſtuſowy. der Statthalter Chriſti; der Pabſt. le Vicaire de Jeſu-Chriſt; le Pape.
namieſtnik cywilny. Policey-Meiſter. Lieutenant de police.
Namieſtny, mieyſce czyie zaſtępuiący. ſtatthalteriſch, verwalteriſch. de vicaire; de ſubſtitut; qui eſt à la place d'un autre.
Namiętność, afekt nieporządny. Leidenſchaft, Gemüths-Regung, Affect. paſſion, agitation d'eſprit.
namiętność dobra. eine gute Leidenſchaft. une paſſion honnête. § to dobre przyduſza, a złe wznieca namiętności.
Namiętny. begierig, leidenſchaftlich. paſſionné; touché, pouſſé de quelque paſſion.
Namiłować ſię. ſehr, genug lieben. aimer aſſez. § namiłować ſię tego doſyć nie mogę.
Namiot. Zelt, Gezelt. tente, pavillon. § w namiećie (w namioćie) leży.
namiot ſkładać. ein Zelt abbrechen. plier une tente.
namiot rozbić. ein Zelt aufſchlagen. dreſſer une tente.

namiot krolewſki, Hetmańſki. das Haupt-Zelt. pavillon du Roi, du général.
Namiotek, *g. namiotka.* ein Himmel über einem Bett. le fond de lit; le haut du lit. § namiotek nod łożkiem.
namiotek nad tronem. der Himmel über einem Thron. un daix qu'on met ſur un trône. § namiotek nad krzesłem, nad ſtolica.
Namiotnik. 1) Zeltmacher. 2) der unter einem Zelt wohnet. 1) faiſeur de tentes. 2) qui loge dans une tente.
Namiotowy, *adj.* Zelt-, zum Zelt gehörig. de tente.
namiotowy drąg. Zelt-Stange. maſt, piéce de bois ſervant aux tentes.
namiotowy, ſubſ. vid. Obozny.
Namłodſzy, *conſ.* Młody. der Jüngſte. le cadet.
Namnieyſzy, *conſ.* Mały. der Kleinſte. le plus petit.
Namoczenie. Einweichung. infuſion.
Namoczony. eingeweicht. infuſé, trempé.
Namowa. Beredung. perſuaſion.
Namowić, *vid.* Namawiam.
Namownik, *vid.* Namawiacz.
Namownie, *adv.* 1) überredend. 2) abgeredeter Weiſe. 1) d'une manière perſuaſive; d'une manière propre à perſuader. 2) de concert avec qu; à la perſuaſion; d'intelligence; par intelligence de qu. § 1) namownie mowi. 2) namownie (zmownie) to uczynił.
Namowność, wymowa ku namowieniu ſpoſobna. Kunſt zu bereden. éloquence perſuaſive.
Namowny. 1) mächtig, vermögend einen zu bereden. 2) der leicht zu bereden iſt. 3) das einzureden iſt, deſſen man kan überredet werden. 1) perſuaſif, qui a le don, la force de perſuader. 2) perſuaſible, qui peut étre perſuadé. 3) perſuaſible, qu'on peut perſuader, qu'on peut aiſément faire croire; propre à perſuader.
obiaśnił to namownemi dowody i przykłady. er hatte dieſes mit ſtarcken Beweiſen und Beyſpielen erleuchtet. il a éclairci cela avec des puiſſantes raiſons & exemples.
Namykam czego, *v. m. F. namknę.* anders wohin rücken. reculer, déplacer une choſe, la mettre dans un autre endroit.
Namysł. das Beſinnen; die Ueberlegung; das Bedencken. déliberation, réflexion. § bawił się długim namysłem; po krocìuchnym namyśle.
z namysłu. mit Vorſatz. à deſſein, à propos déliberé.
bez namysłu. ohne langes Beſinnen. ſans marchander.
Namyślam się, *v. m. F. namyślę się.* ſich beſinnen, ſich bedencken, überlegen, berathſchlagen; nachſinnen. déliberer, s'aviſer, tâtonner, mettre en déliberation. § namyślił się, nie uczyni; namyśla się iako koło tey ſprawy ma poſtępować; namyśl się wolno, a czyń śpieſzno, *prov.*
Namyślanie, } *vid.* Namysł.
Namyślenie, }
Nana. Mama, Mütterchen, Wort der Kinder. Maman, *terme d'enfant qui veut dire* mére.
Nanaſzam, } *v. m. F. nanioſę.* 1) zuſammen tragen. 2) anders rücken, anders ſetzen. 1) porter beaucoup de choſes en un tas. 2) transporter des choſes; placer, pouſſer, mettre beaucoup de choſes en un autre endroit. § 1) naniosł drewek do kuchni; mrowki ziarn nanośiły. 2) nanośić ławy, woza, ſtoła, łożka.
Nanoſzę, }
Nanizſzy ist der *Superlativus* von niſki. *c'eſt le ſuperlatif de* niſki.
Naobćinam. vieles behauen, abkuppen. ébrancher, démaigrir beaucoup d'arbres. § naobćinał drzew, gałęzi.
Naobrywam. viele Blumen, Kräuter abrupfen, abpflücken, abreiſſen. cueillir, pincer, arracher bien des fleurs, des herbes. § kwiatkow i owocu naobrywał.
Naobrzynam. vieles beſchneiden, zur Gnüge beſchneiteln. ébrancher, égaïer, élaguer beaucoup d'arbres.
Naoſtatek, *adv.* übrigens. au reſte, enfin, en dernier lieu; derniérement.
Napadam, *v. m. F. napadnę.* 1) überfallen, anfallen. 2) einem zuſtoſſen als eine Kranckheit. 3) ankommen; rühren, bewegen. 4) kommen, fallen, treffen auf etwas. 5) fallen, rennen, laufen in Irrthümer, in einen Hinterhalt. 1) fondre, tomber ſur; aller tomber ſur; ataquer ſoudainement; ſurprendre; ſe jetter ſur; courir ſus. 2) ſurvenir qu; ataquer qu. inopinément comme une maladie. 3) prendre, ſaiſir, mouvoir. 4) rencontrer, trouver par hazard; tomber ſur. 5) tomber, venir dans l'erreur, en embuſcade; encourir qu. ch. § 1) napadli woyſko (na woyſko) naſze nieprzyiaćiele; napaść nagle na miaſto. 2) napadła go choroba, to nieſzczęście. 3) boiaźń, ſmutek go napada; nabożny, kiedy go nabożeńſtwo napada; napadła mię żądza, miłość; nowa

co

co raz myśl go napada. 4) napadłem na te słowa w tym autorze; napadłem na niego na drodze. 5) napada na nieszczęście, na trudność, na zasadzkę, na sieć.

noc nas napadła. die Nacht überfiel, übereilete uns. la nuit nous surprit.

napadać na nogę. auffallen, etwas hincken. boiter un peu d'un pié; clocher légérement.

napaść na kamień. sich an einen Stein stossen. se heurter contre une pierre.

Napadanie. das Ueberfallen, Ueberrumpeln. l'action de tomber sur qu, d'ataquer qu.

napadanie na nogę. ein geringes Hincken. un léger clochement.

Napadły. grundlos, kothig, vom Regen durchgeweicht unwegsam. foulé & trempé de pluie; fort bourbeux; devenu impracticable par la pluie. § napadłe teraz drogi.

Napadnienie. 1) Ueberfall, Anfall. 2) Antreffung. 1) incursion, surprise, saisie, ataque soudaine. 2) rencontre d'une chose ou d'une personne. § 1) tak nagłe na oboz, na miasto napadnienie. 2) napadnienie na kogo, na mieysce, na słowa w księdze.

Napaiam, *v. m. F. napoię*, napawam. 1) träncken ein Vieh 2) dem Kinde die Brust geben. 3) einen berauschen, besäufen. 4) fig. einflössen, beybringen. 5) träncken, einträncken als mit Oel 1) abreuver, faire boire quelque bête. 2) donner à boire à l'enfant, l'alaiter; le mettre à la mamelle. 3) enivrer qu. 4) *fig* imprimer à qu. qu. ch. abreuver qu. de qu. ch; inspirer à qu. qu. ch. remplir l'esprit de qu. ch. 5) abreuver, humecter, emboire, impreigner qu. ch. de qu. ch; faire imbiber. § 1) napoił bydło; napoy konie. 2) niech mamka napoi dziecię. *3) winem go napoił. 4) napoić (napawać) młodzieniaszka dobremi nałogami. 5) napawać drewno oleiem.

Napalam, *v m. F napalę.* einheitzen. chauffer une chambre; faire du feu dans un poële. § napal; napalić izbę.

Naparcie, *vid.* Naparczywie.

Naparczywie, Naparcie, *adv.* ungestümer Weise. importunément, impétueusement, d'une maniére importune dans les priéres.

Naparczywość, Napartość Ungestüm, Heftigkeit im Anhalten. importunité, impétuosité dans les demandes.

Naparczywy, Naparty. Ungestüm, heftig im Ansuchen, der sich nicht abweisen läßt. importun, impétueux, plein d'importunitez en demandant qu. ch. § naparczywy umysł; prośba naparta.

Napiec czego, *v. m. F. napiekę.* viel backen, viel braten. cuire beaucoup au four; rôtir bien des viandes.

Naparstek, *g naparstka.* Finger-Hut. un dé qu'on met au bout du doigt lorsqu'on coud.

w naparstkuby go utopił, prov. er gönnet ihm die Luft nicht; er ist ihm todt feind. il veut à lui mal de mort; il le haït mortellement.

Napartość, Naparty, *vid.* Naparczywość, Naparczywy.

Naparzam co, *v. m. F. naparzę.* bähen, wärmen ein krancken Glied. étuver, fomenter, bassiner, échaufer une partie malade. § naparz członek chory.

Naparzanie, naparzenie. Heilk 1) das Bähen, die Bähung, Erwärmung eines krancken Gliedes. 2) Bähungs-Mittel, Sache die zum Bähen dienlich ist. *Médec.* 1) étuvement, échaufement, fomentation d'un membre malade. 2) fomentation qu'on aplique sur un partie malade.

Naparzany. gebäht, erwärmet. étuvé, échaufé, fomenté.

Naparznąć, *F. naparznę.* mit einem giftigen Hauch anhauchen soufler, pousser une haleine empestée. § wąż, pies, kot to naparznął.

Napaść. 1) Händel, Zanck. 2) Vieh-Seuche von einem gefressenen stinckenden grünen Käfer. 1) querelle, noise, bravade. 2) maladie qui vient à une bête lorsqu'elle a mangé une scarabée verd, puant & venimeux.

mieć napaść. Händel haben. avoir noise. § miałem z nim wielką napaść.

szukać napaści. Händel suchen. chercher noise; prendre querelle avec qu.

nikomu nie daię napaści. ich suche mit niemand Händel. j'évite la moindre querelle.

napaść z Litwy. Zanck um des Kaysers Barth. querelle d'Allemagne; querelle sur un pié de mouche.

Napaśniczy.
Napaśny.
Napastliwy. } zänckisch, zu Händeln geneigt. querelleux, assaillant, qui aime à quereller. § umysł napastliwy.

Napaśnik. Händelmacher, Renomist, Stäncker, Krackeler. querelleur; tireur d'éclaircissement, spadassin, assaillant.

Napaszam, *F. napasę.* 1) satt weiden lassen. 2) fig. weiden, sättigen. 1) faire bien repaître le bétail; mener paître les animaux jusqu'à ce qu'ils soient souls. 2) *fig.* repaître, contenter, rassasier,

fassier, assouvir, satisfaire quelque passion. § 1) napaść bydło; napasł krowy. 2) napasł dźiki wzrok swoy posępnemi okrutnośći swoiey skutkami; napasł chćiwośći swoie.

napaść czym oczy. mit etwas die Augen weiden, belustigen. recréer la vuë de qu. ch.

napaść śię. 1) sich satt weiden. 2) sich sättigen, sich füttern. 3) fig. sich weiden, sich sättigen. 1) se paître assez. 2) se paître, se nourrir, manger assez. 3) *fig.* se paître, se repaître, se nourrir, se rassassier. § 1) iuż śię bydło napasło. *2) napasł śię (naiadł śię) dobrze przy stole. 3) napasł śię okrutnik krwią niewinnie rozlaną.

Napaśienie. 1) das Weiden des Viehes. 2) fig. Ersättigung, Vergnügung einer Leidenschaft. 1) l'action de faire suffisamment paître le bétail. 2) assouvissement; l'action d'assouvir, de contenter une passion.

napaśienie oczu. Belustigung der Augen. réjoüissance des yeux, de la vuë.

Napastowany. angefallen, angefochten. assaili, ataqué.

Napastuię. Händel suchen; nicht zu Frieden lassen. quereller, braver, infester ataquer, assaillir qu; s'ataquer, se prendre, vouloir à qu. § i mrowka śię broni kiedy ią napastuiesz, *prov.*

Napatrzam śię, *F. napatrzę.* sich satt sehen; die Augen belustigen. voir assez; récréer la vuë de qu. ch. § napatrzyłem śię tych rzeczy.

Napawalny. zum Träncken bequem. propre, convenable à abreuver le bétail.

napawalne mieysce. Träncke, Tränck-Trog. abreuvoir, lieu où l'on méne boire les bêtes.

Napawam, *v. m. F. napoię, vid.* Napaiam.

Napawanie, Napoienie. 1) Tränckung des Viehes. 2) Säugung eines Kindes. 3) Tränckung, Eintränckung mit Oel. 4) Eingebung, Einflössung einer Tugend, eines Lasters. 1) l'action d'abreuver une bête. 2) l'action d'alaiter un enfant. 3) abreuvement; l'action d'impreigner. 4) teinture, impression; l'action de faire naître dans le coeur de qu. quelque vertu, quelque passion.

Napawany, Napoiony. 1) geträncket. 2) eingeträncket mit etwas. 3) eingenommen; eingeflößt mit Tugenden. 1) abreuvé, qui a bu. 2) imbu, instruit, qui a une impression de qu. ch.

Napchany. ausgestopft, voll gestopft. rempli, embourré.

Napchlić, *F. napchlę.* voll Flöhe machen. rendre un lieu plein de puces. § psy napchliły komorę, pośćiel.

Napędzam, *v. m. F. napędzę.* einjagen in einen Ort, chasser, pousser dans un endroit. § napędzić zwierzę do śieći.

napędźić komu kłopot, frasunek. einem Kummer verursachen. faire, causer, donner du chagrin à qu.

Napełniam, *v. m. F. napełnię.* 1) füllen, vollfüllen. 2) die erledigten Ehren-Aemter besetzen. 3) erfüllen mit Freuden, mit Schrecken. 1) remplir, emplir, rendre plein, combler qu. ch. de qu. ch. 2) remplir, rendre complets les charges vacantes. 3) combler, remplir de douleur, de joïe. § 1) napełniy flaszę winem. 2) napełnić mieysca urzędnikami. 3) napełnić powietrze krzykiem, serce żalem, Państwo radośćią.

głowę fumami napełnić. den Kopf mit wunderlichen Einbildungen anfüllen. remplir son esprit de chimères.

napełnić śię. sich vollfüllen. s'emplir, devenir plein.

Napełnienie. Vollfüllung. le remplissage, le remplage, l'action de remplir.

Napełniony. vollgefüllt. rempli, comblé, plein, empli.

Naperzam śię, *v. m. F. naperzę.* sich brüsten, ein Amts-Gesicht annehmen, sich breit machen. se pavaner, se carrer; faire des simagrées.

Napięcie. 1) das Aufspannen, die Aufspannung. 2) das Anstrengen. 1) tension; état d'une chose qui est bandée. 2) éfort, action de s'éforcer. § 1) łuk od nadpięćia długiego słabieie. 2) napięćie śił, konceptow, myśli do czego.

Napieram śię, *v. m. F. naprę.* unablässlich um etwas bitten; anhalten. soliciter qu. ch; démander qu. ch. importunément. § napiera śię ode mnie tey księgi.

napierać czego. 1) vorschieben, verrücken, verrammeln. 2) anstrengen, drängen, treiben. 1) barricader, fermer une porte avec qu. ch. pour empêcher d'entrer; pousser, mettre devant. 2) pousser, exciter, inciter.

Napierśnik, *g. a.* 1) Brust-Schildlein, Ringkragen. 2) Brust-Tuch der Weiber, die Brust zu bedecken. 1) petite plaque qu'on met sur la poitrine; hausse-cou. 2) le mouchoir ou le linge qui couvre la gorge des femmes. § 1) napierśnik srebrny, pozłocony.

napierśnik kapłański w starym Zakonie. Brust-Schild des Priesters im Alten Testament. rational, piéce d'habit Sacerdotal dans le vieux Testament.

napierśnik końſki. Bruſt-Rieme am Pferde-Geſchirre. poitral; bande de cuir devant le poitral de cheval.
napierśnik mniſzek. Bruſt-Schleyer der Nonnen. barbette, guimpe, mouchoir qui couvre la ſein de la Réligieuſe.
Napierśny. an der Bruſt angemacht. pectoral; ataché à la poitrine. § krzyż napierśny arcybiſkupſki.
Napierſzek, *g. nadpierſzka, vid.* Napierśnik.
Napierwey, *adv.* vors erſte. prémiérement, en prémier lieu.
Napierwſzy der allererſte. le prémier.
Napierzam, *v. m. F. napierzę.* befedern, voll Federn machen. remplir de plumes; blanchir avec de plumes. § ſuknią mi napierzyſz.
Napiętek, *g. napiętka.* Schuh-Quartier. les quartiers d'un ſoulié.
Napięty. 1) aufgeſpannt 2) angeſtrengt. 1) bandé, étendu, tendu. 2) forcé, éforcé, bandé. § 1) łuk napięty; śidło napięte. 2) śiły napięte.
napięta cera. ein Amts-Geſicht. un air grave; rominagrobis; viſage de Magiſtrat.
z napiętą przychodźi twarzą. er kommt mit einem Amts-Geſicht. il vient en rominagrobis.
Napiiam śię, *v. m. F. napiię.* 1) trincken, nach und nach trincken, genung trincken. 2) einziehen, in ſich ziehen Waſſer, Rauch. 3) einziehen, einſaugen, als eine falſche Lehre. 1) boire; boire peu à peu; buvoter; boire aſſez. 2) s'imbiber de; boire, atirer une liqueur, la fumée. 3) s'imbiber de; ſe mettre qu. ch. dans l'eſprit; ſucer. § 1) napiy śię; napiłem śię wina. 2) napiła śię gębka; napił śię ſwędu, dymu, ſmrodu. 4) napił śię błędow, złey nauki, herezyi, ſweywoli.
rad śię napiia. er liebt den Trunck; er ſäuft gerne. il boit; il aime la crapule; il aime le piot; il aime un peu le ſirop.
napił śię oſtatni raz w morzu, w rzecze. er iſt im Meer, im Fluß erſoffen. il s'eſt neïé, il a perdu la vie dans la mer, dans la riviére.
Napinam, *v. m. F. napnę.* aufſpannen. bander, tendre. § napiąć łuk; napniy śidło.
napinam śię. nach etwas ſtreben. aſpirer, tendre à qu. ch; déſirer, avoir deſſein d'obtenir. § napina śię na ten urząd.
Napinanie, Napięcie. das Aufſpannen. la tenſion.

Napis. 1) Aufſchrift, Ueberſchrift. 2) Aufſchrift auf einem Briefe. 1) inſcription, deviſe. 2) le deſſus; l'adreſſe d'une lettre. § 1) wymalował ktoś nadętą pęcherz z tym napiſem: Ogromne nic; położyć, napiſać napis.
**napis kśięgi; tytuł kśięgi.* Titel eines Buchs. le titre d'un livre.
Napiſać, *F. napiſzę.* 1) ſchreiben, aufſchreiben, notiren. 2) an einen ſchreiben. 3) ſchreiben, verfertigen, verfaſſen. 1) écrire, noter. 2) écrire à qu. une lettre, un billet. 3) écrire, compoſer, faire; mettre par écrit qu. ch. § 1) napiſz napis, liſt; napiſałem to w regieſtr. 2) napiſałem do niego. 3) napiſać kśięge wierſze.
napiſano. man lieſet, es ſtehet geſchrieben, es iſt aufgeſchrieben, aufgezeichnet worden. nous liſons; on lit; on a laiſſé à la poſterité; on a laiſſé par écrit; nous trouvons écrit.
Napiſany. geſchrieben, aufgeſchrieben. écrit, mis par écrit.
Napitek. Trunck, das Trincken. le boire; un coup, un trait en bûvant; l'action de boire; l'apétit à boire.
ſer ſtary lepſzy do napitku. alter Käſe iſt beſſer zum Trunck. le vieux fromage eſt meilleur à aiguiſer l'apétit à boire, éxite le goût à boire, eſt bon quand on boit.
Napiwonie. } Wappenk. ein Wolf der
Napiwonow. } auf einem Hirſch-Kopf zwiſchen den Geweihen ſitzet, die Krone iſt mit drey Straus-Federn gezieret. *Blaſ.* un loup aſſis ſur la tête d'un cerf entre les bois; la couronne eſt ornée de trois plumes d'autruche.
Napłakać śię, *F. napłaczę.* viel weinen. pleurer beaucoup.
Napleśnieć, *F. napleśnieię.* anſchimmeln, etwas ſchimmlich werden. commencer de moiſir; ſe moiſir un peu. § ſer napleśniał.
Naplwać, *F. napluię.* voll ſpucken, voll ſpeyen. cracher beaucoup, jetter beaucoup de la ſalive hors de ſa bouche. § naplwałem mu w oczy.
naplwał mu w ręce. er hat ihm die Hände geſchmieret. il lui a graiſſé la pate; il l'a gagné par préſens.
Napodworny. am Hauſe, unter freyem Himmel gelegen qui eſt à decouvert, qui eſt en plein air.
Napoiek, *g. napoyku.* Heilkunſt: Tranck, Tränctlein. *Médec.* potion.
Napoienie, *vid.* Napawanie.
Napoiony, *vid.* Napawany.

Napoł,

Napoł, } w poł, w poły. 1) halb, auf Napoły, } die Helfte. 2) halb, bey einigen *Adjectivis.* 1) à demi, à moitié. 2) demi; à demi, *devant quelques adjectifs.* § 1) wywarz to napoły; krolowie napoł ſą bogami; napoł darmo doſtał; weź octu winnego napoł z wodą.

napoły cały. halb, gantz. à demi entier.

napoły czczy. halb ledig. à demi vuide.

napoły dożrzały. halb reif. à demi mûr, mûr à moitié, mûr à demi.

napoły głupi. halb närriſch. à demi-ſot.

napoły goły. halb bloß, halb abgeſchoren. demi-nud, demi-raſé.

napoły mokry. halb naß. mouillé à demi; à demi arroſé.

napoły nagi. halb nackend. demi-nud.

napoły naprawiony. halb wieder gemacht, halb zurecht gemacht. refait à demi.

napoły odziany. halb gekleidet. à demi-habillé.

napoły otwarty. halb offen. demi-ouvert.

napoły pełny. halbvoll. demi-plein.

napoły piiany. halb betruncken. enivré à demi.

napoły ſkończony. halbgeendigt. qui n'eſt achevé qu' à demi.

napoły ſpalony. halb verbrannt. demi-brûlé.

napoły ſpiący. halb ſchlafend. demi-endormi.

napoły ſtarty. halb zerrieben. qui n'eſt broïé qu' à demi.

napoły ſurowy. halb roh. demi-cru.

napoły uczony. halbgelehrt. un demi-ſavant; qui ne ſait les choſes que ſuperficiellement.

napoły umarty. halb todt. demi-mort.

napoły umyty. halb gewaſchen, unrein. à demi lavé; ſal, malpropre.

napoły widomy. halb ſichtbar. vû à demi, à moitié; demi-viſible.

napoły upiekły. halb gebraten. à demi-rôti.

napoły uwrzały. halb geſotten. à demi-cuit; qui n'eſt qu' à demi cuit.

napoły uzbroiony. halb gewafnet. qui n'eſt armé qu' à demi.

napoły zabity. halb erſchlagen, halb todt. à demi tué.

napoły zamknięty. halb verſchloſſen. demi-fermé.

napoły zwierzęcy. halb thieriſch. demi-bête, demi ſauvage.

napoły żywy. halb lebendig. demi-mort.

Napominacz. Vermahner, Warner. admoniteur, moniteur, celui qui exhorte, qui fait ſouvenir.

Napominalny, napominaniu służący. erinnernd, vermahnend; Warnungs=. de remontrance, d'exhortation; d'avertiſſement; inſtructif, didactique; propre à exhorter. § napominalna mowa.

Napominam, *v. m. F. napomnę.* vermahnen, erinnern. admoneter, exhorter, avertir qu; remontrer à qu. § napominał corkę ſwoię jako oyciec; napomniał mię.

napominaią mię. man erinnert, man vermahnet mich. je ſuis averti; on me fait ſouvenir.

Napominanie. } Vermahnung, Erinne-
Napomnienie. } rung. remontrance, admonition, avertiſſement, avis.

Napomknienie. Veranlaſſung, Reitzung zu etwas, Neckerey. atrait, ce qui atire; motif, incitation, agacerie.

Napomykam, *v. m. F. napomknę.* veranlaſſen, anreitzen, Anlaß womit zu etwas geben. agacer, irriter, provoquer, inviter, inciter qu. à qu. ch; donner occaſion de; prêter qu. ch. à; fournir qu. ch. de; donner lieu à qu. ch. § napomykał mu ſzpady do zaboiu tego; nie napomikay słowy temi; nie napomykam go do tey przewrotney rady.

Napośledniey ſzy. der allerletzte. le dernier.

Napotym, *adv.* ins zukünftige, hinführo. à l'avenir, deſormais.

Napowietrzny. das ſich in der Luft zuträgt, das in der obern Luft erſcheinet. qui ſe fait, qui s'engendre en l'air, qui paroit en l'air.

napowietrzna rzecz. Philoſ. Luft-Geſicht. *Philoſ.* un météore. § piorun, błyſkawica i inne napowietrzne rzeczy.

Napoy. Trunck. une boiſſon, un breuvage. § napoy słodki, mocny, piiany.

Napraſzam, *v. m. F. naproſzę.* 1) beſtreuen. 2) fig. beſtreuen, hin und wieder ſtreuen. 1) ſaupoudrer, poudrer; jetter, épandre par deſſus. 2) *fig.* parſemer qu. ch. de; repandre çà & là. § 1) napraſzam co pieprzem. 2) boiazń i ſmutek grubemi mozg napraſzaią fumami.

Napraſzanie, naproſzenie. Beſtreuung. l'action de poudrer, de ſaupoudrer.

Napraſzany, naproſzony. beſtreuet. qui eſt ſaupoudré; parſemé.

*Napraſzczam, *v. m. F. naproſzczę, vid.* Naproſtować.

Naprawa. 1) Ausbeſſerung, Beſſerung. 2) Verbeſſerung als der Sitten. 3) Anſtiftung, Verleitung, Anhetzung. 4) abgelegter, abgeredter Handel. 1) réparation, le rapiécetage; racoutrement; le rabillage. 2) réforme, réformation, rétabliſſement correction, comme des moeurs. 3) incitation, ſuſcitation, inſtigation.

ſtigation. 4) ſubornation, intrigue, cabale, concert. § 1) naprawa fortecy, budynkow, drog; od naprawy botow, trzewikow dał złoty. 2) naprawy temu ſzukać trzeba; naprawa obyczaiow. 3) z iego naprawy zabity. 4) minął tę naprawę; naprawę na niego ułożono.

Naprawca. } 1) Ausbeſſerer. 2) Wiederbringer, Verbeſſerer. 3) Anſtiffter, Anhetzer, Verführer. 1) racoutreur, ravodeur, celui qui racommode, qui répare. 2) réparateur, reſtaurateur, celui qui refait, rétablit; reformateur. 3) ſuborneur, celui qui ſuborne, qui corromp. § 1) naprawiacz budynku tego. 2) Stefan Batory był naprawiaczem praw i Sądow. 3) naprawiacz na kogo zdradliwy.
Naprawiacz.

naprawiacz obyczaiow. Policey-Meiſter. maître de Police.

Naprawiaczka. 1) Ausbeſſerin. 2) Verbeſſerin. 3) Anſtiffterin. 1) ravaudeuſe, racoutreuſe celle, qui refait, qui répare. 2) celle qui retablit, qui reforme. 3) ſuborneuſe, celle qui ſuborne.

Naprawiam, *v. m. F. naprawię.* 1) beſſern, ausbeſſern, zurechte machen. 2) repariren, ausbeſſern ein Haus. 3) verbeſſern, reformiren. 4) ablegen, abreden, heimlich beſtellen, anſtifften. 1) refaire, racommoder, racoutrer, rapiécer, rajuſter. 2) réparer, rétablir une maiſon. 3) rétablir, réformer, corriger, remettre en ſon prémier état. 4) ſuborner, corrompre, ſuſciter, atitrer, pratiquer; apoſter, débaucher qu. pour nuire à une perſonne. § 1) napraw ſtołek złamany. 2) naprawić dom, kościoł. 3) naprawiał złe obyczaie. 4) naprawić kogo na kogo; umyślnie to naprawiono.

Naprawianie, naprawienie, *vid.* Naprawa.

Naprawiony. 1) eig. und fig. verbeſſert, ausgebeſſert. 2) heimlich, abgerichtet; auf einen beſtellet 1) *prop. & fig.* réparé, rétabli, racommodé, rajuſté 2) ſuborné, apoſté, corrompu pour faire qu. ch. contre qu. § 1) dom naprawiony. 2) naprawiony na niego.

Naprawka. ausgebeſſerte Arbeit. réparation; le rabillage, ouvrage réparé ou racommodé. § zapłacić za robienie naprawek.

Naprawny. 1) das man noch ausbeſſern kan. 2) zugerichtet bereitet, fertig. 3) ausgebeſſert. 4) heimlich beſtellt. 1) réparable, qu'on peut réparer. 2) préparé, acommodé, prêt. 3) réparé, racommodé, rajuſté. 4) ſuborné, apoſté, ſuſcité. § 1) naprawny to ieſzcze budynek. 2) rozga lepem naprawna; naprawne do tego drzewo. *3) naprawny (naprawiony) iuż budynek. 4) naprawnego na niego zesłał człowieka; naprawni świadkowie.

Naproſtować, *F. naproſtuię*; napraſzczam. gerade biegen, gerade machen. redreſſer une choſe courbée. § naproſtuy tę ſzpadę zgiętą.

Naprowadzam, *v. m. F. naprowadzę.* 1) eig. u. fig. bringen, führen auf den Weg. 2) beugen, zu etwas lencken, bringen. 1) *prop & fig.* ramener qu. dans le bon chemin; mener, conduire dans le chemin, dans l'erreur. 2) fléchir l'eſprit de qu.; le porter, le ramener à qu. ch. § 1) naprowadził go na błędy, na rozdrogę; naprowadź dziecię na drogę. 2) nie daie się do tego naprowadzić; naprowadził go do tego przedsięwzięcia.

Naprożnik, *vid.* Nadprożek.

Naprzećiwko, *adv.* 1) gegentheils, hingegen. 2) gegenüber; gegen einander 1) au contraire. 2) vis à vis, contre, à l'opoſite, devant. § 1) naprzećiwko kto uważy. 2) naprzećiwko ſtoiący dom; naprzećiwko ieſt las; naprzećiwko domy budować, rzeczy kłaść.

naprzećiwko ſtawiać. gegen ſetzen; gegen einander ſetzen. mettre en parallèle; opoſer; mettre devant.

naprzećiwko ſtawianie. Gegen-Satz. opoſition, parallèle.

Naprzećiwko, *pr. D.* gegenüber. vis à vis une choſe ou de qu. ch; tout-devant de; à viſon viſu de; à opoſite de. § naprzećiwko zamku, gorze ſtoi wieża.

**naprzećiwko, prećiwko,* pr. g. wider, entgegen. contre.

wyniść naprzećiwko nieprzyiaciela. dem Feinde entgegen gehen. aller au devant des enemis.

Naprzećiwny, naprzećiwko będący. gegenſeitlich, gegenüber gelegen; entgegen geſetzt. opoſé, mis à l'opoſite, ſitué vis à vis § naprzećiwny dom.

Naprzemianny, na przemiany uczyniony. abgewechſelt, eins um das andre gethan, geſetzt. alternatif; fait, mis, placé l'un aprés l'autre.

Naprzemiannie. wechſelsweiſe. tour à tour, tantôt l'un tantôt l'autre; alternativement; l'un aprés l'autre.

Naprzod, *adv.* wprzod. zuerſt, erſtlich. prémiérement, en prémier lieu. § naprzod to uważemy, potym rzecz będzie łatwa.

nic naprzod ma daie. er läßt ihm keinen Vorzug;

Vorzug; er macht ihm den Vorzug streitig. il ne lui donne pas la préference; il ne lui céde en aucune chose.

Naprzykrzam się, *v. m. F. naprzykrzę.* 1) einem verdrießlich, beschwerlich, überdrüßig fallen. 2) einer Sache überdrüßig seyn; etwas satt haben. 1) molester, ennuier; donner de l'ennui à qu. dégouter qu. donner du dégout à qu. 2) étre soul, se rebuter de. § 1) naprzykrza mi się swoiemi prośbami; naprzykrzyła mi się ta potrawa. 2) naprzykrzyłem się tey roboty.

Naprzykrzenie. Beschwerlichkeit, Ueberdruß. dégoût, ennui, déplaisir qu'on donne à qu.

Naprzykrzony. verdrießlich, beschwerlich. dégoutant, qui donne du dégoût: ennuïeux, qui donne de l'ennui. § naprzykrzona robota.

Napsotać komu, *F. napsotam.* einen ausfilzen, ausmachen. mâtiner qu; tailler qu. en piéces; charger qu. d'injures & d'oprobres.

Napsować czego, *F. napsuię*, nadpsować. ein wenig verderben. gâter un peu.

napsować sobie głowy. sich den Kopf zerbrechen. s'alembiquer l'esprit.

Napucham, *v. m. F. napuchnę.* 1) mit einem giftigen Hauch anhauchen, anblasen. 2) voll Dampf machen. 3) aufschwellen. 1) soufler contre; pousser une haleine empestée; toucher qu. de son haleine empestée; empester avec son soufle. 2) enfumer, étoufer de fumée. 3) s'enfler, se boufir, boufir, se tumefier. § 1) ta plugawa czarownica dźięćię (na dźiecię) napuchnęła. 2) kto izbę napuchał. 3) napuchła mu głowa od kułakow; napuchł mi palec.

Napuchły. aufgeschwollen. enflé, boufi.

Napuchnienie. 1) giftiges Anhauchen. 2) Aufschwellung. 1) boufée empestée; l'action d'empester avec son haleine. 2) enflure, boufichure, tumefaction.

Napuszczam co czym, *v. m. F. napuszczę.* 1) einträncken, einflössen, annachen. 2) *fig.* einflössen, eingeben, beybringen. 1) faire imbiber, impregner qu. ch; abreuver de qu. ch. 2) *fig.* inspirer à qu. qu. ch; abreuver qu. de qu. ch. § 1) napuść to oleykiem.

napuśćić iadem. vergiften, mit Gift einträncken. envenimer; remplir, abreuver de venin; mêler du poison avec qu. ch.

Napuszczany, napuszczony. 1) eingeflößt, eingetränckt. 2) fig. eingegeben, eingeflößt. 1) imbibé, qui est imbu de quelque liqueur. 2) *fig.* imbu, instruit, inspiré de qu. ch. § 1) rana oleykiem napuszczona. 2) heretyckim iadem, wieszczym duchem napuszczony.

iadem napuszczony. vergiftet, mit Gift angemacht, zubereitet. empoisonné, mêlé avec du poison.

Napuszczanie, Napuszczenie czym. Tränckung, Einträncknng mit etwas. abreuvement, l'action d'impregner.

Napuszam, *v. m. F. napuszę.* eig. und fig. aufblähen, aufblasen. *prop. & fig.* enfler, renfler, boufir. § wśćiekła go pycha napuszyła.

Napuszysty. aufgeblasen, aufgebläht. enflé, renflé, boufi. § chłop to napuszysty.

Napycham czego, *v. m. F. napchnę.* einpfropfen, einstopfen, einstossen, polstern. embourrer, matelasser, pousser dedans; remplir de paille, de bourre. § napchniy słomy w wor.

Narabiam, *v. m. F. narobię.* 1) viel machen; viel verfertigen. 2) viel machen, viel verursachen. 3) umgehen, sich bedienen; anwenden, gebrauchen. 4) stets mit etwas umgehen, immer unter Händen haben. *5) mit einem oft umgehen. 1) faire beaucoup de. 2) faire, causer beaucoup de. 3) se servir de; emploïer, user; couver. 4) manier qu. ch. s'ocuper de; pratiquer, excercer souvent. *5) fréquenter, pratiquer, hanter qu; converser avec qu. fréquenment. § 1) stolarz narobił stołkow. 2) wielkiego narobisz hałasu; ta pretensya okrutną woynę narobiła. 3) ten mowca barzo gestami narabia; co dźień to inszą, co raz to nowszą narabia inwencyą; narabiać fałszem. 4) narabia winem, końmi.

Naradzam się z kim o czym, *v. m. F. naradzę.* berathschlagen, überlegen. déliberer avec qu; mettre en délibera-tion; consulter qu.

Naradzanie się z kim. Berathschlagung. déliberation avec qu.

naradzanie. Rathschlagung, Ueberlegung, Rath. consultation conseil.

naradzaniu służący. zum Rathen und Rathschlagen gehörig. déliberatif, qui regarde la déliberation.

Naraić, *F. naraię.* zuweisen, zuschantzen einen Diener oder eine Sache. donner un serviteur; procurer, faire avoir un valet ou quelque chose. § naray mi sługę dobrego.

Naramiennik, *g. a.* 1) Arm-Spange, Arm-Zierde ehedessen an den Manns- und Weiber-

Weiber-Kleidern. 2) Achsel-Band. 1) espèce de bracelet que les hommes & les femmes portoient au haut du bras pour ornement. 2) noeud d'épaule § 1) naramiennik męski staroświecki; naramiennik białogłowski iako niegdy u Rzymian.

Naramiennica, Naramnica. Arm-Schiene, Schulter-Blech an der Rüstung. épauliére, partie de l'armure qui couvre l'épaule.

Naramienny. an der Achsel oder Schulter angemacht. ataché au bras, à l'épaule. § naramienne wstęgi.

Narastam, *v. m. F. narosnę.* 1) hinzuwachsen, fürwachsen, überwachsen. 2) sich häufen, sich vermehren. 3) quillen, aufquillen. 1) naître par dessous ou à la place d'un autre; croître dessous, venir par dessous, croître par dessus. 2) s'augmenter, s'acroitre. 3) grossir, s'enfler, se gonfler. § 1) znowu mięso koło kośći narosło; narosła trawa. 2) narosło ztąd złych kśiążek, błędow wielkich. 3) ziarno w wodźie narasta; śiew ku pełni zwykł narastać.

Naratywa, powieść. Erzehlung. un narré, un recit.

Narażam, *v. m. F. narażę.* 1) verletzen, beschädigen. 2) geben, aussetzen in Gefahr. 3) darreichen, von ohngefehr zuweisen. 1) blesser, ofenser. 2) exposer, mettre au danger. 3) ofrir, procurer, faire tomber dans les mains; présenter par hazard. § * 1) naraźił (obraźił) ręki, nogi. 2) własne zdrowie dla całośći Oyczyzny nie raz narażał; narażać woysko w (na) niebezpieczeństwo; naraźił go w gotowe wniki. 3) trefunek mi tę kśięgę naraźił.

narażać śię. 1) sich in Gefahr begeben. 2) vorfallen, vorkommen. 1) s'exposer, se mettre au danger; risquer. 2) se présenter par hazard; s'ofrir; tomber dans les mains; survenir. § 1) narażać śię na nieprzyiaćioł, w (na) nieszczęśćie.

Narażenie. Schaden, Nachtheil Verletzung. un préjudice, tort, endommagement. § z narażeniem własnego zdrowia.

Naraźnie, *adv.* an einem gelegnen Orte. dans un endroit fort commode.

Naraźność. Bequemlichkeit des Orts. commodité du lieu; avantage d'un endroit.

Naraźny, na raźie leżący. gelegen, bequem wegen der Lage. commode, avantageux par sa situation. § dom nie na raźnym mieysću budowany.

Narażony. 1) in Gefahr gegeben. 2) geschwächt, verletzt, entkräftet. 1) exposé au peril. 2) foible, cassé, infirme.

Narcyszek, *g. narcyszka*, kwiat albo źiele, pierzga. (*narcissus*) Narcisse; Mertz-Blume. un narcisse, campanette, jannette.

narcyszek kamień drogi. (narcissites) Edelgestein, so an Farbe den Narcissen gleichet. pierre précieuse de la couleur de narcisse.

narcyszek wielkonocny źiele. (colchicum) Zeitlosen. chienne; mort au chien.

Narcyszkowy. von Narcissen. de narcisse.

Narda } źiele. (*nardus*) Narden-Kraut.
Nardus } nard, plante odoriférante.

narda Indyyska. (nardus Indica) Indianischer Nardus. nard Indien.

narda leśna źiele. (asarum) Hasel-Wurtz. du cabaret, oreille d'homme.

narda ogrodna } *źiele.* (lotus sil-
Narduśek, *g. narduśka.* } vestris) Stein-Klee. du tréfle de pierre.

Nardowy. aus Narden-Kraut. de nard. § nardowy oleiek.

Naręcze. Armvoll. brassée; ce qu'on peut embrasser tout d'une fois avec les bras. § naręcze drew.

naręcze zboża żętego. Armvoll geschnittenes Getreide. javelot; brassée du blé fauché.

Naręczny. Hand-, zur Hand gelegen. qui est à la main; commode.

naręczny koń. Hand-Pferd, das beym Sattel-Pferd gehet. cheval de la main.

Narobienie, *vid.* Narabianie.

Narobiony, *vid.* Narabiany.

Narod. Volck, Nation. nation, peuple.

Narodowy. dem Volck eigen, zuständig. de nation, national. § narodowe obyczaie.

Narodzenie. die Geburt. naissance.

Narodzenie Pańskie; Boże narodzenie. Weyhnachten. Noël; la Nativité de Jésu-Christ.

gwiazda narodzenia. Geburts-Stern. étoile de nativité.

narodzeniu służący. zur Geburt gehörig. de naissance, natal.

narodzenia dźień. } Geburts-Tag. jour
Narodźiny, *plur.* } de naissance. § życzę ći szczęśliwych narodźin.

Narodźić śię, *vid.* Rodzę śię.

Narodzony. 1) gebohren. 2) gebohren blind, bucklicht. 1) né, engendré, qui est venu au monde. 2) aveugle, bossu de naissance; aveugle né, bossu né &c. § 1) norodzony roku tego. 2) narodzony ślepo, garbato, głucho &c.

Narośl, *f.* Gewächs am Halse. une tumeur ou excrécence au cou.

Narow. Mangel, Fehl, von Menschen und Thieren. défaut, un vice; *ce mot se dit des hommes & des animaux.* § narow konia; przyrodzone go unoszą narowy.

Narowię. verderben, ein Pferd mangelhaft machen. gâter, rendre vicieux un cheval.

Narownać, *F. narownam.* vergüten, gleich machen, erstatten, ersetzen eine Mühe oder Schaden. dédommager, bonifier; réparer le dommage; récompenser qu. de quelque peine ou de quelque perte. § powinien drugiemu tę szkodę narownać we wszystkim tak wielkością, iako dobrocią.

pilnością swoią tę niedbałość narownał. diese Nachlässigkeit hat er mit seinem Fleiß ersetzet. il a recompensé cette négligence par sa diligence.

Narownanie, narownienie. Vergütigung. recompense, dédommagement, réparation de peine, de perte, de dommage.

Narownany. vergütet. recompensé, dédommagé, bonifié.

Narowni. in einer Ebne gelegen, vorgefallen. situé, arrivé dans une plaine. § potyczka narownia; wieś narownia.

Narowuię trzodę; dopełniam trzody. eine Heerde ergänzen. renouveller un troupeau.

*Narożnica, rog. Ecke. coin, un angle.

Narożnik. 1) Kriegsb. ein Bollwerck, eine Bastey. 2) ein Eck-Haus. 1) *Fortif.* un bastion. 2) une maison de coin.

narożnik płaski. flaches Bollwerck. bastion plat.

narożnik ostry. eingeschnittenes Bollwerck. bastion coupé.

narożnik pełny, całkowity. gefülltes Bollwerck. bastion plein, solide.

Narożnie, *adv.* Mathem. zwerch durch, von einer Ecke zur andern. diagonalement.

Narożny. 1) Eck-, an einer Ecke gelegen, zur Ecke gehörig. 2) Mathem. Diagonal, von einer Ecke zu der andern zwerch durchgezogen. 1) de coin; angulaire; qui est à coin. 2) *Matém.* diagonal. § 1) kamienica narożna. 2) narożna linia.

narożny przedwałek. Kriegsb. halber Mond. *Fortif.* une demi-lune.

Narty, *plur.* Schlitt-Schuh. patins à glace.

Narufzam, *v. m. F. narufzę.* verletzen, versehren. nuire, gâter, blesser, afoiblir, endommager, rompre. § narufzył przyiaźni, praw, wolności; nie dźwigay tego ciężaru, bo krzyża narufzysz.

Narufzenie. Schwächung, Verletzung, Versehrung. lésion, ateinte, ofense, endommagement. § bez narufzenia sumnienia, przyiaźni i cnoty to bydź nie może.

Narufzony. 1) verletzt, geschwächt. 2) gerührt als vom Schlage. 1) afoibli, ateint, blessé. 2) saisi, frapé d'une maladie. § 1) narufzona przyiaźń, narufzone prawa. 2) paraliżem narufzony mowę stracił.

Narybek, *g. narybku.* Saamen; Setz-Fische. alevinage, *m.* nourrin, alevin, refus, le peuple, fillette. § narybkiem staw zasadzić.

Narybiam, *v. m. F. narybię.* besaamen, besetzen einen Teich. aleviner; peupler un étang; empoissonner. § takim gatunkiem szkoda stawu narybiać; narybić sadzawkę.

narybić się. sich besaamen, sich vermehren, von Fischen. s'empoissonner, se peupler, s'augmenter, *en parlant des poissons.* § szczupaki, liny, okunie same się narybiaią rzekami.

Narybienie. Besaamung eines Teichs. l'action d'aleviner un étang; empoissonnement.

Narybny. zur Besaamung der Teiche dienlich. d'alevinage, qui sert à peupler un étang.

Narybiony. besetzt, besaamt. empoissonné, peuplé, aleviné.

Narychtować, *F. narychtuię.* richten, einrichten, zu rechte machen. ajouster, dresser, acommoder. § narychtować kuszę, nawę.

narychtować działo. ein Stück richten. braquer, afûter, pointer un canon; dresser & mettre le canon dans un étât de tirer. § narychtuy działo na ten most.

Narychtowanie działa. das Stückrichten. afûtage, *m.* braquement; disposition d'une piece d'artillerie à tirer vers un endroit.

Narychtowany. eingerichtet. dressé, ajusté.

narychtowane działo. ein gerichtetes Stück. canon pointé, dressé à tirer.

Narządzam, *v. m. F. narządzę.* 1) zu recht machen, einrichten, zurichten. 2) machen, anrichten, verursachen. *3) versehen mit etwas. 1) ajouster, racommoder, refaire, rajuster, réparer, aprêter, préparer, acommoder. 2) faire, causer. 3) pourvoir, fournir de qu. ch. § 1) narządził złamaną ławę. 2) narządziłeś sobie karanie; kłopot mu narządził. 3) narządzić (opatrzyć) fortecę w potrzeby.

Narządzenie. das Zurechtmachen, die Zurichtung. rabillage, *m.* réparation, ajuſtement.

Narządzony. } 1) zurecht gemacht, eingerichtet, zugerichtet. 2) verſehen, verſorget. 1) aprêté, ajuſté, préparé, acommodé, prêt. 2) pourvû, garni, fourni. § 1) w narządzone wpadł ſidła. 2) woyſko wſzelkiemi narządzone (opatrzone).
Narzędny.

Narzaniec, *g narzańca*, ziele. (*lotus Aegiptia*) Egyptiſches Gewächs am Nil-Fluß, ſo ſich beym Untergang der Sonne ins Waſſer tauchet. lotus, plante qui croit en Egipte au bord du Nil & qui ſe plonge dans l'eau quand le Soleil ſe couche.

Narzędy, *plur.* } 1) Geräth, Werckzeug, Geräthſchaft, Zubehör, Zeug. 2) Rüſtung, Waffen. 1) les inſtrumens en général; uſtenciles, *m. plur.* outils, le meuble de campagne, de cuiſine &c. vaiſſaille. 2) harnois, armes, *f. plur.* armure, armement, apareil pour la guerre; équipage, *m.* § 1) narzędy młyńſkie, łowcze; rzemieślnicze kuchenne, ſtołowe. 2) narzędy woyſkowe.
Narzędzie, *ſing.*

narzędzie Męki Pańſkiey. Geräthe, ſo beym Leiden Chriſti ſind gebrauchet worden. les inſtrumens qui ſervoient à la paſſion de Jéſu-Chriſt.

narzędy konia wierzchnego. Roß-Zeug, Reut-Zeug. harnois, harnachement du cheval de ſelle.

Narzekalnica. Klage-Weib ehedeſſen bey den Leichen. pleureuſe, femme qui pleuroit autrefois le mort.

Narzekalnik. der ſich immer beklaget; Greiner. pleureur.

Narzekam na co. klagen, ſich beklagen. gémir, ſe plaindre de qu. ch; lamenter qu. ch; ſe lamenter de qu. ch.

Narzekanie. Klage, Wimmern. plainte, lamentation, gémiſſement.

Narznięty, *vid.* Narzynany.

Narzynam, *v. m. F. narznę.* einſchneiden, einkerben. inciſer, taillader, entailler, couper.

Narznięcie. } Einſchnitt. inciſion, entaillure, coupure. § narzynanie liścia, karbu.
Narznienie.
Narzynanie.

Narzynany. eingeſchnitten, gekerbt. inciſé, entaillé; dentelé, coupé en maniére des dents.

Naſad. 1) Pflug-Krümme, Holtz darinnen das Pflug-Eiſen ſtecket. 2) Schaft am Gewehr. 3) Geſtelle als einer Tiſchler-Säge. 4) fig. Falle, Netzen. 1) la recourbûre ou courbûre; le bois où l'on enclave le ſoc de la charruë. 2) monture, fût d'une arme à feu. 3) monture comme d'une ſie. 4) *fig.* piéges, *m. plur.* embuches, *f. plur.* § 1) naſad pługowy, kroiowy, lemieſzowy. 2) naſad u ſtrzelby. 3) naſad u piłki ſtolarſkiey. 4) nie uydźie tego naſadu.

Naśiadka, *vid.* Nadśiadka.

Naſadzam, *v. m. F. naſadzę.* 1) viel Bäume, Kräuter ſetzen. 2) ſtellen, ſetzen als eine Falle. 3) beſetzen, beſaamen einen Teich. 4) ſetzen, einſetzen einen Stiel in ein Werckzeug. 5) ein Speer mit Eiſen verſehen. 6) ſchäften ein Gewehr. 7) ein Stück auf die Lavetten bringen. 8) eine Brüthenne ſetzen. 1) planter beaucoup, couvrir d'arbres, d'herbes. 2) tendre, dreſſer un piége. 3) peupler, empoiſſonner, aleviner. 4) enmancher quelque inſtrument, le garnir d'un manche. 5) ferrer une pique, la garnir du fer. 6) monter une arme à feu. 7) mettre une pièce d'artillerie ſur l'afût; monter un canon de ſon afût. 8) mettre des oeufs ſous la poule pour les couver; mettre les poules couver. § 1) naſadźił drzew po miedzach, w ogrodźie. 2) śidła na ptaka naſadźił. 3) naſadźić narybkiem ſtaw. 4) naſadź śiekierę, młot. 5) naſadźić włocznią. 6) naſadźić fuzyą. 7) dźiało naſadźić. 8) naſadźić kokoſz, gęś.

naſadźić śię na co. worauf beſtehen, ſeinen Kopf aufſetzen. ſe chauſſer, s'obſtiner, s'opiniâtrer; pourſuivre qu. ch. obſtinément; inſiſter, perſiſter ſur qu. ch; obſtiner, opiniâtrer qu. ch. § dowiodł, na co śię zaśadźił.

Naſadzanie, Naſadzenie. 1) das Einſetzen, Einſtoſſen eines Stiels. 2) das Schäfften. 3) Aufſetzung eines Stücks auf die Lavetten. 4) das Setzen einer Brüthenne. 5) Beſetzung eines Teichs mit Setz-Fiſchen. 1) enmanchement, l'action d'enmancher un outil. 2) l'action de garnir une pique du fer. 3) l'action de monter un canon de ſon afût. 4) l'action de mettre la poule couver. 5) empoiſſement d'un étang. § 1) naſadzenie śiekiery, młotka. 2) naſadzenie ſtrzelby, rury. 3) naſadzenie działa na łożę. 4) naſadzanie kokoſzy, gęśi. 5) naſadzenie narybkiem.

Naſalacz. Einſalzer. ſaleur, paqueur.

Naſalam, *v. m. F. naſolę.* peckeln, einſalzen, in Peckel legen. paquer, ſaler une choſe pour la conſerver; mettre dans la ſaumure. § naſalać mięſo, ryby.

Naſalany, naſolony. eingeſalzen, Peckel-ſalé, acomodé avec du ſel.

nasalane mięso. Peckel-Fleisch. du salé; de la saline; de la chair salé.
nasalane ryby. Saltz-Fische. saline; poissons salez.
Nasalanie, nasolenie. das Peckeln, das Einsaltzen. la salaison, le salage, salure.
nasalanie ryb. das Einsaltzen der Fische. le paquage.
Naści, *adv. vid.* Na, *adv.*
*Naście. 1) das Darzukommen. 2) Angrif, Anfall. 1) l'action de survenir; surprise. 2) ataque, incursion.
naście, ist die Endigung der Zahlen von eilfe bis zwantzig, und bedeutet zehn. *c'est la terminaison des nombres onze, douze jusqu' à vint, qui signifie dix.*
jedenaście. eilf. onze.
dwanaście. zwölf. douze. § trzynaście, czternaście, piętnaście, szesnaście, siedmnaście, osmnaście, dziewiętnaście.
Naścielnik, *g. a.* Deka. Rücken-Decke für Pferde. couverture qu'on met sur le dos du cheval.
Naścielam, *v. m. F. naścielę.* bedecken, überbreiten, betten. étendre par dessus; faire, dresser le lit de qu. ch. § naściel mu słomę w izbie; nasłali mu drogę kwiatami.
nasłać sędziemu ręce; nasłać sędziego ręce. den Richter bestechen. corrompre le Juge; graisser la pate à son Juge.
Naścierzy ziele. (*lunaria*) Monden-Kraut, Mond-Raute. lunaire, taure.
Nasępiam, *vid.* Zasępiam.
Nasiać, *vid.* Nasiewam.
Nasiada kokosz, siedzi na iaycach. die Henne sitzet, brütet. la poule couve.
Nasiadka. Brüthenne, Brütgans. couveuse; poule, oïe qui couve. § kokosz nasiadka; gęś nasiadka; nasiadka swoie osiada gniazdo.
Nasiadły. volckreich, bevölckert. peuplé. § nasiadły kray ludźmi; nasiadłe miasto.
nasiadły w kupie. untergesetzt, kurtz und dick. rassemblé, ramassé, bien uni.
Nasiek, *g. u.* Art von Feuer-Röhren. sorte de fusil.
Nasiekam, *v. m. F. nasiekę.* 1) auspeitschen, sehr peitschen. 2) viel hauen als Gras. 3) kerben, hacken, einschneiden. 1) fustiger, foüeter, donner beaucoup de coups de foüet. 2) faucher beaucoup. 3) taillader, entailler, inciser. § 1) nasiec chłopca. 2) nasiekli siana na łące.
Nasiekany. 1) gekerbt, eingeschnitten. 2) zerfetzt, Narben oder Wunden voll. 1) incisé, entaillé. 2) tout balafré, couvert de plaïes & de cicatrices. § 1) nasiekany kiy; nasiekany listek. 2) chłop nasiekany.
Nasienie. Saamen, Saat. semence.
nasienie u człeka. Heilk. der Saamen eines Menschen. *Médec.* le sperme.
puścić nasienie. Heilk. den Saamen gehen lassen. *Médec.* spermatiser.
nasienia nie rodzący. das keinen Saamen trägt. qui ne produit point de semence.
Nasiennik, *g. a.* Saamen-Beet, Garten-Beet, darauf der Gärtner den Saamen erzielet. planche d'où le jardinier tire la semence.
Nasienny. 1) schön, bequem zur Aussaat. 2) Saat-, zum Säen dienlich, das man säen kan. 3) Saamenreich, voll Saamen. 4) Saamen-, darinnen man Saamen verwahret. 5) Heilk. Saamen-. 1) des semailles; qui concerne les semailles. 2) propre à être semé, qu'on peut semer, que l'on seme. 3) qui a beaucoup de semence; qui aporte, qui produit de la semence. 4) à semence; où l'on garde la semence. 5) *Médec.* spermatique. § 1) dzień, czas nasienny. 2) wika iest śniedna i nasienna. 3) nasienny melon, ogorek. 4) nasienne naczynie. 5) nasienne lekarstwo.
Nasiewam, *v. m. F. nasieię.* 1) viel säen, einsäen, aussäen. 2) ausbreiten, ausstreuen als Zeitungen. 1) semer beaucoup. 2) semer, divulguer disperser, débiter, repandre, remplir. § 1) nasiey zboża, owsa. 2) nasiał nowin.
nasiać się. gemein werden; sich ausbreiten. se repandre; se divulguer. § nasiało się tych nowin, złych pieniędzy, złych nauk.
Nasierszały, naieżony. aufgesträubet. herissé, herissonné.
Nasięzrzał ziele. (*ophioglossum, lingua serpentina*) Natter-Zünglein. langue de serpent, herbe sans couture.
Nasiwieć, *F. nasiwieię.* etwas grau werden. blanchir, grisonner un peu; commencer à avoir un peu de cheveux gris. § iuż nasiwiał.
Naskakuię, *v. m. F. naskoczę.* 1) in den Wurf kommen, springen. 2) einem aufspringen, eines Gunst zu erwerben suchen. 3) auflaufen, aufschwellen. 1) se jetter, se lancer, se prêter soi même à un trait, à un coup. 2) faire le pié de veau; valeter, naqueter. 3) s'enfler, se bousir de quelque coup. § 1) naskoczył na raz. 2) naskakował mu zawsze. 3) guz mu naskoczył od uderzenia.
Naskakiwanie. niederträchtige Schmäucheley.

chelen. vilaine flaterie; l'action de naqueter; valetage, *m.*

Naſki. der unſrige, hieſieger, aus unſerm Lande, inländiſch. le nôtre, qui eſt à nous; qui eſt fait chez nous; de nôtre païs. § naſkie wino, ſukno.

Naſkoczenie guza od uderzenia. Aufſchwellung von einem Schlage; blaues Mahl. enflure; une tumeur qui vient d'un coup; bouffiſſure d'une boſſe; meurtriſſure, contuſion.

Nasłabieć, *F. nasłabieię.* ſich etwas entkräften. s'afoiblir un peu; devenir un peu foible.

Naśladowanie. Nachahmung. imitation. § naśladowania godny; naśladowanie kogo w czym.

naśladowanie zawiſne, dobre. Nacheifer, löbliche Nachahmung. émulation; une belle émulation.

naśladowanie głupie, złe. Nachäffung, Affenwerck; üble, unnatürliche Nachahmung. aféterie, imitation afétée.

Naśladowca. } Naśladownik. } 1) Nachahmer, Nacheifrer, Nachfolger. 2) Anhänger. *3) Nachtreter, Bedienter. 1) imitateur, celui qui imite. 2) adhérent, partiſan, ſectateur. *3) eſtafier, valet de pié. § 1) naśladowca cnot oycowſkich; wielki cnoty naśladownik. 2) kacerze, bluźnierce i ich naśladowce.

naśladowca zawiſny dobry. löblicher Nacheifrer. émulateur.

naśladowca głupi. abgeſchmackter Nachahmer; Affe. un ridicule imitateur de qu; un ſinge de qu.

Naśladowniczka. Nachahmerin. imitatrice.

Naśladuię co albo czego. nachahmen, nachfolgen. imiter, prendre pour modéle. § w naymnieyſzey rzeczy matkę naśladuie; małpa ſpraw ludzkich naśladuie, a człowiek natury; naśladować naywiękſzą część ludźi.

Nasłaniec, *g. nasłańca.* ein heimlich Abgeordneter; Kundſchafter. émiſſaire, celui qui eſt ſuborné.

Naśliniam co, *v. m. F. naślinię.* mit Speichel benetzen. enduire, humecter qu. ch. de ſalive.

Nasłuchać śię, *F. nasłucham.* viel hören; lange zuhören. entendre aſſez, ouïr beaucoup de. § nasłuchałem śię tych nowin, tych mow.

Nasługowanie. Dienſtleiſtungen; Aufwartung, Bedienung. le valetage; le ſervice.

Nasługuię komu. aufwarten, bedienen. faire ſervice, valeter; faire le valet.

Nasłużyć śię, *F. nasłużę śię.* lange dienen. ſervir long tems.

Nasłychnąć czego, *F. nasłychnę.* erſchnappen, erhorchen. entrouïr.

Nasmalam co, *v. m. F. nasmolę.* pechen, mit Pech oder Hartz begieſſen. poiſſer, goudronner, enduire de poix.

Nasmalanie, nasmolenie. das Verpichen. poiſſement.

Nasmalany, nasmolony. verpicht. poiſſé.

Nasmarować, *F. nasmaruię.* 1) beſchmieren, einſchmieren. 2) ſchmieren, Geld geben, beſtechen. 1) froter de quelque graiſſe; engraiſſer. 2) graiſſer la pate à qu; gagner, corrompre qu. par des préſents. § 1) nasmaruy tym oleykiem mieyſce dolegliwe. 2) nasmarowano mu ręce; kto lepiey nasmaruie, temu nie ſkrzypi, *prov.*

nasmarować chleb z masłem. Brod mit Butter ſchmieren. étendre du beurre ſur du pain.

Nasmarowany. beſchmiert. froté de graiſſe; engraiſſé; oint.

Naśmiewać śię, *F. naśmieię.* 1) ſich ſatt lachen, viel lachen. 2) lächeln, anlachen. 3) auslachen, verſpotten, lächerlich machen. 1) rire tout ſon ſaoul; rire aſſez. 2) ſourire, faire un ſouris. 3) rire aux dépens de qu; ridiculiſer qu; ſe rire de qu. § 1) naśmiać śię doiyć nie mogę. 2) naśmiewa mi śię nie wiem czemu. 3) naśmiewa śię z niego i z moiey groźby.

Naśmiewanie. } Naśmiewiſko. } Gelächter, Spott. riſée, dériſion, moquerie.

Naśmiewca. Auslacher, Spötter. moqueur, rieur, railleur.

Naſob, } Naſobnie, } *na ſobie. fach, fältig, ſo vielmahl mehr als die vorſtehende Zahl anzeiget. autant de fois plus que le précedent nombre indique. § we czwornaſob zapłacił; we dwoynaſob; w pięćioronaſob albo ſzeſćioronaſob; we dwudźieſtynaſob zapłaćić.

w kilkornaſob. etliche mahl ſo viel. quelques fois autant.

w dźieśięćioronaſob. zehnfältig. dix fois autant.

Naſobny. fältig; ein *Adjectivum* das wie Naſob zu einer Zahl gefüget wird. d'autant de fois plus. *cet adjectif ſe joint à un nombre de la même maniére que* Naſob. § czwornaſobny, dwoynaſobny.

Naſpa, naſypka. 1) Bett-Zudelt, inwendige Bett- oder Küſſen-Züche. 2) Sack von Zwillich oder Leinwand zu Federn. 3) Leinwand an den gepolſterten Stühlen. 1) taie, toile interieure ou premiére

qui couvre les plumes de lit, d'oreiller. 2) sac de coutis ou de toile pour y mettre des plumes. 3) embourrure, couverture de toile qui est sur la bourre d'un chaise.

Naſpać ſię, *F. naſpię.* viel ſchlafen, ausſchlafen, ſatt ſchlafen. dormir tout ſon ſaoul: dormir aſſez.

Naſpiżować, *F. naſpiżuię.* verproviantiren. envitailler. § naſpiżował wozy.

*Naſpoł, pospołu, *adv.* zuſammen. enſemble.

Naſtaię, Naſtawam, *v. m. F. naſtanę.* 1) entſtehen, aufkommen, als eine Gewohnheit. 2) einfallen, ſich erheben als Regen, Wind. 3) entſtehen, gemein werden, von Krankheiten. 4) auf einen folgen; angehen; antreten ſein Amt. 1) s'introduire, commencer à être, s'établir; prendre cours; être, devenir en vogue, en uſage. 2) venir, ſurvenir, devenir fréquent, ſe lever, s'élever comme la pluie, le vent. 3) ſe repandre, devenir commun, naître, *parlant des maladies.* 4) ſuccéder, entrer en la place, en la charge d'un autre; venir après. § 1) naſtał ten zwyczay; naſtały złe pieniądze; naſtało przysłowie. 2) naſtały mrozy, deſzcze. 3) naſtaią febry; naſtało powietrze. 4) gdy nowy krol naſtaie; naſtał potym drugi urzędnik; naſtał po nim Pan łaſkawy.

naſtaie księżyc. es iſt neu Licht; der Mond tritt ein. la lune ſe renouvelle; il y a nouvelle lune.

naſtać ſię, vid. Naſtoieć ſię.

Naſtanie. 1) das Aufkommen, Gemein-werden. 2) Stiftung, Anfang als eines Reichs. 3) Antritt zu einem Amt. 4) das Erſcheinen des neuen Lichts; das neue Licht. 1) le cours, vogue, établiſſement; action d'introduire, de faire commune qu. ch. 2) fondation, établiſſement, commencement d'un roiaume. 3) commencement d'exercer ſa charge; entrée dans une charge; priſe de poſſeſſion; introduction. 4) la nouvelle lune; l'aparition de la nouvelle lune. § 1) naſtanie mod śmieſznych; zabieżeć naſtaniu złych pieniędzy, złych obyczaiow. 2) przed naſtaniem pańſtwa, miaſta, zakonu, orderu tego. 3) zaraz podczas naſtania ſwego na ten urząd wielkie miał kłopoty. 4) dzień trzeći po naſtaniu; naſtanie księżyca.

Naſtąpienie, *vid.* Naſtępowanie.

Naſtarczam komu, *v. m. F. naſtarczę.* einem in etwas nachkommen, gleich kommen; es einem gleich thun. égaler qu. en; être pareil en; faire, travailler avec la meme viteſſe qu'un autre; faire tout ce qu'un autre. § naſtarczyć mu w robóćie, w piſaniu nie mogę.

Naſtawiam, *v. m. F. naſtawię.* 1) viel hinſetzen, voll ſetzen. 2) hinrecken, hinhalten, hinreichen. 3) ausſetzen in Gefahr. 1) mettre, poſer, planter beaucoup de choſes. 2) prêter, opoſer, préſenter, tendre les bras, la tête, le dos à qu. aux coups. 3) expoſer, mettre au danger. § 1) naſtawił beczek; ponaſtawiał słupow, śklenic. 2) naſtawić (nadſtawić) razowi, mieczowi ręki, nogi; naſtawiać głowy kulom; naſtawiać ucha; kto w obronie nierad częśći naſtawi ciała, zwyćiężony całey potym muśi naſtawić głowy i grzbieta. 3) naſtawiam kogo na zły raz.

naſtawiać ſię. ſich der Gefahr ausſetzen. ſe préter, s'expoſer au danger.

naſtawiam gardła, ſzyie; gotowym umrzeć. ich ſetze meinen Kopf zu Pfande: ich bin bereit zu ſterben. je gage ma tête; je mets ma tête ſur le billot; je tends le cou au bourreau.

Naſtęp. Anfall, Angrif, Verfolgung. ataque, perſécution. § naſtęp na ſobie czuie.

Naſtępca. *Naſtępnik. Nachfolger. ſucceſſeur. § naſtępce po tym krolu ći byli.

naſtępcę dać komu. einen Nachfolger geben, nachordnen. ſubſtituer qu; donner un ſucceſſeur.

naſtępca na kogo. Verfolger. perſecuteur.

Naſtępnica. Nachfolgerin. femme qui ſuccède.

Naſtępnie, *adv.* folglich, darauf, folgender Weiſe. conſéquenment, ſubſecutivement, ſuccéſſivement.

Naſtępność, gdy co za czym idźie. Folge. conſéquence, raport; tout ce qui ſuit une action.

Naſtępny. 1) erfolgend, nachfolglich, auf etwas folgend. 2) den Nachfolger angehend, ſolchem zugehörig. 1) qui ſuit un autre, ſubſecutif, ſucceſſif, ſuivant ſubſéquent, qui vient après. 2) de ſucceſſeur, qui regarde le ſucceſſeur. § 1) pierwſza rzecz na ſeymie była o pokoiu, naſtępne zaś punkta dobrego ſię tykały porządku. 2) obiećie pańſtwa, urzędu naſtępne; naſtępowanie naſtępne.

Naſtępowanie, Naſtąpienie. 1) Nachfolge als in ein Amt. 2) Folge, Fortſetzung. 1) ſuccèſſion dans une charge. 2) ſuite,

te, succèssion. § 1) nastąpienie na urząd, na Państwo. 2) następowanie rzeczy po sobie, krolow, czasow.

następowanie czasow. Zeit-Folge, Ordnung der Zeit. succèssion de tems; suite & cours de tems.

Następuię, *v. m. F. nastąpię.* 1) auf etwas treten. 2) auftreten als auf einen kranken Fuß. 3) folgen, darauf folgen. 4) bevorstehen, nahe seyn, vor der Thüre seyn. 5) folgen im Amt, in der Erbschaft. 6) verfolgen, angreifen, anfechten. 1) mettre le pié dessus; presser qu. ch. avec du pié; marcher sur; mettre le pié sur. 2) se tenir, s'apuïer sur le pié. 3) succéder, suivre, venir après. 4) s'aprocher, aprocher, étre prêt à arriver; étre proche; s'avancer. 5) succèder, entrer en la place, à la charge d'un autre. 6) presser, poursuivre vivement; ataquer. § 1) nastąpił na kamień; nastąpiłem mu na szatę. 2) ta iest noga na ktorą nastąpić nie mogę. 3) po rozkoszach żale następuią. 4) iuż następuie zima, lato, nieprzyiaciel, woyna. 5) nastąpił na iego urząd, mieysce, dobra; dzieci następuią po rodzicach i krewnych bliskością we wszystkich maiętnościach. 6) nastąpić na poczciwość czyią; wszyscy na niego następuią, każdy go chce zatracić.

następuiący. der folgende. suivant, subséquent, subsecutif. § rok, rozdział następuiący.

nastąpić komu na szyię. einem auf den Hals treten; einem das Messer an die Kehle setzen. tenir qu. au cû & aux chausses; poursuivre, presser qu. l'épée dans les reins, le poignard sur la gorge; tenir le pié sur la gorge de qu.

pogoda po deszczu następuie. auf Regen folget gutes Wetter. le beau tems suit la pluie.

następować się. 1) auf einander, hinter einander folgen. 2) einander verfolgen. 1) s'entre-suivre, aller de suite l'un après l'autre. 2) s'entre-poursuivre; poursuivre, ataquer l'un l'autre. § 1) tu masz Biskupow iako się w biskupstwie następowali. 2) piękna w bitwie widzieć, iako się iedni następuią, a drudzy ochraniaią.

Nastoieć się, *F. nastoię.* sich krumm und lahm stehen. se tenir long tems debout; se lasser à étre debout.

*Nastołka, Deka. Rücken-Decke der Pferde. couverture sur le dos ou la selle d'un cheval.

Nastorczenie. 1) die Aufrichtung, Stellung in die Höhe. 2) Steifung, Steifmachung. 1) l'action de dresser. 2) l'action de roidir.

Nastorczony. 1) aufgerichtet, in die Höhe gestellt. 2) steif. 1) dressé, mis debout; herissé. 2) roidi, dressé.

Nastorczyć, *v. m. F. nastorczę.* } 1) aufrichten, in die Höhe setzen, stellen. 2) steifen, steif machen, in die Höhe recken. 1) lever, élever, dresser; mettre une chose droite; mettre debout. 2) roidir; faire venir droit & ferme. § 1) nastorczyć dzidę. 2) kot nastrożył ogon.
*Nastorzyć, *v. m. F. nastorzę.* }
*Nastrożyć, *v. m. F. nastrożę.* }

nastorczyć uszy. die Ohren spitzen. dresser les oreilles.

Nastręcam, *v. m. F. nastręczę.* 1) zuweisen, zuschantzen. 2) befordern, ein Amt besetzen. 1) donner, recommander un serviteur; faire avoir, procurer à qu. qu. ch. 2) avancer, élever à quelque dignité. § 1) nastręcz mi sługę, (sługi) dobrego. 2) pochlebcow na urzędy nastręcał.

Nastręćiciel. Zuschantzer, Zuweiser. celui qui procure, qui fait avoir qu. ch.

Nastręćicielka dziewek. Mägde-Trödlerinn. recommanderesse.

Nastroić, *F. nastroię.* 1) zurichten, zubereiten, mit Zubehör versehen. 2) stimmen ein Instrument. 1) dresser, faire, préparer, garnir, ajuster; pourvoir de tout ce qui est nécessaire. 2) acorder un instrument de musique. § 1) nastroić okręt. 2) nastroy te skrzypce.

Nastroienie. 1) die Stimmung, das Stimmen der Instrumente. 2) Zurichtung, Einrichtung. 1) l'action d'acorder un instrument de musique. 2) ajoustement; action de mettre un chose en bon état. § 1) do nastroienia młotek; nastroienie regała. 2) do nastroienia floty Anglia ma dostatek wszystkiego.

Nastrzepiam, *vid.* Strzepię.

Nasuwam co albo czego, *v. m. F. nasunę.* hinzuschieben; rücken. pousser, faire avancer; faire aller plus avant. § nasuń lepiey trzewik.

nasunąć czapkę na uszy. die Mütze über die Ohren ziehen, auf den Kopf drücken. enfoncer le bonnet.

Nasuty. geschoben, gerückt. poussé sur.

Nasuwanie, Nasunienie. das Schieben. l'action de pousser.

Nasuwień, *g. nasuwnia.* Regen-Rock über die Kleider zu ziehen. un roquelaure, casaque qu'on met sur les habits pendant le mauvais tems.

Nasuwny, posuwny. zum Anziehen, zum Schieben geschickt. qui se laisse aisément pousser sur, ou mettre à qu. ch.

trzewik nasuwny. gerechter Schuh, der wohl auf den Fuß passet. un soulier propre & bien juste au pié, qui chausse bien.

Nasycam, *v. m. F. nasycę.* 1) sättigen, satt machen. 2) fig. sättigen, stillen eine Leidenschaft. 3) träncken, einträncken mit etwas. 1) assouvir, rassasier; apaiser la faim. 2) *fig.* rassasier, assouvir, contenter une passion. 3) abreuver, humecter, emboire, impregner qu. ch. de qu. ch. § 1) nasycił dźiećię głodne chlebem. 2) nasyćił nieugaszone miłośći swoiey zapały. 3) nasyćiwszy deskę oleiem.

nasyćić śię. eig. u. fig. sich sättigen. *prop. & fig.* s'assouvir, se rassasier de qu. ch.

pomstą i krwią ludzką śię nasyćić. sich mit Blut und Rache sättigen. s'assouvir, se souler de sang & de vengeance.

Nasycenie. 1) eig. u. fig. Sättigung, Ersättigung. 2) Einträncknng mit Oel. 1) *prop. & fig.* assouvissement, rassasiement. 2) abreuvement, l'action d'impregner.

Nasycony. 1) gesättiget. 2) gestillet, gesättiget. 3) eingetränckt. 1) rassasié. 2) rassasié, soul. 3) abreuvé, imbu de qu. ch.

Nasyłam, *v. m F. naślę.* 1) heimlich bestellen, abschicken. 2) absenden, schicken Freunde zu einem. 3) viel schicken. 1) envoier sous main, sécrétement; envoier pour épier. 2) envoier des amis vers qu. 3) envoier beaucoup, une grande quantité de. § 1) nasłano na niego, na tę sprawę. 2) nasłał (nadsłał) do rozgniewanego Oyca iednacze. 3) nasłał mu listow, pieniędzy, pośiłkow.

Nasyłanie, nadsyłanie. Absendung an einen. députation, envoi de quelque personne vers qu.

Nasypka, *vid.* Naspa.

Nasypanie. Bestreuung, Einstreuung. l'action de verser, d'épandre quelque grain dessus, ou dans quelque chose.

Nasypany. bestreut, eingestreut. mis, versé dessus.

Nasypuię, *v. m. F. nasypię.* 1) aufstreuen, bestreuen, beschütten. 2) voll schütten. 3) schütten einen Haufen. 4) schütten, thun als Zucker in den Wein. 1) épandre, jetter par dessus. 2) remplir un vase de quelque grain; verser, le mettre dedans. 3) amonceler, entasser, mettre en tas le grain. 4) verser, jetter, mettre dans qu. chose pour mêler celle avec l'autre. § 1) nasypać (posypać) chleb solą; nasyp imbieru na chleb. 2) nasypałem solą statek. 3) nasypać kupę zboża. 4) nasypałeś cukru w polewkę.

nasypać kosz młyński. in der Mühle aufschütten, in den Rumpf schütten. engrener; mettre le grain dans la trémie.

Nasz. unser. nôtre, qui nous apartient. § a widźiałeś śiostrę naszę?

naśi. die unsrigen. les nôtres; ceux de de nôtre partie. § iednego z naszych zabito; naśi do broni skoczyli.

nasz czy nie nasz? bey den Soldaten. wer da? *terme de guerre:* qui va là?

po naszemu, adv. auf unsre Art. à nôtre façon, à nôtre maniére.

Naszam. 1) zu tragen pflegen. 2) sich zu kleiden pflegen. 3) bey sich zu haben pflegen. 1) avoir la coûtume de porter. 2) avoir la coûtume de s'habiller, de se vétir à la maniére de. 3) avoir coûtume de porter sur soi. § 1) nasza kiy, szpadę. 2) naszał stroy Niemiecki. 3) nasza przy sobie pieniądze.

Naszczekać, *F. naszczekam.* anbellen. aboier après qu.

Naszczepiam, *v. m. F. naszczepię.* 1) anspalten, am Ende spalten. 2) viel pfropfen. 1) fendre un peu; fendre le bout d'une chose. 2) gréfer, enter beaucoup de. § 1) naszczep tego kiia. 2) ponaszczepiał drzewek.

Naszczerbiam, *v. m. F. naszczerbię.* 1) schartig machen. 2) schwächen, schmälern, verletzen. 1) ébrecher, faire une brèche dans une lame. 2) faire une brèche à; blesser, endommager. § 1) naszczerbiłeś noża. 2) naszczerbił swoiey sławy, poczćiwośći, sumnienia.

Naszczerbienie. 1) Scharte. 2) Verletzung, Nachtheil. 1) brèche, une dent, petite fracture dans une lame. 2) brèche faite à; endommagement, tort, un préjudice. § 1) naszczerbienie (szczerb) noża. 2) naszczerbienie zdrowia, sumnienia, sławy.

Naszelnik, *g. a.* Deichsel-Kette, Deichsel-Riemen. arrêt, chaine ou courroie qu'on met au bout du timon. § naszelniki na końcu dyszla przekładaią.

*Naszyiek, *g. naszyyka,* kanak. Hals-Bändchen der Weiber. colier que les dames portent au cou.

Naszyniec, *g. naszyńca.* einer der unsrigen. un de nôtre partie.

Naszywam, *v. m. F. naszyię.* 1) darauf nehen; besetzen. 2) heften ein Buch. 1) coudre, mettre sur qu. ch. 2) coudre, brocher un livre. § 1) naszyy wstęgę na kray szaty. 2) naszywa księgę.

Nataczam,

Nataczam, *v. m. F. natoczę.* 1) viel herbey wälzen. 2) zapfen. 3) anführen ein Buch. 4) zuführen, zuschanzen, zuweisen. 1) rouler, pousser beaucoup de piéces en un endroit. 2) tirer, faire sortir une boisson. 3) citer, aléguer un auteur. 4) présenter par hazard; ofrir. § 1) natoczył tu kamieni. 2) natocz piwa, wina. 3) natoczył (przytoczył) z autora tego mieysce. 4) natoczyło mi go szczęście.

natoczyć się. sich ereignen. arriver; avenir, survenir. § natoczyła się woyna.

Natarcie, *vid.* Nacieranie.

Natarczka. Angriff, Scharmützel. ataque, rencontre, escarmouche. § w natarczce raniony.

Natarczywość. Munterkeit, Muth zum Angriff. bravoure, valeur, *f.* ardeur *f.* d'assaillir, d'ataquer.

Natarczywy. munter, frisch zum Angriff. brave, courageux; d'assaillant; celui qui ataque avec ardeur. § natarczywą ran szukał płochością.

Natargać, *v. m. F. natargam.* 1) anreissen, nicht gäntzlich durchreissen. 2) fig. schwächen, verletzen. 1) rompre de telle sorte que quelques parties tiennent encore aux autres; ne déchirer pas tout-à-fait. 2) *fig.* blesser; nuire, faire une brèche à qu. ch. § 1) natargałeś tylko powrozu. 2) natargać sił, zdrowia.

Natargować się, *F. natarguię.* lange um etwas dingen. marchander, barguigner longue tems.

Natarty. eingeschmiert, eingerieben. froté, oint de.

Natchnąć, *F. natchnę.* 1) eingeben. 2) einblasen. 1) inspirer, faire naître dans le coeur. 2) suggerer inspirer, soufler à qu; porter à. § 1) Bog mu to natchnął. 2) ta fakcya cały narod duchem burzliwym natchnęła.

Natchnienie. 1) Eingebung. 2) Anstiftung, Eingebung, Einblasung. 1) inspiration. 2) instinct, suggestion, incitation. § 1) natchnienie Boskie.

z cudzego natchnienia to uczynił. er hat dieses auf Anhetzung gethan. il a fait cela à l'instigation d'un autre.

Natchniony. eingegeben. inspiré. § natchniony iest od Boga; natchniona od Boga miłość.

Naterminować co, *F. naterminuię.* notiren, aufschreiben. noter, marquer, écrire qu. ch. § naterminował ten przypadek dla pamięci.

Naterminowanie, terminowanie. das Notiren. l'action de marquer, de noter; annotation.

Naterminowany. notirt. noté, marqué, écrit.

Natężam, *v. m. F. natężę.* 1) spannen, straf anziehen. 2) anstrengen, anstrecken die Kräfte. 3) die Stimme erheben. 4) auf eine Sylbe im Reden den Accent legen, selbige lang aussprechen. 1) roidir, tendre, bander. 2) s'éforcer; forcer, bander les nerfs de son esprit. 3) élever, pousser, hausser la voix. 4) accentuer une sillabe dans la prononciation, mettre l'accent sur une sillabe en la prononçant. § 1) pokropieniem płotno rozciągnione natężaią. 2) natężać siły, myśl do czego. 3) natężać mowę. 4) przedostatnią sylabę w Polskim ięzyku natężać trzeba.

krochmal natęża chusty. Kraft-Mehl steifet die Wäsche. l'empois roidit le linge.

Natężanie, Natężenie. 1) Spannung, Reckung, Straffigkeit. 2) Anstrengung der Kräfte. 3) Accent, Thon auf einer Sylbe. 4) Erhebung der Stimme im Reden. 1) tension; la roideur; l'action de tendre. 2) tension d'esprit; éfort. 3) accent sur une sillabe dans la prononciation. 4) l'action d'élever la voix. § 1) natężanie łuku. 2) długie umysłu natężanie szkodzi. 3) z natężeniem sylabę wymowić. 4) częstego w mowie zażywa natężania; słow natężanie.

Natkano, *adv.* voll gepfropft, voll gestopft. en un tas; d'une manière entassée.

Natkany. 1) voll gestopft. 2) dicht gewebet, gut geschlagen, von Zeugen. 1) farci, rempli, embourré. 2) bien tissu, bien batu; épais. § 1) natkany wor słomą. 2) natkane sukno; natkane, nabite gęsto płotno.

Natkniony. 1) besteckt, vollgesteckt, besetzt, bestreut. 2) besteckt mit Wein-Pfählen, mit Stangen und angebundenen Pflanzen. 1) planté, fiché çà & là; repandu çà & là; parsemé de. 2) échalassé; garni d'échalas. § 1) natkniony ogrod kwiatkami; widźisz niebo gwiazdami natkane. 2) natkniony ogrod tyczkami; zioła, winne latorośle natknione.

Natłaczam, *v. m. F. natłoczę.* voll stopfen, voll pfropfen. presser, remplir, farcir, fouler des mains, embourrer, mettre avec force dedans. § natłoczyć wor słomę, row trupami.

Natłuczony. anbrüchig; etwas gebrochen. un peu cassé, brisé; qui commence à se briser.

Natłukam czego. 1) anbrechen, nicht gäntzlich zerbrechen. 2) schwächen, verletzen, beschädigen. 1) casser un peu; briser qu. ch.

qu. ch. d'une telle maniére que la plus grande partie tient encore au corps. 2) *fig.* bleller qu. ch; nuire à; faire brêche à qu ch; endommager

Natonie. Gehäue; Waldung, wo Holtz geschlagen wird. taillis; lieu d'une forrêt, dont le bois se coupe. § strożowie na natoniu.

Natrącam, *v. m. F. natrącę.* 1) ein wenig mit Stossen beschädigen. 2) ein wenig beschädigen. 3) aussetzen, in Gefahr begeben. 4) berühren anbringen, anführen. 1) casser un peu; endommager en frapant. 2) abatre, détruire, ruiner un peu de. 3) exposer, mettre au danger. 4) mentionner; faire mention de qu. ch; couler, toucher qu. ch. § 1) natrąciłeś dzbana. 2) natrącono mu woyska. 3) natrącił na zły raz iego osobę. 4) natrącił w liście i tego że.

natrącić się. 1) von einem Stoß schadhaft werden. 2) Gefahr lauffen, sich in die Gefahr begeben. 1) s'endommager d'un coup; se casser un peu. 2) s'exposer; se mettre au danger, au hazard; s'hazarder. § 1) natrąciła się szklanka. 2) natrącać się na razy, na nieprzyiaciela, na niebezpieczeństwo.

natrącić się na szpadę. in den Degen lauffen. s'enferrer, se jetter contre l'épée de son enemi.

Natrafiam, *v. m. F. natrafię.* treffen, antreffen. rencontrer; faire rencontre de qu. ch.

Natręt. ein Mensch der sich geschäfftig macht, der sich in alles mischt. furet, homme qui fait l'empressé ou le nécessaire, qui se mêle de tout. § natręci barzo mi się sprzykrzaią; iak mucha nieproszona w każdą potrawę, tak natręt do każdey sprawy choć go nie wołaią.

Natrętka. Weibs-Person, die sich ohne Verlangen geschäfftig erweiset. femme qui fait l'empressée.

Natrętny. der wider eines Willen geschäfftig thut. qui fait l'empressé, qui est à charge avec son empressement. § natrętny umysł.

Natrętstwo. beschwerliche Aufführung eines Menschen, der sich zu geschäfftig erweiset. action, conduite importune de celui, qui fait l'empressé ou le nécessaire. § rozumny bez natrętstwa.

Natrzmiony. was anders scheinet als es ist. aparent; qui paroit d'une façon & qui est de l'autre. § insza natrzmiona albo stołowa grzeczność, insza gruntowa; natrzmionego rozumu i cery człowiek.

Natura, przyrodzenie. 1) die Natur. 2) alle erschaffene Dinge, die gantze Welt. 3) eines Natur, Complexion. 4) Eigenschaft. 1) la nature. 2) toutes les choses créées; l'univers. 3) nature, complexion, temperament de qu. 4) qualité, proprieté. § 1) natura to sprawiła; natura wszystkich rzeczy mistrzyni. 2) nayduie się to w naturze. 3) taką on ma naturę. 4) woda naturę kruszcow w się nabiera, przez ktore w gorach idźie.

Naturalista, Fizyk, ein Physicus. un Fisicien.

Naturalnie, *adv.* natürlich. naturellement.

Naturalny, przyrodzony. natürlich. naturel.

Natrząsam czego, *v. m. F. natrząsnę.* ein wenig schütteln. sécouer un peu; ébranler un peu.

natrząsać się z kogo. einen mit Worten sehr angreifen. outrager; insulter qu.

Natychmiast. 1) an statt dessen. *2) sogleich. 1) au lieu de cela. *2) d'abord.

Natykam, *v. m. F. natknę.* 1) einstopfen, vollstopfen, polstern. 2) fig. anfüllen. 3) beypfählen; Reb-Pfähle stecken. 4) unterstecken einen Soldaten. 5) erwehnen, berühren. 1) farcir, remplir, entasser, embourrer, matelasser. 2) *fig.* farcir, remplir de. 3) échalasser, garnir d'échalas. 4) incorporer un soldat. 5) mentionner, couler, toucher qu. ch. § 1) natykać w wor słomę. 2) natkał księgę fraszkami. 3) natykać winnicę, ogrod tyczkami. 4) natkano poymanych żołnierzow pod chorągwie. 5) cożeśmy wyżey natknęli.

natkać boki; natykać się. sich bestopfen, sich befressen. se farcir, se gorger, se saouler.

Natykanie, natknienie. 1) das Stopfen, die Auffüllung. 2) das Polstern. 1) remplissement, remplage. 2) l'action d'embourrer.

Natyrać, *F. natyram.* schwächen, verschlimmern, vermindern, ins Abnehmen kommen lassen. empirer, diminuer, détériorer, rendre pire, rendre plus mauvais, laisser tomber en ruine. § natyrać maiętności swoie.

natyrać się. schlechter werden, in Abfall kommen. empirer; devenir pire; être en plus mauvais état; se détériorer.

Natyranie. Beschädigung, Schwächung, Verschlimmerung. détérioration, empirement.

Natyrany. verschlimmert, geschwächt. détérioré; devenu plus mauvais. § natyrana maiętność.

Nauczam, *v. m. F. nauczę.* 1) lehren, unterrichten. 2) cathechisiren. 1) enseigner, instruire, aprendre qu; donner des instructions à qu. 2) catéchiser; instruire sur les articles de la foi; faire le catéchisme. § 1) nauczył corkę moię (corki moiey) francuskiego ięzyka, teraz uczy syna iego. 2) nauczać wiary.

nauczyć się czego. erlernen. aprendre, étudier, aquérir quelque connoissance. § nauczyć się ięzyka; nauczyć się tańcować.

Nauczanie, nauczenie. das Lehren, die Unterrichtung. l'action d'enseigner; instruction, enseignement.

nauczenie się. das Erlernen. l'action d'aprendre.

Nauczenie, *adv.* gelehrt, gelehrter Weise. savanment, doctement.

Nauczka. verdächtige Lehre. une doctrine suspecte. § pospolstwo powabney tych sektarzow zasmakowało nauczki.

Nauczony. gelehrt. savant, letré. § owi wymysłkowie z nauczoną głową.

Nauczyciel. Lehrer. précepteur, maître; celui qui donne des préceptes, qui enseigne quelque chose. § dobrego ma nauczyciela; nauczyciele tych umieiętności.

Nauczyciel wiary. Catechet, Catechismus-Lehrer. un Catéchiste.

Nauka. 1) Lehre. 2) Wissenschaft. 3) Kunst. 1) doctrine, leçon, instruction. 2) science, savoir, érudition. 3) art. § 1) dał mi tę piękną naukę. 2) Papież Piusz II mawiał, iż ludziom pospolitym nauka stanie za śrebo, szlachetnym za złoto, wielkim Panom za drogie perły i złoto; chęć ma do nauk; nauki początki. 3) kuglarska, malarska nauka.

nauka Chrześciańska, katechyzm. Christliche Lehre, Catechismus. le Catéchisme; les instructions de la Réligion.

nauki wyzwolone, wyswobodzone. die freyen Künste, die schönen Wissenschaften. les humanitez; les beaux arts; les arts liberaux; les belles lettres. § nauki wyzwolone, iako Dyałektyka, Retoryka, Poetyka, Matematyka, sznicerstwo, Malarstwo *&c.* do obyczaiow chwalebnych i przyiemnego z ludźmi pospolitowania służą; nauki wyzwolone trudne, głębokie, szkolne.

nauki matematyczne. mathematische Wissenschaften. les disciplines matématiques; les matématiques, *f.* § nauki matematyczne są pożyteczne i barzo subtelne.

walna nauka wszystkie w sobie zawieraiąca. allgemeine Wissenschaft, die alle in sich schliesset. sience universelle; amas de toutes les siences.

Nauszka, } zauszka. Ohr-Ring, Ohr-
Nausznica } Gehenck. pendant, boucle d'oreille.

Nawa. 1) überhaupt ein Schiff. 2) ein See-Schiff. 3) Galeere. 4) Schiff; Mittel-Gang, Mittel-Raum einer Kirche. 1) mot général pour exprimer chaque vaisseau propre à floter. 2) un navire, un vaisseau. 3) galére. 4) une nef, partie de l'Eglise séparée du choeur, où se met le peuple. § 1) nawa mała, spora, nakryta, nienakryta. 2) nawa morska, kupiecka; nawa z pałacem. 3) nawa z wiosłami; nawa maiąca wiosel rząd ieden, dwa, trzy. 4) nawa kościoła wewnątrz.

nawa woienna. Kriegs-Schiff. vaisseau de guerre.

naw budowanie. 1) Schiffbau. 2) Schiffbau-Kunst. 1) fabrique des vaisseaux; construction des vaisseaux. 2) architecture navale.

naw budowania mieysce. Schiffbau-Hof. chantier, arsenal où l'on construit les vaisseaux.

naw budowniczy. Schiffbau-Meister. architecte naval, celui qui fait un vaisseau.

nawy przodek; sztaba. Schiffs-Vordertheil. la prouë d'un navire.

nawy zadek, tył; rufa. Schiffs-Hintertheil. la poupe.

** Nawał. } 1) Sturm-Wetter. 2) fig.
** Nawała. } Fluth die alles hinrafft.
** Nawalnica. } 3) Unruhe, Verwirrung, Gefahr eines Reichs; Haus-Krieg. 1) tempête, orage, *m.* 2) *fig.* torrent, qui entraine, qui inonde tout. 3) trouble, *m.* desordre, *m.* confusion, guerre civile. § 1) nawalnica na nas napadła. 2) Tatarzy wielką kupą wpadaią zagarniaiąc z sobą na ksztalt nawalnice wszystkich; nawałą pogańską przełamany. 3) strzeż Boże zkąd nawału; niezwyciężone męstwo iego w Rzeczypospolitey nawałach.

Nawałność. 1) Sturm-Wetter, See-Sturm. 2) Unruhe, Verwirrung im Reiche, Aufruhr, Haus-Krieg. 1) tempête, tourmente, orage, *m.* bourasque; gros tems; tems de mer. 2) tempête, trouble, *m.* desordre, *m.* sédition, guerre civile. § 1) nawałność okręty rozpędziła. 2) miedzy nawałnością boiaźni i podeyrzenia ciężarem; nawałność na Rzeczpospolitą nastąpiła.

Nawalny. 1) stürmisch. 2) gefährlich. 1) tempêtueux, orageux, tourmenteux. 2) perilleux, dangereux. § 1) nawalny deszcz, nawalna pogoda; morze co raz nawalnieysze. 2) nawalne Rzeczypospolitey sprawy; nawalne teraz czasy.

nawalny wał. Sturm-Welle. flote, vague, onde.

Nawarzyć, *v. m. F. nawarzę.* 1) viel kochen, sieden. 2) brauen. 3) brauen, anrichten, stifften. 1) cuire, faire bouillir beaucoup de. 2) brasser, faire une boisson. 2) brasser, causer, faire, exciter, susciter. § 1) nawarzyć ryb, mięsa. 2) nawarzę miodu, piwa. 3) tyś tey nawarzył niezgody.

Nawaszczam, *vid.* Nawoszczam.

Nawątlam, Nawątlony, *vid.* Nadwątlam.

Nawet, *adv.* 1) so gar; ja so gar. 2) letztens, zu letzt, endlich. 1) même. 2) enfin, pour la derniére fois; au reste; derniérement, en dernier lieu. § 1) napominałem nawet i karałem. *2) nawet (na ostatek) rzekł do niego.

Nawiasem, *adv. vid.* Nawisem.

**Nawia. Wolcke von Pfeilen, Kugeln. nuë; un nuage de flèches, de bales.

Nawiądł, *vid.* Nawiędnąć.

Nawiązanie, to czym co nawięzuią. Riemen, Strick, daran etwas schwebend gebunden ist. atache, lien d'où pend la chose atachée.

proce nawiązanie. Schleuder-Bänder; Wurf-Riemen. les cordes de la fronde pour jetter plus roidement.

Nawiązany. Hange-, Schwebe-; schwebend an etwas angebunden. ataché avec une courroie ou autre lien.

nawiązane łożko. ein Gurt-Bett. baudets, *m. plur.* hours, *m. plur.* lit de sangles.

Nawiązki, } *plur.* 1) Bänder, Verbin-
Nawiąski, } dung einer Wunde. 2) Heil-Geld, Heiler-Lohn, so dem Balbier gegeben wird. 1) apareil, le bandage, *m.* bandes apliquées sur une plaie. 2) le salaire qu'on donne au chirurgien pour la guérison. § 1) nawiąski cyrulik przyłożył. 2) płacić rannemu nawiąski.

Nawićie. 1) Aufwicklung. 2) Weber-Zettel, Schergarn. 1) l'action de rouler quelque étofe autour d'une chose. 2) chaine sur le métier de tisseran.

Nawicela. Weyhrauchs-Büchse in der Kirche. navette où l'on conserve l'encens pour l'Eglise.

*Nawidzę co, kogo, *dźi*, *dźit.* lieben, gern sehen, gern haben, Gefallen haben. aimer; se plaire, prendre plaisir à.

Nawięcey, *vid.* Naywięcey.

Nawiędnąć, *F. nawiędnę.* 1) etwas welck werden. 2) *fig.* mager werden, abfallen. 1) se flétrir un peu, commencer à se faner. 2) *fig.* amaigrir, devenir maigre. § 1) kwiatek nawiędnął. 2) nawiądł w tym kłopoćie.

Nawiedzam kogo, *v. m. F. nawiedzę.* besuchen. visiter, rendre visite à, aller voir; voir. § nawiedzał chorych; nawiedźiłem go.

Nawiedzanie, } nawiedzenie. Be-
Nawiedźiny, *plur.* } such. visite. § Przykre mi to było nawiedzenie.

w nawiedźiny iechać, iść. ausgehen einen zu besuchen. aller en visite.

Nawiedzenie Panny Maryi. Heimsuchung Mariä. la visitation; la visitation de Nôtre Dame.

nawiedzenie to ręki Boskiey. das ist eine Heimsuchung von der Hand Gottes, eine Strafe Gottes. c'est le doigt de Dieu; c'est un châtiment qui donne à connoître la colère & la justice de Dieu.

Nawiększy, *vid.* Naywiększy.

Nawieram, *v. m. F. nawarzę.* vieles kochen, sieden. cuire, faire bouillir beaucoup de. § ryb nawarzył.

Nawieram, *v. m. F. nawrę.* 1) im kochen in sich ziehen. 2) *fig.* in sich saugen, einsaugen. 1) tirer à soi une qualité par le moien de la coction; prendre le goût, devenir imbu de cette matiére, avec laquelle on a fait cuire quelque chose. 2) *fig.* sucer quelque doctrine; étre imbu de qu. ch. § 1) mięso nawrzało soli, octu. 2) nawrzał tey nauki, tego iadu.

Nawietrzny. luftig, an die Lufft gesetzet; das an der Lufft ist. qui est en bel air; exposé au vent; par où le vent peut passer; aëré.

mieysce nawietrzne. lustiger Ort. évent, endroit qui est en bel air.

na nawietrzne mieysce wystawić, zawieśić. an die Lufft stellen, hängen. essorer, mettre à l'air.

Nawięzuię co, *v. m. F. nawiążę.* 1) schwebend anbinden. 2) binden. 3) verbinden einen Verwundeten. 1) atacher, lier d'une maniére que la chose d'y pend. 2) lier, bander. 3) panser une plaie; mettre l'apareil à une plaie.

Nawiiacz. 1) Aufwickler. 2) Spuler, Spuler-Junge. 1) celui qui roule qu. ch. autour de qu. ch. 2) bobineur, garçon de tisserand qui bobine, qui trême.

Nawiiam, *v. m. F. nawinę.* 1) aufwickeln Zwirn. 2) aufwickeln auf eine Waltze. 3) spulen, aufwickeln. 4) ein wenig verrencken, verstauchen. 1) dévider, mettre le fil en peloton. 2) monter quelque étofe sur un rouleau, la rouler autour de qu. ch; ajuster le linge par dessus le calendre en le calendrant. 3) bobiner, dévider le fil sur l'espuelle; tramerer ou trêmer. 4) disloquer un peu un os. § 1) nawiiać nići na kłębek. 2) tkacz nawiia krosna, osnowę, materyą na wałeczek. 3) nawiiać cewkę. 4) nawinąłem nogi.

nawiiać osnowę; osnować. schieren, anzetteln. ourdir.

nawinąć się. vorkommen. se présenter, se trouver par hazard, se rencontrer; survenir à qu; tomber dans les mains à qu. § nawinęła mi się ta kśięga.

Nawiianie, nawinienie. das Aufwickeln der Wäsche, des Zwirns. ajustement du linge par dessus le calendre; l'action de dévider, de rouler qu. ch. autour de. § chłopiec od nawiiania cewek.

nawinienie członka. eine kleine Verrenckung. petite dislocation; légére luxation.

Nawileć, *F. nawilę.* vor Furcht ausser sich selbsten seyn, närrisch thun. étre par crainte hors de soi même, hors de son bon sens. § nawiłał nie maiąc przyczyny.

Nawilki, *plur.* kosy w herbie. Wappenk. zwey Sensen. *Blas.* deux faux.

Nawisem, *adv.* nawiasem. abschüßig, schief herunter, abhängig. en pante, en penchant. § woda z rury nawisem sporzey wypada; Tatarzy strzały nawisem spuszczaią.

Nawłaczany. zotigt gestrickt oder gewirckt. tissu ou tricoté à long poil. § nawłaczane pończochy, szata.

Nawłaczam, } *v. m. F. nawłokę.* 1) eine Nawłoczę, } Neh-Nadel einfädeln. 2) zotigt stricken oder wircken. 1) enfiler une aiguille. 2) tricoter, ou tisser à long poil. § 1) nawlec igłę. 2) nawłoczyć pończochy, czapkę.

Nawłoczony. eingefädmet. enfilé. § day mi nawłoczoną igłę.

Nawłoka. 1) Einreih-Band, Einzieh-Band als im Beutel. 2) Leine im Fischer-Netz; Netz-Leine daran die Netz-Steine hängen. 1) courroie ou autre lien qui sert pour ouvrir & pour serrer une bourse. 2) trempée, coulure; corde où sont enfilez les pareaux des filets. § 1) nawłoką śćiągnąć worek. 2) śieć na soszkach nawłokami rozćiągaią.

Nawodny. 1) mit Flüssen oder dem Meer umgeben. 2) das auf dem Wasser ist, oder sich auf solchem aufhält. 1) situé au milieu de la mer; environné de la mer ou des fleuves; arrosé de tous côtez. 2) qui est, qui se nourrit sur les eaux.

Nawodzę, *v. m. F. nawiodę.* 1) zu rechte weisen; auf den rechten Weg bringen. 2) *fig.* lencken, führen. 3) locken, bringen in Gefahr. 1) guider, ramener qu. dans le bon chemin; montrer à qu. le chemin. 2) *fig.* guider, redresser une personne égarée; guider, mener qu. 3) alécher, atirer, mener qu. dans un danger. § 1) nawiodł mię na drogę. 2) nawodził tę duszę do Boga; nawiodłem go na szczęśćie. 3) nawieść kogo na zły raz, na strzelbę, na samołowkę, na upadek.

Nawoiowy. zum Wäbb am Weber-Baum gehörig. qui regarde la toile d'ensouble. § płotno nawoiowe.

Nawołać śię, *F. nawołam.* sich abschreyen, sich müde schreyen. crier fort long tems; se fatiguer à force de crier.

Nawoszczam co, *v. m. F. nawoszczę.* wichsen. cirer, bougier, glacer, encirer.

Nawoszczanie, nawoszczenie. Einwichsung. encirement.

Nawoy, *g. nawoiu.* Weber-Baum, worauf das Schiergarn gewunden wird. ensouple; rouleau sur lequel est le fil que le tisserand doit mettre en oeuvre.

Nawoz. 1) Schutt, Erde zur Ausfüllung des ungleichen Erdbodens. 2) Dünger, Mist zum düngen. 1) jettée; terres & pierres raportées pour aplanir un terrain. 2) amendement; fumier, à engraisser la terre. § 1) zarzuć ten doł nawozem.

Nawożę, *v. m. F. nawiozę.* 1) viel herbey fahren, führen. 2) verschütten, gleich machen, ausbessern die Wege. 3) Schutt, Erde auf einen Haufen fahren. *4) düngen einen Acker. 1) charier, voiturer, transporter, mener en chariot ou en vaisseau une grande quantité de. 2) aplanir un chemin, un terrain avec des terres ou des decombres raportées. 3) charrier de la terre sur un tas. 4) fienter, amender, engraisser une terre. § 1) nawiozł towarow obcych. 2) nawożić staw, doły, drogę gruzem, źiemią.

Nawożenie. Ausbesserung der Wege; das Verschütten, die Ausfüllung der Löcher im Erdboden. remblais; travail pour aplanir un terrain avec des terres raportées.

Nawracam, *v. m. F. nawrócę.* 1) wenden, lencken 2) sich umwenden. 3) einen bekehren. 1) braquer, tourner d'un autre côté. 2) se tourner; prendre à droit, à gauche. 3) convertir une personne. § 1) nawróć wozu, konia; nawracał oboz na odwrot. 2) prętko Turcy wzad nawracaią; nawróć na lewą stronę. 3) nawróćić heretyka, grzesznika.

nawróćić śię. 1) sich wenden, sich lencken. 2) sich bekehren 3) sich wohin begeben. 1) se tourner d'un autre côté. 2) se convertir à une Réligion. 3) aller, se rendre, se retirer, se transporter dans (en). § * 1) nawróćił śię (nawróćił) wozem. 2) nawróćmy śię do Boga; nawracaią śię grzesznicy; nawróćił śię do wiary Chrześćiańskiey. *3) nawróćił śię (udał śię, obróćił śię) do Polski.

Nawracanie, Nawrocenie. 1) Umwendung, Wendung. 2) Bekehrung. 1) braquement; action de braquer, de tourner. 2) conversion d'un pécheur. § 1) nawracanie woza. 2) nawracanie grzesznika.

nawrocenie śię. } die Bekehrung. la conversion; amende de vie.
Nawrot. }
§ nawrocenie śię do Boga, ku dobremu, do żyćia pobożnego.

nawrot. Wendung, Umwendung. braquement, l'action de tourner d'un autre côté. § przewróćić woz nawrotem.

nawrot żiele, vid. Brodawnik.

nawrot słońca. die Sonnen-Wende. le solstice.

Nawróćićiel. Bekehrer. convertisseur.

Nawrzał, } *vid.* Nawieram.
Nawrzeć, }

Nawskrosłuska, ryba z Karpatskiego morza. Stöhr-Fisch aus dem Carpatischen Meer, so ein Theil des Mittelländischen ist. élops, un esturgeon qu'on prend dans la mer de Scarpantho, qui est une partie de la Méditerranée.

*Nawstecz, wzad, *adv.* zurück. en arriére.

Nawszyć, *F. nawszę.* voll Läuse machen. remplir de poux; rendre pouilleux. § nawszyć koszulę.

nawszyć śię. verlausen, voll Läuse werden. devenir pouilleux.

Nawy, *pr. insz.* diese zusammen gesetzte *præpositiones verbales* bedeuten: viel, eine Menge. *ce deux prépositions verbales signifient dans les composez:* beaucoup, une grande quantité.

Nawydźierać czego, *F. nawydźieram.* viel erpressen, schinden. ronger, piller, devorer beaucoup.

Nawykać czego, *v. m. F. nawyknę.* etwas gewohnt werden. s'acoûtumer à; prendre l'habitude de; contracter une mauvaise, une bonne habitude; se revêtir de bonnes, de mauvaises moeurs.

Nawyliczam co, *v. m. F. nawyliczę.* alles Haar klein erzehlen. particulariser un fait; raconter les particularitez d'une chose; détailler; faire le détail de.

Nawyłudzać czego. viel ablocken, abschwatzen. escroquer, atraper beaucoup de qu.

Nawymyślać co, *v. m. F. nawymyślę.* viel erdencken, erfinden. feindre beaucoup; faire beaucoup de fictions.

Nay, Na, *vid.* * Na, Nay.

Nayczęśćiey, *adv. conf.* często. am öfftern. le plus souvent. § często u ćiebie, nayczęśćiey u mnie bywa.

Naydaley, *adv. conf.* Daleko. 1) aufs weiteste, am weitesten, am entferneſten. 2) aufs höchste, mehr nicht als. 3) aufs spätste, aufs längste. 1) le plus loin; dans une distance la plus éloignée. 2) tout au plus; pas plus que. 3) tout au plus à; pour le plus tard à. § 1) naydaley strzelił; naydaley od nas mieszka. 2) naydaley mu day talar. 3) naydaley iutra; nadaley na święta.

naydaley sobie wspominasz; naydaley pamiętasz. du erinnerst dich der Dinge, die sehr lang geschehen sind. il vous souvient du plus loin.

Naydalszy. ist der *Superlativus* von Daleki, der weiteste. le plus éloigné, *c'est le superlatif de* Daleki.

Nayduię, znayduię, *v. m. F. znaydę.* 1) finden 2) finden, antreffen. 1) trouver. 2) trouver, rencontrer. § 1) znalazłem (nalazłem) księgę, ktorey szukałeś; znaleść (naleść) u kogo kradźież. 2) znaydźie mu przyganę.

naydźiy sobie błazna. schaffe dir einen Narren, wenn du einen haben willst. cherchez un autre si vous voulez avoir un boufon; cherches ta dupe.

nayduie śię. 1) sich finden. 2) sich befinden, seyn, sich verhalten. 1) se trouver. 2) se trouver, étre, se passer. § 1) Książka śię znalazła.

co śię tak znalazło. dieses hat sich also befunden. cela c'est trouvé ainsi; c'est passé ainsi.

Naygorszy, *conf.* zły. der ärgste, der schlimmste. le pire; le plus méchant; très mauvais.

Naygorzey, *conf.* źle. am ärgsten, aufs ärgste. le pis, le plus mal, très mal, au pis aller.

a co naygorzey; a co naygorsza. was am ärgsten

ârgsten ist. & qui pis est; c'est pis que jamais.

Nayiaśnieyszy, *vid.* Naiaśnieyszy.

Naylepiey, *adv.* aufs beste; ist der *Superlativus* von Dobrze. très bien; *c'est le superlatif de* Dobrze.

iako naylepiey. aufs beste. tout de son mieux; tout du mieux que l'on peut.

Naylepszy. der beste ist der *Superlativus* von Dobry. le meilleur; très bon, *c'est le superlatif de* Dobry.

naylepsza; naylepsza iest. es ist am besten. le meilleur est; ce qui est à propos; ce qui vaut mieux.

Naymacz. 1) Verpachter, Vermiether. 2) Pachter, Miether. 3) Pachter einer öffentlichen Einnahme. 4) Verdinger, der etwas bey einem verdinget. 5) Uebernehmer, der eine Arbeit zu stellen übernimmt. 1) bailleur, celui qui donne à loüage, qui laisse à ferme. 2) fermier, amodiateur, rentier; locataire; celui qui loüe, qui prend à loüage. 3) partisan, traitant, fermier public. 4) celui qui donne quelque besogne à faire à prix fait. 5) entrepreneur, qui entreprend de faire quelque besogne. § 1) naymaczowi wolno dom naiąć komu chce. 2) naymacz ma do używania swego ogrod i tylne mieszkanie; naymacze ieszcze myt nie zapłacili. 3) naymacze dobr pospolitych, ceł, żup, młynow. 4) naymacz mu dom do wybudowania naiął. 5) naymacz obiecuie ten pałac w rok wystawić.

Naymniey, *adv. conf.* Mało. am wenigsten, aufs wenigste. le plus moins; au plus moins; pour le moins.

Naymnieyszy, *conf.* Mały. der kleinste. le plus petit; très petit.

Naymuię, *v. m. F. naymę.* 1) einem vermiethen, verpachten. 2) von einem pachten, miethen. 3) einen bedingen, miethen zu etwas. 1) loüer, donner à loüage; donner à loïer; acenser, donner, bailler à ferme; afermer, arrenter à qu. qu. ch. 2) loüer, prendre à loüage; prendre, tenir à ferme; arrenter, acenser une chose de qu. 3) loüer une personne; faire prix avec qu. pour faire qu. ch. § 1) naymował ludziom koni i wozow do używania; naiąłem mu domu mego, roli na dziesięć lat. 2) naiął u mnie domu na trzy lata. 3) naymiy robotnikow do budowania; Pani dziewek naięła.

naymuię się komu co zrobić. sich bey einem vermiethen, sich verdingen etwas zu thun. se loüer à qu; donner son travail, son industrie pour un certain prix. § naięła się u Pani moiey.

Naynizszy. ist der *Superlativus* von Niski. *c'est le superlatif de* Niski.

Naynogi, *vid.* Ninogi.

Naywięcey, *adv. conf.* siła, wiele. 1) am meisten. 2) aufs höchste. 1) le plus; la plus-part. 2) pour le plus; tout au plus

Naywiększy, *conf.* Wielki. der Größte. le plus grand.

Naywyższy, *conf.* Wysoki, 1) der Höchste. 2) der Höchste, der Allerhöchste; Gott. 3) Ober-, Groß-, von einigen Aemtern. 1) le plus haut. 2) le Tout-puissant, le Très-haut, Dieu. 3) haut, suprême, grand, *à cause de quelques dignitez.* § 1) naywyższy dom w mieście. 2) niech Naywyższy twoie pobłogosławi prace. 3) Mistrz Orderu naywyższy; sędzia naywyższy.

Nazad, *adv.* 1) zurück. 2) zurück, wieder, bey den *Verbis.* 1) en arriére. 2) de nouveau; *cette particule avec un verbe marque la particule Françoise* re, *laquelle étant mise devant un verbe, signifie une action qui se fait par quelque retour.* § 1) nazad pozostać; nazad się cofnąć. 2) dać nazad.

nazad zanieść. zurück bringen. raporter.

nazad iść. zurück gehen. retourner sur ses pas; rebrousser.

nazad zaprowadzić. zurück führen. ramener

nazad się wrócić. zurück kehren. retourner.

nazad przyść. zurück kommen. s'en retourner, revenir.

nazad wziąć. zurück nehmen. reprendre.

nazad dać; oddać. zurück geben. redonner; rendre.

nazad posłać. zurück schicken. renvoïer.

nazad odebrać. zurück empfangen. reprendre.

Nazaiutrz, *adv.* des Tages hernach. le lendemain.

nazaiutrz wesela. den Tag nach der Hochzeit. le lendemain des nôces; le jour d'après les nôces.

nazaiutrz z rana. den Tag darauf früh. le lendemain matin.

Nazaiutrze. der nechst folgende Tag. le jour suivant.

Nazaiutrzny. zum folgenden Tage gehörig. de lendemain; du jour suivant.

Nazbierać, *F. nazbieram.* viel sammlen, zusammen scharren. amasser, ramasser beaucoup. § nazbierał pieniędzy

Nazbyt, *adv.* zu sehr, zu viel, gar zu übermäßig. plus qu'il ne faut; trop, avec excès, excessivement. § nazbyt co chwalić.

chwalić; nazbyt nie daie; nazbyt łakomy; dość i nazbyt; nazbyt długi.
Nazdrzyk, *g. a.* ziele. (*saxifraga*) Steinbreche. perce-pierre.
Naziębiam, *v. m. F. naziębię.* verkälten als den Magen. se refroidir comme l'estomac.
naziębić się. sich verkälten. se refroidir.
Naziębienie. Verkältung. refroidissement.
Naziębiony. verkältet. refroidi.
Naziemny. überirdisch, was auf der Erde ist. qui est sur la terre.
Naziezdzaią się. von allen Orten zusammen kommen; sich zu Pferde versammeln. s'assembler à cheval ou en chariot de tous côtez. § gdy się wiele kupca na iarmark nazieżdża.
Nazimek, wieprzek. Bohring; jähriges Schwein. porcelet.
Naznaczam, *v. m. F. naznaczę.* 1) zeichnen, ein Zeichen machen. 2) bestimmen, sagen eine Zeit. 3) bestimmen zu etwas. 4) bestimmen, ernennen zu einem Amt. 5) beschreiben, bestimmen, umschreiben. 1) marquer, faire une marque. 2) dire, nommer, fixer, donner un tems. 3) déstiner, assigner, prescrire à qu. ch. 4) déstiner, désigner, nommer à quelque charge. 5) désigner, marquer, décrire, répresenter par des paroles. § 1) naznaczmy to kreskę. 2) naznaczył im dzień mieysce; naznaczyć godziny nie mogę. 3) dobra te na kościoł naznaczono. 4) naznaczyć kogo do urzędu, (na urząd). 5) umie rzeczy swoim imieniem naznaczyć.
Naznaczenie. 1) Bezeichnung, Zeichen. 2) Bestimmung. 3) Ernennung zu einem Amt. 1) action de faire quelque signe; le signe, marque. 2) détermination, désignation, assignation. 3) désignation, déstination, nomination à quelque charge. § 1) przy naznaczeniu urznąć trzeba. 2) naznaczenie godźiny, dochodow do czego. 3) naznaczenie Biskupow krolom należy.
Naznaczony. 1) bezeichnet. 2) bestimmt. 1) marqué. 2) destiné, nommé, assigné, désigné, determiné. § 1) naznaczone beczki. 2) naznaczony dzień; naznaczone dochody na co.
naznaczone mieysce. bestimmter Ort. rendez-vous; assignation.
Nazwanie. Benennung, Nahme. l'action de nommer, d'apeller; nom, surnom.
Nazwany. genannt, benannt. nommé, apellé.
Nazwisko. 1) Nahme einer jeden Sache. 2) Redens-Art, Kunstwort, Terminus. 1) nom de chaque chose. 2) un terme d'art, de science. § 1) nazwiska miast, rzek, zioł, drzew, ryb. 2) nazwiska budownicze, rzemieślnicze, lekarskie, prawne.
**nazwisko własne; imię własne.* ein Nomen proprium in der Grammatik. *Gram.* un nom propre.
ma nazwisko własne, prawdziwe; nazwisko wyraża. er führt, er hat den Nahmen mit der That. son nom s'acorde à son renom.
*Nażyczam komu czego, *v. m. F. nażyczę.* 1) einem leihen. 2) verkaufen. 1) préter à qu. 2) vendre à qu.
Nażyć się, *F. nażyię.* viel Jahre leben. vivre une longue suite d'années, vivre long tems. § nażyłeś się dźiadu pamiętay na mary.
Nazywam, *v. m. F. nazwę, nazowię.* nennen, benennen. nommer, surnommer, apeller qu. donner un nom à qu. § Artemizia nazwała bilicę swoim imieniem; nazwano go łaskawym; ludźie teraz występki cnotami, a głupstwo mądrością nazywaią; Krakow od Krakusa nazwano.
nazywać co albo kogo inaczey; nazwisko odmienić. einen anders nennen; eines Nahmen verändern. changer le nom à qu.
nazywać się. sich nennen, heissen. se nommer; s'apeller. § nazywa się Piotr, Paweł (Piotrem, Pawłem); niech się to tak nazowie.
nazywaiący, nazywaniu służący. Gramm. ein Appellativum. *Gramm.* nom apellatif.
Nazywanie. Benennung. l'action de nommer.
Neapol. Neapel, Haupt-Stadt des Königreichs Neapolis. Naples, capitale du Roïaume du Naples.
Neapolczyk. Neapolitaner. Neapolitain; habitant de Naples.
Neapolski. } Neapolitanisch. Neapolitain
Neapolitański. } qui est de Naples. § Prawo Rzeczypospolitey na Neapolitańskie sumy.
Neapolitańskie krolestwo. das Königreich Neapolis. Naples un Roïaume.
Nęcę. 1) anködern, ankirren, anlocken. 2) sich anlocken. 1) leurrer, atirer par quelque apas; amorcer, atirer un animal. 2) *fig.* alécher, amorcer, atirer adroitement. § 1) nęcić ptaki zobią.
nęcić ryby. Fische locken. peloter, amorcer des poissons.
Nęcenie. Ankirrung, Anlockung. aléchement; atrait; l'action d'atirer doucement.
Nędza. Elend, grosse Armuth. misére, indigence,

digence, piétrerie. § nędza, milczeć nie może, *prov.*

nędzę klepać. die Hunger-Pfoten saugen. ronger son ratelier; ronger sa litière; arracher sa vie.

nędza. } elender Mensch; armer Schlucker. un misérable; pauvre haire; pauvre diable.
Nędzarz. }

Nędzę. 1) arm, elend machen. 2) quälen, plagen. 1) apauvrir, rendre pauvre. 2) tourmenter, affliger. § 1) znędźił nieprzyiaćiel Państwo. 2) głod, woyna go nędźi.

Nędznie, *adv.* mühseliger, elender Weise. misérablement, piétrement.

nędznie żyie. er lebt elend. il vit piétrement.

Nędznica. elendes Weib. pauvre femme.

Nędznieię. verarmen, elend werden. s'apauvrir, devenir pauvre & misérable.

Nędzka. } ein Armer; ein elender Mensch. un pauvre. § uciśnion nędznik wszędźie od możnieyszego.
Nędznik. }

Nędzny. 1) elend, armselig, mühselig. 2) ein Elender; ein armer Mensch. 1) misérable, fort pauvre. 2) un pauvre; un misérable. § 1) nędzny żywot teraz żyię. 2) nędznemu nikt nie zayrzy.

Nega, *vid.* Niga.

Negocyacya. Unterhandlung in Staats-Sachen. négociation.

Negocyuię. abhandeln, handeln eine Staats-Sache. négocier, traiter quelque grande afaire.

Nękam kogo. quälen, plagen, verfolgen. tourmenter, poursuivre.

Nereczka. Nierlein. petit rein.

Nerka. Niere. rein. § kamień ma w nerce prawey, lewey.

nerka bydlęca. Niere eines Thieres. rognon.

nerka ćielęca. Kalbs-Niere. rognon de veau.

nerek bol; nerek bolenie. Nieren-Weh. mal aux reins; mal des reins; néphrétique. § nerek bol ćierpiący.

Nerzeia. die Nährung bey Dantzig. c'est une partie du territoire de Dantzig.

Nerkowy. Nieren-. de reins, néphrétique; qui regarde le reins.

nerkowa pieczenia. Nieren-Braten. longe de veau avec les rognons.

nerkowe lekarstwa. Nieren-Artzeneyen. néphretiques, *plur. f.*

Nęta. eig. u. fig. Lock-Speise, Köder. *prop. & fig.* apas, amorce, atrait; le leûrre; le charme.

nęta na ryby. Fisch-Köder. pelote, éche pour amorcer les poissons.

Neutralizacya. die Neutralität im Staats-Recht. la neutralité dans le droit public.

Neutralizuię, stron uchodzę. neutral seyn. accepter, prendre la neutralité; n'être d'aucune partie.

Neutralista. der keinem Theil Beyfall giebet. qui n'est ni d'un coté, ni de l'autre; qui est neutre.

Neutralnie, *adv.* neutral. d'un manière neutre, en gardant la néutralité.

Neutralny. neutral. neutre, qui n'est d'aucune partie. § neutralnym zostać.

Ni, *adv.* 1) gleichsam, als wie, statt niby. 2) weder, auch nicht, statt ani. 1) comme, comme si; *au lieu de* Niby. 2) pas un; ni, *au lieu de la conjonction* ani. § 1) biega ni wśćiekły 2) ni szeląga nie ma; ni żywey duszę, ni człowieka tam niemasz; ni słowka o tym.

ni ieden. auch nicht einer. pas un.

ni — ni. weder — noch. ni — ni. § ni to ni owo; ni doktor ni cyrulik; ni wysoki ni mały; ni słodki ni gorski.

ni tak ni sak. weder so noch so; auf keine Art. pas plus d'une manière que de l'autre; d'aucune façon; en aucune manière.

ni tam ni sam. weder da noch hier; weder auf jene noch auf diese Seite. ni là ni ici; ni dans ce côté ni dans l'autre; ni en ce lieu ni en un autre.

ni go tam ni go sam. er kan nicht von der Stelle; er kan weder vorwärts noch hinterwärts. il ne peut avancer ni reculer; il ne sait de quel bois faire flèche; il ne sait de quel côté se tourner. § ni mię tam ni mię sam.

ni ztąd ni zowąd. weder von hier noch von da. ni d'ici ni delà; ni de ce côté ní d'autre.

ni ocz; ni przecz; ni zacz. um nichts und wider nichts; um nichts, ohne Ursache. pour rien; sans raison.

ni w czym, vid. Nic — *w niczym.*

Niby, *adv.* gleichsam, schier. presque comme, comme, comme si. § obłuda była niby kobieta; wzbrania śię niby nie chćiała.

Nic, *adv. & subst. n. g. niczego.* nichts. rien. § wielkie to nic; nic nad śiłę; za nic to stoi; za nic sobie waży; z niczego tak straszna śię wszczęła woyna; nicem dźiś zrobił; nic ći nie radzę.

nic to; to nic. das heist nichts. cela ne fait rien. § zarwałeś mię szablą w rękę to nic.

nic a nic; wcale nic. gar nichts. rien du tout;

tout; rien qu'il ſoit. § wcale nic nie widział; nic a nic ſię go nie boię.
nic a nic zaiſte. gewißlich gar nichts. non certes; rien du tout.
nic nie; nie — nic. gar nichts. rien; rien du tout; ne — point de. § nic nie dam; nie dam nic; niceśmy na świećie nie przynieśli; niemaſz nic nowego na świećie; nic nie ieſt ſkrytego, coby śię obiawić nie miało; nic nie dba.
nic niemaſz; niemaſz nic. es ist gar kein --. il n'y a point du tout de. § nic niemaſz pieniędzy, rozumu.
a niemaſz tam nic więcey? ist nichts mehr da? n'y-a-t-il plus rien?
nic nie waży. es, er gilt gar nichts. il ne vaut pas un zeſt, un niquet; il eſt de nul prix, de nul crédit; il eſt de rien.
nic mi; nic mi ieſt. es fehlt mir nichts; ich bin gesund; ich bin vergnügt. je n'ai aucun mal; ma ſanté eſt bonne; j'ai ce qu'il me faut; je ſuis content.
nic mi nie ieſt ten. er heißt mir ein nichts; ich nehme ihn auf mich. je le compte pour rien; il trouvera en moi ſon homme.
nic do rzeczy robi. er macht nichts zur Sache. il ne fait rien qui vaille.
nic mi po tym. das nutzt mir nichts; es ist mir nicht nöthig. je n'ai que faire de cela; cela ne m'eſt néceſſaire. § nic mu po tych pieniędzach było; nic mi po tey kśiążce; nic mi tu po tobie.
nic po nim; nic po tym. er, es taugt nichts. il ne vaut rien. § nic po twoim braćie, po twoiey robóćie; nic po niey.
nic mi do tego. es gehet mir nichts an. cela ne me touche pas; cela ne me regarde en rien; cela n'eſt me de rien; cela ne m'eſt rien.
nic z tego nie będźie. daraus wird nichts. point de nouvelle; croix de paille; la choſe ne ſe fera pas.
iakby o nic ſzło. als wenn es nichts bedeutete, um nichts gienge. comme de rien étoit; comme s'il n'y alloit de rien; comme ſi ce n'étoit rien; comme s'il n'en valoit pas la peine.
nic inſzego. nichts anders. rien autre choſe.
nic złego. nichts böses. rien de mal.
nic fałſzywego. nichts falsches. rien de faux; aucune fauſſeté.
nic pięknieyſzego. nichts schöners. rien de plus beau.
nic tak łacnego. nichts so leicht. il n'eſt rien de ſi facile.
niemaſz nic tak wyśmienitego iako to. nichts ist so vortreflich. il n'eſt rien tel que cela.
w niczym; ni w czym. in nichts, in keiner Sache. en rien; dans aucune choſe. § w niczymem go uraził.
w niczym mię śię to tyka. das gehet mir keineswegs an. cela ne me regarde en rien.
za (na) nic wſzyſtko ieżli nie. alles heißt nichts, wenn nicht. c'eſt ne rien faire ſi l'on ne; c'eſt ne rien faire que de.
na nic to; na nic śię to nie zda. das dienet zu nichts. cela ne ſert a rien, n'eſt bon à rien.
z niczego co uczynić wielka ſztuka. aus nichts kan man nichts machen. de rien on ne peut rien faire; un rien ne peut devenir qu. ch; il eſt impoſſible qu'un tout rien devient quelque choſe.
co nic ieſt żadnych też nie ma własnośći. ein nichts hat keine Eigenschaften. un rien n'a aucune propriété.
ogromne nic; wielkie nic. ein grosses nichts. un rien emphatique.
Nić, *f. g. nići.* Faden, Zwirn-Faden. fil, filet, achée.
nići, plur. Zwirn. du fil.
nić gruba. grober, starcker Zwirn. fil rond.
nići do wiązania. Bind-Faden. de la ficelle.
nići tkacze, krośienne, naczynia część. die Scheerung; das ist die Faden zum Aufzug am Wendel-Baum des Webers. lame; pluſieurs fils de rang dont le tiſſerand croiſe la toile. § nići tkacze oſnowę z wątkiem przeplataią.
po nići co rozbierać. etwas haarklein untersuchen. éplucher une afaire, une matiére.
po nići doyść czego. hinter einen heimlichen Handel kommen. découvrir la méche, la mine; découvrir le pot aux roſes; découvrir le ſécret d'une afaire.
Nice, ſukna albo ſukni lewa ſtrona. die äbichte, inwendige Seite eines Tuchs; die verkehrte Seite eines Kleides. l'envers; le côté de l'étofe ou de l'habit qui eſt dedans. § na nice ſzatę oblec.
na nice wywracać. 1) auf die äbichte Seite umwenden. 2) hecheln, durchziehen. 1) tourner, mettre à l'envers. 2) paſſer par l'étamine, draper, déchirer qu. § 1) wywróćić ſukno na nice. 2) klaſztory, sławę naſzę na nice wywracaią.
Nićiany, nitkowy. Zwirn-. de filet; fait de fil. § nićiane towary.
Nicowanie. das Umwenden eines Kleides. tournure d'un habit.
Nicowany. gewendet als ein Kleid. refait, racommodé, tourné comme un habit.

Nicuię. 1) wenden ein Kleid. 2) durch die Hechel ziehn, hecheln, striegeln. 1) faire tourner, refaire, racommoder, retourner un habit. 2) timpaniser, passer par le tamis, sindiquer, vanner, taxer, niveller; mettre qu. en beaux draps blancs, à pile & au verjus. § 1) nicować szatę. 2) nicować czyią chwałę.
Nicwart. Taugenichts. un vaut-rien.
Niderlanczyk. Niederländer. un Flamand.
Niderlanski. Niederländisch. Flamand; de Païs-bas.
Niderlandya, Niderlant. Niederlanden. le Païs-bas; la Flandre.
Nie, *adv.* 1) nicht. 2) un, Wörtchen, so andern Worten vorgesetzet wird. 1) non, ne-pas, non pas; point; ne — point. 2) in, dis, *devant un autre mot.* § 1) nie był u mnie; a nie tak? nie trzeba; nie zły; nie rozumiem. 2) nieludzkość, niełaska.
nie od tegom; nie od tego iestem. ich bin nicht darwider, ich gebe es zu; meinetwegen. j'y consens; je permets; je n'y contrarie pas; je ne contredi pas.

* * *

1) Auf die *Negation* nie kommet unmittelbar das *Verbum*, und zwar abgesondert, der *Accusativus* aber, der das *Verbum* regieret, im *Genitivo* zu stehen. 2) nie in der Bedeutung des Teutschen un, wird vom folgenden Worte nicht abgesondert. 3) nie vor einem *Infinitivo* bedeutet, daß — nicht —; nicht zu. 1) *le verbe se sépare de cette négation* nie, *& met alors son Acusatif au Génitif.* 2) nie *dans la signification des particules françoises* dis, in, im, *se joint aux mots suivans.* 3) nie *devant un Infinitif signifie* de ne pas —; de—ne. § 1) mam noż: nie mam noża; nie mam owsa a ty nie masz pszenicy. 2) nieludzkość, niesławny. 3) szalona nie milczeć, nie pisać w takim raźie do domu; i tyś głupi nie mowić.
Niebaczenie, *vid.* Niebaczność.
Niebacznie, *adv.* 1) unbedachtsamer Weise. 2) von ohngefähr. 1) inconsidérément, sans y prendre garde, avec imprudence. 2) fortuitement, par avanture. § 1) niebacznie to uczynił. 2) głupi co rozumie że śię sprawy na świećie niebacznie toczą.
Niebaczność, niebaczenie. Unbedachtsamkeit. inconsidération, imprudence.
Niebaczny. unbedachtsam. inconsideré, mal-avisé.
Niebespieczność, Niebezpieczność, Niebespieczeństwo, Niebezpieczeństwo. Unsicherheit, Gefahr. péril, danger. § iest w niebezpieczeństwie; w nowe śię wprowadził niebezpieczeństwo; i bez znacznego niebezpieczeństwa zdrowia swoiego.
Niebespiecznie, Niebezpiecznie, *adv.* 1) gefährlich, unsicher. 2) tödtlich, von Wunden. 1) dangereusement, périlleusement. 2) à mort, mortellement; d'une maniére mortelle. § 1) niebezpiecznie teraz po drogach. 2) niebezpiecznie choruie, raniony; niebezpiecznie został.
Niebespieczno, Niebezpieczno, *adv.* unsicher, gefährlich. périlleusement.
Niebespieczny, niebezpieczny. unsicher, gefährlich. périlleux, dangereux.
** Niebianin. Himmels-Bürger. citoien, bourgois, habitant des cieux; Saint de Paradis.
Niebiegle, *adv.* ungeübt, ohne Erfahrung. mal-adroitement, sans expérience.
Niebiegłość. Unerfahrenheit. maladresse; le manque d'habilité.
Niebiegły w czym. ungeübt, unwissend, unerfahren. malhabile, neuf, maladroit, ignorant.
Niebieski. 1) himmlisch. 2) himmel-blau. 1) céleste, qui est du ciel; qui vient du ciel. 2) pers, bleu, du bleu céleste. § 1) niebiescy aniołowie; dar to niebieski.
niebieski kolor. Himmel-blaue Farbe. bleu céleste; bleu turquin; beau céleste; couleur bleuë qui aproche de celle du ciel.
** *niebiescy*, plur. *obywatele niebiescy.* die Himmels-Bürger. les habitans célestes.
Niebiosa, *plur. conf.* Niebo 1). die Himmel. les cieux.
wystawiać kogo pod niebiosa. einen Himmel hoch loben, bis an den Himmel erheben. élever qu. jusqu'au ciel.
Niebitny. unexercirt, ungeübt, zum Kriege untüchtig. inexercé, qui n'est point éxercé aux armes; qui n'est pas dressé à manier les armes. § niebitna ieszcze piechota.
* Niebłędnie, *adv.* unfehlbar. infailliblement.
Niebłędność. die Unfehlbarkeit. infaillibilité.
Niebłędny, niebłądzący. nicht irrend, unfehlbar, der nicht irret. infaillible, qui ne faillit pas, qui n'est pas sujet à errer.
niebłędna gwiazda. Fix-Stern. une étoile fixe.
Niebłogosławienie. Unseegen, Fluch Gottes. manque de bénédiction; malédiction, exécration. § niebłogo ła-

wieństwa Boſkie się na naſze Państwo ściągaią.

Niebo 1) der Himmel, im *plur.* iſt niebioſa gewöhnlicher als nieba. 2) Wohnung der Seligen, die Seligkeit. 3) Himmels-Strich, Landes-Gegend. 1) ciel, *le plurier* niebioſa *eſt plus en uſage que* nieba. 2) ciel, paradis; la demeure des bienheureux. 3) climat; contrée. § 1) niebo gdy się wypogodźiło, się zachmurzyło; wſzyſtkie *nieba (niebioſa) chwalćie Pana. 2) niebo go czeka; ćieſzy się chwałą w niebie; niebo ieſt mieſzkanie błogosławionych. 3) pod lepſzym niebem to miaſto leży; pod ćiepłym mieſzkaią niebem.

niebo naywyżſze. der höchſte Himmel. le plus haut de tous les cieux; le ciel empirée; l'empirée, *m.* § niebo ieſt troiakie: naywyżſze w ktorym Bog chwałę błogosławionym okazuie, drugie niebo na ktorym ſą gwiazdy, a niżey ich planety.

z nieba. vom Himmel herab. du ciel, divinement.

iakby z nieba ſpadł. als wenn er vom Himmel gefallen wäre. comme s'il été tombé du ciel.

wynośić, wysławiać kogo pod niebioſa. einen bis an den Himmel erheben, Himmel hoch loben. élever qu. jusqu'au ciel.

pod niebem ſpać. unter freyem Himmel ſchlafen. dormir, coucher en plein air, au ſerein, à découvert, à la belle étoile, à l'enſeigne d'étoile.

Nieboga. armes, unglückliches Weib oder Mägdchen, wird im *plur.* nicht gebraucht. pauvre fille, malheureuſe femme, *ce mot ne ſe dit point au pluriel.*

Nieboraczek. } armer, unglücklicher Menſch, Nieborak. } wenn man bedauret. un miſérable; pauvre homme; un malheureux, *ce mot ſe dit par un ſentiment de compaſſion.*

Niebonośny. Poet. der den Himmel trägt oder unterſtützet. *Poët.* qui porte, qui ſoutient le ciel. § niebonośny Atlas.

Nieboſzczka, *g. nieboſzczkiey.* die Selige, die Verſtorbne. la feu, la défunte.

Nieboſzczyk. der Selige, der Verſtorbene. le feu, le défunt; d'heureuſe mémoire.

Nieboſzczykowſki. den Seligen betreffend. qui regarde le feu; de feu; du défunt.

**Niebotyczny. } den Himel anrührend;
**Niebotyczący. } Himmel-ſchreyend. qui ateind le ciel; criant; qui crie vengeance au ciel; qui pouſſe ſes priéres au ciel. § grzech niebotyczny; niebotyczne niewinnych głoſy.

Niebowid, wnieboyrzał ryba morſka. (*uranoſcopus*) ein See-Fiſch der immer gen Himmel ſiehet. tapecon, un poiſſon de mer qui regarde toujours au ciel.

Nieboże. du armer Menſch! pauvre homme que vous êtes!

Niebożątko. der arme unglückliche Menſch; das arme Weib. le pauvre homme; la pauvre femme; la pauvre fille.

niebożątka, } *plur.* die armen Leute. les
Niebożęta, } pauvres gens; de malheureuſes gens.

Niebrodaty. unbärtig, der keinen Bart hat. qui eſt ſans barbe.

Niebrzuchaty. der nicht bauchig iſt; der keinen Bauch hat. qui n'eſt pas ventru; qui n'a point de ventre.

Niebyt. Mangel, Abgang; das nicht Daſeyn. défaut, le manque, défectuoſité, manquement.

niebyt baczności. Mangel der Vernunft, Unbedachtſamkeit. manque d'eſprit; inconſidération.

Niebytność. Abweſenheit. abſence.

w niebytności iego to o nim powiedźiałeś. du haſt dieſes hinter ſeinem Rücken geſagt. vous avez dit cela en ſon abſence, en ſon derriére.

Niebywalec, *g. niebywalca.* Fuchs, unerfahrner Menſch. un franc novice, un homme neuf dans qu. ch.

Niebywałość. 1) ſeltne Gegenwart. 2) Unerfahrenheit. 1) une rare préſence. 2) faute d'expérience.

Niebywały. 1) ſelten da, ſelten gegenwärtig. 2) fremde, unerfahren, ungeübt in etwas. 1) qui ſe trouve peu ſouvent en un lieu; qui eſt rarement préſent. 2) nouveau, neuf en qu. ch; ignorant.

Niecały. verſtümmelt; unvollkommen; nicht gantz. qui n'eſt pas entier; mutilé, eſtropié; qui a quelque manquement en quelque partie. § niecała kśiążka.

Niecę ogień. 1) Feuer anſchlagen, anmachen. 2) entzünden, anflammen, anſtifften. 1) faire du feu; exciter du feu. 2) *fig.* alumer, exciter, enflammer, atiſer, embraſer. § 1) a naniećiłeś ogień. 2) ta dźiewka w ſercu nieći ogień; niećić zwadę, gniew, miłość.

niećić śię. fig. entſtehen; ſich entzünden, brennen als die Liebe. *fig.* s'alumer, s'enflammer. § nieći śię ogień u niego; nieći śię miłość, gniew, zazdrość.

Niecechowy, der nicht zur Zunft gehöret, unzünftig. qui n'eſt pas reçû dans un corps de métier.

niecechowy rzemieślnik. Pfuscher. gâte-métier; artisan qui n'est pas dans le corps de métier.

Niecham. lassen, nur im *Imperativo* und einigen *Compositis.* laisser; *ce verbe n'est en usage qu' à l'Imperatif & dans quelques composez.*

nichay tego. laß dieses liegen, stehen. laissez cela; laissez cela en repos. § niechaymy, niechayćie tego.

niech, niechay. laßt, vor den *Imperativis* in der ersten und dritten Person. que; *devant la prémiére & la troisiéme personne des Imperatifs.*

niech czytam. laßt mich lesen. laissez moi lire; que je lise. § niech ćię nie czekam.

niech czytamy, erlaubet uns zu lesen. laissez nous lire; permettez nous de lire.

czytaymy. laßt uns lesen. lisons.

niech czytaią. laßt sie lesen. qu'ils lisent.

niech tak będźie. laßt es also seyn. soit ainsi; que cela soit.

Niechcąc. } nicht wollend. ne voulant
Niechcący. } pas.

chcąc niechcąc. es sey ihm lieb oder nicht. bongré malgré qu'il en ait.

niechcący to uczynił. er hat es ungerne, nicht mit seinem Willen gethan. il l'a fait bongré malgré, contre sa volonté, contre son gré. § niechcąca go uderzyła.

Niechcenie. das Nichtwollen. le mauvais gré de qu; l'action de ne vouloir pas.

bez niechcenia mego to uczynił. er hat es wider meinen Willen, ohne mich zu fragen gethan. il l'a fait contre ma volonté, sans me consulter.

Niechćiwy. nicht begierig. qui n'est pas avide.

Niechęć. 1) Ungunst, Unwille, kleine Ungnade. 2) Trägheit, Unlust, Kaltsinnigkeit. 1) petite disgrace, mal-veuillance, mal-graces, *f plur.* mauvaise grace; haine; mauvaise volonté. 2) dégout, déplaisir, tiédeur, *f.* répugnance. § 1) iest w niechęći u krola 2) wielką do nauk pokazował niechęć.

z niechęćią moią, twoią &c. wider meinen, deinen Willen. contre mon gré, contre ton gré *&c.* malgrè moi, malgré toi *&c.*

Niechętny do czego. unwillig, ungern, der etwas mit Verdruß thut. qui fait qu. ch. avec beaucoup de peine; qui fait à contre coeur, malgré soi, avec répugnance.

Niechełpliwy. nicht prahlerhaft. exempt de toute vaine gloire, qui n'est pas sujet à la vanterie; qui ne se vante point, qui n'est pas glorieux.

Niechmurny. unbewölckt, heiter. serein, clair, sans nuage.

Niechowalny. zum Verwahren, zur Dauer untüchtig. qui n'est pas propre à garder; qui n'est pas de garde. § niechowalny owoc.

Niechwaląc śię. ohne Prahlerey, ohne mich (dich, sich, euch) zu loben. sans vanterie; sans me (te, se) vanter.

Niechwalny. nicht lobens-würdig. qui n'est pas loüable, qui ne mérite pas des loüanges. § chwalić niechwalnego.

Niechytry. nicht listig, einfältig. simple, grossier, ouvert; qui n'est pas fin.

Niechytrze, *adv.* ohne List. sans adresse, sans finesse, grossiérement.

Niećierpiący nic. Leidens-los, Leidens-frey, Schmertzen-los, ungeplagt. exemt de tous les maux, de toutes les peines; qui n'est pas sujet à soufrir.

Niećierpiętliwość. Befreyung von aller Quaal. impassibilité; exemption de toutes douleurs, de toutes soufrances. § niećierpiętliwość ćiał uwielbionych.

Niećierpiętliwy, niepodległy afektom duſze, ani niewczasom; nie mogący nic ćierpieć na duszy, ani na ćiele. Leidens-frey, der ohne alles Leiden und Empfindung ist. impassible, qui n'est point sujet aux soufrances & aux passions.

Niećierpliwie, *adv.* ungeduldiger Weise. impatienment, avec impatience.

Niećierpliwość. Ungeduld. impatience. § do ostatniey niećierpliwośći kogo przyprowadźić.

Niećierpliwy. ungeduldig. impatient.

Niecka. } 1) Mulde. 2) Ertz-Maaß so
*Nieckolka. } 24 Garniec hält. 1) huche, petit auge, sorte de vaisseau de bois creusé en long. 2) mesure aux mines qui contient vingt quatre pots Polonois. § 1) niemasz mąki w niecce; śiła ma niecek.

niecka wielka. grosse Mulde. jale, grande huche.

Niecnota. 1) Laster, Uebelthat, Untugend, Bosheit, Schelmerey. 2) ein Bösewicht. 1) mechanceté, forfait, un crime, malice, action criminelle; malhonnêteté. 2) un méchant, scelerat; un méchant homme. § 1) wielką niecnotę popełnił; niecnotę płodźić. 2) niecnota zuchwały; iawni niecnotowie.

na niecnotę komu co uczynić. einem etwas zum Possen thun. joüer quelque mauvais tour, un mauvais parti à qu. par qu. ch.

Niecnotliwie, *adv.* schelmischer, ehrloser, boshafter Weise. méchamment, par

une grande méchanceté, en méchant homme; mal-honnêtement.

Niecnotliwy. untugendhaft, ſchelmiſch, boshaftig, laſterhaft. méchant, criminel, mal-honnête.

Nieſynkowaty, *vid.* Niefloryzowany.

Nieczłowieczy. unmenſchlich, grauſam. inhumain, cruël; qui n'a point d'humanité. § nieczłowiecze ſerce.

Nieczłowiek. Unmenſch. un monſtre d'homme. § z nieczłowieka zrobił człowieka.

Nieco, *adv.* etwas. un peu; tant ſoit peu. § day mi nieco chleba, pieniędzy, nieco daleki od tego mieyſca; nieco go kocham.

Niecofniony. unverruckt, unwiederruflich, unvermeidlich. irrévocable, inévitable; qu'on ne peut éviter, ou révoquer. § niecofniony wyrok, los.

Niecudnie, *adv.* auf eine grobe, ungeſtalte oder unreine Art. groſſiérement, difformement, mal-proprement.

Niecudność. ungeſtaltes Weſen; grobe, plumpe Arbeit: Unflåterey. diformité, groſſierté, mal-propreté.

Niecudny. plump, grob, ungeſtalt, unſauber. groſſier, diforme, mal-propre.

Niecwiczony. ungeůbt. qui n'eſt pas éxercé; qui n'a point d'éxercice, ni d'expérience.

Nieczczy. 1) gediegen, das nicht hohl iſt. 2) der nicht nůchtern iſt, der ſchon gegeſſen hat. 1) ſolide, maſſif, qui n'eſt pas creux. 2) qui n'eſt pas à coeur jeûn; qui a deja mangé.

Niecześć. Unehre. deshonneur. § niecześć komu wyrządźić.

Nieczęſto, rzadko, *adv.* nicht oft. peu ſouvent, rarement.

Nieczęſty, rzadki. ſelten. rare, qui arrive peu ſouvent.

Nieczoſaniec, *g.* *nieczoſańca.* Tôlpel, ungeſchliffner, grober Menſch. lourdeau, homme incivil; homme groſſier; homme impoli.

Nieczeſany.
Nieczoſany. 1) ungekåmmt. 2) ungeſchliffen, grob, ungeſittet. 1) qui n'eſt pas peigné. 2) impoli; groſſier, qui eſt peu civiliſé.

Nieczuia, Oſtrzew. Wappenk. ein Creutz auf einem Stamm eines Baums mit fůnf abgeſchnittenen Aeſten im rothen Feld, auf der Krone ſtehet eben dieſe Figur zwiſchen zwey Adler-Flůgeln. *Blaſ.* une croix deſſus un tronc d'arbre à cinq noeuds au champ de gueules, ſur la couronne paroit la même figure entre deux ailes d'aigle.

Nieczuło,
Nieczuynie, *adv.* 1) unvermerckt, unvermerckter Weiſe. 2) ſorgenlos. 1) inſenſiblement; ſans s'en apercevoir. 2) ſans ſouci; ſans prendre quelque ſouci; avec nonchalance, nonchalamment.

Nieczułość.
Nieczuyność. 1) Tummheit, Sinnloſigkeit, Unempfindlichkeit. 2) Unwachſamkeit, Sorgenloſigkeit. 1) ſtupidite, inſenſibilité. 2) nonchalance, inadvertance, manque de vigilance. § * 1) rzeczy niemych nieczułość. 2) przy naſzey takiey nieczuyności już rozumieią że; nieczułość iego na tym urzędźie.

Nieczuły.
Nieczuyny. 1) ſinnlos. 2) unempfindlich der oder das nichts empfindet. 3) unempfindlich, das man mit den Sinnen nicht empfindet. 4) unachtſam, ſorgenlos. 1) ſtupide, inſenſé. 2) inſenſible, qui ne ſent & reſſent rien; qui n'a aucun ſentiment. 3) inſenſible, imperceptible, qu'on ne peut ſentir, qui ne tombe pas ſous les ſens. 4) nonchalant; négligent, qui eſt ſans ſouci & ſans inquietude.

Nieczynność. die Unwirckſamkeit, das Nichtsthun, Unterlaſſung des Geſchåffts. inaction, ceſſation d'agir. § nieczynności naſzey ſąśiedzi śię dźiwuią.

Nieczynny. unthåtig der nichts thut. qui n'agit rien, qui ne fait rien; qui eſt dans une inaction.

Nieczyſto, *adv.* 1) unreinlich. 2) unkeuſch. 1) mal-proprement, d'une maniére mal-propre. 2) impudiquement, laſcivement.

Nieczyſtość.
Nieczyſtota. 1) Unreinigkeit. 2) Unkeuſchheit. 1) impureté, mal-propreté, ſaleté. 2) impudicité, laſcivité, impureté, lubricité.

Nieczyſty. 1) unrein. 2) unkeuſch. 1) impur, malpropre, ſale. 2) impudique, laſcif, impur.

Nieczyſzczony. 1) ungereinigt. 2) nicht verſchůttet, nicht caſtrirt. 1) qui n'eſt pas nettéié. 2) qui n'eſt pas chartré.

Nieczytany. ungeleſen, das nicht geleſen worden iſt. qui n'a point été lû; qu'on n'a point lû.

Nieczytelność. Unleſerlichkeit. dificulté de lire un écrit qui n'eſt pas liſible.

Nieczytelnie, *adv.* unleſerlicher Weiſe. d'une manière dificile à lire.

Nieczytelny. unleſerlich. dificile à lire; écrit avec des lettres qui ne ſont pas liſibles.

Niedatny. karg, nicht freygebig, genau. mesquin, tenant, chiche; qui n'aime point à donner.

Niedawno,

Niedawno, *adv.* neulich, ohnlängſt. recemment, de puis peu, nouvellement.

Niedawny. neu, friſch, unlängſt geſchehen. recent, nouveau, qui vient de ſe faire.

Niedbale, *adv.* nachläßiger Weiſe. négligemment, avec négligence; à la négligence.

Niedbalec, *g. niedbalca.* ein Nachläßiger. nonchalant; un homme négligent; pareſſeux.

Niedbalſtwo. Nachläßigkeit, Unachtſamkeit. négligence.

Niedbały, *adj. & ſubſ.* nachläßig, ein Nachläßiger. négligent, qui a peu de ſoin. § niedbały w czym.

Niedbanie, zaniedbanie. anſtändige Nachläßigkeit; ungekünſteltes Weſen. négligence; ce qui eſt opoſé à la grande afectation. § niedbanie ma iakieś przyſtoyne.

* Niedbany, zaniedbany. verſäumet, hindangeſetzet. négligé.

Niedętość. Feſtigkeit einer Sache die inwendig nicht hohl iſt. ſolidité d'une choſe qui n'eſt pas creuſe dédans.

Niedęty. gediegen, aus einem Stück, nicht getrieben, nicht hohl. ſolide, maſſif, qui n'eſt pas creux.

Niedobity. nicht gäntzlich, halb erſchlagen. à demi-tué.

Niedobitki; niedobitkowie; *plur.* oſtatek pobitego woyſka. der Ueberbleibſel; die Ueberbliebenen von einer geſchlagenen Armee. le débris d'une armée batuë.

Niedobry. mittelmäßig; nicht gar zu gut; etwas ſchlecht. médiocre; un peu mauvais; qui n'eſt pas trop bon.

niedobrego łoża. in einem unehelichen Stande erzeugt. né dans un mariage illégitime.

Niedogoda. Unbequemlichkeit. incommodité.

Niedogodny, ktoremu trudno dogodźić. eigenſinnig, wunderlich, dem man es niemahls gut machen kan. difficile à contenter; bizarre, de mauvaiſe humeur.

Niedoiatki, *plur.* 1) Ueberbleibſal von einer Mahlzeit. 2) Abhub von der Tafel. 1) les bribes, *f.* les graillons, relief; les rogatons. 2) deſſerte; le reſte de ce qu'on a ſervi ſur table. § 1) twoich ieść nie będę niedoiatkow. 2) Pańſkie niedoiadki dobre dla czeladki, *prov.*

Niedokładanie, niedołożenie śię, nieradzenie śię kogo. unterlaſſene Befragung um Rath. l'omiſſion de conſulter qu; manque de démander conſeil à qu.

Niedokończenie. die Nichtvollendung. manque d'achevement; imperfection d'une choſe qui n'eſt pas achevée.

Niedokończony. ungeendigt. incomplet; imparfait, qui n'eſt pas achevé; qui n'a pas été fait; demi-fait.

Niedola. Unvermögen, Schwachheit, Unvollkommenheit. impuiſſance, éxiguité.

Niedołęga, Niedołęka, Niedołęzność. } 1) Verſtümmelung eines Gliedes; Gebrechlichkeit. 2) Unzulänglichkeit, Schwäche, Wenigkeit, Unvermögen. 3) Schwachheit, Fehl, Gebrechen. 1) mutilation; perte de l'uſage d'un de ſes membres. 2) impuiſſance, foibleſſe, éxiguité, inſufiſance. 3) défaut, foibleſſe, défectuoſité, fragilité, imbécillité.

niedołęga, niedołęka czego. Mangel, Vermiſſung einer Sache. défaut, faute de qu. ch. § niedołęka wody, pieniędzy.

niedołęga. Niedołężny. } 1) ein Krüpel. 2) ein ſchwacher Menſch. 1) un homme impotent. 2) un homme foible.

niedołężny. 1) gebrechlich, der ein Leibes-Gebrechen hat. 2) ſchwach, kraftlos, unvermögend. 1) impotent, perclus de quelque membre. 2) foible, débile, impuiſſant, éxigu, fragile, imperfait.

Niedołężnie, *adv.* ohnmächtig, kraftlos. impuiſſanment, foiblement.

Niedołożenie, *vid.* Niedokładanie.

Niedołożnie, *adv.* unzulänglicher Weiſe. inſufiſanment.

Niedołożny. unzulänglich. inſufiſant, défectueux.

Niedomniemany. unverdächtig, unvermuthlich, unverhoft. inopiné, imprévû, ineſperé; à quoi l'on ne penſe pas; qu'on ne ſoupçonne point.

Niedomowienie. unvollkommene Ausſprache der Wörter. imparfaite prononciation des mots; une prononciation obſcure.

Niedomowiony. unvernehmlich, nicht deutlich ausgeſprochen. prononcé obſcurément; indiſtinct, qu'on ne peut bien entendre; inintelligible. § niedomowione słowo.

Niedomowy. fremd, der nicht ins Haus gehöret. étranger, qui n'eſt pas domeſtique; qui n'apartient point à la maiſon.

Niedonoſzony płod. unzeitige Leibes-Frucht. avorton; qui eſt né avant le tems.

Niedopanek. im Schertz: Herrchen; kleiner Herr der viel bedeuten will *burlesq.* petit Seigneur; celui qui tranche du grand, qui veut faire le grand. § tacy

niedopankowie często ſą zamieſzania w Państwie przyczyną.

Niedopieczony. nicht gar gebraten. à demi rôti.

Niedopłayca ein Reſtant, der noch einen Reſt ſchuldig bleibet. qui eſt en arrière; qui doit quelque reſte; qui doit paier une ſomme reſtante.

Niedorobiony. nicht gäntzlich verfertigt. demi-fait; qui n'eſt pas achevé.

Niedorosły. 1) jung, unerwachſen. 2) unmannbar. 1) jeune, qui n'a pas encore aquis ſa grandeur naturelle. 2) qui n'eſt pas en âge d'être marié; qui n'a pas encore ateint l'âge de la puberté. § 1) niedorosłe drzewo. 2) niedorosła dźiewka; ſyn niedorosły.

Niedoroſtek. 1) unerwachſener Menſch. 2) Zwerg; ein Menſch oder Thier, ſo im wachſen klein geblieben iſt. 1) garçon; jeune homme qui n'a pas encore ateint l'âge de la puberté. 2) nain; un homme ou bête qui demeure imparfait & n'aquiert pas la grandeur naturelle. § 1) ma dwoch ſynow niedoroſtkow. 2) niedoroſtek nayłepſzy, podleyſzy od konia w urodźie okazałego; niedoroſtkow karłami nazywaią.

Niedośćigły. / Niedośćigniony. 1) ſchwer zu erreichen, zu erjagen. 2) unerforſchlich. 1) dificile à ateindre, à joindre. 2) incompréhenſible, impénétrable, qu'on ne peut comprendre. § 1) niedośćigłych gonić nieprzyiaćioł. 2) niedośćignione ſądy Boſkie; niedośćigłe rozumem, myślą to ſą rzeczy.

niedośćigły okiem. das man mit dem Auge nicht oder ſchwerlich erreichen kann; unvermerckt. imperceptible, qu'on n'aperçoit point, ou presque point.

Niedośięgły. 1) ſchwer mit der Hand zu erreichen. 2) unerforſchlich. 1) dificile à ateindre avec la main; ſi haut qu'on ne peut toucher avec la main. 2) inconcevable, impénétrable. § 1) niedośięgły ręką. 2) niedośięgły rozumem.

Niedoſkonale, *adv.* unvollkommner Weiſe. imparfaitement; d'une maniére imparfaite.

Niedoſkonałość. 1) Unvollkommenheit. 2) Fehler, Mangel, Schwachheit. 3) Mathem. Irregularite einer Figur, eines Orts. 1) imperfection. 2) défaut, défeſtuoſité, imbecillité. 3) *Matém.* irregularité d'une figure, d'une place.

Niedoſkonały. 1) unvollkommen. 2) Mathem irregulair. 3) nicht geendigt. 1) imparfait. 2) *Matém.* irrégulier. 3) qui n'eſt pas achevé. § 1) niedoſkonała umieiętność iego; niedoſkonała ludzka cnota. 2) niedoſkonała forteca. * 3) niedoſkonała (niedokończona) robota.

Niedosłuch. harthöriger Menſch. ſourdaut.

Niedosłyſzenie, tępość słuchu. Harthörigkeit, ſchweres Gehör. ſurdité; ouïe dure.

Niedoſpanie. Schlafloſigkeit. inſomnie, impuiſſance de bien dormir.

Niedoſpany. 1) ſchlaflos, faſt ohne Schlaf zugebracht. 2) der nicht recht ausgeſchlafen hat. 1) paſſé presque ſans dormir. 2) qui n'a pas bien dormi une partie de la nuit.

Niedośpiałek, kosmaczek źiele. (*piloſella*) Art von Mäuſeöhrlein; Nagel-Kraut oder Piloſellen Kraut. piloſelle, oreille de rat.

Niedoſtaie / Niedoſtawa czego, *v. imp.* 1) es gehet ab, es fehlet, es mangelt. 2) es fehlet, man vermiſſet, es iſt zu wenig. 1) il manque, il ne ſe trouve point, il vient à manquer, il n'y a pas. 2) il y manque qu. ch; on trouve dire qu. ch; on trouve à redire en qu. ch. § 1) niedoſtaie nam żywnośći, niedoſtawało im prochu i ſpoſobnych puſzkarzow. 2) trzech w ſtadźie niedoſtawa owiec.

a niedoſtawało ći czego? hat dir was gemangelt? avez vous manquez de qu. ch.

niczego ći niedoſtawało. es hat dir an nichts gefehlet. rien ne vous a manqué; vous n'avez manqué de rien.

chleba niedoſtawało. es gebrach an Brod; es mangelte Brod. le pain manquoit; on manquoit de pain.

mało niedoſtawało. es hat wenig gefehlet. peu s'en eſt fallu.

iednego w liczbie niedoſtawało. es hat einer in der Zahl gefehlet. il s'en falloit un au nombre.

i iednego niedoſtawało. es hat auch nicht einer gefehlet. il ne s'en eſt pas falu un.

w goſpodarſtwie zawſze czego niedoſtaie. im Haus-Weſen fehlet allemahl etwas. il manque toujours qu. ch. dans une maiſon.

ieſzcze temu czegoś niedoſtaie. es fehlet noch etwas hieran. on trouve à redire à cela.

tey liczbie, tey mierze czegoś niedoſtaie. es fehlet etwas an dieſer Zahl, an dieſem Maaß. on trouve à redire qu. ch. dans ce nombre, dans cette meſure.

iedney rzeczy ći ieſzcze niedoſtaie. es fehlet dir noch eins. il vous manque encore une choſe.

z boiaźni

z boiaźni aby mi niedostawało. aus Furcht daß es mir nicht mangeln möchte. de peur qu'il ne me manque.

Niedostały, *vid.* Niedozrzały.

Niedostatecznie, *vid.* Niedostatnie.

Niedostateczny, *vid.* Niedostatni.

Niedostatek, *g. niedostatku.* 1) Dürftigkeit, Mangel. 2) Mangel, Ermanglung. 3) Abgang, das was an einer Sache fehlet, oder zu wenig ist. 4) Mangel, Fehler, kleines Laster, Schwachheit. 1) indigence, disette, nécessité. 2) faute, défaut, de qu. ch. 3) manque, manquement; ce qui manque à qu. ch. 4) défaut, défectuosité; un vice; faute, foiblesse. § 1) w wielkim żyie niedostatku. 2) niedostatek ksiąg, wody, żywności. 3) niedostatek w suknie połtora łokci. 4) niedostatek to iego że gniewliwy.

z niedostatku, w niedostatku. aus Mangel. par faute de; faute de; au défaut de. § w niedostatku pieniędzy; z niedostatku sposobnych ludźi to pochodźi.

Niedostatnie, niedostatecznie, *adv.* 1) dürftiger Weise. 2) unvollkommen, nicht zulänglich. 1) pauvrement, dans l'indigence. 2) imparfaitement, d'une maniére imparfaite.

Niedostatni, niedostateczny. 1) dürftig, armselig. 2) unvollkommen. 1) disetteux, soufreteux, nécessiteux. 2) imparfait. § 1) niedostatni prowadźi żywot. 2) ziemskie rzeczy barzo są niedostateczne.

Niedostępność. Schwürigkeit etwas zu erlangen; schwerer Zutritt vor einen zu kommen. dificulté d'aquerir, de gagner; dificulté d'aborder qu; un accès dificile.

Niedostępny. 1) unzugänglich, dahin schwer zu kommen ist; das nicht leicht zu erlangen, zu erobern ist. 2) vor dem schwer zu kommen ist. 1) inaccessible, qu'on ne peut aprocher, dificile à gagner, à aquerir. 2) inabordable; qui est de dificile accès; qui n'est pas accessible; qu'on approche avec peine. § 1) niedostępna to forteca.

Niedostoynie, *adv.* unwürdiger Weise. indignement, d'une maniére indigne.

Niedostoyność. Unwürdigkeit. indignité; défaut de mérite.

Niedostoyny. unwürdig. indigne, qui est sans mérite.

Niedoświadczenie. Unerfahrenheit, Unwissenheit. inexpérience, défaut d'expérience; ignorance.

Niedoświadczony. 1) unerfahren, ungeübt. 2) mit der Erfahrung noch nicht bestätiget. 1) inexpérimenté, qui est sans expérience; peu expert, neuf, nouveau. 2) inexperimenté, qui n'est point éprouvé.

Niedoszły. *1) schwer zum Hinkommen. 2) unerfahren, ungeübt, ungeschickt in seiner Kunst. 1) inaccessible, qu'on ne peut aprocher. 2) inexpérimenté, ignorant, malhabile dans son art. § *1) niedoszła (niedostępna) to gora. 2) niedoszły cyrulik iest kat doskonały.

płod niedoszły, vid. Niedonoszony płod.

niedoszły lat prawnych. ein Unmündiger. pupile, mineur.

Niedotkliwy. 1) unberührlich, unantastlich. 2) empfindlich, der nichts leiden kan. 1) que l'on ne sauroit toucher. 2) sensible, délicat, pointilleux, qui se fâche pour rien. § 1) słońce iest niedotkliwe, dotknąć się go nikt nie może. 2) umysł niedotkliwy.

Niedotkliwość. }
Niedotykanie. } 1) Unberührlichkeit. 2) Empfindlichkeit, Ungeduld desjenigen der nichts leiden kan. 1) qualité d'une chose que l'on ne sauroit toucher. 2) impatience, grande délicatesse de celui qui se fâche pour rien.

Niedowarzony. roh, nicht gar gekocht. tout saignant, qui n'est pas bien cuit.

Niedowcipnie. mit wenigem Witz, grob. grossiérement, avec peu d'esprit, d'une maniére peu ingénieuse.

Niedowcipny. stumpf, plump, nicht witzig. grossier, peu fin, peu ingénieux.

Niedowiarek. ein Ungläubiger. incredule, qui ne croit pas aisément.

Niedowiarstwo. }
Niedowierzanie. } Unglauben, Mißtrauen. incredulité, défiance.

Niedowid. }
Niedowidz. } kurtzsichtiger Mensch; oder der ein schwaches Gesicht hat. un miope, homme d'une vuë courte; qui a des mauvais yeux, qui a mauvaise vuë; qui a les yeux tendres.

Niedowiernie, *adv.* ungläubiger Weise. avec incrédulité.

Niedowierny. ungläubig. incrédule.

Niedowodnie, *adv.* ohne Beweis. sans preuve.

Niedowodny. unerweislich. qui est sans preuve; insoutenable, qu'on ne sauroit prouver.

Niedoyrzany. das man mit dem Gesicht nicht erreichen kan. qu'on ne sauroit ateindre de vuë.

Niedozor. unterlassene Aufsicht; Unachtsamkeit, Nachläßigkeit im Amt. inéxactitude, inadvertance, peu de soin qu'on a de quelque chose. § przez ktorych niedozor się to stało; z niedozoru się to stało.

Niedozor-

Niedozorny. unachtsam in seinem Amt; fahrläßig, nachläßig in der Aufsicht. négligent, inéxact dans son emploi.
Niedoyrzałość. Niedozrzałość. 1) Unreife des Obstes. 2) Uebereilung, unzeitiges Unternehmen einer Sache. 1) verdure des fruits. 2) précipitation; entreprise avant le tems, hâte trop grande.
Niedoyrzały. Niedozrzały. 1) roh, unreif. 2) früh-zeitig, was vor der Zeit geschicht. 1) verd, qui n'est pas mûr. 2) précipité; qui se fait avant le tems.
Niedozwolony. nicht erlaubt. illicite; qui n'est pas permis.
Niedrożny. unwegsam. où il n'y a point de chemin; inpracticable, rompu.
Niedrożony. nicht hohl, nicht getrieben. solide: qui n'est pas creux; qui n'est pas bosselé.
Niedrzewny, drzewa nie maiący. das Mangel am Holtz hat, oder wenig Bäume zeuget. qui n'a point de bois, qui ne produit que peu de bois.
Niedufnie, *adv.* mißtrauischer Weise. avec défiance
Niedufność. Mißtrauen. défiance, méfiance. § niedufności słuchać nie było.
Niedufny. mißtrauisch. défiant, qui se défie; méfiant, soubçonneux.
Nieduży. 1) nicht groß. 2) schwach, ohnmächtig. 1) qui n'est pas grand. 2) foible, impuissant, débile.
Niedworny. 1) nicht neugierig, sorglos, hinläßig, der sich um nichts bekümmert. 2) trocken, mager, gemein, das nicht selten vorkommt. 1) peu soigneux, peu curieux, négligent; qui à peu de soin & de curiosité. 2) sec, maigre, commun, fréquent, vulgaire, qui n'est pas rare. § 1) niedworny człowiek. 2) niedworne to są rzeczy do słuchania, do wiedzenia, do widzenia; niedworną napisał hystoryą.
Niedymny. das nicht rauchet; das ohne Rauch ist. qui ne fume point; qui est sans fumée.
Niedziela. 1) Sonntag. 2) Woche, nur in *plurali.* 1) Dimanche. 2) semaine, *dans ce sens on met ce mot au plurier.* § 1) niedziela pochodźi od *nie* i *dźieła* albo *nie* i *dźiałania*, ktorego w ten dźień zakazano; wielka, biała Niedźiela. 2) dwie, trzy niedźiele tam mieszkał; kilka niedźiel tam był.
druga Niedźiela po Wielkiey nocy. Miserere oder der andre Sonntag nach Ostern. Pâque close.
Niedźielny. 1) sonntäglich. 2) ungetheilt. 1) Dominical, de Dimanche. 2) qui n'est pas partagé.
niedźielni braćia. ungetheilte Brüder, die ihr Väterliches nicht getheilet haben. des fréres qui n'ont point partagé la succession paternelle.
Niedźwiadek. 1) junger kleiner Bär. 2) Scorpion. 3) der Scorpion ein Himmels-Zeichen. 4) ein Wurtzel-Nager, Wurm mit acht Füssen, der die Wurtzeln naget. 1) oursin, ourson, petit ours. 2) un scorpion, sorte d'insecte venimeux. 3) le scorpion, l'un de douze signes du Zodiaque. 4) un spondile, sorte de ver à huit piez qui ronge les racines.
Niedźwiadkowy. Scorpion-, Scorpionen. de scorpion.
Niedźwiednik. Bären-Führer. méneur d'ours.
Niedźwiedź. Bär. ours. § niedźwiedź srogo na żołądź ryka, gdy gałąź spadnie umyka, *prov.*
iako niedźwiedź łapę lizać muśi. er saugt die Hunger-Pfoten. il n'a ni pain, ni pâte; il plaide avec le boulanger; il fait des croix de Malthe.
niedźwiedź w leśie a skorę iego przedaiesz; pić na żywego niedźwiedźia skorę; nie piy na niedźwiedźia skorę. verkaufe die Haut nicht, wenn der Bär noch im Walde ist. ne vendez point la peau de l'ours, avant qu'il soit pris; il ne vaut pas vendre la peau de l'ours qu'on ne l'ait pris pas.
Niedźwiedźi. Bären-. d'ours.
niedźwiedźia stopa, barszcz płonny źiele. (sphondylum) teutsche Bärenklau. du spondile.
niedźwiedźia łapa źiele. (muscus terrestris) Beerlapp, Gürtel-Kraut; Zahn-Moos. mousse terrestre.
Niedźwiedźica. Bärin. ourse.
Niefarbowany. von natürlicher Farbe, ungefärbet. naturel; qui n'est pas teint; qui a une couleur naturelle.
Niefloryzowany. glatt, ungeblümt. uni; qui n'est pas façonné ou figuré.
płotno niefloryzowane. ungemodelte gewöhnliche Leinwand. linge non-ouvré.
Nieforemnie, *adv.* unartiger, unanständiger Weise. grossiérement, indécenment, d'une maniére impoli. § zaćiera co nieforemnie wyrzekł.
Nieforemność. Unartigkeit, Unanständigkeit. grossierté, indécence, impolitesse.
Nieforemny. unartig, unanständig. grossier, indécent, malséant, mésséant, impoli.

coś nieforemnego o niey mowią, sądzą. man redet, urtheilet von ihr nachtheilig. on parle, on juge d'elle finistrement; d'une maniére deshonnête.

Niefrasobliwie, *adv.* ohne Sorge. sans souci.

Niefrasobliwość. Sorglosigkeit. nonchalance; qualité de celui qui est sans peine & sans souci.

Niefrasobliwy. unbesorgt, sorglos. nonchaland; qui est sans souci.

Niegalant. der nicht galant ist, sich nicht putzet. qui n'est pas propre en habit; qui ne s'ajuste point, qui ne se pare point; qui est en desordre & sans ornement.

Niegałęzisty. das nicht viel Aeste hat. qui n'est pas branchu; qui n' a point de branches.

Niegaszony. ungelöscht. qui n'est pas éteint.

niegaszone wapno. ungelöschter Kalck. de la choux vive.

Niegdy, *adv.* weyland, ehedessen. jadis, autre fois.

Niegdzie, *adv. vid.* Niekędy.

Niegęsto, *adv.* nicht offt, selten. rarement, peu souvent.

Niegęstość. Wenigkeit, Mangel, Seltenheit. rareté, petit nombre.

Niegęsty. wenig, selten. rare, qui se trouve peu souvent.

Niegibki. 1) unbiegsam, das sich nicht biegen läßt. 2) hart, unerbittlich, unbeweglich. 1) infléxible; qu'on ne peut plier. 2) infléxible, inéxorable, qu'on ne sauroit fléchir.

Niegibkość. 1) Unbiegsamkeit. 2) *fig.* Härte, Unbeweglichkeit. 1) infléxibilité; qualité d'une chose qu'on ne peut plier. 2) infléxibilité, dureté du coeur.

Niegładki. 1) rauch, nicht glatt. 2) grob, roh, rauh. 3) nicht schön. 1) âpre, raboteux. 2) rude, dur, impoli, grossier. 3) qui n'est pas beau. § 1) niegładka deska. 2) niegładkie słowa. 3) niegładka panna.

Niegładko, *adv.* 1) holpricht, uneben. 2) grob. 1) d'une maniére raboteuse. 2) grossiérement, sans politesse, sans art.

Niegładkość. 1) Holprichkeit, Rauhigkeit. 2) Grobheit, rohes Wesen. 3) Unschönheit. 1) apreté; maniére raboteuse. 2) rudesse, impolitesse, grossierté. 3) qualité d'une personne qui n'est pas belle.

Niegłaskliwy. schwer zahm zu machen. dificite d'aprivoiser.

Niegłęboki 1) seicht, nicht tief. 2) seicht, mager, trocken. 1) bas, qui n'a pas de profondeur. 2) sec, maigre, modique, éxigu. § 1) niegłęboka rzeka. 2) niegłębokie nauki; niegłęboki rozum.

Niegnoiony, nienagnoiony. ungedünget, nicht bemistet. qui n'est pas fumé ou engraissé.

Niegodnie, *adv.* unwürdiger Weise. indignement, d'une maniére indigne.

Niegodność. Unwürdigkeit. indignité.

Niegodny. unwürdig. indigne, qui a peu de mérite.

Niegodziwie, *adv.* unerlaubter, unanständiger Weise. d'une maniére illicite; indécenment.

Niegodziwość. 1) Unerlaubniß. 2) Unanständigkeit. 1) défaut de permission. 2) indécence, malféance.

Niegodziwy. unzuläßig, unanständig, unerlaubt. inadmissible, illicite, qui n'est pas permis; indécent, qui n'est pas dans la bienséance.

Niegoisty. schwer zu heilen, zu curiren; unheilbar. incurable; d ficile de guérir; qu'on ne peut guérir.

Niegolony. unbalbiert. qui n'est pas rasé.

Niegościnność. Unfreundlichkeit gegen die Fremden. inhospitalité; défaut d'hospitalité.

Niegościnny. 1) gastgehäßig, unfreundlich gegen die Reisenden; nicht gastfrey. 2) befreyt von Einquartierung der Soldaten, der Hof-Bedienten. 1) inhospitalier, qui ne reçoit pas les passans. 2) éxemt, libre de donner un logement aux oficiers de la Cour, ou aux soldâs. § 1) niegościnnych nie rad nawiedzam. 2) dom niegościnny to iest wolny od gości, od stacyy.

Niegospodarnie, *adv.* auf eine Art die nicht wirthschaftlich ist. d'une maniére peu ménagére; sans économie.

Niegospodarność. Mangel der Wirthschaft, der Sparsamkeit. défaut d'économie, d'épargne, de ménage.

Niegospodarny. nicht wirthschaftlich, nicht sparsam. peu économique; peu ménager.

Niegotowo, *adv.* nicht fertig, unzubereitet, unverfertigt. sans avoir fait; sans avoir achevé; sans être préparé.

Niegotowość. die Nichtzubereitung, Unzubereitung. défaut de préparation; manque d'apareil.

Niegotowy. nicht fertig, unzubereitet. point prêt; qui n'est pas prêt; qui n'est pas achevé; qui n'est pas préparé.

Niegrzecznie, *adv.* 1) unartiger, grober Weise. 2) abgeschmackt; ungeschickter Weise. 1) incivilement, impoliment, d'une

d'une manière peu civile. 2) absurdement, ineptement.

Niegrzeczność. 1) Unartigkeit, Grobheit. 2) abgeschmacktes Wesen. 1) incivilité, impolitesse. 2) absurdité, extravagance. § 1) z niegrzeczności to pochodźi.

Niegrzeczny. 1) unartig, unanständig, grob. 2) abgeschmackt. 1) grossier, incivil, impoli. 2) absurde, inept.

Niegrzeczy to, *v. imp.* es ist abgeschmackt; es ist zur Unzeit, nicht zur Sache. cela est absurde; cela est mal à propos, à contre tems. § niegrzeczy iego mowa była.

Nieiaki.
Nieiakiś. } ein gewisser. quelqu'un; un certain. § widźiałem nieiakąś dźiewkę; nieiaki tu był; nieiaką mam sprawę.

nieiakiś Pan mię nawiedźił. ein gewisser Herr hat mich besuchet. Monsieur tel m' est venu voir.

Nieiako, *adv.* auf irgend eine Weise. en quelque manière; en quelque façon.

Nieiasny. eig. u. fig. dunckel, nicht hell. *prop. & fig.* obscur, qui n'est pas clair.

Nieiawny. 1) nicht offenbar. 2) in den Rechten: verschwiegen, darunter verstanden. 1) qui n'est pas public ou notoire; peu manifeste. 2) *droit:* tacite, sous-entendu. § 1) nieiawne ogłośił rzeczy. 2) nieiawne zezwolenie.

Nieiednaki. unterschieden. divers.

Nieiednako, *adv.* unterschiedener Weise. diversement, diféremment.

Nieiedzenie. Enthaltung von Speise. le jeûner; abstinence de toutes sortes de viandes.

Nieiezdny, do ieżdżenia albo iazdy niesposobny. wo man nicht reuten, zu Pferde nicht fortkommen kan. où l'on ne sauroit aller à cheval.

Niekarany, Nieskarany. ungestraft. impuni, qui n'est pas puni.

Niekarnie, *adv.* ungestrafter Weise. impunément, avec impunité.

Niekarność. Nachlaß, Erlassung der Strafe; Unbestrafung. impunité; liberté de faire tout impunément.

Niekarny. ungezüchtigt, ungezogen; der sich nicht bessern läßt. incorrigible, qu'on ne peut corriger; incapable de correction; indisciplinable.

Niekędy, *adv.* irgendwo, irgend. quelque part; en quelque lieu.

Niekiedy, *adv.* 1) bisweilen, zuweilen. *2) ehedessen, weiland. 1) quelques fois. *2) autre fois; jadis, ci-devant.

Niekiśiałość, *vid.* Zakał.

Niekleisty. das sich nicht leimen läßt. qu'on ne peut joindre avec de la colle; qui n'est pas propre à la glutination.

Niekontent z czego. unzufrieden. mécontent, malcontent. § niekontenta z ćiebie matka.

Niekontenteca. Unzufriedenheit. mécontentement.

Niekorzystny. unzuträglich, unnützbar, unnütz. inprofitable, inutile. § niekorzystna po czaśie pomoc.

Niekraśny. unlieblich, unangenehm. désagréable, malplaisant, déplaisant.

niekraśny.
Niekraszony. } mager, unangemacht; ohne Fett zugerichtet. maigre; qui n'est pas assaisoné de graisse.

Niekruchy. hart, nicht mürbe. dur, qui n'est pas fragile ou tendre.

Niekrwawy. 1) nicht blutig, ohne Blut. 2) unblutig, nicht mit Blut besudelt. 1) qui n'a point de sang. 2) qui n'est pas sanglant.

Niekształt.
Niekształtność. } Unförmlichkeit, Ungestalt. la malefaçon, diformité.

Niekształtowny, niekształtny. ungestaltet. diforme, mal-bâti, défiguré, malfait.

Niekto, ktoś. ein gewisser. un certain, quelqu'un.

Niektory. einig, ein gewisser. quelque; quelqu'un. § niektorzy rozumieią; niektory z Francuzow.

Niekunsztowny, *vid.* Niesztuczny.

Niekupny, niekupiony. nicht zu erkaufen, nicht erkauft. qui n'est pas à acheter; qui n'a point été acheté.

Niekuszony, ktorego śię żaden nie kuśił, nie ważył. unversucht. qui n'est point éprouvé; qu'on n'a point encore tenté; qu'on n'a point encore mis en usage.

Niekwaszony. ungesäuert, weder mit Eßig noch Sauerteig angemacht. qui est sans vinaigre ou sans levain; où il n'y a point de vinaigre ou de levain.

Niełacno, *adv.* ungelegen, nicht bequem. avec incommodité, importunément.

niełacno mi. es ist mir nicht bequem, nicht gelegen. je ne suis pas d'humeur, de loisir; je suis ocupé. § niełacno mu w ten czas było.

Niełacny. 1) nicht leicht. 2) beschäfftiget, der nicht Zeit hat. 1) dificile, malaise, qui n'est pas facile. 2) empêché, qui n'a point de loisir; surchargé, afairé, ocupé.

Nieladaco, *adv.* nicht schlecht, ziemlich wohl. assez bien. § nieladaco pisze, mowi, pracuie.

nieladaco to. das ist nicht was schlechtes. cela est de quelque valeur; cela n'est pas fait par maniére d'aquit; on doit cela un peu estimer.

Nieładaiaki. nicht ein geringer, nicht ein schlechter. qui n'est pas léger, qui n'est pas de petite valeur; qui n'est pas peu de chose.

Niełagodnie, *adv.* unlieblich, unsanft. désagreablement, sans douceur, sans agrément, sans grace.

Niełagodność. Unlieblichkeit, Härte. dureté, la rigueur; inclémence.

Niełagodny. unlieblich, streng, unleutselig. dur, rude, rigide, rigoureux, févére.

Niełakomy. 1) nicht geitzig, nicht geldgierig. 2) nicht ecklich, der alles ißt, was ihm vors Maul kommt. 3) das keine Reitzung hat; nicht anlockend, unreitzend. 1) qui n'est pas ataché à l'avarice; qui n'est point avide d'argent. 2) qui n'est pas délicat dans son manger; à qui les viandes sont indiférentes. 3) qui n'est pas atraïant; qui n'a point d'attraits & de charmes. § 1) niełakomy na pieniądze. 2) niełakomy w iedzeniu. 3) niełakome to są rzeczy.

Niełaska. Ungunst, Ungnade, Ungütigkeit. disgrace; mauvaise grace, haine. § przyszedł o wielką niełaskę u krola.

Niełaskaw, niełaskawy. 1) ungütig, ungnädig, ungeneigt, sträflich, nicht leutselig. 2) scheu, schüchtern, wild. 1) inclément, qui n'a point de clémence; qui n'est pas porté à la clémence; inhumain; qui n'est pas favorable. 2) farouche, ombrageux.

Nielękliwie, *adv.* unerschrockener Weise. intrépidement; hardiment, d'un courage intrépide.

Nielękliwość. Unerschrockenheit. intrépidité; courage intrépide.

Nielękliwy. unerschrocken. intrépide, hardi, assuré, qui ne craint rien.

Nieleniwie, *adv.* unverdroßner Weise. soigneusement, diligenment.

Nieleniwy. unverdrossen, fleißig. alerte, assidu, diligent, soigneux.

Nieliczny. das sich nicht zählen läßt. qu'on ne peut compter.

litera nieliczna; cyfra. Rechenkunst: eine Nulle. *Aritm.* un zero.

Nielitość, *vid.* Nielutość.

Nielotny. nicht flück; das nicht fliegen kan. qui ne peut voler; tout niais.

Nielubo, *adv.* unangenehmer widriger Weise; zuwider. à regret, avec déplaisir; désagréablement.

nielubo mi to. das ist mir nicht lieb. cela ne me plait pas; cela me donne du déplaisir.

Nieluby. 1) unangenehm. 2) bedencklich, der Ehre nachtheilig. 1) désagréable. 2) préjudiciable, nuisible; qui porte préjudice à l'honneur. § 1) po nieluby zimie wesoła następuie wiosna. 2) nielubego coś o nim mowią; nieluba to rzecz na honor iego.

Nieludny. unbevölckert, unbewohnt. qui n'est pas peuplé; dépeuplé, désert, inhabité.

Nieludzki. 1) nicht menschlich. 2) unfreundlich, streng, ungütig, nicht leutselig. 3) unmenschlich, grausam. 1) inhumain, qui n'est point d'homme. 2) rude, dur, inhumain, desobligeant, austére, peu gratieux, qui n'est pas afable ou conversable. 3 inhumain, cruël, barbare. § 1) nieludzka ale niebieska to była pomoc. 2) nieludzkiego się chronią człowieka. 3) nieludzki uczynek.

nieludzkim czynić. der Menschlichkeit berauben. deshumaniser.

*Nieludzkie, } *adv.* unmenschlich. in-
Nieludzko, } humainement, rudement; d'une maniére rude & sevère.

Nieludzkość. 1) Unfreundlichkeit. 2) Unmenschlichkeit, Grausamkeit, unmenschliche That. 1) dureté, grossierté, austerité, mauvaise humeur; rudesse. 2) inhumanité, cruauté.

Nieluskowaty. glatt, ohne Schuppen. pélé, glissant, qui est sans écailles.

Nielutość, nielitość. Unbarmhertzigkeit. immiséricorde, inhumanité, dureté du coeur, insensibilité; défaut de pitié; manque de compassion.

Nielutościwie, nielitościwie, *adv.* ohne Mitleiden, unbarmhertzig. immiséricordieusement, impitoiablement, insensiblement, sans pitié, sans commisération.

Nielutościwy, nielitościwy. unmitleidig; unbarmhertzig. impitoiable, immiséricordieux; qui n'a point de pitié.

Nielza mu ieno nichts ist ihm übrig als daß; es ist so weit mit ihm gekommen daß. il est reduit à un tel point, qu'il; il ne lui reste que de. § nielza mu ieno z gardłem, z życiem uciekać.

nielza mu ieno się obiesić. es ist so weit mit ihm gekommen daß er sich hängen will. il est reduit à un tel point, qu'il n'a plus qu'à aller se pendre.

Niem, *adv.* *vid.* Nim.

Niemądry. unweis. imprudent.

Niemądrze, *adv.* unklüglich. imprudemment, avec imprudence.

Niemal, *adv.* fast. presque. § niemal wszyscy tu byli.

Niemało,

Niemało, *adv.* nicht wenig. pas en petit nombre; pas peu de; beaucoup. § niemało ma ksiąg; niemało ich.

Niemarszczony. ungerunzelt, ungefältelt. qui n'est pas plié; qui est sans rides.

Niemarznący, niezmarzaiący. das nicht gefrieret. qui ne peut être glacé; qui ne gèle pas, qui ne se prend pas par le froid.

Niemasz, *v. imperſ.* 1) es ist nicht da; es ist kein — da. 2) man hat nichts zu; man hat keine Ursache, daß man. 1) il n'est point; il n'y a pas; il n'y est pas. 2) on n'a de —; on n'a aucune raison de. § 1) niebyło tam księgi, pieniędzy; niemasz cnoty; nie masz Pana doma; nie było tam nikogo i psa w domu. 2) niemasz czego żałować, szanować, czekać; niemasz czego słuchać, co pamiętać, widzieć.

niemasz czemu się gniewać. man hat keine Ursache zu zürnen. on n'a aucune raison de se fâcher; on n'a de quoi se fâcher.

niemasz nic nad tego człeka. es gehet nichts über diesen Menschen. il n'y a rien tel que cet homme.

niemasz na to odpowiedzi. 1) dawider hat man nichts einzuwenden; was wollet ihr darzu sagen. 2) das kan man nicht entschuldigen. 1) on ne trouve rien à redire à (en) cela; cela est sans replique; qu'en voulez vous dire? 2) cela est inexcusable.

Niemce, Niemcy, *plur.* Deutschland. l'Alemagne. § poiechał do Niemiec; był w Niemczech.

stare Niemcy. alt Deutschland. Germanie.

Niemczyzna. die teutsche Sprache. l'Alemand, la langue Alemande.

Niemęski. Niemężny. weibisch, nicht männlich. efféminé, peu mâle, peu courageux, peu vaillant.

*Niemęskie. Niemęsko. Niemężnie. weibisch, verzagt, ohne Muth. d'un air efféminé; lâchement, mollement.

Niemęskość. Niemężność. Weichlichkeit, weibisches Wesen, Zaghaftigkeit. molesse; manque de courage; abatement de coeur; lâcheté.

Niemętny. untrüb, hell. qui n'est pas troublé; clair, rassi.

Niemężata. die noch keinen Mann hat, eine unverehlichte. celle qui n'est pas encore mariée.

Niemianie, *vid.* Niemienie.

Niemianowicie, *adv.* ohne Nahmen, unbekannt. sans nom.

Niemianowity. unbenannt. anonime, qui est sans nom.

Niemiara, niemierność. 1) Ueberfluß. 2) Unmäßigkeit. 1) superfluité, excès. 2) immodération, intemperance.

Niemiec, *g. Niemca.* 1) ein Teutscher. 2) der Kessel-Tanz, wo beym Klang der Kessel und küpferner Töpfe getanzet wird. 1) un Alemand. 2) sorte de danse au son des chaudrons & des marmites. § 1) Niemców nie kocha; nie gniewaj się Niemcze; Niemcy tu byli; kusy Niemiec. 2) niemca grać w garnce kołataiąc; na to niemiec, żebyś widział, czy twoia Dama dobrą iest miedzią.

Niemiec starodawny. ein alter Teutscher. un Germain.

Niemcy, plur. vid. Niemce.

Niemiecki. Teutsch. Alemand. § Niemiecka ziemia; Rzesza Niemiecka; Niemieccy żołnierze.

staroniemiecki. alt Teutsch. germanique, Teutonique.

po niemiecku. nach teutscher Art. à l'Alemande, à la maniére des Alemans.

po niemiecku mowić. Teutsch reden. parler Alemand. § po Niemiecku pisać.

niemieckie to dla mnie kazanie. das sind Böhmische Berge vor mich. c'est du grec (du Breton) pour moi; c'est de l'Alemand pour moi.

Niemieię. verstummen, stumm werden. devenir müet. § niemieią na to krasomowskie ięzyki; zniemiał od strachu.

Niemienie, niemianie czego. Mangel, Beraubung, Entblössung von etwas. privation; manque, défaut. § niemianie pieniędzy teraz naywiększa iest wadą.

Niemierność, nieskromność. Unmäßigkeit. excès, immodération.

Niemiernie, *adv.* über die Maaßen; unmäßiglich. immoderément, sans mesure, sans modération, avec excès.

Niemierny, nieskromny. unmäßig. immoderé, déreglé, desordonné, outré.

Niemieszany. ungemischt, rein. qui est sans mélange; qui n'est point mêlé; pur.

**niemieszane wino*, *vid.* Nieroztworzone wino.

Niemieszkanie, *adv.* unversäumt, flugs. sans délais, sur le champ, à l'instant, incontinent.

Niemile, *adv.* ungütig. à travers, de mauvais oeil; d'une maniére peu gracieuse. § niemile go przyiął.

Niemiło, *adv.* verdrüßlich. avec déplaisir, à regret. § niemiło na to patrzam.

niemiło mi. es ist mir unangenehm. il

ne me plait pas; cela n'est pas à mon goût; cela me déplait.
niemiło mi na śię. ich bin über mich selbsten mißvergnügt. je ne suis pas content de moi même.
Niemiłośiernie, *adv.* unbarmhertziger Weise. impitoiablement; sans pitié, sans commiseration.
Niemiłośierny. unbarmhertzig. immiséricordieux; impitoiable.
Niemiłośny. 1) unlieblich. 2) unverliebt; der nicht verliebt ist. 1) désagréable, odieux; qui n'est point aimable; qu'on ne peut aimer; haïssable. 2) qui n'est pas amoureux, qui est sans amour.
Niemiły. unangenehm. désagréable, odieux. § niemiłe to nawiedzenie; niemyły to człowiek.
Niemisternie, *adv.* ungekünstelt, ohne Kunst sans art.
Niemisterny. nicht künstlich, schlecht. qui est sans art, sans artifice; simple.
Niemka. eine Deutschin. une Alemande.
Niemoc, *f.* 1) Schwachheit, Kranckheit. 2) Schwachheit, Unvermögen. 3) Unvermögen, Untüchtigkeit zum Ehestand. 1) mal, infirmité, maladie. 2) foiblesse, impuissance. 3) impuissance, défaut naturel qui empêche la génération. § 1) na tę niemoc pewne lekarstwo. 2) czuię niemoc moię do tego. 3) żona się rozwieść nie może chyba z niemocy męża.
niemoc wielka; niemoc ćiężka. das böse Wesen. le haut-mal.
Niemocny. schwach, nicht starck. qui n'est pas fort; foible.
Niemota. } 1) Stummheit. 2) schlechte Aussprache. 3) der eine schlechte Aussprache hat; übler Aussprecher.
*Niemowa. } 1) manque de parole, impuissance de parler. 2) une mauvaise prononciation. 3) celui qui ne prononce pas bien les mots, qui a une mauvaise prononciation.
Niemowiątko. unschuldiges Kind. un innocent; un enfant qui est dans l'innocence.
Niemowiony. ungesagt; davon nichts ist gesaget worden. qui n'est pas dit; dont on n'a pas encore parlé.
Niemowny. 1) der wenig redet. 2) unberedt. 1) taciturne, qui parle peu. 2) qui n'a point d'éloquence; qui n'est pas disert.
Niemożność. 1) Unmöglichkeit. 2) Unvermögen, Schwachheit. 1) impossibilité. 2) impuissance, foiblesse. § 1) niemożność dobyćia fortecy. 2) więcey czasem w nas iest lenistwa, niźli niemożnośći.
niemożność męża. Unfähigkeit des Ehemannes. l'impuissance du mari.
Niemożny. unmöglich. impossible.
niemożna; niemożna rzecz. es ist ohnmöglich. il est impossible. § niemożna było tak prętko dokończyć.
Niemrugaiąc, *adv.* steif, ohne die Augen zu blintzeln. sans clignement; fixement; sans fermer les yeux; d'un regard fixe. § niemrugaiąc w słońce patrzyć niemożna.
Niemy. 1) stumm sprachlos. 2) stumm, der nicht reden kan oder nicht reden will. 3) unvernünftig, das keine Vernunft hat als ein Thier. 4) leblos, fühllos, unempfindlich. 1) müet, qui ne peut parler. 2) müet qui ne sait, ou ne veut pas parler. 3) irraisonnable, qui n'est point doué de raison, *parlant des animaux.* 4) insensible, inanimé, qui n'est point animé; qui est sans vie & sans sentiment. § 1) niememu mowę przywroćić. 2) niemym był na te zarzuty. 3) niema bestya. 4) niema ziemia.
niema mowa, vid. *migi.*
Nienabożnie, *adv. vid.* Niepobożnie.
Nienabożność, *vid.* Niepobożność.
z Nienaczka, *adv. vid.* Nieobaczka.
Nienachylony. nicht geneigt, nicht gebuckt. qui n'est pas abaissé ou baissé.
Nienaćiągniony. unaufgezogen. lâche; qui n'est pas tendu ou bandé; qui n'est pas monté. § łuk, zegar nienaćiągniony.
Nienagabniony, nienagabiony. der nicht angegriffen ist. qui n'est pas ataqué ou vexé.
Nienagannie, *adv.* untadelhaft, unanstössig. irréprehensiblement, irréprochablement.
Nienaganiony. } untadelhaft ungetadelt.
Nienaganny. } irréprochable, irréprehensible, qu'on n'a pas blamé. § nienaganiony żywot wiodę.
z Nienagła, *adv.* ohne Hastigkeit: nach und nach. sans hâte, sans précipation, successivement, peu à peu. § z nienagła i po troszе kogo w cnoty wprawować.
Nienagniećiony. nicht wohl mit der Hand eingedrucket, nicht recht eingeknetet. qui n'est pas bien paitri ou pressé de la main.
Nienagnoiony, *vid.* Niegnoiony.
Nienaygorszy. nicht der böseste. qui n'est pas le plus méchant.
Nienagorzey. nicht am schlimmsten. pas pis, pas plus mal, pas très mal.
Nienagrodny, Nienagrodzony. unvergeltlich,

lich, unerſetzlich, unwiederbringlich. irrécompenſable, irréparable qu'on ne peut réparer ou recompenſer. § nienagrodzona ſzkoda, utrata.

Nienakażony. eig. u. fig. geſund, unverletzt; mit nichts verdorben. *prop. & fig.* ſain, incorrompu; qui n'eſt point gâté. § ſmak ma nienakażony; krew, nauka nienakażona.

Nienakryty. unbedeckt, bloß. nud, découvert.

Nienakręcony. unaufgezogen als eine Uhr. qui n'eſt pas monté; qui n'a pas le reſſort bandé, comme une montre.

Nienaleziony. ungefunden. qu'on n'a pas trouvé.

Nienaleźiſty. ſchwer zu finden. dificile à trouver.

Nienaleźnie, *adv.* ohne Gerichtbarkeit, mit Eingriff in eines Gerichtbarkeit. incompetanment.

Nienależność. angemaßte Gerichtbarkeit; Eingriff in eines Gerichtbarkeit. incompetence, diſtraction de Juriſdiction.

Nienależny. ⎫ 1) fremd, das einem nicht
Nienależyty. ⎬ zugehöret. 2) unanſtändig, ungehörig, unzeitig.
Nienależący. ⎭ 3) das nicht zu eines Gerichtbarkeit gehöret, unbefugt. 1) qui eſt à un autre, qui apartient à un autre. 2) qui vient à contre tems, qui eſt mal à propos. 3) incompetant, qui n'eſt pas competant. § 1) nienależne mu ſą te dochody. 2) czaſowi nienależne ſtroić gadki. 3) aby ſpraw w nienależny termin nie zaćiągniono; uchrona prawna dla nienależytego ſądu.

Nienapełniony. nicht voll gefüllt. qui n'eſt pas rempli.

Nienapełniſty. 1) unfüllbar, das man nicht füllen, nicht erſättigen kan. 2) ungefüllt, hohl. 1) qu'on ne peut remplir; inſatiable. 2) creux, qui n'eſt pas rempli.

Nienapięty. unaufgeſpannt. lâche; qui n'eſt pas bandé.

Nienapſowany. unanbrüchig, geſund, unbeſchädiget. ſain, incorrompu, qui n'eſt pas gâté.

Nienaruſzenie, *adv.* heilig, unverbrüchlich. réligieuſement; inviolablement. § nienaruſzenie to zachować obiecano.

Nienaruſzony. 1) ganz, unbegriffen, unangegriffen. 2) fig. unberührt, unbefleckt, unverruckt, unverletzt. 1) entier, qui n'eſt point touché; à quoi l'on n'a pas touché. 2) qui eſt en ſon entier, qui n'eſt pas violé; incorrompu, qui eſt ſans tache; qui n'eſt point ſouillé; inviolable, inébranlable. § 1) nienaruſzone pieniądze. 2) nienaruſzona Panna, czyſtość, ſława, przyiaźń.

Nienaśiadły. öde, unbewohnt, unbevölckert. dépeuplé, inhabité, déſert.

Nienaſtępny &c. *vid.* Niepoſobny &c.

Nienaſycenie, nienaſyt. Unerſättlichkeit. inſaciabilité.

Nienaſycenie, *adv.* unerſättlicher Weiſe. d'une maniére inſatiable; inſatiablement.

Nienaſycony. unerſättlich. inſaciable; qu'on ne peut raſſaſier.

Nienaſyt, *vid.* Nienaſycenie.

Nienaſzczerbiony, *vid.* Nieuſzczerbiony.

Nienawidzę co, czego, *dźi, dźił,* (*dźiał, dźieli*). 1) haſſen, anfeinden, nicht gerne ſehen. 2) beneiden. 1) haïr; avoir de la haine, de l'averſion pour qu. 2) envier qu. ch. à qu; porter envie à qu. § 1) ten człowiek nienawidźił (nienawidźiał) świątło; nienawidzą mię. 2) nienawidzę mu to ſzczęśćie (tego ſzczęśćia).

nienawidzący. haſſend. haïſſant.

Nienawidzenie. das Haſſen, das Beneiden. haine, envie; l'action de haïr, d'envier.

Nienawidźiany. beneidet, gehaßt. qu'on n'aime point; qui eſt en haine; qu'on envie ou haït.

Nienawiść. 1) Haß, Ungunſt, Feindſchaft. 2) Groll. 1) la haine; inimitié, malveillance. 2) rancune. § 1) nienawiść wielka; nienawiść mi u Pana ſprawił, uczynił, ziednał; nienawiść biorę, mam przećiw komu; nienawiśćią śię zapalam, nienawiść u kogo mam, popadam; nienawiść czyią uśmierzam, błagam; kroleſtwo i nienawiść Bog na iedney położył ſzale. *2) mam nienawiść (chrapkę) na niego.

Nienawiſtnie, *adv.* gehäßiger Weiſe. odieuſement, d'une maniére odieuſe.

Nienawiſtnik. Haſſer, Anfeinder, Feind. celui qui hait; ennemi, envieux.

Nienawiſtny. 1) gehäßig, gram, der einen haſſet, anfeindet. 2) verhaßt, gehaßt. 1) ennemi de qu.; contraire à qu; malintentionné, envieux. 2) odieux, haïſſable; mal-voulu; qui eſt hai.

Nienawrotny. 1) das man, oder wo man nicht umwenden kan. 2) unbußfertig, unbekehrlich, der ſich nicht bekehren will. 1) qu'on ne peut braquer, où l'on ne peut tourner. 2) inconvertible, qui ne veut pas ſe convertir; immortifié. § 1) woz nienawrotny; mieyſce nienawrotne. 2) nienawrotny heretyk, grzeſznik.

Nienośny.

Nienośny. das man nicht tragen kan. qu'on ne peut porter; dificile à porter.

nienośna kokoſz. Henne die ausgeleget hat. poule qui ne pond plus.

z Nieobaczka, ⎫ *adv.* unvermuthet, unverſehens. à l'improviſte; à l'impourvû; au depourvû; inopinément, ſans y penſer; ſans qu'on s'y atende.
Nieobacznie, ⎭

nieobacznie. unbedachtſam, unbeſonnener Weiſe. inconſiderément, étourdiment.

Nieobaczny. 1) nicht zum voraus geſehen; unvermuthet. *2) unbeſonnen. 1) inopiné, imprevû; qui n'eſt pas prévû. *2) inconſideré, malaviſé, étourdi, imprudent. § 1) nieobaczne przypadki.

Nieobaliſty. ſchwer zum Umwerfen. dificile à renverſer.

Nieobalony. unumgeworfen, nicht niedergeriſſen. qui n'eſt pas renverſé; qui n'a point été renverſé, ruiné, abatu.

Nieobecność. Abweſenheit. abſence.

Nieobeczny. abweſend. abſent.

Nieobiętny, nieobięty. 1) unumfaßlich. 2) unbegreiflich. 1) qu'on ne peut empoigner. 2) incompréhenſible, inconcevable, qu'on ne peut comprendre. § 1) nieobięte powietrze. 2) nieobięta taiemnica; nieobięty rozum.

Nieobiętność, Nieobiętość. 1) Eigenſchaft einer Sache, die man nicht umfaſſen, umſpannen kan. 2) Unbegreiflichkeit. 1) qualité d'une choſe qu'on ne peut empoigner ou embraſſer. 2) incompréhenſibilité.

Nieobieżdżony. ungeritten, unberitten. indomté, qui n'eſt pas domté, qu'on n'a pas dreſſé.

Nieobłędnie, *adv.* unfehlbar. infailliblement, ſans faute.

Nieobłędność. Unfehlbarkeit. infaillibilité, qualité d'être infaillible.

Nieobłędny. unfehlbar, der nicht fehlen kan. infaillible, qui ne peut faillir, qui ne peut errer.

Nieobłudność. Aufrichtigkeit. ſincèrité; bonne foi.

Nieobłudnie, *adv.* aufrichtiger Weiſe. ſincèrement, de bonne fois.

Nieobłudny. aufrichtig. ſincère, franc; qui n'eſt pas diſſimulé.

Nieobłupiony. unabgezogen, unabgehäutet, unabgeſchälet. qui n'eſt pas écorché; de qui n'eſt pas arrachée la peau.

Nieobraźliwie, *adv.* unſchuldig, ohne Aergerniß, ohne Verletzung. ſans ofence, innocenment, ſans ſcandale.

Nieobraźliwy. der nicht verletzt. qui n'ofenſe point; qui ne fait point de mal.

Nieobrażony. unbeſchädigt, unverletzt. qui n'eſt point ofenſé ou bleſſé; qui n'a reçû aucun mal; ſain & ſauf.

Nieobroniony. unvertheidigt. qui n'eſt point défendu.

Nieobronnie, *adv.* 1) ohne Vertheidigung, ohne Wehr und Waffen; ohne Gewehr. 2) ohne Vorſorge, ohne Vorbereitung. 1) ſans défenſe; ſans armes 2) ſans précaution, ſans apareil.

Nieobronny. 1) unbewafnet, unbewehrt, unbefeſtigt. 2) unverhütet, unverwahret. 1) qui eſt ſans armes, qui n'a point de défenſe; qui n'eſt point fortifié ou muni. 2) qui eſt ſans précaution; qui n'eſt pas préparé.

Nieobroſty. nicht rauch, nicht bewachſen; der keine Haare keine Federn hat. qui n'a point de poil; qui n'eſt pas velu ou pelu; qui n'a point des plumes.

Nieobrotny. 1) ununmwendlich. 2) unbehend, ungeſchickt. 3) unbeweglich, faul, nachläßig. 1) dificile à tourner; qu'on ne peut braquer. 2) mal-adroit, qui n'a point d'adreſſe. 3) lent, négligent, pareſſeux.

Nieobruſznie. mit Gelaſſenheit; geruhig. d'un ſang froid; d'un ſang raſſis & poſé; tranquilement.

Nieobruſzny. gelaſſen, geruhig, feſt, unbeweglich. tranquile, paiſible, qui n'eſt point agité; inébranlable, qui ne ſe trouble point.

Nieobruſzony. unbewegt, unerſchüttert. qui n'eſt pas ébranlé; qu'on n'a pas agité.

Nieobrządnie, *adv.* wider den Gebrauch; wider das Herkommen. contre le rit & les cérémonies ordinaires, contre la coûtume; ſans toutes cérémonies. § nieobrządnie obrany.

Nieobrządny. ohne die gewöhnlichen Ceremonien unternommen, geſchehen. fait, fini, achevé ſans la cérémonie ordinaire.

Nieobrzeſka. ⎫ die Vorhaut. le prépuce, incirconciſion.
Nieobrzezek, *g. a.* ⎭

Nieobrzezaniec, *g. nieobrzezańca.* ⎫ ein Unbeſchnittner; der die Vorhaut hat. incirconcis, qui n'eſt pas circoncis.
Nieobrzezany. ⎭

*Nieobuczony, *vid* Nieobieżdżony.

Nieobwarowany. unvertheidigt; bloß, entblößt von Wehr und Waffen. dépourvû de toute défence; dépouillé, qui n'a point de défenſe; qui n'eſt pas fortifié. § miaſto nieobwarowane.

Nieobyczaynie, *adv.* ohne Sitten, unhöflich. ſans moeurs; impoliment; incivilement; ſans civilité; groſſiérement.

Nieobyczayność. Unſitten, Grobheit. incivilité, groſſierte.

Nieobyczayny. übelgeſittet, ungeſittet, unhöflich. incivil, impoli, qui n'eſt pas civiliſé; qui eſt ſans moeurs.

Nieobżałowany. unbedauret; der nicht iſt bedauret worden. qu'on n'a pas regretté.

Nieochędoztwo. } Unreinigkeit. malpropreté, ſaleté.
Nieochędożność. }

Nieochędogi, nieochędożny. unreinlich, das nicht rein gemacht iſt. malpropre, craſſeux; qui n'eſt pas nettéïé.

Nieochota. Kaltſinn, Unluſt, Schläfrigkeit, Undienſtfertigkeit, Trägheit. nonchalance; la froideur, la tiedeur, indifférence, nul empreſſement, réfroidiſſement; diminution d'amour, de zèle, de diligence.

Nieochotnie, *adv.* nicht gerne, nicht willig, ſchläfrig. froidement, tiédement.

Nieochotny. ſchläfrig, kaltſinnig, nicht willig, träg. nonchalant, froid, tiéde, refroidi.

Nieoćiętość. Feuer, Munterkeit. vivacité; feu, activité; la vigeur d'eſprit.

Nieoćięty. friſch, feurig, munter. vif, vigoureux, plein de feu, tout de feu; actif, ardent. § nieoćięta do woyny ochota.

Nieoczekiwany. unerwartet. ineſperé, inatendu, qui vient contre eſpérance.

Nieoczoſaniec, *g. nieoczoſańca.* } ungeſchliffner, grober Menſch. ruſtaud; un homme impoli.
Nieoczoſany, gruby, człowiek. }

Nieodarty, *vid.* Nieobłupiony.

Nieodbity. 1) das man durch keinen Stoß oder Schlag abwenden kan, unvermeidlich. 2) unwiderleglich. 1) qu'on ne peut repouſſer, qu'on ne peut parer; inévitable. 2) irréſiſtible, irréfragable, qu'on ne peut contredire. § 1) ſztych nieodbity. 2) nieodbitym wieczney prawdy wywiodł dowodem.

Nieodbyt. kein Abgang der Waare. manquement du débit des marchandiſes.

Nieodbyty. den man nicht los werden kan, unabweislich. qu'on ne peut éconduire; dont on ne peut ſe défaire; un importun.

Nieodbytość. Unabweislichkeit. dificulté d'éconduire qu. de s'arracher de qu.

Nieoddarowany. } unvergeltlich, das man mit Geſchencken nicht erſetzen, nicht gut thun kan. qu'on ne peut recompenſer avec des préſents.
Nieoddatny. }

Nieoddychaiąc, duſzkiem. in einem Athem; ohne Athem zu holen. ſans reſpirer; ſans reprendre haleine.

** Nieoddetchniony. ohne auszuruhen fortgeſetzt; unaufhörlich, unabläſſig. fait tout d'une haleine, ſans interruption, ſans diſcontinuation, ſans délâſſement. § nieoddetchnione prace woienne.

Nieoderwany. 1) das nicht abgeriſſen iſt. 2) unverruckt, beſtändig. 1) qu'on n'a pas arraché ou détaché. 2) inviolable, ferme, durable, ſolide. § 1) nieoderwana gałąź. 2) nieoderwana ſtateczność w przyiaźni.

Nieodiſkany. 1) das man nicht wieder erlanget hat. 2) unwiederbringlich, unerſetzlich. 1) qu'on n'a pas regagné, recouvré. 2) irréparable, qu'on ne peut réparer.

Nieodkupny. unerkauflich, das man nicht abkaufen kan. qui n'eſt pas rachetable, qui ne ſe peut racheter. § czynſz nieodkupny albo wieczny.

Nieodmiennie, *adv.* unveränderlicher Weiſe. invariablement, immuablement.

Nieodmienność. 1) Unveränderlichkeit. 2) Verhängniß, Verſehung. 1) ſtabilité, perpetuité, immutabilité. 2) deſtin, deſtinée. § 1) nieodmienność przyiaźni, miłości. 2) nieodmienność albo fatum, bo ieſt Boſkie poſtanowienie, ztąd powieſz, że śię to albo owo za dobrą albo złą niedmiennośćią dźieie: ta ieſt nieodmienność kroleſtwa, miaſta.

Nieodmienny. unveränderlich, beſtändig. immuable, invariable, ſtable, ferme.

Nieodmyty, trudny do wypłokania, wyprania. ſchwer zuverwaſchen, auszuſpielen. inéfaçable; qu'on ne ſauroit faire paſſer; dificile à nettéïer, à ôter par l'eau. § zapach ten, plama nieodmyta.

Nieodpieczętowany. unaufgeſiegelt. qui n'eſt pas décacheté.

Nieodpłatny. 1) unvergeltlich, das man nicht bezahlen, nicht vergelten kan. 2) der ſeine Schulden nicht bezahlen kan. 1) irrécompenſable; qui ne peut être recompenſé par de l'argent. 2) inſolvable; qui ne peut païer.

Nieodpowiednie, *adv.* unbeantworteter Weiſe. ſans réponſe, ſans avoir donné réponſe.

Nieodpowiedny. unbeantwortet. à quoi on n'a pas répondu.

Nieodproſzony. das durch kein Bitten abzuwenden iſt; unabbittlich, unvergeblich. indiſpenſable, impardonnable, qu'on ne peut détourner avec des priéres.

Nieodrodny. nicht aus der Art geſchlagen. qui n'eſt pas dégéneré, qui ne ſe relâche point de ſes ancêtres. § takiego Oyca ſyn nieodrodny, nieodrodne potomſtwo; nieodrodnych miał braći.

Nieodſte-

Nieodſtępny. 1) unabweichlich, davon man nicht abgehen ſoll. 2) der von etwas nicht abgehet, nicht abweichet; der etwas beſtändig beobachtet. 1) de quoi on ne ſe doit pas détourner, s'éloigner, s'écarter. 2) celui qui ne ſe detourne, ne s'éloigne pas de qu. ch; qui l'obſerve toujours. § 1) nieodſtępnym ſzedł torem. 2) nieodſtępny praw Oyczyſtych Senator.

Nie od tegom, *vid.* Nie — *nie od tegom.*

Nieodwłocznie, *adv.* ohne Verzug. ſans délai, tout auſſitôt, ſur le champ, inceſſanment.

Nieodwłoczny. unverzüglich. qui ſe doit faire ſur le champ.

Nieodwołany, ktorego nieodwołano. nicht zurück gerufen, nicht zurück gefordert. qui n'eſt pas rapellé; qu'on n'a pas rapellé, qu'on n'a pas fait revenir.

nieodwołany. } ktorego trudno odwołać, nazad wrocić. unwiderruflich. irrévocable.
Nieodwrotny }

Nieodżałowany. den man nicht genug bedauren, beklagen kan. qu'on ne peut aſſez regretter. § nigdy nieodżałowany nas Hetman.

Nieodziany. } unbekleidet, unbedeckt, bloß. nud, deshabillé, qui n'eſt pas habillé, qui n'eſt pas couvert.
Nieogarniony. }

nieogarniony. unendlich. infini. § nieogarniony Boże.

nieogarniony myślą, rozumem. unbegreiflich. incompréhenſible.

Nieogłaſkany, nieunoſzony, nieokrocony. ungezähmet, wild. qui n'a point été dreſſé, domté; ſauvage, indompté, farouche, intraitable, qui n'eſt pas aprivoiſé.

Nieogolony. unbalbiert. qui n'eſt pas raſé avec le raſoir.

Nieograniczenie, *vid.* Nieokreſzenie.

Nieograniczony, nieokreſzony. unbegrenzt. indéterminé.

nieograniczony ſpoſob. Gramm. der Infinitivus. *Gramm.* l'Infinitif.

Nieogrodzony. unbezäumet. qui n'eſt pas fermé, qui n'eſt pas clos.

Nieokazale, *adv.* unanſehnlich, ohne Pracht. ſans éclat, ſans faſte.

Nieokazałość. Unanſehnlichkeit. petite mine; manquement de faſte & d'éclat.

Nieokazały. unanſehnlich. peu conſidérable; qui n'eſt pas de grande aparence.

Nieokreślnie, } *adv.* bez okreſzenia. ohne etwas gewiß zubeſtimmen. indéterminément, indéfiniment; d'une maniére indéterminée, indéfinie.
Nieokreſznie, }

Nieokreſzenie, Nieokreślenie, nieograniczenie. unumſchränktes Weſen; Unermeßlichkeit. immenſité, infinité.

Nieokreſzony, Nieokreślony. unbegrenzt, unumſchränckt. indéterminé, indéfini, qui n'eſt pas défini ou déterminé; illimité.

Nieokreſzny. ſchwer zu beſchreiben; unmöglich zu begrenzen, zu beſtimmen. difficile à déterminer; impoſſible à définir.

Nieokrzoſany. 1) unbearbeitet, unbehauen, unbeſchnitten, roh. 2) ungerüffelt, ungeſchliffen. 3) unverſpottet. 4) ungeübt, unerfahren. 1) qui n'eſt pas travaillé, taillé ou poli; impoli, groſſier. 2) impoli, groſſer, qui n'eſt pas civiliſé. 3) dont on s'eſt jamais moqué; qu'on n'a jamais ſiflé. 4) qui n'eſt pas exercé, qui n'a point d'exercice, ni d'expérience.

Nieomylnie, *adv.* unfehlbar, gewiß. immanquablement; ſans faute, ſans faillir, ſans manquer.

Nieomylność. Unfehlbarkeit. infaillibilité, certitude.

Nieomylny. unfehlbar. infaillible; certain, immanquable. § śmierć nieomylna; koń nieomylny; koń nog nieomylnych.

Nieopalony. das man nicht angebrannt hat; ganz. qui n'eſt point brulé; entier. § day świec nieopalonych.

Nieopaſany. ungegürtet. qui n'eſt pas ceint.

Nieopatrznie, *adv.* unvorſichtig. ſans prévoïance; inconſidérement, imprudenment; ſans y prendre garde; étourdiment.

Nieopatrzność. Unvorſichtigkeit. imprudence, inconſidération.

Nieopatrzny. unvorſichtig. inconſideré, peu ſage, peu prudent.

Nieopatrzony. 1) unbeſorgt, unverwahrt. 2) nicht wohl geheilet, ſchlecht abgewartet. 1) négligé, qui n'eſt pas bien garni ou gardé. 2) qui n'eſt pas bien pancé.

Nieopiſany. unbeſchreiblich, unumſchrieben, unbeſtimmt, unumgrenzt. indicible, illimité, indéterminé.

Niopłakany. unbeweint. qu'on n'a point pleuré.

Nieopowiednie, *adv.* unangeſagt. ſans étre anoncé; ſans dire mot.

Nieopowiedny, Niepowiedziany. unangemeldet. qui ne s'eſt pas fait anoncer; qu'on n'a pas anoncé.

nieopowiedny czas. ungelegene, ungehörige Zeit. un tems indu. § nieopowiedna godzina.

Nieopuściały. unverlassen, bewohnt. qui n'est point délaissé; qui n'est point désert; qu'on n'a point abandonné. § nieopuściałe miasto.

Nieorany. ungeackert. qui n'est pas labouré; qui n'a point été labouré.

Nieorator. schlechter Redner. méchant Orateur; assez mauvais harangueur.

Nieosadny. unbewohnbar; wo man sich nicht niederlassen kan. inhabitable, où l'on ne peut habiter.

Nieosadzony. 1) unbewohnt, unbevölckert, nicht besetzt. 2) mit keiner Besatzung versehen. 1) dépeuplé, désert, inhabité. 2) dépourvu de sa garnison; qui n'a point de garnison.

Nieosądzony. unentschieden, unverurtheilet. indécis; qui n'a pas été jugé; qui n'est pas condanné.

Nieościsty. nicht grätig. qui a peu ou point d'arrêtes. § węgorz iest ryba nieoścista.

kłos nieościsty. Aehre ohne Spitzen. épi sans barbe.

Nieosiadłość. 1) wüstes Land, Volck-Mangel. 2) Unansetzigkeit; Mangel der Besitzung eines unbeweglichen Guts. 1) manque de peuple; désert; lieu qui n'est point habité. 2) manquement d'immobilité ou de possession.

Nieosiadły. unangesessen, der kein unbewegliches Gut besitzet. qui ne posséde aucun fonds; qui n'a point de possession.

Nieoskubiony. unberupft, unabgepflückt. qui n'est point dépilé; dont on n'a pas ôté le poil ou les plumes; qui n'est pas pelé, qui n'est pas arraché.

Nieosobiście, *adv.* 1) Gramm. impersonaliter, unpersönlicher Weise. 2) abwesend, nicht in Person. 1) *Gramm.* impersonellement. 2) en absence.

Nieosobistość. Unansehnlichkeit der Person. défaut d'extérieur; extérieur desavantageux. § w iewabie się stroi, aby przez to mogł podwyższyć nieosobistość swoię.

Nieosobisty. von Person unansehnlich. qui n'a pas un extérieur avantageux.

nieosobiste słowo. Gramm. ein Verbum impersonale. *Gramm.* un verbe impersonnel.

Nieostrożnie. unvorsichtig. inconsidérement, à l'étourdi, sans réflexion, sans prévoaïnce, sans prendre garde; par mégarde.

Nieostrożność. Unvorsichtigkeit. inconsidération, mégarde, manquement de prévoiance, défaut de prudence.

Nieostrożny. unvorsichtig. inconsideré, imprudent, qui n'est point sur ses gardes; qui fait qu. ch. sans le savoir, sans y penser.

Nieoszacowany. unschätzbar. inestimable; qu'on ne peut assez estimer.

Nieoszczędnie, *adv.* nicht sparsam, verschwenderisch, ohne zu sparen. sans ménage; prodigalement, profusément.

Nieoszczędność. Verschwendung. prodigalité, profusion.

Nieoszczędny. unsparsam, verschwenderisch. prodigue; qui ne ménage point.

Nieotłukany. unausgeschelft, nicht abgehülset. qui n'est pas mondé, dont la peau n'est pas ôtée.

Nieotworzony. unaufgemacht; zu. qui est fermé; qui n'est point ouvert

Nieotworzysty. unaufrichtig, nicht offenhertzig geheim, verstellt. caché, qui n'est pas franc & rond; dissimulé, couvert.

Nieouzdany. unbezäumet, ungezäumet, zaumlos. éfréné, qui n'est pas bridé; qui est sans frein, sans bride.

Nieozdobiony. unzierlich, nicht gezieret.
Nieozdobny. mal-ajousté, impoli, inculte, qui n'a point de grace; qui n'est point orné.

Nieozdobnie, *adv.* ohne Zierde. sans ornement; impoliment; sans grace.

Nieożeniony. unbeweibet, der keine Frau hat. qui n'a point de femme; qui n'est point marié; garçon.

Niepamięć. 1) Vergessenheit. 2) Amnestie. 1) oubli; défaut de mémoire. 2) amnistie. § 1) w popiołach niepamięći zagrzebiony; dawną śię niepamięćią te rzeczy tatłumiły. 2) niepamięć go okrywa.

darować, dać co niepamięći. der Vergessenheit heimstellen. mettre en oubli qu. ch. § daruy ten występek niepamięći.

Niepamiętliwy. 1) vergeßlich vergesserlich, der leichte vergißt.
Niepamiętny. 2) uneingedenck; der nicht an etwas dencket. 1) oublieux, qui oublie aisément, qui n'a pas une bonne mémoire. 2) qui ne se souvient point, qui n'a point de mémoire de qu. ch; qui perd le souvenir de. § 1) szkoda że tak niepamiętliwy. 2) niepamiętny tey urazy; niepamiętny na religią i Boga.

niepamiętny, niepomny. undencklich, sehr lang, was vor undencklichen Jahren geschehen ist. immémorial; de temps immémorial.

Nieparzysty. ungerad an der Zahl. nonpair.

Niepełność, *vid.* Niegęstość.

Niepewnie, *adv.* ungewiß. incertainement, sans certitude.
Niepewność. Ungewißheit. incertitude.
Niepewny. ungewiß. incertain, qui n'est pas certain.
nie opuszczay co pewnego za niepewne. man muß das gewisse vor das ungewisse nicht fahren lassen. il ne faut pas quiter le certain pour l'incertain.
na niepewną; na niepewną rzecz. aufs ungewisse, ins Gelack, auf gut Glück. au hazard; à l'aventure. § na niepewną rzućić, strzelić, iść.
Niepieniężny. der nicht viel Geld hat. qui n'est pas riche en argent.
Niepienisty. das nicht schäumet. qui n'est point écumeux.
Niepierzchliwy. der nicht die Flucht ergreift; der nicht leicht weichet. qui atend l'enemi de pié ferme, qui ne lâche pas le pié.
Niepiianica. der kein Saufer ist. celui qui n'est pas ivrogne.
Niepiiany. 1) nüchtern, nicht betruncken. 2) leicht, nicht rauschend, das nicht truncken macht. 1) qui n'est pas enivré. 2) léger, qui n'enivre point, qui ne donne point dans la tête. § 1) niepiiany iefzcze. 2) niepiiany to trunek.
Niepilny. unfleißig. négligent, qui n'est pas diligent.
Niepisalny, trudny do pisania. schwer zu schreiben. dificile à écrire.
Niepisany. 1) ungeschrieben. 2) unbeschrieben, ledig. 1) qui n'est pas écrit. 2) vuide, où il n'est pas écrit. § ugoda niepisana. 2) karta niepisana.
Niepity. noch unzeitig zum trincken; untrinckbar. qui n'est pas encore propre pour boire; qu'on ne peut, qu'on ne doit pas boire.
Niepłaczliwy, twardy do płaczu. ungeneigt, hart zum Weinen. qui n'est point pleureux; qui ne pleure point facilement.
Niepłatność. Unvermögen seine Schulden zu bezahlen. insolvabilité; impuissance de païer ses dettes.
Niepłatny. 1) der nicht zu bezahlen hat. 2) unbezahlt, unbelohnt. 1) insolvable, qui ne peut païer. 2) irrécompensable, qu'on ne peut assez païer, qu'on ne sauroit païer.
Niepławny. unschiffbar. qui n'est point navigable; sur quoi on ne peut naviger.
Nieplenny, drobnego ziarna. kleinkörnigt, mager. maigre, imparfait, qui a peu de grains, ou de petits grains, qui n'a pas grande substance.

Niepłochy. zahm, nicht wild, nicht scheu. aprivoisé, qui n'est pas farouche; domté.
Niepłodno, *adv.* unfruchtbar. stérilement.
Niepłodność. Unfruchtbarkeit. sterilité.
Niepłodny. unfruchtbar. sterilité. § niepłodna maćiora, rola.
Niepłonność. Fruchtbarkeit. fertilité, fécondité.
Niepłonny. fruchtbar, wohltragend. fertile, féconde.
niepłonną mam nadźieię. ich habe eine wohlgegründete, feste Hoffnung; ich lebe der gewissen Hoffnung. j'ai une espérance bien fondée.
Niepoboźnie, *adv.* gottloser Weise; unandächtig, ohne Andacht. indévotement, d'une maniére impie, avec impieté.
Niepoboźność. Ruchlosigkeit, Kaltsinnigkeit in der Andacht. indévotion; impieté.
Niepoboźny. unandächtig, Gottvergessen. indévot, impie, irréligieux.
Niepochlebnie, Niepodchlebnie, *adv.* ungeschmeichelt, ohne Schmeicheley. sans flaterie.
Niepochlebny, Niepodchlebny. nicht schmeichelhaft, ungeschmeichelt, aufrichtig. qui ne flate point, qui est sans flaterie; sincére.
Niepochopnie, *adv.* ohne Anlaß. sans donner du sujet à qu. ch.
Niepochopność. Ermanglung eines Anlasses; Mangel der Gelegenheit. manquement d'ocasion.
Niepochopny. unveranlassentlich, nicht veranlassentlich. qui n'est pas ocasionel; qui ne donne point d'ocasion.
Niepochybnie, *adv.* unfehlbar. immancablement, sans manque, infailliblement.
Niepochybność. 1) Gewißheit, Unfehlbarkeit. 2) Verhängniß, unvermeidliche Sache. 1) certitude, infaillibilité, assurance. 2) fatalité, destin, destinée, nécessité inévitable. § 1) niepochybność fuzyi, niepochybność ręki, niepochybność skutku dobrego.
Niepochybny. 1) eig. u. fig. unfehlbar. 2) verhängt. 1) *prop. & fig.* immanquable, qui ne manque point. 2) fatal, préscrit par le destin.
Niepoćieszony, nieućieszony. untröstlich. inconsolable.
Niepoćieszenie, *adv.* untröstlich. inconsolablement.
Niepoczćiwie, } nieuczćiwie, *adv.* un-
*Niepocześnie, } ehrlicher, unredlicher Weise. deshonnêtement; en mal-honnête homme; mal-honnêtement, d'une maniére mal-honnête.

Niepoczćiwiec, *g. niepoczćiwca.* unehrlicher, unredlicher Mensch. un mal-honnête homme.

Niepoczćiwość. Unehrlichkeit, Unredlichkeit. mal-honnêteté.

Niepoczćiwy. ⎫ unehrlich, unehrbar,
*Niepoczesny. ⎭ schändlich. deshonnête, mal-honnête, vilain.

Niepoczęty 1) unangefangen. 2) unangezapft, unangeschnitten, gantz. 1) qui n'est pas commencé. 2) entier, qui n'est pas entamé. § 1) niepoczęta praca; niepoczęty dom. 2) niepoczęty ser, chleb, beczka.

Niepoddany. ⎫ ununterworfen, frey, nie-
Niepodległy. ⎭ manden unterwürfig. libre, indépendant, qui ne dépend de personne.

Niepodeyrzany. unverdächtig. qui n'est pas soupçonné ou suspect.

Niepodobien, *vid.* Niepodobny.

Niepodobieństwo. ⎫ Unmöglichkeit. im-
Niepodobność. ⎭ possibilité.

niepodobieństwo ku wierzeniu. Unglaublichkeit. impossibilité de croire.

Niepodobnie, *adv.* 1) unmöglicher Weise. *2) anders, unterschieden, f. Rożnie. 1) impossiblement; d'une maniére impossible. *2) autrement, diféremment, *v.* Rożnie.

niepodobnie ku wierzeniu. unglaublich. incroiablement.

Niepodobny, Niepodobien. 1) unmöglich. 2) unähnlich. 1) impossible. 2) dissemblable, qui n'est pas semblable. § 1) niepodobnych nie żąday rzeczy. 2) do brata (bratu) niepodobien.

niepodobna; iest rzecz niepodobna. es ist unmöglich. il est impossible. § niepodobna to czytać; niepodobna było to uczynić.

niepodobny do wiary, ku wierzeniu. unglaublich. incroiable.

Niepoetycki. ⎫ ungebunden, nicht Vers-
Niepoetyczny. ⎭ weise. prosaique; écrit en prose.

mowa niepoetyczna. ungebundene Rede. prose.

Niepoetycznie, *adv.* ungebunden; nicht in Versen. en prose.

Niepogoda. schlechtes Wetter. vilain tems; mauvais tems; imtemperie de l'air.

Niepogodny. schlecht, garstig, vom Wetter. vilain, mauvais, *parlant du tems.*

Niepogrążny, co nie utonie, nie idźie na dno. das man nicht versencken kan; das nicht untergehet. qu'on ne peut plonger, enfoncer en l'eau; dificile à submerger.

Niepogrzebiony. unbeerdigt. qui n'est pas inhumé; sans avoir été enseveli.

Niepohamowanie. Uebereilung, Hefftigkeit einer Leidenschaft; Hitze. précipitation; emportement; véhémence, immodération, rapidité d'une passion. § zabił go z niepohamowania.

Niepohamowany. der sich nicht mäßigt; hefftig, hitzig. véhément, immoderé, fougueux; qui n'est point moderé. § niepohamowane gniewu, miłości zapędy; niepohamowany w gniewie.

Niepoiętny. ⎫ 1) unergreiflich. unumfaß-
Niepoięty. ⎭ lich, das man nicht fassen, nicht greifen kan. 2) unbegreiflich. 1) qui ne se laisse pas prendre ou empoigner. 2) incomprehensible, inconcevable, qu'on ne peut comprendre. § 1) ćień ręką niepoiętna 2) niepoiętny rozumem; niepoięte natury skrytośći.

niepoiętny. 1) stumpf, hartlehrig. 2) sinnlos, unempfindlich, der nichts empfindet. 1) stupide, bouché, lourd, indocile, qui ne comprend pas aisément. 2) insensible, qui ne sent & ressent rien; qui n'a aucun sentiment.

niepoiętny zmysłem. unempfindlich, das man mit den Sinnen nicht empfindet. insensible, imperceptible, qui ne tombe pas sous les sens.

Niepokalany. 1) rein, unbefleckt, nicht besudelt. 2) unbefleckt, von der Jungfrau Maria. 1) pur, qui n'est point souillé; qui n'est point terni, qui est san tache. 2) immaculé, *parlant de la Sainte Vierge.* § 1) niepokalane, niesplugawione ręce. 2) niepokalane poczęćie Nayświętszey Panny Maryi.

Niepokoy. 1) Unruhe. 2) Unruhe in der Uhr. 1) inquiétude, alarme, rumeur, *f.* soin & souci. 2) balancier d'une horloge. § 1) niepokoy mam, czuię na umyśle. 2) niepokoy w zegarku.

niepokoy komu czynić. einem Unruhe machen; einen in Unruhe setzen. inquiéter qu; donner de l'inquiétude à qu; mettre qu. en rumeur.

Niepokuszony. der in keine Versuchung geführet ist. qu'on n'a point tenté; qui n'est point tenté.

Niepolerowany. 1) ungeglättet, unpoliert. 2) ungesittet, ungeschliffen. 1) mât; qui n'est pas poli; non poli. 2) impoli, incivil, qui n'est pas civilisé; grossier.

Niepoliczony. 1) nicht darzu gezählt, unmitgezählt. 2) unzählbar. 1) qui n'y est pas comté, compris; qui n'est pas du nombre. 2) innombrable.

Niepolityka. Unhöflichkeit. incivilité, grossierté, impolitesse.

biłaby to niepolityka tam uśieść. es wäre eine Unhöflichkeit sich dahin zu setzen. ce seroit une incivilité de s'y mettre.

Niepomału, *adv.* 1) nicht zu wenigen; nicht nach und nach; und viel. 2) nicht langsam, hurtig. 1) pas peu; pas peu à peu; & beaucoup. 2) pas lentement, avec hâte. § 1) niepomału daie, płaći. 2) niepomału pracuie, idźie.

Niepomazany, *vid.* Niepokalany.

Niepomiarkowany. unmäßig, ungemäßigt, übertrieben. immoderé, outré, qui ne garde point de modération. § niepomiarkowane wydatki; dla swego niepomiarkowanego uwźięćia śiły często szwankuią.

Niepomiarkowanie. Unmäßigkeit. immodération, emportement, excès.

Niepomiernie, niemiernie, *adv.* über die Maaßen. immoderément, avec excès.

Niepomierność, niemierność. 1) die Unermäßlichkeit. 2) Unmäßigkeit, Ueberfluß. 3) Ungleichheit, ungleiche Verhältniß. 1) incommensurabilité, qualité de ce qu'on ne peut mesurer. 2) immodération, excès. 3) disproportion.

Niepomierny, niemierny. 1) unmäßig. 2) Meßk. unermeßlich. das im Theilen nicht gleich aufgehet. 3) ungleich, nicht proportionirt. 1) immoderé, outré. 2) *Géom.* incommensurable, qui ne peut étre mesuré éxactement & sans qu'il reste toujours quelque chose. 3) disproportionné. § 1) niepomierne chćiwośći; niepomierny w wydatkach. 2) niepomiernych liniy, lunet, angułow, żadna spolna miara cała albo zupełna podźielić nie może. 3) niepomierne to są miedzy sobą rzeczy.

Niepomierzony. unabgemessen. qui n'est pas mesuré ou partagé.

Niepomieszany. unvermischt, unverworren. qui n'est pas mêlé; qu'on n'a pas brouillé.

Niepomny. undencklich. immemorial. § w niepomne czasy.

Niepomyślnie, *adv.* unglücklich, nicht nach Wunsch. malheureusement; sans succès, sans reüssite, contre les souhaits de qu.

Niepomyślność. übler Erfolg, schlechter Ausgang, unglücklicher Ausschlag. succès malheureux; desastre, *m.* desavantage, *m.* contre-tems. § pierwsza niepomyślność woyny go ustraszyła.

Niepomyślny. widrig, unglücklich, nicht nach Wunsch gerathen. contraire, fâcheux, desavantageux, malheureux; qui n'a point de reüssite; qui ne reüssit point. *wiatr niepomyślny.* widriger Wind. vent contraire.

Niepopisany. leer, unbeschrieben. vuide, qui n'est pas rempli d'écriture. *niepopisany, u popisu Pańskiego albo Rzeczypospolitey.* der keine Schatzung gegeben, ungeschätzet; der kein Verzeichniß seines Vermögens eingegeben hat. qui n'est pas taxé; qui n'a point donné le dénombrement de ses biens; qui n'a point été mis sur les rôles des tailles. *niepopisany urzędownie.* der bey der Obrigkeit nicht ist aufgezeichnet worden. qui n'a pas été déclaré au bureau.

Niepopłatny. unzulänglich, ungültig, schlecht. insufisant, invalide, frivole, qui n'est pas de mise; qui n'est pas valable. § niepopłatna to wymowka.

Niepoprawiony. voll Fehler, unverbessert. plein de fautes; qui n'est pas revû, corrigé.

Niepoprawny. unverbesserlich, der sich nicht bessern will. incorrigible, incapable de correction; qu'on ne peut corriger.

Nieporadnie, *adv.* ohne Hülfe und Rath. sans secours & sans conseil.

Nieporadny. 1) der keinen Rath geben kan. 2) entblößt von Hülfe und Beyrath. 1) qui ne sait donner un conseil; inhabile à conseiller. 2) dépourvu de tout secours & de tout conseil; qui est sans conseil & sans assistance.

Nieporownany. 1) ungleich; nicht eben gemacht, holpricht. 2) unvergleichlich, vortreflich. 1) qui n'est pas aplani; raboteux, scabreux. 2) incomparable, qui ne peut étre comparé à qu. ch. § 1) nieporownane drogi. 2) nieporownane przymioty, poszanowanie; nieporownany to człowiek.

Nieportowy. mit keinem See-Hafen versehen. qui n'a point de port.

Nieporusznie, *adv.* steif, fest, unbeweglich. fixement, inébranlablement, fermement; d'une maniére immobile; sans se remüer.

Nieporuszność. Unbeweglichkeit. inflexibilité, immobilité, imperturbabilite.

*Nieporuszny. } eig. u. fig. unbeweglich.
Nieporuszony. } *prop. & fig.* immobile; inébranlable, fixe, arrêté, ferme, inflexible, imperturbable, tranquile, qui n'est point émû. § na wszystkie prosby i groźby nieporuszonym śię pokazał.

Nieporywczo, *adv.* langmüthig, ohne Uebereilung. lentement, posément, doucement, sans précipitation.

Nieporywczość. Langmuth, Gelassenheit. longanimité; sang froid; qualité de celui qui agit sans précipitation.

Nieporywczy. nicht hitzig; der sich nicht übereilt, langmüthig. lent, qui ne s'emporte point, qui agit sans précipitation; longanime.

nieporywczy w mowie. der sich im Reden nicht übereilet; im Reden bedachtsam. tardif à parler; qui emploie bien du tems à parler.

Nieporządek. Unordnung. desordre, *m.* confusion, déreglement.

Nieporządnie, *adv.* unordentlich. sans ordre; déreglement, confusément, desordonnément.

Nieporządny. unordentlich, verwirrt. déreglé, confus, desordonné, mal-ordonné.

Niepohamowany. unbändig, das nicht zu zähmen ist; ungebändigt, ungezähmt. indomtable, qu'on ne peut domter; indomté; qui n'est pas domté. § niepohamowane pijaństwo, swawola.

Niepożywny. kraftlos, das keine Nahrung, keine Kraft giebet. qui n'est point nourrissant; qui nourrit point. § napoy, pokarm niepożywny.

*Niepośladny. } 1) schwer auszuspüren. 2) unerforschlich, unergründlich, unbegreiflich. 3) fig. unbefleckt, unverdächtig. 1) qu'on ne peut trouver à la piste. 2) qu'on ne peut découvrir; incomprehensible, impénétrable. 3) *fig.* qui est sans tache; qui n'est pas suspect; pur, entier, qui n'est point gâté, ni fouillé. § 1) niepośladowanego trudno zwietrzyć zwierza. 2) niepośladowany w swoich taiemnicach. 3) niepośladowana cnota, czystość, skromność.
Niepośladowany. }

Niepośledni. nicht der schlechteste, vortreflich, unvergleichlich. qui n'est pas des derniers; bien loin au dessus des autres; nonpareil, incomparable, excellent. § niepośledni ten Monarcha; niepośledne to zabawy.

Nieposłuszeństwo. Ungehorsam, Widerspenstigkeit. désobeïssance, obstination.

Nieposłusznie. ungehorsamer Weise. obstinément; d'une maniére désobeïssante.

Nieposłuszny. ungehorsam, widerspenstig. désobeïssant, refractaire, mutin. § nieposłuszny Panu.

Nieposłusznym bydź. ungehorsam seyn, nicht gehorchen. désobéïr; ne pas obéïr.

Nieposobnie, nienastępnie, *adv.* ungereimter Weise. sans suite, sans conséquence, absurdement.

Nieposobność, Nienastępność. üble Folge, Unbündigkeit. défaut de suite, manquement de conséquence; absurdité; mauvaise conséquence.

Nieposobny, Nienastępny. unbündig, ungereimt, das nicht folget, sich nicht schicket. absurde, qui n'a point de liaison; qui n'est point bien suivi; qui ne s'acorde pas à ce qui précede; qui n'est pas concluant.

Niepospolicie, *adv.* nicht nach gemeiner Art; gut, wohl, schön. d'une maniére peu commune; bien, excellenment, extraordinairement.

Niepospolity. nicht gemein, vortreflich, ausnehmend. peu commun, excellent admirable, extraordinaire; qui n'est pas vulgaire.

Niepostrzegle. } *adv.* unmercklicher Weise; unvermerckt. insensiblement, imperceptiblement; sans que l'on ait observé; d'une maniére imperceptible. § niepostrzeżenie przyszedł.
Niepostrzeżenie. }

Niepostrzegłość. } die Nichtwahrnehmung einer Sache. le défaut d'observation; qualité inconnuë ou imperceptible d'une chose.
Niepostrzeżenie. }

Niepostrzegly. unmercklich. insensible, imperceptible, inconcevable; qu'on ne sauroit apercevoir; qu'on ne peut observer.

Niepostrzeżony. unbemerckt, nicht wahrgenommen. qu'on n'a point observé, qu'on n'a pas remarqué.

Niepostrzyżony. ungeschoren, unbeschoren. qui n'est point tondu.

Niepoświęcony. weltlich, unheilig, ungeweihet. profane, qui n'est pas sacré.

Nieposzanowanie. die Ehrvergessenheit; Hindansetzung der schuldigen Ehrfurcht; Verunehrung. irréverence, peu de respect.

Niepotęga. Unvermögen, Mangel der Gewalt. impuissance; défaut de pouvoir; manquement de forces.

Niepotemny. 1) ungelegen, unbequem, was nicht zur Hand ist. 2) ungeschickt, untauglich. 1) incommode, qui n'est pas à main, à la portée. 2) mal-adroit, mal-habile.

Niepotemu, *vid.* Ten, —*nie po temu.*

Niepotępiony. unverurtheilet. qui n'a point été condamné.

Niepotężność. Unvermögen, schwache Gewalt. impuissance; peu de forces.

Niepotężny. unmächtig. impuissant, foible.

Niepotkliwie, *adv.* ohne Stolpern. sans broncher; sans faire un faux pas.

Niepotkliwość. Festigkeit der Beine im Gehen. fermeté des piez.

Niepotkliwy. der nicht stolpert, fest auf den Beinen ist. ferme; qui ne bronche point. § koń niepotkliwy.

Niepotoczny. 1) schwer zum Umdrehen. 2) nicht gänge und gebe; nicht oft vorkommend, ungewöhnlich, ausserordentlich. 1) dificile à tourner; qui ne se tourne aisément. 2) qui n'est pas de mise, inusité, extraordinaire.

Niepotrzebnie, *adv.* unnöthiger Weise, ohne Noth. sans nécessité.

Niepotrzebny. unnöthig, überflüßig. qui n'est pas nécessaire; superflu; qui ne sert rien pour la nécessité.

niepożyteczna rzecz. Neben-Ding, Neben-Sache. chose indiférente; chose qui n'est pas essentiele; un accessoire; ce qui est hors de chose principale.

Niepoważny. unangesehn, ungeachtet, unansehnlich, der kein Ansehen hat. inconnu; qui est sans autorité; qui n'a point d'autorité.

Niepowetowany. unersetzlich, unverwindlich. irréparable; qu'on ne peut réparer. § niepowetowana szkoda.

Niepowinnie, *adv.* ungebührlich; aus keiner Schuldigkeit. sans être dû; sans obligation.

Niepowinność. Ungebührlichkeit, Stand desjenigen der etwas zu thun nicht schuldig ist. état de celui qui n'est pas obligé à qu. ch; aucune obligation; aucun dévoir.

Niepowinny. ungebührlich, das man nicht schuldig ist. qui n'est pas dû, qui n'est pas obligé; qu'on ne doit pas faire.

Niepowolny. ungehorsam, ungelehrig. intraitable, indocile, désobeïssant.

Niepowodny, *vid.* Niepochopny.

Niepowoli, *adv.* nicht langsam; eilig. pas doucement; en hâte; à la hâte.

Niepowrocony. } unwiederbringlich; das
Niepowrotny. } nicht zu ändern, nicht in den vorigen Stand zu setzen ist. irrécuperable, irrécouvrable, irréparable, qu'on ne peut réparer, qu'on ne peut redresser; irrémédiable. § niepowrotnym rzeczom nayłatwieysza przygana; niepowrotny czas ulatuie.

Niepowrotnie, *adv.* auf eine unwiederbringliche Art; ohne Wiederkehr. d'une maniére irréparable; sans retour.

Niepowściągliwie, *adv.* unmäßig, unzüchtig; ohne sich zu mäßigen. sans retenuë, sans modération; sans se pouvoir modérer; incontinemment, immodérément.

Niepowściągliwość. Unmäßigkeit, Unzucht; die Nichtenthaltung. immodération, incontenance, intemperance, déréglement de vie.

Niepowściągliwy. } der sich nicht hal-
Niepowściągniony. } ten, nicht bändigen kan; unmäßig, unzüchtig. incontinent, immoderé, qui ne peut se modérer; adonné à sa passion; intemperant.

Niepoznany. 1) unerkannt. 2) unkenntlich. 1) méconnu, qui n'est pas reconnu. 2) méconnoissable, qui n'est pas reconnoissable.

Niepoznanie, *adv.* incognito, unbekannter Weise. d'une maniére inconnuë, incognito, sans être connu. § niepoznanie bawił się w mieście, przy dworze.

Niepozwalanie. 1) Verneinung, Verweigerung. 2) Widerspruch. 1) négation, désaveu; refus. 2) oposition, contredit.

Niepozwolony. 1) unerlaubt, verweigert. 2) verneinet, abgeschlagen. 1) illicite, qui n'est pas permis. 2) refusé, desavoué, nié, rejetté.

Niepożytecznie, *adv.* unnütz. inutilement, sans utilité.

Niepożyteczny. unnütz. inutile, qui ne sert de rien.

Niepożytek, *g. niepożytku.* Unnützlichkeit, Undiensamkeit. inutilité.

Niepr. Dnieper ein grosser Fluß, an welchem Smolensco lieget. le Boristéne, le Nieper, un grand fleuve qui arrose la ville de Smolensco.

Niepracowitość. Unarbeitsamkeit, Unfleiß, Trägheit. inaplication, paresse, manque d'aplication.

Niepracowity. unarbeitsam. paresseux, inapliqué, enemi de travail, qui fuit le travail.

Nieprany. ungewaschen, schwartz als Wäsche. qui n'est pas blanchi; qui n'est point lavé, sale comme un linge.

Niepraw, *vid.* Nieprawy.

Nieprawda. Lüge, Unwahrheit. menterie, un mensonge, fausseté, ce qui n'est pas vrai. § nieprawdę mowi.

nieprawda. es ist nicht wahr. cela n'est pas vrai; il est faux.

Nieprawdziwy. falsch, nicht recht. faux, qui n'est pas vrai; qui n'est pas véritable.

Nieprawnie, *adv.* niesądownie, bez postępku prawnego. 1) nicht gerichtlich, ausser den Gerichten. 2) widerrechtlicher Weise; nicht nach den Gesetzen. 1) sans ordre de justice, sans les formes de Justice; sans procedure. 2) contre les loix, illégitimement.

Nieprawny,

Nieprawny, bez prawa. 1) was nicht gerichtlich geſchehen iſt. 2) widerrechtlich. 1) qui n'eſt pas fait dans les formes de Juſtice. 2) illégitime, qui eſt contre les loix.

Nieprawość. Unrecht, Unbilligkeit, Bosheit. méchanceté, iniquité, malice, action noire.

Nieprawy. 1) unrecht; falſch, kein rechter. 2) unehlich gebohren. 3) verfälſcht, angemacht. 4) heimlich eingeſchrieben; fälſchlich verzeichnet. 5) erſonnen, erdacht. 1) faux, qui n'eſt pas véritable. 2) illégitime, né dans un mariage illégitime. 3) falſifié, corrumpu, contrefait, faux. 4) enrolé fauſſement; enrégîtré à faux. 5) feint, faux. § 1) nieprawy Polak; nieprawy ſzlachćic, nieprawa dźiewica. 2) nieprawe dźiećię. 3) nieprawe złoto, wino. 4) nieprawy Kozak. 5) nieprawa powieść, nowina.

nie praw mi; nie praw mi ieſt. er thut mir Unrecht. il me fait tort; il me fait une injuſtice. § niepraweś mu.

ſam ſobie w tym nie praw (nieprawy). er handelt darinnen wider ſich ſelbſt; er thut ſich ſelbſten hierinnen unrecht. il ſe fait tort; il eſt injuſte en cela à ſoi même.

Nieprętki. langſam, ſaumſelig, zauderhaft. lent, tardif.

Nieprobowany. unverſucht, unprobiert. qui n'eſt point éprouvé.

Nieprochnieiący. unverweslich, das nicht faulet. incorruptible, qui ne ſe pourrit point.

Nieproſzony. ungebeten, uneingeladen. qui n'eſt pas invité; ſans étre invité.

Nieprożny. nicht ledig. qui n'eſt point vuide.

Nieprzebieraiący. } der kein Koſtverächter iſt. franc-lipeau; un homme qui n'eſt pas friand, qui ne ſe dégoûte d'aucune viande. § nieprzebierny w potrawach.
Nieprebierny. }

Nieprzebierany, *vid.* Nieprzebrany.

Nieprzebity. ſchwer durchzuſtechen oder durchzuſchlagen. impénétrable, qu'on ne peut percer; dificile à percer.

Nieprzebłagany. unverſöhnlich. implacable.

Nieprzebrany. 1) eig. u. fig. unerſchöpft. 2) zuſammen geraft; in der Eil aufgebracht. 3) nicht zu wäßrig; nicht mit viel Waſſer verſetzt, vermiſcht, von Geträncken. 1) *prop. & fig.* inépuiſable, qu'on ne peut épuiſer. 2) fait en tumulte, à la hate; ramaſſé ſans choix, avec précipitation; levé à la hâte, dans un tumulte. 3) peu aqueux, temperé avec une convenable quantité d'eau; *parlant de quelques boiſſons.* § 1) nieprzebrana woda, dobroć; nieprzebrany w rozum, w dobrodzieyſtwa. 2) nieprzebrane (nieprzebierane, bez braku zebrane) woyſko. 3) nieprzebrany miod, piwo.

Nieprzebrniony. 1) da man nicht durchwaten kan. 2) fig. unergründlich, unerforſchlich. 1) qui n'eſt point guéable; qu'on ne peut paſſer à gué. 3) *fig.* incomprehenſible, impenetrable; qu'on ne peut comprendre; dificile à aprofondir.

Nieprzebudzony. unerwecklich, der ſchwer aus dem Schlaf zu wecken iſt. qu'on ne peut éveiller.

ſen nieprzebudzony, twardy, nieprzerwany. ein Todten-Schlaf; feſter Schlaf. un ſomeil dur.

Nieprzebytny. undurchdringlich. impénétrable.

Nieprzebyty. 1) unwegſam, wo man nicht durchkommen kan. 2) unüberwindlich, unabhelflich. 1) impracticable, qui n'eſt pas paſſable; où il n'y a point de chemin; par où l'on ne peut paſſer. 2) inſurmontable, inévitable, invincible. § 1) nieprzebyte gory, bagna. 2) nieprzebyta trudność.

Nieprzeczerpany. eig. u. fig. unerſchöpflich. *prop. & fig.* intarriſſable, inépuiſable.

Nieprzedarowany. der ſich nicht beſtechen läßt. incorruptible, qu'on ne peut corrompre. § ſędźia nieprzedarowany.

Nieprzedany. unverkauft. qui n'a pas été vendu; invendu; qu'on n'a pas vendu.

Nieprzedayny. unverkäuflich. qu'on ne peut pas vendre; qui n'eſt pas vendable.

Nieprzedni, podleyſzy. mittelmäßig; ſchlecht, nicht der beſte. qui n'eſt pas le meilleur; médiocre, petit, chetif, commune, ſimple.

Nieprzegrodzony. ohne Scheidewand gemacht. qui n'eſt pas ſéparé d'une cloiſon, d'un raïon.

Nieprzeiednany. unverſöhnlich. irréconciliable, qu'on ne peut reconcilier.

Nieprzekonanie, *adv.* 1) unüberwindlich. 2) unwiderleglich, ohne Ueberzeugung. 1) invinciblement, d'une maniére invincible. 2) ſans étre convaincu; ſans conviction.

Nieprzekonany. 1) unüberwindlich. 2) unüberzeugt. 3) ſchwer zu widerlegen, unwiderleglich. 1) invincible, qu'on ne peut vaincre. 2) qui n'eſt pas convaincu.

vaincu. 3) qu'on ne peut refuter; dificile à refuter. § 1) nieprzyiaćiel nieprzekonany. 2) nieprzekonany w złoczyństwie. 3) nieprzekonany i stateczny w wierze swoiey; nieprzekonana to prawda.

Nieprzekłoty. schwer zum durchstechen, undurchstechlich. impénétrable, qu'on ne peut percer.

Nieprzełamany, Nieprzełomiony. 1) undurchbrechlich. **2) unüberwindlich. 1) qu'on ne peut briser ou casser. **2) invincible.

Nieprzeliczony. unzählbar. innombrable. § w nieprzeliczone wieki; nieprzeliczona ludźi liczba.

Nieprzemyślny. unemsig. peu industrieux.

Nieprzepisany. nicht abgeschrieben; davon noch keine Abschrifft genommen worden ist. qui n'est pas transcrit; qu'on n'a pas encore copié.

Nieprzepłacony. unschätzbar. inestimable; qui est sans prix. § nieprzepłacone cnoty iego.

Nieprzeprawny. unwegsam, wo kein Weg, keine Ueberfuhr ist. impracticable, où il n'y a point de chemin, de pasage ou de transport.

Nieprzerachowany. unzehlbar. innombrable. § nieprzerachowane woyska.

Nieprzerobiony. 1) unumgearbeitet. 2) ungewendet, von Kleidern. 2) unbestochen, der sich nicht bestechen, nicht gewinnen läßt. 1) qui n'est pas refait. 2) qui n'est pas tourné, *parlant des habits.* 3) incorrompu, qui ne se laisse pas corrompre. § 1) śrebra stołowe nieprzerobione. 2) szata nieprzerobiona. 3) sędźia nieprzerobiony.

Nieprzerwany. ununterbrochen, unverruckt, unaufhörlich, beständig. perpétüel non-interrompu, continüel.

* Nieprzerwanie, *vid.* Nieprzestannie.

Nieprześiewany. ungesiebet. qui n'est pas passé au travers d'un crible; qui n'est pas criblé ou sassé.

Nieprzestannie, *adv.* nieprzestaiąc. ohne Aufhören, beständig. sans cesse, perpétüellemeut, continüellement, incessanment.

Nieprzestanny. unaufhörlich. perpétüel, continüel.

bieg nieprzestanny. Mathem. ein perpetuum mobile. *Matém.* mouvement perpétüel.

Nieprzestępny. 1) darüber man nicht schreiten muß, unüberschreitlich; unwiderruflich, unhintertreiblich. 2) unüberwindlich, unabhelflich. 1) inévitable, irrévocable, qu'on ne peut revoquer, qu'on ne peut outrepasser. 2) insurmontable, invincible. § 1) zdanie iego by naygłupsze, nieprzestępnym iest wyrokiem. 2) nieprzestępną ztąd mam, poymuię zawadę do dalszego szczęśćia.

Nieprzestrzeganie. die Nichtbeobachtung. inobservation.

Nieprzeświadczony. unüberzeugt, nicht überführt. qui n'est pas convaincu.

Nieprzewrotny. 1) ununnwerflich, schwer zum Umwerfen. 2) aufrichtig. 1) dificile à renverser; qu'on ne peut renverser. 2) ouvert, sincère.

Nieprzeyrzysty. } undurchsichtig. opaque; qui n'est pas transparent; au travers duquel on ne peut voir.
Nieprzezroczysty. } § kamień drogi nieprzeyrzysty; las, drzewo nieprzeyrzyste.

Nieprzezwyćiężony. unüberwindlich, unabheflich. invincible; insurmontable.

** Nieprzeżyty. den man nicht überleben kan; ewig. éternel, à qui personne ne sauroit survivre. § Nieprzeżyty Boże.

Nieprzybytny. 1) abwesend. 2) in Gericht. ungehört, nicht vernommen. 1) absent. 2) *droit:* sans étre ouï; qu'on n'a pas interrogé. § 1) nieprzybytnego broń przyiaćiela. 2) zdać stronę nieprzybytną.

Nieprzychylny. ungeneigt, abhold. qui n'est pas afectionné, qui veut du mal à qu; peu favorable.

Nieprzydatnie. } *adv.* nicht von ohngefehr. pas fortuitement;
Nieprzygodnie. } sans tout hazard.

Nieprzydatny. } 1) nicht zufällig. 2) unnütz, ungeschickt zu etwas.
Nieprzygodny. } 1) qui n'est pas contingent ou casuël; qui n'arrive point par hazard. 2) inutile, mal-habile à qu. ch.

Nieprzygannie, *adv.* unsträflicher Weise, ohne Tadel. sans blâme; irrépréhensiblement, irréprochablement.

Nieprzyganny. untadelhaft, unsträflich. irréprochable, irrépréhensible; qu'on ne peut blâmer.

Nieprzyiaćiel. Feind. enemie. § nieprzyiaćiel moy iadowity; nikt nie iest bez nieprzyiaćioł; nieprzyiaćioł *(nieprzyiaćielow) zbił; Krzyża Swiętego, Państwa nieprzyiaciele; to iego nieprzyiaćiel; nieprzyiaćiel prywatny.

Nieprzyiaćielka. eine Feindin. enemie, celle qui hait qu.

Nieprzyiaćielski. 1) feindlich, den Feind eines Landes betreffend. 2) feindselig, gehäßig, s. Nieprzyiazny. 1) enemi, d'enemi,

d'enemi, qui regarde l'enemi public. 2) d'enemi; qui à du raport à l'inimitié des particuliers, *v.* Nieprzyiazny. § 1) nieprzyiaćielſkie woyſka; nieprzyiaćielſka ziemia.

po nieprzyiaćielſku, Nieprzyaćielſko, *Nieprzyiaćielſkie, Nieprzyiaźliwie, } nieprzyiaznie. 1) feindlich, wie ein Landes-Feind. 2) feindlich, gehäßig. 1) hoſtilement. 2) en enemi, avec un eſprit d'enemi.

Nieprzyiaźliwy, Nieprzyiazny, *adv.* feindſelig, gehäßig. enemi, d'enemi, mal-intentionné.

Nieprzyiaźń. 1) Feindſchaft, Feindſeligkeit. 2) Phil. natürliche Widrigkeit oder Feindſchaft. 1) inimitié, haine, action d'enemi. 2) *Philoſ.* antipatie. § 1) zachodźić, żyć z kim w nieprzyiaźni; wiodę, mam z kim nieprzyiaźń. 2) nieprzyiaźń wrodzona rzeczom niemym i nieczułym.

nieprzyiaźń przećiw pańſtwu, kraiowi. Feindſeligkeit wider ein Reich oder Land. hoſtilité.

Nieprzyiaźnie, Nieprzyiazny, *vid.* Nieprzyiaźliwie, Nieprzyiaźliwy.

Nieprzyiemnie, *adv.* unangenehm. déſagréablement, d'une maniére peu agréable.

Nieprzyiemność. Unanmuth, Unannehmlichkeit. déſagrément.

Nieprzyiemny. unangenehm. déſagréable, malplaiſant, déplaiſant, qui déplait; mal-agréable; qui n'eſt pas agréable.

Nieprzyięty. unaufgenommen, unangenommen. qui n'eſt pas reçû, qu'on n'a pas admis; qui n'eſt pas agrégé. § nieprzyięty podarunek; nieprzyięty w liczbę, w radę.

Nieprzykry. 1) nicht widrig, nicht beſchwerlich. 2) nicht ſteil. 1) qui n'eſt pas déſagréable. 2) penché, qui penche, qui va en penchant; facile à monter.

Nieprzymuſzony. Nieprzynukany. } 1) ungezwungen, freywillig. 2) natürlich, ungezwungen, frey. 1) volontaire, qui eſt, qui ſe fait ſans contrainte; qui ſe fait de bon gré. 2) libre, dégagé, naturel, coulant. § 1) z nieprzymuſzoney życzliwośći mi pomaga; chcenie zawiſło na woli nieprzynukaney. 2) wolny ſtyl i nieprzymuſzony.

Nieprzyprawny. 1) einfältig, ſchlecht, unangemacht. 2) ungemacht, ohne Gewürze zugerichtet. 1) ſimple, qui eſt ſans ornement, ſans farde. 2) ſimple, qui n'eſt pas aſſaiſonné avec des choſes qui pique le goût.

Nieprzyprawnie, *adv.* 1) ohne Zuſatz und Zierath. 2) ohne Fett, ohne Gewürz. 1) ſans farde, ſans parure, ſans ornement; ſimplement. 2) ſans aſſaiſonnement; ſans épices & ſans graiſſe.

Nieprzypuſzczenie. Ausſchlieſſung. excluſion, l'action par laquelle on n'admet qu. à qu. ch.

Nieprzypuſzczony. ausgeſchloſſen, nicht darzu gelaſſen. exclu, rejetté, éloigné de quelque emploi. § nieprzypuſzczony do rady.

nieprzypuſzczony do prawa mieyſkiego. der noch nicht zum Bürger-Recht gelaſſen worden iſt. qui n'a pas encore été admis au nombre des citoïens.

Nieprzyrodzony. 1) unnatürlich das wider die Natur iſt. 2) nicht von der Natur gezeuget, durch die Kunſt gemacht. 1) qui eſt contre nature. 2) factice, qui eſt fait par art. § 1) nieprzyrodzonym śię to dźieie ſpoſobem; cud ieſt rzecz nieprzyrodzona. *2) port nieprzyrodzony (nieſamorodny) tego miaſta.

Nieprzyſtęp ziele. (*aproxis*) gewiſſes Kraut, deſſen Wurtzel ſich entzünden ſoll, obſchon das Feuer weit davon entfernet iſt. eſpèce d'herbe, dont la racine doit prendre feu, quoiqu'il ſoit éloigné.

Nieprzyſtępność. Eigenſchaft einer Sache, zu der man ſich nicht nähern kan. qualité d'une choſe, dont on ne peut s'aprocher; dificulté inacceſſible.

Nieprzyſtępny. unzugänglich dahin man nicht kommen kan. inacceſſible; qu'on ne peut aprocher. § nieprzyſtępna ſkała, forteca.

Nieprzyſtoynie, *adv.* unanſtändig. indécemment, contre la bienſéance; d'une maniére indécente.

Nieprzyſtoyność. Uebelſtand, Unanſtändigkeit. mes-ſéance, indécence.

Nieprzyſtoyny. unanſtändig. meſſéant, mal-ſéant.

Nieprzytomnie, *adv.* abweſend. en abſence.

Nieprzytomność. Abweſenheit. abſence.

Nieprzytomny. abweſend. abſent.

Nieprzywrotny. unwiederbringlich, unerſetzlich. irrécouvrable, qu'on ne peut redreſſer, d'où l'on ne peut retirer.

Nieprzyzwyczaiony do czego. Nieprzywykły czemu. } ungewohnt. inacoutumé, qui n'eſt pas acoutumé de; qui n'eſt pas habitué, qui n'eſt pas fait à.

Niepyſzny. nicht ſtoltz. qui n'a point d'ambition; qui n'eſt pas orgueilleux.

Niepytany. ungefragt. qui n'eſt pas examiné; qu'on n'a pas démandé.

Niepytlowany. ungebeutelt. qui n'a pas été bluté; qu'on n'a pas paſſé par le bluteau.
Nierąbany. ungehauen. qu'on n'a pas haché.
Nierączo, *adv.* langſam, ſchläfrig. tardivement, lentement, péſamment, pareſſeuſement.
Nierączość. Langſamkeit, Schläfrigkeit. tardiveté, lenteur, *f*, péſanteur, *f*.
Nierączy. langſam. tardif, lent, pareſſeux, négligent.
Nierad, *adj.* nur im *Nominat. ſing.* und *plur.* ungern, wider Willen. *cet adjectif n'eſt uſité qu'au Nominatif ſingulier & plurier*; à régret, malgré ſoi, contre ſon gré. § nierada go widźi, nie radźi mu; nierad to czynię, słyſzę; dźiewki nierade to czynią.
Nieradzenie śię kogo, *vid.* Niedokładanie.
Nieraźno, *adv.* nicht zur Hand; nicht gelegen, unbequem. ſans commodité; ſans être à main ou à la portée.
Nieraźność. 1) Ungelegenheit eines Orts. 2) Langſamkeit. 1) mauvaiſe ſituation d'un lieu. 2) lenteur, *f*.
Nieraźny. 1) nicht wohl gelegen; übel gelegen. 2) ungeſchickt, unbequem zum Gebrauch. 3) langſam, nicht hurtig. 1) malſitué, qui n'eſt pas commodément placé. 2) qui n'eſt pas propre à ſon uſage. 3) lent, tardif, pareſſeux. § 1) nieraźny dom, ogrod, nieraźne do tego mieyſce. 2) do tey kuſzy bełt nieraźny. 3) nieraźny chłopiec.
Nierdzawy. unverroſtet. qui ne s'eſt point enrouillé; qui n'a pas contracté de la rouille.
Nierezolut, wątpićiel, namyślaiący śię. ein unentſchloſſener, unſchlüßiger Menſch. irreſolu, indéterminé; qui héſite, qui balance.
Nierobiony. 1) nicht gemacht, natürlich. 2) roh, in Stangen, als Silber. 3) unzubereitet. 1) naturel, qui n'eſt pas factice, qui n'eſt pas fait. 2) non-travaillé, non-ouvré, qui n'eſt pas travaillé & mis en oeuvre; crud. 3) qui n'eſt pas préparé; qui n'eſt pas acommodé à ſon uſage.
Nierobotność. Unarbeitſamkeit. averſion pour le travail.
Nierobotny, pies na robotę. unarbeitſam, der nicht gerne arbeitet, der die Arbeit ſcheuet. pareſſeux; enemi du travail, qui fuit le travail; qui n'eſt pas laborieux; qui n'aime pas le travail.
Nierogaty. unhornig, das keine Hörner hat. qui n'a point de cornes; qui eſt ſans cornes. § nierogate bydło.
Nierośnienie ćiała, *vid.* Zakał.
Nieroſochaty. nicht zackig, nicht äſtig. qui n'eſt pas fourchu; qui n'eſt pas rameux, qui n'a qu' une tige, qu' un tronc.
Nieroſkoſz, *vid.* Nierozkoſz.
Nieroſtayny. unzertrennlich. inſéparable, indiſſoluble, qu'on ne peut rompre; dificile à ſéparer. § zachęcać do nieroſtayney zgody.
Nieroſtropnie, *ad.* }
Nieroſtropność, } *vid.* Nieroztropnie, *&c.*
Nieroſtropny, }
Nieroſtrzygniony, *vid.* Nieroſtrzygniony.
Nierownia. } eine Unebene; ein unwegſamer, hockerichter Ort.
Nierownina. } lieu mal uni; inégalité; le desavantage du lieu; endroit, chemin raboteux.
Nierownie, } *adv.* 1) ungleich, holpricht.
Nierowno, } 2) ungleich, nicht auf gleiche Art. 1) d'une façon raboteuſe. 2) inégalement, d'une maniére inégale. § 1) nierowno tam po wſzyſtkich drogach. 2) nierowno piſze, poſtępuie, rzeczy kładźie.
Nierowność. 1) Ungleichheit eines Orts. 2) Ungleichheit als des Standes. 1) le desavantage d'un lieu raboteux. 2) inégalité; diſſimilitude, diſſemblance, disproportion. § 1) nierowność mieyſca, drogi, *deſki. 2) nierowność śił, ſtanu.
Nierowny. 1) ungleich, uneben, ſchlimm, holpricht. 2) ungleich. 1) qui n'eſt pas aplani; raboteux, ſcabreux, qui n'eſt pas uni. 2) diſſemblable, inégal, disproportionné. § 1) nierowne płotno; nierowne drogi. 2) nierowny mu w naukach, w godnośći; nierowne śiły, wyrazy.
Nierozdźielnie, nierozłożnie; nierozłącznie, *adv.* 1) unordentlich, unter einander; ohne Unterſchied. 2) unzertrennlicher Weiſe. 1) confuſément; pêle mêle; enſemble, en commun, ſans ordre, indiſtinctement. 2) inſéparablement, indiviſiblement; d'une maniére inſéparable; d'une maniére indiſſoluble.
Nierozdźielność. Unzertrennlichkeit, Untheilbarkeit. indiſſolubilité, indiviſibilité; continuité.
Nierozdźielny, nierozłożny, nierozłączny. 1) unzertrennlich, an einander hängend. 2) untheilbar, das ſich nicht theilen läßt. 1) indiſſoluble, inſéparable, continu. 2) indiviſible qui ne ſe peut diviſer. § 1) nierozdźielną wolą i radą. 2) nierodźielne ćiało; punkt matematyczny ieſt nierozdźielny na częśći.
płeć nierodźielna. Gram. der Genus epicænum oder promiſcuum. *Gram.* le genre épicene; le genre commun.

nierodźiel-

nierozdzielne przekładanie. Gram. eine præpositio inseparabilis. *Gram.* une prépofition inféparable.

Nierozdzielony. ungetheilt. indivifé, qui n'eft point partagé.

Nierozerwany. 1) nicht zerriſſen; nicht zerreißlich. 2) fig. unaufhörlich, unzertrennlich, unablässlich 3) unzerstreut, ungestört, beständig. 1) qui n'eft pas rompu; qui ne peut étre déchiré; qu'on ne peut ni rompre ni défaire. 2) indiffoluble, inféparable 3) tout ataché; qui n'eft pas diftrait; qui a beaucoup d'aplication à qu. ch. § 1) nierozerwany postronek. 2) nierozerwane towarzystwo. 3) nierozerwany na modlitwie, w przyiaźni.

Nierozeznanie, *adv.* ohne Unterschied; verworren. indiféremment, fans diftinction; fans diférence; confufément.

Nierozeznany. nicht unterschieden, nicht nach dem Unterschied eingesehen; dunkel, verworren. indiftinct, obfcur, qui n'eft pas affez diftinct, qu'on ne fauroit diftinguer; confus.

Nierozgarnienie. unaufgewecktes Wesen; Schläfrigkeit. la péfanteur d'efprit; manquement de vivacité.

Nierozgarniony. unaufgeweckt, unaufgeräumet, stumpf, schläfrig. qui n'eft pas éveillé, qui n'eft pas vif; péfant, lourd; qui a peu de vivacité.

Nierozięte nie, *adv.* 1) unzerleglich. 2) auf eine unzertrennliche Art; unauflöslich. 1) d'une maniére qu'on ne peut démonter un ouvrage. 2) indiffolublement.

Nierozietny. 1) unzerleglich. 2) unauflöslich. 1) dificile à démonter; qui n'eft pas acommodé pour étre défait & desaffemblé. 2) indiffoluble.

Nierozkosz. Mangel des Vergnügens, Unlust. déplaifir; manquement de plaifir.

Nierozłącznie, Nierozłączny, } *vid.* Nie-
Nierozłożnie, Nierozłożny, } rozdzielnie, Nierozdzielny.

Nierozłożony. 1) unzerlegt. 2) unzertheilt, unzergliedert, nicht unterschieden, verworren. 1) qui n'eft pas demonté, qu'on n'a pas desaffemblé. 2) indiftinct, confus, obfcur, mal-arrangé, mal-difpofé; qui n'eft pas démembré.

Nierozmierzony. 1) unabgemessen, ungemessen. 2) unermeßlich, unendlich. 1) qui n'eft pas mefuré, qu'on n'a pas mefuré. 2) infini, immenfe. § 1) role nierozmierzone. 2) Boże nierozmierzony.

Nierozmowny. störrig, unfreundlich, der nicht zu sprechen ist. qui n'eft point afable; inacoftable; qui parle aux gens d'une maniére peu civile.

Nierozmyślnie, *adv.* nicht mit Bedacht, unbedachtsam. à l'étourdi; inconfidérement. § wyrzekł nierozmyślnie.

Nierozmyślność. Unbesonnenheit, Unvernunft. inadvertance, mégarde, inconfidération, imprudence. § dla twoiey nierozmyślności fzkodę ponofzę.

Nierozmyślny. 1) unbesonnen, unüberlegt. 2) eilfertig, unverzüglich; ohne langes Bedencken. 1) inconfideré, malavifé, imprudent. 2) dit ou fait fur le champ; qui n'eft point medité. § 1) nierozmyślne rzeczy ladaiakie. 2) tę nierozmyślną dał odpowiedź.

Nierozpleciony. 1) unaufgeflochten. 2) unauflöslich. 1) qui n'eft pas décordé, denatté. 2) infoluble.

Nierozftayny, *vid.* Nieroftayny.

Nierozfzarpany. 1) unzerrissen. 2) das nicht zu zerreissen ist. 1) qui n'eft pas déchiré. 2) qu'on ne peut déchirer.

Nierozftrzygniony. 1) unentschieden. 2) unentschiedlich, das nicht zu entscheiden ist. 1) indecis, indéterminé, qui n'eft pas déterminé. 2) indéterminable; qu'on ne peut décider.

Nieroztropnie. unvernünftiger Weise. imprudemment, fottement.

Nieroztropność. Unverstand, Unvernunft. imprudence, manque de raifon, inadvertance.

Nieroztropny. unvernünftig, unbedachtsam, unverständig. imprudent, malavifé.

Nieroztworzony. lauter, nicht mit Wasser vermengt. pur; qui n'eft pas mêlé, détrempé ou delaié avec de l'eau.

Nieroztrzewiony. unaufgeweckt, finster. qui n'eft pas éveillé; fombre; qui n'eft pas vif.

Nierozum. Unverstand, Unvernunft. irraifonnabilité, folie, manque de raifon.

Nierozumnie. ohne Verstand, unvernünftiger Weise. irraifonnablement, fans raifon.

Nierozumny. unverständig. irraifonnable, déraifonnable, qui n'a pas en partage la raifon; infenfé.

*Nierozważny, *vid.* Nierozmyślny.

Nierozwiązany. 1) unaufgebunden. 2) unauflöslich. 1) qui n'eft pas délié, qui eft encore lié. 2) indiffoluble, qu'on ne peut reffoudre. § 1) nierozwiązany fnop, wor. 2) nierozwiązana to trudność, kweftya.

Nierozwiniony. } 1) unaufgewickelt, un-
Nierozwity. } aufgerollt, zusammengerollt. 2) unaufgeblüht. 1) qui n'eft pas déplié. 2) qui n'eft pas éclos, qui ne s'eft pas épanui. § 1) nie rozwiniona

niona chorągiew, ſztuka materya. 2) padł na placu młodźianin iako kwiatek nierozwity.

Nieruchanie. } Unbeweglichkeit. immobilité.
Nieruchawość. }

nieruchanie, vid. Nieruſzanie.

Nieruchawy. unbeweglich. immobile, fixe.

Nieruchomo, *adv.* unbeweglich, unbeweglicher Weiſe. d'une maniére immobile, ſans ſe remüer.

Nieruchomość. 1) Unbeweglichkeit. 2) unbewegliches Gut. 1) immobilité. 2) un immeuble; bien qui ne ſe peut transporter.

Nieruchomy. unbeweglich. immobile. § ſtoi człowiek nieruchomy; ćiało przez śię ieſt nieruchome i ſmysłow nie ma.

nieruchome dobra. unbewegliche Güter. les immeubles, *m.*

Nieruſzanie, Nieruchanie, leżenie długie iakiey rzeczy bez poruſzania. langes Liegen einer Sache ohne daß man ſolche umrühret. défaut de remuëment, de quoi les meubles contractent un certain relant ou odeur mauvaiſe.

Nieruſzany, *vid.* Nietykalny.

Nierycerz. ein Unadlicher. un roturier.

Nierycerſki. unadlich, unritterlich. roturier, qui n'eſt pas noble. § nierycerſkiego ſtanu człowiek.

Nierychło, *adv.* langſam, nicht hurtig. tard; lentement, tardivement, avec lenteur.

Nierychłość. Langſamkeit. tardiveté; lenteur, *f.*

Nierychły. 1) langſam. 2) ſpät, fort daurend. 1) tardif, lent; qui ne ſe fait pas promptement; qui vient trop tard, qui arrive tard. 2) de longue durée, de longue ſuite d'années; qui eſt de durée. § 1) nierychły w namyślaniu, prętki w czynieniu. 2) w nierychłe lata potomność twoia słynąć będźie.

Nierymownie, nieſkładnie, nie gładko, nie w rym, *adv.* 1) ohne Reimen. 2) nichts zur Sache. 1) ſans rime. 2) ſans aucun raport; mal à propos; abſurdement, incongrûment.

Nierymowność. Ungereimtheit. abſurdité, malféance, incongruïté, extravagance, défaut de juſteſſe; mauvaiſe conſéquence.

Nierymowny. 1) ungereimt, ohne Reime geſchrieben. 2) ungereimt, ungeſchickt. 1) écrit ſans rimes. 2) qui n'eſt pas à propos; qui ne convient pas à; qui n'eſt pas convenable; abſurde, extravagant, incongru.

Nierząd. 1) Unordnung. 2) Hurerey; Unzucht, unehelicher Beyſchlaf, Huren-Leben. 3) Huren-Wirthſchaft. 1) deſordre, *m.* dérangement, confuſion, déreglement, débandade. 2) paillardiſe; putaniſme; *m.* couche illicite; vie impudique; plaiſir charnel, impureté, débauche. 3) mauvais commerce de femmes de mauvaiſe vie; le maquerelage. § 1) nierządem Polſka ſtoi, nierządem tez zginie; i wnierządźie ieſt rząd iakiś. 2) nierząd pełnił; nierząd z wolną, z krewną; nierządu poprzeſtała; bawienie śię nierządem.

nierząd trzymać, chować. Huren-Wirthſchaft treiben. éxercer le maquerellage; tenir bordel.

bawić śię nierządem. Hurerey treiben. mener une vie impudique; vivre impudiquement.

nierządu patrzyć; ćieleſność z białagłową pełnić. den Huren nachlaufen. étre dans la débauche des femmes; paillarder.

nierządu patrzy, na nierząd śię udała. ſie gehet dem Huren-Leben nach. elle ſe proſtituë; elle eſt de mauvaiſe vie; elle eſt impudique; elle eſt dans la débauche des hommes.

Nierządnica. eine Hure. débauchée; paillarde; fille de joïe; courtiſanne; fille charitable; coureuſe, femme de mauvaiſe vie.

nierządnica iawna, poſpolita. gemeine Hure. courtiſanne publique; fille proſtituée, garce, gourgandine; cantonniére; une putain.

nierządnica iednego taiemna; nałożnica. Beyſchläferin. concubine.

Nierządniczy. } 1) unzüchtig, buhleriſch,
Nierządny. } huriſch-, Huren-. 2) ein Huren-Haus, das Huren-Leben betreffend. 1) paillard, putanier, laſcif. 2) de bordel; de bordelier; qui concerne le lieu de débauche.

nierządniczy sługa. Gelegenheits-Macher. miniſtre de ſales voluptez.

nierządnicze; nierządnicza zapłata. Huren-Lohn. ce qu'on donne à une putain.

nierządny dom. Huren-Haus. bordel; vilain lieu; maiſon de débauche; un mauvais lieu.

nierządna kobieta; nierządnica. Hure. fille de joïe.

* *nierządny; nieporządny.* unordentlich. confus, deſordonné, dérangé.

Nierządnie, *adv.* unzüchtiger, huriſcher Weiſe. effrontément, en paillard, impudiquement, ſans pudeur, avec impudence; en putain; à la maniére d'une femme proſtituée.

Nierządnik. Huren-Jäger, Hurer. paillard,

lard, putaſſier, bordelier, un débauché après les femmes.

Nierzeſki. nicht friſch, nicht munter, ſchläfrig. lent, pareſſeux, qui n'eſt pas vif.

Nierzetelnie, *adv.* 1) nicht in der That. 2) undeutlich. 1) d'une maniére inéficace. 2) indiſtinctement, confuſément.

Nierzetelność. 1) Kraftloſigkeit. 2) Undeutlichkeit. 1) inéficacité; manquement d'éfet. 2) confuſion, obſcurité.

Nierzetelny. 1) unwürckſam, nicht werckthätig. 2) undeutlich. 1) inéfectif, inéficace, qui ne produit point d'éfet; qui n'eſt pas actif, qui n'eſt pas agiſſant. 2) confus, indiſtinct, obſcur.

Nierzkąc, *adv.* zugeſchweigen, vielweniger. tant ſans faut; d'autant plus; bien loin; bien moins; beaucoup moins. § Pan a nie dokazał, nierzkąc żebyś ty mógł.

Nieſądownie, *adv.* nicht gerichtlich, nicht vor Gericht. ſans les formes de Juſtice; d'une maniére qui n'eſt pas arrêtée judiciairement.

Nieſądowny, Nieſądowy. nicht gerichtlich. qui n'eſt pas judiciaire; qui n'eſt pas arrêté devant un Juge.

nieſądowny dzień. Ferien-Tag, an welchem kein Gericht gehalten wird. fête du Palais; jour auquel on n'exerce point la Juſtice.

Nieſamorodny. durch die Kunſt gemacht; nicht von der Natur gezeugt. factice; qui eſt fait par art; qui n'eſt pas naturel.

Nieść, *vid.* Nioſę.

Nieſękowaty. nicht knorrig, nicht äſtig. qui eſt ſans noeuds; uni.

Niesfatygowany. unermüdet. infatigable.

Niesfora, Nieſworność. 1) Unluſt, Trägheit; Unſchlüßigkeit; Schläfrigkeit. 2) Widerſpenſtigkeit. 1) nonchalance, refroidiſſement, péſanteur d'eſprit; la froideur, la tiédeur, indiférence, irréſolution. 2) déſobéïſſance, opiniâtreté, repugnance. § 1) niesforą naſzą ſię to dzieie. 2) dał Pan krola ludowi Jzraelſkiemu na ukaranie niesforności narodu tego.

Niesfornie, *adv.* 1) träg; unſchlüßig, ſchläfrig. 2) widerſpenſtig. 1) froidement, tiédement. 2) d'une maniére deſobéiſſante.

Niesforny, Niezworny. 1) unangenehm, verdrießlich. 2) ungleich, daß ſich nicht zuſammen ſchickt, ungereimt. 3) träg, unſchlüßig. 4) hartnäckig, widerſpenſtig. 1) déſagréable, fâcheux. 2) inégal, qui n'eſt pas convenable; extravagant, incongru. 3) nonchalant, froid, tiéde, refroidi, péſant. 4) opiniâtre, déſobéïſſant, refractaire. § 1) trudny i niesforny bez przyiaćiela żywot. 2) na tak niesforne krewni niepozwolili małżeńſtwo; niesforne pogodźić rzeczy. 3) niesforny umysł. 4) niesforni i rebelizuiący ludźie.

Nieśie kokoſz, *vid.* Nioſę.

Nieśiekomy. 1) das ſich nicht zerhacken läßt. 2) untheilbar. 1) qu'on ne peut couper. 2) indiviſible, qu'on ne peut ſéparer.

Nieśienie. 1) unwiederholtes Tragen. 2) das Legen des Feder-Viehes; die Lege-Zeit. 1) l'action de porter ſeulement une fois. 2) la ponte de volaille; l'action de pondre, de faire des oeufs. § 1) nieśienie ćiężaru na ramionach. 2) kokoſz przy nieśieniu (nieśieniu ſię) iaie ziadła.

Nieſkażitelnie, *adv.* unverweslicher Weiſe. ſans corruption; d'une maniére incorruptible.

Nieſkażitelność. Unverweslichkeit. incorruptibilité, incorruption.

Nieſkażitelny. unverweslich. incorruptible, qui n'eſt point ſujet à la corruption.

Nieſkażony. unverdorben, unverfault. incorrompu, qui n'eſt point corrompu. § nieſkażone ćiało.

Nieſkładany. nicht zuſammen geſetzt, aus einem Stück. ſolide, qui n'eſt pas compoſé; fait tout d'une piéce. § czołn, noż nieſkładany.

Nieſkładnie, *adv.* ungereimt. abſurdement, mal à propos, ſans rime & ſans raiſon.

Nieſkładność. Ungereimtheit, abgeſchmacktes Weſen. abſurdité, incongruité, extravagance.

Nieſkładny. 1) ungereimt. 2) unzuſammen geſetzt, das aus einem Stück iſt. 1) incongru, extravagant, fade, abſurde. 2) qui n'eſt pas compoſé, qui eſt fait d'une ſeule piéce.

Nieſkończoność. Unendlichkeit. infinité; immenſité. § nieſkończoność w rzeczach ſtworzonych bydź niemoże.

Nieſkończony. 1) ungeendigt. 2) unendlich. 1) qui n'eſt pas achevé. 2) infini, ſans fin. § 1) nieſkończoney dorabiać roboty. 2) Bog nieſkończony.

Nieſkory, Nieſkorość, *vid.* Nieſkwapliwy, Nieſkwapliwość.

Nieſkromnie, *adv.* unſittſam, unbeſcheidentlich, unmäßig. immodeſtement; immoderément; ſans meſure, avec excès.

Nieſkromność. Unmäßigkeit. immodeſtie, excès, immodération.

Nieſkromny.

Nieskromny. unmäßig. immodeste, immoderé, dereglé, outré.

Nieskupność. schwerer Vertrieb einer Waare; Mangel der Käufer oder der Gelegenheit etwas zu verkaufen. défaut d'acheteur; manquement d'ocasion de vendre.

Nieskupny. 1) schwer zu verkaufen, unverkäuflich. 2) nicht auf den Kauf gemacht. 1) dificile à vendre, mal-aisé à débiter; qui n'a point de débit. 2) qui n'est pas fait pour être vendu. § 1) wiele ma nieskupnych towarow. 2) nieskupny chleb, to iest chleb własnego pieczywa.

Nieskutecznie, *adv.* ohne Würckung. inéficacement, sans éfet, d'une maniére inéficace.

Nieskuteczność. Kraftlosigkeit, Unwürcksamkeit. inéficacité.

Nieskuteczny. unwürcksam, kraftlos. inéficace, inéfectif, qui ne produit point d'éfet.

Nieskwapliwie, *adv.* mit kalten Blut, ohne Uebereilung. de sang froid; tranquilement; posément, sans précipitation, doucement.

Nieskwapliwość. Langmuth, Gelassenheit. tranquilité d'esprit; longanimité, sang froid.

Nieskwapliwy. langmüthig, gelassen, der nicht übereilig, nicht hastig ist. lent, doux, longanime, posé, qui agit sans précipitation.

Niesładny, *vid.* Niepośladny.

Niesława. Unehre, Schande. deshonneur, un oprobre, infamie, ignominie. § w niesławę kogo podać; twą niesławą ludźie gębę wymywaią.

do niesławy przyszła. sie ist zu Fall gekommen; sie hat ein Huf-Eisen verlohren. elle a fait faux-bond à son honneur.

Niesławetny, *vid.* Niesławny.

Niesławetnie, } *adv.* 1) ohne Ruhm, unberühmt. 2) schändlicher,
Niesławnie, } unehrlicher Weise. 1) sans renom, sans gloire. 2) ignominieusement, honteusement, deshonnêtement, d'une maniére infame.

Niesławny, Niesławetny. 1) unberühmt. 2) unehrlich, schändlich, berüchtigt. 1) qui n'est point célébre, qui est sans honneur, sans gloire; inconnu, obscur. 2) deshonorable, honteux, malfameux.

Niesłoność. Ungeschmackhaftigkeit wegen Mangel des Saltzes. insipidité causée par le défaut du sel; la fadeur d'une viande qui n'est pas salée.

Niesłony. ungesaltzen, ohne Saltz. qui est sans sel; qui n'est point salé.

Niesłownie, *adv.* 1) wider sein Wort. 2) nicht mündlich, nicht mit Worten. 1) contre sa parole. 2) d'une maniére qui n'est pas en paroles. § 1) niesłownie ze mną postępuiesz.

Niesłowny. 1) der sein Wort nicht hält. 2) wahrhaftig, thätig, der es bey den Worten nicht bewenden läßt. 3) das nicht die Worte betrift, das nicht in Worten sondern in der That ist; würcklich. 1) celui qui ne tient pas sa parole, qui ne satisfait pas à sa promesse. 2) éfectif, réel, éficace, qui n'est pas en paroles mais en éfet. 3) qui n'a aucun raport aux mots, qui ne consiste pas en paroles; qui n'est pas verbal.

Nieślubny. unverlobt, unzuläßig, widerrechtlich. illégitime; qui n'est pas légitime. § nieślubnym z nią mieszka kontraktem.

Niesłuchany. ungehört, unverhört. qu'on n'a pas ouï; sans l'avoir ouï; sans l'avoir entendu. § stracono go choć niesłuchanego; niesłuchana rzecz albo sprawa.

*Niesłusza. } Unbilligkeit. injustice, ini-
Niesłuszność. } quité, injure, tort.

Niesłusznie, *adv.* unbilliger Weise. à tort; à tort & sans cause; sans raison, avec injustice; d'une maniére irraisonnable.

Niesłuszny. unbillig. injuste, désraisonnable; qui fait tort.

Niesłużenie. Dienstlosigkeit. défaut ou manquement de services; état de celui qui est hors de service & sans emploi. § niesłużeniem woyny te dobra są przepadłe.

Niesłychanie, *adv.* unerhört, viel, sehr. d'une maniére inouïe; très, beaucoup. § niesłychanie wiele ma dochodow; niesłuchanie to glupi człowiek.

Niesłychany. unerhört, ungewöhnlich. inouï, extraordinaire, surprenant, qu'on n'a pas encore ouï; nouveau, qu'on n'a pas encore entendu. § niesłychana rzecz.

Niesmaczno, *adv.* 1) unschmackhaft, ohne guten Geschmack. 2) abgeschmackter Weise; unangenehm. 1) sans sel & saveur; fadement; d'une maniére insipide. 2) fadement; sans esprit, sans goût. § 1) niesmaczno ten kucharz robi potrawy. 2) ten Poeta barzo niesmaczno pisze.

niesmaczno mi, nie w smak mi. 1) es schmeckt mir nicht. 2) es ist mir zuwider. 1) cela n'est pas à mon goût. 2) cela ne me plait pas.

Niesmaczny. 1) ungeschmackt. 2) unangenehm, nicht sinnreich. 1) insipide, qui n'a point de goût. 2) *fig.* plat, insipide, désagréable, fade; qui n'est pas ingénieux. § 1) niesmaczny to napoy; niesmaczna potrawa. 2) niesmaczne słowo: bawi czytelnika barzo niesmacznemi materyami; niesmaczna to praca.

Niesmak. 1) Nachgeschmack; unangenehmer Geschmack. 2) Mißvergnügen, Verdruß; unangenehme Sache. 1) déboire, dégout, fadeur *f.* insipidité, une saveur désagréable. 2) dégoût, déplaisir, chose désagréable. § 1) niesmak tego wina przykry. 2) niesmak go potkał; wiele niesmakow ponośić muszę.

Niesmakowićie, *vid.* Niesmacznie.

Niesmakowitość. Unschmackhaftigkeit. insipidité, fadeur, *f.*

Niesmakowity. unschmackhaft, ecklich. insipide, fade, degoûtant, qui n'est pas savoureux.

Nieśmiałość. Furchtsamkeit. timidité.

Nieśmiały. furchtsam. craintif, perreux, timide.

Nieśmiele, *adv.* schüchtern, furchtsam. sans courage; timidement.

Nieśmiertelnie, *adv.* 1) unsterblich. 2) nicht tödtlich. 1) d'une maniére immortelle; éternellement. 2) d'une façon qui ne cause pas la mort, qui n'est pas dangereuse. § 1) w wiecznośći nieśmiertelnie żyć będźie. 2) nieśmiertelnie raniony, choruie.

Nieśmiertelność. Unsterblichkeit. immortalité, perpetuité.

Nieśmiertelny. 1) unsterblich. 2) nicht tödtlich, nicht gefährlich. 1) immortel, qui vivra toujours. 2) qui n'est pas dangereux, qui n'est pas à mort; qui ne cause pas la mort. § 1) nieśmiertelne te czyny będą; dusza nieśmiertelna. 2) rana, choroba nieśmiertelna. *nieśmiertelnym kogo czynić.* einen unsterblich machen. immortaliser, éterniser qu; donner l'immortalité à qu.
nieśmiertelnym czym zostać, śię uczynić. sich durch etwas unsterblich machen. s'immortaliser par qu. ch.
nieśmiertelny grzech. kleine, erläßliche Sünde. un péché véniel; un péché léger.

Nieśmieszne, *adv.* nicht auf eine lächerliche Art. d'une maniére qui n'est pas ridicule.

Nieśmieszny. das nicht lächerlich ist. qui n'est pas ridicule.

Niesmolony. ungepicht. qui n'est pas poissé; sans être enduit de poix.

Nieśna kokosz. Leg-Henne. poule qui pond.

Niesnadnie, *adv.* 1) zur Unzeit; nicht zur Hand, ungelegen. 2) nicht leicht, schwerlich. 1) à contre tems, mal à propos, sans commodité, sans être à main. 2) mal-aisément, dificilement. § *1) niesnadnie (nie na doręḋziu) mi to. 2) niesnadnie to sprawi.

Niesnadny. 1) ungelegen. 2) unbequem zum Gebrauch. 2) schwerlich. 1) malsitué, qui n'est pas bien placé. 2) qui n'est pas propre à son usage. 3) malaisé, dificile.

Niesnaska. Zanck, Hader, Groll, Haß. contestation, débat, petite querelle, dégoût, diférent, rancune, haine; ressentiment contre qu.

Nieśniedny. unessbar: das nicht zu essen ist. qui n'est pas mangeable; mauvais à manger.

Niesobia. Wappenk. abgebrochener Pfeil mit einem breiten Eisen und unten mit einem Adler-Schwantz. *Blas.* une flèche rompuë avec un fer fort large, au bout de laquelle est jointe une queuë d'aigle.

Niesoczysty, bez soku, suchy, chudy. ohne Saft, saftlos, trocken, dürre. qui n'est pas suculent, aride, maigre, sec, desséché.

Niesolony. ungesaltzen. qui n'est pas salé.

Niespanie. das Wachen, Schlaflosigkeit. la veille, le veiller; l'action de veiller; insomnie.

Niespełna, *adv.* es fehlet etwas: nicht voll an der Zahl, am Gewicht, am Maaß; nicht vollständig. il y manque quelque chose; pas tout-à-fait complet en nombre, en poids, en mesure.
postrzegł że owce niespełna były. er wurde gewahr, daß nicht alle Schafe waren. il s'aperçu que le nombre des moutons n'étoit pas complet.
datem dźieśięć talerow, dźieśięć łokći niespełna. ich habe nicht voll zehn Thaler, zehn Ellen gegeben. je n'ai pas donné tout-à-fait dix écus, dix aunes.

Niesplik, mesplik 1) Mispel. 2) Mispel-Baum. 1) nefle, le fruit du neflier. 2) neflier un arbre.

Niesplugawiony. unbefleckt, unbesudelt, rein. pur, net, qui n'est point souillé; qu'on n'a pas terni.

Niespodzianie, *adv.* wider Vermuthen, wider Verhoffen. inopinément, d'une maniére imprévuë, contre nôtre espérance.

Niespodźiewany, niespodźiany, nieoczekiwany, nad mniemanie przypadły. unvermu-

unvermuthet, unverhoft. inopiné, inespéré, imprévu.

Niespoiony. nicht zusammen gefüget. qui n'est pas joint, qui n'est pas bien serré l'un contre l'autre.

Niespoisty. unfüglich; schwer zusammen zufügen. inaliable; qu'on ne peut coller, joindre; qui ne peut s'unir, se joindre.

Niespokoyniczek. Zäncker unruhiger Kopf. querelleur, celui qui aime à quereller, esprit inquiet & remüant.

Niespokoyniczka. Zänckerin. querelleuse.

Niespokoynie, *adv.* unruhig. sans repos, avec inquiétude, avec trouble, turbulenment.

Niespokoyność. Unruhe. inquiétude, agitation, trouble, *m.*

Niespokoyny. 1) unruhig. 2) beunruhiget. 1) inquiet, troublé, turbulent, agité. 2) inquieté, infesté. § 1) człowiek to niespokoyny; niespokoyne prowadźi życie. 2) niespokoyny od nieprzyiaćioł, od zboycow, od woyny.

Niespolny, niespołkuiący, nieudźielny. untheilhaftig. incommunicable; qui ne peut se communiquer.

Niespornie, *adv.* unstreitig. sans contredit, inconteſtablement; d'une maniére inconteſtable.

Niesporny. 1) friedsam, der nicht zänckisch ist. 2) unstreitig. 1) paisible, tranquile, qui n'est pas querelleux; qui n'aime pas à quereller. 2) incontestable, qu'on ne peut contester.

Niesporo, *adv.* langweilig, mit vielem Zeit-Verlust. avec perte du tems. § niesporo takim pisać piorem.

niesporo iagody zbierać. es ist verdrüßlich, es ist langweilig Beeren zu lesen. il est ennuieux, il est fâcheux, il faut bien du tems de cueillir des baïes. § niesporo kwiatki, poźiemki zbierać; niesporo drobne rybki skrobać, ptaszki skubać.

niesporo mi; niesporo mi iest. es gehet mir nicht von der Hand; es will mit mir nicht fort; es gehet mir nicht von statten. il ne me réüssit pas; je n'avance en rien; je ne gagne rien; je ne fais point de progrès.

Niespory. 1) nicht groß. 2) kraftlos; das nicht sättiget, das nicht Stärke und Kräfte giebet. 3) das im Kochen nicht quillet. 4) nicht räthig, nicht sparsam, das im Gebrauch nicht den gehörigen Nutzen hat. 5) langweilig, langwierig, das viel Zeit brauchet. 1) qui n'est pas grand. 2) qui n'est pas nourrissant, qui n'est pas rassasiant. 3) qui ne se gonfle pas, qui ne grossit point dans le pot au feu. 4) qui n'est pas profitable ou menager. 5) fatiguant, incommode, pénible. § 1) dom niespory. 2) niespory to chleb; ryby niespora potrawa. 3) niespora taka kasza, krupa. 4) drwa miętkie niespore do palenia. 5) niespora taka droga, niespory to charakter; poźiemki niespore do zbierania.

kolor niespory. eine matte Farbe. une couleur foible; couleur qui n'est pas chargée.

Niesposobnie, *adv.* ungeschickt. mal-habilement, mal-adroitement, grossiérement.

Niesposobność. Ungeschicklichkeit, Unfähigkeit. mal-habileté, lourdise, grossierté, mal-adresse, le manque d'habileté.

Niesposobny. ungeschickt, unfähig. mal-adroit, neuf, qui n'est pas habile, mal-habile; incapable; qui n'est point habile.

niesposobne zdrowie. schwache Gesundheit. santé languissante.

Niespowiedziany. ungebeichtet; der nicht angezeiget hat. qui n'a point avoué, qui n'a point déclaré qu. ch.

Niespracowany. unermüdet in der Arbeit. infatigable, qui ne se lasse point.

Niesprawiedliwie, *adv.* ungerecht. injustement.

Niesprawiedliwość. Ungerechtigkeit. injustice.

Niesprawiedliwy. ungerecht. injuste; qui fait, qui est contre la justice.

Niesprawność. die Unausrichtsamkeit, Ungeschicklichkeit in Verrichtungen. qualité qui rend un homme peu expéditif; mal-habileté, insufisance, incapacité dans les afaires. § niesprawność iego wielka.

Niesprawny. ungeschickt zu Verrichtungen, unausrichtsam. mal-adroit, incapable d'expédier, de dépêcher; qui n'a pas l'adresse d'expédier les afaires.

Nieprzyiaiący, *vid.* Nieżyczliwy.

Niesprzyiaźnie, *adv. vid.* Nieżyczliwie.

Niesprzyiazny, *vid.* Nieżyczliwy.

Niespustny. unschiffbar. innavigable, par où l'on ne peut passer.

Niestale, *vid.* Niestatecznie.

Niestałość, *vid.* Niestateczność.

Niestały. 1) unbeständig. 2) Kriegesb. irregulair. 1) inconstant, folâtre, passager. 2) *Fortif.* irrégulier.

Niestanie. Gerichtsw. Versäumung des Termins; ungehorsames Ausbleiben. *Droit:* défaut; peremtion d'instance, lorsqu'on perd son procès, faute de l'avoir

l'avoir poursuivi dans le tems. § zdany o niestanie do prawa, (u prawa) na rok. *w niestaniu iego.* bey seinem Ausbleiben vor Gericht. à son défaut.
Niestatecznie, *adv.* unbeständig. d'une maniére inconstante; inconstamment.
Niestateczność. Unbeständigkeit. inconstance, légéreté.
Niestateczny. unbeständig. inconstant, passager, transitoire, journalier, changeant, léger.
niestateczny umysł. wanckelmüthiger Mensch. esprit tournant; esprit inconstant; humeur inconstante.
Niestatek. 1) Unbestand, Unbeständigkeit. 2) Mangel. 3) Unrath, Ungezieffer. 4) unbeständiger Mensch. 5) Bruder-Liederlich; liederlicher Mensch. 1) instabilité, inconstance, légéreté. 2) défaut, manquement, faute. 3) engeance, vermine. 4) un homme léger; esprit inconstant; homme volage. 5) un débauché, un libertin. § 1) niestatek fortuny, białychgłow. 2) niestatek pieniędzy, rozumu; dostatek był na tym bankiećie, ale w ochoćie niestatek. 3) myszy, szczury i inszy niestatek. 4) niestatkowi trudno dogodźić. 5) niestatek wielki z niego.
Niestawaiący u prawa. der eine Gerichts-Sache desertirt. qui délaisse, qui abandonne une procedure.
**Niestępiony. scharf; das nicht stumpf geworden ist. qui n'est pas émoussé; tranchant, qui coupe bien. § ostrze niestępioney kosy śmierći; niestępiona Polska szablá.
*Niestećież! } *interj.* o weh! helas!
Niestetysz! } malheur! § niestetysz na mnie grzesznika.
niestetysz tobie! weh dir! ha misérable que vous étes! malheur à vous.
niestetysz ia nieszczęśliwy! ach ich Unglücklicher! helas, malheureux que je suis! ha que je suis misérable!
Niestosuiące imię. Gram. ein Adjectivum, das man nicht compariren kan. *Gram.* un adjectif incomparatif.
Niestota! *interj.* o weh! helas! malheur!
Niestota, *subs.* unglücklicher Mensch! unglückliche Leute. un malheureux; des malheureux; des misérables. § ach biada tobie niestoćie; biada wam niestoćie!
**Niestotam. klagen, wimmern. se lamenter, déplorer, se plaindre, gemmir, soupirer. § wiele Chrześćian pod Tureckim niestotaią iarzmem.
Niestr, *vid.* Dniestr.
Niestracony. 1) unverlohren. 2) übrig geblieben, der noch am Leben geblieben. 3) nicht hingerichtet. 1) qui n'est pas perdu. 2) qui vit encore, qui a survecu. 3) qui n'a pas été exécuté par le bourreau.
Niestraszny. unfürchterlich. qui n'est pas terrible; qui n'est point aprehendé.
Niestrawiony. unverdaut. qui n'est pas digeré.
Niestrawność. Unverdaulichkeit. crudité, indigestion. § niestrawność żołądka; niestrawność mam, czuię.
Niestrawny. unverdaulich. crû, indigeste; de dificile concoction, dificile à digerer.
niestrawny żołądek. ein Magen der nicht wohl verdauet. un estomac indigeste, qui ne digère bien.
Niestroiony, Niestroyny. 1) ungestimmt, so nicht gestimmet ist. 2) nicht geputzt. 1) sans étre acordé; désacordant; qui n'est pas tendu ou bandé; *parlant des instrumens.* 2) qui n'est pas orné. § 1) niestroyny regał, niestroyna lutnia. 2) niestroyne pokoie.
niestroynym instrument uczynić. ein Instrument verstimmen. désacorder un instrument.
Niestrzeżony. unbewacht. qui n'est pas gardé.
Niestwora. } 1) Unbegnüglichkeit, Un-
Niestworność. } mäßigkeit. 2) Unverschämtheit im Anhalten; Unbescheidenheit, Ungestümm, ungestümmes Anhalten. 3) Einfalt, Dummheit. 1) immodestie, immoderation. 2) importunité, maniére de soliciter importune; véhémence avec la quelle on prie; indiscretion. 3) stupidité, sotise, bétise. § 1) za niestworą swoią i bezeczną chćiwośćią; aby poddani za swoim rozerwaniem i niestworą Panom nie byli potężni. 2) niestworą swoią śię komu przykrzać; niestwora muchy. 3) zawrot i niestworność głowy.
Niestwornie, *adv.* ungestümm, ungesittet, unbescheidentlich. immodestement, immoderément, importunement, sans moderation.
Niestworny. 1) ungestümm, unverschämt, unmäßig, unbescheiden. 2) unbegnüglich. 1) immodeste, immoderé, importun, outré, indiscret. 2) insatiable, qui ne peut étre contenté. § 1) niestworny, niezbyty albo przykry w naleganiu.
Niestworzony. unerschaffen. incréé, qui n'a pas été créé.
Niestworzysty. unerschafflich. qui ne peut étre créé; qui ne se produit point.

Niesubtelny. nicht fein, grob, nicht witzig, stumpf. grossier, peu fin, peu ingénieux.

Niesumniennie, } *adv.* wider das Gewissen.
Niesumnienno, } contre sa consience.

Niesumnienny. gewissenlos, ungewissenhaft. sans consience; qui ne fait consience de rien.

Nieświadom, nieświadomy czego. unkundig, unerfahren. grossier, ignorant, mal-habile; nouveau, neuf en qu. ch; inexpérimenté; qui est sans expérience. § nieświadom ieszcze w dworskich przeskokach; nieświadom ieszcze praw naszych.

nie po świadomemu, } *adv.* ohne Kundschaft,
Nieświadomie, } ohne Erfahrung. sans expérience.

Nieświadomość. Unwissenheit, Unerfahrenheit. imperitie, ignorance, faute d'expérience, de savoir.

nieświadomość drog. Unwissenheit der Strassen. l'ignorance des chemins.

Nieświęcony. ungeweihet. qui n'est point sacré ou bénit. § nieświęcona woda.

Nieświeży. alt, nicht frisch. qui n'est pas frais; qui n'est pas récent. § nieświeże iaie; masło nieświeże.

Nieswobodnie, *adv.* nicht frey, gebunden, knechtisch. servilement; sans liberté; d'une maniére servile & interessée.

Nieswobodny. 1) der nicht die Freyheit hat auszugehen. 2) knechtisch, unterworfen. 1) qui n'a pas la liberté de sortir. 2) servile, dépendant, ataché, sujet, qui n'est pas libre.

Nieswora, Nieswornу, *vid.* Niesfora, Niesforny.

Nieswoy. der nicht frey ist, der nicht sein Herr ist. qui n'est pas maître de soi; qui n'est pas à soi même; qui dépend de qu; qui n'est pas hors de page.

Niesytny. eig. und fig. nicht sättigend. *prop. & fig.* qui ne rassasie point; qui n'est pas nourrissant. § niesytna potrawa; niesytne słowo.

Nieszacowany. ungeschätzt. qu'on n'a point aprécié.

**niészacowany, nieoszacowany.* unschätzbar. inestimable.

Nieszczerość. Unaufrichtigkeit, Verstellung. mauvaise foi, dissimulation, déguisement.

nieszczerość w mowie. } Verstellung im
Nieszczeromowność. } Reden; betrügliche Rede. dissimulation qu'on use dans un discours.

Nieszczery. 1) falsch, vermischt, verfälscht, nicht ächt. 2) falsch, unaufrichtig. 1) frélaté, falsifié, mêlé, faux, qui n'est pas véritable; corrompu; qui n'est pas pure. 2) infidèle, dissimulé, déguisé, feint, peu sincère. § 1) nieszczere złoto, śrebro, wino Węgierskie. 2) nieszczery to człowiek.

Nieszczerze, *adv.* nicht aufrichtig. avec dissimulation, avec déguisement, en dissimulant, par dissimulation. § nieszczerze się z kim obchodzić, co czynić.

Nieszczęście. Unglück. malheur, infelicité, infortune. § nieszczęście iest złe powodzenie sprawy, albo zły przypadek; nieszczęście pokazuie, kto szczerze miłuie; *prov.* nieszczęścia komu życzyć.

nieszczęścia nabawić. Unglück machen. causer du malheur.

day go nieszczęściu iak urodna. daß dich der Hencker, wie schön ist sie. la peste qu'elle est belle.

ku nieszczęściu swoiemu; na nieszczęście swoie. zu seinem Unglück. à son malheur; pour ses péchez.

na nieszczęście. zum Unglück. à la malheure; par malheur.

nieszczęścia się ścigaią. ein Unglück folgt auf das andre. un malheur est rarement sans frére; un abime atire l'autre.

Nieszczęśliwie, *adv.* unglücklich. malheureusement, fatalement, par malheur, avec malheur.

Nieszczęśliwy. 1) unglücklich, der ein Unglück leidet. 2) unglücklich, das ein Unglück verursachet. 1) malheureux, infortuné; qui a du malheur. 2) malheureux, fatal, adverse, sinistre; qui cause du malheur. § 1) o ia nieszczęśliwy co poczne. 2) nieszczęśliwa to godzina, gwiazda, woyna.

nieszczęśliwym uczynić. unglücklich machen. rendre malheureux.

*Nieszczęśnik. Unglücks-Vogel. auteur d'un malheur; porte-malheur, porte-guignon.

Nieszczodrobliwość. Knickerey. mesquinerie.

Nieszczodry. genau, karg. mesquin, chiche, qui n'est pas libéral.

Nieszczodrze, *adv.* auf eine karge, genaue Weise. chichement; mesquinement, d'une maniére mesquine & basse.

Nieszczwany. 1) ungehetzt. 2) unabgerüfelt, ungeschliffen. 1) sur qui on n'a pas laissé couler les chiens. 2) impoli, grossier, qui n'est pas civilisé.

Nieszkodliwie, *adv.* ohne Schaden. sans faire du mal, sans aucun dommage.

Nieszkodliwy. unschädlich, das nicht schadet.

det. qui n'eſt point nuiſible, qui ne nuit point, qui ne fait point de mal.
Nieſzkodowanie, uchrona ſzkody. Schadloshaltung, Verhütung eines Schadens. dédommagement, indemnité.
Nieſzkoduiący, Nieſzkodżień, g. nieſzkodnia. } vid. Nieuſzkodzony.
Nieſzlachćic. ein Unadlicher. un roturier. § nieſzlachćica przyiąć do herbu ſwoiego.
Nieſzlachecki. unadlich. roturier, qui n'eſt pas noble.
Nieſzlachectwo. unadliche Geburt. roture; naiſſance obſcure. § nieſzlachectwo komu zadać.
Nieſzlachetnica. unehrliches, unredliches Weib. mal-honnête femme.
Nieſzlachetnik. unehrlicher Mensch, unredlicher Mann. mal-honnête homme. § poydźiećie nieſzlachetnicy na wieczne potępienie.
Nieſzpor. die Veſper. les vêpres, *f.*
na nieſzpor iść. zur Veſper gehen. aller à vêpres.
na nieſzpor dzwonić. zur Veſper lauten. ſonner vêpres.
nieſzpor śpiewać. zur Veſper ſingen. chanter vêpres.
nieſzpory Sycyliyſkie. die Sicilianiſche Veſper in der Welt-Geſchichte. les vêpres Siciliennes dans l'hiſtoire.
Nieſzporny. Veſper-. de vêpres. § nieſzporny czas, pſalm, wierſz.
Nieſztucznie, *adv.* nicht künſtlich, ohne Kunſt. ſans art, groſſiérement, ſans eſprit, ſans fineſſe, ſans adreſſe.
Nieſztuczny. 1) unkünſtlich, grob. 2) der nicht verſchmitzt, nicht ſchlau iſt. 1) ſimple; qui eſt fait ſans art; qui eſt ſans artifice; groſſier. 2) qui n'eſt pas fin, qui eſt ſans fineſſe.
Nieſztukowany. aus dem gantzen gemacht, nicht geſtückt. maſſif, ſolide, qui ne conſiſte pas de piéces.
Nieſzyty. ungenehet, durch und durch gewürcket. qui eſt ſans coutûre, tiſſu depuis le haut jusqu'en bas. § Suknia Jezuſa, o ktorą żołnierze los rzucali, była nieſzyta, ale od wierzchu wſzyſtka dźiana.
Nietayny. unverborgen, unverholen. ouvert, manifeſte, qui n'eſt pas caché.
Nietęgi. welck, locker, ſchlapp, ſchlaf. lâche, relâché; mou; qui n'eſt point ferme, qui n'eſt pas roide.
Nietonący. das im Waſſer nicht untergehet. dificile à ſubmerger.
Nietoperz. eine Fleder-Maus. la chauve-ſouris; rat pennade.
ależ to w słońce patrzać nietoperzowi. wie will die Eule in die Sonne ſehen. le hibou ſauroit-il ſuporter l'éclat du Soleil?
Nietoperzowy. Fleder-Maus-. de chauve-ſouris.
nietoperzowe ſzkrzydła. Flügel einer Fleder-Maus. les toiles *f.*
Nietopniſty. unſchmeltzbar, das ſich nicht ſchmeltzen läßt. qui n'eſt pas fuſible; qui ne peut étre fondu.
Nietorowany. ungebahnt. qui n'eſt pas fraïé ou batu.
Nietota źiele, ianowiec. (*geniſta*) Ginſt, Ginſter, Pfriemen-Kraut. genét.
**nietota krzaczek*, vid. *ſabina płodna.*
Nietowarzyſki. ungeſellig, zur Geſellſchaft untüchtig. inſociable, qui n'eſt pas ſociable; farouche.
Nietowarzyſkość. Ungeſelligkeit, mürriſches Weſen. humeur bizare; conduite de celui qui n'eſt pas ſociable.
Nietrafnie, *adv.* plump. groſſiérement, impoliment.
Nietrafny. grob, ungeſchliffen, plump. maladroit, impoli, groſſier.
Nietrawienie pokarmu choroba. Undaulichkeit des Magens. indigeſtion; corruption de l'aliment; imparfaite coction.
Nietrefny. 1) nicht ſpashaft. 2) nicht künſtlich, plump. 1) qui n'eſt pas plaiſant, qui n'eſt pas enjoué. 2) groſſier, qui eſt fait ſans art.
Nietrwałość. Eitelkeit, Unbeſtand, Vergänglichkeit. inſtabilité, vanité, état peu durable.
Nietrwały. 1) eitel, bald vergehend. 2) nicht dauerhaft zum Verwahren, zum Aufbehalten. 1) peu durable; qui n'eſt pas ſtable, paſſager, caduc, vain, qui n'eſt pas de longue durée; tranſitoire. 2) qui n'eſt pas de garde; qui ne ſe peut conſerver long tems; dificile à garder long tems. § 1) nietrwała to sława. 2) nietrwały na chowanie, na źimno.
nietrwały na robotę. der die Arbeit ſcheuet. qui n'aime pas le travail; qui a de l'averſion pour le travail.
Nietrwożliwy. ruhig, unbeſorgt, nicht furchtſam. tranquile, qui n'eſt point troublé; paiſible; qui eſt ſans ſouci.
*Nietrybowy, nadzwyczayny. ungewöhnlich, auſſerordentlich. extraordinaire.
Nietrzezwi. nicht nüchtern, betruncken. enivré, ivre.
Nietykalny. unbegreiflich, das ſich nicht anrühren läßt. qu'on ne ſauroit toucher; qui n'eſt point palpable. § nietykalne niebo, powietrze.
nietykalny, Nietykany, } nieruſzany. unantaſtlich, heilig, daran man ſich nicht

ohne grosse Strafe vergreifen muß. saint, inviolable, qu'on ne peut violer, ni outrager sans encourir de grandes peines. § prawa chcą mieć funkcyą Posła nietykaną; osobę Poselską zawsze mieć trzeba za rzecz świętą i nietykaną.

nietykany, *nieruszany*. unangerühret, unberührt, unbetastet, unbeschädigt, gantz. qui n'est point touché; entier; qui n'est point endommagé.

Nietylko, *adv.* nicht nur, nicht allein. non seulement.

Nieubity, *vid.* Nieutłoczony.

Nieubłagany. unerbittlich, unversöhnlich. implacable, irréconciliable, rancunier.

Nieuchronnie, *adv.* auf eine unvermeidliche Art. inévitablement; par une nécessité inévitable.

Nieuchronność. die Unvermeidlichkeit. inévitabilité.

Nieuchronny. unvermeidlich. inévitable, qu'on ne peut éviter. § z potrzeby nieuchronney to uczynić musiał.

Nieuciesżny. unlustig, unangenehm. déplaisant, désagréable; qui ne plait pas.

Nieuciesżony. untröstlich. inconsolable.

Nieuczciwie, *adv.* unehrlicher Weise. malhonnetêment, en mal-honnête homme.

Nieuczciwość. Unehre, Unehrlichkeit. deshonneur, mal-honnêteté.

Nieuczciwy, plugawy. unehrlich, schändlich, unehrbar. mal-honnête, deshonnête, vilain.

nieuczciwa białagłowa. Mitmacherin. une femme de mauvaise vie.

Nieuczczenie. Verunehrung, Schändung. irréverence, profanation.

Nieuczczony. ungeehrt, dem man keine Ehre erweiset. à qui l'on ne rend point d'honneur.

Nieuczennie, *adv.* ungelehriger Weise. d'une maniére indocile.

Nieuczenność. Ungelehrigkeit, Hartlehrigkeit. indocilité.

Nieuczenny. ungelehrig, hartlehrig. indocile, qui n'est pas docile.

Nieucześnik. der keinen Theil woran hat, nichts davon weiß. qui n'a point de part à qu. ch; qui ne sait point, qui n'est point participant; qui ignore ce que d'autres ont fait.

Nieuczony. der nicht studieret hat; unstudiert, ungelehrt. indocte; ignorant, idiote, non-lettré, qui n'a pas étudié; qui est sans lettres, sans études.

Nieuczynnie, *adv.* undienstfertiger Weise. desobligeanment; d'une maniére desobligeante.

Nieuczynność. Undienstfertigkeit. refus de rendre à qu. un service; conduite desobligeante.

Nieuczynny. undienstfertig, ungefällig. desobligeant, mal-faisant, peu obligeant; qui n'est point oficiéux; qui n'est point serviable; peu oficieux.

Nieudatnie, *adv.* unangenehm, unansehnlich. désagréablement; sans éclat; sans lustre.

Nieudatność. Unansehn, Unansehnlichkeit. défaut d'une belle aparence; manquement de lustre.

Nieudatny. 1) unansehnlich, unangenehm, das kein Ansehen hat. 2) der sich oder einer Sache kein Ansehen zu geben weiß. 1) désagréable; qui n'est pas relevé, qui est sans éclat, sans lustre. 2) qui ne sait se relever ou donner quelque éclat à une chose.

Nieudolnie, *adv.* ohnmächtig, kraftlos. insufisanment, impuissanment.

Nieudolność. Unvermögen, Schwachheit, Unvollkommenheit. insufisance, impuissance, éxiguité. § swoię świadczę nieudolność.

Nieudolny. unzulänglich, unvermögend, ohnmächtig. insufisant, impuissant, débile, foible. § nieudolne otwieram usta.

Nieudzielnie, *adv.* ohne oberherrliche Gewalt; von einem Ober-Herrn abhangend. dépendemment, en dépendance d'un Prince regnant.

Nieudzielność. 1) die Untheilhaftigkeit. 2) abgetheilte Herrschaft; Zugehör, Anhang so von einem höhern zu Lehn gehet. 1) qualité incommunicable. 2) apanage, *m.* dépendance d'une terre qui relève d'un Seigneur superieur.

Nieudzielny. 1) untheilhaftig, das sich nicht mittheilen läßt. 2) dependent-, gebunden, abgetheilet, der einen Ober-Herrn erkennet. 1) incommunicable, qui ne se peut communiquer. 2) dépendant, apanagé, qui relève d'un autre, qui est dans la sujétion & dépendance d'un autre. § 1) taiemnica nieudzielna. 2) Xiążę nieudzielny.

Nieufałość. } Mißtrauen. défiance, méfiance.
Nieufanie. }
Nieufność. }

Nieufatygowany. unermüdet. infatigable.

Nieugaszony. unauslöschlich. inextinguible; qui ne peut s'éteindre. § nieugaszona woyna.

Nieuhamowanie, *adv.* unmäßig; übertriebener Weise; ausgelassen. immodérement; sans garder aucune mesure; sans retenuë, avec excès.

Nieuhamowanie. Hefftigkeit, Hitze einer Leidenschaft. débordement de raison; emportement, véhémence d'une passion; immoderation.
Nieuhamowany. } ausgelassen, un-
*Nieuięty, Nieuiętny. } gezähmt, der sich nicht zu hemmen weiß. débordé, débandé, immoderé, fougueux, emporté.
nieuięty. redlich; der sich nicht bestechen, nicht gewinnen läßt. incorruptible; qu'on ne peut corrompre, qu'on ne peut gagner.
nieuiętny. 1) unergreiflich, das man nicht fassen kan. 2) unbegreiflich. 1) dificile à prendre ou à empoigner; impalpable. 2) inconcevable, incompréhensible.
Nieuieżdżony koń. unzugerittenes Pferd. cheval indomté.
Nieuk. 1) ein Ungelehrter. 2) ein Pferd, Hund oder Ochs der nichts gelernet hat. 1) non-letré; idiot, ignorant. 2) cheval, chien qui ne sait rien; boeuf, qui n'a pas apris quelque chose. § 1) wielki to nieuk. 2) nieuk woł, nieuk pies.
Nieukładnie, *adv.* unhöflich. incivilement, desobligeanment, avec mauvaise humeur; mal-gracieusement.
Nieukładność. Unhöflichkeit, Unfreundlichkeit, Undienstfertigkeit. conduite desobligeante; incivilité, mauvaise humeur, bizarrerie, rudesse.
Nieukładny. ungütig, undienstfertig, nicht leutselig, unfreundlich, unhöflich. malgracieux, peu civil, dur, rude, dificile, peu honnête, desobligeant, austére, bizarre, de mauvaise humeur.
Nieukrocony. ungezähmt, wild. indomté, farouche, intraitable, qui n'est pas aprivoisé.
*Nieukusztanie, nieukuszenie, nieiedzenie. Enthaltung von Speisen. le jûner, abstinence de toutes sortes de viandes.
Nieukuszony. 1) ungekostet, unversucht. 2) das man nicht kosten kan. 1) dont on n'a point gouté, à quoi l'on n'a point touché. 2) dont on ne peut goûter.
Nieuleczony, niezleczony. ungeheilt. qui n'est point pansé, qui n'est point gueri.
Nieuleczysty, niezleczysty. unheilbar. incurable, irrémédiable, qu'on ne peut guérir.
Nieułomność. Ungebrechlichkeit, Gesundheit aller Glieder. bonne disposition du corps; santé; la vigueur de celui qui a l'usage de tous ses membres.
Nieułomny. ungebrechlich, der gesunde Gliedmaßen hat. bien dispos; bien disposé; qui n'est pas perclus d'aucun membre; qui a l'usage de tous ses membres.
Nieumieciony. unausgekehrt, unausgefegt. qui n'est pas balié; qu'on n'a pas nettéié avec un balais, ou avec des brosses.
Nieumieiętnie, *adv.* unwissentlich. ignorament; avec ignorance, en ignorant.
Nieumieiętność. Unwissenheit. ignorance, manque de science.
Nieumieiętny. unwissend. ignorant, idiot, qui ignore, qui ne sait pas.
Nieumieraiący. unsterblich. immortel. § nieumieraiące nigdy dusze; nieumieraiącym nigdy na potomne czasy przykładem.
Nieumnieyszony. unvermindert. sans être diminué.
Nieumyty. ungewaschen. qui n'est point lavé.
Nieuniacki. die Disuniten in Pohlen betreffend. Desuni; qui a du raport aux Grecs desunis en Pologne.
Nieunita. ein Disunite oder Grieche, der sich nicht mit den Römisch-Catholischen vereiniget hat, sondern sich zu der Griechischen Kirche allein bekennet. un Desuni, un Grec uni, qui ne s'étant pas joint aux Catholiques Romains persiste dans son ancienne Réligion.
Nieunoszony. ungezähmt. indomté; farouche, intraitable.
Nieupamiętale, *adv.* unbesonnen. inconsidérément, étourdiment, à l'étourdi.
Nieupamiętałość. Unbesonnenheit, Unbedachtsamkeit. inconsidération, étourderie, échapée, action étourdie.
Nieupamiętały. unbesonnen, unbedachtsam. étourdi, mal-avisé, inconsideré.
Nieuproszony. unerbittlich. inéxorable, qu'on ne peut fléchir, qui ne pardonne point.
Nieurodzay. Mißwachs, unfruchtbares Jahr, schlechte Erndte. mauvaise recolte; année de stérilité; disette, sterilité des fruits de la terre.
Nieurodzayny. mißwächsig, unfruchtbar. stérile, infertile.
Nieusidlony. unbestrickt, ungefesselt, nicht berückt. libre; qui n'est pas embarassé; qui n'est pas pris au filet, au lacet; qui n'est pas atrapé; qui n'est pas aux liens.
Nieuskromiony. } 1) ungebändigt. 2) un-
Nieuśmierzony. } bändig, ausgelassen, ungezähmt. 1) indomté, qui n'est pas domté. 2) fougueux, emporté, débordé.
Nieuśpiony. eig. u. fig. der nicht eingeschläfert

ſchläfert iſt, der nicht ſchläft. *prop. & fig.* qui n'eſt point endormi; qui ne dort point.

Nieuſpokoiony. unbefriedigt. qui n'eſt point apaiſé.

Nieuſtaiący. Nieuſtały, Nieuſtanny. Nieuſtayny. 1) unaufhörlich. 2) das in ſteter Unruhe iſt, ſtets unruhig. 1) perpétüel, continüel. 2) qui n'a point de repos, qui eſt dans un mouvement perpétüel; toujours inquiet.

bieg nieuſtanny, vid. Nieprzeſtanny — *bieg nieprzeſtanny*.

Nieuſtawiczny. Nieuſtawny. nicht beſtändig, unterbrochen, abwechſelnd. intermittant, diſcontinué, qui vient par intervalle, qui vient à certains intervalles. § gorączka nieuſtawna; nieuſtawiczna woyna.

Nieuſtraſzenie. Unerſchrockenheit. intrepidité, hardieſſe.

nieuſtraſzenie, adv. unerſchrocken, ohne Furcht. d'une maniére intrépide; hardiment, ſans crainte, réſolument.

Nieuſtraſzony. unerſchrocken, kühn. intrépide, hardi, courageux, réſolu.

Nieuſtrzeżony. ſchwer zu bewachen. dificile à garder.

Nieuſzanowanie. Verunehrung. irrévérence, peu de reſpect; défaut de reſpect.

Nieuſzczerbiony, Nienaſzczerbiony. 1) nicht ſchartig gemacht. 2) unbeſchädigt, unverletzt. 1) qui n'eſt pas dentelé; qu'on n'a pas ébréché. 2) ſain, ſauf, qui eſt en ſon entier; qui n'eſt pas endommagé.

Nieuſzkodzony. unbeſchädigt. qui n'a reçû aucun dommage; ſans avoir reçû quelque dommage.

Nieuſzykowany. unordentlich; in keine Schlachtordnung geſtellt. qui n'eſt pas en ordre de bataille. § woyſko nieuſzykowane.

Nieutłoczony. locker, nicht feſt geſtampft. peu ſerré; qui n'eſt pas bien preſſé ou batu.

Nieutorowany. ungebahnt. qui n'eſt pas bien fraïé.

Nieutulono, *adv.* bitter, bitterlich, mit vielen Thränen. amérement, inconſolablement, d'une maniére inconſolable.

nieutulono płakał. er weinte bitterlich. il pleura amérement.

Nieutulony. bitter, ſchmerzlich, troſtlos. amer, douloureux, inconſolable. § nieutulone żalem ſerce; nieutulony żal; nieutulone łzy.

Nieutwierdzony. unbefeſtigt, unbeſtätigt. qui n'eſt pas muni, fortifié ou confirmé.

Nieuwaga. Unbeſonnenheit. imprudence, inconſidération, étourderie.

Nieuważaiący ſię na żadną ſtronę. gleichgewichtig, das im Gleichgewichte ſtehet. qui eſt en équilibre; qui eſt de même poids.

Nieuważanie ſię. das Gleichgewicht. équilibre, *m.* pareil poids.

Nieuważnie, *adv.* unbeſonner Weiſe. ſans y penſer; à boule vûë, inconſidérément, à l'étourdi; à tort & travers.

Nieuważny. unbeſonnen. étourdi, inconſidéré.

*Nieuwiarowany, nieuchronny. unvermeidlich. inévitable.

Nieuwiązany. unangebunden; los. delié; qui n'eſt point lié; détaché; qui n'eſt pas ataché.

Nieuwikłany. unbeſtrickt, unverwickelt. libre, ſans engagement, débaraſſé; qui n'eſt pas envelopé dans quelques piéges, dans quelque mauvaiſe afaire.

Nieużytny. 1) ungewöhnlich, unbrauchbar, ungebräuchlich. 2) unnütz. 1) inuſité, qui n'eſt point d'uſage, qui n'eſt pas de coûtume. 2) inutile, qui ne ſert de rien.

Nieużytość. Härte, Hättigkeit des Herzens; Unbeweglichkeit. dureté, roideur, *f.* inſenſibilité, infléxibilité, rudeſſe.

Nieużyty. 1) hart, unerbittlich, unbeweglich, 2) hart; ſpröd, ſchwer zum Bearbeiten. 1) rebutant, rebarbatif, roide, implacable, dur, infléxible, intraitable; coeur de rocher; inſenſible. 2) 2) dur, fâcheux, rude au travail, qui n'eſt pas propre à étre travaillé. § 1) nieużyte ſerce. 2) nieużyty do poſągu kamień.

nieużyta rola. Acker der nicht pflugbar iſt. terre à peine labourable.

Nieużywanie. Unbrauch, Nichtgebrauch; unterlaſſener Gebrauch. abſtination; le non-uſage; défaut d'uſage.

Niewałaſzony koń. ein ungewallachtes Pferd, ein Hengſt. cheval qui n'eſt pas hongré; cheval entier.

Niewalecznie, *adv.* ohne Tapferkeit, nicht tapfer. ſans valeur, ſans courage.

Niewaleczność. Mangel der Tapferkeit; Unſtreitbarkeit. défaut de vaillance.

Niewaleczny. unſtreitbar, nicht kriegeriſch. peu vaillant; qui n'eſt pas belliqueux.

Niewalkowany. ungewalckt. qui n'eſt pas foulé.

niewalkowane ſukno. ungewalckt Tuch. drap de laine en haire, en toile.

Niewarownie, *adv.* 1) Gerichtsw. ohne Gewährleiſtung, ohne genugſame Sicherheit.

heit. *2) auf eine unsichere Art. 3) ohne Vorsicht. 4) ohne Vertheidigung, unbewafnet. 1) *droit:* sans éviction, sans caution. *2) sans seureté, d'une maniére peu seure. 3) sans précaution, sans circonspection. 4) sans défense, sans armes. § 1) kupił wieś niewarownie.

Niewarowny. 1) unvorbehaltig, ohne Gewährleistung eingegangen. 2) unsicher, gefährlich. 3) unvertheidigt, unbefestigt. 1) fait sans éviction, sans caution. 2) dangereux, qui n'est pas seur; qui n'est point muni ou fortifié; qui est sans armes.

dźień niewarowny. Heilk. critischer Tag, an welchem die Kranckheit zum bösen oder guten ausschlägt. *Médec.* jour critique où le changement arrive dans les maladies.

Niewarzony. ungesotten, roh. crud, qui n'est pas cuit au pot.

Niewątpliwie, *adv.* ungezweifelt, ohne Zweifel. indubitablement, assurément.

Niewątpliwy. ungezweifelt, gewiß. indubitable, assuré. § niewątpliwemi co dowieść prawami i przywileiami.

Nieważno, *adv.* ungültig. invalidement.

nieważno co czynić. aufheben, ungültig machen. invalider, rendre nul; casser, annuler.

Nieważność. Ungültigkeit. invalidité.

Nieważny. 1) ungültig. 2) unwichtig, leicht. 1) invalide, vain, rendu nul. 2) qui n'est pas de poids; léger. § 1) nieważny testament; nieważna obietnica. 2) nieważny czerwony złoty.

Niewczas, ⎫ *adv.* zur Unzeit. hors de
Niewcześnie, ⎭ saison; mal à propos, à contre tems, hors de propos.

Niewczas. ⎫ Unbequemlichkeit, Be-
Niewcześność. ⎭ schwerlichkeit. incommodité, fatigue. § niewczasow pełne czasy.

Niewczasuię kogo. beschwerlich fallen, belästigen. incommoder, molester.

Niewcześny. 1) unzeitig. 2) unbequem, beschwerlich, ungelegen. 1) qui est hors de saison; qui vient à contretems; qui n'est pas à propos, qui n'est pas convenable; qui n'est pas de saison. 2) incommode, fâcheux, onereux. § 1) niewcześna rada, pomoc. 2) niewcześna droga, mieszkanie.

Niewdźięczen, *vid.* Niewdźięczny.

Niewdźięcznie, *adv.* 1) undanckbar. *2) unangenehm, s. Nieprzyiemnie. 1) avec ingratitude; en ingrat; sans reconnoissance. *2) désagréablement, *v.* Nieprzyiemnie.

Niewdźięczność. ⎫ Undanckbarkeit, Un-
**Niewdźięk. ⎭ danck. ingratitude, méconnoissance. § niewdźięcznośćią dobroczynne wiązać ręce; niewdźięcznośćią płaćić nie będę.

Niewdźięcznik. undanckbarer Mensch. un ingrat. § niewdźięcznik obrzydłośćią samo piekło przechodźi.

Niewdźięczny. 1) undanckbar; unerkenntlich, ein Undanckbarer. 2) unangenehm. 1) ingrat, méconnoissant. 2) désagréable. § 1) niewdźięczny (niewdźięczeń) tego dobrodźieystwa nie będę; niewdźięczny człowiek brzydki, *prov.* niewdźięcznemu dobrze czynić próżno, *prov.* *2) niewdźieczna (nieprzyiemna) muzyka, twarz.

niewdźięcznym bydź. unerkenntlich seyn. méconnoître, être ingrat; n'avoir point de reconnoissance.

Niewesoło, *adv.* unlustig, traurig. tristement, d'une maniére triste & chagrine; mélancoliquement. § niewesoło patrzyć, spoyrzeć; niewesoło tu.

Niewesołość. Unmuth, Traurigkeit. tristesse, mauvaise humeur, chagrin. § niewesołość twarzy, umysłu.

Niewesoły. 1) verdrüßlich, traurig, misvergnügt, unlustig. 2) unanmuthig. 1) triste, chagrin, fâcheux, sombre, malcontent, malplaisant. 2) désagréable, ennuieux qui ne donne point de joïe. § 1) twarz niewesołą mi pokazał; niewesołego umysłu człowiek. 2) niewesołe mieysce.

Niewezwany. ungefordert, ungebeten, ungerufen. sans être demandé ou invité.

Niewiadom, Niewiadomy. 1) unbekannt. 2) ungeübt, unerfahren. 3) unbewußt, unwissend, der etwas nicht weiß. 1) ignoré, inconnu, qui n'est pas connu. 2) mal-habile, neuf, inexpérimenté, maladroit. 3) ignorant, celui qui ne sait pas, qui ignore qu. ch. § 1) niewiadoma mi ta rzecz; wszystkim niewiadoma (nieznaioma) ta książka. *3) niewiadomy (nieświadom, niebiegły) cyrulik. 3) niewiadomemu wybacz.

Niewiadomie, *adv.* niewiedząc. unwissend; unwissendlich. ignoramment, sans le savoir, à l'insçû, en ignorant, sans y penser.

Niewiadomo, *adv.* unbekannter Weise. d'une maniére inconnuë.

Niewiadomość. 1) das Nichtwissen, das Unbewußt seyn; Mangel der Wissenschaft. 2) Unwissenheit, Unerfahrenheit. 1) ignorance, défaut de connoissance. 2) ignorance, faute d'expérience, de savoir, manquement de sience. § 1) dobrego

brego

brego niewiadomość zaniedbanie i pogardzenie przynośi; z niewiadomośći to uczynił. *2) niewiadomość (nieumieiętność, niebiegłość) Doktora, rzemieślnika.
niewiadomość drog i mieysc. die Unwissenheit der Wege und Oerter. l'ignorance des chemins & des lieux.
Niewiadomy, *vid.* Niewiadom.
Niewiaduk. ein unwissender, unerfahrner Mensch. ignorant, idiot.
Niewiara. Unglaube, Unglaubigkeit. incrédulité, infidélité. § kryie śię pod płaszczem cnoty niewiara.
Niewiasta. Weibs-Person, Weibs-Bild. femme; personne du sexe féminin. § niewieśćie rządźić nie przystoi, *prov.*
niewiasta mężna. ein männliches Weib. une virago; femme d'un courage mâle, qui a la mine & la force d'un homme.
niewiasta zła, iędza, iaszczurka. Teufel vom Weibe, böses Weib. diablesse, ménade, mégere, une méchante femme.
Niewiastka. Weiblein, kleines Weib. femmelette; petite femme.
Niewidany. } das man nicht gesehn hat.
Niewidźiany. } qui n'a point été vû.
Niewidomie, *adv.* unsichtbarer Weise. invisiblement, sans étre vû, d'une maniére invisible.
Niewidomy, } ktorego niewidźieć.
Niewidźialny. } unsichtbar. invisible, qu'on ne peut voir.
**niewidomy; ślepy.* blind. aveugle.
Niewiednacy. unverwelcklich. qui ne se flétrit point.
Niewiedząc, niewiedzący, *adv.* unwissender Weise. ne sachant, à l'insçû, sans y penser. § niewiedząc go obraźiłem.
Niewiedzący. unwissend. ignorant, qui ignore une chose.
Niewiedźieć, *vid.* Wiem — *nie wiedźieć.*
Niewiedzenie. das Nichtwissen, die Unwissenheit. l'ignorance, défaut de savoir. § pochodźi to z iego niewiedzenia.
Niewiele, *adv.* wenig, nicht viel. pas beaucoup; peu. § z niewielą ludźi tam poszedł.
z niewielą śię obeydźie; niewiele mu trzeba. er behelft sich mit wenigen; er nimmt mit wenigem vorlieb. il se passe à peu; il est content de peu.
niewiele mu trzeba. er kan wenig vertragen, nehmlich 1) er ist kein starcker Säufer. 2) er wird bald böse; er ist hitzig vor der Stirne. 1) il ne porte pas bien son vin; il s'enivre très-facilement; 2) c'est un homme échaufé; il a la tête chaude; il prend la mouche; il a les oreilles délicates; il se met en colère pour peu de chose.
Niewiernie, *adv.* untreu. infidèlement, avec infidélite, perfidement, sans foi.
Niewierność. 1) Untreue. *2) Unglaube. 1) infidélité, perfidie, déloïauté. *2) infidélité, incrédulité.
Niewierny. 1) unglaubig, ein Unglaubiger. 2) untreu verrätherisch. 1) infidèle, incrédule; un mécréant. 2) infidèle, perfide, déloial, qui est sans foi. § 1) niewierny żyd, Turczyn. 2) niewierny przyiaćiel.
niewierni. die Unglaubigen, die Heiden. les infidéles, les païens.
niewierna pamięć. schwaches Gedächtniß. une mémoire infidèle.
Niewieśći. 1) weiblich. 2) weibisch, weichlich. 1) de femme; qui concerne les femmes. 2) éfeminé, lâche, amoli par les plaisirs. § 1) niewieśćia ozdoba cnoty i obyczaie dobre, *prov.* niewieśćia rzecz kądźiel, *prov.* 2) niewieśćie ma serce.
niewieśćia choroba. Monats-Zeit der Weiber. les mois, les ordinaires des femmes.
niewieśćia chęć; niewieśćie towarzystwo; nakładanie z niewiastami. Weibersucht, hefftige Begierde zu den Weibern. passion, amour pour les femmes.
Niewieśćieie. } weibisch werden. se
Niewieśćiuszeię. } ramolir; molir, s'éféminer, se rendre éféminé.
Niewieśćinny. 1) dem Ehe-Weibe gehörig. 2) Weiber-Freund, weibersüchtig. 1) d'epouse, qui regarde l'épouse. 2) adonné aux femmes; qui aime les femmes. § *1) niewieśćinne (żenine) dobra. 2) ma męża niewieśćinnego; niewieśćinnego kocha męża.
Niewieśćiuch. 1) weibischer Kerl. 2) Weiber-Mann; Weiber-Narr. 1) un éféminé, qui est amoli par les délices. 2) qui aime les femmes.
niewieśćiuchem czynić. weibisch machen. éféminer, amolir; rendre éféminé.
Niewieśćiuszeię, *vid.* Niewieśćieię.
Niewieyski. weiblich. de femme. § niewieyskie mieszkanie.
niewieyska płeć. Gramm. das Genus foeminum. *Gramm.* le genre féminin.
po niewieysku. } nach Art der Weiber.
Niewieyskie. } en femme, comme une femme.
Niewiniątko. unschuldiger Mensch; die Unschuld selbsten. un homme innocent; femme innocente.

niewiniątkiem śię czyni. er (ſie) ſtellt ſich ſehr unſchuldig an. il fait l'innocent; elle fait l'innocente.

Niewinien, *vid.* Niewinny.

Niewinnie, *adv.* unſchuldiger Weiſe. innocemment.

Niewinność. Unſchuld. innocence.

Niewinny, Niewinien. unſchuldig. innocent.

niewinien temu. er iſt daran nicht Schuld. il n'en eſt pas la cauſe.

niewinien mu nic. 1) er iſt ihm nichts ſchuldig. 2) er hat ihm nichts gethan. 1) il ne lui doit rien. 2) il ne l'a pas offenſé.

Niewiſtka. Schwieger-Tochter. belle fille; l'épouſe du fils.

Niewłaśnie, *adv.* uneigentlich, verblümter Weiſe. improprement, au ſens figuré; au figuré; d'une maniére impropre ou figurée; figurément.

Niewłasny. uneigentlich, verblümt. impropre, figuré. § mowa niewłasna.

Niewod. Zug-Garn; groſſes Schiff-Garn mit einem Sack. chalon, ſeine; grand filet à ailes à prendre des poiſſons. § niebieſkie kroleſtwo ieſt podobne niewodowi zapuſzczonemu w morze i ryby zagarniaiącemu.

Niewola. 1) Sclaverey, Knechtſchaft. 2) Kriegs-Gefangenſchaft. 3) Zwang, Noth. 1) eſclavage, *m.* ſervitude, ſujétion. 2) captivité; la priſon. 3) néceſſité, contrainte. § 1) w niewolą zaprzedać; w dobrowolną śię podaię niewolą; wolność ſwoię w niewolą przedać; niewolą przyćisnąć; niewolą na karku nośi; dyſzeć pod niewoli iarzmem. 2) w niewolą zagarniony, poięty; w niewolą zabrać. 3) z niewoli to przedać muſzę; niewola wſzyſtkiego nauczy; *prov.*

od niewoli. zur höchſten Noth, in Ermangelung eines beſſern. par néceſſité; de néceſſité néceſſitante; au défaut, en place d'une choſe plus convenable, d'une perſonne plus habile. § od niewoli to ſługa, koń; od niewoli go mam.

**za niewolą, z muſu.* aus Zwang. par contrainte, par force.

Niewolę. 1) unterwerfen, unterthänig machen. 2) zwingen, nöthigen. 1) aſſujetir, ſoumettre à ſa puiſſance. 2) contraindre, néceſſiter, obliger.

Niewolenie. Unterwerfung. aſſujetiſſement, ſujétion.

Niewolnica. Sclavin. une eſclave.

Niewolnictwo. Sclaverey. eſclavage, *m.* ſervitude.

Niewolniczy. ſclaviſch. d'eſclave; ſervile, qui apartient aux eſclaves. § ſtan niewolniczy.

*Niewolony, zniewolony. gezwungen. contraint, obligé.

Niewolnik. 1) eig. und fig. Sclave. 2) Kriegs-Gefangner. 1) *prop. & fig.* eſclave, ſerve. 2) priſonnier de guerre. § 1) w Turczech niewolnikami kupczą; niewolnik to pieniędzy ſwoich; ſkępca własnym ſwoim ieſt niewolnikiem.

Niewolno, *adv.* knechtiſcher Weiſe. ſervilement, en eſclave; d'une maniére ſervile.

niewolno mi; niewolno mi ieſt. es ſtehet nicht bey mir; es iſt mir nicht frey. il ne m'eſt pas permis; il ne m'eſt pas libre de; il ne dépend pas de moi.

Niewolny. dienſtbar, knechtiſch. ſervile. § wola wolna rozkazuie, apetyt zaś ieſt niewolny.

niewolny ſobie. er iſt nicht ſein eigner Herr. il n'eſt pas ſon propre maître; il n'eſt pas à ſoi.

*Niewolſtwo, niewola, Sclaverey. eſclavage, *m.* ſervitude.

Niewonieiący, Niewonny. } das nicht riechet, das keinen Geruch von ſich giebet. qui n'a point d'odeur; qui ne ſent rien.

Niewprawnie, *adv.* ohne Uebung. ſans exercice.

Niewprawność. Mangel der Uebung. défaut d'éxercice, manquement de pratique.

Niewprawny. ungeübt. qui n'eſt point éxercé; peu éxercé.

Niewrotliwy. unwiederbringlich. irrécuperable, qu'on ne peut redreſſer.

Niewrząćość. Härte; Eigenſchaft einer Sache die im Kochen hart wird. dureté ou qualité d'une choſe qui s'endurcit étant cuite. § niewrząćość iaia.

Niewrzący. das ſich nicht weich kochen läßt; ſchwer weich zu kochen. dificile à cuire; qui ſe cuit dificilement.

Niewſkopany, nieryty, niegracowany. ungejätet und unumgegraben. qui n'eſt pas ſarclé ou béché; qui eſt ſans ſarclure.

Niewſparty. ungeſtützt. qui n'eſt pas apuié; qui eſt ſans ſuport.

Niewſtyd, Niewſtydliwość. } Unverſchämtheit, Schamloſigkeit. éfronterie, impudence. § nienaſycona niewſtydliwość.

Niewſtydliwie, *adv.* unverſchämter Weiſe. ſans honte, éfrontement, impudemment.

Niewſtydliwy. unverſchämt, ſchamlos. éfronté, impudent, éhonté.

Niewy-

Niewybadany. unerforſchlich. impénétrable, incomprehenſible. § niewybadane ſądy Boſkie.

Niewyczerpany. unerſchöpflich. inépuiſable, intarriſſable.

Niewyczoſany. 1) unausgekämmt, unausgebürſtet. 2) grob, ungehobelt, ungeſchliffen. 3) unverſpottet, unausgelacht; den man niemahls ausgepfiffen hat. 1) qui n'eſt pas peigné. 2) incivil; qui n'eſt pas civiliſé; crud. 3) dont on s'eſt jamais moqué; qu'on n'a jamais ſiflé.

Niewycwiczony. unausgelernt, nicht wohl geübt. peu exercé; mal inſtruit; peu habile; qui n'eſt pas entiérement dreſſé.

Niewydany. 1) unausgegeben, ungeſtellt. 2) noch nicht verkündiget. 3) ungedruckt, nicht zum Druck befördert. 1) qui n'a point encore été donné ou livré. 2) qu'on n'a pas encore publié. 3) qui n'eſt pas encore imprimé.

niewydana corka. eine unverheyrathete Tochter. une fille qui n'eſt pas encore mariée. § niewydane dwie ma ſioſtry.

Niewydatna. unausſteuerlich, die ſchwer zu verheyrathen iſt. celle qui eſt dificile à marier.

Niewydobrzały. 1) nicht gänzlich gebeſſert. 2) nicht gänzlich hergeſtellt. 1) qui n'eſt pas entiérement corrigé; qui ne s'eſt pas amandé tout-à-fait. 2) qui n'eſt pas rétabli entiérement; qui ſe porte un peu mieux. § 1) niewydobrzałe ieſzcze młodzieńca tego obyczaie. 2) dla niewydobrzałego zdrowia w domu zoſtaie.

**Niewygłębiony. unergründlich, unerforſchlich. incomprehenſible, impénétrable.

Niewygoda. Ungemach, Unbequemlichkeit. incommodité, fatigue.

Niewygodnie, *adv.* unbequem. avec incommodité.

Niewygodny. unbequem. incommode.

Niewykorzeniony. 1) nicht ausgerottet. 2) unausrottlich. 1) qui n'eſt pas déraciné. 2) qu'on ne ſauroit déraciner; dificile à arracher.

Niewykſztaltowany. unausgebildet. qui n'eſt pas encore formé tout à fait.

Niewykſzykany. 1) unausgezîſcht. 2) ungehobelt, grob, ungeſchickt. 1) qui n'a pas été encore ſiflé. 2) incivil, groſſier, crud, impoli.

Niewyleżały. nicht ausgelegen, vom Getränke. qui n'eſt pas bien raſſis ou repoſé; qui demeure encore à ſe raſſeoir.

niewyleżałe wino. Wein der noch grün iſt, noch nicht lange gelegen hat. vin verd; vin verdelet.

Niewyłuſzczany. unausgeſchelſt, unausgeſchlaubt. robé; qui n'eſt point écoſſé.

Niewymownie, *adv.* 1) unberedtſam. 2) unausſprechlich. 3) viel. 1) ſans éloquence. 2) d'une maniére inéfable. 3) beaucoup, en quantité.

Niewymowność. 1) Unberedtſamkeit. 2) Unausſprechlichkeit. 3) das Lallen, Stammeln. 4) ſtumme Sprache der Thiere. 1) défaut d'éloquence; ſterilité de paroles, ſechereſſe de diſcours. 2) inéfabilité; impoſſibilité d'exprimer. 3) bredoüillement, begaiement, un vice de langue. 4) le müet langage des animaux.

Niewymowny. 1) unberedtſam, unberedt. 2) unausſprechlich. 1) qui n'eſt point éloquent; qui n'a point d'éloquence; qui n'eſt pas diſert. 2) inéfable, indicible, inénarrable; qui ne ſe peut exprimer par des paroles.

Niewymyślony. unausgeſonnen, unerfunden. qui n'eſt point encore inventé; qu'on n'a pas encore imaginé.

Niewynoſzony. 1) ungehobelt, ungerüſfelt. 2) der niemahls verſpottet und ausgepfiffen iſt. 1) impoli, groſſier, incivil. 2) qu'on n'a jamais ſiflé.

Niewynurzony. unergründlich, unbegreiflich. incomprehenſible, impénétrable, inconcevable.

Niewyparzony. unausgebrüht. qui n'eſt pas bien échaudé dedans.

niewyparzona to gęba. es iſt ein Schand-Maul. il (elle) eſt un peu fort (forte) en gueule; c'eſt une langue de vipère.

Niewypłacony. unausgezahlt. qu'on n'a pas paié.

niewypłacony. } unzahlbar, der nicht bezahlen kan. inſolvable,
Niewypłatny. } qui n'eſt pas ſolvable. § niewypłatne długi i ćiężkośći na dom ſwoy zaćiąga.

Niewypłatność. Unvermögen zu bezahlen. inſolvabilité, impuiſſance de paier.

Niewypleciony. unaufgeflochten. qui n'eſt pas décordé ou dénatté.

Niewypolerowany. 1) unausvolirt. 2) roh, ungeſittet. 1) qui n'eſt pas dedans bien poli. 2) rude, impoli, groſſier, incivil, crud.

Niewypoſażony. unausgeſteuret, der kein Heyraths-Gut zubringet. qui n'a pas eu de dot.

Niewypowiedziany. unausſprechlich. inénarrable, indicible, inéfable.

Niewyprawny, Niewyprawiony. 1) roh, unzubereitet. 2) nicht gar gemacht, ungegorben. 3) unausgearbeitet, nicht vollkommen erlernet. 4) zaudrig, der lang-

ſam

ſam oder gar nicht verrichtet. 1) crud, non-travaillé, non-ouvré. 2) crud, qui n'eſt pas tanné ou corroïé. 3) qui n'eſt pas aſſez travaillé; négligé; qui n'eſt pas aſſez poli. 4) qui n'eſt pas expéditif; qui n'expédie, qui ne fait pas vîte.

niewyprawny ięzyk. unvollkommen erlernete Sprache. une langue qu'on a apriſe imparfaitement, qu'on n'a pas bien cultivée.

Niewyprożniony. nicht ausgeleert. qui n'eſt pas évacué, pas vuidé.

Niewyraiſta corka, *vid.* Niewydatna.

Niewyrażiſty. 1) ſchwer auszudrücken. 2) unnachahmlich, unnachthulich. 1) dificile à exprimer, à interpréter; inexprimable, inexplicable. 2) inimitable; dificile à imiter, à contrefaire.

Niewyraźnie, *adv.* undeutlich, nicht ausdrücklich. obſcurément, indiſtinctement, d'une maniére obſcure.

Niewyraźny dunckel, undeutlich. obſcur, indiſtinct; qui n'eſt pas évident, qui n'eſt pas clair.

Niewyrażony. unausgedrücket. qui n'eſt pas exprimé.

Niewyrozumiany } ktorego trudno wy-
Niewyrozumny } rozumieć. unverſtändlich, unvernehmlich, das ſchwer zu verſtehen iſt. inintelligible; dificile à entendre.

Niewyrozumnie. unverſtändlicher Weiſe. inintelligiblement, d'un maniére inintelligible.

Niewysłowiony. unausſprechlich. inéfable, indicible, inénarrable.

Niewysławiony. preiswürdig, der nicht genug zu preiſen iſt. qu'on ne peut aſſez célébrer.

Niewysłuchany. ungehört, der kein Gehör gefunden hat. qui n'eſt pas exaucé; qu'on n'a pas écouté favorablement.

Niewyſoki. nicht hoch. qui n'eſt point haut; qui n'eſt pas grand.

Niewyſtały. trüb, das ſich noch nicht geſetzet hat, von Geträncken. trouble, qui n'eſt pas encore raſſis ou repoſé, *parlant des boiſſons.*

Niewyſtawnie, *adv.* ohne äuſſerliche Pracht oder Anſehen. ſimplement, ſans oſtentation, ſans afféctation; ſans faire parade; ſans parade.

Niewyſtawność. Einfalt; Entbehrung aller äuſſerlichen Pracht. ſimplicité; omiſſion de toute pompe, de toute parure.

Niewyſtawny. nicht prahleriſch, natürlich, ungekünſtelt. ſimple, naturel, qui n'eſt point aféćté.

Niewytrwanie. die Unbeharrlichkeit. interruption de la perſéverance; une perſéverance diſcontinuë.

niewytrwanie, adv. 1) unbeharrlich, ohne es auszuhalten. 2) unerträglich. 1) ſans perſéverance, ſans perſéverer. 2) intolerable, inſuportable.

Niewytrwany. 1) unbeharrlich. der nicht aushält. 2) unerträglich, unleidlich. 1) qui ne perſévère pas, qui n'eſt pas ferme & conſtant dans qu. ch. 2) intolerablement, d'une maniére inſuportable.

Niewytwornie, *adv.* einfältig, ohne allen Putz und Zierde. ſans parure, ſimplement; ſans ornement, ſans fineſſe.

Niewytworny. 1) ungekünſtelt, natürlich, ſchlecht. *2) aufrichtig, offenhertzig, unverſtellt. 1) ſimple, naturel, qui eſt ſans ornement, impoli. 2) ſimple, naïf, qui a le coeur ſur les lèvres.

Niewywikłany. } unausgeworren, das
Niewypieciony. } man nicht aus einander wirren kan. inextricable, qu'on ne ſauroit débaraſſer, qu'on ne peut demêler.

Niewywrotny. der nicht umzuwerfen iſt. inverſable.

Niezabawny. müßig, der nichts zu thun hat. desoeuvré, débaraſſé, libre, oiſif; qui a le tems; qui n'a rien à faire.

*Nieżadnie, *adv.* nicht ungeſchickt. d'une maniére qui n'eſt pas ſans politeſſe, ſans grace.

*Nieżadno mi nic; nie chce mi ſię niczego. ich habe zu nichts Luſt. je ſuis à rien faire; je ne me plais à rien.

*Nieżadny. 1) nicht ſchlecht, nicht ungeſchickt. 2) unerwünſchet. 1) qui n'eſt pas très élegant, fait, compoſé, aſſez bien, aſſez éleganment. 2) qui n'eſt pas ſouhaitable; qu'on ne doit point ſouhaiter.

Niezagrążony. 1) ununtergeſuncken. 2) leicht, das im Waſſer nicht untergehet. 1) qui n'eſt pas ſubmergé. 2) dificile à ſubmerger, qu'on ne peut plonger.

Niezagubiony. unvertilget, unvergänglich, unvergeßlich. imperiſſable; qui ne doit pas être exterminé ou oublié. § niezagubioney pamięći to dźieło godne.

Niezakryty. unbedeckt, nicht zugedeckt. découvert, nud; qui n'a rien qui le cache.

Niezalecony. unempfohlen. qui n'eſt pas recommandé.

Niezamierzony. ungemeſſen, frey, ungebunden. indéterminé, illimité, abſolu. § zupełną a niezamierzoną mocą przysłany poſeł.

Niezamkniony. unzugemacht, verschlossen. qui n'est pas fermé; qu'on n'a pas fermé ou enfermé.

Niezapadaiący; bez zachodu. das am Himmel niemahls untergehet. qui ne se couche point; qui est toujours élevé sur l'horizont.

Niezapamiętany. Niezapomny. } erkenntlich, unvergeßlich. reconnoissant; qui n'a point oublié; qui n'est point oublié. § niezapamiętane to dobrodżieystwa.

Niezapieczętowany. unversiegelt. qui n'est pas cacheté.

Niezapisany. 1) ungeschrieben. 2) uneingeschrieben, das in die Gerichts-Bücher nicht ist registriret worden. 1) qui n'est pas écrit. 2) qui n'est pas enregîtré, qui n'est pas mis sur les régîtres.

Niezapłacony. unbezahlt. que l'on n'a pas paié.

Niezaprawiony. unangemacht; das ohne Fett, ohne Gewürtz ist. qui n'est pas assaisonné du gras ou des épices.

Niezaproszony. uneingeladen. qui n'est pas invité; qu'on n'a pas convié.

Niezaprzątniony. 1) leer; ledig, nicht voll geräumet. 2) müßig, der nichts zu thun hat. 1) vuide, qui n'est pas rempli, où il y a du vuide. 2) oisif, desoeuvré, qui à le tems.

Niezardzewiały. unverrostet. qui ne s'est point enrouillé; qui n'a pas contracté de la rouille.

Niezarosły. 1) nackt, das noch ohne Federn oder Haare ist. 2) nicht mit Sträuchern und Aesten verwachsen. 1) nud, qui n'a point de plumes; qui n'a point de poil; qui n'est pas velu. 2) qui n'est pas couvert de brossailles, de branches, d'herbes. § 1) niezarosły ptak, zaiąc; niezarosłą ma piers. 2) niezarosłe pole, drzewa

Nieżartownie, *adv.* unschertzhaft, unartig. d'une maniére grossiére & mal-plaisante; de mauvaise grace; sans politesse.

Nieżartowny. 1) unschertzhaft, unfreundlich, unartig. 2) ernstlich, nicht zum Spaß. 3) entscheidend, endlich. 1) malplaisant, desagréable. 2) sérieux; qui se fait tout de bon. 3) décisif, définitif.

Niezarzutny. unverwerflich, das man annehmen muß. acceptable; ce qu'on ne peut raisonnablement rejetter ou refuser. § niezarzutne są rzeczy, ktore z nieba dadzą.

Niezasiany. unbesäet. qui n'est pas ensemencé.

Niezaszły. unvergeßlich, unvergänglich. imperissable, qu'on ne doit pas oublier. § niezaszłe to imiona.

Niezasłużony. unverdient. qu'on n'a pas mérité.

Niezatrwożony. unerschrocken, ruhig, unbesorgt. qui n'est pas troublé; intrépide, tranquile, résolu; qui est sans crainte, sans souci.

Niezawalony. 1) nicht eingefallen als ein Haus. 2) nicht todt gefallen, unerschlagen, als ein Mensch von einem eingefallenen Gebäude. 3) davor nichts vorgewältzet ist. 1) qui n'est pas tombé en ruine. 2) qui n'est pas tué des pierres d'une maison qui tombe en ruine. 3) qui n'est pas fermé ou bouché avec de grandes pierres; qui n'est pas barricadé. § 1) dom, most od bomb niezawalony. 2) dźiw że go niezawalonego wydobyli. 3) kamieńmi przystęp niezawalony.

Niezawistnie, *adv.* ohne Neid, ohne Eifersucht. sans envie, sans jalousie.

Niezawistny, Niezazdrośćiwy, } ktory śię zawiśćią nie rusza. der nicht neidisch, nicht eifersüchtig ist. qui n'est pas envieux ou jaloux; qui n'est pas tourmenté de jalousie, d'envie.

niezawistny, Niezazdrosny, } ktoremu żaden niezayrzy. unbeneidet. qui n'est pas envié; à qui l'on ne porte pas envie.

Niezawodnie, *adv.* untrüglich, ohnfehlbar. infailliblement, immanquablement, sans manquer, sans faute.

Niezawodny. untrüglich gewiß. infaillible, immanquable, qui ne séduit pas. § niezawodne i nieomylne rzeczy, wypłacenie.

Niezawstydzony. unbeschämt. qui n'est pas confondu; à qui l'on n'a pas donné de la honte.

** Niezbedny. heßlich, garstig, niederträchtig. vilain, laid. § niezbedna śmierć, miłość.

Niezbity. 1) unwiderlegt, unwiderleglich. 2) unüberzeugt, unüberführt. 1) qui ne peut étre refuté; qui n'est pas refuté. 2) qui n'est pas convaincu. § 1) za niezbitą prawdę to trzymam.

Niezblakowany 1) unverschossen, das seine Farbe hat. 2) *fig.* unbefleckt, rein. 1) qui n'est pas décoloré; qui n'a pas perdu sa couleur. 2) *fig.* qui est sans tache; pur. § 1) niezblakowane sukno. 2) niezblakowana cnota.

Niezbożnie, *adv.* gottlos; ruchloser Weise. irréligieusement, d'une maniére impie, avec impieté.

Niezbożnosć. Gottlosigkeit. impieté, méchan-

chanceté, diſſolution, le libertinage, irréligion. § niezbożność niechay ſwoię poſokę piie

Niezbożny. gottlos, ruchlos. impie, méchant, irréligieux.

Niezbrodzony. 1) tief, da man nicht durchwaten kan. 2) unbegreiflich. 1) qui n'eſt pas guéable, où l'on ne peut paſſer à gué. 2) inconcevable, incomprehenſible.

Niezbroyny. unbewafnet. qui eſt ſans armes.

Niezbytni, nie maiący nic nazbyt. unüberflüßig, nicht allzugroß. qui n'eſt pas ſuperflu; qui n'eſt trop grand.

Niezbytość. Unabweislichkeit, Schwürigkeit einen unverſchämten Bitter los zu werden. dificulté de s'arracher d'un importun; importunité, maniére d'agir importune.

Niezbyty, ktorego trudno zbyć. unabweislich, der ſich nicht abweiſen läßt; ungeſtümm, anhaltend im Bitten. fatiguant, importun, qui demande avec importunité.

Niezdany. unverurtheilet, unverdammt. qui n'eſt pas condanné.

Niezdobność. Unzierde. défaut d'ornement; manque d'embelliſſement.

Niezdobny. unzierlich. mal-ajuſté, peu poli, qui n' a point de grace, qui n'eſt point orné.

Niezdolnie, *adv.* kraftlos, unzulänglich, ſchwach. inſufiſamment, foiblement.

Niezdolność. Unzulänglichkeit, Kraftloſigkeit. inſufiſance, impuiſſance.

Niezdolny. 1) unzulänglich, kraftlos, ſchwach. 2) zu ſchwer, zu groß, dem man nicht gewachſen iſt, das man nicht ertragen kan. 1) inſufiſant, impuiſſant, fragible, foible, imparfait. 2) trop grand, trop peſant, qu'on ne peut porter, à quoi on n'a pas aſſez de force. § 1) niezdolne moie do tego śiły; niezdolny ieſt temu. 2) niezdolny na konia kładźieſz ćiężar; niezdolne na twoie ramiona bierzeſz brzemię.

Niezdrowie. Ungeſundheit, Schwachheit, kleine Kranckheit. infirmité, mauvaiſe ſanté; légére maladie.

Niezdrowo mi, *adv.* es iſt (wird) mir übel. le coeur me defaut.

Niezdrowy. 1) ungeſund, von Perſonen und Sachen. 2) ungeſund, der Geſundheit ſchädlich. 1) *on dit ce mot des choſes & des perſonnes:* mal-ſain, qui n'eſt pas ſain, maladif. 2) mal-ſain, nuiſible à la ſanté. § 1) niezdrowy to człowiek; niezdrowe to drzewo. 2) śliwy niedoyrzałe niezdrowe człowiekowi.

Niezebrany. ungeſammelt. qui n'eſt pas cueilli.

Niezemſzczony. ungerochen. qui n'eſt pas vengé.

Niezepſowany. } unverderbt. incorrompu, qui n'eſt pas gâté; qui n'eſt point corrompu.
Niezepſuty. }

Niezeſzłość. Unvergänglichkeit. indefectibilité; durée perpetuelle.

**Niezeſzły. unvergänglich, unvergeßlich. imperiſſable, dont on ne perdra jamais la mémoire. § do niezeſzłey nigdy sławy iego.

Niezganiony. untadelhaft. irreprochable, irrepréhenſible. § niezganione obyczaie.

Niezgaśiſty. } unauslöſchlich, das nicht zu löſchen iſt. inextinguible, qui ne s'éteint jamais.
Niezgaſzony. }

niezgaſzony. unausgelöſcht, das noch brennet. qui n'eſt pas éteint.

Niezgładźiſty. unauslöſchlich, das ſtehen bleibet. indelébile, inéfaçable, qu'on ne peut éfacer.

Niezgoda. 1) Uneinigkeit. 2) Wappenk. ein Schwerdt ſo auf einem Hufeiſen ſtehet, zwiſchen deſſen Enden ein Pfeil herunter gehet; über der Krone ſind drey Pfauen-Federn. 1) diſcorde, diſſention, desunion. 2) *Blaſ.* une épée ſoutenu d'un fer de cheval, entre les crampons duquel décend une flèche; la couronne eſt ornée de dix plumes de paon. § 1) gdźie niezgoda tam pewna ſzkoda, *prov.* żyć w niezgodźie.

Niezgodnie, *adv.* uneinig. diſcordement, en diſcorde.

Niezgodny. 1) uneinig. 2) ungeſchickt, unbequem, untüchtig. 1) diſcordant, broüillé, diviſé. 2) incapable, inhabile; qui n'eſt pas bon, qui n'eſt pas propre à qu. ch. § 1) niezgodne głoſy, ſtany. 2) złe wychowanie młodź niezgodną oyczyznie czyni; do służby niezgodny; niezgodne i niesforne umysły.

Niezgoiony. 1) ungeheilt. 2) unheilbar. 1) qui n'eſt pas guéri. 2) incurable; qu'on ne peut guérir. § 1) rana niezgoiona.

Niezgorzyſty. unverbrennlich. incombuſtible, qui ne ſe brûle point.

Niezgrabnie, *adv.* 1) tölpiſcher Weiſe. 2) heßlich. 1) goſement, lourdement. 2) hideuſement, afreuſement.

Niezgrabny. 1) ſcheußlich, garſtig, heßlich. 2) ungehobelt, tölpiſch, ungeſchickt. 1) hideux, diforme, vilain, afreux. 2) lourd,

maitorne,

malitorne, gofe. § 1) śmierć niezgrabna; miasto sztuki malarskiey niezgrabne wystawił widziadło.
niezgrabny człowiek. Tölpel. magot.
Niezgromadność. Seltenheit, Mangel, kleine Zahl. rareté, petit nombre.
Niezgwałcisty, ktorego gwałcić trudno. unantastlich, unverbrüchig, heilig. inviolable, saint, qu'on ne doit violer.
Niezgwałcisto, *adv.* unantastlich. inviolablement.
Niezgwałcony. unüberwältigt, unverletzt, ungeschändet. qui n'est pas violé; qui n'a reçu aucun dommage.
Niezłamany. 1) unzerbrochen. 2) unzerbrechlich. 1) qui n'est pas brisé. 2) dificile à briser.
Niezleczony, *vid.* Niezgoiony.
Niezleczysty. unheilbar. incurable, irrémédiable.
Niezlicznie, *adv.* unzählbar, ohne Zahl. sans nombre; innombrablement.
Niezliczność. Unzählbarkeit, unzählbare Zahl. un nombre infini; infinité de. § niezliczność świátow od Boga stworzonych.
Niezliczny. unzählbar. innombrable, qu'on ne peut comter; dont on ne sauroit dire le nombre.
Niezliczony. 1) ungezählt. 2) unzählbar. 1) qui n'est pas comté. 2) innombrable, que l'on ne sauroit comter.
Niezłocisty. } unvergüldet. qui n'est pas
Niezłocony. } doré.
Niezłomisty. unzerbrechlich. dificile à briser.
Niezłupiony. unberaubet. qui n'a point été dépouillé; qu'on n'a pas dépouillé.
Niezmącony. nicht trüb gemacht. qui n'est pas troublé; clair.
Niezmarszczony. ungerunzelt. qui n'est pas ridé.
Niezmarzaiący, *vid.* Niemarznący.
Niezmiękczysty. das man nicht durchweichen kan. impénétrable; qui n'est peut être mouillé d'outre en outre; qui ne peut être foulé & trempé d'eau.
Niezmieniony. 1) ungewechselt. 2) unveränderlich, unverändert, beständig. 1) qui n'est pas changé. 2) immuable, qui n'est pas changeant; ferme, fixe, qui ne change point. § 1) niezmieniony czerwony złoty. 2) niezmienioną na to patrzył cerą.
Niezmiennie, *adv.* unveränderlich. immuablement, d'une maniére immuable.
Niezmienność. Unveränderlichkeit, Beständigkeit. immutabilité, fermeté.
Niezmienny. unveränderlich, beständig. immuable, ferme, qui ne change point. § nigdy niezmienna wiara, życzliwość.
Niezmiernie, *adv.* 1) über die Maaßen; ohne Maaß. 2) sehr viel. 1) sans mesure, excessivement, démesurement. 2) fort, beaucoup. § 1) niezmiernie pić. 2) niezmiernie ma pieniędzy; niezmiernie zły.
Niezmierność. Unermäßlichkeit, Unendlichkeit. immensité, infinité, excès.
Niezmierny. 1) unermäßlich, unendlich. 2) sehr groß, sehr viel. 1) immense, démesuré, qui n'est peut être mesuré; infini. 2) fort grand; excessif.
Niezmierzony. unermeßlich, unendlich. immense, infini. § niezmierzony Boże.
Niezmieszany. unvermischt. qui n'est pas mêlé.
**Niezmożony. unüberwindlich, unüberwältigt. invincible. § niezmożony krolu.
Niezmrugły. } starr, steif, unverwandt,
Niezmrużony. } ohne die Augen zu blinzeln. fixe, arrêté; sans clignement. § czy podobna, niezmrużonym okiem na słońce patrzać.
Niezmyślony. unerdichtet, wahr. véritable, réel, éfectif; qui n'est pas feint ou controuvé; qui n'est pas imaginaire. § poseł aby miał niezmyśloną posesyą w Woiewodztwie.
Nieznacznie, nieznakomićie, *adv.* 1) unvermerckt. *2) nicht deutlich. 1) insensiblement, d'une maniére presque imperceptible. 2) obscurément, d'un maniére peu intelligible; inintelligiblement. § 1) nieznacznie rośćie człowiek, trawa. *2) nieznacznie (nie wyraźnie) napisano.
Nieznaczny, nieznakomity. 1) unmercklich. 2) unberühmt, unbekannt. 1) insensible, imperceptible. 2) obscur, abstrus, inconnu, qui n'a point de réputation, qui n'est pas remarquable.
* *nieznaczny, niewyraźny.* undeutlich. obscur, mal-intelligible, inintelligible.
Nieznaczony. unbezeichnet. qui n'est pas marqué.
Nieznaiomo, *adv.* unbekannter Weise. incognito; sans être connu; d'une maniére inconnuë. § krol nieznaiomo przyiechał; nieznaiomo ze mną mowił.
Nieznaiomość. Unbekanntschaft. manque de connoissance avec qu.
Nieznaiomy. unbekannt. inconnu.
Nieznakomićie, *vid.* Nieznacznie.
Nieznakomity, *vid.* Nieznaczny.
Nieznależisty. schwer oder gar nicht zu finden. introuvable, dificile à trouver.

Nieznanie. Mangel der Kenntniß. défaut de connoiſſance; ignorance.

Nieznaſka, *vid.* Nieſnaſka.

Nieznikomy. unvergänglich. imperiſſable.

Nieznikomość. Unvergänglichkeit. indefectibilité.

Nieznośnie, *adv.* unerträglicher Weiſe. intolerablement, d'une maniére intolerable.

Nieznośny. unerträglich. intolerable, inſuportable, qu'on ne peut tolerer.

Niezneſzenie. Unerträglichkeit. qualité intolerable; ce qu'on ne peut ſoufrir.

Nieżołnierz. der kein Soldat iſt. qui n'eſt pas ſoldat.

Nieżołnierſki. nicht ſoldatiſch. où il n'y a rien de ſoldat, qui n'eſt pas ſoldateſque.

Niezrachowany. 1) unſummirt, unzuſammen gezählt, unzuſammen gerechnet. 2) unzählbar. 1) qui n'eſt pas ſommé; ſans étre calculé ou comté. 2) innombrable, qu'on ne peut comter. § 1) niezrachowane ſumy. 2) konkurs ludźi niezrachowany.

Niezraniony. unverwundet. qui n'eſt pas bleſſé, qui n'a reçu aucune plaie, aucune bleſſure.

**niezraniony.* ⌉ unverletzlich, unverwund-
Niezranny. ⌋ lich. invulnerable, qui ne peut étre bleſſé.

Niezręcznie, *adv.* ungeſchickt. mal-adroitement, mal-habilement, groſſiérement.

Niezręczność. Unbehändigkeit, Ungeſchicklichkeit. groſſierté, mal-habileté.

Niezręczny. unbehänd. mal-adroit, groſſier, lourd, qui n'eſt point adroit.

Niezrosły. 1) unzuſammen gewachſen. 2) unerwachſen. 1) qui n'eſt pas cru en un corps. 2) jeune, mineur, qui n'a pas encore ateint l'âge de diſcrétion. § 1) niezrosłe kośći. 2) niezrosłe lata ſyna moiego; ma ieſzcze kilka niezrosłych dźieći.

Niezśiadły, co śię zśieść nie może. 1) ungeronnen. 2) das nicht gerinnen oder zuſammen laufen kan. 1) qui ne s'eſt pas pris; qui ne ſe caille, ne ſe fige point. 2) qui ne ſe peut cailler; dificile à ſe figer, à ſe prendre.

Niezupełny. nicht gäntzlich, ungeendigt. qui n'eſt pas entier, qui n'eſt pas achevé, qui a quelque manquement en quelque partie.

niezupełnego rozumu. der nicht recht bey Verſtand iſt. qui a l'eſprit en écharpe; qui a un coup de hache; qui a l'eſprit gauche.

Niezwadliwy. friedſam, nicht zänckiſch. paiſible, tranquile, qui n'aime point à quereller.

**Niezwalczony. unüberwindlich. invincible.

Niezwątpiony. 1) unverzweifelt. 2) nicht tödtlich, nicht gefährlich, von Kranckheiten. 1) qui ne tombe pas dans le deseſpoir, qui n'a pas perdu toute eſpérance. 2) qui n'eſt pas mortel, qui n'eſt pas deseſpéré, qu'on peut guérir; qui n'eſt pas ſans eſpérance, *parlant des maladies & des plaies.*

Niezwiązany. los, ungebunden. délié; détaché, qui n'eſt pas lié.

Niezwiędły. unverwelckt, unverwelcklich. qui n'eſt pas flétri; qui ne ſe flétrit pas.

Niezworny, *vid.* Niesforny.

**Niezwrocony. unwiederbringlich. qui ne peut retourner; irrécuperable, irréparable, qu'on ne peut réparer. § czas niezwrocony.

Niezwyćiężony. unüberwindlich. invincible.

Niezwyczaiony do czego; Nieprzywykły. ungewohnt. non-acoûtumé, inacoûtumé, qui n'eſt pas acoûtumé de; auquel on n'eſt pas acoûtumé; qui n'eſt pas habitué; qui n'eſt pas fait à.

Niezwyczaynie, ⌉ *adv.* ungewöhnlicher
Niezwykle, ⌋ Weiſe. d'une maniére inuſitée; peu ſouvent, contre la coûtume.

Niezwyczayność. ⌉ Ungewohnheit, Unge-
Niezwykłość. ⌋ wöhnlichkeit. inacoûtumance, maniére de faire qu. ch. inuſitée, extraordinaire; faute, manque d'habitude.

Niezwyczayny. ⌉ 1) ungewöhnlich. 2) auſ-
Niezwykły. ⌋ ſerordentlich, unnatürlich. 1) inuſité, inacoûtumé; nouveau; extraordinaire, qui n'eſt pas commun. 2) extraordinaire. § 1) niezwyczayne słowo. 2) niezwyczayny płod, zwierzę.

Nieżyczliwie, *adv.* ungünſtiger Weiſe. avec peu de faveur.

Nieżyczliwość. Ungunſt, Ungewogenheit. malveillance, mauvaiſe volonté.

Nieżyczliwy. ungünſtig, ungewogen. malveillant; mal-intentionné, qui haït qu; qui veut du mal à qu.

Nieżyiący. ⌉ leblos. inanimé, qui n'eſt
Nieżywy. ⌋ point animé.

nieżywa woda. ſtehendes Waſſer. eau dormante.

Nieżyznie, *adv.* unfruchtbar, vom Acker. ſtérilement; avec inſertelité.

Nieżyzność. Unfruchtbarkeit des Ackers. ſtérilité, infertilité d'une terre.

Nieżyzny. unfruchtbar, nicht viel tragend. infertile,

infertile, où la semence ne profite point; stérile; qui ne produit rien.
Niga, *vid.* Nyga.
Nigdy, *adv.* niemahls. jamais.
nigdy a nigdy. nimmermehr; mein Lebtag nicht. de ma vie; tant que le coeur me batera dans le ventre. § nigdy a nigdy to nie uczynię, tego śię nie dopuszczę.
Nigdźie, *adv.* nirgends; nirgends wohin. nulle part; en aucun lieu, en nul endroit.
nigdźie indźiey. nirgends anderswo. nulle autre part.
nigdźie na świećie. nirgends in der Welt. en nul endroit du monde.
nigdźie nie idę. ich gehe nirgends hin. je ne vais nulle part.
Nigryt. ein Schwartzer in Indien. un Négre, esclave noir en Afrique.
Niiak, niiako, *adv.* schwer, weder so noch so; auf keine Weise. dificilement, aucunement, nullement, pas plus d'une maniére que de l'autre.
Niiaki; ni słodki ni gorzki; ni czarny ni biały; ni wielki ni mały *&c.* das weder so noch so ist; das weder süß noch bitter, weder schwartz noch weiß, weder groß noch klein ist u. d. g. qui n'est pas plus d'une maniére que de l'autre; qui n'est pas ni doux ni amer, ni noir ni blanc, ni grand ni petit, *&c.*
niiaki, obs *vid* Nieiaki.
Nikam z mieysca. ich komme nicht von der Stelle; es gehet mir nicht von statten. je n'avance en rien; il ne me réüssit pas.
Nik, wnik. 1) Wolfs-Grube. 2) Falle, List. 1) fosse profonde pour prendre des loups. 2) *fig* un piége; embuches, *f. plur.* embuscade.
Nikczemnie, *adv.* 1) niederträchtig. 2) elender, schlechter Weise. 1) lâchement, bassement; honteusement, d'une maniére basse & lâche, avec lâchete. 2) vilainement, chetivement, misérablement.
Nikczemnieię 1) niederträchtig werden. 2) schlecht, elend werden, eingehen. 1) devenir lâche. 2) fondre, trainer, devenir misérable.
Nikczemnik. 1) niederträchtiger, nichtswürdiger, schlechter Mensch. 2) Fasler. 1) un homme qui n'a point d'honneur; un homme de néant. 2) badin, folâtre, bênet.
Nikczemność. 1) Niederträchtigkeit. 2) Läpperey, Faseley, Thorheit. 3) Unwürdigkeit. 1) bassesse d'ame, abjection, lâcheté. 2) niaiserie, sotise, inepties, *plur, f.* 3) indignité; défaut de mérite.

Nikczemny. 1) niederträchtig, nichtswürdig. 2) schlecht, elend. 3) faslicht. 1) bas, honteux, vilain lâche, qui a l'ame basse. 2) vilain, chetif, misérable. 3) badin, sot, niais. § 1) nikczemny umysł. 2) nikczemna sprawa.
nikczemna to wymowka das ist eine schlechte Ausrede. c'est une excuse frivole.
Niknę. 1) sich verlieren, vergehen, verschwinden. 2) Gram. verbissen, nicht ausgesprochen werden. 1) s'évanouïr, passer, disparoître. 2) *Gram.* se perdre, se manger, ne se prononcer pas. § 1) nikną światowe honory; duch zniknął. 2) w francuskich słowach wiele liter niknie.
Niknienie. 1) das Vergehen; Verschwinden. 2) Gram. Verbeissung eines Buchstabens in der Aussprache. 1) l'action de disparoître. 2) *Gram.* élision, retranchement d'une lettre.
Nikocyana źiele, tabaka. Tabacks-Kraut. Nicotiane l'herbe.
Nikt, *g. nikogo.* niemand. personne; aucun, nul, pas un.
Niktorędy. nirgends wodurch. par nulle part.
Nim, *adv.* im. ehe. devant, avant.
nim trzy dni miną. ehe noch drey Tage vergehen. dans moins de trois jours.
*Nimam, nie mam. 1) nicht haben. 2) nicht sollen. 1) n'avoir pas. 2) ne devoir pas.
*Ninie, *adv.* teraz. jetzt. présentement, à présent, à cette heure.
Ninieyszy, teraznieyszy. 1) jetzig. 2) heurig. 1) présent. 2) d'année présente.
czas ninieyszy. Gram. das præsens. *Gram.* le présent.
Ninog. Neunauge. lamproïe un poisson.
Niocz, *adv.* ni ocz. 1) um nichts. 2) vergebens. 3) umsonst. 1) pour un rien. 2) vainement, en vain. 3) gratuitement.
Niosę, *nieśie, niosł, nieśli, nieść.* dieses *Verbum* zeiget eine kurtze Handlung an. 1) eig. u. fig. bringen, tragen. 2) erfordern, mit sich bringen, haben wollen; lauten. 3) zuwege bringen, verursachen. 4) Eyer legen. *ce verbe indique une action courte.* 1) *prop. & fig.* porter, aporter. 2) porter, contenir, vouloir avoir, éxiger. 3) porter, causer, faire, éféctuer. 4) pondre des oeufs. § 1) niosą umarłego; nieść ćiężar; niosą krzyż przed Prymasem; swoie zdrowie przećiw nieprzyiaćielowi nieśie; wesołą ći nieśie nowinę. 2) niosą to w sobie i zamykaią sprawy Boskie; tam idę gdźie urząd moy nieśie; nieśie to kondycya ludzka; iak ich wiara

ra nieśie; powinność, czas, stan to nieśie; mądrze staropolskie nieśie przysłowie; nieśie nowina że. 3) to mu osławy nieśie; nieśie to zysk albo utratę sprawy. 4) zniosła kura.

nieść przed sobą. vor sich tragen. porter devant soi.

nieść za sobą. 1) hinter sich auf den Rücken tragen. 2) fig. nach sich ziehen. 1) porter sur le dos. 2) *fig.* atirer après soi; causer, avoir une suite. § 1) wor nieśie za sobą. 2) co iawną niesprawiedliwość za (z) sobą nieśie.

nieśie śię. es trägt sich. il se porte.

nieśie śię kokosz. die Henne leget. la poule pond.

Niskąd, *adv.* nirgend her. d'aucune part; de nul endroit, d'aucun lieu.

Nisa. Neiß, Stadt und Festung in Schlesien. Neisse ville & forteresse en Silesie.

Niski, Nizki. 1) eig. u. fig. niedrig, nicht hoch. 2) der untere, gegen das Meer gelegen, von Ländern. 3) niedrig, niederträchtig. 1) *prop. & fig.* bas, qui n'est pas haut. 2) bas, situé vers la mer, *parlant des terres.* 3) bas, vilain, honteux, indigne. § 1) niski pagorek; w niskim stanie żyie. 2) niska rzeka; kray niski. 3) niski i podłomyślny umysł; niska to barzo zabawa.

niższy. 1) niedriger. 2) niedriger, der vom niedrigen Stande ist. 1) plus bas. 2) inférieur, qui est au dessous de qu. § 1) dom twoy niższy od moiego. 2) niższym bądź łagodny; niskiego stanu ludźie.

nayniższy sługa. ergebener Diener. très-humble Serviteur.

Nisko, *adv.* 1) niedrig. 2) ergebenst, gehorsamst. 1) bas; d'une maniére basse. 2) très-humblement; humblement. § 1) dom nisko budowany. 2) nisko, iako nayniżey proszę.

niżey. unten, in Büchern. plus bas, en bas, *en aléguant quelque passage d'un livre.* § co śię niżey namieni, opowie; niżey podpisany zeznaię.

Niskolotny. nah an der Erde fliegend. qui rase le tapis; qui vole près de terre.

Niskość. eig. u. fig. Niedrigkeit. *prop. & fig.* bassesse, abbaissement.

Niśli, *vid.* Niżli.

Niszczę, *szczy, szczył.* 1) vernichten, gäntzlich verderben. 2) Gerichtsw. annulliren, aufheben. 3) verheeren, verwüsten. 1) anéantir, gâter, ruiner, perdre, consumer entierément. 2) *Droit:* annuller, casser, abolir, rendre nul. 3) ravager, ruiner un païs. § 1) sam Bog tylko stworzenie zniszczyć może. 2) niszczyć kontrakt. 3) nieprzyiaćiel kraie zniszczył.

niszczę śię, vid. Niszczeię.

Niszczeiący, znikomy. vergänglich, eitel. perissable, vaine, passager, qui se passe, qui s'anéantit.

Niszczeię. sich vernichten, vergehen. anéantir, venir à rien, devenir à rien, se passer, perir; se détruire entiérement.

Niszczenie. 1) Vernichtung. 2) Aufhebung einer Schrift. 1) anéantissement, déstruction entiére, ruine totale. 2) abolition, cassation.

niszczenie kraiu. Verheerung eines Landes. dégât, désolation, le ravage d'un païs.

Niszczyćiel. Verderber. déstructeur.

* Niższy, Niżzy. ist der *Comparativus* von Niski. *c'est le comparatif de* Niski.

Nit. 1) eine Niete. 2) Flitter; Gold oder Silber-Blättchen. 1) rivet, clavette. 2) petite plaque d'or ou d'argent. § 1) nitem spinać; puszczaią nity. 2) pas z drobnemi nitami śrebrnemi.

nit mocny, wielki. grosse, starcke Niete. estoquiau.

Nitabla. Boltzen, dicker Nagel. goujon; boulon, cheville de fer.

nitabla głowczasta. Boltzen mit einer grossen Kuppe. 1) cheville à tête de diamant, à tête ronde.

Nitawa. Mietau Residentz-Stadt des Hertzogs von Curland. Mitavie, la Résidence du Duc de Curlande.

Nitka. Faden Zwirn, Seide. achée, filet. § nic po tey nitce.

na nitce to wiśi. das hängt an einem Faden. cela ne tient qu'à un bout.

Nitkowy. 1) Zwirn-, gesponnen. 2) von Gold- oder Silber-Faden. 1) de fil, de fillet; filé. 2) de fil d'or, d'argent. § 1) nitkowe towary. 2) nitkowe złoto, śrebro; nitkowa robota śrebrna.

Nitowanie. 1) das Nieten, Vernieten. 2) die Vernietung. 1) l'action de river. 2) la façon, la maniére de river.

Nitowany. genietet, vernietet. rivé.

Nitownik. Vernieter. celui qui rive.

Nituię co. etwas vernieten, nieten, umschlagen. river un clou, le rabatre; mettre un rivet, un clavette en qu. ch. § zanitować goźdź.

** Niwa. 1) eig. u. fig. Erndte. 2) fruchtbarer Acker. 3) Neubruch, Neureut, Dreßland. 1) *prop. & fig.* la moisson, recolte. 2) terre fertile. 3) novale, terre défrichée. § 1) buyne chorob niwy. 2) buyne niwy Polskie i inszym kraiom chleba dodawaią. *3) niwę (nowinę) kopać, orać.

Niwco. ⎫ in folgenden Redens-Arten.
Niwecz. ⎭ *cette expression ne se trouve que dans les suivantes.*

w niwecz co obracam. in Nichts verwandeln. convertir, mettre en néant; anéantir.

w niwecz iść; w niwecz się obracam. zu Wasser werden, sich in Nichts verwandeln. se convertir en néant; s'anéantir. § w niwecz to poszło; w niwecz się te zamysły obróciły.

w niwczym, ni w czym. in Nichts, in keiner Sache. en rien, en aucune chose. § w niwczym przewinił.

Niz. 1) Cosackische Landschaft am unterem Nieper, zwischen Moscau, Wallachey, Tartarey und Podolien. 2) die Kosacken aus diesem Lande. 3) Rauberey, Streiferey dieser Kosacken. 1) Païs de Cosaques sur le Boristéne du coté de la mer, entre la Moscovie, la Valachie, la Tartarie & la Podolie. 2) les Cosaques de cette contrée. 3) rapine, course de ces Cosaques. § 1) uszedł na Niz; na Nizu ma maiętności.

Niż, ⎫ *adv.* 1) als, bey einem *Compara-*
Niżeli, ⎬ *tivo.* 2) eher. 1) que, *après*
Niżli, ⎪ *un comparatif.* 2) avant que.
Niśli, ⎭ § 1) lepszy niż brat. *2) zrob to niż (nim) przyydę.

* *niżby, chybaby.* es sey denn. pourvûque, à moins que; si ce n'est que.

Niża, *vid.* Niżina.

Nizacz, *adv. vid.* Niocz.

Niżak. Nisischer Kosacke aus der Gegend Niz. Cosaque Nisien, qui habite la contrée nommée Niz.

Niżby, *vid.* Niż — *niżby.*

Niżeli, *vid.* Niż.

Niżey, *vid.* Nisko — *niżey.*

Niżina, Niża. flaches, niedriges Land. bas lieu; bas païs; païs situé du côté de la mer.

Niżinny. Nieder-, Unter-, von Ländern. bas, inférieur, situé du côté de la mer. § kray niżinny; niżinne Woiewodztwa.

Niziołek. kleiner Mensch, Knirps. ragot, mirmidon, petit bout d'homme, un pigmée, petit nabot, courte-botte, margajat.

Niziuchno, *adv.* 1) aufs niedrigste. 2) aufs ergebenste. 1) d'un maniére fort basse, près de terre. 2) trèshumblement, fort humblement, avec beaucoup de soumission. § 1) ptak niziuchno przy ziemi leciał. 2) niziuchno kłania Was Pana.

Niziuchny. sehr niedrig. fort bas; basset.

Niźnik. Untermann in den Karten. valet *en parlant de cartes.*

Nobilitacya, list na szlachectwo. Adel-Brief. titre de noblesse.

No, ieno; *adv.* nur, nach einem *Imperativo.* seulement, *on met cet adverbe après l'Imperatif.* § piszno, dayno, poydźno.

Noc, *f.* die Nacht. la nuit. § noc ponura, głucha, szara, czarna, bura, pomierzchniona; całą noc leżał.

noc się przybliża. die Nacht nähert sich, es wird Nacht. la nuit s'aproche; il s'en va faire nuit.

noc całą będący, albo czyniący. das die Nacht durch geschicht. qui fait, qui dure pendant la nuit; qui passe toute la nuit.

noc bezsennie przetesknić. die Nacht schlaflos zubringen. revasser; ne faire que réver la nuit; ne pouvoir fermer les yeux de toute la nuit.

po nocy chodźić. in der Nacht herum wandern, schwärmen. courir de nuit. § kto chodźi po nocy kiiowey szuka niemocy, *prov.*

noc ciemna. stock finstre Nacht. une nuit obscure; nuit close.

noc iasna. helle Nacht. une nuit claire.

nocą. des Nachts, bey Nachtzeit, bey Licht. de nuit; à la chandelle; durant la nuit. § nocą pisać.

nocą co robić. die Nacht durch etwas arbeiten. percer la nuit à faire qu. ch.

w nocy. in der Nacht. de nuit. § w nocy się to stało.

dniem i nocą. bey Tag und Nacht. de jour & de nuit; nuit & jour. § dniem i nocą iechać, pracować.

dobrze w noc; głęboko w noc; dużo w noc. es ist tief, spät in die Nacht herein. la nuit est bien avancée.

noc naydłuższa źimie. die längste Nacht im Winter. la plus longue nuit de l'hiver.

noc naykrotsza lećie. die kürtzte Nacht im Sommer. la plus courte nuit de l'été.

Nocę. 1) anstimmen, singen. 2) singen, Verse machen. 1) chanter, entonner. 2) *Poët.* chanter, faire des vers. § 1) wesołe noći piosnki; nie noć tryumfu aż przeskoczysz, *prov.* **2) wiekopomną iego nocił sławę.

Nocleg. Nachtlager. couchée, gîte, lieu ou l'on passe la nuit.

Nocleguię, *vid.* Nocuię.

Nocnica. 1) Kobold, Nacht-Gespenst. 2) Knecht Ruprecht. 1) un spectre de nuit, farfadet, petit diable, qui fait peur la nuit. 2) un ogre; le moine bourru;

monstre imaginé qui mange les petits enfans.

Nocnik, kruk nocny. Nachtschwärmer. coureur de nuit.

Nocny. Nacht=, nächtlich. de nuit, nocturne, de la nuit, qui se fait de nuit; qui arrive de nuit. § nocne hałasy; kruk to nocny; nocne zmazanie.

nocny czas. die Nachtzeit. nuitée; l'espace de nuit.

nocne ziele. (linaria) Lein=Kraut. linaire.

nocna robota. Arbeit bey Licht; Nacht=Arbeit. travail de nuit; travail qui est fait de nuit.

nocne duszenie. der Alp. un incube; le cochemare.

Nocuię. nachtlagern, übernachten. gîter; passer la nuit, coucher dans un lieu.

Nog, Gryf. Greif, ein fabelhafter Vogel. grifon un oiseau fabuleux.

Noga. 1) Fuß. 2) Fuß am Bett, Tisch, am Leuchter=Stuhl. 1) un pié; jambe. 2) un pié de lit, de table; un pié, pate de gueridon. § 1) nogę złamał; nog chorych człowiek; koń nieomylnych nog; to wielkie męstwo w nogi mu wpadło. 2) noga u stołu, u łożka.

nogi stołowe. Tisch=Gestelle. treteau de table.

na iedney nodze. auf einem Fuß. sur un pié.

na iedney nodze skakać. hückſen; auf einem Fuß springen. sauter à cloche-pié.

na nogi wystawić. herstellen, auf guten Fuß setzen. mettre sur pié; mettre sur un bon pié. § na nogi wystawił fakcyą swoię.

nogą a nie ręką pisze. er schreibt eine krücklichte schlechte Hand. il fait des piez de mouche; il écrit si mal qu'on ait peine à lire.

noga nogę wspiera. eine Hand wäscht die andre. une main frote l'autre.

iedną nogą w grobie stoi. er stehet mit einem Fuß im Grabe; er gehet auf seiner Grube. il a un pié dans la bierre, dans la fosse; il est sur le bord de sa fosse.

wyśiec się nogami; dufać w nogi; w nogi się porwać; zdrowia nadźieię nogom powierzyć; w nogach szukać obronę; uciec w nogi; obiema nogami uciekać; w nogi. Fersen=Geld geben, davon laufen. gagner au pié; lâcher le pié; montrer les talons; gagner le haut. § w nogi nieborak, gdy się napaśnicy odezwali.

to wielkie męstwo w nogi mu wpadło. er hat das Hasen=Panier ergriffen. il joüe de l'épée à deux jambes; il prend de la poudre d'escambette.

nogami wzgorę wszystko obraca. er fängt alles verkehrt an; er spannt die Pferde hinter den Pflug. il fait tout à rebours; il écorche l'anguille par la queuë.

suchą nogą. trucknen Fusses. à pié sec, sans mouiller le pié.

sucha uszedł nogą. er ist mit einem blauen Auge davon gekommen. il s'en est tiré bagues sauves; il a sauvé le moule du pourpoint.

boday moia tam nie postała noga. wenn ich doch mit keinem Fuß hingekommen wäre. je voudrois que je n'y eusse pas mis le pié.

nie postoi tu noga moia; i po nogębym się tam nie wrocił. ich komme da mit keinem Fusse wieder hin; ich werde seine Schwelle nicht mehr betreten. c'est le ventre ma mére; je n'irai plus en cet endroit.

nogami się rodźić. mit den Füssen zur Welt kommen. venir au monde en sortant des piez; naitre les piez devant; venir au monde les piez prémiers.

nogami wzgorę, głową na doł kogo zawieśić. einen an den Füssen aufhängen. pendre qu. par les piez.

nogi włoczący. der die Beine im Gehen schlept. quelqu'un qui traine, qui ne leve pas bien les piez en marchant.

Nogal. langbeinigter Mensch. haut jambé; long gigot; un homme qui est haut de jambes.

Nogawica. Hose, Theil an den Pomp=Hosen; so das Bein bedecket. chausse; partie du pantalon ou de la rheingrave qui couvre la jambe.

*Nogieć, *m. vid.* Napaść, Nikczemnik.

Nogietek, *g. nogietka,* ziele (*buphtalmum*) Gold=Blume, Ochsen=Auge, Rinds=Auge. oeil de beuf.

* *nogietek, mieśiączek ziele.* (caltha, calendula) Ringel=Blume, Wartzen=Kraut. souci.

Nokturn. Früh=Mette, Kirchen=Gebet so des Nachts gehalten wird. le Nocturne, priére de l'Eglise pendant la nuit. § pierwszy, drugi nokturn śpiewać; w pierwszym nokturnie celebrował, w trzećim nokturnie miał Mszą śpiewaną Xiądz N.

Nominacya na urząd, mianowanie. die Ernennung zu einem Amt, zu einer Prälatur; das Recht dieser Ernennung. nomination; c'est l'action ou le droit de nommer à quelque charge ou quelque Prélature.

Nominat. ernannter Geistlicher zu einem Bißthum oder Abtey. un Nominataire; Eclésiastique nommé à un Evêché, ou à une Abaïe. § Nominat Gnieznienski, Krakowski, Kiiowski.

Nominatka.

Nominatka. ernannte Aebtißin. une Nominataire; fille nommée à une Abaïe.
Nominowany na Biskupstwo, Arcybiskupstwo, *&c.* ernannt zu einem Biß- oder Ertzbißthum. nommé à une Evêché, à un Archevêché *&c.* § Nominowana Opaćini.
Nominuię. zu einem Amte ernennen. nommer à une charge, à un Bénéfice. § krol go na Biskupstwo Kiiowskie nominował.
nominuiący na urząd. ein Ernenner zu einem Amt, zu einer geistlichen Würde. Nominateur; celui qui nomme à une charge, à un bénéfice.
Noncyusz, *vid.* Nuncyusz.
Norbertan zakonnik. ein Norbertaner, Prämonstratenser-Mönch. Norbertan, Prémontré un Réligieux.
Norek, *vid.* Nurek.
Nos, *g. a.* 1) eine Nase. 2) Schnabel der Vögel, Schnautze der Fische. 3) Schnautze, Schnippe an einem Trinck-Gefäß. 4) Mücken- Fliegen- oder Elephanten-Rüssel. 5) brennende Licht-Schnuppe. 6) Spitze, Schnabel an der Schreibe-Feder. 7) Spitze eines Kahns. 1) nez. 2) bec d'un oiseau; d'un poisson. 3) bec, petit conduit par lequel coule la liqueur du vase. 4) trompe de coussin, de mouche, d'Elephant. 5) lumignon, partie de la chandelle allumée qui brûle. 6) bec de plume à écrire. 7) nez de bachot. § 1) krew mu z nosa ćiecze. 2) boćian nosem klekoce; nos szczupaka, myszy. 3) nos u dzbana. 4) nos komorzy. 5) świeca ma nos wielki, trzeba go utrzeć. 6) nos u piora. 7) nos u czołnu.
nos wklęsty, szeroki. einbogene, platte Nase. nez camus, camard, nez à boire au baril.
nos trądowaty. eine Kupfer-Nase. nez de béte-rave; nez enlumé, nez fleuri.
nos wypukły, garbaty. Habichts-Nase. nez aquilin; nez de peroquet; nez relevé au milieu & recourbé au bout.
nos na końcu zakrzywiony, podniosły. Rumpf-Nase, die am Ende gebogen ist. nez retroussé en bas.
nos, węch ma ćienki. er hat eine feine Nase. il a le nez long; il a bon nez.
nos świni. Sau-Rüssel. groin de cochon.
nos psi. Hunds-Schnautze. museau, nez de chien.
nos utrzeć. 1) die Nase wischen. 2) einem die Nase wischen; einen abführen. 3) das Licht putzen. 1) moucher qu; nettéïer le nez. 2) abatre le caquet à qu. 3) moucher une chandelle; couper la mèche à une chandelle alumée. § 1) utrzyy dźiećięćiu nos. 2) nos mu dobrze utrę. 3) utrzyy nos świecy.
nos sobie utrzeć. sich die Nase wischen. se moucher.
z nosem odeyść. eine Nase bekommen; mit einer langen Nase davon gehen. avoir, recevoir un pié de nez; demeurer avec un pié de nez.
pod nosem sobie mowić. murren, unter der Nase reden. marmotter; parler entre ses dents.
przez nos mowić. durch die Nase reden. naziller, parler du nez.
przez nos mowiący. Schnarcher der durch die Nase redet. nasillard.
przez nos śpiewać. durch die Nase singen. chanter du nez.
nosa komu przyczynić. 1) einem eine Nase drehen. 2) einen zum Hahnreh machen. 1) donner un coup de fourche, donner du galbanum, en donner à garder, donner des canards à qu; rendre qu. camus; tirer qu. par le bout de nez. 2) faire qu. cocu.
**nos utarty, ustrzyżyny.* abgeschnautzte Licht-Putze. mouchure, ce qu'on retranche du lumignon de chandelle, quand on la mouche.
nos ći się krzywi znać ze nieprawda. die Nase wird dir krumm, du redest die Unwahrheit. votre nez va se tordre, il faut que vous disiez des mensonges.
nos mię świerzbi dostanę podarunek. die Nase jucket mir, ich werde ein Geschenck bekommen. le nez me démange je vai recevoir un présent.
nos mu się ostrzy. die Nase wird ihm spitzig. son nez s'afile. § nos mu się obostrzył.
ma w nośie. er hat Grütze im Kopf; er ist nicht einfältig. il a bon nez; il a du plomb dans la tête; il a le nez long.
w nos mu te słowa poszły. diese Worte stiegen ihm in die Nase. ces mots l'ont pris au nez.
byle mu co przyszło do nosa. so bald ihm nur was in den Sinn kommt, in die Nase steigt. aussi-tôt que quelque chose lui monte au nez, à l'esprit.
zwieśić nos, vulg. betrübt seyn, die Nase hängen. baisser sa crête, le menton; étre triste. § zwieśił nos nieborak.
dać komu czym po nośie. einem auf die Nase geben. donner sur (par) le nez à qu.
dać komu czym po nośie, dać komu w nos. einem eine Nase, einen Verweis geben, in die Nase reiben. flanquer qu. par le nez; planter,

planter, plaquer, jetter qu. ch. au nez de qu; dire quelque ch. à la barbe de qu; reprocher qu. ch. à qu. à son nez.

za nos kogo wodźić. einen bey der Nase herum führen. mener qu. par le nez; tirer au nez qu.

nie daie sobie trząsać, grać na nośie; nie daie śię za nos wodźić. er läßt sich nicht auf der Nase spielen; er läßt sich nicht bey der Nase herum führen. il ne se laisse pas mener comme un oison.

w nos komu dmuchać; grać komu na nośie. einem auf der Nase trummeln; einen verhöhnen. injurer qu. à son nez; chifonner qu; soufler au nez à qu.

wyżey nosa gębę nośi. er trägt die Nase hoch; er ist stolz. il hausse le nez; il leve, il secoue le menton; il leve la crête.

Nosal. Groß-Nase; ein großnäsiger Mensch. un gros-nez; qui a un grand nez, qui a un nez de triple étage, de bonne taille.

Nosaty. 1) großnäsig. 2) mit einer Schnippe oder Schnabel versehen. 3) geschnäbelt; das einen Schnabel oder gekrümmte Spitze hat. 4) rotzig, von Pferden. 1) qui a bien du nez. 2) qui a un bec pour verser une liqueur. 3) pourvu d'un nez, qui finit en pointe courbée. 4) morveux, *parlant de chevaux.* § 1) nosata kobieta. 2) konew nosata. 3) czołn nosaty, nawa nosata. 4) nosaty albo wozgrzywy koń.

Nosek, *g. noska.* 1) eine kleine Nase. 2) kleine Schnautze, Schnüppchen, Röhrchen an etwas. 3) Rüssel der Mücke, der Fliege. 4) Schreib-Federspitze. 1) petit nez. 2) petit bec d'un vase. 3) trompe de mouche. 4) bec d'une plume à écrire.

Nośićiel. der etwas trägt. porteur, celui qui porte.

nośićiel nieba. Poet. der Atlas, so die Welt trägt. *Poët.* l'Atlas qui soutient le ciel de ses épaules. § Atlas krol Maurytański pierwszym słonecznego i księżycznego biegu będąc wynalezcą, nośićielem nieba iest nazwany.

Nośiwam. zu tragen pflegen. avoir coûtume de porter; porter souvent.

Nośidło, naczynie do noszenia czego. Trage, Trag-Baare. civiére, machine à quatre bras à porter qu. ch.

nośidło podrożne. Roß-Baare. brancart.

Nośna kokosz. Leg-Henne. poule qui pond.

Nosorog. } Nasen-Horn. Rinoceros.
Nosorożec. } § Nosorog kośćianemi przyodźiany łuskami.

*Nosowka, chustka do nosa. Schnupf-Tuch. mouchoir pour se moucher.

Nosowy. Nasen-. de nez.

nosowa chrześtka; nozdrzy przegrodka. Nasen-Knorpel zwischen den Nasen-Löchern. le paroi ou l'entre-deux entre les narines.

wrzod nosowy. Nasen-Geschwür. un polipe.

Nostrzek modry albo prawy; goryczka mała albo naymnieysza. (*gentianella*) Heil aller Schäden, Kreutz-Entian. petite gentiane.

nostrzek biały, } *vid.* Komonica
Nostrzeń, *g. nostrzeniu,* } swoyska.

Noszarka. Trägerin. crocheteuse.

Noszarz, tragarz. Träger. porte-faix; crocheteur.

Nosze, *plur.* Trag-Gerüste, Trage, Trag-Baare. civiére, crochets de porte-faix, brancard. § na noszach chorego, towary noszą.

Noszę, *nośi, nośił.* 1) öfters oder lange tragen, s. niosę. 2) tragen Kleider, einen Hut, den Kopf, einen Degen. 3) kleiden, bekleiden. 4) bey sich haben, bey sich tragen. 5) führen, haben als einen Nahmen, ein Wappen. 6) gehen, tragen, von Pferden. 7) einem zusetzen. 1) porter souvent ou long tems. 2) porter des habits, un chapeau, la tête, une épée. 3) vétir, habiller qu; fournir à qu. les habits. 4) porter, avoir sur soi. 5) porter un nom, qu. ch. dans ses armes. 6) porter, marcher, *parlant d'un cheval.* 7) manier, tâter, tourner qu. de tous côtez. § 1) drwa nośi, na rękach kogo nośić; noszą na noszach (noszami) towary. 2) nośi płaszcz na sobie; nośi pierśćień, szpadę, długą brodę, włosy; nośi pięknie głowę. 3) nośi podle, stroyno syna, sługę. 4) nośi zegarek przy sobie. 5) fest orderu tegoż dnia bywa, ktorego imię nośi; na herbie dank nośi. 6) koń ten ćiężko, łetko nośi. 7) nośi (obraca) go dużo zewsząd.

noszę kogo po ludźiach. einen austragen. difamer, décrier, décréditer qu.

nośić w żywośie. schwanger gehen. être grosse; porter un enfant dans ses flans.

nośić płod. tragen; trächtig seyn. porter, être pleine.

nośić śię. sich kleiden, sich tragen. s'habiller, se vêtir; porter un habit. § nośi śię prosto, nad zamiar, po Francusku, po Polsku.

Noszenie. 1) öfters tragen. 2) Tracht, Last die man trägt. 3) Tracht Essen, das Auftragen der Gerichte. 4) ein Ort, wo man

man sich auf-und niedertragen läßt. 5) das Herumtragen wegen der Gesundheit. 6) Hals-oder sonst ein Zierrath, den man trägt. 7) angehängtes Mittel wider Gift oder Zauberey, als ein Zettelchen, ein Schau-Stück. 1) l'action de porter souvent; le portage. 2) la charge qu'on porte. 3) mets; service, *m.* entrée; l'action de servir sur un table. 4) place où l'on se fait porter. 5) l'action de se faire porter pour se donner du mouvement. 6) chose qu'on porte pour ornement comme sont les chaînes, les coliers 7) un amulete; billet, médaille ou quelque autre remède, qu'on porte sur soi, qu'on atache au cou contre les poisons ou contre les enchantements. § 1) noszenie zboża do okrętu. 2) noszenie drew iedno, drugie. 3) noszenie potraw iedno, dwoie, troie. 4) wygodne noszenie. 5) noszenie dla zdrowia tym pomocne, ktorzy iazdy wytrzymać nie mogą. 6) noszenie drogie dla ozdoby iako krzyżyki, kanaczki. 7) noszenie od czarow, trucizny, urokow.

noszenie w żywocie. das Tragen der Leibes-Frucht. la portée du fétus.

Noszka, *vid.* Nożka.

Nota. Melodey, Weise eines Liedes. ton, l'air, maniére de chanter un chant. § tą notą śpiewał piosnkę.

noty muzyczne. musicalische Noten. des notes de musique. § śpiewać, grać z not.

na tę notę coś mowił. er sagte etwas, ungefehr auf diese Art. il a dit quelque chose sur ce ton.

umiem tego tylko notę, (notkę). ich kan davon nur etwas weniges auswendig. je n'en sai par coeur qu'un petit mot.

Notecz, Notesz, *f.* ein Fluß zwischen Gnesen und Thorn. c'est une rivière entre Guesne & Thorn.

Notuię. notiren. noter, remarquer.

Now. Neulicht. nouvelle lune. § now Marca mroźno nastanie; od nowiu deszcz padał.

now żydowski. Neulicht der Juden. neomenie.

Nowak. 1) neuer Anfänger. 2) Neuling, der Neurungen macht. 1) un novice; un homme neuf dans qu. ch. 2) novateur, celui qui innove.

Nowalia. 1) was Neues, was Seltnes. 2) Neues vom Jahr. 1) nouveauté, chose nouvelle. 2) nouveauté, fruit ou fleur qui viennent avant la saison ordinaire; du fruit nouveau. § 1) czy to nowalia powstać podupadłemu. 2) posłał mu nowalią.

Nowenna. neuntägiges Kirchen-Gebet. neuvaine, priére de l'Eglise qui dure neuf jours.

Nowicyacki, Nowiciacki. das Kloster-Noviciat betreffend. qui concerne les Novices & le Noviciat.

Nowicyat, Nowiciat. 1) Probe Jahr einer neuen Ordens-Person. 2) Wohnung im Kloster der Noviciorum. *3) Unerfahrenheit. 1) noviciat, probation; année de probation. 2) noviciat, lieu du Couvent où demeurent les Novices. *3) aprentissage, *m.* ignorance dans quelque afaire. § 1) nowicyat odprawować. 2) poydź do nowicyatu. 3) znać że nowicyat w tym odprawuie.

Nowicyuszka. Nonne die das Probe-Jahr hält. une Novice.

Nowicyusz, Nowiciusz. Novicius, der das Probe-Jahr im Kloster hält. un novice, qui fait son novice.

Nowina. 1) Zeitung. 2) Neubruch, Neureut, Dreß-Land; neu angebauter Acker. 1) nouvelle, avis. 2) novale, novellis, terre défrichée; terre nouvelle; un friche qu'on cultive. § 1) nowiny śiać, trząść; nowinę złą, dobrą powiedźieć, słyszeć. 2) nowina iest rola z odłogu, z gaiowiny i innego zarosłego mieysca; nowina, rola albo pole nowokopane; nowinę położyć; poszarpał mu balwierz głowę iak nowinę na odłogu.

nowina, złotołeńczyk. Wappenk. ein Schwerdt zwischen zwey Henckeln oder zwey Lateinischen S, auf der Krone kniet ein bewafneter Fuß. *Blas.* une épée entre deux anses faites en S, & un pié armé sur la couronne.

Nowiny, *plur.* geschriebene oder gedruckte Zeitungen. gazette, nouvelles.

nowina to. das ist was unerhörtes. c'est une chose inouïe; ce sont des choses toutes neuves; cela est inouï.

nowinę orać, kopać. einen Acker brechen, aus der Lade reissen. défricher une terre, un champ.

Nowiniarz, awizarz. Zeitungs-Schreiber. gazetier, qui fait la gazette.

Nowinka. 1) kleine Zeitung. 2) Dresch-land. 1) petite nouvelle. 2) terre défrichée, novale.

Nowinkonoś. der sich mit Zeitungen trägt; Liebhaber von Zeitungen. un nouvelliste celui qui dit, qui aime à entendre des nouvelles.

Nowinny. Zeitungs-, zu den Zeitungen gehörig.

hörig. qui regarde la gazette ou les nouvelles.

nowinne; podarek za nowinę. Geſchenck vor eine gute Zeitung. préſent qu'on fait à celui qui aporte de bonnes nouvelles.

Nowiuchny. } gantz neu, gantz jung. tout
*Nowiuczki. } nouveau, tout neuf, tout jeune.

Nowizna, *vid.* Nowina 2).

Nowo, *adv.* 1) neu, auf eine neue Art. 2) neulich, ohnlängſt. 1) nouvellement, nouveau, de neuf. 2) nouvellement, de puis peu, recenment, fraichement. § 1) ſuknia nowo zrobiona. *2) nowo (świeżo) wydrukowana księga.

Nowokrzczeniec, nurek. Wiedertäufer. un Anabaptiſte; hérétique qui croit que le Batême des petits enfans eſt nul.

Nowokrzczony. Neugetaufter, Neubekehrter. un Néophite, Crétien nouvellement converti & bâtiſé.

Nowokśiężyny, *plur.* 1) die erſte Meſſe eines neuen Prieſters. 2) Schmaus nach dieſer Meſſe. 1) la prémiére Meſſe que le Prêtre dit après avoir pris l'Ordre de Prétriſe. 2) petit feſtin qu'on donne après la prémiére meſſe d'un Prétre nouveau.

Nowonarodzony. } neugebohren. nou-
Nowopowity. } veau-né, qui eſt né depuis peu.

Nowoprzybyły. neuer Ankömmling. nouveau-venu.

Nowość. Neuigkeit, neu aufgekommene Sache. nouveauté, choſe nouvelle.

Nowośiedliny, *plur.* 1) neue Wohnung. 2) Einzugs-Schmaus bey Beziehung eines Hauſes. 3) neue Pflantz-Stäte. 1) nouveau logis; nouvelle demeure. 2) petit feſtin qu'on donne étant allé loger dans le nouveau logis. 3) nouvelle colonie. § 1) iuż śię w ſwoie przeniosł nowośiedliny. 2) byłem na nowośiedlinach iego.

Nowoświecki. neumodiſch, neu. moderne, nouveau, qui eſt fait ſelon la mode.

Nowotnik. Neuling, der eine Neuigkeit einführen will. novateur, celui qui veut introduire quelque nouvelle opinion.

Nowotność. Neuigkeit, neue Mode, neue Lehre. innovation, choſe nouvelle, nouveauté, nouvelle opinion, nouvelle doctrine. § faſſywa ta nowotność zſtarzawſzy upadnie.

Nowotny. 1) neu, der nicht lange in ſeinem Stande iſt. 2) neu, nicht lange erfunden. 1) neuf, nouveau dans ſon métier; qui n'a pas long tems pratiqué ſa profeſſion. 2) nouveau, qui eſt inventé depuis-peu. § 1) nowotny Doktor; nowotna kucharka. 2) nowotna nauka, nowotna machyna.

nowotny rzemieślnik do rzemiesła śię odzywaiący. junger Meiſter der in die Zunft treten will. maître qui veut faire profeſſion d'un métier.

nowotny żołnierz. neuer Soldat. jeune ſoldat; novice; nouveau aprentif.

Nowowierny. Neubekehrter. nouveau-converti.

nowowierny. } Ketzer, Anhänger einer
Nowowiernik. } neuen Lehre. hérétique d'une nouvelle ſecte.

Nowozaćiążnik. neuer Recrute. ſoldat nouvellement levé.

Nowozaćiągły. } neuangeworben. de-
Nowozaćiągniony. } puis peu levé, nou-
Nowozaćiężny. } vellement enrôlé.

nowozaćiężni. Recruten; neugeworbene Soldaten. une recruë.

Nowożeń, *g. nowożenia.* } neuer Ehe-
Nowożeniec, *g. nowożeńca.* } Mann. fiancé, nouveau marié.

nowożeńcowie. neue Eheleute. les nouveaux mariez. § nowożeńcowie gośćiom przez przyiaćiela dźiękuią.

Nowożeńſki. die neuen Eheleute, die neue Ehe betreffend. qui concerne les nouveaux mariez ou le mariage nouveau.

nowożeńſki kamień albo żeńſki, weſelny, ſwadźiebny. (gamites) weiſſer Edelſtein der die Geſtalt von zwey gefaltenen Händen hat. pierre précieuſe fort blanche qui repréſente deux main jointes enſemble.

Nowy. 1) neu, neu gemacht. 2) neu, neulich. 3) neu, noch nicht gehört. 1) neuf, fait de neuf. 2) nouveau, recent. 3) nouveau, qu'on n'a pas entendu, qu'on n'a pas vu. § 1) ſzata nowa, boty nowe. 2) nowe kłotnie państwo mieſzaią. 3) nowa inwencya; nowe rzeczy czynić, wymyślać; nowego śię tam zawſze co rodźi.

a co maſz nowego? was haſt du neues? qu'avez vous de nouveau?

Nowygrad, *g. u.* Neugrad ein Schloß in Ungarn auf einem hohen Felſen. Novograd, fortereſſe en Hongrie qui eſt batie ſur un très-haut rocher.

Noż, *g. a.* Meſſer. couteau. § noże to ſą francuſkie; przy nożu leżą widełki.

ſtućiec do nożow. Meſſer-Beſteck. couteliére.

noż ſkładany. Taſchen-Meſſer, Einleger. flatin, jambette.

noż ogrodniczy. Hackmeſſer des Gärtners; Garten-Hippe. ſerpette.

nożem mi w ſerce zawadźił; noż mi w ſerce wraźił. er hat mir ein Meſſer ins Hertz geſtoſſen. c'eſt me poignarder; il m'a donné un coup de poignard dans le coeur.

Nozdrza. Naſen-Loch. narine. § nozdrze ma wielkie.

nozdrzy choroba. Auswachs in der Naſe. un polipe.

Nożenki, *plur.* Meſſer- oder Scheeren-Scheide. une gaîne à coûteau, à ciſeaux.

Nożewnictwo. Meſſerſchmids-Handwerck. coutelerie.

Nożewnik, *vid.* Nożownik.

Nożka. 1) ein Füßchen. 2) Obſt-Stiel. 3) Füßchen als am Spitz-Glas, an einem Käſtchen. 4) Art Tauben mit hohen Füſſen. 1) peton, un petit pié. 2) queuë de fruit. 3) le pié, pate de verre à vin; pié d'une caſſete. 4) ſorte de pigeons à hauts piez.

nożka Pan. man muß ſich aufs Haſen-Panier verlaſſen; man muß davon laufen. il faut montrer les talons; il faut gagner le haut.

*Nożny, *ſubſ. plur. vid.* Nożenki.

Nożny, *adj.* zum Fuß gehörig. de pié; qui concerne un pié. § od nożney ſtopy aż do głowy uzbroiony.

Nożowaty. ſchneidend; wie ein Meſſer geſtaltet. tranchant; fait en forme de couteau; qui a la forme, la figure de couteau.

Nożownik. Meſſerſchmid. coutelier, artiſan qui fait des couteaux.

Nożyſko. ſchlechtes Meſſer. méchant couteau.

Nożyce, *plur.* 1) eine Scheere. 2) Krebs-Scheeren; Scorpionen-Scheeren. 1) ciſeaux. 2) braques, *m. plur.* mordans, *m. plur.* ſerres, *f. plur.* pinces, *f. plur.* les bras d'écrevice, de ſcorpion. § 1) ſtrzydz nożycami. 2) nożyce rakowe, niedźwiadkowe.

wielkie nożyce. groſze Scheere. forces, *f. plur.*

Nożyczki, *plur.* ein Scheerchen. forcettes.

**nożyczki do świec; ſzczypce.* Licht-Putze, Licht-Scheere. mouchettes, *f. plur.* avec quoi on mouche la chandelle.

Nożyk. Meſſerchen. petit couteau; coutelet.

nożyk piſarſki; ſzczyżoryk. Feder-Meſſer. canif.

Nu, *adv. vid.* Nuż.

Nudnie, } *adv.* ängſtlich, übel. languiſ-
Nudno, } ſamment.

nudno mi. es iſt mir übel, bange. le coeur me defaut; je me trouve, je me porte mal. § nudno mi było.

Nudnieię. von Kräften kommen, matt, kraftlos werden. languir, perdre ſes forces. § słońce piecze, aż śię ludźie pocą i nudnieią.

Nudność. Uebelkeit, Bangigkeit, Beklemmung des Hertzens. la langueur, foibleſſe. § w nudnośćiach biedne ſerce zoſtaie; wielką ćierpieć nudność.

Nudny. ſchwach, kraftlos, matt. languiſſant, plein de langueur; abatu.

*Nukam. ofte nun ſagen. dire ſouvent ſus, ſus. § co nukaſz; nie nukay (niemow nu nu) tak częſto.

Numeruię co, kładę liczby porządkiem. Numeriren etwas mit Zahlen in der Ordnung. numeroter, marquer le numero, ou les nombres.

Nuncyatura. die Nunciatur, Nunciatur-Gericht eines Päbſtlichen Nuntii. Nonciature; Jugement de Nonce, qui connoit des matiéres Ecléſiaſtiques dans un Roiaume.

Nuncyaturſki. Nunciatur-. de Nonciature. § Audytor Nuncyaturſki.

Nuncyuſz. Päbſtlicher Nuncius. Nonce, Ambaſſadeur de Pape.

Nurka. Nürtz-Fell, Art von Zobel-Fellen. ſorte de marte zibeline.

Nurek. 1) Taucher, der unter dem Waſſer gehet. 2) Taucher. 3) ein Widertäufer. 4) ein See-Fiſch deſſen Floß-Federn vom Kopf bis an den Schwantz gehen und einem Pferde-Schwantze gleichen. 1) plongeur, plongeon, urinateur, qui nage entre deux eaux; nageur ſous l'eau. 2) plongeon, zoucet. 3) un anabatiſte. 4) eſpèce de poiſſon de mer qui a les nageoires depuis la tête jusqu'à la queuë, qui ont du raport à la queuë de cheval.

nurkiem pływać. unter dem Waſſer ſchwimmen. plonger; nager, aller ſous l'eau à la nage; faire le plongeon.

Nurt. 1) Strom, Schuß eines Fluſſes. 2) die Straſſe, der Lauf eines Schiffes. 1) fil, cours, courant de l'eau. 2) bordée; cours d'un vaiſſeau; air de vent. § 1) nurtem płynąć. 2) nurt ieſt gośćiniec głowny, gdźie rzeka idźie; przeſzłym nurtem okręt płynął.

nurt głowny. der Haupt-Strom des Fluſſes ſelbſten, und nicht ſeines Arms. le courant, qui ne ſe fait pas du bras mais du fleuve. § nurt głowny ſtarym, łacha nowym ćiecze rowem.

Nurzę co, *rzy, rzył.* untertauchen. plonger, ſubmerger, enfoncer dans l'eau.

nurzyć śię; ponurzyć śię. 1) ſich untertauchen. 2) ſich ergeben, dem Böſen nachhängen,

hängen, sich stürzen. 1) se plonger. 2) *fig.* se plonger, s'enfoncer, s'adonner aveuglement à quelque mal. § 1) ponurzył się w rzece. 2) co żywo w wesołości bezpiecznie się nurzyło.

Nurzanie, ponurzenie. Untertauchung. l'action de plonger, d'enfoncer dans l'eau.

Nu, Nuż, Nuże, nu ieno, *interj.* nun, wohlan. orça; eh là; çà; or sus; sus sus. § nuż niech tak będźie; nuże idź wprzody.

nuż tedy. nun wohlan; frisch auf, frisch zu. çà çà donc, courage, allons, vîte; eh bien.

nuż tedy śpiewaymy, tańcuymy. auf laßt uns singen, laßt uns tanzen. sus sus chantons, dansons.

nuże daley. wohlan weiter. après; après après; continuez; continuez le reste.

a nuż kiedy; a nuż gdy. und wenn denn aber. & quand; eh bien quand donc; & si donc. § a nuż gdyby zamysły wykonał; a nuż gdy przyydźie; a nuż kiedyby nieprzyiaćiel nastąpił.

nuż go; nuż weń. frisch auf ihn los; drauf zu. tuë tuë; ataquons le vivement.

Nużę, *źi*, *źił.* matt machen, abmatten, entkräften. harasser, fatiguer, abatre, afoiblir.

Nuża, *vid.* Nudność.

Nuźnieię, *vid.* Nudnieię.

*Nuźniony, znuźniony, znużiony. abgemattet, entkräftet. abatu, harassé, afoibli. § znużione woysko.

Nyga. 1) Rest eines Tuchs. 2) Neige als vom Bier. 1) coupon; toile, étofe ou drap en coupon. 2) béssiere, de la boisson qui est au bas & où il n'y a presque plus que la lie.

Nyrka, *vid.* Nerka.

Nysa. Neisse, Stadt und Fluß in Schlesien. Nisse ville & fleuve en Silesie.

O.

O, *interj.* 1) o, ach. 2) o; vor einem *Vocativo* in nachdrücklichen Redens-Arten. 1) o, ah, oh, helas. 2) o; *devant le Vocatif dans les expressions graves.* § 2) o! bitogo i wźięto; o! świat tak płaći; o! iuż dość. 2) o nędzny świećie; o Boże moy.

O, *pr. Acc.* 1) um, wegen. pour, de. § o tę rzecz mię łaiano, bito; idźie mi o maiętność; grać o co; idźie o sławę; o grosz śię powadźili; boię śię o was wszystkich.

o co że; o zakład że. wir wollen wetten daß. voulez vous parier que; parions que.

2) auf; ohngefehr auf; um. environ, sur, à peu près; près de; vers. § o mieśiąc nad spodźiewanie uchybił; o pięć set ich było.

3) an. contre. § o kość ząb złamał; o rog koło śię złamało; o skałę śię okręt rozbił; o źiemię, o mur kim uderzyć; o głowę iego stłukł garniec.

* * *

In folgenden regieret o den *Localem.* *dans les sens suivans le Local suit après cette préposition* o.

4) von, von einer Materie. sur, de quelque sujet. § o tey materyi mowił, pisał; o skromnośći żyćia rzecz miał; ia o cebuli, ty o czonsku; *prov.* o tym gadka.

źle o tobie. es stehet schlecht um dich; es stehet schlecht mit dir aus. il y a du danger pour vous; vous étes mal dans vos afaires.

5) um, in einer gesetzten Zeit. à, dans un tems déterminé. § o tym czaśie do domu nie chodzą; o piątey przyydę; o świtaniu zaprzęgay.

6) bey. au; à. § siedźi w więźieniu o chlebie i wodźie; o swoiey strawie robi, służy.

7) mit. à; avec. § woz był o dwuch, o trzech kołach; o czterech koniach; pałac o tyśiącu okien.

człowiek o dużym nośie. der Mensch mit der langen Nase. l'homme au grand nez.

8) bey. avec, en se soutenant, en s'apuïant sur qu. ch. § o kuli, o lasce chodźi.

* * *

o, *pr. ins.* dieses Vorwörtchen vor einem *Verbo* hat folgende Bedeutungen. *cette préposition inséparable a les sens suivans devant un verbe.*

1) um, in die Runde um. *en, em,* au tour.

okręćić. umdrehen. entortiller.

okrążyć. umzingeln, umgeben. entourer, environner.

2) ab, herunter, weg. de, en ôtant.

odźierać. abreissen. détacher, dépouiller.

Ob, *pr. ins.* diese *Præposition* findet man vor vielen *Verbis* an statt O. *on trouve cette préposition verbale souvent au lieu de la préposition* O.

obłapić, obiąć. umfassen, umarmen. embrasser.

Oba, Obadwa. beyde, alle beyde. deux, tous deux, tous les deux, tous deux ensem-

enſemble; l'un & l'autre. § obiema rękoma biie; oba razy; obiema razy; o nas obu idźie; obadwa maią konie; obudwuch widźiałem; obiedwie Panny.

obiema nogami biega. er läuft ſporrenſtreichs. il court le plus vîte qu'on peut; il court à perte d'haleine.

* * *

Dieſe Wörter werden alſo decliniret. *ces mots ſe déclinent de la maniére ſuivante.*

Oba. *N. m.* oba, (obay) *f.* obie. *n.* oba. *g. D. L.* obu. *A. m.* oba (*A. m. anim.* obu) *f.* obie. *n.* oba. *Inſ.* obiema.

Obadwa. *N. m.* obadwa, (obadway) *f.* obiedwie. *n.* obadwa. *g.* obudwu, obudwuch, obudwoch, *D.* obudwom. *A. m.* obadwa, (*A. m. anim.* obudwu) *f.* obiedwie. *n.* obadwa. *Inſ.* obiema. *L.* obudwu, obudwuch.

Obaczenie, oglądanie. das Beſehen. inſpection, vuë, conſidération.

aż do obaczenia. bis aufs Wiederſehen. à notre prémiére vuë; adieu jusqu'au revoir.

Obaczam, } *v. m. F. obaczę.* die lange
Obaczywam, } *Conjugation* wird ſelten gebraucht. 1) ſehen, gewahr werden. 2) mercken; einen anſehen. *la longue conjugaiſon eſt d'un rare uſage.* 1) voir, apercevoir; découvrir. 2) s'apercevoir de; découvrir, obſerver; lire dans les yeux; voir à la mine de qu. § 1) obaczyłem drzewo; obaczę ieżli da; obacz ktora godźina. 2) posłowie obaczyły po nas, że.

obaczę ieżli przyydźieſz. ich werde ſehen ob du kommen wirſt. je verrai ſi vous viendrez.

obaczyć śię. 1) ſich ſehen, ſich ſprechen. 2) ſich beſinnen, ſich beſſern; ſich bekehren. 1) ſe voir, ſe fréquenter. 2) prendre de meilleurs ſentimens; ſe corriger, ſe convertir; ſe remettre, ſe reconnoître; revenir de ſon égarement, de ſon déreglement. § 1) a kiedy śię obaczemy? 2) obaczył śię w błędźie; wnet śię obaczył; obaczył śię na rozumie.

nie obaczyłem śię. ich habe dieſes aus Unverſtand, aus Irrthum gethan; ich habe gefehlet. j'ai fait cela par mégarde; j'ai failli.

Obadwa, *vid.* Oba.

Obalacz. Umwerfer, Umſchmeiſſer. déſtructeur, abateur, renverſeur, celui qui renverſe.

Obalam, co. *v. m. F. obalę,* *obwalam. 1) umwerfen, zu Boden werfen, niederreiſſen. 2) ſich zuziehen ein Uebel. 3) umſtoſſen, umkehren, vernichten. 1) renverſer, raſer, démolir, terraſſer; jetter par terre; faire ſauter une tour, une maiſon. 2) s'atirer quelque mal. 3) renverſer, ruiner, ſubvertir, fouler aux piez; perdre. § 1) obalić dom, słup; obalił go na źiemię. 2) obalił ten kłopot na śię. 3) obalić prawa, wolność.

obalić śię. 1) umfallen, einſtürtzen. 2) fallen auf einen. 1) tomber par (à) terre, s'ébouler, ſe renverſer; ſe terraſſer. 2) *fig.* tomber ſur. § 1) obalił śię na mię; dom śię obalił. 2) obaliła śię woyna na Polſkę; na to Państwo Szwed śię obalił; na ćię śię to obali; a na mięż śię to ma obalić?

Obalanie. das Umwerfen, das Niederreiſſen. l'action de renverſer, de démolir; démolition.

Obalaſzować, *F. obalaſzuię,* balaſami otoczyć. mit einem Gelender umgeben. baluſtrer, environner d'une baluſtrade.

Obalenie. 1) Umſturtz, bewerckſtelligtes Umreiſſen. 2) *fig.* Umſturtz, Vernichtung, Aufhebung. 1) chute, terraſſement, démolition, renverſement, éboulement. 2) renverſement, ruine, déſtruction, violation.

Obaliny, *plur.* eingeſtürtzter Haufen. éboulis, démolition, mazure, ruine.

Obaliſty. eig. u. *fig.* wackelnd; das dem Fall, dem Untergang nah iſt. *prop. & fig.* chancellant, qui eſt ſur le point de ſe renverſer.

Obalony. eig. u. *fig.* niedergeriſſen, umgeſchmiſſen, niedergeworfen. *prop. & fig.* terraſſé, renverſé, raſé, démoli, foulé aux piez. § dom, olbrzym obalony; obalona wolność.

**Obarczam, } *v. m. F. obarſzczę.* ſchwä-
**Obarſzczam, } chen, abmatten, erſchüttern, beſchädigen. ébranler, afoibler endommager. § Herkules Stympalideyſkie obarczył Praſtwo.

**Obarſzczenie. Schwächung, Erſchütterung. afoibliſſement, ateinte, endommagement. § z nachyleniem i obarſzczeniem wolnośći.

**Obarſzczony. geſchwächet, abgemattet, erſchüttert. ébranlé, afoiblé, abatu, ateint.

Obartel, *g. obartla.* } 1) eiſerner Riegel oder
Obartlik, *g. a.* } Wirbel an der Thür-Pfoſte, die Thüre, ein Fenſter zu verriegeln. 2) eine Schrauben-Mutter. 1) tourniquet dont on ferme une porte, ou une fênetre. 2) écrou; trou dans lequel entre le vis. § 1) zawrzec na obartel.

obartel. 2) obartel, po wale praśnym chodzący.
Obartuch, *g. a.* Bügel; Räder-Gebackenes. pièce de patisserie en forme d'une rouë.
Obarzanek, *g. obarzanka.* Kringel, Pretzel. craquelin.
Obawiam się czego. sich befürchten. craindre, aprehender qu. ch. ou pour qu.
Obawiánie się. Befürchtung. aprehension, crainte pour qu.
Obbieg; obieżenie. 1) Umlauf. *2) Peripherie, s. Obwod. 1) circuit, tournoïement. 2) peripherie, circonference, *v.* Obwod.
Obbiegam. umlaufen. tournoïer, courir autour.
Obcęgi, *plur.* Kneip-Zange. tenailles, *f. plur.*
obcęgi kuchenne. Feuer-Zange. pincettes, mordache.
Obchod. 1) Umgang, Umfang. 2) Begängniß. 3) Zulauf. 1) circuit, tour, enceinte, pourtour. 2) célebration, célebrité, solemnité. 3) assemblée, concours, foule de gens. § 1) Paryż iest miasto w kilka mil obchodu. 2) obchod imienin. 3) wielki tam obchod pielgrzymuiących.
ochod pogrzebowy, pogrzebny; obchod zadufzny. Leichen-Begängniß. funérailles, *f. plur.* enterrement, convoi funèbre; obsèques, *f. plur.*
obchod roczny, vid. Rocznica.
Obchodzę co, *v. m. F. obeydę.* 1) um etwas herumgehen. 2) herum gehen, durchwandern. 3) besichtigen, besuchen, visitiren. 4) in einer Procesion mit gehen. 5) begehen, feyren. 6) einschliessen, umgreifen, umfassen. 7) rühren, bewegen. 1) aller autour (à l'entour) de; faire le tour de; tourner autour; tourner qu. ch. 2) parcourir, visiter, aller d'un bout à l'autre. 3) faire la ronde; visiter; faire la visite de; faire une visitation de. 4) aller dans un convoi, dans une procession. 5) célebrer, solenniser, faire les cérémonies de qu. ch; fêter. 6) enveloper, entourer, environner. 7) toucher, émouvoir, exciter. § 1) obszedłem całą wieś. *2) obchodzi (schodzi) miasto. 3) obeśliśmy domy, warty. 4) krol wszystkie obchodził procesye. 5) obchodźić święto, dźień iaki. 6) obchodźi mię płomień. 7) obchodźi mię ta śmierć, to nieszczęśćie.
obchodźić się. 1) umgehen mit einem. 2) sich aufführen, sich verhalten; verwalten. 3) sich in etwas finden. 4) sich ohne etwas behelfen. 5) sich abwechseln, sich ablösen. 6) sich abnutzen, sich abreiben. 1) se comporter avec qu; traiter qu. d'ami, de sot; en user bien, mal avec qu; vivre, agir, être avec qu. 2) se conduire, se comporter bien, mal en qu. ch; conduire, manier qu. ch. 3) s'acommoder à qu. ch; savoir faire. 4) se passer, n'avoir pas besoin, ne se soucier pas de quelque ch. 5) relever, aller prendre la place de ceux qui sont en quelque poste; se mettre à la place d'un autre. 6) s'user par un violent frotement. § 1) zgodnie się z sobą obchodzą; obeyść się z kim łaskawie, surowie; obchodźi się z nim iako z przyiaćielem, po przyiaćielsku, po nieprzyiaćielsku. 2) obchodźili się źle urzędami, panowaniem, koroną. 3) obchodźić się ieszcze temi komplementami nie umie. 4) obeydę się bez łaski iego. 5) robotą po sześćiu godźin się obchodźili; warty się co dwie godźinie obchodzą. 6) obchodźił się wałek, zawiasa.
bez tegoć się obeyść mogę? was brauch ist das? que j'ai faire de cela?
skapo się obchodźi. er behülft sich knapp; er lebt genau. il se passe à peu.
obchodźić się na urzędźie źle, dobrze. sein Amt übel, wohl verwalten. verser mal, bien dans une charge.
Obchodzenie. Umgang, Umlauf. tour qu'on fait d'une place; l'action de faire un tour.
obchodzenie się. Umgang mit einem. comportement, traitement, la maniére dont on en use avec qu. § obchodzenie się z kim harde, łaskawe, przyiazne.
Obchodźićiel. Visitator zu Fuß. visitateur, qui fait la visitation à pié.
Obchodzony. 1) umgegangen. 2) abgenutzet. 1) où l'on à fait un tour autour. 2) usé; détruit peu à peu à force de froter.
Obćiągam, *v. m. F. obćiągnę.* beziehen, umziehen, umgeben. entourer, environner, enveloper; couvrir à l'entour. § obćiągnąć drzewo śiatką.
Obćiążam, *v. m. F. obćiążę.* 1) eig. u. fig. beschweren, belästigen. 2) schwängern. 1) *prop. & fig.* acabler, apésantir, charger, surcharger. 2) engrosser. § 1) obćiążyć woz, konia; nie chcę sobie tym kłopotem głowy obćiążać.
obćiążyć panne. eine Jungfer schwängern. faire lever le tablier à une fille.
obćiążać się. sich beschweren, sich belästigen,

belästigt seyn. se charger; s'apésantir; être chargé.

Obciążenie, obciążanie. 1) Beschwerung. 2) Last, Bedrängniß, Bedruckung. 1) la pesanteur, charge; l'action de charger. 2) charge, opression.

Obciążliwie, *adv.* beschwerlicher Weise. d'une maniére onereuse; durement.

Obciążliwy. beschwerlich, belästigend. onereux, chargeant, acablant, rude, dur.

Obcięcie, obcinanie. 1) das Behauen. 2) Verstümmelung, Lähmung eines Glieds mit einem Hieb. 1) coupure, taille, démaigrissement. 2) mutilation; l'action de tronquer.

Obcięty. 1) behauen. 2) beschnittelt, beschnitten. 3) verstümmelt, gestümmelt, gelähmt von einem Hieb. 1) coupé, taillé autour. 2) démaigri, élagué, ébranché, taillé. 3) estropié, tronqué d'un coup; mutilé. § 1) obcięta wkoło kłoda. 2) obcięte drzewo. 3) obcięty człowiek; do połowicy obcięty.

Obcinacz. 1) der etwas behauet. 2) Beschneitler, der die Bäume beschneidet. 1) qui coupe qu. ch. autour. 2) celui qui élague, qui ébranche les arbres.

Obcinam, *v. m. F. obetnę.* 1) behauen. 2) stutzen, bescheeren, beschneiteln einen Baum. 3) krumm und lahm hauen; verstümmeln ein Glied. 1) couper, tailler autour; démaigrir, dégrossir. 2) ravaler, élaguer, émonder, ébrancher, tailler un arbre. 3) mutiler, estropier, tronquer qu. à coups d'épée. § 1) obciąć trzeba tę czambrowinę, aby nie ciężyła. 2) obciąwszy drzewo, gałąski, wilki. 3) obciął go napastnik.

obciąć komu skrzydła, pazury. eig. u. fig. die Flügel, die Krallen beschneiden. *prop. & fig.* rogner les ailes, les ongles à qu. § obciąć ptakowi skrzydła, niedźwiedziowi pazury; dobrze mu skrzydła obcięto.

Obcinanie. 1) das Behauen. 2) das Beschneiteln, das Stutzen. 1) l'action de couper autour. 2) ébranchement; l'action d'ébrancher; coupe, taille des arbres. § 1) obcinanie kłody. 2) drzewo zbytnim ususzysz obcinaniem.

obcinanie skrzydeł, pazurow. das Beschneiden der Flügel, der Krallen. rognure des ailes, des ongles.

Obcowanie. 1) täglicher Umgang mit einem. 2) Beywohnung, Beyschlaf. 1) habitude avec qu; fréquentation, familiarité, conversation. 2) acouplement, couche; le commerce d'un homme avec une femme.

Obcuię. 1) umgehen, Gemeinschaft mit einem haben. 2) beywohnen als ein Mann der Fraun. 1) hanter, fréquenter, pratiquer qu; converser avec qu. 2) coucher, habiter avec; avoir commerce charnelle ensemble. § 1) obcował z nim przez długie lata. 2) obcować z mężem, z żoną.

Obcy. 1) fremd, ausländisch, nicht hiesig. 2) ein Fremder, der nicht ins Haus gehört. 1) étranger, qui n'est pas de nôtre païs. 2) étranger, qui n'apartient pas à une famille. § 1) obce piia piwo, nosi sukno; obce narody, obyczaie. 2) obcy iest u Pana; niemasz obcego u nas.

Obczerstwiam, *vid.* Oczerstwiam.

Obdach, dach ściany od deszczu broniący. 1) Wetter-Dach, Schirm-Dach. 2) Vordach, Dach-Traufe, wo das Regen-Wasser abfliesset. 1) avant-toit, apantis. 2) batellement, le toit avancé d'où l'eau découle. § 1) obdachy nad sklepami bywaią. 2) obdach szeroki iest wygodny.

Obdachowy. Wetter-Dach. d'avant-toit. § obdachowe wiązanie; okno obdachowe.

Obdal, *adv. vid.* Opodal.

Obdarzam, *v. m. F. obdarzę.* überschütten, überhäufen, reichlich beschencken. combler de bien. § obdarzył sługę łaskami, dobrodzieystwy; obdarzył go Bog rozumem.

Obdarzony. überschüttet, versehen, begabet. comblé, pourvû, doué de bien; qui a, qui possede; qui est revêtu de. § sługa twoiemi łaskami obdarzony; obdarzony natury darami.

Obdarzanie, obdarzenie. Begabung, Ueberhäufung mit Wohlthat. l'action de combler qu. de bienfaits; acumulation.

Obdaszek, *g. obdaszka.* Wetter-Dächlein. petit avant-toit; abavent.

Obdłużny. länglich. oblong, un peu long. § obdłużny ogrod.

Obdukcya sądowa; widzenie, wizya. gerichtliche Besichtigung. vuë & montrée; chevauchée, transport, visite de; inspection.

Obdukuię. gerichtlich besichtigen. visiter, faire la visite de.

obdukować zabitego. einen Erschlagenen gerichtlich aufheben. lever le cadaver; faire la visite de cadaver.

w Obec, *adv.* — *wszem i w obec.* in der Cantzeley: allen und jeden. *terme de Chancelerie:* à tous présens & à venir. § listy do wszystkich w obec pisane.

Obecnie, *adv.* in Gegenwart. en présence; aux yeux; par devant qu; devant les yeux de qu.
Obecność. Gegenwart. présence.
Obecny. gegenwärtig. présent.
Obedyencya. Kloster-Gehorsam; Verrichtung so einem Ordens-Bruder auferleget wird. obédience, ce qui est enjoint de faire à un Réligieux. § dadzą mu obedyencyą gdźie do klasztoru, nie słucha iey.
Obelga. Schmach. outrage, *m.* ignominie, deshonneur, injure.
Obelgać, *F. obelgę.* einen belügen; einem Unwahrheiten sagen, aufhefften. tromper qu. par des mensonges. § obełgał Pana.
Obelnąć, *F. obelnę.* sich um etwas umkleben. se gluër autour de qu. ch. § koło roszczek lep obelnął.
Obeliszek, *g. obeliszka.* Spitz-Säule. un obélisque.
Obelżenie. Schmach. un outrage; injure, infamie, deshonneur.
Obelżony. geschmähet, gelästert. outragé, deshonoré.
Obelżyć, *F. obelżę.* lästern, schimpfen, schmähen. outrager; faire outrage; injurier.
Obelżywy. schimpflich, lästerlich, schmähend. outrageux, injurieux, outrageant.
obelżywie, adv. schimpflich. outrageusement, d'une maniére outrageuse; ignominieusement.
Oberman. 1) Aufseher der öffentlichen Schauspiele. 2) Ober Aufseher der Saltzwercke. 1) Directeur des comédies publiques. 2) intendant des Salines.
Obermus. geriebene Mandeln mit Wein in Formen gebacken. des amandes broiées avec du vin & cuites dans des moûles de fer blanc.
Oberoficer. Ober-Officier bey einer Compagnie. haut oficier dans une compagnie.
Oberoficerski. Ober-Officier-. de haut oficier.
Oberster, Pułkownik. ein Oberster. Colonel.
Oberster konnych. Oberster zu Pferde. mestre de Camp.
Oberwać, *vid.* Obrywam.
Oberwanie. 1) das Abreissen. 2) Verhebung, Erstauchung; das Verbrechen. 3) das Bekommen eines Schlages. 1) arrachement. 2) l'action de se faire mal en faisant quelque éfort de son corps. 3) un rude traitement avec des coups. § 1) oberwanie liśćia z gałaski. 2) te bole pochodzą z oberwania. 3) na oberwanie razow, guzow załawiasz.
Oberwany. 1) abgerissen. 2) abgerupft. 1) détaché avec force; arraché. 2) pelé, dépilé.
Oberwipołeć. Beutel-Schneider. coupeur de bourse.
Oberznięćie. der Schnitt an etwas. coupure, partie d'une chose qu'on a coupée avec le couteau.
oberznięćie u księgi. Schnitt am Buch. la tranche d'un livre. § oberznięćie pozłocone.
Obeśćie; *vid.* Obeyśćie.
Obesłanie, obsyłanie. Umschickung, Beschickung. l'action d'envoier autour, de tous côtez.
Obesłany. beschickt. à qui on a envoié.
Obeszłość. Mäßigkeit, Begnügsamkeit. temperance, mesure, modération, retenuë.
Obeszły. mäßig, begnügsam. retenu, moderé, continent, frugal; aisé a contenter.
Obeydę śię, Obeyść śię, } *vid.* Obchodzę śię.
Obeymowanie, *vid.* Obięćie.
Obeymuię, *v. m. F. obeymę.* 1) umfassen, umspannen; umarmen. 2) in Besitz nehmen, sich bemächtigen. 1) empoigner, embrasser. 2) s'emparer, se rendre maître; prendre possession de; saisir, ocuper qu. ch. § 1) obiąć tego ręką nie mogę; obeymiy drzewo rękoma. 2) obiął starostwo, krolestwo, urząd, dobra.
strach go obiął. die Furcht befiel ihn. la fraieur le saisit.
Obeyrzany. besehen. regardé, vû.
Obeyrzeć, *vid.* Oglądam.
Obeyrzenie, *vid.* Oglądanie.
Obeyśćie. 1) Unterhalt, Auskommen. 2) Verbrauch, Gebrauch einer Waare. 3) Gewerb, Handthierung. 4) Umgang mit einem. 1) entretient, subsistance, entretenement. 2) consomption, usage, *m.* 3) profession, métier. 4) comportement avec qu. § 1) mam obeyśćie swoie. 2) towary na obeyśćie szlachty własne od ceł wolne bydź maią. 3) poborować z swego obeyśćia.
Obeznać śię, *F. obeznam.* mit einen bekannt werden, sich wo bekannt machen. faire connoissance avec qu; se faire connoître, entrer en connoissance dans un endroit. § 1) obeznałem śię z nim. 2) nie obeznał śię ieszcze w mieśćie.
Obeznanie, obeznanie śię. Bekanntschaft. connoissance, nouvelle habitude avec qu.
Obfićie, obfito, *adv.* reichlich, fruchtbar. vollauf.

vollauf. abondamment, avec abondance, fertilement, en abondance. § obfićie ta rola rodźi; obfito ſtoły zaſtawiono.

Obfit.
Obfitość. groſſer Ueberfluß; Fruchtbarkeit, Reichthum. abondance, affluence, redondance, grande fertilité, richeſſe. § żyią w wielkiey wſzyſtkiego obfitośći; według obfitośći wody ma bydź ſzpunt w rurze wielki; nie na wſzyſtkich rolach buyny obfit zrośnie; obfitość ięzyka; zbytnich słow obfitość uprzykrzona.

Obfito, *adv. vid.* Obfićie.

Obfitowanie w czym. Genuß der Dinge, die häufig vorhanden ſind. un uſage des choſes qui ſont en abondance.

Obfituię. überflüßig, im Ueberfluß etwas haben. abonder, voguer, foiſonner en; regorger de qu. ch; avoir abondance de; avoir qu. ch. en quantité, en abondance. § w głębokim oyczyzna obfituie pokoiu; Państwo w nayWiękſzym ſzczęśćiu obfituiące; Akademia ta w naukach obfituie; w dobrym przez długoletne czaſy obfituy zdrówiu.

Obfity. überflüßig, ſehr fruchtbar, ſehr reich. abondant, très-fertile, très-riche. § kray w paſtwiſka w role, w laſy obfity; śmiały i w radach obfity; ięzyk Francuſki dobrze obfitſzy niż Włoſki.

obfity w lata. alt; reich an Jahren. vieux; abondant en années.

Obiad. Mittag; Mittags-Mahlzeit. le diner.

cudze zabiegać obiady. fremde Mahlzeiten beſuchen; ſchmarotzen. courir les tables; piquer les tables.

Obiadam co, *v. m. F. obiem.* umfreſſen. ronger, manger autour.

obieść śię. ſich befreſſen. ſe remplir, ſe gorger de viandes; ſe ſoûler; ſe remplir juſques à la gorge.

Obiadowanie. das Speiſen zu Mittag; die Zeit der Mittags-Mahlzeit. le dîner; l'action de dîner.

Obiadownik. Mittags-Eſſer. celui qui dîne.

Obiadowny, obiedny. Mittags-; zum Mittags-Eſſen gehörig. de dîner, dont on ſe ſert en dînant. § obiedny trunek.

Obiaduię. zu Mittage eſſen. dîner.

Obiaśniam, *v. m. F. obiaśnię.* 1) licht, hell machen; oświecam iſt gewöhnlicher. 2) fig. erleuchten, erläutern, deutlich machen. 1) faire entrer le jour dans un apartement; donner du jour; éclairer; faire qu. choſe claire; *dans ce ſens* oświecam *eſt plus en uſage.* 2) éclaircir, débrouiller, rendre plus intelligible; rendre clair & net; donner jour à qu. ch. § *1) zrzucenie tey śćiany obiaśniło (oświećiło) cały dom. 2) obiaśnić wątpliwość, kweſtyą iaką.

obiaśnić śię. 1) ſich erklären. 2) an den Tag kommen. 1) s'éclaircir, ſe rendre clair & intelligible. 2) ſe manifeſter, ſe découvrir. § 1) z ktorego uważenia obiaśni śię, co ſłuſzność a co nieſłuſzność. 2) nic nie ieſt ſkrytego, coby śię nie obiaśniło.

Obiaśnienie. Erklärung, Erläuterung. éclairciſſement, explication d'une dificulté. § niech w tym obſzernieyſze od ćiebie mam obiaśnienie.

Obiata, *obſ.* 1) Gelübde. 2) Opfer. 3) Mittags-Mahlzeit. 1) voeu. 2) un ſacrifice. 3) le dîner.

Obiawiam, *v. m. F. obiawię.* 1) offenbaren eine göttliche Wahrheit. 2) entdecken; melden. 1) révéler une verité divine. 2) dénoncer, découvrir. § 1) obiawił mu Bog tę naukę. 2) obiawić urzędowi iaki wyſtępek.

Obiawienie. 1) göttliche Offenbarung. 2) Entdeckung. 1) révélation divine. 2) découverte, révélation, ouverture de qu. ch.

Obiawiony. offenbaret. révelé, découvert.

Obićie. Tapeten, Tapezerey. tapis, tapiſſerie. § nie doſtaie mi opony do obićia.

obićie tkane. gewürckte Tapeten. tapiſſerie de haute lice.

obićie ſkorzane. lederne Tapeten. tapiſſerie de cuir doré.

garnitur obićia; obićie do iednego pokoiu. eine Garnitur Tapeten zu einem Zimmer. tenture de tapiſſerie.

Obie, *vid.* Oba.

Obiecadło. A b c, ein Alphabet. l'a b c, l'alphabet. § obiecadła śię uczyć; porządkiem obiecadła idące słowa.

obiecadło dla dźieci. eine Fiebel; ein A b c für Kinder. la croix de par Dieu; languette.

Obiecadłowy. Alphabetiſch. alphabétique. § obiecadłowym porządkiem co ſpiſać.

Obięćie. 1) Umfaſſung, Umſchlieſſung. 2) Umfang, Umkreis. 3) Beſitznehmung. 1) embraſſement; l'action d'empoigner, d'embraſſer. 2) enceinte, circuit. 3) ocupation, priſe de poſſeſſion de qu. ch. § 1) słupa tego chłop duży iednym nie opnie obięćiem. 2) świat cały w ſwoim obięćiu. 3) obięćie urzędu, korony, państwa, maiętnośći.

Obiecanie, obiecowanie, *vid.* Obietnica.

obiecowanie kogo do. Gelübde für einen Krancken in eine Kirche. l'action de fai-

re un voeu à un Saint pour un malade. § obiecowanie kogo de Loretu.

Obiechać, *F. obiadę.* 1) um etwas herum fahren. 2) fremde Länder besuchen. 1) aller en chariot autour, à l'entour; faire le tour d'un lieu en chariot. 2) voiager; visiter, voir les païs étrangers. § 1) obiedź tę wieś. 2) obce obiechał kraie.

Obiecownik. Versprecher, der viel verspricht und wenig hält. prometteur, celui qui promet beaucoup & tient peu.

Obiecuię, *v. m.* das kurtze *Futurum* ist nicht gebräuchlich. 1) versprechen. 2) für einen Krancken ein Gelübde in eine Kirche thun. *le bref Futur de ce verbe n'est pas usité.* 1) promettre. 2) faire une ofrande à une Eglise pour un malade. § 1) obiecałeś mi książkę; obiecował im to u krola wyiednać. 2) obiecał chorego syna do Częstochowy.

obiecować Bogu śluby. Gott ein Gelübde thun. faire des voeux à Dieu.

wiele po sobie obiecuie. er giebet grosse Hoffnung von sich. il promet beaucoup; il donne de soi de grandes espérances.

obiecać co dobrym, cnotliwym słowem. auf sein Wort, als ein ehrlicher Mann etwas versprechen. promettre qu. ch. en honnête homme; donner sa parole.

obiecować sobie co po kim. sich von einem etwas versprechen; glauben, in den Gedancken stehen, daß er. se promettre qu. ch. de qu; se flater que quelqu'un faira qu. ch. § obiecuię sobie po łasce Was Pana, że.

obiecać się. sich auf oder zu etwas zu kommen versprechen. s'engager à. § obiecać się na wesele, na bankiet.

obiecać się czym bydź. versprechen zu seyn, sich aufzuführen. promettre, s'engager d'étre, de se conduire.

obiecał się bydź dobrym człowiekiem. er hat versprochen sich als ein ehrlicher Mann aufzuführen. il a promis de se conduire en honnête homme.

Obiedny, *vid.* Obiadowy.

Obiekt, Obiektum, *n.* to co się smysłom poczuć daie. Philos. Gegenstand. *Philos.* object.

Obieracz. Wähler. celui qui choisit.

Obieram, *F. obiorę.* 1) wählen, auserlesen. 2) wählen, erkiesen, kühren zu einem Amt. 3) in der Küche: ausnehmen, zurechte machen, als eine Gans. 4) beklauben, belesen beym Essen. 5) die Garten-Früchte abnehmen. 6) lesen, belesen als Erbsen, Sallat. 7) berauben, nehmen; entsetzen. 1) trier, choisir, faire une choix. 2) élire, choisir à un emploi. 3) *terme de cuisine:* dépouiller un animal; habiller; plumer & éventrer un oiseau. 4) grignoter, gruger; ronger un os en mangeant. 5) recueillir les fruits; dépouiller les arbres; ôter leur fruit. 6) trier, éplucher les herbes; ôter ce qui est inutile. 7) ôter qu. ch. à qu; dépouiller, priver qu. de. § 1) obierz sobie co lepszego; obrał tę ścieżkę. 2) obrano Starostę na to Woiewodztwo; obrali go krolem, burmistrzem (za krola, za burmistrza). 3) obierz zaiąca, gęś, kurę. 4) obierz tę kostkę od kurczęcia; obierać kostkę przy stole. 5) obierać drzewo, sad. 6) obierać groch, gruszki, oliwki, sałatę. 7) obrali go ze wszystkiego, z maiętności, z urzędow.

obierać losem. durchs Loos wählen. choisir au (par) sort.

obrać kogo z oręża. einen entwaffnen. desarmer qu.

obieram się. 1) sich berappen; sich bereichern, zusammen raffen. *2) treiben ein Gewerb. 1) s'emplumer, se remplumer, s'enrichir. 2) s'ocuper de; faire profession, un métier. § 1) nie obierzesz się tu; nie obrał się wielkich dostatkow. *2) obiera się (bawi się) kupiectwem.

Obieranie, Obranie. 1) das Wählen, die Wahl. 2) Kühr, Wahl zu einem Amt. 3) in der Küche: das Zurechtmachen eines Thiers zum braten oder kochen. 4) das Abknaupeln der Knochen. 5) das Lesen, Ablesen, Reinigen als der Erbsen. 1) le triage; la choix. 2) élection; la choix qu'on fait d'une personne pour un emploi. 3) l'habillage, *m.* l'action de vuider & d'acomoder une volaille pour la faire cuire. 4) l'action d'ôter la chair des os. 5) épluchement, l'action de nettéïer quelque herbe, quelque grain. § 1) czy kto ma na obieraniu albo mądrą albo urodną kochać? wolność obierania. 2) wolne w obieraniu krolow Państwo; zalecał go stanom na obranie sukcesora panowania swego. 3) po obraniu gęsi wetkniy ią na rożen. 4) obranie kości z mięsa. 5) przy obieraniu sałaty, grochu. 7) obranie kogo ze wszystkich dostoyności.

**obieranie się w czym; bawienie się czym.* Handthierung, Gewerb, Arbeit mit etwas. ocupation, emploi, travail, profession.

obieranie losem. die Wahl durch Loose. l'action de choisir au sort.

wolne obieranie. freye Wahl. option.

Obierek, *g. a.* Obierki, *plur.* 1) das Abgelesene; Auswurf von einer gelesenen Sache. 2) die zur Nachlese gelassenen Trauben in Weinbergen. 1) épluchures, *f. plur.* ordures d'une chose qu'on a épluchée. 2) les grapes de raisin qu'on grapille après le vendange. § 1) day kurom obierek grochowy. 2) obierki w winnicach ubogim zostawuią.

Obierz, *f.* * 1) Kleidung, Rock. 2) Geräth, Zubehör. * 1) habit, vétement. 2) apareil, les meubles, *m.* équipage, *m.* § 1) w żołtey obierzy, (odzieży) człowiek. 2) obierz (narzędźie, sprzęty) kuchenna.

łowcza obierz. Jagd-Bereitschaft. déduit, harnois; un équipage de un chasse.

Obieś. Galgen-Dieb. pendart, gibier de potence.

Obieszam, *F. obieszę.* einen hängen, henken, aufknüpfen, in *præsenti* sagt man wieszam. pendre, étrangler à la potence; *on dit au présent* wieszam. § obieśić złodźieia; wieszaią złodźieia; obieś go wzgorę nogami; kat go obieśi.

obieśić śię. sich hängen. se pendre; s'étrangler soi-même. § kto śię sam obiesza nie będźie zbawiony.

Obieszenie, obieśienie. das Aufknüpfen, das Henken. le pendre, penderie; la pendaison. § pod obieśieniem zakazano.

Obieszony, obieśiony. 1) gehenckt. 2) ein Gehenckter. 1) pendu, ataché à une potence. 2) un pendu.

*był na swoich * obieszony (zawieszony) myślach.* er hieng seinen Gedancken nach. il étoit tout pensif.

śmierć obieszona. Galgen-Strafe. peine d'être pendu; mort au gibet.

na śmierć obieszoną go prowadzą. man führt ihn an den Galgen. on le mene au gibet.

Obietnica. 1) das Versprechen. 2) eine versprochne Sache; Verheissung. 1) promesse. 2) chose qu'on a promise. § 1) pamiętay na obietnicę, ktorąś uczynił; obietnicami zwieść, karmić; szczodry, bogaty w obietnice; dość u niego obietnic; pełnić, trzymać, złamać obietnice. 2) po obietnicę na prętkim koniu iechać trzeba, *prov.* mam u ciebie obietnicę; przyszedłem po obietnicę; wielkie są obietnice Boskie.

obietnica zmowna, spolna. Angelöbniß, beyderseitige Verheissung, Handschlag. stipulation, promesse mutuelle.

Obiętność. 1) Weite, Grösse, Halt, Umfang. 2) Meßk. Halt einer Figur. 3) Fähigkeit. 1) capacité, étenduë; la largeur & la grandeur d'une chose. 2) *Géom.* capacité, l'étenduë de quelque figure. 3) capacité, habileté, portée, intelligence.

Obiętny. 1) in sich fassend, haltend; haltig. 2) begreiflich, das man umfassen, umspannen kan. 3) begreiflich, das man begreifen, einsehen kan. 1) contenant; capable, qui peut contenir. 2) qu'on peut embrasser; qu'on peut empoigner. 3) comprehensile, qui peut être compris.

Obieżdżacz. 1) Bereuter, Roß-Bereuter. 2) Ausreuter, Herumreuter etwas zu erfahren. 1) cavalcadeur, ecuïer, piqueur, celui qui dresse, qui promene un cheval. 2) huissier à cheval; homme à cheval qui bat l'estrade, qui va à la découverte.

Obieżdżam, *F. obiadę.* 1) ringsum fahren, ringsum reuten. 2) besehen, herum reisen, durchwandern; fremde Länder besuchen. 3) zureuten, zähmen ein Pferd. 4) zähmen, brechen seine Leidenschaft. 5) zu Pferde visitiren, patrouilliren, als die Reuter-Wachen recognosciren. 1) aller à cheval ou en voiture à l'entour; faire la ronde, le tour d'un lieu à cheval ou en chariot. 2) voir les païs étrangers; courir, parcourir le païs; voiager en divers lieux. 3) domter, dresser, faire manier un cheval. 4) domter, vaincre sa passion. 5) aller visiter, faire la ronde à cheval. § 1) obieżdżał miasteczko; wieś. 2) obieżdźić kraie, miasta. 3) obieżdżać konia. 4) obieżdźić swoię wolą. 5) podiazdy obieżdżaiąc na spiegow napadli.

obieżdźić wodą. umschiffen. naviger à l'entour.

Obieżdżanie. 1) das Herumfahren, Herumreuten. 2) gerichtliche Besichtigung. 3) das Zureuten der Pferde. 1) ronde, tour d'un lieu à cheval ou en chariot. 2) vûë & montrée, transport, visite, inspection. 3) l'action de dresser, de domter un cheval.

Obieżdżony. 1) ringsumgefahren, umgeritten. 2) zugeritten. 1) où l'on a fait le tour à cheval ou en chariot. 2) manié, dressé, domté.

Obieżyświat źiele. (*hypericum*) Johannis-Kraut. mille pertuits, perce feüille.

Obiiam, *v. m. F. obiię.* 1) Obst abschlagen. 2) beschlagen, tapezieren. 3) beblechen, beschlagen, mit Blech belegen. 4) binden ein Faß. 5) zerschlagen; zerprügeln. 6) schro-

6) schroten, stampfen als Gerste. 7) gleichstampfen den Erdboden. 1) abatre, faire tomber le fruit d'un arbre. 2) garnir, tapisser, tendre une chambre; tendre une tapisserie. 3) couvrir de fer blanc. 4) relier un tonneau, mettre des cerceaux autour de quelque foutaille. 5) rosser, sangler, savonner qu; batre comme il faut. 6) égruger, batre comme de l'orge. 7) hïer; aplanir avec la hie. § 1) obiiać owoc z drzewa. 2) obić ściany, kościoł, pałac. 3) dach blachą obito. 4) obiiać beczkę. 5) obiłem mu gębę, pafzczękę; strzeż się rzekła, abyć patynka gęby nie obiła. *6) obiiam (otłukam) ięczmień, proso.

obiiać kołmi, palami. bepfählen mit Pfählen verwahren. échalasser; ficher des pieux autour; garnir d'échalas & de pieux.

obiiać się. erschallen. rétentir, résonner; se faire entendre autour. § obiia się o uszy głos, dźwięk; obiia się odgłos o gorę.

Obiianie beczek. das Faßbinden. le reliage; l'action de relier une futaille.

obiianie się głosu. Erschallung, Schall. rétentissement, résonnement.

Obity. 1) abgeschlagen, vom Obst. 2) zerprügelt. 3) tapeziert. 4) beschlagen als mit Blech; beblecht. 1) abatu, qu'on a fait tomber d'un arbre. 2) batu comme il faut. 3) tapissé. 4) couvert de quelque lame.

Obkładam, *vid.* Okładam.

Obłączek, *g. obłączka.* kleiner Bogen oder Bügel. petit arc.

Obłączysto, *adv.* Bogenweis. en voute; en arc, en façon d'arc. § obłączysto robić.

Obłączystość. Wölbung eines Bogens; Bogen-Rundung; Bauch-Rundung; Ober-Bogen. convèxité, courbure en arc; un ceintre. § obłączystość dzwona, sklepu, czapki, iaia.

obłączystość spodnia. Rund-Höle; Unter-Bogen, inwendige Rundung eines Bogens. concavité, douëlle, intrados; la partie intérieure d'un arc, d'une voute.

Obłączysty. inwendig gebogen. concave, rond par le dedans.

obłączysty z wierzchu. Bauchrund. convèxe; courbé en déhors.

Obłąd, błąd. Fehler, Irrthum. une erreur, faute. § przyczyny obłędu tego.

Obladra, *obs.* Jelca. Degen- oder Säbel-Gefäß. le manche, le corps de la garde d'épée ou de sabre.

Obładować co, *F. obładuię.* beladen. surcharger. § obładować woz towarami.

Obładowany. beladen. surchargé.

Obłąk, *g. a.* 1) Bogen; Bügel. 2) Ableger, Absencker, so der Gärtner vom Stamm in die Erde bieget. 3) Sprenckel, Vögel zu fangen. 4) Gerber-Bogen die Felle aufzuspannen. 5) Bügel am Degen, am Säbel. 1) arc; bâton ou quelque autre chose courbé en arc. 2) marcotte, branche que le jardinier couche en terre. 3) cerceau, branche pliée en arc pour atraper les oiseaux. 4) instrument ou arc de taneur dont il étend le cuir. 4) quillon, barbe d'épée. § 1) obłąk u kofa wozowego. 2) obłąkami albo nakrzywionemi do ziemie gałęziami rozmnożyć wino. 3) obłąk na ptaki. 4) obłąk garbarski do rozciągania skor. 5) obłąk u szpady, u szable.

obłąkami sadzić. ablegen, absencken. marcoter.

Obłąkać się, *F. obłąkam.* irre gehen, sich verirren. errer, s'égarer, se fourvoïer. § obłąkał się w leśie; obłąkasz się na tey drodze.

Obłąkanie. das Irregehn; Irrgang. égarement, fourvoïement.

Obłąkany. verirrt. égaré, fourvoïé.

obłąkane, zabłąkane bydło. verlaufnes Stück Vieh. bête épave.

obłąkane oczy. wilde Augen. des yeux égarez.

Obłamuię co, *v. m. F. obłamię.* in die Runde um etwas abbrechen. casser tout autour; rompre, briser à l'entour.

Oblanie, *conf.* oblewam. das Begießen. arrosement, abreuvement.

Oblany. 1) begossen. 2) bestrahlet. 1) arrosé, mouillé. 2) illuminé, éclairé par des raïons. § 1) widźisz mię oblanego. 2) mieysce słonecznym promieniem oblane.

Obłap. Umarmung. acolade, embrassade. § w obłapie go ściskał.

Obłapa wonna ziele. (*baccharis*) Haselwurtz. grand-nôtre-Dame.

Obłapiam, *v. m. F. obłapię.* 1) umarmen. 2) *vulg.* einer fleischlich beywohnen. 1) embrasser. 2) *vulg.* acoler une fille; baiser & avoir la derniere faveur d'une femme. § 1) obłapić matkę, oyca.

obłapić się. einander umarmen. s'embrasser l'un l'autre.

Obłapianie. das Umarmen. embrassement; l'action d'embrasser qu.

Obłapienie, obłap. Umarmung. embrassade.

Obłaskawiam, *v. m. F. obłaskawię.* begütigen, zahm machen. apaiser, aprivoiser.

Oblatam,

Oblatam, } F. oblecę. 1) ringsum etwas
Oblatuie, } fliegen. 2) Stückerweise abfallen. 3) befallen als Furcht. 1) voler à l'entour; tournoier. 2) tomber par piéces. 3) prendre, saisir; étre saisi d'une passion. § 1) ptak lałek oblatywał. 2) suknia z niego oblatuie. 3) obleciała go boiaźń życia stracenia.

bez Obłazu, *adv.* im Ernst. tout de bon. § bez obłazu powiedział.

bez obłazu się bić. sich im Ernst schlagen. se batre à l'épée blanche, à bon escient.

Obława. Jägerey: Jagd-Platz der mit Tüchern oder Garn umstellet ist. *chasse:* enceinte qu'on environne de toiles.

Obławiam, *v. m. F. obłowię.* fangen, bekommen. atraper, prendre qu. ch; se saisir de qu. ch.

guzow obłowił. er hat Schläge bekommen. il a été tondu; il a gagné des coups.

obłowić się. einen guten Fang thun; sich berappen. faire bonne capture; se remplumer, s'enrichir. § żołnierz się z dobyczą obłowił.

Obławny szyk. dicht geschlossene Schlacht-Ordnung. ordre de bataille bien lié, bien joint.

Obłażą mu włosy. die Haare fallen ihm aus; er wird kahl. il se péle; les cheveux lui tombent; il perd ses cheveux; il jette son coton; il dévient chauve. § owca pod brzuchem obłazła; głowa mu od tey choroby obleźie.

Obłazły. kahl geworden. pelé, chauve; qui a jetté son coton, son poil. § obłazła szata, głowa; futro obłazłe.

Obłędliwie, } *adv.* fehlerhaft, mit Fehlern.
*Obłędnie, } avec bien des fautes.

Obłędliwość } Fehl, Irrung, Mangel,
Obłędność. } Schwachheit. vice, défaut, imperfection, foiblesse. § ludzkim się przypatrować obłędliwościom.

Obłędliwy. } 1) fehlerhaft, der leicht feh-
*Obłędny. } let. 2) fehlerhaft, voller Fehler. 1) fautif, qui est sujet à faire des fautes. 2) défectueux, plein de fautes.

Obłegam, *v. m. F. oblegę.* belagern. assiéger; mettre le siége dévant une place. § obleć miasto, woysko; oblegli nas nieprzyiaćiele; oblegali fortecę, iako wiadomość przyszła.

oblegaiący. Belagerer. un assiégeant.

Oblepa, to czym śćianę oblepiaią. Windel-Lehm; Lehm mit Stroh zum bekleben. torchis; terre grasse pétrie avec de paille.

oblepa, polepa śćiana. Lehm-Wand. bauge; besogne faite de torchis.

Oblepiam co, *v. m. F. oblepię.* 1) mit Windel-Lehm bekleben; bewerfen. 2) bekleben, beschmieren. 1) torchir, enduire du torchis. 2) enduire de qu. ch. tout autour.

Oblepianie, oblepienie. das Bekleben, Umkleben. l'action d'enduire d'une matiére gluante.

Oblepiony. beklebt. enduit tout autour de quelque matiére gluante.

Obleśny umysł. verdrüßliches Gemüth. humeur fâcheuse.

Oblewam, *v. m. F. obleię.* 1) begiessen, umgiessen. 2) benetzen, beströhmen. 3) begiessen, überziehen, befestigen mit einer geschmoltzenen Sache. 4) bestrahlen, die Strahlen ausbreiten. 1) baigner, épandre à l'entour; jetter, verser de l'eau autour. 2) arroser, mouiller; couler & passer par quelque païs. 3) afermir, enduire d'une matiére fondu. 4) raionner; répandre, jetter des raïons tout autour d'une chose. § 1) obley zagon wodą; oblała mię wodą. 2) rzeka oblewa krainy; nieprzyiaćiel Polskę krwią oblewał. 3) obley to ołowiem, cyną, woskiem. 4) słońce oblewa źiemię promieniami.

Oblewanie. das Begiessen. épanchement, arrosement tout autour.

Obleżenie. Belagerung. un siége; campement d'une armée autour d'une place.

Obleżeniec, *g. obleżeńca.* } Belagerer.
*Obleżyćiel, *g. obleżyćiela.* } assiégeant.

Obleżony. belagert. assiégé. § obleżone miasto.

Obliczam co, *v. m. F. obliczę.* überzählen, umzählen. nombrer; faire le dénombrement de.

**Oblicze, twarz. Gesicht, Antlitz. face; le visage.

Obliсznie, *adv.* w obliczności. in eines Gegenwart. en présence, à la face, aux yeux, à la vuë de qu. § pozew oblicznie dany.

Obliczność. Angesicht, Gegenwart. présence, face, vûë. § w moiey obliczności się to stało; w oczach się to działo, przed obliczności wszystkich.

Obliczny. 1) gegenwärtig. 2) Gesichts-, das Antlitz betreffend. 1) présent. 2) de visage, qui regarde le visage. § *1) oblicznym (obecnym) będąc w Warszawie. 2) obliczną ranę komu zadać.

Oblig, obowiązek. Verbindlichkeit. obligation, engagement.

Obliguię, obowięzuię. verbinden, verbindlich machen. obliger qu.

Oblikirować, opasać miasto, nieprzyiacielskie. einen feindlichen Ort einschliessen, bloquiren. bloquer une place.

Obliznię co, v. m. F. obliżę belecken. lêcher tout autour. § oblizał talerz, palce; obliż łyżkę.

oblizać się. 1) sich belecken. 2) sich das Maul belecken. 1) se lêcher. 2) se lêcher la bouche.

Obłoczę, v. m. F. obłokę; owłoczę, obs. anziehen, ankleiden. habiller, mettre, prendre un habit. § oblec szatę na wierzch; obłokłem go w szatę.

obłoczyć się. sich anziehen; sich ankleiden. s'habiller, se vétir soi même. § poczekay, aż się obłokę.

obłoczyć się w zakonny ubior; brać zakonny habit. sich in einen Orden einkleiden. prendre l'habit de la Réligion; aller à une prise d'habit.

Obłoczek, g. *obłoczka.* Wölcklein. petite nuée; petit nüage.

obłoczek w drogim kamieniu. Flecken im Edelstein. nuée dans une pierre précieuse.

obłoczek w urynie, w oku. Wölcklein im Urin, im Auge. nubecule au milieu de l'urine ou dans un oeil.

Obłoczenie. das Anziehen, Ankleiden. habilement, l'action de vétir. § obłoczenie szaty.

Obłoczyny, *plur.* Einkleidung in den geistlichen Stand. prise d'habit; véture; céremonie lorsque on donne l'habit de Réligion.

Obłoczystość. Gewölcke, häufige Wolcken am Himmel. quantité de nuées au ciel; tems couvert.

Obłoczysty. wolckicht, voll Wolcken. obscurci, couvert de nuées; sombre, obscur. § niebo teraz obłoczyste.

Obłog. Wappenk. etliche Schilder in einem Felde. *Blas.* plusieurs écus dans un champ.

*Obłoga u szaty. Gebräme, Borte. bord, bordure, passement, galon.

obłogi, plur. unnöthiges Geräthe. un équipage qui est à charge; le bagage dont on se surcharge. § obłogi woienne, podrożne.

Obłok. 1) Wolcke. 2) fig. Wolcke, Menge. 1) nuë, un nüage; nuée. 2) nuée, un nüage, grande multitude de. § 1) słońce w obłokach stoi. **2) obłok Tatarow nieskończonych zastąpił.

pod obłoki kogo wynosić. einen himmelhoch erheben. élever qu. jusqu' aux nuës.

Obłokać się, *F. obłokam się.* sich befressen. se gorger, se souler, se remplir.

Oblokirować, opasać miasto. bloquiren, einschliessen eine Stadt. bloquer, investir une ville pour la prendre.

Obłow. eig. u. fig. Fang, Beute, Raub. *prop. & fig* prise, gain, butin, proïe, capture. § Tatarowie są myśliwcy Turkow, ktorzy się z ich obłowu żywią; na swoy obłow czekaiące serce; człecze poydziesz w obłow robactwa.

obłow dobry. guter Fang. hereuse capture; grande chasse.

Obłowić, *vid.* Obławiam.

Obłożenie. 1) Umlegung. 2) Belästigung, Beschwerung. 1) l'action de mettre, d'arranger tout autour. 2) surcharge, l'action de surcharger.

Obłożony. 1) eingelegt, belegt. 2) beschwert, zu sehr belästigt. 3) verbrämt, eingefaßt. 1) arrangé, mis, disposé, placé tout autour. 2) surchargé, qui est trop chargé. 3) bordé, galonné. § 1) owoc liściem obłożony. 2) miasto podatkami obłożone. 3) kontusz popielicami podszyty, a sobolami obłożony.

obłożony karą. mit Strafe belegt. chatié, puni.

Oblubieńczy. die Verlobten betreffend. de fiancé; qui regarde la fiancée ou le fiancé.

Oblubienica; małżonka obiecana, ulubiona. eine Verlobte. acordée, fiancée.

Oblubieniec, *g. oblubieńca,* ** ulubieniec, małżonek obiecany, ulubiony. ein Verlobter. un acordé, un fiancé.

Obłuda. 1) Gespenst, Geist, falsche Erscheinung. 2) Verstellung, Gleißnerey, Falschheit. 1) ombre; un spectre, un fantôme, gobelin; esprit folet, lutin; fausse vision. 2) mauvaise fois, dissimulation, hipocrisie, feintise; déguisement.

obłuda, powab, czym kogo my albo nas kto oszukiwa. Lock-Speise, Anreitzung, Anlockung. apas, amorce, atrait, charme, *m.*

Obłudnie, *adv.* falsch, gleißnerisch, betrüglich. en hipocrite; de mauvaise foi; avec dissimulation, avec déguisement, par dissimulation, sans sincérité; captieusement; d'une maniére captieuse.

Obłudnik. Gleißner. un dissimulé; hipocrite, homme captieux.

Obłudność. Falschheit, Betrüglichkeit. mauvaise foi, dissimulation, déguisement; hipocrisie; illusion, supercherie. § obłudności nędzna, o nadzieio łżywa!

Obłudny. falsch, betrüglich, gleißnerisch. 2) Kriegsw. blind, verstellt. 1) feint, captieux, qui n'est pas sincère, dissimulé, deguisé, infidéle; trompeur. 2) *Guerre:* faux, feint. § 1) obłudnego

się

się wystrzegay; obłudny postępek. 2) obłudny szturm, trwoga; obłudne na trwogę zatrąbienie; marszem obłudnym oszukał nieprzyiaciela.

Obłupowanie, obłupienie. das Beschälen, Abschälen; das Abhäuten. l'action d'écorcer ou d'écorcher.

Obłupiam, Obłupuię co, v. m. F. obłupię. 1) beschälen. 2) schinden, die Haut abziehen. 1) écorcer, péler, écaler. 2) écorcher, ôter la peau. § 1) obłupić iabłko, laskę. 2) obłupić barana ze skory.

Obły. walzförmig, längrund. cilindrique; rond & long comme un rouleau. § obły palec.

Obmacywam co, v. m. F. obmacam. befühlen. tâter à l'entour; tâtiner, tâtonner.

Obmarzły. unbefroren. glacé tout autour; gelé à la ronde; environné de glace.

Obmarznąć, F. obmarznę. befrieren. se geler, se glacer tout autour. § obmarzło (obmarznęło) iabłko.

Obmawiam co, kogo, v. m. F. obmowię. bereden, austragen, von einem übel reden, afterreden. dire du mal de qu; difamer qu; médire, parler mal de qu.

Obmazanie, obmazywanie. Beschmierung, Umschmierung. onction, friction avec une matiére onctueuse.

Obmazuię, F. obmażę. umschmieren, beschmieren. oindre, enduire de qu. ch. tout autour.

Obmierzły, Obmierzam &c. vid. Omierzam &c.

Obmieszkuię się, F. obmieszkam. sich häuslich niederlassen. s'établir; se faire un établissement; se fixer; établir son domicile. § omieszkały się na mieyscu pewnym i trwałym.

Obmowa, Obmawianie, Obmowisko. das Bereden; Afterrede, üble Nachrede. médisance détraction. § byłbym w obmowisku.

obmowa. in Gerichten: Ausnahme, Exception, Ablehnung. *Droit:* éxception, disculpation. § przyięto obmowę na chorobę (na chorobie).

Obmowca. Bereder, Verleumder. un médisant; calomniateur, détracteur.

obmowca pokątny, taiemny. heimlicher Verleumder. médisant sécret; semeur de faux raports.

obmowca uczonych zazdrośćiwy. Tadler eines Gelehrten. un zoile; celui qui envie la gloire à un auteur; critiqueur; qui critique, qui reprend un livre.

Obmowny. afterredig, der übel von andren spricht. médisant, qui médit. § obmowny umysł; obmowne usta.

Obmowisko, *vid.* Obmowa.

Obmurować co, *F. obmuruię.* ummauren. entourer d'un mur.

Obmysł. Obmyslanie. Obmyśliwanie. Vorsorge, Sorgfalt, Vorsicht. précaution, prévoïance. § obmysł J. K. Mći nayświątobliwszy; godna iest to czułość i obmyśliwanie iego.

Obmyślam, *v. m. F. obmyślę.* versorgen, versehen. prévoir; pourvoir à qu. ch. § iuż to dawno obmyślił Bog w niebie.

obmyśl ćię Bog. Gott steh dir bey. en aide Dieu vous assiste; Dieu vous soit en (à l') aide.

Obmyślnie, *adv.* mit Vorsicht. avec prévoiance.

Obmyślny. vorsichtig, der etwas voraus sieht. prévoiant, qui a de la prévoïance.

Obnażam, *v. m. F. obnażę.* 1) entblössen. 2) entblössen, berauben. 1) découvrir, dévêtir; mettre à nud. 2) dépourvoir, dégarnir, dépouiller, priver de qu. ch. § 1) pierś obnażiła. 2) obnażił go z honorow.

obnażić miasto z obrony. die Festungs-Werke einer Stadt niederreissen. démanteler une ville.

Obnażanie. 1) das Entblössen. 2) Berauben. 1) l'action de mettre tout nud. 2) l'action de priver, de dépouiller qu. de qu. ch.

obnażanie się. die Entblössung seines Leibes. l'action de se mettre tout nud.

Obnażenie. 1) Entblössung. 2) Beraubung. 1) nudité du corps. 2) privation de qu. ch.

Obnażony. 1) entblößt. 2) beraubt, entsetzt. 1) nud, nû, découvert. 2) denué, dépouillé, privé de. § 1) obnażony do pierśi. 2) obnażeni ze wszystkich praw i wolnośći.

Obnoszę co, kogo, *v. m. F. obniosę;* odnoszę. einen bey einem denunciren, angeben. dénoncer, déferer qu. à qu. § obnieśiono sługę do Pana o piiaństwo.

Obod, Obwod. die Rundung eines Rades. la circonference d'une roue.

Oboi, *m.* Oboia, *f. vid.* Oboy.

Oboiaki. auf beyderley Art gemacht. fait de l'un & de l'autre manière.

Oboiako, *adv.* auf beyderley Art. de deux maniéres.

Oboie, *g.* oboyga. *D. L.* oboygu. *A.* oboie. *Inf.* oboyga. beydes, beyde. tous les deux, l'un & l'autre. § za iedne pieniądze oboie; Podskarbi, Kanclerz albo raczey to oboie pospołu; to

oboie gdy na wagę włożemy; krol oboyga Sycyliy; z oboyga ſtron; oboyga Narodow prawa; oboygu dotrzymam wiary Krolowi i Rzeczypoſpolitey.

Oboiętnie, *adv.* 1) zweydeutig. 2) neutral, gleichgültig. 1) à double atente; à double ſens; ambiguëment, d'une maniére équivoque. 2) indiférenment, d'une maniére indiférente. § 1) źli aniołowie pogaństwu oboiętnie odpowiedźi dawali. 2) oboiętnie śię ſprawuie.

Oboiętność. 1) Zweydeutigkeit. 2) Gleichgültigkeit, Neutralität. 3) Meßk. Fläche eines Körpers. 1) équivoque, duplicité, ambiguité; double ſens. 2) indiférence, neutralité. 3) *Géom.* la face d'une figure ſolide. § 1) słow oboiętność. 2) w przypadku woyny z ſąśiadem zupełną zachować obiecał oboiętność; trwa przy wielkiey oboiętnośći co śię tycze intereſu tego.

Oboiętny. 1) das man an zwey Oertern anfaſſen kan. 2) zweyſchneidig. 3) zweydeutig. 4) neutral. 1) qui a deux priſes ou deux endroits par où l'on peut prendre la choſe. 2) tranchant des deux côtez; à deux tranchans. 3) ambigue, équivoque. 4) neutre, indiférent. § 1) oboiętna piła. 2) miecz oboiętny. 3) ſens wątpliwy i oboiętny, ktory śię na obie ſtronie rozumieć może; oboiętnym na co patrzać okiem.

Obok, *Obokiem, *adv.* zur Seite. côté à côté; à côté.

Obolewiec, *g. obolewca.* der lincks und rechts iſt. qui ſe ſert également bien des deux mains.

Obopolnie, *adv.* wzaiemnie. einander, beyderſeits. réciproquement, mutuëllement. § Chrześćianie obopolnie śię miłować maią.

Obopolność, wzaiemność. beyderſeitiger Beyſtand; gegenſeitige Bezeugung. action mutuëlle; conduite, maniére réciproque.

Obopolny, wzaiemny. gegenſeitig, beyderſeitig. mutuël, reciproque. § z obopolny miłośći.

Oboprawiec, *g. oboprawca.* der lincks und rechts iſt. un ambidextre. § oboprawiec na nogi, na ręce.

Obora. Vieh-Stall, Vieh-Hof. étable au gros bétail; faude; enclos, parc à renfermer les troupeaux.

zaiąć do obory. fremdes Vieh eintreiben, pfänden. embarcher, enlever les troupeaux d'autrui pour ſe dédommager.

Oborny. zum Vieh-Stall gehörig. qui regarde l'étable ou la faude.

oborne. Löſe-Geld für das gepfändete Vieh. l'argent qu'on donne pour retirer les troupeaux qu'on a emparchez.

Oboręczny. rechts auf beyden Händen. ambidextre.

Oborywam, *v. m. F. oborzę.* rings herum ackern, um einen Ort pflügen. labourer autour.

Obośieczny. zweyſchneidig. tranchant des deux côtez; à deux tranchans.

*Oboſtronnie, *adv.* 1) zweydeutiger Weiſe. 2) gleichgültig. 3) ohne Wahl, ohne Unterſcheid. 4) nicht aufrichtig. 1) ambigûment, à double ſens; d'une maniére équivoque. 2) indiférenment. 3) ſans choix, ſans conſidération. 4) infidélement; d'une maniére peu ſincère.

Oboſtronność. 1) Zweydeutigkeit. 2) Gleichgültigkeit. 1) ambiguité, équivoque. 2) indiférence.

Oboſtronny. 1) zweydeutig. 2) gleichgültig. 3) Zweyächsler; falſch, betrüglich; der den Mantel auf beyden Achſeln trägt. *4) zweyſchneidig, ſ. Obośieczny. 1) ambigu, équivoque. 2) indiférent. 3) faux; double; qui déguiſe, qui flate les deux parties; fourbe, peu ſincère; qui ſoufle le froid & le chaud. *4) qui a deux tranchans, *v.* Obośieczny.

oboſtronna płeć. Gramm. das Genus dubium. *Gramm.* le genre douteux.

Oboſtrzenie. 1) Schärfung. 2) Schärfung als des Verſtandes. 3) Verordnung einer ſchärferen Strafe, Vorbauung mit ſchärferen Geſetzen. 1) l'éguiſement. 2) l'action d'éguiſer l'eſprit. 3) publication d'une loix plus ſevère, d'une peine plus rigoureuſe. § *1) oboſtrzenie czego prawem.

Oboſtrzony. 1) geſchärft, gewetzt. 2) geſchärft, mit ſtrengeren Geſetzen verſehen. 3) geſchärft, gebeſſert. 1) éguiſé. 2) plus ſevère, plus rigoureux. 3) éguiſé, qui eſt rendu plus fin, plus ſubtil. § 1) oboſtrzony noż. 2) oboſtrzona kara, konſtytucya na Aryany. 3) rozum, dowćip oboſtrzony.

Oboſtrzyć, *F. oboſtrzę.* 1) ſchärfen. 2) ſchärfen ein Geſetz. 3) ſchärfen, beſſern den Verſtand. 1) éguiſer. 2) faire une loix plus rigoureuſe; ordonner une peine plus ſevére. § *1) oboſtrzyć, (oſtrzyć) noż. 2) oboſtrzyć co prawem, oboſtrzył karę na złodźieiow. 3) oboſtrzyć rozum.

Obow, *vid.* Obow.

Obowiązany. verbunden, verpflichtet. obligé, redevable, tenu. § ieſtem mu obowiązany.

Obowiąza-

Obowiązanie. ⎫ 1) Verbindlich-
Obowiązek, *g. obowiązku.* ⎭ keit, Schuldigkeit, Pflicht. 2) Bedingniß. 1) obligation, devoir, engagement, neud. 2) clause, condition. § 1) kto ći wyliczy obowiązki moie; pod obowiązkiem czynienia służby żołnierskiey; brać na śię obowiązek sprawienia czego. 2) tym obowiązkiem pożyczam ći pieniądze, że &c.

pod obowiązkiem. mit Beding. à la charge; à la condition; avec condition.

Obowiężuię, *v. m. F. obowiążę.* verbinden, verpflichten. obliger, engager qu. à qu. § obowiązać sumnienie obywatelów; obowiązałeś mię dobrodzieystwy; obowiązać kogo na co, do czego.

obowiązać kogo sumnieniem, szlachectwem. einen bey seinem Gewissen, bey seinem Adel verpflichten. conjurer qu. par sa conscience, par sa noblesse.

obowiężuię sobie kogo. sich einen verbindlich machen. s'obliger qu.

obowiężuię śię do czego, na co. sich zu etwas verbinden. s'obliger à qu. ch.

Oboy. Hautbois, ein musicalisches Instrument. haubois sorte d'instrument de musique. § grać na oboiu; oboie i waltorny.

Oboy, *oboi; oba, obadwa, oboie, *adj.* beyde, beyderley. l'un & l'autre; tous deux ensemble; tous deux. § oboy narod nasz Polski i Litewski; oboią tę rzecz odprawię; do oboiey linii, familii; oboie sprawy Państwa całość na śię nośiły; ludźie oboiey płći; ze stron oboich; uczynił to oboią razą; nierozerwane w oboim szczęśćiu towarzystwo; sława oboiego domu; oboie ręce, nogi.

oboia płeć. Gramm. das Genus commune. *Gramm.* le genre commune.

Oboyczyk, *g. a.* Mieder, Leibchen der Weiber. corcelet de femme. § oboyczyk dźiewce ćiasny.

Oboz. ein Feld-Lager, Lager. camp. § stanowienie, składanie, ruszenie obozu.

oboz stawiać, zatoczyć; obozem śię położyć. ein Lager schlagen. camper; asseoir le camp.

oboz ruszam; obozem śię ruszyć. mit dem Lager aufbrechen. lever le camp; décamper; trousser bagage; rompre un camp.

Obożieństwo. die Würde eines Lager-Meisters, eines Quartier-Meisters. la dignité d'un Maréchal de Camp, d'un Quartier-Mestre.

Obożny, *g. obożnego,* Obozowy. Lager-Meister, Quartier-Meister. oficier qui prend le soin du campement; Quartier-Mestre.

Obożny Wielki Koronny. Kron-Ober-Lager-Meister. Quartier-Maître-Général (Maréchal de Camp) de la Couronne.

Obożny Wielki Litewski. Litauischer Ober-Lager-Meister. Quartier-Maître-Général de Lituanie.

Obozowanie. Lagerung einer Armee. campement d'une armée.

Obozowy, *subs. vid.* Obożny.

obozowy. 1) zum Feld-Lager gehörig. 2) Feld-, der zu Felde und nicht in Besatzung dienet. 1) de camp, qui regarde le camp. 2) qui fait une campagne; de campagne. § 1) szance obozowe. 2) wielka rożnica miedzy żołnierzem obozowym a pałacowym.

Obozuię. lagern, ein Feld-Lager haben. camper. § obozowali nad rzeką, pod miastem.

Obrąb, *g. obrębu.* Verhau, Verhack. abatis; arbres abatus pour se retrancher. obrębem oboz otoczyć.

Obrąbek, *g. obrąbku.* Saum, erhöheter Rand. ourlet, bord, rebord.

Obrąbiam co, ⎫ *v. m. F. obrąbię.* *1) beha-
Obrębuię co, ⎭ cken, behauen. 2) säumen. 3) einfassen, einen Rand um etwas machen. 4) der Länge nach besetzen. 1) couper, tailler autour. 2) ourler, faire des ourlets. 3) border, reborder; couvrir le bord de qu. ch. 4) border mettre qu. ch. le long du bord de qu. ch. § 1) obrąbić (obćinać) drzewo. 2) obrąb tę chustkę; obrąbić co szwem. 3) obrąbić rowem. 4) drogę drzewami obrąbiono.

obrąbić śię. einen Verhack machen. se retrancher d'un abatis.

Obrąbienie, Obrębowanie. 1) das Behauen, das Behacken, *s.* Obćinanie. 2) das Säumen, Beränden; Saum, Rand. 1) l'action de couper autour; *v.* Obćinanie. 2) l'action de border; ourlet, bord.

Obrąbiony. 1) behackt, behauen. 2) mit einem Rand versehen; gesäumet. 1) coupé autour. 2) ourlé, bordé.

Obracam, *v. m. F. obrocę,* *owracam. 1) eig. u. fig. wenden, kehren. 2) wenden, umwenden, in die Runde drehen. 3) umwenden, auf die andre Seite wenden. 4) anwenden, gebrauchen. 5) anhalten zu etwas. 6) verwandeln. 7) einem zusetzen; einen drängen, treiben. 8) vor ein andres Gerichte bringen. 1) *prop. & fig.* tourner, braquer, manier, diriger; mettre en un autre sens. 2) tourner, faire divers tours du même sens. 3) tour-

3) tourner; renverser, mettre d'un autre côté. 4) tourner, emploier qu. ch. à. 5) apliquer, porter qu. à; tourner qu. du côté de. 6) tourner en; reduire, changer qu. ch. en. 7) manier, tourner qu. de tous côtez; tâter, tourner & virer qu; pousser qu. 8) traduire sa partie d'une jurisdiction en jurisdiction. § 1) obrócić konia, woz, obrócić szpadę ku komu; obrócić rzekę indźiey kopaniem; te słowa obrócił na tego, co go doiechał; siłę swoię ku Grekom obrócił. 2) obracać koło. 3) obrócić na drugą stronę; obróć klepsydrę, talerz. 4) na to wszystkie swoie myśli, usiłowania obraca; obrócić co dobrze, źle, na swoy pożytek, na swoy honor, pieniądze na co. 5) syna na kupiectwo (do kupiectwa) obraca. 6) obrócił to w żart; w dobre, we złe obrócił; obrócić szlachtę w chłopy; obrócić co w popioł, w niwecz, w złoto. 7) dużo go obraca argumentami; nazbyt go obracaią. 8) obrócić sprawę z Trybunału za Dworem.

obracać oczy. die Augen verkehren, hin und her wenden. rouler les yeux.

obrócić serce do Boga. sein Hertz zu Gott wenden. tourner son coeur vers Dieu.

obrócić pieniędzmi. das Geld umsetzen. échanger son argent.

kupiec nie raz w rok pieniędźmi obraca. der Kaufmann setzet das Geld nicht einmahl des Jahrs um. le marchand change son argent plusieurs fois par an.

obrócić kartę. umschlagen ein Karten-Blatt. retourner de quelque couleur; tourner la carte d'un tel sens qu'on fasse voir les points, ou la figure.

obracać rzeczy. Geschäfte führen, unter Händen haben. manier les afaires.

obraca na się ludźie. er macht daß die Leute die Augen auf ihn wenden. il se fait regarder.

obracać w zad kogo. einen in die Flucht schlagen. mettre qu. en fuite.

obracać w zad co. etwas zurück kehren. tourner qu. ch. en arriére. § obrócił głowę, oczy w zad.

rożen obracać. den Braten wenden. tourner la broche.

obracać się. 1) sich umwenden, sich herum drehen. 2) sich wenden gegen einen. 3) sich wohin wenden, sich begeben. 4) sich verwandeln. 5) sich verwandeln, einen andern Geschmack bekommen. 6) ausfallen, ausschlagen, gerathen. 7) hinkommen, sich verbrauchen, angewendet werden. 1) tourner, aller en rond. 2) se tourner vers qu. 3) se tourner, s'adresser à qu; partir, aller, se rendre en un lieu. 4) tourner sur (à) qu. ch; se tourner, se reduire, se changer en; devenir. 5) se tourner, prendre un autre goût. 6) se tourner en; tourner à; succèder, réüssir. 7) être emploïé; se consumer. § 1) pieczenia się obraca; koło, obroty niebieskie się obracaią. 2) obrócił się tyłem ku mnie. 3) obrócił się do Polski, ku Moskwie. 4) zaiuszona woyna w słodki się obróciła pokoy; miasto się w perzynę obróciło; w niwecz się to wszystko obróci. 5) słodkie rzeczy w żołć się obracaią; wino się w ocet obróciło. 6) na iego honor się to obróciło; nie wiem iak się sprawy iego obrocą; ta zuchwałość w nieszczęście mu się obróciła. 7) gdźie, na co się te pieniądze obróciły.

w co się obróćisz! was wird doch aus dir werden! que deviendrez vous.

ku nieprzyiaćielowi się obróćić. sich gegen den Feind wenden. se tourner vers l'ennemi; tourner bride; tourner visage contre l'ennemi.

obróć się na tę stronę. wendet euch auf diese Seite. tournez vous de ce côté ci.

Obracanie, obrocenie. das Umwenden, Wendung, Umwendung, Umdrehung. tournement, tournoïement, l'action de tourner.

obracanie oczu. das Verkehren der Augen. roulement d'yeux.

Obrachować, *F. obrachuię.* 1) berechnen, überrechen, ausrechnen. 2) überschlagen, einen Ueberschlag machen. 1) suputer, calculer. 2) penser; voir ce qu'on faira; faire ses aprises sur qu. ch. § 1) obrachować koszta, dochody, wydatki. 2) iużeś obrachował na kiedy się wróćisz; ztąd snadno obrachować.

obrachować się z sumnieniem. sein Gewissen prüfen. mettre la main à la conscience.

Obrącz, *f. vid.* Obręcz.

Obrączka. 1) kleiner Reif. 2) Haupt-Ring darauf man etwas trägt. 3) Reif, glatter Ring. 1) petit cerceau. 2) bourrelet, tourillon, qu'on met sur la tête pour porter un fardeau. 3) un anneau; une verge; jonc; petite bague unie.

obrączka pleciona złota, śrebra. geflochtner Finger-Reif. alliance qu'on porte au doigt.

Obrada. 1) Rath und That; Beyrath; Beyhülfe. 2) Berathschlagung. 3) eine Sache von Wichtigkeit; Wichtigkeit, Nutzen, Vergnügen. 1) conseil, aide, secours,

cours, aſſiſtance. 2) conſeil, délibération. 3) choſe agréable; choſe utile & avantageuſe; choſe de conſéquence; grande utilité. § 1) obrada małżeńſka i ſpolna powinność; nie wielką z oſoby twoiey mam obradę; z obrady pospolitey zyſku i pożytku ſzuka. 2) te intereſa na uſtawicznych obradach Senat trzymaią; zieżdżaią ſię na bliſkie obrad ſwoich zagaienie; rozmowne z ſobą mieli obrady. 3) wielka obrada widźieć i zwiedźić kraie świata.

Obradować śię czemu albo komu, *F. obraduię śię.* ſich an etwas zur Gnüge beluſtigen; ſein Vergnügen an etwas haben. mettre ſes délices à qu. ch. ou à quelque perſonne; goûter les délices de qu. ch; avoir un extréme contentement de.

Obradzam, *v. m. F. obrodzę.* reichlich Früchte tragen. ſe couvrir, ſe charger, étre chargé de fruits; porter, produire en abondance. § obrodźiło drzewo; obrodźiły pola, ſady.

* *obradzam kogo,* v. m. F. obradzę. einem rathen, beyſtehen. aſſiſter, aider, ſecourir qu.

obradź ćię Boże. Gott ſteh dir bey. Dieu vous aſſiſte.

Obranie, *vid.* Obieranie.

Obrany, *conf.* obieram. 1) gewählt. 2) ausgenommen als eine Gans. 3) beklaubt. 4) beleſen, geleſen als Sallat. 5) beraubt, entblößt. 1) choiſi, élu, trié. 2) éventré, deshabillé comme une oïe. 3) rongé, dont la chair eſt otée. 4) trié, épluché, nettéïé. 5) dépouillé, dépourvû, privé de qu. ch. § 1) potym był na kroleſtwo obrany; iednoſtaynym głoſem zoſtał obranym. 2) gęś obrana. 3) kość obrana. 4) obrana ſałata. 5) obrany ze wſzyſtkiego; obrany w pieniądze (z pieniędzy) w poćiechy.

obrany z oręża. entwafnet. desarmé.

obrany w co, z czego. von etwas entblößet. privé, dépouillé de qu. ch. § obrany w rozum, w poćiechy.

obrany w czym. reich an etwas. abondant en qu. ch. § Pan to obrany w rozumie; Panna we wſzyſtkich cnotach obrana.

Obraſki źiele, *vid. obrazki.*

Obraſtam, *v. m. F. obrosnę.* bewachſen, umwachſen mit Haaren, Gras. croître à l'entour; ſe couvrir tout autour de qu. ch. en croiſſant. § obrosło bydle; obrosły (obrosnęły) brzegi trawą, wierzbami; brodą twarz twoia obrosła.

Obraſtanie, Obrośnienie. das Bewachſen. acroiſſement qui ſe fait à l'entour; l'action de ſe couvrir en croiſſant.

Obraz. 1) Bild, Gemählde. 2) Bildniß, Abbildung. 3) Bild-Säule, Statue. 4) Abdruck, Gepräge. 5) fig. Bild, Abbildung, Vorſtellung. 1) tableau, peinture; figure peinte, image peinte. 2) image, répréſentation de ce qui eſt. 3) ſtatuë. 4) empreinte, frape, figure tirée de quelque ch. 5) image, tableau, répréſentation, figure de qu. ch. dans l'eſprit. § 1) nie mam obrazu ryſowanego, drukowanego malowanego; obraz Panny Maryi; ma nabożeńſtwo do tego obrazu; obraz to krola naſzego; obraz (malowanie) z perſpektywą; obraz (malowanie) iedną farbą malowany; obrazy przodków zacnych porządkiem rozſtawione. 2) obraz lany, kuty, na alabaſtrze wybity, obraz lwa ſmoka. 3) obraz Herkuleſa; Marſa obraz rzezany; obraz rowny wzroſtowi ludzkiemu. *4 obraz (znak) na pieniądzach. 5) kwiat marnośći ieſt obrazem; żywy marnośći i odmiennośći świat obraz; ieſzcze mi tey śmierći obraz przed oczyma ſtawa.

obraz człeka żywego, portret. ein Contrefait, Portrait. portrait; répréſentation d'une perſonne après nature.

obraz większy nad wzroſt ludzki. ein Rieſen-Bild, eine Statue von ungeheurer Größe. un Coloſſe; ſtatuë coloſſale; ſtatuë d'une grandeur prodigieuſe.

obraz do paſa. Bruſt-Bild. un buſte

obraz czynić, odbiiać, wyrażać. abbilden. répréſenter un image. § zwierćiadło odbiia obrazy.

Obraza, obrażenie. 1) Beleidigung, Verletzung. 2) Anſtoß. 1) ofenſe, ateinte, tort. 2) achopement, ce qui ofenſe.

mam obrazę od niego. er hat mich beleidiget. il m'a ofenſé.

mam obrazę do niego, na niego. ich habe einen Groll wider ihn. j'ai une dent de lait; j'ai une haine, un reſſentiment contre lui.

Obrażam, *v. m. F. obrażę.* 1) verletzen, verwunden. 2) beleidigen, zu nahe treten. 1) bleſſer. 2) ofenſer, bleſſer, deſobliger qu; faire tort à qu. § 1) obrażić rękę, nogę, kogo na ćiele. 2) obraźiłem go tym słowem; obrażić łacno, przeiednać trudno, *prov.*

obrażić śię. 1) ſich verletzen, ſich verwunden. 2) beleidiget werden. 1) ſe bleſſer. 2) s'ofenſer, ſe tenir pour ofenſé. § 1) obrażić śię w nogę, w rękę

2) obraźił śię tym słowem; leda czym rad śię obraża.
obrażić śię do kogo w czym. einem mit etwas zur Beleidigung Anlaß geben. donner occaſion avec qu. ch. à l'ofence de qu. § przepraſzam ieźliśćie śię do mnie obraźili w tym.
Obrażanie. das Beleidigen. l'action d'ofenſer, de choquer.
Obrażenie, obraza. die Beleidigung. ofence.
Obrazek, *g. obrazka.* 1) Bildchen. 2) Bild, Vorſtellung in Gedancken, Begrif. 1) petite image. 2) image, répréſentation dans l'eſprit, idée. § 1) obrazek pergaminowy. 2) ile razy na rzecz patrzamy, obrazek śię nowy w nas tworzy.
obrazki, obraſki, aronowa broda, diablik, wężownik biały ziele. (arum) teutſcher Zucker; Pfaffenpint, Arunwurtz, Aron. du pié de veau; vit de Prêtre; vit de chien.
Obraźliwie, *adv.* anzüglich. avec ofenſe; d'une maniére ofenſante & choquante. § obraźliwie żartuie.
Obraźliwość. Anzüglichkeit. maniére ofenſante; paroles piquantes; action choquante; ofenſe.
Obraźliwy. 1) anzüglich, beleidigend, nachtheilig, verletzend. 2) empfindlich, den man leicht beleidigen kan. 1) ofenſant, choquant, piquant. 2) délicat, ſenſible, chatouilleux, pointilleux, qui ſe fâche pour rien; qu'on choque facilement. § 1) obraźliwy żart.
Obrazoborca. Bilder-Stürmer. un iconoclaſte; un iconomaque; celui qui briſe les images.
Obrazoborſtwo. Bilder-Stürmerey. iconomaquie; l'action de briſer les images.
Obrażony. beleidigt, verletzt. ofenſé, bleſſé, choqué, celui qui a reçû une ofenſe.
Obrębek, *vid.* Obrąbek.
Obrębuię, *vid.* Obrąbiam.
Obręcz. *f.* 1) Faß-Reif. 2) Reif-Rock. 1) un cercle, cerceau. 2) pannier; jupe de baleine; baleine.
Obrocenie, *conf.* Obracam. 1) Umwendung. 2) Verwandlung. 3) Trennung der feindlichen Macht; eine Diverſion. 1) tournoiement, inverſion, tour. 2) changement, reduction en. 3) diverſion, qu'on fait à ſon ennemi. § 1) po obroceniu karty zadał. 2) obrocenie kśięſtwa w kroleſtwo; obrocenie miaſta w perzynę. 3) obrocenie śił nieprzyiaćielſkich.
Obroćiſtość, Obroćiſty, *vid.* Obrotność, Obrotny.
Obrocony. 1) umgewandt. 2) verwandelt. 3) angewandt, verbraucht. 1) tourné, renverſé. 2) changé, reduit. 3) emploié, conſumé. § 1) obrocona ſtrona. 2) w popioł, w złoto obrocony. 3) na ten budynek obrocone pieniądze.
obrocona liczba. Rechenk. die verkehrte Regel detri; die Regula detri inverſa. *Aritmét.* la régle inverſe.
*Obrocznik. der eine Penſion genieſſet. Penſionaire; qui reçoit une penſion.
Obroczny, obrokowy. Speiſe; zur täglichen Nahrung gehörig. de vivres; qui concerne les vivres; apartenant à la nourriture journaliére. § chleb obroczny; wino, piwo obroczne.
obroczna ſztuka. Brod-Kunſt. gagnepain; choſe ou métier dont on gagne ſa vie. § uczyć śię trudney nauki dla obroczney ſztuki.
obroczny, ſubſ. Speiſe-Meiſter. pourvoïeur, qui a la charge de la dépenſe.
Obrodzenie. reiche Erndte; groſſe Vermehrung der Früchte. abondance des fruits; belle production de la terre; abondante recolte.
Obrodźiły. reich an Früchten. abondant en fruits.
Obrodźić, *vid.* Obradzam.
Obrok. 1) beſchiedner Theil von Speiſe zum täglichen Unterhalt, oder das Geld davor. 2) Futter für die Pferde. 1) pitance; part, portion, proviſion de vivres; les vivres qu'on donne à qu. chaque jour; l'entretien de qu. pour chaque jour. 2) panſement; nourriture des chevaux, c'eſt de l'avoine avec de la paille hachée. § 1) uięto urzędnikowi obroku. 2) day koniom obroku.
Obrokowy, *vid.* Obroczny.
Obrona. 1) Wehr; Werck, Befeſtigungs-Werck. 2) Vertheidigung. 3) Schutz, Schirm. 4) Gegenwehr, Noth-Wehre. 5) Wappenk. ein Hertz dadurch ein Pfeil gehet. 1) défenſe; un ouvrage de fortification. 2) défenſe; action de ſe défendre. 3) rempart, défenſe, protection, garde. 4) défenſive; reſiſtance faite à ſon corps défendant. 5) *Blaſ.* un coeur percé d'une fléche. § 1) zamek, mur, wał i inſze obrony. 2) dla obrony to uczynił; obrona słowna, prawna. 3) dobre prawa naymocnieyſzą ſą Państwa obroną; pod obroną twoią w słodkim żyiemy pokoiu. 4) mężoboyſtwo w obronie uczynione; o głowy tych, ktorzy w obronie zginęli, żaden czynić nie ma.

obrona większa. Kriegsb. die grosse Streich-Linie. *Fortif.* la ligne de défense fichante.
dosięgaiąca, vid. *Przećiąg obrony.*
obrona mnieysza albo ukośna. die kleine Streich-Linie. la ligne de défense rasante ou flanquante.
w obronie życia, zdrowia. aus Noth sein Leben zu vertheidigen. à son corps défendant. § zabił go w obronie życia swego.
Obrońca. Vertheidiger, Beschützer. défenseur, protecteur.
Obronić, *F. obronię.* sehr vertheidigen, mächtig beschützen. défendre fortement; protéger puissanment. § obronił miasto od nieprzyiaćioł; obroń mię od zaiadłośći pospolstwa.
Obronno, *adv.* 1) mit Gewehr; mit gewafneter Hand. 2) befestigter Weise. 1) à main armée; avec des armes. 2) d'une maniére fortifiée. § 1) obronno do mnie przyszedł.
obronno miasto czynić. eine Stadt befestigen. munir, fortifier une ville.
Obronny. 1) bewafnet. 2) befestiget. 3) Schutz-, der einen vertheidiget. 1) armé. 2) muni, fortifié, ténable. 3) celui qui apuïe, qui protége, qui défend qu; défenseur. § 1) obronną uchodźił ręką. 2) obronne miasta. 3) obronny Anioł.
Obrosły. bewachsen. qui est venu ou crû dessus; plein, couvert de poil, de feuilles, d'herbes.
Obrośnienie, *vid.* Obrastanie.
Obrostnica drzewo. (*lotus*) Lotus- oder Zürgel-Baum. micoculier, alisier. § owoc obrostnicy zapamiętałym czyni.
obrostnica żiele, vid. *Słoneczník żiele.*
Obrot. 1) Wendung, Umwendung. 2) Welle, Spindel, Zapfen, darauf sich etwas umdrehet. 3) Sternk. ein Pol, Angel-Punct. 4) Gelenck, Wirbel im Rückgrad. 5) Behändigkeit, Geschwindigkeit, Geschicklichkeit. 6) Weise, Art etwas zu thun, vorzutragen. 7) widriger Zufall, Unglück. 1) tour, que fait une chose tournée. 2) pivot, arbre, *m.* piéce sur qui tourne une autre. 3) *Astron.* un pole, pivot du monde. 4) jointure, vertebre. 5) adresse, vitesse, agilité du corps. 6) tour, adresse; maniére de faire, de proposer qu. ch. 7) tour; contretems, revers, accident fâcheux, malheur. § 1) kiedy wał obrot ieden odprawi; merkuryusz na kole swoim obrot odprawuie; niebo bez trzasku wielki obrot kieruie; sprężyna w zegarze koł obrot czyni. 2) na obroćie kobylenie biega. 3) obroty niebieskie; arktyczne obroty; obrot połudńiowy, połnocny. 4) obrot w ćiele, w nodze, w paćierzowey kośći; obroty w gąsienicy. 5) obrot ćiała. 6) obrot barźiey w rzezwośći rozumu, niżeli w zakręćie postępkow należy; przez rozumu obrot dostał śię na naywyższy powagi stopień; ma wielką łatwość od natury do obrotow. 7) ćiężkie ćierpi obroty; opaczny rzeczy obrot.
obrot woza. die Wendung mit dem Wagen. le tournant que prend le cocher. § obrot czołnu.
obroty u drzwi. Thür-Angeln. les gonds, les pivots d'une porte; les mamelons.
Obrotnie, *adv.* behänd, geschickt. adroitement, avec adresse, volublement.
Obrotność. 1) Bewegung einer Sache in die Runde, im Umwenden. 2) Behändigkeit, Geschwindigkeit des Körpers. 1) volubilité, facilité à tourner en rond. 2) adresse, souplesse, bonne grace de corps; agilité & maniment de corps; facilité à manier le corps. § 1) obrotność koł w machynach. 2) obrotność w człeku przyiemna, przystoyna.
obrotność ięzyka. Fertigkeit der Reden. volubilité de langue.
Obrotny. 1) leicht umzudrehen. 2) behänd, gewandt, gelenck. 1) tournant, qui tourne facilement; voluble. 2) actif, adroit, agile, souple. § 1) obrotne koło; obrotny rozen. 2) obrotny człowiek; obrotny dowćip.
obrotny w zad. 1) wiederkehrend, rückkehrend. 2) in der Vernunft-Lehre: gleichgültig, gleichdeutig. 1) qui va, qui retourne d'où il est venu. 2) *terme de logique:* reciproque, qui a la même signification. § 1) poruch obrotny w zad; morze w zad obrotne. 2) argument w zad obrotny.
obrotny w koło. das sich in die Runde umdrehet. tournant; qui tournoie; qui fait des tours en rond.
*Obroż, } *f.* Hals-Band der Hunde. collier, bande que les chiens portent au cou. § pies w obroźi; odiąć obroze ze psow.
Obroz, }
obroz koląca. Hals-Band mit Stacheln. colier de chien garni de pointes de fer.
Obruchanie, *vid.* Obruszenie.
Obruchywam, *v. m. F. obrucham.* wackelnd machen; los regen. agiter, hocher, émouvoir; ébranler; faire trembler à force de secouër ou de mouvoir. §

obruchać

obruchać słup; obruchał ząb w częśći; nie da śię ten dąb obruchać.

obruchać śię. wackeln, sich erschüttern. s'ébranler, trembler, n'être pas ferme.

Obrus, *g. a.* Tisch-Tuch. nape.

obrus kośćielny. Altar-Tuch. nape d'autel.

Obruszam, *v. m. F. obruszę.* aufbringen, böse machen, beleidigen. ofenser, émouvoir, inciter, exciter, pousser, irriter. § co szlachtę obruszyło.

obruszyć śię. 1) wackelnd werden. 2) in den Harnisch gerathen; aufgebracht, beleidiget werden. 1) trembler, s'ébranler, branler, chanceler, être ébranlé. 2) s'émouvoir, se soulever contre qu.; s'emporter.

Obruszenie. Erschütterung. agitation, secousse, ébranlement. § obruszeniem snadniey słup wydobędźiesz.

obruszenie; obruszenie śię. Bewegung, Aufstand, Widerspenstigkeit. émotion, soulevement, revolte; agitation causée par quelque ressentiment. § wzbudźił ich do obruszenia śię przećiw starszyznie.

Obruszny. 1) leicht zum Erschüttern. 2) der leicht aufzubringen ist, unruhig. 1) qui peut être ébranlé; aisé à émouvoir. 2) inquiet, turbulent, plein d'émotion; facile à se soulever.

Obruszony. 1) erschüttert, los, wackelnd gemacht. 2) erzürnt, beleidigt, aufgebracht. 1) ébranlé; secoué, agité. 2) emporté, mis en colère; ofensé.

Obryczony. umgebrüllt. où l'on a mugi à l'entour. § obryczony las.

Obrykam, *v. m. F. obryknę.* um etwas brüllen. mugir à l'entour.

obryknąć śię na kogo, vid. Obrzucam śię.

Obrywacz. Abpflücker. cueilleur; celui qui cueille des fruits avec la main; arracheur. § obrywacz owocu, kwiatkow, włosow.

Obrywam, *v. m. F. oberwę.* 1) abpflücken. 2) ausraufen, ausreissen. 3) Schwäntzel-Pfennige machen; etwas schwäntzen. 4) eins bekommen, als einen Schlag, eine Kranckheit. 1) cueillir, pincer des fruits, des fleurs. 2) arracher qu. ch; ôter en tirant avec force. 3) tirer du profit, de l'utilité; pincer, ferrer la mule; griveler; faire de petits profits & illégitimes. 4) en tenir, en avoir, recevoir un coup; gagner quelque mal. § 1) oberwiy kwiatki, owoce. 2) oberwał mu brodę, włosy. 3) oberwał trzy talary. 4) ey oberwiesz, stul gębę; dobrze żeś po łbu nie oberwał; aż oberwie, aż gęby natną.

oberwał. er hat eins gekriegt; er ist angelaufen. il a été tondu; il en a.

oberwać śię. sich verheben, sich verbrechen. s'entorser, s'engréger; se faire mal en faisant quelque éfort de son corps.

Obrywanie. 1) das Abpflücken. 2) das Schwäntzen. 1) l'action de cueillir, d'arracher. 2) grivelerie, action de griveler.

Obrywka. Schwäntzel-Pfennige. grivelée; profit sécret & illégitime; anse de pannier.

co urząd to obrywka. es ist kein Aemtchen ohne Accidentien. on ne peut manier du beurre sans s'engraisser les doigts; quand on a la main à la pâte, il en demeure quelque chose aux doigts.

Obrywki, *plur.* abgepflückte Blumen, Kräuter, Obst. des fruits cueillis; des fleurs qu'on a cueillis.

Obrząd.
Obrządek. } Ceremonie, Weise. cérémonie. § te mamy obrzędy u zmarłych ćiał krolow naszych; zachować obrządki; według obrządkow.

Obrządkowy, obrządkom służący. ceremonialisch. cérémonial.

Obrządnie, według obrządkow, zachowując obrządki, *adv.* mit Ceremonien. avec cérémonie; en cérémonie; selon les cérémonies.

Obrzask w piwie. eckelhafte Süßigkeit eines nicht abgegornen Biers. douceur dégoûtante de la biére nouvellement brassée.

Obrzaskowate piwo. süsses unabgegornes Bier. biére nouvelle qui n'a pas bien fermentée; qui n'est pas encore en sa boite, qui a encore une douceur dégoutante.

Obrzazanie.
Obrzazowanie. } Beschneidung der Vorhaut. circoncision.

Obrzazany.
Obrzezany. } beschnitten an der Vorhaut. circoncis.

Obrzazaniec,
Obrzezaniec, } obrzazany człowiek. ein Beschnittener. un circoncis.

Obrzedny. flüßig, dünn gekocht. fluide, qui coule bien après avoir été cuit. § kley obrzedny lepszy.

Obrzezanie. 1) Beschneidung. 2) Beschneidung der Vorhaut. 1) taille; incision, rognure, coupure faite tout autour. 2) circoncision.

Obrzezany. 1) beschnitten. 2) beschnitten an der Vorhaut. 1) coupé, rogné àutour. 2) circoncis. § 1) obrzezane uszy. 2) obrzezane dźiećię; obrzezany człowiek.

Obrzezek, *g. obrzezka*; odrzezek. 1) Abschneidsel; das Abgeschnittene. 2) die Vorhaut.

Vorhaut. 1) cisailles, retailles, toute superfluité d'un corps, qu'on retranche en coupant. 2) le prépuce.
obrzezki skor. Abschneidsel vom Leder. retailles de peaux.
obrzezki paznokći. abgeschnittene Nägel. rognure des ongles.
Obrzezuię co, *v. m. F. obrzezę.* 1) beschneiteln, beschneiden. 2) die Vorhaut beschneiden. 1) couper tout à l'entour; ôter, retrancher, rogner. 2) circoncire.
Obrzucam śię na kogo, *v. m. F. obrzucę.* einen anfahren, anschnarchen. brusquer, gronder, rudoïer, rabroüer.
Obrzydnąć, *F. obrzydnę.* eckeln; überdrüssig werden. dégouter donner du dégoût; rebuter. § obrzydły mi pro-znośći świata.
Obrzydźić, *F. obrzydzę.* vereckeln; Eckel, Grauen verursachen. dégoûter, afadir, rendre fade. § obrzydźił mi tę potrawę.
obrzydźiłem sobie świątem. ich habe einen Abscheu vor der Welt. j'ai une éternelle horreur pour le monde.
Obrzydzenie. Eckel, Grauen. aversion, dégoût, contre-coeur. § obrzydzenie komu czynić.
Obrzydłość Abscheulichkeit, Abscheu. horreur, *f.* abomination, exécration. § za obrzydliwośćią Sodomską idźie.
Obrzydliwy. abscheulich, eckelhaft. exécrable, horrible, abominable, dégoutant.
* Obrzym, olbrzym. ein Riese. geant.
* Obrzymski, olbrzymski. Riesen-. de geant.
Obrzynacz. Beschneider, Beschneitler. rogneur.
Obrzynam, *v. m. F. oberznę.* 1) beschneiden. 2) beschneiteln einen Baum. *3) verschneiden ein Thier. 1) couper autour, rogner. 2) ébrancher, décharger, égaïer, chatrer, émonder, élaguer un arbre; ôter les branches embarassantes, *3) châtrer. § 1) oberznąć książkę, papier. 2) ogrodnik oberznął drzewa, winnicę. *3) oberznąć (rzezać, czyśćić) bydlę.
Obrzynanie, oberznięćie. 1) das Beschneiden. 2) Schnitt am Buch. 3) das Verschneiden eines Thieres. 1) rognure, coupure faite tout autour. 2) la tranche d'un livre. 3) l'action de châtrer un animal.
Obseczka. } Bey-Essen, Neben-Essen. un
Obsadzka. } entremets.
Obserwa, przestrzeganie. Beobachtung. observance, atention. § z należytą ten akt odprawiono obserwą.

Obśiadam, ośiadam co, *v. m. F. obśiądę.* besitzen, inne haben. posseder, tenir qu. ch; se rendre maitre de qu. ch; s'emparer de. § nieprzyiaćiel pobliższe; gory i szlaki obśiada; obśiadł krolestwo, Państwo.
Obśiany. besäet. ensemencé tout autour, semé par tout.
Obśiekam, *v. m. F. obśieknę, obśiekę.* behacken, behauen. tailler, hacher autour.
Obśiewam, *v. m. F. obśieię.* ringsum säen, überall besäen. semer autour, ensemencer par tout.
Obśiewiny, *plur.* } Ueberkehre; Auswurf
Obśiewki. } von schlechten Körnern. les criblures du grain; les ordures du blé qu'on a vanné.
Obskakuię, *v. m. F. obskocze.* 1) umspringen. 2) umringen, einschliessen umzingeln. 1) sauter autour. 2) entourer qu. en sautant ou courant vers lui; environner, enveloper. § 1) obskoczył to mieysce na iedney nodze. 2) obskoczyli go nieprzyiaćiele; obskoczono go zewsząd.
Obskoczenie. Einschliessung, Umzingelung. l'action d'entourer, d'enveloper.
Obskoczony. umzingelt, eingeschlossen. envelopé, entouré, environné.
Obstach. Bergw. wüste Erde, worinnen kein Ertz ist. *Métal.* terre vuide, motte de terre qui ne renferme aucun métail.
* Obstalować, *F. obstaluię.* bestellen, miethen, bedingen. loüer, arrêter, engager pour servir, pour faire qu. ch; commander qu. ch; donner à qu. de faire qu. ch. § obstalował (umowił, ugodźił) kupca, rzemieślnika, trzewiki.
* Obstalować, } *F. obstalić.* bestählern, ver-
Obstalić, } stählern. acerer, mettre de l'acier avec du fer. § obstalił (ustalił) noż.
* Obstalowanie, umowienie. Bestellung. louage; l'action de commander ou d'acorder qu. ch. chez un artisan. § obstalowanie kupca, towarow, roboty.
Obstąpienie. das Herumtreten, Umzingeln. environnement; l'action des gens qui environnent qu; qui font un cercle autour de qu.
Obstąpiony. umzingelt von stehenden Leuten. environné, entouré de gens qui sont débout.
Obstawam. beharren, bestehen auf etwas. s'obstiner, s'opiniâtrer, persister, insister sur qu. ch. § mocno przy (na) swoich obstawa pretensyach.
Obstawiam, *v. m. F. obstawię.* besetzen. planter, mettre autour, dresser par tout;

tout; garnir de. § obſtawić laſek śiadkami, drogi, brzegi morſkie żołnierzem.

Obſtawienie. Beſetzung. action de garnir, d'environner un endroit.

Obſtawiony. beſetzt. garni; où l'on a mis des gens ou d'autres choſes. § wały działami obſtawione.

Obſtępuię co, *v. m. F. obſtąpię.* um einen treten; umzingeln, umringen. ſe mettre, ſe ranger autour de qu; être débout autour de qu; environner, entourrer qu.

Obſtrychy, *plur.* Bergw. Abſtriche, Unflat vom Bley. *Métal.* les ordures du plomb qu'on a fondu.

Obſyłam, *v. m. F. obeſlę.* 1) beſchicken, herum ſchicken bey etlichen. 2) ſchicken; ſenden. 3) verſchicken an ein höheres Gericht. 4) anſagen, ankündigen. 1) envoier à l'entour, autour, de tous côtez. 2) envoier à qu. 3) traduire la partie à un autre tribunal. 4) anoncer déclarer, dénoncer. § 1) obesłał Panow, porucznikow, przyiaćioły. 2) obesłałeś mię liſtem. 3) obſyłać na ſeym ſprawę. 4) obesłać kogo woyną, poiedynkiem.

Obſypany. umſchüttet, beſchüttet. répandu autour; verſé à l'entour.

Obſypanie. }
Obſypowanie. } Beſchüttung, Beſtreuung. l'action de repandre autour.

Obſypuie, *v. m. F. obſypię.* 1) umſchütten, um etwas ſchütten. 2) beſchütten, beſtreuen. 1) verſer, repandre, acumuler à l'entour; mettre autour quelque choſe qui n'eſt pas liquide. 2) combler, acumuler de qu. ch. § 1) obſypać słup źiemią aby mocno ſtoiał. 2) każdą ſprawę trzeba złotem dobrze obſypać.

obſypać odźiemek. die Erde um einen Baum erhöhen. rehauſſer un arbre; mettre de la terre nouvelle aux pié d'un arbre.

Obſzernie, *adv.* 1) geraum. 2) weitläuftig. 1) largement, ſpatieuſement. 2) difuſément, amplement, prolixement.

Obſzerność. 1) groſſer Raum, Weite. 2) Weitläuftigkeit. 1) étenduë, largeur, *f.* grandeur, *f.* grand eſpace.

wielkiey obſzernośći ogrod. ein Garten der ſehr groß iſt. un jardin d'une grande étenduë.

Obſzerny. 1) geraum. 2) weitläuftig. 1) large, ample, ſpacieux. 2) prolixe, difus, ample, long.

Obſzywanie. das Benähen. l'action de coudre autour.

Obſzyćie. benähete Arbeit; das Benähete; ein Saum. la maniére dont on a couſu autour; ourlet, bord, rebord.

Obſzyty. benähet. couſu autour; ataché de tous côtez.

Obſzywam co, *v. m. F. obſzyię.* beſtechen, umnehen empointer, rabatre une piéce d'étoffe; coudre à l'entour; rapiéceter de tous côtez.

Obtaczam, *vid.* Otaczam.

Obtykam, *v. m. F. obetknę.* 1) beſtecken. 2) beſtopfen, umſtopfen. 3) mit Pfählen, Stangen beſtecken. 4) in der Küche: beſtecken, voll ſtecken mit Gewürtz. 1) ficher, planter, mettre autour. 2) remplir, bourrer autour. 3) échalaſſer, garnir d'échalas, de pieux. 4) *terme de cuiſine:* piquer qu. ch. de. § 1 obetkał kapeluſz kwiatkami. 2) obetkniy flaſzę słomą; obetkał zanadrze kśięgami. 3) obetkać winnicę, groch, źioła, płonki. 4) obetkać ſzynkę korzeńmi.

obetkać żołądek potrawami. den Magen überfüllen. remplir l'étomac de viandes.

obetkać śię. 1) ſich beſtopfen. 2) ſich beſreſſen. 1) ſe fourrer de qu. ch; ſe charger des choſes qu'on porte ſous ſon habit. 2) ſe gorger de viandes; ſe remplir jusqu' à la gorge.

Obuch, *g. a.* 1) der Rücken, Nacken an der Axt. *2) Binde-Axt, ſ. Bindas. 1) le dos, la tête d'une hache. *2) beſaigue, piochon, *v.* Bindas.

Obuchowy. den Axt-Nacken angehend. qui concerne le dos de coignée.

obuchowa dźiura. Loch zum Stiel in der Axt. l'oeil ou le trou dans la coignée pour mettre le manche.

Obudować co, *F. obuduię.* umbauen. bâtir autour; environner d'un bâtiment.

Obudzam, *F. obudzę.* aufwecken. éveiller, reveiller. § obudź śioſtrę.

obudźić śię. erwachen. s'éveiller, ſe desendormir, ſe reveiller.

Obudzenie. das Aufwecken, die Aufweckung. l'action de reveiller; le reveil.

Obudzony. aufgeweckt. éveillé.

Obumarćie. 1) Abſterbung. 2) Erſterbung, Lebloſigkeit. 1) decès, mort, extinction. 2) langueur mortelle; foibleſſe d'un demi-mort § 1) po obumarćiu familii Piaſtowſkiey naſtąpiła Jagiełońſka. 2) 2) ożył chory po obumarćiu; iaſkołka po źimowym obumarćiu ożywia.

Obumarły. 1) darüber geſtorben. 2) abgeſtorben, halb todt. 3) matt, ſchwach, kalt, todt, nicht gäntzlich erloſchen. 1) qui eſt mort ſur les entrefaites. 2) qui eſt à demi-mort; qui eſt proche de la mort; qui ſe ſent défaillir, qui n'eſt

pas entiérement mort. 3) languiſſant; foible, afoibli, tiéde, glacé, froid. § 1) podczas ſeymu obumarłego pochowano ſtaroſtę. 2) obumarł i daleko od czerſtwośći zdrowia ieſt oddalony. 3) obumarłą ożywiać nadźieię; obumarłą wſkrzeſać ochotę.

Obumieram, *v. m. F. obumrę.* 1) darüber ſterben. 2) abſterben; von Kräften kommen. 3) erkalten, erlöſchen, matt werden, nachlaſſen. 1) mourir en faiſant qu. ch; mourir ſur ces entrefaites. 2) ſe mourir; perdre peu à peu la vie. 3) s'éteindre, ceſſer, s'amortir, s'afoiblir; perdre les forces, la vigueur. § 1) w pośrzod ſeymu obumarł. 2) obumieraiąc ſpoyrzał żałośnie na ſyna. 3) nie obumrze ieſzcze ochota iego; nie obumiera nigdy żarliwość iego.

Oburzam, *v. m. F. oburzę.* aufbringen, böſe machen. émouvoir, animer, pouſſer à la colère; ſoulever, iriter, faire revolter. § oburzył matkę na córkę.

oburzyć śię na kogo. auf einen böſe werden; wider einen aufgebracht werden. ſe ſoulever, s'élever contre qu; étre animé, étre excité contre qu.

Obuſtronnie, Obuſtronny, *vid.* Oboſtronnie, Oboſtronny.

Obuſzek, *g. obuſzka*; Obuch mały. kleiner Nacken an einer Axt. petit dos d'une coignée.

Obuſzkować. mit einer Axt klopfen, ſchlagen. fraper avec le dos d'une coignée.

Obuty. geſtiefelt, beſchuhet. chauſſé, boté.

Obuw, *vid.* Obuwie.

Obuwam, *v. m. F. obuię.* anziehen Schuhe, Stiefeln. chauſſer, boter; mettre les ſouliers ou les botes à qu. § obuł trzewiki; obuy te boty, obuy to dźiećię.

obuć śię. ſich Schuhe, Stiefeln anziehen. ſe chauſſer, ſe boter. § obułem śię; obuł śię w trzewiki.

Obuwanie, obućie. das Anziehen der Stiefeln oder Schuhe. l'action de chauſſer ou de boter.

Obuwie, Obowie, Obuw. 1) Geſchuhe, Schuhe; alles womit man die Füſſe bedecket. 2) kleiner Stiefel. 1) chauſſure, tout ce dont on couvre ſes piez. 2) botine, brodequin. § 1) w tureckim chodźi obuwiu. 2) obuw żołnierſki ſtaroświecki.

obuw z podeſzwą ze ſznurkami albo rzemykami. Pareſchen; Schuh-Sohle gewiſſer Mönche ohne Oberleder mit Schnüren. ſandale, c'eſt un ſoulier avec des courroies au lieu de l'empeigne, dont ſe chauſſent quelques Réligieux.

Obwalam, *v. m. F. obwalę.* wälzen, umwälzen, umwenden in etwas. rouler, tourner dans qu. ch. § obwalay rybę w mące.

Obwarować co, kogo, czego, *F. obwaruię.* 1) befeſtigen. 2) verwahren, bewahren, verſehen wider etwas. 1) munir, fortifier. 2) munir, préſerver, garentir de mal.

obwarować śię od czego. ſich wider etwas verwahren. ſe prémunir, ſe pourvoir, ſe garder, ſe préſerver de qu. ch.

Obwarowanie. 1) Bewahrung, Verwahrung. 2) Verſicherung, Handſchrifft, Hand-Geld zur Sicherheit. 1) préſervatif; garde, tout ce qui préſerve. 2) erres *f. plur.* obligation ou quelque autre caution.

Obwarowany. verwahrt, verſehen. muni, gardé, préſervé. § od ognia dobrze obwarowany budynek.

Obwarzam co, *v. m. F. obwarzę.* aufſieden, nicht gar kochen. faire cuire un peu au pot.

Obwarzanek, *vid.* Obarzanek.

Obwencya. Neben-Sportel, Accidentien. le caſuel; profit qui arrive par hazard; emolument extraordinaire. § nie wiele ma na tym urzędźie obwencyy.

Obwiązka. } Obwiąsło. } 1) Band; Sache damit etwas zu binden. 2) Bänder, Verbindung einer Wunde. 1) lien, atache, ce avec quoi on lie qu. ch. 2) apareil, le bandage; bandes apliquées ſur une plaïe. § 1) weź ſznurek, witkę, łyczko albo inſze obwiąsło. 2) obwiązki (nawiązki) cyrulickie.

Obwiązanie, } Obwięzowanie. } 1) Umbindung, Band. *2) Verbindlichkeit, ſ. Obowiązek. 1) lien qui ſe fait autour d'une choſe. *2) obligation, *v.* Obowiązek.

Obwićie, *vid.* Obwinienie 1) 2).

Obwiedźienie, *vid.* Obwodzenie.

Obwiedziony. 1) umgeben umfaßt. 2) gerichtlich beſichtiget. 1) environné, entouré. 2) viſité par les juges dans un transport. § 1) ogrod murem obwiedźiony. 2) mieyſce, ſzkody urzędem obwiedźione.

*Obwieśić, *v. m. F. obwieſzę.* 1) hängen laſſen, fallen laſſen. 2) einen hencken. 1) faire decendre, laiſſer tomber. 2) pendre, étrangler qu. § 1) obwieśił (ſpuśćił) płaſzcz. 2) obwieśić (obieśić) złodźieia.

nos obwieśił; obwieśił ſkrzydła. er hängt die Flügel, er läßt den Muth ſincken. il ſe décourage; il baiſſe les voiles; il ne bat que d'une aile.

Obwieſzczam, *v. m. F. obwieſzczę.* 1) hinterbringen, ankündigen, melden, zuwiſſen thun. 2) kund thun, publiciren. 3) ſchriftlich verkündigen; anſchlagen. 4) ausrufen, ernennen zu einer Würde. 1) anoncer, dénoncer, avertir, faire ſavoir. 2) publier, rendre public. 3) publier des afiches; afficher; mettre des afiches aux coins des ruës. 4) proclamer, déclarer ſolennellement. § 1) obwieſzczono mu że; obwieścić komu co złego, co dobrego; obwieścił mię tą nowiną. 2) obwieścił Państwu śmierć krolewſką. 3) obwieścił piſmem publicznym ſwoy przyiazd. 4) obwieścić obranego na urząd; po wſzyſtkich prowincyach krolem go obwieſzczono.

Obwieſzczanie. das Vermelden, das Ankündigen. l'action d'anoncer, de publier.

Obwieſzczenie. 1) Ankündigung, Verkündigung. 2) ein Manifeſt. 1) dénonciation, publication, déclaration faite ſolennellement. 2) un manifeſte.

obwieſzczenie piſmem. ſchriftliche Ankündigung. intimation, déclaration ou publication par écrit.

Obwieſzczony. angekündigt, verkündigt, ausgeruffen. anoncé, dénoncé, publié, proclamé, déclaré ſolennellement. § po obwieſzczoney woynie Tureckiey; krolem obwieſzczony.

Obwieſzczyćiel. Ankündiger. celui qui anonce.

Obwieſzenie, *vid.* Obieſzenie.

Obwiewam, *vid.* Owiewam.

Obwięzuię, *v. m. F. obwiążę.* um etwas binden. entourer d'un lien; lier tout autour. § obwiązał ſzyię halſztuchem; obwiąż palec płatkiem.

Obwiiam, *F. obwinę.* 1) umwickeln. 2) verdeckt vorbringen. 1) enveloper, couvrir d'un envelope; entortiller. 2) enveloper, plâtrer, couvrir de qu. ch; ne pas expliquer à découvert qu. ch; cacher, couvrir qu. ch. ſur qu. ch. § 1) obwinął ſobie zranioną nogę chuſtką; obwin koło palca płatek. 2) obwiiał prawdę w obłudne wynalazki.

obwiiać śię koło czego. ſich um etwas wickeln; ſich um etwas umſchlingen. s'entortiller, ſe plier autour de qu. ch.

Obwiianie, obwinienie. das Umwickeln, die Umwicklung. l'action d'enveloper.

Obwiniam, *F. obwinię.* 1) beſchuldigen. 2) gerichtlich anklagen, belangen. 1) acuſer, charger qu. de; imputer à qu. qu. ch. 2) *droit:* acuſer, dénoncer, déferer qu. § 1) obwinia (winuię) mię. 2) obwinić kogo u ſądu o co; obwiniono go o mieyſkie, że go nie ma.

obwiniaiący. Gramm. der Acuſativus. *Gramm.* l'acuſatif.

Obwinienie. 1) Umſchlingung, Umwickelung, Umſchlag um etwas, *conf.* Obwiiam. 2) Schrauben-Gang um die Spindel. 3) Beſchuldigung, Anklage, Klage; in dieſem Verſtande kommt dieſes Wort von Obwiniam. 1) envelopement, envelope, entortillement; tout ce qui envelope, entortille qu. ch. *conf.* Obwiiam. 2) pas de vis, tour de canelure d'un vis. 3) acuſation, dénonciation, plainte qu'on fait devant le Juge; *ce mot dans ce ſens vient du verbe* Obwiniam. § 1) obwinienie (obwićie) ſznurem iedno, drugie. 2) obwinienie (obwićie) ſzruby; ſzruba potrzebuie ſześć, śiedm obwinienia.

obwinieniu służący. Gramm. der Accuſativus. *Gramm.* l'Acuſatif.

Obwiniony. 1) umwickelt, umſchlungen. 2) angeklagt, gerichtlich belanget; gravirt. 3) der Beklagte. 1) entortillé, envelopé. 2) acuſé, chargé; denoncé devant le Juge. 3) le défendeur en Juſtice. § 1) płatkiem palec obwiniony (obwity). 2) pozwaniec ſrodze obwiniony. 3) obwiniony o to u ſądu śię nie ſtawił.

Obwisły. ſchlapp, hangend. abatu, qui n'eſt point ferme & roide; débandé; pendant. § czapka obwisła za ſobą na kſztałt rękawow; z obwisłemi u kapeluſza brzegami.

obwisłe uſzy. Häng-Ohren. des oreilles abatuës; des oreilles pendantes.

Obwiſnąć, *F. obwisnę.* ſchlapp werden. ſe relâcher, devenir lâche; n'être plus ſi ferme, ſi roide; ſe déroidir. § trzymaiąc ten ćiężar obwisła (obwisnęła) mi ręka.

Obwity. umwickelt. entortillé, envelopé.

Obwod. } Peripherie, Umfang.
Obwodnik, *g. a.* } pourtour, periferie, circonference.

obwod prawny. Vorſtellung der Zeugen im Gerichten. production des témoins.

Obwodzę, *v. m. F. obwiodę.* 1) herumführen, herumfahren. 2) umgeben, einſchlieſſen als mit einer Mauer. 3) gerichtlich oder durch Zeugen beſichtigen laſſen. 1) mener, conduire à l'entour. 2) environner, entourer, mettre à l'entour; fermer, munir d'un mur; enceindre, enfermer. 3) faire viſiter par les recors; faire faire l'inſpection par les témoins. § 1) obwiodłem go wſzędzie; obwodził woyſko koło laſu.

2) obwieść

2) obwieść co murem, rowem, wałem. 3) ukrzywdzony w leśie ma woźnym i szlachtą mieysce obwieść.
obwodźić śię. sich beziehen, sich umgeben. se couvrir; être environné. § słońce śię chmurą obwodźi.
Obwodzenie, obwiedzenie. 1) Einschliessung, Umgebung, Umschliessung. 2) gerichtliche Besichtigung. 1) action d'enfermer, d'environner un lieu. 2) transport; inspection, chevauchée; visite faite par des témoins. § 1) obwodzenie rzeki, rowu koło mieysca; obwodzenie murem, rowem. 2) obwodzenie czego świadkami, woźnym, szlachtą.
Obwoina źiele. (*apocynum repens*) Hunds-Todt, Hunds-Kraut. apocynum.
Obwołanie. Ausrufung, Verkündigung. proclamation, publication, promulgation.
Obwołany. ausgerufen, abgekündigt. proclamé, publié, prononcé. § obwołany krolem.
Obwoływacz. Ausrufer. crieur public.
Obwoływam, *v. m. F. obwołam.* ausrufen, kund machen. promulguer, publier, proclamer; déclarer publiquement. § obwołać ruszenie; obwołano go krolem; co śię przed tym stało za nic obwołano.
Oby! *interj.* wenn doch! plût à Dieu que. § oby przyszedł; obyś tego nieuczynił; obyśćie tam byli.
oby to; *Boże day to.* Gott gebe dieses. Dieu veuille cela.
Obyczaiowy, do obyczaiow albo cnotliwego żyćia należący. Sitten-, moralisch. moral, qui concerne les moeurs. § obyczaiowa nauka, uwaga.
Obyczay. 1) eines oder einer Sache Weise, Eigenschaft, Natur. 2) Gewohnheit, Gebrauch. 1) guise, genie, naturel, inclination, le caractère de qu; qualité, nature, proprieté de qu. ch. 2) coûtume, usage, *m.* § 1) ma swoy obyczay dźiećińſtwo, starość; iego to obyczay; lato, źima, wino, grunt ten, ow koń ma taki obyczay. *2) obczaie (zwyczaie, nałogi) narodu tego.
nie dla obyczaiu ale szczerze. ohne äusserliches Wesen aber redlich. non pas par compliment mais tout de bon; non pas par maniére d'acquit mais sérieusement.
obyczaie, plur. Sitten. les moeurs. § obyczaie złe, dobre.
obyczaiow złych ganienie, szczypanie, karanie. eine Satyre, Straf-Schrift, Straf-Rede. une satire.
obyczaiow dobrych nauka; *obyczaiowa nauka.* Sitten-Lehre. Philosophie morale; la morale, partie de la Philosophie qui traite des moeurs.
obyczaiow nauczyćiel. Sitten-Lehrer. un moraliste.
obyczaiom służąca mowa. Sitten-Rede. discours moral.
obyczaiow poprawiacz. Sitten-Lehrer, Zucht-Meister. correcteur des moeurs, moraliste.
obyczaiow wyraźićiel. Sitten-Vorbilder. qui représente les moeurs des personnes, leurs caractères, leurs sentimens.
obyczaiow wyrażenie. Sitten-Vorstellung. portrait, caractère, *m.* peinture, représentation des moeurs, des sentimens, des passions; moralité.
Obczaynie, *adv.* sittlich, höflich, anständig. moralement, poliment, civilement.
Obyczayność. Sittsamkeit, Anständigkeit, Höflichkeit. politesse, civilité, bonnes moeurs, bien-séance.
Obyczayny. gesittet, höflich, sittsam. moriginé, cultivé, bien apris, bien instruit, civilisé, façonné, poli; un homme de bonnes moeurs.
*Obydwa, Obadwa. beyde. tous deux, tous deux ensemble.
Obywać śię, *v. m. F. obędę śię.* 1) lange bleiben, wohnen. 2) sich ohne etwas behelfen; etwas entrathen können, nicht nöthig haben. 3) sich mit etwas behelfen; sich begnügen. 1) demeurer, sejourner, habiter long tems en un endroit. 2) se passer, n'avoir besoin de qu. ch. 3) se passer à qu. ch; se contenter de qu. ch. § 1) nie obył śię tam; (nie skwaśił tam; nie zagrzał tam mieysca). 2) bez tey księgi śię obędę. 3) chlebem śię tylko obywa.
Obywatel. Insaß, Einwohner. habitant; qui demeure en un païs. § obywatele miasta, kraiu tego.
Obywatelstwo. 1) Insaßschaft, Eingebohrenschaft. 2) alle Einwohner eines Landes. 3) Bürger-Recht. 1) droit d'habitation, 2) tous les habitans d'un païs. 3) bourgeoisie, droit de bourgeoisie. § 1) odstrychnąć kogo od obywatelstwa. 2) wszystkie obywatelstwo świadczyć może. 3) obywatelstwa albo mieyskiego utracenie, niemienie.
Obywatelski. Land-, einheimisch, einländisch. du païs; qui est fait, qui se pratique, qui croit dans un païs. § obywatelskie wino, sukno, zwyczaie.
po obywatelsku, adv. nach Art der Landes-Inwohner. à la maniére des habitans.

Obżalec, *g. obżalca.* Art von Bau-Holtz. sorte de bois de charpente.

Obżałować kogo u sądu. einen gerichtlich belangen, verklagen. acuser, dénoncer, déferer qu.

Obżałowany. gerichtlich belangt, der Beklagte. acusé, défendeur; dénoncé devant le Juge. § obżałowany o ten występek u sądu.

Obżarcie, *adv.* vielfräßiger Weise. goulument, gloutonnement.

Obżarcie. } 1) Ueberfüllung mit Speisen;
Obżarstwo. } die Freßigkeit, Freß-Sucht. 2) Schlemmerey, Füllerey, Ueberfüllung mit Getränken. 1) gourmandise, gloutonne mangerie; gloutonnie, voracité, intemperance dans le manger. 2) débauche, excès, yvrognerie. § 1) choroba iest obżarstwa karą. *2) obżarstwo (opilstwo) zbytnie gorzałki.

Obżartuch. } Vielfraß, Fresser, Schlemmer;
Obżarty. } vielfreßig, gierig. glouton,
Obżerca. } goinfre, gourmand, vorace, goulu, safre.

Obżeram się, *v. m. F. obezrzę.* sich befressen. se souler; se remplir, se gorger de viandes, se remplir jusqu' à la gorge. § obżarł się iako świnia; nie obezryy się, nie będźiesz chorował.

Obżeranie się. das Befressen. gourmandise, gloutonne mangerie.

Obżieram się, *F. obeyrzę.* sich umsehen, sich umschauen. regarder en arrière; regarder, voir derrière soi. § obeyrzyy się, Pan twoy idźie; obeyrzał się na mnie.

Ocemgnienie. Augenblick. moment, clin d'oeil, instant.

w ocemgnieniu, adv. in einem Augenblick. à l'instant, en un instant, en moins de rien.

Ocembrować, *F. ocembruię.* mit Bau-Holtz verwahren. garnir, couvrir de planches & de bois de charpente. § ocembrować studnią.

Ocembrowanie. das Belegen mit Bau-Holtz. l'action de couvrir avec de bois de charpente.

ocembrowanie w studni. die Wände im Brunnen. les parois dans un puits. § studniarze w studniach ocembrowanie biią.

Ocerklować, *vid.* Ocyrklować.

Ocet, *g. octu.* Eßig. du vinaigre. § w occie muszki bywaią.

ocet winny. Wein-Eßig. vinaigre, *m.*

ocet piwny, miodowy. Bier-, Meet-Eßig. du vinaigre de biére, d'hidromel.

ocet z wodą zmieszany. Eßig mit Wasser zum Trincken. oxicrat, breuvage composé d'eau commune & de vinaigre.

ocet z miodem zmieszany. mit Honig abgekochter Eßig. oximel, breuvage préparé de miel & de vinaigre.

Och! *interj.* ach! helas! o!

och ia nieszczęśliwy! o ich Unglücklicher! o que je suis malheureux!

Ochapia mię } co, kto. es kommt mir
Ochapia mi się } vor, daß ich es (ihn) kenne. je crois, il me semble de l'avoir vû, de l'avoir entendu, de le connoître. § ochapia się iakaś twarz, ni mi dobrze znaioma, ni mi też całe nieznaioma; ochapia mię ten głos.

Ochędostwo. 1) Reinlichkeit. 2) Weiber-Schmuck, Weiber-Putz. 3) Geräthe, Hausrath. 1) netteté, propreté. 2) atours, *m. plur.* ornement, parure de femme. 3) commoditez *f. plur.* meubles, *m plur.* ustenciles, *m. plur.* § 1) w ochędostwie się kocha. 2) kleynoty, suknie i insze ochędostwo. 3) piękna rzecz mieć ochędostwo w domu swoim, iako mośiądzowe, miedźiane, spiżane naczynia.

Ochędożka. 1) reinliche Kleidung. 2) Weiber-Putz. 1) habilement net; habit bien ménagé. 2) parure de Dame; atours, *plur. m.*

Ochędożnie, *adv.* reinlich. nettement, d'une maniére nette. § ochędożnie się nośi.

Ochędożność. Reinlichkeit. netteté, propreté.

Ochędożny. reinlich. propre, net, nettéié.

Ochlańskie wino. Anjou-Wein. du vin d'Anjou.

Ochełznąć, *F. ochełznę.* zäumen ein Pferd. brider, emboucher un cheval; mettre une bride à un cheval.

Ochełznienie, ochełznanie. das Zäumen eines Pferdes. l'action de brider.

Ochełznony. gezäumet. bridé, embouché.

Ochlica. Flachs-Hechel. régaïoir, seran, affinoir.

Ochłoda. 1) Kühlung, Abkühlung. 2) Trost, Freude, Vergnügen. 3) Liebste; Mägdchen. 1) rafraîchissement, refroidissement. 2) soulagement, consolation, contentement, plaisir. 3) maitresse, amourette, déesse. § 1) w ćieniu dla ochłody śiedźieć; po ogniu słonecznym przyiemne powstali ochłody. 2) Naywyższy topnieiącemu od żalu domowi ochłodą będźie. 3) o swoiey domniemaney tylko myśli ochłodźie.

Ochłodnąć, *F. ochłodnę.* } 1) sich ab-
Ochłodźić się, *F. ochłodzę.* } kühlen. 2) sich erfrischen, sich trösten, sich erfreuen, Muth bekommen. 1) se rafraîchir, se refroidir, devenir froid; refroidir. 2) se consoler, se rejoüir; reprendre courage;

rage; se soulager. § 1) po upałach słonecznych ochłodłem. 2) list twoy przeczytawszy nieco ochłodłem; ochłodnęła tę od niego otrzymawszy wiadomość.

gniewliwy ale się w net ochłodnie. er ist jachzornig, aber sein Zorn legt sich bald. il est emporté mais il s'apaise bientôt.

ochłodźić. 1) abkühlen. 2) erfreuen, erfrischen, erquicken. 1) rafraîchir, faire rafraîchir; refroidir, faire devenir froid. 2) soulager, consoler, contenter, combler du contentement. § 1) ochłodźić wino lodem, gorącą polewkę przelewaniem; wiatr mię ochłodźił. 2) serduszko swoie ochłodźił; zupełnym ukontentowaniem żądze swoie ochłodźił.

Ochłodzenie. Abkühlung. rafraîchissement, refroidissement.

Ochłodzony. abgekühlt. refroidi, rafraîchi.

Ochmistrz. 1) Hofmeister an einem Hof. 2) Hofmeister eines jungen Herrn. 1) maître d'hôtel. 2) gouverneur d'un jeune Seigneur.

Ochmistrzowanie. das Hofmeistern. l'exercice de la charge d'un maître d'hôtel ou d'un gouverneur auprès d'un jeune Seigneur.

Ochmistrstwo. Hofmeisterey, das Amt eines Hofmeisters. la charge d'un maître d'hotel; les soins d'un gourverneur d'un enfant de qualité.

Ochmistrzuię. eine Hofmeisterey haben, das Amt eines Hofmeisters verwalten. exercer la charge d'un maître d'hôtel ou d'un gouverneur auprès d'un jeune Seigneur.

Ochmistrzyni. 1) Hofmeisterin bey Hofe. 2) Hofmeisterin eines jungen Frauenzimmers. 1) maitresse d'hôtel. 2) gouvernante d'une jeune Demoiselle.

Ochocę, Ochotuię kogo. tractiren, wohl bewirthen. regaler, divertir qu; faire bonne chère à qu. le bien traiter.

ochoćić się, ochotować się. schmausen, lustig seyn. faire bonne chère; festiner, banqueter.

Ochoczy. muthig, frisch. vif, vaillant, courageux. § ochocza cnota.

Ochopność, Ochopny, *vid.* Pochopność, Pochopny.

Ochota. 1) Muth, Lust, Munterkeit. 2) Schmaus, Lustbarkeit, Gastmahl. 1) vivacité, activité, promtitude, bonne volonté, envie à qu. ch. 2) un regale, riole, festin, banquet, bonne chère. § 1) ochota do nauk, do woyny, do służenia komu; ochota woienna; ochota gospodarska im głowy zawrociła. 2) byłem u niego na ochoćie; ochotę sprawić.

mieć ochotę do czego. zu etwas Lust haben. avoir de la disposition de qu. ch; prendre goût à qu. ch.

bez ochoty niesporе roboty. ohne Lust gehet die Arbeit nicht von statten. coeur & courage font l'ouvrage.

Ochotnie, *adv.* 1) muthig, frisch. 2) gerne, willig. 1) vaillamment, vivement. 2) volontiers, avec plaisir, de bonne volonté, de bon coeur, de tout son coeur. § 1) ochotnie na nieprzyiaćiela uderzyli. 2) ochotnie mi pożyczył; ochotnie mu służyć będę.

Ochotniczek. 1) muthiger Mensch. 2) lustiger Bruder. 1) brave; garçon plein de courage. 2) bon frére, bon chaland.

Ochotnik. muthiger, auserlesener Soldat. un brave; soldat hardi & vaillant. § krzyknie na ochotnika i towarzystwo; miał 30000 ochotnika.

Ochotny. 1) muthig, munter. 2) willig. 1) alaigre, vif, actif. 2) promt, prêt, tout disposé à.

Ochotuię, *vid.* Ochocę.

Ochramiam kogo, *v. m. F. ochramię.* einen lähmen. estropier, mutiler, érener qu.

Ochramieć, *F. ochramieię.* lahm werden. devenir estropié.

Ochraniam, *v. m. F. ochronię.* 1) sparen, rathsam mit etwas umgehen. 2) schonen, nicht sehr angreifen. 3) schonen, das Leben schencken. 4) verwahren, bewahren wider etwas. 1) ménager, garder, épargner; user d'économie, ne pas dépenser. 2) ménager, avoir quelque égard, quelque ménagement pour des choses ou pour des personnes. 3) épargner qu; donner la vie, donner quartier à qu. 4) défendre, garder, préserver, conserver qu. ch. contre. § 1) wie gdźie ochraniać, gdźie worki rozwiązać; ochraniał prace i kosztu. 2) ochraniać kogo na czym; ochraniać szaty, czyiey sławy, cnoty, maiętności. 3) szturmem miasto dobyli, gdźie żadney płći nie ochronili. 4) ochraniać głowy od źimna.

ochronić się czego, od czego. sich vor etwas verwahren, in Acht nehmen. se garder, se préserver, se prémunir, se pourvoir, se défendre; se donner garde de qu. ch. qui peut nuire. § ochronić się ięzykow ludzkich nie mogę.

ochraniać się. seiner selbst schonen. se ménager.

Ochrapieć, *F. ochrapię.* heisch werden. s'enrouër, s'égosiller, s'égueuler, per-

dre la netteté de sa voix. § ochrapiał od wołania, od wrzeszczenia.
Ochrapienie. Heiſcherkeit. enrouëment, voix enrouée
Ochrapiony. heiſch, heiſch geworden. enroüé.
Ochromić, *vid.* Ochramiam
Ochromienie. Lähmung, Verlähmung. mutilation, estropîment, manquement en quelque partie du corps.
Ochrona. } 1) Sparung, Erſparung einer Sache. 2) Schonung, Bewahrung, Verwahrung, Erhaltung. 3) Gerichtsw. Vorbehalt, Vorbehaltung. 1) ménage, *m.* épargne de qu. ch. 2) ménagement, égard, considération, conservation. 3) *Droit:* reserve. § 1) wspaniałe bez ochrony pieniędzy i prace wystawüie pałace; mieć pieniądze, rzeczy w ochronie. 2) podiął się tego na ochronę Oyczyzny naszey; bez ochrony sławy twoiey to napisał; z ochroną zdrowia moiego to bydź nie może.
Ochronienie.
z ochroną praw. ohne Nachtheil, mit Vorbehalt der Rechte. sans aporter de préjudice aux droits; saufs les droits. § na co się z ochroną praw Szlacheckich i Duchownych podpisuię.
mieć kogo w ochronie. einen ſchonen. ménager qu; avoir un ménagement, une considération pour qu.
bydź w ochronie. geachtet, geſchonet werden. étre ménagé; étre consideré. § lasy w Saxonii w wielkiey są ochronie.
Ochroniciel. 1) Schoner, Sparer. 2) Erhalter, Vertheidiger. 1) ménager. 2) conservateur, défenseur. § 1) ochroniciel kosztu tak znacznego u Pana na łaskę zasłużył. 2) ochroniciel całości oyczyzny swoiey.
Ochrzcić, *F. ochrzcę.* 1) taufen. 2) taufen, Waſſer zum Getränke gieſſen. 3) taufen; nennen. 1) bâtiser. 2) mettre bien de l'eau dans une boisson. 3) apeller, nommer. § 1) iuż ochrzcono a iesżcze się nie narodziło, *prov.* 2) ochrzcił barzo wino. 3) pokorne prośby groźbą ochrzcił.
Ochrzypieć, *F. ochrzypię.* heiſch werden. s'enrouër, s'égosiller. § nie wrzeszcz ochrzypiesz.
Ochucham co, *v. m. F. ochuchnę.* anblaſen, anhauchen. soufler, pousser son haleine autour de qu. ch.
Ochuchnienie. Anhauchung, Anblaſung, Anhauch. un soufle; haleine poussée sur.
Ochuchniony. angehaucht, angeblaſen. qui est incommodé de l'haleinée de quelqu'un.
Ochwacić konia. ein Pferd verſchlagen, verfangen. causer la fourbure ou l'éparvin à un cheval.
Ochwacił się koń. das Pferd hat ſich verfangen, ſich verſchlagen. le cheval est devenu fourbu.
Ochwacony koń. verſchlagenes, verfangenes Pferd. cheval fourbu. § klacza ochwacona.
Ochwat. 1) die Rähe, das Verfangen oder Verſchlagen der Pferde, davon ſie geſchwollene und ſteife Beine bekommen. 2) der Spaht, die Floß-Galle, ein Geſchwulſt in den Kniekehlen der Pferde. 1) fourbure, une maladie dont les jambes des chevaux s'enflent & se roidissent. 2) éparvin, autre maladie qui vient aux chevaux au dedans des jarrets.
Ochybiam, *v. m. F. ochybię.* fehl ſchlagen. manquer, faillir; ne pas réussir, étre trompé dans qu. ch. § ochybiły zboża; ochybiła mię nadźieia, urząd.
Ochydzam, *v. m. F. ochydzę.* 1) ein Grauen machen. 2) mißbieten. 3) anſchwärtzen, verhaßt machen. 1) afadir; donner du dégoût pour qu. ch. 2) mesofrir; ofrir moins que la chose ne vaut. 3) noircir, difamer qu. § 1) ochydził mi tę rzecz. 2) ochydzić komu towar. 3) ochydźić krola u poddanych.
Ochylam co, kogo, *v. m. F. ochylę.* bemänteln; ein Laſter verkleinern, entſchuldigen; gering vorſtellen. colorer, excuser, couvrir de quelque prétexte; plâtrer, déguiser; enveloper.
nie ochylaiąc mowić. gerade zu reden; kein Blat vor das Maul nehmen. parler de but en blanc; dire une chose tout plat, tout net à qu.
ochylaiący. der nicht mit der Sprache heraus will; der nicht gerade zu redet. qui ne parle pas franchement; qui envelope ses pensées.
Ochylanie. Bemäntelung, Entſchuldigung. palliation, déguisement, prétexte, *m.* couleur, *f.*
* Ochynąć się, *F. ochynę.* 1) ſich untertauchen, ſich naß machen. 2) *fig.* das Eis brechen, den Weg bahnen. 1) se plonger, se mouiller. 2) *fig.* romper la glace, fraïer le chemin.
Oćiągam, *v. m. F. oćiągnę.* in der Küche: aufſlaufen laſſen, mürbe machen als über einem Kohl-Feuer, durchs klopfen. *terme de cuisine:* faire revenir, mortifier de la viande en la batant, ou metant sur des charbons alumez. § oćiągniy kapłuna na węglach, na ogniu, w maśle.

oćiągam śię. ſich weigern, nicht dran wollen; Ausflüchte ſuchen, Schwürigkeit machen. tergiverſer; chercher des détours, des fuites & des échapatoires; uſer des ſubterfuges pour éviter une choſe; reculer de faire une choſe. § na wſzyſtko bacznie śię oćiągał; oćiągali śię wypráwą ludźi na woynę.

oćiąga śię koń zadem. das Pferd gehet mit den Hintern zurück le cheval dévuide.

oćiągaiąc śię, mit Weigerung, ungern. avec tergiverſation; avec repugnance, en biaiſant & tergiverſant; en uſant de tergiverſation; d'une maniére indéterminée, irréſoluë.

Oćiąganie śię. Weigerung, Widerwillen, Widerrede. tergiverſation; conduite peu ſincère de celui qui biaiſe, qui cherche des détours.

Oćiątnie, Oćiątność, Oćiątny, *vid.* Oćiętnie, Oćiętność, Oćiętny.

*Oćiążam, *F. oćiążę*; obciążam. beſchweren, beläſtigen. apeſantir, rendre plus lourde, plus peſant.

oćiążać śię, oćiążać ſobie, oćiążać. ſich beklagen, ſich beſchweren. ſe plaindre, faire des plaintes de qu. § oćiążał śię na Pana.

Oćiążały, *vid.* Ocieżały.

Oćiec, *vid.* Oyćiec.

Oćiekam, *v. m. F. oćieknę.* 1) abflieſſen, ablaufen. 2) anlaufen, aufſchwellen. 3) *fig.* ſich benetzen, ſich begieſſen. 1) dégouter, découler, tomber goute à goute. 2) s'enfler, boufir, ſe gonfler. 3) *fig.* ſe baigner; étre mouillé. § 1) oćiekła woda z chuſty. 2) oćieka mi żyła; oćiekły mu nogi. 3) iuż pola krwią oćiekły.

oćiekł mi czopek. das Hals-Zäpfchen iſt mir gefallen. j'ai la lüette abatuë.

Oćieczenie. Geſchwellung. enflure, tumeur, *f.* gonflement. § oćieczenie czopka.

Oćiekły. angelaufen, geſchwollen. gonflé, boufi, enflé. § oćiekłe mandle, ſline iagody; oćiekła żyła.

Oćiekłość. Schwulſt, Geſchwulſt. enflure, gonflement, bouffiſſure.

oćiekłość, nadętość nog. Geſchwulſt in den Füſſen. enflure qui vient aux jambes.

Oćielić śię, *F. oćieli.* kalben. mettre bas un veau; vêler, faire un veau.

Oćieplały. abgeſchlagen, warm geworden, von der Witterung. devenu doux, débandé, relâché, *parlant du tems.* § oćieplałe powietrze.

Oćieplić śię, *v. m. F. oćiepli.* gelinde Wetter werden, von der Kälte abſchlagen. s'adoucir, ſe débander, ſe déſerrer, ſe relâcher, devenir un peu doux.

oćieplilo śię. der Froſt hat nachgelaſſen; es iſt abgeſchlagen. le froid s'eſt débandé.

Oćieram, *v. m. F. otrę.* abwiſchen, abreiben. torcher, eſſuïer; ôter en frotant ce qui eſt humide ou ſec. § otrzeć łzy; otrzyy ſtoł.

oćieram śię. 1) ſich abwiſchen. 2) im Gehen an einen ſtoſſen. 3) ſich an einen reiben. 1) s'eſſuier. 2) fraïer qu; heurter contre qu. en marchant. 3) ſe froter, ſe prendre, jetter la pierre à qu. § 1) otrzyy śię z potu. 2) otarłem śię o niego idąc. 3) otarł śię o śćiany nieprzyiaćielſkie; o Polſkę śię Szwed otarł.

Oćieranie. das Abwiſchen. l'action de torcher, d'eſſuïer.

Oćierniam co, *v. m. F. oćiernię.* mit Dornen umzäunen. environner, renfermer, clorre d'épines.

Oćiętnie, oćiątnie, *adv.* hartnäckiger, widerſpenſtiger Weiſe. obſtinément, opiniâtrément.

Oćiętność, Oćiętość, oćiątność. 1) Hartnäckigkeit, Widerſpenſtigkeit, meiſtens von Thieren. 2) Widerwille, Weigerung. 1) obſtination, opiniâtreté, *on ſe ſert de ce mot en parlant des animaux.* 2) refus, repugnance; mécontentement, déplaiſir. § 1) oćiętość konia. 2) bez oćiętośći namienić nie mogę.

Oćiętny, Oćięty. 1) hartnäckig, widerſpenſtig; ſtarr, vom Menſchen iſt das Wort Uporny beſſer. 2) widerſtrebend, kaltſinnig, widriggeſinnt. 1) roide, obſtiné, opiniâtre, *en parlant d'homme le mot* Uporny *eſt meilleur.* 2) repugnant, contraire, refroidi. § 1) koń, woł oćiętny. 2) oćiętna do woyny ochota.

oćięty. gepeitſchet. foüeté.

Oćiężałość. 1) groſſe Beſchwerung, Beläſtigung. 2) Trägheit, Mattigkeit eines Gliedes; Schwere in demſelben. 3) Trägheit, Verdroſſenheit, Unluſt. 1) charge lourde. 2) peſanteur, laſſitude d'un membre, qui vient des vapeurs groſſiéres. 3) peſanteur d'eſprit; lenteur, *f.*

Oćiężale, *adv.* verdroſſen, ohne Luſt. lourdement, peſanment, mal-gré ſoi, avec peine, avec dificulté.

Oćiężały. 1) beladen, beläſtigt, beſchwert. 2) von Kranckheit oder Alter abgemattet, träg, ſchwer, matt. 3) laß, verdroſſen, ſchläfrig, langſam. 1) lourde, peſant. 2) peſant, foible, acablé, abatu par une maladie, par la vieilleſſe. 3) las, pareſſeux, lourde, pèſant; qui a peu de feu & de vivacité. § 1) oćiężałe okręty. 2) ſtarośćią oćiężała ręka cnoty

twoie odrysować nie zdoła; głowa go boli, wszystek oćiężały. 3) oćiężały do roboty, w radach, w pracy.

Oćiężam, *vid.* Oćiążam.

Oćiężeć, *F. oćiężeię.* schwer werden. s'apesantir, devenir pesant; devenir lourde. § bałwan soli od wilgoći oćiężał; członki mu po tey ćiężkiey pracy oćiężały.

Oćinam co, *F. otnę.* 1) ausspeitschen. 2) behauen. 1) foüeter; donner le foüet bien serré. 2) hacher, couper à l'entour. § 1) oćiąć grzbiet kańcugiem. *2) oćinać (obćinać) drzewo.

Oćisk, *g. n.* aufgeriebene Wunde. écorchure, petit endroit de peau écorché.

Oćiskać śię czym. sich womit wund reiben. s'écorcher, se blesser la peau.

Oćiosuię, *v. m. F. oćieszę.* 1) bezimmern. 2) abhobeln; höflich machen, abrüsseln. 1) charpenter, équarir. 2) décrasser, débourrer. déniaiser, rendre qu. poli. § 1) oćiosać drzewo. 2) oćiesz tego nieoczosszańca.

Oćisnąć co czym, *F. oćisnę.* fest umhüllen, umwickeln. presser contre; serrer, couvrir qu. ch. d'une envelope de tous côtez.

oćisnąć śię w płaszcz, płaszczem. sich in seinen Mantel einhüllen. s'enveloper de son manteau d'une maniére très serrée.

Ocknienie. Erwachung. reveil.

Ocknąć śię, *vid.* Ocykam śię.

Octowy. Eßig=, von Eßig; zu Eßig. de vinaigre; au vinaigre.

octowa flaszka. Eßig=Fläschchen. vinaigrier; petit vase où l'on met du vinaigre.

Ocucam śię, *v. m. F. ocucę.* } erwachen,
Ocykam śię, *F. ocknę.* } aufwachen. se reveiller, s'éveiller, commencer à veiller. § ockniy śię iuż czas; z głębokiego snu śię ocknął.

Ocyrklować co, *F. ocyrkluię.* 1) umzirckeln. 2) *fig.* einschränken, Gränzen setzen. 1) faire un cercle autour de qu. ch. 2) *fig.* borner qu. ch; mettre des bornes à qu. ch.

*Ocz, o co, czemu, dla czego? warum? pour quoi, par quelle raison?

ni ocz; bez przyczyny. um nichts; ohne alle Ursache. sans aucune raison; pour un rien. § ni ocz go bito.

Oczarowanie. das Behexen; Hexerey. ensorcelement, le charme, enchantement, sortilege, *m.*

Oczarowany. behext. ensorcelé, enchanté.

Oczarować, *F. oczaruię.* behexen. ensorceler, enchanter, charmer.

Oczechrać, *vid.* Oczochrać.

*Oczekawam. }
Oczekiwam. } warten, erwarten. atendre. § oczekiwać matki, listu od oyca.
Oczekuię. }

oczekiwać śię. auf einander warten. s'entre-atendre; atendre l'un l'autre. § oczekiwaią śię aż śię zleżią.

*Oczekawanie. } Erwartung. atente, l'ac-
Oczekiwanie. } tion d'atendre.

Oczekiwany. erwartet. atendu.

Oczembrowanie, *vid.* Ocembrowanie.

Oczerstwiam, *v. m. F. oczerstwię.* erfrischen, beleben. rafraîchir, vivifier. § źielona farba oczy oczerstwia; ta nowina serce moie oczerstwiła.

oczerstwiać śię. sich erfrischen. se rafraîchir.

Oczerstwienie. Erfrischung. rafraîchissement. § ogrody są na pokoy i oczerstwienie, nie na gnuśność.

Oczko. 1) Aeuglein. 2) Ducaten=Eßchen. 3) Auge vom Fett in der Suppe. 4) kleinäugiger Mensch. 1) petit oeil. 2) grain, le plus petit poids pour peser les ducats. 3) étoile, perle de graisse dans une soupe. 4) celui qui a des petits oeils. § 1) oczkami lubieźnie patrzyć. 2) czerwony złoty 64 oczek waży. 3) oczka w rosole.

ten czerwony złoty trzech oczek nie doważa. dieser Ducaten ist drey Eßchen zu leicht. ce ducat est léger de trois grains.

oczko. } Augenstein, ein Edel-
oczkowaty kamień. } stein, so die Gestalt eines Auges hat. pierre précieuse qui représente un oeil.

oczkowaty, oczysty. vielaugig, voller Augen. plein d'yeux. § Argus oczkowaty.

oczkowata sol. Art von sehr weissem Saltze. sorte de sel fort blanc.

Oczny. 1) Augen=. 2) Augen=, gut für die Augen. 1) des yeux, qui regarde les yeux; qui apartient aux yeux. 2) oculaire, qui sert pour l'oeil. § 1) oczny gnoy, oczny kąćik.

oczne lekarstwo. Augen=Artzeney. un colire; un remède dont on se sert pour les yeux.

Oczochrać, *F. oczochrzę.* den Koth abkratzen, abreiben. décroter. § oczochrał trzewiki moie z błota.

Oczosnąć, *F. oczosnę.* abschälen, einem Baum die Rinde abziehen. écorcer; lever l'écorce, ôter l'écorce d'un arbre. oczośniy tę gałąź.

Oczy, ist der *pluralis* von oko. *c'est le pluriel d'* oko.

Oczyśćialnia, mieysce oczyśćienia. Reinigungs=Ort. lieu où l'on purge, où l'on nettéie qu. ch.

Oczyśćialny. in geistlichen Reden: reinigend,

gend, verſöhnbar, verſöhnlich. *terme de dévotion:* expiatoire, d'expiation, qui ſert à expier.

Oczyśćiam. ⎫ *v. m. F. oczyſzczę.* 1) rei=
Oczyſzczam. ⎭ nigen, ſäubern. 2) reini= gen, verſöhnen, in geiſtlichen Schriften. 1) nettéier, purger. 2) *terme de dévotion:* expier, purifier. § 1) oczyśćić co od plugaſtwa; oczyśćił Państwo z takiey głowy bezecney. 2) oczyśćić ſerce, duſzę ſwoię.

oczyśćić śię. ſich von ſeinen Sünden reinigen. ſe purifier; ſe défaire de ſes taches.

oczyśćić śię słowy. von ſich ablehnen, ſich rechtfertigen. ſe juſtifier, ſe diſculper, ſe purger, s'excuſer.

Oczyśćiciel. Reiniger, Verſöhner, der von Sünden reiniget. qui rend pur & net de péchez.

Oczyśćienie. ⎫ 1) Reinigung. 2) Theol.
Oczyſzczenie. ⎭ Reinigung, Verſöhnung. 1) action de nettéier; purification, purgation. 2) *Téolog.* purification, expiation.

Oczyſzczenie P. Maryi. Mariä Reinigung. Purification; l'une des fêtes de la Vierge.

oczyſzczenie słowne. Entſchuldigung, Rechtfertigung. juſtification, excuſe.

oczyſzczeniu służąca rzecz. Verſöhn-Opfer. un ſacrifice expiatoire; action qui eſt faite pour expier un péché.

Oczyſty, oczy maiący. ſehend, das Augen hat. voiant; qui a des yeux.

Oczywiśćie, *adv.* 1) ſichtbarlich; vor Augen, zuſehends. 2) augenſcheinlich, klar, deutlich. 1) oculairement, à vuë d'oeil; à l'oeil. 2) palpablement, évidemment, manifeſtement, viſiblement, ouvertement. § 1) oczywiśćie (na oko) to widźiał.

oczywiśćie śię pokazuie. es liegt deutlich vor den Augen. cela ce voit à l'oeil.

pozew oczywiśćie dany. gerichtliche Vorladung, die man dem Beklagten ſelbſt in Beyſeyn der Zeugen einhändiget. ajournement perſonnel, qui ſe donne à un acuſé en préſence des témoins.

Oczywiſtość. Augenſchein; Klarheit, klarer Beweis, offenbare Gewißheit. évidence, la vuë des yeux, perſpicuité, certitude manifeſte.

Oczywiſty. 1) augenſcheinlich, offenbar. 2) der es mit ſeinen Augen geſehen hat. 3) Gerichtsw. ergangen oder emanirt ex plenaria cauſæ cognitione. 1) évident, clair, manifeſte. 2) oculaire; qui a vu, qui parle de viſu; qui voit de ſes propres yeux; qui voit à l'oeil. 3) *Droit:* émané, rendu aprés une entiére connoiſſance de la cauſe. § 1) rzecz to oczywiſta. 2) świadek oczywiſty. 3) oczywiſty dekret Trybunału.

oczywiſty świadek. ein Augen-Zeuge, der es ſelbſt geſehen hat. record; témoin oculaire.

Od, *pr. g.* vor etlichen *Conſonanten* ſetzet man wegen einer gelinden Ausſprache ode. 1) von; dieſe *Præpoſition* giebet der Lateiner mit a, ab. *pour adoucir la prononciation on met* ode *devant les mots qui commencent par quelques conſonnes.* 1) de; *les Latins expriment cette prépoſition par* a, ab. § od ćiebie idę; wſtać od ſtołu, od wieczerzy; ode mnie liſty; kłaniam od brata; od kogo słyſzałeś, co o nim mowiſz.

od miaſta nieprzyiaćiela odpędził. er hat den Feind von der Stadt gejaget. il a chaſſé l'enemi de devant la ville.

od — do. von — zu; von einem — zum andern. d'un — à l'autre; de — à. § od domu do domu; ode drzwi do drzwi.

od słowa do słowa. von Wort zu Wort. de mot à mot.

2) ſeit, von. dès, depuis, de. § ode dnia wczorayſzego; od tego czaſu nie widźiałem go; od początku świata tak było.

od roku do roku. von einem Jahr zum andern. d'une année à l'autre.

3) von, durch. de, par. § za to od Pana bity, a ia chwalony.

od rozboynikow zabity. er iſt von den Straſſen-Räubern erſchlagen worden. il eſt tué par les brigands.

4) von, vor, bey Leidenſchaften und Kranckheiten. par, de, à cauſe *d'une maladie ou d'une paſſion.* § oſzalał od fraſunku, od miłośći; płakał od żalu, od radośći; od febry, od kamienia umarł; od ſtarośći doyrzeć nie może.

5) wider, für, von Kranckheiten. à, contre, pour, *parlant des maladies.* § lekarſtwo od febry (na febrę) od upićia, od pragnienia.

6) wegen, von wegen, in Betrachtung. pour, par; eu égard, à cauſe de. § koſztowna od (dla) kunſztu, od pracy robota; miaſto sławne od wyśmienitych rzemieślnikow; kośćioł wyśmienity od marmuru.

7) für. pour. § od mieſzkania (za mieſzkanie) płaćić; od piſania, od noſzenia zapłata.

8) zu, zu einem Gebrauch. pour, à, pour quelque uſage. § od (do) lata budynek; od porady, od liſtow, od piſania człowiek; ſzczotka od ſzat, od lnu.

9) in, in folgenden Redens-Arten. fur, *dans les expressions suivantes.*
od żelaza, od drzewa rzemieślnik. ein Handwercker, der in Eisen, in Holtz arbeitet. un ouvrier qui travaille sur le fer, sur le bois.
10) als, bey einem *Comparativo.* que, *avec un comparatif.* § bogatszy od kupca.

* * *

Od, *pr. insf.* vor den *Verbis* hat diese *Præposition* folgende Bedeutungen. *cette préposition étant à la tête d'un verbe marque les sens suivans.*
1) ab, zurück, wieder, das ist eine wiederholte Handlung. *c'est la particule françoise* re.
odbierać. zurück nehmen. reprendre.
odsyłać. abschicken, zurück schicken. renvoïer.
oddać. abgeben. redonner.
odchorować. wieder kranck werden. retomber dans une maladie.
2) auf, er, von einer Handlung des Eröfnens. de, *ou l'action d'ouvrir.*
odszpuntować. aufspinden. débondonner.
odetkać. aufstopfen. déboucher.
odpieczętować. aufsiegeln. décacheter.
3) ab, weg. de; *c'est l'action de lever qu. ch. de qu. ch. en coupant ou en déchirant &c.*
odiąć. abnehmen. ôter qu. ch. de qu. ch.
odlać. abgiessen. décanter.
oderznąć. abschneiden. couper de qu. ch.
4) weg, von einem Orte weg. s'en, *l'action de se retirer d'un lieu.*
odiechać. abreisen. s'en partir.
odeyść. weggehen. s'en aller.
5) ab, einen Anfang und Ende anzudeuten. *l'action de commencer & d'achever.*
odśpiewać. absingen. commencer & achever de chanter.
odmowić. hersagen. reciter; commencer & achever de parler.
6) ver; genung, als weinen, büssen. cesser de pleurer, de se repentir *&c.* pleurer assez, se repentir assez *&c.*
odboleć. verschmertzen. se défâcher, cesser de se fâcher.
odpokutować. genung büssen. se repentir assez.
odpłakać. genung beweinen. pleurer assez.
7) ab, statt der Bezahlung, statt der Schuld. en recompense, en païement, au lieu du paiement d'une dette.
odrabiać komu co. einem etwas abarbeiten. travailler pour qu. à comte de sa dette.
Odąć, *vid.* Odymam.
Odarćie, *vid.* Odźieranie.
Odartusz. im Schertz: ein Mensch in zerrissenen Kleidern. *burlesq.* un homme couvert de haîlons.
Odarty, *conf.* Odźieram. 1) abgeschält, abgehäutet. 2) abgerissen, der Lumpen trägt. 1) écorcé ou écorché. 2) celui qui porte des habits déchirez.
Odbeczeć, *F. odbeczę.* büssen, mit seiner Haut bezahlen. en avoir sur les doigts; païer de sa peau. § odbeczał tego uczynku.
Obićie, *vid.* Odbiianie.
Odbieg wody. Abfluß, Ablauf, Abfall, Wasser Fall. découlement, chute d'eau.
Odbiegam, *v. m. F. odbiegnę, odbieżę.* 1) von etwas laufen. 2) verlassen, im Stiche lassen. 1) se dérober, s'enfuir de qu. ch; s'en aller vîte, aller à la hâte, courir de qu. ch. 2) déserter, abandonner, délaisser, quiter qu; tourner le dos à qu. § 1) odbiegłeś warstatu, a pilną mamy robotę. 2) odbiec kogo w potrzebie, w niebezpieczeństwie.
roboty (od roboty) odbiegł. er ist von der Arbeit gelaufen. il a quité, il a laissé son travail; il s'est derobé de son travail.
odbiec sprawy sądowey. einen Proceß desertiren. déserter un procès.
odbiegaiący. } Verlasser. qui abandonne qu.
Odbiegacz. }
odbiegacz szyku. ausgerißner Soldat. soldat qui abandonne son rang.
Odbiegły. verlassen. abandonné.
Odbieram, *v. m. F. odbiorę.* 1) einem etwas nehmen, wegnehmen; berauben. 2) eines Amts entsetzen; einem das Amt nehmen. 3) wieder abnehmen, erobern. 4) empfangen, erhalten. 5) abnehmen, absondern. 1) ôter, prendre, enlever, ravir, emporter à qu. qu. ch. 2) destituer qu; ôter, priver, dépouiller qu. d'une charge. 3) reprendre, reconquerir, remporter, prendre de nouveau; se saisir de nouveau de; ravoir, recouvrer. 4) recevoir, avoir, toucher. 5) séparer. § 1) odbierz mu coś mu dał; śmierć nam go odebrała. 2) odebrano mu tę godność, ten urząd. 3) odebrać nieprzyiaćielowi miasto. 4) odebrałem pieniądze, kupno od kupca, towary, listy. 5) co lepsze odebrał (odłączył) z kupy.
odbieram co do śiebie. etwas zu sich nehmen. prendre quelque chose sur soi.
skutek swoy odebrać seine Würckung haben. avoir, remporter son éfet. § skutek swoy moia prośba odebrała.
odbieraiący spadek. der Ablativus in der Grammatic. *Gramm.* l'Ablatif.

Odbieranie. 1) das Wegnehmen, Nehmen. 2) das Empfangen, Erhalten. 1) l'action d'ôter; de priver; de remporter. 2) l'action de recevoir; recette.

odbieraniu służący. Gramm. der Ablativus. *Gramm.* l'Ablatif.

Odbieżany. verlaſſen. abandonné, délaiſſé, déſert. § ziemia puſta i odbieżana.

rzecz odbieżana. Rechtsw. ein derelictum; eine mit Willen verlaſſene Sache. *Droit:* choſe à deſſein abandonnée.

Odbieżenie. Verlaſſung, Aufgebung. abandonnement, délaiſſement. § odbieżenie ſzyku.

odbieżenie ſprawy. Deſertion eines Proceß. déſertion; abandonnement d'une cauſe judiciaire.

Odbieżony, *vid.* Odbieżany.

Odbiiam, *v. m. F. odbiię.* 1) aufſchlagen, abſchlagen, loßreiſſen was angenagelt geweſen iſt. 2) wieder ſchlagen 3) abſchlagen, abjagen, abnehmen als Gefangene. 4) abſchlagen einen Stoß oder Hieb. 5) zurück werfen als einen Pfeil. 6) zurück werfen als Strahlen 7) zurück treiben, zurück jagen den Feind. 8) einem auf die Finger klopfen; ſtrafen; ſich rächen. 9) abſegeln, vom Lande ſtoſſen. 10) aufſtoſſen als der Magen. 1) défoncer, ôter le fonds d'une futaille; forcer, éfoncer, enfoncer, briſer, caſſer, rompre qu. ch. pour l'ouvrir; des-encloüer, décloüer qu. ch. 2) fraper celui qui nous à frapé. 3) faire lâcher priſe à qu; recourir, délivrer. 4) parer, rabatre un coup. 5) rejetter, renvoier le dard 6) rejetter, renvoier les raïons, réverberer; refléchir. 7) repouſſer, rechaſſer, recogner, relancer l'ennemi. 8) donner ſur les doigts à qu; punir qu; ſe revancher ſur. 9) lever l'ancre; partir, faire voile; mettre à la voile; démarer. 10) revenir; raporter, faire bondir le coeur; revenir à la bouche. § 1) odbiy tę beczkę; odbił kłotkę, drzwi, deſkę, zamek. 2) odbiłem mu bo mię uderzył. 3) odbiliśmy nieprzyiaćielowi poymanych, łupy zabrane. 4) odbić miecz, ſztych, raz. 5) odbić na kogo ſtrzały, poćiſki. 6) zwierćiadło odbiia figury, promienie. 7) odbić od śiebie naiazd, nieprzyiaćiela; moc mocą odbiiać; odbiiali nas wały od brzegu na głębią; odbiia mię wiatr. 8) odbiię tę ſpraweczkę na ćiebie; odbiią to na tobie, coś posły nie ſzanował 9) tegoż dnia odbiliśmy; iuż okręt od brzegu odbiiał. 10) chrzan odbiia.

odbić ſkorę na kim. einem das Fell brav durchgerben. caſſer les os, donner une volée de coups de bâton à qu.

odbiiać śię. 1) zurück ſtrahlen, zurückprallen. 2) ſtoſſen, von Feuer-Röhren. 3) ſich die Füſſe an etwas wund ſtoſſen. 1) ſe réverberer, réfléchir; rejaillir. 2) répouſſer, faire un éfort en ariére, *parlant des canons à feu.* 3) ſe bleſſer les piez en ſe heurtant contre qu. ch. § 1) odbiia śię słońce, promień od zwierćiadła. 2) aby śię piſtolet wzad nie odbiiał, mocno go trzymać trzeba; barzo śię ta rura odbiia. 3) odbił śię koń na grudźie; gdy śię pies poodbiia, że rany w piętkach albo pod ſtopami będą.

głos śię odbiia es wiederſchallet; es iſt ein Wiederſchall. il retentit, il reſonne; on entend un éco. § odbiia śię głos od gor, od laſow.

odbiiaiący śię. zurückprallend. repercurſif. § promienie odbiiaiące śię

Odbiianie. ⎫ 1) das Aufſchlagen, Abſchla-
Odbićie. ⎭ gen; das Abreiſſen einer angenagelten Sache. 2) das Abſchlagen, Zurückſchlagen, Zurücktreiben der Feinde. 3) Abwendung eines Stoſſes oder Hiebes. 4) Abſeglung eines Schiffes. 1) l'action de forcer, d'abatre, de décloüer, de rompre ce qui a été ataché, ou fermé. 2) repouſſement, l'action de repouſſer l'ennemi. 3) parade; l'action de parer un coup. 4) le depart d'un vaiſſeau, la partance. § 1) odbiianie przybitey deſki, odbićie zamku tego, beczki. 2) po odbićiu nieprzyiaćioł powróćiliśmy. 3) odbićie ſztychu, razu ſzablą. 4) odbiianie od lądu, od brzegu.

odbiianie śię. 1) Rückſchein, Rückprall der Strahlen. 2) Rückfall, Wiederkehre des Windes, des Waſſers. 3) das Stoſſen eines abgeſchoſſenen Gewehrs. 1) réfléchiſſement, réverberation, rejailliſſement, renvoi de la lumiére, des raïons. 2) retour du vent, de l'eau en un même endroit. 3) repouſſement d'une arme à feu, quand on la tire. § 1) odbianie śię farby, promieni. 2) odbiianie śię wiatru, wody.

odbiianie śię głoſu; odgłos. ein Wiederſchall, ein Echo. un éco; un ſon redoublé.

Odbity. 1) abgeriſſen als ein angenageltes Brett, aufgeſchlagen als ein Faß, eine Stube. 2) dem Feinde abgeſchlagen, aus deſſen Händen geriſſen. 3) parirt, abgewandt als ein Stoß. 4) abgetrieben, weggeſchlagen als der Feind. 1) forcé, enfoncé, rompu, briſé, décloué. 2) délivré des mains de ſes enemis, regagné.

3) paré

3) paré, évité; qu'on a paré. 4) repoussé, chassé, rechassé. § 1) zamek odbity; izba, beczka odbita. 2) zdobycz odbita; więzień odbity. 3) sztych, raz odbity. 4) odbitych goniono nieprzyiaciół.
Odbolały. verschmerzt. digeré, mis en oubli; de quoi on ne se chagrine plus.
Odboleć, *F. odboleię*. verschmerzen. mettre en oubli quelque affliction; oublier, passer sa douleur, cesser de s'affliger; se defâcher; trouver fin à sa douleur. § odbolałem tego; odbolało mi to.
Odbrzmiewam. erschallen, erthönen. résonner, retentir.
Odbrzmiewanie. Schall, Hall. retentissement.
Odbyćie.} Loßwerdung, Veräusserung aliénation; l'action de se défaire de qu. ch.
*Odbyt. }
odbyt. 1) Abgang, Verkauf, Vertrieb der Waaren. 2) Heilk. Aussondrung, Auswurf der natürlichen Unreinigkeit. 3) Loch im Hindern. 4) Stuhl, Stuhlgang. 1) défaite, débit; vente facile d'une marchandise. 2) *Médec.* excretion. 3) anus, conduit naturel; le trou par ou sortent les excremens du ventre. 4) excrement qui sort du ventre; selle. § 1) nie ma odbytu na towarach. 2) odbyt z ciała rzeczy niepotrzebnych albo szkodliwych przez usta, nos, uszy, przez wrzody fistuły. 3) wrzod mu zasiadł odbyt. 4) chory miewa odbyt.
odbyt kuchenny. Küchen-Gosse, Goß-Stein. lavoir, les égouts de la cuisine.
Odbyty człowiek. der sich leicht abweisen, abfertigen läßt. celui qui se laisse éconduire aisément.
odbyty pokarm, niezatwardzaiący żołądka, kiszek. Speise die leicht zu verdauen ist. viande de facile digestion.
Odbywam, *F. odbędę*. 1) los werden, verkaufen. 2) mit etwas davon kommen, loskommen. 3) einen abfertigen, los werden. 1) se défaire de qu. ch; débiter, vendre qu. ch. 2) se défaire, se débarrasser, se dépetrer de. 3) éconduire qu; se débarrasser de qu. adroitement. § 1) odbyłem (pozbyłem) towaru mego. 2) odbyłem tego kłopotu talarem; iednym guzem tego odbyłeś. 3) odbyć (odprawić) kogo.
byle ieno tym odbyć. wenn man nur damit loskommen kan. pourvûque l'on en soit quite pour cela.
byle odbyć. obenhin; nicht mit Fleiß. par maniére d'acquit, à la légére, du bout de doigt; négligemment. § robił byle odbyć.

odbył dłużnika nadzieią. er hat den Schuldmann mit Hoffnung abgespeiset. il a servi son créditeur d'espérance.
Odbywanie, *vid.* Odbyćie.
Odcerklować, *vid.* Odcyrklować.
Odchćiewa mu śię, *v. imp. F. odechce*. die Lust vergehet ihm; er hat die Lust verlohren. l'envie en passe; l'envie ne le prend plus; il n'est pas en humeur de; il perd l'apetit de. § odechce śię im tu przyyść; odechćiało mi śię pić, ieść; odechćiało ći śię tey rzeczy.
Odchod, *vid.* Odeyśćie.
**odchod przyrodzony, łayno*. Menschen-Koth. excrement du ventre; merde.
Odchodzę, *v. m. F. odeydę*. 1) weggehen. 2) gehen, abgehen als Waare. 3) färben; abgehen als eine nasse Farbe. 4) von einem gehen, durch den Stuhlgang gehen. 5) zurück fliessen, zurück treten, ablaufen als die See. 6) ablaufen; mit Gehen eine Schuld abarbeiten. 1) sortir, s'en aller, se retirer. 2) se débiter; étre en débit; étre de débit, avoir cours. 3) teindre, se détacher, tâcher; ne tenir point comme une couleur qui n'est pas encóre séche. 4) couler, sortir du corps par les conduits naturels. 5) retourner, remonter, couler vers sa source, avoir son reflux. 6) aquiter une dette en faisant des allées & des venues pour qu. § 1) odszedł na miasto niemasz go w domu; nie odchodź proszę: odchodzę od ćiebie a co ieszcze rozkażesz; iuż odeydę a masz co więcey. 2) dobrze odchodzą towary. 3) odchodźi ieszcze farba. 4) niestrawiony pokarm od niego odchodźi; cało odeszło od niego. 5) morze odchodźi i przychodźi pod Hamburkiem. 6) odchodźić komu dług.
odeyść od śiebie; odeyść od rozumu. von Verstande kommen. sortir de son bon sens.
bydło odchodźi. das Vieh fällt um, es ist ein Vieh Sterben. la mortalité est sur le bétail.
Odchodzenie. das Weggehen. l'action de s'en aller. § działo śię to podczas odchodzenia moiego.
odchodzenie morskie. Rückfluß, Ablauf der See. reflux de la mer; le retour des flotes de la mer. § morskie odchodzenie i przychodzenie.
odchodzenie od śiebie; odchodzenie od rozumu; odeyśćie od rozumu. Wahnwitz, Ausschweifung, Raserey. aliénation; trouble, *m.* renversement, égarement d'esprit; manie.
Odchowały. groß gezogen; erzogen. qui est

eſt devenu grand; élevé; fait. § ma odchowałą (dorosłą) corkę na wydaniu; odchowały cielec.

Odchowuię, *F. odchowam.* 1) groß ziehen; erziehen. 2) erwärmen, laben erquicken. 3) von der Bruſt abſetzen; gewöhnen. 1) nourrir & élever; entretenir; nourrir & avoir ſoin. 2) ſoulager rechauffer, redonner la chaleur; retablir, remettre en vigueur. 3) ſévrer un enfant, un veau, ne leur donner plus à têter. § 1) odchowała dźiećię, bydlę nędzne, kurczę; na ſwoię ſyna odchowuie wiarę. 2) odchować członek zaźiębiony. 3) matka dźiećię od pierśi odchowała.

odchować śię. zunehmen, fortkommen, zu Kräften kommen, groß werden. devenir grand ſe nourrir; ſe dénouër. § młodźizna z robactwa śię odchowuie; kiedy śię żydźi nieco odchowali śiła od śiebie płaćić muſzą.

Odchwalam, *v. m. F. odchwalę.* wieder loben. loüer celui qui nous a loüé.

odchwalić śię. genung preiſen, rühmen; mit etwas ſehr zufrieden ſeyn. ne ſavoir aſſez loüer; ſe loüer, étre ſatisfait, étre très content de qu. ch. § odchwalić śię nie mogę wyświadczonych dobrodźieyſtw.

Odchylam, *v. m. F. odchylę.* 1) ablencken, wegbiegen. 2) fig. ablencken, abführen. 1) détourner; ôter qu. ch. en la pliant ou courbant; courber d'autre côté une choſe atachée. 2) détourner, éloigner, divertir qu. de qu. ch. § 1) odchyl tę gałąź, 2) odchylać kogo od rzeczy mu ſzkodzących.

Odćiągam, *v. m. F. odćiągnę.* 1) ſeitwärts ziehen, wegziehen. 2) abziehen, abhalten. 3) abziehn, abmarſchieren als eine Armee. 4) abnehmen, abſondern, abziehen. 1) ôter qu. ch. en la tirant, retirer en arriére. 2) détourner, éloigner, arracher qu. de qu. ch. 3) évacuër une place, un païs; ſortir, décamper d'un lieu. 4) détacher, ſéparer, ôter, ſouſtraire de qu. ch. § 1) odćiągniy ten powroz. 2) odćiągnąć go od tego zamyſłu nie mogę. 3) woyſko odćiągnęło; odćiągnąć woyſkiem. 4) odćiągniy tę liczbę od ſumy.

Odćiąganie, odćiągnienie. 1) das Abziehen. 2) das Abhalten von etwas. 3) das Abziehen der Kriegs-Völcker. 4) das Abziehen, Abnehmen; Abzug. 1) l'action de retirer en arriére. 2) diſtraction, divertiſſement, éloignement de qu. ch. 3) l'action de décamper d'un lieu, d'évacuër. 4) l'action d'ôter, de ſouſtraire de qu. ch; rabais, décomte, *m.* ſouſtraction. § 1) odćiąganie powrozu. 2) odćiąganie kogo od śiebie, od czego. 3) odćiąganie woyſka. 4) po odćiągnieniu tey liczby zoſtaie ieſzcze.

odćiągnienie. Abzug, Abmarſch der Kriegs-Völcker retraite, départ, décampément d'une armée.

Odćiągniony. 1) ſeitwärts gezogen. 2) abgezogen, abgeſondert. 3) abgezogen, abmarſchirt. 1) retiré en arriére. 2) ſéparé, ôté de qu. ch. 3) décampé, ſorti.

Odćięćie. 1) Abhauung. 2) Meßk. ſ. Odćinek 3). 1) coupe, coupure; retranchement de qu. ch. qu'on fait par le fer. 2) *Géom. voiez* Odćinek 3).

Odćierpieć co, *F. odćierpię.* verſchmertzen, den Schmertz ausgeſtanden haben paſſer, oublier ſa douleur; ceſſer de s'afliger.

Odćięty. abgehauen. coupé, tranché.

Odćimiam, *F. odćimię.* aus dem Lichte treten. ſe retirer, s'ôter du jour, de la lumière à qu. § odćim mi abym mogł czytać.

Odćinam, *v. m. F. odetnę.* 1) abhauen. 2) Rechenk. abziehen, abnehmen. 1) retrancher, emporter avec un fer; amputer. 2) *Aritm.* ſouſtraire. § 1) odćiął mu rękę. 2) odetniy część czwartą ſumy.

Odćinek 1) Abſchneidſel. 2) Abſencker. 3) Meßk. Abſchnitt eines Circkels oder Umkreiſes. 1) rognure, retaille, ce qu'on a ôtè de qu. ch. 2) provin. 2) *Géomet.* ſegment; portion de cercle. § 1) odćinki ſkor. 2) anguł odćinku.

odćinek winny wſadźić im Weinberg: ſencken; Abſencker legen. provigner.

Odćiſk, *vid.* Otręt.

Odcyrklować co, *F. odcyrkluię.* abzirckeln. compaſſer; meſurer avec le compas.

Odczarować co, *F. odczaruię;* odczynić. beſprechen, entzaubern. des-enchanter, des-enforceler, délivrer de l'enchantement.

Odczarowanie, odczynianie, odczynienie. das Beſprechen; die Entzauberung. les contre-charmes, *m.* charmes contraires, des-enchantement, des-enforcelement. § odczynianie czarow, urokow; słowa na odczynienie choroby i zaklinanie wężow.

Odczarowany, odczyniony. beſprochen, entzaubert. desenſorcelé.

Odczeſtować, *F. odczeſtuię.* einander tractiren; einem wieder Ehre anthun. regaler celui qui nous a traité; s'entretraiter.

Odczosnąć, *vid.* Uczoſnąć.

Odczośnienie, *vid.* Uczośnienie.

Odczyniam, *F. odczynię, vid.* Odczarować.

Oddaię,

Oddaię, *v. m.* } *F. oddam.* 1) abgeben, wiedergeben. 2) abgeben, liefern, einhändigen, zustellen. 3) vergelten. 4) ablegen, abstatten. 5) geben, schicken als in die Schule. 6) trauen die Verlobten. 7) widmen, opfern. 8) empfehlen. 1) redonner, restituer, rendre ce qu'on doit. 2) remettre qu. ch. à qu; faire tenir qu. ch. à qu. 3) recompenser, païer, reconnoitre; être reconnoissant de qu. ch; ressentir, avoir du ressentiment; avoir du ressouvenir d'une bonté ou d'un injure reçuë. 4) témoigner; faire paroitre, faire voir, rendre, faire; s'aquiter de quelque devoir, de quelque civilité. 5) envoier, mettre en (à l') école, dans un couvent. 6) épouser, marier; bénir un mariage. 7) dévouër, consacrer, ofrir à Dieu. 8) recommender qu. à qu. § 1) oddać rzecz pożyczoną, dług; oddał mi dług Saskiemi pieniędzmy, złotem. 2) oddałem mu listy. 3) oddać komu dobrodzieystwo, łaskę, miłość; oddam mu tę złość; oddać komu sowićie. 4) oddał nayniższą swoię submisyą krolowi; oddaię JMći Panu należyty honor; oddać komu ukłon. 5) oddał syna do szkoły; oddać damę klasztorowi, gdy nie chce żyć na świećie; oddać kogo na kruszcow kopania, na galerę, na śmierć. 6) X. Pleban oddał poślubionych, małżonkow nowych. 7) oddawać (ofiarować, poświącać) co Bogu. 8) oddaię go łasce, życzliwości twoiey; oddaię Was Panu syna moiego.

Oddawam,

oddawać co komu kupnym sposobem, warownie, za własne, za własność. gerichtlich einem etwas abtreten, verkaufen. vendre, aliéner à qu. avec toutes solennitez de droit.

oddać do wiernych rąk. deponiren; in eine treue Hand niederlegen. mettre qu. ch. en dépos.

oddać pieniądze przez co albo kogo. auf etwas oder auf jemanden die Zahlung anweisen. assigner l'argent sur qu. ch. ou sur quelqu'un.

oddać co na (za) ręce czyie. sequestriren; dem dritten in Verwahrung geben. séquestrer, mettre en main tierce.

oddać wet za wet. gleiches mit gleichem vergelten. rendre la reciproque; païer le tort, les calomnies de même monoïe; rendre l'injure.

oddać kogo na zgubę. einen aufopfern. sacrifier qu.

oddać śię. 1) sich empfehlen. 2) sich widmen, sich aufopfern, sich liefern. 1) se recommender. 2) se dévouër, s'ofrir, se sacrifier; se mettre à. § 1) oddaię śię pamięći, łasce, przyiaźni twoiey. 2) oddaie śię na zgubę za oyczyznę,

Oddalacz. Abwender, Abtreiber. celui qui écarte, qui éloigne, qui repousse.

Oddalam, *v. m. F. oddalę.* 1) entfernen. 2) veräussern, gerichtlich verkaufen. 1) éloigner, écarter, reculer. 2) aliéner, vendre dans les formes. § 1) oddal te myśli od siebie. 2) oddalił maiętność swoię od siebie; oddalić tego gruntu nie może.

oddalić śię. sich entfernen. s'éloigner.

oddalić śię od rzeczy. von der Materie abgehen. sortir de son sujet; s'écarter de son discours.

oddalaiący spadek. der Ablativus in der Grammatic. l'Ablatif dans la grammaire.

Oddalenie. 1) Entfernung. 2) Veräusserung, gerichtliche Verkaufung. 1) éloignement. 2) aliénation.

Oddalony. 1) entfernet. 2) veräussert. 1) éloigné. 2) aliené, débité.

Oddanie. 1) Wiedergebung, Ersetzung, Abgebung, Einhändigung. 2) das Geben eines Kindes in die Schule, ins Kloster. 3) Vergeltung des Guten oder des Bösen. 4) Abstattung, Ablegung. 5) die Trauung. 1) restitution, l'action de rendre à quelqu'un ce qui lui apartient. 2) l'action de mettre un enfant en école, dans un Couvent. 3) ressentiment, remerciment, reconnoissance qu'on témoigne d'un service qu'on nous a rendu; ressentiment d'un tort; un témoignage du souvenir d'une injure. 4) action de s'aquiter de quelque devoir; de quelque civilité; témoignage; *m.* de nôtre devoir, de notre submission. 5) épousailles, *f. plur.* la célebration du mariage. § 1) oddanie długu, listu. 2) byłem przy oddaniu Panny do klasztoru. 3) oddanie dobrodźieystwa, łaski, niełaski. 4) oddanie posłuszeństwa krolowi. 5) byłem przy ich oddaniu; oddanie małżeńskie.

oddanie czego na (za) ręce czyie. Sequestration, Sequestrirung, Uebergebung eines Guts in die Hände des dritten. séquestration, action par laquelle on séquestre quelque chose.

oddanie wet za wet złego, albo też i dobrego. Vergeltung, Wiedergelt. retribution; la pareille; le talion; punition égale à l'ofense qu'on a faite; la peine du talion quand on fait à quelqu'un

le même mal ou le même bien qu'il a fait.
oddanie śię na zgubę za kogo. die Aufopferung seiner Person vor einen. le sacrifice de sa personne pour qu; l'action de se sacrifier pour qu.
Oddany, *conf.* oddaię. 1) übergeben, abgegeben, eingehändiget. 2) aufgeopfert, zum Untergang bestimmet. 3) getraut, angetraut. 1) remis, rendu, restitué. 2) sacrifié; mis à, immolé à. 3) joint par mariage. § 1) list oddany; pieniądze oddane. 2) oddany na zgubę, na męki, na śmierć. 3) miał dwie oddane żony.
Oddarćie. 1) Abreissung. 2) Ort wo eine Sache abgerissen ist. 1) arrachement. 2) déchirure; endroit où une chose est enlevée de l'autre par un arrachement.
Oddarować co komu, *F. oddaruię;* oddarować śię komu. 1) wieder beschencken, ein Gegen-Geschenck machen. 2) vergelten. 1) recompenser un présent par un autre présent; faire un présent reciproque. 2) reconnoitre, recompenser.
Oddarowanie. das Wiederbeschencken. l'action de faire un présent reciproque.
Oddarunek. Gegen-Geschenck. retour d'une liberalité; un présent reciproque. § bez oddarunku to bydź nie może.
Oddawanie, *vid.* Oddanie.
*Oddawacz. } Ueberbringer, Abgeber. porteur; celui qui rend qui
Oddawca. } porte à qu. § oddawca tey karty, tego listu.
Oddech. 1) Athem, Athemholung. 2) Luft-Loch. 3) Löchlein, Ort wo die Luft durchdringen kan. 4) *fig.* Lauf, den man einer Leidenschaft läßt. 1) halène, un soufle, respiration, aspiration. 2) un registre, évent, soupirail, ouverture par où l'air entre ou sort. 3) l'issuë, endroit par où l'air peut sortir. 4) *fig.* cours, essor qu'on donne à quelque passion. § 1) oddech zatrzymać. 2) zatkać, otworzyć oddech; oddech (oddechowa dźiurka) w źiemi, w popiele. 3) rura ma bydź bez oddechu, i aby śię naymnieyszą dźiureczką powietrze nie wdźierało. 4) dał wolny oddech afektowi temu.
żywotni oddech. Lebens-Geister. les esprits vitaux ou animaux. § serce iest żywey gorącośći pełne i oddech żywotni rodźi.
Oddechowy. zum Athmen dienlich; Luft-. qui sert à respirer; de respiration.
oddechowa dźiura, vid. Oddech 2).
Oddednieć, *F. oddednieie.* es wird Tag. le jour paroit; il fait jour, le jour se fait. § skoro odedniało poiechałem.
Oddetchnienie, *vid.* Odetchnienie.
Oddetchniony, *vid.* Odetchniony.
Oddrętwieć, *F. oddrętwieię.* die Erstarrung verlieren. se degourdir, se défaire de son engourdissement. § noga mi oddrętwiała.
Oddrętwienie. das Benehmen der Erstarrung. degourdissement, cessation d'engourdissement.
Oddrętwiony. von der Erstarrung befreyet. degourdi; délivré d'un engourdissement. § oddrętwiona noga.
Odduch. Dunst, Ausdunstung. la vapeur, exhalaison, *f.* § w ćieple otworzone iest ćiało, to zimno nagle zawiera i odduchom gorącym drzwi zamyka.
Oddycham, *v. m. F. odetchnę.* 1) athmen, Athem holen. 2) ausruhen. 3) von etwas voll seyn; hefftig verlangen. 1) respirer; pousser un soufle de sa bouche. 2) se délâsser, prendre quelque relâche; respirer, se reposer, se relaier; prendre du repos. 3) respirer qu. ch; être plein d'un désir. § 1) oddycha, iesczce nie skonał. 2) odetchniy od pracy. 3) wylaniem krwie ludzkiey oddychał; surowym oddycha Marsem; szczerą ku tobie oddycham życzliwośćią.
oddychaiący. athmend, das einen Athem hat. qui respire; qui a une halène.
Oddychanie. Athemholung. respiration.
oddychania trudność. kurtzer Athem, Engbrüstigkeit. un astme; respiration dificile; courte halène.
Oddymać. entgegen wehen. soufler contre, être contraire; soufler d'un côté qui nous n'est pas favorable. § wiatr ztąd oddyma.
Oddymanie wiatru. Gegen-Wind. vent contraire, vent qui n'est pas favorable.
Oddźiał. 1) Abtheilung, Absonderung. 2) beschiedner Theil. 3) gesetzte, beschiedene Arbeit; Tagewerck. 4) Lohn vor eine gesetzte Arbeit. 1) département, séparation; partie de qu. ch. 2) partage, *m.* partie, portion. 3) tâche, besoigne qu'on donne ou entreprend à faire. 4) entretien, paiement pour une tâche. § 1) to miasto do oddźiału tego należy. 2) oddźiał obroku dźienny, mieśięczny, roczny. 3) odrobił oddźiał roboty. 4) zapłacono mu oddźiał.
Oddźiaływam. abarbeiten. travailler à comte de ce qu'on a receu d'avance.
**oddźiaływam dobrodźieystwo, oddaię dobrodźieystwo.* vor eine Wohlthat - erkenntlich

kenntlich seyn. reconnoitre, recompenser un bienfait.

**oddziaływam czary*, *vid.* Odczarować.

**oddziaływam maiętność*, *vid.* Oddalam 2).

Oddzielacz. Abtheiler, Absondrer. celui qui sépare, qui met à part.

Oddzielam, *v. m. F. oddzielę.* 1) abtheilen, absondern. 2) abfinden, ein Kind aus der väterlichen Gewalt lassen. 1) départir, partir, partager, séparer, détacher, mettre à part; repartir, desunir, déjoindre, démembrer. 2) apanager, émanciper un fils. § 1) oddzielić pieniądze dla każdego robotnika. 2) oddzielić syna, corkę.

oddzielić się. sich absondern. se séparer; se desunir, se détacher de. § ten kray się od korony oddzielił.

Oddzielenie czego. Abtheilung, Absonderung. partage, *m.* division, séparation.

oddzielenie syna, corki. Abfindung eines Sohns oder Tochter; Freylassung aus der väterlichen Gewalt. émancipation d'un fils ou d'une fille; action de mettre son fils ou sa fille hors de la puissance paternelle.

Oddzielony. 1) abgetheilt, abgesondert. 2) abgefunden, aus der väterlichen Gewalt gelassen. 1) séparé, détaché, déjoint. 2) apanagé, émancipé; qui n'est plus sous la puissance paternelle. § 1) oddzielona dla niego maiętność; od korony oddzielone miasto. 2) syn, corka oddzielona.

Oddzieram co, *v. m. F. odedrę.* abreissen. détacher par force; arracher de qu. ch.

Oddziergam, Odzierzgam co, *v. m. F. oddziergnę.* abknüpfen. dénouër; délier, défaire un noeud.

Oddziergnienie. Losknüpfung. dénouëment.

Oddziergniony. losgeknüpft. dénoué.

Ode, *præp. vid.* Od.

Odebranie, *conf.* Odbieram. 1) Wegnehmung, Beraubung. 2) Entsetzung von einem Amt. 3) Wegnehmung, Wiedereroberung eines feindlichen Orts. 4) Empfang, Erhaltung. 1) prise, privation; action d'ôter, d'enlever. 2) destitution d'une charge; démission; privation d'honneur. 3) ocupation, prise, recouvrement, reprise d'une ville. 4) recette, action de recevoir, de toucher. § 1) odebranie przywileiow miastu nadanych. 2) taki odebraniem urzędu karany bydź ma. 3) po odebraniu miasta tego. 4) dać asygnacyą na odebranie pieniędzy od kupca.

Odebrany. 1) weggenommen. 2) wieder erobert, dem Feinde wieder abgenommen. 3) empfangen, erhalten. 1) oté, enlevé, ravi, emporté. 2) reconquis, remporté, recouvré, mis de nouveau en sa possession; conquis de nouveau. 3) receu, accepté.

Odechciało się, *vid.* Odchciewa się.

Odecie, *vid.* Nadecie.

Odegnanie. Vertreibung, Verjagung. repoussement; chasse qu'on donne à qu. § odegnanie złych duchow.

Odegnany. abgejagt, vertrieben. chassé de devant un endroit.

Odegrawam, *v. m. F. odegram.* das Verlohrne wieder abgewinnen. se raquiter; regagner; ravoir ce qu'on a perdu au jeu.

Odegrzmieć, *F. odegrzmi.* sich abdonnern. cesser, achever de tonner.

Odelga, ulga. Linderung. adoucissement, soulagement, relâche.

Odelgnąć, *F. odelgnie.* sich legen, nachlassen, nicht so hefftig seyn. se relâcher, n'étre plus si violent; s'apaiser, se ralentir, s'abatre, diminuer. § odelgła mi choroba.

Odelgło. es hat sich geleget. il s'est relâché.

Odelnąć, *F. odelnie.* sich ableimen sich abkleben. se dégluer; se détacher de la cole. § odelnął papier przykleiony.

Odemknięty, *conf.* Odmykam. 1) abgeschoben, abgerückt. 2) aufgeriegelt. 1) reculé, poussé en arriére. 2) déverouillé. § 1) stoł od ściany odemknięty. 2) drzwi odemknięte.

Oderznięcie. Abschnitt. coupûre.

Oderznięty, *conf.* Odrzynam. abgeschnitten. coupé de qu. ch.

Odepchnięty, } *conf.* Odpycham. eig. u.
Odepchniony, } fig. zurück gestoßen. *prop. & fig.* repoussé, rejetté. § odepchniona nawa; odepchniony od twoiey łaski.

Odeptać, *F. odeptam.* um etwas die Erde eintreten. fouler, presser tout autour. § wsadzone drzewo odeptać trzeba.

Oderwany. 1) abgerissen. 2) veränderlich, unbeständig, nicht dauerhaft. 3) fig. abgesondert. 1) détaché, arraché, emporté de qu. ch. 2) changeant, inconstant, qui n'est pas durable. 3) *fig.* séparé, détaché. § 1) oderwana gałąź. 2) oderwana w miłości stateczność. 3) oderwany od twoiey przyiaźni.

Odeście, *vid.* Odeyście.

Odesłanie. Zurücksendung. renvoi, envoi.

Odesłany. abgeschickt, zurück geschickt. renvoié, envoié.

*Odespod, *adv.* podspod. unten, von unten her. dessous, de dessous.

Odetchnie-

Odetchnienie. 1) Athemholung. 2) das Ausruhen. 1) respiration. 2) relâche, délâssement.

Odetchniony. ausgeruht. délâssé.

Odetkać, *F. odetkam.* ausweben, ein Gewebe endigen. finir, achever son tissu. § odetkać krosna, płotno.

odetkać co, } *vid.* Odtykam.
Odetknąć, }

Odęty, Nadęty. 1) aufgeblasen, aufgelaufen. 2) stolz, hoffärtig. 3) das sich aufpauset, ausbreitet. 1) enflé, gonflé, boursouflé, boufi. 2) boufi, enflé, orgueilleux. 3) *parlant des habits:* boufi, qui s'enfle. § 1) odęta (nadęta) żyła. 2) przed odętym Hyszpanem się kłaniać nie będę. 3) kapelusz odęty bez brzegow.

Odewstaie co, *F. odewstanie.* 1) abklaffen, abstehen, nicht recht angemacht, angeleimt seyn. 2) abrindig werden vom Brod. 1) se dégluer, se séparer, s'entr'ouvrir, se fendre, s'ouvrir, n'étre pas bien colé ou ataché. 2) se décrouter; se détacher de sa croute, comme le pain.

Odeymowanie. 1) das Ab- oder Wegnehmen. 2) die Subtraction im Rechnen. 1) l'action d'ôter. 2) *Aritm.* retranchement, soustraction.

Odeymuię, *F. odeymę.* 1) abnehmen, wegnehmen, berauben. 2) subtrahiren, abziehen, im Rechnen. 3) abschlagen, vertheidigen, abwehren. 1) prendre, ôter, ravir, enlever, emporter; priver qu. de qu. ch. 2) *Aritm.* soustraire; ôter un nombre de l'autre. 3) défendre qu. contre qu; arracher, dégager, délivrer, sauver qu. § 1) odiąć komu godność, pomocnika. 2) odeymiy liczbę 6 od 10 zostanie cztery. 3) odiął psom, wilkom owcę.

odeymuiący. Rechenk. die kleine Zahl so von der grössern abgezogen wird *Aritm.* le moindre nombre qu'on ôte du plus grand. § odeymuiący, iest liczba mnieysza, ktorą wyymuiemy z większey.

odeymować sobie od gęby. seinem Maule abdarben, abbrechen. se refuser les choses les plus nécessaires; prendre sur sa bouche les dépenses de qu. ch; épargner sur sa bouche. § nie odeymę ia swoim od gęby.

odiąć komu broń, oręże, zbroie. einen entwafnen. desarmer, ôter les armes à qu.

odeymować się. 1) sich erwehren; sich vertheidigen, sich widersetzen. 2) hemmen, mäßigen eine Leidenschaft. 1) se défendre; repousser qu; se dégager, s'arracher, se délivrer par la force. 2) se défendre d'une passion; la domter, reprimer, moderer, arréter, refréner. § 1) odiął się nieprzyiacielowi; co żywo się odeymuię. 2) odeymować się gniewowi, śmiechowi, smętkowi

i mucha się odeymuie. auch ein Wurm krümmet, sich wenn er getreten wird. un ver se recoquille (se rébéque) quand on le presse.

Odeyście. das Weggehen. sortir; sortie. § po odeyściu moim się to stało.

odeyście od rozumu, vid. *odchodzenie od siebie.*

wolność odeyścia; odeyście i wrocenia czas żołnierzowi naznaczony. Urlaub, Paß so einem Soldaten gegeben wird. un congé qu'on donne à un soldat à charge de revenir.

Odganiacz. Abtreiber, Zurückjager. qui repousse, qui chasse qu. de devant un lieu.

Odganiam, *v. m. F. *odgonię, odpędzę.* zurück jagen, zurück treiben. rechasser, repousser, chasser de devant un lieu. § odganiał i odpędził nieprzyiaciela od miasta.

odganiać muchy od chorego. die Fliegen vom Krancken jagen. chasser les mouches à un malade.

Odgarnąć co, *F. odgarnę.* wegstreichen, weg scharren. raser, emporter avec la main ou avec quelque instrument; ôter en raclant.

odgarniy włosy, kudły z oczu. streiche die Haare aus der Stirne. redressez les cheveux du front.

odgarniy węgle od garka. streich die Kohlen vom Topfe weg. rasez les charbons de devant le pot.

Odgięty. abgebogen, weggebogen. recourbé; courbé, plié d'un autre côté; détourné.

Odginam, *v. m. F. odegnę.* wegbiegen, zurück oder seitwärts biegen. détourner, recourber, courber, plier en arriére ou sur quelque autre côté; donner un autre plie à qu. ch. § odgiął gozdź.

odegniy gałąź, abym mogł widźiec. biege den Ast weg, daß ich sehen kan. détournez la branche que je puisse voir.

odginać się. steif, unbiegsam seyn: sich nicht biegen wollen. se roidir; être infléxible, ne se pas plier.

odginaiący się. unbiegsam, steif, hart. roide, infléxible, qui ne se plie pas.

Odgłos 1) Wiederschall, Wiederhall Echo. 2) Stimme. 3) Schall, Knall 1) un éco, un son redoublé. 2) voix, *f* son. 3) retentissement, éclat; bruit éclatant.

tant § 1) ta gora rozſyła odgłoſy; idźie ztamtąd odgłos. ** 2) pierwſzy odgłos dźiećięćia ieſt płacz; w poł tych żałosnych odgłoſow weſoły śię odzywa poſeł. ** 3) przy odgłoſach armat.

Odgniewać śię, *F. odgniewam.* aufhören zu zürnen; ſich beſänftigen; ſich im Zorn mäßigen, wieder gut werden ceſſer d'étre en colère, s'apaiſer; s'adoucir, ſe moderer.

Odgramiam, *v. m. F. odgromię.* 1) abſchlagen, zurückſchlagen, zurück jagen. 2) dem Feinde abnehmen. 1) battre l'ennemi & le chaſſer de devant une place. 2) prendre de force; enlever à l'ennemi. § 1) odgromił od miaſta nieprzyiaćiela. 2) nieprzyiaćielowi działa i konie odgromił.

Odgrażam kogo, *v. m. F. odgrożę.* einen abſchrecken. intimider qu. de qu. ch. rebuter, détourner qu. en l'intimidant.

ograżać komu einem wieder drohen. ménacer celui qui nous ménace; faire des ménaces reciproques.

Odgrażanie. das Abſchrecken, Abſchreckung. intimidation, action de détourner qu. par crainte.

Odgromienie. 1) das Zurückſchlagen des Feindes. 2) Wegnehmung dem Feinde als der Gefangenen. 1) l'action de mettre l'ennemi en déroute. 2) priſe de qu. ch. qu'on fait ſur l'ennemi.

Odgromiony 1) abgeſchlagen, zurückgejagt. 2) abgeſchlagen, dem Feinde abgenommen. 1) repouſſé avec perte; mis en déroute. 2) pris, emporté, enlevé aux enemis.

Odgryzam kogo, } *v. m. F. odgryzę.* 1) ei-
odgryść śię komu, } nen wieder beiſſen. 2) ſich durchbeiſſen, durchzancken; einem die Zähne weiſen. 1) remordre; mordre celui qui nous a mordu. 2) montrer les dens à qu; ſavoir bien ergotter.

Odgrzewam co, *v. m. F. odgrzeię.* aufwärmen, wieder wärmen. rechaufer, chaufer de nouveau.

Odgurtować co, *F. odgurtuię.* aufgürten, losgürten ein Pferd. desſangler; défaire, lâcher les ſangles. § odgurtuy konie.

Odiachanie. das Abreiſen, die Abreiſe. départ; l'action de partir.

Odiazd. die Abreiſe. départ. § był tam przy odieżdźie moim.

Odiechany. abgereiſet. qui eſt parti.

Odięćie. Wegnehmung. retranchement, privation.

Odięty. abgenommen, genommen. oté, privé, retranché.

Odieżdżam, *v. m. F. odiadę.* abreiſen. partir. § przyſzedł iakom odieżdżał; iuz odiechał do Warſzawy.

Odieżdżanie, *vid.* Odiechanie.

Odiſkacz. 1) Eintreiber, Einnehmer. 2) Wiedereroberer. 1) exacteur, collecteur, qui exige quelque ch. 2) recuperateur; qui a repris ce dont l'enemi s'étoit rendu maître.

Odiſkanie. Wiedererlangung, Wiedererhaltung. recouvrement.

prawo na odiſkanie. Zueignungs-Recht. droit de retour.

odiſkanie prawne. gerichtliche Wiedererlangung ſeines geweſenen Eigenthums. éviction, recouvrement qu'on fait en Juſtice.

Odiſkany. wieder erlangt. recouvré, regagné, mis en ſa poſſeſion; reconquis.

Odiſkowanie. das Wiedererlangen; Eigenthums-Forderung. vendication, action de vendiquer, de recouvrer une choſe.

Odiſkuię co, *v. m. F. odiſkam.* wieder erlangen, wieder erobern. regagner, vendiquer, recouvrer, mettre en ſa poſſeſſion ce qu'on a perdu; ratraper, ravoir.

odiſkować prawnie. Gerichts-Wort: als eigen wieder fordern. *terme de Palais:* recouvrer une choſe en Juſtice; évincer.

* Odkąd, zkąd, *adv.* woher. d'où.

Odkapturzyć, *F. odkapturzę.* die Kappe abnehmen. ôter la chape.

odkapturzyć ptaka. Jäger: dem Stoß-Vogel die Kappe nehmen. *chaſſe:* déchaperonner l'oiſeau.

Odkaz. } 1) Legat, Vermächtniß. 2)
Odkazanie. } Anweiſung, Aſſignation auf Geld. 1) un legs. 2) aſſignation d'une ſomme. § 1) odkaz kiaſztorowi od Biſkupa. 2) otrzymałem liſt z odkazaniem na 110 złotych

odkazanie albo co odkazanego maiący. der ein Vermächtniß bekommen. un légataire.

Odkazany. 1) vermacht, legirt. 2) angewieſen, aſſignirt 1) legué, laiſſé par teſtament. 2) aſſigné. § 1) odkazany mu dom ten. 2) odkazane od kupca otrzymał pieniądze.

odkazanego co. ein Vermächtniß. un legs.

Odkazuię komu co, *v. m. F. odkażę.* vermachen, legiren. léguer, donner par legs. § odkazano mu ten dom na teſtamenćie.

* *odkazać kogo, vid.* Odſtraſzam kogo.

odkazać śię. ernſtlich bezeugen. proteſter, promettre avec ferment. § odkazał śię nie uczynić więcey tego.

Odkęſuię

Odkęsuię się, F. *odkąsam*, *vid.* Odgryzam.
Odkipieć, F. *odkipi*. aufhören zu sieden. cesser de bouillir.
Odkisać, F. *odkisam*. abgähren, abgähren lassen. faire assez bouillir ou travailler une boisson. § odkisać piwo w flaszach.
Odkisnąć, F. *odkisnę*. abgähren, genung gähren. cesser de travailler ou de bouillir dans un vaisseau. § ieszcze nie odkisnęło (odkisło) piwo, wino.
Odkiwam, *v. m. F. odkiwnę*. mit einem Winck abschlagen; ein Zeichen geben, daß man nicht wolle. faire signe de la tête ou de la main qu'on ne veut point; refuser, renier, rejetter en faisant quelque signe extérieur. § odkiwnąć głową, ręką.
Odkiwanie. das Wincken zum Zeichen, daß man nicht welle. l'action de refuser en faisant quelque signe extérieur.
Odkiwnienie. Winck, daß man etwas nicht haben will. le refus ou le signe qu'on fait pour marquer qu'on refuse qu. ch.
Odkład. Frist, Verschub, Aufschub. délai, rétardement, prolongation, reculement, remise, surséance. § Dekretem ta sprawa ma odkład.
Odkładacz. Verzögerer, Aufschieber. qui use de remise; qui difère.
Odkładam, *v. m. F. odłożę*. 1) bey Seite legen, beylegen. 2) aufschieben, verschieben, verlegen. 3) Gerichtsw. fristen; aufschieben, Frist geben. 4) absegeln, abfahren, vom Lande stossen. 5) abgewöhnen; entwöhnen. 1) mettre à coté, mettre à part, mettre à écart. 2) reculer, diferer, remettre, prolonger, retarder, dilaier; surseoir, suspendre. 3) *Droit:* suspendre; surseoir qu. ch; acorder une surséance. 4) mettre à la voile, partir, démarer. 5) desacoûtumer, faire perdre l'habitude de qu. ch. à qu; défaire qu. d'une coûtume. § 1) odłożto na stronę. 2) odłożmy to na czas sposobnieyszy. 3) odkładać sądy, sprawę sądową. 4) odłożyć od brzegu, od lądu. 5) odkładać kogo obżarstwa, opilstwa.
odkładać się czego. sich etwas abgewöhnen. se défaire d'une coûtume; se desacoûtumer, se deshabituer de qu. ch.
Odkładanie. 1) das Aufschieben. 2) das Entwöhnen. 3) das Absegeln eines Schiffes. 1) retardement, prorogation, alongement de tems 2) l'action de deshabituer qu. de qu. ch. 3) l'action ou le tems du départ d'un vaisseau; partement.

Odkleiam co, *v. m. F. odkleię*. ableimen, abkleben, abweichen. décoler, dégluer; séparer les choses qui sont colées
odkleić się. sich ableimen; abgehen. se décoler, se dégluer.
Odkleienie. das Aufleimen, einer geleimten Sache. décolement.
Odklinam, *v. m. F. odeklnę*, *vid.* Odczarować.
Odkop, *vid.* Okop.
Odkrapiam, *v. m. F. odkropię*. wider besprengen; wieder bespritzen. jetter de l'eau sur celui qui nous a asperse.
odkropić święconą wodą. 1) mit Weihwasser vertreiben. 2) vertreiben, los werden. 1) chasser avec de l'eau benite. 2) se défaire de qu; éloigner de soi. § 1) odkropić uroki święconą wodą. 2) źle obranego przyiaciela często i święconą odkropić niepodobna wodą.
Odkryćie, *adv.* aufgedeckt. à découvert, sans étre couvert.
odkryćie. Aufdeckung. découverte; l'action d'ôter la couverture de qu. ch.
Odkrytość. 1) Augenschein, Sichtbarkeit. 2) das Aussehen, freye Aussicht, in welcher nichts dem Auge hindert. 1) évidence, perspicuité. 2) vuë libre; étenduë où rien ôte la vuë. § 1) odkrytość tey sprawy go w nieszczęście napędziła. 2) odkrytość pola; odkrytość widoku.
odkrytość okopow zawalnych, vid. *widok okopow zawalnych*.
odkrytość oka, vid. *widok odkryty*.
Odkryty. 1) aufgedeckt, offen, sichtbar, nicht zugedeckt. 2) ofen wo man eine freye Aussicht hat. 3) entdeckt. 4) offenhertzig, aufrichtig. 1) découvert, qui est sans couverture; qui n'a rien qui le cache; ouvert. 2) découvert, où il n'y a rien qui empêche la vuë. 3) découvert, dévelopé, revelé. 4) ouvert, sincère. § 1) piers odkryta. 2) pole odkryte. 3) odkryta zdrada. *4) odkryty, otworzysty to człowiek.
odkryty widok, vid. *widok odkryty*.
Odkrywam, *v. m. F. odkryię*. 1) aufdecken. 2) entdecken, gewahr werden. 3) entdecken, an den Tag bringen; hinter etwas kommen. 1) découvrir, ôter la couverture. 2) découvrir, apercevoir. 3) découvrir, reveler, déveloper. § 1) odkrył go nieprzystoynie; odkryła pierś. 2) odkryć zdradę. 3) odkrył okręt z daleka okiem.
odkryć się. 1) sich aufdecken. 2) sich einem entdecken, anvertrauen. 1) se découvrir; ôter sa couverture. 2) se découvrir, dire

dire ses pensées à qu. § 1) przykryy chorego, bo się odkrył. 2) odkrył się z swoią ku niey miłością.

Odkrywanie. das Aufdecken. l'action par laquelle on découvre qu. ch.

Odkrzywiam co. gerade biegen. redresser, rendre droit ce qui ne l'est pas.

*Odkup, okup. Löse-Geld. la rançon, rachat.

Odkupiciel. Löser, Befreyer. liberateur; celui qui rachete quelqu'un de prison; qui donne la rançon pour qu. § odkupiciel z niewoli, z długow.

Odkupiciel nasz. Unser Erlöser. Nôtre rédemteur; Nôtre sauveur; le Rédemteur des hommes; le Rédemteur du monde.

Odkupienie. Wiederkauf. rachat. § przedał maiętność zostawuiąc sobie prawo odkupienia.

Odkupny. wiederkäuflich, ablöslich. rachetable, qui se peut racheter.

Odkupiony. gelöst, wiedergekauft. racheté.

Odkupowanie. das Wiederkaufen. l'action de racheter.

Odkupuię, *v. m. F. odkupię.* 1) widerkaufen, wieder an sich kaufen. 2) sich loskaufen von etwas; abkaufen, erkaufen als eine Strafe. 3) lösen, einlösen. 1) racheter, retirer une chose qu'on a venduë. 2) racheter une peine, donner quelque argent pour se délivrer de quelque malheur. 3) dégager, retirer un gage. § 1) odkupił maiętność z nagrodą. 2) odkupił swoy żywot; odkupił pokoy, kaźń, niewczas, niebezpieczeństwo, karanie, napaść. *3) odkupić (wykupić) zastaw.

Odłączam co od czego, *v. m. F. odłączę.* absondern, abtheilen. séparer, détacher, déjoindre.

odłączyć kogo od iedności Kościoła. einen von der Gemeinschaft der Kirche ausschliessen. retrancher qu. de l'Eglise.

odłączyć się od kogo. sich von einem absondern. se séparer de qu.

Odłączenie. Absondrung, Abtheilung. séparation.

Odłączony. abgesondert. séparé, détaché.

Odlanie. die Abgiessung. l'action de survuider une liqueur.

Odlany. abgegossen. survuidé.

Odlatam, } *v. m. F. odleię.* hinweg fliegen.
Odlatuię, } s'en aller à tire d'aile; s'envoler, partir.

Odlatanie. } das Wegfliegen. le départ
Odlecenie. } d'un oiseau.

Odlażę, *F. odleżę.* wegkriechen. ramper ailleurs; se trainer d'un lieu.

Odlecić co, *F. odlecę.* verschlagen, laulicht machen. faire tiédir, rendre tiéde une liqueur.

odlecić się. laulicht werden. tiédir, devenir tiéde.

Odległość. Entfernung, Weite. éloignement, distance d'un lieu à l'autre.

Odległy. abgelegen, entfernet. éloigné. § w odległe odiechał kraie; odległy iest od Oyczyzny.

Odlepiam, *v. m. F. odlepię.* Abkleben. décoler, dégluer.

Odlepienie. Abklebung. dégluement, decolement.

na Odlew, *adv.* mit verkehrter Hand. de revers; en tournant la main en dehors. § pięścią go na odlew uderzył.

uderzenie na odlew. Schlag mit der verkehrten Hand. un coup de revers.

Odlewacz, zlewacz. 1) Abgiesser. 2) Giesser, Schmelzer. 1) celui qui survuide quelque liqueur. 2) fondeur, ouvrier qui fond le métail pour faire quelque vaisseau.

Odlewam, *v. m. F. odleię.* 1) abgiessen. 2) giessen Ertz. 1) survuider, ôter quelque quantité de liqueur. 2) fondre, mouler, jetter en moule. § 1) odley wodę z tego. 2) odlewać obrazy z kruszca; odlewać kruszec.

odley trochę wina. giesse etwas Wein ab. ôtez en un peu de vin.

odlewać wodę, urynę. sein Wasser abschlagen. lâcher de l'eau; faire de l'eau; pisser.

Odlewanie. 1) das Abgiessen. 2) das Ertzgiessen. 3) Abguß aus Ertz. 1) l'action de survuider une liqueur. 2) la fonte, l'action de jetter en moule. 3) chose qu'on a moulée.

odlewaniu służący. zum Ertzgiessen gehörig. de fonte; qui regarde la fonte.

Odlewany. gegossen. fondu, massif, solide.

Odliczam co, *v. m. F. odliczę.* 1) von etwas abzählen. 2) zählen. 1) ôter, prendre d'une somme. 2) comter en paiant. § 1) odlicz z tego worka dziesięć talerow. 2) odliczył mi pieniądze.

Odlipa co, *v. m. F. odlipnie.* sich ableimen, abgehen. se dégluer, se décoler.

Odłog. 1) eine Brache; ungebauter, wüster Acker. 2) Brach-Acker, Brach-Feld. 1) un friche; terre inculte; terre qu'on ne cultive point. 2) jachere; guéret, terre qu'on laboure de deux ans l'un; terre qui s'est réposée un an. § 1) odłogiem roli sztukę zostawić; role poydą w odłogi; nowizna iest rola z odłogu. 2) siać na odłogu.

odłogiem, adv. 1) brach, wüste. 2) brach; ohne

ohne Würckung, unfruchtbar, ohne Nutzen. 1) en friche; n'étant pas labouré. 2) en friche, sans fruit, sans éfet. § 1) odłogiem leżą pola. 2) testament gdzieś odłogiem w kąćie leży.
odłogiem co puśćić. 1) brach liegen lassen. 2) fig. liegen lassen. 1) laisser en friche. 2) *fig.* laisser en friche, négliger, abandonner.
Odłożenie. 1) Aufschub, Verschub. 2) Entwöhnung, Abgewöhnung. 3) Abreise eines Schiffes. 1) délai, retardement, surséance, remise, reculement. 2) désacoûtumance. 3) partance, départ d'un vaisseau.
odłożenie sprawy. Aufschub einer gerichtlichen Sache. délais d'un jugement.
Odłożony. aufgeschoben, verlegt, verschoben. diferré, remis, sursis.
Odłożyć, *vid.* Odkładam.
Odludek. menschenscheuer Mensch. hibou; un solitaire; reclus; un homme fort retiré, qui fuit les compagnies.
Odłudzam, *v. m. F. odłudzę.* ablocken. détourner, éloigner qu. de qu. ch. par des apas.
Odłupuię, *v. m. F. odłupię.* 1) abspalten. 2) abschälen. 1) arracher, enlever d'une chose qu'on fend. 2) écorcer; lever l'écorce d'un arbre.
Odłuszczam, *v. m. F. odłuszczę;* wyłuszczam. aushülsen, ausschälen; den Kern ausnehmen. monder, écaler, peler; derober, ôter la peau
Odlutować co. abkütten; den Kütt abnehmen; auflöten, was gelötet ist aufmachen. défaire le ciment ou la soudure; dessouder une chose qui étoit soudée.
Odmach. Ausholung beym Hauen. le tour de bras qu'on prend pour fraper plus rudement. § odmachem ćiąć, uderzyć.
bez odmachu ćiąć, uderzyć. hauen, schmeissen ohn auszuholen. fraper sans lever la main en haut, sans faire un tour de bras.
bez odmachu co powiedźieć. ohne Scheu etwas sagen. dire tout plat ce qu'on pense; le trancher net.
Odmacham, *v. m. F. odmachnę.* ausholen mit der Hand. lever la main fort haut, pour pouvoir fraper avec plus de force fraper; après avoir pris un tour de bras.
Odmarkotać, Odmarkotywać, *vid.* Odwarkam.
Odmalować, *F. odmaluię.* 1) abmahlen. 2) abmahlen, abschildern, vorstellen. 1) peindre, tirer 2) peindre, dépeindre, répréſenter. § 1) odmalował drzewo, corkę do żywego. 2) nieznośną ich niewolę nam odmalował.

Odmalowanie. 1) Bild, abgemahlte Sache. 2) Portrait. 3) Vorstellung, Abschilderung. 1) tableau, figure peinte de qu. ch. 2) portrait. 3) peinture, tableau, répréſentation de qu. ch.
żywe to iego osoby i umysłu odmalowanie. das ist eine wahre Abschilderung seiner Person und seines Gemüths. c'est une peinture fort vive de sa personne & de son coeur.
Odmalowany. eig. u. fig. abgemahlt abgeschildert. *prop. & fig.* peint, réprésenté.
Odmarkotać, Odmarkotywać, *vid.* Odwarkam.
Odmarza, *v. imp. F. odmarznie.* abfrieren, erfrieren, vom Frost gerühret werden. se corrompre par la gelée. § odmarzły (odmarznęły) mu palce.
nos mu odmarzł. die Nase ist ihm erfrohren, abgefrohren. il a son nez mort par engelure.
Odmarzły. abgefrohren. corrumpu par une gélée, mort par le froid.
Odmawiam, *v. m. F. odmowię.* 1) hersagen, auswendig aufsagen; herbeten. 2) einem etwas abschlagen, versagen. 3) abspenstig, abwendig machen. 4) in den Gerichten: repliciren. 1) reciter; dire par coeur. 2) refuser, ne pas acorder. 3) débaucher qu; détourner, dégoûter une personne de l'autre. 4) *terme de Palais:* repliquer; fournir des repliques. § 1) odmowił swoię oracyą; odmow rzecz twoię; odmowić paćierz. 2) odmowił mi tey łaski; odmowić zaraz miley prosżącemu; *prov.* poł dobrodźieystwa zaraz odmowić; *prov.* odmowiono mi to. 3) odmowić komu sługę. 4) druga strona na to odmawiać będźie.
Odmęt. 1) trübes Wasser. 2) Verwirrung, Unruhe. 1) eau trouble. 2) trouble, *m.* desordre, *m.* mouvement.
łowić w odmęćie. eig. u. fig. im Trüben fischen. *prop. & fig.* pêcher en eau trouble.
iak w odmęćie chodźi. er gehet als wenn er vor den Kopf geschlagen wäre. il baisse la tête; il est triste comme un bonnet de nuit sans coëfe.
Odmiana. Veränderung. changement.
przez odmianę (wekſel) pieniądze posłać. durch Wechsel Geld übermachen. faire tenir, envoier une lettre de change.
w miłośći odmianę lubi. in der Liebe liebet er Veränderung en amour il n'abhorre pas le troc.
odmiana w ćiele. Heilk. Aendrung der Eigenschaften im menschlichen Körper. *Médec.*

dec. changement des proprietez qui arrive dans le corps humain.

* *odmiana powietrza; niepogoda.* schlechtes Wetter. mauvais tems, intemperie.

** Odmiatam co, *v. m. F. odmiotę*, odrzucam wegwerfen, verwerfen, verachten. rejetter, mépriser.

Odmięcz, *f.* Thau=Wetter. dégel.

Odmiękam, *v. m. F. odmięknę.* 1) wieder weich werden. 2) abweichen, sich ableimen. 1) se ramollir, devenir mou & maniable. 2) se dégluer.

Odmiękczam co, *v. m. F. odmiękczę.* 1) wieder weich machen. 2) öffnen, laxiren. 1) ramollir, rendre mou. 2) lâcher le ventre; rendre le ventre libre.

Odmieniacz. 1) Verändrer. 2) Geld=Wechsler. 1) celui qui change. 2) banquier, changeur, cambiste.

Odmieniam co. 1) ändern, verändern. 2) Geld wechseln. 3) verändern, unterschiedlich vorstellen. 1) changer. 2) changer des espèces. 3) varier, diversifier. § 1) odmienić urzędniki, radę, słowo, obyczaie w lepsze. 2) odmienić komu, u kogo czerwony złoty. * 3) co raz wyśmienitszemi mowę swoię odmienia (przeplatywa) konceptami.

odmieniać pieniądze. 1) Geld wechseln. 2) wechseln, Wechsel treiben. 1) changer les espèces. 2) être banquier; faire la banque.

odmienić twarz. sein Gesicht verändern. démonter son visage.

zdanie, wolą odmienić. seinen Willen ändern; anders Sinnes werden; sich anders bedencken. se raviser; changer de sentiment.

odmienić co w co. in etwas verwandeln. changer qu. ch. en qu. ch. § odmienił śrebro w złoto.

odmienić co przydaiąc albo odeymuiąc. an einer Sache etwas verändern. changer une chose, lui donner un autre air. § odmienił pałac i ogrod.

odmienić co, inszą rzecz wziąć. verändern, eine andre Sache nehmen. changer de qu. ch; quiter une chose pour en prendre une autre. § odmienił szatę, mieysce, religią, Pana.

odmieniać się. sich verändern. se changer. § słodkie migdały w gorskie się odmieniaią; wszystko się na świecie odmienia; odmienia się w obyczaiach, w postępkach.

Odmienianie pieniędzy. 1) Wechsel=Handel. 2) das Geldwechseln. 1) le négoce de changeur. 2) l'action de changer les espèces.

Odmienikwiat, ziele, (*tripolium*) Wasser= oder Meer=Sternkraut. tripolium.

Odmiennie, *adv.* veränderlicher Weise. inconstanment, d'une maniére inconstante.

Odmienny. 1) unterschieden. 2) veränderlich, unbeständig. 1) diférent, divers. 2) changeant, variable, müable; léger, inconstant, volage. § 1) stroy ich tylko iest kołnierzem odmienny. 2) odmienny barzo człowiek.

odmienna sprawiedliwość, vid. *sprawiedliwość odmienna.*

Odmienność. Veränderlichkeit. Unbeständigkeit. inconstance, légereté, mutabilité, changement, mobilité.

Odmierzam co, *v. m. F. odmierzę.* abmessen. mesurer.

Odmierzenie. das Abmessen. le mesurage; l'action de mesurer.

Odmierzony. abgemessen. mesuré.

Odmiot. 1) Ausschuß. 2) Schlacken, Schaum von Ertz. 1) rebut, fretin, chose qu'on ne veut point. 2) lope, écaille, paille, paillette; la crasse d'un métail.

Odmładzam co, *v. m. F. odmłodzę.* 1) verjüngern. 2) eine Heerde mit neuem Zuwachs besetzen. 1) rajeunir, faire devenir plus jeune. 2) renouveller ses troupeaux. § 1) peruka go odmłodziła. 2) trzeba co rok odmładzać dobytek, stado.

odmłodzić się. ⎫ sich verjüngern. rajeunir; devenir plus jeune.
Odmłodnieć, *F. odmłodnieię.* ⎭

Odmłodniały. verjüngert. devenu plus jeune; rejeuni.

Odmłodnienie. 1) Verjüngung. 2) die Abstreifung der Schlangen=Haut im Frühling. 1) rajeunissement. 2) renouvellement de peau, que le serpent quite au printems; la muë.

Odmorski, od morza daleki, nie przy morzu, lądowy, śrzodziemny. vom Meer entlegen; in der Mitte des festen Landes gelegen. éloigné de la mer, situé au milieu de la terre ferme.

Odmorze, odmorza odległość. Land das von der See weit entlegen ist; das mitten im festen Lande lieget. éloignement de la mer; païs situé au milieu de la terre ferme.

* Odmotać, *F. odmotam*; Rozplatać. auswirren, aufflechten, aufknüpfen. dénouer, défaire.

Odmowa. ⎫ 1) abschlägige Antwort. 2) in den Gerichten: Replic. 1) refus, renvoi, negative. 2) *terme de Palais:* replique.
Odmowienie. ⎭

Odmowny. abschlägig. qu'on refuse; qu'on

qu'on a refusé; qu'on n'acorde pas. § odmowna odpowiedź, miłość.
Odmrażam co, *v. m. F. odmrożę*; mrozem zepsuć. ein Glied erfrieren. gâter, perdre, faire mourir un membre par le froid. § odmroziłem człónek, palce.
odmroził sobie nos. die Nase ist ihm erfrohren. le froid lui a fait tomber, a fait perdre le nez.
odmrozić się; umrozić się. erfrieren. s'engeler; se corrompre par la gélée.
Odmroz. Frost-Beulen. engelure, enflure causée par le froid.
odmroz w piętach, w nogach. Frost-Beulen in den Hacken, in den Füssen. mule, engelure aux talons, aux piez.
Odmrożony. erfroren. mort par engelure; corrumpu par la gélée. § odmrożone ręce, nogi.
Odmrugam, *v. m. F. odmrugnę.* einem mit einem Blick zuverstehen geben, daß man nicht wolle. faire quelque signe de l'oeil qu'on ne veut point. § odmrugnęła mi.
Odmruganie. das Wincken mit den Augen, wenn man etwas nicht haben will. l'action de donner un contre-ordre avec quelque coup d'oeil.
Odmrugnienie. Augenwinck zum Zeichen seines Nichtwollen. clin de l'oeil pour faire signe qu'on refuse qu. ch.
Odmruczeć, *F. odmruczę*, } *vid.* Od-
Odmrukać, *v. m. F. odmruknę*, } warkam.
Odmuchnąć co z prochu, *F. odmuchnę.* von etwas den Staub wegblasen. soufler la poussiére de dessus une chose.
Odmunsztukować, *F. odmunsztukuię.* das Mund-Stück von einem musicalischen Instrument wegnehmen. des-ancher, ôter l'anche ou l'embouchure d'un instrument de Musique.
Odmurować co, *F. odmuruię.* aufmauern, eine Mauer aufbrechen. démurer, ôter un mur.
Odmykam, *v. m. F. odemknę.* 1) wegschieben, wegrücken. 2) hinweg thun. 3) öfnen, aufschieben, aufriegeln. 1) reculer, retirer, tirer qu. ch. du lieu ou elle étoit. 2) soustraire, ôter aux yeux, ôter de vuë. 3) ouvrir, déverrouiller, ôter le verrouil. § 1) odemkniy skryni od ściany. 2) odemknąłem mu to z oczu. 3) odemknąć skrzynię, komorę.
odmykam się od czego. von etwas zurück weichen, sich von etwas entfernen. se retirer un peu; se reculer; reculer.
Odmyty. 1) abgewaschen. 2) was man auswaschen kan. 1) lavé. 2) qui se peut laver; facile à nettéïer, à ôter par l'eau.
Odmywam, *v. m. F. odmyię.* abwaschen, auswaschen. laver, nettéïer avec de l'eau; ôter des taches.
Odnawiacz. Erneurer. novateur; celui qui renouvelle.
Odnawiam co, *v. m. F. odnowię.* erneuren. renouveller, recommencer.
odnawiać się. neu werden, sich erneuren. se renouveller.
Odnawianie, Odnowienie. das Erneuren, die Erneurung. renouvellement.
Odnawiedzam, *v. m. F. odnawiedzę.* wieder besuchen. revisiter.
Odniechćieć, *F. odniechcę.* die Lust verlieren. perdre envie; perdre apetit de faire qu. ch. § odniechćiałem to uczynić.
odniechćiało mu się. die Lust ist ihm wieder vergangen. il a perdu de nouveau l'envie.
Odnieć, *F. odnieie.* tagen, Tag werden. faire jour.
odniało poiedźiemy. es ist Tag geworden, laßt uns fahren. partons il fait jour, il est jour.
Odnieśienie, Odnoszenie. 1) Abbringung, das Zurücktragen. 2) Bericht, Denunciation, Anzeige, so man der Obrigkeit abstattet. 3) Erhaltung, Erlangung eines Nutzens, eines Schadens. 1) l'action de remporter & de remettre la chose au lieu d'où elle est aportée. 2) raport, recit, dénonciation qu'on fait devant un Juge. 3) action de remporter quelque utilité, d'avoir quelque profit, quelque perte. § 1) odnieśienie towarow niekupionych. 2) Sędźia za odnieśieniem ukrzywdzonego czynić powinien; odnieśienie sprawy do Zwierzchnośći. 3) odnieśienie zwyćięstwa, szkody, kary.
Odnieszony. 1) zurück getragen. 2) denuncirt, angegeben. 3) erlangt, erhalten. 1) raporté, remporté. 2) raporté, dénoncé au Juge. 3) remporté, gagné. § 1) odnieśione rzeczy. 2) odnieśiony do sądu. 3) odnieśione szkody, zwyćięstwa.
Odnitować co, *F. odnituię.* aufnieten, einen umgeschlagnen Nagel aufschlagen. dériver un clou.
Odnoga. Neben-Stamm aus der Wurtzel eines Baums. autre tige qui sort des racines d'un arbre.
odnoga morska. Meer-Busen. un golfe, sein de mer.
odnoga rzeczna. Arm eines Flusses. bras d'une riviére. § odnoga Wiślna.

odnoga gory. Arm eines Berges; kleiner Berg am groſſen. branche de montagne; petite montagne qui eſt comme une partie d'une autre plus grande.

Odnośićiel. Angeber, Denunciator. raporteur, dénonciateur, celui qui dénonce, qui raporte au Juge.

Odnoſzę, *v. m. F. odnioſę.* 1) wieder bringen. 2) davon tragen, erlangen, erhalten, bekommen, haben Ehre, Nutzen, Schaden. 3) eintragen, einſchreiben. 4) angeben, denunciren. 5) melden, hinterbringen. 1) reporter, raporter, remporter, emporter ce qu'on avoit aporté. 2) obtenir, raporter, remporter, gagner, tirer; avoir pour fruit de ſes travaux. 3) mettre, noter, marquer, écrire dans un livre. 4) raporter, déferer, dénoncer au Juge. 5) faire ſavoir; avertir. § 1) odnieś mu kśiążkę. 2) wielką łaſkę od niego odniosłem; kupiec wiele wyćiąga, mało odnośi; te ſprawy w Senaćie ſwoie odnoſzą determinacye; odnoſzę ztąd żal wielki, pożytek; zasłużeni zapłatę zasług cnotliwych odnieśli; odniosł upadek, przyſtoyną karę; odnieść zwyćięſtwo; porażkę woyſko odniosło. 3) odnieść co w księgę. 4) odniosł go do Sądow, do Pana. *5) odniosł (doniosł, oznaymił) mi śmierć iego.

odnieść śię. abgehen, abweichen. ſe détourner, s'éçarter, s'éloigner de. § odniosł śię od woli Boſkiey.

Odnowienie. Erneurung. renouvellement.

Odnowiony. erneuret. renouvellé.

Odnożka u drzew, u źioł; wyroſtek młody. Schoß ſo eine Pflantze aus den Wurtzeln treibt. rejetton bâtard qu'une plante pouſſe de ſes racines.

Odnożyſty. von Flüſſen: in viel Arme ſich theilend. *parlant des riviéres:* qui ſe partage en pluſieurs bras, qui fait pluſieurs bras. § Dunay odnożyſty.

*Odor, zapach. Geruch, Wohlgeruch. odeur, *f.* ſenteur, *f.*

Odorać co, *F. odorzę.* 1) abackern eine Schuld. 2) abackern, abpflügen vom Rähn. 1) labourer à comte de ce qu'on doit ou de ce qu'on a receu d'avantage. 2) eſpeter; ôter quelque choſe de la liſiére d'un champ en labourant. § 1) odorał dług, dwa złote. 2) ktoby miedzę albo gośćiniec odorał.

Odpadam, *v. m. F. odpadnę.* 1) wieder in etwas fallen. 2) abfallen, abtrünnig werden. 3) abgewieſen werden, verluſtig gehen. 4) abrindig werden, vom Brod. 1) retomber, rechoir en. 2) quiter, abandonner le parti de quelqu'un pour prendre celui d'un autre; ſe revolter, ſe ſoulever, ſe rebeller contre qu. 3) déchoir, tomber de quelque bonheur. 4) ſe décrouter comme fait le pain au four. § 1) odpadł, znowu wpadł w doł, w chorobę, w niełaſkę, w niewolą, w ten grzech. 2) odpadł wiary (od wiary) posłuſzeńſtwa. 3) odpadł od krolestwa niebieſkiego, od godnośći, od powagi; odpadł od Woiewodźianki, a potym ſzlachćianki chybił. 4) chleb odpadł.

odpaść od rozumu, od ſmysłow. von Verſtand, von Sinnen kommen. extravaguer; étre hors de ſon bon ſens; perdre l'eſprit.

odpadaiący, wracaiący śię. zurückkommend, zurückkehrend. qui revient, qui retourne.

odpadaiący od posłuſzeńſtwa. ⎤ abgefallen, abtrünnig, ein Rebelle. un rebelle contre ſon Seigneur; un revolté.
Odpadły, odſtępnik od poddańſtwa. ⎦

odpadły. zurück gefallen, wieder in etwas gefallen. qui eſt rechu, retombé en.

odpadłe dobra. verfallne, erbloſe, herrnloſe Güter. des biens caducs. § odpadłe dobra do ſkarbu należą.

Odpadnienie. 1) Rückfall. 2) Recidiv einer Kranckheit. 3) Abfall, Abtrünnigkeit. 4) Verluſt, Beraubung. 1) rechute, retour dans la même faute, dans le même mal. 2) rechute, retour; repriſe de maladie; recidive. 3) défection, revolte, ſoulevement, rebellion; abandonnement de ſon chef. 4) perte, privation de quelque bien. § 1) ſtrzeż śię odpadnienia w grzechy, w błędy. 2) odpadnienie w chorobę. 3) odpadnienie od posłuſzeńſtwa. 4) odpadnienie od łaſki, od godnośći.

odpadnienie od wiary. Abfall vom Glauben. apoſtaſie.

Odpaiam kogo od rozumu, *v. m. F. odpoię.* zu Boden ſaufen, niederſaufen. achever, enivrer qu. entiérement; faire la conquête d'un enfant de Bacchus.

Odpakować co, *F. odpakuię.* aufpacken, auspacken. dépaqueter, défaire un paquet, débaler les choſes embalées.

Odpakowanie. das Auspacken. depaquetement.

Odpakowany. ausgepackt. dépaqueté.

Odparty, *conf.* Odpieram. 1) zurück geſtoſſen. 2) zurück getrieben. 1) pouſſé en arriére. 2) repouſſé, chaſſé.

Odpaſuię co, *F. odpaſzę.* abgürten. déceindre; ôter la ceinture. § Panu odpaſał ſzablę; niechſtzpadę odpaśie.

odpasać się. sich aufgürten. se déceindre; ôter sa ceinture.
Odpasany. aufgegürtet. déceint.
Odpędzam, *v. m. F. odpędzę.* abtreiben, verjagen, vertreiben. repousser, rechasser, chasser, bannir. § odpędził nieprzyiaciela, pokusy, frasunek.
Odpędzenie. das Zurücktreiben, Zurückjagen. repoussement; action de rechasser; chasse.
Odpędzony. abgetrieben, verjagt. rechassé, chassé, banni, repoussé au lieu d'où il étoit venu.
Odpętać, *F. odpętam*; z pęta wyzwolić. losfesseln. déchainer; ôter les fers, les chaines.
odpętać konia. ein Pferd losfesseln. desentraver, ôter les entraves.
Odpieczętować, *F. odpieczętuię.* aufsiegeln. décacheter, rompre & lever le cachet de qu. ch.
Odpieczętowany. aufgesiegelt. décacheté.
Odpieram, *v. m. F. odeprę.* 1) zurück stossen, zurück schieben. 2) vertreiben, verjagen; widerstehen. 3) weg lencken, abwenden, entschuldigen, widerlegen. 1) écarter, déplacer; pousser qu. en arriére; faire faire place à qu. 2) repousser, rocoigner, rechasser qu; resister, s'oposer à qu. 3) recoigner, décharger; refuter; dire qu'une chose n'est pas si damnable. § 1) odeprzyy tego bałwanu od ściany. 2) odpierać nieprzyiaciela. 3) bliskością krwie tego odpiera.
Odpięcie, Odpinanie. das Aufknöpfeln, Aufhefteln, Aufschnallen. l'action de déboutonner, de dégrafer, de découpler.
Odpięty. aufgeheftelt, aufgeknöpft, aufgeschnallt. dégrafé, déboutonné, débouclé.
Odpinam co, *v. m. F. odepnę.* aufhefteln, aufknöpfen, aufschnallen. dégrafer, déboutonner, déboucler. § odepniy przączkę; odpiął guziki, haftki.
Odpis. Antwort-Schreiben. réponse; lettre de réponse; lignes de réponse. § dać komu odpis na list.
odpis zwierzchności. ein Rescript. un rescrit.
Odpisuię komu, *v. m. F. odpiszę.* zurück schreiben, schrifftlich antworten. répondre; donner, faire une réponse; donner en lignes de réponse. § odpisz mu na ten list.
Odpłakać czego, *F. odpłaczę.* mit Thränen etwas büssen; genung beweinen. paier de ses larmes; pleurer assez; cesser de pleurer. § nie odpłaczesz tego występku.
Odpłaszam, *v. m. F. odpłoszę.* abscheuchen, abschrecken. épouvanter.
Odpłatam co, *v. m. F. odplotę.* aufflechten. décorder, défiler, défaire. § odpleść osnowę.
** Odpłata, zapłata. Lohn, Zahlung. païement, recompense. § Bog sam tey podiętey pracy odpłatą będzie.
** Odpłatno, *adv.* belohnt, mit Belohnung. avec recompense. § odpłatno mi to w niebie będzie.
** Odpłatny. 1) belohnungswürdig, vergeltungswürdig. 2) erkenntlich. 1) digne d'une recompense; reconnoissant; sensible aux graces qu'il a receuës.
Odpłynienie. das Absegeln eines Schiffes. départ d'un vaisseau; partance; partement.
Odpłyniony. abgesegelt. parti, qui a fait voile.
Odpływam, *v. m. F. odpłynę.* 1) wegschwimmen. 2) absegeln. 1) nager de quelque lieu; se retirer en nageant. 2) faire voile, mettre à la voile, partir. § 1) rybki odpłynęły. 2) iuż okręt, czołn odpłynął.
Odpoczęły, ktory sobie odpoczął. ausgeruhet. délâssé, reposé, qui s'est reposé.
Odpocznienie. } Ausruhung, Ruhe. un
Odpoczynek. } relâche, délâssement,
Odpoczywanie. } repos pour se délâsser; entrepos.
Odpoczywam, *v. m. F. odpocznę.* 1) ausruhen, ruhen. 2) am Tage ausruhen, schlafen. 3) ruhen, liegen als ein Balcken. 1) se délâsser, se reposer; se donner du relâche. 2) reposer, prendre du repos; dormir. 3) poser comme une piéce sur le mur. § 1) odpoczniy po tak ciężkich pracach; odpocząć się dla zdrowia, dla uciechy. 2) Jego Mość teraz odpoczywa. 3) balki na murze odpoczywaią.
Odpoczywać komu; odpoczynek dać. einem ausruhen lassen. délâsser qu; donner quelque relâche, du repos à qu.
Odpoczywanie, *vid.* Odpocznienie.
Odpoiam, *vid.* Odpaiam.
Odpolny. Kriegsb. Aussen-, vor der Festung angelegt. *Fortif.* détaché, de' dehors.
szańc odpolny. Aussen-Werck, Abschnitt. piéce detachée.
Odpor. 1) Widerstand. 2) Widerlegung. 3) Replic in den Gerichten. *4) Entsatz, s. Odsiecz. *5) abschlägige Antwort, s. Odmowa. 1) resistance, repoussement. 2) refutation, confutation, replique. 3) *terme de Palais:* repartie, replique. *4) secours destiné à secourir une ville

le assiégée, *v.* Odsiecz. *5) refus, *v.* Odmowa.

dać odpis komu. einem Widerstand thun. faire resistance, (tête) à qu; tenir le contre-pié à qu; s'oposer, resister à qu.

Odporny. 1) widerlegend, widerstehend. 2) leicht zu widerlegen. 1) qui refute, qui resiste; qui sert à resister, à refuter. 2) aisé à refuter. § 1) odporne pismo; odporna księga. 2) zdanie iego, te nauki barzo są odporne.

odporna strona. der Beklagte in Gerichten. *terme de Palais:* le défendeur; l'acusé.

Odpornik. Widerleger, Widersteher, Widersacher. celui qui refute; un antagoniste, un adversaire.

Odpowiadacz. Antworter. celui qui répond, qui donne une réponse.

Odpowiadam, *v. m. F. odpowiem.* 1) antworten, erwiedern. 2) Rechenschaft geben. 3) einen befehden. 4) sich vertheidigen im Gerichte. 1) répondre, repartir, repliquer, donner réponse. 2) rendre compte. 3) défier qu; faire un défit à qu. 4) *terme de Palais:* répondre; se défendre. § 1) nie odpowiedział mi na list. 2) odpowiadać za to przed Panem będziesz. 3) odpowiedział mi nieprzyiaźnie. 4) odpowiadać (bronić się) u sądu, u prawa.

odpowiedzieć na pozdrowienie. wieder grüssen. resaluër; rendre le salut.

odpowiadaiąc, odpowiadanym sposobem. Antworts-Weise. en répondant; en forme de réponse.

Odpowiednia, Odpowiednica, *vid.* Wyrocznica.

Odpowiednik. 1) Todt-Feind, Ausfordrer, Befehder. 2) Kriegs-Herold. 1) ennemi mortel qui provoque quelqu'un au combat. 2) héraut qui déclare la guerre.

Odpowiedź. 1) Antwort. 2) Befehdung; Ausforderung zum Zweykampf. 3) Kriegs-Ankündigung. 1) réponse. 2) défi; cartel; apel. 3) déclaration de guerre. § 1) odpowiedź na list; odpowiedź na to łacna; dał mi tę odpowiedź; w odpowiedźi się kręci. 2) odpowiedź nieprzyiazna; odpowiedź na zdrowiu komu czynić. 3) odpowiedź woienna.

odpowiedź na pozdrowienie. Gegen-Gruß. l'action de resaluër.

odpowiedź, wypowiedź, rozbrat. Aufkündigung der Freundschaft. renonciation d'amitié, rupture, desunion.

nie ma to odpowiedźi. dawider ist nichts einzuwenden. il n'y a rien à redire.

odpowiedź Boska. göttliche Antwort. un oracle, une réponse divine.

Odpowidziany. geantwortet. répondu.

Odprafzam, *v. m. F. odprofzę.* *1) abbitten. 2) losbitten, mit vielen Bitten etwas erhalten. 1) demander pardon. 2) délivrer, racheter par sa priére; obtenir une délivrance, une exemtion à force de prier. § *1) odproś (przeproś) go, boś go uraził. 2) odprafzać kogo od kary; nie odprośisz tego u niego.

odprafzać. durch Flehen abzuwenden suchen. tacher de détourner quelque mal par priéres. § odprafza go od kary, ale go nie odprośi.

odprośić. durch Bitten abwenden. détourner par ses priéres. § odprośił go od śmierći od podatkow.

Odprawa. 1) Abfertigung als eines Boten. 2) Abschied als eines Dieners, Soldaten. 3) Jäger. Abfütterung, Fütterung der Hunde. 1) dépéche, expédition. 2) un congé; l'ordre de quiter un service. 3) *chasse:* maniére de nourrir les chiens. § 1) odprawa posłańca, listow; odprawa gotowa. 2) odprawa sługi, żołnierza; dworska odprawa z gołemi rękoma, *prov.* wźiął odprawę od Pana. 3) taką odprawą psy dobrzeią; strębować do odprawy.

odprawa potrzeby. Haltung, Lieferung einer Schlacht. l'action de livrer une bataille.

Odprawiam, } *v. m. F. odprawię.* 1) verrichten, vollenden. 2) halten, absolviren eine Wissenschaft. 3) halten, begehen, feyern. 4) abdancken, den Abschied geben. 5) abfertigen, entlassen als einen Gesandten. 6) ausstatten, abfinden, verheyrathen ein Kind. 1) expédier, exécuter, dépécher, faire, acomplir, terminer, achever. 2) achever, tenir un cours de science. 3) tenir, faire, célébrer, solenniser, faire la cérémonie de. 4) congédier, remercier, envoier, renvoier un valet, un soldat; donner congé à. 5) congédier un ambassadeur. 6) émanciper, marier, doter un enfant. § 1) odprawił tę sprawę, tę robotę; odprawuie teraz poselstwo u krola Francuskiego; odprawił powinność swoię; tańce, plęsy dobrze odprawuie. 2) odprawić kurs, nauki na akademii. 3) odprawił w swoim domu wesele. 4) odprawić sługę, żołnierza. 5) odprawiono posłow. 6) odprawił syna i dwie corki.

Odprawuię,

odprawować kauzy. practiciren, advociren. faire la fonction d'avocat; avocasser.

odprawo-

odprawować się. gehalten, vollzogen, begangen werden. étre tenu, se tenir, se faire. § odprawiły się zaręczyny; festyn, akt ten, wesele, pogrzeb, się odprawił; rada się u krola odprawuie.

Odprawianie, Odprawowanie spraw. das Verrichten der aufgetragnen Sachen. l'action d'expédier les afaires dont on est chargé.

odprawianie spraw sądowych. Sachwaltung; die Praxis eines Advocaten. profession, fonction d'Advocat; l'avocasserie.

odprawienie sprawy. geschehene Verrichtung, Vollendung einer Angelegenheit. l'achevement acomplissement, l'exécution, l'expédition d'une afaire.

odprawianie. 1) die Abdanckung eines Dieners, eines Soldaten. 2) Abfertigung, Entlassung als eines Gesandten. 3) Ausstattung, Abfindung einer Tochter, eines Sohns. 1) le congé qu'on donne à un Ambassadeur. 3) émancipation d'un enfant quand le Pére le marie & l'établit.

Odprawiony. 1) verrichtet, ausgefertigt. 2) abgedanckt, entlassen. 3) ausgestattet, abgefunden. 1) expedié, fait, exécuté, achevé, acompli. 2) congedié, envoïé. 3) émancipé; dotée ou marié de son Pére.

Odprawny. Abschieds-. de congé.

list odprawny. geschriebener Abschied. un congé; lettre de congé.

audyencya odprawna. Abschieds-Audientz. audience de congé.

Odprosżenie, Odprasżenie. 1) Abbitte. 2) das Losbitten von einer Strafe. 1) action de demander pardon. 2) délivrance de quelque peine acordée à la sollicitation de qu.

Odprosżony. 1) abgebeten. 2) losgebeten. 1) pardonné; dont on a obtenu pardon. 2) pardonné à l'intercession de qu; délivré de quelque peine à la suplication de qu. § 1) odprosżony występek. 2) odprosżony od śmierći, od szubienicy.

Odprowadzam co, *v. m. F. odprowadzę.* begleiten bis nach, bringen bis an. ramener, remener, reconduire jusqu' à.

odprowadźiz kogo do domu. einem nach Hause begleiten. ramener qu. à la maison.

Odprowadzanie, Odprowadzenie. Begleitung. l'action de reconduire, de ramener qu.

pusżczam Was Pana od śiebie bez odprowadzenia. ich lasse sie von mir gehen ohne sie zu begleiten. je vous laisse aller sans vous reconduire.

Odprowadzony. begleitet. reconduit, ramené.

Odprowadźićiel, Odprowadzaiący. Begleiter. quelqu'un qui reconduit, qui remene.

Odprzyśięgam śię, *v. m. F. odprzyśięgnę.* 1) abschwören, verschwören, verläugnen. 2) verreden, verschwören etwas zu thun. 1) abjurer, renier, désavoüer, renoncer par serment. 2) renoncer à qu. ch; faire voeu, jurer de s'abstenir de qu. ch. § 1) odprzyśiągł śię Boga, wiary Chreśćiańskiey, Pana swoiego, uczynku tego. 2) odprzyśięgał śię tego a iednak czyni; odprzyśiągł śię kart, kostek.

Odprzyśięganie, Odprzyśiężenie. Abschwörung, Verschwörung, Verläugnung. abjuration, reniement par serment, renoncement.

Odpust. Ablaß. indulgence, pardon; remission des péchez acordée aux pénitents. § obraz, paćiorek odpust maiący.

odpust otrzymać. Ablaß erhalten. gagner les pardons.

iest dźiś odpust u Kapucynow. bey den Capucinern ist heute Ablaß. il y a ajourd'hui indulgence aux Capucins.

odpustu otrzymać. Ablaß bekommen. gagner les indulgences.

odpust zupełny. Jubel-Jahr, Erlaß-Jahr. le Jubilé: belle saison; le Jubilé de la nouvelle loi.

Odpusżczam, *v. m. F. odpusżczę.* verzeihen, vergeben. pardonner, faire grace, remettre; passer à qu une faute. § odpuśćić komu winę, obrazę; odpuść tey śmiałośći, że &c.

odpuśćić grzechy. Sünden vergeben. remettre les péchez.

odpuśćić komu dług. einem die Schuld erlassen. remettre à un débiteur la dète, le déclarer quite.

Odpusżczenie. Verzeihung, Vergebung, Erlassung. remission, pardon. § odpusżczenie winy, obrazy, karania.

odpusżczenia prośić. um Vergebung bitten. demander pardon.

odpusżczenia długu. Erlassung einer Schuld. remise d'une dète.

odpusżczenie grzechow. Vergebung der Sünden. remission des péchez; reconciliation.

odpusżczenia godny. erläßlich, das zu entschuldigen, zu verzeihen ist. pardonnable, remissible, digne de pardon.

odpusżczenia niegodny. unerläßlich, das nicht

nicht zu vergeben ist. impardonnable, qu'on ne peut pardonner.

z odpuszczeniem. mit Züchten zu reden. sauf l'honneur de la compagnie; en parlant par révérence.

Odpuszczony. verzeihen, vergeben. pardonné, remis.

grzechy odpuszczone. vergebene Sünden. péchez remis.

odpuszczony od służby żołnierz. abgedankter Soldat. un soldat congédié.

Odpycham, *v. m. F. odepchnę.* von sich stossen; abstossen, zurückstossen. déplacer; pousser en arriére, repousser; faire faire place à qu. § nie odepchniesz mnie od łaski, od nog Pańskich; odepchnąć nawę od lądu.

Odpychanie. das Wegstossen. l'action de pousser en arriére; repoussement.

Odra. 1) die Masern. 2) die Oder, ein Fluß in Schlesien. 1) la rougeole, une maladie. 2) l'Oder, une fleuve en Silesie. § 1) na odrę dźieći chorować zwykły; ma odrę. 2) Odra z brzegow wylała.

odra się go chwyćiła. im Scherz: seine Kleider fangen an zu reissen. *burlesq.* son habit s'en va en lambeaux.

Odrabiam, *v. m. F. odrobię.* abarbeiten eine Schuld. acquiter une dète par son travail; travailler à comte de ce qu'on a receu d'avance; travailler de ce qu'on doit paier. § odrobił na dług dwa talary.

odrobić się. sich abarbeiten, von Arbeit müde werden. se tuër à travailler; se ruiner à force de travailler; épuiser ses forces par le travail; se lasser à travailler.

Odradzam co komu, *v. m. F. odradzę.* abrathen, widerrathen. déconseiller, dissuader qu. ch. à qu.

odradzaiący. ein Widerrather. quelqu'un qui dissuade, qui détourne.

Odradzam co, *F. odrodzę.* 1) wieder gebähren, fortzeugen, wieder hervorbringen. 2) Theol. einen zum Wiedergebohrnen machen. 1) reproduire, produire de nouveau. 2) régénérer, faire renaître en Jésus-Christ.

odrodźić się; znowu się rodźić. 1) wieder gebohren werden. 2) Theol. wiedergebohren werden. 3) aus der Art schlagen. 1) renaître, étre reproduit; naître de nouveau. 2) renaître en Jésus-Christ. 3) s'abâtardir; démentir sa naissance sa famille; dégénerer de ses anciens, de la vertu de ses ancetres; fortligner. § 1) to złe znowu się odrodziło; złe się zawsze odrodźi plemię, *prov.* 2) kto się w Jezuśie Chrystuśie nie odrodźi zbawion nie będźie. 3) odrodźił się od rodźicow, od swoich przodkow; nie odrodziło śię oyca twego serce; sowa nie odrodźi się w sokoła. *prov.*

odradzaiący się. wieder hervorkommend. renaissant.

odradzaiące się ućiechy. wieder kommende Ergötzlichkeiten. des plaisirs naissans.

Odradzanie, odradzenie. Abrathung. dissuasion.

Odradzanie. das Wiedergebähren, das Wiederhervorbringen. renaissance; l'action de reproduire.

Odrapaniec, *g. odrapańca.* } abgerißner Mensch. couvert de haillons; un homme en lambeaux.
Odrapany.

Odrastam, *v. m. F. odrosnę.* wieder wachsen. renaître, revenir, recroitre de nouveau; repousser, regermer; jetter de nouveau des boutons. § rakowi urwana noga odrasta.

odrastaiący po wyćięćiu. wiederwachsend nach dem Behauen. qui revient après avoir été coupé.

Odrastanie. das Wiederwachsen, die Wiederausschlagung. renaissance, reproduction d'un germe.

Odrażam, *v. m. F. odrażę.* 1) abwendig machen, absondern. 2) abhalten von etwas. 3) abspänstig, abwendig machen als einen Diener. 1) aliéner qu. de qu. ou l'esprit, l'afection de qu; dégoûter, détourner, éloigner qu de. 2) empêcher qu. de faire ses afaires; interrompre, détourner qu. de son travail. 3) débaucher, détourner, dégoûter une personne de l'autre. § 1) odraża tym przyiaćioł od śiebie. 2) podobno Was Pana od czego pilnego odrażam. 3) odraźił mi sługę moiego.

odraźić się od kogo. sich von einem wenden, sich eines entziehen. s'aliéner, étre détourné de qu; se refroidir envers qu.

Odrażenie. Abneigung. aliénation, aversion, dégout, refroidissement pour qu; diminution d'amitié.

Odrażony. abgewendet, abgeneigt. aliéné de qu. refroidi, dégouté.

Odrętwiałość, Odrętwienie, zdrętwienie, odtręt. dicke, harte Haut an den Händen oder Füssen. durillon, calosité, cal, calus, aux mains & aux piez.

Odrętwiały. hart, schwielicht, als die Haut in den Händen. caleux; plein de cals, plein de durillons; dur, endurci.

Odrętwieć, *F. odretwieię.* 1) erstarren, einschlafen. 2) hart werden, als die Haut in

in den Händen. 3) hart, unempfindlich werden. 1) engourdir, roidir, devenir engourdi. 2) devenir caleux. 3) s'endurcir; devenir dur & insensible.

Odrobina czego. 1) Brocke, Krume, ein klein Bißchen. 2) Rest von einer Mahlzeit, das übrige. 3) *fig.* etwas weniges. 1) miette, brin, petit morceau. 2) bribe, graillon, grain, rogaton, reste de ce qu'on a mangé. 3) *fig.* un peu; brin, grain, morceau, petie parcelle de qu. ch. § 1) odrobina cukru, chleba. 2) dać czeladźi odrobiny stołowe. 3) sługa ten godźien iest odrobiny iakiey łaski Pańskiey.

Odrodek. Mensch, der aus der Art geschlagen ist. celui qui dégenère, qui s'abâtardit de.

Odrodzenie. Wiederwachsung. renaissance, reproduction.

odrodzenie nasze w Chrystusie. unsre Wiedergeburt in Christo. nôtre renaissance, nôtre régeneration en Jesu-Christ; nôtre divine renaissance.

Odrodzony. 1) wieder gebohren, wieder gezeugt. 2) Theol. ein Wiedergebohrner. 1) qui est reproduit. 2) régeneré en Jésus Christ.

Odrosły. erwachsen, groß erzogen. fait, qui est devenu grand; qui se peut conserver sans la mére. § odrosły orzeł, wilk, pies.

Odrost. Zuwachs, Vermehrung, Anwachs. chose laissée pour l'acroissement ou l'augmentation. § lasy na odrost chować; wiele narybku na odrost w staw wstawić.

drzewo na odrost zostawione. Laß-Baum im Walde. baliveau.

Odrostek, *g. odrostka.* Sache die wieder gewachsen ist. chose qui revient, qui croit de nouveau.

odrostek drzew wyćiętych. Gehäue, so der Stamm eines abgehauenen Baums wieder ausschlägt. rejet; nouveau bois que jette le pié d'un arbre abatu.

Odrowąż, *g. odrowąża.* Wappen, ein Wurf-Eisen oder Pfeil mit einem breiten Eisen im rothen Felde, und auch im Pfau-Schwantz über der Krone. *Blas.* harpon ou flèche avec un fer fort large au champ de gueules, & dans la queue de paon sur la couronne.

Odrwiwam, *v.m. F. odrwię.* betrügen, berücken. tromper, atraper qu. § odrwiłeś mię skurwysynu.

Odryknąć, *F. odryknę*; ozwać śię rykiem. zurück brüllen. mugir, beugler, repondre par un meuglement.

Odrysować, *F. odrysuię.* abreissen, abzeichnen. ébaucher, dessiner, faire un plan.

Odrysowanie. 1) Abzeichnung, Abriß. 2) Vorstellung. 1) plan, ébauche, dessin, délineation. 2) image, répresentation. § 1) odrysowanie ogroda. 2) o to masz proste drugiego świata odrysowanie.

Odrywam, *v. m. F. oderwę.* 1) abreissen, losreissen. 2) abreissen, absondern. 3) abziehen, abwendig machen. 1) détacher, arracher, emporter, ôter, déclouër. 2) détacher, separer, désincorporer. 3) détourner, éloigner, aliéner, détacher qu. de qu. § 1) oderwiy tę kartę ze śćiany. 2) oderwać regiment od woyska. 3) oderwał go od tey miłośći.

oderwać ode drzwi zamek. ein Schloß von der Thür reissen. lever une serrure de porte.

odrywam śię. sich abreissen, sich absondern. se séparer, se détacher. § oderwałem śię od niego; oderwał śię pośiłek od woyska.

Odrzekam śię czego, *v. m. F. odrzeknę.* etwas verreden, verschwören. renoncer à; faire voeu, jurer de s'abstenir de qu. ch. § nie odrzekay śię tego; odrzekł śię piiaństwa.

odrzekać śię świata i szatana. der Welt und dem Teufel entsagen. renoncer au monde & au diable.

wiary śię odrzekł. er hat seinen Glauben verläugnet. il abjura sa Réligion.

odrzekać śię (wyrzekać śię) syna. einen nicht für seinen Sohn halten, erkennen. renoncer, desavoüer qu. pour son fils.

Odrzekanie. das Verreden, das Verschwören. le renoncement à qu. ch; voeu ou promesse de s'abstenir de qu. ch.

Odrzezam, Odrzezek, *vid.* Obrzezam, Obrzezek.

Odrzucam, *v. m. F. odrzucę.* 1) von sich werfen, wegwerfen. 2) verwerfen, nicht annehmen. 3) ausschiessen eine Waare. 1) jetter qu. ch. de soi. 2) rebuter, rejetter comme une chose qu'on ne veut point; refuser de recevoir; reprouver, mépriser. 3) rebuter, rejetter une marchandise. § 1) śpieg listy od śiebie odrzućił, gdy go łapano. 2) odrzućił radę moię. 3) odrzucono trzy sztuki z towarów.

odrzućić od śiebie broń. das Gewehr wegwerfen. jetter bas les armes.

odrzućić kartę. im Karten-Spiele: eine Karte wegwerfen. *terme de jeu de cartes:* écarter, se défaire d'une carte inutile. § wie iaką kartę odrzućić, iaką schować.

Odrzucanie, Odrzucenie czego. Verwerfung.

fung. rebut; rejet, recuſation, reprobation.

Odrzucony. verworfen. rejeté, rebuté, mepriſé. § od łaſki Pańſkiey odrzucony.

odrzucony od doſtąpienia urzędu. von einem Amte abgewieſen; übergangen. qui eſt refuſé; à qui l'on n'a pas donné la charge.

Odrzutek, brak. Ausſchuß. rebut, rejet, fretin, choſe qu'on ne veut point.

odrzutki w bydle. ausgemuſtertes Vieh, aus einer Heerde. bêtes de rebut dont on veut décharger le troupeau.

poſzło to w odrzutki. dieſes gerieth ins Vergeſſen; es iſt ins Stecken gekommen. cela eſt dans un entier oubli.

Odrzutny, odrzucenia godny. verwerflich. rejétable, mépriſable, digne d'étre mepriſé.

Odrzwie, futrowanie na podwoiach. Bauk. Thür-Verziehrung, Thür-Zierden; Schnitzwerck oder Tiſchler-Arbeit am Thür-Geſtell als die Fratzen-Geſichter. *Archit.* le chambranle; ornement de ſculpture ou de menuiſerie autour des portes, comme ſont les Atlantes.

Odrzygać, *v. m. F. odrzygnę.* rülpſen. roter, faire des rots.

Odrzyganie. } Rülps. raport, rot.
Odrzygliwość. }

Odrzynam, *v. m. F. oderznę.* 1) abſchneiden. 2) im Kriege: abſchneiden, abſondern. 1) lever qu. ch. de qu. ch. en taillant; retrancher, emporter avec un couteau. 2) *guerre:* couper; empêcher l'enemi de. § 1) odeyrzniy od poſtawu łokći ſześć. 2) oderznąć nieprzyiaćiela, żywności od fortecy.

Odrzynanie. 1) das Abſchneiden. 2) Kriegsb. Abſchnitt. 1) l'action d'emporter avec un couteau. 2) *Fortif.* retraite, retranchement.

Odſaczam, *v. m. F. odſaczę.* 1) abrücken. 2) abſondern. 3) abtreiben, entfernen, wegjagen. 4) enterben. 5) entſetzen der Ehre. 6) veräuſſern. 1) reculer, tirer un choſe du lieu où elle étoit. 2) ſéparer, détacher. 3) éloigner, bannir, chaſſer. 4) deshériter, exhéréder, priver d'un héritage. 5) dépouiller, priver qu. d'une charge; dépoſer, démettre de; ôter la charge. 6) aliéner, débiter. § * 1) odſacz (odemkniy) ſtoł od śćiany. 2) ieżeli go cnota od drobiazgu poſpolſtwa nie odſaczy. 3) odſaczyć nieprzyiaćiela; odſaczył go od dworu. 4) odſaczył ſyna od dziedźictwa. 5) krol go od dobr, od honorow odſaczył. 6) odſaczył tę wieś od klucza.

odſaczyć kogo od iednoty Kośćioła Swiętego. einen von der Gemeinſchaft der Kirche ausſchlieſſen. retrancher qu. de l'Egliſe.

odſaczyć śię. 1) ſich abrücken 2) ſich abſondern, ſich abreiſſen. 3) ſich entfernen, ſich verſchlagen. 1) ſe déplacer, reculer, aller en arriére. 2) ſe ſéparer, ſe détacher. 3) s'éloigner, s'écarter § 1) drabina śię od muru odſaczyła. 2) odſaczyło śię miaſto od korony. 3) zaraz zaiąc uchodźi, gdy śię pſy od niego odſaczą; odſaczyć śię od ſzyku.

Odſaczenie. 1) Abrückung. 2) Abſonderung. 3) Beraubung als der Ehre der Güter. 1) action de déplacer en pouſſant vers ſoi. 2) ſéparation. 3) deſtitution de quelque emploi.

Odſaczony. 1) abgerückt. 2) abgeſondert, entfernet. 3) beraubt, entſetzt als der Würde. 1) déplacé, reculé: pouſſé d'un lieu en arriére. 2) éloigné, ſéparé, détaché. 3) depouillé, privé, déſtitué, deſſaiſi.

Odſada, brzeg wału. Kriegsb. der Wallen-Rand oder Gang am Graben. *Fortif.* relais; pas de ſouris; berme, liſiére ou chemin au pié du rempart.

Odſadzam, *v. m. F. odſadzę.* 1) abſetzen, nicht zu nahe an etwas ſetzen. 2) entſetzen, berauben; abſetzen vom Amt. 3) von der Bruſt abſetzen; gewöhnen. 1) mettre, planter une choſe dans quelque diſtance d'une autre. 2) démettre, dépoſer, déſtituer qu; dépouiller, priver qu. de qu. ch. 3) ſevrer un enfant, un veau; ôter le lait, la mammelle de la nourrice à l'enfant. § 1) odſadź to drzewo od płotu. 2) odſadźić kogo urzędow, godności, maiętności. 3) odſadźić dźiećię od pierśi.

Odſadzenie od pierśi. Gewöhnung; Abſetzung von der Bruſt. l'action ou le tems de ſevrer.

Odſadzony. abgeſetzt von einem Amt. dépoſé, démis, deſtitué, déſſaiſi d'un emploi.

odſadzony od pierśi. gewöhnt von der Bruſt abgeſetzt. ſevré; qui ne tète plus.

Odſądzam, *F. odſądzę.* 1) aburtheilen, das End-Urtheil ſprechen. 2) einem gerichtlich was abſprechen. 1) déterminer, décider au fond & tout-à-fait; juger définitivement. 2) ôter à qu. dans les formes de Juſtice; priver qu. de qu. ch. par un jugement. § 1) ſędźia iuż ſprawę odſądźił. 2) odſądzono go maiętności.

czći kogo odſądźić, bezecnym uczynić. einen

nen unehrlich machen, aller Ehren entsetzen. déclarer, rendre qu. infame; infamer qu; marquer qu. d'infamie.
Odsądzenie czego. gerichtliche Absprechung. jugement, sentence qui ôte qu. ch. à qu.
odsądzenie czći. Entsetzung aller Ehren. dégradation, privation d'honneur, condamnation infamante.
Odsądzony durch ein Urtheil abgesprochen. ôté par un jugement, par un décret.
odsądzony czći. aller Ehren entsetzt, vor unehrlich erklärt. dégradé; dépouillé de tous les titres honorables; qui est déclaré infame.
odsądzony to skurwysyn. das ist ein verruchter Bösewicht. c'est un très-méchant garçon; c'est un homme rempli de méchancete; c'est un déterminé.
Odsforować psy, *F. odsforuię.* die Hunde loskoppeln. découpler les chiens.
Odśiadam, *v. m. F. odśiedzę.* absitzen im Gefängniß eine Strafe. compenser par la prison quelque dette, quelque crime. § odśiedzieć w wieży dług, zaboy, kaźń.
chleb ten odśiedział. dieses Brod ist abrindig. ce pain s'est decrouté, s'est détaché de sa croute.
Odśiecz, *f.* Entsatz. un secours; troupes envoiées pour secourir une place.
odśiecz dać miastu. eine Stadt entsetzen. secourir, délivrer une ville; faire lever le siége à l'enemi.
na odśiecz (w odśieczy) przybydź. einem zum Entsatz kommen. venir au secours de qu.
Odśieczny. zum Entsatz bestimmt. déstiné au secours d'une place. § odśieczne połki.
Odśiecznik. ein Soldat vom Entsatz. soldat qui vient au secours d'une place.
Odskakuię, *v. m. F. odskoczę* 1) wegspringen, zurückspringen. 2) abspringen, zurück prallen als ein Ball. 3) seine Sprünge oder Täntze endigen. 1) sauter en arriére; faire un saut en arriére de qu. ch; se retirer en sautant. 2) réjaillir, rebondir, se réfléchir. 3) achever ses sauts, danser ses danses. § 1) odskoczył od ognia. 2) piłka odskoczyła. 3) odskakał skoki, tańce.
Odskoczenie. } 1) Zurücksprung. 2) Rück-
Odskok. } prall, Absprung, Rücksprung. 1) un saut en arriére. 2) bond, réjaillissement, rebondissement, saut que fait une chose en s'élevant de bas en haut. § 1) odskoczeniem razu uniknął. 2) odskok piłki; odskok wody od kamienia.
Odskrobuię, *F. odskrobię, vid.* Oskrobuię.
Odsłaniam co, *v. m. F. odsłonię.* 1) weg thun, aufschieben eine Decke, einen Vorhang. 2) aus dem Lichte treten. 1) dévoiler, ôter le voile ou quelque couverture; découvrir. 2) s'ôter du jour. § 1) odsłonił chustkę, dziurę. 2) odsłoń mi nie widno.
odsłonić firanki. die Vorhänge aufziehen. ouvrir les rideaux.
Odsłonienie. Aufdeckung. dévoilement, l'action d'ôter la couverture.
Odsługa. } Gegen-Dienst. un servi-
Odsługowanie } ce reciproque, plaisir mutuël; retour de reconnoissance, d'amitié.
Odsługiwam, } *v. m. F. odsłużę.* wieder
Odsługuię, } vergelten; einen Gegen-Dienst, wieder einen Gefallen erweisen. rendre un service pour un autre; rendre un plaisir pour un plaisir. § odsłużę Was Panu tę łaskę.
Odsłużenie, *vid.* Odsługa.
Odśpiewuię, } *v. m F. odśpiewam.* 1)
Odśpiewywam, } absingen; einen Gesang endigen. 2) absingen, vor eine Schuld singen. 3) wiederrufen als Scheltworte. 1) chanter à haute voix; finir son chant. 2) recompenser. païer sa dette en chantant. 3) retracter, revoquer qu. ch; se revoquer, se dedire de ce qu'on a dit. § 1) odśpiewał paćierze. 2) odśpiewać dług. 3) odśpiewać muśi co mowił potwarliwie.
*Odspod, podspod. unten. au dessous, dessous.
Odspodni, spodni. unterer. qui est au dessous.
Odstaię, } *F. odstanę.* 1) seinen Abschied
Odstawam, } nehmen, aus den Diensten treten. 2) abgehen, abweichen von etwas; etwas vergessen, hindansetzen. 1) quiter son maitre, le service qu'on rendoit; prendre son congé. 2) se départir de; manquer à; oublier son devoir. § 1) odstał od swego Pana. 2) odstał od wiary, od posłuszeństwa.
odstać się. anders geschehen. arriver, se passer autrement.
co się stało odstać się nie może. geschehene Dinge sind nicht zu ändern. à ce qui est fait, il ne se peut remedier.
Odstanie. 1) Aufgebung der Dienste: Abschied, so man von einem Herrn nimmt. 2) Verlassung, Entsagung. 1) l'action de quiter son maître, le service qu'on avoit. 2) renoncement à qu. ch; l'action de renoncer à, de quiter qu. ch.

§ 1) odſtanie od Pana. 2) odſtanie od czarta, przyſtanie do Chryſtuſa.

Odſtąpienie. 1) die Zurücktretung. 2) Abtritt; das bey Seite Treten. 3) Abweichung von der Materie. 4) Verlaſſung eines Freundes. 5) Abtritt, Abfall, Abtrünnigkeit, Empörung. 1) l'action de ſe retirer, de ſe reculer quelques pas en arriére. 2) l'action de ſe retirer à part, à l'écart. 3) digreſſion, changement de propos. 4) délaiſſement, abandonnement, l'action d'abandonner ſon ami. 5) défection de ſon chef, du parti qu'on avoit embraſſé; revolte, ſoulevement. § 1) koń wierzgnął zaraz po iego odſtąpieniu. 2) ſądy ſtronie odſtąpienie nakazały. 3) odſtąpienie od rzeczy, od materyi. 4) odſtąpienie przyiaćiela. 5) odſtąpienie od posłuſzeńſtwa, od poddańſtwa, od zwierzchnośći.

odſtąpienie od posłuſzeńſtwa klaſztornego; *wyſtanie z klaſztoru.* das Weglaufen aus einem Kloſter. abandonnement du Couvent; l'action de ſe défroquer, de quiter l'habit de Religion.

odſtąpienie od wiary. Glaubens-Verläugnung. apoſtaſie, abandonnement de la Religion qu'on confeſſe.

Odſtąpiony. verlaſſen. abandonné, délaiſſé. § odſtąpiony od lekarzow.

Odſtawiam, *v. m. F. odſtawię.* abſetzen, wegrücken. ôter, retirer qu. ch. de.

odſtaw garnek od ognia. ſetzet, nehmet den Topf vom Feuer weg. retirez le pot du feu.

Odſtępca. } ein Abtrünniger. deſerteur;
Odſtępnik. } celui qui abandonne, qui délaiſſe ſon ami ou ſon chef.

odſtępca ſwoiey zwierzchney głowy; odſtępca zwierzchnośći. Empörer, abtrünniger Unterthan. un rebelle.

odſtępca wiary. ein Glaubens-Verläugner. un apoſtat.

odſtępca wiary chrześćiańſkiey. Verläugner des Chriſtlichen Glaubens. renegat.

Odſtępny. abgehend, abweichend. qui s'égare, qui s'écarte de qu. § ta wiara naybarźiey od prawdźiwey ieſt odſtępna; odſtępna to od rzeczy mowa.

Odſtępuię. 1) zurück treten, wegtreten. 2) verlaſſen einen Ort; zurück weichen, weggehen. 3) ſich entfernen, weichen, abweichen, abgehen von etwas. 4) verlaſſen; hülflos laſſen. 5) abfallen, abtrünnig werden. 1) ſe reculer, ſe retirer quelques pas en arriére. 2) ſortir, ſe retirer de devant un lieu; s'en aller, s'en éloigner. 3) s'éloigner, s'écarter, ſe détourner de; manquer à; ſe départir de. 4) abandonner, délaiſſer, deſerter qu. 5) quiter le parti de qu. pour embraſſer celui d'un autre; ſe revolter, ſe ſoulever. § 1) odſtąp od niego, od śćiany. 2) nieprzyiaćiel od miaſta odſtąpił. 3) prawdy; (od prawdy) odſtępuie; barzo odſtąpił od cnoty. 4) odſtąpił w gwałtownym raźie przyiaćiela. 5) odſtąpił zwierzchnośći ſwoiey.

wiary odſtąpić. vom Glauben abfallen. apoſtaſier. renoncer à ſa religion.

nie chćiał ſwego odſtąpić. er wollte nicht von ſeiner Meynung, von ſeinem Vorſatz ablaſſen. il n'en veut pas démorder; il perſiſte dans ſon entrepriſe, dans ſon opinion.

odſtąpić od rzeczy, od materyi. von ſeinem Vortrag, von der Materie abgehen, abweichen. ſortir de ſon ſujet, de ſon propos; changer de propos; faire une digreſſion; s'éloigner de ſon ſujet.

Odſtraſzam kogo od czego, *v. m. F. odſtraſzę.* abſchrecken. détourner par crainte de qu. ch; rebuter, intimider qu. de qu. ch.

Odſtroić, *F. odſtroię.* verſtimmen. déſacorder un inſtrument de Muſique; défaire les acords d'un inſtrument. § odſtroić inſtrument.

**odſtroić*, *wyzuć kogo.* einen auskleiden. deshabiller qu.

oſtroić śię. ſich verſtimmen. ſe déſacorder; perdre les acors. § odſtroił śię regał, lutnia.

Odſtroienie. Verſtimmung eines Inſtruments. diſſonance, faux acord, mauvais acord d'un inſtrument.

Odſtroiony. verſtimmt, übel klingend. diſſonant; qui eſt déſacordé.

Odſtrychnąć, *F. odſtrychnę.* 1) abſtreichen, wegſtreichen vom Haufen. 2) ausſchlieſſen von etwas; ſchlieſſen aus etwas. 1) racler, couper, emporter un peu d'un tas. 2) exclurre, éloigner, priver qu. de qu. ch. § 1) odſtrychniy ſtrychulcem zboże w korcu. 2) odſtrychnąć kogo od urzędow, od przyiaźni, od łaſki ſwoiey.

Odſtrychnienie. 1) Abſtreichung. 2) Ausſchlieſſung von etwas. 1) action de racler d'un tas. 2) excluſion, éloignement de qu. ch.

odſtrychnienie od łaſki. Ungnade, Verſtoſſung. diſgrace.

odſtrychnienie od urzędu. Entſetzung vom Amte. deſtitution.

Odſtrychniony. 1) abgeſtriechen. 2) ausgeſchloſſen. 1) raclé, coupé avec un racloir ou avec un autre inſtrument. 2) exclu, éloigné de qu.

odſtry-

odstrychniony od łaski. der in Ungnaden gefallen ist. disgracié; qui n'est plus en faveur.
odstrychniony od urzędu. abgesetzt vom Amte. destitué, démis de son emploi, déposé de son ofice.
Odstrzelam, *v. m. F. odstrzelę.* mit schiessen abhalten; weg schiessen. chasser, repousser à coups de canon, de mousquet. § odstrzelono od miasta nieprzyiaciela kulami, procami, strzałami.
odstrzelić się od czego. abweichen von etwas; weit verfehlen. s'écarter, se détourner, s'éloigner de. § daleko się od prawdy, od rzeczy, od cnoty odstrzelił.
Odstrzygnąć, *F. odstrzygnę.* 1) mit der Scheere abschneiden. 2) Kriegsw. absondern von der Armee. 1) couper, ôter, emporter avec des ciseaux. 2) *guerre:* détacher, séparer du gros de l'armée. § 1) odstrzygniy kartę od arkusza. 2) połowicę od woyska odstrzygnął.
Odsunienie. Wegschiebung, Wegstreichung. dévoilement; l'action d'ôter quelque couverture.
Odsuniony. weggeschoben, weggenommen. dévoilé; découvert. § odsuniona z oczu zasłona.
Odsuwam co, *v. m. F. odsunę.* wegschieben, wegnehmen, wegrücken. dévoiler, ôter le voile ou quelque couverture. § odsuń czapkę z oczu; odsunąć okiennicę od okna.
odsuń firamki. ziehe die Vorhänge auf. ouvrez, tirez les rideaux.
Odświętny. feyertäglich, sonntäglich. de fête ou de dimanche. § odświętne nabożeństwo.
szata odświętna. Feyertags-Kleid. habit de bonnes fêtes.
Odsworować, *vid.* Odsforować.
Odsyłam, *v. m. F. odeślę.* 1) zurückschicken. 2) abschicken, zuschicken, zustellen. 3) verschicken, eine Rechts-Sache. 4) schicken ins Elend; relegiren. 5) sich berufen, den Leser an eine Stelle verweisen. 1) renvoier; envoier à une personne ce qu'elle nous a envoié. 2) envoier, faire tenir à qu. qu. ch. 3) renvoier les parties devant un autre Juge. 4) envoier en exil; bannir, releguer, chasser. 5) renvoier le lecteur d'un endroit à un autre. § 1) odesłała mi podarunek. 2) odesławszy konie do domu poiechał; odeśliy listy i rzeczy iego do Warszawy. 3) odesłać sprawę do właśnego Sądu; Trybunał mnieysze sprawy do niższych sądow odsyła. 4) odesłano go od dworu na wyspę, na bezpieczne mieysce. 5) co do Francuskiego ięzyka odsyłam czytelnika do pierwszego i drugiego tomu Dykcyonarza moiego.
Odsyłanie, Odesłanie. 1) Zurücksendung. 2) Absendung, Abschickung. 3) Verweisung an ein Gericht; Verschickung. 4) Verweisung des Lesers an einen Ort im Buch. 1) renvoi, l'action de renvoier. 2) envoi, action d'envoier. 3) renvoi; ordonnance par la quelle on renvoi la cause devant quelque Juge. 4) renvoi, remarque qui renvoie le lecteur à un endroit du livre.
Odsypuię co, *v. m. F. odsypię.* abschütten. survuider; ôter, desemplir un peu de quelque grain.
Odsypanie. Abschüttung. l'action de survuider.
Odsypany. abgeschüttet. survuidé, desempli.
Odszczekać, *F. odszczekam.* 1) mit Bellen verjagen, abhalten; wegbellen. 2) wiederrufen. 1) chasser par l'aboi des chiens. 2) revoquer, se retracter, chanter la palinodie. § 1) pies odszczekał złodzieiow. 2) odszczekać tę potwarz pod ławą powinien.
Odszczepieniec, *g. odszczepieńca.* ein Abtrünniger von der Kirche. celui qui est dans le Schisme; un schismatique.
Odszczepieński. von der Kirche abtrünnig. schismatique.
Odszczepieństwo. Abtrünnigkeit von der Kirche, Spaltung in derselben. un Schisme.
Odszpuntować beczkę, *F. odszpuntuię.* 1) aufspünden. 2) ein vermachtes Gefäß öfnen. 1) ôter le bondon; débondonner. 2) déboucher, enfoncer un vaisseau.
Odszpuntowanie. das Aufspünden. débondement.
Odsztychnąć, *F. odsztychnę.* 1) wieder stechen. 2) wieder sticheln. 1) piquer, percer celui qui nous a piqué. 2) retorquer contre qu. ce qu'il a dit; rendre injure pour injure; piquer de paroles ceux de qui on l'a été auparavant.
Odsztychnienie. Gegen-Sticheley. repartie choquante; retour; moquerie reciproque.
Odszumować co, *F. odszumuię.* abschäumen. despumer; écumer, ôter l'écume.
Odszumowanie. Abschäumung. despumation.
Odszurować, *F. odszuruię.* die Pferde abschirren. déharnacher.
Odszydzić, *F. odszydzę.* wieder spotten. rendre moquerie pour moquerie; ren-

dre la pareille, critiquer à son tour; taxer, blamer reciproquement.

Odtąd, *adv.* od tego czasu. von dieser Zeit an. depuis, de ce tems, dès-lors.

odtąd, od tego mieysca. von hier an, von diesem Ort. d'ici, de ce lieu, de là.

Odtańcować, *F. odtańcuię.* einen Tantz tantzen. achever sa danse; danser.

Odtrącam co, *v. m. F. odtrącę.* 1) zurückstossen. 2) abstossen von etwas. 3) ein Gemüth von einem wenden. 1) repousser, pousser en arriére. 2) ôter, emporter en choquant, en heurtant. 3) aliéner, détourner, éloigner qu. de; dégoûter qu.

odtrącam się od kogo. sich von einem wenden. s'aliéner, se détourner de qu.

*Odtrącenie, Wstręt, Odrażenie. Abneigung. aliénation, aversion, dégoût.

Odtręt. dicke Haut an Händen und Füssen. cal, durillon, calus, calosité aux piez & aux mains,

Odtykam co zatkanego, *v. m. F. odetknę.* auffstopfen, öffnen, was zugestopft gewesen ist. déboucher, ôter ce qui bouche.

Oduczam kogo, czego, *F. oduczę.* abgewöhnen. dès-acoûtumer, dès-aprendre, dès-enseigner, dès-habituer.

oduczam się czego. sich abgewöhnen. se dès-acoûtumer, se dès-habituer.

Oduczenie. Abgewöhnung. dès-acoûtumance.

Odumarły. Erblos, caduc. caduque, à quoi personne ne se porte héritier. § odumarłe dobra, maiętności.

Odumieram, *F. odumrę.* 1) einem absterben. 2) hinterlassen Güter. 1) mourir à qu; laisser en mourant des proches. 2) laisser qu. ch. après sa mort; laisser par sa mort à qu. § 1) kiedy rodzice dźieci odumieraią, w tym śieroctwie opiekunow im trzeba. 2) odumarł długow, wielkich zbiorow, maiętnośći.

świata odumrzeć. der Welt absterben. mourir au monde.

*Odużne, *g oduznego.* Andencken, Ehren-Geschenck, insonderheit dem Ueberbringer eines Geschencks. un honoraire qu'on donne surtout au porteur d'un présent.

Odwabiam kogo od czego, *v. m. F. odwabię.* einen von etwas ablocken, abziehen, abhalten. distraire, rapeller, détourner, éloigner qu. d'une maniére atraiante. § pochlebstwem i pieniędźmi go odwabiał.

Odwabianie, Odwabienie. Ablockung Abziehung von etwas. l'action de détourner qu. par des atraits; éloignement par des apas.

Odwaga. Kühnheit, Verwogenheit. hardiesse, audace. § wielką iego sławią odwagę.

z odwagą zdrowia swoiego. mit Gefahr seines Lebens. au peril de sa vie; au risque de la vie.

Odwalam co od czego, *v. m. F. odwalę.* abweltzen. ôter avec éfort quelque chose de pesant.

Odwarkam komu, } *v. m. F. odwarknę;*
Odwarkiwam, } odmrukam, odwrykam. widerbellen, widermurren. rébequer, murmurer contre; contredire, s'oposer en murmurant.

Odważam, *v. m. F. odważę.* 1) abwiegen, abwägen. 2) wagen. 1) peser qu. ch. 2) hazarder, risquer; mettre, exposer au hazard. § 1) odważ czerwone złote; odważyć co wagą, śrebem, złotem. 2) kto życie odważy cudzego iest panem, *prov.* odważył sobie szkodę, życie.

śmierć sobie odważyć. sich in den Tod wagen. s'exposer à la mort; mettre sa vie au hazard.

odważyć się. wagen, sich erkühnen. oser, avoir la hardiesse, prendre la liberté.

Odważanie, odważenie wagą. das Abwägen, das Wiegen. l'action de péser qu. ch.

*Odważenie, postanowienie. Vorsatz. dessein, but.

odważenie, odważenie się. das Wagen. l'action de hazarder, de s'exposer au hazard.

Odważnie, *adv.* kühn, auf eine kühne Art. audacieusement.

Odważny. kühn, verwogen. audacieux, hazardeux, hardi.

Odważony. 1) abgewogen. 2) gewagt. 1) pesé. 2) hazardé, risqué.

na odważoną. frisch gewagt; es sey gewagt. vogue la galere; tout coup vaille.

Odwdzięczam co, *v. m. F. odwdzięczę.* wieder vergelten, vergüten, erkennen. recompenser; reconnoitre, rendre un bienfait par un autre; être reconnoissant d'une grace; bonifier.

Odwdzięczenie. } Vergeltung, Erkennt-
Odwdzięk. } lichkeit. Vergütigung. recompense, reconnoissance, gratitude.

na odwdzięk. zur Erkenntlichkeit. à la pareille; en recompense.

Odwet, *vid.* Odwetowanie.

Odwetować co, *F. odwetuię.* 1) gleiches mit gleichen vergelten; wieder vergelten. 2) ersetzen einen Schaden, die versäumte Zeit. 1) rendre la pareille. 2) reparer quelque perte; dédommager.

Odwetowanie, Odwet. Wiedergelt, Wiedervergelt-

dervergeltung. l'action de rendre la pareille.
na odwetowanie; na odwet. eben so wie man uns begegnet hat. à la pareille; avec le même traitement qu'on nous avoit fait.
Odwiązanie. Abbindung, Ablösung. l'action de délier.
Odwiązany. abgebunden, abgelöst. delié, qui n'est plus lié.
Odwićie. Aufwickelung. l'action de déveloper.
Odwieczerze. ⎫ die Nachmittags-Zeit bis
Odwieczor. ⎭ gegen Abend. après-dinée; le tems depuis le diné jusqu'au soir; l'après-midi.
odwieczor, adv. des Nachmittags, nach Tisch. après midi; après diné.
Odwieczorny. nachmittägig. d'après midi; qui se fait après midi.
Odwiedzam kogo, nawiedzam, *F. odwiedzę.* besuchen, Besuch abstatten. faire la visite, aller voir; visiter, rendre visite
Odwiedzenie, nawiedzenie. Besuch. visite.
Odwieram co, *v. m. F. odewrę.* aufschieben als einen Riegel. déverrouiller; ôter le verrou.
Odwiezienie. das Abführen, Zurückführen zu Wasser oder zu Lande. action de ramener par terre ou par mer.
Odwieziony. zurückgeführt, abgeführt auf einem Wagen oder Schiff. ramené, transporté sur un chariot ou sur un vaisseau.
Odwierzgam, *v. m. F. odwierzgnę.* 1) ausschlagen als ein Pferd. 2) widerspenstig seyn. 1) regimber, rüer. 2) regimber, ne vouloir pas obéir; s'oposer, resister.
Odwięzuię co, *v. m. F. odwiążę.* abbinden, losbinden. découpler, délier, défaire le lien.
Odwiiam co, *v. m. F. odwinę.* aufwickeln. dérouler, déveloper. § odwinęła dźiećię.
Odwikłać co, *F. odwikłam.* auswirren. débarasser, demêler, débrouiller.
Odwikłanie. Auswirrung. débrouillement.
Odwikłany. ausgewirrt. débrouillé, débarassé.
*Odwilża. Thau-Wetter. dégel; relâchement de froid.
Odwilżam, *v. m. F. odwilżę.* befeuchten, benetzen. humecter, mouiller, détremper, arroser. § deszcz hoyny odwilżył ziemię.
odwilżyć żołądek. abführen, öffnen, laxiren den Leib. lâcher le ventre; rendre le ventre libre.

Odwilznąć, *F. odwilznę.* ⎫ gelinder Wet-
Odwilgnąć, *F. odwilgnę.* ⎭ ter werden. s'adoucir, se radoucir comme le tems.
odwilgło. es ist gelinder Wetter worden. le tems s'est radouci; il commence à se degeler.
odwilż był roztok. ein Thau-Wetter fiel ein. le tems étoit au dégel.
Odwilżanie, Odwilżenie. Anfeuchtung, Benetzung. arrosement, humectation.
odwilżenie żołądka. Oeffnung, offener Leib. relâchement du ventre; ventre libre, qui n'est pas constipé.
Odwilżły. ⎫ feucht, benetzt. humecté,
Odwilżony. ⎭ moéte, mouillé.
Odwinienie. Entwickelung. l'action de déveloper.
Odwiniony. ⎫ aufgewickelt, entwickelt. dé-
Odwity. ⎭ velopé.
Odwłaczanie. Verzögerung. retardement.
Odwleczenie. Aufschub. delai, surseance.
Odwleczony. aufgeschoben. diferé, prolongé, remis.
Odwłaczam, ⎫ *v. m. F. odwłokę.* 1) weg-
Odwłoczę, ⎭ schleppen. 2) aufschieben, verzögern. 3) das Feld eggen. 1) entrainer; tirer & mener après soi. 2) trainer, délaier, retarder, diférer, remettre à un autre jour. 3) herser un champ. § 1) odwłoczył go po ziemi za włosy. 2) nie odwłaczay do iutra; odwłaczać sprawę. 3) odwłoczyć rolą.
odwlec się. verschoben werden. se trainer, étre remis; tirer, aller en longueur.
odwlekło się to. dieses wurde auf die lange Banck geschoben. cela est remis; on a diféré cela; cela est allé en longueur.
Odwłocznie, *adv* mit Verzögerung. avec délai; en diférant, en prolongeant.
Odwłoczny. verzügig, verzögerlich. dilatoire qui difére; qui tend à diférer, à remettre, à retarder.
Odwłoczyćiel. Zaudrer, Verzögerer, Aufschieber. un homme tardif; celui qui tarde, qui empêche qu. ch.
Odwłoka. Aufschub, Verzug, Verschub, Verzögerung. délai, retardement, remise, surseance.
w odwłokę to idźie. dieses wird auf die lange Banck geschoben. on tire cela en longueur; cela tire, cela va en longueur.
bez odwłoki. ohne Verzug. sans délai.
odwłoka prawna; odłożenie sprawy. Aufschub einer gerichtlichen Sache. délai d'un jugement.
Odwnętrzny. inwendig. intérieur, qui est au dedans. § pochyłość wału odwnętrzna.
Odwod. 1) der Nachzug, die letzte Post

hinter dem Lager. 3) Retirade einer Armee. 3) rechtliche Reinigung. 4) die Aufspannung eines Gewehrs. 1) l'arriére-garde; queuë; les dernieres troupes d'une armée. 2) la retraite d'une armée. 3) purgation; l'action de se disculper, de se purger, de se justifier d'un crime. 4) l'action de bander une arme. § 1) uderzyć na nieprzyiaćiela przez odwod; iazda powinna marszerować opodal od odwodu. 2) idźie woysko na odwodźie dźień i noc bez wytchnienia; kazał połkom na odwod z samego upału potrzeby; na odwod ustępować. 3) do odwodu kogo zapozwać. 4) odwod kurka.

Odwodzę, *v. m. F. odwiodę.* 1) abführen, begleiten. 2) abziehen, ableiten, abhalten. 3) aufziehen den Hahn eines Gewehrs. 1) reconduire, ramener jusqu' à. 2) détourner, divertir, distraire, éloigner qu. de qu. ch. 3) bander, tendre une arme, mettre le chien en état de tirer. §*1) odwiedź (odprowadź) śiostrę do domu. 2) odwieść młodźieńca od sweywoli; odwiodłem go od tego zamysłu, od tey nauki, od przyiaćiela; ten ćię poćieszy i od progu śmierći odwiedźie. 3) odwieść kurek.

odwodzę kogo na stronę. einen auf die Seite führen. faire retirer quelqu'un; prendre qu. à part, en écart.

odwodźić śię. 1) abgehen, sich abwenden von etwas. 2) sich in den Gerichten durch den Eyd reinigen. 1) se détourner, s'éloigner de qu. 2) *terme de Palais:* se purger, se justifier par un serment. § 1) odwiodł śię od moiey rady. 2) szeźćią świadkow śię odwiodł; taki własną ma śię przyśięgą odwieść, że go pieniądze nie doszły.

odwieść śię; odwieść śię z kim na stronę, na osobność. mit einem auf die Seite gehen, treten. se retirer avec quelqu'un; aller, se mettre avec quelqu'un à part.

Odwodzenie. 1) die Beyseiteführung. 2) Abhaltung, Ableitung von etwas. 1) l'action de retirer quelqu'un à part. 2) détournement.

odwodzenie; odwodzenie śię. Abtritt den den man nimmt. retraite, action de se retirer, d'aller à part.

Odwołanie. Widerruf. palinodie, retractation, revocation, dedit, des-aveu.

odwołanie; odwołanie śię do wyższego sądu. Appellation. apel; apellation.

Odwoływam co, *v. m. F. odwołam.* 1) ausrufen, verkündigen. 2) widerrufen, seinen Irrthum bekennen. 1) proclamer, publier par un crieur public. 2) retracter, se retracter, revoquer, se revoquer; se confesser; dédire qu. ch; ravaler ses mots, ses paroles; se dédire des injures, qu'on a dites à quelqu'un; faire reparation d'honneur. §*1) odwołać (obwołać) iarmark; odwołano Trybunał do czwartku. 2) odwołał potwarz, co mowił i pisał potwarliwie.

odwołać śię. 1) an ein höheres Gericht appelliren. 2) sich beziehen, berufen. 1) se pourvoir, apeller d'un Juge inférieur à un Juge supérieur. 2) provoquer, s'en raporter, en apeller à. § 1) odwołał śię do Trybunału od Grodu. 2) odwoływam śię do Duchownych, do uczonych, do konstytucyy.

złoczyńca odwołał towarzysza swoiego. der Delinquent hat den Mit-Beschuldigten vor unschuldig erklaret. le delinquant a déclaré innocent celui, qu'on a dénoncé complice de son crime.

odwołała złoczyńcę na śmierć zdanego. sie hat den verurtheilten Delinquenten losgebeten und geheyrathet. elle a épousé le delinquant l'aiant délivré par ses priéres.

Odwoz. / Odwożenie. / Odwieźienie. } Rückfuhre, die Zurückführung zu Lande oder zu Wasser. renvoi, retour par terre ou par mer; transport d'une chose au lieu d'où elle avoit éte amenée.

woz do odwozu. Wagen der zurück gehet. chariot de renvoi.

Odwożę co, *v. m. F. odwiozę.* etwas zurückfahren. ramener, renvoier en chariot ou en bateau. § odwieź te towary wozem, czołnem; odwieść trzeba tę karetę.

Odwracam co, *v. m. F. odwrocę.* 1) das Gesicht wegkehren, wegwenden. 2) verhüten, abwenden. 3) abspannen, abspenstig machen. 4) abhalten, abrathen, abziehen einen von etwas. 1) détourner ses regards, son visage de dessus qu. ch. 2) détourner, parer, éviter, empêcher qu. ch; préserver qu. de. 3) aliéner, détourner débaucher, dégoûter, une personne d'une autre. 4) divertir, détourner qu; disuader à qu. qu. ch. § 1) odwroćić twarz, oczy od czego. 2) odwroćił to nieszczęśćie i nieprzyiaćiela od Oyczyzny. 3) odwroćił mi czeladź, sługę, przyiaćiela. 4) odwrocę go od tego zamysłu.

odwroćić mowę. von einer andern Sache zu reden anfangen. changer de propos; faire une digression.

odwracać rolą. stürtzen, umwenden den Acker.

Acker. biner; donner à la terre la seconde façon, le second labour.
odwracam rzekę. einen Fluß ableiten, anders wohin führen. détourner le cours d'une riviére.
odwroćić się. 1) sich wegwenden, sich umdrehen. 2) abgehen, ablassen von etwas. 1) se tourner de dessus qu; tourner le dos à. 2) abandonner, quiter qu. ch; s'écarter, se détourner de qu. ch. § 1) odwroćił się od niego. 2) odwroćiłem się od nauk.
Odwracanie, Odwrocenie. 1) Wegwendung, Abwendung als der Augen. 2) Abwendung eines Uebels. 3) Abwendung seines Hertzens von einem; Abneigung. 4) Heilk. Ableitung der Feuchtigkeit. 1) l'action de détourner le yeux, les visage de. 2) détournement de quelque mal. 3) aliénation, aversion pour qu. 4) *Médec.* l'action de détourner les humeurs d'une partie du corps. § 1) odwrocenie, odwracanie oczu od czego. 2) odwracanie czego złego modlitwą; odwrocenie nieszczęśćia. 3) odwrocenie serca, chęći swoiey od kogo. 4) odwrocenie wilgotnośći w ćiele na insze mieysce.
odwrocenie woli. Widerwille, Unwille, Haß. repugnance, aversion, dégout.
odwrocenie się od czego. die Zukehrung des Rückens gegen einem. l'action de tourner le dos à qu.
Odwrot. 1) Abzug, Rückzug eines Kriegs-Volcks. 2) Wendung der Strasse, wo ein Wagen umwenden kan. 3) die Kehre, die Pflugwendung. 1) la retraite d'une armée. 2) le tournant, l'endroit ou le cocher peut tourner. 3) le tournant de la charuë, le bout du fillon, l'endroit ou les beufs tournent. § 1) odwrotem uchodźić. 2) niemasz mieysca do odwrotu karety tak ćiasna ulica.
bębnić, trąbić na odwrot. zum Abzug die Trommel rühren, blasen. batre, sonner la retraite.
wyćiął mi policzek, a ia go kiiem na odwrot. er gab mir eine Ohrfeige und ich schlug ihn davor mit dem Stock. je lui ai rendu un coup de bâton pour un souflet qu'il m'avoit donné.
Odwrotnie, *adv.* gegentheils, hinwiederum. reciproquement, d'une maniére reciproque. § ma się mnieyszy do większego, iako odwrotnie odległość większa ćiężaru mnieyszego, do odlegośći ćiężaru większego.
Odwrotny. 1) widerruflich, ersetzlich, wiederbringlich. 2) abwechselnd, wiederkehrend, wiederkommend. 3) vorbeugend, der etwas abwendet. 1) revocable, reparable, qu'on peut rapeller ou reparer. 2) périodique, qui révient réglément à certain tems. 3) qui détourne un malheur, qui délivre de quelque accident.
odwrotny na co. das sich auf etwas beziehet. reciproque; qui se raporte; qui se refére à qu. ch.
odwrotna liczba trzech albo złota. die Regula aurea inversa in der Rechenkunst. *Aritm.* la régle inverse.
odwrotny, Odwrotowy, } wracalny, odwracaniu albo wracaniu służący. zum Zurückwenden dienlich. qui sert à retourner.
koło niebieskie odwrotne. Geograph. ein Sonnen-Wende-Circkel. *Géograph.* un tropique.
koło odwrotne, północne. der Tropicus Cancri. le tropique du Cancer.
koło odwrotne południowe. der Tropicus Capricorni. le tropique du Capricorne.
odwrotowy. zum Abzug eines Kriegs-Volcks gehörig. de retraite, qui concerne la retraite des troupes. § znak odwrotowy; trąbienie odwrotowe.
Odwrykam, *v. m. F. odwryknę*, *vid.* Odwarkam.
Odwstaię, *F. odwstanie.* 1) abstehen, nicht anliegen. 2) abrindig seyn als Brod. 1) s'ouvrir, s'entr' ouvrir, se fendre. 2) se décrouter comme le pain au four. § 1) peruka mu od policzek odwstała; kośći od mięsa warzonego odwstaią. 2) chleb odwstał.
Odwykam czego, *v. m. F. odwyknę.* sich abgewöhnen. se dés-acoûtumer; se dés-habituër.
Odwyknienie. Abgewöhnung. dés-acoûtumance.
*Odwykły. abgewöhnt. dés-acoûtumé, dés-habitué.
Odymam co, *v. m. F. odmę.* eig. und fig. aufblasen, aufblehen. *propr. & fig.* enfler, boufir. § co mu serce odęło.
odąć się. eig. u. fig. sich aufblasen, sich brüsten. *prop. & fig.* s'enfler.
Odyniec, *g. odyńca.* grosses wildes Schwein. un grand sanglier. § odyniec zapieniony.
Odżartować komu, *F. odżartuię.* wieder Schertzen, auf einen Schertz spaßhaft antworten. donner une plaisante repartie; repousser une raillerie; repondre plaisanment a une raillerie.
Odżeglować, *F. odżegluię.* absegeln. faire voile, mettre à la voile, partir, démarer.
Odżegnać co, Odżegnać się czego, } *F. odżegnam.* wegsegnen, absegnen. chasser,

chaſſer, repouſſer, éloigner par le ſigne de croix.

Odżeńca. Zurückjager. celui qui chaſſe, qui repouſſe.

Odżeniam śię, *v. m. F. odżenię śię.* ſich von ſeinem Ehegatten ſcheiden. ſe démarier; ſe ſéparer de ſon mari ou de ſa femme. § żona śię nie może odżenić chyba z niemocy męża.

Odżeniam, *v. m. F. odżionę*; odganiam. zurückjagen, zurücktreiben. chaſſer; repouſſer de devant quelque endroit.

Odźiany. bekleidet, bedeckt. vétu, couvert, habillé. § ptak pierzem, odźiany; brzegi drzewami odźiane.

Odźiębiam, *v. m. F. odźiębię.* erfrieren ein Glied. perdre, faire mourir un membre à force de froid. § odźiębiłem ſobie ręce, nogi.

Odźiębnąć, *F. odźiębnę.* vor Kälte erſtarren; Froſt-Beulen bekommen. s'engeler, être tout tranſi, être roid de froid. § odźiębły mi ręce, nogi.

Odźiębienie. } Froſt, Froſt-Beule. engelure aux mains; engelure ou mule qui vient aux talons pendant le froid violent.
Odźiębizna. }
Odźiębłizna. }

Odźiębiony. das vom Froſt gerührt iſt; erfroren. tranſi, pénetré, roid de froid.

Odźiemek, *g. odźiemka.* 1) der Unter-Stamm eines Baums. *2) der Stamm oder Schaft eines Baums, ſ. Pniak. 1) le pié, le bas, la partie la plus baſſe de l'arbre. *2) le tige, la flèche d'un arbre, *v.* Pniak. § 1) odźiemek drzewa, źiela, trźciny albo laſki.

maſztowy odźiemek. Untertheil eines Maſt-Baums. le pié, la baſſe partie du mât.

uciąć drzewo przy odźiemku. einen Baum unten am Stamm abhauen. couper l'arbre par le pié.

Odźiemny. den Unter-Stamm eines Baums betreffend. de pié d'arbre; qui regarde le pié d'arbre.

odźiemna koſzula. } Achſel-Hemd gemeiner Weiber ohne Ermel. cotillon de lin ou chemiſe ſans manches des femmes de baſſe condition.
Odźiemnica. }

Odźienie, } Kleidung. vêtement, couverture, habillement.
Odźież, *f.* }

iakie odźienie, takie raczenie. wie die Kleider ſo iſt die Aufnahme; Kleider machen Leute. tel habit, tel acueil; la belle plume fait le bel oiſeau.

Odźieram, *v. m. F. odrę.* 1) abreiſſen. 2) abſchälen einen Baum, abreiſſen die Rinde. 3) ſchinden, abhäuten; die Haut abziehen. 4) abdachen, das Dach abreiſſen. 5) berauben, entblöſſen, wegnehmen. 6) einen ſchinden, prellen, um das ſeinige bringen. 1) arracher, détacher avec violence; emporter en arrachant 2) arracher l'écorce; peler, écorcer; lever l'écorce. 3) écorcher, enlever la peau avec un couteau. 4) découvrir, ôter un toit. 5) dépouiller, priver qu. de qu. ch. 6) écorcher, piller qu. § 1) odrzyy papier z księgi 2) odarł korę z drzewa. 3) odarł barana ze ſkory, odarł ſkorę z barana. 4) odźierać dom; dach odarto. 5) odrzeć kogo z maiętności, z godności. 6) odarłeś mię; w tym gośćińcu odźieraią; ſzczekacze go odarli.

ſtrzyż ale nie odźieray. ſchere aber ſchinde nicht; man muß die Schaafe ſcheren und nicht ſchinden. il faut tondre ſes brebis & non pas les écorcher.

odźierać śię. ſich abſchälen, ſich abhäuten. s'écorcer, ſe peler; s'écorcher.

odźieram grzbiet, zadek komu. den Rücken, den Hindern auspeitſchen. écorcher le dos, le derriére à qu; lui donner le foüet bien ſerré.

nie odrzeć śię to ſucho. das wird dir nicht für genoſſen ausgehen. cela vous ne paſſera pas; tu n'en ſera pas quite à ſi bon marché; tu le païera.

Odźieranie. 1) das Abſchälen eines Baums oder Abhäutung eines Thieres. 2) Schinderey, Bedrängniß, Prellerey. 1) l'action d'écorcer un arbre ou d'écorcher une bête 2) écorcherie, rapine, extorſion, exaction, mangerie, pillerie.

*Odźierzeć co, *F. odźierzę*, *vid.* Otrzymuię.

**odźierzeć śię*, vid. *otrzymać śię.*

Od-źiewam komu, *F. od-źieię*; na drugiego źiewianie źiewianiem odpowiadam. einem nachgähnen. bâiller après quelqu'un; baailler lorsqu'on voit baailler un autre.

Odźiewam, *v. m. F. odźieię.* 1) kleiden, bekleiden. 2) bedecken mit Haaren, Blättern. 1) vêtir, habiller. 2) couvrir de poil, de feuilles. § 1) odźiey tego ubogiego. 2) gdy śiwy i nieſpodźiany włos głowę odźieie; wieniec głowę odźiał.

odźiewać śię. 1) ſich kleiden, Kleider anziehen. 2) ſich bedecken. 1) ſe vétir, s'habiller. 2) ſe couvrir. § 1) odźiał śię płaſzczem. 2) dwiema śię ptak odźiewa ſkrzydłami; drzewo śię odźiewa liśćiem, kwiaty.

cudzym śię odźiewa pierzem. er ſchmückt ſich mit fremden Federn. il ſe pare des dépouilles (plumes) d'autrui.

*Odźie-

*Odźiewanie, ubieránie. das Anlegen der Kleider; das Anziehen. vêtement; l'action de vêtir.
Od-źiewanie. das Gähnen nach einem, der gegähnet hat. le baaillement après quelqu'un.
*Odźimny, źimowy. Winter=. d'hiver; qui est d'hiver.
Odzłorzeczyć komu, F. *odzłorzeczę.* wieder lästern. rédire injure pour injure; donner des imprécations à celui qui nous a maudit.
Odźwierny. } Thür=Hüter, Pförtner, Thür=
Odźwierni. } Wärter. portier, ouvreur. § odźwiernego komora.
odzwierne. Einlaß=Geld. l'argent qu'on donne au portier.
Odzwiernia. Thür=Hüterin. portiere, qui garde la porte.
Odzwyczaiam kogo, *v. m. F. odzwyczaię.* entwöhnen, abgewöhnen. dés-habituër, dés-acoûtumer.
odzwyczaiam się. sich abgewöhnen. se des-acoûtumer, se dés-habituër.
Odzwyczaienie. Abgewöhnung. des-acoûtumence.
Odzyskać, *F. odzyskam,* } *vid.* Odiskać.
Odzyskanie, }
Odzywam się, *v. m. F. odezwę się.* 1) sich melden. 2) appelliren. 3) von Jagd=Hunden: anschlagen. 1) donner de ses nouvelles: s'adresser à qu. 2) se pourvoir; apeller à un Juge supérieur. 3) *parlant des chiens de chasse:* clatir, sonner, parler. § 1) odezwał się do mnie listem. 2) odezwał się do urzędu wyższego. 3) pies się odezwał.
Odżywiam kogo, *v. m. F. odżywię.* 1) groß ziehen. 2) beleben, erquicken. 1) nourrir & élever. 2) ranimer, revivifier, rapeller à la vie; faire revivre qu; redonner la vie à qu.
odżywiam się. wieder zu Kräften kommen; sich erholen. revivre, se rétablir, se ravoir; reprendre ses forces; se ranimer.
Odżywianie się. Wiedergenesung, die Erholung von einer Kranckheit. rétablissement de la santé; convalescence; recouvrement de santé après un une maladie.
Oferta. Antrag, Anerbieten. un ofre.
Ofertorium we Mszy. Stück der Messe das vom Opfer handelt. l'ofertoire, *m.* l'endroit dans la Messe où l'on ofre.
Ofertowniczek, *g. ofertowniczka.* im Schertz: der sich gerne und oft zu dienen anbietet. *burlesq.* celui qui s'ofre souvent à servir. § strzeż się ofertowniczkow.
Ofiara. eig. u. fig. ein Opfer. *prop. & fig.* un sacrifice. § ofiarę czynić, sprawiać; Marsowi do nog w rycerską rzucam ofiarę; zepchnięty na ofiarę okrućieństwa, iadu i pomsty podrażnionego pospolstwa.
ofiara kośćielna, ktorą lud daie. Opfer so dem Pfarrer gegeben wird. ofrande qu'on donne au Prêtre de la Paroisse.
Ofiarnik. Opfrer. sacrificateur, immolateur.
Ofiarny. Opfer=. de sacrifice; qui concerne les sacrifices.
Ofiarowanie. das Opfern. l'action de sacrifier.
Ofiarowanie P. Maryi. Mariä Opferung. Présentation de la Vierge; Présentation de nôtre Dame.
Ofiarowany. 1) geopfert. 2) angeboten. 1) sacrifié. 2) ofert.
Ofiaruię. 1) opfern. 2) anbieten, darbieten, antragen. 3) aufopfern. 1) sacrifier, faire un sacrifice; immoler. 2) ofrir, présenter. 3) dévouër, sacrifier, consacrer qu. à. § 1) ofiarować Bogu. 2) ofiarował mi swoię przyiaźń; ofiarowano mu koronę, urzędy. 3) ofiarować kogo mieczowi (pod miecz) na zgubę, na śmierć.
ofiaruię się. sich darbieten. s'ofrir. § gdy się kto nazbyt ofiaruie, albo iuż zdradźił albo się gotuie; *prov.* ofiarował mi się do tego.
ofiarować się na zgubę, na śmierć za kogo. sein Leben für einen aufopfern wollen. sacrifier sa vie pour qu.
Oficyał. ein Official. Oficial; Juge de l'Oficialité.
Oficyalski. Official=. d'oficial; qui regarde l'Oficial.
Sądy Oficyalskie. Official=Gerichte. Oficialité; la Justice de l'Evêque.
Oficyalstwo. Official=Amt. Oficialité, la dignité d'Oficial.
Oficyant. Priester der das Hohe=Amt verrichtet. Oficiant; Prétre oficiant.
Oficyum; nabożeństwo duchowne. verordnete Kirchen=Andacht. ofice, *m.* service divin.
Ofukać kogo, *F. ofuknę.* } anschnarchen,
ofukać się na kogo. } anfahren. haroder, rudoier, rabrouer, invectiver contre qu; parler rudement à qu. § ofuknął za to żonę.
Ogań wilcza, *vid.* Wilcza ogań.
Oganiacz much. Fliegen=Wedler. celui qui chasse les mouches.
Oganiam, *v. m. F. ogonię.* hüten, wehren indem man das schädliche wegjaget. défendre, garder; empêcher de faire tort, chasser l'homme ou l'animal nuisible.

nuiſible. § ogania proſo, groch; ogonił fortecę.

ogonić śię komu. ſich erwehren. ſe défendre; repouſſer. § dobrym oſzczepem śię niedzwiedźiowi ogonić możeſz.

oganiać od much. die Fliegen wegjagen. émoucher; chaſſer les mouches.

oganiać chorego od much. die Fliegen vom Krancken jagen. chaſſer les mouches à un malade.

Oganka. 1) Fliegen-Wedel. *2) Fecher. 3) Saamen-Büſchel an Kräutern. 1) un chaſſe-mouche, ce qui ſert à chaſſer les mouches. *2) éventail, *v.* Wachlarz. 3) ombelle, bouquet au haut de la tige d'une plante.

Ogar. Jagd-Hund, Steuber. chien courant; chien; brachet. § ogar wietrzny wiatrem, kopytny tropem goni.

ogar czarny. ſchwartzer Jagd-Hund. chien noir, chien de Saint Hubert.

ogar biały. weiſſer Jagd-Hund. chien courant blanc; baul, gréſier.

Ogarćiſko. ſchlechter Jagd-Hund. houret.

Ogarczę. junger Spür-Hund. jeune chien courant.

Ogarek. Endchen Licht. un bout, un reſte de chandelle.

Ogarniam, *v. m. F. ogarnę.* 1) mit den Händen umgeben. 2) eig. u. fig. umfaſſen, umfangen. 3) kleiden, bedecken einen Armen. 4) bedecken, überſehen einen Fehler. 5) bedecken, beſchirmen, beſchützen. 6) faſſen, in ſich halten. 7) begreifen, einſehen. 1) prendre entre ſes mains. 2) environner, entourer, embraſſer, envelopper, comprendre. 3) vêtir, couvrir, habiller un pauvre. 4) couvrir; laiſſer paſſer quelque faute. 5) protéger, défendre. 6) comprendre, contenir, renfermer, embraſſer. 7) comprendre; s'imaginer, concevoir; ſe repréſenter dans l'eſprit. § 1) ogarnął rękoma ſwoie pieniądze. 2) ogień dom ogarnął; ogarnęli nieprzyiaćiele fortecę. 3) ogarnąć ubogiego, nędznego. 4) ogarnąć czyie wady, niedoſtatki. 5) niech mię miłośierdźie, łaſka twoia ogarnie. 6) pochwał twoich ta ſzczupła nie ogarnie karta; mogłbym to kroćiey ogarnąć. 7) żaden rozum tego ogarnąć nie może.

wſzyſtko chce ogarnąć. er will alles begeitzen, zu ſich raffen. il prend de toutes mains; il rifle tout ce qui peut.

ogarnąć śię w co. ſich in etwas einhüllen. s'emmailloter, s'envelopper en; ſe couvrir de.

ogarnąć ſobie włoſy. ſich die Haare zuſammen binden. raſſembler, nouër ſes cheveux.

mowę we trzy ogarnął częśći. er hat die Rede in drey Theilen gefaſſet. il a reduit tout ſon diſcours en trois points.

Ogarnienie. 1) Umfaſſung, Umfangung. 2) Bekleidung der Armen. 3) kurtzer Begriff, Compendium einer Wiſſenſchaft; Aufzug, Innhalt. 1) embraſſement, l'action de prendre entre ſes mains. 2) l'action de vêtir un pauvre. 3) un épitome; un abregé; un ſommaire.

Ogarniony. 1) umfaßt, umgeben mit Unglück; umgeben, erfüllt mit Freude. 2) gekleidet. 3) ins kurtze gefaßt, gezogen. 1) entouré, environné, embraſſé, envelopé, acablé de maux, ou ravi de quelque joie. 2) habillé, vêtu; bienmis, mal-mis. 3) abregé; reduit, exprimé en peu de mots. § ** 1) tak była od poćiechy ogarniona; ćiężkiemi ogarniony przećiwnośćiami, żałami. 2) dobrze, podle ogarniony. 3) materya krotkiemi ogarniona słowy.

Ogarzyca. Jagd-Hündin. lice.

* Ogdakać, *F. ogdaczę.* bereden, ausſchreyen. diffamer, décrier, noircir qu.

Ogień, *g. ognia.* 1) Feuer. 2) Feuer eines Schieß-Gewehrs. 3) Feuer, groſſe Gefahr; Krieg, Kriegs-Feuer. 4) feuriges Luft-Zeichen. 1) feu. 2) feu, coup d'une arme. 3) feu, trouble, *m.* desordre, *m.* guerre, confuſion. 4) feu qui ſe forme dans l'air. § 1) ogień ieſt żywioł iasny i gorący; niećić ogień; śćieraniem drzew wynika ogień; ogień wzgorę wybiia. 2) dać, wydać ognia; woyſko naſze miedzy dwiema ogniami wźięte. 3) poki śię ten ogień z gruntu nie ugaśi; ztąd ogień wielki wybłysnął; rozniećił u ſąśiada ogień; nieugaſzony Marſa ogień; ognie wzniecone krwią śię zagaśić muſzą. 4) był wczoray ogień na niebie; ognie napowietrzne iako miotła, pochodnia.

mieczem i ogniem. mit Feuer und Schwerdt. à feu & à ſang. § nieprzyiaćiel mieczem i ogniem wſzędźie ſwoie okrućieńſtwo znaczył.

iak na ogień tam bieżą. ſie lauffen dahin als wenn es brennte. on y court comme au feu.

iako ognia śię tego ſtrzeże, chroni, boi. er fürchtet ſich davor wie vors Feuer. il craint cela comme la peſte, comme la mort.

** *ogień słoneczny, upał.* Sonnen-Hitz. hâle, ardeur *f.* du ſoleil.

ogień podniebny. die ſubtile Himmels-Luft der

der Aether, das elementarische Feuer. l'éther; matière pure & subtile, dans laquelle les astres font leur cours.

ogień piekielny, choroba. 1) das heilige Feuer, eine Art von Rose. *2) der Krebs eine Kranckheit, s. Kancer. 1) le feu de Saint Antoine; le feu sacré, espèce d'érésipelle. 2) le cancer, le chancre une tumeur.

ogień przyprawny. das Griechische Feuer, das im Wasser brennet. feu gregeois qui brûle dans l'eau.

ognie. 1) Poet. das Gestirn, die Sterne. 2) ein Feuerwerck. 1) *Poët.* les astres. 2) feu d'artifice. § 1) niebo ogniami osute. 2) tryumfalne ognie były niecone; palenie ogniow puszkarskich.

Ogienek, *g. ogienka.* kleines Feuerchen. petit feu.

Ogier. ein Hengst. cheval étalon, cheval entier; cheval de haras. § ogier stada dobrego.

Oglądam, Oględuię, Oglądywam, } *v. m. F. obeyrzę.* 1) besehen. 2) besuchen, besehen fremde Länder. 3) sehen, erblicken, erleben. 1) regarder avec soin, considérer atentivement; envisager qu. ch; jetter, porter les yeux sur. 2) voiager; voir le païs étrangers. 3) vivre jusques; voir le jour. § 1) obeyrzał wszystkie domu kąty; obeyrzyy to świecidełko. 2) ogląda teraz cudze kraie. 3) oglądał dźień ten pożądany.

oglądać towary na cle. die Waaren auf dem Zoll besichtigen. recenser, visiter la marchandise à la doüane.

oglądać się. 1) sich umsehen. 2) hinsehen, um sich sehen. 3) sich nach etwas umsehen, suchen. 4) sich besehen. 5) auf etwas sehen; erwegen, in Betrachtung ziehen. 6) in Gefahr einen anblicken, ansehen. 7) sich sehen, sich sprechen. 8) einen befürchten. 1) regarder en arriére, derriére soi. 2) regarder de côté & d'autre, jetter les yeux de tous côtez, repandre sa vuë tout à l'entour; regarder autour. 3) regarder qu. ch. ou après qu. ch; chercher des yeux pour trouver. 4) se regarder, se mirer, se voir. 5) considérer, faire l'atention à; avoir l'oeil sur; avoir égard à ou pour. 6) tourner les yeux vers qu. dans un danger; jetter un regard triste sur qu. 7) se voir, se fréquenter. 8) craindre qu. § 1) nie oglądaу się. 2) oglądać się po stronach. 3) obeyrzyy się w sklepie moim; za czym się oglądasz? za płotnem albo za suknem? obeyrzałem się w tey księdze. 4) obeyrzałem się w zwierćiedle; obeyrzał się od głowy aż do stopy. 5) oglądać się na się; zawsze się na dobro pospolite, na Oyczyznę oglądał; na przyszłe się oglądaу czały; na wieczne się oglądać trzeba rzeczy. 6) w tym niebezpieczeństwie spodźiewaiąc się ratunku obeyrzał się na swego przyiaćiela. *7) oglądałem się (uyrzałem się) z nim. *8) ogląda się (boi się) we wszystkim na żonę swoię.

oglądać się wzad. hinter sich sehen. regarder en arriére.

na poślednie się oglądaу koła. bedencke das Ende. pensez-y-bien.

Oglądanie, oględowanie, obeyrzenie. 1) das Besehen, die Anschauung. 2) Besuchung fremder Länder. 3) Besichtigung, das Durchsehen; das Durchsuchen. 4) Zusammenkunft, Wiedersehung. 1) inspection, action de regarder; aspect, envisagement, vuë. 2) action de parcourir, de voir les païs étrangers. 3) visite, visitation. 4) l'action de voir, de rencontrer qu. § 1) wźiąć, dać, prośić na oglądanie. 2) oglądanie kraiow, miast cudzoźiemskich pożyteczne. 3) oglądanie rzeczy swoich ieźli ktorey nie dostaie. 4) do oglądania (uyrzenia, obaczenia) tę rzecz odłożmy.

proszę tego na oglądanie. ich bitte mir dieses sehen, zu besehen lassen. je prie de me laisser voir cela.

oglądanie towarow na cle. Besichtigung der Waaren auf dem Zoll. recensement, visite de la marchandise à la doüane.

oglądanie się wzad. das Zurücksehen, das Umsehen. un regard derriére soi.

każdemu wolne oglądanie spatrz Was Pan ten towar; obeyrzyy ten towar, oglądanie nic nie kosztuie. besehen sie diese Waaren, das Besehen hat man umsonst. regardez ces marchandises la vuë ne vous en coutera rien.

oglądanie się po stronach. das Umschauen. regard jetté de toutes parts; vuë répandu tout.

oglądanie się na co, na kogo. Betrachtung, Erwegung, Rücksicht. considération, égard, atention, circonspection.

Oglądywam, *vid.* Oglądam.

Ogłaskać, *F. ogłaskam*; okroćić, ugłaskać. 1) kirre, zahm machen. 2) besänftigen, begütigen. 1) aprivoiser, défaroucher. 2) apaiser, adoucir. § 1) ogłaskać (ugłaskać, unośić) zwierza dźikiego, ptaka. 2) ogłaskać roziuszone pospolstwo.

dać się ogłaskać. zahm werden. s'aprivoiser, s'adoucir, devenir traitable.

Ogłaska-

Ogłaſkanie. 1) die Zähmung eines Thieres. 2) Begütigung, Beſänftigung 1) aprivoiſement d'un animal. 2) adouciſſement de colère.

Ogłaſkany, okrocony, unoſzony, niepłochy, łaſkawy. 1) gezähmt 2) beſänftigt. 1) aprivoiſé, privé. 2) adouci, traitable, apaiſé.

Ogłaſzam, *v. m. F. ogłoſzę.* 1) ausrufen vor etwas 2) ruchtbar machen, ausbreiten, kund machen. 1) proclamer; déclarer ſolennement. 2) publier, repandre, divulguer, précher. § 1) ogłoſili go krolem. 2) dzwony śmierć JMći Pana N. ogłośiły; gazety ogłośiły że; ogłaſzać kogo za heretyka.

ogłośić kogo niedobrze. einen ausſchreyen, ins Gerede bringen. difamer, décrier qu.

ogłośić śię. 1) kund werden. 2) prahlen, groſsthun, ſehen laſſen. 1) ſe divulguer, devenir public. 2) ſe venter de; faire valoir; faire voir. § 1) ogłośiła śię nowina. 2) tacy co śię umyślnie ſwemi ogłaſzaią pieniędzmi.

Ogłaſzanie. das Verkündigen. publication, l'action de publier qu. ch.

Oględuię, *vid.* Oglądam.

*Oględy, Oględziny, *plur.* die Schau; Beſuch bey einem Frauenzimmer vor der Verlöbniß. la prémiére viſite qu'on fait à une Dame avant les fiançailles.

w oględziny iechać. ein Frauenzimmer beſuchen, die man zu ehlichen Willens iſt. aller voir la Dame qu'on veut rechercher en mariage.

Oględzinny. zu dieſem Beſuch gehörig. qui regarde la prémiére viſite rendue à ſa future fiancée. § oględzinny podarunek; oględzinni gośćie.

Ogłodać co, *F. ogłodam*; obzemlać, ogryść. benagen, umnagen. ronger, ronger autour.

Ogłodanie. das Benagen. l'action de ronger.

Ogłodany. umnaget. rongé autour.

Ogłośićiel. Ausbreiter, Verkündiger. quelqu'un qui publie.

Ogłośićielka. Ausbreiterin. celle qui publie.

Ogłoſzenie. Ausbreitung, Kundmachung. publication, promulgation.

Ogłoſzony. verkündiget. publié, divulgué, rendu public.

*Ogłowia, Ogłowka. Maul-Korb. muſeliére. § ogłowka na ćielę.

ogłowkę kłaść. den Maul-Korb anlegen. emmuſeler; mettre la muſeliére.

Ogłuſzam, *v. m. F. ogłuſzę* betäuben. aſſourdir, étourdir, élourdir. § w łeb wilka kiiem ogłuſzono; ſrogim hałaſem powietrze ogłaſzali.

Ogłuſzeć, *F. ogłuſzeię.* betäubt werden, taub werden. étre étourdi; devenir ſourd.

Ogłuſzanie, Ogłuſzenie. Betäubung. étourdiſſement, elourdiſſement.

Ogłuſzony. betäubt. aſſourdi, qui eſt devenu ſurd par quelque bruit.

Ognik owad. Leicht-Käfer, Leicht-Wurm der im Feuer lebt. un inſecte qui vit dans le feu.

** Ognionogi. der feurige Füſſe hat. qui a les piez de feu.

** Ogniowiadny. der das Feuer in ſeiner Gewalt hat. qui a le feu dans ſon pouvoir.

Ogniowy, do ognia służący. Feuer-, zum Feuer gehörig. de feu, qui ſert au feu. § ogniowy kaganiec.

Ognipiora. (*favum*) Raudigkeit des Haupts mit kleinen Löchern. eſpèce de tumeur ou de gale qui fait ſur la tête de petits troux.

Ogniſko. ein Herd, eine Feuerſtätte. foïer, un atre; feu, trémie.

Ogniſkowy. zum Herd gehörig. de foïer.

Ogniſty. 1) feurig, feuerärtig. 2) feurig, hitzig, begierig. 3) feuerfärbig. 1) de feu, ardent, ignée, qui eſt de la nature du feu. 2) ardent, vif. 3) de couleur de feu. § 1) znayduią śię ſtudnie ogniſte albo wybuchy podziemne; ogniſte ćiepło. 2) ochotnik w ogniſtey ſtoi czerſtwośći; ogniſta żądza, afekt.

broń ogniſta. Feuer- oder Schieß-Gewehr. arme à feu.

ogniſty kolor. Feuer-Farbe. couleur de feu; couleur flamette.

ogniſte źiele. (arianis) ein Kraut davon das Holtz zünden ſoll, wenn man es mit Oel beſchmieret. eſpèce de plante de laquelle le bois ſe doit alumer étant froté d'huile.

Ogniwaczek, ptak baieczny Phönix ein fabelhafter Vogel. Phénix un oiſeau imaginaire.

Ogniwo, Ogniwko. 1) Glied in einer Kette. *2) Feuer-Zeug, ſ. Krześiwo. 1) chainon, anneau de chaine. *2) fuſil à faire du feu, *v.* Krześiwo. § 1) ogniwo łańcuchowe; te racye śię ćiągną za ſobą niby ogniwo za ogniwem.

ogniwko w pancerzu. Panzer-Ringlein. maille.

Ogołem, Ogolnie, *adv.* 1) überhaupt, insgemein. 2) im gantzen, zuſammen; durch Bauſch und Bogen. 1) en général, généralement, univerſellement, en gros. 2) en gros; en bloc & en tas. § 1)

ogołem powiedział. 2) ogołem co kupić.

Ogolić, *F. ogolę.* abbalbieren. raser, faire la barbe. § ogol mu brodę; ogolił mię.

Ogolność. Allgemeinheit. généralité, totalité, universalité. § w ogolności ma się to przestrzegać.

Ogolny. allgemein. général, universel.

ogolny handel. Handel durch Pausch und Bogen. forfait; un commerce en gros.

Ogołocenie. Beraubung. privation, perte de qu. ch.

Ogołocić, *F. ogołocę.* 1) entblössen, berauben. 2) arm machen. 1) dépouiller, dégarnir, dépourvoir, priver qu. de qu. ch. 2) apauvrir, rendre qu. pauvre. § 1) ogołocić miasta, wsi z ludzi.

ogołocić się. verarmen. s'apauvrir, apauvrir; devenir pauvre.

Ogołocony. beraubt entblößt. dépouillé, privé, dépourvu, dégarni.

Ogolony. abbalbieret. rasé, ras, qui a le poil fait.

Ogon, *g. a.* 1) Schwantz, Schweif. 2) Haar-Zopf. 3) Schwäntzchen an einem Buchstaben. 4) in den Bergwercken: Stein so halb Ertz führet 1) queuë. 2) allonge de perruque, queuë de cheveux. 3) queuë de lettre, cédile. 4) *Métal.* pierre qui enferme une moitie de métail. § 1) uciąć psu ogon. 2) ogon u peruki, u włosow 3) ę Polskie, ç francuskie z ogonem.

ogon w rachunkach. Nachforderung, Nachrechnung. subrecot.

ta sprawa długi ogon za sobą wlecze. diese Sache wird sehr weitläuftig. cette affaire traine.

wlecze to ogon za sobą. das wird ein schlechtes Ende nehmen. le venin est à la queuë; la fin de cela sera fâcheuse.

pokrowiec na ogon końſki. Stürtz-Leder über einen Pferdeschweif. trousse-queuë.

ogon spuścił. er hat die Flügel fallen lassen. il baisse sa crête; il baisse le menton.

za ogon trzymać. 1) beym Schwantze halten. 2) schwach halten. 1) tenir par la queuë. 2) tenir foiblement.

gdzie ogon rządzi, tam głowa błądzi. es sieht da schlecht aus, wo nicht das Haupt regiert. où la queuë commande, la tête fait des fautes.

Ogonak, *g. a.* ogonaczek, *g. a.* kurtzer Zipfel-Peltz. pelisse fort courte.

Ogonek, *g. ogonka.* 1) Schwäntzchen. 2) Stiel am Obst. 3) Art von Hunden mit niedlichen Schwäntzen 1) petite queuë. 2) queuë de fruit. 3) sorte de chiens qui ont la queuë fort jolie.

Ogoniasty. geschwäntzt. caudé, qui a une queuë.

Ogonowy. Schwantz-, zum Schwantz gehörig. de queuë, qui regarde la queuë.

ogonowa sztuka. Schwantz-Stück in den Fleisch-Bäncken. queuë; piéce de chair avec la queuë.

Ogoreczek, *g. ogoreczka.* kleine Gurcke. un petit concombre.

Ogorczasty. gurcken ärtig, gurcken-förmig. fait en forme de concombre.

Ogorek, *g. ogorka.* Gurcke. un concombre.

ogorek leśny. Esels Kürbis, Spritz-Gurcke. un concombre sauvage.

ogorek ośli. (colocynthis) Coloquinte, Wild Kürbs, Coloquinten-Apfel. coloquinte; courge sauvage.

Ogorkowy. Gurcken-. de concombre. § sałata ogorkowa; ogorkowy zagon.

Ogorzałość. } 1) Sonnen-Brand, Sonnen Schwärtze im Gesicht.
Ogorzelina. }

2) Brand vom Feuer. 1) visagé hâlé; peau noircie par l'ardeur du Soleil. 2) brûlure. § 1) ogorzelina, ogorzałość od słońca. *2) ogorzałość od ognia (opal, zgorzelina).

Ogorzały na słońcu, od słońca. von der Sonne verbrannt. hâlé, basané, noirci, brulé du soleil. § ma twarz ogorzałą.

* *ogorzały od ognia, opalony.* angebrannt. brûlé un peu.

Ogorzeć od słońca, na słońcu. *F ogorzeię.* von der Sonne schwartz werden, verbrannt werden. se hâler, être hâlé, devenir noir & basané.

Ogradzam, *v. m. F. ogrodzę.* 1) umgeben, umzäunen, ummauren 2) schonen. 3) bemänteln, gering vorstellen; entschuldigen, bedecken. 1) environner, enclorre, enfermer d'une muraille, d'un plancher, d'une haïe. 2) avoir un ménagement pour qu. ch; ménager qu. ou qu. ch. 3) palier, couvrir ingenieusement; adoucir, excuser, colorer; couvrir de quelque prétexte; donner quelque couleur à une chose. § 1) ogrodzić ogrod parkanem, murem, płotem, rowem. 2) ogrodzić sumnienie, sławę czyią. 3) pięknemi ten uczynek ogrodził słowy; tak ogrodził słowa swoie.

Ograniczam co, *v. m. F. ograniczę.* eig. u. fig. umgräntzen; Gräntzen setzen. *prop. & fig.* limiter, borner; mettre des bornes à.

Ograniczenie. das Setzen der Gräntze. l'action de mettre des limites. § ograniczenie kraiu.

Ograniczny. angräntzend, an der Gräntze wohnhaft, anliegend. confin, frontiére, limitro-

limitrophe, qui eſt ſur les limites de quelque païs. § ograniczne miaſta, kraie.

Ograniczony. 1) umgränzt. 2) begränzt, eingeſchränckt. 1) borné, limité. 2) limité, déterminé.

Ograſka, *vid.* Ograżka.

Ograwam, *v.m. F. ogram.* einem im Spiel alles abgewinnen. gagner à qu. ſon argent au jeu; étriller qu; expedier qu. en forme commune. § ograno ſioſtrę i brata.

Ograża mię; ograża mię febra. ich bekomme das Fieber; der Fieber-Schauer befällt mich. je friſſonne; j'ai le friſſon; je tremble de fiévre; je ſuis dans le friſſon.

ograża mię boiaźń. die Furcht befällt mich. je friſſonne d'épouvante; je ſuis ſaiſi de frayeur.

Ograżka. Fieber-Schauer. friſſon, friſſonnement, froid au commencement d'une fiévre.

Ogrod, *g. a.* Garten. jardin. § ogrod ziół, kwiatkow; brat ieſt w ogrodźie.

ogrod iarzynny. Küchen-Garten; Kräuter-Garten. un potager; jardin potager, lieu au jardin où ſont les herbes & les légumes.

ogrod włoſki. Luſt-Garten; Zier-Garten. jardin de plaiſance.

Ogroda, *vid.* Zagroda.

Ogrodek, *g. ogrodka.* kleiner Garten. petit jardin, jardinet.

Ogrodka. Schein, Bemäntelung, Entſchuldigung. reſerve, détour, déguiſement; prétexte, *m.* § ogrodek zażywa.

bez ogrodki mowić. frey reden, kein Blatt vors Maul nehmen. le trancher net; dire ſa penſée tout net; dire tout plat, à decouvert ce qu'on penſe. § bez ogrodki prawdę powiedźiał.

Ogrodkowy. Garten-, was im Garten wächſt. de jardin, qui vient, qui croit dans les jardins. § rzeczy ogrodkowe mu miłe.

Ogrodowina, rzeczy ogrodkowe. 1) Garten-Gewächſe, Garten-Früchte. 2) Hülſen-Früchte, grün Zeug. 1) tous les fruits de jardin. 2) les verdures, *f.* herbes potageres; légumes, *m. plur.*

Ogrodnictwo. Gärtnerey, Garten-Bau. le jardinage; l'art de cultiver les jardins, métier de jardinier.

Ogrodniczka. Gärtnerin. jardiniére; femme de jardinier.

Ogrodniczy. Gärtner-. de jardinier, qui regarde le jardinier & le jardinage. § ogrodnicze naczynia; noż ogrodniczy.

Ogrodnik. 1) Gärtner. 2) ein Häusler, ſchlechter Bauer, der nur ein Bauer-Haus und einen kleinen Garten hat, und dem Herrn ohne Vieh fröhnet. 1) jardinier. 2) un maneuvre; ſimple païſan qui aiant une chaumiere & un petit potager fait la petite corvée ſans charois. § 1) ogrodnicy ſię zeſzli.

ogrodnik drzewny. Baum-Gärtner. jardinier pepinieriſte. § ogrodnik źielny, iarzynny.

Ogrodny. 1) das im Garten wächſt. 2) Garten-; nicht wild, gepflanzt, geſäet. 1) de jardin, qui croit dans le jardin. 2) qui ſe cultivé, qui n'eſt pas ſauvage; domeſtique, cultivé, ſemé. § 1) ogrodna ſtrawa; iarzyna ogrodna, warzywo ogrodne. 2) ogrodne i leśne drzewa, źioła.

Ogrodzenie. }
Ogrodźiec, *g. ogrodzca.* } verzäunter, ummauerter Ort; Zaun; Gehäge, Verzäunung. clos, enclos, parc, clôture, enceinte, boucheture, haïe.

**ogrodźiec, ogrod.* ein Garten. jardin.

Ogrodzony. 1) umzäunet. 2) gelindert, gemildert. 1) clos, environné, fermé. 2) adouci, palié. § 1) ogrod, plac ogrodzony. 2) rzecz przykra pięknemi ogrodzona słowy.

Ogrom. Gekrache, Geſauſe, Knall, Geſchrey. grand bruit, éclat, un vacarme, fracas.

ogrom. }
Ogromność. } Ungeheuer; ungeheure Gröſſe. enormité, grandeur déméſurée, grandeur exceſſive. § ogromność miaſta tego ztąd ſię pokazuie, że.

Ogromnie, }
Ogromno, } *adv.* ſehr fürchterlich. redoutablement § podczas popiſu woyſko ogromno ſię ſtawiło.

Ogromny. 1) ungeheuer, ſehr groß; abſcheulich. 2) fürchterlich, das ein Schrecken einjagt. 1) énorme, d'une grandeur prodigieuſe; trop grand. 2) redoutable, épouvantable, éfroïable, qui donne de l'éfroi & de la terreur.

Ogryzka. }
Ogryzek. } 1) der Kröbs in einer Frucht. 2) ein umgenagter Apfel oder Birne. 1) nombril, coeur, les entrailles d'un fruit, 2) trognon; le reſte de poire ou de pomme lorsqu'on en a mangé le meilleur.

ogryzek myſzy. das Benagte von Mäuſen. mangeures, *f. plur.* endroit où les souris ont mangé,

Ogryzuię, *F. ogryżę.* benagen. ronger autour. § ogryść koſtkę; iabłko ogryzł.

Ogrzewam, *v. m. F. ogrzeię.* erwärmen,

Wärme geben. chaufer, échaufer. § słońce ziemię ogrzewa.
ogrzewać ręce zgrabiałe. die erstarrten Hände zu rechte bringen. dégourdir les mains.
Ogrzewanie. Erwärmung, Wärme. le chaud, la chaleur. § Zodyaczne znaki ziemi ochłodzenia i ogrzewania dodawaią.
Oguźie. Schwanß-Stück. la queuë, piéce de chair où tient la queuë.
Ogułem, Ogulnie, Ogulność, Ogulny, *vid.* Ogołem, Ogolnie *&c.*
Oh, och, *interj.* ach!
Oho, *interj.* hoho. oho.
Ohyda. Grauen, Eckel. dégout, contrecoeur, ennui, rebut, aversion.
Ohydzam komu co, *v. m. F. ohydzę.* 1) einem vor etwas einen Eckel machen. 2) ein Mißgebot thun. 3) einen anschwärtzen, angiessen. 1) donner du dégoût à qu. pour qu. ch; dégoûter qu. de. 2) mesofrir. 3) difamer, noircir qu.
ohydźić śię komu. sich einen gehäßig machen. se rendre haïsible; devenir malvoulu.
obydźić sobie. co. sich vor etwas eckeln se dégoûter de; avoir de l'aversion pour.
Ohydzenie. Eckel, Abscheu. dégout, aversion.
Ohydzony verhaßt, ecklicht, vereckelt. rebutant, qui rebute, qui dégoute; hai.
Okagmnienie. Augenblick. clin-d'oeil; instant, moment; coup d'oeil; un tournemain.
w okagmnieniu. im Augenblick. en moins de rien; en un clin-d'oeil; promtement; en un moment.
Okal. ein großäugigter Mensch. un homme à grands yeux.
Okaleczenie. Lähmung, Verstümmelung. l'action d'estropier, mutilation.
Okaleczony. gelähmt, zu Schanden gehauen. estropiat, estropié.
Okaleczam, *v. m. F. okaleczę.* lähmen, verstümmeln, zum Krüpel machen. éstropier, tronquer qu.
Okamieć, *F. okamieię.* 1) *obs.* sich versteinern. 2) erstarren, erstaunen. 1) *obs.* se pétrifier; devenir pierre. 2) démeurer tout stupide; être étonné, être saisi d'étonnement, d'admiration.
Okaska. Musterung einer Armee. revûë, montre d'une armée. § dozorca, pisarz okaski.
okaskę mieć. Musterung halten. passer l'armée en revûe, à la montre; faire montre; faire la revûë de.
mieysce okaski. Muster-Plaß, Sammel-Plaß. rendez-vous des troupes; place de montre.
Okazale, *adv.* ansehnlicher Weise; prächtig. avec beaucoup de pompe; avec éclat, avec aparence.
Okazałość. Ansehnlichkeit, schönes Ansehen, Pracht. extérieur fort beau; une belle représentation; le faste; pompe; éclat.
Pan to wielkiey okazałości. dieser Herr hat ein schönes Ansehen. c'est un Seigneur d'une grande représentation.
Okazały. ansehnlich, prächtig, das ins Auge fällt. pompeux, fastueux, specieux, qui tombe sous la vuë. § koń okazały w urodźie.
Okazanie, okazowanie, okazywanie. 1) Aufweisung, Vorzeigung einer Urkunde. 2) Bezeugung, Erweisung einer Freundschaft. 3) Vorstellung eines Officiers, eines Bedienten. 1) production; l'action de produire quelque titre, quelque preuve. 2) marque, preuve; un témoignage d'amitié, de bonté. 3) présentation de celui qui a receu une charge. § 1) okazowanie świadectwa, munimentu. 2) przyiął go z osobliwym okazaniem łaski. 3) okazanie oficera regimentowi.
Okazany. 1) producirt, vorgezeigt. 2) vorgestellt als ein neuer Bedienter. 3) erzeugt, erwiesen. 1) produit, montré. 2) témoigné. 3) présenté à une charge.
Okazuię, *v. m. F. okażę.* 1) zeigen, vorlegen, aufweisen, anzeigen. 2) erweisen einen Gefallen. 3) vorstellen einen Officier, einen Bedienten. 1) montrer, produire, faire voir. 2) témoigner, faire éclater, paroitre. 3) présenter l'oficier à son nouvel emploi. § 1) sąśiedźi gwałt okazali. 2) okazał mi wielką łaskę. 3) okazano Oficera regimentowi.
okazać śię. sich zeigen, sich vorstellen. se montrer, se présenter, se produire. § po otrzymaniu godnośći zaraz śię urzędnik w Woiewodztwie swoim ma okazować.
Okazya. 1) Gelegenheit, gelegene Zeit. 2) Anlaß zu etwas. 3) Gelegenheit, Bequemlichkeit zur Abreise; Fuhre. 4) Gefecht, Treffen. 1) ocasion, tems propre pour faire qu. ch. 2) ocasion, sujet, lieu. 3) commodité pour faire un voiage. 4) ocasion, rencontre, combat. § 1) okazya ulatuie; fortelem narabiać w podaiącey śię okazyi; pogodna okazya (pogoda, nagoda, pora, doba, przygoda) omiia; okazya łysa z tyłu z przodku ią brać trzeba, *prov.* 2) podawać, dawać komu okazyą (powod)

do złego. 3) iuż odiechała, odeszła okazya; niemasz dźiś okazyi do Torunia; opoźnił okazyą do Krakowa. 3) meżnie w krwawych stawa okazyach; narażać śię na naytwardsze okazye.

zażyć spoſobney okazyi. ſich einer guten Gelegenheit bedienen. profiter de l'ocaſion.

z okazyi. bey Gelegenheit. à l'ocaſion, à l'encontre. § iakom z okazyi tego ſeymu namienił.

z iego okazyi. auf ſeine Veranlaſſung. de ſon ocaſion.

Okęſuię co, *v. m. F. okąſam.* umbeiſſen. ronger autour.

Okiełznam co, *v. m. F. okiełznę.* zäumen; einen Maul-Korb anlegen. brider où emmuſeler une bête.

Okieneczko, Okienko. 1) Fenſterlein. 2) Lücke in einer Schrifft. 1) fenêtrelle; petite fenêtre. 2) lacune, fenêtre, le vuide dans un écrit.

piſmo z okienkami. Schrifft mit leeren Plätzen. écrit fenêtré.

podbite ma okienka. er hat blaue Fenſter. il a les yeux pochez au beurre noir.

Okiennica. Fenſter-Laden. contrevent, paravent, contre-fenêtre.

okiennica wnętrzna. inwendiger Fenſter-Laden. volet.

Okienny. Fenſter-. de fenêtre. § rama, ſkrzydło okienne.

ſkło okienne. Fenſter-Glas. le vitre; quarreau de vitre.

Okipia, *F. okipie.* es höret auf zu ſieden, Schaum zu werfen. il ceſſe de bouillonner, de jetter de l'écume.

Okładam, *v. m. F. obłożę.* 1) belegen, umlegen. 2) einen mit etwas beſtopfen. 3) eig. u. fig. beſchweren, beläſtigen, belegen. 4) vorſtoſſen; den Rand eines Unterfutters beſetzen. 1) mettre, placer, arranger, diſpoſer, ranger tout autour; entourrer de qu. ch. 2) fourrer qu. par dedans de; bourrer autour; remplir de. 3) *prop. & fig.* charger, acabler. 4) border la doublure d'un habit de qu. ch. § 1) obłoż ſałatę ſelerami, talerz konfektami. 2) obłożył chłopca papierami i księgami. 3) ćiężarami, powinnośćiami poddanych okładał. 4) bekieſę liſami obłożyć.

okładać kogo kiiem. einen rein ausprügeln. graiſſer les épaules à qu; ſavonner qu.

obłożyć kogo karą. einen mit Strafe belegen. impoſer, infliger à qu. une peine; punir, chatier qu; condamner qu. à une peine.

okładać śię czym. ſich mit etwas beſtopfen. ſe fourrer, ſe charger des choſes qu'on porte ſous ſon habit. § bielizną brudną śię obłożył.

Okładanie, Obłożenie. das Belegen, Umlegen. l'action de mettre autour.

Okładany, Obłożony. 1) beleget, umleget. 2) beſtopft. 3) vorgeſtoſſen, beſetzt am Rande mit etwas. 1) rangé, placé, mis tout autour. 2) fourré par dedans; chargé de qu. ch. ſous ſon habit. 3) qui a une doublure bordée de.

z Okładem, *adv.* eher mehr als weniger. plûtot au delà de. § było ich z okładem pięć ſet.

Okładki, *plur.* Okładźiny, Schalen als am Meſſer, am Putz-Meſſer. la chaſſe, le manche d'un couteau, d'un raſoir.

* Oklektany, *vid.* Okrzoſany.

Oklep, *adv.* ohne Sattel ungeſattelt. ſans ſelle, à poil, à dos, à crud, ſans avoir mis la ſelle ſur le cheval. § oklep ieżdźić; oklep koń bieży.

Oklepiec, *g. oklepca.* ein Kloben ein Flachs-Gewicht von 30 Pfund. un poids de trente livres pour pêſer la filace de chanvre. § kupiła oklepiec lnu.

* Okłnąć, *F. okłnę, vid.* Ogłuſzeć

Okniſtość. das Fenſter-Werk eines Gebäudes. le fenêtrage d'un bâtiment.

Okniſty. Fenſter-voll, das viel Fenſter hat. aïant beaucoup de fenêtres; où il y a des fenêtres; vitré; qui a des vitres.

Okno. 1) ein Fenſter. 2) Fenſter-Loch. 1) fenêtre. 2) fenêtre, baïe, jour, l'ouverture dans la muraille pour la fenêtre. § 1) okno otworzyć, zamknąć; okno płoćienne, papierowe.

okno; okno ſkłane. Fenſter, Glas-Fenſter. fenêtre, un vitre.

okna budynkowe. das Fenſter-Werck eines Gebäudes. le vitrage, le fenêtrage, toutes les fenêtres d'un bâtiment.

okno ślepe. blindes Fenſter. une fauſſe fenêtre.

okno ukośne albo wnątrz ſzerokie, na dwor pochodźiſto śćiśnione iako w piwnicach. Keller-Loch. ſoupirail; ſoupirail de cave.

okna kośćielne wyſokie. Kirchen-Fenſter. vitraux.

za oknem słyſzał. er iſt um die Schule gelauffen. il a frippé les claſſes.

okno ſklepowe. Fenſter über einem Gewölbe. vuë, une fenêtre de boutique, de magazin.

oknami opatrzyć. mit Fenſtern verſehen. vitrer, garnir de vitres; mettre des fenêtres.

Oko. 1) ein Auge, damit man ſiehet, nur in dieſem Verſtande wird oko in *plural.* alſo

also decliniret: *N. A. V.* oczy. *g.* oczu. *D.* oczom. *I.* oczyma, oczami. *L.* oczach. 2) Auge, Blick aus Gunst oder Ungunst; in diesem Verstande hat oko keinen *plural.* 3) Auge in den Karten, auf den Würfeln. 5) Sache die einem Auge ähnlich ist, als eine Masche im Netz, ein Auge vom Fett auf der Suppe. 5) oko ein Türckisches Gewicht von $2\frac{1}{2}$ lb. 1) oeil, partie organique destiné pour la vuë: *dans ce sens ce mot fait au pluriel N. A. V.* oczy. *G.* oczu. *D.* oczom. *I.* oczyma, oczami. *L.* oczach. 2) oeil, oeillade, coup d'oeil, regard; oeil favorable, oeil de pitié; bon oeil, mauvais oeil; *dans ce sens ce mot n'a point de pluriel.* 3) point, une marque sur une carte ou sur un dé. 4) oeil, point, petit trou ou quelque autre chose qui ressemble à un oeil, comme une maille dans un filet, une étoile ou perle de graisse dans la soupe. 5) ocqua, un poids de deux livres & demi chez les Turcs. § 1) oko do serca okno, *prov.* oko wstydu rozsądnik; (gdźie oka niemasz, tam i wstydu) *prov.* oczy do serca pewni posłowie, *prov.* oko iest pobudka do ćielesnośći, a w miłośći wodzem; oko żywe, bystre, łagodne; oczy obłąkane, wpadłe; oczy mi wpadły. 2) łaskawe na mnie rzućił oko; niełaskawe u dworu postrzegł oko. 3) wiele masz ok. 4) oka pszczelne w ulach; oko w śieći, w pawim ogonie; rosoł bez ok (oczek, oczu). 5) kupił sześć ok kawy.

oko to iego. das ist sein Auge, sein Liebling. c'est sa prunelle; c'est son amour.

oko zazdrośne. neidisches Auge. oeil d'envie.

oko koćie. Katzen-Auge ein Edelstein. oeil de chat une pierre précieuse.

oko świątowe. Welt-Stein desgleichen ein Edelstein. oeil du monde une pierre.

oko bykowe gwiazda. Sternk. das Auge im Stier. *Astron.* l'oeil de taureau.

okiem, wzrokiem niedośćigniony. das man mit dem Auge nicht erreichen kan. qui est à perte de vuë.

okiem (oko) rzućić na kogo. einen Blick auf einen werfen. jetter les yeux sur.

okiem miarkować, zmierzać, brać miarę. zielen, mitden Augen messen. bornoier, viser; prendre sa visée.

okiem markowanie. das Augenmaaß. estimative.

na oko. 1) augenscheinlich, deutlich, handgreiflich. 2) zum Schein. 1) évidenment, clairement, à vuë d'oeil, palpablement, sensiblement. 2) en aparence. § 1) co na oko (na oczy) dowieść. 2) na oko tylko pracuie, to czyni.

na oko pokazać. mit der Nase drauf drücken. montrer, faire toucher au doigt & à l'oeil.

kogo, co na oku mieć; z oka nie puśćić. auf etwas Achtung geben, nicht aus den Augen lassen. tenir l'oeil, avoir l'oeil (les yeux) sur, à; observer qu. de près; observer, garder qu. à vuë d'oeil. § mieć co na bystrym, na pilnym oku; chłopca tego z oka puśćić nie trzeba; zawsze miał Boską chwałę i Pańśtwa całość na oku.

mieć oko na co. verlangen, auf etwas ein Auge haben. désirer qu. ch; avoir les yeux à qu. ch.

po oku, z oka. scheel, mit scheelen Augen, ungern. de travers, de mauvais oeil, du coin de l'oeil.

po oku, z oka na kogo patrzyć, poźierać. einen scheel ansehen; einem ein sauer Gesicht machen. regarder qu. de travers, lui faire mauvais visage.

z oka pogladaiący. der einen frech ansiehet. morguant; un morgueur.

nie po oku patrzyć. mit unverwandten Augen sehen. regarder avec fermeté; regarder fixement, ne se laisser point ébloüir les yeux.

niemasz coby w oko włożyć. es ist gar nichts da. il n'y en a pas plein l'oeil; il n'y en a pas pour une dent creuse.

oka strzeż. nimm dich vor einen unzüchtigen Anblick in acht. gardez vous bien des regards qui sont impurs.

cale mu w oko przećiwny. er ist ihm gantz und gar zuwider. il lui est tout-à-fait contraire.

iako w głowie oka. als ein Auge im Kopf. comme la prunelle de l'oeil; comme ses yeux; tendrement. § iako w głowie oka tego szanuie, strzeże, to miłuie.

oko iest umysłu źwierćiadło. man siehet es einem an den Augen, wie er gesinnet ist. les yeux sont le miroir de l'ame.

oko pańskie konia tuczy; oko pańskie w każdy kąt zagląda. die Aufsicht des Herrn macht das Pferd fett. l'oeil du maitre engraisse le cheval; il n'est pour voir que l'oeil de maitre; l'oeil du fermier vaut fumier.

ma w oku pazdźiorek (proch). er will es nicht sehen. il ferme les yeux à cela; il a un bandeau sur les yeux.

oko mię świerzbi. das Ohr klinget mir; man redet von mir. les oreilles me cornent; on parle de moi.

lepſze iedno oko ſwoie, niż cudze oboie. ſelbſt iſt der Mann; mit ſeinen Augen ſiehet man mehr als mit fremden. mon oeil voit mieux que les deux d'autrui.
oczy więcey widzą niżli oko. zwey Augen ſehen mehr als eines. deux yeux voient mieux qu'un; quatre yeux voient mieux que deux.
oczy. 1) die Augen. 2) im Scherz; die Brüllen. 1) les yeux 2) *burlesq.* les yeux, les lunettes, *f.* les beſicles, *f.*
oczy wielkie. groſſe Augen. yeux de boeuf; de gros yeux.
oczu niezawieraiący. der Sperr-Augen hat, ſo von den Augenliedern nicht bedecket werden. qui a des yeux éraillez que les paupières ne couvrent pas tout-a-fait.
oczy ściśnione. Schweins- oder Gänſe-Augen, die nicht recht offen ſind. des yeux de cochon.
oczu mrugaiących. der immer mit den Augen wimpert. celui qui remuë ſouvent les paupiéres.
oczu wdzięcznie zezowatych albo przyiemnie mrugaiących, lubieżnie mrużących. ein liebäugiger Menſch der ein wenig ſchielet. qui regarde un peu de côté; qui fait des yeux doux; qui a des yeux beaux & riants; qui a les yeux fort mobiles.
oczu czarnych. ein ſchwartzäugiger Menſch. quelqu'un qui a des yeux noirs.
oczy modrawe, bławe, modroblade. der Katzen-Augen hat. qui a des yeux de chat ou des yeux de couleur de verd de mer.
oczy modre. blaue Augen. des yeux bleux.
oczy ſzare, ſzarawe żołtawo, ciemno albo iaſno. graue Augen. des yeux d'un bleu mourant.
oczu płynienie. Augen-Triefen, Augen-Fluß chaſſie, lipitude, maladie des yeux.
oczu płynących. ein augenflüßiger Menſch. un chaſſieux; qui a les yeux chaſſieux.
oczu zapalenie, świerzb. Augen-Weh. xerophtalmie.
oczu wypukłych. der erhabene Augen hat, die faſt aus dem Kopf ſtehen. qui a des yeux à fleur de tête.
oczami ſtrzelać. mit den Augen hin und her ſehen. égarer la vuë.
w oczach ſię to moich ſtało. das iſt in meiner Gegenwart, vor meinen Augen geſchehen. cela s'eſt paſſé en ma préſence, devant mes yeux.
na oczy komu przyyść, ſię pokazać. einem unter die Augen treten. ſe préſenter aux yeux de qu.
w oczy mi mowił. er hat es mir unter die Naſe gerieben, ins Geſicht geſagt. il l'a dit à mon nez, à ma barbe.
w żywe oczy. in die Augen, zuſehends, vor ſichtlichen Augen. à la face, à la vuë de tout le monde. § w żywe oczy mi kłamał, mu to ukradł, żonę moię oſzukał; w żywe oczy przy mężu ladaco broią.
w żywe oczy mi to uczynił. er hat das vor meinen Augen gethan. il a fait cela à mon nez.
ieſzcze mi w oczach ſtoi. das ſchwebt mir noch vor den Augen. cela paroit encore devant mes yeux.
krom oczu. hinter dem Rücken, hinterwärts. en ſon abſence; en arrière de qu. § § krom oczu na niego ſzkaluie.
z oczu (z oka) ſtracić, puścić. aus den Augen verlieren perdre de vuë.
idź z oczu moich. gehe aus meinen Augen. otes toi de mes yeux.
z oczu i z tyłu wżiąć nieprzyiaciela. den Feind von vorne und hinten angreifen. ataquer, prendre l'énemi par devant & par derriére.
przed oczy ſtawić. vorſtellen. remettre une choſe devant les yeux.
przed oczy ſobie przełożyć, ſtawiać. vor den Augen haben. avoir qu. ch. devant les yeux; ſe mettre devant les yeux.
dobądź oczu z puzdra. ſetze die Brillen auf, ſperre die Augen auf. prenez vos yeux; chauſſez vos lunettes; prenez vos beſicles; vous avez un nez à porter lunettes.
oczy komu otworzyć. eig. u. fig. einem die Augen öfnen. *prop. & fig.* ouvrir les yeux à qu; déciller à qu les yeux.
oczy mi w kupę idą. die Augen fallen mir zu, es ſchläfert mich. mes yeux s'apeſantiſſent; je ſuis acablé de ſommeil.
na (w) oczy ſwoie widźieć. mit ſeinen Augen ſehen. voir de ſes yeux.
w oczy (w gębę) komu co wrzućić. einem etwas ins Maul, an den Kopf werfen. jetter qu. ch. à la tête de qu; faire ſauter au cou de qu.
oczy pſu przedał. er hat alle Schaam verlohren. il a bû toutes ſes hontes; il n'a plus de hónte.
oczy chcą nie brzuch; oczy chcą gęba nie chce. die Augen ſind gröſſer als der Magen. il a plus grands yeux que la panſe; il a plus grands yeux que le ventre.
przed oczyma to leży; w oczy ći to leżie. dieſes lieget dir vor der Naſe, vor den Augen. cela vous crève les yeux; cela ſe voit à l'oeil; cela vous ſaute aux yeux.

czego

czego oczy nie widzą, temu sercu nie żal. was ich nicht weiß, macht mich nicht heiß. je me mets peu en peine de ce que j' ignore.
oczom swoim tylko wierzy. er gläubt nur was er siehet; er trauet nur seinen Augen. il ne croit que ce qu'il voit.
co z oczu, to i z serca. aus den Augen aus dem Sinn. loin des yeux, loin du coeur.
Okoćić się, o owcach, kozach, kotkach, *F. okoči.* Junge hecken, lämmern; von Schaafen, Ziegen und Katzen. agnèler, faire un agneau; biqueter, chevroter, faire de petits chevreux; chater, faire de petits chats.
okoćić się, o zaiącach. Hasen setzen, werfen. levretter; faire de petits lièvres.
Okocenie. das Werfen, Setzen. l'action d'agnèler, de chevroter, de levretter.
Okoł. 1) Schoppen im Vieh-Hof. 2) Math. Umkreis, Peripherie. 1) hangar, lieu couvert dans une faude. 2) *Matém.* periferie, circonference. § 1) gdy bydło prosto idźie pod okoł, deszczu śię spodźieway.
w okoł czego. in die Runde. à la ronde, tout autour de.
Okołatać co, *F. okołatam.* um etwas klopfen. heurter autour de.
Okolica. } 1) umliegende Gegend.
*Okoliczność. } 2) Gegend. 1) un territoire; les environs; les lieux circonvoisins; le voisinnage d'une ville, d'un village. 2) contrée, une région, païs.
w okolicy. rund herum, in der Gegend um. aux environs, à l'entour, dans la contrée, auprès de.
w tey okolicy. in dieser Nachbarschaft. en ce voisinnage.
Okolicznie, *adv.* 1) rund herum. 2) umständlich. 1) aux environs; à la ronde. 2) en détail, tout au long; avec toutes les circonstance.
Okoliczność. 1) Umstand, Beschaffenheit, Bewandniß. 2) Math. ein Umkreis. 1) circonstance, ocurence. 2) *Matém.* peripherie, circonference. § 1) okoliczność rzeczy, sprawy; według występku tego okoliczności karany bydź ma.
według czasu okoliczności. nach dem es die Zeit zulassen wird. vû (selon) les circonstances du tems.
okoliczności, plur. Umstände, Complimente. façons, cérémonies. § więcey ma w obyczaiach szczerości, mniey okoliczności w postępkach.
Okoliczny. 1) umliegend. 2) der viel Umstände macht. 1) confin; situé aux environs, circonvoisin; qui est autour. § 1) wśie okoliczne, w okolicy leżące. 2) okoliczny to człowiek.
list okoliczny, uniwersał. Kreis-Schreiben, Universal. lettre circulaire.
Okolistość. Math. Umkreis, Peripherie. *Matém.* peripherie, circonference.
Okolisty. Math. zur Peripherie gehörig. *Matém.* de peripherie, qui regarde la periferie.
Okołki, *plur.* oganki, gronka okrągłe u ziół. Saamen-Kronen, Saamen-Dolden an Kräutern. ombelles, bouquets d'une plante, ou il y a de la graine. § kopr, dzwonki w okołki śię rozpośćieraią.
*Okołkiem, kołem. in die Runde. à la ronde.
Okołkorodny. was Saamen-Dolden oder Kronen trägt. ombellifere; qui produit la semence en bouquets ou en ombelles.
Okolny, ktorym śię w koło obchodzą. Kreis-, das im Kreis herum gehet. circulaire, qui va en circuit.
list okolny. Kreis-Schreiben. lettre circulaire.
Około, *adv.* rund herum, zu allen Seiten. aux environs; tout à l'entour; à l'entour; tout autour. § nieprzyiaćiel wszystko około pustoszy.
Około, *pr. g. vid.* Koło, *pr. g.*
Okołomurny. um die Stadt-Mauer herum liegend. situé aux environs des murs d'une ville.
Okoń, *vid.* Okuń.
Okop. 1) ein Graben um ein Lager, um eine Festung. 2) Kriegsb. Abschnitt, Verschanzung. 1) un fossé, ligne autour d'un camp ou autour d'une forteresse. 2) *Fortif.* coupure, retraite, retranchement.
okopy. die Laufgräben. les aproches qu'on fait pour aprocher d'une place assiégée.
Okopanie, *vid.* Okopywanie.
Okopany. mit einem Graben versehen; verschanzt, umgraben. retranché; fortifié d'un fossé.
okopane drzewo. ein gelüfteter Baum. un arbre déchaussé.
Okopćiałość. Rauch-Schmutz. couleur enfumée; noircissure causée par la fumée.
Okopćiały. 1) rauchig, rußig, beschmaucht. 2) wild, ungesittet, roh. 3) rauch-färbig; Erd-schwartz, grau-schwartz. 1) noirci de fumée; noir, plein de suie, enfumé, fumé. 2) barbare, farouche, hagar. 3) enfumé, mêle de gris & de noir. § 1) okopćiałe poddasze. 2) okopćiały ten narod. 3) wrobel okopćiały.

Okopćić co, kogo, *F. okopcę.* mit Rauch schmutzig machen, beschmauchen. enfumer, noircir qu. ch. d'une continuelle fumée.

woyna to Państwo okopćiła. die Krieges-Flammen haben dieses Reich ergriffen. la guerre s'aluma à quatre coins de ce roïaume; on y fait la guerre à feu & à sang.

Okopćieć, *F. okopceię.* vom Rauch schmutzig werden. noircir, devenir noir de la fumée.

Okopuię, *v. m. F. okopię.* 1) umgraben. 2) mit einem Graben umgeben, befestigen. 1) hoüer, bécher, fouiller, creuser, foüir à l'entour de qu. ch. 3) faire un fossé autour d'une place; fortifier, munir de fossez. § 1) okopać łąkę. 2) okopać miasto, oboz.

okopać drzewo. einen Baum lüften, umgraben. déchausser un arbre.

okopać się. sich vergraben, sich verschantzen. se retrancher, se terrasser, se terrer.

Okopywanie, Okopanie. das Umgraben. l'action de bécher, de creuser autour de qu. ch.

okopywanie drzewa, wzruszanie ziemie koło drzewa. das Lüften eines Baums, um welchen man die Erde wegnimmt. le déchaussement d'un arbre, autour duquel on ôte une partie de la terre.

Okow. 1) Beschlag von Eisen. 2) Beschlag von Silber oder andrem Metall. 1) ferrure, piéces de fer dont on fortifie une chose. 2) placage, *m.* garniture d'argent, ou d'autre métail dont on ferre qu. ch. § 1) szabla w prosty okow oprawiona.

okow do okien, do drzwi. Fenster oder Thür-Beschläge. fiche; ferrure de porte, de fenêtre.

okowy. 1) Fesseln, Bande. 2) *fig.* Joch, Fesseln. 1) les fers, les liens de fer. 2) *fig.* joug, fers. § 1) głownika w okowy wsadzono. 2) złote to są okowy; słodkie miłośći okowy.

Okować, *F. okuię.* 1) beschlagen mit Eisen oder Metall. 2) einschmieden, fesseln. 1) ferrer de fer, d'argent; garnir de fer, ou d'un autre métail. 2) enchainer; mettre qu. aux fers. § 1) okować okiennicę; okuć skrzynię żelazem, szkatułę mosiężną blachą, szablę śrebrem. 2) okuto złoczyńcę.

okować koła wozowe. Wagen-Räder beschmieden. embattre les rouës.

Okowaniec, *g. okowańca.* ein Eingeschmiedeter. homme qui est dans les fers.

Okowany. 1) beschlagen. 2) eingeschmiedet. 1) ferré; garni de fer ou de quelque autre métail. 2) mis aux fers; entourré de fers, enchainé. § 1) skrzynia okowana, koń okowany. 2) więźień okowany.

Okowek, *g. okowka.* 1) kleiner Beschlag. 2) Pinne, Stift am Senckel. 1) petite ferrure. 2) ferret; fer d'aiguillette.

Okrącam co koło czego, *v. m. F. okręcę.* um etwas winden, drehen. entortiller autour; entrelacer autour.

Okracam, *v. m. F. okrocę.* ein u. fig. bändigen, zähmen. *prop. & fig.* domter, refréner, arrêter. § okroćić konia, język.

Okraczam co, *v. m. F. okroczę.* umschreiten. marcher à grands pas, faire des pas, arpenter autour de. § okroczywszy łąkę znalazło się, że trzy tyśiące krokow w okręgu swoim wynośi.

Okradać, *vid.* Okraść.

Okradźienie kogo. das Bestehlen. l'action de dérober toutes les choses à qu; action de voler qu.

Okradźiony. bestohlen. qui a été volé.

Okrąg, *g. okręgu.* 1) eine grosse Kugel. 2) eine Scheibe; jede flache Rundung. 3) Umfang, Bezirck, Umkreis eines Orts. 4) umliegende Gegend. 5) Versammlung, geschlossener Kreis. 6) Kreis, Circkel. 7) Peripherie eines Circkels. 1) un globe, une sphére, un orbe. 2) rond, rondeau, chaque figure qui est ronde & plate. 3) circuit, contour, enceinte, tout le tour d'un lieu. 4) les environs, les lieux circonvoisins. 5) un cercle, un assemblée de plusieurs personnes. 6) un cercle fait avec le compas. 7) le cercle; la peripherie d'un cercle. § 1) okręgi niebieskie; okrąg gwiazdy, źiemie, świata, słońca. 2) okrąg wosku; okrąg drewniany. 3) te prawa maią się rozćiągać w okręgu miasta. *4) okrąg (okolica) miasta tego. 5) okrąg złożony z kwiećia młodośći obudwu. *6) okrąg czczy wewnątrz iako obręcz; okrąg (cyrkuł) cyrklem nakreszony.

okrąg źiemie. der Erden-Kreis. le rond de la terre.

w okręgu. im Umkreis. en rond.

na dźieśięć mil w okręgu. auf 10 Meilen in die Runde. à dix miles à la ronde.

Okrągławy. rundlich nicht vollkommen rund. rondelet, sphéroide.

Okrągławo, *adv.* rundlicht. d'une maniére rondelette.

Okrągło, *adv.* 1) rund. 2) kurtz, kurtz gefaßt; mit kurtzen und guten Worten. 1) rondement, d'une maniére ronde. 2) ronde-

rondement, nettement, tout net, clairement, sans embarras, avec cadence. § 1) okrągło odlany statek. 2) okrągło na to odpowiedział; okrągło pisze.

okrągło co czynić. rund machen. arrondir; faire rond une chose.

Okrągłodługi, okrągły wdłuż iako walec, palec; obły, wałkowaty. waltzförmig, lang und rund. rond en long comme un rouleau, un doigt; cilindrique, fait en cilindre.

Okrągłokończaty. rundspitzig. fait en pointe ronde; qui va en pointe.

Okrągłopochodzisty. kegelförmig, oben zugespitzt und unten breit. conique, piramidal, qui a la figure d'un cône; fait en façon de piramide.

Okrągłość. 1) die Rundung, Runde. 2) Wohlklang eines Periods, einer Rede. 1) la rondeur; figure ronde. 2) netteté, juste arrangement des mots, d'une période; politesse, harmonie d'un discours. § 1) okrągłość gałki, talerza, wieży. 2) okrągłość, okrążenie gładkie mowy, perjodu.

okrągłość kończata, vid. *kończata okrągłość.*

Okrągły. 1) rund. 2) wohlklingend, wohlgesetzt als ein Period. 1) rond, qui a de la rondeur. 2) rond, nombreux, bien arrangé, net, qui a une juste cadence. § 1) okrągła rzepa; wieża okrągła. 2) mowa okrągła krasomowcow; peryod okrągły.

okrągły nie zewsząd ale w płask iako talerz. scheibenrund, flachrund. rond, qui est de figure ronde & plate; orbiculaire.

okrągły zewsząd iako gałka. kugelrund. rond, sphérique, qui est en forme de globe ou de boule.

okrągły wschod. Wendel-Treppe. montée à vis.

Okrakiem, *adv.* mit aufgesperrten Beinen. en écarquillant.

okrakiem chodzić. kratscheln; kratschlich, mit aufgesperrten Beinen. écarquiller; marcher écarquillé.

Okrasa. 1) die Mache, die Zuthat, das Fett, damit man Küchen-Kräuter und Hülsen-Früchte anmacht, von einem bessern Gericht sagt man przyprawa. 2) Dicke, Fettigkeit des Leibes. 3) Würtze, die einer Sache einen angenehmen Geschmack macht. 4) Glantz, Putz, Zierde. 1) graisse, gras dont on assaisonne les herbes ou les légumes; *parlant d'un mets exquis on se sert du mot* przyprawa. 2) embonpoint, la grosseur, la graisse du corps. 3) assaisonnement, aprêt, haut goût d'une chose. 4) éclat, lustre, *m.* ornement, agrément, assaisonnement, embellisement; ce qui releve une chose, la rend plus agréable. § 1) groch bez okrasy. 2) był to człowiek okrasy wielkiey. 3) sol iest pierwszą okrasą i zaprawą wszystkich potraw; język ieleni z podłużnym liściem iest okrasą dla smaku miodu warzonego. 4) nauki są okrasą (ozdobą) szlachectwa.

Okraść kogo, *F. okradnę.* bestehlen. voler qu. § okradł żydowkę.

autora okraść. einen Verfasser ausschreiben. voler, piller un auteur.

Okrasić, *F. okraszę.* 1) mit Fett eine Speise anmachen. 2) verschönern, ein grösseres Ansehn geben. 3) beschönigen, bemänteln. *4) düngen einen Acker. 1) graisser, engraisser un mets; faire gras une viande. 2) embellir, assaisonner, relever; donner plus de lustre, plus d'éclat à qu. ch. *4) colorer, pallier, plâtrer. § 1) okrasił potrawę. 2) okrasił mowę sentencyykami. *3) kto umie źle uczynić, umie okrasić słowy.

okrasić się czym, z czego. sich womit bereichern. faire bien ses choux gras de qu. ch; s'engraisser, s'enrichir.

Okraszenie. Anmachung mit Fett. assaisonnement avec du gras.

Okraszony. fett, mit Fett angemacht. engraissé, assaisonné avec du gras.

Okrawam co, *v. m. F. okroię.* umschneiden. rogner; couper avec un couteau tout à l'entour de. § nie okraway tak chleba.

okroiło się dla niego. er hat seinen Nutzen dabey; das war ein fetter Bissen vor ihn. c'etoit une afaire grasse pour lui; il en a les mains grasses. § nic tu dla niego się nie okroiło.

Okrawek, *g. a.* das Abschneidsel, Spahn, Schnipperchen. cisaille, retaille, rognure de quoi que ce soit; petit morceau qu'on coupe de qu. ch. § okrawki krawieckie; okrawki z kuchni psom dawaią.

okrawki ze skory. Abschneidsel von Häuten. rafes, *f. plur.* reyfort.

Okrayki, *plur.* *1) die Grentzen. 2) Grentz-Wache, Grentz-Besatzung. 1) frontiére, les limites, *f.* de païs. 2) garde frontiére; garnison dans une place frontiére.

*Okraykowy, Ograniczny. Grentz-. frontiére, qui regarde la frontiére, qui est sur les limites d'un païs. § okraykowy kray, żołnierz; okraykowa forteca.

Okrążam co, *v. m. F. okrążę.* 1) umgehen, umgeben, umschliessen, umkreisen, umlaufen, umfliegen, umschiffen, umfliessen. 2) umschreiben mit Worten. 1) faire un tour autour; entourrer, environner, aller autour; ceindre; courir, voler, naviger, couler autour. 2) paraphraser; circonscrire, se servir de circonlocution; user de long circuit. §1) okrążyć co cyrklem; rzeka to miasto okrąża; nieprzyiaciel fortecę okrążył; gory tę stolicę okrążaią. 2) okrążył to temi słowy.

Okrążenie, Okrążanie. 1) Umlauf; Umkreis, Umgang. 2) Umschreibung mit Worten. 1) circuit, tournoïement; l'action d'entourrer, *&c.* 2) periphrase; circonlocution.

Okrążony. 1) umgeben, umlaufen. 2) mit Worten beschrieben. 1) enceint, entourré, environné, *&c.* 2) periphrasé, exprimé par une periphrase. § 1) miasto rzeką okrążone.

Okréić, *vid.* Ochrzéić.

Okręcenie. Umwindung, Umschlingung. entortillement.

Okręćić, *vid.* Okrącam.

Okręcony. umwunden, bewunden. entortillé de. § sznurek iedwabny złotem okręcony.

Okreśiciel. Bestimmer, Grentzen-Setzer. qui donne des bornes; borneur, finiteur.

Określam co, *v. m. F. określę.* }
Okreszam co, *v. m. F. okreszę.* } 1) umstreichen, umzeichnen, einen Kreis um etwas machen. 2) bestimmen, verordnen, haben wollen. 3) Ziel, Grentzen setzen; einschräncken. 4) bestimmen, fest setzen eine Materie von der man reden will. 5) Philos. definiren, beschreiben. 1) faire une marque autour; circonscrire, décrire; faire, tracer un cercle autour de; entourrer qu. ch. d'un cercle. 2) vouloir avoir, définir, déterminer, porter, disposer, ordonner. 3) déterminer, limiter, borner, mettre des bornes. 4) proposer le sujet qu'on va traiter. 5) *Phil.* définir, faire une définition. §1) określić figurę, kwadrat. 2) określiły to prawa. 3) Bog określił bieg życia naszego. 4) okrześlił rzecz (założył grunt rzeczy) o ktorey ma mowić. 5) dobrze duszе określił, że iest istność myśląca.

okreszaiący. bestimmend, festsetzend. définitif; qui détermine.

Okreśnie, *adv.* auf eine bestimmte Weise; eigentlich, ausdrücklich. distinctement, nettement, déterminément, définitivement, positivement, précisement.

Okreśny. 1) leicht zu bestimmen, zu umschreiben. 2) endlich, eingeschränckt. 1) aisé à définir. 2) borné, limité.

Określanie. }
Określenie. }
Okreszenie. } 1) Umstreichung, Umzeichnung. 2) Verordnung, Bestimmung. 3) Umschreibung, Auszug, Inhalt. 4) Philos. Beschreibung, eine Definition. 1) circonscription, l'action d'environner d'une marque, d'un cercle. 2) détermination, disposition, ordonnance, volonté. 3) précis, un épitome, un abrégé. 4) *Philos.* définition. § 1) określenie znakow czarnoksięskich kołem. 2) podług praw określenia. 3) w krotkim co wyrazić określeniu. 4) określenie (opisanie) uczy co iest rzecz; określenie ma bydź krotkie i wyraźne.

okreszenie rzeczy, mowy. Satz, Vortrag. proposition, sujet d'un discours.

Okresznie, *adv. vid.* Okreśnie.

Określony, }
Okreszony. } 1) umstrichen, in einen Kreis gefaßt. 2) endlich, eingeschränckt. 3) gesetzt, verordnet. 4) Phil. definirt. 1) circonscrit, environné d'un cercle, d'un marque. 2) borné, limité. 3) determiné, prescrit, défini, arrêté, ordonné, disposé. 4) *Philos.* défini. § 1) figura kołem określona. 2) życie ludzkie określone. 3) określone prawem kary. 4) myśl ludzka od Filozofow tak okreszona.

rzecz okreszona. Philos. ein Definitum; Sache die umschrieben ist. *Philos.* un défini; chose définie.

Okręt, nawa. See-Schiff. vaisseau, un navire.

okręt armatny. Krieges-Schiff. vaisseau de guerre.

Okrętowy. Schiff-. de vaisseau, de navire.

Okroćić, *vid.* Okracam.

Okroćieć, *F. okroćieię.* zahm werden, kirre werden. s'aprivoiser, devenir traitable.

Okrocenie. Bändigung, Zähmung. aprivoisement d'un animal, l'action de domter, de dresser.

Okrocony. gebändigt, gezähmt. domté, aprivoisé, dressé.

Okrom, *pr. g.* ausser, ausgenommen. excepté, outre, hormis. § okrom tey księgi było ich sześciu.

Okropnie, *adv.* greßlich, greulich fürchterlich. terriblement, afreusement, funestement, d'une maniére afreuse. § okropnie patrzać było.

Okropność. Greßlichkeit, Grausen, Abscheu. horreur, *f.* chose funeste.

Okropny. graus, fürchterlich, greulich. éfroiable

éfroiable, funeſte, afreux, horrible, qui donne de l'averſion; qui inſpire de l'éfroi. § okropne czaſy; plac ten okropny trupami był okryty.

Okrućieństwo. Grauſamkeit. cruauté, barbarie, tiranie, inhumanité. § zażywać, używać nad kim okrućieństwa.

Okruſzyna. 1) Brocke, Brodſame, Krümchen. 2) Bißchen. 1) miette, miette de pain. 2) brin; petite parcelle de qu. ch. § 1) okruſzyna chleba. 2) day mi okruſzynę cukru.

Okrutnica. 1) ein grauſames, böſes Weib. 2) grauſame Schöne. 1) diableſſe, mégere, méchante femme ou fille tiranne. 2) une cruelle; maitreſſe cruelle; celle qui ne fait nulle faveur.

Okrutnie, *adv*. 1) grauſam. 2) erſchrecklich viel. 1) cruellement, tiraniquement, inhumainement. 2) beaucoup, très, extrémement. § 1) okrutnie karany. 2) okrutnie niećierpliwy; okrutnie ma pieniędzy.

okrutnie śię z kim ſprawować. wüten, toben; mit einem grauſam umgehen. tiraniſer qu. ſévir, enrager contre qu; ſe comporter cruellement avec qu.

Okrutnieię, okrutnym śię ſtaię. grauſam werden. devenir cruël, ſe dépouiller de toute ſorte d'humanité; ceſſer d'étre homme.

Okrutnik. Tyrann, Wüterich, Bluthund. tiran, tiraneau; un cruël.

Okrutny. 1) grauſam, unmenſchlich. 2) grauſam, unbeweglich, hart. 3) grauſam, ſtreng. 1) cruël, inhumain, barbare, tiranique. 2) cruël, inſenſible, dur, qui ne fait nulle faveur. 3) cruël, ſévere, rigide. § 1) okrutny to Pan, umysł okrutny. 2) okrutna moia katowka. 3) okrutne kary, męki.

okrutne panowanie. Tyranney, grauſame Beherrſchung. tiranie, domination cruelle.

okrutna to rzecz. das iſt eine grauſame Sache. c'eſt une choſe horrible à dire, à entendre.

Okrywam, *v. m. F. okryię.* 1) bedecken. 2) bedecken, beſetzen, anfüllen. 3) ſig. entziehen, rauben. 4) bedecken, beſchützen, beſchirmen. 5) beſchönigen, bemänteln. 6) belegen mit Strafe. 7) einnehmen, befallen als die Furcht. 1) couvrir de qu. ch. 2) couvrir, remplir, joncher. 3) ôter, ravir à qu; priver qu. de qu. ch. 4) couvrir, foutenir, proteger, défendre. 5) couvrir; pallier, colorer, plâtrer. 6) impoſer, infliger une peine; condamner à quelque peine. 7) ſaiſir, fraper, prendre comme la terreur une perſonne. § 1) okryy konia dywdykiem. 2) niezmierne woyſka pole okryły; moc wielka trupow pobojewiſko okrywała. 3) ta śmierć okryła oſtatek moiey nadźieie. 4) te połki miaſto od oblężenia okrywały; amniſtya, łaſka dworu go okrywa. 5) cudzym grzechem ſwoiego okryć nie chćiał wyſtępku; tę ſpraweczkę gorliwośćią okrywał. 6) okryć kogo karą, klątwą, banicyą, niełaſką. 7) okrył go fraſunek; ćiężki ſmutek zakrwawione okrywa ſerce.

okryć kogo wſtydem. einen beſchämen, beſchimpfen. couvrir qu. de honte, d'oprobre.

okryć śię. ſich bedecken. ſe couvrir. § drzewo śię liśćiem, a ptak pierzem okrywa.

Okryty. 1) bedeckt. 2) bedeckt, beſchützt. 3) befallen von einer Leidenſchaft. 4) belegt mit einer Strafe. 1) couvert. 2) défendu, ſoutenu, couvert. 3) ſaiſi, pris, frapé de peur. 4) condamné à une peine. § 1) okryty w infułę, w albę, płaſzczem (w płaſzcz) okryty. 2) oboz łaſem z iedney ſtrony, a z drugiey bagnem był okryty; łaſką Pańſka okryty. 3) okryći będąc ſtrachem. 4) ſurową okryty karą.

Okrzepły. 1) geronnen. 2) erſtarrt, von einer Leiche. 1) figé. 2) roide, dur, *parlant du corps d'un mort.*

Okrzepnąć, *F. okrzepnie.* geliefern, gerinnen. ſe prendre, devenir froid, ſe figer comme la graiſſe.

iuż okrzepł. die Leiche iſt ſchon ſteif geworden. le corps du mórt eſt deja roide.

Okrzepnienie. Gerinnung. l'action de ſe figer.

Okrzeſuię co, *F. okrzeſzę.* 1) beſchneiden, beſchneiteln, bekratzen einen Baum. 2) einen Stein aus dem gröbſten behauen. 3) einen abhärten, gewöhnen zu etwas beſchwerlichen. 1) ébourgeonner, ravaler, élaguer, décraſſer, émouſſer, ébrancher un arbre. 2) gruger, ébaucher une pierre. 3) durcir, endurcir, rendre capable de ſuporter; acoûtumer qu. à qu. ch. de pénible.

Okrzętnie, *adv* emſiger Weiſe. aſſidûment, induſtrieuſement, d'une maniére induſtrieuſe.

Okrzętność. Emſigkeit. activité, induſtrie, aſſiduité.

Okrzętny. fleißig, emſig. aſſidu, actif, induſtrieux.

Okrzoſanie. 1) das Beſchneiteln der Bäume. 2) das Behauen eines Steines aus dem

dem gröbsten. 3) das Abhärten. 1) coupe, taille des arbes; ébranchement. 2) l'action de gruger une pierre. 3) l'action d'endurcir qu.

Okrzosany. 1) beschneitelt, beschnitten, von Bäumen. 2) behauen, von Steinen. 3) abgehärtet zu etwas. 1) ébranché, ébourgeonné. 2) ébauché, grugé. 3) endurci, acoutumé à qu. ch. de fâcheux.

Okrzyk. 1) Geschrey; Geschrey einen zu schrecken. 2) durchdringender Schall der Trompeten. 1) cris; huéë, grand cris, grandes clameurs pour épouvanter. 2) son perçant des trompettes. § 1) okrzyk uczynić; okrzykiem ielenia do śieći napędzać; bez okrzyku wielkie rzeczy i ćicho sprawuie. 2) miedzy woiennym trąb okrzykiem.

Okrzyknąć kogo, *F. okrzyknę.* beschreyen, anschreyen. crier à (vers) quelqu'un pour l'épouvanter; huer après qu; poursuivre, chasser qu. de grands cris.

Okrzyknienie. 1) das Anschreyen. 2) Gram. Ausruffung; ein Signum exclamationis. 1) l'action de crier contre qu; huéë. 2) *Gram.* exclamation, un signe d'exclamation.

Okrzypnąć, *F. okrzypnę.* heisch werden. s'égueuler, s'enroüer.

Oksymel; ocet z miodem. Eßig-Meth. oximel.

Oksza. Wappenk. ein Beil im rothen Felde, und eines über der Krone. *Blason.* un hassart ou hache au champ de gueules, sur la couronne paroit aussi une hache.

Oktawa. 1) achttägige Andacht eines Fest-Tages. 2) achter Tag nach einem Fest-Tag. 1) octave; huit jours durant lesquels on dit le même ofice dans l'Eglise. 2) Octave, le huitiéme jour après une fête. § 1) Oktawa Bożego ćiała. *oktawa w Muzyce.* die Octave in der Music. l'octave dans la Musique. § Muzyk gdy głosu doćiągnąć nie może, oktawą wezmie; oktawa iest głos osmy.

Oktern. Octav-Lage Papier. caïer de papier en octavo.

Okular. 1) ein Brillen-Glas. 2) ein einfaches Brillen-Glas zum Lesen; ein Seh-Glas. 3) ein Vergrößrungs-Glas. 1) lunette, l'un des deux verres dans les lunettes. 2) monocule, verre rond pour lire ou regarder les choses un peu éloignées. 3) lunette à puce; un microscope pour grossir les objets.

okulary, plur. Brille. lunettes, *f. plur.* besicles, *f. plur.*

okulary zielone. grüne Brillen. lunettes augmentives.

Okularnik. Brillen-Macher. lunetier, faiseur de lunettes.

Okulat. der ein scharfes Gesicht hat. qui a une vuë aiguë; qui a bonne vuë.

Okulawić, *F. okulawię.* lahm werden. devenir boiteux. § okulawił na iedną nogę.

Okulista. Augen-Artzt. Oculiste, Medécin qui guérit les maux des yeux.

Okuluię } plastruię co. äugeln einen Baum, oculieren. écussonner,
Okulizuię } enter en écusson; faire des écussons.

Okulizacya, plastrowanie. das Aeugeln eines Baums. l'action d'écussonner un arbre.

Okuń. Barsch, Börsch ein Fisch. perche, un poisson. § okunie rzeczne, morskie.

Okup, pieniądze za więźnia. Löse-Geld der Gefangenen. la rançon, ce qu'on donne pour un prisonnier.

okup, } wykupienie. Loskaufung ei-
Okupienie } nes Gefangenen. rachat, redemtion des captifs.

Okupiny, *plur.* podarek albo uczta w dzień narodzenia. Gegen-Geschenck oder Schmaus an seinem Geburts-Tage. présent reciproque ou festin qu'on donne à ses amis au jour de sa naissance. § dźiśiay okupiny w ogrodźie odprawia; okupiny komu posłać.

Okupnik. Erb-Zins-Mann. un emphiteote ou emphiteutaire.

Okupność, maiętnośći cudzey trzymanie. Rechtsw. Erb-Zins-Gut. *Droit:* emphitéose, bail d'héritage à longues années.

Okupny. ein Erb-Zins-Gut angehend. emphiteotique, emphiteutique, qui regarde l'emphitéose.

Okupuię co, *v. m. F. okupię.* abkaufen, erkaufen; etwas mit Geld abthun, abwenden. racheter; donner qu. ch. pour s'exempter de quelque malheur.

okupić się. 1) sich aus der Gefangenschaft lösen; sich von einem Uebel loskaufen. 2) sich an seinem Geburts-Tage lösen. 1) se rançonner, se délivrer, se racheter de l'esclavage ou de quelque autre mal. 2) traiter ses amis ou jour de sa naissance, ou leur envoïer du gâteau.

Okurencya. 1) Anhaltung um etwas. 2) Vorfall. 1) brigue; prétension sur qu. ch. 2) ocurrence, rencontre, conjecture.

Okurent. 1) Bothe. *2) Anhalter um ein Amt. 1) messager, celui qui fait un message. 2) prétendant à une charge.

*Okuruię, przyśpiewuię. mitsingen. acompagner avec son chant.

*Okwićie, obfićie, *adv.* reichlich, fruchtbar. abondanment.

Okwita,

Okwita, *v. m. F. okwitnie.* abblühen, verblühen. défleurir, perdre la fleur; *en parlant des arbres.* § iuż drzewa okwitnęły; gdy drzewa okwitali.
Okwitanie. Baum-Blüthe. la fleurison.
Okwitnienie. die Zeit nach der Baum-Blüthe. la fleurison passée.
**Okwitość. Fruchtbarkeit, Fülle. abondance, grande fertilité, fécondité. § okwitość zysku z utrapienia ubogich ludźi zbiera.
lato okwitośći. fruchtbares Jahr. une année fertile.
Okwituię w czym. im Ueberfluß etwas haben. abonder, voguer, foisonner en.
Olbora. Berg-Amt; Berg-Gericht. tribunal des mines; bureau des mines.
Olborny. zum Berg-Amt gehörig. de Tribunal des mines.
Olbornik. Berg-Rath, Berg-Amtmann. Conseiller ou Baili pour les mines.
Pisarz olborny. Berg-Schreiber. gréfier, commis aux mines.
Olbrod. (*sperma ceti*) Wallrath. nature, sperme, blanc de baleine.
Olbrzym. ein Riese. géant. § olbrzymi (olbrzymowie) śię czasem widźieć teraz dawaią.
Olbrzymka. eine Riesin. une géante.
Olbrzymski. Riesen-. de géant, gigantesque.
olbrzymska woyna. Poet. der Riesen-Krieg mit den Göttern. *Poet.* gigantomachie, le combat des géans contre les Dieux.
Olejarz, *vid.* Oleynik.
Oleiek, *g. oleyka.* köstliches Oel. huile précieux; essence; l'huile de parfum. § oleiek gozdźikowy; wonnym oleykiem napuśćić.
oleiek do pomazania. Salb-Oel. huile à sacrer, à oindre.
Oleiowany. mit schlechten Oel angemacht, eingetränckt. aprêté, froté de quelque huile commune; huilé.
Oleiowaty. ölicht. huileux, oléagineux, onctueux. § oleiowate materye.
Oleiowy, Oleyny. zum schlechten Oel gehörig. huileux, qui regarde l'huile commune. § oleiowa bańka.
drożdże oleyne. Trusen; Oel-Hefen. l'amourca, lie de l'huile.
oleiowy statek. Gefäß zum Oel. vaisseau à mettre de l'huile.
Oleśnik, kopr dźiki źiele. (*meum*) Baar-Wurtzel, Bardillen, Wald-Fenchel. meum; meu.
Olesżno. Rosenberg, Stadt in Schlesien. Rosemberg ville de Silesie.
Oley, *g. oleiu.* 1) schlechtes Oel. 2) Physic: Oel, ölichtes Wesen. 1) l'huile qui n'est pas précieuse. 2) *Phisiq.* l'huile; substance huileuse; matiére grosse en maniére d'huile. § 1) oley lniany, orzechowy, kasztanowy, oliwny i insze oleie; oleiem kapustę okraśić, oleiu zgorzknienie. 2) morska woda ma wiele w sobie oleiu i tłustośći.
oley święty. geweihetes Oel. les saintes huiles.
ma oley w głowie. er hat Grütze im Kopf; er hat Verstand. il a du plomb dans la tête; il a l'esprit bien tourné. § oley u niego w głowie czuie.
na oley ziarno wybić. Oel pressen. faire, tirer l'huile de quelque grain.
Oleyczyk. Oel-Kuchen. tourbe ou tourteau fait de marc d'olive.
Oleykowanie, oleykiem napuszczanie. das Tränken, Reiben oder anmachen mit theurem Oel. onction; l'action d'enduire, de froter avec quelque essence.
Oleykowany. getränckt, angemacht mit theurem Oel. oint, froté, enduit avec une essence.
Oleykownik. der wohlriechende Oele macht und verkauft. parfumeur, qui fait les essences, qui vend toutes sortes d'essences.
Oleykowy. zum köstlichen Oel gehörig. d'onguent, d'essence; qui regarde quelque huile précieuse. § oleykowy słoiek.
Oleykuię co. mit theurem Oel anmachen, tränken. oindre d'huile précieuse; froter d'essence.
Oleyny, *vid.* Oleiowy.
Oleynik. Oel-Schläger, Oel-Presser, Oel-Händler. l'huilier, qui exprime de l'huile; qui trafique en huile.
Olimp. der Olymp. l'Olimpe *m.*
Olimpiacki. } Olympisch. Olimpien, Olim-
Olimpski. } pique.
Oliwa. 1) Baum-Oel. 2) Oel-Zweig, Friede. 3) Oel-Baum. 1) de l'huile; de l'huile d'olive. 2) olive; couronne d'olivier; la paix. 3) olivier. § 1) oliwa zgorzkniała. **2) spokoyne sadźisz oliwy.
oliwą przyprawić co. mit Baum-Oel anmachen. assaisonner qu. ch. de l'huile d'olive.
oliwa herb. Wappenk. Lilien-Stengel mit der Wurtzel zwischen zwey Rosen, aus der Krone springet ein halber Löwe. *Blas.* tige de lis avec la racine entre deux fleurs de rose; un lion issant ou à demi-corps paroit sur la couronne.
oliwa leśna polna. wilder Oel-Baum. olivier sauvage.

Oliwczany, *vid.* Oliwkowy.
Oliwka. eine Olive. olive. § oliwki tłoczyć, zbierać.
oliwek zbieranie. Oliven-Lese. olivaison, *f.* la recolte des olives.
oliwki zbierać. Oliven lesen. cueillir des olives.
oliwki; oliwki przyprawne. Oliven, eingemachte Oliven. olives, olives confites.
Oliwkowy. 1) Oliven-. 2) oliven-färbig. 1) d'olive, qui apartient aux olives. 2) olivâtre, qui tire sur la couleur d'olive. § 1) pestka oliwkowa. 2) oliwkowe sukno.
Oliwny. ⎫ 1) Oel-Baum-. 2) Baum-
Oliwowy. ⎭ Oel-. 3) oliven-färbig. 1) d'olivier, qui apartient à l'olivier. 2) d'huile d'olive. 3) de couleur d'olive. § 1) ogrodny sad oliwny; liście oliwne. 2) flaszka oliwna. 3) oliwna farba, kolor.
gora Oliwna. der Oel-Berg im Neuen Testament. le mont des oliviers dans le Nouveau Testament.
Oliwnik. 1) Oel-Garten, Oel-Berg. 2) Baumöl-Presser. 1) olivet, lieu planté d'oliviers; montagne des oliviers; mont olivet. 2) huilier, qui exprime l'huile d'olive.
Ołomuniec, *g. ołomuńca.* Olmütz, Haupt-Stadt in Mähren. Olmitz, capitale de Moravie.
Ołomucki. von Olmütz. d'Olmitz.
Ołow, *g. a. u.* Bley. plomb. § ołowia (ołowiu) funt.
ołowiem spaiać, zalewać, oblewać. mit Bley vergiessen. souder, enduire de plomb; plomber.
ołowiem spaianie, zalewanie. Bley-Lötung. soudure de plomb.
Ołowek, *g. ołowka.* Wasser-Bley, Reiß-Bley, Bley-Stift, Bley-Feder. plomb de mer, potelot, craion.
Ołowianka, 1) Loth-Bley; Bley-Wurf, Senck-Bley auf den Schiffen. 2) Bley-Schnure der Maurer. 1) le plomb, le perpendicule; la sonde; ligne de sonde. 2) plomb, le perpendicule, muël, dont les maçons prennent les aplombs.
dowiadywać się głębizny ołowianką. die Tiefe mit dem Senck-Bley suchen. sonder; chercher la profondeur avec une sonde.
Ołowiany. bleyern. de plomb, qui est de plomb; qui est fait de plomb. § kula ołowiana.
ołowianym pisze piorem. er hat eine schlechte Schreib-Art. il a un stile fort simple.

Ołowiasty. ⎫ 1) bleyärtig. 2) bleyfärbig.
Ołowisty. ⎭ 1) qui a la proprieté de plomb. 2) de couleur de plomb.
Ołownia, ołowna huta. Bley-Giesserey, Bley-Hütte. fonderie de plomb; plomberie.
Ołownica, ziele S. Antoniego. (*dentilaria; herba S. Antonii*) Flöh-Kraut; Mücken-Kraut. dentelaire, la grande persicaire.
Ołownik, ołow albo ołowiem robiący. Bley-Arbeiter. plombier, qui fond le plomb; qui travaille en plomb.
Ołowny. 1) Bley-, zum Bley gehörig. 2) bleyfärbig. 1) de plomb; qui est de plomb, qui apartient au plomb. 2) plombé, de couleur de plomb. § 1) ołowny statek. 2) ołowny kolor.
ołowna piana. (molybditis) Bley-Schaum. écume de plomb.
ołowna żyła albo ruda. Bley-Ader. veine de plomb.
ołowny proch albo popioł. (molybdena, plumbago) das feinste Bley, oder Art einer Glätte, die in Reinigung des Goldes und Silbers mit Bley an dem Boden des Ofens klebet. sorte de plomb le plus fin ou plûtôt de litargie qui s'atache au fonds du fourneau dans la purification de l'or & de l'argent avec du plomb.
Olśnąć, *F. olśnę.* blind werden, geblendet werden. devenir aveugle; s'éblouïr. § olsnąć od słońca; od gładyszki.
Olśnienie. zufällige Blindheit; Blendung. aveuglement, éblouïssement.
Olstro. 1) Pistol-Halfter. *2) Futeral, Ueberzug. 1) fourreau de pistolet *2) fourreau, étui.
i olstro puści, kiedy Bog dopuści. wenn es Gott zuläßt, kan man leicht ein Unglück haben. si Dieu le permetoit, il y auroit bien des malheurs.
Olsza drzewo. (*alnus*) eine Erle. un aune.
Olszeniec, *g. olszeńca,* ⎫ ziele. (*alnocymi-*
Olszenik koprzywy ⎭ *num*) eine Art von Kümmel. sorte de cumin.
Olszowki, *plur.* Art guter Schwämme. sorte de fort bons champignons.
Olszowy. 1) erlen, von Erlen. *2) schwanck, hager. 1) d'aune; fait d'aune. *2) dégrêle, éfilé, dégagé.
Olszyna. 1) Erlen-Wald. 2) Erlen-Holtz. 1) aunaie, lieu planté d'aunes. 2) bois d'aune.
Ołtarz, *g. a.* Altar. autel. § na ołtarzu palono ofiary; ołtarze w tym kościele są marmurowe.
wielki ołtarz. das hohe Altar. le maître autel; le grand autel.

Ołtarzyk, *g. a.* Altärlein; Haus=Altar. autelet; petit autel.
Omacywam, *v. m. F. omacam.* umfühlen, befühlen. tâter tout à l'entour.
*Omaćmie; Omackiem, w Omacku, *adv.* w poćiemku. im Finstern. à tâtons, en tâtonnant; à la brune.
Omacmica. ein Nacht=Gespenst das die Kinder, so des Nachts essen, unersättlich macht. un spectre qui rend les enfans insatiables, qui mangent de nuit.
Omacalny, omaczaniu służący. eintauchbar; darinnen man eintauchen kan. dans lequel on peut plonger; liquide, fluide.
Omaczam, *v. m. F. omoczę.* 1) eintauchen. 2) mit Thränen benetzen. 1) tremper, moüiller dans quelque chose liquide. 2) verser ses larmes, baigner qu. ch. de ses larmes. § 1) omoczyć sztuczkę chleba w wodźie. 2) omoczyć twarz łzami.
Omaczanie, omoczenie. das Eintauchen. l'action de tremper, de moüiller.
Omaić co, *F. omaię.* belauben. couvrir, ombrager de feuilles.
Omamiam kogo, *v. m. F. omamię.* bethören, blenden, einnehmen. aveugler, éblouir.
Omamienie. Bethörung, Blendung, Blendwerck, falscher Schein. erreur, illusion, fausse opinion; tromperie de sens. § omamienia w tym więcey niżli rzeczy.
Oman źiele. (*belenium*) Aland=Kraut. aune, aunée, énule.
Omanek, *g. omanka.* Aland=Wein. du vin d'aunée.
Omasta. 1) Mache, Fett zum Anrichten. 2) nahrhafte Speise. 1) de la graisse pour assaisonner. 2) viande nourrissante, rassasiante.
Omastny. fett, nahrhaft. suculent, nourrissier, nutritif, nourrissant, alimenteux, substantiel, substantieux. § omastny to pokarm.
Omaszczam co, *v. m. F. omaszczę.* 1) mit Fett anmachen. 2) Nahrung geben. 3) düngen. 1) assaisonner avec du gras; mettre de la graisse au; faire gras une viande. 2) nourrir, donner un bonne nourriture. 3) amander, engraisser, fumer la terre. § 1) omaśćił kapustę.
*Omawiam, *v. m. F. omowię.* ablehnen eine Beschuldigung. disculper, excuser qu; exempter de qu. ch. § omowią go lata od woyny.
Omdlewam, *v. m. F. omdleię.* in Ohnmacht fallen. s'évanouïr; pâmer; tomber en évanouïssement, en pamaison. § omdlała nieboga na tę wiadomość.
Omdlenie. Omdlewanie. Ohnmacht. pamaison, *f.* évanouïssement, sincope.
omdlenie czyniący. das Ohnmachten verursachet. sincoptique.
Omężam, *F. omężę.* bemannen, einer einen Mann geben. marier à un mari; donner un époux à une fille. § omężył poddankę swoię.
Omiatam co, *v. m. F. omiotę.* umfegen, befegen. balier, vergeter autour; nettéïer avec un balai tout à l'entour.
Omiećiny, *plur.* 1) Kehricht, Kehr=Staub. 2) Staub=Mehl, Mühl=Staub. 1) balaiures, *f. plur.* ordures amassées avec une époussette. 2) la menuë poussiére de la farine; poussiére de moulin. § 1) zmieć kurzawę, a wyrzuć omiećiny. 2) omiećiny albo kurzawę z mąki w młynie, w piekarni zmiatać.
Omięg źiele. (*aconitum*) Wolfswurtz, Hunds=Tod, ein giftiges Kraut. aconit, une herbe fort venimeuse.
Omienieć, *F. omienieię*; okrzypnąć, mowiąc nagle głos utraćić. heisch werden. s'enrouër, s'égosiller, s'égueuler.
Omierzam, *v. m. F. omierzę.* 1) vereckeln; einen Eckel machen. 2) verhaßt machen. 1) afadir; donner du dégoût pour qu. ch. 2) rendre odieux. § 1) omierźił mi tę potrawę. 2) ten postępek omierźił go przyiaćielowi.
Omierzły. Omierźiony. verhaßt, garstig, eckelhaft. odieux, haï, dégoûtant.
Omierznąć, *F. omierznę.* einem überdrüssig, verhaßt, zum Eckel werden. rebuter, dégouter qu; devenir, se rendre odieux; causer du dégoût. § omierzła mu żona, potrawa; omierzło mu to.
omierznąć sobie (*sobą*). sich selber zur Last werden; einen Eckel vor sich selbst haben. se déplaire à soi même; se dégoûter de soi même. § omierznąwszy sam sobą, śmierći sobie życzył.
Omieszka, omieszkanie, zamieszkanie, zmuda, mieszkanina. Säumniß, Versäumniß, Verabsäumung. négligence, retardement; nonchalance; perte du tems, de l'ocasion. § omieszkanie pogody do sprawienia czego; przychodź bez omieszki; omieszkania nie rad widzę.
Omieszkały. zahm, zahm geworden. aprivoisé. § omieszkały lew miedzy ludźmi.
Omieszkiwam czego, *v. m. F. omieszkam.* versäumen, verabsäumen. négliger, laisser échaper; perdre du tems, une ocasion. § omieszkał sposobney do tego okazyi; omieszkał poszty.
Omiiam, *v. m. F. ominę.* übergehen, auslassen.

lassen. omettre; ne pas faire; manquer. § te słowa ominął.
ominąć co. vergehen, vorbey gehen. se passer, passer, échaper, s'écouler, s'évanouir, disparoître. § czas pogodny ominą; prętko ominaiąca uroda.
Omłacam co, *v. m. F. omłocę.* ausdreschen. batre le grain, le faire sortir des épis.
Omłocenie. } die Ausdreschung, das Ausdreschen. l'action de batre le grain; le batage.
Omłot. }
Omłocony. ausgedroschen. batu avec un fleau; qui est séparé du grain. § omłocona słoma.
Omowa. Ablehnung, Entschuldigung, Rechtfertigung. juste excuse, justification.
Omszeć, *F. omszeię.* beschimmeln. devenir moisi, se chancir, se moisir, moisir. § ser omszał.
Omszenie. Schimmel. chancissure, moisissure.
Omszony. beschimmelt. moisi, chanci.
Omulam, *v. m. F. omulę*; błotem albo mulem obmazuię. mit Koth oder Schlamm besudeln. souiller de fange ou de boue; enduire de limon. § omulił chłopcu twarz.
omulić się. sich mit Koth besudeln. se souiller de limon; se croter.
Omyćie. die Abwaschung. lavement, l'action de laver. § omyćie nog, rąk.
Omykam co, *v. m. F. omknę*; osmykam. abblatten, mit der Hand die Blätter abstreifen. dépouiller une branche de feuilles, les arracher; éfeuiller une branche.
Omylam, *v. m. F. omylę.* 1) mißlingen, fehl schlagen, nicht gerathen. 2) einen um etwas bringen, das er hoffet. 3) einen irre machen. 1) échoüer, mes-arriver, mes-avenir, ne pas réüssir; manquer. 2) frustrer, priver qu. de. 3) tromper, seduire. § 1) omyliła mię nadźieia; omyliło go przedśięwźięćie; omyliła mię wieczerza. 2) omylił mię na tym. 3) omyliła mię droga; zegar mię omylił
omylić czyie nadźieie. eines Hoffnung zu Wasser machen. trahir les espèrances de qu; frustrer qu. de son espèrance.
omylić się. fehlen, irren, sich betrügen; sich verirren. se tromper, s'abuser, étre dans l'erreur, faillir; s'égarer. § omyliłeś śię w tym; omyliłem śię na nim, na rozumieniu i nadźieiach moich.
Omyłka. Fehler, Irrthum. erreur, *f.* bévuë, faute.
Omylnie, *adv.* fehlerhaft, mit Fehlern. avec bien des fautes. § księga barzo omylnie drukowana.

Omylnik źiele. (*asarina*) Stein-Gundermann. asarine.
Omylność. Fehlbarkeit, Neigung zu fehlen, Schwachheit. erreur, vice, *m.* pante à faire des fautes; foiblesse.
Omylony. fehlgeschlagen, mißlungen. échoüé, qui n'a pas réüssi. § omylone intencye.
Omylny. 1) fehlerhaft, voll Fehler. 2) betrüglich, eitel. 1) fautif, qui est sujet à faire des fautes, plein de fautes. 2) trompeur, incertain, vaines § 1) omylny to człowiek; omylne to są barzo rachunki; omylne przedśięwźięćie; astrolog barzo iest omylny. 2) omylne nadźieie.
koń nog omylnych. Pferd das leicht stolpert. cheval qui fait souvent de faux pas.
Omyty. gewaschen. lavé.
Omywam co, *v. m. F. omyię.* abwaschen. laver, nettéier avec de l'eau. § omyy mu, sobie twarz, dźiećię z brudu.
omyć śię. sich abwaschen. se laver.
On, *adv. vid.* Ono, *adv.*
On, ona, ono, *adj.* ow, owa, owo. jener, jener da. ce, celui, celui là, l'autre; celle, celle-là, cela; ce. § ono czyń, ono mow; przystąpiłem do onego człowieka, do oney kobiety.
ono to; ono iste. ein Ding, jenes Ding, daß man nicht gerne nennet. c'est une chose, qu'on a honte de nommer.
On, ona, ono, *pronom.* er, sie, es. il, lui, elle.
G. iego, iey, iego. *D.* iemu, iey, iemu. *A.* go, ią, ie. *I.* nim, nią, nim. *Plur. N.* one (*m. anim.* oni.) *G.* ich. *D.* im. *A.* ie. (*m. anim.* ich.) *I.* niemi.
on ty, vulg. du magst seyn wer du willst. qui que vous soïez.

* * *

1) Vor einem *Verbo* setzet man in nachdrücklichen Reden im *Dativo* iemu, und iego im *Accusativo. pour déterminer plus fortement & comme par emphase on met devant un verbe au Datif* iemu, *& à l'Acusatif* iego.
iemu datem. ihm habe ich gegeben; er ist es dem ich gegeben habe. c'est lui à qui j'ai donné.
datem mu ich habe ihm gegeben. je lui ai donné. § iego prośiłem (prośiłem go).
2) die Genitivi *iego, iey, ich*, bedeuten dessen, ihrer derer. les génitifs *iego, iey, ich* signifient son, sa, ses; savoir de celui, de celle, de ceux, de celles, dont on parle.
był w swoiey izbie. er ist in seiner eignen Stube gewesen. il a été dans sa (sa propre) chambre.

był

był w iego, w iey, w ich izbie. er ist in dessen, in ihrer, in deren Stube gewesen. il a été dans la chambre de celui, de celle, de ceux, de celles dont on parle.

3) dieses *Pronomen* wird nach einer *Præposition* also decliniret, und öfters dessen *Ac. masc.* niego in ein ń oder eń verwandelt und zu der *Præposition* gefüget. *après une préposition ce pronom se décline de la manière suivante, & l'on joint souvent un ń ou eń à la préposition au lieu de l'Ac. masc,* niego.

G. niego, niey, niego. D. niemu, niey, mu. A. niego, nią, nie. I. nim, nią, nim. L. nim, niey, nim. *Plur. g.* nich. D. nim. A. nie (*m. anim.* nich. I. niemi. L. nich.

po nim. verfolget ihn, jaget ihn nach. poursuivez le.

pisałem przez niego (przeń). ich habe durch ihn geschrieben. j'ai écrit par lui. § o niego (oń) prosiłem; po niego (poń) posłałem.

Onaczę, *vulg.* ono albo onako czynię. es so und so machen; dieses und jenes thun, reden. faire, agir, parler de diverses maniéres.

onaczyć się, vulg. gehen in etwas, eintreten, eingehen. entrer, aller au dedans. § onaczy się we drzwi iako Jego Mość.

z Onąd, zonąd. daher. de cet endroit; de ce lieu là; delà.

Onak, onako, *adv.* auf eine andre Art, auf jene Art. de l'autre façon; de celle maniére là.

Onaki. auf eine andre Art gemacht. fait de l'autre façon.

Onędy, *adv.* da durch, dort hindurch. par là; par cet endroit.

Onegda, onegday, ongi, *adv.* 1) neulich, dieser Tage. 2) ehegestern. 1) il y a quelques jours; il n'y a pas long tems; nouvellement; derniérement, récemment, de puis peu. 2) avant-hier.

Onegdayszy. 1) neulich; ohnlängst geschehen. 2) ehegestrig. 1) derniérement; arrivé, fait il n'y a pas long tems. 2) d'avant-hier.

Onich, *g. a.* Oniks, kamień drogi. Onichel, Onych-Stein. Onix, pierre précieuse.

Onichowy. Onichel-. d'Onix.

Oniemieć, *F. oniemieię.* verstummen. se taire tout court; se taire tout d'un coup; devenir müet; se déferrer; se déconcerter. § oniemiał przed nim na ten zarzut.

Oniemiały. verstummt. devenu müet; déconcerté.

Oniemienie. Verstummung. l'action de devenir müet ou tout court; l'impuissance de parler.

Ono, *adv.* siehe dort; siehe da. là; voilà en ce lieu là. § nie widźisz go, ono idźie.

Ono, *pron. vid.* On, *pron.*

Onże. er selbsten; derselbe. lui même. § onegoż widźiałem; iegoż konie; iemuż dałem.

OO. ist die Abkürzung des Worts Oycowie. *c'est l'abréviation du mot* Oycowie. § OO. Jezuići, Francíszkani.

Oo, *interj.* halt, oho, steh. faites halte; halte-là. § darmo oo furman woła.

*Opaćica } kśieni. Aebtißin. abbesse.
*Opaćini }

Opacki, *vid.* Opatski.

Opactwo, *vid.* Opatstwo.

Opacznie, *adv.* verkehrt. à l'envers, à travers; à rebours; à contresens. § opacznie sądźi.

Opaczność. Bosheit, verkehrtes Wesen. méchancete, perversité.

Opaczny. 1) verkehrt, das hinterste zuforderst gewendet. 2) verkehrt, verdorben, widersinnig. 1) renversé; tourné sens-dessus-dessous; mis de travers; fait d'une maniére qu'il ne faut; tourné à l'envers; à rebours. 2) pervers, tortu, méchant, corrumpu. § 1) kura z opacznym na sobie pierzem. 2) opaczna pilność; opaczna szczęśćia iego surowość.

umysł ma opaczny. er hat einen verkehrten Sinn. il a l'esprit de travers.

opaczne teraz czasy. es sind jetzt verkehrte Zeiten. c'est présentement un siécle tortu.

opacznym sposobem. gegentheils; widrigentheils. au contraire.

Opadam, *v. m. F. opadnę.* 1) fallen als die Flüsse. 2) abfallen als die Blätter. 3) ausfallen, von Haaren. 4) abfallen, mager werden, von Leibe kommen. 5) stranden, auf einer Sand-Banck sitzen bleiben. 6) überfallen, anfallen. 1) baisser, s'abaisser, décroitre, devenir plus bas comme un fleuve. 2) tomber comme les feuilles des arbres. 3) tomber comme les cheveux à un malade. 4) maigrir, amaigrir; devenir maigre. 5) échoüer, démeurer sur le sable, sur un banc. 6) se jetter, tomber, fondre sur. § 1) Wisła opadła; morze opadło. 2) owoce, liśćie z drzew opadaią. 3) opadaią mi włosy. 4) opadł koń. 5) okręty na skałach morskich opadaią. 6) opadli go pśi, wilcy; opadli naśi na łupie.

opadła ich woda. das Wasser fiel, und sie blieben sitzen. l'eau étant devenuë fort basse ils échouérent. § rzeka nawę opadła.

owoce od przymrozkow opadaią. das Obst wird von Frost gerühret; es fällt ab, es welcket. les fruits coulent, tombent à cause du froid.

suknia na nim opada. das Kleid fällt ihm vom Leibe, so alt ist es. son habit s'en va en lambeaux.

Opadanie. 1) das Abfallen der Blätter. 2) das Fallen der Flüsse. 3) das Haar-Ausfallen. 1) le tems où les feuilles ou les fruits tombent de l'arbre. 2) l'abaissement des eaux, des riviéres. 3) alopecie, une maladie qui fait tomber le poil. § 1) padanie liśćia, winnych iagod. 2) opadanie rzeki, powodźi. 3) opadanie włosow.

morskie przychodzenie i opadanie. die Ebbe und Flut. le flux & le reflux de la mer.

Opadły. 1) abgefallen als Blätter. 2) überfallen, befallen, angegriffen. 3) mager, abgefallen. 1) tombé, comme les feüilles. 2) ataqué, entouré à l'impourvu, surpris. 3) maigre. § 1) opadłe zbierać liśćie. 2) ratować od wilkow, od zboycow opadłego. 3) opadły mi śię zdaiesz.

Opadnienie, *vid.* Opadanie.

Opadźistość. 1) Eigenschaft einer Sache die abzufallen pfleget. 2) das Abfallen der Früchte, der erfrohrnen Blüthe. 1) proprieté d'une chose qui tombe de son corps. 2) coulure des fruits, des fleurs, qui tombent de l'arbre après un froid. § 1) lekarstwo na opadźistość włosow; wschodzące słońce opadźistość manny z kłosa sprawuie. 2) opadźistość iagod winnych, owocow, kwiećia, nim śię na owoc wiąże.

Opadźisty, często albo łacno opadaiący. das leicht abfällt. sujet à tomber; prêt à tomber, qui tombent aisément de son corps. § ielenie rogi co rok są opadźiste; włosy ma opadźiste.

Opaiam, *v. m. F. opoię.* 1) berauschen, besaufen. 2) verblenden, träncken mit Hoffnung. 1) enivrer. 2) enivrer, aveugler, éblouir qu. § 1) opoił mię winem. 2) tą nadźieią, tą podniętą go opoił.

Opak, *adv.* 1) auf die unrechte Seite; ebicht, verkehrt. 2) verkehrt, widersinnig. 1) à l'envers, de travers. 2) à rebours, à travers, de travers; sens devant derriére; à contre sens. § 1) opak szatę obległ; opak czapkę postawił. 2) opak ći to było; opak, nie po ludzku żyie, śię sprawuie; opak rzeczy wrogi postanowiły; opak rzeczy rozumieć.

opak obroćić. verkehren, das hinterste zuförderst wenden. renverser, tourner à l'envers, à rebours. § obrocę to słowo, tę sprawę opak.

sens opak położony. verkehrter Sinn in einer Rede. sens mis de travers.

opak wszystko czynić. seine Sachen verkehrt anfangen. faire tout à rebours; écorcher l'anguille par la queuë.

opak trzewik obuł. er hat den unrechten Schuh angezogen. il a chaussé le soulier autrement qu'il ne faut.

opak mi rzeczy idą. die Sachen gehen mir verkehrt. les choses me vont de biais; il m'arrive tout au rebours, de travers.

opak ręce związane. auf dem Rücken gebundene Hände. les mains liez sur le dos.

Opal kamień drogi. ein Opal, ein Edel-Stein. opale, pierre précieuse. § w opalu rożne są kolory.

Opał. 1) Brand-Wunde. 2) Heitzung der Stuben. 3) Sonnen-Brand, Sonnen-Schwärtze. 4) Feuer, Hitze einer Schlacht. 5) Kriegs-Feuer; Gefahr, Unruhe. 1) brûlure, le mal qu'on a du feu. 2) afoüage, *m.* le chaufage, le bois qu'on brûle pour se chaufer. 3) noirceur causée par le hâle du soleil; visage hâlé. 4) le fort, le feu, la vehémence d'une bataille. 5) combustion, incendie, guerre, trouble, *m.* desordre, *m.* § 1) maść na opał prochowy. 2) drwa na opał; opał ma w tym leśie wolny. *3) opał (ogorzałość) od słońca. 4) kazał połkom na odwod z samego opału potrzeby. 5) tu Oyczyzna w opale, a przećię nikt na ratunek nie pamięta.

Opalam, *v. m. F. opalę.* 1) umher brennen, bebrennen. 2) versengen. 3) in der Küche: besengen. 4) fig. ergreifen; in Gefahr bringen. 5) schwärtzen, verbrennen als die Sonne das Gesicht. 1) brûler autour. 2) roussir, brûler un peu les extremitez d'une chose. 3) *terme de cuisine:* flamber une volaille plumée, lui ôter les petits poils par dessus la flamme. 4) prendre, ateindre, enveloper qu. dans un danger. 5) brûler, noircir, hâler, rendre basané. § 1) opalł łaskę, koł. 2) opalił sobie włosy, suknie. 3) opalić gęś, prośię. 4) ugaśił ogień, ktoryby i iego i inszych urzędnikow był opalił. *5) słońce twarz mu opaliło.

opalić śię. sich ein wenig verbrennen, sich versengen. se brûler un peu; roussir.

*opalić

* *opalić się (ogorzeć) od słońca.* von der Sonne verbrennet werden. 1. hâler; devenir noir & bazanné. § tak się od słońca opalił, że cygańskiey prawie nabył cery.

Opałam co. 1) schwingen sichten das Getreide 2) anschmieren an prügeln. 1) vaner; jetter dehors en vanant; nettéïer en vannant. 2) rosser, savonner rondiner qu.

opałać sztukę chleba. ein Stück Brod begierig ohne Messer essen. avaler avidement un gros lopin de pain sans le couper.

Opaleniec, g. *opaleńca.* ein Abgebrandter. celui qui a perdu sa maison dans une incendie.

Opałanie. das Sichten des Getreides. l'action de vaner le grain.

Opałka. 1) die Fege, Schwinge das Getreide zu sichten. 2) Futter-Schwinge im Stalle. 3) Kram-Kasten der Land Krämer. 1) van, pour vanner le grain. 2) vanette dans l'écurie 3) bale, boutique que portent les merciers. § 1) opałką zboże wywiewać. 2) w opałce obroku koniom dawać. 3) Szkotowie co na sobie sobie opałkę noszą.

Opalony. 1) angebrandt, bebrandt. 2) besengt. 3) in der Küche: besengt 4) von der Sonne verbrannt. 1) brulé autour. 2) roussi. 3) hâlé, bazané, noirci par le soleil § 1) opalona laska, balka. 2) włosy opalone. 3) gęś opalona 4) opalony (ogorzały) na słońcu.

Opalować, F. *opaluię.* umpfählen. garnir de pieux; entourer de pieux; ficher des pieux autour.

Opalowanie, ogrodzenie palami. Verpfählung, Umpfählung. échalier; *m.* enceinte faite de pieux.

Opanować, F. *opanuię.* 1) einnehmen, sich bemeistern, sich bemächtigen. 2) befallen einnehmen als die Furcht. 1) ocuper, reduire, emporter, gagner, se rendre maitre, se saisir de. 2) saisir, prendre comme la peur une personne. § 1) opanować miasto, fortecę. 2) opanował go strach, boiaźń; łakomstwo i gniew go opanowały.

Opanowanie. Einnehmung Bemächtigung. prise, ocupation, reduction, l'action de s'emparer de.

Opanowany. eingenommen. emporté, saisi, ocupé, pris.

Oparcie. *vid.* Opieranie.

Oparkanić co, *F. oparkanię.* umzäunen mit einer brettern Wand enclorre, environner d'un plancher.

Opartolić się, *vulg. opartolę się.* sich schlecht verheyrathen. se mes-allier; se marier mal

Oparty angestämmt qui s'est apuïé contre qu. ch.

Oparzam, *v. m. F. oparzę.* 1) einen verbrühen. 2) in der Küche: abbrühen 1) échauder, brûler avec de l'eau chaude. 2) *terme de cuisine:* échauder, peler, ôter le poil ou les plumes avec de l'eau chaude. § 1) warem go oparzyła; iakby go oparzył, *prov.* 2) oparzyć gęś, prosię.

oparzyć się. sich verbrühen. s'échauder.

oparzyć się iedząc. sich beym Essen verbrühen. se brûler en mangeant.

Oparzelina. Brand vom siedenden Wasser. brûlure, le mal que l'eau chaude a fait.

Oparzysko. / *oparzyste mieysce.* } warmer Quell der nicht zufrieret. source ou fontaine qui ne se prend jamais par le froid.

Oparzysty. brennend; ein Brennen verursachend. brulant, ardent; qui cause une inflammation.

oparzyste oczy. entzündete Augen. des yeux rouges d'une inflammation.

Oparzystość oczu. Entzündung der Augen. inflammation dans les yeux.

Opaska. 1) Weiber-Gürtel 2) Krone, Haupt-Binde der alten Kayser. 1) ceinture des femmes. 2) un diadéme, couronne que portoient les Empereurs.

Opasanie. 1) Umgürtung. 2) Blockirung. 3) Umgebung, Peripherie. 1) l'action de ceindre. 2) blocus d'une ville 3) enceinte, peripherie, circonference. § 1) po opasaniu na kawalerstwo. 2) w ścisłym miasto trzymać opasaniu. 3) opasanie figury matematyczney.

Opasany. 1) umgürtet. 2) umgeben. 3) blockirt. 1) ceint 2) environné. 3) bloqué.

Opasuię, *v. m. F. opaszę.* 1) umgürten. 2) blockiren, einschliessen eine Stadt 3) umgeben. 1) ceindre le corps d'une ceinture. 2) bloquer, serrer une ville; faire un blocus autour d'une ville. 3) ceindre, enceindre, environner, entourer de. § 1) opasać kogo pasem, szablą. 2) opasał nieprzyiaciela, fortecę, miasto. 3) Sarmacką koroną skronie swoie opasał: wielkie go glupstwo opasało; opasać miasto murami, basztami.

opasać się. sich gürten. se ceindre.

Opat. ein Abt. un Abbé

Opatek większy ziele (*tithymalus paralius*) eine Art von Wolfs-Milch. une espèce de tihimale.

Opatrowanie. Wartung, Pflegung, Besorgung, Verpflegung. charge, soin qu'on

prend pour quelque choſe; aplication à conduire, à gouverner qu. ch. § opatrowanie ogroda, domu.

opatrowanie chorego, rannego. Abwartung eines Krancken, eines Verwundeten. pancement d'un malade, d'un bleſſé.

opatrowanie konia, bydlęcia, ptakow. Wartung eines Pferdes, eines Viehes, der Vögel. pancement d'un cheval, d'une bête, des oiſeaux.

Opatruię, *v. m. F. opatrzę.* 1) beſorgen, pflegen. 2) warten, abwarten einen Krancken, ein Thier. 3) verwahren, behüten. 4) verſorgen, verſehen mit etwas. *5) beſehen. 1) ſoigner, vaquer, s'apliquer, veiller à qu. ch; avoir ſoin de qu. ch. 2) ſoigner, panſer un malade une bête. 3) préſerver, prémunir qu. contre qu. 4) pourvoir, fournir qu. de; pourvoir aux béſoins de qu; garnir de. 5) voir, viſiter, regarder. § 1) Bog to opatrzy; opatrzyłem wina moie. 2) opatrował (doglądał) chorego, rannego, konie, ptaki. 3) dobrze zdrowie ſwoie przećiw zimnu opatrzył. 4) opatrzyć kupca w towary, fortecę żywnośćiami; opatrzyć (przyrządźić) miaſto wałami. *5) opatruie (ogląda) rzeczy ſwoie.

opatrzyć śię. 1) ſich verſehen, ſich verſorgen. 2) ſich verwahren wider etwas. 1) ſe pourvoir, ſe fournir, faire proviſion de. 2) ſe munir, ſe garnir, ſe prémunir, ſe préſerver, ſe ramparer de qu. ch. contre qu. ch. § 1) opatrzyłem śię w pieniądze, we drwa (drwami) na zimę. 2) opatrz śię dobrze przećiw zimnu, przećiw nieprzyiaćielowi.

opatruię zdrowie ſwoie, cudze. Sorge tragen vor ſeine oder eines andern Geſundheit. avoir ſoin de ſa ſanté, ou de la ſanté d'autrui.

opatrzyć dom ſprzętami. ein Haus mit Hausrath verſehen. meubler une maiſon.

opatrzyć okręt, nawę potrzebami. ein Schiff mit Geräth ausrüſten. équiper, agréer un vaiſſeau.

Opatrzenie. 1) Pflege, Abwartung. 2) Vorſorge, Vorbereitung, Zubereitung. 3) Verſorgung, Unterhalt, Auskommen. 1) ſoin, diligence qu'on prend de qu. 2) apareil, préparatif. 3) entretient, entretenement. § 1) opatrzenie chorego. 2) opatrzenie (przyrządzenie) na deſzcz, na woynę. 3) dał mu krol opatrzenie; ma z tych dobr opatrzenie ſwoie.

Opatrznie, *adv.* vorſorglich. ſoigneuſement, avec prévoiance, avec précaution.

Opatrzność. Vorſicht. prévoïance, précaution, circonſpection.

opatrzność Boſka. die Vorſehung Gottes. la divine Providence. § opatrzność Boſka ieſt moc i śiła wſzyſtko wiedzenia i rządzenia.

Opatrzny. vorſichtig, vorſorglich. circonſpect, aviſé, qui a de la prévoiance, prévoïant, ſoigneux. § opatrzna goſpodyni.

Opatrzony. mit etwas verſehen, verſorget. pourvu, fourni, garni de qu. ch. § opatrzony w pieniądze; wſzyſtkiemi opatrzony potrzebami.

Opatrzyćiel. Verſorger, Verſeher. proviſeur, qui a ſoin de pourvoir; qui pourvoit de.

Opatſki, Opacki. Abteylich. abbatial, qui touche l'Abbé ou l'Abbaie.

*Opatſtwo, *Opaſtwo, Opactwo. eine Abtey. Abbaïe.

Opawa. Tropau, Stadt in Schleſien. Tropavie, ville de Sileſie.

Opędzam, *v. m. F. opędzę.* abjagen, abſchlagen den Feind von etwas; vom Feinde befreyen. chaſſer les ennemis de devant; délivrer, ſauver qu. des mains de l'enemi; recourir. § opędził poymanych, miaſto.

Opędzenie. Wiederbefreyung. recouſſe.

Opędzony. mit Gewalt von den Feinden erlöſet, befreyt. recous, délivré, ſauvé avec force.

Opełki, obśiewki, *plur.* Ueberkehr, ausgeſichtete Körner. criblures, ordures du grain vanné.

Opełzły, *vid.* Opełzniony.

Opełznąć, *F. opełznę.* 1) verſchieſſen, die Farbe verlieren. 2) verſengt ſeyn, von den Flammen berühret werden. 1) ſe paſſer, ſe déteindre. 2) ſe ternir par les flammes; rouſſir; perdre ſa couleur, ſon lûſtre en paſſant par le feu.

Opełznienie. 1) Verſchieſſung der Farbe. 2) Verſengung; Verſehrung vom Feuer. 1) terniſſure d'une couleur. 2) couleur ternie par le feu.

Opełzniony, Opełzły. 1) verſchoſſen. 2) ſehr verſengt; von den Flammen verſehrt. 1) décoloré, déteint. 2) un peu brûlé, paſſé, terni par les flammes.

Opętać, *F. opętam.* einen beſitzen, als der Teufel, der Geitz. obſéder, poſſéder, comme le diable, l'avarice une perſonne. § łakomſtwo go opętało; diabeł ią opętał.

opętać śię czym. von etwas beſeſſen ſeyn; hängen bleiben an etwas. être poſſédé, s'empêtrer de.

opętał śię z ſtarą babą. er hat ein altes Weib geheyrathet. il a épouſé une vieille femme.

**Opętaniec,

** Opętaniec, *g. opętańca.* ein Besessener.
Opętany. un possédé; un énergumene; démoniaque.
Opić się, *vid.* Opiiam się.
Opich ziele (*apium*) Eppich ein Kraut von unterschiedenen Arten. ache, api, une plante dont il y a plusieurs espèces.
błotny opich. (palustre apium) Wasser-Morellen, gemeiner Eppich. ache ordinaire qui croît parmi le becabunga.
Opięcie. Umspannung als mit einem Tuch. l'action de tendre qu ch. autour.
Opieka. 1) Vormundschaft 2) Schutz, Schirm, Obhut 1) tutéle, curatéle. 2) défence, protection. § 1) iest w opiece, pod opieką; wychodźi z opieki. 2) wźiąć kogo pod opiekę swoię.
w opiece będący. ein Mündling; ein Unmündiger. un mineur.
wźiąć nieprzyiaćiela na opiekę. den Feind scharf anfallen. ataquer, presser, poursuivre l'ennemi vivement. § tam nieprzyiaćiela z tyłu i z oczu wźiąwszy na opiekę, tak się z niemi obeszli, że mało co ich powroćiło.
* Opiekalny, *vid.* Opiekuński.
Opiekam się, Opiekuię się z kim, z czym. 1) eines Vormund seyn. 2) sorgen; in Obacht nehmen. 1) étre tuteur de qu. 2) prendre soin de; soigner, veiller à qu. ch.
Opiekun. Vormund. tuteur, curateur, celui qui est chargé de quelque tutéle. § opiekun zapisany i przyrodzony; opiekuna ma; pozbył opiekuna.
opiekuna dać. einen Vormund geben. instituer un tuteur.
Opiekunka. Vormünderin. tutrice.
Opiekuński, opiekalny. die Vormundschafft betreffend. de tuteur; qui regarde les tutéles. § opiekuńska sprawa, władza.
Opiekuństwo. Vormundschafft. tutéle, charge d'un tuteur. § opiekuństwo przyymuie, składam.
Opieniek, *g. opieńka.* Zahn-Stifft. chicot, croc, reste de dent dans la gencive.
Opieprzam co, *F. opieprzę.* 1) pfeffern. 2) theuer kaufen. 1) poivrer, mettre du poivre dans. 2) suracheter, acheter de grand prix; acheter une chose plus qu'elle ne vaut.
Opieprzony. 1) gepfeffert. 2) theuer gekauft. 1) poivré. 2) salé, trop cher.
Opieram się, *v. m. F. oprę się.* 1) sich stemmen. 2) widerstreben, widerstehen, widerstreiten. 1) s'appuier contre, se roidir contre, se tenir contre, s'acôter contre. 2) résister, contredire; se roidir contre, s'oposer à. § 1) oprzeć się o mur; oprzyy się o ten słup. 2) kto się oprze nieszczęsney pysze, *prov.*
opieraiąc, adv. widerstrebend, widerstrebend. en resistant; en s'oposant. § iam rzekł opieraiąc.
*Opieram kogo, *v. m. F. opiorę.* 1) einen bewaschen; für einen waschen. 2) ausschmieren, ausprügeln. 1) blanchir le linge pour qu; étre loüé à blanchir pour qu. 2) rondiner, batre qu. comme il faut. § 1) ta praczka opierała śiostrę moię (prała dla śiostry moiey). 2) oprałem go kiiem.
Opieranie się, Oparćie. 1) die Widerstemmung. 2) das Widerstreben. 1) l'action de s'apuier contre. 2) résistance.
Opierzam, *v. m. F. opierzę.* befedern, mit Federn voll machen. couvrir, remplir de plumes. § opierzyłem sobie kapelusz.
* *opierzył śie dobrze w lata.* er hat schon Jahre auf den Puckel. il est chargé, il est acablé de beaucoup d'années; il est âgé.
Opierzały. flück, besiedert als ein junger Vogel. qui est en train, qui a assez de plumes pour sortir du nid. § orlę opierzałe.
* Opierzchnąć, *vid.* Opierzgnąć.
Opierzeć, *F. opierzeię.* flück seyn. étre en train, étre pourvu de plumes pour voler. § ptaszęta chcą wzlatywać choć ieszcze nie opierzały.
Opierzgły. von der Luft aufgerissen, aufgesprungen. gercé.
Opierzgnąć, *F. opierzgnę.* von kalter Luft aufspringen. gercer, se gercer, se fendre du froid ou d'autre cause. § opierzgłem na twarzy; opierzgła mi twarz; skoro źiema opierzgnie.
Opierzgnienie. aufgesprungene Ritzen. gerçûre.
opierzgnienie warg. das Aufspringen der Lippen. fissure, gerçûre des lèvres.
Opierzony. 1) befedert, voll Federn. 2) flück. 1) rempli de plumes. 2) couvert de plumes pour voler. § 1) suknia opierzona. 2) opierzony młodec.
Opieszały, *vid.* Ośpieszały.
Opięty. 1) umspannt als mit einem engen Kleide. 2) eingeschlossen, umgeben. 1) envelopé, qui est bien serré autour. 2) entouré, environné, ceint. § 1) suknią opięty. **2) miasto wałami opięte.
Opiewam, Opiewywam, Opiewuię, *v. m. F. opieię.* 1) besingen in Versen. 2) vorschreiben, melden, haben wollen, lauten. *3) mitsingen, *s.* Przyśpiewuię. 1) chanter qu. ch; faire des

vers de. 2) preſcrire, vouloir, avoir, contenir. *3) acompagner avec ſon chant, *v.* Przyśpiewuię. § 1) niech sławę rycerza moiego opieię. 2) tak konſtytucye o tym opiewuią.

Opiiam śię, *v. m. F. opiię.* ſich voll ſaufen. s'enivrer, ivrogner. § opił śię winem.

Opiłki, *plur.* od pile kruſzce piłuiącey. Feil-Spähne. limaille; petites parcelles qui tombe du métail qu'on lime.

Opilſtwo, ſkłonność do zbytniego pićia; piiańſtwo. Sauf-Sucht, Völlerey. ivrognerie, débauche, habitude de s'enivrer, inclination pour boire.

opilſtwo, przebranie w pićiu albo upićie. die Trunckenheit, das Vollſaufen. ivreſſe.

Opiły. 1) der Füllerey ergeben. *2) betruncken, beſoffen, ſ. Opity. 1) qui eſt ſujet à s'enivrer, qui s'enivre ordinairement; ivrogne. *2) enivré, ivre, *v.* Opity. § 1) ſzkoda że tak opiły (ſkłonny do zbytniego pićia.

Opinam co, *F. opnę.* umſpannen, umgeben. tendre, mettre, étendre tout autour.

opiąć śię ſuknią. ſich in ein Kleid preſſen. s'enveloper dans ſon habit d'une maniére bien ſerré.

Opis. ⎫ Vorſchrifft, Sinn, Wille, Inn-
Opiſanie. ⎭ halt. déclaration, ordonnance, ſens, volonté, contenu. § podług opiſu tey ordynacyi; według opiſu paktow z Ceſarzem; podług opiſania tego zachowam śię.

opiſanie czego. 1) Beſchreibung. 2) Definition in der Philoſophie. 1) deſcription, répréſentation. 2) *Philoſ.* définition. § 1) opiſanie oſob, ſprawy. 2) opiſanie uczy co ieſt rzecz.

opiſanie Pańſtw, kraiow, miaſt. Beſchreibung der Länder, Städte. chorographie, deſcription des païs.

opiſanie czaſow. Jahr-Bücher. les Annales, *f. plur.*

Opiſany. 1) beſchrieben. 2) verordnet, vorgeſchrieben. 3) definirt in der Philoſophie. 1) décrit, dépeint, répréſenté. 2) ordonné, preſcrit. 3) défini.

Opiſarz. Verfaſſer. auteur, écrivain.

Opiſuię, *v. m. F. opiſzę.* 1) beſchreiben. 2) überſchreiben, ſchrifftlich melden. 3) definiren in der Philoſophie. 4) vorſchreiben. 1) décrire, répréſenter par des paroles; dépeindre; faire le caractère, le portrait. 2) écrire; mander, faire ſavoir. 3) *Philoſ.* définir. 4) preſcrire, régler, ordonner. § 1) opiſać obyczaie narodu, człowieka. 2) opiſać komu co liſtem (przez liſt). 3) opiſać rzecz. 4) opiſałem mu nowy kontrakt.

opiſać co wierſzem. in gebundener Schreib-Art etwas beſchreiben. chanter qu. ch; mettre, tourner en vers; faire des vers.

Opity, piiany. betruncken. enivré, ivre.

Opłacam co, *v. m. F. opłacę.* theuer kaufen; viel bezahlen. paîer trop pour qu. ch; acheter cher.

opłaćić śię. ſich mit Gelde löſen. ſe racheter, ſe rançonner; ſe délivrer de quelque choſe fâcheuſe. § żyd śię opłaćił od napaśći

Opłacenie Loskauffung. rachat; délivrance en païant quelque rançon.

Opłacony. 1) mit Geld gelöſt. 2) geſalzen, theuer gekauft. 1) rançonné, délivré par argent. 2) ſalé; qui eſt cher acheté.

Opłakany. 1) beweinens-würdig, kläglich. 2) bedauret, beweinet, beklaget. 1) déplorable, lamentable, qui mérite d'être pleuré. 2) pleuré, déploré regretté, pleint. § 1) opłakana niewola. 2) nigdy doſyć opłakana śmierć iego.

Opłakanie, płakanie czego. Beweinung, Klage. larmes, *f. plur.* pleurs, *m. plur.* qu'on répand pour qu.

Opłakiwam co, kogo. beweinen. déplorer, pleurer, regretter qu. ch. répandre des larmes pour qu. ch.

Opłatam co, *F. oplotę.* umflechten. faire un tiſſu tout autour; entrelacer, ourdir tout autour.

Opłatczany. ⎫
Opłatkowy. ⎭ Oblate-. d'oublie.

ćiaſto opłatczane. Gefülltes in Oblaten gebacken. petite tarte aux fruits, ou aux confitures envelopées dans une oublie.

Opłatek, *g. opłatku.* Oblat. oublie; pain à chanter.

Opławiam, *v. m. F. opławię.* 1) abſpühlen, vom Ufer abreiſſen. 2) in die Schwemme reuten oder führen. 1) emporter, enlever la terre d'un rivage. 2) laver dans une riviére; mener les chevaux à l'eau pour les laver. § 1) rzeka brzeg opławiła. 2) opławić konie, wozy.

Opławiony. 1) abgeſpühlt, abgeriſſen vom Ufer. 2) geſchwemmt. 1) emporté du rivage. 2) lavé dans une riviére.

Oplecek, *g. a.* Leibchen, Mieder gemeiner Weiber. corcet ſans manches jusqu'au centurion, que portent les femmes de baſſe condition.

Oplećienie. Umflechtung. tiſſu ou entrelacement fait tout autour de.

Oplećiony. umflechten. tiſſu, entrelacé tout autour de. § flaſza oplećiona.

Opleśnieć,

Opleśnieć, F. *opleśnieie.* beſchimmeln. moiſir, contracter de la moiſiſſûre.
Opleśniałość. Schimmel. moiſiſſûre.
Opleśniały. beſchimmelt. moiſi.
Opłonąć, F. *opłonę.* 1) ſchnell verlodern. 2) ſich beſänftigen, ſich legen. 1) flamber, ſe conſumer rapidement par le feu. 2) s'adoucir, ſe ralentir, être adouci, être ralenti, s'apaiſer, être moins violent. § 1) zgrzebie opłonęły. 2) gorącość młodego wieku w nim opłonęła; gniew iego opłonął; opłonął z gniewu.
Bog ieſzcze nie opłonął. Gott iſt noch zornig. Dieu eſt encore courroucé.
opłonął ogień. das Feuer hat ſich geleget. l'incendie s'eſt apaiſée, a ceſſé.
opłonął ze ſtrachu. er iſt zu ſich ſelbſt gekommen, ſeine Furcht hat ſich geleget. il s'eſt remis de ſa fraïeur; il revient de ſon trouble, de ſa peur.
Opłotki, *plur.* Gerede, Nachrede. langue, bouche, coups de langue; le dits & redits. § z takich opłotkow wyniść nie może.
Opłotny. 1) das am Zaun wächſt. 2) angränzend. 1) qui croît près d'une haie ou d'une cloiſon. 2) limitrophe, frontière. § 1) opłotne ziele. **2) opłotne kraie; opłotny ſąśiad.
Oplunienie kogo. das Beſpeyen. l'action de cracher ſur qu.
Oplusnąć, F. *opluſnę, opluſkam.* beſpritzen mit Koth oder Waſſer. éclabouſſer; faire réjaillir de l'eau & de la boüe ſur qu. § oplusnął mię wodą, błotem.
Opluwam, *v. m. F. oplunę.* einen beſpeyen, beſpucken. cracher, jetter de la ſalive ſur.
Opływam. 1) viel Waſſer haben, anlaufen. 2) einen Ueberfluß an etwas haben. 1) regorger, couler par deſſus, s'enfler, croitre, monter, avoir de l'eau en abondance. 2) abonder en; avoir en abondance; nager, ſe baigner dans; voguer, foiſonner en; regorger de. § 1) rzeki teraz opływaią. 2) naſz żywot opływa dolegliwośćiami; opływa w faworach, w dobra.
opływać we krwi, we łzach. im Blut, in Thränen ſchwimmen. nager, ſe baigner dans le ſang, dans les larmes.
opływaiący. überflüßig, in groſſer Menge. abondant, qui a en quantité.
Opływanie w czym. Ueberfluß. abondance, afluence, redondance. § opływanie w bogactwach.
*Opoczny, kamienny. ſteinern. de pierre.
Opoczyſty. felſicht, ſteinicht. pierreux, plein de pierres, où il y a beaucoup de rochers.
Opodal, *adv.* ein wenig weit. un peu loin. § opodal od miaſta ogrod iego.
Opoka, kamień żywy a roſtący bez zamierzenia. ein Stein-Felſen, Felſen auf oder unter der Erde. rocher, roc, roche, groſſe pierre brute qui eſt deſſus ou deſſous la terre.
Opol, *g. a.* Oppeln, Stadt in Schleſien. Opeln ville en Sileſie.
Opolna gora. Bergw. Schacht oder Berg ſo ſeitwärts lieget. *Métal.* puits ou mine ſituée de côté.
Opona. 1) ein Stück Tapeten. 2) Plane, Wagen-Decke, groſſes Stück Leinwand etwas zu bedecken. 1) une piéce de tapiſſerie. 2) bache, banne, grande piéce de toile pour couvrir qu. ch. § 1) tylu opon trzeba do obićia.
opony do iednego obićia. Beſchlag eines Zimmers. tenture de tapiſſerie.
Opończa. Regen-Mantel, Reut-Rock. caſaque, brandebourg, hoqueton, manteau qu'on porte contre la pluie. § ſkorzaną kupił opończą; w opończy chodźi.
Opończany, opończowy. zum Reut-Rock gehörig. de caſaque.
Oponny. } zu Tapeten gehörig. qui regarde
Oponowy. } les tapis
Opor, odpor. Widerſtand. reſiſtence.
Oporem, *adv.* nicht nach Wunſch; widrig, widerwärtig. avec retardement; d'une maniére contraire; contre les ſouhaits. § oporem idźie elekcya, ſprawa moia.
Oporki, *plur.* Wiederhalt, Stücke in einem Hebezeug ſo zurück halten. piéces dans une machines qui reſiſtent, qui empêchent. § oporki nie dopuſzczaią wiadru niżey zſtępować w rurmuśie.
Opowiadacz. Anſager, Ankündiger. celui qui anonce.
Opowiadaczka. Anſagerin. celle qui anonce.
Opowiadam, F. *opowiem.* 1) einen ankündigen, anſagen. 2) einen anmelden, melden. 3) angeben, anſagen auf dem Zoll. 4) aufbieten Soldaten. 5) vorſchreiben, melden, haben wollen als eine Schrifft-Stelle. 1) anoncer, faire ſavoir, dénoncer, dire, précher, publier, déclarer. 2) faire anoncer qu. auprès de qu; faire ſavoir qu'une perſonne eſt là pour nous parler. 3) déclarer ſes marchandiſes; faire ſa déclaration à la Doüane des marchandiſes qu'on tranſporte. 4) commander; faire prendre les armes. 5) parler, dire; indiquer, donner à connoitre, contenir comme un paſ-

ſage dans un livre. § 1) opowiadać naukę; Turcy Perſom woynę opowiedźieli; opowiedźiano im wolą Krolewſką. 2) opowiedź mię u Pana twoiego, żem tu; opowiedźiał mu moy przyiazd. 3) opowiedźieć towar na cle. 4) kilka połkow opowiedźiał. 5) co śię niżey opowie; w głos to prawa opowiadaią.

opowiedźieć śię. 1) ſich anmelden laſſen. 2) ſich vor etwas erklären. 1) ſe faire anoncer, ſe faire nommer à qu. 2) ſe déclarer pour, ſe tourner du côté de. § 1) dać śię opowiedźieć; opowiedźiałem śię (dałem znać o ſobie) Panu twoiemu, żem przyſzedł, że odchodzę. 2) opowiadam śię przy nim, przy tey ſtronie, przy tey nauce.

Opowiadanie, Opowiedzenie Anſagung, Ankündigung. dénonciation, publication, déclaration.

opowiadanie towarow na cle. Angebung der Waare auf dem Zoll-Hauſe. déclaration des marchandiſes qu'on fait à la Doüane.

Opowiednie, *adv.* angeſagter Weiſe. étant anoncé; d'une maniére anoncée.

Opowiedny. angeſagt, als eine Stunde zum Beſuch. aſſigné, marqué, donné comme une heure pour la viſite. § opowiedna godźina.

Opowiedźiany. angeſagt, angekündigt. anoncé, déclaré, dénoncé, publié. § § opowiedźiana woyna.

opowiedźiane towary na cle. auf dem Zoll angegebene Waaren. des marchandiſes qu'on a déclarées à la Doüane.

Opoźniałość. Langwierigkeit, Saumſeligkeit. retardement, lenteur, *f.* négligence, nonchalance; perte d'ocaſion ou de tems. § ta ſprawa wielką idźie opoźniałośćią.

Opoźniale. langwieriger Weiſe. avec lenteur & tardiveté.

Opoźniały. langwierig, langſam. tardif, lent.

Opoźniam, *F. opoźnię.* verſäumen. négliger, oublier; faire les choſes trop tard. § opoźnił okazyą; trochę w tey materyi opoźniłem piorem.

opoźnić śię. ſich verſpätigen, zu ſpät kommen. tarder trop; venir après; venir, arriver tard.

Opoźnienie. Verſpätigung. retardement.

Opoźniony. verſäumet. négligé, retardé.

Oprać kogo, *vid.* Opieram, *F. opiorę.*

Oprawa. 1) Einfaſſung, Beſchlag. 2) Ueberzug, Umſchlag um etwas. 3) Band eines Buchs. 4) Einfaſſung eines Edel-Steines. 5) Gegen-Vermächtniß, Leibgedinge, Leibgut, Hauben-Band. 6) Ausbeſſerung, Reparatur. 1) châſſe, placage, *m.* ferrure; tout ce qui ſert à tenir quelque choſe enchâſſée. 2) envelope; ce dont on couvre quelque étuit ou quelque cofre. 3) reliûre de livre. 4) enchâſſure, enchâſſement, ſertiſſure, oeuvre d'une pierre précieuſe. 5) la donation que le mari fait à ſon épouſe par le contract de mariage. 6) réparation d'un bâtiment. § 1) oprawa miecza, ſzable. 2) oprawa puzdra, olſtra. 3) oprawa księgi franćuſka, angielſka, pergaminowa. 4) oprawa (oprawka) kamienia drogiego. 5) zapiſał oprawę (wiano) żenie ſwoiey; oprawa zawſze dźiećiom na ſkupie. *5) koſzt na oprawę (poprawę) domu.

Oprawca. 1) Häſcher. 2) Anſtiffter. 1) archer, ſergeant. 2) auteur, boute-feu; un atiſe-querelle. § 1) oprawca złapał złodźieia. 2) z namowy oprawcy to uczynił.

Oprawiam, *v. m. F. oprawię.* 1) einfaſſen. 2) beſchlagen, überziehen. 3) ein Buch binden. 4) ausſchlachten, ein geſchlachtetes Vieh zurichten. 5) beſſern, repariren. 1) monter; mettre en oeuvre, enchâſſer, ſertir en. 2) garnir, couvrir de quelque peau. 3) relier un livre en. 4) faire, habiller une bête; travailler ſur quelque bête, l'acommoder comme il faut. 5) réparer, rétablir une maiſon; refaire, racommoder, ajuſter. § 1) oprawić kamień w złoto, w śrebro, ſzablę w śrebrną oprawę. 2) opraw tę ſzkatułę w błachę, w ſukno czerwone, a tamtę powlecz ſkorą. 3) te księgi pięknie oprawiono. 4) oprawić wołu, ſkopu, wieprza, ćielę. *5) oprawić (naprawić) ſzatę; oprawić (poprawić) dom.

oprawić żenie co. dem Ehe-Weibe etwas verſchreiben, zum Gegen-Vermächtniß ausmachen. aſſigner, aſſurer à ſa femme par le contract quelques biens en recompenſe de la dote.

Oprawiony. 1) eingefaßt. 2) bezogen, beſchlagen. 3) gebunden von Büchern. 4) zugerichtet, ausgeſchlachtet. 1) enchâſſé, mis en oeuvre. 2) couvert, garni. 3) relié. 4) fait, acomodé, habillé par le boucher. § 1) oprawiony w śrebro kamień. 2) oprawiona w akſamit ſzkatuła. 3) oprawiona książka. 4) woł oprawiony; ćielę oprawione.

Oprawka. Einfaſſung eines Edelſteines. oeuvre, chaton d'une pierre précieuſe.

Oprawny. eingefaßt. enchâſſé, mis en oeuvre.

Oprocz,

Oprocz, *pr. g.* auſſer. outre, hormis, excepté qu. ch; à la reſerve, à l'exception de. § oprocz tych kśiąg.
Oprośić śię, *F. oprośi.* ſerckeln. cochonner; faire de petits cochons. §oprośiła śię świnia.
Opryſk. Puſch-Klepper, Aufpaſſer. dévaliſeur; un tire-laine.
Oprzykrzam komu co, *F. oprzykrzę.* einem einen Eckel vor etwas machen. donner à qu. du dégout pour.
Optypate, male paſztećiki. kleine Paſtetchen. de petits patez.
Opuchły. 1) geſchwollen. 2) waſſerſüchtig. 1) enflé, renflé, boufi. 2) hidropique; qui eſt malade d'hidropiſie.
Opuchnąć, *F. opuchnę.* aufſchwellen. ſe renfler, s'enfler, ſe boufir.
Opuchnienie. Geſchwulſt. bouſiſſure, enflure.
Opugna. das Opponiren beym Diſputiren. l'action d'impugner, de combatre une raiſon. § proſzę na opugnę.
Opugnat. ein Opponent im Diſputiren. un opoſant; un argumentant dans une diſpute.
Opugnuię. opponiren im diſputiren. impugner, argumenter contre qu.
Opukałość. der Bauch eines Gefäſſes. le ventre, la grandeur du milieu d'un vaſe. § opukałość dzbana, bani, beczki.
Opukały, pękaty. bauchig. ventru, qui eſt gros au milieu. § gruſzka opukała.
opukałey gęby człowiek. ein Pausbackiger. un bourſouflé; jouflu, mouflard, qui a de groſſes joues.
Opuknąć śię, *F. opuknie śię.* aus einander gehen, zerlechzen, zerfallen als ein trocknes Faß. ſe crevaſſer, s'entr' ouvrir, ſe treſaler, ſe rompre comme une futaille ſeche. § namocz beczkę, aby śię nie opukła.
Opuśćiałość, Opuſzczałość. Einſamkeit, Einöde. ſolitude, déſert.
Opuśćiały. } 1) öde, unbewohnt. 2) abgeOpuſzczały. } ſtorben, caduc, erblos. 1) dépeuplé, déſert, deshabité. 2) caduc, qui eſt ſans héritier. § 1) kray ten opuśćiały. 2) dał mu krol opuśćiałą maiętność.
Opuſta w oraniu. ungeflügtes Erdreich zwiſchen den Furchen, ſo einer Banck gleichet. un veau; endroit entre les ſillons qui a la forme d'un banc & qui n'eſt pas labouré.
Opuſtoſzały, Opuśćiały. öde, wüſt. dépeuplé, déſert. § miaſta opuſtoſzałe.
Opuſzam, *F. opuſzę.* blehen als eine Speiſe. cauſer des vents, des flatuoſitez, des ventoſitez.

opuſzaiąca potrawa. blehendes Gericht. un manger flatueux.
Opuſzczałość, Opuſzczały, *vid.* Opuśćiałość, Opuśćiały.
Opuſzczam, *v. m. F. opuſzczę.* 1) fallen laſſen, hängen laſſen. 2) verlaſſen, im Stiche laſſen. 3) unterlaſſen; vorbey gehen laſſen, verſäumen. 4) auslaſſen, überſehen. 5) nachlaſſen das geſpannet iſt. 1) détrouſſer, faire deſcendre, laiſſer tomber, abaiſſer. 2) abandonner, délaiſſer, quitter. 3) omettre, laiſſer paſſer, négliger, manquer de faire 4) omettre, paſſer, ſauter qu. ch. 5) lâcher, débander, détendre un peu ce qui étoit bandé. § 1) opuśćić ſzatę, ſkrzydła, kraie kapeluſzowe. 2) opuśćił ſzyk, przyiaćiela ſwoiego. 3) opuśćił okazyą do tego; opuſzcz tę materyą. 4) opuśćił ten wierſz, tę słowa przepiſuiąc. *5) opuśćić (ſpuśćić) łuk.
świat opuśćić. 1) der Welt abſagen, abſterben. 2) ins Kloſter gehen. 1) mourir au monde; quiter les plaiſirs du monde; renoncer au monde. 2) entrer dans un Couvent.
opuśćić ręce. die Hände ſincken laſſen, in den Schooß legen; faulentzen. demeurer les bras croiſez; tenir les mains dans ſes poches; étre dans l'oiſiveté.
Opuſzczenie. 1) Verlaſſung. 2) Unterlaſſung, Hindanſetzung, Auslaſſung. 1) délaiſſement, abandonnement. 2) omiſſion, manquement, defaut. § 1) opuſzczenie ſzyku, przyiaćiela. 2) opuſzczenie pogody czynienia czego.
Opuſzczony. 1) abhangend, heruntergelaſſen. 2) verlaſſen. 3) ausgelaſſen. 1) mis bas, pendant, trainant, dépendu, détrouſſé. 2) abandonné, délaiſſé. 3) omis. § 1) opuſzczona ſzata. 2) opuſzczony od wſzyſtkich przyiaćioł. 3) wierſze opuſzczone.
dać ręce opuſzczone nieprzyiaćielſkiey dyſkrecyi. ſich dem Feinde auf Diſcretion ergeben. ſe rendre à diſcretion.
opuſzczona rzecz. Rechtsw. ein Derelict, eine mit Willen verlaſſene Sache. *Droit:* choſe à deſſein abandonnée.
Opuſzenie, nadęćie, wiatr w żałądku. Blehung von Speiſen. flatuoſité, ventoſité; les vents.
Opuſzka. 1) Wulſt um eine Mütze. 2) Pauſch am Sattel. 1) bourrelet; choſe remplie de crin. 2) bate de ſelle à cheval. § 1) opuſzkę u czapki mu przećiął. 2) opuſzka u śiodła tylna, przednia.

opuſzka ſpora. groſſer Wulſt. vertugade.
Opych, *vid.* Opich.
Opyt. Umfrage. demande faite tout à l'entour. § uczyń opyt a obaczyſz ieźli pozwolą.
Oracya, mowa. eine Rede, Oration. harangue.
Orać, *vid.* Orzę.
Oracz. Acker-Mann, Pflüger. laboureur.
Oraczy. zum Acker-Bau, zum Pflügen gehörig. d'agriculture, de laboureur, de labourage, qui concerne la culture des terres. § oracze naczynia.
oracza księga. ein Buch vom Acker-Bau. un traité de l'agriculture.
Oralny. was gepflügt werden kan; leicht zu pflügen. arable; aiſé à labourer, labourable.
Oranie. das Ackern. le labourage, l'action de labourer.
Orany. geackert. labouré.
rola orana. geackerter Acker. ſillon; terre labourée.
Orator, Mowca. Redner. Orateur, harangueur.
Oratorſki, Kraſomowſki. rednerisch. d'orateur.
Oraz, *adv.* zugleich. enſemble, tout à la fois; tout enſemble; en même tems, conjointement; tout d'un tems.
ieſt chory i oraz ubogi. er iſt kranck und zugleich arm. il eſt pauvre & malade tout enſemble.
Orcel, *g. orcla.* Bruch-Stein, Bau-Stein. moilon, pierre à bâtir.
Orczyk, *g. a.* Wage-Holtz, Ortſcheit am Wagen. palonneau, aux bouts du quel on met les traits.
powrozy na orczyki zakładać. die Siele an die Ortſcheite machen. mettre les traits aux palonneaux.
Orda, Horda. Tartariſche Horde. horde, troupe de Tartares.
Order. Ritter-Orden. Ordre, *m.* Orde de chevalerie. § Order Kawalerſki; Kawalerowie Polſkiego Orderu białego Orła.
Orderowy. zum Ritter-Orden gehörig. de l'Ordre de chevalerie. § orderowe zgromadzenie.
Orderuię. zum Ritter ſchlagen. créer, faire qu. chevalier; donner l'Ordre de Chevalerie à qu.
Orderowany. zum Ritter geſchlagen. fait chevalier. § kawaler od krola orderowany.
Ordynans. Befehl, Ordre in Kriegs-Sachen. *guerre:* un ordre. § dać, otrzymać Ordynans.
Ordynacya. 1) Verordnung. 2) eine Ordination; anſehnliche Herrſchafften, die der älteſte Sohn beſitzet und den Jüngern von den Geſetzen geordnete Jahr-Gelder bezahlet. 1) ordonnance, réglement. 2) Ordination, ce ſont des Seigneuries que le fils ainé poſſéde, en paiant aux puinez l'apanage en une penſion d'une ſomme déterminée par les loix. § 1) moneta bita według wagi Olkuſzkiey i ordynacyi krola Jego Mośći; ordynacya o wybraniſcach. 2) *według Heraldyki Xiążęćia JMći Jozefa Jabłonowſkiego Woiewody Nowogrodzkiego na ſtronie* 188 te śię liczą ordynacye: Lubrańſka i Jarosławſka zgasła, Pinczowſka, Zamoyſka, Nieświeżka i Klęcka ieſzcze ſą.
Ordynat. Ordinat, Beſitzer einer ſolchen Herrſchaft. Ordinat ou Seigneur d'un telle Terre.
Ordynatka. Fräulein eines Ordinats. fille d'un Ordinat.
Ordynatowa. Ordinatin, Gemahlin eines Ordinats. épouſe d'un Ordinat.
Ordynarya. 1) ordentliche Einnahme. 2) ordentliche Speiſe für einen Menſchen, tägliches Futter ſo den Thieren gegeben wird. 1) revenu ou rente ordinaire. 2) ordinaire, *m.* nourriture ordinaire; ce qu'on donne réglément tous les jours à manger à une perſonne ou à un animal. § 1) ordynarya roczna, kwartałowa. 2) ordynarya pſom myśliwym.
Ordynaryynie, *adv.* zwyczaynie. gemeiniglich, ordentlich. ordinairement.
Ordynaryyny. gewöhnlich, ordentlich. ordinaire. § poſztą ordynaryyną odiechał.
Ordynaryuſz. Biſchoff, dem das Bißthum gehöret. Ordinaire, l'Evêque Diocéſain.
Ordynek, *g. ordynku.* 1) Schlacht-Ordnung. 2) Reihe. 1) ordre *m.* de bataille. 2) rang, rangée. § 1) w ordynku porządnie uſzykowane ſtało woyſko. *2) w drugim ordynku (ſzeregu) ſtoi.
Ordynka. Säbel ohne Knopf und Bügel mit einem ſteinernen Griff. un ſabre ſans pommeau & ſans branche avec une poignée de pierre.
Ordynuię. 1) ordnen, verfügen, einrichten. 2) addreßiren an einen Briefe. 3) Kriegsw. beordren, Ordre geben. 1) ordonner, régler, preſcrire. 2) adreſſer à qu. une lettre. 3) *guerre:* donner ordre à. § 1) ordynować poſzty, bićie monet. 2) ordynuy Was Pan liſty do mnie. 3) ordynować woyſko do Litwy.
Orędowniczka. Fürſprecherin. Patronne, procu-

procuratrice, celle qui intercéde pour qu. qui protége qu.

Orędownik. 1) Fürsprecher, Patron. *2) Sachwalter. *3) Abgesandter, Bothschaffter. 1) intercesseur, Patron. *2) procureur, avocat, qui soutient les intéréts de sa partie. *3) ambassadeur.

*Oręduię. eines Sache führen, vertreten. prendre la défense, plaider la cause, apuïer, prendre les intéréts de qu; s'intéresser pour qu.

*Orędźie. aufgetragne Sache, Gesandschafft, Verrichtung, Bothschafft. commission, emploi, ambassade, expédition, message, *m.* ordre, *m.*

*Oręż, *m.* } Gewehr, Waffen; dieses Wort
Oręże. } wird selten in *plur.* gefunden. armes pour se defendre ou pour ataquer; *on trouve rarement ce mot au pluriel* § przybrać śię w oręże; rzućić śię do oręża; ręczne oręże; zawieś ten oręż nad łożkiem.

Orężny. bewehrt, bewafnet. armé, qui porte les armes. § 10000 chłopstwa z tey Prowincyi stanąć może.

Organek, *g. organka.* eine Feld-Schlange, Art von einem langen und dünnen Geschütz. coulevrine, une longue piéce d'artillerie.

organki źiele. (anhusa) rothe Ochsen-Zungen-Wurtzel. orcanette.

Organista. 1) Organist. 2) Orgel-Bauer. 1) organiste, joüeur d'orgues. 2) facteur d'orgues.

Organistwo. die Kunst auf der Orgel zu spielen oder solche zu machen. l'art de jouër de l'orgue ou de le faire.

Organy, *plur.* Orgel. un orgue. § klawiatura u organ.

organy wodne. Orgel so vom Wasser-Fall gerühret wird. éspece d'orgue qui joüe par le moïen de l'eau.

Orkisz, szpelta, łuskna pszenica, płoskurnica, od płaskiego kłosa; dwa rzędy źiarn. (*zea*) Dinckel, Spelte, Zweykorn. epautre, sorte de blé.

Orlanka. Siebenkreutzer in Schlesien. monoie d'argent en Silesie valant la cinquiéme partie d'un écu.

Orlę. junger Adler. aiglon, le petit de l'aigle.

Orlicz, Orliszczko. schlechter Adler. vilain aigle.

Orlik, *g. a.* cynowod, rożyczka źiele. (*aquilegia*) Agley, Acklen. ancholie.

Orli. } Adler-. d'aigle. § piora
Orłowy. } orle.

wzrok orli. 1) scharfes Gesicht. 2) grosser Witz, scharfer Verstand. 1) des yeux d'aigle, vuë perçante, vuë aiguë. 2) esprit pénétrant. § 1) orli wzrok iego naydaley doyrzeć może. 2) orlim tego doćiekł wzrokiem.

orłowy szlachćic, co szlachectwo sobie kupił. Pfeffer-Sack, neugebackener Edelmann. gentil-homme de la nouvelle date.

orle pioro źiele. (myriophyllum) Wasser-Schafgarben, Tausend-Blatt. mille feüille aquatique.

orli kamień. Adler-Stein. pierre d'aigle; aetites.

Ormianin. Armenianer. un Arménien.

Ormiański. Armenianisch. Arménien.

po Ormiańsku. auf Armenianische Weise. à l'arménienne.

ormiańska źiemia. Armenien, eine Provintz in Asien. Arménie, province d'Asie.

Ormusz płonka. (*amomum*) Amomum-Baum und Holtz. amome, *m.* arbre & bois.

ormusz fałszywy. (pseudomum) falscher Amomum. amome bâtard.

Ornat kapłański, *g. a.* ein Ornat, ein Meß-Gewand. chasuble, vêtement du Prêtre quand il dit la Messe.

ornaty kośćielne. Kirchen-Ornate. ornemens d'Eglise.

Oroniam, *F. oronię.* 1) verwerfen, von Thieren. 2) vor der Zeit niederkommen; einer unrichtig gehen. 1) avorter. 2) faire fausse couche, se blesser. § 1) tłuste krowy rade oroniaią. 2) w pierwszych mieśiącach białegłowy łacniey oroniaią.

Oronienie. das Verwerfen der Thiere; unrichtige oder unzeitige Niederkunft der Weiber. avortement d'une bête; avortement ou fausse couche d'une femme.

Orszak. Versammlung, Gefolge, Begleitung. assemblée, trouppe, cortege, *m.* suite. § gromadne i stroyne Senatorow, szlachty i urzędnikow orszaki.

Ort, *g. a. vid.* Urt.

Ortel, dekret, kaźń. im Magdeburgischen Recht ein Urtel. *terme du droit de Magdebourg:* sentence, décret, arrêt. § obieśiwszy złodźieia dopiero po ortel iść, *prov.*

Orwietan. Orviatan ein Theriac. orvietan, sorte de tériaque.

Oryentalny } wschodni. orientalisch, mor-
Oryentalski } genländisch. oriental; qui est, qui vient d'Orient. § oryentalska perła; opale oryentalne naywybornieysze.

oryentalna cera. ein schwartzbraunes Gesicht. visage basané.

oryentalney cery. eine schwartzbraune Manns- oder Weibs-Person. un mauricaud, une mauri-

 mauri-

mauricaude; homme ou femme qui a le teint un peu noir.

Oryginał. 1) Original; Urschrifft, Urbild. 2) in den Rechten: Urschrifft, Document, Urkunde, Instrument. 1) original; écrit, tableau qui est un original. 2) *Droit:* un titre, piéce originale; piéce prémiére & fondamentale d'une afaire.

Oryginalny. Original-. original. § pismo oryginalne; obraz oryginalny.

Orzę, *ze*, *rał*. ackern. labourer la terre; sillonner. § orać pole.

odłog orać. brachen, stürtzen. jacherer, donner le prémier labour à un champ.

Orzech, *g. a. u.* 1) eine Nuß. 2) ein Nuß-Baum. 1) une noix, noisette. 2) noïer, noisettier.

orzech; orzech laskowy. Hasel-Nuß. aveline, noisette, fruit de coudrier.

orzech włoski. eine Welsche Nuß. une noix.

orzechy aptekarskie. Myrobolan, Art von Pflaumen aus Arabien. mirobolans, espèce de prunes qui viennent d'Arabie.

orzech wodny, kwiat z żabiemi włoskami, kasztan wodny, kotewka, orzech kolący. Wasser-Nuß. chateigne d'eau; macle, trufle d'eau, saligot, écharbot.

orzech ziemny ziele. (astragalus) Astragalus, Christian-Wurtz ein Gewächs. chiches de montagne.

Orzechołom. 1) Nußknacker. 2) im Schertz: das Gebiß, die Zähne. 1) casse-noisettes. 2) *burlesq.* les dents, *f.* denture, rang de dens.

Orzechowy. Nuß-. de noix, de noïer, de noisette, de coudrier. § orzechowy sok, oley.

orzechowa łuska zielona. die grüne Nußschale. brou; écaille de noix.

orzechowe łupiny. Nußschalen. coquilles de noix, ou de noisettes.

Orzeł, *g. orła*. 1) ein Adler. 2) Feld-Zeichen, Fahne, Standarte. 1) un aigle. 2) un signe militaire; enseigne, drapeau, étentard. § 1) orzeł wielki, mnieyszy; orzeł kwili, skrzeczy. 2) wyszedł nieprzyiaciel z miasta pod orłami wzgorę lataiącemi, bębny, fuiarami i ręcznym wszystkim orężem.

orzeł podły, *vid.* Orlicz.

orzeł morski. See-Adler. aigle de mer.

orzeł łomignat; ślepy orzeł. Bein-Brecher. orfraie, oiseau qui casse les os.

orzeł dwugłowy; orzeł o dwu głowach; orzeł rozdarty. zweyköpfigter Adler. un aigle à double tête.

orzeł biały. ein weisser Adler. aigle blanc.

Order Orła Białego. Ritter-Orden des weissen Adlers. Ordre de l'aigle blanc, l'aigle blanc. § Order Białego Orła od Władysława Łokietka Roku 1325 wzniecony pod imieniem przepasu Rycerskiego, prawie upadły August II. R. 1705. podźwignął; obacz *Sapiehy* anotacye *o Orderze Białego Orła*.

orłem łowi. er sucht mit Geld beyzukommen. il tente de gagner par présens, de corrompre par argent.

przy orle żywią się krukowie. von den Brocken der Herrschafftlichen Tafel ernähret sich das Gesinde. les domestiques se nourrissent des bribes qu'on dessert de la table de leur Maitre.

złoty orzeł wszędzie doleci. Geld vermag alles. l'argent fait tout.

Orzeszyna. 1) Welscher oder Hasel-Nuß-Baum. 2) Welscher Nuß-Wald. *3) Hasel-Nuß-Wald. *s.* Leszczyna. 1) noïer; noisetier ou coudrier. 2) lieu où il y a des noïers plantez. *3) coudraie, *v.* Leszczyna.

Orzeszek, *g. orzeszka*. 1) Nüßlein, eine kleine Nuß. 2) Nüßlein, von andern Baum-Früchten. 1) petite noix. 2) chaton; une noix; *en parlant de quelques fruits*. § 1) w tym orzeszku iest robaczek. 2) orzeszki lubowe albo pinele.

orzeszki, ziele. (filipendula) rother Stein-Brech ein Kraut. filipendule.

Orzewniam kogo, *v. m. F. orzewnię*. einem Betrübten zureden, ihn trösten, seinen Schmertz zu stillen suchen. consoler qu; donner de la consolation à qu; adoucir, apaiser la douleur de qu.

orzewnić się. sich im Schmertze fassen, sich ermuntern, sich trösten. se consoler; s'adoucir, s'apaiser, se moderer dans sa douleur. § orzewnia się żal iego, orzewnił się w żale; orzewniam się iako tylko mogę drżącym piorem to donieść.

Oś, *f.* 1) eine Wagen-Achs. 2) Mathem. die Achse, gerade Linie die durch einen Körper gehet, um welche sich dieser umwendet. 3) die Welt-Achs. 1) l'essieu. 2) *Matém.* axe, *m.* ligne qui passe par le milieu du corps & autour de laquelle il tourne. 3) axe du monde. § 1) oś złamana. 2) oś iest linia środnia, na ktorey się figura obracać może. 3) oś niebieska w niektorych kraiach nad samą głową obywatelow stoi.

wynieśienie, wysokość ośi niebieskiey. die Polus-Höhe. l'élevation du Pole; distance depuis l'horizon jusqu'à l'un des Poles. § wysokość ośi niebieskiey iest w Warszawie stopniow 52. i minut 30.

Osa.

Osa. eine Wespe. guêpe.

Osączam co, *v. m. F. osączę.* abtriefen lassen; abschwencken, ausschwencken. égouter qu. ch; faire dégouter l'eau de qu. ch.

Osączenie. Abtriefung. fluxion, dégout.

Osada. 1) Einsetzung, Einrichtung eines Bauholtzes. 2) Gestelle an einem Werckzeug. 3) Einfassung, Einsetzung eines Edelsteines. 4) Besatzung. 5) Pflantz-Stadt, Colonie. 6) Bauer-Gut, Meyer-Hof, angewiesener Platz zum Feld-Bau. 1) ajustement d'une charpente; action de la monter, de la mettre en étât de bien agir. 2) montûre de quelque instrument. 3) oeuvre, enchâssement, enchâssure d'une pierre précieuse. 4) garnison, *f.* soldâs qui gardent quelque place. 5) colonie, peuplade. 6) établissement d'un paiisan, lieu qu'on lui assigne pour le cultiver. § 1) osada koła młyńskiego, walca. 2) osada u piły. 3) rubin piękny osadą foremną. 4) osada zamku, miasta wypuszczona ze wszystkim honorem woiennym. 5) osada nowa pustego kraiu. 6) chłop z osady uciekł; osada zagrodnikow, chałupnikow.

Osadnić konia, *F. osadnę.* ein Pferd drucken, an dem Wiederrist beschädigen. écorcher, blesser le cheval au garrot. § pacholik co konia osadnił, powinien piechotą chodźić aż szkapa sadna nie zagoi.

osadnić się. 1) sich drucken, sich am Wiederrist verwunden. 2) sich den Wolf reuten oder gehen. 1) s'écorcher, se blesser au garrot. 2) gagner un loup à monter à cheval, ou à marcher.

Osadnienie. 1) Beschädigung am Wiederrist. 2) der Wolf, so man vom vielen Gehen oder Reuten bekommt. 1) foulure, blessure, écorchure au garrot. 2) loup, écorchure qu'on se fait à force d'aller à cheval ou à pié.

Osadniony. 1) gedruckt am Wiederrist. 2) der sich den Wolf geritten hat. 1) égarroté; écorché, blessé au garrot. 2) qui s'est écorché le cu à force d'aller à cheval ou à pié.

Osadny. bewohnt, besetzt, bevölckert. habité, peuplé, plein de peuple.

Osadzam, *v. m. F. osadzę.* 1) besetzen mit etwas, voll pflantzen. 2) besetzen, einnehmen einen Platz. 3) besetzen einen Teich. 4) besetzen, bevölckern ein Land. 5) besetzen die Aemter. 6) besetzen, Besatzung einlegen. 7) setzen, einen Wohn-Platz geben, anweisen, nehmen. 8) fest setzen als einen Gefangenen. 9) niedersetzen ein Gericht, eine Commißion. 10) einsetzen einfassen einen Edelstein. 11) legen, einsetzen, richten ein Bauholtz. 12) einsetzen, einstossen einen Stiel; mit einem Gestelle versehen. 1) garnir, border, planter, couvrir. 2) remplir une place. 3) peupler, rempoissonner, aleviner. 4) peupler, remplir de peuple, mettre des gens dans un païs pour y habiter. 5) remplir les charges vacantes. 6) mettre un garnison, des soldâs dans. 7) établir, placer qu. en quelque lieu pour y demeurer; assigner une demeure. 8) s'assurer d'une personne, la mettre en lieu de sureté, l'arrêter. 9) établir, asseoir, constituer un jugement, une commission sur. 10) enchâsser; mettre en oeuvre, en chaton. 11) poser, ajuster, mettre, monter de la charpente. 12) emmancher, ferrer, monter quelque instrument, le garnir d'un manche, d'un fer, d'une montûre. § 1) osadźić tabakierkę perłami i rubinami, drogi lipami, ogrod drzewami, wały armatami; tam zwyćięzkie osadźił chorągwie. 2) kupcy rynek osadźili. 3) osadźić narybek, staw karpiami. 4) osadźić pusty kray obywatelami. 5) osadźić urzędnikami wakuiące mieysca. 6) osadźił zamek, piechotą. 7) osadźić zagrodnika, chałupnika; osadźić sobie, komu mieszkanie. 8) osadźić więźnia, złodźieia. 9) osadźić prawo, komisyą na kogo, na co. 10) osadźić perłę, rubin. 11) osadźić balkę, koło młyńskie. 12) osadźić śiekierę, młot, piłę, włocznią grotem.

osadźić się. sich setzen, sich häuslich niederlassen. s'établir, se domicilier.

**Osadzca, obywatel. Inwohner. habitant.

Osadzenie, *vid.* Osada.

Osądzenie. Verurtheilung. condamnation, arrêt, sentence, jugement définitif. *osądzenie przed dekretem; zdanie niesądowne.* Vorurtheil des Richters. le préjugé, l'opinion que le juge conçoit avant le jugement définitif.

Osądźić co, *f. osądzę.* aburtheilen, verurtheilen. prononcer une sentence, un arrêt contre qu; condanner, juger définitivement.

osądźić na śmierć. zum Tode verurtheilen. faire mourir; faire justice.

Osądzony. verurtheilt. condanné, jugé. *osądzona rzecz, sprawa.* eine abgeurtheilte Sache. une afaire jugée.

osądzony przed sądem. vorurtheilich, vor dem

dem rechtlichen Urtheil gesprochen. préjugé, jugé par avance.

Osadzony. 1) besetzt. 2) besetzt, bevölckert. 3) besetzt vergeben, von Aemtern. 4) besetzt mit Soldaten. 5) gesetzt ins Gefängniß. 6) eingesetzt, eingefaßt. 7) mit einem Stiel oder Gestelle versehen. 8) eingesetzt, eingerichtet wie ein Zimmerholtz. 1) couvert, garni, bordé. 2) peuplé, habité. 3) rempli, distribué comme les charges. 4) garni, pourvu d'une garnison. 5) arrêté, mis dans la prison. 6) enchâssé, mis en oeuvre. 7) emmanché, monté; garni d'un manche, d'une monture. 8) ajusté, posé, comme une bois de charpente. § 1) tabakierka w dyamenty osadzona. 2) kray, wieś osadzona; staw osadzony. 3) wszystkie urzędy osadzone. 4) miasto, forteca garnizonem osadzona. 5) osadzony złodźiey. 6) osadzony (oprawiony) dyament. 7) osadzona śiekiera, dźida; dźiało na łożu swoim osadzone. 8) walec w kafarze osadzony.

Osalam co, *v. m. F. osolę.* das *Præsens* ist nicht gewöhnlich. 1) starck saltzen. 2) theuer kauffen, bezahlen. 3) einen angiessen, anklagen. *le présent de ce verbe n'est pas en usage.* 1) saler assez. 2) suracheter. 3) noircir, blâmer, dénoncer, mettre mal qu. dans l'esprit de qu.

osolono, opieprzono to dla mnie. das ist vor mich zu theuer. cela est un peu salé pour moi.

Ość, *f.* 1) Dorn, Stachel an Kräutern, an einigen Thieren. 2) eine Fisch-Gräte. 3) Spitze, Bart an der Korn-Aehre. 4) eine Fuß-Angel. 1) épine, piquant, pointe, *parlant des herbes & de quelques animaux.* 2) arête de poisson. 3) barbe de l'épi d'orge, ou de blé. 4) chausse-trappe. § 1) roża ośćiami otoczona; ość rybia powierzchnia na grzbiećie; ież ośći naieżył. 2) obrać rybę z ośći. 3) ość u kłośia.

ość do łowienia ryb. } Aalstecher, Fischer-Pfeil, Fischer-Gabel. grande aleine, harpon, javelot ou fourche dont on tuë un poisson. § ośćią węgorza przebić.
Ośćień rybitwy, *g. ośćienia*

**ośćień, bozdźiec* Stachel, Dorn. éguillon.

Oschły. dürre, trucken, abgetrucknet. aride, qui est devenu fort sec. § źiemia oschła.

oschłe na dobrach retenta. alte Retardaten, betagte Zinsen auf einem Gut. des vieux arrerages, qu'on a retardé de païer d'une terre.

Ośćieniowy. einen Aalstecher, Fischer-Pfeil betreffend. qui concerne une aleine ou javelot à percer les poissons.

Ośćienny. an meiner Wand wohnhaft, gelegen; benachbart. qui demeure, qui loge, qui est situé auprès du mur mitoien; voisin.

Ośćisty. 1) stachlicht, dornicht. 2) gratig; voller Fisch-Gräten. 1) qui a des épines; épineux, piquant, pourvu d'épines, d'éguillons; garni d'épines. 2) qui a beaucoup d'arêtes. § 1) ież ośćisty, źiele ośćiste. 2) ryba to barzo ośćista.

Osęka. eiserner oder vielmehr höltzerner Hacken. croc, crochet de fer ou plutôt de bois.

osęki. Wappenk. drey Hacken die mit ihren Enden an einander stossen, die Krone hat drey Pfau-Federn zum Zierrath. *Blas.* trois crochets dont les bouts se touchent; la couronne a trois plumes de paon pour ornement.

osęką okręt zahaczyć. ein Schiff anhacken, damit man an Bord kan. s'aramber; acrocher un navire pour aborder.

Osękowaty. zackicht, hackicht. crochu, garni de crocs.

osękowate kobylenie. Spanische Reuter, gespickter Schlag-Baum. herisson, barriére garnie de pointes.

Oselbarz. Bergw. Wasser-Giesser. *Métal.* ouvrier qui verse de l'eau.

Osełka. 1) Wetz-Stein, Streich-Stein zu Putz-Messern. 2) Probier-Stein 3) Sache, so die Forme eines Probier-Steins hat, als ein Stück Silber, ein Butter-Wecken. 1) une queüx; pierre à rasoir; pierre à éguiser. 2) pierre de touche. 3) piéce faite en forme de pierre à rasoir; petite barre, petit lingot. § 1) wyostrzyć brzytwę, sczyżoryk na osełce. 2) osełka do złota. 3) osełka masła; śrebro nierobione w osełkach.

Oselnik. Schleifer, Scheeren-Schleifer. émouleur; émouleur à petites planchettes; gagne-petit.

Oselny. Streich-Stein-. de queux, qui regarde la pierre à éguiser.

oselna gora. Stein-Bruch, wo Schleif-Steine gebrochen werden. meuliére, carriére d'où on tire les meules.

Osep, *f. g. * ośpi, ospy.* Metz-Getreide, Zuschütte, Malterate, so man dem Herrn vom Getreide giebet. le minage, droit que le Seigneur prend sur le mesurage de blé.

Osesek, *g. osesska.* *1) Säugling; Säug-Kind. 2) Säugling, Vieh das noch sauget. *1) nourrisson, enfant à la mamelle.

melle. 2) bête de lait; le petit qui tête encore.
Oset, *g. ostu*, *osetu*. (carduus) Distel. chardon. § rola ostem zarosła; oset polny, dziki, pospolity: mech na oście.
* *oset ogrodny*, *cudzoziemski*; *karčiof*. Artischocken. artichaut.
oset biały, *leśny*. (carduus galaxias) weisse Berg-Distel. artichaut sauvage; épine blanche sauvage.
oset czarny. (carduus niger) schwartze Eberwurtz. chardonnette.
oset miękki, vid. *krokos dziki*.
oset powłoczny, *bękartowy*. (acanthium, onopordon) Art von weissen Disteln. pet d'ane.
oset włoski, *barnadynek*, *Turecki czubek*. (carduus benedictus) Cardenbenedict. chardon bénit.
Osetowy, Ostowy Disteln-. de chardon.
Osiadam, *v. m. F. osiadę*. 1) Platz nehmen, sich setzen. 2) aufsitzen, sich zu Pferde setzen. 3) sich setzen, sich lagern als eine Last. 4) sitzen auf dem Neste, brüten. 5) besitzen, in Besitz nehmen. 6) fig. einen besitzen, als die Furcht. 1) prendre dre place, se mettre sur une chaise, asseoir. 2) se mettre sur un cheval, monter un (à) cheval. 3) s'afaiser, s'abaisser, se reposer. 4) couver; être assidument sur les oeufs. 5) posséder, ocuper, tenir, avoir en possession. 6) posséder, saisir, prendre comme une passion quelque personne. § 1) goście krzesła ośiedli. 2) ośiądź konia gotowego. 3) gdy na postawku ośiędzie ciężar. 4) nasadka gniazdo ośiada. 5) ośiadł maiestat; ośiadał w ten czas to Państwa. 6) strach, czart go ośiadł.
ośieść śię. sich häuslich niederlassen. s'établir, se domicilier. § tam śię te narody ośiedli.
** *ośiadam*, F. ośiedzę. besetzen, bedecken. couvrir, environner. § włos śiwy mu głowę ośiedział.
ośiedzieć śię. sich erhalten; an einem Orte bleiben; sich behaupten. se maintenir, se soutenir. § nie ośiedzisz śię w Polszcze; śiedm zginęło śmiałkow co szańcu dobywało, a osmy ledwo śię na nim ośiedział.
Ośiadłość. 1) liegende Gründe, Ansäßigkeit. 2) Wohn-Sitz, Wohnstätte, Ort wo man sich niedergelassen hat. 1) possession, fonds ou terre qu'on a. 2) un domicile, lieu ou l'on fait sa demeure.
namieśnictwo ośiadłość znaczące. Gramm. ein Pronomen possessivum, *Gramm.* pronom possessif.

Ośiadły. wohnhaft, angesessen. domicilié; qui a un domicile fixe; qui a du bien en fonds de terre.
Ośiągam, *vid.* Ośięgam.
Ośiąkam, *F. ośiąknę*. 1) abtriefen, abtröpfeln. 2) stranden, sitzen bleiben als auf einer Sand-Banck. 1) dégouter, distiller, tomber goute à goute. 2) échoüer, demeurer sur un banc, sur un écueil. § 1) ieszcze z chust nie ośiąknęła (ośiąkła) woda. **2) okręty ośiękły na skałach.
Ośica, *vid.* Ośika.
** Ośiecki. ist das *Adj.* von Ośiek. *c'est l'adjectif d'* Ośiek.
Ośiedzieć śię, *vid. Ośiadam*, *F.* ośiedzę.
** Ośięgam, *F. ośięgnę*; otrzymuię. erlangen, bekommen. obtenir, avoir. § ośiągł cel zamierzony, krolestwo, urząd.
Ośiek, *g. u.* Oßig, Osiec, Stadt in der Sendomirischen Woywodschafft. c'est une ville dans le Palatinat de Sendomir.
sprawa, *rząd tam iak w Ośieku*. es gehet da zu wie in der Hölle; es gehet da wunderlich zu. c'est le fauxbourg de l'enfer. § rząd tam iak w Ośieku, obieśiwszy dopiero po ortel.
Ośieckie prawo, *kowal zgrzeszył a kołodzieia obieszono*. den Unschuldigen hängt man da auf, den Schuldigen läßt man laufen. on y absout le coupable & pend l'innocent.
Ośieł, *g. osła*. ein Esel. un âne. § ośieł ryczy.
ośieł dziki. Wald-Esel. un âne sauvage.
ośieł drewniany, *żołnierski*. Soldaten-Esel. cheval de bois; chevalet.
osłowie to z iedney łąki. es sind gleiche Brüder. ils sont billes pareilles; ils sont chaussez au même point; il sont de la même cuvée.
Ośiełek, *g. ośiełka*. Eselin. petit âne.
Ośierdźie. Zwerg-Fell im Leibe. le diaphragme.
Ośierocenie. Verlust, Beraubung naher Blutsverwandten; der Waysen-Stand. perte de son pére, de sa mére; privation des personnes qui nous sont très chéres; l'état d'orphelin. § ośierocenie synowskie gdy syn oyca, oycowskie gdy oyćiec syna utraca.
Ośierociały. verwäyset; Vaterlos, Mutterlos; der einen nahen Verwandten verlohren hat. qui est orphelin de son Pére ou de sa mére; qui a perdu un proche parent. § ośierociały syn, matka, corka; niech Bog opiekun na łono swoie dom ośierociały wezmie.
ośierociały oyćiec. Vater der um seine Kinder

der gekommen ist. pére qui a perdu ses enfans.

Ocierocić, *F. ośierocę.* zum Waysen machen; einen naben Bluts-Freund als Eltern oder Kinder berauben. faire orphelin; ravir, enlever à qu. les parens; priver qu. de ses parens, de ses enfans. § ośierocić corkę.

Ośierocieć, *F. ośierocieię.* zum Wäysen werden; nahe Bluts-Freunde verlieren. devenir orphelin, étre privé d'un parent.

Ośieść, *vid.* Ośiadam, *F. ośiadę.*

Ośiewek, *g. ośiewku.* Saat, besäetes Feld. un champ semé. § ośiewkow komu psować; ośiewki nam buyne obiecuią żniwo.

Ośiewny. besäet. semé. § ośiewne pola.

Ośika, Ośina, } Ośiczyna, topola czarna. (*populus nigra*) schwartzer Pappel-Baum; Espen- oder Alber-Baum. tremble, *m.* peuplier noir.

chwieie się iako ośika. er zittert wie ein Espen-Blatt. il frisonne, il tremble d'épouvante.

Ośikowina, Ośikowy lasek. Espen-Wald. tremblaie, lieu où il y a des trembles.

Ośikowy. Espen. de tremble, de peuplier noir. § lady naylepsze z ośikowego drzewa.

Ośiwieć, *F. ośiwieię.* graue Haare haben. étre blanc de vieillesse; devenir gris ou blanc. § ośiwiał od kłopotu, od starości.

Ośiodłać, *F. ośiodłam.* 1) satteln. 2) *fig.* zähmen, bändigen, unters Joch bringen. 3) befallen als die Furcht. 1) seller; mettre la selle sur le dos d'un cheval. 2) *fig.* domter, reduire sous sa puissance; subjuger. 3) saisir, prendre qu; tomber comme la terreur sur qu. § 1) ośiodłay konie. ** 2) ośiodłać nieprzyiaćiela. 3) ośiodłał (opanował) go strach.

Ośiwiały. der graue Haare hat. chenu; blanc de vieillesse, qui a les cheveux blancs.

Oskard. Spitz-Art, die auf dem Nacken eine Spitze hat. sorte de coignée qui a sur le dos une grande pointe. § twardemi oskardami pokruszył mury.

Oskarzanie. das Anklagen. l'action d'acuser.

Oskarzenie. Anklage. acusation, dénonciation.

oskarzeniu służący. Gramm. der Accusativus. *Gramm.* l'Acusatif.

Oskarzyćiel. Ankläger. acusateur.

Oskarzyćielka. Anklägerin. acusatrice.

Oskarzyćielski. den Ankläger betreffend. d'acusateur.

Oskarzam kogo, *v. m. F. oskarzę.* anklagen. acuser, dénoncer, déferer. § oskarzgo u oyca; oskarzył mię u Pana.

oskarzaiący spadek. der Accusativus in der Grammatic. *Gramm.* l'Acusatif.

Oskoła. Bircken-Wasser. eau ou séve de bouleau.

oskoły, plur. Baum Saft-Zeit. la saison où la séve revient aux arbres.

Oskominy, *plur.* 1) Stumpfheit der Zähne von sauren Sachen. 2) grosse Begierde nach etwas. 1) agacement des dents. 2) grande envie; grand apetit. § 1) mam oskominy. 2) zazdrość oskominy rodźi.

mam oskominy na to. das Maul wässert mir, wird mir wäßrig darnach. l'eau, la salive m'en vient dans la bouche.

oskominy komu czynić. einem das Maul wäßrig machen. faire venir à quelqu'un l'eau à la bouche.

Oskrobanie. das Abschaben. l'action de racler, de ratisser autour.

Oskrobany. abgeschabt. ratissé, raclé autour.

Oskrobiny, *plur.* Abschabsel, Abschrabsel, Schabespäne. ratissure, raclûre.

oskrobiny chlebowe. abgerindete Brod-Rinde. chapelure.

oskrobiny skorne. Abschabsel von Leder. surpoint, draïeures *f. plur.* écharnures, *f. plur.*

Oskrobuię, *F oskrobię.* 1) abschaben. 2) abkratzen, abreissen, schwäntzen. 3) schuppen einen Fisch. 1) ratisser, racler, ôter l'ordure, ou la superficie de qu. ch. 2) ferrer la mule, pincer, griveler; faire de petits profits illégitimes. 3) écailler un poisson; défaire les écailles. § 1) oskrob marchew. 2) nie oskrobiesz tu nic. 3) oskrobał rybę.

oskrobać chleb. das oberste von der Brod-Rinde abkratzen. chapeler le pain.

Oskrzele, skrzele, *plur.* Fisch-Ohren. ouïes d'un poissons.

Oskubać, *F. oskubię.* 1) pflücken, rupfen, berupfen. 2) berupfen, prellen. 1) plumer, déplumer; ôter les plumes. 2) plumer qu; faire dépenser de l'argent à qu. § 1) oskub tę kurę. 2) oskubano go.

Oskubany, oskubiony. abgerupft. plumé, déplumé. § kurczęta oskubane.

Osła. Schleif-Stein. meule à éguiser. § osłą co ostrzyć.

Osłabiam, *v. m. F. osłabię.* schwächen, abmatten. afoiblir, débiliter, énerver, amortir. § osłabił siły nieprzyiaćielskie.

Osłabianie. das Schwächen. l'action d'afoiblir.

Osłabieć, *F. osłabieię.* 1) schwach werden. 2) ohnmächtig werden. 1) s'afoiblir; devenir plus foible. 2) évanoüir; tomber en foiblesse; pâmer.
Osłabienie. Schwächung, Abmattung. débilitation, afoiblissement, diminution de force, de vigueur.
** Ośłada, ślad. Fußtapffe, Spur. un vestige, trace, pas, piste. § zacnych przodkow swoich idźie ośladą.
* Osładzam, *vid.* Osłodźić.
Osłarz. Esel-Treiber. ânier.
Osłarski. den Esel-Treiber betreffend. d'ânier.
Osława, *vid.* Osławienie.
Osławiacz. Ehrenschänder, Verläumder, Berüchtiger. détracteur, difamateur, celui qui difame.
Osławiam, *v. m. F. osławię.* ins Gerede bringen, ausschreyen, übel berüchten. décrier, difamer, blâmer, détracter qu; médire de qu
osławiaiący, sławy uymuiący. ehrenrührig. difamatoire, infamant, difamant.
osławiam śię. sich ins Geschrey bringen. se mettre dans le décri; être décrié.
Osławianie. das Ausschreyen. l'action de difamer.
Osławienie, osława. üble Nachrede, Afterrede. mauvaise renommée; mauvais bruit, difamation, décri, détraction, médisance.
Osławiony. berüchtiget, ausgeschrieen. difamé, décrié, mal-famé.
Oślę. junger Esel. ânon; le petit d'une ânesse.
oślę dźikie. junger Wald-Esel. ânon sauvage.
Oślep, *adv.* blindlings. aveuglement, à yeux fermez, à l'aveugle; à l'etourdie, à corps perdu; à yeux clos. § oślep co czynić, oślep iść, bieżeć na nieprzyiaćiela.
Oślepiam, *v. m. F. oślepię.* 1) blenden, blind machen die Augen ausstechen. 2) eig. u. fig. verblenden, blenden. 1) crèver les yeux à qu; aveugler, rendre qu. aveugle. 2) *prop. & fig.* aveugler; éblouïr les yeux à qu. § 1) oślepić kogo na obie oczy. 2) słońce mię oślepia; tak wiele oślepił narodow.
oślepić kogo na iedno oko. einen einäugig machen. éborgner, rendre qu. borgne.
oślepić śię na słońcu. von der Sonne geblendet werden. s'éblouïr, être frapé du soleil.
Oślepienie. zufällige Blindheit. aveuglement; perte de vuë. § z oślepienia ma ćieczenie oka, wrzod, ranę.
Ośli. Esels-. d'âne. § ośla skora, stay-nia; ośli ryk.
ośli ogorek. Coloquinten. coloquinte.
Oślica. Eselin. ânesse, bourrique.
Ośliniam co, *v. m. F. oślinię.* mit Speichel benetzen. froter, humecter qu. ch. de salive.
Ośliznąć, *F. ośliźnie.* glatteisen. verglacer. § oślizło dźiśiay.
Osłodnieć, *F. osłodnieie.* süß werden. devenir doux; s'adoucir; se rendre plus doux. § osłodniało wino od cukru.
Osłodźić co, *F. osłodzę.* versüssen. adoucir, rendre plus doux.
Osłuch. Angehör, das Hörensagen. l'oüi dire. § osłuchem i ogłosem świat napełnił; mam to z osłuchu.
Osłuchać śię, *F. osłucham śię.* } 1) sich hören lassen.
Osłyszeć śię, *F. osłyszę śię.* } 2) sich verhören. 1) se faire entendre. 2) s'abuser, se méprendre en entendant; entendre de corne. § 1) kiedyby słow dźiwnych z cudzych ięzykow nie zażywano, Polskieby śię osłyszały. 2) osłyszałem śię w tym.
Ośm. acht. huit.
Osma. 1) acht Uhr. 2) die Octave im Rummel-Spiel. 1) huit heures. 2) la huitiéme au jeu de piquet. § 1) osma (osma godźina) biła; na osmą idźie. 2) mam osmą.
Osmak, *g. a.* 1) Zahl von Achten. 2) ein Achtgroschen-Stück. 1) un nombre de huit. 2) piéce de huit; monoie qui vaut huit gros.
Osmalam co, *v. m. F. osmolę.* pichen. goudronner, poisser.
Ośmdźieśiąt. achtzig. quatre-vint.
ośmdźieśiąt kroć. achtzig mahl. quatre-vint fois.
Ośmdźieśiątletny. achtzigjährig. octogénaire; âgé de quatre vint ans.
Ośmdźieśiątny. achtzig in sich haltend. de quatre vint.
Ośmdźieśiąty. der Achtzigste. le quatre-vintiéme.
Osmek, *vid.* Osmak.
Ośmielam śię, *F. ośmielę śię.* sich erkühnen; Muth bekommen, ein Hertz fassen. s'encourager, s'enhardir, prendre la liberté.
Ośmiodźienny. achttägig. de huit jours.
Ośmiokąt. Geom. ein Acht-Eck. *Geom.* un octogone; figure à huit angles, à huit côtez.
Ośmioletni. achtjährig. de huit ans. § ośmioletni czas.
Ośmionogi. achtfüßig. qui a huit piez; de huit piez.
Ośmioraki, rożnych ośm w sobie maiący. achterley. octuple; de huit sortes.
Ośmioro. acht Stück. huit piéces.

ośmioro

ośmioro tyle. ⌉ achtfältig, acht mahl so
w Ośmior nasob. ⌋ viel. huit fois au double, redoublé huit fois.

Ośmiorog herb. Wappenk. Kreutz mit aufgespaltenen Enden, in jedem davon ist eine Kugel und über der Krone ein Geyer. *Blas.* une croix avec quatre bouts fendus & avec une boule dans chaque fente; un vautour se perche sur la couronne.

Osmka. die Achte in der Karte. le huit aux cartes.

Ośmkroć. achtmahl. huit fois.

Ośmkrotny. aus Achten bestehend, achtmahlig. de huit fois; qui a huit fois.

Ośmnaśćie. achtzehen. dixhuit.

Ośmnasobnie, *adv.* achtfältig. octuplement.

Ośmnasobny. achtfältig. octuple; redoublé huit fois.

Ośmnastny. achtzehn in sich haltend. de dix-huit.

Ośmnasty. der Achtzehnte. le dix-huitiéme.

Ośmpalcowy, na ośm palcy długi, szeroki; dwudłonny. acht Daumen lang, breit. long ou large de huit pouces; qui a huit pouces en long ou en lageur.

Ośmpieniężny. acht Heller haltend. valant huit deniers.

Ośmset. acht hundert. huit cents.

Ośmsetny. 1) der Achthunderste. 2) das aus achthundert bestehet. 1) le huitcentiéme. 2) qui contient huit cents.

Ośmstopy, ośmstopny. acht Fuß lang, breit u. d. g. long, large *&c.* de huit piez.

Osmy. der Achte. le huitiéme. § na osmym śiedźiał mieyscu.

osmy dźień. der achte Tag. le huitiéme; le huitiéme jour.

po osmy raz; po osme. zum achten; zum achten mahl. en huitiéme lieu; pour la huitiéme fois.

osma część. Achtel, achter Theil. le huitiéme; la huitiéme partie.

Osmyk. Jäger: abgestreiftes Haasen-Schwänzchen. *chasse.* queuë de liévre dépouillée de sa peau.

Osmykam, *v. m. F. osmyknę, vid.* Omykam.

Osnow. ⌉ 1) Scheergarn, Aufzug, Weber-
Osnowa. ⌋ Zettel. 2) der Lebens-Faden. 1) chaîne, par laquelle le tisserand passe la trame. 2) la trame, le fil de nos jours; le fuseau des Parques. § 1) osnowę nawiiać, **2) osnow żyćia iego był zerwany.

osnowę postawić. ⌉ das Scheergarn aufstel-
Osnować krosna. ⌋ len, anzetteln, scheeren. ourdir; mettre la chaîne sur l'ourdissoir; monter la chaine.

Osnowanie. das Anzetteln, Aufziehen. ourdissure, l'action d'ourdir.

Osnowy. Scheergarn-. de chaine.

dłuż osnowa. Länge des Aufzuges. portée de la chaine.

**Osnuć, *F. osnuię.* bedecken besetzen. couvrir, border. § śliczne drzewa brzegi osnuły.

Ośny; do ośi należący. Achsen-, zur Achse gehörig. d'essieu; qui regarde l'essieu.

Osoba. 1) Person. 2) Person, äusserliche Gestalt; Ansehen. 3) Person, Gestalt unter welcher etwas erscheinet. 1) personne, ce qui distingue un homme d'un autre. 2) extérieur, mine, air, aparence. 3) figure, personne sous laquelle aparoit une ombre. § 1) była tu iakaś osoba; piwo na dwie osoby, na osobę; piękna to osoba. 2) okazała postawę albo osobę maiący; uczćiwą, poważną osobę na sobie ma. 3) okazał śię mu w osobie Anioła, dźiećięćia.

wyrażać iaką osobę. eine Person vorstellen, spielen. faire, joüer quelque personne.

za osobę talar płacą. vor eine Person zahlt man einem Thaler. on paîe un écu par tête.

iest wielka rożność miedzy osobami. es ist ein grosser Unterscheid unter den Leuten. il y a personne & personne.

osobą swoią; w osobie. persönlich; in Person. en personne, personnellement. § osobą swoią na woynę wyszedł; osobą swoią co czynić; osobą swoią stanął u prawa.

Osobca, pokątny człowiek. 1) Sonderling, besonderer Mensch. 2) Stuben-Hüter. 1) un homme singulier. 2) un hibou, un solitaire, un homme fort retiré; reclus, casanier.

Osobiśćie, *adv.* in Person, persönlich. en personne, personnellement. § nie mogę stanąć do usług osobiśćie.

Osobistość. 1) Person, Persönlichkeit. 2) äusserliches Ansehen. 1) personnalité, présence de qu. 2) extérieur grave; gravité; belle répréſentation; l'air grand d'une personne. § 1) w osobistośći stawam do usług Was Pana. 2) osobistość iego pozorna.

Osobisty. 1) persönlich; gegenwärtig. 2) ansehnlich von Person. 1) personnel, présent. 2) grave, majestüeux, qui a l'air grand & noble. § 1) osobistą składam uniżoność. 2) Pan to był osobisty i okazały.

osobiste słowo. Gramm. ein Verbum personale. *Gramm.* un verbe personel.

osobiste namieśnictwo. Gramm. ein Pronomen

nomen perſonale. *Gramm.* pronom perſonel.

Oſobka. eine kleine Perſon. petit perſonnage; petite perſonne.

oſobki. Lecker-Biſſchen. friandiſes, *f plur.* morceaux friands.

Oſobliwie, *adv.* inſonderheit, beſonders, hauptſächlich, vornehmlich. ſur tout; ſinguliérement, ſpécialement, particuliérement, principalement, uniquement, d'une façon particuliére, d'une maniére ſinguliére.

Oſobliwość. das beſondere; was beſonderes. ſingularité, particularité; choſe ſinguliére & particuliére. § ta ieſt Polſkich dżieiow oſobliwość, że ie wielcy piſali Senatorowie.

w oſobliwośći. ins beſondere. ſpécialement; en détail; en particulier; d'une maniére particuliére. § w oſobliwośći niektore rzeczy opiſować będę.

Oſobliwy. beſonder, ſonderbar, ausnehmend, ungemein. ſingulier, particulier, principal, ſpécial, ſpécifique. § oſobliwa pochwała; oſobliwa to złość była.

oſobliwe lekarſtwo na co. abſonderliche Arzeney wider eine Kranckheit. un ſpécifique; un remède propre pour une maladie particuliére.

Oſobno, } *adv.* 1) abgeſondert. 2) ſelbſt, allein, ohne eine andre Perſon. 1) ſéparément, ſéparé; à part. 2) en particulier, ſans autre perſonne. § 1) oſobno te rzeczy były. 2) oſobno piie, ie; oſobno boleie.
Oſobnie, }

z oſobna. eintzeln, ſtückweis, ins beſondere. à part; chacun en particulier; un à un; l'un après l'autre. § z oſobna ten cug koni poſkupował.

z oſobna rzecz każdą uważyć. jede Sache ins beſondere erwägen. conſidérer les choſes par le menu.

Oſobność. abgeſonderter, entlegner Ort; Einſamkeit. lieu écarté, lieu qui eſt à écart; lieu retiré; retraite; demeure ſéparée; ſolitude. § mieſzkanie na oſobnośći; oſobnośći ſzukać; na oſobnośći mieſzkać; na oſobnośći łacno o złośći, *prov.* oſobność powod do złego; *prov.* ſkrupulatom cela, puſtynia i oſobność od ludżi potrzebna.

w oſobnośći. 1) abgeſondert. 2) ins beſondere. 1) ſéparément, à part. 2) en particulier, particuliérement. § 1) w oſobnośći z kim mowić. 2) wywieść co w oſobnośći: w poſpolitośći Oyczyznie, a w oſobnośći Was Panom życzemy.

aby ta oſobność poſpolitośći nie ſzkodżiła. damit dieſes beſonders ausgedruckte dem allgemeinen nicht nachtheilig ſey. ſans que la ſpécialité déroge à la généralité.

Oſobny. 1) perſönlich, einer Perſon eigen. 2) abgeſondert, allein. 1) perſonnel, qui regarde la perſonne. 2) ſéparé, ſeul. § 1) oſobnego (oſobiſtego) do tego potrzeba urzędnika dozoru. 2) oſobne miałem pieniądze; oſobne ma mieſzkanie.

Oſoczna wieś zur Jagd gehöriges Dorf. un village apartenant à la venerie. § wśi łowcze, tak oſoczne, iako i wſzelkie inſze.

Oſorya, Starza, Poſwiſt herb. Wappen, Wagen-Rad, worinnen ſtatt einer Felge ein Kreutz ſtehet, die Krone aber zieren drey Strauß-Federn. *Blaſ.* une roue avec une croix miſe au lieu d'où une jante eſt ôtée; la couronne eſt embellie de trois plumes de pân.

Oſolić, *vid.* Oſalam.

Oſowiałość, Oſowienie. Hinfälligkeit, Unmuth, Mattigkeit vom Hunger, Kälte. abatement, manque de force & de vigueur; foibleſſe, qui vient de faim ou de froid.

Oſowiały. 1) matt, hinfällig von Vögeln ſo die Flügel hängen. *2) niedergeſchlagen, abgegrämt. 1) triſte, languiſſant, foible comme les oiſeaux qui baiſſent les ailes. *2) tout abatu; déſolé.

Oſowieć, *F. oſowieię.* 1) vor Hunger oder Kälte matt werden, die Flügel hängen laſſen, als ein Vogel. 2) ſich grämen, härmen, den Muth verlieren. 1) avoir le corps tout abatu de faim ou de froid; baiſſer les ailes, languir, comme fait un triſte oiſeau. 2) ſe chagriner, ſe conſommer d'ennui, de triſteſſe; ſe décourager, perdre courage, ſe laiſſer abatre au chagrin.

Oſowienie, *vid.* Oſowiałość.

Oſpa. 1) Hunde Futter von Kleyen, Haber, Brod. 2) die Pocken. 1) le ſon dont on fait le pain pour les chiens. 2) petite vérole. § 1) oſpa z owſa dla pſow. 2) oſpę ludżie teraz ćierpią.

Oſpale, *adv.* nachläßig, obenhin, ſchläfrig. négligenment, nonchallament.

Oſpałość, Oſpalſtwo. 1) Verſchlafenheit, Schlafſucht. 2) Nachläßigkeit, Trägheit. 1) grande envie de dormir. 2) la lenteur, la peſanteur d'eſprit, nonchallance, négligence.

Oſpały. 1) verſchlafen. 2) träg, nachläßig. 1) endormi, qui ne fait que dormir. 2) négli-

2) négligent, lent, lourde. § 1) dźiewka barzo ospała. 2) ospała chęć, ochota do usług.

Ospice, *plur.* ospa; ospice czerwone, pierzchnice. Kinder-Pocken oder Blattern. la petite vérole.

ospice białe; pożarnice. (morbilli) Masern. rougeole.

ospice owcze, łuskawe. Wasser-Pocken, Wind-Pocken. vérole volante.

Ośpieszały. verzögerlich, langsam. lent, tardif, négligent.

Ośpieszałość. Verzögerung, Versäumniß, Säumniß, Saumseligkeit. lenteur *f.* négligence; rétardement; perte de tems. § ośpieszałość przybyćia iego; wielką pracuie ośpieszałośćią.

*Ośrzodka. } Brod-Krume.
Ośrzodek, *g. ośrzodku.* } mie.

Osrzenieć, *F. osrzenieie.* bereifen. blanchir de gelée blanche.

Ostaię, *obs. F. ostanę*; zostaię. bleiben, verharren. rester, demeurer.

Ostaię śię, } *F. ostoię śię* 1) auskommen,
Ostawam śię, } bestehen, zu Rechte kommen, sich behaupten, sich halten. 2) ausstehen, aushalten. 3) sich häuslich niederlassen; sich setzen. 4) sich setzen als trübes Wasser. 1) subsister, se maintenir, se soutenir, tenir, se tenir, tenir bon. 2) durer; s'arrêter, demeurer. 3) s'établir, se domicilier, élire son domicile en un lieu. 4) reposer, s'éclaircir, rassoir, se rassoir. § 1) ostoię śię przy tym com mowił; iakoż się ostoię przy tych pieniądzach; nie ostoisz śię przy nim; nie ostał śię przed tobą; nie ostał śię nieprzyiaćiel w tym Państwie; nie ostoisz śię w tym mieśćie, u tego dworu. 2) nie ostoi śię nikt u niego dla smrodu. 3) ostał śię (ośiadł śię) w Polszcze. 4) woda mętna ieszcze śię nie ostała; ten napoy ostać śię nie może.

nie ostoi śię on doma. er sitzt nicht gerne lange zu Hause. il ne trouve point de pire logis que le sien; c'est son suplice de garder long tems son logis.

nie ostał śię (ostał) aż w leśie. er sahe sich auf der Flucht nicht eher um als im Walde. il gagna la fôret sans regarder en arrière.

ostał śię na (przy) swoim. er hat sich dabey erhalten, behauptet, er hat seinen Zweck erreichet. il s'est soutenu; il est parvenu à ses fins; il est venu à bout de son dessein.

ostoi śię to przy mnie. das wird mir zufallen; das wird in meinen Besitz kommen. cela viendra, tombera en ma possession.

Ostęp. 1) Jagd-Revier; Jagd-Platz so mit Tüchern umstellt ist. 2) Bloquade, Einsperrung einer Stadt. 1) *chasse:* cerne; enceinte qu'on environne de toiles. 2) blocus d'une ville. § 1) ostęp w leśie, gdźie śię łowy odprawuią; zwierz iest w ostępie. 2) ostępem osadźić, okrążyć fortecę.

ostępem napaść na nieprzyiaćiela. den Feind von allen Seiten anfallen. ataquer l'ennemi de tous côtez.

Ostateczny, Ostatni. der letzte. le dernier. *Sąd, dźień ostateczny.* das jüngste Gericht, der jüngste Tag. le jour du jugement; le dernier jour; le jugement dernier.

Ostatek, *g. ostatka.* 1) das Uebrige; der Rest, Ueberrest. 2) das Ende einer Zeit. *3) Ende, das übrige an einer Sache. 4) Meßk. Ergänzung eines Winckels, eines Bogens. 1) le reste, le residu. 2) le fin; déclin, le reste de quelque tems. 3) fin, *f.* extrémité, bout. 4) *Géom.* complement d'un angle, d'un arc. § 1) gdźie iest ostatek pieniędzy, chleba, wina? 2) na ostatku dnia, roku; ostatek lata, żimy. 3) ostatek ogroda, nogi, palca. 4) ostatek synusa lunety.

ostatki. 1) Ueberbleibsel. 2) die letzten Tage des Carnevals. 1) les restes *m.* les débris, tout ce qui reste de quelque chose. 2) les derniers jours du carnaval. § 1) ostatki wyborney iakiey rzeczy; ostatki woyska niedobitego, okrętu rozbitego.

ostatki ze stołu. Abhub, Ueberbleibsel von der Tafel. desserte; les graillons, bribes; tout ce qu'on dessert de quelque table. § ostatki dla czeladki, *prov.*

ostatki długow. Rest, so noch zu bezahlen ist. le restant, le residu, le reliquat, ce qui reste à paier d'une dette.

ostatki wina zbieram. Wein-Trauben nachlesen. grapiller; cueillir le rasin qui est échapé à la main du vendangeur.

ostatkow zbieranie w winnicy. Nachlese in den Weinbergen. l'action de grapiller.

na ostatek; w ostatku. letztens, übrigens, zum Beschluß. au reste, finalement, du reste, en dernier lieu.

Ostatni. 1) letzt. 2) äusserst, abgelegen. 3) übrig. 4) äusserst, hefftig, höchst. 1) dernier. 2) très-éloigné, reculé; le plus éloigné. 3) restant, ce qui reste. 4) dernier, extréme, grand, sensible, le plus pénible. § 1) według ostatnich listow; ostatnia kwadra; ostatni w rzędźie; ostatni czeka, *prov.* ostatni raz śię widzę. 2) ostatnie gory, lasy. 3) ostatnie to moie pieniądze. 4) do

ostatniego

ostatniego kogo przywieść uboztwa, utrapienia.

oddanie ostatniey usługi ciału zmarłego. Leichen-Begleitung; Erweisung der letzten Pflicht einem Verstorbenen. convoi funèbre; le témoignage de derniers services à un mort.

do ostatniego, do ostatniey się bronić. sich bis auf den letzten Blutstropfen wehren. se défendre jusqu'à la derniére goute de son sang.

ostatnie namazanie. die letzte Oelung. l'extréme onction.

ostatnia. das Aeusserste; das letzte so man waget; die äusserste Gefahr. abois; extrémité, état le plus fâcheux.

nie już ostatnia z nami. es ist noch nicht aus mit uns. nous ne sommes pas encore aux abois; il n'est pas encore fait de nous; nous ne sommes pas encore reduits à l'extrémité.

za ostatnią zapiąć. es auf das äusserste ankommen lassen. coucher, joüer de son reste; hazarder, risquer tout; faire un coup de desespoir.

o (na) ostatnią przyszło. es ist aufs äusserste gekommen. on est aux abois; on est prêt à sucomber; on est à bout; on ne sait que devenir, que faire.

na ostatnią. wenn alle Stricke reissen. à tout rompre; à toute extrémité; à toute reste. § na ostatnią żołnierzem zostanę.

Ostatnie, ostatecznie, *adv.* letzlich, übrigens. derniérement, finalement, au reste. § ostatnie się niemożnością wymawiasz.

Ostawiam co, *obs. F. ostawię*, *vid.* Obstawiam, Zostawuię.

Ostoi herb. Wappenk. Kreutz zwischen zwey stehenden halben Monden; über der Krone sind drey Strauß-Federn. *Blas.* une croix entre deux croissans, la couronne est ornée de trois plumes de paons.

Ostokrzew, drzewko, *g. ostokrzewia.* (aquifolium) Stech-Palmen, Wald-Distel. houx un arbrisseau.

ostokrzew drugi; słodki korzeń. (acanos, adipson) Art von Süßholtz. espèce de reglisse.

Ostowaty, kolący, ośc└isty miękko iako oset. stachlicht, von Kräutern. piquant, *en parlant des herbes.*

Ostowy. Distel-. de chardon. § liście ostowe.

Ostrafzam się, *v. m. F. ostraszę się.* sich entblöden; Muth fassen. s'encourager, s'enhardir; prendre la liberté. § ostraszyłem się potym i poszedłem do niego.

Ostrek, *vid.* Ostrzek.

Ostrew, *vid.* Ostrzew.

Ostrężyna, ieżyna. eine Art von Brombeeren. de mûres sauvages.

Ostro, *adv.* 1) scharf. 2) scharf, strenge. 3) von den Sinnen: scharf gut. 1) d'une maniére aigüe. 2) sévérement, fortement, rigidement, rudement. 3) *en parlant des sens:* finement, d'une maniére pénétrante. § 1) noż ten rznie ostro. 2) karać ostro; ostro odpowiedział. 3) ostro patrzy.

*Ostrocki, Męski. Manns-. d'homme; viril.

*Ostroczyć, *F. ostroczę.* einem begegnen. arriver à qu. § cud go nowy ostroczył.

Ostrog, *vid.* Ostrożenie.

Ostroga. 1) ein Sporn. 2) Sporn; kleine Klaue an den Füssen der Vögel. 1) épron, talon. 2) argot, ergot, petit crochet au pié d'un oiseau. § 1) ostrogi sobie przypiąć; przyłożyć ostrogi; włożyć koniowi w bok ostrogi. 2) ostroga u kurzey, skowronkowey nogi.

zewrzeć, spinać, trącić konia ostrogami; dać koniowi ostrogi. dem Pferde die Spornen geben, anspornen. piquer le cheval; donner du talon, de l'épron à un cheval.

Ostrogłupi. albernwitzig; der voll einfältiger Einfälle ist, die scharfsinnig zu seyn scheinen. plein de fausses pointes.

Ostrogot. ein Ostrogot, Oster-Gottländer. Ostrogot. § Ostrogotowie od broni ostrza tak nazwani.

*Ostrok. gemeiner Kerl. un homme de basse condition.

Ostrokąt, Ostrowęgieł. Meßk. scharfer oder spitziger Winckel. *Géom.* un angle aigu.

Ostrokątny. scharfwincklicht. d'angle aigu.

Ostrokrzew drzewko Egipskie. (*acanthus, cerda*) Art eines Dorn-Baums aus Egypten. espèce d'arbrisseau piquant d'Egipte.

Ostropatrzący. scharfsichtig. clairvoïant, qui a une vuë perçante.

Ostropest ziele. (*lactaria*) Marien-Distel. chardon nôtre Dame; bedegar.

Ostropysk ryba morska. Schwerdt-Fisch. porte-glaive, spadon un poisson de mer.

Ostrość. 1) die Schärfe, nehmlich die Eigenschaft zu schneiden, zu stechen. 2) Schärfe, fressende Eigenschaft. 3) Schärfe der Augen, gutes Gesicht. 4) Schärfe des Verstandes. 5) Schärfe, Strenge. 1) le fil; proprieté d'une chose tranchante ou piquante. 2) mordacité, acrimo-

acrimonie, âpreté, qualité corrosive, qui par son acide mord le corps. 3) clairvoïance, vuë perçante. 4) pointe, vivacité de l'esprit; pénétration; subtilité. 5) sevérité; la vigueur; rigidité. § 1) ostrośćią nie tniesz, nie ranisz ale ostrzem; ostrość noża, brzytwy; ostrość igły, szpady. 2) ostrość octu, sztychwaseru. 3) ostrość wzroku, oczu. 4) ostrość rozumu. 5) ostrość kary, praw na szalbierzow.

Ostrotręczyna. Egyptischer Dorn-Strauch, der wohl riechet. Acacia, sorte d'épine d'Egipte qui a la fleur odoriferante.

Ostrow, *g. ostrowia*; ostrowiec. Holm; Insel auf Flüssen und Land-Seen. petite île, une terre environnée d'une riviére, d'un lac. § na ostrowiu dęby i topole rosną, na kępie zaś tylko chrost i drobny lasek; ostrow drzewem odźiany.

Ostrowęgieł, Ostrowęgielny, *vid.* Ostrokąt.

Ostrowidz. ein Luchs. linx, loupcervier, once. § ostrowidz iest wzroku bystrego.

ostrowidz; *ostrowid, człowiek ostro, daleko widzący*; *bystrooki*. Luchs, scharfsichtiger Mensch. une personne à bonne vuë; qui a des yeux d'aigle, qui a la vuë perçante.

Ostrowidzowy. Luchs-. de linx. § konie skorami ostrowidzowemi nakryte.

ostrowidzowe oczy. Luchs-Augen. vuë perçante; yeux d'aigle. § ostrowidzowe oczy tego nie postrzegą.

Ostrowiec, *g. ostrowca*, *vid.* Ostrow.

Ostrozęby. der scharfe Zähne hat. celui qui a des dens qui coupent bien.

Ostrożen, Ostrożny. vorsichtig. prévoiant.

Ostrożeń źiele. das Kraut Cirsium. cirsion une plante.

Ostrożenie, ostrog, ogrodzenie ostremi koły. mit Sturm-Pfählen und Pallisaden befestigter Ort. lieu fortifié de palissades & de fraises. § ostrożenie budować.

Ostrożimny. schneidend, von der Kälte. perçant; qui gerce, qui coupe par petites fentes, comme le froid. § ostrożimna teraz pora.

Ostrożka. 1) Sporn an den Füssen einiger Vögel. 2) Anat. Schlüsselbein am Menschen. 1) argot, petit crochet au pié de quelques oiseaux. 2) *Anat.* clavicule, l'os qui lie l'épaule au brichet.

ostrożka kwiat. (delphinium) Rittersporn. consolide roïale; du pié d'alouëtte.

Ostrożnie, *adv.* vorsichtig, behutsam. avec circonspection, avec précaution, considérément.

ostrożnie z tym. gemach, sachte damit. tout-beau; ne touchez pas à cela.

Ostrożność. Vorsichtigkeit, Behutsamkeit. circonspection, précaution, reserve, atention, considération.

Ostrożny. vorsichtig. circonspect, prévoïant, précautionné, prude, reservé. § ostrożny w mowie i w ięzyku; ostrożny od nieprzyiaćiela swego.

Ostrwie. Kriegsb. Spanische Reuter, Balcken mit Querhöltzern. *Fortif.* cheval de Frise, herisson.

Ostry. 1) scharf, schneidend. 2) scharf, beissend als Pfeffer. 3) scharf, schneidend als ein Wind. 4) scharf, gut, von den Sinnen. 5) scharf, streng. 6) Meßk. scharf, spitzig als ein Winckel. 1) tranchant, taillant, aigu, pointu. 2) mordant, piquant, acre, fort comme du poivre. 3) aigu, rigoureux, perçant, violent, *en parlant du froid.* 4) aigu, fin, subtil, pénétrant, perçant, fort bon, comme un sens. 5) rigide, rigoureux, sévére, rude. 6) *Géom.* aigu, comme un angle. § 1) ostry w dłuż, ostry na bruszcu, na końcu; ostra szabla, ostra igła. 2) ostry ocet; pieprz. 3) ostra źima, ostry wiatr. 4) ma nos, wzrok ostry; ćieńki i ostry węch; dowćip, rozum to ostry. 5) ostra kara; list ostry; ostre życie. 6) narożnik ostry; węgieł ostry.

na ostre gonić, vid. *ostrzem grać.*

* Ostrych źiele, *vid.* Ostrzyca.

Ostryga. eine Auster. huitre.

Ostrze. 1) die Schneide. 2) Stachel-Wehr, Friesische Reuter. 1) fil, tranchant, taillant. 2) herisson, barriére armée de pointes. § 1) ostrze noża; nad ostrzem iest tylec; gdźie błyśnie iego miecza ostrze. 2) ostrze i kobylenie spuszczono.

ostrzem grać; *na ostre gonić.* auf Tod und Leben gehen. combatre à fer émoulu, à outrance. § gdźie radźi ostrzem grają, śmierć taniec zawodźi.

Ostrze, *adv.* fig. scharf, strenge. à la derniére rigueur, rigoureusement.

tak ostrze się to rozumieć nie ma. man muß dieses nicht so genau nehmen. on n'y regarde pas de si près.

Ostrzę, *y, ył.* 1) schärfen, scharf machen. 2) schärfen, bessern als den Verstand. 3) schärfen als eine Strafe. 4) ergrätzen, erbittern. 5) schärfen den Geschmack; Apetit machen. 1) éguiser, afiler, afuter, passer. 2) éguiser, cultiver, ouvrir, rendre plus aigu & plus subtil.

3) donner une loix plus févere. 4) aigrir, irriter, animer. 5) éguifer, faire, exciter, réveiller le goût, l'apetit. § 1) oſtrzyć noż. 2) rozum to oſtrzy; ta wodka oczy oſtrzy. 3) oſtrzyć karę. 4) oſtrzyć gniew ſwoy przeciw komu; oſtrzyć co słowy. 5) oſtrzył ſobie gardło rydzem na niewinne piwo; oſtrzył zęby, ſmak na tę potrawę.
to mu oczy oſtrzy. das ſticht ihm in die Augen; das macht ihm das Maul wäßrig. cela lui fait venir l'eau à la bouche.
oſtrzyć śię. 1) ſcharf werden. 2) ſich ſchärfen, ſich beſſern. 1) devenir plus aigu. 2) s'éguiſer, devenir plus aigu & plus ſubtil; ſe cultiver. § 1) na tey oſełce ſzczyżoryk śię nie oſtrzy. 2) z biblioteki śię zwykł dowćip oſtrzyć i polerować do wſzelkiey polityki; oſtrzy śię ztąd pamięć i rozum poleruie.
Oſtrzegam, *v. m. F. oſtrzegę.* *1) warnen. 2) ſich etwas vorbehalten. 1) avertir, admonêter. 2) ſe reſerver qu. ch. § *1) oſtrzegł (przeſtrzegł) mię w tym. 2) bezpieczeńſtwo ſobie oſtrzedz; oſtrzegali ſobie to ſtany.
*Oſtrzeia, Oſtryga. eine Auſter. huitre.
Oſtrzek, *g. oſtrzka.* die Schneide. tranchant, taillant. § oſtrzek niewyoſtrzony; oſtrzkiem mię ćiął.
oſtrzkiem trzeba przyłożyć, rozſtrzygnąć. man muß es mit dem Degen ausmachen. il en faut venir épée tirée; il faut mettre la main à la ſerpe.
Oſtrzenie. eig. u. fig. die Schärfung, das Schärfen. *prop. & fig.* éguiſement; l'action d'éguiſer. § oſtrzenie noża, rozumu.
Oſtrzeſzowo. Schildberg, Stadt in Schleſien. Schildberg, ville de Sileſie.
Oſtrzew, *g. oſtrzewia,* oſtrew. Krahn-Leiter, Leiter-Baum, Balcken dadurch hölzerne Sproſſen geſchlagen ſeyn. échellier, rancher, pié de bois traverſé de chevilles ou de rances qui ſervent à monter en haut.
oſtrzew, pień herb. Wappenk. 1) Schafft oder Stamm eines Baumes mit fünf abgehauenen Aeſten. 2) ſ. Nieczuia. *Blaſ.* 1) tige ou flèche d'arbre avec cinq neuds coupez. 2) *v.* Nieczuia.
oſtrzwie. Kriegsb. Spaniſche Reuter. *Fortif.* hériſſon, cheval de Friſe; barriére armée de pointes, de fer ou de bois.
Oſtrzyca ziele. (*aparine*) Klebkraut, Bettler-Läuſe. grateron, aparine.
oſtrzyca druga, turza trawa. (gramen arundinaceum) Art von Gras. eſpèce de laiche ou de chiendent.
Oſtrzyćiel. Schärfer, Schleifer. éguiſeur, émouleur.
Oſtrzydz co, *F. oſtrzygę, oſtrzygnę.* mit der Scheere beſchneiden, beſcheeren. tondre, couper avec les ciſeaux.
Oſtrzyga, *vid.* Oſtryga.
Oſtrzyż, ptak wodny. Fiſch-Aar, Meer-Adler. biévre, *m.* un aigle de mer.
oſtrzyż wonny, cyperſki korzeń, gałgan dźiki, koſzykowe ziele. (cyperus) wilder Galgan, Cyper-Wurtzel. ſouchet, jonc anguleux.
oſtrzyż Indyyſki, ſzafranica, żołćień (cyperus Indicus) Gilbwurtz, Gelbſucht-Wurtz, Curcumey. ſouchet des Indes, de Malabar ou de Babilone; curcuma.
Oſtrzyżek, *g. oſtrzyżka;* to co ſtrzyżeniem ućięto. Abſchneidſel, was mit einer Scheere abgeſchnitten iſt. rognure, morceau qu'on a coupé avec les ciſeaux.
Oſtrzyżenie. Beſchneidung mit der Scheere. tonſure; l'action de couper avec les ciſeaux.
Oſtrzyżony. beſchoren. raſé, tondu, coupé avec les ciſeaux.
Oſtudzam co, *v. m. F. oſtudzę.* abkühlen. faire devenir froid; rendre moins chaud.
oſtudzić śię. 1) ſich abkühlen. 2) nachlaſſen, erkalten. 1) ſe refroidir, devenir moins chaud. 2) ſe refroidir, diminuer, ralentir. § 1) nie oſtudziła śię polewka. 2) prętko śię afekt iego oſtudził.
Oſtudzony. } abgekühlt, kalt geworden.
*Oſtydły. } tiéde, refroidi, devenu
*Oſtychły. } froid. § weź ze ſtołu
Oſtygły. } potrawy oſtygłe; żelazo oſtygłe.
Oſtygnąć, *F. oſtygnę.* 1) kalt werden als eine Speiſe. 2) nachlaſſen, erkalten. 1) ſe refroidir, devenir froid. 2) s'atiédir, ſe refroidir, ſe diminuer, s'adoucir. § 1) potrawa oſtygła. 2) oſtygł gniew iego; iuż ta miłość oſtygła.
Oſuch. Honig-Zwieback, harter Honig-Kuchen. biſcuit de miel; gâteau fort dur fait de farine, de miel & d'épices.
Oſuſzam, *v. m. F. oſuſzę.* 1) abtreigen; abtrucknen. 2) fig. dünne machen, ſchmächen, mindern. 1) ſécher, rendre ſec, tarir, rendre aride. 2) tarir, épuiſer, diminuer, ôter un peu. § 1) wiatry role i pola oſuſzyły. 2) ma ſpoſoby iako oſuſzać złoto i śrebo tak częſto do ich ſzkatuły ſpływaiace.
oſuſzać komu złota powodź. einem den Beutel fegen. preſſer l'éponge à qu.
oſuſzać zrzodło nierządow. die Quelle der

Unordnung verstopfen. tarir la source des desordres.

Osutka. 1) Sommer-Sprossen, Leber-Flecken. *2) Masern. 1) lentilles, *f. plur.* taches de rousseur qui viennent au visage. *2) rougeole.

Osuwam, *v. m. F. osunę.* eig. u. fig. bedecken, belegen. *prop. & fig.* remplir, couvrir de. § złotem, pieniędzmi ten występek osunął; drzewa brzegi osuły.

Osuty. belegt, bedeckt. rempli, couvert. § brzegi drzewami osute.

Oświadczam, *v. m. F. oświadczę.* 1) bezeugen. 2) angeben. 3) erklären. 1) témoigner, faire paroitre, faire éclater; faire voir. 2) déferer, acuser, dénoncer. 3) déclarer, faire savoir, faire connoitre. § 1) oświadczyć komu wszelaką ludzkość i przyiaźń. 2) oświadczył zaboy. 3) oświadczył swoię wolą.

oświadczyć się. bezeugen, betheuren. protester; faire sa déclaration de qu. ch; se déclarer. § oświadczam się przed Bogiem, u prawa.

oświadczał mu się, że go nigdy nie odstąpi. er hat ihm betheuret, daß er ihn niemahls verlassen wollte. il lui a protesté de ne l'abandonner jamais.

Oświadczanie, oświadczenie. Bezeugung, Versicherung, Betheurung. témoignage, *m.* protestation, déclaration. § wyszedł przeciw niemu z wielkim oświadczeniem czći i poszanowania; uczynił przyiaźni i życzliwośći swoiey oświadczenie.

oświadczenie urzędowne. 1) Vorstellung der Zeugen. 2) gerichtliche Protestation, öffentliche Bezeugung. 1) production des témoins. 2) protestation; déclaration qu'on fait devant le Juge.

Oświadczony. bezeugt. temoigné, déclaré. § oświadczona mi przyiaźń.

Oświecam, *F. oświecę.* 1) erleuchten, hell machen. 2) einen Blinden sehend machen. 3) erleuchten, bekehren. 1) illuminer; donner du jour; éclairer; faire clair; faire entrer le jour dans; rendre clair. 2) rendre la vuë à un aveugle. 3) éclairer, illuminer; convertir; donner des connoissances & des lumiéres à l'esprit. § 1) słońce to mieysce przez cały dźień oświeca; oświećić izbę świecami. 2) Zbawićiel ślepych oświecał (wzrok niewidomym przywracał). 3) Bog tego grzesznika oświećił.

oświecaiący. erleuchtend. illuminatif, qui a la vertu d'éclairer.

*Oświęcam, *v. m. F. oświęcę*, Poświęcam. weihen. consacrer.

Oświecanie, Oświecenie. 1) Erleuchtung vom Licht. 2) die göttliche Erleuchtung; Bekehrung. 1) illumination, l'action d'éclairer. 2) illumination, conversion, lumiére, vuë, connoissance, ouverture. § 1) niemasz oświecenia większego iako od słońca. 2) według chrześćiańskiego oświecenia; oświecenie w rozumie.

oświecenie oczu; przeyrzenie po ślepoćie. erlangtes Gesicht nach einer Blindheit. éclaircissement de la vuë après un aveuglement.

Oświećićiel. Erleuchter. celui qui éclaire.

Oświecony. 1) erleuchtet, hell gemacht. 2) erleuchtet. 1) illuminé, éclairé. 2) illuminé, éclairé, qui a des lumiéres particuliéres. § 1) oświecona izba. 2) tak wiele oświeconych ludźi; ma dowćip lepiey oświecony od ludu pospolitego.

Jaśnie Oświecony Książę. Durchlauchtigster Fürst. Monseigneur; Illustre Prince.

Oświta, *F. oświtnie.* es tagt, der Tag bricht an. le jour paroit; il fait jour, le jour se fait; le jour commence à poindre. § skoro nam oświtło; już dźień oświtnął.

Oswobodzenie. Befreyung. délivrance, afranchissement, redemption.

oswobodzenie żałoby. gerichtliche Lossprechung; Absolution. absolution, sentence par la quelle on est declaré innocent.

Oswobodźić kogo od czego, *F. oswobodzę.* befreyen. dégager, délivrer, redimer, sauver, recourir.

oswobodźić się. sich befreyen. se redimer, se délivrer.

Oswobodzony. befreyt. afranchi; qui a été délivré de quelque mal.

Osycham, *v. m. F. oschnę.* 1) abtrocknen; trocken werden. 2) fig. vergehen, sich verlieren. 1) se sécher, devenir sec; se dessécher. 2) *fig.* s'evanoüir, passer, disparoître. § 1) oschło na dworze; oczy mu ieszcze nie oschły. 2) partya przećiwna z swoim oschła kandydatem; oschła ta nadźieia.

oschł na nadźiei. er hat alle Hoffnung verlohren. il a perdu toute son espérance.

Osyp, *f. vid.* Osep.

Osypka, *vid.* Ospa.

Osypuię, *v. m. F. osypię.* eig. u. fig. beschütten. *prop. & fig.* verser, repandre, acumuler autour; couvrir, remplir.

osypać; osypać się. ausfahren, ausschlagen, als Blattern auf der Haut. naître, venir, comme les pustules sur la peau.

§ osypa-

§ osypała mu gęba; wargi mu się osypały.
Osypanie warg. Schwämmchen; Ausschlag auf den Lippen und im Maul. des élevures sur les lèvres & dans la bouche.
Oszadziały. bereift. couvert de frimas.
Oszadzieć, F. oszadzieię. bereifen. blanchir de gêlée blanche. § broda mu oszadziała; drzewa oszadziały.
Oszańcować, F. oszańcuię. umschanzen. retrancher un champ. § oszancować wieś, oboz.
oszańcować się. sich verschanzen. se retrancher, se terrer, se terrasser.
Oszarpaniec, g. *oszarpańca.* abgerissener Kerl. celui qui porte un habit qui s'en va en loques.
Oszarpany. abgerissen, zerlumpt, zerrissen von Kleidern. loqueteux; couvert, habillé de haillons, de méchans habits.
Oszczędam, v. m. F. *oszczędnę.* sparen. ménager, épagner, user avec reserve, avec épargne; user d'économie. § oszczęday wczas, *prov.* oszczęday gotowego, lepiey niż szukać nowego, *prov.*
Oszczędanie, Oszczędnienie. das Sparen. l'action d'épargner, de ménager.
Oszczędnie, Oszczędliwie, *adv.* sparsam. avec épargne, frugalement. § oszczędnie zebrał, chował.
Oszczędność. Oszczędliwość. Sparsamkeit. épargne; le ménage, frugalité. § oszczędność wielki dochod; szczodrość mieszay z oszczędnością.
Oszczędny. Oszczędliwy. sparsam; ein Sparsamer. ménager; qui épargne, qui a de l'économie; frugal. § oszczędny na male przestawa; oszczędny wie gdzie i komu dać.
oszczędna niewiasta. eine Sparerin. une ménagére, fille où femme qui épargne.
Oszczek. das Bellen, Anbellen. l'aboïement d'un chien. § ogromny zwierz na oszczek drobnego nie dba szczeniuka.
Oszczenić się, F. *oszczenię się.* hecken, setzen, werfen, junge Hunde, Wölfe u. d. g. chienner; mettre bas; faire de petits chiens, de petits loups &c.
Oszczep, g. a. 1) Eisen am Spieß. 2) Spieß, Lanze. 1) fer, pointe de pique, de lance. 2) pique, lance.
oszczep łowczy. Jäger-Spieß, Fang-Eisen. épieu de chasseur.
Oszczepisko. Stiel, Schafft am Spieß. le fût, le bois d'une pique.
Oszczepnik. Lanzierer, Pikenier, Soldat der mit einem Spieß versehen ist. lancier, piquier, soldat armé d'une pique.

*Oszczerca, szyderz. Spötter, Zahnblöcker. moqueur, qui se moque, qui montre les dens jusqu'aux oreilles.
Oszczerzam się, *oszczerzam zęby,* F. *oszczerzę.* die Zähne weisen, blöcken. montrer les dents en rechignant, en riant; rire du bout des dents.
Oszczerzanie. das Blöcken der Zähne. l'action de montrer les dens, d'ouvrir la bouche jusqu' aux oreilles.
Oszemłać, F. *oszemlę.* 1) benagen. 2) hin und wieder auszupfen. 1) roder, ronger autour. 2) dépiler, éfiler; arracher le poil ça & là. § 1) gasienica oszemłała (ogłodała) ten listek. 2) oszemłał żydowi brodę.
Oszkaradzić co, F. *oszkaradzę.* heßlich machen, vorstellen. défigurer, enlaidir; rendre laid.
*Oszlachciam, v. m. F. *oszlachcię.* 1) adeln. 2) bemänteln, beschönigen. 1) anoblir, faire noble. 2) colorer, plâtrer. § 1) mąż żonę oszlachcia.
Oszłoch, oszłoch nagi ziele, *vid.* Sniedek.
Oszpecić co, F. *oszpecę,* Oszkaradzić. heßlich, ungestalt machen. enlaidir.
Oszpecenie, Oszkaradzenie. 1) Ungestalt, Heßlichkeit. 2) Schimpf, Schande. 1) diformité, enlaidissement. 2) deshonneur, honte.
Osztakietować, F. *osztakietuię.* verpallissadiren. palissader un endroit. § osztakietować oboz.
osztakietować się. sich verpallissadiren. se palissader, se fortifier de palissades.
Oszukanie. Betrug, Betrügerey. tromperie, tricherie, trigauderie, supercherie.
Oszukiwacz. Betrüger. trompeur, fourbe, tricheur, séducteur, fripon, imposteur.
Oszukiwam, v. m. F. *oszukam.* betrügen. tromper, fourber, frauder, tricher, trigauder, duper. § barzo mię oszukał.
oszukać się w czym albo na czym. sich worinnen betrügen. se tromper, s'abuser en qu. ch.
Oszust. Betrüger. trompeur, tricheur, trigaudeur.
Oszwabić kogo, F. *oszwabię.* 1) betrügen, prällen. *2) berauben, arm machen, s. Ogołocić. 1) tromper, fourber, tricher qu. *2) apauvrir qu. v. Ogołocić.
Oszydzić kogo, F. *oszydzę.* verspotten, verhöhnen. se joüer, se moquer de qu.
Ot, *vid.* Oto.
Otaczam, v. m. F. *otoczę.* umzingeln, umgeben. entourer, environner. § nieprzyiaciele nas otoczyli; otoczyć miasto murem, wałem.

otoczyć oko łzami. das Auge mit Thränen benetzen. avoir les larmes à l'oeil.

Otarćie. 1) Abwischung. 2) aufgeriebene Wunde. 1) l'action de torcher, d'essuier, de nettéïer en frotant. 2) écorchure, petit endroit de peau ecorché.

Otarty. abgewischt. qui est torché, nettéïé, froté.

Otchłań, *f.* 1) Abgrund, Tiefe, Kluft. 2) Vorhölle. 1) abime, *m.* goufre, *m.* 2) la porte, l'entrée, les bords de l'enfer. § 1) otchłań wielka miedzy zbawionemi i potępionemi. 2) otchłań piekielna albo okno piekielne, przypiekle.

otchłań starego zakonu; więżienie dusz dobrych, prypiekle od Pana Chrystusa zepsowane. Vorhölle, Behältniß der Väter des Alten Testaments vor Christi Ankunft. les limbes des Péres; endroit où étoient les Patriarches avant la venuë de Jésu-Christi.

otchłań dusz dżieći nieochrzconych. Behältniß der Seelen der ungetauften Kinder. les limbes des enfans.

Otchnąć kogo, *F. otchnę.* mit einem üblen Hauch anhauchen. soufler contre qu. une haleine empestée; empester qu. avec son soufle.

Otchnienie. Anhauchung. boufée empestée; l'action de pousser une haleine empestée.

Otchniąny, otchniony. angehaucht. touchée d'une haleine empestée.

Otępieć, *F. otępieię.* 1) stumpf werden. 2) nachlassen, kaltsinnig werden. 1) s'émousser; perdre sa pointe, le taillant. 2) s'émousser, ralentir, refroidir. § 1) noż wcale otępiał. 2) poki ochota nie otępieie.

Otępiały. 1) stumpf. 2) stumpf, kaltsinnig, langsam. 1) émoussé, qui n'a point de pointe ou de tranchant. 2) hebété, refroidi, lent, pesant.

Otiu haha hahu, *interj.* Hehe, Jäger-Geschrey beym Hetzen. hu; ty a hillaut; valecy, *voix de chasseur pour forbuer les chiens.*

Otłaczam co, *v. m. F. otłoczę.* um etwas einknöten, eindrücken, einstopfen, eintreten. fouler, presser autour de. § otłocz płonkę wsadzoną; otłoczył źiemię koło płonki wsadzoney.

Otłuczony. gestampft, ausgehülset in der Mühle. pilé, écossé au moulin.

Otłuk. 1) Brach-Acker, Brach-Feld. 2) ein Taugenichts; der zu nichts zugebrauchen ist. 1) guéret, jachere, terre qui se répose quelque tems. 2) un vaurien, un zero; celui qui n'est bon ni à rôtir, ni à bouillir.

Otłukam źiarno, *F. otłukę.* stampfen, die Hülsen abstossen in der Mühle. batre, monder; piler avec des pilons au moulin, ôter la peau en pilant.

Otłukanie źiarn. Stampfung, Abhülsung in der Mühle. l'action d'écosser, de piler quelque grain au moulin.

Otłuszczam co, *v. m. F. otłuszczę.* 1) fett machen ein Gericht. 2) fettig machen, mit Fett beschmieren. 1) graisser, engraisser, assaisonner avec du gras; faire gras une viande. 2) engraisser; salir avec de la graisse.

Otłuszczenie. 1) das Anmachen mit Fett. 2) Fett-Fleck. 1) assaisonnement avec du gras. 2) tache de graisse.

Oto, ot, *interj.* da; da hast du. voilà; voici; en voilà. § otoż go masz; otoż masz; ot są pieniądze.

otoż to na to wychodźi. siehe da läuft es hinaus. voilà où aboutit cela.

otoż masz; oto masz, otoż tobie. da hast du es; das ist vor dich. en voilà pour toi; tenez voilà qui est pour vous.

oto iest. da ist er. le voilà; voilà cet homme; le voici lui même.

otoż iestem. da bin ich. me voici.

oto idźie precz. da gehet er weg. le voilà qu'il s'en va.

oto ten. hier dieser. celui-ci.

Otoczenie. Umzinglung, Umgebung. l'action d'entourer; environnement.

Otoczony. umzingelt, umgeben. entouré, envirronné, ceint.

Otoczyna. *Anat.* das Zwerch-Fell, oder Brust-Fell. *Anat.* le diaphragme.

Otoczysty. umgebend, umfassend. qui entoure, qui envelope.

fartuch otoczysty. eine breite Schürtze die um den Leib gehet. tablier fort large qui entoure tout le corps.

** Otoczyświat. das grosse Welt-Meer. l'Ocean, la mer qui environne toute la terre.

Otok. 1) Eiter. 2) Mathem. Peripherie. 1) sanie, pus, matiére. 2) *Matém.* periferie. § 1) otokiem podeszła rana.

Otoli, *obs. vid.* Atoli.

** Otomański. Türckisch, Ottomannisch. Otoman, Turc qui regarde les Turcs. § Otomańska Porta.

Otrącam, *v. m. F. otrącę.* * 1) stossen, rennen mit dem Kopf an etwas. 2) lindern, mildern, benehmen als einen herben Geschmack. 1) heurter, donner contre. 2) adoucir, radoucir, modifier, rendre plus doux. § * 1) otrąćił głowę, nogę (uderzył śię głową, nogą) o drzewo.

2) otrącić miod korzeniami, kwaśik napoiu cukrem; grube tego dźikiego narodu otrącił i ułagodźił obyczaie.
Otrącanie, Otrącenie. eig. u. fig. Linderung, Milderung. *prop. & fig.* adoucissement, radoucissement.
Otrębiasty, Otrębisty. den Kleyen gleich. qui ressemble au son.
otrębisty, } otrąb pełny. voll Kleyen. plein
Otrębny, } de son.
Otrębuię co, *v. m. F. otrąbię.* ausblasen, beym Trompeten-Schall etwas verkündigen. trompetter qu. ou qu ch; crier à son de trompe; publier quelque chose à son de trompe.
Otręby, *plur.* Kleyen. du son.
otręby na głowie. Kopf-Schuppen, Haupt-Grind. écailles, *plur. f.* crasse de la tête; teigne, galle qui vient à la tête.
poślednie otręby. grobe Kleyen. bran de son.
Otręt. das Aufreiben; Frattigkeit; Verletzung vom Reiben oder Drucken. écorchure, endroit écorché sur la peau. § otręt nogi.
otręt w zadku. der Ars-Wolf. loup, écorchure qu'on gagne d'un long chemin à pié ou à cheval.
*Otrocki. Manns-. d'homme. § suknia otrocka; kożuch otrocki.
Otrok. 1) Manns-Person. 2) Art von Jäger-Netzen. 1) homme. 2) sorte de rets de chasse. § *1) trokow (mężczyzn) i kobiet tam było. 2) otroki rozstawiać.
Otruć, *F. otruię.* eig. u. fig. vergifften. *prop. & fig.* empoisonner, envenimer. § iabłkiem go otruł; kray ten tą otruł nauką.
Otrućie. Vergifftung. empoisonnement, action d'empoisonner.
Otruty. vergifftet. empoisonné, envenimé. § otruty miłośćią.
Otrząsam, *v. m. F. otrząsnę.* abschütteln, abschlenckern. secoüer, faire tomber, faire sortir; remüer, agiter pour faire tomber. § otrząsnął pierśćień z palca; otrząśniy kurzawę z kapelusza; otrząśniy owoc z drzewa.
otrząsnąć iarzmo z śiebie. das Joch abschütteln. secoüer le joug.
otrząsnąć śię. 1) abschütteln, sich schütteln. 2) sich erschüttern als auf einem Pferde. 3) sich zur Wehre setzen, sich widersetzen, sich wehren; abwerfen, abschütteln als das Joch. 1) se secoüer; se secouër soi même. 2) souffrir le cahotage d'un coche, le secoüement d'un chariot, d'un cheval. 3) s'oposer, resister, faire resistance; se dégager, s'arracher, se délivrer par force de la servitude, de l'oppression. § 1) pies z wody śię otrząsa. 2) otrząsnął śię na woźie, na koniu. 3) darmo mi śię raz otrząsał, przyśiodłałem go; otrząsnął śię z niewoli, z iarzma.
Otrząśnienie. 1) Abschüttelung. 2) Erschütterung als auf dem Pferde. 1) secoüement, agitation par laquelle on fait tomber qu. ch. 2) cahot; le cahotage; secoüement d'un coche, d'un cheval. § 1) po otrząśnieniu owocu, zbierać go trzeba. 2) na koniu dla otrząśnienia ieźdźić śię boi.
Otrząśniony. abgeschüttelt. secoüé, tombé après un secoüement.
Otrzezwieć, Otrzezwieć śię, *F. otrzezwieię*; roztrzezwieć. nüchtern werden. se desenivrer; desenivrer; perdre l'ivresse; dessaouler. § otrzezwiał po piiaństwie.
Otrzeźwić kogo, *F. otrzeźwię.* nüchtern machen. desenivrer, ôter, dissiper l'ivresse à qu.
Otrzeźwienie. 1) das nüchtern werden. 2) Stärckung. 1) état de celui qui s'est desenivré. 2) rafraichissement; remède confortatif. § 1) żałował tego po otrzezwieniu.
Otrzeźwiony. der nüchtern geworden ist. quelqu'un qui s'est desenivré.
Otrzymawam, } *v. m. F. otrzymam.* 1) erOtrzymuię, } langen, erhalten. 2) bekommen, erhalten als Geld. 3) haben, leiden als Schaden. 1) obtenir, avoir ce qu'on demande. 2) recevoir, toucher son argent. 3) recevoir, avoir soufrir une perte. § 1) otrzymał ten urząd. 2) otrzymał listy, pieniądze. 3) otrzymał szkodę, szwank, pożytek; otrzymał gorę nad nim.
otrzymać plac, pole. das Feld behalten. remporter la victoire; demeurer maître du champ de la bataille.
otrzymać śię. 1) sich bey etwas erhalten. *2) sich enthalten von etwas. 3) sich aufrecht halten. 1) maintenir qu. ch; se soutenir dans qu. ch. 2) se contenir, se retenir de qu. ch. 3) se soutenir, avoir assez de force pour se tenir debout. § 1) nie otrzyma śię przy tym urzędźie. 2) ledwie śię od tego utrzymać (wstrzymać) mogłem. 3) ledwie śię chory na nogach, na stołku otrzymać może.
Otrzymanie czego. Erhaltung. l'action de recevoir; obtention. § pyszny po otrzymaniu tak znacznego urzędu.
Otrzymany. erhalten, bekommen. receu, obtenu.
Otucha. 1) Muth, gute Hoffnung. 2) gutes Anzeichen. 1) courage, esperan-

eſpérance. 2) bon ſigne; bon préſage; préſage heureux. § 1) mam, daię, tracę otuchę; dobrą otuchą od niego zachęcony; dodał mi otuchy. 2) otucha to ſzczęśćia moiego.

Otulam, *v. m. F. otulę.* 1) warm halten, umhüllen. 2) ein Glied erwärmen. 1) couvrir, enveloper le corps contre le froid. 2) échaufer un membre. § 1) otulić ćiało ćiepłym przyodźiewkiem. 2) otulić żołądek.

otulić śię. ſich warm halten; ſich einhüllen, ſich einwickeln wider die Kälte. étre couvert, ſe couvrir, ſe ramparer, s'emmailloter, ſe garnir contre le froid. § otulić śię płaſzczem, ćiepłym przyodźiewkiem.

Otulenie. 1) Einwicklung, Verwahrung wider die Kälte; warme Kleider. 3) Erwärmung des Magens. 1) l'action de s'enveloper, de ſe vêtir contre le froid; vêtement contre le froid. 2) l'action d'échaufer un membre. § 1) otulenie ćiała; w ćiepłym otuleniu na ſurowe wychodźi powietrze. 2) zagrzanie albo otulenie żołądka.

Otulony. wider die Kälte eingewickelt. couvert, envelopé contre le froid.

Otwardniały na co. hart, abgehärtet zu etwas. dur, endurci à qu. ch.

Otwardnieć, F. *otwardnieię.*
Otwardźieć, F. *otwardźieię.* } ſich abhärten. s'endurcir, ſe durcir, devenir dur, s'acoutumer à qu. ch. de dificile. § otwardniał na wſzyſtkie trudy.

Otwarty. 1) offen, aufgemacht. 2) offen, offenbar. 3) offenhertzig. 1) ouvert qui n'eſt pas fermé. 2) ouvert, déclaré, manifeſte. 3) ouvert, ſincère, candide. § 1) izba otwarta. 2) woyna otwarta; pokoy śię taki mało co od otwartey umyka woyny. 3) umyſł otwarty.

otwarte pole. offnes Feld, das nicht mit Bäumen bewachſen iſt. païs ouvert; raſe campagne.

Otwieralnia. Ort, wo man eine Maſchine aufmachen kan. endroit où l'on ouvre une machine. § otwieralnia u ſkrzyni rurmuſowey dla chędożenia.

Otwieram, *v. m. F. otworzę.* 1) aufmachen. 2) entdecken, offenbaren ſeine Gedancken. 1) ouvrir. 2) découvrir, déclarer, faire connoiter, dire ſes penſées à qu. § 1) otworz izbę, okno, ſkrzynię, cyrkiel, tabakierkę. 2) zdanie, myśli moie otwieram Was Panu.

otworzyć śię. 1) ſich öffnen, ſich aufthun. 2) ſich einem anvertrauen. 1) s'ouvrir. 2) s'ouvrir, ſe découvrir, ouvrir ſon coeur à qu. § 1) drzwi śię otworzyły. 2) otworzyłem mu śię.

otworzyć ludźiom oczy; otworzyć gęby ludzkie na śię. ſich ins Gerede bringen. faire parler de ſoi; faire parler le monde.

z wioſny pola śię otwieraią. im Anfang des Frühlings wird das Feld vom Schnee befreyt. au printems la campagne commence à ſe découvrir.

otworzyć komu oczy. einem die Augen öffnen. déciller, ouvrir les yeux à qu.

Otwieranie, otwarzanie. das Aufmachen, Oeffnung, das Aufgehen. ouverture, l'action d'ouvrir.

drzwi na dwor maią otwierania; na dwor śię otwieraią. die Thüre gehet heraus, auswärts auf. la porte s'ouvre par dehors.

Otwor.
Otworzenie.
Otworzyſtość. } 1) Oeffnung. 2) Mündung eines Geſchützes, Weite eines Laufs. 1) ouverture, fente, le vuide, le jour qu'on fait dans qu. ch. 2) le calibre, la largeur de la bouche d'un canon. § 1) otworzyſtość uczynić w boku; otworzyſtość nozdrzy. 2) ta armata ma otwor na trzyfuntową kulę.

otworem, adv. offen; nicht zugeſchloſſen. ouvert, tout arriére; à gueule bée. § dom otworem zoſtawił; zoſtaw izbę otworem.

drzwi otworem ſtoią. die Thüre ſtehet ſperrweit offen. la porte eſt toute arriére ouverte.

drzwi otworem zoſtawił. er hat die Thüre aufgeſperrt gelaſſen. il a laiſſé la porte entrebâillée, tout ouverte.

Otworzony. aufgemacht, offen. ouvert, qui n'eſt pas fermé.

Otworzyśćie
Otworzyſto } otworem. 1) offen, nicht verſchloſſen. *2) ſichtbarlich, offenbar. 3) offenhertzig. 1) expoſé; à découvert, ſans étre enfermé. 2) oculairement, à vuë d'oeil, ouvertement. 3) à la franquette, à nud, nuëment, ouvertement, ſans déguiſement. § 1) wſzyſtkie rzeczy tu otworzyśćie leżą; wſzyſtko w izbie twoiey otworzyśćie. *2) otworzyśćie (iawnie, oczywiśćie) to uczynił. 3) otworzyśćie ći powiem.

Otworzyſtość, *vid.* Otwor.

otworzyſtość, ſzczerość. Offenhertzigkeit, Freymüthigkeit. ouverture; ouverture de coeur, franchiſe.

Otworzyſty. 1) das aufgehet, das ſich aufmachen läßt. 2) offen, unverſchloſſen oder unbedeckt. 3) frey, offen, wenig mit Bäumen beſetzt. 4) offenhertzig. 1) qui s'ouvre; facile à ouvrir. 2) ouvert,

découvert; qui n'est pas enfermé ou couvert. 3) ouvert, ras, découvert, plain, où il n'y a pas beaucoup d'arbre. 4) ouvert sincère, franc. § 1) pierścień otworzysty. 2) drzwi otworzyste, (otworzone). 3) w polu rownym i otworzystym. 4) otworzysty to człowiek, umysł.

otworzysty wiatrom. luftig; da die Luft durchstreichet. exposé au vent; qui est en bel air.

Otykam, *vid.* Obtykam.

Otylia, komonica swoyska, lipka, przytulia, nostrzek mały. (*melilotus communis*) edler Stein-Klee. du melilot.

Otyłość. Leibes-Fettigkeit. obesité; ou grosseur du corps, le trop d'embonpoint.

Otyły. dicke, fett, starck, wohl bey Leibe. gros, gras, replet, puissant.

otyła to osoba. das ist eine starcke, dicke Person. c'est une puissante personne.

Ouzdać, *F. ouzdam.* zäumen ein Pferd. brider, emboucher un cheval.

Ouzdany. gezäumet. bridé.

Ow, Owen, *g. owego.* jener; jener da. celui-là; ce, celui. § ow Pan, owa Pani, owo dźiećię; owey kobiety pytay; owo kup sobie.

albo to albo owo; lub to lubo owo; bądź to bądź owo. entweder dieses oder jenes. soit qu'il en soit.

ow, adv. *vid.* Owo.

*Owa, *conj.* aza. oder, ein Frage-Wörtchen. est ce que? ou bien, *particule qui sert à interroger.* § owa nie byłem?

owa nie mowiłem że śię to stanie? habe ich es nicht gesagt, daß es geschehen wird? n'ai-je pas dit que cela feroit.

**owa zgoła; krotko mowiąc.* kurtz zu sagen. en un mot.

Owad. Ungeziefer. un insecte.

Owąd, *vid.* Zowąd.

Owak, Owako, *adv.* anders, auf eine andere Art. autrement; de l'autre sorte; d'une autre maniére; de l'autre façon. § ten tak, ten owak, *prov.*

czy tak, czy owak? so oder so? de cette façon ou de l'autre? comme ceci ou comme cela?

ani tak, ani owak. weder so noch so. ni de cette maniére ni de l'autre.

Owaki. auf jene Art gemacht. fait de l'autre maniére.

Owata. Meßk. ein Oval. *Géom.* un ovale; une figure ovale.

Owca. ein Schaaf. une brebis. § stado owiec?

jedna owca parszywa wszystko stado zarazi. ein räudig Schaaf verdirbt die gantze Heerde. une brebis galeuse gâte tout le troupeau.

Owcug, chłopiec do botow. Stieffel-Knecht. valet de botes; un tire-botes; ce qui sert à tirer les botes.

Owczarnia. Schaaf-Stall, Schäferey. bergerie.

zamknąć wilka do owczarni. den Bock zum Gärtner machen. donner les brebis à garder au loup; enfermer le loup dans la bergerie.

Owczarny. zum Schaaf-Stall gehörig. de bergerie.

owczarne bydło. Ziegen, Schaafe, Schöpse; Schaaf-Vieh. moutonnaille.

Owczarz. Schäfer. berger.

Owczarski. Schäfer-. de berger, qui est de berger.

Owczy. Schaafs-. de brebis. § owcza skora; owcze bobki.

owcza sadzawka. Schaaf-Schwemme. un gué ou abreuvoir où l'on méne boire les brebis.

Owdowiałość. Wittwen- oder Wittwer-Stand. la viduité, le veuvage d'une femme; le veuvage d'un mari.

Owdowiały. 1) verwittwet. 2) *fig.* beraubet eines Beschützers, verwayset. 1) veuf; qui a survecu à sa femme, ou à son mari. 2) *fig.* veuf, privé d'un protecteur. § 1) owdowiała po tak zacznym mężu darmo ćieszyć małżonkę. 2) Polska po tym wielkim krolu w owdowiałym teraz stanie.

Owdowianie. der Anfang des Wittwen- oder Wittwer-Standes. le commencement du veuvage.

Owdowieć, *F. owdowieię.* zum Wittwer, oder zur Wittwe werden. devenir veuf ou veuve.

Owdowienie. der Wittwer- oder Wittwen-Stand. le veuvage.

Owdźie, *adv.* 1) da, an diesem Orte. 2) dahin, dahinwärts. 1) là; en cet endroit là. 2) de ce côté la; vers cet endroit là.

tu i owdźie. hier und dort. çà & là.

Owędy, *adv.* da hindurch; daselbst durch, dort durch, hierdurch. par là, par cet endroit.

Owen, *vid.* Ow.

Owieczka. ein Schäfchen. petite brebis.

owieczki, bagniątka na niektorych drzewach. Katzen-Pfötchen, Würschen auf einigen Bäumen. chats, chatons qui naissent sur quelques arbres.

owieczki, koteczki, koćia stopa, zaięcza noga. (lagopus) Katzen-Pfötchen, eine Art von Klee. pied de liévre une espèce de tréfle.

Owies, *g. owſa.* Haber. aveine. § czworaki owſa ieſt gatunek, zimoſtradny, ſkorżliwy, wąſatek i czarny owies.

owies na polu. Haber auf dem Felde. les avoines, *f.*

Owieſek, *g. owieſka*, owśik. 1) tauber Haber. 2) Hexel-Fiſch, Stint; ein kleiner Fiſch. 1) haveron, coquiole. 2) eſpéce de plus petits poiſſons. § 1) owieſek ieſt w życie i pſzenicy, pieką z niego chleb, gorzałkę kurzą, śieczkę śieką.

Owiewam, *v. m. F. owionę.* bewehen, anblaſen. ſoufler contre, ſoufler autour, de tous côtez. § wiatr twarz mu owionął.

Owo, *vid.* Ow.

owo, *ow*, adv. 1) ſiehe da. 2) da haſt du eins. 1) voici, voilà. 2) vous en avez un.

owom. hier bin ich. me voilà.

owoś. hier biſt du. te voilà. § owośmy do usług twoich; owośćie na to przyſzli.

owoż ieſt; *owoż go mamy.* da iſt er, da haben wir ihn. voilà cet homme; le voici lui même.

owo maſz. da haſt du eins. tenez, voilà qui eſt pour vous; vous en tenez; vous en avez.

Owoc. 1) Frucht eines Baums, eines Krauts. *2) ein Ey. 3) Landes-Früchte. 1) fruit d'un arbre, d'une plante. *2) un oeuf. 3) les fruits de terre. § 1) owoc drzewny; owocu wierzchołek; w tym owocu ieſt robak. *2) owoc (iaie) kurzy, gęśi, kaczy. 3) owoce zagonowe, ogrodowe.

rożne owoce; *frukta.* allerhand Obſt-Werck. le fruitage; toute ſorte de fruits.

owoc przyprawny do chowania w cukrze, w ocćie. in Zucker, in Eßig eingemachtes Obſt. fruit confit par le ſucre, par le vinaigre pour le garder plus aiſément.

owoce rodźić, wydawać. Obſt tragen. fructifier; porter du fruit.

Owocnica, owocu ſkład, ſchowanie. Obſt-Cammer. ſerre, fruiterie, lieu où l'on garde le fruit.

Owocnik, owocowy przekupień. Obſt-Händler. fruitier; vendeur de fruit.

Owocny, Owocowy. 1) Frucht-, Obſt-; fruchttragend. 2) zum Obſt gehörig. 1) fruitier. 2) de fruit. § 1) drzewo owocne. 2) ſzypułka owocna; owocny ſkład.

Owocorodny. reich an Früchten. abondant, fertile en fruits; où il y a beaucoup de fruit.

Owolniam, *F. owolnię.* wieder aufrichten, herſtellen. reſtituer, redreſſer, retablir. § owolnić zawieſzone prawo, albo zawieſzenie prawa.

Owrąbienie, *vid.* Obrąbienie.

Owręßuię, *vid.* Obręßuię.

Owrzedziały, Wrzodowaty. blatterig, voll Geſchwüre. plein d'ulcères.

Owrzedźieć, *F. owrzedźieię.* Blattern bekommen, voller Geſchwüre werden. s'ulcérer.

Owrzedzienie. Geſchwärung. ulcération, formation des ulcéres.

Owśianka. 1) Haber-Grütze. 2) Haber-Birne. 1) du gruau d'aveine. 2) poire des granges jaune.

Owśiany. aus Haber gemacht; Haber-. fait d'aveine. § owśiana kaſza.

Owśik, *g. a. vid.* Owieſek.

Owśiſko. Haber-Feld. champ ſemé d'aveine.

Owſowy. Haber, zum Haber gehörig. d'avoine, qui concerne l'aveine. § kłos owſowy.

*Owſzeki, *adv.* zgoła, koniecznie. ſchlechterdings, durchaus. abſolument, par tout.

Owſzem; i owſzem, *adv.* ja; ja wohl, ja freylich; allerdings. oui, plutôt; & même; oui certe, ſans doute, oüi aſſurément; bien plus. § a byłeś u niego? i owſzem; owſzem Panie; owſzem ia ſam to uniosł; i owſzem potrzebna to recz; i owſzem to tak bydź ma.

i owſzem dźiśiay odiedź. ja freylich reiſet heute. partez plutôt aujourdhui.

i owſzem mow. ja redet. oui dites.

i owſzem on mię oſzukał. vielmehr hat er mich betrogen. c'eſt bien plutôt lui qui m'a trompé.

Owtędy, *adv.* da hindurch. par là; par cet endroit. § owtędy ućiekł.

Oyćiec, oćiec, *g. oyca.* 1) der Vater. 2) ein Pater eines Ordens. 1) le pére. 2) Pére, Réligieux. § 1) Panie oycze; oyca naśladuie. 2) oyćiec ſzkoł pobożnych Oycowie Jezuići.

Oyćiec Swięty. der heilige Vater; der Pabſt. le Pape, le Saint Pére.

oyćiec duchowny albo Chrzeſtny. Pathe des Kindes. Parrain.

Oycowie Swięći. die Kirchen-Väter. les Péres, les Saints Péres de l'Egliſe.

oycowie naśi. unſre Väter, unſre Vorfahren. nos Péres; nos majeurs.

oycze naſz, *Paćierz*, *modlitwa Pańſka.* das Vater Unſer. un Pater-noſter; l'Oraiſon Dominicale.

Oycoboyca. / Oycomorderca. / Oycomorderz. } Vaters-Mörder. un parricide, qui a tué ſon pére.

Oycoboystwo. } Vater=Mord. le parricide; le meurtre de son pére.
Oycomorderstwo.
Oycoboyski } Vater-mörderisch. parricide. § oycoboyską na niego się targnął ręką.
Oycomorderski.
Oycowstwo. Stand, Recht eines Vaters. l'état d'un Pére; qualité, droit de pére.
oycowstwo w Bogu. Theolog. die Vaterschaft in Gott. *Téolog.* la Paternité.
Oycowski väterlich. paternel; de pére. § oycowska miłość, pieczołowitość.
po oycowsku, } *adv.* 1) väterlicher Weise. 2) nach unsrer Väter Art. 1) avec une affection paternelle; en pére, paternellement. 2) selon la coûtume, à la maniéres de nos péres. § 1) po oycowsku go karał. 2) żyymy po oycowsku.
*Oycowskie,
Oycze nasz, *vid.* Oyćiec — *Oycze nasz.*
Oyczenek. } ein Wort der Kinder: lieber Väterchen, Papa. *terme d'enfans:* cher Pére, Papa. § proś oyczynka twego; oyczenku moy day mi to.
Oyczynek.
Oyczyc. Dorf= Unterthan; Erb= Bauer. païsan héréditaire; fivatier. § oyczyce dobr iego.
Oyczym. Stief=Vater, der Mutter andrer Mann. le beau-pére, mari de nôtre mére après la mort de nôtre pére.
Oyczymski, Oyczymowy. stief=väterlich. de beau-pére.
Oyczysty. 1) väterlich, dem Vater zugehörig. 2) Land=; dem Vaterland eigen. 1) paternel, du pére, qui apartient au pére; patrimonial. 2) du païs; de la patrie; qui concerne la patrie. § 1) oyczysta maiętność. 2) oyczysta wolność, oyczyste prawa.
ięzyk oyczysty. Mutter= Sprache; Landes=Sprache. langue maternelle; le langage du païs.
imię oyczyste. Geschlechts=Nahme. nom de famille.
Oyczyzna. 1) Vaterland. 2) das Väterliche; väterliches Gut. 1) la patrie; païs de naissance; le païs natal. 2) le patrimoine, bien qu'on hérite de son pére. § 1) wszystkie ukochania i przyiaźni w Oyczyzny zawarte imieniu; oyczyzny synowie; gdźie dobrze tam i oyczyzna, *prov.* 2) oyczyznę przemarnował.
Ożałować czego, *F. ożałuię.* genug bedauren. déplorer assez; sécher ses pleurs; cesser de repentir. § nie ożałuiesz tego nigdy; iużem tego ożałował.
Ożanka, ożanka mała źiele. (*chamædris*) Gamanderlein, Bathengel. germandrée.
ożanka wielka. Groß= Bathengel. grosse germandrée, du teucrium.
**ożanka; przetarnica.* (veronica) Ehrenpreis. veronique.
Ozdabiam, *v. m. F. ozdobię.* zieren, putzen. parer, orner, décorer, embellir.
Ozdnica, *vid.* Ozdownia.
Ozdoba. Zierrath, Putz. ornement, parement, embellissement.
Ozdobny, Ozdobiony. geziert, deutlich. embelli, décoré; paré, poli, orné.
Ozdobnie, *adv.* zierlich. avec grace; joliment, d'une maniére élegante.
Ozdownia. Darre Maltz zu dörren. four à sécher le blé germée dont on brasse de la bierre.
Ozdownik. Mältzer. ouvrier qui séche le blé germée.
Ozdrowieć, *F. ozdrowieię.* sich erholen, gesund werden, in *præsenti* sagt man Wzmagam. reprendre ses forces, se porter mieux, étre convalescent, relever; sortir, revenir d'une maladie; recouvrer la santé, *on dit au présent* Wzmagam.
Ożdżę słod, *y, ył.* maltzen; Maltz dörren. sécher au feu quelque blé humecté.
Ożdżenie. das Maltz-Darren. l'action de sécher du blé pour faire de la bierre.
Ożdżony. gedörrt. séché pour étre emploié à la brasserie.
*Ożegam, *v. m. F. ożegnę*; Opalam. umbrennen. brûler à l'entour.
Ożeniam kogo, *F. ożenię.* beweiben; eine Frau geben. donner à qu. une femme; marier un homme.
ożenić się. sich beweiben, eine Frau nehmen. prendre femme.
Ożenienie. Verheyratung mit einer Frauen; Beweibung. mariage avec une femme. § życzył sobie ożenienia z corką moią.
Ożga, Opaleniec. ein Abgebrandter. celui qui a perdu son bien dans un incendie.
Oźiębiam, *v. m. F. oźiębię.* 1) abkühlen. 2) verkälten, erkälten. 1) refroidir, rafraîchir, faire devenir plus frais. 2) se refroidir comme l'estomac. § 1) Saturn źiemię oźiębia. 2) oźiębiłem sobie żołądek, głowę.
oźiębić się. 1) sich verkälten. 2) kühl werden, sich abkühlen, vom Wetter. 1) se morfondre; se refroidir. 2) se refroidir, se rafraîchir comme l'air. § 1) oźiębiłem śię w nocy. 2) oźiębiło się; oźiębiło się powietrze.
Oźiębianie. das Abkühlen. réfrigeration, l'action qui refroidit ou rafraîchit.
Oźiębienie. 1) Verkältung, Erkältung. 2) kalte Luft, Kälte in derselben. 1) refroidissement.

dissement. 2) le frais, la fraicheur; le froid temperé de l'air. § 1) zachorował od oziębienia. 2) oziębienie powietrza.

Oziebiony 1) verkältet. 2) abgekühlet erkältet 1) morfondu. 2) refroidi, devenu frais; rafraîchi. § 1) oziębionemu to lekarstwo posłuży; żołądek oziębiony. 2) wiosna zimnym wiatrem oziębiona.

Ozięble, *adv* kaltsinniger Weise. froidement, tiédement, avec ralentissement.

Oziębłość. Kaltsinnigkeit. la froideur, la tiédeur, ralentissement, indiférence, refroidissement. § oziębłość narodu koło wolności; oziębłość w miłości, w nabożeństwie.

Oziębły. 1) kalt geworden. 2) kal: kaltsinnig gleichgültig. 1) refroidi. 2) froid, tiéde, indiferent, refroidi. § 1) oziębły członek. 2) oziębła przyiaźń.

Oziębnąć, *F. oziębnę* 1) kalt werden. 2) sich erkälten. 3) nachlassen sich vermindern, schläfrig werden. 1) se refroidir, devenir froid. 2) se refroidir, se morfondre. 3) se refroidir, se ralentir, diminuër, n'avoir plus tant d'ardeur, devenir plus lent. § 1) oziębło rozpalone żelazo; oziębła potrawa, polewka. 2) oziębłem (oziębnąłem) tak długo boso stoiąc. 3) nigdy moia nie oziębnie miłość.

Ozimi. Winter-, von Getreide, Aeckern. gros; d'hyver, semé avant l'hiver. § siew ozimi; pszenica ozimia; ozimia rola.

Ozimina. Winter-Getreide. les gros grains.

Ozionąć, *F. ozionę.* etwas begeifern; etwas verschlingen, an sich ziehen wollen. dévorer par avance, en espérance; avoir une grande envie d'avoir, de s'aproprier une chose. § radby wszystko ozionął; daremną to ozionął nadzieią; iuż on to ozionął.

wilk go ozionął. er hat den Wolf gesehen; er hat vom Anblick des Wolfs die Sprache verlohren. le loup l'a empesté de son soufle, l'a surpris tout-à fait, l'a rendu perpléxe; aiant aperçû le loup, il a perdu la voix tout d'un coup. § wilk pierwszym swoim widzeniem każde bydlę i człowieka tak ozionie, że czasem ratunku głosem zawołać nie może.

Oznać się, *F. oznam.* eine Bekanntschaft machen, in Bekanntschaft kommen. faire connoissance avec qu; entrer en connoissance en quelque endroit. § oznałem się z nim w drodze, na seymie; w krotkim czasie się tu wszędzie oznał.

Oznaczam co, *v. m. F. oznaczę.* bezeichnen, umzeichnen, ein Zeichen umher machen. faire une marque autour.

Oznaczenie. Bezeichnung, Umzeichnung. marque faite tout autour.

oznaczeniem złota na kamieniu probować. das Gold am Strich probieren. faire l'essai de l'or à la touche.

Oznaymiacz. Ankündiger. celui qui annonce, qui donne avis, qui avertit.

Oznaymienie. Meldung, Ankündigung. avis, avertissement.

Oznaymiony. gemeldet. mandé, anoncé, raporté, averti.

*Oznaymiam. } *F. oznaymię.* 1) melden,
Oznaymuię. } wissen lassen. 2) Math. melden, angeben. 1) avertir; donner avis, raporter, faire savoir, marquer. 2) *Matém.* signifier, marquer, montrer, faire savoir. § 1) oznaymił mi listem tę sprawę; oznaymuią mi że; oznaymiy mu to proszę. 2) produkt oznaymi ciężar, wielkość.

Oźnica, *vid.* Ozdownia.

Ożog. Schür-Stock, Ofen-Krücke, Schürr-Hacken, das Feuer damit zusammen zu scharren. rable, *m.* fourgon, atisonnoir, tisonnoir, instrument à remuër le feu.

ożog piekielny. Höllen-Brand. tison d'enfer.

Ozor, *g. a.* Rinds- oder Schweins-Zunge. langue de boeuf ou de cochon.

Ożota, len dziki, leniec. (*linum agreste*) wilder Lein. du lin sauvage.

Ozrzalec, *g. ozrzalca.* ein Vielfraß. gourmand, goulu.

Ozrzebić się, *F. ozrzebi się.* fohlen, werfen, von Stutten. pouliner; mettre bas, faire un poulain.

Ozrzenieć, *F. ozrzenieie.* reifen, gelb werden, zeitigen, von einigen Kräutern. mûrir, jaunir, venir en maturité, *ce mot se dit de quelques herbes.* § gdy len ozrzeniał pod dach z nim umykać trzeba.

Ożycie. ein Wiederleben, andres Leben. vivification; vie redonnée; retour dans la vie. § kiedy kto sławnie umrze, iest prawdziwe ożycie.

Ożyiam, *F. ożyię.* in *Præsenti* sagt man besser ożywiam. 1) wieder lebendig werden, wieder zum Leben kommen. 2) sich erholen, zu sich kommen, zu Kräften kommen. 3) fig. erwachen, wieder rege, lebendig werden. *au présent on dit plutôt* ożywiam *qu'* ożyiam. 1) revivre, retourner en vie. 2) revenir à soi; reprendre ses esprits, ses sens. 3) *fig.* revivre, se ranimer, se reveiller renaître,

se

se renouveller. § 1) ożył na śmiertelney iuż złożony będąc desce; iaskołki co wiosna ożywiaią. 2) ożył po tym strachu. 3) ożyła w nim wyniosłość, ochota, przodkow iego cnota.

Ożyły, Ożywiony, co ożył po obumarciu. der wieder lebendig geworden ist. ranimé, vivifié.

Ozywam się, *v. m. F. ozwę się.* 1) auf ein Zeichen, auf eine Stimme antworten, sich zu erkennen geben, sich melden. 2) sich melden, sich angeben. 3) sich eines annehmen, sich vor einen erklären. 4) appelliren an ein höheres Gericht. 5) sich auf einen beruffen, sich zu einem wenden. 6) erschallen, erthönen. 7) sich verlauten lassen. 1) repondre, se faire connoître à une voix, à un signe. 2) se présenter, paroître, se montrer, s'ofrir. 3) se déclarer pour qu; se tourner du côté de qu; prendre la partie de qu. 4) se pourvoir, apeller, s'adresser à un Jugement supérieur. 5) se raporter, provoquer, se remettre au sentiment de qu. 6) retentir, resonner. 7) témoigner, dire; donner à entendre; sonner mot de qu. ch; vouloir; faire entendre. § 1) ozywam się wołaiącemu; ozwał się gdy go mianowano; ozwie się na głos ten, na znak ten; pies się ozwał. 2) ozwiy się do tego urzędu, do tey służby; nie śmiał się nikt ozwać; dłużnicy się ozywaią. 3) ozwał się (znał się) do przyiaciela (przy przyiacielu) do sługi swego. 4) powod się do wyższego ozwał sądu. 5) ozywam się do was słuchacze mili; do Autora sławnego się ozywa. 6) ozywaią się lasy, gory; wesołe się ozwały odgłosy. 7) ozwał się tym.

ozwał się ktoś. es kam einer angestochen. quelqu'un éclata, fit paroître ses sentimens. § ozwał się ktoś, ale mu zaraz gębę zatkano.

Ożywiam, *v. m. F. ożywię.* 1) lebendig machen, das Leben wieder geben. 2) aufbringen, wieder zu sich bringen, stärcken. 3) wieder aufwärmen, wieder hervor suchen, erneuren. 4) Theol. lebendig machen. 1) rendre, redonner la vie à qu; ranimer, faire revivre qu. 2) vivifier, rendre la force & la vigueur. 3) faire revivre, ranimer, reveiller, renouveller. 4) *Téol* revifier, donner la vie. § 1) obumarłe prawie ożywił dziecię. 2) zwiędłą ożywił płonkę; tą wiadomością obumarłe znowu ożywiasz nadzieie. 3) stare słowa ozywiać; do zrzucenia iarzma tego mieszkańcow ożywiał ochotę; ożywiłeś tym dawną moię przyiazń. 4) duchci iest ktory ożywia, ciało nic nie pomaga.

ożywiać konwersacyą z kim. einen Umgang mit einem wieder anfangen. renouër la conversation avec qu.

ożywiam, F. ożyię, *vid.* Ożyiam.

ożywiaiący. belebend, das lebendig machet. vivifique, vivifiant qui ranime qui vivifie, qui donne la vie.

Ożywianie, ożywienie. Belebung. animation, vivification; l'action par la quelle on vivifie.

Ożywiony. belebt. animé, vivifié.

P.

P. PP. ist die Verkürtzung von Pan, Panowie. *c'est l'abréviation de* Pan, Panowie. § JMP. (Jego Mość Pan) JMPP. (Jch Mość Panowie).

*Pacepię, trapię. quälen, plagen. tourmenter, tourlipiner, dauber.

*Pach, wonia. Geruch. odeur, *f.* senteur, *f.*

Pacha. 1) die Achsel-Höhle am Menschen. 2) Flügel, Seiten-Gebände. 2) eins von den Löchern in dem Well-Baum eines Mühl-Rades, wo das Creutz eingesetzt wird. 4) angewiesener Platz im Walde zum Holtz-Fällen. 1) aisselle de l'homme. 2) aile; corps de bâtiment qui est au coté. 3) mortaise ou place; l'une des ouvertures dans l'arbre du moulin pour y mettre la croix de la rouë. 4) la vente d'une fôret abatuë. § 1) wziąć co pod pachę; żebra od pachy zaczęte kończą się na słabiznie. 2) budynek ten piękne ma pachy. 3) pachy w kole młyńskim dla ramion. 4) pachy wyrąbane.

*Pacham. 1) wühlen, graben. 2) spühren, wittern. 1) fouir, bécher, creuser. 2) quêter, suivre la piste. § 1) pachać ziemię. 2) psy pachaią (wietrzą) zwierzę.

pachaią się konie. die Pferde machen einander wild, scheu. les chevaux éfarouchent l'un l'autre.

Pachnę, *chnie, chnął, chnęli.* 1) riechen, einen guten Geruch von sich geben. 2) nach etwas riechen. 3) fig. nach etwas riechen, schmecken, das Ansehen haben. 4) verdienen das Schwerdt, den Stock. 1) sentir bon; flairer, rendre, jetter une bonne odeur; fleurer. 2) sentir, ressentir quelque odeur bonne ou mauvaise.

vaiſe. 3) ſe ſentir de; ſentir qu. ch; avoir l'air, la mine, l'aparence de; reſſembler à. 4) mériter la punition de, être digne d'être puni de. § 1) kwiatek ten pięknie pachnie. 2) pachnie ten proſzek anyżem. 3) prochem i potem obozowym pachnie; pachnęło to ſzalbierſtwem, podeyrzeniem; pachnie ta proſba muſem, te reflekcye konfeſyonałem. 4) pachnie ten uczynek ſzubienicą, kiiem.

ten wyſtępek gardłem pachnie. dieſes Verbrechen verdienet eine Todes-Strafe. ce crime mérite la mort, eſt digne de la mort corporelle.

ten kwiatek balſamem pachnie. dieſe Blume riechet nach Balſam. cette fleur ſent le beaume.

ni pachnie, ni śmierdzi. er iſt weder kalt noch warm; er dienet weder zu ſieden noch zu braten. il n'eſt bon à rien; il n'eſt bon ni à bouillir, ni à rôtir.

pachnie to grubiańſtwem. das ſchmeckt nach Grobheit. cela ſent, cela put incivilité.

pachnie to mieſzczaninem. das ſchmeckt nach einen Bürger. cela ſent le bourgeois.

cudzoziemcem pachnie. er hat ausländiſche Sitten an ſich. il a les maniéres des étrangers. § pachnie Włochem, Politykiem, Filozofem.

pachnący. riechend, wohlriechend. odorant, odoriferant, qui produit des odeurs; qui ſent bon; qui rend une odeur agréable.

Pachoł. Kerl. garçon, homme.

dobry to pachoł; zawolany pachoł; pachany pachoł. ein braver Kerl der Hertz im Leibe hat. c'eſt une bonne épée; c'eſt un brave à trois poils; il eſt brave comme l'épée qu'il porte; il eſt vaillant comme ſon épée.

Pacholczno, *adv.* wohl begleitet, mit vielen Bedienten, mit groſſem Gefolge. en ſuite des gens de livrée; acompagné, ſuivi, environné d'une grande ſuite, d'un grand cortége, de beaucoup de laquais.

Pacholę. 1) junger Kerl. 2) Dienſt-Junge. 1) jeune garçon, garçonnet. 2) garçon, valet qui ſert ſon maitre.

***pacholę dworſkie; paź.* ein Page. un page.

Pachołek. 1) Nachtreter, Aufwärter, Bedienter. 2) Soldat zu Fuß in Hungariſcher Montur. 3) Waffen-Knecht eines Polniſchen Soldaten zu Pferde. 4) Träger, Stütze; Sache die etwas trägt, als das Stativ oder der Fuß unter dem Meß-Brett, der in die Erde geſtoſſen wird. 5) Bergw. der Bleygieſſer. 1) valet; valet de pié. 2) fantaſſin à la Hongroiſe. 3) valet de l'armée; pacholet ou pacholek, valet d'un cavalier Polonois. 4) porte—; valet; morceau de bois qui ſert à ſoutenir quelque choſe, comme le pié pointu ſous la planchette que le géometre fiche dans la terre. 5) *Métal.* fondeur de plomb. § 1) pachołcy za Panem idą. 2) posłać po pachołkow marſzałkowſkich. 3) towarzyſz często ma dwuch pachołkow. 4) pachołek ieſt laſka na dole okowana, aby w ziemię wchodziła, i na niey miernicza tablica leżała.

Pacholik. Dienſt-Junge, Troß-Bube. garçonnet, goujat.

**pacholik dworſki.* ein Page. un page.

Pacholſtwo. die Bedienten; ein Gefolge. train, cortege, *m.* ſuite de laquais & de valets; valetaille; troupe de valets.

Paćiepi, *plur.* eine finſtere Höhle. un antre obſcur.

Paćierz, *g. a.* 1) das Vater Unſer. 2) eine von den groſſen Corallen in der Vaterunſer-Schnur. 3) Wirbel im Rückgrad. *4) Verweis, Wiſcher, Predigt. 1) l'Oraiſon dominicale, un Pater-noſter. 2) patèr, c'eſt l'un de gros grains de chapelet. 3) vertèbre, os de l'épine du dos. 4) reprimande, veſperie. § 1) paćierz mowić. 2) paćierze ſą w koronce miedzy paćiorkami. 3) krzyżowe paćierze; ſpoienie paćierzow (paćierzy) paćierze w grzbiećie i ſzyi; paćierze ſą podporą całego ćiała, ieſt ich 34. *4) dam ći paćierz; paćierz (łaćinę) usłyſzyſz.

paćierze. 1) die Horæ in der Kirche. 2) ein Breviarium, ein Gebet-Buch. 3) die Bet-Glocke. 4) Pater-noſter-Schnur, Roſen-Krantz 1) les heures Canoniales. 2) un bréviaire, un uſage; un livre d'oraiſon. 3) l'Angelus. 4) un chapelet, un roſaire. § 1) odśpiewać paćierze; paćierze albo godzinki kapłańſkie. 2) paćierze kapłańſkie w akſamit oprawione. 3) dzwonią na paćierze rano, wieczor na pozdrowienie Panny Maryi.

poczekay z (przez) paćierz. warte ein Vater Unſer lang. atendez un petit moment.

umiem to iak paćierz. ich kan dieſes wie ein Vater Unſer. je ſais cela ſur le bout du doigt.

Paćierzowy. Rückgrad-, zum Rückgrad gehörig. ſpinal, qui concerne l'épine du dos. § paćierzowa dziura w grzbiećie.

paćierzowa kość; paćierze wſzyſtkie; ſpoienie

nie paćierzow. der Rückgrad. échine; l'épine du dos.

Paćierzyczka ziele. (*scorpioides*) Scorpion-Kraut. du scorpioides.

Paćieszy, *vid*. Paczeszy.

Paćiorek, *g. paćiorka*. Coralle im Bet-Krantz. un grain de chapelet ou de rosaire. § zginął mi paćiorek z koronki; modlić się na paćiorkach.

paćiorki. Bet-Krantz, Rosen-Krantz. chapelet, un rosaire.

paćiorki poświęcone z odpustami, albo raczey przeżegnane. geweiheter Bet-Krantz. un chapelet benit.

Paćiorkowaty. knotig an einander. noüeux, plein de noeuds; qui a plusieurs noeuds. § škorpion iako paiąk iest, ale ogon ma paćiorkowaty.

Pacyent. 1) ein Patient, ein Krancker. 2) Client, Partey eines Advocaten. 1) pacient, un malade qui est entre les mains d'un médecin. 2) partie; celui qui est défendu d'un avocat. § 1) doktor nawiedźił pacyenta. 2) ten Patron wiele ma pacyentow.

Pacyencya mniska, Szkaplerz. Hemd oder Leib-Rock so gewisse Mönche tragen. patience, sorte de scapulaire que portent quelques Réligieux.

pacyencya, interj. Geduld. patience; patience si vous plait.

Paczę się, *y, ył*. sich werfen als ein Brett. se tourmenter, se déjetter. § deska aby się nie paczyła i padała.

Pączek, *g. pączka*. 1) Baum-Knospe. 2) Kreppel, Kräpflein ein Gebackenes. 1) bourgeon, bouton, oeil. 2) casse museau; petit-choux; bignet, petite boule de pâte cuite dans l'huile ou dans du beurre. § 1) pączki się pukaią; pączek rożowy.

pączki puszczać, vid. *pąkowie puszczać*.

ma się iak pączek w maśle. er sitzt warm. il nage en grande eau; il vogue en pleine mer; il est heureux comme un un poisson dans l'eau; il a les piez chauds.

Paczek, *g. paczka*. } Päckchen von Sachen, Briefen. petit paquet; petite liasse ou facture.
* Paczka.

Pacześi, *plur*. klares oder kleines Werg; das andre Werg. régaïûre; les fines ou secondes étoupes, qui demeurent du chanvre passé par le régaïoir. § pacześi konopne, lniane.

Paczesny. klein Werg-; Wergen. de régaïûre, fait d'étoupes fines. § paczesny obrus; paczesna przędza.

Paczyna, pęczyna. 1) gebrannter Lehm aus den Oefen. *2) ein Ruder. 1) argile brûlée qu'on prend d'un fourneau. *2) aviron.

Pąd, *g. pędu*. 1) Ungestüm, Schuß, Schnelligkeit als einer fallenden Sache. 2) Jäg. Färte eines Hasen. 1) éfort, véhémence, impetuosité, élan, action d'une chose qui s'élance. 2) *chasse*: les erres; les passées, les pas du liévre. § 1) pędem iść, lećieć, bieżeć; pąd rzeki.

Padalczy. folgende Art Schlangen betreffend. de seps. § głowa padalcza.

Padalec, *g. padalca*. Kupfer-Eyder, kleine gifftige Schlange. seps, sepedon espèce de petit serpens très venimeux.

Padam, *v. m. F. padne*. 1) fallen. 2) fallen, ausfallen, ausschlagen. 3) bedeckt werden; fallen als der Rost auf das Eisen. 4) fallen auf einen Tag. 5) fallen als Schnee, Regen ꝛc. regnen, schneyen ꝛc. 6) einen befallen als ein Schrecken. 7) unterworfen seyn als einer Auslegung. 1) tomber, tomber à terre. 2) réüssir mal ou bien; arriver; avoir du succès. 3) couvrir qu. ch; comme la rouille le fer; la contracter, l'amasser. 4) échoir sur un jour; tomber quelque jour. 5) tomber comme la neige, la pluïe &c. neiger, plevoir &c. 6) tomber sur qu. comme la crainte; saisir, prendre qu. 7) tomber sous; étre sujet à. § 1) liśćie z drzewa pada; padł na głowę, spadł z dachu. 2) dobrze, źle Polakom padła woyna; nie padło mu iako chćiał; kość dobrze padła; dobrze, opak mi to padło. 3) rdza na żelazo, na zboże, plesń na chleb pada. 4) na te czasy padła woyna; seym pada na Swięty Michał; to Swięto pada na poniedźiałek 5) deszcz, grad, śnieg padał. 6) padła na woysko boiaźn. 7) padł na ludzkie ięzyki; na rożne to pada tłumaczenia.

mrok pada. die Nacht bricht ein. la nuit tombe.

los na niego padł. das Loos ist auf ihn gefallen. le los est tombé sur lui, lui est échu.

na myśl mu padło. es kam ihm dieses in die Gedancken. il lui vient dans l'esprit.

paść na kolana. 1) im Falle auf die Knie zu liegen kommen, sich auf solchen aufhelfen. 2) niederfallen, niederknien, 1) se soutenir, se relever, se remettre sur ses genoux en tombant. 2) se prosterner, s'agenouiller, se mettre sur les genoux. § 1) padł na ręce, na ramię.

paść twarzą na źiemię. mit dem Gesicht auf die Erde niederfallen. se prosterner le visage en terre.

kość padła. die Würfel sind geworfen, es ist gewagt.

gewagt. le dé en est jetté; la resolution en est prise.
padać się. 1) bersten, Ritze bekommen, platzen, springen. 2) springen als ein Glas. 3) fig. bersten, als das Hertz. 1) se crèver, se crèvasser, s'entr' ouvrir, se fendre, s'ouvrir, se rompre, se tresaler. 2) féler; se gercer. 3) fig. se fendre comme le coeur. § 1) pada się ziemia pod krzywoprzyśiężcą ruśznica przesadzona śię pada; nie wyschła deska śię pada. 2) pada śię fklenica od gorąca. 3) serce śię od żalu padać muśi.
Pąder, *vid.* Pandry.
Padew, *f. g. Padwi.* Padua, eine feine Stadt im Venetianischen. Padue belle ville de la Venetienne.
Padanie, Padnienie. das Fallen. chute l'action de tomber.
padnienie kości. Wurf der Würfel. un coup de dé.
**Padoł, **Padolina, } dolina. ein Thal. vallée, valon. § padoł miedzy gorami.
na niskim tu padole; na ziemskiey tu padolinie. hier unten auf der Erden, auf dieser Welt. ici bas; là bas dans ce monde.
padoł płaczu. Thränen. Thal, Jammer-Thal. valée de misére, de larmes. § świat iest padołem płaczu.
Pądowy pies. Spürhund, Leithund. chien de quête, limier.
Pądry, *vid.* Pandry.
Pagoreczek, *g. pagoreczka.* kleiner Hügel. bosse de terre, bute, petite hauteur.
Pagorek, *g. pagorka.* Hügel. coline, un tertre.
pogorek do armat. Stück-Bett, Batterie. baterie où l'on met l'artillerie.
Pagorczysty. Pagorkowaty. } hüglicht, bergicht. plein de collines, de petites hauteurs.
Pagorkowy. Hügel-; auf Hügeln wachsend, aus selbigen entstehend. de coline; qui vient sur des colines. § wysokość pagorkowa zioła pagorkowe; woda pagorkowa.
Pągr ryba morska. (*phagrus*) ein gewisser See-Fisch. sorte de poisson de mer.
Pagwica, *vulg.* 1) lederner Knopf am Peltz. *2) Kropf am Halse eine Kranckheit, s. Wole. 1) bouton de cuire qu'on met dans la gance atachée à une pelisse. *2) écrouelles qui viennent sous la gorge, *v.* Wole.
pagwica zrzebięca, vid. *brodawka zrzebięca.*
pagwica na koziey szyi, vid. *brodawka albo cycek.*
Paiąk. eine Spinne. araignée.
paiąk morski. 1) eine Meer-Spinne. 2) Krabbe, Garnelle, Taschen-Krebs. 1) panache de mer; araignée de mer. 2) un cancre, salicot, squille.
Paięcznik ziele. (*doronicum, aconithum pardalianches*) Gemsen-Wurtzel, Wolfs-Beer, Dollwurtz. aconit, tore, étrangle lyepard.
paięcznik drugi; paięczy ogon. (phalangium) Spinnen-Kraut. le phalangium.
paięcznik trzeci. (crocis) gewisses Kraut davon die Spinnen verrecken. espèce d'herbe dont les araignées meurent.
Paięczy. Spinnen-; Spinnenweben. d'araignée, de toile d'araignée. § śiatka paięcza.
paięczy ogon, vid. *paięcznik drugi.*
Paięczyna, śiatka paięcza. Spinnweben. toile d'araignée; fil d'araignée. § prawo iak paięczyna, bąk śię przebiie, a na muchę wina, *prov.*
paięczyna latalące. der Sommer, Sommerweben, so in der Luft fliegen. les filandres, les arantelles, *f.*
Paięczysty. 1) Spinnen-ärtig. 2) voll Spinnen. 1) semblable aux araignées ou à la toile d'araignée. 2) plein d'araignées.
Paiż, *m. & f.* *Paiża, } tarcza. Schild. bouclier. § paiżem swoim blask daleko ciska.
*Pąk, *g. pąka*, pączek. eine Knospe, Knopf. bourgeon, bouton, bourre, oeil.
Pakiet. Gebindel, Paquet. un paquet. § pakiet listow.
Pakłak. grobes Tuch. rouzet, bourras, nadieu; du gros drap.
Paklepie, *Paklepy, } *plur.* Helmer, Hacheln, kleine Splitter vom gebrochenen Flachs. chenevottes; *f. plur.* petites parcelles du tuïau du chanvre teillé.
Pąkowie, *collec.* die Knospen eines Baums. les bourgeons, tous les boutons d'un arbre.
pąkowie puszczać. Augen bekommen, Knospen gewinnen. bourgeonner, boutonner; jetter, pousser des bourgeons.
pąkowia puszczanie. das Ausschlagen der Bäume. la pousse des arbres.
Pakt. Verpachtung des Viehes; Vieh-Pacht. cheptel, exegue.
pakta, plur. Friedens-Tractat, Verträge. un traité de paix, convention entre les Rois. § pakta zawrzec z Cesarzem.
Paktarz bydła. Vieh-Pachter. exegueur, celui qui exegue un certain nombre de bestiaux.

Paktol. Poet. der Gold-Fluß Pactolus. *Poët.* le Pactole. § paktol złotem płynący.
Paktuię bydło. Vieh verpachten. exeguer; donner à ferme quelques bestiaux.
Pakuię co, układam. packen. empaquer, embaler.
Pakuł Pfropf zum Laden eines Gewehrs. bourre dont on retient la charge dans une arme à feu.
pakuł do działa. Stück-Pfropf. bouchon.
*Pal, *f. vid.* Palenie, Opał.
Pal, *g. a.* 1) Pfahl. 2) spitziger Pfahl zum Spiessen eines Uebelthäters. 1) pieu, poteau, palis. 2) pieu fort aigu pour empaler un criminel. § 1) przy palu stoi; pal przed domem dla odwrotu. 2) na palu iest, na pal wbity.
pal winny. Wein-Pfahl, Reb-Pfahl. échalas.
pal mostowy. Brücken-Pfahl. pilier, pieu dont on se sert pour soutenir un pont de bois.
pale bić, wbiiać. Pfähle einrammeln, einschlagen. piloter; enfoncer, ficher des pieux.
pal w herbach. Pfahl im Wappen. pal en terme de blason.
pal; wbićie na pal złoczyńce, karanie palem. das Spiessen eines Uebelthäters. empalement, un supplice.
wbić na pal złoczyńcę. einen Uebelthäter spiessen. empaler un criminel.
Pala ołtarzowa. Kelch-Deckel, Kelch-Tuch in der Kirche. pale, dont on couvre le calice dans l'Eglise.
Pałac. 1) ein Pallast. 2) ein Schiff-Castel. 1) palais, hôtel, une maison d'un Prince, d'un grand Seigneur. 2) gaillard, chateau d'un vaisseau. § 1) przepyszne buduie pałace; w pałacu swoim mieszka. 2) pałac przedni, tylny.
Pałacowy, *subs.* Aufseher, Burggraf eines Pallasts; Schloß-Castellan. maire du palais; oficier qui a soin de prendre garde à un palais.
Pałacowy. zum Pallast gehörig. de palais. § pałacowy ogrod, dziedziniec, sługa.
pałacowy żołnierz. Staats-Soldat, der nicht zu Felde dienet. soldat de parâde qui ne fait point de campagne.
Pałacz. ein Verbrenner. brûleur.
pałacz, co palił trupy umarłych. ehedessen Verbrenner der Leichen. celui qui avoit soin de faire brûler les corps des morts.
pałacz wodek. Brandwein-Brenner. distilateur d'eau de vie.
Pałam. 1) brennen, sehr heitzen, Hitze von sich geben. 2) brennen, heiß seyn. 3) einen hefftige Regung empfinden, brennen vor einer Leidenschaft. 4) einen einnehmen, sich eines bemeistern, als der Zorn. 1) brûler, être ardent, jetter grande chaleur, repandre une vapeur chaude. 2) s'échaufer, être en feu, en chaleur. 3) brûler de; être dans une passion; être plein, être échaufé, s'échaufer d'une passion. 4) saisir, prendre, emporter comme la colère une personne. § 1) pała piec; w popiele pałaiąca żarzew; pała ogień wielki; iasność ognia pałaiącego. 2) pała ziemia od słońca; woyną sąsiecką nasze pałaią granice; pałam od ognia, od pieca. 3) pałać afektem, gniewem, chćiwośćią. 4) żądza, ochota w nim pała.
pałać miłośćią ku komu. gegen einen vor Liebe brennen. brûler; brûler d'amour pour qu.
Pałanie. Brunst, Hitze, grosse Gemüths-Bewegung. ardeur, *f.* ferveur, *f.* chaleur, *f.* feu, grande agitation d'esprit.
*Palantuię. schlagen, fuchteln, prügeln. batre, savonner, rosser.
Pałasz, *g. a.* ein Pallasch. un cimeterre, sorte de sabre.
Pałaszuię. 1) mit einem Pallasch fechten. 2) zusammen fuchteln. 3) einhauen, wegputzen, aufschmausen. 1) se batre à coups de cimeterre, se sabrer, se chamailler, se ferrailler. 2) donner quelques coups de sabre à qu; fraper, chasser à coups de sabre. 3) être beau dineur; chamailler des dens; chasser bien au plat; faire honneur à un repas. § 1) pachoł to zawołany dobrze pałaszuie. 2) spałaszował wszystkich. 3) spałaszował potrawy.
Palatyn. der Berg Palatinus, worauf das alte Rom gebauet worden ist. le mont Palatin sur lequel étoit batu l'ancienne Rome.
Palatyński. diesen Berg angehend. qui regarde le mont Palatin à Rome.
Palcat, *g. a.* Stecken. baguette, bâton un peu long & delié.
Palcowy. 1) Finger-. 2) Fingers lang, breit u. d. g. 1) du doit, qui regarde le doit. 2) d'un doit longue, large *&c.* de la grosseur, de l'epaisseur *&c.* d'un doit.
palcowe ziele. (dactylus) ein Kraut mit fünf Stacheln. espèce d'herbe à cinq éguillons.
Palczasty. mit Fingern versehen. qui a des doits; garni de doits.
linia palczasta. Linie die von einer Seite Absätze hat. ligne qui forme d'un coté des redans.

palczaſte rękawice. Finger-Handſchuh. des gans avec des doits.

Palę, *i, it.* 1) brennen. 2) heitzen einen Ofen. 3) brennen Licht, Wachs. 4) ſieden, brennen Pech im Walde. 5) brennen, diſtilliren. 6) Ziegel brennen. 7) feuren, beſchieſſen. 8) brennen, beiſſen. 1) brûler quelque choſe. 2) chaufer un fourneau, un poéle. 3) brûler pour s'éclairer. 4) cuire, faire de la poix. 5) diſtiller. 6) faire cuire de la brigue. 7) faire feu, tirer pluſieurs coups enſemble. 8) corroder, manger, piquer, ronger; mordre ſur. § 1) palę papier, drwa; na ofiarę Bogu palono. 2) pali drwami dębowemi; palić w piecu; palić piec. 3) pali świece, woſk, oliwę. 4) palić dźiegieć, ſmołę. 5) palić wodkę, gorzałkę. 6) palić cegłę, garki. 7) palić z armat, z muſzkietow; z gor tak ćiężko palić poczęli. 8) ſztychwaſer pali ćiało.

pałący. cauſtiſch, freſſend, brennend. brûlant; cauſtique, coroſif, qui pique, qui mange.

pali słońce. die Sonne brennet, ſticht. le ſoleil brûle, frape.

palić śię. 1) brennen als Feuer, ein Licht. 2) fig. vor Liebe ſchmachten, brennen. 1) brûler, être en feu. 2) languir, brûler; brûler d'amour pour. § 1) pali śię świeca, ogień w piecu, na ogniſku. 2) ſkryćie śię od niey nieborak pali.

Palec, *g. palca.* 1) ein Finger. 2) Zehe am Fuß. 3) höltzerner Wirbel im Kamm-Rad. 4) ein Finger breit, lang ꝛc. 1) doit. 2) doit de pié; orteil. 3) cheville dans l'hériſſon ou la rouë dentelée au moulin. 4) un doit de hauteur, de largeur &c. § 1) palce mu ućięto. 2) ma guźik na iednym palcu; na palcach śię wśpinać. 3) palce w kole pałecznym ſą kołki ſtoiące na kole. 4) na palec gruby; na dwa palce ſzeroki, a na ieden cal długi.

palec wielki. der Daumen. le pouce, le gros doit.

palec wielki u nogi; kśiuk. die groſſe Zehe. le gros orteil; le gros doit du pié.

palec wtory u ręki; rozen. der Zeiger an der Hand. l'index, le ſecond doit de la main; le prémier doit après le pouce.

palec trzeći. der Mittel-Finger. le doit du milieu.

palec czwarty, pierśćieniowy, ſerdeczny. der Gold-Finger, Hertz-Finger. le médecin; doit annulaire; le quatriéme doit.

palec mały. der kleine Finger. le petit doit.

długie palce. lange Finger. doits d'arraignée.

nie mam tego na palec. ich habe davon faſt gar nichts. je n'en ai pas un doit; j'en ai fort peu.

na palcach liczyć co. auf den Fingern etwas zehlen. compter ſur ſes doits.

palcem śię czego tknąć. 1) etwas mit dem Finger anrühren. 2) etwas erwähnen, berühren. 3) mit helfen. 1) toucher qu. ch. au doit. 2) toucher qu. ch; paſſer légérement, gliſſer ſur; faire mention de. 3) aider, cooperer, concourir à; pouſſer à la rouë.

na palec od czego. ſehr nahe bey einer Sache. fort proche de qu. ch.

tylko na palec od śmierći. er iſt dem Tode ſehr nah. il n'eſt qu'à deux pas, qu'à quatre doits de la mort.

palcami grać, igrać. mit den Fingern ſpielen. joüer des doits.

palcami go ſobie ludźie pokazuią. man weiſet mit Fingern auf ihn. on le montre au doit; on le mépriſe.

obliznieſz palce, ieźli tego doſtanieſz. du wirſt darnach die Finger lecken. vous vous en lècherez les doits.

na palcach co wiedźieć, umieć. etwas an den Fingern zuerzehlen wiſſen. ſavoir quelque choſe ſur le bout du doit.

mały palec mi to powiedźiał. der kleine Finger hat es mir geſagt. le petit doit me l'a dit.

z palca to nie wyſſał. er hat dieſes nicht aus den Fingern geſaugt. il n'a pas inventé cela; le petit doit ne lui a pas dit cela.

palec na kogo zakrzywić. hinter einem krumme Finger machen; einen verſpotten. faire les cornes à qu; ſe moquer de qu.

Pałecznik źiele, *g. a. vid.* Bielmok źiele.

Pałeczny. befingert. qui a des doits.

pałeczne koło. Kamm-Rad in der Mühle. rouet ou hériſſon, une rouë au moulin.

Palenie. 1) das Brennen. 2) Brand-Wunde; das Brennen von Neſſeln. 3) das Diſtilliren. 4) das Sieden des Pechs. 5) das Ausbrennen der Ziegel. 1) le brûlement, l'action de brûler. 2) brûlure, mal que fait le feu, l'ortie, ou un médicament cauſtique. 3) diſtilation; l'action de diſtiller. 4) l'action de cuire de la poix. 5) l'action de cuire des briques. § 1) palenie drew; drwa do palenia; palenie wśi, miaſt. 2) od pokrzyw od czego gorącego dotknienia czuć palenie. 3) palenie wodek. 4) palenie ſmoły. 5) palenie cegieł, garkow.

ſpoſobny, służący paleniu, albo do palenia. brennbar, zu brennen tüchtig. combuſtible, ſuſceptible de feu.

*Palica,

*Palica, laſka, kiy. ein Stock. bâton.
Paliczka. Sternk. der Orion. *Aſtron.* l'Orion.
Paliſada, kol do oſtrogu. eine Paliſſade. un palis, pieu pointu.
paliſady, plur. *czeſtokoł, oſtrog*. Palliſaden, Stacketen. palliſade.
Paliuſz arcybiſkupi, *g. a.* das Pallium, ſo ſo der Pabſt den Ertz-Biſchöffen giebet. le pallium, que le Pape donne aux Archevêques.
Paliur, krzak kolący cudzoźiemſki. (*paliurus*) Juden-Dorn ein Strauch. le paliure, un arbriſſeau qui a des épines.
Pałka. 1) eine Keule. 2) Trummel- oder Paucken-Klöpfel. 3) Kolbe am Schilf. 1) maſſuë. 2) baguette de tambour, ou de timbale. 3) tête d'un roſeau. § 1) pałką go zabił. 2) pałek do bębnow, do kotłow niemaſz. 3) pałki u trzćiny na ſtawach.
pałka źiele, palma wodna. (typha) Kolben, Narren-Kolben, Rohr-Kolben ein Gewächs ſo in Sümpfen wächſt maſſe, un plante qui croît dans les marais.
Pałkierz. Paucken-Schläger. timbalier.
Palma. 1) Palm Baum. **2) Palmzweig; Sieges-Zeichen, Sieg. 1) palmier, datier. ** 2) palme, branche de palmier; un ſigne de victoire; victoire. § 1) palma na ćiężar więkſzy śię śili. 2) rozkwitłą trzyma palmę; wytrąćić komu palmę z ręku; niezwiędłe palmy zbiera.
palma wodna, vid. *pałka źiele.*
palma poźiemna, vid. Palmiczka.
Palmatka ſzkolna. Stecken, ein oben rund geſchnittenes Bretchen am Stiel, die Kinder auf die flache Hand zu ſchlagen. ferule pour fraper ſur les mains des écoliers.
Palmiczka albo palma poźiemna. (*palma humilis*) der niedrige oder Zwerg-Palm-Baum. palmier nain ou fort bas.
Palmorodny, palmorody. wo viel Palm-Bäume wachſen. où il croit bien des palmes; abondant en palmiers.
Palmowy. Palmen. de palmier. § palmowa roſzczka.
palmowy ſad. ein Palm-Baum-Wald. lieu planté de palmiers, bois de palmiers.
palmowa roſzczka albo gałązka z owocem. Palm-Zweig mit einer Frucht. branche de palmier avec ſon fruit.
palmowa gałązka. ein Palmen-Zweig. palme, petite branche de palmier.
palmowy owoc; daktył. eine Dattel. datte, le fruit de palmier.
Palnik ogrodny, *vid.* Bob kamienny.

Palony. 1) gebrannt als ein Ziegel. 2) gebrannt, deſtillirt. 1) cuit, comme la brique. 2) diſtilé. § 1) palona glina. 2) palone wodki.
palone śrebro. ausgebrannt Silber. du brulé.
Palowanie. 1) das Pfählen, das Pfahl-Schlagen. 2) Pfahl-Werck. 1) l'action d'enfoncer les pieux, les pilotis. 2) le pilotage; les pilotis ſur leſquels on bâtit.
Palowy. Pfahl-. de pieu, de pilotis, d'échalas, qui ſert à faire des échalas & des pieux.
Paluch, *g. a.* 1) Däumling von Metall bey einigen Handwercker. 2) Däumling über einen böſen Finger; verbundener Finger. 1) doitier, poucier dont quelques ouvriers ſe couvrent le pouce ou un doit. 2) fillette, poupée; un doit bleſſé & pancé.
**Paludament. 1) galonirtes Gewand etwas zu bedecken. 2) Waffen-Rock. 1) du drap galoné pour couvrir quelque choſe. 2) cote-d'armes.
Paluię. pfählen, Pfähle einſchlagen. piloter; enfoncer des pieux.
palować winnicę. Reb-Pfähle ſtecken. échalaſſer; ficher des échalas.
Paluſzek, *g. paluſzka.* ein Fingerchen. un petit doit.
Paluſzkownik. Fuſchler, falſcher Spieler. pipeur, tricheur.
paluſzkowanie. das Kneipfen, Fuſcheln im Spiel. piperie, tricherie au jeu.
Paluſzkuię. kneipfen, falſch ſpielen. piper au jeu; tricheur.
Pamfil, *g. a.* 1) ein gewiſſes Karten-Spiel. 2) der eichelne Ober, der hochſte Trumpf in dieſem Spiel. 1) ſorte de jeu de cartes. 2) le valet de trefle ou de gland, la triomphe dans ce jeu.
Pamiątka, } 1) ein Andencken, Erinnerung.
*Pamięć, } 2) Andencken, Denck Mahl, Denck-Zeichen. 1) mémoire, ſouvenir, reſouvenir. 2) mémoire, mémorial, monument, ce qui conſerve la mémoire d'une choſe. § 1) na pamiątkę iego to uczynię; wznowić pamięć ſtarych dźieiow niepomnych; ten człowiek pamięći godźień. 2) mowną to zoſtawać będźie dobrodźieyſtw wźiętych pamięćią; pamięć czyią z źiemie wymazać; niezagubioney pamięći godne dźieło; pamięć czynow iego wiekować będźie; okropną nieprzyiaćiel ſrogośći ſwoiey zoſtawił pamiątkę.
pamięć. Gedächtniß, eine Kraft der Seelen. mémoire, faculté de l'ame qui retient les choſes. § dobrą, złą ma pamięć;

wbiiać komu co w pamięć; brać co na pamięć; wyszło to iuż z pamięći; w pamięći mu to wygasło; opilstwo pamięć odeymuie, psuie; trzymay, miey to na pamięći iako w skarbie; ona mi na myśli, ona na oczach, ona na pamięći.

pamięć odeymuiący. das Gedächtniß schwächend. qui fait perdre la mémoire.

miła w ludzkiey pamięći zostawił pamiątkę. er hat ein süsses Andencken in dem Gedächtniß der Menschen hinterlassen. il s'est fait un beau monument dans la mémoire des hommes.

potomna pamięć. die späte Nachwelt. la postérité la plus reculée. § potomna pamięć go wspominać będźie.

na pamięć. auswendig. par coeur, de mémoire. § na pamięć uczyć śię, co umieć.

powiadać co na pamięć, z pamięći. etwas auswendig hersagen. dire, réciter qu. ch. par coeur.

czynić komu pamięć. eines Gedächtniß begehen: einen im Andencken behalten. rendre honneur à la mémoire de qu; conserver, célebrer la mémoire de qu.

za naszey pamięći. bey unserem Gedencken. en nôtre siécle; en nos jours; de nôtre tems.

za moiey pamięći. so viel ich mich erinnern kan. autant que je puis me souvenir; du plus loin que je me souviens. § za moiey pamięći tego nie było.

za ludzkiey pamięći; poki ludźie mogą pamiętać. bey Menschen Gedencken. de mémoire d'homme; depuis que le monde est monde.

za pamięći oycow naszych. zu der Väter Zeiten. du tems de nos Péres, de nos ancêtres.

świętey pamięći. gottseligen Andenckens, glorwürdigsten Gedächtniß. d'heureuse mémoire; de glorieuse mémoire. § za panowania świętey, nieśmiertelney, świątobliwey pamięći Augusta II. krol ten wielkiey, świętey i słodkiey pamięći.

Pamiętam. dencken, gedencken, sich erinnern. se souvenir, se resouvenir de; songer, penser à. § pamiętać nie mogę, gdźie mi śię go widźieć trafiło; iak przez mgłę tego pamiętam; pamiętay na stanu twoiego podłość.

nie pamiętasz na to. du denckest nicht daran. vous n'y songez pas.

**pamiętać śię; bydź przy sobie.* sich bewußt seyn, bey Verstande seyn, sich fühlen. se sentir; être dans ses bons sens.

pamiętayże; pamiętać ći tego będę. warte, wir wollen uns schon finden; ich weil es mir hinters Ohr schreiben; ich will es dir gedencken. je la vous garde bonne; vous êtes écrit en papier rouge; remarquez bien cette chasse; tu ne la porteras pas bien loin.

iako ludźie pamiętać mogą, vid. Pamięć — *za ludzkiey pamięći.*

Pamiętne, *vid.* Pamiętny — *pamiętne.*

Pamiętnik. Gedencker, bey dessen Gedencken etwas geschehen ist. quelqu'un qui se peut souvenir de quelque chose.

pamiętnika to nie ma. darauf kan sich niemand besinnen. personne ne s'en peut ressouvenir; de mémoire d'homme on n'en se souvient pas.

Pamiętno, *adv.* in frischem Andencken; denckwürdiger Weise. d'une maniére mémorable.

pamiętno mi to. das bleibet bey mir im Andencken, ich behalte dieses im frischen Andencken. cela se conserve, cela demeure dans ma mémoire; j'ai la mémoire recente de cela.

pomiętno mi to będźie; wdźięczeń tego będę. ich werde dessen eingedenck, davor danckbar seyn. je ressentirai cela; j'en aurai de la reconnoissance.

Pamiętliwy } dobrey pamięći człowiek.
Pamiętny } der ein gut Gedächtniß hat. qui a une bonne, une heureuse mémoire.

pamiętny. 1) Denck-; das zum Gedächtniß gehöret; dem Gedächtniß behülflich. 2) denckwürdig; merckwürdig. 3) eingedenck, der etwas vor Augen hat. 1) mémorial; qui regarde la mémoire; qui conserve la mémoire; qui soutient la mémoire. 2) mémorable, digne de mémoire, dont on se doit souvenir, qui mérite étre raconté, dont on parle, dont on fait mention. 3) mémoratif qui se souvient de; qui a qu. ch. dans la mémoire, devant les yeux. § 1) sposoby to barzo pamiętne; lekarstwo pamiętne, to iest pamięći służące, pomocne. 2) pamiętne uczynił dźieło; rzecz to pamiętna, pamięći godna; twoie dobrodźieystwa pamiętne mi na zawsze będą; pamiętna to usługa. 3) pamiętny na Boga i na religią.

pamiętna karta. Denck-Zettel. un mémoire; petit papier où l'on écrit les choses dont on se veut souvenir.

pamiętne książki, vid. *książki pamiętne.*

pamiętny na złe. der etwas böses nicht vergißt, sich solches hinters Ohr schreibet. qui ressent l'ofense; qui a du ressouvenir d'une injure receuë; qui met qu. ch. sur son catalogue.

pamiętne wieki. die folgenden Zeiten; die Nachwelt. les siécles à l'avenir; la posterité. § poydźie w pamiętne wieki ta wielka odwaga.

pamiętnego co uczynić. eine merckwürdige That thun, ein Andencken stifften. faire une chose mémorable à la posterité.

pamiętne. 1) Denck-Mahl, Denck-Zeichen. 2) Gedenck-Zettel. 3) Gerichts-Gebühren für den Richter. 1) mémoire, ce qui fait souvenir de qu. ch. 2) un mémoire, bordereau, papier où sont écrites les afaires à expédier. 3) droit, salaire *m.* que les parties paient au Juge. § 1) mam pamiętne od przyiaćiela mego. 2) na pamiętnym spisane sprawiłem sprawy. 3) nie dał pamiętnego sądowi; zapłaćił pamiętne sędźiemu.

dać komu pamiętne. einem einen Gedenck-Zettel geben; einen ausprügeln. netteïer qu. sans verges.

Pampuch. 1) Pfann-Kuchen. 2) dicker Wanst. 1) poupelin, sorte de pâtisserie qu'on fait tremper toute chaude dans du beurre. 2) homme gras & replet; marsoüin; bedon, grobis; gros soufleur de boudin.

Pan. 1) ein Herr, ein Eigenthümer. 2) ein Herr, der Bedienten hat. 3) Herr, grosser Herr. 4) Herr, Fürst, König. 5) Herr, in seinem Hause. 6) Herr, als ein Ehren-Titel. 7) Herr, Ehemann. 8) Herr, beym Vornahmen gemeiner Leute. 1) maître, seigneur, possesseur. 2) maître qui a des domestiques. 3) Seigneur, grand, grand Seigneur. 4) Prince, Roi. 5) Patron, maître du logis. 6) Monsieur, *en terme de civilité.* 7) le mari, l'époux. 8) Sire, Sieur, *devant les noms de Batême en parlant aux gens de petit peuple.* § 1) Alexander był Panem świata; pan własny wśi, rzeczy, maiętnośći; nowy Pan, nowy rząd, *prov.* 2) ma Pana dobrego. 3) iuż tam źle gdźie Panom wszystko wolno. 4) panował Pan ten cztery lata; Pan Oyćiec Waszey Krolewskiey Mośći. 5) Pana niemasz doma; gdźie Pan? 6) kłaniam Mośći Panie; dałem Was Panu; Jego Mość Pan brat Was Pana. 7) idź po Pana. 8) Panie Pietrze, Pawle.

Pan młody. der Bräutigam. le fiancé.

Pan nad Pany. der Herr der Herren. le Seigneur des seigneurs; le Roi des rois.

Pan, Pan Bog. der Herr; Gott der Herr. le Seigneur; Dieu.

Pan Nasz. unser Herr; JEsus Christus. nôtre Seigneur; Jésu-Christ.

Pan gruntu. Grund-Herr. Seigneur; Seigneur foncier.

Pan lenny. Lehns-Träger. homme; homme lige; le feudataire.

Pan lennośći. Lehns-Herr. Seigneur direcťe; Seigneur dominant.

Pan nawy. Schiffs-Patron. maître de navire.

Pan sobie; Pan swoy. er ist sein eigner Herr, sein selbst eigner Herr. il a ses droits; il n'est pas sujet à personne; il est hors de tutéle; il est hors de page. § mam rodźicow, nie iestem sobie Panem.

Panowie przedni w Rzeczypospolitey, w Państwie. die Vornehmsten des Reichs. les grans, les principaux, les prémiers, les plus considérables d'une République, d'un Roiaume.

dwom (dwiema) Panom służyć trudna. es ist schwer zweyen Herren zu dienen. nul ne peut servir deux maîtres à la fois.

iaki Pan, taki kram. wie der Herr, so der Knecht. tel maitre tel serviteur; quel est le maitre tel est le valet; tant vaut l'homme (le Seigneur) tant vaut sa terre.

kazał Pan, muśiał sam. befiel es dem Knecht, und thue es selber. un méchant serviteur oblige son maitre de se servir lui même.

Panak, wielośił, stośił. Universal-Artzeney; allgemeines Heil-Kraut. panacée, basilicon; panaces de quelque herbe. § centurzya, lubszczyk, lebiotka prawdźiwym są panakiem.

Panakowy sok. (*opoponax*) Angelicken-Saft, aus Macedonien. opoponax, suc de panacée ou de panax heraclion qui vient de Macedoine.

Pancerola. die grüne Sechs, der höchste Trumpf in einigen Karten-Spielen. le six en verd la plus haute triomphe en quelques jeux de cartes.

Pancerz, *g. a.* Pantzer, Pantzer-Hemd. chemise de maille, cote de maille; haubert. § pancerze wiązane, składane; w pancerz ubrany; w pancerzu i szyszaku.

Pancernik. 1) ein Gepanzerter; der einen Pantzer an hat. 2) Pantzer-Macher. 1) armé d'une cote de maille. 2) haubergenier, maillier.

Pancerzyk, *g. a.* kleiner Pantzer. haubergeon, chemisette de maille.

Pandrowie, Pandry, } *plur.* Pądry. 1) dicke Regen-Würmer. 2) Würmer im Fleisch. 1) grosses achées ou vers de terre. 2) vers qui rongent la chair.

Pandura, *vid.* Bandura.

Panegiryczny. lobrednerisch. panégirique.
Panegiryk. Lob-Rede. un panégirique, un éloge.
Panegirysta. Lob-Redner. un panégiriste.
Panew, *f.* 1) Pfanne, kupferner Tiegel. 2) Springbrunnen-Pfañe, Raum so das Wasser einnimt. 1) une poéle à frire. 2) bassin de fontaine, espace où demeure l'eau de la fontaine. § 1) w panwi rozpuszczone masło; panwie mosiężne, miedziane. 2) w panew rurmusowa woda cewkami ścieka.
panew z wiekiem do grzania pościeli; łożogrzey. einen Bettwärmer. bassinoire.
Panewka. 1) kleine Pfanne, Pfännlein. 2) Pfanne am Schieß-Gewehr. 3) Pfanne zu einem Zapfen. 1) petite poéle, poélon. 2) bassinet, où l'on met l'amorce quand on veut tirer. 3) boëte, fontaine de cuivre; virole. § 1) usmaż to w panewce. 2) proch z panewki spalił. 3) w panewkach czopy biegaią.
Pani. 1) Frau, Besitzerin eines Orts. 2) Frau, die Diener hat. 3) Dame, ansehnliche Frau. 4) Frau, Wirthin im Hause. 5) Frau, Madame, beym Complimentiren. 6) Frau, beym Vornahmen gemeiner Weiber. 7) die Königin im Schach-Spiel. 1) Dame, la maitresse d'un lieu. 2) maitresse, qui a des domestiques. 3) Dame, femme ou fille de qualité. 4) maitresse, la femme du maître de quelque logis. 5) Madame, *en terme de civilité en parlant aux femme de condition.* 6) dame, *titre qui se donne aux femmes de petit peuple en ajoutant leurs noms propres.* 7) reine, dame, *en terme de jeu d'échecs.* § 1) była panią tey włości, wiele pań tam było; pyszne to są panie.
Jey Mość Pani, vid. Mość — *Jey Mość Pani.*
pani młoda. junge Frau, junge Ehe-Frau. la nouvelle épouse.
Pani dworska. Kammer-Frau von Adel. dame d'honneur, dame du Palais.
Panic, młodzieniec przy całości młodzienskiey. Junggeselle. puceau, garçon; garçon vierge.
panic / Paniątko / Panię } syn Pański; młody Pan. junger Herr; des Herrn Sohn. jeune Seigneur, fils d'un Seigneur.
*Panięcy, panu wielkiemu przyzwoity. herrlich, königlich, prächtig. de Seigneur; magnifique, roïal.
Panienka. Junferchen. fillette; petite fille; fille fort jeune; petite demoiselle.
Panieński. jungfräulich. virginal; de vierge, de fille.

Panieństwo. Jungferschaft, Jungfer-Stand. virginité; le pucelage, le fillage.
panieństwo odiąć. die Jungferschaft nehmen. déflorer, dépuceler.
Panna. 1) Jungfrau. 2) Jungfer. 3) Jungfer, beym Complimentiren. 4) Jungfer, Art von Hals-und Hand-Fesseln. 1) vierge, fille, pucelle. 2) fille, demoiselle. 3) mademoiselle, *terme de civilité.* 4) menottes, *f. plur.* manicles, *f. plur.* fers qu'on met aux mains & au cou du prisonnier. § 1) panna to prawa. 2) wiele tam panien było. 3) rozkazała Jey Mość Panna. 4) pannę mu na ręce i na szyię włożono.
Nayświętsza Panna; Panna Marya. die heilige Jungfrau Maria. la Vierge; la Mére de Notre Seigneur Jésus-Christ.
Panny Maryi drzewko, vid. *Boże drzewko.*
panna służebna. Kammer-Mägdchen, Dienst-Mägdchen. fille de chambre; servante.
Panna, Panna dworska. Kammer-Fräulein bey einer Dame. dame d'honneur.
panna młoda eine Braut. une fiancée.
Panniny. einer Jungfer zugehörig. de fille, qui apartient à une fille. § pannine dobra.
Panoszę się, *y, ył.* 1) groß, mächtig werden. 2) einen grossen Herrn vorstellen wollen; groß thun. 1) devenir puissant; s'agrandir. 2) trancher du grand, faire le grand. § 1) miasto tym kwitnie i panoszy się. 2) spanoszyleś się teraz.
Pańpuch, *vid.* Pampuch.
Panowanie. Regierung, Herrschaft. le regne, domination, gouvernement, empire, *m.* § panowanie towarzysza nie ćierpi, *prov.* Roku Pańskiego 1762. a świątobliwego panowania Jego Krolewskiey Mośći dwudźiestego ośmego; ubłogosławione panowanie.
*Panowy, *vid.* Pański 1).
Pański. 1) herrschaftlich, der Herrschaft eigen. 2) einem Herrn oder Fraun zugehörig. 3) göttlich. 4) vortrefflich, köstlich, königlich, herrlich. 1) seigneurial, qui apartient au Seigneur, qui est de Seigneur. 2) de maître ou de maitresse 3) divin, de Dieu, du Seigneur; dominical. 4) seigneurial, excellent, magnifique, roïal, somptueux, splendide. § 1) dwor Pański; pańskie pokoie; pańska prośba za rozkazanie stoi, *prov.* 2) pański to koń, szabla; pańska to spodnica. 3) skryte sądy Pańskie; Pańskie Narodzenie. 4) pańskie to szaty, pokoie, mieszkanie; pańska gęba u niego; pański to kąsek.

pańska

pańska przędza. Juncker-Garn. filure très-fine.
po pańsku,) *adv.* nach der Herrn Art. sei-
Pańskie,) gneurialement; en grand Seigneur.
Państwo. 1) Herrschaft, Eigenthum einer Sache, Eigenthums-Recht. 2) Regierung, Reich. 3) Herrschafft, Gebiet. 4) die Herrschafft, der Herr mit Frau und Kindern. 1) proprieté, possession en propre; droit de proprieté, de possession. 2) regne, *m.* gouvernement, empire, *m.* 3) seigneurie, domaine. 4) le maître & la maîtresse avec leur famille. § 1) ma państwo nad temi włośćiami. 2) państwo iego od morza do morza śię ćiągnie; pod szczęśliwym państwem (panowaniem) iego. 3) krolestwo na rożne podźielono państwa; państwa iego w Koronie i w Litwie. 4) a iest państwo doma?
Pańszczyzna. Frohn-Dienst, Herrn-Dienste. corvée; arbans; *plur. m.* oeuvres tributaires; faisances, *f. plur.* § dźień wolny od pańszczyzny.
Pantofla. ein Pantoffel. pantoufle.
w pantoflach kto. der Pantoffeln trägt. pantouflier.
Pantoflarz. Pantoffel-Macher. cordonnier qui fait des pantoufles.
Pantoflowy. Pantoffel-. de pantoufle.
Panuchniczek, *g. panuchniczka.* junger Herr, kleiner Herr. jeune Seigneur; petit Seigneur.
Panuię. 1) regieren, herrschen. 2) häufig seyn, herrschen. 1) regner, gouverner, régir, dominer. 2) dominer; étre, paroitre en abondance; etre en vogue. § 1) w tym Państwie (temu państwu) panował. 2) choroby, śniegi, deszcze w ten czas zwykły panować.
*Panuś. Herrchen, Junckerchen. un Seigneur fort jeune.
Papa, papina. Pappe; Kinder-Brey. bouillie, dont on nourrit les enfans.
Papam. pappen, Kinder-Brey essen. manger de la bouillie.
Papawa źiele, żabi kwiat, mlecz świni, plesz, mnich, lwitrud, radyki, gołębi groch. (*ambubeia*) Pfaffen-Platte, Mönchs-Kopf. de la dent de lion, dent de chien, pissenlit.
Papie, *Papie. 1) Knospe, Schelfe einer unaufgeblüheten Blume. 2) Flocken, Wolle an einigen Kräutern. 1) bouton, pelure d'une fleur qui commence à éclorre. 2) duvet, coton sur une plante. § 1) papie rożowe. 2) papie (perz, pierze, mech, wełna) na ośćie, na mnichu.
papie wypuszczać, wydawać. keimen, ausschlagen. boutonner, germer, pulluler.
Papier. Papier. papier. § papier niepisany, biały; regałowy; rysować na papierze.
stare papiery. alte geschriebene Papiere. peperasses; *f. plur.* vieux papiers; pancartes, *f. plur.*
papier gruby kupiecki do uwiiania. grob Papier zum Einschlagen. papier brouillard, gros bon, maculature pour y mettre les merceries.
papier przebiiaiący, zalewaiący się. Papier das durchschlägt. biberon, papier qui boit.
papiery. Papiere, Schrifften. des papiers.
papier lazurowy. blau Papier; Zucker-Papier. papier bleu dont on couvre les pains de sucre.
Papierek, *g. papierka.* Papierchen. petit papier; brin de papier.
papierek do zapalenia czego. Fidibus, Papier zum Anzünden. alumette de papier sans soufre.
Papierne, *g. papiernego.* Abgabe von Papier; Papier-Geld, Stempel-Geld. droit qu'on païe de papier.
Papiernia. Papier-Mühle. moulin à papier; papeterie où l'on fait le papier.
Papiernik. Papier-Macher, Papier-Händler. papetier; faiseur ou vendeur de papier.
Papierowy. papieren. de papier.
papierowe drzewko. (papyrus) Papier-Baum in Egypten, daraus man ehedessen Papier machte. papier, petit arbrisseau en Egipte, dont on faisoit autrefois du papier.
Papieski. Päbstlich. papal, pontifical, qui est de Pape, qui apartient au Pape.
Papież. der Pabst. le Pape; le Pontife.
Papieżtwo. die Päbstliche Würde. Papauté, Pontificat, dignité de Pape.
Papinkarz. 1) Lecker-Maul. 2) der Lecker-Bißchen macht. 3) ein Zärtling, Weichling. 1) friand; personne qui aime les beaux morceaux. 2) faiseur de beaux morceaux. 3) délicat, douillet, un éféminé, demoiseau, fluet; poule laitée.
Papinki, *plur.* Schleckerey, Lecker-Bißchen. friandise, beaux morceaux.
Paproć wonna; paproć samiec. (*filix mas*) Wald-Farren, Farn-Baum oder Wurtzel. fougère mâle.
paproć samica. (filix femina) Art von Farn-Kraut. fougère femelle.
paproć wodna. (osmunda regalis, filix florida) Farn-Kraut. osmonde, fougère aquatique.

Paprocina. Heide, wo viel Farn-Kraut wächst. fougeraïe.
Paprotka. (*polipodium*) Baumfarn, Engelsüß, Stein-Wurtzel, Kropf-Kraut. du polipode.
Paprotnik ziele. (*lonchitis*) Miltz-Kraut, Spicant. lonkite.
Paprotnica. (*lonchitis minor*) kleiner Spicant. lonkite mineure.
Papu, papa, *interj.* gebt Pappe, wie die Kinder rufen. donnez moi de la bouillie, *mot des petits enfans lorsqu' ils demandent à manger.*
Papuga. ein Papagay. un peroquet.
Papugowy. Papuży. } Papagay-. de perroquet.
papuży Papużasty } żołtożielony. sittig - grün. verd de perroquet.
Para. 1) Dampf, Dunst, zarter Wasser-Dampf; Brodem aus einer heissen Speise. 2) ein Paar. 3) ein Joch, Gespan von zwey Stück Vieh. 1) vapeur, *f.* air humide, exhalaison humide, qui s'exhale du corps; petite fumée, vapeur qui sort d'une viande chaude. 2) deux; une couple de deux choses de même espèce; une paire de deux choses qu'on ne sépare pas. 3) paire de; deux animaux atelez de front. § 1) z ciał naszych ustawnie idżie para; ciepło w samych rzeczach będące ie na pary i dymy wycieńcza; para z warzonych i pieczonych rzeczy. 2) para ludźi, gołębi; dwie pary (parze) rękawic. 3) para koni, wołow.
para z wody spadaiącey. Dunst vom fallenden Wasser. pulverins, *plur. m.*
para z żiemi. Dampf aus der Erden. exhalaison de la terre; vapeur qui sort des entrailles de la terre.
pary wychodzenie, wypuszczanie. Ausdampfung. exhalaison, *f.* évaporation.
parę wypuszczać. ausdampfen; Dampf von sich werfen. exhaler des vapeurs, jetter des exhalaisons, envoier des vapeurs.
para zaraźliwa. schädlicher Dampf. bouffée; vapeur empestée.
para razy. ein paar mahl; zwey mahl. deux fois.
para trzewikow botow, pończoch. ein Paar Schuh, Stiefeln, Strümpfe. une paire de souliers, de botes, de bas.
spać w parze. mit einem Weibe schlafen, beysammen schlafen. coucher ensemble; coucher avec une femme.
parą; parami. Paar Weise. deux à deux. § parą lataią, biegaią.
parę; paru. wird als ein *Adverbium* gebraucht: zwey, ein Paar. *c'est une façon d'adverbe:* deux, une paire, un couple. § było parę ludźi; paru koni taki młyn obroći.
Parabola. Meßk. ein Kegel-Schnitt, eine Parallele. *Géom.* une parabole. § parabola iest na kształt przećiętey głowy cukru.
Parabon. Spanische Wand, Wind-Schirm. paravent.
Parada. 1) Parade, Staat, Pracht. 2) Parade der Soldaten. 1) parâde, figure, pompe. 2) *guerre:* parâde. § 1) wielką paradą na zamek iechał. 2) woysko stanęło w paradżie; na kośćielną komenderowany paradę.
paradę czym czynić. mit etwas Staat machen. faire parâde de qu. ch.
Paradnie, *adv.* mit Staat, im Staat. en parâde, pompeusement. § paradnie śię ziechali.
Paradny. Parade-, Staats-. de parâde. § koń paradny; pokoy paradny.
Paraduię. paradieren, Staat machen. faire parâde, faire figure. § Regiment paradował.
Parafia. Pfarre, Kirchspiel. paroisse; tous les paroissiens & paroissiennes.
Parafianka. eine Eingepfarrte. une poroissienne.
Parafian. Pfarr-Kind. paroissien; habitant d'une parroisse.
Paragonuię. gleich kommen. s'égaler, se comparer. § w zasługach z nim paragonować nie zdoła.
paragonować co, iedno z drugim porownać. eines mit dem andern vergleichen. égaler, comparer, faire comparaison; parangonner.
Paragraf. 1) ein Absatz in Büchern. 2) Hieb, Quer-Hieb ins Gesicht. 1) un paragraphe. 2) balafre, estafilade au visage. § 1) rozdżiał na 6. paragrafow podżielony. 2) paragraf mu przez nos nanotowali.
wyćiąć komu paragraf. einem einen Zwerch-Hieb geben. estafiler, écharper qu; faire à qu. une éstafilade au visage.
Paralela, rownoodległość. Meßk. Parallel-Linie. *Géom.* parallèle; ligne parallèle.
Paralelny. Parallel-, gleich weit. parallèle, qui est également distant de qu. ch.
Parallityk. ein Gichtbrüchiger, ein Gelähmter. un paralitique, qui a une paralisie.
Paraliż, ślak; ruszenie powietrzem całego ćiała albo częśći ktorey. die Lähmung, der Schlag. paralisie. § paraliżem albo szlakiem zarażony.
Paraliżowy. die Lähmung betreffend. de paralisie, qui regarde la paralisie.
paraliżowe żiele, bukwica biała. (primula veris)

veris) Himmels-Schlüssel. prime-vère; cocu
Param. ausdampfen. exhaler, évaporer.
paraiący alembik. Dampf-Kolben beym Distillieren. alembic par lequel passe une sorte de vapeur au lieu de la liqueur. § z paraiącego alembika tylko para miasto wodki wychodźi.
param śię. mit etwas umgehen. s'ocuper, faire profession, se mêler de; vaquer à. § z tą śię parać nie ma zabawą; takim śię bogoboyny nie para zgromadzeniem; para śię temi rzeczami.
Paramenta kośćielne; aparaty. Kirchen-Putz. paremens, ornemens d'Eglise.
paramenta ołtarzowe. Altar-Decken. parement d'autel.
Parapet, nadwałek. Befest. Brust-Wehre. *Fortif.* parapet.
Parazyt, pasorzyt, Schmarutzer. écornifleur, parasite.
Parawan. Spanische Wand. paravent.
Parch. 1) der Aussatz, die Raude. *2) Bock-Gestanck, s. Parkot. 1) lépre, lâdrerie. *2) bouquin, *v.* Parkot.
parch biały. weisser Aussatz; weisse Malzey. lâdrerie blanche.
Parchaty, Parchowaty, } parszywy. aussätzig, raudig. lépreux, lâdre.
Parćianka, Kieczka. Leinwandner Kittel. sarot, souquenille, blaude.
Parćiany. vom groben Hanf-Garn. de baline. § parćiana przędza; parćiane płotno.
Parćie. Stechen im Leibe. les tranchées, *f.* mal de ventre. § to lekarstwo parćia i kołki uśmierza.
Pardus. Parder, Leopard. léopard.
*Pardwa, bekas. eine Schneppe. bécasse, oiseau.
Parentela, rodźieństwo. Verwandschaft; die Verwandten. parenté; le parentage, parentele. § wielką ma parentelę.
Pargamin. Pergament. du parchemin.
pargamin subtelny. zartes, weisses Pergament. velin.
rzemieślnik od pergaminu. Pergament-Macher. parcheminier.
Pargaminowy. pergamenten. de parchemin.
*Park, *vid.* Parkot.
Parkan. Plancke; breterne Wande. pan de fust; clôture faite de poteaux & de planches.
Parkanię. eine Plancke führen. faire un pan de fust; enclorre, entourer, enfermer d'une clôture de bois. § oparkanić ogrod.
*Parki. Poet die drey Parcen. *Poët.* les trois soeurs filandiéres; les Parques.
Parkot. Bock, Bocks-Gestanck. bouquain, bouc, gousset; odeur fade qui vient de l'aisselle de quelques gens.
parkotem śmierdźieć. bockentzen. sentir le gousset; sentir le bouquin, le bouc.
Parlist, *vid.* Podkolan.
*Parma, barwena. Barbe ein Fisch. barbeau poisson.
Parmezan. *Parmizan. Parmezyn. } Parmesan-Käs. du fromage de Parme; parmesan.
**Parnas. der Parnaß, ein Berg in Griechenland. le Parnasse un mont en Gréce.
**Parnaski. Parnaß. de Parnasse.
***Parnaskie dźiewki.* die Musen. les Muses.
Parno, parno iest. es ist schwüles Wetter. il fait une chaleur étoufante. § parno wczoray na dworze było.
Parność. Schwüle; feuchtes und warmes Wetter. un tems vain; une chaleur étoufante.
Parny. schwülig. vain, étoufant. § parny dźień dźiśiay.
Parobek, *g. parobka.* 1) Haus-Knecht. 2) Fuhrmanns-Knecht. 1) valet de maison. 2) valet de chartier.
Paroboczny. von Triangeln: mit zwey gleichen Ecken. *Géom.* isoscelle.
Parobok. Meßk. Triangel mit zwey gleichen Seiten. *Géom.* un triangle isoscelle, dont les angles sur la basse sont égaux.
Parokonny. zweyspännig. tiré par deux chevaux. § woz parokonny.
Paroksyzm, ein Paroxismus. un paroxisme; accès de maladie.
Parol. 1) Versprechen, Parole, Wort. 2) die Parole bey den Soldaten. 1) promesse, parole qu'on donne à qu. 2) parole, mot que les gens de guerre se donnent. § 1) dał parol. 2) adiutanći po parol przyszli.
na parolu; na parol. auf Parole. sur sa parole. § w mieśćie na parolu zostali; puśćił go na parol.
dotrzymać parolu. Parole halten. tenir sa parole.
parol złamać. die Parole brechen, nicht halten. violer la parole.
Parow. Neben-Weg, Neben-Fußsteig. détour; chemin de détour; chemin détourné.
Parsk. 1) Korn-Grube in der Erde. 2) das Schnauben vor einem lauten Lachen. 3) die Kehlsucht; die Drüsen eine Pferde-Kranckheit. 1) caverne souterraine où l'on garde les fruits. 2) bruit suivi d'un éclat de rire; ronfle qui se fait avant un ris excessif. 3) gourme, maladie ou

abcès que les chevaux ont au dessous de la gorge.

parsk kozi ziele, vid. *kozi parsk*.

Parskam, *v. m. F. parsknę*. 1) schnauben beym Lachen; überlaut Lachen. 2) zischen, prasseln, brausen als heisses Eisen vom Wasser. *3) niesen, s. Kicham. 1) ricaner; éclater de rire; ronfler, faire un bruit en riant. 2) bruire, petiller, faire un bruit semblable à celui du fer rouge trempé dans l'eau. *3) éternuër, v. Kicham. § 1) parsknął śmiechem. 2) żelazo rozpalone parska (skwierczy) w wodźie; parsknęła świeca.

świeca parskaiąc gaśnie. das Licht prasselt und gehet aus. la chandelle fait le dernier bruit & s'éteint.

parskaiący śmiechem. der sich des Lachens nicht enthalten kan. ricanneur; qui ne se tient pas de rire.

Parszywieię. räudig werden. devenir lâdre ou lépreux.

Parszywy. schabigt, raudigt, aussätzig. lépreux, lâdre, galeux, rogneux. § parszywy pies; iedna parszywa owca całą trzodę zarazi, *prov.*

parszywa to sława. das ist ein schlechter Ruhm; eine schlechte Ehre. ce n'est pas une bonne renommée.

Part. grobe Hanf-Leinwand, Pack-Leinwand. de la baline; grosse toile de chanvre.

Partacz. 1) Pfuscher, Benhaase. 2) Schuh-flicker. 3) Flicker, Ausbeßrer. 4) Sudler, schlechter Arbeiter, Stümper. 1) gâte-métier, bousilleur. 2) savetier. 3) ravodeur, racoutreur. 4) bousilleur, frelampier, fagoteur.

Partaczę, *y, ył*. pfuschern. bousiller, entreprendre sur le métier; gâter le métier.

Partacztwo. / Partanina. 1) Flick-Arbeit, Altflickerey. 2) Pfuscherey, schlechte Arbeit. 1) ravodage, *m.* rapiécetage, *m.* 2) bousillage, *m.* besogne mal faite. § 1) partaniną śię bawi.

Partes. / Partesy, *plur.* musicalische Noten; Noten-Buch. notes de musique; papier de musique; tablature; un livre de tablature. § ieſt z partesu dobry na iakimkolwiek instrumenćie muzycznym.

Partolę. schlechte Arbeit machen, sudeln, pfuschern. bousiller, travailler mal; faire quelque besoigne d'une maniére grossière.

Partya. 1) Partey, Menge. 2) Partie, Vorschlag zu etwas, ein Anerbieten. 3) Parthey, Anhang, Faction. 4) Partie von abgeschickten Soldaten. 1) partie, quantité. 2) parti, avantage, *m.* ofre ou condition qu'on présente à qu. 3) parti, partie, faction. 4) détachement, partie; un petit corps envoié à la petite guerre. § 1) wielkiemi partyami towar kupuie; partya wielka szarańczy przylećiała. 2) oyćiec corce swoiey naylepiey wyiedna i upatrzy partyą. 3) na Szwedzką śię przekinął partyą. 4) gdy partye z woyska na czaty wychodzą.

Partyka chleba. Partickel, Stück-Brod. gros lopin de pain.

Partykularz, *g. a.* 1) kleines Dorf-Kloster von 20 Mönchen. 2) Privat-Mann. 1) petit couvent de village, où il y a vint Réligieux. 2) particulier; homme privé.

Partytura. Music: die Partitur. *Musiq.* partition.

Partyzant. Anhänger, Parthey-Gänger. adhérent, partisan; qui suit le parti de qu. § partyzantow Woyny Szwedzkiey wydać maią.

Paru, *vid.* Para — *parę*, *paru*.

Paruię. vertreiben, verjagen. déloger, déplacer, chasser. § parował ich od wałow; parować (pędźić) trzodę.

Paryż, *g. a.* Paris, eine Haupt-Stadt in Franckreich. Paris, ville capitale de France.

Paryski. Pariser. de Paris.

Parza, ospa. Hunds-Futter. du son préparé pour la nourriture des chiens. § zacuchnęła psu parza.

Parzę, *y, ył*. 1) brennen. 2) brühen. 3) brennen, ein Brennen verursachen als Nesseln. 4) Heilk. bähen ein franckes Glied. 5) schneiden, anziehen als die Kälte. 6) feuren, schiessen, beschiessen. 1) brûler, faire mal en touchant le feu. 2) échauder. 3) brûler, piquer comme l'ortie. 4) *Médec.* fomenter une partie malade. 5) foüeter, gercer comme le vent. 6) foüeter, batre comme les canons; faire un grand feu; tirer. 7) aparier, acoupler, apareiller. § 1) parzy ogień, żelazo rozpalone. 2) parzy ukrop; parzyć gęś. 3) parzy pokrzywa. 4) parzyć rękę, nogę; parz mieysca dolegliwe kapustą. 5) bicz, mroz, wiatr parzy. 6) iako z armat parzyć poczęli; sparzył dobrze odyńca. 7) parzyć gołębie, kanarki.

parzyć psom. Kleyen für die Hunde einrühren. tremper du son dans l'eau chaude pour les chiens de chasse.

słońce parzy. die Sonne sticht, brennet. le soleil brûle, frape.

parzę się. 1) sich bähen. 2) sich paaren, sich gatten. 1) se fomenter. 2) s'aparier, s'acoupler, se joindre.

Parzenie. 1) das Brühen. 2) das Brennen, Jucken von einer Nessel. 3) das Schiessen, Beschiessen. *4) das Bähen eines krancken Gliedes, s. Naparzanie. 5) das Paaren, das Gatten. 1) l'action d'échauder. 2) brulûre, piquûre d'ortie. 3) l'action de tirer, de ruiner à coups d'armes à feu. *4) la famentation d'une partie malade, *v.* Naparzanie. 5) l'action d'aparier, d'acoupler.

Parzysty. 1) gepaaret, Paar Weise zusammen gefüget. 2) Rechenk. gleich, gerade, das sich ohne Bruch theilen läßt. 1) aparié, acouplé. 2) *Aritm.* pair, qu'on peut diviser sans fraction.

Paś. Paulchen, kleiner Paul. Paulot, petit Paul.

Pas. Wort der Spieler: Paß, ich spiele nicht. *terme de jeu:* passe, je ne joue pas.

pas, g. a. 1) Pohlnischer Paß, Binde um den Leib. 2) ein Gurt. 3) ein Windel-Band. 4) lang geschnittener Streif oder Stück, als Fleisch; eine Schrote. 5) Paß, Grentz-Ort. 6) Paß, so man den Soldaten giebet. 7) der Thier-Kreis am Himmel. *8) die Milch-Strasse am Himmel, s. *mleczna droga.* 1) ceinture, ceinturon. 2) un sangle. 3) tour de lange. 4) tranche, piéce longue. 5) pas, détroit; un défilé; un passage ou une avenuë dans un païs fort étroite. 6) le congé qu'on donne à un soldat à charge de revenir. 7) le zodiaque. 8) le chemin de Saint Jaques, *v. mleczna droga.* § 1) pas lity, iedwabny. 2) pas łożkowy, rzemienny, konopny. 3) zdiąć pas z dźiećięćia powitego. 4) pokray mięso na pasy. 5) pasow i zamkow mało mamy; pas dobrze opatrzony; na pasach nieprzyiaćielowi zabiegać. 6) dać pas żołnierzowi.

pas rycerski. 1) Wehr-Gehenck. 2) Ordens-Band. 1) baudrier, ceinturon. 2) cordon, colier de l'Ordre.

wzgardźił pasem rycerskim. er hat den Degen an die Wand gehangen. il a pendu l'épée au croc.

pas oficerski. eine Officiers-Schärpe, so sie um den Leib tragen. écharpe, ceinture d'Oficier.

pasy tragarskie. Träger-Riemen. bricoles; bandes de cuir dont les Porteurs se servent.

pas S. Jana źiele. (lycopodium; muscus terrestris) Bär-Lappen, Wolfs- oder Teufels-Klau, Gürtel-Kraut. licopodium.

pasy karetiane. Hang-Riemen in der Kutsche. sou-pentes, *f. plur.* courroïes qui tiennent suspendu le corps de carosse.

pas miechowiczny na rapturę. Bruchband. braier, bandage, *m.* pour arréter les décentes de boiau.

od pasa do nog, na doł. vom Gürtel, vom Unterleib an bis auf die Füsse. de la ceinture, du milieu du corps en bas.

od pasa do gory. vom Gürtel in die Höhe. de la ceinture en haut. § Syrena iest pław morski od pasa na doł ryba, a od pasa do gory białagłowa.

do pasa. bis an den Gürtel, bis an den Leib. jusqu' à la ceinture; jusqu'au milieu du corps. § posąg do pasa; woda tam idźie do pasa.

w pas kogo porwać. einen mitten um den Leib fassen. prendre qu. par le fois du corps, à fois du (de) corps, au milieu du corps, par le faux (fort) du corps.

za pas; za pasem. in dem Gurt. dans la ceinture. § wetknąć pistolety za pas; mieć pistolety za pasem.

za pasem. fertig; gleich bey der Hand. tout prêt, à main, à la portée. § za pasem u niego zawsze przyczyna; wymowkę ma za pasem.

pasy z kogo drzeć. aus dem Rücken des Uebelthäters Riemen schneiden. couper des laniéres du dos d'un criminiel.

weź nogi za pas. nimm die Beine auf die Achsel. buvez un coup & haut le pié; cours à toutes jambes; cours plus vite que le vent; prens les jambes à ton cou.

za pasy z kim chodźić. 1) mit einem ringen, kämpfen. 2) mit einem im Streite liegen, übers Knie gespannt liegen. 1) luter avec qu. 2) tirer au court bâton avec qu; se disputer, se quereller avec qu.

Pasaman, pasamon. Passament, Borte. passement. § pasamon iedwabny z drobnemi nitami śrebrnemi.

pasamany przydać. verbremen, bortiren, mit Borten besetzen. passementer; mettre du passement sur un habit.

Pasamannik, Pasamonnik. Borten-Würker, Band-Weber, Passamentierer. passementier, rubanier.

Pasę, *paśie, pasł.* Vieh weiden, hüten. paître des troupeaux, mener paître. § paść owce, bydło.

paść oczy czym. die Augen mit etwas weiden. repaître les yeux de qu. ch.

paść śię. 1) weiden, grasen, auf der Weide gehen. 2) sich mästen. 3) sich schmeicheln als mit Hoffnung. 1) se paître; manger l'herbe; paître l'herbe. 2) se nourrir,

nourrir, se repaître, se paître. 3) se paître, repaître, se flater de; s'entretenir d'une chose vaine. § 1) bydło się na łąkach pasło; pszczoły się na pasiekach pasą. 2) paść się specyalikami. 3) sami się opinią pasiemy, sami się oszukiwamy; daremną się pasie nadzieią.

Pasek, *g. paska.* 1) kleine Binde, kleiner Gurt. 2) schmales Band, Riemen etwas zu zubinden. 3) Streich-Riemen zu Putz-Messern. 4) kleine Schnitte, Streiflein. 5) Leit-Band, Gängel-Band, Leit-Rieme. 1) bandelette, ceinture, petite ceinture. 2) tirant, courroie, bandelette à lier qu. ch. 3) écorce ou courroie à afiler les rasoirs. 4) petite tranche, morceau coupé en long. 4) lisiére dont on se sert à promener les enfans. § 1) chłopiec w pasku iedwabnym. 2) paskiem konopnym co zmocnić. 3) wyostrzyć brzytwę na pasku. 4) pokray mięso na paski. 5) wodźić dźiećię na pasku.

paski u szable. Riemen woran die Scheide des Säbels hängt. porte-sabre, *m.* ceinturette de sabre; bretelles; petites bandes de cuir d'où pend le fourreau de sabre.

paski u botow. die Streppen oder Zug-Bänder an den Stiefeln. les tirans au dedans d'une bote.

Paśibrzuch, *vid.* Pasorzyt.

Paśieka, mieysce gdźie śię pszczoły pasą. Bienen-Garten; wo die Bienen den Honig sammeln. le lieu où se nourrissent les abeilles.

Paśienie. das Weiden. pâture, l'action de paître.

Paśierb. ein Stief-Sohn. beau fils; fils d'un autre lit.

Paśierbica. Stief-Tochter. belle fille; fille d'un autre lit.

Paśierbiczy, Paśierbowy. Stief-Söhnlich; Stief-Töchterlich. de beau fils; de belle fille.

Paskudnica. säuisches Weib, Saunickel. begueule, gaupe, une souillon; mariegraillon.

Paskudnik. 1) unflätiger Mensch; eine Sau. 2) Vieh-Seuche, Vieh-Sterben. 3) Knolster, ein grüner stinckender Käfer, der das Gras vergifftet, davon das Vieh eine Seuche bekommt. 4) Vieh-Seuche von diesem gefressenen Wurm. 5) Buphonum, ein Kraut davon die Ochsen sterben. 1) un souillon, cochon, un homme mal-propre. 2) mortalité sur les bestiaux. 3) le bupreste, un insécte qui envenime les herbes dont les bestiaux meurent. 4) mortalité sur les bestiaux causée par le bupreste. 4) la mort aux boeufs, une plante.

Paskwil. ein Pasquil, eine Schmäh-Schrift. pasquil, pasquinade, pasquin, un libelle.

Paskwilant. ein Pasquillant. faiseur de pasquinades.

Pasmo. 1) Gebinde Garn von 40 Faden. 2) fig. lange Reihe, ein Gewebe; Verfolg von etwas. 1) écheveau, quarente fils qui sont noüez ensemble. 2) *fig.* un long tissu de; une enfilade de. § 1) czterdźieśći pasm bywa w przędźionie.

pasmem, adv. alles an einander; eins nach dem andern; in einem Zuge, in einem Strich. tout d'une suite, tout d'une tenuë, tout d'une tirade. § posłano furmanom w izbie pasmem we dwa rzędy; ztąd śię ustawicznym pasmem wszystkie snuią kłotnie; pasmem wszystkie śię szczęśćia sprowadźiły.

ma kilka wiosek iednym pasmem. er hat etliche Dörfer in einem Strich. il posséde quelques villages tout d'une tenuë.

cztery pokoie pasmem. vier Zimmer in einer Reihe. quatre chambre tout d'une suite, de plein pié, toutes proches l'une de l'autre.

Paśne na cudzym; prawo paśienia. die Kuppel-Hut, Trifft-Gerechtigkeit auf einer Wiese. le pâturage; le droit de mener paître sur un pré sans païer l'herbage. § paśnego na moiey nie ma łące.

Paśnik. Gürtler. ceinturier, faiseur de ceintures.

Pasobrzuch, *vid.* Pasorzyt.

Pasorzycki schmarotzerisch. parasitique.

Pasorzyctwo. Schmarotzerey. écornifle-rie; parasitique, le métier de parasite.

Pasorzyt. Schmarotzer, Teller-Lecker. écornifleur, parasite, piqueur d'escabelle, chercheur de franches lipées; fleureur de cuisine, démon du midi.

Pasowanie. 1) das Umgürten. 2) das Passen im Spiele. 1) l'action de ceindre qu. d'une ceinture ou ceinturon. 2) l'action de passer au jeu.

pasowanie rycerza. das Ritter-Schlagen. création d'un Chevalier; la promotion à la Chevalerie.

Pasowany. zum Ritter geschlagen. qui est élevé à un Ordre; qui a l'Ordre de quelque Chevalerie. § pasowany żołnierz.

Pasowka. Zapfen-Birne. poire fort délicieuse qui a la figure d'un étoupillon.

Pasowy. Gürtel-, Binde-. de ceinture.

Pasterka. eine Schäferin. bergere, celle qui garde les brebis.

Pasternaczek, *vid. pasternak dźiki.*

Pasternak, *g. u.* Pastinac, Pasternak. de la pastenade; du panais une racine potagére.
pasternak, g. a. *ryba morska.* Angel-Fisch, Stachel-Rochen ein See-Fisch. pastenaque, tareronde un poisson de mer qui a la figure d'une raie.
pasternak dźiki, *pasternaczek*, (pastinaca sylvestris) Wildmohren, Mohren-Kümmel, Vogelnest-Saamen. panais sauvage. § pasternak dźiki iest chwast w ięczmieniu i orkiszu, piwo sokiem iego zmieszane kamień kruszy.
Pasternik, *g. a.* ein Pastinak-Beet. planche semée de panais.
Pasterski. Schäfer-. de berger, pastoral; de pasteur.
laska pasterska albo pastusza. Schäfer-Stock. houlette; bâton pastoral.
Pasterstwo. Schäfer-Stand; Schäfer-Gewerbe. la profession de pâtre; le métier de berger.
Pasterz. 1) Schäfer, Hirte. 2) fig. Hirte, Lehrer. 1) berger. 2) *fig.* Pasteur, Docteur de l'Eglise. § 1) pasterze tey wśi. 2) Naywyższy Kośćioła Bożego Pasterz.
Pastewnik. 1) Vieh-Weide. *2) Zaun, Gehäge. 1) pâture, pâturage, *m.* herbage, *m.* 2) haïe; boucheture, clôture.
Pastewny. 1) mit Vieh-Weiden versehen. 2) zur Einnahme von Vieh-Weiden gehörig. 3) auf der Weide gemästet; Weid-. 1) où il y a de bons & de beaux pâturages; propre à nourrir le bétail. 2) qui concerne le revenu de pâturage. 3) qui paît sur un pâturage; d'engrais. § 1) wśi pastewne. 2) pastewne dochody. 3) woł pastewny.
Pastorał. Bischoffs-Stab. bâton pastoral, crosse.
Pastuch. } schlechter Hirt. un pâtre; gardeur de bétail.
*Pastucha. }
pastuch gęśi. Gänse-Hirt. gardeur d'oïes.
pastuch krow. Kuh-Hirt. vacher, bouvier.
pastuch świn. Sau-Hirt. porcher, gardeur de cochons.
pastuch koz. Ziegen-Hirt. chévrier.
Pastuszy. Hirten. de pâtre.
pastusza laska. Hirten-Stock. bâton de bouvier.
Pastwa, *vid.* Pasza.
Pastwię śię nad kim. mit einem übel umgehen; toben. exercer sa rage, sa cruauté contre qu; maltraiter, tiraniser, strapasser, rudoïer, traiter rudement qu.
Pastwienie śię. das Toben wider einen; Unmenschlichkeit; Härte. dureté, rage contre qu; traitement fort dur; cruauté, inhumanité. § przewodzenie i pastwienie śię nad ubogim ludem.

Pastwisko. Vieh-Weide, eine Trifft. le pâturage, l'herbage, le pacage, *m.*
Pasuię kogo. einen zum Ritter schlagen. créer, faire qu. Chevalier; donner l'Ordre à qu. § krol pasował kawalera; pasował go na kawalerstwo, na rycerstwo.
pasuię we grze. Passen, im Karten-Spiel. *terme de jeu:* passer; ne joüer pas.
pasuię śię. eig. u. fig. ringen, kämpfen, streiten. *prop. & fig.* luter, combatre, disputer; éforcer d'obtenir sur qu. § pasowali śię z sobą przez czas niemały przećiwne strony; pasować śię myślami; pasował śię daremnie z przećiwną i iemu i Oyczyznie fortuną; miłość z męstwem śię pasowała.
śmierćią śię pasować. mit dem Tode ringen. agoniser, être à l'agonie, tirer à la fin.
Pasynek. Nachneffe, Ur-Ur-Enckel; des Ur-Enckels oder Ur-Enckelin Sohn. fil de l'arriére petit fils ou de l'arriére petite fille.
Pasza, pastwa. 1) Weide, Fraaß, Futter auf dem Feld für die Thiere. 2) fig. Futter, Nahrung für die Seele. 3) Jäger; Revier, wo gejaget wird. 1) fourrage, *m.* herbe; mangeures, *f. plur.* pâture des animaux sur la campagne. 2) *fig.* pâture, nourriture de l'ame. 3) *chasse:* cerne, enceinte dans laquelle on chasse. § 1) trop zaiąca w paszy; źiemia rozmaitą wydaie paszą. 2) pasza to ćielesna i liche umysłu ukontentowanie. 3) pies śię zabawia w paszy; pies poszedł w paszą.
pasza ielenia. Weide des rothen Wildes. viandis.
Paszcza, *vulg.* Fresse. mufle, *m.* § ey cyt wezmiesz w paszczę.
Paszczęka. 1) der Rachen der Thiere. 2) Rachen, Fresse, Hals. 1) gueule, museau de quelques animaux. 2) *fig.* gueule, bouche. § 1) lew paszczękę na niego rozdźiewił. 2) trzeba nasyćić łakome dworzanom paszczęki.
paszczęka rozwarta, otworzona. offner, aufgesperrter Rachen. gueule béante ou ouverte.
dać komu w paszczękę. einem auf das Maul schlagen. donner à qu. sur le mufle.
Paszport. einen Paß, Paßport. passeport. § paszportu prośić; paszport dać, wydać.
Pasztećik, *g. a.* Pastetchen. petit pâté.
Pasztet. eine Pastete. un pâté. § pasztet Niemiecki, Francuski, Angielski, rybny, mięsny.
pasztet ćielęcy. Pastete von Kalb-Fleisch. godiveau; un pâté de godiveau.

pasztet

pasztet na zimno. eine kalte Pastete. un pâté de requête.
pasztet liściany. Pastete von geblättertem Teig. un pâté à la Mazarine.
Pasztetniczka. Pasteten-Beckerin. patissière.
Pasztetnik. Pasteten-Becker. patissier.
Pasztetowy. Pasteten-. de pâté.
patesztowa podeszwa. die Unterkrust einer Pateste. abaisse de pâté.
nakrywka pasztetowa. Pasteten-Deckel; die Ober-Kruste. un couvercle de pâté.
Patarda, *vid.* Petarda.
Patela, Patelnia. 1) flache Küchen-Pfanne. *2) kleine Feuer-Pfanne, s. Fairka. 1) poile à frire, à fricasser. *2) chaufferette, petit réchaud, v. Fairka. § 1) na pateli co upiec; patelnia do smażenia.
patela do tortow. Torten-Pfanne. tartiére, tourtiére.
*Patok. ein Stock, Prügel. bâton, baguette.
Patoka. klarer, geläuterter Honig. du miel bien afiné; miel sans ordures.
**patoka, ustoiny.* Satz, Hefen. fondrille, sédiment.
*Patnik, pielgrzym. Pilger, Wallfahrts-Bruder. pélerin, qui va en pélerinage; qui fait un voiage de dévotion.
Patron. 1) Patron, Schutz-Heiliger. 2) Sachwalter, Anwald, Advocat. 1) Patron, Saint qui est Protecteur de qu. 2) Avocat, Praticien, qui conduit & instruit un procès. § 1) Stanisław iest Patron Polski, a S. Dyonizy Francyi.
Patronowie Swięci. die Heiligen. les Saints.
Patron moy; Swięty ktorego mam imię. Heiliger, dessen Nahmen ich führe. mon Parrein, le Saint dont je porte le nom.
patron, pan okrętu. Schiffs-Patron. le maître de navire; patron de navire.
**patron wzor.* Muster. patron, modèle.
Patronka. Patronin, Schutz-Heiligin, Beschirmerin. Patronne, Sainte qui est Protectrice de qu.
Patronizacya. die Praxis eines Rechtsgelahrten. avocasserie, pratique; le métier d'un avocat.
Patrul. die Patrolle, die Schaarwache. la patrouille; les soldâs qui marchent la nuit dans les ruës. § patrule po ulicach w nocy chodzą.
Patryarcha. Patriarche. un Patriarche.
Patryarchalny. Patriarchisch. patriarcal.
Patrzacz. Zuschauer. spectateur, qui regarde quelque chose.
Patrzam. } 1) das Gesicht, die Augen
Patrzę, *y, ył.* } gegen etwas halten, richten; schauen. 2) sehen. 3) sich nach etwas umsehen, mit den Augen suchen. 4) auf einen sehen, sich an einen halten. 5) abwarten, zusehen, Achtung geben. 6) aussehen als; aussehen böse, gut. 7) sehen, nachschlagen in einem Buch. 8) von Sonnen-Uhren: gewendet seyn, gehen gegen eine von den Gegenden. 1) regarder; porter les yeux, le regard sur; avoir le visage, les yeux tournez vers; regarder quelque tems. 2) voir. 3) regarder après qu. ch; chercher de yeux pour trouver. 4) se prendre à qu. de qu. 5) prendre garde de; soigner qu. ch; veiller, vaquer, avoir soin à. 6) avoir une bonne, un mauvaise mine; avoir la mine de; ressembler à; sentir, ressentir qu. ch. 7) voir, chercher dans un livre. 8) *en parlant des cadrans:* être tourné vers; regarder un quartier du monde. § 1) patrzę za kim poki go doyrzeć nie mogę; patrzy na moy dom; patrza na ptaka ale go ieszcze nie widzi. *2) patrzy (widzi) dobrze źle. 3) patrzy tu sługi, kapelusza swego 4) patrz tey szkody na niego; on patrzyć ma posesora, a posesor ewiktora. 5) patrz tego co czynisz; patrz pilno, aby nie uciekł; patrzy na mię, iak czynię; niech szwiec swego patrzy kopyta, *prov.* każdy patrz swego rzemiesła. 6) patrzy zły, dobry; wesoło patrzy; te pierścionki patrzą iako złoto; patrzy to sukno dobrze. 7) zegar słoneczny patrzy na południe, na wschod. 8) o czym partrz w Kromerze.

* * *

Patrzam hat die lange und Patrzę die kurtze Handlung der Bedeutungen dieser *verborum.* Patrzam *exprime la longue & Patrzę la brève action des significations de ce deux verbes.*
ledwie na niego patrzać mogłem. ich konnte ihn kaum ansehen. à peine ai-je pû le regarder.
z oczu mu to patrzy. es siehet ihm dieses aus den Augen, er siehet diesem gleich. il ressemble à, il a la mine de; il à la mine que. § kufel, chytrość, rozum mu z oczu patrzy; nie patrzy mu nic dobrego z oczu; nie patrzy mu to z oczu.
patrzy mu złodźiey z oczu. der Dieb sieht ihm aus den Augen. il porte la mine d'être filou; il a la mine de filou.
krzywo patrzyć, po oku patrzyć. scheel, ungern sehen. regarder de travers, de côté; de mauvais oeil. § po oku na mię zawsze patrzy.
patrzyć na doł z gory. von oben herunter sehen, regarder d'en haut.

patrzyć czym, przez co. durch etwas sehen. voir à travers de.
patrzyć oknem. durchs Fenster sehen. regarder par la fenêtre.
patrzyć śmiele; nie mrugaiąc oczyma patrzyć. steif, unerschrocken sehen. regarder fixement.
na oczy patrzyć. mit seinen Augen sehen. voir de ses yeux.
patrzyć sobie. mit guter Muße, mit allem Fleiß besehen. s'apliquer à considérer, à regarder atentivement, regarder à son aise. § patrzę sobie na malowanie.
patrzyć tam i sam. hin und her sehen. regarder de côté & d'autre; regarder de tous les cotez.
patrz, interj. schau; sehet doch. regardez, voiez, considérez. § patrz go iaki frant; patrz iaki to człowiek.
patrz sam siebie. zupfe dich selber bey der Nase; sieh auf dich selbst. prénez vous par le nez.
patrz sam; patrz na mię; wey; słysz. höre doch; sehe doch her. écoutez donc; regardez ici; voïez.
patrz końca w każdey sprawie. in jeder Sache siehe aufs Ende. aïez en vuë la fin de toutes choses; faites atention à ce que vous faites.
rozumem daley patrzy. er siehet auf die Folgen. il prend garde aux suites.
patrz że się tu i mnie dostanie; patrzay diable że się tu i mnie dostanie. ich muß mich in Acht nehmen, daß ich nicht auch eins kriege. il faut étre en garde que je n'en tienne pas aussi, que je n'atrape pas aussi des coups. § biią go, patrz żeby się tobie nie dostało.
Patrzanie, patrzenie. das Schauen, Anschauen. regard; l'action de tourner les yeux vers une chose pour la regarder; le regard actuel d'une chose. § patrzanie na co z boku, z dołu, z gory.
*Patyczka. } kleines Stöckchen zum Ausklopfen. baguette, bâton délié.
Patyczek.
Patyk.
*Patyka.
Patyna kościelna. Kelch-Teller, kleines Tellerchen so den Kelch bedecket. paténe; petite assiette pour couvrir le calice.
Patynka. Weiber-Pantoffel. pantoufle de femme. § dał iey na patynki; patynek wysokich dla niey trzeba.
Patynkarz. Weiber-Pantoffel Macher. cordonnier qui fait des pantoufles.
Paulin. } Pauliner-Mönch. hermite de Saint Paul. § OO. Paulići w Polszcze 23 Klasztorow maią.
*Paulita.
Pauza. Music: eine Pause, Zeichen des Stillhaltens. *Musiq.* tacet, pause. § pauzę położyć w partesach.
Paw, *g. pawia.* ein Pfau. paon oiseau. § pawie spoyrzyy na swe nogi, gdy roztoczysz ogon drogi, *prov.*
Paweł. Paul. Paul. § bież Pawle po Pana.
*Pawęż, *f.* } 1) langes Schild der Fußgänger. 2) Wappenk. grosser Stern durch den drey Schwerdter gehen, über der Krone stehen fünf Strauß-Federn. 1) pavois, écu; un bouclier long pour les fantassins. 2) *Blas.* grande étoile par laquelle passent trois épées; cinq plumes de paons sont mises sur la couronne.
Pawęża.
Pawęza.
Pawężnik. Schild-Macher. faiseur de boucliers ou d'écus.
pawężnik, żołnierz pawężę noszący. Schild-Träger. fantassin avec un pavois.
Pawężny. Schild-, de bouclier, de pavois.
Pawi. Pfauen-, de paon.
Pawica. Pfau-Henne, Pfauin. panesse, panache, pâne.
Pawię. junger Pfau. paonneau, le petit de la pânesse.
Pawię się. sich brüsten. se quarrer; s'enfler d'orgueil; se pavanner.
Pawilon, namiotek nad łożkiem. Bett-Pavillon. pavillon, sorte de housse pour un petit lit.
**Pawiment, tło, podłoga. ein Fußboden. plancher; un pavé.
Pawiniec ziele, *g. pawińca.* (theombrotion, semnion) ein gewisses wohlriechendes Kraut. espèce de plante d'une odeur agréable.
Pawłowy. des Pauls. de Paul.
Paź, pacholę dworzkie. ein Page. un page.
Październik, *g. a.* der October, der Wein-Monat. Octobre, *m.*
Październikowy. October-, d'Octobre.
Pazdzierz, *f.* } Anne; Hachel; Flachs- oder Lein-Splitter. chenevote, petite parcelle de tuïau de chanvre ou de lin.
Pazdzierze.
Pazdzior.
Pazdziorny. } hachlicht. plein de chenevottes.
Pazdzierny.
Pazłotka. verguldetes auch versilbertes Blechlein oder Stückchen Leder. oripeau; clinquant, petite lame de métail, petit morceau de cuir, qu'on a doré ou argenté.
Paznogieć, paznokieć, *g. a.* 1) Nagel am Finger. *2) Kralle am Thier-Fuß, s. Pazur. 1) un ongle sur le bout d'un doit. *2) ongle, *m.* d'un oiseau, d'une béte, *v.* Pazur. § 1) oberznąć sobie paznokcie; plamka na paznokciu.

paznokći zarośliny, albo zarastanie mięsem. Vogel-Geschwär, wildes Fleisch an den Fingern. excroissance de chair qui couvre une partie de l'ongle.
paznokći wrastanie w mięso; paznokći zakrzywienie. das Einwachsen der Nägel ins Fleisch. courbure des ongles qui les enfonce dans la chair.
paznokćie nad tym gryźie. er kauet darüber die Nägel. il s'en mord le pouce; il en ronge les ongles.
Paznokćisty. wie Nägel an der Hand gemacht, oder mit solchen versehen. fait en ongle de doit; qui a des ongles aux doits.
Paznokty zelazne w katowni. eiserne Hacken zur Tortur. crochets, avec quoi le bourreau donne la question.
Pazucha, zanadrze. der Busen am Kleide. le sein, le devant de l'habit qui couvre le haut du brichet.
w pazuchę co włożyć. etwas in den Busen stecken. mettre qu. ch. dans son sein.
za pazuchą co nośić. etwas im Busen tragen. porter qu. ch. dans son sein.
Pazur, *g. a.* 1) Finger an den Füssen der Thiere, der Vögel. 2) Kralle an diesen Fingern. 1) doit des animaux, des oiseaux. 2) ongle, *m.* grife ou doit d'un animal, d'un oiseau.
pazur u pśi nogi. Hunds-Nagel. harpi.
obćiąć pazury zwierzowi. einem Thiere die Krallen beschneiden. rogner les ongles à une bête farouche.
pazur kotczy albo kani źiele. (calcalia) weisser Carri. du cervi sauvage; calcalia.
Pazurowaty. krallicht, mit Krallen versehen. qui a des grifes; armé de grifes, d'ongles.
* Pce, *plur vid.* Ketnary.
Pcham, *v. m. F. pchnę.* 1) stossen, einen Stoß geben. 2) fortschieben, fortstossen. 3) drängen die Leute. 4) eiligst abschicken, abgehen lassen. 1) pousser avec force; porter, pousser un coup, une bote de toute force à qu. 2) pousser devant soi, pousser qu. ch. en la faisant avancer. 3) presser qu. dans la foule. 4) pousser qu. vers; dépêcher, envoier sans aucun retardement. § 1) pchniy go ręką, kiiem, łokćiem; pchnął go szpadą, dźidą; pchnął go w ogień, w wodę. 2) pchać przed sobą kamień, taczki. 3) pchać ludźie aby prętko szli. 4) trzeba żeby kogo pchnąć do niego iako nayprędzey, o tym mu oznaymuiąc; pchnąć listem do kogo.
pchnąć koniem do kogo. auf einen zusprengen, losreuten. faire partir, pousser le cheval vers qu.
pchnąłeś go że upadł. du hast ihn gestossen und er fiel. vous l'avez poussé & il est tombé.
woł go pchnął. der Ochs stieß ihn. le beuf l'a frapé de cornes.
pchnąć śię. 1) sich stossen. 2) sich drängen. 3) eiligst wohin reisen. 4) streben als nach Ehre. 1) se heurter contre; se donner un coup. 2) se pousser, se presser dans la foule. 3) partir en hâte. 4) s'élancer, se pousser; aspirer à quelque honneur. § 1) pchnął śię dyszlem, o dyszel. 2) pchali śię dźiśiay ludźie taka ciżba była. 3) pchnął śię to nowiną do dworu. 4) pchnął śię do sławy.
Pchła. ein Floh. une puce. § pcheł tam pełno.
Pchlisty. voll Flöh. plein de puces.
Pchnięćie. ein Stoß. coup, bote, qu'on pousse à qu.
Pchnięty. gestossen. poussé, frapé de quelque coup.
Pęca, *vid.* Pęcina.
Pęcak. } Pischke, geröstete und gegraupte
Pęczak. } Gerste, gantze Graupen. sorte de gruau; orge mondé & rôti médiocrement. § pęczak z ięczmienia, z orkiszu, z samopszy; kasza z pęczaku.
Pęczakowy. die Pischke betreffend. d'orge mondé. § pęczakowa kasza, gruca.
Pęcherz, *m. g. a.* } 1) Urin-Blase. 2) Fisch-
* Pęcherz, *f.* } Blase. 3) Brand-Blase. 4) Knirps, kleiner Kerl. 1) vessie. 2) vessie d'un poisson. 3) vessie ou élevure qui vient du feu sur la peau. 4) petit bout d'homme, mirmidon, courte bote. § 1) pęcherz nadęty po wodźie pływa; ktoś nad nadętym pęcherzem napiśał; ogromne nic.
Pęcherzyca źiele, *vid.* Miechunki.
Pęcina. die Fessel am Pferde-Fuß zwischen der Kugel und der Krone. le paturon au pié du cheval entre le boulet & la couronne. § pęcina iest przegub w nodze końskiey przy kostce.
pęćiny. die Gefässe oder Riemen den Falcken auf der Hand zu halten. laniére, longe de cuir pour tenir l'oiseau de chasse sur le poing. § sokoł związany dzwonki i pęćinami.
* Pecka, *vid.* Pestka.
Pęcznieię. quellen. s'enfler, grossir, se gonfler. § ten ryż dobrze pęcznieie.
Pęczyna, *vid.* Paczyna.
Pedagog. Kinder-Informator. régent, précepteur, celui qui instruit.
Pedard, *vid.* Petard.
Pedagra, *vid.* Podagra.

Pedestal, podstawek. 1) Bilder-Fuß, Säulen-Fuß. **2) Thron-Stuffen. 1) piédestal d'une colonne. **2) les dégrez d'un trône.

Pędzę. 1) jagen, treiben. 2) treiben als der Wind den Rauch. 3) treiben, befördern, aufs höchste bringen. 4) schiessen, jagen, schnell fliegen oder laufen. 5) antreiben, anspornen. 6) führen ein Leben. 1) pousser en avant; toucher, mener, chasser un animal, un homme, le porter, & le faire aller en avant. 2) pousser, chasser comme le vent la fumée. 3) pousser, faire avancer, porter, faire aller une chose aussi loin qu'elle peut aller. 4) voler, pousser, s'élancer, se lancer, courir. 5) pousser, inciter, exciter, encourager quelqu'un. 6) mener, faire une vie. § 1) pędźić bydło, więźnie, nieprzyiaćiela przed sobą. 2) wiatr pędźi wodę, dym. 3) pędźi co raz wyżey sławę i reputacyą imienia swoiego. 4) pędźi na koniu; pędźił za złodźieiem; pędzą z łuku strzały. 5) miłość go do tego pędźiła. 6) szczęśliwe pędźi dni, lata, żyćie.

pędźić śię za nieprzyiaćielem. dem Feind nachsetzen, nachjagen. donner la chasse aux ennemis; les poursuivre, pousser.

Pędzel, *vid.* Pęzel.

Pędzenie. das Jagen, Treiben. élancement; l'action de pousser. § pędzenie wody na wysokie mieysce.

Pędzony. getrieben, gejagt. poussé, chassé.

Pedźiwiatr. Wind-Beutel, Windmacher. vendeur de fumée. § drugi pędźiwiatr chćiałby wszystko sprawić.

Pędzlikuię, *vid.* Pęzlikuię.

Pęk, *g. u.* ein Bund, Gebündel. bote, trousseau, paquet. § pęk słomy, rożynkow, kluczy, strzał.

pęk chrostu. Reiß-Bund, Bund Reißholtz. fagot, bourrée.

Pękam śię, *v. m. F. pęknę.* platzen, zerfallen. se créver, se crévasser, se fendre, tresaler. § beczka ta śię pęka; pękła (pęknęła) strzelba.

Pękatość. Bauch, Bauchigkeit eines Gefässes. la bouge, le milieu d'un vaisseau. § pękatość dzbana.

Pękaty. bauchigt. ventru, qui est gros au milieu. § pękata beczka na poł łokćia; gruszka pękata.

Pektoral. Brust-Schild. pectoral.

Pektoralik, *g. a.* Sack-Uhr. une montre.

*Peł, proch. Staub. poussiére.

Pelenie. } das Jäten, Ausjäten. l'action
Pełćie. } de sarcler, d'arracher les mauvaises herbes.

Pelę, *piele, piol.* jäten das Unkraut. éherber, sarcler, arracher les mauvaises herbes. § pielą dźiewki zagony; a kiedy pleć będą?

Pełen, *vid.* Pełny.

Pelepones, *vid.* Pelopones.

Pelikan, ptak zmyślony malarzow i niektorych pisarzow. der Pelican, ein fabelhafter Vogel. le pélican un oiseau imaginé.

Pełk, *g. a.* ein Pölchen; eine Scheide-Müntze, derer 180 auf einen Thaler gehen. liard, petite piéce de monoie blanche, valant la cent-quatre-vintiéme partie d'un écu.

Pełna, *vid.* Pełny — *pełna.*

Pełnia. der volle Mond. la pleine lune, le plein de la lune. § pełnia zachmurza na deszcz.

księżyc po pełni. der abnehmende Mond. la veille lune.

pełnią mamy. wir haben vollen Mond. la lune est dans son plein; il y a pleine lune.

Pełnię. 1) erfüllen. 2) Bescheid thun; ein volles Glas zutrincken, austrincken. 1) acomplir, executer. 2) boire à pleine rasade, à plein verre; faire raison; faire des brindes avec qu. § 1) pełnię rozkazanie Was Pana. 2) pełnię do ćiebie; nie spełnił chytrze; pełnię za zdrowie twoie; pełnić rzędem, kołem; pełnili z sobą w pośiedzeniu.

pełnić śię. sich erfüllen. s'acomplir. § pełni śię ta wrożka.

Pełnienie. 1) Erfüllung. 2) das Bescheid thun; Sauf-Gelag mit vollen Gläsern; gestrichen volles Glas. 1) acomplissement, l'action d'acomplir, d'executer. 2) l'action de faire raison, de boire de pleines rasades; une rasade; un verre plein de. § 1) pełnienie rozkazow Was Pana zawsze mi miłe było. 2) przyymuię pełnienie od Was Pana; to pełnienie do ćiebie idźie.

Pełno, *adv.* voll. plein, tout plein en abondance. § pełno tam było ksiąg, Doktorow.

pełno nalana sklanka. ein gestrichen volles Glas. verre plein de quelque, liqueur; une rasade.

pełno nalać, pod strych nalać. gestrichen voll giessen. verser tout plein.

pełno tam ludźi. es ist da alles voll Leute. il y a tout plein de gens.

pełno tam szlachty. es ist da alles voll Edelleute. il pleut là des gentils-hommes.

z pełna wszystko. alles ist da, es fehlt kein Stück. ils sont complets; il n'y manque rien.

z pełna do domu nie powroći. er wird ohne ein

ein blaues Auge nicht wieder kommen. il ne retounera pas bagues sauves; il ne sauvera pas le moule du pourpoint.

Pełnomocny. ein Bevollmächtigter, bevollmächtigt. ami, procureur subdélégué; pourvu d'un plein pouvoir. § przez pełnomocnego u sądu stanął; Poseł pełnomocny.

pełnomocny. } selbstwaltend, höchst. souverain.
Pełnowładny. }

Pełność. 1) die Fülle, Vollfüllung. 2) Mathem. Körper; Grösse so eine Länge, Dicke und Breite hat. 1) plénitude, le remplissage, le remplage. 2) *Matém.* un solide, un corps; qualité qui a de la longueur, de la largeur & de la profondeur.

Pełny, Pełen. 1) eig. u. fig. voll. 2) voll, duppelt, gefüllt, von Blumen. 3) Mathem. körperlich, cubisch. 1) *prop. & fig.* plein, tout rempli. 2) *en parlant des fleurs:* double, à beaucoup de feuilles. 3) *Matém* solide. § 1) statek pełny napoiu; pełen teraz nadziei; pełen wesołey myśli; pełnym krzyknął gardłem. 2) pełny narcisszek, gozdzik. 3) pełny anguł.

pełna; pełna śklanka. voll eingeschencktes Glas; abgestrichnes Glas voll. rasade, rouge-bord, brinde, lampée, verre tout plein. § prosżę na pełną; pełna prze zdrowie twoie; pełna w koło idąca; piię pełną do Was Pana; piłem pełną od Was Pana.

siedzieć przy pełney. beständig saufen. étre souvent entre deux treteaux; lamper, gabeloter.

pełna moc. eine Vollmacht. plein pouvoir.

z pełnego miło brać; lepsze z pełney beczki; z pełnego sporo się bierze; z pełnego biorąc nie zaraz znać że ubywa. es läßt sich gut nehmen, wo genug ist; man sparet nicht wo alles in der Fülle ist. il a beau dépenser, qui en a en abondance; il taille en plein drap; il bâtit en plein champ.

pod pełnym żaglem płynąć. mit vollen Segeln segeln. aller à pleines voiles.

pełna liczba. Rechenk. eine cubische Zahl. *Aritm.* nombre solide. § pełna liczba iest, ktora rośćie z multyplikacyi i śiebie samey i swego produktu, iako 24 iest liczba pełna z 2, 3, 4, przez się multyplikowanych.

pełna figura. Meßk. ein Körper. *Géom.* un solide, un corps.

Pelopones, Morea. die Halb-Insel Morea, so den Türcken gehöret. le Pelloponnese, la Morée, une presque-île que les Turcs possédent.

Pełznę, *pełznie, pełzł, pełznął.* 1) verschiessen als eine Farbe. 2) vergehen, erlöschen. 3) Gerichtsw. betagen, verfallen, erlöschen. 1) se déteindre, se passer, perdre sa couleur. 2) évanoüir, passer, disparoître. 3) *Droit:* échoir, s'éteindre. § 1) pełźnie ta szata, ten kolor. 2) nadzieia spełzła. 3) aby żadna sprawa w Sądach nie spełzła; termin zpełzł.

nie spełzło mu. es ist ihm nicht vor genossen ausgegangen. il le paiëra; il n'en sera pas quite à si bon marché.

Pena, wina pieniężna. Gerichtsw. Geld-Strafe. *Palais:* amende pécuniaire.

Penca, *vid. pęciny.*

Pendent. ein Degen-Gehenck. un porte-épée; pendant.

Pendzel, Pendzlikuię, *vid.* Pęzel, Pęzlikuię.

Penitencyaryusz. Bischöflicher Vicarius, der die Absolution statt des Bischoffs ertheilet. pénitencier; le Vicaire Général de l'Evêque pour l'administration de la pénitence.

Penowanie. das Belegen mit Geld-Strafen. condemnation à la peine pécuniaire.

Penuię kogo. Gerichtsw. mit Geld-Busse belegen. *Palais:* condanner à une peine pécuniaire.

Pens. auferlegte Schul-Arbeit, Lection. tâche, ocupation qu'on donne à un écolier. § pensu się uczyć.

Pepawa, *vid.* Siedmlist.

*Pępel, *g. pępela*; bąbel. 1) Wasser-Blase. 2) Brand-Blase. 1) boule, ampoule, bouteille sur l'eau. 2) vessie, élevûre sur la peau.

Pępek, *g. pępka.* 1) der Nabel. 2) der Butzen, die Blüthe auf dem Obst. 3) Magen aus einem Feder-Vieh. 1) nombril. 2) oeil, petite couronne sur un fruit. 3) le gésier de quelque oiseau que ce soit.

Pępownik ziele, dzwonki. (hypericum) Durchwachs, Johannis-Kraut. millepertuis, trucheran.

Percepta. 1) Empfang, Einnahme der Gelder, empfangene Gelder. 2) Genuß, Hebung der Früchte eines Gutes. 1) recette, argent receu. 2) revenu; perception des fruits d'une terre. § 1) perceptę zrachować; w percepcie tey sumy niemasz. 2) ma perceptę z tey maiętności, z tych dochodow.

percepta i wydatki. Einnahme und Ausgabe. la recette & la dépense.

regiestr percepty i wydatkow. Einnahme- und Ausgabe-Buch. un livre de recette & de dépense.

Perduty, *plur.* jayka na wodźie puſzczane. in heiſſes Waſſer zerlaſſene Eyer. des oeufs filez dans l'eau chaude.
Peregrynacya. Reiſen, Beſuch fremder Länder. le voiage; action de voiager.
Peregrynant. Wandrer, Reiſender. voiageur, paſſager.
Peregrynuię auf Reiſen ſeyn; in die Fremde gehen. voiager; voir, viſiter les païs étrangers.
Perełka. kleine Loth-Perle. graine, ſemence de perle.
Perelnik. 1) Perlen-Händler. 2) Perlen-Fiſcher. 1) vendeur, marchand de perles. 2) pêcheur de perles.
Pereſudy, *plur.* Gerichts-Gebühren. épices, *f. plur.* les fraix, *m. plur.* les dépens judiciaires.
Perfumowany, wonnemi rzeczami napuſzczony, nacierty. mit wohlriechenden Sachen angemacht. parfumé.
Perfumownik. Kramer ſo wohlriechende Sachen verkaufet. parfumeur. § w kramie u perfumownika tego oleyku doſtanieſz.
Perfumuię co, wonnemi rzeczami napuſzczam. wohlriechend machen, mit wohlriechenden Sachen anmachen. parfumer.
Perfumy, *plur.* wonne rzeczy. wohlriechende Sachen. les parfums, les ſenteurs.
Perka. Art kleiner trockner Fiſche. eſpèce de petits poiſſons ſéchez.
Perła. eine Perle. perle. § ſznur pereł; perłami oſadzony; ſute z pereł ſznury.
perła celna wielka. groſſe ſchöne Perle. perle paragon.
perła niegładka, rogata. eckigte Perle. perle baroque.
perła Uryańſka. Orientaliſche Perle. perle d'Orient.
łowienie pereł w morzu. Perlen-Fiſcherey. la pêche des perles.
*Perlanka. Perlen-Borte. paſſement fait de perles.
Perliſty. Perlen-reich, mit Perlen beſetzt. perlé, riche en perles; embelli, garni de perles.
Perłowy. 1) perlen, von Perlen; zu Perlen gehörig. 2) perlen-färbig, perlen. 1) de perle, qui a du raport aux perles. 2) de couleur de perle; gris de perle. § 1) tkanka perlowa. 2) maść perlowa iako perła biała.
perłowa maćica. Perlen-Mutter. mére-perle; nacre de perle. § w maćicy ſię ſwoiey perła zamyka.
perłowa kaſza; perłowe krupki. Perlen-Graupen, Perlen-Grütze. du gruau arrondi, façonné comme les perles.
Perpendykularny, krzyżowy. ſenck-recht. perpendiculaire. § perpendykularna albo krzyżowa linia.
Pers. Perſer, Perſianer. un Perſan, un Perſe.
Perſki. Perſiſch. Perſan, de Perſe.
Perſya. Perſien, ein Königreich in Aſien. Perſe un roiaume en Aſie.
Perſona, oſoba. 1) Perſon in der Comödie. 2) Perſon, äuſſerliches Anſehen. 1) acteur, un perſonnage de la piéce. 2) un perſonnage; le port; l'extérieur. § 1) był perſoną na komedyi. 2) okazałą ma perſonę.
ma, noſi dobrze tę perſonę w tey ſprawie. er ſpielet bey dieſer Sache ſeine Perſon ſehr wohl. il jouë, il fait, il ſoutient fort bien ſon perſonnage dans cette afaire.
* *w perſonie ſwoiey; w oſobie; oſobą ſwoią.* perſönlich. perſonnellement, en perſonne; en ſa perſonne.
Perſonat. anſehnliche Perſon; der ein gutes äuſſerliches Anſehn hat. qui a l'extérieur beau & grave; un homme de belle répréſentation. § inſza perſonat, inſza umieiętny.
Perſpektywa. ein Perſpectiv, Kucker, Fern-Glas. lunette d'aproche; lunette de longue vuë; un téleſcope.
perſpektywa, nauka patrzania. die Sehe-kunſt. optique, perſpective.
obraz z perſpektywą. ein Perſpectiv-Gemählde. perſpective; tableau qui repréſente les objets en perſpective.
Perſwaduię komu co, namawiam kogo do czego. bereden. perſuader.
perſwadować ſobie że. ſich einbilden. ſe perſuader, s'imaginer que.
Perſyanka. 1) eine Perſianerin. 2) eine Fraun-Birne. 1) une Perſane. 2) poire de bon Chrétien.
Pertuty, *vid.* Perduty.
Peruczyſko. alte Peruque. tignaſſe, vieille perruque.
Peruka. eine Peruque. perruque.
Perukarka. Peruquenmacherin. perruquiére.
Perukarz. Peruquenmacher. perruqier.
Perukarczyk. Peruquenmacher-Geſell. garçon perruquier.
Perukarſki. Peruquenmacher. de perruquier.
Perukowy. Peruquen. de perruque.
Peryod. ein Period. une période.
Perz. 1) Unkraut, Dornen und Diſteln auf einem Acker. 2) Flocken, Wolle auf einigen Kräutern. 1) ronces & épines; des racines & d'herbes nuiſibles dans une terre labourée. 2) duvet, coton qui

croit sur quelques herbes. § 1) rola ostem i perzem zarasta.

Perzyna. 1) glůende Asche nach einem Brande; grosser Aschen-Haufen. 2) Bergw. Tutten oder Tutia. 1) cendre chaude, grande braise, ce qui reste après un incendie. 2) *Métal.* tutie. § 1) ogień dom moy w perzynę obróćił.

wszystko się w znikomą obroći perzynę. alles wird zu Staub und Asche werden. tout se reduira en cendre & en poudre.

Perzysty. Brand-. d'incendie, d'embrasement. § perzyste sadze.

Pestka. Stein, harter Kern im Obst. noïau d'un fruit. § pestka wiśien, broskwin, śliw.

Pestkowaty, maiący pestkę. das einen Stein hat. qui a un noiau.

pestka winney iagody. Weinbeer-Stein. pepin de raisin.

Pętam kogo; pęto kładę na kogo. fesseln, Fessel anlegen. enchainer qu; mettre les fers aux piez ou aux mains.

pętać się. sich einlassen, sich verwickeln. s'engager, se mêler, s'embarrasser de. § rycerskim się pęta rzemiesłem; z nim się pętać nie będę.

pętać konia. ein Pferd fesseln, solchem die Spann-Ketten anlegen. entraver un cheval.

Petard, *Petarda. eine Petarde. un pétard, tapereau. § petardami bramę wysadźić.

petard przypiąć. die Petarde ansetzen. atacher le pétard.

Petećie, petoćie, petoći purpurowe, *plur.* 1) Fleck-Fieber. 2) Petatschen. 1) la pourprée, fiévre pourprée, fiévre petéchiale. 2) le pourpre, les taches dans la fiévre pourprée; petechies, *f. plur.*

Petersyment wino. Petersimes, ein Spanischer Wein. sorte de vin d'Espagne qui a un goût délicieux.

Pętko. kleine Fessel. petites manottes.

pętko Panny Maryi. klein Fesselchen so aus Andacht und zum Zeichen getragen wird, daß man sich der Jungfrau Mariä gewidmet hat, und Zeit Lebens ihr dienen will. petites menottes qu'on porte par dévotion & en signe qu'on s'est dévoué à Vierge, pour la servir toute sa vie. § pętko Panny Maryi R. P. 1635 od Papieża Urbana VIII. potwierdzone.

Petlica. Schleifen-Knopf am Kleide. bouton qu'on met dans la gance, dont on pare l'habit. § petlice są dla zapinania albo dla ozdoby, bądź gołe, ktore knafle albo guzy zowiemy, bądź z sznurami, z kutasami.

Pętlina, *vid.* Pęćina.

Pęto. eine Fessel. fers pour enchainer les mains ou les piez.

pęto na ręce. Hand-Fessel, Hand-Schelle, Hand-Geschmeide. manicles, *f. plur.* manottes, *f. plur.* fers aux mains d'un prisonnier.

pęto na nogi. Bein-Schelle, Fuß-Fessel. ceps, fers aux piez; bas de soïe.

pęto na konie. Spann-Ketten, Fesseln so den Pferden angeleget werden. entraves, *f. plur.*

złote pęta. Liebes-Banden. lien, noeud d'amour.

pęto noszący; w pęćiech spętany. gefesselt; in Fesseln gelegt. mis dans les fers; qui a les mains & les piez enchainez avec des fers.

Pewien, *vid.* Pewny.

Pewnie, *adv.* gewiß, unfehlbar. certainement, certès, assûrément, en éfet, oui; sans doute, infailliblement.

ba pewnie że tak. freylich ist es so. assûrément, à la verité c'est ainsi.

wiem to pewnie. ich weiß es gewiß. je sais cela du vrai, de vrai.

Pewnik. Gewißheit, in folgenden Redens-Arten. certitude, asſûrance, *dans les expressions suivantes.*

pewnikiem. auf eine unfehlbare Art; gewiß. avec certitude, d'une maniére asſûrée. § pewnikiem w tey sprawie idźie.

dla pewniku. zur Gewißheit. pour asſûrance; pour certitude.

Pewność. Gewißheit, Untrůglichkeit. certitude, infaillibilité, asſûrance. § o to masz talar na pewność; o pewnośći tego zwyćięztwa wątpić nie podobna.

Pewny. 1) gewiß, sicher. 2) gewiß, irgend einer, ein unbenannter. 1) sûr, certain, asſûré, infaillible, fixe. 2) quelque, certain, *dans la signification de cet adjectif devant le substantif.* § 1) pewny (pewien) iest o moiey szczerośći; wźiąłem tę wiadomość od człowieka pewnego; pewienem tego. 2) pewnego czasu był krol; był tu (pewien) pewny człowiek; czytałem w pewney książce.

to pewna. das ist gewiß. cela est certain.

niemasz nic pewnieyszego. es ist nichts gewissers. il n'y a rien de plus sûr, de plus asſûré, de plus vrai.

za pewne, adv. wahrlich, gewiß. sans faute, certainement, sans doute.

za pewne udawać. vor gewiß ausgeben. mettre qu. ch. en fait.

koń pewny na nogi. ein Pferd das fest auf den Füssen ist. cheval qui est ferme, qui ne bronche pas.

za pewną to mam. ich halte dieses vor gewiß. je le tiens pour certain.
iak na pewną. als wenn es unfehlbar wäre. comme si cela étoit infaillible.
Pęzel, *g. a.* pędzel. 1) Pinsel. 2) Pinsel von Borsten unterschiedener Handwercker. 1) pinceau. 2) brosse, pinceau de poil de cochon dont se servent quelques ouvriers. § 1) pęzle malarskie tego nie potrafią; przy pęzlu leży ołowek. 2) pęzel mularski, szczotka; pęzel drukarski.
Pęzlik, *g. a.* Pinselchen. petit pinceau.
Pezlikowanie. das Pinseln. l'action de travailler avec le pinceau.
kolor do pęzlikowania. Mahler-Farbe. une couleur à peindre.
Pęzlikuię. Pinseln, mit dem Pinsel bestreichen. travailler avec le pinceau.
Pha, phe, *interj.* pfuy. bran de cela; fi, poüe, poüas.
phe iak szpetna. pfuy, wie garstig ist sie. fi qu'elle est laide.
Pięćiokąt. Meßk. Fünfeck. *Géom.* un Pentagone.
* Piądź, *vid.* Piędź.
Piana. 1) Schaum, Gäscht. 2) Bergw. Schaum vom Metall. 1) écume, mousse. 2) *Métal.* écume d'un métail. § 1) nalać pod pianę szklankę; ubiy śmiętanę na pianę. 2) piana ołowna, śrebrna.
pianę toczyć. schäumen. écumer; jetter, rendre de l'écume.
pianę zdeymować, zbierać. abschäumen. écumer; ôter l'écume.
piana morska. Meer-Schaum, wird auch Mer de Cormaria genannt. écume de mer, espèce de médicament.
piana tróinna. salziger Meer-Schaum, der sich an das Schilf anleget. adarce, adarca, *f.* un médicament, c'est une écume de mer salée qui s'atache au roseau.
budynek z piany i słomy. ein Karten-Haus; ein leicht gebautes Haus. une maison de boue & de crachat.
do Pianu, *adv.* Math. perpendiculair. *Matém.* perpendiculairement. § szruba stoiąca do pianu.
od pianu się obroćić. vom Perpendikel abweichen. n'être pas perpendiculaire; décliner, se détourner de la ligne perpendiculaire.
Piar. ein Pater Scholarum Piarum. un Pére des Ecoles pieuses.
Piarski. die Patres Scholarum Piarum betreffend. qui regarde les Péres des Ecoles pieuses.
Szkoły Piarskie; Kolegium OO. Piarow. ein Collegium oder Schule der Patrum Scholarum Piarum. les Ecoles pieuses. § szkoł Piarskich iest w Polszcze dwadźieśćia i cztery.
Piaseczek, *g. a.* feiner Sand. sablon, du sable fort delié.
Piasek, *g. piasku.* Sand. du sable. § w piasku gmerać.
piasek złoty, złoto rzeczne drobne. Gold-Sand in Flüssen. petites parcelles, petits grains d'or qu'on trouve dans le sable de quelques fleuves.
piasek gruby, ostry, kamykowaty, na brzegu rzek albo morza. grober Sand, Ufer-Sand. gravier; sable de rivier; gréve, gros sable qui est sur le rivage.
piasek gruby do ładowania naw. Ballast, Sand Schiffe zu beschweren. lest, gravier dont on charge les navires.
piasek mularski. Mauer-Sand, Bau-Sand. du sable de cave.
piasek ostry do wyćierania, do szurowania. Scheuer-Sand. sablon à sablonner.
piaski, plur. *piaszczysty grunt, źiemia sucha.* 1) sandigter Boden. 2) sandigtes See- oder Fluß-Ufer. 1) terroir sablonneux; les sablons. 2) gréve; rivage plein de sable.
piasek odbieram; chędożę z piasku. vom Sande reinigen. ôter le sable.
Piaskowanie, piasku mieszanie. Beschüttung, Vermischung mit Sand. l'action de repandre le sable; le mélange avec du sable.
Piaskowany, z piaskiem zmieszany, piaskiem zaczyniony. mit Sand beschüttet, vermischet. sablé, couvert de sable, mêlé avec du sable.
Piaskowaty. dem Sand ähnlich. semblable au sable.
Piaskownia, doły albo gory gdźie piasek kopią. Sand-Grube, Sand-Berg. sablonniére, sablier, mine de sable.
piaskownia zapaśnicza. ehedessen ein Kampf-Platz der Fechter. arène, lieu où se donnoit le combat des gladiateurs.
piaskownia ptasza. sandigter Ort wo die Vögel im Sande patteln. lieu sablonneux où les oiseaux se vautrent & se sécouent dans le sable.
Piaskowy. 1) Sand-. 2) auf sandigtem Boden gewachsen. 1) de sable; au sable. 2) qui a cru sur des terres sablonneuses. § 1) przetak piaskowy; twardość piaskowa. 2) zboże piaskowe.
Piaskuię co, piaskiem posypuię, w piasku albo w prochu walam. mit Sand beschütten, vermischen. sabler, assabler; remplir, couvrir de sable.
* Piaśnica, prochowniczka. Streu-Büchse, Sand-Büchse. poudrier, sablier.

Piast in der Polnischen Historie: 1) Piast der eilfte Hertzog von Pohlen. 2) Kron-Werber so ein Pohle ist. *dans l'histoire des Rois de Pologne:* 1) Piaste l'onzieme Prince de Pologne. 2) Candidat ou prétendant à la Couronne qui est Polonois de nation.

Piasta. die Nabe am Rade, worinnen die Achse gehet. le moïeu d'une roue.

Piastowski. } Piastisch. de Piaste.
Piastowy. }

piastowa dziura. die Büchse, das Naben-Loch. la boëte de roue; trou de moïeu.

piastowy. Naben-. de moïeu.

Piastowanie. Pflegung, Wartung der Kinder; das Kinderwarten. l'action d'acommoder les enfans; la garde d'enfans.

Piastuię. 1) ein Kind warten, pflegen. 2) wachen, vor eines Erhaltung sorgen. 1) tenir un enfant sur son giron; soigner, garder un enfant. 2) avoir l'oeil sur; mettre toute son aplication, veiller par une aplication particuliére à la conservation de. § 1) piastował dźiećię na łonie. 2) piastował koronę nieustraszonym sercem.

Piastun. Kinder-Wärter; Pflege-Vater. celui qui est chargé de la garde d'un enfant; un garde d'enfans, nourricier.

Piastuni. } einen Kinder-Wärter oder
Piastunowy. } Pflege-Vater betreffend. qui regarde un garde d'enfant ou un nourricier; de garde d'enfant, de nourricier.

Piastunka. Kinder-Wärterin. remüeuse; la garde d'enfant; servante qui a soin des enfans; fille de chambre qui a soin de tenir entre les bras un petit enfant. § day to piastunce.

Piaszczysty. sandigt. sablonneux, plein de sable; graveleux, arèneux.

brzeg rzeczny, morski, piaszczysty, ziemia piaszczysta. sandigtes Ufer oder Boden. grève; plage sablonneuse; rivage, terroir sablonneux.

Piąta, *vid.* Piąty — *piąta.*

Piątek, *g. piątku.* der Freytag. le vendredi. § wolę u niego bydź w piątek, niźli u ćiebie w niedźielę, *prov.* Wielki Piątek.

piątek goście rozgania. am Freytag tractiret man nicht seine Freunde. le vendredi on ne régale pas ses amis.

Piątkowy. Freytags-. de vendredi.

Piątno. 1) Stempel, Brand-Eisen. 2) Brand-Eisen des Scharfrichters. 3) eingeprägtes Zeichen; Brand-Zeichen. 4) Brand-Mahl, Brandmarck des Scharfrichters. 1) timbre, *m.* coin, poinçon ou fer chaud avec quoi on imprime une marque. 2) la fleur de lis, fer avec quoi le bourreau fleurdelise un criminel. 3) marque imprimée avec un fer ou coin. 4) flétrissure, marque d'ignominie faite par le bourreau.

Piątnowanie. 1) das Stempeln oder Einprägen eines Zeichens. 2) das Brand-marcken vom Scharfrichter. 1) l'action d'imprimer une marque. 2) l'action de fleurdeliser un criminel.

Piątnowany. 1) gestempelt. 2) vom Scharfrichter gebrandmahlet. 1) marqué aux armes de; timbré. 2) fleurdelisé, qui a la fleur de lis.

Piątnuię co. 1) Brandmarcken, ein Zeichen einbrennen. 2) stempeln. 3) brandmarcken einen Uebelthäter. 1) marquer avec un fer chaud. 2) marquer, imprimer quelque marque. 3) marquer, flétrir, fleurdeliser, stigmatiser le criminel; lui donner la marque.

piątnować sukno, materyą. Tuch, Zeug stempeln. boüiller un drap, une étofe.

piątnować beczkę. ein Faß zeichnen; das Zeichen mit dem Reißer machen. roüanner un muid.

Piątodniowy. fünftägig. de cinq jours.

Piątograń, *f.* } Meßk. ein Fünfeck. *Géom.*
Piątograność. } un pentagone.

Piąty. der Fünfte. le cinquiéme. § piątego dnia przyiechał.

piąta. 1) fünf Uhr. 2) die Quinte im Rummel-Piquet. 1) cinq heures. 2) la quinte au piquet. § 1) piąta biła. 2) piąta od krola.

piąta część. der fünfte Theil. le quint; la cinquiéme partie.

Pica, prowiant. 1) Proviant, Mund-Portion. 2) tägliche Mund-Kost eines Soldaten. 1) fourrage, *m.* munition de bouche; provision d'armée. 2) ration, portion de vivres pour un soldat.

Picie. 1) das Trincken, das Saufen. *2) ein Getränck. 1) l'action de boire. *2) une boisson, une breuvage.

picie do kogo. das Zutrincken. l'action de porter une santé à qu.

picie ustawne; śiedzenie przy pełney. stetes Saufen, das Herumsaufen. débauche excessive, excès à boire.

piciem śię bawi. er gehet dem Saufen nach. il boit; il pinte; il aime à siroter.

Picny, *vid.* Picowny.

Picowanie. 1) Fütterung, Fourragierung. *2) das Füttern des Viehes. 1) action de fourrager. 2) afourragement, l'action d'afourrager les bestiaux.

na picowanie wystać. zu furragieren ausschicken. envoier au fourrage.

na (w) picowanie iechać. futragiren; auf Fütterung ausgehen. aller au fourrage; fourrager.

Picowniczy. } Proviant = Meister. muni-
Picownik. } tionnaire, étapier, commissaire de vivres.

picownik. Futter-Knecht, Fouragirer, Soldat so Fütterung zu holen gesandt wird. fourrageur, soldat qui enleve le fourrage, le blé; qui va chercher du blé pour la provision de l'armée.

Picowny. das zum Proviant gehöret. de fourrage, qui concerne le fourrage; qui apartient à la provision d'armée.

Picuię. 1) fourragiren, füttern. 2) füttern ein Pferd. 1) fourrager, enlever le blé pour une armée. 2) afourrager un cheval. § 1) podiazdy po wśiach picowali. 2) picowáć konia.

Piec, *g. pieca.* 1) Stuben-Ofen; Ofen. 2) Back-Ofen. 3) Schmeltz-Ofen. 4) Ofen unterschiedener Handwercker. 1) le poêle pour échaufer une chambre l'hiver. 2) four pour cuire du pain. 3) *Métal.* fournaise. 4) fourneau pour diverses opérations. § 1) zapal w piecu; w piec z taką księgą; kto w piecu lega drugiego w nim ożogiem szuka, *prov.* 2) wyiąć chleb z pieca. 3) piec hutarski. 4) piec aptekarski.

piec garncarski. Brenn = Ofen der Töpfer. fourneau pour cuire de la poterie.

piec wapienny. Kalck-Ofen. chaufour, fourneau à faire de la chaux.

z pieca na łeb; poprawił śię z pieca na łeb. er ist aus dem Regen unter die Trause gekommen. il est tombé de la poêle dans la braise (dans le feu); il est tombé de fiévre en haut mal.

nie z iednego pieca chleb iadł. er weiß wo Luchs Bier holt. il sait bien combien vaut l'aune.

Pięć. fünf. cinq.

Piecak, *g. a.* eiserner Koch-Topf in einen Stuben-Ofen zu setzen. grande marmitte pour la faire bouillir dans un poêle de chambre.

Pięćdźieśiąt. funfzig. cinquante. § pięćdźieśiąt lat temu.

Pięćdźieśiątek, *g. a.* funfzig Stück. cinquantaine, cinquante piéces.

Pięćdźieśiątnik. ein funfzig Mann; Vorgesetzter über funfzig. oficier de cinquante hommes.

Pięćdźieśiątny, pięćdźieśiąt w sobie maiący. aus funfzig bestehend. de cinquante; contenant cinquante; composé de cinquante.

Pięćdźieśiąty. der Funfzigste. cinquantiéme.

*Piecek, *vid.* Piecyk.

Pięćfuntowy. fünfpfündig. de cinq livres, qui pése cinq livres.

Pięćgranisty. fünfeckig, fünfseitig. pentagone; à cinq angles; qui a cinq angles.

Piechnik. Peterchen. Pierrot, petit Pierre.

Piechota. 1) das Gehen. 2) Fußgänger, Soldat zu Fuß. 3) die Infanterie, das Fußvolck. 4) im Schach = Spiel: ein Bauer. 1) la marche; les pas qu'on fait à pié. 2) fantassin, soldat qui est à pié. 3) l'infanterie; les soldâs fantassins. 4) un pion; une des huit petites piéces aux échecs.

służyć piechotą. beym Fußvolck Dienste haben. servir dans l'infanterie.

piechotą iść. }
*Piechty iść. } zu Fuß gehen. aller à pié; marcher.
*Piechotuię. }

Piechotnik. } ein Fußgänger. piéton, ce-
Piechotny. } lui qui marche à pié. § ludźie piechotni.

Piechotowanie, piechota. das zu Fusse gehen. la marche à pié.

Piechur. Fußgänger, Soldat zu Fuß. fantassin; soldat fantassin. § piechur w kroku mocno stoiący.

Pięćdłonny. } anderthalb Schuh in die
Pięćiodłonny. } Breite, in die Länge 2c. qui a un pié & quatre doits; qui a cinq paumes de main en largeur, en longeur &c.

Pięćioletni, Pięćioletny, Pięćletni. fünfjährig. qui a cinq ans; de cinq ans.

pięćioletni czas. fünf jährige Zeit. quinquennium; l'espace de cinq ans.

Pięćioraki, pięćiory. fünffältig. divisé en cinq; de cinq sortes.

Pięćiorako, *adv.* fünffacher Weise. en cinq maniéres.

Pięćiornasobny. fünfmahl so viel. cinq fois autant; redoublé cinq fois.

Pięćiornik, *g. a.* Zahl aus fünf. cinq; le nombre de cinq.

pięćiornik, pięćlistnik, pięćperst. (quinquefolium) Fünfblatt, Fünffinger = Kraut. quinte-feuille.

Pięćioro. fünf Stück. cinq piéces. § pięćioro kurcząt.

w pięćiory, } *adv.* in fünf getheilt. en
Pięćiorzysto, } cinq parties.

Pięćiorzysty. in fünf getheilt. partagé en cinq.

Pięćkośćielne miasto. Fünfkirchen, Stadt in Siebenbürgen. Cinq-Eglises, *f. plur.* belle ville de Transilvanie.

Pięćkroć. fünfmahl. cinq fois.

Pięćlistnik, *vid. pięćiornik, pięćlistnik.*

Pięćlistny. fünfblatig. de cinq feuilles.

Pięćłokietny, pięćłokćiowy. fünfellig. de cinq aunes.
Pięćmieśięczny. fünf monatlich. de cinq mois.
Piecowy. Ofen=. de fourneau, de poêle, de four § piecowe nogi.
Pięćpalcowy. fünffingrig. de cinq doits.
Pięćpalufzki, *plur.* } *vid.* *pięćiornik*, *pięć-*
Pięćperſt, } *liſtnik.*
Pięćſet. fünfhundert. cinq cents.
Pięćſetny. 1) aus fünfhundert beſtehend. 2) der fünfhunderſte. 1) de cinq cents. 2) le cinqcentiéme.
Pięćſtopny. Meßk. fünf Fuß lang. *Géom.* de cinq piez.
Piecuch. Ofen=Hüter. caſanier, tiſonneur; quelqu'un qui couve les cendres. § prożna chwała i piecucha ruſzy.
Piecyk, *g. a.* ein kleiner Ofen; Oeſlein. petit fourneau; petit poêle.
Pieczary, *plur.* lochy podźiemne. Höhle, Kluft, Gang unter der Erde. lieu ſouterrain; caverne, galerie, voute ſous terre. § o pieczarach Kiiowſkich Kłonowicz Poeta i Herbiniuſz piſali.
Pieczątka. Petſchier. cachet, petit ſeau à cacheter les lettres.
Pieczęć. 1) Siegel damit in Cantzeleyen geſiegelt wird. 2) geſiegeltes Siegel, der Abdruck des Siegels. 1) ſeau, avec quoi on ſêle dans les chanceleries. 2) cachet; empreinte d'un cachet ou d'un ſeau.
pieczęć wielka. 1) das groſſe Siegel. 2) die Groß Cantzler=Würde. 1) le grand ſeau. 2) la dignité du grand Chancelier.
pieczęć mała. 1) das kleine Siegel. 2) die Unter Cantzler=Würde. 1) le petit ſeau. 2) la dignité du Chancelier.
pieczęć ſądowa. Gerichts=Siegel. un ſêle.
przyłożyć pieczęć. das Siegel aufdrucken. ſêler, apoſer le ſeau ou le ſêlé.
pieczęć dać komu. einen zum Cantzler machen. donner les ſeaux à qu.
Pieczenia. ein Braten. un rôti; viande rôtie. § kto pieczenią piecze słuſzna aby od niey ſkoſztował, *prov.*
Pieczenie. das Braten oder das Brodbacken. la cuiſſon; la maniére, l'action de rôtir, ou de cuire du pain. § pieczenie pieczeni na roznie, w piecu piekarſkim.
chleb własnego pieczenia. Hausbacken=Brod. du pain de cuiſſon.
Pieczętarz. 1) Siegler, Beſiegler. 2) in den Conſtitutionen: Siegel=Verwahrer, Cantzler. 3) in den Gerichten: erbetener Zeuge der ſich unterſchreibet. 4) Petſchier=Stecher, Petſchier=Schneider. 1) qui ſêle, qui cachette. 2) *dans les conſtitutions de Pologne:* Chancelier, un garde des ſeaux. 3) *Palais:* témoin qui ſigne une piéce par réquiſition de qu. 4) graveur des cachets. § 1) pieczętarze teſtamentu. 2) takiego liſtu pieczętarze pieczętować nie maią. 3) uſtnie, oczywiſto proſzony pieczętarz od NN. 4) pieczętarz, co rznie pieczątki; pieczętarz od kamieni.
pieczętny; do pieczęći, pieczętowania należący. Siegel=, zum Siegeln gehörig. de cachet, de ſeau.
pieczętowanie. das Siegeln. apoſition d'un ſeau; l'action de cacheter.
pieczętuię. 1) ſiegeln, beſiegeln. 2) *fig.* beſiegeln, beſtärcken, beſchützen. 3) ein Wappen führen, in ſelbigem haben. 1) mettre, apoſer ſon cachet, ſon ſeau; cachetter, ſêler. 2) *fig.* ſigner, afermir confirmer, protéger. 3) porter qu. ch. dans ſes armes. § 1) pieczętować liſty. 2) zdrowie oyczyzny zdrowiem ſwoim pieczętować był gotow. 3) lwem śię pieczętuię.
*Pieczliwie, } *adv.* zärtlicher, ſorgfälti=
Pieczołowićie, } ger Weiſe. tendrement, ſoigneuſement; avec beaucoup de ſoin.
Pieczołownik. Verſorger, der ſorgfältig vor etwas ſorget. un homme ſoigneux; qui traite quelqu'un avec beaucoup de tendreſſe & de ſoins.
Pieczołowanie. } Zärtlichkeit, groſſe Vor=
Pieczołowitość. } ſorge. ſouci; tendreſſe, grands ſoins qu'on a pour qu. § pieczołowanie około dobra poſpolitego; pieczołowitość maćierzyńſka, oycowſka.
Pieczołowity. ſorgfältig, zärtlich. ſoigneux, tendre, plein de ſoins. § dźiękuie wam za pieczołowite wychowanie.
Pieczołuię śię czym. ſorgfältig umgehen. avoir ſoin & ſouci pour; ſoigner qu; prendre ſoin de; aporter beaucoup de ſoin à.
Pieczony. gebraten. rôti.
pieczony i warzony. man kan ihn zu allen gebrauchen. il eſt bon à rôtir & à bouillir.
ni pieczony ni warzony. man kan ihn zu nichts brauchen. il n'eſt bon ni à rôtir ni à bouillir; moitié chair, moitié poiſſon; il n'y a ni ſel ni ſauce; on ne ſait s'il eſt chair ou poiſſon; cela n'a ni ſauce ni verjus.
Pieczyſte. Gebratenes. le rôt; de la viande rôtie.
pieczyſte źiele; toruń. (dracunculus hortenſis) Kayſer=Sallat, Dragun. targon, herbe qu'on mange en ſalade.

Pieczy-

Pieczywo chleba. Schüb, Back-Ofen voll Brod. fournée; un four plein de pains.

tegoż pieczywa chlebem oddać. mit gleicher Müntze bezahlen; vergelten. à beau jeu beau retour; rendre la pareille.

Piedestal. 1) Bilder-Fuß. 2) Thron-Stufen. 1) piédestal. 2) les dégrez d'un trône.

Piedestalik, *g. a.* kleiner Bilder-Fuß. piedouche; petit piédestal.

Piędź, *f.* eine Spanne. un empan. § na piędź szeroki; piędź wielka; piędź średnia.

i piędźią (na piędź) nie odstępuie. er weicht auch nicht einen Fuß breit. c'est un homme à n'en point démorder; il n'en démord pas; il n'en s'éloigne pas d'un travers de doit, de la largeur d'un ongle.

nie odstępuy go piędźią. laß ihn nicht aus den Augen; gieb scharfe Achtung auf ihn. suivez le de près; aïez l'oeil sur lui; ne le quitez point; soiez toujours à ses côtez.

iaką piędźią komu mierzemy, tak odmierzaną i my odbierzemy. man wird uns eben mit dem Maaße messen, damit wir gemessen haben. on sera mesuré à la même mesure qu'on aura mesuré les autre.

swoią śię każdy mierz piędźią. strecke dich nach der Decke. que chacun se mesure de son pié; à petit mercier petit panier; selon le drap la robe; mesurer son vol à ses forces; selon le bras la saignée.

swoią kogo mierzyć piędźią. nach sich von andern urtheilen. mesurer les autres par soi même, à son aune.

Piędziisty. eine Spanne, neun Zoll. d'un empan, de neuf pouces. § piędźista wysokość, szerz; miara pięćpiędźista, dwupiędźista, czterpiędźista, sześćpiędźista, *&c.*

Piega. Sommer-Sprosse, Sommer-Mahl, Leber-Flecken. lentille; marques de Judas; bran de Judas; taches & rousseurs qui viennent au visage.

Piegaty. } Sommerfproßig. lentilleux;
Piegowaty. } plein de lentilles.

Piegża. Gras-Mücke. fauvette, un oiseau qu'on apelle aussi verdon, chevalier de riviére.

Pieię, *pieie, piał.* krähen wie der Hahn. chanter comme le coq. § kur zapiał.

Piekarczyk. Bäcker-Knecht. garçon boulanger; geindre.

Piekarka. 1) eine Bäckerin. 2) zum Mahlen und Backen tüchtiges Getreide. 1) boulangére, femme de boulanger. 2) du blé propre à être moulu & cuit au four. § 1) dał piekarce grosz za żemlę. 2) to zboże na naśienie nie służy, lepiey go na piekarkę użyć: takie źiarno ledwie śię zeydźie na piekarkę, ledwie na browar.

Piekarnia. 1) Back-Haus, Back-Stube. 2) Kuh-Stall. 1) boulangerie; lieu où l'on fait du pain. 2) étable à vaches; vacherie, lieu où l'on tire le lait des vaches. § 1) zanieś mąkę do piekarnie. 2) krowom w piekarni pokarm podać; krowę w piekarni do żłobu przywiązać.

Piekarniany. zum Back-Haus oder Kuh-Stall gehörig. de boulangerie; qui regarde la boulangerie ou la vacherie.

piekarniana dźiewka. Kuh-Magd, Melck-Magd. vachére; servante de cour; servante à traire les vaches. § piekarniane dźiewki przywoływaią krowy do piekarnie na doiwo.

Piekarski. Bäcker-. de boulanger.

Piekarstwo. Bäcker-Handwerck. boulangerie; métier de boulanger.

Piekarz. Bäcker. boulanger.

Piekarzę. backen Brod, Kuchen. cuire, faire du pain, de la patisserie; boulanger.

Piekę, *piecze, piekł.* 1) backen Brod, Kuchen. 2) braten. 1) cuire, faire du pain, des piéces de four. 2) rôtir de la viande. § 1) piekliśmy chleb, kołacze. 2) piec, upiec kuropatwę; upiecz krucho cząbr ten ieleni.

słońce piecze. die Sonne sticht, brennt. le soleil brûle, frape.

Piekiełko. Mäuerchen am Stuben-Ofen; der Katzen-Ofen. petit mur qui est derriére un poêle de chambre.

Piekielnik. 1) Höllen-Brand, Verdammter. **2) gottloser Mensch. 1) tison d'enfer, ame damnée, chien infernal. **2) scélerat, homme noir & malin.

Piekielny. höllisch. infernal, d'enfer, qui est d'enfer.

piekielny ogień choroba, vid. *ogień piekielny.*

Piekło. 1) die Hölle. 2) Hölle, Ort wo es abscheulich zugehet. 1) l'enfer, gehenne. 2) l'enfer; le fauxbourg de l'enfer, lieu ou l'on soufre. § 1) szerokie wrota do piekła, *prov.*

piekło zawsze otwarte. die Hölle ist immer offen. l'enfer est toujours ouvert.

ruszać piekła. die Hölle bewegen; alle Mittel ergreifen. mettre toutes sortes de remèdes en oeuvre; remuër le ciel & la terre; emploier le verd & le sec.

piekło go nie ma; piekło mu rownego nie ma. er ist ärger als der Teufel. il est plus

plus pis que le diable; il a le diable au corps.

iak w piekło wrzućił. als wenn es die Hölle verſchlungen hätte; als wenn es der Hencker geholet hätte. cela s'en eſt allé à tous les diables; cela eſt tombé dans un puits.

Piekłoſzczyk. Höllen=Brand, Verdammter. ame damnée; tiſon d'enfer.

Pięknie, *adv.* nadobnie, cudnie. ſchön. bien, de bonne grace, d'une belle maniére; joliment, ſagement. § pięknie piſze, maluie, mowi, chodźi.

*Piękniczek, *g. piękniczka.* ein ſchöner Menſch. un bel homme.

Piękność. Schönheit. beauté.

Piękny, cudny, nadobny. ſchön. beau, bel.

*Piękroſzka. 1) Putzerin, ſ. Piękrzyćielka. 2) ſchöne Weibs=Perſon. 1) coifeuſe, *v.* Piękrzyćielka. 2) une beauté; une femme ou fille fort belle.

Piękrzę co, *krzy, krzył*; zdobię, ſtroię. putzen, ſchmiegeln, ſchmücken, verſchönern. orner, parer, ajuſter, enjoliver, embellir; faire paroître mieux fait.

piękrzyć śię. ſich ſchmiegeln. ſe parer, s'ajuſter. § baba a piękrzy śię.

Piękrzenie, ſtroienie, zdobienie. das Putzen. l'action de parer; enjolivement, enjolivûre.

Piękrzyćiel, zdobićiel, ubieracz. 1) Putzer, Schmücker, Staffirer. 2) Trödler, der alte Kleider zu rechte macht. 1) enjoliveur, acommodeur. 2) fripier, regrateur, qui tourne ou renouvelle les vieux habits.

Piękrzyćielka. Putzerin, Schmückerin. coifeuſe, celle qui pare & habille les femmes; enjoliveuſe.

Piękrzyćielſki. die Kunſt zu putzen betreffend. qui concerne l'art de parer; d'acommodeur, de coifeuſe.

Piękrzydło. 1) Putz. 2) Schmincke. 1) ornement, parement, parure enjolivûre; tout ce qui ſert à parer. 2) fard.

Piel, *f.* źiele. (*catulæ fœdidæ*) Hunds=Dülle. eſpèce d'anet.

Pielę, *piele, piół.* jäten im Garten. ſarcler, arracher les mauvaiſes herbes. § dźiśiay pleć będźiećie zagony.

Pielęgarka. Kinder= oder Krancken=Wärterin. la garde qui a ſoin des enfans, ou des malades.

Pielęgnuię. } warten, pflegen ein Kind, ei-
Pielęguię. } nen Krancken. avoir ſoin d'un enfant, d'un malade, les garder; ſoigner, pancer un malade.

Pielęgowanie. Pflege, Wartung. garde, pancement; l'action de garder, de ſoigner un malade, un enfant. § pieczołowite dźiećięćia, chorego pielęgowanie.

Pielgrzym. 1) ein Pilger. *2) Reiſender, Wandrer. 3) Wappenk. ein Löwe der aus ſechs Mauer=Zinnen hervor ſpringet. 1) pélerin; qui va en pélerinage. 2) voiageur, pérégrin. 3) *Blaſ.* un lion iſſant ou ſortant de derriére ſix créneaux. § 1) pielgrzymie nie zapominay ſtanu twoiego; pielgrzymi do Rzymu idący.

Pielgrzymka. eine Pilgerin. une pélerine; une perſonne du ſexe qui va en pélerinage.

pielgrzymka. } das Reiſen in die
Pielgrzymowanie. } Fremde, Wander-
Pielgrzymſtwo. } ſchaft. voiage, pérégrination. § wychodźi na pielgrzymkę świata obſzernego.

pielgrzymowanie nabożne. Pilgerſchaft, Wallfahrt. pélerinage, *m.* un voiage par dévotion.

pielgrzymſtwo. der Pilger=Stand. la condition d'un pélerin ou d'une pélerine.

Pielgrzymuię. 1) Wallfahrten als ein Pilger. 2) wandern, reiſen, die Welt ſehen. 1) aller en pélerinage, voiager par dévotion. 2) voiager, courir le païs, voir le monde. § 1) pielgrzymuie do Częſtochowy; pielgrzymować z nabożeńſtwa, na święte mieyſca iść, ślubną drogę odprawować. 2) po świećie pielgrzymować.

Pielucha. } eine Windel. braies, *f. plur.*
Pieluſzka. } lange de toile.

Pieluſzczany. Windel=. de braies. § dźiećię w pieluſzczanych leży więżach.

Pień, *g. pnia.* 1) Klotz, Block. 2) Unterſchafft, Unterſtamm eines Baums. 3) groſſes Scheit aus einem Baum=Stamm. *4) Klotz, tummer oder fauler Menſch. 1) tronc, billot. 2) le bas, le pié, la partie la plus baſſe d'un arbre. 3) ſouche, groſſe buche de bois. 4) qui eſt ſot comme panier, comme un panier percé; buche; une vraie ſouche. § 1) rąbać na pniu mięſo. 2) przy pniu (odźiemku) drzewo wyćiąć. 3) przedawać pnie z drzew wyćiętych to ieſt kłodźiny.

w pień wyćiąć, powyćinać. in die Pfanne hauen. faire main baſſe ſur l'ennemi; faire paſſer par le fil de l'épée; tailler en piéces; défaire, battre à platte couture.

ſtoi iako pień. er hat ſich wie eine Säule hingepflantzt. il eſt planté comme une quille.

pień herb, vid. Oſtrzew herb.

Pieniądz. 1) ein Stück Geld. 2) eine

Schau=

Schau-Münze. *3) ein Scherf, s. Pieniążek. 1) piéce d'argent monoïé; piéce de monoie; piéce d'argent. 2) médaillon, grande médaille. *3) obole, maille, v. Pieniążek. § 1) znaią go iak zły pieniądz. 2) pieniądz złoty, śrebrny; *Bye* w metaliczney hystoryi pokazuie pieniądz.
pieniądz Swiętego Piotra, *vid.* Swiętopietrze.
**pieniądz S. Jana*; *zadatek*. Hand-Geld. les erres, *f.* denier à Dieu.
pieniądze, plur. Geld. argent, monoïe. § pieniądze zbierać; pieniędzmi robić; drobne pieniądze; pieniądze okrągłe są toczą się, *prov.*
bez pieniędzy do targu bez soli do domu. ohne Geld wird nichts ausgerichtet. point d'argent, point de Suisse.
pieniądze gotowe. Baarschaft, baar Geld. argent comptant.
leżące pieniądze. todtes Capital. argent mort, qui ne profite point.
pieniądze nieleżące. angelegtes, auf Zinsen gegebenes Capital. argent mis à rente, à interêts.
w pieniądzach to iest. das hat seinen Werth; es gilt. cela est de prix, de valeur, de grand prix.
nie ma pieniędzy. er hat kein Geld. l'argent est court chez lui.
iestem przy pieniądzach. ich bin bey Geld. je suis en argent.
Pieniążek, *g. pieniążka.* Scherf, Heller, die geringste Münze. obole, maille, partie de denier. § trzy pieniążki czynią kwartnik; pieniążek iest szosta część szeląga; grosz czyni osmnaście pieniążkow albo pieniądzow.
pieniążki. im Scherz: Geld. *burlesq.* deniers, de l'argent. § ma pieniążki; pieniążki poszły.
dwa pieniążki. zwey Scherflein. pite.
do pieniążka. bis auf den letzten Heller. jusqu' à la dernière maille; jusqu'au dernier sou. § przegrał, przepił, zapłacił do ostatniego pieniążka.
Pienie. 1) Gesang, das Singen. 2) ein Poetisches Gedicht. 1) chant, action de chanter. 2) un poëme, un chant.
Pienię co, pianę czynię, wśpieniam. schaumen, Schaum machen. faire blanchir d'écume; faire de l'écume. § w śklankę z gory pienić; począł Polskę krwią pienić.
pienię się. schäumen, einen Schaum geben. mousser, écumer; jetter, porter, rendre de l'écume; faire beaucoup de mousse; devenir plein d'écume. § piwo się w śklance pieni; krwią się pieni.
morze się pieni. das Meer schäumet. la mer moutonne.
pienić się od gniewu. vor Zorn schäumen. écumer de colére.
Pienienie. das Schäumen. l'action de jetter de l'écume.
Pienięsztwo, *vid.* Pieniężtwo.
Pieniężnik, *g. a.* spiwrzod, stowrzod, poley gęsi ziele. (*nummularia*) Egel-Kraut, Pfennig-Kraut. nummulaire.
Pieniężno, *adv.* geldreich. d'une maniére pécunieuse; aiant beaucoup d'argent.
Pieniężny, w pieniądze bogaty. 1) reich an Geld. 2) Geld-, zum Geld gehorig. 3) Heller-, das einen Heller gilt. 1) pécunieux, riche en argent. 2) qui concerne, qui regarde l'argent; pecuniaire. 3) valant une obole; de prix d'un denier. § 1) przy cnocie pieniężna. 2) pieniężne sprawy, rachunek. 3) pieniężny chleb.
pieniężny żołnierz. Lohn-Soldat. soldat mercenaire ou soudoïé.
Pienisty, pieniący się. schaumig, schaumend. écumant; écumeux, plein d'écume; moussé.
Pieprz. Pfeffer. du poivre. § potrząsnąć pieprzem; przy pieprzu leży imbier.
przedawać co solą i pieprzem. etwas sehr theuer verkauffen. survendre; vendre une chose plus qu'elle ne vaut; faire trop cher; vendre bien cher.
taka książka na pieprz się zeydzie; *na pieprz taka książka.* solches Buch ist am besten zu Pfeffer-Tüten. un tel livre n'est bon qu'à vendre aux beurriers, qu'en faire des cornets.
pieprz wodny. (hydropiper) Wasser-Pfeffer. curage, *m.*
Pieprzę co, *y, ył.* pfeffern. poivrer.
Pieprzny. / Pieprzowy. } Pfeffer-. de poivre.
pieprzowa puszka. Pfeffer-Büchse. poivrier.
kolor pieprzowy. Pfeffer-Farbe. couleur de minime ou de musc.
pieprzna salsza. Pfeffer-Tuncke. poivrade; sauce avec du vinaigre & du poivre.
pieprzna salsza. / Pieprzyca wielka. } (*piperitis*) Pfeffer-Kraut. passerage, poivrée.
pieprzyca mała. / Pieprzyczka. } (*iberis*) wilde Kresse. de la passerage sauvage; chasserage, *m.* nassitort sauvage.
Pieprzyk wina. Spitzchen, Wurtzel, Schärfe, Würtz Geschmack eines Weins. pointe de vin.
to wino ma pieprzyk. dieser Wein hat Wurtzel.

tzel. ce vin a du montant; a une excellente féve.

Pieram, *vid.* Prę.

Pierdel, *vulg. g. pierdela.* ein Furtz. un pet.

Pierdzę, *vulg.* fartzen. péter.

Pierdzenie. das Fartzen. l'action de faire des pets.

pierdzenie końskie. das Fartzen der Pferde. pétarade.

Pierdola, } *vulg.* Fartzer. péteur, celui
Pierdziel, } qui péte.

Piernat, *g. a.* 1) Matratze. 2) Feder-Bett. 3) Weichling, Zärtling. 1) matelas. 2) lit de plume; couëtte. 3) douillet, délicat.

Pierniczek, *g. pierniczka.* kleiner Pfefferkuchen. petit pain d'épice.

Piernik, *g. a.* Pfefferkuchen. du pain d'épice.

Piernikarz. Pfefferküchler. pain-d'épicier.

Pierno, *adv.* 1) gepfeffert. 2) gewürtzt. 1) d'une maniére trop poivrée, avec beaucoup de poivre. 2) d'une maniére bien épicée.

na obiedźie było pierno i kwaśno, a nie słodko. man machte den Gästen bey Tische ein saures Gesicht. on a fait une mine grise aux conviez.

Pierny. gepfeffert. poivré.

pierne orzeszki. Pfeffer-Nüsse. du pain d'épice formé en plotes ou petites boules de la grandeur d'une aveline.

**Pierś, *f.* } 1) die Brust am Menschen.
pierśi, plur. } 2) die Brust, die Brüste. 3) die Brust, der Busen der Weiber. 1) la poitrine. 2) mammelle, teton. 3) la gorge, le sein de femme.

pierś od kapłuna, indyka. die Brust von einem Capaun, vom Truthahne. poitrine de chapon, de dindon.

wydatne ma pierśi. sie hat eine schöne Brust. elle a la gorge pleine; elle a une fort belle gorge.

Pierśianka. Fraun-Birne. poire de bon chrétien.

Pierśćień, *g. a.* pierśćionek. 1) ein Ring; Finger-Ring. 2) Ring im Ringelrennen. 1) anneau, bague. 2) bague qu'on court en lice. § 1) wielki w tym pierśćieniu dyament; kosztowne ma pierśćienie.

do pierśćienia bieganie. das Ringelrennen. course de bague.

Pierśćieniowy. Ring-. de bague. § pierśćieniowa głowica.

Pierśćiennica, w ktorey pierśćienie chowaią. Ring-Kästchen, Ring-Futteral. baguier, petit étuit pour y mettre des bagues.

Pierśćiennik. Ringmacher. un orfévre, qui fait les bagues; faiseur d'anneaux.

Pierśćiennisty. geringelt, gemacht von Ringen. fait de bagues; annelé.

Pierśiki, *plur.* 1) kleine Brust. 2) kleine Brüste 1) petite poitrine. 2) petites mamelles ou tetons.

Pierśiowy. } 1) Brust-, zur Brust gehörig.
Pierśny. } 2) die Weiber-Brust betreffend. 3) Heilk. Brust-. 1) de poitrine. 2) de mammeles. 3) *Médec.* thorachique. § 1) rana pierśna. 2) brodawka pierśiowa. 3) lekarstwo pierśiowe; żyła pierśiowa.

kość pierśiowa u człeka, a mostkowa u bydlęcia. das Brust-Bein. brechet.

Pierśisty. hochbrüstig, großbrüstig, vollbrüstig. aiant une large poitrine; qui a une belle gorge.

pierśista białagłowa. großbrüstige Weibs-Person. mameluë.

Pierszę, *sze, szał.* springen, Funcken werfen. petiller; étinceler, jetter des étinceles. § pierszą skry z czego.

Pierszeństwo. 1) Vorzug, Vorrecht 2) Alter, Vorzug wegen des längern Besitzes eines Amts. 1) prérogative, préference, prééminence. 2) ancienneté, rang qu'on a par le tems de la possession d'une charge. § 1) cnota i godność pierszeństwa tam przed złemi nie miewaią. 2) ći urzędnicy według pierszeństwa zaśiadać maią.

Pierwey, *adv.* zuerst, zuvor. premiérement, auparavant. § pierwey to uczyń; pierwey przyszedł.

pierwey — niż; pierwey — nim; pierwey — potym. zuerst — denn; ehe —. avant que.

pierwey uważ, potym czyń. zuvor bedacht, hernach gethan. avant que de rien entreprendre il faut y bien penser.

uczyń to, nim Pan przyydźie. thue das ehe der Herr kommt. faites cela avant que le maitre vienne.

Pierwiastka. Erstling; Vieh, daß das erste mahl trägt. bête qui porte pour la prémiére fois. § pierwiastka krowa, owca.

pierwiastka polna źiele. (primula veris) Himmel-Schlüssel, Schlüssel-Blumen. primevere, braïes de cocus.

pierwiastki, } *plur.* 1) die Erstlinge, die er-
Pierwoći, } ste Frucht im Jahr, das
Pierwoćiny, } Neue vom Jahr. 2) die ersten Thaten. 1) prémices, *f. plur.* les prémiers fruits; du fruit nouveau; nouveauté. 2) *fig.* prémices; les prémiers exploits, les prémiéres belles actions. § 1) pierwiastki komu posłać. 2) ludźie na pierwiastki śię zapatruią.

Pierwodawca. Stiffter eines Reichs. fondateur d'un Roïaume, d'un Empire. § Lech Polakow pierwodawca.

Pierworodny. Erstgebohrner. prémier né; ainé; né le prémier, produit le prémier.

pierworodny grzech. die Erb-Sünde. le pêché originel.

Pierworodztwo. die Erst-Geburt. primogéniture.

Pierworodźiny, *plur.* prawo syna pierworodnego. das Recht der Erst-Geburt. droit d'aîneſſe, droit de l'aîné.

Pierwoſpy, *plur.* die Stille der Nacht; der erste Schlaf, da alles zur Ruhe gegangen ist. le prémier ſommeil; le ſilence de la nuit; le tems ou tout le monde eſt couché. § a że to w pierwoſpy było.

Pierwotny. anfänglich, erst, die ersten Zeiten betreffend. primitif; qui eſt du primier âge, qui a vécu au premiér âge. § do pierwotney ludźie przywieść proſtoty; pierwotni ludźie ſzczerzey z ſobą żyli.

**z Pierwotku; z początku, *adv.* von Anfang, im Anfang. du commencement; au commencement.

Pierwożęć, *f.* pierwſzy użętek. die erste Erndte; die ersten Früchte einer Erndte. la prémiére moiſſon; les prémices, *f.* le blé qu'on a moiſſonné le prémier.

Pierwſzy, naypierwſzy. 1) der erstere. 2) der erste nach einem. 3) der vornehmste. 4) Haupt-, als ein Maaß, darnach andere geeichet werden. 5) Ur-, Original-, als eine Schrifft. 1) le prémier. 2) le prémier après quelqu'un. 3) prémier principal, conſidérable. 4) ſur qui on régle, on étalonne les autres meſures. 5) prémier, original. § 1) pierwſze mieyſce; pierwſzy ze dwu; pierwſzy raz był ſzczęśliwy; pierwſza żona iego. 2) Prymas pierwſzy po Krolu. 3) pierwśi urzędnicy. 4) pierwſzy albo głowny korzec; pierwſzy ſtatek, naczynie. 5) obraz piſmo pierwſze.

Pierzany. Federn, von Federn. de plumes; fait de plumes.

Pierzcham, *v. m. F. pierzchnę.* 1) fliehen, die Flucht ergreifen. 2) stutzen, zurück prallen, von Pferden. 1) prendre ſubitement la fuite, gagner aux piez, monter les talons dans un combat. 2) s'épouvanter; ſe reculer ſubitement en arriére, *en parlant des chevaux.* § 1) pierzchnęła (pierzchła) iazda. 2) pierzchnał koń ze mną w zad, na bok.

Pierzchliwość. Schüchternheit, Neigung zur Flucht. la facilité à fuïr; timidité.

Pierzchliwy, co rad ućieka, pierzcha. 1) furchtſam, der leicht die Flucht ergreift. 2) ein Flüchtling. 1) timide; qui prend aiſément la fuite; qu'on fait facilement fuïr. 2) fugitif, fuiard.

*Pierzchnice, *plur.* oſpa. die Kinder-Pocken. la petite verole.

Pierze. 1) die Federn, das Gefieder eines Vogels. 2) Federn zu unterschiedenem Gebrauch. 3) Flocken, Wolle auf einigen Kräutern. 4) Schein, Ansehen, Anstrich. 1) le plumage; tous les plumes qui convrent un oiſeau. 2) des plumes à divers uſages. 3) duvet, petit coton ſur quelques herbes. 4) maſque, *m.* aparence, couleur, couverture. § 1) pierze ptaka. 2) pierzem ſadzony, tkany, malowany; mam pierze na pośćiel, na poduſzkę. 3) pierze oſtowe; pierze białe po okwitaniu żiela. 4) oſkup tylko pierze a obaczyſz zdraycę.

pierze ptaka łowczego. das Gefieder eines Stoß-Vogels. le pennage, les plumes qui couvrent l'oiſeau de proie.

pierze u cebuli, vid. Pioro 5).

pierze puſzczać. Federn bekommen. commencer à avoir des plumes; ſe revêtir de plumes.

cudzym pierzem śię upſtrzyć, śię pokrywać, śię odźiewać. sich mit fremden Federn schmücken. ſe parer des dépouilles (des plumes) d'autrui.

pierze upuśćić. sich mausern; die Federn

Pierzę śię. fallen laſſen. muër; changer des plumes. § pierzą śię teraz krogulce.

pierzę, y, ył. voll Federn machen. blanchir, remplir de plumes.

*Pierzę, *vid.* Piorę.

Pierzeia. Reihe-Häuser, Seite einer Gaſſe. ligne, rang, rangée de maiſons.

Pierzga. 1) Vorgewachs, Vorstoß, Stopfwachs, womit die Bienen die Löcher im Bienen-Stock verstopfen. 2) Narciſſe eine Blume. 1) propolis, *f.* matiére gluante avec laquelle les abeilles bouchent toutes les fentes de leurs ruches. 2) le narciſſe une fleur; jannette.

Pierzgnę. börsten, auffspringen als die Lippen. gercer, ſe fendre, ſe gercer. § opierzgła, opierzgnęła mu twarz; pierzgnie mi ſkora.

pierzgną mu wargi od mrozu. die Lippen springen ihm von der Kälte auf. les levres lui gercent de (au) froid.

Pierzgnięta, *plur.* iabłka słodkie rane. Honig-Aepfel, Süß-Aepfel. pomes Saint Jean; pomes douces.

Pierznik, *g. a.* Pfühl, langes Küſſen. traverſin, chevet de lit.

Pierzno, *adv.* prächtig. magnifiquement, pompeusement, avec pompe. § pierzno i barwiano do dworu, na Seymiki przybywaią.
Pierzny, *vid.* Pierzysty.
Pierzyna. Feder-Bett. lit de plumes; couëtte.
pierzyna zwierzchnia. Ober-Bett. lit de dessus; lit de plumes en guise de couverture.
pierzyna spodnia. Unter-Bett. lit de dessous; lit de plumes en guise de matelas.
Pierzysko. eine Kolbe als am Hirsen. panache de certaines plantes comme de milet. § pierzysko u prosa, u trciny.
Pierzysty. federich, mit Federn bedeckt. couvert de plumes; plumeux.
Pierzywo. Wäsche; Weiß-Zeug so gewaschen wird. lessive; tout le linge sale qu'on met à la lessive. § dziewka pierzywo zawieśiła.
Pieś, *g. Pieśia.* Peterchen. Pierrot; petit Pierre.
Pies, *g. psa.* 1) ein Hund. 2) Hund ein Schimpf-Wort. 3) ein Fauler, der sich zu etwas treiben läßt, der etwas ungern thut. 4) Trecker, der ein Fluß-Schiff am Seile ziehet. 5) der Hund in den Bergwercken, ist eine kleine Schleife oder Kasten auf vier Rädern das Ertz darauf fort zuschleppen. 1) chien. 2) chien, méchant, *terme injurieux* 3) paresseux à; qui n'aime pas à; qui fait qu. ch. contre son gré. 4) un courbe; arracheur de persil, qui remonte un bateau sur une riviére. 5) *Métal.* sorte de petit traineau ou de caisse à quatre rouës qui est propre à transporter les métaux. § 1) pies łowczy, legawy, łancuchowy; pies dobry za hayduka stoi; *prov.* pies stroż domowy; *prov.* pies umilknie kiedy śię wyszczeka, *prov.* day to psu. 2) iako psie. 3) pies to na robotę, na pisanie, do uczenia śię. 4) psy treluią.
pies na nogi. 1) schlechter Fußgänger. 2) Pferd das immer stolpert. 1) chien de piéton; mauvais piéton. 2) cheval qui bronche, qui n'est pas ferme sur les piez, qui fait de faux pas.
***pies pałaiacy; kanikuła.* der Hunds-Stern. la canicule, l'étoile caniculaire. § pies pałaiący mizernym żeńcom dogrzewa.
pies morski. ein See-Hund. un chien de mer.
psy (psi) mu za uchem wyią. er macht Calender. il fait des almanacs; il a la puce à l'oreille.
przepadło iakby psa ogolił. man muß es verschmertzen, als wenn einen der Hund gebissen hätte. il faut soufrir cela s'en dire mot.
ziadł pies sadło; wie pies komu sadło ziadł. sein Gewissen schlägt ihn; er fürchtet sich vor der Strafe. le chien sait bien à qui il a mangé le lard; il craint la punition qu'il a méritée.
zgadzaią śię z sobą iako pies z kotem. sie leben als Katzen und Hunde zusammen. ils s'aiment, ils s'acordent comme les chiens & les chats.
psi go ziedli. der Kukuck hat ihn geholet; er bleibt gar lange weg. le vent l'a emporté il ne rivient pas; il est allé querir la mort.
i psa tam niemasz. da ist keine Seele; da ist weder Katze noch Hund. on n'y voit ni bête ni gens.
psa za lisa udawać. Mäuse-Dreck vor Pfeffer verkauffen. vendre marte pour renard.
iaki pies do kośćioła taki z kośćioła. er wird sich niemahls bekehren. il ne se convertira jamais.
kto psa chce uderzyć łacno o kiy. man findet leicht einen Stock, wenn man den Hund schlagen will. si tu veux batre le chien, tu trouveras un bâton.
kto ze psy lega, ten ze pchłami wstaie. wer sich unter die Trebern mengt, den fressen die Säue. qui se couche avec les chiens, se leve avec des puces.
pies zdechły nikogo nie ukąsi. ein todter Hund beißt nicht mehr. morte la bête morte le venin; une bête morte n'a plus de venin.
psu oczy zaprzedał. er hat alle Scham verlohren. il a perdu toute honte.
iak na psie raz. er schüttelt alles ab, wie der Hund die Schläge; es bessert ihn nichts. il secoüe les oreilles; il n'en tient conte.
Pięść. eine Faust. poing, main fermée. § pięść uczynić; śćisnąć w pięść palce.
pięśćią kogo uderzyć, bić, powalić. einem mit der Faust einen Schlag geben. donner un coup de poing à qu; gourmer, tapoter, batre à coups de poing.
pięśćiami śię bić. sich mit Fäusten schlagen. se tapoter.
pięśćią uderzenie. Faust-Schlag. gourmade.
Pięśćiany, *vid.* Pięśćiowy.
Pieśćidło. } ein Schmeichel-Wort: Liebchen, Schätzchen, Engelchen, Sache die man hoch hält. *mot de caresse:* mignon, mignonne; poupon, pouponne; chose ou personne qu'on estime trop. § pieśćidełko to iego; moie pieśćidełko.
Pieśćidełko. }

Pieśćiek,

Pieściek, Pieſzczek, *g. pieſzczka.* Mutter-Söhnchen, Zärtling, Weichling. fils gâté; petit mignon de ſa mére; mamadoux, papadoux; un délicat, un douillet.
*Pięściennik. Fäustling, Fauſt-Stock. bâton avec un noeud au bout.
Pięściowy, Pięściany. Fauſt-. de poing.
Pieściliwie, *adv.* weichlicher oder gekünſtelter Weiſe. mollement, délicatement, mignardement; d'une maniére éféminée ou afectée. § mowić pieściliwie.
Pieścliwość. 1) Zärtlichkeit, Weichlichkeit. 2) gar zu gezwungenes Weſen. 1) mignardiſe, molleſſe. 2) afectation.
Pieścliwy. 1) weichlich, weibiſch, verzärtelt. 2) gekünſtelt, gezwungen. 1) mol, délicat, douillet, éféminé. 2) afecté, qui paroit trop recherché, trop étudié.
Pieſeczek, *pieſeczka.* } Schooß-Hündchen.
Pieſek, *g. pieſka.* } petit chien; toutou.
pieſek. 1) Bauer im Schach-Spiel. 2) das Sayten-Brettchen an der Geige. 3) Anat. die Schlaf-Puls-Ader. 1) pion, une de petites piéces au jeu des échecs. 2) la queuë au bout d'un inſtrument de muſique, où les cordes ſont atachées. 3) *Anat.* l'une des deux artères carotides, qui portent le ſang au cerveau.
gdy pieſka biią lewek niech ſię boi; pieſka biią a na lwa poſtrach. man ſchlägt den Sack und meynt den Eſel. on bat le chien devant le lion.
kto mię mituię i pieſka albo służki mego ſzanuie. wer dem Herrn gut iſt, wird deſſen Hündchen (Diener) nicht haſſen. qui aime le maitre, aime ſon chien (ſon ſerviteur).
Pieſki. hundiſch. de chien.
po pieſku, adv. nach Art der Hunde; hundiſch. à la maniére des chiens.
Pieśń, *f.* Geſang, Lied. chanſon, *f.* cantique, *m.* chant. § pieśn śpiewać; pieśń nabożna; pieśń wſzeteczna, żołnierſka, leśna, łowcza.
Pieſtrzenica. eine Morchel. morille, eſpèce de champignon.
Pieſzczę, *ści, ścił*, kogo. } mit einem ſchö-
pieſzczę ſię z kim. } ne thun; zärteln, ſchmeicheln, verzärteln. choïer, dorloter, mitonner, mignarder, amadoüer, traiter qu. avec délicateſſe; faire fête de.
pieścić ſię. ſich pflegen, ſeiner ſelbſt ſchonen, ſeine Geſundheit wahrnehmen. ſe choïer; ſe mitonner; avoir un grand ſoin de ſoi; ménager ſa ſanté avec ſoin.
pieścić chorobę gorzey. die Kranckheit zu ſehr abwarten, iſt ſchädlich. le grand ſoin dans une maladie eſt ſouvent nuiſible à la guériſon.
pieścić ſię w czym. zärtlich thun, afectiren. afécter. § pieści ſię barzo w chodźie, w tańcu.
pieścić ſię w mowie. die Worte zärtlich ausſprechen. faire la petite bouche; prononcer les mots avec trop de douceur.
Pieſzczek, *vid.* Pieściek.
Pieſzczenie ſię. Liebeley, Zärtlichkeit. traitement trop tendre; mignotiſe.
Pieſzczenie, *adv.* weichlich, zärtlich, weibiſch. tendrement, mollement, délicatement, d'une maniére éféminée. § pieſzczeniey ſię z nim obchodźić nie może.
Pieſzczony. 1) weichlich, weibiſch, zärtlich. 2) gekünſtelt, gezwungen. 1) mol, tendre, trop délicat. 2) mignard, afecté, trop recherché; choiſi avec trop d'art, trop étudié. § 1) umysł pieſzczony. 2) mowa pieczczona, słow zażywa pieſzczonych; pieſzczeńſzey niemaſz expreſyi; poſtępki iego w konwerzacyi barzo ſą pieſzczone.
Pieſzczotki, *plur.* } pieściliwość. Zärtlich-
Pieſzczota, } keit, Weichlichkeit. molleſſe, mignotiſe; quelque choſe de mignard, délicateſſe lâche & éfémine; maniére douce & éféminée. § w pieſzczotach wychowany.
Pieſzo, piechotą, *adv.* zu Fuß. à pié. § pieſzo idźie.
Pieſzy. 1) zu Fuß, das zu Fuß geſchiehet, der zu Fuß gehet. 2) zum Fußvolck gehörig. 1) de pié; qui ſe fait à pié; qui va, qui marche à pié. 2) d'Infanterie; qui regarde les fantaſſins. § 1) pieſza podroż.
pieſza tarcza. Schild eines Fußgängers. bouclier d'un fantaſſin.
bitwa; pieſza. Schlacht zu Fuß. combat par terre, à pié.
żołnierz pieſzy. Fußgänger, Soldat zu Fuß. fantaſſin.
regiment pieſzy. ein Regiment zu Fuß. un régiment d'Infanterie.
poſąg pieſzy. eine Bild-Säule zu Fuß. une ſtatuë pedeſtre.
Pięta. eine Hacke, Ferſe. coup de pie; le talon au bas de la jambe. § w piętach u niego więcey rozumu niż u ćiebie w głowie.
wierći piętą. 1) er drehet ſich vor Furcht auf einer Stelle. 2) im Schertz: er lauret in den Vorzimmern auf Befehle. 1) la fraieur le rend immobile; il ne fait plus faire un pas. 2) *burleſq.* il naquette à la porte des grands; il leur fait la cour ſervilement. § 1) nieborak z ſtrachu piętą wierći. 2) u dworu tylko

ko piętą wierći, i więcey na marmurze wysłuży niźli żołnierz w polu.
idzie to w pięty. das gehet bis an die Seele; das beißt. cela touche, pique jusqu'au vif.
chodzić za piętami. auf dem Fuſſe nachfolgen. talonner qu; ſuivre qu. à la piſte, à la trace. § śmierć za piętami za każdym chodzi.
Piętak, *g. a.* 1) fünffacher Groſchen. 2) in Schleſien: ein Gröſchel, eine Fledermaus. 1) petite piéce de monoïe qui vaut cinq gros. 2) petite monoïe en Sileſie valant trois doubles ou ſix deniers.
Pięterko. kleiner Gaden, kleines Stockwerck. un petit ou bas étage.
Piętka. 1) ein Fersslein. 2) Abſatz, Erhöhung an etwas. 3) milchichter Anſatz zum Korn in der Aehre. 1) petit talon d'un pié. 2) une ſection, petit palier, redant, partie d'une choſe élevée en talon de ſoulier. 3) ſubſtance mole & ſpongieuſe dont ſe forme le grain dans l'épi. § 1) rączki i piętki małe. 2) drewno z piętką. 3) piętka w kłośie.
Piętnaśćie. funfzehn. quinze.
Piętnaſtokąt. Meßk. ein Funfzehn-Eck, Figur mit funfzehn Seiten. *Géom* quindecagone, *m.* une figure à quinze côtez.
Piętnaſtoletni. funfzehnjährig. de quinze ans.
Piętnaſty. der Funfzehnde. le quinziéme.
Piętno, *vid.* Piątno.
Piętny. Ferſen-, zum Ferſen gehörig. de talon.
piętna kość. das Ferſen-Bein. talon un os.
Pietraſznik, *vid. Piotruſzka polna.*
Piętro. 1) Stock, Stockwerck, Gaden eines Gebäudes. 2) Bühne als am Mauer-Gerüſt. 3) erhöhete Reihe, als die Aeſte um einen Baum. 1) un étage dans une maiſon. 2) échafaut ſur lequelle travaillent les maçons. 3) étage, comme les branches rangées par étage autour d'un arbre. § 1) na pierwſzym, drugim piętrze mieſzka. 2) piętro u roſztowania. 3) piętra w winnicach.
piętro małe miedzy wielkiemi. kleiner Gaden zwiſchen groſſen. mezzanine.
z piętra. wie ein Herr; als wenn man zu befehlen hätte. le bâron haut; haut la main; bâton à la main; en maitre; à cheval. § z piętra mowi, grozi.
Pietrożnik, *vid. piotruſzka polna.*
Piętruię, } piętro robię. 1) Stockwercke
Piętrzę, } machen. 2) aufthürmen, eines über das andre ſetzen. 1) planchéier, faire les planchers ou les ſéparations entre les étages. 2) mettre les choſes par étages. § 1) mularze iuż roſztowanie upiętrowali. 2) ieleń twarde rogi w ſęki piętrzy.
Pietruſzka, Piotruſzka. Peterſilie. perſil.
Pietuch, kur. Haus-Hahn. coq domeſtique.
Pigmeyczyk, łokietek. Zwerg-Männchen, un pigmée. § bayka, żeby pigmeyczykowie byli i z żorawiami woiowali.
*Pigulik. Knürbs, kleiner Menſch. mirmidon, nabot, ragot, bout d'homme.
Pigułka. eine Pille. pilule.
Pigwa. 1) Quitten-Baum. 2) Quitte. 1) coignier, cognaſſier. 2) coin, fruit de cognaſſier.
Pigwowy. Quitten-. de coing, de cognaſſier. § pigwowa gałąź; pigwowy konfekt.
Piialny. 1) Trinck-, zum Trincken gehörig. 2) das man trincken kan; trinckbar. 1) à boire, qui concerne le boire. 2) bûvable, potable, qui eſt bon à boire, qu'on peut boire. § 1) piialne naczynie. 2) to piwo ieſzcze nie ieſt piialne.
Piiaczka. Säuferin. biberonne, bûveuſe.
Piiak. } Säufer, Schwelger; Zech-Bruder.
Piianica. } biberon; bûveur, ſoulard, ſiroteur.
piianica winny. Wein-Säufer. ſac à vin, qui aime le vin, qui boit bien du vin.
Piiam. zu trincken pflegen, offt trincken. boire ſouvent. § piia wodę, miod.
rad piia. er zecht gerne. il boit; il aime à ſiroter.
Piiano, } *adv.* im trunckenen Muthe;
po piianu, } trunckner Weiſe; im Truncke.
po piianiu, } durant ſon ivreſſe; pendant qu'il étoit ivre. § po piianu to wyrzekł; po piianu leda co śię mowi; po piianu to było.
po piianu śię to ſtało. das iſt beym trunckenen Muthe geſchehen. il y a du vin dans ce fait.
Piiańſtwo. 1) Schwelgerey, Füllerey, Saufſucht. 2) Trunckenheit. 1) débauche, ivrognerie; habitude de s'enivrer, inclination pour boire. 2) ivreſſe, enivrement.
piiańſtwa nie czuie. er kan ſich nicht ſo leicht beſaufen, er kan viel vertragen. il porte bien ſon vin.
piiańſtwa broniący, das den Rauſch vertreibet. qui diſſipe l'ivreſſe.
Piiany. 1) beſoffen; betruncken. 2) was betruncken macht: rauſchend. 1) enivré, ivre, ſoul. 2) qui enivre qui ſaoule. § 1) piiany płotu śię trzyma, *prov.* 2) piiane piwo; gorzałka, wino, miod i inne piiane trunki.
piiany winem. der ſich in Wein beſoffen hat.

enivré en vin. § piianyś gorzałką, miodem.
Piiar, *vid.* Piar.
Piiatyka. das Saufen, Schwelgen. débauche, ivrognerie.
Piiawka. Blut-Egel. sangsuë. § piiawkę przyſtawić.
piiawka morſka. eine See-Lamprete. lamproïe de mer.
Piię, *piie, pił.* 1) trincken. 2) saugen als eine Fliege. 3) in sich ziehen als der Schwamm das Wasser. 1) boire. 2) ſucer, tirer à soi; comme fait la mouche. 3) boire, tirer, atirer, ſucer, comme l'éponge l'eau. § 1) kto piie, ten tyie, *prov.* piy ale nie wyy, *prov.* piię wino, piwo ze ſklanki. 2) muchy piią. 3) drewno, gębka, bibuła wodę piie.
tego pić. scharf sauffen. boire à plein verre; boire à l'Allemande.
pić do kogo. einem zu trincken. boire à qu.
pić za (prez, prze) zdrowie czyie. eines Gesundheit trincken. boire à la ſanté de qu.
piię do Was Pana za zdrowie JMći Pana. ich bringe es Ihnen zu auf die Gesundheit des Herrn. je vous porte la ſanté de Monſieur.
piie krew ubogich. er ſauget das Blut der Armen. il ſuce les pauvres jusqu'aux os.
Pikieta. das Rummel-Picket. piquet, un jeu aux cartes.
Pikinier. Pickenierer. piquier un ſoldat.
Pikulik, *vid.* Pigulik.
* Pila go, *vid.* Porwon.
Piła. 1) Ball, Spiel-Ball. 2) das Ball-Spiel. 3) eine Säge. 4) eine Säge-Mühle. 5) eine Feile. 1) la bale au jeu de paume; éteuf. 2) jeu de la paume. 3) ſie, inſtrument dont on ſie. 4) moulin à ſie. 5) lime. § 1) piłę galić, uchwyćić, odbić. 2) piła mi milſza niż karty; gra piły. 3) trzeć drwa piłą. 4) piła by lęca do tarćia drzew; piła wodna ieſt dwoiaka, proſta albo trybowa. 5) piła ſloſarſka, złotnicza.
piła nadęta. Ballon. balon, bale enflée de vent. § piłę nadętą biiąc, rękoma i nogami popychaią.
grać piłę; grać w piłę. Ball ſpielen. jouër à la paume; baloter, peloter.
do ręku piłę grać. den Ball wohl ſchlagen. pouſſer bien la bale.
piła wielka rzemieślnicza. groſſe Feile. carreau, grande lime.
Piłarnia. Ball-Haus. jeu de paume; tripot.
Piłarnik, co piłarnią trzyma. Ball-Meiſter. maître du jeu de paume; tripotier.

Piłarz, piłkarz, co rad piłę gra. Ball-Spieler, Ball-Schläger. joüeur de bale; qui aime fort à joüer à la paume.
* *piłarz, tracz.* Brettſchneider. ſieur de long.
Piłatyk, *g. a.* Stock zum Ballſchlagen. batoir, dont on bat la bale.
Piława. 1) Pillau, Feſtung und Hafen im Brandenburgiſchen Preuſſen. 2) Wappenk. Creutz mit ſieben Enden im rothen Felde, die Krone wird von fünf Strauß-Federn gezieret. 1) Pilavie, port & fortereſſe de la Pruſſe Brandebourgeoiſe. 2) *Blaſ.* une croix à ſept bras au champ de gueules, la couronne eſt ornée de cinq plumes de paon.
Pilch. Billich, Pilch eine rothe Feld-Maus. une ſouris champêtre qui eſt rouge. § uſuſzonym pilchem albo gniazdem iego okurzaią bydło i obory.
Piłka. 1) ein Ball. 2) eine Feile. 3) kleine Säge, Hand-Säge. 1) une bale à joüer. 2) lime. 3) petite ſie; ſie à main.
piłka pierzyſta; piłka z pierza. Feder-Ball. volant.
Piłkarz, *vid.* Piłarz.
Pilen, *vid.* Pilny.
Pilnie, *adv.* 1) fleißig, emſig. 2) eilfertig,
Pilno, ohne Verſchub. 1) diligenment, ſoigneuſement. 2) en hate, en diligence, ſans délais, ſans retardement. § 1) pilnie co robić; pilnie pracuie. 2) muſzę pilno odiechać i czaſu nie mam.
pilno mi tam. ich habe da was nöthiges zu verrichten. j'y ai quelque choſe de preſſant à faire.
Pilnik, *g. a.* 1) Racket, Pritſch-Brett zum Ballſchlagen. 2) ein Ball-Haus. 1) batoir, raquette, pallete; inſtrument dont on ſe ſert à joüer à la paume. 2) jeu de paume; le tripot; le lieu où l'on jouë à la paume. § 1) bić pilnikiem piłę; nie mam pilnika do bićia piły. * 2) grać w pilniku (piłarni) piłę.
pilnik plećiony albo naplatany. Raquet zum Ballſchlagen. raquette.
Pilność. Fleiß, Aufmerckſamkeit. diligence, ſoin, aſſiduité, atention, ſolicitude, empreſſement. § z pilnośćią go gonił; pilność iego w naukach.
Pilnuię. 1) Achtung geben, abwarten; in Acht nehmen. 2) einen beobachten. 1) regarder, vaquer, veiller, ſoigner à; avoir ſoins, prendre garde de; diligenter qu. ch. 2) obſerver qu; ſuivre qu. de près; avoir l'oeil, veiller ſur qu. § 1) nauk pilnuie; pilnuy ſpraw twoich. 2) pilnuy go, by co nie porwał; pilnował na niego, na iego poſtępki.

Pilny. 1) fleißig, emſig, aufmerckſam. 2) wichtig, unverzüglich. 3) zum Ball-Spiel gehörig. 1) diligent, empreſſé, ſoigneux, aſſidu, atentif. 2) preſſant, intereſſant, important, de conſéquence. 3) qui regarde le jeu de paume. § 1) pilny w naukach (*nauk) ſtudent; pilne ſtaranie koło czego. 2) pilną ći rzecz mam powiedźiec; pilną mam ſprawę, prośbę; pilne piſać liſty. 3) gra pilna; dom pilny albo piłarnia.

Pilnowanie. / *Pilowanie. Acht, Achtung, Abwartung. aplication de la perſonne qui prend garde à qu. ch; atachement de l'eſprit à; l'action d'obſerver, de prendre garde, de vaquer à ſon métier. § pilnowanie nauk, rzemiesła ſwoiego.

Pilnowany. / *Pilowany. abgewartet, in Acht genommen. obſervé avec ſoin; fait, gardé ſoigneuſement.

Piłowanie. 1) das Feilen. 2) das Sägen. 1) action de limer; limure. 2) action de ſier ou le travail avec la ſie. § 1) piłowanie kośći, żelaza. 2) piłowanie, przepiłowanie drzewa.

Piłowany. geſägt oder gefeilt. ſié ou limé.

Pilśń, *f.* 1) ein Filtz. 2) Sache die aus Filtz gemacht iſt. 1) feutre, *m.* 2) choſe faite de feutre.

pilśń pod śiodło; woyłak. Filtz unter den Sattel zu legen. le feutre, les panneaux ou la bardelle qu'on met ſous la ſelle, afin qu'elle ne bleſſe le cheval.

Pilśnianka. Filtz-Rock. habit ou vêtement de feutre.

Pilśniany. Filtz-. de feutre. § obow pilśniany.

pilśnianego co robię. Filtz machen. façonner, faire du feutre.

Pilśniarz. / Pilśniownik. Walcker, Filtzmacher. faiſeur de feutre.

Pilśnieć śię. zum Filtze werden. devenir feutre, ſe façonner en feutre. § włoſy śię pilśnią przy kołtunie.

*Piluię, *vid.* Pilnuię.

Piłuię. 1) ſägen. 2) feilen. 1) ſier. 2) limer. § *1) piłuie (trę) deſkę. 2) ſloſarz piłuie kruſzce; upiłować koniec od gozdźia.

Pinacydya, cel. Meßk. Diopter auf einem Linial. *Géom.* un dioptre.

Pinele, / Pinole, liubowe orzeſzki. Zürbel-Nüßchen, Pinchen. pignons, noiaux de pomme de pin.

Piołun. / **Piołyn. 1) Wermuth. 2) fig. Bitterkeit, Widerwärtigkeit. 1) abſinte, alvine. 2) *fig.* adverſité, amertume, aigreur, *f.* § 1) napoy piołunem podſycony.

piołun gliſtny. (ſantonicum) Wurm-Saamen, Zitwer-Saamen. barbotine.

Piołunek, *g. piołunka.* Wermuth-Wein, Bitter-Wein. vin d'abſinte.

Piołunkuię co. mit Wermuth anmachen. mêler avec de l'abſinte.

Piołunkowany. mit Wermuth angemacht. mêlé avec de l'abſinte.

Piołunkowy. / Piłunowy. Wermuth-. d'abſinte. § piołunkowe wino; piołunowa gorycz.

Piorę, *pierze, prał,* pierzę. 1) waſchen Wäſche, Kleider. 2) einen ausſchmieren, ausprügeln. 1) blanchir, laver le linge, les habits. 2) ſavonner, roſſer, batre qu. comme il faut. § 1) prać chuſty brudne. 2) pierze go kiiem.

Pioreczko. / Piorko. 1) Federlein. 2) Schreib-Feder. 1) petite plume; plumette. 2) boudelle, petite plume à écrire.

Piorkoś. ein Milch-Bart, der noch keinen Bart hat. jeune niais; jeune homme ſans barbe; jeune barbe. § nauczę tego Piorkośia ſtarcow ſzanować.

Piornica. Feder-Penal. calemar, étuit à plumes.

Pioro. 1) eine Feder. 2) Schreibe-Feder. 3) Feder, Schreib-Art. 4) Feder, das Schreiben, die Schrifft, ſo man ſchreibet, die Hand. 5) Zwiebel-Rohr; holer Stiel an andern Gewächſen. 6) Laffe, Blatt, Fläche am Ruder, am Pritſch-Brett. 1) plume. 2) plume à écrire. 3) plume; ſtile, *m.* 4) plume, écriture; les caractères qu'on forme avec la plume; la main. 5) tige creuſe des oignons, & d'autres plantes. 6) palée, palme; le plat d'un aviron, la bate d'un batoir qui frape la bale; la partie la plus platte d'un aviron, d'un batoir. § 1) pioro kurze, ptaſze; gęś ma dobre piora do piſania; pipa u piora. 2) utemperować pioro; piſać piorem. 3) liſt, książka dobrego piora; pięknym to piſano piorem. 4) cwiczyć śię w piorze; chędogiego piora piſmo. 5) aby piora na cebuli nie rosły, taczay po niey kłodę. 6) pioro u wiosła.

piora. Wappenk. drey Strauß-Federn im rothen Felde. *Blaſ.* trois plumes de paon au champ de gueules.

**pioro, *piorko, płetwa.* eine Floß-Feder. nageoire de poiſſon.

cudzym śię zaſzczycać piorem. mit einem fremden Kalbe pflügen; einen ausſchreiben. piler un auteur; ſe parer de plumes d'autrui.

Pioro kapeluszowe. eine Hut-Feder. plume, plumet; tour de plume.
Piorolotny. geflügelt, der hoch fliegt. qui a des plumes, des ailes pour voler; ailé.
Pioronogi. der Federn an den Füssen hat. ailé au piez; aiant des plumes aux piez. § pioronoga fortuna.
Piorun, *g. a.* der Donner, Donner-Schlag; das Wetter, ein Donner-Strahl foudre; un tonnerre acompagné de fracas. § piorun dom spalił; z tego grzmotu straszny trzasnął piorun.
piorun bije. der Donner schlägt. la foudre frape, foudroïe, tombe sur. § piorun uderzył na dąb.
piorunem bić; piorunami śiać. 1) donnern, mit dem Donner erschlagen. 2) fig. donnern und wettern; schmählen. 1) foudroïer, fraper de tonnerre; lancer le foudre. 2) fulminer, tonner, foudroïer, étre fort en colére; tempêter; mener du bruit.
piorunem bijący. der mit dem Donner schlägt. foudroïant, qui frape de foudre.
piorunem uderzony. vom Donner gerühret, erschlagen. foudroïé, frapé de la foudre.
piorunem uderzenie. das Einschlagen des Donners. foudroïement; l'action de foudroïer.
Piorunek, *g. piorunka.* 1) Donner-Stein, Donner-Keil. 2) *obs.* Scheide-Münze von einem halben Groschen. 1) flin, carreau, pierre de foudre. 2) *obs.* petite monoie qui valoit un demi-gros.
Piorunowisko, piorunem co uderzonego albo spalonego. Sache oder Ort, in den der Donner geschlagen hat. chose foudroiée; lieu où le tonnerre est tombé.
Piorunowy. Donner-. de foudre.
głos piorunowy. eine Donner-Stimme. voix foudroïante.
kamień piorunowy, vid. Piorunek 1).
piorunowy raz, trzak. Donner-Schlag. coup, de foudre; éclat de tonnerre.
Piosnka, Pieśń. Lied, Gesang. chanson, chansonnette; chant. § żadnych nie umie piosnek; w tey śię piosnce kocham.
stara to piosnka. das ist ein altes Lied. il n'a qu'une chanson; il ne sait qu'une chanson.
Piotr. Peter. Pierre nom d'homme. § Pietrze poydź po wino.
S. Piotra ziele. (morsus diaboli) Teufels-Abbiß. mors du diable.
Piotrowiny. Peters Nahmens-Fest. fête d'une personne à la Saint Pierre.
Piotrożnik, *vid. Piotruszka polna.*
Piotruszczany. Petersilien-. de persil. § piotruszczany sok, korzeń, naśienie.
Piotruszka, pietruszka. Petersilie. du persil.
piotruszka pogorna. Berg-Petersilie. persil de montagne.
piotruszka polna, dzika; pietraszník; pietrożnik. (caucalis) Kletten-Körbel. persil sauvage.
Pipa, pipka. 1) Kiel, Feder-Kiel. 2) Stiel an einigen Kräutern. 1) tuïau, canon de plume. 2) tige de quelques herbes.
Pipię śię. hervor kriechen, von Federn und Haaren. naître, commencer à paroître, *comme les plumes, le poil.*
pipiąca śię broda. hervorkeimender Bart; Gänse-Bart. barbe naissante.
Piramida. eine Pyramide. piramide.
Pirog, *g. a.* Fladen, Art Kuchen. sorte de patisserie.
Pirożek, *g. pirożka.* gefüllte Klösel. pelote faite de farine & remplie de quelque confiture. § pirożki do kapłuna; pirożki smażone z konfektem wewnątrz.
Pisanie. 1) das Schreiben. 2) die Schrifft, das Geschriebne. 3) Schreiben, Schrifft, Brief. 4) Verfertigung einer Schrifft, eines Buchs. 5) Schreib-Art, ein Styl. 1) l'écriture, l'action d'écrire. 2) l'écriture, les caractères qui sont écrits. 3) écriture, lettre, écrit. 4) composition d'une écriture, d'un livre; action de faire un ouvrage d'esprit. 5) le stile. § 1) cwiczyć śię w pisaniu. 2) pierwsze pisanie rzadko bez kulasa będźie. 3) oto masz odpowiedź na pisanie twoie; pisaniem co ogłaszać, nakazać. 4) pisanie listow, kśiąg, wierszy. 5) cwiczyć śię w pisaniu mow, listow.
pisanie skore, nierozmyślne. Concept, eilfertiger Entwurf. ébauche, minute d'un écrit; plumitif; écriture faite à la hâte.
pisanie własney ręki. 1) eine Schrifft von eigner Hand. 2) eine Handschrifft. 1) un autographe, écrit de la propre main d'une personne. 2) seing, signature.
pisanie przebrane, wyborne. Auszug der schönsten Sachen aus einem Buch. recueil, extrait des matiéres les plus belles d'un livre.
pisanie powiadane. die Dictata; die nachgeschriebenen Worte in der Schule. dictée; tout ce qu'un maitre à dicté à son écolier.
pisania nauka. 1) die Rechtschreibung. 2) die Schreib-Kunst. 1) l'ortographe. 2) l'art de bien écrire.
Pisanka. gemahltes Oster-Ey. oeuf rouge; oeuf de pâques.

Pisany. geschrieben. écrit. § karta z obu stron pisana.
Pisarek, *g. pisarka*. Schreiber, Copist. sou-clerc, copiste, clerc pour écrire.
pisarek gospodarski; *klucznik*. Haus-Schreiber, der die Haus-Rechnung führet. comis du ménage, de la dépense & recette.
Pisarnia. Schreib-Stube. cabinet, étude.
pisarnia kupiecka. das Cantor eines Kauffmanns. comptoir d'un marchand.
Pisarski. 1) Schreib-, zum Schreiben dienlich. 2) einen Notarium betreffend. 1) propre à écrire; dont on se sert à écrire. 2) notarial, de Notaire, qui regarde le Notaire. § 1) piorko pisarskie; stoł pisarski; papier pisarski. 2) urząd pisarski.
pisarska szkatułka, *stuć*. Schreibe-Zeug. écritoire; étuit à mettre des plumes & de l'encre.
pisarska; *pisarska służba*. Schreiber-Dienst, Copisten-Stelle. l'emploi d'un clerc à écrire, d'un copiste. § służyć, przyiąć pisarską.
Pisarstwo. Notariat, Amt eines Notarii. Notariat, fonction & ofice de Notaire. § pisarstwo koronne otrzymał, złożył.
Pisarz. 1) Schreiber. 2) Schreiber, Verfasser. 3) Notarius, Schreiber. 1) écrivain, qui sait bien écrire. 2) écrivain, auteur. 3) Notaire, gréfier. § 1) pisarz pięknie piszący; pisarz prętko i krotkiemi znakami piszący. 2) pisarz wierszy ksiąg, dźieiow. 3) pisarz mieyski, grocki; Pisarze skarbowi; pisarz prowentowy.
Pisarz Duchowny Koronny. geistlicher Kron-Notarius. grand Notaire de la Couronne.
Pisarze Wielcy Litewscy. die Ober-Schatz-Schreiber in Lithauen. grands Notaires de Lituanie.
Pisarze Skarbowi Koronni. die Kron-Schatz-Schreiber. Notaires du Trésor de la Couronne. § Pisarze Skarbowi Litewscy.
Pisarz Polny Koronny. Kron-Lager-Schreiber. Notaire de camp de la Couronne.
Pisarz Polny W. X. L. Lithauischer Lager-Schreiber. Notaire de camp de Lituanie.
Pisarz Naywyższy Skarbu Koronnego Ober-Kron-Schatzmeister. prémier Notaire du Trésor de la Couronne.
Pisarz Naywyższy Skarbu Nadwornego. Ober-Hof-Schatz-Schreiber. prémier Notaire du Trésor de la Cour.
Pisarz Dekretowy Koronny. Kron-Gerichts-Schreiber. gréfier aux Jugemens de la Cour en Pologne. § Pisarz Dekretowy W. X. L.
Pisarz Kwarćiany i Hybernowy Koronny. Kron-Quart-Schatz und Winter-Quartier-Schreiber. Notaire du Trésor de la quarte & des hibernes de la Couronne. § Pisarz Kwarćiany i Hybernowy Wielkiego Xięstwa Litewskiego.
Pisarz Woyskowy Koronny. Kron-Krieges-Gerichts-Schreiber. gréfier aux Jugemens de l'armée de la Couronne. § Pisarz woyskowy Litewski.
Piśia. Tripp, Plisch. tripe de velours; peluche.
Pisk, piśnienie, piszczenie. 1) das Gepipe der Mäuse, der Küchlein. 2) das Gepfeife als der Pfeifen, der Winde. 1) pipis; cris naturel des souris, des poussins. 2) le siflement d'une pipe, des vents. § 1) pisk mysząt, kurcząt. *2) pisk (swist) piszczałek, wiatrow.
pisk uszu. das Ohrenklingen. tintouin, tintement d'oreille.
Piskam, *v. m. F. pisknę*. 1) pipen als eine Maus. 2) pfeifen, in eine Pfeife blasen. 1) pioler, pépier comme une souris. 2) sifler avec un siflet. § 1) kurczęta piskaią; pisknęła (pisnęła) tu mysz. 2) kto tu pisnął na piszczałce.
nie pisnąć. nicht muckfen, nicht ein Wort sagen. ne dire mot, ne sonner mot, n'oser soufler, ne pas ciller. § na te słowka i nie pisnął.
Piskanie. das Pipen. l'action de pioler.
Pisklę. Küchlein; junger Vogel; Feder-Vieh das noch pipet. petit oiseau, petite volaille qui piole encore.
Piskliwie, *adv*. pipricht. d'un ton aigu.
Piskliwy. pipricht. aigu, qui imite le cris naturel des poussins & des souris.
Piskorz. (*pœcilias*, *piscis fossilis*) Schlamm-Peisker, Peisker. goujonnette, espèce de vilain poisson qu'on trouve dans la vase & qui s'échape aisément.
wymknął się iak piskorz. er schlupfte durch wie ein Aal. il s'est échapé comme une anguille.
kręći się iak piskorz. er windet sich wie ein Aal. il glisse comme l'anguille quand on la veut tenir.
zawsze mu piskorz. er kommt allemahl zu kurtz; es wird ihm allemahl was abgezwackt. on le ronge; il est sujet à avoir du pire, à être plumé. § starszym dźiećiom lepiey śię dźieie, młodszym zawsze piskorz, kiedy rodźice umieraią; bąk śię przebiie, mucha uwięźnie, a ubogiemu piskorz, *prov*.
Piśmienny. 1) zur Schreiberey bestimmt. 2) davon geschrieben wird. 1) propre à écrire

écrire; déstiné à l'écriture. 2) dont on a écrit.
piśmienni ludźie. Leute die mit der Feder fechten. gens d'écritoire.
piśmienne nauki. Theoretische Wissenschafften. des siences téoretiques.
piśmienna woyna; *piśmienna bitwa.* Feder-Krieg, Streit der Gelehrten. guerre literaire, guerre d'esprit que se font les savans.
Pismo. Schrifft, Buchstaben, Hand. les caractères, *m.* l'écriture, la main. § pismo ręczne, drukarskie; biedzę śię czytaniem pisma tego; pismo drobne, nierzetelne, niewyrażone.
Pismo Swięte. die Heilige Schrifft, die Bibel. l'Ecriture, l'Ecriture Sainte; la Bible.
pismo taiemne. Ziffern, verborgene Schreib-Art. cifre, *m.* caractères inconnus.
pismo własney ręki. Schrifft von eigner Hand. écrit de la propre main.
pismo prętkie. verkürtzte Schreib-Art. abréviation.
na piśmie, adv. schrifftlich. par écrit. § na piśmie to ma; na piśmie podał.
Pisnąć, *vid.* Piskam.
Piśnienie, *vid.* Pisk.
Pistacye, *plur.* Pistacien. pistaches.
Pistol. Pistolet, Gold-Müntze so 5 Thaler gilt. pistole, une piéce d'or valant cinq écus.
Pistolet. eine Pistole zum Schiessen. pistolet, une arme à feu.
Pistoletowy. Pistolen-. de pistolet.
Pisuię. } zu schreiben pflegen. offt schreiben.
Pisywam. } écrire souvent; avoir la coûtume d'écrire.
Piszczałeczka. klein Pfeifchen. un petit siflet.
Piszczałka. 1) Pfeife, Rohr-Pfeife. 2) Orgel-Pfeife. *3) Lock-Pfeife. 1) siflet, pipeau. 2) tuiau; flûte d'orgues. *3) apeau, pipeau d'oiseleur. § 1) grać, wygrać piosnkę na piszczałce; piszczałka pastusza. 2) piszczałki, fletnie i fistuły organowe. *3) piszczałką (wabikiem) wabić.
piszczałka oktawowa. Octav-Flötchen. flageolet.
piszczałka wodna; *słowik.* Töpfer-Pfeife, ist wie ein Vogel gemacht, und wird mit Wasser gefüllet. turelure; pipeau de terre façonné comme un oiseau qu'on remplit d'eau.
piszczałka ze zdźbła, *ze trzćiny.* Rohr-Pfeife. chalumeau, pipeau. § piszczałka owśiana (z owsa).
Piszczałkowy. Pfeifen-. de siflet. § dźiurki piszczałkowe.
Piszczałkowaty, dźiurkowaty w dłuż. in die Länge durchlöchert; das viele Röhrchen an einander hat. qui a plusieurs tuiaux près à près.
Piszczę, *szczy*, *szczał*, *szczeli.* pipen, wie die Mäuse. pioler, pépier, imiter la voix naturelle des souris. § kurczę piszczy.
piszczy mi w uszu. es klingelt mir in den Ohren. je suis sujet au tintement d'oreille; j'ai un tintement d'oreille; les oreilles me tintent.
piszczą mi na to zęby. das macht mir das Maul wäßrig. cela me fait venir l'eau en bouche.
Piszczek, *g. piszczka.* Pfeifer. un fifre; sifleur; flageoleur.
Piszczel, *f.* 1) Pfeife; Halm oder Rohr-Pfeife. 2) Arm-Schiene, die Spindel im Arm. 1) siflet, chalumeau, pipeau. 2) raion, le petite focile; un os de coude.
Piszczenie. das Gepipe der Hüner, der Mäuse. le pipis des souris, des poussins.
Piszę, *pisze*, *pisał.* 1) schreiben. 2) nachschreiben was dictiret wird. 3) schreiben, melden von etwas; schrifftlich hinterlassen. 4) schreiben Briefe. 5) schreiben, verfertigen, verfassen. 6) halten einen vor etwas. 1) écrire, former des caractéres. 2) écrire après quelqu'un; mettre par écrit ce qu'on nous dicte. 3) écrire de; raporter. 4) écrire des lettres. 5) écrire, composer, construire, faire; mettre par écrit qu. ch. 6) croire qu. qu. ch; tenir pour; comter entre; estimer. § 1) chędogo piszę; pisać nocą i dniem; umie krotkiemi pisać znaki albo abrewiacyami. 2) pisać po mowiącym. 3) piszą o nim dźieiopisowie. 4) pisać komu albo do kogo; prostemi słowy listy pisze. 5) pisać księgi, wiersze, bayki, fraszki, rzecz ogrodniczą. 6) niech mię iak chcą ludźie piszą; iak śię kto sprawuie, tak go pisz; piszę go rozumnym.
wiele pisać. viel schreiben, viel schmieren. paperasser.
pisać iako przepisano. nach der Vorschrifft schreiben. écrire sous le modèle, sous l'exemple d'un maître.
iak go widźisz, *tak go pisz.* er hat nichts mehr als wie er geht und steht. il n'a que l'épée & la cape.
pisać śie. beym Schluß der Briefe: verbleiben, seyn, verharren. *mot usité dans les conclusions des lettres:* demeurer, étre, se nommer. § nie tak na karćie iako na sercu śię piszę; co donioższy

piſzę ſię Was MWM Pana uniżonym ſługą.

Pitagoras, *g. a.* } Pythagoras, ein berühm-
Pitagora, *g. y.* } ter Philoſoph. Pitagore un célebre Philoſophe. § Pitagory (Pitagoraſa) ſekta duſz przechodzenie twierdziła.

Pity. trinckbar, das man trincken kan. bûvable, potable, mûr, qui eſt promt à boire.

Piwnica. 1) ein Keller. 2) Loch; Keller wo geſpeiſet wird. 1) cave. 2) gargote dans une cave.

ſchować, złożyć co do piwnicy. in den Keller thun. encaver.

piwnica niegłęboka. } kleiner Keller. ca-
Piwniczka. } veau, cellier, petite cave.

Piwniczny, *adj.* Keller=. de cave. § wſchody piwniczne.

okno piwniczne. Keller=Loch. ſoûpirail de cave.

Piwniczny, *ſubſ.* Keller=Meiſter. ſommelier.

Piwniczny Wielkiego Xieſtwa Litewſkiego. Lithauiſcher Keller=Meiſter. Maitre de cave de Lituanie.

piwnicznego urząd. Keller=Amt. ſommelerie.

Piwnik. (*berberis*) Preiſſel=Beer, Saurach, Reiſſel=Beeren. berberis, épine vinette.

Piwny. 1) Bier=. 2) biericht, bierhafftig. 1) de bière. 2) tirant ſur la bière; aprochant de la bière. § 1) piwne drożdże. 2) piwny ſmak.

ſzynkarz piwny. Bier=Schencker. cervoiſier, cabaretier.

Piwo. Bier. de la bière. § piwa przednie ſą Wareckie, Łowickie, Końſkowolſkie, Drzewickie, Brzeźińſkie, Odrzywolſkie i Gielnowſkie.

oto maſz co na piwo. da haſt du was zu Bier. voilà quelque choſe à boire.

piwo czarne. ſchwartz Bier. bière noire.

piwo białe, ćienkie, ſłotowe. Weiß=Bier; Tiſch=Bier. bière blanche; petite bière; blanquette, bière de dépenſe ou de ménage.

piwo duplowe; marzec. Duppelt=Bier. de la bière double.

piy piwo iakiegoś nawarzył, prov. ſauf was du gebrauet haſt; ſchlafe, wie du dir gebettet haſt. bûvez ce que vous avez braſſé; qui bien fera, bien aura.

Piwonia kwiat. Peonie, Gicht=Roſe. pivoine, roſe pivoine, paſſe-roſe, oeillet de Dieu.

piwonia wonna. (menta græca) Unſrer Fraun Müntze; Römiſche Salbey. du coq, mente Nôtre Dame.

Piwowar. Bier=Brauer. braſſeur, cervoiſier.

Piwowarka. Bier=Brauerin. braſſeuſe, femme de braſſeur.

Piwowarſki. Bier=Brauer=. de braſſeur.

Piżmarya, *vid.* Koźlik ziele.

Piżmo. Bieſam, Zibet. du muſque. § piżmo ieſt zśiadła krew z woreczka zwierzęćia piżmowego.

Piżmowy. Biſam=. de muſque.

zwierzę piżmowe. Muſcus=Thier. animal des Indes qui produit le muſque.

Piżmuię co. mit Bieſam anmachen. muſquer; donner une odeur de muſque à qu. ch.

Plac. 1) Platz bey einem Gebäude. 2) Grund=Stück. 3) öffentlicher Platz, Marckt in einer Stadt. 4) Platz zu einem Gebäude, zu einem Wercke. 5) Feld, Platz zu etwas, als ein Renn=Platz, Kampf=Platz. 6) Meßk. Raum, Grösse einer Fläche, einer Figur. 7) fig. Feld, Gelegenheit, Anlaß. 1) place près d'un bâtiment. 2) fond, terrein, fond de terre. 3) place, lieu découvert & ſans bâtiment; place publique dans une ville. 4) place, lieu vuide; aſſiette pour y bâtir quelque oeuvre. 5) champ, place, cariére, lice; une place déſtinée à quelque autre exercice. 6) *Géom.* aire, la place interieure d'une figure. 7) *fig.* place, lieu, ſujet, ocaſion à qu. ch. § 1) plac przed domem, przed fortecą. 2) place do klaſztora należące. 3) w miaſtach rożne do rożnych potrzeb bywaią place. 4) plac do budynku wymierzyć; plac do obozu, do wału. 5) plac do gonitwy; na placu potyczki, bitwy, zawodow. 6) plac figury gieometryczney. 7) mam teraz plac do mowy, do piſania, do pochwał.

wyzwać kogo na plac. einen ausfordern. provoquer, apeller qu. en düel.

plac woienny. Krieges=Theatrum, Tummel=Platz. un téatre de la guerre; lieu où ſe fait la guerre. § plac woienny w tym Państwie ma bydź otworzony.

** *krwawy plac Belony.* Wahl=Feld. champ de bataille.

doſtawać, doſtoieć placu. das Feld behalten; nicht vom Platze weichen. diſputer, maintenir le terrein; demeurer maître du champ de bataille.

placu uſtąpić. vom Platze weichen, das Feld verlieren. perdre la bataille.

ſtawić ſię na plac. auf den Kampf=Platz erſcheinen. ſe trouver ſur le pré; ſe trouver en un lieu pour ſe batre.

placem zwyćiężony. der das Feld verlohren hat.

hat. qui a perdu le champ de bataille; vaincu.

na placu zostać. auf dem Platz bleiben. demeurer sur la place, sur le carreau, sur le pavé.

czynić sobie plac. sich Platz machen; sich durchschlagen. se faire jour l'épée à la main. § uczynił sobie szablą plac przestronny.

plac hyclowski. Schind-Anger. voirie, écorcherie.

*Płaca, zapłata. die Zahlung. le païement; la paie. § na płacą zarobił swoią robotą.

iaka praca, taka płaca. wie die Arbeit, so der Lohn; kupfernes Geld, kupferne Seel-Messen. selon l'argent la médecine.

*Płączę, *ce, tał, vid.* Płątam.

Płacę. 1) zahlen. 2) bezahlen, belohnen. 3) büssen. 4) gelten, kosten. 5) gelten, gültig seyn. 6) gelten, theuer seyn, gehen. 7) viel gelten, in Ansehen stehen. 1) païer. 2) païer, recompenser, reconnoitre. 3) païer de; porter la peine de; être païé de. 4) valoir, couter. 5) valoir; être recevable; être valable. 6) valoir, être de mise, être cher; avoir cours. 7) valoir, être en vogue, en estime, avoir du crédit. § 1) płaćić komu monetą srebrną; zapłaćił długi, winę. 2) płaćić komu wdźięcznośćią, niewdźięcznośćią. 3) płaći swoią skorą, głową, workiem. 4) łokieć tego sukna płaći (kosztuie) trzy talery. 5) taka wymowka nie płaći; taki met, taka gra nie płaći. 6) ten talar płaći, nie płaći; płaći teraz zboże, wełna. 7) tacy ludźie teraz nie płacą.

płaćić przed czasem. vor der Zeit bezahlen. païer avant le tems.

płaćić talarami. in Thalern bezahlen. païer en écus.

płaćić przez list, skrypt, bank. mit Scheinen bezahlen. païer en billets.

płaćić śię. bezahlet, belohnet werden. être païé, se païer. § bayki śię płacą braćie moy baykami.

płaći. es lohnet sich der Mühe. il en vaut bien la peine; il est important; le coup vaut la bâle de. § płaći teraz pochlebiać.

a płaći (a godźi śię) oszukiwać. ist es erlaubt zu betrügen. est il permis de tromper.

płaći ten. dieser gilt alles; er ist Hahn im Korbe. c'est le coq de la paroisse; c'est le chien au grand colier.

zapłaćisz mi to razem, prov. du wirst mir schon das Bad auf einmahl bezahlen. vous me païerez les pots cassez.

Placek, *g. placka.* gebackenes Plätzlein. petit gateau, galette, pâte étenduë. § z makiem i miodem placek.

Płacenie. das Zahlen. l'action de païer, païement.

Placenta, *vid.* Palmatka.

Płachćiec, *g. płachćia.* armer Schlucker. pauvre cancre; pauvre gueux; pauvre hêre. § drą z ubogiego płachćia.

Płachta. 1) Lacken von grober Leinwand, so armen Leuten statt der Kleider dienet. 2) Kramer-Decke; Plane über einen Laden. 3) Jäg. Decke, Tuch die Rebhüner zu bedecken. 1) couverture, voile; une piéce de grosse toile qui sert d'habits aux pauvres. 2) bane que les merciers atachent sous l'auvent de leur boutique. 3) *Chas.* les toiles, *f.* grande piéce de grosse toile pour couvrir les perdrix. § 1) płachtą przyodźiany; cygan w płachćie. 2) płachta kramarska. 3) myśliwiec kuropatwę za płachtą ugania.

Płacz. die Thränen, das Weinen. les larmes; *f.* les pleurs, *m.* § płacz rzewny, rześisty, żałobny; moie życie tylko płaczem; z płaczem te słowa zmieszał; śmierć płaczu godna.

do płaczu mi teraz; płakać mi śię chce; płacz mi śię rzuca. das Weinen kommt mir an; die Thränen treten mir in die Augen. les larmes me viennent aux yeux; je ne saurois tenir les larmes; je suis prêt à pleurer.

Płaczę, *cze, kał.* 1) weinen. 2) beweinen. 1) larmoïer, pleurer. 2) déplorer, pleurer qu. § 1) byś krwią płakał nie da; rzewno zapłakał; płacze leda o co, byle mu palec zakrzywił. 2) płakać zmarłego, straty.

płakać za kiem; płakać dla odiazdu czyiego, dla śmierći czyiey. um einen weinen, wegen eines Abreise oder Absterben Thränen vergiessen. pleurer quelqu'un; pleurer le départ ou la mort de qu.

Płaczek. Weiner, Greiner. pleurer; celui qui pleure facilement.

Płaczka. 1) Weinerin. 2) gedingtes Klage-Weib ehedessen bey den Begräbnissen. 1) pleureuse. 2) pleureuse femme qu'on païoit pour pleurer aux enteremens.

Płaczliwie, *adv.* kläglich, mit Thränen. tristement; en pleurant; lamentablement, lugubrement, avec des larmes.

Płaczliwy. 1) kläglich; weinenswerth, das zu beweinen ist. 2) zum weinen geneigt. 3) kläglich, Thränen hervorbringend. 1) déplo-

déplorable; digne de larmes; qui mérite des larmes; qui est à déplorer. 2) qui pleure facilement; qui verse des larmes aisément. 3) dolent, lamentable, qui excite des larmes; qui arrache des pleurs. § 1) płaczliwa strata, śmierć. 2) białegłowy są płaczliwe. 3) płaczliwy wiersz; płaczliwa piosnka; płaczliwe się odzywaią odgłosy.

**Płaczorodny. thränen=reich. fertile en larmes; plein de larmes.

Plaga. 1) Plage, Strafe. 2) Hieb mit der Peitsche. 1) peine, chatiment. 2) foüet; coup de fouet.

plagi Boskie. Landes=Plagen, Gerichte Gottes. les verges, *f.* les fleaux de Dieu.

*Plaguie, służy, płuży. wohl bekommen, dienlich seyn. servir, étre convenable, étre utile, convenir à. § plaguią rolom pokładania; Polskie mu plaguie powietrze.

Płakanie. das Weinen. pleurs, *m. plur.* l'action de pleurer.

Płaksza, *vid.* Płaczek, Płaczka.

Plama. } 1) Fleck, Mahl. 2) blauer Fleck
*Plana. } vom Schlage. 3) Mahl, so einer mit auf die Welt bringt. 1) tache, souillure. 2) tache livide; meurtrissure, lividité. 3) tache, marque naturelle qu'on aporte en naissant. § 1) plama na szaćie; wywabić, wytrzeć plamę. 2) patrz iako śię plamy śine nań rzucaią; plama na ćiele od uderzenia. 3) plama przyrodzona.

plama, plamka czarna bobowa. das schwarze Fleckchen auf der Bohne. marque noire au bout de la féve.

Plamka. kleiner Fleck, Sprenckel. maille, petite tache.

plamka w drogim kamieniu. Flecken in einem Edelsteine. nuée; petite tache dans une pierre précieuse.

Plamowaty. fleckig, sprenglich. tacheté, marqueté, moucheté.

plamowata twarz. ein fleckiges Gesicht. visage tavelé.

*Plan. } abrys, skład, zakład, wizeru-
*Plant. } nek. Plan, Abriß, Entwurf.
*Plante. } plan, dessein, projet de quelque ouvrage. § planta księgi, budowania.

plan woyny. Krieges=Plan. plan de guerre.

Planeta, *m. & f.* ein Planet. planéte. § śiedm iest planet; wtora planeta wenus; czwarty planet słońce; ćień wyższych planetow nad słońcem nie ćmi; planetowie świat sprawuią; ktorzy planetowie koło słońca; pod iednym planetą z nim śię urodził.

Planetowy. Planeten=. de planéte.

Planuię papier. Papier planieren. laver du papier; détremper le papier avec de l'eau glüante.

Plapa, *vulg.* Plappe, Fresse, Gusche. museau, mufle, *m.* § dam ći w plapę; plapa mu dobrze obita.

Plaśam, *vid.* Plaszę.

Plask, *interj.* Puf, wenn man schläget, stösset oder fällt. buffe, flic & flac; tape, claque.

plask, *subs.* Knall, Klapp, Schall, Klatzsch. zone, flan, pouf, patée.

Płask, płaza. die Fläche. le plat d'une chose.

na płask. auf die Fläche, flach. de plat, tout plat.

na płask koło położyć. ein Rad auf die Fläche legen. coucher une roue de plat.

kto na płask leży duszności trapiony bywa. wer auf dem Rücken lieget, bekommt einen schweren Athem. qui est étendu tout plat dans le lit, qui couche tout plat, sur le dos, est pressé du soufle.

kompas na płask. Horizontal=Sonnen=Uhr. quadran horisontal.

płask ziemi. Horizontal=Fläche eines Erdreichs. superficie plane ou horisontale d'un terrein.

płask watu. Kriegsb. der Wall=Gang. le terre-plain du rempart qui est devant le parapet.

Plaskam, *v. m. F. plasnę.* klatschen, klitschen, wenn man das Wasser hingießt oder solches mit der flachen Hand schlägt. faire un clac en versant l'eau de haut, ou en la batant avec la paume de la main.

Płaskatość. } Fläche. plan, surface plane;
Płaskość. } superficie, face.

Płaskaty. } 1) platt, flach. 2) seicht, von
Płaski. } Flüssen. 3) Meßk. flach. 1) plat, aplati. 2) bas, qui a peu d'eau. 3) *Géom.* plan. § 1) śkło zwierćiedlne iest płaskie. 2) płaska to rzeka. 3) figura płaska, iako są na rowninie tryanguły, kwadraty i insze wielośćienne figury; płaski narożnik.

liczba płaska. Rechenk. Zahl so aus zwey mit einander multiplicirten Zahlen entstehet. *Aritmét.* nombre plan; c'est un nombre qui est produit de deux nombres multipliez par soi même. § dźiewięć iest liczba płaska bo rośćie z liczby 3. w śię multyplikwaney.

płaska twarz. plattes Gesicht. visage écaché.

płaski nos. platte Nase nez écaché.

Plasko, Płasko, *adv.* flach. d'une maniére platte; de plat; tout plat.

Płaskokąt,

Plaſkokąt, *vid.* Plaſkowęgieł.

Plaſkomierniƈtwo. Meßk die Ausmessung der Flächen. *Géom* planimetrie, arpentage, *m.* l'art de meſurer les plans & les ſurfaces.

Plaſkonogi, niepalczaſty. plattfüßig, breitfüßig, flachfüßig. pié-pot; qui a les piez plats & larges en pate d'oïe.

Plaſkonos ptak. weiſſer Reiger. garzette, héron blanc.

plaſkonos. } flachnäſig, ſtumpfnäſig;
Plaſkonoſy. } Stumpf-Naſe. camus, camard; qui a un nez épaté; un nez épaté.

Plaſkookrągły. oval, flach-rund. ovale.

Plaſkoproſt. Horizontal-Linie, Waagrecht, Waſſer-Waß. ligne horiſontale.

Plaſkoproſtownie, *adv.* waagrecht, der Erden gleich. horiſontalement, dans une ſituation parallèle à l'horiſont.

Plaſkoproſtownica, *vid.* Srzodwaga.

Plaſkoproſty. horizontal, waagrecht. horiſontal, qui eſt parallèle à l'horiſon.

Plaſkość, *vid.* Plaſkatość.

Plaſkowaga, *vid.* Srzodwaga.

Plaſkowęgieł Meßk. ein flacher Winckel. *Géom.* angle plan.

Plaſkoſchodźiſtość. ein faſt unmercklicher Abhang. un panchant peu ſenſible; pante fort douce.

Plaſkoſchodźiſty. etwas abhängig. qui va doucement en pante; qui eſt panchant d'une maniére peu ſenſible.

Plaſkur. 1) groſſe Gerſte, die nur in zwey Reihen in der Aehre wächſt. 2) *obſ* ein Oblat. 1) paumelle, eſpèce d'orge à gros grain & qui n'en a que deux rangs dans l'épi. 2) *obſ.* oublie, pain à chanter.

Plaſtr. Pflaſter. emplâtre. § plaſtr doświadczony na ſtare wrzody; ſmarować plaſtr; przyłożyć plaſtr na ranę.

plaſtr miodu. Honig-Kuchen, Honig-Waben. raïon de miel.

ſzczepienie plaſtrem. } das Oculieren oder
Plaſtrowanie. } Aeugeln eines Baums. l'aƈtion d'écuſſonner un arbre.

Plaſtruię. Gärtn. oculiren, äugeln. enter en bouton, enter en écuſſon; faire des écuſſons.

Plaſy, *vid.* Pląſy.

Płaſzcz, *g. a.* 1) Mantel 2) Deckmantel, Schein. 1) manteau. 2) manteau, le maſque, couverture, la couleur, prétexte, *m.* § 1) płaſzczem odźiany. 2) płaſzczem wielkiey pobożności śię pokrywa; płaſzczem przyodźiana cnota.

Płaſzczę, *y, yl.* plätten; platt, flach machen. aplatir, écacher, rendre plat. § ſpłaſzczyć woſk, kulę ołowianą.

płaſzczyć śię. 1) platt werden. 2) Jäg. ſich niederdrucken, ſich verſtecken als ein Rebhun. 1) s'aplatir, devenir plat. 2) *Chaſſe:* ſe tapir, ſe blotir; ſe cacher en ſe ramaſſant. § 1) miedź pod wałem praſowym śię płaſzczy. 2) zaiąc przed ſokołem ku źiemi śię płaſzczy.

Płaſzcza, każda ryba płaſka. jeder platter See-Fiſch, als der Zungen-Fiſch, die Scholle oder Butte. tout poiſſon qui eſt plat, comme la ſole, la limande ou le flet.

płaſzczka. Platteis, Scholle; Art trucknener Fiſche. plie, carlet ou carelet, eſpèce de poiſſons ſèchez.

płaſzczka ryba morſka. See-Faſan, Torn-Butte. faiſan d'eau, turbot un poiſſon de mer.

wiązanka płaſzczek ſuſzonych. ein Bündlein gedörrter Platteiſe. une botte de plies ſèchées.

Płaſzczyk, *g. a.* 1) Mäntelchen. 2) Mäntelchen, Schein, Anſtrich. 1) mantelet, petit manteau. 2) maſque, *m.* prétexte, *m.* § 1) płaſzczyk białogłowſki. 2) nie ſkryie śię przed nim pod płaſzczykiem zmyślonego cnoty.

płaſzcz Biſkupi. Biſchoffs-Mäntelchen. mantelet.

płaſzczyk białogłowſki. Weiber-Mäntelchen. manteline.

Płaſzczyna. elender Mantel. un méchant manteau. § wytarta to płaſzczyna, muchyby przez nią przegnał, dziurawa, łatana.

Płaſzczyſty. flach, platt. plat.

Płaſzczyzna. Fläche. plan, ſurface plane.

Pląſzę, *ſze, ſał.* 1) mit den Händen gaucklen. 2) die Füſſe nicht ſtille halten, capriſiren. 3) jauchzen, frohlocken. 1) geſticuler; faire des geſtes. 2) cabrioler, remuer, agiter les piez, faire des ſauts. 3) aplaudir; s'écrier de joïe; jetter, faire des cris de joïe. § 1) bez przeſtanku rękoma pląſa. 2) ſtaremu śię pląſać nie chce. 3) darmo pląſaią ieſzcześ nie zwyćiężyli.

Płat, 1) Zins, Intereſſe von Geldern. 2) Lappen, Fleck, Hader. 1) interêt, change qu'on paie aux créanciers. 2) drapeau; drapelet, loque, lambeau. § 1) płat brać od pożyczonych pieniędzy; na płat pieniądze dać; pieniądze ma na płaćie.

płat od płatu. Intereſſen von Intereſſen. interêts des interêts; arriére change.

ięzyk w płat daie. es iſt ein Zungen-Dreſcher. c'eſt un avocat mercenaire; c'eſt un chicaneur pour de l'argent.

płat na konia. Stück Filtz das man unter

 den

den Sattel leget. piéce de feurtre qu'on met ſous la ſelle, qu'elle ne bleſſe le cheval.

*Płata, zapłata. Zahlung. païement, païe.

Plątam co. 1) verwickeln, verwirren. 2) flechten. 1) embarraſſer; embrouiller. 2) entrelacer, nater.

plątać się. 1) eig. u. fig. verwickeln, sich verwirren. 2) ſtraucheln, wancken; nicht bey einerley Rede bleiben; nicht dran wollen. 1) *prop. & fig.* s'embrouiller, ſe confondre, ſe brouiller. 2) chanceler, tortiller, biaiſer, vaciler, tergiverſer. § 1) te nići śię plątaią; plątać śię cudzoźiemſkiemi woynami. 2) zdam śię tobie plątać i iak mowią proſo wierćieć.

Płatam. 1) einen Fiſch reiſſen. *2) in Stücke zerlegen, zerſchneiden; zuhauen. 1) habiller un poiſſon; le vuider & fendre; écailler un poiſſon & le mettre en piéces. 2) couper, mettre en piéces. § 1) płatać rybę. *2) płatam (rozbieram na częśći, na członki) bydlę zarznięte.

Platan drzewo. (*platanus*) Maßholder-Baum. le plane un grand arbre.

Plątany. ſtrauchlend, von Schritten. chancellant, *parlant des pas.* § plątanym za trumną idźie krokiem.

Płatek, *g. płatka.* ⎫ Läppchen. un peu
Płatuſzek, *g. płatuſzka.* ⎭ de linge; un linge. § płatek do chorego oka.

płatek człowiek. einer der ein Läppchen auf einem krancken Auge trägt. quelqu'un qui porte un peu de linge ſur l'oeil malade.

iakby go z płatka wywinął. ſo ſchön als wenn es aus einem Läppchen gewickelt wäre. il ſemble qu'il ſort d'une boite; il eſt tiré ſur le volet; cela eſt fait comme au tour; cela eſt net comme perle; il eſt fait à peindre.

Płatkowy. 1) Läppchen-. 2) Blättchen-; Blatt-. 1) de linge; qui eſt fait d'un morceau de toile. 2) battu; en feuille. § 1) płatkowe koło palca zawinienie. 2) złoto, śrebro płatkowe.

cyna płatkowa. Spiegel-Zinn, Spiegel-Folium, Stanniol. tain, lame d'étain fort mince dont on fait le fond de miroir.

Płatnerz. Platner. armurier, faiſeur de platines.

Płatno; płatno ieſt. die Zahlung, die Belohnung iſt gewiß. le païement, la recompenſe eſt certaine.

będźieć to płatno. du haſt davor richtige Zahlung, gewiſſe Belohnung zu erwarten. vous en aurez un paiement certain, une recompenſe ſûre; ſoiez aſſuré d'une recompenſe. § płatno nam to bydź ma.

płatno to. dieſes lohnet ſich der Mühe. il en vaut bien la peine. § w ten czas płatno było, w prawdźie i w cnoćie śię kochać.

nie płatno to. dieſes lohnt ſich nicht der Mühe. cela ne vaut pas, ne mérite pas la peine.

Płatność. Zahlbarkeit, Vermögen zu bezahlen. ſolvabilité, le pouvoir de païer ſes dettes.

Płatny. 1) zahlbar, der bezahlen kan. 2) zahlbar, das gleich bezahlet wird; der gleich bezahlt; bezahlt, der richtige Bezahlung bekommt. 3) gangbar, gültig, das gäng und gebe iſt. 4) vergeltlich, einer Belohnung würdig. 1) ſolvable, qui eſt en état de païer. 2) païant, celui qui paie; ce qu'on paie; païé, qui reçoit ſa paie. 3) valable, recevable, courant, qui a cours, qui eſt de miſe. 4) digne de reconnoiſſance; à (de) quoi on doit étre redevable. § 1) dłużnik płatny. 2) płatnych u ſtołu tylko ſześćiu ieſt oſob; ten rzemieślnik tylko płatną przyymuie robotę; żołnierz płatny. 3) bierze płatne i niepłatne pieniądze. 4) ktora cnota krolowi zawſze płatna będźie.

idźie o płatną. es gehet um die Zahlung; man muß bezahlen. il y va du païement; il faut païer.

co płatne ſobie uznam. ich werde mich vor dieſes verpflichtet achten. je ſerai redevable, je me ſentirai redevable de cela.

Płatuſzek, *g. płatuſzka, vid.* Płatek.

Płatwa, traſta. Flöſſe, Holtz-Flöſſe. radeau, flot.

płatwy na balkach poprzek leżące, krokwy na ſobie trzymaiące. Stuhl- oder Dachſchwellen, ſie liegen auf dem Haupt-Balcken und tragen die Dachſparren. ſemelle; ce ſont des piéces de bois qui repoſent ſur les tirants & qui portent les chevrons.

Pław. 1) Waſſer-Thier, ein Thier das im Waſſer lebt. 2) Rad-Schaufel, ein Flügel am Waſſer-Mühlrad. 1) animal aquatique ou aquatile qui vit dans l'eau; poiſſon. 2) aileron à la rouë de moulin. § 1) pław albo ruch wodny co śię rodźi i pływa na wodźie, bądź zwierzę, bądź nieźwierzę; pław czuły iako ryba, piiawka, żaba; czaſzki u pławu. 2) koło z pławami.

w pław. ſchwimmend, mit Schwimmen. à la nage.

w pław śię puśćić. 1) ſich aufs Schwimmen begeben. 2) ſich begeben, ſich ſetzen in Gefahr.

fahr. 1) ſe mettre à la nage. 2) s'expoſer au danger; ſe mettre au hazard.
w pław puśćić konia. ein Pferd ſchwimmen laſſen. mettre un cheval à la nage.
pław albo ruch morſki czuły ſkorupiaſty, małż. ein Schaal-Fiſch. poiſſon de caille.
pław albo ruch morſki gładkoſkorupy; małż gładkiey ſkorupy. eine Muſchel; eine Muſchel-Fiſch. une coquille; poiſſon qui eſt dans une coquille. § koncha, chama, purpura, palec, grzebień i inſze pławy gładkoſkorupe.
pław morſki oſtroſkorupy, ſzarłatnik, oſtryga. Auſter. huitre, poiſſon couvert de têt dur.
pław morſki twardoſkorupy, kończatokręty. Nadel- oder Feder-Muſchel; Schraub-Schnecke. conque marine qui va en pointe.
pław morſki miękkoſkorupy; maćinet. Krabenie, ein kleiner runder See-Krebs. ſquille, petite écreviſſe de mer.
pław morſki bezłuſkny, bezſkorupy. Waſſer-Thier ohne Schalen und Schuppen. poiſſon de mer ſans coquilles & ſans écailles
pław nieczuły. Meer-Ungeziefer, ſo ohne Leben und Empfindung iſt. inſécte marin qui n'a point de vie & de ſentiment. § pławy nieczułe ſą: płuca morſka, pokrzywa morſka.
Pławaczka, *vid.* Pływaczka.
Pławię. 1) ſchwemmen, in die Schwemme reuten, führen. 2) überſchiffen. 3) Chym. läutern. 1) laver, guéer dans une riviére. 2) transporter par eau. 3) *Chim.* épurer. § 1) pławić bydło, konie. **2) Charon duſze do wieczney pławi katuſze. 3) pławić złoto, śrebro.
Pławka, *vid.* Pływaczka.
Pławny. ſchiffbar, von Flüſſen. navigable.
Płayca. Zahler. paieur; un paiant. § zły, dobry płayca.
Playtaze, *plur.* Art gedörrter Fiſche. eſpèce de poiſons ſècs.
Płaz. kriechendes Thier. reptile, *m.* inſécte qui rampe.
Płazam śię. kriechen. ramper, ſe trainer. § Bog ſtworzył gadźinę co śię płaza po źiemi.
Płaza. die Fläche als eines Degens. le plat comme de l'épée. § płaza koła położonego; tylec, oſtrze, płaza u noża, u ſzable.
położyć co na płazą. etwas auf die Fläche legen. coucher qu. ch. de plat.
płazą doſtać. mit der Fuchtel bekommen. recevoir des coups de plat d'épée.
płazą biię. / Płazuię kogo. } fuchteln, mit der Fläche eines Degens ſchlagen. batre à coups plats d'épée; donner, ſangler à qu. quelques coups d'épée; donner à qu. du plat de l'épée.
Pleban. Pfarrer. curé.
Plebania. 1) Pfarre, Pfarre-Pfründ. 2) Pfarr-Haus. 1) la cure un bénéfice. 2) le présbitére; la cure où loge le Curé.
Plebański. Pfarr-, den Pfarrer und die Pfarre betreffend. presbitèral, qui regarde le Curé & la cure.
Plebeiuſz, nieſzlachćic. gemeiner, unadlicher Mann. roturier, plébeïen, qui n'eſt pas noble.
Plec, *f.* Schulter-Blatt. épaule.
plecy. die Schultern, der Rücken. les épaules, le dos. § wielkich nie ma plecow.
nie po plecach to twoich. darzu biſt du nicht geſchickt; darzu reichen deine Kräfte nicht zu. vous n'avez aſſez d'habilité, aſſez de forces pour cela. § ten urząd nie był po plecach iego; ieſt to przedśięwźięćie po plecach iego.
nie po plecach padło. es iſt nicht nach Wunſch gerathen. cela n'eſt pas réüſſi à ſouhait. § widząc że mowa iego nie po plecach padła.
Płeć, *g. płći.* 1) Geſchlecht, das männliche oder weibliche. 2) Gram. ein Genus. 3) die Haut, die Farbe eines Menſchen. *4) Farbe einer Sache *5) geflochtene Peitſche, *v.* Płotka. 1) le ſèxe mâle ou féminin. 2) *Gram.* le genre. 3) teint; la couleur de la peau d'une perſonne. *4) la couleur d'une choſe. 5) foüet entrelacé de corde ou de cuir, *v.* Plotka 2). § 1) płći męſkiey człowiek. 2) *pan* służy męſkiey, *pani* płći niewieyſkiey; planeta ieſt płći wątpliwey. 3) brodawki gładką oſzpecaią płeć; barwiczka płći ku ſtarośći pſuie; panna białey płći była; płeć iego iako krew z mlekiem; piękną na twarzy ma płeć.
ludźie oboiey płći. Leute von beyden Geſchlecht. gens de deux ſèxes; gens de l'un & de l'autre ſèxe.
człowiek oboiey płći; mieſzaniec. ein Zwitter. un hermaphrodite.
płeć męſka. 1) das männliche Geſchlecht. *2) eine Manns-Perſon. 1) le ſèxe viril. *2) l'homme, le mâle.
płeć; płeć biała; płeć żeńſka. 1) das Weibsvolck; das weibliche Geſchlecht. *2) eine Weibs-Perſon. 1) le ſèxe, le beau ſèxe; les filles & les femmes. 2) une fille ou une femme.
płeć zacnieyſza, dużſza w każdym rodźie żywym,

żywym, zwierząt, ryb, ziół, drzew, vid. Samiec.
płeć podleyfza, słabfza w każdym rodźie, vid. Samica.
płeć. ⎫ geflochtene Arbeit. tiſſu, our-
Plećie. ⎬ diſſure, entrelacement. §
Plećienie. ⎭ płeć dobra w tym koſzu; koſz gęſty w ſwym plećiu; plećienie ſztuczne w tym koſzu
plećienie. das Flechten. ourdiſſure; l'action de tiſſer, d'ourdir, d'entrelacer.
plećieniu służący. das ſich zum Flechten ſchickt. propre à lier, à entrelacer.
Plećionka. geflochtene Sachen, Korb-Arbeit. vanerie, manderie, ouvrage de vanier.
Plećiony. geflochten. tiſſu, entrelacé, ourdi, trécé.
Plećiuch. 1) Flechter. 2) Schwätzer, Wäſcher, Thalhanne. 1) entrelaceur. 2) babillard, badin qui s'amuſe à des bagatelles.
Plecy, *plur. vid.* Plec, *f.*
Pleczę śię, *y, ył.* ⎫ ſich mit den Rücken ge-
* Plecę śię, *i, ił* ⎭ gen einander ſtellen. s'adoſſer. § dobywſzy ſzabel ſpleczyli śię.
Pleczyſty. ſtarck von Schultern, breitſchultrig. ramaſſé, qui a les épaules fortes; qui eſt carré des épaules.
Plemię. 1) Stamm, Geſchlecht, Haus. 2) Geſchlecht, Art Leute. 1) race, lignée, famille. 2) race, engeance; ſorte de gens. § 1) tegoż ſą plemienia albo rodu; Jagiełońſkie plemię.
złe plemię nie zginie Unkraut vergehet nicht. malherbe (mauvaiſe herbe) croit toujours.
Plenipotencya, pełna moc. Vollmacht. pleinpouvoir.
Plenipotencyaryuſz. bevollmächtigter Geſandter. Plenipotentiaire.
Plenipotent. ein Bevollmächtigter. celui qui a un plein pouvoir; procureur ſubdélégué.
Plenny, źiarna ſporego. 1) großkörnicht, vollkörnicht. 2) fruchtbar. 1) qui eſt de gros grain; fertile en gros grain. 2) abondant, fertile. § 1) plenne w ſobie źiarno; plenne tego roku ſą urodzaie.
Plenność. 1) Fruchtbarkeit an groſſen Körnern. 2) Fruchtbarkeit, Ueberfluß. 1) fertilité en gros grain. 2) fertilité, abondance.
Pląſacz. der mit den Händen ficht, Gauckler, Poſſen-Reiſſer. geſticulateur, bateleur, farceur.
Pleſek, *g. a.* na pierśi. Bruſt-Blech in der Rüſtung. plaſtron, fer qui couvre la poitrine de l'homme armé de pié en cap.
pleſek w tył. Rücken-Blech. fer qui couvre les dos.
pleſki na nogi. die Bein-Schienen. jambiéres, *f. plur.*
Pleśń, *f.* der Schimmel. moiſiſſure, chanciſſure. § pleśnią przypadły.
Pleśnieię. ſchimmlich werden. moiſir, devenir moiſi, ſe chancir.
Pleśniwy. ſchimmlich. moiſi, chanci, velu.
pleśniwy koń. ein Braun-Schimmel; ein braunes Pferd mit weiſſen Tüpfeln. cheval bai ou rouan moucheté de blanc.
Pląſy, *plur.* 1) Gauckeley mit den Händen oder Füſſen. 2) Art von luſtigen Gedichten. 1) des geſtes ridicules; geſticulation, batelage, *m.* le badinage qu'on fait avec des mains ou avec des piez. 2) ſorte de poëme fort divertiſſant. § 1) tańcuie dobrze i pląſy taktem odprawuie; pląſy, ſuſy zwierząt. 2) pląſy piſać.
* Pleſz, *f* korona kapłańſka. geſchorne Platte eines Geiſtlichen. couronne raſée; couronne de Prêtre.
pleſz źiele, papawa. (ambubeia) Pfaffen-Platte, Mönchs-Kopf. la dent de chien.
Pleſzczę śię, *śći, śćił* (*ſzczy, ſzczył*). herum treiben, im Lande herum laufen. courir; être vagabond; aller d'un païs en un autre. § pleſzczy śię po morzu.
Pleſzek, *g. pleſzka, vid.* Pleſek.
Płeſzne źiele. (*pſyllium*) ⎫ Pſillen-Kraut;
Płeſznik, *g a.* ⎭ Floh-Saamen-Kraut. l'herbe aux puces.
płeſznik mnieyſzy źiele. (conyza) Dürr-Wurtz, Donner-Wurtz. conize une plante.
Płet. Flöß-Stamm, Flöß-Baum. bois perdu; bois volant. § kupiłem ośm płtow; wypłynął na płćie.
Pletliwie, *adv.* plauderhafter Weiſe. en babillard, d'une maniére fabuleuſe.
Pletliwość. Schwatzhaftigkeit, Plauderhaftigkeit. caquet, babil; le vice de parler trop.
Pletliwy. fabelhaft, plauderhaft, ſchwatzhaftig. fabuleux; babillard, qui a du babil, qui parle trop; caqueteur. § pletliwy gadacz.
Płetwa u ryby. Floß-Feder am Fiſch. nageoire d'un poiſſon. § ryba płetwami albo piorami śię rucha.
* *płetwy, nożyce rakowe.* Krebs-Scheeren. les ſerres, *f.* les bras, les pinces d'écreviſſe.
Płetwiſty, pletwy maiący. mit Floß-Federn verſehen. qui a des nageoires.
Plewa. Spreu, abgefallene Hülſe; Kaff. bourrier, bale ſéparée du grain; paille fort mince.

plewa wonna. (calamus aromaticus odoratus) wohlriechender Kalmus. acorus aromatique.

Plewiarka. Jäterin. celle qui arrache les méchantes herbes; sarcleuse.

Plewiarz. Jäter, Ausgäter. arracheur de mauvaises herbes.

Plewidło. 1) das Jäten. 2) das ausgejätete Unkraut. 1) l'arrachement de méchantes herbes. 2) les méchantes herbes qui sont arrachées.

*Plewię, pielę. jäten. sarcler, éherber, arracher les mauvaises herbes.

Plewisty. spreuicht, voll Spreu; mit Spreu vermischt. plein de bourriers; mêlé de petite paille.

Plewnia. } Spreu-Kammer, Spreu-Boden. lieu où l'on met les bourriers.
Plewnik. }

Plinie gra, kaptywus. das Hasche-Spiel. les barres, *f.* un jeu d'enfants.

Plisz, pisnia. Plisch. peluche, tripe de velours.

Pliszka, trzęśiogonek. Bachstelze. hochequeuë, lavandiére, branlequeuë, oiseau qui remuë toujours la queuë.

Płocha krośienna, tkacza. Weber-Kamm, Weber-Blatt. lame ou le peigne de tisseran.

** Płochopiory. sehr unbeständig. fort volage, très-inconstant. § płochopiora fortuna.

Płochość. 1) Schüchternheit, Neigung zur Flucht, zum Weichen. 2) Flattrigkeit, Unbeständigkeit, Leichtsinn. 1) timidité; facilité, promtitude à fuir. 2) inconstance, légéreté.

Płochowiec, *g. płochowca*; bobkowa roża, krzewinka. (*rhododendron*) Lorbeer-Rosen ein Strauch. rosage, *m.* rosagine un arbrisseau.

Płochy. 1) scheu, zur Flucht geneigt; schüchtern. 2) flattrig, leichtsinnig. 1) perreux, craintif, promt à la fuite; qui est faite à fuir. 2) volage, inconstant, léger. § 1) płocha sarna. 2) fortuna płocha; płochy młodzieniec.

Płoćica, Płoćiczka, Płotka. Plötz, Weiß-Fisch, Albel, Schneider-Fisch. able, ablete, poisson blanc de riviére.

Płoćienniczka. Leinwands-Händlerin. lingére, femme qui vend toutes sortes de toiles.

Płoćiennik. 1) Weber, Leinwand-Weber. 2) Leinwand-Händler. 1) tisserand. 2) linger, marchand qui trafique de toiles.

Płoćiennica. Leinwand Haus, wo Leinwand verkauffet wird. magazin publique où l'on vend des toiles.

Płoćiennictwo. Leinwand-Handel. lingerie, commerce, trafic de toiles.

Płoćienny, z płotna. leinwanden, Leinwand-, zur Leinwand gehörig. de toile, à toile. § płoćienny worek; płoćienny handel.

Płoczę, *cze, kał.* 1) spülen, ausspülen, ein Gefäß inwendig auswaschen. 2) spülen, ausspülen Wäsche. 3) ausspülen, gurgeln den Hals. 4) die Kehle spülen, saufen. 1) laver un vaisseau dedans; rincer. 2) guéer, éguéer du linge. 3) rincer, laver la bouche avec quelque liqueur. 4) fluter, siroter, faire une debauche de vin. § 1) płokać kieliszki w wodzie; wypłocz tę śklankę, tę barylkę. 2) wypłokać bieliznę. 3) wodą czystą płokać gardło. 4) radźi gardło winem, piwem płoczą.

płokać śię. sich baden im Wasser als die Vögel. se baigner, se laver, se secoüer dans l'eau comme les oiseaux. § znak deszczu gdy śię kaczki płoczą.

Płoczek. Bergw. Ertzt-Wäscher, der das Ertzt mit Wasser wäscht. *Métal* laveur de métail, celui qui le lave avec de l'eau.

Płocznica. Bergw. Wasch-Kratze womit das Ertzt gewaschen wird. *Métal.* sorte d'instrument avec quoi on lave les métaux.

Płod. 1) Leibes-Frucht, Leibes-Bürde. 2) Frucht, von Thieren. 3) fig. Frucht, Kind. 1) fetus, fruit d'entrailles; fruit de ventre. 2) la portée, les fruits des animaux. 3) *fig.* fruit, enfant, production. § 1) płod w żywoćie albo brzemię; płod wydany, niedoszły, niedonoszony; płod w żywoćie skaźić. 2) krowa płod poroniła. 3) właśćiwą cnoty iest płodem.

płod martwy; pomiotek. eine todte Frucht. un fétus mort.

płod wydany. neugebohrnes Kind. le part.

płod dźiwny niezwyczayny. Mißgeburt. un monstre.

Płodnie, *adv.* fruchtbar. fécondement, avec fécondité.

Płodność. Fruchtbarkeit, von Menschen und Thieren. fertilité, fécondité, *ce mot se dit des hommes & des animaux.* § płodność niewiasty, zwierząt.

Płodny. 1) Leibes-Früchte tragend; fruchtbar. 2) der zum Zeugen und Fortpflantzen geschickt ist. 1) féconde, qui porte, qui a la vertu d'engendrer, ou de produire quelque fruit de ventre. 2) qui sert, qui est propre à la génération; générātif.

płodnym czynię. fruchtbar machen. rendre féconde.

Płodzę.

Płodzę. 1) Kinder zeugen. 2) hegen als ein Laster. 1) engendrer, faire, procréer, produire, mettre au monde. 2) entretenir, couver, continuer un vice. § 1) spłodził corkę. 2) płodzić niecnotę, spiknienie.
płodzić się. sich fortpflantzen; sich vermehren. s'engendrer.
Płodzenie. Zeugung. procréation, génération.
Płodzień swoyski ziele. (*eryngium*) Mannstreu, Wallen-Distel. panicaut, eringium.
Płodzieniec, *g. płodzieńca.* ⎫ (cratæogonum)
Płodzisamiec, *g. płodzisamca.* ⎭ Brenn-Kraut. courraïge, crateogonum.
Płodziszek, *g. płodziszku*; kamień do płodu pożyteczny. gewisser Edelstein so fruchtbar machen soll. espèce de pierre précieuse qui est bonne pour la fécondité.
płodziszek ziele, łuczek. (porrus) Asch-Lauch porreau.
Płokanie. das Spülen. l'action de rincer, de laver.
Płokarz, Płoczek. Spüler. laveur.
płokarze w papierni. Stampfer, Spüler in der Papier-Mühle. les laveurs de linge dans la papeterie.
Płomień, *g. płomienia.* eig. u fig. Flamme. *prop. & fig.* flamme. § płomień wydawać; płomienie dom ogarnęły; przydusżono wiele buntow pierwey niż w płomień wybuchnęły.
** Płomienię. Flammen machen, werfen. repandre, produire, jetter des flammes.
płomienić się. fackeln, flammen. flamber, flamboïer. § Etna gora straśznie się płomieniła.
Płomienisty. 1) flammicht. 2) hitzig, brennend als die Liebe. 1) flambant, flamboiant, jettant des flammes. 2) ardent, véhément, vif, comme l'amour. § 1) płomieniste słońce. 2) płomienista miłość.
płomienisty kolor. flammichte Farbe. couleur ondée; couleur de flammes.
Płomyk, *g. a.* 1) kleine Flamme. 2) ein Edelstein, so wie Flammen spielet. 1) petite flamme. 2) pierre précieuse qui fait voir des flammes.
płomyk kwiatek. (phlox, herba coronaria) Art von Blumen. un espèce de fleurs.
Plon. 1) Ausbeute so Sachen geben, die man einsammelt, einerndtet. 2) Beute an Vieh, Menschen, Geschütz. 1) profit, utilité des choses qu'on recueillit, qu'on moissonne. 2) capture, butin en gens, en bétail ou en canons qu'on prend sur l'ennemi. § 1) od gorąco- ści zanika zboże i w plonie na mierze będzie znaczna uyma; do plonu i młoczki sporsze są zawsze snopki po sierpie. 2) o iaki tam zaięty plon ludzi; w plonie trzy działa przywieziono.
Płoń, *f.* ⎫ Blende, Eiswuhne, befrohrnes
Płonia. ⎭ Loch im Eise, so den Wandrern sehr gefährlich ist. endroit dans une eau gelée, qui n'étant pas tout-a-fait pris de glace, est fort dangereux aux passans.
Plondrowanie. das Plündern, die Plündrung. pillage, *m.* sacagement.
Plondrownik. Plündrer. pilleur, celui qui pille.
Plondruię co. plündern. piller; mettre à sac; sacager.
Płonę, *obs. vid.* Spłonąć, Opłonąć.
Płonię. ⎫ *v. a.* einen Acker austrocknen,
Płonieię. ⎭ mager machen. amaigrir, rendre stérile un champ. § ięczmień płoni każdą rolą; niektore zboża rolą płonieią.
płonieię. 1) mager, unfruchtbar werden. 2) klein-körnicht werden. 1) amaigrir, devenir maigre ou stérile. 2) devenir maigre & sec comme un grain. § 1) płonieią w tym upale role. 2) płoniało zboże od słońca.
Płonka. 1) Staude, Bäumlein. 2) Pfropf-Stamm. 3) Pfropf-Reis. 1) arbrisseau, arbuste, *m.* 2) grèfe, ente; arbre qui a été enté. 3) jetton, grèfe à enter.
płonka bezlistna. ⎫ *vid.* Podziemek.
Płonkakorzeń. ⎭
Płonnik, *g. a* Pflantz-Garten, Baum-Schule. pépiniére, bâtardière. § wyśmienite w płonniku ma szczepy.
płonnik wodny, rolny. (poligonum femina) Weggras, Blutgras das Weiblein. renouée, corrigiole femelle.
Płonność. 1) Unfruchtbarkeit der Aecker. 2) Magerkeit des Getreides, das kleine Körner hat. 1) sterilité, infertilité d'une terre. 2) sécheresse, petitesse d'un grain de blé.
Płonny. 1) unfruchtbar, von Aeckern. 2) klein-körnicht. 3) fig. leer, ungegründet, vergeblich. 1) stérile, infertile comme une terre. 2) menu, petit, sec, maigre *en parlant des grains du blé.* 3) sec, vuide, inutile, vain, frivole. § 1) płonne ziarno, zboże. 3) płonnym rzeczom nie wierz; zaostrzony płonną opinią; ta mowa nie iest płonna; płonną się karmi nadzieią.
Płoskony, ⎫ *plur.* schlechtes, nasses Wetter.
Płoskuny, ⎭ vilain tems.
Płuskonny. naß, schlecht, vom Wetter. vilain, sal, mauvais, *parlant du tems.*

płoskonne konopie. } Hanf des weiblichen
Płoskunka. } Geschlechts. chanvre femelle.

Płoskurnica. Dünckel, Spelte, Speltze. épautre, sorte de blé.

*Płoszam. } scheuchen, schüchtern machen.
Płoszę. } fuster, épouvanter. § płoszyć ptaki.

Płot, *g. a, u.* Zaun. haïe morte; clôture de haies. § płot z chrostu, z lask, z żerdzi.

płot dylowany, parkan. Zaun von Bretern, Plancke. clôture de planches, pan de fust.

płot samorodny, z krzewia żywego pleciony. grüne Hecke. haïe vive.

płot zielony w ogrodach. grüne Wand in den Gärten. palissade dans un jardin.

płot z kołow. Pfahl-Zaun. haïe de pieux.

płot kamienny, grubo murowany. Wand so von Feld-Steinen ohne Kalck aufgesetzet wird. muraille faite grossiérement de pierres sans chaux.

płot koło kwatery. Einfassung eines Garten-Beets. bordure de carré.

trzymać się czego iako płotu. sich an etwas als eine unfehlbare Sache halten; von solcher nicht abgehen wollen. faire fond, se reposer, s'asûrer sur une chose qui a de fermeté & de solidité. § przez cały wiek się tego iak płotu trzymaią.

piiany płotu się trzyma. ein Betrunckner hält sich überall an. un ivre s'agrafe à tout ce qu'il peut.

koło płotow chodzi. er gehet wie die Katze um den Brey; er will mit der Sprache nicht heraus; er ist in seiner Sache nicht gewiß. il tourne autour du pot; il tergiverse; il chancele.

płotem stoieć. in einer langen Reihe stehen; sich nach der Länge hinstellen. se ranger en haïe; se mettre de file les une auprès des autres. § płotem stoiący regiment w dłuż domow.

iednego to płotu koł. sie sind gleiche Brüder; sie sind gleiches Gelichters. ils sont de la même cuvée; ils sont billes pareilles.

Plotę, *plecie, plotł.* 1) flechten. 2) waschen, schwatzen, närrisch Zeug reden. 1) entrelacer, ourdir, trécer. 2) fatrouiller, follatrer, niaiser. § 1) pleść warkocz. 2) coż ty pleciesz; naplotł o mnie.

pleść włosy. die Haare flechten. corder, nater les cheveux.

pleść kosze. Körbe flechten. enverger, ourdir.

Płotek, *g. płotku.* ein kleiner Zaun. petite haïe.

Plotka. 1) Korb-Arbeit. 2) geflochtene Arbeit, Flecht-Werck. 3) geflochtne Peitsche. 4) Mährchen, Fabel. 5) Fabel-hans, Wäscher. 1) besogne faite d'osier; vanerie, mandrerie; un ouvrage de vanier. 2) tréce, tissu, tissure, entrelacement. 3) foüet cordonné; anguillade. 4) contes bleux, goguette, fadaise, baliverne, fornette. 5) jaseur, baveur; raconteur de fables; vendeur de bourdes; baileur de balivernes.

plotki to. das sind Fabeln. ce sont des comtes à dormir débout.

plotka u stawow. Zaun mit Pfählen an den Teichen. gord, écrille, écrilloir au bond d'un étang. § plotki są ogrodzenia we trzy rzędy przed samym upustem.

Płotka. Plötz, Weisch-Fisch. able; poisson blanc.

Płotkarz, *vid.* Plotka 5).

Płotnieię. 1) blaß, weiß werden. 2) fig. erschrecken. 1) devenir pâle; pâlir. 2) *fig.* s'épouvanter, avoir peur, s'éfraïer.

Płotno. Leinwand. toile. § wielu iest płocień gatunkow.

płotno grube. grobe Sack-Leinwand. toile à embourrer; toile à embaler.

płotno krzepkie grube. steife Leinwand. bougran, sorte de toile gommée.

Ploton, kupa. Kriegsw. Rotte Fußvolck. *guerre:* peloton, quarante ou cinquante fantassins. § plotonami się bić.

Płotowy. Zaun-. de haie, qui est propre à une haie, qui croit près d'une haie. § koł, żerdź, słup płotowy.

Płoty, *plur.* Haar-Zöpfe der Weiber; langes Haupt-Haar derselben. chevelure entrelassée ou natée; longues cheveux dont se parent les femmes.

płoty przyprawne. falsches Haar, eine Tour. cheveux empruntez; tour de cheveux.

Płowię. gelb machen. rendre jaune. § już mroz drzewa płowi.

Płowieię. 1) gelb werden wie ein Blatt. *2) verschiessen. 1) blondir, jaunir, devenir jaune; se changer en couleur de feuille morte. 2) se décolorer, se déteindre, se passer.

Płowogłow ziele, *vid. Sowia strzała.*

Płowożołtawy. strohfärbig. de couleur de paille.

Płowy. blaß-gelb. jaune de couleur de feuille-morte; de couleur de paille. § wosk iest płowy; piasek płowy.

włosy płowe. blondes Haar. des cheveux blonds.

płowy koń. bleich-gelbes Pferd. cheval paillet.

Płta, *vid.* Płytek.

*płty, plur. *trafta*. Holtz-Flösse. train de bois, radeau. § kilka płtow płynie.

Płuca, *plur.*
*Płuca, *sing.* die Lunge. le poumon. § rozjątrzenie płuce; chłodźi śię ſerce od przyległey płuce; płuca ma naruſzone.

Płucki, *plur.*
płucka, plur. die Lungen von jungen oder kleinen Thieren. poumon d'une jeune ou d'une petite bête. § weź liśich płucek; płucka ćielęce.

Płucnik żiele, poroſt żiemny, granicznik, gwiazdoſz, miodunka biała miodowa, ſtudźiennik. (*pulmonaria*) Lungen-Kraut. herbe aux poumons; pulmonaire.

płucnik morſki, *pław nieżyiący płucom podobny*. See-Lunge, ein See-Ungeziefer ſo einer Lunge gleicht. pulmon marin, un inſecte marin qui reſſemble aux poumons.

Płucny, do płuc należący, albo płucom podobny. Lungen-. de poumon; qui reſſemble au poumon.

płucna choroba. Lungen-Sucht; Entzündung der Lungen. pulmonie, maladie de poumon.

płucną chorobę ćierpiący. ein Lungenſüchtiger. un pulmonique; qui eſt malade du poumon.

Pludry, *plur.* Pomp-Hoſen, weite Hoſen, Pluder-Hoſen. pantalon; rheingrave, culotte fort large à la Polonoiſe, ou à la Suiſſe.

Pług, *g. a*, **u*. Pflug. charruë. § zaprzęgać do pługa; w pługu woły idą.

*Plug.
Plugaſtwo. eig. u. fig. Unflath, Unrath. *prop. & fig.* ordure, ſaleté, ſouillure, ſaliſſure. § plugaſtwo od bydła zarzniętego; to plugaſtwo ze wſzyſtkich narodow wymiecone.

Plugawię. 1) unfläthig machen, beſudeln. 2) fig. beſudeln, beflecken. 1) ſouiller, ſalir, rendre ſale, remplir d'ordures. 2) *fig.* ſouiller, contaminer. § 1) ſplugawił ſobie ręce gnoiem. 2) ſplugawić ſumnienie, łoże cudze.

Plugawica. unfläthiges Weib. gaupe, ſouillon, marie-graillon.

Plugawiec. *g. plugawca*. Unflath, unfläthiger Menſch. cochon, un homme mal propre.

Plugawie,
Plugawo, *adv.* unfläthig, garſtig. ſalement, d'une maniére ſale & malpropre. § plugawo śię chowa; plugawo tam ieſt.

plugawo, —
Plugawomownie, *adv.* zotig, mit garſtigen Worten. malhonnêtement, d'une maniére obſcene ſcurrilement. § plugawo wierſze napiſane; plugawo mowi, wyrzekł; plugawomownie śię wyraźił.

Plugawomowca.
Plugawomowny. Zotenreiſſer. ſcurrile, ordurier; diſeur de ſaleté.

Plugawomowność. Zoten, Unfläterey. ſcurrilité, ordures, *f. plur.* gravelure, paroles ſales, obſcenité, malhonnêteté vilainie.

Plugawy. 1) unfläthig, voll Unflath. 2) zotenhaft, unfläthig im Reden; garſtig. 1) ſale, ſouillé, plein d'ordure. 2) ſale, vilain, malhonnête, obſcene. § 1) plugawe ręce. 2) plugawy w mowie człowiek.

Pługowy. Pflug-, zum Pflug gehörig. de charruë. § kroy pługowy; koń pługowy.

pługowe nogi. Pflug-Sterze, Handhebe des Pflugs. mancherons; les rets; le manche de la charruë.

pługowy dyſzel; *grządźiel*. Pflug-Deichſel. timon de la charruë.

Pluię, *v. m. F. plunę*, plwam. ſpucken, ſpeyen, ausſpeyen. cracher; jetter de la ſalive hors de la bouche. § plwał krwią; uſtawicznie pluie.

plwali na niego. ſie ſpieen ihn an. ils crachoient contre lui; ils ſe mirent à cracher contre lui.

plunąć komu na twarz. einem ins Geſicht ſpeyen. cracher au viſage, au nez à (de) quelqu'un.

plunąć na co, na kogo. auf etwas, auf einen ſpeyen; anſpeyen. cracher contre qu. ou qu. ch.

Pluſk, *interj.* klitſch, klatſch. flan, claque, *mot pour exprimer le bruit d'un coup ſur le plat d'une choſe*. § ryba ſkoczyła w wodę ogonem pluſk.

pluſk, ſubſ. 1) Fiſch-Schwantz. 2) Klatſch, Schall beym Waſſer, das weggegoſſen wird. 1) queuë de poiſſon. 2) claque, claquement qui imite le bruit de l'eau pu'on jette contre terre.

Pluſkam, *v. m. F. pluſnę*. 1) beſpritzen, begieſſen mit Waſſer, Koth. 2) klatſchen, indem man Waſſer weggießt. 1) éclabouſſer, écliſſer qu; faire rejaillir de l'eau ſur. 2) faire claquer l'eau; donner une claque ſur l'eau; faire un bruit ſemblable à un claquement. § 1) opluſnął mię błotem; inkauſtem papier opluſkał. 2) pluſkać co na ziemię rzucaiąc; pluſkać wiosłem; wały pluſkaią.

Pluſkanie, pluśnienie, popluſkanie. Beſprützung mit Koth oder Waſſer. éclabouſſure; l'action d'éclabouſſer.

Pluſkotny. naß, ſchlackicht, vom Wetter. vilain, ſale, mauvais *enparlant du tems*.

pluſkotna

pluſkotna pogoda. Pluſki, *plur.* Pluſkota. Pluta. } naſſes, ſtürmiſches Wetter. vilain tems, mauvais tems; intemperie de l'air. § pluſkow doſyć w kwietniu.

Pluſkwa. eine Wantze. punaiſe, un inſecte.

Pluſzczy. *pluſzczy śię.* } rauſchen, ſtrudeln als das Waſſer. bruire, frémir, mugir, faire du bruit en coulant. § pluſzczyła śię krew z niego.

Pluwiał. Regen-Mantel oder Kappe der Geiſtlichen. cape ou manteau des Ecléſiaſtiques pendant la pluie.

Płużę, *y, ył.* 1) fortkommen, behagen, bekleiben blühen, wachſen. 2) einem dienlich, erſprießlich ſeyn. 1) venir, ſe plaire, ſe trouver bien, profiter, prendre, réüſſir, florir, croitre. 2) ſervir, étre utile, étre convenable, favoriſer, étre favorable à qu. § 1) płużą tu ryby, pſzczoły, drzewa; w tym mieśćie płuży niecnota, ſwawola, wſzeteczność. 2) płuży tu rybom, pſzczołom, drzewom; we wſzyſtkim mu ſzczęśćie płuży; pole Polakom a nie morze płuży; nie płużyło mi tu powietrze.

Płużny, pługowy. Pflug-. de charruë.

Płużyca. Art von einem Pfluge. ſorte de charruë.

Plwacz. Plwaczek, *g. plwaczka.* } Speyer, Spucker. cracheur.

plwaczek zmiia. (ptyas) Art von Ottern die einen gifftigen Speichel haben. eſpèce d'aſpic dont l'écume eſt très-venimeuſe.

Plwam, *vid.* Pluię.

Plwanie. das Ausſpeyen. crachement, l'action de cracher.

Plwoćiny. Spucke, Speichel den man ausſpeyt. crachat, ſalive qu'on jette hors de la bouche.

Płynę, *nie, nął.* 1) flieſſen, lauffen, rinnen. 2) ſchwimmen, wie ein Schwimmer. 3) ſegeln, rudern, zu Waſſer gehen. 4) flieſſen, von ſtatten gehen. 5) flieſſen, als Verſe. 6) vorbey gehen, verflieſſen als die Zeit. 7) aus etwas folgen, flieſſen. 1) couler; ſe repandre peu à peu. 2) nager. 3) aller par eau, aller ſur mer, ſur une riviére; voguer. 4) aller, reüſſir, ſucceder. 5) couler, étre coulant comme les vers de qu. 6) couler, ſe paſſer, s'écouler, s'échaper doucement. 7) s'en aller, s'en ſuivre. § 1) płynie pod Warſzawą Wisła; pokoie krwią płynęły; łzy mu z oczu płyną. 2) dobrze płynie po wodźie. 3) łodźie płyną do Gdańſka Wisłą. 4) wſzyſtko według myśli mu płynie; płynie mu ze wſzyſtkich ſtron iako potrzeba; płynących mu z nieba życzę poćiech. 5) płynie mu mowa, wierſz, ſtyl; słowa mu płyną. 6) płynie czas; lata płyną. 7) płynie to z tego.

płynąca mowa. wohlflieſſende Rede. diſcours coulant.

płynące wierſze. wohlflieſſende Verſe. vers coulans.

**wierzchem płynąć*, vid *pływać wierzchem.*

Płynienie. 1) das Flieſſen. 2) das Schwimmen. 1) coulement, l'action de couler. 2) l'action de nager.

płynienie ćiała plugawe nad wolą, dobrowolne. der gelinde Saamen-Fluß. gonorrée; perte de ſemence qui ſe fait involontairement.

płynienie krwie. Blut-Fluß. flux de ſang.

płynienie oczu. das Augen-Trieſen. chasſie; fluxion ſur les yeux.

Płytek. Floß-Baum, Floß-Stamm. bois floté; bois perdu.

**płytki, trafta.* Holtz-Flöſſe. radeau.

Płytnice, *plur.* Bergw. Schwimm-Banck, worauf man unter der Erde auf dem Waſſer herum ſchwimmet, um die Stollen zu revidiren. *Métal.* ſorte de radeau qui eſt propre à mener ſur l'eau ſouterraine pour viſiter les puits aux mines.

Pływacz. Schwimmer. nageur.

pływacz pies pod ruſznicą. Waſſer-Hund. canard, barbet, chien qui va à l'eau.

Pływaczka. 1) Schwemme, in welche man die Pferde reutet. 2) Schwimm-Blaſe, Schwimm-Gürtel, worauf man ſchwimmen lernet. 1) un gué, endroit d'une eau pour y guéer les chevaux. 2) bouteille de calebaſſe, nageoire, lanquerre, avec quoi on aprend peu à peu à nager. § 1) puśćić konie w pływaczkę. 2) uczyć śię pływać na pływaczkach.

Pływam. 1) ſchwimmen, nicht untergehen. 2) fig. ſchwimmen. 1) nager; floter, aller doucement ſur l'eau; ſe tenir au deſſus de l'eau. 2) *fig.* nager, ſe baigner, faiſonner, abonder en. § 1) źdźiebłko w ſklenicy pływa; śitowie pływa, ołow nie pływa; umie dobrze pływać. 2) we krwi, w winie, w łzach ubogich pływa; nie w ſzczęśćiu i w doſtatkach, ale w trudnośćiach i długach pływa.

oko we łzach pływało. das Auge ſchwamm in Thränen. l'oeil étoit trempé, baigné de larmes.

pływać wierzchem; pływać po (na) wierzchu, nie grąznąć. oben ſchwimmen. ſurnager,

ger, surmonter, nager dessus. § oliwa w wodźie na wierzchu pływa.

pływaiący. der auf dem Wasser schwimmet. flotant, qui est audessus de l'eau. § pływaiące trupy.

Pływanie. das Schwimmen. la nage, action de nager.

Pnę się, *pnie, piął*. 1) kriechen. 2) streben nach etwas. 3) einem gleich zu kommen suchen. 1) ramper, grimper, se trainer. 2) s'élancer, se pousser, aspirer à qu. ch; s'éforcer à obtenir. 3) s'égaler, se rendre au niveau avec qu. § 1) wino śię pnie po żerdźi wąż śię; pnie po źiemi; piąć śię po sękach na drzewo. 2) pniy śię ku sławie, na Państwo. 3) nie pniy śię z Pany; piąć śię małżonek muśi, choćby i wieś przedać.

Pniaczek, *g. pniaczka*. kleiner Stamm. petite tige d'un arbuste; petit tronc. § w pniaczek wszczepić latorośl.

Pniak, *g. a*. 1) Stock, Staude, Stamm eines Strauchs, des Weins. 2) ein Rumpf. 1) le pié, la tige d'un arbrisseau ou d'un arbuste, comme le sep de vigne, ou celui d'un coudrier. 2) tronc du corps. § 1) ta płonka gładkim pniakiem rośćie; pniak iest w chrośćie, pień w drzewie, łodyga w źiołach. * 2) pniak (tułow) ćiała.

Pniakowaty. klein-stämmig, staudicht, als die Haselnüssen-Stauden. de tige; qui croit en buisson, qui a quelques piez comme le coudrier.

Pniakowy. } Stamm-. de tronc d'arbre,
Pniowy. } de gros d'arbre.

Pniowszczyzna. Anweise-Geld, Stamm-Geld in den Wäldern. droit qu'on paie pour chaque arbre au taillis.

Po, *pr*. diese *Præposition* wird mit folgenden *Casibus* construiret. *on construit cette préposition avec les cas suivans.*

I. mit dem *Dativo*. || *avec le Datif*.

1) bey einem *Adjectivo* als wie, wie, auf Art, nach der Weise. *devant un adjectif*, en, comme, selon, à la maniére, à la façon. § piszę po twoiemu; żyymy po staremu.

rob po temu. mache es auf diese Art. faites en cette façon, de cette maniére.

po moiemu. nach meiner Weise. à ma fantaisie, à ma façon.

po czemu. wie theuer? de quel prix cela est-il? combien cela? à quel prix cela?

po iednemu. zu einem. un à un. § wypuszczał ich po iednemu.

po złotemu. zu Gulden. un florin la piéce.

po bitemu. zu einen harten Thaler. un écu la piéce.

* * *

Die *Adjectiva* auf ki haben nach dieser *Præposition* im *Dativo* die Endigung u statt emu. *les adjectifs en ki ont après cette préposition au Datif la terminaison* u, *au lieu d'* emu.

po francusku mowi. er redet Frantzösisch. il parle françois. § po włosku, po niemiecku pisze.

umie po francusku. er kan Frantzösisch. il entend le François.

po francusku chodźi. er gehet Frantzösisch. il s'habille à la françoise. § po francusku, po Angielsku tańcuie.

po żołnierską. soldatisch, wie die Soldaten. en soldat. § po kupiecku, po lekarsku, po oycowsku.

II. mit dem *Accusativo*. || *avec l'Acusatif*.

2) nach, in folgenden Redens-Arten. après qu. ch. *dans les expressions suivantes*.

idź po pana. gehe nach den Herrn. va chercher, va querir le maître.

iść po wino, po piwo. nach Wein, nach Bier gehen. aller querir du vin, de la bierre.

posłać po Pana. den Herrn kommen lassen; nach den Herrn schicken. envoier querir le maître; faire venir le maître.

pośliy poń (po niego) sługę twoiego; (conf. On 3). schicke deinen Diener nach ihn. envoiez votre serviteur le querir.

pisać po co. etwas verschreiben, nach etwas schreiben. commander qu. ch. par écrit; faire venir qu. ch.

po co sługę posłał? wornach hat er den Diener geschickt? après quoi a-t-il envoïé le serviteur?

po co sługę posłał. wornach er den Diener schickte. après quoi il a envoïé le serviteur; il a envoïé le serviteur querir cela.

3) bis an. jusqu'à un endroit. § po drogę, po rzekę, moy grunt idźie; woda po kolana, po pas, po kostki.

4) in, bey einer langen Zeit. dans, pendant, *devant un tems de longue durée*. § po wszystkie czasy, lata wiekować, będźie.

w potomne wieki sławiony będźie. er wird in späte Zeiten gepriesen werden. il sera célébré dans toute la posterité.

III. mit dem *Accus*. auf die Frage wohin, und mit dem *Instrumentali* auf die Frage wo. | *avec l'Acusatif lorsqu'il y a mouvement d'un lieu à un autre, & avec l'Instrumental lorsqu'il n'y a point de mouvement d'un lieu à un autre.*

5) unter. sous, dessous, au dessous.

pod

pod stoł rzućić. unter den Tisch werfen. jetter sous la table. § pod dach skoczyć.
pod stołem leżeć. unter dem Tische liegen. coucher sous la table. § pod dachem stoię.

IV. mit dem *Locali.*||*avec le Local.*

6) auf—herum, in—herum. par, sur, par ci par là, de tous côtez. § po ziemi się wlecze; po bankietach, po bieśiadach chodźi; biega po dachu, po sali, po mieśćie, po polu; po brzytwach stąpa; po boku, po łbie wezmiesz; krew śię po żyłach rozlewa; po drodze zwiedźił miasta.
to ziele po drogach rośnie. dieses Kraut wächst auf den Wegen herum. cette herbe croit par les chemins.
po świećie biega. er läuft in der Welt herum. il court par monde; il court le païs. § po morzu żegluie.
po nocy biega. er läuft in der Nacht herum. il court de nuit.
po stopniach. von Stuffe zur Stuffe. par degrez. § po szczeblach, po gałęźiach skacze.
po panach, po miastach pisał, rozesłał listy. er hat an die Herren herum, an die Städte herum Briefe geschicket. il a envoié des lettres aux Seigneurs & aux villes qui sont autour.
7) nach. après, posterieurement à. § po obiedźie przyydę; po krolu pierwszy; po oycu nastąpił syn; po pracy dobrze prożnować; *prov.*
iedno po drugim. eins nach dem andern. successivement; un après l'autre.
cztery pokoie ieden po drugim. vier Zimmer eins nach dem andern. quatre chambres de suite.
po czyiey woli skakać. nach eines Willen tantzen. plier sous les volontez de qu; s'acomoder à la volonté de qu.
po muzyce tańcować. nach der Music tantzen. danser au violon, à la musique.
po Oycu, po matce w żałobie chodźi. er trauret nach dem Vater, nach der Mutter. il porte le deuil par raport à son pére, à sa mére.
po żenie wźiął tę wieś i tyśiąc talerow. mit der Frau hat er dieses Dorf und tausend Thaler bekommen. il a contracté avec sa femme ce village & mile écus.
krewny po Oycu. ein Bluts-Freund von der Seite des Vaters. parent du côté paternel.
krewność po matce. Bluts-Freundschaft von der Seite der Mutter. le parentage du côté maternel.
po Bogu iemu dźiękuię. nach Gott, nächst Gott dancke ich ihm. après Dieu je lui suis redevable. § po łasce krolewskiey zdrowie i całość tobie przypisuię.
8) vorbey, es ist aus, es ist ein Ende mit—. c'en est fait de; ils sont passez; ils sont hors de saison; cela est passé.
iuż po wszystkim. 1) es ist alles vorbey; es hat ein Ende. 2) es ist alles aus; es ist alles verlohren. 1) tout est fini; c'est une afaire faite; tout est passé. 2) c'en est fait; tout est perdu.
iuż po orzechach, po wszystkich orzechach. mit den Nüssen ist es aus, man hat keine mehr. la saison des noix est passée; on n'en trouve plus; les noix sont hors de saison.
iuż po mnie; po mnie. es ist aus mit mir. c'est fait de moi; c'en est fait de moi; je suis perdu. § po ćiebie, po nim.
po sławie iego. es ist aus mit seiner Ehre. c'en est fait de sa gloire; adieu sa réputation.
iuż po wolności naszey. unsre Freyheit hat ein Ende. adieu nôtre liberté.
9) zu, so viel als das andre. à; autant d'un que d'autre; ana. § weź rożenkow, ryżu po funćie, po łoćie; łokiec po talaru; po tynfie śię złożyły.
po ziarnku. zu Kernern. grain par grain.
po sześćiu od sta. zu sechs von hundert. à raison de six pour cent.
po roku panuią. sie regieren zu einem Jahr. ils régnent un an l'un après, l'autre.
po razu wszyscy pili. alle truncken einmahl. tous ont bû chacun un coup.
po kasku, po trosze. zu wenigen. peu à peu.
po nići. Faden-weise. par filet; filet à (après) filet. § po włosku.
po parze. Paar-weise. par paire.

* * *

Der *Accusativus* ist gebräuchlicher nach den Zahlen dwa, trzy, cztery, dźieśięć bis milion; die Zahlen aber pięć, sześć, śiedm, ośm, dźiewięć, milion, behalten den *Local.* *les nombres* dwa, trzy, cztery, dźieśięć, *jusques à* milion, *se trouvent après cette préposition plûtôt à l'Acusatif qu'au Local; mais les nombres* pięć, sześć, śiedm, ośm, dźiewięć *&* milion, *retiennent le Local.* § płaćił po cztery tynfy, po piąćiu talerach.
10) an. à.
poznał go po głośie. er hat ihn an der Stimme erkannt. il l'a reconnu à la voix. § znam go po chodźie, po mowie.
11) mit, in folgenden Redens-Arten. avec, *dans les façons de parler suivantes.*
po rzece, po wodźie płynąć. mit dem Strome gehen. suivre le fil d'eau; nager avau l'eau.

po wietrze. mit dem Winde. à vau le vent; aïant le vent en poupe; portant vent arrière. § żeglować, bieżeć po wietrze.
rad po słońcu chodźi. er gehet gerne wenn ihm die Sonne in den Rücken scheinet. il aime à marcher le dos tourné au soleil.
po poświećie. bey Mondschein; im Mondschein. au clair, à la lueur de la lune.
12) von, bey einigen *Verbis.* de, *il y a quelques verbes qui se construisent avec cette préposition.*
chcę co po nim. ich fordere dieses von ihm. je veux, je prétends, j'éxige cela de lui. § Bog tak chce mieć po każdym człowieku; żądam tego po tobie.
13) nichts nütze; nicht nöthig. il ne pas nécessaire; il ne vaut rien.
nic po tym. dieses tauget nichts, dieses ist nichts nütze. cela ne vaut rien.
nic tu po twoim bracie. dein Bruder ist hier nichts nütze. vôtre frére n'est bon à rien ici.
nie wiele po tym nożu. dieses Messer ist wenig nütze. ce couteau ne vaut pas grand' chose.
co po mnie tam. was bin ich da nütze; ich habe da nichts zu schaffen. à quoi suis-je bon en cet endroit.
nic tam po ćiebie. du bist da nichts nütze. vous n'étes bon à rien en cet endroit.
14*) ausser. outre, excepté, hors. § dźieśięć ich po panach waszych (oprocz panow waszych) było.

* * *

po, pr. inf. 1) diese *Præposition* ändert den Sinn vieler *Verborum* nicht, sondern formiret nur ihre kurtze *Conjugation.* *cette préposition ne change rien en la signification de beaucoup de verbes, mais elle forme seulement leur brève conjugaison.*
poyść, iść. gehen. aller, s'en aller.
pobładźić, błądźić. fehlen. errer, faillir.
podźiękować, dźiękować. dancken. remercier.
2) von oben, be, über. par dessus, sur.
posypać. beschütten. repandre sur.
polać. begiessen. arroser, verser par dessus.
3) eine kleine Weile, eine wenige Zeit. un moment, un peu de tems.
potrzymać co. etwas ein Weilchen halten. tenir qu. ch. un moment.
postoieć. ein wenig stehen. se tenir un peu debout.
poczekać. ein wenig warten. atendre un peu.
4) viel, eine Menge, eine offt wiederholte Handlung, in diesem Verstande wird diese *Præposition* offt mit andern verknüpft. beaucoup, souvent, beaucoup de fois, une action souvent repetée; *on trouve dans ce sens le plus souvent cette préposition acompagnée d'autres prépositions.*
popłaćić długi. viel Schulden bezahlen. païer beaucoup de dettes.
pozieżdżać śię. zusammen kommen, zusammen fahren. s'assembler à cheval ou en chariot.
ponaprawiać. viele Sachen zurecht machen. reparer beaucoup de choses.
poroz dawać. viele Sachen verkaufen. vendre beaucoup de choses.
Po nad, *pr. Instr.* an—herum. le long de.
po nad brzegiem, po nad rzeką chodźi. er gehet auf dem Ufer, am Flusse herum. il marche au bord, le long de la riviére.
Pobaczam } co, *v. m. F. pobaczę.* gewahr werden, erkennen, ersehen. apercevoir, observer.
Pobaczywam }
Pobielacz. 1) Maurer der die Mauren ausweisset. 2) Töpfer der Glasur-Arbeit machet. 3) Verzinner, Versilbrer. 1) maçon qui blanchit les murs. 2) potier qui pose le plomb sur la poterie. 3) ouvrier qui blanchit quelque métail, qui étame ou qui argente.
Pobielam co, *v. m. F. pobielę.* 1) weissen mit Kalck. 2) verzinnen, versilbern. 3) glasieren. 1) blanchir une muraille. 2) étamer, argenter; blanchir un métail, 3) plomber une piéce de poterie. § 1) pobielać izbę, mur. 2) pobielił (polewał) cyną, śrebrem statek. 3) pobielać garnek.
Pobielanie, Pobielenie. 1) das Weissen. 2) das Verzinnen. 3) das Glasieren der Töpfe. 1) l'action de blanchir les murailles. 2) étamure; l'action d'étamer, d'argenter. 3) l'action de plomber une poterie.
Pobielany, pobielony. 1) geweißt mit Kalck. 2) verzinnt, versilbert. 3) glasiert. 1) blanchi avec de la chaux. 2) entamé ou argenté. 3) plombé.
Pobierki, *plur.* 1) Nachlese der Weinbeeren; das Nachstoppeln. 2) fig. Nachlese, Sammlung. 1) action de grapiller ou de glaner. 2) *fig.* suplement, augmentation d'un recueil.
Pobiiam, *v. m. F. pobiię.* 1) beschlagen, decken ein Dach. 2) schlachten, tödten viele. 3) viele peitschen, schlagen. 4) zerschlagen als der Hagel das Getreide. 5) treiben, einschlagen einen Nagel. 6) binden ein Faß. 1) couvrir le toit. 2) tüer, assommer, massacrer beaucoup de. 3) foüetter, battre plusieurs personnes. 4) abatre le blé, le gréler. 5) cogner, chasser qu. ch; fraper sur une chose

pour la faire avancer. 6) relier une futaille; mettre des cerceaux autour d'un tonneau. § 1) pobić dach, dom gontami, deskami. 2) pozabiiał więźniow; pobił kury, gęśi, ćielęta. 3) pobił dźieci. 4) grad pobił zboża, owoce. 5) pobić klina, gozdźia, czopu. 6) pobić beczkę.

pobić śię. sich mit einander schmeissen, sich schlagen. se battre, se fraper, se porter des coups; être aux mains. § ći śię biią a tamći śię pobiią.

Pobisurmanić. einen zum Türcken machen. faire, rendre qu. Turc.

pobisurmanić śię. Türckisch werden. embrasser la religion Turque; se faire Turc.

Pobisurmaniony. der Türckisch geworden ist. qui est devenu Turc.

Pobłądzenie. Irrthum, Versehen. erreur, *f.* meprise. § otworzyli mu oczy i postrzegł pobłądzenie swoie.

Pobłażam komu w czym. einem nachgeben, nachsehen, durch die Finger sehen. fermer les yeux aux actions de qu; être indulgent; traiter qu. fort indulgenment, avoir de la complaisance pour quelqu'un.

w niczym mu nie pobłaża. er siehet ihm in keiner Sache durch die Finger. il ne lui passe rien.

Pobłażanie. Nachsicht. indulgence, complaisance qu'on a pour qu.

Pobliskość. die Nähe. proximité, le voisinage; lieu proche. § w pobliskośći miasta tego.

Pobliski. nahe, in der Nähe gelegen. voisin, proche; qui n'est pas loin. § pobliższe mieysca.

pobliższi krewni. die nähesten Verwandten. les parents de bien près.

Pobliżu, *adv.* nah, in der Nähe. tout près; tout proche; tout contre.

Pobocz, *adv.* an der Seite. à côté.

*Pobocz, f. Zaum, Zügel. bride, rêne.

Pobocznica. Seiten-Brett im Bett. pan de lit qui va en longueur.

Pobocznie, *adv.* seitig. d'une maniére laterale.

Poboczny. 1) nebenseitig, Neben-, Seiten-. 2) in der Neben-Linie verwandt. 1) lateral, qui regarde le côté; qui est à côté; de côté. 2) colateral, qui est en ligne colaterale. § 1) pokoie poboczne; wśi poboczne; wiatry poboczne; aby na marszach chleba pobocznego i podwod nie brano. 2) w poboczney linii są stryy, ćiotka &c.

poboczny angul. Meßk. Seiten-Winckel. *Géom.* angle lateral. § anguły poboczne są około linii postawioney iednym końcem na drugiey.

krewni poboczni. die Anverwandten in der Neben-Linie. les colateraux.

Pobog, Poboż. Wappenk. aufgerichtetes Huf-Eisen darauf ein Creutzchen stehet, aus der Krone springet der Vordertheil eines Hundes. *Blason.* un fer de cheval debout, sur lequel est mise une petite croix; sur la couronne paroit un chien issant ou à demi-corps.

Poboiewisko. Wahl-Feld, Wahl-Statt. champ de bataille.

Pobor. Steuer, Schatzung. impôt, taille, taxe; subside, *m.* § pobor łanowy, wodny; pobor daię, wybieram, wyćiągam, odbieram; poboru odbieranie, oddawanie.

Poborca. Rent-Meister, Steuer-Einnehmer. receveur des tailles.

Poborny. steuerbar. taillable, suiet à la taille; contribuable.

Poborowy. Steuer-. de taille, d'impôt.

Poboruię. steuren, Steuer geben. paier la taille, l'impôt. § każdy tam poboruie od obeyśćia swego.

**Poboy, *g. poboiu.* Mord, Todschlag. le meurtre, le massacre.

Pobożnie, *adv.* 1) gottsfürchtig. 2) billig, nicht zu theuer. 1) dévotement, pieusement, religieusement. 2) à prix raisonnable. § 1) pobożnie żyie. 2) pobożnie przedać.

Pobożność. Gottesfurcht, Frömmigkeit. pieté, dévotion, religion.

Pobożny. gottsfürchtig; billig, gerecht. dévot, pieux; raisonnable, juste.

pobożna cena. ein billiger Preis. juste prix; prix raisonnable.

pobożny uczynek. milde Stifftung. une oeuvre pie.

Pobratyństwo. Brüderschafft, die beym Trincken gemacht wird. frérie faite avec ses amis. § piymy na pobratyństwo.

Pobrzeże. Anlände, Anfurth am Fluß. rivage, *m.* port, rive.

Pobrzeżny, am Gestade wohnend. ripuaire; se tenant aux rivages.

pobrzeżny mieszkaniec. Bewohner eines Ufers. rivérain, celui qui habite auprès d'une riviére.

Pobudka. 1) Reitz, reitzende Sache, Bewegungs-Grund. 2) das Anreitzen, Reitzung, Anreitzung. 3) Anreitzer. 4) die Rebelle, Trummel-Schlag oder Trompeten-Stoß beym Anbruch des Tages. 1) incitation, atraits, *m. plur.* ce qui incite, ce qui pousse, ce qui anime; aiguillon, motif. 2) incitation, action de celui qui incite. 3) incitateur, celui

lui qui incite. 4) diane, baterie du tambour, son des trompettes à la pointe du jour.

Pobudzam, *v. m. F. pobudzę.* 1) viele aus dem Schlaf aufwecken. 2) anreitzen, verleiten. 3) reitzen, machen, anstifften, erwecken. 1) éveiller les gens. 2) inciter, exciter, animer, émouvoir, pousser, porter qu. à qu. ch; soliciter qu. de faire qu. ch. 3) susciter, exciter, faire naître. § 1) na ten hałas czeladź pobudził. 2) pobudził go do tego uczynku. 3) pubudził nienawiść u niego.

Pobudzanie, pobudzenie, pobudka. das Anreitzen. incitation, suscitation, action d'inciter, de susciter.

Pobudźiciel. Anreitzer. incitateur, celui qui pousse à qu. ch.

Pobudzony. angereitzt. excité, émû, porté, poussé.

Poburzam, *v. m. F. poburzę.* 1) vieles zerstohren. 2) aufbringen, aufhetzen. 1) sacager, bouleverser, démolir, renverser beaucoup de. 2) pousser, inciter, exciter, susciter. § 1) wiele miast poburzył. 2) poburzył szlachtę przećiw krolowi.

Pobyćie. } Auffenthalt. séjour, demeure.
Pobyt. }

Pobywam, *v. m. F. pobędę.* seyn, leben einige Zeit, sich aufhalten. sejourner, demeurer.

nie pobyway mi tu. laß dich hier von mir nicht mehr betreten. que je ne vous atrape ici plus.

pobądź tu trochę. verweile hier ein wenig. restez ici un peu.

Pocałować, *F. pocałuię.* küssen. baiser.

Pocałowanie. Kuß. baiser; tour de bec.

Pocę śię, potnieię. 1) schwitzen. 2) schwitzen, ausschlagen als die Fenster. 3) schwitzen, sich bestreben, sehr arbeiten. 1) süer. 2) suinter, süer comme les fênetres. 3) süer, travailler beaucoup; travailler avec éfort. § 1) poći śię od ładaiakiey pracy. 2) okna śię pocą mroz będźie. 3) poćił śię nieborak, nim tę spisał ramotę.

pocący śię. schwitzend, voller Schweiß. suant, plein de süeur.

Pocenie. das Schwitzen. l'action de süer.

Pochadzam sobie, chodzę sobie. nach seiner Bequemlichkeit gehen; schlentern. marcher, se promener selon sa commodité.

Pochewka. kleine Scheide. gaîne, petit fourreau.

Pochlebca, Pochlebnik. Schmeichler. flateur, adulateur, cajoleur. § pochlebcego skaźili; pochlebnicy są zarażą dworow i dobrych obyczaiow; pochlebnicy krolow psuią, a krolowie skażeni poddanych niszczą; o gdyby pochlebcow złe plemię zginęło!

Pochlebianie, podchlebianie. das Schmeicheln. l'action de flater, flaterie.

Pochlebnie, podchlebnie, *adv.* schmeichelhafter Weise. en flateur; d'une maniére flateuse.

Pochlebnica. Schmeichlerin. flateuse, celle qui flate; cajoleuse.

Pochlebniczek, *g. pochlebniczka.* kleiner Schmeichler. petit flateur.

Pochlebny. schmeichlerisch. flateur, flateux.

Pochlebstwo. Schmäucheley, Schmeicheley. flaterie, adulation, cajolerie. § pochlebstwo oczy mruży; pochlebstwem pańskie głaskać uszy; pochlebstwo przyymuię; umie dobrze pochlebstwo; pochlebstwem śię uwodźić; bez przygany pochlebstwa powiedźieć mogę.

Pochlebiam } komu. einem schmeicheln;
Pochlebuię } schmäucheln. flater, cajoler, caresser qu; faire sa cour, faire fête à qu. § nie pochlebuiąc ći rzekę.

*Pochłon, żarłok. Vielfraß. gourmand, goinfre, glouton.

Pochłoniam co, *v. m. F. pochłonę.* 1) verschlingen. 2) wegraffen. 1) dévorer, engloutir. 2) enlever, prendre, ravir, rafler.

Pochlubka. Prahlerey. gasconnade, fanfare, rodomontade, vanterie. § z pochlubki śię to stało.

Pochmurnie, *adv.* dunckel, düster. obscurément, d'une maniére peu claire.

Pochmurność. 1) Finsterniß, Dunckelheit. 2) Unlust, Unmuth. 1) obscurité, ténèbres, *f. plur.* 2) tristesse, mauvaise humeur, chagrin. § 1) w tey pochmurnośći nie widać było lasu. 2) pochmurność twarzy, umysłu.

Pochmurny. 1) düster, finster, wolckicht, trübe. 2) unlustig, verdrossen, finster. 1) obscur, nébuleux, couvert de nuage. 2) sombre, morne, triste. § 1) dźień dźiś pochmurny. 2) pochmurnego umysłu człowiek.

pochmurne źiele. (parietaria) Tag und Nacht; Glaskraut. vitriol, paritoire, parietaire.

Pochod. Anfang, Ursprung. principe, *m.* source, origine. § poćiągniy to do swego pochodu; obroć oczy ku pochodowi i końcowi; pochodem tedy te rzeczy są dobre.

Pochodnia. 1) eine Fackel. 2) *fig.* Kriegesfeuer, Krieges-Flamme. 1) torche pour éclairer.

éclairer. 2) *fig.* flambeau de guerre, feu. § 1) kilka mamy iefzcze pochodni; pochodnią świećić. 2) tę niewątpliwą wielkiey woyny gaśić trzeba pochodnią.

pochodnia wofkowa. Wachs-Fackel. flambeau; flambeau de poing.

pochodnia na powietrzu. Luft-Fackel, Lantze, ein Luft-Zeichen. un météore dans l'air femblable au flambeau, ou à la lance.

Pochodnik. 1) Fackel-Macher. 2) Fackel-Träger. 1) faifeur de flambeaux. 2) porte-flambeau; celui qui porte un torche.

Pochodniowy. Fackel-. de flambeau. § pochodniowe światło.

pochodniowy sługa, vid. Pochodnik 2).

Pochodzę. 1) entſtehen, herkommen, ſeinen Urſprung haben. 2) Gramm. herkommen, abſtammen. 1) émaner, venir, procéder, décendre, naître, prendre fon commencement, partir, dériver, tirer fon origine de. 2) *Gramm.* dériver. § 1) te niefzczęśćia z woyny pochodzą. 2) słowo to z francufkiego ięzyka od słowa *charge* pochodźi.

pochodźi to z fzczerego ferca. das kommt aus einem aufrichtigen Gemüth. cela part d'un coeur fincère.

pochodzący z drugiego. abſtammend. né, forti, iffu; qui eft dérivé; originaire, qui tire fon origine de.

pochodzące słowo. Gramm. abſtammendes Wort. *Gramm.* un dérivatif.

pochodźić fzatę. ein Kleid abtragen. ufer un habit.

Pochodzenie. Entſtehung, Urſprung. fource, origine.

pochodzenie Ducha Swiętego. Theol. das Ausgehen des Heiligen Geiſtes. *Téol.* la proceffion du Saint Efprit.

pochodzenie słowa. Gramm. Derivation, Abſtammung, Ableitung eines Worts; abgeleitetes Wort. *Gramm.* dérivation, un dérivé.

Pochodźifto, ftoczyfto, *adv.* abhängig. panchant; en pente.

Pochodźiftość. Abhang. pente, panchant. § pochodźiftość drogi, gory, świdra; pochodźiftość ku gorze idąca.

Pochodźifty. abhängig. panchant, qui va en pente, qui baiffe. § pochodźifta na doł droga, gora; pochodźifta ku gorze droga.

Pochodzony. abgetragen, kahl. ras, éfilé, ufé, qui n'a point de poil. § płafzcz pochodzony.

Pochop. } 1) Anſatz, Anfall, Anlauf,
Pochopność. } Hefftigkeit, Ungeſtümm. 2) Anlaß, Gelegenheit. 3) vorläufiges Urtheil oder Beyſpiel ſo man dem Richter zur Verfaſſung eines Urtheils in dergleichen Sachen an die Hand giebet. 1) élan, éfort, fougue, violence. 2) ocafion, fujet à qu. ch. 3) un préjugé; un exemple qu'on fournit au Juge pour le fuivre dans la décifion d'une femblable afaire. § 1) wźiąć pochop na co. 2) pochop komu czynię, daię; pochop wźiąć, mieć w czym albo do czego; wyśilony wdźięcznośći pochop; po źiemfku fądźi mniemanie, bo ma fwoy pochop z ćiała; przybrał nowy pochop mfzczenia śię; te reflexye z pochopu prawdźiwey pobożnośći pochodzą. 3) danie fędźiemu pochopu albo przykładu poftępowania w fprawie iakiey.

pochopem uderzyć, fkoczyć na kogo. einen mit Ungeſtüm anfallen. fe jetter fur qu. avec violence.

Pochopny. 1) gelegen, geſchickt zu einem Anlauf als ein abhangender Ort. 2) anlaſſentlich, das zu etwas Anlaß, Gelegenheit giebet. 1) propre à ataquer, à s'élancer, à fe jetter fur quelqu'un comme un lieu penchant. 2) ocafionel, qui donne ocafion. § 1) pochopne do uderzenia na nieprzyiaćiela była rownina. 2) takie towarzyftwo pochopne do grzechu.

Pochować, *F. pochowam.* einen Todten beerdigen. enterrer, enfevelir, mettre en terre un mort.

**pochować śię.* ſich erhalten, ſich ernähren. s'entretenir, fe nourrir. § nie ma śię czym pochować.

Pochowanie umarłego. Beerdigung. fepulture.

Pochrachywam, *v. m. F. pochrachnę.* ein wenig rauſpern. cracher un peu.

Pochrzypćizna. die Höhle zwiſchen den Schulter-Blättern. la cavité entre les épaules.

Pochutniwam. } jauchzen, frohlocken.
Pochutniwać fobą. } fe recrier, s'écrier de joie; jetter un cris de joie. § pochutniwa przećię fobą nędzniczek.

Pochutniwanie. das Jauchtzen, das Frohlocken. cris de joïe, d'aclamation.

Pochwa. } 1) eine Scheide. 2) der
Pochwy, *plur.* } Schwantz-Rieme am Pferde-Geſchirr. 3) die Kappe, in welcher die Aehre ſteckt. 1) gaine, fourreau. 2) la croupiére. 3) fourreau d'épi, qui enferme le bas de l'épi du blé. § 1) pochwa do fzpady. 2) pochwy końfkie. 3) kłos ieft w pochwach.

z pochew dobyć, wyiąć. aus der Scheide ziehen. dégainer, tirer du fourreau.
w pochwy, do pochew włożyć. in die Scheide stecken. rengainer; remettre en fourreau.
*Pochwał. } das Loben, Lob, Bey-Lob.
Pochwała. } loüange, éloge, m. aplaudissement. § zasłużył na pochwałę.
pochwała, vid. Pochwałka.
Pochwalca. } Lober, Lobsprecher. loüeur,
Pochwalacz. } celui qui loue.
Pochwalam co, v. m. F. pochwalę, loben, mit loben. loüer; aplaudir; préconiser; donner des loüanges à. § pochwalić co krzykiem, głosem, klaskaniem rąk, słowami.
Pochwałka, pochwała, prożna chwała. eitler Ruhm, Prahlerey, Wind. vaine gloire, vanterie, vanité qu'on fait de soi même. § z pochwałki to pochodzi.
Pochwalony. von allen gelobet. loué d'une commune voix.
Pochwila. } Nothfall. cas de néceſſité,
Pochwilek. } l'avenir.
na pochwilek to schować trzeba. man muß dieses auf den Nothfall verwahren. il faut reserver cela pour l'avenir.
mieć co na pochwilek. etwas auf den Nothfall haben. avoir qu. ch. de (en) reserve.
zgodzi się to na pochwili. das wird zu seiner Zeit, auf den Nothfall gut seyn. cela sera bon à son tems, à l'avenir, en cas de néceſſité.
Pochwili, adv. in kurtzer Zeit; im kurtzen, bald. en peu de tems.
Pochwiściel, g. a. } swist, wiatr tęgi swi-
Pochwist. } szczący. Sause-Wind. un vent qui sifle; ouragan.
Pochwyćić co, kogo, F. pochwycę. 1) ergreifen; fassen. 2) fassen, aufschnappen, erschnappen als eine Lehre. 1) saisir, prendre. 2) goûter un peu, atraper, entr'ouir quelque doctrine. § 1) pochwycono go na gorącym uczynku. 2) pochwycone o tym mniemania; a gdźieżeś tę pochwyćił nauczkę.
Pochwytać, F. pochwytam. viele auffangen. prendre beaucoup de.
Pochyba. Verfehlung, Betrüglichkeit. égarement, pente aux erreurs.
bez pochyby; niepochybnie, adv. unfehlbar. infailliblement, aſſurément.
Pochybnie, adv. auf eine trügliche, ungewiſſe Art. d'une maniére qui n'est pas certaine, qui peut manquer.
Pochybność. Betrüglichkeit, Fehlbarkeit. qualité de pouvoir errer.
Pochybny. 1) fehlbar, der fehlen kan. 2) betrüglich, eitel. 1) qui peut tomber dans une erreur. 2) trompeur, incertain, vain.
Pochylam, v. m. F. pochylę; nachylam. beugen, neigen. pancher, incliner.
pochylić się, nachylić się. sich neigen, sich beugen. s'incliner, se baiſſer.
Pochylanie, pochylenie. das Beugen. l'action d'incliner.
Pochylenie, nachylenie. Beugung, Neigung, Abhang. déclinaison, pente; état d'une chose qui panche.
Pochylisty. das man neigen kan. qui peut étre incliné.
Pochylność. Mathem. Abhang einer Sache. Matém. pente d'une chose.
Pochylny. Mathem. nicht recht senckrecht. Matém. qui n'est pas bien perpendiculaire.
Pochyło, adv. abhängig. penchant, en pente.
Pochylony, nachylony. gebeugt, geneigt, abhangend. incliné, panchant.
Pochyłość. 1) Abhang, Abhängigkeit. 2) Kriegsbauk. Böschung. 1) pente, panchant. 2) Fortif. escarpement, pente. § 1) pochyłość rowniny ku miastu. 2) pochyłość wału odwnętrzna.
pochyłość rowu. Absteckung des Grabens am Walle. l'escarpe, la pente du foſſé.
Pochyły. abhängig. panchant, escarpé.
*Pochynąć co, F. pochynę. untertauchen, versencken. submerger, plonger, enfoncer dans l'eau.
Pociąg. 1) Zug, Stoß. 2) Zug eines ziehenden Pferdes. 1) trait; tire, un tirage; coup de celui qui tire, qui pouſſe. 2) les pas, le port, l'alure, le train d'un cheval de trait. § 1) za każdym pociągiem linę wyżey chwytać trzeba; robić masło sporym pociągiem; za każdym pociągiem piły odpoczywasz. 2) koń ten niedobry do poważnego pociągu.
Pociągam, v. m. F. pociągnę. 1) nach und nach ziehen. 2) fig. auslegen, deuten, auf etwas ziehen. 3) nach sich ziehen. 4) gerichtlich belangen, citiren, vor Gerichte schleppen. 1) tirer un peu, trainer peu à peu; amener à soi par reprises. 2) fig. tirer qu. ch. à; prendre à; reputer comme. 3) atirer, causer; troler après soi; avoir une suite de. 4) aſſigner devant un Juge; mener qu. au Juge. § 1) pociągniy powrozu, woza. 2) pociągano to nie ma do żadney niesławy. 3) pociąga to za sobą zgubę, pożytek, przykład, szkodę. 4) pociągać kogo pozwem do prawa; pociągał go o to do Sędźiego.
prawem się pociągać. mit einander proceſſiren.

firen. plaider enſemble; ſe plaider l'un l'autre.

pociągać ſię na co. ſich auf etwas beziehen. ſe raporter, ſe referer à qu. ch.

pociągaiące ſię namieſtnictwo. Gram. ein Pronomen relativum. *Gram.* Pronom relatif.

Pociągły. länglicht, gebogen. qui eſt un peu long & courbé au bout. § nos pociągły; litera *ſ* ieſt na doł i wzgorę pociągła.

Pociaſk, *g. u.* Back-Ofen-Krücke. fourgon, un rable.

Pociecha. Troſt, Freude. conſolation. § żadney w ſmętku moim nie mam pociechy; na pociechę pragnienia i nadziei moiey; pociecha słowna; pociechę komu daię.

nie dam ci tey pociechy. ich werde dir dieſe Freude nicht machen; du ſollſt es nicht erleben. je ne vous donnerai pas cette joie; vous n'en ſerez pas fêté.

Pociegiel, *g. pociegla.* der Knie-Rieme beym Schuſter. le tire-pié, avec quoi le cordonnier tient le ſoulier.

Pocielnica, *vid.* Pocilnica.

w Pociemku, *adv.* im finſtern. à tâtons; à la brune.

**Pociemnić, *F. pociemnę.* verdunckeln. obſcurcir, ofuſquer, rendre ténébreux, repandre ſes ténébres. § noc wſzyſtko pociemniła.

Pocieram, *v. m. F. potrę.* wiſchen, reiben, bereiben. torcher, froter, paſſer qu. ch. par deſſus. § potrzyy oleykiem chorey ręki.

pocierać ſnopy cierlicą. die Garben mit dem Dreſchwagen dreſchen. fouler les gerbes avec un rouleau.

cudze pociera kąty. 1) er iſt aus ſeinem Hauſe vertrieben; er muß bey fremden Leuten wohnen. 2) er ſuchet vor fremden Thüren ſein Brod. 1) il court comme un bani; il n'a ni feu ni lieu. 2) il mandie de porte en porte; il truche.

cudze kąty i ſtoły rad pociera. er ſchmarotzet gerne herum. il mandie ſon pain de cuiſine en cuiſine; c'eſt un chercheur de franches lipées.

Pocierpieć czego, *F. pocierpię.* ein wenig leiden; ein wenig erdulden. ſoufrir un peu.

Pocierpka, *vid.* Smrodynia.

Pocieſzyć, *F. pocieſzę.* tröſten, erfreuen. conſoler qu. de; donner de la conſolation à qu; ſoulager qu. § pocieſzyłeś matki tym liſtem w tak wielkim żalu.

Pocieſzenie. Tröſtung. conſolation.

pocieſzenie przyymuiący. } tröſtlich, der ſich
Pocieſzny. } tröſten läßt. conſolable qui peut étre conſolé. § żal pocieſzny.

pocieſzny, pociechę maiący, daiący. Troſt-, der da tröſtet. de conſolation; conſolant, qui donne de la conſolation. § wierſz pocieſzny.

pocieſzne, vid. Poczeſny—*poczeſne.*

Pocieſzyciel. Tröſter. conſolateur, qui conſole.

Pocieſzyciel Swięty. der Tröſter, der Heilige Geiſt. le Paraclet, le Saint Eſprit.

żonka ſobie pocieſzycielow chowa. das Weibchen hält ſich Galanen. la femme a des galans, des mignons de couchette.

Pocielnica. Schwitz-Stube, Schwitz-Banck. banc à süer; loge aux étuves ou l'on ſüe.

Pocinam, *v. m. F. potnę.* 1) zerfetzen, zerhauen. 2) mit Ruthen peitſchen. 3) fällen einen Baum. 1) balafrer; donner des coups d'épée ou de ſabre. 2) foüetter qu; donner à qu. le foüet bien ſerré. 3) abatre par le pié, dégrader un arbre. § 1) pociął wſzyſtkich. 2) potniy ſwawolnych dzieci. 3) pociąć drzewo.

Pocięty. 1) gehauen. 2) mit der Axt gefällt. 1) balafré, taillé d'une épée. 2) abatu par une hache.

Pociosuię czego, *F. pocieſzę.* 1) bezimmern, auszimmern. *2) verbeſſern, ausarbeiten. 1) équarir un bois entiérement, le raboter, le rendre égal avec une coignée. *2) limer, polir, perfectionner un ouvrage.

Pociſk. 1) ein Wurf, das Werfen. 2) Wurf-Gewehr, Wurf-Spieß, Wurf-Pfeil u. d. g. 1) jet, coup, lancement; l'action de jetter, de lancer. 2) un trait, dard, javelot, javeline; une arme à lancer, à darder. § 1) pociſkiem go ranił, trafił; tęższa do pociſku rohatyna; pociſkiem ſię bili, ſię walczyli.

pociſk nawiązany. Wurf-Gewehr an einem Riemen. trait ou dard qu'on atache à une courroie.

iednym pociſkiem dwoch wroblow zabić. zwey Dinge zugleich verrichten. faire d'une pierre deux coups; faire deux choſes dans un même tems.

*Pociſkam czego, *F. pociſnę;* natłaczam. voll ſtopfen. embourrer; preſſer, mettre avec force dedans.

Pociſkiwam, *v. m. F. pociſnę.* werfen als mit einem Stein. jetter, lancer, darder. § pociſnąłem wrobla kamieniem; pociſnąć dzirytem.

Poćiſkowy. das man werfen, ſchieſſen kan. de trait; ce qu'on peut lancer, ou darder.

cel poćiſkowy. Ziel nach welchem man wirft. but ou l'on lance un trait.

poćiſkowy żołnierz. Soldat der ein Wurf-Gewehr führet. dardeur, ſoldat qui lance des flêches, des dards.

pole cwiczenia poćiſkowego. Platz wo man ſich im Werfen übet. place où l'on s'éxercer à lancer, à darder.

poćiſkowa rana. Wunde von einem Wurf-Gewehr. bleſſure d'un trait.

Pocz, *vulg. adv.* po co. wornach, worzu. à quoi bon.

ni pocz, vulg. um nichts, ohne Urſache, ohne Nutzen. pour rien, ſans raiſon, ſans profit § ni pocz tam chodźiłeś.

Początek. 1) Anfang. 2) Anfänger, Verurſacher, Urheber. 1) le principe, le commencement. 2) auteur, cauſe. § 1) ztąd przyiaźń początek ſwoy bierze; początek życia ludzkiego płaczem śię zaczyna; od początku aż do końca. 3) on był początkiem zwady.

początki nauki, cwiczenia, umieiętnośći. Anfangs-Gründe einer Wiſſenſchaft. les prémiers traits, les principes, les rudimens d'une ſcience.

od początku świata. 1) von Anbeginn der Welt. 2) ſeit Menſchen Gedencken. 1) depuis la création du monde. 2) depuis que le monde eſt monde; de mémoire d'homme.

Początkowy. Anfangs-, urſprünglich. primitif, originel.

początkowe słowo. Gramm. ein primitivum in der Grammatic. *Gramm.* un primitif.

*Poććić ⎫ kogo czym, *F. pocczczę.* einem
Poczćić ⎭ eine Ehre anthun. regaler qu. de; traiter qu. honnêtement. § poczćił mię winem.

poczći ćię to. das wird dir Ehre machen. cela vous fera honneur; cela vous aportera de l'honneur.

Poczćiwie, *adv.* ehrlich, redlich. honnêtement, en honnête homme.

Poczćiwiec, *g. poczćiwca.* ein ehrlicher Mann. homme de bien; honnête homme.

Poczćiwość. 1) Ehrlichkeit, Redlichkeit. 2) Höflichkeit, Ehre die man einem erweiſet. 1) honnêteté, probité. 2) honneur; honnêteté qu'on fait à qu. § 1) poczćiwość nigdy niepoſzlakowana. 2) wielką go przyiął poczćiwośćią.

idźie o poczćiwość. es gehet um die Ehre, um den guten Nahmen. il y va de l'honneur, de la réputation.

pod poczćiwośćią i gardłem. bey Verluſt der Ehre und des Lebens. ſous perte de l'honneur & de la vie.

Poczćiwy. 1) ehrlich, rechtſchaffen, redlich. *2) ehrbar, ehrwürdig. 1) honnête. *2) vénérable, honorable, reſpectable. § 1) poczćiwa rzecz, ſprawa; ludźie poczćiwi i dobrego żywota.

poczćiwe. der ehrliche Nahme. réputation, bonne renommée, honnêreté.

iakom poczćiwy. ſo wahr ich ein ehrlicher Mann bin. auſſi vrai que je ſuis honnête-homme; foi d'honnête homme.

nagrodźić komu poczćiwe. einem ſeinen ehrlichen Nahmen wieder geben. faire réparation d'honneur; rétablir l'honneur à qu.

Poczęćie. 1) Anfang. 2) Empfängniß. 3) das Anſchneiden eines Brodes; das Anzapfen eines Getränckes. 1) commencement. 2) l'action d'entamer, de mettre une breuvage en perce, § 1) od poczęćia tey monarchyi. 2) poczęćie w żywoćie. 3) poczęćie chleba, beczki.

mieyſce poczęćia, gdźie śię co poczyna, rodźi. Ort der Geburt, der Entſtehung. l'endroit de la naiſſance, de la formation de qu. ch.

Poczęćie Panny Maryi. die Empfängniß Mariä. la Conception, une fête.

Poczekać, *F. poczekam.* etwas warten; verharren. atendre un peu. § poczekay tu na mnie.

poczekay ieno. drohende: warte nur; ich werde dich ſchon finden. *en menaçant:* je la vous garde bonne; remarquez bien cette chaſſe.

Pocześnie, *adv.* mit allen Ehren, auf eine ehrliche Art. honorablement, avec honneur; honnetêment; avec toute honnêteté.

Poczeſny. Ehren-; ehrbar. honorifique, qui aporte de l'honneur; décent; d'honneur; honorable, honnête, qui fait honneur.

ſzata poczeſna. Ehren-Kleid. habit de fête, de cérémonie.

dźień poczeſny. ein Ehren-Tag. jour de cérémonie. § dźień to moy, twoy poćieſzny.

poczeſne. Ehren-Geſchenck. un honoraire; préſent qu'on fait à une perſonne de mérite. § poczeſne darować, posłać, dać Doktorowi, Prokuratorowi.

poczeſne Panu przeieżdżaiącemu. Geſchenck an Obſt und Wein, ſo man einem durchgehenden Herrn zum Geſchenck zuſchicket. rafraichiſſement; un préſent de fruits

fruits & de vin, qu'on fait tenir à un Seigneur qui paſſe par un endroit.

Poczet, *g. pocztu.* 1) Gefolge eines groſſen Herrn. 2) ein Schwader, Schwadron Polniſcher Reuterey. 1) ſuite, aſſiſtance, cortege, *m.* train d'un grand. 2) eſquadron de la cavalerie Polonoiſe. § 1) ſtanął u dworu w gromadnym sług i przyiaćioł poczćie. 2) ſtawianie pocztow na woynę.

Poczęty. 1) angefangen. 2) angeſchnitten. 3) angebohrt, angezapft. 1) commencé. 2) entamé. 3) percé, mis en perce, *en parlant des boiſſons.* § 1) day Boże poczętey ſzczęśliwie zakończyć roboty. 2) nie poczynay drugiego chleba, bo ten iuż poczęty.

Poczta. 1) Ehren-Geſchenck. 2) Kriegsw. der Poſten eines Soldaten. 3) Art von Feuer-Rädern beym Feuerwercke. 4) die Poſt. 1) un honnoraire, un préſent. 2) *guerre:* le poſte d'un ſoldat. 3) ſorte de feu d'artifice. *4) la poſte. § *1) dać pocztę (poczeſne) komu. 2) utraćić, utrzymać ſwoię pocztę. 3) ogniſta po ſznurze puſzczona poczta. *4) posłać na pocztę (poſztę) liſty.

Pocztowy. zur Schwadron gehörig. d'eſcadron; qui apartient à un eſcadron.

pocztowy, ſubſ. Knecht eines Polniſchen Soldaten zu Pferd. valet d'un ſoldat Polonois à cheval.

**pocztowy*, *poſztowy.* Poſt-, zur Poſt gehörig. de poſte, qui regarde la poſte.

Poczućie. Empfindung, Empfindungs-Kraft. ſentiment, faculté de ſentir; ſenſibilité. § ſubtelne dymy dźielność do poczućia zapachu wzbudzaią.

Poczuty, poczuwany. empfunden. qui eſt ſenti.

Poczuwam co, *v. m. F. poczuię.* 1) ſpühren, fühlen, empfinden. 2) fig. mercken, voraus ſehen. 3) mercken, riechen, gewahr werden. 1) ſentir, connoitre par le moien des ſens. 2) preſſentir, prévoir. 3) flairer, haleiner qu. ch. avoir le vent de qu. ch. § 1) poczuł to powonieniem, ſmakiem. *2) poczuwa, (przeczuwa, zrozumiewa) zamysły iego. 3) poczuł żem śilny; poczuł frantoſtwo twoie.

poczuwać; *poczuwać śię.* an ihm ſelbſt fühlen, empfinden. ſe ſentir, ſe connoître; ſe ſentir obligé à qu. ch. § wcześnie śię poczuł; poczuwać śię w powinności ſwoiey; posłał do dłużnika, aby śię w powinności ſwoiey poczuwał.

poczuwa śię bydź winnym. er ſiehet, daß er Schuld iſt. il ſe ſent coupable; il ſent bien qu'il eſt coupable.

każdy ieſzcze woynę poczuwa. ein jeder fühlet noch den Krieg. tout le monde ſe ſent encore de la guerre.

ieſzcze chorobę poczuwa. er fühlet noch die Kranckheit. il ſe ſent encore de la maladie.

poczuć śię daie. empfunden werden. ſe faire ſentir, ſe faire connoître.

Poczuwanie. Empfindung. ſenſibilité, ſentiment, faculté de ſentir.

*Poczwara. 1) Ungeheuer, Mißgeburt. 2) Geſpenſt. 1) un monſtre. 2) un ſpectre, un fantome; eſprit folet.

Poczwaruię śię, ⎫ *v. m. F. poczwarzę.*
Poczwarzam śię, ⎭ 1) viel Weſens machen, ſich nöthigen laſſen. 2) tändeln. 1) refuſer avec diſſimulation, ſe faire prier; faire beaucoup de façons. 2) badiner, folâtrer.

Poczwarte, *adv.* zum vierten. en quatriéme lieu.

Poczworny. 1) vierfach; aus vier beſtehend. 2) vierſpännig. 1) composé de quatre. 2) atelé de quatre animaux; tiré par quatre bêtes. § 1) poczworna liczba; poczworny groſz. 2) poczworny woz.

poczworny cug koni; *poczworne konie.* ein Zug von vier Pferden. un atelage; quatre chevaux atelez.

Poczynam, *v. m. F. poczne.* 1) anfangen. 2) anzapfen ein Faß. 3) anſchneiden ein Brod. 4) empfangen, ſchwanger werden. 1) commencer, faire le commencement; ſe prendre à; ſe mettre à. 2) percer, mettre en perce une boiſſon; entamer, couper un morceau d'une choſe entiére. 4) concevoir, étre enceinte. § 1) począł tę robotę; poczniy tak ten liſt; począł śię śmiać; poczynam śię bać. 2) począć wino, beczkę. 3) nie poczniy ieſzcze chleba, ſera, poſtawu. 4) białagłowa poczęła.

począł mowić. er fieng an zu reden. il a pris la parole.

niewiem co z tym począć. ich weiß nicht was ich damit anfangen ſoll. je ne ſai comment m'y prendre.

nie wiem co z nim począć. ich weiß nicht was ich mit ihm anfangen ſoll. je ne ſai que faire de lui, à quoi l'apliquer.

poczynać śię. entſtehen, den Anfang nehmen, ſich anfangen. naître, commencer; prendre naiſſance; avoir ſon commencement. § woyna, zwada śię poczęła.

poczynać; *poczynać ſobie.* ſich aufführen, verfahren. ſe prendre bien, mal de; ſe conduire, agir, ſe comporter. § tak ſobie

bie

bie poczyna iako słońce, ktore iednym umyka światła, aby drugim udżielić; z nią tak poczynał iak mniemał, że mu wolno było; poczyna sobie mężnie, skromnie.
Poczynanie. } Anfang, Entstehung.
Poczynanie śię. } commencement, naissance. § o poczynaniu śię i ginieniu rzeczy kśięgę napisał.
Poczytuię, } v. m. F. poczytam. 1) ein
Poczytywam, } Weilchen lesen. 2) vor etwas halten. 3) zehlen, setzen in eine Zahl. 1) lire un peu. 2) tenir, réputer, croire. 3) mettre qu. au nombre de. § 1) poczytam sobie w tey kśiążce. 2) poczytać co za cud, kogo za Swiętego. 3) poczytał go miedzy przyiaćioły.
poczytać co komu na liczbie. einem etwas anrechnen. mettre sur le comte de qu; mettre en ligne de compte.
Poczytanie. das Halten vor etwas, die Achtung. l'action de réputer, de tenir.
Poczytany. gehalten, geachtet. tenu, réputé.
w rachunek poczytany. in die Rechnung gesetzt; angerechnet. mis en ligne de comte.
Pod, pr. diese *Præpositiou* regieret folgende *Casus.* *cette préposition prend les cas suivans.*

I. den *Accusativum.* | | *l'Acusatif.*
1) unter, während, zur Zeit. sous, durant, pendant. § pod sam czas kazania; pod seym, pod woynę.
pod panowanie krola tego. unter der Regierung dieses Königes. sous le regne de ce Roi.
pod wieczor. gegen Abend. vers le soir.
pod sznur. nach der Schnur. tirée au cordeau.

II. wie im Teutschen, auf die Frage wohin: den *Accusativum*; auf die Frage wo: den *Instrumentalem.*	*l'Acusatif dans la signification de moument & l'Instrumental quand il y a du repos.*

2) unter. sous, dessous, au dessous de.
pod stoł rzućić. unter den Tisch werfen. jetter sous la table.
pod stołem leży. er lieget unter dem Tisch. il couche sous la table. § pod dachem stoiałem a on pod szopę przed deszczem skoczył.
pod pachy. unter die Arme. par dessus les bras.
pod pismo podpis położyć. unter einer Schrifft die Unterschrifft setzen. mettre son nom au dessous d'un écrit. § pod pismem iest twoy podpis.
iadę pod Warszawę. ich reise unter Warschau. je pars au dessous de Varsovie. § ta wieś pod Warszawą leży.
ani nad źiemią ani pod źiemią. weder auf Erden noch unter der Erden. ni dessus ni dessous la terre.
pod polewkę, pod rosoł mięso, ryba. Fleisch, Fische in der Brühe. sausse sous quelque viande, sous un poisson. § pod rosoł włożył mięso.
3) unter, unter eines Aufsicht, Herrschafft. sous qu; sous la conduite, sous la domination de qu. § pod iedno prawo, pod iednego Pana, wodza śię udaymy; śiedzę, mieszkam z tobą pod iednym prawem, pod iednym Panem; iest, służy pod tym wodzem; uczy śię pod rzemieślnikiem dobrym.
4) unter einem Verschluß. à la clé. § pod kluczem, pod zamkiem, pod kłotką to iest; dać, schować co pod klucz, pod kłotkę.
III. den *Instrumentalem.* | | *l'Instrumental.*
5) unter, bey, von Strafen. sous, sur, *en parlant des peines.*
pod gardłem. bey Lebens-Strafe. sous peine de mort.
pod ostremi karami. bey scharfen Strafen. sous peines rigoureuses. § pod szubienicą, pod niełaską moią tego zaniechay; pod utratą szlachectwa i dobr; pod grzechem, pod klątwą co zakazać; pod winą, pod chłostą pod kiiem zakazano.
pod rękoimią. mit Bürgschaft, mit Caution. en donnant caution.
pod tą kondycyą. unter dieser Bedingniß. à cette condition.
pod przyśięgą. bey einem Eid. avec serment, par serment.

* * *

po, pr. inf. bey den *Verbis* bedeutet diese *Præposition*: *cette préposition jointe à un verbe signifie*:
1) unter. sous, dessous.
podchodzę pod co. unter etwas gehen. aller dessous.
podpisać. unterschreiben. soussigner.
2) ein wenig. un peu.
podpić śię. sich ein wenig berauschen. être un peu enivré.
podweselić śię. sich ein wenig lustig machen. se rejouïr un peu.
Podagra. das Podagra, die Gicht in den Füssen. la goute aux piez.
Podagrycznik źiele. (*ægopodium*) Geiß-Fuß, Baum-Tropf. espèce de plante.
Podagryczny } Podagrisch, ein Cyprianer,
Podagrysk } Podagricus. gouteux; qui est travaillé de la goute aux piez; un podagre.

Podaię. } v. m. F. podam. 1) reichen, Podawam, } geben, überreichen. *2) übergeben, überliefern als dem Hencker. 3) darbieten, hinreichen. 4) einem überlassen, anheim stellen. 5) andeuten, lehren, zeugen, weisen. 6) einem eine Person zum Amte vorstellen. 7) biethen auf etwas, ein Geboth thun. 1) présenter bailler, tendre, donner. 2) livrer, remettre en pouvoir de qu; abandonner qu, entre les mains de qu. 3) préter, oposer, présenter, tendre les bras, la tête, le dos. 4) se raporter à qu; laisser qu. ch. au jugement de qu. 5) montrer, enseigner, dicter. 6) présenter qu. à qu. pour avoir une charge. 7) ofrir ce qu'on veut donner pour quelque chose. § 1) poday mi tę księgę; podać komu talerz, kieliszek. 2) podano go w niewolą, katu na stracenie. 3) podaie szyię; podał życie za Oyczyznę. 4) podaię to na roztrząśnienie, na uwagę każdemu. 5) doświadczenie i sam rozum nam to podaie. 6) podać kogo komu na urząd. 7) podałem mu na tę książkę talar; podawać targuiąc się.

podać kogo bestyom na pożarcie. einen den wilden Thieren zum Zerreissen vorwerfen. exposer qu. à des bêtes farouches.

podać miedzy ludzie; podać do wiadomości. unter die Leute bringen, ausblasen, kund machen. faire savoir, corner qu. ch. par tout; divulguer.

podać komu rękę. einem die Hand reichen, bieten. tendre, prêter la main à qu.

podać kogo w ięzyki ludzkie. einen ins Gerede bringen. faire parler de qu.

podaię więcey na co. auf etwas mehr bieten. surencherir.

podaię więcey na to niżli on. ich überbiete ihn. j'encheris cela sur lui.

mało podawać. gar zu wenig bieten. mesofrir.

przedawać więcey podaiącemu. dem Meistbietenden verkaufen. vendre au plus ofrant.

podać kogo na pośmiech. einen zum Gelächter machen. rendre qu. ridicule.

tył podać. die Flucht ergreifen. tourner le dos aux ennemis.

podaiąca linia Befest. Communications-Linie. *Fortif.* ligne de communication.

podać się. 1) sich ergeben, sich unterwerfen. 2) nachhängen, sich ergeben einer Leidenschaft. 3) sich aussetzen, sich begeben, sich darbieten. 4) klar, deutlich werden, erhellen. 1) se rendre, se livrer. 2) s'abandonner aux pleurs, aux larmes; s'adonner à une passion. 3) s'exposer à une chose fâcheuse; se livrer, se prêter à. 4) resulter de; paroître; être évident. § *1) forteca się podała (poddała). *2) podać (poddać się) smętkowi. 3) podać się na pośmiewisko, w ięzyki ludzkie, podaię się pod miecz, w niewolą, na niebezpieczeństwo. 4) oczywiście się ztąd podaie, że.

z tego wszystkiego się podaie. aus diesem allen erhellet. il resulte de tout cela.

Podaminek, *vid. aminek Polski.*

Podanie. 1) Ueberreichung. 2) Gerichtsw. Ueberlieferung, Einhändigung in die Hände des neuen Besitzers. 3) Vorschlag, Antrag. 1) action de donner, de présenter. 2) *Palais:* la remise d'une chose dans les mains d'un autre possesseur. 2) ofre, proposition, parti. § 1) dziękuię za podanie kieliszka. *2) podanie (powzdanie) kupna, maiętności. 3) zezwolił na to podanie; podanie to mu uczynił.

podanie czego w zwyczay. Einführung einer Gewohnheit. établissement, introduction d'une coûtume.

podanie kościelne. die Tradition, die fortgepflanzte Lehre der Kirche. la tradition de l'Eglise.

Podany. überreicht, übergeben. donné, présenté, livré.

Podarek, *g. podarka*; podarunek. Geschenck, Gabe, Verehrung. don, présent. § podarki brać podłego iest serca; nie złoto, ale afekt podarunek ceni; podarki oczy zaślepiaią, iezyk wiążą; podarek zrękowinny, oblubieńczy, zaletny, miłosny; podarkami na kogo iść, kogo psuć, podarki komu dać; podarek z ludzkośći; podarek za oglądanie czego; przyymuie podarki na przedarowanie dane; podarunek albo podarek daie się komu dla z iednania łaski, a dar z szczodrobliwośći.

podarunek komu uczynić. einem ein Geschenck machen. faire à qu. un présent.

podarunek dobrowolny. freywilliges Geschenck. don gratuit.

podarunek od Pana, od Krola. ein Herrschafftliches, Königliches Geschenck. liberalité, largesse d'un grand, d'un Roi.

podarek błahy podły. ein kleines schlechtes Geschenck. un petit don, un chetif présent.

podarek lekarzowi, Patronowi. Ehren-Geschenck so einem Artzt oder einem Anwald gegeben wird. l'honnoraire, *m.* le salaire qu'on donne à un Médecin ou à un Procureur.

podarek zwycięzcy. Sieges-Belohnung. le prix

prix de la victoire, la recompense qu'on donne au vainqueur.
Podarkowy. die Geschencke betreffend. qui regarde les dons.
Podarowanie. Verehrung, Geschenck. l'action de faire un présent; donation.
Podarunek, *g. podarunku.* } *vid.* Podarek.
** Podarze.
Podatek, *g. podatku.* Abgabe, Steuer, Herrn-Gefälle. taxe, impôt, taille, subside, *m.*
Podatkowy. was die Abgaben betrifft. qui concerne les tailles ou les impôts.
Podatkuię. Gaben, Abgaben geben. paier la taille, l'impôt.
Podawam, *vid.* Podaię.
Podawanie. 1) Ueberreichung; Gebung. 2) Ton, Anstimmung eines Liedes. 3) Vergebung einer Pfründe. 4) das Bieten; ein Gebot im Dingen. 1) l'action de donner, de présenter. 2) intonnation, entonnement d'une chanson. 3) collation d'un benéfice. 4) enchère; ofre; prix qu'on ofre. § 1) podawanie talerza. 2) podawanie pieśni. 3) podawanie Plebanii, Plebana, Ołtarza, beneficyum iakiego; podawania Plebana prawo albo kolatura; te beneficya krolewskiemu należą podawaniu, podawania są Biskupiego. 4) podawanie w targu.
więcey podawanie. höheres Gebot. surdite, surenchère.
Podawca. 1) Ueberreicher. 2) Collator, Vergeber einer Pfründe. 3) Angeber. 1) celui qui tend, qui présente qu. ch. à qu. 2) Collateur qui confére un bénéfice vaquant. *3) délateur.
Podawczy. die Vergebung einer Pfründe eines Land-Gutes betreffend. de Collation, qui concerne la Collation d'un bénéfice ou la mise en possession § Podawcze listy na beneficyum, na intromisya.
Podbiał, grzybienie mnieysze. (*tussilago*) Hustatig. tacconet, pas d'âne, pié de cheval. § podbiał pierwszy, drugi albo szeroki, to iest lepieżnik; iest i trzeći podbiał to iest kniat.
Podbićie pod moc. Ueberwältigung, Bezwingung. ocupation, action de s'emparer.
podbićie miasta, kraiu. Eroberung, Unterwerfung. reduction, prise d'une ville, d'un païs.
podbićie oczu. blaues Mahl vom Schlage an den Augen. marques livides autour des yeux à cause de quelque coup.
Podbiegam pod co, *v. m. F. podbiegnę.* unterlauffen, unter etwas lauffen. courir dessous.
Podbieram, *v. m. F. podbiorę.* 1) unten her wegnehmen. 2) wegspülen, abspülen, abschwemmen vom Ufer. 3) die Bienen-Stöcke beschneiden; den Honig ausnehmen. 1) ôter, prendre, emporter par dessous. 2) manger, emporter, creuser le rivage, le bord. 3) châtrer les ruches, les abeilles, en ôter une partie de gaufres de miel. § 1) głęboko lemieszem podbierać. 2) Wisła coraz daley podbiera (podlizuie, podrywa) rzeka podebrała brzeg, gorę. 3) podbierz miod, pszczoły.
Podbieranie rzeki. Abspülung, Wegschwemmung des Ufers. l'action d'emporter en battant contre le rivage ou le bord.
podbieranie miodu. das Ausnehmen des Honigs. la recolte du miel; l'action de tirer les miel des ruches.
Podbieżenie. das Unterlauffen. l'action de courir dessous.
Podbiiam, *F. podbiię.* 1) unter etwas annageln, anschlagen. 2) unterziehen ein Bauholtz das Gebäude zu befestigen. 3) füttern ein Kleid. 4) besohlen. 5) beschlagen Pohlnische Stiefel. 6) das Gesicht blau schlagen; blaue Fenster machen. 1) clouër, atacher par dessous. 2) passer par dessous un bois de charpente pour afermissement du bâtiment. 3) doubler, garnir d'une étofe, d'une fourrure un habit. 4) carreler, ressemeler, remonter des souliers, des botes. 5) ferrer; mettre les fers à des botes Polonoises. 6) plomber, pocher les yeux, le visage à qu. § 1) podbiy podporki aby się deska nie chwierutała. 2) podbić budynek balkami. 3) podbić szatę wilkami. 4) podbić trzewiki, boty; podeszwę przybić *5) podbić (podkować) boty. 6) podbić komu oczy, gębę.
podbić trzewiki ćwiekami. die Schuhe bezwecken, benageln. mettre des clous à des souliers.
podbić; podbić kogo pod moc. einen bezwingen, unter seine Gewalt bringen. subjuguer, assujettir, mettre sur le joug, reduire qu. sous sa puissance; se rendre maître de.
podbiiać komu bębenka, vid. Bębenek.
Podbity. 1) angenagelt, angeschlagen unter etwas. 2) gefüttert. 3) besohlt. 4) bezwungen. 1) ataché, cloué par dessous. 2) doublé de quelque étofe. 3) remonté, ressemelé. 4) domté, reduit sous la puissance de qu. subjugué, soumis, vaincu. § 1) podbite łaty pod oknami. 2) szuba sobolami podbita. 3) trzewiki mocnemi podeszwami podbite. 4) podbite narody.

podbite oczy; podbite okienka. blaue Fenster, blaue Augen. des yeux pochez.

Podbrodek, *g. podbrodka.* das Kinn. le menton.

podbrodek koński. Pferde-Kinn. sou-barbe de cheval.

Podbrzeże, *vid.* Pobrzeże.

Podbudować co, *F. podbuduię.* unterbauen. bâtir au dessous d'un bâtiment.

Podbudowanie, Podbudynek. Unterbauung, Unterzug. ouvrage qu'on fait pour soutenir le batiment qui est dessus.

Podburzam kogo, *v. m. F. podburzę.* aufhetzen. inciter, exciter, susciter qu.

Podchlebuie, Podchlebstwo, *vid.* Pochlebuię, Pochlebstwo.

Podchmielam, *v. m. F. podchmielę.* 1) etwas hopfen, mit Hopfen anmachen. *2) einen berauschen. 1) houblonner un peu. 2) enivrer qu.

podchmielić sobie. sich berauschen. s'enivrer un peu.

Podchodzę, *v. m. F. podeydę.* 1) untertreten, unter etwas gehen. 2) unterlauffen als eine Wunde. 3) hintergehen, berücken, betrügen. 1) aller, se retirer, entrer dessous. 2) s'enfler d'une meurtrissure; devenir livide & sanguinolent de quelque coup. 3) décevoir, prendre, frustrer, défrauder, fourber, tromper qu; imposer, la donner bonne à qu. § 1) podeyść pod dach. 2) podchodzi skora krwią od uderzenia. 3) w moich mię podszedł nadzieiach; moię podchodzisz zamysły; podeyść kogo sztuką skrytą.

podchodzić sobie. sich etwas müde lauffen. étre un peu las du chemin; se lasser un peu à marcher.

podeyść pod armaty fortecy. unter die Stücke einer Festung kommen. se retirer sous les canons d'une forteresse.

Podchorąży. Unter-Fähnrich. Aide-enseigne.

Podchwytacz. Ausspäher, Affter-Reder. raporteur, observateur qui épie les actions de qu. pour les raporter.

Podchwycenie. Betretung, Ertappung. surprise; fait par lequel on surprend qu. sur.

podchwycenie listow. das Auffangen der Briefe. interception des lettres.

Podchwycony. 1) ertappt, betreten. 2) aufgefangen, von Briefen. 1) surpris, pris, atrapé sur. 2) intercepté.

Podchwytywam, Podchwytuię, *v. m. F. podchwycę.* 1) einen auf etwas betreten, ertappen; fangen. 2) auffangen Briefe. 1) atraper, surprendre, prendre qu. sur. 2) intercepter, surprendre une lettre. § 1) nie pochwyćisz franta tego; śmierć nigdy nie podchwyći cnotliwego; podchwyćiłem go w tym. 2) słowa, listy podchwytuią.

podchwyćić kogo w słowie, w mowie. einen in der Rede fangen. prendre qu. au mot; prendre une personne par ses paroles mêmes; prendre qu. par le bec.

Podchwytywanie. 1) List einen in etwas zu fangen. 2) das Auffangen der Briefe. 1) finesse pour atraper, pour surprendre qu. sur. 2) l'action d'intercepter une lettre.

Podchwytliwie, *adv.* auf eine listige Art im Fragen. captieusement, d'une maniére captieuse.

Podchwytliwy. arglistig im Fragen, einen zu fangen. captieux, plein de déceptions; qui surprend finement.

Podćiąg. 1) starcker Balcken, darauf das Gebälcke ruhet. 2) Meßk. die Subtensa oder die Sehne, ist die gerade Linie von dem Ende eines Bogens zum andren. 1) grande poutre qui soutient les solives & les soliveaux. 2) *Géom.* corde d'un arc, ligne tirée d'un bout à l'autre.

Podćięćie, *vid.* Podćinanie.

*Podćięgacz, *g. a. popręg.* Pferde-Gurt, Sattel-Gurt. sangle pour sangler un cheval.

Podćiągam co, *v. F. podćiągnę* unter etwas ziehen. tirer, étendre dessous.

Podćiekam, *v. m. F. podćiekę.* unter etwas fliessen. couler par dessous, passer audessous.

Podćienbitki, *plur. vid.* Podsiębitki.

Podćięś, *f. vid.* Podwalina.

Podćięty. unten behauen, etwas angehauen. coupé en bas; haché ou coupé un peu. § podćięte drzewo.

Podćinam, *v. m. F. podetnę.* 1) unten behauen; etwas anhauen. 2) eine Ader öffnen; durch einen Schnitt die Nerven zerschneiden, um einen zu lähmen. 1) inciser; couper par dessous; couper un arbre au pié; entamer un arbre. 2) ouvrir une veine, couper les nerves à quelqu'un pour l'estropier. § 1) podćiąć drzewo, korzenie, chwast. 2) podćinać żyły; podćięto mu żyły suche.

Podćinanie, podćięćie. 1) die Be- oder Anhauung. 2) die Oeffnung der Ader; die Durchschneidung der Flächsen. 1) l'action de couper un arbre au pié, ou de l'entamer. 2) l'ouverture d'un veine; coupure, incision des nerfs.

Podczás,

Podczas, *adv.* czasem, tedy owedy. denn und wenn. quelquefois.
pod czas. zur Zeit. pendant, durant.
Podczastwo. Mundschencken-Würde. la dignité d'Echanson; échansonnerie.
Podczaszy. Mundschenck. Echanson. § Podczaszy Krolewski.
Podczaszy Koronny. Kron-Mundschenck. Grand Echanson de la Couronne. § Podczaszy Koronny Nadworny.
Podczaszy Litewski. Lithauischer Mundschenck. Grand Echanson de Lituanie.
Podczos. Kohl- oder Kraut-Sprosse. tendron, cimette, cime de chou, rejetton au pié du chou.
Podczosowy. die Sprossen von Kohl und Kraut betreffend. de cime; qui regarde les rejettons du chou.
Poddachowy, poddaszny, pod dachem, nakryty. mit einem Dache bedeckt. qui est sous un toit.
Poddaię, Poddawam, *v. m. F. poddam.* ergeben, übergeben in eines Gewalt. rendre, livrer, mettre au pouvoir de. § poddał fortecę nieprzyiaćielowi.
poddać śię. 1) sich ergeben, sich unterwerfen. 2) *fig.* sich ergeben, nachhängen einer Leidenschafft. 1) se rendre, se donner, se livrer, se soumettre. 2) s'abandonner, s'adonner, se donner aveuglement à une passion. § 1) poddać śię nieprzyiaćielowi; poddać śię pod władzą i moc czyią. 2) poddał śię smętkowi, sweywoli (na swawolę); na nierząd śię poddała.
Poddanie. Uebergabe als einer Stadt. reddition d'une ville; action de rendre une place à l'ennemi.
poddanie śię komu. die Ergebung, Unterwerfung. composition qu'on fait avec l'ennemi; action de se rendre.
Poddaniec, *g. poddańca*; ktory śię poddał. der sich dem Feinde ergeben hat. qui s'est rendu à son ennemi.
Poddanka. eine leibeigne Unterthanin. femme main-mortable; une esclave; païsanne mortaillable. § poddanka wieczysta.
Poddaństwo. 1) Unterthänigkeit. 2) die gesammten Unterthanen eines Regenten, eines Reichs. 3) die Leibeigenschafft, Sclaverey, die leibeignen Knechte einer Herrschafft. 1) sujétion, servitude. 2) le vaselage, tous les sujets d'un Prince régnant. 3) mortaille; servitude. 4) tous les sujets d'un Seigneur. § 1) należyte krolowi oddał poddaństwo; w ktorego rządy zupełnym śię na zawsze zapisał poddaństwem. 2) wierne twoie stawa poddaństwo. 3) ćiężkie to na ubogich ludźi poddaństwo. 4) Pan w poddaństwo bogaty.
Poddany. 1) unterworfen, unterwürfig. 2) 2) unterthan einem regierenden Herrn. 3) leibeigner Unterthan, Leibeigner. 1) 1) soumis à qu; dépendant de qu. 2) serf, esclave, soû-manant; païsan mortaillable, homme main-mortable, homme de corps. § 1) Prowincye Polskiemu kroleſtwu poddane. 2) krol ten był łaskaw na swoich poddanych. 3) drze poddanych swoich; moiego zabił poddanego.
Poddasze. der Söller; der Boden, der Gaden unter dem Dach. galetas, le dernier étage qui est sous le toit. § chować gołębie na poddaszu; komora na poddaszu.
Poddaszny, *vid.* Poddachowy.
Poddęty. 1) aufgeblasen, angeblasen. 2) 2) aufgeblasen, stoltz. 1) souflé, rempli de vent, enflé. 2) enflé, orgueilleux.
Poddymacz. 1) Anblaser. 2) *fig.* Anhetzer, Stiffter eines Unheils. 1) soufleur. 2) *fig.* auteur de quelque mal, atise-querelle. § 1) poddymacz ognia. ** 2) poddymacz rozruchow, hałasow.
Poddymam, *F. poddmę.* *1) etwas aufblasen, anblasen. 2) stoltz machen. 1) soufler un peu; enfler ou remplir un peu de vent. 2) enfler, grossir, enorgueillir. § 1) poddmiy ogień; poddąć węgle.
poddmiy. blas die Backen auf. faites un pet en gueule.
**poddymać, podusczać.* aufhetzen. suggerer, inciter, atiser.
Poddymanie. 1) das Aufblasen. 2) das Anhetzen. 1) l'action d'enfler, de soufler. 2) incitation, instigation.
Poddźwignąć co, *F. poddźwignę.* 1) eine Last aufgeben. 2) *fig.* aufhelfen, aufrichten. 1) soulever un fardeau. 2) subvenir, aider à; retablir, soulager. § 1) poddźwigniy ten kamień drągiem. 2) poddźwignął upadłe rzeczy, ubogiego rzemieślnika.
Poddźwignienie. 1) Aufhebung einer Last. 2) Hülfe, Rettung. 1) l'action de soulever une chose lourde. 2) secours, aide, assistance. § 1) poddźwignienie ćiężaru. 2) znikąd żadnego nie czuł poddźwignienia; z poddźwignieniem ubogich ludźi.
Poddźwigniony. 1) von der Stelle gehoben. 2) gerettet, dem man aufgeholfen hat. 1) soulevé, levé comme un fardeau. 2) secourru, assisté.
Podemknąć, *vid.* Podmykam.

Podeptać, *F. podepcę.* eig. u. fig. mit Füssen treten. *prop & fig.* fouler aux piez; mettre sous les piez. § podeptać z nieobaczka, wzgardy, ze szkodą.

Podeptanie czego. eig. u. fig. Zertretung, Niedertretung. *prop. & fig.* foulement aux piez.

Podeptany. eig. u. fig. niedergetreten, zertreten. *prop. & fig.* foulé aux piez. § podeptane zboże, prawa.

Poderwany. unten weggerissen, weggespült als ein Ufer. arraché, mangé, emporté par dessous comme un rivage. § brzegowi nie wierz poderwanemu, *prov.*

Podeście, *vid.* Podeyście.

Podesłaniec, *g. podesłańca.* ein heimlich Abgeschickter. un émissaire.

Podesłany. heimlich abgeschickt. envoié pour épier.

list podesłany. untergeschobner Brief. lettre supoſée ou ſubſtituée.

Podeszłość wieku. der Anfang des Alters. l'âge un peu avancé; le commencement de la vieilleſſe.

Podeszły. 1) mit Blut untergelauffen. 2) 2) ältlich; etwas betagt. 1) meurtri, livide, ſanguinolent d'une coup. 2) un peu avancé en âge, qui eſt ſur l'âge; un peu vieux, qui eſt ſur le retour de ſon âge. § 1) rana otokiem podeszła. 2) podeszły w lećiech; wiek podeszły; dla podeszłych lat na woynę iść nie może.

oczy łzami podeszłe. benetztes Auge. un oeil larmoiant, arroſé de larmes.

Podeszwa. 1) die Fuß-Sohle. 2) Sohle an Schuhen, Strümpfen. 3) Untertinde am Kuchen. 1) la plante du pié. 2) ſemèle de ſoulié, de bas. 3) abaiſſe d'une piéce de four.

dołek w podeszwie. die Grube in der Fuß-Sohle. creux, foſſete à la plante du pié.

nowa podeszwa. neue Sohle. ſemèle neuve.

trzewiki, boty z nowemi podeszwami. neu besohlte Schuhe oder Stiefeln. ſouliez remontez; botes remontées.

podeszwy dać pod boty. Stiefeln besohlen. remonter une paire de botes. § podeszwy dać pod trzewiki, patynki.

podeszwa wystawy. Bauk. Entwurf, Grund-Riß. *Archit.* iconographie, plan.

zbiera piasek na podeszwę. er nimmt das Hasen-Panier. il joue des talons; il prend la fuite.

para podeszew. ein Paar Sohlen. une paire de ſemèle.

podeszwa w budowaniu, vid. Podwalina.

podeszwa sznurowana, vid. *obuwie z podeszwą.*

Podeszwowy. 1) Fuß-Sohlen-. 2) Sohlen-. 1) de plante du pié. 2) de ſemèle.

Podeymowanie się, podięcie się czego. ein Unternehmen. entrepriſe, l'action d'entreprendre.

Podeymuię, *v. m. F. podeymę.* 1) halten, stützen, unterfassen mit den Händen. 2) auf sich nehmen. 3) leiden, ertragen. 4) unterhalten, ernähren. 1) ſoutenir, apuier, prendre par deſſous une choſe pour la tenir. 2) entreprendre. 3) ſouffrir. 4) entretenir, nourrir, fournir la ſubſiſtence à. § 1) podeymiy ten ciężar drągiem, rękoma. 2) podiąć pracą, staranie, kłopot. 3) podiął karanie, szkodę. 4) swoim kosztem chorągwie wystawił i podeymuie.

podeymować boki. die Hände in die Seiten setzen. faire le pot à deux anſes; avoir les mains ſur les hanches. § podiawszy boki sobie chodzi.

podiąć się czego. unternehmen. entreprendre. § wielkiey się podiął pracy.

Podeyrzeć, *F. podeyrzę.* argwohnen. ſoupçonner. § podeyrzał żonę z nim; podeyrzeć kogo o czym.

Podeyrzany. verdächtig. ſoupçonné. § podeyrzany mi ieſt.

rok podeyrzany. Stuffen-Jahr. un an climatérique.

Podeyrzenie. Argwohn, Verdacht. ſoupçon, ombrage, *m.* § bez podeyrzenia chluby powiem; wziąć, mieć podeyrzenie o kim albo o czym; podeyrzeniem narabiać.

Podeyrzliwie, *adv.* argwöhnischer Weise. d'une maniére ſoupçonneuſe.

Podeyrzliwy. argwöhnisch. ſoupçonneux, défiant.

Podeyrzon ziele, *vid.* Podeyzrzon.

Podeyście. 1) Untertretung unter etwas. 2) Betrug. 1) l'action de ſe retirer deſſous. 2) tromperie, fourberie.

Podeyzrzon } ziele, podeyrzon. (*lunaria* Podeyzrzał } *minor*) klein Mond-Kraut, klein Pfennig-Kraut, Leber-Raute. lunaire, taure.

podeyzrzon żołty, vid. Psi — *psia cebula.*

Podgardle. der Kehl-Riemen im Pferde-Zaum. la ſou-gorge, morceau de cuire ataché à la têtiére qui paſſe ſous la gorge du cheval.

Podgardłek, *g. podgardłka.* 1) Vorder-Hals, Vorder-Gurgel. 2) abhangende Wamme am Hals eines Ochsen. 1) la partie anterieure du cou. 2) fanon, peau vuide qui pend au cou des boeufs. § 1) podgardłek ieſt przednia część

część szyie. 2) podgardłek wołowy albo skora obwieśista.

podgardłek u kura. Hahnen-Bart, die untersten Lappen am Hahnen-Kamm. la barbe ou la chair qui pend audessous du bec d'un coq.

Podginam, *v. m. F. podegnę.* unten umbiegen. plier par dessous.

**podgiąć się, vid.* Podkasuię się.

Podgłowny. nach der Haupt-Sache der beste, der erste. le prémier après le principal; le plus considérable après le prémier.

podgłowne wino. der beste nach dem Haupt-Wein. du vin qui suit après la meilleure ou prémiére sorte. § wino iest głowne, podgłowne, stołowe i śrzednie.

Podgolić, *F. podgolę.* unten balbieren. raser le dessous de la barbe. § podgol mu brodę.

Podgorczyk. Jnwohner aus dem Unter-Gebürge. montagnard qui habite sur la pente d'une montagne.

Podgorny. am Gebürge wohnhaft. qui habite au pié d'une montagne.

Podgorzał ziele, *vid.* Ostropest.

Podgorzanin. Jnwohner aus Süd-Reussen. habitant de la petite Russie Australe.

Podgorze. 1) Landschafft am Gebürge; das Unter-Gebürge. 2) Süd-Reussen am Carpatischen Gebürge. 1) païs situé au pié ou sur la pente d'un mont. 2) petite Russie Australe près des Carpates.

Podgorski. an den Gebürgen oder in Süd-Reussen gelegen. situé près une montagne, ou dans la petite Russie des Carpates. § Podgorskie Starostwa.

Podgryzam co, *v. m. podgryzę.* unten herum benagen. ronger par dessous.

Podhetmani. Unter-Heerführer, General-Lieutenant. Lieutenant-Général, qui a le commendement après le Général.

Podiadam sobie, *F. podiem sobie.* sich satt essen; zur Gnüge essen. manger son sou; manger autant qu'il faut pour se rassasier.

Podiarzmi. } Joch-, das ins Joch ge-
Podiarzmowy. } spannt wird. de joug; qui est sous le joug, qu'on atache au joug.

Podiadek, *g. podiadka*; robak. Wurtzel-Nager, ein Wurm mit acht Füssen. un spondile, un insécte à huit piez qui ronge les racines.

Podiazd. Streif-Parthey. parti, détachement envoié à la petite guerre. § podiazdy napadły na niego.

na podiazdy iść, iechać. auf Parthey ausgehen. faire une course; batre l'estrade.

Podięćie, Podeymowanie. Unternehmen, Unternehmung. entreprise.

Podięty. 1) unten gefaßt. 2) unternommen. 1) pris, soutenu par dessous. 2) entrepris. § 1) podięty drągiem ćiężar. 2) nad siły podięta praca.

Podiezdek, *g. podiezdka.* Klepper, kleines Pferd. bidet, petit cheval.

Podieżdżam, *v. m. F. podiadę.* unter etwas fahren. passer, aller en chariot ou en bateau dessous qu. ch. § podiechać pod most, pod bramę karetą; podiedź tu czołnem.

Podieżdżanie. Streiferey. course, petite guerre. § trapić nieprzyiaćiela podieżdżaniem.

Podmurować co, *F. podmuruię.* untermauern. maçonner au dessous.

Podkanclerzy. Unter-Cantzler. garde des seaux; Vice-chancelier; Sous-chancelier.

Podkanclerzy Koronny. Kron-Unter-Cantzler. Chancelier de la Couronne.

Podkanclerzy Litewski. Unter-Cantzler von Lithauen. Chancelier de Lituanie.

Podkarm, Podkarmianie, *vid.* Popas.

Podkarmiam, *v. m. F. podkarmię, vid.* Popasam.

podkarmić się. sich etwas sättigen. se rassasier un peu; contenter son apetit.

Podkasały. } aufgeschürtzt. in die Höhe ge-
Podkasany. } hoben, von Kleidern. troussé, haussé, *en parlant des habits.* § podkasałe nastały teraz stroie.

Podkaska. Gürtel, Leib-Binde der Weiber sich aufzuschürtzen. ceinture de femme pour se trousser.

Podkasuię, *v. m. F. podkaszę.* aufschürtzen, untergürten. trousser, hausser l'habit. § podkasała spodnicę.

podkasać się. sich aufschürtzen. se trousser. § niech się podkaśie i w brod idźie.

Podkład. 1) Unterlage; Sache die zum unterlegen dienlich ist. 2) leichtes Küssen oder Filtz, so man auf das Pferd unter den Sattel leget. 1) ce qui sert à coucher dessous une chose. 2) paneau; piéce de feutre ou coussinet, qu'on met sous la selle de peur qu'elle ne blesse le cheval.

Podkładalny. das man unterlegen kan. qui est propre à poser ou à placer dessous.

Podkładam co, *v. m. F. podłożę.* unterlegen, unterschieben. coucher, poser, placer dessous une chose. § podłoż kamień, kloc pod beczkę.

podłożyć ogień. Feuer anlegen. mettre le feu à, en. § podłożyć ogień pod dom.

Podkładany, podłożony. untergelegt. mis par dessous; couché, posé au dessous de qu.

ogień podłożony. angelegtes Feuer. du feu qu'on a mis à dessein.

Podkładanie, podłożenie. Unterlegung, Unterschiebung. l'action de poser dessous.

Podkolan ziele. (*ophris*) Zwey-Blatt ein Kraut. ophris.

Podkolanek, *g. podkolanka.* 1) Knie-Kehle. 2) Knie-Küssen. 1) jarret. 2) carreau, coussin sur quoi on se met à genoux.

Podkomorzy. Cammerherr. Chambelan. § urząd Podkomorzego; Podkomorzowie krolewscy; ziemscy.

Podkomorzy Koronny. Groß-Kron-Cämmerer. Grand Chambelan de la Couronne.

Podkomorzy Litewski. Groß-Cämmerer von Lithauen. Grand Chambelan de Lituanie.

Podkomorzy ziemski. (succamerarius) Cämmerer eines Kreises. Chambelan Terrestre.

Pokoniuszy. Unter-Stallmeister. Sous-Ecuïer. § Podkoniuszy Koronny, Podkoniuszy Litewski.

Podkop. 1) Untergrabung. 2) eine Pulver-Mine. 3) fig. Falle, Nachstellung. 1) sape, enfoncement sous les terres. 2) mine chargée de poudre. 3) *fig.* un piége, filet, embuches, *f. plur.* § 1) podkopami dom obalić. 2) podkopy założyć; prochu w podkop założyć. 3) na zdradę i podkop te pytania były; podkopu tego nie uniknie.

Podkopanie, podkopywanie. Untergrabung. fouissement par dessous, l'action de creuser par dessous.

Podkopnik. 1) Untergraber. 2) Minierer. 3) Dieb, der sich in die Häuser eingräbt. 1) sapeur; pionnier qui sape. 2) mineur, celui qui mine. 3) voleur qui perce le fondement d'une maison.

Podkopny. Kriegesb. unterirrdisch, unter der Erde gelegen. *Fortif.* soûterrain, qui est sous terre, sous le rempart. § ganek podkopny; szyia podkopna; galerya podkopna.

Podkopuię / Podkopywam } co, *v. m. F. podkopię.* 1) untergraben. 2) unterminieren. 3) untergraben, umstossen, verderben. 1) saper; foüir, creusser par dessous. 2) miner, faire une mine. 3) saper, miner, détruire. § 1) podkopawszy dom obalili go. 2) wał podkopać i prochem zasadzić. 3) chciał podkopać fundamenta tey monarchyi.

Podkowa. ein Huf-Eisen. fer de cheval.

podkowę oderwać. ein Huf-Eisen abreissen. arracher le fer du pié d'un cheval.

podkowa turecka. ein holes Huf-Eisen. un fer de cheval qui est creux.

Podkować, *v. m. F. podkuię.* ein Huf-Eisen auflegen; beschlagen ein Thier, einen Polnischen Stieffel. ferrer, garnir de fer un animal ou une bote Polonoise. § podkuy konia; podkuł boty.

Podkowanie, Podkućie. das Beschlagen der Pferde, der Polnischen Stieffeln. ferrure, maniére de ferrer un cheval ou une bote à la Polonoise.

Podkowany, podkuty. beschlagen. ferré, garni de fer au pié. § podkowany bot, koń.

Podkowka. Eisen am Polnischen Stieffel. demi-cercle, *m.* ou petite arcade de fer qu'on met à une botte Polonoise au lieu du talon.

podkowka ziele, vid. Koniakowka.

Podkownik ziele, *vid.* Wytrych ziele.

Podkrześlam co, *v. m. F. podkrześle.* unterstreichen. souligner, tirer un trait sous un mot.

czerwonym inkaustem podkrześlić. mit rother Tinte unterstreichen. souligner de rouge.

Podkup, podkupowanie się pod kogo. das Ueberbieten, Mehrbieten. enchère, augmentation de prix; renvi.

Podkupnik. ein Ueberbieter. encherisseur, celui qui encherit.

Podkupny. der höher bietet. qui fait enchère.

podkupne. das höhere Gebot das Uebergebot. l'enchère, le prix augmenté.

Podkupuię się pod kogo, *v. m. F. podkupię się.* mehr bieten, einen übertreiben, überbieten. surencherir; encherir sur qu; ofrir plus; faire une enchère. § podkupił się talarem.

Podkurzam co, *v. m. F. podkurzę.* einen Rauch machen, oder unten herum räuchern. faire de la fumée par dessous, fumer, encenser au dessous.

Podkurzanie, podkurzenie. das Räuchern unter etwas. l'action de fumer, d'encencer au dessous.

Podkurzony. geräuchert. encensé.

Podkuty, *vid.* Podkowany.

Podłamuię co, / Podłamywam, } *v. m. F. podłamię.* unten anbrechen, anknicken. rompre, casser par dessous.

Podlaski. Podlachisch. de Podlachie.

Podlaszanin. ein Podlachier. un habitant de Podlachie, un Polaque.

Podlaszczki, *plur.* (*inodora*) wilde Veilchen ohne Geruch. espèce de violettes de Mars sans odeur.

Podlasze. Podlachien eine Woywodschaft zwischen Masovien und Lithauen. Podla-

chie un Palatinat entre la Masovie & la Lituanie.

Podławie. lediger Ort unter der Banck. l'endroit vuide audessous d'un banc.

Podłażę, *v. m. F. podlezę.* unterkriechen, durchkriechen. ramper par dessous; se glisser; passer en se baissant. § pokora wszędźie podleźie, *prov.* podleź gdźie przeskoczyć nie możesz, *prov.*

Podle, *adv.* 1) dicht darbey. 2) schlecht. 1) de près, auprès, proche, tout contre, près à près. 2) vilainement, chetivement, exiguement. § 1) podle mieszka. 2) podle żyie, pisze, mowi.

podle, pr. g. bey, neben bey. proche de; auprès de. § podle matki stoi.

*Podlegam, leżę pod czym. unter etwas liegen. étre couché ou situé au dessous de; être mis, étre étendu dessous.

podlegać. unterworfen seyn; unter etwas oder einem stehen. étre soumis, étre sujet à; dépendre, étre dépendant, relever, étre sous la puissance de. § wszyscy pod prawo śmiertelnośći podlegamy; podlegać czyiey dyskrecyi.

Podległość. 1) eig. u. fig. Unterwürfigkeit. 2) Beding, Bedingniß. 1) *prop. & fig.* sujètion, dépendance. 2) clause, condition. § 1) podległość namiętnośćiom naywiększa niewola. **2) przyiął na śię podległośći (kondycye) tak ćiężkie.

Podległy. 1) unter etwas liegend. 2) unterwürfig, ergeben. 1) situé dessous; mis dessous. 2) dépendant, sujet, soumis. § 1) pod gorami podległe krainy. 2) podległy prawu, rządom czyim; wszystkie rzeczy odmianom podległe; podległy służbie szatańskiey; podległy obrotom odmiennego szczęśćia, namiętnośćiom, ludzkim dotkliwośćiom.

Podlewa. Brühe, Ueberguß. sauce.

Podlewam, *v. m. F. podleię.* 1) unter etwas giessen. 2) taufen ein Getränck, Wasser zugiessen. 3) einen begiessen. 4) beströhmen, benetzen eine Stadt. 1) repandre, verser sous qu. ch. 2) bâtiser, mettre de l'eau dans une liqueur. 3) repandre, jetter de l'eau sur qu. 4) baigner, arroser une ville. § 1) podley masło pod pieczenią. 2) podlać wino, mleko wodą. *3) podlał (polał) mię wodą. 4) Wisła Warszawę podlewa.

podlewać śię. sich berauschen. s'enivrer. § dobrym winkiem śię podlewa.

Podlewania. das Giessen unter etwas. l'action de verser sous une chose.

Podlizuię, *v. m. F. podliżę.* unter etwas lecken. lêcher par dessous. *podlizuie rzeka brzegi.* der Fluß spühlet das Ufer weg. la riviére mange, emporte le bord.

Podło, *adv.* gering, schlecht. exiguement, vilainement, chetivement, légérement.

Podłoga. der Fußboden. plancher, carreau.

Podłoktek, *g. podłoktka*; wezgłowko pod łokćie. Ellbogen-Küssen, sich auf solchem zu lehnen. acoudoir, coussin qu'on met sous les coudes.

Podłomyślnie, *adv.* niederträchtiger Weise. bassement, d'une maniére peu noble, vilainement.

Podłomyślny. niederträchtig. bas, vil, abjet, lâche, mal-honnête.

Podłomyślność. Niederträchtigkeit. bassesse d'ame, lâcheté, mal-honnêteté.

Podłość. Geringschätzigkeit, Wenigkeit. exiguité, vileté, néant.

Podłożony. untergelegt. étendu dessous, mis dessous.

Podłożyć, Podłożenie, *vid.* Podkładam, Podkładanie.

Podług, *pr. g.* vermöge, laut, nach. selon, suivant. § podług praw, Pisma Swiętego; podług woli twoiey.

Podługowaty. länglicht, oval. longuet, oblong, qui est un peu long.

Podłuż, w dłuż, *pr. g.* längst. le long de. § podłuż muru w chatach mieszkaią.

Podłużka. 1) der Forst im Dach. 2) Schnitte, lang geschnittnes Stückchen. 1) le faîtage, le faite, bois de charpente où les chevrons sont arrêtez par en haut. *2) tranche, zest, morceau coupé en long. § 1) podłużka iest tram w dachu na wierzchu krokiew. 2) pokraiać melon, orzech włoski, rzepę w podłużki.

Podły. schlecht, gering. vilain, chetif, bas, vil, exigu, plat. § podleyszego niemasz człowieka; w podłym żyie stanie; podła to rzecz.

Podmagam, Podmaganie, *vid.* Podpomagam.

Podmawiam, *v. m. F. podmowi.* zum Bösen bereden, bestellen, abtrünnig machen. aposter, attirer, débaucher qu. § podmowili szylwacha.

podmowili sobie. sie haben einen Wortwechsel gehabt. ils se sont pris de paroles; il y avoit quelque querelle entre eux.

Podmieśięczny. niedrig, unter dem Mond gelegen. sublunaire.

Podmazuię co, *v. m. F. podmażę.* unten herum beschmieren. oindre, froter, enduire par dessous.

Podmiot. untergeschobene Sache. supposition;

ſition; choſe ſupoſée; choſe fauſſe miſe en la place d'une vraïe.

Podmorſki. an der See gelegen. maritime, qui eſt auprès de la mer.

Podmurować co, *F. podmuruię.* untermauern. maçonner par deſſous.

Podmurowanie. Untermaurung. l'action de maçonner par deſſous.

Podmurowany. untergemauert. maçonné deſſous.

Podmurny. } nah an den Stadt-Mauern
Podmurowy. } gelegen. ſitué proche les murs d'une ville.

podmurny plac. } Platz vor einer Stadt-
Podmurze. } Mauer. place proche les murs & les remparts d'une ville.

Podmykam co, *v. m. F. podemknę.* 1) unterrücken, unterſchieben. 2) anrücken ein Kriegs-Heer an einen Ort. 3) pfuſcheln, vertuſchen im Kartenſpiele 4) einem Geld zuſtecken, heimlich ein Geſchenck geben. 1) faire avancer deſſous une choſe. 2) faire avancer les troupes à; aprocher les troupes de. 3) tricher, piper au jeu. 4) couler de l'argent à la main de qu; fourrer un préſent à qu. § 1) podemkniy ſtołek pod ſtoł. 2) podemknął kilka regimentow pod miaſto. 3) podemknąłeś.

podemknąć śię. an etwas rücken, ſich nähe-ren. s'aprocher de; s'avancer à. § podemknął śię nieprzyiaćiel pod mur; podemknęli śię pod fortecę, pod miaſto.

Podmywanie, podmyćie. das Abwaſchen unten herum. l'action de laver par deſſous.

podmywanie palow. die Losſpülung der Grund-Pfähle durchs Waſſer. le dégravoïement des pilotis par l'eau courante.

Podmywam co, *v. m. F. podmyię.* unten herum waſchen. laver par deſſous.

rzeka brzegi podmywa. der Fluß ſchwemmet ſeine Ufer weg. la riviére mange, ronge ſes bords.

woda pale podmywa. das Waſſer ſpület die Pfähle ab. l'eau dégravoïe, déchauſſe les pilotis.

Podniebie, nadworze. Ort unter freyem Himmel. lieu qui eſt en plein air, au ſerain, à la belle étoile; endroit qui eſt à découvert.

Podniebienie. 1) der Gaumen. 2) Felder-Decke, Gyps-Decke eines Zimmers; 3) ein Kirchen-Gewölbe. *4) Himmel über einem Bett. 1) le palais de la bouche. 2) plat-fond, lambris. 3) voute de l'Egliſe. 4) pavillon, ciel d'un lit. § 1) podniebienie w uśćiech. 2) roża na podniebieniu. 3) podniebienie kośćioła. *4) podniebienie (nadmiotek) nad łożkiem.

Podniebny. unter freyem Himmel gelegen. qui eſt à l'air, à découvert.

Podniecam, *v. m. F. podniecę.* 1) anflammen. 2) *fig.* anflammen, aufriſchen. 1) alumer, exciter du feu. 2) *fig.* alumer, enflammer, exciter, embraſer. § 1) podnieć drwa. 2) podniecać zapały miłośći; podniećił mieſzkańcow do buntow.

Podniecanie, podniecenie. eig und fig. Auflammung. *prop. & fig.* l'action d'alumer.

Podniecony. eig. u. fig. entzündet, angeflammt. *prop. & fig.* enflammé, alumé. § podniecona winem ochota.

Podnieśienie. 1) Aufhebung. 2) Erhöhung, Erhebung, Beförderung. 3) Erhöhung als des Preiſes. 1) élevation; l'action de lever de bas en haut. 2) élevation, avancement, promotion. 3) ſurhauſſement de prix. § 1) tak otył, że mu podnieśienie czego z źiemie prawie ieſt niepodobne. 2) do podnieśienia przyiaćioł ſwoich wſzyſtkiego przykłada ſtarania. 3) podnieśienie ceny, monety, podatkow.

podnieśienie woyny. der Anfang eines Krieges. le commencement de la guerre.

podnieśienie ſerca. die Erhebung des Hertzens. élevement de coeur.

Podnieśienie Krzyża Swiętego. die Creutz-Erhöhung. Exaltation; Exaltation de la Croix; Exaltation Sainte Croix.

podnieśienie głoſu. die Erhebung der Stimme. hauſſement de la voix.

Podnieśiony. 1) von der Erde aufgehoben. 2) erhöhet, befördert. 3) erhöhet im Preiſe. 4) angefangen als ein Krieg. 5) Meßk. abhängig; das ſich nach und nach erhöhet. 1) ramaſſé, levé de la terre; relevé. 2) élevé, avancé à une charge. 3) hauſſé, ſurhauſſé comme le prix. 4) commencé, déclaré comme la guerre. 5) *Géom.* élevé doucement en montant.

podnieśiony w myśli. erhaben, hochmüthig. arrogant, ambitieux.

Podnieta, *vid.* Ponęta.

Podniosły. 1) erhöhet. 2) ſtoltz, hochmüthig, erhaben. 1) élevé. 2) arrogant, ambitieux. § 1) brwi podniosłe. 2) podniosły umyſł.

Podnoſzę, *v. m. F. podnioſę.* 1) von der Erde aufheben. 2) eig. u. fig. in die Höhe ziehen, aufheben. 3) erhöhen als das Geld, den Preis. 4) befördern, erhöhen, erheben zu einer Würde. 5) erheben, anfangen einen Krieg. 6) heben Geld. 7) auf-

7) aufblähen, stolz machen. 8) bringen, vortragen als eine Bitte. 1) lever, ramasser, recueillir une chose qui est à terre; relever une personne qui y est. 2) *prop. & fig.* lever, hausser, tirer du bas en haut. 3) hausser, surhausser la monoie, le prix. 4) avancer, élever à une dignité. 5) commencer, entreprendre comme une guerre. 6) lever, toucher l'argent. 7) enfler, enorgueillir qu. 8) faire une priére, une suplication. § 1) podnieść co z ziemie; podniosł go do nog swoich przypadłego; tak chory że go podnieść trzeba. 2) podnośić i spuszczać stąpor, kobylenie, żoraw studzienny; brwi, oczy spuszcza i ku niebu podnośi; podniosł rękę wzgorę. 3) podnieść wyżey cenę, monetę. 4) podnieść kogo na urząd. 5) podnieść woynę, bunt, rokosz na Krola, przećiw Senatorom. 6) podnieść sumę u kupca leżącą. 7) to powodzenie go barzo podnośi. 8) te do Boskiego maiestatu podnoszę wota, prośby.

głos podnieść. die Stimme erheben. élever la voix.

kotwicę podnieść. den Ancker lichten. lever l'ancre.

podnieść rękę na kogo. die Hand aufheben einen zu schlagen. lever la main sur qu.

podnieś serce twoie do Boga. erhebe dein Hertz zu Gott. soulevez ton coeur à Dieu.

podnieść się. 1) aufstehen als vom Stuhl. 2) steigen, sich erheben, gehen. 3) steigen, vom Preis. 4) ins Aufnehmen kommen. 5) sich erheben, groß thun. 6) Muth bekommen. 7) steigen; sich schwingen, sich auf eine Würde erheben. 8) sich erheben, angehen, entstehen als ein Krieg. 1) se lever, se mettre sur ses piez. 2) s'élever; s'élever, se porter en haut; aller; se hausser. 3) se hausser, se surhausser, monter comme le prix. 4) s'élever, se pousser, s'agrandir, se rendre considérable. 5) s'élever; s'enfler, devenir orgueilleux; se glorifier. 6) s'encourager; hausser le coeur; prendre coeur. 7) s'élever, s'avancer, se hausser en dignité. 8) s'élever, naître, arriver, survenir. § 1) podniosł się z stołka, z ziemi. 2) podnośi się gora pod same obłoki. 3) podniosła się cena, złota moneta. 4) ten ięzyk się podniosł. 5) podnośi się tym; nie podnoś się z tego. 6) serce i dusza się podniosła. 7) zasługami swoiemi na ten urząd się podniosł. 8) woyna ztąd się podniosła.

Podnoszenie, *vid.* Podnieśienie.

Podnożek, *g. podnożka.* 1) Fuß-Schemmel. 2) Kriegsbauk. Auftritt an der Brustwehre. 3) unterthänigster Knecht, in Briefen an sehr hohe Personen. 1) escabeau, marche-pied, escabelle, placet. 2) *Fortif.* banquette, marche au bas du parapet. 3) le plus humble Serviteur, *en soussignant les lettres aux personnes de la prémiére qualité.*

podnożki tkacze. Schemmel, Tritt, die der Weber beym Weben wechselsweise zu treten pflegt. les marches, *f.* sur lesquelles le tisserand met tour à tour les piez. § podnożki tkacze na przemiany do gory i na doł idą.

Podnożny. was unter den Füssen ist. qui se trouve sous les piez.

podnożni ludźie. Geogr. die Gegenfüßler. *Géogr.* les antipodes, *m.*

Podobam się, *F. spodobam się.* gefallen. plaire; étre agréable. § nie wiem ieźli mu się spodoba; spodobała mu się ta księga; nie podobało mu się to.

sobie się podoba. er gefällt sich selbsten. il se loue; il se remercie; il est content de sa personne.

Podobanie się komu. Begierde einem zu gefallen. désir, envie de plaire à qu.

Podobeńki, Podobieńki. sehr gleich, sehr ähnlich. fort ressemblant; très-semblable. § iest i druga podobeńka racya.

Podobieństwo. 1) Gleichheit, Aehnlichkeit. 2) Gleichniß. 3) Wahrscheinlichkeit. *4) Möglichkeit. 5) Abbildung; Abschilderung. 6) Philos. eine Species, diejenige Idee, welche eine sichtbare Sache machet. 7) Mathem. Verhältniß zwischen den Körpern, Figuren. 1) ressemblance, convenance, conformité, raport entre les choses & les personnes. 2) similitude, comparaison, *f.* parabole. 3) probabilité, vrai-semblence; aparence de verité. 4) possibilité, le possible. 5) image, représentation, figure de quoi que ce soit. 6) *Philos.* espèce, image que la chose visible fait dans l'esprit. 7) *Matém.* rélation, la raison, raport, que les corps ou les figures ont les uns aux autres. § 1) podobieństwo iedney rzeczy z drugą. 2) dowćipne podobieństwo wielką mowy iest ozdobą; uczynić podobieństwo; weźmy podobieństwo z tey rzeczy; piękne podobieństwo. 3) podobieństwo iest że; więtsze podobieństwo że. *4) podobieństwo (możność) do uczynienia czego. 5) podobieństwo iakiey rzeczy na drzewie, tablicy, kamieniu wyrażone. 6) podobieństwo

ſtwo iakiey rzeczy na ſmysłach albo umyśle wyrażone. 7) podobieństwo dwu figur, liniy, brył, albo złożenie do drugiey figury, linii, bryły.

podobieństwem wyrażony. mit einem Gleichniß vorgeſtellt. parabolique.

podobieństwo dwu rzeczy. Aehnlichkeit zweyer Dinge. analogie.

podobieństwem. Gleichniß-weiſe. paraboliquement.

podobieństwy mowić. mit Gleichniſſen reden. paraboliſer.

żadnego niemaſz podobieństwa. es hat keine Gleichheit. il n'a raport à rien.

podobieństwo słow, albo słowa iednego ku drugiemu. Gleichlaut der Wörter. reſſemblence qui ſe trouve entre les mots.

*Podobłocze. Vordach, Schoppen, Scheuer. avant-toit, hangar.

Podobnie, *adv.* 1) auf gleiche Art. 2) wahrſcheinlicher, möglicher Weiſe. 1) de même; ſemblablement, pareillement. 2) vraiſemblablement, probablement. § 1) podobnie drugi piſze autor. 2) nie rzekł podobnie ku wierzeniu; podobnieyby to uczynić a nie chce.

podobnieyby iemu. es wäre ihm anſtändiger; es würde ihm beſſer anſtehen. il lui ſeroit plus bien-ſéant de. § podobnieyby iemu do mnie przyyść.

Podobno, *adv.* vielleicht. peut-étre. § on to podobno; podobno o tym mowiſz.

podobno dla tego. vielleicht darum. c'eſt peut-étre à cauſe de cela.

Podobny. 1) ähnlich, gleich. 2) möglich. 3) wahrſcheinlich. 1) reſſemblant, ſemblable. 2) poſſible. 3) vraiſemblable. § 1) podobna ibem do iaſzczurki ryba; ieſtem mu (do niego) podobny. 2) podobny do doſtąpienia, (ku doſtąpieniu) do otrzymania; podobny ku poięciu, ku zrozumieniu. 3) rzecz podobna do wiary, (ku wierze) ku prawdzie.

podobien oycu ſwoiemu. er iſt ſeinem Vater ähnlich. il tient de ſon Pére; il reſſemble à ſon Pére.

podobna; podobna rzecz. eine mögliche Sache. une choſe poſſible.

barzo podobny do wizerunku ſwego. es gleichet ſehr ſeinem Urbild. il a beaucoup de raport à ſon original.

czy podobna; podobnaż to; podobnaż to rzecz żeby. iſt das möglich, daß. eſt-il poſſible que.

podobny podobnego ſobie ſmakuie. gleich und gleich geſellet ſich gerne. chacun aime ſon ſemblable; il n'eſt que la ſorte.

Podogonie. Schwantz-Riemen am Pferde-Zeug. croupiére, avaloire, bacule.

dziura w podogoniu. Loch im Schwantz-Riemen. culeron.

Podolanin. ein Podolier. un Podolien.

Podołać czemu, *F. podołam.* gewachſen ſeyn. ſufire, étre aſſez fort pour; étre capable, étre en état de; avoir des forces ſufiſantes pour.

Podole. Podolien eine Woywodſchaft. Podolie un Palatinat.

Podołek, *g. podołka.* 1) Schooß am Kleide. 2) Schooß. 3) Unter-Saum eines Kleides. 1) l'un de deux pans d'un habit, qui couvrent le corps depuis le nombril jusqu'aux genoux. 2) ſein, giron. 3) bas, extremité d'un habit. § 1) przydeptał mu podołek. 2) piaſtować na podołku (na łonie) dziećię.

Podolſki. Podoliſch. Podolien, de Podolie. § Kamieniec Podolſki, Woiewoda Podolſki.

Podorywacz. der den Acker unterackert. celui qui fouit, qui laboure la terre par deſſous.

Podorywam co, *v. m. F. podorzę.* den Miſt unterpflügen; das erſte mahl pflügen, die Erde von oben aufackern. ſommarer; donner à la terre la premiére façon; labourer la terre par deſſous.

Podozorze od wieprza, świni. Hals-Stück von einem Schweine; drüſichtes Stück vom Halſe. gorge de pourceau, de porc; piéce glanduleuſe qu'on leve ſur la gorge d'un cochon.

Podpadam, *v. m. F. podpadnę.* 1) zu einem Zuflucht nehmen, fliehen. 2) fallen, verfallen in Strafe, Irrthum. 1) recourir, avoir recours à qu. 2) tomber dans un châtiment, dans une faute; venir ſous. § 1) podpadam pod obronę, pod łaſkę twoię. 2) podpaść pod ekſekucyą, pod karę, pod dekret; podpadł karze, błędowi; podpadł kray ten pod moc nieprzyiaćielſką.

podpadaiący. } 1) der ſich unter eines Schutz
Podpadły. } begeben hat. 2) verfallen, gefallen in Strafe. 1) qui eſt en protection, qui a recherché la protection de qu. 2) celui qui eſt tombé dans une faute. § 1) broniſz pod opiekę, obronę twoię podpadłych. 2) karać w wyſtępek podpadłego.

Podpał. Nahrung des Feuers. l'aliment du feu; tout ce qui nourrit le feu.

podpały ſiarczyſte. Schwefel-Lichterchen. alumettes, *plur. f.*

podpały woienne. Pech-Träntze. flambeaux, goudrans, couronnes goudronnées.

Podpalam, *v. m. F. podpalę.* 1) anzünden. 2) ein

2) ein wenig einheitzen. 1) alumer, exciter du feu. 2) chaufer un peu la chambre. § 1) podpalić drwa. 2) podpal izbę, w piecu.

Podpalanie, podpalenie. 1) Anzündung. 2) gelinde Einheitzung. 1) l'action de mettre une chose en feu. 2) chaufage temperé d'un poêle.

Podpas, *vid.* Popas.

Podpasam, *vid.* Popasam.

Podpasuię się, *F. podpaszę się.* sich untergürten, sich unterschürtzen. se ceindre par dessous; se trousser.

Podpasanie. die Aufschürtzung. l'action de se ceindre, de se trousser.

Podpasany. aufgeschürtzt. troussé, ceint par dessous.

Podpasze. die Höhle unter der Achsel. l'aisselle; la region sous le bras.

Podpaszny. Achsel=. d'aisselle; qui regarde l'aiselle.

smrod podpaszny. der Bock, der Achsel=Gestanck. gousset, l'odeur fade qui vient de l'aisselle.

Podpieram czego, *v. m. F. podeprę.* 1) stämmen, unterstützen. 2) unterstützen, beystehen. 1) apuïer, étaïer, étançonner, rassurer. 2) apuïer, défendre, soutenir. § 1) podeprzyy chałupy słupem. 2) łaską Pańską mię podparłeś.

podpieram się. sich stützen, sich lehnen. s'apuïer, se soutenir sur qu. ch.

Podpieranie, wspieranie czego. das Stützen, die Unterstützung einer Sache. apuïement, étançonnement, soutenement.

podpieranie się czym. die Unterstützung seiner selbst. l'action de se soutenir, de s'apuïer avec qu. ch.

Podpierśień, *g. a.* ⎫ der Brust=Riemen am
Podpierśnik, *g. a.* ⎭ Pferde=Zeuge. poitral; bande de cuire pour tenir la selle ferme quand le cheval monte.

Podpiiam sobie, *v. m. F. podpiię sobie.* 1) ein wenig trincken; nippen. 2) sich etwas berauschen. 1) boire un peu à la foi; bûvoter, siroter. 2) être gris; pinter; boire un peu plus qu'il ne faut.

Podpinam konia, *v. m. F. podepnę.* gurten ein Pferd. sangler le cheval. § a podpiąłeś konia.

Podpiły. berauscht. un peu enivré; gris.

Podpis. Unterschrifft. seing, souscription, signature, paraphe, *m.* nom.

Podpisek. Unter=Gerichts=Schreiber. sougréfier, celui qui soulage le gréfier.

Podpisuię co, *v. m. F. podpiszę.* unterschreiben. signer, sou-signer, souscrire, parapher.

podpisuię co pod co. Worte unter etwas schreiben, selbige unter etwas setzen. souscrire, écrire qu. ch. au dessous.

podpisać się. sich unterschreiben. souscrire; mettre son nom au dessous de. § podpisał się na tym liśćie.

Podpłomyk, *g. a.* Vorback; Falter; Brod so in Eile wie ein Plätzlein gebacken wird. pain cuit à la hate en forme de gâteau.

Podpoić, *F. podpoię.* einen berauschen, einem ein Räuschchen beybringen. enivrer qu. un peu; mettre qu. en pointe de vin.

Podpoienie. Spitzchen, beygebrachtes Räuschchen. petite ivresse, crapulette.

Podpoiony. berauscht, etwas betruncken. gris, qui n'est pas tout à fait enivré.

Podpomagam kogo, *v. m. F. podpomogę.* einem aufhelfen, aushelfen. redresser, assister, aider, soutenir qu.

Podpomaganie. ⎫ Aufhelfung, Hülfe. as-
Podpomożenie. ⎭ sistance, aide, secours. § podpomaganie niestatku.

na podpomaganie smutku iego. zum Trost, zur Linderung seiner Betrübniß. pour l'adoucissement de son afliction; pour la consolation de sa tristesse.

Podpora. 1) Stütze. 2) fig. Stütze, Hülfe, Beystand. 1) apui, soutient, etaïe, étançon. 2) *fig.* apui, sutient, suport, assistance, défense. § 1) na słabey się wspiera podporze.

syn ten iest podporą starośći moiey. dieser Sohn ist die Stütze meines Alters. ce fils est le suport de ma vieillesse.

Podporka. 1) kleine Stütze. 2) Pfahl, Stecken so ein Gewächs stützet. 1) petit apui. 2) échalas, bâton qui sert à soutenir une plante.

podporki płonkom, maćicom winnym dawać. Pflantzen, Weinstöcke stützen. échalasser les plantes, les seps des vignes.

Podporucznik. Unter=Lieutenant. Sou-Lieutenant; oficier qui soulage le Lieutenant d'Infanterie ou de Cavalerie.

Podprawiam, ⎫ *v. m. F. podprawię.* unter=
Podprawuię, ⎭ setzen, unternehen, unterlegen, unten dran machen. atacher dessous.

podprawić podeszwę pod trzewiki, boty. Schuhe, Stiefeln besohlen. careller, resemeler, remonter des souliez, des botes.

Podprzeor. Unter=Prior. Sou-prieur.

Podprzeorzysza. Unter=Priorin. Souprieure.

Podpuszczam, *v. m. F. podpuszczę.* gerinnen lassen als die Milch. faire cailler, faire que le lait se prenne, se caille. § podpuść to mleko.

Podpuszczanie. ⎫ Gerinnung der Milch.
Podpuszczenie. ⎭ coagulation, caillement de lait.

Podpuszcza-

Podpuszczany. ⎫ geronnen. caillé, pris.
Podpuszczony. ⎭ § podpuszczane mleko.

ser podpuszczany. Sahn-Käse, Brüh-Käse. un fromage à la créme; fromage afiné fait du caillé de la créme.

Podrastam, *v. m. F. podrosnę.* heran wachsen, grösser wachsen. s'acroître, s'augmenter, devenir plus grand, prendre l'acroissement. § podrosłeś w krotkim czasie Piesiu.

Podrob. ⎫ 1) Geschlinck vom geschlachteten Vieh. 2) Schlecker-Bissen zu den Pasteten. 1) abatis, issuë, tressure; coeur, poumon & foïe de quelque animal. 2) les beatilles, *f.* des morceaux dêlicats qu'on met dans un pâté. § 1) będźie z takiey krowy skora łoy mięso i podroba. 2) podrobę (droby) kładą w pasztety, iako wątrobki, płucka *&c.*
*Podroba. ⎭

podrob skopowy. Schöps-Geschlinck. triboulet; fressure de mouton.

Pod-robić sobie, *F. pod-robię sobie.* sich etwas müde arbeiten. devenir un peu las du travail.

Podrobić co, *F. podrobię.* 1) brocken, einbrocken. *2) schlachten, tödten. 1) égruger, émier, mettre en petites piéces. *2) tuër, massacrer.

Podrosły. erwachsen, aufgewachsen. grandelet, devenu un peu grand.

Podrostek, *g. podrostka.* ⎫ Aufschößling, erwachsener Mensch. garçon, jouvenceau.
Podrostek, *g. podrostka.* ⎭

Podrost ziele. (*hypocistis*) ein Kraut so nah an dem Cisten-Röslein wächst. espèce de plante qui croit près de ciste.

Podroż, *f.* ⎫ 1) Reise. 2) Strasse, Weg eines Gestirns. 1) voïage, *m.* chemin. 2) le cours, le chemin d'un astre.
Podroża. ⎭

Podrożnik, *g. a.* Wanders-Mann, Reisender. passager, voiageur, pérégrin. § podrożnikom świadczona gośćinność.

podrożnik, g. u. ziele. (*cichorium*) Cichorien, Wegwart, Hundläufften. chicorée. § podrożnik w cukrze smażony.

podrożnik brodawczany; podrożnik drugi, vid. Brodownik ziele.

Podrożny. 1) reisend; ein Reisender. 2) Reise-, zur Reise gehörig. 1) voiageur, passant, passager. 2) de voiage. § 1) podrożnych (podrożnych ludźi) rad przyymuie. 2) podrożne sprzęty, potrzeby; podrożne unkoszta.

podrożne. Reise-Geld, Kost oder Geld auf die Reise. un viatique soit d'argent, soit de vivres.

Podryć co, *F. podryię.* untergraben, unterwühlen. fouir dessous, creuser par dessous. § świnia cokolwiek podryła zagon.

Podrygam, *v. m. F. podedrgnę.* denn und wenn zucken, klopfen, schlagen als das Hertz. palpiter, batre de tems en tems comme le coeur.

Podrywam co, *v. m. F. poderwę.* 1) unten herum wegreissen, abreissen. 2) unten wegspielen, wegschwemmen. 1) aracher par dessous. 2) ronger, manger, emporter les bords. § 1) podderwał gałęźie tego drzewa. 2) tam Wisła brzegi podrywa.

Podrządzca. Unter-Statthalter; Unter-Regent. Sou-Gouverneur, celui qui aide le Gouverneur dans les afaires de son gouvernement.

Podrzezniacz. 1) Nachspotter, Aeffer. 2) Gauckler. 1) celui qui contrefait les maniéres ridicules d'une personne. 2) bâteleur, farceur.

Podrzeźniam komu. einem nachspotten. contrefaire, représenter les ridicules maniéres de qu.

Podrzeźnianie. Nachspottung, Aeffung. l'action de contrefaire quelqu'un. § podrzeźnianie albo pokazowanie czyych obyczaiow.

Podrzucalny. zum Unterschieben tüchtig. qui est propre à mettre sous qu. ch.

Podrzucam, *v. m. F. podrzucę.* 1) unter etwas werfen. 2) etwas in die Höhe werfen. 3) unterschieben als ein falsches Testament. 4) beym Kaufen etwas mehr bieten, zulegen, zusetzen. 1) jetter dessous, mettre dessous. 2) jetter en haut. 3) substituer, suposer, mettre une chose fausse au lieu de la vraïe. 4) augmenter le prix, l'ofre qu'on fait en achetant; ajouter qu. ch. au prix. § 1) podrzucay te drwa pod szopę. 2) podrzućić kamień wzgorę. 3) podrzućiła insze dźiećię; podrzućił mu ten list zdradliwie, chytrze. 4) podrzuć ieszcze groszem.

Podrzucanie, podrzucenie. Unterschiebung. suposition d'une chose fausse.

Podrzucony. untergeschoben. suposé; mis à la place de. § podrzucony testament; podrzucone dźiećię.

Podrzut. ⎫ Unterschiebung; untergeschobene Sache; falsche Anklage. suposition de; chose suposée; fausse acusation. § nienawisney chęći to podrzut.
Podrzutek. ⎭

Podrzutnie, *adv.* auf eine untergeschobene Art. d'une maniére suposée.

Podrzynam co, *v. m. F. poderznę.* unten herum beschneiden. couper par dessous.

Podrzynany. 1) unten beschnitten. 2) das man

man auf dem Garten-Beet abzuschneiden pflegt als Petersilie. 1) coupé par dessous. 2) qu'on peut couper sur la planche comme du persil.

Podsadzam co, *v. m. F. podsadzę*. 1) unter etwas setzen, unterlegen. 2) saugen lassen, zum Saugen ansetzen. 1) mettre, planter dessous. 2) donner les petits à la mére pour les alaiter. § 1) podsadził pod lipą rozmaryn. 2) podsadzać iagnięta, cielęta do ssania.

podsadzić iayka pod kokosz. Eyer unter die Brut-Henne setzen. mettre des oeufs sous la poule pour les couver; mettre une poule couver.

podsadzić się. nahe an etwas rücken. s'aprocher de; s'avancer tout contre. § nieprzyiaciel podsadził się pod fortecę.

Podścielam co, *v. m. F. podścielę*. unter etwas decken, legen, streuen. faire litiére de qu. ch; mettre, étendre sous qu. ch. § pod pościel matę podsłali.

Podścielanie, Podścielenie. Unterbettung, Unterlegung. l'action de faire une litiére, d'étendre qu. ch. sous une autre.

Podsędek, *g. podsędka*. Unter-Richter. Sou-Juge, Aide-Juge; Juge subalterne. § Podsędek Ziemski, Grodzki.

Podsiebicie. Bauk. geschnitzte Zimmerdecke. platfond, lambris; plancher d'enhaut entaillé.

Podsienie, Podsionek, *g. podsionka.* } nakrycie przed domami iako u nas w miastach niektorych. Laube, Halle, bedeckter Gang vor dem Hause. halle, porche, taudis; lieu couvert qui s'avance hors de la maison où l'on vend des marchandises.

Podsiewam co, *v. m. F. podsieię*. durchsieben. cribler, sasser, tamiser.

Podskakiwanie. das Hüpfen. gambade, l'action de sauteler.

Podskakiwam, Podskakuię, } *v. m. F. podskoczę*. aufspringen, in die Höhe springen, hüpfen. sauteler, voltiger, fringuer, gambader.

podskakiwać od radości. vor Freuden hüpfen. tressaillir de joie.

Podskarbi. Schatz-Meister. Trésorier. § Podskarbi woienny; Podskarbi iest gospodarzem Rzeczypospolitey.

Podskarbi Wielki Koronny. Kron-Groß-Schatz-Meister. Grand Trésorier du Roïaume de Pologne; Grand Trésorier de la Couronne. § Podskarbi Wielki Litewski.

Podskarbi Nadworny Koronny. Kron-Hof-Schatz-Meister. Trésorier de la Cour de la Couronne. § Podskarbi Nadworny Litewski.

Podskarbicz. eines Schatz-Meisters Sohn. fils de trésorier.

Podskarbinia. 1) Schatz-Meisterin. 2) Seckel-Meisterin eines Klosters. 1) Trésoriére, épouse de Trésorier. 2) trésoriére, la Religieuse qui reçoit les rentes & paie les depenses de son couvent. § 1) dwor Podskarbiniey Koronney. 2) Podskarbinia klasztoru mniszkiego.

Podskarbstwo. Schatz-Meister-Würde. dignité d'un Trésorier.

Podskrobuię czego, *F. podskrobię*. ein wenig beschaben, bekratzen. racler, ratisser un peu.

podskrobać drzewa. einen Baum ausschneiteln, reinigen. élaguer, émonder un arbre.

Podskubuię czego, *F. podskubię*. 1) berupfen, unten herum beraufen, bezupfen. 2) rupfen, prellen. 1) plumer, arracher par dessous. 2) plumer qu; griveler. § 1) podskuść gęsi. 2) podskubał żyda tego; podskubuią orła polskiego.

podskubać komu skrzydeł. eig. u. fig. einem die Flügel beschneiden. *prop. & fig.* rogner les ailes, les ongles à qu.

** Podsłoneczny. unter der Sonne gelegen. qui est sous le soleil.

Podsłuch, Posłuch. 1) das Horchen. 2) Kriegsw. Kundschaffter, Soldat der auf Kundschafft gesetzt oder geschickt wird. 1) écoute, action de celui qui tâche d'écouter qu. ch. 2) coureur, soldat qui est aux écoutes, ou qu'on envoïe aux écoutes pour découvrir qu. ch. § 1) z podsłuchu naszych dociekł zamysłow. 2) uniknął podsłuchow i straże w obozie.

Podsłuchywacz. Horcher, Behorcher. qui est aux écoutes.

Podsłuchywacz. Ausspäher, Behorcher. qui est aux écoutes; observateur; qui épie les actions de qu.

Podsłuchuie, Podsłuchywam, } *F. podsłucham*. horchen, behorchen. préter l'oreille en passant, tâcher d'écouter, écouter en passant. § podsłuchuie każdego tchnienia.

Podsobny koń. Sattel-Pferd am Wagen. limonnier, cheval de selle. § forys na podsobnym koniu siedzi.

Podspod, *adv.* unten darunter. dessous, audessous. § podspod marznie.

bydź podspod. unter etwas seyn. étre au dessous. § kto teraz na wierzchu, może bydź podspod, *prov.*

Podstać, *vid.* Postać.

Podstarości, *adj.* einen Unter-Starosten betreffend. qui concerne un Sou-Staroste. § Podstaroście dochody.

Podsta-

Podstarośći. 1) Unter-Staroste. 2) Aufseher, Vogt eines Land-Guts. 1) Vice-Staroste, Sou-Staroste. 2) économe, intendant d'un village qui a l'oeil sur l'économie.

Podstarostwo, podstarośćiego godność, urząd. das Amt eines Unter-Starosten. la charge d'un Sou-Staroste.

Podstarzały. bejahrt, alt. passé, âgé, chargé d'années; viellot.

podstarzała. altes Mütterchen. viellette.

Podstarzam sobie. alt werden, zu Jahren kommen. avancer en âge, devenir fort vieux; étre sur l'âge; étre sur le retour de l'âge. § iuż podstarzał sobie.

Podstawa Kriegsb. der Cavalier. *Fortif.* cavalier.

Podstawek, *g. podstawka.* 1) Unterlage, jede Sache die unter etwas gesetzet wird, das man erhöhen will. 2) Bauk. Säulen-Fuß, Brust-Bild-Fuß. 3) der Steg an der Violine, Laute. 4) Fall-Brettchen im Schlag-Bauer. 5) Steg über einen kleinen Fluß. *6) Nachfolger, s. Następca. 1) hausse; tout ce qui sert à mettre au dessous d'une chose pour la hausser. 2) *Archit.* base, piédestal d'une colonne. 3) chevalet; morceau de bois qui soutient les cordes d'un instrument de musique. 4) échelle ou ais délié dans le trebuchet pour atraper les oiseaux. 5) pontet, planche, ponceau, petit pont sur une petite riviére. *6) successeur, *v.* Następca. § 1) podstawek pod beczką iako kloc, ława, ketnary, żeby wino podwyż stoiące rażniey toczyć. 2) podstawek albo stolec słupow snicerskich, filarow kamiennych. 3) na postawku śię strony ćiągną. 4) zwierz albo ptak śię łowi kiedy podstawka ruszy.

podstawek smyczny. der Frosch im Fiedel-Bogen. la hausse d'archet de viole.

podstawek pod słupami murowany. gemauerter Grund unter dem Säulen-Fuß. soubassement, ouvrage de maçonnerie qui soutient le piédestal d'une colonne.

podstawek kamienny pod filarem trochę wypuszczony. der Grund-Stein unter einem Säulen-Fuß. la plinte, qui fait le fondement de la base des colonnes.

Podstawialny. zum Unterlegen oder Untersetzen geschickt. qui est propre à mettre ou poser au dessous de qu. ch. § podstawalny statek; podstawialny kosz, ktory podstawiaią cedząc co, trzęsąc owoc..

Podstawiam co, *v. m. F. podstawię.* 1) untersetzen. *2) unterlegen, s. Podkładam. 1) dresser, mettre dessous une chose. *2) poser au dessous, *v.* Podkładam. § 1) podstaw skopec pod kurek beczkowy.

Podstępuię, *v. m. F. podstąpię.* 1) untertreten, unter etwas treten, gehen. 2) heranrücken. 1) se rendre, se mettre, s'en aller sous qu. ch. 2) s'aprocher de. § 1) podstąpić pod obdach, pod namiot dla deszczu. 2) iuż woysko pod granicę, pod fortecę postępowało.

Podstoli. Unter-Truchseß, Unter-Tafel-Decker. sou-dapifer; sous-écuïer-bouche.

Podstoli Koronny. Kron-Unter-Tafel-Decker. Sou-maître d'hotel de la Couronne. § Podstoli Litewski.

Podstolanka. Tochter eines Unter-Tafel-Deckers. fille d'un sous-Ecuïer-bouche.

Podstolina. Sohn eines Unter-Tafel-Deckers. fils d'un sous-écuïer-bouche.

Podstolstwo. das Amt eines Unter-Tafel-Deckers. charge ou fonction du Soumaitre d'hotel.

Podstrzegacz. Ausspäher, Anmercker, Aufzeichner. observateur; celui qui épie, qui observe les actions des autres.

Podstrzegam czego, *v. m. F. podstrzegę.* ausspähen, beobachten eines Aufführung. épier; observer la conduite de qu; regarder de près; prendre garde à qu.

Podstrzeganie. das Beobachten; Ausspähung. l'action de celui qui observe, qui épie qu.

Podsuszam czego, *v. m. F. podsuszę.* abtreugen, abtrocknen. sécher, rendre sec.

Podsuwam, *v. m. F. podsunę.* 1) unterschieben. 2) zustecken, bestechen. 1) fourrer, pousser dessous. 2) couler de l'argent à la main de qu; fourrer un présent à qu. § 1) podsuń choremu pod głowę poduszkę. 2) podsunął sędźiemu złoto.

podsunąć śię. sehr nahe anrücken. se mettre tout contre; s'aprocher de. § nieprzyiaćiel śię pod fortecę podsunął.

Podsycam, *v. m. F. podsycę.* 1) ein wenig sättigen. 2) fig. abspeisen als mit Hoffnung. 3) anmachen, vermischen mit etwas. 1) rassasier un peu; apaiser la faim. 2) repaître qu. comme d'espérances. 3) détremper, délaier, mêler, préparer avec. § 1) podsyćiła mię ta potrawa. 2) podsycał szlachtę wszelką wymyślnych łagodnośći okazałośćią; podsyca nas promocyi nadźieiami. 3) podsycam wino piołunem.

podsyćić śię. 1) sich etwas sättigen. 2) fig. sich unterhalten, unterhalten werden. 1) se rassasier un peu. 2) *fig.* s'entretenir, se nourrir de. § 1) podsyćiłem śię

nieco już przed obiadem. 2) tym się fakcye podſycaią.

Podſycham, *v. m. F. podeſchnę.* zu trocknen anfangen. commencer de ſe ſécher; devenir ſec peu à peu.

Podſyłam, *v. m. F. podeślę.* eine untergeſchobene Sache zuſchicken. envoïer une choſe ſupoſée. § podesłał mu liſt.

Podſzczuwacz. Anhetzer. incitateur, inſtigateur, atiſe-querelle; moteur, qui inſtigue, qui anime.

Podſzczuwam kogo na kogo, *v. m. F. podſzczuię.* an-hetzen, anhetzen, aufbringen. inciter, exciter, ſuſciter, brouiller, animer, pouſſer, enflammer.

Podſzczuwanie. Anhetzung. incitation, ſuſcitation.

Podſzewka. Unterfutter. doublure.

Podſzybie. Bergw. Unterſcheibe, wohin das gegrabne Ertzt geführet wird. *Métal.* puits inferieur où l'on transporte les métaux.

Podſzyty. untergefüttert. doublé d'une étoſe.

Podſzywam, *v. m. F. podſzyię.* 1) unter etwas nähen, unterlegen. 2) unterfüttern. 3) beſohlen. 1) coudre, atacher par deſſous. 2) doubler, mettre une étoſe ſous une autre. 3) careller, reſemeler, remonter des ſouliez, des botes. § 1) podſzyy rzemyk mocnieyſzym. 2) podſzyć ſzatę kitayką. 3) podſzyć boty, trzewiki.

podſzyć się. fig. ſich anhängen, ſich einſchleichen. *fig.* s'atacher à un parti; ſe fourrer dans un parti. § nie maią się podſzywać pod tę konfederacyą.

Poduczyć się czego, *F. poduczę.* erſchnappen, halb lernen. n'aprendre qu'à demi; haper; avoir quelque teinture d'une ſcience, ne la ſavoir pas à fond. § poduczył się prawa, łaciny.

Podufale, Podufałość, Podufały, *vid.* Poufale, Poufałość, Poufały.

Podupadam, *v. m. F. podupadnę.* zurückkommen, verfallen, in Abnahme der Nahrung kommen. tomber en décadence, étre en décadence; déchoir de; s'apauvrir; étre à bas. § podupadł w ſubſtancyi ſwoiey; podupadały nauki pod iego panowaniem.

Podupadły. verfallen, verarmet, zurückgekommen. ravili, déchu, apauvri. § ztąd pochodzą miaſta podupadłe.

Poduſty. der groſſe Unterlippen hat; ein Hängemaul. qui a des babines ou de groſſes levres de deſſous.

Poduſzczacz, Podſzczuwacz. Anhetzer. atiſe-querelle.

Poduſzczam do czego, *v. m. F. poduſzczę;* podſzczuwam. aufhetzen, anhetzen. exciter, pouſſer, inciter. § poduścił go do zemſty.

Poduſzczanie, poduſzczenie. Anhetzung. excitation, incitation.

Poduſzeczka. kleines Küſſes. couſſinet.

Poduſzka. ein Küſſen. couſſin, oreiller.

poduſzki rogiem się zabiie, prov. im Schertz: er wird ſich mit einen Küſſen-Zipfel erſtechen. *burleſq.* il ſe percera de la pointe d'oreiller.

Poduſzny. unter dem Ohr gelegen. qui eſt ſous l'oreille. § wrzod poduſzny.

Podwalam co pod co, *v. m. F. podwalę.* unterwältzen. rouler deſſous.

Podwal. } Kriegsb. der Unterwall, Platz
Podwale. } am Wall. *Fortif.* fauſſe-braie au pié du rempart ou de la muraille.

Podwałek, podwalny zaſtęp. Kriegsb. die untere Bruſt Wehr am Wall. *Fortif.* parapet bas pour tirer en barbe.

Podwalina, przyćieś, podeſzwa w budowaniu. Bauk. der Fuß, die Grundlage, Unterzug, Unterſchwelle, Unterlage eines höltzernen Gebäudes. *Archit.* empâtement, ſemelle, la partie la plus baſſe d'un bâtiment de bois.

Podwalka, *vid.* Opuſta.

Podwalny. Kriegsb. am Wall gelegen. *Fortif.* de fauſſe-braïe; ſitué au pié du rempart. § podwalne opaſanie.

Podwanaſtny. zwölfte; in zwölf getheilet. de douze; partagé en douze.

Podwarzam czego, *v. m. F. podwarzę;* przywarzam. halb gar kochen, aufſieden. faire bouillir à demi.

Podwarzony. halb gar, halb gekocht. un peu bouilli; bouilli à demi.

Podważam, *v. m. F. podważę.* mit dem Hebe-Baum eine Laſt ein wenig in die Höhe heben. allèger, peſer un fardeau; peſer ſur le levier pour remuër un fardeâu. § podważyć z czego kamień.

Podweſelam, *v. m. F. podweſelę.* einen luſtig, aufgeräumt machen. réjoüir, égaïer, rendre qu. gai. § podweſelił goście Muzyką i rożnemi rozrywkami.

podweſelaiący. luſtig, das luſtig macht. divertiſſant; enjoué.

podweſelić się, podweſelić ſobie. ſich luſtig machen. ſe réjoüir, s'égaïer, ſe rendre gai; ſe divertir; ſe mettre en bonne humeur.

Podweſelenie. Luſt, Fröhlichkeit. gaïeté divertiſſement.

Podweſelony. luſtig gemacht. égaié, réjoüi.

Podwiązka. Knie-Band. jarretiére dont on ſe lie la jambe. § nic po tey podwiązce; inſzych mi trzeba podwiązek.

Podwiąza-

Podwiązanie, *vid.* Podwięzowanie.
Podwiązany. angebunden. lié ataché à.
podwiązana maćica. angebundener Weinstock. vignée échalassée, soutenuë d'un échalas.
Podwiczka, *vid.* Podwika.
Podwiczny, do podwiki należący. zum Haupt-Schleyer der Weiber gehörig. de coife, de couvre-chef.
podwiczna miłość. Liebe gegen das weibliche Geschlecht. pente à aimer les femmes; ardente passion pour les femmes. § podwiczna go miłość ruszyła.
Podwieczor, *adv.* gegen Abend. vers le soir, sur le soir.
Podwieczorny. was gegen Abend geschiehet. du soir.
podwieczorny czas. die Abend Zeit. soirée.
Podwieczorek, *g. u.* Vesper-Kost, Vesper-Brod. le gouté, collation; ce qu'on mange entre le diné & le soupé.
Podwieczorkuię. Vesper-Brod essen. goûter; manger la collation.
Podwieram co, *F. podewrę.* ein wenig sieden. faire bouillir un peu. § podewrzyy kaszę w mleku.
podwiera mięso. das Fleisch fängt an zu kochen. la viande bout un peut, jette quelque bouillon.
niech podewre. laß es ein wenig kochen. laissez le bouillir un peu.
Podwiewam pod co, *v. m. F. podwieię.* unter etwas wehen. soufler dessous. § wiatr mi pod płaszcz podwiewał.
Podwięzowanie, Podwiązanie. die Unterbindung. l'action de lier, de ceindre par dessous. § podwięzowanie ziół, płonek.
podwięzowanie wina. Setzung der Wein-Pfähle; das Anbinden der Weinstöcke. échalassement de la vigne, l'action de lier les vignes.
Podwięzuię co, *v. m. F. podwiążę.* 1) unten binden, anbinden. 2) binden, anpfählen Weinstöcke, Pflantzen. 1) atacher, lier à qu. ch. par dessous. 2) échalasser, baisser, lier les vignes, les plantes. § 1) podwiąż sobie te podwiązki. 2) iuż maćice winne podwiązano.
Podwiiam co, *v. m. F. podwinę.* aufwickeln, aufschürtzen. retrousser, relever, rehausser. § podwiń twoie pończochy.
podwiiać włosy. das Haar in Locken schlagen. papilloter les cheveux, les mettre en papilote.
koń nogi podwiia, gdy go przytrzymuiesz. das Pferd bieget sich auf den Hinterfüssen, wenn man es anhält. le cheval falque, fait de falcades quand on l'arrête.
Podwiianie, podwinienie. das Aufschürtzen, in die Höhe Wickeln. l'action de retrousser, de relever.
podwiianie włosow. das Aufwickeln der Haare. le papillotage.
Podwiiany. } aufgerollt, aufgewickelt, auf-
Podwity } geschürtzt. retroussé, relevé.
włosy podwite. aufgewickelte Haare. cheveux mis en papillote.
Podwika, podwiczka. Haupt-Schleyer der Weiber mit einer Schneppe. voile, *m.* mouchoir en pointe dont les femmes se couvrent la tête.
podwiczka dziećinna. Kinder-Haube. beguin, coife de toile sur la tête d'un enfant.
podwiczką dźiećięćiu głowkę związać. dem Kinde ein Häubchen umthun. embeguiner un enfant; mettre un beguin sur la tête d'un enfant.
podwiku kobiet prostych. Kopf-Tuch gemeiner Weiber. couvre-chef.
podwiczki pilnuie. er läuft dem Weibsvolck nach. il court les ruelles; il aime le sèxe.
Podwłośnik, *g. a.* Puder-Mantel von Leinwand, so man beym Kämmen umthut. peignoir, manteau de toile qu'on met sur les épaules lorsqu'on se peigne.
Podwoda. 1) Frohn-Dienste mit Pferden oder mit Laufen; Hof-Fuhre Frohn-Fuhre; der diese Fröhne thut. 2) Sand-Banck in der See. 1) charrois; voiture de service, de plaît; charge de voiturer, de faire messages; voiture publique; celui qui fait ces sortes de corvée. 2) banc, bas-fond, banc de sable, batures, *f. plur.* § 1) podwoda konna, wozowa, piechotna; podwodę dać z urzędu. **2) tu opoka a tam zaraz podwoda.
podwodą albo na podwodźie iechać. 1) Hof-Fuhren thun. 2) mit Frohn-Pferden reisen. 1) voiturer, charrier à la corvée. 2) aller par la voiture de service; prendre une voiture publique.
Podwodnik, co na podwodźie bieży. Frohn-Bauer, Fröhn-Bothe. messager qui court par la corvée, ou paisan qui voiture de service.
Podwodny. 1) Fröhn-. 2) das sich unter dem Wasser aufhält. 1) charriable, corvéable, qui est sujet à la voiture publique; de plaît, de service. 2) qui est sous les eaux. § 1) podwodny woz; podwodna fura. 2) podwodne zwierzęta.
podwodna farba. Wasser-Farbe beym Mahler. détrempe, couleur avec de l'eau gommée.
podwodną farbą malować. mit Wasser-Farbe mahlen. peindre en détrempe.

podwodny

podwodny koń. Frohn-Pferd. plaît, cheval de service, qui sert à la voiture publique.

podwodny urzędnik, podwodę daiący z urzędu. Beamter so Frohn-Fuhren verordnet. oficier qui fournit les voitures publiques.

podwodny list. geschriebener Befehl Frohn-Fuhren zu stellen. un ordre écrit à fournir des voitures publiques.

Podwodzę, *v. m. F. podwiodę.* 1) eine Person aufrichten, solcher aufhelfen. 2) herzu führen 3) aufhetzen, aufbringen. 1) lever, relever de terre une personne qui y est, la tirer de bas en haut. 2) mener à; aprocher de; mettre tout contre. 3) susciter, inciter, brouiller, pousser qu. § 1) podwieść upadłego. 2) podwiodł woysko pod mur; pod miecz żołnierza podwieść. *3) podwodźić (podusczać) kogo na kogo.

Podwoiewodzy, *g. powoiewodzego.* 1) Vice-Woywode, ist ein Beamter der über Maaß, Gewicht, die Lebens-Mittel und den Handel die Aufsicht hat. 2) in einigen Provinzen: ein Unter-Staroste, s. Podstarośći. 1) Sou-palatin, oficier qui a inspection sur les poids, les mesures, les vivres & sur le commerce. 2) *dans quelques Provinces c'est* le Sou-Staroste, *v.* Podstarośći. § 1) podwoiewodzego iest urząd ustawę kupcom czynić.

Podworny, *vid.* Podworżowy.

Podworze. Hof, Hof-Platz. cour, *f.* place devant un bâtiment.

podworze prednie. Vor-Hof. anticour; avant-cour, *f.*

podworze tylne. Hinter-Hof; Vieh-Hof. arriére-cour; basse-cour.

na podworzu, adv. draussen, unter freyem Himmel. en plein air, au serain; à la belle étoile.

z podworza, adv. 1) von aussen. 2) Befest. aussen gelegen, Aussen-. 1) dehors, par dehors. 2) *Fortif.* détaché; de dehors. § 1) z podworza miasto, oboz oglądać. 2) okopy, wały z podworza.

Podworzec, *g. podworca.* Schloß-Platz, grosser Hof-Platz. grande cour ou place d'un édifice. § piękny podworzec w kwadrat.

Podworzowy, podworny. 1) Hof, zum Hof-Raum gehörig. 2) auf dem Hofe gehalten als Hüner. 1) de cour, qui regarde la cour d'un bâtiment. 2) de paillier; nourri à la basse-cour. § 1) plac podworny. 2) kury, kaczki podworne nie klatczane.

kaptun podworny. ein Kapaun vom Hof, der nicht gemästet ist. un chapon de paillier.

Podwoy, *g. podwoiu.* Thür-Säule, Thür-Pfoste. poteau de porte, pié droit de porte.

podwoie, plur. das Thür-Gewände; die Thür-Pfosten. les poteaux de porte; le jambage dans la porte de part & d'autre.

Podwoyny. 1) zwey Stück in sich haltend. 2) zweyspännig. 1) double, qui augmente une fois autant en valeur. 2) tiré de deux animaux; atelé de deux chevaux. § 1) podwoyny płod; podwoyne drzwi; podwoyny grosz. 2) podwoyne konie; podwoyny woz.

żołnierz podwoyny, dwoy żołd biorący. Doppelt-Söldner; Soldat der doppelten Sold bekommt. soldat qui reçoit double paie.

Podwoyski. Gerichts-Frohn, Ausruffer, Forder-Knecht. crieur publique; héraut; huissier-crieur.

** Podwrot. Umsturtz, Hintertreibung. renversement, ruine, déstruction. § na podwrot szczęśćia mego.

Podwyż, *adv.* höher. plus haut; plus haut, au dessus de. § ptak ten podwyż buia.

Podwyższam co, *v. m. F. podwyższę.* 1) erhöhen, höher machen. 2) erhöhen, erheben, befördern. 3) erhöhen als den Preis. 1) hausser, rehausser, exhausser, élever d'avantage, hausser d'avantage. 2) élever, avancer qu. à une dignité. 3) hausser, rehausser, surhausser le prix, les marchandises. § 1) podwyższył dom o iednym piętrze. 2) podwyższał ich na urzędy. 3) podwyższył żołnierzom żołdu o dwa grosze; podwyższyć pieniądze, cenę towarow.

podwyższać się. 1) sich erhöhen, höher steigen. 2) steigen, eine höhere Würde erhalten. 3) steigen als der Preis. 1) s'élever, s'avancer, se hausser en dignité; se pousser, s'agrandir. 3) se hausser, se surhausser, monter comme le prix. § 1) to drzewo co rok śię podwyższa. 2) podwyższył śię na tę godność. 3) drogość, cena, zboże podwyższa śię.

Podwyższanie, podwyższenie. 1) Erhöhung. 2) Erhebung, Beförderung. 3) Erhöhung des Preises. 1) exhaussement, élevation, haussement; action de hausser. 2) avancement, élevation, promotion. 3) surhaussement de prix. § 1) podwyższenie wału, wieży. 2) podwyższanie kogo na urząd.

Podwyższony. eig. u. sig. erhöhet. *prop. & fig.* élevé, exhaussé. § śćiany podwyższo-

wyżſzone; prętko z podłego ſtanu nad godność, nad zasługi podwyżſzony; cena podwyżſzona.
Podymne, *g. podymnego.* Rauchfang-Geld. le fumage, impôt ſur les cheminées. § podymne płacić.
Podżegacz. Anhetzer. un atiſe-querelle, moteur, incitateur.
Podżegam, *obſ. v. m. F. podżgę.* entzünden. mettre en feu, enflammer.
podżegać. anhetzen, anreitzen, anflammen. inciter, animer, pouſſer, enflammer. § podżegła go żona do tego uczynku; miłość ią co dźień barźiey podżegała.
***podżegać śię.* ſich verleiten laſſen, gereitzet werden. ſe laiſſer aller à une paſſion; devenir enflammé de. § podżegł śię do miłośći.
***podżegł śię do gniewu, do zapalczywośći.* er erzürnete. il s'eſt irrité; il s'eſt mis en colère.
Podźiał. 1) Theilung, Abtheilung. 2) Eintheilung. 1) un partage. 2) repartition. § 1) byłem przy podźiele; wchodźić z kim w podźiał. 2) podźiał monety, wag i miar.
podźiałem nie zuchwałem. nichts mit Gewalt, alles mit Billigkeit. tout par équité rien par force.
Podźiękować za co, *F. podźiękuię.* danken. remercier de.
Podźiękowanie. Danck. remerciment.
Podźielenie. 1) die Theilung, das Theilen. 2) Philoſ. Eintheilung. 1) le partage, l'action de partager. 2) *Philoſ.* la diviſion, le partage d'un tout en ſes parties. § 1) podźielenie łokćia na ćwierći. 2) podźielenie na częśći iakiey rzeczy.
Podźielić co, *F. podźielę.* theilen, eintheilen. partager, diviſer. § łupy miedzy żołnierzow podźielił; ten zyſk miedzy śię podźielili.
Podźielność. Theilbarkeit. diviſibilité. § każda rzecz ma ſwoię podźielność według ſzerokośći, długośći.
Podźielny. 1) theilbar, vertheilbar. 2) Mathem. Grösse, Zahl, die getheilt werden soll. 1) diviſible; qu'on peut partager. 2) *Matém.* le dividende; le nombre ou la grandeur qu'on doit diviſer. § 1) każda wielkość ieſt podźielna. 2) podźielny ieſt liczba, ktora śię przez drugą dźielić może, iako ieſt ſześć, gdy ią dźielę przez trzy.
Podźielony. getheilt, eingetheilt. partagé, reparti.
Podźiemek, *g. podźiemka. (aracidne)* płonka bezliſtna albo płonka korzeń, bo wſzyſtka korzeń; źiemianka, bezliſt. ein gewiſſes Gewächs das keine Blätter und nur eine Wurtzel hat, an welcher es in der Erde ſeine Frucht trägt. eſpèce de plante ſans feuilles, dont la racine porte le fruit ſous la terre.
Podźiemny, pod źiemią albo w źiemi leżący. unterirrdiſch, das unter der Erde iſt. ſoûterrain, qui eſt ſous terre.
podźiemni ludźie. Geogr. die Gegenfüßler. *Géogr.* les antipodes, *m.*
*Podźierzam, *v. m. F. podźierzę.* ein wenig mit den Händen halten. tenir un peu avec les mains.
Podźieśiątny. zehn zählig; zehn in ſich haltend. de dix; qui contient dix; composé de dix.
Podźiewam co, *F. podźieię.* etwas wo laſſen, wo hin thun. laiſſer, mettre; faire de.
gźieś podźiał tę kśiążkę. wo haſt du das Buch gelaſſen. qu'avez vous fait du livre? où avez vous laiſſez le livre? § nie wiem gdźiem noż podźiał.
ieſt to gdźie podźieć. man hat ſchon einen Ort, wo man es hin thun kan. on a un endroit de l'y mettre.
podźiać śię. 1) wohin kommen, wo bleiben. 2) ſich begeben, ſich wenden. 1) devenir, être emploié; s'emploïer. 2) ſe tourner, aller, ſe rendre en un lieu. § 1) gdźie śię pieniądze podźiały; nie wiedźieć gdźie śię podźiało. 2) gdźie śię Panowie podźieli; nie wie gdźie śię podźieie; gdźie śię podźiał ſyn twoy; przed nim nie wiem gdźie śię podźieć (podźiać).
nie wiedźieć gdźie śię podźiał. man weiß nicht wo er geblieben iſt. on ne ſait ce qu'il eſt devenu.
Podźiewiątny. neun Stück in ſich haltend. de neuf; compoſé de neuf.
Podźiw, *indec.* } Verwundrung. admiration, étonnement.
Podźiwienie. } § z podźiwieniem całego świata; podźiwienie i zadumienie nam to czyni.
na podźiw; do podźiwienia. 1) wunderſamer Weiſe. 2) ſehr viel. 1) à ravir, admirablement, avec admiration. 2) beaucoup, terriblement. § 1) na podźiw tę kśiążkę przetłumaczył. 2) na podźiw ma pieniędzy.
podźiwienie ſprawuiący. wunderſam. ſurprenant, étonnant.
podźiwienia godny. wunderſam, wundernswürdig. admirable, digne d'admiration.
Podżoga, Pożoga. Zunder, Nahrung des Feuers oder einer Leidenſchafft. aliment, nourriture du feu, d'une paſſion. § ztąd bierze, ma podżogę pycha.
Podżupek, *g. podżupka.* Unter-Saltz-Aufſeher

ſeher oder Unter-Richter. Sous-Inſpećteur pour le grenier à ſel; Sou-Juge des ſalines.
*Podźta; poydźcie. gehet. allez.
*Podźwa; podźmy. laßt uns gehen. allons.

* * *

Dergleichen Endigungen der *Imperativorum* werden in gemeinen Reden offt gebrauchet. *le langage familier donne ſouvent ces terminaiſons aux autres Imperatifs.*

Podźwignąć, Podźwignienie, *vid.* Poddźwignąć, Poddźwignienie.
Poeta, Wierſopis. Dichter, Poet. poëte.
Poetycki. / Poetyczny. } Poetiſch. poëtique.
poetyczna mowa. gebundene Schreib-Art. Poëſie, des vers, ſtile poëtique.
po poetycku, poetycznie, Poetiſch, nach der Poeten Weiſe. poëtiquement, en poëte.
Poetyka. 1) Dichtkunſt. 2) Schule, wo die Dichtkunſt gelehret wird. 1) la poëtique, l'art de faire des vers. 2) la poëtique, la claſſe où l'on enſeigne la poëtique.
Poezya. Poeſie, Verſe. Poëſie; des vers. § czytamy w Poezyach Twardowſkiego.
Pofolgować, Pofolgowanie, *vid.* Folguię, Folga.
Pogadać, *F. pogadam.* ein Weilchen reden. parler, s'entretenir un peu avec qu. § pogadaliśmy z ſobą.
Pogadzam, *v. m. F. pogodzę.* 1) vertragen, verſöhnen. 2) widerſtimmige Stellen eines Buchs vergleichen. 1) racommoder, remettre enſemble bien des gens qui ſe ſont brouillez; réconcilier ceux qui ſont en diférent. 2) concilier, acorder, combiner les paſſages d'un livre qui ſemblent étre contraires. § 1) pogodził niezgodnych braći. 2) pięknie ſobie preciwne w Piśmie S. pogodził mieyſca; zdanie pogadzaiące.
pogodźić śię. ſich vertragen. ſe réconcilier; ſe remettre bien avec qu; tranſiger. § pogodźili śię chwała Bogu; pogodź śię z twoim bratem.
Poganiacz. 1) Ochſen-Treiber; Eſel-Treiber u. d. g. 2) Stachel, Stock, Peitſche womit das Vieh fortgetrieben wird. 3) Sternk. Wagen-Mann, Bären-Hüter, ein Nord-Geſtirn am Bär. 1) bouvier, vacher; ânier, gardeur de beufs, d'ânes *&c.* 2) aiguillon, foüet ou baguette pour toucher les beſtiaux. 3) *Aſtron.* bouvier un conſtellation ſeptentrionale auprès de l'ourſe. § 1) naiąć do wołow poganiacza. 2) poganiacz laſka, bicz, koſtur, ktorym woły w oraniu poganiaią. 3) w poganiaczu liczą gwiazd 23, drudzy 28, aż do 34.
Poganiam, *v. m. F. pogonię.* 1) Vieh treiben, jagen. 2) auf der Flucht einholen, gefangen nehmen. 1) porter, faire aller, pouſſer en avant, chaſſer, mener, toucher une bête. 2) ateindre, joindre qu. dans la fuite; prendre, arrêter les fuïards ou les fugitifs. § 1) poganiać woły, konie na pole. *2) pogonił (złapał) zbiega.
pogonić śię za kim. einem nachſetzen, nachjagen. talonner, pourſuivre qu; courir après qu.
poganiać śię, vid. *pognać śię.*
Poganianie. das Forttreiben eines Viehes. l'action de pouſſer en avant une bête.
Poganin, / **Pohaniec. } 1) ein Heide. 2) ein gottloſer Menſch. 1) un païen, un gentil. 2) libertin, homme profane, irréligieux, qui n'a point de réligion. § 1) poganow gromił; pohańca nawroćił; poganie pierzchnęli. 2) poganinie cożeś zrobił.
Poganka. / **Pohanka. } eine Heidin. une païenne.
**poganka, vid.* Tatarka 1).
Pogańſki. heidniſch. païen, qui regarde les païens.
pogańſki ſyn. Böſewicht. méchant homme, ſélerat, coquin. § odrwiłeś mię pogańſki ſynu.
po pogańſku, / *Pogańſkie, } *adv.* heidniſch. à la païenne.
Pogańſtwo. 1) das Heidenthum, heidniſcher Gottesdienſt. 2) die Heiden, heidniſche Völcker. 3) Racker-Pack, böſes Geſindel. 1) le gentiliſme, le paganiſme. 2) gentilité; les païens; les gentils & les idolatres. 3) canaille, racaille, engeance; gens de ſac & de corde.
Pogarda. Verachtung. mépris, dédain, rebut.
Pogardzam co, *v. m. F. pogardzę.* verachten. mépriſer, rebuter, dédaigner.
Pogardzanie, pogardzenie. das Verachten; die Verachtung. mépris; l'action de mépriſer. § pogardzenie świata i doczesnośći iego.
Pogarſzam co, *v. m. F. pogorſzę.* 1) verſchlimmern. 2) ärger machen ein Uebel, verſchlimmern eine Kranckheit. 1) empirer, faire pire, rendre plus mauvais. 2) rengreger, aigrir, augmenter un mal, une maladie.
pogorſzyć ſobie. ſeinen Zuſtand verſchlimmern, ſchlechter machen. rendre ſa condition pire, plus mauvaiſe; empirer ſon marché.

pogorszyć się. sich verschlimmern; ärger werden. empirer, devenir plus pire.
co raz się pogarsza choremu; co raz się choroba pogarsza. es wird mit dem Kranken immer schlimmer. sa maladie se rengrége, empire, s'aigrit, s'augmente, croît de jour en jour.
Pogarszanie, pogorszenie. Verschlimmerung. déterioration; action par la quelle une chose devient pire.
pogorszenie zdrowia, choroby, rany. Verschlimmerung der Kranckheit, des Schadens. rengrégement, augmentation de maladie, de mal.
*Pogębek, *g. pogębka;* policzek. eine Ohrfeige. souflet; coup de souflet.
*Pogębkuię, policzkuię. Ohrfeigen geben. soufleter qu; donner des souflets à qu.
Poglądam, *v. m. F. poyrzę, spoyrzę.* schauen, sehen, ansehen. envisager, regarder; jetter, porter le yeux, les regard sur; voir. § pogląda na mię z oka; spoyrzał na mię nie wiem czemu; poglądał po ludziach; poyrzyy w niebo.
poglądać po sobie. sich selbst besehen. se regarder, se mirer, se voir.
spoyrzy ktora godzina. sehe was die Uhr ist. regardez à vôtre montre.
miłosierdnym na ubogich pogląda okiem. er siehet die Armen mit einem mitleidigen Auge an. il regarde les pauvres d'un oeil de pitié.
Poglądanie, spoyrzenie. Anblick, das Anschauen. regard; l'action de regarder.
Pogładźić czego, *F. pogładzę.* 1) ausglätten. 2) verbessern, ausbessern. 1) aplanir, lisser, unir polir. 2) limer, corriger, retoucher, revoir.
Pogłoska. Ruf, Geschrey. bruit qui court. § pogłoska się ta ztąd wszczęła.
*Pogłowie. ⌉ Kopf-Geld. capitation, al-
Pogłowne. ⌋ louage, *m.* droit qui se leve sur chaque tête ou personne.
Pogłowszczyzna. Geld-Busse vor einen zufälligen Todtschlag. amende pécuniaire pour un homicide casuël.
Pogmatwać co, *F. pogmatwam.* zerknillen, zerdrücken. chifonner, écacher, brouiller, farfoüiller.
Pognać, *F. pognam, vid.* Poganiam.
pognać się. zu lassen, sich bespringen lassen, von einigen Thieren. *parlant de quelques bêtes:* couvrir; saillir; s'acoupler pour la génération.
Pogoda. 1) gutes Wetter. 2) Witterung, Wetter, Himmel. 3) Gelegenheit, Zeit zu etwas. 1) beau tems; serenité de l'air & du tems; tems serein. 2) ciel, tems, saison, disposition de l'air. 3) tems, ocasion, sujet. § 1) w pogodę iechać; pogoda iest; wiatr pogodę uczynił. 2) pogoda niepewna, niestateczna, zła, śnieżna, burzliwa. 3) pogoda, czas dobry, wczesność na co, okazya do czego; pogodę na co upatrzyć; pilnować, patrzyć pogody.
za pogodą. bey Gelegenheit. ocasionellement; dans l'ocasion.
za pogody. bey gutem Wetter. dans le tems serein.
i w pogodę piorun uderzy. auch beym guten Wetter schlägt der Donner ein. le tonnerre tombe aussi au tems serein.
morska pogoda. die See-Stille. bonace, calme, *m.*
pogodę czynić, wypogodźić niebo. gut Wetter machen. rendre serein; rendre clair.
Pogodźić, *vid.* Pogadzam.
Pogodno, pogoda iest, *adv.* es ist gut Wetter. il fait beau tems. § pogodno było iakośmy wyieżdżali.
Pogodny. 1) gut, schön, vom Wetter. 2) was gut Wetter macht. 3) gelegen, geschickt, als eine Zeit. 1) beau, clair, serein. 2) qui rend serein, qui cause beau tems. 3) heureux, beau, propre à entreprendre, à tenter qu. ch. § 1) pogodny dźień, chwila pogodna, niebo pogodne. 2) wiatr pogodny wieie. 3) pogodny czas; pogodną okazyą, godźinę do czego upatrzyć.
Pogoń. ⌉ Leute so zum Nachsetzen geschi-
Pogonia. ⌋ cket werden. gens qu'on détache pour poursuivre les fuïards ou un fugitif. § posłał za nim pogoń, pogoń nieprzyiaćioł dośćignął; pogoń za nim poszedł.
pogonia. das Nachsetzen; das Verfolgen der Flüchtlinge. la poursuite des fuïards ou des fugitifs. § z pogoni się wracać; w pogonią wyprawił za nim kawaleryą; ochotnik uniosł się w pogonią; na pogoni go złapano.
iść, iechać, puśćić się w pogonią (w pogoń) za kim. einem nachjagen, nachsetzen, nachhauen. talonner, poursuivre qu; se mettre aux trousses de qu.
Pogonia. Wappenk. 1) das Lithauische Wappen. 2) geharnischter Arm mit einem Säbel, wie in der Polnischen Flagge zu sehen ist. 3) ein Reuter der einen Pfeil abschiesset. 4) einige andre Wappen so diesen Nahmen auch haben. *Blas.* 1) les armes de Lituanie. 2) un bras armé tenant un sabre, comme il se fait voir dans le pavillon de Pologne. 3) cavalier qui tire un fléche. 4) *il y a encore quelques armes qui portent ce nom.* § 1) pogonia iest herb Litewski. 2) pogonia iest ręka z dobytą szablą iako

na fladze Rzeczypofpolitey. 3) pogonia ieſt iezdźiec z łuku ſtrzelaiący. 4) pogonią śię także naſtępuiące nazywaią herby: mąż nagi ſmoka kolący; mąż zbroyny na koniu; ręka uzbroiona z dobytą ſzablą; klucz za kopytem ſtoiącym leżący.

Pagończyk, Ogończyk, Powała. Wapenk. Wurf-Eiſen ſo auf einem halben Reif ſtehet; aus der Krone gehen zwey Hände bis an die Ellbogen. *Blaſ.* harpon ou flèche avec un fer fort large deſſus un demi-cercle; ſur la couronne ſe préſentent deux mains iſſantes jusqu'aux coudes.

Pogonić, *vid.* Poganiam.

Pogorzały, *vid.* Pogorzelec.

Pogorzeć, *F. pogorzę.* abbrennen, im Feuer aufgehen. être conſumé par le feu; périr dans un incendie. § dom pogorzał; koła wozowe pogorzały, bo ich nie ſmarowano.

Pogorzelec, *g. pogorzelca;* pogorzały. ein Abgebrandter. celui qui a perdu ſes biens dans un incendie.

*Pogorzel, *f.* / Pogorzelina. / Pogorzeliſko. — Brand-Stelle, Brand-Stätte. le lieu d'incendie; place où une maiſon, une ville ont péri par incendie.

Pogorſzyć, *vid.* Pogarſzam.

Pogorzenie. Feuers-Brunſt, Feuer-Schaden. perte cauſée par l'incendie.

Pogotowiu, *adv.* fertig; bey der Hand; bereit. tout prêt; à main; prêt à la main. § ma racyą pogotowiu; rozkazał mi bydź pogotowiu.

Pograbić, *F. pograbię.* 1) harcken, rechen. 2) confiſciren. 1) râteler; amaſſer, ôter avec le râteau. 2) confiſquer. § 1) pograb te zagony, ganki, słomę. 2) pograbiono te towary do ſkarbu.

Pogranicze. Reichs-Grentze. confins, frontiére, limite.

Pograniczny. Grentz-. limitrophe; frontiére, qui eſt ſur les limites d'un païs. § pograniczne miaſta.

Pograwam, *v. m. F. pogram.* ein wenig ſpielen. joüer un peu. § pograymy ſobie. *ſerce mi pograwa do tego.* mein Hertz ſaget es mir, daß ich es thun ſoll. mon coeur me conſeile, me dit de le faire.

Pogrążam co, *v. m. F. pogrążę.* 1) unterſencken, untertauchen. 2) ſtürtzen, ins Unglück bringen. 1) plonger, noïer, ſubmerger, enfoncer dans l'eau, faire couler à fond. 2) ſubmerger, abîmer, perdre, ruiner qu. § 1) wały okręt pogrążyły. 2) pogrążył mię do dna.

pogrążam śię, / Pogrąznąć, *F. pogrąznę.* — grąże śię, zanurzam śię, na dno idę, tonę. untergehen, verſincken. être ſubmergé s'enfoncer dans l'eau, couler à fond. § pogrąznąć w powodźi.

Pogrążenie. Ertränckung, Verſenckung. ſubmerſion.

Pogrążony. / Pogręzły. — verſuncken. coulé à fond, plongé, noïé. § pogręzłe okręty.

Pogrobek, *g. pogrobka.* Nachwaiſe; ein Kind, das nach des Vaters Tod gebohren iſt. un poſthume, qui eſt né après la mort du Pére.

Pogrodka. 1) Gatter, Rechen, geflochtene Pfähle am Schutz-Gatter eines Teiches. 2) Garten-Beet. 1) écrille, écrilloir devant la bonde d'un étang. 2) planche de terre, carreau de jardin.

**Pogrom. Niederlage. déroute, défaite. § z pogromu nieprzyiaćielſkiego powraca.

**Pogromić, *F. pogromię.* zerſtreuen. défaire, battre, mettre en déroute. § pogromić woyſko.

Pogrożba. / Pogrożka. — Drohung, Bedräuung. menace, commination.

Pogruchotać co, *F. pogruchocę.* zerſchmettern. fracaſſer, briſer, froiſſer.

Pogrzeb, chowanie umarłego. Begräbniß, Beerdigung. enterrement, ſépulture, funérailles, *f. plur.*

pogrzeb komu ſprawować. einen zur Erde beſtatten. faire les funérailles de quelqu'un.

Pogrzebać, *F. pogrzebię.* beerdigen. enſevelir, enterrer, inhumer, mettre en terre un mort. § pogrzebliśmy śioſtrę twoię.

Pogrzebaczka, koczarga, ſzorulec, pośiak. Back-Ofen-Krücke, Schürr-Stock. furgon un inſtrument de boulanger.

Pogrzebiony. begraben. enſeveli, enterré.

*Pogrzebnica, cmentarz. Kirchhof, Gottes-Acker. un cimétiere, un alfange.

Pogrzebny. / Pogrzebowy. — Leichen-, zum Begräbniß gehörig. funèbre, funéraire, ſépulcral, qui regarde les funérailles.

pogrzebna pioſnka, pogrzebny wierſz. Leichen-Lied, Leichen-Gedicht. élegie, air triſte, chanſon lugubre, poëme funèbre, où l'on raconte les loüanges du mort.

mowa pogrzebowa. Leichen-Rede. oraiſon funèbre.

pogrzebne kopii łamanie albo kruſzenie. Brechung der Lantzen bey Begräbniß eines Ritters. l'action de rompre les lances aux funérailles d'un chevalier.

pogrzebny

pogrzebny obiad; ſtypa. Trauer-Mahlzeit. banquet funèbre.

Pohałaſować ſobie, *F. pohałaſuie.* lärmen, ein Geſchrey machen. tintamarrer, tempéter; faire du bruit.

pohałaſować śię. ſich zancken, uneinig werden. ſe quereller; ſe prendre de paroles.

Pohamować co, *F. pohamuię.* hemmen, bändigen. reprimer, domter.

Pohamowanie. Hemmung. l'action de domter, de refréner.

Pohańbić, *F. pohańbię.* verſchmähen. deshonorer, outrager.

Pohańbienie. Schmähung. outrage, *m.* ignominie, deshonneur.

** Pohaniec, *g. pohańca.* ein Heide. un gentil, un paien.

Poiadam, *v. m. F. poiem.* 1) viele Speiſen aufeſſen. 2) nach der Mahlzeit eſſen. 1) chaſſer bien aux plats; piler, bien manger; manger beaucoup de mets. 2) manger après le repas. § 1) wſzyſtkie poiadł potrawy; poiadł. 2) poiada wety.

poiadam ſobie. langſam, mit Gemächlichkeit eſſen. manger proprement, délicatement; manger en goûtant petit à petit; manger avec commodité.

Poiąć, *vid.* Poymuię.

Poiazd. } breites Ruder. un aviron ou ra-
Poiazda. } me dont le plat eſt fort large. § wiatrom poiazdami dodawać lotu.

*Poię, *poie, piał,* pieię. 1) krähen wie ein Hahn. 2) ſingen. 1) chanter comme le coq. 2) chanter.

Poię, *poi, poił.* träncken, zu Trincken geben. abreuver, donner à boire; faire boire quelqu'un.

Poięćie, zrozumienie, koncept. 1) Einſicht, Kenntniß, Erkenntniß, Wiſſenſchaft. 2) 2) Philoſ. Begrif. 1) intelligence connoiſſance, notion, pénétration, compréhenſion. 2) *Philoſ.* idée, perception, concept, conception. § 1) poięćie ięzyka francuſkiego, nauki iakiey; poięćie czego rozumem; prętkość poięćia; do poięćia łacny i ſnadny do nauczenia śię; do poięćia Boga to droga.

za łeb twarde poięćie. im Schertz: Kopfſtöſſe lernen merken. *burles.* il n' y a meilleure règle qu'un chinfrenau.

poięćie słabe, niedoſkonałe. eine ſchwache und mangelhafte Kenntniß. une connoiſſance défectueuſe & imparfaite.

Poiednać, *F. poiednam.* verſöhnen. réconcilier, racommoder, remettre bien enſemble.

poiednać śię. ſich vertragen. ſe réconcilier, ſe remettre bien avec qu.

Poiednokrotnie, *adv.* ein mahl. une fois.

Poiednokrotny. einmahlig. d'une fois.

Poiedynczo, *adv.* einzeln, zu einem. un à un; ſéparément.

poiedynczo powracaią. ſie kommen einzeln zurück. ils reviennent ſéparément. § poiedynczo z przegraney powracali batalii.

Poiedynczy. einzeln. ſeul, ſéparé des autres, un à un; ſingulier. § poiedyncze słowa.

poiedynczą, ſam a ſam, adv. einzeln, Mann für Mann. ſeul à ſeul; ſeul contre ſeul; tête à tête. § każdego poiedyńczą wezmę na śię.

Poiedynek, *g. poiedynku.* 1) Einheit, Einzelheit. 2) Zwey-Kampf. 3) Kampf-Jagen, Kampf der Thiere. 1) unité. 2) düel, monomachie; combat ſingulier; combat entre deux perſonnes. 3) joûte, combat d'animal à animal. § 1) poiedynek ieſt początek każdey liczby; od prawey ręki śię kładą poiedynki, na drugim mieſcu dźieśiątki, na trzećim ſta i tak daley. 2) wyzwać kogo na poiedynek; ſtanąć w poiedynku. 3) ſokoł gdy z drugim ptakiem poiedynek odprawuie, wzbiia śię wyſoko.

poiedynkiem. einzeln, Mann für Mann. l'un après l'autre; chacun à part; par tête; chacun de ſon côté, d'homme à homme. § podiedynkiem ſwoie rady dawaią; poiedynkiem śię biią nie w kupie.

Poiedynkowy. 1) einzeln, nur einer. 2) einfach, das nicht duppelt iſt. 3) einzeln, nur für eine Perſon eingerichtet. 4) zum Zwey-Kampf gehörig. 1) un ſeul, qui n'eſt pas acompagné. 2) ſimple, qui n'eſt pas double. 3) acommodé, fait pour une ſeule perſonne. 4) ſingulier; qui concerne le düel; de düel. § 1) był tam sługa poiedynkowy, ſam ieden bez drugich; poiedynkowych po polu widźiałem żołnierzow. 2) łańcuch poiedynkowy; piwo poiedynkowe a nie dupłowe. 3) zbroie, łoże poiedynkowe; czołn poiedynkowy iednemu tylko służący. 4) poiedynkowa bitwa, potyczka.

Poiedynokrotnie, } *vid.* Poiednokro-
Poiedynokrotny, } tnie.

Poiętnie, *adv.* 1) begreiflich, begreiflicher Weiſe. 2) lehrſamlich. 1) d'une maniére concevable. 2) docilement, avec docilité.

Poiętność, Poiętość rozumu. 1) Begriff, Begreiflichkeit. 2) Gelehrigkeit. 1) facilité, ou faculté de comprende; com-

préhenſion; capacité, portée de l'eſprit. 2) docilité.

Poiętny. 1) das ſich umgeben, begreifen, erreichen läßt. 2) begreiflich, das man einſehen kan. 3) gelehrig, der leicht etwas einſiehet. 1) aiſé à empoigner, à entourer ou à ateindre. 2) compréhenſible, intelligible, concevable, qui peut être compris. 3) docile, pénétrant. § 1) poiętny ręką, śiećią, ktorego łacno doſtać, poymać, obiąć. 2) rzecz poiętna rozumem, ku poięćiu łacna, wyrozumna. 3) poiętny to człowiek, poymuiący rozumem łacno.

Poięty, *conf.* Poymuię. begriffen, gefaßt. compris, entendu.

Poieżdżam, *v. m.* * *F. poieżdżę.* 1) fortreuten, fortſegeln, weiter gehen, ſeine Reiſe fortſetzen zu Waſſer oder zu Pferde. 2) reiſen, Länder beſuchen. 1) continuër ſa courſe, pourſuivre ſon chemin, ſon voiage; avancer, aller en avant à cheval ou par eau. 2) voiager; voir, courir le monde, les païs. § 1) poieżdża okręt. 2) poieżdżał wiele świata; poieżdżił kraie, miaſta.

Poiutrze, *adv.* & *ſubſ.* über morgen; der übermorgende Tag. après demain; le jour d'après demain.

Poiutrzeyſzy. übermorgend. d'après demain.

Pokąd, *adv.* 1) bis. 2) bis wie lange. 1) jousques, jousqu'à ce. 2) jousques à quand. § 1) potąd tu zoſtanieſz, pokąd nie zapłaćiſz. 2) pokąd śię bawić będźieſz?

Pokał. ein Pokal. bocal. § pokał dobrego przyniosł wina.

Pokapłonić, *F. pokapłonię.* viele Hähne kappen. chaponner, châtrer beaucoup de chapons.

nos zwieśili iakby ich pokapłonił. ſie hiengen die Naſen als wie die gekappten Hähne. ils baiſſoient la crête comme les coqs nouvellement chatrez.

Pokarm. 1) Speiſe, Nahrung. 2) Station; Abfütterung der Pferde auf der Reiſe. 1) aliment, nourriture. 2) ſtation, halte, deſcente qu'on fait en chemin pour donner à manger aux chevaux. § 1) pokarm to pośilny. 2) na pierwſzy mię odprowadźili pokarm; daleko ieſzcze do pokarmu.

Pokarmowy. Nahrungs=. de nourriture; qui concerne la nourriture.

Pokarmuię. abfüttern die Pferde auf der Reiſe. faire halte en chemin pour donner aux chevaux à manger. § raz pokarmuiąc w karczmie.

Pokaśliwam. 1) öffters Huſten. 2) einem zuhuſten. 1) crachoter, touſſer ſouvent. 2) faire ſigne à qu. en touſſant; hucher qu.

Pokaśliwanie. 1) öffterer Huſten. 2) das Zuhuſten. 1) crachotement, toux fréquente. 2) ſigne qu'on donne en touſſant.

Pokątnie, *adv.* verſtohlner Weiſe. à la dérobée; en cachette; furtivement.

Pokątnik. } ein Menſch der immer im Win-
Pokątny. } ckel ſteckt. hibou, reclus; homme qui ſe cache, qui fuit la lumiére.

pokątny. heimlich, verſtohlen. clandeſtin, qui ſe fait à la dérobée, furtif. § pokątne ſzepty z Panią; pokątny chleb ſmaczny, *prov.*

pokątny rzemieślnik. Pfuſcher, Behn=Haſe. gâte-métier; artiſan qui travaille en cachette.

Pokatować, *F. pokatuię.* zurichten, zerfetzen, zerhauen. maltraiter, bourreler, traiter qu. en bourreau; hacher de coups. § tak go pokatowali, że mieyſca nie było na nową ranę.

*Pokawić co, *F. pokawię.* den Handel, das Spiel verderben. gâter une bonne afaire par mépriſe ou à deſſein. § pokawił zamysły moie; iuż śię do woli naſzey nakłaniali, gdy moy kolega zbytnią śmiałośćią wſzyſtko pokawił.

Pokaz. Erweiſung. témoignage, *m.* preuve, marque de. § pokaz łaſki, życzliwośći.

Pokazale, *adv.* anſehnlicher Weiſe. avec beaucoup de pompe, avec éclat, avec aparence.

Pokazałość. Anſehen, Anſehnlichkeit. faſte, *m.* pompe, éclat.

Pokazały. anſehnlich, prächtig. pompeux, faſtueux, ſpecieux.

Pokazanie, pokazowanie. 1) Weiſung, Zeugung. 2) Vorzeigung, Vorlegung der Urkunden, Documentirung. 3) Erweiſung, Erweis, Zeugniß, Beweis. 4) eine Scene in einer Comödie. 1) l'action de montrer. 2) exhibition, production, répréſentation des piéces, des titres & des preuves. 3) témoignage, *m.* marque viſible, déclaration, démonſtration, preuve convaincante. 4) ſcene, la partie d'un acte dramatique. § 1) dźiękuię za pokazanie nam drogi, towaru tego. 2) pokazanie liſtu, dowodow, munimentow. 3) na pokazanie ułomnośći ludzkiey. 4) pokazanie pierwſze, drugie, trzećie w akćie komedyynym.

pokazowanie śię chełpliwe, pompa, wyſtawność. Ruhmſucht, Prahlerey; das

Großthun. oſtentation, aire de vanité; montre, parade.

Pokazany. 1) gewieſen. 2) erwieſen, bezeugt. 1) montré. 2) temoigné. § 1) pokazany zegarek mi śię nie podoba. 2) za pokazane łaſki służyć będę.

Pokaźićiel, *g. pokazićiela.* Weiſer, Zeiger. celui qui montre.

Pokazuię, *v. m. F. pokażę.* 1) weiſen, zeigen. 2) beweiſen, erweiſen. 1) montrer, faire voir, découvrir. 2) faire connoître; faire paroître; démontrer, prouver. § 1) pokaż mi liſt. 2) pokazał ſwoię umieiętność, ſpoſobność; pokazał mi w tym wielką łaſkę.

pokazuiąc, ſkazuiąc, ukazuiąc. klärlich, auf eine überzeugende Art. demonſtrativement, d'une maniére convaincante.

pokazuiący. klar, überzeugend. démonſtratif, convaincant.

pokazować po ſobie; dać znać po ſobie. zu verſtehen geben; ſich mercken laſſen. donner à connoître, à entendre; faire comprendre, faire connoître. § pokazuie iawnie niechęć po ſobie.

pokazać śię. 1) ſich ſehen laſſen, erſcheinen. 2) ſich aufführen. 3) ſich bezeugen. 1) paroître, aparoître, étre vû, ſe faire voir. 2) agir, ſe conduire, ſe comporter en. 3) faire connoître ſa joïe, ſa triſteſſe par les geſtes; paroître. § 1) pokazuie śię okręt na morzu. 2) pokazał śię (ſtanął, ſtawił śię) grzecznie, łaſkawie. 3) pokaż śię weſołym; pokazuie śię wielce bydź ućieſzonym, zasmuconym z tego.

ztąd śię pokazuie. daraus erhellet, daraus iſt zu erſehen. d'où il eſt évident, il eſt clair; de là il paroît; on en peut voir.

pokazać śię, ukazać śię komu na oczy. einem unter die Augen treten. ſe préſenter devant les yeux de qu.

pokazać śię z czym chełpliwie. mit einer Sache prahlen, großthun. faire parade, faire montre, faire gloire de quelque choſe; ſe montrer, ſe faire voir.

Poki, *adv.* 1) ſo lange. 2) bis. 3) bis wie lange? wie lange? 1) tandis; autant que; autant de tems que, tant que. 2) jusqu'à ce que; tandis que. 3) combien de tems? jusqu'à quand? § 1) poki ſzczęśćie służy. 2) poki zima nie naſtąpi. 3) pokiż będźiemy ſzukać, piſać, płakać?

poki świat będźie światem. ſo lange die Welt eine Welt bleiben wird. tandis que le monde ſera monde.

poki - aż. ſo lange — bis. jusqu' à ce que—. § poki będę ſpał, aż mię obudźiſz.

poki deſzcz będźie nie wynidę. ſo lange es regnet, werde ich nicht ausgehen. tant que la pluïe durera je ne ſortirai.

poki — poty; poki — tak długo. wie lange— ſo lange. pendant que—; tant que—; tandis que—; ſi long tems que —. § poki żyiemy, poty grzeſzemy; poki ludźie, poty grzechy.

Pokinąć, *F. pokinę.* 1) wincken. 2) verachten, verlaſſen, verwerfen. 1) faire ſigne de la tête, de main. 2) mépriſer, abandonner, rejetter, rebuter. § * 1) pokinął (kiwnął) na mię ręką. 2) pokinął tym urzędem, światem.

Pokład. 1) Boden als von Brettern; Tabulat. 2) Eſtrich, Gebälcke, Boden zwiſchen den Stockwercken eines Gebäudes. 3) Hinterlage, anvertrautes Gut. 4) ein geſtürtzter Acker. 1) plancher, tout ce qu'on étend pour y marcher. 2) entablement, travaiſon, *f.* la ſéparation des étages des logis. 3) dépôt, conſignation; ce qu'on met entre les mains d'une perſonne pour le garder. 4) terre qui a le prémier labour. § 1) pokład moſtowy; pokład na bagniſku. 2) pokład w budowaniu. 3) pokład czyy u śiebie chować. 4) pokład roli.

w pokład dać co. etwas in treue Hände niederlegen. mettre qu. ch. en depôt.

pokład okrętowy. Oberlauf, Schiff-Verdeck. tillac, pont d'un vaiſſeau.

pokład okrętowy oſtatni. die unterſte Decke im Schiff. franc-tillac.

pokład wozowy, popona. Wagen-Decke von Leinwand oder Leder. bache, banne; toile ou cuir dont on couvre un chariot.

Pokładam. belegen, beziehen, bedecken als mit Marmor. boiſer; plaquer, lambriſſer; couvrir, garnir, revétir comme de marbre. § pokładać marmurem, tarćicami.

pokładać nadźieię w kogo, w co. ſeine Hoffnung in einen oder etwas ſetzen. mettre ſon eſpérance en.

pokładać rolą. den Acker ſtürtzen, ſolchen zum erſten mahl ackern. donner le prémier labour à un terre.

deſzcz, wiatr pokłada zboże. der Regen, der Wind leget das Getreid. la pluïe, le vent couche lez blez.

* *pokładam (mam, kładę) za to; tak kładę.* ich halte davor. je répute; je crois, je ſuis perſuadé que.

pokładam, v. m. F. położę. deponiren, in treue Hände niederlegen. dépoſer, mettre en dépot, conſigner.

pokładać śię. 1) ſich lehnen, ſich auflegen. 2) ſich legen als die Aehren. 1) s'apuier, ſe ſoutenir ſur qu. ch. 2) ſe coucher, verſer,

verſer, ſe renverſer en bas par la pluïe comme le blé. § 1) pokłada śię na ſtole, na moim ramieniu. 2) zboże śię pokłada od wiatru, włoſy od deſzczu.

Pokładalny. geſchickt zum Unterlegen. propre à étendre, à mettre ſous une autre choſe.

Pokładanie. 1) Hinlegung eines anvertrauten Guts. 2) die Stürtzung des Ackers. 3) Tafel-Werck, das Täfeln; das Beziehen, Belegen mit Brettern, mit Marmor. 1) l'action de dépoſer, de mettre en dêpot. 2) la prémiére façon qu'on donne à un champ. 3) boiſage, *m.* ou l'action de revêtir, de garnir une choſe comme de planches, de marbre. § 1) pokładanie pokładu u kogo. 2) pokładanie roli na źimę. 3) pokładanie marmurem, tarćicami, poſadzką.

Pokładany. 1) belegt, bezogen als mit Marmor. 2) hingelegt, anvertraut. 1) couvert, garni de marbre; boiſelé, plaqué. 2) dépoſé, mis en depôt.

pokładana rola. geſtürtzter Acker. champ qui a la prémiére façon.

Pokładnik, co pokładu u kogo pokłada. Hinleger, der etwas zu verwahren giebt. dépoſiteur, celui qui met en dépôt.

pokładnik, pokład przyymuiący. Verwahrer eines hinterlegten Guts. dépoſitaire, qui eſt chargé d'un dépôt.

Pokładny. Schau-, das zur Schau hingeſetzet wird. expoſé pour étre vû. § pokładna potrawa.

pokładny chleb. Schau-Brod im Alten Teſtament. pain de propoſition dans l'ancienne Loi.

Pokładźiny, *plur.* der Groß-Vater, die erſte Nacht der neuen Eheleute. après-pucelage, *m.* la prémiére nuit, où les nouveaux mariez couchent enſemble.

**Pokładźinny. hochzeitlich. nuptial, de nôces.

pokładźinna piosnka. Hochzeit-Gedicht, Hochzeit-Lied. chant nuptial; épitalame, *m.*

Poklaiſtrować co, *F. paklaiſtruię.* 1) bekleiſtern. 2) beſcheiſſen, mit Menſchen-Koth beſchmieren. 1) pâter, empâter enduire avec de la cole de farine. 2) embrener, remplir de merde. § 1) poklaiſtrował okna, ſpary. *2) koſzulę poklaiſtrował.

poklaiſtrować śię. in die Hoſen thun, ſich mit Koth beſudeln. défoncer, s'embrener.

Poklaiſtrowany. 1) bekleiſtert. 2) beſchiſſen. 1) empâté, plein de colle de farine. 2) merdeux, embrené.

Poklękam, *F. poklęknę.* niederknien. ſe mettre à genoux; s'agenouiller.

Pokłon. 1) die Verehrung Gottes. 2) Fußfall. 3) Aufwartung ſo man einem macht. 4) Gruß, Empfehl, Empfehlung. 1) l'adoration que nous devons à Dieu. 2) réverence, proſternation de celui qui ſuplie. 3) réverence qu'on fait à une perſonne de qualité. 4) compliment, reſpects, *m. plur.* baiſe-mains, *m. plur.* aſſurance de reſpect. § 1) pokłon Bogu przyzwoity; pokłon czynić Bogu. 2) niewiaſta przy pokłonie ſwoim krola o ſprawiedliwość prośiła. 3) pokłon krolowi uczynił. 4) JMći Panu N. naynižſzy, głęboki moy pokłon oddaię; naynižſzy pokłon ſkładam do nożek JMći Pana N.

ſwoy pokłon komu oddać. bey einem ſeine Aufwartung machen. faire la réverence, préſenter ſes reſpects à qu.

Pokłośie. das Aehren-Leſen. l'action de glaner.

Pokoiowy. 1) zum Zimmer gehörig. 2) Friedens-; den Frieden betreffend. 1) de chambre; qui regarde quelque chambre, quelque apartement. 2) de paix; qui a du raport à la paix.

pokoiowy, ſubſ. *g. pokoiowego.* Cammer-Bedienter; ein Edelmann ſo im Zimmer dem Herrn aufwartet. ſerviteur de chambre; gentilhomme qui ſert ſon maitre dans la chambre.

Pokolenie. 1) Stamm, Haus, Geſchlecht. 2) Stamm im Volck Iſrael. 1) race, famille, lignée, ſouche, maiſon. 2) tribu, en parlant du Peuple d'Iſraël.

Pokonany. 1) niedergeſchlagen, überwältigt, überwunden. 2) überzeugt. 1) abatu, renverſé, terraſſé, vaincu. 2) convaincu.

człowiek pokonany na umyśle. ein niedergeſchlagener Menſch. homme abatu.

Pokonywam, *v. m. F. pokonam.* 1) niedergeſchlagen, überwältigen, zu Boden ſchlagen. 2) überzeugen. 1) abatre, écraſer, fouler aux piez; achever, vaincre, aſſommer. 2) convaincre. § 1) pokonał nieprzyiaćiel to państwo; pokonał tak možnego nieprzyiaćiela. 2) pokonać kogo słowy, dowodami.

Pokora. die Demuth. humilité.

*Pokorniczek. ein demüthiger Menſch. un homme fort humble. § nędzny pokorniczek go prośił.

Pokornie, *adv.* demüthiglich. humblement.

Pokorny. demüthig. humble. § pokorną i uniżoną mową prośił.

pokorney głowy miecz nie śćina. ein demüthiges

thiges Haupt trifft kein Schwerdt. humilité passe par tout.
pokorna prośba. demüthige Bitte. supplication.
Pokos. eine abgemähete Wiese. un pré fauché.
Pokoszczam, *v. m. F. pokoszczę.* firnissen, lackiren. laqueter, vernisser; enduire, couvrir de vernis. § pokośćić stolik.
Pokost. Firniß. vernis.
Pokostnik. Firniß-Mahler, Lackirer. vernisseur.
Pokoszczenie. 1) das Lackiren. 2) lackirte Arbeit, Firniß-Arbeit. 1) vernissure, aplication de vernis. 2) vernissure, le vernis apliqué sur le bois.
Pokoszczony. gefirnißt, lackirt. verni, vernissé.
Pokoy. 1) der Friede; ein Friedens-Schluß. 2) Ruhe, Friede. 3) ein Zimmer, ein Gemach. 1) la paix; un traité de paix. 2) paix, repos, tranquillité, quiétude. 3) apartement, chambre. § 1) pokoy z kim uczynić, zawrzec; w pokoiu miśleć o woynie potrzeba, *prov.* warować sobie pokoy skuteczny; iuż długo Polska w słodkim obfituie pokoiu; luby to pokoy; piękny pokoy do nas się wraca; pokoy stanowić, krzewić, pomnażać, rwać, gwałćić, wzruszać. 2) pokoy mam; pokoiu zażywam; pokoy kocha. 3) przepyszne pokoie; iest w pańskim pokoiu.
w pokoiu żyć nie chce. er kan nicht in Ruhe leben. il ne sauroit demeurer en patience.
pokoy na umyśle; pokoy umysłu. Gemüths-Ruhe. repos d'esprit; tranquilité de l'esprit.
pokoy na czas; pokoy do czasu. Stillstand. trève, suspension d'armes.
day mi pokoy. laß mich zu frieden. laissez moi en paix. § day mi pokoy tą nauką, tą grą.
Pokraiać co, *v. m. pokroię.* 1) zerschneiden. 2) zerlegen, transchieren. 1) découper, couper en plusieurs morceaux. 2) trancher la viande.
Pokraianie. das Zerschneiden. découpement.
Pokraka. 1) traurige Begebenheit, Unfall. 2) Händel, Zanck. 1) catastrophe; événement fâcheux; chose fâcheuse. 2) querelle, débat. § 1) ćiężka na mię napadła pokraka. 2) miałem z nim pokrakę.
na Pokraczki orać. zwey Furchen ackern, und zwey brach liegen lassen. labourer un champ en faisant deux sillons & en laissant autant en friche.

Pokrapiam, *v. m. F. pokropię*; kropię. besprengen. arroser, jetter de l'eau çà & là. § deszcz ziemię pokropił; pokrop izbę wodą.
Pokrapianie, pokropienie, kropienie. Besprengung. arrosement, mouillure.
Pokrapiany, pokropiony. besprengt. arrosé, mouillé.
Pokraść, *F. pokradnę.* 1) viel Sachen stehlen. 2) ausschreiben, ausschmieren. 1) voler beaucoup de choses. 2) piller un auteur. § 1) kto rzeczy pokradł. 2) pokradł autora.
Pokretnik ziele. (*athanasia*) Reinfarn. tannée, tanaisie.
* Pokreśić, *F. pokreszę,* } pokrześlić. 1)
Pokreślić, *F. pokreślę,* } bekritzeln, mit Zügen beschreiben. 2) durchwandern. 1) raïer, faire des raïes, grifonner. 2) courir, batre la campagne, le païs. § 1) pokreślić papier piorem, czym kończatym; gwiazdarz figury pokreślił. *2) pokreślił (schodźił) pola, lasy.
Pokreślenie. Zerkritzelung, Bekritzelung. grifonnage, raïures, *f. plur.*
Pokreślony. zerkritzelt, bekritzelt. grifonné, raïé.
Pokrewna. Bluts-Verwandtin. parente, celle qui nous est joint par le sang.
Pokrewność. Bluts-Freundschaft. parentage, *m.* parenté, proximité de sang, consanguinité.
Pokrewny. Bluts-Freund, Verwandter. parent, qui est issu du même sang.
Pokrowiec, *g. pokrowca.* Ueberzug, worinnen man etwas verwahret. envelope, fourreau, maniére d'étui qui sert à couvrir, à conserver qu. ch.
pokrowiec postawowy. Ueberzug über ein Stück Tuch beym Tuchhändler. toilette dont le marchand drapier couvre une piéce de drap.
pokrowce pistoletowe. Pistolen-Kappen von Tuch. faux-fourreaux, *plur. m.*
Pokryćie, *adv.* 1) verdeckt, auf eine verborgene Art. 2) verstellt, nicht aufrichtig. 1) d'une maniére couverte ou cachée. 2) avec déguisement, avec simulation, couvertement; à couvert.
Pokryćie, *subs.* *1) Decke zum bedecken. 2) Dach, Schirm. 1) couverture, chose qui sert à couvrir. 2) couverture de toit; couvert, couverture d'un bâtiment; le toit. § 1) a co iest pod tym pokryćiem. 2) pod pokryćiem na słupach murowanych stoią galery.
Pokrytość. Verstellung. dissimulation, déguisement, mauvaise foi.
Pokryty. 1) bedeckt. 2) verstellt. 3) verdeckt, unverständlich. 1) couvert, caché. 2) cou-

2) couvert, feint, dissimulé, déguisé. 3) obscur, couvert. § 1) kilimem stoł pokryty. 2) cerą szczerości fałszywe pokryte serce. 3) dość to wyraźne choć pokryte były słowa.

Pokrywacz. 1) Bedecker. 2) einer der sich verstellt. 1) celui qui couvre qu. ch. 2) dissimulateur, celui qui se déguise.

Pokrywam, *v. m. F. pokryię.* 1) bedecken. 2) verstellen, verheelen. 1) couvrir, mettre quelque couverture sur. 2) couvrir, voiler qu. ch. de; cacher qu. ch. sous; déguiser qu. ch. avec; dissimuler. § * 1) pokryy (nakryy) stoł. 2) pokrywać swoie wady, cnoty, krzywdy; żal swoy swobodną pokrywał cerą; często Judasza nabożnym Apostołem, wilka owcą pokrywaią.

pokrywać się. sich verstellen. se déguiser. § pokrywa się płaszczem nędzy.

Pokrywanie. das Bedecken. l'action de couvrir.

Pokryweczki, *plur.* ziele, *vid. rzęsa wietrzna.*

Pokrywka. 1) eine Topf-Stürtze. 2) Deckel über ein Gefäß. 1) un couvercle de pot. 2) un couvercle pour couvrir l'ouverture d'un autre vase. § 1) pokrywką przykryy garnek. 2) pokrywka u tabakierki, u tłoku, u skrzyni.

pod pokrywką. 1) unter dem Schein, unter dem Deck-Mantel. 2) verblümt, mit verdeckten Worten. 1) sous ombre, sous prétexte, sous aparence de. 2) sous des paroles couvertes; en mots, en termes couverts; couvertement; en donnant à entendre. § 1) pod pokrywką przyiaźni moiey szuka zguby. 2) dość wyraźnie choć pod podkrywką mu powiedział, wytknął.

Nie wiem co się pod tą pokrywką warzy. das ist ein verdecktes Essen vor mich. ce sont des plats couverts pour moi.

Pokrzepiam, *v. m. F. pokrzepię.* stärcken, erfrischen, aufrichten; Kräfte, Muth geben. rafraîchir, ravigoter, refaire, rétablir, fortifier, donner de la force. § pokrzepić zwątlone siły, chorego, smutnego.

pokrzepiaiący. stärckend. corroboratif, confortatif, fortifiant.

pokrzepiaiące lekarstwo. stärckende Artzeney, Stärckung. un corroboratif.

pokrzepić się. sich erholen, Kräffte bekommen. revenir, se refaire, se ravoir, reprendre ses forces, se rétablir, se remettre de; se rassurer, être fortifié; se rafraîchir.

Pokrzepienie, pokrzepianie. Erfrischung, Aufrichtung, Stärckung. rétablissement; rafraîchissement; tout ce qui sert à réparer les forces. § pić wino dla sił pokrzepienia; przeieżdżać się dla pokrzepienia zdrowia.

Pokrzepiony, pośilony. erfrischt, gestärckt. refait, rafraîchi, fortifié.

Pokrzesuię czego, *v. m. F. pokrzeszę.* 1) beschaben, behauen, befeilen, beschneiteln. 2) verbessern. 1) décrasser, émonder, ébrancher; ôter ce qui est superflu d'un arbre ou d'une autre chose. 2) polir, décrasser, limer, perfectionner, corriger, retoucher.

Pokrzyk. Geschrey. *cris*, grande clameur.

pokrzyk ziele (mandragora) Alraun. mandragore, mandegloire.

Pokrzykam. } jauchzen, frohlocken, schreyn
Pokrzykuię. } vor Freuden. s'écrier, faire des aclamations, jetter des cris de joïe.

Pokrzywa. Nessel. ortie.

pokrzywa drobna, dzika, żagawka albo żegawka bo dożega. (urtica sylvestris) kleine Brenn-Nessel. ortie sauvage; ortie gringette.

pokrzywa martwa, głuch. (urtica foetida) taube Nessel. ortie morte; ortie puante.

pokrzywa morska pław morski. See- oder Meer-Nessel, ein kleiner Fisch. sart; ortie marine; ortie de mer, un petit poisson.

w pokrzywach się wylągł; oyciec iego w pokrzywach ślub odprawował. er darf seinen Vater nicht nennen. il est du côté gauche; il est comme le loup qui n'a vû jamais son pére.

pokrzywami sparzyć. mit Nesseln brennen. ortier.

pokrzywami się sparzyć. sich mit Nesseln brennen. s'ortier.

Pokrzywiam co, *v. m. F. pokrzywię.* krumm biegen; verbiegen, krumm machen. courber, forcer, plier à force.

Pokrzywienie. Verbiegung. courbûre; maniére dont une chose est pliée.

Pokrzywiony. gebogen, verbogen. plié, courbé avec force; forcé. § pokrzywione talerze.

Pokrzywka ptaszek. Nessel-König, ein Zaun-König mit einem aufrecht stehenden Schwantze. sorte de roitelet ou d'oiseau fort petit dont la queuë se dresse en haut.

Pokudlać włosy. die Haar zerzausen. décoifer, décheveler; mettre en desordre les cheveux.

Pokudlany. zerzauset, mit verwirrten Haaren. échevelé.

pokudlane włosy. zerzausete Haare. teignasse.

Pokusa. 1) Versuchung. 2) Gespenst. 1)

tentation. 2) un revenant; un spectre, gobelin, esprit folet. § 1) wielką pokusę ma do tego albo na to: pokusę czuię, ćierpię; uwiodły go do tego pokusy. 2) pokusy są w tym domu.

iak na pokusę rzekł do mnie. er sprach mich zu versuchen. il a dit pour me tenter.

Pokuśićiel. Versucher. tentateur.

Pokuśićielka. Versucherin. tentatrice.

Pokuska. Bergmännchen, ein Gespenst in Bergwercken. un homocule, esprit folet de montagne.

Pokuszam, *v. m. F. pokuszę.* einen versuchen. tenter quelqu'un.

pokuśić śię o co. etwas versuchen, zu erhalten suchen. tenter, entreprendre, faire une tentative d'obtenir qu. ch.

Pokuszenie. Versuchung. tentation. § nie wodz nas w pokuszenie.

Pokupić, *F. pokupię.* aufkaufen, zusammenkaufen. acheter en quantité. § pokupił zboże na droższe przedanie.

Pokuta. 1) Reue, Leid. 2) Büssung; aufgelegte Busse vom Beicht-Vater oder von sich selbsten. 3) Pänitentz, Strafe so man einem Ordens-Bruder aufleget. 1) resipiscence, pénitence; douleur, tristesse de nos péchez. 2) pénitence, peine que le Prêtre impose au pénitent, ou qu'on s'impose à soi même. 3) peine qu'on impose à un Réligieux. § 1) pokuta iest cnota chrześćiańska, pokutę za grzechy czynić. 2) pokuta kośćielna iawna albo taiemna od spowiednika naznaczona; zadać na pokutę; zadać sobie iaką pokutę; udam śię na pokutę. 3) pokutę dać zakonnikowi.

pokuta Sakrament. das Sacrament der Busse. pénitence; le sacrement de pénitence.

za pokutę. zur Büssung. pour suplice; pour pénitence. § za pokutę co przyiąć, czynić; za pokutę pośćić muśi miasto inszego karania.

Pokutnik, pokutuiący. der Busse thut. pénitent.

Pokutuię za co. Busse thun; büssen. faire la pénitence.

Pokutny. Buß-. de pénitence, pénitenciel; qui concerne la pénitence.

pokutne psalmy. die Buß-Psalmen. les pseaumes pénitenciaux (de la pénitence).

Pokwapliwość. Hastigkeit, Uebereilung. précipitation, trop grande hâte.

Pokwapliwy. hastig, der sich übereilet. emporté, qui agit avec précipitation. § pokwapliwy to człowiek.

Poł, *adv.* 1) halber, bey einem *Substantivo.* 2) halb, hinter einer Zahl von 20 an; von den Zahlen bis 20 saget man połtora, połtrzećia, połczwarta *&c.* 1) demi, la moitié de, *avec un substantif.* 2) & demi, *après un nombre depuis vingt; en parlant des nombres jusqu' à vingt on dit:* połtora, połtrzećia, połczwarta *&c.* § całe poł dnia czekałem; poł wołu rozćiętego; poł sta, poł tyśiąca. 2) 20½. dwadźieśćia i poł; dwadźieśćia ieden i poł; połpiąta, połszosta, połśiodma *&c.*

* * *

Die *Substantiva*, so mit poł componiret werden, erscheinen meistens im *genitivo* und sind alsdenn *neutra* und *indeclinabilia*; seltner kommen sie im *Nominativo* vor, mit Beybehaltung ihres *generis* und ihrer *declination*, welche Art bequemer wäre, wenn sie der Gebrauch allemahl erlauben wollte. *Les substantifs qui se composent avec* poł, *se mettent ordinairement au génitif & deviennent neutres & indeclinables; quelque fois ils paroissent au Nominatif en gardant ses genres & ses déclinaisons; cette maniére seroit plus commode mais l'usage ne la permet pas toujours.*

weź poł złota poł śrebra. nimm halb Gold halb Silber. prenez moitié argent moitié or. § poł tego poł owego; poł wody, poł wina.

poły, plur. indec. zwey Helfften. deux parties.

w poł. 1) in der Helffte. 2) in der Mitte. 1) par moitié; par le milieu. 2) au milieu. § 1) wziąć w poł oszczep. 2) w poł obiadu, wieczerzy przyszedł; w poł dźiedźińca, pola mię potkał.

w poł kogo uiąć. einen um den Leib fassen. prendre qu. par le milieu du corps.

w poł, na poł, na poły, przez poły. halb, um die Helffte. demi, à demi, à moitié. § na poł darmo dostał; ocet piwny na poł z wodą; krolowie na poł są bogami; iest przez poły uczony; w poł nagi; na poł piiany, w poł umarły.

iest na poły blazen. er ist ein halber Narr. il est à demi fou.

na poł to zgniłe. das ist halb verfault. cela est à moitié pourri.

na poł, na poły to wywarz. laß dieses halb, bis auf die Helffte einsieden. faites cela bouillir jusqu' à la consomption de la moitié.

na dwie poły, na poły rozdźielić. in zwey Helfften theilen. partager en deux, en deux parties, par moitié.

w poły przećiąć. mitten von einander hauen.

fendre en deux, trancher par le milieu, en deux parties.
na poły wiſzeć, śiedźieć. ſich niederkauern. ſe baiſſer ſur le derriére, s'acroupir.
na większe poły. gröſten theils. en plus grande partie. § na większe poły świat zbłazniony.
Poła. Schooß am Pohlniſchen Kleide. le pan; le bas du devant d'une robe Polonoiſe depuis la ceinture. § w ten czas ieſzcze słudzy połą talerze ućierali.
Połać, *f.* Reihe Häuſer. rangée de maiſons.
Połaiać, *F. połaię.* ausſchelten. repprimander, gronder, reprendre. § połaiał corkę o to.
Połaianie. Schelt-Worte. reprimande, gronderie.
Połaiany. geſcholten. reprimandé, grondé. § połaiany od Pana.
Polak. ein Pole. un Polonois. § Polacy bitwę wygrali; w polu i upale żyiący Polak.
po ſzkodźie Polak mądry. nach dem Schaden wird er erſtlich klug. il eſt ſage après le coup.
Połamać co, *F. połamię.* vieles zerbrechen. briſer, caſſer beaucoup de.
Połap. eine Stuben-Decke. le plancher au haut de la chambre.
Połamanie. Zerbrechung. l'action de briſer.
na połamanie nałogow dźiećięćia. die Sitten des Kindes zu bändigen. pour domter, pour arrêter les moeurs de l'enfant.
Połamany. zerbrochen. briſé, rompu, caſſé.
Połanek — *śiedźieć na połanku.* ſich niederkauern. s'acroupir; ſe baiſſer ſur le derriére; être à croupeton.
Polanie. 1) Begieſſung. 2) die Glaſur auf dem Töpfer-Zeug. 1) arroſement. 2) le plomb ſur la poterie.
Polany. begoſſen. moüillé, arroſé.
Polapa. Schlinge Vögel und Thiere zu fangen. lacet, colet pour atraper quelque bête ou quelque oiſeau.
Połarkuſzek, *g. pułarkuſzka.* ein halber Bogen Papier. une demi-feuille de papier.
Połarkuſzkowa, foliałowa księga. ein Buch in Folio. un livre in folio. § połarkuſzowa karta, połarkuſzowy kſztałt księgi.
Polarny. Polar-. Polaire. § gwiazda polarna albo żeglarſka.
polarny, dachowy zegar. eine Equinoctional-Sonnen-Uhr. cadran équinoctial.
Polarka. Flinder, Flitter vom geſchlagenen Metall. oripeau, clinquant.
Połbaryłe. eine halbe Barille. demi-bari.

Połbożek. halber Gott. demi-Dieu. § połbożek i połczłeka.
Połbrat, brat iedney matki inſzego Oyca. Halb-Bruder. frere utérin; né d'une même mére; demi-frére.
Połcegły. halber Ziegel. un demie-brique.
Połcerkla. halber Zirckel. un demi-cercle; un hemicicle.
Połcerklowy. halbzirckficht. qui eſt fait en demi-cercle.
Połćięćiwy. Meßk. ein Sinus. *Géom.* un ſinus.
Połcudzoźiemca. halber Ausländer. demi-étranger.
Połćwierći, osma część czegokolwiek. ein Halb-Viertel, ein Achtel. un huitiéme, un demi-quart; la huitiéme partie de qu. ch.
połćwierći łokćia. ein Achtel; ein Achtel von der Elle. octave; un huitiéme d'aune.
księga na kſztałt połćwierćarkuſzowy. ein Octav-Band. un in octavo.
Połczłowieka. halber Menſch. demi-homme.
Połczwarta czego. viertehalb. trois & demi.
Połczwartny, połczwarta zamykaiący w ſobie. viertehalb in ſich haltend. de trois & demi.
Połdragmy. Halbquentchen. une demie-dragme.
Połdrogi. halber Weg. la mi-chemin, la moitié du chemin.
Połdźiałek, *g. połdźiałka.* eine halbe Canone. moïenne, eſpèce d'artillerie.
Połdźieśiąta. zehntehalb. neuf & demi.
Pole. 1) ein Feld. 2) Feld, Krieg. 3) Feldzug. 4) Feld-Schlacht. 5) Feld, Jagd. 6) Feld eines Wappens. 7) der Grund eines Gemähldes, eines Zeuges. 8) Meßk. Raum, Gröſſe einer flachen Figur. 9) Fach auf dem Schach- oder Dam-Brett. 10) fig. Feld, Gelegenheit, Platz, Anlaß. 1) campagne, champs, *plur. m.* 2) campagne, champ de Mars, guerre. 3) campagne, expédition de guerre. 4) champs de bataille. 5) champagne, chaſſe. 6) champ, le fond de l'écu. 7) champ de tableau, le fond d'une étofe. 8) *Géom.* aire; la grandeur, la capacité d'une figure. 9) caſe, carreau, petit quarré ſur l'échequier ou le damier. 10) *fig.* champ, matiére, ſujet, ocaſion. § 1) pśie pole pod Wrocławiem wiekopomną ſtaropolſkiey dźielnośći będźie pamiątką; odkryte albo otwarte pole. 3) żołnierz w pole idźie, z pola ſchodźi; polem bitwę wygrać, przegrać, śię potykać; w czyſtym

czyſtym go zbił polu; nie morze ale pole i ſzabla Polakom służy. 3) podczas oſtatniego, przyſzłego pola. 4) wydać, ſtawić nieprzyiaćielowi pole; pola dotrzymać; pole otrzymać, utraćić. 5) zaprawić pſa do pola. 6) pole pod herbem; orzeł biały w czerwonym polu. 7) pole pod wyſzywaniem, malowaniem, haftowaniem, tkaniem. 8) pole figury geometryczney. 9) pole na ſzachownicy; krol ieſzcze do ſtąpienia dwa wolne ma pola. 10) plac i pole maſz do pochwał; otworzyło śię pole wſzelkim ſakcyom; znayduie zawſze pole otwarte ſwoim wykładom.

pole rycerſkie albo żołnierſkie. geraumer Platz oder Feld zum Schieſſen, Werfen und andern Exercitien. un champ ſpatieux, où l'on s'éxerce à tirer, à lancer & aux autres éxercices.

ptaſze pole. Vogel-Herd. aire d'oiſelier.

w pole wyniść. ins Feld gehen, zu Felde ziehen. ſe mettre en campagne, en marche.

w pole kogo wywodźić, wywołać. einen bey der Naſe führen. mener, tirer qu. par le nez.

Połeć, *m. g. połćia.* 1) eine Speck-Seite. 2) groſſe Schrote, lang geſchnittenes Stück Fleiſch. 1) flèche; moitié de cochon; flicte ou flique de lard. 2) groſſe tranche de chair; une groſſe piéce de chair coupée en long. § 1) ma dwa połćie; tłuſty połeć. 2) połeć męſa.

tłuſty połeć ſmarować. Waſſer in den Brunnen tragen. porter de l'eau à la mer.

rozwalić kogo na połeć. einen von oben von einander hauen. trancher qu. en deux d'enhaut.

Polecam co komu, *v. m. F. polecę.* empfehlen. recommender.

Polednia. Schwebe, hängende Stange Kleider darauf zu hängen. gros bâton ataché au long par les deux bouts, ſur lequel on pend des habits. § na polední bekieſę zawieśić.

Polędźwica. Lenden Braten, Stück aus den Lenden. filet, chair qui ſe lève au deſſus des reins. § polędźwica wołowa, ſarnia.

polędźwica świnia. Lenden-Stück vom Schwein. filet de porc.

Polegam, *v. m. F. polegę.* 1) liegen, ſich lehnen auf etwas. 2) ſich auf einen verlaſſen. 3) ankommen, ruhen, beruhen auf etwas. 4) fallen, auf dem Platz bleiben. 1) s'apuïer, ſe ſoutenir ſur. 2) s'apuïer, ſe repoſer, compter ſur; ſe confier à. 3) dépendre de, être en pouvoir de. 4) tomber par terre, demeurer ſur la place, reſter mort. § 1) polegam na laſce, na słabey trzćinie. 2) polegam w tey ſprawie na łaſce, na przyiaźni twoiey. 3) na tym cała ſprawa polega, na nim rządy polegali. 4) na martwym poległ placu; poległ cały regiment od dźiał, od miecza.

wſzyſtek ćiężar Pańſtwa na nim polega. die gantze Laſt des Reichs lieget auf ihn. tout le poids de l'empire eſt ſoutenu, repoſe ſur lui.

Poległy. geblieben, gefallen, erſchlagen, überwunden. abatu, vaincu, terraſſé; étendu ſur la place. § poległe woyſka.

Poleiek, *g. poleyku.* Poley-Wein. du vin de puliot.

Połek, *g. połku.* ein Polniſches Regiment. un regiment Polonois. § w Połku krola Jego Mośći ieſt chorągwi letkich dźieśięć, w Połku Hetmana wielkiego koronnego chorągwi pięć.

Polekku, *adv.* langſam, allmählig, unvermerckt. peu-à peu, ſans violence, inſenſiblement.

Polepa, oblepa, polepienie tła, ſtropu, śćiany. Lage von Kalck oder Gyps, ſo die Mauer bedecket. crépi de muraille, la couche qui eſt immédiatement ſur le mur; enduit de mortier, de plâtre, ou de chaux & gros ſable. § gruba polepa śćian głos traći; polepa śćiany, ſtropu.

Polepiam co, *v. m. F. polepię.* 1) bekleben. 2) bewerfen, verwerfen mit Kalck. 1) atacher, enduire d'une matiére gluante. 2) crépir, couvrir de mortier un mur. § 1) polepił obrazki po śćianach.

Polepienie. 1) das Bekleben, das Ankleben. 2) das Bewerfen der Mauer. 1) l'action d'atacher, d'enduire avec de la cole. 2) crépiſſure, crepiſſement, l'action de crépir.

Polepiony. 1) beklebt. 2) beworfen mit Kalck. 1) enduit, ataché avec de la cole. 2) crépi. § 1) polepiona kśiążka papierem tureckim. 2) śćiany tynkiem polepione.

Polepſzam śię, *v. m. F. polepſzę*; poprawiam śię. ſich beſſern, ſich bekehren. s'amender, corriger ſes moeurs; ſe corriger, changer de vie, ſe convertir.

polepſzać czego. 1) beſſern, beſſer machen. 2) zulegen, mehr geben. 1) amander, méliorer, faire mieux, corriger, rabonir, rendre meilleur; améliorer. 2) ofrir plus; augmenter le prix, le loier. § 1) polepſzył żyćia ſwoiego; polepſzyć maiętnośći. 2) polepſzę ći w targu; polepſzyłem mu myta.

polepſza

polepſza ſię choremu. es wird mit dem Krancken beſſer. le malade ſe porte mieux, il ſe refait, il ſe rétablit, il eſt convaleſcent; ſa maladie s'adoucit, diminuë § nie polepſzyło ſię i umarła; polepſzy ſię mu iutro.

Polepſzenie. Verbeſſerung. correction, amandement.

polepſzenie zdrowia. Wiedererlangung der Geſundheit, Beſſerung eines Krancken. meilleur état de la ſanté.

Poler. Glätte, Glantz. poli, poliſſure, liſſure, bruniſſure, éclat luiſant d'une choſe. § poler piękny.

Polerowanie. das Polieren. polliſſure, bruniſſure; l'action de polir.

Polerowany. } 1) poliert, geglättet. 2) ge-
Polerowny. } ſittet. 3) verbeſſert, ausgearbeitet. 1) poli, bruni, liſſé. 2) poli, civiliſé. 3) poli, cultivé. § 1) polerowane żelazo. 2) polerowny człowiek; polerowane narody. 3) polerownym piſze piorem.

Poleruię. 1) polieren, glätten. 2) einem höfliche Sitten beybringen. 3) ſchärfen, üben, beſſern. 4) ausbeſſern eine Rede, eine Schreib-Art. 1) polir, liſſer, brunir, rendre poli. 2) polir, civiliſer, rendre plus civile. 3) éguiſer, cultiver, ouvrir, rendre plus ſubtil. 4) polir, corriger, rendre plus exact le ſtile, le diſcours. § 1) polerować zwierciadło. 2) polerować dzikie narody. 3) nauki rozum poleruią. 4) polerować mowę, ięzyk, ſtyl.

polerować ſię. höfliche Sitten annehmen, ſich ſelbſten beſſern; wachſen, zunehmen in einer guten Eigenſchaft. ſe polir ſoi même; ſe faire, ſe former, ſe rendre plus parfait dans qu. ch. § palerować ſię w naukach, w obyczaiach, w ięzykach, w dowćipie.

Polesie. 1) Wald-Land, Waldung; Land voller Wälder. 2) Podlachien eine Woywodſchaft. 1) païs plein de fôrets. 2) Podlachie un Palatinat. § 1) na Polesiu Wołyńſkim. *2) Polesie (Podlaſze) Woiewodztwo z Mazowieckim graniczy.

Polewacz. 1) Begieſſer. *2) Verzinner, Verſilbrer, ſ. Pobielacz. 1) celui qui arroſe, qui repand de l'eau. *2) celui qui étame, qui argente, v. Pobielacz.

Polewam co, *v. m. F. poleię.* 1) begieſſen. *2) verzinnen, verſilbern. 3) glaſieren einen Topf. 4) verpichen, mit Pech vergieſſen. 1) arroſer, moüiller; jetter, repandre de l'eau ſur qu. ch. 2) étamer, argenter. 3) plomber, verniſſer de la poterie. 4) goudronner, poiſſer; enduire de poix. § 1) polał mię wodą; poley zagony. *2) polewać (pobielać) żelazo, oſtrogi. 3) polewać garniec ołowiem.

polewać ogniſko. einen Einzugs-Schmaus halten, wenn man eine neue Wohnung bezogen hat. ſe rigoler à la bievenuë; donner un feſtin dans ſon nouveau logis.

Polewanie. 1) das Begieſſen. 2) das Glaſieren. 1) moüillure; l'action de repandre de l'eau. 2) l'action de plomber la poterie de terre.

polewanie ogniſka. Schmaus bey Beziehung eines Hauſes. la rigole à la bienvenuë; feſtin qu'on donne dans ſa nouvelle demeure.

Polewany. 1) glaſiert. 2) verzinnt. 1) plombé. 2) étamé.

polewany ſmołą. verpicht. poiſſé, enduit de poix.

Polewka. 1) ein Suppe. 2) Brühe zu etwas. 1) ſoupe, potage, *m.* 2) ſauce. § 1) polewka migdałowa, winna, grzybowa, grochowa, z kłoſkow nadziewanych. 2) polewka mięsna; ſzczupak żołtą polewką.

polewka zielna. Kräuter-Suppe. un potage aux herbes.

polewka mleczna. Milch-Suppe. un potage au lait.

polewka ſama przez ſię oſobno robiona. Suppe, dünne Brühe an ſich ſelbſten. bouillon.

polewki wieprzowe. Schwantz-Stück vom Schwein. queuë de porc; piéce de chair de cochon où tient la queuë.

Poley, *g. poleiu* ziele. (puleium) Poley ein Kraut. pilolet, pouliot, pulegium.

poley dziki. (nepeta) wilder Poley. nepeta, puliot ſauvage.

poley włoſki. (pſeudodictamnus) falſcher Diptam. faux dictamne.

poley wodny. (puleium aquaticum) Waſſer-Poley. puliot aquatique.

poley grecki. Griechiſcher Poley. puliot grec.

poley gęsi; pieniężnik. (nummularia) Pfennig-Kraut. nummulaire.

Poleżeć, *F. poleżę.* lange liegen. coucher long tems.

poleżeć ſobie. faulentzen, ſtrönern. faire l'acouchée.

Połfunta } czego. halb Pfund. une demi-
Połfunćie } livre; la moitié d'une livre.

Połfuntowy. halbpfündig. de demi-livre. § kula do działa połfuntowa.

Połgałki; połkręgu. halbe Kugel, Helffte einer Kugel. un demi-globe.

Połgarca. halber Topf. un demi-pot; pinte; la moitié de la meſure qu'on apelle

apelle *garniec*. § day mi połgarca a iemu garniec wina.

Połgębek, *g. połgębka*. halbes Maul. demi-bouche.

połgebkiem mowić. die Worte kauen, halb aussprechen. manger les mots, ne les prononcer pas tous.

Połgłowy. halber Kopf. la moitié de tête.

Połgodźiny. halbe Stunde. demie; demi-heure. § połgodźiny do piątey.

Połgoleni. halbe Wade. la moitié du gras de la jambe. § do połgoleni suknia.

Połgrosza. } halber Groschen. un demi-gros, la moitié d'une grosche.
Połgroszek, *g. połgroszka*.

Połgrzywny. halbe Marck. demi-marc; poids d'orfèvre de quatre onces.

Połhak. Feuer-Rohr mit einem Feuer-Rad. arquebuse, une arme à feu & à roüet.

Polica, połka. angemachtes Brett etwas darauf zu setzen. tablette; ais ataché à la muraille, sur quoi on met qu. ch.

polica do naczyniow stołowych. Schenck-Tisch, Credentz-Tisch. bufet, dressoir.

polica do naczyniow kuchennych. Topf-Brett, Schüssel-Brett in der Küche. armoire à vaisselle de cuisine.

polica do ksiąg. Bücher-Brett. étagére; tablettes, *f. plur*. pour mettre des livres.

police szafy. Fächer im Schrancke. les tablettes ou les ais qui font les séparations dans une armoire.

Policya. Policey, Ordnung in der Stadt. police, réglement de ville.

Policzam, *v. m. F. policzę*. 1) zählen, überzählen, zusammen zählen, rechnen. 2) einen zählen, setzen als unter seine Freunde. 1) comter, suputer, calculer, nombrer. 2) mettre qu. au nombre, au rang de. § 1) kto gwiazdy policzy; z podarunkami co rok wielką policzy sumę z urzędu tego. 2) policz mię miedzy sługi twoie.

Policzek, *g. policzka*. 1) ein Backen am Gesicht, am Helm. 2) Ohrfeige, Backen-Streich, Maulschelle. 3) Befest. die Face oder Gesichts-Linie eines Bollwercks. 4) die Fläche eines Rades. 5) Seite als eines Wasser-Troges. 1) joue, la partie du visage ou du casque depuis les yeux jusqu'au menton. 2) souflet; un coup de la main étenduë sur la jouë; plamuse, mornifle. 3) *Fortif.* face de bastion. 4) le plat d'une rouë. 5) le côté, la face, ou pan comme d'un timbre. § 1) uderzenie w policzek; policzki u szyszaka, u przyłbicy. 2) wyćiąć komu policzek. 3) policzek (przyczołek) narożnika lewy, prawy. 4) policzek koła iest płaskość zwierzchnia albo spodnia koła. 5) policzki albo boki u koryta; wieża o czterech policzkach.

policzek dostać, wźiąć. eine Ohrfeige bekommen. recevoir sur la jouë; recevoir un souflet.

Policzenie. 1) das Zählen. 2) Aufnehmung, Setzung in die Zahl. 1) suputation, action de comter. 2) l'action de mettre qu. au nombre de; reception, agrégation.

Policzony. 1) gezählt. 2) gesetzt, aufgenommen in eine Zahl. 1) comté, calculé. 2) mis au nombre de. § 1) day mu policzone pieniądze. 2) policzony żołnierz; policzony miedzy przyiaćioły, miedzy bogi.

Policzkowanie. Ohrfeigen die man austheilet. les souflets qu'on donne.

Policzkowany. der Ohrfeigen bekommen hat. soufleté, celui qui a receu des souflets.

Policzkowy. Backen-. de jouë. § policzkowy raz, uderzenie.

Policzkuię. Ohrfeigen geben. soufleter, paumer qu.

policzkuiący. der Ohrfeigen austheilet. soufleteur.

Polieder. Meßk. vielseitiger Körper. *Géom.* un poliédre, corps qui a plusieurs faces. § polieder iest bryła o więcey angułach niźli czterech, iako słupy w pięć, w sześć, śiedm grani.

Połiedwabie. halbseidner Zeug. étofe tramé de fleuret; legatine, buratine.

Połiedwabny. halbseiden. tramé de fleuret; buratiné, moitié fleuret & moitié soie. § poł iedwabna wstążka.

Politować śię nad kim, *F. polituię śię*. sich erbarmen. compatir à; avoir pitié; avoir compassion de.

Politowanie. Mitleiden. pitié, compassion. § prośił aby nad nim słuszne miał politowanie.

Politycznie, *adv*. 1) politisch. 2) höflich. 1) politiquement. 2) poliment, d'une maniére civile & polie.

Polityczyny. 1) politisch. 2) höflich. 1) politique, qui est selon la politique. 2) civil, poli, courtois, obligeant. § 1) na tym grunćie polityczne rządy są założone.

Polityk. 1) Staats-Mann, Staats-Verständiger. 2) durchtriebener Mann; verkehrter Staats-Mann, ein Machiavelist. 1) un politique, qui est savant dans l'art de gouverner un état. 2) un polique pervers; un machiavelifte. § 1)

polityk

polityk to ſubtelny, wielki. 2) polityk zły; polityka to ſą poſtępki.
Polityka. 1) Staats-Kunſt; die Politic. 2) verkehrte Staats-Kunſt. 3) Höflichkeit. 1) politique, l'art de gouverner les états. 2) mauvaiſe politique. 3) civilité, galanterie, politeſſe. § 1) w polityce barzo biegły ſtatyſta; polityka dobra. 2) znam ia iego politykę. 3) często ieſt polityka (obyczayność) iego barzo niepolityczna.
Polizacz miſek, talerzow. Teller-Lecker. un léche-plat, écornifleur, un léche-aſſiete, qui léche les plats.
Polizany. beleckt. léché.
Polizowanie. 1) das Lecken. 2) Teller-Leckerey. 1) l'action de celui qui léche. 2) écorniflerie.
Polizuię co, *v. m. F. poliżę.* belecken. lécher.
Połk, *vid.* Połek.
Polka. eine Polin. une Polonoiſe, celle qui eſt née en Pologne.
Połka, *vid.* Polica.
Połkadek, *g. połkadku.* ein kleiner Brau-Bottig. braſſin ou cuve d'une moïenne grandeur.
Połknięcie. das Verſchlucken. l'action d'avaler.
Połknięty. } verſchluckt. englouti, avalé.
Połkniony. }
Połkoła. halbes Rad, halber Zirckel. une demi-rouë, un demi-cercle.
Połkorca. halber Scheffel. demi-boiſſeau.
Połkopy. halbes Schock. une trentaine.
Połkornećie. eine kleine Weiber-Cornette oder Nacht-Haube. une petite cornette dont ſe ſervent les femmes.
Połkoſzek, *g. u.* Wagen-Flechte, Wagen-Korb. claïonne, claïe; ouvrage de vanier qu'on met ſur le chariot.
Połkowniczy. zum Feld-Obriſten gehörig. Colonel; qui eſt au Colonel; de Colonel. § połkowniczy urząd.
Połkownik. Oberſter beym Regiment. Colonel. § wſzyſcy Gienerałowie i Połkownicy.
Połkownikoſtwo. Oberſten-Stelle. la charge d'un Colonel.
Połkowy. zum Polniſchen Regiment gehörig. de Regiment Polonois; qui eſt de Regiment Polonois.
Połkręgu. halber-Kreis, halber Zirckel. un demi-cercle, un hemiſphère.
Połkśiężyca. halber Mond. demi-lune; la moitié du corps de la lune.
Połkśiężyczny. halbmondig. de demi-lune.
Połkufek, *g. połkufku.* halbes Oxoft, halbe Kufe. demi-muid, meſure de 70 pots.
Połkwarty, *conf.* kwarta. halb Quart, ein Achtel vom Polniſchen Topf-Maaß. demi-ſetier, chauveau, la meſure qui contient la moitié d'une chopine.
Połlata. } halber Sommer. la mi-été; la
Połlećie. } moitié de l'été.
Połlibry aptekarſkiey. drey Untzen in der Apothecke. meſure d'apoticaire qui péſe trois onzes.
Połłoćie, *vid.* Połłota.
Połłokćia. 1) halber Arm. 2) halbe Elle. 1) demi-coudée. 2) demi-aune, la moitié d'une aune.
Połłokietny. einen halben Arm, oder eine halbe Elle lang oder breit. long ou large de demi-coudée ou de demi-aune.
Połłota, połłoćie. halb Loth. deux gros; un quart d'once.
Połmacek. zwey Scheffel. meſure pour le grain qui contient deux boiſſeaux.
Połmałżeńſtwo, małżenſtwo doczesne. Art eines unerlaubten Eheſtandes. maniére d'un mariage illégitime.
Połmanćie. Art Weiber-Mäntelchen. ſorte de manteline dont ſe ſervent les femmes.
Połmiarek. in einigen Provintzen ein Scheffel. un boiſſeau, meſure pour le grain dans quelques Provinces. § połmiarek Lwowſki, Samborſki.
Połmężа. halber Mann. demi-homme.
Połmieśiąca. 1) halber Monat. *2) halber Mond, ſ. Połkśiężyca. 1) demi-mois. *2) demi-lune, *vid.* Połkśiężyca.
Połmieśięcznik. Kriegsb. halber Mond. *Fortif.* demi-lune.
Połmieśięczny. halb monatlich. de demi-mois.
**połmieśięczny, połkśiężyczny.* halbmondig. de demi-lune.
Połmiſek, *g. a.* Mittel-Schüſſel. plat qui n'eſt pas trop grand ni trop petit.
Połnieba. Sternk. halber Himmels-Kreis. *Aſtron.* hemiſphère, *m.* motié du globe céleſte.
połnieba widome; połowica nieba widoma. Sternk. die Helffte des ſichtbaren Himmels oder des Welt-Kreiſes. *Aſtron.* l'hemiſphére du ciel viſible; l'hemiſphère ſupérieur.
połnieba niewidome. die Helffte des unſichtbaren Himmels unter der Erde. l'hemiſphère inférieur.
połnieba nadźiemne; śrzodek nieba nad głowami naſzemi; punkt śrzedni nad źiemią. der Zenith, der Scheitel-Punct am Himmel. le zenit; le pole de l'horiſon; le point du ciel qui eſt immédiatement ſur nos têtes.
połnieba podźiemne; śrzodek nieba pod źiemią.

mia. der Nadir, der Fuß-oder Fersen-Punct unter der Erden. le nadir; le point qui est opose au zenit.

Połnoc, Połnocy. 1) Mitternacht. 2) Nord; Nord-Gegend. 1) minuit. 2) le Nord, le Septentrion. § 1) dobrze z połnocy było; w połnocy bywaią pokusy. 2) kray na połnoc leżący.

Połnocny. 1) mitternächtig. 2) nordlich, Nord-. 1) de minuit. 2) septentrional, boreal, qui est de Nord. § 1) połnocny czas. 2) morze połnocne; kray świata połnocny.

połnocne narody. die Nord-Völcker. les peuples septentrionaux.

wiatr połnocny. Nord-Wind. nord; vent de (du) Nord; le Borée; vent septentrional.

Polny. 1) Feld-. 2) zum Feld-Lager gehörig. 3) Feld-, der bey der Armee ein Amt hat. 4) wild, Feld-, von Kräutern. 1) champêtre, de campagne; qui est aux champs. 2) de camp, qui concerne le camp. 3) de camp; qui a un emploi dans l'armée. 4) sauvage qui vient sans être cultivé. § 1) polne urodzaie. 2) zaszańce polne. 3) Pisarz, Kapłan, cyrulik polny. 4) ziele polne, nie ogrodne, dzikie.

Hetman polny, vid. *Hetman Polny.*

buława polna. die Würde eines Unter-Feldherrn. la dignité d'un Général de Camp. § buława polna Koronna, Litewska.

Połodwieczerze. die Zeit gegen Abend. la derniére partie du jour, le tems vers le soir. § ieszcze nie iest po połodwieczerzu.

Połog. die Sechswochen; die Niederkunft. les couches, *f.* enfantement. § żona w połogu leży.

Połokręgu. halber Kreis. demi-cercle, *m.*

Polor, *vid.* Poler.

Połota. Wappenk. ein Arm der eine Fackel hält und mit einem Pfeil durchschossen ist; über der Krone stehen zwey Thürme, auf welchen eine Fahne und ein Krantz gestecket ist. *Blason.* un bras percé d'une flêche tenant un flambeau; une guirlande & une enseigne pendent de deux tours qui se présentent sur la couronne.

Połow. Fang, Beute. prise, proïe, capture, chasse; tout ce qu'on a pris. § połow ryb, ptakow; uszedł owych złotych śiatek, ktoremi nas często szczęście w połow daie.

Połowa, *vid.* Połowica.

Polowanie. die Jagd, das Jagen der Thiere. la chasse; l'action de chasser, de poursuivre les bêtes.

Połowica, połowa. die Helffte. moitié. § połowicę czynię, uymuię, daię, biorę; wywarz to do połowice; wykopano trupow do połowicę całych; połowicą mnieyszy; połowicą uięty; nie doszedł połowicy dni, żywota swoiego.

połowa iabłka. die Helffte vom Apfel. moitié de pomme.

na połowę. halb part, wenn einer etwas findet oder gewinnet. j'y retiens part.

połową więcey. um die Helffte mehr. plus de la moitié, la moitié plus.

połową mniey. um die Helffte weniger. la moitié moins.

połową bogatszy od niego. er ist um die Helffte reicher als er. il est plus riche de la moitié que lui.

na połowę podżielić. in zwey Helfften abtheilen. partager par moitié.

nad połowę. über die Helffte. d'à moitié, plus de la moitié. § wino nad połowe wypite.

Połowiczny. halb. de demi, de moitié.

połowiczny handel. Maskopey-Handel. societé, contract de societé; association. § w połowiczny handel z kim wstąpić.

Połownik. Besitzer einer Helffte. possesseur de la moitié d'une chose.

Połowię, *vid.* Rozpołowić.

Polowy. 1) Feld-, feldicht, Jagd-. 2) 2) Feld, zum Feldlager gehörig. 1) de campagne, champêtre; de chasse. 2) de camp, qui concerne un camp. § 1) stroy polowy; uciechy polowe. 2) okopy polowe.

działo polowe. Feld-Stück, Feld-Canone. piéce ou canon de campagne.

Położenie. 1) Hinlegung. 2) Lage einer Stadt. 1) position, le posage; l'action de mettre, de poser. 2) situation, position, assiette d'une ville. § 1) położenie (kładzienie) słow nieprzystoynych. 2) z gory uważać miasta położenie; okropne spraw moich położenie.

złym położeniem naylepszego zepsuiesz; złym położeniem dobry się zepsuie. Gelegenheit macht Diebe. l'ocasion fait le larron.

Położnica. Sechswöchnerin, Wöchnerin. acouchée, femme qui est dans ses couches.

Położnicy. zum Wochen-Bett gehörig; die Wöchnerin angehend. de couches; qui a du raport aux couches ou à l'acouchée.

Położnoprosty. Horizontal. horisontal.

Położony, kładziony. 1) hingelegt. 2) gelegen.

legen. 1) posé, mis. 2) situé. § 1) nie tykay się położonych na stole rzeczy. 2) przy rzece położony zamek, miasto.
Położyć, *F. położę.* ist die kurze *Conjugation* von kładę. *c'est la brève conjugaison de* kładę.
Połpalca. halber Finger. demi-doigt. § na połpalca wysoki, szeroki.
Połpieniążka. ein halber Scherf, ein halber Heller. demi-obole.
Połpieniężny. einen halben Scherf werth. vaillant une demi-obole.
Połpięta. fünftehalb. quatre & demi.
Połpiętak, *vid.* Połtorak.
Połpiętrze. kleiner Gaden zwischen zwey Stockwercken. mezzanine entre deux grands étages.
Połpoprzecznik, *g. a.* } Meßk. der halbe
Połprzedźiał. } Durchschnitt oder Durchmesser. *Géom.* raïon, demi-diamètre, *m.*
Połpostu. halber Fast-Tag, halbes Fasten. un demi-jeûne, le jeûne qu'on n'observe qu'à demi. § połpostu tylko odpośćić.
Połrękawek. Ermelchen; Halb-Ermel. une demi-manche, fausse manche, une manche faite de toile fine.
Połroka. } ein halbes Jahr. un semestre;
Połrocze. } six mois; un demi-an.
Połrolnik. Besitzer eines halben Ackers. possesseur de la moitié d'un champ.
Połrzyć, *f.* } eine Ars-Backe.
Połrzytek, *g połrzytka.* } fesse.
Połsetek, *g. połsetka.* 1) ein halbhundert. 2) funfzig Ellen oder ein Schock Leinwand. 1) demi-cent, deux quarterons. 2) cinquante aunes de toile. § 1) kup połsetek szpilek. 2) połsetek płotna ma w sobie arsynow 40, albo 50. łokći.
Połśiodma. siebendehalb. six & demi.
Polski. Polnisch. Polonois, qui regarde la Pologne & les Polonois.
Polski iezyk. die Polnische Sprache. le Polonois; la langue Polonoise.
po Polsku. Polnisch. à la Polonoise. § po Polsku ubrany.
po Polsku mowi. er redet Polnisch. il parle Polonois.
Polska. Polen. Pologne. § w Polszcze ten iest zwyczay.
Połstaie roli. ein halber Morgen Landes. un demi-arpent de terre; la moitié d'un arpent.
Połstopnia. Meßk. halber Grad. *Géom.* demi-degré, trente minutes.
Połstopny, na poł stopy szeroki, długi. einen halben Fuß breit, lang. large, long d'un demi-pié.
Połstopy miara. ein halber Fuß. un demi-pié.
Polszczyzna. die Polnische Sprache, die Eigenschaft derselben. la langue Polonoise, le Polonois, l'idiotisme Polonois; le stile Polonois.
Połszkrupułu. halber Scrupel, ein Apotheker-Gewicht. un demi-scrupule, *m.* un poids d'apoticaire.
Połszlachćica. halber Edelmann, dessen Mutter keine adliche gewesen ist. demi-gentil-homme; né d'une mére ignoble.
Połszosta. sechste halb. cinq & demi.
Połszostaka. ein halber Schostack; ein Kayser-Groschen. petite piéce de monoie blanche valant deux sous.
Połtalarek, *g. u.* } halber Thaler. demi-
Połtalara. } risdale, demi-écu; la moitié d'un écu.
Połtercyana. halbes Tertian-Fieber. la fiévre demi-tierce.
Połtonu. halber Ton in der Music. un demi-ton dans la musique.
Połtora. anderthalb. un & demi. § połtora garca, połtora kieliszka.
połtora funta. anderthalb Pfund. une livre & demie.
połtora tyśięcy. anderthalb tausend. quinze cents.
połtora godźin. anderthalb Stunden. une heure & demie.
połtora dni. anderthalb Tage. un jour & demi.
połtora lata. anderthalb Jahr. un an & demi; une année & demie; un an & six mois; dix huit mois.
Połtorak, *g. połtoraka.* ein Poltorack oder halber Silber-Groschen, derer 60 auf einen Thaler gehen. petite piéce de monoie blanche qui vaut un sou & dont soixante font un écu.
Połtorny. noch halb so groß. de la moitié plus grand; qui contient une fois & demie autant.
Połtoro. anderthalb, bey den *Adjectivis.* un & demi; *ce mot se joint aux adjectifs.* § połtorofuntowy, połtorokusny; połtoromieśięczny czas; połtorostopna miara; połtorodniowy.
Połtory, *indec.* anderthalb, bey den *Substantivis.* autant & la moitié, *devant un substantif.*
połtory godźiny. anderthalb Stunden. une heure & demi. § połtory uncye; połtory włoki.
Połtrzećia czego. } drittehalb. deux &
Połtrzeći, *indec.* } demi. § połtrzeći stop w głąb.
połtrzećia tyśięcy. drittehalb tausend. vingts cens & cinquante.

Połtuźina. ein halb Dutzend. sixain; demi-douzaine.
Polubić sobie co, *F. polubię.* einen Gefallen an etwas haben. se plaire à; trouver du plaisir, du contentement en.
Polubowny. Schiedsrichterlich. arbitral; qui est d'arbitres. § polubowny sąd.
Południe. 1) Mittag, Mittagszeit. 2) der Mittag, Süden. 3) Höhe, Gipfel. 1) le midi, le milieu du jour. 2) midi, partie méridionale. 3) midi, le comble, le haut point; le plus haut période. § 1) z rana aż do południa. 2) kray świata na południe. ** 3) w nayświetleyszym wspaniałośći swoiey stanął południu.
Południowy. 1) Mittags=. 2) südlich, gegen Mittag gelegen. 1) de midi. 2) méridional, méridien, austral. § 1) południowy czas. 2) południowy wiatr; południowe kraie.
południowy zegar. eine Mittags=Sonnen=Uhr, sie ist gegen Süden gerichtet. un cadran méridional qui est tourné vers midi.
Poluię. 1) jagen, der Jagd nachgehen. 2) im Schertz; lausen. 1) chasser les bêtes; chasser aux oiseaux; giboïer. 2) *burles.* chercher des poux; s'amuser à épouiller. § 1) po cudzych lasach polować. 2) w kołnierzu poluie.
Połuncyi. eine halbe Unze, ein Loth. demi-onze; la motiě de l'once.
Połurćie. halber Orts=Thaler. demi-quart d'écu.
Polus, *vid.* Biegun 4) 5).
Połwiadra. halber Eimer ein Wein=Maaß. demi-eimer, mesure de vin de dix pots.
Połwiersza. halber Vers. un hemistiche, un demi-vers.
Połwłoczek. } halbe Hube. une mesure
Połwłoki. } de terre qui contient quinze arpens.
Połwoźie przednie. Vorder=Wagen. le train de devant de chariot; le braquement.
połwoźie tylne. Hinter=Wagen. le train de derriére de chariot.
Połwyspy. eine Halb=Insel. péninsule, presqu'île.
Połykam, *v. m. F. połknę.* verschlingen, verschlucken. avaler, engloutir, absorber, gober. § połknąć pigułkę, łyszkę polewki; morskie go połknęły głębokośći; ta kopanica połknie w śię wodę wprowadzoną.
połknę ćię. ich könnte dich auffressen. je te mangerois avec un grain de sel.
połknął to. er hat dieses verbissen. il a gobé ce morceau; il a avalé cet afront doux comme le lait.
Połykacz. Verschlinger, Schlucker. gobeur, avaleur.
Połykanie. das Verschlingen, Hinterschlingen. l'action d'avaler; déglutination.
połknienie, połknięćie. Schluck. avalée.
Połyskiwanie. 1) das Wetterleuchten. **2) das Glåntzen, Blitzen der Strahlen. 1) un tems plein d'éclairs. **2) resplendissement, splendeur, *f.* lueur, *f.* éclat.
Połyskiwam. } schimmern, blitzen. re-
Połyskuię śię. } splendir, entreluire, briller, reluire.
połyskuie. es blitzet, es wetterleuchtet. il éclaire, il fait des éclairs.
Połzegarze. gewöhnliche Uhr mit einer Ziffer=Scheibe von 12 Stunden. une horloge ordinaire avec un cadran où douze heures sont marquées. § zegarow całych teraz prawie niemasz, a połzegarza zegarami śię nazywaią.
Połzwierza. ein halbes Thier. demi-bête.
Połzwyćiężca. Mitüberwinder, Mitsieger. vainqueur avec un autre.
Pomada. Pommade. pommáde.
Pomadowanie. das Pommadiren. l'action de pommader.
Pomadowany. pommadirt. pommadé.
Pomaduię. pommadiren. pommader, graisser de pommade.
Pomagam, *v. m. F. pomogę.* 1) helfen, verhelfen. 2) helfen, gut seyn für eine Kranckheit. 3) beystehen, beyfallen, beypflichten, beystimmen. 1) aider, secourir, servir, contribuër. 2) servir, étre bon, étre utile contre une maladie. 3) aprouver, suivre, favoriser, défendre qu; étre favorable à; étre du parti, du coté de qu; tenir pour. § 1) pomoż mi twoią poradą; pomogł mi tey (w tey) pracy, do dalszego mu pomogło szczęśćia. 2) pomogło mu przećiw febrze; na febrę to pomaga lekarstwo; do spania ten trunek pomaga. 3) pomagam za (stoię przy) nim; pomaga za prawdą.
pomagać sobie. sich helfen, sich rathen. s'aider, se secourir, se servir, étre utile à soi même.
pomaga Bog, pomagay Bog. Gott helfe dir. Dieu vous conserve; Dieu vous soit en aide; Dieu vous aide.
tak mi Panie Boże pomoż. so wahr mir Gott helfe. ainsi Dieu me soit en aide.
ani pomoże ani zaszkodźi. es wird weder helfen noch schaden. c'est de l'onguent miton mitaine.
Pomaganie komu. Hülfsleistung. aide; l'action d'aider, de secourir.

pomaganie za kim. Beystimmung, Beypflichtung, Beyfall. aprobation favorable; l'acueil, le sufrage qu'on donne à.
Pomagranat, iabłko granatowe. ein Granat-Apfel. grenade, fruit de grenadier.
Pomału, *adv.* gemächlich, langsam. pas à pas, bellement, tout beau, doucement. § pomału stąpać, iść, robić, co czynić; ta rzeka pomału płynie.
Pomalować, *F. pomaluię.* bemahlen, anstreichen. peinturer, couvrir d'une seule couleur.
Pomalowany. angestrichen. peinturé.
Pomarańcza. 1) eine Pomerantze. 2) Pomerantzen-Baum. 1) orange, fruit d'oranger. 2) oranger. § 1) kupił mi pomarańczy kilka; śliczne to są pomarańcze.
pomarańcza wielka. Adams-Apfel. pomme d'Adam.
Pomarańczarnia. Gewächs-Haus. serre, bâtiment où l'on conserve les orangers.
Pomarańczowy. 1) Pomerantzen. 2) Pomerantzen-färbig. 1) d'orange. 2) orangé, de couleur d'orange.
pomarańczowe drzewo, pomarańcza. Pomerantzen-Baum. oranger.
Pomaszczam co, *v. m. F. pomaszczę.* 1) salben, mit Salbe beschmieren. 2) salben einen König. 1) oindre, froter avec une matiére onctüeuse. 2) sacrer un Roi.
Pomaszczenie, pamaszczanie. Salbung, Einsalbung. onction, oignement. § pomaszczenie krola.
Pomaszczony. gesalbt, eingesalbt. oint, froté d'onguent.
Pomawiam, *v. m. F. pomowię.* 1) ein Weilchen reden. 2) nachreden, eines Stimme im Reden nachspotten. 3) bereden, tadeln. 1) parler quelque peu de tems. 2) contrefaire la voix de qu. en se moquant. 3) blâmer, taxer, critiquer. § 1) tylko z nim kilka słow pomowię; iest tu o czym pomowić; pomow z nim. 2) pomawiał za nim. 3) pomowiono mię o to.
Pomazanie, pomazywanie. 1) Beschmierung. 2) Einschmierung, Einsalbung. 1) salissure, action de salir. 2) onction.
Pomazanie ostatnie; Namaszczanie ostatnie, Sakrament kościelny. die letzte Oelung. l'Extréme onction. § chory ostatniego pomazania dostał.
pomazanie nad wolą, vid. *płynienie ciała.*
pomazanie ciała dobrowolne; pszota. die Selbst-Befleckung. la pollution volontaire; perte de semence causée volontairement.
pomazanie ciała nocne. Nacht-Befleckung. pollution nocturne.
Pomazaniec, *g. pomazańca.* der Gesalbte des Herrn; ein König. l'oint du Seigneur; un Roi. § uraził Nayiaśnieyszego Pomazańca; Pomazaniec Pański.
Pomazanka, *vulg.* chleb z masłem. Butter-Schnitte, Butter-Brod. beurrée.
Pomazany. 1) eingesalbt, beschmieret. *2) besudelt, befleckt. 1) oint, froté d'un onguent. 2) sali, souillé. § 1) rana maścią pomazana. 2) ręce pomazane (pokalane, poszpecone, splugawione).
Pomazuię co, *F. pomażę.* 1) beschmieren, salben. 2) beschmieren, besudeln, beflecken. 1) oindre, froter d'onguent. 2) salir, souiller, barboüiller, encrasser.
pomazać się. sich beschmieren. se salir.
pomazał gębę łaciną. er hat sich das Maul mit Latein beschmiert; er hat etwas Latein erschnappt. il a tâté du latin. § pomazał sobie gębę lekarską nauką.
Pomek, *g. pomka.* Art Schlingen Vögel und Thiere zu fangen. colet, sorte de lacet pour atraper les oiseaux & les bêtes.
Pomerania, *vid.* Pomorstwo.
Pomian herb. Wappenk. Kopf eines Auer-Ochsen, an welchem ein Horn halb abgehauen ist; an der Stirne gehet ein Schwerdt herunter. *Blason.* tête d'un ure avec une corne entiére & l'autre mutilée; sur le front décend une épée.
Pomiar. *Pomiara. } 1) Abmessung, Ausmessung. 2) Verhältniß, Proportion. 1) dimension. 2) proportion, raport à; simmetrie, justesse. § 1) pomiar mil, łokći; pomiar czasu określić. 2) budynek dobrego pomiaru; tych cnot pomiarem niedostatki swoie pokrywa; powinien przez pomiarę sprawiedliwą narownać we wszystkich pożytkach, tak wielkośćią iako też dobroćią.
Pomiarkować, *F. pomiarkuię.* mäßigen. moderer.
Pomiarkowanie. 1) Mäßigung. 2) Mäßigung, rechte Vermischung. 3) *Mathem.* Verhältniß. 1) moderation, temperance. 2) temperature, temperament, proportion. 3) *Matém.* raport, raison, *f.* proportion. § 1) pomiarkowanie w małżeństwie, w iedzy i piciu. 2) żelazo ma pomiarkowanie twardośći z miękkośćią; czterech żywiołow pomiarkowanie 3) takież pomiarkowanie pierwszey do trzećiey liczby, iakie iest teyże pierwszey do wtorey.
Pomiarkowany. gemäßigt, mäßig, proportionirt, temperirt. moderé, temperé, proportionné. § pomiarkowane żale;

le; pomiarkowane ćiepło z wilgotnośćią.
** Pomiaro. Erbtheil. portion de succession, d'héritage. § znaczne na mię przypadło pomiaro.
* Pomiatam co, *vid.* Porzucam.
pomiatać płod, vid. Poroniam.
Pomiedzy, *pr. vid.* Miedzy, *pr.*
Pomiera tam. es ist da ein kleines Sterben; eine kleine Seuche gehet da herum. il y a là une petite mortalité, une petite contagion.
Pomiernie, *adv.* 1) mäßiglich, mit Maßen. 2) in gehöriger Verhältniß, in einem Ebenmaß, proportionirt. 1) modérément, modiquement, d'une maniére tempe-rée. 2) par raport à; à proportion; proportionnément à; proportionnellement, d'une maniére proportionnelle. § 1) pomiernie pilismy (w miarę) w tym pośiedzeniu. 2) pomiernie (według działu, podźiału) każdego z nich dochodźiła nagroda.
Pomierność. 1) Verhältniß, Proportion. 2) Mäßigkeit, Maße. 1) raport, proportion. 2) médiocrité.
Pomierny. 1) ermeßlich, zählbar, meßbar, das man messen, zählen kan. 2) mäßig, mittelmäßig. 3) proportionirt, wohl eingetheilt. 4) Mathem. ermeßlich. 5) Eich: / vom Maaß nach welchem andre geeichet werden. 1) mesurable; qu'on peut mesurer ou comter. 2) médiocre, módique, moïen. 2) proportioné, qui est fait avec proportion. 4) *Matém.* commesurable, proportionnel, qui a de la proportion & du raport. 5) sur qui on mesure ou étalonne les autres mesures. § 1) dni życia naszego są pomierne, ktore może zmierzyć. 2) pomierne ma bogactwa; pomierna miłość; szczęśliwy kto na pomiernym przestaie; pomierny obiad. 3) ćiało w członkach swoich pomierne. 4) pomierna linia, luneta, angul, ktore spolną maią miarę z drugą. 5) pomierna miara; korzec pomierny, podług ktorego śię insze wymierzyły miary.
pomierne; podatek, zapłata od miary; miara. Meßgebühre, Meßlohn, was man vors Messen bezahlet. le mesurage, droit ou l'argent pour la peine qu'on a euë à mesurer.
zapłaćić pomierne. das Messer-Lohn bezahlen. païer le mesurage.
człowiek pomierney kondycyi. ein Mensch vom Mittel-Stand. un homme de condition médiocre.
człowiek pomierniey szey kondycyi. ein Mensch von schlechtem Stande. un homme de basse condition.
Pomierzam co czym, *v. m. F. pomierzę.* 1) ausmessen. 2) ermäßigen, proportionirt machen. 1) compasser, mesurer, arpenter. 2) proportionner, ajuster, égaler.
niech śię pomierzą. sie mögen sich prüfen. qu'ils se tâtent; qu'ils s'éxaminent.
Pomierzenie. Ausmessung, Uebermessung. dimension, mesurage; l'action de mesurer.
Pomierzony. ausgemessen, gemessen. mesuré, compassé.
Pomierzwić, *F. pomierzwę,* pokudłać włosy. die Haare verwirren. décheveler; mettre en desordre les cheveux.
Pomieśćić się, *F. pomieszczę się, vid.* Mieszczę się.
Pomieszać, *F. pomieszam.* 1) vermischen. 2) beschämen, bestürzt machen. 3) verwirren, in Verwirrung bringen. 1) mêler, brouiller, mettre pêle-mêle. 2) confondre qu; donner de la confusion, faire de la honte à qu. 3) renverser l'ordre, embrouiller, brouiller, embarasser; mettre en desordre. § 1) wszystkie moie pomieszał rzeczy; pomieszay karty. 2) pomieszał go tym zarzutem. 3) pomieszał przyiaćioł, porządek, Państwo.
pomieszać głowę. den Kopf verwirrt machen. renverser l'esprit, la cervelle.
pomieszał mu koncepty. er hat ihm den Compaß verrückt. il l'a déconcerté; il a dérangé ses desseins.
pomieszać śię. 1) sich vermischen. 2) irre werden; bestürzt, verwirrt werden. 3) sich mit einem verwirren. 1) se mêler, ensemble. 2) être confondu; se déferrer, se défaire. 3) s'embarquer, se lier, s'engager avec qu. § 1) kasza z ryżem śię pomieszała. 2) srodze śię od tego pomieszał. 3) pomieszał śię z nim.
Pomieszanie. 1) Vermischung. 2) Verwirrung. 1) un mélange; une mixtion. 2) confusion, desordre, *m.* trouble, *m.*
pomieszanie głowy. Verrückung des Kopfs. aliénation d'esprit.
pomieszanie, adv. pomieszanym sposobem. verwirrt, vermischter Weise, durch einander. confusément, en desordre, pêle-mêle.
Pomieszany. 1) vermischt, verwirrt. 2) bestürzt, beschämt. 1) mêlé, embrouillé, mis pêle-mêle. 2) qui est confondu; surpris.
pomieszana głowa. verrückter Kopf. cervelle renversée.

pomieszaney głowy. hirnloser Mensch. écervelé.

Pomieszkać, *F. pomieszkam*. an einem Ort einige Zeit verbleiben, sich aufhalten. séjourner, demeurer quelque tems en un lieu.

Pomieszkanie. kurtzer Aufenthalt; Wohnung. séjour; résidence, demeure qu'on fait en un lieu quelque tems. § podczas pomieszkania moiego w Paryżu; pomieszkanie Posła u Porty.

rozłączyć małżonkow od pomieszkania i łożka. Eheleute von Tisch und Bette scheiden. démarier; séparer les gens mariez de corps & de biens.

Pomilczeć, *F. pomilczę*. ein Weilchen schweigen. se taire quelque tems.

Pomilne. Meilen-Geld. l'argent qu'on paie pour une mille ou une lieuë. § pomilnego nie płacił.

Pomiotek, martwe dźiećię. todte Leibes-Frucht, todtes Kind. un fetus mort.

Pomiot. } zusammen gekehrte Asche
Pomietlisko. } und Kohlen; todter Aschen-Haufen auf dem Herde. brasier éteint sur le foïer. § pomietlisko na kuchni; kot na pomietlisku leżał.

mieć co w pomiećie. etwas gering halten. mettre qu. ch. au billon; traiter qu. ch. en bagatelle.

Pomiotło. Ofen-Wisch beym Becker. un écouvillon avec quoi le boulanger nettéie le four.

pomiotłem piec wyćierać. den Back-Ofen ausfegen. écouvillonner, nettéïer le four avec l'écouvillon.

mieć kogo za pomiotło. einen sehr gering schätzen. traiter qu. en bagatelle.

w pomiotlech leży. er wird sehr verachtet; er hat sein Ansehen verlohren. il est abandonné, il est sans réputation; il a perdu son crédit.

Pomknienie. Fortschiebung, Fortrückung. l'action d'avancer, de pousser.

pomknienie kogo na urząd. die Beförderung zu einem Amt. promotion, avancement à une dignité.

Pomkniony. 1) fortgeschoben. 2) befördert. 1) poussé, reculé. 2) avancé à une charge.

Pomnażam, *v. m. F. pomnożę*. 1) vermehren. 2) bereichern, überhäufen mit Ehren, Gütern. 1) acroître, augmenter, multiplier. 2) enrichir qu. en honneurs, en biens. § 1) pomnożył regimenta, woysko; co dźień grzechow pomnażam. 2) pomnaża go dwor w bogactwach, w powadzę, w honorach.

pomnażać śię. 1) sich vermehren. 2) zunehmen in etwas, sich bereichern. 1) s'augmenter, se multiplier. 2) croître, s'acroître en. § 1) kroliki śię barzo pomnażaią. 2) pomnożył śię w księgach, w naukach (w nauki) w bogactwach.

pomnażaiący. vermehrend. augmentatif, qui augmente.

Pomnażanie. das Vermehren. l'action d'augmenter.

Pomnię, } *ie, mniał, mnieli*. gedencken, sich
Pomnę, } besinnen, ausser dem *Præsenti* ist dieses Wort nur in den *Compositis* gebräuchlich. se souvenir de; *ce verbe n'est usité qu'au présent & dans ses composez*.

Pomnieyszy. 1) sehr klein. 2) von sehr geringem Stande. 1) fort petit. 2) d'une condition fort basse; fort bas. § 1) dźieći małe, wielkie, śrzednie i pomnieysze. 2) ludźie pomnieyśi; stanu iest pomnieyszego.

Pomnożenie. die Vermehrung. augmentation, acroissement. § pomnożenie wiary; pomnożenie bagactw, śił.

Pomnożony. vermehrt. augmenté, multiplié, redoublé, acru.

Pomnożyćiel. Vermehrer. celui qui augmente.

Pomoc, *f*. ratunek, wspomożenie. Hülfe, Beystand. aide, assistance, secours.

zawołać kogo na pomoc. einen zu Hülfe rufen. apeller qu. à son aide, à son secours.

za pomocą Boską. mit Gottes Hülfe. Dieu aidant; à l'aide de Dieu.

za pomocą czyią. mit eines Hülfe. à l'aide de quelqu'un.

Pomocnik. 1) Helfer, Mithelfer. 2) Amtsgenossen, Amtsgehülfe. 1) un aide, celui qui aide. 2) un aide, un colegue, compagnion de quelque charge. § 1) Bog nie iest pomocnikiem ku złemu i powodem. 2) pomocnik panowania.

Pomocny. helfend, behülflich, hülfreich. auxiliaire, secourable, subsidiaire, qui secourt, qui aide.

Pomokrzam co, *v. m. F. pomokrzę*. bepissen. pisser sur, remplir d'urine.

pomokrzyć śię w łożku. ins Bett pissen. pisser au lit.

Pomorczyk, człowiek z Pomorskiey. ein Pommer. un Pomeranien.

pomorczyk, g. u. *żiele*. (halimus, portulaca marina) Wasser-Bürgel, Meer-Burtzel ein Küchen-Kraut. alimus, franche pute, blanche pute, espèce d'herbe potagére.

Pomorek, *g. pomorku*. kleines Sterben beym Anfang oder Ende einer Pest. mortalitéau commencement ou à la fin d'une peste.

Pomorski. 1) am Meer gelegen, See=. 2) Pommrisch. 3) Pomerelisch, von Pomerellen. 1) maritime; voisin de la mer; qui est auprès de la mer. 2) Pomeranien, de Poméranie en Allemagne. 3) Pomeranien, de Pomeranie Polonoise. § 1) Pomorskie miasto. 2) Bogusław XIV. ostatni Xiążę Pomorski umarł R. P. 1627. 3) Woiewoda Pomorski.
Pomorska ziemia. } Pommern, ein teutsches
Pomorska kraina. } Hertzogthum. Pome-
Pomorska. } ranie, Duché en Al-
Pomorstwo. } lemagne.
Pomorszczyzna, wiatr połnocny. in der See=Fahrt: der Nord=Wind. *terme de mer*: vent du Nord; bise, vent Septentrional.
Pomort. Bombarde, Baß=Pomert, ein grosser Basson den die Italiäner bombardone nennen. bourdon, gros basson, c'est un instrument de musique à vent que le Italiens apellent *bombardone*. § grać na pomorćie.
Pomorze. 1) See=Küste. 2) Pomorellen eine Polnische Provintz, die Haupt=Stadt derselben ist Dantzig. 1) la cote de la mer; le rivage de la mer. 2) Pomeranie, une Province de Pologne dont la Capitale est Danzig.
Pomośćić co, *F. pomoszczę*. einen Weg mit Brettern belegen, einen Boden von Brettern schlagen. planchéïer, couvrir des planches; faire un chemin de planches.
Pomosta, pokład. Boden von Brettern als auf einer Brücke. plancher; chemin couvert de planches.
Pomotać co, *F. pomotam*. verwickeln, verwirren. entortiller, brouiller, mettre en desordre.
Pomotanie. Verwicklung, Verwirrung. entortillement.
Pomotany. verwickelt, verwirrt. entortillé, brouillé.
Pomowić, *vid.* Pomawiam.
Pomowka. Stichel=Rede. brocard, mot piquant, expression mordante; coup de bec; coup de langue.
Pompa. 1) eine Wasser=Pompe. 2) Pompe, Pracht, Gepräng. 1) pompe, machine pour élever l'eau. 2) pompe, faste, *m.* parade.
Pompatycznie, *adv.* prächtiglich. pompeusement, fastueusement, avec pompe.
Pompatyczny. prächtig. fastueux, pompeux. § był to człowiek barzo pompatyczny.
Pompuię. pompen, plumpen Wasser. pomper; épuiser l'eau avec la pompe.
Pomśćić się } czego. etwas rächen; sich
pomśćić } rächen. venger qu. ch; se venger de; prendre vengeance de. § pomśćiy śię honoru twoiego, tey zelżywośći, przyiaćiela twoiego.
pomśćił śię swego. er hat sich gerochen. il s'est vengé.
pomśćił śię nad nieprzyiaćielem swoim. er hat sich an seinem Feinde gerochen. il s'est vengé de son ennemi.
Pomsta. die Rache. vengeance. § wziąć pomstę z kogo; to go do pomsty (na pomstę) poruszyło.
Pomszczenie śię czego. Ausübung der Rache. l'action par laquelle on se venge.
Pomszczony. gerochen. vengé.
Pomuchla. Dorsch, Pomuchel, ein Fisch in der Ost=See. espèce de poisson fort délicat dans la mer Baltique.
Pomulam co, *v. m. F. pomulę*. besudeln mit Koth oder Schlamm. foüiller de fange; remplir de limon; croter.
pomulić śię. sich mit Koth besudeln. se croter; se foüiller de fange, de limon.
Pomulenie. Besudelung mit Koth. l'action de croter, de foüiller de fange.
Pomulony. besudelt mit Schlam oder Koth. croté; rempli de crotes, de limon.
Pomurny. an der Mauer liegend; am Wall gelegen. proche les murs, le rempart.
pomurne ziele. } (*perdicium*, *parietaria*)
Pomurze. } Glas=Kraut, Tag und Nacht. purietaire, vitriol.
Pomuskuię, *F. pomusnę*, musnąć, trochę namazać. ein wenig beschmieren, bestreichen mit etwas. passer qu. ch. par dessus; enduire, froter un peu avec quelque matiére. § pomuskay kołacz masłem.
Pomyie, *plur. g. pomyy.* Spülich, Spül=Wasser. laveure d'écuelles, lavaille.
o pomyio! o du Unflat! o du Sau! souillon, salope que vous étes!
Pomyiowy. Spülich=. de laveure d'écuelles.
Pomykam, *v. m. F. pomknę*. 1) fortschieben, fortrücken. 2) weiter rücken, erweitern. 3) befördern zu Ehren. 4) verlängern, verlegen auf eine andere Zeit. 5) weiter gehen, weiter mit etwas schreiten. 1) avancer, faire avancer; reculer, pousser. 2) élargir qu. ch; donner plus de place, plus d'ouverture à; avancer, étendre sur. 3) avancer, élever, promouvoir. 4) diférer, prolonger, remettre, retarder. 5) *fig.* faire passer outre, faire aller plus avant, continuër. § 1) pomkniy stołu. 2) pomknąć domu, rowu. 3) pomknął go na wyższy stołek honoru. 4) pomkńiono trybunał (trybunału) seym, czasu komu; pomknęli wesele na in-

ſzy czas, do inſzego czaſu. 5) piora tu daley pomknąć nie mogę.
pomykać granice. die Grentzen erweitern. étendre les bornes de.
pomykać roku. eine gerichtliche Sache ſchleppen; den gerichtlichen Ausſpruch verſagen. trainer une procédure; diférer ou refuſer le jugement ou la ſentence dans une cauſe.
pomknął ſwoy oboz daley. er rückte ſein Lager weiter. il avanca ſon camp.
pomykać; pomykać ſię. 1) von ſeinem Platze fortrücken. 2) weiter gehen, weiter ſchreiten. 3) wornach ſtreben. 1) monter plus haut ou plus bas; s'ôter de place. 2) s'avancer, s'aprocher, aller plus en avant. 3) briguer, tâcher d'avoir § 1) pomkniy ſię proſzę, abym tu mogł uśieść; słońce śię pomyka. 2) co raz to daley w Polſkę pomykali. 3) darmo śię do tego urzędu pomykaſz.
pomkniy ſię daley. rücke weiter. montez plus haut.

Pomykanie, pomknienie. 1) das Fortſchieben. 2) Beförderung zum Amte. 3) Erweiterung. 4) Verzögerung, Verlängerung. 1) action de pouſſer, de reculer qu. ch. 2) promotion, avancement à une charge. 3) élargiſſement, action d'étendre qu. ch. 4) retardement, ſurſéance, remiſe. § 1) pomykanie kamienia. 2) pomykanie, pomknienie kogo na godność. 3) pomykanie granic. 4) pomykanie roku, ſeymu.

Pomylam co, *v. m. F. pomylę.* etwas verwirren, in Unordnung bringen. brouiller, embrouiller; déranger; mettre en desordre. § nie pomylay mi tych rzeczy; pomylił mi porządek liter.
pomylić komu ſzyki, zamysły, koncepty. einem das Concept verrücken. déranger les deſſeins à qu; rompre les deſſeins de qu.

*Pomysł, domysł. Muthmaſſung, Vermuthung. conjécture, préſomtion.

Pomyślać, *v. m. F. pomyślę.* 1) nachdencken, nachſinnen. 2) ein Lüſtchen zu etwas bekommen, nach etwas ſtreben; auf etwas eine Abſicht haben. 3) im Begriff ſtehen, ſchon Willens ſeyn etwas zu thun. 1) penſer, ſonger à; réver, réflechir, faire réflexion à; agiter, rouler dans ſon eſprit; ruminer qu. ch. 2) en vouloir à; entreprendre, former un deſſein ſur. 3) être ſur le point de; vouloir déja faire qu. ch; ſonger à. § 1) pomyśleć śię więcey może nizli mowić, *prov.* pomyśl o tey rzeczy, (nad tą rzeczą) pomyślę ieźli uczynię. 2) pomyślił złodźiey do zegarka, do ſzkatuły moiey. 3) iuż do ſzable, do kiia pomyślałem.
pomyśl o ſobie. dencke an dich. ſongez à vous.

Pomyślenie. das Nachdencken; die Gedancken. penſée, reflexion, l'action de penſer. § niech to w pomyśleniu moim nie będźie; na bliźniego ſwoiego nie godźi śię ani słowem, ani uczynkiem, ani pomyśleniem naſtępować; pomyśleniem zgrzeſzyć; wiem iego pomyślenie; w daremne śię zabiera pomyślenia.

Pomyślnie, *adv.* myślą. mit Gedancken, in Gedancken. dans les penſées, en penſées. § pomyślnie zgrzeſzył.

Pomyślność. 1) Fähigkeit nachzudencken; Kraft zu dencken. 2) Vortheil, vortheilhaftige Gelegenheit. 3) guter Fortgang, glücklicher Erfolg; Glück. 1) faculté de penſer, puiſſance de l'ame de pouvoir penſer. 2) avantage, *m.* ocaſion favorable. 3) ſuccès, réüſſite qu'on peut eſpérer de quelque choſe. § 1) pomyślności zwierzęta nie maią. 2) pomyślność do czego; wſzyſtką ma do tego pomyślność; pomyślność mieyſca. 3) pomyślność woyny go utwierdźiła; wſzelkich ći życzę pomyślnośći.

Pomyślny. 1) denckbar, das ſich dencken läßt. 2) gelegen, bequem, vortheilhaftig. 3) erwünſcht, glücklich. 4) Mathem. das man ſich in Gedancken vorſtellt. 1) concevable, imaginable, qui vient en penſée, qui peut tomber dans l'eſprit. 2) commode, avantageux. 3) heureux, plein de ſuccès; ſouhaitable. 4) *Matém.* imaginaire, qui n'eſt pas dans la nature des choſes. § 1) wſzyſtkich śię tylko pomyślnych dopuśćił wyſtępkow. 2) pomyślne opuśćić mieyſce; pomyślna okazya do uderzenia na nieprzyiaćiela. 3) pomyślnego ći życzę przedśięwźięćia. 4) linia pomyślna; krąg pomyślny.

Pomyślony gedacht. penſé.

Pomywaczka. Scheuer-Frau in der Küche. écureuſe qui écure la vaiſſelle; laveuſe d'écuelles.

Pomywadlnik, *g. a.* kuchenny do ſtatkow albo też koryto czworgraniſte. Waſch-Faß, Scheuer-Faß oder Trog auf drey Füſſen in der Küche. cuvier, cuveau ou petit timbre ſur trois pié, dans lequel on écure le vaiſſelle.

Pomywam, *v. m. F. pomyię.* ſcheuren ein Gefäß. écurer, laver la vaiſſelle. § pomyy ſtatki i cynę.

Pomyynik ſtatek do pomyy, umywadlnik.

wadlnik. 1) Spül-Faß, wo das Gefäß abgespület wird. 2) Guß-Stein, s. Stek. 1) baquet à laver où l'on nettéie encore mieux la vaisselle écurée. 2) lavoir, évier qui sert à faire couler les eaux de la cuisine dans le ruisseau de la ruë. § 1) wypłokać trzeba cynę w pomyyniku. 2) pomyynik za dom wypuszczony.

Poń, po niego, *vid.* On 3).

Pona, *pr. inf.* vid. *po*, pr. inf. 4).

Po nad, s. vor dem Wort Pobaczam. *voiez cette préposition devant le mot* Pobaczam.

Ponaprawiać co, *F. ponaprawiam.* viele Sachen zu rechte machen. refaire, réparer, racommoder, rajuster bien des choses.

Ponawiam, *v. m. F. ponowię.* erneuren. renouveller, faire revivre. § ponawiam prosbę moię.

ponawiać się. 1) sich erneuren. 2) um sich greifen, graßiren; sich wieder blicken lassen, wieder kommen. 1) se renouveller. 2) se renouveller, recommencer, revenir, étre de nouveau. § 1) ponowiła się ich przyiaźń. 2) woyna, choroba powietrze się panawia.

Pończocha. Strumpf. un bas.

pończochy iedwabne. seidne Strümpfe. bas de soïe.

pończochy dziane. gestrickte Strümpfe. des bas au tricot; des bas brochez; des bas à éguille.

pończochy tkane. gewebte Strümpfe. des bas au métier.

pończochy płocienne. leinwandne Unterzieh-Strümpfe. chaussons.

pończochy do iazdy; *łyściańki*, *nogawice.* Reut-Strümpfe. bas à étrier.

pończochy walkowane. gewalckte Strümpfe. bas drapez; bas foulez.

Ponczośnik. Strumpfwircker. faiseur de bas.

Ponękać, *F. ponękam*, pokonać. fig. stürtzen, fällen. assommer, renverser.

Ponęta, podnięta. 1) Köder. 2) Nahrung des Feuers. 3) Verführung, Lockspeise. 1) apast, leûrre, *m.* amorce pour y atirer un poisson, un animal. 2) l'aliment du feu. 3) *fig.* charmes, *m. plur.* amorce, apas, leûrre, *m.* séduction, plaisir qui atire. § 1) ponętą (nętą) wabić ptaka, ryby. 2) ztąd ogień, miłość swoię bierze ponętę. 3) odrzućić oka ponętę; tą poważną ponętą drugich za sobą pociągnął.

Poniechywam czego, *v. m. F. poniecham.* unterlassen. se desister de; laisser, abandonner, quitter. § poniechał zaczętego procesu.

Poniedźiałek, *g. poniedźiałku.* der Montag. lundi. § do poniedźiałku był u mnie.

Poniekąd, *adv.* einiger massen; in etwas. en quelque façon; tellement quellement. § poniekąd śię ziśćiło.

Poniewalam, *v. m. F. poniewolę.* nöthigen, zwingen. nécessiter, obliger, forcer.

Ponieważ, *adv.* dieweil; da. comme ainsi soit que; parceque, puisque; vûque.

ponieważeś bogaty. dieweil du reich bist. vûque vous étes riches.

Poniewazam, *v. m. F. poniewazę.* 1) verkleinern, verringern; beleidigen, gering halten, verachten. 2) verunehren, die schuldige Ehrerbietigkeit bey Seite setzen. 1) avilir; diminuër, amoindrir; faire tort à; mépriser. 2) deshonorer; manquer de respect & de révérence pour; perdre le respect qu'on doit avoir à; blesser, violer le respect dû à qu. § 1) poniewazał śiły iego; poniewazył iey czystość i cnotę. 2) poniewazyć zwierzchność Krola, Pana.

Poniewazenie. 1) Verkleinerung, Verringerung, Verachtung. 2) Ehrvergessenheit Hindansetzung der schuldigen Ehrfurcht. 1) avilissement, mépris. 2) irréverence; peu de respect; défaut de respect. § 1) poniewazenie (zniepowazenie) godności, potęgi, sposobności czyiey. 2) poniewazenie krola, zwierzchności.

Poniewazony. verunehrt, verachtet. deshonoré, méprisé.

Poniewieram śię, potłukam śię, powłoczyć śię. umherziehen, herum treiben. se trainer; trainer de tous côtez; roder, errer de maison en maison, d'un païs en un autre; étre errant & vagabond. § wzgardzony teraz śię po mieśćie, po kraiu poniewiera.

poniewieraiący śię. umherziehend. vagabond, errant.

Poniewierca. } ein Herumtreiber. un homme errant & vagabond, qui va sans cesse d'un païs en un autre.
Poniewierek. }

Poniewoli, } *adv.* gezwungen, wieder Willen. par force, de nécessité, nécessairement; bon-gré malgré. § poniewolnie to uczynił.
Poniewolnie, }

Poniewolny. gezwungen. contreint, forcé.

Ponik, *g. u.* 1) kleiner Wasser-Strahl, Quellchen unter der Erde. 2) verdrüßlicher, verwirrter Handel. 1) surgeon d'eau, petit filet d'eau soûterraine. 2) méchante afaire; embarras. § 1) rzeka ukrytemi ponikami na ochłodę źiemie wypada; dźiś woda ma ponik iutro

strufkiem pada, *prov.* 2) umyślnie śię w te wdał, napędźił poniki.
Ponikam. von Flüssen: sich unter der Erde verliehren, unter solcher hinfliessen. s'enfoncer, se perdre, se jetter dans une cavité soûterraine; couler sous la terre, *en parlant des riviéres.*
Poniż, } *adv.* unterhalb, unterwärts. par
Poniżu, } en bas, au bas de. § szedł poniżu Wisły; kray poniż Niepru; poniż gory, miasta.
Poniżam, *v. m. F. poniżę.* 1) erniedrigen, demüthigen. 2) erniedrigen den Preis. 1) humilier, abaisser, rabaisser, ravaler, avilir. 2) rabaisser le prix. § 1) poniżyć pyszneg0, stan czyy. 2) poniżyć sumy, ceny, podatkow.
Poniżanie. } Demüthigung, Erniedrigung.
Poniżenie } humiliation, abaissement, ravalement, avilissement, reduction. § poniżenie stanu; do poniżenia go przywiodł.
poniżenie ceny towaru. das Abschlagen im Preis. avilissement, rabaissement de prix.
Poniżony. gedemüthigt. humilié, avili, rabaissé, reduit au petit pié.
Pono, *adv.* vielleicht. peut-être.
Ponocnik. 1) Nachtschwärmer. 2) Nacht-Räuber, Nacht-Dieb. 1) coureur de nuit. 2) larron, voleur de nuit.
Ponocny. nächtlich. de nuit; nocturne, qui se fait de nuit, qui arrive de nuit.
Ponoszę, *v. m. F. poniosę.* 1) ein Weilchen tragen. 2) ertragen, leiden, dulden. 1) porter qu. ch. un peu de tems. 2) soufrir, suporter, endurer. § 1) ponieś trochę to dźiećię. 2) muśiał to wszystko ponieść; poniosłem tę szkodę, stratę.
Ponsowy. klapprosen-färbig. de couleur de ponceau; fort rouge. § wstążka ponsowa.
Ponta. ein Spitz-Bart, der unten spitzig zugehet. barbe pointuë.
*Pontał. Hals-Zierath, Anhängsel. chaine, colier ou quelque autre ornement qu'on porte au cou.
Pontyfikał. Kirchen-Buch, darinnen die Handlungen eines Bischofs beym Gottes-Dienste stehen. Pontifical, un livre qui contient les cérémonies qui regardent le ministère de l'Evéque.
Pontyfikalnie, *adv.* auf Bischöfliche Art. pontificalement.
Pontyfikalny. einem Bischoff anständig; Bischöflich, pralatisch. pontifical, qui regarde l'Evéque ou quelque autre Prélat.

*Ponura } wzrok ponury. finstere Blicke,
Ponurość } muckisches Wesen im Gesicht. sombreté, mine morne, air rechigné.
Ponuro, *adv.* finster. obscurément.
ponuro patrzy. er schlägt die Augen nieder, er siehet einen nicht frey an. il fait une mine rechignée; il a un air refrogné. § patrzy ponuro iak złodźiey.
Ponury. 1) düster, finster. 2) finster, muckisch, niedergeschlagen. 1) morne, obscur, ténébreux. 2) sombre, qui a le visage baissé, morne, ténébreux, refrogné, sournois, mélancolique. § 1) noc ponura, czas ponury. 2) twarz ponura.
Ponurzam co, *v. m. F. ponurzę.* untertauchen. plonger en eau; submerger, renfoncer.
ponurzyć głowę. den Kopf hängen. pancher la tête. § chodźi łeb ponurzywszy.
ponurzyć śię. eig. u. fig. sich untertauchen, sich stürtzen. *prop. & fig.* se plonger, se submerger.
Ponurzanie, ponurzenie. Untertauchung. submergion.
Ponurzony. untergetaucht. submergé, plongé.
Poobalać, *F. poobalam.* viele Sachen umwerfen. renverser, démolir beaucoup de choses.
Poobiedny. Nachmittags-. d'après-dinée.
poobiedne spanie. Mittags-Schlaf. méridiane, sommeil après le diner.
Poorywam, *v. m. F. poorzę.* 1) ausackern, das letzte mahl ackern. 2) einackern den Mist oder die Saat. 3) überpflügen, überackern. 4) die aufgegangene Saat nieder ackern; schrapen. 1) labourer entiérement. 2) enfoüir la semence ou le fumier avec la charruë. 3) passer encore une fois la charruë par dessus la terre. 4) labourer, enfoüir les grains qui sont déja venus. § 1) iuż wszystkie role poorano. 2) poorywać gnoy, naśienie. 3) ieszcze trzeba poorać tę rolą. 4) poorać wesztle zboże.
starość mu twarz poorała. das Alter hat ihm das Gesicht voll Runtzeln gemacht. la vieillesse a rempli son visage de rides.
Poorany. geackert. labouré.
twarz poorana zmarszkami. ein runtzlichtes Gesicht. un visage silonné, tout plein de rides.
Poosme, *adv.* zum achten. en huitiéme lieu.
Poosmny. achtmahlig. de huitiéme fois; qui a huit fois.
Pop. 1) heidnischer Pfaffe. 2) im Spott: ein Pfaf. 3) der Laufer im Schachspiel. 1) prétre païen. 2) *par mépris:* un moine. 3) le fou au jeu d'échecs.

Pop Ruski. Rußischer Pfaf. caloïer, pope, moine Grec ou Russien.

Popąchać się, *F. popącham się.* 1) von Hunden und andern Thieren: einander beriechen. 2) fig. sich einander verstehen, ein böses Verständniß mit einander haben. 1) *en parlant des chiens & d'autres animaux:* se flairer; se flairer l'un l'autre. 2) s'entendre; s'entre-entendre; avoir intelligence ensemble.

Popadam, *v. m. F. popadnę.* 1) befallen, anfallen. 2) befallen als einen das Fieber. 3) fallen in Ungnade. 1) ataquer, tomber sur. 2) saisir, ataquer qu. comme la fièvre; tomber sur qu. 3) tomber, venir en disgrace. § 1) stado naſze wilcy popadły. 2) popada kurcz w źimney wodźie; popadła go sromota za ten uczynek. 3) popadać komu (u kogo) w niełaskę, w podeyrzenie; popadł winę (*w winę) pieniężną; popadam ſzkodę, niebezpieczeństwo.

popada mię ſzkoda. ich leide Schaden; ich komme zu Schaden. je soufre; je fais une perte.

popadać się. börsten, zerfallen. s'entr' ouvrir, se tresaler, se fendre, se crévasser.

Popadanie, spadanie nog, rąk. Ritzen und Schrunden von Frost oder einem andern Zufall an Füssen oder Händen. les fentes qui viennent du froid ou par quelque autre accident aux piez & aux mains.

Popadya, Popowa. heidnische Priesterin. prétresse païenne.

Popądzca. der Stöber, ein Jagd-Hund der das Wild aufsuchet. chercheur; chien de chasse qui cherche la bête. § popądzca, pies łowczy co umie zwierze rozumem albo pilnośćią znaleść.

Poparćie, *vid.* Popieranie.

Poparty, *vid.* Popierany.

Popas, podpas, podkarm w drodze, podkarmianie koni albo mieysce podkarmiania. das Futter; Abfütterung der Pferde unterwegens; Ort wo man Futter hält. la descente du coche ou du cheval; l'halte; l'endroit où l'on fait halte. § popas ranny, południowy, wieczorny; nieprzyiaćiel wiedźiał naſze popasy.

na pierwſzym, drugim popaśie we wśi tey. beym ersten, beym andren Futter in diesem Dorf. à la prémiére halte, à la seconde descente dans ce village.

pierwſzy nas popas był w mieśćie, drugi we wśi. unser erstes Futter war in einer Stadt, das andre in einem Dorf. nous fimes la prémiére halte dans une ville, nous descendimes pour la seconde fois dans un village.

Popasam, *v. m. F. popasę;* podpasam, podkarmiam, pokarmiam. 1) abfüttern ein Pferd insonderheit auf der Reise; füttern. 2) *vulg.* an einem Orte oft seyn. 1) faire une halte, descendre pour donner à manger aux chevaux. 2) fréquenter un lieu. § 1) popasaliśmy w leśie, w karczmie.

popasać komu. einem ins Gehege gehen. venir chasser sur les terres d'autrui; mettre la faucille dans la moisson de qu.

nie popasay mi tu. laß dich hier nicht mehr von mir betreten. ne viens plus flairer la piste.

Popawa, *vid.* Papawa.

Popchnięćie. } Fortstossung, Treibung.
Popchnienie. } impulsion, l'action de pousser.

Popchnięty. zurück gestossen. poussé, repoussé de qu.

* Popchnica, ſzuflada. Schubladen. tiroir.

Popędliwie, *adv.* 1) über Hals und Kopf, in größter Eile. 2) hastig, übereilig. 1) subitement, soudainement, en grande hâte. 2) précipitanment, avec emportement, sans retenuë.

Popędliwość. 1) Eile, Eilfertigkeit. 2) Uebereilung, Jachzorn. 1) la hâte; grande hâte. 2) précipitation, fougue, saillie, véhémence, emportement, déreglement, transport. § 1) w wielkiey popędliwośći donoſzę, że odiechał.

popędliwość choroby. Hefftigkeit der Kranckheit. la violence, la véhémence, le fort d'une maladie.

Popędliwy. 1) eilfertig. 2) hastig, ungestüm, unbesonnen. 1) subit, soudain, repentin. 2) emporté, violent, véhément, précipitant, impétueux, qui ne se possede pas. § 1) popędliwy odiazd. 2) popędliwy to był postępek.

Popędzam, *v. m. F. popędzę.* 1) treiben, jagen ein Vieh. 2) an hetzen einen Hund. 3) Jäger: auftreiben, aufjagen ein Wild. 1) pousser en avant, chasser, toucher, mener, faire marcher. 2) chasser qu. aux chiens. 3) *chassé:* lancer, faire partir une bête du gite. § 1) popędzać bydło. 2) popędźić psa na kogo. 3) popędźić zaiąca.

Popędzenie. 1) Forttreibung des Viehes. 2) Anhetzung des Hundes. 3) Auftreibung eines Wildes. 1) l'action de chasser, de mener une bête. 2) l'action de lancer les chiens. 3) *chassé:* l'action de lancer une bête de la reposée.

Popędzony. 1) fortgetrieben, gejagt. 2) aufgetrieben als ein Haase. 1) chassé, poussé devant. 2) lancé, chassé du gîte comme un liévre.

Popek. (*rubicilla*) Thumpfaffe, Gimpel ein Vogel. pivoine, pirula un oiseau.
Popełniam, *v. m. F. popełnię.* verwircken, ausüben. commettre, faire quelque faute. § popełnić grzech, błąd, niecnotę.
Popełzły. verschossen. passé, décoloré, qui a perdu sa couleur.
Popi. pfäffisch, ist das *Adjectivum* von Pop. *c'est l'adjectif de* Pop.
popie iayka ziele. (taraxacum) Nappen, Mönch-Kopf, Pfaffen-Platte. de la dent de lion.
Popielarz. Aschen-Brenner in Wäldern. cendrier, qui fait les cendres dans les forêts.
Popielasty } myszaty. aschfärbig, mausfärbig. cendré; qui est de couleur de cendre. § koń popielaty.
Papielaty }
Popielisty }
Popielec, *g. popielca.* 1) geweihete Asche. 2) Ascher-Mittwoch. 1) cendres, *f. plur.* cendre bénite. 2) mécredi des cendres. § 1) wziąłem popielec. 2) będę tam na popielec.
Popielcowy dzień. Ascher-Mittwoch. le jour des cendres.
Popielica. Billich, Willich, Art von Eichörnchen. citel; rat d'Autriche, espèce d'écureuils.
popielice. Billich-Fellchen, Grauwerck. petit-gris, menuverk, fourure faite de l'animal mentionné.
Popieliczy. Billich-. de citel; de petit-gris.
Popielnik, co popioł robi albo przedaiąc nosi. Aschen-Brenner, Aschen-Verkäufer. cendrier, qui fait les cendres, qui les vend.
Popieniężny, *vid.* Pieniężny.
Popieram, *F. poprę.* 1) treiben, unterstützen, helfen, befördern, beystehen. 2) den Feind zum Weichen bringen, zurück treiben. 1) apuier, soutenir, pousser, faire avancer, presser. 2) pousser, repousser l'ennemi, le faire fuir, le faire reculer. § 1) krol popiera woynę; poprzeć tey sprawy obiecano; poparł starania moiego o ten urząd; poważną swoią przyczyną moiey poparł prośby; popieram zdania moiego tą racyą. 2) dobrze poparł nieprzyiaciela.
popierać się z kim o co. einem etwas streitig machen. disputer qu. ch. à qu.
Popieranie. 1) die Beförderung, Treibung einer Sache. 2) die Zurücktreibung des Feindes. 1) l'action de pousser, d'apuïer, de soutenir. 2) repoussement, l'action de repousser l'ennemi.
poparcie. die Unterstützung, Beystehung. soutien, apuï, assistence. § na poparcie prośby, tey woyny, tey sprawy.
Popierany, poparty. getrieben, befördert, unterstützt. apuïé, poussé, soutenu. § sprawa na seymie poparta.
Popierzyć co, *f. popierzę.* voll Federn machen, befedern. couvrir, remplir de plumes.
popierzył śnieg ziemię. der Schnee hat die Erde bestreuet. la neige a blanchi la terre.
Popiętny. aus fünf bestehend. de cinq piéces. § grosz popiętny.
popiętna liczba. fünf, fünf Stück. cinq, cinq piéces.
Popiętrzyć, *F. popiętrzę.* Stockwercke, Gaden machen. plancheïer, faire des étages.
Popiętrzony. aufgethürmt, wie Stockwercke über einander. disposé par étages; l'un sur l'autre. § popiętrzone obłoki; sęki w ielenim rogu popiętrzone.
Popiiam sobie, po kąsku piię. nippen, zu wenigem trincken. goûter petit à petit; buvoter; boire à petits traits.
popiiam po czym. darauf trincken. boire encore après.
popili się. sie haben sich besoffen. ils se sont soulez.
Popilnować, *F. popilnuię,* } czego. denn und wenn etwas abwarten. veiller, soigner à, diligenter qu. ch. de tems en tems.
*Popiłować, *F. popiłuię,* }
popiłować, pogładzić, pociosać. befeilen, ausputzen. limer, fourbir, polir.
Popioł. 1) die Asche. 2) Asche als der Verstorbenen. 3) fig. Feuer, Brand. 1) la cendre. 2) les cendres des morts. 3) *fig.* feu, incendie, *m.* embrasement. § 1) zmiotać z ogniska popioł; w popiele ieszcze żywe są węgle. 2) czćić martwe przodkow popioły; w popiołach niepamięci zagrzebiony. 3) nieprzyiaciel miasto popiołem pokrył; groził nam popiołem.
czćić martwe rycerzow popioły. die Asche der Helden verehren. révérer les cendres des héros.
**popioł gorący; zarzewie.* heisse Asche auf dem Herde. brasier.
Popiołek, *g. popiołka.* Asche von einer kleinen Sache. cendre d'une petite chose.
popiołek mosiężny. (spodium) Graunichts, so sich an den Wänden anleget, wo Kupfer geschmoltzen wird. bluette qui s'atache aux murailles, où l'on fond du cuivre.
popiołek ziele. (senecio major, Jacobea) grosse Creutzwurtzel. grand senesson.
Popiołowy. zur Asche gehörig. de cendre.
Popis. 1) Schätzung des Volcks, der Güter. 2) Einrolirung, Einschreibung der neuen Soldaten

Soldaten bey einer Musterung. 1) taxe, cens & dénombrement des familles & des biens. 2) levée de gens de guerre; enrôlement de soldâs; montre, revûë où l'on enrôle les recruës. § 1) popis ludu, głów, maiętności, dochodow każdego; nie popisany u popisu krolewskiego; popis poborowy, czynszowy. 2) popis żołnierski; woysko podczas ostatniego popisu ogrómno się stawiło.

popis czynić. das Volck und die Güter im Lande schätzen. faire le dénombrement des biens & des gens dans un païs.

popisu żołnierskiego mieysce. Sammel-Platz, wo man die Neugeworbenen einschreibet. rendez-vous ou place où se fait l'enrôlement des recruës.

Popisowy. die Schätzung, Bestimmung der Vermögen-Steuer, oder die Einschreibung der neuen Soldaten betreffend. qui concerne la taxe, le denombrement des familles ou l'enrôlement des soldâs. § regiestr popisowy.

popisowy albo czynszowy urzędnik co u starych Rzymian lud według dochodow spisował. ein Censor bey den alten Römern, der über die Vermögen-Steuer gesetzet war. le censeur, un magistrat Romain qui tenoit un regître des biens des citoiens.

Popisowy woienny. Kriegs-Commissarius, Muster-Herr, der Soldaten anwirbt. commissaire de guerre qui a commission de lever des troupes.

Popisuię, *v. m. F. popiszę.* 1) beschreiben. 2) die Unterthanen und Güter eines Landes schätzen, Schatzung auflegen, in das Steuer-Verzeichniß eintragen. 3) bey einer Musterung die Angeworbenen einschreiben. 1) remplir d'écriture, écrire beaucoup sur. 2) désigner les biens, les habitans d'un païs, les mettre dans le rôle de cens; dresser un état des biens des habitans; les taxer; faire le dénombrement des habitans, un état d'un païs. 3) faire des troupes; faire des levées; enrôler les recruës pendant la montre. § 1) popisał ściany, papier, pismen napełnił. 2) popisać maiętności, dochody czyie. 3) popisać żołnierza.

popisać się. 1) sich schätzen lassen, sein Vermögen angeben. 2) sich zeigen, sich hervorthun. 1) désigner, déclarer ses biens; faire un dénombrement de ses biens. 2) paroître, se faire valoir, se produire, s'acréditer, se signaler. § 1) nie popisałeś się ieszcze; dał się popisać, wpisał się w pobor, i szacunek maiętności uczynił, zeznał. 2) popisał się męstwem, nauką swoią; źle, dobrze się popisał; prostakiem się popisał.

Popłacam, *v. m. F. popłacę.* 1) vieles bezahlen. 2) gelten, im Werth, im Preise seyn. 1) païer beaucoup de. 2) valoir, être de mise, être cher, avoir cours, avoir vogue. § 1) popłacił swoie długi. 2) zboże teraz popłaca; ten talar tylko 6. złotych popłaca.

Popłakiwam. anfangen zu weinen. se mettre à larmoier, à pleurer. § popłakiwać z radości.

Popłatek, *g. u.* Schoß, Abgabe. impôt, taille.

Popłatny. gültig. valable, qui est de mise.

popłatna to nie iest wymowka. diese Entschuldigung gilt nicht. cette excuse n'est pas de mise.

** Popławny. günstig, vom Winde; schiffbar, von Flüssen. navigable; favorable, *en parlant des fleuves & des vents.* § popławnym lotem, wiatrem płynie.

** Popłotniały. erblaßt, blaß. pâle, blême. § popłotniałe wargi.

Popoić. viele besäufen. enivrer, souler beaucoup de personnes. § popoił ich winem, miodem.

Popluwam, *v. m. F. poplunę.* einen bespeyen. cracher au ou contre qu. § popluwał mię.

popluwam sobie. vor sich hin speyen. s'amuser à cracher, à jetter de la salive.

Popołudniowy. nachmittägig. d'après-dinée.

popołudniowy czas. der Nachmittag, die nachmittägige Zeit. après-dinée, *m.* relevée; le tems d'après-dinée.

Popona. Plane, Wagen- oder Kahn-Decke von Leinwand. bache, banne, grosse toile dont on couvre les chariots ou la cabanne d'un bateau.

poponą opiąć, pokryć. mit einer Plane bedecken. bacheler, banner.

Popowa, *vid.* Popadya.

Poprąg, *g. popręga.* Gurt, Bauch-Gurt am Pferdezeug. ventriére, souventriére, sangle dont on sangle un cheval. § poprąg konopny.

popręgi tragarskie. Träger-Riemen. bricoles, *f. plur.* dont les porteurs se servent.

popręgow mu przypnę. ich werde ihn kürzer fassen, eintreiben. je lui riverai les cloux.

Poprawa. 1) Besserung, Verbesserung. 2) Ausbesserung, Reparation. 1) amandement de vie, correction des fautes. 2) réparation, retablissement d'une chose dans son prémier état. § 1) poprawa życia twoiego; a takaż to twoia

poprawa?

poprawa? poprawa błędow drukarſkich. 2) poprawa domu, fortecy.
poprawa. ⌉ das Verbeſſern. correction,
Poprawianie.⌋ l'action de corriger, de réparer.
Poprawca. 1) Verbeſſerer. 2) Jagd-Hund der einem aufgetriebenem Wilde nachſetzet. 1) correcteur, celui qui corrige. 2) chien de chaſſe qui pourſuit un animal lancé.
Poprawdźie, *adv.* im Ernſt. ſérieuſement, à la verité; tout de bon.
Poprawiacz. Verbeſſerer. correcteur.
Poprawiaczka. Verbeſſerin. correctrice.
Poprawiam,⌉ *v. m. F. poprawię.* 1) beſſern,
Poprawuię,⌋ verbeſſern, ausbeſſern. 2) zu rechte machen; zurechte biegen, legen, rücken, ſetzen. 3) beſſer machen. 4) noch einmahl zuſchlagen, einem noch eins geben. 1) corriger, ôter les fautes; amander. 2) virer, mettre en ordre, ranger, ajuſter, acommoder, redreſſer. 3) faire mieux. 4) réiterer les coups; fraper, batre mieux. § 1) popraw tych błędow, twego żyćia. 2) poprawiać w piecu, paſa, popręgu, czapki, świece. 3) obiad był ſkromny poprawiemy na wieczerzą. 4) poprawię mu, ieżli gęby nie ſtuli; poprawił mu, ba tak chćiał.
piſma poprawić. eine Schrifft verbeſſern. donner un coup de peigne, de rabot à un ouvrage; paſſer le rabot ſur un ouvrage; peigner, corriger, revoir un ouvrage.
ieſzcze raz piſma poprawić. noch einmahl eine Schrifft verbeſſern. retoucher, recorriger, retâter un écrit; donner à un écrit encore une touche, un coup de peigne.
poprawić piora. eine Schreib-Feder verbeſſern. préparer, adoucir la plume.
poprawić śię. 1) ſich beſſern. 2) etwas beſſer machen. 3) noch eins geben, noch beſſer zuſchlagen. 1) amander, s'amander, ſe corriger, ſe convertir, devenir meilleur. 2) ſe corriger, faire mieux, dire mieux. 3) batre encore mieux. § 1) za laty nieco śię poprawuie. 2) nie dobrzem rzekł, napiſał, ſtrzelił, niech śię poprawię. 3) poprawię śię, ieżli będźieſz ſwawolny.
poprawiło mu śię. es hat ſich mit ihm gebeſſert, er befindet ſich beſſer. le malade amande; il ſe trouve mieux.
Poprawiny, *plur.* der Großvater; die Nach-Hochzeit. l'arriére nôce, le ſecond feſtin qu'on fait le lendemain des noces.
*Popręga, *vid.* Poprąg.

Poprośić kogo, *F. poproſzę.* 1) ein wenig bitten. 2) mit Bitten von einen etwas zu erlangen ſuchen. 1) prier qu. un peu. 2) tenter de gagner qu. par des priéres; eſſaier d'obtenir par des priéres.
Poproſtu, *adv.* ſchlecht weg. ſimplement, naivement.
Porzątam, *v. m. F. poprzątnę.* wegräumen, abräumen. arranger, mettre en ordre bien des choſes. § poprzątnął ſtatki, księgi ſam i tam leżące.
Poprzecz, ⌉ *adv.* queer durch. de travers,
Poprzek, ⎬ en travers, au travers, trans-
*Poprzeki,⌋ verſalément, obliquement.
Poprzecznik. Meßk. ein Durchſchnitt. *Géom.* un diamétre.
Poprzeczność. Queer-Seite einer Sache die in die Queere geleget wird. le travers d'une choſe miſe au travers.
Poprzeczny. Queer-. qui eſt de travers, qui traverſe.
Poprzedniczka. 1) Vorfahrin. 2) Vorbothin. 1) celle qui a précédé une autre en quelque lieu, en quelque charge. 2) avant-couriére, celle qui précéde.
Poprzednik. 1) Vorfahr. 2) Vorgänger, Vorbothe, Vorläufer. 1) prédéceſſeur. 2) avant-coureur, celui ou ce qui précéde quelque choſe.
Poprzedzony, poprzedzaiący. vorhergehend, vorig. précédent, anterieur, qui précéde, qui a été auparavant. § co na poprzedzoney poſtanowiono radźie.
Poprzedzam kogo, *v. m. F. poprzedzę.* 1) vorgehen, vorhergehen. 2) vor etwas kommen, zuvor kommen. 1) préceder; marcher devant; aller devant. 2) dévancer, venir avant; venir auparavant. § 1) iutrzenka wſchodzące poprzedza słońce. 2) rozum często poprzedza lata; ſukceſy poprzedzaią nadźieie iego; ſkwapliwa śmierć czas poprzedźiła.
poprzedzaiący, vid. Poprzedzony.
Poprzek, *vid.* Poprzecz.
Poprzeſtaię, Poprzeſtawam czego, *v. m. F. poprzeſtanę.* ablaſſen, unterlaſſen, aufhören. ceſſer, quiter, abandonner, laiſſer qu. ch; déſiſter de; renoncer à. § poprzeſtałeś twoiey ku mnie miłośći, tobie na twe lata czas poprzeſtać świata.
Poprzyśięgam, *v. m. F. poprzyśięgę.* 1) einen eidlich verbinden. 2) etwas mit einem Eide beſtärcken, beſchwören. 3) einen beſchwören. 1) prendre qu. à ſerment; faire aſſermenter, obliger qu. par un ſerment. 2) afirmer, aſſurer par ſerment. 3) conjurer qu. par une choſe qui lui eſt chére. § 1) poprzyśiągł (przyśięgą przyćisnął) go

do tego. 2) poprzyśiągł mu wierność, przyiaźń. 3) poprzyśięgam ćię na naszę przyiaźń, na oyczyzny miłość.

poprzyśięgam ćię na Boga. ich beschwöre dich bey Gott. je vous conjure au nom de Dieu.

Poprzyśięganie. Poprzyśiężenie. 1) Eidesleistung. 2) Beschwörung, inständige Bitte. 1) l'action de jurer, de faire serment. 2) instante priére.

Poprzyśięgły. Poprzyśiężony. 1) vereidet. 2) beschworen, inständigst gebeten. 1) juré, obligé par un serment. 2) conjuré par une priére.

Popsować, *v. m. F. popsuię.* verderben. gâter, dépraver, pervertir.

popsować śię. sich verschlimmern, sich verderben. se gâter, se pervertir, se dépraver. § popsowali śię w naukach i w obyczaiach.

Popsućie, Psućie. Verderbung. l'action de gâter; dépravation.

Popsuty. verdorben. gâté, dépravé.

Popuszczam, *v. m. F. popuszczę.* 1) nachlassen, ablassen. 2) fahren lassen; in die Hosen gehen lassen. 1) lâcher, relâcher, laisser aller un peu; molir, détendre un peu ce qui est bandé. 2) laisser aller sous soi, lâcher un pet, de l'eau ou le ventre. § 1) Popuśćić sobie pasa. 2) dam mu kiiem aż popuśći.

popuśćić wodze koniowi; popuszczać cuglow. dem Pferde den Zügel schiessen lassen. lâcher la bride au cheval; rendre la bride, la main à son cheval.

popuszczam komu wodze, wędźidła wolnego. einem alle Freyheit zulassen. lâcher la bride à qu; laisser faire à qu. ce qui lui plait.

popuszczać ięzyka. zu frey reden; seiner Zunge den freyen Lauf lassen. lâcher la bride à la langue; n'étre pas assez retenu dans ses paroles.

Popuszczanie, popuszczenie. Nachlassung, das Abspannen einer gespannten Sache. relâchement, détention d'une chose bandée. § popuszczenie liny, pasa.

Popuszczony. nachgelassen. relâchée, un peu debandé, qui n'est pas si fort tendu.

Popycham czego, *v. m. F. popchnę.* fortstossen. pousser en avant.

popychać kogo do upadku. einen zu stürtzen suchen. tacher de perdre qu; causer la ruine de qu.

popchnąć kogo do upadku. einen ins Unglück stürtzen, zu Falle bringen. perdre, ruiner qu.

Popychanie. das Fortstossen. impulsion, l'action de pousser en avant.

Popyskuię kogo. Ohrfeigen geben. soufleter, donner des souflets.

Popyskowanie. Austheilung der Maulschellen. l'action de soufleter.

Popyskowany. der Ohrfeigen bekommen hat. soufleté, maltraité à coups de souflet.

Popyt. Nachfrage. recherche, demande. § ten towar tylko dla popytu mamy.

Por. 1) Gang, Weg einer Ader, eines Flusses. 2) Gang, Canal. 3) Schweiß-Loch. 1) conduit, cours d'une veine ou d'une riviére. 2) conduit, canal. 3) un pore du corps, petit trou par ou se fait la transpiration.

por, pory, plur. *łuczek.* (porrus) Aschlauch, Porro. du poireau.

Pora. 1) gehörige Lage, Grösse, Ordnung. 2) gute Gelegenheit, geschickte Zeit zu etwas. 3) Verfassung, Zustand, Beschaffenheit. 4) Blüthe, Höhe, Flor, das höchste Ziel, der höchste Punct oder Grad. 5) eine Jahrs-Zeit. 6) Witterung, Luft. 1) la juste grandeur; ordre, *m.* position, assiette d'une chose. 2) ocasion, chemin, sujet, tems propre à qu. ch. 3) sistème, *m.* situation, état, disposition. 4) le sommet, le comble, le fort, le coeur, le midi, le haut point, la fleur, le haut période, le plus haut période de qu. ch. 5) une saison de l'année. 6) saison, *f.* tems, air. § 1) dobra głownia po zgięćiu do swoiey przychodźi pory; postanowić sprawę w swoiey porze; w rowney co trzymać porze; dobra wolność w samey zostaie porze, gdy z brzegow swoich nie wylewa; nieuwaga z słuszney swoiey wykracza pory. 2) Fizycy do tego naylepszą maią porę; gdy pora woienna ustawa, woysko z pola idźie; śiano kośić podług pory. 3) taka była pora Panstwa, dworskich spraw; wszystek z pory swoiey wzruszony stan krolestwa; nieprzyiaćiel w tey porze nie zostaie, aby śię iakiey mogł podiąć imprezy; w dobrey Państwo synowi zostawił porze; nieznośna niewolniczego stanu pora. 4) Polskiey woyny porze był szkodliwy; w naylepszey porze czerstwośći i gładkośći swoiey była. 5) cztery są pory roku: wiosna, lato &c. 6) przywykły do ćiepłey, do źimney pory; pora teraz niezdrowa; pora ranna.

szczęśćie iego w samey iest porze. sein Glück ist aufs höchste gestiegen. sa fortune est à son midi.

pod samą porę. zu rechter Zeit. à tems; justement quand il faut.

pod

pod ſamą tą porą. eben damahls, zu derſelben Zeit. alors, pour lors, en ce tems là.

Porąb, *g. porębu.* 1) Gehäue, Ort im Wald, wo Holtz geſchlagen und verkaufet wird. 2) das geſchlagene Holtz, die gefällten Stämme. 1) la vente dans une forêt, lieu où l'on fait & vend du bois. 2) la coupe du bois, bois de coupe; l'abatis d'arbres; les arbres abatus; bois abatus. § 1) w porębie drwa wyrębuią na potrzebę. 2) porąb na opał, na czambrowinę.

porąb wolny w leśie. die freye Holtzung, das Recht der freyen Holtzung. uſage, *m.* droit d'uſage qu'on a de couper dans une fôret.

Porąbie, *vid.* Porębuię.

Porachować co, *F. porachuię.* zählen, rechnen. comter, ſuputer, calculer.

porachować śię z ſobą, porachować śię z rozumem, z ſumnieniem. ſich ſelbſt prüfen, unterſuchen. ſe tâter; faire revûë de ſon coeur; mettre la main à la conſcience; s'examiner ſoi même.

Porachowanie. Rechnung. calcul, ſuputation. § porachowanie ma według regieſtru uczynić.

porachowanie śię z ſumnieniem. Gewiſſens-Prüfung. ſonde de la conſcience.

Porachowany. 1) gezehlt, berechnet. 2) eingeſchrieben, einrolirt. 1) comté, calculé. 2) enrôlé, enregîtré. § 1) porachowane pieniądze. 2) porachowany żołnierz.

Porada. 1) Berathſchlagung. 2) Beyhülfe, Beyſtand, Beyrath. 3) Rath den man giebet. 4) Erfahrung, Wiſſenſchaft, Geſchick mit etwas umzugehn. 1) déliberation, conſultation. 2) aide, ſecours, aſſiſtence. 3) conſeil qu'on donne à qu. 4) connoiſſance, habileté, expérience de traiter qu. ch. de s'occuper de qu. ch. § 1) bez porady to uczynił; poyść do kogo na poradę; człowiek to od porady; chować kogo od porady. 2) żadney od ćiebie nie mam porady; bez twoiey to ſprawię porady (pomocy). *3) dał mi tę poradę (radę) uczynił za iego poradą.

a będźieſz wiedźiał koniom poradę dawać. wirſt du auch mit Pferden umzugehen wiſſen. aurez vous auſſi connoiſſance de chevaux; ſaurez vous panſer, traiter les chevaux.

Poradlne. eine Art von Steuer. ſorte de taille ou d'impôt. § poradlnego nie płaći.

Poradniczka. Rathgeberin. celle qui conſeille, conſultrice.

Poradnik. 1) Rath; Rathgeber. 2) Beyſitzer im Gerichte. 1) conſeiller, qui donne conſeil à qu. 2) aſſeſſeur de la Juſtice. § 1) poradnik zły; poradnik ieden dobry ſtoi za kilku mocnych. 2) Sędźiego Poradnicy.

Poradność. Fähigkeit zum Rathgeben. prudence en conſeil; capacité de donner conſeil.

Poradny, radźić umieiący. geſchickt zum Rathgeben. qui eſt habile à donner de bons conſeils.

Poradzam co, *F. poradzę.* 1) einem rathen. 2) abhelfen. 3) gewachſen ſeyn. 1) conſeiller, donner conſeil à. 2) trouver un expédient, un remède à; pourvoir, remèdier à quelque mal, y donner ordre. 3) avoir des forces ſufiſantes, aſſez de prudence, aſſez d'habileté pour qu. ch. § 1) ſkutecznie mi poradź w tey ſprawie. 2) wielom nieporządkom poradźił. 3) temu urzędowi poradźić nie może.

poradzaiący. zum Rathſchlagen gehörig. déliberatif, conſultant; celui qui donne conſeil. § zdanie poradzaiące.

poradźić ſobie. ſich helfen, ſich rathen. ſe tirer d'afaire; s'aider, ſe ſecourir.

poradźić ſobie nie może. er kan ſich nicht helfen noch rathen. il ne ſait que faire; il ne ſait quelle piéce y coudre; il ne peut que faire à cela.

poradźić śię kogo. einen um Rath fragen. demander conſeil, l'avis de qu; conſulter qu.

poradźić śię rozumen. die Vernunft um Rath fragen. ſuivre la droite raiſon; aller à la raiſon.

Poranek, *g. poranku*; zaranię. die Morgen-Zeit; der Morgen. matinée; le tems du matin. § do poranku przez całą noc czekałem.

Poranić śię, rano wſtać, *F. poranię śię.* früh aufſtehen. étre matineux; ſe lever matin.

Poranić, *F. poranię.* verwunden. bleſſer.

poranić śię. ſich einander verwunden. s'entrebleſſer, ſe bleſſer l'un l'autre. § pobili śię i poranili śię.

Porankowy, zaranny. Morgen-, was des Morgens früh geſchiehet. du matin, qui ſe paſſe, qui ſe fait le matin.

Poranu, *adv.* früh Morgens. matin, du matin.

Poraſtam, *v. m. F. porosnę.* bewachſen. ſe couvrir de qu. ch. en croiſſant. § policzki ieſzcze mchem nie porosły.

Porażam woyſko, *v. m. F. porażę.* eine Armee ſchlagen. défaire, batre, mettre en déroute une armée.

porażić

porażić na głowę nieprzyiaćiela. den Feind aufs Haupt schlagen. défaire entiérement les troupes des ennemis, les tailler en piéces, défaire une armée à plate couture.
Porażka. Niederlage. défaite, déroute des troupes.
Porażony. geschlagen. défait, mis en déroute, batu.
porażony strachem. vom Schrecken befallen. épouvanté; saisi, ateint, frapé d'une terreur.
Porcelana. Porcelain. de la porcelaine.
Porcelanowy. Porcelain, von Porcelain. de porcelaine. § porcelanowy talerz.
Porcya sztuka. 1) Portion, Stück vom Gantzen, Antheil 2) Portion Wein, Essen vor eine Person. 1) portion, partie de quelque chose. 2) portion de vin, de viande pour une personne.
porcya dla żołnierza. Portion, täglicher Unterhalt für einen Soldaten. étape, ce qu'on donne à un soldat pour sa nourriture. § porcye dawać, wybierać; porcya dla raytara i konia.
Porębniczy. Holtzschlager-. d'abateur de bois.
porębnicze. Holtzschlager-Lohn, Hauer-Lohn. abatage, *m.* l'argent pour la peine d'abatre les arbres.
Porębnik. Zimmermann, der das Bauholtz im Walde zurichtet. charpentier qui ajuste les bois de charpente aux fôrets. § porębnik albo ćieśla czambrowinę w leśie gotuie.
Porębuię, *v. m. F. porąbię.* 1) fällen einen Baum. 2) Holtz hauen. 3) viele Personen zerhauen, zerfetzen. 1) dégrader un arbre, l'abatre par le pié. 2) fendre, couper, hacher du bois. 3) balafrer, blesser bien des personnes du sabre ou du taillant de l'épée. § *1) porąbać (spuszczać) drzewo. 2) a porąbałeś drwa na kuchnią. 3) wielu straszne porąbał.
porąbać na sztuki. in Stücke zerhauen. hacher en morceaux; tronçonner.
porąbali śię. sie haben sich unter einander gehauen. ils se sont entreblessez, il se sont batus à coups de sabre.
*Porecz. } Arm am Stuhl. bras du fauteuil, de la civiére. § poręcze u krzesła, u lektyki.
Poręcze. }
poręcze u mostu. Brücken-Lehne. gardefoux, apuis de deux côtez d'un pont.
poręcze u wschodow. Treppen-Lehne. l'apui d'un escalier.
Poręcznik. Bürge, Geissel. garant, répondant; la caution, la personne qui répond pour une autre.

Poręka. Bürgschaft, Caution. caution, cautionnement, garantie. § wźiąć kogo na porękę; porękę dawać; warować pokoy skuteczną poręką; ma porękę od trzech ludźi.
Porobić co, *F. porobię.* 1) ein Weilchen arbeiten. 2) unterschiedene Sachen machen. *3) einen überwältigen, zu Boden werfen. 1) travailler peu de tems. 2) faire bien des choses. *3) assommer, abatre, terrasser qu.
Poroczki, *plur.* vid. *Roki źiemskie.*
Porodźić co, *F. porodzę.* gebähren. enfanter, faire un enfant, acoucher d'un enfant; mettre au monde.
Porodzenie. Gebährung, Geburt. naissance, enfantement, acouchement.
Poronia. Wappenk. eine Gozdawa oder duppelte Lilien-Blume zwischen zwey Rosen, die Krone ist mit drey Pfau-Federn gezieret. *Blas.* une double fleur de lis qu'on apelle *Gozdawa* entre deux roses, la couronne est parée de trois plumes de paon.
Poroniam, *v. m. F. poronię,* płod nad wolą porzucam, rodzę płod martwy. 1) ein todtes Kind gebähren. 2) von Thieren: verwerfen. 1) faire une fausse couche; se blesser. 2) *en parlant des bêtes:* avorter. § 1) druga ze sweywoli i kozłowania poroni; białegłowy łacniey w pierwszych trzech mieśiącach poroniaią, niżli w inszych.
poroniła. es ist ihr unrichtig gegangen. elle a cassé ses oeufs; elle a fait une fausse couche.
poronić płod chcąc, płod w żywoćie zatruć. ein Kind abtreiben. faire avorter, causer un avortement.
Poronienie, poronienie płodu, porzucenie; martwego porodzenie. Mißgebährung, Verschüttung der Frucht eines Weibes. 2) von Thieren: das Verwerfen, unzeitige Geburt. 1) fausse couche. 2) avortement. § 1) poronienie czyniące lekarstwo.
Poroniony, porzucony. todt gebohren, abortirt. avorté, né mort. § poroniony płod.
Poronny, poronienie sprawuiący. das eine Mißgebährung verursachet. qui cause une fausse couche, qui sert pour faire sortir les enfans avant le tems.
Porośliny źiemie. ein bewachsener Ort mit Kräutern. endroit couvert d'herbes. § porośliny źielskiem bywa okryta, na goliznie zaś nic nie rośnie.
Porosły. mit Kräutern bewachsen. couvert d'herbes.

Poroſt źiemny źiele, płucnik. (*pulmonoria*) Lungen-Kraut. pulmonaire.
poroſt wodny albo morſki, mech morſki, trawa morſka. (alga marina) See-Neſſel, wächſt am See-Ufer. algue, herbe qui croit au bord de la mer.
Poroſtowy. See-Neſſel-. d'algue; qui concerne l'algue ou la mouſſe de mer.
Porownanie. 1) Vergleichung, Gleichheit. 2) Proportion, Verhältniß. 1) comparaiſon, égalité. 2) proportion, raport. § 1) był mądry w porownaniu z nim; w niczym z tym ieſt w porownaniu; żadnego te rzeczy nie maią porownania. *2) porownanie (pomiar, proporcya) miedzy rzeczami.
porownania godny z kim. vergleichenswerth. digne d'étre égalé, qui peut étre comparé, égalé à qu.
porownania dnia i nocy punkt albo koło na niebie. Sternk. der Aequator, der Gleicher, die Linie; die Aequinoctial-Linie. *Aſtron.* l'Equateur, ligne Equinoctiale, cercle équinoctial; un grand cercle, qui coupe la Sphére en deux parties.
porownanie dnia z nocą, nocy ze dniem. Tag-und Nacht-Gleiche. l'équinoxe, *m.* tems de l'année où les jours ſont égaux aux nuits. § ieśienny, wieśienny czas porownania.
Porownywam, *v. m. F. porownam.* 1) gleich machen. 2) ebenen eben machen. 1) égaler, rendre égal, faire égal, égaliſer. 2) aplanir, unir. § 1) porownano to miaſto względem ſwobod z naſzym. 2) porownać ulice.
porownać. gleich kommen. ſe comparer, s'égaler, ſe rendre égal à qu. § nie pniy śię nie porownaſz z Panami.
Porownywanie. Gleichmachung, Gleichung. égaliſation, l'action d'égaler.
porownywanie Alexandra z Cezarem. Vergleichung des Alexandri mit dem Cäſar. la parallele d'Alexandre & de Céſar.
Poroz, *pr. inſ.* vid. *po*, pr. inſ. 4).
**Poroże. 1) Geweih, Hörner eines Thieres. 2) Gewehr. 3) Wurf-Pfeil. 1) les cornes d'une bête, d'un cerf. 2) armes, *f. plur.* pour ataquer ou pour ſe défendre. 3) dard, javelot. § 1) woł drugiemu zrzućił poroże; ielenie poroże.
Porożnić kogo, *F. porożnię.* entzweyen, uneinig machen, veruneinigen. brouiller, déſunir qu; metere la déſunion entre.
porożnić śię. uneinig werden, ſich entzweyen. avoir un diſpute, un diférend; ſe brouiller avec qu. § porożnili śię z ſobą; porożnił śię ze mną bez przyczyny.
Porozumienie, porozumiewanie śię z kim. Verſtändniß. intelligence, colluſion, correſpondence.
porozumienie. 1) Meynung. 2) Philoſ. heimliche Neigung, Mitleiden, Sympathie, Gleichheit, Verwandſchaft. 1) opinion, ſentiment. 2) *Philoſ.* ſimpatie, conformité, raport. § 1) wielkie ma o ſobie porozumienie; ieſtem porozumienia tego że. 2) czarny kolor ma porozumienie z melankolikiem; ięzyk ma porozumienie z żołądkiem, bo ie iedna ſkorka okrywa.
Porozumiewam co. 1) muthmaſſen, zuvor ſehen, gewahr werden. 2) einen einſehen. 1) conjecturer, dévenir, preſſentir, aperçevoir. 2) pénétrer, concevoir, aprofondir qu. § 1) porozumiewam radę, wolą iego z tego. 2) porozumiewam go.
porozumiewać śię z kim. ſich mit einem verſtehen, ein Verſtändniß haben. s'entre-entendre, étre en (d') intelligence, s'entendre avec qu.
Porozumiewanie. Vermuthung, Muthmaſſung. conjecture.
Port. ein See-Hafen. havre, *m.* port. § w porćie ſzczęśliwie ſtanął okręt.
Porta. die Pforte; das Türckiſche Reich. Porte, l'Empire Turc.
Portatyl, *g. a.* ołtarzyk podrożny do Mſzy świętey ſprawowania. Altärlein zum herumtragen. autel portatif.
Portki, *plur.* Beinkleider. gregues, *f. plur.* haut-de chauſſe, *m.*
Portowy do portu należący. Hafen-. de port, de havre.
portowy, przełożony nad portem. Hafen-Meiſter, Hafen-Schlieſſer. intendant de port, maître de port.
Portowny. mit einem Haven verſehen. où il y a un havre.
Portugał. 1) ein Portugaleſer, goldne Münß in Portugall von zehn Ducaten. 2) ein Gold-Stück; groſſe goldne Münze. 1) portugaiſe, eſpèce d'or en Portugal valant dix ducats. 2) médaillon d'or.
Portugalczyk. Portugieſe. Portugais.
Portugalia. Portugal. Portugal.
Portugalka. eine Portugieſin. une Portugaiſe.
Portugalſki. Portugieſiſch. Portugais.
Portugalſki ięzyk. die Portugieſiſche Sprache. le Portugais.
po Portugalſku. Portugieſiſch. à la Portugaiſe.
po Portugalſku mowić. Portugieſiſch reden. parler Portugais.
Portulaka, kurza noga, źiele. (*portulaca*) Portulac. pourpier, porcelaine.

Portyera. Thür-Gardiene, Thür-Vorhang. avant-huis, portiére, rideau devant une porte.

Porubca. } Hurer, Huren-Jäger. un débauché après les femmes; fornicateur, paillard.
Porubnik. }

Porubstwo. unehlicher Beyschlaf, Hurerey. paillardise, impudicité, fornication.

Poruczam, *v. m. F. poruczę*, polecam, zlecam. empfehlen, auftragen, heimstellen. remettre entre les mains de qu; recommender, abandonner, commettre à qu; charger qu. de. § opiece Boskiey (w opiekę Boską) go poruczyłem; co wszystko rozsądkowi i łasce twoiey poruczywszy zostaię; porucz mu tę sprawę; poruczyłem krzywdę Bogu.

poruczyć się komu sich einem empfehlen, überlassen. s'abandonner, se recommender à qu.

poruczam się Bogu. ich empfehle mich Gott. je m'abandonne à Dieu, à la Providence.

Poruczanie, poruczenie komu czego. Heimstellung, Empfehlung. recommendation, l'action d'abandonner qu. ch. au soin de qu.

poruczony. empfohlen, anbefohlen. remis, recommendé, abandonné à qu. § poruczone mu rządy wielką prowadził madrością.

poruczenie. Beschützung, Beschirmung. protection, défense.

z poruczenia Boskiego. auf Gottes Befehl. par la volonté, par le commendement de Dieu.

poruczenie prawne. gerichtliche Vollmacht. procuration.

*Poruczeństwo, przykazanie. Befehl. commandement, ordre, *m.*

Porucznik. ein Lieutenant. lieutenant, oficier qui commende la compagnie en absence de Capitaine.

Porucznicy, porucznniczny. einen Lieutenant angehend. de lieutenant.

Porucznictwo. Lieutenants-Stelle. lieutenance, charge de lieutenant.

Poruszam, *v. m. F. poruszę.* 1) von der Stelle rücken, rühren. 2) vertreiben, wegbringen, verdringen. 3) erwecken, machen, verursachen eine Kranckheit. 4) rühren, bewegen einen Menschen. 1) remuër, mouvoir; déplacer en remuant. 2) faire changer le lieu, pousser par force de sa place, faire reculer, faire décamper. 3) faire, causer, exciter. 4) toucher, remuër, émouvoir les coeurs, les passions. § 1) poruszył tego ciężaru z mieysca. 2) poruszył go nieprzyiaciel z tego kraiu. 3) porusza to ckliwość, febrę, kichanie; porusza to mieśięczney choroby, wiatr; nawałnicę z grzmotem poruszył. 4) kaznodzieia ten dobrze porusza; te uwagi poruszyć go nie mogły.

poruszać wszystkich śił (wszystkie siły). alle Kräfte anwenden. remüer le ciel & la terre; faire tous ses éforts. § poruszał wszystkich sposobow.

poruszaiący. bewegend, rührend. afectueux, touchant, qui touche, qui émeut, qui excite.

poruszać się. 1) unruhig werden sich rühren lassen, bewogen werden. 2) rege werden, erweckt werden, von Kranckheiten. 1) s'émouvoir, étre touché, se sentir ému. 2) se renouveller, s'exciter, s'émouvoir, *en parlant des maladies.* § 1) na ten widok ich umysły, ich serca się poruszyły. 2) febra się znowu poruszyła.

poruszył się w chorobie winem. er hat sein Uebel mit Wein rege gemacht. il a ému son mal, il a alteré, il a trouble sa santé par le vin.

Poruszanie, poruszenie. 1) Bewegung, Erschütterung. 2) Bewegung, Regung, Unruhe des Gemüths. 1) remûment agitation, remuage, *m.* 2) trouble, *m.* émotion, inquiétude. § 1) wiatry poruszenie wałow sprawiły. 2) poruszenie serdeczne, niećierpliwe; uskromił poruszenia umysłu.

poruszenie się. Erweckung der Kranckheit. émotion, ressentiment, ataque, accès de la maladie.

Poruszony. 1) eig. u. fig. gerührt, bewegt. 2) gereitzt von einem 1) *prop. & fig.* remu, ébranlé, ému, touché, agité. 2) excité, incité, solicité. § 1) na te remonstracye poruszonym się pokazał. 2) poruszony do tego od brata swoiego.

Porwanie, uniesienie, porywanie. Wegnehmung, Entführung. ravissement, rapt, enlevement.

Porwany, } porwan. hingerafft, mit Gewalt weggenommen. enlevé, pris, emporté, arraché. § do sądu porwany.
*Porwon, *adj. indec.* }

**porwoneś Panu Bogu; oddaię cię Bogu.* Gott nehme dich in seinen Schutz. Dieu vous prenne dans sa protection; Dieu vous garde; Dieu vous soit en (à l') aide.

**porwonoć to Bogu.* das sey Gottes Willen heimgestellt. il faut abandonner cela à Dieu, à la Providence.

porwone to rzemiesło. hole doch der Hencker dieses Handwerck. peste de ce métier; la peste soit de cette profession.

§ porwonoć psom, poganom, złemu pochlebstwo; porwone szalbierstwa.

porwoneś katu; porwoniście katu. hole dich (euch) der Hencker. tes (vos) fiévres quartaines.

porwona katu iak piękna. der Hencker wie schön ist sie. la peste qu'elle est belle.

porwona katu iaka małpa. das dich der Hencker, wie garstig ist sie. peste de la guénon.

Porywacz. Wegraffer, Wegnehmer. arracheur, ravisseur, qui enleve par force, qui tire tout à soi.

Porywam, *v. m. F. porwę.* 1) mit Gewalt wegnehmen; wegraffen. 2) fassen, kriegen als bey den Haaren. 3) entzücken, rühren, bewegen. 4) anfallen, befallen als die Kranckheit. 1) ravir, arracher, rafler, enlever, prendre, emporter avec violence, se saisir de. 2) se jetter, sauter aux cheveux de qu; tirer, prendre qu. par les cheveux. 3) ravir, emporter l'esprit; émouvoir, toucher. 4) prendre, ataquer, surprendre le malade. § 1) sokoł kuropatwę porwał. 2) porwać kogo za głowę, za włosy, za brodę. 3) w zachwycenie, w zadumienie słuchaiących ta mowa porywa. 4) gorączka go porywa.

porwać się. 1) plötzlich auffahren, aufspringen. 2) anfallen mit Worten, mit Schlägen. 3) greifen als zum Degen. 4) wieder ausbrechen, wieder entstehen. 5) auffahren im Schlaf. 1) sauter en sursaut, s'emporter, s'échaper en colère. 2) se jetter sur qu; s'ataquer, se prendre à qu. de paroles, de coups. 3) tirer l'epée; mettre l'arme à main. 4) éclater, s'élever, sortir avec violence. 5) étre agité au sommeil, se lever tout éfraïé. § 1) porwał się z krzesła. 2) porwał się kiiem na brata; porywać się na kogo zarzutami, fukami; porwał się motyką na słońce, *prov.* 3) zaraz się na niego do szpady porwał. 4) pożary, bunty ugaszone często się porywaią. 5) porywać się we śnie.

porywać się ze snu. aus dem Schlafe auffahren, aufspringen. se lever en sursaut.

porwał się w nogi. er machte sich auf die Beine; er fieng an zu laufen. il se mis à courir; il a gagné au pié.

Porywanie. das Wegnehmen, Entreissen. ravissement, enlevement.

porywanie się we śnie. das Auffahren im Schlaf. sommeil fort inquiet; agitation dans le sommeil.

Porywcze, Porywczo, *adv.* über Hals und Kopf, hastig, eiligst. précipitanment, à la hâte; d'une maniére précipitée; turbulenment. § porywcze na koń wśiadali; porywcze co zrobić.

porywcze zrobiony. in aller Eil verfertigt. fait à la hâte.

Porywczość. Hastigkeit, Eilfertigkeit. impétuosité, précipitation, véhémence.

Porywczy. 1) hastig, übereilig, eilfertig. 2) jachzornig, der sich übereilt. 1) précipité, très-vîte, très-hâté. 2) précipitant, impétueux, fougueux. § 1) porywczy odiazd; porywcza skwapliwość. 2) porywczy to człowiek, umysł; porywcza młodość.

porywcza bitwa. ein Scharmützel, ein Rencontre. escarmoûche, rencontre. § w porywczey poległ bitwie; potykał się z nim w przod porywczą, potym walną bitwą.

w porywczą. 1) in aller Eil. 2) als ein Scharmützel, auf Art eines Scharmützels. 1) d'une maniére précipitée; en grande hâte. 2) à la maniére d'une rencontre, ou d'un combat où l'on se rencontre par hasard. § 1) w porywczą (porywcze) zebrany żołnierz, list spisany. 2) bitwa w porywczą zaczęta; w porywczą się bili.

Poryzam, *v. m. F. poryżę.* anwiehern. hennir après; hennir à. § poryza koń do konia.

Poryzanie. das Anwiehern. l'action de faire un hannissement à.

Porządek, *g. porządku*; sporządzenie, rząd. 1) Ordnung. 2) Ordnung, Regiment, Policey. 1) ordre, *m.* arrangement, disposition. 2) regime, *m.* police. § 1) te rzeczy tym idą porządkiem; wprawić co w porządek; wywrócić porządek; porządek iest rzecz miła i pożyteczna. 2) czystość w mieśćie dobrego porządku iest znakiem.

Porządkowy. zur Ordnung gehörig. qui marque l'ordre, qui regarde l'ordre.

liczby porządkowe. Gramm. die ordnenden Zahlen. *Gramm.* nombres ordinaux.

Porządnie, *Porząnnie, *adv.* 1) ordentlich. 2) nach den Gesetzen. 1) avec ordre, réglément, réguliérement, par ordre, de suite, dans un bel ordre. 2) légitimement, selon le droit. § 1) porządnie rzeczy swoie czyni; porządnie się sprawuie. 2) porządnie go obrano; porządnie testament spisany.

Porządny. *Porzanny. 1) ordentlich. 2) gesetzmässig. 3) wohlgeordnet, mit guten Ordnungen versehen. 1) réglé, rangé, mis en ordre régulier; mis, disposé par ordre. 2) légitime, régulier, fait selon les loix, selon les régles. 3) policé,

3) policé, bien réglé, où il y a une bonne police. § 1) porządny prowadźi żywot; porządni ludźie; porządne rzeczy. 2) porządna była elekcya. 3) miaſto barzo porządne.

Porzę, *porze*, *prot.* 1) trennen mit dem Messer. 2) *fig.* schneiden, von einander theilen. 3) öffnen, seciren. 4) hintertreiben, vernichten, verhindern. 1) découdre, défaire ce qui eſt couſu. 2) *fig.* fendre, ſéparer. 3) diſſequer; faire la diſſection d'un corps; ouvrir un corps mort pour en voir les parties. 4) rompre, anéantir, empécher, déconcerter. § 1) proć ſzatę. 2) porzę źiemię pługiem, drzewo, ſkorę nożem, wały morſkie wiosłami. 3) gdy go po śmierći proto. 4) Bog nieprzyiaćielſkie porze zamysły.

każdy ſwoie porze. ein jeder siehet auf seinen Nutzen. chacun penſe à faire ſon profit; chacun tire à ſon profit.

Porzeczka drzewko. Johañisbeer=Strauch. groſelier.

porzecki, plur. Johannis=Beeren. groſeilles, *f. plur.*

Porzucam, *v. m. F. porzucę.* 1) hinwerfen, wegwerfen. 2) abstehen, verlassen. 3) verwerfen, todt zur Welt bringen. 4) aussetzen ein Kind. 1) jetter par mépris. 2) rejetter, abandonner, laiſſer qu. ch; ſe déporter, ſe déſiſter de qu. ch. 3) avorter. 4) expoſer un enfant. § 1) porzuć ten niepotrzebny ćiężar; broń porzućili. 2) porzuć kupiectwo, nauki, zamysł ten. 3) krowa porzućiła; aby niewiaſta płodu nad wolą nie porzućiła. 4) nierządnica dźiećię ſwoie porzućiła.

gdźieś to porzućił. wo hast du das hingethan. qu'avez vous fait de cela.

Porzucenie. 1) Wegwerfung. 2) Mißgebährung, Verwerfung. 1) action de jetter. 2) avortement, fauſſe couche.

porzucenie dźiećięćia żywego. Aussetzung, Hinwerfung eines neugebohrnen Kindes. expoſition d'un enfant.

Porzucony. 1) weggeworfen. 2) todt gebohren, verworfen. 3) ausgesetzt; durch die Mutter heimlich auf die Gasse gelegt. 1) jetté. 2) né mort, avorté. 3) expoſé, mis ſecrètement de la mére dans quelque coin de rue.

Porzutek, porzucone dźiećię żywe, nalezionek. ausgesetztes Kind. enfant expoſé.

porzutek, pomiotek. todtgebohrne, verworfene Frucht. avorton.

Porzygać ſię, *F. porzygam.* sich bespeyen, sich brechen. rendre gorge, dégaubiller, dégauler.

Poſacka, *vid.* Poſadzka.

Poſadki, *plur.* Art eßbarer Schwämme so bey den Bäumen wachsen. ſorte de bons champignons qui croiſſent aux piez des arbres.

Poſądzam, *v. m. F. poſądzę.* einen wegen etwas in Verdacht haben; einem etwas zur Last legen. juger qu. coupable de; ſoupçonner qu. de qu. ch; avoir du ſoupçon de; prendre ſoupçon de. § poſądzać kogo o pychę.

poſądzam iego rozſądek. ich halte seinen Ausspruch vor verdächtig. ſa déciſion me paroit ſoupçonnée, ſujette à caution.

Poſądzanie. Argwohn, Verdacht. ſuſpicion, ſoupçon; doute qu'on a de qu. § poſądzanie mieć na kogo.

w poſądzaniu bydź. im Argwohn seyn. étre en ſoupçon.

Poſadzam, *v. m. F. poſadzę.* 1) setzen, stellen. 2) gefangen setzen. 3) hinsetzen was man getragen hat. 4) befördern zu einer Würde. 1) placer, poſer, mettre. 2) arrêter, mettre qu. en priſon. 3) mettre bas, mettre en terre ce qu'on porte. 4) mettre qu. ſur; avancer, élever, promouvoir qu; revêtir qu. d'une charge. § 1) poſadź chorego na ſtołku, na ławie, na źiemi. *2) poſadźić (oſadźić) więźnia. 3) poſadźiła dźiećię, ktore niosła. 4) cnotę iego wyżey poſadzono; krol go na wyżſzy honor poſadźił; na tron Polſki go Stany paſadźili.

Poſadzenie. 1) Hinsetzung. 2) Besetzung, Beförderung. 1) placement; le poſage; la poſition; l'action de mettre, de poſer. 2) promotion, avancement à une dignité; élevation. § 1) poſadzenie dźiećięćia na źiemię. 2) poſadzenie na tronie, na urzędźie.

Poſadzka. 1) Blatt, Brettchen, Tafel von Holtz oder Marmor zur ausgelegten oder getäfelten Arbeit. 2) ausgelegter Fußboden. 3) mit Flur=Steinen ausgelegter Fußboden. 4) Tafel=Werck, ausgelegte Arbeit an der Wand. 1) planchette feuille, carreau de bois ou de marbre dont on lambriſſe: pièce de raport, de placage. 2) parquet, plancher fait de pluſieurs piéces de raport. 3) un pavé; pavé de carreaux, de pierres de diverſes couleurs. § 1) poſadzka drobna, kwadratowa, okrągława, ſześćgranista. 2) poſadzka kobiercami pokryta; poſadzka ſadzona drzewniana. 3) poſadzka kamienna. 4) poſadzka ścian marmurowa, futrowanie kamienne.

poſadzka na ſtorcz to ieſt ukośnie ſadzona.

Tafel-Werck in Gestalt der Korn-Aehren. lambris qu'on dispose en forme d'épis de blé.

Posag. der Braut-Schatz. la dote, le mariage. § posagu teraz pytaią, o cnotę mało dbaią, *prov.* posag barzo piękny pannie ieſt cnotliwe wychowanie; wziął po żenie posag; posag daie; w posagu tę ſumę dostał.

Posąg. ein Säulen-Bild. statuë. § posąg lany, rzezany.

Posągowy. die Säulen-Bilder angehend. de statuë.

Posagowy. } zum Braut-Schatz gehörig. de
Posażny. } dot, qui regarde la dote. § pieniądze posażne; zapis posażny.

Pościć, *vid.* Poszczę.

*Pościałka. } 1) ein Bett, eine Streu. 2)
Pościel, *f.* } Feder-Bett, Gebett Betten. 1) lit, litiére. 2) fourniture de lit; toutes les pièces de plumes qui apartiennent à un lit.

pościel ladaiaka. elendes Bett. grabat, couche.

pościel śmiertelna. Sterbe-Bett. lit de mort.

Pościnać co, *F. pościnam.* viele Sachen abhauen. trancher, abatre beaucoup de choses avec un instrument tranchant. § kat pościnał zboycow.

Poseł, *g. posła.* 1) Abgesandter, Groß-Bothschafter. 2) Land-Bothe auf einem Polnischen Reichs-Tag. 3) Abgeschickter, Bothe. 4) Vorbote. 1) Ambaſſadeur. 2) un Nonce qu'un Palatinat a deputé à la Diéte de Pologne. 3) un meſſager; un envoié. 4) avant-coureur. § 1) Poseł Rzeczypospolitey u Porty; odprawić Posłow. 2) na Seymikach Posłow na Seym obieraią; Posłow na Seym, procz Pruſkich, bywa 182. *3) otrzymałem list przez posła (posłańca, kurſora) twoiego. 4) poseł to bliſkiey śmierći.

Poseł nieprzyiaćielſki o pokoy albo o woynę. Herold, Friedens- oder Krieges-Bothe. heraut, roi d'armes, qui déclare la guerre ou publie la paix.

poseł urzędowy. Amts-Bothe, Gerichts- oder Amts-Diener. sergent, serviteur de Iuſtice.

Posełkina, * Posłowa. Abgesandtin, die eines Abgesandten Stelle vertritt. ambaſſadrice, Dame qui a le caractère d'un Ambaſſadeur.

Poselſki. 1) Abgesandten-. 2) Land-Bothen-. 3) überbracht durch einen Bothen. 1) d'Ambaſſadeur, qui regarde un Ambaſſadeur. 2) de Nonce d'un Palatinat. 3) aporté par un meſſager. § 1) poselſka godność ieſt rzecz nienaruſzona; poselſka wyprawa; poselſka gospoda.

Jzba Poselſka. die Land-Bothen-Stube auf einem Polnischen Reichs-Tage la chambre des Nonces à la Diète de Pologne.

Poselstwo. 1) Gesandtschaft, Würde eines Groß-Bothschafters. 2) Gesandtschaft, die Gesandten. 3) die Verrichtung eines Gesandten. 4) Land-Bothenschaft, Würde eines Land-Bothen. 5) Bothschaft, die man bringt. 1) ambaſſade, charge, fonction d'ambaſſadeur. 2) ambaſſade, gens envoïez en ambaſſade. 3) ambaſſade, commiſſion dont eſt chargé un Ambaſſadeur. 4) la fonction ou dignité d'un Nonce pour la Diéte. 5) ambaſſade, meſſage, *m.* § 1) iachać w poselstwie; bez naruszenia poselstwa iego. 2) poselstwo do krola wyprawił, wysłał. 3) krol mu zlećił poselstwo do Elektorow. 4) obrany na poselstwo Woiewodztwa ſwoiego. 5) nieść poselstwo; poselstwo od kogo ſprawić; mam poselstwo do niego.

Poselszczyzna; ſtrawne Poselſkie. Gesandschafts-Zehrung oder Unkosten. les frais d'une ambaſſade.

** Posępy, *plur.* 1) düſteres, dunckeles Wetter. 2) fig. Unfall, Unglück. 1) mauvais tems, vilain tems, intemperie de l'air. 2) desaſtre, *m.* contre-tems, malheur. § 1) now posępy znamionuie. 2) po tych posępach dźień iaśnieyszy będźie.

Posępny. 1) trübe, dunckel, vom Wetter. 2) melancholisch, verdrießlich, finster. 1) couvert, obſcur, plein de nüages. 2) ſombre, mélancolique, ſurnois, morne, refroigné. § 1) dźień dźiś posępny; posępne się wieſzaią chmury. 2) posępna fantazya; uprzątniymy posępne z ſerca ſmutki.

Posesya, ośiadłość, własność. 1) Besitz, Eigenthum. 2) Grund-Stück, liegendes Gut. 1) poſſeſſion, jouïſſance d'une choſe. 2) poſſeſſion, fonds ou terre qu'on poſſède. § 1) w posesyi domu ſwego kogo turbować. 2) aby niezmyśloną w Woiewodztwie ſwoim miał posesyą; do ſpokoynych ſwoich przyſzedł posesyy.

Posesyonat. ein Angesessener. domicilié, qui a un domicile fixe; qui a du bien en fonds de terre.

Pośiadam co, *v. m. F. pośiądę.* 1) einem vorsitzen; die Ober-Stelle nehmen. 2) etwas besitzen. 1) ſe placer devant qu; préceder qu; aller au devant; prendre le pas devant qu. 2) poſſéder, tenir qu.

qu. ch. étre possesseur, jouïr, avoir la jouïssance de qu. ch. § 1) pośiadł mię. 2) śiła pośiadł włości, kto uiął chéiwośći, *prov.*

Pośiadanie. 1) das Besitzen, der Besitz. 2) Vorsitz, Ober-Stelle. 1) possession, jouïssance de qu. ch. 2) préséance, pas, rang qu'on prend devant qu.

Pośiągam po co, *v. m. F. pośiągnę.* nach etwas langen, reichen. ateindre à qu. ch. pour la prendre; porter la main sur qu. ch.

Pośianie. das Besäen. l'action de semer.

Pośiany. besäet. ensemencé, semé.

Pośiec, *vid.* Pośiekać.

Pośiedmy, *vid.* Pośiodmy.

Pośiedźieć, *F. pośiedzę.* einige Zeit sitzen. se tenir assis quelque tems. § pośiedź przy kominku; pośiedź sobie.

pośiedźisz tu. du wirst hier lange sitzen und warten müssen. vous piquerez long tems ici le cofre.

Pośiedzenie. 1) das Sitzen. 2) Sitz, Ort wo man sitzen kan. 3) Sitz-Gesellschaft, Gesellschaft, das Sitzen in einer Gesellschaft. 4) das Brüten, Sitzen auf den Eyern. 1) l'action d'étre assis. 2) siége, *m.* place pour s'asseoir. 3) séance; assemblée assise; compagnie assise. 4) l'action de couver. § 1) w iednym pośiedzeniu tę książkę przeczytałem. *2) to pośiedzenie (śiedzenie) barzo iest niewygodne. 3) kwestya w iednym pośiedzeniu śię wniosła; pić wino w pośiedzeniu.

Pośiekać co, *F. pośiekę.* 1) zerhacken. 2) zerhauen, zerfetzen. 3) zerpeitschen. 1) hacher, couper fort menu. 2) déchiqueter, balafrer; faire, donner plusieurs taillades du tranchant de l'épée. 3) écorcher, déchirer qu. à coups de fouët; donner le fouët bien serré à qu. § 1) pośiekay to mięso drobniuchno. 2) pośiekł wszystkich. 3) biczem, rozgą pośiec chłopca.

Pośiekany. 1) gehackt. 2) zerhauen, zerfetzt. 1) haché, coupé fort menu. 2) balafré, déchiqueté.

Pośierzpowaty. Sensenförmig. fait en forme de serpe.

Pośiewam, *v. m. F. pośieię.* 1) säen, besäen. 2) übersäen, noch einmahl besäen. 3) bestreuen. 1) ensemencer, semer. 2) rensemencer, resemer, sursemer, ensemencer de nouveau. 3) parsemer; semer, repandre çà & là. § 1) pośiał rolą. 2) pośiey zaśianą rolą; pośiewać na zaśianey roli. 3) drogi kwiatkami pośiali.

Pośiewanie. das Uebersäen. action de sursemer.

Pośiewny. zur Saat tüchtig. qui est propre, qui est bon pour étre ensemencé. § przestrzegać trzeba iakie iest w sobie pośiewne źiarno.

Pośilam kogo, *v. m. F. pośilę.* stärcken. retablir les forces de qu; remettre en vigueur; renforcer, soulager.

pośilić śię. sich stärcken, an Kräften zunehmen. se ravoir; reprendre, retablir ses forces; se renforcer, se rafraîchir.

pośilaiący. stärckend. fortifiant, qui fortifie, qui donne de la vigueur.

pośilaiące lekarstwo. stärckende Artzeney. un médicament resumptif; remède confortatif ou corroboratif.

Pośilanie. das Stärcken. l'action de reparer les forces du corps épuisées.

Pośiłek. } Stärckung, Labsaal, Labung.
Pośilenie. } rafraîchissement, soulagement, ce qui repare les forces. § dobre to do pośiłku; piy na pośilenie (na pośiłek) wino.

pośiłek pieniężny. Beystand mit Geld, Hülfs-Gelder. subside, *m.* renfort d'argent.

pośiłek woienny. Hülfe, Hülfs-Völcker, Verstärckung. renfort, secours; soldâs qui viennent au secours. § bez pośiłkow ludnych; pośiłek woienny; dać pośiłek; przylećieć, przybyć na pośiłek.

Pośiłkowy. Hülfs-, verstärckend, behülflich. auxiliaire, qui est envoïé, qui vient au secours, au renfort. § pośiłkowy żołnierz, połek.

Pośiłkowanie. Verstärckung, Hülfsleistung. renforcement action de renforcer, de secourir; augmentation des forces.

Pośiłkowany. mit Hülfe verstärckt. renforcé, secouru. § pośiłkowany ludźmi, pieniędzmi; wcześnie pośiłkowana forteca.

Pośiłkuię kogo. verstärcken, stärcker machen, einem zu Hülfe kommen. renforcer, secourir qu; donner secours à; courir, venir, aller au secours de.

Pośilność. Kraft, Saft, nahrhaftes Wesen einer Speise, eines Getränckes. substance; qualité nutritive d'une viande, d'une boisson.

Pośilny. kräftig, stärckend. nutritif, nourrissant, substantiel, substantieux. § pośilne źiele, pośilny napoy, pośilna potrawa.

Pośiodmny. aus sieben bestehend. septenaire; de sept, qui contient sept.

Poskakuię, *v. m. F. poskoczę.* hüpfen, aufspringen. sauter, sauteller, fringuer. § poskakiwać trzeba iako potęga zagra, *prov.* poskakuiąc przyszedł do mnie.

poſkakuiący. hüpfend. ſautellant.
Poſkładu, *adv.* reimweiſe; poetiſch. en rimes; en vers, poëtiquement.
Poſkok. Aufſprung, Sprung in die Höhe. ſaut qu'on fait en s'élevant de bas en haut; gambade. § poſkokami tańcowali.
poſkok piłki. Rückſprung eines Balles. le bond que fait la bale.
Poſkromić, *F. poſkromię.* zähmen, bändigen. domter, refréner, reprimer.
Posłać, *F. poślę, vid.* Poſyłam.
posłać łożko, F. pośćielę. ein Bett machen. faire un lit, une litiére.
Poślad, posledź, *adv.* hinter, hernach, nach. après; après un autre; poſtérieurement à un autre. § maią mieyſce podług dawnośći iako wprzod albo poſledź na urząd naſtąpili.
poślad iść. hinten nach gehen. ſuivre; aller après.
Poślad. die Ueberkehre; Auswurf der ſchlechten Körner. les criblures de grain, les ordures du blé vanné.
*Pośladek, *g. pośladku.* 1) Hintertheil. 2) der Hintere, der Podex. 1) le derriére, la partie poſtérieure. 2) le derriére, le cul, la feſſe, feſſier. § 1) pośladek (tył) domu. 2) ſzrotem go w pośladek (w śiedzenie) poſtrzelono; pośladek (zadek) u człowieka, u zwierząt; na pośladku śiedźieć.
pośladki. die Ars-Backen. les feſſes, *f.* § zadnica ieſt pośladkami obłożona.
Pośladkowy. 1) zum Hintern gehörig. *2) letzt, jünger, ſ. Poślední. 1) de cu, de derriére. *2) poſtérieur, dernier, *v.* Poślední.
Pośladować co, *F. pośladuię.* } 1) ausſpühren, auswittern. 2) einen bey etwas betreten, finden; einen Verdacht auf einen haben. 3) entdecken, aufſuchen. 1) ſuivre, trouver à la piſte. 2) atraper, ſurprendre qu. ſur qu. ch; ſoupçonner qu. de qu. ch. 3) découvrir, rechercher. § 1) poślakować zwierzę. 2) poślakowałem go w nieſzczerośći; poślakował żonę ſwoię.
Poślakować co, *F. poślakuię.* }
Pośladowanie. } 1) das Ausſpühren. 2) das Ertappen bey etwas. 3) Entdeckung, Aufſuchung. 1) quête, l'action de quêter une bête. 2) ſurpriſe, l'action d'atraper qu. ſur un fait. 3) découverte, recherche.
Poślakowanie. }
Pośladowany. } 1) ausgeſpührt. 2) ertappt, erwiſcht, angetroffen auf etwas. 3) entdeckt. 1) quêté, trouvé à la quête. 2) ſurpris, atrapé ſur; ſoupçonné de qu. ch. 2) découvert, devoilé.
Poślakowany. }
§ 1) zaiąc poślakowany. 2) poślakowany w tey zdradźie; żona w cnoćie poślakowana. 3) posłakawane ſchadzki.
Posłańczy. Bothen-. de meſſager.
Posłańica, Posłanka. Bothin. meſſagére.
Posłanie, słanie, poſyłanie. Abſchickung, Abſendung. envoi; l'action d'envoïer.
posłanie, słanie. 1) das Betten. 2) Streue, Bett, Schlaf-Stelle. 1) l'action de faire le lit. 2) lit, couche, litiere. § 1) po posłaniu pośćieli Pańſkich w piec zapal. 2) posłanie dla podrożnych; twarde to dla mnie posłanie.
Posłaniec, *g. posłańca.* } Abgeſchickter, Bothe. un envoié, perſonne envoiée, meſſager.
Posłanik. }
Posłany. }
posłanik w ſprawach publicznych. ein Abgeſchickter in Staats-Sachen. un envoié dans des afaires publiques.
Posłany, *adj.* 1) geſchickt abgeſchickt. 2) gebettet. 1) envoié. 2) dreſſé, fait, *en parlant des lits.* § 1) posłane liſty. 2) pośćiel to łożko, drugie iuż posłane.
Poślední. 1) der letzte, der zuletzt iſt, der hintere. 2) ſchlecht, grob, von der ſchlechten Art. 3) Hinter-. 1) poſtèrieur, qui eſt après, qui eſt derriére; tout le dernier. 2) gros, méchant, vilain, petit, vil, qui eſt de la derniére ſorte. 3) de derriére, qui eſt derriére. § 1) poślední mieyſcem, czaſem; godnośćią ieſt poślední. 2) poślednie wino, ſukno, poślední chleb. 3) poślednie nogi wołowe, poślednie koła.
prośledńia potrawa. ein Nacheſſen, das letzte Gericht. le dernier mets.
poślednie mieyſce. letzter Ort, letzter Rang. endroit poſtérieur, rang poſtérieur; poſtériorité de rang.
poślednia data. jüngeres datum. poſtériorité de la date; la date poſtérieure.
Poślednieyſzy. der neueſte, der letzte, der hinterſte. dernier, qui eſt après tous les autres. § poślednieyſze konſtytucye; poślednieyſzy kredytor.
Pośliznąć śię, *F. poślizną śię.* 1) rutſchen, ausgleiten, ausweichen, ausglitſchen. 2) ſtraucheln, einen Bock machen. 1) couler; gliſſer, griller, chanceler ſur un endroit gliſſant. 2) faire un pas de clerc; faire une faute. § 1) drabina śię pośliźła (poślizngła) pod nim; pośliznął śię i upadł.
Pośliźnienie. Ausgleitung auf einem glatten Ort, das Abglitſchen. gliſſade, gliſſement.
Posłowa. Geſandtin, Gemahlin eines Geſandten. épouſe d'Ambaſſadeur; Ambaſſadrice.

Poślubić, *F. poślubię.* 1) angeloben, ein Gelübde thun. 2) verloben, versprechen. 1) vouër; faire voeux de qu. ch; consacrer, promettre, dévouër à. 2) promettre, acorder sa fille en mariage; fiancer une fille. § 1) czystość Bogu poślubił. 2) poślubił mu corkę swoię.
poślubić sobie kogo. sich mit einem verloben. se fiancer avec qu; faire, célébrer les fiançailles avec qu. § poślubił sobie tę pannę.
poślubić się Bogu. sich Gott widmen. se vouër, se donner, se consacrer à Dieu.
Poślubienie. Gelobung, Angelobung. dévouëment.
Poślubiny, *plur.* Ehe-Verlöbniß. fiançailles, *f. plur.* acordailles, *f. plur.*
Poślubiony. 1) angelobt. 2) verlobt, versprochen. 1) voué, dévoué, consacré. 2) acordé, fiancé.
Posłuch, *vid.* Podsłuch.
**posłuch, wieść.* Nachricht. avis.
wiadomość z posłuchu. eine Nachricht vom Hörensagen. un ouï-dire.
idźie to w posłuch; znalazło to posłuch. das findet Gehör; das fällt ins Gehör. cela est acueilli; cela trouve des partisans; cela est goûté; cela trouve l'oreille ouverte. § wszystko szło w posłuch prostakom.
Posługa. 1) Dienst, Aufwartung. 2) Aufwartung, die man bey einem Herrn hat. 3) Dienst, Amt. 4) Dienst, Gefallen. 1) le service, condition d'une personne qui sert. 2) le service; quartier de service qu'on a chez un grand. 3) un service, emploi, fonction, charge. 4) service, *m.* plaisir, ofice, *m.* qu'on rend à qu. § 1) chłopiec od posługi. 2) posługa u Pana na mnie przypada. 3) na posługach dworskich, na posługach Rzeczypospolitey będący. 4) wszelką komu czynić posługę.
Posługacz. Aufwärter. valet, aide, *m.* celui qui sert, qui aide.
posługacz mularski. Handlanger beym Maurer. aide à maçon.
posługacz stajenny. Stall-Jung. garçon de l'écurie.
Posługaczka. Aufwärterin. servante.
Posługowanie. das Aufwarten, Bedienen. l'action de valeter, de servir qu; service, *m.*
Posługuię komu, *F. posłużę.* 1) einen bedienen; einem aufwarten, dienen, zur Hand gehen. 2) dienen, einen Dienst, einen Gefallen erweisen. 3) dienen, behülflich seyn. 1) servir, aider qu. en qualité d'un domestique; valeter; faire le valet. 2) rendre un service, un ofice, faire plaisir à. 3) servir, être utile à qu. § 1) dobrze mi ten chłopiec posługował. 2) źle mi w tym posłużył. 3) i to mu posłużyło że.
posługować, służyć komu do stołu. einem bey der Tafel aufwarten; einen bey Tisch bedienen. servir qu. à table.
sam sobie posługuie. er bedienet sich selbsten. il se sert lui même; il se rend des services à soi même.
Posłuszeństwo. Gehorsam. obéïssance.
posłuszeństwo zakonne. Kloster-Gehorsam, eines von den drey Kloster-Gelübden. obédience, un de trois voeux de Religion.
Posłusznie, *adv.* gehorsam. d'une maniére obéïssante, avec obéïssance.
Posłuszny. gehorsam. obéïssant, soumis.
posłuszny bydź. gehorsam seyn, gehorchen. obéir; être obéïssant. § posłuszny zawsze twoim będę rozkazom.
Pośmiech, *vid.* Pośmiewisko.
Pośmiedźiałość. Unflat, Roß, Schimmel. ordure, crasse, moisissûre, rouille.
Pośmiedźiały. garstig, rostig, schimmlich, verrostet, verschimmelt. crasseux, moisi, rouillé.
Pośmiedźieć, *F. pośmiedźieię.* garstig werden, verrosten, verschimmeln. amasser de la crasse, de la rouille; s'enrouiller, se moisir.
Pośmienny. nichtswürdig, verächtlich. vil, bas, abject, méprisable. § pośmienni kuchczykowie; słow pośmiennych zażywa.
**Pośmiertność. Zustand der Seele nach dem leiblichen Tode. l'état de l'ame après la mort corporelle.
Pośmiertny. den Zustand der Seele nach diesem Leben betreffend. qui regarde l'état de l'ame après la séparation d'avec le corps. § pośmiertne karania trapią duszę.
*Pośmiewam się; uśmiecham się. lächeln. sourire.
**pośmiewać się, naśmiewać się z czego.* auslachen, verspotten. se rire, se moquer de.
Pośmiewisko, pośmiech, naśmiewisko. Gelächter. risée, dérision. § wystawiony na pośmiech całego narodu; w pośmiech przyszedł.
bydź pośmiewiskiem u każdego. bey einem jeden ein Gelächter seyn. être la risée de tout le monde; servir de spectacle; se traduire en ridicule.
pośmiewiska godźien. er ist Auslachens würdig. il est digne de risée.
Posmyczny wiatr. ein günstiger Wind. vent favorable; vent en poupe.

 Posmyk.

Posmyk. Schwung, den man einer Sache beym Werfen oder Umwerfen giebet. le branle qu'on donne à une chose, qu'on veut jetter ou renverser. § zepchnąć ćiężar z woza posmykiem.
Posnąć, *F. pośniemy.* einschlafen, wenn man von vielen redet. s'endormir, *ce mot se dit en parlant de plusieurs personnes.* § posnęli wszyscy; kiedy posną furmani; iuż posnęła czeladź.
Pośniedźiały, Pośniedźieć, *vid.* Pośmiedźiały, Pośmiedźieć.
Pośnik. 1) *obs.* ein Essen, ein Gericht. 2) Abend-Essen am Fast-Tage. 1) *obs.* un mangé; un mets. 2) colation, leger soupé qu'on fait les jours de jeûne. § 1) pośnik (iedło) zdrowy. 2) proszę na pośnik (kolacyą) do śiebie; pośnik wieczorny postny; mały miałem u śiebie pośnik.
*Posobicą, } *adv.* nastepnie, po sobie. 1)
Posobnie, } einer nach dem andern; auf einander. 2) folglich, darauf. 1) l'un après l'autre, de suite; en se suivant les uns les autres. 2) conséquenment, subsécutivement, par conséquent.
Posobność, następność. Folge. raport, conséquence, tout ce qui suit un action.
Posobny. folglich, einfolglich, folgend. suivant, subséquent, qui vient, qui suit après.
Posoćić, posoczyć co, *F. posoeę, posoczę.* 1) blutig machen. 2) voll Eyter machen. 1) ensanglanter; remplir, couvrir, tremper de sang. 2) remplir de pus.
posoćić się. voll Blut und Eyter werden, solches auswerfen. être rempli de pus & de sang corrompu; jetter du sang corrompu & du pus.
Posoczony. } blutentrig. plein du sang
Posoczysty. } corrompu & du pus.
Posoka. 1) Blut-Eyter, Materie so aus den Wunden und Geschwären fließt. 2) *fig.* Grundsuppe. 1) du sang pourri & corrompu; du pus; de la matiére; de la pourriture qui sort des plaïes, des ulcéres. 2) *fig.* lie, chose fort corrompuë. § posoka ćiecze z ćiała, z rany, z wrzodu. 2) niezbożność niech swoię posokę piie.
Posowa. Fuß-Boden in einer Bauer-Hütte. plancher dans une cabanne.
Pośpiech. Eilfertigkeit, Eile. la hâte; grande hâte. § dodało mu to pośpiechu do upadku.
*Pośpieię komu, *vid.* Nadążam za kim.
Pośpieszam, *F. pośpieszę.* 1) einen überraschen, übereilen; nicht Zeit lassen. 2) antreiben. 1) surprendre, hâter, faire hâter qu. 2) pousser, presser qu. § 1) śmierć go (mu) pośpieszyła.
pośpieszyć się. eilen, hurtig machen. se hâter, se dépêcher, faire quelque chose en diligence.
Pośpieszanie, pośpieszenie. das Eilen, Eilfertigkeit. la hâte, l'action de hâter.
Pośpieszny. eilfertig. vîte, diligent, précipité.
Pospolićie, *adv.* gemeiniglich, insgemein. d'ordinaire; communément, ordinairement, fréquenment; pour l'ordinaire. § pospolićie tak piszą, czynią.
pospolićie mowią, dawno mowią, stara przypowieść. man sagt gemeiniglich; es ist ein altes Sprichwort. on dit communément; il a passé en proverbe; c'est un proverbe.
Pospolićieię. gemein werden. devenir commun, être commun. § w tym domu ten honor nie iest gośćiem ale spospolićiał.
Pospolito, *adv.* gebräuchlicher, gewöhnlicher Maßen, wie gewohnlich. à l'ordinaire; de coutume, selon la maniére acoutumée. § pospolito chodźić, mowić.
pospolito; iest w używaniu. das ist so gebräuchlich. cela est en usage; cela est usité.
Pospolitość. 1) Gemeinschaft, Gesellschaft, gesammte Bürgerschaft, Gemeinde. 2) Allgemeinheit. 1) communauté, corps, societé, commune. 2) le général, universalité, généralité. § 1) obrali go Panem pospolitośći swoiey; zawsze pożytek i dobro pospolitośći upatrowane bydź ma. 2) osobność pospolitośći szkodźić nie ma; lubo to w pospolitośći, lubo w osobnośći.
* *w pospolitośći.* insgemein, überhaupt. en général, géneralement. § takie iest w pospolitośći o tym rozumienie; iako w pospolitośći Oyczyznie, tak w osobnośći Was Panu życzemy.
Pospolitowanie. 1) gemeiner Umgang. 2) Gemeinschaft, Gesellschaft. 3) Gemeinmachung, Gemeinwerdung. 1) habitude avec qu; fréquentation, conversation. 2) communauté, societé, union. 3) l'action de faire, de devenir commune. § 1) nie mam z nim żadnego pospolitowania. 2) w pospolitowaniu żyią. 3) pospolitowaniem drogie rzeczy i osoby tanieią.
Pospolituię co. gemein machen. rendre commun.
pospolitować z kim. mit einem stets umgegehen. fréquenter qu; converser fréquenment avec qu.
pospolitować się. 1) sich gemein machen. 2) gemein

2) gemein werden. 1) se rendre familier, se familiariser avec qu. 2) devenir commun. § 1) z niższym pospolitować się iest uyma powagi twoiey. 2) iuż się ta wiadomość spospolitowała.

Pospolity. 1) gemein, allen oder vielen gehörig. 2) gemein, dem gemeinen Wesen zugehörig. 3) gemein, das gemeine Volck angehend. 4) gemein, ungekünstelt, schlecht, gewöhnlich, landesüblich. 1) commun, qui apartient à plusieurs ou à tous. 2) public; du public, qui regarde le public 3) public, qui est du peuple; du commun; simple. 4) vulgaire, commun, simple, ordinaire, usité. § 1) pospolity (wielom albo wszystkim służący) pożytek; nasz to nieprzyiaciel pospolity; pospolite igrzyska. 2) pospolitym do Turek iedzie kosztem; pospolite (pospolitey rzeczy należące) pieniądze. 3) dom pospolity, karczma pospolita, pospolita kobieta, pospolite dziecię. 4) pospolitych szat zażywa; pospolitym mowi ięzykiem; pospolita to powieść; w pospolitym się kocha stroiu; pospolity to zwyczay.

pospolity człowiek, *ieden z pospolstwa*. ein gemeiner Mann. homme du commun; un simple homme.

pospolite albo publiczne mieysce. öffentlicher Ort; Gasse, Platz wo ein jeder gehen kan. lieu public; ruë, place où tout le monde a droit d'aller.

pospolite dobro. gemeines Bestes. le bien public; utilité publique.

Pospolite Ruszenie. allgemeiner Aufgeboth. arriére-ban.

pospolitym imieniem, *władzą*. im Nahmen des Publici. au nom du public; par l'autorité du public.

imię pospolite. Gram. ein Nomen appellativum. *Gram.* un nom apellatif.

pospolita rzecz. ein gemeines Gut, gemeinschaftliche Sache, die allen zugehöret. commune; bien commun; chose commune qui apartient à tous.

pospolitym sposobem. ingemein, schlecht weg; auf gut bürgerlich. en bon bourgeois; à la commune, vulgairement, ordinairement.

Pospolstwo. 1) die Gemeine, das insgesammte Volck einer Stadt. 2) der Pöbel, der gemeine Mann. 1) le peuple, la commune, tout le corps du peuple d'une ville. 2) la populace. § 1) pospolstwu to należy. 2) pospolstwa niechęć; pospolstwu gmiśli mowić, czynić; pospolstwu się przymilać; roziuszone, szalone pospolstwo.

drobiazg pospolstwa; *drobne pospolstwo*. der schlechtste Pöbel. le menu peuple, le petit peuple.

pospolstwa łaska, *chęć ku komu*. die Gunst des gemeinen Volcks, Neigung desselben. afection du peuple.

pospolstwa przodkowanie, *rządy*. Volcks-Herrschaft, Democratie. démocratie, gouvernement populaire.

pospolstwu sprzyianie. Gunst gegen das gemeine Volck. afection qu'on a pour le peuple.

pospolstwa ustawa. Satzung vom gemeinen Volck gemacht. un plebiscite; ordonnance du peuple.

pospolstwa obrońca; *pospolstwu życzliwy*, *przyiazny*. Bürger-Freund, Liebhaber des gemeinen Volcks. homme populaire qui favorise le peuple, qui tâche de gagner les graces du peuple.

pospolstwu miły, *przyiemny*. das dem gemeinen Volck lieb und angenehm ist. populaire, aimé du peuple.

Pospołu, *adv.* spolnie, wespoł, społem, naspoł. zusammen, beysammen, zugleich. ensemble, de compagnie. § pospołu te rzeczy idą: dym za płomieniem, grzech za lubieznym spoyrzeniem; pospołu z kim sypiać, iadać.

nie pospołu mowić. von der Materie abgehen, von etwas anders reden. changer de propos; inserer, faire entrer quelque chose dans un discours.

nie pospołu mowiąc. im vorbeygehen. en passant, comme en passant.

Posrać, *vulg. F. posram*, poklaistrować, poszpecić odchodem przyrodzonym. bescheissen. embréner, remplir de merde.

posrać się. sich bescheissen. s'embréner, défoncer.

Posrany, *vulg.* beschissen. merdeux, rempli de merde.

Posrebrzam co, *v. m. F. posrebrzę*. versilbern. argenter.

Pośrzedni, *vid.* Srzedni.

Pośrzednictwo. Vermittelung, Unterhandlung. médiation, entremise.

Pośrzedniczka. Vermittlerin, Unterhändlerin. médiatrice.

Pośrzednik. 1) Vermittler. 2) Mathem. Mittel-Punct, Centrum. 1) médiateur, entremeteur, entrepos. 2) *Matém.* le centre.

Pośrzednikowy. Math. zum Mittel-Punct gehörig. *Matém.* central. § angul albo kąt pośrzednikowy.

Pośrzedność. Math. Mittel-Punct. *Matém.* un centre.

Pośrzod, *adv. & pr. g.* in der Mitte. au milieu. § pośrzod iest ogrod; pośrzod ogroda stoi fontana.

Pośrzodek, *g. pośrzodku*, * *a.* 1) die Mitte. 2) fig. die Mittel-Straße. 1) milieu, entre-deux. 2) *fig.* milieu, la voïe du milieu. § 1) w pośrzodku miasta stoi ratusz. 2) prawda pośrzodkiem idźie; naylepsza pośrzodku śię trzymać.

pośrzodek kośćioła od świątnice do drzwi. Schiff, mittler Raum, Mittel-Gang einer Kirche. le nef de l'Eglise depuis le Sanctuaire jusqu' à la porte.

w pośrzodek co podać ein Mittel zu etwas vorschlagen. proposer, un moïen; trouver moïen de; moïenner; donner, fournir un expédient pour.

z pośrzodka śiebie, z liczby swoiey, z gromady swoiey. aus unsern, euren, ihren Mitteln, aus der Gesellschaft. de nôtre, de vôtre, de leur corps; de leur societé. § z pośrzodka śiebie Kanonicy Biskupa obieraią; z pośrzodka śiebie wysłaliśmy posłańca do niego.

Pośrzodkowy, do pośrodku należący, w pośrzodku choć sam ieden leżący (śrzedni iest względem takich wielu albo dwu). zur Mitte gehörig; das in der Mitte ist. du milieu, au milieu, qui concerne le milieu, qui est au milieu.

Post. 1) ein Fast-Tag. 2) das Fasten; Enthaltung von Speisen. 1) le jeûne; jour maigre; jour de poisson. 2) abstinence du manger. § 1) dźień postu; post zgwałćić, złamać; trzy posty w tym tygodniu mamy.

post wielki; post czterdźiestodniowy. die Fasten, die Fasten-Zeit. carême, *m.* quarantaine.

post suchy. strenger Fast-Tag, da man nur truckne Speisen des Abends genießet. jeûne très-rigoureux durant lequel on ne mange rien que de sec au soir.

Posta. eine Lauf-Kugel. poste, sorte de balles de plombe. § postami strzelać.

Postać, *f.* 1) Ansehen, Gestalt, Forme einer jeden Sache. 2) die Gestalt im heiligen Abendmahl. 1) air, posture, forme, figure de quoi que ce soit. 2) l'espèce de l'Eucharistie. § 1) postać w nim święta ale hayduckie sumnienie; złoto w naywiększym ogniu nic z postaći swoiey nie traći; pokazał mu śię duch w postaći dźiećięćia; postać człowieka poważnego; ładniuchna' ustek i oczek twoich postać.

Postaię, postawam, *F. postanę.* wohin kommen, wo seyn; sich wo blicken, finden lassen; allemahl in einem verneinenden Verstand. être en un endroit; paroître; *toujours dans un sens négatif.* § nie postał od tego czasu u nas; nie postał ieszcze w miłosney nauce.

nie postanę tam więcey. ich werde nimmermehr an diesen Ort mehr kommen. je ne retournerai plus en ce endroit.

nie postaway mi tu. laß dich hier von mir nicht mehr betreten. que je te ne voie plus ici.

Postamt. Post-Amt. le bureau des postes. § na Postamćie Koronnym, Litewskim, Prus Polskich.

Postanawiam, *v. m. F. postanowię.* 1) ordnen, verordnen. 2) beschliessen, sich entschliessen, sich vorsetzen. 3) stellen, aufziehen eine Uhr. 1) ordonner, constituër, régler. 2) penser, se résoudre, prendre résolution, se déterminer à; prendre à tache de. 3) régler, monter une montre. § 1) nie wiem co krol o mnie postanowi; postanowić sposob podatkowania. 2) postanowił (postanowił u śiebie) iechać. 3) postanowić zegar.

postanowić prawa, podatki. Gesetze geben, Abgaben setzen. établir des loix, des impôts.

postanowić rzeczom cenę. den Sachen einen Preis setzen. mettre le prix aux choses.

postanowić przed wieki. von Ewigkeit her verordnen. ordonner de toute éternité.

postanowić śię. 1) sich wo setzen, sich niederlassen. 2) einen Stand, eine Lebens-Art erwählen. 1) s'habituer, se domicilier, s'établir en un certain lieu. 2) s'établir, se faire un établissement. § 1) postanowił śię (usadowił śię, uśiadł, miesce obrał) w Warszawie. 2) postanowiła śię (stan przyięła, obrała) prętko i bogato.

Postanowienie. 1) Verordnung, Satzung, Einsetzung. 2) Entschluß, Vorsatz. 3) ein Contract. 4) Versorgung. 5) Verfassung, Zustand. 6) Leibes-Constitution. 1) établissement, réglement, constitution, ordonnance, disposition. 2) résolution, dessein, parti qu'on prend. 3) contrat. 4) établissement, retraite fixe. 5) disposition, état, situation, sistème, *m.* 6) complexion, temperament d'une personne. § 1) postanowienie komisyi, komisarzow; postanowienie (ustanowienie) takie stanęło. 2) postanowienie umysłu albo na umyśle; postanowienie miałem u śiebie. 3) takie postanowienie (kontrakt) miedzy niemi było; postanowienie iest iawne i skryte albo domyślne. 4) dźiewka poki ma opiekunow, poty śię iey iakie postanowienie nie trafi; postanowienie w zacnym stanie; do dalszego szczęśliwo-

śći

ści wspomoc postanowienia. 5) postanowienie Państwa, nieba, powietrza, mieysca, kraiu. 6) postanowienie ciała; dobre postanowienie w ciele.

Postanowiony. geordnet, gesetzt. ordonné, réglé, disposé, constitué.

postanowiony umysł. gesetztes Gemüth. esprit posé.

Postąpienie. 1) das Schreiten. 2) Fortgang, s. Postępek. 3) Zug im Schach, in der Dame. 1) marche; l'action de s'avancer en marchant. *2) progrès, *v.* Postępek. 3) trait, l'action de tirer un pion aux échecs, aux dames.

Postaw sukna. Stück Tuch im Laden. piéce de drap chez le drapier.

Postawa. äusserliche Gestalt, Ansehen eines Menschen. 2) Verfassung, Beschaffenheit. 3) Webe, Werfte, Einschlag des Webers. 1) extérieur; mine, air d'une personne. 2) disposition, état, situation. 3) trame du tisserant, ce qui passe avec la navette entre les fils qui sont attachez au métier. § 1) więcey w nim postawy niż wątku; postawa a daley nic; powierzchowa człeka tego postawa co osobliwego obiecuie; na postawie baranek ale lis na myśli; w pochlebne się przebiera postawy; składać, zmyślać postawę; ułożona postawa; uprząść, stroić postawę; pod postawą błaznow i cudakow po świecie biegaią. 2) w tey postawie rządy Państwa byli.

znać po postawie że błazen. man siehet es ihm an, daß er ein Narr ist. c'est un sot, on le connoit par l'extérieur, par l'encoulûre.

Postawam, *F. postoię.* 1) still stehen beym gehen. 2) ein Weilchen stehen 1) faire halte; s'arrêter en son chemin. 2) se tenir debout par quelque tems.

postoy. warte nur; ich will es dir gedencken. remarque bien cette chasse; atends cela ne sera pas perdu, j'en ferai un mémoratif sur ton comte.

niepostoy mi tu. laß dich hier nicht mehr finden, betreten. que je te n' atrape (ne voie) plus ici.

postawam, F. postanę, *vid.* Postaię.

Postawanie w drodze. das Stillstehen im gehen. halte, repos, action de s'arrêter en chemin.

Postawek, *g. postawka.* Bälchen, Stückchen feine Leinwand oder Zeug. paqueton, une livre entiére de; petite piéce de quelques aunes de toile fine, de quelque étofe.

Postawić, *F. postawię.* setzen, stellen, aufsetzen. poser, mettre debout, dresser; mettre une chose droit. § postaw kręgle prosto; a postawiłeś śklanki i talerze na stole? beczkę na dno postawił.

Postawienie. das Setzen, Aufsetzen. le posage; l'action de mettre, de dresser sur qu. ch.

Postawiony. gesetzt, gestellt. posée, mis, dressé.

Postawnie, *adv.* afectirt, gezwungen. d'une maniére afétée.

Postawnik, *g. a.* Wachs-Licht, Wachs-Kerze auf dem Altar. gros cierge qu'on met sur l'autel.

Postawność. afectirtes, gezwungenes Wesen. aféterie, maniéres afétées.

Postawny. gezwungen, afectirt, gekünstelt. afecté, trop recherché, peu naturel.

twarz postawna. Amts-Gesicht, gezwungene Geberden. un visage de magistrat; air grave, mine afetée.

Postępek, *g. postępku.* 1) Fortgang, Wachsthum in etwas. 2) Verfahren, Aufführung. 1) acroissement, avancemement, progrès qu'on fait dans qu. ch. 2) conduite, comportement; un procédé. § 1) wziąć, mieć, czynić w naukach, w cnotach dobry postępek. 2) ganić, chwalić czyie postępki, postępek to barzo niepolityczny.

postępek prawny. Weg des Rechtens, gerichtliches Verfahren. un acte de Justice; procédure; voie de droit.

Postępowanie. 1) Fortschreitung. 2) das Zunehmen, Wachsthum. 1) le marcher; l'action de s'avancer, d'aller en marchant. 2) avancement, progrès dans. § 1) postępowanie z mieysca. 2) postępowanie w naukach.

postępowanie na urząd. Antretung eines Amts. avénement, arrivée à un emploi.

postępowanie po szczeblach, po stopniach. das Heraufsteigen auf Sprossen oder auf Stuffen. l'action de monter les échelons, les dégrez.

*Postępny, poważny. ansehnlich. aparent, grave.

Postępuię, *v. m. F. postąpię.* 1) schreiten, fortschreiten. 2) an etwas gehen, zu etwas schreiten. 3) schreiten, gehen von einer Ehren-Stelle auf die andre. 4) wachsen, zunehmen, in etwas einen Fortgang gewinnen. 5) verfahren, sich aufführen, umgehen. 6) zulegen, zusetzen zu einem Gehalt, solchen vermehren, erhöhen. 1) s'avancer en marchant, aller plus avant, passer outre. 2) se mettre à qu. ch. 3) passer d'une charge, d'une vertu à l'autre. 4) faire des progrès,

progrès, s'avancer, faire un avancement dans qu ch. 5) agir, se comporter, se conduire; procéder avec; en user mal ou bien envers qu. 6) ajouter au prix, l'augmenter. § 1) postępuią z mieysca na mieysce; postąpmy daley w drodze naszey. 2) postąpmy do tey materyi, do pracy naszey. 3) postępuie co raz na wyższe urzędy, do cnoty, do korony. 4) dobrze w naukach, w cnotach postąpił. 5) postąpił sobie dobrze, źle; postąpił ze mną surowie, łaskawie, po przyiacielsku, ludzko; nie umie z ludźmi postępować; mądrze na tym urzędzie postępuie. 6) pastąpić więcey w targu; postąpiono mu roczney pensyi.

postępować w czym daley. etwas fortsetzen; fortfahren. continuer. § postępuy daley w staraniu twoim.

postępować prawem. verfahren, eine Rechts-Sache führen; procesiren. procéder, faire une procédure; plaider; intenter, faire, instruire, dresser un procès.

a tak to trzeba postąpić? muß man denn also verfahren? est-ce ainsi qu'il faut user?

postąpmy ku temu mieyscu. laßt uns an diesen Ort hinschreiten. avançons nous vers cet endroit.

Postmagister. Postmayster. } Postmeister. maître de poste.

Postmagistrostwo, poszmistrostwo. Post-meister-Amt. la charge de maître de poste.

Postnik. ein Faster. jeûneur, celui qui jeûne.

Postny. Fast-, Fasten-, fasttäglich. de carême, de jeûne.

w postny dźień mięso ieść. am Fast-Tag Fleisch essen. faire gras.

postne potrawy. Fasten-Speise. viande de carême.

postne potrawy suche. truckene Fasten-Speise. mendians.

*Postoły, *plur.* kurpie. Bast-Schuhe. galoches, *f. plur.*

Postoy, *vid.* Postawam, *F. postoię.*

*Postpast, wety. der Nachtisch. dessert.

Postrach, strach. Schrecken, Furcht. terreur, *f.* éfroi, épouvante, fraieur, *f.* § pownętrzny postrach w tych odrodkach opanował serce; w tym postrachu nie wiedźieli co czynić.

Postradać czego, *F. postradam.* verlieren, beraubet werden. perdre qu. ch; être privé, être dépouillé de qu. ch. § wszystkie postradał dobra i honory.

Postradanie. Verlierung, Verlust. perte; privation.

Postronek, *g. postronka.* ein Strick. une corde courte.

Postronkowy. Strick-. de corde.

postronkową karać ćięgą. einen mit einem Strick peitschen. donner à qu. des étreintes (des coups) de corde.

Postronność. Entlegenheit. éloignement.

Postronny. 1) der aus entfernten Landen ist. 2) entfernet, weit entlegen. 1) qui est de loin. 2) de loin, éloigné. § 1) postronny człowiek. 2) postronne narody, kraie.

Postrzał. 1) Schuß, Schuß-Wunde. 2) abgeschossener Pfeil oder Kugel. 1) coup d'arme à feu, blessure d'une balle, d'un trait. 2) flêche décochée ou fichée; balle déchargée. § 1) poległ od postrzału.

Postrzegam, *v. m. F. postrzegę.* innen werden, gewahr werden. observer, apercevoir, découvrir qu. ch; s'apercevoir de qu. ch. § postrzegł że zbłądźił; postrzedz czego albo co.

postrzedz że czego niemasz. etwas vermissen. trouver à dire qu. ch; avoir à dire à qu. ch.

postrzedz śię w czym. in sich gehen; sich besinnen. se reconnoître, se remettre, se corriger, revenir de son égarement.

Postrzeganie, postrzeżenie, obaczenie. Wahrnehmung, Beobachtung. découverte, observation, l'action d'observer, de découvrir ce qui se passe.

Postrzelić, *F. postrzelę.* einen schiessen. tirer quelqu'un ou à quelqu'un pour le blesser ou tuër.

Postrzelenie. 1) das Verwunden mit einem Schieß-Gewehr. 2) Schuß, Schieß-Wunde. 1) l'action de blesser d'un coup d'arme à feu qu. 2) blessure faite d'un coup d'arme à feu.

Postrzelony. geschossen. blessé d'une arme à feu.

Postrzemienny chart. Art von Wind-Hunden. sorte de lévriers.

Postrzygacz. Scheerer, Tuchscheerer, Woll-scheerer. tondeur de draps, de moutons.

Postrzygam, *v. m. F. postrzygę.* 1) scheeren Tuch, Schafe. 2) mit der Scheere klein schneiden. 3) scheeren, machen zum Mönch, zum Bauer. 4) zernagen. 1) tondre le drap, un mouton. 2) découper, couper en petits morceaux avec les ciseaux. 3) tondre qu; raser à qu. la tête pour le mettre dans un couvent ou au nombre des païsans. 4) ronger entiérement. § 1) postrzygać owce, sukno, bukszpan. 2) kto ten papier tak postrzygł; postrzyż to drobno.

bno. 3) postrzydz kogo w chłopa, w popa. 4) myszy tę książkę postrzygły.
postrzygać sukno drugi raz. dem Tuch die andre Schur geben. tondre le drap en reparage.
Postrzygalny. das man zu bescheeren pflegt. que l'on tond. § krzak postrzygalny.
Postrzyganie. } 1) das Bescheeren. 2) das
Postrzyżenie. } Kleinschneiden mit der Scheere. 1) l'action de tondre. 2) l'action par laquelle ou découpe qu. ch. avec les ciseaux.
drugie postrzyganie sukna. die andre Schur des Tuchs. le reparage.
Postrzyganie laika, mniszki, *vid.* Postrzyżyny.
Postrzygany. } 1) beschoren. 2) klein ge-
Postrzyżony. } schnitten mit der Scheere. 3) zernagt. 4) geschoren zum Pfafen, zum Bauer. 1) tondu. 2) découpé. 3) tout rongé par les vers. 4) tondu pour étre mis au couvent.
postrzyżony w chłopa. den man zum Bauer gemacht hat. celui qu'on a mis au nombre des païsans pour le chatier.
Postrzyżyny, *plur.* 1) Weihung einer Person zum geistlichen Stande. 2) Ehren-Mahl nach diesem Kirchen-Begängniß. 1) tonsure, cérémonie sainte pour entrer dans l'Etat Eclésiastique. 2) festin qu'on donne après cette cérémonie. § 1) postrzyżyny albo strzyżenie człowieka na duchowny stan; postrzyżyny mniszki. 2) byłem na iey postrzyżynach.
* *postrzyżyny od sukna postrzyganego; barwica.* Scheer-Wolle. bourre, bourrelanice.
postrzyżyny, gdy owce strzygą, vid. *strzyżenie wełny.*
Postument, podstawek. Brustbild-Fuß; Säulen-Fuß. piédestal.
Postyla. eine Postille, ein Predigt-Buch. un sermonaire; un livre de sermons.
Postylion, *vid.* Posztarz.
Posusza. grosse Dürre; dürrer Sommer. sécheresse; l'été sec. § wielka posusza była.
Posuwam, *v. m. F. posunę.* 1) rücken, gelinde fortschieben. 2) beym Tanzen den Fuß schleifen, an den Boden streichen. 1) pousser doucement d'une place en l'autre. 2) couler, faire un pas glissé en dansant. § 1) posuń ten stoł. 2) posuwać nogę po ziemi.
posuwam się, vid. *suwam się.*
na koń się posunąć. sich aufs Pferd schwingen. se mettre, se remettre en selle.
Posuwny. das sich schieben läßt. qu'on peut pousser.
krok posuwny w tańcu. ein Streich- oder Schleif-Schritt im Tanze. un pas glissé en dansant.
Poswarek, *g. poswarku.* } Wort-Streit,
* Poswarka. } Wort-Wechsel. querelle, dispute, débat, contestation.
Poswarzyć drugich, *F. poswarzę.* zusammen hetzen, Hader unter Leuten anrichten. brouiller les gens, semer la discorde entre les gens.
poswarzyć się z kim. sich mit einem zanken, überwerfen. se prendre de paroles; se prendre à qu; se quereller avec qu.
Poswatać kogo z kim, *F. poswatam.* verkuppeln, zusammen kuppeln. acoupler qu. avec qu.
Poświącam, poświęcam, *v. m. F. poświęcę.* 1) heiligen, widmen Gott, einem Heiligen. 2) weihen mit Weihwasser; segnen. 3) weihen, verordnen einen Priester. 4) *fig.* widmen, opfern. 1) consacrer, dédier, dévouër à Dieu, à un Saint. 2) benir, faire un signe de croix acompagné d'eau benite. 3) ordonner; donner les Ordres sacrez à qu. 4) *fig.* vouër, dévouër, consacrer, sacrifier; donner tout son tems à. § 1) poświęcić kościoł na chwałę Bożą, poświęcić, oddać co Bogu. 2) poświęcić ołtarz, wodę, chleb. 3) poświęcić kogo na kapłaństwo. 4) samo życie moie na zupełną poświęcę wdzięczność; do czego siły moie i sposoby poświęcę; poświęcił krew swoię na usługę Oyczyzny.
poświącać na Biskupstwo, na Opactwo. einen Bischoff, einen Abt weihen. sacrer un Evêque, un Abbé.
poświęcić znowu mieysce sprofanowane. einen entheiligten Ort von neuem wieder einweihen. reconcilier un lieu profané.
poświęcić się; kapłanem zostać; święcić się na kapłaństwo. sich zum Priester verordnen lassen. prendre l'ordre de Prêtrise.
poświęcić się na co. sich einer Sache widmen. se consacrer, se dévouër, se mettre à.
Poświącanie. Einweihung. consécration, santification.
poświącanie na Biskupstwo, na Opactwo. Weihung eines Bischoffs, eines Abts. le sacre; cérémonie qu'on fait, lorsqu'on sacre & benit un Evêque, un Abbé.
poświącanie na kapłaństwo. Priester-Weihe. ordination, l'action de conférer les saints ordres.
poświącanie kościoła. Kirchen-Weihe, Einweihung einer Kirche. dedicace; santification, consécration d'une Eglise. § poświącania kościoła rocznica albo kiermas.

poświącanie

poświącanie mieyſca ſprofanowanego. wieder Einweihung eines entheiligten Orts. reconciliation d'un lieu profané.
Poświadczam, *v. m. F. poswiadczę.* bestätigen, bezeugen, an den Tag legen. souſcrire à qu. ch; aprouver, témoigner, faire connoître. § poświadczali radość krzykiem.
Poświadczanie. Beſtätigung, Bezeugung. aprobation, témoignage, *m.*
Poświata. Mond-Schein. les rais, la lüeur, la clarté de la lune. § przez całą noc poświata była.
poświata iaſna. eine helle Nacht. une belle nuit, une nuit claire.
poświata ſzara. eine etwas dunckle Nacht. une nuit un peu claire.
Poświątny. } Gott geheiligt. conſacré, dé-
Poświętny. } voué à Dieu. § poświętne Bogu prowadźi życie.
poświątne. Kirchen-Gut; Gott gewidmete Sache. bien Ecléſiaſtique; fond qui apartient à une Egliſe.
Poświecarz. Fackel-Träger, Laternen-Träger. porte-falot, porte-flambeau; porte-lanterne.
Poświęcam, *vid.* Poświącam.
Poświecam komu, *v. m. F. poświecę.* einem leuchten. éclairer qu; conduire qu. avec une lumiére.
Poświęcenie. Widmung, Gelübde. conſécration, dévoüement.
poświęcenie znieść z czego, obrócić co na świeckie używanie porządnie. ſeculariſiren, weltlich machen, aus dem geiſtlichen in den weltlichen Stand verſetzen. ſéculariſer, rendre ce profane qui étoit conſacré.
zniesienie poświęcenia z czego. die Seculariſation. ſéculariſation; action de ſéculariſer.
Poświęćićiel, Biſkup albo Kapłan poświęcaiący. Geiſtlicher ſo etwas weihet, ſo einen Prieſter weihet. Conſecrateur; Evèque ou Prêtre conſécrant.
Poświęcony. 1) geweihet, geheiliget 2) gewidmet. 1) conſacré, benit. 2) voué, ſacrifié, dévoué. § 1) poświęcony chleb, woda, kośćioł. 2) poświęcony pożytkowi Oyczyczny.
Poświętny, *vid.* Poswiątny.
Poswiſt herb, *vid.* Oſorya.
Posforować pſy roſforowane. die Hunde wieder zuſammen kuppeln. racoupler, les chiens.
Poſyłam, *v. m. F. poślę.* ſchicken, überſchicken. envoier. § pośliy mu liſt, pieniądze.
posłać po kogo. nach einen ſchicken. faire venir quelqu'un.
posłać po co. nach etwas ſchicken. envoier querir quelque choſe; envoier après qu. ch.
ta gora dalekie poſyła widoki. dieſer Berg hat eine weite Ausſicht. cette montagne a un proſpét de grande étenduë.
Poſypek źiele. (*ambroſia*) Trauben-Korn, Tauſend-Korn. ambroiſie.
Poſypka. 1) Vogel-Atz, Schnabel-Weide. 2) Lockſpeiſe. 3) Schieß-Pulver auf der Pfanne. 1) mangeaille; les grains qu'on donne aux oiſeaux. *2) amorce, apas. 3) amorce, poudre fine qu'on met au baſſinet.
Poſypuię, *v. m. F. poſypię.* beſtreuen. ſoupoudrer; épandre, jetter par deſſus. § poſyp to ſolą.
Poſzanowanie. Hochachtung. révérence, éſtime, reſpect, vénération.
Poſzargać co, *F. poſzargam.* beſchlumpern, mit Gaſſen-Koth beſudeln. emboüer, croter, remplir des crotes.
poſzargać się. ſich beſchlumpern. ſe croter; amaſſer des crotes de ruë en marchant.
Poſzargany. beſchlumpert, kothig gemacht. croté, rempli de bouë.
Poſzarpać co, *F. poſzarpam.* zerreiſſen, zerfleiſchen. déchirer, mettre en piéces.
Poſzarpany. 1) zerreiſſen. 2) abgeriſſen, zerlumpt. 1) mis en piéces, déchiré. 2) déchiré, loqueteux, couvert de haillons, de méchans habits.
Poſzczę, *śći, ścit.* 1) faſten, nicht eſſen. 2) faſten an einem Faſt-Tag. 1) jeûner; ne point prendre d'alimens durant quelque tems. 2) jeûner, garder les jeûnes. § 1) tak długo pośćić nie mogę. 2) pośći do wieczora, przez cały dźień.
Poſzczepać co, *F. poſzczepię.* ſehr zerſpalten, viele Spalten machen. fendre beaucoup de choſes; faire beaucoup de fentes.
Poſzczepany. an vielen Orten, in viele Theile geſpalten. fendu en pluſieurs parties, qui a diverſes fentes.
Poſzczęśćić śię, *v. imper. F. poſzczęśći.* glücken, gelingen. ſuccèder, réüſſir, avoir de la réüſſite, du ſuccès.
Poſzczuwam kim kogo, *v. m. F. poſzczuię.* wider einen aufbringen, anhetzen. inciter, exciter, pouſſer, enflammer qu. contre qu.
Poſzedł, *vid.* Poyść.
Poſzept. leiſe Worte; ins Ohr geſagte Worte. des paroles chuchetées aux oreilles. § poſzeptem komu co powiedźieć.
Poſzeptacz. der einem einhilft oder etwas leiſe ins Ohr ſagt. chucheteur, ſoufleteur;

teur; celui qui chuchete, qui fuggère à qu.

Pofzeptuię, *v. m. F. pofzeptam, pofzepcę.* ins Ohr fagen, blafen, reden. chucheter; dire, parler tout bas à l'oreille; foufler à qu. aux oreilles. § pofzeptał mu to w wielkim fekrećie; pofzeptał mi to do ucha.

*Pofzew, *f.* } *vid.* Pofzwa.
Pofzewka, }

Pofzewnik, *vid.* Pofzwarz.

Pofzkapić śię, *F. pofzkapię.* ftolpern, einen Bock machen, einen Fehler begehen. broncher, faire un mauvais pas, manquer de conduite; faire une bevuë.

Pofzlakować, *vid.* Poślakować.

Pofzły z czego, pochodzący z drugiego. abftammend. né, forti, iffu, originaire, qui tire fon origine de. § pofzłe z łaćińfkiego języka słowa.

Pofzła. } *vid.* Poyść.
Pofzło. }

Pofzofny, pofzoftny. 1) aus fechs beftehend. 2) fechsfpännig. 1) de fix, de fix piéces. 2) tiré, atelé de fix chevaux; à fix chevaux. § 1) pofzoftny grofz. 2) pofzoftny woz; pofzoftne konie, woły.

Pofzpećić co, *F. pofzpecę.* 1) verunreinigen, garftig machen, befudeln. 2) verftellen, ungeftalt machen. 1) falir, fouiller, gâter. 2) défigurer, enlaidir, rendre laid.

Pofzpećieć, *F. pofzpećieię.* garftig, heßlich, ungeftalt werden. devenir laid; étre enlaidi; enlaidir. § pofzpećiała po ofpie.

Pofzpecenie. Verunreinigung, Befudelung, Entftellung, Heßlichkeit. l'action de fouiller, faliffure, laideur, *f.* diformité.

Pofzpecony. 1) befudelt, befchmutzt, garftig gemacht. 2) ungeftalt, entftelt, verftellt. 1) fouillé, gâte, fale. 2) défiguré, enlaidi; laid, diforme.

Pofzta. 1) die Poft. 2) das Poft-Haus. 1) pofte. 2) pofte; bureau de pofte. 1) pofztą iechać; wśieść na pofztę; pofztą co posłać. 2) pobież na pofztę po lifty; niemafz liftow na pofzćie.

pofzta wozowa. die fahrende Poft. pofte roulante, qu'on fait partir avec un chariot.

pofzta extraordynaryyna. extraordinaire Poft. pofte extraordinaire.

pofzta iezdna. die reutende Poft. courier, pofte qu'on expédie par un courier.

pofzta ordynaryyna. ordinaire Poft. ordinaire, *m.* pofte ordinaire.

Pofztarka. 1) Briefträgers-Frau. 2) Zeitungs-Trägerin. 3) die fich mit neuen Zeitungen gerne fchleppt. 1) femme de facteur de pofte. 2) gazetiére qui diftribuë la gazette par mois. 3) celle qui aime à entendre & à dire des nouvelles.

Pofztarfki, *vid.* Pofztowy.

Pofztarz co lifty roznośi. Briefträger. facteur qui porte les lettre aux perfonnes à qui elles font adreffées.

pofztarz konny. reutender Poftillon. courier.

pofztarz wozowy. fahrender Poftillion, oder Poft-Knecht. poftillon.

pofztarz, obf. }
Pofztmiftrz. } Poftmeifter. maitre des poftes.
Pofztmagifter. }

Pofztmagiftroftwo. Poftmeifter-Amt. charge de maitre des poftes.

Pofztarfki, Pofztowy. Poft. de pofte.

pifarz pofztarfki. Poftfchreiber. commis du bureau de pofte.

koń pofztarfki. Poft-Pferd. cheval de pofte.

koń pofztarfki dla Poftyliona konnego. Poft-Reut-Pferd für den Poftillion. malier.

koń pofztarfki dla Poftyliona wozowego. Sattel-Pferd des fahrenden Poftillons. porteur.

bat pofztarfki. Poft-Boot. baquebot.

Pofzwa, Pofzewka. 1) Zieche, Ueberzug. 2) Ueberzug über eine Degen-oder Säbel-Scheide. 1) taïe de lit de plumes. 2) faux-fourreau qu'on met fur le fourreau de l'épée ou de fabre.

pofzwa pośćielna. Bett-Überzug zu Betten und Küffen. garniture de taie.

Pofzwarz. Ziechner, Zwilligmacher. tifferand qui fait du coutis.

Pofzukać czego, *F. pofzukam.* fuchen. chercher.

Pofzyćie na domie. Stroh-Dach, Schilf-Dach. toit de gluy ou de chaume; chaume d'une chaumiére.

Pofzyiek, *g. pofzyyka.* Schlag auf den Hals. un coup fur le cou.

Pofzyty. mit Stroh gedeckt. couvert de groffe paille.

Pofzywam, *v. m. F. pofzyię.* ein Bauer-Haus mit Stroh bedecken. couvrir une chaumiére de gluy. § pofzyć chałupę, fzopę.

Pofzyykowanie. Nacken-Schläge; das Schlagen auf den Hals. des coups apliquez fur le cou ou fur la nuque.

Pofzyykuię kogo. auf den Hals oder Nacken fchlagen. fraper fur le cou ou la nuque de cou.

Pot. der Schweiß. la füeur. § z potem czoła pracować; zimnym potem śię zmoczył; potem i prochem obozowym pachnie; w poćie teraz leży.

poty. vieles Schwitzen. les füeurs.

lekarftwo

lekarstwo na poty. Schweiß-Mittel. un remède sudorifique.
dać na poty choremu. den Krancken schwitzen lassen. faire süer le malade.
wziąć na poty. zu Schwitzen einnehmen. prendre un sudorique.
poty czynić. Schweiß machen. provoquer la süeur.
Potaczam co, *v. m. F. potoczę.* waltzen. rouler, remuër en tournant.
potoczyć się. torckeln, taumeln. chanceler, marcher comme un homme qui doit tomber à chaque pas.
potaczaiący się. taumelnd. chancelant, qui est sur le point de tomber.
Pataczanie się, potoczenie się. der Taumel, das Torckeln, das Taumeln. chancellement, le marcher chancellant.
Potąd, *adv.* 1) so lange. 2) bis jetzo. 1) tandis que; si long tems que, tant que. 2) jusqu'ici jusqu'à présent. § 1) potąd będę czekał, pokąd nie przyydźie. 2) potąd nie był u mnie.
Potaiemnie, taiemnie, *adv.* heimlich. sécretement, en sécret; à la dérobée, clandestinement.
Potaiemność, skrytość. das Verborgene; verborgner Ort. recoin; cachette; lieu où l'on se cache; lieu sécret.
Potaiemny, taiemny. heimlich, verstohlen. sécret, caché, clandestin.
Potakiwacz. ein Ja-Herr un idemiste.
Potakiwam. zu allem ja sagen, Ja-Herr seyn. opiner du bonnet; dire toujours idem. § potakiwa do wszystkiego.
Potakiwanie. das beständige ja sagen. la coutume, l'habitude de dire toujours oui.
Potaś, *g. potaśia.* ⌉ Potage, Suppe. le potage. § potaś zabielany, rumiany, tretowany, tłuczony.
Potaż, *g. potażia.* ⌋
potaś źielny. Kräuter-Suppe. du potage aux herbes.
Potasz. Potasch. potasse, vedasse, pootasse, grise d'ours.
Potęga. 1) Macht, Gewalt, Ansehen. 2) Macht, Reich, Staat. 3) Macht, Kriegsvolck. 1) puissance, pouvoir. 2) puissance, état, roïaume, *m.* 3) forces, *f. plur.* troupes, *f. plur.* armée. § 1) miasto od potęgi swoiey sławne. 2) Potęgi Europskie. 3) potęgę swoię przećiw nam obroćił.
Potem, *vid.* Potym.
Potemny. 1) gelegen, bequem. 2) tauglich, geschickt. 3) willig. 1) commode, prêt à la main. 2) convenable; qui est à propos; bon, propre à qu.ch. 3) obligeant, facile, complaisant, prêt à servir, oficieux. § 1) potemny mu ten ogrodek, ta izba. 2) potemnych słow zażywa. *3) był to człowiek potemnego (powolnego) umysłu.
Potemu, *vid* Temu — *po temu.*
Potencya, *vid.* Potęga 2).
Potentat. ein Potentat, Regent. Potentat, Souverain.
Potępiam, *v. m. F. potępię.* 1) verdammen. 2) verurtheilen. 1) danner, reprouver; condanner aux enfers. 2) condanner. § 1) Bog złe ludźie potępia. *2) potępić (osądźić, skazać) kogo na śmierć; potępić, dekretem.
Potępienie. 1) die Verdammniß, die Höllen-Strafe. *2) das Verurtheilen. 1) dannation aux enfers. 2) condannation, arrêt ou sentence qui condanne. § 1) poydźie na wieczne potępienie.
potępienia godźien. verdammlich, straffällig. dannable, condannable.
Potępieniec. ⌉ ein Verdammter, eine verdammte Seele. un reprouvé, un danné; une ame dannée.
Potępiony. ⌋
potępiony. 1) verdammt zur Höllen-Pein. *2) verdammt durch ein Urtheil, verurtheilt. 1) danné, reprouvé, qui est aux enfers. 2) condanné. § 1) potępiony do piekła. 2) potępiony dekretem; potępiona (skazana, osądzona) niewinność.
potępionym bydź. verdammt seyn. périr, étre danné.
Potężnie, *adv.* 1) mächtiglich. 2) sehr, viel. 1) puissamment, fortement. 2) beaucoup, très. § 1) potężnie go bronił. 2) potężnie go chwali, gani.
Potężność. Macht. puissance, forces, *plur. f.*
Potężny. mächtig. puissant, considérable, fort. § miasto potężne w murach, w pieniądze, w ludźie.
Potkanie. 1) die Begegnung, das Begegnen. 2) Aufnahme, Begegnung. 3) ein Gefechte. 1) rencontre, l'action de rencontrer qu. 2) traitement, procédé, *m.* conduite qu'on tient à l'egard d'un autre. 3) rencontre, combat casuël § 1) unika, uchodźi potkania moiego. 2) to potkanie niespodźiane go barzo zmieszało. 3) potkanie ze zwierzem; pierwszym potkaniem zwyćiężyliśmy nieprzyiaćiela.
Potkliwy, usterkliwy. strauchelnd, stolpricht. celui qui bronche, qui se heurte, qui fait de faux pas.
koń potkliwy. ein stolprichtes Pferd. cheval qui bronche, qui s'abat, qui fait des bronchades.
Potknienie, usterk. 1) Stolperung, Fehltritt. 2) Fehltritt, kleiner Fehler. 1) bronchade

chade; faux pas, trébuchement. 2) bronchade, faute legére; faux pas. § 1) ledwiem go w potknieniu utrzymał. 2) w życiu naſzym więcey potknienia niżli krokow.

*Potłaczam, *v. m. F. potłoczę*, natłaczam. voll ſtopfen, voll pfropfen embourrer, mettre avec force dedans; preſſer, fouler des mains.

*Potłukam ſię, *F. potłukę ſię, vid.* Poniewieram ſię.

potłuc, tłuc co. zerſtoſſen. caſſer, piler.

Potłumiciel. Bezwinger, Unterdrücker. domteur, celui qui domte, qui abat, qui étoufe.

Potłumiam, *v. m. F. potłumię.* unterdrücken, bändigen, erſticken. reprimer, domter abatre, étoufer, éteindre. § potłumił bunt, herezyą, niezgodę.

Potłumienie. Dämpfung, Unterdrückung. l'action de celui qui domte, qui étoufe.

Potłumiony. gedämpft, unterdrückt. domté, abatu, étoufé, éteint.

Potnieię. ſchwitzen. süer. § więcey potnieią śpiący niżli czuiący.

Potnik, *g. a.* 1) Schwitz-Banck, Schwitz-Stube. 2) Decke von Filtz unter dem Sattel. 1) banc à süer; logette aux étuves où l'on fuë. 2) piéce de feutre qu'on met ſur le cheval ſous la ſéle.

Potocznie, *adv.* auf leichte Art in die Runde zu bewegen. d'une maniére facile à tourner en rond.

Potocznik, *g. a.* ziele. (*baccabunga*) Bachbungen, Waſſer-Gauchheil. berle de riviére.

Potoczność, potoczyſtość. Beweglichkeit im Umwältzen, in der Umwendung. volubilité, facilité à tourner en rond, à rouler. § obrotow niebieſkich potoczność; wałka, gałki potoczność.

Potoczny } co ſię łacno toczy. leicht
Potoczyſty } umzukehren, umzudrehen. qui ſe tourne aiſément; roulant. § taran na kołach przetoż potoczny.

potoczny, poſpolity, zwyczayny. täglich, gewöhnlich, oft vorkommend. commun ordinaire, fréquent, vulgaire. § potoczne ſprawy; potrzeby.

Potok. 1) Regen-Bach, Regen-Fluth, Feld-Fluth. 2) Thränen-Bach, Thränen-Fluth. 3) fig. Fluth, Fülle. 4) Blut-Eyter in einem Geſchwür. 5) groſſes Waſch-Faß. 6) Wappenk. ein Fluß, ſo mit einem S vorgebildet wird. 1) torrent, ravine, lavage, *m.* eau qui vient d'une lavaſſe, qui croît tout à coup & cauſe de grands ravages. 2) torrent des larmes. 3) *fig.* torrent, abondance. 4) matiére, ſang pourri & corrompu dans un ulcère. 5) cuvier, cuvette propre à laver le linge. 6) *blaſon:* une riviére, on la répréſente par une figure en S. § 1) ſpadł deſzcz tak gwałtowny i potoki z gor zebrały, że o przeprawie myśleć niepodobna było. 2) łez potoki; w gorſkie śię rozpływać potoki. 3) panowanie iego złotym płynie potokiem. *4) rana potokiem (poſoką) podeſzła. 5) iuż chuſty w potoku piorą.

Potomek. Nachkommen, Erbe, Kind. ſucceſſeur, deſcendant, enfant, rejetton. § potomkowie to krola wielkiego.

Potomność, potomne czaſy. die Nachwelt. la poſtérité; les ſiécles qui viendront après le nôtre.

Potomny, ktory potym będźie, albo był kiedy po kim. nachkommend; der auf einen folget oder folgen wird. d'après; qui ſuit ou qui viendra après qu; ſuivant. § w potomne wiekować będźieſz czaſy.

potomni ludźie; potomni naśi. die Nachkommen. la poſtérité; ceux qui viendront après nous au monde.

Potomſtwo czyie. eines Nachkommen, Nachkommenſchaft; Kinder. poſtérité, race, génération, lignée, les deſcendans de qu. § bez potomſtwa umarł.

małżeńſtwo ieſt dla potomſtwa. die Abſicht des Eheſtandes ſind die Nachkommen. le mariage eſt à cauſe de la génération, de la lignée ou des enfans.

Potop. die Sündfluth. le déluge.

Potopowy. die Sündfluth betreffend. de déluge.

Potowy, od potu, dla potu, do potu. Schweiß-, den Schweiß und das Schwitzen betreffend. de ſüeur, qui regarde la ſüeur.

potowe lekarſtwo. ein Schweiß-Mittel. un ſudorifique; un reméde ſudorifique.

Potrącam, *v. m. F. potrącę.* 1) treiben, einſchlagen. 2) an einen ſtoſſen. 3) abziehen, abbrechen, abrechnen. 1) chaſſer, pouſſer un clou. 2) heurter contre qu. 3) rabattre, décomter, déduire à qu. ſur. § 1) potrąćić gozdźia. 2) potrąćić kogo koniem, wozem. 3) potrąć mu tę uczynioną ſzkodę w myćie.

Potrafić, *v. m. F. potrafię.* 1) einen treffen, mahlen als der Mähler. 2) treffen; nachmachen; eines Hand nachſchreiben, nachahmen. 3) errathen, treffen als eines Gedancken. 4) gewachſen ſeyn; können, vermögen. 1) répréſenter d'après nature, tirer, prendre qu; faire reſſembler, rencontrer la reſſemblance

comme le peintre. 2) contrefaire, imiter la main de qu. 3) deviner, rencontrer. 4) fufire, étre capable à; favoir qu. ch. § 1) malarz go nie potrafił. 2) potrafił rękę iego z pieczęcią. 3) nie potrafiłeś myśli iego; wyrażić tego nie potrafię. 4) nie potrafisz tego.

malarz go dobrze potrafił. der Mahler hat ihn gut getroffen. le peintre l'a bien pris.

Potrafienie. Nachahmung; das Treffen. imitation, l'action d'imiter, de rencontrer la ressemblance; l'action de deviner. § to pismo iest biegłe potrafienie stylu Cyceronowego; potrafienie charakteru czyiego, myśli czyych.

Potrafiony. 1) getroffen. 2) nachgemacht, nachgeahmt. 1) tiré, peint, représenté d'après nature. 2) contrefait, imité. § 1) dobrze potrafiony od malarza.

Potraw, śianko. Kurtz-Grummet, Herbst-Heu. regain la seconde herbe fauchée; le petit foin qui recroit depuis la seconde fénaison. § potraw pożyteczny ieżli wielki; potraw iuż zwieżiony.

Potrawa. Gericht, Essen. mets, viande, manger. § wiele potraw dano? potrawa mięsna, rybna, postna, mleczna.

Potrębuię, *v. m. F. potrąbię.* 1) die Stunden vom Thurm abblasen. 2) Jäger: den Hunden mit dem Hüft-Horn ein Zeichen geben. 1) avertir au son de trompette les heures sonnées. 2) sonner de la trompe aux chiens. § 1) potrębować po zegarze. 2) psom potrębowano.

Potrosze, *adv. vid.* Trocha — *po trosze.*

Potroynik. } Kayser-Groschen, Silber-Groschen. petite piéce d'argent valant deux sous.
Potroyny. }

potroyny. 1) dreyfach, aus drey bestehend. 2) dreyspännig. 1) de trois, triple, composé de trois. 2) atelé, tiré de trois animaux. § 1) potroyny grosz. 2) potroyny woz, potroyny cug koni.

potroyny powroz. dreyfacher Strich. corde à trois cordons.

potroyna liczba. gedritte Zahl. le ternaire; un nombre de trois.

potroyny kwiat; potroyny fiołek, vid. *brat z śiostrą.*

Potrwożyć kogo, *F. potrwożę.* Furcht einjagen. épouvanter qu; donner de la terreur à qu. jetter la terreur dans qu.

Potrząs. Sache, die mit etwas bestreuet ist. chose qu'on a saupoudrée de qu. ch.

Potrząsam, *v. m. F. potrząsnę.* 1) bestreuen. 2) schütteln als mit dem Kopf. 3) schütteln ein Maaß beym Messen. 4) groß thun, prahlen mit etwas. 1) répandre par dessus, saupoudrer; répandre sur qu. ch. un peu de. 2) branler, hocher. 3) secouër une mesure pleine de grain. 4) faire parade de. § 1) potrząśniy to chlebem tartym, pieprzem. 2) potrząsnął laską, głową, brodą. 3) potrząsać miary, korca, woru. 4) szlachectwem, nauką potrząsać.

Potrząsanie, potrząśnienie. Bestreuung. l'action de saupoudrer.

potrząsanie czym. das Schütteln. branle, secouëment; l'action de celui qui branle.

potrząsanie głową. das Kopf-Schütteln. le hochement de tête.

Potrzask, śidełko na ptaki. ein Vogel-Sprenckel. sorte de piége pour atraper les oiseaux.

Potrzaskać co, *F. potrzaskam.* zerschmettern. écraser, fracasser, froisser, briser, mettre en piéces.

Potrzeba. 1) Nothwendigkeit, Zwang, Noth. 2) Mangel, Dürftigkeit, Armuth. 3) natürliche Nothdurft 4) Nothdurft, Sache die man nöthig hat. 5) eine Feld-Schlacht. 6) Verrichtung, Sache die man verrichten muß. 1) besoin, contrainte, nécessité qui oblige à faire qu. ch. 2) nécessité, pauvreté, besoin, indigence. 3) nécessitez, *f. plur.* fonction naturelle. 4) le nécessaire; chose dont on à besoin. 5) bataille. 6) afaire qu'on doit expédier. § 1) mam wielką potrzebę tam iść; potrzeba nauczy chleba; *prov.* potrzeba nie czeka pogody i wczasu; ućiśniony potrzebą; iest w ostatniey potrzebie. 2) dogadzać potrzebie ubogich ludźi. 3) potrzeba potoczna, przyrodzona iako ieść, pić. 4) niewiele potrzebie ludzkiey trzeba; wszystko potrzebie moiey służyło; potrzebie łacno dogodźić, zbytkowi trudna. 5) do potrzeby śię gotować; dać, wygrać, przegrać potrzebę. 6) mam tam rożne sprawić potrzeby.

potrzeby. 1) nöthige Sachen. 2) Zubehör zu einem Kleide. 3) Zubehör, nöthiges Geräthe zum Haus-Wesen, zu einem Handwerck. 1) le nécessaire, les besoins; des choses dont on a besoin. 2) garniture d'habit, fourniture. 3) des meubles, des utenciles, des outils nécessaires à une maison, à un métier. § 1) wszelkie żiemia wydaie potrzeby. 2) potrzeby stołowe, kuchenne, łowcze. 3) potrzeby do szaty iako guźiki, prządki &c.

drobne potrzeby do szaty. kleine Zubehör zum Kleide als ein Hut, Handschuh. petite oïe, comme un chapeau, les gans.
drwa, mąka na potrzebę, na pochwilek. nöthiger Vorrath von Holtz, von Mehl. fourniture, provision de bois, de farine.
z potrzebę; z potrzeby; wedle potrzeby. nach Nothdurft, so viel es nöthig, genug ist. autant qu'il est de besoin; autant qu'il est nécessaire; autant qu'il en faut; assez. § pieniędzy mu z potrzeby dodawałem; weź pieprzu z potrzeby, wedle potrzeby.
z potrzeby się o tym mowiło. man hat hiervon so viel es nöthig ist geredet. on en a parlé autant qu'il falloit, autant qu'on a jugé à propos. § dosyć się o tym obszernie i z potrzeby mowiło.
wedle potrzeby długi. lang genung. assez long.
ma z potrzebę pieniędzy do tego. er hat Geld genung darzu. il a autant d'argent qu'il en faut pour cela.
z potrzeby nieuchronney. aus einer unvermeidlichen Nothwendigkeit. par une nécessité inévitable; de nécessité.
co za potrzeby tam masz. was hast du da für eine Verrichtung; was hast du da zu thun? quelles afaires avez vous là? quelle nécessité vous porte là?
nad potrzebę. mehr als nöthig. plus—qu'il n'est pas nécessaire; plus—qu'il ne faut. § nad potrzebę suknia długa.
w potrzebie przyiaciel. Freund in der Noth. ami dans le besoin.
w potrzebie przyiaciela poznać. den Freund erkennet man in der Noth. on connoit l'ami dans la nécessité, au besoin.
potrzebie (gwałtowney potrzebie) prawa (ustawy) ustępuią. die Noth hat kein Gesetz. la nécessité n'a point de loi; il faut céder, obéir à la nécessité.
po potrzebie gdźie iachać. in einer Verrichtung wohin reisen. partir dans une afaire pour un lieu.
Potrzeba, trzeba. nöthig seyn, müssen. faloir, avoir besoin, être nécessaire. § mam czego potrzeba; miałem czego potrzeba było; raz umrzeć trzeba; potrzeba było iechać; będźie trzeba pisać; trzeba mi pieniędzy do tego; trzebaby dać temu ubogiemu; nie tylko trzeba ale trzeba koniecznie drwa kupić; nie trzeba lekce ważyć nieprzyiaciela.
nie trzeba, nie potrzeba. es ist nicht nothwendig. il n'est pas nécessaire; il n'est pas besoin.
potrzeba ći tego. du hast das nöthig. vous en avez besoin; il vous en faut.
potrzeba tego. man hat es nöthig. il en faut.
trzeba mi ćię. ich habe dich nöthig. j'ai besoin de vous.
trzeba mi ćię na słowko. ich habe ein Wort mit dir zu reden. il me faut vous parler; j'ai un petit mot à vous dire.
potrzeba nam chleba. wir brauchen Brod. il nous faut du pain.
powiedźieć co trzeba było mowić. sagen was man zu sagen nöthig hatte. dire ce qu'il faloit dire.
Potrzebnie, *adv.* nothwendiglich, unvermeidlich. nécessairement, de nécessité, absolument.
Potrzebny. 1) nothwendig, nöthig. 2) bedürftig, der etwas benöthigt ist. 1) nécessaire. 2) nécessiteux, diseteux, qui est dans la nécessité; qui a besoin de. § 1) te rzeczy są potrzebne. 2) potrzebnych wspomagasz; iest potrzebny łaski, powagi twoiey.
potrzebnym się czynić. sich in alles mengen, thun als wenn man unentbehrlich wäre. faire le nécessaire.
potrzebnym się uczynić. sich unentbehrlich machen. se rendre nécessaire.
potrzebne naczynie. ein Nacht-Stuhl. chaise percée; selle.
Potrzebuię czego. 1) brauchen, nöthig haben. 2) von einem haben wollen, erfordern. 3) herbey rufen; einen zu sprechen verlangen. 1) avoir besoin, avoir afaire de. 2) éxiger, demander, désirer, prétendre qu. ch. de qu. 3) demander qu. à parler. § 1) potrzebuię tey księgi. 2) potrzebuię tego po tobie; pytay się czego potrzebuie; potrzebuie tego po mnie miłość bliźniego. 3) pytał się kto go potrzebuie; potrzebuią Was Pana.
nie potrzebuię twego pochlebstwa; nic mi po twoim pochlebstwie. ich brauche nicht, ich habe deine Schmeicheley nicht nöthig. je n'ai que faire de vôtre flaterie.
nie potrzebuię ćię. ich verlange, ich brauche euch nicht. je ne veux pas de vous; je n'ai pas besoin de vous.
czegoż Was Pan potrzebuiesz? was beliebet sie? que vous plait-il Monsieur?
potrzebuię wina. ich habe Wein nöthig, ich brauche Wein. il me faut du vin.
Potrzećie, *adv.* trzeći raz. zum dritten. en troisiéme lieu.
Potrzoś, wrobel trzćinny. Rohr-Sperling. passereau cannier, qui se nourrit aux joncs & aux roseaux.

Potrzymać, *F. potrzymam.* 1) ein Weilchen halten. 2) anhalten als das Wetter. 1) tenir un moment qu. ch. 2) continuër, *en parlant du mauvais ou du beau tems.* § 1) potrzymay mi kapelusz. 2) śniegi aż do nowiu potrzymaią.

Potucha, otucha. 1) Muth, gute Hoffnung. 2) gutes Anzeichen. 1) courage, *m.* bonne espèrance. 2) bon signe. § 1) dać, czynić komu potuchę.

Potulny. stoisch, streng, unbeweglich. stoïque, sévere, grave, qui ne s'ébranle de rien; qui est d'une humeur singuliére. § potulnego umysłu człowiek.

Poturbowanie umysłu. Unruhe des Gemüths. inquiétude, chagrin, trouble, *m.*

Poturbowany na umyśle. unruhig, sorgen-voll. chagrin, inquiet.

Poturczony. } der ein Türck geworden ist.
Poturnacy. } qui est devenu Turc, qui a embarassé la religion Turque.

Poturczyć kogo. einen zum Türcken machen. faire qu. Turc.

poturczyć się. Türckisch werden. devenir Turc, se faire Turc.

Potuszyć komu czym, *F. potuszę.* 1) einem Muth, Hoffnung machen. 2) einem den Zügel schiessen lassen. 1) encourager qu; flater qu. d'un bon succès, faire espèrer, promettre beaucoup à qu. 2) lâcher, lâcher la bride à qu. § 1) pierwsza wygrana mu dalszemi potuszyła zwycięstwami. 2) potuszył Kozakom, aby kray ten niszczyli.

Potwarca. Verläumder, Lästrer. calomniateur, celui qui acuse faussement.

Potwarczyna. Verläumderin. calomniatrice.

Potwarliwie. } verläumderischer Weise. ca-
Potwarnie. } lomnieusement, faussement.

Potwarliwy. } verläumderisch. calomnieux,
Potwarny. } faux.

Potwarz, *f.* 1) Verläumdung, Lästerung. 2) *obs.* Antlitz. 1) calomnie, fausse acusation. 2) *obs.* le visage.

Potwarzam kogo o co, verläumden. calomnier, acuser, blâmer faussement, imposer à qu. des crimes.

potwarzyć kogo o łeż. einen Lügen strafen. démentir qu.

Potwierdzam co albo czego, *v. m. F. potwierdzę.* bestätigen. confirmer, aprouver.

potwierdzić co przysięgą. eidlich bestärcken. afirmer.

potwierdzić co drugi uczynił. genehm halten, eines andern Handlung bestätigen. ratifier.

zdanie potwierdzaiące. ein bestätigender Satz. afirmatif; proposition afirmative.

Potwierdzanie, potwierdzenie. Bestätigung, Genehmhaltung. aprobation, confirmation, ratification.

Potwierdziciel. Bestätiger. celui qui aprouve, qui ratifie.

Potwierdzony. bestätigt. confirmé, ratifié, aprouvé.

Potwora. Mißgeburth. un monstre.

potwora polna. Feld-Geist. un spèctre de campagne.

potwora leśna. Wald-Gott. un satire.

* Potworny, Podwoyny. duppelt. double.

**potworna trąba, Puzan.* eine Posaune. trompette harmonieuse.

Poty, *adv.* 1) so lange. 2) bis hieher, bis an diesen Ort. 1) jusqu'à cette heure, jusqu'ici. 2) jusques là, jusques à ce lieu. § 1) poty czekay, aż przyydę. 2) poty woda stała.

Potyczka. Schlacht, Treffen. combat, bataille. § potyczkę zwieść.

potyczka walna. Haupt-Treffen, Haupt-Schlacht. bataille décisive. § do walney przyyść nie mogło potyczki.

Potyczkowy. zum Treffen gehörig; Schlacht. de combat, de bataille.

Potykam, *v. m. F. potknę.* 1) einen begegnen. 2) einem zustecken. heimlich geben. 3) einem etwas anbieten. 1) rencontrer qu; trouver qu. par hasard. 2) couler, faire glisser, fourrer qu. ch. à qu; mettre sécretement qu. ch. dans les mains de qu. 3) ofrir, faire une ofre de qu. ch. à qu. § 1) potkałem matkę twoię na drodze. 2) podetknął sędziemu w ręce; synowi pieniądze matka potknęła. 3) potknąłem go z talarem, z zegarkiem.

potyka mię co, trafia mi się. es begegnet mir etwas. il m'arrive qu. ch. § wielkie mię potkało nieszczęście.

to cię ode mnie potka. das wird dir von mir begegnen. c'est ce que vous aurez à atendre de moi.

nigdy mię to ieszcze nie potkało. niemahls ist mir dergleichen begegnet. je n'ai jamais eu de telle rencontre; il ne m'est jamais arrivé cela.

potka cię ode mnie wdzięczność. erwarte von mir eine Danckbarkeit. atendez de moi une recompence, une reconnoissance.

potka mię za to wielki kłopot. davor werde ich grossen Verdruß haben. j'en aurai beaucoup d'embaras, beaucoup de peine.

potkać się. 1) sich begegnen. 2) sich mit einem in ein Gefecht, in eine Schlacht einlassen.

einlassen. 3) stolpern, straucheln. 4) stolpern, fehlen, irren. 1) se rencontrer avec qu. 2) se rencontrer par hasard; se batre, s'entrechoquer; en venir aux mains avec les ennemis. 3) broncher, choper, trébucher, faire un mauvais pas, un faux pas. 4) broncher, faire une legére faute, se tromper, se méprendre en. § 1) potkał się ze mną na drodze; potkaliśmy się z sobą. 2) nie śmiał się sam potkać; w ręcz się mieczami potykali. 3) koń się potknął; potknęła się na kamieniu. 4) w rachunkach się często potyka; potkał się w tym.

Potykanie, *vid.* Potkanie, Potknienie.

Potykiwam komu. einen dutzen, du heissen. tutaïer qu; parler à qu. par tu ou par toi.

Potykiwacz. Dutzer. celui qui tutaïe.

Potykiwanie. das Dutzen. tutoïement.

Potym, *adv.* hernach, nach diesem. après; après cela, ensuite. § potym dam.

na potym. in Zukunft, ins künftige, hernach. à l'avenir, après cela. § ludźie na potym mowić będą.

dźień potym. der Tag hernach. le jour suivant; le lendemain.

po tym, vid. Ten — *co mi po tym.*

Poufać komu co, *F. poufam.* einem anvertrauen. confier à qu. qu. ch.

poufać się komu. sich einem anvertrauen. se fier, se confier à qu.

Poufanie. Vertrauen. confidence.

Poufale, *adv.* auf eine vertraute Art. privément, confidenment.

Poufałość. 1) Vertrauen, Vertraulichkeit. 2) Freyheit, die man sich nimmt. 1) confidence, familiarité, privauté. 2) liberté, *en terme de civilité.* § 1) w nienaruszoney z sobą żyli poufałośći. 2) biorę sobie poufałość pisać do Was Pana.

Poufały. vertraut. familier, privé, afidé, intime. § poufały to moy przyiaćiel.

Powab. Ankirrung, Lockspeise; Annehmlichkeit. apas; charme, *m.* attraits, *plur.* § dosyć to czyni powabu; kray ten od samego przyrodzenia ma wielki powab.

Powabnik. Anlocker. celui qui charme.

Powabniczka. Anlockerin. femme ou fille pleine de charmes; charmeuse, celle qui atire par ses atraits.

Powabny. anlockend, liebreitzend, angenehm. plein de charmes; charmant, qui plait, qui atire. § powabna w czytaniu księga; człowiek w prezencyi udatny, do Panow (Panom) powabny.

Powaga, poważność. 1) Ansehen, Credit. 2) Ansehnlichkeit, Ernsthaftigkeit. 1) autorité, crédit, réputation. 2) dignité, grandeur, *f.* noblesse, gravité. § 1) wielką ma powagę u dworu, u krola; powagę czynić, dać komu; powagi i godnośći przestrzegać. *2) powaga (poważność) tey sprawy wyćiąga po mnie: czczę powagę starca tego.

powagę stroić; *uprząść postawę.* ein Amts-Gesicht machen. prendre son sérieux; faire un visage de magistrat.

**na Pował, *adv.* rücklings, auf den Rücken, über den Haufen. sur le dos; à la renverse. § tnie go na pował; leżą trupy na pował; na pował padł.

Powała, strop. Bauk. getäffelte, gegypste oder gemahlte Zimmer-Decke. *Archit.* lambris, sofite, plat-fond. § powała w palacu malowana.

złoćić powałę. die Zimmer-Decke vergulden. lambrisser d'or un plat-fond.

powała herb, vid. Pogończyk.

Powalam, *v. m. F. powalę.* umwerfen, niederwerfen. terrasser, renverser, mettre à la renverse. § powalił sługę przez kiy, przez nogę.

powalić się. in die Länge hinfallen. se renverser, tomber par terre.

Powalenie. 1) das Umwerfen, Umsturtz. 2) ein Fall auf die Erde. 1) renversement, terrassement. 2) chûte, trébûchement, culbute.

Powałka. Art von Brödchen, so den Bettlern ausgetheilet wird. sorte de pain qu'on distribuë aux pauvres.

Powarzyć, *v. m. F. powarzę.* 1) viele Gerichte kochen. 2) rühren, als der Frost das Obst. 1) cuire au pot beaucoup de mets. 2) brouïr, embruiner, faire couler; gâter, brûler par le froid ou par frimas. § 1) powarzył potrawy na kilka dni. 2) mroz powarzył źioła, kwiaty, drzewa.

powarzyć się od mrozu. vom Frost gerühret werden. couler, périr, se gâter par le froid.

Powarzenie mrozem. der Brand an den Gewächsen von einem Frost. brouissure, le mal causé aux plantes par la gélée.

Powarzony mrozem. vom Frost gerührt, verwelckt. embruiné, gâté, brûlé par le froid.

Powąz, *g. poweza.* Heu-Baum, Ober-Baum, womit das Heu an den Wagen gedrücket wird. perche, grande bille dont on serre le foin lorsqu'on le transporte sur un chariot.

Poważam, *v. m. F. poważę.* 1) hochachten, ehren, werth halten. 2) davor halten, deuten. 1) estimer, avoir de l'estime pour;

pour; faire étât de; honorer. 2) interpreter, croire, reputer; tenir qu. ch. à (pour). § 1) poważaią go u dworu. 2) tę deklaracyą tak sobie poważał, że &c.
poważać się. sich erkühnen; sich unterstehen. oser faire qu. ch; prendre la liberté de; entreprendre. § ieszcze się poważam uniżoną moię wnieść prośbę do Was Pana; ktoby stanąć upornie przy tym się poważał.
Poważenie. Hochachtung, Ansehen. estime, crédit, considération, réputation. § w wielkim iest poważeniu.
Poważnie, *adv.* mit Ernsthaftigkeit. gravement, avec gravité, sérieusement. § poważnie mowi, się sprawuie.
Poważność. 1) Wichtigkeit, Hoheit einer Sache. 2) Ansehnlichkeit, Ernsthaftigkeit, ernsthaftes Wesen. 3) Sternk. die Grösse eines Sterns. 1) gravité, importance, conséquence, considération. 2) le sérieux d'une personne; gravité; mine, air grave. 3) *Astron.* la grandeur d'une étoile. § 1) poważność urzędu, mowy, materyi tego wyciąga. 2) przy wrodzoney swoiey poważności łaskawym iednak na niego spoyrzała okiem. 3) oko bykowe iest gwiazda pierwszey poważności.
Poważny. 1) ansehnlich, ernsthaft, gravitätisch. 2) ernsthaft, wichtig. 1) grave, sérieux, qui a de gravité, qui est plein de gravité. 2) grave, important, de conséquence. § 1) poważny względem cnoty, wiary, mniemania dobrego; poważny chod człowieka, konia; poważny to człowiek a bez pychy; poważny autor, Kato; poważny w postępkach. 2) poważną trzymał mowę; poważna to materya, rzecz, sprawa.
poważne zdanie, *vid.* Wotum.
Powdowiały. 1) verwittwet. 2) Waysen-; seines Königs oder Ober-Herrn beraubet. 1) veuf; qui a survecu à sa femme ou à son mari. 2) veuf, privé de son Roi, de son souverain. § poiął powdowiałą siostrę moię. 2) powdowiały stan Rzeczypospolitey.
Powdowieć, *F. powdowieię.* zum Wittwer, zur Wittwe werden. devenir veuf ou veuve.
Powerek, *g. powerka*, drąg tragarski. Träger-Stange. Zober-Stange. tinet; barre ou long bâton de crocheteur.
Powiadacz. Erzehler. raconteur, narrateur.
powiadacz do ucha. Einhelfer, der einem ins Ohr saget. soufleur, celui qui suggère à qu. lorsqu'il parle.
Powiadam, *v. m. F. powiem.* 1) sagen. 2) erzehlen. 3) drohend: sagen, reden. 1) dire. 2) raconter; dire une chose qui s'est faite. 3) *en ménaçant:* dire donc, parler donc. § 1) powiedz prawdę; powiadałem ia to; są co powiadaią. 2) powiedział mi całą sprawę. 3) toć powiadam, że.
powiadayże. rede denn, sage was du zu sagen hast. parlez donc.
powiadaią. man saget. on dit. § tak powiadaią; takći powiadaią więc nie wiem; powiadano że.
iak powiadaią. wie man sagt. comme on dit; à ce qu'on dit.
powiadam że nie tak. ich sage, daß es nicht so ist. je dis que non.
powiadać piszącemu, dyktować. einem dictiren. dicter à qu.
niemasz co powiadać daley. davon kan man weiter nichts sagen. c'est tout ce qu'on en peut dire.
powiadać komu do ucha; ratować pamięć czyią poszeptem. einem in einer Rede einhelfen. soufler, suggèrer à celui qui parle en public.
Powiadanie, rozpowiadanie, przekładanie. eine Erzehlung, das Sagen, das Erzehlen. le dire, l'action de dire; recit, narration, rélation; un narré.
zbytnie powiadanie. üble Nachrede. médisance, faux raport. § nie strzeże się zbytniego powiadania o sobie.
powiadanie z posłuchu. ein Hören-Sagen. un ouï-dire.
* Powiadomy, wiadomy. kundig, erfahren. expert, entendu en qu. ch.
* Powiara, * powieranie, zabobon. Aberglaube. superstition.
Powiastka. Histörchen, Sage. historiette, conte.
Powiat. Landschaft, Kreis; Distriet einer Polnischen Woywodschaft. un cercle, terre, canton; un district d'un Palatinat en Pologne. § w Powiećie Ziemskie Sądy bywaią.
* *Powiat duchowny; Biskupstwo.* Bißthum, Bischöfliche Pflege. un Diocèse.
Powiatowy. 1) Kreis-; zu einem Kreis gehörig. 2) Land-, das im Lande wächst oder gemacht wird. 1) du district d'un Palatinat, qui est de district. *2) du païs, du cru du lieu où l'on est. § 1) powiatowe Woysko pod iego regimentem. 2) wino, sukno powiatowe.
seymik powiatowy. Kreis-Land-Tag. diétine ou assemblée des gentils-hommes d'un district.
Powićie. 1) Windeln; Wickel-Zeug eines Kindes. 2) das Wickeln eines Kindes. 3) Nieder-

3) Niederkunft, Entbindung; Geburt eines Kindes. 1) maillot, couche; langes & bande dont on enmaillotte un enfant. 2) l'action d'enmaillotter un enfant. 3) acouchement; naiſſance d'un enfant. § 1) dźiecię w powiciu leży. 2) byłem przy powiciu iego. 3) ſzczęśliwego małżonce Was Pana życzę powićia.

Powidła, *plur.* Mus, eingeſottener Saft eines Obſts. rob, conſerve liquide; ſuc de fruits cuits. § powidła ſmażyć; powidł (powideł) z węgierek ſmelcowanie.

Powieka. Augen-Lied. paupiére de l'oeil.

powieki wyżſze. die Ober-Augenlieder. les paupiéres d'en haut.

powieki niſkie. die Unter-Augenlieder. les paupiéres d'en bas.

powiek brzegi, z ktorych włoſy wyraſtaią. Rand der Augenlieder. le bord des paupiéres.

powiek włoſy. die Augen-Wimpern. les poils des paupiéres.

powieki niſkiey upadnienie, obwiśnienie. Verdrehung des Unter-Augenliedes. maladie des yeux, qui eſt cauſe que la paupiére d'en bas ne joint point celle d'en haut.

powieki wyżſzey podnieśienie. Haſen-Auge, Verdrehung des Ober-Augenliedes. lagophtalmie; oeil de liévre.

powieki otworzyć. die Augen öffnen. déciller les yeux.

Powiękſzam, *v. m. F. powiękſzę.* vergröſſern, gröſſer machen; vermehren. agrandir, faire plus grand; augmenter. § Anglikowie powiękſzaią potęgę morſką.

powiękſza śię czego, v. imperſ. es vermehret ſich etwas. il s'augmente. § w tym leśie zwierza śię co dźień powiękſza.

*Powieranie, *vid.* Powiara.

Powierzam czego komu, *v. m. F. powierzę.* 1) anvertrauen. 2) hinterlegen, in Verwahrung niederlegen, deponiren. 1) confier à qu. 2) dépoſer, mettre en depôt.

powierzyć śię komu. ſich einem anvertrauen. ſe fier, ſe confier à qu; s'abandonner à la fidelité de qu.

Powierzchnie, Powierzchownie, *adv.* 1) von auſſen, von oben, oben her, äuſſerlich. 2) äuſſerlich, dem äuſſerlichen Anſehen nach. 1) par les dehors; en dehors; ſuperficiellement; en ſuperficie. 2) en aparence, extérieurement, en extérieur. § 1) powierzchownie raniony. 2) pokazował powierzchownie że.

Powierzchność, Powierzchowność. 1) Fläche, Ober-Fläche, auswendige Seite. 2) äuſſerliches Weſen; äuſſerliches Anſehen. 3) *Meßk.* die Fläche einer Figur. 1) dehors, ſurface, face; la ſuperficie de quoi que ce ſoit. 2) le dehors, l'extérieur, aparence. 3) *Géom.* ſurface, face, ſuperficie d'une figure. § 1) powierzchność ćiała. 2) te powierzchowności nie mało do powagi ſą pomocne. 3) powierzchność figury pełney, bryły, koſtki; do powierzchowności albo płaſzczyzny dłuż i ſzerz należą, ale nie głębokość.

Powierzchowny, powierzchny, powierzchowy; nie wnętrzny, na wierzchu leżący. 1) auswendig, das von auſſen iſt. 2) Schein-, äuſſerlich. 1) ſuperficiel, qui eſt en ſuperficie, qui eſt en dehors, qui eſt de dehors. 2) extérieur, aparent, faux; qui regarde les choſes de dehors. § 1) ſtrona powierzchowna. 2) powierzchowna to tylko cnota, ſzczęśliwość.

Powierzenie komu czego. Anvertrauung. l'action de confier qu. ch. à qu. § 1) powierzenie komu czego na teſtamenćie; powierzenie komu pokładu, ſekretu.

Powierzony. 1) anvertraut. 2) hintergelegt, deponirt. 1) confié. 2) mis en dépôt.

powierzona rzecz na teſtamenćie. ein Fidei-commiß, vertrauliche Vererbung; Vermächtniß, ſo der Erbe einem andern aushändigen ſoll. fidei-commis; ce qu'on laiſſe à qu. à condition de le remettre entre les mains d'un autre.

powierzoną rzecz na teſtamenćie przyymuiący. vertraulicher Erbe. fidei-commiſſaire, celui à qui on a confié une choſe pour la rendre à celui qu'on a nommé dans le teſtament.

Powieść. 1) Sage, Rede, Geſchrey. *2) Sprüchwort, Spruch. 1) bruit qui court. 2) mots ſententieux qui tiennent quelque choſes du proverbe. § 1) powieść wczoray była że. *2) powieść (przypowieść) poſpolita nieśie.

powieść znamienita. mercklicher Spruch. un apophtegme; proverbe vif & court.

z powieśći. vom Hören-Sagen. par renommée, par un ouï-dire. § znam go z powieśći.

Powietrze. 1) die Luft. 2) die Peſt. 1) l'air, un des quatre élemens. 2) peſte, contagion. § 1) powietrze dobre, złe, zdrowe; ptak przez powietrze lata; służy, nie służy mu tu powietrze. 2) powietrze morowe; powietrze tam panuie.

powietrzem zarażony. verpestet. pestiferé; empesté.
powietrzem zarażić. mit der Pest anstecken. infecter qu; donner, aporter, communiquer la peste à.
Powietrznik, *g.a.* Wetter Hahn. girouëtte. § za wiatrem idą powietrzniki; za nim się iak powietrznik obraca.
Powietrzny. 1) Luft-, luftig. 2) Pest-. 1) aërien, qui tient de l'air, qui est de la nature de l'air. 2) pestilenciel, pestilent. § 1) piorun przepada przez powietrzny kray wielkim grzmotem. 2) powietrzna febra, zaraza.
powietrzne myślistwo. der Vogel-Fang, das Vogelstellen. oiselerie; la chasse aux oiseaux.
powietrzne ziele, żywiczka. (chamæpitis) Je länger je lieber, Feld-Cypreß, Schlag-Kräutlein. ive muscate, chamepiteos.
*Powiewaczka, wachlarzyk. ein Fecher. éventail.
Powiewam, *v. m. F. powieię.* 1) wehen. 2) Wind machen, fächeln. 3) worfen, sichten das Getreide. 1) soufler sur; agiter qu. ch. comme le vent. 2) éventer; faire, donner du vent, de l'air avec qu. ch. 3) vanner du blé. § 1) wiatr liście powiewa; powiewa mię wiatr. 2) powiewać co (na co) wachlarzem. 3) powiewać zboże, zmłocone.
idzie gdzie go wiatr powieie. er ist so veränderlich als der Wind. il tourne à tous vens comme une girouëtte.
powiewać się. 1) sich fächeln. 2) vom Winde beweget werden. 1) s'éventer, se donner du vent à soi même. 2) être exposé au vent, être agité du vent; floter.
powiewaiący się. flatternd, vom Wind bewegt, herum fliegend. flottant, agité du vent.
powiewa tu wiatr. hier ist es luftig. il fait ici bel air; cet endroit a de l'air.
Powiewanie. das Anwehen. Anblasen. doux soufle d'un vent; haleine du vent.
**Powiewny. günstig, erwünscht, angenehm. propice, favorable, agréable. § powiewnieysze otrzymał nowiny.
wiatr powiewny. günstiger Wind. vent favorable; vent en poupe. § powiewnym żeglować wiatrem.
Powiiam, *v. m. F. powinę.* 1) windeln, wickeln ein Kind. 2) niederkommen, gebähren. 3) *fig.* verursachen, hervorbringen. 1) bander, emmailloter, mettre un enfant dans son maillot. 2) mettre au monde, enfanter. 3) *fig.* faire naître, produire, causer. § 1) mamka iuż dziecię powiła. 2) syna, corkę powiła. **3) interesa Francuskie to nieszczęście powiły.
Powiianie. das Wickeln eines Kindes. l'action d'enmaillotter un enfant.
Powikłać co, *F. powikłam.* 1) verwirren als Zwirn. 2) verwirren, in Unordnung bringen. 1) entortiller, entrelacer embarasser, embrouiller; mettre en desordre, troubler.
powikłać się. sich verwirren, in Unordnung kommen. s'entortiller, s'embrouiller, s'embarasser, s'entrelasser.
Powikłanie. Gewirr. Verwirrung. entortillement, entrelacement, brouillerie.
Powikłanie, *adv.* verwirrt, auf eine verwirrte Art. d'une maniére embrouillée.
Powikłany. verwirrt. entortillé, embrouillé, entrelacé.
Powinąć, *F. powinę.* verrencken. disloquer, démettre. § powinął nogę.
Powinienie. Verrenckung. dislocation.
Powinien, *vid.* Powinny.
Powinność. 1) Obliegenheit, Pflicht, Schuldigkeit. 2) Amts-Pflicht. 3) Dienst so man seinem Obern zu leisten schuldig ist. 4) gehörige Arbeit, Pflege, die man bey Sachen beobachten muß. 1) devoir, obligation. 2) le dû, ofice, *m.* fonction d'une emploi. 3) service, *m.* charge personnelle qui oblige les sujets à faire qu. ch. 4) façon, labour, travail qu'on est obligé de faire en produisant qu. ch. § 1) zatrzymać kogo w powinności; powinności moiey zawsze przestrzegać będę. 2) Trybunał w powinności mieyskie wdawać się nie ma; powinność to sędziego; powinność swoię odprawować; ustąpić swoiey powinności. 3) libertacya od mieyskich powinności i podatkow; chłopi z powinności się do roboty maią. 4) rolnik robotny żadney w uprawie roli nie uchybi powinności.
powinność mieśięczna. die Monats-Zeit der Weiber. les fleurs, *f.* les ordinaires, *m.* les mois, les régles des femmes. § powinności mieśięczney przestrzega.
Powinny, powinien. 1) schuldig, gehörig. 2) ein Verwandter; verwandt. 3) verwandt, das mit einer andern Sache eine Verwandschaft hat. 1) dû, ce qu'on doit, à quoi l'on est obligé; convenable; tel qu'il faut. 2) un parent; celui qui nous est uni par le sang; proche, aparenté, alié. 3) connèxe, qui a de la connèxité, du raport avec une autre chose. § 1) powinną ći świadczę posługę; powinne ći oddaię posłuszeństwo; powinney uchybił usługi. 2) powinny mu iestem; powinnych (powi-

(powinowatych) swoich do siebie zaprosił. 3) te dwie rzeczy są powinne przez wzaiemną relacyą.

powinienem (powinien iestem) to uczynić. ich bin schuldig, ich bin gehalten, ich bin verbunden, das zu thun. je suis tenu, je dois, je suis obligé, j'ai de l'obligation de faire cela. § powinna matki swoiey słuchać; powinieneś był pisać.

powinienem komu. 1) einem etwas schuldig seyn. 2) einem vor etwas verbunden, verpflichtet seyn. 1) devoir à qu. qu. ch. 2) être obligé, être redevable à qu. de qu. ch. § 1) powinnam tobie wszelką usługę. 2) powinieneś mu barzo wiele za to dobrodzieystwo; będęć za to barzo powinien.

*powinno (*powinne) to bydź.* das muß seyn, das soll seyn. cela doit être. § powinno to bydź, gdyby praw przestrzegano.

Powinowactwo, powinowatość. 1) Verwandschaft, Bluts-Freundschaft. 2) die insgesammten Verwandten. 3) Verwandschaft, Verhältniß der Dinge mit einander. 1) parenté, parentage, *m.* parentelle. 2) parenté, tous les parens de qu. 3) connèxité, raport d'une chose à une autre. § 1) mam z nim powinowactwo; sięga mię powinowactwem; wszytkie powinowactwo po nim w żałobie. 3) te cnoty powinowactwo maią.

powinowatość po oycu. Bluts-Freundschaft. consanguinité, parenté par la ligne masculine; agnation.

powinowatość z małżeństwa. Schwägerschaft. afinité.

Powinowaty. ein Verwandter. un parent.

powinowata. eine Verwandtin. parente.

powinowaty po oycu; przyrodzony po oycu. Bluts-Freund von väterlicher Seite. agnat, parent du coté paternel.

bliskim moim iest powinowatym. er ist mir nahe verwandt. il me touche de près.

powinowaty z małżeństwa. verschwägert. alié; uni d'aliance avec qu.

Powiślanin. Inwohner von jener Seite der Weichsel. habitant du païs qui est au delà de la Vistule.

Powiślny. jenseit der Weichsel wohnend. qui est au delà de la Vistule.

Powity. 1) gewickelt. **2) gebohren. 1) emmailloté. **2) né, venu au monde.

Powłaczam, powłoczę, *v. m. F. powłoPowlekam, kę.* 1) beziehen, überziehen als ein Küssen. 2) beziehen, beblechen, mit Zinn, mit Leder beschlagen. 1) mettre une envelope par dessus une chose; enveloper, couvrir, garnir comme un coussin d'une taïe. 2) ferrer, plaquer, couvrir, revêtir, garnir de tole, de cuire. § 1) powlecz te poduszki i pierzynę; te ozdoby śmierć czarnym powłoczy cieniem. 2) niekształtnieto powlokł cyną, blachą, skorą.

powłoczyć się. herum treiben. roder, se trainer; être vagabond.

rana się strupem powlekła. die Wunde hat sich mit einem Grind bezogen. la plaïe a fait une croute, s'est couverte d'une croute.

Powleczony. Powlekany. 1) überzogen, bezogen. 2) beschlagen, belegt. 1) envelopé, couvert de. 2) plaqué, couvert, garni de. § 1) powleczona pościel. 2) złotem powlekana ładownica.

Powłok. Streich-Netz Rebhüner zu fangen, Tiraß. tirasse, traineaux, *plur.* sorte de filet pour prendre les perdrix.

Powłoka. 1) Ueberzug über eine Sache. 2) fig. Decke, Vorhang. 1) envelope, fourreau, tout ce qui sert à enveloper & couvrir une chose; couverture, garniture. 2) *fig.* bandeau, voile, *m.* tout ce qui cache qu. ch. § 1) powłoka na księdze. 2) oczy mu śmiertelną zaszły powłoką.

powłoka na pochwę. Ueberzug über eine Degen-Scheide. faux-fourreau de l'épée.

powłoka na pościel; poszewka. Bett-Ueberzug. taie.

powłoka czasu; odwłoka. Verschub. retardement, remise.

Pownętrznie, *adv.* inwendig, innerlich. intérieurement, en dedans, dans l'intérieur; au dedans. § każdy pownętrznie ma swoiego mola, *prov.*

Pownętrzność. das Innerliche, das Inwendige. l'intérieur, le dedans.

Pownętrzny. eig. u. fig. innerlich, inwendig. *prop. & fig.* intérieur qui est au dedans.

Powod. 1) Anfang, Ursprung. 2) Anlaß, Ursache, Gelegenheit. 2) Leitung, Lenckung. 4) Führung eines Hand-Pferdes. 5) Führung, Fortgang. 6) der Kläger in den Gerichten. 1) commencement, origine, principe, *m.* 2) ocasion, sujet, cause, lieu, prise. 3) guide, direction, maniment, conduite. 4) maniment du cheval de main. 5) succès, progrès. 6) complaignant, acteur, demandeur. § *1) od powodu (początku) miasta tego. 2) tyś mi był powodem do tego; strzeż się powodu do złego; wielki powod daię komu do czego. 3) nierozumny za cudzym powodem chodzi. 4) rzemień do powodu konia. 5) fortuna pomyślnemi powodami

dami nadźieie iego uprzedza; z dobrym powodem co czynić.

konia na powodźie prowadźić. ein Pferd am Zaum führen. mener un cheval à la main sans monter dessus.

dać komu powod do czego. einem Anlaß zu etwas geben. donner lieu à.

Powodnik. ein Führer des Hand-Pferdes. meneur d'un cheval de main.

Powodny. anläßiglich; der Anlaß giebet. ocasionel, qui donne ocasion. § powodny to człowiek; powodna to rzecz do tego.

powodna strona. in den Gerichten: der Kläger. *Palais:* acteur, demandeur.

koń powodny; koń na powodźie. ein Hand-Pferd. cheval de main.

Powoduię. führen, leiten. conduire, guider, mener. § słaba go powoduie ręka.

Powodź, *f.* 1) Ueberschwemmung, Austritt eines Flusses. 2) Thränen-Guß. 3) fig. Ueberfluß, Gold-Grube. 1) inondation, débordement d'eaux. 2) torrent des larmes. 3) *fig.* abondance, richesse; source d'or. § 1) powodź rzeki, źrzodła; powodź albo wezbranie wod wielkie. ** 2) krwawą łez gromadnych zalewa śię powodźią; płaczliwa powodź. 3) szukał sposobow iako osuszać złotą powodź poddanych swoich.

Powodzenie. 1) Wohlseyn, Wohlergehen. 2) Fortgang, Ausgang. 1) prosperité, bonne fortune. 2) progrès, succès, réüssite. § 1) wszelkiego ći z niebios życzę powodzenia; powodzenie złe, dobre. 2) powodzeniem ludźie sprawy mierzą, nie mądrym baczeniem; powodzenie dobre, złe.

Powodźi śię, *v. imper. F. powiedźie.* 1) einem übel oder wohl gehen. 2) gelingen, von statten gehen. 1) se porter mal ou bien; étre en bon ou en mauvais état ou santé. 2) aller bien ou mal; réüssir; tourner bien ou mal; avoir du succès. § 1) powodźi śię mu dobrze, źle; iak śię Was Panu powiodło. 2) powiodła mu śię ta sprawa; nic mu śię nie powodźi; powodźiło mu śię wszystko, cokolwiek zamyślał; nie powiodło śię; źle śię powiodło.

iak śię powodźi? wie gehet es? comment va-t-il?

Powodztwo. in den Gerichten: der Kläger. *Palais:* acteur, demandeur. § pozwanego powodztwo ma bydź nakazane.

Powołanie. 1) die Herbeyrufung, Beruf. 2) Beruf, Stand eines Menschen. 3) im Criminal-Proceß: Anklage und Vorladung des Verbrechers. 1) l'action de faire venir qu; l'action d'apeller qu. pour comparoître. 2) condition, état d'un homme. 3) *en matiéres criminelles:* l'ajournement de celui qui a commis un crime.

powołanie Boskie na iaki stan. göttlicher Beruf zu einem Stand. vocation; vocation divine.

powołanie, powoływanie o głowę. gerichtliche Vorladung und mündliche Anklage des Mörders bey der Beerdigung des Erschlagenen. un acte de Justice par lequel on cite & acuse l'homicide tout haut à l'enterrement de celui qui a étoit tué.

Powoli, *adv.* langsam, nach und nach, sacht. pas à pas; peu à peu, doucement, lentement, sans se hâter; tout beau. § powoli naydaley zaydźiesz, *prov.*

po woli, vid. Wola — *po woli.*

Powolnie, *adv.* willfährig, gehorsamiglich. oficieusement, souplement, avec obéïssance, d'une maniére obéïssante.

Powolność. 1) Willfährigkeit, Gehorsam, Dienstwilligkeit, Bereitwilligkeit. 2) Empfehl, Gruß, Ergebenheit. 1) complaisance, souplesse, obéïssance; humeur acommodante; bonne volonté d'une personne; facilité à rendre service à qu. 2) très-humbles compliments; respects, baisemains. § 1) powolnośći nasze sobie zniewolił; doznasz powolnośći moiey do wszystkiey przysługi. 2) dosyć czynię powinnośći w oddawaniu powolnośći moiey; uniżone małżonce Was Pana oddaię powolnośći.

Powolny. 1) willfährig, dienstwillig, dienstfertig, ergeben. *2) langsam. 1) complaisant, acomodant, serviable, souple, facile à servir, condescendant, obéïssant, traitable. *2) lent. § 1) iestem mu zawsze powolny.

Powołowszczyzna. 1) Auflage, Abgabe vom Horn-Vieh. 2) junges Horn-Vieh; junge Ochsen. 1) impôt sur le gros bétail ou les beufs; pié-fourchu, le cornage, *m.* maubouge, *m.* 2) de jeunes beufs. § 1) dać, płaćić powołowszczyznę, powołowszczyzna niepieniężna prywatna. 2) woły i powołowczyznę za granice gnać nie maią; od wołow zimowanych i powołowszczyzny nic nie maią płaćić.

Powoływam, *v. m. F. powołam.* 1) oft rufen, schreyen. 2) einen zum geistlichen Stande berufen. 3) einen Mörder oder andern Uebelthäter mit lauter Stimme vor

vor Gerichte fordern. 1) faire des aclamations, jetter souvent des cris. 2) apeller, porter qu. à se faire Ecclesiastique. 3) citer à comparoître; apeller en Justice tout haut un assassin ou un autre criminel. § 1) pospolstwo od radośći po ulicach powoływało. 2) powołał go Bog do duchownego stanu. 3) powołano go o zaboy, o głowę, o kradźież albo inszy występek.

Powoływanie, *vid. powołanie o głowę.*

Powonienie smysł. der Geruch ein Sinn. l'odorat un des cinq sens. § powonienia ostrego, czułego człowiek.

Powoy, *g. powoia.* Wein-Reben-Raupe, so sich in die Wein-Blätter einspinnet. chenille de vignes, qui s'entortille dans les feuilles de la vigne. § powoie winną gryzą maćicę.

powoy, g. powoiu, *źiele.* (clematis) weisse Winde. liseron. § powoy mieśiączkowy (*clematis altera*) powoy motyli (*clematis tertia, clematis urens*),

powoy czarny. (convolvulus niger, volubilis media) Mittel-Winde. vitriole, petit liset, campanette.

powoy kolący, ośćisty. (smilax aspera) stechende Winde, scharfe Winde. du smilax aspre, tan.

powoy Perwański. (smilax aspera Peruviana) Sassaparillen. salsepareille.

powoy płotowy; lilia płotowa; dzwonki płotowe. (smilax lævis) Winde, Zaun-Glöcklein. liset, campanette.

powoy wielki; chobotna wyka. (clymenum) Art von Hülsen-Früchten, welche den Platt-Erbsen ähnlich seyn. clymenum; espèce de légume qui ressemble à la gesse.

powoy kozi, wonny; przewiercień. (mater sylvæ, peryclymenos) Geis-Blatt, Wald-Gilgen, Wald-Winde. du chevrefeuille, periclimenum.

powoy ziemny; powoy mały. (helxine) Art der kleinsten Winde. le plus petit liset.

powoy zamorski, vid. Socznica źiele.

Powoynik, *g. u.* grosse Windel mit Spitzen, darein das Kind mit den Windeln geschlagen wird. tour de lange; morceau de toile embeli de dentelle dont on entourre le lange de l'enfant.

powoynik, g. u. } (*elatine*) Art von Lein-
Powończyk, *g. a.* } kraut oder wilden Flachs. élatine, espéce de linaire.

Powoz. 1) Fuhrwerck. 2) Ueberfuhr. 1) voiture, chariot, coche ou autre chose dans quoi on est mené. 2) le charriage, transport, l'action de voiture. § 1) każdy swoim powozem iedźie. 2) wolny powoz do oyczyzny.

Powożę, *źi, źił.* 1) kutschieren, fahren. 2) rudern. 1) conduire, mener, guider; faire marcher un cheval; faire rouler un chariot. 2) mener un bateau; ramer, tirer à la rame; faire aller à force de rames. § 1) powoźić końmi nie umie. 2) powoźić wiosłem.

powoźić pole gnoiem. ein Feld düngen. amander, fumer; engraisser la terre avec du fumier.

Powożenie. 1) das Fahren, Kutschieren. 2) das Rudern. 1) l'action de mener ou de conduire un chariot; la conduite d'un chariot. 2) l'action de ramer, de mener une voiture par eau.

Powoźnik. 1) Kutschierer. 2) Reuter. 3) Rudrer. 1) meneur, cocher. 2) écuier, cavalier; celui qui va à cheval. 3) rameur, celui qui rame, qui mene un bateau. § 1) dobrym iest na karećie powoźnikiem. 2) zły powoźnik dobre ponarowi konie; zły powoźnik z dobrego konia zrzucony bywa. 3) powoźnik na wodźie.

Powracam co, *v. m. F. powrocę.* zurück geben. rendre, restitüer. § powroć mi moię kśiążkę.

powroćić oko na co. das Auge auf etwas wenden. tourner l'oeil, jetter les yeux sur qu. ch.

powroćić; powroćić śię. wieder zurück kehren, umkehren, zurück kommen. retourner; se retourner; revenir au lieu d'où l'on étoit parti. § powroćił śię z podroży, z Francyi.

tąż drogą powroćić. eben den Weg zurück gehen; auf dem Wege wieder umkehren. se furaller; retourner sur ses pas.

Powrocenie. das Zurückgeben. restitution, action de rendre, de restituër.

Powrosło. Stroh-Seil. lien ou corde de paille.

powrocenie. } Rückkunft, Zurückkunft, Rück-
Powrot. } reise. retour, action de retourner.

powrot febry dnia swoiego. Anfall des Fiebers an dem gehörigen Tage. le paroxisme, l'accès de la fiévre à son jour.

Powrotny. ersetzlich, wiederbringlich. qu'on peut redresser, qu'on peut reparer.

Powroz, *g. a.* 1) Strang, Seil. 2) Seil-Täntzer-Seil. 3) Strang, Diebes-Strick, Galgen-Strick. 1) courte corde d'un moïenne grosseur. 2) corde à danser; grosse corde tenduë & élevée sur quoi danse le danseur de corde. 3) licou, tourtouse avec quoi on pend le criminel. § 1) pies na powroźie. 2) powroz kuglarski. 3) zemknął śię katowi z powroza.

powrożie! o du Galgen-Dieb! pandart que vous êtes!
Powrozek, *g. powrozka.* Strickchen. menuë corde, cordeau, courte cordelette.
Powroźiany. Strick-. de corde.
powroźiana drabina. Strick-Leiter. échelle de cordes.
Powroznictwo. das Seiler-Handwerck. le métier de cordier.
Powrozniczy. Seiler-. de cordier.
warstat powrozniczy. Reif-Schlägerey, Ort wo Seile gemacht werden. corderie.
Powroźnik. Seiler. cordier, artisan qui fait toutes sortes de cordages.
Powrozobiegun, kuglarz powrozowy. Seil-Tänzer. danseur de corde.
Powrozobiegunka. Seil-Täntzerin. danseuse de corde.
Powrozowy. Strick-. de corde.
ćięga powrozowa. ein Streich mit einen Strick. coup de corde.
śmierć powrozowa. der Strang; der Galgen; Todes-Strafe am Galgen. le gibet, la corde; le supplice qu'on fait soufrir à un criminel au gibet.
na śmierć powrozową go prowadzą. man führet ihn zum Galgen. on le mene au gibet.
na śmierć powrozową osądzóny. er ist zum Strange verurtheilet. il est condanné à être pendu.
Powśćiągacz. Abhalter, Abwender. oposant, celui qui empêche quelque violence, qui la détourne.
Powśćiągam, *v. m. F. powśćiągnę.* an sich halten, mäßigen, hemmen. retenir, retraindre, reprimer, domter, refréner, arrêter, empêcher qu. de. § powśćiągniy ięzyk, gniew; ochraniaiąc kosztu drukarskiego piora powśćiągnąłem.
powśćiągnąć śię. sich mäßigen. se modérer, se retenir, s'empêcher de.
Powśćiąganie, powśćiągnienie. Hemmung. retenuë, conténance. § powśćiągnienie wolnośći ukraca; powśćiąganie ięzyka, gniewu.
powśćiąganie śię od czego. Enthaltung von etwas. abstinence de qu. ch; continence.
Powśćiągliwie, *adv.* mäßiglich. d'une maniére retenuë; avec modération.
Powśćiągliwość. die Mäßigkeit, Enthaltung. continence, abstinence, retenuë, modération. § powśćiągliwość namiętnośći swoich.
Powśćiągliwy. mäßig, der sich enthalten kan. continent, abstinent, retenu; qui s'abstient. § powśćiągliwy w mowie; powśćiągliwego ięzyka.
Powśinoga. Landläufer. ambulant, vagabond, celui qui rode, qui va d'un endroit à un autre.
Powstaię, Powstawam, *v. m. F. powstanę.* 1) aufstehen, sich vom Stuhl in die Höhe richten. 2) steigen, empor kommen, wieder in Flor kommen. 3) entstehen, sich erheben. 4) sich wider etwas auflehnen, sich widersetzen, sich erklären wider etwas. 1) se lever de son siége, se mettre sur ses piez. 2) se lever, se hausser en dignité, en credit, se relever. 3) se lever, s'élever, commencer à se faire sentir. 4) se soulever, s'oposer, s'émouvoir, s'élever, se déclarer contre qu; résister à qu. § 1) powstań Pan wchodźi. 2) Holenderska Rzeczpospolita z małych powstała początkow. 3) powstał wiatr, śnieg; powstała woyna; powstanie od tego powietrze. 4) wszyscy na niego powstali; powstawali przećiw niemu nieprzyiaznie.
powstać ku komu. vor einem aufstehen. se lever devant qu.
Powstały. 1) der vom Stuhl aufgestanden ist. 2) empor gekommen. 3) entstanden. 4) aufgebracht, empört. 1) celui qui s'est levé de son siége. 2) élevé, agrandi, florissant. 3) élevé, survenu. 4) soulevé, ému. § 1) zastał mię iuż powstałego i odchodzącego. 2) co powstałe poniża potęgi. 3) wiatr powstały okręty w porćie zatrzymał. 4) co na niego powstałe łagodźiło umysły.
Powstanie. 1) das Aufstehen vom Stuhl. 2) Erhebung, Erhöhung, Flor. 3) Entstehung. 4) Widerstehung, Aufstand. 1) le lever, l'action de se lever de son siége. 2) élevement, agrandissement. 3) le tems où s'élève le vent, la guerre. 4) soulevement, revolte, résistance. § 1) Boże tyś poznał śiedzenie i powstanie moie. 2) powstanie kraiu tego z burzenia miast przyległych pochodźi. 3) za powstaniem tak krwawey woyny. 4) powstania szlachty na niego był przyczyną.
Powstydźić śię, *F. powstydzę śię.* sich eines Dinges schämen. avoir honte, rougir de. § masz sługi za ktore śię nigdy nie powstydźisz.
Powszechnie, *adv.* 1) durchgehends, insgemein. 2) allgemein, in einem allgemeinen Verstande. 1) universellement, généralement, en général. 2) en termes universelles. § 1) powszechnie chwalony. 2) powszechnie o czym mowić, pisać.
Powszechność. 1) Allgemeinheit, alle insgemein. 2) Logic: ein Genus, eines

von den fünf Prædicabilibus. 1) universalité, généralité; le général. 2) *logique:* le genre, le prémier des cinq universaux. § 1) w powszechnośći i w szczegulnośći; wszyscy ludźie w powszechnośći, a obywatele w pospolitośći. 2) do powszechnośći zebrać co rozległego; pytanie o wszystkiey powszechnośći głowne; powszechność na rożnice rozdźielić; słowo zwierzę albo iego poięćie iest powszechność człowiekowi i niemym żywoćinom pospolita.

Powszechny. 1) allgemein. 2) Logic: zum Genere gehörig. 1) universel, général. 2) *logique:* universel, qui s'étend à d'autres idées qui sont universelies. § 1) powszechną pochwałą śię na tym urzędźie sprawuie; powszechny Zbor z wielu set Biskupow zgromadzony. 2) rozdźielić co powszechnym działem.

czynić śię z kim powszechnym. sich mit einem gemein machen. se familiariser avec qu. § nie czyń śię z sługami powszechnym.

nauka powszechna. allgemeine Wissenschaft. science universelle.

słonecznik powszechny; co pod każdą służy nieba wysokośćią. allgemeine Sonnen-Uhr, die unter jeder Polus-Höhe zu gebrauchen ist. cadran universel dont on se peut servir à quelque élevation du Pole que ce soit.

powszechne lekarstwo na wszelkie choroby. eine Universal-Medicin. panacée; remède universel; remède à tous maux.

powszechna płeć. in der Latein. Gramm. das Genus omne. *terme de la grammaire latine:* tout genre; le genre universel, qui se joint aux noms masculins, féminins & neutres.

*Po wsze dni, *adv.* co dźień. täglich, alle Tage. tous les jours; chaque jour, journellement.

Powszedni. 1) täglich. 2) alltäglich, alltags. 1) journailler, qui se fait chaque jour; de chaque jour, quotidien. 2) à tous les jours. § 1) day nam chleba naszego powszedniego.

powszednia szata. Alltags-Kleid. habit d'à tous les jours.

powszedni dźień. Werckel-Tag. jour ouvrier; jour ouvrable.

powszedni grzech. kleine, erläßliche, unverdammliche Sünde. un péché veniel; un péché qui n'est pas mortel.

Powszednie zgrzeszyć. erläßlich sündigen. pécher véniellement, d'un maniére qui se peut pardonner.

Powtarzam co, *v. m. F. powtorzę.* 1) etwas wiederholen, noch einmahl thun. 2) wiederholen Worte, eine Rede. 1) réïterer, faire qu. ch. une seconde fois. 2) repéter, redire de nouveau, rebattre.

powtarzam z sobą; repetuię. bey sich selbst wiederholen. repéter en soi-même.

Powtarzanie, Powtorzenie. 1) Wiederholung. 2) Wiederholung, wiederholte Rede. 1) réïteration, reprise; action de réïterer. 2) redite, répétition d'une même chose.

Powtarzalny. das zu erneuren ist, zu wiederholen ist. qu'on doit renouveller ou réïterer.

Powtarzany, Powtorzony. erneuert, wiederholt. répeté, réïteré, redoublé, renouvellé.

Powtore, *adv.* zweytens, zum zweyten. en second lieu, secondement.

Powtorki, *plur.* Wiederholung, wiederholte Sache, wiederholte Worte. réiteration, reprise, redite.

porwać śię na powtorki do czego. sich noch einmahl gelüsten lassen. retourner sur ses pas; s'aviser encore une fois de faire qu. ch; se laisser aller encore une fois à qu. ch.

Powtornie, *adv.* wiederholter Weise. d'une maniére réïterée; en repétant; en réïterant.

Powtornomowy. wiederholt mit Worten von einerley Bedeutung, oder der sich solcher Worte bedienet. taftologique, plein de taftologies ou celui qui se sert des taftologies.

Powtorny. wiederholt, abermahlig, nochmahlig. réïteré, renouvellé, nouveau. § powtorną do Was Pana o to wnoszę prośbę.

Powtorzenie. } *vid* Powtarzanie, Powtarzany.
Powtorzony. }

Powykopywam, *F. powykopam.* viele Sachen nach einander heraus graben. déterrer, tirer de terre bien des choses l'une après l'autre. § powykopywał drzewa, kamienie, trupy.

Powynośić, *F. powynoszę.* verschleppen, vertragen, viele Sachen nach und nach heraus tragen. emporter, porter d'un lieu une chose après l'autre. § wszystko z domu powynośił.

Powzdaię, } *v. m. F. powzdam.* niederlegen, aufgeben ein Amt.
Powzdawam, }
se démettre, se défaire d'une charge, la déposer, remettre à qu; renoncer à une charge. § powzdał tego urzędu.

powzdać komu beneficyum. einem seine Pfründe abtreten. résigner à qu. un bénéfice.

powzdaiący urzędu, beneficyum. Abtreter seines Amts, seiner Pfründe. un résignant, celui qui résigne un bénéfice une charge à qu.

Powzdanie urzędu. 1) Niederlegung, Aufgebung eines Amts. 2) Uebergebung, Aushändigung einer Sache in die Hände des dritten. 1) démission d'une charge. 2) remise d'une chose entre les mains d'un autre.

powzdanie beneficyum. Abtretung einer Pfründe. résignation d'un bénéfice à la faveur de qu.

Powzdany. abgetreten, aufgegeben. remis, resigné. § urząd powzdany; beneficyum powzdane.

Powźiąć, *vid.* Poymuię.

Powźięćie. Erhaltung, Empfang. l'action de recevoir. § za powźięćiem wiadomośći.

Powźięty. bekommen, erhalten. receu.

Poymanie. Gefangennehmung, Gefangenschaft. prison, *f.* captivité, l'action de faire qu. prisonnier.

poymanie kogo. Gefangensetzung. saisissement, emprisonnement.

poymanie na gorącym uczynku. eine Personal-Citation. ajournement personnel; prise de corps.

Poymaniec, *g. poymańca.* Kriegs-Gefangener. captif, prisonnier de guerre.

Poymany. gefangen genommen. fait prisonnier; pris. § poymany iest; poymanego do Hetmana zaprowadzono.

Poymowanie, *vid.* Poięćie.

Poymuię, *v.m. F. poymę.* 1) gefangen nehmen. 2) begreifen, einsehen. 3) eine Frau nehmen. 4) voraus schlüssen, voraus sehen, vermuthen, folgern. 5) ansetzen; anfangen zu ziehen, von Pferden. 1) prendre qu; faire prisonnier. 2) concevoir, comprendre, pénétrer. 3) prendre, épouser une femme. 4) conjecturer, prévoir, voir. 5) *en parlant des chevaux:* se mettre à tirer; commencer, s'éforcer à tirer le chariot. § 1) poiąć nieprzyiaćielskie podiazdy. 2) poiąłem to dobrze; poymuiący rozumem. 3) nieprzestępną ztąd poymuię zawadę do dalszego szczęśćia moiego. 4) poiął szlachćiankę. 5) konie poymowały ale wozu z mieysca ruszyć nie mogły.

łacno, prętko wszystko poymuie. er begreifet alles leicht, hurtig. il saisit tout d'un coup les choses.

poiąć tego nie mogę. das kan ich nicht begreifen, das ist mir zu hoch. cela me passe; je ne puis cela assez compendre.

Poyrzeć, *vid.* Poglądam.

Poyrzenie, poglądanie. 1) der Anblick, das Anschauen. 2) Gegenstand des Gesichts. 1) regard, aspect, vuë. 2) objet de vuë, ce qui se présente à la vuë. § 1) niełaskawe na kogo poyrzenie. 2) takie mu śię pokazało poyrzenie.

poyrzenie, widok, prospekt, plac niezasłoniony, do patrzenia wolny. Aussicht, Prospect. prospét, aspect, vuë.

poyrzenie wesołe. lustige Aussicht. belle vuë.

na poyrzenie; na pozor. zum Schein. en aparence.

na poyrzenie piękny. schön anzusehen. beau à voir.

poyrzenie komu odiąć. einem die Aussicht benehmen, im Lichten stehen. boucher la vuë, ôter le jour à qu.

Poyść, *F. poydę, conf.* Idę. wohin gehen; gehen. s'en aller; aller à. § poydę do domu; iuż poszedł; poydź do niego; poszli do Pana.

poszedł, prov. er ist davon gelaufen. il s'éclipsa; il a fait un trou à la lune; il délogea sans trompette.

poszło wszystko dobrze. alles glückte, alles gelung. tout a réüssi heureusement.

nie poszło mu to. das ist ihm nicht gelungen. cela ne lui a pas réüssi.

poydźie mi to dobrze. das wird mir wohl gelingen. cela ira bien pour moi.

nie podźie mu to. es wird ihm nicht gelingen. il en aura le dementi; il n'en viendra pas à bout. § nie poydźieć to.

poyść z dymem. im Rauch aufgehen, verbrennen. s'en aller en fumée, se consumer par les flammes. § dom móy poszedł dymem.

Pozabiiać. 1) nach einander niedermachen, tödten. 2) nach einander vermachen, mit Decken verhängen. 1) massacrer, tuër beaucoup de. 2) couvrir beaucoup d'ouvertures de rideaux, de voiles; tendre, mettre devant beaucoup de choses.

Pozad, *adv.* zurück, hinten nach. en arriére, derriére, par derriére. § pozad puśćić kogo.

pozad iść. hinter einem gehen. aller derriére, après qu; le suivre.

pozad zostać. zurück bleiben. demeurer en arriérre.

pozad zanieść. zurück tragen. raporter.

pozad idący. Nachtreter, der einem nachfolget. celui qui suit, qui va après.

Pożądacz. Begehrer. celui qui recherche, qui désire avec empressement.

*Pożądam, żądam. begehren. désirer, avoir envie de qu. ch.

Pożądanie, *adv.* nach Wunsch, erwünscht. à souhait, selon son désir.

Pożądanie, żądanie, żądza. das Begehren. l'action de souhaiter, de désirer; désir, souhait.

Pożądany. erwünscht, gewünscht. désirable, souhaitable. § pożądanych ći życzę sukcesow.

Pożądliwie. mit Begierde. avec envie, avec passion.

Pożądliwość, zła żądza. Fleisches Lust; grosse Begierde nach etwas. concupiscence, cupidité; passion déréglée; grande envie. § pożądliwość ćielesna, pożądliwość w mężu nieporządna; pożądliwość, chćiwość złota i inne namiętnośći.

Pożądliwy, pożądliwośći pełen. lüstig; voller Lüsten. concupiscible, cupide, plein de concupicence. § śiła pożądliwa rzeczy lubych nie według rozumu.

**pożądliwy, vid.* Pożądany.

Pozaiutro, *adv.* übermorgen. après demain; dans deux jours.

Pozaiutrze. der übermorgende Tag. le jour d'après demain; le jour après le lendemain.

Pożalenie, pożałowanie. Beyleid, Mitleiden. compassion, pitié. § proszę o przyiaćielskie pożałowanie.

***Pożalić się** nad kim, *F. pożalę się.* sich erbarmen, Beyleid tragen. avoir pitié, compatir à; être touché de compassion.

pożal się Boże, interj. Gott sey es geklaget. à Dieu les plaintes; à Dieu la vengeance.

Pozamorski. hinter dem Meer gelegen. qui est au delà de la mer. § pozamorskie kraie.

Pożar. Feuers-Wuth, grosses Feuer, um sich greifendes Feuer. grand feu, incendie, *m.* embrasement; la fureur, la violence du feu. § popiół i złoto nay większym nie spłoną pożarem.

ogień pożarem idźie. das Feuer breitet sich aus, greift um sich. le feu se prend à, se répand, s'étend.

Pożarćie, pożeranie. das Auffressen. dévorement.

Pożarnice, *plur.* die Masern. rougeole.

Pożarty. gefressen. dévoré.

Pozbawiam, *v. m. F. pozbawię.* 1) einer Sache berauben, solche nehmen. 2) von etwas befreyen, erlösen. 1) ôter, arracher à qu. qu. ch; dépouiller, frustrer, priver qu. de. 2) délivrer, débarasser de. § 1) oczu, wzroku, tey nadźiei go pozbawił. 2) pozbaw mię braćie tego kłopotu.

pozbawić kogo żywota. einen ums Leben bringen. défaire qu; faire mourir qu; faire tant qu'il meurt.

Pozbawienie. } Beraubung, Verlierung.
Pozbyćie. } privation, retranche-
Pozbywanie. } ment.

pozbywanie. 1) das Verkaufen, das Veräussern. 2) Befreyung von einer verdrießlichen Sache. 1) l'action de débiter, d'aliéner, de se défaire. 2) l'action de se délivrer d'une chose fâcheuse.

pozbyćie. 1) Verkauf, Vertrieb, Veräusserung. 2) Befreyung von etwas. 1) débit, aliénation. 2) délivrance de. § 1) po pozbyćiu towarow moich zapłacę. 2) pozbyćie frasunku, choroby.

Pozbywam } czego, *v. m. F. pozbędę.*
***Pozbywam się** } 1) vertreiben, verkaufen, veräussern. 2) los werden, frey werden von etwas. 1) se défaire de qu. ch; débiter, distribuër, vendre, aliéner. 2) se défaire, se débarasser, se délivrer de qu. ch. qui nuit. § 1) wszystkich pozbył towarow. 2) pozbyłem wielkiego kłopotu, natręta przykrego.

Pozdrawiacz. Grüsser. celui qui saluë qu.

Pozdrawialny. zum Grüssen gehörig, geschickt. propre à saluër qu.

pozdrawialny pokoy. Visit-Zimmer; Complimentir-Stube. chambre où l'on reçoit & rend visite.

pozdrawialny spadek. der Vocativus in der Grammatic. *Gram.* le Vocatif.

Pozdrawiam kogo, *v. m. F. pozdrowię.* 1) einen grüssen. 2) einem seinen Empfehl machen, hinterbringen. 1) saluër quelqu'un, lui donner le bon jour, lui faire la révérence. 2) faire ses complimens, ses baise-mains à qu. § 1) pozdrowił mię na drodze. 2) pozdrow go ode mnie przez posła; pozdrawia ćię matka.

pozdrowić tego co mię pozdrowił. einen wieder grüssen. rendre à qu. son salut; resaluër qu.

Pozdrawianie. das Grüssen. l'action de saluër qu.

Pozdrowienie. ein Gruß. saluade, salut, compliment, révérence.

Pozdrowienie Panny Maryi. der Englische Gruß. la salutation; la salutation Angélique, la salutation de l'Ange à la Vierge.

Pozdrowiony. gegrüsset. salué.

Pożdżę, *źi, źił.* aufschieben, zaudern mit etwas. retarder, diférer qu ch. aporter du retardement à. § pożdźić powrot, sprawę.

Pożęćie. Abschneidung des Getreides. l'action de moissonner; de couper le blé; recolte.

Pożegnać,

Pożegnać, *F. pożegnam.* 1) einen segnen. 2) zur Reise wünschen, Abschied von einem nehmen. 1) bénir qu; faire le signe de croix sur. 2) prendre congé de qu; dire adieu à qu.
pożegnać się. 1) von einander Abschied nehmen. 2) sich von einem trennen; mit einem brechen. 1) s'entredire adieu; faire ses adieux. 2) rompre avec qu. § 1) pożegnawszy się z nim odiadę. 2) pożegnał się (rozbraćił się) z nim.
pożegnać się z ćiałem, z światem. von der Welt scheiden, der Welt gesegnen, sterben. mourir, exspirer.
mową się pożegnać. die Sprache beym Sterben verlieren perdre la parole. § niech w słup idą oczy, niech się mową pożegnam.
Pożer, *g. pożeru.* Fraß, Futter. pature, nourriture. § rybóm, krukom taki na pożer będźie; wszyscy na pożer robakom będźiemy.
Pożeracz. Vielfraß, Fresser. goulu, gourmand, glouton.
Pożeram co, *v. m. F. pozrzę.* eig. und fig. fressen, auffressen, verschlingen. *prop. & fig.* dévorer, dégourmander, engloutir. § wszystkie pożarł potrawy; pozrzyy i to; wilcy konia pożarły; śmierć łakomie wszystkich pożera; zdał się był sobie pozrzeć państwa nasze.
Pożeranie, pożarćie. das Auffressen. l'action de dévorer.
Pożęty. geschnitten, abgeerndtet. moissoné, coupé.
Pozew. gerichtliche Ladung, Citation. assignation, ajournement pour comparoître devant un Juge. § dać komu pozew do Grodu, na Trybunał, o gwałt, o zaboy.
pozew do Sądu Duchownego. Citation vor ein geistliches Gericht. citation.
na pozew stanąć. auf die Citation erscheinen. comparoître à l'ajournement.
Poźiemka. Erdbeere. fraise, fruit de fraisier. § poźiemki nazwane bo po źiemi rostą, albo ze są po zimie pierwsze.
poziemki, plur. Erdbeer-Kraut. fraisier.
Poźiemkowy. Erdbeer-. de fraises, de fraisier.
Poźiemny. } Poźiomy. } Poźiomny. } 1) an der Erde wachsend, kriechend. 2) Land-, zu Lande, auf dem Lande. 3) Math. horizontal. 1) terrestre; qui croit, qui rampe sur la terre. 2) terrestre, de païs, de terre, qui regarde la terre & non pas la mer. 3) *Matém.* horisontal. § 1) źiele poźiemne. 2) drogą poźiemną a nie morzem iechał; zboyca poźiemny, morski; zwierzęta poźiemne. 3) osadźić słonecznik poźiemny.
**wieprz poźiemny; dźik.* ein wildes Schwein. un sanglier.
Poźieram, *v. m. F. poyrzę,* Poglądam. anschauen. regarder. § poźierał na mię po oku; poyrzał na matkę.
Poźiewam, *F. poźieię.* gähnen. bailler.
Poźiewanie. das Gähnen. baaillement, l'action de bâiller.
Pozłacam co, *v. m. F. pozłocę.* vergulden. dorer.
Pozłacanie. das Verguldeu. l'action de dorer.
Pozłocenie, *vid.* Pozłota.
Pozłocany. } Pozłocony. } *Pozłoćisty } verguldet. doré.
pozłocone śrebro. verguldetes Silber. vermeil doré.
pozłoćisty. mit Gold-Blech belegt. couvert, plaqué de lames d'or.
Pozłota. } Pozłotka. } 1) Verguldung, verguldete Arbeit. 2) Beschönigung, Anstrich, Schein. 1) dorure. 2) prétexte, *m.* couverture, coûleur, *f.* § 1) pozłota zblakowała. 2) na pozłotę swoich zmaz i sprośnośći.
pozłotka; pazłotka blaszana. Gold-Blech. lame d'or.
Pozłotnik. Vergulder. doreur.
Pozmyślać, *v. m. F. pozmyślam.* vieles nachmachen, ersinnen, erdencken, erdichten. contrefaire, feindre, beaucoup de choses. § szalbierz pozmyślał listy, potrafił pieczęći.
Poznań, *g. Poznania.* Posen eine schöne Stadt in der Woywodschaft Posen an der Warte in Groß-Pohlen. Posnanie ou Posen, belle ville du Palatinat de Posnanie sur la Warte dans la Grande Pologne.
Poznawacz. Kenner, Erkenner. qui connoit, qui pénétre.
Poznawać co, *F. poznam.* 1) einen erkennen, sich auf einen besinnen. 2) gewahr werden, mercken, sehen an etwas. 3) einen einsehen, erkennen. 1) reconnoitre, remettre dans sa mémoire, dans son imagination. 2) s'apercevoir de; découvrir, apercevoir qu. ch. à qu. ch. 3) aprofondir, pénétrer qu. § 1) poznał mię; poznałem rzecz moię. 2) poznał po worku że mniey w nim, poznał mię po kapeluszu; poznał po węchu że wino; poznałem frantostwo, chytrość iego. 3) poznałem ćię w tey przygodźie, wiem teraz jakiś.
poznać z doświadczenia. aus der Erfahrung haben. savoir par expérience.

nie poznać kogo. einen verkennen, nicht kennen. méconnoitre qu; ne pas reconnoître une personne.
poznać siebie samego. sich selbst kennen lernen. se reconnoitre; rentrer dans soi même; se connoitre soi même.
poznać się z kim. mit einem bekannt werden. faire connoissance avec qu.
Poznanie, Poznawanie czego. Erkenntniß. connoissance, notion. § poznawanie rodzi się z rzeczy poznaney i poznawaiącego; poznanie świata.
poznanie siebie. die Selbst-Erkenntniß. la connoissance de soi même. § poznanie siebie samego iest naytrudnieysza na świećie nauka.
poznanie, poznawanie się z kim. Bekanntschaft mit einem. connoissance, nouvelle habitude avec qu.
Poźnię się, *vid.* Spoźnić się.
Poźno, pozno, *adv.* spät. tard.
poźno; poźno iest. es ist spät. il se fait tard.
poźno w noc. spät in die Nacht. bien avant dans la nuit.
aż do poźna w noc. bis in die späte Nacht. jusqu'à la nuit fort avancée.
poźno ten zegarek idźie. diese Uhr gehet zu spät. cette montre retarde, va tard.
Poźnorod, pogrobek. eine Nachwaise. un posthume.
Poźny, pozny. 1) spät. 2) spät-reisend, spät hervorkommend, spät gebohren. 1) tardif, qui se fait, qui vient tard, qui arrive tard. 2) tardif, tard, de l'arriére-saison; qui mûrit trop tard, qui nait tard.
Pożog, *f.* } grosse Feuers-Brunst. grand
Pożoga. } embrasement, grand incendie.
Pozołknienie zębow. der Brand der Zähne, wenn sie gelb anlaufen. maladie de dens dont elles deviennent jaunes.
Pożołknione zęby. gelbe Zähne. des dents jaunes.
Pozor. Schein, äusserliches Ansehen. aparence, prètexte, *m.* extérieur. § pokrywać obłudną postawę szczerośći pozorami; nie cnotą ale pozorem idźie.
iest pozor. es hat einen Schein; es scheinet. il y a aparence, il paroit, il semble.
według wszystkiego pozoru. allem Ansehen nach. selon toutes les aparences.
pod pozorem. unter dem Schein. à titre, sous couleur, sous une belle couleur, sous ombre, sous aparence, sous un beau semblant. § pod pozorem przyiaźni go zdradźił.
na pozor. zum Schein. par faux semblant. § na pozor co czynić, uczyć się.

*mieć *pozor (wzgląd) na kogo.* Achtung vor einen haben. avoir égard pour qu.
Pozorczyk, *g. u.* Schein; Mäntelchen, Vorwand. prètexte, *m.* couleur, *f.* § kształtnym pozorczykiem co uczynić.
Pozornie, *adv.* scheinbarlich, dem Scheine nach. spécieusement, en aparence, aparenment, extérieurement, selon les aparences. § pozornie i nieszczerze przepraszał.
Pozorny. scheinbar. spécieux, aparent, extérieur. § pozorna to tylko cnota.
Pozostaię, } *v. m. F. pozostanę.* 1) zurück bleiben. 2) übrig bleiben, übrig seyn. 3) überleben, hinterbleiben. 1) demeurer en arriére. 2) rester, étre de reste. 3) survivre à qu.
Pozostawam, } § 1) pozostał w drodze; nie pochlebuiąc wiekowi naszemu stara filozofia daleko od naszey pozostała. 2) te tylko pozostały pieniądze. 3) po śmierći braći moich iam tylko pozostał.
a co ieszcze pozostawa? was ist noch übrig? que reste-t-il encore?
Pozostały. 1) übrig geblieben. 2) hinterblieben, hinterlassen. 1) restant qui est de reste. 2) qui vit, qui est encore en vie, qui a survecu à qu. § 1) pozostałe długi, pieniądze. 2) pozostałe potomstwo.
Pozwalam czego, co, *F. pozwolę.* 1) erlauben, zulassen, gestatten. 2) in Berathschlagungen: bewilligen, einwilligen, seinen Willen darzu geben. 3) beym Disputiren: zugeben, einräumen. 1) consentir, permettre. 2) *dans les conseils:* consentir, donner son sufrage, son consentement à qu. ch. 3) *terme de dispute:* acorder à qu. qu. ch; admettre, aprouver, trouver raisonnable; tomber, demeurer d'acord. § 1) pozwolić komu wszelką swawolę; pozwolił mu tey wolnośći. 2) Stany na to nie pozwolili; Poseł na ten punkt niepozwoliwszy seym zerwał; nie pozwalam Mośći Panowie. 3) co mi pozwalasz; ktoć bowiem to pozwoli.
pozwalaiący. bewilligend. consentant.
Pozwanie, pozew. Citation vor Gericht, Ladung. assignation, ajournement pour comparoître devant le Juge. § pozwanie słowne, pozwanie listowne.
pozwanie na stanie tudźież. peremtorische Citation. assignation peremptoire; ajournement personnel.
Pozwaniec, *g. pozwańca.* ein Citirter, Beklagter. un ajourné. § pozwaniec barzo obwiniony.
Pozwany. citirt, vorgeladen. ajourné, assigné.

strona pozwana. der Beklagte. le défendeur, l'acusé.

Pozwalanie. das Zugeben, das Gestatten. l'action de permettre, de consentir.

Pozwolenie. Erlaubniß, Einwilligung. permission, consentement. § z pozwolenia zbytniego to uczynił; proszę o pozwolenie.

Pozwolony. erlaubt. permis, consenti.

Pożyć, *F. pożyię.* 1) ein Weilchen leben. 2) überwältigen, erlegen. 3) durchkommen mit einem Messer. 4) eingreifen, einschneiden. 5) einen gewinnen, auf seine Seite bringen. 1) vivre quelque tems. 2) défaire son enemi, le tüer, le mettre sur le carreau. 3) traverser avec un tranchant; venir à bout en coupant une chose fort dure. 4) entrer avant; percer, entrer dans une chose dure; prendre à. 5) gagner qu; atirer qu. en sa faveur. § 1) ieszcze pożyie dni kilka. 2) nieprzyiaciela w biegu pożył. 3) tego sęku pożyć nie mogę. 4) piła pospolita drzewa Brezylskiego nie pożyie. 5) żadnym go nie pożyiesz podarunkiem.

dać się pożyć. sich gewinnen lassen. se laisser prendre; se laisser gagner l'esprit.

nie pożyiesz go. du wirst ihm nichts anhaben, nichts mit ihm ausrichten. vous ne gagnerez rien sur lui; on n'a jamais fait avec lui.

ta siekiera nie pożyie tego drzewa. diese Axt wird nicht in dieses Holtz greifen. cette hache ne prendra pas à ce bois.

nie pożyię tey gałęzi tym nożem. ich werde mit diesem Messer nicht durch diesen Ast kommen. je ne saurois venir à bout de cette branche avec ce couteau; ce couteau ne vaut rien pour couper cette branche.

Pożyćie. Wandel, Leben, Lebens-Art, Stand. un genre de vie, train de vie; cours de la vie; état. § potrzebna to nauka ludzkiemu pożyciu; w każdym pożyciu szczęśliwym się bydź godzi; nie pyta się iakie będzie dalsze iego pożycie; dożywotnie stanu małżeńskiego pożycie.

Pożyczalnik, co pożycza komu, wierzyciel. Leiher, Verborger, Creditor. créancier.

pożyczalnik, ktory u kogo pożycza. Entlehner, Borger. emprunteur, celui qui emprunte.

pożyczalnik, co pożyczył rzecz do oddania teyże a nie inszey rzeczy. Borger einer Sache, welche und keine andre wieder zu geben ist. un commodataire; celui qui a receu un commodat ou une chose qu'il doit rendre en même espèce.

Pożyczalny, pożyczkowy, czego kto u mnie albo ia u kogo pożyczyć mogę. das man einem oder von einem borgen kan. qu'on peut prêter ou emprunter.

Pożyczam, *v. m. F. pożyczę.* 1) einem borgen, leihen, verborgen, verleihen. 2) bey einem borgen, leihen. 3) aus einem Verfasser borgen, nehmen. 1) prêter. 2) emprunter; faire quelque emprunt. 3) emprunter, prendre d'un auteur. § 1) pożycz mi tey książki; nigdy lepiey pożyczam iako daruiąc; pożyczyć komu czego do używania, do strawienia a do oddania inszym. 2) pożyczył tych pieniędzy u kupca. 3) pożyczyć co u autora ktorego.

Pożyczanie, pożyczenie czego u kogo. das Leihen, Borgen bey einem; die Entlehnung. l'action d'emprunter. § pożyczanie czego u kogo do używania, do strawienia a oddania inszym.

pożyczanie, pożyczenie komu czego. das Verborgen, Leihung. l'action de prêter; prêt. § pożyczenie komu pieniędzy, książek.

Pożyczany. } geborgt, geliehen. prêté,
Pożyczony. } emprunté.

pożyczona rzecz do oddania teyże rzeczy. }
Pożyczek, *g. pożyczku.* } geliehene Sache, die man, und nicht eine andre davor, wieder geben muß. commodat, prêt d'une chose qu'on doit rendre en essence.

pożyczek, wzaiem rzecz dana. Darlehn. prêt, emprunt chose prêtée ou empruntée. § pożyczek ten obrociłem na budowanie domu.

nie mam pieniędzy na pożyczki. ich habe kein Geld zu verborgen. je n'ai point d'argent à prêter.

pożyczkiem; pożyczanym sposobem. 1) Entlehnungs-Weise, da man die entlehnte Sache selbst wieder geben soll. 2) als ein Darlehn. 1) par commodat; à la charge de rendre la chose en espèce. 2) par emprunt. § 1) wzaiem mu dałem pieniądze, żyto, a pożyczkiem księgi.

pożyczek czyni z przyiaciela nieprzyiaciela. borgen macht Feinde. à prêter ami, à rendre enemi; au prêter ami, au rendre enemi.

Pożyczkowy. geborgt, geliehen. prêté, emprunté.

Pożynam, *v. m. F. pożnę.* aberndten. moissonner, couper tout le blé. § iuż pożęto zboża.

Pozyskiwam, } *F. pozyskam, pozyszczę.*
Pozyskuię, } gewinnen, einnehmen. atirer

rer en sa faveur; captiver, gagner, prévenir qu. § pozyskał mię; wiele serc pozyskał; serca pożyszcz sobie.
Pożyskanie. } Gewinnung, Einnehmung.
Pożyszczenie. } l'action de gagner qu.
Pozyskany. gewonnen, eingenommen. gagné, atiré en sa faveur.
Pożytecznie, *adv.* nützlich. utilement, avec utilité, avantageusement, profitablement.
Pożyteczno iest. es ist nützlich, es ist zuträglich. il est avantageux; il est utile, il est profitable. § to mi pożyteczno będźie; wszystkim to pożyteczno było.
Pożyteczny. nützlich, zuträglich, ersprießlich. utile, profitable, avantageux.
Pożytek. Nutzen, Gewinn, Vortheil. utilité, gain, intérêt, profit, avantage, *m.* provenu. § pożytek czynić, mieć, dać, brać z czego; pożytek swoy upatruie; przy tym pożytku ma i ten.
pożytki. Erd-Früchte. fruits de la terre, biens de la terre. § pożytki źiemie, sadow, ogrodow.
pożytkow zbieranie. Einsammlung der Früchte. recolte; action de recueillir les fruits.
pożytek biorący. Nutzniesser, der den Genuß aber nicht den Besitz eines unbeweglichen Guts hat. usufruitier, qui a l'usufruit d'un fonds, mais qui n'en a pas la proprieté.
Pożytkowy, pożytek rodzący. fruchtbar, das Früchte trägt. fruitier, qui porte du fruit.
pożytkowe drzewo. Obst-Baum. arbre fruitier.
Pożytkuię z czego. Vortheil, Nutzen haben; Nutzen ziehen. profiter, tirer quelque gain, quelque profit de qu. ch. § pożytkować z handlu, z czasu.
Pozytyw. 1) ein Positiv, kleine Orgel. 2) im Scherz: der Poder. 1) positif, petit orgue. 2) *burlesq.* le derriére, le cu. § 1) grać na pozytywie. 2) na swym pozytywie długo śiedźieć nie może.
Pozywam kogo o co, *v. m. F. pozwę.* vorladen, citiren. apeller qu. en Justice; ajourner, assigner pour comparoître devant un Juge. § pozwałem ią do Trybunału.
pozwać kogo ustnie; pozwać, zapozwać kogo w osobie, w personie. persönlich citiren. assigner qu. de comparoître en personne.
pozywam tego co mię pozwał. wieder klagen, Gegenklage anstellen. reconvenir qu; demander à celui qui demandoit,
pozwać kogo w (na) poiedynek. einen zum Zweykampf ausfordern. apeller, qu. en duel; faire un apel à qu. pour se batre avec lui.
Pożywam czego. Speise geniessen, zu sich nehmen. se nourrir de; prendre des alimens. § pożywaią nabiału, pokarmu, mięsa.
Pozywanie. das Citiren vor Gericht. assignation; l'action d'assigner, d'ajourner qu.
Pożywanie. Genuß einer Speise. l'action de prendre une nourriture.
Pożywienie. Ernährung, Nahrung, Unterhalt. nourriture, entretenement, entretien, subsistance. § do pożywienia i wychowania dźieći wielkiego trzeba starania; skromne pożywienie; trudne teraz pożywienie; cnotliwego swego szuka pożywienia.
Pra, *obs. pr.* przed. vor, wird noch in den *Compositis* pradźiad, prapradźiad *&c.* gefunden, statt deren der gelehrte Fürst Joseph Jablonowski in seiner Polnischen Wappenkunst dźiad drugi, trzeći, czwarty setzet. devant, avant; *cette préposition se trouve encore dans les composez* pradźiad, prapradźiad *&c.* *au lieu desquels le savant Prince* Joseph Jablonowski *dans sa Science Heraldique Polonoise se sert de l'expression* dźiad drugi, trzeći, czwarty *&c.*
Prababa, prababka, nadbaba, przedbaba, druga baba. die Aelter-Mutter. la bisaieule; la mére de la grande mére. § prababy brat.
Prabut. Riesenburg, eine Stadt im Brandenburgischen Preussen. Risembourg ville de la Prusse Brandebourgeoise.
Praca. Arbeit. travail. § każda praca ma zapłatę; bez prace nie będą kołacze, *prov.* trawić wszystkę pracą na co.
praca rozumu. Philos. Kraft, Verrichtung des Verstandes. *Philos.* opération de l'esprit. § rozum ma trzy prace: uznanie, rozsądek i dyskurs.
uczona praca. gelehrte Arbeit, Buch, Werck. oeuvre, livre, *m.* volume, *m.* composition.
ustawiczna praca wszystko przemoże. eine beständige Arbeit überwindet alles. à force de travail on vient à bout de tout.
*Pracel, *g. pracla*; obarzanek. Kringel, Bretzel. craquelin. § świeże pracle.
Prać, *vid.* Piorę.
Praćiany, z praćia. aus Reisern gemacht. fait d'oizier ou d'autres petites branches tortillées.
Praćie. Weiden-Gerte, schwanckes Reis zu Körben. ozier, petit branche pliable.

§ prąćie drobne, gibkie do związania czego, do plećienia koſzykow.
Prąćik, *g. a.* Spieß-Gerte. baguette, verge.
Pracowićie, *adv.* arbeitſam. laborieuſement, aſſidûment.
Pracowitość. Arbeitſamkeit. grand travail, induſtrie, aſſiduité, aplication continuelle.
Pracowity. arbeitſam, mühſam. laborieux, aſſidu au travail, qui travaille beaucoup, fait avec beaucoup de travail.
Pracowanie. das Arbeiten. le travail, l'action de travailler.
Pracuię. 1) arbeiten. 2) einen ermüden. 1) travailler. 2) laſſer, fatiguer.
ſpracować śię. ſich ermüden. ſe laſſer, ſe fatiguer, devenir las. § ſpracowałem śię od biegania.
Pracz. Wäſcher. blanchiſſeur de linge; buandier.
Praczka. Wäſcherin. blanchiſſeuſe de linge.
kobieta co praczce pomaga. Wäſcherin, Waſch-Frau, ſo die Wäſche hilft waſchen. lavendiére, femme qui aide la blanchiſſeuſe à laver la leſſive.
praczki albo praczow zapłata. Wäſcher-Lohn. blanchiſſage, *m.*
Praczy. Wäſcher-. de blanchiſſeur; de blanchiſſeuſe.
Prąd, *g. prędu, prądu.* 1) Schuß, ſchneller Strohm eines Fluſſes. 2) verſenckter Baum in einem Fluß, der den Fluß-Schiffen ſehr gefährlich iſt. 1) cours, courant de l'eau. 2) arbre caché ſous l'eau qui eſt fort dangereux aux bateaux. § 1) gdy prąd nowy wart ſobie czyni, wanną śię zowie; po wirach i biſtrych prądach tonęli. 2) na prądźie śię woda kędźierzawi.
Pradźiad, dźiad drugi. Aelter-Vater, Groß-Groß-Vater, Urgroß-Vater. biſaïeul.
Pradźiadow, } naddźiad. ält-väterlich.
Prażiadowſki, } du biſaïeul, du pére de l'aïeul ou de l'aïeule. § pradźiadow brat.
pradźiadowe. das ält-väterliche Vermögen. les biens du biſaïeul.
*Prąg, } pręgierz. ein Pranger. pilori,
*Prąga, } carcan. § imię iego przybite do prągu; u prągi ſtawić kogo.
Pragnę, *gnie, gnął, gnęli.* 1) durſten. 2) begehren, verlangen. 1) être alteré, avoir ſoif. 2) déſirer, ſouhaiter. § 1) pragnie i łaknie. 2) pragnął tego honoru.
pragnący czego. } 1) durſtig. 2) ſitz. be-
*Pragnićiel. } gierig; ein Begehrender. 1) alteré, qui a ſoif. 2) alteré de qu. ch; qui déſire, qui ſouhaite avec paſſion.
Pragnienie. 1) Durſt. 2) Begierde. 1) la ſoif, alteration. 2) ſoif, *f.* déſir, ſouhait, envie. § 1) pośilić, gaśić, czynić pragnienie; odwilżyć nieznośne pragnienie; ckliwe pragnienia ugaśić. 2) pragnieniu łaſki twoiey doſyć uczyń.
czći pragnienie. Ehrbegierde. ambition.
pragnienie bogactwa. Begierde nach Reichthum. la ſoif des vains honneurs; la ſoif de l'or.
pragnienie czyniąca choroba. (dipſacus morbus) Heilk. Harn-Fluß, Harn-Ruhr eine Kranckheit, ſo groſſen Durſt erwecket. *Médec.* diabetès, maladie des reins qui cauſe une copieuſe évacuation de la boiſſon & une ſoif exceſſive.
Praktyk. 1) der in etwas erfahren iſt. 2) ein Rechtsgelehrter. 1) un homme expert en qu. ch. 2) Juriſconſulte, praticien; celui qui conduit un procès ſelon les formes de Juſtice. § 1) praktyk to w miłosney nauce. 2) praktyk (prawnik) sławny.
praktyk podły. ſchlechter Advocat, Zungen-Dreſcher. plaidereau, chicaneur.
Praktyka. 1) die Praxis, die Ausübung. 2) die Sterndeuter-Kunſt. 4) Wahrſagerey. 4) Practike, Ranck, heimliche Abrede. 1) pratique, éxercice, *m.* action de pratiquer. 2) aſtrologie. 3) devination, prédiction, l'art de deviner. 4) pratique, intrigue, cabale, menée. § 1) łączyć praktykę do teoryi. 2) praktyka gwiazdarzow barzo ieſt omylna. 3) praktyka albo opowiadanie przyſzłych a ſkrytych rzeczy.
Praktykant. ein Practicus der Rechte oder der Heilkunſt. avocat, praticien; celui qui entend les diverſes ſortes de procédures; médecin qui a des pratiques, qui exerce ſon art. § w leczeniu nader doświadczony Praktykant.
Praktykarſki. 1) ſterndeuteriſch. 2) Wahrſageriſch. 1) aſtrologique. 2) de divination, qui regarde la divination. § 1) praktykarſka nauka gwiazdarzow.
duch praktykarſki. Wahrſager-Geiſt. eſprit de divination.
Praktykarka, wieſzczbiarba. Wahrſagerin. devine, celle qui devine.
Praktykarz. 1) Wahrſager. 2) Wahrſager aus der menſchlichen Geſtalt. 3) Nativität-Steller. 1) devin; diſeur de bonnes avantures. 2) phiſionomiſte, celui qui s'entend en Phiſionomie. 3) faiſeur d'horoſcopes.

praktykarz z gwiazd zabobonny. Stern-deuter. un astrologue.
praktykarz z gwiazd niezabobonny; gwiazdopis. Stern-Seher. un astronome.
Praktykowanie. 1) das Treiben einer Wahrsager-Kunst. 2) Anzettelung, Practiquen, heimliches Anschläge. 1) divination, éxercice, *m.* d'un art de deviner. 2) ménée, pratiques sécretes. § 1) praktykowanie z ręki.
Praktykuię. 1) wahrsagen; die Sterndeuterey oder eine andre Wahrsager-Kunst treiben. 2) Practiquen machen; anzetteln, schmieden. 3) sich mit einem verstehen, unter einer Decke liegen. 1) deviner par qu. ch; pratiquer, exercer un art de deviner. 2) pratiquer; atirer à son parti; forger, brasser, tramer, machiner qu. ch. 3) s'entendre, étre d'intelligence, agir de concert avec qu. § 1) praktykuie z gwiazd, z ręki, z twarzy. 2) po cichu bunty praktykuią; wszystek światby spraktykowali. 3) praktykuie (zmowił się) z nim.
Prałat. ein Prälat. Prélat.
Prałatski. Prälaten. de Prélat.
Prałatura. Prälaten-Würde. Prélature.
Prać, *vid.* Piorę.
Pralnia. Wasch-Haus. buanderie, lieu couvert ou l'on lave la lessive.
Pram, *pra, przał, vid.* Prę, *prze, przał.*
Pranie. das Waschen der Wäsche. le savon, blanchiment, le lavage; la maniére, l'action de laver le linge.
Prany. gewaschen in einer Wäsche. lavé, blanchi par la blanchisseuse.
Praprababi. die Vor-Elter-Mutter angehend. de trisaieule.
Praprababa, pradźiada albo prababy matka, trzecia baba. (*abavia*) Vor-Elter-Mutter, die Mutter des Elter-Vaters oder der Elter-Mutter. trisaieule, la mére du bisaieul ou de la bisaieule.
Prapradźiad, pradźiada albo prababy oyciec, trzeci dźiad. (*abavus*) Vor-Elter-Vater, Vater des Elter-Vaters oder der Elter-Mutter. trisaieul, pére du bisaieul ou de la bisaieule.
Prapradźiadow, Prapradźiadowy, Prapradźiadowski. den Vorelter-Vater angehend. de trisaieul.
prapradźiadow oyciec, dźiad pradźiada albo prababy, czwarty dźiad. (atavus) Groß-Elter-Vater, Groß-Vater des Elter-Vaters oder der Groß-Mutter. quartaieul; pére du trisaieul, ou de la trisaieule.
praprababia albo prapradźiadowa matka, czwarta baba. (atavia) Groß-Elter-Mutter, Groß-Mutter des Elter-Vaters oder der Elter-Mutter. quartaieule; mére du trisaieul ou de la trisaieule.
prapradźiadow dźiad, dźiad piąty. (tritavus) Urelter-Vater, Elter-Vater des Elter-Vaters oder der Elter-Mutter. quint-aieul, le bisaieul de mon bisaieul ou de ma bisaieule.
prapradźiadowa baba, baba piąta. (tritavia) Urelter-Mutter, Elter-Mutter des Elter-Vaters oder der Elter-Mutter. quint-aieule; bisaieule de mon bisaieul, ou de ma bisaieule.
prapradźiadow albo praprababi pradźiad, szosty dźiad. Urelter-Vaters oder Urelter-Mutter Vater. six-aieul, le pére du quint-aieul, ou de la quint-aieule.
praprababy albo prapradźiadowa prababa, szosta baba. Urelter-Vaters-Mutter, oder der Urelter-Mutter Mutter. sixaieule, la mére du quint-aieul ou de la quint-aieule.
prapradźiadow albo praprababy prapradźiad, dźiad śiodmy. Urelter-Vaters Groß-Vater. sept-aieul, le pére du six-aieul.
praprababy albo prapradźiada prababa, babka śiodma. die Groß-Mutter der Urelter-Mutter. sept-aieule, la mére du six-aieul ou de la six-aieule.
Praprawnuczka. die Nachnefe; Tochter der Urenckelin oder des Urenckels. fille de l'arriére petit-fil, ou de l'arriére petite fille.
Praprawnuk, syn prawnukow. Urenckels-Sohn, der Nachnefe. fils de l'arriére petit fils ou de l'arriére petite fille.
Prasa. eine Presse. la presse un instrument.
prasa, prasa drukarska. Drucker-Presse. presse dont on se sert pour imprimer des livres.
dać pod prasą. unter die Presse geben. faire imprimer; mettre, donner sous la presse; faire rouler la presse.
prasa winniczna, winna. Kelter, Wein-Presse. pressoir, machine à pressurer la vendange.
prasa oliwna. Oel-Presse. pressoir à tirer de l'huile.
prasa budownicza, szruba budownicza. ein Schraubwerck beym Bau, vermittelst welcher man Lasten in die Höhe hebt. sorte de machine ou de presse à guinder & placer les grosses matériaux.
Prask, plask, *interj.* klapp, klipp klapp. zone, flan, pouf; tic & tac.
prask o to masz. klaps, da hast du einen Schlag. flan! en voilà un.
na prask przyszedł, trafił, er kam, da der Rummel am größten war; er kam in den

den Wurf. il vint comme la bredouille étoit grande.
*Praſkur, opłatek. ein Oblat. oublie.
Praśnik, *g. a.* przaśnik. ungeſäuertes Brod. pain azime.
Praśny, } do pras albo do praſowania
Praſowy, } należący. Preß-, zum Preſſen gehörig. de preſſe, dont on ſe ſert à preſſer, qui ſert à preſſer. § praśna ſzruba.
Praſol, co ſol przedawa. Saltz-Factor, Saltz-Verkäufer. vendeur de ſel, marchand de ſel; régratier, ſaunier.
Praſolka. Steuer vom Saltz-Verkauf. gabelle, impoſition ſur le ſel.
Praſolſtwo. Saltz-Handel, Saltz-Verkauf. le ſaunage, trafic de ſel.
Praſowanie. das Preſſen. l'action de preſſer.
Praſowany. gepreßt. preſſé, preſſuré.
Praſownia, praſownica, gdźie praſy ſą. Preß-Haus, Kelter-Haus. preſſoir, le lieu ou l'on preſſe la vendange.
Praſownik. 1) Preſſer. 2) in der Buchdruckerey: der Drucker. 1) preſſureur. 2) imprimeur, compagnon qui travaille à la preſſe dans une imprimerie.
Praſuię co. preſſen, drücken. preſſer, preſſurer.
praſować żelaſkiem. Wäſche plätten. repaſſer le linge.
Praſzka, } *vid.* Prążka, Prążkowa-
Praſzkowaty, } ty.
Praſzczę. Spieß-Ruthe, Spieß-Gerte. gaule, houſſine.
puśćić żołnierza przez (na) praſzczęta. einen Soldaten durch die Spieß-Ruthen jagen. paſſer un ſoldat par les baguettes.
Prątek, *g. prątka.* 1) Steckchen, kleine Gerte. 2) der Keim eines aufgehenden Krauts. 1) verge, petite baguette. 2) germe, jetton, pointe, plume radicale d'une plante. § 1) prątek wyrznąć z drzewa. 2) to ziele ſzczupłym wzchodźi prątkiem.
Praw, *vid.* Prawy.
Prawda. 1) die Wahrheit. 2) Schüſſel-Ring, eine Schüſſel darauf zu ſetzen. 3) Feuer-Sorge, Feuer-Pfanne. 1) le vrai, la verité. 2) un garde-nape; un porte-aſſiette. 3) un réchaut. § 1) po śmierći śię żaden z prawdy nie wywierći; częśćiey z uſt krotofilnych wyleći prawda, a niżeli z naygodnieyſzego; prawdę w żart obroćić; prawdźie trudno śię przećiwić; prawda w oczy kole, nie głaſzcze, lepſza niż pozor, przykra ale zdrowa, rzadka miedzy ludźmi; prawdy zdobić nie trzeba; prawda i pokora nie znaydźie mieyſca u dwora; prawdę mowić a nie obrażić trudno. 2) prawda ſtołowa. *3) poſtaw na prawdźie (fairce) talerz.
prawdy. Wahrheiten, unfehlbare Lehren. des véritez, des doctrines véritables, des choſes infaillibles. § Prawdy Ewangieliczne, Filozoficzne.
prawda herb. Wappenk. Vordertheil eines Löwen, welcher aus einer Mauer mit einem Ringe in einer Klaue hervor ſpringet. *Blaſ.* lion iſſant d'un mur & tenant un anneau.
prawdę mowić. die Wahrheit reden. dire vrai.
prawdę mowiąc, w prawdźie. die Wahrheit zu ſagen. en verité; à n'en point mentir.
mow prawdę. ſage die Wahrheit. dites au vrai ce qu'il y en a, ce qui en eſt.
nie od prawdy. es iſt der Wahrheit gemäß; es ſtreitet nicht wider die Wahrheit. cela n'eſt pas contre la verité; cela eſt conforme à la verité.
od prawdy, po prawdźie, do prawdy; bez żartu. im Ernſt. tout de bon; ſérieuſement.
to prawda. das iſt wahr. c'eſt vrai. § to nie prawda; tak to prawda, iakby śię ślepy iſkał.
a nie prawdaż to? iſt das nicht wahr? n'eſt-il pas vrai?
linia prawdy. Math. Grund-Linie, worauf die Perpendicular-Linie gezogen wird. baſe, ligne horiſontale ſur laquelle tombe à plomb la ligne perpendiculaire.
Prawdowierny, *vid.* Prawowierny.
Prawdomowſtwo, pradomowność. die Wahrhaftigkeit, aufrichtige Rede. verité en paroles; integrité du diſcours.
Prawdomowny. wahrredend, wahrliebend. véridique, qui dit la verité, qui dit vrai.
prawdomowna nauka. die Vernunft-Lehre. logique.
Prawdźic herb, *vid. prawda herb.*
Prawdźiwie, *adv.* würcklich, wahrlich. véritablement, vraîment.
Prawdźiwość. 1) die Wahrhaftigkeit. 2) Liebe zur Wahrheit. 1) le vrai. 2) l'amour de la verité.
Prawdźiwy. 1) wahr, was wahr iſt. 2) wahrliebend, der Wahrheit befliſſen. 3) wahr, ächt, recht, unverfälſcht. 1) véritable, vrai. 2) véritable, véridique, qui aime, qui ſuit la verité. 3) vrai, pur, qui n'eſt pas faux. § 1) prawdźiwe dobro tylko w niebie; prawdźiwa miłość; rzecz to prawdźiwa. 2) prawdźiwy to człowiek. 3) prawdźiwe złoto, węgierſkie wino; prawdźiwy

(pra-

(prawy) szlachćic, prawdźiwa (prawa) panna.
nic prawdźiwszego. es nichts gewisser, nichts wahrhaftiger. il n'y a rien de plus sûr, de plus vrai, de plus assûré.
Prawica. 1) die Rechte, die rechte Hand. 2) eine wahre Jungfer. 1) la droite; main droite; la main de lance. 2) pucelle, fille qui a sa virginité. § 1) tryumfalna prawica iego w rzecz nie słowy czyniła. 2) poiął prawicę.
Pradwidełko. klein Linial. petite régle; réglet; tringle.
Prawidło. 1) Richtschnur, Richtscheid, Linial. 2) fig. Richtschnur, Regel. 1) régle, instrument qui sert à dresser les longueurs. 2) *fig.* règle, modèle, *m.* exemple, *m.* ce qui préscrit. § 1) prawidło z nići, z żelaza; prawidło pewne, wyborne, nieomylne, złe, fałszywe. 2) Pan niech będźie wodzem i prawidłem twoim; iednostayne prawidło Pisma Swiętego.
Prawię. 1) reden von etwas. 2) handeln von etwas. 3) nur in den *Compositis:* verrichten, ausfertigen. 1) discourir sur. 2) agir, traiter, raisonner de qu. ch. 3) *dans les composez:* faire, expédier, dépêcher. § 1) rad o woynie prawi. 2) ta książka o głebokich prawi materyach. 3) sprawić co; wyprawić kogo.
nie praw. rede nicht; schweige. ne parlez pas; tais toi; ne raisonnez point.
Prawie, *adv.* 1) recht, gerecht, eben recht. 2) gäntzlich, gantz. 3) fast. 1) bien, justement; d'une maniére juste. 2) entiérement, tout à fait. 3) presque. § 1) zrobił mu suknią prawie w miarę; prawie wczas przyszedł; prawie było o pierwszey. 2) prawie liczba rowna; te dwie rzeczy nie prawie rowne; prawie mu podobien. *3) prawie (ledwie, bezmała) nie upadł.
tak prawie. so ists recht, so ist es richtig. voilà qu'il est juste, qu'il est bon. § tak nie prawie, ale tak będźie prawie.
prawie tak; prawie nie tak. fast also. presque ainsi, à peu près ainsi. § prawie tak śię stroi, chodźi.
prawie liczyłem. ich habe richtig gezehlet. j'ai comté justement.
prawie tak dobrze. fast so gut. presque si bien.
Prawnie, *adv.* gesetzmäßig, nach den Gesetzen. judiciairement; juridiquement; d'une manière juridique.
Prawnik. Rechtsgelehrter, Advocat. Jurisconsulte, praticien, avocat, qui sait le droit.
Prawnuczka, nadwnuczka. Urenckelin. arriére petite fille; la fille de mon petit fils ou de ma petite fille.
Prawnuk, syn wnukow, nadwnuk. Urenckel, Enckels Sohn. arrière petit-fils; fils du petit-fils ou de la petite fille.
Prawny. 1) gesetzmäßig, rechtsmäßig. 2) Rechts-, zu den Rechten oder Gerichten gehörig. 1) légitime, qui est selon les loix. 2) du barreau; judiciaire, juridique, qui est dans les formes de la Justice. § 1) prawne obranie na urząd. 2) postępek prawny, w prawie opisany.
nauka prawna. die Rechtsgelehrsamkeit. jurisprudence.
prawny skrypt. gerichtliche Schrift; Urkunde. un titre, piéce ou écrit qui sert à prouver.
w Prawo, *adv.* 1) rechts, zur rechten Hand. 2) Kriegsw. rechts um. 1) à main droite; à droite. 2) *guerre:* demi-tour; à droit. § 1) poiedź w prawo.
Prawo. 1) ein Gesetz. 2) ein Recht. 3) Recht zu etwas; Rechts-Forderung. 4) Rechtsgelahrtheit. 5) ein Gericht. 6) ein Proceß, das Proceß führen. 7) Gerechtigkeit, so einer auf eines andern Grund und Boden auszuüben das Recht hat. 1) loi, *f.* ordonnance. 2) droit, loix, *f. plur.* 3) droit, titre, *m.* pouvoir, prétension. 4) jurisprudence. 5) Jugement, Tribunal, justice, lieu où l'on rend justice. 6) procédure, procès, plaidoirie. 7) servitude qu'on a le droit d'éxercer sur le fonds d'autrui; le droit de. § 1) prawo dawać, pisać, stanowić, znośić, przestrzegać. 3) tym śię prawem albo ustawámi miasto rządźi; prawo Koronne, Ziemskie, Magdeburskie: śiedźi pod prawem szlacheckim, mieyskim; prawo iak pajęczyna, bąk śię przebiie a na muchę wina, *prov.* 3) prawo albo należytość ktorą kto ma do czego albo do kogo; prawa swoiego wlanie na drugiego; żadnego do tego, do mnie nie ma prawa; oyćiec ma prawo do syna. 4) uczyć śię prawa; biegły w prawie. 5) pozwać do prawa; odpowiadać u prawa; poydź ze mną do prawa, chcę z tobą do prawa. 6) do prawa wor pieniędzy, a dwa pilnośći; *prov.* mieć, wieść z kim prawo. 7) prawo paśienia na cudzey łące.
prawu niepodległy. vom Gesetz befreyet, der kein Gesetz achtet. qui n'a point de loix; qui n'est pas sujet aux loix.
prawu podległy. den Gesetzen unterworfen. sujet aux loix.
prawo ma na przechod, przeiazd przez grunt

grunt ſąśiecki. er hat das Recht auf dem Grunde ſeines Nachbares durch zu fahren. il a le droit de paſſage par le fond de ſon voiſin.
prawo duchowne, kanoniczne. das Canoniſche Recht. droit canon.
prawo Ceſarſkie, cywilne, Rzymſkie. Römiſches Recht. droit civile.
prawo powſzechne narodow, pogan i Chrześcian. das Völcker-Recht. droit des gens.
prawo przyrodzone, wrodzone. Natur-Recht. droit naturel.
prawo oſtre, ſrogie, gorące. 1) ſcharfes Recht oder Gericht. 2) in Gerichten: friſche That. 1) droit rigoureux, droit étroit; Juſtice rigoureuſe. 2) flagrant délit. § 1) gorętſzego nad Hyſzpańſką Jnkwizycyą niemaſz prawa. 2) na gorącym prawie (uczynku) poymany.
prawa założenie. die Einfaſſung, Kriegs-Rechtens-Befeſtigung. litis conteſtation; conteſtation en cauſe.
prawa zawieſzenie, vid. *ſądow wywołanie.*
prawo z dawności używania. das Recht der Verjährung. le droit de préſcription.
prawo na przywrocenie maiętności po więźieniu. Recht nach einer Gefangenſchaft das ſeinige zurück zu fordern. droit de retour, par lequel on recouvre ſes biens après ſa captivité.
Prawodawca. Geſetzgeber. legiſlateur, celui qui fait des loix.
Prawokąt. Meßk. ein rechter Winckel. *Géom.* un rectangle.
Prawokątny. Meßk. winckelrecht, rechtwinckelicht. *Géom.* rectangle, rectangulaire, qui a les angles droits.
Prawokazca. } Uebertreter der Geſetze.
Prawołomca. } infracteur, violateur des loix.
Prawołomność. } Uebertretung der Geſetze.
Prawołomſtwo. } infraction, violation des loix.
Prawoſąd. Math. ein Sinus, Abſchnitt eines Winckels. *Géom.* ſinus.
Prawość. Redlichkeit, Aufrichtigkeit, Liebe zur Gerechtigkeit. droiture, ſincerité, integrité; l'amour de la juſtice.
Prawoſtawnica, *vid.* Srzodwaga.
Prawoſtawnie, *adv.* Perpendicular, ſenckrecht, bleyrecht. ortogonellement, perpendiculairement.
Prawoſtawność. ſenckbleyrechte Stellung. aſſiette perpendiculaire.
Prawoſtawny. 1) Meßk. perpendicular. 2) Befeſt. regulair. 1) *Géom.* perpendiculaire. 2) *Fortif.* regulier.
Prawowanie ſię. das Proceßiren. plaidoirie; l'action de plaider.
Prawowiernie, *adv.* rechtgläubig. d'une maniére ortodoxe.
Prawowierny. rechtgläubig. ortodoxe.
Prawuię ſię z kim. mit einem Proceß führen. plaider; ſe plaider; avoir un procès, être en procès avec qu. § prawowali ſię o tę wieś, o tę kamienicę.
Prawy, Praw. 1) recht, auf der rechten Hand gelegen. 2) recht, ächt, wahr. 3) richtig, genau. 4) gerecht, das wohl anpaſſet, wohl anlieget. 5) recht, gehörig, von der Zeit. 1) droit, du côté droit. 2) vrai, véritable; pur; qui n'eſt pas faux. 3) éxact, juſte, fait avec juſteſſe, avec éxactitude. 4) juſte, qui va bien, qui ſied bien; fait comme il faut. 5) juſte, ponctüel, qui ſe fait à point nommé. § 1) na prawey ſtronie to leży; idź na prawą ſtronę. 2) prawy Polak, ſzlachćic, Biſkup; a prawe też to złoto; prawa dźiewica. 3) prawe pieniądze; prawa zapłata. 4) ten trzewik mi nie praw na nogę. 5) prawy czas ieſzcze nie minął.
prawa ręka. 1) die rechte Hand. 2) die rechte Seite. 3) die Ober-Hand, Ober-Stelle ſo man einem giebet. 1) la droite, la main droite. 2) le côté droit. 3) le pas, le rang qu'on donne à qu.
na prawey; na prawey ręce; po prawey; po prawey ręce. 1) rechter Hand, auf der rechten Hand. 2) oben an. 1) à droite, à main droite. 2) au haut bout, à la prémiére place, à la place d'honneur. § 1) na prawey leży miaſto. 2) po prawey, na prawey ręce śiedźi, idźie.
praw mi. er iſt mein Mann, er iſt nach meinem Geſchmack. c'eſt mon homme; il eſt à mon goût; je le trouve à ma fantaiſie.
linia prawa obrony. Befeſt. die beſtändige Streich-Linie. *Fortif.* la ligne de défence fichante.
Prażę co, *ży, żył.* 1) pregeln. 2) trocknen, dörren, als die Sonne das reifende Getreide. 3) ſehr feuren, ſcharf ſchieſſen. 1) griller, faire ſécher ſur le feu. 2) rôtir, ſécher, mûrir comme le ſoleil le blé. 3) foüetter, faire ûn grand feu. § 1) upraż groch dobrze. 2) słońce praży zboża na polu. 3) kule gęſte nieprzyiaćiela prażyły.
prażyć kawę. Cafe brennen. griller du café.
prażyć na roſzćie. röſten, auf dem Roſt braten. griller, faire cuire ſur le gril.
Prażenie. das Pregeln. l'action de faire rôtir, de griller.
Prążka. Streif, Strich, Linie. raie, verge, trait, ligne. § prążka na dłoni przyrodzona.

Prążkowaty. gestreift, gezogen. vergé, raié.
Prażmo. Sangen, geröstete Aehren. grain rôti. § a chleba i prażma i nowego zboża ieść nie będziecie, *Levit.* 23. *v.* 14.
Prażnik. ungesäuert Brod. du pain azime; du pain sans levain.
Prażony. gepregelt, geröstet. rôti ou séché sur le feu; grillé.
prażony groch. Pregel-Erbsen. de pois à la faugrenée; pois grillé.
Prę, *pry, pryt*, obs. sagen, reden. dire parler.
Prę, *prze, part, przeć.* schieben. pousser, faire avancer avec quelque force.
przeć się czego. verneinen, verleugnen. nier, désavoüer, renier, dénier.
Prę, *pre, przał*, pram. sich erhitzen, sich erbremsen, brennen als feuchtes Heu auf dem Heu-Boden. s'alumer, s'embraser ainsi que le foin trempé sur le fenil. § siano, zboże zaprzało.
Prebenda. eine Präbende, Stifts-Einkommen. Prébende, sorte de bénéfice.
Prebendarz. Geistlicher der eine Präbende hat. un Prébendé, Prébendier, celui qui tient une Prébende.
Precíuchno, Preciuchny, Preciuczki, } *vid.* Prędziuchno, Prędziuchny.
Precz, *adv.* weg, hinweg, fort. arriére, loin.
poszedł precz. er ist weg gegangen. il s'est allé, il s'en alla; il est hors de chez soi.
precz odiechał. er ist weggereiset. il est dans le païs étranger; il est hors de son païs.
precz to; precz tym. weg damit. foin de cela; otez cela.
precz go; precz z nim. weg mit ihm. foin de lui; nargue de lui.
wszyscy zawołali precz z nim. alle schrien weg mit ihm. tout le monde a crié tolle contre lui.
precz ztąd, fora ztąd, wiedź się ztąd, prowadź się ztąd. fort von hier; packe dich. loin d'ici, ôtez vous delà, arriére d'ici; hors d'ici; allez vous en; hors delà.
Predykant. Protestantischer Prediger, Diener des Worts. Ministre, Pasteur; Ministre de la Parole de Dieu; celui qui prèche la Parole de Dieu aux Protestans.
Prędzey, *vid.* Prętko.
Prędziuchno, barzo prętko, *adv.* sehr geschwinde, in aller Eile. très-vite, en grande hâte, avec une grande vitesse.
Prędziuchny, barzo prętki. sehr hurtig, sehr geschwinde. fort vite.
Prefekt. 1) der Pater Präfect bey den Jesuiten, so über die Classe gesetzet ist. 2) Aufseher einer Druckerey. 1) Préfet, Jésuite qui a soin des classes. 2) inspecteur d'une imprimerie.
Pręga. 1) Streif, Strich. 2) Schmiele von einem Schlag. 1) verge, ligne, raïe. 2) silon, écourgée, marque livide d'un coup.
Pręgierz, *g. a.* ein Pranger. pilier, poteau public, pilori, carcan.
u pręgierza wystawić. an den Pranger stellen. pilorier, mettre qu. au pilori.
* Prełat, * Prełatura, *vid.* Prałat, Prałatura.
Prenumeruię na księgę. pränumeriren auf ein Buch. souscrire à un livre; païer d'avance sur un livre; préter anticipation sur un livre. § prenumerowałem na tę księgę.
Prenumerata. Pränumerations-Schein oder der Preis. soûscription; le billet ou le prix de soûscription pour un livre. § prenumeratę uczynić, założyć; drukować książkę na prenumeraty.
Prerogatywa, zaszczyt. Vorzug. prééminence, prérogative, préference.
Preskrypcya, dawność trzymania. Gerichtsw. Verjährung, Präscription, Besitzeignung. *droit:* préscription, usucapion.
Preskrypt. 1) Vorschrift eines Arztes. 2) ein Recept. 3) *obs.* Verordnung, Befehl. 1) ordonnance d'un médecin. 2) récette, remède. 3) *obs.* ordonnance, ordre, *m.* § 1) z preskryptu Pana medyka lekarstwa zazywać. 2) preskrypt (recepta) na febrę.
Prespiter, *vid.* Prezbiter.
Pręt, *g. a.* 1) Stecken, Gerte. 2) kleine Stange von Metall. 3) Sonnen-Uhr-Weiser. 4) eiserner Vorhangs-Stab oder Stange. 1) verge, baguette, bâton delié. 2) verge, petite barre de métail. 3) verge, aiguille de cadran. 4) tringle, verge de fer pour y enfiler les rideaux.
pręt mierniczy. Meßk. Decimal-Ruthe; Meß-Ruthe von 10 Schuh. *Géom.* verge; tringle, toise, perche de dix piez pour mésurer les champs.
na Prętce, *w Prętce, z Prętka, } *adv.* in Eile, in aller Hurtigkeit. vite, à la hâte, avec vitesse. § zwięźliwie choć z prętka mowi.
Prętki. eig. u. fig. geschwind, hurtig. *prop. & fig.* vite, promt, soudain. § prętki w biegu, w pisaniu; prętki lot ptaka; sędzia nie ma bydź prętki w rozsądzeniu.
Prętko, *adv.* hurtig, geschwind. vitement, vite, avec vitesse, promtement. § prętko bież, rob.
prędzey. 1) hurtiger, geschwinder. 2) eher. 1) plus

1) plus vite. 2) plus-tôt. § 1) prędzey skończył. 2) prędzey przyszedł niż brat.
tak prętko zrobiłeś? hast du es so bald, so geschwind gemacht? avez vous fait sitôt?
iako nayprędzey; *czym prędzey*. aufs hurtigste, aufs geschwindeste. au-plûtôt; le plus-tôt, incontinent.
Prętkomowność. Geschwindigkeit, Hurtigkeit im Reden. volubilité de discours, de langue; fluidité, facilité naturelle du langage.
Prętkomowny. geschwind, hurtig im Reden. qui parle vite, qui a une volubilité de langue.
Prętkonogi. hurtig zu Fuß. qui marche très-vite; vite, leger sur les piez.
Prętkopomkły. } das sich leicht zuziehet
Prętkozawrzysty. } als eine Schlinge. coulant ainsi qu'un noeud. § sidło prętkopomkłe.
Prętkość. Hurtigkeit, Geschwindigkeit. soudainité, vitesse, promtitude, célérité.
** Prezbiter, kapłan. Priester. Prêtre. § Prezbiterem zostać.
Prezbiter Jan; *Car Abyssyński*. der grosse Negus, der Priester Johannes in Abyssinien. le Prêtre Jean, le grand Negus en Abissinie.
Prężę, } *vid.* Wyprężam.
prężę się, }
* Prezencya, obecność, przytomność. Gegenwart. présence.
człowiek to w prezencyi udatny. das ist ein Mensch von gutem Ansehen. cet homme a un extérieur fort beau.
prezencya umysłu. Fertigkeit des Verstandes, Gegenwart des Geistes. présence d'esprit. § wielką prezencyą (przytomnością) umysłu rzeczy sprawuie.
prezencya do beneficyum, *vid.* Prezenta.
Prezent, podarunek. Geschenck. présent, don. § książkę mi tę w osobliwszym darował prezencie.
Prezenta. } Vorstellung zu einem Amt,
Prezentacya. } zu einer Pfründe. présentation à une charge, à un bénéfice. § nikomu bez prezenty i nominowania J. K. M. beneficya dźierzeć nie pozwolono.
Prezentuię kogo, co; stawiam, podaię. einen oder etwas präsentiren. présenter qu. ou qu. ch.
prezentować broń: *skwerować broń*. das Gewehr präsentiren. présenter les armes.
prezentować się; *stanąć*. sich präsentiren, erscheinen, sich stellen. paroître, se présenter.
prezentować kogo na urząd, na beneficyum. einen zum Amte, zur Pfründe vorstellen. présenter qu. à une charge, à un bénéfice.
Prezydent. 1) Präsident im Rath. 2) Präses, Vorsitzer in einer Disputation. 1) Président, le prémier Juge. 2) Président, moderateur d'une assemblée, d'une dispute.
Prezydent Trybunalski. der Tribunals-Präsident, so ein Geistlicher ist, der Weltliche heisset Marszałek. Président du Tribunal de la Couronne ou de Lituanie, c'est une personne Ecléfiastique; le Président séculier s'apelle *Marszałek*.
Prezydentowa. Präsidentin, eines Präsidenten Ehe-Frau. Présidente, femme de Président.
Prezydenski, Prezydentowski. dem Präsidenten gehörig. Présidental, de Président.
Prezerwa. ein Präservativ. préservatif, un remède qui préserve.
Prężyna. die Feder in Uhren. ressort d'une montre. § prężyna w zegarze, w zamkach.
Proba. 1) eine Probe. 2) Probe, Probier-Stück, zur Probe gegebene Sache. 3) Rechenk. Probe. 4) Buchdruck. Correctur-Bogen. 5) Silber-Probe, Gehalt der Feine des Silbers. 6) jede Maschine oder Werckzeug einen Uebelthäter zu martern; Folter, Tortur. 1) preuve, essai, épreuve. 2) *Aritm.* preuve. 3) échantillon, petit morceau, petite partie de qu. ch. qui sert à juger du total. 4) épreuve, feuille imprimée pour en corriger les fautes. 5) denier de fin; titre, *m.* règle, essai, le dégré de la bonté de l'argent. 6) chaque machine ou instrument de torture qu'on donne aux criminels; torture, question. § 1) na probę co dać, uczynić; proba złota w ogniu. 2) proba wina, sukna; proba charakteru; skosztować proby. 3) proba liczby. 4) pierwsza, druga proba dla przeglądania i poprawy. 5) śrebro trzynastey proby. 6) kołowrot, drabina, kluba i insze proby do ciągnienia złoczyńców.
śrebro dobrey, podłey proby. Silber von guter, von schlechter Probe. argent de bon de bas aloi, de bon de bas titre.
proba mincarska. Müntz-Probe, Probe-Stück von einer Müntze. peuille.
Probalnia. Probier-Ofen. fourneau d'essai.
Probata, dowod. in den Gerichten: Beweis. *Palais:* moïen, preuve. § iasna probata.

Probierz.

Probierz. 1) Probierer. 2) Müntz-Probierer, Wardein, Müntz-Guardein. 1) estimateur, connoisseur qui examine, qui essaie. 2) essaïeur, oficier qui voit à quel titre est la monoie. § 1) probierz to wina doświadczony. 2) moneta przez probierze uznana i doświadczona bydź ma.

Probka. eig. u. fig. Pröbchen, Probstückchen. *prop.* & *fig.* petit échantillon. § probka wina, sukna; pokażę ci probkę, z ktorey o ostatku sądzić możesz.

Probny. Probier-. d'essai, d'épreuve.

probny kamień. Probier-Stein. pierre de touche.

Proboszcz. Probst. Prévôt d'une Eglise Collégiale ou Catédrale.

Probostwo. Probstey. Prévôté, la dignité du Prévôt dans une Eglise.

Proboszczy. Probst-. Prévôtal, qui regarde le Prévôt d'une Eglise.

Probowanie, doświadczenie czego. das Probieren, Versuchen. l'action d'essaier.

Probowany, doświadczony. probiert, versucht. essaié, éprouvé.

Probuię czego. 1) probieren, versuchen. 2) kosten. 1) éprouver, essaier. 2) essaier, goûter une liqueur.

probować na kamieniu złotniczym. an dem Probier-Stein streichen. toucher, éprouver qu. ch. avec la pierre de touche.

sprobować szczęścia swoiego. sein Glück versuchen. tenter sa fortune.

Proć, *vid.* Porzę.

Proca. 1) eine Schleuder. 2) Art von Feuer-Schwärmern, die mit einer Schleuder geworfen werden. 1) fronde. 2) sorte de fusée ou de serpenteau qu'on lance avec la fronde. § 1) proce szelka albo łoże.

proce nawiazanie. Schleuder-Riemen. les bras ou les brasses de la fronde.

procą bić; *z proce ciskać.* schleudern, mit einer Schleuder werfen. fronder, jetter une pierre avec la fronde.

proca ręczna, nawiązana na toporzysku. Schleuder an einem Stock. fronde atachée à un bâton.

proca woienna staroświecka, murowa wielka. grosse Stein-Schleuder bey den Alten. baliste, acquereaux, *plur.* machine des anciens pour lancer des pierres.

Procarz, Procnik, co procą ciska. ein Schleudrer. frondeur.

Proceder, postępek. Verhalten, Verfahren. un procédé, *m.* conduite à l'égard d'un autre. § w tym procederze żadney nie widzę słuszności.

Proces; sprawa sądowa. Proceß. procès, procédure.

Procesya. eine Kirchen-Procession. procession du clergé & du peuple. § procesya idzie; z procesyą gdzie idą; procesya prowadzi Sakrament Nayświętszy; procesya prowadzi umarłego.

Procesya w Boże Ciało. Procession am Frohn-Leichnams-Fest. le Sacre; procession à la Fête Dieu.

Procesyonalnie, *adv.* in Procession. en procession.

Procesyonalny. Procesion-. de procéssion.

Proch. 1) Staub. 2) *fig.* Staub, Asche. 3) Schieß-Pulver. 4) Brenn-Zunder, Zunder. 1) de la poudre, de la poussiére. 2) *fig.* poussiére, cendres, *f. plur.* très peu de chose. 3) poudre, poudre à canon, poudre à feu. 4) mèche dans le fusil pour faire du feu. § 1) prochem przypadły; prochem przypadło; w proch się rozsypać, obrócić. 2) podły prochu, bo w proch będziesz rozrzucony człecze; przed śmiertelnym prochem oka nie zmrużysz. 3) proch rusznicy, działowy. * 4) proch (prochno) do krzesania ognia.

prochem posypać. die Schrift mit Streu-Sand beschütten. mettre de la poudre sur l'écriture.

proch od zgrzebła. Pferd-Staub vom Striegeln. les ordures ou la crasse que fait tomber l'étrille.

iak prochu. sehr viel, wie Sand am Meer. en grande quantité; autant de — qu'il y a du sable au bord de la mer. § iak prochu tam pieniędzy.

iak prochu tam ludzi. es wimmelt da alles von Volck. tout fourmille là de peuple.

w proch zetrzec. zu Pulver reiben. reduire, mettre en poudre; pulveriser.

prochy. Kriegs-Munition als Pulver, Bley. munition de guerre, comme de la poudre, du plomb. § w prochy i spiże opatrzyć fortecę.

prochu pełny. voll Staub. poudreux, plein de poussiére.

prochy stracił z młodu. er hat seyn Pulver in der Jugend verschossen. ses grandes chaleurs sont passées; étant jeune il a tiré toute sa poudre au moineaux.

prochem i potem pachnie (przykryty) obozowym. mit Schweiß und Blut bedeckt. couvert de süeur & de poussiére.

Prochnieię. wurmstichig werden, anfaulen als Holtz. pourrir, se pourrir, se vermouler, se carier. § drzewo sprochniało, ząb sprochniał.

Prochnienie, sprochniałość. Fäulniß, Rottung. vermoulure, carie, pourriture.

Prochno,

Prochno, pruchno. 1) faules Holtz. 2) Brenn-Zunder aus Leinwand. 1) du bois pourri. 2) méche; méchant linge brulé pour faire du feu. § 1) prochno w nocy się świeći. 2) prochno w krześiwie; ſpalić płotno na prochno.

Prochowka. Art giftiger Piltze. ſorte de champignons venimeux.

Prochownia. 1) Pulver-Mühle. 2) Pulver-Magazin. 1) moulin à poudre. 2) magazin à poudre.

Prochownica. 1) Pulver-Flaſche, Pulver-Horn. *2) Pulver-Mühle. 1) fourniment, flasque, étui à mettre de la poudre. 2) moulin à poudre.

Prochowniczka. 1) kleines Pulver-Horn. 2) Streu-Sand-Büchſe. 1) petit fourniment; poire. 2) le poudrier dans l'écritoire.

Prochownik. Pulvermacher. poudrier, faiſeur de poudre à feu.

Proćie. 1) das Trennen. 2) das Auftrennen, Aufſchneiden der Haut. 3) beym Balbier: die Scarification. 1) l'action de découdre, de défaire ce qui eſt couſu. 2) inciſion, taillade qu'on fait dans la peau pour la ſéparer un peu du corps. 3) *terme de chirurgie:* la ſcarification, légére inciſion de la prémiére peau. § *1) proćie ſzaty do nicowania. 2) proćie na wierzchu ſkory człowieka, bydlęćia, drzewa.

proćie trupa, człowieka. Heilk. Section, Oefnung eines Körpers. *Médic.* diſſection, l'action de diſſèquer.

Procnik, *vid.* Procarz.

Procny. Schleuder-. de fronde.

*Procz, oprocz, *pr. g.* auſſer. outre, hormis. § procz nas było ich pięćiu.

Produkt. Rechenk. Product, Zahl ſo aus der Multiplication entſtehet. *Aritm.* produit, reſultat de deux nombres multipliez.

Profanuię co. entweihen, profanieren, entheiligen. profaner, déſacrer.

Profes, zakonnik co ślub iawny uczynił. angetretener Ordens-Bruder. Profés, Religieux qui a fait profeſſion.

Profeſor. Profeſſor. Profeſſeur.

Profeſorſtwo. Profeßion, Profeßion-Stelle. profeſſion dans une ſcience; la dignité, la chaire de Profeſſeur.

Profeſya, ślub zakonny publiczny. Ordens-Gelübde, Verlobung zu einem geiſtlichen Orden. la profeſſion d'un Religieux ou d'une Religieuſe. § profeſyą uczynił.

profeſya, ſtan. Gewerbe, Stand. profesſion, métier, art qu'on profeſſe.

Profit, zyſk, pożytek. Profit, Gewinſt. profit.

Profitka. Licht-Knecht. binet où l'on fiche le bout de chandelle qui reſte à brûler.

ogarek na profitkę poſtawić. ein Endchen Licht auf den Licht-Knecht ſetzen. faire le binet.

Profituię, zyſkuię. profitieren. profiter, gagner.

Profos. ein Profoß, General-Gewaltiger. prévôt d'armée.

profos regimentowy. Regiments-Profoß. prévôt de Régiment.

Prog. Thür-Schwelle. ſeuil de porte; pas de porte. § na progu ſtoi.

progi na rzekach, gdźie woda na doł ſpada. Waſſer-Fall auf den Flüſſen, wo das Waſſer abſchieſſet. cataractes, *f. plur.* catadoupes, *f. plur.* chute d'un fleuve avec grand bruit.

***oyczyſte progi.* das Vaterland. la patrie. § w oyczyſte przyſtąpić progi.

***w progach moich.* in meinem Hauſe. chez moi, dans ma maiſon. § witam ćię w progach moich.

Prognoſtyk. Wahrſagung, Weiſſagung. pronoſtic, prédiction, préſage, *m.*

Prognoſtykuię co, wrożę. wahrſagen, prognoſciren. pronoſtiquer, prédire.

Proklama, } obwołanie, zapowiedź.
Proklamata, } Verkündigung, Ausrufung. proclamation, ban, anonce, publication.

Prokuracya. } die Praxis eines Rechts-
Prokuratorſtwo. } gelehrten. avocaſſerie, profeſſion d'avocat; pratique.

prokuracyą śię bawić. practiciren, advociren. avocaſer.

Prokurator, rzecznik. Sachwalter, Advocat. procureur, praticien, avocat. § Prokurator powodney, odporney ſtrony.

Prokurator zdrayca. verrätheriſcher Anwald. prévaricateur.

Prokurator podły, nie dobrey sławy, ſzczekacz. Kleffer, ſchlechter Advocat. brailleur, méchant avocat.

Prokuratorſki. Advocaten-. d'avocat, de procureur.

Prom, *vid.* Prum.

Promień, *g. promienia.* 1) ein Strahl. 2) Meßk. halber Durchmeſſer. 3) Optic: der Strahl, der Weg des Lichts von einem Punct zum andern. 4) Spitze eines Sterns oder einer Sache, die wie ein Stern gemacht iſt. 1) raïon. 2) *Géom.* raïon; démi-diamètre, *m.* 3) *Optique:* raïon ou ligne qu'on s'imagine d'aller d'un point à l'autre. 4) branche d'une étoile ou d'une choſe faite en étoile.

§ 1) słoneczne promienie ziemię oblewaią. 2) promień iest linia od pośrzednika do obwodu cyrkułowego przeciągniona; promienia długością cyrkuł zataczamy. 3) gdy wydziemy, wyraża się obraz na oku, tego promienie idą z duchami do tylney komorki mozgu i z nim się kleią. 4) promieniami gwiazdy korbowey walec się obraca; gwiazda wiatrowa ma 32. promieni.

promienie koło obrazow Swiętych. Schein um das Haupt eines Heiligen. cercle lumineux qui environne la tête d'un Saint.

promienie wypuszczam. } strahlen, Strahlen
Promienię się. } werfen. raïonner; jetter, répandre des raïons.

Promienisto, *adv.* mit Strahlen, wie Strahlen. avec raïons, en raïons.

promienisto czynię. strahlicht machen. rendre radieux; rendre éclatant, brillant.

Promienistość. das Strahlen, die Strahlen. radiation; production des raïons, les raïons d'un corps.

Promienisty. strahlicht. raïonnant; lumineux, éclatant qui jette des raïons. § słońce promieniste.

Promocya, podwyższenie na urząd. Beförderung zu Ehren. promotion, élevation, avancement à une dignité. § w nadziei promocyi.

Promocya akademicka. Academische Promotion. la promotion dans les Universitez; l'action de prendre ou de conferer les degrez.

Promowuię. 1) befördern, treiben, unterstützen. 2) befördern zu einem Amte. 3) promoviren, einen Academischen Gradum geben oder annehmen. 1) apuïer, soutenir, pousser, faire avancer. 2) promouvoir, élever, avancer à une charge. 3) donner ou prendre les degrez dans une Université. § 1) promowować (popierać) to ma poseł na seymie. 2) promowować (podwyższyć) kogo na urząd. 3) promowować na doktorstwo, na cyrulictwo.

promowować się. einander forthelfen. s'entre-aider, s'apuïer, se soutenir l'un l'autre. § kochaią się w sobie i promowuią się do podziwienia.

Promot. ein Graduirter, der einen Academischen Gradum hat. un gradué, celui qui a pris quelque degré dans une Université.

Promyczek, } *g. a.* ein kleiner Strahl. pe-
Promyk, } tit raïon.

Propek, *g. a.* Pfropf, Stöpsel. bouchon, tampon.

Proporcowy. zur Fahne gehörig. d'enseigne, de drapeau.

Proporcya, pomierność, pomiar, pomiarkowanie. 1) Verhältniß, Proportion. 2) Mathem. Verhältniß der Zahlen und Grössen. 1) proportion, convenance. 2) *Matém.* raport, raison, *f.* proportion, la relation que les nombres & les quantitez ont les unes aux autres. § 1) według proporcyi członkow Herkulesowych wymierzył ciała wielkość z krokow staia od niego zamierzonego; proporcyi to nie ma z sobą. 2) proporcya duplikowana iest ze trzech, a proporcya tryplikowana ze czterech nierozerwanych i proporcyonalnych pomiarkowanie, w tamtey pierwszey do trzeciey iakie iest teyże pierwszey do wtorey, w tey zaś pierwszey do czwartey iakie iest teyże pierwszey do czwartey.

Proporcyalność, stosowanie albo podobieństwo dwuch proporcyy. Math. Verhältniß einer Zahl oder Grösse zu der andern. *Matém.* raport, ou proportion d'un nombre, d'une grandeur à l'autre.

Proporcyalny, } pomierny. proportionirt.
Proporcyyny, } proportionnel, qui a de la proportion & du raport.

Proporczyk, *g. a.* kleine Fahne. petite enseigne, petit drapeau. § każdemu przekupniowi wolno po zdięciu proporczyka z Ratusza kupować.

** Propornik, chorąży. Fähnrich. un enseigne, porte-drapeau, porte étandart.

** Proporzec, *g. proporca.* 1) eine Fahne. 2) eine Schiff-Flagge. 3) *fig.* Krieges-Zeichen, Waffen, Krieges-Volck. 1) drapeau, enseigne, étandart. 2) pavillon, banniére. 2) *fig.* enseignes, *f. plur.* armée, troupes, *plur. f.* § 1) rozwite Belony proporce. 2) nawa proporzec Francuski podniosła, rozwinęła; na proporcu Polskim iest ręka uzbroiona szablę trzymaiąca. 3) do tego kraiu ieszcze proporzec iego nie zaszedł.

proporce rozciąga, rozpościera. er maßt sich einer grossen Gewalt an. il prend un grand ascendant, il étend son pouvoir, son autorité.

Propozycya, założenie rzeczy, grunt rzeczy. Proposition; Sache von welcher man handelt. matiére, téme, *m.* proposition, sujet d'un discours.

propozycya logiczna. Satz eines Syllogismi. proposition d'un silogisme.

propozycya matematyczna. mathematischer Satz, der eines Beweises bedarf. proposition matématique, une verité qui a besoin d'une démonstration.

propozy-

propozycya, Propozyt, } podanie, pośrzodek. Vorschlag, Antrag. ofre, proposition, condition. § przyiąć propozycyą; okazała to propozycya; propozycyą komu czynić.

Proprvetarz, dźierzawca. Eigenthums-Herr. propriétaire.

Prorocki. Prophetisch. prophétique, qui prophétise.

Proroctwo. die Prophezeyung eines Propheten. prophétie, prédiction faite par un prophéte. § proroctwo Izaiaszowe; iuż śię stało co proroctwo prorokowało.

Prorok. ein Prophet. un Prophéte. § wielcy i mali Prorocy w Piśmie Swiętym.

Prorokini. eine Prophetin. Prophéteſſe.

Prorokowanie. Prophezeyung, das Prophezeyen. prédiction, l'action de prophétiser.

Prorokowany. prophezeyet. prophétiſé, prédit.

Prorokuię co. prophezeyen. prophétiser, prédire.

Prośba, *vid.* Prożba.

Prośćieię. 1) gerade werden. 2) einfältig werden. 1) devenir droit. 2) devenir simple.

Prośćina. 1) gerader Weg, gerade Ausſicht. 2) einfältiger Menſch. 1) chemin tout droit; vuë droite & libre. 2) un homme fort simple.

Prośćiuśienko, *adv.* sehr gerade. fort droit; d'une maniére tout droite.

Prośćiuśienki. 1) sehr gerade. 2) sehr einfältig. 1) fort droit, tout droit, tout uni. 2) très-simple, très-niais.

Prośi śię. ferckeln, Ferckel werfen. cochonner; faire de petits cochons. § maćiorka śię oprośiła.

Prośiany, prosowy. Hirsen-, von Hirsen. de millet.

prośiana włoć żiele; trank. (virga aurea) gülden oder heydniſch Wundkraut. verge dorée; verge d'or.

Prośiątko. Fercklein. petit cochon de lait.

Prośićiel. ein Bitter. demandeur, celui qui prie.

Prośićielka. Bitterin. demanderesse.

Prośię. Ferckel, Spann-Ferckel. cochon de lait, fresangeau. § prośię nadźiewane.

prośię odsadzone. abgeſetztes Ferckel. cochonnet, petit cochon qui ne téte plus.

Prośięniczka żiele. (*hyoseris, intubus porcinus*) klein Fercklein-Kraut. espèce de cichorée.

Prośięnicznik, *g. a.* żiele; świni mlecz. (*hypochoeris, porcellia*) ein gewiſſes Kraut. sorte de plante.

Proskrybowanie, wywołanie. Verbannung, Landes-Verweiſung. exil, bannissement.

Proskrybowany, wywołany. verbannt, verwieſen. banni, exilé, proscrit.

Proskrybuię, wywoływam. verbannen, verweiſen. bannir, proscrire, exiler.

*Proskur, opłatek. Oblat. oublie.

Prosna herb, *vid.* Przosna herb.

Prośna świnia. trächtige Sau. truie pleine.

Prośność, Prośny, *vid.* Sprośność, Sprośny.

Proso. Hirſen. du millet. § proso czworakiego iest gatunku, iest czerwonaſe, szare, białe i czarne.

proso wroble, vid. Wrobli — *wroble proso.*

proso wierćieć. wancken; ſeiner Sache ungewiß ſeyn oder mit der Sprache nicht heraus wollen, nicht dran wollen. chanceller, broncher, vaciler, branler çà & là; tergiverser.

mogłbym go nad prosem postawić. das iſt ein Scheuſal, man könnte mit ihm die Vögel vom Hirſen jagen. c'est un épouventail de cheneviére; il pourroit chasser les oiseaux si laid est-il.

Prospekt, poyrzenie. Ausſicht. vuë, aspect, prospét; objet éloigné qui frappe la vuë.

prospekt komu odiąć. einem die Ausſicht verbauen. boucher la vuë à qu. ou à quelque maison.

Prost, prostość drogi albo spoyrzenia, prośćina. das Gerade; gerader Weg, gerade Ausſicht. le droit; qualité d'une chose droite; chemin droit; vuë droite & libre.

w prost, adv. gerades Weges, gerade zu. droit à, en droite ligne à; en droiture à. § w prost dokąd iechać.

w prost; na prost. adv. gerade vor ſich. directement devant soi; tout droit devant soi.

po prostu; z prosta. 1) ſchlecht weg, ſchlecht, ohne Zierath. 2) gerade zu. 3) einfältig, auf eine einfältige Art. 1) simplement, sans ornement. 2) directement, immédiatement. 3) naivement, niaisement, sans finesse, simplement. § 1) po prostu a nie dwornie mowi; z prosta, po prostu żyć, robić, po prostu przybrany; z prosta zrobiony. 2) zgoła po prostu mi odmowił; z prosta im w prawdźie nie rozkazuie. 3) po prostu powiedźiał.

Prostacki. einfältig, etwas dumm. peu fin, simple, niais.

po prostacku. wie die einfältigen Leute. niaisement; en bon homme.

Prostactwo. 1) Einfalt, Dummheit. 2) die einfältigen Leute. 1) simplesse, simplicité

cité, niaiserie, bêtise. 2) les simples; bonnes gens qu'on trompe aisément.

Prostaczek, } prościna. ein einfältiger
Prostak, } Mensch. un allobroge; un simple; un homme simple; bon homme, qui ne rafine point sur qu. ch.

Prosto, *adv.* 1) gerade, in gerader Linie. 2) perpendiculair. 3) aufrichtig, gerade zu, einfältig. 4) schlecht, nicht gekünstelt. 5) *obs.* gleich, den Augenblick. 1) directement, droit, en ligne droite. 2) perpendiculairement. 3) simplement, sans détour, tout-à-plat, librement; nûment, sans dissimulation, avec sincerité; franchement. 4) simplement, sans parure, sans ornement. 5) *obs.* tout incontinent, tout à l'heure. § 1) prosto (nie krzywo, w prost) leży; prosto do mnie idźie. 2) prosto stoi; prosto na doł linia spuszczona; prosto ustawiony. 3) prosto i po przyiaćielsku go napominał. 4) prosto żyie, śię stroi.

Prostość. 1) Geradheit. 2) Einfalt, Unschuld, Aufrichtigkeit. 3) gemeine, schlechte Weise. 4) Einfalt, Unwissenheit. 1) qualité d'une chose qui est droite. 2) simplicité, droiture, rectitude, sincerité, candeur, *f.* naïveté. 3) simplicité, maniére simple qui est sans parure. 4) simplicité, bêtise, ignorance. § 1) dobra głownia do swoiey prostośći przychodźi. 2) prostość serca, umysłu. 3) prostość mowy, stylu. 4) prostość rozumu, obyczaiow.

prostość, linia boczna, wyprostowanie boczne. Meßk. gerade Seiten-Linie. *Géom.* ligne droite laterale.

Prostostawnie, *adv.* Mathem. senckrecht, bleyrecht. *Matém.* perpendiculairement; à plomb.

Prostostawność. Perpendicular-Linie. perpendiculaire; ligne perpendiculaire.

Prostostawny. perpendiculair, bley-recht. perpendiculaire.

Prostoszczerze, *adv.* aufrichtig, redlich, ohne Verstellung. droit, sincérement, honnêtement, à coeur ouvert, naïvement.

Prostoszczery. aufrichtig, redlich. droit, sincére, qui a le coeur droit; naif.

Prostoszyi, *g. prostoszyiego.* der aus Gewohnheit oder wegen des Hals-Krampfes den Hals steif trägt. celui qui s'est acoutumé à porter le cou tout droit, ou celui qui le porte droit aiant un retrécissement de nerfs, qui les empêche de se courber. § prostoszyi z choroby; prostoszyi dobrowolnie, z powagi szyię napiętą prosto trzymaiący.

Prostota. 1) Einfalt, Unschuld. 2) gemeine, schlechte Weise, ungekünsteltes Wesen. 3) Einfalt, Unwissenheit. 4) ein einfältiger Mensch. 1) simplicité, naïveté, ingénuité. 2) simplicité; quelque chose simple & sans parure. 3) simplicité, niaise, bêtise, niaiserie. 4) un homme simple, un peu sot, un peu niais. § 1) prostota niech będźie bez głupstwa, a mądrość bez wyniosłośći, nie wyborem słow ale prostotą serca życzę; prostota wyrazow i podobieństw ewangielicznych w zachwycenie człowieka porywa.

Prostowanie. 1) das gerade Machen, gerade Biegen. 2) Richtung, Abmessung nach der Schnur. 1) redressement, l'action de rendre droit ce qui ne l'est pas. 2) alignement. § 1) prostowanie krzywey deski. 2) prostowanie drzew, ulic.

Prostowna linia obrony. Kriegsb. die beständige Streich-Linie. *Fortif.* la ligne de défence fichante.

Prostuię. 1) gerade machen, gerade beugen. 2) gerade setzen; richten, abmessen nach der Schnur. 1) redresser, remettre une chose qui est courbée ou forcée. 2) aligner qu. ch; mettre qu. ch. à la ligne. § 1) prostować szablę.

prostować sobie drogę, gośćiniec do czego. sich den Weg zu etwas bahnen. se fraïer le chemin à qu. ch.

prostuiący śię po nagięćiu, po zgięćiu; przychodzący ku swoiey prostośći, iako łuk miecz, laska. schmiegig, elastisch, das die Kraft hat wieder gerade zu werden. élastique, qui a du ressort, qui fait ressor, qui se remet dans son prémier état.

Prosty. 1) gerade, nicht krumm. 2) aufrecht, gerade von oben, bleyrecht. 3) gerade als ein Weg wohin. 4) schlecht, ungekünstelt, ohne Zierath. 5) schlecht, gemein. 6) einfältig, nicht listig. 1) droit qui n'est pas courbé. 2) perpendiculaire. 3) droit, qui va directement à un lieu. 4) simple, nud, qui est sans parure; naturel. 5) simple, bas, qui ne se distingue pas des autres. 6) simple, niais, bon, peu fin. § 1) szpada, kiy prosty. 2) słup prosty. 3) prostą drogą iadę do Warszawy. 4) dom prosty, szata prosta; styl prosty. 5) ludźie prostego stanu; prosty żołnierz, młynarz, malarz. 6) prosty człowiek niechytry, starego świata; rozum, umysł prosty.

prosta mowa. ungebundene Schreib-Art. la prose.

Proszak. ein Bitter. demandeur, qui prie.

Proszczek,

Proſzczek, *g. proſzczka.* (abrotonum ſilveſtre) wilde Stabwurtz. auronne ſauvage.

Proſzę, *ſi, ſił.* 1) bitten. 2) vor einen bitten. 3) bitten, einladen zu etwas. 4) um eines Willen bitten. 1) demander qu. ch; prier. 2) interceder, prier pour quelqu'un. 3) inviter à; prier de, convier de. 4) conjurer qu par: prier au nom de. § 1) proś tey łaſki u niego; prośił matki o to. 2) proś za nim. 3) prośił mię na obiad, na weſele, na oglądanie czego. 4) prośić prze Bog, przez miłość Boſką, przez Oyczyznę.

proſzę ćię. ſey ſo gut; ich bitte. aïez la bonté; je vous prie.

proſzę. ich frage, ich bitte. je demande; je vous prie; de grace. § proſzę powiedz mi; proſzę iaka przyczyna?

pięknie prośić. mit verbindlichen Worten bitten. prier qu. en termes fort obligeans.

barzo prośić. inſtändigſt bitten. prier, ſuplier inſtanment; prier tant qu'on peut.

prośić o chleb. betteln. demander ſon pain.

proſząc, proſzącym ſpoſobem, prośba. Bittweiſe. par priére, en priant.

kiedy proſzę to proſzę; proſzę a niech inaczey nie będźie. drohend: wenn ich bitte ſo bitte ich; ich bitte, aber es muß ſo und nicht anders geſchehen. *en menacant:* je ſuplie, mais il faut que cela ne ſe faſſe pas autrement.

prośić damę w taniec. ein Frauenzimmer zum Tantz auffordern. prier, prendre, inviter une dame à danſer.

prośić śię. 1) ſehr bitten. 2) ſich einladen. 3) um Aufnahme in eine Geſellſchaft anhalten; ſich angeben zu einem Amt. 1) prier, ſuplier inſtanment; demander qu. ch. avec empreſſement. 2) s'inviter, ſe convier ſoi même, s'engager à. 3) ſoliciter, briguer, prétendre un emploi; ſe préſenter, aſpirer à; déſirer ſa réception à. § 1) prośi śię ale nie uczynię; proſzę śię bytnośći twoiey, łaſki twoiey. 2) prośić śię na obiad, na przechadzkę.

proſzący śię do zakonu, do bractwa. der um die Aufnahme in einen Orden, in eine Brüderſchaft anhält. aſpirant; celui qui aſpire à étre receu dans un Ordre, dans une confrérie.

Proſzę co czym, *ſzy, ſzył.* beſtäuben, mit Staub oder Pulver beſtreuen. ſaupoudrer, poudrer; jetter deſſus quelque choſe menuë ou broïée.

Proſzek, *g. proſzku.* 1) Sonnen-Stäubchen, Stäublein. 2) Pulver zum Einnehmen. 3) Schnupf-Toback. 1) atome, *m.* pouſſiére fort menuë, fort fine. 2) poudre, médicament reduit en poudre. 3) tabac en poudre.

Proſzenie. das Bitten. l'action de prier.

Proſzkuię co. pulvern, zu Pulver ſtoſſen. pulveriſer, reduire en poudre.

Proſzony. gebeten. prié, celui qu'on a prié.

Protekcya, obrona, opieka. Schutz. protection, défence.

Proteſtacya, oświadczanie ſądowe. gerichtliche Proteſtation. proteſtation; opoſition, déclaration que l'on fait dans les formes. § proteſtacyą włożyć.

Proteſtuię śię, oświadczam śię. 1) proteſtiren, eine Proteſtation einlegen. 2) bezeugen, verſichern. 1) *Palais:* proteſter de qu. ch; faire des proteſtations. 2) proteſter, aſsûrer. § 1) proteſtował śię o gwałt ponieśiony; proteſtowali śię przećiwko niemu. 2) proteſtuię śię twoim bydź ſługą.

Protokoł, protukoł, ſpiſek. ein Protocol. protocole, *m.*

Protopop, pierwſzy Pop Ruſki. Rußiſcher oder Griechiſcher Ertz-Prieſter. archi-caloïer, archi-prêtre Grec ou Ruſſien.

Proty. 1) zertrennt. 2) Heilk. ſecirt. 1) découſu. 2) *Médic.* diſſéqué.

Prowad, prowadzenie. Führung, Begleitung. convoi, action de conduire. § byłem przy prowadźie ćiała iego.

Prowadzę, *dźi, dził.* 1) führen, leiten. 2) führen, begleiten einen Abreiſenden. 3) einen in einem Ort herumführen. 4) einen führen; einem den Weg weiſen. 5) gehen, führen als der Weg wohin. 6) aufführen, führen als eine Mauer. 7) einen auf etwas führen, bringen. 8) führen, treiben eine Handthierung. 9) führen, ausführen als eine Sache. 1) conduire, mener d'un lieu à un autre. 2) accompagner, conduire, reconduire qu. 3) promener qu. 4) guider qu; montrer à qu. le chemin. 5) aller, rendre, conduire, aboutir à. 6) conduire, élever, conſtruire, faire. 7) faire enfiler une matiére à qu; faire penſer, porter qu. à; donner à penſer à qu; faire tomber qu. dans. 8) exercer qu. ch; s'ocuper de qu. 9) conduire, manier, diriger, gouverner une afaire. § 1) prowadźić damę za rękę. 2) prowadźić (odprowadzać) odieżdżaiącego z miaſta na mile. 3) prowadźił mię po polu, po mieśćie, po ogrodach. 4) prowadźił mię przez pole do tego miaſta; drugich prowadzemy a ſami błądzemy, *prov.* prowadźić ku dobremu co. 5) ta droga

na

na zamek, do miasta prowadźi. 6) prowadźić mury, rowy, wieżą. 7) prowadzę go na tę materyą. 8) prowadźił gospodarstwo, handel. 9) prowadzę rzecz, sprawę iąką; prowadźił tak swoie; prowadźił daley, do końca rzecz swoię.

prowadźić woynę do kraiu ktorego. einen Krieg in ein Land spielen. porter la guerre dans un païs.

prowadźić rękę piszącemu. einem beym Schreiben die Hand führen. conduire la main de qu. pour écrire.

na uzdeczce (za uzdeczkę) prowadźić konia. ein Pferd am Zaum führen. mener un cheval en main.

prowadźić żywot. ein Leben führen. mener une vie; passer la vie.

prowadźić inszych. andre anführen. marcher, se mettre à la tête de; mener les autres.

prowadźić kogo pośieszńie. einen im Gepränge führen. conduire qu. en cérémonie.

prowadźić umarłego do grobu. eine Leiche zum Grabe begleiten. acompagner un corps qu'on porte en terre; assister aux funerailles de qu.

prowadzę śię. 1) einziehen in eine neue Wohnung. 2) mit ansehnlichen Schritte gehen. 1) déloger, démenager, sortir de; changer de demeure. 2) se carrer, marcher d'un air fier.

prowadź śię. packe dich; fort mit dir. va te promener; allez vous en.

prowadźić kogo świecą. einem leuchten, mit dem Lichte begleiten. conduire qu. avec une lumiére; porter le flambeau devant qu; éclairer qu.

Powadzenie. 1) Führung, Leitung. 2) Aufführung, Erbauung. 3) Führung einer Angelegenheit. 1) l'action de mener, de conduire, de guider. 2) construction d'un mur; l'action de faire, d'élever. 3) conduite d'afaire; direction, maniment. § 1) prowadzenie konia. 2) prowadzenie muru, rowow, okopow. 3) prowadzenie sprawy do zamierzonego końca; prowadzenie handlu, gospodarstwa.

prowadzenie umarłego. Leichen-Begleitung. convoi funèbre.

prowadzenie poczesne. Aufzug, Gepränge. cortege, *m.* pompe, marche magnifique.

prowadzenie wody. Wasser-Leitung. conduit pour mener les eaux.

prowadzenie śię, przeprowadzanieś. das Aus- und Einziehen. déménagement; changement de demeure.

Prowadźićiel. Leiter, Führer. conducteur, meneur; celui qui mène, qui conduit.

prowadźićiel czyy pośieszny. Ehren-Begleiter. celui qui conduit qu. par honneur.

Prowadzony. geführt, geleitet. conduit, méné, guidé.

Prowent. Einnahme, Einkünfte. revenu, rente, provenu.

Prowiant. Kriegs- und Lebens-Mittel, Proviant. munition; provision de bouche; munition de bouche.

Prowiantmagister. Proviant-Meister. étapier, munitionnaire.

Prowiantowanie. Verproviantirung. avitaillement, ravitaillement.

Prowiantowy. Proviant-. de munition.

prowiantowy woz. Proviant-Wagen. fourgon, charette pour transporter des provisions de bouche.

Prowiantuię. verproviantiren. avitailler, ravitailler; fournir de vivres.

prowiantować śię. sich verproviantiren. se ravitailler.

Prowincya. 1) eine Provintz. 2) Provintz eines Ordens, Landschaft derer Klöster so unter einem Proviancial gehören. 1) province. 2) province; nombre de couvens qui sont sous le Provincial.

Prowincyał. der Provincial eines geistlichen Ordens. le Provincial, le chef des Religieux de sa Province.

Prowincyałstwo. die Würde eines Provincials. provincialat, la dignité d'un Provincial.

Prowincyalny. Provincial-, den Provincial, oder die Provintz eines Ordens betreffend. Provincial; qui regarde le Provincial ou la province d'un Ordre Religieux.

Prowizor. 1) Vorsteher eines Spitals. 2) Provisor in der Apothecke. 1) directeur, administrateur d'hôpital. 2) garçon pourvoieur dans une apoticairerie. § 1) prowizor szpitalną intratą zawiaduie.

Prowizya. 1) Vorrath. 2) Gehalt, Unterhalt, Besoldung. 3) Interesse, Provision. 1) provision, fourniture de choses nécessaires pour qu. 2) entretient, entretenement, gage, *m.* salaire, *m.* 3) interêt, rente de l'argent prêté. § 1) prowizyą (gotowiznę) żywności, drew na źimę czynić. 2) mieć prowizyą z urzędu swoiego. 3) na prowizyą (w płat) sumę mieć, dać.

Prozapas, w prozapas, na doredźiu, *adv.* bey der Hand, im Vorrath, im Nothfall. à main, à la portée, en cas de nécessité. § mieć co w prozapas wszelkiey okoliczno-

okoliczności; żołnierz aby miał amunicyą i kartufze prozapas.
Proźba, prośba. 1) Bitte. 2) Vorbitte, Bitte vor einen. 3) Gerichtsw. Bitte, Ersuchen, Ansuchung. 1) priére, demande, suplication. 2) intercession; priére, très-humble demande en faveur de qu. 3) *Palais:* requête, instance. § 1) nayniższą moię do Was Pana o to wnoszę prośbę; gorącą o co czynić prośbę. 2) prośbę za kim włożyć.
to prośbą, to groźbą. hilft keine Bitte, so muß Gewalt helfen; halb mit Bitte, halb gezwungen. moitié figues, moitié raisins.
z prośbą. Bittweise. par priére, en priant.
na prośbę. auf Bitte. à la priére. § uczynię to na twoię prośbę.
Prożek, *g. prożka.* 1) eine kleine Schwelle. 2) der Grif, das Greif-Brett an der Geige, darauf die Saiten liegen. 1) petit seuil. 2) touche sur le manche d'un instrument, autour duquel sont les cordes. § 1) prożek w drzwiczki wprawić. 2) w prożek strony wpadaią; na prożku leżą strony.
Prożen, *vid.* Prożny.
Prożniacki. müßiggängerisch; müßig. faineant, paresseux, oisif.
Prożniak. Müßiggänger. un faineant, qui aime à ne pas travailler.
Prożno, *adv.* 1) ledig, leer. 2) vergebens, umsonst. 3) müßig. 1) à vuide, sans rien avoir. 2) en vain, vainement, inutilement. 3) en faineant; en faineantise. § 1) prożno idę, nie noszę nic, z gołemi rękoma. 2) prożno się frasować, go płakać; prożno temu skrzypać, co tańcować nie chce; *prov.* prożno robi. 3) prożno żyć.
Prożnomowność. unnützes, leeres Geschwätz. babil; vains discours; discours inutile.
Prożnomowny. der unnütze Reden führt. bibillard, diseur de rien.
Prożność. 1) leerer Ort, lediger Raum. 2) Eitelkeit. 1) le vuide, un espace qui n'est pas rempli. 2) vanité, inutilité, fragilité, futilité. § 1) Filozofowie twierdzą że żadney niemasz prożności. 2) wszystko na świećie prożność.
prożna chwała. eitle Ehre. vaine gloire.
prożny strach. vergebliche Furcht. terreur panique.
Prożnowanie. Müßiggang. oisiveté, faineantise, paresse. § prożnowanie powod do złego, *prov.*
prożnowanie nieprożne, albo prożnowanie uczćiwie. müßige Zeit; Ruhe-Stunden. petit loisir, delâssement.
Prożnuię. müßig gehen. rien faire, être oisif; vivre en oisiveté, en faineantise.
prożnuiący. der müßig geht. oisif, faineant.
prożnuiąc, prożno. müßig, ohne etwas zu thun. sans rien faire, à loisir.
Prożny, prożen, prozny. 1) leer, ledig. 2) leer, unbesäet, ohne Früchte. 3) eitel. 4) vergeben, vergeblich. 5) frey, los von etwas. 6) müßig. 1) vuide, qui n'est pas rempli. 2) vuide, qui n'est pas sémé, qui ne porte point de fruits. 3) vain, frivole, futile, passager. 4) vain, inutile, qui est sans efet. 5) libre, exemt, qui n'est pas sujet à quelque chose de fâcheux. 6) oisif, désocupé, qui est sans afaires. § 1) prożna śklanka, naley. 2) prożne zagony, drzewa. 3) prożne świata wspaniałości; niewiasta barzo prożna. 4) prożny żal, ućiecha, nadźieia; prożna twoia groźba i prośba; nie będźie moia modlitwa prożna przed Bogiem. 5) prożny, prożen od kłopotu, od nienawiśći i pochlebstwa. *6) możesz wniść do Pana bo prożny (niezabawny) teraz; prożny prowadźi żywot.
prożna to obietnica. das ist ein leeres Versprechen. c'est une simple, une vaine promesse.
prożny chleb. unnütze Last der Erden. un homme qui ne sert de rien; un fardeau inutile sur la terre.
Pruchno, *vid.* Prochno.
Prućie, *vid.* Proćie.
Prućiam. herum treiben. roder, errer, se trainer de païs en païs. § prućiać i latać po świećie.
Pruię, *vid.* Porzę.
Prum. eine Fähre. bac; grand bateau qu'on tire avec un cable pour passer les hommes & les chariots.
Prumownik. ein Fährmann. passager.
Prumowy, Prumowny. die Fähre betreffend. de bac, qui regarde le bac.
młyn prumowny. Wasser-Mühle auf einer Fähre. moulin à eau bati sur un bac.
Prunele, *plur.* Prunellen. prunelles, prunes sechées.
Prus herb, Turzyna, *vid.* Nagoda 2). dieses Wappen hat seinen Ursprung von drey Brüdern, die Preußische Fürsten gewesen, und sich in Pohlen niedergelassen haben. *ces armes tirent leur origine de trois fréres & Princes de Prusse qui se sont autrefois établis en Pologne.* § o Prusach obacz: *Jos. And. Załuskii Refer. Regni &c. Analecta de Prussiis Principum Jablonoviorum. Varf.* 1755. 4.

Pruśnica. harter Boden zum Ackerbau. terre dure qui n'est pas bonne à labourer.
Prusak. ein Preusse. un Prussien.
Pruska. eine Preussin. une Prussienne.
Pruski. Preußisch. Prussienne.
Pruska ziemia. } Preussen. Prusse. § te-
Prusy, *plur.* } raz iest w Prusiech; Prusy krolewskie i Brandeburskie.
Pruty, *vid.* Proty.
Pry, *obs.* powiada. er saget. il dit.
Pryciacz, śladownik. Schnupfrer, Wittrer. celui qui quête, qui recherche.
Pryciam. schnuppern, wittern wie die Jagd-Hunde. rechercher, quêter, haleiner, éventer ainsi que les chiens de chasse.
Prycianie. das Schnuppern. quête, action de quêter quelque bête.
Prym, przodek. Vorzug. préference. § prym wziąć.
Prymas. ein Primas. un Primat. § Arcybiskup Gnieźnieński iest Prymasem krolestwa Polskiego.
Prymasostwo. Würde eines Primatis. Primatie, dignité de Primat.
Prymasowski. } Primatisch. de Primat.
Prymicyalny. } § Prymicyalna godność; krzyż prymicyalny.
Prynemetal. Printzmetall. prince-métal, métal de prince; prince de métal.
Prynemetalowy. Printzmetallen. de prince-métal.
Pryncypał. ein Principal, Vorgesetzter. principal, chef, maître. § pryncypał moy mi rozkazał.
Pryncypalny, przednieyszy. vornehmster, erster. principal, prémier, considérable.
Pryścian, *g. a.* im Schertz: eine Lateinische Grammatic. *burlesq.* une grammaire latine.
Pryścianowi dał po gębie. er hat einen Schnitzer wider die Grammatic gemacht. il a donne un souflet à Rosard; il a fait une faute contre la grammaire.
Pryskam czym, *v. m. F. prysnę.* 1) besprützen mit Koth. 2) sprützen als das Wasser. 1) faire rejaillir de l'ordure sur; éclabousser qu. 2) rejaillir, sauter, saillir. § 1) poprysnąć kogo błotem. 2) ciął go że mozg prysnął.
prysnął. er hat sich unsichtbar gemacht. il s'est éclipsé; il a fait des escampettes.
pryska nozdrzami koń. das Pferd brauset. le cheval s'ébrouë, ronfle.
Pryskanie, pryśnienie. Besprützung. l'action d'éclabousser; rejaillissement; éclaboussure.
Pryskirnik, *g. a.* (*ranunculus*) Hahnen-Fuß eine wilde Blume. bassinet, génoillette une fleur sauvage.

Pryskowanie. das Brandmarcken; das Aufschneiden der Nasen-Löcher. l'action de fleurdeliser un criminel, de fendre les naseaux.
Pryskowany. 1) gebrandmarckt. 2) mit aufgeschnittenen Nasen-Löchern. 1) fleurdelisé, qui a la fleur de lis. 2) qui à les naseaux fendus.
Pryskuię kogo. 1) brandmarcken. 2) die Nasen-Löcher einem Pferde aufschlitzen. 1) fleurdeliser, stigmatiser, marquer, flétrir un criminel. 2) fendre les naseaux à un cheval.
Pryszczę, *szczy, szczał, szczeli;* spryszczam. auf der Haut Blasen ziehen, brennen. produire des pustules à la peau; faire des éleveures ou des ampules sur la peau; faire élever la prémiére peau.
pryszczy się. Blasen werfen; ausfahren, ausschlagen. venir sur la peau comme les pustules.
Pryszczel, *g. pryszczela.* Brand- oder Hitz-Blase auf der Haut. éleveure, ampoule, pustule, vessie qui vient du feu ou de quelque autre accident sur la peau.
pryszczel na chlebie. eine Blase auf der Brod-Rinde. ampoule qui se fait sur la croute du pain.
Pryszczenica, rozchodnik pryszczący ziele. (*aizoum urens*) Art von Hauswurtz so Blasen ziehet. espèce de jourbarbe de laquelle se font les pustules sur la peau.
Pryszczenie. das Ausfahren der Blasen auf der Haut. l'action de faire élever des ampoules sur la peau.
Pryszczeniec, *g. pryszczeńca ziele.* (flammula Jovis) Brenn-Wurtzel, ein Kraut so Blasen ziehet. espèce de liseron qui produit des vessies sur la peau.
Prywat, prywatny człowiek bez urzędu w Rzeczypospolitey. ein Privat-Mann. un particulier, un homme privé. § prywatem się stać; prywatem bydź, nie mieć urzędu, domem się bawić.
Prywata, własny pożytek. Privat-Nutzen, Eigennutz. interêt particulier. § prywatą uniesiony; od prywaty zachęcony; prywaty pilnować, za prywatą się uganiać.
prywata zakonnicza, vid. Własnomaiętność.
Prywatnie, *adv.* nie publicznie. als ein Privat-Mann, still, nicht öffentlich. particuliérement, privément.
Prywatnik, } prywaty pilnuiący, na swoie
Prywatny, } koło wszystko ciągnący. der auf seinen Privat-Nutzen siehet, eigennützig. interessé; qui préfère son interêt

interêt particulier à l'interêt public; qui aime ses interêts.

prywatny. Privat-. particulier, privé, qui n'a point de charge, qui ne touche pas le public. § prywatny człowiek; prywatna sprawa; prywatny żywot.

Prywet, wychodek, wychod domowy. Privet, Secret, Abtritt, Häuschen. les lieux, des aisances *f.* chambre dorée; lieu secret.

Prywetnik. Secret-Feger. cureur de lieux, de retraits; maître fifi; maître des basses oeuvres.

Prywetny. ⎫ Privet-. de lieux. § drzwi
Prywetowy. ⎭ prywetowe.

prywetne, od prywetu zapłata. Geld vors Räumen eines Häuschen. l'argent qu'on paie pour faire vuider les lieux.

Pryzma. Mathem. ein Prisma, eine Eck-Säule. *Matém.* un prisme.

Prządca. Spinner. fileur.

Prządka, *vid.* Przęcka.

Prządka. Spinnerin. fileuse, filandiére.

Prządziono, *vid.* Przędziono.

Prząślę konopie. Hanf hecheln. habiller du chanvre.

Przaśnik, ⎫ przaśny chleb niekwa-
Przaśny chleb, ⎭ szony. ungesäuertes Brod. du pain azime; du pain sans levain.

przaśnikow święto. im Alten Testament: Ostern, das Fest des ungesäuerten Brodes. *dans le vieux Testament:* la fête des asymes; la fête des pains sans levain.

*Prze, *pr. Ac.* przez. durch, wegen, der Gebrauch dieser *Præposition* ist vor den *Nominibus* sehr eingeschrenckt. par, à cause, *l'usage de cette préposition devant les noms est borné.* § prze żywy Bog proszę; prze boiaźń moię, prze głupstwo twoie.

prze co; przez co. 1) warum. 2) deswegen, deshalben. 1) pourquoi. 2) pour cela; à cause de cela.

prze (za) zdrowie twoie piię. ich trincke auf deine Gesundheit. je bois à vôtre santé.

prze (przed) cię. vor dir. devant toi.

przeń, przedeń, przed niego, conf. On 3). vor ihm. devant lui.

* * *

prze, pr. inf. bey den *Verbis* findet sich diese *Præposition* sehr oft, sie giebet solchen folgende Bedeutungen. *cette préposition se trouve fort souvent devant les verbes à qui elle donne les significations suivantes.*

1) durch, bis ans Ende. par, outre, par delà; jusqu'au bout, entiérement.

przeczytać. durchlesen. lire jusqu'au bout.

przebiec. durchlaufen. parcourir.

2) ver, mit etwas Geld verthun. dépenser en; consumer, manger son bien en.

przepić. versaufen. dépenser à boire.

przegrać. verspielen. perdre au jeu.

przehulać. verludern. manger son bien en débauches.

3) durch, die Zeit mit etwas zubringen. passer le tems avec quelque action.

przechodzić noc. die Nacht durchlaufen. courir toute la nuit.

przedrzymać kazanie. die Predigt durchschlafen. dormir pendant le sermon.

4) über, durch. par; traverser, passer au travers, passer en volant, en courant *&c.*

przepłynąć. durchschwimmen. passer en nageant.

przelecieć. über oder durch etwas fliegen. passer en volant.

przebić. durchstechen. percer d'outre en outre, de part en autre.

5) ab, um, über, wieder. trans, re, de nouveau.

przenieść. übertragen. transporter, transferer.

przepisać. abschreiben. transcrire.

przedrukować. umdrucken. reimprimer.

6) über. sur.

przewyższyć, przechodzić. übertreffen. surpasser

7) vor, statt der *Præposition* przed. devant, *au lieu de la préposition* przed.

przekładać. vorlegen. mettre devant.

Przę czego, *prze, part,* zapieram się czego. verläugnen, verneinen. nier, renier, desavoüer.

Przebaczam, ⎫ *v. m. F. przebaczę.* 1)
Przebaczywam, ⎭ vergessen. 2) verzeihen, vergeben. 3) zuvor sehen. 1) oublier. 2) pardonner. 3) prévoir, pressentir. § *1) przebaczyć (zapomnieć) czego. 2) przebaczyłem mu ten występek. *3) przebaczał (przeczuwał) to nieszczęście.

Przebaczanie. ⎫ Verzeihung, Vergebung.
Przebaczenie. ⎭ pardon, remission. § mieć przebaczenia nadzieię.

przebaczenia godny. vergeblich, was zu entschuldigen ist. pardonnable.

przebaczenia niegodny. unvergeblich. impardonnable.

Przebankietować, *F. przebankietuię.* verschmausen. dépenser en festins.

* Przebarczam, *v. m. F. przebarczę.* ⎫
* Przebarszczam, *v. m. F. przebarszczę.* ⎭
1) wählen, ecklig seyn in Speisen. 2) mit einem Muthwillen treiben; einem unerträglich fallen. 3) anfallen, angreifen den Feind.

Feind. 1) choiſir entre les mets, être de dificile goût. 2) outrager, inſulter qu; ſévir, enrager contre qu. 3) inſulter, ataquer hautement l'ennemi. § 1) nie przebarſzczay (przebieray) w potrawach. 2) przebarſzcza (przewodźi) nad ubogim ludem. 3) przebarſzczyć woyſko, oboz.

*Przebarſzczanie, Przebarſzczenie Muthwillen, Beleidigung; unerträgliche Aufführung. inſulte, *m.* outrage, *m.* inſolence; une action fière & intolerable.

*Przebarſzczony. beleidigt, verhöhnt, verſpottet. inſulté, outragé.

przebarſzczone woyſko. eine abgemattete Armee. une armée afoiblie.

Przebieg, przebieżenie. Uebergang. courſe d'un lieu à un autre.

przebiegi. liſtige Händel, liſtige Griffe; Räncke. intrigues, pratiques, menées. § rożne wie przebiegi.

młodźieńſkie przebiegi. Liebes-Händel. les ſophismes *m.* d'amour.

Przebiegacz, co śię przebiega. Spatzierer, Spatziergänger. celui qui court en ſe promenant; coureur.

Przebiegam, *F. przebieżę, przebiegnę.* 1) durchlaufen, durchgehen. 2) zum Feinde übergehen, überlaufen. 3) durchlaufen, durchgehen eine Wiſſenſchaft, ein Buch. 1) parcourir, courir d'un bout à l'autre; traverſer. 2) paſſer du côté de l'enemi; déſerter vers l'enemi. 3) courir, toucher légèrement; parcourir une ſcience, un livre; paſſer légérement ſur; éfleurer une matiére. § 1) przebiegł wſzyſtkie laſy; przebiegła przez dom moy. 2) przebież do obozu nieprzyiaćielſkiego. 3) przebiec kśiążkę, Retorykę, Medycynę; przebiec co krotko czytaiąc, piſząc, powiadaiąc.

przebiegać śię. hin und wieder laufen; ſpatzieren laufen. troter, courir çà & là, de côté & d'autre; marcher à grands pas en ſe promenant. § przebiec śię po ſtole nie zawadźi.

Przebieganie, przebieżenie przez co. das Laufen von einem zum andern Ort. l'action de traverſer, de parcourir.

przebieganie śię. Bewegung, die man ſich mit Laufen macht. promenade qu'on fait à grands pas.

Przebieglec, *g. przebieglca.* Ueberläufer. un transfuge, ſoldat qui paſſe du côté des enemis.

Przebieracz. Koſtwähler, Lecker-Maul. friand, qui aime à manger qu. ch. de bon.

Przebieram, *v. m. F. przebiorę.* 1) eine Wahl treffen, einen Ausſchuß machen. 2) wählen. 3) leſen, ausleſen als Erbſen. 4) einen verkleiden. 1) faire une choix; aſſortir, trier, choiſir entre pluſieurs choſes. 2) choiſir, élire. 3) trier, éplucher, ôter ce qui eſt inutile. 4) traveſtir qu. § 1) trzeba przebierać, (brak czynić) w naukach. 2) przebrali (obrali) ſobie tego pana. 3) przebierz (obierz) te oliwki, gruſzki. 4) przebrał go po Niemiecku.

przebierać w potrawach. in den Speiſen wählen; ein Lecker-Maul haben. aimer de bons morceaux; faire la petite bouche; être délicat; ne vouloir manger ni de ceci, ni de cela.

przebrać miarę w czym. die Maß worinnen überſchreiten, übertreiben. paſſer les bornes de qu. ch; outrer qu.

przebieram głoſem, gardłem. allerhand Läufe mit der Stimme im Singen machen. faire des paſſages avec la voix.

przebierać palcami. 1) mit den Fingern ſpielen; fingern. 2) ſchlagen, rühren ein Inſtrument, ſolches ſpielen. 1) joüer des doigts. 2) toucher un inſtrument de muſique. § 1) przebiera ſobie po ſtole palcami. 2) przebierać palcami na piſzczałce, na organach.

przebrać śię. 1) ſich verkleiden. 2) ſich umkleiden. 3) ſich wohin begeben, ſich wo niederlaſſen. 4) ſich übernehmen, ſich überladen als mit Speiſe. 1) ſe traveſtir. 2) ſe rendre, s'établir en quelque lieu. 3) changer d'habit; mettre un autre habit. 4) ſe remplir, s'engorger de viande; ſe pifrer. § 1) przebrał śię po Polſku. 2) przebiorę śię w inſze ſzaty. *3) przebrał śię (udał śię) do Francyi. 4) przebrał śię w iedzeniu.

przebierać śię, v. imp. abnehmen, ſich verringern, immer weniger werden. ſe diminuër, diminuër, décroître.

pieniędzy mu śię przebrało. ſein Geld iſt alle geworden. il eſt percé; les eaux ſont baſſes chez lui; il n'y a plus guère d'argent dans ſa bourſe.

*Przebieranie, przebranie czego; obranie. die Wahl. choix, *f.* élection.

przebranie czego. Uebernehmung, Erſchöpfung. épuiſement, l'action d'épuiſer, de tirer trop.

przebranie miary. Uebermaß, Ausſchweifung. excès, ce qui eſt trop.

przebieranie, przebranie w iedzeniu, w piciu. Ueberfüllung, mit Speiſen, mit Tranck. débauche, excès dans le manger; gourmandiſe.

**przebranie, wybor.* auserleſene Sache. élite, choſe triée.

przebieranie na instrumencie. das Schlagen, Spielen auf einem Instrument. le toucher d'un instrument de musique.
przebieranie głosem, gardłem. Läufe, Triller im Singen. fredon, passage, *m.* qu'on fait avec la voix.
Przebierny. lüstern, der gern niedliche Bissen ißt. qui est délicat dans son manger; friand.
Przebieżenie. 1) das Durchlaufen durch etwas. 2) das Durchlaufen einer Wissenschaft; Berührung derselben. 1) l'action de parcourir. 2) l'action de parcourir une science, de toucher légérement sur une science.
Przebieżony. durchgelaufen. qui est parcouru.
Przebiiam, *v. m. F. przebiię.* 1) durchstechen, durchschlagen. 2) erstechen, niederstossen. 3) erschallen, überschreyen; durchdringen. 4) durchschimmern, durchschlagen, hervorbrechen als ein Schein, eine Farbe, in solche fallen. 1) transpercer, faire passer au travers de; percer d'outre en outre. 2) transpercer, enferrer, larder avec l'épée; embrocher, enfiler; percer d'un coup d'épée; passer son épée au travers du corps de qu. 3) faire plus de bruit, un plus grand cris; crier plus haut; retentir, résonner plus fortement; percer, pénétrer de sa voix. 4) luire au milieu, entreluire, se répandre çà & là; tirer sur une couleur. § 1) przebiy drewno dłotem; przebić dziurę. 2) przebił go szpadą. 3) przebiia głos powietrze; płacz ubogich przebiia niebo. 4) przebiia w tey materyi czerwone, białe; promienie przez rąbek przebiiały.
przebiia ten papier. dieses Papier schlägt durch. ce papier perce, passe, boit.
**przebiiać, wybiiać wełnę.* Wolle schlagen. houper, carder de la laine.
przebić się. 1) sich erstechen. 2) auf etwas spitziges fallen. 3) sich durchschlagen, sich durchhauen, sich Platz machen. 1) se tuër à coups d'épée; se percer le coeur. 2) se jetter, se percer, tomber sur une chose pointuë. 3) se faire jour l'épée à la main; percer, rompre les enemis; passer au travers des enemis. § 1) przebił się szpadą, nożem. 2) przebił się na palu. 3) przebił się przez woysko.
Przebiianie. das Durchstechen, Durchschlagen. l'action de percer.
Przebicie. Erstechung, Niederstossung. poignardement; massacre, *m.* meurtre comis avec une épée ou avec un poignard.

Przebity. 1) durchgeschlagen, durchgestochen. 2) erstochen. 1) percé. 2) poignardé; tué d'une épée. § 1) przebita ręka, drzewo. 2) poległ przebity.
Przebłyskiwać się, przebłyskiwać. 1) wetterleuchten, hin und wieder blitzen. 2) durchschimmern. 1) s'adoucir par les éclaires qu'il fait çà & là. 2) entreluire, luire par qu. ch.
Przebog, *interj. & adv.* 1) um Gottes Willen. 2) umsonst. 3) mein Gott. 1) par l'amour de Dieu. 2) gratuitement. 3) o mon Dieu. § 1) przebog cię proszę. 2) przebog rad nie daie. 3) przebog iaka to złość.
ach przebog. ach Himmel! eh de grace.
Przebość co, *F. przebodę.* 1) mit einem Horn durchstossen. 2) durchstechen, erstechen. 1) fraper, percer qu. d'une corne outre en outre. 2) transpercer qu. d'un coup d'épée. § 1) przebodł go woł. *2) przebodł (przebił) go szpadą.
*Przeborek, *g. przeborka*, przedział na głowie. der Haar-Scheitel. raïe; séparation des cheveux.
Przebranie, *vid.* Przebieranie.
Przebrany. 1) eig. u. fig. übernommen, erschöpft. 2) auserlesen. 3) gar zu sehr mit etwas versetzt, vermischt. 1) *prop. & fig.* épuisé. 2) choisi, le meilleur. 3) trop chargé, trop mêlé de qu. ch. § 1) przebrane skarby; przebrana cierpliwość. 2) podiazd przebrańszy wyborem; co przebrańsze wyprawił połki. 3) miod, wino barzo przebrane.
Przebrnąć, *F. przebrnę.* 1) durchwaten. 2) überstehen, überwinden. 1) passer au gué. 2) surmonter, vaincre, franchir. § 1) przebrniymy rzekę. 2) przebrnął wszystkie przeciwności.
Przebrniony. durchgewatet. passé au gué.
Przebudować, *F. przebuduię.* 1) umbauen, anders bauen. 2) verbauen; mit Bauen Geld verthun. 1) rédifier, rebâtir, bâtir de nouveau, construire qu. ch. de nouveau. 2) joüer bien de la trüelle; dépenser, consumer en bâtimens. § 1) przebudowano kościoł bo był barzo niski. 2) przebudował wielką sumę.
Przebudowanie. 1) Umbauung. 2) Aufwand im Bauen. 1) l'action de rebâtir. 2) dépense qu'on fait en bâtimens.
Przebudowany. 1) umgebaut. 2) verbauet. 1) rebâti. 2) dépensé en bâtimens.
Przebudzam, *v. m. F. przebudzę.* 1) im Schlafe stöhren. 2) beunruhigen, aufbringen, wachsam machen. 1) interrompre le sommeil à qu; réveiller qu. d'un profond sommeil. 2) *fig.* in-

quiéter qu; donner de l'ombrage à qu; rendre atentif. § 1) kuropoy dźiewkę przebudźił. 2) taki poſtępek ſzlachtę przebudźił.

Przebudzony. 1) im Schlaf geſtört. 2) aufgebracht, wachſam geworden. 1) éveillé. 2) inquiété, troublé; mis en crainte, en ombrage. § 1) przebudzony tym krzykiem porwał się z łożka. 2) przebudzony tym poſtępkiem.

Przebyć, *vid.* Przebywam.

Przebyćie. 1) Ueberkunft, Uebergang über etwas. 2) Ueberſtehung. 1) l'allée d'un lieu en un autre; le paſſage, la paſſée; l'action de paſſer un lieu. 2) l'action de vaincre, de ſurmonter. § 1) przebyćie gor, rzeki. 2) po przebyćiu tey trudnośći poſtąpmy do drugiey.

przebyćie. } Aufenthalt. ſejour, demeure
Przebyt. } par quelque tems.

Przebytny. } eig. u. fig. ofen, überſteiglich,
Przebyty. } wegſam, durchgängig, da man durchkommen kan. *prop. & fig.* ſurmontable, ouvert, praticable, paſſable, par où l'on peut paſſer; qu'on peut ſurmonter. § wały, gory, trudnośći przebytne.

przebyty. 1) überſetzt, übergangen. 2) überſtanden. 1) paſſé, qu'on a paſſé. 2) ſurmonté, vaincu. § 1) przebyta gora, droga, rzeka. 2) przebyte trudy.

Przebywam, *v. m. F. przebędę.* 1) ſich wo aufhalten. 2) wo zu ſeyn pflegen. 3) ſetzen über etwas; übergehen, überſteigen. 4) überſtehen, überwinden. 1) ſejourner; demeurer quelque tems en un lieu. 2) fréquenter, hanter un lieu, y étre ſouvent. 3) paſſer, franchir un mont. 4) ſurmonter, domter, franchir, vaincre. § 1) przebywa teraz w Warſzawie. 2) nie przebywa więcey u mnie. 3) przebyć gorę, rzekę. 4) przebył wſzyſtkie przećiwnośći.

Przebywanie. 1) Aufenthalt. 2) das Uebergehen über etwas. 1) ſejour, tems de ſejour. 2) paſſage, *m.* l'action de paſſer quelque lieu; la paſſée.

Przeć się, *vid.* Prę się.

Przecedzam co, *v. m. F. przecedzę.* durchſeihen, filtrieren. paſſer, filtrer, couler, faire paſſer par le filtre.

Przecedzenie. das Durchſeihen. filtration, transcollation.

Przecedzony. filtrirt, durchgeſeihet. filtré.

Przeceniam co, *v. m. F. przecenię.* überſetzen, überbieten, zu viel bieten. outrer le prix; ſurfaire; demander trop de ſes marchandiſes.

Przechadzam się. ſpatzieren gehen, herum gehen. ſe promener; faire un tour de promenade. § przechadzał się po laſach, po polach.

Przechadzanie. das Herumgehen. allée & venuë; l'action de ſe promener. § przechadzanie ludźi.

Przechadzka, * przechacka. 1) das Spatzierengehen, ein Spatziergang. 2) Spatziergang, Ort zum Spatzierengehen. 1) tour, promenade, action de celui qui ſe promène, qui fait un tour. 2) cours, promenoir, promenade, lieu où l'on va ſe promener.

iść na przechadzkę. ſpatzieren gehen. aller à la promenade; faire un tour de promenade; faire un tour à la campagne.

Przecharsły koń. abgetriebnes, übertriebnes Pferd. cheval à bout; cheval outré, éflanqué.

Przechera. naswei ſer Spott-Vogel. moqueur, rieur.

Przechod. 1) Durchgang. 2) Durchzug, Durchmarſch. 3) Abtritt aufs Häuschen oder ſein Waſſer abzuſchlagen. 1) le paſſage, lieu par où l'on paſſe. 2) la paſſée, le paſſage des troupes. 3) les néceſſitez naturelles; afaires, *f. plur.* lieu où l'on lâche l'eau ou le ventre. § 1) kamienica z przechodem. 2) to miaſto od przechodow żołnierſkich uwolniono. 3) chłopca tego co noc na przechod budźić trzeba, to ieſt na mały albo na wielki dwor.

przechod czaſu. Zeit-Verlauf, Zeit-Lauf. un eſpace, une période de tems.

przechod wału. Kriegsb. der Wallgang. *Fortif.* terreplein.

Przechodni, *vid.* Przechodźiſty.

Przechodzę, *v. m. F. przeydę.* 1) durch einen Ort gehen, durchwandern. 2) circulieren, umlaufen als das Geblüt. 3) eine Zeit gehen, mit Gehen zubringen. 4) vorbey gehen, vergehen, verflieſſen. 5) übertreffen, überlegen ſeyn in etwas. 1) aller, paſſer par un lieu; ſe transmettre, traverſer, parcourir. 2) circuler, ſe mouvoir comme le ſang. 3) aller, marcher quelque tems. 4) paſſer, s'écouler. 5) paſſer, ſurpaſſer, renvier qu; l'emporter, avoir le deſſus ſur; étre ſupérieur en. § 1) przeydź przez dom; przeſzedłem pole, ieſt go ſtaian dwa; przeſzedł z domu ſwoiego do moiego. 2) krew przez żyły przechodźi. 3) przechodźiliśmy noc i cały poranek. 4) przeydźie to, ta choroba, ten żal; czas przeſzedł. 5) przechodźi go rozumem, laty, w naukach, w doſtatkach, w urodźie.

przeyść mimo. vorbey gehen. paſſer; paſſer outre, paſſer devant.

przeyść przed czym. etwas vorbey gehen. passer un lieu; passer devant un lieu. § przed domem moim przeszedł.
przeyść drogę. den Weg querüber gehen. croiser le chemin.
przeyść komu drogę. einem in den Weg gehen; einem vorlaufen. couper le chemin à qu.
raz, cięcie przechodźi. der Hieb gehet durch. le coup traverse.
przechodząc. im Vorbeygehen. en passant.
przechodzący. ein Vorbeygehender. un passant; personne qui passe son chemin.
przechodźić się. spatzieren. se promener.
Przechodzenie. das Durchgehen, der Durchgang. l'action de passer à pié; passage, *m.*
przechodzenie duſze. die Seelen-Wanderung. métempsicose; la transmigration de l'ame d'un corps à un autre. § sekta Pitagory Filozofa dusze przechodzenie twierdźiła.
przechodzenie się. das hin und hergehen; das Spatzieren gehen. l'action de se promener.
Przechodźisty, przechodni. das einen Durchgang hat, wo man durchgehen kan. qui a un passage; par où l'on passe. § ratusze bywaią przechodźiste; dom przechodźisty.
przechodni szyk, vid. Szachowy szyk.
przechodnia linia. Kriegsb. Communications-Linie. *Fortif.* ligne de communication.
Przechodzony. abgetragen; abgerieben, abgenutzt vom vielen Gehen. usé, qui est détruit peu à peu à force de le porter. § przechodzona szata; przechodzone boty.
Przechowanie. Verwahrung, Aufbehaltung. garde, soin qu'on a de garder qu. ch. § przechowanie owocow.
Przechowywacz. ein Hehler. recéleur, un recetiere.
Przechowywaczka. eine Hehlerin. recéleuse.
Przechowywam, *v. m. F. przechowam.* verhehlen. recéler; retirer des personnes suspectes.
to złodźiey co kradnie, ale i ten co przechowywa. der Hehler ist so gut wie der Stehler. le recéleur est pire que le voleur; autant péche celui qui tient le sac, que celui qui met dedans.
Przechowywanie, przechowanie. Verhehlung. le recélé; recélement.
Przechowywany, Przechowany. verhehlt. recélé.
Przechrzćić co, *F. przechrzcę.* umtaufen, einen andern Nahmen geben. rébatiser, batiser de nouveau.
przechrzćić się. 1) sich umtaufen lassen. 2) seinen Nahmen verändern. 1) se rébatiser. 2) changer de nom.
Przechrzta. ein getaufter Jude. Juif batisé.
Przechwalam co, *v. m. F. przechwalę.* preisen, zu sehr loben. préconiser qu. ch; donner trop grands éloges à qu.
przechwalać się czym. prahlen mit etwas. se glorifier, se vanter de quelque chose.
Przechwycenie, przeięćie. Auffangung. interception, surprise.
Przechwycony. aufgefangen. intercepté.
Przechwytacz, Przeymacz. Auffanger. celui qui intercepte, qui surprend.
Przechwytuię, } *v. m. F. przechwycę.*
Przechwytywam, } entdecken, auffangen als Briefe. intercepter, surprendre, découvrir. § przechwyćili listy i rady nasze.
Przechylam co, *v. m. F. przechylę.* auf eine Seite biegen. incliner, pancher un peu. § przechyl ten słup na tę stronę.
przechylać się. sich auf eine Seite biegen, hängen. se pancher, s'incliner sur un côté. § przechyliwszy śię prez ławę dośięgnął tego.
Przechylenie. Neigung, Beigung auf eine Seite. inclination, pente de quelque corps.
Przechylony. auf einer Seite hangend. incliné sur un coté, panchant.
Przechytrzam, *v. m. F. przechytrzę.* beschnellen, überlisten. ruser avec qu; jouër au plus fin; jouër un tour de souplesse à qu; tromper un trompeur.
Przechytrzenie. Ueberlistung. tromperie, finesse.
Przechytrzony. überlistet. surpris d'une finesse; atrapé par adresse.
Przećiąg. 1) Durchmarsch, Durchzug. 2) Strecke, Weite 3) Dauer, Zeit-Lauf. 4) Kriegsb. die inwendige Polygone. 5) Meßk. der Diameter oder Durchmesser. *6) Meßk. Secante, eine durchschneidende Linie, s. Przećięćie. 1) passée, le passage des troupes. 2) étenduë; intervale, *m.* espace, *m.* 3) espace, *m.* durée de tems. 4) *Fortif.* coté intérieur. 5) *Géom.* le diamétre, ligne diamétrale. *6) *Géom.* sécante, *v.* Przećięćie. § 1) przećiąg wolny mu odmowiono. 2) niezmierne niebios przećiągi; przećiąg mieysca. 3) żyy szczęśliwie przez długie czasow przećiągi. 4) przećiąg linii gruntowney; przećiąg obrony, dośięgaiąca obrona.
Przećiągam, *v. m. F. przećiągnę.* 1) durchziehen. 2) einen bald auf diese, bald auf

auf jene Seite zerren. 3) durchziehen, durchmarschieren. 4) gewinnen, auf seine Seite bringen. 5) aufziehen, verschieben, verlegen. 6) die Sylben in der Aussprache schleppen. 1) tirer, passer qu. ch. par un trou, au travers d'un trou; enfiler. 2) tirailler qu; le tirer tantôt d'un, tantôt de l'autre côté. 3) marcher avec les troupes par; passer. 4) gagner, entrainer qu. de son côté; atirer qu. à son parti. 5) diférer, trainer; tirer en longueur; proroger, prolonger; faire durer long tems. 6) trainer les silabes, les mots; parler lentement. § 1) przećiągniy linę przez kołko; przez okienko go przećiągnęli. 2) przećiągał go to na tę to na owę stronę. 3) woyſko przez Polſkę przećiągnęło. 4) przećiągnął go od tego do zdania do swoiego; przećiągnął go na swoie kopyto, na swoię stronę. 5) przećiągnęli tę sprawę na inszy czas; niech Bog tak długo przećiągnie twoie lata aż. 6) przećiągać sylabę, słowa w wymowie.

przećiągać śię. 1) sich dehnen, sich recken. 2) hin und her marschiren. 3) sich mit einem herumzerren. 4) sich verzögern; sich verziehen. 1) s'étendre comme une pareſſeux; s'alonger; se dégourdir; s'étendre de tout son corps. 2) marcher & remarcher; faire marche & contre marche par ci par là. 3) se tirailler, se houspiler; se prendre l'un l'autre tantôt d'un côté tantôt de l'autre. 4) trainer, durer sans se faire. § 1) przećiąga śię poźiewaiąc. 2) woyſka śię przećiągały. 3) przećiągać śię z kim. 4) przećiągnęło śię to do roku.

Przećiąganie śię. das Strecken, Dehnen. l'action de s'étendre de tout son corps.

przećiąganie śię z kim. das Herumzerren mit einander. l'action de se tirer l'un l'autre de part & d'autre.

Przećicha, *v. imp. F. przećichnie.* es wird stille. il s'apaise; le bruit s'abat, se calme; le vacarme ceſſe. § ſkoro przećichło (przećichnęło).

przećichło na dworze. es ist drauſſen gantz stille geworden. le calme regne par dehors.

Przećię, *adv.* doch, dennoch. toute-fois, néanmoins, pourtant.

Przećięćie. 1) ein Durchſchnitt; oder ein Hieb der durchgehet. 2) Meßk. eine Secante, eine durchſchneidende Linie. 1) un coup de taille. ou coup d'estoc d'outre en outre, qui pénétre d'outre en outre. 2) *Géom.* sécante, ligne qui coupe la circonférence.

Przećiekam, *v. m. F. przećieknę.* durchflieſſen, durchdringen, durchtröpfeln. paſſer, pénétrer, s'écouler par quelque endroit; couler par. § przećiekło tu.

Przećieram, *v. m. F. przętrę.* 1) durchreiben. 2) durchreiben als durch einen Durchſchlag. 3) durchſägen, durchfeilen. 1) percer, paſſer d'outre en outre en frotant. 2) faire paſſer par le paſſoir quelque suc épais. 3) paſſer, traverſer par qu. ch. en ſiant, en limant. § 1) prząćka bot przetarła. 2) przetrzyy ryż przez durſzlak. 3) przećierać żelazo piłką.

przećierać oczy. die Augen reiben, auswiſchen. froter les yeux en ſortant du lit. § wyſpałeś śię przetrzyy ſobie oczy.

przetrzeć komu oczy. einem die Augen öffnen, einen klug machen. ouvrir les yeux à qu; rendre qu. ſage.

dobrze śię przetarł miedzy ludźmi. er hat die Welt geſehen; er hat ſich unter den Leuten gut verſucht. il a vû le monde; il ſait ſon monde; il a paſſé par l'étamine.

przetrzeć komu drogę. einem das Eis brechen. rompre la glace, fraïer le chemin à qu.

Przećięty. 1) durchgehauen. 2) Mathem. durchgeſchnitten von einer Linie. 1) coupé, fendu, ſéparé en deux par un coup. 2) *Matém.* coupé par une ligne.

kiy przećięty. ein durchgehauener Stock. un bâton coupé en deux.

Przećinam co, *v. m. F. przetnę.* 1) durchhauen. 2) mit einem Wurf durchſchmeiſſen. 3) hintertreiben, vernichten. 1) trancher en deux; fendre, couper par le milieu avec un ſabre, avec une hache. 2) transpercer d'un jet d'outre en outre; crever à qu. un membre d'un coup de pierre, de trait. 3) couper, trancher, traverſer. § 1) przećiął chłopa do razu. 2) przećiął mu wargę, oko kamieniem. 3) przećięli im wſzyſtkę ſpołeczność; przećiął zamysły moie; Parki życie iego przećięły.

ta śmierć nadźieię iego przećięła. dieſer Tod hat ihm die Hoffnung vernichtet. cette mort a tranché ſon eſpérance.

przećiął im ręce przy ugodźie. er hat ihnen beym Vergleich die Hände von einander geſchlagen. il a ſéparé les mains de deux tractans après leur contract fait.

Przećinanie. das Durchhauen. coupure; l'action de fendre, de trancher par le milieu.

przećinanie mowy. Abſchnitt, Abtheilung einer

einer Rede. section, partie, membre, *m.* entrecoupure de discours.

Przeciskawam co, *v. m. F. przecisnę.* 1) über etwas werfen. 2) durchwerfen, durchschmeissen. 1) jetter par dessus. 2) transpercer d'un jet de part en part. § 1) przeciśniy kamień przez wieżą. 2) przecisnął mu wargę kamieniem.

przecisnąć się. sich durchs Volck drängen. fendre la presse; se presser, se pousser par la foule. § przeciśniy się przez ten tłum ludzi.

Przeciw, Przeciwko, *pr. D.* 1) wider. 2) gegen, zu. 3) entgegen. 4) gegen über. 1) contre. 2) vers, envers. 3) au devant, à la rencontre. 4) vis à vis qu. ch; à l'oposite de. § 1) ciągnąć przeciwko nieprzyiacielowi; iest to przeciw prawom, przeciw woli Boskiey. 2) miłość przeciw Bogu; mały to respekt przeciw osobie twoiey. 3) wyiechać, wybieżeć, iść przeciwko komu. 4) mur przeciwko domowi wystawiony.

przeciwko wodzie (*wzwodę*). wider den Strohm. en remontant, contre le fil de l'eau.

przeciw wiatru (*wzwiatr*). wider den Wind. à contre-mont.

przeciwko gorze; w gorę, ku gorze. Berg an. amont, montant un montagne.

z przeciwka. von gegen über. de l'oposite.

na przeciwko, adv. vid. Naprzeciwko.

Przeciwiam się komu w czym. Przeciwię się 1) widerstreben, widerstreiten, zuwider seyn. 2) einem nachspotten. 3) nacheifern, nachahmen, nachthun; sich befleißigen einem gleich zu kommen oder es noch besser zu machen. 1) être contraire, s'oposer à; contrepointer, contrarier, traverser qu; combattre, débattre, être en diférend; contester. 2) contrefaire qu; imiter les maniéres de qu. par mépris. 3) être touché d'émulation; faire qu. ch. à l'envi de; se débattre, s'éforcer d'égaler, de faire mieux; disputer à qu. qu. ch; tâcher de l'emporter sur qu. dans qu. ch. § 1) we wszystkim mi się przeciwi. 2) przeciwia się iego obyczaiom. 3) przeciwia się nayslawnieyszym malarzom w malarskiey sztuce; przeciwiał mi się i chciał wyrażić co czynię.

przeciwiaiąc się. um die Wette. à l'envi; à qui mieux mieux; à qui l'emportera.

nie przeciw mu się. dulde es von ihm, leide es, ohne was zu sagen. soufrez cela de lui; soufrez le sans rien dire.

nie przeciw się chćiwości twoiey. folge deiner Begierde nicht. ne suivez pas votre cupidité. § nie przeciw się brzuchowi, gębie, ięzykowi.

nie przeciw się bezbożnym. thue Gottlosen nichts nach, folge ihren Exempeln nicht. n'imitez point les impies; ne suivez point leurs mauvais exemples. § nie przeciw się heretykom, poganom, żydom.

Przeciwianie się, przeciwienie się. 1) Widerstrebung, Ungehorsam. 2) Streit, Wettstreit, Nacheifer, Nacheiferung. 1) répugnance, oposition, désobeïssance. 2) débat, éfort, émulation, empressement, désir d'imiter, de surpasser. § 1) bez przeciwiania się we wszystkim był posłuszny; przeciwienie się cielesnym namiętnościom.

przeciwianie się dobre, wyrażenia chęć. löbliche Nachahmung. une noble émulation; une belle émulation.

przeciwianie się komu złe. böse, tadelhafte Nachahmung. imitation ou émulation blâmable.

Przeciwieństwo, *vid.* Przeciwność.

Przeciwnie, przeciwnym sposobem, *adv.* 1) zuwider, dagegen. 2) gegentheils. 1) au contraire, contradictoirement, d'une maniére oposée. 2) au contraire.

Przeciwniczka. Widersacherin, Nacheiferin. une adversaire, émulatrice.

Przeciwnik. Widersacher, Nacheiferer. un adversaire, émulateur. § przeciwnicy to iego.

Przeciwnogowie, *plur.* Weltb. die Gegenfüßler. *Géogr.* les antipodes, les antéciens.

Przeciwnorożność rzeczy iakich miePrzeciwność dzy sobą. 1) Widerstreit, Streit; das Gegentheil. 2) Widerspruch. 1) contrarieté, répugnance, oposition, oposite, *m.* contraste; *m.* 2) contradiction.

przeciwność. Widerwärtigkeit, Unfall. adversité; inconvenient; desastre, *m.* infortune, malheur, disgrace, travers. § wielka go potkała przeciwność; leda iaką uniesiony przeciwnością w niespodziane wpada błędy.

przeciwność wrodzona; przeciwne przyrodzenie. natürliche Feindschaft; Antipatie. antipatie; répugnance secrete & naturelle.

Przeciwny. 1) widrig, das wider etwas ist. 2) widerwärtig. 3) widersprechend. 4) gegen über gesetzt. 1) contraire, oposé. 2) malheureux, sinistre, fâcheux. 3) contradictoire. 4) oposite; mis à l'oposite. § 1) stronę przeciwną trzyma; wiatr przeciwny; przeciwne zdanie.

zdanie. 2) przećiwne szczęśćie; nic przećiwnego nas potkać nie może. *4) dom przećiwny (naprzećiwny).
przećiwna rzecz. das Gegentheil, eine widrige Sache. le contraire; chose contraire.
iest mi przećiwny. er ist mir zuwider; er ist wider mich. il est contre moi.
przećiwne przyrodzenie, vid. *przećiwność wrodzona.*
przećiwne zdania, nauki. wider einander laufende Meynungen, Lehren. contradictions, *m. plur.* oposítez, *m. plur.*
przećiwne pisanie. Gegen-Schrifft; Gegen-Antwort. contredit; réfutation.
*Przecka. } eine Schnalle. boucle. § spień
Przęcka. } w przęcce; para przęcek.
po przęcce; po przęckę. in seinen Grentzen; in gehörigen Schrancken; mäßig. dans les bornes; en se bornant; moderément, avec retenuë. § tey wolnośći po przęcce zażywać nie umieią; po przęcce piy.
Przecwiczam kogo w czym, *v. m. F. przecwiczę.* einen üben. éxercer, former, dresser qu.
przećwiczyć się (śiebie) w czym. sich üben. s'éxercer, s'apliquer à.
Przecwiczenie. Unterricht, Zucht. instruction, discipline.
przecwiczenie się w czym. Uebung. éxercice, *m.* pratique.
Przecwiczony w czym. geübt. éxercé, rompu à un métier.
*Przecz, *adv.* czemu. warum. pourquoi.
Przeczę, *czy*, *czył*, przećiwną stronę trzymam. streiten, widerstreiten, widersprechen, das Gegentheil behaupten. contredire qu. ch. s'oposer; étre contraire à qu. ch.
przeczący. widerstreitend, widersprechend. contradictoire. § wiele iest powieśći z sobą przeczących.
Przeczenie. Widerrede, Widerspruch. contredit, contradiction, oposition.
Przeczekać śię, *F. przeczekam śię.* harren, lange warten. atendre long tems. § przeczekasz śię nim długu swego doztaniesz.
Przeczerpać co, *F. przeczerpam.* erschöpfen. épuiser.
Przeczerpanie. Erschöpfung. épuisement.
Przeczerpany. erschöpft. épuisé.
Przeczęstować, *F. przeczęstuię.* verschmausen mit Bekannten. dépenser en traitant ses amis. § przeczęstował substancyą swoię.
Przecznica; droga, ścieżka, albo ulica poprzeczna. Queer-Weg, Queer-Strasse, Quer-Fußsteig. traverse; chemin, ruë ou sentier qui traverse.
przecznica, miedza poprzeczna. Quer-Rain zwischen den Aeckern. traverse, mitoïerie qui traverse les champs.
Przecznokąt. } Math. die Zwerch-
Przecznokątna linia. } oder Diagonal-Linie. *Matém.* la diagonale.
Przecznokatnie, *adv.* Mathem. zwerch-durch. *Matém.* diagonalement.
Przecznokątny. Mathem. Zwerch-, Diagonal-. *Matém.* diagonale.
Przecznomiar. Mathem. Durchmesser. *Matém.* un diamètre.
Przeczny, sprzeczny. 1) widerstrebend, zänckisch. 2) streitig, das im Recht lieget. 3) quer-. 1) contentieux, litigieux, contredisant, querelleux, contrariant. 2) qui est disputé, contesté, qui est en litige; sur quoi l'on est en procès, en diferend. 3) qui est de travers; de traverse. § 1) tak przecznego nie widźiałem człowieka. 2) maiętność przeczna. 3) przeczną iść drogą.
Przeczuwam, *v. m. F. przeczuię.* 1) zuvor sehen; zum voraus sehen. 2) muthmassen, mercken, riechen, gewahr werden. 1) pressentir, prévoir. 2) haleiner, flairer qu. ch; avoir le vent de. § 1) przeczuwałem to nieszczęśćie; przeczuł te przyszłe rzeczy. 2) młokosz przeczuwszy o pieniądzach; przeczuł o zdradach iego.
iakieś nieszczęśćie przeczuwam. es ahnet mir ein Unglück. j'ai je ne sais quel préssentiment.
przeczuwaiący. dem etwas ahnet. qui a des pressentimens de ce qui lui doit arriver.
Przeczuwanie. Vorempfindung. pressentiment.
Przeczyszczam, *v. m. F. przeczyszczę.* reinigen. nettéïer, purifier.
Przeczyszczenie. Reinigung. nettéiement, purification.
przeczyszczenie białogłowskie. monatliche Reinigung. les ordinaires, *m.* les règles des femmes.
Przeczyszczony. gereiniget. nettéïé, purifié.
Przeczytanie. Durchlesung. l'action de lire, de finir une lecture.
Przeczytany. durchgelesen. lû entiérement.
Przeczytuię co, *v. m. F. przeczytam.* durchlesen. lire entiérement, lire d'un bout à l'autre.
Przed, *pr. Inf.* 1) vor, vor einem Ort; auf die Frage wohin folget wie im teutschen der *Accusativus.* 2) vor, vor einer Zeit. 3) vor, wegen. 4) vor, bey, in Gegenwart. 1) devant, par devant un lieu; *le sens d'un mouvement d'un lieu*

lieu à un autre éxige l'acuſatif après cette prépoſition. 2) avant, avant un tems. 3) à cauſe, de la part de, par peur pour. 4) devant; devant les yeux de, en préſence de. § 1) ſtoi przed domem, przed ratuſzem; poydź przed dom, przed ratuſz; ſtąp przed ſtoł i posługuy; przed oczyma mi to ſtoi; przed oczy mu to przełożył; idźie przed krola, idźie przed krolem. 2) przed rokiem, przed czáſy, laty; przed śmierćią rozkazał; przed założeniem miaſta tego; przed nabożeńſtwem, przed obiadem to było; przed czaſem co brać, czynić 3) przed Panem moim tego uczynić nic mogę; przed nim piſać nie mogę; nie wiem gdźie śię przed nim podźieć. 4) przed krolem śię ſkarzyć; przed Senatem mowić utyſkować; ſtanąć przed ſądem.

* * *

ſtatt przed wird vor etlichen *Conſonanten*, um ſolche zu mildern, przede geſetzet. *pour adoucir le ſon de deux ou de trois conſonnes on met devant eux* przede *au lieu de* przed. § ſtoi przede mną.

nie mam przed nim pokoiu. ich habe vor ihm keine Ruhe. il ne me laiſſe pas en repos; je ne ſai ou me mettre à couvert de lui.

przed trzema dniami. vor drey Tagen; es ſind drey Tage. avant trois jours; il y a trois jours.

ſkryć śię przed kim. ſich vor einem verſtecken. ſe cacher devant qu.

iść przed zamkiem. vor dem Schloß gehen. ſe promener, marcher devant le chateau.

iść przed zamek. vor das Schloß gehen. aller devant le chateau.

idźie przed Panem. er gehet vor dem Herrn. il précede le maitre.

idźie przed (do) Pana. er gehet vor den, zu dem Herrn. il va à ſon maitre.

przed śię, przed ſobą. vor ſich. devant ſoi. § przed śię i w tył dobrze z piſtoletu ſtrzela.

* na Przedacz, *adv.* do przedania. zum Verkauf. à vendre.

Przedaię ⎫ co, *v. m. F. przedam.* ver-
Przedawam ⎭ kaufen. vendre. § przeday ten zegarek.

przedawać urzędownie. gerichtliches ausrufen; ſubhaſtiren. ſubhaſter.

przedać rzecz kupioną nazad. eine gekaufte Sache wieder verkaufen. revendre une choſe achetée.

drogo przedawać. theuer verkaufen. ſurvendre.

Przedanie. Verkauf, Verkaufung. vente, débit.

przedanie warowne, urzędowne. gerichtliche Subhaſtation. ſubhaſtation.

do przedania. zum Verkauf. à vendre. § dom do przedania.

Przedarować, *F. przedaruię.* beſtechen, gewinnen mit Geld. corrompre, gagner qu. par préſens. § przedarował ſędźiego.

Przedarowanie. das Beſtechen. corruption; l'action d'obliger qu. à force d'argent.

Przedarowany. beſtochen mit Geld. corrompu, gagné.

* Przedarownik, zakupnik. Beſtecher. celui qui gagne, qui corrompt.

Przedarzny, *vid.* Przedayny.

Przedawacz. ⎫ Verkäufer. vendeur.
Przedawca. ⎭

Przedawanie. das Verkaufen. l'action de vendre.

Przeday, *obſ. f. g. przedai.* ⎫ der Verkauf.
Przeday, *obſ. m. g. przedaiu.* ⎬ vente. §
Przedaż, *f. g. przedaży.* ⎭ cnota złych iuryſtow ieſt na przedaży.

przedaż publiczna. Ausruf, Auction. encan.

Przedaynie, przedaynym ſpoſobem, *adv.* verkaufsweiſe. d'une maniére vénale; vénalement.

Przedayność. Verkäuflichkeit. vénalité.

Przedayny. 1) käuflich, feil, verkäuflich. 2) erkäuflich, der ſich beſtechen läßt. 1) vendable, vénal qui ſe peut vendre; de vente. 2) vénal, qui ſe laiſſe corrompre à force d'argent. § 1) przedaynym prawem czego doſtać. 2) przedayna ſprawiedliwość, wiara i cnota.

* Przedbaba, prababa. Elter-Mutter. bisaïeule.

Przedbramny. vorſtädtiſch; vor dem Thor gelegen, in der Vorſtadt wohnhaft. qui eſt hors des portes d'une ville, qui demeure aux faux-bourgs.

Przędca, *vid.* Prządca.

Przeddaſzek. Wetter-Dach, Vordach. abavent; petit avant-toit.

Przędę, *przędźie, prządł, prząść, przęść.* 1) ſpinnen. 2) im Schilde führen. 1) filer. 2) *fig.* machiner, braſſer. § 1) ſprzęść kądźiel. 2) cośiś na niego przędźie.

Przedeń, przed niego, *conf.* On 3). vor ihm. devant lui.

Przededniem, *adv.* vor dem Anbruch des Tages. de grand matin; avant l'aube du jour.

Przededniowy. vor Tages-Anbruch geſchehen. arrivé vers la pointe du jour.

Przedgra-

Przedgraniczny. vor der Grentze liegend. limitrophe, frontiére, qui est devant les limites d'un païs.
Przędka, *vid.* Prządka.
Przedłużam co, czego, *v. m. F. przedłużę.* 1) verlängern. 2) verlängern, prolongiren. 3) lang aussprechen. 1) alonger, faire plus long. 2) prolonger, proroger, diférer. 3) trainer les silabes. § 1) przedłuż szeregu. 2) niech mu Bog wieku przedłuży; radę na dwie niedźiele przedłużono. 3) przedłużyć sylabę w wymowie.
Przedłużanie. 1) das Verlängern. 2) das Verschieben. 3) das Schleppen der Sylben in der Aussprache. 1) l'action de prolonger. 2) l'action de proroger. 3) l'action de prononcer une sillabe longue.
Przedłużenie. 1) Verlängerung. 2) Verlängerung, Verschub. 3) Accent, die Aussprache einer langen Sylbe. 1) alongement. 2) prorogation, prolongation. 3) l'accent sur une silabe; une longue prononciation d'une silabe.
Przedłużnie, *adv.* przedłużaiąc, z przewłoką mowiąc. mit lang ausgesprochenen Worten, mit langen Sylben. en traînant les silabes, en prononçant les silabes longues. § przedłużnie słowa wymawia.
Przedłużony. 1) verlängert. 2) verlängert, verschoben. 3) lang ausgesprochen. 1) alongé. 2) qui est prorogé, prolongé. 3) long comme une silabe. § 1) zagon na trzy łokćie przedłużony. 2) tyśiącami ći lat przedłużonych życzę. 3) przedłużonemi mowi sylabami.
Przedmieśćie. Vorstadt. faux-bourg.
Przedmieszczanin. Vorstädter. habitant de faux-bourg; un faux-bourgeois.
Przedmieyski. vorstädtisch. de fauxbourg; qui est aux faux-bourgs d'une ville.
Przedmowa, przemowa. 1) Vorrede in einem Buch. 2) Anrede. 3) Eingang in eine Rede. 1) préface, avant-propos. 2) propos, petit discours, compliment; courte harangue. 3) prélude, *m.* exorde, *m.* commencement d'un discours. § 1) przedmowa do czytelnika. 2) przedmowa przy witaniu krola Jego Mośći; przedmowę mam, czynię do kogo.
Przedmur, przedmurze. 1) Vormauer, gemauertes Werck vor der Stadt-Mauer. 2) fig. Schlüssel, Vormauer eines Landes. 1) avant-mur, un ouvrage de mur devant les murailles d'une ville. 2) *fig.* boulevard, rempart; une clé d'un païs. § 1) iuż nieprzyiaćiel przedmurze opanował. 2) Kamieniec ow potężny przedmur Chrześćiaństwa.
Predmurek, *g. przedmurka*, przedmurze, murek mały przed większym. kleine Vormauer. petit avant-mur.
Przedmurny, Przedmurowy. zur Vormauer gehörig. d'avant-mur.
Przedmurze, *vid.* Przedmur, Przedmurek.
Przednarożnik, *g. a.* } Kriegsb. halber Przednarożny szańc. } Mond. *Fortif.* demi-lune.
przednarożny. vor den Bollwercken gelegen. qui est devant les bastions, qui est hors de la fortification.
Przedni. Kern-, Haupt-; der schönste, der erste, der beste in seiner Art. 2) vornehm. 1) principal, le prémier, excélent; capital; qui est de la prémiére sorte. 2) grand, considérable, remarquable, illustre. § 1) przednia to księga w tey materyi; przedni to moy przyiaćiel; przednia to rzecz; przednie wino. 2) przedni to urzędnicy.
przednieyszy, nayprzednieyszy. vornehmer, der erstere, der vornehmste. le plus excélent; de la prémiére volée, de la prémiére qualité. § co przednieyśi mieszczanie, co przednieysza szlachta; winko to co przednieysze.
przedni, przednieyśi, nayprzednieyśi Panowie. die vornehmsten Herrn. les notables, les principaux.
Przednie, *adv.* vornehmlich. principalement.
Przedobiedni. vormittägig, was vor der Mittagsmahlzeit geschiehet oder genossen wird. qui s'est fait, qui est mangé avant le diner. § przedobiedni trunek, konfekt.
Przednowek, *g. u.* das Nichtscheinen des Mondes. le défaut de la lune.
Przedobożie. die Aussenwercke eines befestigten Lagers. les dehors d'un camp fortifié.
Przedpiekło. die Vorhölle. le faux-bourg, l'entrée de l'enfer. § nad przedpiekłem nie czas chćieć o sobie radźić.
Przedpiorśiek, *g. przedpiorśka.* Kriegsb. die Brustwehr. *Fortif.* le parapet.
Przedpokoie. Vorzimmer. antichambre.
Przedpołudnie. der Vormittag. l'avant-midi.
Przedpołudniowy. vormittägig. de devant-midi; fait avant-midi.
Przedpropornik. der in der Schlacht der Fahne vorgehet. oficier, qui marche en bataille devant le porte-drapeau.
Przedrapać, *F. przedrapam.* } durchkra-
Przedrapnąć co, *F. przedrapnę.* } tzen. percer en égratignant.
Przedrażam, *v. m. F. przedrożę.* über-
theuern,

theuern, theuer verkaufen. survendre, vendre trop cher.
*Przedrażniać. necken. harceler, agacer, picoter qu.
Przedrożenie. Uebertheurung. survente, vente fort chère.
Przedrukować co, F. przedrukuię. umdrucken, wieder auflegen. reimprimer, faire une nouvelle impression, une nouvelle édition.
Przedrwiwam kogo, z kogo. einen durchziehen, vexiren. se moquer de.
przedrwiwać z siebie. einander vexiren. s'entremoquer, se moquer l'un l'autre. § często z siebie sami przedrwiwali.
Przedrwiwanie. Vexirerey. moquerie, gausserie.
Przedrzemać, Przedrzymać, Przedrzymać się, F. przedrzymam. durchschlummern. sommeiller, roupiller. § całą noc przedrzymali.
Przedrzeźniacz. Nachäffer, Nachspotter. moqueur, rieur.
Przedrzeźniam z kogo, podrzeźniam kogo. nachspotten, spöttern. se moquer de.
Przedściennу. vor einer Wand gelegen. qui est devant une muraille ou devant une paroi.
przedścienny zaszańc. Kriegsb. ein Ravelin. *Fortif.* un ravelin.
Przedsię, przecię, *adv.* doch. pourtant.
Przed się wziąć, *conf.* Biorę — *wziąć co przed się.* sich vorsetzen, sich vornehmen. se resoudre; avoir dessein.
Przedsięwzięcie. Vorsatz, Entschluß. propos, résolution, dessein.
Przedsięwzięty. vorgenommen, vorgesetzt. résolu, proposé.
Przedsionek, *g. przedsionka.* Vorhaus, Vorhof, Vorsaal. vestibule, *m.* petite sale devant un apartement.
Przedsobek, *g. przesobka.* Vordertheil eines Kleides. le devant d'un habit.
Przedsobny. forder, das vorwärts ist. antérieur, qui est du devant. § rana przedsobna; przedsobna część ciała.
Przedtem, przedtym, *adv.* 1) vorhero. 2) ehedessen. 1) auparavant. 2) autre fois. § 1) przedtym nigdy go nie widziałem. 2) przedtym to tak było.
Przedwałek, *g. przedwałka.* Kriegsb. ein Aussenwerck. *Fortif.* un dehors d'une fortification.
Przedwalny. vor dem Wall gelegen. qui est avant les remparts. § przedwalne okopy.
**Przedwieczny. ewig, was vor allen Zeiten gewesen ist. éternel, qui étoit avant tous les siécles.
Przedworze. Vorhof. avant-court.
Przedwodnik. Vorgänger, Vorläufer. avant-coureur.
Przedymam, *v. m. F. przedmę.* 1) durchblasen. 2) wehen als der Wind. 3) absetzen, Athem holen, sich verblasen beym Trincken. 1) soufler par, faire passer le vent par. 2) venter, faire vent. 3) prendre haleine, respirer en buvant. § 1) przedmiy tę rurkę. 2) wiatr przedyma. 3) przedyma piiąc.
Przedysputować kogo, *F. przedysputuię.* überdisputiren. vaincre qu. en disputant; avoir le dessus sur qu. dans une dispute.
Przędza, Przędziwo. 1) Gespinnst, Garn. 2) Lebens-Faden. 1) filure, fil, ce qui est filé. 2) la trame, le fil de nos jours. § 1) przędza lniana, konopiana. **2) Parka nieużyta iego iuż przedze dowiia.
przędza wełniana; przędziwo wełniane. wollen Garn. filet, laine filée.
przędza, nawicie, vid. Osnowa.
Przedział, przedzielenie. 1) Durchtheilung, Scheidung. 2) Scheide-Wand, Zwischen-Wand 3) Zwischen-Linie, Zwischen-Strich. 4) Meßk. der Durchmesser. 1) séparation, entredeux, ce qui sépare une chose d'une autre. 2) paroi mitoïenne; mur mitoïen. 3) tiret; petite barre entre deux mots. 4) *Géom.* un diamétre.
przedziały w pisaniu. Abtheilungs-Zeichen im Schreiben, als die Commata, Puncta. la ponctuation; les virgules & les points dont on se sert en écrivant.
przedział na głowie miedzy włosami. Haar-Scheitel. raïe, séparation qu'on fait des cheveux sur la tête.
*Przedziałać co, przerabiać. umarbeiten. refaire; faire qu. ch. une seconde fois.
Przedzielacz, przedzielca. Unterscheider, Abtheiler. diviseur, celui qui sépare.
Przedzielam co, *v. m. F. przedzielę.* durchtheilen, absondern. séparer, diviser.
Przedzielenie. Durchtheilung. séparation, action de faire une séparation.
Przedzielnica. 1) eine Haar-Nadel der Weiber. 2) Faden, womit der Weber etwas abtheilet. 1) poinçon, aiguille de tête dont les femmes arrangent les cheveux. 2) entrefil, fil de diverse couleur dont le tisserant fait quelque séparation.
Przedzielony. durchgetheilet. séparé.
Przędzienie, przędzenie. das Spinnen. le filage, l'action de filer.
Przedzieram co, *F. przedrę.* durchreissen. rompre, déchirer entiérement.
przedzieram oczy. die Augen reiben nach dem

dem Schlaf. froter les yeux après le fommeil.
przedrzeć się. 1) sich durchreissen. 2) durchdringen, durchgehen. 3) durchbrechen, sich durchhauen. 1) se déchirer, s'user. 2) s'enfoncer, pénétrer, percer. 3) se faire place l'épée à la main, rompre les enemis. § 1) kosżula się przedarła. 2) bułat marsowy przedrze się przez pancerze do ciała. 3) przez nieprzyiacielskie się przedarł szyki.
Przedziergnąć co w co, *F. przedziergnę.* eine Sache in eine andre verwandeln. convertir qu. ch. en une autre; métamorphoser, transformer.
przedziergnąć się. sich verwandeln. se transmuër, se changer, se métamorphoser.
Przedziergnienie, przedzierzgnienie. die Verwandlung. métamorphose.
Przedziergniony, przedzierzgniony. verwandelt. métamorphosé.
Przędziono, prządziono. ein Strähn oder 40 Gebinde Garn. torse, liûre de quarante entraves ou écheveaux. § w przędzionie bywa 40. pasm.
Przędziony. gesponnen. filé.
Przędziwo. der Faden im Zeuge, die Art des Gespinnstes. la filure; qualité d'une chose filée. § sukno, płotno dobrego przędziwa.
przędziwo, przędza. Garn. fil, chose filée.
Przedziurawić, *F. przedziurawię.* durchlöchern. troüer, percer.
Przedziurawienie. Durchlöcherung. l'action de troüer.
Przedziurawiony. durchlöchert. troué.
Przeformować co, *F. przeformuię*, przekształtować co. umformen, eine andre Gestalt geben. transformer.
Przeformowanie. Umformung. transformation.
Przeformowany. umgeformet. transformé.
Przefrymarczenie. Vertauschung. change, *m.* échange, *m.* troc.
przefrymarczenie więźniow. Auswechselung der Kriegs-Gefangenen. l'échange des prisonniers.
Przefrymarczony. ausgewechselt, vertauscht. échangé, troqué.
Przefrymarczyć co, *F. przefrymarczę.* vertauschen, auswechseln. échanger, troquer, changer, harder.
Przegadać kogo, *F. przegadam, vid.* Przedysputować.
Przegadywacz. Unterreder. entre-parleur, discoureur.
Przegadywam się z kim o czym. sich mit einem von etwas unterreden. s'entreparler, discourir avec qu. de.
Przegadywanie się z kim. Unterredung. pourparler; entretient, discours qu'on a avec qu.
Przeganiam, *F. przegonię, przepędzę.* 1) durch etwas jagen. 2) übertreiben ein Vieh. 1) chasser par quelque lieu. 2) surmener, pousser trop, outrer une bête. § 1) przegnaliśmy nieprzyiaciela przez las, konie przez rzekę. 2) przegnał konia.
Przegara, przegorywa co, *v. imp. F. przegorzeie.* durchbrennen, vom Feuer durchgedrungen werden. brûler jusqu'au fond, au travers de qu. ch; être pénétré du feu. § przegorzało na drugą stronę.
Przegarzam kogo czym. einem die Ohren voll schreyen, beständig vorrücken. outrager, insulter qu; rompre les oreilles à qu; reprocher à qu. avec importunité.
Przegarzanie. beständige Vorrückung. outrage, *m.* insulte, *m.*
Przegibam co. umbiegen. recourber; plier d'un autre côté.
Przegięcie. Przegięcina. Przeginanie. } 1) Beugung, Biegung. 2) Bug, Fuge, Gelencke eines Gliedes. 1) courbûre, courbement, fléchissement. 2) le pli, le lieu dans une jointure d'un membre qui se plie. § 1) wyprostować przegięcie z czego. 2) słoń nie ma przegięcia w nogach.
Przegięty. umgebogen. replié, recourbé.
Przeginia herb, *vid.* Przegonia.
Przeginam co, *v. m. F. przegnę.* beugen, umbeugen. recourber, plier.
przeginać się. sich beugen. se recourber, se plier.
gąsienica przeginaiąc się leżie. die Raupe kriechet indem sie sich hin und her bieget. la chenille rampe en serpentant, en se pliant de tous les côtez.
Przeglądacz, *vid.* Przeględacz.
Przeglądam, *v. m. F. przeyrzę.* 1) durch etwas sehen; durchsehen. 2) übersehen, mit dem Gesicht bis ans Ende sehen. 3) durchsehen, revidiren, ob alles richtig ist. 4) einsehen. 5) übersehen, die Fehler bessern. 6) übersehen, verzeihen; durch die Finger sehen. 7) vorher sehen, zum voraus sehen. 8) Theol. vorher bestimmen, prädestiniren. 9) nach der Blindheit das Gesicht wieder bekommen; sehend werden. 1) voir par; voir à travers qu. ch. 2) voir à perte de vuë, voir qu. ch. d'un bout à l'autre. 3) revoir, visiter si tout est en ordre. 4) pénétrer, concevoir, aprofondir qu; percer dans; regarder une afaire dans le fond. 5) revoir, corriger, retoucher. 6) conniver à; user de connivence

pour;

pour; fermer les yeux aux actions de; être indulgent à; avoir de la complaisance pour; pardonner. 7) prévoir les choses à venir, les connoître avant qu'elles arrivent; voir auparavant. 8) *Théol.* prédestiner, ordonner auparavant. 9) recouvrer la vuë après un aveuglement. § 1) przeyrzyy przez tę dziurkę. 2) tego lasu, tego pola nie przeyrzysz, takiey iest długości. 3) przeyrzę bieliznę, ieźli czego nie dostaie. 4) rzetelnie i wskroś rzeczy przegląda; przeyrzałem myśl, serce iego. 5) przeyrzałem list twoy i błędy poprawiłem. 6) przegląda wady, występki iego. 7) przeyrzał te przypadki. 8) przegląda Bog ludźie dobre, złe; Bog to przeyrzał, postanowił i przed wieki ułożył. 9) iuż szczenięta przeyrzały; przeyrzał ślepy.

przeyrzeć. es ist durchzusehen; man kan durchsehen. on peut entrevoir au travers de cela. § przeyrzeć dach, kamień, śkło; przeyrzeć żołnierzow na szańcu stoiących.

przeyrzę to pismo ieszcze raz. ich werde diese Schrifft noch einmahl übersehen. j'y donnerai encore une touche; je retâterai cet écrit.

przeglądać śię. 1) sich spiegeln. 2) einen einsehen; erkennen. 3) sich umsehen in einem Buch. 1) se mirer, se regarder dans le miroir. 2) étudier, sonder, aprofondir qu. 3) être versé, fouiller dans un livre, le lire, le feuilleter. § 1) przeglądać śię w zwierćiedle; przeyrzysz śię w tey miśie. 2) dobrzem śię w nim przeyrzał. 3) przeyrzał śię w Piśmie Swiętym, w tym autorze, w konstytucyach, w tey nauce.

Przeglądanie, przeyrzenie. 1) das Durchsehen durch etwas. 2) das Zuvorsehen, Fürsorge. 3) das Durchsehen, Durchzehlen; Untersuchung ob alles richtig ist. 4) Uebersehung einer Schrifft die Fehler zu verbessern. 5) Nachsicht; Ertragung eines Fehlers. 1) l'action de voir au travers de qu. ch. 2) prévision, l'action de prévoir les choses. 3) inspection examen, visite; l'action ou le soin de visiter, de compter, de revoir. 4) revision; la peine qu'on prend de retoucher quelque ouvrage. 5) connivence, complaisance pour.

Przegłaszam, *v. m. F. przegłoszę.* überstimmen, überschallen, stärcker schallen. retentir plus; faire un plus grand retentissement.

Przeględacz. Durchsucher, Visitator. visiteur, celui qui visite.

przeględacz świata. der die Welt gesehen hat. voïageur, celui qui a vû le monde.

Przegłownik. Bauk. Werckstück das von beyden Seiten der Mauer zu sehen ist. *Archit.* pierre. parpaigne; pierre de taille qui fait deux paremens, l'un en dedans, l'autre en dehors d'un mur.

Przegłuszam kogo, *v. m. F. przegłuszę.* einen überschreyen, eine stärckere Stimme haben. crier plus haut qu'un autre; avoir une voix plus perçante.

Przegniewać kogo, *F. przegniewam.* einen erzürnen; böse, zornig machen. irriter; mettre en colère.

Przegniły. eig. u. fig. durchgefault. *prop. & fig.* pourri au travers; pénétré de la pourriture. § przegniły w grzechach.

Przegnić, *F. przegniię.* durchfaulen. pourrir au travers.

Przegon. 1) Weg, Durchgang durch des Nachbars Grund und Boden. 2) Zug im Ackern. 1) chemin par le fond voisin; droit de passage. 2) l'action de faire un sillon sur la terre.

Przegonia, Przeginia herb. Wappenk. ein Schwerdt zwischen zwey stehenden halben Monden, auf der Krone stehet ein Drache, aus dessen Rachen Flammen und eben diese Figur erscheinen. *Blas.* une croix entre deux croissans retournez; le dragon qui est sur la couronne vomit des flammes dans lesquelles paroit la même figure.

Przegorśniały. } ranzig. rance.
Przegorzkniały. }

Przegorzały. durchgebrannt. pénetré d'une brûlure; brûlé au travers.

przegorzały na poły. halb durchgebrannt. demi-brulé.

Przegorzec, *vid.* Przegara.

Przegradzam co, *v. m. F. przegrodzę.* verschlagen; ein Fach, eine Zwischen-Wand zwischen etwas machen. séparer en deux; faire une cloison, une séparation de quoi que ce soit. § przegrodźić podłasze śćianą, dźielnice linią.

Przegraię, } *v. m. F. przegram.* 1) verlieren, verspielen im Spiel,
Przegrawam, } eine Wette, eine Schlacht, einen Proceß. 2) ein Vorspiel auf einem musicalischen Instrumente machen; präludiren. 1) perdre au jeu; perdre un jeu, une gageure, une bataille, un procès. 2) préluder, faire un prélude sur quelque instrument de musique. § 1) przegrał talar, zakład; przegramy bitwę, sprawę, proces. 2) przegrawa sobie.

Przegranie. das verlieren eines Spiels, einer Schlacht, eines Processes. l'action

de

de perdre au jeu; la perte d'une gageure, d'une bataille, d'un procès.

Przegrany. verlohren. verspielt. perdu.

przegrana; przegrana gra, bitwa, proces. verspieltes Spiel, verlohrne Schlacht, verlohrner Proceß. jeu perdu, bataille perduë, procès perdu. § po przegraney często wygrana chodzi, *prov.*

Przegrawam, *vid.* Przegraię.

Przegrawek, *g. przegrawka.* Music: Vorspiel, Präambel. *Music.* prelude, *m.* avant-jeu, essai que fait le musicien.

Przegrażam komu; przegrażam się na kogo. drohen. menacer.

Przegrażanie się, groźba. Drohung. menace, l'action d'user de menaces.

Przegroda. 1) Verschlag, Zwischen-Wand, Unterscheid. 2) Pferde-Stand. 1) cloison, *f.* séparation, retranchement qui se fait pour séparer une chose en deux. 2) barre, perche qu'on atache entre deux chevaux dans écurie. § 1) przegroda w izbie; przegrody w szpichlerzu.

przegroda poprzeczna. Anat. Zwerch-Fell. *Anat.* le diaphragme.

Przegrodka. 1) kleines Fach, kleine Zwischen-Wand. 2) Sattel als in der Welschen-Nuß. 1) compartiment, petit quarré, passet, raïon, chambre, celule, petite séparation dans un cabinet, dans une boëtte & autres semblables endroits. 2) zest, l'entre-deux; grosse peau qui sépare le noix en deux. § 1) przegrodki w puzdrach, w szkatułach. 2) przegrodka w orzechu włoskim, w granatowym iabłku.

przegrodki albo komorki przegrodzone w szafach księżnych. Bücher-Fächer. des tablettes pour mettre des livres.

przegrodki do liter drukarskich. in der Druckerey der Schrifft-Kasten, die Fächer in selbigem la casse, les cassetins dans la casse, d'où l'imprimeur assemble les lettres.

Przegrodzenie, przegradzanie. Unterscheidung, Absonderung von etwas. l'action de séparer par une cloison ou par une autre séparation.

przegrodzenie, vid. Przegroda.

Przegrodzony. mit Fächern versehen pourvû de cellules; separé d'une cloison, d'un quarré.

Przegrożka, groźba. Drohung. menace.

Przegryzam co, *F. przegryznę, przegryzę.* durchnagen, durchbeissen. percer à force de ronger.

Przegryzły. durchgebissen, durchgenaget. rongé, mordu de part & d'autre.

Przegrzmieć, *F. przegrzmi.* eig. u. fig. sich abdonnern, durchdonnern. *prop. & fig.* tonner assez; tonner tout l'espace d'un tems.

przegrzmiała noc z tego hałasu. der Lerm daurete die gantze Nacht durch. ce vacarme duroit toute la nuit, ne cessa qu'avec la nuit, il dura autant que la nuit.

Przegub. 1) Wieder- oder Hinter-Bengel, Hinter-Bug an den Hinter-Beinen der Thiere. 2) Büge, Bug. Gelencke eines Gliedes. 3) ein Keil im Kleide, im Hemde. 1) jarret; pli du jarret de derriére aux animaux. 2) joint, jointure, lieu où un membre se plie 3) coin; chanteau au bas de l'habit ou de la chemise. § 1) przeguby w poślednich nogach zwierząt, u ptaszych nog. 2) przeguby w kolaniech, w łokciach, w palcach. 3) przegub albo klin w sukni.

przegub u ręki. das Faust-Gelencke. poignet.

przeguby w zbroi. die Gelencke am Harnisch. écailles, *f. plur.*

koń przeguby złe, chore maiący. Pferd das die Durchfäule oder einen Geschwulst in den Fesseln hat. cheval qui a des tumeurs aux jambes qu'on apelle javarts ou éparvins.

Przehultać co, *F. przehultaię.* verprassen. flûter son bien; dépenser son bien en débauches.

Przeiadam co, *v. m. F. przeiem.* verfressen. manger son bien, goinfrer. § przeiadł maiętność, pieniądze na konfektach, na łakociach.

przeiadło się. es ist verfressen. on l'a mangé & goinfré.

Przeiaśnieć się, *F. przeiaśnieie.* sich aufklären, sich aufheitern. s'éclaircir, devenir serein; se faire claire. § przeiaśniało się niebo.

Przeiaszczka. } Spatzier-Fahrt, Spatzier-
Przeiażdżka. } Ritt. un promenade en chariot ou à cheval.

Przeiazd. 1) Durchfahrt, Durchfuhr. 2) das Durchfahren, die Durchreise. 3) Uberfurt, Furth. 1) un passage pour aller d'un lieu à un autre. 2) le passage, l'action de passer par quelque lieu. 3) trajet. § 1) las ten tylko dwa ma przeiazdy. 2) przeiazd komu dać, pozwolić, czynić; byłem u niego na przeiezdzie moim przez to miasto.

przeiazd maiący; przebyty. das eine Durchfahrt hat. qui a un passage, par où l'on peut passer.

Przeięcie. 1) das Auffangen. 2) Vorerkenntniß, das Zuvorsehen. 3) Benehmung

mung der Einwürfe; die Voreinnehmung der Zuhörer eine Rhetorische Figur. 1) interception, surprise. 2) connoissance anticipée; notion de ce qui peut arriver. 3) prolepse, figure de Rétorique par laquelle on prévient les dificultez que l'auditeur peut former. § 1) przeięcie listow. 2) przeięcie czego rozumem.

Przeiechać, *vid.* Przeieżdżam.

Przeiednanie, poiednanie. Versehung, Vertrag. réconciliation, retour en amitié; racommodement, rajustement.

Przeiednany. versöhnt, vertragen. reconcilié.

Przeiednywam, *v. m. F. przeiednam.* vertragen, versöhnen. réconcilier, acorder, racommoder des gens qui ont rompu. § przeiednać obrażonego.

Przeiemca. Spür-Hund, der das Wild zu erst auswittert. brachet, chien de chasse qui quête la bête le prémier. § przeiemca albo łowca opowiada zaiąca, że był tam gdźie go przeiął i zwoływa towarzystwo aby go szukały.

Przeięty, *conf.* Przeymuię. 1) aufgefangen. 2) gerührt, bewegt. 1) intercepté. 2) frapé, pénétré, transi. § 1) listy przeięte. 2) żalem serce przeięte; strachem przeięte woysko.

Przeieżdżacz. der Spatzieren reutet oder fährt. celui qui se promene à cheval.

Przeieżdżam, *v. m. F. przeiadę.* 1) durchfahren, durchreuten, durchsegeln, durchsetzen, übersetzen. 2) vorbey gehen, vorbey fahren. 3) einen überfahren, überreuten. 4) ein Pferd auf- und niederreuten. 5) den Zoll verfahren. 1) passer, traverser quelque lieu à cheval, par eau, par terre. 2) passer par devant un lieu. 3) passer avec un chariot, avec un cheval par dessus une personne. 4) promener, passager un cheval, le faire passer & repasser, le faire aler & revenir pour l'essaier. 5) passer par haut; passer la doüane sans païer. § 1) przeiechałem przez Lipsk, przez morze; przeiechać wozem, nawą. 2) przeiechał podle Lipska; przed oczyma moiemi przeiechał. 3) woz go przeiechał; wozem dźiećię przeiechano. 4) przeieżdżać konia. 5) przeiechał cło.

koń go przeiechał. das Pferd hat ihn über den Hauffen geritten. le cheval lui passa par dessus le corps.

przeieżdżaiąc. im Vorbeyfahren. en passant; chemin faisant.

przeieżdżać śię. 1) herum fahren, herum reuten. 2) herum reisen zu Wasser oder zu Lande; umher reisen. 1) aller à cheval, en chariot ou par eau à l'entour; se promener, faire des tours de promenade par eau ou par terre. 2) courir çà & là; voïager de côté & d'autre; faire plusieurs voïages par terre ou par eau.

Przeieżdżanie, przeiechanie. das Durchfahren, Durchreuten. l'action de passer par quelque lieu.

przeieżdżanie śię. das Spatzieren-Reuten oder Fahren. l'action de se promener par terre ou par eau.

Przeistoczenie czego w co, przemienienie istoty iedney rzeczy w istotę drugiey. 1) Verwandlung. 2) in der Theologie: die Transsubstantiation. 1) transmutation, transformation, metamorphose. 2) *terme de Téologie:* la transsubstantiation.

Przeistoczyć co, *F. przeistoczę.* verwandeln. changer en; transformer, transmuër, transfigurer.

przeistoczyć śię. 1) sich verwandeln. 2) in der Gottes-Lehre: sich in den Leib und das Blut Christi verwandeln. 1) se changer en. 2) *Téologie:* se transubstancier.

*Przek; w przek; poprzek, *adv.* querdurch. de travers, en travers, transversalément.

w przek z kim iść. einem zuwider seyn. tirer au court bâton avec qu; être contraire à qu.

*Przekabaćić co, *F. przekabaczę*, przewyżsyć. übertreffen. surpasser.

Przekalam co, *v m. F. przekolę.* 1) durchstechen. 2) erstechen. 1) pointer, piquer de la pointe; donner de la pointe; percer entiérement avec; percer d'outre en outre, transpercer. 2) transpercer, percer, tuër d'un coup d'épée. § 1) przekol to szydłem; przekłoł tę dźiurkę. *2) przekłoł (przebił) go szpadą.

przekala. es gehet durch, es sticht durch. la piquûre perce, passe entiérement.

Przekartować co, *F. przekartuię.* 1) durchkarten, die Karten mischen. 2) abkarten, abreden, abdreschen. 1) battre, faire, mêler les cartes. 2) concerter, machiner. § 1) przekartuy ieszcze raz karty. 2) dobrze przekartowali te zamysły, tę sprawę.

Przekąszenie. das Durchbeissen, ein Durchbiß. l'action de mordre outre en outre; morsure faite de part & d'autre.

*Przekaz, nakaz. Anbefehlung, Andeutung. déclaration, ordre, *m.* commendement.

Przekazca, gwałtownik. gewaltsamer Schänder, Stöhrer. infracteur, violateur.

Przekę-

Przekęsuię, *F. przekąszę.* 1) durchbeissen, in zwey beissen. 2) verbeissen, ein wenig von etwas essen. 3) im Reden anstossen, die Sylben, die Worte verbeissen. 1) mordre d'outre en outre. 2) pinocher; manger un peu de. 3) barbouiller, parler confusément; manger, ravaler les silabes, les mots. § 1) przekąsał pies nogę; przekąsić orzech, kostkę. 2) uznoiwszy się przekąś chleba przed napoiem. 3) przekęsuie słowa.

Przekęsitytel, *vulg.* mędrek, przeżak. 1) der eine grosse Einbildung von sich hat. 2) ein Halbgelehrter. 1) un homme plein de philaftie. 2) un demi-savant, qui ne sait les choses que superficiellement.

Przekęsywanie. 1) Dünckel, Eigenliebe, grosse Meynung von seiner Geschicklichkeit. 2) undeutliche Aussprache. 1) philaftie, grande opinion, haute idée qu'on a de soi même. 2) une confuse prononciation. § mądrość niech będzie bez wyniosłości i przekęsywania.

Przekinąć, *F. przekinę.* 1) ummwerfen. 2) verkehren, verderben. 3) auf eines Seite ziehen. 1) renverser. 2) corrompre, débaucher, pervertir qu. 3) entrainer, atirer qu. à son parti.

przekinąć się. 1) auf die Erde fallen. 2) übergehen, übertreten, auf die andre Seite treten. 1) tomber, se renverser. 2) 2) changer de parti, tourner casaque, passer du côté de l'autre parti. § 1) przekinął się przez moię nogę. 2) przekinął się do nieprzyiaciela.

Przekład, przekładanie, przełożenie. 1) Vorlegung. 2) Ueberſetzung. *3) Auslegung, s. Wykład. 1) l'action de mettre devant. 2) traduction, version. *3) interprétation, exposition, explication d'une chose dificile, *v.* Wykład. § 1) przekładanie potraw. 2) przekładanie z języka na język.

Przekładacz. 1) Ueberſetzer. 2) Ausleger, Erklärer. 1) traducteur. 2) expositeur, interpréte, celui qui explique qui interpréte une chose dificile à entendre.

Przekładam, *v. m. F. przełożę.* 1) in ein ander Gefäß thun, an einen andern Ort legen. 2) vorlegen bey Tisch. 3) durchlegen mit etwas, darzwischen legen. 4) verlegen an einen andern Ort. 5) überladen, zu sehr belästigen. 6) vorstellen, vorlegen, zu erwägen geben. 7) einem vorsetzen, zum Aufseher geben. 8) vorziehen. 9) übersetzen, dolmetschen. 1) transporter, mettre dans d'autres vases, dans un autre endroit. 2) servir qu. ou à qu; présenter de la viande à qu. 3) entremêler de; mettre de diverses matiéres entre les autres; entreposer qu. ch. à qu. ch. 4) transmettre, faire passer à un autre endroit; mettre en une autre place. 5) surcharger, charger trop. 6) réprésenter, remettre devant les yeux; proposer à qu. qu. ch. 7) préposer qu. à; donner à qu. l'intendance, le commendement de qu. ch. 8) préferer, estimer d'avantage. 9) traduire. § 1) przełoż to masło w inszą faskę; te wilgotne szaty na suche przełożyć trzeba mieysce. 2) przełoż sobie, gościom ryby, pieczyste. 3) poprzekładać iabłka słomą. 4) tę osadę w insza przełożyć trzeba fortecę. 5) furman przełożył konie, woz ciężarem. 6) przełożył mu tę sprawę; przełoż sobie, bratu twoiemu to przed oczy; przełożył zdanie swoie Senatowi; zdanie przekładaiące. 7) krol go nad woyskiem, nad konsyliarzami przełożył. 8) narod ten znośną służbę nad ubogą przekłada swobodę. 9) ktorą książkę z Francuskiego na Polski język przełożył.

przekładać się. 1) sich überladen. 2) sich mit Speisen überladen, sich befressen. 1) se surcharger. 2) se pifrer, se remplir, s'engorger de viande. § 1) furmam się towarami przełożył. 2) przełożył się zbytnim iedzeniem.

Przekładanie, przełożenie. 1) die Versetzung, Umlegung, Verlegung. 2) das Durchlegen, das Schichten. 3) Vorlegung, Vorstellung. 4) Einsetzung eines Vorgesetzten. 5) Ueberſetzung. 6) Auslegung, Erklärung. 7) Vorzug, Vorziehung. 8) *Gram.* eine Präposition. 1) transport, transposition; l'action de mettre d'un lieu en un autre. 2) stratification; l'action d'entreposer, d'étendre entre ou sous les choses qu'on range lit sur lit. 3) proposition qu'on fait à qu. 4) l'action de donner à qu. l'intendance ou le commendement de. 5) traduction, version. 6) explication, interprétation. 7) préference. 8) *Gramm.* préposition. § 1) przekładanie słow sens zatrudnia; przekładanie towarow w insze skrzynie. 2) przekładanie owocu liściem. 3) po przełożeniu tych punktow do rady postąpiono. 4) przełożenie kogo nad maiętnością, nad miastem. 5) przełożenie księgi na oyczysty języki. *6) przekładanie (wykład) rzeczy trudney.

dney. 7) przekładanie cnoty nad wſzyſtkie bogactwa.

Przekładany, Przełożony. 1) verſetzt, an einen andern Ort gelegt. 2) durchgelegt mit etwas; geſchichtet. 3) überſetzt, verdolmetſchet. 4) vorgelegt, vorgeſtellt. 5) vorgezogen. 1) transporté, transpoſé, mis en un autre endroit. 2) ſtratifié, entremêlé, entrepoſé de qu. ch. 3) traduit. 4) propoſé, mis devant. 5) préferé.

Przeklęcie, Przeklęctwo, przeklinanie. 1) Fluch, Verfluchung. 2) Fluch, Schwur. 1) malediction, exécration imprécation. 2) jurement. § 1) przeklęctwo na nim będzie; to przeklęctwo niezasłużone nie przyydzie na niego; przeklęctwo ſiebie ſamego. 2) takie ſkarać trzeba przeklęctwa.

zwykłe to iego przeklęctwo. das iſt ſein Leib-Fluch. c'eſt ſon juron.

Przeklętnik, Przeklęty. ein Verfluchter; verflucht. un maudit homme; maudit, exécrable, déteſtable.

Przeklinam, *v. m. F. przeklnę.* verfluchen; böſes wünſchen. maudire qu; faire, pouſſer, donner des imprécations à (contre) qu; ſouhaiter qu'il arrive du mal à qu. § przeklinał go złamaniem nogi; przeklina pamiątkę iego w ſercu ſwoim.

przeklinać ſię. ſich verfluchen; fluchen und ſchwören. jurer; faire des juremens.

Przeklinanie, *vid.* Przeklęcie.

Przekłocie, Przekłucie. 1) Durchſtechung. 2) Stich-Wunde. 1) l'action de percer avec une choſe aiguë. 2) bleſſure d'une choſe pointuë. § 1) przekłocie bębla. 2) od przekłocia umarł.

Przekłoty. durchgeſtochen. percé, lardé, transpercé.

Przekluwam co, *v. m. F. przekluię.* durchpicken mit dem Schnabel. picoter, béqueter d'outre en outre; transpercer du bec.

przekluwać ſię; przekluć ſię. ſich durchpicken, aus den Eyer-Schaalen kriechen. rompre la coque à coup de bec; percer avec le bec la coque des oeufs pour en ſortir. § iuż ſię kurczęta z iaiek przekluły.

Przeko, *adv.* vor einigen *adject* mit einer Farbe unterſchieden. diſtingué d'une couleur, *on met cet adverbe devant quelques adjectifs.*

Przekobiały. mit weiſſer Farbe unterſchieden. diſtingué du blanc.

Przekompendyować co, *F. przekompendyuię*; krotko ogarnąć. eine Schrifft ins kurtze bringen. abréger, racourcir un écrit, reſſerrer ce qui eſt difus.

Przekonanie kogo w czym. Ueberzeugung, Ueberführung. conviction.

Przekonany. überzeugt, überführt. convaincu. § przekonany ieſtem o nieuchronney potrzebie tego.

Przekonywam, *v. m. F. przekonam.* überführen, überzeugen. convaincre qu. de. § przekonałem go w tym; nie przekonaſz go takim ſpoſobem; ta uwaga muſi nas przekonać.

Przekop. Graben, Waſſer-Graben. une foſſe, un foſſé.

Przekopiować co, *F. przekopiuię.* 1) abcopiren. 2) nachthun, nachmachen. 1) copier, tirer de deſſus quelque original. 2) contrefaire, imiter.

Przekopany. durchgegraben. creuſé depuis un côté jusqu' à l'autre.

Przekopywam co, *v. m. F. przekopam.* durchgraben. fouir tout avant; bêcher par; traverſer en creuſant; fuir depuis un coté jusqu'à l'autre.

*Przekorny, nieſkromny. geil, üppig, unmäßig. laſcif, immoderé

Przekory, *plur.* Geilheit, Ueppigkeit. lacivité, diſſolution, libertinage, *m.*

Przekować, *v. m. F. przekuię.* 1) umſchmieden. 2) Geld umſchlagen, umprägen. 3) durchbrechen eine Wand. 4) fig. einen auf ſeine Seite bringen. 1) reforger, forger de nouveau; rebattre. 2) transbattre la monoie; retormer les eſpèces; donner aux vieilles eſpèces la forme d'une nouvelle monoïe. 3) percer, ouvrir un mur, y faire une ouverture. 4) atirer qu. à ſon parti. § 1) przekuymy teraz miecze na lemieſze. 2) przekowano (przekuto) talary, tynfy na ſzoſtaki. 3) przekować dziurę, ścianę, kamień. 4) przekował go na ſwoię ſtronę, na ſwoie zdanie.

Przekowanie, Przekucie. 1) Umſchmiedung. 2) Umprägung des Geldes. 1) l'action de reforger. 2) l'action de transbattre la monoïe.

Przekrawam co, *v. m. F. przekroię.* durchſchneiden. traverſer avec un coup d'un côté à l'autre; ſéparer avec un couteau en deux.

Przekowany, Przekuty. 1) umgeſchmiedet. 2) umgeprägt. 1) reforgé. 2) reformé, fabriqué de nouveau.

Przekrzcić, *vid.* Przechrzcić.

Przekręcić co, *F. przekręcę.* 1) verdrehen als einen Schlüſſel. 2) gewinnen, auf ſeine Seite ziehen. 1) forcer, fauſſer une

une

une clé. 2) gagner qu; entrainer qu. de son côté.
Przekreſkować, *F. przekreſkuię.* überſtimmen, einem mehr Stimmen geben als dem andern. donner le plus grand nombre des voix à; préferer par la pluralité des voix le competiteur d'une perſonne, une choſe à une autre. § prekreſkowano go, wota mu dane.
Przekreſzam co, *v. m. F. przekreſzę.*
Przekrześlam co, *v. m. F. przekrześlę.* durchſtreichen, ausſtreichen mit der Feder. raïer, canceler, éfacer, raturer, biſer, barrer par des traits de plume.
Przekreſzenie, przekrześlenie. Durchſtreichung des Geſchriebenen. rature, éfaçure; choſe éfacée avec la plume; radiation; cancellation.
Przekreſzony, przekrześlony. durchgeſtrichen. raïé, éfacé, cancelé.
*Przekrywam co, *F. przekryię*; kryię. verſtecken. cacher.
Przekrzta. getaufter Jude. un Juif batiſé; un proſélite de Juif.
Przekrzywiam co, *v. m. F. przekrzywię.* krümmen, umbiegen. recourber, fauſſer.
Przekſztaltować co, *F. przekſztaltuię.* umformen; verwandeln in eine andere Geſtalt. transformer, transfigurer, transmuër.
Przekſztaltowanie. Verwandlung in eine andre Geſtalt. transmutation, transformation.
Przekſztaltowany. verwandelt. transformé, transfiguré.
Przekućie, *vid.* Przekowanie.
Przekup, przekupowanie. die Höckerey, Trödlerey. regraterie, commerce de petites denrées qu'on vend pour y gagner.
Przekupień, *g. przekupnia.* Höcker. revendeur, regratier, celui qui regrate. § przekupień rybi, chlebowy.
przekupień zboża. Korn-Jude, Aufkäufer des Getreides. revendeur de blé.
przekupień ſtarych rzeczy; *wendetarz.* Trödler. fripier, qui vend & achete de vieux habits.
przekupień ſtarych książek. Bücher-Trödler. bouquineur, étaleur; regratier de livres.
Przekupka. Höckin. revendeuſe, regratiére.
Przekupuię czym. höcken, trödeln. regrater, revendre.
przekupuię kogo, v. m. F. *przekupię.* mit Geld beſtechen. corrompre, gagner qu. à force d'argent.
Przekuty, *vid.* Przekowany.
Przekwaga, *vid.* Srzodwaga.
Przekwintarz. Koſtwähler, Lecker-Maul. un friand; un homme qui aime la bonne chère, les bons morceaux.
Przekwintowanie.
Przekwinty, *plur.* 1) Lüſternheit, Weichlichkeit im Eſſen. 2) Weichlichkeit, weibiſches Weſen. 3) afectirtes, gezwungenes Weſen. 1) friandiſe, délicateſſe, amour de la bonne chère. 2) moleſſe, délicateſſe lâche & éfeminée. 3) aféterie, maniéres afetées.
Przekwintuię. 1) lüſtern; lüſtern ſeyn. 2) affectiren. 1) faire la petite bouche; aimer de bons morceaux; ne vouloir manger ni de ceci, ni de cela; étre trop délicat dans ſon manger. 2) aféter; avoir de l'aféterie.
Przeładować co, *F. przeładuię.* eig. u. fig. überladen. *prop. & fig.* ſurcharger, charger trop. § przeładować woz, konie, okręt; siła umieć nie przeładuie głowy, *prov.* przeładował żołądek, poddan.ch podatkami.
Przeładowanie. das Ueberladen. l'action de ſurcharger; la ſurcharge.
Przeładowany. überladen. ſurchargé.
Przełakoćić co, *F. przełakocę.*
Przełakotać, *F. przełakotuię.* verpraſſen, vernaſchen. gourmander ſon argent; le dépenſer en friandiſes.
Przełamuię co, *v. m. F. przełamię.* 1) durchbrechen. 2) bändigen, überwinden, überwältigen. 1) briſer, rompre en deux. 2) domter, vaincre, refréner, reprimer. § 1) przełamać laſkę. 2) przełamał upor, nieprzyiaćiela.
przełamać śię. ſich zwingen, ſich mäßigen, ſich ſelbſt überwinden. ſe poſſeder, ſe modérer; vaincre, domter ſes paſſions.
Przelanie, *vid* Przelewanie.
Przelany. 1) umgegoſſen. 2) vergoſſen. 1) transvaſé. 2) repandu, épanché.
Przelatam,
Przelatuię, *F. przeleię.* fliegen über oder durch etwas. voler par desſus; voler par delà; paſſer par deſſus ou par qu. ch. en volant. § ptak przez drzewo, przez liśćie przeleciał.
przelatuię śię, częſto latam. hin und her fliegen, flattern voleter, voltiger, voler ça & là, voler d'un côté & d'autre.
Przełażę, *F. przeleżę.* überklettern, überſteigen, durchkriechen. grimper par deſſus qu. ch. ou par un trou; traverſer, paſſer en montant; eſcalader. § przeleść płot, mur, gorę; tą dźiurą kot przelazł.
Przelękły. erſchrocken. épouvanté, éfraïé.
Przelęknąć, *F. przelęknę.* einen erſchrecken. épouvanter, étonner, éfraïer qu. § przelękł mię.
przelęknąć śię. erſchrecken. s'étonner, s'éfraïer.

Przelęknienie. ein Schrecken, Bestürtzung. éfroi, consternation.

Przelewam co, *v. m. F. przeleię.* 1) giessen in ein ander Gefäß. 2) umgiessen, umschmeltzen. 3) vergiessen. 4) zu viel giessen, übergiessen. 1) transvaser, faire couler, verser, faire passer une liqueur d'un vaisseau dans un autre. 2) refondre, fondre de nouveau. 3) verser, repandre, épancher. 4) verser par dessus; faire regorger une liqueur. § 1) przeley wino w inszy kieliszek. 2) przelano cynowe talerze. 3) przelewać (rozlewać) krew. 4) przelałem miarę.

Przelewanie, Przelanie. 1) das Umgiessen. 2) das Vergiessen, Vergiessung. 1) transfusion, l'action de verser une liqueur dans un autre vaisseau. 2) épanchement, regorgement.

Przelewek, *g. przelewku.* 1) Umguß. 2) übergelaufnes Getränck. *3) Lüsternheit, Weichlichkeit. 1) ce qu'on verse dans un autre vase. 2) liqueur qui est au delà de la mesure. *3) friandise, molesse.

widzi że nie przelewki. er siehet, daß es kein Schertz ist, daß es gefahrlich aussiehet. il voit qu'il y a du danger; il voit qu'il y fait bien chaud.

nie przelewki to. das ist keine Kleinigkeit. ce n'est pas une bagatelle.

Przeleżeć, *F. przeleżę.* 1) eine Weile liegen bleiben. 2) an einem Ort immer liegen, offt zu seyn pflegen. 1) coucher quelque tems. 2) fréquenter, hanter un lieu. § 1) całe dni przeleżał.

przeleżeć się. faullentzen im Bette liegen. faire l'acouchée; consulter le chevet; étre jour & nuit au lit.

Przełgać się, *F. przełgę się.* sich durchlügen. se délivrer, échaper d'une chose fâcheuse à force de mentir.

Przeliczyć co, *F. przeliczę.* 1) zu viel zählen. 2) zu viel anschreiben, zu viel anrechnen. 3) zählen, durchzählen. 1) comter trop. 2) mettre trop en ligne de comte. 3) comter, nombrer. § 1) przeliczyłeś kilka groszy. 2) niemasz szafarza coby nie przeliczył. 3) przelicz te pieniądze, tę trzodę.

Przełknąć, *vid.* Przełykać.

Przetknąć, *vid.* Przetykam.

Przełom, Przerwa. eine Bresche, Oeffnung in der Mauer, im Walle von Canonen-Kugeln. bréche, ouverture faite à une muraille, à un rempart par coups de canon.

Przełomikamień ziele, *vid.* Kropidło ziele.

Przełotrować co, *F. przełotruię.* lüderlich, verschwenden; verludern verprassen. flûter son bien, le dépenser en débauches.

Przełożenie, *vid.* Przekładanie.

Przełożeństwo, zwierchność. 1) die Obern. 2) die Oberaufsicht; die Obrigkeit. 1) les supérieurs. 2) supériorité, intendance; pouvoir de commander, de diriger.

Przełożony. 1) Oberer, Vorgesetzter, Vorsteher. 2) vorgesetzt, vorgezogen. 1) chef, intendant, supérieur, préposé, celui qui a la conduite, le commandement de. 2) préferé à. § 1) przełożony to moy; przełożony nad miastem, nad armatą; przełożony iestem. 2) przełożone były iego zasługi.

przełożna. eine Vorgesetzte. une supérieure.

przełożona w klasztorze. oberste Nonne in einem Kloster. Mére supérieure.

Przełożyć, *vid.* Przekładam.

Przemachlować co, *F. przemachluię.* mit Betrug vertauschen. tromper en change; troquer avec fourberie.

Przemacywam czego, *v. m. F. przemacam.* 1) zuvor berühren. 2) offt begreifen, befühlen, betasten. 1) toucher, manier auparavant. 2) tâtiner, tâtonner, tâter fréquenment.

Przemądry. superklug, überklug. trop sage.

Przemagam, *F. przemogę.* 1) vermögen; übermannen, überwältigen. 2) bewerckstelligen; zuwege bringen. 1) étre le maître; surmonter qu. en; prévaloir à; l'emporter, avoir le dessus, avoir l'avantage sur; vaincre, surpasser. 2) éfectuer, faire; mettre en éfet. § 1) zdanie iego przemogło; przemoc kogo; bitwa była rowna, że żadna strona nie przemagała; przemoż go. 2) wszystko przemogł, to przemoc nie może; wiele ich więcey przemogą.

na sobie przemagać. sich zähmen, sich überwinden. se posseder, se surmonter, se vaincre soi-même; l'emporter sur soi-même; domter ses passions; étre maître de soi-même. § wiele ten na sobie przemaga, co gniew swoy hamuie.

przemagać się. sich angreifen; seine Kräfte anstrecken. s'éforcer.

przemagaiący. der die Ober-Hand hat; herrschend. dominant, qui est supérieur. § iednę tylko miał pasyą przemagaiącą zbierania pieniędzy.

Przemaganie. Uebermacht. supériorité, avantage *m.* qu'on a sur qu.

Przemąkam, *v. m. F. przemoknę.* } 1) durchweichen,
Przemiękam, *v. m. F. przemięknę.* } durchdringen als der Regen. 2) durchweichen, durch und durch naß werden. 1) percer,

1) percer, pénétrer comme la pluie. 2) être bien trempé, baigné; tremper, se mouiller. § 1) żywe śrebro nie przemaka choć ćiekące iest. 2) wszystek przemokłem; do koszule, do szczętu przemokł od deszczu.

Przemalować co, *F. przemaluię.* nachmahlen, copieren. contrefaire, copier un tableau.

Przemalowanie. 1) das Abmahlen. 2) Copey von einem Bilde. 1) l'action de copier un tableau. 2) la copie d'un tableau.

Przemalowany. nachgemahlt, copirt, abgemahlt. contrefait, copié; tiré de dessus quelque original.

Przemarnować, *F. przemarnuię.* verthun, verschwenden, verprassen. dépenser avec excès; dissiper, consumer, prodiguer. § przemarnował czas i pieniądze.

Przemarzam, *v. m. F. przemorzę.* einen aushungern. afamer qu; faire soufrir la faim à qu. § miasto obleżone nieprzyiaćiel przemorzył.

przemorzyć śię. zu sehr hungern. mourir de faim, soufrir une faim excessive; être pressé de la faim. § kto śię przemorzył apetit traći.

Przemarznąć, *F. przemarznę.* durchfrieren, vom Frost erstarren. être saisi de froid; transir.

Przemarzły. starr, erfroren. transi; acablé, pénétré de froid.

Przemawiam, *v. m. F. przemowię.* 1) voraus reden, zuerst reden. 2) aussprechen; vorbringen, sagen ein Wort. 3) einen anreden. 4) zu reden anfangen als ein Stummer oder einer der lange geschwiegen hat. 5) abwendig machen. 6) vorsagen, vorsprechen, vorbeten. 1) parler le prémier; dire auparavant; dire par avance. 2) prononcer, dire, proférer quelque mot. 3) aborder qu; parler à qu, 4) commencer à parler, recouvrer la parole ainsi qu'un muët ou celui qui a gardé un long silence. 5) débaucher qu; détourner, dégoûter une personne de l'autre. 6) dicter haut les mots qu'on les prononce après nous. § 1) przedni Senator przemowiwszy do krola, drudzy prośby iego popierali. 2) i słowka przemowić nie mogł. *3) przemowił (mowił) do niego. 4) przemowił niemy; przemowił po milczeniu. 5) przemowić komu sługę; przemowić kogo na swoię stronę. 6) przemawiać z kim przyśięgę; przemawiał mu wszystkę mowę.

przemow z dźiećięćiem paćierz. bethe dem Kinde vor. enseignez à l'enfant à prier Dieu.

przemawiać śię z kim. sich mit einem unterreden. s'entretenir, s'entreparler avec qu; se parler les uns aux autres.

Przemędrzeć, *F. przemedrzeię.* gar zu klug thun wollen; gar zu klug werden, zu sehr klügeln. devenir trop sage, trop subtil; rafiner trop; faire le sage.

Przemiana. / Przemianki, *plur.* } Wechsel, Abwechselung, Umwechsel, abgewechselte Ordnung. alternative; ordre alternatif, succession mutuëlle. § częste szczęśćia i nieszczęśćia przemiany.

na przemiany. wechsels-weise, eins ums andre. l'un après l'autre, successivement, tour à tour, alternativement. § na przemiany co czynić.

Przemiękam, *vid.* Przemąkam.

Przemieniam co, *v. m. F. przemienię.* verwandeln. transmuër, changer en; transfigurer.

przemienić co z ręki w rękę. aus einer Hand in die andre nehmen. prendre d'une main à l'autre.

przemienić śię. sich verwandeln. se transformer, se transfigurer, se changer en.

Przemienienie. Verwandlung. transmutation; changement d'une chose en une autre. § przemienienie ołowiu w złoto.

Przemienienie Pańskie. das Fest der Verklärung Christi. la Transfiguration; la Transfiguration de Nôtre Seigneur.

Przemienny. was verwandelt werden kan. transmuable, qui peut être changé.

Przemieniony. verwandelt. transmué.

Przemieram głod, *F. przemrę*; przemarzam śię. grossen Hunger leiden; sich aushungern. être afamé; mourir de faim; soufrir une faim excessive. § kto przebiera, ten przemiera, *prov.*

przemierać czego; *długo czego nie mogę mieć do iedzenia.* nach etwas hungern, sich sehnen etwas zu essen. être afamé de; avoir un desir ardent, un apetit véhément de manger qu. ch; en manger volontiers. § gardźisz chlebem przemrzesz go nie długo.

Przemierzam co. ausmessen, eines nach dem andern durchmessen. mesurer, mesurer l'un après l'autre. § przemierz to sukno, wino; przemierzać drogę idąc, morze iadąc; przemierz te zboża.

Przemierźle, *adv.* abscheulig. hideusement, afreusement.

Przemierzłość. Häßlichkeit. laideur, *f.*

Przemierzły. garstig, heßlich. laid, hideux, afreux.

Przemieszkiwam gdźie czas ktory, *v. m. F. przemieszkam* sich an einem Ort aufhalten, einige Zeit wohnen. sejourner, demeurer quelque tems en un lieu.

Przemknięćie. Durchschiebung. l'action de faire passer, de pousser, de ficher qu. ch. par qu.

Przemknięty. durchgeschoben. passé, poussé par.

Przemiiam, *F. przeminę.* 1) vorbey gehen. 2) übergehen, auslassen. 3) vergehen, vorüber gehen, übergehen. 1) passer par delà; passer par devant; passer devant un endroit. 2) passer, omettre. 3) passer, s'écouler, s'évanoüir, disparoître. § 1) okręty port nasz przeminęły. 2) przeminąłem to piorem; przeminął dwa wiersze. 3) źima, lato przemiia; i ten dźień przeminie; źiemskie rzeczy przemiiaią, niebieskie trwaią.

przeminie i to; przeydźie i to. das wird auch vorbey gehen. cela passera aussi.

przemiiaiąc. im vorbeygehen. en passant; & comme en passant; chemin faisant.

przemiiaiący. vergänglich. périssable, fragile, transitoire; qui passe, qui est de peu de durée.

Przemiianie. das Vorbeygehen. l'action de passer devant un endroit, d'un endroit à un autre.

Przeminienie. Uebergang, Aufhörung. le tems ou passe quelque chose.

okręt czeka na przeminienie nawałnośći. das Schiff wartet, bis der Sturm aufhören, übergehen wird. le vaisseau atend jusqu'à ce que l'orage ait passé, ait cessé.

Przeminiony. vergangen. passé, qui n'est plus. § przeminiona dawno piękność cera.

Przemogę. können, vermögen, Kräfte zu etwas haben. pouvoir, savoir, étre en état de faire qu. ch. § nie przemogł to uczynić.

* * *

przemogę, ist das *Futurum* von Przemagam. *c'est le Futur de* Przemagam.

Przemoknąć, *vid.* Przemąkam.

Przemocować, *F. przemocuię.* übermannen, überwältigen. surmonter qu. en; prévaloir à: avoir le dessus, l'avantage sur; l'emporter par dessus un autre; vaincre, domter, défaire, surpasser.

Przemocowanie. Ueberwältigung, Uebermannung. l'action de l'emporter sur qu.

Przemocowany. überwältigt, übermannet. vaincu, domté.

Przemorzenie. das Hungerleiden; das Hungern, Mangel der Nahrung. l'action de soufrir la faim; la faim; manque de nourriture. § z przemorzenia żołądka ta pochodźi choroba.

Przemorzony. ausgehungert, verhungert. pressé, acablé de la faim; afamé.

Przemorzyć, *vid.* Przemarzam.

Przemowa, *vid.* Przedmowa.

Przemowić, *vid* Przemawiam.

Przemowienie do kogo. das Anreden. l'action d'aborder qu; de parler à; abord.

Przemowiony. 1) ausgesprochen. 2) beredet zu etwas; abwendig gemacht. 1) prononcé, proferé, dit. 2) débauché: détourné de qu. § 1) wiele go te przemowione kosztowały słowka. 2) sługa, przyiaćiel przemowiony.

Przemożenie. Vermögen, Kräfte. pouvoir, forces, *f. plur.* le possible. § według przemożenia mego pracować będę.

według przemożenia swego czynił. er hat gethan so viel es ihm möglich gewesen ist. il a fait selon son possible; il a fait tout ce qu'il a pû.

Przemożność. Macht, Uebermacht; Gewalt. superiorité, avantage, *m.* qu'on a sur; forces excessives.

Przemożny. hochmögend, vielvermögend. très-puissant, fort considérable, qui a un grand pouvoir.

Przemuszam co, *v. m. F. przemuszę.* zwingen, übertreiben. forcer, outrer.

Przemuszony. übertrieben. forcé, outré. § przemuszonemi pisze expresyami; styl przemuszony.

Przemycam co, *v. m. F. przemycę.* den Zoll verfahren. frauder la doüane, les droits du Roi ou de la Republique; manquer au péage; passer des marchandises en fraude; passer par haut. § przemyćić cło; kupiec co przemyćił przemyćie popada.

Przemyćie. Strafe vors Zoll-Verfahren; Verfallung der Waare. peine dont on chatie ceux qui ont passé devant la doüane sans déclarer les marchandises; confiscation des marchandises qui ne sont pas déclarées à la doüane.

Przemycenie. das Zoll-Verfahren. l'action de frauder la doüane.

Przemycony. unangesagt. passé sans étre déclaré à la doüane. § towary przemycone.

Przemytnik. Zoll-Verfahrer. celui qui a passé par haut, qui a trompé les droits de la doüane.

Przemyk morski, *vid.* Przesmyk morski.

Przemyiam, *v. m. F. przemyię.* 1) verplämpern; mit Baden und Waschen Geld verthun.

thun. 2) verplämpern, verschwenden, verthun. 1) dépenser en se baignant, en se lavant. 2) dissiper, prodiguer.

przemyło się. das Geld ist verprasset; ist fort. tout est fricassé; l'argent est dépensé.

Przemykam co, *v. m. F. przemknę.* 1) durchschieben. 2) von Jagd-Hunden: davon schleichen, auf der Fährte nicht anschlagen. 1) faire passer par; pousser par. 2) *en parlant des chiens de chasse:* suraller, passer les voïes sans crier.

Przemysł. 1) Scharfsinnigkeit; Witz, Verschlagenheit. 2) Erfindung, erfundene Sache. 1) invention, subtilité, adresse, esprit, industrie. 2) invention, ce qu'on a trouvé à force de penser. § 1) przemysł kupiecki. 2) przemysł to wygodny.

przemysł żołnierski. Krieges-List. un stratageme, ruse & finesse de guerre.

Przemyśl miasto, *g. a.* Prsemisl, eine Stadt in Schwartz- oder Roth-Reussen. Premislie ville de Russie Rouge ou Noire.

Przemyski. ⎫ von Prsemisl. de Premis-
Przemyślski. ⎭ lie. § Biskup Przemyski.

Przemyśliwam. ⎫ überdencken; vorher über-
Przemyślam. ⎭ legen, vorher betrachten. préméditer; rouler qu. ch. en son esprit; penser & repenser par avance à. § przemyśliwa o tym; głowa moia przemyśliwała.

Przemyślanie, przymyśliwanie. die Ueberlegung, das Nachsinnen, die Vorherbetrachtung. préméditation; action de l'esprit qui prémedite, qui prévoit; l'action de penser par avance à ce qui doit arriver.

Przemyślnie, *adv.* witzig; mit Verschlagenheit. industrieusement, avec esprit, avec adresse, adroitement.

iako nayprzemyślniey. aufs witzigste, aufs verschlagenste. avec beaucoup d'industrie.

Przemyślny. witzig, verschlagen. ingénieux, industrieux, adroit.

Przeń, przez niego, *conf.* On 3). durch ihn. par lui.

Przenagabam. scheren, necken, anfechten. picoter, véxer, agacer, tâcher d'irriter.

Przenagabanie. Schererey, Neckerey, Vexirerey. picoterie, petite querelle, petite véxation.

Przenaięcie. Verleitung, Anstifftung, Beredung zum Bösen. subornation.

Przenaięty. angestifftet, verleitet einem zu Schaden. suborné à nuire à qu.

Przenaymuię, *v. m. F. przenaymę.* heimlich bestellen, anstifften, bereden einem zu schaden. suborner, aposter, débaucher, séduire une personne pour nuire à qu. § świadków przenaiął na to; przenaiął bandyta na niego.

przenaymuiący. Anstiffter, Verführer. suborneur, celui qui suborne.

przenaymuiąca. Anstiffterin, Verleiterin. suborneuse.

*Przenica, pszenica. Weitzen. froment.

Przenie czego; przenie się czego. Verläugnung, Läugnung, Verneinung. désaveu, négation, l'action de nier, de désavoüer.

Przenieśienie, *vid.* Przenoszenie.

Przeniewierca. ein Treuloser. un infidèle, qui a manqué à sa foi.

Przeniewierczyny. eine Treulose. une infidèle.

Przeniewierzam się komu, *v. m. F. przeniewierzę się.* 1) einem nicht Farbe halten; wider einem Untreue begehen. *2) lügen. 1) manquer de fidélité; agir de mauvaise foi; fausser, rompre sa foi envers qu; ne demeurer pas fidèle. *2) mentir.

Przeniewierzenie się komu Untreue; Brechung der schuldigen Treue. infidélité; mauvaise foi; manquement de foi.

Przeniewierzony. untreu, treulos, der seine Treue gebrochen. infidèle, qui a manqué de fidélité.

Przenikaiący, ⎫ przeraźliwy. eig. u. fig.
Przenikliwy, ⎭ durchdringend. *prop. & fig.* pénétrant, perçant, qui pénètre, qui entre dedans; touchant. § mroz przenikliwy; ogień przenikliwy; rozum przenikaiący.

przenikliwy. durchdringlich, das kan durchgedrungen werden. pénétrable, qui peut être pénétré.

Przenikliwość. die Durchdringlichkeit. pénétrabilité.

Przenikam co czym, *v. m. F. przeniknę.* 1) durchdringen. 2) durchdringen, rühren. 3) durchdringen, einsehen. 1) pénétrer, transir, percer. 2) pénétrer, toucher de passion. 3) concevoir, aprofondir, pénétrer qu. ch; entrer en qu. ch. § 1) grot pancerz przeniknął; mroz wszystkie członki przenika. 2) żal go ten przeniknął. 3) gruntownie co przeniknąć; przeniknij skrytośći serca iego.

Przenikanie, przeniknienie. das Durchdringen, die Durchdringung. pénétration, l'action de pénétrer.

Przenikniony czym. durchgedrungen. pénétré.

mrozem przenikniony. erstarret vor Kälte. transi; acablé, pénétré de froid.

Przenocować, F. *przenocuię.* übernachten. passer la nuit, coucher dans une lieu; giter.
Przenocowanie, nocleg. Uebernachtung, Nachtlager. l'action de giter; gite, *m.* couchée.
Przenocowany. übernachtet, der ein Nachtlager gehalten. qui a gité, qui a couché en un lieu.
Przenos. Verlegung, Uebertrag einer Gerichts-Sache vor ein anderes Gericht. translation; transport, action de transferer une procedure devant un autre Juge. § zapisy do przyszłego terminu transportować pozwolono, za ktorym przenosem swoię ważność mieć maią.
Przenośiciel. der etwas wo anders überbringet, überträgt. celui qui transporte, qui transfère.
Przenośiny, *plur.* 1) das Einziehen in eine andere Wohnung. 2) Versetzung des Wohn-Sitzes, Wegziehung in ein anderes Land. 3) Nach-Hochzeit, Heimführung. 1) le remu-ménage, déménagement, délogement; l'action de se loger dans une autre maison. 2) transmigration; changement de païs. 3) l'arriére-nôce; l'après-pucellage, *m.* le sécond festin; le lendemain des nôces. § 1) dopomoż mi przenośin moich. 2) Lech się w Polsce osadził podczas przenośin tak wielu narodow. 3) zaprośić na przenośiny; wesela przenośiny; przenośiny czynić.
Przenośny. überbringlich; das man von einem Ort zum andern tragen kan. portatif, qu'on peut porter. § most, zegar słoneczy przenośny.
Przenoszę co, *v. m. F. przeniosę.* 1) eig. u. fig. an einen Ort tragen, überbringen, übertragen. 2) vor ein ander Gericht bringen. 3) auf einen bringen. 4) einführen, aufbringen. 5) mehr seyn, mehr machen, übersteigen. 6) übertreffen. 7) etwas einer Sache vorziehen. 8) zu hoch schiessen, zu hoch tragen, über das Ziel schiessen. 9) betrügen, berücken. 1) *prop.* & *fig.* transporter, transferer, transmettre, porter d'un lieu à un autre. 2) transporter, traduire de Jurisdiction en Jurisdiction, à un autre Juge. 3) porter, transporter, transmettre sur un autre. 4) introduire, faire recevoir. 5) faire plus de. 6) surpasser, passer, surmonter. 7) préferer; estimer d'avantage. 8) porter, tirer trop haut; donner par dessus le but. 9) tromper, fourber, prendre. § 1) przenieś moie rzeczy z woza do gospody. 2) przenieśiono tę sprawę na Trybunał, na inszy rok. 3) przeniosł to prawo na brata twoiego. 4) przenieśli tę naukę, tę modę do Polski. 5) przenośi to dwa talary. 6) przenośi go rozumem, dostatkami. 7) przenośić kogo nad kogo, woynę nad pokoy. 8) przeniosłeś cel; ta fuzya przenośi. *9) przeniosł (oszukał) mię.
przeniosł swoy oboz. er hat sein Lager wo anders hingeleget. il a transporté son camp.
przenośić kogo okiem (oczyma). einen über die Achsel ansehen. regarder qu. de travers.
przenośić co przez co. eine Sache über oder durch etwas wegtragen. porter qu. ch. par dessus ou par qu. ch. § przenieśćie to przez most, przez bramę.
przenieść się. 1) sich wo anders hin begeben, einen andern Ort wählen. 2) ausräumen, ausziehen aus einem Hause. 3) sich in ein ander Land begeben. 4) einem zufallen, auf einen kommen. 5) sich einem vorziehen, mehr von sich als einem andern halten. 1) se transporter, se rendre en un autre lieu. 2) remuër, déménager, changer de logis. 3) se transplanter, se transporter dans un autre païs. 4) échoir à; tomber, étre transporté sur une autre personne; passer d'une personne à une autre. 5) se préferer; préferer sa personne à une autre. § 1) woysko się na insze pole przeniosło; przeniosł się ten zwyczay do nas. *2) przeniosę się (przeprowadzę się) z tego domu do ćiebie. 3) starzy Gotowie do Włoch się przenieśli. 4) przeniosło się krolestwo na tę familią. 5) nie wiem czemu się nad niego przenośi.
Przenoszenie, przenieśienie. 1) das Tragen an einen Ort, das Ueberbringen. 2) Verzicht, Abtretung seines Rechtes. 1) transport, l'action de porter d'un lieu à un autre. 2) cession, transport de son droit. § 1) zapłaćić od przenieśienia rzeczy swoich; przenieśienie sprawy do inszego sądu. 2) przenoszenie długu, prawa iakiego na kogo.
przenoszenie się. das Wandern in ein ander Land. transmigration; changement de païs; transport dans un autre païs.
przenoszenie czego nad co. Vorzug, Vorziehung. préference.
Przeor. ein Prior. un Prieur, cloîtrier.
Przeorany. gezwiebracht; zum andern oder zum dritten mahl geackert. biné ou tiercé; qui a receu la seconde ou la troisiéme culture. § przeorana rola.

Przeorſki. einen Prior angehend. de Prieur.
Przeorſtwo. die Würde, Stelle eines Priors. Priorat, dignité d'un Prieur.
Przeorywam rolą, *F. przeorzę.* ſtürtzen, zwiebrachen einen Acker. biner, donner la ſeconde façon, le ſecond labour a une terre.
przeorywać drugi raz. den Acker das dritte mahl ackern, oder den Weinberg umhacken. rebiner, tiercer, donner le troiſiéme labour à la terre, à la vigne.
Przeoryſa.
Przeoryſza. } eine Priorin. une Prieure.
Przeorzyſa.
Przeorywanie roli. das Zwiebrachen, das Umſtürtzen des Feldes, die andre oder dritte Art ſo man einem Acker giebet. le binement d'une terre; la ſeconde ou la troiſiéme culture qu'on donne à une terre.
*Przepad, kąkol. Lulch, taub Korn. ivraïe.
Przepadam, *v. m. F. przepadnę.* 1) durchfallen. 2) verſincken, einfallen, einbrechen. 3) verfallen, erlöſchen als ein Pfand. 4) zufallen, auf einen kommen. 5) verfallen, confiſcirt werden. 6) verlohren gehen. 7) hurtig durchlaufen. 1) tomber par, paſſer par delà en tombant. 2) s'abîmer, ſe rompre, tomber; tomber en ruine; s'enfoncer, s'ébouler, s'abattre. 3) échoir, s'amortir, s'éteindre, étre éteint comme un gage. 4) échoir, étre dévolu à; tomber ſur qu. 5) étre ſaiſi, étre confisqué. 6) ſe perdre, ſe ruiner; étre perdu, étre ruiné. 7) parcourir, § 1) żiarka przez śito, przez dźiurki przepadaią. *2) przepadło (zapadło) miaſto; wieża żiemię przepadła. 3) zaſtaw przepadł. 4) ta maiętność w zaſtawie do ćiebie przepadła. 5) przepadły dobra iego do ſkarbu. 6) przepadły pieniądze moie; przepadłem kiedy to prawda. *7) od ſtrachu przepadł (przebiegł) przez las.
winę przepadać. in Geld-Strafe fallen. échoir d'amende; étre condamné a une peine pécuniaire. § przepada do Staroſty ſto grzywien.
przepaść rok, termin. einen gerichtlichen Termin verſäumen, und dadurch den Proceß verlieren. encourir defaut; perdre ſon procès faute de l'avoir pourſuivi dans le tems.
przepaść zakład. eine Wette verlieren. perdre la gageure.
przepada deſzcz. es regnet Strich-weiſe, wechſel-weiſe; bald regnet es, bald iſt es gut Wetter. tantôt il pleut, tantôt il fait beau tems.
przepadło. es iſt verlohren; man muß es verſchmertzen. adieu la valiſe; tout eſt perdu; c'eſt fait de cela; il faut cela digerer. § przepadło iakby pſa ogolił.
**przepadać śię; padać śię.* börſten. zerfallen; aus einander gehen. ſe crevaſſer, s'entr'ouvrir, ſe rompre, ſe tréſaler.
Przepadek, *g. u. vid.* Przezyſk.
Przepadły. 1) verfallen. 2) confiſcirt. 1) amorti, éteint. 2) confisqué. § 1) dług przepadły. 2) dobra przepadłe.
rok, termin przepadły. verfallner, verſäumter Termin in Gerichten. defaut; lorsque celui qui eſt ajourné ne comparoit point.
Przepadniony. Jägerey: aufgetrieben. *chaſſé:* lancé, qu'on a fait partir du gîte. § trąbić na przepadnionego zaiąca
Przepadźiſty. abwechſelnd, unbeſtändig, veränderlich; bald naß, bald trucken, vom Wetter. inconſtant; entre-mêlé de beau tems & de pluïe; où il pleut, où il fait beau tems tour à tour. § przepadźiſty rok, mieśiąc.
Przepalam, *v. m. F. przepalę* 1) durchbrennen. 2) brennen, abziehen, diſtilliren. 3) brandmarcken. 4) überheitzen eine Stube. 1) brûler par, pénétrer, percer avec un fer chaud, ou par le feu. 2) diſtiler, faire paſſer par l'alambique. 3) fleurdeliſer, marquer, flétrir un criminel. 4) chauſer trop une chambre. § 1) przepalił deſkę żelazem. 2) przepalać wodkę. 3) przepalić złodźieia na czele. 4) przepalić izbę, piec.
Przepalanie, przepalenie. 1) das Durchbrennen. 2) Diſtillirung. 3) Ueberheitzung. 1) l'action de brûler par. 2) diſtilation. 3) l'action de chauſer trop une chambre.
Przepalony. 1) durchgebrannt. 2) diſtillirt. 1) brûlé par, pénétré par le feu. 2) diſtilé.
*Przepamiętać czego, *F. przepamiętam.* vergeſſen. oublier.
Przeparty. überführt, überzeugt. convaincu. § przeparty w złośći.
Przeparzyć, *v. m. F. przeparzę.* 1) brennen, anziehen, ſchneiden, wie die Kälte. 2) überheitzen eine Stube. 1) pénétrer, piquer au vif; foüetter comme le froid. 2) chaufer trop un poile, une chambre. § 1) przeparzył go kańczug, mroz, wiatr zimny; działa nieprzyiaćiela przeparzyły. 2) przeparzyć piec.
Przepas Rycerſki. Ordens-Band. cordon, colier de l'Ordre.
Rycerz Przepaſu Rycerſkiego, vid. Złoty Rycerz 1).

Przepaſanie. 1) das Umgůrten. 2) eine Schärpe, Binde die man ehedeſſen um den Leib trug. 1) l'action de ceindre. 2) eſpèce d'écharpe dont on ſe ceignoit autrefois.

Przepaſany. gegůrtet, gebunden. ceint, lié, bandé; qui a une ceinture, qui a un bandeau. § głowa chuſtką przepaſana; kawaler przepaſany.

Przepaść. 1) eig. u. fig. Abgrund. 2) ſteiler Felſen, ſteiler Berg, ſteiles Ufer. 1) *prop. & fig.* un abîme; un goufre, un précipice. 2) roc eſcarpé, montagne eſcarpée; eſcore ou côte eſcarpée ſur le bord de la mer. § 1) zbytek w przepaść nieſzczęścia lud wtrąca; przepaść morſka; przepaść ieſt otchłań albo głębia w ziemi bezdenna. 2) przepaść ieſt ſkała, brzeg albo gora wyſoka przykrourwana.

w przepaść wtrącić. in einen Abgrund ſtůrzen. abîmer dans un goufre.

w przepaść ſkoczyć. ſich in den Abgrund ſtůrzen s'abîmer dans un goufre.

z przepaści ſkoczyć. ſich von einem ſteilen Berge ſtůrzen. ſe précipiter.

z przepaści ſtrącić, zepchnąć. herunter ſtůrzen précipiter qu.

Przepaściſty, przykry zbytnie. ſehr ſteil. fort eſcarpé.

Przepaſka. 1) Stirn-Band, Kopf-Binde. 2) Haupt-Binde der alten Kônige. 3) kleine ſchmalle Binde 1) bandeau, bande de quelque étofe qui couvre le front. 2) bandeau roïal, un diadême. 3) bandelette, petite bande.

**przepaſka, fartuch.* Schůrze. tablier.

przepaſka pierśi, napierśnik białogłowſki. Bruſt-Tuch, Bruſt-Kôllerchen der Weiber un couvre-gorge; *m.* écharpe que les femmes portent ſur le ſein.

Przepaſuię, *v. m. F. przepaſzę.* 1) umgůrten. 2) umſchlingen. 1) ceindre, lier, bander. 2) entortiller, entrelacer tout autour. § 1) krol go przepaſował na kawalerſtwo. 2) ſtraſzny wąż go przepaſuie.

przepaſać kogo kańczugiem, biczem. einen mit der Peitſche ausgerben. ſangler qu; donner à qu. des coups fortement avec une anguillade, avec un foüet.

przepaſuiący. umgůrtend, umfaſſend. qui ceint tout autour.

przepaſać śię. ſich umgůrten. ſe ceindre.

Przepatruię co. vorher ſehen. prévoir les choſes à venir.

Przepatrzony. vorher geſehen. prévu. § przepatrzone nieſzczęścia, konſekwencye.

Przepchnięćie, przepchnienie. Durchſtoſſung, Durchſchiebung. l'action de pouſſer au travers d'une ouverture.

Przepchnięty. durchgeſtoſſen, durchgeſchoben. pouſſé par quelque ouverture étroite.

Przepędzam, *v. m. F. przepędzę.* 1) durchjagen, durchtreiben. 2) ůbertreiben, ůberjagen ein Pferd. 3) leben, zubringen ſeine Jahre, ſein Leben. 1) chaſſer par, faire paſſer par un lieu. 2) outrer, flanquer, forcer, ſurmener un cheval. 3) mener, faire une vie; paſſer ſes jours, ſa vie. § 1) przepędźić bydło przez pole, przez rzekę. 2) przepędźić konia. 3) przepędźił lata, dni na woynie na urzędach.

Przepełniam co, *v. m. F. przepełnię.* ůberfůllen. verſer par deſſus; remplir trop; faire déborder, faire ſi plein que ce qu'un vaiſſeau contient va par deſſus.

Przepełnienie. Ueberfůllung. plénitude, l'action de remplir trop; regorgement.

Przepełniony, nazbyt pełny. zu voll, ůberfůllt. trop rempli, trop plein.

Przepełzły. verfallen, verſäumt. échu, éteint, négligé. § przepełzły dźień, rok, termin.

Przepićie. Rauſch, Trunckenheit. crapule. § po przepićiu kwaśne rzeczy dobre.

Przepieczony. zu ſehr gebraten oder gebacken. trop cuit. § kołacz przepieczony; pieczenia przepieczona.

Przepiekam co, *v. m. F. przepiekę.* zu ſtarck braten; im Ofen zu ſcharf backen. rôtir trop; faire cuire au feu ou au four plus qu'il ne faut.

przepiec śię. ausbraten; zu viel braten. trop cuire, être trop rôti ou trop cuit au four. § nazbyt śię kuropatwy przepiekły.

nie przepiecze ći śię to. das wird dir nicht vor genoſſen ausgehen. cela ne vous peut paſſer; tu n'en ſera pas quitte à ſi bon marché; tu n'en auras pas ſi bon marché; tu le païeras. § nie ſpodźiewał śię, aby mu śię to przepiec miało.

przepiekł śię ten chleb. dieſes Brod iſt zu ſcharf gebacken. ce pain a trop de four, il eſt trop cuit.

Przepielam co, *F. przepielę.* durchgäten. ſarcler; arracher les mauvaiſes herbes par ci par là. § przepiel te zagony.

Przepieram, *F. przeprę.* 1) antreiben, nôthigen, verfolgen. 2) eintreiben, ůberzeugen, ůberfůhren, widerlegen. 1) pouſſer, pourſuivre ardenment, preſſer qu. vivement. 2) rembarrer, déferrer, réfuter qu; convaincre qu. de. § 1) nie

przepieray

przepieray go dałey, bo ći da odpor. 2) przeparł ią tym uczynkiem, tym listem; przepreć kogo słowy.

Przepieruię. 1) schlagen, schmettern, von Vögeln. 2) mit übertriebener Stimme singen. 3) im Essen lüstern seyn. 1) tirelirer, gazouiller, ramager, chanter comme un oiseau. 2) forcer trop sa voix; faire trop de fredons en chantant. 3) étre trop délicat dans son manger; faire la petite bouche. § 1) podczas wiosny ptaszek głoskiem przepieruie.

skowronek przepieruie. die Lerche schlägt. l'alouette fredonne son tire lire; elle tire lire.

Przepiiam co na czym, *v. m. F. przepiię.* versaufen. perdre, dissiper en bûvant; dépenser qu ch. en vin, en bierre; dépenser à boire; boire son argent. § przepił wioskę na gorzałce.

przepiło się. es ist versoffen. es ist durch die Gurgel gejagt. cela est bû; cela est consumé en vin; tout est fricassé; on l'a dépensé en boisson.

przepiiać się. seinen Geburts-Tag mit einem Wein-Schmaus begehen boire avec ses amis au jour de sa naissance.

Przepiłować, *F. przepiłuię.* durchfeilen. limer d'outre en outre.

Przepiorczę. eine junge Wachtel. cailleteau, jeune caille.

Przepiorka. eine Wachtel. caille un oiseau. § przepiorka wielka cudzoźiemska.

Przepis. } 1) Abschrifft. 2) Vorschrifft
Przepisanie. } so dem Schüler zum Nachschreiben vorgeleget wird. 3) Vorschrifft, Verordnung. 1) copie d'une écriture; transcrit. 2) une exemple, modèle d'écriture qu. donne à un écolier. 3) ordonnance, ordre, *m.* § 1) przepis listu, testamentu. 2) przepis inkaustem popluskany; prawie podług przepisu pisze. 3) żyć podług przepisu Pana Medyka.

pełnamoc bez przepisania. eine uneingeschrenckte freye Vollmacht un plein pouvoir sans restriction, sans limitation.

Przepisany. 1) abgeschrieben. 2) vorgeschrieben einem Schüler. 1) transcrit, copié. 2) tracé à un écolier

Przepisowanie. das Abschreiben. l'action de copier une écriture; transcription.

Przepisuię, *v. m. F. przepiszę.* 1) abschreiben. 2) einem Schüler vorschreiben. 3) vorschreiben, verordnen. 1) copier, transcrire. 2) tracer les lettres à un écolier. 3) prescrire, ordonner. § 1) przepisz te listy chędogo. 2) przepisować dźiećięćiu. 3) przepisać choremu ustawę, komu reguły o czym; przepisać co sludze, poddanym.

Przepłacam co, *v. m. F. przepłacę.* 1) überzahlen, theuer kaufen, zu viel bezahlen. 2) mit Geld bestechen. 1) surpaïer, acheter trop cher; païer une chose plus qu'elle ne vaut. 2) corrompre, gagner qu. à force d'argent.

Przepłakiwam } czas. die Zeit mit Weinen
Przepłakuię } zubringen. passer son tems avec des pleures; pleurer jour & nuit. § dni i nocy przepłakuię.

Przeplatam co czym, *v. m. F. przeplotę.* durchflechten, zwischen einlegen, setzen; untermengen. entrelasser, larder, entremêler, entrelarder, diversifier, varier, brocher, bigarrer; mêler l'un dans l'autre. § niech Naywyższy dni twoie szczęśliwym przeplata powodzeniem.

Przeplatanie. angenehme Vermischung, Untermengung; das Durchflechten. un agréable mêlange, l'action d'entremêler, de diversifier.

Przeplatany. durchgeflochten; vermengt. entremêlé, diversifié. § życzę dni szczęśćiem przeplatanych.

Przepławiam, *v. m. F. przepławię* 1) durch ein Gewässer treiben jagen. 2) ausspielen die Wäsche. 1) chasser une bête par une grande eau. 2) guéer, laver du linge dans une eau.

Przepleniam, *v. m. F. przeplenię.* dünner, weniger machen; entkräften dégraisser; épuiser, afoiblir. § dobrze ich przeplenił i osłabił, płonu im zabieraiąc.

przeplenił zboycow na morzu. er hat die See-Räuber auf dem Meer dünne gemacht, vertrieben. il a netteïé la mer de corsaires.

Przepłokać, *F. przepłoczę.* ausspielen Wäsche. guéer le linge.

Przepływam, *v. m. F. przepłynę.* 1) durchschwimmen, überschwimmen. 2) übersetzen, überfahren zu Wasser. *3) überstehen als eine Gefahr. 1) traverser, passer à la nage une eau. 2) passer, traverser un fleuve dans un bateau, la mer dans un navire. 3) surmonter, vaincre. § 1) przepłynął rzekę przebył pływaiąc, w pław. 2) przepłynęli nawą rzekę, morze. *3) te przepłynął trudnośći, niebezpieczeństwa.

przepłynąć podle. vorbey schwimmen, rudern oder segeln passer par devant un lieu en nageant, en ramant, en faisant voile.

Przepłynienie. das Ueberschwimmen, Uebersetzen über einen Fluß. l'action de passer

ser une riviére en nageant ou dans quelque navire.

Przepominam co, *v. m. F. przepomnę*. übergehen, vergessen. omettre, oublier.

Przepościć się, *F. przeposzczę*. 1) lange fasten. 2) lange warten, harren. 1) jeûner trop, suporter long tems le jeûne. 2) atendre long tems; piquer le cofre.

Przepowiadacz. 1) Verkündiger, Ansager. 2) Wahrsager. 1) celui qui anonce. 2) devin, celui qui devine, qui prédit les choses à venir.

Przepowiadam, *v. m. F. przepowiem*. 1) zuvor sagen. 2) verkündigen, ankündigen. 3) vorsagen, repetiren. 1) prédire, deviner, dire ce qui doit arriver. 2) anoncer, dire, publier à qu. 3) repéter qu. ch. avec qu. § 1) przepowiadało mi to serce moie; przepowiedziało mi te przypadki. 2) przepowiadał słowo Boże ludowi. 3) przepowiada z nim lekcyą.

przepowiadać sobie co. etwas vor sich repetiren. repéter en soi même qu. ch.

Przepowiadanie. } 1) Vorhersagung. 2) Przepowiedzenie. } Verkündigung, Ankündigung, s. Opowiadanie. 1) prédiction, divination. 2) l'action d'anoncer, *v.* Opowiadanie.

Przepowiedziany. vorher gesagt. prédit.

Przepracować, *F. przepracuię*. mit Arbeit zubringen. passer le tems à travailler. § dni i nocy przepracować.

Przepracowany. in Arbeit zugebracht. passé en travail. § gdzie się podziały dni moie przepracowane.

Przepragnąć się, *F. przepragnę się*. schmachten, verschmachten vor Durst. mourir de soif; soufrir une soif excessive.

Przepragnienie. Verschmachtung vor Durst. soif excessive; foiblesse causée par une soif excessive.

Przepragniony. 1) verschmachtet. 2) übermäßig, übertrieben, hefftig, als eine Leidenschaft. 1) acablé de soif; afoibli par une extréme soif. 2) outré, violent, véhément, trop ardent comme une passion. § 1) przepragniony koń. **2) przepragnione żądze.

Przeprafzacz. 1) Abbitter. 2) Vorbitter. 1) celui qui demande pardon. 2) intercesseur, celui qui intercéde pour qu.

Przepraszam, *v. m. F. przeproszę*. abbitten; um Verzeihung bitten. demander pardon. § przeproś matki; przepraszam uniżenie za tę śmiałość.

przeprosił go. er hats ihm abgebeten; er hat sich mit ihm versöhnt. il a obtenu pardon de sa faute; il s'est reconcilié avec lui.

przeprośić się. einander abbitten. demander pardon l'un l'autre.

Przepraszanie. das Abbitten. l'action de demander pardon à qu.

Przeprawa. 1) Ueberfurt, Ort wo man über einen Fluß setzet. 2) Uebersetzung über einen Fluß. 3) Paß, enger Weg, enger Durchgang. *4) Versöhnung, Vertrag. 1) trajet, passage, *m.* lieu où l'on passe une riviére. 2) action de passer une riviére. 3) pas, détroit, un défilé, un passage ou avenuë dans un païs fort étroit. *4) réconciliation, acord. § 1) u przeprawy promu nie było. 2) przeprawa woyska. 3) przeprawy żołnierzem osadzone były. *4) ich się przeprawy (poiednania) nie spodzieway.

Przeprawiam co, *v. m. F. przeprawię*. 1) überführen, übersetzen über einen Fluß. 2) versöhnen, vertragen. 1) faire traverser, faire passer une riviére, une montagne à qu; conduire, transporter au delà. 2) remetre qu. en grace; reconcilier qu. avec qu. § 1) przeprawił woysko przez morze, przez rzekę, przez Alpy. 2) przeprawił (przeiednał) mu u Oyca.

przeprawić się. sich überführen lassen, übersetzen als über einen Fluß, über einen Berg. passé par un fleuve, par une montagne.

Przeprawny. wegsam, darüber man setzen, kommen kan. praticable, par où l'on peut passer aisément. § przeprawne teraz drogi.

Przeprawować co. verrechten, verproceßiren. dépenser son bien en procès.

Przeprawowanie. 1) das Verproceßiren. 2) das Uebersetzen über einen Fluß. 1) l'action de dépenser en procès. 2) l'action de passer par un fleuve.

Przeprośba. } die Abbitte. priére par Przeproszenie. } laquelle on démande pardon.

Przeproszyny, *plur.* Vertrags-Schmaus. festin de réconciliation.

Przeprowadzam, *v. m. F. przeprowadzę*. 1) durchführen, überführen, hinüberführen. 2) in eine neue Wohnung bringen. 1) conduire, mener, faire passer d'un lieu à un autre; transporter au delà. 2) transporter qu. dans une antre demeure. § 1) przeprowadził woysko przez gory. 2) przeprowadził go na insze mieszkanie.

przeprowadzić się zkąd. 1) ausziehen aus einer Wohnung. 2) ziehen in ein ander Land. 1) se remuër, déloger, démenager,

-ger, aller demeurer ailleurs, changer de logis. 2) changer de païs.

Przeprowadzenie. Ueberführung. l'action de conduire d'un lieu à un autre.

przeprowadzenie się, przeprowadzanie się. 1) das Ausziehen aus einer Wohnung. 2) Abzug in ein ander Land. 1) déménagement, délogement. 2) transmigration, changement d'habitation.

Przeprowadźiciel. Ueberführer. meneur, conducteur, qui méne, qui fait passer qu. d'un lieu à un autre.

Przeprowadźiny. Schmaus beym Ausziehen. festin de remuménage qu'on fait dans son nouveau logis.

Przeprzągam, *v. m. F. przeprzągnę.* umspannen ein Pferd. changer de place dans un atelage; mettre tantôt au timon, tantôt au milieu ou à la volée. § przeprzągniy tego konia z prawey na lewą stronę; przeprzągnęliśmy konie na pierwszym popaśie.

Przepuklina, } przerwanie brzuchowey
Przepukłość, } błony. Netz-Bruch, Darm-Bruch. rupture, épiplocele, enterocele.

przepukłość. Aufbörstung, Riß. crevasse, fente, ouverture dans un corps solide.

Przepukły. aufgeborsten, geborsten. rompu, crevé, crevassé.

Przepuknąć śię, *F. przepuknę śię.* durchbrechen, börsten, platzen als ein Geschwär. se crevasser, se crèver. § wrzod śię przepuknął; od trućizny śię przepukł.

Przepuknienie, *vid. przepukłość.*

Przepuszczam, *v. m. F. przepuszczę.* 1) durchlassen, durchgehen lassen. 2) durchlassen, durchseihen. 3) von Gott: zulassen. 4) Kriegsw. schonen, pardoniren. 5) verzeihen, vergeben. 6) umschmeltzen. 7) zerlassen, schmeltzen. 1) laisser passer qu; acorder, donner passage à qu. 2) filtrer, passer, couler qu. ch. au travers de. 3) *en parlant de Dieu:* permettre. 4) *guerre:* pardonner à; acorder la vie; épargner, ménager; s'abstenir des meurtres & des incendies. 5) passer, pardonner à qu. une faute. 6) refondre, fondre de nouveau. 7) fondre, rendre coulant par le feu, par l'eau. § 1) warta dźiewkę przez wrota, w dom przepuśćiła. 2) przepuść gorzałkę przez dwoistą chustę. 3) Bog przepuśćił nań czarta, na oyczyznę woynę. 4) przepuszczali miastu, budynkom, mieszczanom. 5) przepuść (odpuść) mi tę winę, obrażę. *6) dzwon ten przepuśćić (przetopić) trzeba. *7) przepuśćić (roztopić) łoy, wosk.

moy kapelusz przepuszcza wodę. mein Hut läßt Wasser durch. mon chapeau perce à l'eau.

szkło światło przepuszcza. das Glas läßt das Licht durch. le verre transmet la lumiére.

Przepuszczanie, Przepuszczenie. 1) Durchlassung. 2) Vergebung. 1) l'action de donner passage à qu. 2) pardon, remission. § 1) przepuszczenie przez granicę, przez miasto. *2) proszę o przepuszczenie (odpuszczenie) występku tego.

przepuszczenie Boskie. göttliche Zulassung. la permission divine.

Przepuszczony. 1) durchgelassen. 2) vergeben, verziehen. 1) qu'on a laissé passer. 2) remis, pardonnné. § 1) takie towary przez granice przepuszczone nie będą. *2) przepuszczona (odpuszczona) wina.

Przepych. Wett-Streit, ehrgeitzige Nacheiferung. une ambitieuse émulation; envi, empressement de surpasser.

na przepych co czynić. etwas um die Wette thun; etwas zuvor zu thun suchen. faire qu. ch. à l'envi, à qui mieux mieux, avec beaucoup d'empressement; s'éforcer de l'emporter sur qu.

Przepycham co, *v. m. F. przepchnę.* 1) durchstossen, durchdrängen. 2) durchstechen, durchbohren mit dem Degen, mit etwas spitzigem. 1) passer qu. ch. dans; pousser qu. ch. au travers d'une étroite ouverture. 2) enfiler, passer son épée au travers de; percer d'un coup d'épée ou de qu. ch. aiguë.

Przepyskuie. 1) vom Vieh: im Fressen wühlen, nicht recht fressen wollen. 2) einem zusetzen; übel mit einem umgehen. 1) *en parlant de bétail:* chipoter, fouiller dans la nourriture sans manger beaucoup. 2) maltraiter; mener qu. rudement.

Przepytywam kogo, *v. m. F. przepytam.* einen ausfragen, ausforschen. questionner qu; tirer les vers du nez à qu.

Przerąbl, *f. g. przerębli, vid.* Przerębla.

Przerabialny. das sich umarbeiten läßt. qu'on peut refondre ou faire de nouveau.

Przerabiam co, *v. m. F. przerobię* 1) umarbeiten, wieder machen, anders machen. 2) gewinnen, bestechen. 1) refondre, refaire, faire autrement, faire de nouveau, racommoder, rajuster. 2) gagner, corrompre; tirer à son parti. § 1) przerobić suknią. 2) przerobić sędziego; przerobił go na swoie kopyto.

przerobić kapelusz. einen getragenen Hut aufformen. repasser, rajuster un chapeau.

przerabiam śię; robię dla zdrowia. ſich eine Bewegung machen. travailler pour ſe donner du mouvement à cauſe de la ſanté.

Przerabianie, przerobienie czego. Umarbeitung. l'action de refaire, de renouveller qu. ch.

przerabianie śię dla zdrowia. Motion, Bewegung die man ſich der Geſundheit wegen machet. éxercice, *m.* mouvement qu'on ſe donne à cauſe de ſa ſanté.

Przerabiany, przerobiony. 1) umgearbeitet, umgewendet. 2) beſtochen, gewonnen. 1) refait, racommodé, rajuſté. 2) corrompu, gagné. § 1) przerobiona ſzata. 2) ſędźia przerobiony, nieprzerobiony.

Przeraſtały, mit Fett durchgewachſen. entrelardé, mêlé de gras & de maigre.

przeraſtała słonina. Schrot Speck; durchgewachſen Speck. petit lard; lard entrelardé.

Przeraſtam, *v. m. F. przerośnę.* durchwachſen croitre au travers de.

Przerażam co, *v. m. F. przerażę.* 1) eig. u. fig. rühren, durchdringen. 2) Bergw. zum andern mahl das Ertzt waſchen. 1) *prop. & fig.* fraper, pénétrer, tranſir, toucher. 2) *Métal.* laver le métail la ſeconde fois. § 1) blaſk oczy przeraża; ſtrach go przeraźił; nowina ta go przeraźi; kule nieprzyiaćiela przerażały; przeraźić kogo ſtrachem; przeraźił mię temi słowy do żywego.

to mi ſerce przeraża. das durchdringet mein Hertz. cela me pénétre le coeur.

przeraźić warzechą, aby nie wykipiało. mit dem Kochlöffel einfahren, damit es nicht überlaufen möchte. arrêter, rabattre avec une écumoire ce qui bout de peur qu'il ne verſe.

Przerażenie. Durchdringung. pénétration.

Przeraźliwie, *adv.* auf eine durchdringende Art. d'une maniére pénétrante.

Przeraźliwy, Przerażny. durchdringend. pénétrant, qui pénétre, qui entre dedans. § przerażne głoſy.

przeraźliwy. durchdringlich. pénétrable; qui peut étre pénétré.

Przerażony. durchgedrungen. pénétré.

Przerębla eine Eis-Wuhne; aufgeeiſetes Loch in einem gefrornen Gewäſſer ſolches zu lüften. ouverture faite l'hiver dans la glace par où l'air peut ſortir & entrer.

Przerębuię co, *F. przerąbię.* 1) durchhauen, in zwey Stücke hauen. 2) durchhauen einen Wald. 1) couper, hacher en deux. 2) percer une forêt, faire un paſſage par un bois; donner du jour à une forêt. § 1) przerąb to drewno. 2) przerąbać las, gay.

Przerepetować, *F. przerepetuię.* durchrepetiren. repéter, faire une repétition de.

Przerowa herb Wappenk: Fahne mit einem halb abgebrochenen Stiel *Blaſon:* une enſeigne ou drapeau dont la lance eſt rompuë.

Przerwa. 1) Klufft, Durchbruch, groſſe Oeffnung in der Erde. 2) Kriegsw. eine Breſche, Oeffnung in einer Mauer oder einem Wall. 1) goufre, *m.* précipice, *m.* grande ouverture de terre. 2) *guerre:* bréche, ouverture dans une muraille, dans un rempart. § 1) woda wielką przerwę w groblę uczyniła; przerwa w gorze od trzęśienia źiemie. 2) uczynić w murze przerwę.

przerwa w mowie. unanſtändiges Stillhalten im Reden. une pauſe desagréble qu'on fait en parlant.

Przerwanie, przerywanie. 1) Durchreiſſung. 2) Unterbrechung. 1) rupture; l'action de rompre, de déchirer en deux. 2) interruption, diſcontinuation. § 1) przerwanie powroza, rzemyka. 2) bez przerwania pracuie; przerwanie roboty.

przerywanie mowy cudzey. Unterbrechung der Rede eines andern. l'action d'interrompre qu. quand il parle.

przerywanie ſwoiey mowy albo rzeczy wtrąceniem czego inſzego. Zwiſchen-Satz, Zwiſchen-Rede, eine Redner-Figur. interruption de ſon diſcours, figure Rétorique par laquelle l'orateur interrompt le fil de ſon diſcours. § częſte albo długie przerywania mowy ſens barzo zatrudniaią.

Przerwany. 1) durchgeriſſen. 2) unterbrochen, geſtört, hintertrieben. 1) déchiré, rompu en deux. 2) interrompu, empêché.

Przerywacz. 1) Durchreiſſer. 2) Unterbrecher. 1) celui qui rompt. 2) celui qui interrompt. § 1) przerywacz powroza. 2) przerywacz mowy, weſela.

Przerywam, *v. m. F. przerwę.* 1) durchreiſſen. 2) eine Oeffnung machen, eine Breſche legen. 3) durchbrechen, über den Haufen werfen; trennen. 4) unterbrechen, ſtöhren, hintertreiben. 5) untermengen, abwechſeln mit etwas. 6) aufhören, unterlaſſen. 7) abreiſſen, abbrechen ein Gebäude. 8) ein Vieh mit Arbeit übertreiben, abmatten. 9) ein Pferd bey der Träncke ſtöhren; einem Pferd nicht ſatt ſaufen laſſen. 1) rompre par le milieu; déchirer en deux. 2) rompre;

2) rompre; faire une brêche à. 3) rompre, renverſer, mettre en desordre. 4) diſcontinuër, interrompre, empêcher, détourner. 5) entremêler, entrelarder, inſerer; entrecouper qu. ch. de. 6) faire ceſſer, abandonner, quitter qu. ch. 7) démolir, abatre. 8) haraſſer, fatiguer trop une bête. 9) interrompre le boire à un cheval, l'empêcher de boire aſſez. § 1) przerwiy poſtronek. 2) kule mur, wał przerwały. 3) przerwał ſzyki nieprzyiaćielſkie. 4) przerwać komu mowę; przerwał ſmętek to weſele; przerwało to nadźieię, ućiechę moię; odgłos przerywa głosy; przerwał mi pracę moię ſwoią wizytą. 5) rożnemi ich ćiężkie prace przerywa rozrywkami. 6) przerywam ſprawę iaką. *7) przerwać (zrzućić) moſt. 8) przerwać konia, osła. 9) przerwać koniowi.

przerwać zamysły czyie. eines Abſichten hintertreiben. rompre les dez à qu.

przerywać śię. 1) untermiſchet, unterbrochen werden, ſich untermengen. 2) ſich trennen als die Glieder in einer Schlacht-Ordnung. 1) s'interrompre; s'entremêler, s'inſerer, s'entrecouper. 2) ſe rompre, s'entre-percer comme les rangs dans une bataille. § 1) przerwało śię ſmutkiem to weſele. 2) iuż śię ſzyki przerywały.

Przerywanie, *vid.* Przerwanie.

Przerywany, *vid.* Przerwany.

*Przerzasły. beſtürtzt. étonné; épouvanté, ſurpris, conſterné.

*Przerzasł śię. er iſt gantz beſtürtzt. il eſt fort conſterné; il eſt fort ſurpris.

Przerzeczony. vorgedacht, erwehnt. mentionné, ledit, prédit, préalégué.

Przerzedzam, *v. m. F. przerzedzę.* 1) dünner machen, durchhauen, einen Wald aushauen. 2) beſchneiteln, behauen einen Baum. 3) durchpflücken, dem Baum das überflüßige Obſt oder Laub benehmen. 1) percer une forêt, donner du jour à un bois en abatant les arbres ſuperflus. 2) ébrancher, émonder, tailler, élaguer un arbre. 3) éclaircir, éfeuiller, ôter les feuilles inutiles ou les fruits ſuperflus à un arbre par ci par là. § 1) przerzedzać las, ſad. *2) przerzedźić, (obćinać) drzewo. 3) przerzedźić owoc, liśćie.

przerzedźiło śię; przebrało śię. es iſt dünne geſäet; es giebt derer wenig; es hat ſehr abgenommen. on n'en trouve que fort peu; il y en a peu. § przerzedźiło śię teraz poczćiwych ludzi.

Przerzedzanie, Przerzedzenie lasu, ſadu. Aushauung eines Waldes, eines Garten. l'action d'abatre les arbres pour donner du jour à une forêt, à un jardin.

przerzedzanie, przerzedzenie drzewa. das Ausſchneiteln, das Abhauen unnützer Aeſte. ébranchement, l'action d'ébrancher un arbre.

Przerzedniały. } ausgeſchneitelt, abgeblattet, geköpft. élagué, ébranché, éclairci, éfeuillé.
Przerzedzony. }

las przerzedzony. ein dünn gemachter Wald. une forêt où les arbres ſont rares.

Przerznięćie. 1) Durchſchnitt, Ort der durchgeſchnitten iſt. 2) Mathem. Durchſchnitt, Durchſchneidung zweyer Linien. 1) coupure, endroit coupé par le milieu. 2) *Matém.* interſection, entrecoupement des lignes.

Przerznięty. 1) durchgeſchnitten. 2) von einer Linie getheilt, durchgeſchnitten. 1) coupé par le milieu. 2) entrecoupé d'une ligne.

Przerzucam, *F. przerzucę.* 1) auf einen andern Ort werfen. 2) über etwas wegwerfen. 3) umwerfen, über ſich werfen ein Kleid. 1) jetter qu. ch. d'un lieu à un autre. 2) jetter par deſſus qu. ch. 3) s'afubler de; jetter quelque habilement ſur ſoi, le paſſer par deſſus ſes épaules. § 1) przerzuć to z izby do komory albo na ſtołek. 2) przerzucę ztąd drzewo kamieniem. 3) przerzućić płaſzcz, ſzatę przez śię.

przerzucać kogo okiem. einen über die Achſel, verächtlich anſehen. regarder qu. par deſſus l'épaule; le mépriſer.

przerzućić, przewinąć kogo przez nogę. 1) einem ein Bein ſtellen, einen über ſein Bein umwerfen. 2) einen berücken, betrügen. 1) faire tomber qu. en mettant ſon pié devant ſa jambe. 2) tromper, prendre qu.

przerzućić śię do. übergehen, übertreten. s'engager dans le parti opoſé; tourner caſaque; changer de parti. § przerzućił śię do Szwedzkiey partyi.

Przerzucenie. das Ueberwerfen über etwas. l'action de jetter par deſſus.

Przerzucony. übergeworfen. jetté par deſſus.

Przerzynam co, *v. m. F. przerznę.* durchſchneiden. couper qu. ch. par le milieu; traverſer avec un couteau. § przerzniy ten chleb.

przerzynać śię. ſich durchſchneiden, einander durchſchneiden. s'entrecouper, ſe couper, ſe croiſer, ſe traverſer. § te linie, te kręgi śię przerzynaią; tam śię śćieżki przerzynaią.

Przeſąd. Vorurtheil. prejugé, *m.* prévention. § za przeſąd albo uprzedzony umysł to poczytał.

przeſądy, wina prawna; nagroda prawna od ſędziego nakazana. Wiedererſtattung der Proceß-Unkoſten und Schäden die derjenige ſo den Proceß verlohren hat zahlen muß. reſtitution des dépens & des dommages à laquelle celui eſt condanné qui a perdu le procès.

przeſądy nakazać komu. einen zu den Proceß-Unkoſten und den Schäden verurtheilen. condanner qu. aux dépens & dommages.

Przeſadzam, *v. m. F. przeſadzę.* 1) verſetzen, umſetzen, umpflantzen eine Pflantze. 2) umwechſeln einen Beamten; in ein anderes Amt verſetzen. 3) überſetzen, überladen, übertreiben, die Maße überſchreiten. 1) transplanter, planter à un autre endroit. 2) transmettre, tranférer qu. dans un autre emploi; faire paſſer qu. d'une charge à une autre. 3) outrer, ſurcharger, charger trop, paſſer la meſure; exceder en. § 1) przeſadzać zioła, płonki. 2) przeſadzić urzędnika do inſzego powiatu, na inſzy urząd. 3) przeſadzić lekarſtwem chorego, winą pienięzną wyſtępnego; przeſadzić działo, ruſznicę.

przeſadzić kogo przez kiy. einem ein Bein ſetzen; einen übertölpeln. ſuplanter tromper qu.

przeſadzać drugiego; przeſadzać ſię. ſich ſehen laſſen ſich mit etwas vorthun: einen mit etwas zuvor zu thun ſuchen. ſe piquer de qu ch; afecter de; tâcher de faire paroitre; s'éforcer de l'emporter ſur qu; d'exceller en; vouloir être conſidérable par quelque choſe; ſe diſtinguer trop des autres par. § przeſadzaią ſię barzo, aby mieć dobre konie i dźid dobrze zażywać; przeſadzaią ſię w (na) konie, w namioty; na broń radźi ſię przeſadzaią; przeſadza ieden drugiego pyſznemi ſzatami.

rozumem ſię nie barzo przeſadźił. er hat nicht zuviel Verſtand. il n'a pas trop d'eſprit; le trop d'eſprit ne l'incommode point.

Przeſądzam co, *v. m. F. przeſądzę.* 1) aburtheilen, verurtheilen. 2) tadeln, richten. 1) juger une cauſe. 2) blâmer, reprendre, critiquer. § 1) przeſądźił ſędźia tę ſprawę. 2) przeſądzać czyie poſtępki.

Przeſadzanie, Przeſadzenie. die Umſetzung, Umpflantzung, Verſetzung der Pflantzen. transplantation, transplantement, l'action de transplanter les plantes. § przeſadzanie płonek, drzew.

przeſadzenie urzędnikow. Umwechſelung, Verſetzung der Beambten. l'action de transmettre les oficiers.

przeſadzanie ſię na co. die Hervorthuung. afectation; l'action de s'éforcer, de l'emporter ſur.

przeſadzanie czym. 1) Ueberladung, Ueberlaſt. 2) Uebertreibung, Uebermaß. 1) ſurcharge, l'action de ſurcharger. 2) excez de qu. ch; ſuperfluité.

Przeſadzony. 1) umgepflantzt, verſetzt. 2) übertrieben, überſetzt, überladen. 3) verſetzt auf eine andre Ehren-Stelle. 1) transplanté, planté ailleurs. 2) ſurchargé, outré. 3) transferé, qui a paſſé dans une autre dignité § 1) drzewo przeſadzone. 2) przeſadzony lekarſtwem; przeſadzona ſtrzelba. 3) przeſadzony urzędnik.

Przeſądzony. verurtheilt. jugé, condanné.

Przeſalam co, *v. m. F. przeſolę.* 1) überſaltzen, zu ſehr ſaltzen. 2) mit Saltz beſtreuen. 3) zu theuer verkaufen. 1) ſaler trop; mettre trop de ſel dans. 2) ſaupoudrer avec du ſel; repandre ſur qu. ch. un peu de ſel. 3) ſaler une choſe; faire trop païer d'une choſe; vendre trop cher. § 1) kucharka przeſoliła ryby. *2) przeſol (ſolą potrząśniy) chleb. 3) przeſala ſwoie towary.

Przeſalany. Saltz-, Pöckel-. ſalé, aſſaiſonné avec du ſel pour la conſervation. § przeſalane mięśiwo, ryby.

Przeschły, nazbyt ſuchy. zu ſehr ausgetrucknet, gantz dürr. fort ſec, fort aride.

Prześćie, *vid.* Przeyśćie.

Prześćiełam co czym, *v. m. F. prześćielę.* 1) durchlegen mit etwas. 2) ein Bett anders wohin betten. 3) anders Betten, umbetten. 1) ſtratifier; étendre entre deux; entrepoſer qu. ch. à. 2) transporter un lit, le dreſſer ailleurs. 3) refaire le lit. § 1) cytryny papierem albo liśćiem do przewozu poprześćiełać (przekładać) trzeba. 2) prześćiel łożko do komory. 3) twardo posłano prześćiel mi pośćiel.

prześćiełac ſobie do czego. ſich zubereiten, den Weg zu etwas bahnen. ſe préparer, ſe fraïer le chemin à.

przesłać ſię. ſich umbetten, ſich an einen andern Ort betten. ſe coucher, transporter ſon lit ailleurs.

Prześćiełanie czym. die Durchlegung. ſtratification; l'action de mettre de diférentes matiéres lit ſur lit. § prze-

ściełanie ziołmi, korzeniami, słomą; prześciełanie solą oliwek do chowania.
Prześciełany, *vid.* Przesłany.
Prześcieradło. Bett=Tuch. linceul, drap de lit.
prześcieradło do uwinienia umarłego. Leichen=Tuch. drap mortuaire.
*Przesedni, trzeciegodniowy, co trzeci dzień. alle drey Tage dreytägig. tierce, qui revient au troisiéme jour.
Przesiadacz z konia na koń w biegu. ein Reuter so von einem Pferd auf das andre springt. celui qui saute d'un cheval sur un autre.
Przesiadam się, *v. m. F. przesiądę się.* 1) sich an einen andern Ort setzen. 2) sich von etwas auf etwas begeben. 3) von einem Pferd auf das andre springen. 1) s'asseoir ailleurs, changer de place, prendre une autre place pour s'asseoir. 2) se mettre, se placer d'un endroit à un autre; passer à un autre endroit; se transporter sur. 3) sauter de dessus un cheval sur un autre. § 1) przesiądź się z krzesła na ławę. 2) przesiedliśmy się z wody, z woza na konie. 3) przesiadł się z konia na konia.
przesiada czego komu. 1) einem im Halse stecken bleiben; einen würgen. 2) büssen, mit seiner Haut bezahlen. 1) engouër, faire de la peine à avaler. 2) porter la peine, païer de sa peau. § 1) przesiadło (przesiadziało) mu tych grużek cierpkich.
Przesiadanie się. Wechsel des Sitzes. changement de place pour s'asseoir; l'action de s'asseoir ailleurs. § przesiadanie się z krzesła na łożko.
przesiadanie się z konia na inszego. Wechsel der Pferde, da man sich von einem auf ein andres setzet. l'action de sauter de dessus un cheval sur un autre.
Przesiadywam. durchzusitzen pflegen. avoir la coutume de passer son tems à faire qu. ch. étant assis; être acoutumé à un travail sédentaire. § nad księgami całe nocy przesiadywa.
Przesiadzieć komu, *vid. przesiada czego* 2).
Przesianie, *vid.* Przesiewiny.
Przesiedzieć, *F. przesiedzę.* 1) durchsitzen. 2) lange sitzen und warten. 3) mehr sitzen können als ein andrer. 1) passer son tems à qu. ch. assis. 2) piquer le cofre; atendre long tems assis. 3) étre plus sédentaire qu'un autre. § 1) przesiedział noc i drugą nad kartami. 2) przesiedzisz się tam, nim się go doczekasz. 3) nie przesiedzisz go.
Przesięgam, *v. m. F. przesięgnę.* 1) über oder durch etwas langen, reichen. 2) überstreichen, erreichen als ein Gewehr. 1) toucher qu. ch; ateindre à qu. ch. étendant le bras par dessus ou à travers. 2) commander sur ou à; ateindre un endroit; porter les coups jusqu'à un endroit. § 1) przesiągniy po księgę przez stoł na okno. 2) z iedney fortecy do drugiey działa przesięgaią, tak dalece że iedna drugiey bronić może.
Przesiewacz. die Klapper in der Mühle so an den Rumpf schlägt. cliquet, claquet, traquet de moulin qui fait tomber le grain sur la meule.
Przesiewam co, *F. przesieię.* durchsieben. cribler, passer par l'étamine, au travers du crible; tamiser, sasser; passer au sas.
Przesiewanie. das Durchsieben. cribration, l'action de cribler.
Przesiewany, przesiany. durchgesiebet. criblé, tamisé, sassé.
Przesiewiny, *plur.* das Durchgesiebete. les criblures, *f.*
Przesilam co, kogo, *v. m. F. przesilę.* übernehmen, übertreiben, entkräften. outrer, forcer, surcharger, énerver; pousser trop. § strzeż się abyś twojey natury nie przesilił i nie przeładował.
przesilić się. 1) matt werden, sich abmatten. 2) zu weit gehen, sich übernehmen, der Sache zu viel thun, übertrieben seyn. 3) austoben, sich legen, nachlassen. aufhören. 4) ausbrechen, nach einer Hefftigkeit sich zu etwas neigen. 1) s'afoiblir; épuiser, perdre ses forces; se lasser à force de. 2) éforcer trop, s'exceder, étre outré; étre trop poussé, étre forcé. 3) se ralentir, s'apaiser, revenir de sa rage, de sa violence; cesser, finir, diminuër. 4) se terminer à; se tourner, tomber en; pancher vers ou à qu. ch. aprés les derniers éforts. § 1) od roboty, od biegania się przesilił. 2) przesiliły się pochwały iego; przesilił się w wysokich konceptach, w przysługach. 3) wiatry, upały słoneczne się przesiliły. 4) zbytnia wolność się zawsze ku sweywoli i niepostuszeństwie przesila.
dzień się dzisiay przesila. wir haben heute den längsten Tag. nous avons aujourd'hui le plus long jour.
noc się przesila. die Nacht wird lang. nous avons aujourd'hui la plus longue nuit.
Przesilenie 1) Entkräftung, Abmattung. 2) Uebertreibung. 3) Nachlassung. 1) épuisement, foiblesse, langueur, *f.* 2) épuisement, l'action de forcer, d'outrer. 2) ralentissement, le tems ou cesse

cesse le fort ou la violence de qu. ch; relâche. § 1) przesilenie śił. 2) przesilenie natury mocnemi napoiami, tęgiemi lekarstwami. 3) przesilenie żalu, bolu.
przesilenie choroby. Heilk. die Crisis, plötzliche Veränderung der Krankheit. *Médec.* crise; changement soudain qui arrive dans les maladies
przesilenie dnia; środek lata; naykrotsza noc lecie; naydłuższy dzień lecie. der längste Tag im Sommer; die Sonnen-Wende im Sommer. le solstice d'été; le plus long jour de l'été.
przesilenie nocy; dzień naykrotszy zimie. der kürtzte Tag, der Anfang des Winters. le solstice d'hiver; le plus court jour de l'hiver.
przesilenia dnia kres der Sonnen-Wender des Krebses. le Tropique du Cancer.
przesilenia nocy kres. der Sonnen-Wender des Steinbocks. le Tropique du Capricorne.
Przesilony. 1) abgemattet, entkräftet. 2) übertrieben. 1) afoibli, épuisé. 2) outré, trop poussé, trop forcé, excessif.
Przeskakowanie, przeskoczenie. das Ueberspringen. l'action de sauter par dessus qu. ch.
Przeskakuię, *v. m. F. przeskoczę.* 1) überspringen. 2) verspringen, vertantzen. 3) überhupfen, auslassen eine Zeile. 4) die Zeit mit Springen zubringen. 1) franchir, sauter par dessus, passer en sautant. 2) dépenser à danser. 3) sauter, passer, omettre un vers. 4) passer son tems en dansant, en sautant. § 1) przeskocz ten murek; przekoczył w nawę; koń ze mną row przeskoczył. 2) przeskakuie na tańcach swoy zarobek. 3) przeskoczyć prawa, mieysce w księdze, wiersz w pisaniu. 4) całe dni i nocy przeskakuie.
przeskakować się z kim. mit einem um die Wette springen. sauter à qui mieux mieux.
Przeskoczenie. 1) Ueberspringung. 2) Auslassung einer Stelle 1) l'action de franchir. 2) omission; l'action d'omettre, de passer.
Przeskoczony. 1) übersprungen. 2) ausgelassen. 1) franchi, par où l'on a sauté. 2) omis, oublié, qu'on a passé par méprise.
Przeskoki, *plur.* 1) Neben-Wege, heimliche Wege. 2) Seiten-Sprünge, Räncke, Ausflüchte, List. 1) chemins couverts; détours; avenuës cachées. 2) détours, intrigues, pratiques, menées, biais, refuites, tours de souplesse. § 1) wiedząc przeskoki szła tyłem do kamienicy. 2) wiem iego preskoki.
Przeskotnica, Jeżowka Włoska drzewo. Erdbeer-Baum. arbousier.
Przeskrobuię co, *F. przeskrobię.* 1) durchschaben, durchkratzen. 2) fig. die Saiten zu hoch spannen; zu viel fordern. 1) percer en ratissant; racler entiérement. 2) *fig.* le porter haut; faire des grandes prétensions.
Prześladowanie. Verfolgung. persécution, poursuite.
Prześladowca. } Verfolger. persécuteur.
Prześladownik. }
Prześladuię. verfolgen. persécuter; faire soufrir persécution à qu.
Przeslagwa ziele, *vid. wilczy pieprz.*
Przesłanie. Ueberschickung. envoi, l'action d'envoier.
przesłanie, vid. Prześcielanie.
Przesłaniec, *g. przesłańca.* 1) Vorangeschickter; Abgeschickter. 2) Vorbote. 1) homme envoié vers qu. 2) avant-coureur.
Przesłany. 1) abgeschickt, übergeschickt. 2) umgebettet. 3) durchgelegt mit etwas. 1) envoié. 2) refait comme un lit. 3) stratifié; entreposé de. § 1) otrzymałem listy przesłane. 2) pościel przesłana. 3) owoce świeżem przesłane (prześcielane) liściem.
Przęślica. 1) Kunckel, Rocken-Stecken. 2) Saflor, wilder Safran. 1) le pié, la partie la plus basse de la quenouille. 2) quenouille sauvage une plante.
Przęślik, *g. a.* Einspann, Würtel den die Spinnerin an die Spindel machet. peson que la fileuse met au bout de fuseau.
Przęsłka, skrzyp, strzepeczka, kotcze ogonki ziele. (*æquisetum*) Roß-Schwantz, Pferd-Schwantz, Kannenkraut. queuë de cheval; queuë de chat, aprelle, prelle.
Przesłkowy. von Roß-Schwantz. d'aprelle.
Przęsło. 1) Fach von Stangen oder Brettern zwischen zwey Zaun-Pfählen. 2) Reihe von Aesten, die um einige Bäume schichtweise über einander wachsen. 1) rangée de perches ou d'ais entre deux palis ou poteaux dans une clôture. 2) un étage de branches autour de quelques arbres qui les poussent par étages. § 1) słup wkopany w ziemię dla przęseł płotu. 2) przęsła gałęzi w drzewach iako świerku, iedlinie.
Przesłuchać, *F. przesłucham.* verhören, abhören, überhören. ouïr auparavant; examiner, écouter, interroger quelqu'un. § przesłuchay chłopca ieżli

pens umie; ſędźiom krzywdy przeſłuchać należy.

przeſłuchać świadkow. die Zeugen verhören. recenſer les témoins.

Przeſłuchanie. Verhör, Ueberhörung. audience, interrogation.

świadkow przeſłuchanie. Verhör der Zeugen. recenſement, audition.

Przeſłuchany. überhört, verhört. écouté, examiné, interrogé.

Prześmiardnąć, *F. prześmiardnę.* ſtinckicht werden, zu ſtincken anfangen. devenir püant, commencer à ſentir mauvais. § trup iuż prześmiardł.

Przeſmyk. Enge, Paß. détroit, défilé, *m.* paſſage étroit.

przeſmyk morſki. Meer-Enge. détroit, bras de mer entre deux côtes peu élognées.

Przeſpać, *vid.* Przeſypiam.

Prześpiewywam śię z kim. mit einem um die Wette ſingen. chanter à l'envi l'un de l'autre; s'éforcer de l'emporter ſur qu. par le chant; diſputer à qui chantera le mieux.

Prześpiewuię co, *F. prześpiewam.* durchſingen, abſingen. chanter une chanſon; achever un air.

Przeſtaię, Przeſtawam, } *v. m. F. przeſtanę.* 1) aufhören, nachlaſſen. 2) ſich legen, etwas aufhören, etwas nachlaſſen, in folgenden Bedeutungen wird die kurtze *Conjugation* nicht gebraucht. 3) zufrieden, vergnügt ſeyn. 4) es bey etwas bewenden laſſen. 5) bey etwas bleiben, nicht abgehen. 6) mit einem umgehen. 7) ſich erſtrecken. 1) ceſſer, ſe déſiſter; ſe déporter de. 2) diſcontinuër, s'apaiſer, ceſſer un peu, ſe ralentir, ſe relâcher, *la brève conjugaiſon eſt hors d'uſage dans les ſignifications ſuivantes.* 3) ſe paſſer à; ſe contenter, être content de. 4) en demeurer là, en paſſer par, aquieſcer à qu. ch. 5) s'en tenir à, tenir ferme dans. 6) converſer avec qu. 7) s'étendre d'un bout à l'autre. § 1) przeſtał zamysłow ſwoich; przeſtał piſać, tańcować; przeſtano go tak zwać. 2) bol na chwilę przeſtał; wiatr, mroz nie przeſtanie. 3) wiele ma, kto na małe przeſtaie, *prov.* 4) na twoim słowie, na tey ſumie przeſtaię. 5) na ſwoim zdaniu przeſtaie; przeſtawać przy prawdźie. 6) przeſtawam z kim. 7) żyły przez całe ćiało przeſtawaią.

przeſtaie na ſwoim. er iſt mit ſeinem Stande zufrieden. il eſt content dans ſa condition, dans ſon état.

przeſtawaiąc. ruckweiſe. par repriſes, par échapées, à diverſes repriſes, par intervalle. § przeſtawaiąc pracuie.

nie przeſtawaiąc. ohne Aufhören. ſans-ceſſe, ſans diſcontinuation.

Przeſtanek, poprzeſtanie, przeſtawanie, *g. u.* das Aufhören. intermiſſion, diſcontinuation, interruption.

bez przeſtanku. ohne Unterlaß. ſans ceſſe, ſans intermiſſion.

Przeſtanny, przeſtawaiący. aufhörlich, abwechſelnd, das nicht ſtets an einander währt. intermittant; qui eſt diſcontinué, qui a de l'intermiſſion, qui vient par intervalle.

Przeſtały. überſtanden, zu lange geſtanden, von Geträncken und Früchten. *parlant des boiſſons & des fruits:* trop long tems gardé; qu'on a laiſſé trop long tems ſur le pié; qui eſt coupé trop tard. § z przeſtałego lnu śiła bywa paćieſzy; piwo przeſtałe; ten ięczmień iuż przeſtały.

Przeſtąpienie. 1) Ueberſchreitung, das Ueberſchreiten. 2) Uebertretung. 3) Auslaſſung. 1) l'action de paſſer par deſſus qu. ch. en faiſant un pas; l'action d'enjamber par deſſus. 2) transgreſſion, violement, contravention, infraction de quelque loi. 3) omiſſion qu'on a fait par mégard. § 1) przeſtąpienie rynſztoku. 2) przeſtąpienie prawa, uſtaw. *3) przeſtąpienie (opuſzczenie) wierſza, słowa w piſaniu.

**przeſtąpienie śię z mieyſca na mieyſce, vid.* Przeyśćie.

Przeſtąpiony. 1) überſchritten. 2) übertreten als ein Geſetz. 1) paſſé d'un pas. 2) violé, enfreint, outre-paſſé.

Przeſtawam, *vid.* Przeſtaię.

przeſtawaiący, vid. Przeſtanny.

Przeſtawam, *F. przeſtoię.* durchſtehen, eine Weile ſtehen. être debout, ſe tenir debout quelque tems. § przeſtał godźinę i drugą; przeſtoiał obiad, noc całą na ſtraży.

przeſtać śię. ſich überſtehen: vom langen Stehen vor dem Genuß oder Gebrauch verderben. ſe gâter avant l'uſage; ſe corrompre n'étant pas emploié à tems. § przeſtawa śię obiad, potrawa; iedzmy teraz te ryby, bo śię do wieczerzy przeſtoią; len śię na zagonie przeſtał.

Przeſtawanie. das Aufhören. diſcontinuation, intermiſſion.

przeſtawanie na ſwoim. Gnüglichkeit, Zufriedenheit mit ſeinem Zuſtand. contentement, tranquillité de celui qui eſt content de ſa condition.

przeſtawanie z kim. gemeiner Umgang mit einem.

einem. conversation, entretient familier avec qu.

Przestawiam co, *F. przestawię.* von einem Ort auf den andren setzen, stellen. transporter; dresser, mettre sur un autre endroit. § przestaw te miski i kieliszki na drugi stoł; przestaw drabinę do tego drzewa.

przestawiać słowa. die Worte wider die Ordnung. transposer les mots.

Przestawianie, Przestawienie. Versetzung an einen andern Ort. l'action de dresser, de mettre une chose sur un autre endroit.

przestawianie słow. Versetzung der Worte wider ihre Ordnung. transposition des mots contre l'ordre naturel.

przestawianie imion. Versetzung der Buchstaben eines Nahmens. une anagramme; déplacement des lettres d'un nom pour trouver un autre mot.

Przestawiony. an einen andern Ort gesetzt. mis, dressé sur quelque autre endroit.

Przestek, *vid.* Przęsłka ziele.

Przestęp biały. (*brionia*) weisse Zaunrübe, Stückrübe, Stückwurtz. couleuvrée blanche; feu ardent.

przestęp czarny. (tamnus) Stückwurtz, schwartze Zaunrübe. couleuvrée noire, de nôtre Dame; racine vierge.

Przestępca. } Uebertreter. violateur, contrevenant, infracteur; celui qui contrevient à quelque loi.
Przestępnik. }

przestępnik, grzesznik. Sünder. pécheur, transgresseur, prévaricateur.

Przestępnica. Uebertreterin. celle qui viole la loi, qui commet quelque crime.

Przestępny. 1) überschreitbar. 2) strafbar, missethäterisch. 1) où l'on peut enjamber par dessus. 2) criminel, qui a commis un crime; condannable.

przestępny rok. ein Schalt-Jahr. un an bissextil; une année bissextile; une année de bisexte.

przestępny, przybytny, przydatny, wstawiony dzień Schalt-Tag. un jour du bissexte; un bissexte, un jour intercalaire.

Przestępstwo. Uebertretung. violement; contrevenance, crime, *m.* délit.

Przestępuię, *v. m. F. przestąpię.* 1) überschreiten. 2) übertreten, wider das Gesetz handeln, mißhandeln. 1) passer par dessus une chose en marchant; enjamber par dessus. 2) violer, outre-passer, trangresser la loi; contrevenir à quelque loi. § 1) przestąpił rynsztok. 2) przestąpić prawo, ustawę.

koń przestąpił. das Pferd ist über den Stall-Baum oder über den Sielstrang getreten. le cheval s'est embarré, s'est empêtré.

przestąpić się. 1) auf einen andern Ort treten. 2) sich mit gehen eine Bewegung machen. 3) übertreten, übergehen zur andern Parthey. 1) se mettre sur une autre place, changer de place en faisant un pas. 2) se promener pour se donner du mouvement. 3) changer de parti; passer du côté du parti oposé. § przestąp się z tego na to mieysce. 2) przestąp się trochę po obiedzie. *3) przestąpił się (przerzucił się, przekinął) do Szwedow.

Przestka ziele, *vid.* Przęsłka.

Przestrach. Schrecken, Furcht. la terreur; la fraïeur, éfroi. § z przestrachu to uczynił.

Przestraszam, *v. m. F. przestraszę.* Schrecken einjagen. éfraïer, épouvanter; porter, repandre l'éfroi; intimider; causer à qu. une grande crainte. § przestraszał mię; czym nieprzyiaciel wszystkę przestraszył okolicę.

Przestraszenie. das Einjagen einer grossen Furcht. intimidation; l'action d'épouvanter, d'éfraïer.

Przestroga. 1) Warnung. 2) Anmerckung in den Büchern. 3) Kriegsw. Paß, Durchgang. 1) précaution, avertissement, avis. 2) avis au lecteur; avertissement, remarque, observation, annotation dans un livre. 3) pas, défilé, étroit passage. § 1) daięć tę przestrogę. 2) przestroga pierwsza, druga. 3) przestroga osadzona, dobyta.

niech ci to będzie przestrogą. das laß dir zur Warnung dienen. tenez vous mieux sur vos garde une autre fois.

Przestroić, *F. przestroię.* 1) verkleiden, in Kleidern verthun. 2) sich verkleiden. 3) einen nach einer andern Landes-Art kleiden, als Spanisch, Frantzösisch. 4) aus einer andern Sprache in seine Mutter-Sprache einführen; einem fremden Wort das Bürger-Recht geben. 1) dépenser en habits. 2) travestir. 3) habiller qu. à la manière d'un autre païs, comme à l'Espagnole, à la Françoise. 4) franciser un mot d'une autre langue, lui donner une terminaison de sa langue maternelle. § 1) przestroił swoię fortunę. 2) przestroiła corkę w męskie szaty. 3) przestroił syna po francusku. 4) przestroił to słowo z tureckiego.

przestroić się. 1) sich verkleiden. 2) sich nach Art eines andern Volcks kleiden. 1) se travestir, se déguiser. 2) s'habiller à la maniére d'une autre nation.

przestroiło się. man hat es auf Putz und Kleider

Kleider verwendet on a consumé son bien en habits.
Przestronnie, *adv. vid.* Przestwornie.
Przestronność, *vid.* Przestwor.
Przestronny, *vid.* Przestworny.
Przestrugać co, *v. m. F. przestrugam.* 1) durchschnitzeln. 2) übertreiben, der Sache zu viel thun. 1) planer trop un bois. 2) outrer qu. ch; passer les bornes de qu. ch.
przestrugało się. er ist reif zur Strafe; das Maaß ist voll. le sac est plein; il est tems qu'il soit puni de ses crimes.
Przestrzegacz. 1) Warner. 2) Halter, Beobachter. 1) donneur d'avertissement; celui qui avertit, qui donne un admonition. 2) observateur des loix.
Przestrzegam, *v. m. F. przestrzegę.* 1) warnen. 2) halten, beobachten. 3) einen beobachten, auf einen oder dessen Thun Achtung geben. 1) avertir, admoneter qu. 2) observer, garder. 2) observer, remarquer, épier qu. ou les actions de qu. § 1) przestrzeż śiostry w tym. 2) przestrzegał prawa, rozkazow. 3) przestrzegam czyich postępkow.
przestrzegał powagi czyiey. eines Würde, Ansehen behaupten. soutenir la dignité, l'autorité de qu.
przestrzegać powagi swoiey. sich beym Ansehen erhalten. maintenir son autorité.
Przestrzelić co, *F. przestrzelę.* durchschießen. transpercer, percer d'un coup de trait ou d'arme à feu. § przestrzelił szyszak, żołnierza kulą, strzałą.
przestrzelić co do kogo. einem eine heimliche und schnelle Nachricht geben. donner avis à qu. sous main & sans aucun delai.
Przestrzelon, obieżyświat ziele. (*hypericum*) Johannis-Kraut. mille-pertuis, perce-feuille.
na Przestrzeni. im freyen, an einem geraumen Ort. au large. § na przestrzeni dobrze się szablą zawinął.
Przestrzeństwo. 1) grosser Raum. 2) fig. Vergrösserung, Vermehrung. 1) étenduë, grand espace. 2) agrandissement, acroissement, l'augmentation. § 1) wielkie do tych czas przestrzeństwo Państwa tego. 2) to dało wielkie przestrzeństwo władzy krolewskiey.
Przestrzeżenie. das Warnen. l'action d'avertir qu.
Przestrzeżony. gewarnet. averti.
Przestrychować farbę pęzlikiem, *F. przestrychuię.* durchstreichen, mit dem Pinsel eine Farbe vermischen. méler une couleur avec le pinceau.

Przestudzam co, *v. m. F. przestudzę.* kühl machen, kalt machen. refroidir, faire devenir froid.
Przestwor. Weitläuftigkeit, grosser Raum. le large; étenduë; un espace large & long.
Przestwornie, *adv.* przestronnie. 1) ge-
Przestworno, räumlich. 2) weitläuftig, mit vielen Worten. 1) spacieusement, d'une maniere vaste & spacieuse; au large. 2) amplement, avec exagération, d'une maniére hiperbolique. § 1) przestworno mieszka; przestworno tam było. 2) przestronniey go chwalił niżli brata iego.
Przestworny, Przestronny. 1) geraum, weit. 2) weitläuftig, übertrieben, mit Worten vergrössert. 3) frey, ungebunden. 4) groß, ansehnlich. 1) spatieux, ample, étendu; long & large. 2) ample, outré, exageré, hiperbolique, excessif. 3) absolu, independant, libre. 4) grand, considérable. § 1) w przestwornych chodźi trzewikach; przestronne mieszkanie, suknie; przestworna droga. 2) barzo to przestronne pochwały. 3) przestronnieyszego się dopina panowania. 4) przestronną ma fortunę; przestrzeńszey życzy sobie powagi.
przestronny ięzyk; przestronna gęba. freyes Maul; grosses Maul; Großsprecherey. rodomontade, fanfaronnade; paroles de fanfaron; braverie en paroles. § o potrzebach rozprawuią, ale ich serce z tak przestronnym ięzykiem się rzadko zgadza.
głos przestworny. starcke, volle Stimme. une voix mâle; une voix forte.
przestworne sumnienie. weites Gewissen. consience large.
Przesuszam co, *v. m. F. przesuszę.* sehr austrucknen. déssécher trop; faire devenir trop sec.
przesuszać się gdźie. offt wohin gehen. hanter, frequenter un lieu.
Przesuszenie. die Austrucknung. désséchement.
Przesuszony. ausgedürrt, trocken gemacht. dessêché.
Przeswarzyć kogo, *F. przeswarzę.* überstreiten, einen im Zancken überlegen seyn. avoir le dessus sur celui avec qui on se querelle.
Przeświadczam, *v. m. F. przeświadczę.* überzeugen, mit Zeugen überführen. convaincre avec des témoins. § przeświadczył go w tym występku; przeświadczył to na niego.
Przeświadczenie. Ueberzeugung. conviction.

Przeświadczony. überzeugt. convaincu.
Prześwietnie, *adv.* erleucht, herrlich, majeſtätiſch. magnifiquement; majeſtueuſement, d'une maniére illuſtre.
Prześwietność. Herrlichkeit, Majeſtät. majeſté, grandeur, amplitude.
Prześwietny. hocherleuchtet, durchlaucht, herrlich. très-illuſtre, magnifique, majeſtueux, très-noble. § prześwietny dom, Senat; prześwietne imię twoie znaią kroleſtwa poſtronne.
Przeſycham, *v. m. F. przeſchnę.* austreugen, ſehr trocken werden. ſécher trop, devenir trop aride.
Przeſyłam, *v. m. F. prześlę.* 1) voranſchicken. 2) durch einen ſchicken. 1) envoier auparavant, par avance. 2) envoier qu. ch. par qu. § 1) prześliy chłopca. 2) przeſłał książkę przez chłopca.
Przeſyłanie. das Ueberſchicken. envoi, l'action d'envoïer.
przeſyłanie w przod. das Voranſchicken. l'action d'envoier par avance.
Przeſypiam, *v. m. F. prześpię.* 1) durchſchlafen. 2) verſchlafen, verſäumen. 1) dormir quelque tems. 2) négliger, manquer de faire qu. ch. § 1) przeſpał noc dobrze. 2) przeſpać ſprawę, poſztę.
przeſpać całą noc i poranek. die gantze Nacht und den Morgen durch ſchlafen. dormir toute la nuit & le matin.
przeſpać ſię. 1) ſchlafen, ausſchlafen. 2) ausſchlafen einen Rauſch. 1) dormir; dormir aſſez; dormir ſon ſou. 2) cuver ſon vin, ſa bière. § 1) niech ſię w twoiey izbie prześpię. 2) przeſpał ſię upity.
przeſpać ſię w południe. einen Mittags-Schlaf halten; nach Mittag ſchlafen. faire la méridiane, dormir après dîné; ſe repoſer après midi; faire le poltron; ſe repoſer un petit deſſus après dîné. § lepiey ſię po obiedźie przeſpać, niżli ſię ſwoią gryść i biedźić naturą.
Przeſypianie ſię poobiednie; ſen, ſpanie przypołudniowe. der Mittags-Schlaf. la méridiane; le repos du midi.
Przeſypuię co, *v. m. F. przeſypię.* 1) umſchütten, in ein ander Gefäß ſchütten. 2) überſchütten. 3) etwas theuer kaufen. 1) mettre, faire paſſer, verſer une choſe ſèche dans un autre vaiſſeau. 2) combler, remplir un vaiſſeau de grain jusqu'à le faire déborder; faire un vaiſſeau ſi plein de grain qu'il va deſſus. 3) ſurvendre; vendre plus qu'il ne faut. § 1) przeſyp rozenki w inſzy ſtatek. 2) przeſypałeś miarę. *3) przeſypuie ſwoie towary.

przeſypać konia, vid. Ochwaćić.
Przeſtka ziele. (*equiſetum*) Roß-Schwantz. aprelle.
Przeſzćie, *vid.* Przeyśćie.
Przeſzkadzam, *v. m. F. przeſzkodzę.* hindern, verhindern, ſtöhren. empêcher qu. ch. ou qu. de; embaraſſer qu; mettre empéchement à qu; diſtraire qu. de. § przeſzkodźił im w Pańſtwo wkroczyć; przeſzkadzał pracuiącemu, ſpiącemu, zabawnemu; przeſzkoda prawna do tego urzędu.
Przeſzkadzanie. das Hindern. empêchement; l'action d'empêcher.
Przeſzkoda, to co przeſzkadza; zawada. Hinderniß, Verhinderung. empêchement, obſtacle, *m.* opoſition; traverſe.
przeſzkoda prawna. in den Gerichten: eine Ehehaffte. *Palais:* un empêchement légitime, qui eſt ſelon les loix.
Przeſzkodnik. } Hindrer, Verhindrer,
Przeſzkodźićiel. } Stöhrer. l'opoſant, celui qui forme une opoſition, qui met un empêchement; qui interrompt, qui empêche une choſe.
Przeſzkodny. hinderlich. qui empêche, embaraſſant.
Przeſzkodzenie. Verhinderung. empêchement.
Przeſzkodzony. verhindert. empêché.
Przeſzło, *adv.* über, mehr als. plus que; plutôt au delà de. § po tey przeſzło trzygodźinney bitwie.
Przeſzłogodniowy. } vortägig, geſtern. de
Przeſzłodniowy. } veille d'un jour;
Przeſzłodźienny. } du jour d'auparavant; qui s'eſt fait le jour d'auparavant; d'hier.
Przeſzłogodźinny. vor der Stunde geſchehen. qui s'eſt fait l'heure d'auparavant.
Przeſzłomieśięczny. vor einem Monat geſchehen. qui s'eſt fait le mois d'auparavant.
*Przeſzłorocze. das vorige Jahr. l'année paſſée, l'antan, l'année derniére.
Przeſzłoroczny. vorjährig. de l'année derniére; de l'année paſſée; d'antan.
Przeſzłotygodniowy. die Woche zuvor geſchehen. arrivé la ſemaine d'auparavant.
Przeſzły. vorig, vergangen, verfloſſen. précédent; qui a été auparavant; paſſé. § przeſzły pan; przeſzła godźina; przeſzłe rzeczy, czaſy.
Przeſzywam, *v. m. F. przeſzyię.* 1) ſteppen, durchnehen. 2) durchſtechen, durchbohren mit einem Gewehr. 1) piquer, arrière-pointer, coudre une rangée de points. 2) percer, enfiler, larder, transpercer, enferrer, embrocher. § 1)

prze-

przeszywać kołdrę, kaftan, spodnicę. *2) przeszył go mieczem, szpadą, strzałą. *wskroś mi to serce przeszyło.* dieses hat mein Hertz verwundet. cela m'a transpercé le coeur.

Przeszywanie. 1) das Durchnehen. 2) das Durchstechen. 1) l'action, la maniére de piquer, de faire avec l'éguille plusieurs points en quarrez ou autrement. 2) l'action de transpercer avec une arme à pointe.

Przeszyćie. 1) durchgenehte Arbeit. 2) Stich der durchgehet. 1) piquûre; besogne piquée avec l'éguille à piquer. 2) piquûre, blessure faite d'une arme à pointe d'outre en outre.

Przeszywany, przeszyty. 1) durchgenehet. 2) durchgebohrt, durchgestochen. 1) piqué avec une éguille. 2) percé d'outre en outre. § 1) przeszywany rzemień; przeszywana kołdra. 2) strzałą przeszyty.

Przetaczam, *v. m. F. przetoczę.* 1) abziehen, umzapfen. 2) umwältzen, auf einen andern Ort wältzen. 1) transvaser, rentonner, tirer une boisson dans un autre tonneau. 2) faire rouler qu. ch. d'un lieu à un autre.

Przetak. Bast- oder Binsen-Sieb mit weiten Löchern. un crible à grands trous, qui est fait de jonc ou d'écorce de bois.

Przetarćie. die Durchreibung, das Durchsägen, Durchfeilen. l'action de percer en frotant, en limant, en siant.

przetarćie drogi. fig. die Bahnung des Weges zu etwas; Anweisung, Eingang. l'action de fraïer le chemin à qu; introduction, entrée. § w czym ćiebie przetarćie drogi moie nie zawiedźie.

Przetarnica. } (*veronica minor femina*)
Przetarznica. } Ehrenpreis das Weiblein. la petite veronique.

Przetartnik, } *g. a.* źiele. (*veronica recta*
Przetarznik, } *mas*) Heil aller Welt, Ehrenpreis das Männlein. veronique mâle; la grande veronique.

Przetarty. durchgerieben, durchgefeilt, durchgesägt. percé à force de froter, de limer ou de sier. § rzemień od pręczki przetarty; przetarte żelazo, drzewo.

Przetęsknić, *F. prętesknie.* in Sehnsucht zubringen. trainer sa vie, passer son tems en langueur.

przetęsknić noc bezsennie. die Nacht schlaflos zubringen, unruhig schlafen. révasser toute la nuit.

Przetęskniony. in Sehnsucht zugebracht. passé en langueur.

Przetknienie. Durchsteckung durch etwas. l'action de pousser, de passer par une petite ouverture.

Przetkniony, Przetknięty. durchgesteckt. poussé, fiché au travers de qu. ch.

nić przetknięta. eingefädelter, durchgesteckter Faden. fil enfilé.

Przetłuczenie. Durchstossung. l'action de casser avec un coup.

Przetłukiwam co, *v. m. F. przetłukę.* durchschlagen, mit einem Schlag zerschmettern. casser en battant, en frapant; briser à grands coups. § przetłukł mu goleń.

Przetłumaczyć co, *F. przetłumaczę.* übersetzen, verdolmetschen. traduire, interpréter.

Przeto, dla tego, *conj.* deswegen. c'est pourquoi, c'est pour cela.

przeto iż. dieweilen; weil. parce que, puisque.

przetoż; a dla tego; a przeto. dannenhero, folglich. par conséquent, ainsi, donc.

Przetrącam, *v. m. F. przetrącę.* durchstossen. rompre, casser à force de donner des coups, de heurter. § przetrąćił mu kość.

Przetrębuią śię trębacze. die Trompeter certiren mit einander. les trompettes sonnent à l'envi pour voir qui reussira mieux.

Przętro, *vid.* Piętro.

Przetrwać, *F. przetrwam.* aushalten, durchdauren. suporter, endurer, persévérer, demeurer jusque au bout; avoir de la persévérance; être ferme & constant dans. § przetrwał w tych pracach; całe dni i nocy przetrwał pisząc.

Przetrząsam, *v. m. F. przetrząsnę.* 1) durchschütteln, aufschütteln als Heu. 2) einem auf den Zahn fühlen, einen erforschen. 3) erforschen, untersuchen. 1) remüer, agiter, manier, éventer comme du foin. 2) sonder, étudier, tâter, virer qu; tâcher de découvrir les sentimens, le savoir de qu. 3) examiner, péser, considérer, éplucher qu. ch. § 1) przetrząśniy śiano, pośćiel. 2) przetrząsnąłem go, ale nauk w nim nie baczę. 3) ktoby chćiał ciekawiey to przetrząsnąć; przetrząsać czyie życie, sprawy, materyą iaką.

Przetrząsanie, Przetrząśnienie. 1) Durchschüttelung. 2) Untersuchung. 1) remûment, l'action de remuër comme le lit. 2) éxamen, épluchement.

Przetrząśniony. 1) durchgeschüttelt. 2) untersucht. 1) remué, agité. 2) éxaminé, épluché, pesé, consideré. § 1) pośćiel przetrząśniona. 2) materya dobrze przetrząśniona.

Przetrzepać, *F. przetrzepam.* 1) durchklopfen, ausklopfen. 2) ausklopfen, ausprügeln. 1) houssiner, housser, épousseter avec une houssine. 2) houssiner qu; donner des coups de bâton ou de houssine à qu.

Przetrzepacz. 1) Ausklopfer, Ausstäuber. 2) Pritsch-Meister, Hannswurst. 1) housseur, celui qui housse, qui épousseté. 2) zani, Jean-boudin; boufon qui frape avec le sabre de bois.

Przetrzucać, *obs.* wybadać. ausforschen. s'enquêter, s'informer.

Przetrzymać, *F. przetrzymam.* 1) etwas lange halten. 2) in etwas zu lange legen, zu lange halten. 1) tenir long tems. 2) tenir, mettre qu. ch. trop long tems dans une autre chose. § 1) nie przetrzyma tego ciężaru godzinę, do południa. 2) przetrzymał żelazo w ogniu.

przetrzymał koń. das Pferd hat nicht gestallet, hat sein Wasser verhalten. le cheval a retenu trop long tems l'urine, il ne sauroit lâcher son eau.

Przetwarzam, *v. m. F. przetworzę.* umformen. transformer, métamorphoser, changer en une forme toute autre. § nie będzie inszy, chybaby go przetworzyć; przetworzyć ser.

Przetyczka. 1) Zahnstocher. 2) Reih-Nadel; Einzieh-Nadel. 1) une cure-dent pour nettéïer les dens. 2) aiguille à grand oeil avec quoi on lace. § 1) przetyczka albo szpilka do zębow.

Przetykam, *F. przetknę.* 1) durchstecken, einreihen. 2) verschleudern, verstossen, wohlfeil verkaufen. 1) mettre au travers de; enfiler, passer, ficher qu. ch. au travers d'un trou étroit, comme un bouton dans la gance, un ruban par un anneau. 2) mévendre, ne pas vendre avec profit; vendre moins que la chose vaut. § 1) sznurek przetykaią przez figi, przez iabłka do suszenia; przetkniy nić, igłę, perłę; nie przetknął dobrze knafla. 2) przetkać towary, ladaiako przedać, odbyć.

Przeuczyć się, *F. przeuczę się.* sich überstudieren. s'abîmer dans les études; afoiblir son esprit à force d'étudier.

Przewabiacz cudzego. Ausschreiber, Schmierer. compilateur.

Przewabiam, *v. m. F. przewabię.* 1) auf seine Seite locken. 2) ausschreiben, ausschmieren aus einem Buch. 1) atirer à son parti; atraire, gagner qu. par des maniéres charmantes. 2) compiler, ramasser de plusieurs auteurs.

Przewąchać co, *F. przewącham.* mercken. haleiner, flairer qu. ch; avoir vent de.

Przewaga, *vid.* Przeważność.

Przewarzam, *v. m. F. przewarzę.* 1) überkochen, zu sehr kochen. 2) noch einmahl kochen. 3) aufwärmen, wiedersagen, wiederholen. 1) bouillir trop, cuire trop dans le pot. 2) recuire, faire cuire une seconde fois ce qui n'est pas assez cuit. 3) redire, dire de nouveau. § 1) przewarzono tę cielęcinę. 2) przewarzyć ieszcze trzeba tę potrawę. 3) przewarzyć mowę.

Przewarzany, Przewarzony. zu sehr gekocht. trop cuit.

przewarzona woda. abgekochtes Wasser. de l'eau bouillie & ensuite refroidie.

przewarzona mowa. wiederholte Rede. redite, répetition d'une même chose.

Przeważam co, *v. m. F. przeważę.* 1) überwiegen, schwerer seyn. 2) überwiegen, übertreffen, mehr gelten. 1) être plus pésant, péser d'avantage; trébucher. 2) surpasser, surmonter, l'emporter sur. § 1) złoto ołow przeważa, a ołow insze kruszce. 2) rada mądrego wielu prostakow przeważy rady.

przeważać się na co. keinen Aufwand, keine Arbeit scheuen; viel drauf gehen lassen. s'éforcer; emploier tout son argent, toutes ses forces à qu. ch; dépenser, être somptueux, aimer l'éclat dans qu. ch.

Przeważność, przewaga, ważenie kosztu albo pracy na co. 1) Pracht, grosser Aufwand. 2) Anwendung vieler Arbeit, vieler Mühe. 1) magnificence, somptuosité, grande dépense. 2) grand travail; éfort; toutes les forces qu'on emploïe à qu. ch. § 1) buduy ale bez przeważności; w przeważności inszych Panow przechodził. 2) w nagrodę iego dla Oyczyzny na poselstwach przewag, rycerzowi siły, przeważności i ochoty potrzeba.

Przeważnie, *adv.* prächtiglich; mit einem Aufwand und Arbeit. somptueusement; avec magnificence; avec une grande dépense & avec beaucoup de travail; avec éclat.

Przeważny. kostbar, prächtig; der Staat und Pracht liebet; der keinen Aufwand und Arbeit scheuet. magnifique, somptueux, qui aime l'éclat, qui a de la magnificence, qui fait des éforts à emploier à qu. ch. son argent & ses forces. § Pan to był w okazałości przeważny; przeważne i zacne służby iego w Oyczyźnie.

Przewdziewam, *F. przewdzieię.* verkleiden. travestir.

przewdziać

przewdźiać śię. sich verkleiden. se travestir. § przewdźiać śię (przebrać śię) po francusku.

Przewiąſka, *vid.* Przepaſka.

Przewiązanie. Umbindung, Verbindung als des Kopfs. l'action de ceindre, de bander comme la tête.

Przewiązany. umgebunden, quer über gebunden. bandé, lié, ceint. § przepaſka przewiązana głową.

Przewidźieć. vorher sehen. prévoir, voir ce qui peut arriver.

Przewidźiany. vorher gesehen. prévû.

Przewiędły. halb verwelckt. demi-fané, dêmi-flétri.

Prewiedźieć drogi dokąd. der Wege, der Gegend eines Landes kundig seyn, solche wissen. savoir les chemins, la situation d'un païs.

Przewiedzenie. Einholung einer Nachricht, Erkundigung. l'action de demander avis, de s'informer, de s'enquérir.

Przewiedźiony (przewodzony) prawny proces; przewiedźione prawo, przewod prawa (prawny) na kogo. nach geschehenem Vortrag ausgefallener gerichtlicher Ausspruch wider einen. arrêt prononcé contre quelqu'un, lorsqu'on a instruit & raporté le Procès aux Juges. § *jure victus* ten śię zowie, ktory po przewiedźionym na sobie prawnym proceśie, po uczynioney inkwizycyi, po daniem do iustyfikowania czaśie, dekretem ieſt potępiony; proces nań ma bydź przewodzony.

Przewielebny. in Gott andächtig; Ehrwürdig. révérend, *titre qu'on donne aux personnes Ecléſiaſtiques.*

Przenaywielebnieyſzy, **Nayprzewielebnieyſzy.* Hochwürdig. Titel der Cardinäle, Bischöffe und Ertz-Bischöffe. Illuſtriſſime; très-Révérend, Révérendisſime, *titre qui ſe donne aux Cardinaux, aux Archevêque & aux Evêques.* § Jaśnie Wielmożny i Nayprzewielebnieyſzy X. Biſkupie.

Przewielebność. 1) Heiligkeit, Titel der den Päbſten öffters gegeben wird. 2) Hochwürden, Titel der Ertz-Bischöffe und Bischöffe. 1) Sainteté, *titre qu'on donne quelque fois aux Papes.* 2) Grandeur, *f.* Excellence, *titre d'un Archevêque ou Evêque.* § 1) Waſza Przewielebność, Oycze Swięty, podaieſz zbawienną nam przeſtrogę.

Przewierćiany, Przewiercony. durchgebohrt. percé d'un perçoir.

Przewierćieć co, *F. przewiercę.* durchbohren. percer d'un perçoir.

Przewierćień, powoy koźi wonny źiele. (*peryclymenos*) Geißblatt du chevrefeuille.

Przewierzgam, *v. m. F. przewierzgnę.* 1) einem mit Fleiß über etwas umwerfen. 2) auf seine Seite bringen 3) übertölpeln, betrügen, hintergehen. 4) verdrehen, verkehren. 1) ſuplanter; faire tomber qu. en mettant ſon pié devant ſa jambe; renverſer qu. à deſſein par qu. ch. 2) atirer à ſon parti; gagner qu. 3) prendre, tromper, tricher qu. 4) tordre, détordre, détorquer, fauſſer pervertir le ſens. § 1) przewierzgnąć kogo przez kiy, przez nogę. 2) przewierzgnął go na ſzwedzką ſtronę. 3) nie da śię przewierzgnąć. 4) przewierzgnął prawo tak iasne; proſtość oyczyſta i niewinność ona, ieſt przewierzgniona.

Przewietrzam co, *v. m. F. przewietrzę.* 1) an die Luft legen, Luft zu wehen. 2) mercken, den Braten riechen. 1) éventer, expoſer à l'air, donner du vent, de l'air à; mettre qu. ch. au vent. 2) haleiner, flairer qu. ch; avoir vent de.

przewietrzyć śię. frische Luft schöpfen. prendre l'air. § muśiemy śię dziśiay przewietrzyć.

Przewiewam, *v. m. F. przewieię.* 1) durchwehen, durchstreichen. 2) das Getreide würfeln. 1) ſoufler, venter au travers de. 2) vaner, jetter en haut le blé pour le nettéier. § 1) przewiewa wiatr. 2) przewiewać zboże.

przewiewa tu. es wehet hier durch ce lieu eſt expoſé au vent; le vent paſſe ici.

wiatr izbę przewiewa. der Wind gehet durch die Stube. le vent enfile cette chambre.

Przewiewanie. das Durchwehen. le ſouflement du vent à travers un lieu.

Przewieźienie, *vid.* Przewożenie.

Przewięźiſty. 1) gekerbt als eine Raupe. 2) sehr schwanck von Geſtalt. 1) entaillé comme une chenille. 2) fort ſouple, très-découplé.

Przewieźiony. überführt auf einem Wagen oder einem Schiff. transporté, voituré par terre ou par eau.

Przewięzuię, *v. m. F. przewiążę.* in der Helfte binden, verbinden. bander, lier par le milieu. § przewiąż ſobie chuſtką chorą głowę.

Przewiiam kogo przez nogę, *v. m. F. przewinę.* 1) einen über ein geſtelltes Bein werfen. 2) übertölpeln, betrügen, berücken. 1) ſuplanter qu; donner la jambette, donner le croc en jambe à un perſonne

personne & la terrasser. 2) tromper, tricher qu. § 1) przewinął go przez kiy, przez nogę.

przewiiać się. 1) durch einander gehen, kreutzen. 2) wimmeln, hin und her laufen. 3) vorkommen, vorfallen. 4) vergehen, vorbey gehen. 1) s'entrecouper, se croiser, se traverser, passer les uns par les autres. 2) fourmiller, étre plein des gens qui passent & repassent. 3) se rencontrer, survenir, se présenter. 4) passer, écouler. § 1) rzeki śię tam przewiiaią. 2) przewiiaią śię tam (ustawicznie tam i sam idą) ludźie. 3) wiele śię tam trud przewiia. 4) przewinie śię to; wiele śię tego przewinęło.

Przewiniam co, *v. m. F. przewinę.* verwürcken, verbrechen, verschulden, in Strafe fallen. commettre, faire quelque crime; mériter une peine, une punition; étre coupable. § przewinił w tym.

Przewinienie. Schuld, Uebertretung. faute, transgression, crime, *m.*

przewinienie urażonego maiestatu. Hochverrath. crime de haute trahison; crime de léze majesté. § proces o rebelią i insze urażonego maiestatu przewinienia formować.

przewinienie kogo przez nogę. verursachter Fall über ein gestelltes Bein. l'action de suplanter; un croc en jambe.

przewinienie śię przez nogę czyią. Fall den man über ein gestelltes Bein thut. chute de celui qu'on a suplanté.

Przewiniony. der etwas verwürckt, begangen hat; strafbar; ein Verbrecher. punissable, qui mérite d'étre puni; coupable, celui qui a commis une faute. § przewiniony o cudzołoztwo; przewinionego karać.

przewiniony przez nogę. der über ein gestelltes Bein gefallen ist. suplanté; terrassé par un croc en jambe.

Przewłaczam co, *v. m. F. przewłokę.* aufschieben, verschieben. diférer, remettre, retarder, suspendre, aporter du retardement.

przewlec żyćie. das Leben verlängern. prolonger la vie.

przewłaczać słowa. die Worte schleppen. trainer les paroles.

przewlecze śię to. das wird überhin gehen; man wird es vergessen. on passera l'éponge sur cela; on l'oubliera.

przewłoczę, F. przewłokę. 1) sich umkleiden. 2) einfädeln; durchstecken. 1) changer d'habit; mettre un autre habit. 2) enfiler, passer qu. ch. au travers d'un trou. § 1) przewłokł szatę inszą. 2) przewlec igłę, nić przez igłę; przewlecz sznurek przez owoce do suszenia.

**Przewładny, wielowładny. vielvermögend, hochmögend. très-puissant.

Przewlekłość. Verschub, Aufschub. délai, retardement. § pożność i przewlekłość w sprawach często potrzebna.

Przewlekły. 1) aufgeschoben, verschoben. 2) spät in Zukunft. 1) retardé, prolongé. 2) d'après; qui suivra; suivant, reculé, éloigné. § 1) przewlekła sprawa, rada. **2) pomyślnych w nayprzewlekleysze czasy, lata, ći życzę sukcesow.

Przewłoka. *1) Verschub, Aufschub. 2) das Schleppen der Worte im Reden. 3) langer Stoß, langer Zug auf dem Jäger-Horn. 1) remise, retardement, délai. 2) des mots trainans; prononciation trainante. 3) mot; long tran, son long que le chasseur sonne avec la trompe. § *1) bez żadney przewłoki (odwłoki). 2) z przewłoką mowić. 3) z przewłoką, to iest iednym tonem, trąbić.

przewłoka źiele. (smyrnium Cretium) Cretische Meisterwurtz. maceron de Créte.

Przewod. Führung, Leitung, Zurechtweisung. conduite; action ou la peine de guider qu; de montrer le chemin à qu § za przewodem moim wstąp na tę drogę; przymuśili chłopa do przewodni w drodze.

przewod prawa, vid. Przewiedźiony proces.

Przewodni, *vid.* Przewodniczy.

Przewodnia Niedźiela, Biała Niedźiela. der Sonntag Quasimodo. la Quasimodo; le dimanche de l'Octave de Pâque.

Przewodniczy. das Wegweisen oder den Wegweiser betreffend. de guide; qui regarde le guide & l'action de guider.

***przewodnicza gwiazda. fig.* Leit-Stern, Glücks-Stern. *fig.* étoile; planéte bénéfique, constellation heureuse. § przewodniczą do tego miał gwiazdę.

przewodnicze. Wegweiser-Lohn. l'argent qu'on paie au guide.

Przewodnik. 1) Wegweiser. 2) Wegweiser, Vorgänger. 1) un guide, celui qui conduit, qui mêne qu. 2) guidon, conducteur. § *1) przewodnika (wodza) znaleść trudna. **2) dobro pospolite mieymy za przewodnika rad naszych; szczęśliwy kto ćiebie ma za przewodnika.

Przewodzę, *v. m. F. przewiodę.* 1) den Weg weisen, durchführen, überführen. 2) über-

2) überführen, überzeugen. 3) bewerckstelligen, dahin bringen. 4) mit einem übel umgehen, übel spielen. 1) guider, faire passer qu. 2) convaincre qu. de qu. ch. montrer, faire voir sensiblement à qu. 3) éfectuer, mettre en éfet. 4) mener rudement, maltraiter qu; user rigoureusement envers qu. § *1) przewiodł (przeprowadził) mię przez góry, przez drogi. 2) przeprowadzić kogo racyami. 3) śmierć tego przewieść nie może, abyśmy go zapomnieli, aby się pamięć iego z ziemi wymazać mogła; nigdy tego nie przewiedziesz. 4) przewodzi iak chce nade mną.

przewodzić swoie. nicht abgehen; von seinem Vorhaben nicht weichen. ne vouloir démordre; ne démordre point d'une resolution; s'opiniâtrer à l'emporter.

przewodzę prawo, proces. nach geschehenen Vortrage einen gerichtlichen Ausspruch wider einen erhalten. obtenir un arrêt contre quelqu'un lorsqu'on a instruit & raporté le procès aux Juges.

przewieść co na sobie. sich überwinden, übers Hertze bringen. gagner sur soi; sur son esprit; se contraindre, se surmonter, se vaincre. § nie mogł na sobie przewieść, aby się nie śmiał.

przewodzić konia. ein Pferd auf und niederreuten. passager, promener un cheval.

Przewodzenie nad kim. hartes Verfahren. mauvais traitement; dur procédé. § przewodzenie i pastwienie się nad mizernym ludem.

Przewodzony proces, prawo, *vid.* Przewiedziony.

Przewora. 1) Stall-Baum zwischen den Pferden. 2) Toll-Haus. 1) barre, perche entre les chevaux dans l'étable. 2) prison pour les fous; les petites maisons, *f.* § 1) przewory miedzy konie wprawić. 2) szalony do przewory zawierany bywa.

Przewoz. 1) die Ueberfuhr; Ort, wo man über einen Fluß oder eine Meer-Enge setzet. 2) das Uebersetzen, das Uberführen über einen Fluß oder Meer-Enge. 3) das Ueberschiffen der Waaren. 4) Schiff-Lohn, Fähr-Geld. 1) trajet de riviére; bras de mer, trajet; lieu par où l'on passe une riviére ou un trajet. 2) le passage d'un fleuve; l'action de passer une riviére, un trajet. 3) voiture, transport par eau. 4) naulage, *m.* passage, *m.* ou le prix qu'on paie pour le transport par eau. § 1) iechać do przewozu; przewoz szeroki, niebezpieczny. 2) zapłacić od przewozu koni i karety. 3) przewozem się bawić, się żywić; przewoz towarow teraz na Wiśle niebezpieczny.

przewoz płacić. Schiff-Lohn zahlen. naulager; paier le naulage.

Przewożę, *v. m. F. przewiozę.* einen übersetzen, über einen Fluß überführen. faire passer qu. une riviére; passer qu. sur une riviére. § przewież go prumem, czołnem.

przewożę z powinności. zur Fröhne übersetzen, auf Flüssen fortbringen. transporter, voiturer de service par eau.

przewożę się nawą. über einen Fluß setzen; sich übersetzen lassen. passer, traverser une riviére dans un navire.

przewożący się nawą, iadący nawą. Reisender zu Wasser. passager qui va par eau.

Przewożenie, przewiezienie czego. die Ueberfahrt, das Ueberführen, Ueberschiffen. l'action de transporter, de voiturer par eau.

Przewoźni. } zum Ueberführen über
Przewoźniczy. } die Flüsse gehörig. de
Przewozowy. } transport, qui regard le trajet.

przewoźne; przewoźnicze, vid. Przewoz 4).

przewoźne płacić, vid. *przewoz płacić.*

Przewoźnik. Fährmann, der Leute und Sachen übersetzet. passeur d'eau, celui qui passe les gens & les hardes sur une riviére. § prezewoźnik czołnem, prumem, łodką.

Przewozowy, *vid.* Przewoźniczy.

przewozowe pieniądze, vid. Przewoz 4).

Przewracam, *v. m. F. przewrocę.* 1) umwenden, auf die andre Seite legen. 2) einen umwerfen, umschmeissen. 3) umwerfen als einen Wagen. 4) nachschlagen, suchen im Buch. 5) verderben, verkehren. 1) tourner d'un autre côté; coucher, mettre qu. ch. sur un autre côté; retourner de divers cotez. 2) culbuter, renverser, mettre à la renverse; jetter par terre; faire tomber. 3) verser comme un chariot. 4) tourner un feuillet; feuilleter, chercher dans un livre. 5) gâter, pervertir, corrompre. § 1) przewracać siano na łące. 2) przewrócił go na ziemię. 3) przewrócił karetę, czołn. 4) przewróćmy wszystkie prawa.

przewrócić kapelusz. einen Hut aufformen, über den Stock schlagen. rajuster un chapeau.

przewrócić się. 1) sich auf die andre Seite legen. 2) fallen, daß man die Beine in die Höhe kehrt. 3) umschlagen, umschmeissen als ein Wagen. 4) umwerfen

sen einen Wagen; mit solchem umwerfen. 1) se mettre, se coucher, se tourner sur un autre côté. 2) culbuter, tomber à la renverse. 3) se renverser comme un chariot. 4) verser un chariot. § 1) wstań a nie przewracay się w pośćieli. 2) padł że się przewroćił. 3) czołn się przewroćił. 4) przewroćił się wozem.

patrz iak się ći chłopcy przewracaią. sehet wie diese Jungens einander umwerfen. voiez comme ces garçons se renversent, se saboulent.

Przewracanie, przewrocenie. 1) die Umwendung auf die andre Seite. 2) Umwendung als des Getreides. 3) die Umwerfung. 1) l'action de tourner d'autre côté. 2) le remuage des grains, du foin. 3) renversement, l'action de renverser.

przewrocenie wozem. Umwerfung eines Wagens. l'action de verser un chariot.

Przewroćićiel, obalacz. Umwerfer. renverseur.

Przewrot. } verkehrtes Wesen, Bosheit. perversité, méchanceté, extravagance.
Przewrotność. }

Przewrotnie, *adv.* verkehrt. perversement, d'une maniére perverse. § przewrotnie o wszystkim sądźi.

Przewrotnik. verkehrter Mensch. un pervers.

Przewrotny. 1) das leicht umfällt, das man leicht umwerfen kan. 2) verkehrt, boshaft. 1) qui est facile à renverser. 2) tortu, pervers, méchant. § 1) przewrotny to barzo woz. 2) przewrotne to zwyczaie; przewrotna mądrość.

przewrotna śklanka. Tummelchen; Trinck-Glas das nicht stehen kan. boi-tout; verre qui n'a point du tout une pate.

przewrotne teraz umysły i czasy. die Gemüther und Zeiten sind jetzo verkehrt. les esprits sont tortus dans ce siécle tortu.

świat przewrotny. die verkehrte Welt. le monde renversé.

Przewrzaskiwam. gräßlich schreyen, gräßlich bellen; lermen. faire un terrible vacarme; crier, aboïer horiblement. § muśi bydź złodźiey bo pies przewrzaskiwa.

Przewyćiężam, przezwyćiężam, *v. m. F. przewyćiężę.* 1) eig. u. fig. überwinden, überstehen. 2) einem überlegen seyn. 1) *prop. & fig.* domter, vaincre, surmonter, passer au travers de. 2) passer, surpasser; qu. en qu. ch; exceller par dessus un autre en. § 1) wszystkie przezwyćiężył trudnośći. **2) przezwyćięża go w tey nauce.

przezwyćiężyć się. sich überwinden. se surmonter, se vaincre soi même.

Przewyćiężony, Przezwyćiężony. überwunden. vaincu, surmonté, domté. § nieprzyiaćiel, upor przezwyćiężony.

*Przewykam, *v. m. F. przewyknę,* przeymuię. zuvor lernen. aprendre auparavant.

Przewyżka. Mathem. Differentz, Unterschied, Rest so übrig bleibt, wenn man eine Grösse von der andern abzieht. *Matém.* la diférence ou le reste d'une grandeur de laquelle on a soustrait une autre. § przewyżka iest liczba, ktorą iedna liczba iest większa od drugiey.

Przewyższam, *v. m. F. przewyższę.* übertrefen. surpasser, passer par dessus un autre. § przewyższa Francya narod Hyszpański; wszystkie to przewyższa skarby; przewyższa go w tym.

przewyższyć, zwyćiężyć kogo chćieć w czym; ubiegać się z kim do czego. mit einem certiren, um den Vorzug in etwas streiten. faire à l'envi qu. ch; s'éforcer de l'emporter sur qu; disputer à qu. qu. ch.

Przewyższenie. Uebertreffung, Vorzug, Uebermacht. supériorité, préference, avantage *m.* qu'on a par dessus un autre. § przewyższenie śił.

Przeymacz. Auffanger, der etwas auffängt. celui qui surprend qu. ch.

Przeymuię, *v. m. F. przeymę.* 1) durchgreifen als mit der Klaue. 2) einziehen lassen als das Saltz ins Fleisch; einträncken. 3) sich einziehen; etwas mit seiner Eigenschaft durchziehen. 4) Jäger. auswittern, auftreiben ein Wild. 5) vor der Zeit etwas erfahren, aufschnapfen, auswittern. 6) auffangen Briefe. 7) einem den Weg verrennen, abschneiden. 8) einen ergründen, einsehen. 9) durchdringen. 1) percer, transpercer avec ses serres ou avec ses grifes. 2) laisser entrer du sel dans quelque viande, l'en abreuver, imbiber, imprégner. 3) s'imbiber, s'imprégner. 4) *chasse:* rencontrer, découvrir, lancer, haleiner une bête. 5) aprendre auparavant, haleiner, pressentir qu. ch; avoir vent de qu. 6) intercepter, surprendre. 7) couper le chemin à qu. 8) aprofondir, pénétrer qu; découvrir tous les sentimens de qu. 9) pénétrer au vif; transir, prendre, saisir, fraper. § 1) sokoł przeiął kuropatwę szponą. 2) przeiąć mięso solą, pieprzem. 3) sol

mięso przeięła. 4) ogar zaiąca przeiął. 5) przeięto rady nasze. 6) listy iego przeiąwszy. 7) nieprzyiaciel przeiął drogi na zabronienie żywności. 8) przeiąłem go, umysł iego. 9) przeiął mię żal, mroz.

Przeyrzały, postrzegły, ktorego może przeyrzeć. das zuvor zu sehen ist. qu'on peut prévoir.

Przeyrzany. zuvor gesehen. vû auparavant; qu'on a prévu, à quoi l'on s'est atendu.

przeyrzany od Boga. von Gott vorher gesehen, vorher bestimmt. qui est prévû, déterminé de Dieu avant tous les siécles.

Przeyrzeć, *vid.* Przeglądam.

Przeyrzenie 1) das Durchsehen durch etwas. 2) Ueberſehung, Durchsehung die Fehler zu verbessern. 1) l'action de voir par. 2) revision, l'action de revoir, de retoucher quelque ouvrage. § 1) ztąd wolne do tego mieysca przeyrzenie. 2) bez przeyrzenia rachunkow ie podpisał; do przeyrzenia pisma tego wszystkiego przykładał starania.

przeyrzenie Boskie. Vorhersehung Gottes dessen so zukünftig ist. la prévision divine de l'avenir.

przeyrzenie po ślepocie. die Erlangung des Gesichts nach einer Blindheit. la faculté de voir après un aveuglement.

drzwi otwarte wolne czynią przeyrzenie. durch die ofne Thür kan man alles sehen. on voit par la porte, lorsqu'elle est ouverte, ce qui se passe au dehors.

przeyrzenie. } 1) Durchsichtigkeit. 2)
Przeyrzystość. } Aussicht, Durchsicht. 1) diaphanité, transparence. 2) prospét, vuë, chose au travers de laquelle on peut voir.

Przeyrzysto, *adv.* durchsichtig, durchbrochen. à claire voïe, à jour, avec des ouvertures. § koszyk przeyrzysto pleciony.

Przeyrzysty. 1) durchgebrochen als Goldschmieds-Arbeit. 2) gegittert, zierlich ausgeschnitten. 3) blanck, hell, darinnen man sich spiegeln kan. 4) frey, offen, dadurch man sehen kan; durchsichtlich. 5) durchsichtig als Glas. 1) fait, travaillé à jour, à claire voïe. 2) fréte, cisellé en forme de grille. 3) clair, net & poli, dont la surface est uni. 4) clair, bien percé, éclairé qui a beaucoup de lumiére. 5) diaphane, transparent. § 1) przeyrzysta robota złotnicza. 2) przeyrzysta robota sznicerska. 3) żeby przeyrzyste były rynsztunki, tedy ie hałunem poćierać i zawsze będą czyste; cyna przeyrzysta. 4) przeyrzyste gmachy, ulice. 5) przeyrzysty kamień; szkło iest przeyrzyste.

Przeyśćie. 1) das Uebergehen, Durchgehen. 2) Durchgang. 3) ein Paß, enger Weg. 4) Uebertritt, Uebergang zum Gegenpart. 1) l'allée d'un lieu à un autre; l'action de passer à pié. 2) le passage, lieu ou l'on passe. 3) pas, passage, *m.* défilé, *m.* 4) changement de parti, l'action de passer dans le parti oposé.

przeyśćie maiący, vid. Przechodźisty.

przeyśćie w mowie do inszey rzeczy. Uebergang in der Rede von einer Materie zur andern. transition: l'action de passer d'une matiére à une autre.

Przez, *pr. Ac.* 1) durch. par, au travers de; à travers qu. ch; par dedans de. § przez dom przeszedł; przez deskę przestrzelić; przez miasto przeiechać; przez świat słynie; przez Lipsk iechać do Drezna.

2) durch, über; zu Wasser, zu Lande 2c. in diesem Verstande wird statt przez offt der *Instrumentalis* gesetzet. par; par mer, par terre *&c. on trouve dans ce sens souvent l'Instrumental au lieu de cette préposition.* § przez las, przez pole (lasem, polem) iechać; przez brod (brodem) iść, Wisłą, morzem, lądem przyiechał.

3) durch, während. par, pendant, durant. § przez dwie niedźiele był w Warszawie; przez seym, przez iarmark tam mieszkać będę.

przez noc. die Nacht durch. de la nuit.

przez całą noc. die gantze Nacht durch. tout du long (tout le long) de la nuit.

przez cały czas. die gantze Zeit durch. tout du long du tems.

przez dźień, przez cały dźień. den gantzen Tag durch. tout de jour, tout le long du jour.

4) über, um. de deux — l'un.

przez dźień, co trzeći dźień. jeden dritten Tag, einen Tag um den andern. de deux jours l'un; à chaque troisiéme jour. § przez tydźień, przez rok (co trzeći tydźień, co trzeći rok) tu bywa.

5) durch, vermittelst, vermöge. par, par considération, moiennant, en vertu de. § przez list śię z kim rozmawiać, przez ćiebie to dostałem; prośiłem go przez ćiebie; trzymać wieś przez administracyą, przez arendę.

6) auf ohngefehr. sur, environ, près. § przez milę od Krakowa.

7) über. par dessus. § ptak przez dom (nad domem) przelećiał.

Przezacny. vortreflich, hochansehnlich. très-renommé, très-célébre; magnifique; illuftre. § przezacna familia.
Przezdrożny. das quer über den Weg geht. qui traverfe un chemin.
przezdrożne kamienie. Schreit-Steine im Pflaster, über den Koth zu schreiten. caniveaux; *plur. m.* grandes pierres dans un pavé par où paffent les gens quand il fait fort croté.
Przeżegnać, *F. przeżegnam.* segnen; ein Kreutz machen. benir, faire le figne de la croix à qu.
przeżegnać się. sich segnen. fe crucifier.
Przeżegnanie. der Seegen des Priesters. la bénédiction facerdotale. § Przeżegnanie Papiefkie, Bifkupie, Kapłańfkie.
Przezeń, przez niego, *conf.* On 3). durch ihn. par lui.
Przezgłownik, *g. a.* Bau-Stein, so durch die Breite der Mauer gehet. pierre parpaigne, pierre de taille qui tient toute l'épaiffeur d'un mur.
Przeziębienie. Verkältung. refroidiffement.
Przeziębiony. verkältet. morfondu.
Przeziębnąć, *F. przeziębnę.* sich verkälten. fe morfondre, fe refroidir. § przeziębłem, przeziąbłem na dworze.
Przezimować, *F. prezezimuię.* überwintern. paffer l'hiver.
Przezmian. Schnell-Wage, Boltz-Wage. péfon; balance à croc ou à crochet; ftatére; balance Romaine; Romaine; crochet.
Przezmianowy. zur Schnell-Wage gehörig. de péfon, de ftatére.
przezmianowa waga. das Gewicht an der Schnell-Wage. le contrepoids de péfon.
Przeznaczam, *v. m. F. przeznaczę.* 1) anzeigen, zuvor andeuten, vorbedeuten. 2) verordnen, verzeichnen, bestimmen. 3) von Gott: prädestiniren, zuvor bestimmen. 4) ein Register über ein Buch machen, die besten Materien in ein Register tragen. 1) préfager, prédire; marquer l'avenir; porter préfage; faire connoitre par avance ce qui doit arriver. 2) ordonner, prefcrire, régler. 3) *en parlant de Dieu:* deftiner, prédeftiner pour; ordonner auparavant; choifir de toute éternité. 4) faire une lifte, une table de toutes les matiéres principales d'un livre. § 1) co dobrą pogodę przeznacza. 2) przeznaczyłem mu codzienne fprawy. 3) przeznaczył (przeyrzał) go Bog do tego. 4) przeznaczyć nayprzednieyfze książki materye.
Bog go do nieba przeznaczył. Gott hat ihn zur Seligkeit versehen, erwählet. Dieu l'a prédeftiné pour étre fauvé.
Przeznaczenie. 1) Andeutung, Anzeichen. 2) Register, Verzeichniß. 3) die göttliche Vorherbestimmung; die Prädestination. 1) préfage, *m.* augure, *m.* un figne d'une chofe à venir. 2) table, lifte; régitre, *m.* 3) la prédeftination, la prévifion divine. § 1) przeznaczeniem śmierći iego i to było. 2) przeznaczenie rzeczy przednieyfzych w tey książce. 3) przeznaczenie (przeyrzenie) Bofkie do czego.
przeznaczenie, przeyrzenie Bofkie do nieba. Gnaden-Wahl, göttliche Vorsehung zur Seligkeit. la prédeftination; choix pour étre fauvé que Dieu a faite de toute éternité.
Przeznaczony. 1) zuvor angedeutet. 2) bestimmt. 3) von Gott bestimmet, prädestiniert. 1) prédit, prefagé. 2) déterminé, deftiné à. 3) prédeftiné de Dieu.
przeznaczony do nieba. ein Auserwählter; erwählt zur Seligkeit. prédeftiné, élu, qui eft choifi de Dieu pour la beatitude éternelle.
przeznaczony do piekła. ein Verworfener, ein Verdammter. un reprouvé.
Przeznanie. die Vorerkenntniß, das Vorherwissen. connoiffance anticipée; connoiffance de ce qui aviendra.
Przezornie, *adv.* vorsichtiglich. avec prévoïance.
Przezorność. Vorsorge, Vorsicht. prévoïance.
Przezorny. vorsichtig, vorsorglich. prévoïant, qui a de la prévoïance.
Przeźrzoczystość. Durchsichtigkeit. transparence.
Przeźrzoczysty. 1) durchsichtig, klar. 2) hell, blanck, darinnen man sich spiegeln kan. 1) diaphane, transparent, criftalin. 2) clair, net & poli, où l'on fe peut mirer. § 1) dyament ieft przeźrzoczyfty; woda przeźrzoczyfta. 2) rynfztunek polerowany i przeźrzoczyfty.
Przezroczyity. was ein Jahr ums andre geschiehet. qui fe fait, qui arrive de deux ans l'un.
Przeżuwać, *v. m. F. przeżuię.* wiederkauen als ein Ochs. ruminer, remâcher, ronger comme un boeuf. § przeżuwa, zucha woł; przeżuwaiące bydło.
przeżuwać dźiećięćiu. einem Kinde die Speise vorkauen. mâcher la nourriture pour un enfant; faire le bec à l'enfant.
Przeżuwacz. 1) Wiederkauer. 2) Mewer, Käuer, Käu-brassen ein See-Fisch der wiederkauet.

derkauet. 1) celui qui rumine, qui remâche. 2) scarre, *m.* scarricot, un poisson qui rumine.

Przeżuwanie. die Wiederkäuung. l'action de ruminer, de remâcher comme font les boeufs.

Przezuwam, *v. m. F. przezuię*; przezuwać się. andres Geschuhe oder ein andres Kleid anziehen. changer d'habit ou de chaussure; s'habiller, se chausser autrement. § przezuy ten trzewik, obow; przezuł szatę; przezuł się w insze szaty, w insze boty.

Przezwać, *vid.* Przezywam.

Przezwany. genannt, zubenahmt. surnommé, apellé, nommé.

Przezwisko. 1) Zunahme; Geschlechts-Nahme. *2) Nahme, Benennung einer jeden Sache. 3) Zunahme, Eckel-Nahme. 1) surnom, nom ajouté au nom propre; nom de la famille, de la parenté. 2) nom, mot qui sert à nommer chaque chose. 3) villain surnom, sobriquet qu'on donne à une personne pour s'en moquer. § 1) autorow imionami i przezwiskami wyliczyć trzeba; przezwisko człeka każdego do własnego przydane; przezwisko toż mam z nim; tegoż iest przezwiska. *2) przezwisko (nazwisko) iakieykolwiek rzeczy; przezwiska miast, drzew, ziół. 3) przezwisko uszczypliwe.

przezwiskiem. mit den Zunahmen. avec le surnom. § Piotr przezwiskiem Olgierdowicz.

Przezwyciężam, *vid.* Przewyciężam.

Przeżyć, *F. przeżyię.* 1) überleben. 2) überleben, erleben ein gewisses Jahr seines Alters. 3) leben bis an; erreichen, erleben den Abend, den Morgen. 4) in seinem Leben etwas brauchen. 1) survivre qu. ou à qu; vivre d'avantage qu'un autre. 2) passer quelque année de son âge. 3) ateindre l'âge de; vivre jusqu'au matin; jusqu'au soir. 4) consumer, en avoir assez durant sa vie. § 1) ta cnota wieki przeżyie; oyciec syna przeżył. 2) przeżywszy lat ośmdźiesiąt umarł. 3) przeżyie do iutra, do wieczora, do sta lat. 4) masz tak wiele szat, tak wiele pieniędzy, że ich nie przeżyiesz; nie strawisz pokiś żyw; przeżył swoię maiętność a dźiedźicom długi zostawił.

Przezysk, przepadek prawny. Gewinn, Nutzen von einem gewonnenen Proceß. gain ou lucre, *m.* qu'on remporte pour avoir gagné un procès. § ten co prawo wygrał, przezysk sądowy otrzymawa; preskrypcya nie idźie o rany, ani w przezyskach; przezyski na grunt krolewski się ściągać nie maią.

Przezyskuię co na kim. einem etwas abprocessiren; durch Processe etwas abgewinnen. gagner, remporter, obtenir qu. ch. par un procès.

Przezywam, *v. m. F. przezwę.* 1) nennen, benennen. 2) einen zubenahmen; einem einen Eckel-Nahmen geben. 3) anders nennen, einen andern Nahmen geben. 1) nommer, apeller 2) surnommer, donner un sobriquet, un surnom à qu. 3) changer de nom; apeller autrement; donner un autre nom à. § *1) przezywam (nazywam) tę rzecz dobrą. 2) przezwę go skąpigroszem, liczykrupą. 3) kray ten zwano Azyą, a potym Anatolią przezwano.

Przezżak. ein Halbgelehrter. un demi-savant.

Przmiel, *vid.* Trzmiel.

Przod. 1) die fordersten Reihen. 2) Vorzug, Vortritt. 1) le devant, les prémiers rangs, les prémiéres files. 2) rang, préference, pas. § 1) w przedźie będą szli Duchowni.

nikomu przodu (w przod) nie daie. er läßt keinem einen Vorzug; er macht jedem den Vorzug streitig il ne donne à personne la préference; il ne céde à personne.

w przod, naprzod, pierwey. zuerst, erstlich. auparavant, prémiérement. § w przod dokończę, a potym poydę.

w przod niż, w przod nim. ehedann, bevor, eher als. avant que.

w przod odpowiada niż go pytaią. er antwortet eher, denn er gefraget wird. il répond avant que d'étre interrogé.

w przod, przodem iść, iechać. voran gehen. préceder, devancer, gagner, prendre le devant.

chłopcze poydź przodem. Junge gehe voran. petit garçon marche devant.

w przod wszedł. er gieng zuerst herein. il entra le prémier.

w przod co czynić. etwas voran thun. faire qu. ch. par avance, auparavant.

w przod tańcować. voran tantzen. danser devant; mener le branle.

przodem. zum voraus. par avance.

przodem zapłaćić. voraus bezahlen. avancer, païer par avance.

z przodu. von forne. par devant. § z przodu i z tyłu na niego uderzyli.

Przodek, *g. przodku.* 1) das Vordertheil einer Sache. 2) Vorzug, vornehmste Stelle. 3) ein Vorfahre im Amt. 4) erster Vorfahr, Stiffter eines Geschlechts.

1) le devant, la partie antérieure d'une chofe. 2) rang, préference, avantage, *m.* primauté, prééminence, prérogative. 3) devancier, celui qui en a précedé un autre en quelque charge. 4) auteur d'une maifon. § 1) przodek domu; przodek głowy; nofa przodek albo koniec. 2) ten autor przodek ma miedzy wfzyftkiemi; rzućić los o przodek; przypadł przodek iemu. 3) przodek iego w urzędźie. 4) przodek to moy, wafz.

przodkowie. 1) die Vorfahren, von welchem wir abstammen. 2) Vorfahren, fo vor uns gelebet haben. 1) les ancétres, les majeurs de qui nous décendons. 2) les ancétres, les gens qui ont vecu avant nous. § 1) przodkow sławnych zły potomek fzpeći, *prov.* przodkow rodu fwoiego zapomniał.

przodek końfki. Vordertheil eines Pferdes. train de devant d'un cheval.

przodkiem, adv. voran. devant. § kawalerowie fzli przodkiem a potym inśi dworzanie.

z przodku. 1) von forne, vom Anfang, vom Urfprung an. 2) zuerft, anfänglich. 1) dès (depuis) le commencement. 2) au commencement. § 1) z przodku poczynać, prowadźić rzecz. 2) wino z przodku słodkie a potym ćierpkie.

na przodku. 1) forne, voran. 2) am vornehmften Ort. 1) devant; fur le devant. 2) par deffus les autres; avant les autres; à la prémiére place; au haut bout. § 1) na przodku ftał regiment piefzy; na przodku leży, przybito; na przodku karety śiedźiał. 2) na przodku u ftołu śiedźiał, ftoiał.

Przodkowanie. Vorzug, Vorgang vor andern. primauté, fupériorité, prééminence.

żadnego w tym niemafz przodkowania. darinnen ift kein Vorzug. il n'y a en cela aucune primauté.

chcenie przodkowania. Beftrebung um den Vorzug. defir de l'emporter, d'avoir le deffus fur les autres.

Przodkowy, na przodku leżący, przedni. das forne ift; vorder. de devant; placé devant.

Przodkuię. 1) voran gehen. 2) den Vorzug haben; einen übertreffen. 1) marcher devant; préceder. 2) préceder, furpaffer qu. en; exceller par deffus; étre plus excellent. § 1) przodkuy Was Pan. 2) przodkować w czym; miedzy wfzyftkiemi rycerzami przodkuiefz.

przodkuiący przed kim. vorzüglich, der den Vorzug hat. prééminent; qui a la preférence fur.

Przosna herb. Wappenk. gehender Löwe an drey Thürmen, aus der Krone fteigen fünf Strauß-Federn. *Blafon:* un lion rampant tout contre trois tours; cinq plumes de paon s'élevent de la couronne.

Przy, *pr. Loc.* 1) bey, neben, neben an. près de, proche de, auprès de, contre qu. ch. § przy krolu ftoi, śiedźi; przy moim domu miefzka; przy rzece oboz położył.

2) dicht an oder bey etwas. tout proche de; tout contre qu. ch. § przy korzeniu, przy famym korzeniu drzewko urzniy.

przy famym końcu. gantz gegen das Ende. tout vers (à) la fin.

przy źiemi. dicht an der Erde. tout contre le fol; tout contre terre; rez terre; à chauffe de rez.

tuż przy fobie; iedno przy drugim. nahe, dicht bey einander. près à près.

przybiy defki iednę przy drugiey. fchlag die Breter dicht an einander. atachez les planches près à près, les unes auprès des autres.

3) bey; in Beyfeyn, in Gegenwart. vis à à vis de qu; en préfence de qu. § przy krolu to mowił; przy matce śię to działo.

bydź przy czym. bey etwas feyn. étre préfent à qu. ch.

ieft przy ftole. er ift bey der Tafel. il eft à la table.

przy świecy śię uczy. er ftudieret bey Licht. il étudie à la chandelle.

ieft przy dworze, przy woyfku. er ift bey Hofe, bey der Armee. il eft à la cour, à l'armée.

przy kuflu, przy winie rycerz. beym Wein ift er ein Held. c'eft un héros au travers du vin.

4) bey, zur Zeit. pendant, durant qu. ch. § pełniono przy hucznym dźiał ftrzelaniu; przy obiedźie, przy koronacyi to było.

5) bey. dans, en faifant qu. ch.

przy roboćie śpiewa, piie. er finget, er trincket bey der Arbeit. il chante, il boit dans le travail (en travaillant).

6) bey, in. en, dans.

przy dobrym ieft zdrowiu. er ift bey guter Gefundheit. il eft en bonne fanté.

ieft przy pieniędzach. er ift bey Geld. il eft en argent.

ieft przy rozumie, przy myślach. er ift bey Verftand, bey Sinnen. il eft dans fon bon fens.

przy robočie go znalazłem. ich fand ihn bey der Arbeit. je l'ai trouvé au travail.
7) bey; nach einem musicalischen Instrument. au, à, au son de quelque instrument de musique.
przy skrzypcach, przy muzyce tańcować. nach der Violine, nach der Music tanzen. danser au violon, à la musique. § przy hoboiach skakać.
8) bey. chez.
księgi są przy (u) mnie. die Bücher sind bey mir. les livres sont chez moi.
przy sobie co mieć. etwas bey sich haben. avoir qu. ch. sur soi. § ma pieniądze przy sobie.
przy mnie to będźie. 1) das bleibt bey mir; ich werde es niemanden sagen. 2) das soll bey mir bleiben, nehmlich in meiner Verwahrung. 1) je le garderai en moi. 2) cela demeurera chez moi.

* * *

[*Przy* vor einem *Positivo* oder *Comparativo* verkleinert solches und bedeutet: ein wenig. *cette préposition* przy *jointe à un positif ou à un comparatif en diminuë un peu la signification, & se traduit par* un peu.
przyskępszy. ein wenig zu geizig. un peu avare.]
Przy, pr. inf. diese *Praepositio* theilet den *Verbis* folgende Bedeutungen mit. *cette préposition donne aux verbes les significations suivantes.*
1) zu. à.
przysądźić. zusprechen durch ein Urtheil. adjuger à qu.
przypuszczać. zulassen. admettre.
2) an, zu, darzu. à; une action d'ajoûter.
przydać. zugeben. ajouter.
przyszyć. annehen. apiécer, coudre à qu. chose.
przybudować. anbauen. ajoûter un bâtiment.
3) herzu, herbey, zu, eine Annäherung. à, vers, un action d'aprocher.
przybiec. herzulaufen. acourir.
przyskoczyć. herzuspringen. sauter vers, à.
przybliżyć. annähern. aprocher.
4) nahe bey, dicht an etwas. tout contre, tout proche de.
przyćiąć. dicht an etwas abhauen. couper tout contre qu. ch.
5) ziemlich. asséz.
przyduszyć. ziemlich dämpfen. suprimer assez.
*Przybarzam, Przybarzony, *vid.* Przybarszczam.
Przybeczeć czego, czemu, *F. przybeczę*, *vulg.* etwas büssen, mit seiner Haut bezahlen. porter la peine; paier de sa peau. § przybeczesz temu.
Przybićie. 1) das Anschlagen, Annageln, 2) Anschlag; Sache so angeschlagen ist. 1) l'action d'atacher avec des cloux. 2) une afiche; ce qu'on a afiché.
Przebiegam, *F. przybiegnę, przybieżę.* herzulaufen. acourir; venir très-promtement à. § przybiegł do mnie; przybiegli krewni na ratunek.
Przybieganie, przybieżenie. das Herzulaufen. l'action d'acourir, de concourir, concours.
Przybieram, *v. m. F. przybiorę.* 1) noch darzu nehmen. 2) putzen. 3) wählen, erwählen. 4) einen bessern oder dergleichen finden, antreffen. 5) versehen, versorgen. 6) wachsen, zunehmen. 1) prendre encore, prendre plus de. 2) embellir, parer, ajuster. 3) choisir, élire. 4) trouver, rencontrer quelqu'un qui soit semblable ou meilleur. 5) pourvoir, fournir, garnir de. 6) croitre, s'augmenter, s'acroitre. § 1) ieszcze sobie trzech ludźi przybrać muszę. 2) przybrać pokoie. 3) przybieray ostrożnie przyiaćiela; przybrał sobie małżonkę; przybrał sobie za małżonkę śiostrę twoię. 4) rownego, uczeńszego, cnotliwszego mu nie przybierzesz. 5) przybrać okręt w liny, fortecę w żywność. 6) Wisła przybrała; potęga iego co dźień przybiera; dźień, noc co dźień teraz przybiera.
przybrać konia. ein Pferd anschirren; das Pferde-Zeug auflegen. harnacher un cheval.
przybrać się w co. sich versorgen, sich versehen mit etwas. se pourvoir, se fournir de qu. ch. § przybrał się w oręże.
przybrać się do oręża. zu den Waffen greifen. prendre les armes.
Przybiiam, *v. m. F. przybiię.* anschlagen. cloüer, aficher, atacher avec des cloux. § przybić herb na przodku nawy; przybić deskę, kartę do ściany.
przybić; przybić się do lądu. anländen. mouiller au rivage, terrir, aborder un vaisseau; arriver au bord, prendre terre dans un païs. § przybił się okręt do portu.
przybiiać do okrętu. an ein Schiff legen. joindre un vaisseau pour entrer dedans.
Przybiianie. das Anschlagen. l'action d'atacher avec des cloux.
przybiianie do brzegu. das Anländen, die Anländung. abord, descente, débarquement.
Przybity. 1) angeschlagen, angenagelt. 2) angeländet. 1) cloüé, ataché avec des

des cloux afiché. 2) abordé, arrivé au bord.
Przybłąkać się, *F. przybłąkam się.* auf einen Irrweg wohin kommen. venir en quelque lieu s'étant égaré.
Przybliżam co do czego, *v. m. F. przybliżę.* nähern. aprocher de qu. ch; mettre proche de.
przybliżyć się. sich nähern. s'aprocher, aprocher, se raprocher de; avancer.
Przybliżanie, przybliżenie. Annäherung. aproche, raproche, raprochement.
Przybliżony. genähert. aproché, raproché.
Przyboleć czego, od czego, *F. przyboleię.* etwas büssen, mit der Haut bezahlen. païer; païer de sa peau; porter la peine. § przyboleiesz życia rozwiozłego.
Przybrany. 1) angeputzt. 2) gewählt, darzu genommen. 1) paré, orné, embelli de qu. ch. 2) choisi, élu à. § 1) pokoie w- bogate przybrane obićia. 2) przyiaćiel przybrany.
przybrany w oręże. der mit Waffen versehen ist. qui est équipé d'armes; armé.
koń przybrany, strojny. geputztes Pferd. cheval harnaché.
klucz przybrany. ein Nachschlüssel, Haupt-Schlüssel. passe-par-tout; une clé qui ouvre plusieurs ferrures.
Przybudować co do czego, *F. przybuduię.* darzu bauen. bâtir tout contre, tout auprès; ajoûter un bâtiment.
przybudować wzgorę. höher bauen. élever plus haut un bâtiment.
Przybyćie. 1) Ankunft. 2) Anländung. 1) venuë, arrivée. 2) abord d'un vaisseau.
Przybyćień, *g. przybytnia,* przybywaiący zkąd inąd; przybyły. 1) ein Ankömmling. 2) über completer Soldat. 1) un nouveau-venu; un étranger. 2) un soldat surnumeraire.
przybyćień. } przybyły mieśiąc.
Przybysz, *g. a.* } Schalt-Monat. mois intercalaire; embolisme, *m.*
przybysza włożenie, wstawienie. Einschaltung eines Tages. intercalation.
przybysz wkładać, wstawiać. einen Tag einschalten. intercaler un jour; faire l'intercalation d'un jour.
Przybyły. angekommen. arrivé, rendu, revenu. § woyska przybyłe.
**dźień przybyły, dźień przestępny.* ein Schalt-Tag. un bis-sexte; jour intercalaire. § dla dnia przybyłego rok śię nazywa przestępny.
Przybyszowy. den Schalt-Monat betreffend. intercalaire, embolismique. § mieśiąc przybyszowy.
**rok przybyszowy; rok przestępny.* ein Schalt-Jahr. un an bissextil.
Przybytek, *g. u.* 1) Zuwachs. 2) in geistlichen Schriften: die Hütte des Stiffts, Hütte, Wohnung des Herrn. 1) acroissement. 2) *terme de dévotion:* les tabernacles éternels; un tabernacle; la maison de Dieu. § 1) usta powinne bydź z przybytkiem prawdy; z przybytkiem co raz dnia większego. 2) mieszkać w przybytku Bożym; Bog rugowany ze swoich przybytkow; w świętym (Pańskim) przybytku mieszkać pragnę.
Przybytny, *vid.* Przydatny.
**przybytny, przestępny rok.* ein Schalt-Jahr. une année bissextile.
Przybywam, *v m. F. przybędę.* anlangen, ankommen. arriver en un lieu. § przybyszy do Warszawy pisałem.
przybywa czego. zunehmen, wachsen, sich vermehren. s'acroitre, s'augmenter. § przybyło książ.
Przybywanie. 1) das Ankommen. 2) das Zunehmen; der Anwachs. 1) le tems de l'arrivée; l'action d'arriver. 2) augmentation, acroissement.
Przychęcam, *F. przychęcę.* anlocken, ankirren. attaire; atirer par quelque apas.
przychęcaiący. anlockend. atraïant.
Przychęcenie. Anlockung, Lock-Speise. l'action d'atraire; atraits, *plur.* apas; alèchement. § na przychęcenie ludźi prostych.
Przychęcony. angelockt. atraïé, atiré, gagné agréablement.
Przychera, *vid.* Przechera.
Przychłodnieyszy. etwas kühle. un peu frais.
Przychmurnieyszy. ein wenig trübe, ein wenig dunckel. un peu obscur, un peu couvert.
*Przychod, dochod. Einkünfte, Einnahme. revenu, rente. § przychod z tego wydatkom nie wyrowna.
Przychodniowy. 1) fremd, der angekommen ist. 2) Heilk. fremd. das nicht zum Cörper gehöret. 1) forain, étranger, 2) *Médec.* étranger, accessoire, qui vient au corps par surcroit.
Przychodzę, *v. m. F. przyydę.* 1) kommen zu Fuß zu einem oder an einen Ort. 2) zu etwas kommen, gelangen. 3) Gefahr laufen um etwas zu kommen. 4) fallen, gerathen in Unglück. 5) auf einen kommen, fallen als eine Erbschaft. 6) kommen vor einen, einem zu Ohren. 7) für einen seyn, einem zukommen, gehören. 8) einem zukommen; eines Schul-

digkeit

digkeit seyn; genöthiget, verbunden seyn etwas zu thun. 9) einem nutzen. 10) einem kosten, kommen, zustehen kommen. 11) es zu etwas kommen als zu Schlägen. 12) noch — müssen; es mit einem dahin, dazu kommen, daß er — muß. 1) venir à piè, aller à qu; en quelque endroit. 2) venir, parvenir à; obtenir qu. ch. 3) courir risque, étre en peril de perdre qu. ch. 4) tomber dans quelque malheur. 5) échoir, passer, venir, étre dévolu à qu. 6) revenir à qu; fraper les oreilles de qu. 7) revenir, apartenir à qu; étre pour qu. 8) falloir à qu; étre obligé, se trouver obligé de. 9) servir, étre utile, étre profitable à qu. 10) revenir à une somme; monter, coûter. 11) en venir comme aux mains; se tourner en; se terminer à. 12) étre reduit à. § 1) przyszedł do ciebie po pieniądze; przyszedł z miasta do mnie z tą wiadomością; przyydź do Pana. 2) przyszedł do bogactw, do honorow. 3) przychodzi o niesławę, o zdrowie; przychodzi, w niebezpieczeństwo sławy, zdrowia. 4) przyszedł do niesławy, do nieszczęścia, do uboztwa, do nędze; przyyść o usterk. 5) przyszły te dobra po śmierci iego do domu tego. 6) przyszła ta sprawa do krola. 7) przychodzą mi tyśiąc złotych z tey maiętności, z tego urzędu; przychodzi mi talar od ciebie. 8) przychodzi mi pisać do Was Pana; przyszło mu prośić nieprzyiaciela swoiego; przychodzi mi dać mu talar. 9) co ci przyydźie z tego płaczu, z tey pracy, z handlu? 10) przychodzą mi te szaty sto talerow; przyszło mi to drogo, łacno. 11) do guzow przyydźie; przyszło do rozruchu, do woyny. 12) przyydźie mu żebrać, ućiekać.

przychodzi talar na osobę. es kommt einen Thaler auf eine Person. il fait un écu par tête, par personne.

przyszła muzyka do mała, do niewielu, przy niewielu się została. die Music ist bey wenigen geblieben, wird von wenigen getrieben. la musique est reduite à peu de gens qui l'aprennent; peu de gens s'apliquent à la musique.

przyyść w wzgardę, w pośmiech in Verachtung, ins Gelächter kommen. tomber dans le mépris; s'exposer au mépris, à la risée.

morze przychodzi. die See läuft an. la mer monte. § morze przychodzi i odchodzi.

koley na ciebie przychodzi. die Reihe kommt an dich, trift dich. à vous la bâle, le dé.

przychodzić ksobie, ku sobie, do siebie. 1) zu sich kommen, sich besinnen 2) sich erholen, zu sich kommen, sich bessern, von Sachen. 1) revenir à soi, reprendre ses sens; se rassurer, se recolliger, se redresser. 2) revenir; se rétablir, se corriger, venir en son premier état, *en parlant des choses.* § 1) przyszedł ksobie po boiaźni, po spaniu. 2) wino ksobie przyszło; drzewko to ksobie przychodzi.

zgięta głownia do siebie przychodzi. eine gebogne Klinge wird wieder gerade. une lame forcée se redresse.

przychodzić ksobie po chorobie; przyyść ku siłom; wzmagać się po chorobie. sich nach einer Kranckheit erholen. revenir d'une maladie; reprendre ses forces; se ravoir.

powoli ksobie przychodzi. er erholt sich nach und nach wieder. il revient peu à peu.

przyyść ku swemu. seinem Schaden beykommen, sich wegen eines Schadens erholen. se dédommager; se remettre d'une perte.

przyyść do rozumu. 1) zu Verstande kommen. 2) in die verständigen Jahre treten. 1) se remettre, se reconnoitre; revenir de son égarement. 2) ateindre l'âge de discretion.

przyszło mi na pamięć, na myśl. ich bin auf die Gedancken gerathen. il m'est venu dans l'esprit, il m'est tombé dans la pensée.

przyyść do rąk czyich; wpaść w ręce czyie. einem in die Hände, in eines Gewalt fallen. tomber entre les mains de qu. § przyszedł do rąk nieprzyiaciela swoiego.

przyyść na ręce czyie. eines Aufsicht anvertrauet werden. étre confiè, étre abandonné aux soins, à la conduite de qu.

gdyby zaś przyszło. wenn es aber geschehen sollte. mais s'il arrive.

przyyść o utratę czego. kommen um etwas; Schaden an etwas, den Verlust einer Sache leiden. perdre qu. ch; étre privé, étre dépouillé de qu. ch. § przyszedł o prętką utratę zdrowia, maiętności, sławy.

coby mi z tego przyszło. was hätte ich davon. que me reviendroit-il.

Przychodzenie. das Ankommen zu Fuß l'action de marcher, de venir d'un lieu à pié.

przychodzenie morskie. die Fluth, der Anlauf des Meers. le flux de la mer. §

przychodzenie morskie przez sześć god in zwykło bywać.

Przychodzień, *g. przychodnia.* ein Ankömmling. un étranger qui arrive; un nouveau-venu.

Przychorszy. ein wenig franck. un peu malade.

Przychowek, *g. u.* 1) junges Zucht-Vieh; neuer Anwachs, Zuwachs. 2) Schaafe in der Heerde die dem Schäfer gehören. 1) renaissance, nourri de bétail. 2) l'aquis du berger; les brebis dans le troupeau qui apartiennent au berger.

Przychudszy. ein wenig mager. un peu maigre.

Przychylam, *v. m. F. przychylę.* 1) beugen gegen etwas. 2) fig. beugen, lencken. 1) incliner, pancher vers qu. ch. 2) porter, tourner, disposer qu. à. § 1) przychyl tey gałęzi ku mnie. 2) przychylać kogo do czego.

przychylać się. sich nach etwas richten, bequemen. s'accommoder à. § przychylaiąc się do tey konstytucyi, do woli twoiey.

Przychylność. Neigung, Zuneigung. inclination, pente à.

Przychylny. geneigt. enclin à qu. ch.

Przyciągam, *v. m. F. przyciągnę.* 1) anziehen, zu sich ziehen. 2) einen gewinnen, an sich ziehen. 1) atirer, tirer à soi. 2) atirer, gagner qu. § 1) magnes żelazo przyciąga; przyciągniy czołn do brzegu. 2) przyciągnąć kogo do swoiey fakcyi.

przyciągnąć woyskiem. mit einer Armee ankommen. arriver avec une armée.

Przyciąganie, przyciągnienie. die Anziehung. attraction, qui atire.

Przyciemny. ein wenig zu dunckel. un peu obscur.

Przycieńszy. ein wenig dünn. un peu mince; un peu menu.

Przycierpieć, *F. przycierpię.* ein wenig leiden. soufrir un peu.

Przycieram, *v. m. F. przytrę.* 1) wund reiben. 2) bändigen, zähmen. 1) écorcher un peu; blesser un peu en frotant. 2) brider, domter, refréner, reprimer. § 1) aby koń nie wyprzedzał i drugiego nie przytarł. 2) przytrzeć komu rogow; przytarł sił iego; dużo tey ogromney przytarł potęgi.

Przyćieś, *f.* Podwalina. Unterzug, Unterlage eines hölzernen Gebäudes. la semelle d'un bâtiment de bois.

Przyćiosska, przyczoska. kleine Unter-Schwelle. petite semelle.

Przyćieśnieyszy. etwas enge. un peu serré, un peu étroit.

Przyćięty przy czym. dicht an etwas abgehauen. coupé tout contre qu. ch. § przy drzewie ucięta gałąź.

Przyćięższy. etwas schwer. un peu pésant; un peu lourd.

Przyćinam, *v. m. F. przytnę.* 1) dicht an etwas abhauen. 2) sticheln auf einen. 3) dämpfen, hemmen, bändigen. 1) couper tout contre. 2) pincer qu; donner un coup de langue, de bec à qu. 3) domter, refréner, arrêter. § 1) przytniy, (utniy) gałąź przy pniaku. 2) przyćina na śiostrę (śiostrze). 3) przyciąć chorobę; nieprzyiaćielskiey przyciął siły.

przyciąć komu piorek, skrzydełek. einem die Flügel beschneiden. rogner les ailes, les ongles à qu.

Przyćiskam, *v. m. F. przyćisnę.* 1) andrücken. 2) drücken, verfolgen. 1) comprimer, presser, serrer contre. 2) presser, pousser, oprimer, poursuivre qu. § 1) przyćiśniy plastr do rany. 2) przyćiskać kogo o co.

choroba go do łożka przyćisnęła. er liegt kranck darnieder. la maladie le fait garder le lit; il est tombé malade.

przyćiskać się do ziemi. sich an die Erde drücken. se moter, raser, se blotir, se tapir contre terre.

Przyćiskanie. } 1) Andrückung. 2) Be-
Przyćiśnienie. } drängniß, Verfolgung. 1) compression, pressement, l'action de presser, de serrer. 2) oppression, poursuite. § 1) śiność przyćiśnieniem uczyniona. 2) na przyćiśnienie niewinności moiey.

Przyćiśniony. 1) angedruckt. 2) bedrängt, verfolget. 1) pressé. 2) oprimé, poussé.

przyćiśniony do łoża. bettlägrig. qui garde le lit. § dla ćiężkiey choroby przez niemały czas do łoża przyćiśniony będąc.

Przycmić co, *F. przycmię.* etwas verdunckeln. obscurcir un peu.

Przycmiony. etwas verdunckelt. un peu obscurci.

** *przycmiony dom umbrą (ćienią) śmiertelną.* ein Haus in tiefer Trauer. une maison qui est en deuil.

Przyczepka. Seiten-Fleck an alten Schuhen. dresse, bout qu'on met à de vieux souliers.

przyczepka do podeszwy. Fleck am Rand der Sohlen. hausse.

Przyczepnąć, *F. przyczepnę.* niederkauern, nieder hucken, als wenn man seine Nothdurft verrichtet. s'acroupir comme pour faire se nécessitez.

Przyczernieyszy. ein wenig schwartz; schwärtzlich. noiratre; un peu noir.

Przyczołek, g. *przyczołka*. 1) Vorgiebel eines Hauses. 2) Kriegsb. die Face, die Gesichts-Linie am Bollwerck. 1) le frontispice. 2) *Fortif.* la face d'un bastion. § przyczołek domostwa malowany. 2) przyczołek lewy, prawy.

Przyczołgiwam się, *F. przyczołgam się*, (*przyczołgnę się*). 1) herbey kriechen. 2) sich in Demuth nähern. 1) ramper, se trainer sur le ventre à un lieu. 2) ramper à, s'aprocher avec humilité de qu. § 1) gadzina się do tego źieła przyczołgnęła. 2) przyczołgiwam się do tronu twoiego, do nog twoich.

*Przyczę, *vid.* Przeczę.

Przyczyna. 1) Ursache. 2) Vorsprache, Vorbitte. 1) cause, raison, *f.* 2) intercession, priére qu'on fait en faveur de qu. § 1) tyś tego nieszczęścia, zguby naszey przyczyną; bez przyczyny gniewa się. 2) za twoią to otrzymał przyczyną.

dla słuszney przyczyny. aus billiger Ursache; par bonne raison; par juste cause; par bonne raison & juste sujet.

przyczyna Świętych. Vorbitte der Heiligen. sufrages *m. plur.* des Saints.

Przyczyńca. 1) Vorsprecher, Vorbitter. 2) Verursacher, Werckzeug. 1) intercesseur, qui prie, qui intercède pour un autre. 2) instrument, celui qui cause qu. ch. § 1) wysłuchał przyczyńcę za przewinionym. 2) on iest przyczyńcą zguby naszey.

Przyczynek. 1) die Zugabe, Uebermaß. 2) Vergrösserung, Zuwachs, Vermehrung. 1) le par-dessus; le surplus, ce qu'on donne au delà de la mesure. 2) agrandissement, surcroit, augmentation. § siła chcesz przyczynku. 2) dla przyczynku substancyi swoiey.

Przyczyniacz. Vermehrer. qui augmente, qui étend une chose.

Przyczyniam, *v. m. F. przyczynię.* darzu thun, vermehren. agrandir, augmenter, ajoûter. § co przyczyniało iego powagi; rolą do roli przyczynił; odległość wielkośći sławy przyczynia.

przyczynić się. 1) mitwürcken. 2) vorbitten, eine Vorbitte einlegen. 1) coopérer; aider à faire, à agir. 2) intercéder, prier pour qu. § 1) przyczynił się słowem i uczynkiem do rozerwania (ku rozerwaniu) seymu. 2) przyczynił się za nim u krola.

Przyczynianie, przyczynienie czego. Vermehrung. augmentation, acroissement, agrandissement. § przyczynienie dochodow.

przyczynienie się. Vorbitte. intercession.

Przyczyniony. vermehrt. augmenté.

Przyczynka. eine kleine Ursache. petite raison, légére cause.

Przyczytuię, *F. przyczytam.* zuschreiben, beymessen, zurechnen. atribuër, imputer à qu. § głupstwu twoiemu to przyczytał; niełatwe twoiey przyczytać muszę.

przyczytać komu za złe. einem vor übel halten, verübeln, übel auslegen. tourner à qu. une chose en mal; trouver à qu. mauvais; prendre à qu. en mauvaise part. § poczytał mu to za złe, że.

Przydaię, } *v. m. F. przydam.* 1) zufügen, zugeben zusetzen. 2)
Przydawam, } versetzen mit etwas, darzu thun. 3) zugeben, zugesellen. 1) y mettre, y ajoûter; ajoûter à. 2) ajoûter, mettre ou mêler parmi. 3) acompagner qu. de qu.; commettre qu. à la garde; associer qu. avec qu. § 1) przydał iescze do tego frymarku zegarek. 2) przyday pieprzu do tey potrawy. 3) przydał synowi gubernatora, sługę.

przydać co w mowie nad potrzebę, nad prawdę. fälschlich hinzusetzen, wider die Wahrheit etwas beyfügen. ajoûter qu. ch. du sien à un raport, y mêler des choses fausses.

przydać się. 1) nutzen zu etwas. 2) sich fügen, geschehen, sich zutragen. 1) servir, étre bon à qu. ch. 2) arriver, avenir, se passer. § 1) gnuśny do niczego się przyda. 2) przydało się że; przydał się przypadek taki.

przydać tyle drugie. verdoppeln, zwenfältig vermehren. doubler qu. ch; mettre une fois autant.

*Przydalszem, *adv.* Opodal. etwas weit. un peu loin.

Przydalszy. ein wenig entfernet. un peu éloigné.

Przydany. zugefügt, zugegeben. ajoûté, y joint.

Przydawanie, przydanie. 1) die Zufügung, Beyfügung, das Zugeben. 2) Rechenk. die Addition. 1) l'action d'ajoûter, d'y joindre, d'y mettre; adjonction. 2) *Aritm.* l'addition. § 1) przydanie dobrego nauczyćiela; przydanie korzeni do potrawy, przykładow do mowy.

przydanie patrona. Zufügung eines Sachwalters. adjonction d'un Procureur.

Przydatek, *g. u.* 1) Zugabe im Messen. 2) Zugabe, Beyfuge in Schrifften. 3) Gram. eine Præpositio inseparabilis die zu einem Verbo gefüget wird. 1) bonne mesure;

mesure; le par-dessus. 2) addition suplement qu'on ajoûte à quelque ouvrage d'esprit. 3) *Gram.* une préposition inséparable; une préposition jointe à un verbe. § 1) przydatku nie daię. 2) przydatki uczone. 3) *roz, wy, s,* są przydatki słowne.

przydatek do wagi; przydatek w ważeniu. die Zugabe, der Ausschlag im Wiegen. le surplus de poids.

przydatek do wagi dawaią. sie geben einen Ausschlag. ils donnent par-dessus; ils donnent du poids.

przydatek w umowie, w kontrakcie; kondycya, dokład, zawieszona zmowa. beygefügte Bedingniß. une condition ajoûtée à un contract.

Przydatkowy. } fremd, zufällig, dasjenige
Przydatny. } was ausserhalb herkommt; hinzugesetzt, hinzugethan. venu d'ailleurs; de dehors; extérieur, étranger; ajoûté, joint à.

imię przydatne. Gram. ein Adjectivum, ein Beywort. *Gram.* un adjectif.

przydatny. tüchtig, nützlich zu etwas. convenable, propre, utile à qu. ch. § takomy gdy umiera w ten czas nayprzydatnieyszy ludziom.

Przydeptać, *F. przydeptam.* auf eines Rock treten. marcher du pié sur l'habit de qu. § przydeptałeś mi podołek.

przydeptać trzewik. seinen Schuh hinten niedertreten. éculer son soulié.

Przydługi, przydłuższy. ein wenig lang. un peu long; longuet.

Przydomek, *g. przydomka.* Abkunft, Neben-Stamm, Sprosse einer Familie. branche d'une famille. § dom ten szlachecki na rożne się dzieli przydomki.

Przydrobić, *F. przydrobię.* darzu brocken, darzu krümeln. égruger, émier encore plus.

Przydrożny. an der Strasse gelegen. qui aboutit sur le chemin.

Przydrzezniam, *vid.* Podrzezniam.

Przyduszam, *F. przyduszę.* 1) eine siedende Sache dämpfen, damit sie nicht überlaufe. 2) dämpfen, ersticken, erdrücken, bändigen. 1) abattre ce qui bout. 2) domter, étoufer, arrêter, refréner. § 1) przyduszać pokrywką, warzechą, aby nie wykipiało. 2) przyduszono wiele buntow pierwey nim w płomień wybuchnęły.

Przyduszenie. 1) das Dämpfen einer siedenden Sache. 2) Dämpfung, Unterdrückung. 1) l'action d'abatre une chose liquide qui bout. 2) l'action de domter, d'arrêter.

Przyduszony. gedämpft, unterdrücket. abatu, arrêté, domté. § ogień przyduszony; gniew przyduszony.

Przydybać kogo na czym, *F. przydybam.* belauren, beschleichen. surprendre, attraper, ratraper.

Przydymiam co, *v. m. F. przydymię.* eine Speise rauchricht machen. donner la fumée à une viande.

przydymić się. rauchricht werden; nach Rauch schmecken. sentir la fumée.

Przydziwnieyszy. etwas wunderlich. un peu étonnant.

przydziwnieysza mi że. es kommt mir sehr wunderlich vor, daß. cela me surprend, cela m'étonne que.

Przyfrant. ein gar zu schlauer Mensch. un matois très-fin; un renard très-fin.

Przygadzam się, *F. przygodzę się.* 1) sich zufügen, geschehen. 2) dienen, sich schicken zu etwas. 1) arriver, aveindre, se passer. 2) servir, être bon; convenir, être propre à qu. ch. § *1) przygodził się (trafił się) taki przypadek. 2) a przygodziż się też ta rzecz na to? każda rzecz na co się swego czasu przygodzi.

w ten czas się przygodzi. alsdenn wird es dienlich seyn. alors il sera convenable, il sera utile.

Przygana. Tadel, Vorwurf. blâme, *m.* critique, censure, reproche. § wielka to przygana na niego; naydą ludzie przyganę; nie znaydziesz mu (na niego) przygany; ta przygana ściąga się na mnie; bez przygany pochlebstwa rzekę.

Przyganiacz. Tadler. censeur qui blâme, qui trouve à redire, qui reprend, qui censure; un critique.

Przyganiam, *v. m. F. przyganię.* tadeln. blâmer, reprocher, critiquer, censurer, reprendre, trouver à redire. § drugiemu przygania a sam nie czyni, *prov.* łacniey przyganiać niż wyrazić, *prov.* przyganiał mu to, że skrzycie odiechał.

przyganiam, v. m. F. przygonię, przypędzę. herbey jagen. chasser vers qu. ou vers quelque lieu.

Przygannie, *adv.* z przyganą. tadelhafter Weise. d'une maniére blâmable.

Przyganny, naganny. tadelhaft. blâmable, qu'il faut blâmer.

Przygarnąć, *F. przygarnę.* zu sich oder an etwas streichen, scharren. rafler, assembler, amasser, tirer, raser à soi ou vers qu. ch. § przygarniy te pieniądze do siebie; przygarniy do garka węgle.

Przygarść.

Przygarść. } Gauſ; beyde Hände voll; ſo
*Przygarśnie. } viel in beyde Hände gehet. jointée; la quantité qu'on peut tenir dans deux mains.

Przyginam, *v. m. F. przygnę.* anbiegen. plier vers; courber vers.

Przyglądam czego, *v. m. F. przyyrzę.* auf etwas Achtung geben; etwas abwarten, in Acht nehmen. regarder, vaquer, veiller, ſoigner à qu. ch.

Przygnanie. das Herzutreiben. l'action de chaſſer vers. § przygnanie bydła.

Przygoda. 1) Zufall, Begebenheit, Ausgang. 2) Nothfall, Noth. 1) accident, avanture, événement; cas fortuit. 2) cas de néceſſité, l'avenir, reſerve. § 1) głupia wierzyć że po tey śmierci niemaſz złey ani dobrey przygody; ratuy go przy takiey przygodźie; kto mądry cudzą śię przygodą karze, *prov.* 2) mam zboża na przygodę; przygody nauczą zgody, *prov.* kiedy ſą pieniądze, będźie przyiaćiel w przygodźie, nie ſzukaiąc go przed czaſem.

na przygodę co ſchować trzeba. man muß etwas auf den Nothfall verwahren. il faut reſerver qu. ch. pour l'avenir.

mieć co na przygodę. etwas auf den Nothfall haben. avoir qu. ch. de (en) reſerve.

od przygody; dla przygody. 1) auf allen Fall. 2) auf einen Nothfall. 1) à tout événement. 2) pour un cas de néceſſité.

z przygody, } *adv.* zufälliger Weiſe; von
Przygodnie, } ohngefehr. fortuitement, caſuellement, accidentalement; d'une maniére caſuëlle & fortuite. § z przygody na mię trafił; przygodnie śię to trafiło.

Przygodny. 1) zufällig. 2) gut, tauglich, geſchickt, nützlich zu etwas. 1) caſuël, fortuit, nonprévu; ſujet au hazard; arrivé par hazard. 2) bon, convenable, propre, utile à qu. ch. § 1) przygodne to przypadki. 2) przygodne (przygodźi śię) do tey śiekiery to toporzyſko.

Przygorek, *g. przygorka.* Anhöhe. coline, un tertre.

Przygorzec, *F. przygorze.* 1) anbrennen als eine Speiſe. 2) ſich entzünden, Feuer faſſen, verbrennen. 1) ſe brûler un peu étant cuit; ſentir le brulé. 2) s'embraſer, prendre feu; ſe brûler, ſe conſumer par le feu. § 1) przygorzała gorzałka; mieſza warzechą, aby do garka nie przygorzało. 2) Jkarowi przygorzały ſkrzydła.

Przygorzałość. 1) das angebrannte im Topf. 2) Heilk. Entzündung als des Geblüts. 1) gratin, le brulé d'une viande. 2) *Médec.* aduſtion comme du ſang.

Przygorzały. 1) angebrandt von Speiſen. 2) angebrannt. 3) Heilk. Entzündung, verbrannt als das Geblüt. 1) cuit & un peu brûlé; qui ſent le brûlé. 2) brûlé autour, dont quelque choſe eſt déja brûlé. 3) *Médec.* aduſte comme le ſang. § 1) przygorzała potrawa. 2) wbić pal przygorzały w źiemię. 3) krew iego przygorzała.

przygorzała gorzałka. Brandwein, der einen Brand Geſchmack hat. l'eau de vie qui ſent le brûlé.

Przygorzkniały. etwas angelaufen; ein wenig gälſtrig, etwas ranzig. un peu rance. § przygorſkniała słonina.

Przygorzknieć, *F. przygorzknie.* ranzig werden. devenir un peu rance; rancir; commencer à rancir.

Przygorzknienie. ranziger Geſchmack, Galſtrigkeit. rancissure, qualité de ce qui eſt un peu rance.

Przygotować co, *F. przygotuię.* zubereiten. aprêter, préparer, apareiller; tenir prêt, faire tout l'aprêt, tout l'apareil, toute la préparation qu'il faut pour une choſe. § iuż wſzyſtkie do odiazdu przygotował rzeczy.

przygotować śię. ſich zubereiten, ſich fertig machen. ſe préparer, s'aprêter, ſe mettre en état de faire qu. ch. § przygotował śię do potyczki, na potyczkę, na nieprzyiaćiela, w drogę.

przygotować śię do śmierći. ſich zum Tode zubereiten. ſe préparer à la mort.

przygotuiący, przygotowaniu służący. zubereitend. préparant; préparatoire.

Przygotowanie. Zubereitung, Vorbereitung. préparation, préparatif, apareil, aprêt.

przygotowanie potrawy, napoiu, lekarſtwa. die Zubereitung einer Speiſe, eines Getränks, einer Artzeney. aprêt, préparation, d'un mets, d'un breuvage, d'un médicament.

przygotowanie na śmierć. die Zubereitung zum Tode. préparation à la mort.

z przygotowaniem. zubereitet, fertig. avec préparation; bien préparé.

Przygotowany. zubereitet. aprêté, préparé.

Przygramolić śię do czego, *F. przygramolę śię.* herzukriechen. ſe trainer, ramper à un lieu; s'aprocher d'un lieu en ſe trainant.

Przygrawam, gram przy czym. auf einem muſicaliſchen Inſtrument accompagniren. acompagner qu. d'un inſtrument de muſique.

Przygrubszy. 1) etwas dick. 2) etwas grob; ein wenig roh und ungesittet. 1) un peu épais. 2) un peu incivil, un peu grossier.

Przygryzam co, *v. m. F. przygryzę, przygryzmę.* annagen. ronger un peu.

Przygrzewam, *v. m. F. przygrzeię.* 1) aufwärmen eine gekochte Speise. 2) einem zusetzen, einheitzen. 1) rechauffer une viande déja cuite. 2) presser, poursuivre qu. faire de la peine à qu. § 1) przygrzey mu tey potrawy. 2) iasnemi mu przygrzewa argumentami.

Przyiachać, *vid.* Przyieżdżam.

Przyiaciel. 1) Freund, Bluts-Freund. 2) Freund, Muths-Freund. 1) parent. 2) ami. § 1) przyiaciel (powinowaty, krewny) to moy. 2) stał się moim przyiacielem; przyiaciele za szczęściem idą, *prov.* miła rzecz przyiaciel; przyiaciel odległy niepożyteczny; poki komu szczęście płuży, przyiaciół mu wiele służy, *prov.* przyiaciel to nasz spolny.

przyiaciel herb. Wappenk. ein Hertz in einer Schaale, das mit einem Pfeil durchschossen ist. *Blas.* un coeur percé d'une flèche & mis dans une coupe.

w potrzebie przyiaciela poznasz. in der Noth erkennet man einen Freund. au besoin l'on connoit l'ami.

przyiaciel możny, ktory podleyszego w przyiaźń, w obronę przyymuie. Gonner, Patron, Beschützer. Patron, protecteur, défenseur.

przyiaciel przywiązany; przypowiedziany, dla obrony przyięty, dobrodzieystwy obowiązany; podpadły pod kogo. Client, Schutzgenoß, Günstling. une créature d'un grand; celui qui se met sur la protection d'un plus puissant.

przyiaciel gościnny, u ktorego gościna stawam, albo on mię przyymuię. 1) Gast. 2) Wirth, der den Gast aufnimmt. 1) un hôte, celui qui est reçû dans une maison. 2) un hôte, celui qui reçoit chez lui une personne.

Przyiacielski. freundschaftlich, geneigt. ami, favorable.

po przyiacielsku. } in Freundschaft, in Gü-
* Pżyiacielskie. } te. en ami, à amiable.
Przyiacielsko. } § przyiacielsko się ściskali; po przyiacielsku tę sprawę zakończyli.

Przyiacielstwo. 1) die Freundschaft. 2) eines guten Freunde. 1) l'amitié. 2) tous les amis d'une personne. § * 1) do przyiacielstwą swoiego (przyiaźni swoiey) kogo przyiąć. 2) wszystkie przyiacielstwo go obstąpiło, na ratunek przyleciało.

przyiacielstwo gościnne Gast-Freyheit, Gast-Recht bey seinem Freunde zu wohnen. la liberté de loger chez son ami; droit d'hospitalité.

przyiacielstwo przypowiedziane. Schutz, den die Vornehmen in Rom den armen Bürgern ehedessen angedeyhen liessen. clientelle; protection que les grands Seigneurs de Rome donnoient aux pauvres citoiens.

Przyiaciołka. 1) Freundin. 2) fig. Schwester, Verwandtschaft zwischen zwoen Dingen. 1) amie. 2) *fig.* soeur, raport entre deux choses. § 1) serdeczna to moia przyiaciołka. 2) sprawiedliwość przyiaciołka skromności.

Przyiadam się czemu, *v m. F. przyiem.* 1) einer Speise gewohnt werden. *2) einer Sache gewohnt werden, s. Nakładać się. 1) s'acoutumer à un manger. *2) s'acoutumer à qu. ch. *v.* Nakładać się.

przyiada się co. ecklig, überdrüßig werden als eine Speise die man offte geniesset. causer du déboire; donner du dégoût comme une viande dont on mange souvent.

każda rzecz się przyie. man wird jeder Sache überdrüßig. on se soule, on devient soul de toute chose.

przyiadło się to. dieses ist gantz überdrüßig, zum Eckel geworden. cela a causé de l'ennui, du dégout.

Przyiazd. Ankunft zu Land oder zu Wasser. arrivée par terre ou par eau.

Przyiaźliwy, } przyiacielski. freundschaft-
Przyiazny, } lich, gewogen. amiable, afectioné, favorable, prospère, propice.

Przyiaźń. 1) die Freundschaft. 2) fig. Verwandtschaft, Verhältniß. 1) amitié. 2) *fig.* raport, convenance, conformité. § 1) życzliwey się twoiey oddaię przyiaźni; doznana przyiaźń. 2) te dwa ięzyki maią nieiaką przyiaźń i towarzystwo miedzy sobą.

*** dożywotnia niérozdzielnego życia przyiaźń.* der Ehestand, das eheliche Band. mariage, le lien conjugal; les liens de mariage.

Przyiaznię się. mit einem Freundschaft machen. aquérir l'amitié; faire amitié; se faire ami de qu. § sprzyiaźniłem się z nim.

Przyiechać, *vid.* Przyieżdżam.

Przyięcie, przyymowanie. 1) Annehmung, Aufnahme. 2) Aufnahme in eine Gesellschaft. 1) accueil, réception, acceptation, susception. 2) réception, admission, l'action de recevoir qu. dans

dans un corps. § 1) coż ći po tym przyymowaniu męża moiego. 2) przyięćie miedzy urząd, na urząd; przywźięćie, przyobranie do rady, miedzy fpołurzędnikow.

przyięćie śię. das Wachſen, Fortkommen, Aufkommen einer Pflanze. la végétation d'une plante. § drzewo fpofobne do przyięćia śię.

Przyiemka źiele. (*filaus, oenanthe quarta feu aquatica*) die vierte Art von Waſſer-Filipendel. la quatriéme efpèce d'oenanthe.

Przyiemnie, *adv.* wdźięcznie. angenehm. agréablement, doucement.

Przyiemność, wdźięczność. Anmuth, Annehmlichkeit. grace, agrément, fuavité, douceur, *f*.

Przyiemny, wdźięczny. angenehm, anmuthig. agréable, doux, qui plait, qui agrée.

przyiemnym co czynić. verſchonen; etwas angenehm machen. enjoliver; rendre qu. ch. agréable.

Przyięty, *conf.* Przyymuię. 1) angenommen. 2) beſtätigt, ratificirt. 1) receu, accepté. 2) ratifié, aprouvé, confirmé.

przyięty sługa. ein angenommener Diener. valet retenu.

Przyieżdżam, *v. m. F. przyiadę.* ankommen zu Lande oder zu Waſſer. arriver par terre ou par eau. § przyiechał dźiśiay z Krakowa do nas.

Przyimuię, *vid.* Przyymuię

Przykadek, *g. u. vid.* Połkadek.

Przykaz. Befehl. ordre, *m* commandement. § przykaz dać, otrzymać; przykaz ma woyfko do ćiągnienia.

Przykazanie. Theol. Gebot, Befehl. *Téolog.* commandement. § według przykazania Bofkiego i kośćielnego.

przykazania Bofkie; dźieśięćioro przykazań Bofkich; przykazania Boże dźieśięćioro. die zehn Gebote. les dix commandemens de Dieu; le décalogue.

przykazanie rodźićielfkie. ein väterliches Gebot. un commandement paternel.

Przykazuię co komu, *v. m. F. przykażę.* einem anbefehlen. commander abfolument. § nie tylko rozkazał, ale mu i furowie przykazał pod karaniem.

Przykład. 1) Zugabe, Beyfuge. 2) Beyſpiel, Exempel. 3) Anſchlag an der Kolbe. 4) die Kolbe einer Flinte. 1) addition, fuplement. 2) exemple, *m.* modèle, *m.* 3) couche; la partie du fût du fufil, qu'on couche auprès de la joue. 4) croffe; le gros bout du fût du fufil. § 1) przykład do drugiego, trzećiego rozdźiału. 2) ukazuię przykład; przykład lepfzy niż nauka; *prov.* przykład przełożonych ważny; daię przykład dobry, zły.

na przykład. zum Exempel. par exemple.

karać na przykład kogo. ein Exempel an einem ſtatuiren. faire, prendre un exemple fur qu; punir qu. pour donner l'exemple.

dać kogo na przykład. einen zum Exempel anführen. alleguer qu. pour exemple.

bez przykładu. ohne Beyſpiel. fans exemple.

brać z kogo przykład. ſich an einem ſpiegeln. tirer exemple de qu; fuivre, imiter l'exemple de qu; fe mirer dans les actions de qu.

Przykładam, *v. m. F. przyłożę.* 1) auſſetzen; anlegen, legen auf, an etwas. 2) zufügen, hinzuſetzen. 3) zuſetzen, zulegen, mehr geben. 1) mettre, apliquer une chofe fur une autre; mettre deffus, par deffus; mettre auprès de. 2) ajoûter, joindre à qu. ch. 3) donner plus; ajoûter par deffus; paier davantage, ajoûter qu. ch. au prix. § 1) przyłoż plaftr na ranę. 2) przyłożyłem do każdego słowa przykłady; przyłożyć znak do liftu. 3) nie przyłożę i grofza; przyłoż jefzcze talar.

przyłożyć rękę do ufł. die Hand auf den Mund legen. aprocher la main de la bouche; mettre la main fur la bouche.

przyłożyć pieczęć do czego. ein Siegel auf etwas drücken. apofer un fêlé; mettre un feau.

przykładać rąk do czego. Hand anlegen, arbeiten. mettre la main à une chofe; travailler.

przyłożyć oftrog. ein Pferd anſpornen. donner du talon, de l'épron à un cheval.

muśifz więcey przyłożyć. ihr müſſet noch mehr geben, zuſetzen. il vous faut bien chanter plus haut.

przykładać komu miecz, pięść do głowy, *vid.* Przymierzam 2).

przyłożyć śiły (śił) do czego. przyłożyć śię do czego. ſich einer Sache widmen, ſeine Kräfte zu etwas anwenden; ſich befleißigen. apliquer, atacher fon efprit; s'atacher, s'apliquer, s'atacher avec aplication, fe donner tout entier à qu. ch. § przyłożyć myśl, ferce, chęć (myśli, ferca, chęći) do nauk; przykłada ftaranie, dofkonałą uwagę (ftarania, dofkonałey uwagi) do tey fprawy (o tę fprawę); przykłada śię do nauk; przyłoż śię myślą, ftaraniem do tey pracy.

przyłożyć śię. 1) mithelfen, mit beytragen. 2) einem beystehen, helfen. 3) sich angewöhnen. 1) coopérer; contribuër à faire; aider à agir à faire. 2) assister, aider qu. 3) s'acoutumer; prendre l'habitude de. § 1) przyłożył śię z nim do tego uczynku; do ktorey sumy śię trzećią mieszczanie przykładać maią częśćią. *2) przykładał mu śię (pomagał) mu do tego. *3) przykłada śię (nakłada śię) do brzydkich nałogow.

Przykładanie, *vid.* Przyłożenie.

Przykładek, *g. u.* Zugabe, Zulage. le surplus, le par-dessus, ce qu'on ajoûte au delà de la juste portion. § przykładek im większy, tym gorsze mięso.

Przykładnie, *adv.* exemplarisch. éxemplairement; d'une maniére éxemplaire.

Przykładność. Beyspiel Exempel; Muster zur Nachfolge. exemple, *m.* modèle à imiter. § przykładność brał z niego.

Przykładny. exemplarisch. éxemplaire; illustre par des bons exemples. § przykładnym świeći żyćiem; w żyćiu i nauce przykładny; iesteś przykładnym wizerunkiem w nieprzeliczone wieki.

Przykładźik, *g. u.* ein kleines Exempel. un petit exemple.

Przykleiam co, *v. m. F. przykleię.* ankleben. atacher avec de la cole.

Przyklękam, *v. m. F. przyklęknę.* niederknien bey einem. s'agenouiller à qu. § przyklekniy do nog Pańskich prosząc o wybaczenie.

Przyklekły. kniend. qui est à genoux.

Przyklęskam rękoma. einem seinen Beyfall geben und in die Hände klopfen. aplaudir à qu; fraper des mains en faveur de qu.

Przekłoć, *vid.* Przekalam.

Przekłoćie. Stich der durchgehet. piquûre d'outre en outre.

Przykłota. Stroh für das Vieh. de la paille pour le bétail.

Przekłoty. durchgestochen. percé, transpercé de part en part.

Przykomorek, *g. a.* Neben-Zollhaus, wo man die Waaren verzollet, die nicht auf der offnen Land-Strasse geführet werden. bureau à l'écart, où les marchandises païent la doüane, qui n'entrent pas par le grand chemin.

Przykop. Graben, Beygraben. fossé qui est près d'un autre.

przykopy. die Laufgräben. les aproches, *f.* devant un ville assiégée.

Przykopać, *F. przykopię.* dabey graben. fouir auprès.

Przykopyćie. Hackleder, Fersen-Leder, Riemen so die Polnischen Hosen an die Ferse hält. talonniére; un morceau de cuir avec quoi on atache la culotte Polonoise au talon.

Przykora, Przykosz, *f.* } *vulg.* Muthwillen, Leichtfertigkeit. insolence, pétulance. § przykorę komu uczynić.

Przykorny. muthwillig. pétulant, insolent.

Przykorzeniam co, *F. przykorzenię.* würzen. épicer; assaisonner avec des épices.

Przykować, *v. m. F. przykuię.* 1) anschmieden. 2) verbinden, verpflichten. 1) forger qu. ch. à une autre; forger dessus; ajoûter, atacher en forgeant. 2) atacher, lier, engager qu. § 1) przykuto iedney podkowy do drugiey. **2) krolu przykowałeś nas do poddaństwa twoiego.

Przykowany. 1) angeschmiedet. 2) verbunden, verpflichtet. 1) forgé à qu. ch. 2) *fig.* ataché, lié, engagé. § 1) przykowane żelazo. 2) życzliwośćią do usług twoich przykowany.

Przykradam śię, *v. m. F. przykradnę.* sich darzu schleichen. venir à pas de loup à qu; surprendre qu; venir à l'impourvu, survenir. § przykradła śię ćicho do niego; lis do kur śię przykradszy.

Przykrawam, *v. m. F. przykroię.* zuschneiden, als der Schneider. couper, tailler pour faire quelque vétement. § przykroić szatę, boty, koszulę.

Przykro, *adv.* 1) steil. 2) verdrüßlich, beschwerlich, unangenehm. 1) d'une maniére escarpée. 2) désagréablement, avec peine, d'une maniére fâcheuse.

przykro mi to; przykro mi to iest. dieses ist mir unangenehm, zuwider, verdrüßlich; es fällt mir beschwerlich. cela me fâche; cela me cause du chagrin; cela me fait de la peine; cela ne me plait pas; c'est un grand désagrément pour moi. § przykro mu było słuchać, widźieć.

z przykra. von einer verdrüßlichen Seite. du côté qui fâche, qui déplait, qui n'est pas agréable. § z przykra mu tę rzecz pokazał.

Przykroiony. zugeschnitten. taillé, coupé pour quelque vétement.

Przykromowność. verdrüßliche Rede. discours choquant; paroles fâcheuses; rudesse d'un discours.

Przykromowny. der verdrüßliche Reden führet. qui fait des discours impertinans; qui parle d'une maniére fâcheuse.

Przykrość.

Przykrość. 1) Steilheit eines Berges. 2) Herbigkeit eines Obstes; Widrigkeit, widriger Geschmack. 3) Beschwerlichkeit, Verdruß, Widerwärtigkeit. 1) la roideur d'une montagne; une hauteur rude & dificile. 2) une faveur désagréable; âpreté, aigreur, *f.* d'un fruit, dégoût que donne la viande. 3) fâcherie, déplaisir, adversité, travers. § 1) przykrość gory. 2) przykrość w ukuszeniu. 3) wszelkie przykrości ćierpliwie znosił; czynić komu rożne przykrości; przykrości moiey to początek.

Przykroschodźistość. die Steile. panchement d'une hauteur fort roide.

Przykroschodźisty. steil herab. escarpée; dificile à descendre.

Przykrotszy. etwas zu kurtz. un peut court.

Przykrowstępny, przykry ku gorze. steil, gäh. très-dificile à monter; roide, inaccessible.

Przykruszyć, *F. przykruszę*, przydrobić. darzu brocken. ajoûter une matiére mise en mië ou égrugée.

Przykry. 1) steil, gäh. 2) widrig das einem äusserlichen Sinne zuwider ist. 3) herb, sauer, von Früchten. 4) widrig, beschwerlich, verdrüßlich. 1) roide, escarpé. 2) dégoûtant; désagréable, fâcheux à un sens extérieur. 3) âpre, qui a de l'âpreté. 4) dégoûtant, fâcheux, incommode, pénible, acablant, rude. § 1) przykra gora; przykre mieysce ku gorze. 2) przykry do wonienia, do kosztowania, do słuchania. *3) ieszcze przykre (ćierpkie) gruszki. 4) źimno iest przykre; człowiek przykry; starość przykra.

przykry ku dołowy; przepaśćisty. steil, abschüßig. escarpé, qui est dificile à descendre; qui a un panchement.

przykra to rzecz. das ist eine verdrüßliche Sache. c'est une chose fâcheuse.

Przykryćie, nakryćie. } Decke. couvertu-
Przykrywadło. } re, couvercle, *m.*

przykrywadło na pośćiel. Bett-Decke. couverture pointée.

Przykrywam co, *v. m. F. przykryię*. zudecken. couvrir.

Przykrzę śię, *y, ył*, komu. einem beschwerlich fallen. importuner, incommoder, fâcher, molester, ennuier qu; donner du déplaisir à qu.

Przykrzenie śię komu. Belästigung, Beschwerung. importunité, action de la personne, qui incommode, qui donne du plaisir.

Przykrzykam do czego albo komu, *v. m. F. przykrzyknę*. frohlocken, mitschreyen. faire des aclamations; s'écrier, crier de joïe.

Przykrzyki, *plur.* Freuden-Geschrey. aclamations, *f. plur.* cris de joïe.

Przykrzynąć śię, *F. przykrzynę śię*, *vid.* Uskrzynąć śię.

Przykulia, *vid.* Marzana.

Przykupuię czego, *v. m. F. przykupię*. darzu kaufen. acheter qu. ch. pour l'ajoûter à une autre. § przykupił gruntow do swego, kśiąg do Biblioteki.

Przykurzam co czym, *v. m. F. przykurzę*. 1) bestäuben. 2) mit Moder oder Unflath belegen. 1) couvrir de poussiére. 2) couvrir, remplir de moisissûre, d'ordures.

przykurzyć śniegiem. mit Schnee bestäubern. couvrir de neige.

Przykurzenie. 1) Bestäubung. 2) Bedeckung mit Moder, mit Unflath. 1) l'action de couvrir de poussiére. 2) l'action de remplir de moisissûre, d'ordures.

Przykurzony. 1) bestäubet. 2) mit Moder bedeckt. 3) beschnieen, bestübert. 1) couvert de poussiére. 2) rempli de moisissûre, d'ordures. 3) blanchi, couvert de neige. § 1) przykurzony kurzawą. 2) przykurzony prochem węgielnym. 3) drogi teraz śniegiem przykurzone.

Przykwaśnieć, *F. przykwaśnieię*. säuerlich werden. devenir un peu aigre; commencer à s'aigrir.

Przykwaśny. säuerlich. un peu aigre; aigrelet.

Przyłączam co do czego, do kogo, *F. przyłączę*. zu etwas fügen, hinzufügen. joindre avec; ajoûter; atacher, anexer, unir, joindre une chose à une autre.

przyłączyć śię do kogo. sich mit einem verbinden, zu einem treten. s'atacher, se joindre, s'engager à.

przyłączaiący sposob. Gram. der Subjunctivus. *Gram.* le Subjonctif.

Przyłączanie. 1) das Zufügen, Zusetzen. 2) Gram. eine Conjunction, ein Füg-Wort. 1) l'action d'atacher, d'ajoûter. 2) *Gram.* conjonction, conjonctive.

Przyłączenie. Beyfügung, Verbindung, Beytretung. conjonction, liaison, *f.* union, *f.* atache, jonction.

Przyłączony. zugefügt, verbunden. joint, ataché, uni, annexé, conjoint.

Przylac, *vid.* Przylewam.

Przyłamuię co, *F. przyłamię*. knicken. rompre un peu; briser à demi.

Przylądek, *g. u.* Geogr. eine Halb-Insel. *Geogr.* chersonese, presqu' isle.

Przylądować, *F. przyląduię*. anländen, ans

ans Land stoſſen. aterrir, terrir, aborder; prendre terre.

Przylanie. das Zugieſſen. l'action de verſer davantage dans une liqueur.

Przylany. zugegoſſen. verſé dans une liqueur.

Przylatuię, *F. przyleię.* 1) herzu fliegen. 2) herzueilen, herzulaufen. 1) voler, aller en volant vers. 2) acourir promtement; venir en hâte, en grande diligence. § 1) przylećiały iuż iaſkołki. 2) zaraz do niego na poſiłek przylećieli.

Przylatanie, przylećienie. das Herbeyfliegen oder Herbeyeilen. l'action de voler vers quelque lieu ou d'acourir à.

Przyłażę, *F. przylezę.* herzukriechen. ramper, ſe trainer vers un lieu.

Przyłażenie, przyleźienie. das Herzukriechen. le rampement vers un lieu.

Przyłbica. Sturm-Hut, Sturm-Haube. caſque, *m.* bourguignote; pot-en-tête; *m.* heaume, *m.* § w polerowney przyłbicy rycerz; przyłbicę biorę, kładę na głowę.

Przyłbiczka. kleine Sturm-Haube. armet, petit caſque.

Przyłbicznik. Helmmacher. faiſeur de caſques; heaumier.

Przylećienie, *vid* Przylatanie.

Przylegam, *F. przyległę.* 1) anliegen. 2) ſich mit dem Leibe auf etwas legen. 3) mit einer Kranckheit etwas büſſen. 1) toucher; s'atacher à; ſe coler contre; étre colé, étre ciré ſur; ſe mettre, ſe jondre fort prés d'une choſe. 2) péſer ſur; ſe mettre avec tout ſon corps ſur. 3) étre païé d'une débauche; païer la peine d'un mauvais regime avec ſa ſanté. § 1) kobierzec dobrze do ſtołu przylega; ten trzewik nie dobrze przylega. 2) niech przylega kilka chłopow drugi koniec drzewa, aby go przeważyli. 3) przyleżyſz tego piianſtwa.

Przyległość. 1) das Dranliegen; das an einander ſtoſſen der Länder, der Sachen. 2) Beding, Vorbehalt. 1) contiguité, voiſinage, *m.* proximité de deux choſes qui ſe touchent. 2) cautelle, reſerve, condition. § 1) przyległośći tego miaſta ſą barzo żyzne. 2) pod tą wypłacę podległośćią.

Przyległy. anliegend, an einander ſtoſſend, dabey liegend. tenant, continu, contiguë, voiſin à un autre fonds; qui ſe joint & touche. § wśi, państwa przyległe.

te dwie maiętnośći ſą ſobie przyległe. dieſe zwey Land-Güter ſtoſſen an einander. ce deux héritages ſont tenans l'un à l'autre.

przyległy w okolicy. umher liegend. ſitué autour, aux environs.

przyległy ieſt. es ſtöſſet an, es lieget an. il touche à; il eſt ſitué auprés, il eſt adjacent; il eſt contigu à une autre choſe.

Przyleń, *g. przylenia.* Faullentzer. un pareſſeux.

Przyleniwſzy. etwas nachläſſig, faul. un peu pareſſeux, un peu lent.

Przylepiam co, *v. m. F. przylepię.* ankleben. atacher avec une matiére gluante.

przylepić śię do kogo, do czego. ſich an einen hängen. s'atacher à; s'embarquer, ſe lier avec qu.

Przylepka u chleba. Kleber-Ranft an Brod. biſeau, l'endroit à côté du pain, où il n'y a pas de la croute.

Przylewam czego, *F. przyleię.* zugieſſen. verſer d'avantage; mettre encore dans une liqueur.

Przylewek, *g. u.* Zugabe zu einem abgemeſſenen Getrăncke. ſurmeſure, ce qui eſt au delà de la meſure.

Przyłgać co, *F przyłgę.* darzu lügen. ajoûter quelque choſe du ſien à un raport; raporter des menſonges.

przyłgać śię. ſich mit Ohren-Bläſerey einſchmeicheln. gagner l'amitié de qu. par les faux raports; atraire qu. par des paroles flateuſes & malignes.

Przylgnąć, *F. przylgnę.* } 1) ſich ankleben.
Przylnąć, *F. przylnę.* } 2) ſich an einen hängen. 1) s'atacher à, s'engluer, ſe prendre à une matiére gluante; tenir à. 2) s'engluer, s'atacher à; ſe donner tout entiére à; s'embarquer, ſe lier avec qu. § 1) lep nie dobrze do roſzczki przylgnął. 2) przylgnął do niey, do tey kśięgi.

przylnie mu wnet co do rąk. es bleibt ihm bald etwas an den Fingern kleben; er läßt die Finger kleben. ſes mains ſont faites à chapon rôti. § pieniądze mu do rąk przylgnęły.

Przylgnienie, przylnienie. 1) Anklebung. 2) das Anhängen an etwas, groſſe Zuneigung. 1) l'action par laquelle une choſe s'atache à une matiére visqueuſe. 2) atachement, engagement. § 1) przylgnienie kurzawy. 2) wiem ia o iego do niey przylgnieniu.

Przyliczam, *v. m. F. przyliczę.* 1) noch darzu zählen. 2) in die Zahl ſetzen. 1) ajoûter à un nombre. 2) mettre au nombre, au rang de. § 1) przyliczyć co nad wzwyż; do tego ieſzcze czte-

ry

ry przyliczę. 2) przyliczył go do nayuczeńszych w mieście ludzi.

Przylipam, *F. przylipnę, vid.* Przylgnąć.

Przylizuię się do kogo, *F. przyliżę się.* sich anschmeichelu, sich einschmeicheln; einem ums Maul gehen. pateliner, amadoüer, caresser qu; se glisser dans les bonnes graces de qu.

Przylnąć, Przylnienie, *vid.* Przylgnąć, przylgnienie.

*Przyłog, odłog. 1) ein Brach-Feld. 2) ein wüster Acker. 1) jachere, guéret. 2) une friche, un savart.

Przyłożenie, przykładanie. 1) das Anlegen, Auflegen. 2) Zusetzung, Zufügung. 1) aplication des choses, l'action d'apliquer, d'aposer, de mettre une chose sur ou à une autre. 2) addition; ce qu'on ajoûte, qu'on y joint. § 1) przyłożenie plastru do rany, pieczęci do listu. 2) przyłożenie punktu do ugody.

przyłożenie się do czego. Angewohnheit. acoutumance, habitude.

przyłożenie chęci. Anwendung der Seelen-Kräfte zu etwas, Befleißigung. atention, atache, aplication, ardeur, *f.* atachement de l'esprit ou d'un des cinq sens à qu. ch. § przyłożenie chęci, myśli, serca, baczenia, słuchania, rozumu, uwagi do nauk, do sprawy iakiey.

Przyłożony. 1) aufgelegt, aufgedrückt. 2) zugegeben, zugefügt. 3) angewendet als eine Seelen-Kraft. 1) aposé, apliqué, mis dessus, mis proche. 2) ajoûté, cijoint 3) apliqué, emploié, *en parlant des facultez de l'ame.* § 1) przyłożona pieczęć. 2) przyłożonych przestrzegać będę kondycyy. 3) przyłożone starania do czego.

Przyłuda. Anlockung, Liebkosung, Lockspeise. apas, charmes, *m. plur.* atraits, *m. plur.*

Przyłudzam kogo do czego, *v. m. F. przyłudzę.* anlocken, ankirren. atraire, atirer par quelque apas; aléchér.

Przyłudzanie, przyłudzenie. Anlockung, Ankirrung. aléchement, atraits, *plur.*

Przyłudzony. angelockt. atiré par caresses; aléché.

Przylutować co, *F. przylutuię.* anlitten, anschweissen. souder, joindre deux piéces de métail.

Przymawiacz. Tadeler. un critique, censeur.

Przymawiam komu co albo o co, *v. m. F. przymowię.* tadeln, sticheln. reprendre, trouver à dire; blâmer, critiquer, censurer, broquarder qu.

przymawiaiący, uszczypliwy. anzüglich, spitzig. piquant, choquant.

przymawiać na co, auf etwas im Reden zielen. y toucher dans son discours.

zdaie się na to nie przymawiać. es scheinet als wenn er nicht darauf zielet. il semble qu'il n'y touche pas.

przymawiać się o co. etwas berühren. toucher qu. ch. de.

Przymędrszy. ein wenig schlau, etwas klug. un peu sage, un peu fin.

Przymiarek, *g. u.* Zugabe beym Messen. surmesure, ce qui est au delà de la mesure.

Przymiąższy, *vid.* Przymięższy.

Przymierać, *F. przymrze.* einem zusterben, zufallen durch einen Tod. échoir à qu; tomber sur qu. par la mort de qu. § przymiera to wszystko na brata, na Oyca względem naturalney sukcessyi.

Przymierzam co, *F. przymierzę.* 1) anpassen, als ein Kleid. 2) nach etwas zielen, das ist hauen, schlagen oder stossen wollen. 1) essaïer un habit, un soulier à qu; voir si quelque chose est en état qu'elle doit être. 2) ménacer, faire semblant de porter un coup à quelque membre; vouloir fraper qu. sur quelque partie du corps. § 1) przymierz mi szaty, obuwia; trzy razy w przod przymierz, nim raz zatniesz nozycami, *prov.* 2) przymierzać komu mieczem (przykładać komu miecz) do boku, do głowy, do gęby.

nie przymierzaiąc. seines Zeichens. de son coin. § strzelono go w głowę nie przymierzaiąc.

nie przymierzay bo złe wnet przytrąci, prov. mahle den Teufel nicht an die Wand, er kommt von sich selbsten. ne parlez pas du loup il viendra sans vous.

Przymierze. Bündniß. alliance, traité, *m.* paix, *f.* § przymierze z kim uczynić; w przymierze co włożyć; przymierze łamać.

przymierze; przymierze na czas. Stillstand. treuve, suspension d'armes. § przymierze na dwadzieścia dni uczynili; przymierze wyszło; przymierze chować, łamać, gwałcić; nie dotrzymać przymierza.

skrzynia przymierza. im alten Testament: die Bundes-Lade. *dans le vieux Testament:* l'arche de l'alliance.

***przymierze dożywotne, nierozerwane, nierozwiązane.* der Ehestand; das eheliche Band. le mariage; les liens du mariage; le lien conjugal. § w dożywotne przymierze oddany przyiaciel.

przymierza gwałciciel. ein Bundsbrüchiger. violateur, infracteur de la paix.

Przymie-

Przymieſzanie. Untermengung, Verſetzung mit etwas. l'action d'entr'eméler; mélange, *m.* mixtion d'une petite quantité entre une plus grande.

Przymieſzany. verſetzt mit etwas, untermengt. entr'emélé; mélé parmi.

Przymieſzawam, } *v. m. F. przymieſzam.*
Przymieſzywam, } verſetzen, darzu miſchen; untermengen. méler une petite quantité parmi une plus grande; entr'eméler. § przymieſzał wody do wina, śrebra do złota.

przymieſzać śię do czego. ſich darzu mengen, miſchen. ſe méler, s'entremettre, s'ingérer de qu. ch. § przymieſzało śię wiele złego do ich nabożeńſtwa; przymieſzał śię tey ſprawie, (do tey ſprawy) do nich śię przymieſzał.

Przymiężſzy. 1) etwas dick. 2) etwas tief, ein wenig grob als eine Stimme. 1) un peu épais. 2) un peu grave, un peu bas. § 1) przymiężſza to do tego deſka. 2) przymiężſzym głoſem mowi, śpiewa.

Przymilam śię komu, *v. m. F. przymilę śię.* ſich bey einem einſchmeicheln, ſich einliebeln. s'inſinuër par flaterie, par careſſes; ſe gliſſer dans les bonnes graces de qu.

Przymiot. 1) Philoſ. etwas zufälliges; ein Accidens. 2) Eigenſchaft. 3) natürliche Neigung; Gabe, Geſchick zu etwas. 1) *Philoſ.* accident, proprieté accidentelle; atribut. 2) proprieté, qualité, nature, propre, *m.* 3) naturel, genie, *m.* caractère naturel. § 1) świałość ani ćiężka ani letka bo ieſt przymiotem; białość, okrągłość ſą przymioty (przypadłośći, przypadki) rzeczy. 2) ta maiętność ma ten przymiot, że ieſt wolna od przechodow żołnierſkich. 3) przymiot przyrodzony dobry.

przymiot źiele, ſtarzec. (ſenecio minor) Creutz-Kraut, Jacobs-Kraut. petit ſeneſſon.

Przymiotny. } angebohren, eigen. vir-
Przymiotowy. } tuel, naturel. § przymiotna to ludźiom cnota, wada.

przymiotowe źiele, ſtarzec wielki, Jakuba Swiętego źiele, popiołek, łomikość. (ſenecio major) groſſe Creutzwurtzel. ſeneſſon grand.

Przymnażam czego, *v. m. F. przymnożę.* vermehren. augmenter, multiplier redoubler.

Przymnożenie. Vermehrung. accroiſſement, ſurcroit, augmentation redoublement.

Przymorek, *g. u.* kleines Sterben unter den Leuten. mortalité au commencement ou à la fin d'une peſte.

Przymorſki. an der See gelegen. maritime; qui eſt auprès de la mer.

Przymorze. eine See-Küſte. cote, rivage *m.* de la mer.

Przymowka. Stich, Stichel-Rede. coup de langue, brocard, mot piquant. § przymowki godzien; na przymowkę zasłużył.

przymowka żartowna. Spaßrede, Schertz. raillerie; bon mot; plaiſante alluſion; mot plaiſant & ſatirique.

Przymrozek, *g. a.* kleiner Nacht-Froſt. petite gélée pendant la nuit.

Przymuię, *vid.* Przyymuię.

Przymurek mały. kleine Mauer vor einer groſſen. petit avant-mur.

Przymurować, *F. przymuruię.* darzu mauern. alonger ou élever plus haut un mur.

Przymurze, podmurze. Platz an einer Mauer. place proche d'un mur.

Przymus. Zwang. contrainte, violence, force, ſujétion. § z przymuſu na to zezwolił; z przymuſu a nie z dobrey woli to uczynił; przymuſem w niemiłe złączony iarzmo.

Przymuśićiel. Zwinger, Nöthiger. exacteur, celui qui contraint, qui oblige à faire qu. ch.

Przymuſkać, *F. przymuſkam* } ſanft andrü-
Przymusnąć, *F. przymusnę.* } cken, ſachte anreiben. froter doucement, preſſer contre, paſſer par deſſus. § przymuśniy złoto płatkowe wełną.

iak przymuſnął. als wenn es angewachſen, gedrechſelt wäre. cela eſt fait comme au tour; il eſt à peindre.

Pr[illegible]muſzam, *v. m. F. przymuſzę.* zwingen, nöthigen. contraindre, forcer, violenter qu. à qu. ch. § przymuśił mię do podpiſania; przymuśić dźiewkę do małżeńſtwa.

przymuſzać śię. ſich zu etwas zwingen, ſich Zwang anthun. ſe géner; faire qu. ch. contre ſon genie, s'éforcer vainement. § na słowa śię przymuſza; gwałtownie śię do tego przymuſzał.

Przymuſzczek. Schmeichler, der ſich anſchmieret. cajoleur, flateur.

Przymuſzenie. Zwang. contrainte; ſujétion, force, néceſſité. § gwałtowne to było przymuſzenie.

Przymuſzony. 1) erzwungen, gezwungen. 2) gezwungen, nicht natürlich, übertrieben. 1) contraint, forcé. 2) afeté, outré, afecté, trop étudié, trop recherché. § 1) przymuſzona miłość śię nie darzy,

darzy, *prov.* 2) chod przymuſzony; ſtyl przymuſzony.

Przymykam czego, *v. m. F. przymknę.* näher anrücken, anſchieben. faire avancer vers ſoi; pouſſer tout contre; aprocher en pouſſant; mettre plus près. § przymkniy ſtołu do ściany.

przymykać się do kogo. zu einem rücken. s'aprocher de qu.

Przynaglam, *v. m. F. przynaglę.* 1) treiben, antreiben. 2) eilen mit etwas, eilfertig etwas machen. 1) pouſſer, preſſer, exciter avec chaleur. 2) faire avancer, faire aller plus vite; faire hâter; faire avec hâte. § 1) przynaglał mu, aby co rychley robił. 2) przynaglali tym robotom.

Przynaglanie. Antreibung. l'action de pouſſer, de hâter.

Przynaglony. angetrieben, übereilt. hâté, avancé avant le tems.

Przynalegam.einen nöthigen,einem zuſetzen. obliger, forcer qu. à; ſoliciter qu. avec ardeur. § przynalegam komu do ſpełnienia, do iedzenia.

Przynależę 1) zugehören. 2) gehören zu etwas. 3) zukommen, gehören, das Recht etwas zu thun haben. 4) ankommen, auf etwas beruhen. 1) apartenir, être à qu. 2) apartenir; être néceſſaire. 3) convenir à qu; quadrer avec; être décent à. 4) dépendre de. § 1) przynależę Panu temu; przynależy mu ten dom. 2) do poczćiwego pożyćia wiele przynależy. 3) przynależały takie ſzaty na niego; przynależy mi takie nośić ſzaty. *4) wiele na tey przynależy (zależy) ſprawie.

Przynależący. } 1) zugehörig, zuſtändig.
Przynależyty. } 2) gerichtbarlich, das für ein Gericht gehöret. 1) apartenant, qui eſt à qu. 2) compétant, légitime.

Przynależność. } 1) Gerichtbarkeit. 2) Zu-
Przynależytość. } behör, Pertinentz-Stücke zu einem Amt, zu einem Gute. 1) compétance, puiſſance de juger. 2) apartenance. § 1) przynależność ſądu. 2) przynależytośći urzędu tego ſą dochody z przyległych wśiow; i wſzyſtkie tey majętnośći przynależytośći.

Przynamniey, } *adv.* wenigſtens; zum we-
Przynaymniey, } nigſten. tout au moins; pour le moins; à tout le moins; du moins; au moins.

Przynawek. ein Schaal-Fiſch, der eine Art von Thun-Fiſchen iſt, und gerne nahe bey den Schiffen ſchwimmet. poiſſon de caille ſemblable au thon, qui ſuit les navires de près.

Przynękam, *v. m. F. przynęcę.* anlocken, ankirren. alécher, atraire, atirer par quelque apas.

Przynęta. Lockſpeiſe. apas, amorce, charmes, *m plur.* § tak słodką go opoiwſzy przynętą.

Przynieśienie. das Bringen. l'action d'aporter.

Przynieśiony. gebracht. aporté.

Przyniewalam, *v. m. F. przyniewolę.* zwingen, nöthigen. contraindre, violenter, forcer.

Przynogi pługne. Pflug-Stertze. les mancherons de la charruë.

Przynoſzę, *v. m. F. przynioſę.* 1) bringen. 2) vortragen, vorbringen, referiren. 3) mit ſich bringen, machen, verurſachen. 1) aporter. 2) aporter, raporter, propoſer. 3) aporter, engendrer, cauſer, faire. § 1) przynieś z ſobą kśiążkę; przynioſł mi liſt. 2) co Rewizorowie uznać i na przyſzły Seym przynieść maią; przynioſł tę ſprawę, do krola. 3) przynośi to żal, ſmutek, chorobę; takie lekarſtwa śmierć przynoſzą; zły uczynek gryzotę przynośi; wielkie światło to prawdźie przynośi; aby to wątpliwośći i rozſterkow nie przynośiło.

Przynoſzenie, *vid.* Przynieśienie.

Przynukam kogo do czego. einen ſehr antreiben, mit Gewalt zwingen. violenter, forcer, contraindre qu. à.

Przynukanie. Antreibung. contrainte, l'action de violenter.

Przynukany. angetrieben, gezwungen. contraint, forcé.

nieprzynukana wola. freyer Wille. libre-arbitre, franc-arbitre; la liberté de faire & de ne faire pas.

Przyobiecuie, obiecuię. angeloben, verſprechen. promettre. § przyobiecał mi tę kśiążkę, to uczynić.

Przyobieram co, *v. m. F. przyobiorę.* erwählen, erkieſen, aufnehmen in eine Zahl. élire, agreger, admettre, aſſocier, recevoir dans un corps.

Przyobłec, *F. przyobłokę.* einem ein Kleid anziehen. mettre un habit à qu.

przyobléc się w co. ſich ein Kleid anziehen. l'habiller, ſe vêtir ſoi même.

Przyobranie. Aufnahme in ein Amt, in ein Collegium; Aufnehmung, Erkieſung. réception, agrégation, choix, élection.

Przyobrany, przywźięty. aufgenommen, erkohren. agregé, élu, aſſocié.

*Przyochędżyć co, *F. przyochędążę*, zdobić. putzen, verſchönern. embellir, parer, enjoliver.

*Przyochędożka, ozdoba. Putz, Zierath. embelliſſement.

Przyodźiewam, *v. m. F. przyodźieię*, odźienie dawam, odźieżą opatruię. einen kleiden, einem Kleider geben. vêtir, habiller; fournir des habits à. § przyodźiać ubogiego.

**przyodźiać śię.* sich kleiden, sich bedecken. se vêtir, s'habiller, se couvrir. § ptak śię pierzem, drzewo liśćiem przyodźiewa.

Przyodźiany. 1) gekleidet. 2) bedeckt. 1) vêtu. 2) couvert.

Przyodźienie. / Przyodźiewek. } Kleidung. vêtement, habillement.

Przypadam, *v. m. F. przypadnę.* 1) neben einem fallen, der gefallen ist. 2) herzukommen, herzueilen, herzulaufen. 3) überfallen, unversehens darzu kommen. 4) anfallen, angreifen. 5) beschüttet, bedecket werden mit Staub, Schnee. 6) bedecken, belegen als der Staub eine Sache. 7) beyfallen, beystimmen. 8) kommen, fallen auf etwas. 9) einfallen als ein Gedancke. 10) überfallen, bemeistern als einen die Furcht. 11) anliegen, sitzen als ein Kleid. 12) geschehen, sich fügen, sich zutragen, sich ereignen. 13) fallen auf einen Tag. 14) auf einen fallen, einem zufallen als eine Erbschaft. 1) tomber près d'une personne qui est à terre. 2) venir en hâte, voler à; acourir à. 3) survenir, venir à l'impourvû; arriver inopinément. 4) se jetter, fondre, tomber sur l'ennemi, l'ataquer vivement. 5) étre couvert de neige, de poussiére; contracter, amasser. 6) couvrir ainsi que la poussiére une chose. 7) tomber dans le sens de qu; demeurer d'acord, tomber d'acord de qu. ch. 8) tomber sur quelque sujet. 9) tomber, venir en (dans) l'esprit, en pensée. 10) saisir, fraper, prendre qu. comme la terreur. 11) venir à qu; étre juste, étre colé, étre ciré sur le corps. 12) survenir, arriver, se passer. 13) échoir sur un jour; tomber un tel jour; se rencontrer. 14) revenir, échoir à qu; tomber, venir, étre échu à qu. § 1) upadłem a on też przypadł przy mnie. 2) matka do dźieći przypadła (przybiegła). 3) bez wieśći na mię przypadł. 4) zbroyną ręką przypadło woysko na nieprzyiaćiela. 5) prochem, śniegiem przypadłem; mięso pleśnią, żelazo rdzą przypadło. 6) przypadł śnieg zagony, peł szatę. 7) przypadam do niego, na iego rozumienie, na tę naukę. 8) przypadł na te myśli. 9) taka mu myśl przypadła. 10) strach na woysko przypadł. 11) ta szata dobrze na niego przypadła. 12) z szczęśćia to przypadło; w tym kłotnie miedzy niemi przypadły; tym czasem woyna niespodźianie przypadła. 13) przypada iarmark, seym na S. Michał. 14) przypadła na niego ta kamienica, maiętność.

przypada dźień, miesiąc na niego do straży, do służby. der Tag, der Monat fällt auf ihn zur Wache, zum Herrn-Dienst. il est de jour, de mois pour la garde, pour le service.

przypadam na twoie zdanie. ich pflichte deiner Meynung bey. je me raporte à vous; je suscris à tout ce que vous demandez.

przypadać na wzgardę. in Verachtung fallen. courir du mépris; tomber dans le mépris.

przypaść na pośmiewisko. zum Gelächter werden. devenir la (servir à la, s'exposer à la) risée du monde.

przypadła mu dobra myśl. er war bey guter Laune. il étoit en train, en humeur.

te słowa do serca przypadły. diese Worte rühreten das Hertz. ces paroles le pénétrerent jusqu'au coeur.

przypadać do nog czyich. einem zu Füssen fallen. se prosterner, se jetter aux piez de qu.

Przypadek, *g. u.* 1) Philos. Zufälligkeit. 2) Zufall, Begebenheit 3) gerichtlicher Fall, ein Casus. 1) *Philos.* un accident. 2) cas, évenement, avanture, accident, rencontre. 3) cas. § 1) każda rzecz ma przypadki swoie. 2) smutny, szczęśliwy, nieszczęśliwy to przypadek. 3) przypadek prawny osądźić.

z przypadku. zufälliger Weise. fortuitement, casuëllement; par rencontre. § twoie gdy u kogo z przypadku ginie, nikomu innemu nie ginie tylko tobie.

w przypadku. im Fall. en cas; au cas. § w przypadku woyny zupełną zachowamy karność.

Przypadkowy. zufällig. accidentel, casuël, fortuit.

Przypadłość. 1) Philos. Zufälligkeit, das Zufällige. *2) Eigenschaft. 1) *Philos.* accident. *2) qualité, vertu. § 1) przypadłość rzeczy, przypadłośći pomiarkowane; niemasz rzeczy bez przypadłośći.

Przypadły, 1) befallen mit Staub, Asche. 2) niedergefallen, der zu eines Füssen lieget. 3) Philos. zufällig. 4) vorgefallen, zugestossen. 1) couvert de poussiére, de cendre. 2) tombé au genoux, prosterné. 3) *Philos.* accidentel. 4) survenu,

venu, arrivé. § 1) przypadły kurzawą, mchem, śniegiem, rdzą. 2) nie odpychay mię do nog twoich przypadlego. 3) rzeczy przypadłe są białość, gorskość. 4) sprawy o to przypadłe; przypadła w ten czas woyna.

Przypalam co, *v. m. F. przypalę.* 1) anbrennen, überbraten beym plötzlichen Feuer. 2) das Ende von etwas bebrennen. 3) ein wenig schwärtzen wie die Sonne. 1) faire havir, rôtir trop en faisant un grand feu. 2) brûler qu. ch. autour du bout. 3) brûler, hâler un peu, rendre un peu bazané. § 1) nie przypal pieczeni. 2) przypalić pale do wkopania. 3) słońce go przypaliło.

słońce przypala. die Sonne brennet, sticht. le soleil brûle, frape.

Przypalenie. 1) das Ueberbraten eines Bratens. 2) das Bebrennen eines Endes. 3) Schwärtze von der Sonne. 1) l'action d'havir. 2) brûlure autour du bout d'une chose. 3) hâle, noirceur causée par le soleil.

Przypalony. 1) überbraten. 2) bebrandt. 3) verbrandt von der Sonne. 1) qui est havi; trop rôti. 2) brûlé autour d'un bout. 3) hâlé.

Przyparćie, *vid.* Przypieranie.

Przyparty. gedränget, in die Ende getrieben. mis aux abois; poussé à bout; pressé, poursuivi. § przyparty od woyska.

Przypasam zboże. das Getreide auf dem Acker abetzen, abweiden, abhüten. faire paître le bêtail le blé dans le champ.

Przypasuię, *v. m. F. przypaszę.* um- oder angürten. mettre son épée à son côté. § przypasuy miecz ten na ledźwie twoie; przypasał szablę do boku; na to wam Rzeczpospolita szablę przypasała.

***przypasać się do żelaza.* vom Degen Profeßion machen. faire profession de l'épée.

Przypatruię się, *v. m. F. przypatrzę.* 1) zusehen, zuschauen, betrachten. 2) betrachten, erwegen, untersuchen. 1) regarder avec atention; contempler, considérer, envisager. 2) considérer, examiner, péser. § 1) przypatrz się ciarłatanowi, komedyi, igrzysku, bitwie. 2) sędzia się sprawie przypatrzyć ma.

przypatruiący się. ⎫ Betrachter, Zuschauer.
Przypatrownik. ⎬ spectateur, regardant,
Przypatrzyćiel. ⎭ contemplateur; qui regarde, qui considére.

Przypatrowanie się; przypatrzenie się czemu. das Zuschauen, Zusehen, die Betrachtung. l'action de regarder de près, considération, contemplation.

Przypędzam, *v. m. F. przypędzę.* 1) hertzutreiben 2) jagen, herzueilen 1) chasser, mener vers qu. 2) voler, pousser, courir vers qu. § 1) przypędź gęsi. 2) goniec przypędził do krola.

Przypędzenie. 1) das Herzutreiben. 2) plötzliche Ankunft. 1) l'action de chasser vers qu. 2) une arivée subite.

Przypiecek, *g. przypiecka.* Hintertheil des Ofens mit dem Schlund. la partie du four où est la gueule.

Przypiekam czego, *v. m. F. przypiekę.* rösten, pregeln, ein wenig braten. griller, frire, rôtir un peu, rôtir à demi.

przypiekło to na niego. das blieb auf ihm sitzen. cela est tombé sur lui; cela reste sur son comte.

przypiec się. sich an den Topf anbrennen. s'atacher au pot étant cuit.

Przypiekanie. die Röstung, das Pregeln. l'action de griller.

Przypiekany. geröstet, gepregelt. grillé.

Przypiekle. ⎫ Höllen-Pforte. fauxbourg,
Przypiekło. ⎭ l'entrée de l'enfer.

Przypielam, *v. m. F. przypielę.* hin und wieder jäthen. sarcler, arracher les mauvaises herbes par ci par là. § przypiel te zagony.

Przypieram, *v. m. F. przyprę.* 1) anklemmen, andrücken, anrücken. 2) eintreiben. 1) serrer, presser ou pousser contre. 2) pousser, presser, repousser, faire plier; refuter, rembarrer, reduire au silence. § 1) przyprzyy stoł do ściany. 2) dobrze przyparł heretykow.

przyprzeć kogo do ciasnego kąta. einen in die Enge treiben. serrer de près, pousser à bout, reduire qu. au petit pié; presser les mots à qu.; reduire qu. au pié du mur; tenir l'épée sur la gorge de qu.

Przypieranie, przyparćie. 1) das Anschieben, Anrücken. 2) das Zusetzen. 1) l'action de serrer, de presser tout contre. 2) poursuite, l'action de pousser qu. à bout.

Przypięty. angeheфftet, angesteckt, angeschnallt. agrafé; fiché; ataché avec une épingle, avec une boucle.

Przypiiam się, *v. m. F. przypiię się.* 1) sich aufsaugen, sich anhängen. 2) sich an einen Tranck gewöhnen. 1) se coler, s'atacher à qu. ch. par le moien de l'haleine. 2) s'acoutumer à une boisson. § 1) piiawka się do nogi przypiła. 2) przypiiać się winu, piwu.

Przypilnować czego, *F. przypilnuię.* ⎫ fleis-
*Przypilować, *F. przypiluię.* ⎭ sig

 abwar-

abwarten. veiller soigneusement, regarder, vaquer, soigner à.

Przypilnowanie. genaue Abwartung. aplication, assiduité de la personne qui prend garde à qu. ch; atachement de l'esprit à; action d'observer, de *prendre garde.

Przypilnowany. abgewartet, in Acht genommen. observé avec soin; fait, gardé soigneusement.

Przypinam, *v. m. F. przypnę.* 1) anstecken mit Stecknadeln; anhäften. 2) angurten, anschnallen. 3) einen eintreiben. 1) ficher, atacher avec des épingles à qu. ch; agrafer. 2) boucler, atacher par le moien d'une boucle. 3) serrer, pousser, rembarrer qu. § 1) przypiąć co szpilką; przypniy dziecięciu czapeczkę. 2) przypiąć ostrogi, koniowi popręgu. 3) przypiął dobrze nieprzyiaciela, przeciwnika.

przypiąć się do czego. sich anhängen. s'atacher, se coler.

*Przypinka, haftka. Häfft, Häfftlein. petite agrafe, petit crochet à atacher qu. ch.

Przypiorsek, *g. u.* Kriegsb. die Brustwehre. *Fortif.* parapet.

Przypis. } Beyschrift, zugeschriebene
Przypisek, *g. u.* } Worte; Glosse. apostil-
Przypisanie. } le, glose, addition, petit note qu'on ajoûte.

przypisanie księgi komu. Zuschrifft, Dedication. dédicace; épitre dédicatoire.

przypisanie komu czego. Beymessung, Beschuldigung, Anschuldigung. imputation, l'action d'atribuër quelque faute à qu.

Przypisany. 1) beygeschrieben. 2) zugeschrieben, zugeeignet als ein Buch. 3) aufgenommen in eine Zahl, in eine Gesellschaft. 1) annoté, ajoûté à un écrit. 2) dedié, voué à qu. 3) agregé, receu, mis au nombre de. § 1) przypisane słowa do czego. 2) przypisana komu księga. 3) przypisany szlachcic, mieszczanin.

Przypisny zum Einschreiben gehörig. qui sert à ajoûter à un écrit.

przypisne; zapłata od wpisania. Einschreibe Geld. paiement pour l'enregîtrement.

Przypisowanie. 1) das Beyschreiben. 2) das Zueignen, Zuschreiben eines Buchs. 1) l'action d'ajoûter qu. ch. à un écrit. 2) dédicace d'un livre.

Przypisuię, *v. m. F. przypiszę.* 1) beyschreiben. 2) einem etwas löbliches zuschreiben, zueignen. 3) beymessen, zurechnen, beschuldigen. 4) zuschreiben, zueignen ein Buch. 1) ajoûter qu. ch. à un écrit, ajoûter en écrivant. 2) atribuër à qu. qu. ch. de bon. 3) imputer, atribuër quelque faute ou quelque chose de mal à qu. 4) dedier, adresser un livre à une personne. § 1) przypisał uczone przestrogi. 2) przypisował mu szczęście swoie. 3) przypisuią mu tę zdradę, tę szkodę. 4) przypisać komu książkę.

Przypłacam czego, *v. m. F. przypłacę.* büßen, mit seiner Haut bezahlen. recevoir la punition d'une faute; paier de sa peau; paier, porter la peine de quelque faute; l'expier; en avoir sur les doigts. § przypłacił dobrze tey rozpusty; skorą, grzbietem, gardłem, szubienicą tego przypłacisz.

mnie tego przypłacić. ich muß davor stehen, davor büssen, man hält sich an mich. j'en aurai sur les doigts; on ne s'en prendra qu'à moi.

Przypłakiwam, popłakiwam. mitweinen. pleurer avec qu.

Przyplatam co do czego, *v. m. F. przyplotę.* hinzu flechten ajoûter en ourdissant.

Przypławiam, *v. m. F. przypławię.* herbey schwemmen. aprocher qu. ch. du rivage. § przypławiły go żagle, wiatry do lądu.

Przypłodek, *g. a.* 1) junges Zucht-Vieh; Zuwachs. 2) Schaafe in der Heerde, die dem Schäfer zugehören. 1) renaissance, nourri, croît de bétail. 2) l'aquis du berger; les brebis dans un troupeau, qui sont son propre bien.

Przypływam, *F. przypłynę.* anländen. aborder, arriver au bord; prendre terre dans un païs. § okręt do portu przypłynął; skoczywszy z okrętu przypłynął do brzegu.

Przypłynienie. Anlandung. abord, descente, débarquement.

Przypochlebiam się komu, *v. m. F. przypochlebię się.* sich einschmeicheln. s'insinuër par flaterie, par caresses; se glisser dans les bonnes graces de qu.

Przypochlebianie się. Einschmeichelung. insinuation, caresses, *plur. f.* cajolerie, flaterie.

Przypodobywam się komu, (*od podobania*) *F. przypodobam się.* einem zu gefallen suchen, zu Gefallen leben. complaire à qu; gagner la faveur de qu.

Przypodobywam się komu, (*od podobieństwa*) *F. przypodobam się.* einem ähnlich zu werden suchen: einem nachahmen. tâcher d'imiter qu. de ressembler à qu: se faconner, se faire, se tourner aux maniéres de qu; repondre à; se former sur.

przypodobywać co czemu, do czego, podobnym

dobnym czynić (od podobieństwa) ähnlich machen, bilden nach etwas. former, façonner qu. ch. sur.

Przypodobanie, przypodobanie się. Wohlgefälligkeit, Willfährigkeit. complaisance, maniére complaisante. § przypodobanie go zaleca.

przypodobanie czego do czego. Vergleichung. comparaison, *f.*

Przypodobywanie, podobieństwa wyrażanie. die Bildung nach etwas. l'action de former qu. ch. sur une modèle.

Przypołnica, *vid.* Przypołudnica.

Przypołudni. } nachmittägig. d'après
Przypołudniowy. } midi; qui se fait après midi.

Przypołudnie. die erste nachmittäge Zeit; der Nachmittag. après-dinée, après-midi.

*Przypołudnica. 1) Mittags-Gespenst. 2) Here. 1) malin esprit, mauvais ange de midi. 2) sorciére.

Przypominacz. Erinnerer. donneur d'avis ou celui qui fait souvenir.

Przypominam, *v. m. F. przypomnę.* erinnern. faire souvenir qu; rapeller qu. ch. en la mémoire de qu. § przypomniałem mu to; na przyrzeczoną z tobą przyiaźń przypominać się teraz ważę.

przypominać sobie co. sich einer Sache erinnern. se souvenir, se ressouvenir de; se remettre, se mettre qu. ch. dans la mémoire.

Przypominanie, wspominanie sobie kogo. das Erinnern, das Andencken. l'action de se resouvenir.

Przypomnienie. die Erinnerung. le resouvenir, la mémoire qu'on a d'une chose.

Przypomniony. erinnert. remis dans la mémoire.

Przypowiadam co, *F. przypowiem.* ansagen, ankündigen, verordnen. anoncer, dénoncer, notifier, déclarer, ordonner. § przypowiedźieć służbę żołnierzowi, poddanym.

przypowiedźieć się. in Gerichten: sich ansagen, sich anmelden. s'anoncer, se faire nommer au Juge. § na przypozew się przypowiedźiał.

Przypowiastka, *vid.* Przypowieść.

Przypowiedny. ansagend, ankündigend. qui anonce, qui ordonne.

list przypowiedny. 1) Notification-Schreiben. 2) Zeugniß-Brief, Kundschafft, Zeugniß so einem gegeben wird. 3) Werbe-Patent. 1) lettres de notification. 2) atestation, temognage, *m.* qu'on donne à qu. par écrit. 3) lettres patentes pour faire la levée de soldâs. § 1) rotmistrzem nikt zostać nie może bez przypowiedniego listu krola albo Hetmana. 2) kupcy i rzemieślnicy czeladnikow bez przypowiednych listow przyymować nie maią. 3) bez przypowiedniego listu J. K. Mci nikt werbować nie ma.

Przypowiadam, *v. m. F. przypowiem, vid.* Przypowieszczam.

Przypowiedźienie, *vid.* Przypowieszczenie.

Przypowieść. ein Sprichwort. proverbe, *m.* sentence, adage, *m.* § przypowieści Salomonowe.

przypowieść iest. es ist ein Sprichwort; man sagt. c'est un proverbe commune; on dit communément; il a passé en proverbe.

Przypowieszczam, *v. m. F. przypowieszczę.* 1) ankündigen, ansagen. 2) den Beklagten zur Vollstreckung des Urtheils vorladen. 1) anoncer, publier. 2) ajourner, sommer l'acusé pour l'acomplissement de l'arrêt.

Przypowieszczanie, Przypowieszczenie. 1) Ankündigung, Verkündigung. 2) Vorforderung des Beklagten zur Erfüllung des Urtheils. 1) publication, déclaration. 2) assignation ou sommation donnée à l'acusé pour mettre la sentence en éxécution.

Przypowieszczony. 1) angekündigt, angesagt. 2) zur Vollstreckung des Urtheils vorgeladen. 1) anoncé, publié. 2) sommé ou ajourné pour l'éxécution de l'arrêt. § 1) przypowieszczone roki.

Przypozew. } 1) Neben-Citation, Vor-
Przypozywanie. } ladung vor die höchste Instanz. 2) Erneurung eines Processes. 2) ajournement pardevant les Juges en dernier ressort. 2) reprise de procès, d'instance. § 1) nie ma nikt dekreta sądow nowych, ani na seymie, ani za dworem przypozwami podnośić.

Przypozywam, *v. m. F. przypozwę.* vor ein höheres Gericht vorfordern. assigner qu. par devant un plus haut Jugement.

Przyprawa. 1) Bereitung, Zubereitung. 2) Zurichtung der Speise. 2) Zurichtung, Zuthat, Gewürtz zu einem Gericht. 4) das Einmachen, Einlegen des Obstes. 5) Zubehör, Zusatz zu einer Sache. 6) Zusatz zum Metall, die Legierung desselben. 8) fig. Schmuck, Zierath, Sache die etwas verschönert. 1) préparation, composition. 2) l'action, la maniére d'assaisonner, de préparer. 3) assaisonnement, aprêt, tout ce dont on assaisonne une viande. 4) confitures, *f. plur.*

assaisonnement de certains fruits du sucre, du sel & du vinaigre. 5) accessoire, m. apprêt; ce qu'on ajoûte à, qu'on mêle parmi la chose principale. 6) mélange, m. aliage, m. la trempe qu'on donne aux métaux. 7) du fard. 8) *fig.* assaisonnement, aprêt, tout ce qui relève qu. ch. § 1) przyprawa napoiu, lekarstwa. 2) przyprawa potrawy. 3) zaprawić potrawę tłustą, kwaśną, pieprzną przyprawą. 4) przyprawa owoców, ogorkow na chowanie. 5) przyprawa do wina, do glancowania kapeluszow. 6) przyprawa miedzi. *7) przyprawa (bielidło) do twarzy. 8) przyprawa dla ozdoby, dla krasy.

przyprawa owocu cukrem; warzenie owocu w cukrze. das Sieden des Obstes in Zucker. compôte.

przyprawa octem, solą. das Einlegen in Eßig, in Saltz. confitures, *f. plur.* au vinaigre, au saumure, au sel.

przyprawa żelaza, stali. Härtung des Eisens, des Stahls. trempe du fer, de l'acier.

przyprawa do śmierci. Zubereitung zum Tode. préparation à la mort.

przyprawa oczna do czernienia brwi albo trafienia powiek. Schmincke zu den Augen-Braunen. fard pour les paupiéres.

Przyprawiacz. Zurichter, Zubereiter. aprêteur, celui qui aprête, qui prépare, qui tempère qu. ch.

Przyprawiam, *v. m. F. przyprawię.* 1) anmachen, anschlagen, anstecken, anhäfften, anschmieden u. d. g. 2) ein Metall legiren, gehörig vermischen. 3) zurichten, anmachen eine Speise mit Gewürtze. 4) anmachen, zurichten, vermischen ein Geträncke. 5) einmachen, einlegen in Eßig, in Zucker. 1) atacher, faire tenir; clouër ficher, coudre, forger qu. ch. à. 2) alier un métail, lui donner la trempe comme il faut. 3) assaisonner, faire une viande, l'acommoder avec des épices. 4) aprêter, préparer qu. ch. en la mélangeant d'une autre. 5) confire, acommoder un fruit avec du sucre, du vinaigre ou avec du sel. § 1) przyprawić chustkę szpilką do sukni, deskę do ściany, podkowę do kopyta. 2) przyprawić miedź. 3) przypraw potrawę korzeniem. 4) przyprawiono wino piołunem. 5) przyprawiają owoc cukrem, solą, octem.

przyprawić żelazo. das Eisen härten. tremper le fer; donner la trempe au fer. § przyprawić igły.

przyprawić kogo o co, na co. einem etwas Uebels verursachen, zuwege bringen. aporter, causer à qu. quelque mal. § przyprawił go o wielki kłopot.

przyprawił go o śmierć. er hat ihn ums Leben gebracht. il a fait tant qu'il est mort; il l'a fait mourir, il est la cause de sa mort.

przyprawił go o złą sprawę. er hat ihm einen bösen Handel zugezogen, zuwege gebracht. il lui a causé, a atiré une méchante afaire.

przyprawił go o ubostwo. er hat ihn an den Bettel-Stab gebracht. il l'a réduit à (dans) la pauvreté.

przyprawił go o upad. er hat ihn gestürtzet. il l'a ruiné; il est la cause de sa perte.

**przyprawiać się, gotować się na co, do czego.* sich zubereiten, sich fertig machen. se préparer, s'aprêter à.

przyprawić się o co. sich ein Uebel zuziehen, verursachen. se causer quelque mal.

przyprawić się o śmierć. sich ums Leben bringen, seinen Tod selbst verursachen. se donner la mort; étre la cause de sa mort.

Przyprawienie, przyprawianie. das Anmachen, Anhefften, die andern Bedeutungen s. unter Przyprawa. l'action d'atacher d'une maniére que ce soit, *les autres significations se trouvent sous le mot:* Przyprawa.

Przyprawiony. } 1) angemacht, angehefftet,
Przyprawny. } angesteckt. 2) zugerichtet, zubereitet zum Essen oder Trincken. 3) angemacht mit etwas. 4) angemacht, eingelegt als Obst. 5) gemacht, nachgemacht, nicht natürlich, verfälscht. 1) ataché, fiché à, afiché. 2) assaisonné, aprété, préparé pour manger ou pour boire. 3) mixtionné, mêlé de quelque drogue bonne ou mauvaise. 4) confit, assaisonné avec du sucre, du sel ou avec du vinaigre. 5) artificiel, fait, contrefait, qui n'est pas naturel. § 1) przyprawione do szat ozdoby. 2) potrawy przyprawione. 3) ocet rożami przyprawiony; wino piołunkiem przyprawne. 4) przyprawne rzeczy; owoc przyprawny do chowania w cukrze, w occie; lubię co przyprawnego.

włosy przyprawne. falsches Haar. fausse perruque; cheveux postiches, qui ne sont pas naturels, qu'on aplique sur la tête.

przyprawione wino. angemachter, nachgemachter, angeschmierter Wein. du vin frelaté.

przyprawny ogień. ein Feuerwerck. feu d'artifice.

przyprawna

przyprawna mowa; *mowa*, *rzecz*. eine oratorische Rede. une harangue, un discours étudié; un discours orné & embelli des fleurs de la Rétorique.

Przyprawki, *plur*. falsches Haupt-Haar, Weiber-Tour von Haaren um den Kopf. tour de cheveux; cheveux empruntez.

Przyprowadzam, *v. m. F. przyprowadzę*. 1) herzuführen. 2) führen, leiten als Wasser. 3) zu etwas bringen, leiten. 1) faire venir, mener, amener, conduire à. 2) conduire, faire venir de l'eau de quelque endroit. 3) mener, porter, faire pancher, incliner, amener qu. à. § 1) przyprowadź konia do mnie. 2) przyprowadzono wodę rurami do miasta. 3) przyprowadziłem go do tego zdania, na nienawiść ku niemu.

Przyprowadzenie. Herbeyführung. l'action d'amener à un lieu.

Przyprowadzony. herbey geführet. mené, amené à un lieu.

Przyprzęgam, *v. m. F. przyprzęgę*. darzu spannen. mettre plus de chevaux à un chariot. § moie konie do twoich przyprzęgłem.

Przyprzykrzeyszy. ein wenig beschwerlich. un peu fâcheux, un peu pénible.

Przypustnice, *plur*. na dole krokiew leżą dla obdachow szerszych. Träger, Stützen unter den Sparren, so die Dach-Traufe breiter machen. gousets, *m. plur*. ou esseliers, *m. plur*. pièces de bois pour avancer le batelement d'où l'eau découle du toit.

Przypuszczam, *v. m. F. przypuszczę*. 1) zulassen zu etwas, aufnehmen. 2) einem Thiere belegen lassen, bespringen lassen. 3) zur Mutter lassen, saugen lassen. 4) ins Hertz, in den Sinn kommen lassen; einer Leidenschaft nachhängen. 1) admettre, recevoir, faire ou laisser entrer. 2) donner le mâle à la femelle, la faire saillir par le mâle. 3) alaiter, laisser têter un petit; donner les petits à la mére pour les nourrir. 4) admettre une passion au coeur; s'adonner à une agitation de l'esprit. § 1) przypuścili go do rady. 2) przypuścić stadnika do klacze. 3) przypuścić iagnię do owcy, cielę do krowy. 4) przypuścić do serca, do myśli frasunek, smętek, miłość.

przypuścić kogo do prawa. Gerichtsw. einem mit seinem Anbringen Gehör geben. *Palais*: recevoir, admettre qu.

nie przypuścić kogo do czego. einen ausschliessen, nicht annehmen. exclurre, repousser qu. de; donner l'exclusion, interdire l'entrée à qu.

Przypuszczanie, przypuszczenie. 1) Zulassung, Einlassung, Zutritt. 2) Zulassung des Männleins zum Weiblein. 1) l'action d'admettre; reception, entrée. 2) le tems ou l'action de donner le mâle à la femelle.

Przypuszczony. zugelassen. admis.

Przypyszniey szy. ein wenig stoltz. un peu arrogant.

Przypytywam się o czym, *v. m. F. przypytam*. 1) etwas ausfragen, erfragen, durch Fragen etwas erfahren. 2) sich einliebeln, sich mit glatten Worten einschmeicheln. 1) s'enquerir, s'enquêter de; questionner. 2) s'insinuër par flateries, par caresses. § 1) przypytał się o tey taiemnicy; drogi nie wiedząc do tego miasta się przypytywać musiał. 2) przypytał się do głębszey poufałości, ktora miedzy niemi małżeńską związek utwierdziła.

Przyradzam się, *v. m. F. przyrodzę*. 1) nach etwas gebohren werden. 2) seinem Vater oder Mutter ähnlich sehen. 3) mit einem verwandt seyn. 1) naître après. 2) ressembler à son pére ou à sa mère de visage. 3) toucher de parenté; apartenir de parenté à qu. § 1) przyrodził się po śmierci oycowskiey. 2) przyrodziła się do matki, do babki swoiey. *3) przyradza mi się (bliskim mi iest powinowactwem) w drugim stopniu.

Przyrastam, *v. m. F. przyrosnę*. 1) an etwas anwachsen. 2) zuwachsen, sich vermehren. 1) surcroître à qu. ch; s'atacher à qu. ch. en croissant; croître avec; acroître auprès. 2) s'augmenter, s'acroître, s'agrandir. § 1) to drzewo do drugiego przyrosło. 2) przyrasta co rok pożytku, dochodow, przybytku, substancyi.

Przyrastanie, przyrośnienie czego. 1) das Anwachsen. 2) Zuwachs, Vermehrung. 1) l'action par laquelle deux choses se joignent en croissant. 2) acroissement, augmentation, agrandissement, croît.

Przyrodność. 1) Gleichartigkeit, natürliche Verwandtschaft. 2) Bluts-Freundschaft. 1) liaison, *f*. union, *f*. simpatie, raport naturel; conformité naturelle. 2) parenté, consanguinité; parentage, *m*.

Przyrodny. 1) gleichartig. 2) befreundet, verwandt. 3) der aus eben dem Hause, aus eben dem Geschlecht ist. 4) Erb-, mit gebohren, angebohren; mit auf die Welt gebracht. 5) natürlich. 1) qui est de même genre; ressemblant; conforme.

forme. 2) qui touche qu. de parenté; proche. 3) lignager; qui eſt de même ſang, de même race. 4) originaire; né, produit avec; engendré enſemble, qui vient de naiſſance, qu'on aporte en naiſſant. 5) naturel. § 1) przyrodne to ſą zioła. 2) ieſt mu przyrodny w trzećim ſtopniu. 3) przyrodny to twoy. 4) grzech przyrodny; przyrodne ma znamie; przyrodna ſkaza. *5) przyrodne i wlane dary; przyrodna (przyrodzona) ludźiom umierać.

brat przyrodny. Halb-Bruder; Bruder von einer Mutter aber von unterſchiedenen Vätern. frére utérin, né d'une même mére mais de divers péres.

Przyrodzenie, natura. 1) die Natur. 2) die gantze Welt, alle Geſchöpfe. 3) angebohrne Eigenſchaft, Neigung. 1) la nature. 2) l'univers, toutes les choſes créés. 3) proprieté naturelle; pente naturelle. § 1) przyrodzenie małem ſię obeydźie, *prov.* 2) Filozofowie przez przyrodzenie rozumieią cały świat, iako gdy mowią nayduie ſię to w przyrodzeniu, czaſem iſtotę rzeczy, czaſem kompleksyą, iako gdy mowiemy, takie on ma przyrodzenie. 2) przyrodzenie trudno odmienić; *prov.* przyrodzenie albo właſność kraiu tego.

* *przyrodzenia.* natürlicher Weiſe; von Natur. naturellement; ſelon la pente naturelle.

Przyrodzony. 1) natürlich; der Natur gemäß. 2) angebohren. 3) natürlich, ungekünſtelt. 1) naturel, qui vient de nature. 2) originaire, qu'on aporte en naiſſant; de naiſſance. 3) naturel, coulant, facile, aiſé. § 1) ſpanie, iedzenie ſą przyrodzone rzeczy, przyrodzona to przyczyna. 2) przyrodzona i nabyta ſpoſobność; przyrodzona przećiwność, ſkłonność. 3) ſtyl iego przyrodzony i łatwy.

opiekun przyrodzony. Vormund, ſo der nächſte Anverwandte des Unmündigen iſt. tuteur légitime; le plus proche parent qui eſt tuteur d'un enfant. § opiekun przyrodzony a nie zapiſany.

śmierć przyrodzona. ein natürlicher Tod. mort naturelle. § przyrodzoną śmierćią dni ſwoie ſkończyć.

przyrodzonym ſpoſobem. natürlicher Weiſe. naturellement; ſelon la nature; ſelon la pente naturelle.

przyrodzonych rzeczy nauka. die Natur-Lehre. la Phiſique.

przyrodzonych rzeczy nauczyćiel. Natur-Lehrer. un Phiſicien.

Przyrok, *vid.* Urok.

Przyrosły. angewachſen. qui eſt ſurcrû; qui eſt crû avec; qui s'eſt ataché en croiſſant.

Przyrośnienie. das Anwachſen. l'action de croître au corps par-deſſus la nature; ſurcroiſſance, ſurcroit.

Przyroſtek, *g. przyroſtka.* 1) Reis, Schoß am Baume. 2) ein Gliedmaaß ſo am Körper zu viel iſt, als der ſechſte Finger. 1) jet, pouſſe d'arbre. 2) membre ſurvenu de trop au corps comme le ſixiéme doigt. § *1) przyroſtki (latorośle) do wſzczepienia. 2) przyroſtek ieſt członek przyrosły, zbytni.

przyroſtek ząb. aus der Reihe gewachſener Zahn. un ſurdent.

Przyrowa herb, *vid.* Przerowa herb.

Przyrownanie, Przyrownienie. Vergleichung. comparaiſon. *f.*

Przyrownywam co do czego, *v. m. F. przyrownam.* vergleichen. comparer à, avec; faire comparaiſon.

przyrownywaiąc do. in Vergleichung mit. en comparaiſon, à comparaiſon, à l'égal de.

Przyrychleyſzy. etwas hurtig. un peu vîte, un peu promt.

* *przyrychleyſzym*, adv. *wczas.* bey Zeiten. de bonne heure.

Przyrykam, *v. m. F. przyryknę.* nachbrüllen, mit Brüllen antworten. meugler après, meugler à; repondre à un meuglement. § krowa przyryka.

Przyrywam co, *v. m. F. przyrwę.* an der Erde eine Pflantze abreiſſen, abpflücken. cueillir, arracher une herbe tout contre terre. § przyrwać ziołko przy korzeniu, przy ziemi.

Przyryzam, *v. m. F. przyrzę.* nachwiehern, anwiehern. henir après, henir à.

Przyrządzam co, *v. m. F. przyrządzę.* 1) zubereiten; fertig machen, anſchaffen. 2) mit Nothwendigkeiten verſehen. 1) apréter, apareiller, préparer, arranger, diſpoſer. 2) pourvoir, fournir, garnir de. § 1) przyrządzono wſzyſtko do weſela. *2) przyrządźić (opatrzyć) żywnośćiami fortecę.

przyrządzam śię do czego. ſich zubereiten, ſich fertig machen. ſe préparer, s'apréter, ſe mettre en état de faire qu. ch.

Przyrządzenie. Verſehung mit etwas; Anſchaffung der Nothwendigkeiten. l'action de pourvoir; arrangement; diſpoſition.

przyrządzenie śię do czego. Zubereitung, Vorbereitung zu etwas. préparation, préparatif, apareil.

Przyrządzony. zubereitet, verſehen, eingerichtet.

gerichtet. apprété, préparé, arrangé, disposé.

Przyrzecze. Anfurth, Anlände, Platz am Fluß die Waaren aus- und einzuladen. lé, *m.* quai, place sur le rivage pour la charge & décharge des marchandises.

Przyrzeczenie, przyrzekanie. Angelöbniß, Versprechen. protestation, promesse.

Przyrzeczny. am Fluß gelegen. qui est proche de rivière; situé sur un fleuve. § przyrzeczne miasta.

Przyrzekam co komu, *v. m. F. przyrzekę.* angeloben, versprechen. protester, promettre à qu. § przyrzekł mi, że to uczyni; przyrzec mi miłość, przyiaźń.

**przyrzec, ręczyć za kogo.* vor einen gut sagen. faire bon, repondre pour qu.

Przyrznięty, *conf.* Przyrzynam. ein wenig beschnitten. rogné, coupé par les extremitez.

Przyrzucam czym co, co do czego, *v. m. F. przyrzucę.* 1) mit etwas bedecken, bewerfen, auf etwas werfen. 2) zufügen, hinzusetzen. 3) wieder bringen, zurückschicken, zurück geben als mangelhaffte Waare. 1) jetter dessus; couvrir qu. ch. de. 2) y joindre, y ajoûter. 3) rendre, renvoïer comme des marchandises qui ont un défaut. § 1) przyrzucić trup ziemią, słomą. 2) uczone do tey księgi przyrzucił przydatki 3) przyrzucić kupcowi towar borgowany.

przyrzuca się ta choroba. diese Kranckheit stecket an. cette maladie infecte, se communique. § katar się do człowieka przyrzuca.

Przyrzucenie, rzucenie na wierzch czego. das Bewerfen, Beschütten mit etwas. l'action de jetter qu. ch. par dessus, de couvrir qu. ch. de.

przyrzucenie choroby, zaraza. Ansteckung, Anfälligkeit einer Kranckheit. infection; la communication d'une maladie. § ta choroba przychodźi z przyrzucenia, zarazą ieden od drugiego.

Przyrzucony. 1) beworfen, mit etwas bedeckt. 2) wegen eines Fehls zurückgegeben, zurück geschickt. 1) couvert d'une chose qu'on a jettée par dessus. 2) rendu, renvoié à cause d'un défaut; qu'on est obligé de reprendre.

Przyrzut, przyrzutna choroba. eine ansteckende Kranckheit. maladie contagieuse, mal contagieux, qui se gagne, qui se communique.

Przyrzutny. 1) hinzugethan, fremd, was ausserhalb herkommt. 2) ansteckend, anfällig, graßierend, herumgehend. 1) accessoire, venu d'ailleurs; étranger, ajoûté, joint à. 2) sporadique, communicatif, contagieux. § 1) przyrzutnych nie ma na tym urzędźie dochodow. 2) przyrzutne teraz panuią choroby.

przyrzutne imię. Gram. ein Adjectivum. *Gram.* un adjectif.

*Przyrzykanie, *vid.* Przyrzeczenie.

Przyrzynam czego, *v. m. F. przyrznę.* 1) die Enden, den Rand einer Sache beschneiden. 2) dicht an etwas abschneiden. 1) ronger, couper les extrémitez, le bord d'une chose. 2) couper tout contre qu. ch.

Przyrzynany. das man auf dem Garten-Beet beschneidet als Petersilge. qu'on coupe sur le potager ou la planche comme du persil.

Przysada. 1) Hinzusetzung, Hinzufügung, Zusatz. 2) Zusatz, Sache, damit etwas versetzet wird. 3) Zusatz zu einem Metall; die Legierung. 4) Putz, Lieblichkeit, Schmincke. 5) Philos. die Zufälligkeit. 1) addition. 2) accessoire, *m.* mélange; *m.* mixtion; ce qu'on aujoûte à une chose; ce dont elle est entremélée. 3) aliage, *m.* mélange, *m.* qu'on donne aux métaux. 4) assaisonnement, fard, tout ce qui relève une chose. 5) *Philos.* accident, atribut. § 1) bez przysady punktu tego umowa nasza się rozerwie. 2) przysadami malarz farby odmienia. 3) przysada w talerach ma bydź według konstytucyi; przysada miedźi, żelaza. 4) twarz iey bez wszelkiey przysady i wodek.

Przysadzka. Bergw. Zusatz zu einem Metall. *Métal.* aliage, *m.* ce qu'on ajoûte à un métail.

Przysadny. 1) versetzt, zugesetzt, zugegeben. 2) hinzugesetzt, hinzugethan. 1) entremélé; qui est mixtionné, qui a une mixtion. 2) accessoire, ajoûté à une chose; venu d'ailleurs.

Przysądne, *g. przysądnego.* Urthel-Gebühren. taxe pour un arrêt qu'on païe aux Juges. § przysądnego sędzia ma brać trzy częśći, a Pisarz iedną.

Przysadzam, *v. m. F. przysadzę.* 1) ansetzen 2) hinzufügen, zusetzen, darzu mischen, darzu thun, mit etwas versetzen. 3) an die Brust zum Saugen setzen, legen. 4) einem Thiere das Männlein zulassen. 1) dresser, planter qu. ch. contre une autre. 2) ajoûter, mixtionner, méler un peu de qu. ch. parmi la chose principale; entreméler. 3) alaiter, mettre l'enfant à la mamelle. 4) donner le mâle à la femelle, la faire saillir, la faire couvrir par le mâle. § 1) przysadźić (przystawić) drabinę do muru. 2) przysadź do lekarstwa tego

tego słodyczy. 3) przysadźić dźiećię do pierśi. *4) przysadzić (przypuśćić) stadnika do kobyły.

Przysądzam, *v. m. F. przysądzę.* einem gerichtlich zuerkennen, zusprechen. adjuger, étrousser par décret qu. ch. à qu; donner une chose à qu. dans les formes de Justice. § przysądzono mu tę maiętność.

Przysadzenie. 1) Ansetzung an etwas. 2) Zusatz, Vermischung. 3) das Setzen eines Kindes an die Brust. 1) l'action de dresser contre. 2) mixtion, mélange, *m.* l'action d'entreméler. 3) l'action d'alaiter un enfant.

Przysądzenie czego komu. gerichtliche Zueignung, Zuspruch eines Dinges. adjudication, étrousse de qu. ch.

Przysądzony. zugesprochen. adjugé à.

Przysadzony. 1) angesetzt. 2) versetzt, vermischt mit etwas. 1) dressé, planté contre. 2) entremélé, mixtionné de qu. ch.

Przysalam co, *v. m. F. przysolę.* 1) mehr salzen. 2) fig. einen angiessen, angeben. 1) ajoûter plus de sel, saler davantage. 2) *fig.* noircir qu; mettre mal qu. dans l'esprit de qu.

Przyśćie, *vid.* Przyyśćie.

Przyschły. angetrucknet. ataché par sécheresse; colé, acolé contre qu. ch.

Przyschnienie Antrucknung. l'atachement qui se fait par la sécheresse; acolement.

Przyśćignąć, *F. przyśćignę.* einholen, ertappen. ateindre, atraper, surprendre. § przyśćignęli złoczyńcę; nie przyśćigłem go.

Przyśćignienie. Einholung, Ertappung. surprise, l'action d'atraper.

Przyśćigniony. eingeholt, ertappt. atrapé, joint, ateint.

Przyśiadam, *v. m. F. przyśiadę.* 1) sich auf eine Sache setzen, die worauf lieget. 2) einen mit dem Leibe andrücken, auf ihm liegen. 3) zusetzen, verfolgen, im Zwange halten. 1) se mettre, s'asseoir, étre assis sur une chose qui est sur quelque siége. 2) presser qu. avec son corps contre. 3) domter, presser, tenir en échec, poursuivre. § 1) przyśieść komu szatę, czapkę. 2) rzućiwszy go o źiemię, przyśiadł go że nie drgnął. 3) tym mężniey przyśiada nieprzyiaćiela, im barźiey śię odpiera; przyśiadł nieprzyiaćielskie hufce.

przyśieść śię do kogo albo do czego. sich zu oder neben etwas setzen. s'asseoir auprès de; étre assis auprès de. § przyśiądz śię do mnie; Herkules przyśiadł śię do kądźieli.

Przyśięga. ein Eid. un serment. § przyśięgą kogo obowiązać, do czego przyćiskać; z przyśięgi kogo wypuszczam; pod przyśięgą to zeznał; wypełnić, łamać, dotrzymać przyśięgę; przyśięgi dotrzymanie; przyśięga na imię czyie; wźiąć przyśięgę na imię Pana swoiego.

odpuśćić komu przyśięgę. einem den Eid erlassen. dispenser qu. du serment.

przyśięgę komu spuszczam. einem den Eid deferiren. déferer un serment, ofrir à qu. de prouver une chose par serment.

wykonać, uczynić, odprawić przyśięgę. einen Eid leisten. faire, préter serment à qu.

odebrać od kogo przyśięgę. sich einen Eid leisten lassen. faire préter serment à qu; recevoir le serment de qu.

przyśięga wiary i poddaństwa. Eid der Treue. serment de fidelité.

przyśięgą zbyć pożyczalnika. schwören, daß man nicht bezahlen kan. jurer qu'on n'a pas de quoi païer, qu'on est insolvable.

Przyśięgacz, przyśiężnik. ein Schwörer, der einen Eid ableget. celui qui préte serment.

Przyśięgam, *v. m. F. przyśięgę.* schwören, einen Eid thun. jurer; faire, préter serment. § przyśiąż, żeś tego nie uczynił; przyśiąc muśi że nie odiedźie.

przyśięgać za śię. vor sich, vor seine Person schwören. jurer pour sa personne; jurer en son particulier.

przyśięgać } *przez (na) co.* bey etwas
przyśięgać śię } schwören. jurer par ou sur. § przyśięga przez Boga, przez (na) ewangielią; przyśięgać śię na Boga.

przyśięgać na co. schwören, daß man etwas halten wolle. jurer qu'on observera, qu'on gardera qu. ch; promettre avec serment de garder qu. ch. § przyśięgli krolowi na wierność, na prawa nasze.

przyśięgać komu. in eines Hände den Eid ablegen. préter le serment entre les mains de qu.

pod przyśięgą, vid. Przyśiężnie.

Przyśięgły, *vid.* Przyśiężny 1).

Przyśiek, *g. a.* eine Hohl-Axt, eine Hohl-Haue der Zimmerleute. bec de cicogne; espèce de hache avec quoi les charpentiers creusent le bois.

Przyśiew. } Beysaat, Zusaat. se-
Przyśiewek, *g. u.* } mence qui sert à sursemer.

Przyśiewam co, *v. m. F. przyśieię.* übersäen, einen schon besäeten Acker aufs neue besäen, oder neben solchem säen. sursemer,

mer, femer fur une terre ou auprès d'une terre qui eft deja femée.
Przysięźnie, *adv.* pod przysięgą. bey einem Eide; eidlich. avec ferment; par ferment.
Przysiężnik. } 1) Schwörer, der geschworen hat. 2) ein Schöppe, Schöppenherr. 1) celui qui a fait ferment. 2) un jurat, un échevin.
Przysiężny. }
Przysiężny. 1) beeidet. 2) zum Eide gehörig, eidlich. 1) juré; qui a prêté ferment, qui a fait ferment. 2) qui concerne, qui regarde le ferment. § 1) przysiężni urzędnicy.
Przyśiodłać, *F. przyśiodłam*, pod moc podbić. einen bezwingen, überwältigen, unter den Fuß, unters Joch bringen. domter, fubjuger, reduire. § przyśiodłał to kroleftwo, te narody.
Przyśionek, *g. a.* Neben-Sälchen. petite fale, cabinet, reduit à l'entrée d'un apartement.
Przyfkakowanie, przyfkoczenie. das Herzufpringen, das Herzueilen. l'action de fauter ou d'acourir à.
Przyfkakuię, *v. m. F. przyfkoczę.* 1) herzufpringen. 2) herzueilen. 1) s'élancer, fauter, fe jetter contre, fur ou vers qu. ch. 2) voler à; acourir promtement, venir en hâte, en grande diligence, s'aprocher précitanment. § 1) przyfkoczywfzy do niego za łeb go uchwyćił. 2) w tym pośiłki przyfkoczyły.
przyfkakuiąc. im Sprunge, Sprungs-weife, im Hüpfen. en fautant, par faut, de plein faut vers.
Przyfkępfzy. ein wenig genau, ein wenig geitzig. un peu ménager, un peu avare.
Przyfkoczony. der herzugefprungen, herzugekommen ift. venu en fautant; acouru.
Przyfkorka, *vulg.* ćiężkość, przykrość. Befchwerlichkeit, Verdruß, Widerwärtigkeit. amertume, déplaifir, adverfité.
Przyfkrzynąć co, *F. przyfkrzynę.* klemmen. pincer un membre.
przyfkrzynąć śię. 1) sich klemmen. 2) *fig.* sich die Finger verbrennen, sich verbrennen, Schaden leiden. 1) fe ferrer, s'engager un membre entre deux chofes; s'étreindre, fe pincer un membre. 2) *fig.* fe brûler; ne pas fortir heureufement d'une afaire; foufrir quelque perte. § 1) przyfkrzynął śię w palec. 2) czafem śię kupcowi nada, czafem mu śię przyfkrzynie; tak śię przyfkrzynął, że śię wfzyftkich odrzekł amorow.
Przyfkwieram komu. eintreiben, zu Chor jagen, zufetzen. ferrer de près, pouffer vivement, pourfuivre qu. § nieprzyiaćiel nam przyfkwarł był.
Przysłabfzy. etwas fchwach. un peu foible, un peu débile.
Przysłodfzy. ein wenig füffe, füßlich. doucereux, douçâtre, un peu doux.
Przysłońfzy. ein wenig faltzig. un peu falé.
Przysłowie. 1) Spruch, Sprichwort. 2) Gram. ein Adverbium. 1) proverbe, *m.* 2) *Gram.* un adverbe.
według dawnego przysłowia. nach dem alten Sprichwort. felon l'ancien proverbe; comme dit le vieux proverbe.
Przysłownie. 1) fprichwortlich, fprichwörterweife. 2) Gram. adverbialiter. 1) proverbialement, d'une maniére proverbiale. 2) *Gram.* adverbialement.
Przysłuchywać śię czemu, *v. m. F. przysłucham.* zuhören. écouter, entendre avec atention; prêter l'oreille à. § przysłuchałem śię temu chełpliwemu człowiekowi; przysłuchywał śię ćiarłatanowi.
Przysługa. Dienft, Gefallen, Gefälligkeit. fervice, *m.* plaifir, bon ou mauvais ofice.
ieżli w tym moiey potrzebuiefz przysługi. wenn du hierinnen meine Dienfte nöthig haft. fi vous avez en cela befoin de mon miniftère.
z przysługi. aus Gefälligkeit. d'ofice.
z przysługi i powinności to uczynił. er hat es aus Gefälligkeit und Schuldigkeit gethan. il a fait cela d'ofice & par devoir.
Przysługiwam śię } komu, *F. przysłużę śię.* einem dienen, einen Dienft oder Gefallen erweifen. obliger, fervir qu; faire plaifir, rendre fervice à qu. § przysłuż mu śię w tey fprawie; źle, dobrze mi śię przysłużył.
Przysługuię śię }
przysługiwać śię Pannie. einer Jungfer aufwarten, ihr zu gefallen fuchen. fervir, muguetter une fille; chercher à plaire à une fille.
Przysługowanie śię komu. Dienfterweifung. fervice, *m.* action de fervir qu. de rendre à qu. de bons fervices.
Przysmak. 1) Beykoft, Tuncke, gewürtzte Brühe, Safft zu einer Speife. 2) Nachgefchmack. 3) Vorgefchmack, Lockfpeife. 1) affaifonnement; ragoût, fauffe, jus, tout ce qui reveille l'apetit. 2) déboire, *m.* une faveur défagréable de quelque liqueur. 3) avant-goût, charmes, *m. plur.* apas, beauté; tout ce qui fait goûter qu. ch. § 1) przysmak to dobry do chleba; przysmak wyborny głod i robota, *prov.* głodny nie fzuka przysmakow; macać chleb, mięfo w przysmaku; przysmak mokry do omaczania

czania potraw. 2) to wino ma przyſmak zły, kwaśkowity. 3) dać dobry przysmak z czym; przysmak albo powab do nauk, do żołnierſkiego rzemiesła.

przysmaki. Naſchwerck, Leckerbißchen. friandiſes, *f.* choſes délicates & bonnes à manger.

Przysmażam, *v. m. F. przysmażę.* nicht zu ſehr in der Pfanne backen, ein wenig pregeln. frire un peu.

Przyśmiardły. ein wenig galſtrig. un peu rance.

Przyśmiardnąć, *F. przyśmiardnę.* etwas galſtrig werden. devenir un peu rance. § przyśmiardła (przyśmiardnęła) słonina.

Przysmutnieyſzy. etwas betrübt. un peu triſte.

Przyśnić śię komu, *F. przyśni.* einem träumen. ſonger, rever; faire, avoir un ſonge. § przyśniło mi śię nad świtem, iakobym go widźiał.

Przyſparzam, *v. m. F. przyſporzę.* 1) vermehren, vergröſſern. 2) beſchleunigen ein Uebel, ſolches einem eiligſt zuziehen, verurſachen. 1) augmenter, acroître, agrandir. 2) atirer, cauſer, faire ſoudainement quelque mal. § 1) wiele ſobie przyſporzył powagi; co śmiechu i żartow przyſporzyło. 2) przyſporzył ſobie śmierć, nieſzczęśćie; przyſporzyło to zgubę iego.

nie przyſporzyſz tym. davon wirſt du nicht reicher werden; damit wirſt du dich nicht aufhelfen. cela ne vous acommodera pas; vous ne vous en engraiſſerez pas.

Przyśpieſzam, *F. przyśpieſzę.* 1) zueilen, eilfertig ſeyn, eilfertig etwas arbeiten; beſchleunigen. 2) eiligſt verurſachen, ein plötzliches Unglück zuziehen, befördern, machen. 1) aller vite, hâter le pas, ſe hâter; accelerer, diligenter, preſſer qu. ch; faire diligence, doubler le pas. 2) avancer, faire avancer, précipiter, atirer ſoudainement un mal. § 1) przyśpieſza do kreſu; przyśpieſzyłem zaraz do niego. 2) przyśpieſzył mu zgubę, ſobie nieſzczęśćie.

przyśpieſzyć komu śmierći. einem das Leben verkürtzen, ſeinen Tod beſchleunigen. avancer la mort à qu; hâter la mort d'une perſonne.

Przyśpieſzenie. Beſchleunigung, Eile. hâte, précipitation, accélération, diligence.

Przyśpieſzony. eilfertig, ſchleunig. précipité, hâté. § przyśpieſzonym idę krokiem.

**Przyśpiewam, *v. m. F. przyśpieię.* kommen, erſcheinen. venir, paroître. § poki rozum nie przyśpieie, ſtatkować nie będźie; kiedy przyśpieie włos śiwy, a człowiek na doł idźie; śmierć przyśpiała.

**przyśpiało to na mnie.* das blieb auf mich ſitzen. la faute tomba ſur moi.

Przyśpiewuię. } 1) mitſingen. 2) beyſtimmen, beyfallen, beypflichten. 1) chanter avec ou après. 2) aprouver, tomber d'acord; donner ſa voix. § 1) miłym do muzyki przyśpiewywała (przy muzyce śpiewała) głoſem; śioſtra mu przyśpiewywała. ** 2) czemu i drugi Poeta przyśpiewuie mowiąc.
Przyśpiewywam. }

Przyſporſzy. etwas groß. un peu grand.

Przyſpoſabiam, *v. m. F. przyſpoſobię.* 1) zuſtutzen; geſchickt, tüchtig zu etwas machen. 2) an Kindesſtatt annehmen. 3) verurſachen, zuwege bringen, machen. 1) 1) adapter, dreſſer, façonner, former, préparer, diſpoſer, ajuſter, rendre propre, rendre habile à qu. ch. 2) adopter qu; prendre qu. pour fils ou pour fille. 3) faire, cauſer, aporter, éfectuer, procurer. § 1) przyſpoſobił go do żołnierſkiego rzemiesła; przyſpoſobić naukę do łacnego poięćia. 2) przyſpoſobił go za ſyna. 3) więcey mu to przyſpoſobiło sławy.

przyſpoſobić śię do czego. ſich zu etwas geſchickt, fertig machen. ſe former, s'apliquer, ſe préparer, ſe rendre habile à qu. ch.

Przyſpoſobićiel. der einen an Kindesſtatt aufnimmt. pére par adoption; pére adoptif.

Przyſpoſobienie czego do czego. 1) Einrichtung einer Sache zu ihrem Gebrauch. 2) Uebung, dadurch man einen zu etwas geſchickt macht. 3) Aufnehmung an Kindesſtatt. 1) acomodement, ajuſtement d'une choſe à ſon uſage; l'action par laquelle on met un choſe ou une perſonne en état de bien agir. 2) exercice par lequel on rend qu. propre & habile à qu. ch. 3) adoptation, l'action d'adopter. § 1) przyſpoſobienie piora do grubego piſma, ręki do żelaza marſowego. 2) przyſpoſobienie kogo do ſpraw publicznych.

przyſpoſobienie śię do czego. Zubereitung; unternommene Uebung ſich zu etwas geſchickt zu machen. préparation, l'action de ſe préparer, de s'exercer à qu. ch.

Przyſpoſobiony. 1) zu etwas eingerichtet, geſchickt, tauglich. 2) der an Kindesſtatt angenommen iſt, adoptirt. 1) propre conve-

convenable, préparé, ajuſté, façonné à qu. ch. 2) adopté, adoptif qui eſt adopté.

Przyſtaię, przyſtawam, *v. m. F. przyſtanę.* 1) bey einem Dienſte nehmen, in Dienſte treten. 2) eine Parthey ergreifen. 3) beypflichten, beytreten, beyſtimmen. 4) dicht an etwas ſtehen. 5) anliegen. 1) s'engager à qu. pour; ſe mettre en ſervice. 2) s'atacher à; ſe ranger ſous les drapeaux de; prendre le parti de. 3) s'y acorder; demeurer, tomber d'acord; ſuivre l'opinion, être du ſentiment; donner ſa voix à. 4) toucher, être contigu, être tout proche, ſe toucher, ſe joigner. 5) ſe coler, tenir, être ataché à qu; être colé, être ciré ſur. § 1) przyſtał do Pana za Sekretarza, za pokoiowego; przyſtał do mnie ſłużyć, robić. 2) przyſtań do tey ſtrony; do nas przyſtał na tę perſwazyą. 3) przyſtał na rozumienie iego. 4) ſzafa nie przyſtaie do ściany. 5) ſuknia dobrze do ciała przyſtała.

Przyſtałość. Anſtändigkeit, Wohlanſtändigkeit. bienſéance.

Przyſtanie. 1) Annehmung, Antretung der Dienſte. 2) Verbindlichkeit, Beytritt zu einer Parthey. 3) Beypflichtung, Beyfall. 1) l'action de ſe mettre en ſervice de qu. 2) engagement, atache, atachement à quelque parti. 3) acord, aprobation, l'action de ſuivre une opinion.

Przyſtąpienie, *vid.* Przyſtępowanie.

Przyſtąpiony. der zugetreten iſt. qui s'eſt aproché de.

Przyſtaw. *Przyſtawa. } 1) Beyſteher, Begleiter, der auf einen Achtung giebet. 2) Hof-Cavalier, ſo einem angekommenen Groß-Bothſchaffter zur Geſellſchafft, oder vielmehr deſſen Unternehmen zu beobachten, zugegeben wird. 3) Beyſtand, Begleiter. 1) aſſiſtant, conducteur, obſervateur, celui qui ſe tient auprès d'une perſonne pour l'aſſiſter, pour l'obſerver. 2) un Przyſtave, c'eſt un Gentil-homme de la Cour qui eſt chargé d'acompagner un Ambaſſadeur à ſon arrivée ou plutôt d'obſerver ſa conduite. § 1) nie dba na ſurowość przyſtawa ſwoiego; anioł przyſtaw i ſtróż Jzraelſkiego Państwa. 2) przyſtawa dać Posłowi.

Przyſtawam, *vid.* Przyſtaię.

Przyſtaweczka, *vid.* Przyſtawka.

przyſtaweczki, plur. *ziele*, vid. *rzęſa wietrzna.*

Przyſtawiam, *v. m. F. przyſtawię.* 1) ſetzen nahe an etwas. 2) anſetzen an etwas als eine Leiter. 3) eine Leiche beyſetzen. 1) mettre auprès de. 2) planter, dreſſer qu. ch. contre une autre. 3) dépoſer un corps mort. § 1) przyſtaw do tego słupa drugi. 2) przyſtawić drabinę do muru. 3) wczoray przyſtawiono ciało nieboſzczyka.

przyſtawić; przyſtawić do ognia. zuſetzen einen Topf ans Feuer. mettre un pot au feu. § przyſtawić garniec do ognia; kucharko kiedy przyſtawicie.

Przyſtawianie, Przyſtawienie. das Zuſetzen eines Topfs, das Anſetzen an etwas. l'action de mettre un pot au feu, de mettre auprès de, de planter, de dreſſer tout contre.

przyſtawienie zmarłego. Beyſetzung einer Leiche. dépoſition d'un corps mort.

Przyſtawiony. beygeſetzt, zugeſetzt. mis auprès; planté, dreſſé tout contre.

przyſtawione ciało. beygeſetzte Leiche. un corps mort dépoſé.

przyſtawiona linia. Przyſtawka. } Math. eine Tangens. *Matém.* tangente.

przyſtawka, przyſtaweczka. Tunck-Schüſſelchen. ſauſſiére, petit plat.

Przyſtawſtwo. 1) das Amt eines zugeſellten Beyſtehers oder Aufſehers. 2) die Würde eines Hof-Cavaliers, der einen fremden Geſandten Geſellſchafft leiſten ſoll, ſ. Przyſtaw 2). 3) die Hof-Cavaliers, die dieſes Amt haben. 1) la conduite, la charge d'un aſſiſtant, d'un conducteur. 2) la dignité d'un Przyſtave, *v.* Przyſtaw 2). 3) les Przyſtaves, les Gentils-hommes de la Cour qui ont la charge d'être auprès d'un Ambaſſadeur. § 1) pod twoim nie zbłądzę przyſtawſtwem. 2) przyſtawſtwo mu u Posła Francuſkiego dano. 3) przyſtawſtwo Posłom cudzoziemſkim dawane bywa.

Przyſtęp. 1) Zutritt. 2) Zugang zu einem Ort. 3) Anleitung zu etwas; Eingang in eine Wiſſenſchafft. 1) accès, abord, entrée dans un lieu ou auprès d'une perſonne. 2) avenuë, chemin à un lieu. 3) porte, entrée, commencement, introduction à une ſcience. § 1) mam przyſtęp do domu tego, do niego; przyſtęp daię, czynię komu gdzie; bronić komu przyſtępu. 2) przyſtępy do miaſta oſadził; przyſtęp zagrodzić. 3) przyſtęp do matematyki, do Prawney nauki.

przyſtępy. Kriegsb. die Laufgräben. *Fortif.* les aproches, *f.*

Przyſtępny. zutrittlich. acceſſible; où l'on peut aprocher; accoſtable, abordable.

Przyſtępowanie, przyſtąpienie. 1) das Hin-

Hinzutreten. 2) die Schreitung zu etwas. 1) aproche, action de celui qui s'aproche de qu. 2) action de passer à quelque matiére, à qu. afaire. § 1) wolność ma do przystąpienia. 2) przy przystąpieniu do traktatow.

przystępowanie do stołu Bożego; Komunia Swięta. das Werck des heiligen Abendmahls, die Communion. l'action de recevoir le Sacrement de l'Eucharistie; la Communion.

Przystępuię, *v. m. F. przystąpię.* 1) auf etwas treten. 2) zu etwas treten, sich nähern. 3) zu einem treten, zu einem gehen. 4) darzu kommen. 5) schreiten zu etwas, etwas zu thun anfangen. 6) beystimmen, beypflichten, beytreten. 1) marcher du pié, mettre le pié sur qu. ch. 2) aprocher, venir proche, s'aprocher de qu. ch. en marchant. 3) acoster, aborder qu. pour lui parler. 4) survenir, venir sur les entrefaites. 5) passer à quelque matiére, à quelque afaire, commencer à la traiter; entrer en matiére. 6) demeurer, tomber d'acord, suivre l'opinion, étre du sentiment de qu. § 1) przystąpiłeś mu szatę. 2) przystąpił do słupa; nieprzyiaciel przystąpił pod miasto. 3) przystąpiwszy do niego powiedział mu. 4) nie uczynię tego aż przystąpi rozkaz i wola twoia; przystąpiło do tego i to nieszczęście. 4) przystąpmy do rzeczy; przystąpił do tego punktu, do tey materyi. *5) przystępuię (przystąię) do rozumienia, do zdania twoiego.

przystępować do stołu Bożego. zu Gottes Tische gehen; communiciren. communier, recevoir le S. Sacrement de l'Eucharistie.

Przystoi, *v. imperf. F. przystanie.* 1) es stehet an, es läßt, es ziemet einem. 2) es stehet einem, es kleidet einem. 1) il est convenable, il convient, il est bienséant à qu. 2) il sied, il vient, il convient bien ou mal à qu. § 1) przystało żądaniu wielu w tak słuszney rzeczy dogodzić; nie przystoi to bratu (na brata); nie przystoi nikomu głupim bydź, *prov.* 2) łowczy przyodziewek barzo mu przystoi.

wszystko mu przystoi. 1) alles läßt, steht ihm wohl. 2) alles ist ihm erlaubet. 1) tout lui sied bien. 2) tout lui est permis.

nie przystoi. es läßt nicht, es geziemet sich nicht; es ist unanständig. il n'est point séant, il est indécent, il est messéant.

Przystosować, *F. przystosuię.* etwas nach etwas gleichen, einrichten. apliquer, acommoder, ajuster, conformer une chose à une autre; faire quadrer une chose avec une autre. § przystosować deskę do drugiey; prawa do skłonności i pożytku narodu przystosować trzeba.

przystosować się. sich nach etwas richten, bequemen. se raporter, s'acommoder, se conformer à. § przystosował się do iego woli, fantazyi.

Przystosowanie. 1) die Einrichtung nach einer Sache. 2) *Gram.* die Comparation. 1) ajustement, l'action de conformer à qu. ch. 2) *Gram.* le comparatif, d'un adjectif.

Przystosowany. eingerichtet nach etwas. conforme, acommodé, ajusté à qu. ch.

Przystoynie, *adv.* anständig. décenment; d'une maniére décente; convenablement avec grace & décence; de bonne grace.

przystoynieyby mu było do mnie przyyść. es würde ihm besser anstehen zu mir zu kommen, als mir zu ihm. il auroit meilleure grace de venir chez moi, que de prétendre que je vienne chez lui.

Przystoyność. Anständigkeit, Wohlstand. bienséance, décence, grace, bonne grace. § w tym stanie ma na uczciwość i przystoyność szlachecką; przystoyność tego nie pozwala.

Przystoyny. anständig. décent, bienséant, convenable. § przystoyną ma subsystencyą.

przystoyne ma maniery. er hat wohlanständige Manieren. il a des maniéres fort revenantes.

Przystroić co, *F. przystroię.* anputzen, verschönern. parer, orner, embellir, enjoliver.

Przystrychnąć co, *F. przystrychnę.* gerade streichen, gelinde andrücken. passer qu. ch. par dessus, froter doucement; presser doucement contre. § przystrychniy papier paznokćiem, aby się wygładził.

Przystrzegam, *v. m. F. przystrzegę.* 1) genau beobachten, nachleben, halten. 2) auf einen genau Achtung geben. 1) observer, garder, tenir. 2) observer avec soin, épier qu; veiller sur. § 1) przystrzegał miary, powinności, rozkazania. 2) przystrzega postępkow iego.

Przystrzeganie czego. Beobachtung, Haltung eines Gesetzes. observation d'une loix.

Przystrzygam, *v. m. F. przystrzygę, przystrzygnę.* 1) mit einer Scheere verschneiden, die Spitzen verschneiden. 2) mit der Scheere abschneiden. 1) tondre; couper

couper les extrémitez d'une chose avec les ciseaux. 2) emporter qu. ch. avec le même outil. § 1) przystrzygł sobie włosow. 2) przystrzygniy (ustrzygniy) karteczkę od tego arkusza.
** Przysuć co. verschütten, beschütten, bedecken. jetter dessus, repandre dessus; couvrir de qu.
Przysurowszy. 1) ein wenig roh, halb gar. 2) ein wenig scharf, etwas streng. 1) un peu crud, demi-crud; qui est à moitié cuit. 2) un peu rigide.
Przysuty. zugeschüttet, verschüttet. couvert d'une chose qu'on a jetté dessus. § przysuty śmiertelnym, marsowym prochem.
Przysuszam co, *v. m. F. przysuszę.* abtreugen, abtrocknen. sécher; faire sécher.
Przyswędzić potrawę, *F. przyswędzę.* anbrennen ein Gericht beym kochen; verbrennen einen Braten. brûler une viande au pot; faire havir une viande qu'on rôtit.
Przyświecam komu, *v. m. F. przyświecę.* 1) einem leuchten. *2) einen aufhetzen, aufbringen. *3) nach dem Maule fuchsteln, nach dem Maule reden. 1) éclairer qu. avec une lumiére. *2) inciter, exciter, pousser qu. *3) cajoler, flater, dorloter qu. § 1) przyświeć mi świecą, pochodnią.
Przyświetnieyszy. ein wenig hell, ein wenig licht. un peu clair, un peu lumineux.
Przysycha, *v imp. & m. F. przyschnie.* 1) es trocknet, es dorret an. 2) es bleibt sitzen, kleben auf einen. 1) il se cole, il s'atache contre qu. ch. en devenant sec. 2) il tombe sur lui; il reste sur son comte. § 1) pęcherz do flaszy przyschła. 2) przyschło (przyschnęło) to na mnie; na niego ta niesława przyschła.
Przysypuię czego, *v. m. F. przysypię.* 1) zuschütten, mehr darzu thun. 2) bestreuen. 1) mettre, ajoûter plus de grains ou de drogue broiée; y mettre de qu. ch. 2) épandre, jetter par dessus; couvrir qu. ch. de poudre. § 1) przysyp do ryżu cukru. 2) przysyp ten proszek na szkazę.
Przyszańce, *plur.* Kriegsb. die Laufgräben. *Fortif.* les aproches, *f.*
Przyszańcować się, *F. przyszańcuię.* 1) sich einer belagerten Stadt vermittelst der Laufgräben nähern. 2) sich anschmeicheln. 1) s'aprocher d'une ville par le moien des aproches. 2) gagner qu. par flaterie.
Przyszczepka. Schuh-Fleck. dresse, bout qu'on met à un vieux soulier.
Przyszłem, Przyszła, Przyszło, *vid.* Przychodzę.
Przyszły. zukünftig. futur, qui est à venir.
Przyszpetnieyszy. ein wenig garstig. un peu laide.
Przyszpilkować co, *F. przyszpilkuię.* mit Nadeln anstecken. ficher contre; atacher par le moien des épingles.
Przyszto, *vulg.* Przyszło, *conf.* Przychodzę. man kam. on venoit.
Przyszwa. 1) Vorder-Fuß, Fuß-Wurzel, der Ober-Rist am Fuß. 2) das Oberleder am Schuh. 1) le tarse; le coup, le haut du pié. 2) l'empègne, tout le dessus du soulier.
Przyszycie. } das Annehen, Anflicken.
Przyszywanie. } apiécement, l'action de coudre à qu. ch. de rapiéceter qu. ch.
Przyszyty. 1) angenehet. 2) fremd, hinzu gesetzt, hinzugethan. 1) rapiéceté; cousu à. 2) étranger, ajoûté, joint à; accessoire.
Przyszywam co, *v. m. F. przyszyię.* 1) annehen, an etwas nehen, anflicken. 2) verknüpfen, verbinden. 1) rapiéceter, coudre à, coudre avec. 2) lier, unir, joindre. § 1) przyszył guzik do kapelusza. 2) przyszył cudzy interes pozornie do swoiego; do cnoty dobre obyczaie przyszyć trzeba.
przyszyć się do kogo. sich an einen hängen. s'atacher à; se lier avec. § przyszył się do kupcow; pod tą konfederacyą się przyszywali; do czego się inszy ludzi rodzay przyszył.
Przytaczam, *v. m. F. przytoczę.* 1) herbey wälzen. 2) anführen, anziehen. 1) rouler un fardeau vers un endroit. 2) aléguer, aporter qu. ch. pour preuve. § 1) przytoczyć kamień, kłodę. 2) piękny przytoczył przykład; przytoczyć powieść, Autora.
Przytaczanie, przytoczenie. 1) die Herbeywälzung. 2) Anführung einer Stelle. 1) l'action d'aprocher un fardeau en le faisant tourner. 2) alégation, citation d'un passage.
Przytarcie. 1) Aufreibung der Haut, Wunde vom Reiben. 2) Bändigung, Bezwingung. 1) écorchure; peau écorchée. 2) l'action de domter, de refréner.
Przytarty. 1) wund gerieben. 2) gedämpft, gebändigt. 1) écorché, blessé sur la peau par un frotement. 2) domté, refréné.
Przytęchły. etwas dumpfig, ein wenig mauchlich. un peu relant; qui sent un peu le relant.
Przytępiam co, *v. m. F. przytępię.* 1) stümpfen, stumpf machen. 2) kaltsinnig, schläfrig,

frig, stumpf machen. 3) schwächen, dämpfen. 1) émousser; reboucher la pointe ou le tranchant d'un ferrement. 2) hébeter, émousser l'esprit, rendre stupide, diminuër l'esprit ou l'afection. 3) domter, refréner, abattre, afoiblir. § 1) przytępił noż. 2) co żywość dowćipu, przyiaźń i miłość przytępiało. 3) nie raz nieprzyiaćielskie przytępił śiły.

przytępić śię. stumpf werden. se reboucher.

Przytępiały. stumpf, schläfrig, laulicht. hébeté, pésant, négligent, tiéde. § przytępiała ochota.

Przytępienie. Stumpfmachung. rebouchement.

Przytępiony. 1) stumpf, stumpf gemacht. 2) geschwächt, gebrochen. 1) émoussé. 2) afoibli, diminué.

Przytępszy. ein wenig stumpf. un peu émoussé.

Przytknięćie. das Anstecken mit Nadeln. l'action d'atacher avec des épingles.

Przytknięty szpilką. mit Nadeln angesteckt. fiché, ataché avec une épingle.

Przytłuc, *F. przytłukę*. 1) niederschlagen. 2) einen befallen als eine Mauer. 1) abattre. 2) encombrer; acabler qu. comme une muraille. § 1) grad zboże przytłukł. 2) mur ich przytłukł.

Przytłuczenie. das Niederschlagen. l'action d'acabler, d'abatre; acablement.

Przytłuczony. niedergeschlagen. acablé, abatu.

Przytłustszy. ein wenig zu fett. un peu gras.

Przytoczony. 1) herbey gewälzt. 2) citirt, angeführt. 1) roulé à un endroit. 2) allégué, cité.

Przytomnie, *adv.* gegenwärtig, in Gegenwart. en présence, aux yeux; par devant qu.

Przytomność. Gegenwart. présence.

przytomność umysłu; *przytomność smysłow*. Gegenwart des Geistes. présence d'esprit. § potykał śię z wielką przytomnośćią umysłu

Przytomny. gegenwärtig. présent, qui n'est pas absent.

przytomny sobie. 1) Philos. der seiner bewußt ist. 2) der einen lebhafften, fertigen Verstand hat. 1) *Phil.* qui sait qu'il éxiste; qui se sent. 2) qui a une présence d'esprit; qui a un esprit présent; qui a la repartie vive. § 1) iestem, bom sobie przytomny. 2) kto żywey nie ma pamięći, nie może bydź sobie przytomny.

Przytrącam co, *v. m. F. przytrącę*. 1) ein wenig abstossen. 2) Stösse geben, schwächen. 1) séparer un peu de qu. ch. en frapant. 2) refréner, afoiblir.

przytrąćić śię. sich in etwas mischen, mengen. se méler, s'entreméler, s'ingerer de. § nie przytrącay śię do tey sprawy; źle śię wnet przytrąći, *prov.*

Przytrafić śię, *F. przytrafi śię*. 1) sich begeben, geschehen. 2) passen, sich schicken zu etwas. 1) arriver, avenir. 2) convenir, étre juste, étre propre à. § 1) przytrafiło śię raz że; taki śię przypadek przytrafił. *2) nie przytrafi śię (zgodźi śię) to do tego.

Przytrudnieyszy. ein wenig schwer zu thun. un peu dificile.

Przytrząsnąć, *F. przytrząsnę*. 1) ein wenig bestreuen. 2) ein wenig erschüttern. 3) erschüttern, schwächen, dämpfen. 1) saupoudrer, repandre un peu de qu. ch. sur; parsemer, repandre çà & là. 2) secouër un peu, agiter un peu. 3) secouër, domter, refréner, afoiblir. § 1) przytrząśniy to pieprzem; śćieżkę rożami przytrząśniono. 2) koń go przytrząsnął; nawałność okręt przytrząsnęła. 3) przytrząsnę mu czubu; przytrząsnął śił nieprzyiaćielskich.

przytrząsnąć śię. 1) sich erschüttern. 2) sich berappen, sich bereichern. 1) se secouër, étre secoué. 2) s'emplumer, devenir riche. § 1) przytrząsnął śię na wożie. 2) dobrze śię na tym urzędźie przytrząsnął.

Przytrząśnienie. 1) Bestreuung. 2) eine kleine Erschütterung. 3) fig. Stoß, Erschütterung. 1) l'action de saupoudrer un peu. 2) léger secouëment; légére secousse. 2) *fig.* choc, secousse.

Przytrząśniony. 1) bestreuet. 2) ein wenig erschüttert. 1) saupoudré, parsemé. 2) un peu secoué.

Przytrzymanie. Anhaltung, Aufhaltung. retention, détention, l'action d'arrêter.

Przytrzymany. angehalten, aufgehalten. retenu, arrêté, détenu.

Przytrzymuię co, *F. przytrzymam*. aufhalten, anhalten. retenir, arrêter, détenir.

Przytulam do śiebie, *v. m. F. przytulę*. 1) aus Liebe an die Brust drücken. 2) fig. einen gütigst aufnehmen, einem viel Güte erweisen. 1) serrer, presser tendrement contre la poitrine. 2) faire acueil à; recevoir qu. avec beaucoup de grace. § 1) matka dźiećię do pierśi przytuliła. 2) ubogich a cnotliwych do śiebie przytula.

przytulić śię. 1) sich an etwas schmiegen, lehnen. 2) sich zu einem wenden, Zuflucht nehmen. 1) s'apuïer contre. 2) s'adres-

2) s'adresser, avoir recours à qu; s'apuier sur qu.

przytulić się, przyćisnąć się do ziemie. Jäger: sich an die Erde drucken. *Chasse:* se blotir, se moter, se raser. § kuropatwa się przed sokołem do ziemie przytuliła.

Przytułek, *g. u.* eine Freystäte. un azile.

przytułek. } Zuflucht, Schutz, Aufnahme.
Przytulenie. } azile, *m.* acueil, protection, recours, refuge, *m.* § znalazł u niego przytulenie; użyczyć komu przytulenia.

Przytulia, zaprzałek, konicza wiczka, mleczne ziele. (*galium*) Wald-Stroh, unsrer Frauen Bett-Stroh. du caillelait, petit muguet.

**przytulia*, vid. *komonica swoyska.*

Przytwardszy. etwas zu hart. un peu dur.

Przytyk, *g. u.* Stich, Stichel-Wort. mot piquant, brocard, picoterie, pinçon, coup de dent. § nie daway mi takich przytykow.

Przytykam, *v. m. F. przytknę.* anstecken mit Nadeln. atacher avec des épingles; ficher contre. § przytknąć co szpilką; przytkniyćie mi kornety.

Przyuczam, *v. m. F. przyuczę.* zu etwas halten, gewöhnen. acoutumer, dresser, former, apliquer qu. à. § przyuczyłem go do pracowania.

przyuczać się do czego. sich an etwas gewöhnen. s'habituër, s'acoutumer, se faire à qu. ch.

Przywabiam, *v. m. F. przywabię.* anlocken, ankirren. aléchér, amorcer, atraire, atirer par quelque apas.

Przywabienie. Anlockung. aléchement, atraits, *m. plur.*

Przywabiony. angelockt. aléché; atiré par caresse, par amorce.

* Przywachrolić się, *F. przywachrolę się, vid.* Przybłąkać się.

Przywalam, *v. m. F. przywalę* 1) hinzu, vor oder auf etwas wältzen. 2) befallen, beschütten. 1) rouler une grosse piéce vers, devant ou sur un endroit. 2) encombrer; acabler d'un grand fardeau. § 1) przywal ten kamień do muru; przywalić dźiurę, grob, drzwi do piwnice kamieniem. 2) mur go przywalił.

Przywałek, *g. u.* Kriegsb. die Brustwehr. *Fortif.* le parapet.

Przywalny. Wall-, am Wall gelegen. situé au pié du rempart. § przywalne ściezki albo chodzenie.

Przywalony. 1) zugewältzt, vorgewältzt. 2) befallen; durch eine eingefallne Last beschüttet. 1) roulé à ou devant un endroit. 2) acablé sous un fardeau, sous les ruïnes; couvert des ruïnes. § 1) przywalona kamieniem dźiura. 2) miasto ruiną przywalone; przywalony murem.

Przywara. 1) das Angebrannte im Topf. 2) Fehler, Mangel, Gebrechen. 1) le gratin, la croûte ou la peau qui s'atache au coté ou au fond d'un pot. 2) defaut, blâme, vice, *m.* § 1) nie iadam przywary. 2) nikt nie iest bez przywary; bez przywary pochlebstwa rzec możemy.

Przywarzam co, *v. m. F. przywarzę.* etwas aufsieden, aufkochen, halb gar kochen. faire bouillir à demi.

Przywarty. angelehnt, nicht recht zugemacht, von Thüren. entr'ouvert, un peu ouvert comme une porte. § drzwi przywarte; okna nie są zawarte, ale tylko przywarte.

Przywianek, *g. u.* Mitgifft, Mitgabe, so ein Eheweib ausser des Brautschatzes zu ihrem Mann bringet. trousseau; biens paraphernaux; tout ce qu'une femme aporte à son mari outre sa dot.

Przywiązanie. 1) Anbindung, Band. 2) das Anhängen an einen, Zuneigung zu einem. 1) l'action d'atacher; liaison, *f.* lien, ligament. 2) atachement, engagement. § 1) przywiązanie konia do żłobu; u ciężarney w pierwszych miesiącach płod na słabym wiśi przywiązaniu. 2) wiem o iego do niey przywiązaniu; z prawdźiwego ku tobie to czynię przywiązania.

Przywiedzenie, *vid.* Przywodzenie.

Przywiedźiony. 1) herbey geführt. 2) zu etwas gebracht. 3) gebracht, verleitet zu zu etwas. 4) angeführt, angezogen. 1) mené, amené, conduit à. 2) reduit à. 3) porté, amené, poussé à qu. ch. 4) alégué, cité. § 1) przywiedźiony (przyprowadzony) koń. 2) przywiedźiony do ubostwa. 3) przywiedźiony do gniewu, do zamysłu tego. 4) przywiedźione z autora słowa.

Przywieram drzwi, *v. m. F. przywrę.* anlehnen, etwas offen lassen als eine Thüre. laisser une porte entr'ouverte, ne la pas fermer entiérement. § przywrzyy drzwi; przywarł okiennicę.

Przywiera, *F. przywrze.* anbrennen, sich anlegen, als eine Speise in einem Topf. brûler; s'atacher au côté du pot. § przywrzała kasza.

Przywieźienie. die Zufuhr zu Wasser oder Lande. transport, voiture d'une chose en un lieu.

Przywieźiony. zugeführt zu Wasser oder zu

zu Land. transporté, amené par terre ou par eau; voituré à un lieu.

Przywiężowanie. das Anbinden. l'action de lier, d'atacher.

Przywięzuię co do czego, *v. m. F. przywiążę*. anbinden. atacher avec un lien. § przywiązać psa do drzwi; przywiąż sznurkiem.

przywiązać za nogę bydło. ein Vieh am Fuß anbinden. empêtrer une bête.

przywiązać czołn. ein Kahn anbinden, anlegen. garrer un bateau.

przywiązać się do kogo. sich an einen hängen. s'atacher à qu.

Przywiiam, *v. m. F. przywinę*. drauf binden, verbinden als eine Wunde. mettre, apliquer une bande, un morceau de toile sur une blessure. § proszek ten na ranę przysypawszy przywiń.

Przywileiowany. privilegirt. privilegié.

Przywileiować, Uprzywileiować. privilegiren. donner, acorder un privilége à qu.

Przywiley. 1) ein Privilegium, Freyheits-Brief. 2) Adels-Brief. 1) un privilége. 2) lettres d'anoblissement. § 1) mam przywiley od krola na to; dać komu przywiley; nie chcę tego przywileiu zażywać. 2) przywileie gryzą gdzieś mole.

Przywinieyszy. ein wenig schuld an etwas. un peu coupable.

Przywitać, *F. przywitam*, Przywitany, Przywitanie, *vid.* Witam *&c.*

Przywłaszczam, *v. m. F. przywłaszczę*. 1) einem etwas zueignen, mit Gewalt das Eigenthum verschaffen. 2) an Kindesstatt annehmen. 1) atribuër, arroger qu. ch. à qu; procurer avec quelque violence à qu. la proprieté d'une chose. 2) arroger, adopter un enfant. § 1) przywłaszczył bratu swoiemu ten dom. *2) przywłaszczyć (przysposobić) kogo za syna.

przywłaszczać sobie co. sich zueignen, sich des Eigenthums anmassen. s'aproprier, s'arroger, s'atribuër, usurper, prendre qu. ch. pour propre; se suposer d'une chose.

Przywłaszczanie, przywłaszczenie czego. Anmassung, Zueignung. usurpation, l'action d'usurper.

Przywłaszczyćiel cudzego. Anmasser. usurpateur.

Przywłaszczyćielka. Anmasserin. usurpatrice.

Przywłoczę co, *v. m. F. przywłokę*. herzuschleppen. trainer à. § przywłokł go do mnie za włosy.

Przywodzę, *v. m. F. przywiodę*. 1) herzuführen. 2) anziehen, anführen, sich auf etwas berufen. 3) vorbringen, anbringen, vortragen, angeben. 4) bringen, verleiten als zum Zorn. 5) einen bringen, treiben, zwingen zu etwas. 6) machen, verursachen, wircken, hervorbringen. 1) amener, conduire qu. à. 2) aléguer, raporter, citer, aporter une chose pour preuve. 3) présenter, propoſer à qu; porter une afaire devant qu. ou en quelque Justice. 4) porter, pousser, obliger, amener, faire pancher qu. à. 5) reduire, contraindre, pousser à. 6) faire, causer, aporter, faire naître qu. ch. § 1) przywiodł do niego barana na powrozie. 2) przywodzi (przytacza) Pismo Swięte i autorow sławnych. 3) przywiodł tę sprawę do sądu. 4) przywiedziesz go do gniewu. 5) do szkody, do ostatniego ubostwa, do wzgardy kogo przywieść. 6) przywiedzie to lekarstwo pot dobry; mrok ćiemny słodki sen przywodził.

przywieść kogo o utratę czego. einen um etwas bringen. causer la perte de quelque bien à qu; faire perdre qu. ch. à qu; frustrer, priver qu. de. § przywiodł go o utratę zdrowia, fortuny, życia, sławy, łaski krolewskiey.

przywieść kogo o usterk, o nieszczęśćie. einen stürtzen, zu Falle bringen. battre qu. en ruïne; procurer la perte de qu; perdre qu; jetter qu. dans le malheur.

przywodzić co w wątpliwość. etwas in Zweifel ziehen. mettre, révoquer une chose en doute. § aby tego już w wątpliwość nie przywodzono.

przywodzić co do skutku, do końca. bewerckstelligen. éfectuër, mettre en éfet.

przywodzić co do exekucyi, w exekucyą. Gerichtsw. vollziehen, zur Execution bringen. *Palais:* mettre à (en) éxécution.

przywodzić komu co na pamięć, na myśl. einen eines Dinges erinnern; einem in die Gedancken bringen. faire souvenir à qu; mettre dans la mémoire; remettre en mémoire de qu; rapeller dans l'esprit à qu; faire songer à qu. ch.

przywieść sobie na pamięć, na myśl. sich einer Sache erinnern; gedencken an etwas; betrachten, erwegen. se ressouvenir; se remettre qu. ch. dans la mémoire; songer, considérer.

Przywodzenie. 1) Herbeyführung. 2) Anführung, Beziehung, Citation. 1) amenement; l'action de mener à. 2) alégation, passage, *m.* citation.

przywodzenie na pamięć. Erinnerung. ressouvenance, ressouvenir.

Przywodzony, *vid.* Przywiedziony.

Przywo-

Przywoływam, *v. m. F. przywołam.* herbey rufen, vorfordern. apeller à soi; mander, faire venir qu. § przywołay siostrę do matki.
Przywołanie. das Herbeyrufen. l'action de faire venir à qu.
Przywołany. herbey gerufen. apellé, mandé.
**Przywoyca. Anführer. conducteur, chef. § przywoycą i regimentarzem był na każdą woynę.
Przywoz. Zufuhr, Einfuhr. transport, voiture d'une chose à un lieu.
Przywożę, *v. m. F. przywiozę.* zuführen, auf der Axt oder zu Wasser. aporter, voiturer, amener, transporter par terre ou par eau. § przywiozł końmi, nawą, wozem towary.
Przywożenie. das Zuführen der Sachen. voiture des choses; l'action d'amener, de voiturer en quelque lieu.
Przywoźiciel. ein Zuführer. voiturier, qui transporte des choses à un lieu.
Przywoźny. eingeführt zu Wasser oder zu Lande. transporté; amené, voituré en un lieu par eau ou par terre.
Przywracam, *v. m. F. przywrocę.* 1) wieder herstellen, wieder einführen. 2) ersetzen, wieder geben. 3) einen wieder einsetzen, wieder herstellen. 1) rétablir; remettre dans l'ancien état, remettre ce qui étoit hors d'usage; renouveller. 2) restituër, rendre qu. ch. à qu. 3) réintégrer, rétablir, restituër qu. dans. § 1) utracona wolność, prawa, swobodę, dobry porządek przywroćił; chwalebny ten zwyczay był ustał, ale go przywrocono. 2) przywroćił mu władzę nad miastem; przywroćił mu wzrok, zdrowie. 3) przywrocono wygnańca tego do Oyczyzny; przywroćić kogo do czći, do godnośći, do szlachectwa.
przywroćić kogo ksobie. einen zurechte bringen, wieder auf den rechten Weg bringen. redresser qu; ranger qu. à la raison, le ramener dans le bon chemin.
Przywrocenie. 1) Wiederherstellung. 2) Wiedergebung. 1) rétablissement, restauration, réparation, reintégration. 2) restitution; l'action de rendre. § 1) przywrocenie do łaski; przywrocenie kogo do Oyczyzny, do czći, do urzędow; dać mu muśiał czći przywrocenie. 2) przywrocenie rzeczy pożyczoney.
Przywroćićiel. Hersteller, Wiederbringer. restaurateur, celui qui remet qu. ch. dans son prémier état.
Przywroćićielka. Wiederherstellerin. celle qui rétablit qu. ch.

Przywrocony. 1) hergestellt. 2) zurück gegeben. 1) reintegré, rétabli, remis. 2) restitué, rendu.
Przywrot ziele. (*alchimilla*) Löwen-Fuß, Sinau. du pié de lion.
Przywrotny. 1) zur Wiederherstellung gehörig. 2) wiederruflich, ersetzlich. 3) abwechselnd, das ordentlich wieder kommet. 1) de restitution, qui sert à se rétablir. 2) révocable, réparable. 3) periodique, qui revient réglément.
Przywykam czemu albo do czego, *v. m. F. przywyknę.* gewohnt werden. s'acoutumer à. § przywykł do tego pożyćia; przywykniy pracom.
Przywykły do czego. gewöhnt, gewohnt. acoutumé.
Przywyż, } *adv.* etwas höher. un peu
Przywyższym, } plus haut.
Przywyższy. ein wenig hoch. un peu haut.
Przywźięćie na urząd, do towarzystwa. Aufnahme in ein Amt, in eine Gesellschafft. réception, admission à une société, dans une charge.
Przywźięty. aufgenommen, angenommen. receu, admis dans une société.
Przyymacz. } Annehmer, Aufnehmer.
Przyymićiel. } accepteur, receveur.
Przyymowacz. }
przyymowacz do domu. Hehler. receleur qui reçoit & recelle.
Przyymaczka. Hehlerin. recelleuse.
Przyymowanie das Annehmen. reception, l'action de recevoir; acceptation.
Przyymuię, *v. m. F. przyymę.* 1) annehmen. 2) aufnehmen. 3) annehmen, genehm halten. 4) aufnehmen in ein Amt. 5) annehmen, behalten, miethen einen Diener. 6) nehmen Dienste, in solche treten. 1) accepter, recevoir, prendre ce qu'on nous présente. 2) recevoir, acueillir. 3) admettre, recevoir, accepter, ratifier, aprouver, agréer. 4) recevoir, admettre qu. à une société; mettre qu. au rang des; recevoir au nombre des. 5) prendre à son service, retenir un serviteur. 6) prendre service, se mettre en service, s'engager. § 1) przyiął ode mnie podarunek. 2) przyiąć kogo do domu, pod swoie posłuszeństwo. 3) przyięli te kondycye. 4) przyiąć kogo do cechu, do rady, miedzy przyiaćioły. 5) przyiąć sługę, Sekretarza. 6) przyiąć służbę u kogo; przyiął służbę żołnierską.
przyiąć żołnierza. Soldaten werben. lever des troupes.
przyiąć mieyskie. das Bürger-Recht erhalten, annehmen. obtenir le droit de bour-

bourgeoisie; étre receu au nombre des citoiens.

przyiąć kogo do herbu. einen in sein Adliches Geschlecht aufnehmen; einem sein Wappen erlauben. recevoir qu. à porter son nom & ses armes, le faire de sa famille, l'admettre à ses armes.

przyiąć wymowkę, racyą. eine Entschuldigung, eine Ursache annehmen. se païer d'excuse, de raison; accepter une excuse.

przyiąć kupno wrocone. eine verkaufte Sache wieder annehmen. reprendre une chose qu'on a venduë.

przyiąć za dobre. genehm halten. trouver bon; aprouver, ratifier.

przyymować się. fortkommen, bekleiben, sich erholen, Wurtzel schlagen. revenir, reprendre; prendre, pousser racines; commencer à faire de bonnes racines. § to drzewo przyiąć się nie może; przyymuie się szczep, nasienie, ziarno.

Przyyście. 1) Ankunft eines Gehenden. 2) Anfall, Anfang eines Uebels. 1) l'arrivée, la venuë d'une personne. 2) venuë, accès, commencement d'un mal. § 1) za przyyściem moim uspokoili się. 2) przyyście choroby, nieszczęścia, woyny.

Przyżarliwszy. ein wenig eifrig. un peu zélé.

Przyżimnieyszy. 1) ein wenig kalt. 2) ein wenig kaltsinnig. 1) un peu froid. 2) un peu froid, un peu lent.

Przyżimnieyszym, *adv.* etwas kaltsinnig. un peu froidement, d'une maniére un peu froide.

Przyznaię, Przyznawam, *v. m. F. przyznam.* 1) gestehen, erkennen, bekennen. 2) einem zugestehen, einräumen. 3) in Gerichten: recognosciren, sich zu einer Schrifft bekennen. 4) einem gerichtlich zusprechen, zuerkennen. 1) avoüer, confesser, reconnoître. 2) atribuër, acorder, donner, concèder à qu; donner à qu. l'avantage de. 3) *Palais:* avoüer, reconnoitre une écriture. 4) adjuger à qu. qu. ch. § 1) przyznawał sam w sobie że; to mi sam brat przyznał. 2) przyznawam mu rozumu; przyznawał mu całość i zdrowie swoie po łasce J. K. Mći; każdy ci przyznaie, żeś grzeczny; względem tey nauki wiele mu przyznaię. 3) przyznał zapis w Grodzie. 4) przyznano (przysądzono) miastu to prawo; przyznał matce opiekę nad synem swoim.

przyznać się. 1) gestehen. 2) sich zu etwas bekennen. 1) avoüer, confesser. 2) s'avoüer à. § 1) przyznał mi się że; przyznał się sumnieniem przyciśniony. 2) przyznam się do moiey opinii a ta iest taka; przyznaie się do tey wiary.

przyznaię temu. ich gebe es zu; ich gestehe es. j'en conviens.

przyznaię to sobie, to do siebie. ich bekenne, daß ich dieses an mich habe. j'avoüe que je suis sujet à cela.

przyznać komu lata. einen vor mündig erklären. déclarer qu. majeur.

Przyznanie. 1) Geständniß, Bekenntniß. 2) Zuerkenntniß, Adjudication. 1) aveu, confession. 2) adjudication.

przyznanie lat komu. Zusprechung der Mündigkeit. acte par lequel on déclare un mineur d'étre en âge de joüir de ses droits.

Przyznany. 1) bekannt, gestanden. 2) zuerkannt. 3) gerichtlich recognoscirt. 1) avoué, confessé. 2) adjugé. 3) reconnu devant le Juge.

Przyzwalacz. Beypflichter, Einwilliger. qui est de même avis qu'un autre, qui donne son consentement.

Przyzwalam, *v. m. F. przyzwolę.* 1) bewilligen, einwilligen, einräumen, beytreten, beystimmen. 2) einen gewinnen, verpflichten, verbindlich machen. 1) acorder, consentir; étre de même avis, de même sentiment. 2) gagner, obliger qu. par quelque bonté. § 1) przyzwolił na to zdanie. 2) swoią uczynnością tak go sobie do swoiey fakcyi przyzwolił i prawie zniewolił.

przyzwolić głową. mit dem Kopfe zum Zeichen seines Willens wincken. faire signe de la tête qu'on veut une chose.

Przyzwanie, *vid.* Przyzywanie.

Przyzwany. vorgefordert. mandé, qu'on a fait venir.

Przyzwoicie, *adv.* gemäß, gehöriger Weise, geziemend convenablement, conformément, d'une maniére convenable.

Przyzwoito mu, przyzwoito iest mu. es ist ihm eigen; es ist ihm gemäß. cela lui convient; cela s'acorde avec lui. § zawsze to ludzkiey przyzwoito było naturze.

Przyzwoitość. Gleichförmigkeit, Uebereinstimmung, Gleichmäßigkeit. proportion, convenance, raport, conformité. § co barzo kochamy, o to się tez nad przyzwoitość obawiamy.

Przyzwoity. eigen, gemäß, übereinstimmig. propre, convenable, conforme, qui s'acorde avec une chose.

Przyzwolenie. Einwilligung, Zulassung. consentement, aveu.

Przyzwyczaiam kogo do czego, *v. m. F. przyzwyczaię.* einen zu etwas gewöhnen. acoutumer qu. à.

przyzwy-

przyzwyczaić się. sich zu etwas gewöhnen. s'acoutumer à.

Przyzwyczaienie. Angewöhnung. habitude, acoutumance. § pochodźi to za przyzwyczaieniem, ponieważ natura iest do nałogu skłonna.

Przyzwyczaiony do czego. gewohnt; gewohnt zu etwas. qui est acoutumé à.

Przyzywacz. Vorforderer, Herbeyrufer. qui va apeller ou querir qu.

Przyzywam, *v. m. F przyzwę.* einen vor sich bescheiden, rufen lassen vor sich kommen lassen, vorfordern. faire venir, apeller, faire apeller qu. § kazał przyzwać corkę do śiebie.

Przyzywanie, przyzwanie. das Vorfordern, die Vorforderung. un ordre de paroître devant qu.

przyzywaniu służący. Gram. der Vocativus. *Gram,* vocatif.

Psalm. ein Psalm. Pseaume, *m.*

Psalmy pokutne. die Buß-Psalmen. les pseaumes pénitentiaux.

Psalmista. Psalmist. Psalmiste.

Psalmowanie. Psalmen-Gesang. Psalmodie.

Psalmuię. Psalmiren, Psalmen singen. psalmodier; chanter les pseaumes.

Psalterz, *g. a.* ein Psalter-Buch psautier.

Psalterzyk, *g. a.* ein Psalter-Büchlein. petit psautier.

Pśi. ist der *Plur.* von Pies. *c'est le pluriel de Pies.*

Pśi. Hunds-, hündisch. de chien, qui tient de chien.

pśie pole. Hundsfeld, eine Meile von Breslau, wo Boleslaus III einen grossen Sieg über die Teutschen erhielt. le champ des chiens à une lieuë de Breslau, où Boleslas III. remporta une grande victoire sur les Allemands.

pśia gwiazda, vid. *gwiazda pśia.*

**pśie dni; kanikuła.* die Hunds-Tage. la canicule; les jours caniculaires.

pśia zapłata, pśie pieniądze. schlechte Zahlung; Hunde-Geld, Spott-Geld. méchant païement; vil prix; un chien de paiement, un chien d'argent.

pśia mucha. eine Hunds-Fliege. mouche de chien.

pśi ięzyk źiele. (cynoglossus) Hunds-Zungenkraut. cynoglosse, *m.*

pśi len, płesznik, szlachtawa większa. (psyllium) Psillenkraut, Floh-Saamenkraut. herbe aux puces.

pśi rumień; pśi rumianek. (cotula fœtida) stinckende Camillen, Küh-Dillen. oeil de vache.

pśia cebula, szpilanka, podeyrzon wołky. (bulbus vomitorius) Art von Merz-Blumen. espèce de Jacinte.

pśia packa. (bardana) Kletten-Kraut. bardane.

pśia pasza (gramen caninum) Hunds-Gras, Quäcken-Gras. de la dent de chien; chien-dent, *f.*

pśia roża. (cistus) 1) Cisten-Röslein. 2) Ladanum-Bäumlein. 1) ciste, *m.* 2) ladanon un arbrisseau.

pśia rzeżucha. (iberis) wilde Kresse. du chasserage, du passerage sauvage.

pśie mleko, vid. *wilczy mlecz.*

pśie wiśnie, vid. Miechunki.

Pśiarnia. Hunde-Stall. chenil.

Pśiarz. 1) Hunde-Wärter. 2) Hunde-Peitscher. 3) Hunde-Schläger. 1) valet de chiens. 2) chasse-chien. 3) tueur de chiens.

*Pśica, suka. Hündin, Petse. chienne, la femelle du chien.

*Pśię, szczenię. junges Hündchen. un petit d'une chienne.

Pśik koćie, *interj.* Katze, wenn man solche wegjagen will. chu! chu! *mot imaginaire dont on se sert pour chasser un chat.* § cyt mężu kiedy Jey Mość pśik koćie rzecze.

Pśikus. Schabernack, Bosheit, Possen, den man einem spielet. méchanceté, piéce, frasque.

pśikus komu wyrządźić. einem einen Possen spielen. jouër un mauvais tour, faire une chasse, donner une sou-barbe, un soubresaut à qu.

Pśinki, *plur.* (*solanum*) Nachtschatten, ein Kraut von unterschiedenen Gattungen. de la morelle, une plante dont il y a plusieurs sortes.

Pśiogłowy. der einen Hundskopf hat. qui a la tête d'un chien.

Pśisko. garstiges Aas; garstiger Hund. chien de voirie; un méchant chien.

Psota. 1) die Selbst-Befleckung. 2) Possen, Schabernack, Leichtfertigkeit. 1) polution volontaire. 2) méchanceté, miévrerie, farce. § 1) psotę pełnić z samym sobą iest grzech straszny, ktory i duszę i ciało zatraca. 2) psotę mi wyrządźił.

Psotliwie, *adv.* geil. lascivement.

Psotliwy. 1) geil, unflätig in der Geilheit. 2) los, muthwillig, schabernäckisch. 1) lascif, paillard. 2) méchant, pétulant. § 1) straszna psotliwych czeka kara. *2) psotliwy (swawolny) to gość.

Psowanie, kaženie. Verderbung, Verderbniß. déstruction, dépravation, corruption.

Pstrąg. eine Forelle. truite; truite de riviére,

pstrąg ieziorny. Lachs-Fore, Lachs-Forelle. truite saumonée.

Pstroćina. } 1) bunte Flecke. 2) sche-
Pstroćiny, *plur.* } ckichter Zierath, bunte Kleider. 1) moucheture, bariolage, *m.* un mélange de divers couleurs. 2) bigarrure; des habits bigarrez.

Pstrokaty koń, pstry koń. Schecke ein Pferd. pie, sorte de cheval.

Pstry. bunt, scheckig, vielfärbig, mannigfärbig. barriolé, bigarré, tavelé, veron, tacheté, marqueté, gare; marqué de diverses couleurs.

Pstrzę co-, *y*, *ył*. 1) scheckig machen. *2) putzen, verzieren. 1) bigarrer, moucheter, tacheter; marquer de diverses couleurs. 2) embellir, orner, parer, enjoliver.

pstrzyć się. 1) flinckern, mit bunten Farben spielen. 2) in Spaß: sich putzen. 1) se taveler, se panacher, se bigarer. 2) *burlesq.* se parer.

wszystko się tam pstrzyło. im Schertz: alle waren da in Staats-Kleidern; da war alles geputzet. *burlesq.* tous y étoient en habits de parade; tout y étoit dans son lustre; tout y étoit magnifique; on n'y voïoit que magnificence.

biało się pstrzyło. die vielen Farben spieleten ins Weisse. les diverses couleurs tirerent sur le blanc.

Pstrzenie. das Buntmachen. l'action de bigarrer.

Psubrat. Hunde-Bruder. un bélitre, maraud; coquin, chien de coquin.

Psućie. das Verderben. l'action de gâter; dépravation, corruption.

Psuię, *psuie*, *psuł*, (*psował*). 1) verderben. 2) fig. verderben die Sitten. 3) schmälern, anschwärtzen, verhaßt machen. 4) die Zeit müßig zubringen. 5) mißbieten, ein Mißgebot thun. 6) einander überbieten. 1) gâter une chose. 2) détruire, gâter, abuser, détraquer, dépraver, corrompre, pervertir. 3) décrediter, détruire, noircir une personne, faire perdre l'afection pour elle; nuire à la réputation de qu. 4) perdre, mal emploïer le tems. 5) mesofrir, ofrir moins que la chose ne vaut. 6) courir sur le marché de qu; encherir sur qu. § 1) czas wszystko psuie; popsułeś zegarek; nie psuy noża. 2) rozkoszy ćiało i dobre obyczaie psuią; psuie mi nadźieię. 3) psuie mu łaskę Pańską; psuł go u Pana; ludźi poczćiwych psować grzech. 4) nie psuy czasu pokić śidła golą, *prov.* 5) psuiesz mi targ, towar. 6) ieden drugiego w kupnie psuie i podkupuie.

psuiący. Verderber. gâteur de qu. ch; destructeur; qui consume, qui corrompt.

psuć sobie czym głowę. sich mit etwas den Kopf zerbrechen. s'alambiquer, s'embarasser l'esprit de qu. ch.

psuć się. 1) sich verderben. 2) sich den Magen verderben, nicht verdauen, von einer unverdaulichen Speise kranck werden. 3) sich verderben in Ansehung der Sitten. 1) se gâter, se détruire. 2) se gâter l'estomac; ne digérer point; devenir malade d'une crudité d'estomac. 3) se corrompre, se pervertir, devenir plus méchant. § 1) śiekiera śię popsuła. 2) popsuł śię zła, surową potrawą, zbytnim iedzeniem; popsuie śię od tego żołądek. 3) popsuły śię do szczętu dobre obyczaie; psuie śię w obyczaiach, w nauce, w cnoćie.

Psykam, *v. m. F. psyknę.* prasseln, zischen als Feuer. sifler, petiller, cistrer, faire un petit bruit aigu comme le feu. § kaganek, świeca psyka i trzeszczy.

Psykkoćie, *vid.* Psyk koćie.

Pszczelnik, *g. a.* 1) Bienen-Garten, Ort, wo die Bienen-Stöcke stehen. 2) Beschreibung der Bienen. *3) Bienen-Wärter, s. Bartnik. 4) Melissen, Bienen-Kraut. 1) lieu ou sont les ruches de mouches à miel. 2) traité, *m.* déscription des abeilles. 3) le gouverneur des mouches à miel, celui qui éleve les abeilles, *v.* Bartnik. 4) mélisse une plante propre aux abeilles. § 1) w pszczelniku albo w ułownicy stoią ule, a na paśiece pszczoły śię paszą.

Pszczelny. Bienen-, die Bienen betreffend. d'abeille; qui tient de l'abeille.

Pszczoła. eine Biene. abeille; mouche à miel. § pszczoły śię roią; matka pszczoł.

pszczoła niepożyteczna. Drehne, Biene die nicht arbeitet. bourdon, grosse mouche qui ne fait point de miel.

Pszczołka. ein Bienlein. petite abeille.

* Pszeńica. } Weitzen. du froment.
Pszenica. }

pszeńca krochmalna. Sommer-Weitzen. du froment à petit grain; du froment de trémois.

pszenica Turecka. Türckischer Weitzen. blé de Turquie; blé d'Inde.

pszenica łuskna; orkisz. Dinckel. épautre, *m.*

pszeńca krowia, vid. *krowia rez.*

Pszenićisko. ein Weitzen-Acker. champ au froment.

Pszeniczny. } Weitzen-, von Weitzen. de
Pszenny. } froment. § chleb pszenny.

pszenna mąka. Weitzen-Mehl. fromentée; farine de froment.

Pszonak,

Pſzonak, *g. u vid.* Gorczyca polna.
Pſzonka, *vid iaſkołcze źiele mnieyſze.*
Ptak. 1) ein Vogel. 2) ein Waſſer-Huhn. 1) oiſeau. 2) mouette, poule d'eau un oiſeau. § 1) ptak polny, leśny, drapieżny, czaſowy. 2) ptak deſzczowy, ptak popielaty.
ptak domowy. eines vom Feder-Vieh. oiſeau domeſtique.
ptak drewniany do ktorego ſtrzelaią. hölzerner Vogel zum abſchieſſen. papegai; oiſeau de bois qui ſert du but à celui qui tire.
ptak łowczy. abgerichteter Stoß-Vogel. oiſeau; oiſeau de chaſſe.
ptak śpiewaiący. ein Sing-Vogel. oiſeau de chant, de ramage.
znać ptaka po pierzu. den Vogel erkennet man an den Federn. on connoit l'oiſeau à la plume.
każdy ptak według noſa ſwego śpiewa. ein jeder Vogel ſinget, wie ihm der Schnabel gewachſen iſt. à gens de village trompettes de bois; chaque oiſeau chante de ſon bec.
ptacy w polu, a on rożenki na nie ſtruże. er bauet auf ungewiſſe Dinge. il mange la merluë qui nage encore; il taille les brochettes pour rôtir les oiſeaux qui volent encore en l'air.
Ptaſtwo, *collec.* die Vögel. les oiſeaux; la volatille.
ptaſtwo domowe. Feder-Vieh volaille, poulaille; oiſeaux domeſtiques.
ptaſtwo powietrzne, polowe. Vogel-Wild, Weidwerck. poulaille ſauvagine.
Ptaſzazob, *vid.* Ptaſzy—*ptaſza zob.*
Ptaſzę. junges Vögelchen. petit d'oiſeau; oiſillon au nid.
Ptaſzek. ein Vögelchen. oiſillon, oiſelet.
ptaſzki na kuchnią. kleine Vögelchen zum Speiſen. de petits piez.
Ptaſznica. eine Vogel-Flinte. fuſil propre à tirer les oiſeaux.
Ptaſznictwo. 1) der Vogel-Fang, das Vogelſtellen. 2) Wartung der Vögel oder des Feder-Viehs. 1) oiſellerie, la chaſſe aux oiſeaux. 2) l'art, le ſoin d'élever, de nourrir les oiſeaux ou la volaille.
ptaſznictwem się bawić. dem Vogelſtellen nachgehen. oiſeller.
Ptaſzniczy. dem Vogelſteller gehörig. d'oiſelier, qui regarde l'oiſelier.
ptaſzniczy. } 1) Vogelſteller, Vogelhändler.
Ptaſznik. } 2) Vogelfänger, Vogler. 3) Hünerwärter, Hünermäſter. 1) oiſelier qui gagne ſa vie à prendre les oiſeaux. 2) oiſeleur, celui qui s'amuſe à chaſſer aux oiſeaux. 3) poulalier, qui gagne ſa vie à élever & à vendre la volaille. § 1) ptaſznicy ptakow nie przedali. 2) lepſzy to ptaſznik od ciebie. 3) ptaſznik ptaki domowe, gęsi, kury opatruie.
ptaſznik, g. a. 1) Hüner-Hof, Behältniß für das Feder-Vieh. 2) ein Vogel-Buch, ſo von Vögeln handelt. 1) baſſe-cour, *f.* lieu ou l'on nourrit les oiſeaux domeſtiques. 2) onothologie, un livre qui traite d'oiſeaux. § 1) w ptaſzniku kury gęsi i inſze ptaſtwo domowe choruią.
Ptaſzoryba. ein gewiſſer See-Fiſch der etwas fliegen kan. ſorte de poiſſon de mer qui vole un peu. § ptaſzoryba ieſt ſkrzydlaſta i z morza na powietrze wylatuie.
Ptaſzowieſzczba, wieſzczenie z ptakow. Vogel-Wahrſagerey. divination par les oiſeaux.
Ptaſzowieſzczek. Wahrſager aus dem Flug und Geſang der Vögel. un augure; qui prédit l'avenir par le chant & le vol des oiſeaux.
Ptaſzy. 1) Vogel-. 2) einem Vogel ähnlich. 1) d'oiſeau. 2) reſſemblant à un oiſeau.
ptaſze pole. Vogel-Heerd. l'aire d'oiſelier.
ptaſza rutka źiele, vid. *ruta ptaſza.*
ptaſza wyka źiele, vid. *wyka ptaſza.*
ptaſza zob drzewko. (liguſtrum) Rain-Weide, Heckholtz, Hartriegel ein Strauch. troene, fréſillon un arbriſſeau.
ptaſze gniazdo źiele, vid. *Marchew polna.*
ptaſza nożka. (ornithobodium) Vogel-Fuß. pié d'oiſeau.
ptaſze mleko. (ornithogalum) Vogelkraut, Vogel-Milch, Feld- oder Acker-Zwiebeln. ornitogale, ornitogalon.
Ptaſzyna. ein armes Vögelchen. un pauvre oiſillon.
Ptaſzyniec, *g. ptaſzyńca.* 1) Vogel-Hecke. 2) Hüner-Hof, Behältniß zum Feder-Vieh. 1) voliére. 2) baſſe-cour, *f.* lieu ou l'on nourrit les volailles.
Ptyzana, tyzana, woda z ięczmienia, z owſa warzona. Ptiſane, Gerſten-Waſſer, Haber-Tranck. de la tiſanne; potion d'orge ou d'aveine.
Publicznie, *adv.* öffentlich, öffentlicher Weiſe, vor aller Welt. publiquement, en publique, à la vuë du monde.
Publiczny. öffentlich. publique.
Publika. öffentliches Begängniß. ſolennité, action publique. § wyiechać na publikę; z wielką publiką się to odprawuie; tę kamienicę od gości podczas wſzelkich publik uwolniono.
Pucek, *g. a.* 1) der Kröbs, die Blüthe auf einem

einem Apfel, auf einer Birne. 2) Stöpsel, fettes Kind. 1) oeil de pomme ou de poire. 2) un enfant potelé; un enfant qui est gras.

pucki, plur. 1) im Schertz: Backen, Wangen. 2) Hahnen-Läppchen, Hahnen-Bart. 1) la barbe ou la chaire qui pend au dessous du bec d'un coq. 2) *burlesq.* les jouës, *f.*

*Pucełowaty. pausbäckig. joufflu, qui a de grosses jouës.

Puch. Pflaum-Feder. duvet.

***puchy wodne.* Wellen, Wasser-Wogen. les flots; les ondes, *f. plur.*

Puchała. Wappenk. Kreutz auf einem Hufeisen mit zwey und einem halben Quer-Holtz. *Blason* une croix à cinq bras qui est au dessus d'un fer à cheval.

Pucham, *v. m. F. puchnę.* 1) hauchen, anhauchen, einen Dampf von sich geben; von sich dampfen. 2) aus dem Rachen geben, aus solchem dampfen. 1) jetter une boufée; pousser une vapeur en soufflant, en respirant. 2) sortir de la bouche; étre jetté, étre poussé. § 1) puchnął na mię; iadowitą puchał parę; dymok ognie puchaiący. 2) iądowita z niego para puchała; puchaiące ze smoka ognie.

Puchanie, puchnienie. gifftiges Anhauchen. l'action d'empester avec son haleine, avec sa vapeur; une boufée empestée.

Puchacz, *vid.* Puhacz.

Puchar, *vid.* Puhar.

Puchlina. eine Geschwulst, eine Aufschwellung. enflure; tumeur, *f.* boufissure.

puchlina; *walna puchlina*, die Wassersucht. hidropisie. § puchlina do serca wstąpiła.

do puchliny należący. wassersüchtig. hidropique.

puchlinę walną cierpiący. ein Wassersüchtiger. un hidropique.

puchlina żywota. Trommelsucht, die Windsucht. le tympanites; hidropisie timpanique; enflure de bas ventre.

puchlinę żywota cierpiący. ein Windsüchtiger. un timpanite; un hidropique timpanique.

puchlina macharzyny albo iądrek, vid. *kiła.*

Puchlnieię. locker werden. devenir mol & spongieux; fermenter.

Puchlność. Lockerkeit. qualité molle & spongieuse. § puchlność chleba, ziemie.

Puchlny, locker, schwammig. spongieux.

ziemia puchlna. aufgeschwellte, lockere Erde. terre molle & grasse. § czynić ziemię puchlną.

chleb puchlny. schwammig, lockeres Brod. du pain rare.

Puchnę, *puchnie*, *puchnął* (*puchł*). 1) schwellen, aufschwellen. 2) die Wassersucht bekommen. 1) s'enfler, se tumefier, se boufir. 2) se boufir d'hidropisie; devenir hidropique. § 1) twarz mu puchnie; spuchł mu palec.

Puchowy. von Pflaum-Federn. de duvet.

Pucki, *vid.* Pucek.

Pucołowaty, *vid.* Pucełowaty.

Pudek, *g. a.* Ließ-Pfund, ein Gewicht von 14 Pfund. un poids de quatorze livres.

Pudełko. klein Schächtelchen. petite boëte de cerche.

Puder. Puder. de la poudre; poudre de Cypre.

Pudło. eine Pudel, eine Schachtel. boëte de cerche ou de bois fort léger & fort mince.

iak w pudło uderzył. es klinget wie ein hohler Topf. cela sonne comme une cruche.

pudło w kręglach. Fehl-Wurf, Fehl-Schub im Kegel-Spiel. passe-volant en joüant aux quilles.

pudło rzucić. eine Pudel machen, die Kegel nicht treffen. passer les quilles; passer; faire un passe-volant.

Pudrowanie. das Pudern. l'action de poudrer.

Pudrowany. gepudert. poudré.

Pudruię co. pudern. poudrer.

Pugilares, *indec. plur.* Schreibe-Tafel. tablettes sur lesquelles on écrit qu. ch.

Puginał, *vid.* Puinał.

Puhacz. 1) Uhu, Schuhut ein Nacht-Vogel. 2) Haase, feiger Mensch. 1) le grand duc; chat huant un oiseau de nuit. 2) poltron, pagote, un homme qui n'a point de coeur. § 1) puhacz iest ptak nocny z natury swoiey, tylko że większy. 2) puchacz sprośny nie rad w słońce patrzy, woli za krzem siedzieć.

Puhar. grosser Trinck-Becher. grande coupe qui est propre pour boire.

Puinał, sztylet, tulich. ein Dolch. poignard. § przy puinale (puinału) wiśi szabla.

puinałem przebić. mit einem Dolch erstechen. poignarder qu.

Puinalik, *g. a.* kleiner Dolch. petit poignard.

Puk, *interj.* Puf. buffe, toc, tape, pouf.

puk. 1) Schall, Knall. 2) Schlägerey, Kopfstösse, Händel. 1) éclat, grand bruit que fait une chose qu'on frape ou qui se crève. 2) baterie; prise; coups. § 1) to uderzenie puk uczyniło. 2) tam grożby, łaiania i puki na koniec były; co po tym huku i puku.

Pukam,

Pukam, *v. m. F. puknę.* 1) anschlagen, lermen. 2) knallen, schallen. 3) fig. vergehen, verschwinden, sich vereiteln. 1) heurter, fraper. 2) éclater, faire grand bruit, faire du bruit comme une chose qui tombe. 3) *fig.* disparoître, s'évanouïr. § 1) kto tam do drzwi (we drzwi) tak puka. 2) spadszy balka straśznie pukneła. 3) pukneła i ta nadźieia.

pukać śię. 1) platzen, springen, bersten. 2) platzen als die Blüthe 3) fig. platzen, bersten. 1) se fendre, se désunir, s'éclater, se rompre, se crèver. 2) crèver, s'épanouïr, s'ouvrir, s'élargir. 3) *fig.* crèver, se fendre, enrager. § 1) strzelba śię naybarźiey w tym mieyscu púka, gdźie kula leży; pęcherz śię rozpukła; puka śię orzech, owoc. 2) puka śię drzewo, roża. 3) gdyby śię pukać, swego dopiąć muśi; pukać śię od żalu na to serce muśi; prawda śię pukać nie będźie.

kasztany nienarznięte śię pukaią. die Castanien platzen, wenn man sie nicht anschneidet. les marons pétent si l'on ne les fend.

by śię spukał, stać śię muśi. wenn er bersten solte, muß es geschehen. il faut que cela soit, quoi qu'il en crève.

od litośći serce mi śię puka. das Hertz will mir aus Erbarmen zerspringen. le coeur me fend de pitié.

Pukawka. Knall-Büchse, Schlee-Büchse. canoniére de sureau.

Pukiel, *g. pukla.* 1) Buckel von Metall zum Zierath. 2) Mathem. die Bauchrunde. 1) bossette, bouteille de métail faite pour l'ornement. 2) *Matém.* figure en bosse; convexité. § 1) pukle na rzędźie końskim, na drzwiach, na księgach. 2) okrągłość powierzchna puklem śię nazywa.

pukiel na tarczy. Buckel an einem Schild. bouge, *f.* bosse de bouclier.

puklami osadźić, ozdobić. mit Buckeln zieren. bosseler; orner de bossettes.

Pukielnik, rutgiser co pukle odlewa. Rothgiesser. bossetier, fondeur de petits ouvrages d'airain ou de cuivre.

Puklasty. 1) bucklicht, mit Buckeln geziert. 2) bauchrund. 1) bosselé; orné de bossettes, de bouteilles. 2) convèxe; courbé en dehors.

Puklat wozowy. der Sprügel, runder Wagen-Deckel. couverture faite en berceau ou en voute pour les chariots.

Puklerz, *g. a.* ein Schild. bouclier. § pukiel w puklerzu; puklerze rożnego są gatunku.

Puklerzany. Schild-, ein Schild betreffend. de bouclier, qui regarde le bouclier.

puklerzane nakryćie; sklep z puklerzow nad głowami żołnierzow, ktorym śię niegdy w szturmie od razow zosłaniali. Sturm-Dach, Schild-Dach, das ehedessen alle Soldaten mit den Schildern über ihren Köpfen machten, wenn sie Sturm liefen. tortuë militaire que tous les soldâs faisoient autre fois de leurs boucliers sur leur tête, pour s'en servir dans les ataques contre les traits des ennemis.

Puklerznik, co robi puklerze. Schildmacher. faiseur de boucliers.

puklerznik, noszący puklerz. Schild-Träger. qui porte un bouclier; armé d'un bouclier.

Puknąć, *vid.* Pukam.

* Puł, *vid.* Poł.

Pułhak, *vid.* Połhak.

Pułkonia. Wappenk. Vordertheil eines Pferdes. *Blason.* le devant d'un cheval.

Pułk, Pułkownik, *vid.* Połek, Połkownik.

Pułkożic. Wappenk. ein Esels-Kopf im rothen Felde mit dem Vordertheil einer Ziege auf der Krone. *Blason.* une tête d'âne avec le devant d'une chèvre sur la couronne.

Pułorła. Wappenk. ein halber zweyköpfiger Adler. *Blas.* la moitié d'un aigle double.

Pulpety, *plur. vid.* Figatele.

Pulpit. Schreibe-Pult. un pupître. § w pulpićie list będźie.

pulpit kośćielny. Kirchen-Pult. lutrin, aigle, *m.* dressoir à mettre les livres d'Eglise.

pulpit na chorze. Chor-Pult. orchestrie.

pulpit do mszała. Pult zum Meß-Buch. porte-missel.

Pulpitowy. Pult-. de pupître, de lutrin.

Puls. ein Puls. le pous; batement des artères. § puls dobry, zły, słaby; pulsu ustanie; puls słabo biie.

pulsu komu macać. 1) einem nach dem Puls fühlen. 2) einem auf den Zahn fühlen, einen ausholen. 3) einen ausprügeln. 1) tâter le pous à qu. 2) tâter le pous à qu; sonder, tâter, virer; tourner qu. de tous les sens. 3) batre, savonner qu.

pulsu bićie. das Schlagen des Pulses. pulsation.

Pulsowy. Puls-. de pous; qui regarde les pous.

pulsowe mieysce. Ort am Faust-Gelenck, wo man den Puls fühlet. endroit au poignet ou l'on tâte le pous.

Pultynek, *g. pultynka.* *1) Pult. 2) Nähe-Pult.

Pult. *1) un pupître. 2) carreau en forme de pûpitre qui sert à coudre le linge.

Pulweres. Tinten-Pulver. composition pour faire de l'ancre.

Pulwerzak, *g. u.* naboy. die Pulver-Kammer im Feuer-Rohr. chambre de poudre; endroit dans un canon à feu où l'on met la poudre.

Punkiel, *g. punkla.* der Kegel oder Stempel zur Mutter oder Forme der Buchdrucker-Buchstaben. tête, poinçon dont on frape la matrice d'une lettre d'imprimeur.

Punkt. 1) ein Punctum im Schreiben. 2) Punct, Stelle eines Orts. 3) Mathem. ein Punct. 4) schwerer Punct, Schwierigkeit. 5) Punct, Artickel einer Schrifft. 1) un point à la fin d'une période. 2) point, partie d'un lieu. 3) point de matématique. 4) point, noeud, dificulté. 5) point; un article d'un discours, d'un écrit. § 1) punkt przy każdym peryodźie śię kładźie. 2) punkt względem mieysca; słońce co dźień na inszym punkćie wschodźi. 3) punkt matematyczny iest nierozdźielny; punkt szerzy i długośći nie ma, iest początkiem i końcem każdey linii. 4) punkt to barzo trudny w tey nauce; na tym punkćie cała sprawa zawisła. 5) artikuł, punkt rzeczy, mowy; położyć punkt pierwszy, drugi; punkta pokoiu umowione.

punkt czasu. Zeit-Punct. moment de tems; instant; quelque partie du tems.

punkt honoru. eine Ehren-Sache, Ehre. point d'honneur. § punkt honoru sobie w tym zakłada.

Punktowanie. die Punctuation, Unterscheidungs-Lehre, wie man eine Schrifft durch Puncte und Striche unterscheiden soll. ponctuation; science de distinguer un écrit par les points & les virgules.

Punktualnie, *adv.* richtig, genau. ponctüellement, éxactement. § punktualnie płaći, prawa przestrzega.

Punktualność Richtigkeit, genaue Beobachtung. ponctualité, grande éxactitude. § punktualność zapłaty.

Punktualny, niezawodny. richtig, genau. ponctüel, exact. § punktualna zapłata.

Punktuię. 1) punctiren, mit Puncten und Strichen unterscheiden. 2) punctiren, Puncte mit der Feder machen. 1) ponctüer; mettre les virgules & les points. 2) ponctüer, faire des points avec la plume.

Pupki, *plur.* Art von Billig oder Billig-Felchen; ist ein theures Grauwerck von grossen Ratten. sorte de petit-gris ou de fourrure fort chère faite de certains rats.

Purchatka.
Purchawka. } (*crepitus lupi, fungus rotundus*) Bofist, Bubenfist, runder Schwamm so voll Staub ist. vesse de loup; rond champignon qui est plein de poudre.

zbić kogo, komu łeb iako purchatkę. einen braun und blau schlagen. biomber, pocher le visage à qu; battre qu. comme plâtre, mettre la tête à qu. à la compote.

Purgacya.
Purgans. } 1) eine Purgans. 2) das Purgiren. 1) purgarion, médicament purgatif. 2) purgation, l'action de purger qu. § 1) purgacyą brać, dać. 2) to lekarstwo purgacyą (wyprożnienie, ulżenie ciała) czyni.

Purgansik. eine gelinde Purgans, ein abführendes Mittel. un remède laxatif.

Purguię einen purgiren. purger avec un remède. § to lekarstwo żołądek purguie; purgować chorego.

purgować.
purgować śię. } purgiren. se purger par un médicament.

purgować dołem. purgiren, von unten abführen. purger par bas.

purgować wierzchem. vomiren, von oben abführen. vomir, purger par haut.

Purpura. 1) eine Purpur-Schnecke, daraus man ehedessen eine kostbare Purpur-Farbe machte. 2) Purpur-Farbe. 3) der Purpur, Purpur-Tuch, Purpur-Kleid. 4) hohe Würde derjenigen die im Purpur gehen. 1) pourpre, *f.* un poisson à coquille dont on tiroit autrefois la prétieuse couleur de pourpre. 2) pourpre, *m.* 3) pourpre, *f.* drap ou habit de pourpre. 4) pourpre, *f.* la haute dignité de ceux qui sont revêtu de poupre.

** Purpurat. Cardinal, Ertzbischoff, Bischoff. Cardinal, Archevêque ou Evêque.

Purpurowy. Purpur-. de pourpre. § szata purpurowa.

** Purpuryzowany. mit Purpur gefärbt. teint de pourpre. § krwią purpuryzowany.

** Purpuryzuię.
** Purpurzę. } mit Purpur färben. teindre de pourpre. § posoka ziemię upurpurzyła.

Purt, *vid.* Japurt.

Puścizna. erblose Verlassenschaft; Vermögen eines Menschen, der keine Bluts-Freunde hat. dépouille; les biens de celui qui décede sans héritiers. § majętność po krewnym spadkiem, a po kimkolwiek niekrewnym, ani powinowatym, puścizną się nazywa.

puścizna

puścizna zakonika. die Habe eines Ordens-Bruders. défroque, dépouille d'un Moine.
Puslisko. ein Steigbügel-Rieme. étriviére.
Pustelniczy. Einsiedler-, einsiedlerisch. éremitique.
Pustelnik. ein Einsiedler. hermite, anacorete.
Pustka. Brache; ungebauter, wüster Acker. friche; terre inculte; terre vaine & vague; champ désert.
pustki, plur. unbewohntes Haus oder Häuser; wüste Oerter. retraite de hibous, lieu désert, maison abandonnée. § w pustkach naywiększe echo.
pustkami stoieć wüste stehen, unbewohnt seyn. être dépeuplé, être désert, être sans habitans. § dom ten długo pustkami stoiał; miasta w tym kraiu stoią pustkami.
zbyć pustek z domu. die Einsamkeit aus dem Hause bannen; ein Haus lebhaft machen. chasser la solitude d'une maison; faire fréquenter une maison par beaucoup de gens, la rendre fort fréquentée du monde.
pustki doma. alles ist aus dem Hause weg. cette maison est dégarnie, dépouillée de tous les meubles.
pustki; *pustki są.* } 1) es ist einsam; es sind
Pusto, pusto iest. } keine Leute da; es ist alles weg. 2) es ist leer, es ist nichts oder wenig drinnen. 1) il y a peu de monde, il n'y a point de monde. 2) il y a du vuide dans; il n'y a rien dans. § 1) pustki przed domem; pustki (pusto) na rynku. 2) pustki były (pusto było) w głowie, w szpiżarni, w szkatule; pusto rozumu.
w mieszku pustki; *pusto w mieszku.* der Beutel ist ledig. la bourse est bien plate; il y du vuide dans la bourse.
Pustołka. Wannenweher, Buchard, eine Art von Sperbern. cresserelle, sorte d'épervier.
Pustoszę co, *szy*, *szył.* verwüsten, verheeren. ravager, désoler, sacager, déserter, dépeupler; faire le dégât, du ravage dans un païs.
mieczem i ogniem pustoszyć. mit Feuer und Schwerdt verheeren. mettre tout à feu & sang.
Pustoszeię. wüst werden. être dépeuplé; être désolé, devenir désert.
Pustoszenie. das Verwüsten, die Verwüstung. dévastation, ruïne, désolation, ravage, *m.* dépeuplement.
Pustoszyciel. Verwüster, Verderber. déstructeur, celui qui ravage, qui fait le dégat.
Pustoszycielka, pustosząca. Verwüsterin. celle qui détruit, qui ruïne tout.
Pustuię. Muthwillen, leichtfertige Possen treiben; toben, rasen. être insolent, folâtrer; faire une terrible rage; faire l'enragé; faire le diable à quatre.
Pusty. 1) wüst, unbewohnt, unbebaut, öde. 2) Herrnlos, das keinen Eigenthümer hat. 3) muthwillig, leichtfertig. 1) désert, inhabité, dépeuplé, inculte. 2) qui n'a point de possesseur. 3) pétulant, insolent. § 1) dom pusty, miasta, kraie, pola puste. 2) pusty grunt, las, pole, rola. *3) pusty (rozpustny) to chłopiec.
Pustynia. 1) Wüsteney. 2) Einsiedeley. 1) désert, grande place inhabitée; ermes, *m. plur.* 2) hermitage, *m.*
Puszcz ptak. Nachtrabe ein Nacht-Vogel. fresaie un oiseau de nuit.
Puszcza. 1) Wildniß, Wüsteney. 2) sehr grosser Wald. 1) désert. 2) une grande fôret.
Puszczadło. Laß-Eisen; Schnepper. flammette, flamme, scarificateur. § do koła tey rany puszczadłem posiekay.
Puszczam, *v. m. F. puszczę.* 1) herein lassen. 2) entlassen, von sich lassen. 3) gehen lassen, heraus lassen. 4) eines Willen überlassen, es einem heimstellen. 5) überlassen, abtreten. 6) ausstreuen, unter die Leute bringen. 7) führen, aufwerfen einen Graben. 8) einem nachsetzen lassen; auf einen loslassen, schiessen lassen. 9) nachlassen etwas gespanntes. 10) abfeuren, abschiessen, losgehen lassen ein Gewehr. 11) losgehen als ein Gewehr. 12) zulassen als den Hengst zur Stutte. 13) bekommen, treiben als Federn, Zähne. 14) aus einander gehen, losgehen, nicht halten. 15) einen fahren lassen, sich bethun. 16) aufgehen, aufthauen, vom Wetter. 17) abgehen, vergehen, ausgehen als Flecke. 18) aufgehen, keimen, ausschlagen. 19) einen Saft tropfenweise herabfallen lassen. 1) faire entrer, laisser entrer, donner entrée à qu. 2) congédier, laisser aller, renvoïer. 3) lâcher, laisser aller, mettre en liberté, donner la liberté de s'en aller. 4) laisser, remettre, abandonner à qu. 5) délaisser, céder, donner, transporter la possession à qu. 6) divulguer, repandre qu. ch. par tout. 7) conduire, jetter, creuser, faire un fossé. 8) lâcher, faire partir, laisser courir après qu. 9) relâcher, lâcher, détendre une chose bandée. 10) décharger, décocher; lâcher un coup

d'arme à feu, un trait, une flèche; tirer, débander, laiſſer aller. 11) tirer, ſe décharger. 12) donner le mâle à la femelle; acoupler; joindre pour la génération. 13) jetter, pouſſer, produire des plumes, des dents. 14) ſe désunir, ſe détacher, ſe déjoindre. 15) lâcher un vent; laiſſer aller. 16) dégeler; ſe dégeler. 17) s'ôter, s'en aller, ſe perdre comme une tache. 18) pouſſer des germes, des bourgeons. 19) diſtiller; jetter, rendre, faire dégouter une liqueur. § 1) puść go do Pana, do domu. 2) łaſkawie go od ſiebie puśćił. 3) puſzczono (wypuſzczono) więźnia; puść ią z domu. 4) co puſzczam na wolą i zdanie Was Pana. 5) puśćił mu ten dom, tę wieś w poſag, karczmę w arendę, ten towar za ſto talerow. 6) puſzczać wieść, nowinę miedzy ludźmi. 7) puſzczać row, okopy ku miaſtu. 8) puſzczono za nim Kozakow; puśćić pſy na kogo. *9) puść trochę (popuść powrozu) powroz. 10) puśćić ſtrzelbę, działo, ſtrzałę. 11) puśćiła ſtrzelba, działo. 12) puſzczać klaczę do ſtadnika. 13) ptak puſzcza pierzę, dziećię zęby puśćiło. 14) puſzcza zamek, ſklep, nawa; nity puſzczaią. 15) puśćił od ſtrachu. 16) puśćiła ziemia, zima, mroz, rzeka. 17) brud puſzcza z chuſty, plama z materyi. 18) puſzcza ziarno; ieſzcze nie puśćiło naśienie korzonkow; drzewo iuż pąkowie puſzcza. 19) puſzcza drzewo żywicę, ſok.

słońce puſzcza promienie. die Sonne wirft die Strahlen. le ſoleil repand ſes raions.

puśćić przed śię. vor ſich laſſen. admettre. § ſąd takowe ſprawy przed śię puſzczać nie ma.

puśćić konia. ein Pferd ſchieſſen, laufen laſſen. faire partir le cheval.

puśćić konia truchtem, czwałem. ein Pferd den Trab, den Galop gehen laſſen. lever, mener un cheval au trot, au galop.

puśćić ogary. die Jagd-Hunde anhetzen, ſolchen nachſetzen laſſen. laiſſer courre les chiens.

puśćić co na ſtronę; puśćić mimo śię; puśćić mimo. etwas bey Seite ſetzen; mit Stillſchweigen übergehen. laiſſer qu. ch. à part, la paſſer en ſilence. § puśćmy mimo wſzyſtkie urazy, tę krzywdę.

puśćić komu wprzod, cug. einem den Vorzug laſſen; einem weichen. céder, laiſſer à qu. la préférence.

puśćmy to. laß es ſeyn; ich gebe es zu. ſuposé; & posé que; ſoit; faites que cela ſoit.

puſzczać krew komu. einem zur Ader laſſen. ſaigner qu.

puſzczać urynę, wodę. ſein Waſſer abſchlagen. lâcher de l'eau; piſſer.

nie puśćiła ſtrzelba. das Gewehr hat verſaget. l'arme à feu a manqué, a pris un rat.

puśćić uſzy miedzy ludźie. horchen was die Leute ſagen. écouter quel bruit il en court; entendre ce que les gens en diſent.

puſzczać kogo z kim na ſztych. zwey Perſonen, die ſich ſchlagen wollen, zuſammen laſſen. commettre qu. avec un autre, les faire batre enſemble.

puśćić ſtrach komu w oczy, w ſerce. einem Furcht einjagen. donner l'épouvante à qu; mettre l'épouvante dans le coeur de qu.

puſzczać śię. 1) ſich an einen entferneten Ort begeben. 2) ſich der Gefahr ausſetzen. 3) fahren laſſen. 4) aufgehen, hervorbrechen, wachſen, hervorkommen als der Saame. 1) ſe rendre, aller en un lieu éloigné. 2) ſe mettre en danger; s'expoſer au danger. 3) laiſſer, abandonner, quitter. 4) naître, commencer à venir, à paroître, à ſortir; croître, pululer, germer, bourgeonner, pouſſer. § 1) puśćił śię na morze; puśćił śię morzem do Anglii, lądem do Francyi; puśćił śię w drogę. 2) puśćić śię na niebezpieczeńſtwo (w niebezpieczeńſtwo) na nieſzczęśćie. 3) puśćił śię tey pracy, tego zamysłu. 4) puſzcza śię kłos, zboże z ziarna; broda mu śię puśćiła.

dźiećięćiu śię zęby puſzczaią. die Zähne brechen beym Kinde durch. les dens commencent à percer à cet enfant.

puśćić śię na morze. ſich auf die See begeben. ſe mettre ſur mer; confier ſa vie aux vents.

puśćić śię na ſzczęśćie. ſein Heil verſuchen, eins wagen. tenter le hazard, la fortune; mettre au hazard.

Puſzczanie, puſzczenie. das Laſſen, das Loslaſſen. l'action de laiſſer, de lâcher.

puſzczanie krwie. das Aderlaſſen. ſaignée, phlebotomie.

puſzczanie krwie zaſkorney; rzezanie ſkory. die Schröpfung. ſcarification.

puſzczanie zębow. das Zahnen. la pouſſe des dents.

puſzczanie wody. das Waſſer abſchlagen. l'action de lâcher de l'eau.

puſzczanie maiętnośći, uſtąpienie. Abtretung

tung eines Guts. ceſſion de ſon bien; délaiſſement.

Puſzczony. 1) eingelaſſen. 2) freygelaſſen. 3) losgelaſſen. 4) abgetreten. 1) qu'on a laiſſé entrer. 2) lâché, mis en liberté. 3) lâché. 4) cedé, délaiſſé. § 1) puſzczony do domu. 2) wolno puſzczony. 3) pies z łancucha puſzczony. 4) dobra w poſagu puſzczone.

Puſzczyk. eine Nacht-Eule. chevêche, choüette, hulote, huet, hulot, huette, oiſeau de nuit de mauvais augure.

Puſzę, ſzy, ſzył. 1) befedern, voll Federn machen. 2) aufblaſen, aufblehen. 3) ſtoltz machen. 1) couvrir, remplir de plumes. 2) enfler, boufir. 3) enfler, enorgueillir, rendre orgueilleux. § 1) upuſzył ſuknią. 2) wiatr żagle puſzył. 3) duch go puſzy; ſzczęście go napuſzyło.

puſzyć śię. 1) ſich voll Federn machen. 2) ſich aufblaſen; ſich aufblehen. 3) ſich aufblaſen, ſtoltz werden. 1) ſe couvrir de plumes. 2) s'enfler, ſe boufir. 3) s'enfler, s'enorgueillir. § 1) upuſzyſz śię tu. 2) puſzy śię pęcherz od wiatru. 3) nie trzeba śię puſzyć ieżli chcemy sławy.

Puſzka. eine Büchſe. étui, boëte de quelque matiére que ce ſoit. § niemaſz nic w puſzce.

puſzka pieniężna. Geld-Büchſe. boëte où l'on met de l'argent.

**puſzka pieniężna*; *ſkarbuſzka, karbonka.* Spar-Büchſe. tire-lire, eſquipot.

puſzka igielna, igielnica. Nadel-Büchſe. aiguillier, étui à aiguilles.

puſzka do Sakramentu Nayświętſzego; puſzka kościelna. Büchſe zu den geweiheten Hoſtien. ciboire, *m.*

Puſzkarnia. Gieß-Haus; Stück- oder Glocken-Gieſſerey. fonderie.

Puſzkarſki. Feuerwercker-. de canonnier; pyrotéchnique. § puſzkarſkie palono ognie.

puſzkarſka nauka. } Feuerwercker-Kunſt.
Puſzkarſtwo. } pyrotéchnie.

Puſzkarz. 1) Stück- oder Glocken-Gieſſer. 2) Feuerwercker, Canonnier, Conſtabel. 1) fondeur, ouvrier qui fond les canons & les cloches. 2) artificier, canonnier, pyroboliſte. § *1) puſzkarz (ludwiſarz) działa, dzwony leie. 2) puſzkarz ten dobrze działa rychtuie.

Puſzkowy. Bückſen-. de boëte, d'étui. § puſzkowe wieko.

puſzkowe ćiaſto. Gebackenes in Formen. patiſſerie cuite dans une moule.

Puſzyſty. aufgeblaſen, ſtoltz. enflé, orgueilleux, boufi.

Puzan, *g. a.* eine Poſaune. une trompette lugubre ou harmonieuſe; ſaquebute.

Puzaniſta. Poſauniſte. un trompette qui ſonne de la ſaquebute.

Puzderko. 1) kleines Beſteck. 2) kleines Flaſchen-Futer. 1) petit étuit. 2) petite cantine.

Puzdro. 1) Futeral, Beſteck. 2) die Sachen in einem Beſteck. 3) Flaſchen-Futter. 4) das Getränck in einem Flaſchen-Futter. 5) der Schlauch am Geſchäffte eines Thieres. 6) Kaſten, Gehäuſe als einer Wagen-Winde. 1) boëte, étui de quelque matiére que ce ſoit. 2) les choſes qui ſont dans un étui. 3) cantine, cave; petite laiete ou l'on met des bouteilles. 4) la boiſſon dans une cantine. 5) fourreau, où s'enferme le vit d'une bête. 6) boëte, tambour, barrillet comme du gloſſocome. § 1) puzdro ſkorą powleczone. 2) trzy puzdra łyżek, czarek, nożow mu darował. 3) w puzdrze ieſt flaſz ſześć i więcey. 4) całe puzdro wypił. 5) puzdro końſkie. 6) puzdro drewniane, w ktorey ieſt ſztaba lewarowa.

puzdro do świec. Licht-Korb. corbeille à chandelle.

dobądź oczu z puzdra. thue die Augen auf. prenez vos yeux; prenez vos beſſicles.

Pużyna. das Oberſte, die Spitze an der Aehre. le poil, qui eſt au bout d'un épi de blé mûr.

Pycha. Stoltz, Hochmuth. arrogance, orgueil. § kto śię biedney oprze pyſze; pychę teraz złożył.

Pychalec, *g. pychalca.* } ein Hochmüthiger.
Pychałek, *g. pychałka.* } un ſuperbe, un
Pychałka. } arrogant.

Pycham, *vid.* Pcham.

Pychawiec źiele, *g. pychawca.* (geranium) Storch-Schnabel. bec de gruë, bec de cicogne.

Pypeć, *m. g. pypćia.* der Pips. pépie. § pypeć ma kokoſz, kruk.

zedrzeć pypeć komu. fig. einem die Flügel beſchneiden. *fig.* rogner les ailes à qu.

Pyplę, *le, lał,* } co. eig. u. fig. beſudeln.
Pyſklę, *le, lał,* } *prop. & fig.* ſouiller.

pyſklać śię czym. eig. u. fig. ſich beſudeln. *prop. & fig.* ſe ſouiller. § grzechami śię ſpyklać.

ia śię tobą pyſklać nie chcę. ich will mich an dich nicht beſudeln, mit dir nicht einlaſſen. je ne me veux pas ſouiller avec toi.

Pyſk, *g. a.* 1) Maul, Freſſe, Schnautze, einiger Thiere. 2) im Spott: Freſſe, Maul eines Menſchen. 1) muſeau, mufle, *m.* bec de quelques animaux. 2)

par mépris: muſeau, bouche d'homme. § 1) pyſka rozdziewienie; pyſk u ryby, u kreta. 2) pyſk mu przecięto; w pyſk wezmieſz; z pyſka mu śmierdzi.
pyſk u świnie. Sau-Rüſſel. groin, boutoi.
dać komu w pyſk. einem eins auf die Freſſe geben. donner ſur le muſeau, ſur le groin à qu.
dobrze mu w pyſku. er hat ein gutes Maul-Leder. il a bon bec; il a la langue bien afilée, bien penduë.
*Pyſkam, kat. 1) wühlen. 2) ſchlecht
Pyſzczę, ackern. 1) fouger, vermiller; remüer la terre avec le groin. 2) labourer méchanment. § 1) pyſzcze (ryie) świnia w ziemi. 2) ten chłop tylko pyſzcze w roli.
Pyſzczek, *g. pyſzczka.* 1) eine kleine Freſſe. 2) im Scherz: ein Mäulchen, Schnäutzchen. 3) im Scherz: ein Mäulchen, ein Kuß. 1) petit bec, petit mufle. 2) *burlesq.* petite bouche, petit bec. 3) *burlesq.* tour de bec, baiſer. § 1) pyſzczek myſzy. 2) niech pyſzczek twoy pocałuię. 3) day mi pyſzczek.
Pyſzka ięczmienna, *vid.* Pęczak.
Pyſznię śię, *ſzni, ſznił.* ſtolz, hochmüthig ſeyn oder werden. étre arrogant; s'enfler d'orgueil. § nie wiem czemu śię z tego tak pyſzni.
Pyſznieię. ſtolz werden. s'enorgueillir, devenir orgueilleux.
Pyſzno, *adv.* ſtolz, hochmüthiger Weiſe. orgueilleuſement, arroganment, fiérement.
Pyſznopochlebnie, *adv.* mit Stolz und Schmeicheley. avec fierté & avec flaterie.
Pyſznopochlebny. der einen auf eine ſtolze Art ſchmeichelt. qui flate d'une maniére pleine d'orgueil.
Pyſznomowny. der ſtolze Reden führet. qui parle fiérement.
Pyſznomowność. Prahlerey; Großſprecherey. diſcours fier, fanfanronnade, gaſconnade; maniére de s'exprimer arrogante.
Pyſzny. 1) ſtolz, hochmüthig. 2) ein Stolzer. 3) prächtig, ſchön. 1) orgueilleux, arrogant, ſuperbe. 2) un arrogant. 3) ſuperbe, magnifique. § 1) pyſzna to panienka. 2) lekarſtwo na pyſznego nie dbać o niego, *prov.* **3) pyſzne w tym mieśćie pałace.
Pytacz. ein Frager. interrogateur.
Pytam. 1) fragen. 2) nach etwas fra-
pytam śię. gen, ſich erkundigen. 3) erfordern, worauf ſehen, mit einer *Negation.* 1) demander qu. ſur (de) qu. ch; faire une demande; interroger. 2) s'informer, s'enquerir, s'enquéter de; demander qu. ou après qu. 3) requerir qu. ch; réfléchir ſur; avoir égard à. § 1) pytał matki o tę rzecz; pytay, pytay śię tego (o to) śioſtry. 2) za tym towarem (o ten towar) śię pytano; pytaią śię za nim; pytał śię za iego zachowaniem; iak śię za nim (o niego) mam pytać? 3) rządu, nauk tam nie pytay; nie pytaią teraz cnoty ale poſagu.
pytać śię pilno. fleißig, offt fragen. demander ſouvent.
pytam. ich frage; ich bitte. je vous prie; de grace; je demande. § pytam co to za porządek, co za wolność.
pytać śię kogo o co. einen um (nach) etwas fragen. demander quelqu'un qu. ch.
pytać śię dokąd. nach dem Wege fragen; fragen: wo der Weg nach einem Ort gehet? prier de nous dire le chemin à; demander le chemin à (pour) un lieu. § pytał śię do Krakowa.
pytaią śię coby to było. ſie fragen was das wäre? ils demandent ce que c'eſt.
za kim śię pytaſz? nach wem fraget ihr? à qui en voulez vous; qui demandez vous?
pytaiące namieſtnictwo Gramm. ein Pronomen interrogativum. *Gramm.* un pronom interrogatif.
Pytanie. 1) eine Frage. 2) aufgeworfene Frage. 1) demande, interrogation. 2) queſtion, point de quelque art. § 1) odpowiedział mu na to pytanie. 2) ieſt pytanie; trudne rozwiązał pytanie.
słyſząc głupie pytanie, nie odpowiaday na nie. eine einfältige Frage verdienet keine Antwort. à fole demande (queſtion) point de réponſe; à ſote demande ſote réponſe.
pytaniu służący; pytaiący. Gramm. der Genitivus. *Gramm.* le Génitif.
Pytany. gefragt. interrogé, demandé.
pytanym ſpoſobem, adv. Fragweiſe. par interrogation; par forme d'interrogation.
Pytel, *g. pytla.* der Beutel in der Mühle. le bluteau, dont on ſe ſert pour paſſer de la farine.
słowa iak z pytla. das Maul gehet wie eine Rade-Breche. la langue va comme un cliquet de moulin; bien du babil & du verbiage.
Pytelnik, pytlowy młynarz. der Beutler ein Mühlknapp. bluteur.
Pytki, *plur.* Tortur, Marter. torture, queſtion. § iuż trzy razy był na pytkach; na pierwſzych pytkach go maią; na pierwſze, drugie wzięto go pytki; pierwſze wytrzymał pytki.

Pytlik,

Pytlik, *g. a.* śiatkowy worek. Netz-Beutel, Netz-Sack. filet; bourse tissuë à jour.
Pytlowanie. das Beuteln. l'action de bluter.
Pytlowany. gebeutelt. bluté. § mąka pytlowana.
Pytluię mąkę. Mehl beuteln. bluter; sasser, passer la farine avec le bluteau.
Pytlowy. Beutel-. de bluteau.
pytlowa komora. Beutel-Kammer, Beutel-Kasten. bluterie, où l'on blute de la farine.

R.

R. P. mit diesen Buchstaben verkürtzet man folgende Ausdrücke. *c'est l'abréviation des expressions suivantes.*
Roku Pańskiego. im Jahre des Herrn. l'an de grace, de salut.
Rzymskie Państwo. das Römische Reich, Teutschland. l'Empire, l'Alemagne.
Rąbacz, *vid.* Rębacz.
Rąbalny, do rąbania służący. zum Hauen geschickt. qui sert à hacher.
śiekiera rąbalna. Holtz-Axt. coignée, hache pour fendre le bois.
Rąbam co. } hauen. hacher, couper, fendre, abatre à coup de hache, de sabre; taillader.
Rąbię
rąbać wołu. einen Ochsen zuhauen. découper un boeuf en piéces; faire le boeuf. § rąbać iesiotra.
rąbać drzewa. Bäume fällen. abattre les arbres.
rąbać drwa. Holtz hauen. hacher, couper le bois.
rąbaią śię. sie hauen sich. ils estramaçonnent; ils se batent à coups d'estramaçon, à coups de sabre.
Rąbanie. 1) das Hauen, das Fällen der Bäume. 2) das Zuhauen eines geschlachteten Viehes. 1) coupe, taille; l'action de couper, d'abatre avec la hache. 2) action de faire le beuf.
rąbanie drew. das Holtzhauen. l'action de hacher du bois.
Rąbanina, śiekanina. Blutbad, Metzeln. boucherie, grand carnage, tuerie.
Rąbany. gehauen. coupé, taillé.
rąbany las. gehauener Wald. bois taillis; abatis, coupe de bois.
Rabarbarum. Rhabarber. Rubarbe.
Rąbek, *g. rąbku.* 1) Schleyer ein Zeug. 2) Haupt-Schleyer der Weiber. 1) linon; linomple, *m.* 2) voile, *m.* dont les femmes se couvrent la tête.
iak z rąbka zrobione; iak z rąbka wywinął. es ist sehr niedlich; als wenn es gedrechselt wäre. il est tiré sur le volet; il est fait à peindre.
Rąbię, *vid.* Rąbam.
Rabin. 1) ein Rabine. *2) ein Schwein-Schneider. 1) rabin. *2) châtreur de cochons. § 1) Rabin to uczony. 2) rabina sprawnego trzeba, aby muszkułu nie przerznął; do obrzynania ciołkow, baranow, wieprzow rabina szukaią.
Rąbkowy. von Schleyer. de linon.
Rabowanie. das Rauben. volerie; brigandage, *m.*
Rabuię. rauben. voler, détrousser, dévaliser.
Rabownik. } Räuber. brigand, voleur, détrousseur, dévaliseur.
Rabuś.
Raca. eine Rachete, Stein-Raquette. fusée, cartouche pleine de poudre atachée à une baguette. § puścić racę.
raca chłopcow. Schwärmer, Luft-Schwärmer. serpenteau, pétard.
raca po linie biegaiąca. Schnur-Schwärmer, so an einer Linie hinläuft. courantin.
Rachmistrski. zum Rechen-Meister, zur Rechenkunst gehörig. aritmetique; qui regarde l'aritmeticien ou l'aritmetique.
rachmistrska nauka. Rechenkunst. l'aritmetique.
Rachmistrz. Rechen Meister. aritmeticien; maitre d'aritmetique.
Rachowanie. 1) das Rechnen. 2) die Rechenkunst 1) suputation; calcul 2) l'aritmetique.
Rachowniczy. Rechen-, Rechnungs-, zur Rechenkunst gehörig. aritmetique; qui regarde le calcul ou l'aritmetique. § rachownicze litery, znaki; rachownicza nauka; błąd rachowniczy.
rachowniczy, subst. vid. Rachownik.
rachownicza tablica albo stoł } liczmanica. Rechentisch. comtoir à suputer avec des jétons.
Rachownica
Rachownik, Rachowniczy, co rachunki odbiera. Rechner, Rechnungs-Beamter. calculateur, commis des comtes; qui tient les livres de comtes, qui examine les comtes.
Rachuię co. 1) rechnen. 2) zählen. 1) calculer, suputer. 2) comter. § 1) porachuy to na talary. 2) nie rachuię, (nie liczę) tego; rachować co pospołu; rachować z czym.
rachuię śię. 1) vor sich rechnen, ausrechnen. 2) überlegen, einen Ueberschlag machen. 1) calcu-

1) calculer, comter. 2) s'éxaminer soi même; se tâter; faire revuë de son coeur, de ses forces &c. § 1) porachuy się sam z sobą, a obaczysz że tak wiele wynośi. 2) porachuy się z rozumem, z sumnieniem, z laty i śiłami twoiemi.
rachuię śię z kim; rachunek odbieram od kogo; rachunku słucham. Rechnung von einem fordern; mit einem Rechnung halten. comter avec qu; demander à qu. comte de qu. ch.
rachuię śię komu z czego. einem von etwas Rechnung ablegen. comter devant quelqu'un; rendre ses comtes à qu.
i to śię rachuie. man rechnet auch dieses. on comte aussi cela.
rachuymy śię iak żydźi, a miłuymy śię iak bracia. richtige Rechnung erhält Freundschaft. les bons comtes font les bons amis.
Rachunek, *g. rahunku.* Rechnung, Auszug. calcul, suputation, comte, *m.* § chować na rachunku; rachunek oddać, uczynić komu; rachunkow oddawanie; rachunki dobre, złe; wypuśćić kogo z rachunku.
wźiąć na rachunek. auf Rechnung nehmen. recevoir à comte.
wnośić, włożyć w rachunek. in die Rechnung bringen, tragen. mettre en ligne de comte.
na twoy rachunek. auf deine Rechnung. à vôtre comte.
Rachunkowy. zur Rechnung gehörig. ce qui regarde les comtes; de comtes. § rachunkowe księgi.
rachunkowy regiestr. Rechnungs-Bücher. livre de comtes; comtes, *m. plur.* registres, *m. plur.* un livre de recette & de dépense; livre de mise & de recette.
Raćica. Jäger: Fuß und Huf eines Schwartz- oder Roth-Wildprets. *chasse:* le pié avec la corne d'une bête noire ou fauve.
Raćiczka. kleiner Huf, halber Huf eines schwartzen oder rothen Wilds. demi-corne au pié d'une bête noire ou fauve.
Racya, przyczyna. 1) Ursache. 2) Ration; tägliche Kost eines Soldaten; tägliches Futter eines Pferdes. 1) raison, *f.* sujet, cause. 2) ration, portion de pain de munition ou de nourriture qu'on distribuë à chaque soldat pour sa personne ou pour son cheval. § 1) bez racyi śię gniewa. 2) racye żołnierzom wydawać; by żadnych nie wybierano racyy.
racyi nie daię; wola za racyą stoi. denn das ist mein Begehr. tel est nôtre plaisir.
Rącz, —z obu rącz. mit beyden Händen; aus allen Kräften. avec deux mains; en faisant tous ses éforts; avec toutes ses forces. § z obu rącz konia śiecze; z obu rącz go porywa.
Raczę, *czy, czył.* 1) geruhen, belieben. 2) nöthigen zum Essen, Trincken. 3) ehren, eine Ehre anthun. 4) würdig halten. 1) daigner, vouloir bien faire qu. ch; avoir la bonté de faire. 2) prier qu. à manger ou à boire. 3) traiter, régaler qu. *4) croire, réputer qu. digne de qu. ch. § 1) racz (chćiey) Was Pan rozkazać; ieźli Bog raczy; raczćie dać. *2) nie racz (nie proś) mię Wasze tak mile, wiesz kiedym głodny nie daię śię raczyć. *3) uraczył (poczęstował) mię winem.
**raczyć śię.* sich würdig halten, schätzen. se croire, se réputer digne. § nie takći śię barzo raczę (godnym śię rozumiem) abym &c.
Raczek, *g. raczka.* kleiner Krebs. petite écrevisse.
raczkiem leść. auf allen vieren kriechen. se trainer à quatre pattes.
Raczenie. Lobes-Erhebung. éloge, *m.*
Raczey, *adv.* vielmehr. plutôt.
Rączka. 1) ein Händchen. 2) der Uhr-Zeiger. 1) petite menote, petite main. 2) aiguille de montre, de quadran.
rączka, człowiek rękę złą maiący. der eine krancke Hand hat. celui qui a une main malade.
rączka źiele. (palma Christi) Kreutz-Blume, Kreutz-Baum. palma Christi; palme de Christ.
Rączo, *adv.* frisch, munter. alaigrement, d'une maniére agile; vîtement; vivement.
Rączość. Munterkeit, Hurtigkeit. vîtesse, agilité, vivacité, alaigresse.
Rączy. munter, hurtig, geschwind. vîte, agile, alaigre, vif. § konia rączego chlustać nie trzeba, *prov.*
rączego zaćina. er giebt Fersen-Geld; er ergreift das Haasen-Panier. il prend la fuite; il gagne le haut.
Rączynka. kleines Händchen. petite menote. § rączynkę mu ućięli.
Rad. dieses *Adjectivum* wird nur im *Nominativo sing.* und *plur.* gebrauchet. 1) gerne, willig. 2) gern, leicht, von Sachen, Thieren und Pflantzen. *cet adjectif n'est usité qu'au Nominatif singulier & pluriel.* 1) volontiers, de bon gré, de bonne volonté, de bon coeur, avec plaisir. 2) facillement, aisément, d'une maniére aisée; *en parlant des choses, animaux & des plantes.* § 1) rada twoy

twoy rozkaz pełniła; to dźiećię rade (rado) śię uczy; radźi biorą ale nie radźi dawaią; niewiasty rade (rady) widzą podarunki. 2) prochno w kąćie rado śię świeći; z pustey stodoły rady sowy lecą, *prov.* krowy śię rady bydlą.
z ferca rad. von Hertzen gern. de plein coeur; de tout son coeur.
rad że; rad bydź że; rad widźieć że. gern sehen daß être bien aise, être content que; avoir de la joïe, du plaisir de ce que. § rad był że go bito, że przyiechał; radźiby byli żeby, kiedyby był pokoy.
rad czemu, komu; rad co, kogo widźieć. etwas oder einen gerne sehen. aimer à voir; aimer qu. ch. ou qu; être bien aise de; être bien aise de voir qu. ch. ou qu. § białegłowy rade (rady) pochlebstwom, pochlebcom, podarunkom.
rad komu; rad kogo widźieć. einen gerne sehen. voir, regarder qu. de bon oeil. § radźi wam będźiemy; prosze rad mi bądź; takim gośćiom radźi będźiemy; rad ćię widźieć będę; gdźieć rado rzadko bywav, gdźie nie rado nigdy, *prov.* radźi go widzą.
rad co czynić. etwas gerne thun. trouver du plaisir à; aimer à faire qu. ch; se plaire à; prendre plaisir à. § rada księgi czyta.
rad wino pije. er trinckt gerne Wein. il aime à boire du vin; il aime le vin. § rad poluie, pływa.
rad gdźie bywać. gerne wo seyn. aimer un lieu; se plaire à un lieu. § rad w tym ogrodźie bywał.
radbym. ich möchte gerne; ich wünschte; ich wünsche. je souhaiterois; je souhaite; je voudrois bien. § radbym go widźiał; radbyś to sobie kupił.
rad nie rad. wider seinen Willen; er mag wollen oder nicht. malgré lui; à regret; contre son gré; bon gré malgré; contre le désir & la volonté. § rad nie rad muszę to uczynić.
radźi nie radźi. sie mögen wollen oder nicht. qu'ils le veüillent ou qu'ils ne le veüillent pas. § radźi nie radźi krolem go obrać muszą.
nie rad ale muśi. er thut es nicht gerne, aber er muß. il n'aime à faire qu'il n'y soit forcé; il n'aime à faire si ce n'est qu'il y soit forcé.
Rada. 1) Rath, den man giebet. 2) Rath, die Raths-Personen, die Raths-Versammlung. 3) Berathschlagung. 4) Raths-Stube. 1) conseil, avis qu'on donne sur quelque afaire. 2) conseil, assemblée de conseillers. 3) consultation, déliberation sur qu. ch. 4) conseil, lieu, chambre où l'on tient conseil. § 1) radę biorę, mam; chwyćił śię, iął śię tey rady; dał mi dobrą, złą radę; z iego rady uczyniłem; moia rada iest. 2) zwołano radę; krol rozpuśćił radę. 3) Panowie zaśiedli na radę; rada śię u dworu teraz trzyma. 4) idę do rady.
rada woienna. Kriegs-Rath. conseil de guerre.
rada taiemna. geheimder Rath. conseil privé.
ani do rady ani do zwady. er taugt weder zum Degen, noch zur Feder. il n'a ni bouche, ni éperon.
rady sobie dać nie może. er weiß sich nicht zu helfen. il ne sait que faire; il ne sait quelle piéce y coudre.
Radlę, Przeorywam. zwiebrachen. biner une terre, donner la seconde façon à un champ. § radlić bez pokładania.
Radlenie. das Zwiebrachen eines Ackers. le binement; le second labour qu'on donne à une terre.
Radlica. Pflug zum Zwiebrachen. charruë qui sert à biner.
Radło. Pflug-Eisen zum Zwiebrachen. un coutre de charruë qui est propre à biner.
Radlonka. 1) gezwiebrachter Acker. 2) Schwein-Bruch, Schwein-Wühle. 1) un champ biné. 2) fouge; terre que les sangliers ont vermillée. § 1) radlonkę bronami zewlec; radlonka czyśći rolą z chwastow i perzow. 2) świnska radlonka.
Radniey, *adv.* 1) lieber. 2) eher, vielmehr. 1) plus volontiers, de meilleur gré. 2) plutôt. § 1) radniey to czynię. *2) radniey (raczey) przyydź do mnie.
Radny Pan. Herr des Raths. conseiller.
Radość. die Freude. joie, plaisir.
z radośćią. mit Freuden; von Hertzen gern. avec plaisir; de bon coeur.
z radośći. vor Freuden. de joïe.
Radośny, wesoły. frölich, freudig. joieux, gai.
Radostka, wrotycz włoska źiele. (*helio-chrysos*) Sonnen-Gold-Blume. immortelle.
Raduię śię. sich freuen. avoir de la joie, se rejoüir, être joieux. § wielce śię z tego raduię.
raduie śię pies Panu swoiemu. der Hund schmeichelt seinem Herrn. le chien caresse son maitre.
Radwan, Wirbow herb. Wappenk. Kirchen-Fahne, darauf eine Figur wie ein m ist. *Blason:* gonfanon ou banniére d'Eglise avec une figure en *m.*

Radyki ziele, *plur.* (*dens leonis*) Pfaffen-Platte. de la dent de lion, pissenlit.

Radzę. 1) einem rathen, einen Rath geben. 2) sorgen vor etwas. 3) einer Sache gewachsen seyn. 1) conseiller qu; donner conseil à qu. 2) songer à; avoir soin de. 3) avoir assez de forces, assez d'habileté pour. § 1) nie radzęć; nie radzęć nic; poradzę ći w tey sprawie; radźił mi to. 2) radzą o mnie nieba. 3) nie poradźisz temu urzędowi.

nie radzę mu nic. ich richte nichts mit ihm aus. je ne trouve pas mon comte avec lui; je ne saurois rien faire de lui.

radźić o sobie. vor sich sorgen, an sich denken. songer à soi.

radźić śię, dokładać śię kogo. einen um Rath fragen. prendre conseil de qu; consulter qu; demander avis, conseil à qu. § radźił śię żony; kśięg śię poradźić trzeba; radźiłem śię Medyka.

Radźiec, *g. radzca.* Collegium eines Raths, der Richter. conseil, colège, *m.* corps des Conseillers, des Juges. § wezwał do śiebie radźiec ławnikow.

Radźićiel. Rathgeber. conseiller, ami qui conseille.

Radźiecki. Raths-. de conseiller. § radźiecki urząd; radźiecka powinność.

radźiecka izba, sala. Raths-Stube. bureau; chambre où l'on tient conseil.

radźiecki dom. 1) ein Haus wo Rath gehalten wird. *2) Rathhaus, s. Ratusz. 1) maison où est conseil, où s'assemblent les conseillers. *2) une maison de la ville, v. Ratusz.

Rafa. Felsen unter dem Wasser. brisant, rocher caché sous l'eau. § rafa albo szkopuł iest kamień co pod wodą śiedźi.

Raguzanin. ein Raguser. un Ragusien.

Raguzański. Ragusisch. Ragusien, de Raguse.

Raguzańska Rzeczpospolita. } die Republic Raguzy, *plur.* } Ragusa. Raguse, la République de Raguse.

Raię, *i, ił.* 1) vorschlagen, anrathen, zuweisen. 2) einem heirathen helfen, eine Heirath stiften. 1) donner un serviteur, procurer, faire avoir. 2) ménager une aliance, un mariage avec qu. § 1) dobrego ći naraię sługę. 2) raić komu żonę, męża.

raiący watostaw. die Offensiv-Kriegs-Baukunst. l'architecture militaire ofensive.

Rak. 1) ein Krebs. 2) Krebs ein Himmels-Zeichen. 3) Krebs ein schmertzliches Geschwür. 1) écrevisse. 2) écrevisse, cancer, l'un des douze signes du zodiaque. 3) cancer, chancre, *m.* une tumeur maligne. § 1) rak ieźiorny, rzeczny. 2) słońce teraz w raku. 3) ma rak (kancer).

rak morski. Hummer, grosser See-Krebs. homard, grosse écrevisse de mer.

rak morski okrągły. eine Krabbe, Taschen-Krebs, kleiner See-Krebs. squille, salicot, petite écrevisse de mer.

rak prętkonogi. eine See-Heu-Schrecke. langoûste de mer; crabe, *m.*

raki, plur. das Rack; höltzerne Kugeln um einen Mast-Baum. racages; *f. plur.* raque, trosse; petites boules de bois autour d'un mât.

na raku iechać. mit der Ochsen-Post, mit langsamer Gelegenheit gehen. aller à pas de tortuë, avec une voiture qui va fort lentement.

raka upiec; raki piec. erröthen, sich schämen, schamroth werden. rougir; devenir rouge comme lebille d'un pressoir.

Rakowaty. krebsartig. qui a quelque chose de l'écrevisse.

Rakowy. Krebs-; von Krebsen gemacht. d'écrevisse; fait d'écrevisse. § rakowe nożyce; rakowa maść.

rakowy kamień. (carcinias) ein Edelstein, so die Farbe eines See-Krebses hat. pierre prétieuse de la couleur de cancre marin.

rakowe kamienie. Krebs-Augen. yeux d'écrevisse.

Rakusy, *plur.* Austrya. Oesterreich. Autriche.

Rakuski. Oesterreichisch. Autrichien, d'Autriche.

Rakuszanin. Oesterreicher. un Autrichien.

Rama. } 1) jeder Rahm, worinnen etRamy, *plur.* } was eingefasset wird. 2) ein Bilder-Rahm. 3) ein Fenster-Rahm. 4) ein Nehe-Rahm. 1) chassis, tout ce qui enferme ou enchasse quelque chose. 2) bordure; quadre, *m.* qui renferme quelque image. 3) chassis; chassis à panneaux de vître. 4) métier, sur quoi travaillent les brodeurs & les couturiéres. § 1) ramy parabonowe; piła wodna w ramie osadzona do tarćia desek; ramy albo listwy drzewiane do przybićia obrazow. 2) rama albo ramy do obrazow pozłocone. 3) ramy do okien. 4) ramy do rozćigania płoćień; ramy (krosnka) do wyszywania.

ramy sukiennicze. Tuch-Rahmen. tendoires, *f. plur.*

w ramę oprawić. in einen Rahm fassen. enchasser, mettre dans un chassis, dans une bordure, dans un quadre. § ramamy (w ramy) oprawiony obraz.

Ramię.

Ramię. } 1) die Achsel, das
*Ramień, *g. ramienia.* } Achsel-Bein, so den Arm an die Schulter füget. 2) Schulter, Achsel, worauf man etwas trägt. 3) der Arm, Schwengel an einer Unruhe einer Uhr, eines Braten-Wenders. 4) das Kreutz im Mühlrad. 5) *Befest.* die Streich-Linie. 1) épaule; l'os d'épaule qui lie le bras avec l'omoplate. 2) épaule sur laquelle on porte qu. ch. 3) bras comme d'un balancier d'horloge, de tourne-broche. 4) la croix dans une roue de moulin. 5) *Fortif.* le flanc d'un bastion. § 1) mam bol w ramieniu. 2) nośić co na ramieniu; wielki ćiężar na moie włożono ramiona; weźmiy to na ramię. 3) ważki na ramionach minuty zegarowey. 4) ramiona przechodzą przez wał końcami obwod koła trzymaiąc. 5) flank kortyny albo ramię.

z ramienia swego. aus ihren Mitteln; seines theils; von seiner Seite. de son côté; de la part de qu; de par le qu. § z ramienia swego posłow zesłali; krol dźiękuie z ramienia swego krolewskiego.

ramionami ruszać. mit den Achseln zucken. hausser les épaules.

ramienia rog, vid Rog ramienny.

Ramienisty. hochschultrig, breitschultrig. qui a les épaules hautes; bien traversé d'épaules, qui a les épaules fortes.

Ramienny. Achsel-. d'épaule.

Ramiki, *plur.* Rähmchen, kleiner Rahm. petit chassis.

Romionko. kleine Achsel. petite épaule.

Ramota. zusammen geschmierte Schrifft; schlechtes Gedicht. rapsodie; méchant poëme. § ramota fawoniuszami nadźiana; ramotę pisać.

Ramult herb. Wappenk. fünf Rosen in Gestalt der Fünf auf den Würfeln, die Krone ist mit einem Pfau-Schwantz gezieret. *Blas.* cinq roses rangées comme le cinq sur la face d'un dé; la couronne est ornée d'une queuë de paon.

Rana. 1) eine Wunde. 2) Einschnitt, Hieb in einen Baum oder in ein Bauholtz. 3) fig. Wunde, Schmertz. 1) blessure, plaïe. 2) incision, coupure, taille qu'on fait dans un arbre, dans un bois de charpente, 3) *fig.* plaie, afliction, peine. § 1) obliczną ranę zadać; rana od szpady, od stłuczenia, od ognia. 2) przez ranę sok z drzewa uchodźi; dla żaćiągania balce głębokie i szpetne zadano rany.

rana od postrzału. eine Schuß-Wunde. un coup de feu.

rana stłuczona albo bita. Schaden von einer Quetschung, von einem Schlage contusion, meurtrissure; coup, plaie, blessure de quelque contusion, de quelque coup.

Rang. Rang, Ordnung. rang. § oficer pierwszego rangu.

Ranię. eig. u. fig. verwunden. *prop. & fig.* blesser. § ranić kogo w głowę; ranić serce żalem; serce mu zraniła.

Ranienie. Verwundung. l'action de blesser.

Raniony, *vid.* Ranny.

Ranka. eine kleine Wunde. atache, entamure, légére blessure.

Rankor, chrap. Groll. pique, rancune; rancoeur, *f.*

Ranny, raniony. 1) eig. u. fig. verwundet. 2) ein Verwundeter. 1) *prop. & fig.* blessé. 2) un blessé, celui qui a receu une blessure. § 1) raniony na sercu; raniony w głowę; ranna ręka. 2) rannych było pięć set.

ranny, do rany należący. Wund-, zu den Wunden gehörig. de blessure; qui regarde les blessures. § ranny plastr.

Rano, *adv.* 1) früh. 2) frühzeitig, vom Obst. 3) zu früh, vor der Zeit, zu zeitig gesäet, abgenommen. 1) matin. 2) hâtivement, d'une maniére précoce. 3) avant la saison, avant le tems. § 1) rano nie śpi; raniey wstaię. 2) to drzewo rano rodźi; raniey możesz mieć ten kwiat. 3) owoc ten rano trzęśiono; rano śiana iarzyna.

barzo rano. sehr früh. bien matin, de bon matin, de grand matin.

barzo rano iest. es ist sehr früh. il est bien matin.

rano wstaiący. der früh aufstehet. matinal, matineux.

kto rano wstaie, temu Bog daie. Morgen-Stunde hat Gold im Munde. l'aurore est amie des Muses; la diligence de matin aporte beaucoup de biens.

iutro rano. morgen früh. demain matin; demain au matin.

z rana. 1) von früh an. 2) des Morgens. depuis le commencement du jour; dès matin. 2) au matin.

Ranośc, rane rodzenie. Frühzeitigkeit des Obstes, der Blumen. hâtiveté, précocité des fruits, des fleurs.

Rantuch. Decktuch der Weiber, so bis an die Knöchel gehet. grande voile de lin dont les femmes se couvrent jusqu'aux talons. § rantuch płoćienny na doł wiszący; rantuch żałobny.

Rany. 1) frühzeitig. 2) zu frühzeitig gesäet oder eingesammelt. 3) fig. unreif, vorzeitig. 1) hâtif, précoce, mûr avant

 le

le tems. 2) cueilli ou semé avant le tems. 3) *fig.* prématuré, précoce, qui vient avant le tems.

Rapa ryba. (*salanx, corvus fluviatilis*) Rappe ein Fisch. corbeau de riviére, espèce de poisson.

Rapéie. Jäger: Fuß und Huf des Roth-Wildprets. *chasse:* le pié & la corne d'une bête noire ou fauve.

Rapir, *g. a.* ein Rapier. fleuret, une épée avec un bouton au bout.

Rapontykum Moskiewski. (*radix Ponti*) Rhapontic, Pontische Rhapontic, Art von Rhebarber. rapontic du Levant, responti, sorte de rubarbe.

Rarog, rarog Polski, kreczoł. (*falco, accipiter cyanopus*) Blaufuß ein Falcke. laneret; sorte de faucon qui a les piez bleux. § kukułka rarogiem zostaie.

rarog samica. Blaufuß, das Weiblein. lanier, *m.* la femelle du laneret.

Rasa. ⎫ Rasch ein Zeug. serge une éto-
Raszа. ⎭ fe.

Raśiniec, *g. raśińca.* Wappenk. zwey Pfeile, zwischen welchen ein Hufeisen mit einem Kreutzchen stehet, auf diesem sitzet ein Rabe mit einem Ring im Schnabel; die Krone ist mit eben diesem Raben gezieret. *Blas.* un fer de cheval avec une croix entre deux flèches, sur laquelle s'est perché un corbeau, le même corbeau paroit sur la couronne.

Raszka. ein Rothkelchen. rouge-gorge un oiseau.

Raszmudło stolarskie. ein gewisses Werckzeug der Tischler. sorte d'instrument de menuisier.

Raszpla. eine Raspel, grosse Feile. rape, escuéne, grande lime.

raszpla ryba. (squatina) grosser platter See-Fisch, mit dessen Haut man Elfenbein poliren kan. esquaque, ange, *m.* escaïe, un gros & plat poisson de mer dont la peau sert à polir l'ivoire.

Raspluię. raspeln. raper avec une grande lime. § raszplować brezylią.

Raszplowany. geraspelt. rapé avec une grande rape.

Rata, ratuyćie, *interj.* helfet, rettet. à l'aide; au secours. § rata na ulicy wołaią.

Rata. 1) Geld-Post so man zahlen oder empfangen soll; Termin. 2) ein Termin zur Zahlung. 1) un terme, une somme à païer ou à recevoir. 2) un terme, le tems à païer. § 1) ratę otrzymać; ratę mam dźiś płaćić. 2) na cztery raty zapłacę.

ratami. Terminweise. par terme.

*Ratay, *g. rataia,* włodarz. Verwalter eines Guts. intendant, économe, qui a soin de quelque village, de quelque ferme.

**ratay, kmieć, rolnik.* Bauer, Ackermann. païsan, laboureur.

*RataySki. dem Verwalter oder Ackermann gehörig. qui regarde un économe ou un païsan. § szlachćic co rataySkim pługiem orze.

Ratuię. 1) retten. 2) helfen, beystehen. 1) sauver, délivrer de danger & de peine, empêcher de périr. 2) aider, secourir, assister. § 1) ratuy śiostry (śiostrę) w złym raźie; ratować cnotę. 2) ratować przyiaćiela w kosztach.

ratować czyią pamięć poszeptem. einem in einer Rede einhelfen. soufler, suggérer à celui qui parle en public.

ratować śiebie. sich retten. se sauver, se tirer d'un danger.

ratować się. einander beystehen, helfen. s'entresecourir; se secourir l'un l'autre. § przyiaćiele ratować się powinni.

ratuyćie, interj. rettet, helfet. à l'aide.

Ratult herb. Wappenk. ein Kreutz so in einem halben Reif stehet; die Krone hat drey Straus-Federn. *Blas.* une croix plantée dans un demi-cercle; la couronne est ornée de trois plumes de paon.

Ratunek. Rettung. délivrance, secours, aide. § żadnego nie widzę ratunku.

Ratusz, *g. a.* ein Rathhaus. maison, *f.* ou hôtel de la ville. § iest na ratuszu.

Ratuszny. ⎫ Raths-; zum Rathhaus ge-
Ratuszowy. ⎭ hörig. d'hôtel de la ville. § wieża ratuszna.

Ratyfikacya ⎫ za dobre mienie; uznanie.
Ratyhabicya ⎭ Ratihabition, Bestätigung. ratification.

Ratyfikuię, Potwierdzam co. etwas ratihabiren, bestätigen. ratifier, aprouver.

Rawelin. Kriegsbauk. ein Ravelin. *Fortif.* ravelin.

Rawicz herb, ursyn. Wappenk. eine Königliche Prinzeßin, so auf einem Bären sitzet, auf der Krone erscheinet der Vordertheil eines Bärs zwischen zwey Hirsch-Hörnern. *Blas.* une Princesse roïale assise sur un ours; sur la couronne se présente un ours naissant entre deux bois ou cornes de cerf.

Ray, *g. raiu.* eig. u. fig. Paradies. *prop. & fig.* paradis. § chćiałaby dusza do raiu, ale iey grzechy przeszkadzaią; *prov.* iest w raiu.

Rayca, Pan radny. Rathsherr. Conseiller de la ville.

Rayczanka. eines Rathsherrn Tochter. fille d'un Conseiller de la ville.

Rayczyna. eines Rathsherrn Frau. épouse d'un Conseiller de ville.

Rayfura. Schaffner, der den Fuhrmann Fracht verschafft. aide de cocher qui amene la charge à voiturer.

Rayſki. zum Paradies gehörig, de Paradis.

rayſkie iabłko. Paradies-Apfel. pomme de paradis.

rayſka trawa, wielblądowa plewa, trawa wonna, tréina wonna, śitowie wonne. (ſquinanthum, juncus odoratus) Cameel-Heu, Cameel-Stroh. ſquinanthum, jonc odoriférant; ſcoenante, *m.*

rayſkie drzewo; aloe drzewko. (agallochum) Paradies-Holtz. calembac, bois de Paradis.

rayſkie źiarnka. Paradies-Körner, die gröſte Art von Cardamomen. graine de Paradis; maligette, maniquette.

rayſki ptak. Paradies-Vogel. oiſeau de Paradis.

Raytar. Teutſcher Reuter, ein Soldat. reîter, cavalier Alemand.

Raytarſki. Reuter=. de reîter.

Raytarya. Reuterey. les reîtres.

Raz, *indec.* ieden. eins, im zählen. un, *en comptant.* § raz, dwa, trzy.

Raz. 1) mahl. 2) einmahl, an einem Tage, zu einer gewiſſen Zeit, in Erzählen. 3) Hieb, Stoß, Schlag, Schuß. 4) Gefahr, gefährlicher Handel. 1) fois, *f.* coup. 2) une fois, un jour, *en racontant.* 3) coup, bote, eſtafilade, bleſſure. 4) coup, accident fâcheux, danger, peril. § 1) pierwſzy raz był ſzczęśliwy drugi nieſzczęśliwy; za trzećim razem przećiął; raz śię powiedźie a trzy nie. 2) raz dwuch ſąśiadow było; razu iednego śię ſtało. 3) na ſzyſzaku śię razy opieraią; zepſować raz; dać komu raz; raz śmiertelny. 4) natrafił na raz; na zły raz nawodźić; zły tu raz; odbiec, ratować kogo w gwałtownym raźie.

razem, w raz. auf einmahl, zugleich. tout de ſuite; tout à la fois; tout d'un coup; en même tems. § w raz dwie rzeczy robić; wſzyſcy razem (w raz, raz w raz) wołali.

raz na zawſze. einmahl für allemahl. une fois pour toutes; une fois pour toujours.

nie raz. nicht ein mahl. pas une fois. § nie raz to mowił.

raz a dobrze. ein mahl und gut. une bonne fois.

nie razem. nicht auf einmahl, zu unterſchiedenen mahlen. par diverſes repriſes; de tems en tems.

raz w rok. einmahl im Jahr. une fois l'an. § raz przez dźień, w tydźień.

co raz. jedes mahl. toutes les fois.

tylko raz. nur einmahl. une ſeule fois; une petite fois.

raz ten, drugi raz ow. einer um den andern. l'un après l'autre; tour à tour.

raz to, drugi raz owo. bald dieſes, bald jenes. tantôt cette choſe, tantôt une autre.

raz twierdźi, drugi raz śię zapiera. einmahl bejahet er es, das andre mahl leugnet er es. tantôt il l'afirme, tantôt il le nie.

dwa razy daie, kto prętko daie. wer hurtig giebt, giebt zweymahl. qui donne promtement, donne deux fois.

na raz. auf einmahl, zu einem mahl. pour une fois, pour une priſe. § na raz będźie wina, farby, wapna; na dwa razy przynieś piwa z piwnicy.

na raz, za ieden raz, do razu; iednym razem. zuſammen auf einmahl. à la fois; enſemble, tout d'un coup; tout à la fois. § nieprzyiaćiel wſzyſtko za ieden raz zabrał; do razu przećiął.

na ten raz. auf dieſes mahl. pour cette fois.

na drugi raz. auf einander mahl. à une autre fois.

odłożmy na drugi raz. wir wollen es auf ein ander mahl verlegen. remettons cela à une autre fois.

drugi raz dam. 1) ich werde ein ander mahl geben. 2) ich werde noch einmahl geben. 1) je donnerai une autre fois. 2) je donnerai encore une fois.

na raźie. 1) gelegen, bey der Hand. 2) bey Gelegenheit. 1) commodément, à la main, à la portée. 2) dans l'ocaſion, à propos, ſelon ocurrence. § 1) na raźie to leży; dom na raźie. 2) na raźie ludzkiego afektu zażyway.

na raźie, z razu. beym Anfang, bey der erſten Hitze, anfänglich. au commencement, d'abord, au prémier regard. § z razum nie poſtrzegł; upornym na raźie nie cale śię ſprzećiwiay.

po razu. jeder zu einem mahl. chacun une fois; chacun un coup. § po razu wſzyſcy uderzyli; każdy pił po dwa, trzy razy.

raz po raz; dwa razy. einmahl auf das andre; Schlag auf Schlag. coup ſur coup.

ile razy. ſo vielmahl. toutes les fois.

tak wiele razy. ſo offt, ſo vielmahl. tant de fois.

* Raza — tą razą. dieſes mahl. cette fois, pour cette fois. § tą razą nie powiem; tą razą nic nie dał; tą razą idź.

inszą razą. einander mahl. une autre fois.
* Ražę, *źi, żił.* beleidigen. ofenser, blesser.
Raźno, *adv.* 1) bequem; zur Hand. 2) hurtig, munter. 1) à l'aise, commodément, à la main. 2) vitement, promtement. § 1) krzesło tu stoi raźno. 2) raźno bieź; raźno sprawił.
raźno; raźno mi iest. es ist mir bequem. il m'est commode. § nie raźno mi tu będźie.
Raźny. 1) gelegen, bequem, wohl gelegen. 2) hurtig. 1) commode, oportun, bien planté, bien situé, avantageux. 2) vîte, promt. § 1) raźne ma na karećie mieysce; dom raźny; piwnica raźna. 2) chłopiec raźny.
Razowa mąka. schlechtes, grobes Mehl. recoupette, farine noire.
Raztag. Kriegsw. Rast-Tag. *Guerre:* jour de repos.
Rdest biały, pieprz wodny. (*hydropiper*) Wasser-Pfeffer, Mückenkraut. du poivre d'eau, du curage. § rdest czarny (*persicaria mitis, maculata*).
rdest wodny, cwiklany list. (potamogiton) Schwemmen-Kraut, Samkraut. herbe des étangs.
Rdza. 1) Rost. 2) Brand im Getreide. 3) der Rost, an Bäumen und Früchten. 4) Bienen-Speise, klebrichte Materie womit sie ihr Werck zusammen hängen. 1) roüille qui vient aux métaux. 2) roüille, brûlure; nielle qui gâte le blé. 2) gale; chancre, *m.* nielle, blanc, roüille qui est jaune & quelque fois blanche, qui se met sur les arbres, sur les fruits & les fait périr. 4) la nourriture des mouches à miel; c'est une humeur visqueuse, dont elles se nourrissent & avec quoi elles joignent leurs raïons. § 1) rdza żelazna, mośiężna. 2) rdza we zbożu. 3) rdza na drzewie; rzdza iest żołta zaraza, iako na ogorkach, na melonach. 4) rdza miodowa w plastrach.
Rdzawy. } 1) rostig, voller Rost. 2) von
Rdźisty. } Pflantzen und vom Getreide, das den Brand hat. 3) eisenfärbig, rostfärbig. 1) roüilleux, couvert de roüille. 2) gâté par la nielle, par la roüille. 3) de couleur de roüille ou de fer.
Rdzębina, ostrożenie. mit Pallisaden befestigter Ort. endroit fortifié de palisades.
Rdzewieię. rosten, rostig werden. s'enroüiller; se roüiller; roüiller.
Real, *vid.* Rehał.
Realista. ein Mensch der die That, die Würcklichkeit liebet; ein Werckthätiger. un homme qui veut des réalitez. § być wielkim realistą a ztąd przećiwny wszystkim ceremoniom; zbytnim bydź realistą nie zawsze dobrze.
Realnie, *adv.* rzetelnie. würcklich. réellement, éfectivement.
Realny, rzetelny. würcklich, thätlich. réel, actuël, éfectif.
realny, nietytularny urzędnik. ein würcklicher und nicht ein Titel-Bedienter. un oficier éfectif.
Rębacz. } Holtzhauer, Holtzhacker. fendeur
Rębca. } de bois; tailleur de bois; bucheron.
Rebelizant, buntownik. Aufrührer, Rebelle. rebelle; mutin.
Rebelizuię, odpadam od posłuszeństwa. rebelliren. revolter, se rebeller, se mutiner.
Rębny las. Hau-Wald, Gehäue; Wald der zu gewissen Zeiten gehauen wird. taillis, une forêt qui se coupe de tems en tems.
Ręby, *plur.* 1) Saum, Rand. 2) die ebbichte oder inwendige Seite eines Zeuges, eines Kleides. 1) bord, ourlet. 2) l'envers, le côté d'une étofe, d'un habit qui est dedans. § 1) ręby koło czego czynić, szyć. 2) wywroćić suknią na ręby.
Recepta. ein Recept. recipé, *m.* recette, un remède pour guerrir qu. § według recepty uczynić lekarstwo.
Reces. ein Receß, ein Vergleich. recès, pacte, *m.* convention.
Recydywa, odpadnienie w chorobę. ein Recidiv, neuer Anfall einer Kranckheit. récidive, retour, reprise d'une maladie; ressentiment. § recydywa komu przypada; recydywę mieć; w recydywę wpaść.
Recituię co, na pamięć mowię. auswendig hersagen, recitiren. reciter.
Ręcz — *w ręcz* *(*w ręce*)* *przyyść.* zum Handgemenge kommen, sich nahe mit dem Feinde schlagen. combatre main à main avec l'ennemi; étre aux mains, en venir aux mains, en venir aux prises avec qu. § w ręcz śię bić z nieprzyiaćielem.
Ręczę, *czy, czył.* bürgen, Bürge vor einen seyn. faire bon de qu. ch. pour qu; étre caution pour qu; répondre de (pour) qu; pleiger, apléger, cautionner qu. § ręczę za niego; ręczy za szkodę.
kto ręczy ten ięczy. den Bürgen muß man würgen. qui répond paie.
Ręczenie za kogo. das Bürgen, die Stellung einer Caution vor einen. aplégement, cautionnement, action de donner caution.

Ręcznie,

Ręcznie, *adv.* 1) mit der Hand. 2) auf eine geschickte Art. 1) manuellement, avec la main. 2) adroitement, d'une maniére adroite.

Ręcznik, *g. a.* ein Handtuch, Handquelle. un essuïe main.

Ręczność. Geschicklichkeit, Behändigkeit. adresse, activité, habileté.

Ręczny. 1) Hand=, mit der Hand gemacht oder umzufassen. 2) behänd, geschickt. 1) de main; manuël, qui est fait à la main ou qu'on peut empoigner avec la main. 2) adroit, habile. § 1) ręczna robota; broń ręczna; księga pismem ręcznym spisana. 2) we wszystkich ręczny sprawach.

ręczny zapis. Handschrifft, Obligation. seing manuël; obligation, promesse par écrit.

młynek ręczny. Hand=Mühle. moulin à bras.

młynek ręczny do kawy. Cafee=Mühle. moulin à café.

Ręczyna, rączka. Händchen. petite main.

Reduta. Kriegsb. eine Redute. *Fortif.* redoute.

Rędźina, ziemia tłusta. fetter Boden, fettes und feuchtes Land. nuë; terre forte; terre grasse.

Rędźinny. fett, von Aeckern. gras, fort, *en parlant des champs labourez.* § grunta rędźinne; rędźinna rola.

Refa. eiserner Reif um etwas zur Befestigung. frète; un cercle de fer; lien de fer autour de qu. ch. pour la fortifier. § kloc refą opasany; refa u kosturka, u kopii, u strzały dla utwierdzenia grotu.

refami umocnić. mit eisernen Reifen befestigen. fréter qu. ch.

Refektarz, *g. a.* stołowa izba. der Remter, der Speise=Saal in den Klöstern. refectoir, la chambre où mangent les Réligieux.

Referendarz. ein Referendarius. Référendaire.

Referendarz Koronny Duchowny. geistlicher Kron=Referendarius. Référendaire Eclésiastique de la Curonne. § Referendarz Litewski Duchowny.

Referendarz Koronny Swiecki. weltlicher Kron=Referendarius. Référendaire séculier de la Couronne. § Referendarz Litewski Swiecki.

Referendarski. einem Referendario gehörig. de Référendaire.

Referendarstwo. die Würde eines Referendarii. la dignité de Référendaire.

Refka. kleiner eiserner Reifen oder Band. petit cercle ou lien de fer.

Reflexya, uwaga. Betrachtung. réflexion.

Reforma. Abdanckung einiger Truppen. réforme; retranchement de quelques gens de guerre. § reforma miedzy raytaryą się stała.

Reformacya. 1) Reformation, Verbesserung der Sitten, der Gebräuche. 2) Verbesserung der Regeln eines Ordens. 1) réformation, correction des moeurs, des coutumes. 2) réforme; retablissement de la discipline qui s'étoit relachée dans un Ordre.

Reformat. Reformat, ein Ordens=Bruder. un Réformé, un Réligieux qui est dans la Réforme. § Reformat Reguły S. Francíszka.

Reformatski, Reformacki. reformatisch. de Réformé.

po Reformacku. nach reformatischer Weise. à la maniére des Réformez.

po Reformacku mowić. durch die Nase reden. parler du nez. § po Reformacku śpiewać.

Reformuię. reformiren; die Sitten, Lehren, Regeln verbessern. réformer; rétablir les moeurs, la doctrine, la discipline qui s'étoit relachée. § reformować klasztor, kościoł.

Regał, *g. a.* Regal; Schnarrwerck ein musicalisches Instrument. régale, sorte d'instrument de musique.

regał. } Regal=Bogen. feuille de papier roïal.
Regałowy arkusz. }

regałowy papier. Regal=Papier. du papier roïal; fort grand papier.

na regałowy kształt księgi. in Groß=Folio. in grand folio.

Regent, Regient. 1) Actuarius, Unter=Cantzley=Schreiber, Unter=Gerichts=Schreiber. 2) Capell=Meister. 1) gréfier ou plûtôt le second gréfier. 2) maître de Musique de la Chapelle. § 1) Pisarz Trybunalski dwoch Regientow na pomoc prac swoich mieć może. 2) Regient u Muzykow.

Regient Kancelaryi Wielkiey Korony. Regent der grossen Kron=Cantzeley. Régent (Directeur) de la grande Chancelerie de la Couronne. § Regent Kancelaryi Wielkiey W. X. L.

Regient Kancelaryi Mnieyszey Koronney. Regent der Unter=Kron=Cantzley. Régent de la Chancelerie de la Couronne. § Regient Kancelaryi Mnieyszey W. X. L.

Regient Kancelaryi Skarbowey Koronney. Regent der Kron=Schatz=Cantzley. Régent de la Chancelerie du Trésor de la Couronne. § Regient Kancelaryi Skarbu Litewskiego.

Regient Woyskowy Koronny. Regent der Kriegs=Cantzeley der Kron=Armee. Régent

gent de la Chancelerie de l'Armée de la Couronne. § Regient Woyſkowy Litewſki.

Regieſtr, Regeſtr. 1) Verzeichniß, Regiſter. 2) Blattzeiger, Regiſter eines Buchs. 3) Erb-Regiſter, Verzeichniß der Land-Güter, Zinſen und Einnahme. 4) Rechnung; Schuld-Buch, Rechnungs-Buch. 5) Regiſter der gerichtlichen Streit-Sachen. 6) Aufſchlag-Bändchen in einem Buch. 7) das Regiſter in einem Orgel-Werck. 8) das Gebiß der Zähne eines Pferdes. 1) regître, *m.* catalogue, *m.* liſte. 2) table de livre; indice, *m.* 3) papier terrier; dénombrement de tous les héritages, de tous les cens & rentes. 4) borderau; comte, *m.* un livre de raiſon, un livre de recette & de dépenſe. 5) le rôle ou le regître des cauſes judiciaires. 6) ſignet, bref, petit ruban dans un livre qui aide à tourner les feuillets. 7) un regître dans les orgues. 8) denture, rang des dens d'un cheval. § 1) regieſtr kupcow, mieſzczan, Kozakow; taki towarzyſz ma bydź z regieſtru wymazany; regieſtr ksiąg do przedania. 2) księga bez regieſtru toż ieſt co zegar bez indekſu; regieſtr ukazuie gdźie co w książce leży. 3) regieſtr, ſpiſek albo inwentarz dobr publiczny; regieſtr dobr i dochodow prywatny. 4) regieſtr rachunkowy goſpodarſki; chować co na regieſtrze; włożyć, wpiſać co w regieſtr; brać towary na regieſtr. 5) ſprawy wſzyſtkie według regieſtru przypadać maią. 6) regieſtr iedwabny, nićiany w księdze. 7) reieſtr u organ. 8) końſkie lata z regieſtru poznać; w regieſtr koniowi patrzyć.

regieſtr dni Sądowych. Gerichts-Calender, in welchem die Gerichts-Tage verzeichnet ſind. almanac du Palais où ſont marquez le jours plaidoiables.

***regieſtr białego potomſtwa.* das weibliche Geſchlecht. le beau ſèxe.

regieſtr poborowy. Steuer-Regiſter. un rôle des tailles.

iak z regieſtru. nach dem Tact, gar zu gekünſtelt. avec compas, avec un ajuſtement afecté; d'une maniére trop étudiée, trop ajuſtée. § iak z regieſtru chodźi, śię ſtroi, wſzyſtko czyni; z regieſtru ſtąpa.

wźiąć na regieſtr. er hat ſie auf Abſchlag des künftigen Eheſtandes berühret, geküſſet. il a pris un pain ſur la fournée; il a pris un baiſer en rabatant ſur le mariage; il a fait un enfant à crédit.

z regieſtru służy. er thut nichts als was ihm befohlen iſt. il ne fait que ce qu'on lui commande. § zły sługa co z regieſtru robi.

ſądźić według regieſtru. die Gerichts-Sachen nach der Ordnung ihres Verzeichniſſes vornehmen. juger les procès à tour de rôle.

Regieſtrowanie. Regiſtrierung, Einſchreibung in ein Regiſter. enrôlement, enregîtrement.

Regieſtrowany. regiſtriert. enrôlé, enrégîtré.

Regieſtrowy. 1) Regiſter-. 2) regiſtriert, eingeſchrieben. 1) de regître; qui concerne un indice, un regître. 2) enrôlé, enrégîtré. § 1) regieſtrowy porządek. 2) regieſtrowy Kozak.

regieſtrowey formy księga. ſchmal Folio, Regiſter-Folio. un livre in folio à la maniére des livres de comtes dont les feuilles ſont pliées en quatre de haut en bas; un livre en forme de régître, à feuille pliée.

Regieſtruię co. regiſtriren. enrôler, enrégîtrer, mettre dans un regître.

Regieſtrzyk, *g. a.* 1) kleines Regiſter eines Buches. 2) Auszug, Rechnung. 3) Rechnungs-Büchlein. 1) petite table d'un livre. 2) comte, *m.* parties, *f. plur.* 3) petit livre de comte.

Regiment. 1) ein Regiment zu Fuß oder zu Pferde. 2) Commando über eine Armee. 1) régiment d'infanterie ou de cavalerie. 2) commandement de l'armée. § 1) Regiment pieſzy, łanowy, konny; Regiment Gwardyi Pieſzey; Regiment Buławy Polney. 2) pod iego regimentem ſtoi woyſko.

Regimentarſki. einen Befehlshaber oder Regimentarium betreffend. de Régimentaire, qui regarde le Chef de l'armée.

Regimentarſtwo. die Würde eines Regimentarii. la dignité d'un Régimentaire, d'un Chef.

Regimentarz. 1) General-Regimentarius, der nach dem Abſterben des Groß- und des Unter-Feldherrn die Armee commandiret, bis der König ihre Stellen vergeben hat. 2) Befehlshaber über einige Truppen. 1) Régimentaire Général qui après le décès du Grand & du Petit Général commande à l'armée jusqu'à ce que le Roi ait conféré les batons vacans par leur mort. 2) Chef, Oficier Général qui commande quelque corps, quelque détachement de l'armée.

Regimentowanie. das Commandiren einer Armee. le commandement d'une armée. § regimentowanie i prowadzenie powiatow na Poſpolite Ruſzenie.

Regimentskwartermistrz, Oboźny. Regiments-Quartiermeister. quartier-mestre, maréchal des logis d'un régiment.
Regina. Regine ein Weiber-Nahme. Reine nom de femme.
Reguła. eine Regel. règle, principe, *m.*
* *reguła, liniał, prawidło.* ein Linial. régle de bois ou de métail.
Reguła zakonna; założenie; wyznanie. Regel, Satzung eines geistlichen Ordens. régle, constitution selon laquelle les Réligieux d'un certain Ordre doivent vivre. § zakonnik Reguły (założenia) Swiętego Franćiszka.
Regularnie, *adv.* porządnie. 1) ordentlich. 2) Mathem. regulair. 1) réglément, réguliérement. 2) *Matém.* réguliérement.
Regularność. 1) Regularität, Ordnung, Richtigkeit. 2) Mathem. Regularität, Gleichheit der Winckel und Seiten. 1) régularité, ordre éxact. 2) *Matém.* regularité, égalité des angles & des côtez. § 1) kręgi niebieskie wielką się obracaią regularnośćią. 2) regularność (doskonałość) figury, fortecy, budynku.
Regularny. 1) ordentlich. 2) Mathem. regulaire, gleichseitig und gleichwincklich. 1) réglé, régulier, qui est dans l'ordre. 2) *Matém.* régulier, qui a ses côtez & ses angles égaux. § 1) regularny (porządny) w postępkach swoich człowiek. 2) regularna (doskonała) forteca.
Rehał. Real, eine Spanische Gold- oder Silber-Müntze. une réale, espèce de monoie Espagnole d'or ou d'argent.
Reia. eine Seegel-Stange, Raa, Ree. vergue, bois sur lequel est atachée la voile.
Reient, *vid.* Regient.
Reiestr, *vid.* Regiestr.
Regułka. 1) ein kleines Linial. 2) ein Maß-Stab als der Tischler. 1) petite régle. 2) réglet, mésure comme celui des menuisiers.
Ręka. 1) die Hand. 2) ein Arm. 3) Hand, Seite. 4) Hand so einer schreibt. 5) Vorsitz, Vorhand im Spiel. 6) eines rechte Hand, eines Gehülfe. 7) Hand, Gewalt, Macht. 1) la main. 2) le bras. 3) la main, le côté. 4) la main, l'écriture, la lettre de qu. 5) la primauté, la main de celui qui est le prémier au jeu. 6) un aide de qu. 7) main, *f.* pouvoir, puissance. § 1) ręka iest członek po staw albo członek pierwszy; zawarta ręka; ręki czyiey uięćie; nie idź do Doktora gołemi rękoma; wźięćie, porwanie za rękę; przemieniam z ręki w rękę; ręce złożyć, załamować; każda ręka piękna co daie, *prov.* iedną ręką głaszcze drugą policzkuie, *prov.* podniosł rękę na brata. 2) na ręku go wynieśli; umarł na ręku moich, miedzy rękoma moiemi. 3) na prawey, na lewey to leży ręce. 4) szalbierz potrafił rękę iego; znam rękę iego. 5) za ręką śiedźi; rękę (pierwszą rękę) ma. 6) ręka to moia. 7) iest to w ręce twoiey; mam to w ręku moich.
ręka Boska. der Finger, die Hand Gottes. le doigt de Dieu, la puissance de Dieu. § ręka Boska go dotknęła; słodkie dotknięćie ręki Boskiey nas doświadcza.
ręka po łokieć. die Hand bis an den Ellbogen. la main jusqu'au plis du bras; la main avec la coudée.
ręka po ramię cała. die gantze Hand bis an die Achsel. la main avec la coudée & le bras; la main jusqu'à la jointure de l'épaule.
ręka pierwsza, vid. Ręka 5).
mam to z pierwszey ręki. ich habe, ich weiß dieses von der ersten Hand. je sais cela d'original, de source.
mam ten towar z pierwszey ręki. ich habe diese Waare aus der ersten Hand. j'ai cette marchandise de la prémiére main.
ręka herb. Wappenk. 1) gewafneter Arm, der mit einem Pfeil durchschossen ist. 2) dergleichen so drey Pfeile hält. 3) dergleichen so eine Krone hält, auf der Krone stehet ein Haushahn. *Blas.* 1) un bras armé & percé d'une fléche. 2) le même tenant trois fléches. 3) le même tenant une couronne; sur l'autre couronne paroit un coq domestique.
ręce komu nasmarować. einem die Hände schmieren. graisser la main, la patte à qu.
przyydźiesz do rąk moich; wpadniesz mi w ręce. du wirst mir in die Hände fallen. vous passerez par mes mains; vous tomberez dans mes mains.
do wiernych rąk, w dobre ręce dać. deponiren. mettre en dépôt; mettre, déposer entre les main de qu.
ręki przegub; członek miedzy dłonią i łoktami. das Gelenck an der Hand; die Hand-Wurtzel. le carpe, le poignet.
do ręki; na rękę. zur Hand, gelegen. prêt à la main, à main, en main, à la portée. § iest mi to do ręku; do ręki mam co.
nie na rękę mi to. dieses ist mir nicht zur Hand. je ne suis pas en main.
na rękę. auf die Hand, auf Abschlag. à rabatre sur ce qu'on vous doit. § dać, wźiąć na rękę.
pismo pod rękę. Cursiv-Schrifft, nach der lincken Hand liegende Buchstaben. des lettres Italiques; l'Italique; la courante.

 pisać

pisać pod rękę. mit liegenden Buchstaben schreiben. écrire à contre main.

po ręce. bequem, gemächlich. commodément, à l'aise, à la main. § po ręce, nie po ręce robisz, stoł postawiłeś.

dobra po zmarłey ręce. abgestorbene, erblose Güter. héritage en main morte; des bien caduques, à qui personne ne se porte héritier.

od ręki. oben hin; schlecht, nachläßig, von der Hand weg. par maniére d'aquit; négligenment. § od ręki robi.

z ręki do ręki. aus einer Hand in die andere; Zug gegen Zug. manuellement; de main en main.

na ręce wziąć. unter seine Aufsicht nehmen, vor etwas sorgen. prendre, avoir soin de qu. ch. § wziął na ręce swoie całość Oyczyzny.

przez ręce dać. durch einen dritten Mann geben. donner par une personne entreposée.

złą ręką co podać. etwas mit Widerwillen geben. donner qu. ch. à regret, avec répugnance.

w ręce co dać, do rąk oddać. 1) in die Hände geben. 2) überliefern, aushändigen. 1) mettre, donner en mains de qu. 2) livrer, donner mettre qu. ch. au pouvoir de qu.

do rąk własnych. in eigne Hände. à ses propres mains.

obiema rękoma robić. frisch arbeiten. travailler de toutes mains.

dać rękę. bewilligen, nachgeben. consentir; donner les mains, céder à qu.

podawać rękę. 1) die Hand reichen. 2) beystehen, helfen. 1) donner, présenter, tendre la main à qu. 2) tendre, porter la main à qu; secourir, aider qu. dans une afaire; prêter main forte à qu. § 1) podać upadaiącemu rękę. 2) wyciągnioną do łaski mi podaie rękę.

długą rękę ma. er läßt die Hände kleben. il a les mains crochuës; il glisse de la main; il détourne; il dérobe.

ręką swoią się stracić, zabić; paść swoią ręką. die Hand an sich legen; sich selbst ums Leben bringen. se tüer soi même, se tüer de sa propre main.

ręka umywa rękę, noga nogę wspiera. eine Hand wäscht die andere. une main frote l'autre.

ręki przykładay a Boga wzyway. bete und arbeite. par ouvrage & oraison l'on fera ce qui est bon.

wyrwać, wydrzeć co z rąk. etwas aus den Händen reissen. arracher, ravir qu. ch. d'entre les mains.

Rękaw, *g. a.* 1) ein Ermel. 2) ein Muff. 3) ein Aufschlag am Kleide. 1) une manche, partie de la chemise ou de l'habit qui couvre le bras. 2) manchon. 3) parement d'un habit. § 1) rękaw przestronny; lepiey rękaw stracić niźli suknią, *prov.* 2) rękaw popielcowy. 3) rękaw (wyłoga) u szaty.

rękaw niedzwiedźi. Bären-Muf. urson.

nie da sobie rękawa urwać. er läßt sich den Ermel nicht abreissen. il ne se laisse pas déchirer la robe, tirer l'oreille pour faire cela. § nie da sobie rękawa urwać, gdy gdźie darmo gardło zalać.

Rękawica. / Rękawiczka. } 1) ein Handschuh. 2) im Schertz: Handschelle Handfessel. 1) gant. 2) *burlesq.* menote, fer qu'on met à la main.

rękawica żelazna. eiserner Handschuh zur Rüstung. gentelet, gant de fer d'un homme armé.

rękawiczki niepalczaste. Handschuh ohne Finger. des mitaines, *f.* des moufles, *f.*

Rękawicznictwo. Handschuhmacher-Handwerk. ganterie, métier de gantier.

Rękawicznik. Handschuhmacher. gantier.

Rękawiczniczy. Handschuhmacher-. de gantier.

rękawicznicze towary. Handschuhmacher-Waaren. ganterie, marchandises de gans.

Rękawiczkowy. / Rękawiczny. } Handschuh-. de gans.

rękawiczny podarek; rękawiczne. Geld zu Handschuh. argent pour les gans. § Poborca kwitowego i rękawicznego żadnego wyciągać nie ma.

Rękodayny. 1) verbindlich, verpflichtet. 2) der einem verpflichtet ist; ein Schutz-Genoß, der unter dem Schutze eines Grossen lebet. 3) Lehn-Träger. 1) obligatoire, qui oblige à faire qu. ch; engageant. 2) client, créature qui est sous protection d'un Grand. 3) vasal, homme, client. § 1) rękodaynemi się przed sędźią obowiązał słowy. 2) rękodayny to iego.

Rękodaystwo. 1) Schutz eines Grossen. 2) Lehn-Verbindlichkeit, Lehn-Pflicht. 1) protection qu'un Grand donne à sa créature. 2) tenure, hommage, *m.*

Rękodźielny. mit Händen gemacht. manuël, qui est fait avec la main. § rzeczy rękodźielne i wymyślne.

Rękognicya; zeznanie. 1) Handschrifft. 2) Quittung. 3) Danckbarkeit, Erkenntlichkeit. 1) obligation, seing. 2) quitance, aquit, reçû; un récépisse. 3) ressentiment, reconnoissance.

Rękoiemski. die Bürgschaft oder rechtliche Tagleistung betreffend. qui regarde la fidejus-

fidejussion ou la promesse de comparoître en Jugement. § rękoiemskie prawo.

Rękoiemstwo. rechtliche Tagleistung, Angelöbniß vor Gericht zu erscheinen. fideijussion, caution, obligation de comparoître en Justice à assignation. § stawić śię na dźień rękoiemstwa; wypuśćić kogo z rękoiemstwa; przyiął rękoiemstwo a nie stawił śię u sądu.

rękoiemstwo za kogo przyiąć. angelobeu vor einen vor Gericht zu erscheinen. promettre de comparoître en Justice pour un autre; se rendre pleige; pleiger, cautionner qu. en Justice.

Rękoieść. Grif, Handgrif, Heft. un manche, une poignée, où l'on empoigne quelque outil.

rękoieść u szpady. Degen-Grif. poignée d'épée.

rękoieść u szal. der Klobe oder Grif an der Wage. chasse de balance.

**rękoieść armaty; łożę.* die Stück-Lavette. afût, logement d'une piéce d'artillerie.

rękoieść wprawić w co. einen Stiel einsetzen. emmancher un outil.

Rękoimia, *m.* zarecznik. ein Bürge, Gutsprecher vor einen. fidei-jusseur, caution, *f.* répondant, garant; pleige, *m.* qui s'oblige de réprésenter qu. ou de païer pour lui. § rękoimie brać, przyiąć; rękomie albo zarecznika dobra, maiętność.

rękoimia, f. Bürgschaft. caution, fidejussion en Justice; garantie. § rękomią od kogo biorę, daię; tę czynię rękoimią że dozgonnie zostawać będę.

rekoimie stawić, dać. Bürgen stellen. donner des pleiges ou des répondans.

Rekoliguię śię. sich besinnen, sich recolligiren. se recolliger.

Rekolekcya. in der mystischen Theologie: innerliche Einkehre. *terme de Téoligie mistique:* recollection; recueillement d'esprit.

Rekoncyliować; poświącać znowu mieysce sprofanowane. einen entheiligten Ort wieder einweihen. reconcilier un lieu profané. § kośćioł rekoncyliowano.

Rekonwencya, obwinienie od pozwanego. Reconvention, Wiederklage. reconvention, action par laquelle on reconvient qu.

Rękopismo, ręczne pismo. ein Manuscript, eine Handschrifft. un manuscrit.

Rekordacya } zebranie uczćiwe sług
Rekordatum } kośćielnych z śpiewaniem od domu do domu. 1) die Currente; das Singen der Kirchen-Diener, an den Thüren. 2) das gesammelte Geld bey der Currente. 1) une courante en musique, qu'on fait en chantant par les maisons. 2) collecte, quête; les deniers qu'on a demandez dans une courante. § 1) poydźmy na rekordatum. 2) dobrąśmy rekordacyą mieli.

Rekreacya, rozrywka. Zeitvertreib, Belustigung, Ergötzung. divertissement, passe-tems, récréation.

rekreacya szkolna. Spiel-Stunden der Schul-Knaben. récréation; tems de divertissement acordé aux écoliers. § poydźmy na rekreacyą.

Rekreować śię. sich ergötzen, sich belustigen. se divertir, se rejoüir, se recréer.

Rekrut, zaciążny żołnierz. ein Recroute, neugeworbner Soldat. soldat recruté; un recruté; soldat nouvellement enrôlé.

rekruty, plur. Recruten. la recruë.

Rekrutować co. recrutiren. recruter; faire des recruës.

Rektanguł. Meßk. ein rechter Winckel. *Géom.* un rectangle.

Rektangułowy. rechtwincklich. rectangule, rectangulaire.

Rektor. ein Schul-Rector. Recteur, Principal; chef du Colège.

Rektorski. rectorisch. de Recteur.

Rektorstwo. Rector-Stelle, Rector-Dienst. rectorat, principauté; dignité de Recteur.

Rekwizycya. Ersuchung. requisition, recherche, demande.

rekwizycya sądowa. gerichtliche Requisition, Steck-Briefe. requisition; lettres de requisition. § rekwizycya sądowa go nie zastała.

Relacya. 1) Bericht, Nachricht. 2) Verhältniß, Gleichheit, Verwandschaft. 1) rélation, information, avis. 2) raport, rélation; une liaison entre les choses. § 1) doskonałą o tym relacyą (wiadomość) daię. 2) te rzeczy miedzy sobą relacyą (przyrodność, powinowactwo śiestrzeństwo) maią.

Relacyyny Seymik. Relations-Land-Tag, die gleich nach einem Reichs-Tag gehalten werden. diètine de rélation; elles se tienent après la Diète générale.

sądy relacyyne. Relations-Gericht. Jugement de rélation.

Religia, wiara, sposob chwalenia Boga. Glauben, Religion. Réligion, le culte envers Dieu. § ktorey iesteś Religii?

Relikwialny — Msza Relikwialna; suma relikwialna. eine Seelen-Messe. une Messe de requiem; la Messe des morts; obit.

Relikwiarz, *g. a.* Reliquien-Kästchen. reliquaire,

quaire, *m.* petite boëte où l'on met des reliques.

Relikwie, *plur.* Reliquien, etwas vom Leichnam eines Heiligen. relique, quelque chose du corps d'un Saint.

Remis. }
Remisya. } verlegte Sache auf einen andern Reichs- oder Gerichts-Tag. renvoi, article remis, afaire remise à une autre diéte, à la décision d'une cour souveraine. § remisy na seym maią bydź odsyłane; we czwartek remysy od Sądow na seymach sądzone bydź maią.

Remy, *plur.* Reims, eine Stadt, Ertzbisthum und Universität in Franckreich. Rheims, ville, Archevéché & Université en France.

Remisz, Remiz, śikora Litewska. (*parus minimus, pendulinus Bononiensis*) die Volhinische Beutel-Meise. serein de Rome, rémice, mourie, la plus petite sorte de mézanges. § o Remizach obacz *Gabr. Rzączyński Soc. Jesu auctuarium Hist. Nat. Polon. Ged.* 1736.

Renifer zwierz. Rennthier, ein Hirsch in Schweden. renne, *m.* rengier un cerf en Suede.

Reparacya. Reparation, Ausbesserung eines Gebäudes. réparation d'un bâtiment.

reparacya dachu, bruku. Ausbesserung des Daches, des Stein-Pflasters. recherche de toit, de pavé.

Repetowanie. Wiederholung. répétition.

Repetowany. repetiert. repété.

Repetuię co, powtarzam. repetieren, wiederholen. repéter. § repetował lekcyą.

Replika, odpor słowny. Gegen-Antwort, Replique auf des Klägers Anbringen. repliques, *f. plur.* réponces à ce que la partie averse a dit contre nous.

Replikuię na co. repliciren, wider den Kläger einbringen. repliquer au demandeur; fournir ses repliques.

Reponuię na argument. wider ein Argument einen Einwurf machen; ein Argument anfechten. combatre un argument.

Repugnancya, wstręt wzdryganie. Widerwillen. répugnance.

Reśćik, *g. a.* ein Restchen. petit reste.

Respekt, wzgląd. Achtung, Erwegung. égard, considération.

respekt, poszanowanie. Hochachtung, Verehrung. respect, déference.

Respektuię na co; wzgląd mam, oglądam śię na co. Achtung vor etwas oder einen haben. avoir égard à qu. ch. ou pour qu. § respektuie (ma wzgląd) na przyiaźń, łaskę, powinowactwo, potęgę, na przyiaćiela.

Responsoryum. das Responsorium, ein Kirchen-Gesang nach der Früh-Mette. répons, chant éclésiastique après les matines.

Resygnacya }
Resygnowanie } ustąpienie urzędu. Resignation, Abtretung einer Pfründe, eines Amts. résignation d'un bénéfice; la démission d'une charge.

Resygnuię urząd. resigniren, abtreten ein Amt. resigner un bénéfice à qu; faire la résignation d'un bénéfice; se démettre d'une charge, la quiter.

Reszt, ostatek. das äusserste, das letzte. le reste; l'extrémité où l'on est poussé.

o reszt idźie. es gehet um das übrige. on joüe du reste.

o reszt czynić; resztem gonić. das äusserste unternehmen, wagen. joüer de son reste; coucher son reste; faire un dernier éfort; hazarder tout.

Reszta. 1) Rest, rückständige Schuld. 2) der Rest, Ueberschuß, das Uebrige, der Ueberbleibsel. 1) le reste d'une déte, somme restante. 2) residu, revenant-bon, surplus, l'excédant, le reste, tout ce qui reste de qu. ch. § 1) resztę iutro zapłacę; reszty winien. 2) odlicz z tego worka sto talerow a resztę schoway; reszta sukna, wina.

żadney niemasz reszty. es ist kein Rest, es ist nichts übrig geblieben. il n'y a rien de reste.

resztę odday. gieb den Ueberschuß zurück. rendez le surplus.

w reszćie. übrigens. au reste, du reste, au surplus.

Resztuię co komu. einem restieren, noch schuldig bleiben. rester, être de reste à qu; redevoir de comte fait quelque somme à qu.

resztuiący. restierend. redevable de; restant; qui doit de reste.

dźieśięć talerow resztuie. er restieret zehn Thaler. il est en reste de dix écus.

Reta, marzana. Färber-Röte. garance.

Retenta, *plur.* rückständige Gelder, Retardaten, Rückstand. arrerages, *m. plur.*

Retentowy. rückständig. d'arrerages. § retentowe pieniądze.

Retor. Schüler in der Redekunst. rétoricien; écolier de rétorique.

Retoryka szkoły. die Rhetoric, Schul-Classe, wo die Rhetoric gelehret wird. la rétorique; classe de rétorique. § iest w Retoryce.

Retorta. eine Retorte. retorte.

Retyrada, odwrot. Kriegsw. Retirade, Rückzug einer Armee. retraite d'une armée, l'action de se retirer.

Reubarbarun. Rhabarber. rubarbe.

Reweren-

Rewerenda. eine Reverende. robe que portent quelques personnes Eclésiastiques.
Rewers. Fries. ein rother Zeug zum Unterfutter. revêche; étofe frisée pour servir de doublure. § rewersy zagrzewaią naturę.
Rewiduię co. 1) revidiren, durchsehen. 2) visitiren. 1) revoir, retoucher, faire la revision de. 2) visiter.
Rewizor. Revisor, Durchseher. reviseur, visiteur.
Rewizya. Revision, Uebersehung, Durchsehung. revision, visitation, visite.
Rewokacya, odwołanie. Widerruf. révocation.
Rewokuię, odwoływam. widerrufen. revoquer.
Rey, *g. reiu*. Vortantz, Aufführung eines Tanzes. premiére danse
**rey, przodek.* Vorzug. préference.
rey wodźić. 1) vortantzen, den Tantz aufführen. 2) anführen. 1) mener la danse, mener le branle, commencer le bal. 2) marcher, se mettre à la tête de; mener une troupe.
*Reż, *f. g. rży*, żyto. Rocken, Korn. du ségle.
nie będźie z tey rży mąka. aus diesem Handel wird nichts werden. cette afaire échouëra, ne réussira pas.
reż krowia, vid. Krowi — *krowia reż.*
*Reza, *vid.* Ryza.
Rezerwa. Vorbehalt, Ausnahme. reservation, exception, reserve.
Rezerwuię sobie co. sich etwas vorbehalten. se reserver.
Rezolucya, postanowienie. Entschliessung, Entschluß. résolution.
Rezolut, gotowiec. 1) ein resoluter Mensch, der sich bald entschließt. 2) der sich nicht lange auf der Nase spielen läßt, der bald zuschlägt. 1) résolutif; homme hardi; esprit résolu. 2) un déterminé à qui l'épée ne tient pas au fourreau; homme à n'entendre point raillerie; un franc escogrife.
Rezolwuię śię, postanawiam. sich entschliessen. se résoudre, se déterminer, prendre une résolution.
rezolwować śię inaczey. andres Sinnes werden. se raviser, changer de résolution, de dessein, d'avis.
Rezydencya. 1) Residentz, Residentz-Stadt. 2) Sitz, Wohnstätte eines Beamten. 3) Aufenthalt eines hohen Bedienten zu den Diensten des Königes. 1) résidence d'une Prince. 2) résidence, demeure d'un oficier à l'égard de sa charge. 3) résidence, fonction d'un oficier qui réside pour le service du Roi. § 1) Warszawa iest rezydencya krolow Polskich. 2) rezydencya Plebana, Starosty; Opactwa rezydencya.
rezydencya przy boku krolewskim. Residentz der Senatoren, so bey der Königlichen Person eine gewisse Zeit wohnen müssen. résidence des Sénateurs assistans, qui sont obligez de résider quelque tems près de la personne du Roi.
rezydencya przy ćiele krolewskim. die Residentz der Reichs-Räthe, so bey der Königlichen Leiche sich aufhalten müssen. résidence des Sénateurs nommez pour rester auprès du corps du Roi.
Rezydencyalny. Residentz-. de résidence. § rezydencyalne miasto; rezydencyalna kamienica.
Rezydent. 1) ein Resident eines ausländischen Herrn. 2) ein Senator so bey der Person oder bey der Leiche des Königs sich einige Zeit aufhalten muß. 3) vornehmer Gast, der bey einem einkehret. 1) Résident d'un Prince étranger. 2) Sénateur Résident par quelque tems auprès de la personne ou du corps mort du Roi. 3) un hôte d'extraction qui loge chez nous. § 1) przy Rezydenćie Cesarskim śię to stało; Szwedzki i Duński Rezydentowie u dworu naszego. 2) Senator Rezydent przy boku krolewskim, przy ćiele krolewskim.
Rezyduię gdźie. residiren, wohnen. résider, demeurer.
Rezygnacya, Rezygnuię, *vid.* Resygnacya.
Ro, *pr. insf. vid.* Roz.
Robacy. ist der *plur.* von Robak. *c'est le plurier de* Robak.
Robaczek, *g. robaczka.* ein Würmchen. vermisseau, petit ver.
robaczek iednodniowy Tage-Thierlein, Würmchen das nur einen Tag lebet. petit ver qui ne vit qu'un jour.
robaczek nawodny. Wasser-Spinne, Würmchen mit sechs Füssen, so auf dem Wasser schnell laufen kan. araignée d'eau, un insecte à six piez, qui court sur l'eau avec une extréme vitesse.
Robaczkowaty, robaczkom podobny. wurmartig, wurmförmig. vermiculaire, vermiforme, ressemblant aux vers.
Robactwo. } *Robasztwo. } 1) Gewürme, Geschmeiß. 2) Ungeziefer, Läuse. 3) Ungeziefer. 1) vermine; les vers & les vermisseaux. 2) vermine, poux. 3) un insecte. § 1) wymiec to robactwo. 2) robactwo go kąsa. 3) robactwo (owad) naćinane, łażące, lataiące.
Robaczywieię. wurmstichig werden, von den Würmern gefressen werden. se vermouler;

mouler; étre, devenir vermoulu; étre rongé, étre mangé des vers.

Robaczywość, toczenie od robakow. Wurm-Stich, Wurm-Fraß. vermoulure, piquûre de vers.

Robaczywy. wurmstichig. vermoulu; verreux, mouliné, gâté par les vers, piqué des vers. § rzodkiew robaczywa.

Robak. Wurm, Made. un ver. § robacy to drzewo toczą; robacy w żywoćie albo glisty; robacy w mięśie albo pandry; robacy w ięzyku psa szalonego; robacy w szaćiech albo mole.

i robak piśnie gdy go przydepcesz. auch ein Wurm krümmet sich, wenn man auf ihn tritt. un ver se recoquille bien quand on le presse.

robak w żyćie; robak żytny albo w mace. Korn-oder Mehl-Wurm. un charenson, un insecte qui mange le blé & la farine.

robak w mące. Mehl-Wurm. mite, petit insecte qui mange la farine.

robak winnicę psuiący, gąśienica winna. grüne Fliege so sich in die Wein-Blätter einspinnen oder selbige verderben. lisette, coupe-bourgeon, ver qui ronge les vignes; ver-coquin qui s'envelope dans les feuilles.

Robdysźan. ein Schlaf-Rock. robe de chambre.

Robię. 1) machen, verfertigen. 2) machen, zubereiten ein Getränck. 3) arbeiten. 4) arbeiten in Eisen, in Holtz. 5) arbeiten im Fasse, gähren. 6) bey etwas arbeiten, mit etwas umgehen. 7) arbeiten als mit dem Kopf. 8) thun, machen, leben. 1) faire, fabriquer, manufacturer, produire quelque ouvrage. 2) faire, préparer une boisson. 3) travailler. 4) travailler le bois, (en bois) le fer. 5) travailler, rejetter, bouillir dans le tonneau. 6) faire un métier, l'éxercer, le pratiquer; travailler à qu. ch; s'ocuper de. 7) travailler comme de l'esprit. 8) faire, vivre, se gouverner, se conduire. § 1) robić papier, sukno, pończochy; a zrobiłeś mi trzewiki, szatę; robić cegły, grządki, zagony. 2) robić wino, miod, gorzałkę, lekarstwo. 3) robię Panu memu, robić o swoiey strawie, o swoim chlebie; robi (pracuie) pilno; w święta robi. 4) robić żelazem, drzewem, złotem. 5) piwo, wino w beczkach robi. 6) robi koło źiemie, sprawuie rolą; robi koło koni, bydła. 7) robi głową, myślą, ręką, nogą. 8) każdy na tym świećie według swoiey robi fantazyi.

co robisz? 1) was machst du? 2) was machst du, wie befindest du dich? 1) que faites vous? 2) comment vous portez-vous?

dać, kazać co zrobić. etwas machen lassen. faire faire qu. ch; commander, donner ordre qu'on fasse qu. ch.

robi pieniędźmi. er legt das Geld nützlich an; er giebt es auf Interessen, er handelt damit. il met son argent à interêt; il l'emploie avec profit.

robić rzemiesło. ein Handwerck treiben. faire un métier.

robić rzemiesło rycerskie. Kriegs-Dienste thun; vom Degen Profeßion machen. servir à la guerre; faire profession de l'épée.

robić dla sławy; robić na sławę; robić sławę. nach Ruhm streben, um die Ehre arbeiten. travailler pour la gloire, pour l'honneur. § sławę robiąc szukali nieprzyiaćiela.

robić dla zdrowia; przerabiać śię. sich eine Bewegung machen. travailler à cause de la santé.

robić chleb. Brod würcken, solches aus dem Teige machen. faire du pain, lui donner la figure. § robić, toczyć placki, bochny, kukle.

robiąc, przy robоćie. bey der Arbeit. en travaillant.

robi śię to żelazem, świdrem. das wird mit Eisen, mit einem Bohr gemacht. cela se fait de fer, de perçoir.

Robienie. 1) das Machen, Verfertigen. 2) auf ein Mahl verfertigte Sache. 1) fabrication, confection, production de la main, l'action par laquelle on fait une chose. 2) prise; quantité d'une chose qu'on fait pour une fois. § 1) robienie papieru, chleba, szaty, sukna, wodek, piwa, lekarstwa. 2) robienie iedno, drugie, troie wina, oliwy.

robienie czego wielkiego. Unternehmung eines grossen Wercks. entreprise d'un grand ouvrage.

mam dwa robienia (wary) piwa. ich habe zwey Gebräusel Bier. j'ai deux brassins de biére.

**iedno robienie chleba; iedno pieczywo.* ein Schub Brod. une fournée de pain.

Robiony. 1) gemacht, nicht von der Natur gezeuget. 2) gearbeitet, das nicht roh ist. 1) factice, artificiel, qui n'est point naturel. 2) ouvré, travaillé, mis en oeuvre, qui n'est pas crud. § 1) robiony (niesamorodny) kolor; robiony cynobr. 2) robione a nie surowe śrebro.

Robоćizna. Frohn-Arbeit mit der Hand. maneuvrée, faisances, *f. plur.* travail de service, de plaît.

Roboczy. Arbeits=. de travail.

roboczy ludźie; robotnicy. 1) Arbeits-Leute. 2) Arbeiter, Schantzer, Schantz-Gräber. 1) des gens de travail; gens de journée; les ouvriers, les maneuvres. 2) les travailleurs, les pionniers. § 1) nędzny roboczych ludźi żywot. 2) roboczych ludźi w polu zabito.

Roboracya Sądowa. gerichtliche Bestätigung. enterinement, aprobation judiciaire.

Roboruię co. 1) gerichtlich bestätigen. *2) blutig machen. 1) enteriner, confirmer, aprouver judiciairement. *2) ensanglanter.

Robota. 1) Arbeit, verfertigte Sache. 2) die Arbeit, das Arbeiten. 3) Arbeit; die Art, die Gestalt einer verfertigten Arbeit. 1) un ouvrage de main; oeuvre, besogne; production de la main. 2) le travail, l'action de travailler. 3) travail, fabrique, ouvrage, *m.* la façon dont une chose est faite; la maniére de travailler. § 1) piękną zrobił robotę; robota złotnicza, malarska. 2) trwała młodź na robotę; roboty dość, pożytku mało; *prov.* 3) zegarek Angielskiey roboty; sztuczna pierśćienia tego robota.

robota, praca rozumu. Philos. Würckung, Verrichtung des Verstandes. *Philos.* opération, action de l'esprit, travail d'esprit.

zapłata od roboty. Macherlohn. façon, *f.* l'argent qu'on paie pour une besogne.

robota dźienna, za dźień nakazana. ein Tagewerck. tache, journée d'un homme de travail; le travail du jour.

robota dla zdrowia, przerabianie śię. Motion, Bewegung zur Gesundheit. travail, éxercice, *m.* mouvement à causé de sa santé.

robota własna sławnego rzemieślnika. eigenhändige Arbeit eines grossen Meisters, Original-Stück. original; ouvrage fait de la main d'un artiste célébre.

z roboty rzemieślnika poznać. das Werck lobet den Meister. à l'oeuvre on connoit l'ouvrier.

zła robota źle śię płaći. wie die Arbeit so der Lohn. comme tu semeras, tu moissonneras.

do roboty, od roboty. zur Arbeit, zum verarbeiten. qui sert à travailler.

kamienie od roboty. Steine so man verarbeitet, zum Bau brauchet. des pierres qu'on peut mettre en oeuvre, dont on se sert à bâtir.

woł, bydło od roboty, vid. *robotny* 2).

robota chłopska za pańskim, vid. Roboćizna.

Robotka. kleine Arbeit. léger travail, petit ouvrage.

pięknąś zrobił robotkę. ihr habt eine schöne Arbeit gemacht, was schönes gestifftet. vous avez fait là une belle maneuvre, un bel ouvrage, une belle opération, de belles besognes.

Robotnica. Arbeiterin. ouvriére, manouvriére, femme qui gagne la vie à travailler.

Robotniczy. Arbeiter=. de travailleur, d'ouvrier.

robotniczy, subs. Aufseher der Tage-Löhner. intendant des ouvriers.

Robotnik. 1) Arbeiter. 2) Tage-Löhner, Handlanger. 1) travailleur. 2) ouvrier, maneuvre, manouvrier. § pilni to robotnicy.

robotnik od iedwabiu, od wełny, od żelaza. Arbeiter in Seide, in Wolle, in Eisen. ouvrier en soie, en laine, en fer.

Robotny. 1) arbeitsam. 2) Joch=, Last=, zur Arbeit gehörig, vom Vieh. 1) laborieux. 2) de charge, de somme; qu'on atache au joug, *en parlant des bêtes.* § * 1) robotny (pracowity) człowiek. 2) robotny (od roboty) woł, robotne bydło, robotny koń.

dźień robotny. Werckel-Tag. jour ouvrable, jour ouvrier, jour de travail.

Roch, *g. a.* der Rochen im Schach-Spiel. la tour, une piéce du jeu des échecs.

roch albo pierzchała, herb. Wappenk. 1) ein Thurm mit Zinnen. 2) eine Lilie auf dem Stiel, die auf drey Stuffen stehet. *Blas.* 1) tour crenelée. 2) une fleur de lis tigée & plantée sur trois dégrez.

*Rochmanny. zahm. privé, domestique. § rochmanne (domowe) zwierzę w dźikie śię obróći.

Roczeń, *g. rocznia.* } jähriges Vieh. bête d'un an, qui a un an.
Roczniak. }

Roczki, *vid.* Rok — *roki.*

Rocznica, święto uroczyste. Jahrgang; jährliches Fest. fête aniversaire, qui retourne d'année en année au même jour.

rocznica poświącania kośćioła; kiermasz. Kirchmesse, Kirchweihe. dédicace, fête d'Eglise.

Rocznie, *adv.* jährlich. annuellement, par chaque année.

Roczny. 1) jährlich, das alle Jahr geschicht. jährig, ein Jahr alt. 3) jährig, das ein Jahr dauret. 1) annuël, qui vient tous les ans. 2) âgé d'un an, qui n'a qu'un an. 3) annal, annuël, qui dure un an. § 1) roczne dochody; roczna pensya, iurgielt, roczne święto. 2) roczne dźiećię. 3) roczna praca.

tak roczny. vorjährig. de l'année précédente. § tak roczne śliwy.

roczne dźieie. Jahr-Geschichte. des annales, *f.* histoire de ce qui s'est passé chaque année.

Rod. 1) Herkommen, Herkunft, Abkunft, Geburt. 2) Geschlecht, Haus, Familie. 3) Art, von Thieren. 1) tige, origine, sang, race, naissance. 2) maison, *f.* famille. 3) race, *en parlant des bêtes.* § 1) z ktorego iest rodu; rownego iest ze mną rodu; rodu zacnego, szlacheckiego, książęcego człowiek. 2) niemasz takiego w naszym rodźie. 3) dobrego rodu koń, pies, woł.

rodem zkad. von Geburt. natif de; — de naissance, — de nation.

rodem Polak; rodem z Polski. ein Pohle von Geburt, ein gebohrner Pohle. un Polonois de nation.

Piotr rodem Krakowczyk; Piotr rodem z Krakowa. Peter ein gebohrner Cracauer. Pierre natif de Cracovie; Pierre de Cracovie; Pierre est un Cracovien.

z tego miasta wyszedł rodem. seine Abkunft ist, er stammt aus dieser Stadt. il tire son origine de cette ville.

rodowi służący. Gramm. der Genitivus. *Gramm.* le Génitif.

Rodak, rodowic, rodźic czyy, tegoż rodu. der aus eben dem Geschlecht ist. lignager; qui est de la même famille.

Rodny, *vid.* Rody.

Rodomont. Groß Maul, Prahl-Hans. capitan; rodomont, fanfaron. § rodomont to szczery.

Rodopis, rodu czyiego pisarz. Genealogist. Généalogiste.

Rodopisarski. genealogisch. généalogique.

Rodopisarstwo, } rodu czyiego opisanie.
Rodopismo, } Genealogie. Généalogie.

Rodowitość. mächtiges Haus, ansehnliches Geschlecht. un considérable parentage; puissante maison, illustre famille. § rodowitośći domu tego początki.

Rodowity. 1) vornehm, ansehnlich, zahlreich, von Geschlechtern. 2) der aus einem mächtigen Hause ist, der viel Verwandte hat. 3) gebohrner, als ein Franzos. 1) puissant, illustre, nombreux, *en parlant d'une maison.* 2) bien apparenté, qui est d'une grande parenté. 3) celui qui est né dans le païs; de nation. § 1) rodowite i znaczne w szlachtę miasto; rodowita tak zacnych domow i przydomkow familia. 2) szlachćic rodowity, wiele rodowicow w swoim rodźie maiący.

rodowity Włoch. ein gebohrner Italiäner. un Italien de nation.

rodowići obywatele. die Eingebohrnen; Landes-Kinder. les naturels.

Rodowic, *vid.* Rodak.

Rodowy, z rodu poszły. zum Geschlecht gehörig; abstammend, herkommend aus demselben Geschlecht. qui est de la même race; qui apartient à toute une race ou famille.

Rody, rodny. zeugend, hervorbringend, wird nur in einigen *Compositis* gebraucht. produisant, engendrant; abondant en; *l'usage de cet adjectif n'est que dans quelques composez.* § palmorodny, deszczorodny, winorodny.

Rodzay. 1) Art, Geschlecht, Gattung. 2) Stamm, Geschlecht. 1) espèce; genre, *m.* 2) race, famille. § 1) rodzay drzewa, koni; iednego albo rożnego rodzaiu rzeczy albo iedney natury rożnice; w rodzaiu dobrym ludzkich umysłow kładą łagodne umiarkowanie, w złym albo przećiwnym rodzaiu kładą śię popędliwość &c. *2) pochodźi z rodzaiu (rodu) szlacheckiego.

rodzay ludzki. das menschliche Geschlecht. le genre humain; tous les hommes.

rodzay ludźi. eine Art Leute, Menschen. espèce, sorte d'hommes, de gens. § iest rodzay ludźi z długiemi uszyma; do czego śię przyłączył inszy rodzay ludźi.

**iest rodzay ludźi; są ludźie.* es giebt Leute. il-y-a des gens; il y a des personnes, il y a de certaines gens.

rodzaiu albo rodu, rodzenia czyiego pisarz, opisanie, vid. Rodopis, Rodopisarstwo.

rodzaie, plur. die Thiere und Bäume auf dem Felde. les animaux & les arbres sur la campagne. § May zwykł rodzaie i urodzaie ogrzewać.

rodzaiem, } *adv.* według rodzaiu. dem
Rodzaynie, } Geschlecht, der Art nach. selon le genre ou l'espèce.

Rodzayny. 1) zeugend, gebährend, fruchtbar. 2) das sich fortpflanzet. 3) zu den Geburts-Gliedern, zur Zeugung gehörig. 1) génératif, qui engendre, qui produit, qui a la vertu d'engendrer; fécond, fertil. 2) qui s'engendre. 3) génital, qui sert à la génération. § 1) każde zwierzę iest rodzayne i rodźić może; drzewa rodzayne. 2) duchy są rodzayne i rodźić śię mogą. 3) rodzayna kość w białeygłowie.

rodzayna śiła. Physic: die Zeugungs-Kraft. *Phisique:* la vertu générative.

rodzayne mieysce. die Geburts-Glieder. partie génital; partie naturelle.

Rodzę. 1) gebähren, zur Welt bringen. 2) Früchte hervorbringen, tragen. 3) fig. machen,

machen, zuwege bringen, hervorbringen 1) acoucher, enfanter, mettre au monde. 2) produire des fruits, porter du fruit. 3) *fig.* engendrer, causer, produire, faire naître. § 1) prawie bez boleśći rodzi; corkę porodziła. 2) drzewa rodzą owoce; to drzewo rychło, sporo rodzi. 3) rodzi to synowska miłość.

białagłowa rodzi, oyćiec płodzi. die Mutter gebieret, der Vater zeuget. la mére enfante, le pére engendre.

rodzić śię. 1) gebohren werden. 2) eig. u. fig. wachsen, entstehen, gezeuget werden. 3) aufgehen als die Sonne. 1) naître; venir au monde. 2) *prop. & fig.* naître, croître, s'engendrer, étre produit. 3) se lever, renaître, commencer à paroître sur l'horison. § 1) mowi po włosku iakby śię Włochem urodził; iescze śię nie urodziło a iuż ochrzcono, *prov.* syn mu śię urodził. 2) kruszce śię w gorach rodzą; rodzi śię ztąd nienawiść. **3) rodzi śię z łona morskiego słońce.

rodzący, co rodzi. zeugend, gebährend. génératif, qui engendre.

rodzący spadek. Gramm. der Genitivus. *Gramm.* Génitif.

rodzący śię. gebohren, das zur Welt kommet. naissant, qui naît. § dziećię śię rodzące.

iakbym śię znowu urodził. es ist mir als wenn ich von neuem gebohren wäre. je respire, je me remets, je reviens à moi; je suis comme si je ne fesois que de naître; il me semble que je suis nouvellement né.

Rodzenie. 1) das Gebähren. 2) die Zeugung, Hervorbringung, Fortpflanzung. 1) l'enfantement, l'acouchement. 2) 2) génération, procréation, production, l'action de produire. § 1) przybliża śię czas rodzenia, wydania na świat płodu. 2) coroczne owocow rodzenie.

rodzenie śię. 1) die Geburt. 2) die Entstehung. 1) naissance. 2) génération; production; l'action d'étre produit.

Rodzeniec ziele. (*phyllum*) Gattung von Bingelkraut. phyllon, espèce de mercuriale.

rodzeniec barszcz prosty. (acanthus) Bärenklau. acante.

Rodzić. } der Vater, wird von erbaren Leuten gesagt. le pére, *en parlant des gens de bien.*
Rodzićiel. }

**rodzicy; rodzice.* die Eltern. le pére & la mere.

rodzic ztąd; tuteyszy. hiesiges Kind. qui est du païs; naturel; qui est dans le lieu de sa naissance.

rodzic, tegoż rodu, vid. Rodak.

Rodzićielka. die Mutter. mére.

Rodzieństwo. das Geschwister, Schwester und Brüder. les fréres & les soeurs de qu. § pominął w swoim testamenćie rodzonych i z rodzieństwa pochodzących; rodzieństwo iego na cztery głowy śię dzieli.

Rodzina. 1) die Verwandten; die Freundschaft. 2) Geburts-Ort, Heimath. 1) les parens; parenté, parentage, *m.* 2) lieu de naissance; patrie. § 1) wszystka rodzina iego po nim w żałobie. 2) poiade do rodziny moiey.

rodziny, plur. *dzień rodzin.* Geburts-Tag. jour de naissance.

Rodzony. 1) gebohren. 3) leiblich als ein Vater, ein Bruder. 1) né. 2) naturel, propre, comme le pére, le frére de qu. § * 1) rodzone, narodzone dziećię. 2) rodzony oyćiec, dziad.

ślepo rodzony. blind gebohren. aveugle né. § głucho rodzony.

rodzony; brat. Bruder. frére. § rodzony twoy był u mię.

rodzona; śiostra. Schwester. soeur.

rodzony Polak. er ist ein gebohrner Pohle. il est Polonois de nation.

rodzony Krakowczyk. gebohrner Cracauer. il est né Cracovien, il est de Cracovie.

Rog. 1) Horn am Kopf der Thiere; das Geweihe. 2) Horn am Huf, an den Klauen der Thiere. 3) Horn, Spitze die wie ein Horn gekrümmet ist. 4) ein Arm an grossen Leuchtern. 5) Ecke. 6) Ecke einer Gasse, eines Hauses. 1) corne qui vient à la tête de quelques animaux. 2) de la corne; os dur aux piez, aux ongles des animaux. 3) corne, bout d'une chose courbé en forme de corne. 4) bras d'un lustre. 5) coin, angle, *m.* 6) coin d'une ruë, d'une maison. § 1) rog ieleni; woł rogow podniosłych, zakrzywionych. 2) rog od kopyta, od pazura. 3) rogi kusze, łuku, gdźie są wręby do ćięćiwy; księżyc iasne, nieiasne ma rogi; księżyc z rogami wzgorę, drugi raz na bok śię pokazuie. 4) lichtarz z rogami. 5) rog stołu; zabiie śię poduszki rogiem, *prov.* rogi biretowe. 6) na rogu mieszka, ma kamienicę.

***rog obfitośći.* das Füll-Horn. corne d'abondance.

rog ramienny. Kriegsb. Ecke am Schulter-Winckel. *Fortif.* orillon.

rog spiczasty. Kriegsb. vorspringender, bestrichener Winckel. *Fortif.* angle saillant, angle flanqué.

rogi na mnie widzą. sie sehen mich an als

wenn ich Hörner auf dem Kopfe hätte. on me regarde comme si j'étois cornu.
ma chleb rogi. Ueberfluß macht übermüthig. l'abondance engendre la pétulance.
rogi mu wyrastaią. er bekömmt Hörner; er wird frech. il devient fier & insolent.
rog utrąćić. ein Horn abstossen. écorner; rompre une corne.
przytrąćić, przytrzeć, utrzeć komu rogow. einem die Hörner abstossen, die Flügel beschneiden. rogner à qu. les ailes, les ongles; river à qu. les cloux.
rogi komu przyprawić. einem Hörner aufsetzen. planter, faire porter les cornes à qu. § kto komu rogi przyprawuie, niech się sam ie nośić gotuie.
nośić rogi. Hörner tragen. porter les cornes.
Rogacz, *g. a.* 1) Horn-Fisch, ein grosser See-Fisch. 2) Kriegsb. Horn-Werck. 1) un grand poisson de mer qui est cornu. 2) *Fortif.* un ouvrage à cornes.
Rogal ptak. (*tragopan*) Art grosser Adler mit Hörnern oder hohen Federn auf dem Kopf. espèce de fort grand aigle qui à des cornes ou plutôt de hautes plumes sur la tête.
rogal chleb. eine Art Brod, das wie ein Horn gebacken wird. sorte de pain cuit en forme d'une corne.
Rogala herb. Wappenk. eine Perpendicular-Linie zwischen einem Hirsch- und Ochsen-Horn, über der Krone ist eben diese Figur mit einem Raben, auch ohne solchen. *Blason.* une ligne perpendiculaire entre deux cornes l'une de beuf & l'autre de cerf, sur la couronne paroit la même figure sans ou avec un corbeau.
Rogalica. } (*dactylos*) Art von Igels-Kolben, ein scharfes Gras.
Rogata trawa. } espèce de sparganium.
Rogaty. 1) hornicht, gehörnt. 2) eckicht. 1) cornu, qui a des cornes. 2) qui a des angles ou des coins. § 1) bydło rogate. 2) czapka rogata.
sylogism rogaty. ein Syllogismus der schwer aufzulösen ist. un silogisme dificile à resoudre; un silogisme cornu.
rogata w nim dusza. er hat ein zähes Leben. il a la vie bien dure; il a l'ame colée contre la peau.
kopanina rogata; zaszanc rogaty, vid. Rogacz 1).
Rogonogi. hornfüßig, huffüßig. qui a le pié de corne.
*Rogorog, nosorożec. Nasen-Horn ein Thier. Rinoceros un animal.
Rogowaćieię, w rog się obracam. zum Horne werden. devenir dur comme de la corne; se changer en corne.

Rogowaty. hornartig. qui tient de la corne; qui a quelque chose de la dureté de la corne.
Rogowka. Bügel-Rock, Reifen-Rock. pannier, baleine; jupe de baleine.
Rogownik. Hornrichter, der das Horn für die Handwercker zurichtet. cornetier, refendeur de cornes.
Rogowy, z rogu. hörnern, von Horn. de corne; fait de corne.
rogowe. Vieh-Zoll. le cornage, un impôt sur le bétail.
Rogoż, *f.* (*juncus holoschoenus*) glatte Binsen zum Flechten. jonc lisse à nater, il est sans noeuds & produit au somet des massuës.
Rogoża. eine Binsen-Matte. natte de jonc.
Rogożnik. Binsen-Mattenmacher. natier.
Rohatyna. Art Spiesse, die man auch zum werfen brauchen kan. javeline; un épieu, qu'on peut aussi lancer. § tęga barzo do poćisku rohatyna.
Rohr herb. Wappenk. drey Ziegeln in einer Reihe, auf welchen zwey Ziegeln und auf diesen einer lieget. *Blas.* trois pierres de brique, sur lesquelles sont posées deux autres & par dessus celles-ci encore une autre.
Roię pszczoły, *isz, ił.* einen Bienen-Schwarm ausfliegen lassen. échemer, faire essaim d'abeilles.
roię się. schwärmen als die Bienen. essaimer; faire un essaim. § pszczoły się roią.
roić co w głowie. etwas im Kopfe schmieden. forger, machiner, rouler quelque chose dans son esprit.
roią mu się wydatki w głowie. die Ausgaben gehen ihm im Kopf herum. les dépenses le martelent, le rendent inquiet.
to mu się mniemanie w głowie zaroiło. er hat sich diesen Wahn in den Kopf gesetzt. il s'entêta de cette opinion.
roić sobie. sich einbilden, sich in den Kopf setzen. s'imaginer, se mettre une chose en tête, dans l'esprit. § roił sobie iakby go chćiano otruć.
Roiownik, Pszczelnik ziele. Melissen. melisse.
roiownik pieprzny pryszczący, vid. Rozchodnik trzeći naymnieyszy.
roiownik własny, vid. Rozchodnik mały.
Roiowy. zum Bienen-Schwarm gehörig. d'essaim.
Rok, *g. u.* 1) ein Jahr. 2) Termin, Citation, Vorladung vor Gericht. 1) an, année. 2) assignation, ajournement pour comparoître devant un Juge. § 1) rok gdźie mieszkam; rok mię doma niemasz;

masz; trwa to tylko rok; w roku iest 365 dni; rok podeyrzany; cztery pory roku. 2) rok zawity, licowny, przepadły; rok zadworny; dać komu rok na Trybunał, za dworem.

* * *

Rok ein Jahr wird in *plur.* wie folget decliniret. *ce nom pris dans la signification d'une année se décline au plurier ainsi :*

N. A. V. lata, *G.* lat. *D.* latom. *Inst.* latami. *Loc.* *latach, lećiech.

rok świety; miłośćiwe lato. ein Jubel-Jahr. un Jubilé.

co rok. alle Jahr. tous les ans.

co drugi rok. ein Jahr ums andre. de deux ans l'un.

przed rokiem; tak rok. vorm Jahre. en l'année précedente.

rok temu iako, rok iako. es ist ein Jahr als. il y a un an que. § dwa, trzy lata temu.

do roku raz. des Jahres einmahl. une fois l'an.

rok w rok. ein Jahr ins andre gerechnet. bon an mal an; d'année en année; un an portant l'autre.

Roku Pańskiego. im Jahr des Herrn. l'an de grace, l'an de salut.

przed laty. vor Zeiten, ehedessen. autrefois, au tems passé.

za laty. mit den Jahren. avec l'âge.

za laty człowiek mądry. Verstand kömmt nicht vor den Jahren. avec l'âge l'on devient sage.

do lat przychodźić. zu Jahren kommen. avancer en années.

lata przeszedł. er ist schon aus den Kinder-Jahren. il a deja quatorze ans accomplis; il est en âge d'homme.

lata prawne maiący. ein Mündiger. majeur, qui a l'âge de joüir de son droit.

w lećiech człowiek. ein Mensch bey Jahren. un homme qui est dans un âge mûr, qui est avancé en âge.

lat prawnych niedoszły. ein Unmündiger. mineur, qui est en tutelle, qui est dans les années pupillaires.

Roki, Sądy Grodzkie. ein Grod-Gericht, das unter dem Vorsitz des Starosten in Criminal-Sachen gehalten wird. séance de Chatelet, qui se tient en causes criminelles sous la direction du Staroste.

Roki, Sądy źiemskie, poroczki. Tagefahrt, adliches Land- und Grentz-Gericht in einem Kreise. Justice de suseraineté en fait de limites & autres diferens entre la noblesse d'un district.

Roki skargowe, kwerele, roczki. Adliches Quatember-Gericht in kleinen Streit-Sachen unter dem Vorsitz des Unter-Starosten. séance en fait de querelles dans les petites causes des gentilshommes où préside le Vice Staroste.

Rokićina. geschmeidige Weiden-Ruthen zum Flechten. osiers, branches de jeune saule pour faire divers ouvrages de vannerie.

Rokićinowy. von zarten Weiden-Ruthen. d'osier.

Rokiet. Art von Chor-Hemden so die Bischöffe und Thumherrn tragen. rochet, sorte de surplis que portent les Evéques & les Chanoines.

Rokosz. Aufstand des Adels wider den Senat. un rokos; revolte de la Noblesse contre le Sénat.

podnieść rokosz; zawołać na rokosz. vor die Freyheit zum Gewehr greifen, zum Aufstand wider den Senat schreiten. crier à pleine tête aux armes contre les opresseurs de la liberté; se revolter contre le Sénat; prendre les armes pour la liberté.

Rokoszanin. ein Rokoßianer. un Rokossien; l'un de ceux qui se sont revoltez contre le Sénat.

Rokowanie. Muthmassung, Zuvorsehung. conjecture; raisonnement.

Rokuię 1) vernünftig von etwas reden. 2) schliessen, muthmassen, vermuthen, zuvorsehen. 1) raisonner, discourir de bon sens. 2) conjecturer, prévoir par quelques conjectures. § *1) rokuymy, (rozmowmy się) o tey materyi. 2) rokować przyszłe odmiany woyny, seymu; rokować o dobrey, o złey źimie, o przyszłych biedach.

zdanie rokuiące. ein problematischer, streitiger Satz. proposition problematique, sur quoi on peut disputer de part & d'autre.

Rola. ein Acker. terre, champ, piéce de terre cultivée. § sprawować rolą.

rola sprawiona, niezaśiana. zugerichteter Acker. terre labourée.

rola sprawiona, zaśiana. ein besäeter Acker. terre ensemencée.

rola, regiestr. Kriegsw. eine Rolle, Liste. *Guerre:* rôle, *m.* liste. § spisać rolę żołnierską.

rola herb. Wappenk. drey Pflug-Scharten so aus einer Rose gehen. *Blas.* trois socs de charruë qui sortent d'une rose.

Rolka. ein kleiner Acker, kleines Feld. petit champ, petit coin de terre.

Rolknik. ein Ackersmann. laboureur.

Rolny. zum Acker oder Ackern gehörig. qui apartient aux champs; de champ; qui regarde les champs ou l'agriculture.

rolne naczynia, narzędzia. Acker-Geſchirr. le ménage de campagne.

Romanc. } ein Roman, erdichtete Liebes-
*Romania. } Geſchicht. roman, fiction amoureuſe.

Romanek ziele, kołowrot. (*quarta ſpecies tithymali; helioſcopius*) die vierte Art von Wolfs-Milch. la quatriéme eſpèce de titimal.

Romanowe ziele. (*tithymalus dendroides*) eine Art von Wolfs-Milch. eſpèce de titimale.

Rombek, *vid.* Rąbek.

Rondela. rundes Schild. rondache, rondelle, bouclier rond.

Ronię. fallen laſſen, als Thränen. laiſſer tomber comme des larmes. § roniéby łacniey łzy niżli mowić.

ptak roni, pierze mu pada. der Vogel mauſet ſich. l'oiſeau muë, change de plumes; les plumes lui tombent,

ieleń roni. der Hirſch wirft die Hörner ab. le cerf change de cornes.

koń roni, zęby mu padaią. das Pferd verliert ſeine Zähne. le cheval change de dents.

wąż roni. die Schlange wirft ihre Haut ab. le ſerpent muë, change de peau.

Ronienie. 1) das Mauſen der Vögel. 2) das Abwerfen der Hörner, der Haut, der Zähne. 1) la muë des oiſeaux. 2) le tems où les cerfs changent de cornes, où les ſerpents ſe dépouillent.

Ropa. Eiter. du pus, ſanie, de la matiére. § plaſtr ropę ciągnie, wyciſka; rana ropą ciecze; ropę wypuſzcza.

Ropię co. Eiter machen. faire ſupurer.

ropi się. eitern. ſupurer; jetter du pus, de la matiére.

ropiący. eiternd, eiterziehend. ſupuratif, qui fait venir à ſupuration.

Ropienie. die Eiterung. ſupuration.

Ropiſto, *adv.* Eiter-voll. avec ſupuration; avec du pus, où il y a du pus.

Ropiſty. 1) eitricht, voll Eiter. 2) dem Eiter ähnlich. 1) virulent, purulent, ſupuré; plein de pus. 2) ſemblable au pus.

Ropucha, *vulg.* eine groſſe Kröte. un grand crapaud.

odyma się iako ropucha. er bläſt ſich wie ein Froſch auf. il s'enfle comme la grenouille d'Eſop; il s'enfle (par vanité ou par rage) comme un crapaud.

Roraty, *plur.* 1) Roraten-Andachten, Weihnachts-Metten. 2) Advents-Zeit, die vier Advente. 1) les Roratez, les matines pour ſe préparer à la nativité de Jéſus-Chriſt. 2) les quatre Avens.

Ros, *pr. inſep.* dieſe *Præpoſition* mit ihren *Compoſitis* ſtehet unter der Sylbe Roz. *voiez cette prépoſition avec ſes compoſez ſous la ſilabe* Roz.

Roſa. der Thau. roſée.

roſa pada. der Thau fällt. la roſée tombe.

roſa wieśienna. Frühlings-Thau. perle de chimiſte.

roſa ranna. der Morgen-Thau. égail.

Roſada, *vid.* Rozſada.

Rościągam, Rościągły *&c.* }
Rościęty, } *vid.* Rozciągam *&c.*
Rościnam *&c.* }
Rościnek, }

Rosforny, } *vid.* Rozworny, Rozworo-
Rosforować, } wać.

Rośiata. dick geſottene Milch mit Eyern. du lait bouilli avec des oeufs.

Rośiczka ziele, *vid.* Rośnik.

Rośiewam, *vid.* Rozśiewam.

Rośiniec herb, *vid.* Raśiniec.

Rośiſty. Thau-, bethaut, voll Thau. fait de roſée; arroſé, trempé, moüillé, plein, couvert de roſée.

Roſkazanie, Roſkazuię *&c. vid.* Rozkazanie, Rozkazuię.

Roſkoſz, Rozkoſz. 1) Wolluſt. 2) Vergnügen, Luſt. 1) volupté, moleſſe. 2) plaiſir, joïe, délices, *m. plur.* contentement. § 1) za roſkoſzy oka mgnienie wieczne potępienie; nieczyſte roſkoſzy dowćip gubią; roſkoſz młodemu barzo ſmakuie; roſkoſzow zażywać; roſkoſz w żyćiu. 2) wielką mam z tego roſkoſz; każdy niech ma roſkoſz z pracy ſwoiey; roſkoſz czytać te wierſze; roſkoſz czynić komu.

owoce roſkoſz moia. Obſt iſt mein Leben. les fruits ſont ma vie, mes délices.

Roſkoſzniczy. 1) zur Wolluſt gehörig. 2) wollüſtig. 1) de volupté, de plaiſirs, qui regarde la volupté. 2) voluptueux. § 1) roſkoſznicza nauka, roſkoſznikom służąca. 2) roſkoſzniczy prowadźi żywot.

roſkoſzniczy, ſubſ. *urzędnik od wynaydowania i przyprawy roſkoſzy.* Aufſeher der Dinge, die ſeinem Herrn zum Vergnügen gereichen. maitre, directeur des plaiſirs.

Roſkoſznie, *adv.* 1) wollüſtiglich. 2) köſtlich, niedlich. 1) voluptueuſement, avec volupté, dans les plaiſirs. 2) délicatement, délicieuſement.

roſkoſznie kogo chować. einen zärtlich halten, pflegen, warten. dorloter qu; traiter qu. avec délicateſſe.

roſkoſznie żyć. köſtlich leben. vivre délicieuſement; avoir un grand ſoin de ſoi; ſe délicater; faire bonne vie.

Roſkoſznik.

Roſkoſznik.} ein wollüſtiger Menſch. un
Roſkoſzny. } homme ſenſuël; un voluptueux; douillet, qui aime ſes plaiſirs.
roſkoſzny. 1) wollüſtig, der Wolluſt ergeben. 2) wollüſtig, das Wolluſt und Vergnügen macht. 3) luſtig, ergötzlich, angenehm. 4) delicat, niedlich, leckerhaft. 5) empfindlich, ſinnlich, zu den ſinnlichen Sachen geneigt. 6) fein, ſcharf, gut, delicat. 1) voluptueux, délicieux, qui aime les plaiſirs, adonné aux plaiſirs. 2) voluptueux, plein de plaiſirs & de délices. 3) divertiſſant, qui rejoüit, qui plait. 4) délicat, délicieux, de bon goût. 5) délicat, chatouilleux, pointilleux, ſenſuël. 6) délicat, fin, ſubtil, bon. § 1) roſkoſzny to człowiek. 2) roſkoſzne życie prowadźi. 3) roſkoſzna to praca; roſkoſzne ogrody. 4) roſkoſzna potrawa. 5) roſkoſzny wnet i barzo każdą rzecz czuie, wnet śię obraźi, ztąd obraźliwym śię nazywa. 6) ſmak ma roſkoſzny; roſkoſzne w słuchaniu muzyki ucho.
Roſkoſzuię kogo, *obſ.* roſkoſz czynić komu. einem ein Vergnügen machen. faire plaiſir à qu.
roſkoſzuię ſobie. wollüſtig leben. ſe délicater, faire bonne vie, ſe donner du bon tems.
Rosławiam, *vid.* Rozsławiam.
Rosłek, *g. rostka*, wyrosłek. junger Kerl, Aufſchößling. garçon; juvenceau.
Rosłość. groſſer Wuchs. acroiſſement, croiſſance; groſſeur, *f.* la grandeur qui vient de l'acroiſſement; l'augmentation ſenſible d'un corps en ſa propre ſubſtance.
Rosły. groß gewachſen, ſtarck vom Wuchs. qui eſt devenu grand en croiſſant; grand & gros; d'une grandeur raiſonnable. § człowiek, woł rosły, rosłe drzewa.
rosłym czynić. groß wachſen laſſen, den Wuchs einer Sache treiben. rendre grand par croiſſance; pouſſer à une raiſonnable grandeur; faire profiter une choſe qui croit.
Rośmiać śię,} *vid.* Rozśmiać, Rozśmie-
Rośmieſzam, } ſzam.
Rosnę, *rośnie*, *rosnął*, *vid.* Rostę.
Rośnienie. eig. u. fig. das Wachſen. *prop. & fig.* croiſſement, acroiſſement, cruë, croiſſance.
Rośnik źiele. (*ros ſolis*) Sonnen-Thau ein Kraut. rorelle, roſolis.
Roſocha, Rozſocha. 1) eine Gabel; zwey Zacken. 2) zackichte Stange, Gabel-Holtz, Fordel, Stifftel. 1) fourche, deux branches qui ſe fourchent. 2) bois fourchu, pieu fourchu. § 1) wyrzniy tę roſochę; roſocha u drzew, u rogu ielenego. 2) śieć na roſochach rozpiąć.
roſochy pługowe. die Pflug-Stertzen. les mancherons de la charruë.
Roſochaćieie. ſich zweigen, ſich in Zweige zertheilen. ſe ramifier; ſe fourcher; fourcher, finir en maniére de fourche; pouſſer des branches l'une d'un côté, l'autre de l'autre. § gałąź ta roſochaćieie; drzewa obćięte barzo roſochaćieią.
Roſochacz, roſochate kobylenie. Kriegsb. Spaniſche Reuter. *Fortif.* cheval de Friſe.
Roſochatość. Spalte zwiſchen zwey Zacken. fourchon, fourchure; l'endroit où une choſe ſe fourche. § roſochatość miedzy palcami.
Roſochaty. zackig, zweyſpitzig. rameux; fourchu, qui eſt fait en fourche; fourché. § roſochate pale; ieleń ma rogi roſochate.
roſochate kobylenie, vid. Roſochacz.
Roſoł. 1) Suppe, Brühe von einer gekochten Sache. 2) Brühe, Fleiſch-Brühe. 3) Tuncke, Titſche zu einer Speiſe, Ueberguß, Brühe, damit ein Gericht zugerichtet wird. 4) Lacke, Peckel, Saltz-Lacke. **5) Unruhe, Verwirrung, Kummer. 1) jus, bouillon, ſubſtance liquide d'une choſe qu'on à cuite. 2) bouillon, jus, potage, *m.* de boeuf, de mouton. 3) ſauce. 4) ſaumûre, reſſel, liqueur ſalée. 5) *fig.* trouble, *m.* deſordre, *m.* déreglement, peine, confuſion. § 1) roſoł warzonych rzeczy, iako mięśiw, owocow. 2) mięſo pod roſoł z pietruſzką. 3) roſoł, ſalſza, roſołowa potrawa do omaczania; roſoł Węgierſki, roſoł Polſki. 4) roſoł do ſurowych rzeczy, ryb, mięſa. **5) Oyczyzna w tym roſole z ſobą śię biedźi.
niechay w ſwym zoſtanie roſole. er mag in ſeinem Sode bleiben. qu'il meuriſſe dans ſon jus.
złodźiey zawſze w tym roſole zoſtać muśi, że kradnie. wer einmahl ſtielt, heißt immer ein Dieb. on n'a qu'à voler une fois pour être toujours apellé voleur.
Roſolis. Roſolis ein angenehmer Brandwein. roſſolis, ſorte de liqueur agréable.
Roſołkowy kolor, na kſztałt oczek w roſole. äuglicht, ſuppenfärbig. de couleur de graiſſe.
Roſołowy. 1) Suppen-, zur Brühe gehörig. 2) Peckel-, Saltz-, in Saltz gelegt. 1) de bouillon, qui concerne les ſauſſes. 2) ſalé, qui a trempé dans la ſaumûre. § 1) roſołowe oczki.

roſołowe, naſalane mięſo. Peckel-Fleiſch. de la ſaline, du ſalé; de la chaire ſalée.
roſołowa ſtrawa mokra, iako mięſo, ryby do roſołu. eingeſalzenes Fleiſch oder Fiſche. de la ſaline; chaire ſalée, poiſſons ſalez.
roſołowa ſtrawa ſucha, iako wędzonki, ryby ſuſzone. geräuchert Fleiſch, gedörrte Fiſche. chair enfumée, poiſſons ſecs.
roſołowych rzeczy, ryb ſuchych przekupień. Herings-Krämer. vendeur de ſaline, de poiſſons ſecs.
roſołowych albo wędzonych rzeczy przekupień. Speck-Kramer. charcutier, qui vend de la chair fumée.
roſołowy ſtatek, ſolanka. Gefäß, worinnen Fleiſch oder Fiſche eingeſalzen werden. ſaloir, vaiſſeau dans quoi on ſale la chair ou les poiſſons.

Roſomak. 1) Vielfraß ein Thier in Schweden. 2) Vielfraß, Freſſer. 1) goulu, animal ſauvage en Suede. 2) goulu, gourmand. § 1) roſomak ieſt zwierzę czarne tey co pies wielkośći i barzo obżarte.

**Roſorodny. Thau bringend. qui donne, qui aporte de la roſée. § noc roſorodna.

Roſpacz, Roſpadam, Roſpalam, Roſpamiętywam, Roſparam, Roſpaſuię, Roſpęcznieć, Roſpędzam, Roſpętać, Roſpieram, Roſpierſchnąć, Roſpieśćić, Roſpiiam, Roſpinam, } *vid.* Rozpacz *&c.*

Roſpi kamień. (*pimpinella ſaxifraga*) Herrgotsbärtlein, Stein-Bimbinell. boucage, *m.*

Roſpiſty. dick gekocht, als Grütze. épais, cuit à la mittonnée. § roſpiſta kaſza; roſpiſte warzenie.

Roſpiſto, *adv.* dick gekocht. à la mitonnée. § ryż roſpiſto warzony.

Roſpiſanie, Roſpiſuię, Rospłakać, Rospłaſzam, } *vid.* Rozpiſanie *&c.*

Roſtę, *rośćie, rosł, rość,* roſnę. 1) wachſen. 2) wachſen, zunehmen an etwas. 3) entſtehen, erwachſen aus etwas. 1) croître. 2) croître, s'acroître, s'augmenter, profiter, avancer, devenir plus conſidérable en qu. ch. 3) naître, venir, provenir, s'engendrer. § 1) drzewo, człowiek rośćie; złoto, kamienie w gorach rośtą; naylepſze wino w Węgrzech rośćie. 2) w nim mądrość rosła i urosła; rosł dowćip w złośći; z cudzey ſzkody lichwiarz rośćie; rośnie dowćipem, bogactwami, naukami, w honorach. 3) to ztąd rośćie; urosł z tey woyny ten pożytek.

roſtący, roſnący. wachſend. croiſſant, s'augmentant.

*Roſtek, *g. roſtka.* Sproſſe, Schößling. jet d'arbre, ſurgeon, rejetton.

Roſtfarki, *vid.* Roſztfarki.

Roſtnica, *vid* Spolnica.

Roſtopacz, *f.* ziele, *vid. jaſkołcze ziele.*

Roſterk, Roſtropny, } *vid.* Rozſterk, Roztropny.

Roſtruchan, *g. a,* **u.* groſſer Zech-Becher. grand godet; grande coupe qui eſt propre à boire. § roſtruchan pozłocony.

Roſtruchanik, *g. a.* kleiner Sauf-Becher. petit coupe; godet, gobelet dont on ſe ſert pour boire.

Roſtrucharſki. 1) mäckleriſch. 2) roßhändleriſch. 1) de courtier. 2) de maquignon.

Roſtrucharſtwo. 1) Mäcklerey. 2) Pferde-Handel. 3) Pferde-Zucht. 1) courtage, *m.* 2) maquignonnage, *m.* profeſſion de maquignon. 3) le ſoin de nourrir les chevaux.

Roſtrucharz. 1) Mäckler, Unterhändler. 2) Roß-Händler. 1) courtier, moïenneur. 2) courtier de chevaux; maquignon.

Roſtrzygam, *vid.* Rozſtrzygam.

Roſuwam, Rośwíecam, } *vid.* Rozſuwam *&c.*

Roſya. Rußland, Moſcau. Ruſſie, Moſcovie.

Roſyanin. Ruſſe, Moſcowiter. un Ruſſe, un Ruſſien, un Moſcovite.

Roſypanie, Roſypka, Roſypuię, *vid.* Rozſypanie *&c.*

Roſyyſki. Rußiſch, Moſcowitiſch. Ruſſien.
Roſyyſki ięzyk. die Rußiſche Sprache. le Ruſſiote.
Roſyyſkie Państwo. das Rußiſche Reich. l'Empire Ruſſien.

Roſzczę, *śći, śćił.* *1) vergröſſern, wachſen machen. 2) fig. vergröſſern, vermehren, groß machen. 1) croître, faire acroîter, faire profiter une choſe qui croit. 2) *fig.* augmenter, groſſir, agrandir. § *1) ścierwy roſzczą (rosłemi czynią) drzewa. 2) co sławę iego urośćiło; urośćił mu mocną nadźieię.
rośćić ſobie co. ſich machen; ſich etwas gröſſer einbilden als es iſt. ſe faire, s'imaginer; ſe mettre dans la tête, dans l'eſprit. § daremne ſobie rośći ſkrupuły.

Roſzczepić, *vid.* Rozſzczepić.

Roſzczepierzam, *vid.* Rozſzczepierzam.

Roſzę, *śi, śił.* bethauen, mit Thau benetzen. arroſer de roſée; faire tomber la roſée. § rośi niebo.

rośi się. der Thau fällt. la rosée tombe; il fait rosée.
zrośić się. vom Thau naß werden. se moüiller de rosée.
Roszczka. Rüthlein, Sprößlein. petite verge, petit sion, petit jet d'arbre.
Roszt, *g. a.* 1) ein Brat-Rost. 2) Bergw. Ertz-Maß von 10 Topf oder *Garniec.* 1) gril. 2) *Métal.* mésure de dix pots ou *garniec.* § 1) piec kiełbaski na roszcie.
roszty winniczne. Rebenstude; Latten daran man die Wein-Reben bindet. le treillage ou les lates où l'on atache les branches de vigne.
Rosztfarki, *plur.* Bergw. gebranntes Ertz. *Métal.* du métail qu'on a passé par le feu.
Rosztowanie mularskie. 1) Mauer-Gerüste. 2) Rüstung, Aufrichtung des Gerüsts bey einem Bau. 1) échafaut sur lequel les maçons travaillent. 2) échafaudage, *m.* construction des échafaux pour bâtir.
dziura w murze do rosztowania. Rüst-Stangen-Loch. boulin.
drzewa do rosztowania. Rüst-Bäume. baliveaux; boulins.
kozły w rosztowaniu. Rüst-Böcke. chevalets.
Rosztowisko. Bergw. ein Rost-Hügel, auf welchem das Ertz gebrannt oder gebraten wird. *Métal.* coline sur laquelle l'on brûle les métaux.
Rosztuię. 1) rüsten, ein Mäuer-Gerüste bauen. 2) rösten, auf dem Roste braten. 3) Berg. ein Ertz brennen. 1) échafauder, faire des échafaux pour bâtir. 2) griller, faire cuire sur un gril. 3) *Métal.* passer le métail par le feu, le brûler.
Rota. Rotte, Haufen Kriegs-Leute. bande, petite troupe de soldâs.
rota przysięgi. Eides-Rotel, Eides-Formel. formule de serment.
rota ciągnąca pieszych albo konnych. marschierende Krieges-Schaar, Krieges-Haufen zu Fuß oder zu Pferde. troupe de fantassins ou de cavaliers, batalion ou escadron en marche.
rota pieszych żołnierzow. Rotte von funfzig Fuß-Knechten. ploton, une troupe de cinquante fantassins.
rota konnych żołnierzow. Schwadron, Geschwader Reuter. escadron.
w roty konne uszykować. in Schwadronen stellen. escadronner.
rotami. Rotten-weise, Schwadron-weise. par plotons, par escadrons, par bandes, par compagnies.
rotami ciągnąć. Rotten-weise ziehen. marcher, défiler par plotons, par manches; marcher par escadrons.
Rotgiser, *vid.* Rurgisser.
Rotman. Lootsmann, Botsmann der den Schiffen den Weg weiset. lamaneur, pilote cotier; pilote routier.
Rotmański. den Botsmann betreffend. de lamaneur.
Rotmaństwo. das Amt eines Botsmanns; die Zurechtweisung eines Schiffes. lamanage, *m.* charge, travail de celui qui conduit un vaisseau.
Rotmistrz. Hauptmann, Rittmeister. une Capitaine, qui commande une compagnie de soldâs. § Rotmitrz iezdny albo pieszy.
Rotmistrz przedni; Połkownik. Oberster, erster Rittmeister. Colonel, prémier Capitaine.
Rotmistrstwo. Rittmeister-Stelle. la charge d'un Capitaine.
Rotmistrzowski. Rittmeister-. deCapitaine.
Row. ein Graben. fossé, *m.* canal. § rowy koło miasta.
row do sprowadzenia wody z roli, z ogroda. Graben das Wasser von einem Acker oder Garten abzuschlagen. saignée.
rowem na nieprzyiaćiela uderzyć. aus einem Graben den Feind anfallen. ataquer l'ennemi par un fossé.
Rowek, *g. rowka.* 1) ein kleiner Graben. 2) Einschnitt, ausgehohlter Streif; Rinne. 1) petit fossé, petit canal. 2) coulisse, cannelure.
Rowiennica. } die gleiches Alters oder
Rowienniczka. } gleiches Standes ist. celle qui est de même âge ou de même condition.
Rowiennictwo. Gleichheit des Alters, des Standes. égalité de condition, d'âge.
rowiennictwo stanu szlacheckiego. das Recht der Gleichheit des Polnischen Adels, laut welchem kein Fürstlicher noch Gräflicher Titel einem Polnischen Edelmann einen Vorzug vor dem andern giebet. le droit d'égalité entre les citoiens ou les gentils-hommes Polonois, selon lequel les titres de Prince & de Comte ne changent rien à leur état, & leur ne servent d'aucune prérogative.
Rowiennik. } 1) der einem gleich ist am
*Rowieśnik. } Alter, am Stande; eines gleichen. 2) der mit einem zu gleicher Zeit gelebet hat. 1) égal en âge, en condition; mon pareil. 2) contemporain, qui a vécu au même tems qu'un autre.
Rowisty, rowow pełny. voller Gräben. coupé par plusieurs fossez; plein de fossez. § kray rowisty.

Rownam. 1) gleich, eben machen; ebenen. 2) richten, gleichen nach der Schnur. 3) 3) vergleichen mit einander, gegen einander halten, einander gleich machen. 1) aplanir, unir, rendre égal; mettre de niveau; mettre tout à l'uni. 2) aligner. 3) égaler, égaliser, qu. ch. à qu. ch; rendre égal, reduire à l'égalité. § 1) rownać ziemię, ściane. 2) rownać po sznurze (pod sznur) drzewa, ulice. 3) rownać iedno z drugim; rownać rożne persony, obraza iedney strony; *prov.*

rownać co z ziemią. der Erde gleich machen, niederreissen. raser, démolir, mettre qu. ch. rez pié rez terre.

nie zrownamy sobie. wir sind einander nicht gleich. nous ne sommes pas égaux.

rownać się. sich vergleichen; gleich kommen; eben so gut seyn. s'égaliser, s'égaler à qu; ne lui ceder en qu. ch; se comparer à qu. § złotu (do złota) się to rowna; nie rownay się lichoto Panom.

rownać się w kolorze. in der Farbe gleichen. tirer sur une couleur.

Rownanie. 1) das Ebenen, die Gleichmachung. 2) Vergleichung. 1) aplanissement, l'action de rendre égal. 2) égalisation, l'action d'égaler, de comparer.

rownanie pod sznur. Richtung nach der Schnur. alignement.

rownaniu służący; ktorego może rownać z drugim. vergleichlich, das zu vergleichen ist. comparable; qui peut être comparé à.

Rownany, *vid.* Rowny.

Rownia. 1) Ebene, Blachfeld. 2) eig. u. fig. Gleich-Gewicht. 1) plaine, païs plain, plaine compagne, rase campagne. 2) *prop. & fig.* un équilibre. § 1) wyprowadził woysko na rownią. 2) waga w rowni stoi; bitwa w rowni trwała; uderzyli w się, ale obie strony w rowni były; coby rownią sił przerwało,

rownia herb. Wappenk. drey Schwerdter, so mit ihren Spitzen in einem halben Monde stehen, aus der Krone gehet ein Pfau-Schwantz. *Blason:* trois épées fichées dans un croissant, la couronne est ornée d'une queuë de pân.

nie rownia tobie ze mną. du kommst mir nicht gleich; es ist keine Gleichheit zwischen mir und dir. vous ne m'égalez point; vous ne m'étes pas égal. § nie rownia mi z nim.

nie rownia to. das schickt sich nicht zusammen; diese Dinge sind unterschieden, haben keine Gleichheit. cela ne s'acorde pas ensemble; ces choses sont tout diférentes. n'ont du raport.

Rownianka. Blumen-Strauß. bouquet.

Rowniatki, *plur.* ziele. (*crithmum tertium*) die dritte Art von Meer Fenchel. la troisiéme espèce de fenoüil marin.

Rownie, *adv.* gleich, auf gleiche Art. également. § wszyscy rownie pracuią.

rownie iak. eben so als. pareillement comme; ainsi que. § rownie mu miły iak był oćiec iego.

Rownieyszy. ist der *Comparativus* von Rowny. *c'est le comparatif de* Rowny.

Rownina. eine Ebene. plaine.

Rowniutenki. gantz gleich. tout égal.

Rowniutenko, *adv.* auf eine gantz gleiche Weise. tout de même; d'une maniére tout égale.

Rowno, *adv.* 1) gleich, eben, nicht holpricht. 2) gleich, eins so lang, so breit u. d. g. als das andre. 3) gerade, in gleicher Linie. 4) gleich in gleiche Theile. 1) également; de niveau; à niveau; uniment; à l'uni; d'une maniée ni haute, ni basse. 2) également, d'une égale longueur, de pareille largeur, profondeur *&c.* 3) droit, en droite ligne. 4) également; en égales parties. § 1) deska nierowno heblowana; rowno tu chodźić. 2) dwie laski rowno (nie krocey, nie dłużey) oberznięte; rowy rowno (nie głębiey) kopane. 3) drzewa rowno pod sznur sadzone; rowno, nierowno piszę. 4) rowno co podźielić.

rowno to; iedna to. es ist einerley, es ist gleich viel. cela est tout un; cela est tout la même chose; cela est tout égal. § rowno mi było wszystko; rowno to, pisać albo nie pisać.

za rowno ma wszystko. es ist ihm alles gleich. tout lui est indiférent; tout lui est un.

rowno się z tobą kładźie. er hält sich so gut als du bist. il se met au niveau de vous; il vous traite d'égal à égal.

rowno wyćiągniony, napięty. gleich gespannt, gleichstimmig als Sayten. bandé, tendu également comme les cordes d'un instrument de musique.

w rowno, rowno z nim idźie. er ist ihm gleich. il va d'égal avec lui.

rowno odległy, vid. Rownoodległy.

Rownoboczny. Meßk. gleichseitig. *Géom.* équilatère, équilateral, qui a ses côtez égaux. § tryangul rownoboczny.

Rownobok. Meßk. eine gleichseitige Figur. *Géom.* une figure équilatère.

Rownokat. Meßk. ein Recht-Eck, rechter Winckel. *Géom.* un rectangle. § ro-

wnokat

wnokąt iest figura ktora ma anguły rowne.

Rownokątny. Meßk. recht-eckig, das gleiche Ecken hat. *Géom.* rectangulaire, rectangle, qui a un ou plusieurs angles droits.

Rownoobwod. Meßk. Figur, die überall einen gleichen Umfang hat. *Géom.* une figure isoperimetre.

Rownoobwodny. Meßk. gleiches Umfanges, gleich weit umfangen. *Géom.* isoperimetre, d'un égale circuit. § rownoobwodnych figur rowny iest obwod, choćby pole nie było rowne stoiące w takim obwodźie.

Rownoodległość. } Meßk Parallel-Linien; Rownosworność. } gleiche Weite von einander. *Géom.* parallelisme, *m.* paralléle.

Rownoodległy. } Meßk. gleichabgelegen; Rownosworny. } parallel. *Géom.* paralléle, ce qui est également distant de qu. § rownoodległe od śiebie linie.

Rownosć. 1) die Ebene; Gleichheit einer gleich gemachten oder ebenen Sache. 2) Gleichheit. 3) Vergleichung. 1) surface unie; égalité d'une chose unie ou aplanie. 2) égalité. 3) égalité, comparaison, *f.* ressemblence § 1) rownosć ulicy, deski heblowaney. 2) rownosć stanu, wieku, stylu. 3) nie idźie to z tym w rownosć.

rownosć wagi. Gleichgewicht. équilibre, *m.* égalité de poids.

rownosć stanu szlacheckiego, vid. *rowiennictwo stanu szlacheckiego.*

Rownowysoki. gleich hoch. de la même hauteur.

Rowny. 1) gleich, eben, nicht holpricht. 2) flach, eben, schnur-eben. 3) gleich, dergleichen; eben so hoch, eben so breit. 4) gleich, das einmahl wie das andre ist. 5) gleichgültig. 6) gleichgesinnet, den nichts beweget. 7) gleich am Alter, an Kräften. 8) seines gleichen. 1) égal, aplani, uni, qui n'est pas raboteux. 2) nivelé, plain, plat, plan, qui ne panche ni de part ni d'autre. 3) égal, pareil, semblable; aprochant de; qui est de la même hauteur, de pareille largeur *&c.* 4) égal, qui se fait d'une égale maniére. 5) égal, indiférent, tout de même. 6) égal, qui ne s'émeut de rien, qui est toujours dans la même assiette de l'esprit. 7) égal en âge, en condition; du même âge, de la même condition. 8) un égal; mon, ton, son pareil. § 1) rowną, niedołkowatą, niegorzystą iść drogą; deska rowna. 2) plac rowny, niestoczysty, niepochyły; rowne pole. 3) rowną miarą odmierzyć; towary rowney wagi; rowney szerzy materye; rowne to są rzeczy. 4) rownym pisze stylem; rownym idę krokiem. 5) rowne mi są te rzeczy. 6) rownego umysłu człowiek; rowny w dobrym i w złym powodzeniu. 7) rowny mu iest w śiłach, w wieku; rownego iest z nim stanu; zachowaniem i maiętnośćią rowni sobie byli. 8) z rownym wdźięcznieysze towarzystwo; bądź rownym uczynny.

stan rowny. gleicher Stand. condition pareille.

rowni.ǵyszego stanu. von geringerem Stande. d'une plus basse condition. § poiął żonę rownieyszego stanu.

rowniśmy sobie we wszystkim. wir sind in allem einander gleich. nous sommes en tout égaux; nous voilà pair à pair.

w tym rowni. darinnen sind sie gleich. ils sont égaux en cela.

rowny rad rownemu. gleich und gleich gesellt sich gerne. chacun aime son semblable.

rownego gatunku. gleichartig. similaire.

rownym bydź komu. einem gleich seyn. aller du pair avec qu.

iak z rownym. wie mit seines gleichen. d'égal à égal.

Roy. Bienen-Schwarm. essaim, jet de mouches à miel. § pszczoły co rok roy iako nową osadę wypuszczaią; w tym roiu więcey iest pszczoł.

Roz, *pr. insep.* diese *Præposition* bedeutet: 1) zer, aus einander, von einander. *cette préposition inséparable marque:* 1) les particules françoises *dis, des,* c'est à dire une division, distraction, séparation.

rozprászam. von einander-streuen. dissiper, éparpiller.

rozłączam. von einander sondern. désunir, séparer.

2) zusammen, eine Vermehrung. 2) une augmentation, une quantité.

rozkupić. zusammen kaufen. acheter beaucoup de.

rozprzedać. vieles verkaufen. vendre beaucoup de.

3) den teutschen Ausdruck: in etwas kommen, nicht aufhören können. 3) une action de se livrer, de s'abandonner de se porter tout entier à une chose; ne faire que; se mettre en train de.

rozigrał śię. er ist ins Spielen gerathen. il ne fait que joüer; il s'abandonne aux jeux.

* * *

Statt Roz kan man auch vor einem *c, k, p, t,* ros und roz vor einem *s* setzen; zur

zur Vermeidung der Unordnung im Suchen, hat man alle dieſe *Compoſita* unter die Sylbe Roz gebracht. *cette prépoſition* Roz *ſe peut changer en* ros *devant* c, k, p, t *&* *en* ro *devant une* ſ; *on a mis tous ces compoſez au rang de la ſilabe* Roz, *pour les trouver plus facilement.*

Roża. 1) eine Roſe. 2) Roſe, Röschen zum Zierath. 3) Roſe von einem Bande. 4) Bauk. Einſetz-Roſe in den Felder-Decken. 5) das heilige Feuer, Roſe eine Kranckheit. 1) roſe une fleur. 2) roſe, roſette, ornement en forme de roſe. 3) roſe, noeud lié en forme de roſe. 4) *Archit.* roſace, réſon, grande roſe aux plat-fond. 5) éréſipèle, feu Saint Antoine. § 1) rożey co ſzkodźi choć w pokryzwach ſtoi; *prov.* udatną rożę czernie otaczaią; *prov.* z oſtrego ćiernia miętka wſchodźi roża; roża więcey ma ćiernia kolącego aniżeli liſtkow pachnąeych; roża nierozwita, czerwona, biała, ćieliſta; roża oſom i pſzczołom podległa. 2) roża w oknach kośćielnych; materya w roży tkana. 3) roża ze wſtęgi. 4) roża na ſtropie, na podniebieniu ſklepow.

wſtążkę w rożę związać. eine Roſe binden. lier en forme de roſe.

niemaſz roży bez ćiernia. es iſt keine Roſe ohne Dornen. il n'eſt point de roſes ſans épines.

w roży diament. ein Diamant der wie eine Roſe geſchliffen iſt. un diamant à roſette.

roża, poray herb. Wappenk. eine weiſſe Roſe im rothen Feld, und eine über der Krone. *Blaſon:* deux roſes blanches, l'une au champ de gueles, l'autre au deſſus de la couronne.

roża czarna, ożimia, ślazowa, słoneczna. (malva arborea, malva roſea) Garten-Pappeln; Pappel-Roſen, Herbſt-Roſen. malve ou mauve de jardin; mauve cultivée.

roża bobkowa, vid. Płochowiec.

roża polna. (cynosbaton) Heck-Roſen-Stock; Hunds-Roſen, wilde Roſen, Feld-Roſen. églantier, roſe ſauvage; cynorrhodon; roſe de chien.

roża polna; głog. (oxyacantha) Hage-Dorn. oxiacantha.

roża pſzczelna, vid. Pśi — *pśia roża.*

Rożaniec, *g. rożańca.* 1) ein Roſen-Krantz, Bet-Krantz von hundert und funfzig Corallen. 2) der Roſen-Krantz der Mutter Gottes; Andachten oder Betrachtungen über hundert und funfzig Artickel, die aus ihrem Leben gezogen ſind. 3) Klarheit, Helligkeit. 1) un roſaire, chapelet à quinze dizaines. 2) le roſaire de la Vierge; il contient des priéres ou des méditations ſur quinze dizaines points tirez de ſa vie. 3) clarté, ſérénité. § 1) mowić rożaniec albo koronkę P. Maryi, P. Jezuſowi. 2) rożaniec, rożany wianek, rozmyślania albo modlitwy z żywota i ſpraw Bogorodźice zebrane. **3) po tych poſępach dźień ſwoy iaśnieyſzy rozwiia rożaniec.

Rożany. 1) Roſen-, von Roſen. 2) roſen-roth; roſen-färbig. 3) roth, das eine angenehme Röthe hat. 1) de roſes; roſat; fait de roſe. 2) de couleur de roſe. 3) de roſe, vermeil, qui a un beau rouge. § 1) rożane kłobuczki. 2) rożaney maśći ſukno. 3) zorza rożana; rożane iagody, policzki.

rożany ogrodek. Roſen-Garten. roſoïe, lieu planté de roſes.

rożanego liśćia ſpodek biały. weiſſe Spitze am Roſen-Blatt. bout blanc d'une feuille de roſes.

rożany konfekt. Roſen-Zucker. conſerve de roſes.

rożany ocet. Roſen-Eßig. vinaigre roſat.

rożany oleiek. Roſen-Oel. de l'huile roſat; de l'huile de roſe.

rożany wieniec. ein Roſen-Krantz. couronne, guirlande de roſe.

rożany wianek. Roſen-Straus. bouquet de roſe.

rożany wianek P. Maryi, vid. Rożaniec 2).

rożany chroſt, krzew, płonka. Roſen-Stock. roſier.

rożane iagody. 1) Hagen-Butten, Hieſen, die Frucht von Feld-Roſen. *2) Hage-dorn-Beeren, ſ. Głog. 1) le fruit d'églantier. *2) baïe d'aubepine, *v.* Głog.

rożany kamień. roſen-rother Stein. eſpèce de pierre de couleur de roſe.

rożany kwiatek. Jungfer-Krantz; Jungferſchaft. pucelage, *m.* virginité.

utraćiła rożany wianek. ſie hat ihr Jungfer-Kräntzchen verlohren. elle a perdu ſes gans.

Rozbadzam, *v. m. F. rozbodę.* von ein ander preſſen, von einander ſtämmen. faire crèver; faire ouvrir; percer, rompre. § woda groble rozbodła.

Rozbićie. 1) Zerſchmettrung. 2) Schiffbruch. 1) fracaſſement, briſement. 2) naufrage, *m.*

Rozbieg. Zurücktritt, Anlauf zum Springen, zum Laufen. eſcouſſe, ſecouſſe qu'on prend pour ſauter. § z rozbiegu ſtrony w śię uderzyły; w rozbiegu row przeſkoczył.

Rozbiegam śię, *v. m. F. rozbiegę śię, rozbieżę śię.* 1) ſchieſſen, rennen nach einem

genomme-

genommenen Anlaufe. 2) sich verlaufen, aus einander laufen. 1) être en train de courir; s'élancer avec éfort pour bien sauter ou bien courir; courir après avoir pris sa secousse. 2) se débander, courir, fuïr à la débandade, quiter la troupe; courir épars çà & là; se disperser de tous cotez dans. § 1) rozbiegł się i przeskoczył. 2) po tey klęsce po lasach się rozbiegli.

rozbieżały się, rozbiegały się konie. die Pferde haben Reißaus genommen. les chevaux se sont égarrez, ils courent à toute bride.

rozbieżały się koła. die Räder sind im Schuß, man kan sie nicht aufhalten. les rouës courent avec impétuosité, on ne les sauroit arrêter.

Rozbieracz. Zerleger, Zergliedrer. dissecteur; celui qui démembre, qui défait, qui démonte.

rozbieracz sztuczny zwierząt; anatomik. ein Anatomicus un anatomiste.

Rozbieram, *v. m. F. rozbiorę.* 1) zerlegen, zergliedern. 2) transchiren, zerschneiden, zerlegen bey Tisch. 3) anatomiren, zergliedern. 4) zerlegen, von einander nehmen. 5) abnehmen von den Wänden. 6) abladen. 7) ausziehen, auskleiden. 8) von einander schleppen, tragen. 9) erwegen, überlegen. 10) untersuchen. 1) démembrer, détacher, séparer les membres; diviser quelque tout en parties. 2) démembrer, dissequer, trancher, découper, couper la viande à table. 3) anatomiser, dissequer un corps; faire l'anatomie d'un corps. 4) démonter, desassembler, défaire. 5) dégarnir, ôter tout ce qui garnit une muraille, une chambre. 6) décharger, ôter la charge de. 7) deshabiller qu; ôter les habits à qu. 8) disperser; porter çà & là. 9) considérer qu. ch; faire réflexion sur qu. ch. 10) éxaminer à fond, éplucher, péser, anatomiser qu. ch. § 1) rozbierz tę księgę na części, tę rzecz na członki. 2) rozebrał potrawę, kapłuna, zaiąca. 3) cyrulik ten umieiętnie trupy rozbiera. 4) rozbierz zegarek, woz, szafę, fuzyą. 5) rozbieraią w pałacu obićia i obrazy. 6) rozbierz ćiężary z muła, z osła. 7) chłopcze rozbierz Pana; rozbierała sobie ochędożkę. 8) w niebytności moiey księgi rozebrali. 9) rozbierz to sobie; rozbieram co w rozumie. 10) rozbierać (roztrząsnąć) sprawę.

rozbieram co komu. einem etwas zu erwegen geben, vorstellen, zu Gemüthe führen. remontrer, représenter à qu. qu. ch.

rozbierać się. sich ausziehen, sich auskleiden. se deshabiller.

iak rozbiera śpiewa, mowi. er rühret die Hertzen, wenn er redet, wenn er singet. il pénétre, il touche les coeurs quand il parle, quand il chante.

Rozbieranie, Rozebranie. 1) Zerlegung, Zergliederung. 2) Zerschneidung, Zerlegung der Speise bey Tisch. 3) Entkleidung, Auskleidung. 4) Ueberlegung, Erwegung. 5) Untersuchung. 1) dissection, démembrement, l'action de séparer les membres d'un corps, de diviser qu. ch. en parties. 2) dissection, l'action de couper la viande à table. 3) l'action de deshabiller. 4) considération, réflexion sur. 5) éxamen, épluchement d'une afaire. § 1) rozbieranie czego na członki. 2) rozbieranie potrawy, kapłuna. 3) po rozebraniu Pana poydźiesz po Panią. 4) rozbieranie rzeczy. 5) rozbieranie sprawy.

nauka rozbierania zwierząt po członkach; anatomia. die Anatomie. anatomie.

Rozbieżały. ins Rennen gekommen. celui qui s'est élancé pour courir, qui coure avec éfort, à toute bride. § rozbieżałe konie, koła.

trudno rozbieżałe koła hamować; trudno rozbieżałym kołom zábieżeć. es ist schwer eine Sache in ihrer Heftigkeit aufzuhalten quand les rouës sont en train de courir, il n'y a plus moïen de les arrêter.

Rozbieżeć się, *vid.* Rozbiegam się.

Rozbieżenie gromady, kupy. das von einander Laufen eines Hauffens. la fuite de plusieurs personnes, qui d'un côté qui d'un autre; l'action de quiter une troupe en allant çà & là.

rozbieżenie się. schneller Lauf desjenigen der einen Anlauf genommen hat. élancement, course de celui qui a pris sa secousse.

Rozbiiam, *v. m. F. rozbiię.* 1) zerschlagen, zerschmettern. 2) scheitern, zerscheitern ein Schiff. 3) See-Rauberey treiben. 4) Strassen-Räuberey begehen; vom Strassen-Raub leben. 5) ein Zelt aufschlagen. 6) aufhängen Tapeten, ein Zimmer mit solchen beschlagen. 7) fig. zerscheitern, hintertreiben, vernichten. 1) briser, froisser, fracasser, mettre en piéces. 2) échouër, briser un navire. 3) pirater, faire le métier de pirate. 4) voler sur les grans chemins, vivre de brigandage; détrousser, dévaliser, brigander. 5) dresser des tentes. 6) tendre; étendre la tapisserie; garnir de. 7) briser,

7) briser, détruire, renverser. § 1) głowę wilkowi pałką rozbito; rozbić dzban o pal. 2) szyper niedoświadczony lada o co nawę rozbiie. 3) rozbiiać po morzu; Algirczykowie dwa chrześćiańskie rozbili okręty. 4) rozbiia po drogach, po polu. 5) rozbiymy tu namioty. 6) rozbiiać kobierce, szpalery, obrazy.

rozbić się. 1) scheitern, Schiffbruch leiden. 2) vernichtet, hintertrieben werden. 1) échouër; périr par un naufrage; faire naufrage. 2) échouër, ne pas réüssir dans une entreprise. § 1) rozbił się okręt o skałę. 2) rozbiły się iego zamysły.

Rozbiianie. 1) das Zerschlagen, Zerschmettern. 2) Strassen-Raub. 3) See-Räuberey. 1) brisement; l'action de mettre en piéces. 2) brigandage, *m.* vol sur les grands chemins. 3) piraterie, métier de pirate. § 1) rozbiianie bryły. 2) rozbiianie po drogach. 3) rozbiianie po morzu, rozbiianie okrętow.

Rozbit. Schiffbruch. naufrage, *m.*

Rozbity. 1) zerschmettert. 2) gescheitert. 1) brisé, fracassé, froissé. 2) échoué, qui a fait naufrage.

rozbite ostatki. die Stücke von einem gescheiterten Schiffe. les débris d'un navire.

Rozboy, *g. rozboiu.* 1) Strassen-Raub. 2) See-Räuberey. 1) brigandage, *m.* vol sur les grands chemins. 2) piraterie, métier de pirate.

Rozboynia, gdźie rozbiiaią, gdźie odźieraią. Mörder-Grube, Mord-Loch. coupe-gorge, *m.* écorcherie, lieu où l'on tuë, où l'on écorche les gens.

Rozboynik, zboyca. Strassen-Räuber. brigand, voleur de grans chemins; détrousseur, dévaliseur.

rozboynik morski. See-Räuber. pirate, corsaire, voleur de mer; écumeur de mer.

Rozboyniczy. Strassen- oder See-räuberisch. de brigand, de pirate.

Rozboynicze, *adv.* nach Art der Strassen- oder See-Räuber. en brigand, en pirate.

Rozbraćić się z kim, *F. rozbracę,*
Rozbratać się z kim, *F. rozbratam się,* pożegnać się z kim, wypowiedźieć komu przyiaźń. die Freundschaft auffagen, mit einem brechen. rompre; rompre la paile, briser avec quelqu'un; cesser d'étre ami.

Rozbrat, odstąpienie od towarzystwa, od przyiaźni. Auffagung der Freundschaft, aufgehobene Freundschaft. rupture; amitié rompuë. § rozbrat z kim uczynić.

Rozbuiać się, *F. rozbuiam się.* 1) wilde werden, ausreissen, herum rennen. 2) ausgelassen werden, sich vergehen. 1) vaguer, courir çà & là. 2) devenir insolent, étre dissolu; s'échaper. § 1) woł się rozbuiał i zabłąkał. 2) swawola się rozbuiała.

Rozchełznąć, *F. rozchełznę.* 1) auszäumen. ** 2) einem alle Freyheit zulassen. 1) débrider, ôter la bride. **2) lâcher la bride à qu.

rozchełznąć się. 1) sich auszäumen. 2) ausgelassen werden. 1) se debrider. 2) se licencier, s'émanciper, devenir insolent. § 1) koń się rozchełznął. **2) rozchełznął się na wszelką swawolę.

Rozchełznany. ausgezäumt. débridé.

Rozchod, roschod. 1) Gebrauch, Verbrauch. 2) Aufgang, Aufwand. 1) consomption, emploi d'une chose qui se consomme. 2) dépense. § 1) owoc, wino, piwo na rozchod a nie na chowanie. 2) wielki w tym domu rozchod (wydatek).

Rozchodnik wielki, *g. a.* (*sedum majus*) Haus-Wurtzel, Donner-Bart. grande joubarbe; ouïe.

rozchodnik mały; roiownik własny. (sedum minus) kleine Haus-Wurtzel. petite joubarbe, couille au loup.

rozchodnik trzeći; roiownik pieprzny. (sedum minimum) Mauer-Pfeffer. la plus petite joubarbe.

rozchodnik pryszczący, vid. Pryszczenica.

Rozchodowy. zum Verbrauch, zur Ausgabe bestimmet. de consomtion, de dépense. § rozchodowe wino, piwo; rozchodowe pieniądze.

rozchodowe ustawy. Gesetze wider den Ueberfluß und Verschwendung. loix somptuaires, qui réglent la dépense des particuliers.

Rozchodzę się, *v. m. F. rozeydę.* 1) von einander gehen, sich theilen. 2) von einem gehen. 3) von einander gehen als ein Hauffen. 4) sich verbreiten, sich ausbreiten. 1) se désunir, se diviser, se séparer, se partager comme une riviére en deux branches. 2) s'en aller, se séparer d'avec qu; quiter qu. 3) se débander, se séparer d'une compagnie, d'une assemblée en allant çà & là. 4) s'épandre, se répandre en, dans, par; se disperser; passer par tout. § 1) rzeka się tu rozchodźi. 2) to powiedźiawszy rozszedł się z nim. 3) gromada się rozeszła z koła; z gromady się wszyscy rozeszli. 4) pożar po domach się rozchodźił; krew się po żyłach rozchodźi; zapach z cytryn się po ogro-

dzie

dźie rozchodźi; nowina, nauka śię po ludźiach rozeszła.

rozchodzę nogę zmilkłą, zdretwiałą. einen eingeschlafnen Fuß mit gehen zu rechte bringen. dégourdir une jambe en se promenant.

Rozchodzenie. Theilung, Scheidung als eines Gewässers. partage comme des eaux; l'endroit où une chose se sépare en deux.

rozchodzenie się z kupy, vid. *rozbieżenie gromady.*

Rozchodźisto, *adv.* ausbreitender Weise. en passant de l'un à l'autre; en se répandant. § siła magnesowa rozchodźisto skutek swoy wydaie.

Rozchodźistość. Physic: die ausbreitende Kraft. *Phisique:* expansion, difusion, proprieté d'une chose qui se répand. § rozchodźistość światła, powietrza, wody.

Rozchodźisty. sich ausbreitend; sich ergiessend. expensif, qui s'étend, qui se répand. § rozchodźiste gałeźie; powietrze i ogień są rozchodźiste.

Rozchorować śię, *F. rozchoruię.* ⎫ sehr
Rozchorzeć śię, *F. rozchorzeię.* ⎭ kranck werden, in eine grosse Kranckheit fallen. tomber dans une grande maladie; devenir dangereusement malade.

Rozchwiewam co, *F. rozchwieię.* von einander wehen, blasen. éparpiller, dissiper qu. ch. en souflant; porter çà & là par le vent.

rozchwiać śię. 1) sich verwehen, vom Winde zerstreuet werden. 2) *fig.* vergehen, sich zerstreuen. 1) se dissiper par le vent, par un soufle. 2) *fig.* disparoître, s'évanouïr. § 1) kwiećie śię z drzew rozchwiało. 2) cała fakcya śię rozchwiała.

Rozćiągadło, rośćiągadło. das Reckholtz, womit das Leder ausgerecket wird. paumelle; un instrument de bois pour étendre le cuïr.

Rozćiągam, rośćiągam, *v. m. F. rozćiągnę.* 1) ausdehnen, ausrecken. 2) strecken, treiben mit dem Hammer. 3) ausstrecken die Leibes-Glieder. 4) erstrecken, ausbreiten. 5) vergrössern, etwas grösser vorstellen. 1) étendre, tendre, élargir, faire plus large, plus long; détirer. 2) étirer, alonger, tirer, bosseler, bossuer un métail. 3) étendre, élargir les membres. 4) étendre, porter plus loin. 5) étendre, exagérer par le moïen des paroles. § 1) rozćiągniy to sukno, tę skorę. 2) rozćiągać młotem śrebro, żelazo rozpalone. 3) rozćiągnął ręce, palce; ptak skrzydła rozćiągnął. 4) rozćiągnąć moc, potęgę swoię na kim; nie rozćiągay twego urzędu na mnie. 5) barzo chwały iego rozćiągał.

rozćiągać chorągiew. eine Fahne aufwickeln. déplier une enseigne, un drapeau.

rozćiągnąć chłopca na ławce. einen Jungen über die Banck ziehen, überlegen. apliquer un garçon au banc pour le foueter; faire embrasser le banc à un enfant pour lui donner la bastonnade.

rozćiągać śię. 1) sich recken, sich dehnen. 2) sich erstrecken, sich ziehen, gehen bis. 1) s'étendre, se dilater. 2) s'étendre, se jetter bien avant; aboutir, se terminer, aller jusqu'à. § 1) rozćiąga śię płotno w krosnkach. 2) rozćiągało śię to Państwo od morza do morza; iurysdykcya iego daleko śię rozćiągała; to prawo śię rozćiąga w okręgu miasta.

skora śię rozćiąga. das Leder recket sich, dehnet sich aus. le cuïr prête.

rozćiągać śię w łożku. sich im Bette ausrecken, dehnen. s'étendre tout de son long dans le lit.

Rozćiągle, ⎫ *adv.* weitläuftiger Weise. di-
Rozćiągło, ⎭ fusement, prolixement, d'une maniére difuse.

Rozćiągłość, ⎫ rozwłokłość. Weitläuf-
*Rozćiągnienie, ⎭ tigkeit. prolixité, longueur, étenduë.

rozćiągnienie, rozćiąganie. Ausdehnung. extension, élargissement, tension; l'action d'étendre.

rozćiągnienie członkow. die Ausstreckung der Glieder. extension des membres, distention. § rąk, skrzydeł rozćiągnienie.

rozćiąganie sukna, skory. das Recken des Tuches, des Leders. le tirage.

Rozćiągły. ⎫ weitläuftig. difus, proli-
Rozćiągniony. ⎭ xe, vaste, élargi. § rozćiągły charakter, mowa; rozćiągłe kraie.

rozćiągniony. ausgedehnet, ausgebreitet, ausgestreckt. étendu, tendu. § orzeł z rozćiągnionemi skrzydłami.

Rozćięćie. das von einander hauen. la séparation qui se fait par un coup d'épée, de sabre ou de hâche.

Rozćieka śię co, *F. rozćieknie.* von einander fliessen, sich ergiessen. couler çà & là; s'épancher.

Rozćieram co, *F. rozetrę.* von einander reiben, zerreiben. étendre en broïant.

nie rozćieray bo będźie barźiey śmierdźiało. jemehr man den Unflath aufrühret, jemehr stincket er. plus on remuë la fange (la merde) plus elle put.

Rozćięty. von einander gehauen. tranché en deux parties; fendu, coupé en deux.

Rozćinam

Rozćinam co, rośćinam, *F. rozetnę.* 1) von einander hauen, in zwey Theile hauen. 2) fig. vernichten. 1) fendre; fendre en deux; trancher par le milieu; couper en deux parties. 2) *fig.* trancher, anéantir, renverser. § 1) rozćiął chłopa iednym zamachem.
rzeźnik rozćina. der Fleischer hauet zu. le boucher taille, découpe en piéces.
Rozćinek, rośćinek, *g. rozćinku*, odćinek. Abschneidsel. rognure, retaille.
Rozćiskać co, *v. m. F. rozćisnę.* aus einander, hin und her werfen. jetter çà & là.
Rozćiśniony. von einander geworfen. jetté çà & là, épars çà & là.
Rozczesany. } aus einander gekämmt, auf-
Rozczosany. } gekämmt. peigné, démêlé avec un peigne.
Rozczesuię, } *v. m. F. rozczeszę.* aus ein-
Rozczosuię, } ander kämmen. peigner; démêler avec un peigne. § rozczesać włosy, konopie.
rozczosuię się, v. m. F. *rozczosnę.* sich spalten, Ritze bekommen. se fendre, se gercer, se crevasser, s'entre-ouvrir.
Rozczyniam, *v. m. F. rozczynię.* einmachen, einrühren, knöten. détremper, pétrir, délaier, mêler avec une chose liquide. § rozczynić ćiasto, farbę.
rozczynić wapno, gips. Kalck, Gyps einrühren, einschlagen. gacher de la chau:, du plâtre.
Rozczynianie, Rozczynienie. das Einrühren, Einknöten, Einschlagen. l'action de détremper, de pétrir, de délaier. § rozczynianie mąki, wapna wodą.
Rozczyniony. eingerührt, eingeknötet. détrempé, pétri, délaié.
rozczynione ćiasto. } eingemachter Teig. pâ-
Rozczyny, *plur.* } te, farine détrempée avec un peu de levain § weź rozczyn z dzieży od chleba.
Rozczytawam. fleißig lesen und wieder lesen. lire & relire.
Rozdaię, Rozdawam, *v. m. F. rozdam.* 1) austheilen, unterschiedenen geben. 2) vergeben die Aemter. 1) distribuër, donner à plusieurs; départir, dispenser. 2) distribuër les charges. § 1) rozdayte pieniądze miedzy ubogich. 2) krol urzędy szlacheckim rozdaie osobom.
rozdawaiący, rozdźielaiący, wydaiący, udźielaiący. austheilend. distributif, qui distribuë.
Rozdany. ausgetheilt. distribué, départi.
Rozdarty. aufgerissen. dechiré.
Rozdarćie. Riß. déchirure, rupture, chose déchirée.
Rozdawacz. } Austheiler. dispensateur, di-
Rozdawca. } stributeur.

Rozdawanie, rozdanie. Austheilung. distribution, dispensation; le partage de quelque chose entre plusieurs personnes.
rozdawanie urzędow. die Vergebung, Besetzung der Aemter. distribution des charges.
Rozdęćie, *vid.* Rozdymanie.
Rozdęty. aufgeblasen. enflé, rempli de vent.
Rozdmuchnąć co, *F. rozdmuchnę.* 1) von einander blasen. 2) fig. zerstreuen. 1) éparpiller; dissiper de son soufle. 2) *fig.* dissiper, renverser; jetter çà & là; disperser.
* Rozdobruchać śię. Liebe, Freundschaft gegen einen fassen. concevoir de l'estime, de l'amitié pour qu.
Rozdrapać co, *F. rozdrapię.* mit den Nägeln zerreissen, in zwey reissen. déchirer avec les ongles.
Rozdraźnić kogo, *F. rozdraźnię.* 1) einen böse machen, aufbringen, zum Zorn reitzen. 2) reitzen als die Begierde. 1) irriter qu; exciter la colère de qu; mettre qu. en colère. 2) exciter, irriter une passion. § 1) psa rozdraźnił. 2) rozdraźnić apetyt, żądze.
Rozdraźnienie. Aufbringung, Reitzung. irritation.
Rozdraźniony. aufgebracht, sehr gereitzt. excité, aigri, irrité, mis en colère. § zaiadłość rozdraźnionego pospolstwa.
Rozdroga. } 1) Scheid-Weg, Weg-Schei-
Rozdroża. } de, Ort, wo sich zween Wege scheiden. 2) fig. Abweg, Umweg, Irrthum. 1) chemin fourchu; chemin biviaire. 2) détour, erreur, *f.* égarement. § 1) stanąć na rozdrodze. 2) ćiągnąć kogo na rozdrogę.
Rozdwaiam co, *v. m. F. rozdwoię.* 1) in zwey Theile theilen. 2) entzweyen, Zwist erwecken. 1) partager, diviser en deux. 2) diviser; mettre en dissension; partager en deux factions.
rozdwoić śię. sich entzweyen; uneinig werden. se diviser en deux factions; rompre, se brouiller avec qu.
Rozdwoienie. 1) Theilung in zwey Theile. 2) die Furche, zwey Striche so ein Schiff im Wasser hinter sich läßt. 3) Zwietracht, Zwiespalt. 1) division en deux parties. 2) silon; la trace qu'un vaisseau laisse après soi sur l'eau. 3) désunion, discorde, division, mes-intelligence. § 1) rozdwoienie głowy iednym machem. 2) okręt żegluiący, człowiek pływaiący rozdwoienie, rozdźielenie wody brozdźie podobne za sobą zostawuie. 3) rozdwoienie umysłow.

Rozdwoiony. 1) in zwey Theile getheilet. 2) entzweyt. 1) diviſé, partagé en deux. 2) partagé en deux factions; brouillé avec qu.

kopyto rozdwoione. geſpaltne Klaue der Thiere. pié fendu, ongle diviſé d'une bête.

bydło z rozdwoionym kopytem. Vieh, das geſpaltene Klauen hat. pié fourché (fourchu) bête qui a le pié fendu.

Rozdymam, *v. m. F. rozedmę.* 1) aufblaſen als eine Blaſe. 2) anblaſen Feuer. 1) enfler, remplir de vent; boufer. 2) ralumer, atiſer le feu; ſoufler le feu. § 1) rozdmiy tę macharzynę. 2) rozdął ogień przygaſzony.

Rozdymanie, rozdęćie. Aufblaſung. enflure; l'action de groſſir avec le vent.

Rozdźiał. 1) Theilung. 2) Theil, Abtheilung, abgetheiltes Stück. 3) Abtheilung, Capitel in den Büchern. 4) Abſchied, Trennung. 5) Zwietracht, Trennung, Zwieſpalt. 1) partage, *m.* action de partager. 2) partie, part, *f.* portion d'une choſe. 3) un chapitre dans un livre. 4) adieu, ſéparation; congé, *m.* 5) déſunion, diſcorde, ſciſſion, diviſion, diſſention. § 1) nie był przy rozdźiele zdobyczy. 2) na trzy rozdźiały dobra iego podźielono. 3) księga pierwſza ośm, a wtora ſześć ma rozdźiałow. 4) żałosny rozdźiał z tronu w doł. 5) ſeym ten był bez zamieſzania i rozdźiałow.

Rozdźielam co, *v. m. F. rozdźielę.* 1) theilen, eintheilen. 2) unterſcheiden. 1) partager, diviſer, départir. 2) diſtinguer, ſéparer.

Rozdźielenie. Eintheilung. département; l'action de partager, de diviſer.

Rozdźielnie, *adv.* rozłożnie. deutlich, unterſchiedlich, ſtückweis. avec diſtribution, diſtinctement, par parties.

Rozdźielność. Theilbarkeit. diviſibilité.

Rozdźielny, ſnadny do dźielenia albo oddźielenia. 1) theilbar, theilſam, das man theilen kan. 2) zertrennlich, das man abſondern kan. 1) diviſible qu'on peut diviſer. 2) ſéparable, qui peut étre ſéparé.

rozdźielne ięzyki iako ogień w Ewangelii. die feurigen Zungen im Evangelio. les langues de feu dans l'Evangile.

rozdźielny.
Rozdźielony. } 1) abgetheilt, eingetheilt. 2) unterſchieden. 1) diviſé, partagé. 2) diſtingué, ſéparé.

Rozdźieram, *v. m. F. rozedrę.* aufreiſſen, von einander reiſſen. déchirer, mettre en deux piéces. § rozdarł z żalu ſuknie ſwoie.

rozdźierać, przedźierać oczy. die Augen nach dem Schlaf aufreiſſen. déciller, ouvrir, entr'ouvrir les yeux; ouvrir les paupiéres après le ſommeil.

rozdźierać, obracać oczy, oſtro patrzyć na kogo. einen ſteif anſehen; einen durchſehen wollen. enviſager qu; regarder qu. entre deux yeux.

rozdźieram gębę, vid. Rozdźiewiam.

Rozdźiergam, *v. m. F. rozdźiergnę.*
*Rozdźierzgam, *F. rozdźierzgnę.* } aufknüpfen, aufziehen einen Knoten. dénouër, délier, déſaire un noeud. § rozdźiergniy ten węzeł.

rozdźiergnąć gardźiel, gębę. im Scherz: den Hals, das Maul aufſperren. *burlesq.* ouvrir la gueule. § rozdźiergnie drugi gardźiel na wino choć gęba nie chce.

Rozdźiewiam gębę, *v. m. F. rozdźiewię,* rozdźieram gębę. das Maul aufſperren. béer; ouvrir la bouche par admiration. § rozdźiewaiąc gębę śię przypatrował; rozdźiewi żaba gębę na wołu, ale go nie źie, *prov.*

Rozdźiewienie gęby. Aufſperrung des Mauls. l'action de tenir la bouche ouverte.

Rozdźiewiona gęba. aufgeſperrtes Maul. gueule béante; bouche ouverte, bouche entre-bâaillée.

Rozebranie, *vid.* Rozbieranie.

Rozebrany. 1) zergliedert. 2) von einander genommen. 3) tranſchirt, zerſchnitten als eine Speiſe. 4) ausgekleidet. 1) démembré. 2) défait, démonté. 3) disſequé, coupé comme une viande. 4) déshabillé.

Rożeczka źiele. (*ros ſolis*) Sonnen-Thau ein Kraut. rorelle.

Rozednieć, *F. rozednieie.* es wird heller Tag; es wird gantz licht. le jour paroit; le jour ſe fait; il fait jour. § ſkoro rozedniało odiechaliśmy.

Rożek, *g. rożka.* 1) ein Hörnchen. 2) ein Vogel-Näppchen. 1) cornichon, petite corne. 2) auget, pompe où l'on donne à boire à l'oiſeau qui eſt en cage.

Rozen, *g. rozna.*
*Rożen, } 1) ein Brat-Spieß. 2) der Zeiger, der andre Finger. 1) broche. 2) l'index, le ſecond doigt de la main.

rozen trzyma a drugi pieczenią. er hält die Kuh, ein andrer melcket ſie. il a la vache, un autre en a le lait; c'eſt pour un autre que ſa vache fait du lait; ce n'eſt pas pour lui que la chevre broute.

Rozenek, *g. rozenka.* 1) Spießchen. 2) höltzernes Spießchen. 1) petite broche. 2) brochette de bois. § 1) wetkniy

kuro-

kuropatwę na rozenek. 2) ſtruże rozenki na ptaſzki.
Rożenka, *vid.* Rożynka.
Rozerwać, *vid.* Rozrywam.
Rozerwanie. 1) die Zerreiſſung, Riß, Zerſprengung. 2) Zerſtreuung der Gedancken. 3) Zwietracht, Uneinigkeit, Zerrüttung. 4) Zerreiſſung, Aufhebung als eines Reichs-Tages. 1) rompement, déchirement, rupture; action de mettre, ou de ſe mettre en piéces. 2) diſtraction, inaplication d'eſprit. 3) rupture, diſcorde, diſſention. 4) rupture comme d'une diéte. § 1) rozerwanie rzemyka; od rozerwania dźiała zabity. 2) w wielkim był rozerwaniu; rozerwanie myśli. 3) wielkie teraz miedzy ſtanami rozerwanie. 4) po rozerwaniu ſeymu ſtany śię roziechały.
śił rozerwanie. Kriegsw. Unterbrechung, Trennung, Abwendung der feindlichen Macht. *Guerre:* diverſion qu'on fait à l'ennemi.
rozerwanie śię. Ergötzlichkeit, Erquickung. divertiſſement, délaiſſement. § chodźił na łowy dla rozerwania śię.
Rozerwany. 1) von einander geriſſen. 2) zerſtreut als die Gedancken. 3) zerrüttet, uneinig. 4) zerriſſen als ein Reichs-Tag. 5) unterbrochen als die Macht des Feindes. 1) rompu, déchiré en deux. 2) diſtrait, diſſipé. 3) désuni, diſcordant, diviſé en factions; brouillé. 4) rompu, diſſout comme une diéte, une aſſemblée. 5) diverti, comme les forces de l'ennemi. § 1) powroz rozerwany. 2) rozerwany na myślach; myśl rozerwana na rożne rozdroże; barzo ieſt rozerwany. 3) rozerwani i rożni w wierze ludźie; rozerwana na rożne fakcye Polſka, 4) ſeym, ſeymik rozerwany. 5) rozerwane teraz śiły nieprzyiaćielſkie.
Rozerznięty. von einander geſchnitten. coupé en deux avec un taillant.
Roześćie, *vid.* Rozeyśćie.
Rozesłać, *vid.* Rozſyłam.
Rozesłanie, *conf.* Rozſyłam. die Ausſchickung vieler Perſonen, Ueberſendung an viele. l'action d'envoier beaucoup de choſes ou à pluſieurs perſonnes.
Rozesłany. ausgeſchickt, verſchickt an unterſchiedene Oerter. envoié en pluſieurs lieux.
Rozeſchnąć, *vid.* Rozſycha.
Rozeſchły. zerlechzet. tresalé par ſécheresse.
Rozeſpać śię, *F. rozeſpię śię.* nicht aus dem Schlafe kommen können; in einen tiefen Schlaf fallen, liegen; feſt ſchlafen. tomber dans un profond ſommeil; avoir peine de ſe desendormir; dormir d'un profond ſommeil; ne faire que dormir.
Rozewrzeć, *vid.* Rozwieram.
Rozeym, *vid.* Roziem.
Rozeymuię, *v. m. F. rozeymę.* Leute ſcheiden, von einander bringen, die ſich zancken, ſchlagen. décharpir, ſéparer des gens qui ſe batent, qui ſe querellent; vuider, terminer leur diférend. § rozeymować niezgodnych; rozjął biiących śię.
Rozeyśćie, *conf.* Rozchodzę śię. Abſchied von einem; Scheidung, Trennung. ſéparation, départ de qu; l'action de quitter qu; de s'en aller de qu.
rozeyśćie śię. das von einander gehen eines Haufens. l'action par laquelle une compagnie, une troupe ſe ſépare. § rozeyśćie śię rady, gromady, woyſka.
Rozeznawam, *v. m. F. rozeznam.* 1) unterſcheiden, einen Unterſcheid machen. 2) erkennen, entſcheiden. 1) diſtinguer, diférencier, diſcerner qu. ch. d'avec; mettre de la diférence entre; faire la diférence d'une choſe avec une autre. 2) connoître d'une afaire, juger, vuïder, décider, apointer. § 1) rozeznać kąkol od pſzenicy; rozeznać u niego nie było, ieźli go barźiey miłość albo łakomſtwo zwiodło. 2) rozeznać ſprawę.
rozeznać dobre od złego. das Gute vom Böſen unterſcheiden. dicerner le bien d'avec le mal.
Rozeznanie. 1) Unterſcheidung, Unterſcheid. 2) Erkenntniß, Einſicht. 3) Erkenntniß, Ausſpruch, Entſcheidung. 1) diſtinction, diférence. 2) dicernement, pénétration, jugement, action de dicerner. 3) déciſion, jugement. § 1) miedzy temi rzeczami rozeznania nie czyni. 2) barzo niedyſkretnego ieſteś rozeznania; do słuſznego nigdy nieprzyydźie rozeznania. 3) Komiſarze ſkończyły ſwoim rozeznaniem ſprawę; odesłać ſprawę na rozeznanie.
rozeznanie prawdy od fałſzu. die Unterſcheidung der Lüge von der Wahrheit. la diſtinction du vrai d'avec le faux.
Rozeznawca. Beurtheiler, Erkenner, Entſcheider. connoiſſeur, juge; celui qui dicerne qu. ch.
Rozforny, *vid.* Rozſworny.
Rozga. 1) Ruthe, kleiner Aſt. 2) Ruthe zum Peitſchen. 3) Ruthe, Gerte. 4) die Wippel, der Wipfel, der oberſte Schoß eines Baumes. 1) verge, petit rameau. 2) des verges, *f.* une poignée de verges dont on foüette. 3) verge, houſ-
ſine,

fine, gaule, baguette. 4) la cime d'un arbre. § 1) nasmarować rozgi lepem. 2) śiec, bić rozgą; rozgami smagać. 3) wyrznąć rozgę (praszczę) z drzewa. 4) rozga ćienka, długa, gibka na wierzchu drzewa.

karać kogo pędzeniem przez rozgi; puśćić kogo przez rozgi. einen Spießruthen laufen lassen. passer qu. par les baguettes.

rozg rzezanie. das Ruthen-Schneiden. recolte des branches; la coupe des verges, des branches.

podał na śię rozgę. er hat sich eine Ruthe auf den Rücken gebunden; er hat sich selbst eine Ruthe gebunden. il a coupé (donné) des verges pour se faire fouëter; il a fait la verge dont il est batu.

Rozgadać śię, *F. rozgadam.* in ein weitläuftiges Geschwätze fallen; ins Reden kommen; immer schwatzen. s'échaufer dans son discours; discourir à perte de vuë; ne faire que causer, que discourir; ne déparler point.

Rozganiam co, *F. rozgonię.* von einander jagen. écarter; disperser çà & là; chasser çà & là; dissiper.

Rozgardyas; bieśiada rozpustna; hoyne nazbyt bieśiady. Schwelgerey, Wolleben, Sauf- und Freß-Gelag. débauche, ripaille, robillare, gogaille, rocambole, carrouse.

rozgardyas stroić. zechen, schmausen, ein Gelagchen halten. se goguer; faire de grands gaudeamus; faire la débauche.

Rozgarnąć co, *F. rozgarnę.* von einander scharren. éparpiller; fouïller, séparer un tas; jetter les choses d'un tas çà & là. § rozgarniy te węgle.

Rozgarnienie. die von Einanderscharrung. l'action de séparer les choses d'un tas; fouillûre d'un monceau.

rozgarnienie; rozgarnienie umysłu. aufgewecktes Wesen, Lebhaftigkeit des Geistes. dicernement, vivacité d'esprit. § nie ma tyle rozgarnienia.

Rozgarniony. 1) von einander gescharrt. 2) aufgeräumet, aufgewecket, munter. 1) dispersé, éparpillé, séparé d'un tas. 2) vif, éveillé. § 1) rozgarniona kupka pieniędzy. 2) rozgarniony umysł.

Rozgdakać co, *vulg. F. rozgdaczę.* ausschreyen, ausbreiten. divulguer, publier par tout.

Rozgłaszam co, *v. m. v. F. rozgłoszę.* ausbreiten, ruchtbar machen. rendre public; répandre, divulguer, épandre, publier, débiter, manifester; sémer par tout; faire courir un bruit de qu. ch.

rozgłasza śię co. es wird ruchtbar, es breitet sich aus. il se divulgue, il se répand; il court un bruit; le bruit s'épand par. § rozgłośiło śię że; rozgłośiła śię nowina.

Rozgłos. 1) Erschallung, Schall in der Luft von einer Stimme. *2) Geschrey, Gerede, s. Pogłoska. *3) Wiederschall, s. Odgłos. 1) rétentissement, resonnement. *2) bruit qui court, *v.* Pogłoska. *3) une éco, *v.* Odgłos.

Rozgłoszenie. Ausbreitung, Kundmachung. publication; l'action de rendre public.

Rozgłoszony. ruchbar, ausgebreitet. divulgué, publié, rendu public.

Rozgnjewać kogo, *F. rozgniewam.* erzürnen, böse machen. fâcher, courroucer, mettre en colère.

rozgniewać śię. sich erzürnen. s'irriter, se mettre en colère, s'emporter; se fâcher contre qu.

Rozgniewanie śię. die Erzürnung. indignation, déchainement, emportement contre qu.

Rozgniewany. erzürnt. courroucé, irrité, emporté; aigri.

Rozgorywam śię, *F. rozgorzeię śię.* sich erhitzen. s'échaufer, prendre quelque échaufaison.

Rozgorzały. erhitzt. échaufé, malade d'une échaufaison. § rozgorzały od upału.

Rozgośćić śię, *F. rozgoszczę śię.* 1) eingewohnen; wie zu Hause seyn; an einem fremden Ort wie zu Hause leben. 2) sich einer Leidenschaft ergeben, in solcher leben. 3) *fig.* in einem herrschen; einen besitzen. 1) faire comme si l'on étoit chez soi. 2) s'adonner à une passion. 3) *fig.* avoir le dessus, s'étendre dans le coeur; posseder, ocuper qu. § 1) przyiechawszy z drogi tu śię rozgośćił. 2) rozgośćił śię w rozkoszach, w czasiech, w delicyach. 3) wszystkie żądze w nim śię rozgośćiły.

niechay śię u Was Pana rozgoszczę. erlauben sie mir, daß ich so thue als wenn ich zu Hause wäre. permettez que je fasse comme si j'étois chez moi.

Rozgrać śię, *vid.* Rozigrawam śię.

Rozgradzam co, *v. m. F. rozgrodzę.* die Zwischen-Wände, die Zäune wegnehmen. ôter les séparations, les cloisons.

Rozgraniczam co, *F. rozgraniczę.* ein Land begränzen; abgränzen; Gränze setzen. donner des limites; terminer les limites; mettre des bornes à un païs.

Rozgraniczenie. Gränzsetzung. le bornage; l'action de borner, de donner des limites. § komisarze na rozgraniczenie tych woiewodztw wysłani.

Rozgraniczony. in Gränzen abgetheilt. borné, limité.

Rozgramiam, *v. m. F. rozgromię.* den Feind zerstreuen, von einander jagen. dissiper, rompre, renverser, défaire, chasser, mettre en déroute. § rozgromił nieprzyiaćielskie hufce.

Rozgryść, *F. rozgryzę.* von einander beissen, aufbeissen. casser, fendre avec les dents. § rozgryść orzech.

Rozgrzeszam kogo, *v. m. F. rozgrzeszę.* einen entsündigen; einem Sünde vergeben. absoudre qu. d'un péché; donner l'absolution; remettre les péchez à un pénitent.

rozgrzeszyć się. sich von etwas loszehlen, ausschliessen. se dispenser, s'exemter de. § rozgrzeszyli się potym od tey powinności.

Rozgrzeszenie. Absolution, Entsündigung. absolution de tous les péchez.

Rozgrzeszony. absolvirt, entsündiget. absous; qui a receu l'absolution.

Rozgrzewam co, *F. rozgrzeię.* wärmen. chaufer, rendre chaud.

Rozgurtować co, *F. rozgurtuię.* aufgurten. dessangler, défaire les sanglés.

Rozhultaić się, *F. rozhultaię się.* gantz lüderlich werden. s'acoquiner, s'acagnarder.

Roziadłość, } *vid.* Roziuszony, Roziuszenie.
Roziadły, }

Roziaśnieć, *F. roziaśnieię, vid.* Jaśnieię 2).

Roziątrzam co, *v. m. F. roziątrzę.* 1) entzünden, schwürend machen. 2) erbittern, verbittern. 1) ulcérer, exulcérer, causer des ulcéres. 2) irriter, aigrir.

roziątrzaiący. Geschwüre verursachend. exulcératif, qui a la force d'ulcérer.

Roziątrzenie. 1) Schwürung, Eiterung. 2) Verbitterung. 1) exulcération, ulcération. 2) aigreur, *f.* irritation.

Roziątrzony. 1) zum Schwären gebracht, entzündet. 2) verbittert. 1) exulcéré. 2) aigri, irrité.

Roziechać się, *vid.* Roziezdżam się.

Roziem, Rozeym. 1) Aussohnung, Vergleich, Vertrag. 2) Ausspruch, Entscheidung der Schiedrichter. 1) reconciliation, acord. 2) arbitrage, *m.* décision des arbitres.

Roziemca. Aussöhner, Schiedsmann. reconciliateur, aimable compositeur; arbitre.

Rożiemczy, } rożiemowi należący. schiedlich, schiedrichterlich, schiedmännisch. arbitral; qui est d'arbitre, qui est de reconciliateur.
Rożiemny, }

roziemny. } das sich aus einander nehmen oder trennen läßt; zerleglich, zertrennlich, auflöslich. séparable, qui se défait facilement; qu'on peut désassembler ou séparer.
Roziętny. }

Roziesć się, *F. roziem się.* ins Essen kommen, nicht aufhören zu essen. ne faire que manger; manger goulument, avec avidité; se mettre en train de manger.

roziesć się na kogo, vid. *roziuszyć się.*

Roziewiam, *vid.* Rozdźiewiam.

Roziezdżam się z kim, *F. roziedżę się, roziecham się* von einem abreisen. partir de quelqu'un.

roziechać się; roziechać się z sobą. aus einander fahren. se séparer d'une assemblée en partant. § roziechali się (roziechali) stany.

Rozigrawam się, *F. rozigram się.* ins Spielen kommen; zu spielen nicht aufhören können. se laisser emporter, se porter, s'abandonner au jeu; ne faire que joüer. § rozigrał się i przestać nie może; rozigrali się w szachach.

Roziuszam, *v. m. F. roziuszę.* 1) wild, grimmig machen ein Thier. 2) aufbringen, verbittern. 1) éfaroucher, rendre farouche, rendre sauvage. 2) acharner, irriter, déchainer. § 1) roziuszyć wieprza. 2) roziuszył na się pospolstwo.

roziuszyć się, roziesć się na kogo. ergrimmen. s'acharner; se déchainer, enrager, être dans une grande colère contre qu.

Roziuszenie, Roziadłość. Grimm Verbitterung. rage, déchainement; grand emportement, furie, fureur, *f.* transport plein de colère & de rage.

Roziuszony, Roziadły. ergrimmt. enragé, acharné, déchainé, furieux; transporté de rage & de fureur.

Rozkaz, } roskaz; roskazanie komu czego, dane od kogo; to co rozkazano. Befehl; Geheiß etwas zu thun. ordre, commandement de faire qu. ch.
Rozkazanie, }

Rozkazany. befohlen, anbefohlen. commandé, ordonné.

Rozkazowanie. 1) das Befehlen. 2) Gewalt, Regierung über etwas. 1) l'action de commander. 2) empire, *m.* commandement, pouvoir.

Rozkazuię, Roskazuię, *v. m. F. rozkażę.* 1) befehlen. 2) Geld aßigniren, anweisen, verordnen, vermachen, verschreiben. 3) auftragen, anbefehlen. 4) verordnen, Befehl geben als die Obrigkeit. 5) herrschen, gebieten, regieren. 1) commander; donner ses ordres. 2) assigner, disposer, léguer, ordonner; donner ordre à païer. 3) charger qu. de; commettre à qu; donner ordre à faire qu. ch. 4) commander, faire des ordonnances; ordonner comme le supérieur. 5) régner; commander, maitriser, être maître

maître, gouverner, dominer. § 1) rozkazałem mu tę rzecz; czekam aż mi rozkażeſz to uczynić. 2) rozkazał tyśiąc talerow na kościoł. 3) ſprawiłem co do mnie przez twoiego posłanika rozkazałeś. 4) ſądy to rozkazały. 5) nie rozkazował ieſzcze Rzym światu; w tym kraiu krol Francuſki rozkazuie.

rozkazuiąc, pod rozkazaniem. Befehlsweiſe. en commandant, en maitre, avec ordre.

rozkazać co zrobić. etwas machen laſſen. commander qu. ch; faire faire qu. ch.

rozkazuiący ſpoſob. Gramm der Imperativus. *Gramm.* l'impératif.

Rozkładacz. Anordner Verordner. ordonnateur, celui qui arrange, qui diſpoſe, qui met en ordre.

Rozkładam, *v. m. F. rozłożę.* 1) zerlegen, von einander nehmen. 2) verlegen, hin und wieder legen. 3) fig. einrichten, eintheilen. 1) défaire, deſaſſembler, démonter. 2) mettre, partager, répandre en (dans) pluſieurs lieux. 3) ranger, arranger, mettre en ordre, placer d'ordre; régler. § 1) rozłoż kołka zegarkowe na ſtole. 2) rozłożyć woyſko po fortecach i granicach; kto tu księgi porozkładał. 3) księgę na ośm rozdziałow rozłożył; czas ſwoy dobrze rozłożył.

Rozkładanie, *vid.* Rozłożenie.

Rozkochać śię, *F. rozkocham śię.* ſich verlieben. devenir éperdument amoureux; s'amouracher de; s'abandonner, ſe livrer, ſe laiſſer emporter tout entier à l'amour de. § rozkochał śię śioſtry moiey.

Rozkochany. verliebt. amoureux de qu. § rozkochany wdowiec.

Rozkopywam, *v. m. F. rozkopam.* ſchleifen, niederreiſſen ein Werck von Erde. démolir, abatre, raſer un ouvrage de terre. § rozkopać gorę, groblę, wały.

Rozkorzeniam co, *v. m. F. rozkorzenię.* 1) Wurtzel treiben, ausbreiten. 2) pflantzen, vermehren, ausbreiten. 1) jetter, pouſſer, étendre les racines. 2) étendre, planter, augmenter, acroitre.

Rozkoſz, Rozkoſznik, Rozkoſzuię &c. *vid.* Roſkoſz &c.

Rozkrącam } co, *v. m. F. rozkręcę.* von
Rozkręcam } einander drehen, aufdrehen. détortiller, détordre, défaire une choſe torduë.

Rozkrączam, *v. m. F. rozkroczę.* einem die Beine von einander ſchräncken, weit aufſperren. écarquiller, ſéparer, écarter, entr'ouvrir, ouvrir à qu. les jambes. § rozkroczćie mu nogi.

rozkroczyć śię. die Beine aus einander ſperren. tenir les jambes en traiteaux.

rozkraczywſzy śię chodźić. mit von einander geſperrten Beinen gehen. enjamber; marcher les jambes ouvertes; marcher écarquillé; écarter les jambes en marchant.

rozkraczaiący śię. der im gehen die Beine weit von einander thut. qui marche écarquillé; qui marche les jambes trop ouvertes.

Rozkraczenie. die Auffſperrung der Beine. écarquillement des jambes; enjambement.

Rozkraść co, *F. rozkradnę.* zuſammen ſtehlen; viele Sachen ſtehlen. voler beaucoup de choſes.

Rozkrawam co, *v. m. F. rozkroię.* 1) von einander ſchneiden. 2) zerlegen, zerſchneiden bey Tiſch. 1) couper, tailler d'un taillant en deux. 2) diſſequer, trancher la viande. § 1) rozkray to iabłko. 2) rozkrawa ſpoſobnie potrawy.

Rozkroczenie. die Auffſperrung der Beine. l'action d'écarquiller; élargiſſement des jambes.

Rozkroczony. der die Beine von einander ſperret. qui fait une enjambée; qui ſe tient écarquillé.

Rozkrwawić, *F. rozkrwawię.* blutig machen. enſanglanter; remplir, couvrir de ſang. § twarz mu rozkrwawił; rozkrwawił śiebie ſamego.

Rozkrwawienie. das Blutigmachen. l'action d'enſanglanter.

Rozkrwawiony. blutig. enſanglanté; couvert, rempli de ſang.

** Rozkrzewiam co, *v. m. F. rozkrzewię,* krzewię. 1) fortpflantzen, pflantzen. 2) vermehren, ausbreiten. 1) planter, provigner. 2) étendre, augmenter, multiplier, acroitre.

** Rozkrzewienie. 1) das Pflantzen. 2) Vermehrung. 1) l'action de planter. 2) acroiſſement, augmentation.

Rozkrzewiony. gepflantzt, vermehrt. planté, augmenté, multiplié.

Rozkrzyżować ręce, *F. rozkrzyżuię.* die Arme ausſtrecken. étendre, élargir les bras.

Rozkuglować śię, *F. rozkugluię.* ausgelaſſen werden; viele Poſſen treiben. ne faire que folâtrer, que badiner.

Rozkudłać, *F. rozkudłam.* } zerzauſen, die
Rozkudlić, *F. rozkudlę.* } Haare verwirren. décoifer, décheveler; mettre en deſordre les cheveux. § włoſy rozkudlił.

Rozkudłany, pokudłany. zerzauſet; mit zerzauſeten, verworrenen Haaren. échevelé.

velé. § rozkudłana po domie chodźi; rozkudłana głowa.

Rozkupuię co, *v. m. F. rozkupię.* aufkaufen, alles oder vieles einkaufen. acheter tout ou une grande quantité de choses. § wszystkie towary kupcy rozkupili.

*Rozkurczam, Rozćiągam, *F. rozkurczę.* ausstrecken, ausdehnen. étendre, élargir. § rozkurczyć rękę, palce, skorę.

Rozkuśić, *F. rozkuszę.* verführen; zum Bösen verleiten. solliciter qu. au mal; pousser, inciter à pécher.

rozkuśił go diabeł. der Teufel reutet ihn, hat ihn geritten. il a le diabel au corps, le diable le tente, le possède.

Rozkwilam, *v. m. F. rozkwilę.* zum hefftigen Weinen bringen. faire pleurer & crier qu; faire pleurer à chaudes larmes. § rozkwilił dźiećię; trudno płaczących ćiesżyć a nie rozkwilić.

rozkwilić śię. greinen, ins Weinen kommen. pleurer à haute voix; pleurer étant vivement touché; ne faire que pleurer; jetter de tendres larmes; répandre des pleurs par tendresse.

Rozkwilenie. Bewegung zum Weinen. production de chaudes larmes.

Rozkwilony. weinend vor Zärtlichkeit. larmoïant par tendresse; qui pleure par joïe, par tendresse. § rozkwilone poćiechami serce.

Rozkwita śię, Rozkwita, *v. m. F. rozkwitnie.* aufblühen. s'épanouïr, s'ouvir, éclorre, se déplier. § rozkwitły (rozkwitnęły) drzewa; rozkwitła śię roża.

Rozkwitanie, rozkwitnienie. das Aufbrechen, das Aufblühen, die Aufblühung. épanouïssement.

Rozkwitły. aufgeblühet. éclos, ouvert, épanouï.

***wiek rozkwitły.* das männliche, das reife Alter. le bel âge; le bon âge; âge florissant, âge mûr.

Rozłączam, *v. m. F. rozłączę.* absondern, trennen. disjoindre, séparer, détacher, mettre à part, desunir. § 1) rozłączył te owce od stada.

rozłączyć od pomieszkania i łożka. von Tisch und Bette scheiden. dissoudre un mariage; séparer les mariez de corps.

rozłaczyć śię. sich absondern. se séparer, se détacher de.

rozłączyć śię światem. von der Welt scheiden. quiter ce monde.

Rozłaczenie. Absondrung. séparation, disjonction, désunion.

Rozłączony. abgesondert. séparé, détaché.

Rozłączysty, rozłączeniu podległy. zertrennlich. dissoluble, séparable, qu'on peu desunir ou séparer.

Rozłakomić kogo na co, *F. rozłakomię.* einem wornach das Maul wäßrig machen. faire apetit; faire naître l'envie à qu. à qu. ch.

rozłakomić śię na co. sich etwas gelüsten lassen. avoir envie, devenir friand de qu. ch.

Rozłamuię co, *F. rozłamię.* von einander brechen. briser; rompre en deux.

Rozlanie. Vergiessung. éfusion, profusion, épanchement, l'action d'épancher ou de s'épancher.

Rozlany. vergossen. épanché, versé.

Rozlata śię, *F. rozlećí.* 1) von einander fliegen wie Vögel. 2) zerfallen als ein altes Kleid. 1) se disperser en s'envolant; se séparer; voler, s'envoler çà & là. 2) tomber en piéces; s'en aller par, en lambeaux. § 1) rozlećiały śię ptacy. 2) rozlata śię fuknia.

Rozłaźi śię, Rozłaźi, *F. rozleźie.* 1) von einander kriechen. 2) von einander gehen, nicht fest seyn, nicht halten. 3) vergehen, verschwinden. 1) se disperser, se séparer en rampant; ramper çà & là. 2) s'érailler; se desunir, se séparer comme du fil qui n'est pas bien filé. 3) disparoitre, passer, s'évanoüir. § 1) rozłazły żaby, żołwie, mrowki. 2) to sukno, to przędźiwo śię rozłaźi. 3) rozleźie to marnie.

Rozłaźisty, Rozłazły, nieskłoczony, nietęgi, nietrwały. locker, das leicht von einander gehet. qui se sépare aisement; qui n'est pas bien serré, qui n'est pas bien tordu ou tissu, qui s'éraille; nonserré, non-pressé. § przędźiwo, sukno rozłaźiste.

Rozłaźistość. Lockerkeit einer gesponnen oder gewebten Sache. propriéte transparente d'une chose qui n'est pas serrée ou pressée.

Rozlega śię. 1) erschallen. 2) erschallen, kund werden. 1) rétentir, résonner. 2) devenir public, se divulguer, se répandre, s'étendre. § 1) rozlegał śię po powietrzu krzyk, głos, wrzawa. 2) rozlega śię sława iego po świećie; szept i nowina po ludźiach (miedzy ludźmi) śię rozlegały.

Rozleganie śię głosu. Erschallung; Schall von einer Stimme in der Luft. rétentissement, résonnement; son qui reste dans l'air d'une voix.

Rozleisty, *vid.* Rozlewny.

Rozlewam, *v. m. F. rozleię.* 1) vergiessen, ergiessen. 2) ergiessen, ausbreiten, verbreiten.

breiten. 1) épancher, répandre. 2) étendre, pousser de tous cotez, répandre par tous les cotez. § 1) rozlał wino z kieliszka. 2) serce krew po żyłach rozlewa; słońce moc swoię po wszystkiey rozlewa ziemi.
łzy rozlewać. Thränen vergiessen. répandre, verser des larmes, des pleurs.
rozlewać krew. Blut vergiessen. épandre le sang, verser du sang.
rozlewa rzeka. der Fluß tritt aus. la riviére déborde. § morze rozlało; często ta rzeka rozlewa.
rozlewać się. 1) sich ergiessen. 2) fig. sich ergiessen sich ausbreiten. 1) s'épancher. 2) se répandre de tous côtez; décendre par tout le corps; se déborder dans; passer par tout.
Rozlewanie, *vid.* Rozlanie.
Rozlewca. Vergiesser. celui qui épanche, qui verse. § krwie rozlewca.
Rozlewny, rozleisty. flüßig, das sich ergießt. liquide, coulant, fluide, qui coule aisement. § woda iest rozlewna.
Rozleżeć się, *F. rozleżę*. sich dem Faullentzen, dem langen Schlafen ergeben. ne faire que dormir; faire l'acouchée; se plaire à passer son tems dans le lit.
Rozliczam co, *v. m. F. rozliczę*. abzählen, in Zahlen eintheilen. distribuër en nombres; dénombrer; départir.
Rozlicznie, *vid.* Rozmaićie.
Rozliczność, *vid.* Rozmaitość.
Rozliczny, *vid.* Rozmaity.
Rozłki, *plur.* ziele. (*phu*) gemeiner Baldrian. phu.
Rozłog ziele. (*umbilicus veneris minor*) die andere Art von Frauen-Nabel oder Donnerkraut. la seconde espèce d'escuelles.
Rozłożenie, Rozkładanie, *conf.* Rozkładam. das von einander Legen oder Nehmen. l'action de désassembler, de démonter, de mettre ça & là; étalage, *m.*
rozłożenie czego. Eintheilung, Einrichtung, Ordnung. entente, disposition, arrangement, ordre, *m.* dans lequel on met les choses.
Rozłożyć, *vid.* Rozkładam.
Rozłożystość. Raum, Weite einer Sache die sich ausbreitet. étenduë, espace d'une chose qui s'étend. § rozłożystość drzewa, dachu; połowa rozłożystości koła młyńskiego od centrum wału aż do obwodu.
Rozłożysty. weit, breit, ausgestreckt; sich ausbreitend als die Aeste eines Baums. étendu, large; qui s'étend, comme les branches d'un arbre. § rozłożyste drzewa, gałęźie.

Rozłup ziele, łomikamień wielki. (*saxifraga major*) grosse Steinbreche. la grande saxifrage.
Rozłupienie. Aufspaltung, Spalt. action de fendre; fente.
Rozłupuię, *v. m. F. rozłupam, rozłupię*. aufspalten. fendre, casser en deux. § rozłupać orzech, kloc.
Rozmącam, *v. m. F. rozmącę*. 1) aufrühren, sehr trübe machen. 2) einrühren. 1) brouiller, troubler trop. 2) délaïer, détremper; moüiller dans une chose liquide. § 1) powoli, rozmąćisz piwo we dzbanie. 2) rozmąćić mąkę, farbę.
Rozmaczam, *v. m. F. rozmoczę*. 1) aufweichen, durchweichen. 2) aufleimen. 1) détremper, ramolir par une chose liquide. 2) décoler, séparer les choses qui sont colées. § 1) deszcz ziemię, bryły rozmoczył. 2) rozmocz ten kley, kartę przykleioną.
w Rozmączki, w Rozmaczki, *adv.* dünn eingerührt flüßig. liquidement; d'une maniére délaïée, fort détrempée. § rozczyń mąkę w rozmaczki.
w rozmączki iaie. sehr weich gekochtes Ey. un oeuf fort mollet; oeuf à la coque.
Rozmaićie, *adv.* unterschiedlich, auf vielerley Art. diversement, diférenment, de diférentes maniéres, en diverses façons. § rozmaićie o tym powiadaią; rozmaićie to brzmi słowo.
rozmaićie co czynić. auf unterschiedene Art etwas machen. diversifiër, variër.
Rozmaitość. Unterschiedenheit, allerhand Arten. diversité, varieté, multiplicité.
Rozmaity. mancherley, allerhand, unterschieden. divers, diférent, multiple. § rozmaite potrawy rozmaite rodzą choroby.
Rozmaryn; rozmaryn cudzoźiemski. Roßmarin. romârin, cachryz.
rozmaryn naski. (libanotis coronaria, anthos) Art von Roßmarin. espèce de romârin.
rozmaryn Czeski, świnie bagno. (rosmarinum silvestre, ledum) Porsch, Post; wilder Roßmarin. romârin sauvage.
Rozmarynowy. Roßmarinen. de romârin.
Rozmarszczam co, *v. m. F. rozmarszczę*. ausrunzeln, glätten. dérider, déplisser, ôter les rides, les faire passer.
Rozmarznąć, *F. rozmarznę*. 1) aufgehen, aufthauen. 2) zergehen, schmeltzen vom Eis. 1) dégeler, étre au dégel; se radoucir, s'adoucir. 2) se dégeler, se résoudre par la chaleur.
Rozmarzyć, *F. rozmarzę*. den Kopf einnehmen; dumm, truncken machen. enivrer,

vrer, troubler qu; troubler la cervelle, faire perdre la raison à qu. § wino go rozmarzyło.

Rozmawiam, *v. m F. rozmowię.* 1) discuriren, von etwas reden. 2) sich mit einem unterreden, von etwas reden. 3) durch Briefe oder Abgeschickte mit einem handeln. 4) abspenstig, abwendig machen. 1) discourir, raisonner, faire quelque discours. 2) discourir, parler, confabuler, s'entretenir avec qu. 3) entretenir qu. par; négocier quelque afaire par. 4) débaucher qu; détourner, dégoûter une personne de l'autre. § 1) rad rozmawia; rozmawia o woynie a nigdy nie był na niey. 2) rozmawiał z synem o iego postanowieniu; rozmawiali sobie na drodze. 3) rozmawiać z kim przez posły, przez listy o sprawie iakiey. 4) rozmowił mi-sługę.

rozmawiać się. sich mit einem unterreden, sich berathschlagen. communiquer à qu; conférer ensemble; avoir conférence avec qu; consulter quelqu'un. § wprzod się z oycem o tym rozmowię; rozmowiwszy się z sobą, odpowiedźieli.

Rozmaźisty. schmiericht, das sich von einander schmieren läßt. onctueux, qu'on peut étendre sur qu. ch.

Rozmęt. weiches Eisen, das spröde damit geschmeidiger zu machen. du fer mol qui sert à donner la trempe à l'aigre.

Rozmiar. 1) Ausmessung, Abmessung. 2) 2) Schenck-Kanne, Trinck-Kanne, Trinck-Maß. 1) dimension. 2) cruche, pot, vaisseau pour mettre quelque liqueur à boire. § 1) rozmiar roli. 2) day mi rozmiar piwa, wina.

Rozmiatam co, *v. m. F. rozmiotę.* 1) von einander fegen. 2) von einander werfen. 1) épandre, jetter çà & là les balaïures amassées; renverser ce qu'on a balié. 2) écarter, dissiper; disperser, jetter de côté & d'autre. § 1) rozmiotę coś zmiotł. 2) wiatr okręty rozmiotł.

Rozmierzam co, *v. m. F. rozmierzę.* 1) ausmessen. 2) messen ein Feld. 1) mesurer. 2) arpenter, mesurer les distances. § 1) rozmierzyć bieg słońca, postaw sukna. 2) rozmierzyć rolą, winnicę.

Rozmierzanie, rozmierzenie. 1) Ausmessung. 2) das Messen eines Feldes. 1) mesure, mesurage, *m.* 2) arpentage, *m.* mesurage, *m.*

Rozmierzony. ausgemessen. mesuré.

Rozmiiam się z kim, *v. m. F. rozminę się.* von einem scheiden, gehen. se séparer de qu; quiter qu. § rozminął się z nim po przyiaćielsku.

Rozmiłować się, *F. rozmiłuię się.* sich verlieben; sehr lieben. devenir, être éperdument amoureux; aimer fortement, passionnement. § rozmiłował się siostry moiey.

Rozmiłowany. verliebt. amoureux de qu.

Rozmnażam, *F. rozmnożę.* vermehren. augmenter, multiplier, acroitre. § rozmnożyć winne maćice, stado.

rozmnożyć lud. bevölckern. peupler.

rozmnażać liczbę przez drugą. Rechenk. multipliciren. *Aritmét.* multiplier.

rozmnożyć się. sich vermehren. multiplier, s'augmenter, s'acroitre.

Rozmnożenie. Vermehrung. augmentation, multiplication, propagation acroissement. § drzewka na rozmnożenie zostawione; rozmnożenie granic.

rozmnożenie iedney liczby drugą. Rechenk. die Multiplication. *Aritmét.* multiplication.

Rozmnożyćiel. Vermehrer. amplificateur, dilateur; celui qui augmente, qui étend.

Rozmnożysty. das man vermehren kan. multipliable; qu'on peut multiplier.

Rozmoczyć co, *F. rozmoczę.* aufweichen. détremper avec de l'eau; délaïer.

Rozmoczenie. } Aufweichung. l'action
Rozmoczki, *plur.* } de détremper avec de l'eau.

w rozmoczki, vid. w Rozmączki.

Rozmowa. 1) Unterredung. 2) ein Gespräch. 1) pourparler, confabulation, discours, abouchement, entretien qu'on a tête à tête avec un autre. 2) un dialogue.

iest rozmowa, gadka o wilku. vom Wolf ist die Rede. on parle du loup.

Rozmowność. Gesprächigkeit, Redseligkeit. afabilité, qualité de celui qui prend plaisir à parler aux gens.

Rozmowny. 1) redselig, gesprächig. 2) zur Unterredung, zum Gespräch gehörig. 1) afable, conversable, qui aime à discourir, à s'entretenir avec les gens. 2) de dialogue, d'entretien.

Rozmrażam co, rospuszczam co zmarzłego, *v. m. F. rozmrożę.* etwas aufthauen; schmeltzen. dégeler, fondre, resoudre une chose gelée.

Rozmrożenie. Aufthauung. l'action de dégeler.

Rozmrożony. aufgethaut. dégelé.

Rozmykać, *v. m. F. rozemknę.* aufschieben, von einander thun, aufmachen. élargir, ouvrir. § rozmykać, zamykać cyrkiel.

rozmykać się. sich von einander schieben. s'élargir, se desunir, se séparer; s'érailler. § to przędźiwo się rozmyka.

Rozmysł.

Rozmysł. Ueberlegung; Bedencken. déliberation, réflexion. § zwierzęta rozmysłu (rozmyślnośći) nie maią; nie pozwolił mi czasu do rozmysłu; brać, dać co na rozmysł.

Rozmyślam, *v. m. F. rozmyślę.* 1) erwegen, überdencken, dencken. 2) meditiren, betrachten, eine geistliche Betrachtung haben. 1) penser; contempler, considérer, peser & repeser qu. ch. en son esprit; faire réflexion sur; songer profondement à qu. ch. 2) méditer; faire quelque méditation sur; être en méditation d'une chose divine. § 1) kiedy rozmyślam (rozważam) cnoty iego. 2) rozmyślam co nabożnie; rozmyślay zawsze o Panu Bogu.

rozmyślaiący. 1) nachsinnend, nachdenckend. 2) ein Nachsinner. 1) méditatif, contemplatif, adonné à la contemplation. 2) contemplateur, celui qui contemple.

rozmyślam się. 1) überlegen; sich bedencken. 2) sich entschliessen. 1) méditer, déliberer. 2) aviser; prendre une résolution; se déterminer, se résoudre. § 1) rozmyśla się ieżli ma uczynić. 2) iuż się rozmyślił.

rozmyśliłem się. ich habe mich entschlossen. je suis déliberé à cela; j'ai résolu cela; je me suis résolu à cela.

rozmyśliwszy się. nach überlegter Sache. après une mûre déliberation. § rozmyśliwszy się przyszedł.

rozmyślaiący się. der sich bedencket. qui met qu. ch. en déliberation; qui délibère sur une chose.

Rozmyślanie. 1) Betrachtung, Erwegung, Gedancken. 2) geistliche Betrachtung. 1) méditation; discoussion, contemplation; réflexion de l'esprit; pensée. 2) méditation divine; contemplation des choses divines. § 1) rozmyślania iego o tey rzeczy druku są godne. 2) rozmyślania nabożne, duchowne.

Rozmyślnie, *adv.* 1) mit Bedacht. 2) vorsetzlich. 1) considérément, avec bien de la réflexion; après y avoir bien pensé. 2) de propos déliberé, à dessein, exprès. § 1) rozmyślnie, nierozmyślnie wyrzekł to słowo. *2) rozmyślnie (umyślnie) to uczynił.

Rozmyślność. Kraft der Seelen zu überlegen, zu überdencken: Ueberlegung, Erwegung. faculté de l'ame de pouvoir penser & déliberer; réflexion, considération.

Rozmyślny. 1) vorsichtig, der alles überlegt; bedachtsam. 2) überlegt, überdacht. 1) atentif, considérant, circonspect, qui fait réflexion, qui ne fait rien précipitamment. 2) déliberé, consideré, bien avisé.

Rożnica. 1) Unterscheid. 2) Philos. eine Species. 3) Zwist, Mißhelligkeit, Uneinigkeit. 4) Faction, Parthey. 1) diférence, distinction, diversité. 2) *Philos.* espèce. 3) dissention, discorde, diférend, mesintelligence. 4) faction, partie, brigue. § 1) dla rożnice (rożnośći) w wierze prześladować prawa zakazuią; z tą rożnicą; żadney nie czynią rożnicy charakteru w duchownych i świeckich; zachodźi rożność wielka miedzy temi rzeczami. 2) powszechność na rożnice rozłożyć. 3) mała śię miedzy nami rożnica wszczęła; o małą rzecz miedzy nami zachodźi rożnica. 4) w tym Państwie dwie są znaczne rożnice.

co za rożność? was ist für ein Unterscheid? quelle diférence il y a-t-il?

rożnica, rożność mowy, własność ięzyka. eigne Redart einer Sprache. idiotisme, *m.*

rożnica mowy iednegoż narodu; ięzyka rożność besondre Aussprache, Mundart. une dialecte.

Rożnie, rożno, *adv.* unterschiedlich, auf mancherley Weise. diférenment; diversement.

Rożnię. 1) verändern, unterschiedlich vorstellen. 2) entzweyen, uneinig machen. 1) diversifiër, variër, aporter la diversité. 2) diviser, mettre en dissention, partager en factions; broüiller, desunir. § 1) rożnić trzeba rzeczy, kiedy śię spodobać maią. 2) fakcye ich porożniły; porożnić kogo z kim.

rożnię. 1) sich unterscheiden. 2) nicht
rożnię śię. übereinstimmen, uneins seyn. 1) se distinguer; diférer avec qu. en. 2) être en diférend, n'être pas d'acord, n'acorder pas avec qu; être de sentiment contraire, être diférent de; disconvenir; ne pas convenir de. § 1) w tym się urzędnicy woyskowi od inszych rożnią. 2) w tym rożnię od niego; z sobą rożniemy, ale wnet zgoda będźie.

Rozniecam co, *v. m. F. rozniecę.* 1) Feuer anmachen. 2) fig. entzünden, anflammen. 1) faire du feu. 2) *fig.* enflammer, alumer, atiser.

Rożnienie. 1) Ungleichheit, Verschiedenheit. 2) Widerstreit. 1) diversité. 2) contrarieté des sentimens, disconvenance.

*Rozniemoc śię, *F. rozniemogę śię*, zachorzeć. sehr kranck werden. devenir dangereusement malade.

Rożnik ziele: (*ros solis*) Sonnen-Thau ein Kraut. rorelle, une plante.

Rożno, *adv. vid.* Rożnie.
Rożnoboczna figura. } Meßk. Figur die aus verschiedenen Winckeln bestehet. *Géom.* figure qui a des angles inégaux.
Roznobok. }
Rożnokąt, rożnowęgieł. Meßk. Triangel mit drey ungleichen Seiten. *Géom.* un scalene; un triangle dont les trois côtez font inégaux.
Rożnoodległy. nicht parallel. qui n'est pas parallèle.
Rożność, *vid.* Rożnica 1).
Roznoszę, *v. m. F. rozniosę.* 1) von einander tragen. 2) austragen, kundmachen. 1) disperser, porter çà & là. 2) divulguer, porter, répandre, semer, faire courir un bruit. § 1) kto te księgi roznosił? 2) roznośić nowinę po mieśćie.
na szablach go roznieśli. sie haben ihn in Stücken gehauen. l'on a mis, ils l'ont taillé en piéces.
Rożnowęgieł, *vid.* Rożnokąt.
Rożnowierca. der von einer andern Religion ist. celui qui est de diverse réligion.
Rożny. 1) unterschieden, unterschiedlich, nicht gleich. 2) nicht übereinstimmig, uneinig. 1) divers, dissemblable, diférent. 2) discordant, contraire, oposé, diférent, qui ne s'acorde pas avec qu. § 1) rożna to rzecz od tey. 2) rada była rożna i z sobą śię zgodźić nie mogły.
rożnym czynić. unterscheiden. distinguer, dicerner.
rożny kształt natury, vid. Twarzność.
Rozoki. schiel, ein Schieler. bigle, louche, qui a les yeux de travers.
Rozokowatość. das Schielen. le strabisme.
Rożowy. Rosen=. de rose; rosat.
***rożowe lata.* die jungen Jahre; die Blüthe der Jugend. le bel âge; le bon âge; l'âge florissant; la fleur de son âge. § przeżył w prawdźie rożowe lata, nie doszedł iednak doyrzałey lilii śiwizny.
Rozpęczam, *F. rozpęcznię.* aufplatzen, aufbrechen. éclore, s'ouvrir; crever en se gonflant.
Rozpacz, Rospacz, *f.* Verzweifelung. desespoir. § w nayostatnieyszą lękliwych ludźi wprowadza rozpacz; w oczywistą nadźiei wpadł rozpacz.
bronić śię na rozpacz. sich verzweifelt wehren. se défendre en desesperé.
Rozpaczam, *v. m. F. rozpaczę.* verzweifeln. desespérer de; perdre l'espérance. § Boże nie day mi rozpaczać o twoiey łasce; nie rozpaczay o miłośierdźiu Bożym, o zbawieniu, o grzechow odpuszczeniu.

rozpaczaiący list. Trost=loses Schreiben. une lettre qui desespére qu.
rozpaczaiąc, } adv. verzweifelter Weise.
Rozpacznie, } desespérement, sans espérance.
Rozpaczny. verzweifelt. desespéré; qui a perdu toute espérance.
Rozpadam śię, *v. m. F. rozpadnę śię.* bersten, zerspringen, zerfallen; Risse bekommen. se crever, se percer de soi même; se fendre; se tresaler, se rompre, s'entr'ouvrir, féler. § pasztet śię rozpadł; śklanka śię rozpadła.
Rozpadlina, rysa. 1) Riß, Berst, Ritze, Spalt. 2) Niet=Nagel am Finger. 3) Ritz im Glas von der Hitze. 1) crevasse, fente, lésard; ouverture qui se fait dans quelque corps solide. 2) envie, petite peau qui vient à la racine des ongles. 3) gerçure, félure, fente dans un verre. § 1) rozpadlina w murze, w desce; rozpadlina na ręku, na nogach. 2) rozpadlina palca przy paznokćiu. 3) rozpadlina we śkle od gorąca.
Rozpadły, rysuiący śię. voller Ritzen. plein de fentes, rempli de crevasses.
Rozpaiać co, *v. m. F. rozpoię.* aufleimen, zergehen lassen. décoler ce qui étoit colé; délaïer, détremper.
Rozpalam co, *v. m. F. rozpalę.* 1) heiß, glüend machen. 2) fig. erhitzen. 1) rendre tout chaud; rougir au feu; chaufer, échaufer tellement un métail par le feu, qu'il paroisse tout rouge. 2) *fig.* enflammer, échaufer, alumer, exciter.
rozpalić śię. 1) glüen. 2) fig. sich erhitzen. 1) être tout rouge; devenir plein de feu, comme le fer chaud. 2) *fig.* s'échaufer; se mettre en fougue, s'enflammer, s'emporter, prendre feu.
Rozpalanie. das Glüendmachen. l'action de rougir, de chaufer un métail.
Rozpalenie. 1) Glut einer glüenden Sache. 2) Hitze in einer Kranckheit. 1) l'ardeur, *f.* la chaleur d'un métail enflammé, d'un corps plein de feu. 2) inflammation; chaleur, *f.* échaufure qui vient d'une maladie.
Rozpalisty. das man glüend machen kan. aisé à rougir au feu.
Rozpalony. 1) glüend. 2) fig. erhitzt. 1) rouge, chaud; rougi au feu, enflammé. 2) ardent, chaud, enflammé, bouillant, échaufé; plein d'ardeur & de feu. § 1) rozpalone żelazo. 2) rozpalona dama za mąż śpieszy.
Rozpamiętywam co, czego, *v. m. F. rozpamiętam.* erwegen, überdencken. repenser, penser & repenser, considérer,

péſer. § rozpamiętywa poniesioney ſtraty.

Rozpar słoneczny. die Sonnen-Hitze. l'ardeur, *f.* la chaleur du ſoleil.

Rozparam co, *v. m. F. rozporzę.* 1) zertrennen, auftrennen. 2) *fig.* eine Freundſchaft trennen, aufheben. 1) découdre, défaire quelque couture. 2) rompre, découdre l'amitié avec qu. § 1) rozproł krawiec ſzatę. 2) rozproć towarzyſtwo, przyiaźń z kim.

Rozpaſany. 1) aufgegürtet, ohne Binde um den Leib. 2) ausgelaſſen, leichtfertig. 1) déceint; à qui on a ôté la ceinture, qui n'a point de ceinture. 2) déreglé, diſſolu, débauché, libertin. § 1) rozpaſany (nieopaſany, bez paſa) chodźi. 2) rozpaſany na wſzyſtkie niecnoty, na wſzyſtkę ſwawolę; rozpaſany prowadźi żywot.

Rozpaſuię, *v. m. F. rozpaſzę.* 1) die Leib-Binde abnehmen; aufgürten. 2) einem freyen Lauf laſſen. § 1) ôter la ceinture à qu; déceindre qu. 2) rendre diſſolu; abandonner qu. à ſa conduite, lâcher la bride à qu. § 1) rozpaſz chłopca. 2) prawo takie wſzyſtkie rozpaſuie pożądliwośći.

rozpaſać śię. 1) ſich aufgürten. 2) ſich zu einer Arbeit aufgürten, fertig machen. 3) ausſchweifen; ausgelaſſen, leichtfertig ſeyn. 1) ſe déceindre; ôter ſa ceinture. 2) ſe déceindre à un travail; ſe diſpoſer, s'apréter à. 3) ſe relâcher à qu. ch; ſe donner carriére; s'émanciper, ſe licencier; mener une vie diſſoluë. § 1) tak śię obżarł że śię roſpaſać muśiał. 2) rozpaſał śię na tę robotę, do biegu. 3) rozpaſał śię na wſzelką ſwawolę, rozpuſtę.

Rozpęcznieć, *F. rozpęcznieie.* aufquillen. s'enfler, ſe gonfler trop comme un grain. § rozpęczniało ziarno.

Rozpędzam, *v. m. F. rozpędzę.* 1) zerſtreuen, jagen, von einander treiben. 2) zerſtreuen den Feind. 3) vertreiben, zertheilen eine Geſchwulſt. 1) écarter, pouſſer, jetter çà & là, diſſiper, diſperſer. 2) écarter, diſperſer, chaſſer çà & là, renverſer, mettre l'ennemi en déroute. 3) diſſiper, réſoudre, diſſoudre une tumeur. § 1) wiatr deſzcz, mgłę, chmurę rozpędźił. 2) rozpędźić ſwawolną kupę, nieprzyiaćielſkie huſce.

rozpędzaiące lekarſtwo. zertheilendes Mittel. médicament diſcuſſif ou réſolutif, qui a la vertu de réſoudre les humeurs amaſſées.

Rozpędzanie, rozpędzenie. 1) das Zerſtreuen, die Zerſtreuung. 2) die Zertheilung eines Geſchwulſtes. 1) l'action de chaſſer, de diſperſer; diſgrégation; chaſſe. 2) réſolution, diſſolution d'une tumeur.

Rozpędzony. 1) zerſtreut, von einander gejagt. 2) zertheilet als eine Geſchwulſt. 1) diſperſé; écarté, chaſſé çà & là; diſſipé, épars, épandu de côté & d'autre. 2) diſſout, qu'on a réſolu avec un médicament.

rozpędzone, rozbieżałe konie. Pferde die Reißaus nehmen. des chevaux qui courent à bride abatuë.

Rozpękać śię, *rozpęknę.* platzen, aufplatzen. ſe crever, ſe percer de ſoi même, ſe rompre. § beczka śię rozpękła; rozpęknął śię od trućizny.

Rozpętać, *F. rozpętam.* entfeſſeln, die Feſſeln abnehmen. déchainer; ôter les chaines à qu.

rozpętać śię. ſich von den Banden los machen, ſie zerbrechen. ſe déchainer; romper ſes chaines; ſe défaire de ſes chaines.

Rozpieram co, *v. m. F. rozeprę.* 1) von ein ander dehnen, preſſen, als das Getreide den Sack. 2) blehen, aufblehen als eine Speiſe. 1) étendre, percer les cotez; pouſſer de dedans vers les côtez comme le blé dont le ſac eſt trop rempli. 2) enfler le corps, cauſer des flatuoſitez. § 1) zboże rozpiera wor, ſtodołę; rozpierać boki, brzuch. 2) rozpiera mię coś.

rozpieram. } 1) ſtreiten, fechten, diſputieren. 2) rechten, proceſſiren. 1) diſputer; combatre, débatre, conteſter, avoir une controverſe avec qu. 2) plaider, ſe plaider, être en procès avec qu. § 1) rozpierać z kim o wiarę (o wierze) o prawdę. 2) rozpieraią śię ſądem, prawem o to.
rozpieram śię. }

rozpierać śię. ſich von einander preſſen, dehnen. s'élargir vers les côtez. § zboże śię w worze rozpiera.

Rozpieranie śię. Streit, Wort-Wechſel. diſpute, combat, conteſtation. § rozpieranie śię o prawdę.

Rozpierzcham śię, *v. m. F. rozpierzchnę śię.* von einander ſpringen, ſich verlauſen; ſich zerſtreuen. ſauter çà & là; ſe diſſiper, ſe diſperſer; fuïr çà & là; fuïr à la débandade.

Rozpierzchnienie. Zerſtreuung eines Haufens Leute; Flüchtung vieler Perſonen. fuite à la débandade; fuite de pluſieurs perſonnes, qui d'un côté qui d'un autre.

Rozpieſzczam kogo, *F. rozpieſzczę.* einen weichlich, weibiſch machen, verzärteln. amolir, éféminer, rendre qu. éféminé.

rozpieśćić śię. weibiſch, wollüſtig werden, s'éfémi-

s'éféminer, s'amolir, se rendre éféminé.

Rozpięćie, *vid.* Rozpinanie.

Rozpięty. 1) von einander gespannt. 2) aufgeknöpfet, aufgeschnallet, aufgehäckelt, aufgegürtet. 1) étendu, tendu, bandé. 2) déboutonné, débouclé, dégrafé, dessanglé. § 1) rozpięte płotno nad czym. 2) rozpięty chodźi.

Rozpiiam śię, *v. m. F. rozpiię.* ins Saufen kommen, sich aufs Saufen legen, es gewohnet werden. flûter tout son tems; ne faire que boire; s'acoutumer à boire toujours.

Rozpinam co, *v. m. F. rozepnę.* 1) von einander spannen, ausbreiten. 2) aufknöpfen, aufschnallen, aufhäckeln, aufgurten. 1) étendre, tendre, bander. 2) déboutonner, déboucler, dégrafer, déssangler. § 1) rozpiąć śieć, żagle; rozepniy płaszcz na źiemi. 2) rozpiął Pana.

rozpiąć śię. sich aufknöpfen, sich aufschnallen u. d. g. se déboutonner, se déboucler *&c.*

Rozpinanie, Rozpięćie. 1) das Aufspannen, die Aufspannung. 2) das Aufknöpfen, Aufschnallen u. d. g. 1) élargissement, tension, l'action d'étendre, de bander. 2) l'action de déboutonner, de déboucler.

Rozpisanie, Rozpisowanie. 1) Umlauf, Ausschreiben, schriftliche Verordnung an viele etwas zu thun. 2) Abtheilung der Leute in Rotten. 1) lettre circulaire; ordonnance, ordre par écrit, par lequel on ordonne à plusieurs personnes de faire qu. ch. 2) distribution d'hommes par bandes, par compagnies; repartition en. § 1) rozpisanie gospod dla gośći; rozpisanie kontrybucyy. 2) rozpisowanie żołnierza na roty, na kompanie.

rozpisanie roku, odwłoka prawna. gerichtliche Frist. délai de jugement.

Rozpisto, *vid.* Rospisto.

Rozpisany. 1) schriftlich vielen verordnet. 2) vertheilt in kleine Haufen Leute. 1) ordonné à plusieurs par écrit. 2) distribué par bandes.

**rospisany, zawieszony.* aufgeschoben, verlegt. remis, diféré, renvoié.

Rozpisuię, *v. m. F. rozpiszę.* 1) ausschreiben, schrifftlich vielen verordnen. 2) abtheilen, eintheilen in Classen. 1) indiquer, ordonner, signifier par écrit qu. ch. à plusieurs personnes. 2) distribuër, par classes, par compagnies; repartir, diviser en. § 1) rozpisano lud na osadę miasta; rozpisać kontrybucye; rozpisano żołnierzom gospody. 2) rozpisać żołnierza na roty, na kompanie, na dźieśiątki.

rok rozpisać, zwłaczać sprawę, vid. *pomykać roku.*

Rozpłakać śię, *F. rozpłaczę.* in Thränen zerfliessen, ins Weinen kommen. fondre en larmes, ne faire que pleurer; répandre, verser des larmes en abondance.

Rozpłaszam, *v. m. F. rozpłoszę.* von einander scheuchen. chasser çà & là comme les oiseaux, les épouvanter, débucher.

Rozpłaszczam co, *v. m. F. rozpłaszczę.* platt machen, platt schlagen. aplatir, rendre plat, écacher.

Rozplatam, *v. m. F. rozplotę.* 1) aufflechten, aufdrehen, aufknüpfen. 2) hintertreiben, vernichten. 1) défaire; dénouër, défaire un noeud; désourdir, détortiller, décorder, dénater. 2) interrompre, empêcher, détourner. § 1) rozpłotł ten węzeł, ten kosz; rozpleć mu włosy. 2) rozpleść czyy propozyt.

Rozpłatać rybę, *F. rozpłatam.* reissen einen Fisch. habiller un poisson, le mettre en deux piéces.

Rozplećienie. die Aufflechtung. l'action de défaire un neud, la toile ou une corde.

Rozplećiony. aufgeflochten, aufgeknüpft. défait; dénoué, détortillé, dénaté.

Rozpleniam co, *v. m. F. rozplenię,* rozkrzewiam. fortpflantzen, vermehren, ausbreiten. planter, augmenter, acroître, multiplier.

Rozpływam śię, *v. m. F. rozpłynę śię.* 1) von einander schwimmen als Fische. 2) zerfliessen. 3) zerschmeltzen, zergehen, sich auflösen. 4) leben, schweben im Ueberfluß einer Sache. 1) se séparer de sa troupe en nageant comme font les poissons. 2) s'épandre, s'écouler çà & là; se répandre; ruisseler de tous les côtez; couler de toutes parts. 3) se fondre; se résoudre. 4) vivre, nager, se répandre, étre comme fondu dans; abonder en. § 1) ryby śię rozpłynęły. 2) ćiało śię w pot (w poćie) od pracy rozpływa; woda śię po gorze rozpłynęła. 3) lod, śnieg, wosk śię rozpływa; sol śię rozpłynie na wilgotnym mieyscu; ser tak kruchuchny żeby śię niemal na ięzyku rozpłynął. 4) rozpłynąć śię w radość, w wesele.

gruszka na ięzyku śię rozpływaiąca. eine Birne die auf der Zunge zergehet. poire fondante.

rozpływać śię w rześite łzy (w rześistych łzach) in Thränen zerschmeltzen. fondre en larmes; pleurer amèrement.

rozpływaiący się; *rozlewny*. zerfliessend, von einander fliessend, flüßig. coulant, liquide, fluide.
Rozpoczynam, *v. m. F. rozpocznę*. 1) viele Dinge anfangen. 2) anstifften, anfangen als einen Krieg. 1) commencer plusieurs choses. 2) exciter, commencer, entreprendre comme une guerre. § 1) rożne rozpoczyna raboty, a żadney niedokończy. 2) nie na co inszego woynę z sąsiadami rozpoczął.
Rozpodziewam, *v. m. F. rozpodzieię*. zu unterschiedenen Sachen anwenden. dépenser en; emploier à diverses choses. § na coś te pieniądze rozpodział?
Rozpoławiam, *v. m. F. rozpołowię*. in zwey Theile theilen. partager en deux parties. § iednym machem głowę mu rozpołowił; niebytność twoia pociechę naszę rozpoławia.
Rozpor. gemachter Schlitz im Kleid. fente, ouverture faite dans un habit. § suknia z rozporem.
rozpor w ubraniu. Hosen-Schlitz. fente de haut-de chausse.
Rozpora, *vid*. Rozwora.
Rozporządzam, *v. m. F. rozporządzę*. 1) einrichten, veranstalten, anordnen, verordnen. 2) zurichten, zubereiten. 1) régler, disposer, arranger, ordonner. 2) préparer, aprêter, assaisonner. § 1) domowe rozporządził sprawy; rozporządził woysko na rożne strony.
Rozporządzenie. Einrichtung, Anordnung, Veranstaltung. disposition, ordre, *m*. arrangement.
rozporządzenie domu. Einrichtung des Haus-Wesens. disposition des afaires domestiques.
Rozporządzony. angeordnet, veranstaltet. disposé, réglé, arrangé.
Rozpościeracz. Ausbreiter, Ausspanner. celui qui étend, qui élargit.
Rozpościeram, *v. m. F. rozpostrę*. 1) von einander legen, ausbreiten. 2) ausbreiten, vermehren. 1) étendre, étaler, déplier, élargir. 2) *fig*. étendre, augmenter, porter plus loin. § 1) rozpościerać namioty, chorągwie; rozpostarła chustkę; rozpostrzyy te zioła w cieni. 2) ropostrzeć powagę swoię, granice państwa.
rozpościera proporce; *rozpościera się*. er macht sich breit, er thut groß. il se quarre, il se panade. § rozpościera się bez przyczyny.
rozpościerać się. 1) sich ausbreiten, seine Theile von einander legen. 2) sich ausbreiten, sich vermehren, um sich greifen. 3) weitläuftig seyn. 1) s'étendre, s'élargir. 2) s'étendre, se répandre, se multiplier, s'augmenter. 3) être difus, s'étendre sur; répandre en. § 1) drzewo się rozpostarło. 2) rozpościera się to licho; sława iego się po całym świecie rozpostarła; rozpościerało się to Państwo aż do morza. 3) rozpościera się rzeczą, mową.
Rozpościeranie. das Ausbreiten. l'action d'étendre, d'élargir, de tendre.
Rozpostarcie. } 1) die Ausbreitung. 2) das
Rozpostrzenie. } Firmament, die Veste des Himmels. 1) élargissement, étalage, *m*. 2) firmament.
Rozpostarty. } ausgebreitet, ausgestreckt,
*Rozpostrzony. } ausgereckt. étendu, tendu, élargi. § rozpostarte namioty, proporce; z rozpostrzonemi rękoma bieżał ku mnie.
Rozpowiadam co komu, *v. m. F. rozpowiem*. umständlich erzehlen. circonstancier qu. ch; raconter avec toutes les circonstances; faire un exact recit; conter qu. ch. de fil en aiguille. § rozpowiedział mi tę sprawę wywodem szerokim.
Rozpowiadanie, rozpowiedzienie czego. umständliche Erzehlung. un ample recit; un succint & long narré. § rozpowiedzienie nowin.
Rozpożyczam co, *v. m. F. rozpożyczę*. an viele verborgen. prêter à beaucoup de gens. § rozpożyczył pieniądze i rzeczy.
Rozprászam, *v. m. F. rozproszę*. 1) zerstreuen. 2) zerstreuen, von einander jagen den Feind, einen Haufen. 3) verschwenden, verthun. 4) ausstreuen, unter die Leute bringen. 1) éparpiller, disperser, épandre çà & là. 2) disperser, chasser çà & là, renverser, mettre l'ennemi en déroute; dissiper, disgréger, écarter quelque foule de peuple. 3) dissiper, consumer, manger son bien. 4) semer, divulguer, épandre, répandre, faire courir quelque bruit. § 1) rozproszył piasek po stole. 2) rozproszyć nieprzyiaciela, kupy swawolne. 3) rozproszył dobra, maiętność swoię. 4) rozprászał po mieście paskwile, nowiny.
rozproszyć się. 1) sich zerstreuen. 2) sich zerstreuen, von einander laufen. 1) se disperser, se répandre çà & là. 2) se disperser, se débander de sa troupe, ne pas aller en troupe.
Rozprawa. 1) Gerichtsw. Vergleich zur Güte. 2) eine Handlung, Abrede, Unterhandlung. 3) Disputation, gelehrte Untersuchung. 4) Feldzug. 1) *Palais*: transaction,

action, convention. 2) négociation; l'action de traiter, de négocier qu. ch. 3) dissertation, disquisition. 4) action, campagne, expédition. § 1) do rozprawy im mieyſce naznaczono w mieyſkich ſądach; bez rozprawy ſądził; rozprawę przyiąć. 2) ſzczęśliwie tak trudney i zawikłaney w poſelſtwie ſwoim dokończył rozprawy. 3) krotką a uczoną o tym napiſał rozprawę. 4) po tey pomyślney z nieprzyiaćielem rozprawie.

Rozprawiam, Rozprawuię, *v. m. F. rozprawię.* 1) von etwas handeln, reden, ſchreiben. 2) tractiren, handeln mit einem. 3) einrichten, anordnen, zu recht machen, zurichten. 1) traiter, raiſonner, diſcourir, faire un diſcours de qu. ch. 2) traiter, négocier quelque afaire. 3) régler, diſpoſer, arranger, aprêter, préparer, ajuſter. § 1) rozprawiaią o woynie, a tchorze wierutni; o tym krotko rozprawiać będę. 2) rozprawiłem z nim tę ſprawę. 3) rozprawić dom; rozprawić farbę malarſką.

rozprawiać śię z kim. mit einem den Vergleich der Güte pflegen. tranſiger, faire une transaction avec qu; acommoder, terminer un diférend.

Rozprawianie, rozprawienie. 1) Unterhandlung. 2) Einrichtung, Anordnung. 1) négociation, l'action de traiter, de tranſiger. 2) diſpoſition, arrangement.

Rozprawiony. 1) verglichen, beygelegt. 2) eingerichtet. 3) zugerichtet, zubereitet. 1) terminé, vuidé, débatu. 2) diſpoſé, arrangé, réglé. 3) aprêté, préparé, acommodé, ajuſté.

Rozprawnie, *adv.* auf eine ausrichtſame Weiſe. d'une maniére expéditive.

Rozprawniś. hurtiger Verrichter; ausrichtſamer Mann. un réſolutif; homme d'expédition.

Rozprawny, rezolut, nie długo śię namyślaiący. hurtig im Verrichten, ausrichtſam. expéditif; qui expédie, qui fait vite, qui dépêche vite.

Rozprawniśia. geſchickte Ausrichterin. femme expéditive.

Rozproſtować co, *F. rozproſtuię.* gerade machen, gerade biegen. redreſſer; rendre droit ce qui ne l'eſt pas.

Rozproſzenie. Zerſtreuung, Ausſtreuung. diſperſion, diſſipation, éparpillement, disgrégation.

Rozproſzony. zerſtreut. diſperſé, éparpillé, épars çà & là, répandu çà & là; diſſipé.

rozproſzone myśli. zerſtreute Gedancken. des penſées diſſipées.

rozproſzony umysł. ein Gemüth das zerſtreuet, nicht geſetzt iſt. un eſprit diſſipé ou diſtrait qui n'eſt jamais apliqué.

Rozproſzyćiel. Zerſtreuer. diſſipateur.

Rozproſzyſty. zerſtreulich. aiſé a diſſiper.

Rozprowadzam, *v. m. F. rozprowadzę.* von einander führen. ſéparer, desunir; méner, conduire, faire paſſer en divers endroits. § rozprowadźćie ie od śiebie.

Rozprućie. Zertrennung. découſure.

Rozpruty. zertrennet. découſu.

Rozpryſkać, *F. rozprysnę.* 1) von einander ſpritzen, ſprengen. 2) zerſtreuen, von einander jagen. 1) faire rejaillir; faire ſauter, faire voler une choſe liquide de tous côtez. 2) disgréger, diſperſer, chaſſer une troupe.

rozprysnąć śię. fig. von einander laufen, zerſtreuet werden. ſe diſperſer, s'enfuïr, fuïr à la débandade; ſe débander.

Rozprzedanie. häufiger Verkauf, groſſer Vertrieb. grand débit; vente de beaucoup de choſes.

Rozprzedawam, *v. m. F. rozprzedam.* vieles Verkaufen. vendre beaucoup de choſes, vendre à diverſes perſonnes. § wſzyſtkie rozprzedał towary.

Rozprzęgam, *v. m. F. rozprzęgę.* 1) von einander ſpannen als Pferde. 2) fig. ſcheiden, trennen. 1) ſéparer les bêtes atelées; dételer, découpler, desatéler une béte de l'autre. 2) *fig.* rompre, ſéparer, découdre. § 1) rozprzęgniy te woły. 2) rozprzęgła śmierć małżeńſtwo twoie; rozprzęgać ligę.

Rozprzęganie, *vid.* Rozprzężenie.

Rozprzeſtrzeniam, *v. m. F. rozprzeſtrzenię.* eig. u. fig. ausbreiten, erweitern. *prop. & fig.* étendre, épandre, élargir. § ćiepło rozprzeſtrzenia powietrze; rozprzeſtrzenił państwo, dobra ſwoie.

rozprzeſtrzenić granice kroleſtwa. die Gränzen eines Königreichs erweitern. étendre, reculer les bornes du roïaume.

rozprzeſtrzenić śię. ſich erweitern. ſe dilater, s'élargir.

Rozprzężenie, rozprzężanie. das von einander Spannen angeſpannter Thiere. la ſéparation des bêtes atelées; le découplement.

Rozprzężony. von einander geſpannt. dételé d'une autre bête.

Rozpuk. das Aufplatzen, Aufberſten. crevaſſe, fente.

śmiać śię do rozpuku. lachen, daß man platzen möchte. s'ébouffer de rire; ſe crever de rire; rire fort.

Rozpuknąć śię, *F. rozpuknę śię.* platzen, aufbrechen, berſten, aufſpringen. ſe crever,

ver, se rompre, se crevasser, s'ouvrir. § rozpuknął (przepukł) wrzod; beczka rozpukła.

Rozpukły. } geplatzt, zerplatzt. crevé,
Rozpukniony. } rompu.

Rozpukłość. } das Zerplatzen. rupture,
Rozpuknienie. } crevasse.

Rozpusta. 1) Leichtfertigkeit, Muthwillen. 2) Frechheit, Ueppigkeit. 1) insolence, pétulance, relâchement, égarement. 2) laciveté, libertinage, *m.* dissolution; déreglement de vie. § 1) z rozpusty to uczynił.

Rozpustnie, *adv.* 1) leichtfertig. 2) üppich, frech. 1) insolenment, pétulanment. 2) lacivement.

rozpustnie żyć. wollüstig leben. faire la vie; mener un vie voluptueuse.

Rozpustnik. leichtfertiger, üppiger Mensch. insolent, libertin, homme dereglé.

Rozpustny. 1) leichtfertig, ausgelassen, muthwillig. 2) üppig. 1) insolent, pétulant. 2) lacif, dereglé. § 1) rozpustnych karać ludzi. 2) rozpustny na nieczystość Sodomową.

Rozpuszczam, *v. m. F. rozpuszczę.* 1) entlassen, beurlauben, eine Gesellschaft von sich lassen. 2) auf einen los lassen; nach einen ausschicken; einem nachgehen, nachsetzen lassen. 3) ausbreiten, aufspannen, von einander thun. 4) einem nachsehen, alle Freyheit lassen; den Zaum schiessen lassen. 5) schmeltzen, zerlassen, zergehen lassen. 6) verdünnen, zerlassen mit etwas flüßigem. 1) congédier, renvoier, licencier, donner pouvoir à une assemblée de s'en aller. 2) lâcher, hâler après, faire courir ou voler après qu. 3) étendre, tendre, déplier, élargir; répandre. 4) lâcher la bride à qu; laisser faire à qu. ce qui lui plait. 5) fondre, liquefier; dissoudre, résoudre; réduire en forme liquide, faire fondre par le moien de l'eau ou du feu. 6) délaïer; détremper avec une chose liquide. § 1) rozpuścił gromadę, radę, woysko. 2) rozpuśćić podiazdy za nieprzyiaćielem, psy, sokoły za zwierzem. 3) rozpuśćić śieći; fartuch koło śiebie rozpuśćiła; drzewo gałęźie, korzenie rozpuszcza. *4) syna rozpuśćił (popuśćił synowi). 5) rozpuśćić perłę; cukier w wodźie; kruszce rozpuszczać. 6) rozpuść mustardę octem ieżliby była barzo gęsta.

rozpuśćić wino z wodą. den Wein mit Wasser vermengen. tremper son vin.

rozpuśćić włosy. die Haare aufbinden, fliegen lassen. délier, défaire, laisser floter, éparpiller les cheveux.

rozpuśćić żagle. die Segel aufspannen, mit vollen Segeln gehen. apareiller les voiles, les deploïer & mettre en état de prendre le vent; faire aller à pleines voiles.

rozpuśćić konia. dem Pferde die Zügel schiessen lassen. faire partir, pousser son cheval à toute bride.

rozpuszczać śię. 1) zergehen, schmeltzen. 2) ausgelassen, lüderlich werden, ausschweifen. 3) sich ergeben, nachhängen einer Leidenschaft. 1) se résoudre, liquefier, fondre; se fondre. 2) se jetter à corps perdu dans les voluptez; se licencier, se débander, s'émanciper; devenir dissolu. 3) s'adonner, se donner, s'abandonner entiérement à; se répandre dans. § 1) gdy śię lod na stawach rozpuśći; cukier śię w uśćiech rozpuszcza. 2) teraz śię wcale rozpuśćił; rozpuśćić śię na swawolę, na rozkoszy. 3) rospuśćił śię na radość, na smętek.

Rozpuszczenie, rozpuszczanie. 1) das Schmeltzen, Zerlassen. 2) Entlassung, Beurlaubung. 1) liquefaction, fonte; l'action de liquefier, de fondre. 2) congé, *m.* permission de se retirer; licenciement.

rozpuszczenie śię, vid Rozpusta.

Rozpuszczony. 1) zerlassen, zergangen, geschmoltzen. 2) entlassen, beurlaubet. 3) auf einen losgelassen; einem nachgeschickt. 4) ausgelassen, leichtfertig, lüderlich. 1) liquefié, fondu. 2) congedié, licencié. 3) lâché après qu. 4) dissolu, libertin, licencieux, débauché. § 1) wosk, ołow rozpuszczony. 2) woysko rozpuszczone; gromada rozpuszczona. 3) rozpuszczonym krogulcem ptaki gonić. 4) rozpuszczony człowiek; w rozpuszczonym porządku nikt nie czyni co powinien; rozpuszczone prowadźi życie.

włosy rozpuszczone. zerstreuete, aufgebundene Haare. des cheveux épars. § w poł rozpuszczone włosy.

rozpuszczone konie. Pferde die im vollen Lauf sind. des chevaux qui courent à toute bride.

Rozpycham co, *v. m. F. rozepchnę*, rozpieram. von einander stemmen oder stossen. rompre, faire crever en poussant de dedans vers lez côtez.

Rozpytywam śię, } *v. m. F. rozpytam.* nach-
Rozpytywam, } fragen, nachforschen. s'enquéter, s'enquerir; interroger par tout.

Rozrachować co, *F. rozrachuię.* berechnen, ausrechnen. calculer, compter, suputer.

Rozra-

Rozradzam co komu, *v. m. F. rozradzę.* abrathen. déconſeiller, disſuader qu. ch. à qu.
Rozradzam śię, *F. rozrodzę śię.* } 1) ſehr
Rozraſtam śię, *F. rozrosnę.* } wachſen. 2) zunehmen, ſich vermehren. 1) croître trop, pouſſer exceſſivement, devenir grand & gros. 2) s'acroître, s'augmenter, ſe multiplier. § 1) drzewo śię w gałęźie rozrosło. 2) rozrosła śię cnota; w morzu śię barźiey rozraſtaią beſtye niźli na źiemi.
Rożradzony. abgerathen. diſſuadé, déconſeillé.
Rozrodzony. reich an etwas; begabt mit etwas. abondant, riche en. § kray w rzeki i laſy rozrodzony.
rozrodzeni bracia. Brüder die ſich in beſondre Stämme getheilet haben. des frères qui ſe ſont ſéparez en diverſes branches.
Rozraſtanie. } Vermehrung, Wachs-
Rozrośnienie. } thum, Anwachs. acroiſſement, augmentation.
Rozrosły. ſehr groß gewachſen. dévenu fort grand & gros par croiſſance. § rozrosły człowiek.
Rozrożniam, *v. m. F. rozrożnię.* entzweyen, Mißhelligkeit anrichten, uneinig machen. brouiller, desunir, diviſer; mettre en diviſion.
rozrożnić śię. ſich entzweyen, nicht übereinſtimmen, uneins ſeyn. n'étre pas, ne tomber pas d'acord; avoir diférend, diſconvenir avec qu.
Rozrożnienie. Mißhelligkeit, Mißverſtändniß. démélé, *m.* diférend, diviſion, diſſention; mesintelligence. § rozrożnienie w wierze; nieiakież miedzy niemi zachodźi rozrożnienie.
Rozrożniony. zwiſtig, mißhellig. brouillé, diviſé.
Rozrucam, *vid.* Rozrzucam.
Rozruch. 1) Getümmel, Lerm. 2) Unruhe, Verwirrung, Aufſtand. 1) rompement de tête, huée, bagarre, bruit qui étourdit. 2) remûment, tumulte; rumeur *f.* mouvement, trouble, *m.* confuſion, desordre, *m.* alarme, mutinerie. § 1) w obożie dał śię ſłyſzeć wielki rozruch. 2) rozruchy woienne; wzniećiło to rozruchy; nieſpodźiany to rozruch w pośrzodku weſołośći publiczney; rozruchy wnętrzne i zamieſzania domowe.
Rozruchać, *v. m. F. rozrucham.* 1) hefftig bewegen, erſchüttern. 2) einem Bewegung machen, einen in Bewegung bringen. 1) agiter, émouvoir, remuër. 2) agiter, remuër qu. § 1) wiatr morze rozruchał. 3) chorego po febrze rozruchać bieganiem trzeba.
rozruchać śię. 1) ſich hefftig bewegen. 2) ſich bewegen, in Bewegung kommen durch eine Motion. 1) ſe remuër, s'agiter. 2) s'agiter, ſe donner du mouvement; porter ſon corps çà & là, lui donner des mouvemens & de l'agitation. § 1) drzewa śię od wiatru rozruchały. 2) rozruchał śię i rozgrzał śię.
Rozruchanie. hefftige Bewegung. agitation, mouvement, remûment.
Rozrutnie, Rozrutność, Rozrutny, *vid.* Rozrzutnie *&c.*
Rozrywam, *v. m. F. rozerwę.* 1) von einander reiſſen. 2) ſprengen, zerſprengen. 3) zerreiſſen als einen Reichs-Tag. 4) brechen einen Frieden. 5) durchbrechen, über den Haufen werfen den Feind. 6) diejenigen ſo ſich ſchlagen von einander reiſſen, von einander bringen. 7) dem Feinde eine Diverſion machen. 8) unterbrechen, abwenden, aufhalten, ſtöhren. 9) einen ſehr beſchäfftigen. 10) vertreiben, zerſtreuen als eine Betrübniß. 1) rompre, lacerer, déchirer en deux piéces. 2) rompre, faire crever, mettre en piéces; faire ſauter. 3) rompre comme une diète. 4) rompre, violer la paix. 5) rompre, renverſer, mettre en desordre, en déroute. 6) ſéparer, décharpir, détacher ceux qui ſe batent. 7) divertir l'ennemi; faire diverſion à l'ennemi. 8) détourner, diſtraire, interrompre, empêcher. 9) ocuper, embaraſſer. 10) chaſſer, diſſiper, éloigner la triſteſſe. § 1) rozerwiy ten ſznurek. 2) ſtare nabićie rurę rozrywa; mina mur rozerwała. 3) rozerwał (zerwał) ſeym, ſeymik. 4) tym poſtępkiem przyiaźń, ligę, pokoy rozerwał. 5) rozrywać hufce. 6) zabiią śię, rozerwać ich trzeba; ledwie ich rozerwano. 7) wpadł w Państwo, aby śiły iego rozerwał; rozrywać woyſko. 8) rozerwał zamysły moie, rozrywać zabawnego. 9) wielkie ſprawy go rozrywaią. 10) weſołe towarzyſtwo ſmętek rozrywa.
rozrywać śię. 1) berſten, zerſpringen, platzen. 2) ſich trennen. 3) ſich womit beluſtigen. 1) ſe crever; crevaſſer, s'entr'ouvrir, ſe rompre. 2) ſe ſéparer, ſe desunir. 3) ſe divertir, ſe réjouïr, ſe delâſſer l'eſprit. § 1) dźiało śię rozerwało. 2) rozerwać śię nie damy. 3) rozrywa śię łowami, naukami.
Rozrywanie, Rozerwanie. 1) Zerreiſſung. 2) Zerreiſſung als des Reichs-Tages. 3) Vertreibung, Zerſtreuung. 1) l'action de rompre,

rompre, de déchirer en deux. 2) l'action de rompre une diéte ou une autre aſſemblée. 3) diverſion, détour, diſſipation.

rozrywanie ſwoiego fraſunku, ſmętku. Vertreibung ſeines Kummers, ſeiner Betrübniß. diverſion de ſon chagrin, de ſa triſteſſe.

rozrywanie śił nieprzyiaćielſkich. Trennung der feindlichen Macht. diverſion qu'on fait aux ennemis.

Rozrywka. 1) Zeitvertreib, Luſtbarkeit, Ergötzlichkeit. 2) Witz, aufgewecktes Weſen. 1) divertiſſement, amuſement, delâſſement, réjoüiſſance. 2) eſprit; préſence d'eſprit; réſolution. § 1) polowanie ieſt rozrywką ućieſzną. 2) żadney nie ma rozrywki; rozrywki do tego urzędu trzeba.

Rozrządzam, *v. m. F. rozrządzę.* einrichten, veranſtalten, anordnen. diſpoſer, régler, arranger. § rozrządźił domowe ſprawy; dni i lata ſwoie w złotey rozrządźił ſwobodźie.

Rozrządzenie. Einrichtung, Anordnung. diſpoſition, arrangement.

Rozrządzony. eingerichtet. réglé, arrangé diſpoſé.

Rozrzadzam, } *v. m. F. rozrzedzę.* 1) verRozrzedzam, } dünnen, dünn machen mit etwas flüßigen. 2) verdünnen, dünner machen was zu nahe an einander ſtehet. 1) délaïer; détremper avec quelque liqueur. 2) éclaircir les choſes qui ſont trop près, rendre moins denſe; rendre clair ce qui étoit trop épais. § 1) rozrzedźić wapno. 2) rozrzedźić las, drzewa; kule ſzeregi nieprzyiaćielſkie rozrzedźiły.

Rozrzedzenie. 1) Verdünnung, Einrührung. 2) Verdünnung der gar zu dicht geſetzten Sachen. 1) délaïement; l'action de détremper. 2) l'action d'éclaircir les choſes trop druës.

Rozrzedzony. 1) verdünnt mit einer Feuchtigkeit. 2) dünner gemacht, weiter von einander geſetzt. 1) délaïé, détrempé. 2) éclairci, qui eſt rendu moins denſe.

Rozrzewniam, *v. m. F. rozrzewnię.* einem Thränen auspreſſen; einen zärtlich machen, zum Weinen bringen. arracher, exciter des pleurs; atendrir, émouvoir aux larmes; tirer les larmes des yeux; faire pleurer qu. § rozrzewniłeś mię twemi ku kochaniu namowami.

Rozrzewnienie. Erpreſſung der Thränen, Bewegung, Rührung. arrachement des larmes; atendriſſement. § w takim rozrzewnieniu ſerca naſzego.

Rozrzewniony. der zum Weinen iſt bewegt worden. atendri à pleurer à chaudes larmes; tout éploré.

rana rozrzewniona. eig. u. fig. aufgeriſſene Wunde. *prop. & fig.* une plaie irritée.

Rozrzucam, *v. m. F. rozrzucę.* 1) von einander werfen, zerſtreuen. 2) abbrechen, niederreiſſen, der Erde gleich machen. 3) verſchwenderiſch austheilen; verſchwenden. 1) écarter, jetter de côté & d'autre; diſperſer çà & là. 2) raſer, démolir, renverſer, abatre. 3) diſſiper, manger, dépenſer ſon bien; prodiguer. § 1) ta fuzya barzo rozrzuca; wiatr okręty, owoce z drzewa rozrzućił. 2) kazał rozrzućić wały i mury. 3) rozrzuca pieniądze, upominki.

Rozrzucenie. 1) die von einander Werfung, Zerſtreuung. 2) Abbrechung, Niederreiſſung. 1) ſéparation des parties d'un tout; diſperſion; l'action de jetter çà & là. 2) démolition, deſtruction d'un bâtiment.

Rozrzucony. 1) zerſtreut, von einander geworfen. 2) niedergeriſſen. 1) diſperſé, répandu, épars; éparpillé, jetté çà & là. 2) démoli, raſé, abatu.

Rozrzutnie, *adv.* verſchwenderiſcher Weiſe. prodigalement, avec profuſion, en prodigue. § rozrzutnie żyie.

*Rozrzutnik, marnotrawca. Verſchwender. diſſipateur, avaleur, mangeur; prodigue.

Rozrzutność. Verſchwendung. prodigalité; diſſipation de biens; profuſion.

Rozrzutny, marnotrawny, nieoſzczędny. verſchwendiſch. prodigue.

Rozrzynam co, *v. m. F. rozerznę.* von einander ſchneiden. tailler, couper avec un taillant en deux.

Rozſada, Roſada. Kraut-Pflantze, Setz-Pflantze. Pflanze zum Pflantzen. plant; jeune plante de choux ou de quelque herbe potagére qu'on ôte pour la replanter.

Rozſądca. 1) Schiedsmann. 2) Beurtheiler, Zuerkenner. 1) arbitre. 2) juge, connoiſſeur.

Rozſądek, *g. rozſądku.* 1) die Beurtheilungs-Kraft. 2) Urtheil, Meynung, Gutachten von etwas. 3) ſchiedsrichterlicher Ausſpruch; Endſcheidung, Gutachten eines Schiedmannes. 1) jugement; faculté de l'ame par laquelle on juge. 2) jugement, raiſonnement, ſentiment, penſée. 3) arbitrage, *m.* déciſion, ſentence arbitrale; jugement arbitral. § 1) rozſądek ieſt druga robota rozumu, ktory ſądźi, iż rzecz ieſt taka albo owaka; piękny, wielki, byſtry u tego

człowieka

człowieka rozsądek. 2) rozsądek czynić o czym; proszę o twoy rozsądek; rozsadek surowy. 3) rozsądek przyiacielski, iednacki.

Rozsądnie, *adv.* vernünftig. prudenment, avec dicernement.

Rozsądnik. Beurtheiler. juge, connoisseur, qui examine, qui donne son sentiment.

Rozsądność. 1) die Beurtheilungs-Kraft. 2) Klugheit, Urtheil, Achtsamkeit. 3) die Logic oder Vernunft-Lehre 1) la faculté de l'ame qui la fait juger des choses. 2) dicernement, jugement, prudence. 3) logique, dialectique.

Rozsądny. verständig, vernünftig, der wohl urtheilet. judicieux, qui a beaucoup de jugement.

Rozsadzam, *v. m. F. rozsadzę.* 1) von einander stellen oder setzen. 2) hin und her säen, pflanzen. 3) zersprengen. 1) mettre, poster, placer, poser par ordre; disposer, arranger, ranger. 2) semer, planter çà & là. 3) rompre, faire crever, faire sauter. § 1) porządnie rozsadził woysko, aby mogło prętko do kupy przyyść; straż, warty rozsadzić. 2) rozsadzić drzewa, szczepy. 3) rozsadzić kamień prochem.

rozsadzić konie. Pferde auf der Reise unterlegen; frische Pferde haben. relaïer; avoir des chevaux de relai.

rozsadzić goście. Gäste nach ihrem Stande an die Tafel setzen. ranger les hôtes à la table selon leur condition.

rozsadzić się. sich an unterschiedene Oerter stellen. se poster en divers endroits. § na wartach się rozsadzili.

Rozsadzenie. Stellung; Einrichtung der Sachen, die man an unterschiedene Oerter stellet. disposition, arrangement des choses qu'on place en divers endroits.

Rozsadzony. von einander gestellt, gesetzt. arrangé, placé, posté en divers endroits.

rozsadzone konie. Vorspann; untergelegte Pferde. chevaux de relais.

Rozsądzam, *v. m. F. rozsądzę.* 1) ein Rechts-Urtheil sprechen. 2) entscheiden, erkennen, urtheilen. 1) juger, déterminer par arrêt, par sentence. 2) décider, juger, raisonner, connoitre. § 1) rozsądzono tę sprawę. 2) rozsądź proszę przyczynę zwady naszey; w rozumie swoim dobrze co rozsądzić.

zdanie rozsądzaiące. entscheidendes Gutachten. sentence, proposition décisive.

Rozsądzenie. Erkenntniß, Entscheidung. jugement, décision, dicernement. § odesłać sprawę na rozsądzenie; niedzne często spraw bywa rozsądzenie; rozsądzenie doskonałe wszystkich sporek.

Rozsądzony. abgeurtheilt, entschieden. décidé, arrêté, terminé, jugé.

Rozśiad źiele. (*colchicum*) wilder Safran; Zeitlosen, nackende Huren. colchique, chienne, mort au chien.

Rozśianie, *vid.* Rozśiewanie.

Rozśiany. ausgesäet. semé çà & là.

Rozśiadam śię, *v. m. F. rozśiądę.* platzen, sich aufthun. se crever, se fendre, s'entr'ouvrir.

Rozśiekać, *v. m. F. rozśiekam, rozśieknę.* zerhauen, in Stücken hauen. déchiqueter; mettre, tailler en piéces.

Rozśiewacz. 1) der Säemann. 2) Ausstreuer einer Zeitung, einer Lehre. 1) semeur. 2) semeur, celui qui fait courir, qui répand un bruit, une doctrine.

Rozśiewam, *v. m. F. rozśieię.* 1) aussäen. 2) ausstreuen, ausbreiten. 1) parsemer, semer çà & là. 2) semer, divulguer, répandre, épandre. § 1) rozśiał zboże. 2) rozśiewać sektę, nowiny, paskwile.

Rozśiewanie. 1) das Aussäen. 2) Ausstreuung, Ausbreitung einer Zeitung. 1) l'action de semer. 2) l'action de répandre un bruit; la publication d'une nouvelle.

Rozśiodłać, *F. rozśiodłam.* absatteln. déseller; ôter la selle de dessus le dos d'un cheval.

Rozśiodłanie. das Absatteln. l'action de desseller.

Rozśiodłany. abgesattelt. dessellé.

Rozskakuię śię, *v. m. F. rozskoczę śię.* von einander springen. se séparer d'une troupe en sautant; sauter çà & là.

Rozskoczenie. das von einander springen. l'action de fuïr d'une troupe en sautant çà & là.

Rozskosz, Rozkosznik *&c. vid.* Roskosz *&c.*

Rozsławiam co, *v. m. F. rozsławię.* 1) ausbreiten, ruchtbar machen. 2) berühmt machen. 3) ausschreyen. 1) répandre, divulguer, publier. 2) célébrer, renommer qu. par tout, le rendre célébre. 3) difamer.

Rozsławianie, Rozsławienie. Ausbreitung eines Ruhms, einer Zeitung. publication des loüanges de qu. ou d'un bruit.

Rozsławiony. ruchbar, berühmt, überall bekannt gemacht. célébré; publié; renommé.

rozsławiam śię. 1) ruchbar werden. 2) berühmt werden. 1) se divulguer. 2) devenir célébre. § 1) rozsławiło śię to

po

po mieśćie. 2) rozsławiła śię iego umieiętność.

Rozśmiać śię, *F. rozśmieię.* überlaut lachen. rire; éclater de rire.

Rozśmieszam kogo, *v. m. F. rozśmieszę.* einen zum Lachen bringen. faire rire qu. *rozmieszyć śię.* lächeln. sourire; faire quelque souris.

Rozśmieszenie kogo. verursachtes Lachen. un rire causé à qu.

Rozśmieszony. zum Lachen gebracht. qu'on a fait rire.

Rozsocha, Rozsochacz *&c. vid.* Rosocha, Rosochacz *&c.*

Rozstaię śię, } *v. m. F. rozstanę.* 1) von einem scheiden. 2) etwas verlassen. 1) se séparer d'avec qu; dire son adieu (ses adieux) à qu; quiter qu. 2) quiter, abandonner, laisser. § 1) rozstał śię z nim; rozstała śię z mężem przez śmierć. 2) rozstać śię z naukami.
Rozstawam śię, }

rozstali śię z sobą. sie giengen von einander, sie nahmen von einander Abschied. il se quitèrent; ils se sont séparez l'un de l'autre.

rozstać śię z świątem, z ćiałem, z śmiertelnym życiem. von der Welt scheiden, sterben. quiter le monde, la vie; mourir; dire adieu au monde.

Rozstanie z kim, rozeyśćie. Abschied, Scheidung, Trennung. séparation, départ de qu; adieu. § rozstanie z milemi śmierći śię rowna; na rozstaniu serdecznym go uśćiskał obłapem.

rozstanie drog. Wegscheide. chemin fourchu, endroit où deux chemins se coupent.

rozstanie z świątem. Abschied aus der Welt. la sortie de la vie.

Rozstąpienie źiemie, nieba. Kluft, Abgrund, grosse Oefnung in der Erde; Oefnung des Himmels beym Blitzen. goufre, *m.* abime, *m.* grande ouverture dans la terre; enfoncement de ciel, ouverture de l'air lorsque les éclairs fendent les nuës.

Rozstawiam co, *v. m. F. rozstawię.* von einander setzen, stellen. planter, poster, tendre, poser, dresser çà & là; mettre par ordre; disposer, arranger. § rozstawić śieći, kolumny, warty.

Rozstawianie. das hin und hersetzen. disposition, arrangement des choses plantées ou dressées par ci par là.

rozstawianie śieći. das Stellen der Vogel-Netze. tente, l'action de tendre les filets.

Rozstayna droga. Scheide-Weg. chemin fourchu; chemin biviaire.

Rozstękać śię, *F. rozstękam śię.* sehr kranck werden. devenir, tomber dangereusement malade. § rozstękał śię na śmierć.

Rozstępny, rozstępuiący śię. das sich öffnet, sich aufthut. entr'ouvert; béant; qui s'enfonce, qui s'entr'ouvre. § rozstępna źiemia; błyskawice z nieba rozstępnego spadały.

Rozstępuię śię, *v. m. F. rozstąpię.* sich öfnen, sich aufthun als die Erde, der Himmel. s'ouvrir, s'entr'ouvrir, se fondre. § niebo nad nim śię rozstąpiło.

rozstępuią śię mu ludźie. die Leute treten vor ihm in zwey Reihen. les gens se rangent des deux côtez pour lui faire place.

rozstępuie śię źiemia pod nim. die Erde öffnet sich unter ihm. la terre s'entr'ouvre, se fond sous ses pas.

Rozsterk, rosterk. Uneinigkeit, Zwiespalt, Zwietracht, Rebellion, Empörung. discorde, dissention, trouble, *m.* desunion, mutinerie, rebellion, remûment.

Rozsterkliwy. uneinig, voll Zwietracht; aufrührisch. desuni, divisé; plein d'émotion, turbulent, mutiné.

Rozstrzelać kogo, *v. m. F. rozstrzelę.* arquebusiren, einen Uebelthäter erschiessen lassen. passer quelqu'un par les armes; faire tuër un criminel par les coups de mousquet.

rozstrzelić śię. aus einander laufen. se disperser, courir çà & là d'une troupe.

Rozstrzygam co, *v. m. F. rozstrzygnę.* 1) mit der Scheere von einander schneiden. 2) entscheiden, aufheben. 1) couper en deux avec des ciseaux. 2) démêler; trancher, vuider, décider, finir, terminer. § 1) rozstrzygniy ten papier. 2) rozstrzygnął tę trudność, sprawę, spor dekretem.

Rozstrzygnienie. 1) von einander Schneidung mit der Scheere. 2) Entscheidung, Aufhebung. 1) l'action de fendre avec des ciseaux. 2) décision, détermination.

Rozstrzygniony. 1) mit der Scheere von einander geschnitten. 2) entschieden, abgethan. 1) séparé, fendu avec des ciseaux. 2) vuidé, tranché, terminé, fini.

Rozsuwam co, *v. m. F. rozsunę.* von einander schieben, von einander sperren. élargir, ouvrir.

rozsuć śię; rozsunąć śię. 1) sich von einander schieben. 2) von einander gehen, zerfallen. 3) sich ausbreiten, ruchbar werden. 1) s'élargir, s'ouvrir. 2) se tresaler; tomber, se mettre en piéces. 3) se divulguer, devenir public; courir comme une nouvelle. § 1) te deski

w machynie fame śię rozsuwaią i zafuwaią. **2) człek śię w grobie rozsunie. 2) po całym mieśćie śię te nowiny rozsuły.

Rozświecam, *v. m. F. rozświecę*, roświecam. licht, helle machen. éclairer par le moïen de la lumiére; donner du jour, de la lumiére. § rozświec w izbie; słońce w komorze rozświećiło.

rozświeca śię co, zaświeca śię co. 1) helle werden, erleuchtet werden. 2) *fig.* helle leuchten, berühmt seyn. 1) devenir éclairé; être éclatant; éclater, reluire, briller. 2) *fig.* reluire, paroître, briller, être célébre. § 1) rozświećiła śię noc od gwiazd, od księżyca; rozświećiły śię gwiazdy. 2) rozświećiła śię sława, cnota iego.

rozświecaiący. erleuchtend. illuminatif.

ſto mu śię rozświećiło świeczek; rozświećiło mu śię w oczach. das Feuer sprang ihm aus den Augen. il a vu des anges violets.

Rozświecenie. Erleuchtung. illumination, action d'éclairer.

Rozświtnąć, *F. rozświtnie*, roświtnąć. 1) helle, licht werden. 2) leuchten, berühmt seyn. 1) faire jour; devenir clair. 2) reluire, étre renommé. § 1) ſkoro dźień rozświtnął. 2) rozświtnęła mądrość iego; rozświtnie sława twoia po wszystkie kraie.

Rozſworny. nicht parallel. qui n'eſt pas parallèle.

Rozſworować, *F. rozſworuię.* 1) loskoppeln, von der Koppel lassen. 2) den Zügel schiessen lassen, einem allen Willen lassen. 1) découpler, ôter la couple. 2) lâcher la bride à; rendre qu. diſſolu § 1) rozſworować pſy. 2) rozſworować ięzyk, życie, młodź.

Rozſycha, rozſycha śię, *v. m. F. rozeſchnie.* zerlechzen, zerfallen als ein Faß. se treſaler, tomber en piéces par ſécheresse comme une futaille. § rozſechł śię ſtatek; rozeſchła śię beczka; rozſychała śię beczka, a tyś iey nie polewał.

Rozſyłam, *v. m. F. roześlę*, roſyłam. hin und her schicken. envoïer de toute part, dépecher çà & là, de côté & d'autre. § rozesłał po miaſtach liſty, ſzpiegow.

Rozſypanie. Verschüttung, Zerstreuung. l'action d'éparpiller, de répandre des choſes aſſemblées.

Rozſypany. verschüttet, zerstreut. épars, répandu çà & là. § papiery po ſtole rozſypane; rozſypaną zbieray kawę.

Rozſypka. 1) verschüttete, zerstreuete Sachen. 2) Flucht, Zerstreuung der Feinde. 1) choſes diſperſées ou éparſes; choſes répandues çà & là. 2) vauderoute, déroute, fuïte des ennemis diſperſez.

rozſypką, w rozſypce. 1) zerstreut, hin und wieder. 2) zerstreut auf dem Felde. 3) zerstreut als die Feinde. 1) çà & là, d'une maniére diſperſée par. 2) épars çà & là; çà & là dans la campagne. 3) à la débandade, à vauderoute. § 1) te nauki rozſypką śię w księżce położyły. 2) w rozſypkę (w rozſypce) po laſach i polach mieſzkaią.

rozſypką uchodźić. zerstreut fliehen, in Unordnung die Flucht nehmen. s'enfuïr à vauderoute; fuïr en déroute.

do rozſypki nieprzyiaćiela przywieść. den Feind in die Flucht schlagen. mettre l'ennemi en déroute, en vauderoute.

Rozſypuię, *v. m. F. rozſypię*, roſypuię. 1) verschütten. 2) aufzetteln, aufflechten. 3) zerstreuen, von einander jagen. 1) éparpiller, répandre, verſer, épandre le grain, des choſes aſſemblées. 2) défaire, des-ourdir, décorder, dénater. 3) mettre l'enemi à la déroute, le renverſer. § 1) rozſypałeś pieniądze, groch, piaſek. 2) rozſypać miotłę, płotno, koſz. *3) rozſypał (rozproſzył) woyſko nieprzyiaćielſkie.

rozſypać granice, kopce. die Gränz-Steine, die Gränz-Haufen wegnehmen, niederreissen. renverſer les bornes, les habouts ou les marques entre les héritages. § ktoby granice rozſypał, powinien ie zaśię uſypać.

rozſypać śię. 1) sich verschütten. 2) sich krümeln, sich bröckeln, von einander fallen. 3) zerfallen, von einander gehen als ein Faß. 4) sich zerstreuen, in Unordnung die Flucht nehmen. 1) s'éparpiller, ſe répandre, ſe verſer comme le grain. 2) ſe briſer, ſe caſſer, ſe réſoudre, s'en aller en petits morceaux. 3) ſe desunir, ſe treſaler, ſe deſaſſembler; ſe mettre, tomber en piéces. 4) ſe diſſiper, fuïr à la débandade, en déroute. § 1) zboże śię rozſypało. 2) zbotwiałe w proch śię rozſypuią kośći; bryła, kamień ſol śię rozſypuią. 3) rozſypała śię beczka; okręt ſpruchniały śię rozſypuie. 4) rozſypały śię hufce nieprzyiaćielſkie.

Rozſzarpać, *F. rozſzarpam.* zerreissen. déchirer; mettre en piéces avec les mains ou les grifes. § zwierz krowę rozſzarpał; na ſztuki ſukno rozſzarpał.

rozſzarpać kogo cęgami. einen mit Zangen kneipen. tenailler un criminel, le pincer avec des tenailles.

rozſzarpać kogo koniami. einen mit Pferden zerreissen. tirer qu. à quatre chevaux.

Rozſzarpanie. Zerreiſſung. déchirement; laceration; l'action de déchirer.
Rozſzarpany. zerriſſen. déchiré, mis en pièces, laceré.
Rozſzczepić, F. *rozſzczepię*. aufſpalten. fendre, ouvrir en fendant. § rozſzczepić pniak.
rozſzczepić komu głowę. einem den Kopf ſpalten. faire ſauter, faire voler la cervelle à qu; fendre la tête à qu.
Rozſzczepienie. 1) das Aufſpalten. 2) Spalt. 1) l'action de fendre. 2) fente.
Rozſzczepiony. aufgeſpalten. fendu.
Rozſzczepierzam, *v. m. F. rozſzczepierzę*. ausſtrecken die Glieder. étendre les membres. § rozſzczepierzyć ręce, palce, ſkrzydła.
Rozſzemrać, *F. rozſzemram*. zerreuten, zernagen, zerfreſſen als die Würmer. manger, ronger, rendre tout vermoulu.
robacy trup rozſzemrali. die Würmer haben die Leiche zernaget, zerfreſſen. le corps mort eſt tout rongé par les vers.
Rozſzerzacz. Ausbreiter, Vermehrer. dilatateur, amplificateur, qui augmente, qui étend qu. ch.
Rozſzerzam, *v. m. F. rozſzerzę*. 1) eig. u. fig. erweitern, ausbreiten, vergröſſern 2) vergröſſern mit Worten. 1) *prop. & fig.* élargir, épandre, étendre, augmenter, agrandir. 2) exagérer, amplifier, agrandir par des paroles. § 1) rozſzerzył państwo, granice, sławę. 2) rozſzerzać, ſzerzyć, rozwodźić co słowy.
rozſzerzać śię. ſich ausbreiten. s'étendre, s'élargir.
rozſzerzać śię słowy, rzeczą. weitläuftig ſchreiben, reden. être difus, ſe répandre en; s'étendre ſur.
Rozſzerzanie, Rozſzerzenie czego. Ausbreitung, Vermehrung, Vergröſſerung. élargiſſement; dilatation, agrandiſſement, l'action de rendre plus large, plus grand. § do rozſzerzenia Państwa tego, wiary tey i to powodem było.
rozſzerzanie rzeczy; rozſzerzanie słowne. Groſsmachung eines Dinges mit Worten. amplification, exagération, expreſſion pouſſée au delà de la verité.
Rozſzerzony. ausgebreitet, vermehret, vergröſſert. élargi, étendu, augmenté, agrandi.
Rozſznurować, *F. rozſznuruię*. aufſchnieren. délacer.
Roztaczam, *F. roztoczę*. 1) von einander thun; von einander laſſen; ausbreiten. 2) umzapfen. 1) étendre, déplier, élargir, étaler. 2) rentonner, tirer une boiſſon dans un autre tonneau. § 1) roztoczyć chorągiew; roztoczył (rozpuśćił) włoſy po grzbiećie. *2) roztocz (przetocz) to wino.
paw roztacza ogon. der Pfau macht ein Rad. le pân fait une roüe, étale ſa queuë.
roztoczyli go robacy. die Würmer haben ihn durchfreſſen. les vers l'ont rongé.
Roztapiam co, *v. m. F. roztopię*. ſchmelzen, zerlaſſen. fondre, diſſoudre, liquefier.
Roztarcham, *v. m. F. roztarchnę*. verwirren, zerzauſen als Stroh. brouiller, mettre en desordre comme de la paille.
roztarchać włoſy. das Haar verwirren. décheveler; mettre les cheveux en desordre.
Roztarchanie. Verwirrung als des Strohs. embrouillement, l'action par laquelle on brouille comme de la paille.
Roztarchany. verwirrt, zerzauſet. brouillé, mis en desordre.
roztarchane włoſy. verwirrtes Haar. cheveux échevelez.
słoma roztarchana. Wirr-Stroh. de la paille brouillée.
Roztargiwam co, *v. m. F. roztargnę*. 1) in zwey reiſſen. 3) fig. auf etwas anderes bringen; zerſtreuen, abwenden, hindern, unterbrechen. 1) déchirer, mettre en deux piéces. 2) divertir, détourner, diſtraire. § 1) roztargać powrozek. 2) czym śiły nieprzyiaćielſkie roztargnął; rożne myśli nas roztargiwaią.
roztargać złoczyńcę końmi. einen Uebelthäter mit Pferden zerreiſſen. écarteler, tirer un criminel à quatre chevaux. § czołnami go roztargano.
Roztarganie, roztargnienie. das Zerreiſſen. déchirement, l'action de déchirer en piéces.
roztargnienie. 1) die Zerreiſſung der Glieder eines Uebelthäters. 2) Zerſtreuung, Stöhrung, Unterbrechung. 1) la peine d'être écartelé; l'action d'écarteler, de tirer un criminel à quatre chevaux. 2) diſtraction, diverſion, interruption. § 1) oſądzony na roztargnienie końmi, cęgami, drzewami. 2) roztargnienie fraſunku, śił nieprzyiaćielſkich; domowe trudnośći niemałe we mnie czynią roztargnienie.
Roztargany, roztargniony. von einander geriſſen. déchiré en piéces.
roztargniony. 1) zerriſſen von Pferden. 2) zerſtreut, unterbrochen, geſtört. 1) écartelé, tiré par les chevaux. 2) diſtrait, diverti, interrompu, détourné. § 1) za ten zaboy końmi był roztargniony. 2) umysł roztargniony; roztargnione boiaźnią ſerce.

żywo roztargniony. lebendig zerrissen. écartelé tout vif.

Roztoczenie. das Ausbreiten, das von einander Legen. élargissement, l'action d'étaler, d'étendre.

Roztoczony. ausgebreitet, von einander gelegt. étalé, étendu, élargi. § ogon pawi roztoczony.

Roztok. Aufbrechung des Eises; letztes Thauwetter. le dernier dégel qui refoud la gelée & détrempe la terre.

roztok iest, puszcza ziemia, zima schodzi. das Wetter gehet auf, bricht auf; der Winter endigt sich. il dégèle tout à fait; l'hiver est en son déclin; l'hiver passe.

Roztopaść ziele, *vid. Jaskołcze ziele.*

Roztopienie. das Schmeltzen. l'action de fondre; la fonte.

Roztopiony. zerschmoltzen. fondu.

Roztrącam co, *v. m. F. roztrącę.* von einander stossen; zerschellern, zerstossen. fracasser, briser, casser, froisser.

roztrącić się. scheitern, sich zerstossen. se briser, se casser.

Roztrącenie. Zerstossung. l'action de briser.

Roztrącony. zerstossen, gescheitert. brisé, fracassé. § okręt szalonym roztrącony wichrem.

Roztroić, *F. roztroię.* in drey Theile theilen. diviser en trois.

Roztroiony. in drey getheilt. divisé en trois.

Roztropnie, rostropnie, *adv.* weislich, mit Vernunft. sagement, sensément, prudenment.

Roztropność, rostropność. Klugheit, Scharffsinnigkeit, Geschicklichkeit. prudence, sagacité, dexterité.

Roztropny, rostropny. klug, verständig, scharffsinnig, vernünftig. sage, sensé, prudent, avisé.

Roztruchanik, Roztruchan, *vid.* Rostruchanik, Rostruchan.

Roztrucharstwo, Roztrucharz, *vid.* Rostrucharstwo, Rostrucharz.

*Roztrwanić co, *v. m. F. roztrwanię*; lada iako odbyć, przedać. verstossen, wohlfeil verkaufen; verschleudern. mévendre, ne pas vendre assez; vendre moins que la chose vaut.

Roztrząsam, *v. m. F. roztrząsnę.* 1) aufschütteln, von einander schütteln. 2) ausbreiten, aussprengen, bekannt machen. 3) untersuchen, prüfen, erwegen, überlegen. 1) sécouër, remuër, agiter en jettant çà & là. 2) répandre, semer, divulguer, publier, faire courir. 3) examiner, éplucher, fonder, péser, démêler, débrouiller, discuter. § 1) roztrząśniy siano, słomę, pościel. 2) roztrząsa nowiny po mieście. 3) roztrząsnął dobrze tę sprawę; roztrząsnąć co w rozumie.

roztrząsnąć się. sich zerstreuen. se disperser, se dissiper, s'écarter. § roztrząsnęły się okręty po morzu; kwiateczki się roztrząsły po szerokiey ziemi.

Roztrząsanie, roztrząśnienie. 1) die Aufschüttlung. 2) Untersuchung, Prüfung. 1) l'action de sécouër; remûment, agitation. 2) examen, discussion. § 1) roztrząsanie pościeli. 2) roztrząśnienie sprawy, rzeczy.

roztrząśnienie sumnienia swoiego. Untersuchung seines Gewissens. la sonde de sa concience.

Roztrząśniony. 1) aufgeschüttelt. 2) untersucht. 1) sécoué, remué, agité. 2) examiné, consideré, pésé.

Roztrzaskać co, *v. m. F. roztrzaskam.* zerschmettern. fracasser, briser, mettre en piéces avec éclat.

roztrzaskać się. sich zerschmettern. se fracasser, se briser.

Roztrzeźwiam kogo, *v. m. F. roztrzeźwię.* 1) ermuntern; nüchtern machen. 2) aufgeweckt, munter machen. 1) désenivrer qu; ôter, chasser, dissiper l'ivresse à qu. 2) éveiller l'esprit; rendre qu. év[eil]lé.

Roztrzeźwieć, *F. roztrzeźwieię.* 1) nüchtern werden. 2) aufgeweckt werden. 1) se désenivrer, perdre l'ivresse, cuver son vin. 2) devenir éveillé.

Roztrzeźwienie. das Nüchternmachen, Vertreibung der Trunckenheit, eines Rausches. l'action de désenivrer qu.

Roztrzeźwiony. 1) nüchtern gemacht oder geworden. 2) aufgemuntert, aufgeweckt. 1) désenivré. 2) vif, eveillé.

Roztwarzam co, *v. m. F. roztworzę.* 1) ein Getränck mit Wasser vermischen; taufen. *2) einmachen, einrühren. 1) tremper une boisson; mettre de l'eau dans; méler la boisson avec de l'eau. 2) délaïer; paitrir, détremper avec de l'eau. § 1) wino roztworzyć; miod octem roztworzył. 2) roztworzyć (rozczynić) mąkę.

roztworzył barzo wino. er hat den Wein zu sehr getaufet. il a trempé trop le vin.

Roztworzony. mit etwas flüßigen vermischt. trempé, délaïé, detrempé avec une chose fluide.

wino roztworzone. Wein mit ein wenig Wasser. de l'eau rougie; vin où il y a un peu d'eau.

Roztykam, *v. m. F. rozetknę.* mit Spannhöltzern oder Sperrhöltzern ein geschlachtetes Vieh von einander spannen; aufspeilern. étaïer le ventre d'un bête

tuée avec des traverſins; tenir le ventre béant d'une bête tuée avec des brochettes de bois. § rozetkniy wieprza.

Roztyćie. Fettigkeit des Leibes. groſſe corpulence; trop grande repletion, trop d'embon-point.

Roztył śię, *F. roztyię śię.* sehr fett werden. devenir trop gras & replet.

Roztyły. ſtarck von Leibe, ſehr dick, ſehr fett. replet, gras, qui a de la graiſſe, qui eſt de groſſe corpulence; gros & gras.

Rozum. 1) die Vernunft, der Verſtand. 2) Empfindung, Klugheit einiger Thiere. 3) Gemüth. 1) raiſon, *f.* entendement, ſens, eſprit. 2) ſagacité; ſentiment qu'ont quelques bêtes. 3) ame, eſprit, coeur. § 1) rozum ma trzy roboty: uznanie, rozſądek i dyſkurs; wielki u tego człeka rozum; rozum wolą ma rządźić; pod rozum żądze podbiiać; to czynić co ſam rozum radźi; ſam rozum tego uczy, to pokazuie; rozumem śię to zgadza, od niego śię to rożni; maſz rozum w głowie; rozum śię wyſoko wzbiia, wſpina; rozum tego nie doścignie, temu nie ſprosta; 2) rozumu i czuchu pſu trzeba, bo ktory nie czuie albo głupi nie wiele ſprawi; pies ieden ſzuka rozumem, drugi pilnośćią. 3) rozum (umysł) łaſkawy, ćierpliwy.

kto rozumu nie ma i kowal go nie ukuie. wer einmahl keinen Verſtand hat, wird ihn nimmermehr bekommen. quiconque eſt né ſans eſprit, n'en aura jamais; qui une fois pour toute n'a point d'eſprit, n'en aura point.

po rozumie. mit Verſtand. de bon ſens; avec raiſon. § po rozumie tak poſtąpił.

zdrowy rozum. geſunde Vernunft. bon ſens; droite raiſon.

rozum nayproſtſzy. natürlicher Verſtand. ſens commun.

człowiek wielkiego rozumu. ein Menſch von groſſem Verſtande. un homme de grand ſens.

rozumu nie ma. er hat keinen Verſtand. il manque de ſens.

nie zupełnego ieſt rozumu; rozum mu w głowie nie z pełna śiedźi. er iſt nicht wohl bey Verſtande. il a l'eſprit en écharpe; il a la raiſon bleſſée.

w rozum to nie idźie. das fällt nicht in die Sinne. cela ne tombe ſous les ſens.

a rozumże to? iſt das Vernunft? iſt das vernünftig gehandelt? eſt ce quelque choſe de raiſonnable, une action raiſonnable, un tour d'eſprit?

rozum temu nie ſprosta. das kan die Vernunft nicht begreifen. cela paſſe la raiſon.

do rozumu przyſzedł. er iſt zu Verſtande gekommen; er iſt zu ſich ſelber gekommen. il eſt retourné à ſon bon ſens.

rozumu doraſta; do rozumu przychodźi. er kömmt zu Verſtande; er wird verſtändig. il eſt en âge de diſcrétion; il ateind l'âge de diſcrétion.

od rozumu odſzedł; nie ieſt przy rozumie. er iſt nicht bey Sinnen, bey Verſtand. il a perdu le ſens, ſon bon ſens; il eſt hors de ſon bon ſens.

rozumem śię miarkuie. er handelt vernünftig, er thut nichts ohne Urſache. il agit de bon ſens; il ne fait rien ſans raiſon.

brać ſobie co w rozum. etwas begreifen, mercken. comprendre, retenir qu. ch.

nie omyliłem śię na moim rozumie. ich habe mich in meiner Meynung nicht betrogen. je ne me ſuis pas trompé dans mon raiſonnement.

przed laty rozum nietrwały. ein frühzeitiger Verſtand dauret ſelten. l'eſprit avant le tems eſt rarement de longue durée.

rozumu kogo uczyć. einen klug machen. rendre qu. ſage.

rozumu z laty przybywa. der Verſtand wächſt mit den Jahren, vor den Jahren kömmt kein Verſtand. la raiſon croit avec l'âge.

rozumu doſkonałość, dożrzałość. die Reife des Verſtandes. la maturité d'eſprit.

myśli że wſzyſtkie poiadł rozumy. er denckt daß er alle Weisheit, allen Verſtand gefreſſen hat. il ſe pique d'une ſageſſe à toute épreuve.

Rozumek, *g. a.* Witzlein, kleiner Verſtand. un eſprit nabot; un petit eſprit. § rozumkowi ſwoiemu ufa; rozumkiem ſwoim tego nie przeniknie.

Rozumiem, *mie, miał, mieli.* 1) wiſſen, verſtehen, kennen. 2) einſehen, verſtehen, ſehen, begreifen. 3) glauben, halten, ſich einbilden. 1) entendre, ſavoir. 2) entendre, comprendre, concevoir, voir, pénétrer. 3) croire, ſe perſuader, juger, eſtimer, penſer, s'imaginer. § 1) rozumie tę naukę, rzecz, słowa, ięzyk; nie rozumieſz tego. 2) rozumiem teraz zdanie, wolą twoię. 3) ia zaś rozumiem że; ieżli krzywdę w tym rozumieią, niech; ia tego o nim nie rozumiem; rozumiem śiebie bydź godnym tego urzędu; godnym go tey pochwały rozumiem.

nie rozumieć komu. einen nicht kennen, nicht einſehen, ſeine Kräfte nicht wiſſen. ne pas comprendre qu; ignorer la capacité, les forces de qu.

nie rozumieć go. man kan ihn nicht einsehen, man verstehet ihn nicht. on ne le pénétre, comprend pas.

wiele o sobie rozumie. er hält viel von sich; er bildet sich viel ein. il a une grande présomption de soi même; il a bonne opinion de soi.

rozumieć się. 1) von sich glauben, sich einbilden. 2) den Verstand, den Sinn haben. 3) sich verstehen, ein Verständniß mit einem haben. 4) etwas kennen, wissen, verstehen. 1) présumer de soi même. 2) avoir le sens, signifier. 3) s'entre-entendre; s'entendre, étre d'intelligence avec qu. 4) s'entendre, se connoitre en quelque chose. § 1) rozumiał się bydź barzo mądrym. 2) zrozumieć się to ma w obszernym swych własnośći zważeniu. 3) rozumieią się, dowierzać im nie trzeba. 4) rozumiał się na tey nauce, na tym rzemieśle, na muzyce.

rozumie się to pod tym. das verstehet sich darunter. cela s'en va sans dire; on sous-entend cela; cela s'entend.

Rozumienie. 1) Wissenschaft, Erkenntniß. 2) Meynung, Urtheil, Dünckel. 3) Sinn, Verstand eines Worts. 1) intelligence, connoissance de quelque art. 2) sentiment, opinion, pensée, jugement. 3) sens, signification d'un mot. § 1) rozumienie nauki, ięzyka, rzemiosła. 2) uporem swego rozumienia zdięty; dogadzać w tym trzeba rozumieniu ludzkiemu; rozumienie o czym złe, dobre; według rozumienia moiego; rozumienia tego ieſtem; rozumienie czego za niegodność; dziwne mu śię w głowie zaroiło rozumienie; chełpliwe i prożne o sobie ma rozumienie. 3) rozumienie tego słowa ieſt dwoiakie.

rzecz nad pospolite rozumienie. abentheuerliche Meynung, Sache die über die gemeine Meynung gehet. un paradoxe.

Rozumnie, *adv.* 1) verständig. 2) verständlich, deutlich. 1) raisonnablement, de bon sens, avec raison. 2) clairement, nettement, distinctement. § 1) rozumnie, z rozumem, według rozumu mowi, czyni. 2) rozumnie pisze, mowi.

Rozumny. 1) verständig, der Verstand hat. 2) klug; vernünftig eingerichtet. 3) deutlich, vernehmlich, verständlich. 1) intelligent, raisonnable, prude, qui a de la raison, du sens. 2) raisonnable, sage, fait avec raison. 3) intelligible, clair, distinct. § 1) miła z rozumnemi konwersacya; rozumny (rozum maiący) to człowiek. 2) rozumną mi dał radę; rozumny list napisał. 3) głos, sens rozumny.

Rozuwam, *vid.* Rozzuwam.

Rozwadzam, *v. m. F. rozwadzę.* entscheiden; Zanckende aus einander bringen. déméler; acorder, séparer ceux qui se querellent; faire cesser, vuider la querelle entre qu.

Rozwalam, *v. m. F. rozwalę.* 1) schleifen, abbrechen, niederreissen. 2) spalten, von einander hauen. 1) raser, démolir, abatre, ruïner, renverser, détruire. 2) fendre, ouvrir en fendant. § 1) rozwalić dom, mur.

rozwalił mu głowę na dwoie. er hat ihm den Kopf gespalten. il lui fit voler la cervelle.

rozwalić brzuch. den Wanst ausbreiten, hervor recken, vor sich strecken. élargir, étaler, tendre le ventre.

rozwalić się. sich in die Länge hinstrecken. s'étendre tout de son long. § rozwalił się na łożku, na krześle; rozwaliwszy się w ćieniu drzewa zasnął.

Rozwalenie. 1) das Niederreissen. 2) das Aufspalten. 3) das von einander Legen oder Strecken der Glieder. 1) démolition, destruction, ruïne d'un bâtiment. 2) l'action de fendre. 3) l'action d'étendre, de tendre les membres du corps.

Rozwalony. 1) niedergerissen, abgebrochen. 2) von einander gespalten. 3) der seine Glieder ausstreckt; ausgestreckt. 1) démoli, rasé, abatu. 2) fendu entiérement. 3) étendu; qui étend ses membres. § 1) dom rozwalony. 2) rozwalony (rozłupany) pień. 3) śiedźi w krześle rozwalony.

brzuch rozwalony. ein ausgebreiteter Wanst. ventre tout tendu. § śiedźi iako Pan z rozwalonym brzuchem.

Rozwalina. Kriegsb. eine Bresche, ein Bruch in der Mauer, im Wall. *Fortif.* brèche; ouverture faite à la muraille, à un rempart. § forteca wielką miała rozwalinę w kortynie; rozwalina od armat wybita.

rozwaliny, plur. verfallnes, eingefallenes, niedergerissenes Gebäude, die Steine von solchem; der Abraum. ruïnes, *f. plur.* masure; démolition; bâtiment qui est en ruïne; les pierres qui restent d'une maison démolie.

gruz rozwalin. der Schutt. décombres, *f. plur.*

Rozwartokąt. Meßk. ein stumpfer Winckel. *Géom.* un angle obtus.

Rozwar-

Rozwartokątny. } Meßk. stumpf, der einen
Rozwarty. } stumpfen Winckel hat. *Géom.* obtus, qui a un angle obtus.
rozwartokątny tryangul. ein stumpfwincklichter Triangel, in welchem ein stumpfer Winckel ist. un ambligone, un triangle qui a un angle obtus.
rozwarty. aufgesperrt. béant, élargi, ouvert. § rozwarta gęba; rozwarte drzwi, cyrkiel rozwarty.
rozwarte oko. ein Zerrauge, Sperrauge. oeil éraillé.
rozwarty bieg. schneller Lauf. cours rapide.
rozwartym biegiem. spornstreichs, im vollen Lauf. à toute bride; de toute la vitesse; en courant à perte d'haleine.

Rozwarzam co, *v. m. F. rozwarzę*, przewarzam barzo. zerkochen, zu Brey kochen, zu weich kochen. cuire trop, cuire excessivement, rendre une chose trop molle, trop tendre à force de cuire.

Rozważacz. Erweger, Ueberleger. qui considère, qui examine; un contemplateur.

Rozważam co, *v. m. F. rozważę*, rozważam co sobie. überlegen, erwegen. considérer, péser, examiner, contempler.
rozważać co komu. einem vorstellen, zu Gemüthe führen, zu erwegen geben. représenter, remontrer, faire considérer, remettre qu. ch. devant les yeux à qu.
rozważaiące zdanie. problematischer Satz. proposition problematique.

Rozważanie, roztrząsanie, uważanie, rozbieranie. Ueberlegung, Erwegung. considération de qu. ch; réflexion sur. § rozważenie czasu i okoliczności.
rozważanie komu czego. Vorstellung, Vermahnung. remontrance, avis.
nauka rozważania. die Vernunft-Lehre. logique, dialectique.

Rozweselam, *v. m. F. rozweselę.* einen erlustigen, erfreuen, aufgeräumt, lustig machen. récréer, égaier, rendre gai, réjouïr qu. § ta nowina mię rozweseliła.
rozweselaiący. lustbringend, ergötzlich. divertissant, réjouïssant.
rozweselić się na co. sich über etwas erfreuen. se réjouïr, s'égaier, avoir de la joie de.

Rozweselenie. Belustigung. divertissement, réjouïssance, plaisir, joie. § z rozweseleniem patrzących.

Rozweselony. erfreut. réjouï, qui a de la joie.

Rozwiązanie. 1) Auflösung, Aufbindung. 2) Entbindung, Niederkunft. 3) Auflösung eines Zweifels. 4) Auflösung, Zerstöhrung eines Körpers. 5) Scheidung, Trennung. 1) dénoûment, action de délier, de dénoüer. 2) délivrance, enfantement, acouchement. 3) dénoûment, solution, résolution d'une doute. 4) dissolution, destruction du composé. 5) dissolution, séparation. § 1) rozwiązanie węzła, snopu. **2) cieszę się z szczęśliwego żony twoiey rozwiązania. 3) rozwiązanie trudności, argumentu, gadki. 4) rozwiązanie kruszcow, ciała. ** 5) rozwiązanie przyiaźni, małżeństwa przez śmierć.
rozwiązanie ciała i duszę. die Scheidung der Seele vom Körper, der Tod. la dissolution de l'ame d'avec le corps; la mort.

Rozwiązano, *adv.* aufgebunden, los, ohne Band. d'une maniére déliée, sans liens, sans atache. § pies rozwiązano chodźi.

Rozwiązany. 1) aufgelöset, aufgebunden. 2) aufgelöset, gehoben. 3) aufgelöset wie Ertz. 4) aufgelöset, geschieden, getrennet. 1) délié, dénoüé. 2) dénoüé comme une dificulté. 3) dissout comme du métail. 4) dissout, séparé.

Rozwiedziony, *conf.* Rozwodzę. 1) ausgebreitet, von einander gelegt. 2) getrennet, geschieden. 3) weitläuftig als eine Schreibart. 1) élargi, étalé, étendu, répandu. 2) séparé, déjoint. 3) difus, vaste, étendu. § 1) rozwiedzione drzewo, gałęźie. 2) rozwiedzionych znowu pogodźił. 3. w szerokie granice rozwiedziona oyczyzna; rozwiedzionym pisze stylem.
rozwiedziona. eine Geschiedene. une répudiée; femme séparée de son mari. § z rozwiedzioną śię ożenił.

Rozwidoczyć śię, *F. rozwidoczę.* helle werden als der Tag, die Augen. s'éclaircir, devenir clair comme le jour, les yeux. § rozwidoczył śię dobrze dźień.

Rozwieram, *v. m. F. rozewrę.* 1) aufsperren, öffnen. 2) aufsperren das Maul. 3) ein Pferd schiessen lassen, solchem die Spornen geben. 4. etwas sehr weich kochen. 1) ouvrir, écarquiller, élargir. 2) ouvrir la bouche; béer. 3) pousser, piquer, laisser échaper le cheval, lui donner du talon; le faire courir à bride abatue. 4) cuire qu. ch. excessivement. § 1) lew rozwierał na niego paszczękę. 2) rozwarł konia i ostrą ku niemu pędźił dźidą; rozewrze rumaka i z trwogi uchodźi.
rozwieram gębę na kogo. wider einen reden; auf einen mit Worten losgehen. déclamer, invectiver, se déchainer, s'emporter de paroles, faire des invectives contre qu.

rozwierać śię. 1) ſich ſpalten, Riſſe bekommen, von einander gehen, abſtehen. 2) zerkochen, zerfallen. 1) ſe fendre, ſe crevaſſer, s'entr'ouvrir, créver, ſe ſéparer, ſe deſunir. 2) cuire trop. § 1) rozwiera śię drzewo, kopyto, rozwarł śię ganek, woz od ſuſzy. 3) niech śię mięſo iak ćiaſto rozewre.

Rozwieść, *vid.* Rozwożę.

Rozwieſzam co, *v. m. F. rozwieſzę.* etwas hin und her hängen. pendre les choſes en divers endroits, de côtez & d'autres.

Rozwiewam co, *v. m. F. rozwieię.* 1) von einander wehen, blaſen. 2) zerſtreuen, vernichten. 1) diſſiper en ſouflant; jetter çà & là par le moïen d'un ſoufle; porter çà & là par le vent. 2) diſperſer; rendre ſans aucun éfet; renverſer, détruire.

wiatr włoſy moie rozwiewa. der Wind wehet meine Haare von einander. le vent éparpille mes cheveux.

rozwiać śię. 1) verwehet, zerſtreuet werden. 2) vergehen, ſich zerſtreuen. 1) ſe diſſiper par le vent. 2) ſe diſperſer, s'évanouïr, diſparoitre. § 1) rozwiały śię liſtki kwieczyte po źiemi. 2) buntownikow oſtatek śię rozwieie.

Rozwieźienie. Verführung. transport des marchandiſes en divers endroit.

Rozwieźiony. von einander geführt. voituré, transporté en divers endroits.

Rozwięzowanie, *vid.* Rozwiązanie.

Rozwięzuię, *v. m. F. rozwiążę.* 1) aufbinden, auflöſen. 2) auflöſen, heben. 3) auflöſen, flüßig machen. 1) défaire, detortiller, délier, dénoüer, débander. 2) dénoüer, réſoudre, déveloper, décider, ſoudre. 3) réſoudre; diſſoudre, reduire un corps dur en forme liquide. § 1) rozwiąż worki, wſtążkę. 2) rozwiązał trudność, wątpliwość, argument. 3) ſerwaſer kruſzce rozwięzuie.

komu rozwiązać iezyk. einem die Zunge löſen. délier la langue à qu.

rozwiązać śię. 1) eig. u. fig. ſich aufbinden, ſich auflöſen. 2) ſich auflöſen, flüßig werden. 1) *prop. & fig.* ſe délier; ſe dénoüer. 2) ſe réſoudre; étre diſſout. § 1) węzeł śię rozwiązał; rozwiązał śię niemego język; rozwiązała śię ta trudność.

Rozwiiam, *v. m. F. rozwinę.* 1) entwickeln, von einander wickeln. 2) ſich ausbreiten. 1) déplier, déveloper, dérouler, défaire une choſe envelopée ou roulée. 2) déplier, répandre, épandre, étaler, élargir. § 1) rozwiiać pieluchy; rozwinąć liſt; rozwiń żagle, chorągwie. 2) rozwiiay iaſności twoiey promienie; rozwiiać złe nauki.

rozwiiać śię. 1) ſich aufwickeln. 2) platzen, ausſchlagen, aufbrechen, aufblühen. 1) ſe déveloper, ſe déplier. 2) éclorre; poindre; ſe pouſſer en avant; s'épanouïr. § 1) rozwinęła śię belka płotna niedobrze związana. 2) rozwiia śię drzewo, kwiatek, pąkowie.

rozwinęło śię woyſko. die Armee iſt aus einander gegangen. l'armée s'eſt licenciée, a pris ſon congé.

Rozwiianie. } Rozwićie. } 1) die Entwickelung, Aufwickelung. 2) die Aufbrechung, Aufplatzung, Aufblühung. 1) évolution, l'action de déveloper, de dérouler, de déplier 2) épanouïſſement des fleurs, des boutons.

Rozwikłać co, *v. m. F. rozwiklę.* eig. u. fig. auswirren, aufwickeln, loswickeln, aufflechten. *prop. & fig.* dépétrer, débrouiller, détortiller, défaire, démêler, débaraſſer.

rozwikłać śię. ſich aufwickeln, ſich entwickeln. ſe dépetrer, ſe débaraſſer.

Rozwikłanie. Entwirrung, Auswirrung. débroüillement, action par laquelle on démêle, on débaraſſe une choſe broüillée.

Rozwikłany. ausgewirrt, aus einander geſetzt. démêlé, détortillé, débaraſſé.

Rozwiniony. } Rozwity. } 1) aufgewickelt. 2) aufgebrochen, aufgeblüht. 1) dévelopé, déplié, déroulé. 2) épanouï, éclos. § 1) liſt rozwity, chorągiew rozwita. 2) kwiat rozwity.

woyſko rozwite. entlaſſenes Krieges-Heer. une armée licenciée.

Rozwiozłość żyćia. Ausſchweifung, lüderliches Leben. diſſolution; déreglement de vie; libertinage, *m.*

Rozwiozły. ausgelaſſen, lüderlich. diſſolu, débauché, libertin. § 1) ludźie rozwiozłego żyćia; młodź w obyczaiach rozwiozła.

Rozwłacza śię, } Rozwłoczy śię, } *v. m. F. rozwlecze śię.* von einander gehen als ſchlechter Zwirn. s'érailler, ſe deſunir, ſe ſéparer comme du fil qui n'eſt pas bien filé. § rozwłoczy śię ta przędza; rozwlekł śię poſtronek.

Rozwlekły. } Rozwlokły. } 1) von einander gegangen. 2) groß, weitläuftig. 1) éraillé, déſuni. 2) grand, vaſte, difus, prolixe. § 1) nići to rozwlekłe. 2) rozwlekłe państwa; Goliat rozwlekły; charakter rozwlekły.

rozwlekły ſtyl. weitläuftige Schreibart. ſtile trainant; ſtile difus.

Rozwleczony. weitläuftig. difus, prolixe, vaſte. § rozwleczony charakter.

Rozwle-

Rozwlekłość. ⎫ Strecke, Weite, Weitläuf-
Rozwłokłość. ⎭ tigkeit. étenduë, grande espace; prolixité.

Rozwod. ⎫ die Ehescheidung. di-
Rozwodźiny, *plur.* ⎭ vorce, *m.* répudiation. rozwod małżeństwa albo małżonkow uczynić; rozwod małżeński.

Rozwodny. ⎫ Scheide-, zur Ehescheidung
Rozwodowy ⎭ gehörig. de divorce, qui regarde le divorce.

rozwodowy list. ein Scheide-Brief. lettre de divorce; un acte de répudiation

Rozwodzę, *v. m. F. rozwiodę.* 1) von einander führen. 2) von einander reissen, von einander schräncken, sperren. 3) von einander, aus einander wickeln, breiten. 4) weitläuftig vorlegen, mit vielen Worten erzehlen, beschreiben. 5) vorstellen. 6) absencken, durch Absencker fortpflantzen. 7) Leute die sich schlagen oder zancken von einander bringen, reissen. 1) déjoindre; conduire, mener de côté & d'autre; mener en divers lieux. 2) séparer, écarquiller, ouvrir, élargir. 3) élargir, épandre, étendre, répandre, déplier, déroulcr. 4) étendre, étaler, faire voir, représenter amplement. 5) remontrer, représenter, faire considérer. 6) provigner, augmenter par provins; faire provins. 7) décharpir, démêler, séparer les gens qui se batent, qui se querellent. § 1) rozwiodł psy z kupy. 2) rozwiedźcie mu ręce, nogi, kiedy dobrowolnie nie chce. 3) rozwodźić żagle, chorągwie. 4) rozwodźi swoie lamenty, chwałę iego. 5) rozwodźiłem mu co ma czynić. 6) rozwodźić winne maćice. 7) zabiią się rozwieść ich trzeba.

rozwodźić się z rzeczą. weitläuftig seyn im Schreiben, im Reden. étre difus, s'étendre sur qu. ch.

rozwieść małżeństwo, małżonkow. eine Ehe, oder Eheleute scheiden. défaire, désoudre le mariage; démarier qu.

rozwodźić się z małżonkiem, z żoną. sich vom Manne, von der Frau scheiden. se séparer de son mari, de sa femme; faire divorce avec son mari, avec sa femme; répudier, renvoïer sa femme.

rozwodźić koncepta, myśli o czym. überlegen, überdencken. ruminer en son esprit, machiner, forger, rouler qu. ch. § koncepta rozwodźi z iakim terminem wygrać złą sprawę.

Rozwodźisty. weitläuftig. élargi, étendu, difus, prolixe, vaste.

Rozwoływam, *v. m. F. rozwołam.* ausschreyen, ausbreiten, ausposaunen, unter die Leute bringen. trompetter; divulguer qu. ch. à haute voix. § rozwołać co na wszystek świat, po całym mieśćie.

rozwoływać głos. ausschreyen seine Stimme; sich im Schreyen, im lauten Reden üben. déclamer; s'éxercer à crier à haute voix; se former la voix à force de parler à haute voix; aprendre à parler, à chanter à haute voix.

rozwołać komu głowę. einem den Kopf voll schreyen. rompre, étourdir la tête à qu. à force de bruit ou de caquet.

Rozwolniały. nachgelassen. relâché, adouci, débandé.

Rozwolniec, *F. rozwolnieię.* nachlassen, weit gelinder werden. n'être plus si ferme, si violent; s'adoucir, relâcher de quelque chose; se relâcher, se débander. § tak barzo tam rozwolniało posłuszeństwo, że ie poddani prawie wcale wyzuli; mroz rozwolniał.

Rozwolnienie. Nachlassung. relâchement, adoucissement.

Rozwora. der Sperrleisten, so die Wagen-Leiter-Bäume zusammen hält. treseille qui tient les deux ridelles en état.

Rozwożę co, *v. m. F. rozwiozę.* Waaren an unterschiedene Oerter verführen. transporter, voiturer en divers endroits.

rozwieść się. ausgelassen, lüderlich werden. s'émanciper, si licencier, devenir dissolu.

Rozwożisto, *adv.* weitläuftig; weit und breit. d'une maniére vaste & étendu; prolixement.

Rozwożisty. weitläuftig, das sich weit erstreckt oder mit vielen Worten ausgedrücket ist. vaste, étendu, prolixe, difus.

Rożyczka. ein Röslein. rosette, petite rose.

rożyczka źiele. (aquileia) Agley, Ackley. ancholie, ancolie.

rożyczka Panney Maryi. (lychnis coronaria) Marien-Röslein. passe-fleur, *f.* passe-rose, oeillet-Dieu.

**rożyczka Panney Maryi; sowia strzała.* (pimpinella) Bibinel. pimprenelle.

Rożynka. ⎫ eine Rosine. raisin de passe,
Rozynka. ⎭ raisin sec.

rozynki małe, drobne. kleine Rosinen; Corinthen. raisins de Corinthe.

Rozzeznawam, Rozzeznanie, *vid.* Rozeznawam, Rozeznanie.

Rozżalić się czym, *F. rozżalę.* in Betrübniß fallen, sich hefftig betrüben. étre acablé de tristesse; étre inconsolable.

Rozżalony. sehr betrübt, sehr gekränckt. douloureux, penetré de douleur, désolé. § rozżalony braterską śmiercią.

Rozżarzam, *v. m. F. rozżarzę.* 1) Feuer anblasen. 2) verbittern, aufbringen. 1) atiser, soufler le feu. 2) irriter, aigrir.

§ 1) nie rozżarzay tak barzo ognia. 2) rozżarzyło to szłachtę.
Rozzuwam kogo, *v. m F. rozzuię.* einem Strümpfe und Schuhe ausziehen. déchausser qu.
rozzuć się. sich Strümpfe und Schuhe ausziehen. se déchausser.
*Rteć, żywe śrebro. Quecksilber. argent vif.
Rubel Moskiewski. ein Rubel, ein Rußischer Thaler so zwey Loth wiegt. un rouble; un écu-blanc Russien pésant une once d'argent.
Rubin. 1) ein Rubin. 2) Bier-Brüderchen, Hitz-Blatter im Gesicht. 1) rubis, une pierre précieuse. 2) rubis, pustule rouge & luisante qui vient sur le visage. § 1) rubin iest pierwszy kamień drogi po dyamenćie. 2) ma rubiny na twarzy; nosek rubiny przyozdobiony.
*Rubość, grubość, miąższość. die Dicke. grosseur, *f.* épaisseur, *f.*
*Rubo, *adv.* dick. d'une maniére épaisse.
Rubrycela. eine Rubric im Breviario; kleine Regel wie man beten soll. rubrique; petite règle pour dire le breviaire.
Rubryka źiemia, farba. Röthel, Rothstein. rubrique une terre rouge, épaisse & pésante.
rubryka, napis czerwony albo pismo czerwone miedzy czarnym. Rubrique, rother Titel, Aufschrift eines Capitels. rubrique, un titre d'un chapitre écrit en lettres rouges.
rubryka; glinka do rysowania. Röthel zum Zeichnen. alane, arcanne, rubrique, craïe rouge. craïon rouge.
**rubrika, krwawnik.* Blutstein. sanguine.
Ruby, miąższy. dick. épais, gros.
Ruch. 1) Bewegung. 2) Sache die sich beweget. 1) mouvement. 2) le mobile; corps qui se meut. § 1) luminarze iednostaynym ruchem śię obracaią; ćiało od dusze ruch i żywot bierze.
ruch morski, ruch wodny. Wasser-Thier; Thier das im Wasser lebet. animal aquatique; poisson, insecte aquatique.
ruch źiemny. Wurm, Ungeziefer. vers; un insècte terrestre.
Ruchacz. Beweger. moteur; qui agite, qui remuë.
Rucham. schütteln, wackelnd machen. émouvoir une chose qu'on veut arracher; branler, sécoüer; agiter & remuër pour ébranler. § rucham ząb, koł, gozdź, słup.
ruchać się. wackeln, sich bewegen. s'agiter, branler, ne tenir pas ferme, chanceler, se remuër. § ruchaią śię gałęźie, zęby.

Ruchanie. das Schütteln. le branle, action de celui qui branle; agitation.
Ruchawość. 1) Beweglichkeit. 2) Munterkeit. 1) mobilité, facilité à se mouvoir. 2) agilité, activité vivacité. § 1) ruchawość żywa. 2) ruchawość albo żywość w rzeczach i racyach do rady służy.
Ruchawy. 1) beweglich. 2) frisch, munter. 1) mobile, qui peut se mouvoir. 2) éveillé, vif, actif. § 1) machyna ruchawa. 2) oczy ruchawe; hoży i ruchawy pachołek.
*Ruchmanny. 1) zahm. 2) gütig, gelinde. 1) aprivoisé, domestique, privé. 2) doux, gratieux. § *1) ruchmanne (domowe) zwierzęta. *2) ruchmanny (łaskawy) ludzki i przystępny.
Rucho. 1) Schleppe am Weiber-Kleide. 2) Verhängniß, Schicksal. 1) queuë de robe, d'habit long. 2) le destin, la destinée. § 1) rucho u szaty pocholę dworskie za Damą nośi, trzyma. **2) natura, wrog, czas były pod nogami, wieczne rucho z inszemi sługami.
Ruchomie, Ruchomo, *adv.* beweglich. par un mouvement; d'une maniére mobile.
Ruchomość. 1) Bewegung, Beweglichkeit. 2) bewegliche Güter. 1) mobilité, mouvement. 2) meubles, *m. plur.* les biens qu'on peut transporter. § 1) ruchomość dać rzeczy nieruchomey. 2) ruchomość w maiętnośći.
Ruchomy. beweglich, bewegend. mobile, qui se meut. § ruchomym sposobem; wiatrem, wodą ruchomy.
ruchome dobra; ruchome rzeczy. bewegliche Güter. biens meubles; biens mobiliaires. § ruchome rzeczy w budowaniu, w grunćie przedawacz sobie wyymuie.
Rućiany. Rauten-. de ruë; qui regarde la plante de ruë.
Rućiany wieniec. 1) Rauten-Krantz. **2) Sachsen. 1) couronne de ruë. **2) la Ruë; la Saxe.
Ruczay. Sumpf, Morast. marais, marécage, *m.*
Ruda. 1) Ertz-Stufe, Ertz-Erde, Berg-Stufe. 2) Bergw. gegrabnes und nicht gewaschenes Ertz. 3) Schmeltz-Hütte, Schmeltz-Ofen. 1) marcassite; pierre métalique, terre métalique. 2) *Métal.* métail qu'on n'a pas lavé. 3) fonderie, le lieu ou la fournaise où l'on fond les métaux. § 1) ruda żelazna ołowna, śrebrna. 2) rudy do ryn zawieść. 3) koła w rudach.
ruda ognista. (ampelitis, pharmacitis) schwartzes Erd-Hartz so dem Berg-Wachs ähnlich

ähnlich ist. ampelite, terre noire semblable au bitume.

Rudawka. 1) ein Fluß bey Cracau. 2) Fluß aus dem Wasser zur Wasser-Leitung geführet wird. 1) un fleuve de ce nom près de la ville de Cracovie. 2) fleuve d'où l'on conduit l'eau dans l'aqueduc.

Rudawy. röthlich, von Haaren und Zähnen. roux, *en parlant des cheveux & des dents.* § rudawa czupryna.

Rudnia. Gieß-Haus, Stückgiesserey. fonderie, où l'on fond les piéces d'artillerie. § w rudni armaty odlewaią.

Rudnica, następ herb. Wappenk. stehendes Huf-Eisen, zwischen dessen Enden ein Pfeil in die Höhe gehet. *Blas.* fer de cheval mis sur les crampons, entre lesquels est dressée une flèche.

Rudnik. Bergwerck-Arbeiter, Berg-Knapp. mineur, qui travaille dans les mines.

Rudel, *g. rudla,* } ster. 1) Steuer-Ruder.
Rudło, } 2) *fig.* Ruder, Regierung. 1) gouvernail d'un navire. 2) *fig.* gouvernail, timon, gouvernement.

Rudelnik. Ruder-Knecht, Boßknecht. rameur, vogueur, celui qui tire à la rame.

Rufa. das Hintertheil des Schiffes. poupe, arriére; la derniére partie du navire.

Rufian, nierządnik, co nierząd chowa. Huren-Wirth. rufien, maquereau; maquignion de chair humaine.

Rufianka. Huren-Wirthin. maquerelle, rufienne.

Rufiański. den Huren-Wirth oder die Huren-Wirthschaft betreffend. de maquerau, de maquerage.

dom rufiański. Huren-Haus. bordel; une maison de débauche; une maison de scandale.

rufiańską trzymać. Huren-Wirthschaft treiben. exercer le maquerelage; tenir bordel.

Rufiaństwo. Huren-Wirthschaft. maquerelage, *m.* le commerce de maquereau.

Rug. } Rüge, Inquisition, Rügung.
Rugowanie. } inquisition, perquisition, recherche, information.

rugowanie. das Vertreiben, die Vertreibung. deplacément; l'action de chasser.

Rugowany. 1) inquiriert, gerügt. 2) vertrieben, verjagt. 1) recherché judiciairement. 2) chassé, déplacé. § 1) aby ten uczynek był rugowany. 2) Bog rugowany ze swoich przybytkow.

Ruguię kogo, co. 1) inquiriren, untersuchen. 2) vertreiben, verjagen. 1) rechercher; faire une perquisition; faire une enquête; informer contre qu. d'un crime. 2) chasser, déplacer, faire déloger qu.

Ruina. Verfall. ruïne, destruction.

Ruinuię. ruiniren. ruïner, détruire.

Ruka } ziele. (*eruca*) weisser Senf,
Rukiew, *f.* } Raucke. roquette.

rukiew Hyszpańska mała. (reseda minor) Spanische Raucke. du phiteuma.

*Rum, z drogi, *interj.* Platz, an die Seite. place, faites place, gare le corps.

Rum. 1) Platz, der vor einem gemacht wird. 2) Platz, Raum. 3) Raum, Platz in einem Schiffe für die Waaren. 4) Schutt von Häusern. 1) place faite devant qu. 2) lieu, place. 3) rum, espace dans le fond d'un navire pour les marchandises. 4) décombres, *f. plur.* § 1) marszałkowie rum czynią zwierzchności. *2) niemasz rumu (mieysca) u mnie. 3) rumu dosyć na łodźi do tego zboża. *4) rum (gruz) wywoźić.

rum ziele, neut (rhaponticum vulgare) gemeine Rhapontic. rapontic vulgaire.

rum Moskiewskie, rapontyk. Rhapontic, Pontische Rhapontic, so in Rußland am Flusse Rha wächst. rapontic du Levant, qui croit en Moscovie le long de la riviére de Rha.

**rum Tureckie.* Rhabarber. de la rubarbe.

Rumacya, prowadzenie od prawa nakazane. gerichtlich anbefohlene Räumung eines Orts. délogement ordonné par le Juge.

Rumak. Gaul, Reut-Pferd, Streit-Hengst. roussin, beau cheval de selle.

Rumel. 1) Rummel-Picket. 2) der Rummel. 1) piquet, un jeu de cartes. 2) ronfle, les points au piquet.

trafił na (w) rumel. er kam in den Wurf. il est bien venu comme un chien dans le jeu des quilles.

Rumianek ziele, *vid. rumień ziele.*

Rumiano, *adv.* röthlich, bräunlich. d'une couleur rougeâtre, qui tire sur le brun; d'une maniére dorée. § rumiano warzy potrawę; pieczenia rumiano pieczona.

Rumianość, rumień, rumieniec. 1) die Röthe des Antlitzes. 2) das Gold, die Röthe des Himmels. 3) das Braune an einer Speise. 1) sang, vermeil, teint vermeil. 2) l'or, le vermeil, la rougeur du ciel. 3) la dorure d'une viande; le brulé, la dorure du rôti. § 1) purpurowym przyozdobiona rumieniem; wdźięczny iey rumieniec Pestańskie wstydźi roże. ** 2) iuż Tytan rumieniem swoim zdobił nieba.

Rumiany. 1) roth, leibfärbig. 2) roth, vom Himmel. 3) braun-röthlich, braun angemacht als eine Speise. 1) vermeil, rouge.

rouge. 2) doré, rouge, rougeâtre, qui tire sur le rouge, *en parlant du ciel.* 3) bruni, doré. § 1) rumiana twarz. 2) dźień rumiany. 3) rumiana potrawa.

Rumień, *g. rumienia,* vid. Rumianość.

rumień źiele, rumianek, rumieniec. (chamæmelon) Hermelchen, Camillen. camomille.

pśi rumień, rumieniec śmierdzący. (cotula fœtida) Kuh-Dille, stinckende Camillen, Methran, Meterkraut. oeil de vache; camomille püante.

Rumienidło. rothe Schmincke. du rouge; fard rouge pour le visage.

Rumienię. 1) roth schmincken, roth färben. 2) in der Küche: braun machen, anmachen. 1) rougir, rendre rouge, embellir avec du fard rouge. 2) dorer une patisserie, un rôti; faire un manger au beure brûlé; mettre une sauce brune à quelque mets. § 1) rumienić twarz; słońce niebo rumieni. 2) przyrumienić, zarumienić potrawę.

rumienię śię. 1) roth werden, sich schämen. 2) roth werden als der Himmel. 3) braun werden als ein Braten. 1) rougir, devenir rouge à cause de la honte. 2) se dorer, devenir rougeâtre comme le ciel. 3) se dorer comme un rôti. § 1) od wstydu śię rumieni. 2) rumieni śię, zapala śię niebo.

Rumieniec, *g. rumieńca,* vid. Rumianość.

rumieniec źiele, vid. *rumień źiele.*

Ruminuię sobie co w głowie. etwas in den Gedancken haben, bey sich überlegen, einer Sache nachdencken. rouler, ruminer qu. ch en son esprit; rèver à qu. ch; agiter qu. ch. en soi même.

Rumor, wrzask. Getümmel, Geschrey. rumeur, *m.* bruit.

*Rumuię co. 1) ausräumen, Platz machen, ausleeren. 2) ein Haus, eine Wohnung räumen. 1) désemplir, vuider. 2) démeubler, quiter son logis.

rumować (wyprzątać) rzekę, studnią. einen Fluß räumen. curer, écurer un puits, un fleuve.

**rumuię śię.* 1) Platz machen, von der Stelle gehen, weichen. 2) ausziehen, ausräumen aus einem Hause. 3) ledig werden. 1) ceder, faire place à qu. 2) démenager, remuër ménage. 3) se désemplir.

*Rumowanie. 1) das Ausräumen aus einer Wohnung. 2) das Weichen, das Platz machen. 1) démenagement, transport des meubles de son logis. 2) l'action de faire place à qu.

rumowanie studźien. das Ausräumen der Brunnen. l'action d'écurer les puits.

*Ruma, *vid.* Rama.

Runąć śię, *F. runę,* z grzmotem śię obalić. knallend fallen; prasseln, krachen. se renverser, tomber en faisant un grand éclat; craquer, craqueter. § runęły śię piorunowe kliny.

Runo. Fell mit der Wolle. pane, peau garnie de sa laine. § runo owcze.

*order złotego Runa; złote Runo; ** Runo Jasonowe u Kolchow.* das güldne Vließ, der Orden des güldnen Vliesses. l'ordre de la toison.

Runta. Kriegsw. die Runde. *Guerre:* la ronde.

Rup, *g. rupia.* 1) Wurm in einem lebendigen Thiere. *2) fig. Wurm, Kummer. 1) vers dans un animal vivant. *2) *fig.* vers, souci, peine, chagrin. § 1) rupie końskie.

*Rupi. 1) zwicken, nagen, beissen als ein Ungezieser. 2) fig. nagen, quälen. 1) pincer, piquer, ronger, mordre, manger comme un vers. 2) piquer, tourmenter, faire soufrir, chagriner. § 1) rupi mię coś na grzbiećie. *2) ta hańba go rupiła.

Rupieći, *plur.* alter Plunder, Gerille, Gerümpel. vieillerie, choses vieilles & usées; vieux meubles de peu de valeur; bagatelles.

Ruptura, przerwanie, przetarćie błony brzuchowey; przepuklina. Netz-Bruch, Darm-Bruch. rupture; épiplocele, enterocele.

Rura. 1) eine Röhre. 2) Rohr, Röhre zum Schieß-Gewehr. 3) Rohr, Flinte. 4) Anat. Röhre, Canal. 5) Röhre, Röhr-Knochen. 6) Röhre an einem musicalischen Instrument. 7) ein Blas-Rohr. 1) tuïau. 2) canon d'une arme à feu. 3) fusil, mousquet. 4) *Anat.* canal, conduit, endroit par où coule qu. ch. 5) os à moile, os creux. 6) tuïau d'un instrument de musique. 7) sarbacane, tuïau dont on se sert pour jetter de petites boules. § 1) rura gliniana, ołowiana; rura do pieca żelaznego; rura aptekarska do podkurzania w nos, w zęby, w uszy. 2) rura do pistoletu, do fuzyi. 3) ta rura przenośi, w stronę biie. 4) rura w gardle albo ktań; rura do płuc oddechowa; rura ktorą wchodźi pokarm do żołądka. 5) rura łokćiowa, goleniowa, biodrowa. 6) rury u surmy, w organach. 7) rura ktorą tchem groch, kule rzucamy.

rura spikowa; rura ze spikiem. Röhr-Knochen. os moileux.

rura na dalekie spoyrzenie; perspektywa. Seh-

Seh-Rohr, Perspectiv, Kucker. lunette de longue vuë; lunette d'aproche; telescope, *m.*
rura do mowienia w odległości. Sprach-Rohr. sarbacane, porte-voix, *m.* trompette parlante.
rura wężykowata alembikowa. Schlangen-Röhre am Brenn-Kolben. le serpentin de l'alembic.
rura wodna. eine Wasser-Röhre. tuïau de fontaine; canal.
rura kluczowa. Schlüssel-Röhre. le canon, le tige de clé.
Ruraczek, *g. ruraczka.* Rühr-Hacken, damit das Metall im Schmeltz-Tiegel umgerühret wird. coquillon, crochet, dont on remuë le métail au creuset.
Rurka. Röhrchen, kleine Röhre. canule, chalumeau petit tuiau, petit canon. § rurka klisterowa.
Rurmistrski. den Röhrmeister und dessen Kunst angehend; wasserkünstlich. hidraulique; de fontainier, qui regarde le fontainier & l'hidraulique.
rurmistrskie prawidło. Wasser-Wage. niveau dont on nivelle les eaux.
Rurmistrstwo. Röhrmeister-Kunst; Wasser-Leitungskunst. l'hidraulique; l'art hidraulique, qui enseigne la maniére d'élever & de conduire l'eau.
Rurmistrz. Röhrmeister, Brunn-Meister. fontainier.
Rurmus, *g. a.* 1) Wasser-Kunst. 2) Röhr-Wasser-Ständer, daraus das Wasser in den Röhr-Trog fliesset. 1) machine d'eau; machine hidraulique pour faire entrer l'eau par un aqueduc dans une ville. 2) le tuiau de fontaine ou le poteau d'où l'eau sort dans le réservoir. § 1) rurmus albo wodociąg wodę podnośi popycha i leie. 2) z rurmusa woda w skrzynię rurmusową ćiecze; w rurmuśie albo w rurnym słupie cewka wodę w skrzynię puszcza.
Rurmusowy. zur Wasser-Kunst gehörig. hidraulique, de fontainier.
rurmusowa skrzynia; wodo działna skrzynia. der Blind-Born, grosser Wasser-Kasten, daraus das Wasser durch die Röhren in die kleinen tritt. bassin, regard de fontaine; le grand réservoir ou le grand réceptacle, qui distribuë les eaux aux petits réservoirs. § rurmusowa skrzynia wprzod wody nabiera potym ią drugim przez rury rozdaie.
rurmusowe koło. Wasser-Rad, damit man das Wasser treibet. rouë creuse pour élever l'eau.
rurmusowy row, kanał; rurmusowe rury. Wasser-Leitung. acqueduc; conduit d'eau, watergang.
Rurnica. das Kühl-Faß beym Distilliren. réfrigerant; cuvette pleine d'eau par laquelle passent les tuiaux de l'alembic.
Rurny. Röhr-; zur Wasser-Kunst gehörig. hidraulique; de tuïau hidraulique; qui regarde le tuïau de la fontaine. § rurna albo rurmusowa cewka, ktora wodę udźiela.
rurna skrzynia. Wasser-Trog, Röhr-Trog. réservoir d'eau.
rurna czasza, misa, panew. der Becken, die Schaale eines Spring-Brunns, wo das Wasser aufbehalten wird. le bassin d'un jet d'eau; bassin de fontaine; espace ronde ou demeure l'eau de fontaine. § woda z cewek w rurną czaszę stryka, a z niey w skrzynię opada.
rurna woda. Röhr-Wasser, Fließ-Wasser. eau de fontaine.
słup rurny, vid. Rurmus 2).
Rurnik. der Röhr-Wasser in seinem Hause hat. qui a de l'eau de fontaine dans sa maison.
Rurowy. Röhr-, zur Röhre gehörig. de tuiau, de canon; qui regarde un tuiau.
rurowa kość. ein Röhr-Knochen, Marcks-Knochen. os à moile.
Ruś, *f.* 1) Reussen, ein Hertzogthum und drittes Stück von Pohlen. 2) die Reussen, die Inwohner dieses Hertzogthums. 1) Russie, un Duché & la troisiéme partie de la Pologne. 2) les Russiens, les habitans de ce Duché. § 1) iest teraz na Ruśi. 2) Ruś mu te towary przedała.
Ruś czerwona. Roth-Reussen, Pohlnisch Reussen, Klein-Reussen. Russie rouge, Russie Polonoise.
Ruś biała. Weiß-Reussen, Litauisch Reussen. Russie blanche; Russie Lituanienne.
Ruś czarna; Rosya, Moskwa. Groß-Reussen, Schwartz Reussen, Rußland, Moskau. Russie, Russie noire; Moscovie.
na Ruśi robić trzeba. man muß überall arbeiten. il faut travailler par tout.
Ruśin, *vid.* Rusnak.
Ruski. 1) Reußisch, das Pohlnische Reussen betreffend. *2) Rußisch, Moscowitisch, s. Rosyyski, Moskiewski. 1) Ruthenien, Russien, qui regarde la Russie Polonoise. *2) Russien, qui concerne la Moscovie, *v.* Rosyyski, Moskiewski.
Ruski język. Rußisch, die Rußische Sprache. le Russiote.
Ruski dar. ein Geschenck das man wieder fordert. un présent de raquedon; don qu'on rédemande. § Ruski dar, dawszy się znowu upominać.

Rusnak,

Ruſnak, Ruśniak, Ruśin. ein Reuſſe. Ruſſien; habitant de la Ruſſie Polonoiſe.

Ruſowaćieię, ruſowatym śię ſtaię. roth werden, rothe Haare bekommen. rouſſir; devenir roux.

Ruſy, liſowaty. 1) ein Rothkopf. 2) roth, rothhärig. 1) un rouſſeau. 2) ardent, de vache, roux, *en parlant des cheveux.*

Ruſzam, *v. m. F. ruſzę.* 1) rühren, bewegen. 2) anrühren. 3) angreifen, unterſchlagen, mauſen, entwenden. 4) einen vertreiben, von ſeinem Orte drängen. 5) abſetzen vom Amte. 6) einen angreifen, befallen als eine Kranckheit. 7) würcken als eine Artzeney. 8) purgieren, den Leib öfnen. 9) bekümmern, zu Gemüthe gehen. 10) verſuchen, anſtrengen, angreifen. 11) bewegen, verleiten zu etwas. 12) der Armee eine Bewegung, einen Zug thun laſſen. 13) Jäger: ein Wild auftreiben. 1) mouvoir, remuër. 2) toucher de la main ou de quelque autre choſe. 3) gaſconner, dérober, divertir, détourner. 4) déplacer, chaſſer qu; ôter la place à qu; faire qu. en aller. 5) dépoſer, démettre, dégrader qu. de ſa place. 6) ataquer, prendre comme une maladie une perſonne. 7) opérer, faire quelque opération, quelque éfet; exciter le malade à; faire vomir, faire ſuer &c. *en parlant des remèdes.* 8) émouvoir, lâcher le ventre. 9) agiter, toucher, inquieter, troubler. 10) bander ſes eſprits, ſes forces; apliquer avec atachement; faire, emploïer ſes eforts, ſes forces. 11) exciter, émouvoir, fraper, prendre, toucher, pouſſer, porter. 12) faire faire un tour, un mouvement à l'armée. 13) *Chaſſe:* faire lever, faire vuider, faire partir la bête du gite, du liteau, du lieu ou elle ſe retire. § 1) ramionami, rękoma ruſzać; ogar dobry trąbą zawſze ruſza. 2) ruſzył te rzeczy. 3) rad ruſzy; ruſzył pańſkich pieniędzy. 4) ruſzył go z mieyſca. 5) ruſzyć kogo z urzędu, z Rady. 6) ruſza mię choroba, febra. 7) ruſzyło mię lekarſtwo, trućizna. 8) ruſzyły mię pigułki. 9) ruſza (obchodźi) go barzo śmierć ſynowſka. 10) ruſzał wſzyſtkich śił; rozumu ruſzał do tego; ruſzyć mocy, całey duſzy, wſzyſtkich ſpoſobow na co. 11) ruſzyła go ta powieść, miłość; ruſzyła go tez myśl do niey. 12) ruſzyć lewe, prawe ſkrzydło; ruſzył woyſko, połki przećiw nieprzyiaćielowi, ku temu mieyſcu. 13) ruſzyć zaiąca z mieyſca.

nie ruſzay tego. rühre das nicht an. n'y touchez pas; ne groüillez pas cela.

ruſzyć do wyżſzego ſądu. an ein höheres Gericht appelliren, gehen. apeller, ſe pourvoir à un Juge ſupérieur.

ruſzam koniem. das Pferd anſpornen. pouſſer, piquer, talonner ſon cheval.

ruſzaiąc. bewegend. mouvant.

ruſzaiący rad. der die Finger gerne kleben läßt. qui a les mains crochuës, qui eſt habile à détourner.

oboz ruſzyć; obozem śię ruſzyć. das Lager abbrechen. romper, lever un camp.

ruſzyć kogo w żywe, w ſedno. einen hefftig beleidigen. piquer, toucher qu. au vif.

ruſzać śię. 1) ſich bewegen, ſich rühren. 2) ſich rühren, von einem Orte weichen, gehen. 3) gerühret, bewogen werden. 4) Kriegsw. ſich bewegen, ſich in Bewegung ſetzen. 1) ſe demener, ſe mouvoir dans la place où l'on eſt; ſe groüiller, ſe remuër. 2) ſe mouvoir, ſe remuër; changer de lieu, de place. 3) être touché d'une paſſion; ſe ſentir ému; s'émouvoir de. 4) *Guerre:* faire un mouvement pour aprocher ou pour s'éloigner de l'enemi. § 1) ruſza śię bez przeſtanku na ſtołku. 2) ruſz śię ze ſtołka, z mieyſca. 3) ruſzyć śię zawiśćią, miłośćią. 4) ruſzam śię z woyſkiem na kogo; wići wydano i ſzlachtá śię zbroyną ruſzyła ręką.

Ruſzanie, ruſzenie. 1) Anrührung. 2) Bewegung. 1) atouchement; action de toucher qu. ch. 2) mouvement, remûment, action de remuër. § 1) ruſzenie czego palcem. 2) ruſzenie ćiała, ięzyka.

ruſzanie ręką, wargami. Bewegung mit der Hand, mit den Lippen. remûment des levres, des mains.

ruſzenie. 1) fig. Bewegung, Unternehmen. 2) Bewegung, Zug, Ruck, Aufbruch einer Armee. 1) mouvement, action, conduite, entrepriſe. 2) *Guerre:* mouvement, marche; décampement. § 1) wgląda w moie naymnieyſze ruſzenia. 2) ruſzenie woyſka, obozu; nakazać ruſzenie powiatow.

ruſzanie śię. die Bewegung einer Sache die ſich beweget, die ſich rühret. agitation, mouvement d'une choſe qui ſe remuë; action de ſe mouvoir.

ruſzenie poſpolite. General-Aufgebot. ban & arriére ban; arriére ban. § wydać wići na poſpolite ruſzenie.

ruſzenie powietrzem, paraliż. der Schlag; Rührung vom Schlage. paraliſie.

ruſzenie do wyżſzego ſądu. eine Appellation

an ein höheres Gericht. apel, apellation, provocation à un Juge supérieur.
Rusczek ziele. (*ruscus*) Brusch, Mäuse-Dorn, Stech-Palmen. brusc, mirte sauvage.
Ruszczkowy. von Mäuse-Dorn de brusc.
Rusznica. Feuer-Rohr, Büchse. fusil, mousquet, arquebuse.
Rusznizka. ein kleine Flinte. petit fusil. § rusznizka za pasem.
Rusznikarz. Büchsenmacher. armurier, arquebusier; faiseur de toutes sortes d'armes à feu.
Ruszony. 1) berührt, angerührt, angegriffen. 2) fig. bewegt, verleitet. 3) befallen, gerührt von einer Kranckheit. 1) touché, atouché. 2) *fig.* emû, touché, agité. 3) ataqué, pris, ateint d'une maladie. § 1) ruszony ten papier, muśiał go kto czytać. 2) zazdrośćią ku temu ruszony.
Ruta, rutka ziele. (*ruta*) Raute. ruë une plante. § rutą przyprawiony.
rutkę śieie. sie kommt ins alte Register; sie wird zur alten Jungfer. elle monte en grain; elle ne peut trouver parti.
ruta gorna, hoynorostka. (ruta altera silvestris) Berg-Raute. ruë de montagne.
ruta polna. (fumaria) Erd-Rauch. fumeterre, pié de géline.
ruta albo rutka ptasza. (fumaria montana) Berg-Erd-Rauch. fumeterre de montagne.
ruta skalna, zanokćica. (ruta muraria) Mauer-Raute; Stein-Raute. perce-pierre.
ruta koźia. (*ruta capraria*) Geis-Raute.
Rutewka. le galega.
Rutgiser, co leie mośiądzowe rzeczy. Rothgiesser. bossetier, qui fait des ouvrages d'airain, de cuivre.
Rwanie. 1) das Reissen, Abreissen. 2) Zerreissung, Brechung des Friedens. 3) das Zerreissen eines Reichs-Tages. 1) arrachement, déchirement, l'action de cueillir. 2) violation, rupture. 3) l'action de rompre une diéte.
Rwantes, *interj.* rips, raps. à la ripaille, à la gribouillette, *mot imaginé pour exprimer l'action de rafler.* § o iakie tam przy stole bywaią rwantes.
Rwany. abgerissen, gelesen als Obst. arraché, cueilli avec la main. § rwany owoc.
Rwę, *rwie, rwał.* 1) abreissen, lesen Obst. 2) zupfen, reissen. 3) zerreissen. 4) brechen als den Frieden. 1) cueillir, pincer des fruits. 2) arracher, ôter en tirant; tirer par les cheveux. 3) déchirer, rompre. 4) violer, romper, violenter.
§ 1) rwać owoc kwiatki. 2) rwę włosy komu; rwie go za włosy, za brodę. 3) rwać, zerwać postronek. 4) rwał tym pokoy, przyiaźń.
rwać, rozerwać seym. den Reichs-Tag zerreissen. rompre une diéte.
rwać sobie (śię) włosy od żalu. sich vor Leid die Haare ausreissen. s'arracher les cheveux, déchirer ses cheveux par douleur.
rwie śię. 1) reissen. 2) sich wornach reissen, sich nach etwas drängen. 3) zergehen, sich zerschlagen; aufgehoben werden als eine Unterhandlung. 1) se déchirer, se rompre. 2) s'empresser pour, de; se presser de; courir, voler à. 3) se rompre, se casser comme une conférence. § 1) szaty moie śię rwą. 2) rwie śię do krwawey okazyi. 3) seym, pokoy, zgoda śię rwie, na tym punkćie seym śię zerwał.
Ryba. ein Fisch. un poisson. § ryby śiećią, wędą łowić; ryba morska, rzeczna.
ryby. Fische, Fischwerck. du poisson.
ryba woda; rybki grzybki. Fische geben schlechte Nahrung. le poisson n'est pas un solide aliment. § rybki grzybki, chleb trawa mięso dobra potrawa.
ryby przez sen łowić; w łożku ryby w nocy łowić ins Bett pissen. pisser au lit.
wielkie ryby małe zrą. grosse Diebe hängen die kleinen auf. les gros poissons mangent les petits.
ryba Azyańska; ryba grecka, vid. Nawskrosluska.
ryba lądowa, co na lądźie czesto bywa i sypia. eine Art Fische so auf dem Lande schlafen gehen. sorte de poisson qui sort de l'eau & dort sur terre.
ryby na niebie gwiazdy. die Fische ein Himmels-Zeichen. les poissons, un signe céleste.
Rybaczka. 1) eine Fischerin. 2) Fischer-Weib. 1) femme de pêcheur. 2) harangère, femme qui vend des poissons.
rybaczka nocna. Bettpisserin. une pissenlit.
Rybak. 1) Fischer. 2) Fischhändler. 1) pêcheur de poisson. 2) marchand de poisson.
klnie iak rybak na wodźie. er flucht wie ein Fuhrmann. il jure comme un chartier embourbé.
rybak nocny. Bettpisser. un pissenlit.
Rybałt. Psaltist, Schüler, so die Psalmen singet. un écolier qui chante les pseaumes.
Rybi. Fisch-. de poisson. § rybia łuska ość, rybi ogon.
*Rybitw, rybak. ein Fischer. pêcheur, qui pêche des poissons.
rybitw, mewa. See-Mewe, Wasser-[illegible] aigrette, [illegible]

aigrette, mauvis, un oiseau aquatique. § rybitw trzonek; rybitw kulik, rybitw popielasty większy albo iaskołka morska.

Rybitwi. Fischer=. de pêcheur, qui regarde le métier de pêcher. § rybitwi podatek, rybitwia lina.

rybytwie rzemiesło. } der Fischfang. pêche-
Rybitwia. } rie, pêche; l'art, l'action de prendre du poisson. § łowami i rybitwią się bawią.

Rybka. Fischlein. petit poisson.

rybko moia! mein Hertzchen. mon ame! mon coeur! ma chere pouponne!

zdrowy iak rybka. er ist gesund wie ein Fisch. il est frais comme un gordon.

rybki drobne; brak, drobiazg rybi. kleine Fische. blanchaille; petits poissons.

Rybny. 1) Fisch=, zu den Fischen gehörig. 2) Fisch=reich. 1) de poisson, qui regarde les poissons. 2) poissonneux; plein de poissons, abondant en poissons. § 1) rybny przekupień. 2) rybne w tym kraiu ieźiora.

dźień rybny. Fisch=Tag; Fast=Tag. jour maigre.

rybne ławy, rybne iatki. der Fisch=Marckt. poissonnerie, le marché aux poissons, où l'on vend le poisson.

Ryboiad. } Fisch=Esser; der sich mit Fi=
Ryboiedź. } schen nähret. ichthiophage; mangeur de poisson, qui se nourrit de poisson.

Rybok, } kamień rybiemu oku podo-
Rybook, } bny. durchsichtiger Opal so einem Fisch=Auge gleichet. sorte d'opale semblable aux yeux de poissons.

**Rybołow. ein Fischer. pêcheur, qui prend les poissons.

rybołow nocny. Bettpisser. pissenlit, qui pisse au lit.

Rybołowny. zur Fischerey gehörig. de pêche; qui sert à l'art de prendre les poissons.

rybołowna księga. ein Buch von Fischen und Fischereyen. un traité sur le poissons & la pêche.

Rycerka. 1) eine Heldin. 2) Ritterin, Ritter=Ordens=Schwester. 1) une héroine. 2) chevaliére d'un Ordre de chevalerie.

Rycerski. 1) Helden=; ritterlich. 2) Adlich, Ritter=. 3) Ritter=, zu einem Ritter=Orden gehörig. 1) héroique, noble, courageux. 2) noble, d'une noble extraction; équestre. 3) de chevalerie. § 1) rycerskie dźieła. 2) rycerski człowiek, rycerski stan.

po rycersku, adv. ritterlich. en héros, noblement, bravement.

szkoła Rycerska. eine Ritter=Schule, Ritter=Academie. academie; école militaire, où la jeune Noblesse aprend tous les éxercices nécessaires.

rycerska nauka. Krieges=Kunst, Soldaten=Handwerck. science de la guerre, art militaire.

Rycerstwo. 1) der Adel, der Adel=Stand. 2) die Adlichen, die Edelleute, der Adel. 3) Ritter=Orden. 4) Soldaten=Stand; die Soldaten. 1) noblesse, l'état, le rang des nobles. 2) noblesse, les nobles. 3) chevalerie, dignité de chevalier. 4) l'état, la condition de soldat; les soldâs; les gens d'armes.

Rycerz. 1) Ritter, Held. 2) Ritter eines Ordens. 3) Soldat. 4) der Springer im Schach=Spiel. 1) le héros. 2) chevalier qui a un ordre de chevalerie. 3) soldat, capitaine. 4) chevalier, une piéce du jeu des échecs. § 1) sławni to są rycerze. 2) rycerz (kawaler) Orła białego.

rycerz złoty, rycerz złoćisty, vid. *złoty rycerz, złoćisty rycerz.*

Rychło, *adv.* bald, hurtig, in kurtzer Zeit. vîte, promptement, bientôt, tout sur l'heure. § rychło się nazad wroćił.

co rychley; iak nayrychley. aufs baldigste, aufs hurtigste. au plus vîte; incontinent; au plûtot.

Rychły. baldig, hurtig. promt, vîte; qui se fait dans peu de tems. § rychły powrot obiecuię.

rychła śmierć. ein frühzeitiger Tod. mort prématurée. § rychła śmierć te iego przerwała zamysły.

Rychtowanie. das Richten als einer Canone. braquement, afûtage, *m.* l'action de disposer une piéce d'artillerie, une arme à tirer au but. § rychtowanie dźiał, kuszy.

Rychtuię co. richten eine Canone. dresser, compasser, afûter, braquer, pointer un canon.

Ryćie. 1) das Umgraben, Umhacken der Erde. 2) das Stechen, Graben mit einem Grabstichel. 3) Kunst zu graben, auszustechen. 4) gegrabne, ausgestochne Arbeit. 1) le bêchement; le houëment de la terre; l'action de bêcher, de huër la terre. 2) gravûre; l'action de graver avec le burin. 3) gravûre; cizelure, l'art de graver. 4) gravûre, cizelure; chose gravée; un ouvrage de graveur, de ciseleur. § 1) ryćie ogroda, winnice. 2) ryćie, rzezanie pereł, obrazow, pieczątek.

ryćie wypukłe. ausgeschnitzte erhabene Arbeit. relief entier, haut relief, plein relief.

ryćie wklęsłe; ryćie w głąb. tief gegrabene, geſtochne Arbeit als in den Siegeln. gravûre; ouvrage creuſé, gravé, enfoncé comme dans les cachets.

ryćie płaſkie. flach erhabene Arbeit. bas-relief.

ryćie w poł wypukłe. halb erhobene Schnitzer-Arbeit. demi-relief.

Rycwerki, *vid.* Wycwerki.

Ryczałtem, *adv.* ogołem. überhaupt, im gantzen, nicht ſtückweiſe. en gros; en bloc & en tas. § ryczałtem co kupić, przedać.

ryczałtem z tego autora, z tey księgi bierze. er ſchmiert gantze Stellen aus dieſem Verfaſſer, aus dieſem Buche. il pille cet Auteur, il prend des paſſages entiers de ce livre.

Ryczart. ein Darlehn mit der Bedingniß, vor jede Verfall-Zeit die Schuld zwiefach zu bezahlen. un prêt à condition de païer le double de la ſomme duë pour chaque écheance. § ryczart ieſt pożyczek taki, że gdy na czas kto nie odda we dwoynaſob pierwſzego pożyczku przepada, gdy drugi raz we dwoynaſob wtorego przypadku dać ma, gdy trzeći we dwoynaſob trzećiego i tak daley.

Ryczę, *v. m. czy, czał, czeli, F. ryknę.* 1) brüllen wie ein Ochſe. 2) fig. ſauſen, brauſen. 1) mugir, meugler, beugler comme un beuf. 2) *fig.* mugir, bruire, faire un bruit ſourd & confus. § 1) krowa zaryknęła, zarykła. **2) morze ryczało, źiemia śię trzęsła.

ryczy lew. der Löwe brüllet. le lion rugit.

ośieł ryczy. der Eſel ſchreyet. l'âne brait.

Ryczenie, *vid.* Ryk.

Rydeł, *g. rydla.* Spaten, Grabſcheit. bêche, louchet, pioche. § przy rydlu leżą grabki; rydle do kamieniſtego gruntu.

rydlem kopać. mit dem Spaten graben. bêcher, piocher.

Rydlik, *g a.* Jät-Haue, Jät-Eiſen. farcloir.

Rydwan. 1) Land-Kutſche. 2) Bagage-Wagen. 1) un coche; un coche de terre. 2) chariot de bagage.

na rydwanie wedle kiia chodźić. auf des Schuſters Rappen reuten. battre la ſemelle; aller à pié.

Rydwanarz. Land-Kutſcher. cocher, meſſager, roulier, qui amene par terre des gens & des ballots de marchandiſes; un coche.

Rydz, *g. a.* Reitzche, Reißke, Ritzke, Art eßbarer gelber Schwämme zum Einmachen. cignon, un champignon jaune qu'on confit au ſel & au vinaigre.

rydz lepſzy niżli nic. ein Pfifferling iſt beſſer als gar nichts; ein kleiner Gewinn iſt beſſer als nichts. toujours pêche qui en prend un; un zeſt eſt toujours quelque choſe.

Rydzawy, Rydzy, } iaſnoćiſawy. bleich-roth, feuer-roth. de couleur de feu; de couleur fiamette. § płomień ieſt rydzawy albo złotoczerwony.

koń rydzawy. gelb oder fahles Pferd. cheval baillet; cheval roux tirant ſur le blanc.

Rydzowy. zu den Reißken gehörig. qui regarde les champignons jaunes; de cignon. § rydzowy ſtatek.

Ryga. eine Reihe Zahlen. rang, ligne de nombres.

Rygiel, *g. rygla.* 1) Riegel; Vorſchieber. 2) Schloß-Riegel. 3) höltzerner Riegel, Keil. 1) un verrou. 2) pêle, pène de ſerrure. 3) traverſine, entretoiſe, coin comme dans un treteau. § 1) rygle żelazne. 2) rygiel zamkowy. 3) rygiel u nog ſtołowych.

rygiel okienny. Fenſter-Riegel. tergette, targette.

zamknąć na rygiel. Rygluię co. } 1) verriegeln. 2) vernieten. 1) verouiller; fermer au verou. 2) river un clou.

Ryię, *ryie, rył.* 1) graben mit dem Spaten. 2) graben, ſtechen, ſchneiden Figuren. 3) wühlen, von Schweinen. 1) bêcher, creuſer, piocher. 2) graver, cizeler, tailler avec un burin; buriner, faire une gravûre. 3) vermiller, fouger, remuër la terre comme les cochons. § 1) ryć źiemię, ogrod, winnicę. 2) ryć obrazy, perły, pieczątkę. 3) świnie łąkę poryły.

Ryk, *g. u.* ryczenie. 1) Brüllen des Viehes. 2) das Brauſen, das Sauſen. 1) le mugiſſement, meuglement de bétail. 2) *fig.* mugiſſement, bruiſſement, bruit ſourd & confus. § 1) bydło w leśie śię rykiem ozwało. ** 2) ryk źiemie, morza.

ryk lwi. das Brüllen des Löwen. le rugiſſement de lion.

ryk ośli. das Geſchrey des Eſels. le cris naturel de l'âne.

Ryknąć, *vid.* Ryczę.

Rylec, *g. rylca.* Grabſtichel. burin, avec quoi on grave. § te rylce ſą tępe; na dobrym rylcu wiele należy.

Rym. 1) ein Reim. 2) ein poetiſcher Vers. 1) rime, deux mots qui ſe riment. 2) rime, vers, poëſie. § 1) ſatyry Polſkie Opalinſkiego bez rymow ſą piſane. 2) miodopłynne rymy (wierſze) piſze.

podłe rymy. ſchlechte Verſe. rimaille.

podle rymy pisać. schlechte Verse schreiben. rimasser, rimailler.

nie w rym. es reimet sich nicht. il n'y a ni rime ni raison.

Ryma. Fluß, Schnuppen, Cathar. rûme, *m.* caterre, *m.* § rymę ma, ćierpi.

rymy pozbawić. den Schnuppen vertreiben. desenrûmer.

Rymarczyk. Riemer-Geselle. garçon harnacheur.

Rymarka. Riemerin. femme de harnacheur.

Rymarz. Riemer. le harnacheur, ceinturier.

Rymarski. Riemer-. de harnacheur.

Rymarstwo. Riemer-Handwerck. métier de harnacheur.

** Rymopis ⎫ poeta. Dichter, Poet.
** Rymotworca ⎭ poëte, rimeur, un rithmique. § rymopisom wszystko wolno; rymotworca lirykowy.

rymopis prosty. schlechter Poet. rimailleur, poëtereau, un méchant petit poëte.

Rymowanie. das Reimen, Dichten. composition de rimes, l'action de rimer.

Rymownie, *adv.* rymem. gereimt. en rimes, d'une maniére rimée.

Rymowny. gereimt. rimé.

Rymuię, rymy piszę. reimen, Verse schreiben. rimer, faire des vers.

rymuie śię. 1) es reimet sich. 2) es schickt sich. 1) cela se rime. 2) cela convient, est convenable à; cela quadre avec. § 1) rymuią śię te słowa. 2) nie rymuie śię to z tym.

Ryn, *g. u.* der Rhein. Rhin; la riviére du Rhin.

Rynek, *g. a.* der Marckt in einer Stadt. le marché; place de ville; place publique dans une ville.

rynek źielony ogrodkowych rzeczy. der Nasch-Marckt. le marché aux herbes.

Ryngort. ⎫ Sattel-Gurt mit zwey Küßchen.
Rynkórt. ⎭ sangle pour un cheval de selle avec deux coussinets. § przyszyć do rynkortu kołko i poduszki; podpiąć konia rynkortem.

Rynienka. eine kleine Rinne. une petite goutiére.

Rynka, tygiel. Küchen-Tiegel. capucine, écuelle de terre à queuë; une poële à frire.

Rynkowy. zum Marckt gehörig. de marché.

Rynna. Rinne. canal, piéce de bois creusée au long.

rynna dachowa. Dach-Rinne. goutiére, dans laquelle découle l'eau de dessus le toit.

trafić ze dżdżu pod rynnę. aus dem Regen unter die Trause kommen. tomber de la poële dans le feu; tomber d'un petit mal à un plus grand.

Rynoceros, Nosorożec. ein Nasen-Horn. rinocerot, un animal sauvage.

Rynski. Rheinisch, Rhein-. de Rhin, qui regarde la riviére de Rhin.

Rynski Elektor. der Churfürst von der Pfaltz. l'Electeur Palatin.

Rynski złoty; Rynski. ein Kayser-Gulden. un florin impérial.

Rynskie wino. Rhein-Wein. du vin de Rhin.

Rynsztok. Rinnstock, Rinnstein. égoût, ruisseau, rigole dans une ruë.

Rynsztunek, ⎫ *g. a.* Rüstung, Waffen. ar-
Rysztunek, ⎭ mes, *f. plur.* armure; armement; apareil; équipage, *m.* § rysztunek od złota żołnierz nie ma mieć, ale od żelaza.

Rypnąć, *F.* rypnę. rülpsen. roter; faire un rot.

Rypnienie. Rülps. rot.

Rys. Riß, Zeichnung. dessein, plan.

Ryś, pardus. Panter-Thier; Leopard. léopard. § ryś czego po trzećim skoku nie dopada puszcza.

ryś ze psa nie będźie. aus einem Esel wird kein Spanisches Pferd. jamais bourrique ne devendra étalon d'Espagne; on ne sauroit faire d'un hibou un épervier.

ryś samica, pantera. Panter-Thier. une pantere.

Rysa. 1) Riß im Kleide. 2) Riß, Spalte, Ritz. 1) déchirure, acroc, rupture qu'on se fait à son habit. 2) fente, fracture, éraillure, crevasse.

rysa w murze. Borste, Riß in der Mauer. lésard, crevasse, fente dans un mur.

Ryśćia. Pferde-Trab. trot de cheval. § ryśćią konia puśćić.

Ryśi. Leoparden. de léopard.

Ryśię. ein junger Leopard. petit de léopard.

Rysowanie. 1) Zeichnung, Abzeichnung, Aufriß. 2) Ritz, Spalt. 3) das Graben, Stechen der Figuren; gestochene, gegrabene Arbeit. 4) mit Gold in einem Metall gezogene, gestreifte Arbeit. 1) l'action de dessiner, de tracer. 2) fente crevasse. 3) gravure, cizelure; l'action de graver, de cizeler; un ouvrage de graveur. 4) raïûre d'or faite dans un métail.

Rysowany. 1) aufgerissen, gezeichnet. 2) gegraben, gestochen mit dem Grabstichel. 3) gestreift mit Gold oder Silber. 1) tracé; dessiné. 2) cizelé, gravé. 3) vergé, raïé d'or ou d'argent. § 1) rysowany budynek. *2) rysowane (ryte) na kamieniu figury. 3) rysowany złotem, to iest złotem w rysy napuszczony.

Rysownik. Zeichenmeister, Zeichner. dessinateur.

Rysuię co. 1) abzeichnen, abreissen. 2) stechen,

chen, schneiden, graben Figuren. 3) mit Gold oder Silber streifen. 4) reissen, Spalten machen. 5) reissen einen Fisch. 1) tracer, dessiner, ébaucher. 2) cizeler, graver, tailler. 3) raïonner, incruster, raïer d'or ou d'argent. 4) fendre, érafler, faire crevasser, faire entr'ouvrir; gercer, féler. 5) habiller, fendre, mettre un poisson en deux piéces. § 1) rysować co węglikiem, ołowkiem, piorkiem; odrysować budynek. 2) rysować co na kamieniu, na drzewie. 3) rysować żelazo złotem. 4) upał słoneczny role porysował. 5) zrysować rybę, szczupaka.

rysować się. springen, Ritze bekommen. gercer, se gercer, féler, se crever, se fendre, crouler.

Rysunek. Riß, Abriß, Zeichnung, Entwurf. dessein, plan, ébauche.

Rytm, Rym. ein Reim. rime.

**Rytmotworca, **Rymopis, Poeta. ein Poet. Poëte.

Rytmuie, Rymuie. reimen. rimer.

Ryty. 1) mit dem Grabscheid gegraben. 2) gegraben, gestochen mit einem Grabstichel. 1) béché avec la béche. 2) gravé, taillé, cizelé. § 1) ryty ogrod, zagon. 2) ryte herby.

Rywuła. Reinfall ein Wein aus Istrien in Italien. sorte de vin d'Istrie en Italie.

Ryż. Reis. du ris. § ryż z mlekiem warzony.

ryż w rosole warzony. Reis mit Fleisch-Brühe. pilau.

Ryza. 1) Einschnitt, wo der Faden von der Bley-Wage einfällt. 2) ein Ries Papier. 3) das Absegeln eines Schiffes. 4) fig. Ordnung. 1) entaille ou petite canelure pour le filet d'un plomb. 2) rame de papier. 3) partance, départ d'un vaisseau. 4) *fig.* bon ordre. § 1) u śrzodwagi, u szynwagi sznurek z bleyczykiem wpada w ryzę. 2) ryza papieru ma 20. liber. 3) nawy tak piły wodę, że nie mogły pierwszy raz ryzy z mieysca odprawić. 4) bunty i zamieszania czasem wprawuią w ryzę zepsowane rządy; rządy teraz w ryżie zostaią; przyiaćielskie do iednostayney ryzy przywodźić serca.

w ryzę wprawić, wstawić co. etwas in Ordnung bringen. mettre qu. ch. en ordre.

z ryzy wypaść. in Unordnung kommen. venir, tomber dans le desordre.

poł ryzy papieru. ein halb Ries Papier. marque, demi-rame de papier.

Ryżowy. Reis-. de ris.

ryżowy zagon. } Reis-Bett. riziére.
Ryżowisko. }

Rżący. der da wiehert. hannissant.

Rząd, *g. rzędem.* 1) Ordnung. 2) Reihe Sachen, die hinter oder auch neben einander sind. 3) Rechenk. eine Zeile Zahlen. 4) eine Reihe Felder auf dem Schach-Brete. 5) Regierung, Befehl, Verwaltung, meistens im *plurali.* 6) Zeche in der Schencke. 7) Reutzeug, Pferdezeug. 1) ordre, *m.* arrangement, disposition. 2) file, rang, rangée; enfilade, suite de plusieurs choses rangées les unes après les autres ou à côté des autres. 3) *Aritm.* ligne, rangée de chifres. 4) rangée de cases ou de carreaux de l'échiquier. 5) ordre, *m.* administration, conduite, régence, commandement, gouvernement, *dans ce sens ce mot est bien plus en usage au plurier.* 6) écot, cote, cote-part, *f.* ce qu'on païe pour avoir bû ou mangé au cabaret. 7) harnois du cheval de selle; tout l'équipage de cuir pour un cheval de sel. § 1) rządu tam nie pytay ani sprawy; nie trzeba rządu w Polszcze, stoi bez niego, *prov.* 2) kupię sobie z rząd zemel; rząd zębow. 3) rząd iest wiersz liczby iakiey od iedney ręki ku drugiey wypisany. 4) w czwartym rzędźie stał krol, a w drugim baba. 5) rządy w iego ręku zostaią; rządy naywyższe Państwa; rząd dać komu nad czym. 6) szlachćic z chłopy często w rzędźie śiedźi i piie; poborgować komu rząd piwa; zapłaćić arendarzowi rząd miodu. 7) kosztowne ma rzędy końskie.

rząd drzew, pokoiow. eine Reihe Bäume, Zimmer. une enfilade d'arbres, de chambres.

nie twoy tu rząd. du hast hier nichts zu befehlen. ce n'est pas à vous de dominer, de commander ici.

dać na rząd. zur Zeche geben. donner, païer sa cote-part.

nie doydźiesz z nim rządu. du wirst ihn nicht zu rechte, in Ordnung bringen. vous ne le rangerez pas; vous ne le mettrez pas à son devoir, à la raison; vous ne sauriez rien faire de lui.

rząd czynić. 1) anordnen. 2) aufführen als die Täntzer. 1) arranger, disposer, ranger, mettre d'ordre, de rang. 2) mener, conduire comme les danseurs.

rzędem. Reihweise. à la file, en rang, de rang. § rzędem szli, stoieli, rzędem rozsadźić, rozłożyć.

rzędami. Reihen-weise. file à file, par rangs, rang après rang, file après file, par rangées. § rzędami drzewa stoią; rzędami idą.

iednym rzędem; w iednym rzędźie. nach oder neben einander; in einer Reihe. tout de suite.

cztery pokoie w iednym rzędźie. vier Zimmer in einer Reihe. quatre chambres tout de suite; une enfilade de quatre chambres.

rząd przeczny. Reihe Sachen oder Personen neben einander. rang, suite des personnes ou des choses les unes à côté des autres. § rzędem przecznym albo ławą iść.

Rządek, *g. a.* Reihe, Zeile von kleinen Sachen. rang, rangée de petites choses. § rządek żemel; długi rządek guzikow.

Rzadki. 1) dünn, etwas aus einander. 2) dünn, nicht dicht. 3) dünn, flüßig, fließend. 4) dünn, sehr fein, zart. 5) selten, seltsam, das nicht offt geschiehet oder vorkommt. 6) der selten geneigt ist etwas zu thun. 7) dünn, blaß, nicht hoch, von Farben. 1) clair, rare, un peu dispersé. 2) clair, qui n'est pas épais. 3) fluide, liquide, coulant. 4) rare, subtil, fin, délié. 5) rare, qui arrive, qui est peu souvent. 6) rarement disposé, peu souvent enclin à faire qu. ch. 7) lavé, pâle, qui n'est pas chargé, *en parlant des couleurs.* § 1) w tym leśie rzadkie drzewa. 2) płotno, sukno rzadkie. 3) woda iest rzadka; rzadka kasza. 4) rzadkie (ćienkie) powietrze; ogień rzadki. 5) rzadkie rzeczy są smacnieysze; o iak rzadkie teraz stare pieniądze; rzadcy to gośćie, rzedszy to ptak. 6) rzadki w wychodzeniu, do wychodzenia; rzadki do dawania. 7) rzadki to kolor; rzadka to farba czerwona.

rzadszy, rzedszy. seltner. plus rare.

nayrzedszy. allerseltnester, überaus seltsam. rarissime, le plus rare.

Rzadko, *adv.* 1) nicht dicht an einander. 2) dünn, nicht wohl geschlagen, dünn gewebet. 3) dünn, flüßig. 4) seltsam, selten, nicht offt. 1) clair, d'une maniére un peu dispersée; clair mis ou planté. 2) clair, à claire voïe. 3) liquidement, d'une maniére délaiée. 4) rarement, peu souvent. § 1) drzewa rzadko sadzone; rzedzey te zagony zaśiey. 2) sukno, płotno rzadko tkane; kosz rzadko pleciony. 3) kasza rzadko warzona; rzadko co rozczynić. 4) rzadko u mnie bywa.

z rzadka. selten, denn und wenn. peu souvent, rarement.

nayrzedzey. am seltesten, überaus selten. très-rarement.

Rzadkość. 1) Dünnheit, Dünne, Feine. 2) Flüßigkeit. 3) Dünnheit, Lockerheit einer Sache. 4) Dünnheit gesetzter Sachen. 5) Seltenheit, sehenswürdige Sache. 6) Seltenheit, Mangel, Wenigkeit, Seltsamkeit. 1) subtilité, qualité de ce qui est subtil. 2) fluidité. 3) rareté, qualité d'une chose qui n'est point serrée, qui n'est pas condensée. 4) situation, rareté des choses qui sont mises loin à loin, qui sont un peu éloignées les unes des autres. 5) rareté, curiosité, chose digne à voir. 6) rareté, le peu de; petit nombre, faute de. § 1) rzadkość ognia, powietrza. 2) rzadkość wody. 3) rzadkość sukna, płotna; rzadkość plucom przyzwoita. 4) rzadkość drzew rozsadzonych. 5) rożne w tym mieśćie są rzadkośći. 6) księga wielkiey rzadkośći, rzadkość kupcow na iarmarku; dla rzadkośći zboża, towarow takich handel ustaie; dla rzadkośći (niedostatku) pierwszych exemplarzow księga przedrukowana.

Rzadkowłosy. dünn-härig. der wenig Haare hat. qui a peu de poil, guère de cheveux.

*Rządnie, dobrze, porządnie, grzecznie, *adv.* gut, ordentlich, richtig zur Sache. bien, avec ordre, réglément, à propos, convenablement.

Rządny. 1) ordentlich, richtig; trefflich. 2) bestellt, gemiethet, gedungen, angenommen. 1) réglé, rangé, régulier. 2) arrêté, loüé, engagé pour servir.

Rządca, rządzca, rządźiciel. Befehlshaber, Verwalter, Regent, Verweser. régent, gouverneur, administrateur, intendant.

rządzca naywyższy. Ober-Regent. prémier gouverneur, supérieur, chef.

Wielki Rządca, vid. Wielkorzadca.

Rządczyna, rządźićielka. Regentin, Befehlshaberin. gouvernante; femme régente, administratrice; femme qui gouverne, qui commande.

Rządzę. 1) herrschen, regieren; Herr seyn, befehlen. 2) miethen, annehmen einen Diener. 3) aufziehen, stellen, richten eine Uhr. 1) gouverner, régenter, dominer, régner, être le maitre, régir, commander. 2) arrêter, engager, loüer un serviteur. 3) monter, ajuster une horloge, une montre. § 1) rządźić Państwem (Państwo), woyskiem (woysko), ludźmi (ludźie). 2) rządźić, urządźić sługę. 3) zegarmistrz rządźi zegar.

rządźić śię. 1) sich vermiethen. 2) sich aufführen. 3) einen mustern, hofmeistern, meistern,

meistern, einem befehlen wollen. 4) sich richten nach etwas. 5) einem nachahmen, sich einen zum Muster vorstellen. 1) s'engager pour servir; se mettre dans le service de qu. 2) se conduire, se comporter. 3) maitriser qu; régenter, faire le maître; vouloir commander à qu. 4) se régler sur; se conformer à; vivre, agir selon. 5) se mouler, se former sur. § 1) urządził się za lokaia, za hayduka. 2) dobrze, źle się rządzi. 3) rządzić się nad kim, albo u kogo. 4) rządzić się rozumem, słusznością, prawem. 5) rządzi się na wzor iego.

Rządzenie. Regierung, Verwaltung. gouvernement, administration, commandement, l'action de gouverner, de commander. § wygrana batalia za iego rządzeniem i sprawą.

Rządźiciel, *vid.* Rządca.

Rządźićielka, *vid.* Rządczyna.

Rzany. Roggen=. de seigle.

słoma rzana albo żytna. Rocken=Stroh. gluy.

Rzap, } *g. rzapia*, w ogonie bydlęcym.
Rząp, } der Sturtz im Schwantz der Thiere. le tronçon de la queuë aux chevaux; tige, verge de la queuë aux bêtes.

**rzap wodny, krynica; skrzynia wodna.* Rohr-Kasten, Rohr=Trog, eine Cisterne. reservoir d'eau, citerne.

Rzasa, *vid.* Rzęsa.

Rzaz. Ausdruck der Handwercker: Stoß, Schnitt, Zug. *terme d'artisans:* coup, tirage, *m.* § przytrzymay piłę, gdy trzy rzazy uczyni.

Rzdzeń, *vid.* Drzeń.

Rżę, *e, rżał.* wiehern. hanir.

Rzechocę, } *ce, tał.* 1) rasseln, prasseln.
Rzechotam, } 2) quacken wie die Frösche. 2) craqueter, craquer. 2) coasser comme les grenouilles.

Rzechot. 1) das Gerassel. 2) das Quacken der Frösche. 1) cliquetis. 2) coassement.

Rzecz, *f. g. rzeczy.* 1) eine Sache, ein Ding. 2) Rede, Antrag, Ausführung. 3) Sache, Angelegenheit, Geschäfte. 4) Materie, Stoff, Sache von der gehandelt wird. 5) That, Würcklichkeit, Würckung. 6) Schuldigkeit, Amt. 7) Haufen, Menge, mit einem *Adjectivo.* 1) chose, tout ce qui subsiste. 2) propos, discours, harangue, proposition. 3) chose, afaire dont on est chargé, commission, emploi. 4) chose, matiére, sujet de quelque discours. 5) éfet, chose éfective; réalité. 6) devoir, charge ofice, *m.* 7) grand nombre, beaucoup, grande quantité, *dans ce sens on joint quelque épitète à ce mot.* § 1) wiele rzeczy im rozwodził; piękna to rzecz. 2) mam rzecz do kogo; rzecz swoię tak prowadził; tak mowił rzecz do nich; uczynił rzecz do uczniow. 3) idą mu rzeczy iako sam chce, rzecz od kogo sprawuię; rzecz przed krolem sprawił; konać rzecz. 4) rzecz do mowienia, do pisania wźięta; o tey rzeczy będę mowił; wtaczać co w rzecz; przystępuię, znowu powracam do rzeczy; w rzecz się z tobą o wiarę wdawać nie chcę; mało o słowa, kiedy w rzeczy iest pewność i zgoda; rzecz moię czynię; należytym każdą rzecz pisz stylem, ogrodniczą prostym a nie wysokim. 5) więcey w tym okazałości niźli rzeczy; rzecz to pokaże; rzeczą nie słowy czyni; mowę rzeczą potwierdźić; słow wiele a rzeczy o kość; wiele o sobie trzyma, a rzeczy niemasz. 6) rzecz to krolewska, senatorska była; twoia to rzecz. 7) sroga, niezmierna, wielka rzecz ksiąg, ptakow, pieniędzy, hultaiow.

rzecz głowna przednia. die Haupt=Sache. le principal; chose principale.

insza to rzecz, vid. Jnszy — *insza.*

nie rzecz to moia. das ist nicht meine Sache. cela n'est pas mon fait.

do rzeczy mowić. reden das sich zur Sache schickt. parler bien à propos.

nic do rzeczy nie mowić. nicht zur Sache reden. parler hors d'oeuvres, hors de propos.

do rzeczy się wroćić, do rzeczy przystępować, mieć się do rzeczy, w rzecz wsiąpić. zur Sache schreiten; zum Werck greifen. mettre la main à la pâte; venir au fait.

to nic do rzeczy; nie do rzeczy to. das thut nichts zur Sache. cela ne fait rien à l'afaire.

nic do rzeczy nie robi. er macht nichts recht. il ne fait rien qui vaille.

od rzeczy. zur Unzeit, nicht zur Sache. hors de propos; mal à propos; à contretems.

odstępuie od rzeczy; z rzeczy zstępuie. er gehet von der Sache ab; er bleibet nicht bey der Klinge. il sort du propos; il extravague.

nie od rzeczy. es schickt sich; es dienet zur Sache. il est à propos; il n'est pas hors de propos. § nie od rzeczy mi się widźi że tu namienię; nie od rzeczy to.

w rzecz przyszło; do rzeczy przyszło. es kam zur Sache, zu Thätlichkeiten. on est venu au fait, aux prises.

z rzeczy. nach Beschaffenheit der Sache. à propos; selon le fond de l'afaire. § z rzeczy mowi, pisze.

w rzeczy samey, rzeczą samą, rzeczywiście, skutkiem. mit der That selbsten. en efèt; éfectivement, de fait. § rzeczą samą to pokaż; rzeczą samą sługą twoim zostaię.

w rzeczy samey ma racyą. in der Sache selbst hat er recht. au fond il a raison.

rzecz taka. so ist die Sache; so verhält sich die Sache. telle est la chose, l'afaire.

iészcze to rzecz wątpliwa. es ist noch eine Frage; es ist noch eine ungewisse Sache. c'est un fait de question.

rzecz to pewna, niewątpliwa. das ist eine ausgemachte Sache. c'est un fait qui n'est plus contesté.

kiedy mu z rzeczy przydźie. wenn es ihm Zeit, Gelegenheit zu seyn scheinet. quand il lui semble d'être à propos.

przy każdey rzeczy. bey jeder Gelegenheit. à tout propos; à tout moment. § przy każdey rzeczy swoiey wspomina odwagi.

długo kogo trzymać na rzeczy. einen lange aufhalten. faire languir, amuser qu; faire atendre long tems une personne.

w rzeczy, wrzkomo. zum Schein. en aparence; par faux semblant; en faisant semblant.

Rzeczenie. Spruch, Sage, Ausdruck. une diction; un dire, un dit, une expression.

trefne rzeczenie. sinnreicher Ausdruck; Schertz-Wort. bon mot.

Rzeczka. Flüßlein. ruisseau, petite riviére.

Rzeczki, *plur.* gebrauchte Sachen, Gerille, Gerumpel. vieillerie; choses vielles & usées.

Rzecznictwo. Sachwalterey. avocasserie, profession d'avocat, pratique.

Rzecznik. Advocat, Sachwalter. procureur, praticien, avocat.

Rzeczny. Fluß-, Strohm-. de fleuve, qui apartient à la riviére.

Rzeczpospolita. eine Republique. République. § rzeczypospolitey sprawowanie; rzeczypospolite Europskie.

Rzeczysko. Arm eines Flusses. bras d'un fleuve. § na rzeczyskach głębokie przykopy podbieray.

Rzeczywiście, *adv.* würcklich, in der That. en éfet; réellement, éfectivement.

Rzeczywisty, rzeczą samą taki, w rzeczy samey będący. 1) würcklich, thätig. 2) werckthätig, der sein Wort hält. 1) réel, éfectif. 2) véritable; ponctuël, homme de parole, qui tient ce qu'il a promis.

rzeczywista to prawda. es ist die lautere Wahrheit. c'est la verité toute nuë, toute pure.

Rzednieię, *vid.* Rrzedzeię.

Rzedzę co, *dźi, dźił.* 1) dünne, flüßig machen. 2) verdünnen, dünne machen, ausdehnen. 3) dünner machen, was dicht an einander gestanden hat. 1) délaïer, détremper, rendre fluide. 2) raréfier, étendre, dilater, étendre d'avantage ce qui étoit épais. 3) éclaircir, rendre clair ce qui étoit dru.

Rzedzeię, rzednieię. 1) sich verdünnen, flüßiger werden. 2) sich verdünnen, weiter werden. 3) sich verdünnen, dünner werden, weiter von einander zu stehen kommen. 1) se délaïer, se détremper, devenir fluide. 2) se raréfier, se dilater, s'élargir. 3) s'éclaircir, devenir plus clair, moins épais ou dru. § 1) zrzedźiała (zrzedniała) kasza. 2) powietrze od ćiepła rzedzeie. 3) zrzedniał ten las; staremu zęby rzednieią; szeregi od kul zrzedniały.

Rzedzey. ist der *Comparativus* von Rzadki. *c'est le comparatif de* Rzadki.

Rzedźiuchny. 1) sehr dünn, sehr flüßig. 2) sehr dünn als klare, durchsichtige Leinwand. 3) sehr dünn, sehr weit von einander gesetzt. 1) fort détrempé, fort fluide. 2) fort clair comme la gaze. 3) très-rare, fort éclairci, peu dru.

Rzeka. ein Fluß. riviére, *m.* § na rzece flisowka spuszczana bywa.

Rzekczę, *rzekcze, rzektał, vid.* Rzekoczę.

Rrzekę, *rzecze, rzekł.* } sagen, sprechen. dire;

Rrzeknę, *rzeknie, * rzeknął.* } dire un ou quelques mots. § te rzekł do mnie słowa; co rzekszy odszedł; nie wie co na te zarzuty rzec ma.

* *
*

Das *Præsens* dieses *Verbi* vertritt offt die Stelle des *Præteriti* und allemahl des *Futuri*; Rzekący, Rzekąc, werden ausser nierzkąc nicht gebraucht. *le Présent de ce verbe se prend souvent au lieu du Préterit & toujours à la place du Futur*; Rzekąc, Rzekący *ne sont en usage qu'en l'expression* nierzkąc. § na co tak rzekę (rzekłem) i odszedłem; rzecze mi kto?

nie rzkąc, vid. Nierzkąc.

rzekłbyś że; rzekłby kto że. man würde sagen daß. on diroit que.

rzec na co komu. auf etwas einem erwiedern. repliquer qu. ch. à qu; repartir.

na to co mi rzeczesz? was wirst du mir darauf sagen? qu'en voulez vous me dire, me repliquer.

nic więcey nie rzekę. ich sage nichts mehr dazu. je ne dirai plus un mot; haïe au bout.

eine

ono rzekę, vulg. dieses wollte ich sagen. je voulois dire cela.
rzekł do siebie. er sagte zu sich selbsten. il a dit en soi-même.
dobrze rzekłeś. du hast wohl gesaget. c'est bien dit à vous.
nic nie rzec. nicht ein Wort sagen. ne dire mot.
iakby mi kto rzekł; czuło to serce moie. das Hertz hat es mir gesagt. le coeur me le disoit.
rzekłem. ich habe ausgeredet, ich habe alles gesagt. j'ai tout dit; j'ai fini mon discours.
Rzekocę, *koce, kotał.* 1) quacken wie die Frösche. 2) Music: rumpeln, lermen, rasseln. 3) schnattern, plaudern. 1) coasser, crier comme les grenouilles. 2) *musiq.* faire un bruit agréable; faire des tremblans harmonieux. 3) babiller, caqueter, causer.
Rzekomo, *adv. vid.* Rzkomo.
Rzekot. das Quacken der Frösche. le coassement, le cri naturel des grenouilles.
Rzekotliwy. 1) quackend. 2) Music: rasselnd, bebend auf eine angenehme Art. 3) plauderhaft. 1) qui coasse. 2) *Musiq.* tremblant, qui fait un bruit agréable & harmonieux. 3) babillard, qui a du babil.
Rzemień, *g. rzemienia.* 1) Leder. 2) ein Riemen. 1) du cuir. 2) laniére, courroïe, lien de cuir. § 1) rznąć z rzemienia (ze skory wyprawioney) rzemyki. 2) rzemieniem związany.
ma w rzemieniu. er hat Geld. il est tout d'or, tout cousu d'or; il a de la mazille.
ma gębę z dobrego rzemienia. er hat ein gutes Maulleder. il a le bec bien afilé; il a beaucoup de caquet.
Rzemienny. ledern; von Leder. de cuir; fait de cuir, ou de courroie.
Rzemiślniczka. Handwerckerin. femme d'artisan.
Rzemieślniczy, rzemieśniczy. Handwercks=. d'artisan.
Rzemieślnik, rzemieśnik. Handwercker. artisan, homme de métier.
rzemieślnikami miasta, a miastami państwa stoią. die Handwercker bringen die Städte, und die Städte ein Reich in Aufnahme. les villes s'acroissent par les artisans & le roïaume par les villes.
Rzemiesło. 1) Handwerck. 2) Jäger: Amt, Verrichtung eines Hundes. 1) métier, profession. 2) métier que fait un chien de chasse. § 1) rożnych iest rzemiosł; rzemiosła są potrzebne. 2) psy maią pięcioro rzemiosł; pies ten robi dobrze rzemiosło dwoie, troie, bo iest przeiemcą, popądcą i gońcą.
zna się na swoim rzemieśle. er verstehet sein Handwerck. il entend bien son fait; c'est un maitre en fait de son métier.
rzemiesło robić. ein Handwerck treiben. exercer un métier, faire un métier.
rzemiesło żołnierskie, rycerskie. Krieges=Handwerck. profession de l'épée, le métier de la guerre.
Rzemyczek, *g. rzemyczka.* } Riemchen, kleiner Riemen. petit lien de cuir.
Rzemyk, *g. a.*
Rzemyszek, *g. rzemyszka.*
rzemyki u botow; wstążki. Bänder; Anzieh=Riemen am Stiefel. les tirans; le rubans atachez au dedans de la tige des botes.
Rżenie. das Wiehern. hanissement.
Rzep wielki, *g. rzepia.* (*lappa major*) groß Kletten=Kraut. bardane, glouteron; herbe aux glouterons.
rzep średni, rzep świni, łopian mały. (lappa minor) klein Kletten=Kraut, Spitz=Kletten. petite bardane, petit glouteron, grapelles, *f. plur.*
Rzepa okrągła; rzepa. eine Rübe; runde Rübe. rave.
rzepa podługowata słodka. (napus) Steck=Rübe. navet, naveau blanc des jardins, sorte de rave.
rzepa leśna; gduła. (cyclamen) Schwein=Brodt, Erdäpfel. ciclamen, pain porcin.
rzepa dzika; kolnik dziki. (rapunculus) Rapuntzel. réponce.
rzepa świnia; lwi list. (Leontopetalon) Löwen=Fuß. feuille de lion, patte de lion.
Rzepiasty. rübenartig, weich wie eine Rübe. semblable aux raves; qui tient de rave.
Rzepik ziele, *g. a.* (*eupatorium, agrimonia*) Odermenig, Leberkletten. éupatoire des Grecs; agrimoine.
rzepik leśny ziele. (anserina) Gänserich. laiteron, bec d'oïe.
Rzepisko. Rüben=Acker. champ semé de raves; raviére, navetiére.
Rzepka. eine kleine Rübe. une petite rave.
rzepka zaięcza. (cardopatium) weisse Eberwurtzel. carline, chameleon blanc.
Rzepnica ziele. (*rapistrum*) Hedrich, Heiden=Rettig, wilder Senf. tortelle, velar.
Rzepniczek, *g. rzepniczka.* (*pseudobunion*) Art von Steck=Rüben. sorte de navet.
Rzepnik, *g. a.* (*bunion*) eine Art Steck=Rüben, davon der Saamen ein treffliches Widergift ist. espèce de navet dont la semence est un excellent antidote.
Rzepny. Rüben. de rave, qui regarde les raves ou les navets.

rzepna nać. zarte Rüben-Blätter. les feuilles les plus tendres des raves.

Rzepoli. schlechter Fiedler, Schraper, Bier-Fiedler. mauvais joüeur de violon; méchant violon.

Rzęsa, rząsa, kotki, owieczki, bagniątka. Zöpfchen, Würstchen, Katzen-Pförchen an einigen Bäumen. chats, *m. plur.* chatons, *m. plur.* qui naissent sur quelques arbres. § rzęsa leszczynowa, wierzbowa, bagnowa.

rzęsa, rząsa wodna, żabia zob, mech wodny, dzierzęga. (lens palustris) Meer-Linsen, Enten-Grütze. lentille de marais ou de mer.

rzęsa wietrzna, przystaweczki, pokryweczki. (cotyledon, umbilicus veneris alter) Frauen-Nabel, Donner-Kraut. escuelles, *f. plur.*

rzęsa skalna. (androsace) Manns-Haar. androsace.

rzęsa skalna druga. (politrychum, adjantum rubrum) goldner Wiederton, Stein-Brech, eine von den vier Arten vom Fraun-Haar. politric, perce-mousse, capilli Veneris, l'une des quatre capilaires.

Rześcia, *vid.* Ryścia.

Rześiście, Rześisto, *adv.* häufig, überflüßig, reichlich, in Menge. en quantité, abondanment.

Rześistość. 1) Menge, Haufen. 2) Ueberfluß. 1) multitude, grande quantité; grand nombre. 2) abondance.

Rześisty. 1) häufig, dicht, starck. 2) voll Beerricht, reich an Beeren. 3) körnicht, groß von Korn. 4) körnicht, das viel Körner hat. 5) überflüßig, reichlich. 1) dru, épais, près l'un de l'autre. 2) plein de baïes, qui a beaucoup de baïes 3) grêné, qui a beaucoup de grains. 4) qui a de gros grains. 5) abondant, fertile. § 1) rześiste deszcze ziemię skropiły; rześiste światło świec; rześistemi świecami pokoy oświecony. 2) grono rześiste. 3) kłosy rześiste. *4) rześiste (iędrne) w tym roku zboże. 5) rześiste żniwo.

Rzeski, rzeźwi, darski. 1) flinck, hurtig, gewandt. 2) muthig. 3) frisch, munter, gesund. 4) deutsch, das Deutsche Reich betreffend. 1) adroit, agile, vite, alaigre, actif, promt. 2) vaillant, courageux, alègre. 3) vif, vigoureux, sain. 4) allemand, germanique, de l'Empire. § 1) rzeski obrot ciała. 2) rzeski żołnierz. 3) rzeskie zdrowie. 4) Rzeskie (Niemieckie) stany; Rzeski książę.

Rzeski talar. Reichs-Thaler. richedale, risdale.

Rzesko, *adv.* rzeźwo. frisch, munter, muthig. alaigrement, vigoureusement, vivement, agilement, avec vigueur, avec force.

Rzeskość, rzeźwość. Hurtigkeit, Munterkeit, Muth, Lebhaftigkeit. alaigresse, activité, vivacité, vigueur, *f.* agilité, force.

*Rzesza, gromada ludźi, tłum. Haufen, Menge Leute foule, multitude de gens.

Rzesza Niemiecka. das Reich; das teutsche Reich, die Stände. l'Empire, les Etâts de l'Empire. § Seym Rzeszy Niemieckiey.

Rzeszki, *vid.* Rzeski 3).

Rzeszoto. Sieb mit grossen Löchern. gros crible; un crible à grands trous.

Rzetelnie, *adv.* 1) in der That, mit der That. *2) augenscheinlich, deutlich. 1) en éfet, éfectivement, réellement. *2) évidemment, clairement, expressément.

Rzetelność. 1) Würcklichkeit, Werckthätigkeit. 2) Deutlichkeit. 1) solidité, réalité; chose réelle & éfective. 2) clarté, évidence.

Rzetelny. 1) werckthätig, würcklich, wesentlich. *2) deutlich. 1) réel, solide, essentiel. *2) clair, évident, dont on ne peut douter.

Rzewliwie, Rzewnie, *adv.* 1) bitterlich, mit Thränen. 2) mit Fleiß, im Ernst. 1) aigrement, avec aigreur; amérement, avec larmes, avec amertume. 2) sérieusement, tout de bon, véritablement. § 1) rzewliwie skwierczy, narzeka; rzewnie płacze. 2) rzewnie o czym myśleć.

Rzewię, Rrzewnię, *i, ił*, rozrzewniam. zum Weinen bewegen, bringen. faire qu. pleurer; émouvoir qu. aux larmes.

Rzewno mi; rzewno mi iest; chce mi się płakać. das Weinen ist mir nah; die Augen wollen mir übergehen. je suis prét de pleurer; les pleurs me prennent. § rzewno tobie i nam było.

Rzewliwy. Rzewny. 1) bitter, schmertzlich. 2) frisch, munter, muthig. 1) amer; à grans flots; chaud, *en parlant des larmes.* 2) vif, promt, vite. § 1) rzewne łzy rozlewa. 2) rzewne za kim czynić kroki.

rzewny żal. hefftiger Schmertz. vive douleur.

Rzeź, *f.* 1) Metzger-Handwerck. 2) Schlacht-banck, Niederlage, Blutbad. 1) métier de boucher. 2) massacre, *m.* carnage, *m.* boucherie, tuërie. § 1) rzeźnik wieyski od rzeźi podatkow nie płaći. 2) na szrot i rzeź wydać, prowadźić; z tey rzeźi tylko ieden żołnierz został.

zabić

zabić na rzeź; bić na rzeź. Vieh ſchlachten. tuër, égorger, aſſomer, ſaigner, abatre une bête. § zabić wołu, cielę na rzeź.

bydło na rzeź. Schlacht-Vieh. tuërie; les bêtes qu'on veut tuër; bêtes engraiſſées. § woł, owca na rzeź.

rzeź świnſka. das Schweine ſchlachten. le tuage, l'action de ſaigner & d'acommoder des cochons.

Rzeżączka ziele. (*butomon*) Blumen-Binſen. butomus, jonc fleuri.

rzeżączka choroba. 1) kalte Piſſe, ſchneidendes Waſſer; Harn-Zwang. 2) Bauch-Grimmen, Schneiden im Leibe. *3) Tripper; Saamen-Fluß 1) ſtrangurie une une maladie. 2) tranchées, *f. plur.* des douleurs dans les boïaux. *3) chaude-piſſe, gonorrée virulente.

Rzezak, *g. a.* ſtrug. Schnitz-Meſſer, Schneide-Meſſer. plane, un inſtrument dont on ſe ſert à planer un bois.

rzezak ogrodniczy. Jät-Meſſer, Hippe der Gärtner. ſerpette de jardinier.

Rzezanie. 1) das Schnitzeln, Schneiden. 2) das Schneiden, Stechen, Graben der Figuren. 3) Schnitt, Stich; gegrabene geſtochne Arbeit. 4) das Schneiden eines Schadens. 5) das Verſchneiden, Caſtriren. 1) action de couper; coupe, coupure, taillade. 2) l'action de graver, de cizeler. 3) gravûre, cizelûre; un ouvrage de graveur. 4) opération, inciſion, ſection, que fait le chirurgien. 5) l'action de châtrer. § 1) rzezanie ſieczki; rzezaniem, ryćiem i heblowaniem wyſtawiona robota. 2) rzezanie obrazow. 3) ſztuczne rzezanie. 4) rzezanie chorego. 5) rzezanie rzezańca.

rzezanie na kamień choruiącego; rzezanie kamienia. das Schneiden des Steins. taille.

rzezanie w kroku; rzeżączka. kalte Piſſe. ſtrangurie.

rzezanie ſklepu, ſtropu, vid. Sklep — *ſklepu rzezanie.*

Rzezaniec, *g. rzezańca.* ein Verſchnittener. évnuque; châtré.

Rzezany. 1) geſchnitzt, ausgeſchnitten, gegraben, geſtochen. 2) ausgeſchnitten, aufgeſchnitten als ein Spaniſches Wams. 3) verſchnitten, caſtrirt. 1) gravé, cizelé. 2) tailladé, découpé par des taillades comme un pourpoint à l'Eſpagnole. 3) châtré. § 1) rzezany obraz. 2) rzezany kabat, trzewik.

Rzeźba. 1) geſchnitzte Arbeit. 2) das Schlachten. 1) cizelûre, gravûre, ouvrage gravé ou cizelé. 2) l'action d'égorger, de couper les bêtes. § 1) rzeźba kunſztowna z drzewa, z kamienia. 2) rzeźba baranow na ofiarę.

Rzeżę, *że, zał.* 1) ſchneideln, ſchneiden in die Länge. 2) ſchneiden, öffnen einen Schaden. 3) ſchneiden, caſtriren, entmannen. 4) Figuren graben, ſtechen, ſchnitzeln, ſchneiden. 1) tailler, couper au long. 2) inciſer, faire une inciſion, une ouverture pour la guériſon du malade. 3) châtrer, couper. 4) graver, cizeler. § 1) rzeże, (ſtruże) drewno. 2) cyrulik ranę rzezać muśi; rzezać chorego. 3) rzezać chłopca. 4) rzeże (ryie) kamienie.

rzezać na kamień choruiącego. einem den Stein ſchneiden. tailler un homme.

*Rzezewie, Zarzewie. glüende Kohlen mit der Aſche. braſier, braſe du feu.

*Rzeźnica, *vid. rzeźniczy warſtat.*

Rzeźnictwo. Fleiſcher-Handwerck. le métier de boucher.

Rzeźniczy. Fleiſcher-. de boucher; qui concerne le boucher.

rzeźniczy warſtat. Schlacht-Hof, Schlacht-Haus. échaudoir, lieu où les bouchers tuent leurs bêtes. § w rzeźniczym warſtaćie biią rzeź, oprawuią, mięſo robią.

Rzeźnik. Fleiſcher. boucher. § rzeźnik biie rzeź i mięſo przedaie.

Rzeżucha ziele. (*naſturtium*) Kreſſe. du naſitort.

rzeżucha wodna. (naſturtium aquaticum) Waſſer-Kreſſe. creſſon.

* *rzeżucha wodna; potocznik.* (beccabunga) Bachbungen, Waſſer-Gauchheil. berle de riviére.

rzeżucha ogrodna. (naſturtium hortenſe) Garten-Kreſſe. creſſon allenois, creſſon de jardin.

rzeżucha polna. (iberis) wilde Kreſſe. paſſerage ſauvage; naſſitort ſauvage.

rzeżucha włoſka; pieprzyca. (lepidium) Pfeffer-Kraut. poivrée, paſſerage, *m.* poivrette, chaſſerage, *m.*

rzeżucha Turecka. (naſturtium orientale) Indianiſche oder Türckiſche Kreſſe. drave.

Rzeźwi. friſch, munter, muthig, ſtarck. adroit, vif, agile, vigoureux, plein de feu. § rzeźwi albo gotowy umysł; rzeźwie zdrowie.

Rzeźwieię, *ie, iat, ieli.* wachſen; friſch, munter, ſtarck werden. croître; devenir vif & vigoureux. § dowćip rzeźwieie.

Rzeźwo, *adv.* friſch, muthig, munter. vivement, agilement, avec vigueur.

*Rzezwiość. } Munterkeit, Leben, Muth,
Rzezwość. } Lebhaftigkeit. vigueur, *f.* force,

 ce,

ce, activité, vivacité. § rzezwość zdrowia, rozumu, umysłu; przyiemna rzezwość oczu i twarzy; w rzezwości kwitnie to panię.

Rzeżyciel rzezańców. einer der castriret. châtreur; celui qui châtre quelqu'un.

Rzeżymieszek, *g. rzeżymieszka.* Beutel-Schneider. coupe-bourse; tire-soie; tire-laine, chevalier de la courte épée; tire de laine, escamoteur.

Rzkę, *vid.* Rzekę.

Rzkomo, w rzkomo, *adv.* zum Schein. en aparence, par faux semblant; pour servir de montre. § wrzkomo nie chce; wrzkomo dla przystoyności wyszedł ku niemu.

Rznę, *rznię, rznął.* 1) schneiden. 2) stechen, schneiden, graben Figuren. 3) streichen mit den Fiedelbogen. 1) couper, tailler, mettre en piéces avec un couteau. 2) graver, cizeler, buriner, travailler avec un burin. 3) faire raisonner, toucher de l'archet un instrument à cordes; jouer de. § 1) rznąć mięso. 2) rznąć figury w drzewie; rzniy herby, pieczątki. 3) pięknie rznie na skrzypcach, na wioli.

Rznięcie. 1) Schnitt. 2) Stich, gestochene, geschnittene Arbeit. 3) das Streichen mit den Fiedelbogen. 1) coupure, coupe, taille, taillade. 2) gravûre, cizelure; ouvrage gravé, cizelé. 3) l'action de toucher avec l'archet.

Rznięty. 1) geschnitten. 2) gestochen, gegraben. 1) coupé, taillé. 2) gravé, cizelé.

na blasze rznięta figura; kopersztych. ein Kupfer-Stich. taille-douce; estampe.

Rzodkiew, *f.* Rettig. raifort.

rzodkiew dzika. (ramoracea) wilder Hederreich, Waldrettig, wilder Meerretig. ischas, rave sauvage, rafan.

Rzodkiewka. kleiner Rettig, Radießchen. petit rave; jeune raifort.

Rzodkwiany. Rettig-. de raifort, qui concerne le raifort.

Rzucalny, do rzucania służący. Wurf-, zum Werfen tauglich. de trait; aisé à darder, à jetter de loin; qu'on lance, qu'on jette.

Rzucam, *v. m. F. rzucę.* 1) werfen. 2) werfen als einen Wurfspieß. 3) werfen, würfeln. 4) das Auge werfen, einen Blick thun. 5) ausstreuen, bekannt machen. 6) verlassen. 7) einen rütteln, zausen, schütteln. 8) sich brechen, sich übergeben. 1) jetter, ruër, élancer. 2) lancer, darder, jetter avec éfort. 3) jetter les dez; amener des points. 4) jetter les yeux sur. 5) semer, divulguer. 6) abandonner, quiter, laisser. 7) sécouër houspiller, branler, faire esquiver qu. 8) vomir. § 1) rzucił kamień wzgorę; rzucić kamieniem; rzucić komu co w oczy, co na kogo, to działo kule o sześć funtach rzuca. 2) dżiryt (dżirytem) rzucić. 3) rzucił kostki, kuty o to; rzucił cynki. 4) rzucić okiem (oko, wzrok) na co, na kogo. 5) rzucił tę wieść miedzy ludzie. 6) rzuca świat, wstępuie do klasztoru. 7) rzucał nim, ale go nie powalił. *8) krwią rzuca.

rzucić pod nogi. zu eines Füssen werfen. jetter aux piez de qu. § rzucić pod nogi komu broń, chorągwie.

rzucić kość o co. sein Glück versuchen. mettre à l'avanture, au hasard; hasarder, risquer.

rzucać row ku miastu. gegen eine Stadt approschiren. aprocher de la ville par le moien de la tranchée; faire les aproches.

rzucać oczyma sam i tam. die Augen hin und her werfen. porter les yeux çà & là, promener la vuë de côté & d'autre.

rzucić kogo (kim) o ziemię; rzucić kim iako worem. einen auf den Erdboden werfen. jetter par terre, terrasser, renverser qu.

rzucić broń od siebie. das Gewehr strecken, sich ergeben. jetter bas les armes; se rendre. § na samo imię iego broń od siebie rzucali.

rzucić siebie. sich stürtzen, herunter springen. se précipiter; se jetter dans un abîme.

rzucać się. 1) zappeln, sich hin und her werfen. 2) sich werfen, böse thun. 3) greifen als nach dem Gewehr. 4) einen anfallen, angreifen mit Worten, mit Schlägen. 5) ergreifen als eine Handthierung. 6) einen befallen; sich spühren lassen als eine Kranckheit. 7) ergreifen als der Rost das Eisen. 1) se jetter, se veautrer d'un côté à l'autre. 2) se jetter de colére. 3) tirer l'épée; mettre l'arme à main. 4) s'élancer vers; se lancer, se jetter, se ruër sur qu; s'ataquer à qu; mettre la main sur qu; se prendre à qu. de paroles, de coups. 5) se mettre à l'étude, au burreau, à un métier. 6) saisir, ataquer qu; tomber, se jetter sur qu; se gagner, commencer à paroitre, se faire sentir comme une maladie. 7) tomber sur; couvrir comme la rouille le fer, la contracter, l'amasser. § 1) ryba się w sieci rzuca. 2) rzuca się i dąsa. 3) rzucił się do szabli, do broni, do kamienia. 4) rzucił się kiiem, potwarzami na niego. 5) rzucił się do książek, do kupiectwa. 6) rzuciło się

się powietrze miedzy ludźie; febra się na niego rzućiła. 7) rdza śię rzućiła na żelazo.

płacz mu śię rzuca. er fängt an zu Weinen, die Thränen treten ihm in die Augen. il se met à pleurer; il laisse couler quelques larmes; les larmes lui tombent des yeux.

ta rura śię w tył rzuca. dieses Fever-Rohr stößt. cette arme à feu repousse, fait un éfort en arriére.

rzućić śię komu do nog. einem zu Fusse fallen. se prosterner, se jetter aux piez de qu.

rzuca śię to w oczy. das fällt von sich selbsten in die Augen. cela saute aux yeux.

rzuca śię na niego śiwizna. er bekommt graue Haare. il commence à grisonner, à avoir les cheveux blancs.

Rzucanie, rzucenie. das Werfen. jet, l'action de jetter, de lancer. § rzucanie kamienia albo kamieniem.

rzucenie. ein Wurf. jet. § na rzucenie kamienia był od niego; rzucenie kostki.

rzucenie oka. Augenblick, Augen-Winck. oeillade.

rzucanie nawy na morzu. das hin und her Werfen eines Schiffes. le brandillement, l'oscillation d'un navire.

rzucanie śię. starcke Bewegung des Körpers. agitation du corps.

rzucenie śię do broni. Ergreifung der Waffen. la prise d'armes.

Rzucony. geworfen. jetté, lancé, dardé.

Rzumpiarz. Bergw. der die unnütze Erde und Steine wegbringet. *Métal.* ouvrier qui charie les pierres & la terre inutile.

Rzumpie, *plur.* Bergw unnütze Steine und Erde so vom Ertz abgehen. *Métal.* terre & petites pierres inutiles qui se détachent du métail.

*Rzyć, *f. vulg.* der Hintere, der Podex. le derriére, le cu, les fesses, *f.*

Rzygam, *v. m. F. rzygnę.* 1) rülpsen. 2) sich brechen. 1) roter. 2) vomir, rendre gorge.

Rzyganie, rzygnienie. 1) das Rülpsen. 2) das Erbrechen. 1) action de faire des rotes; les rotes. 2) vomissement.

Rzygliwy. rülpsicht, göckicht. qui fait roter.

Rzym, *g. u.* Rom. Rome. § w Rzymie bydź a Papieża nie widźieć, *prov.*

Rzymianin. Römer. un Romain.

Rzymianka. Römerin. une Romaine.

Rzymski. Römisch. Romain, de Rome.

Rzysko. Stoppeln auf dem Acker. éteule, chaume, étouble.

rzysko wyrywać. stoppeln, die Stoppeln ausreissen. chaumer.

rzyska wyrywanie. das Ausreissen der Stoppeln. le chaumage.

S.

S. ist die Verkürzung des Wortes Swięty: heilig. *c'est l'abréviation du mot:* Saint. § S. Paweł; S. P. R. (Swięte Państwo Rzymskie.

ś. p; świętey pamięći. gottseligen Andenckens. d'heureuse mémoire.

S. *pr. inf.* vid. Z. *pr. inf.*

Sa sa, *interj.* Te, te, komme her; wenn man einen Hund rufet. to to; tai; hourua à moi the hau; *mots pour apeller un chien.*

Sabas. } der Sabas der Juden. sabat; le
Sabat. } samedi des Juifs.

Sabauczyk. ein Savoyard. Savoïard.

Sabaudya. Savoyen. Savoïe.

Sabaudski. Savoyisch. de Savoïe.

Sabina, sawina; szawina płodna, choinka klasztorna. (*sabina*) Sada-Baum, Seven-Baum, Sadel-Baum, so Beeren trägt. sabine, savinier qui porte des baïes.

sabina niepłodna. Sadel-Baum so keine Beeren trägt. sabine qui ne porte pas des baïes.

Sący. 1) saugend an der Brust. 2) saugend, an sich ziehend. 1) qui téte. 2) qui suce; suceur.

Sączę śię, *czy, czył.* auströpfeln; lecken, nässen. couler; faire eau par les cotez, suinter; dégouter. § ta beczka śię sączyła; teraz śię brzozy sączą.

Sączek, *g. a.* Knötlein am Korn-Halm darauf die Aehre stehet. l'extremité du tuïau qui soutient l'épi. § na sączku kłos stoi.

Sad. Frucht-Garten, Obst-Garten. fruitier; verger, jardin fruitier.

sad zaięczy, krolikowy. Haasen-oder Caninchen-Busch, Ort wo man sie heget. garenne où l'on enferme les liévres ou les lapins.

Sąd. 1) das Gericht, die Richter. 2) die Gerichte, Gerichts-Ort. 3) Gerichte, Zeit da gerichtet wird. 4) Gerichte so gehalten werden; Rechts-Erkenntniß, Rechts-Sache, Proceß, Urtheil. 5) Gerichte, Gerichtsbarkeit. 1) Justice, les Juges. 2) justice, plaids, *m. plur.* cour, *f.* barreau, palais, parquet, siége, *m.* lieu ou l'on rend Justice. 3) plaids, *m. plur.* plaidoirie, tems où l'on rend Justice;

ce. 4) jugement qu'on tient; plaidoirie, connoiſſance, procédure, procès. 5) le ſiége, juſtice, jurisdiction. § 1) ſtanąć przed ſądem, zapozwać do ſądu. 2) w ſądach Trybunalſkich, Marſzałkowſkich agitowana ſprawa. 3) ſądy obwołano, zawieſzono; pomkniono. 4) ſąd o głowę, o zaboy, o poczćiwość; ſąd łaſkawy, oſtry; ſąd o ſzkodę. 5) ta ſprawa należy do ſądu mieyſkiego, duchownego.

ſąd wyżſzy, ſądy wyżſze. höheres Gericht, Ober-Gericht. cour ſupérieure; un Tribunal plus haut; les plaids de l'épée; la haute Juſtice.

ſądy niżſze. Unter-Gericht. Juſtice fonciére; baſſe Juſtice.

ſąd oſtateczny; ſąd Boży oſtatni. das jüngſte Gericht. le dernier jugement.

ſąd Pańſki; ſąd Boſki. die Gerichte Gottes. les Jugement de Dieu. § ſrogie piekło przede mną, ſąd Pańſki nade mną.

ſąd przyiaćielſki. Entſcheidung eines Schiedsmanns. jugement arbitral; arbitrage, *m.*

ſąd w niebytnośći iedney ſtrony. Gericht in Abweſenheit der Parthey die nicht erſchienen iſt; Verſäumung des Termins; Verjährung der Klage. péremtion d'inſtance, lorsque on perd ſon procès faute de l'avoir pourſuivi dans le tems.

ſądow wywołanie. Verlegung des Gerichts auf eine andre Zeit. délai de jugement.

ſąd powtorzony. Unterſuchung des geendigten Proceſſes. réviſion d'un procès.

ſąd poprzedzam, vid. *ſądzę przed ſądem.*

ſądy zawieśić. einen Rechts-Aufſchub ſetzen. remettre le jugement à un autre tems.

ſądow wywołanie, zawieśienie prawa. Rechts-Aufſchub; Gerichts-Stillſtand. ſurſéance, délai, ceſſation de droit.

ſądy wywołane przywrocić. einen Rechts-Aufſchub aufheben. interrompre la ſurſéance.

ſądy zapowiedźieć, obwołać. eine Gerichts-Fahrt ankündigen. annoncer un jugement.

daię to pod twoy ſąd. ich überlaſſe es eurem Urtheil. je laiſſe cela à vôtre jugement.

bez ſądu. ohne zu hören; ohne mit ſeinem Einbringen gehört zu werden. ſans avoir entendu; ſans avoir été entendu avec ſa défence.

Sądek, *g. ſądka,* faſka masła. Butter-Hoſe, Fäßchen Butter. beurriére, tinette à beurre.

Sadek, *g. ſadka,* kleiner Obſt-Garten. un petit verger.

Sadliczka źiele. (*alyſſon*) Waldmeiſter, Alöſenkraut, es iſt wider den Biß eines raſenden Hundes gut. aliſſon, eſpèce de plante qui eſt bonne contre la morſure d'un chien enragé.

Sadło. Schmeer. oing, axonge, pane; graiſſe qui n'eſt pas fonduë.

ſadła przed pſem nie miotay. Gelegenheit macht Diebe. l'ocaſion fait le larron.

Sadniſty, Sadno, } *vid.* Sedniſty.

Sadowię. einem einen Wohn-Platz anweiſen; einen etabliren. placer en un lieu pour y demeurer; établir qu; donner à qu. un établiſſement. § ſadowił w Polſzcze Holendrow.

ſadowić śię. 1) ſich häuslich niederlaſſen; ſich feſt ſetzen. 2) ſich ſetzen, auf den Boden fallen, ſich abklären. 1) s'établir, ſe domicilier, s'habituër, ſe faire un établiſſement. 2) repoſer, raſſoir, s'eclaircir. § 1) ſadowi śię w Warſzawie; omylne ma mieſzkanie, kto śię na źiemi ſadowi. 2) fuz śię ſadowi.

Sądny, *vid.* Sądowy.

Sądny dźień. der jüngſte Tag, das jüngſte Gericht. le dernier jour; jour du jugement; jour épouvantable; jour terrible; jour du Seigneur, jour de jugement.

Sądownie, *adv.* gerichtlich. judiciairement.

Sadownik, Sadowy, ogrodnik drzewny. Baum-Gärtner. pépiniériſte, jardinier pépiniériſte; jardinier qui cultive les arbres.

*Sądowny, Sądowy. } richterlich, Gerichts-. de Palais; judiciaire, qui eſt ſelon l'ordre de la pratique, qui regarde la Juſtice. § ſądowa ſprawa.

dźień ſądowy. Gerichts-Tag. jour de plaid; jour de palais, jour plaidoïable.

ſądowe. Gerichts-Gebühren. les vacations qu'on paie à un Juge, aux Notaires, aux Grefiers; les dépens d'un procès. § ſądowego nie zapłaćił.

ſądowa ſtolica. Gerichts-Stuhl. tribunal, le ſiège.

ſądowa ſala, izba. Gerichts-Stube. chambre de Juſtice; barreau, lieu où ſont les Juges.

ſądowy urząd. richterliches Amt. ofice de Judicature.

Sadowy. zum Baum-Garten gehörig. de verger.

ſadowy trank. (achillea) Gliedgarben-Kraut. achilée, eſpèce de mille-feuille.

Sadz, *g. u, a.* 1) Köfig, kleiner Stall. 2) Hunde-Stall. 1) ſerre, logement où l'on nourrit quelque bête. 2) chenil, logement des chiens.

*ſadz

**sadz świni*, *chlew*, *karmnik świni*. Schwein-Stall. tai, toit, étable à cochons.

sadz ptaszy. Vogel-Haus. volier, lieu où l'on nourrit des oiseaux.

sądz rybi. Fisch-Behalter. vivier; reservoir, pour y nourrir des poissons.

sadz rybi ruchomy, *vid.* Sadzawica.

Sadzam. zu setzen pflegen, die andren Bedeutungen siehe unter Sadzę. avoir la coutume de mettre, de planter, de dresser; *les autres significations se trouvent sous le verbe* Sadzę. § rad sadzał śklenice i kufle koło śiebie: zawsze go podle śiebie sadzał.

sadzać gośćie. Gäste nach der Ordnung an die Tafel setzen. ranger les hôtes à la table.

Sadzawica, sadź ruchomy. Fisch-Kasten mit Löchern. banneton, boutique; un petit reservoir où l'on garde le poisson.

Sadzawka. 1) ein Teich. 2) Pfütze in der Stube vom Vergiessen. 1) étang vivier. 2) gachis; mare, lavage, *m.* eau repanduë par mégarde dans une chambre. § 1) sadzawka rybna; narybić sadzawkę. 2) sadzawkęś uczynił.

sadzawka do kąpania. kaltes Bad; Teich wo man sich badet. nageoir, reservoir d'eau; lieu où l'on se baigne.

Sadzawkowy. Teich-. d'étang.

Sadzawnik. Teich-Aufseher oder Besitzer derselben. intendant ou possesseur d'un étang.

Sadze, *plur.* Ruß. de la suïe.

Sadzę. 1) setzen, pflantzen. 2) setzen, einfassen, einsetzen; besetzen mit Edelsteinen. 3) auslegen; gestickte, eingelegte Arbeit machen. 4) aufs Spiel setzen. 1) planter, mettre un plant ou une plante en terre. 2) enchasser, mettre en oeuvre, en chaton; garnir de pierres précieuses. 3) marqueter, raporter, faire une chose de plusieurs piéces mises ensemble. 4) mettre au jeu. § 1) sadźić kapustę, płonki, drzewa, maćice. 2) sadźić drogie kamienie; sadźić co perłami, rubinami. 3) sadźić śćiany marmurem, alabastrem, drzewem. *4) sadzić (stawić) co we grze.

prosto sadźić; *futrować*. täfeln, belegen; beziehen. plaquer, boiser, revétir une chose d'une autre.

iayca sadźić. in der Küche: Eyer setzen. *terme de cuisine:* pocher des oeufs.

sadzący płonkę. Pflantzer. planteur.

sadźić gniazdo. ein Nest bauen. se nicher; faire son niche. § orłowie tam gniazda sadzą.

sadźić śię na co. sich in einer Sache angreifen, sehr bemühen. s'éforcer en; faire un éfort pour; tacher de réüssir en; se distinguer trop des autres en.

sadźić śię na czym. sich gründen, Staat machen auf etwas. se fonder; faire fond sur qu. ch. § sadźi śię na omylney rozumu skażonego śile; sadzę śię na liśćie twoim, na starućie, na prawie.

Sądzę. 1) urtheilen. 2) richten, Recht sprechen. 3) halten ein Gericht. 1) juger, donner son jugement. 2) juger qu. ch; ou quelque personne; faire Justice de; déterminer par un arrêt ou sentence. 3) tenir quelque jugement. § 1) sądzę tak o tym; z tey probki o ostatku sądźić możesz; nie sądź aż skosztuiesz. 2) sądźić urzędownie sprawy; złoczyńcow sadźić będą. 3) Lublin iest miasto gdźie Trybunał sądzą.

sądźić kogo niewinnym czego. absolviren, einen vor unschuldig erklären. absoudre, déclarer qu. innocent de quelque crime.

sądźić kogo winnym czego. einen verurtheilen. condamner qu; rendre sentence contre qu.

sądźić surowie. ein scharfes Urtheil sprechen. prononcer un arrêt rigide.

sądźić przed sądem; *sąd uprzedzać*. unzeitig richten, ein Urtheil sprechen ehe man die Sache eingesehen hat. préjuger; faire un préjugé dans une afaire; juger par avance; rendre un jugement sans voir au fond de l'afaire.

sądźić śię. 1) sich halten; glauben. 2) sich rechten, mit einem einen Proceß führen. 3) haben ein gewisses Recht. 1) se croire; se tenir; s'estimer. 2) se plaider, étre en procès avec qu; se plaider l'un contre l'autre. 3) se juger selon quelque droit. § 1) sądźi śię bydź szczęśliwym i niegodnym łaski krolewskiey. 2) sądźi śię z sąśiadem o grunt. 3) obywatele kraiu tego prawem Magdeburskim śię sądzą.

Sądzel, *g.* *sądzela*. ein Leibes-Schaden als ein Schwär, eine Wunde. un mal; une plaïe; un apostume.

Sądzenie. das Richten. l'action de juger, jugement.

Sądzony. gerichtet. jugé, décidé par un sentiment.

Sadzenie. 1) das Pflantzen, Setzen. 2) das Auslegen, ausgelegte Arbeit. 3) Bekleidung mit Marmor. 1) la plantaison, la plantation, le plantage; l'action de planter les herbes, les arbres. 2) l'action de marqueter, de raporter; marqueterie. 3) l'action d'incruster; incrustation. § 1) sadzenie płonek, źioł.

2) koszto-

2) kosztownym pokoie przyozdobione sadzeniem. 3) sadzenie ścian marmurem.

prośte sadzenie. getäfelte Arbeit, Tafel-Werck. un assemblage de menuiserie; placage, *m.* boisage, *m.*

sadzenie się na co. zu hefftige Bestrebung. éfort; s'eforcement, l'action de se forcer.

Sadźiec, *g. sadźca,* wodna konop źiele. (*eupatorium canabinum*) Wasser-Dost. agrimoine aquatique.

Sadzony. 1) gepflantzt. 2) ausgelegt als mit Holtz, mit Stein. 3) bezogen, getäfelt. 1) planté, mis en terre. 2) raporté, marqueté, fait de piéces de raport; incrusté. 3) plaqué, boisé. § 1) sadzone drzewo. 2) śćiana kamieniem sadzona.

sadzone źioła, drzewka. gepflantzte Kräuter, Bäume. le plantage.

sadzona robota. bezogene oder ausgelegte Arbeit. boisage, *m.* placage, *m.* marqueterie, mosaique, tableterie, ouvrage de raport, aplique.

Sagapeński kopr źiele. (*ferula*) Garten- oder Ruthen-Kraut. férule, sagapenum.

sagapeński sok. (serapenum) Ruthenkraut-Saft. suc de férule; serapinum.

Saia. ⎫
Saieta. ⎭ Soy, ein gewisser leichter seidner oder wollner Zeug. saiette, petite serge de soïe ou de laine.

Saierowy. von diesem Zeuge gemacht. de saiette. § kontusz saietowy.

Saian. ehedessen ein Waffen-Rock, Leib-Rock der Soldaten. saie, hoqueton, sorte de vêtement dont les soldats se servoient autrefois.

Sak. 1) Sack-Netz Fische zu fangen, rundes Fischer Netz. 2) lange Kappe über dem Kopf in Processionen. 1) épervier; espèce de filet rond qui se jette au fond de l'eau. 2) longue chape que portent quelques confréres dans une procession.

* *sak, wor.* Sack, Beutel. sac, bourse.

będźiesz w saku. du wirst in die Falle kommen; man wird dich im Sack haben. vous goberez les hameçons; vous tomberez, vous serez dans la nasse, dans le tremail. § mało ś nie był w saku.

Sakra. Päbstliche Bestätigung eines Bischofs. le sacre; confirmation Papale d'un Evêque.

Sakrament. ein Sacrament. un Sacrement.

Sakrament Nayświętszy. das heilige Abendmahl. le Saint Sacrement.

Nayświętszego Sakramentu wystawienie. Ausstellung des heiligen Sacraments. l'exposition de Saint Sacrement.

Sakson. das Sächsische Recht. le droit Saxon.

Saksonia. Sachsen. la Saxe.

Sakwy, *plur.* Quersack. besace.

Sala. ein Saal. sale.

sala wielka. ein grosser Saal. un salon.

Sałaciany, *vid.* Sałatowy.

mlecz sałaciany źiele. (endivia) Endivien. endivie.

Salamandra, iaszczorka ogniowa. Salamander. salmandre.

salamandra herb. Wappenk. ein Salamander im Feuer, über der Krone sind zehn Pfau-Federn in zwey Reihen. *Błas.* une salamandre qui est au feu, la couronne est ornée de dix plumes de paon en deux rangs.

Sałata. 1) Lactuc, Lattig. 2) Salat. 1) laituë une plante. 2) salade.

sałata głowiasta. Kopf-Salat. laituë pommée.

Sałatny. ⎫
Sałatowy. ⎭ Lattig-, Salat-. de laituë, de salade, à salade. § sałatne źiela.

miska sałatowa. Salat-Schüssel. saladier.

Saława herb, *vid.* Szalawa.

Salcyson. ⎫
Saleson. ⎭ geräucherte Wurst. saucisson.

Saletra. Salpeter. du salpêtre.

Saletrzany. ⎫
Saletrowy. ⎭ Salpeter-. de salpêtre.

saletrzana szyba. Salpeter-Hütte. salpêtriére, lieu d'où l'on tire le salpêtre.

Saletrzysty. salpetricht. de salpêtre; nitreux. § saletrzysta woda.

Salka. ein Sälchen. une petite sale; salette.

Salmiak, salmoniak. Salmiac. sel armoniac.

Salnitra. Salniter. du nitre.

Salomonek, *g. salomonka,* źiele iadowite. (*napellus*) Teufels-Wurtzel, Eisen-Hütlein ein sehr giftiges Kraut. napel une plante très-vénimeuse.

Salsufy, *plur.* źiele. (*salsifix*) Haber-Wurtzel. salsifix.

Salsza, salsza. Salse; saure Soose oder Tuncke. vinaigrette; sauce de vinaigre.

salsza pieprzna. Ueberguß von Pfeffer und Eßig. poivrade.

pierna salsza. (nasturcium orientale) Türckische Kresse. drave.

Salwa. 1) Salve der Soldaten. 2) Gerichtsw. Vorbehalt, Ausnahme. 1) salve, décharge de la mousqueterie ou de l'artillerie. 2) *Palais:* réserve, précaution; sauf de. § 1) salwą ogniste i muzyką witany; z dział dać salwę. 2) bez żadney salwy i regresu; żadney salwy do tego sobie nie zachowuię;

salwy

salwy (ochrony, warunki) są rożne, iako salwa praw szlacheckich.

Salwegarda. Schutz-Brief, Salvegarde. sauvegarde.

Sam, *adv.* hier, hierwärts, hieher. ici; ici là; en ce lieu ci; de ce côté là. § sam się wozem obroć.

sam i tam. hier und da. par ci par là; çà & là.

sam, sama, samo, adj. 1) allein, ohne jemand, ohne jemandes Hülfe. 2) selbsten der, selbsten die, selbsten das. 3) gantz bis an oder in etwas. 4) beym, oder im Anfang, da etwas angefangen worden ist. 5) selbst, von sich selbsten. 6) derjenige den man suchet; er selbst, sie selbst. 1) seul, sans compagnie, sans aide de qu. 2) même, *en ajoutant ce mot à un autre.* 3) entierement jusqu'à, jusque dans; tout à, tout dans *&c.* 4) dans le cours de, au commencement de; dejà commencé. 5) de lui même, de sa propre force. 6) lui-même, elle-même, la personne qu'on demande. § 1) sam ieden to uczynię; sama iest doma; ia sam to uniosłem; sam iada; sam śpi; samym odźieniem żołnierz; samą wymową złośliwy; samą brodą Filozof; sam stoł mi tyle stoi; ia sam; ty sam; on sam (bez drugiego) to sprawił. 2) sam krol kazał; sam to czart wymyślił; on sam tu był. 3) w samym wierzchu śiedźi ptak. 4) w sam seym, w samo wesele brat przyiechał. 5) same się drzwi otworzyły; zegar sam chodźi; młyn sam koła obraca. 6) iest sam doma? chcę z samą mowić; a iestże brat u ćiebie, samego mi trzeba.

przy samym końcu. gantz am Ende. tout, entierement au bout. § przy samym końcu utniy.

on to sam. er ist es selbsten. c'est lui même.

do samego wieczora. bis an den Abend. entierement jusqu'au soir. § do samego południa, poniedziałku, końca czekać nie będę.

w samey źimie. in der Mitte des Winters. en plein hiver; au fort de l'hiver.

na samym morzu. auf der Höhe, auf der hohen See. à la hauteur de; sur la haute mer.

o tym samym czaśie. eben um diese Zeit. en ce tems-là même

w tym samym dniu iako. an eben demselben Tage als. le jour-même que.

sam nie swoy; zabawny barzo. der sehr beschäfftiget ist; der nicht sein Herr ist. qui est fort ocupé, fort embarassé; qui n'est pas maitre de soi.

sam od śiebie; sam z śiebie. vor sich selbsten. par soi même, de soi même. § kazał mu żeby, mię przestrzegł iako by sam od śiebie.

sam z śiebie. selbsten, aus eignen Kräften. de moi-même; de vous même; de lui-même; de ses propres forces; par sa propre industrie. § pisarz co sam z śiebie pisze; nie sam z śiebie te skomponowałeś wiersze.

sam a sam. Mann gegen Mann; einer gegen einen. corps à corps, seul à seul, face à face, tête à tête; tout proche l'un de l'autre. § sam a sam się bili.

Samcołożnik. ein Knaben-Schänder. pederaste; lesbin, ragazze, bougre, sodomite.

Samcołoztwo. Knaben-Schänderey. pederastie.

Samczyk, *vid.* Samiec.

Samica. 1) das Weiblein, von Thieren und Kräutern. 2) der Fluß selbsten, sein Arm heißt lacha. 1) femelle, *parlant des animaux & des plantes.* 2) le fleuve lui-même, *dont le bras s'apelle* lacha. § 1) paproć samica; boćian samica; karas samica; ptastwa drapieżnego samica większa i śilnieysza iest od samca. 2) samica starym płynie wartem.

Samiec. das Männlein, der Thiere und Kräuter. le mâle, *ce mot se dit des animaux & des plantes.* § płoćica samiec; kawka samiec; samiec miedzy zwierzętami zawsze śilnieyszy.

Samit. (*amarantus*) Tausendschön, Sammet-Blume. passe-velours, fleur d'amour, amarante.

Samiuchny. }
Saamiuczki. } *vid.* Sumuchny.

Samo, *neut. vid.* Sam.

samo. selbst, bey einer Zahl. moi, toi, lui, *quand on ajoute ce mot à un nombre.*

samowtor. selbst andrer. lui-deuxiéme. § samotrzeć, samoczwart *&c.*

Samoboyca. Selbst-Mörder. meurtrier de soi même.

Samoboyski. selbst-mörderisch. d'homicide de soi même.

Samoboystwo. Selbst-Mord. homicide de soi même. § samoboystwo popełnił.

Samobrotnik. 1) eine gehende, bewegliche Maschine. 2) ein Bratenwender. 1) chaque machine qui tourne qu. ch. 2) tourne-broche, *m.*

Samobrzmiąca litera. Gram. ein Selbst-Laut. *Gram.* une voïelle.

Samochcąc, *adv.* selbst wollend; mit Willen. de son plein gré. § samochcąc temu winien.

Samochcący. der selbst will. qui veut lui même.

Samochwał. Prahler der sich selbst rühmet vanteur, qui se glorifie, qui se vante.

Samoczwart. selbst-vierter. lui-quatriéme.

Samodział. 1) grobe Haus-Leinwand. 2) grobes Tuch zu Kleidern. 1) grosse toile de ménage. 2) bure, sorte de drap de peu de prix.

Samodzierca. Selbstbeherrscher, Selbsthalter. autocrateur. § Samodzierca całey Rosiy.

Samodziesiąt, *adj. & adv.* selbst-zehender. lui-dixiéme. § samodziesiąta przyszła; samodziesiąt przyszedł.

Samoiedź. Menschen-Fresser. antropophage, canibale, homme qui mange la chair humaine.

Samoiedz, *f.* das Fressen der Thiere seines Geschlechts. l'action de s'entremanger les unes les autres. § gdy o połow trudno wielkie sowy ziadaią sowięta i samoiedzą się żywią.

Somokupiec. der ein Monopolium hat. un traitant, qui a un monopole.

Samokupstwo. ein Monopolium. un monopole; un privilége de vendre seul une marchandise.

Samołowka. 1) eine Falle. 2) fig. Falle, Netz. 3) Kriegsb. Wolfs-Grube, Mord-Grube, Fall-Klappe in den Thoren. 1) atrapatoire, *m.* trébuchet, piége, *m.* 2) *fig.* piége, *m.* embuches, *f. plur.* 3) *Fortif.* casemate. § 1) ptak się w samołowce złapał. 2) na samołowkę te słowa były; boię się aby to chytra samołowka na mnie nie była.

Samołostwo. Selbst-Befleckung. pollution volontaire.

Samołożnik. Selbst-Schänder. misérable qui se polluë.

Samoosmy, *adj.* selbstachter. lui-huitiéme.

Samopał. ein gezogen Rohr. un fusil raïé.

Samopas, *adv.* 1) ausgelassen, ohne Aufsicht, ohne Hüter. 2) einzeln, nicht Heerden weis. 1) dissolument, d'une maniére dissoluë; sans garde, sans gouverneur. 2) ça & là; à la débandade; en allant seul. § 1) rad samopas żyie. 2) bydło samopas po łąkach się pasie; ptacy co samopas lataią.

Samopasny. ausgelassen, frey, ungebunden. dissoluë, licencieux. § gruby i samopaśny prowadzi żywot.

Samopięt, *adj. & adv.* selbst-fünfter. lui-cinquiéme.

Samopsza. Sommer-Waitzen. froment à petit grain; petit froment.

Samorodnie, *adv.* 1) nach seiner natürlichen Neigung. 2) ohne Zuthun der Menschen-Hände; natürlich. 1) par son inclination, par sa pante. 2) d'une maniére naturelle; sans aide des mains d'un homme.

Samorodny. natürlich, nicht gemacht. vif, non-ouvré, naturel, qui n'est pas fait par adresse; produit de la nature. § samorodne nośi włosy; samorodny cynobr.

Samorost, *vid.* Winny — *winne ziele.*

Samorusznośé. eine gehende Maschine. un machine qui ce meut.

Samoruszny. das sich selbst bewegt als eine Maschine. qui se meut de lui-même comme une machine.

Samośiodm, *adj. & adv.* selbst-siebender. lui-septiéme. § samnośiodma była.

Samoszost, *adj. & adv.* selbst-sechster. lui-sixiéme.

Samorność. Einsamkeit. solitude; vie solitaire.

Samotnie, *adv.* einsamer Weise. solitairement.

Samotny. einsam. solitaire, écarté. § samotne mieysce do nauk iest nayspofobnieysze.

Samotrzeć, *adj. & adv.* selbst-dritter. lui-troisiéme § samotrzećia grała.

Samotreść. trucken Beeren-Wein. mére-goute; du vin qui vient sans étre pressuré.

Samowładnie, *adv.* ungebundner Weise. souverainement, indépendanment.

Samowładny. ungebunden, eigenmächtig. souverain, absolut.

Samowładzca. Selbstbeherrscher. souverain, monarque.

Samowładztwo. Selbstbeherrschung. souveraineté, pouvoir absolu.

Samuchny, Samutenki. ist ein *diminutivum* von Sam, gantz allein. *c'est un diminutif de* Sam, seulet, tout seul.

Samowtor, *adj. & adv.* selbstandrer. lui-deuxiéme. § samowtora tu przyszła.

Samson herb, wata. Wappenk. Samson so einen Löwen zerreißt, über der Sturm-Haube stehet eine Krone und drey Pfau-Federn. *Blas.* Samson qui déchire un lion; une couronne parée de trois plumes de paon est mise au dessus d'un casque.

Sandarak żywica. Sandarac ein Gummi. sandarac, sandaraque, *m.* sorte de gomme. § skrobanina na papierze od inkaustu się nie zalewa, kiedy ią sanda rakiem potrzesz.

Sandaraka, farba czerwona. Rausch-Gelb, rother Schwefel ein Gifft. sandaraque, un minéral d'un rouge fort vif, qui est une sorte poisson.

Sandarakowy. den Sandarac oder das Rausch-Gelb betreffend. qui regarde le sandarac ou la sandaraque.

Sanica. 1) Schlitten-Bahn. 2) Schlitten-Kufe. 1) chemin couvert de neige qui est propre aux traineaux. 2) bois long & courbé sous le corps du traineau. § 1) iest teraz sanica albo sanna droga. 2) kupić parę sanic.

Sanie, *plur.* 1) grosser Schlitten. 2) Schleife eine Last wegzuschleifen. 1) ramasse, grand traineau pour mener quelques personnes. 2) poulain; traineau à trainer les fardeaux. § 1) iechaliśmy na saniach. 2) te towary zawlec trzeba na saniach.

na saniach iechać. auf grossen Schlitten fahren. se faire ramasser.

na saniach wozić. auf einem Schlitten führen ramasser; voiturer, mener dans un traineau.

Sanie, ssanie. das Saugen. sucement, sucion, l'action de teter, de sucer. § sanie u piersi, sanie mleka.

Sanka ziele, *vid.* Sasanka.

Sanki, *plur.* 1) Schlitten, Jagd-Schlitten. 2) Anat. die Schlüssel-Beine. 1) traineau pour deux personnes. 2) *Anat.* les clavicules qui lient l'épaule au brichet.

na sankach iechać. auf Schlitten fahren. se promener en traineau; se faire trainer sur la neige.

Sanny. zum Schlitten, zur Schleife gehörig. de traineau.

sanna droga, *vid.* Sanica 1).

Sapam, *v. m. F. sapię.* 1) schnieben, schnauben. 2) schnauben vor Zorn. 1) haleter, soufler, respirer; jetter, pousser dehors en souflant; faire un espèce de ronflement. 2) fremir, bouffer de colère; jetter le feu de sa colère. § 1) ledwie sapnął tak spał smaczno. 2) sapał od gniewu.

koń sapa. das Pferd schnaubet. le cheval s'ebroue.

Sapanie. das Schnieben. l'action de haleter; respiration qui se fait avec un petit bruit.

Sapię, *vid.* Sapam.

Sapient akademicki. Pedel. apariteur, bedeau.

Sapiasty. schnupprig. enchifréné, qui a une rûme au cerveau, qui tient de la rûme.

Sapka. der Haupt-Schnuppen. enchifrénement, rûme qui est au cerveau; pésenteur de tête.

Sapor. Sosse, Tuncke zum Braten. sausse, jus liquide pour manger quelque rôti.

Sapowaty. 1) verdrieslich, sauertöpfisch. 2) verstockt, verdorben, vermodert. 1) fâcheux, refroigné, rechigné. 2) relant, gâté par moissure. § 1) twarz sapowata. 2) rola kwaśna i sapowata.

Sapowato, *adv.* unfreundlich, sauer. d'un mauvais oeil; d'une mine rechignée. § sapowato na mię spoyrzał.

Sapy, *plur.* das Schnauben vor Zorn. les frémissemens de colére. § sapy to daremne.

Saray, *g. saraiu.* ein Serail, das Frauenzimmer eines Türckischen Herrn. serrail; lieu où sont les femmes d'un Seigneur Turc.

Sardela. Sardelle ein kleiner Fisch. sardine, anchoi, anchovis, un petit poisson.

Sardonik kamień drogi cielistey maści. (*sardonychus*) Sardonich Stein. sardoine, sardienne, sorte de pierre précieuse.

Sardyk. Carneol ein Edelstein. vermeille, cornaline, pierre précieuse.

Sarkam, *v. m. F. sarknę.* 1) schnüffeln, den Roß oder den Athem in die Nase ziehen. 2) schnuppern, herumriechen. 3) schnuppen, eine feuchte Sache in die Nase ziehen. 4) schlurfen, ausschlurfen. 5) zucken vor Schmertz. 6) fig. klagen, wimmern. 1) renifler, faire remonter la morve dans les narines; retirer son vent, son haleine par le nez. 2) flairer, sentir en faisant quelque bruit avec son nez. 3) sucer; atirer un suc avec son haleine, avec son nez. 4) humer, avaler une chose liquide. 5) retirer un membre par douleur. 6) *fig.* se plaindre. § 1) ustawicznie sarka. 2) po wszystkich kątach sarkał. 3) wysarkniy ten likwor nosem. 4) wysarknął polewkę gębą. 5) sarkać na co; kto nie sarknie kiedy zaboli, *prov.*

Sarkanie, Sarknienie. 1) das Schnüffeln. 2) das Schlurfen. 1) reniflerie, l'action d'atirer qu. ch. avec son nez. 2) l'action de humer, d'avaler.

* Sarkasm, koncept subtelny hoher Gedancke im Schreiben. une pensée sublime, un sarcasme.

Sarkokola żywica i drzewko. 1) Fleisch-Leim, ein Safft der die Wunden schliesset. 2) Fleischleim Baum. 1) sarcocole; une gomme de Perse qui a la vertu de fermer les plaïes. 2) sarcocole l'arbre.

Sarmacki. Sarmatisch. de Sarmatie; Sarmate.

Sarmacya. 1) Sarmatien. ** 2) Pohlen. 1) Sarmatie. ** 2) Pologne.

Sarmat. 1) ein Sarmat. ** 2) ein Pohle. 1) un Sarmate. ** 2) Polonois.

Sarn. ein Reh-Bock. chevreuil; le mâle de la chevrette.

Sarna. 1) ein Reh. 2) die Rick, Rehziege. 1) chevreuil. 2) chevrette.

Sarnka. ein kleines Reh. chevreuil qui n'est pas grand.
Sarni. Reh=. de chevreuil, de chevrette.
sarni ud. Reh=Keule. cuissot, cuisse de chevreuil.
Sarnię. junges Reh. le petit d'une chevrette.
Sas. ein Sachs. Saxon.
Sas herb. Wappenk. halber Mond mit aufwärts gekehrten Hörnern, auf jedem ist ein Stern, zwischen welchen ein Pfeil in die Höhe steiget. *Blas.* croissant montant avec une étoile sur chaque corne, entre lesquelles monte une flèche.
Sasanka. (*flos adonidis, anemone sylvestris*) braune Mägdlein, Brunette, Feuer=Röslein. espèce d'anemone, une fleur.
Saska. eine Sachsin. une Saxonne.
Saski. Sächsisch. Saxon, de Saxe.
Saska ziemia, Saksonia. Sachsen. Saxe.
Sasina. gehacktes Schilf zum Düngen der Aecker. roseau haché pour engraisser les champs.
Sąsiad. ein Nachbar. un voisin. § sąsiad iest bratu moiemu; sąsiad zły za nieprzyiaciela stoi, *prov.*
wiedzą sąsiedzi, iako kto siedzi. eines Zustand ist den Nachbarn am besten bekannt. les voisins savent bien l'état de leur voisin.
sąsiad za przyiaciela (brata) stoi. bey einem guten Nachbar ist gut wohnen. qui a bon voisin, a bon matin.
sąsiadow nawiedzać. die Nachbaren besuchen. voisiner.
Sąsiada. / Sąsiadka. } eine Nachbarin. une voisine.
Sąsiecki. nachbarlich. voisin. § sąsiecka zgoda rzadka; *prov.* oko sąsieckie złe, zazdrośćiwe, *prov.*
Sąsiectwo, Sąsiedztwo. 1) Nachbarschaft. 2) die Nachbaren. 1) le voisinage, le quartier. 2) le voisinage, les voisins.
Sąsiek, *g. u.* das Viertel, der Panse in der Scheine wo das Getreide liegt. las, losiére, l'enfoncement dans une grange où l'on met le blé.
Sasy, *plur.* Saksonia. Sachsen. Saxe. § iest w Sasiech.
Saszor, orla herb. Wappenk. ein rother Adler der statt des Kopfs einen Stern hat. un aigle de gueules aiant une étoile au lieu de la tête.
Saturn. / Saturnus. } der Saturnus, ein heidnischer Gott und einer von den sieben Planeten. le Saturne Dieu païen & un des sept Planétes.
Satyr, dźiki mąż. ein Wald=Gott. un Satire, un Faune, un silvain. § Satyr iest u Poetow dźiw rogaty, od głowy do pasa człowiek, ostatek poł kozy.
Satyra. eine Satyre, Stichel=Schrifft. une satire.
Satyrycznie, *adv.* satyrisch. satiriquement.
Satyryczny. satyrisch. satirique, mordant, piquant.
Satyryk. Satyren=Schreiber. poëte satirique; écrivain satirique.
Satyruie co. beym Mahler: mit einer Farbe versetzen. *terme de peintre:* nuancer, mêler avec une couleur. § satyrować farbą białą, brunatną minią.
Saydak, *g. a.* Köcher. carcois, trousse. § saydak do łuku; w saydaku są strzały.
Saxon, Saxonia, *vid.* Sakson, Saksonia.
Sążeń, *g. sążnia.* / *Sążeń, *f. g. sążni.* } eine Klafter. toise. § drwa na sążnie rozmierzyć.
w sążnie układać. Klaftern; in Klaftern legen. toiser, mouler.
wymierzaiący na sążnie. ein Klaftrer. toiseur.
wymierzony na sążnie. geklaftert. toisé.
Sążniowy. Klafter=. de toise.
sążniowa rama, miara do mierzenia. Klafter=Maaß, Klafter=Rahme zum Holtzmessen. membriére.
sążniowe. Klafter=Geld, das man dem Messer giebet. le mesurage qu'on paie aux toiseurs. § sążniowego nie płaćił.
Sążenisty. groß, hoch gewachsen, von Gliedern und der Gestalt der Menschen. grand, d'une taille avantageuse. § chłop sążenisty; sążenista ręka.
Scena w komedyi; pokazanie. Auftritt, Scene in der Comödie. une séne d'une comédie.
Sceptra, *plur.* Wappenk. zwey ins Kreutz gelegte Zepter. *Blas.* deux sceptres mis en croix. § sceptra są herbem Akademii Krakowskiey.
Schab, *g. a.* Ribben=Speer, Schulterblatt mit den Ribben vom Schwein. paleron, épaule de porc avec les cotelettes.
Schacka, *vid* Schadzka.
Schadzam, zchadzam. weichen, fliehen. fuir, se retirer; montrer les talons.
schadzam się z kim. mit einem zusammen zu kommen pflegen. se voir, se rencontrer souvent avec qu.
schadzaią się, schodzą się. sie laufen zusammen. ils s'atroupent. § schadzaią się ludźie.
schadzam, schodzę na kogo. auf einen lauren, einem auf den Dienst passen. guêter qu. au passage.
Schadzka, Zchadzka, Schacka. 1) heimliche, verbotene Zusammenkunft. 2) kleine Versammlung, Zusammenkunft. 3) Ort der

der

der Zusammenkunft. 4) das Meesch, das erste Bier im Brauhause. 1) conventicule, *m.* assemblée sécrette pour faire quelque brigue. 2) petite assemblée; petite compagnie. 3) rendez-vous, reduit; lieu ou se tient une assemblée. 4) la prémiere biére qu'on tire dans la brasserie. § 1) wszystkie skryte schadzki zakazano. 2) liczna dziś schadzka była. 3) poydźmy na schadzkę; na schadzce to słyszałem. 4) schadzka pierwszego piwa w browarze.

Schnę, *schnie, schnął, schł.* 1) trocknen, treugen. 2) verwelcken, verdorren, welck werden. 3) vertrocknen, verdorren, schwinden, abnehmen; mager, elend werden. 4) schmachten vor Begierde, vor Liebe u. d. g. 5) vergehen, verschwinden. 1) tarir, se dessécher, se sécher, devenir sec. 2) se faner, se flétrir, se sécher. 3) sécher, devenir sec, sécher sur le pié; se consumer; devenir défait & misérable; s'extenuër, fondre. 4) sécher, languir, se consumer, mourir d'envie, de désir &c. 5) passer, se faner, évanoüir, se dissiper. § 1) schnie bielizna, osycha z wody, mokrośći, wilgotnośći pozbywa; schną (osychaią) oczy. 2) schnie trawa na łące. 3) to drzewo schnie, uschnęło; ta żyła uschnęła; ręka mu uschła; to bydle schnie; schnął na ćiele; schnie ten człowiek. 4) schnie nieborak; schnie w nadziei, od miłości; oschł na nadziei 5) schnie ta nauka; oschła partya z kandydatem swoim.

schnąć od pragnienia. vor Durst schmachten. sécher de soif

Schnienie das Trocknen, Verdorren. dessêchement, l'action de dessécher.

schnienie na ćiele. Abzehrung, abzehrende Kranckheit. le marasme; consomption de toute la substance du corps.

Schod, zchod. 1) Neige; Zeit gegen das Ende. 3) Hinabgang, Ort wo man herunter gehet. 1) déclin, décours de qu. ch. 2) décente; lieu incliné par où l'on se met de haut en bas. § 1) schod zimy, lata, iarmarku; na schodźie wieku swego; na schodźie iest mieśiąc. 2) schodem zchodzą na doł, a wschodem na gorę.

schod księżyca. das Abnehmen des Mondes. le déclin, le décours de la lune.

Schodzę, zchodzę, *v. m. F. zeydę.* 1) von oben herunter gehen. 2) von einem Platz gehen, solchen verlassen; aus dem Felde gehen als der Soldat. 3) einen Fluß herunter gehen. 4) von der Tafel unberührt zurück kommen. 5) abgehen von einem Amt 6) von der Welt scheiden, dieselbe verlassen; sterben. 7) sich neigen, zu Ende gehen. 8) vergehen, verfliessen als die Zeit. 9) mangeln, abgehen, fehlen. 10) einen beschleichen, antreffen; unvermuthet darzu kommen. 11) auf einen lauren, einem auf den Dienst passen. 12) abtragen ein Kleid. 13) durchwandern, herumlaufen. 1) décendre, aller de haut en bas. 2) aller de sa place; quitter, finir comme les soldâs la campagne. 3) décendre la riviére, aller selon le cours de la riviére; aller avau l'eau, par embas. 4) retourner de la table tout entier, sans étre entamé. 5) quitter, déposer son emploi, sa charge; s'en défaire. 6) quitter le monde; passer, déceder, expirer, mourir. 7) se baisser, se finir, aller à la fin, toucher la fin; décliner, abaisser, diminuër. 8) s'écouler, passer, couler comme le tems. 9) manquer à qu. qu. ch; manquer, avoir besoin, étre en nécessite avoir faute de qu. ch. 10) survenir, arriver inopinément; surprendre, atraper sur qu. ch. 11) guêter qu; guêter qu. au passage. 12) user un habit. 13) roder le païs; aller çà & là, d'un bout à l'autre; parcourir, visiter. § 1) schodźić (zstępować) z gory. 2) kiedy żołnierz z pola zeydźie; iuż woysko z pola zeszło. 3) towary, szkuty Wisłą schodzą do Gdańska. 4) śiła zawsze ze stołu naszego schodźi; pieczyste zeszło ze stołu. 5) ieden schodźi z urzędu a drugi następuie. 6) powietrzem zszedł; zszedł w tym roku krol; zeyść z świata tego. 7) zima, lato schodźi; seym szedł. 8) czas, lata schodzą; chcę tu zostać aby mi czas zszedł. 9) nie zchodźiło mu na sposobach, na ludźiach sposobnych; co iey zeszło na urodźie, obfitośćią i cnotą nagradza; ma sposobność, ale mu zeyd ie (schodźić będźie) na pilnośći; wiem na życzliwośći twoiey nic nie zchodźi. 10) zszedłeś nas Was Pan; zchodźić kogo na czym złym. 11) schodźił (schadzał) na niego, aby go zabił. 12) schodźić szatę. 13) zchodźić lasy, pola, miasto.

na mnie nic schodźić nie będźie. an mir soll nichts liegen, nichts ermangeln; ich werde alles thun was in meinen Kräften ist. je ferai tout ce qui tiendra à moi, qui dépendra de moi; je ne manquerai pas en quoi que ce soit.

na niczym mu nie schodźi. es gehet ihm an nichts was ab. il ne lui manque rien.

na pieniądzach mu schodźi. das Geld gehet ihm ab. il manque d'argent; l'argent lui manque.

nie schodźi mu na staraniu ani na sposobności. es gehet ihm weder an Bemühung noch Geschicklichkeit was ab. il ne manque ni de soin, ni de dexterité; ni le soin ni la dexterité lui manque.

schodzący. sich neigend, zu Ende gehend. révolu, qui est sur son déclin, sur son décours. § zchodzący rok, żyćie; na schodzącym seymie stanęła i ta konstytucya.

zchodźić komu z oczu sich einem aus den Augen verlieren. se perdre à qu. de vuë.

schodźi zima. der Winter geht auf, endiget sich. l'hiver se passe, est sur son déclin.

schodźić się. 1) zusammen kommen; sich versammeln. 2) mit einem zusammen kommen, einen sehen, einen sprechen. 3) einen begegnen. 4) zusammen laufen, zusammen gehen, zusammen fliessen. 5) sich müde laufen. 6) hingehen, vor genossen ausgehen. 7) sich schicken, lassen für einen; einem anstehen. 8) zu etwas dienen. 9) sich abtragen als ein Kleid. 1) s'assembler, s'attrouper, s'amasser, se ramasser, se rendre en un lieu avec d'autres. 2) aller trouver, aller voir, aborder, aboucher qu; parler à qu; conférer avec qu. 3) rencontrer qu; faire rencontre de qu. 4) se joindre comme deux fleuves; se rejoindre, se ramasser, se rassembler, se réunir pour ne faire qu'un corps. 5) étre las de marcher; se fatiguer, étre fatigué étre harassé, étre las du chemin; se lasser, devenir las à force de courir. 6) passer à qu; en étre quitte, à bon marché; n'étre pas corrigé ou chatié. 7) quadrer, convenir, étre propre, étre convenable à. 8) servir, étre utile, étre propre à. 9) s'user, se détruire peu à peu, comme un habit. § 1) zchodzą się na nabożeństwo, na radę gromada ludźi się zeszła; lud śię do kupy schodźi. 2) zeydź śię z nim dla ugody. 3) zeszli śię z sobą na drodze, w kośćiele. 4) rzeka śię tu zchodzi; rzeki, drogi śię tu zeszły; w czym śię wiele nieprawiedliwośći zchodzi; w nim śię pospołu zeszło i niepowśćiągliwość i łakomstwo; wosk i smoła topiona w iedno śię zchodzą. *5) zszedłem śię (ubiegałem śię) daley nie mogę. 6) wszystko mu śię schodzi, zeydźie. 7) zeydzie śię to mu; toby śię tu zeszło było; zeszłoby śię to białeyglowie. 8) książka taka na pieprz śię zeydźie, nie tobie; na nic te rzeczy śię nie znydą. 9) schodźiła śię suknia twoia.

Schodzenie, zeyśćie. 1) das Heruntergehen. 2) Absterben, Hintritt. 1) décente; action d'aller d'en haut en bas. 2) décès, la mort § 1) przykre z tey gory zchodzenie. 2) ćwiczyć młodych do urzędu trzeba dla zchodzenia starych urzędników.

Schodźistość. Abhang; abhängiger Ort. pante, panchant.

Schodźisty. abhängig. panchant; allant en pante.

Schodzony. 1) durchgewandert. 2) kahl, abgetragen als ein Kleid. 1) parcourru, visité. 2) tout usé, ras, qui n'a point de poil.

Scholasterya. die Würde eines Scholasters. la prébende ou dignité d'une Ecolatre.

Scholastyk. Scholaster, Scholasticus, Thumherr, so die jungen Thumherren unterrichtet. Ecolatre, Chanoine qui enseigne les jeunes Chanoines.

Schorzały, Zchorzały. sehr hinfällig, sehr kranck. très-malade; dangereusement malade, qui ne peut jamais rétablir.

*Schorbuk, Szkorbut. der Scharbock. scorbut.

Schować, zchować, *F. schowam.* etwas verwahren. garder, serrer, reserver qu. ch. § schował pieniądze; chowam to iako skarb.

schoway śię z tym. verstecke dich damit, weg damit. c'est un rien; arriére cela. § schoway śię z twoiemi pieniędzmi do zabitey śmierći.

Schowalny. worinnen man etwas verwahren kan. propre à y serrer; bon pour y garder qu. ch.

Schowalnia. } Behältniß, wo man etwas
Schowanie } verwahret. conservoir, réservoir; un réceptacle, garde-manger, garderobe ou quelque autre lieu propre à y serrer quelque chose

schowanie. Verwahrung. garde, l'action de garder.

dać do schowania. zu verwahren geben. donner en garde.

Schowany. 1) verwahrt. 2) erzogen. 1) gardé, serré. 2) élevé, instruit. § 1) schowane wyday pieniądze. **2) schowany w dobrym cwiczeniu.

Schraniam śię, zchraniam śię, *v. m. F. schronię.* sich in Sicherheit bringen; entfliehen se sauver, se retirer; se mettre en sûreté. § zchronił śię do Rzymu przed niełaską krolewską.

Schranianie. die Entfliehung, retirade.

Schronienie. Sicherheit, Zuflucht. récours, retraite, lieu de sureté, asile, *m.* § żeby nikt nie dawał żadnemu z nieprzyiaćioł zchronienia.

Schudzić,

Schudzić, *F. schudzę*, wychudzić. mager machen. amaigrir; rendre maigre; extenuër.
*Schwał. ⎫ Lobes-Erhebung. éloge, *m.*
*Schwalenie ⎭ grande louänge.
na schwał tylko. nur wegen des Ruffes; nur wegen der Ehre. seulement à cause de, pour la renommée. § na schwał co mieć, co kupić; żeby na schwał dobrze było.
Schylam, zchylam, *v. m. F. schylę.* 1) neigen, herunter biegen. 2) fig. erniedrigen, herunter lassen. 1) pancher, incliner, baisser, mettre plus bas. 2) abaisser, humilier. § 1) zchyl (nachyl) usz twoich do prośby moiey; schyl głowy. 2) krolewską wysokość do dogliwości poddanych zchylił.
schylić się. 1) sich bücken, sich neigen. 2) sich neigen, zu Ende gehen. 1) s'incliner, se pancher, se baisser. 2) se baisser; décliner, abaisser, diminuër. § 1) schylił się z poszanowania ku niemu; zchyl się po tę rzecz. 2) noc, dzień, zima się zchyla.
Schyłek, zchyłek. Ablauf, Zeit gegen das Ende, Niedergang, Untergang. déclin, bout, fin, *f.* décours, occident, expiration. § schyłek roku, wiosny, lata; na schyłku seymu dużo się uwiiano, na schyłku zimy przyiechał; abyś nam świecił bez wieczornego schyłku i zachodu.
wino iest na schyłku. der Wein ist auf der Neige. le vin est au bas, il sent la lie.
Sciągam, zciągam, *v. m. F. ściągnę.* 1) zusammen ziehen, fest binden. 2) ausrecken, ausstrecken ein Glied. 3) abziehen einen Braten. 4) abziehen, abzapfen ein Getränck. 5) ableiten, abführen, abschlagen das Wasser. 6) ableiten, abführen die Feuchtigkeit. 7) auf etwas ziehen, deuten. 8) zusammen ziehen als die Kriegs-Völcker. *9) verschieben, verlegen, aufschieben. 1) garroter, étrangler, étreindre un sac; serrer, lier fortement. 2) étendre, tendre, alonger un membre. 3) tirer la viande de la broche; ôter hors de la broche. 4) tirer du vin jusqu'à la lie; tirer à clair. 5) saigner un fossé; dériver, détourner, tirer, faire écouler l'eau de quelque lieu. 6) détourner, faire décendre les humeurs. 7) réferer, raporter à. 8) atrouper; assembler les troupes. *9) remettre, diférer, tirer en longueur; trainer, tarder. § 1) węzeł ktory dwa liny ściąga; ściągniy ten pęk powrozem. 2) ściągnął rękę ku mnie, palec na mnie. 3) kucharka iuż ściągnęła pieczenią, kuropatwy z rożna. 4) ściągnąć wino piwo z beczki. 5) ściągnąć wodę z roli. 6) ściągnąć wilgotność z głowy, z ręki trzeba. 7) nie ściągay tych słow na to, ku temu. 8) krol woyska ściąga do kupy. *9) ściągam (zwłoczę) co.
ściągać szyię. den Hals hinrecken. étendre, préter, présenter son cou.
ściągać się. 1) sich zusammen ziehen, sich versammeln. 2) sich beziehen, abzwecken, zur Absicht haben. 3) sich hinziehen als eine Feuchtigkeit. 1) s'atrouper, s'assembler. 2) regarder qu; se raporter, se réferer, viser, tendre, buter à qu. ch. 3) s'éculer par divers canaux. § 1) ściągaią się roty, regimenty. 2) ściąga się to na ten koniec, ku temu. 3) ściąga się woda, wilgotność w człowieku.
Sciąganie, ściągnienie. ⎫ 1) das Zusammenziehen, das Festbinden. 2) die Zusammenziehung der Völcker.
Sciąganie się, ściągnienie się. ⎭ 1) referrement, constriction, étreinte, l'action de serrer, de lier. 2) l'action d'amasser, d'assembler les troupes. § 1) ściśle woru powrozkiem ściągnienie. 2) czas ściągnienia się obozu na May pomkniono.
ściąganie się na co. die Beziehung auf etwas. reciprocation, rélation.
ściągania mieysce. Sammel-Platz der Soldaten. le rendez-vous d'une armée.
ściągnienie członka. Ausstreckung eines Gliedes. extension d'un membre; l'action de le tendre, de l'étendre. § ściąganie ręki, palca.
Sciągniony. zusammen gezogen. serré, resserré.
piersi ściągnione. eine eingeschrenckte Brust. un sein bien serré.
Sciana. 1) eine Wand. 2) Mauer; gemauerte Wand. 3) Grentze. 4) Schlüssel zu einem Reich; Grentz-Festung. 5) Kriegsb. die Courtine. 6) Rechenk. Quadrat-Wurtzel-Zahl. 7) Meßk. Seite einer Figur. 1) paroi, *f.* mur, muraille. 2) un mur, muraille de brique, de pierre. 3) bornes, *f. plur.* limites, *f. plur.* 4) clé, boulevard, barriére d'un païs. 5) *Fortif.* la courtine. 6) *Aritm.* racine quarrée. 7) *Géom.* le côté d'une figure. § 1) wystawić ścianę gruntowną, całą, bez frambug, lochow, murkow, okien; ściana sadzona kamieniem. 2) ściana we dwie, we trzy cegle. **3) stara, nowa ściana gruntu; ściana Państwa ogołocona, obnażona. **4) Kamieniec iest ściana krolestwa

leſtwa Polſkiego. 5) kortyna albo ściana ieſt miedzy dwiema narożnikami. 6) ściana liczby kwadratowey ieſt liczba, ktora w się multyplikowana daie produkt ſobie przyzwoity. 7) ściana albo bok figury.

ściana pleciona. eine geflochtene Wand. un claïonnage.

ściana z deſk, z tarćic. Verſchlag, breterne Wand. cloiſon, *f.* mur fait de planches; mur de cloiſon.

ściana gliniana, lepiona. Leim-Wand. muraille pétrie de terre.

ściana w ogrodźie. Wand = Geländer von fruchtbaren Bäumen oder von Wein-Stöcken. eſpalier, treille; vignes ou arbres atachez contre la muraille.

ściana przeczna dźieląca mieſzkanie. Scheide-Wand, mittlere Mauer. mur mitoïen.

ściana ſpolna z ſąśiadem. Brand-Mauer; Scheide-Wand zwiſchen zwey Häuſern. mur mitoïen entre deux maiſons.

ściana liczby pełney. Mathem. die Cubic-Wurtzel. *Matém.* racine cubique.

o ścianę mieſzkać. neben an wohnen. demeurer tout joignant.

za ścianą ſłyſzał. er iſt um die Schule gelaufen. il a fait l'école buiſſonniére.

*Sciangwa, pluſkwa. eine Wantze. punaiſe, un inſecte plat.

Sćianka. 1) eine kleine Wand. 2) der Sattel in der Welſchen Nuß. 1) petit mur. 2) zeſt, qui ſépare la noix en deux.

śćianki. 1) die Schlippe zwiſchen Häuſern. 2) Enge; ſehr enger Ort. 3) das Anſchlagen; ein Spiel, in welchem die Kinder das Geld an die Mauer anſchlagen. 1) entreval; un eſpace entre deux murs par où la pluïe décend. 2) détroit, défilé; un endroit fort étroit. 3) pate, un jeu d'enfans, où l'on jette quelque monoïe contre un mur.

Sćie. 1) Gang, ſ. Chod. 2) Befeſt. der Wall-Gang. *3) Nachfolge, ſ. Naśladowanie. 1) allûre, port, démarche, *v.* Chod. 2) *Fortif.* terre-plein. *3) imitation, *v* Naśladowanie.

Sćięćie. Enthauptung. décapitation, l'action de trancher la tête.

śćięćie Swiętego Jana. die Enthauptung Sanct Johannis. la décolation de Saint Jean.

Sćięgacz, żyła kleiowata. Anat. Flächſe eines Muſcels. *Anat.* tendon; queuë du muſcle.

Sćiegno, ścięgno. 1) Anat. die Hüfte. 2) Anat. Sehne, Flechſe, ſo die Gliedmaßen an einander halten. 1) *Anat.* les hanches. 2) *Anat.* ligament qui atache les parties & compoſe les muſcles. § 1) pod ściegnem udy ſą. 2) ściegna członki wiążą i ściągaią.

ściegno, obſ. *ślad.* Spur, Fuß-Tappe. trace, veſtige, *m.*

Sćiekam, zćiekam, *v. m. F. śćiekę.* 1) herunter tröpfeln, abfließen. 2) zuſammenfließen. 1) diſtiller, décendre, dégoutter, découler, écouler. 2) couler enſemble; ſe joindre enſemble; joindre ſes eaux. § 1) ſćieka fluks z głowy; z gory śćiekała woda. 2) śćiekła w ten row wſzyſtka woda.

Sćiekanie, śćieknienie. Abfluß, Zufluß; das Abfließen. découlement; concours des eaux. § śćiekanie wody z roli w rowy: śćiekanie wilgotnośći z głowy.

śćiekanie rzek wespoł. Einfall, Einfluß eines Fluſſes in den andern, Zuſammenfließung zweyer Flüſſe. le confluans; le confluent; la conjonction de deux fleuves.

Sćielę, *śćiele, słał.* 1) betten. 2) bauen ein Neſt. 3) ſtreuen, legen, bahnen einen Weg; ſchütten, als einen Wall; ſchlagen eine Brücke. 4) einem das Eis brechen, den Weg bahnen. 5) zu eines Füßen werfen, legen. 6) einen erlegen; mit Todten belegen. 1) faire, dreſſer le lit. 2) nicher; faire nid. 3) joncher, couvrir, jetter, étendre par terre; battre, aplanir, fraïer, faire, dreſſer un chemin, un rempart, un pont. 4) *fig.* fraïer le chemin à qu. 5) mettre, jetter aux genoux, au piez de qu. 6) couvrir la terre de corps morts; étendre qu. mort ſur la terre; jetter ſur le carreau; défaire, tuër. § 1) pośćiel mi pośćiel, łożko. 2) ptak ſobie tu usłał gniazdo. 3) usłać drogę, wały, moſty, śćieżkę z krzakow. 4) usłał ſobie tym zwyćięſtwem drogę do korony; usłał mu materyą do tego. 5) śćielę tę prośbę pod nogi twoie. **6) śmierć trupem śćiele; trupem ſwoim nieprzyiaćiel pole usłał; posłać trupem nieprzyiaćiela.

iak ſobie pośćieleś tak śię wyśpiſz. wie du dir betteſt ſo wirſt du ſchlafen. comme on fait ſon lit on ſe couche; qui bien fera, bien trouvera.

śćiele śię droga do czego. der Weg eröffnet ſich zu etwas. le chemin s'onvre, ſe fraïe à. § i tak śię droga do pokoiu usłała.

słać śię; słać śię moſtem u nożek czyich. einem zu Fuſſe fallen. ſe proſterner; ſe jetter aux piez, aux genoux de qu.

Sćielenie, słanie. das Machen eines Bettes, eines Neſtes, eines Weges. le ſoin, l'action de faire un lit, un nid, un chemin.

chemin. § ścielenie łoża, gniazda, drogi.

Ściernczam, *vid.* Ścieńſzam.

Ścienik, ściennik, *g. a.* Strähn, Zaſpel, viertzig Gebinde Garn. torſe, liûre de quarante entraves ou écheveaux. § w ścienniku czterdzieści pasm bywa.

Ścienny. 1) Wand, zur Wand gehörig. **2) nachbarlich, angrenkend. 1) de paroi, de mur. **2) voiſin, frontiére.

ścienny zegar. Wand-Uhr. horloge qu'on adoſſe au mur.

ścienny zegar słoneczny. Sonnen-Wand-Uhr; Vertical-Uhr quadran vertical.

ścienny zaſzańc. Kriegsb. ein Ravelin. *Fortif.* un ravelin.

Ścieńſzam, ścienſzam co, *v. m. F. ścieńſzę.* 1) dünner machen, behobeln, beſchneiden. 2) verdünnen als die Luft. 1) amenuiſer, rendre plus menu comme une planche avec le rabot. 2) ſubtiliſer, rarefier, dilater comme l'air. § 1) ścieńſz cokolwiek tę deſzczułkę. 2) ciepło ścieńſza powietrze.

ścieńſzaiący. Philoſ. verdünnend. *Philoſ.* atenuant, raréfactif, qui a la proprieté de rarefier.

Ścieńſzanie. 1) Verdünnung, Beſchneidung der Flächen. 2) Phil. Verdünnung als der Luft. 1) l'action de rendre menu. 2) *Phil.* ſubtiliſation, raréfaction.

Ścieńſzony. 1) verdünnet, dünner gemacht, dünner geſchnitten. 2) Philoſ. verdünnt. 1) amaigri; rendu, coupé plus menu. 2) *Phil.* ſubtiliſé, rarefié. § 1) ścieńſzona deſka. 2) powietrze, humory ścieńſzone.

Ścieracz. Reiber. froteur, broïeur.

Ścieram, zcieram, *v. m. F. zetrę.* 1) abwiſchen, abreiben, abtrocknen. 2) eine Sache mit der andern reiben. 3) aufreiben, zerſchmettern, vernichten, zermalmen. 1) torcher, froter nettéïer, écurer, eſſuïer; froter qu. ch. pour en ôter l'ordure. 2) froter l'un contre l'autre. 3) détruire, défaire, écraſer, fracaſſer, pulveriſer, ruïner. § 1) zetrzyy ſtoł; nie ſtarłeś dobrze krety; chuſtką ſobie zetrzyy twarz z potu; zetrzyy z twarzy pot. 2) ściera drewno z drewnem aby ognia naniecił. 3) ztarł nieprzyiaciela, woyſko.

na (*w*) *proch co zetrzeć.* etwas zu Pulver reiben, ſtoſſen, ſtampfen. reduire en poudre; triturer, broïer, pulveriſer.

ścieraiące lekarſtwo. abſtreichendes, reinigendes Mittel; ein Deterſiv. un médicament déterſif, qui ôte, qui nettéïe & déterge.

ścierać się. 1) ſich abwiſchen, ſich abreiben. 2) ſich an einander reiben. 3) mit einem anbinden; ſich an einem reiben. 4) ſich mit einem ſchlagen. 1) ſe froter, s'eſſuier. 2) ſe bieſſer en ſe frotant l'un contre l'autre; ſe froter. 3) ſe froter, s'ataquer, ſe joüer, ſe prendre à qu. 4) ſe batre, s'entre-batre, ſe batre l'un l'autre; étre aux priſes, aux mains avec qu. § 1) ścierać się chuſtką. 2) poprzekładay owoc liściem, aby się nie ztarł. 3) zetrzyy się z nim słowy. 4) ſtarł się ze mną ręką, orężem.

Ścieranie, Starcie. 1) das Abwiſchen, Abreiben. 2) die Zuſammenſtoſſung, Aneinanderſtoſſung zweyer Dinge. 3) Heilk. das Reiben, ſtarckes Wiſchen mit Tüchern. 1) l'action de torcher, de froter, d'eſſuïer; frotement. 2) frotement, rencontre de deux corps l'un contre l'autre; l'action de froter une choſe contre une autre; l'action par laquelle les choſes ſe touchent avec force. 3) *Médec.* friction, frotement. § 1) ścieranie pługaſtwa. 2) ścieraniem dwoch kamieni ogień wywabiſz. 3) ścieranie ſuche członka, to ieſt ſuchemi chuſtami.

ścieranie się. das Reiben mit eignen Händen. l'action de ſe froter ſoi-même; l'action de ſe ſervir, d'uſer de friction.

ścieranie się z kim. 1) Händel, Schlägereh. 2) Wortwechſel. 1) rencontre, priſe, baterie, combat. 2) débat, conteſtation, diſpute.

ścieranie, ſtarcie w proch. Zerreibung, Zerſtoſſung zu Pulver. trituration, l'action de reduire en poudre; broïement.

ścieraniu służący. Heilk. Deterſiv, reinigend. *Médec.* déterſif, nettoïant.

Ścierka. 1) Hader, Scheuer-Lappen. 2) Reibe-Hader, Reibe-Lappen. 3) Schnupf-Tuch. 1) frotoir, lavette, torchon, drapelet, chifon à torcher. 2) frotoir, linge à froter le corps. 3) mouchoir. § 1) day ścierkę bo mokro na ſtole. 2) ścierka do głowy po myciu; ścierka gruba do drapania ciała. *3) utrzyy ścierką (chuſtką) nos.

Ściernie, *plur.* } Acker mit Stoppeln; Stoppel-Feld. un champ moiſſonné qui eſt plein de chaume.
Ścierniſko. }

Ścierpnieć, Ścierpnienie, *vid.* Cierpnę, Cierpnienie; Tarnę, Tarnienie.

Ścierw. Aas, Luder. un animal mort; corps mort d'une bête.

Ścierwiſko. Schind-Anger. écorcherie, voirie.

Ścierwowy. vom Aas. d'une bête morte.

Ścieśniam, zcieśniam co, *v. m. F. ście-*

śnię. enger machen. étrécir, rétrécir, faire plus étroit.

Śćieſzka, Śćieſzkowy, *vid.* Śćieżka, Śćieżkowy.

Śćięty. * 1) abgehauen. 2) enthauptet, geköpfet. * 1) abatu d'un coup d'épée, de hache. 2) décapité; qui a la tête tranchée. § 1) śćięte (ućięte) gałęźie. 2) śćiętego pod ſzubienicą zagrzebiono.

śćięta śmierć. Todes-Strafe mit dem Schwerdt. peine capitale; le dernier ſuplice d'avoir la tête tranchée. § śćiętą śmierćią kogo zkarać.

o śćiętą ſzyię. 1) bis auf den letzten Bluts-Tropfen. *2) ſchlechterdings nicht. durchaus nicht. 1) jusqu'à la derniére goutte de ſang. *2) non abſolûment, nullement, point du tout, en aucune maniére. § 1) o śćiętą ſzyię przy nim ſtoię, tego bronić będę.

Śćieża — na śćieżą, *adv.* eig. u. fig. ſperrweit offen. *prop. & fig.* tout ouvert; tout arriére ouvert. § na śćieżą drzwi otworzyć; widzę otwartą na śćieżą miłość, ſerce, przyiaźn.

Śćieżka. 1) ein Fußſteig. 2) Steig, ſchmaler Gang im Garten. 1) ſentier. 2) ſentier, petit chemin; allée étroite au jardin. § 1) na śćieżce co znaleść. 2) nie udeptał ogrodnik śćieżek ſzerokich miedzy zagonami.

śćieżka na gośćiniec idąca. Fußſteig zur Landſtraſſe, Querpfad. radreſſe.

śćieżka fliſowſka, vid. Treł.

Śćieżkowy. zum Fußſteig gehörig. de ſentier, qui regarde les ſentiers.

Śćigam. 1) nachjagen, nachſetzen. 2) ſich rächen. 3) Bothen oder Briefe nach einander ſchicken. 1) talonner, pourſuivre, aller, courir après qu; étre toujours ſur le talon de qu. 2) ſe venger. 3) envoier courier ſur courier, lettres ſur lettres; redoubler les couriers. § 1) śćigaliśmy nieprzyiaćioł. 2) śćigać tego na nim będę. 3) liſt liſtem śćigam.

śćigam śię. nach einander kommen als Briefe, Zeitungen. arriver l'un après l'autre. § liſty moie śię śćigaią a nie mam reſponſu; zwyćięſtwa, nieſzczęśćia śię śćigaią.

śćigać śię z kim. mit einem um die Wette laufen. courir à qui mieux mieux.

Śćiganie. eig. u. fig. das Nachſetzen, Nachjagen. *prop. & fig.* pourſuite. § zacna i śćigania godna cnota.

Śćinam, *v. m. F. zetnę.* 1) abhauen. 2) köpfen, enthaupten. 1) couper; abattre, faire tomber par le moien de quelque épée ou d'une hache. 2) trancher la tête à qu; décapiter qu; faire ſauter la tête à qu. § 1) iednym zamachem śćiął to drzewko. 2) mężoboycę śćięto; pośćinano zboycow.

śćiął. 1) er biß die Zähne zuſammen. 2) er ſtarb. 1) il a grincé; il a montré les dents de colére. 2) il eſt mort, il expira.

śćinać śię. 1) gefrieren. 2) gerinnen, ſtarren. 1) geler, prendre, ſe prendre par le froid. 2) prendre, s'épaiſſir, ſe glacer comme le ſang. § 1) śćina śię woda, rzeka od mrozu. 2) śćina śię krew w żyłach.

Śćinanie. 1) das Abhauen, Fällen eines Baumes. 2) das Enthaupten. 1) l'action d'abatre un arbre; abatement, abatage, *m.* 2) décapitation, l'action de trancher la tête à qu.

Śćiſk, *g. u.* Auflauf, Gedränge. foule, preſſe.

Śćiſkam, zćiſkam, *v. m. F. śćisnę.* 1) zuſammen drücken. 2) drucken als ein enges Kleid. 3) einen umarmen. 4) drücken, einſchräncken, eintreiben. 5) einſchräncken, einziehen, genauer einrichten, ſparſam mit etwas umgehen. 6) Phyſic. zuſammen drücken. 1) ſerrer, reſſerrer, étreindre. 2) ſerrer, géner, étrangler comme un habit fort étroit. 3) embraſſer une perſonne. 4) preſſer, acabler, reſtraindre, borner, reſſerer, rétrancher; reduire au petit pié. 5) reduire; retrancher; diminuër, reſtraindre la dépenſe; ménager. 6) *Phiſiq.* comprimer; preſſer avec force. § 1) śćiśniy żelazo kleſzczami; śćisnął mi rękę; śćiſka i otwiera cyrkiel; śćiſkać rękę w pięść. 2) ta ſzata mię pod pachą śćiſka. 3) śćisnął go za ſzyię; ſerdecznym go śćiſkam afektem. 4) nędza go teraz śćisnęła; tak nieprzyiaćioł śćisnął, że śię ruſzyć nie mogli. 5) śćisnął rozchody, wydatki; śćiſka worek, pieniądze. 6) zimno powietrze śćiſka.

śćiſkać co związkiem. ſcharf binden, zuziehen. garroter, lier fortement.

kto wiele obeymuie, mało śćiſka. wer viel faſſen will behält wenig in der Hand. qui trop embraſſe, mal étreint.

śćiſkać śię. ſich enge zuſammen ſchlieſſen. ſe ſerrer; ſe preſſer; ſe mettre plus près. § w kupę śię śćisnęli.

Śćiſkanie, *vid.* Sciśnienie.

Śćisle, } *adv.* enge. étroitement, ſerrément; d'une maniére ſerrée.
Śćisło, }

śćisło żyie. er lebet ſehr eingezogen. il vit ſerré.

Śćisłość. genaue Verbindung. étroite alliance. § śćisłość przyiaźni naſzey.

Śćisły. 1) enge, genau an einander. 2) ſcharf,

ſtrenge,

strenge, hart. 3) genau, sparsam. 4) genau; genau verbunden als eine Freundschaft. 1) étroit, serré, resserré. 2) sévere, rigide, étroit, rigoureux. 3) chiche, trop tenant. 4) étroit comme une amitié. § 1) ściśly związek. 2) klasztor nayściśleyszego zakonu; w ściśleysze kogo wziąć kluby; ściśly prowadźi żywot; nie iest ściśly w swoim życiu. *3) ściśly (skąpy) to człowiek. 4) ściśla miedzy niemi przyiaźń, ściśly nas z sobą wiąże związek.

szyk ściśly. Kriegsk. eine eng geschlossene Schlacht-Ordnung. *Guerre:* ordre de bataille bien serré, bien joint.

Ściśnienie, Sciskanie. 1) die Zusammendruckung. 2) Physic. Druckung, Druck. 1) serrement, étreinte, l'action de serrer. 2) *Phisiq.* compression, compressibilité, pressement. § 1) ściśnienie ust, palcow. 2) powietrze od zimna się kurczy i podlegle ściśnieniu; ściśnienie zewsząd iedney rzeczy od drugiey, mocnieyszey albo przeciwney.

Ściśniony. 1) zusammen gedrückt. 2) eingeschränckt, bedrängt, eingetrieben. 1) serré, resserré. 2) pressé; acablé, restraint, serré. § 1) w pięść ściśniona ręka. 2) prawem, niedostatkiem, potęgą czyią ściśniony.

ściśnione żalem serce. ein vom Schmertz beklemtes Hertz. un coeur serré de douleur.

Scmiel. eine Wald-Bühne, sie ist kürtzer als die Haus-Bühne. abeille de forêt, elle est plus courte que les domestiques.

Scyatyczny. 1) der das Hüft-Weh hat. 2) Hüft-Weh-. 1) qui a la goute siatique 2) siatique; de siatique.

Scyatyka, biedrzna choroba. das Hüft-Weh. siatique; goute qui vient aux hanches.

Scyla. Scylla, eine Klippe in Sicilien, die jetzo la Fare heisset. Scylla, roche dans le détroit de Sicile, qui s'apelle aujourd'hui la Fare.

*** *frogą Scylę minąt a w Charybdym zapłynąt.* er ist aus einer Gefahr in eine grössere gerathen. il est tombé dans l'écueil de Scylla en voulant éviter celui de Charybde; en évitant un danger il est tombé dans un plus grand.

*Scyżoryk, Szczyżoryk. ein Feder-Messer canif.

Sę co, Się, *sie, sat.* 1) saugen. 2) saugen, in sich ziehen 1) teter. 2) sucer, tirer à soi par le moien de l'haleine. § 1) sać mleko, pierśi; sać przestać. 2) ptak sie wodę.

powoli sać. gemächlich saugen. sucoter.

sać dać. zu Saugen geben, die Brust geben. alaiter un enfant, le nourrir de son lait.

Sebastena, śliwka. Brust-Beerlein, Brust-Pfläumlein. Sebesten. sebeste, sorte de petites prunes.

Sędacz ryba. Zandat, Zander ein Fisch. tendre, *m.* sendin, un poisson.

Sedništy. geil. lascif. § trafil na sednistą.

Sedno, sadno. 1) der Wolf vom Reuten oder Gehen. 2) gedruckter Schaden eines Pferdes als am Wiederrüst. 3) fig. empfindlicher Ort, schmertzlicher Schade. 1) écorchure; blessure qui arrive aux piétons, aux cavaliers. 2) foulure, blessure d'un cheval égarroté ou encrainé. 3) *fig.* endroit sensible, mal très-douloureux. § 1) sedno u człeka od starćia iest i od iazdy. 2) sedno końskie.

ruszyć kogo w sedno; w żywe komu dotknąć sadno; tknąć kogo w sedno; tam trafić gdzie boli. einem das rechte Fleckchen treffen; einen hefftig beleidigen. piquer qu. jusqu'au vif.

Sędzia, *g. Ac.* sędźiego. *D.* sędźiemu. *V. L.* sędźiu *I.* sędźią (sędźim). *plur. N.* sędziowie *&c.* ein Beurtheiler, Richter. Juge, connoisseur. § sędźiemu Marszałkowskiemu przynależy te sprawy sądźić; Naywyższego Sędziego żywych i umarłych biorę sobie na świadectwo; sędźia od stron obrany.

Sędźia ziemski. Land-Richter. baili, Juge terrestre.

Sędźia mieyski. Stadt-Richter. Lieutenant civile; Juge de ville.

Sędźia wieyski. Dorf-Richter. Juge pédane.

Sędziwie, *adv.* reiflich, mit Verstand. mûrement, avec réflexion.

Sędziwość, sedźiwość. 1) hohes Alter. 2) gesetztes Wesen; Gründlichkeit. 1) les vieux jours; âge décrépit; décrépitude, la derniére viellesse. 2) solidité, réalité. § 1) na żadney mu w sędźiwośći swoiey nie zchodźi śile. 2) sędźiwość w radźie nie tylko z lat ale też i z statku bywa nazwana, bo i stary może dać niedoyrzałą radę.

Sędźiwy, *adj. & subs.* 1) stein-alt, eisgrau. 2) gesetzt, gründlich, reif. 1) un viellot; décrépit; suranné, fort vieux; qui est sur le retour de l'âge, fort avancé en âge. 2) mûr, sage, posé, rassi. § 1) sędźiwy starzec; sędźiwy wiek zmarski i śiwizne przynośi. 2) sędźiwy w swoim umyśle albo postanowiony.

Segieta, lektyka. eine Sänfte chaise à porteurs.

Sęk, *g. u.* 1) Ast, Knorren im Baum. 2) Knoten, Schwierigkeit. 1) neud d'arbre,

 2) neud,

2) neud, enclûûre, dificulté. § 1) ſęki ſą twarde do przerznięćia. 2) twardego dobył ſęku.

tu ſęk. hier liegt der Hund begraben. c'eſt là où gît le liévre; voilà le tu autem; voilà le hic.

w ſitowiu ſęku ſzukać. Schwierigkeit machen, wo keine iſt. chercher midi à quatorze heures; chercher un neud dans un jonc; chercher des dificultez à plaiſir, où il n'y en a pas.

ſęki, koniuſzki u ieleniego rogu. Zacken, Sproſſen am Hirſch-Geweih. les épois, les andouillers de bois de cerf.

Sekans, } Przećięćie. Meßk. eine Secan-
Sekanſa, } te. *Géom.* ſécante.

Sękowatość. Menge Aeſte, aſtiges Weſen. quantité de neuds; qualité noüeuſe.

Sękowaty. aſtig, knorrig, knotig. noüeux, plein de noeuds.

Sekret. 1) ein Geheimniß. 2) Mittel, vor oder zu etwas. 3) das heimliche Gemach. 1) ſécret, choſe qu'on tient cachée. 2) ſécret, rémède, *m.* 3) lés lieux; aiſement. § 1) miey to w ſekrećie. 2) ſekret na tę niemoc.

Sekretarſki. dem Secretär gehörig. de Sécrétaire.

Sekretarſtwo. Secretariat. le Sécrétariat; la dignité de Sécrétaire.

Sekretarya. Secretariats-Stube. Sécrétairerie.

Sekretarz. Secretair. Sécrétaire.

Sekretarz Wielki Koronny. Kron-Groß-Secretarius. Grand Sécrétaire de la Couronne. § Sakretarz W. X. L.

Sekretarz Pieczęći Wielkiey Koronney. Secretair des groſſen Kron-Siegels. Sécrétaire de ſeau de la Grande Chancelerie de la Couronne. § Sekretarz Pieczęći Wielkiey W. X. L. Sekretarz Pieczęći mnieyſzey Koronny, albo W. X. L.

Sekretarz kabinetowy. Cabinets-Secretaire. Sécrétaire du Cabinet.

Sekſtern. 1) eine Lage Papier. 2) Bogen Papier, der in ſechs Blätter gebrochen iſt. 1) caïer, liaſſe; quelques feuilles de papier couſuës enſemble. 2) une feuille de papier plié en ſix parties.

Sekta, Strona rozrozniona. eine Secte. ſecte.

Sektarſki. ſectiriſch. de ſéctaire.

Sektarz. Sectirer. ſéctaire.

Sekundant. Secundant beym Zweykampf. ſecond, perſonne qui en défend une autre en quelque combat. § o dobrych ſekundantow śię poſtarać trzeba.

Sekutnica. böſes Weib, Hexe. diableſſe; vielle ſorciere.

Sekutny. böſe; garſtig. méchant, malin. § ſekutna to baba.

Sekwela. Anlaß; Folge; Nachtheil. préjudice, *m.* conſéquence, ſuite, dérogation. § poydźie to w ſekwelę; żadney to nie uczyni ſekweli.

Sekweſtr, odłożenie, zoſtawienie ſporney rzeczy do ugody. Sequeſtrirung; Uebergebung einer ſtreitigen Sache in die Hand des dritten. ſéqueſtration; remiſe en main tierce. § biorę, przyymuię, daię co na ſekweſtr albo ſekweſtrem; rzecz na ſekweſtr podana.

ſekweſtrem co bioracy; na ſekweſtr przyymuiący. Sequeſter, gerichtlicher Verwalter ſtreitiger Güter. un ſéqueſtre.

Sekweſtrowanie. das Sequeſtriren. ſéqueſtration, entiercement, l'action de ſéqueſtrer.

Sekweſtrowany. ſequeſtrirt. ſéqueſtré, mis en ſéqueſtre.

Sekweſtruię co. ſequeſtriren. entiercer, ſéqueſtrer; mettre en main tierce.

Sekwito, *indec.* pacholſtwo, poczet. Geſola, wird nur im *Nom.* und *Ac. ſing.* gebrauchet. ſuite, gens qui acompagnent quelque grand Seigneur; *ce mot n'eſt uſité qu'au Nom. & Ac. ſingulier.*

ſekwito dobre ma za ſobą. er hat viel Bedienten hinter ſich. il a bien du monde à ſa queuë.

Selera. Sellery. du céleri, une racine potagére.

Selerowy. Sellery. de céleri.

Sen, *g. ſnu,* 1) der Schlaf. 2) ein Traum. 1) ſommeil, ſomme, *m.* 2) ſonge, *m.* réve, *m.* § 1) ſen ieſt obrazem śmierći; ſen twardy. 2) ſnom wierzyć nie trzeba; ten ſen śię na iawie ſprawdźił, z iśćił; ſen plugawy, lubieżny; dźiwny ſen mi śię śnił.

ſnow wykładacz, vid. Sennik 1).

ſnow wykładanie nauka, vid. *ſenna nauka.*

ſen południowy. der Mittags-Schlaf. méridiane.

ſny mieć. träumen, Träume haben. faire des réves; faire des ſonges; ſonger.

ſen mara Pan Bog wiara. Träume ſind Träume. les ſonges ſont des menſonges; les ſonges ſont trompeurs.

przez ſen. im Schlaf, im Traum. en ſonge, en révant. § przez ſen rzucę śię na niego, a w tym śię ocucę; przez ſen go widźiałem.

Sena, *vid.* Senes.

Senat. 1) der Senat, der Reichs-Rath. 2) die Reichs-Räthe, die Senatores. 3) Senatoren-Stube, wo die Reichs-Räthe Rath halten. 1) le Sénat, le corps du Sénat. 2) le Sénat, les Sénateurs.

3) le Sénat, la chambre où s'assemblent les Sénateurs.
Senator. Reichs-Rath. Sénateur, Magnat.
Senatorka. Gemahlin eines Reichs-Raths. Sénatrice; épouse d'un Sénateur.
Senatorski. Senatorisch. de Sénateur, Sénatorien, Sénatorial. § Senatorska godność; Senatorska i Poselska izba.
Senes, sena ziele i liście. (*sena*) Senes-Blätter ein Kraut. du séné; feuilles Orientales, feuilles de séné.
Senesowy. Senes-. de séné.
Sennik. 1) Traum-Deuter. 2) Träumer, der wunderliche Träume hat und solche gerne erzehlet. 1) onirocritique, interpréte de songes. 2) songeur; réveur qui est sujet aux réves; raconteur de songes.
Senny. 1) Schlaf-. 2) Traum-. 1) de sommeil. 2) songeur; réveur, de songe.
senna nauka, snow wykładaniu służąca. Traum-Deuterey. onirocratie, oniromance, l'art d'interpréter les songes.
Sens. 1) Bedeutung, Sinn, Verstand. 2) Gedancke in Schrifften. 1) sens, valeur, *f* signification d'un mot. 2) pensée dans un écrit. § 1) sens peryodu; sens własny, niewłasny słowa. 2) piękne, subtelne pisze sensa.
na ten sens; w ten sens. auf diese Art; in dieser Bedeutung. dans ce sens. § na ten sens mowił, napisał.
Sentencya. 1) ein Denck-Spruch, Lehr-Spruch. 2) Ausspruch, Meynung. 1) sentence. 2) dicton, propos, énonciation, probléme, *m.* axiome, *m.* § 1) sentencye po autorzech łapa; sentencya iest powieść poważna do obyczaiow albo życia służąca. 2) ta sentencya (wyrzeczenie, mowa) nie iest iasna.
sentencyami mowiący, piszący; sentencyy peten. sinnreich, lehrreich, der sich der Denck-Sprüche bedienet; der voll Lehr-Sprüche ist. sentencieux, qui se sert, qui est plein de belles sentences.
Sep, *f. g. plur.* * *sepi, spy*; *g. plur. spow.* Malzorate, Zuschütte, Metz-Getreide so dem Herrn vom Messen gegeben wird. le minage, droit Seigneural d'éxiger une certaine quantité sur le grain qu'on mesure. § sep krolowi, panu należąca.
Sęp. der Geyer ein Raub-Vogel. vautour, oiseau de proie. § sęp popielasty; sęp z głową białą.
Sepa morska, kałamarz. Tinten-Fisch. calmar, un poisson de mer.
Sepećik, *g. a.* kleiner Kuffer. un petit cofre; cofret.

Sepet. ein Kuffer. un cofre. § niemasz tego w szepećie.
sepet wielki. grosser Kuffer. bahut.
Sępi. } Geyer-. de vautour.
Sępowy. }
Sępię. runtzeln, rümpfeln die Stirne. froncer, rider le front, le sourcil. § zasępił na te słowa czoło.
sępić się sauer aussehen. se refrogner, se rechigner; faire une mine refrognée ou rechignée.
Ser, *g. a.* ein Käs. du fromage. § niemasz robaczkow w tym serze.
** Seraficki. englisch, seraphisch. séraphique.
Serb. ein Sorbe, ein Wende. un Serbe. § Serbowie koło Lipska mieszkali.
Serbski. Sorbisch. de Serbe.
Serbska ziemia. das Land der Sorben. le païs des Serbes.
Serce. 1) das Hertz. 2) Hertz, Muth. 3) Hertz, Sinn, Gemüth, Seele. 4) der Glocken-Knöppel 5) Kern, Seele, Riegel in einer Maschine, so dessen Theile zusammen hält. 1) le coeur. 2) coeur, courage, *m.* hardiesse. 3) coeur, esprit, ame. 4) batail, batant, hune qui pend au milieu de la cloche. 5) coeur, barre qui tient toutes les piéces d'une machine. § 1) serce krew rozsyła, mu bije, drga; jakby mi noż w serce wraził; serca bolenie; boiaźliwe zwierzęta serca barzo wielkie maią. 2) serce tracę, upada mi serce. 3) serce mi boleie; serce żażalone, zakrwawione, przeięte, roztargnione, rozżalone, zbolałe; nakłonić serce swoie do kogo; gdybyś mogł weyrzeć w serce; wyrzucam co mam na sercu; z sercem się komu otworzyć. 4) przyrownał ktoś prawo bez exekucyi do dzwona bez serca. 5) serce albo wałeczek w kłotce Salomonowey.
serce w flećie, w piszczałce. der Kern in der Flöte. le tampon de flûte.
serce moie! mein Hertz! mon coeur!
serce małe. Kleinmüthigkeit. abatement d'esprit; pusillanimité; peu de courage.
serca ścifkanie albo upadanie. Niedersinckung des Hertzens beym Athmen. resserrement de coeur dans la respiration.
serca podnoszenie. Erweiterung des Hertzens. dilatation de coeur.
człowiek małego serca. ein kleinmüthiger Mensch. un homme pusillanime; homme sans coeur.
serca wielkiego człowiek. der einen Löwen-Muth hat. un homme qui à un grand coeur, un coeur de lion.
serce mu upada. der Muth sinckt ihm. il perd courage.

do

do ferca fkładać; w ferce brać. zu Hertzen nehmen. prendre à coeur; mettre bien avant dans fon coeur.
ferce mi to przepowiadało; czuło to ferce moie; ferce mi to tufzyło. das hat mir mein Hertz gefaget; das hat mir geschwanet. le coeur m'en difoit; j'ai eu je ne fais quel preffentiment.
po fercu go głafzcze. er redet ihm nach dem Maul. il le grate par où il lui démange.
iakby go po fercu pogłafkał. er denckt der Haase hat ihn geleckt. il croit avoir trouvé la pie au nid.
do ferca mowi; przeraża ferce. er redet ins Hertz; er rühret das Hertz. il frappe, il touche le coeur.
z ferca; z fercem; z ferca całego. von Hertzen. au fond de coeur, de fort bon coeur, du fond du coeur; de tout fon coeur.
co na fercu to ma i na ięzyku. er trägt sein Hertz auf der Zunge. il a le coeur fur les levres.
odyma mu to ferce. das bläst ihn auf. cela lui enfle, lui hauffe le coeur.
puka mi się, kraie mi się na to ferce. das Hertz möchte mir darüber zerspringen. le coeur m'en fend. § kraiać się na to muśi ferce sławy chćiwe.
głębokość ferca. das innerste des Hertzens. les recoins, les replis du coeur.
to mi ferce pfuie. das macht mir das Hertz schwer. cela me ferre le coeur.
ferce komu pfować. 1) einem das Hertz schwer machen, den Muth niederschlagen. 2) eines Hertz von einem wenden. 1) abatre le courage à qu. 2) aliéner à qu. l'efprit, l'afection de qu. § 1) tylko mi tym ferce pfuiefz. 2) dobre iego ku mnie pfuiefz i słabifz ferce.
pfuć fobie ferce. sich das Hertz abnagen. fe ronger le coeur; avoir le poignard au coeur.
ferce komu czynić, ferca komu dodawać. einem Muth machen. donner courage, donner du coeur, rehauffer le courage à qu.
ferce brać. Muth fassen. prendre coeur.
powiem wfzyftko co mam na fercu. ich werde alles sagen was ich auf dem Hertzen habe. je dirai tout ce que j'ai fur mon coeur.
to mam na fercu. das lieget mir auf dem Hertzen. cela me tient au coeur.
Serdak, *g. a.* Brustfleck, Brustlatz. pourpoint, chemifette.
Serdeczko. 1) Hertzchen. 2) Hertzchen von Gold oder einem andern Metall. 1) un petit coeur. 2) coeur d'or ou d'autre métal.
Serdecznie, *adv.* 1) von Hertzen. 2) muthig. 1) cordialement; tendrement, paffionnément. 2) courageufement.
Serdecznik, *g. a* marchew polna źiele. (*daucum*) Mohren-Kümmel. carotte fauvage.
ferdecznik, ferdeczny korzeń, ieleni korzeń czarny źiele. (thymoleon; cervaria) schwartze Hirschwurtz. efpèce de gripaume.
ferdecznik drugi, gęśia ftopa, kotcza fzanta. (cardiaca) Hertzgespann, Hertzwurtz. agripaume, gripaume, cheneveufe.
ferdecznik kamień drogi. Hertzstein, ein Türckis in Gestalt eines Hertzens. efpèce de turquoife de la figure d'un coeur.
Serdeczny. 1) Hertz-, zum Hertzen gehörig. 2) hertzstärckend. 3) hertzlich. 4) der ein gutes Hertz hat. 5) frisch, muthig zum Angriff. 1) de coeur, qui regarde le coeur. 2) cordial qui eft bon pour le coeur. 3) cordial, fincére, tendre. 4) qui a bon coeur. 5) courageux, brave qui a du coeur. § 1) dwie fą komorki ferdeczne, w ktorych śię krew w duchy obraca. 2) ferdeczne lekarftwo. 3) ferdeczna miłość, przyiaźń. 4) ferdecznieyfzego pokazać trudno. 5) ferdeczny do woyny człowiek; ferdeczny przed czafem ćichy, ale w okazyach żartko czyni.
Serdufzko. } Serdynko. } ein Hertzchen. un petit coeur.
moie ferdufzko; moy ferdufzko. zu einer Manns-Person: mein Hertzchen. *parlant à un homme:* mon ame, mon petit coeur.
moie ferdufzko; moia ferdufzko. mein Hertzchen, zu einer Weibes-Person. mon ame, m'amie, *en parlant à une perfonne du fèxe.*
Sernik, *g a.* Käs-Korb. cage, cagerotte, fromagerie, claïon à fromage; lieu ou l'on desféche les fromages.
Serowy. Käs-. de fromage.
ferowy kołacz. Käse-Kuchen. talemufe.
Serwafer. } Serwaferowa wodka. } Scheidewasser. l'eau forte; l'eau de départ; eftomac d'autruche. § ferwafer krufzce rozwięzuie.
Serwatka. 1) Molcken. 2) Anat. Molcken so zu den Nieren gehet. 1) megue, du petit lait; du lait clair. 2) *Anat.* la partie fereufe & aqueufe qui paffe au reins. § 1) ferwatkę wyćifkam; z ferwatki mleko ofączam. 2) ferwatka do nerek przechodźi.
Serwatkowy. Molcken-. de petit lait.

Serwet. Zerbst, Stadt in Sachsen. Zerbst une ville en Saxe.
Serwetski. Zerbster. de Zerbst. § Serwetskie piwo.
Serweta. eine Serviette. serviette dont on se sert à la table.
serwetę składać. eine Serviette zusammen legen. redoubler une serviette.
Serwis. 1) Servis, Tisch-Geräthe 2) Servis so man den einquartierten Soldaten giebet. 1) le service, toute la vaisselle qu'il faut pour servir sur table 2) ustencile, *m.* qu'on donne ou paie en argent aux soldâs. § 1) serwis śrebrny, porcelanowy. 2) wydatki na serwisy.
Serwitorka w klasztorach do stołu. Tisch-zeug-Verwahrerin im Nonnen-Kloster. réfectoriaire qui a soin de la table & des couverts pour les Réligieuses.
Serżant. ein Schersant bey einer Compagnie. Sergent d'une compagnie.
* Serzec, ser. ein Käse. fromage, *m.*
Serzysko. Milch-Laab; Laab, davon die Milch gerinnet. pressure pour faire cailler le lait. § cielęce albo zaięcze serzysko w ciepley roztworz wodźie.
Sesam, łogowa cudzoźiemska. (*sesamum*) Sisamkraut. sesame, *m.* bled de Turquie.
Sesamowy. Sisam-. de sesame.
Sesya, zaśiadanie do rady. eine Seßion, Sitz-Tag. séance, le tems qu'on est assis pour déliberer.
Setkowanie, na sto rozkładanie. Eintheilung in hundert. division, distribution par centaines.
setkowanie, setnego karanie. Abstrafung des hundersten. punition du centiéme.
Setkowany. zu hundert abgetheilt. distribué par centaines
Setkuię, na sto rozkładam. zu hundert abtheilen. distribuer par centaines.
setkować, setnego karać. den hundertsten abstrafen. punir le centiéme.
Setnictwo. die Würde eines Hundert-Manns. la charge de centurion.
Setnik. ein Hundert-Mann. centurion, centenier. § setnicy w Gdańsku od mieszczan obierani bywaią.
setnik, liczba sto maiąca. hundert Stück. centaine; un nombre composé de cent; cent piéces.
Setny. der hundertste. centiéme. § setny temu wierzyć nie będzie.
setny, sto w sobie maiący. das aus hundert bestehet. composé de cent.
setny rok. das hundertste Jahr. l'année séculaire; la centiéme année.
Seym. ein Reichs-Tag. diète; diète générale; les Etats. § seym konny, walny; seym zerwać, przerwać; seym stanął.
Seymik, *g. u.* ein Land-Tag. diètine, diète particuliére. § seymik antekomicyalny albo przedseymowy, relacyyny, powiatowy
seymik deputacki. Land-Tag zur Wahl der Tribunals-Deputirten. diètine d'élection des Députez pour le Tribunal.
Seymikowy. Land-Tags-. de diètine.
Seymikowanie. die Haltung eines Land-Tages. la tenuë de la diétine.
Seymikować. Land-Tag halten. tenir une diètine.
Seymowanie. die Haltung eines Reichs-Tages. la tenuë des Etats, de la diète.
Seymowy. Reichs-Tags-. de diète, qui regarde la diète; comitial, général. § seymowe rady; seymowe mieysce albo koło.
Seymuię. einen Reichs-Tag halten. tenir une diète; tenir les étâs.
Sfera, gałka. eine Sphäre. sphére.
Sferycznie, *adv.* sphärisch. sphériquement.
Sferyczny. sphärisch. sphérique. § anguł sferyczny.
Sfora, swora. Hunde-Koppel, Koppel-Band. un couple; lien dont on couple deux chiens ensemble. § trzydźieśći ma swor w psiarni, chartow kilkanaśćie smyczy; sfora dla psow.
w iedney sforze. fig. zusammen; in einer Reihe. *fig.* dans le même rang; ensemble; au niveau avec qu. § w iedney sforze chodzą godność i skromność; w iedney sforze cnota i chwała; w iedney z nim stoi sforze.
Sforcuię. anstrengen, antreiben. faire ses éforts; emploier ses forces. § Turczyn swoię potęgę sforcuie.
sforcować się. 1) sich anstrengen, sich bestreben. 2) kämpfen, ringen. 1) s'éforcer; s'évertuer; se débattre, s'éventrer; tacher à venir à bout. § 1) sforcować się na co. 2) prożną się sforcowali nadźieią.
sforcować się z śmierćią, z żywotem. mit dem Tode ringen. agonizer; faire son dernier éfort contre la mort.
Sforny, *vid.* Sworny.
Sforuię. Hunde zusammen koppeln. coupler, ameuter, harder des chiens.
posforować psy rozforowane. Hunde wieder koppeln. racoupler les chiens.
Sforowany. angekoppelt. couplé. § psy sforowane.
Si, *vid.* Sio.
Siadalny, na ktorym śiadaią. Sitz-, wo man sich zu setzen pfleget. propre à s'asseoir.
Siadam. 1) sich zu setzen, zu sitzen pflegen. 2) sich setzen, sich niederlassen. 1) s'asseoir souvent;

souvent; avoir coutume de s'asseoir sur un lieu. 2) s'asseoir, prendre place, se mettre; se placer. § 1) na tym stołku rad śiada. 2) śiadł na stołku; śieść proszę; nie wiem gdźie śiądźiemy.

śiadać do rady, w radźie. im Rathe sitzen. se trouver, assister au conseil.

śiedli goście. die Gäste haben sich zur Tafel gesetzt. les hôtes se sont mis à table.

śiądźmy do stołu. wir wollen uns zu Tische setzen. mettons nous à table.

śiadaią kury. die Hüner setzen sich, gehen schlafen. les poules juchent, vont jucher, vont au juc.

ptak śiada. der Vogel setzet sich. l'oiseau se perche.

* *śiadłem, zginąłem.* ich bin verlohren. je suis perdu.

Siadanie. die Einnehmung seines Sitzes. l'action de s'asseoir.

Siadło, śiedlisko. Hüner- oder Vogel-Stange, worauf sie sitzen. perchoir; bâton où se perchent la volaille ou les oiseaux. § śiedlisko kurow, ptakow.

Siadłość. untergesetzte Gestalt des Leibes. taille ramassée, bien rassemblée.

Siadły, krępy, karłowaty, zawiązały. untergesetzet, untergesetzt. ramassé, bien reuni, rassemblé.

* Siąg, *g. śiągu,* sążeń. eine Klafter. toise. § siąg drew ma trzy łokćie.

Sianie, śiew, śiewba. das Einsäen. action de semer.

Siano. Heu. foin. § śiano wołowe łońskie; śiano grube, wiszowate; śiano w kopie, w styrćie stawiać.

śianem śię wykręćił. er hat den Kopf aus der Schlinge gezogen; er hat sich listig herausgedrehet. il l'a échapé belle; il s'est tiré de ce peril; il a fait le plongeon.

Sianko, potraw. Herbst-Heu, Grummet. regain; second foin d'un pré.

** Sianożęć, łąka. eine Wiese. pré, *m.* prérie.

** Sianożętny. Wiesen-; wo man Heu hauen kan. de pré; où l'on peut faucher du foin.

Siany. gesäet. semé.

Siara, pierwsze mleko. Beest, die erste Milch nach der Geburt. le prémier lait; jeune lait; lait qui vient aux femmes nouvellement acouchées, ou aux bêtes qui ont mis bas tout récemment.

gorączka przy śiarze. Milch-Fieber, Milch-Schauer. fievre de lait.

Siarczany. Schwefel-. de soufre. § śiarczany kolor; śiarczany smrod.

Siarczę, *vid.* Siarkuię.

Siarczystość. 1) schwefelichte Eigenschaft. 2) die Schwefelung. 1) parties sulphureuses; proprieté de soufre. 2) l'action de soufrer.

Siarczysty. 1) schwefelicht. 2) geschwefelt. 1) sulfureux. 2) soufré, sulfuré. § 1) ieźioro śiarczyste.

Siarka. Schwefel. du soufre.

śiarka; śiarka ćiągniona, śiarka do krzesania ognia, śiarczysta nitka, śiarczyste zapały albo podpały. Schwefel-Hölzlein, Schwefel-Lichterchen. alumettes; bois, papier ou filet trempé un peu en soufre pour alumer.

Siarkowany. geschwefelt. soufré, sulfuré.

Siarkowy. Schwefel-. de soufre. § śiarkowy rzemieślnik, gornik albo zlewacz.

śiarkowa huta. Schwefel-Hütte. fonderie de soufre.

śiarkowy korzeń źiele. (peucedanum) Haarstrang, Sau-Fenchel. peucedane, *m.* queuë de pourceau; fenouil de porc.

Siarkuię co. schwefeln, mit Schwefel anmachen, beschmieren. soufrer, tremper dans du soufre; ensoufrer; enduire de soufre; faire prendre la fumée du soufre.

Siatczany,
Siatczysty, } *vid.* Siatkowaty.

Siatka. 1) kleines Netz. 2) Flor Kappe der Weiber. 3) Netz-Haube der Weiber. 4) jede Sache die wie ein Netz gemacht ist, als das Gewebe einer Spinne, ein Netz-Beutel, das Netz im Leibe, das Netz vom Lamm oder Kalbe. 1) petit filet, petits rets. 2) voile *m.* cape de crépe, de gaze dont les femmes se couvrent la tête & le visage. 3) couvre-chef à claires voies; coife des femmes claire à réseaux, faite de réseau. 4) une chose qui resemble à une filet, comme la toile d'areignée, un filet ou bourse tissuë à claires voïes, la coife de ventre, la crépine d'agneau ou de veau. § 1) śiatkę na ptaszki zastawił. 2) obaczył pod śiatką twarzyczkę i zaraz zasnął. 3) śiatką warkocz opięła. 4) śiatka pajęcza; nieść w śiatce mięso; śiatka flakowa; śiatka w oknie rozpięta.

w śiatki, w śiatkę. gantz dünn wie ein Netz, wie Flor. à réseaux, en forme de filet, à la vermicelle. § w śiatki co robić, pokraiać.

śiatka na konie. Fliegen-Netz für die Pferde. volettes.

śiatka na przepiorki. Wachtel-Netz. fillet à caille.

śiatka łowcza. kleines Jäger-Netz. réseau.

Siatkowaty, śiatczany, śiatczysty. Netzförmig, wie ein Netz gestaltet. retiforme, fait à réseaux, en forme de rets; fait à claires voies. § śiatkowaty sznurek, worek.

śiatkowy,

śiatkowy, vid. Siatny.
Siatnik. Netz-Stricker. faiseur de rets.
Siatny, śiatkowy. Netz-, zum Netz gehörig. de filet; qui regarde le filet ou les rets. § sznurek śiatny.
Siatkuię. 1) wie ein Netz machen. 2) mit einem Gitter von Drat verwahren, vermachen. 3) klein schneiden; schneiden daß es sich zieht. 1) faire qu. ch. à réseaux, en forme de rets. 2) fermer d'une grille faite en forme de rets. 3) vermiceller, couper à réseaux, à la vermicelle. § 1) śiatkuię woreczek. 2) zaśiatkować dźiurę drotem. 3) pośiatkuy (w śiatki pokray) kapustę, tutuń.
Sidełko. kleine Schlinge Vögel zu fangen. petit lasset pour atraper les oiseaux. § śidło na ptaszki.
Sidlę. eig. u. fig. bestricken, verstricken. *prop. & fig.* enlacer, enveloper dans les rets, dans les piéges. § iey uroda śidlić go poczęła.
śidlić się. eig. u. fig. sich verstricken, sich fangen. *prop. & fig.* s'empêtrer; s'embarasser dans les piéges, s'y prendre. § ptak śię uśidlił; strzeż śię byś śię nie uśidlił.
Sidło. eine Schlinge Vögel, Thiere zu fangen. laqs, *plur.* lasset, colet. § śidło prętkopomkłe na ptaki, na zwierz.
śidła. fig. Falle, Grube. *fig.* laqs, *m. plur.* filets, *plur. m.* embuches, *f. plur.* piéges, *plur. m.* tramail, tente.
w napięte wpadł śidła. er ist in die aufgestellte Netze gefallen. il est tombé dans le filet.
śidła na kogo kręćić. einem eine Falle stellen. tendre à qu. des piéges.
Się, *pronom. Sing. & Plur. G.* śiebie. *D. L.* sobie. *Ac.* śię. *Inst* sobą. 1) ich, du, er. 2) mich, dich, sich, bey den *verbis reciprocis.* 3) man —, es — sich, bey den *verbis* so *impersonaliter* gesetzet werden. 4) sich, einander. 1) moi, toi, soi. 2) me, te, se, *avec un verbe reciproque.* 3) on —, il se —, *quand on veut exprimer un verbe impersonnel.* 4) se, s'entre, l'un l'autre. § 1) mam pieniądze dla śiebie; wezmę to z sobą. 2) gniewasz śię, dźiwuią śię. 3) tańcuie śię tu dobrze; płaćiło śię talar od tego; bedźie śię tu smaczno spało. 4) bili śię, wadźili śię.

* * *

1) Das *Pronomen* śię hat keinen *Nominativum*, es behält allemahl die Bedeutung der Person, in welcher das *Verbum* gesetzet ist. 2) ist das *Pronomen* der *Casus*, der vom *Verbo* oder von der *Præposition* regieret wird, setzet man nicht śię, sondern die *Pronomina:* ia, ty, on. 3) śię, wird bey einem *Verbo reciproco* zierlich ausgelassen, wenn man antwortet. 1) *le pronom* śię *n'a point de Nominatif, & se prend toujours dans le sens de la personne dans laquelle le verbe est mis.* 2) *quand un pronom personnel est le cas regi du verbe ou de la préposition, on ne se sert jamais de* śię, *mais toujours des pronoms:* ia, ty, on. 3) *en répondant on omet élegamment le* śię *après un verbe reciproque.* § 1) kocha śię, kupiłem sobie. 2) kocha ćię, kupiłem ći. 3) a gniewasz śię? nie gniewam.
myślę o sobie. ich dencke an mich. je pense à moi.
myśli o sobie. er dencket an sich. il pense à lui.
myślą o sobie. sie dencken an sich. ils pensent à eux.
myślę o tobie. ich dencke an dich. je pense à toi.
sobie. 1) mir, dir, sich. 2) zu meiner, deiner, seiner Lust; zum Zeitvertreib, zum Vergnügen. 3) gleich, von gleichem Schlage, von gleichem Gelichter. 1) à moi, à toi, à soi. 2) à mon, à ton, à son aise; prendre plaisir, s'amuser à faire qu. ch. 3) de même trempe, de même caractère. § 1) dał sobie w pysk, kupiłem sobie konia. 2) leżę sobie, patrzę sobie na to, dyszkuruią sobie. 3) braćia to sobie; śiostry to sobie.
sobie pan. er ist sein eigner Herr. il n'est sujet à personne; il est hors de page.
sobie dobry. er siehet auf seinen Nutzen. il se regarde en toutes choses. § sobieś dobry.
bydź przy sobie. seiner bewußt seyn, bey seinen Sinnen seyn. se sentir; être dans ses bons sens.
nie iest przy sobie. er ist nicht wohl bey Sinnen. il est hors du sens.
od śiebie. 1) von sich. 2) bey den Fuhrleuten: auf die rechte Hand, hotte. 1) de soi. 2) *mot dont se servent les voituriers:* hur-haut, tournez à droite.
po sobie. 1) bey sich. 2) vor sich, zu seinem Besten. 3) nach einander, auf einander. 4) an sich selbsten, an seiner Person selbst. 1) sur soi. 2) pour soi, en sa faveur. 3) l'un après l'autre; l'un sur l'autre. 4) à soi-même. § 1) mam zegarek przy sobie. 2) prawo maćie po sobie; masz po sobie sędźiego. 3) po sobie mowili, następowali; tańcowali po sobie. 4) baczę, znam to po sobie, że; sam widźisz po sobie.

przez śię. von ſich ſelbſten, durch ſich ſelbſten. de ſoi (de lui, d'elle) même. § przez śię nauczyłem śię tego.

za śię każdy z oſobna. ein jeder vor ſich ins beſondere. chacun pour ſoi en ſon particulier.

z śię, z śiebie. vor ſich ſelbſten. de ſoi-même. § mam z śię roboty; mamy z śię pieniędzy, ſtrawy, śił.

z ſobą. 1) bey ſich, mit ſich. 2) mit ſich ſelbſten. 3) mit einander. 1) ſur ſoi, avec ſoi. 2) avec ſoi-même. 3) enſemble; tête à tête. § 1) weź mię z ſobą; nie mam pieniędzy z ſobą. 2) z ſobą śię ſwarzy; z ſobą na ulicy zawſze gadaſz. 3) piią z ſobą; potkali śię i mowili z ſobą.

Sieć, *f.* 1) ein Netz Vögel, Thiere zu fangen. 2) ein Fiſcher-Netz. 3) fig. Netz, Falle. 1) rets, *plur.* filet. 2) filet de pécheur. 2) *fig.* filet, piegès, *m. plur.* embouches, *f. plur.* § 1) śieć ptaſza; śieći lotowe na tykach na chruśćiele, na drozdy. 2) śieć rybia. 3) ſubtelnoſtkami ſwoiemi mię pod śieć wprawił; w śieć kogo napędźić

śieć na ſkowronki. Netz die Lerchen zu ſtreichen. nape, filet à prendre les alouëttes.

śieć wielka rybia do zaſtawienia rzeki. groſſes Fiſcher Netz einen Fluß zu beſtellen. dideau, grand filet à barrer une riviére.

śieć łowcza na ſoſzkach; śieć na zwierz. Jäger-Garn. panneau, pan de rets pour environner les bêtes

roztoczyć śieć. die Netze, das Garn aufſtellen. tendre les toiles, les panneaux, les filets. § roztoczono śieć na dźiki, na zaiące.

Siecz, *f.* Verhack; verhauener Sitz eines Coſacken-Haufen. abatis d'arbres pour la demeure d'une troupe de Coſaques.

Sieczka. 1) Häckerling, Hächſel. 2) Schmeltz-Glas; Schmeltz. 1) paille coupée, de la pourraine. 2) de la verroterie faite en forme de paille coupée.

Sieczkowy. 1) Häckerling-. 2) Schmeltz, Schmeltz-Glas. 1) de paille coupée. 2) de veroterie. § 1) słoma śieczkowa. 2) galon śieczkowy.

Sieczyſty. ſchneidend, mit einer Schärfe oder Schneide verſehen. tranchant, qui tranche, qui coupe, qui a un tranchant.

broń śieczyſta. Hau-Gewehr. armes tranchantes; armes blanches.

Siedliſko. 1) offner Platz in einer Stadt. 2) Sitz für die Vögel; Hüner- oder Vogel-Stange. 1) place publique dans une ville. 2) juc, perchoir; lieu où couche un oiſeau. § 1) to miaſto sławne od śiedliſk ſwoich. 2) gołębniki mocne czynić dla śiedliſk; śiedliſko kurze, ptaſze.

śiedliſko. } Sitz Wohnung eines Volcks.
Siedliſzcze. } établiſſement, habitation d'un peuple. § Słowiańſki narod ſwoie przeniosł śiedliſka.

Siedm. ſieben. ſept.

Siedmak, *vid.* Siodmak.

Siedmdźieśiąt. ſiebenzig. ſoixante & dix.

śiedmdźieśiąt i ieden. ein und ſiebenzig. ſoixante & onze.

śiedmdźieśiąt kroc. ſiebenzig mahl. ſoixante & dix fois.

Siedmdźieśiątny, śiedmdźieśiąt w ſobie maiący. von ſiebenzig Stück. de ſoixante & dix piéces.

Siedmdźieśiąty. der ſiebenzigſte. ſéptantiéme; ſoixante & dixiéme.

Siedmdźieśiątletni. ſiebenzig-jährig. de ſeptante ans; ſéptuagénaire.

Siedmigrod, Siedmigrodzka źiemia. Siebenbürgen. Tranſilvanie.

Siedmigrodſki. Siebenbürgiſch. Tranſilvain, de Tranſilvanie.

Siedmigrodźian. }
Siedmigrodźianin. } Siebenbürger. Tranſilvain.
Siedmigradźin. }

Siedmiodniowy. } ſiebentägig. de ſept
Siedmiodźienny. } jours.

Siedmiokąt. Meßk. ein Siebeneck. *Géom.* un heptagone, *m.* figure à ſept angles. § śiedmiokąt ieſt figura o śiedmiu angułach i ścianach.

Siedmiokątny. Meßk. ſiebeneckig. *Géom.* heptagone.

Siedmioletni. ſieben-jährig. de ſept ans. § śiedmioletni czas.

Siedmioraki. ſiebenärtig, ſiebenfältig. de ſept ſortes, de ſept maniéres.

Siedmioro, *g.* *śiedmorga.* ſieben Stück. ſept piéces.

Siedmiorako, *adv.* ſiebenfältig. en ſept ſortes.

w Siedmiornaſob, *adv.* ſiebenmahl ſo viel. ſept fois autant.

Siedmiornaſobny. ſiebenmahlig ſo viel. de ſept fois autant.

Siedmkroć. ſiebenmahl. ſept fois.

Siedmliſt źiele. (*tormentilla*) Tormentill, Siebenfinger-Kraut. tormentille.

Siedmmieśięczny. ſiebenmonatlich. de ſept mois.

Siedmnaśćie. ſiebenzehn. dix-ſept.

Siedmnaſtny. ſiebenzehen Stück in ſich haltend. compoſé de dix-ſept piéces.

Siedmnaſty. der ſiebenzehende. le dix-ſetiéme.

Siedmſet. ſiebenhundert. ſept cents.

Siedmſetny.

Siedmſetny. 1) der ſiebenhundertſte. 2) aus ſiebenhundert beſtehend. 1) le ſeptcentiéme. 2) de ſept cents.

Siedmſtopny. ſieben Fuß lang oder breit. de ſeptpiez en longueur ou en largeur.

Siedzacy. }
Siedzany. } Sitz=. ſédentaire.
Siedzialny. }

śiedźianą śię bawić zabawką; wieść śiedzący żywot. die meiſte Zeit mit Sitzen zubringen: ein Sitz=Leben führen. avoir, mener une vie ſédentaire; étre ſédentaire.

Siedzę, *dźi, dźiał, dźieli.* 1) ſitzen. 2) ſitzen, brüten. 3) über etwas ſitzen, fleiſſig ſeyn. 4) ſitzen im Gefàngniß. 5) zu Pferde ſitzen. 6) bey Tiſche ſeyn, bey Tiſche ſitzen. 7) ſtill ſitzen, ſich ſtill aufführen. 8) ſitzen ſtecken als ein Zahn. 9) ſitzen, ſtehen als ein Kleid. 1) étre aſſis, s'aſſeoir, étre ſéant; ſe tenir aſſis ſur. 2) couver les oeufs; coucher, étre aſſidûment ſur les oeufs. 3) étre cloué ſur qu. ch.; s'apliquer aſſidûment, étre ataché à; travailler avec aplication. 4) étre empriſonné; étre en priſon, tenir priſon; étre enfermé en priſon. 5) étre à cheval; étre aſſis à cheval; étre monté ſur quelque bête. 6) étre à table; étre aſſis à table. 7) étre coi; ſe tenir, demeurer en repos. 8) étre fiché dans qu. ch. 9) venir, aller, ſeoir à qu. mal ou bien comme un habit. § 1) śiedźiał podle brata; śiedźieliśmy na ławie; śiedźi przy ogniu, śiedźi w ćiepłey wodźie, nad węglami. 2) ptak, kokoſz śiedźi na iaycach. 3) śiedźi nad tą pracą; śiedźi dźień i noc na tey zabawie, nad księgami. 4) śiedźiał wieżą; śiedźi w więźieniu, na zamku. 5) dobrze, źle śiedźi na koniu. 6) gośćie ieſzcze śiedzą; długo u ſtołu (przy ſtole) śiedźieliśmy. 7) kazałem ći śiedźieć; śiedź ty; by był śiedźiał. 8) ząb w dźiąsłach, w błonce, żyła u tłuſtych głęboko śiedźi. 9) ſzata ta mi dobrze, źle śiedźi.

śiedząc. ſitzend. étant aſſis; étant ſéant.

ptak śiedźi na gałęźi. der Vogel ſitzt auf einem Aſt. l'oiſeau s'eſt perché, ſe vient percher ſur une branche.

śiedźieć na poły. ſich niederhucken, niederkauren. s'apuier ſur ſes cuiſſes; s'acroupir; ſe baiſſer ſur le derriére.

ćicho nigdy nie śiedźi. er ſitzt niemahls ſtill. il n'arrête jamais en place.

źle na koniu śiedźi. er ſitzt übel zu Pferde. il eſt mal à ſon cheval.

prożno śiedźieć. müßig ſitzen, müßig ſeyn. étre oiſif; étre ſans rien faire.

śiedźieć przy kim. bey einem ſitzen. étre aſſis contre qu. à côté de qu.

śiedźieć proſzę. ich bitte zu ſitzen. je vous prie de vous aſſeoir; aſſeiez vous.

śiedźieć na gardło, na żywot. auf den Tod, aufs Leben ſitzen. étre en priſon avec expéctance de mort.

śiedźieć, po Turecku, przyśieść nogi. kreutzweis auf ſeinen Füſſen ſitzen. ſe croiſer, s'aſſeoir en mettant les jambes l'une ſur l'autre.

nad głową, nad ſzyią śiedźieć. über dem Halſe ſitzen. aſſiéger, importuner, obſéder qu; rompre la tête à qu. § niemiła kompania mu nad głową śiedźiała.

Siedzenie. 1) das Sitzen. 2) Sitz, Ort zum Sitzen. 3) das Brüten, Sitzen der Vögel. 4) das Sitzen über etwas; beſtändiger Fleiß bey etwas. 5) das Abſitzen, das Sitzen im Gefángniß. 6) der Poder, das Geſäß. 7) der Boden in den Hoſen. 8) das Sitzen zu Pferde. 9) Sitz im Sattel. 10) das Kreutz des Pferdes, worauf der Sattel lieget. 1) l'action d'étre aſſis. 2) le ſiége, lieu où l'on aſſied. 3) incubation, couvement, l'action de couver, d'étre ſur les oeufs pour en éclorre les petits. 4) aſſiduité, aplication continuelle à qu. ch. 5) priſon, *f.* punition d'étre enfermé dans une priſon. 6) ſiége, *m.* ſéant, cu, derriére, *m.* 7) le fond de haut de chauſſe. 8) le ſiége, l'aſſiette de cavalier; la maniére d'étre aſſis ſur le cheval, 9) le ſiége de ſelle à cheval, qui eſt rempli de bourre. 10) le dos du cheval, où l'on met la ſelle. § 1) śiedzenie przy ſtole, przy pełney, przy winie; śiedzenie podle kogo; śiedzenie w wodźie ćiepłey. 2) naiąłem ſobie śiedzenie w karećie; śiedzenie w ogrodach; śiedzenie na widokach. 3) śiedzenie ptaka na gniezdźie, na iaycach. 4) uſtawiczne nad księgami, nad pracą śiedzenie. 5) śiedzenie na gardło; na śiedzenie w wieży na dnie ſkazany; śiedzenie wieży; śiedzenie głownikow. 6) śiedzenie (pośladek) w ćiele ludzkim. 7) śiedzenie u ubrania, u pluder. 8) śiedzenie ładne, złe na koniu. 9) nie miętkie w tym śiedle śiedzenie; Uſarz rzućiwſzy dźiryt przed ſobą, podnośi go nic śię w śiedzeniu nie ruſzywſzy.

krzepkie, mocne na koniu śiedzenie. das Feſtſitzen im Sattel. tenuë, aſſiette ferme d'un homme à cheval.

Sięgam, *v. m. F. śięgnę.* 1) reichen, langen. 2) erreichen als mit einem Schuß. 3) Musick: einen Thon erreichen. 4) ei-

nen mit Briefen erreichen. 5) ergründen, weit gehen, forschen. 6) suchen; nach etwas streben. 7) anführen, hervorsuchen. 8) mit einem verwandt seyn. 1) ateindre; venir jusqu' à. 2) ateindre, toucher avec une arme. 3) *Musiq.* ateindre un ton; élever, hausser sa voix jusqu' à un certain ton. 4) ateindre qu. avec une lettre. 5) ateindre, aller aussi loin, aussi haut qu'on peut; vouloir aprofondir ou pénétrer; atraper qu. ch. 6) chercher, tâcher d'avoir; aspirer, briguer qu. ch. 7) chercher, aléguer, raporter. 8) toucher qu; apartenir de parenté à qu. § 1) śiągnąłem po to, ale nie dośiągłem; śięgać czego głęboko albo wysoko leżącego. 2) śięgać czego kulą, strzałą. 3) śięga głosem, trąbą; nie mogł dośiąc śpiewak. 4) śięgał go listem. 5) śięga głęboko w rządy Boskie; daleko myślą swoią śięga; czćią nieba śięga. 6) nadźieią tego urzędu śięga; nie śięgay po tę rzecz. 7) obcych nie śięgaiąc przykładow. 8) powinowactwem mię w trzećim stopniu śięga.

ten karzeł do pasa mię nie śięga. dieser Zwerg reichet mir nicht an den Gurt. ce nain ne me vient pas jusqu'à la ceinture.

śięgać po pieniądze. nach Geld langen. mettre la main à la bourse.

Sieię, *śieie, śiał.* 1) säen. 2) sieben. 3) *fig.* säen, ausstreuen. 1) ensemencer, semer. 2) cribler, tamiser, semer, répandre, divulguer, rendre public. § 1) śieią iedlinę; śiali zboże na roli. 2) śiać śitem. 3) śiey nowiny, bezbożne nauki.

śiać na zaśianey roli, pośiewać. einen besäeten Acker wieder besäen. remblaver; resemer un champ ensemencé.

Siek, *g. u.* 1) ein Hieb. 2) Schwantz-Stück vom geschlachteten Vieh. 3) Steinbeisser ein Fisch. 1) coup d'un instrument tranchant. 2) queuë; piéce de chair avec la queuë. 3) loche un poisson. § 1) iednym śiekiem przećiał; przenikaiący to był śiek.

śiek ryba morska, vid. Ostropysk, Iglica.

Siekacz, *g. a.* 1) Hack-Messer in der Küche. 2) Hippe, Garten-Messer. 3) Hauer. 4) Eisenfresser, Schläger. 1) hachoir couperet, grand couteau de cuisine. 2) serpete, petit couteau recourbé, qui sert au jardinier. 3) celui qui tranche, qui coupe; coupeur. 4) un duëliste, ferrailleur, fendeur de naseaux, qui se plait à se batre. § 1) pośiekać mięso śiekaczem. 2) śiekacz ogrodniczy; śiekacz gnipiasty.

*Siekam co, rąbam. hauen. hacher, couper, trancher avec un sabre.

Siekanie. das Hauen, Hacken. l'action de couper, de hacher

Siekanina, Siekanka. Lungen-Muß; gehackt Fleisch, Fische u. d. g. hâchis, farce, viande, poisson haché. § śiekanka z ryb, z mięśiwa; śiekanka do kiełbas.

śiekanina, bitwa. Schlägerey. boucherie, carnage, *m.* massacre, *m.*

Siekę, *śiecze, śiekł, śiec.* 1) hauen, peitschen. 2) stechen wie die Fliegen. 3) zerhacken. 4) hauen mit einer Axt, mit einem Schwerdt. 5) Gras hauen, mähen. *6) das Korn schneiden, erndten. 7) brechen Steine. 1) foüeter, donner des coups de foüet, de verges. 2) mordre, piquer comme les mouches. 3) hacher, couper fort menu avec un couteau. 4) hacher, couper avec une hache, un sabre. 5) couper l'herbe. 6) couper le blé; moissonner. 7) tailler, tirer les pierres à bâtir. § 1) śiekł dźiećię rozgą, biczem. 2) śieką muchy konia. 3) śiekę mięso na śiekankę. *4) śiekę (rąbam) drwa; śiekł (ćiął) go mieczem. 5) śiekę (koszę) śiano, łąkę. *6) śiec (żąć) owies. 7) śiec (łamać) kamienie.

wiatr śiecze. der Wind schneidet. le vent gerce.

Siekiera. Axt, Holtz-Axt. hache, cognée.

śiekiera ćieśielska, topor. eine Zimmer-Axt. une hache à l'usage des charpentiers.

śiekiera obośieczna. eine Zwerch-Axt. besaigue; hache à deux tranchans.

zła śiekiera nie zginie. Unkraut kommt nicht um. il mouroit bien plûtôt quelque bon chien au berger; mauvaise herbe croit toujours.

Siekierka, śiekiereczka. Aextlein. hachette, petite hache.

Siekiernica, wyka wonna, wilcy groch ziele. (*securidaca*) Beilkraut. grave, féve de loup.

Siekiernik. (*dryitis*) Art von Edelsteinen, so in den Baum-Wurtzeln gefunden werden. espèce de pierre précieuse qu'on trouve dans le tronc des arbres.

Siekierowaty, śiekierze podobny. Axtförmig. fait en forme de hache.

Siekierzysko. schlechte Axt. méchante hache.

*Sięknę, Ośiąkam. abtriefen, abtröpfeln. dégouter, tomber goute à goute.

Sielanka. Sinn-Gedicht, kleines Gedicht. rondeau, un poëme de quelques vers.

Sieława, Sieławka, sułwica. (*smaris, selava*) Morene, Murene, Art Weiß-Fische oder

oder Heringe. picarel, hiaret, espèce de harangs ou de poisson blanc.

Siemię konopne. Hanf, Hanf-Saamen. chenevi; semence de chanvre.

śiemię lniane. Lein- oder Flachs-Saamen. linette, semence de lin.

Sień, *f. g. śieni.* Vorsaal, Vorhaus. l'entrée, vestibule, *m.* la prémiére sale d'une maison, d'un apartement. § śień podługowata miedzy mieszkaniem iako w klasztorach kurytarz.

Siennica. / Siennik, *g. a.* Heu-Boden, Heu-Stall. fenil; grénier à foin.

Sienny. 1) Heu- 2) zum Vorsaal gehörig. 1) de foin. 2) de vestibule; qui regarde l'entrée d'une maison. § 1) kosa śienna. 2) drzwi śienne otwarte.

Siepacz. 1) Häscher. 2) Preller. 1) archer. 2) escroqueur.

Siepam, *v. m. F. śiepnę.* 1) einen schütteln, rütteln. 2) scheren, vexiren. 3) stechen, brennen als eine Wunde. 1) secouër, houspiller, branler qu. en le serrant avec la main. 2) secoüer, picoter, aigrir, malmener. 3) piquer, brûler comme une plaïe.

Siepanie. 1) das Stechen, Brennen einer Wunde. 2) das Rütteln, Schütteln. 1) douleur, *f.* tourment que cause une plaïe. 2) l'action d'houspiller qu.

Sierć, / *Sierść, *f.* 1) Haar, wird selten vom Menschen gesagt. 2) Farbe des Haares eines Thieres. 3) abgeschorne Haare eines Thieres. 1) poil, *ce mot se dit rarement des hommes.* 2) poil, le pélage; la couleur du poil d'une bête. 3) bourre.

śierć krowia do wytkania. Küh-Haare. bourre, poil de vache pour bourrer.

Sierćisty, śierśćisty. kurtzhaarigt, mit kurtzen Haaren versehen. plein de courts poils.

śierć psia, koźia. Hunds-Haare, Ziegen-Haare. ploc, poil de chien, de chèvre.

iakiey śierći koń, woł? was hat das Pferd, der Ochs für eine Farbe? de quel poil est le cheval, le beuf.

Sierdzę się, *dźi, dźił.* böse thun, ergrimmen. se mettre en colére; s'emporter de colére; se courroucer, enrager, se dépiter.

Siedzenie. / Sierdźistość. Grimm, Zorn, Wuth, Begierde zur Schlägerey. courroux, fureur, *f.* grande envie de se battre.

*Sierdźił, gniewliwy. ein zorniger Mensch. qui se met facilement en colére.

śierdźił a nie duży. er ist sehr zornig und hat doch keine Gewalt. c'est un homme colérique sans pouvoir.

Siermięga. 1) Haar-Tuch, grobes Zeug aus Vieh-Haaren. 2) Haar-Hemd. 3) grobes Hemd. 4) schlechter Rock, grober Kittel. 1) sorte d'étofe grossiére tissuë de poils de bête. 2) haire, robette, chemise faite de crin. 3) chemise grossiére. 4) vilain habit, robe grossiére. § 1) kołdra z śiermięgi. 2) w śiermiędze chodźi.

Sieroctwo. 1) der Waisen-Stand. 2) die Waisen. 1) l'état d'orphelin. 2) les orphelins & les orphelines.

Sieroći. Waisen-; unmündig. pupillaire; d'orphelin.

Sierota. 1) ein Waise, ein Kind dem die Eltern abgestorben sind. 2) Waise, Unmündiger, der Vormünder hat. 1) un orphelin; une orpheline. 2) un pupille, qui a des tuteurs.

śierotki; dźiurki potowe. die Schweiß-Löcher. les pores, *m.* dans la peau.

Sierp, *g. a.* eine Sichel. faucille. § owies śię iuż do śierpa godźi.

Sierpień, *g. śierpnia.* der August-Monat. le mois d'Août; Août.

Sierpik, *g. a.* eine kleine Sichel. petite faucille.

śierpik źiele. (serratula) Scharte, Färber-Scharte. bétoine à feuilles dentelées comme une scie.

Sierpniowy. August-. d'Août.

Sierpowaty. sichel-förmig. fait, formé en faucille; arqué.

Sierszeń. eine Hornisse. frélon, mouche plus grosse que la guêpe.

śierszenie ma w nośie. er ist bös. il est en colère.

Sieść, *vid.* Siadam.

Siestrzan, *g. a.* Unterlage, Unterzug; Quer-Balcken, worauf die andren liegen. tirant, poutre qui traversant d'une muraille à l'autre porte les solives.

Siestrzanek, *g. śiestrzanka.* / Siestrzeniec, *g. śiestrzeńca.* Schwester-Sohn. neveu; fils de la soeur.

Siestrzenica. Schwester-Tochter. niéce; fille de la soeur.

Siestrzenny. / Siestrzeński. schwesterlich. de soeur, qui regarde la soeur. § syn śiestrzeński.

Siestrzeństwo. 1) Schwesterschaft. 2) Gleichheit, Verwandtschaft. 1) l'étât, la liaison de soeur. 2) raport, conformité; la liaison entre les choses. § 1) w ścisłym z sobą żyły śiestrzeństwie. 2) sierstrzeństwo i powinowactwo te cnoty z sobą maią.

Siestrzyczka. Schwesterchen. petite soeur.

Siew. / Siewba. das Säen, die Aussaat. l'action de semer; semaille.

śiew. die Saat-Zeit. les ſemailles, *f.* le tems où l'on ſeme.

Siewca, } śiewnik. ein Säemann. ſemeur, celui qui ſème du grain.
Siewiarz, }

Siewierſzczyzna, Sybierz. Syberien. Siberie.

Siewka. 1) Saat, Ausſaat, das Säen. 2) zwey Reihen Steine die in einem gewiſſen Spiele gewinnen. *3) heimliches Verſtändniß. *4) Unbeſtändigkeit. *5) Schlupf Winckel, Ausflucht. 1) l'action de ſemer; ſemaille. 2) deux rangs de pierres ou de jettons, qui gagnent un certain jeu. *3) complot, intelligence. *4) inconſtance. *5) échapatoire, excuſe frivole. § 1) śiewką śię ieſzcze trzeba zatrzymać. 2) mam śiewkę.

śiewka. } (*numenius; arquata major & minor*) Brach-Vogel, Brach-Huhn, Art delicater Vögel mit einem krummen Schnabel, die zur Saat-Zeit erſcheinen. pluvier, ſorte d'oiſeaux fort delicats, qui ont le bec courbé & ſe laiſſent voir pendant les ſemailles. § śiewniczka ieſt ptak ſzary iako wrobel pod brzuchem biały, ſpecyalny do iedzenia; ſą ich trzy gatunki i tylko śię wielkośćią rożnią, pierwſze więkſze iak ſzpaki, drugie wielkie iak gołębie, a trzećie iak kaczki.
Siewniczka. }
Sieyka. }

Siewny, śianiu służący. 1) Säe-, Saat-; zur Saat tüchtig. 2) zur Saat gehörig, die Saat betreffend. 1) de ſemaille, qui eſt propre à ſemer. 2) qui apartient aux ſemailles. § 1) śiewne zboża. 2) dźień śiewny; ludźie śiewni.

Sikam, *v. m. F. śiknę.* 1) mit der Spritze ſpritzen. 2) ſpritzen, ſpringen als das Waſſer. 1) ſeringuer. 2) rejaillir; ſortir par jet; piſſer, ſaillir.

Sikawka. 1) eine Spritze. 2) Spritz-Wallfiſch, ſo das Waſſer ſehr hoch wirft. 1) ſeringue. 2) ſoufleur, eſpèce de baleines qui jette beaucoup d'eau par ſes naſeaux.

Sikora. eine Meiſe. méſange; vermontant oiſeau. § śikora czarna wielka, czarna mała, leśna, modra albo dźięćioł modrawy, z długim ogonem, czubata, popielata.

Sikulſki. Sicilianiſch. Sicilien, de Sicilie.

** *Sikulſka gora.* der Berg Aetna. le mont-étna dans la Sicile.

Siła, } *adv. & ſubſ. n.* wiele. *g.* śiłu. *D.* śiłom. *L.* śiłu. *I.* śiłą. viel. beaucoup de; force qu. ch. § ma śiła żołnierzow; do śiłu piſał przyiaćioł; śiłom daie; to śiła, ale to więcey.
*Siłę, }

śiłu było. es waren ihrer viel. il y en avoit beaucoup.

nie śiła trzeba że. es fehlt wenig ſo. peu s'en faut que; il ne s'en faut guere que. § nie śiła trzeba że go odprawię.

śiła ma książek. er hat viel Bücher. il a beaucoup de livres; il a force livres.

* * *

Man findet offt den *Genitivum* allein ohne śiła; den Unterſcheid zwiſchen dieſer Auslaſſung und dem Sinn eines *Verbi activi*, erſiehet man aus folgendem Exempel. *on trouve ſouvent le génitif ſeul ſans* śiła, *qu'il faut ſous-entendre; voici un exemple pour avoir la diférence entre cette élipſe & un ſens actif.*

mam karet, koni, pieniędzy. ich habe viel Kutſchen, viel Pferde, viel Geld. j'ai beaucoup de caroſſes, de chevaux, d'argent.

mam karety, konie, pieniądze. ich habe Kutſchen, Pferde, Geld. j'ai des caroſſes, des chevaux, de l'argent.

Siła, *ſubſ. f.* 1) eig. u. fig. Stärcke, Kraft. 2) Kraft, Eigenſchaft, Tugend eines Krautes. 1) *prop. & fig.* force. 2) vertu; propriéte, force d'une herbe. § 1) wielką ma śiłę; śiła z rozumem może śiła, *prov.* śiła bez głowy ſzaleie, a rozum bez śiły mdleię; *prov.* śiły nieprzyiaćielſkie; śiły krzepię, rozruchywam, odeymuię. 2) śiły źiela, lekarſtwa tego ſą rożne.

śiły. Lebens-Geiſter. les eſprits vitaux. § śiły ze krwią uchodzą.

ze wſzyſtkiey śiły. aus allen Kräften. avec toutes ſes forces; en emploiant toutes ſes forces; à double rebras. § dał mu w pyſk że wſzyſtkiey śiły.

Siłę co. erzwingen, übertreiben. forcer, violenter, outrager. § śilił miłość; ſwoie barzo śili koncepta.

śilić śię. 1) die Kräfte anſpannen, ſich angreifen. 2) ſtärcker, hefftiger werden. 1) s'éforcer, s'exceder, faire pluſieurs éforts. 2) redoubler; s'augmenter de nouveau, devenir plus violent, plus impétueux. § 1) śiląć śię to uczynił; śilili śię z myślami w tak okrutnych ſwoich trudnośćiach. 2) ztamtąd śię wyrwał, gdźie śię bitwa śiliła; mroz śię śili; choroba śię śili.

śilić śię głoſem. die Stimme angreifen. crier, chanter fort haut; forcer, élever la voix.

Silen, *vid.* Silny.

Silenie śię. 1) Anſtrengung der Kräfte. 2) gröſſere Hefftigkeit. 1) éfort; action de s'éforcer. 2) redoublement, augmentation, violence; le fort de qu. ch.

§ 1) to oſtatniey śilenie śię konaiącey wolnośći. 2) śilenie śię choroby, mrozu.

śilenie śię na ſtolcu; chęć do ſtolca daremna. Stuhl-Sucht, Stuhl-Zwang. le ténéme; l'envie d'aller à la ſelle ſans pouvoir rien faire.

Silnie, *adv.* inſtändigſt, ſehr. fortement, inſtamment. § śilnie ćię proſzę.

Silny. 1) ſtarck, mächtig, der Kräfte hat. 2) kräftig als eine Artzeney. 3) hefftig. 4) inſtändig. 1) fort, puiſſant, qui a de la force. 2) éficace, qui produit un bon éfet. *3) impétueux, violent. 4) inſtant, ardent. § 1) przy zgodźie byłaby Polſka śilna ſąśiadom. 2) śilne lekarſtwo. 3) gorączka śilna, mroz śilny. 4) śilną wnoſzę proſbę.

śilen mi; nierowna mi z nim. er iſt mir gewachſen; ich habe genug mit ihm zu thun. il me tient tête; il a aſſez de forces, de capacité pour me reſiſter.

Sinawy. untergelaufen, etwas blaulicht. un peu livide.

Sinieię. blau werden von Kälte oder einem Schlage. devenir livide ou noir d'un coup ou du froid. § rana bita śinieie; śiniały mu ręce od mrozu.

Siniło ziele. Waid, Waid-Kraut. paſtel, guede, une herbe propre pour les teinturiers.

Sino co czynię. blau ſchlagen. rendre livide; meurtrir de coups.

Sinogarlica. eine Turtel-Taube. tourterelle. § śinogarlica ma śine gardło.

Sinogarlicę. Turtel-Täubchen. tourtereau.

Sinokrwawy. blutrünſtig. meurtri.

Siność. 1) blaues Mahl, blauer Schlag. 2) blaue Haut vom Froſt. 3) Bley-Farbe. 1) lividité, contuſion, meurtriſſûre; coup orbe; marque livide de quelque coup. 2) noirceur de la peau cauſée par le froid. 3) la couleur de plomb; la couleur livide.

Siny. 1) blau vom Schlage. 2) bleyfärbig. 1) meurtri, livide, terni, noir d'un coup. 2) de couleur de plomb.

Sio; śi, *interj.* Sch, ſaget man wenn man Hüner wegjaget. mot immaginé pour chaſſer les poules.

*Siodłak, kmieć. Ackermann, Bauer, Unterthan. laboureur, païſan, ſujet.

Siodłam. ſatteln. ſeller; mettre la ſelle ſur une bête.

Siodłany. geſattelt. ſellé.

Siodłaty. mit einem Rücken von andrer Farbe. emmantelé, aiant le dos d'une autre couleur. § gęś śiodłata; wrona śiodłata.

Siodło. 1) ein Sattel. 2) das Holtz im Sattel. 3) Saum-Sattel. 1) ſelle à chevaux. 2) la monture de bois dans une ſelle. 3) bât ſur une bête de ſomme.

śiodło Angielſkie płaſkie. flacher Engliſcher Sattel. ſelle raſe.

Siodłowy koń. ein Reut-Pferd. cheval de ſelle; cheval porteur.

Siodmak. 1) eine Zahl von ſieben. 2) ein Sieben-Kreutzer in Schleſien. 1) un nombre de ſept. 2) piéce de ſept kreucers en Sileſie.

Siodmka w kartach. die Sieben in der Karte. le ſept aux cartes.

Siodmy. der ſiebende. le ſetiéme.

Sionka. Vorſälchen. un veſtibule.

Sioſtra. 1) eine Schweſter. 2) Schweſter, Sache die der andren gleich iſt. 1) ſoeur. 2) ſoeur, choſe qui reſſemble à l'autre. § 1) śioſtrze (śieſtrze) dałem. 2) cnota i chwała ſą dwie śioſtrze; śioſtry to ſobie.

Sioſtrzeniec, *vid.* Sieſtrzeniec.

Sioſtrzeńſki, Sioſtrzyńſki, *vid.* Sieſtrzenny.

Sioſtroboyca. Schweſter-Mörder. parricide qui a tué ſa ſoeur.

Sit, *interj.* Wort der Schäfer, womit ſie die Schafe fort treiben. huë, *mot dont les bergers ſe ſervent pour chaſſer les brebis.*

Sit, śitowie, ſpław. (*juncus*) Semden, Binſen, ſo in Teichen und Moräſten wachſen. jonc, une plante de marais & d'étang.

śit morſki. Meer-Binſen. jonc marin.

śit, śitowie oſtre. (carex) Ried-Gras; Ried. gramen de marais. § miedzy śitowiem zaiące śię chowaią.

śitowia pełny. voll Binſen. plein de jonc.

śit gładki. glatte Binſen ohne Knoten. ſcirpus.

śitowie wonne, vid. *Rayſka trawa.*

Sitarz. Siebmacher. faiſeur de cribles.

Sitko. kleines Haar-Sieb. ſaſſet; petit crible.

śitko z wiekiem. Deckel-Sieb. tamis à poudre.

Sitny. Sieb-. de crible.

Sito. ein Sieb mit Löchern. grand tamis, ſas. § śita dno, łub; śito gęſtſze ma dźiurki niżli przetak.

śito gęſte. ein Haar-Sieb. ſas delié fait de crin.

Sitowi. 1) Binſener, aus Binſen gemacht. 2) Binſen-, zu Binſen gehörig. 1) de jonc, fait de jonc. 2) qui regarde le jonc.

Sitowie, *vid.* Sit.

Sitowiec, *g.* *śitowca.* } *vid.* Kośćieniec.
Sitowa trawa. }

Sitowiſko. Ort wo Binſen wachſen. jonchaie, lieu ou il croit du jonc.

Sitowy, śitny. Sieb-, zum Siebe gehörig. de tamis.

Siwaczek, g. *śiwaczka.* } Grau-Kopf, alter

Siwiec, g. *śiwca.* } Mann. viellard; grison. § śiwiec to poczćiwy.

śiwiec, morze, vid. *śiwy Oyćiec.*

Siwieię. grauen, graue Haare bekommen. blanchir, grisonner, devenir blanc; commencer à avoir les cheveux blancs. § śiwieie ale iefzcze nie ośiwiał.

Siwiosnka, śiwe głowki źiele. (*polium*) Berg-Poley. polium.

Siwizna. graues Haar. chenure, cheveux gris ou blancs; le blanc; la blancheur. § rzuca śię na niego świzna; przeżył rożowe lata ale nie doszedł dozrzałey lilii śiwizny; śiwizna końska.

Siwy. 1) grau vor Alter. 2) grau, graufärbig, von Thieren. 1) chenu, gris, blanc, qui a les cheveux blancs. 2) gris, de poil gris. § 1) włos śiwy już przyodźiał głowę; śiwy na głowie, na brodźie, na brwiach. 2) kroliki śiwe; baranki śiwe.

na poły śiwy. halb grau. demi-grison.

koń śiwy. ein Schimmel. grison, cheval gris.

śiwy oyćiec, śiwiec. Seefahrt: die See. *Marine:* la mer.

Siwoiabłkowity koń. ein Apfel-Schimmel. cheval gris pommelé.

Skaczę, } *v.m. F. skoczę.* 1) springen. 2)
Skakam, } springen, tanzen einen Tanz. 3) auf einen zu springen, einen ergreifen, erreichen. 4) sich auf etwas berufen; anführen, vorschützen eine Schriftstelle. 5) steigen als der Preis. 1) sauter. 2) danser, sauter une danse au son de quelque instrument. 3) s'élancer, se jetter vers qu; ateindre, joindre qu. en sautant. 4) recourir, avoir recours à un passage qu'on alégue. 5) monter, rencherir, se hausser comme le prix d'une chose. § 1) skakay po izbie; skocz do mię. 2) skakać galardy; skakać po muzyce. 3) w tym skoczył do nieprzyiaćiela; skoczył ogień do kośćioła i ogarnął go. 4) naprzod do tey księgi, potym do konstytucyy skoczył. 5) skoczyło zboże, cena.

skakać. springen, viel Sprünge machen. sauter, faire des sauts

skoczyć. springen, einen Sprung thun. sauter, faire un saut.

z iednego na drugie skakać. von einem auf das andre fallen. sauter d'un sujet à un autre; sauter de branche en branche; aller du blanc au noir; tomber de file en aiguille.

skakać komu, skakać po czyiey woli. einem aufspringen; nach eines Pfeife tanzen. être à la miséricorde de qu; faire le pié de veau; naqueter, valeter.

skakać od radośći, od wesela. vor Freuden springen. tressaillir d'alégresse, de joïe.

serce mu skacze. 1) das Hertz springet, klopfet ihm. 2) das Hertz hüpfet ihm vor Freude. 1) le coeur lui palpite, remuë vite. 2) le coeur lui tressaut de joïe. § 1) skakało (drgało) mu serce. 2) młoda w nim krew i żywe serce skacze; aż mi serce skacze o tym myśląc.

skakać na iedney nodze. hicksen, auf einem Fusse springen. sauter avec une pié courbé élevant l'autre; sauter à cloche-pié.

wiatr skacze. der Wind springet, ändert sich. le vent saute, change.

w zad skoczyć. zurücke springen. sauter en arriére.

Skadłubina. Ritz in einer Wand crevasse, fente dans un mur. § wetknąć papierek w skadłubinę muru, śćiany.

Skakać, *vid.* Skaczę.

Skakanie. 1) das Springen, Tantzen. 2) das Hertzklopfen, Schlagen des Pulses. 1) l'action de sauter, de danser; danse. 2) batement de coeur, de poux; palpitation. § 1) skakanie wesołe, chybkie. 2) skakanie (drganie) serca; skakanie pulsu.

skakanie; skakanie na iedney nodze. Hinckebahn, das Hicksen oder Springen auf einem Fuß ein Kinder-Spiel. morelle; jeu de cloche-pié, lorsque les enfants sautent avec un pié élevant l'autre

Skala. der verjüngte Maaß-Stab auf den Land-Charten. l'échelle dont on se sert dans les cartes géographique. § skala na mapach i abrysach archytektońskich i gieometrycznych, w łokćie, w staie, w łany albo w mile podźielona.

Skała. 1) hoher Felsen. 2) Klippe, Stein-Klippe, Felsen im Wasser. 1) haut rocher. 2) écueil, brisant, rocher dans l'eau. § 1) skała wysoka, ostra. 2) skała podwodna, z wody wyglądaiąca.

**skała,* } rozpadlina. Ritz, Spalt. cre-
*Skalina, } vasse, fente.

Skałam co, zkałam, *F. skolę.* zerstechen. trouër, percer, piquer, pointer en beaucoup d'endroits. § skłoć igłą papier.

Skalisto, *adv.* felsicht. comme un rocher; en rocher.

Skalisty. felsicht, steinigt. plein d'écueils, de rochers; pierreux. § mieysca skaliste.

skalista Arabia. das steinichte Arabien. Arabie petrée.

Skalka. 1) kleiner Felsen. 2) ein Flinten-Stein. 3) Artzeneyk. weisser Fleck auf dem

dem

dem Auge. 1) petit rocher. 2) pierre à fusil. 3) *Médec.* taïe, petite tache qui se forme sur la prunelle.

Skalny. Felsen=; bey oder in einem Felsen wachsend, sich aufhaltend. de rocher; saxatile; qui vit, qui croit parmi les rochers. § żiele skaliste, ryba skalista.

skalna rutka żiele, *vid.* Włoski Panney Maryi.

skalna rutka żiele, vid. *Ruta skalna.*

skalna rzęsa, *vid.* Rzęsa.

Skamiałość. 1) Versteinerung. 2) Verhärtung des Hertzens. 1) pétrification, changement en pierre. 2) endurcissement; dureté de coeur.

Skamiały, skamieniały. 1) versteinert. 2) hart, unempfindlich. 1) pétrifié. 2) dure, endurci, insensible. § 1) Nioba skamiała. 2) skamiały grzeszniku.

Skamiam co, skamiałym czynię. 1) versteinern. 2) verhärten, verstocken. 1) pétrifier, convertir en pierre. 2) endurcir.

skamiaiący. versteinernd. qui change en pierre.

Skamieć, *F. skamieię.*
Skamienieć, *F. skamienieię.* } 1) sich versteinern zu Stein werden. 2) unerbittlich, hart werden. 1) se pétrifier, devenir pierre. 2) s'endurcir le coeur.

Skamieniały, *vid.* Skamiały.

Skapać, *F. skapię.* 1) gantz abtröpfeln. 2) vergehen, elend werden. 1) dégouter entiérement. 2) périr, se consumer, fondre, trainer.

Skąpię, *vid.* Skępię.

Skąpigrosz. ein Knicker, Knauser. mesquin, taquineur, pince-maille.

Skąpo, *adv.* genau, sparsam; nicht überflüßig. chichement, mesquinement, avec épargne. § skąpo daie; skąpo się obchodzę.

skąpo o.to. dieses ist nicht wohl zu haben. cela est devenu rare; il y a disette de cela. § skąpo teraz o zboże; skąpo było o ten towar, o takich ludźi.

Skąpy. 1) genau, karg, nicht freygebig. 2) sparsam, knapp, dessen nicht viel vorhanden ist. 3) theuer, mager als ein Jahr. 1) mesquin, chiche, tenant, épargnant. 2) mince, rare, qu'on ne peut trouver aisément, qui n'est pas en abondance. 3) chiche, disetteux, où il y a de la disette, comme une année. § 1) skąpy starzec. 2) skąpa żywność; skąpy był obiad; skąpe teraz śiano. 3) skąpy teraz rok; skąpe mamy czasy, zarobku niemasz.

Skaranie. Strafe. punition, chatiment.

Skarany. gestraft. puni, chatié.

Skarb. 1) Schatz=Kammer. 2) der Schatz, das Geld, die Edelsteine in selbigem. 1) 1) le trésor, la chambre du trésor; l'épargne. 2) trésor; l'argent, les priéries dans le trésor. § 1) w skarbie Rzeczypospolitey korony chowaią; wybierać ze skarbu. 2) niezmierne ma skarby; skarbu dobywa.

skarb znaleźiony. gehobener Schatz. bonne fortune.

skarb kośćielny, *vid.* Skarbnica 2).

Skarbek.
Skarbnik.
Skarbownik. } Caßirer; der das Geld oder den Schatz in Verwahrung hat. caissier, sou-tréforier.
§ skarbnik powiatowy.

skarbek, skarbnik. Schatz=Sammler. amasseur de trésors.

Skarbię co. eig. u. fig. Schätze sammeln; in den Schatz legen. *prop. & fig.* tésoriser, amasser, acumuler des trésors. § skarbił sobie miłość poddanych; skarbić sobie czyią łaskę.

Skarbiec, *g. skarbcu.*
Skarbieniec, *g. skarbieńca.* } 1) Schatz=Kammer. 2) Schatz, Titel einiger Bücher. 1) trésor, lieu du trésor. 2) trésor, recueil, *un titre de quelques livres.* § 1) w skarbcu próżnuią pieniądze. 2) skarbiec sekretow gospodarskich.

Skarbienie. das Sammeln der Schätze. l'action d'amasser des trésors.

Skarbnica. 1) Schatz=Kammer, Ort des Schatzes. 2) Gottes=Kasten; Allmosen=Kasten. 3) fig. Freygebigkeit, Quelle der Freygebigkeit. 1) trésor; lieu où se garde un trésor. 2) tronc d'Eglise pour y recevoir les charitez. 3) *fig.* fond des bienfaits; source de la liberté. § 1) niezmierną ma w skarbcu gotowiznę. 2) skarbnica albo skarb kośćielny w ktorym skład na ubogich kładą. 3) wszakiem tego nie własnemi śiłami ale z skarbnice szczodrobliwych rąk W. K. M. nabył.

Skarbniczka, *vid.* Skarbuszka.

Skarbnik, *vid.* Skarbek.

Skarbnikostwo. Schatzmeister=Amt in einer Provintz, bey einem Herrn. trésorerie, charge de trésorier de quelque Canton, de quelque Seigneur.

Skarbny,
Skarbowy, } *subst.* Schatzmeister; Ober=Einnehmer; Ober=Caßierer. receveur, trésorier, caissier. § skarbowy w klasztorze.

Skarbny Wielkiego Xięstwa Litewskiego. Litthauischer Schatz=Bewahrer. Garde du Trésor de Lituanie.

skarbny kośćielny. Kirchen=Vater, Kirchen=Vorsteher. marguillier; trésorier ou administra-

ministrateur des choses qui apartiennent à l'Eglise.

skarbny, skarbowy zur Casse, zum Schatz gehörig. de trésor, de caisse.

skarbny woz, vid. *woz skarbny*.

skarbowy. Schatz-; den Schatz eines Reichs betreffend. d'épargne; de trésor, qui regarde le trésor publique. § Trybunał skarbowy; sprawy skarbowe, sądy skarbowe; Pisarz Skarbowy Koronny; Pisarz Skarbowy Litewski.

Skarbuszka, skarbniczka. Spaar-Büchse. tirelire, esquipot.

Skarga. 1) Anklage, Klage. 2) gerichtliche Klage. 1) plainte. 2) plainte qu'on forme, acusation qu'on intente judiciairement contre qu.

Skarłupa. 1) schuppichte Haut einiger Meer-Thiere. 2) Muschel, Schaale einer Muschel. 1) la peau dure qui couvre le serpent ou quelques bêtes de mer. 2) écaille, coquille. § 1) skarłupa krokodylowa, smocza; skarłupa wężowa. 2) skarłupy pławow morskich.

skarłupa żołwia. Schildkröten-Schaale. écaille de tortuë.

Skarpa, pochyłość wału. Kriegsb. Böschung, Dossirung, Abdachung. *Fortif.* pente, escarpement, escarpe, talus.

Skarpetka. eine Socke, Fuß-Socke. chausson de toile.

Skarpownica. Kriegsb. der Böschungs-Quadrante. *Fortif.* quadrant, quart de cercle dont on se sert à donner le talus aux parties de la fortification.

Skarzę, ⎤ *rzy, rzyt.* über einen Kla-
Skarzyć się,⎦ gen; einen anklagen. acuser qu; se fâcher, se plaindre de; faire des plaintes contre qu. § skarzyłem (skarzyłem się) na niego o tę krzywdę; ten, ktory skarzył, świadkow nie miał.

skarzą sobie swoie krzywdy. sich klagen einander ihr Leid. ils se consolent l'un l'autre de leur tort, de leur perte.

skarzący się. der Kläger. acusateur.

Skarzew, ⎤ *g. a.* Schöneck in Preussen.
Skarzewo, ⎦ Schenec, une ville de la Prusse Polonoise.

Skąsać, zkąsać, *F. skąszę, si.* vielmahl beissen. mordre beaucoup de fois.

Skąsany. vielmahl gebissen. mordu bien des fois.

Skaza. 1) Seuche, Verderbniß, Gifft. 2) Schaden, Wunde. 1) corruption, peste, poison; ce qui gâte, qui corrompt. 2) mal, blessure, plaie. § 1) skaza się wszędzie za czasem wprowadza; przeciw tey powszechney zarazie i skazie biią prawa. 2) przyłoż ten plastr na skazę i wszystek iad wyciągnie.

na skaże to iego było. das war zu seiner Schande. cela etoit à son deshonneur, à sa honte.

przyrodzona skaza. die natürliche Verderbniß. la nature corrompuë.

Skazanie, skaźń. 1) Sentenz, Ausspruch; Urtheil. 2) eine ausgemachte Rechts-Sache. 1) arrêt, sentence, décret. 2) une afaire jugée. § 1) dość czynić skazaniu Grodzkiemu; skazanie Hetmana w wątpliwość nie ma bydź pociągniona.

skazanie przytoczone. ein Interlocut. jugement interlocutoire.

skazanie po kim. Absolution. absolution; sentence par laquelle ont est declaré innocent.

skazanie przeciw komu Verurtheilung. condannation; acte qui condamne une personne.

Skazany. verurtheilt. condanné. § na kopanie kruszcow skazany.

Skażca, *vid.* Skaziciel.

Skażenie, zepsowanie. Verderbniß. corruption; l'action de corrompre; dépravation.

Skaziciel, skażca, kaziciel. Verderber. corrupteur, qui corrompt. § skażca młodzi, pospolitego prawa, dobrych obyczaiow.

Skazitelność. Vergänglichkeit, Verderbniß. corruptibilité, destruction; caducité.

Skazitelny. vergänglich, dem Verderbniß unterworfen. corruptible, sujet à corruption; dissoluble, périssable.

Skaźń, *f.* kaźń. Urtheil, Verurtheilung. décret, arrêt, sentence.

Skażony, zepsowany. verderbt. corrompu, gâté, dépravé. § skażony rozum.

Skazuię, zkazuię, *F. skażę.* 1) mit den Fingern weisen. 2) ein Urtheil sprechen; verdammen, verurtheilen zu etwas. 1) montrer au doigt, faire voir au doigt. 2) prononcer; rendre quelque arrêt, contre qu; condanner qu. à. § 1) palcem na mię skazał. 2) skazał sędzia; skazał mu sędzia winę pieniężną; skazano (osądzono) złoczyńcę na gardło, na szubienicę.

skazać kogo na śmierć. einen zum Tode verurtheilen. faire mourir qu; faire justice de qu; condanner qu. à la mort.

skazać za (po) kim; osądzić kogo niewinnym. einen frey sprechen, absolviren. absoudre, déclarer qu. innocent.

skazuiący za kim. lossprechend, loszehlend. absolutoire, qui porte absolution.

skazuią-

ſkazuiący; ſkazuiący ſpoſob. Gramm. der Indicativus. *Gramm.* l'indicatif.

ſkazuiące zdanie. End=Urtheil, Definitiv=Urtheil. arrêt difinitif, ſentence déciſive; ſentence définitive.

ſkazać przećiw komu; oſądźić bydź winnym. condemniren, verdammen; ſchuldig erklären. condanner qu; prononcer un arrêt contre qu.

Skażyćiel, ktory co pokazuie. 1) Weiſer, Zeiger. 2) Anzeiger, Verräther. 3) der Zeige=Finger. 1) perſonne ou choſe qui montre, qui enſeigne. 2) délateur, dénonciateur, qui découvre qu. ch. 3) index, le prémier doigt d'après le pouce.

Skępca. Knicker; genauer Mann. meſquin, avare, taquin. § ſkępca własnym ſwoim ieſt niewolnikiem.

Skępię, ſkąpię. knickern, knauſern, genau ſeyn. menager, épargner; étre chiche de qu. ch. § ſkępi potrzebnych wydatkow; w ten czas ſkępić gdy iuż na dnie, *prov.*

Skępieię, ſkąpym śię ſtaię. genau werden. devenir chiche; devenir avare.

Skępſtwo. Geitz; Knickerey, Knauſerey. trop grande épargne, meſquinerie, taquinerie.

Skiba. Abſchuß zwiſchen zwey Acker=Furchen, welchen der Pflug von beyden Seiten aufgeworfen hat. terre relevée entre deux ſilons dans un champ labouré.

ſkiba chleba. eine groſſe Brod=Schnitte. coupe, grande tranche de pain.

Skiełko. ein Stückchen Glas. petit morceau de verre.

Skinąć, *F. ſkinę.* wincken, ein Zeichen geben. incliner; cligner, faire ſigne de la tête ou de la main. § ſkinął głową, ręką na niego.

Skinienie. 1) Winck. 2) Wille, Winck, Befehl. 1) ſigne, *m.* mouvement qu'on fait avec la téte ou avec la main pour marquer ſa volonté. 2) volonté, ordre, commandement. § 1) ſkinieniem głową, ręką go pokazał. 2) Bog wszyſtkie rzeczy ſkinieniem ſwoim rządźi; ſtany tam pełnią naymnieyſze krola ſkinienie.

ſkinieniem kogo pokazać. mit einem Winck eine Perſon anzeigen, zu erkennen geben. déſigner, montrer une perſonne par un ſigne.

Skłący śię. ſchimmernd, glänzend. brillant, reluiſant, reſplendiſſant. § ſkłące śię śkiełka ſą ſplendory świata.

Skład. 1) Einlage; Anlage, Geld, das man zuſammen ſchieſſet. 2) Einlage, Zeche die ein jeder giebet. 3) Niederlage, Voraths=Kammer, Waaren=Lager. 4) Stapel; Stapel=Gerechtigkeit, Ort wo man die Waaren verkaufen muß. 5) Bau, Geſtalt eines Menſchen eines Thieres. 6) Sammlung, Titel einiger Bücher. 7) Gramm. die Wortfügung. 1) collecte, quête de deniers; l'argent qu'ont contribué quelques perſonnes pour un ouvrage. 2) cote, cote-part, écot, ce que chacun paie pour ſa portion. 3) magazin, lieu où l'on ſerre un quantité de marchandiſes. 4) étape; entrepôt; droit d'étape; lieu où l'on eſt obligé de vendre ſes marchandiſes. 5) ſtructure, taille d'un homme, d'une bête; proportion entre les parties. 6) recueil, *titre de quelques livres.* 7) *Gramm.* la conſtruction. § 1) ſkład pieniędzy (ſkładane, złożone pieniądze) na budynek. 2) ſkład na wino, na ucztę. 3) ſkład owocu, żywnośći, zboża; ſkład kupi, towarow. 4) to miaſto ma ſkład; ſkład minął. 5) młodź ſkładu dobrego i grzecznego. 6) ſkład ſekretow lekarſkich. 7) ięzyk Polſki śię wynośi bogactwy słow, pięknośćią ſkładu, głęboką węzłowatośćią, iednak nie bez wyrozumienia.

ſkład wiary. der Glaube, die Artickel des Chriſtlichen Glaubens. le ſimbole; le credo.

ſkład budynkowy. Bauk. Aufriß, Aufzug, Zeichnung eines Gebäudes nach dem Durchſchnitt. *Archit.* ortographie; profil. § ſkład wnętrzny, powierzchowny.

po ſkładu, adv. geſchickt; wohl zuſammengefügt. d'une maniére bien aſſemblée, bien choiſie.

wdźięczny ſkład twarzy. angenehme Geſichts=Bildung. un tour de viſage qui charme.

Składacz. 1) Verfaſſer, Verfertiger. 2) der Setzer in der Druckerey. 3) Zuſammenſetzer, der etwas zuſammen ſetzet. 4) Zuſammenleger, der etwas zuſammen leget. 5) Einleger, der ſeinen Antheil zu etwas giebet. 1) auteur, écrivain. 2) compoſiteur d'imprimerie. 3) compoſiteur celui qui compoſe, qui met pluſieurs choſes enſemble. 4) plieur, qui plie une choſe. 5) celui qui contribuë, qui paie ſa cote-part.

Składalny, *vid.* Składany 3).

Składam, zkładam, *v. m. F. złożę.* 1) ablegen, niederſetzen eine Laſt. 2) abpacken, abladen. 3) ablegen, ausziehen die Kleider. 4) ablegen ein Kleid, ſolches nicht mehr tragen. 5) aufgeben, niederlegen ein Amt. 6) einen abſetzen; des Amts entſetzen. 7) ablegen, übergeben, machen

machen als seine Aufwartung. 8) ablegen seinen Stoltz, von solchem ablassen. 9) zusammen legen, in die Falten schlagen. 10) zusammen setzen, zusammen fügen. 11) setzen in der Druckerey. 12) componiren, verfertigen. 13) zusammen legen, zusammen schiessen eine Geld-Summe. 14) vergleichen zusammen halten. 15) auf einen schieben eine Schuld; einem aufbürden. 16) fig. setzen, als die Hoffnung in etwas. 17) ansetzen, ansagen ein Begängniß auf eine bestimmte Zeit. 18) halten, anschlagen, richten das Gewehr auf einen. 19) Jägerey: sich verkriechen, sich verbergen. 1) coucher en terre; mettre bas; poser à bas; se décharger d'un fardeau. 2) dépaqueter, décharger; ôter la charge à qu. 3) deshabiller, ôter les habits. 4) abandonner, quiter un habit. 5) quiter un emploi; se démettre, se défaire de son ofice. 6) démettre, déposer qu. de sa charge. 7) rendre, faire, présenter ses complimens. 8) se déporter, se désister, se défaire, revenir de son orgueil; changer de ton; filer doux. 9) plier, mettre par (dans) ses plies. 10) composer, assembler, rassembler, mettre plusieurs choses ensemble pour en faire une. 11) composer dans l'imprimerie. 12) composer, faire un ouvrage d'esprit. 13) contribuër; assembler, amasser l'argent de plusieurs personnes pour quelque ouvrage. 14) comparer, faire une paralléle d'un chose avec une autre. 15) jetter, rejetter, faire retomber la faute sur qu. 16) mettre, fonder son espérance, sa confiance en, sur. 17) indiquer, signifier, ordonner, marquer quelque acte, quelque solennité à un tems. 18) pointer, dresser, tenir, mettre un arme en état de fraper son ennemi; tendre, présenter quelque arme à son ennemi. 19) *Chasse:* se rembucher, se cacher. § 1) złoż wor na ziemię. 2) a złożyliście towary; składać z osła, wino z woza do piwnice. 3) iuż złożył szaty swoie; złożył zbroię z siebie. 4) złożył żałobę, trzewiki. 5) pisarstwo, skarbnikostwo złożył. 6) posłuszeństwo krolowi i krola z tronu składaią; złożono go z urzędu. 7) stany swoie przed krolem złożyli powinszowanie; składam suplikę do rąk, do nog twoich. 8) złoż pychę twoię; nie złożył nic z fantazyi; dla spadnioney nagle przeciwności złożył pierwszą surowość. 9) składa postaw sukna; złożywszy szaty moie, schoway ie; złoż pięknie ten list, ten papier. 10) składać kołka zegarkowe. 11) składać litery, arkusz. 12) składać wiersze, mowę, słowa. 13) obywatele tę summę na kościoł złożyli. 14) bogactwa z cnotą złożywszy poydą w braki. 15) składa winę na mię; ieden składał na drugiego. 16) składam dźiś fortunę moię na ręku twoich; składam w łasce twoiey tę ufność. 17) krol złożył seym; ziazd na Marzec. 18) złożył fuzyą do niego; składa grot, kopią, pistolet ku niemu. 19) pies ruszył zaiąca gdźie złożył.

składać. 1) das Lager abbrechen. 2) sich fortpacken. 1) décamper, lever le camp. 2) dévaliser, plier bacage.

składać namioty. die Zelter abbrechen. plier les tentes.

choroba go w łożku złożyła. die Kranckheit hat ihn aufs Bett geworfen. la maladie le fait garder le lit, l'a jetté sur le lit.

składać ręce. die Hände zusammen legen, falten. joindre les mains.

składać z siebie. 1) von sich legen als eine Last. 2) von sich schieben; sich entschuldigen. 1) se décharger d'un fardeau. 2) se décharger, se disculper, s'excuser.

składać kostki. die Würfel kneipfen. piper les dez.

składam głowę. sich ergeben, sich unterwerfen. plier; se ranger sur la puissance de qu. § nieprzyiaciel składał głowę pod szczęśćiem broni iego.

składam co z myśli. etwas aus dem Gedancken schlagen. chasser, éloigner qu. ch. de sa pensée. § złożmy z myśli kłopoty, frasunki.

składać się. 1) sich zusammen legen. 2) Köpfe setzen, sich haupten als der Sallat. 3) zusammen schiessen, zusammen legen Geld zu etwas. 4) pariren, auffangen, abwenden einen Hieb, einen Stoß. 5) sich entschuldigen, vorschützen, einwenden. 1) se plier, se mettre dans ses plies. 2) pommer, s'arondir, se former en maniére de pomme comme les laitües. 3) boursiller, liarder; contribuër de son argent pour. 4) parer, éviter, empêcher un coup. 5) prétexter; s'excuser, se servir de quelque prétexte, de quelque excuse. § 1) noż się ten dobrze składa. 2) iuż się sałata składa. 3) złożmy się na wino, na bankiet; składa się z nim na druk tey księgi. 4) złożył się przed razem szablą, kiiem; widźiemy te razy przed sobą, a złożyć się im nie możemy. 5) listem, chorobą, z sumnieniem się

składa;

składa; tak śię ći składali; gdyby śię kto złożył, że nie wiedźiał.

*złożyć śię, nakładać śię do czego. sich angewöhnen. s'habituër, s'accoûtumer à qu. ch.

Składanie, złożenie. 1) Zusammenlegung. 2) Zusammensetzung, Verfassung, Verfertigung aus unterschiedenen Stücken. 3) Verfertigung einer Schrifft. 4) Gram. die Construction, die Wortfügung. 5) Gram. Composition, Zusammensetzung zweyer Wörter. 1) pliage, *m.* pliment; l'action de plier. 2) composition, confection, assemblage, *m.* union, conjunction de plusieurs choses pour en faire une. 3) composition d'un ouvrage d'esprit, l'action de le composer. 4) *Gram.* la construction, l'arrangement des mots. 5) *Gram.* la composition qui fait de deux mots un. § 1) składanie, złożenie płotna, listu, papieru. 2) składanie recepty. 3) składanie wierszy. 4) złożenie w tey mowie zawiłe. 5) składanie, złożenie dwoch słow.

złożenie. 1) Bau, Proportion, Zusammenhang der Glieder eines gantzen. 2) Schlaf-Gemach. 1) justesse, ordre, *m.* proportion des parties d'un tout. 2) cabinet, chambre à coucher. § 1) pięknego złożenia człowiek, koń, budynek. 2) rady śię w iey złożeniu odprawowały.

składanie obozu. das Abbrechen des Lagers. décampement; levée du camp.

składanie, złożenie urzędu. Niederlegung eines Amtes. démission; l'action de se démettre de sa charge.

składanie kogo, złożenie z urzędu. Absetzung vom Amt. déposition, privation d'ofice.

składanie na kogo. Ablehnung der Schuld, die man auf einen andern schiebet. la décharge qu'on fait sur un autre; le transport qu'on fait de quelque crimes; l'action de rejetter sa faute sur qu.

składanie śię, złożenie śię na co. das Zusammenschiessen der bestimmten Gelder. collecte, l'action de contribuër de son argent pour quelque dessein.

złożenie śię, składanie śię czym. Vorschützung, Entschuldigung. prétexte, *m.* excuse.

Składany, złożony. 1) zusammen gelegt. 2) zusammengesetzt, gefügt, aus vielen bestehend. 3) Zusammenlege-; das sich zusammen legen läßt, als ein Feld-Stuhl. 4) gestückt, angestoßen, das nicht aus einem Stück ist. 5) zusammen gelegt, darzu jeder seinen Antheil gegeben hat. 1) plié, mis ensemble, mis dans ses plis. 2) composé; assemblé; fait de plusieurs choses. 3) pliant, pliable, brisé comme un siége. 4) joint & lié ensemble; fait, assemblé de plusieurs piéces. 5) fourni, donné par plusieurs personnes; à quoi plusieurs ont contribué. § 1) złożona z pięknych słow mowa; złożona z grzecznych ludźi kompania. 3) składany (składźisty, składalny) stołek, stoł; skorupa ślimacza składana dwoista, nieskładana, iednostayna. 4) robota z rożnych sztuczek składana; balka składana. 5) składana wieczerza; składany obiad.

złożony. 1) niedergesetzt, herunter gesetzt. 2) abgesetzt von seinem Amte. 3) niedergelegt als ein Amt. 4) gerührt, gefaßt, angegriffen von einem Schmertz. 1) mis à bas, couché en terre. 2) déposé, démis de sa charge. 3) démis comme une charge. 4) frapé, pénétré d'une douleur. § 1) ćiężar z ramion złożony. 2) z urzędu, z godnośći złożony. 3) złożona korona. 4) złożony z żalem, smętkiem.

w grob, w grobowiec złożony. begraben, ins Grab gesetzt. enseveli, mis dans le tombeau.

bydź złożony chorobą. bettlägrig seyn. s'aliter; étre mis au lit par une maladie.

Składnie, *adv.* 1) wohl zusammen gefügt. 2) geschickt, niedlich, das wohl paßt. 1) proprement; d'une maniére bien jointe; justement. 2) avec justesse, par ordre, d'une maniére bien juste, bien convenable.

Składnośc. 1) genaue Zusammenfügung. 2) Uebereinstimmung, Gleichförmigkeit, feine Ordnung der Theile einer Sache. 1) agencement, juste jointure. 2) harmonie, convenance, conformité, justesse, acord qui se trouve dans les parties d'un tout.

składność rozumu. Richtigkeit des Verstandes. justesse d'esprit.

Składny. 1) das wohl paßt, wohl schließt, wohl zusammen gehet. 2) gleichförmig, übereinstimmig. 1) agencé, bient joint; qui se bien joint, bien s'assemble. 2) juste, conforme, agencé, harmonieux. § 1) cyrkiel ma bydź składny. 2) składnego śpiewania miło słuchać.

miasto składne. Stapel-Stadt. ville d'entrepos.

składne. Abgabe vom Waaren in der Niederlage. droit qu'on paie pour les marchandises mises dans un magazin. § składne winne, sukienne płaćić.

Składźisty. 1) das sich zusammen legen läßt als

als ein Tisch. 2) schalicht, das aus Stücken oder Schaalen bestehet, wie eine Zwiebel. 1) pliant, brisé comme une table. 2) ligamenteux; fibreux; couvert de plusieurs peaux. § 1) nóż, składzisty. 2) korzeń składzisty; skora z łusek składzista.

'Sklaneczka. ein Bier-Gläschen. petit verre à bierre.

stłukła sklaneczkę. sie hat ihr Kräntzchen verlohren. elle a perdu ses gans, son pucelage.

Skłaniam, zkłaniam, *F. skłonię.* 1) bücken. 2) wenden, lencken. 1) incliner, baisser. 2) faire pancher; exciter, persuader, porter, tourner qu. à qu. ch. § 1) skłonić głowę, skłonił kark do iarzma. 2) skłoniła myśl, serce do niego; skłaniać chłopca do nauk.

skłonić się: 1) sich bücken, sich neigen. 2) sich wenden, sich begeben. 3) geneigt seyn; sich neigen zu etwas. 1) s'incliner, se pancher. 2) se retirer, se rendre, aller en un lieu. 3) se porter, pancher, incliner, avoir une inclination à. § 1) skłonił się nisko przed nim aż do ziemi. 2) skłoniłem się do domu twoiego. 3) zwyczay skłania się do francuskiey mody; skłania się do woli, do zdania twoiego; skłonił się do tey rady.

'Sklanka. Bier-Glas. verre à bierre. § w sklance iest piwo.

'Sklany. 1) gläsern. 2) glas-färbig. 1) de verre; de vitre. 2) de couleur de verre. § 1) sklane naczynia. 2) sklany kolor.

sklana przegroda z okien. gläserne Scheide-Wand. le vitrage.

sklane pieniądze. Geld womit die Kinder spielen. monoie de singe.

'Sklarstwo. 1) Glas-Handel, Glaser-Handwerck 2) Glasmacher-Kunst, das Glas-Blasen. 1) vitrerie, l'art & le commerce de vitrier. 2) le souflage, l'art de faire le verre.

'Sklarz. 1) Glaser. 2) Glasmacher. 1) vitrier. 2) verrier, faiseur de verres.

sklarz strażniczy. Brillen- und Perspectiv-macher. lunetier; faiseur de lunettes & de lunettes d'aproche.

'Sklenica. } grosses Bier-Glas. grand verre à bierre.
'Sklenica. }

sklenica kurowa. ein Paß-Glas. un verre fort haut.

Skleiony. zusammen geleimet. colé avec de la cole.

'Sklenicznik ziele, *vid. Pomurne ziele.*

Sklep. 1) ein Gewölbe. 2) ein Kaufmanns-Gewölbe, Laden. 1) voute. 2) magazin; boutique de marchand. § 1) sklepu obłączystość zwierzchnia, spodnia, 2) sklep korzenny, sukienny.

sklep łamany, niegładki. ein gebrochenes Gewölbe. voute poligone; voute à plusieurs angles.

sklep wysoki. hohes Kirchen-Gewölb. voute surhaussée.

sklep okrągły. Gewölbe, das einen halben Circkel-Bogen macht. voute à demi-globe; plein ceintre; voute à plein ceintre.

sklep sptaszczony. gedrucktes Gewölb. voute surbaissée.

sklep podługowaty. ein Tonnen-Gewölb. berceau; voute en berceau.

sklep podziemny. unterirrdisches Gewölbe. voute souterraine; voute sous terre; caverne.

sklep dolny koło domu. schmales Gewölbe um ein Gebäude. corridor, galerie voutée autour d'un bâtiment.

sklepu rzezanie, ryćie floryzowanie. Krantz, Verzierung eines Gewölbes. les ornemens d'une voute; les corniches, les festons.

Sklepię co. 1) wölben. 2) candiren, mit Zucker beziehen. 1) vouter, chambrer. 2) candir, encrouter du sucre. § 1) sklepić, zasklepić pokoy. 2) sklepić, zasklepić wiśnie w cukrze.

Sklepienie. 1) das Wölben. 2) eine gewölbete Arbeit. 1) l'action de vouter; chambrure. 2) voute; ouvrage vouté.

** *sklepienie lodowate.* Eis auf einem Fluß oder Teich. couverture, voute de glace; glace qui couvre un fleuve ou un étang. § gdy się na stawach lodowate otworzą sklepienia.

Sklepiony, zasklepiony. 1) gewölbet. 2) candirt; mit Zucker überzogen. 1) vouté. 2) candi; encrouté avec du sucre.

Sklepisto, *adv* na ksztalt sklepu. auf Art eines Gewölbes. en voute.

Sklepisty. gewölbt; wie ein Gewölb gemacht. fait en voute.

Sklepizna. schlechtes Gewölb. méchante voute.

** *sklepizna żółwia.* die obere Schildkröten-Schaale. l'écaille d'en haut de tortuë.

Sklepowy. 1) zum Gewölbe gehörig. 2) in einem Gewölbe wohnhaft. 1) de voute; qui regarde la voute. 2) qui loge dans une boutique voutée. § 1) sklepowe okno. 2) sklepowy przekupień.

Sklęsło co czynić. machen daß sich etwas setzt, zusammen fällt. desenfler qu. ch.

Sklęsły. zusammen gefallen als ein Geschwür. desenflé.

sklęsłych

ſklęſtych goleni. krumm-beinigt. qui a des jambes en arc, tournées en dedans ou en dehors.
Sklęsnąć. F. *ſklęśnie.* 1) ſich ſetzen, zuſammen fallen. 2) fig. abnehmen, verſchwinden, ſich verkriechen. 1) ſe desenfler; s'afaiſſer. 2) *fig.* s'éclipſer, évanoüir, diſparoître. § 1) pęcherz nadęty ſklęśnie od ſzpilki; wrzod ſklęsł; ſklęsło to. 2) ſklęsł Biſurmański księżyc.
Skło. Glas, die Materie. du verre la matiére.
ſkło robić. Glas blaſen. ſoufler.
ſkła, ſkłane naczynia. Glas-Geſchirr; Gläſer. vereries, *f. plur.*
ſkło kamienne, ſkło Moſkiewſkie. Frauen-Eis, Marien-Glas, Frauen-Glas, Katzen-Stein. miroir d'âne; pierre ſpéculaire.
Skłoć, *vid.* Skalam.
Skłocie. das Zerſtechen, Stechen; Stiche. piqûre; trous faits avec une pointe.
Skłonienie. 1) Abtritt, Herberge. 2) Zuflucht, Freyſtätte. 3) Verleitung, Beredung; Lenckung des Gemüths. 1) reduit, retraite; lieu où l'on ſe retire. 2) azile, *m.* refuge, *m.* lieu où l'on ſe met à couvert de la perſécution. 3) induction, perſuaſion. § 1) użyczył mi w domu ſwoim ſkłonienia. 2) aby bundownikom żadnego nie dawano ſkłonienia. 3) ſkłonienie umysłu, ſerca, myśli ku czemu.
ſkłanianie kogo do czego. das Lencken, Bereden, Bewegen zu etwas. l'action d'incliner, de perſuader, de diſpoſer qu. à qu. ch.
ſkłonienie ſię dokąd. die Begebung nach einem Ort. l'action de ſe retirer en un lieu.
Skłonność. 1) Neigung, Zuneigung. 2) Kriegsbauk. Abhang, Abhängigkeit. 1) panchant, inclination, pente naturelle. 2) *Fortif.* pente, talus.
ſkłonność przyrodzona. 1) natürliche Zuneigung. 2) Sympathie, Mitleiden. 1) inclination; pente naturelle. 1) ſimpatie. § 1) przyrodzone śmierzyć ſkłonności. 2) ſkłonność przyrodzona iedney rzeczy do drugiey.
Skłonny. geneigt. enclin, porté, ſujet à.
Skłoś — w ſkłoś go brzytwa zarywa. das Putz-Meſſer raufet ihn. le raſoir l'écorche, s'acroche au poil.
Skłoty. zerſtochen. percé, piqué en beaucoup d'endroits.
Sknera. Knicker. feſſe-mathieu; mesquin, vilain, pince-maille, taquin, grigou.
ſknera bogaty. reicher Geitzhals. tantale.
Sknerowato, *adv.* auf eine knauſerige Art. ſordidement, taquinement.
Sknerowatość. Knickerey, Knauſerey. mesquinerie, leſſine, ſordidité, gredinerie, taquinerie.
Sknerowaty. knickrig, genau. mesquin, chiche, ſordide, taquin, tenace, tenant, gredin.
Skobel, Skobl, *g. a.* 1) Anwurf; die Thür-Kettel mit dem Hacken. 2) der Hacken, worauf die Thür-Kettel geleget wird. 3) Hacken im Schloß ſo den Riegel anhält. 4) eine Schrauben-Rolle, Schrauben-Spille. 5) der Hacken zum Thür-Band. 1) crochet, chainette atachêe à une porte pour la fermer. 2) croc ſur quoi on met la chainette. 3) crochet, picolet dans la ſerrure pour arrêter la pêle. 4) la vis, un cilindre creuſé dans ſa ſurface, qui entre dans un écroit. 5) pivot, gond de la porte. § 1) drzwi na ſkobel zawarte. 2) przy ſkoblu wiśi wrzęciądz. 3) ſkobel do zamku. 4) ſzruba ze ſkoblem. 5) naſmaruy ſkoble zawiaſowe, aby drzwi nie ſkrypiały.
Skoćiec, ſkoyćiec, *g. ſkoyca.* Schott-Gewicht, acht Scrupel oder der dritte Theil einer Unze. huit ſcrupules; poid qui péſe la troiſiéme partie de l'once. § w uncyi trzy ſkoyce śrebra i złota.
Skoczek. 1) Springer, Täntzer. 2) Springer ein Pferd. 3) ein Mittel-Karpen. 4) Gras-Pferd, Feld-Grille. 5) im Schertze! ein Haaſe. 1) ſauteur, voltigeur, danſeur. 2) ſauteur, cheval qui fait des ſauts avec ordre. 3) une carpe de moïenne grandeur. 4) une cigale. 5) *burleſq.* un liévre.
ſkoczek większy, kleſzczowina. (ricinus) Wunderbaum. ricin, palma Chriſti.
ſkoczek mnieyſzy. (tithymalus) Spring-Kraut; Spring-Körner, groſſe Wolfsmilch-Kraut. le tithimale de montagne.
Skoczenie, *conf.* Skakam. Sprung. ſaut, bond; l'action de faire un ſaut.
Skoczka. Springerin, Täntzerin. ſauteuſe, danſeuſe.
Skoczno, *adv.* zum Sprung, zum Tantze, luſtig. pour danſer. § ſkoczno gra muzyka.
Skoczny, ſkokliwy. hüpfend, zum Springen, zum Tantzen eingerichtet. de danſe; ſautelant, gaillard, frétillant; propre aux ſauts & aux danſes.
* Skofia, czepiec nocny. eine Schlaf-Mütze von Leinwand. bonnet de nuit de toile.
Skoiec, *vid.* Skoćiec.
Skok. 1) ein Sprung. 2) Waſſer-Fall. 3) Mathem. Progreßion, in welcher die Zahlen und Gröſſen einerley rationem haben.

1) saut, élancement. 2) saut, chute d'eau. 2) *Matém.* progression, dans laquelle les nombres ou les grandeurs ont la même raison ou rélation d'un à autre nombre ou grandeur. § 1) w trzećim dosiągł tego drzewa skoku. 2) dać skok wodźie. 3) skok liczby, albo skok arytmetyczny (*progressio arithmetica*) iest postępek przez przydawanie albo multyplikowanie iednaż liczby terminow ostatnich, iako iest: 2. 4 6 8. rosnących przez przydawanie 2. Także 2 4. 8 16. 32. rosnących przez multyplikowanie przez 2. Skok gieometryczny (*progressio geometrica*) iest postępek wielkośći przez multyplikowanie iednąż wielkość terminow ostatnich iaki iest 1. 2. 4. 8. 16. Skok dźiwny (*progressio monstrosa*) powstaie przez multyplikowanie produktow przez następuiące liczby porządkiem przyrodzonym; iako

0. 2. 3. 4. 5.
1. 2. 6. 24. 120.

Skokiem. springend, hüpfend. en sautant, par sauts. § skokiem (skacząc) bieży.

skokiem, w skok. aufs hurtigste, zum Sprunge en grande hâte. § skokiem przybiegł do mnie.

iednym skokiem. in einem Sprung. de plein saut.

skoki. Jagd: die Sprünge oder Füsse eines Haasen *Chasse*: les piez de liévre.

Skolę, ⎫ skulę. winseln, schreyen, wie ein
Skomlę, ⎭ Hund der sich freuet. clatir, faire un cris aigu & perçant en japant, comme un chien qui flate son maître. § skomli pies, liszka; psy za dźikiem haf huf huf skolą; psa słyszeć skolącego.

Skolenie, ⎫ skulenie. das Winseln eines
Skomlenie, ⎭ Hundes. glapissement, japement, cri d'un chien qui fait signe de sa joïe ou d'une découverte.

Skołatanie. Erschütterung. secouëment; afoiblissement par des frapemens.

Skołatać, *F. skołatam.* erschüttern, mit Stössen schwächen. secoüer, rompre, afoiblir par des coups. § wiatry okręt skołatały.

Skołatany. eig. u. fig. erschüttert, zerstossen. *prop. & fig.* secoué, batu, rompu. § skołatana forteca.

Skołozrzy. ⎫ frühzeitig, vom Obst. pré-
Skororzywy. ⎭ coce, *en parlant des fruits.*

owoce skołożrze. frühzeitiges Obst. des précoces, *m.*

Skoma. grosser Apetit. grande envie, grand apétit. § chwaleniem uczynił skomę; dłużey czynić nie chcę skomy.

skoma mu. 1) das Maul wässert ihm darnach. 2) der Argwohn, der Neid plaget ihn. 1) cela lui fait venir l'eau en bouche; cela lui fait l'envie de; il lui a pris envie de. 2) le subçon, la jalousie, l'envie le porte, le prend, le tourmente. § 1) skoma mu tego co drugi ie. 2) skomać, boleiesz; skoma mu było na to patrzać.

Skomlę, Skomlenie, *vid.* Skolę skolenie.

Skomoroch, niedźwiednik. Bären-Führer. meneur d'ours.

Skonać, *F. skonam.* verscheiden, sterben. trépasser, expirer, passer, rendre l'ame.

Skonanie. Absterben, Lebens-Ende, Ende. decès, la fin de la vie de qu; la derniére heure, les derniers momens de qu. § byłem przy iego konaniu, miał baczenie i rozum aż do skonania.

Skonany. nur gestorben. trépassé.

Skończenie. Endigung. achevement, finissement, l'action de finir, d'achever.

Skończony. 1) geendigt. 2) endlich, das ein Ende hat. 1) achevé, fini. 2) limité, borné, qui n'est pas infini. § 1) praca skończona. 2) skończony (określony, ograniczony) iest rozum ludzki.

Skończyć co, *F. skończę.* endigen. achever, finir.

Skop, *g. & Acc. u.* baran czyszczony. ein Schöps. un mouton.

Skopek. ein kleiner Schöps. un petit mouton.

skopki, fiołki. Veilchen. violettes, *f. plur.*

skopki białe. weisse Veilchen. violettes blanches.

Skopowina. Schöpsen-Fleisch. du mouton.

skopowina rzepą. Schöpsen-Fleisch mit Rüben. haricot.

Skopowy. Schöpsen-. de mouton, qui regarde le mouton.

skopowa pieczenia zadnia. eine hinter Schöps-Keule. éclanche, gigot, cuisse du mouton.

Skopuły, *plur.* die Scheeren, Klippen in der See. les dangers naturels; les brisans; rochers cachez sur l'eau. § okręt się uskrzynął miedzy skopułami.

Skopytam. trampeln wie ein Pferd. battre la poussiére; trépigner comme un cheval. § rumak skopytał.

Skora. 1) die Haut am Menschen, Thieren, Ungezieser. 2) die Baum-Rinde. 1) peau, *f.* cuir, dépouille d'animal. 2) l'écorce d'arbre. § 1) skora na ćiele, na głowie; skora odarta z ćiała, z zwierzęćia; skora lwia, niedźwiedźia, owcza, wołowa, wężowa, świnia. 2) skora albo kora na drzewie; skorą obrosłe drzewo.

skora wyprawna, rzemień. Leder. du cuir.

skora

ſkora ludzka. Menſchen-Haut. charnure, derme, *m.*
pierwſza ſkora na człowieku. die erſte Haut am Menſchen. la ſurpeau, cuticule, épiderme, *m.*
ſkora świeżo odarta. friſch abgezogne Thier-Haut. carbatine.
ſkora z ſierćią albo wełną. Haut, daran die Haare oder Wolle iſt. pane; peau garnie de ſon poil.
ſkorą ſwoią płaćić. mit ſeiner Haut bezahlen; ſich die Finger verbrennen. païer de ſa peau; ſe brûler; ſoufrir un perte. § nie ieden ſkorą płaćił.
dałby gdyby miał pod ſkorą. er gebe es wenn er es unter der Seele hätte. il donneroit s'il en avoit entre le cuir & la chair.
Skorek. Naſſel, Hundertfüßchen. ſcolopendre un inſecte.
ſkorek morſki. Meer-Naſſel, Scolopender, ein haarichter Meer-Wurm mit vielen Füſſen. ſcolopendre aquatique; mille pieds.
Skorka. 1) Balg, Fell eines kleinen Thieres. 2) Brod-Rinde. 3) Schaale am Obſt. 4) die Haut auf der Milch, auf einer flüßigen Sache. 5) Anat. Häutchen. 6) die Baum-Rinde. 1) petite peau, peau mince & déliée; la peau d'un petit animal. 2) croute, crouton, croutelette, crouſtille, grignon. 3) pelure, la peau qui couvre un fruit. 4) la peau, la robe de lait & d'autres choſes liquide. 5) *Anat.* membrane. 6) écorce de bois. § 1) ſkorka iagnięca. 2) ſkorka na chlebie. 3) ſkorka na owocu. 4) ſkorka na mleku.
ſkorka chlebowa oderznięta. abgeſchnittene Brodt-Rinde. chapelure.
ſkorka na drzewie ćienka, miętka pod korą. die inwendige zarte Baum-Rinde. parchemin, petite peau déliée entre l'écorce & l'arbre.
Skornie, *plur.* Stiefleten, Gamaſchen. guétres, *f. plur.* gamaches, *f. plur.* botines, *f. plur.*
Skornik. Leder-Bereiter, Leder-Händler, Gerber. peaucier, courroieur.
Skorny, ſkorzany do ſkory należący. ledern. de cuir, de peau.
handel ſkorny. Leder-Handel. peaucerie.
Skoro, *adv.* ſo bald. auſſitôt.
**ſkoro, prętko, ſkwapiiwie.* hurtig, eilig. promtement, vite.
ſkoro tylko, ſkoro ieno. ſo bald nur. auſſitot que; après que; ſi-tôt que; ſoudain que.
Skoropis. flüchtige Hand, oder mit verkürzten Worten geſchriebene Schrifft. une écriture écrite à la hâte ou avec des abréviations.
*Skorość, nagłość. Eilfertigkeit, Haſtigkeit, Hitze. la hâte, promtitude, précipitation.
Skorozrzały, Skororzliwy, } *vid.* Skołozrzy.
Skorupa. 1) Scherbel. 2) Schaale als von Muſcheln, Eyern. 3) Eſtrich von Muſcheln, Scherbeln, Stückchen Ziegeln. 1) teſſon, têt, morceau de pot caſſé. 2) un couvercle dure comme la coquille d'oeufs, de noix, la coquille, la conque, l'écaille ou moule d'un poiſſon. 3) plancher pavé de coquilles, de teſſons ou de petits morceaux de brique. § 1) wyrzuć z kuchni te ſkorupy. 2) ſkorupa iaiowa; ſkorupa żołwia, ślimacza ſkładana, nieſkładana.
ſkorupa zimowa. die harte Schaale womit der Winter die Erde beziehet. la croute dont l'hiver couvre la ſurface de la terre. § gdy śię źiemia z zimowey otworzy ſkorupy; gdy ſkorupa zimowa zeydźie z pola.
czego śię nowa ſkorupa napiie, tym zawſze trąći. jung gewohnt, alt gethan. la caque ſent toujours le harang; une vieille habitude paſſe en nature; on ſe reſſent toujours de ſon éducation.
Skorupiany, z ſkorupy glinianey. irrden. de terre, qui eſt de terre cuite. § ſkorupiana robota.
ozdoba ſkorupiana. Bauk. Scherbel-Zierath, Muſchel-Werck. *Archit.* coquillage, *m.* ornement de coquilles. § ozdoba ſkorupiana z kamienia rzezana albo na gipśie wybiiana bywa.
Skorupiaſty, Skorupy, } ſkorupie podobny. ſchaalicht; ſcherbel- oder ſchaalen-förmig, muſchel-ärtig. teſtacée, *adj. f.* façonné en forme de coquille ou de têt de pot caſſé.
Skorupieię. eine Schaale oder Rinde bekommen; ſchalicht werden. ſe couvrir de croute, de coquille; devenir coquille ou écaille.
rana ieſzcze nie oſkorupiała. die Wunde hat noch nicht eine Rinde, iſt noch nicht verharrſcht. la plaïe n'a pas encore de croute.
Skorupka. 1) ein kleiner Scherbel. 2) kleine Muſchel, Schälchen. 3) Schälchen, Forme, worauf etwas gebacken wird. 1) petit têt de pot caſſé. 2) petite coquille d'oeuf ou de poiſſon; moulette. 3) petite moûle dans laquelle on cuit une pâte au four.
ſkorupki gra. das Scherbel-Spiel der Kinder. jeu de teſſons où les enfans jettent

tent des tessons sur l'eau, & celui gagne dont le tesson nage plus avant.

Skory. 1) unreif. 2) frühzeitig, hastig. 1) vert, qui n'est pas mûr. 2) précoce, prématuré, véhément, qui se fait ou qui arrive plûtôt qu'il ne devroit. § 1) skory rozum, skora ochota, skora pilność iako skory koń, prętko śię wyśiliwszy ustanie; skore rzeczy nietrwałe, *prov.* skory to i porywczy człowiek.

skoryś nazbyt. du bist zu hitzig vor der Stirne. vous avez la tête près du bonnet.

Skorzany. ledern Haut=. de cuir, de peau.

**skorzany*, *korkowy*. von Baum=Rinde. d'écorce d'arbre.

*Skorzec, szpak. Staar ein Vogel. étourneau un oiseau.

Skośćieć, *F. skośćieię.* } 1) zu Knochen werden. **2) erstarren, erstaunen. 1) devenir os, se convertir en os. **2) s'étonner, étre surpris.
Skośnieć, *F skośnieię.*

Skorzystać, *F. skorzystam,* } w czym. gewinnen, profitiren. profiter, gagner.
Skorzyśćić, *F. skorzyszczę,*

Skośnoćiąg. Kriegsb. die kurtze Streich=Linie. *Fortif.* la ligne de défence rasante ou flanquante.

*Skot, bydło. Vieh. béstiaux, *plur.*

*Skotarz } pastuch, pasterz. Vieh=Hirt. gardeur de béstiaux.
*Skotopas

Skotnik, *vid.* Wygon.

Skotopaski, *plur.* piosnki pastusze. Schäfer=Lieder, Hirten=Gedicht. pastorale, un poëme qui représente une action de bergers.

Skorzypięta. Haase, furchtsamer Mensch. pagote, poltron.

Skować, *v. m. F. skuię.* 1) schweissen, zusammen schmieden. 2) einen einschmieden. 1) corroier, joindre deux fers ensemble. 2) mettre qu. aux fers, le charger de fers. § 1) skuy te żelaza. 2) skować komu ręce i nogi.

Skowanie. 1) das Schweissen. 2) das Einschmieden. 1) l'action de corroier. 2) l'action de mettre qu. aux fers.

Skowany. 1) geschweißt 2) eingeschmiedet. 1) corroié. 2) mis aux fers.

Skowronek. eine Lerche. alouëtte.

Skowyczę, *czy*, *czyt.* 1) heulen, winseln wie ein geschlagner Hund. 2) fig. jammern, wimmern, sehr klagen. 1) hurler, japper, se plaindre comme un chien battu. 2) *fig.* hurler, se plaindre, se fâcher, crier, se lamenter, gémir.

Skowyczenie. das Geheul. glapissement, hurlement, lamention, cri & gémissement.

Skoyćiec, *vid.* Skoćieć.

Skracam, *v. m. F. skrocę.* 1) verkürtzen, kürtzer machen. 2) verkürtzen, eine Schrift ins kurtze fassen, ziehen. 3) dämpfen, bändigen. 1) acourcir, racourcir, rapetisser, rendre une chose plus courte. 2) abréger, rendre plus court, resserrer un écrit qui etoit difus. 3) domter, ranger à son devoir. § 1) skracam, komu czas; skroćił sobie żywota opilstwem; skroćić komu życie; malarz to dobrze skraca; skroćić szatę. 2) skroćić książkę, mowę. 3) skroćić mieczem bezecnych ludźi.

Skrącam co, *F. skręcę.* zusammen drehen. tordre.

Skradam śię, *F. skradnę śię.* 1) sich wegschleichen, einen einsamen Ort suchen. 2) beschleichen, lauren. 1) se retirer à la dérobée. 2) guêter qu. § 1) skradał śię do swoiego pokoiu. 2) lis śię do kur, a kotka do myszy czołgiem skrada.

skradaiąc śię, *ukradkiem.* verstohlner Weise, geschlichen. à la dérobée.

Skraiany, *vid.* Skroiony.

Skrępować co, *F. skrępuie.* mit einem Strich zusammen ziehen. garotter, biller, corder, serrer avec une corde.

Skręt. Lütze, einfacher Strick. cordon; une simple corde faite seulement d'un cordon.

skręty, *sznice.* der Arm worinnen die Wagen=Deichsel steckt. le bois fourchu au milieu du train d'un chariot où l'on arrête le bout du timon.

Skrętnie, } *vid.* Skrzętnie, Skrzętność, Skrzętny.
Skrętność,
Skrętny,

Skrewnić śię z kim, *F. skrewnię śię.* sich verschwägern. s'alier, s'unir par mariage.

Skrewnienie. Verschwägerung. liaison, *f.* aliance qui se fait entre les personnes par le mariage.

Skrewniony. verschwägert. alié, joint à une famille par le mariage. § afekt skrewniony.

Skrobacz. Reiber, Schraper. racler, celui qui racle, qui ratisse.

Skrobaczka. Schrap=Eisen, Kratz=Eisen, Schab=Eisen bey den Handwerckern. ratissoire, racloire, instrument à l'usage de plusieurs artisans.

**skrobaczka*, *tarka.* das Reibeisen der Köche. la rape, utensile de cuisine.

Skrobak, *g. a.* noż. Schab=Messer, Schnitt=Messer. plane; couteau à l'usage des artisans pour planer, pour polir le bois.

Skrobanie.

Skrobanie. das Abschaben, Abkratzen. l'action de ratisser, de racler. § skrobanie drzew, płonek.

Skrobanina. ausgekratzte Schrift-Stelle. rature, éfaçure faite avec un canif.

Skrobany. abgeschabt, glatt. raclé, ratissé, uni.

Skrobię, *bie, bał.* 1) schaben, schrapen. 2) abschuppen einem Fisch. 3) schrapen reissen, kratzen im balbieren. 1) ratisser, racler. 2) écailler un poisson; ôter les écailles. 3) écorcer en faisant la barbe; raser qu. avec un méchant rasoir. § 1) skrobać drzewo. 2) oskrob tę rybę. 3) cyrulik go barzo skrobał.

skrobać się. sich kratzen, sich schrapen. se grater, se froter la peau avec les ongles.

skrobać się w głowę. es hinter den Ohren suchen. se grater l'oreille. § po takim bankiećie w głowę śię zaskrobiećie; w głowę śię skrobie i konceptow dobywa.

skrobać papier. das Papier abschaben. grater le papier.

skrobać rzemień. einen Riemen dünn kratzen, schaben. ravaler la courroie.

Skrobina. 1) das Abschabsel. 2) ausgekratzte Schrift-Stelle. 1) raclure, ratissure. 2) endroit ratissé dans un écrit; rature; ce qu'on ôte d'une chose qu'on a ratissée.

Skrocenie. 1) Verkürtzung. 2) Verminderung. 3) Bändigung. 1) acourcissement, racourcissement, abrégement. 2) amoindrissement. 3) l'action de domter. § 1) skrocenie pisma, czasu, żyćia. 2) skrocenie wydatkow.

Skrocony. 1) verkürtzt. 2) gebändiget. 1) racourci, rendu plus court. 2) domté.

Skroić, *F. skroię.* 1) zuschneiden als der Schneider. 2) zerschneiden. 1) tailler, couper quelque étofe pour en faire un habit. 2) couper en morceaux. § 1) skroić szatę, kontusz; skroić takiey szaty nie każdy krawiec umie.

Skroiony. 1) zugeschnitten. 2) zerschnitten. 1) taillé pour un habit. 2) coupé en morceaux.

Skromię, *obs. vid.* Uskramiam.

Skromnie, *adv.* 1) gelassen, auf eine bescheidene Art. 2) mäßig. 1) discrètement, modestement, avec retenuë, posément. 2) modérement, frugalement. § 1) skromnie mu odpowiedźiał, skromnie tę urażę znoszę. 2) skromnie zażyway; skromnie żyie.

Skromność. 1) Bescheidenheit, Sittsamkeit. 2) Mäßigkeit. 3) Speis-Ordnung, Diät. 1) modestie, retenuë, discretion. 2) modération, tempérance, frugalité, sobrieté. 3) la diéte, un régime de vivre. § 1) skromność w obyczaiach. 2) skromność w żyćiu; skromność w dostatku a nie w nędzy poznać. 3) skromność w żyćiu zdrowiu dogadzaiąca, albo miarkowanie zdrowia życiem; samą skromnośćią tey choroby pozbyć możesz.

Skromny. 1) bescheiden, sittsam. 2) mässig, sparsam. 3) mäßig, mittelmäßig, nicht gar zu dick, nicht zu fett. 1) discret, retenu, tranquile, modeste. 2) frugal, sobre. 3) moïen, qui est ni grand ni petit. § 1) skromny w obyczaiach, w postępkach. 2) skromne żyćie lepsze niż hoyne; skromny w żyćiu; skromne obiady zdrowiu ludzkiemu służą. 3) człowiek skromnego brzucha.

Skroń, *f.* der Schlaf am Kopf. la temple. § ledwo Sarmacką koroną skronie swoie opasał.

Skroniowy, do skroni należący. Schlaf-; das Schlaf-Bein betreffend: zu den Schläfen gehörig. temporal, de temple, qui concerne la temple. § muszkuł skroniowy; kość skroniowa.

*Skropawy, ⎫ chropawy. uneben, holpricht. scabreux, raboteux.
Skropowaty, ⎭

Skroś, *obs. vid.* Wskroś.

*Skrowity, *vid.* Skromny.

Skrucha, skruszenie serca. Zerknirschung des Hertzens. brisement de coeur, contrition, resipiscence, componction; la doleur de ses pechez.

Skrudle, *i, ił*, włoczę rolą. eggen. hercer la terre. § po zaśiewie rolą skrudlić trzeba.

Skrudlenie, włoczenie roli. das Eggen. l'action de hercer.

Skrupić co, *F. skrupię.* schroten, gröblich mahlen, zerstossen. égruger, piler au moulin.

Skrupienie. das Schroten. l'action de gruger.

Skrupiony. geschrotet. égrugé, pilé.

Skrupuł, *vid.* Szkrupuł.

Skruszyć co, *F. skruszę.* 1) brocken, krümeln. 2) klein reiben, klein stossen. 3) zermalmen, verderben, stürtzen. 1) émiër, mettre en miës. 2) briser, égruger, broïer. 3) pulveriser, perdre, ruiner qu.

skruszyć się. 1) sich zerkrümeln, in kleine Brocken zerfallen. 2) Reue haben, mit einem zerknirschten Hertzen bereuen. 1) se miër, se casser, se mettre en morceaux. 2) venir à resipiscence, être contrit, être percé de douleur de ses péchez. § 1) i kamień śię od starośći skruszy.

Skruſzeć, *F. ſkruſzeie.* mürbe werden. s'atendrir; devenir plus tendre à manger. § iuż ſkruſzało mięſo.
Skruſzenie. geſchehene Zerbrockung. l'action finie d'émiër, de mettre en petits morceaux.
ſkruſzenie ſerca. Zerknirſchung des Herzens. briſement de coeur; reſipicence.
Skruſzony. 1) zerkrümelt. 2) zerknirſcht, bußfertig. 1) émié, briſé, broié. 2) contrit, touché de ſes fautes. § 1) weź cukru ſkruſzonego. 2) ſerce ſkruſzone.
Skrutator. der Pater Scrutator in einigen Klöſtern. le Pére Scrutateur dans quelques couvens.
Skrutynium. 1) gerichtliche Unterſuchung. 2) in einigen Klöſtern: Scrutinium, die Sammlung der gegebenen Stimmen oder der Ort wo der Provincial die Mönche über etwas befraget. 1) enquéte, perquiſition, recherche judiciaire. 2) ſcrutin, c'eſt un recueil des voix des Réligieux ou le lieu où le Provincial les interroge ſur quelque fait. § 1) ſkrutynium ſąd ma odprawować.
ſkrutynium wywodźić. eine Inquiſition anſtellen. faire enquête.
Skrwawić co, *F. ſkrwawię.* blutig machen. enſanglanter, remplir, couvrir de ſang.
Skrwawienie. das Blutigmachen. l'action d'enſanglanter.
Skrwawiony. blutig. enſanglanté.
Skrybent. 1) Schreiber. 2) Verfaſſer. 1) écrivain. 2) écrivain, auteur.
Skryć co, *F. ſkryię.* verſtecken. cacher.
ſkryć śię przed kim. ſich vor einem verſtecken. ſe cacher de devant qu.
Skryćie, *adv.* heimlich, ins geheim. en cachette, en ſecret, à la dérobée.
Skryćie. das Verſtecken. cachement.
Skrytość, ſkryćie. 1) Schlupf-Winckel, verborgener Ort. 2) Geheimniß, Heimlichkeit, das Verborgene. 1) cache, cachette; lieu où l'on cache qu. ch. 2) ſecret, choſe cachée.
ſkrytośći ſerca. das Verborgene des Herzens. les recoins de coeur.
Skrypt. eine Schrift. écrit; écriture.
Skryptura. Schreibe-Buch, Exercitien-Buch in der Schule. livre de papier pour y écrire ou faire des compoſitions ou des témes.
ſtare ſkryptury. altes Papier. paperaſſes, *f. plur.*
Skrypturał. } ein Feder-Meſſer.
Skrzypturalik, *g. a.* } canif.
Skryty. 1) verſteckt, heimlich. 2) voll Schlupf-Winckel und Oerter wo man ſich verſtecken kan. 3) heimlich, nicht einem jeden bekannt. 4) heimlich in ſeinen Sachen. 1) caché, couvert. 2) plein de caches ou de lieux propres à cacher. 3) caché, ſecret, couvert, qui eſt éloigné de la connoiſſance des hommes. 4) caché, couvert, diſſimulé, entortillé. § 1) ſkrytych nie znaydźieſz pieniędzy. 2) ſkryte w tym leśie ſą mieyſca. 3) ſkryta tego ieſt przyczyna; ſkryte rzeczy własnośći. 4) ſkryty ſwoie myśli i zamysły kryie.
ſkryte ſądy Boſkie. die heimlichen Gerichte Gottes. les jugemens de Dieu cachez.
ſkryte to ſą rzeczy. das ſind verborgene Dinge. ce ſont lettres cloſes.
ſkryte poſtanowienie. Gerichtsw. ſtillſchweigende Einwilligung. *Palais:* conſentement tacite.
Skrzeczę, *cze, czał, czeli.* 1) quäcken als ein Froſch. 2) klingeln, gnarren als der Adler. 1) coaſſer. 2) trompetter, crier comme l'aigle. § 1) ſkrzeczą żaby. 2) orzeł ſkrzecze.
Skrzeczek, myſz źiemna wielka. ein Hamſter, eine groſſe Feld-Maus. mulot, un grand rat de blé.
Skrzeczenie. } das Quäcken der Fröſche und
Skrzek. } einiger Vögel. coaſſement; le cri naturel de grenouilles, & de quelques oiſeaux.
Skrzeczki, ſkwarki, *plur.* in der Pfanne gepregelte Speck Grieſen. de petits morceaux de coine qu'on a fait griler dans une poële.
Skrzele, *plur.* oſkrzele. Kiemen, Fiſch-Ohren. ouïes des poiſſons.
ſkrzele rakow. Krebs-Scheeren. les ſerres, *f.* les bras ou les pinces des écreviſſes.
Skrzepły. 1) geronnen, kalt geworden. 2) froſtig, kalt, todt. 1) pris, figé. 2) mort, tiéde, languiſſant, refroidi. § 1) tłuſtość, polewka ſkrzepła; ſkrzepłe zagrzać mięſo. **2) ſkrzepłe ożywiać popioły, ſerce.
Skrzepnąć śię, *F. ſkrzepnę.* 1) gerinnen, kalt werden. 2) fig. kaltſinnig werden. 3) erſtarren, ſteif werden als eine Leiche. 1) ſe figer, ſe prendre comme la graiſſe. 2) ſe refoidir; tiedir dans une paſſion. 3) devenir dur, ſe roidir comme le corps d'un décedé.
Skrzepnienie. das Gerinnen. l'action de ſe figer.
Skrzętnie, *adv.* 1) mit Emſigkeit. 2) unbeſonnen, unbedachtſamer Weiſe. 3) mit Ungeſtümm, unablässlich. 1) avec empreſſement, aſſidûment. 2) précipitanment, inconſidérément. 3) avec inſtance, inſtanment.

Skrzętnik.

Skrzętnik. loser Mensch, listiger Kerl. finet, fin matois, fin renard. § stoyno skrzętniku.

Skrzętność. 1) Emsigkeit, Fleiß, Geschäftigkeit. 2) Eifer, Dringlichkeit. *3) Hastigkeit, Unbedachtsamkeit. 1) industrie, empressement, assiduité, activité. *2) instance, ardeur, *f.* *3) inconsidération, précipitation.

Skrzętny. 1) emsig, geschäfftig, der immer was thun muß. 2) unruhig, los, der immer was vor hat. 3) dringend, zusetzend. 4) unüberlegt, übereilt. 1) industrieux assidu, agissant, empressé, actif. 2) inquiet, intriguant, qui est toujours en agitation. 3) urgent, pressant. 4) inconsideré, maldigeré, malavisé. § 1) skrzętna gospodyni; skrzętna do usług przyiaćielska życzliwość. *2) skrzętnych (niespokoynych) śię wystrzegay ludźi. 3) na tak skrzętną propozycyą pozwolenie i odmowa niebezpiecznemi były. *4) skrzętny (nierozmyślny) to był uczynek.

Skrzybaczka, łopata, łopatka do skrzybania. Schüppe, Schaufel den Koth wegzunehmen. ratissoire, péle avec quoi on nettéie une chose en ratissant.

Skrzybam. schaben, schrapen. ratisser, ôter les ordures en raclant, en ratissant.

Skrzydełko. ein Flügelchen. petite aile.

Skrzydlasty. geflügelt. ailé; qui a des ailes; volatile.

zwierzę skrzydlaste. ein fliegendes Thier. volatile, *m.*

Skrzydło. 1) ein Flügel. 2) einem Flügel gleichende Sache als ein Flügel vom Segel; Flügel, Seite eines Gebäudes, einer Schlacht-Ordnung, eines Befestigungs-Wercks u. d. g. 1) aile. 2) aile; chose qui ressemble à une aile, comme le côté d'une voile, d'un bâtiment, d'un ordre de bataille, d'un ouvrage de fortification *&c.* § 1) orzeł skrzydła rozpośćiera. 2) skrzydło u żaglow, skrzydło pałacu; skrzydło prawe, lewe w szyku; skrzydło albo ramię w narożniku; skrzydło kortyny; wyćiąg skrzydła narożnika aż do śćiany; skrzydło śćienne.

skrzydło gęśie do umiatania. Fleder-Wisch. plumart, houssoir, plumail, plumasseau à soufier & à nettéier.

skrzydło u drzwi, u wrot. Thür- oder Thor-Flügel. vantail, battant, manteau d'une porte qui s'ouvre de deux côtez.

skrzydło okienne. Fenster-Flügel. battant de fenêtre.

skrzydła wiatrakowe. die Windmühl-Flügel. les volans, la volée d'un moulin à vent.

skrzydła u ryby. die Floß-Federn an den Fischen. les nageoires, *f.* les ailerons de poisson.

skrzydła mu obćięto, przyćięto. man hat ihm die Flügel beschnitten. on lui a rongé les ailes, les ongles.

Skrzydłobłonisty. versehen mit häutigen Flügeln statt der Federn. ailé d'une membrane au lieu des plumes. § nietoperze, muchy są skrzydłobłoniste.

**Skrzydłolotny. geflügelt. ailé; qui vole avec des ailes. § skrzydłolotny Pegaz.

**Skrzydłonogi. geflügelt an den Füssen. ailé aux piez. § Fortuna skrzydłonoga.

Skrzydłowaty. gleich einem Flügel. semblable à une aile.

Skrzydłowy. Flügel-. d'aile, qui regarde l'aile.

Skrzynia. 1) Küste, Kasten, Lade. 2) Waaren-Küste. 1) grande caisse. 2) caisse, caisson pour des marchandises. § 1) kupił sobie skrzynię. 2) skrzynia wapna ma takow dwanaśćie.

skrzynia Pańska; skrzynia przymierza Pańskiego. in der Bibel: die Bundes-Lade. *dans la Bible:* arche d'alliance.

skrzynia wodna. ein Röhr-Kasten oder ein Röhr-Trog. bassin de fontaine, réservoir d'eau. § z rurmusa w skrzynię woda ćiecze.

skrzynia rurmusowa, vid. Rurmusowy — *rurmusowa skrzynia.*

skrzynia puklasta, sepet wielki. grösser Coffer, runde Lade. bahu, caisse à dos courbé.

skrzynia wapienna. ein Kalck-Bette, Kalck einzutragen. le bassin où les massons detrempent la chaux.

Skrzyńczasty. mit Fächern versehen. plein de petites cavitez; où il y a beaucoup de cellules & de cassetins.

koło skrzyńczaste. das Fach-Rad in der Mühle, in dessen Fächer das Wasser fällt. roüe de moulin à cellules dans lesquelles l'eau tombe & fait aller le moulin. § korzecznik ma koło skrzyńczaste, ktore bierze na śię wodę.

Skrzyneczka. sehr kleines Kästchen. petite laiette, petite cassette.

skrzyneczka wotowa. Kästlein worinnen die Stimm-Zettelchen geleget werden. petite laiette ou l'on jette une balotte pour donner sa voix.

**skrzyneczka, szkatułka pisarska.* Schreib-Zeug. écritoire.

Skrzynka. 1) Kasten, Kästlein. 2) Kutschen-Kasten. 1) caisse, cassette. 2) caisse,

panier de chariot, de carosse. § 1) zamknąć co w ſkrzynce. 2) ſkrzynka na przodku woza.

Skrzyp, Skrzypienie. 1) das Geknarre, Knarren. 2) Kannenkraut, Roßſchwantz ein Kraut. 1) cri, bruit aigu que font deux choſes qui ſe frotent 2) aprelle, queuë de cheval une plante.

Skrzypam. 1) knarren, knirren mit etwas. 2) fiedeln, geigen, ſtreichen auf der Violine. 1) criſſer avec qu. ch; faire, cauſer un bruit perçant avec deux choſes qu'on frote. 2) toucher avec un archet; joüer du violon. § 1) ſkrzypa drźwiami. 2) miło ſkrzypał na ſkrzypcach.

Skrzypek. Skrzypćista. Skrzypka. } Geiger, Violiſt. violon; joüeur de violon. § łagodnie rznie ten ſkrzypek.

ſkrzypek podły. Bier-Fiedler. racleur, méchant ménétrier.

ſkrzypek, g.u. das Röcheln eines Sterbenden. le râlement d'une perſonne à l'agonie; le hoquet de la mort. § ſkrzypek w pierśiach konaiącego; gra, śiedźi oſtatni ſkrzypek w pierśiach iego.

Skrzypica, ryba morſka. Skrzypca. } Lyra ein rother See-Fiſch mit einem monſtröſen Kopf. un rouge poiſſon de mer avec une tête monſtreuſe.

**ſkrzypice*; *ſkrzypce*, plur. 1) Geige, Fiedel, Violine. 2) die Leyer ein Nord-Geſtirn. 1) violon, un inſtrument de muſique à cordes. 2) lire, une conſtellation ſeptentrionale. § 1) ſkrzypce wielkie, małe; grać na ſkrzypcach; do ſkrzypcow (ſkrzypic) fletnie przyłączono. 2) ſkrzypce na niebie z dźieśięći gwiazd ſą złożone.

ſkrzypce baſowe. eine Baßgeige. viole.

Skrzypiczny, do ſkrzypic należący. Geigen-. de violon.

Skrzypię, *i*, *iał*, *ieli*, *v. m. F. ſkrzypnę.* 1) knarren, knirren als Räder am Wagen, die man nicht eingeſchmieret hat. 2) unangenehm klingen. 3) ſchläfrig gehen, hincken, nicht recht fort wollen. 4) einen fahren laſſen. 1) crier, mener un bruit aigu, comme les rouës de chariot mal graiſſées. 2) jurer, écorcher l'oreille, racler, rendre un ſon aigre, *en parlant des inſtrumens de muſique.* 3) n'aller pas bien, languir, tiédir, ſe refroidir dans. 4) peter, faire un pet. § 1) drzwi ſkrzypieć przeſtały; woz, piła, lina ſkrzypi; ſkrzypiąc koła śię toczyły. 2) ſkrzypi ta muzyka. 3) ſkrzypiąc twoie idą rzeczy; ſkrzypi ſprawa iego. 4) ktoś tu ſkrzypnął.

ſkrzypieć na pierśiach. röcheln in der Todes-Noth. râler en agonizant. § iuż mu ſkrzypi na pierśiach.

ſkrzypiały ſkrzypce na tym weſelu. die Geigen lieſſen ſich auf dieſer Hochzeit hören. les violons ont ronflé à cette noce.

ſkrzywił śię trzewik. der Schuh iſt krum̃ getreten. le ſoulier fait un grimace.

Skrzypiec, *g. ſkrzypca.* die Fiedel, eine Art von Tortur. eſpèce de queſtion qu'on donne à un criminel.

bydź iak na ſkrzypcu. wie auf Nadeln ſtehen. être comme ſur des épines.

Skrzypienie, ſkrzypnienie, *vid.* Skrzyp 1).

Skrzypka, *vid.* Skrzypek.

Skrzypki, *plur.* Stock-Fiedel. violon de poche.

Skrzypliwie, *adv.* mit einem Geknirre. avec un cri ou bruit aigu.

Skrzypliwy, ſkrzypiący. knarrend. qui crie, qui fait un ſon aigu.

Skrzywiam co, *v. m. F. ſkrzywię.* krümmen, krumm machen. courber, plier, forcer.

ſkrzywić śię. 1) ſich werfen, krumm werden. 2) ein ſaueres oder klägliches Geſicht machen; ein Geſicht zu etwas ſchneiden. 1) ſe courber, ſe tourmenter. 2) rechigner; faire un grimace; faire un viſage d'un homme, qui eſt en mauvaiſe humeur. § 1) deſka śię ſkrzywiła. 2) ſkrzywi śię na tę propozycyą; ſkrzywił śię iakby chorował na gliſty.

Skrzywianie. das Krümmen. l'action de courber.

Skrzywienie. die Krüm̃e, Beuge. courbûre.

Skrzywiony. gekrümmet, gebogen. courbé, forcé, plié, courbe.

Skubanka. Wolle von verreckten Schafen. pleures, *f. plur.* de la laine d'une brebis morte.

Skubię, *v. m. ſkubie, ſkubł, ſkubał, F. ſkubnę.* 1) rupfen, pflücken, auszupfen Federn, Haare, Wolle. 2) einen rupfen, ums Geld bringen. 1) plumer un oiſeau; tirer, arracher, ôter les plumes, le poil, la laine à. 2) plumer, apauvrir qu; eſcroquer, griveler. § 1) ſkuść tę gęś trzeba; ſkubał ptaka; ſkubać śierć, wełnę. 2) grzech ſkubać bliźniego; ſkubnął go po kalećie.

ſkubać śię, vulg. zaudern, tändeln, lauſen. barguigner, dandiner, tarder.

Skubienie, Skubanie. das Pflücken. l'action de plumer, d'arracher les plumes ou le poil.

Skubnienie. ein Zug im Pflücken, im Rupfen. un coup de celui qui plume, qui arrache.

Skuć, *vid.* Skować.

Skudlany. zerzauset. échevelé.
Skudlić, *F. fkudlę.* zerzausen die Haare. décheveler qu; mettre en desordre les cheveux. § fkudlić komu włofy.
Skulę, Skulenie, *vid.* Skolę, Skolenie.
Skup. Verkauf, Sache zum verkaufen vente, chofe à vendre. § fzołtyftwa, Woytoftwa fą na fkupie.
fkup; fkup powinowatemu należący. Vorkauf nach dem Recht der Verwandtschaft. retrait lignager; droit de préference qu'on a d'acheter un propre de fa famille. § oprawa zawfze ieft dźieciom na fkupie.
fkupem dźiedźiny nabyć. vermöge des Vorkaufs-Rechts ein Gut an sich kaufen. retraire; retirer un héritage de fa famille qui eft à vendre.
Skupiam co, *v. m. F. fkupię.* häufen, sammlen. amaffer, amonceler, ramaffer, entaffer.
Skupień, *g. fkupnia,* fkupuiący potrzeby ftrawne. Aufkäufer, Einkäufer der Lebens-Mittel. acheteur, pourvoieur, qui fait la provifion de vivres.
Skupienie. 1) das Häufen, die Zusammenhäufung. 2) Aufkaufung, Einkaufung 1) entaffement, l'action d'amaffer. 2) emplette, achat qu'on fait de plufieurs chofes.
Skupiony. 1) gehäuft, vereinigt, zusammen gebracht. 2) aufgekauft, eingekauft. 1) entaffé, amaffé, affemblé, joint. 2) amaffé par achat, acheté de diverfes perfonnes. § 1) te dwie potęgi fkupione byłyby śilne Turczynowi. 2) fkupione żywnośći.
Skupność. das Aufkaufen. achat de plufieurs chofes.
Skupny. 1) bestimmt oder leicht zu verkaufen; abgehend. 2) der sich bestechen läßt. 1) vénal; de bonne vente, de bon débit; qui a fort grand débit. 2) vénal; qui fe laiffe corrompre; aifé à gagner. § 1) fkupny to towar; ryśie futro im cynkowatfze tym fkupnieyfze; nie fkupne to fą zboża. 2) fkupny to fzczekacz.
Skupowanie. das Auffaufen. l'action d'acheter une grande quantité de. § fkupowanie zboża, żywnośći, wina.
Skupuię, *v. m. F. fkupię.* 1) aufkaufen, zusammen kaufen. 2) einem durchs Aufkaufen schädlich seyn; einen auskaufen. 1) acheter beaucoup de chofes. 2) faire du tort à qu. en achetant les chofes qui lui feroient néceffaires. § 1) fkupił wfzyftkie żywnośći. 2) fkupił fąśiada.
Skurczam, kurczę co, *v. m. F. fkurczę.* einziehen, krümmen. racornir, refferrer, retrécir.
fkurczyć śię. zusammen laufen wie Leder. fe racornir, fe refferer, fe retirer comme du cuir.
Skurczenie, *conf.* Kurczę. 1) Einziehung eines ausgereckten Gliedes. 2) das Zucken, Einziehen der Spann-Adern. 1) retréciffement, refferrement, l'action de refferrer un membre qui eft étendu. 2) convulfion, contraction de nerfs.
Skurczony. 1) eingezogen, gekrümmet als ein Finger. 2) zusammen gelaufen als Leder. 3) eingezogen als Ausgaben. 1) refferré comme un doigt. 2) retréci, racorni comme du cuir. 3) referré, retranché comme les dépenfes.
Skurłat. Leder-Fleck; altes, schlechtes Leder. rafe, reyfort, morceau qu'on a coupé du cuir; vétilles de cuir.
Skurwyfyn. 1) Huren-Sohn, Schelm. 2) im Scherz: leichtfertiger Vogel. 1) fils de putain, fripon. 2) *burlesq.* petit larroneau; petit fripon. § 1) słyfz fkurwyfynie. 2) fkurwyfyn to fzczwany; fkurwyfyn miło rznie na fkrzypcach.
Skuść, *vid.* Skubię.
Skuśić czego, *F. zkufzę.* 1) kosten. 2) versuchen. 1) goûter, effaïer, favourer. 2) tenter. § *1) fkuś (fkofztuy) tych iabłek. 2) fkuśił fzczęśćia fwoiego.
Skufzenie. *1) das Kosten. 2) das Versuchen. *1) action de goûter. 2) tentative.
Skufzony. gekost, versucht. goûté, effaïé.
Skutecznie, *adv.* kräftiglich, nachdrücklich. éficacement, avec éficace; en éfet; éfectivement.
Skuteczność. 1) Würcksamkeit, würckende Kraft. 2) Einfluß der Sterne. 1) éficacité, éficace, vertu éfective. 2) influence. § 1) przykład iego fkuteczność wydaie. 2) gwiazdy fkuteczność fwoię na źiemię wylewaią.
Skuteczny. würckend, das seine Würckung hat. éficace; éfectif, éficient, qui produit fon éfet. § napomnienie iego fkuteczne było.
lekarftwo fkuteczne. ein würcksames Hülfs-Mittel. un puiffant remède.
Skutek, *g. u.* Würckung. éfet, éficacité, chofe produite par fa caufe. § przywodźić co do fkutku fwego; lekarftwo fkutku fwego nie miało, nie dofzło; prętkiego ći nadźiei życzę fkutku.
fkutek czynię, wydaię. } bewerckstelligen, würcken, erfüllen. éfectuër; mettre en éfet.
do fkutku przywodzę. }
Skutkuię. }
Skuty, *vid.* Skowany.

Skwadron, hufiec. ein Geschwader, Schwadron. un escadron.
Skwapiam śię, kwapię śię. sehr hastig seyn, zu sehr eilen. hâter trop; agir précipitanment.
Skwapianie śię; skwapienie śię; skwapliwość. Hastigkeit, Uebereilung, gar zu grosse Eilfertigkeit. grande hâte, trop grande précipitation.
Skwapliwie, *adv.* zu eilig, zu hastig. précipitanment, avec trop de précipitation.
Skwapliwość, *vid.* Skwapienie śię.
Skwapliwy. hastig, zu eilig, übereilig. précipité, trop hâté.
Skwara. 1) Schwüle, heisses Wetter. 2) Schlacken von Erz. 1) tems vain; grand chaud; chaleur étoufante. 2) loppe, crasse du métail. § 1) skwara teraz. 2) stalna, mośiężna skwara.
skwara na mię, vid. Skwarno mi.
Skwareczki, Skwarki, *plur.* gepregelte Fett- oder Speck-Griefen. miettes, morceaux de graisse ou de coine frites jusqu'à ce que toute la graisse en est sortie. § skwarki dobrze wyskwarzone.
Skwarno mi; skwara na mię. 1) es ist mir bange vor Hitze. 2) das macht mir Sorge, Unruhe. 1) la chaleur m'étoufe. 2) cela me fait de la peine; cela me cause du chagrin. § 1) skwarno mi było.
Skwarny. heiß, schwül. étoufant, vaine, trop chaud.
skwarne. Brech-Mittel für einen Stoß-Vogel. cure vomitive qu'on fait avaler à un oiseau de chasse.
Skwarzę co, *y*, *ył.* krischen, auskrischen, das Fett auspregeln. frire; griller qu. ch. dans une poêle jusqu'à ce que la graisse en sort.
Skwaśniały. säuerlich geworden. devenu un peu aigre. § skwaśniałe piwo.
Skwaśnienie. Versäuerung. l'action par laquelle une liqueur s'aigrit.
Skwaśnieć, *F.* *skwaśnieię.* sauer werden. s'enaigrir, s'aigrir, devenir aigre.
Skweruię, prezentuię broń. Kriegsw. das Gewehr präsentiren. *Guerre:* présenter ses armes.
Skwierczę, *czy*, *czał*, *czeli.* 1) zischen, rasseln, als heisses Eisen im Wasser. 2) girren, zitschern, von Vögeln. 3) jammern, wimern, klagen, winseln. 1) petiller, bruire, cistrer, faire un bruit semblable à celui que fait du fer rouge plongé dans l'eau. 2) gasouiller comme un oiseau. 3) gemir, se lamenter, se plaindre. § 1) skwierczy żelazo gorące w wodźie, woda w ogniu, oley w lampie; skwierczy świeca. 2) wrobel na dachu skwierczał. 3) skwierczy lud ubogi na takie ćiężary.
skwierczący. Skwierczek. Skwierkliwy. Klager, Pinsler, Greiner, Wimmrer. esprit chagrin; plaintif, crève-oreille, Jérémiassier; qui a toujours quelque fer qui loche. § strzeż śię skwierkliwych, bo im nigdy słusznie, dosyć nie dogodźisz.
Skwierczenie. Skwierk, *g. u.* 1) das Zischen, Rasseln als des Feuers. 2) das Zitschern der Vögel. 3) das Gewimmer, das Klagen, das Jammern. 1) forte de bruissement que fait le feu. 2) le gasouillement d'un oiseau. 3) lamentation, gemissement, plainte.
* *skwierk drzewo, vid.* Swierk.
Skwinancya. die Hals-Bräune. l'esquinancie, squinancie, une maladie qui vient à la gorge. § skwinancya ślinne iagody w uśćiech zapala.
Sla, *vid.* Szla.
Słabieię. schwach, matt werden. s'afoiblir, perdre de ses forces; se faner, déchoir, languir, baisser.
Słabizna. 1) die Weiche der Seiten. 2) die Schwäche. 1) les hipocondres, *m. plur.* défaut des côtes; parties au dessous de derniéres côtes. 2) le foible, la foiblesse. § 1) żebra od pachy zaczęte kończą śię na słabiźnie. 2) wywiodł co za potęga Państwa, co też za słabizny, za ktoreby go nayśposobniey uymować i psować.
Słabiuchny. sehr schwach. très-foible.
Słabo, *adv.* 1) schwach, matt. 2) leicht, obenhin, nicht gehörig. 1) foiblement, avec peu de forces, débilement. 2) légérement, à la légére, sans beaucoup de préparatifs. § 1) słabo śię broni; słabo udaie. 2) słabo śię w drogę opatrzyłem.
Słabość. Schwäche, Kraftlosigkeit, Schwachheit, Mattigkeit. foiblesse; peu de forces; débilité, infirmité, imbécilité, langueur, *f.* § słabość zdrowia tego nie dozwala; zmocnił słabość Państwa swoiego.
słabość serca. Kleinmüthigkeit, Zaghaftigkeit. lâcheté, abatement de coeur, manque de courage, timidité.
Słaby. 1) schwach, matt, kraftlos. 2) lucker, nicht steif, nicht straf aufgespannt. 1) foible, débile, langoureux, languissant. 2) lâche qui n'est pas assez bandé, qui n'est pas assez roid. § 1) słabe śiły; słaby w ręku, na nogi; słabe zdrowie, wino; słaba farba; słaby wzrok i rozum. *2) słaby (nienaćiągniony) łuk.
za słabe kogo uiąć mieysce. einen an seiner Schwä-

Schwäche fassen. prendre qu. par son foible.
słaba to nadzieia. das ist eine schwache, schlechte Hoffnung. c'est une foible, une petite espérance.
Slachćic, Slachectwo, *&c. vid.* Szlachćic.
Slachtawa, *vid.* Szlachtawa.
'Slad. 1) eig. u. fig. Fußtapfe, Spuhr. 2) Linie, Strich, den der Zimmermann auf dem Holtze mit der Leine schlägt. 3) Zeichen an von einander genommenen Stücken, wo solche zusammen gesetzt werden. 4) Hufe Landes, s. Łan. 1) *prop. & fig.* la trace de celui qui marche; piste; le vestige, pas. 2) rameneret, trait que fait le charpentier sur le bois avec le cordeau. 3) repaire, *m.* marque, sur les piéces d'un ouvrage démonté, pour voir où l'on les doit assembler. 4) trente arpens de terre, *v.* Łan. § 1) ślad za sobą zostawić; niemasz tam żadney reszty, ani naymnieyszego śladu dawney wolności. 2) ślady ćieśielskie są linie krećiane na drewnie; naznaczyć ślad rubryką, kretą.
ślad zwierza, trop. die Fahrt, Spuhr eines Thieres. la passée, la trace d'une bête.
śladem. in die Fußtapfen, auf der Spuhr. à la piste; à la trace; en suivant les traces; sur les voïes, sur les pas, sur les vestiges de. § śladem zwierza szukać.
śladem iego idźie. er tritt in seine Fußtapfen, er folget seinem Exempel. il le suit à la piste; il suit ses traces; il marche sur ses talons, sur ses pas. § idź pracą oyca twoiego naznaczonym śladem.
ślad okrętowy; ślad za okrętem. Strich, Strudel, Schiffs-Spuhr, so solches hinter sich macht. ovaiche, sillon, sillage, *m.* remoux; la trace d'un vaisseau qu'il fait après soi.
ślad tracić. 1) die Spuhr hinter sich verwischen, verreiben, verdecken. 2) beschönigen, verdecken eine Absicht. 1) brouiller, cacher les traces. 2) plâtrer; couvrir, cacher son dessein.
'Sladowanie. das Spühren, Nachforschen. recherche à la piste.
'Sladownik. Spührer, Nachforscher. qui cherche comme à la piste.
'Sladuię co albo czego. nachspühren, auf der Spuhr folgen. aller, chercher, rechercher à la piste. § pies zaiąca śladuie.
'Slak, 'Slakuię, *vid.* Szlak, Szlakuię.
'Slam, muł. Schlamm, dicker Satz. sédiment, lie, limon.
'Slama, *vid.* Szlama.
'Slamowanie. das Räumen, Ausschlämmen der Wasser-Röhren, der Brunnen. dégorgement; l'action de curer les tuïaux, les puits.
'Slamowatość. Heilk. schleimiges, schlammiges Wesen. *Médec.* viscosité, mucilage, *m.* qualité mucilagineuse.
'Slamowaty. schlammig, schleimig. mucilagineux, visqueux, limoneux.
ślamowata, ślifka materya. Schleim als von Baum-Früchten. glaire; humeur visqueuse de quelques fruits.
'Slamuię. Ausschlämmen, räumen, reinigen einen Fluß. dégorger un tuïau; curer, nettéïer un fleuve. § ślamować rzekę, studnią, rurę rurmusową, staw.
ślamować czyy mieszek. eines Beutel fegen. vuider la bourse, nettéïer le gousset à qu.
Słanie, *conf.* 'Slę. das Schicken, Verschicken. envoi, l'action d'envoier.
słanie łoża, gniazda, drogi, vid. Śćielenie.
Słap, *f.* grosse Schritte eines Thieres oder Pferdes. grands pas d'une bête ou d'un cheval. § koń ten ma dosyć słapi; słapią iść.
Słapisty. weit schreitend. qui fait de grands pas. § koń słapisty; bydło słapiste.
Słapak. / Słapaczek. Paßgänger ein Pferd. cheval de pas. § słapaczek ten letko nieśie.
Słapię. 1) grosse Schritte thun. 2) treten, zertreten, niedertreten. 1) faire de grands pas en allant. 2) marcher sur; fouler aux piez; mettre sous les piez. § 1) koń ten barzo słapi. 2) tam trawa nie rośnie, gdźie raz iazda Turecka kopytem zasłapi.
'Sląsk, *g. u.* / 'Sląsko, *g. a.* Schlesien. Silesie.
'Sląski. Schlesisch. de Silesie; Silesien.
Sława. 1) guter Ruf, Ruhm. 2) Ehre, Lob. 1) renommée, réputation, renom, célébrité, grand nom, vogue. 2) gloire, honneur. § 1) sławy komu uymować, uwłaczać; sława iest rozgłoszenie rzeczy, iest corką fortuny; miedzy chwałą a sławą iest ta właśnie rożność, ktora iest miedzy szczęśćiem i szczęśliwośćią. 2) Bog ći plećie z sławy nieoszczędną ręką niezwiędłe korony.
dobrey sławy człowiek. ein Mann der einen guten Ruhm hat. un homme qui a un bon renom.
złey, podeyrzaney sławy człowiek. ein Mensch der keinen guten Nahmen, keinen guten Ruf hat. un homme décrié; celui qui a peu de réputation.
ma sławę. er hat den Ruhm. il a réputation & du nom; il est en vogue; i a renom.

sława to parſzywa. das iſt ein ſchlechter Ruhm. ce n'eſt pas un bon renom; c'eſt une réputation délabrée.

z własney gęby sława nie popłaca. eigen Lob ſtinckt. qui ſe louë s'embouë; la loüange de ſoi même eſt contre la bienſeance.

Sławak, *vid.* Słowianin.

Sławię co, kogo; wsławiam, rozsławiam. rühmen, preiſen, berühmt machen. renommer; rendre qu. conſidérable, fameux; célebrer qu; donner du renom, de la réputation à qu.

sławię śię. berühmt werden. devenir renommé; devenir célébre; avoir la vogue.

sławią śię nowiny. die Zeitungen breiten ſich aus. les nouvelles ſe repandent; le bruit court.

Sławienie. das Rühmen, Preiſen. l'action de rendre fameux; célebration.

Sławnie, *adv.* berühmt, mit Ruhm. d'une maniére fameuſe, avec renommée.

Sławny. im guten und böſen Verſtand: berühmt, berufen, berüchtigt. *ce mot ſe prend en bonne & en mauvaiſe part:* ſignalé, illuſtre, renommé, célébre, fameux, connu. § sławny kray od wina koſztownego; sławny Doktor, Patron; sławne miaſto z mądrych praw; człowiek dla godnośći i doſtatkow ſwoich sławny; sławny dźiś dźień; sławny w koſterſtwie, w piiatyce; sławny to łotr, złodźiey.

'Slaz, żołądek prawy bydlęćia. der Salter, der letzte Magen der wiederkäuenden Thiere. la caillette, le vrai ou le quatriéme ventricule dans les animaux qui ruminent. § pokarm w bydlęćiu z książek do żołądka prawego albo ślazu śię ſpuſzcza.

ślaz źiele. (malva) Pappeln-Käſe oder Haſen-Pappeln. de la mauve.

ślaz wielki leśny. (ibiſcum) Eibiſch, Ibiſch, Heilwurtz. guimauve.

ślaz wyſoki leśny; ślaz wiąneczny. (abutylon) Groß-Eibiſch, hohe wilde Pappeln. abutilon, mauve ſauvage.

ślaz płonny, pięćliſty. (alcea) Siegmars-Wurtz, Felleiß. bimauve, alcée.

ślaz ogrodny. (malva arborea) Garten-Pappeln, Pappel-Roſen. mauve de jardin.

'Slążak, *vid.* 'Slężak.

'Slazowaty. Pappeln gleich. ſemblable à la mauve.

'Slazowy. Pappeln-. de mauve.

ślazowy, ślazowaty kamień. ein gewiſſer Pappel-färbiger Edelgeſtein. eſpèce de pierre précieuſe de la couleur de fleur de mauve.

'Slę, *śle, słał.* ſchicken. envoïer.

'Sledź, *m.* ein Hering. le haran.

śledź wędzony. Bückling, geräucherter Hering. haran ſoré; craquelot-apétit; apétit; ſor.

śledź nowy, świeży. neuer Hering. haran pec, haran en vrac.

oczy mu iak śledźiowi w głowę wlazły. er ſiehet wie ein gewäſſerter Hering aus; er hat eingefallne Augen. il a les yeux enfoncez, creux.

i na śledźia mu nie ſtanie. er hat keinen Heller. il n'a pas vaillant un ſou; il n'a ni croix, ni pile.

'Sledzę, *dźi, dźił.* ſpühren, wittern. aller, chercher à la piſte; quêter; aller en quête. § ogar zaiąca śledźi.

'Sledźiona, słodzona. die Miltz. la rate.

śledźiony choroba, dolegliwość. Miltz-Beſchwerung. mal de rate.

śledźiony chorobę ćierpiący. ein Miltzſüchtiger. rateleux; qui a mal à la rate; un ſplenique, ſplenetique.

lekarſtwo na śledźionę. Artzeney vor die Miltz-Verſtopfung. médicament ſplenique.

'Sledźionowy. Miltz-. de rate, qui regarde la rate.

śledźionowe źiele, vid. Stonogowiec.

'Sledźiowka, ſolanka, beczka do śledźi, do słonych ryb. eine Tonne zu geſaltzenen Fiſchen; Herings-Tonne. tonne; un caque aux harans, au poiſſon ſalé.

'Sledźiowy. zum Hering gehörig. de haran, qui concerne les harans.

'Slep, *g. ślepia,* 'Slepak, 'Slepek, } niedowid, ćiemnowid, ćiemnowidź, słabego wzroku. der ein ſchwaches Geſicht hat; ein Kurtzſichtiger. un miope, qui a de la peine à voir; qui a la vuë fort courte ou baſſe; qui n'a pas bonne vuë.

ślep, mucha iadowita. eine Hornüſſe, groſſe Fliege, die ſehr ſtechen. taon, groſſe mouche qui a un éguillon fort piquant.

'Slepiam, 'Slepnę, *ślepnie, ślepnął (ślepł).* 1) nicht mehr wohl ſehen; anfangen blind zu werden. 2) blind ſeyn, irren, fehlen. 1) commencer à perdre ſa vuë; ne voir ſi bien qu' auparavant. 2) *fig.* être aveugle; être ébloui de qu. ch; s'aveugler, ſe tromper, errer. § 1) ślepiawſzy czytać przeſtał.

'Slepianie, 'Slepnienie. das Blindwerden; Verdunckelung, Blendung der Augen. obſcurciſſement de la vuë; le tems où l'on perd l'uſage de ſes yeux.

'Slepo, *adv.* eig. u. fig. blind. *prop. & fig.* aveugle, aveuglement.

ślepo się narodził. er ist blind gebohren. il est né aveugle.
co się ślepo narodziło, ślepo zginie. aus einem Esel wird kein Spanisches Pferd. on ne sauroit faire d'un hibou un épervier.
'Sleponarodzony. 'Sleporody. } blind gebohren. aveugle né. § kret śleporody.
'Slepota. 1) Blindheit. 2) fig. Blindheit, Verblendung. 1) aveuglement des yeux; cecité; perte de vuë. 2) aveuglement de l'esprit, éblouissement. § 1) ślepota na obie oczy, na iedno oko. 2) słusznie się ślepoćie narodu tego dźiwuiemy.
ślepota iasna. der schwartze Staar; Blindheit in welcher man äusserlich den Augen nichts ansehen kan. amaurose, goute-sereine, privation entiére de la vuë, sans qu'il y ait aucun vice sensible dans les yeux.
'Slepowron, nocny kruk. Nachtrabe, Ohreule, Kautz. cheveche, frésaie, espèce de hibou.
ślepowron herb. Wappenk. stehendes Hufeisen mit einem Creutzchen, auf welchem ein Rabe sitzet. *Blason.* fer de cheval qui est debout avec une croix sur laquelle s'est perché un corbeau.
'Slepucha. 1) Blindschleiche eine kleine sehr gifftige Schlange. 2) im Spott: ein Mensch der ein schwaches Gesicht hat. 1) sorte de petit serpent qui paroit aveugle & dont le venin est mortel. 2) *en se moquant:* un aveugle, qui ne voit bien.
'Slepy. 1) blind, der nicht sehen kan. 2) blind, verblendet, unbesonnen. 3) blind, gemahlt als eine Thüre. 4) blind, heimlich, künstlich aufzumachen. 1) aveugle; celui qui a perdu la vuë, qui ne voit point. 2) aveugle, inconsideré. 3) faux, peint, comme une porte. 4) caché, secret, perdu comme l'ouverture à quelque chose. § 1) ślepy od narodzenia, z przypadku, z choroby. 2) ślepy każdy co miłuie. 3) ślepe drzwi; brama ślepa. 3) ślepa kłotka; ślepy zamek.
ślepym bydź. blind seyn, nichts sehen. étre aveugle; ne voir goute; ne pas voir la lumiére; ne pas avoir l'usage des yeux.
ślepy na iedno oko. ein Einäugiger. un borgne, qui n'a qu'un oeil.
ślepe okno. ein Fenster mit blinden Scheiben. fenêtre à vitre dormant.
zna się na tym iak ślepy na maśći. er urtheilet davon wie ein Blinder von der Farbe. il en juge comme un aveugle des couleurs.
ślepyby to widźiał. auch ein Blinder würde das sehen. un aveugle y mordroit, y pourroit mordre.
ślepa babka gra. blinde Kuh ein Kinder-Spiel. cligne-musette, colin-maillard un jeu d'enfant.
'Slężaczka. eine Schlesierin. une Silesienne.
'Slężak, 'Slążak. ein Schlesier. un Silesien.
'Slimaczę śię. einen Schleim von sich geben wie die Schnecken. baver, jetter de la bave ou de la glaire comme les limaçons.
ślimaczący śię. klebrig, schleimicht. visqueux, mucilagineux.
'Slimaczek. eine kleine Schnecke. limas; limace.
Slimaczy. 1) zu Schnecken und Muscheln gehörig. 2) mit einer Schaale bedeckt. 1) d'escargot, de limaçon. 2) testacée, *adj. f.* couvert de coque, de coquille, de têt dur. § 1) ślimaczy sadź; ślimacza skorupa. 2) pław ślimaczy.
ślimaczy kamień. Schnecken-Stein. pierre de limaçon qu'on trouve dans la tête de limaçon.
'Slimak. Schnecke. escargot, limaçon. § ślimak morski, rzeczny, ziemny, drzewny.
ślimak bez skorupy. Weg-Schnecke ohne Haus. limaçon sans coquille.
'Slina. Speichel, Saber. salive, bave.
mowi co mu ślina do gęby przynieśie. er redet was ihm vors Maul kommt. il a un flux perpetuël de la bouche.
przynośi mi to ślinę do gęby. das macht mir das Maul wäßrig. cela me fait venir l'eau en (à la) bouche.
'Sliniak, co śię ślini mowiąc. Saberer. baveur, celui qui bave.
'Sliniasty. schleimicht, sabricht. baveux, visqueux.
'Slinię co. mit Speichel naß machen. enduire, humecter de salive. § bawełnę do pozłocenia naślinić, poślinić.
ślinię śię. sabern. baver; rendre, jetter de la salive, de la bave; saliver.
'Slinienie. das Sabern. l'action de saliver; crachement.
'Slinny. Speichel-, zum Speichel gehörig. salivaire, salival, qui regarde la salive.
ślinne iagody w uśćiech; baki, mandle. die Mandeln im Halse. les amigdales; deux glandes proche de la racine de la langue.
'Slinogorz, ślinienie śię. (*sielismus*) Speichel-Kranckheit, da dem Krancken der Speichel beständig aus dem Maule läuft. sorte de maladie qui provoque au malade

lade un fréquent crachement dangereux.

'Sliſkacz. Glitſcher, Schliederer. gliſſeur, celui qui s'amuſe à gliſſer.

'Sliſkam ſię, *vid.* 'Sliżam ſię.

'Sliſkanie ſię na lodźie. das Glitſchen auf dem Eiſe. gliſſement, l'action de gliſſer ſur la gliſſoire.

'Sliſki. 1) ſchlüpferig. 2) fig. ſchlupferig, betrüglich, ungewiß, gefährlich. 1) gliſſant, grillant. 2) *fig.* trompeur, incertain. § 1) węgorz śliſki. 2) na śliſkim śiedźi urzędźie.

'Sliſko, *adv.* glatt, ſchlüpfrig. gliſſant, d'une maniére gliſſante.

śliſko tu barzo. es iſt hier ſehr glatt. il fait ici fort grillant, fort gliſſant.

śliſko co czynić. etwas glatt machen. rendre qu. ch. gliſſante.

'Sliſkość. 1) Schlüpfrigkeit. 2) fig. Gefährlichkeit, Unbeſtändigkeit. 1) le gliſſant; proprieté gliſſante. 2) *fig.* danger, incertitude, inconſtance. § 1) śliſkość lodu. 2) na wſzelkie puśćił śię śliſkośći.

'Sliwa. } ein Pflaumen = Baum. pru-
'Sliwina. } nier.

śliwa. } eine Pflaume. prune, fruit de
'Sliwka. } prunier.

śliwy leśne. wilde Pflaumen. des prunes ſauvages; prunelles.

śliwki iedwabne; ſebaſteny. (ſebaſtenæ prunæ) Bruſt-Beerlein, Bruſt-Pfläumlein. ſebeſtes, *f. plur.*

śliwki Wegierſkie. Ungariſche Pflaumen; Damaſcener Pflaumen. prunes d'Hongrie; prunes de Damas.

śliwki wielkie. Spillinge; groſſe gelbe Roß-Pflaumen. poitrons; des prunes jaunes & fort grandes.

śliwki ſuche. getrucknete Pflaumen. pruneaux; prunes ſéchées.

'Sliwny. Pflaumen =. de prune; qui regarde les prunes.

śliwny ogrod. Pflaumen-Garten. prunelaïe.

'Sliż. } Schmerling, Steinbeiſſer, ein
'Sliżyk. } kleines Fiſchchen der Schmerle nicht ungleich. loche, petit poiſſon de riviére.

'Slizam ſię, *v. m. F. ślizne*, śliſkam ſię. 1) glitſchen, ausglitſchen. 2) zuſcheln auf dem Eiſe. 1) gliſſer ſur un lieu gliſſant. 2) gliſſer, ſe pouſſer ſur une gliſſoire.

* * *

Die kurtze *Conjugation* von 'Slizam ſię wird nur in den *compoſitis* gebraucht. *la bréve conjugaiſon du verbe* 'Slizam ſię *n'eſt uſitée que dans les compoſez.*

'Slizawica. Glatt-Eis. verglas.

ślizawica. } die Zuſchel, Eisbahn, Schlie-
'Slizawka. } derbahn. gliſſoire, chemin
'Slizgawka. } glacé ſur quoi on gliſſe. § pośliznął ſię i upadł; chłopcy ſię ślizali (śliſkali) na tey ślizawce.

'Slocham, *v. m. F. ślochnę.* ſchluckſen und weinen. ſangloter, pouſſer des ſanglots.

'Slochanie. das Schluckſen. les ſanglots; l'action de ſangloter.

Słoboda. Colonie, Plantz-Stätte. colonie. § ſadźi ſię tam naſza słoboda.

Słod. Maltz. du malt, drèche, du blé germé & rôti dont on braſſe de la biére.

Słodek, ſardela. eine Sardelle. ſardine un petit poiſſon. § beczka słodkow.

Słodkawy. ſüßlich, ein wenig ſüß. un peu doux, douceatre, doucet.

Słodki. 1) ſüß. 2) fig. ſüß, angenehm. 1) doux, qui eſt de ſaveur douce. 2) doux, agréable.

słodki korzeń, lakrycya. (glycyrrhiza) Süßholtz. de la régliſſe.

słodkie drzewo. (celtis) Zirgel = Baum. moucoulier.

słodkie ſtrącze drzewo i owoc. (ſiliqua dulcis) 1) Johannis-Brodbaum. 2) Johannis-Brod, die Frucht oder Schoten dieſes Baums. 1) le carouge l'arbre. 2) la carouge, fruit ou gouſſes de cet arbre.

Słodko, *adv.* ſüß. doucement; d'un goût doux; avec douceur.

**Słodkomruczny. das angenehm raſſelt oder rauſchet. qui murmure agréablement; bruiſſant d'une maniére douce & harmonieuſe. § słodkomruczna wiola.

** Słodkopłynący. wohlflieſſend als eine Schreib-Art. coulant, mielleux, agréable, qui coule doucement comme le ſtile.

Słodkość. 1) Süßigkeit einer Sache. 2) Anmuth. 1) la douceur, la ſaveur douce d'une choſe. 2) douceur, *f.* plaiſir. § 1) słodkość cukru, miodu.

słodkośći, łakotki. Naſchwerck. petites friandiſes, *f.* douceur, *f.*

Słodnę, } *ie, iał, ieli.* ſüß werden. s'adou-
Słodnieię, } cir, devenir plus doux, ſe rendre plus doux.

Słodownia. Maltz = Haus. bâtiment où l'on fait germer & rôtir le blé pour l'uſage de la biére.

Słodownik. Maltzer. ouvrier qui prépare le blé pour en braſſer de la biére.

Słodycz, *f.* } Süßigkeit, eine Sache, damit
*Słodź, *f.* } man etwas ſüß macht. douceur, *f.* matiére dont on ſe ſert d'adoucir quelque choſe. § przyday słodyczy do tego.

Słodzę, *dźi, dźił.* eig. u. fig. ſüß machen, verſüſſen. *prop. & fig.* ſucrer, adoucir,

rendre

rendre plus doux. § osłodźić wino; słodźić życie nadźieią; słodźi mu małżeństwo.
Słodzenie. Versüssung, das Süßmachen. adoucissement, l'action par laquelle on adoucit qu. ch.
Słodzony. süß gemacht. adouci, rendu plus doux.
Słodźiny, *plur.* 1) Trebern. 2) allerhand Hülsen, Kleyen, damit man die Schweine füttert. 1) de la drague; du marc de malt; le blé cuit qui demeure dans le brassin, après qu'on a tiré la bière. 2) gousses, *f. plur.* du son dont on engraisse les cochons.
Słodźiuchny, słodźiuczki. sehr süß. trop doux; liquoreux.
*Słodzona, *vid.* Sledźiona. die Miltz. la rate.
Słoiek, *g. słoyka*, słoyszek. Apothecker-Büchschen von Thon oder Glas. boëte; burette d'Apoticaire de terre ou de verre pour y mettre quelque médicament. § słoiek na oleyki.
słoiek malarski. Oel-Näpfchen beym Mahler. godet, petit vaisseau ou les peintres mettent de l'huile.
słoyki kuglarskie. höltzerne oder blecherne Taschen-Spieler-Becher. gobelets de bois ou de fer blanc pour faire divers tours.
Słoiowatość, słoy. hartzige Adern in gewissen Bäumen. les veines d'un arbre resineux qui sont pleines d'un suc gras. § słoiowatość w sośnie, w modrzewie.
Słoiowaty. 1) hartzig, voll hartziger Adern. 2) Büchsen-; Büchsen-förmig. 1) resineux; plein de veines resineuses. 2) de boëte, fait en boëte. § 1) słoiowate drzewo.
słoiowate spoienie. Büchsen-Verbindung als zweyer Röhren, deren Enden in einander geschoben sind. un assemblage ou joint fait en forme de boëte comme les tuiaux qu'on engage les uns dans les autres par les bouts. § słoiowate spoienie w rurach wodnych, w puzanach, dudach.
Słoma. Stroh. de la paille.
żytna słoma. Rocken-Stroh. gluy, paille de ségle.
spać na słomie. auf dem Stroh schlafen. coucher sur la fretille, sur la paille.
słomy do ognia nie przymykay. Gelegenheit macht Diebe. l'ocasion fait larron.
Słomianka. 1) Korb oder ein anderes Gefäß von Stroh. 2) ein Stroh-Hut. 1) grand panier, grand vaisseau fait de paille. 2) chapeau de paille.
Słomiany, słomny. 1) strohern. 2) fig. strohern, schwach. 1) de paille. 2) *fig.* foible; de paille. § 1) słomiany kosz.
słomianego koloru. Stroh-färbig. de couleur de paille, qui tire sur la couleur de paille.
mata słomiana. Stroh-Matte. paillasson.
słomiany wor. ein Stroh-Sack. paillasse.
Słomka. ein Stroh-Halm. fétu, brin de paille, petit paille.
**słomka, kuropatwa.* ein Rebhun. une perdrix.
Słomiasty. strohern. de paille. § słomiasty nawoz.
Słoń. } 1) ein Elephant. 2) der Rochen
Słonie. } im Schachspiel. 1) élephant. 2) la tour, une piéce du jeu des échecs.
słoń ryczy. der Elephant schnurret. l'élephant brait.
Słońce. 1) die Sonne. 2) Sonne, Ort der von der Sonne beschienen wird. 3) Licht, Ort wo man etwas recht sehen kan. 4) Schönheit, schöne Weibes-Person; etwas schönes. 1) le soleil une planette. 2) soleil; lieu exposé au soleil. 3) soleil naissant; beauté; belle femme. 4) quelque chose de beau & de brillant. § 1) słońce 1367631 razy większe od okręgu źiemie; rano piękne słońce swoie po źiemi rozpuszcza, roztacza promienie; słońce wschodźi, zachodźi, piecze, świeći; słońce iednym źiemiom umyka światła swego, żeby drugim udźielić i wszystkim dostawało; dłużey nie bawię bo przy słońcu świecy (słońcu jasnośći przydawać) nie trzeba. 2) słońce do suszenia. 3) słuszna na tak śliczne słońce śię zapatrować, do ktorego oczy tesknica zdeymuie.
słońce podwoyne, potroyne. eine oder zwey Neben-Sonnen, die vom Schein der rechten Sonne in den dicken Wolcken erscheinen. parelie; une ou deux images du soleil qui se forment sur une nuée fort épaisse, de sorte qu'on voit deux ou trois soleils.
słońce maiący, nasłoneczny. an der Sonne gelegen, das von der Sonne beschienen wird. exposé au soleil, aux ardeurs, aux raïons du soleil; où le soleil donne.
słońca widźieć. ans Licht treten, das Licht erblicken. voir le soleil, voir le jour; devenir public.
pod słońcem niemasz lepszego człowieka. unter der Sonnen ist kein besserer Mensch. c'est le meilleur homme que le soleil éclaire.
na słońce; na słońcu. 1) an die Sonne, in der Sonne, gegen die Sonne. 2) ans Licht, an einem öffentlichen Orte; an einem

nem Ort wo man etwas recht deutlich sehen kan. 1) au soleil, dans un lieu exposé au soleil. 2) au public; au jour à la lumiére, dans un lieu éclairé où l'on peut voir tout. § 1) na słońcu pokoy, sala; wypuszcz kurczęta na słońce; na słońcu bielić, suszyć, mieć, trzymać co. 2) cudze złe na słońce swoie w cieniu stawiamy.

na słońce wystawiać. 1) an die Sonne setzen, legen. 2) ans Licht setzen, legen. 1) insoler, exposer au soleil. 2) mettre au jour.

na słońce wystawianie. Stellung an die Sonne. l'action d'exposer, de mettre au soleil; l'insolation.

na słońcu rad bywać. gerne in der Sonne seyn. aimer le soleil; aimer de se tenir au soleil, d'étre au (devant le) soleil.

* *mam kogo, co na słońcu; naśladuię czego, kogo.* einem nachahmen. imiter qu; prendre qu. pour modèle.

słońce pięknie świeci. die Sonne scheinet schön. il fait fort beau soleil; il fait un jour de beau soleil.

iedno słońce dość na niebie. der Zepter leidet keinen Mitregenten. l'empire ne veut point de compagnon.

będzie i przed naszemi wroty słońce. die Sonne wird auch vor unsrer Thüre scheinen; nach Ungewitter folget Sonnenschein. après les épines on cueille les roses; la rose nait des épines.

porwać się z motyką na słońce. auf Leute schmähen, denen man nichts schaden kan. aboïer à (contre) la lune.

** Słońconośny. die Sonne tragend. qui porte le soleil.

** Słońcorodny. Sohn der Sonne. le fils du soleil.

Słończysty. der Sonne ähnlich. ressemblant au soleil.

Słonecznica, choroba szkapia. der Sonnen-Schuß, Koller der Pferde. le vertigo, une maladie des chevaux. § koń słonecznicę cierpiący.

Słonecznik, *g. a.* 1) eine Sonnen-Uhr. 2) Hof oder Kreis so um die Sonne erscheint. 3) Heliotropium, ein kostbarer grüner Edelstein. 1) cadran; une horloge au soleil. 2) aire, couronne du soleil. 3) heliotrope, *m.* pierre de heliotrope, une pierre très-précieuse. § 1) iuż na słoneczniku (zegarze słonecznym) pierwsza.

słonecznik ziele. (heliotropium) Sonnen-Wende, Krebskraut. l'heliotrope; herbe aux verruës.

słonecznik mleczysty, kozia brodka. (tragoponon) Bocksbart. barbe de bouc.

słonecznik gronisty; kleszczowina. (ricinus) Wunder-Baum, Kreutz Baum. ricin.

słonecznik strączysty. (lupinus) Wolf-Bohnen, Feig-Bohnen. lupins; pois lupins.

słonecznik Perwański. (flos solis) die grosse Sonnen-Blume in den Gärten. soleil; fleur du soleil, tourne-sol, maurelle.

Słoneczny. Sonnen-. solaire, qui regarde le soleil. § rok, bieg słoneczny; mieysce słonecznym promieniem oblane.

Słonie. ein Elephant. élefant.

Słonieię. saltzig werden; im Peckel liegen. devenir salé; tremper dans la saumûre; gagner le goût de sel.

Słonina. Speck. du lard.

Słoniowy. 1) Elephanten-. 2) elfenbeinern. 1) d'élefant. 2) d'ivoire, de l'ivoire. § 1) słoniowa trąba. 2) słoniowy grzebień.

kość słoniowa. Elfenbein. ivoire.

ząb słoniowy. Elephanten-Zahn. morfil, marfil.

słoniowy ieżdżiec; słoniowy rządzca. Elephanten-Führer. conducteur d'éléphant.

Słono, *adv.* saltzig. salé, d'une maniére salée, assaisonnée avec beaucoup de sel.

słono co uczynić. etwas starck saltzen. rendre une chose salée, la saler trop.

słono-iada. er isset gerne gesaltzene Speisen. il aime à manger ce qui est salé.

Słonośé. Saltzigkeit. salure.

Słony. Saltz-, saltzig, gesaltzen. salant, salin, salé.

Slos, *vid.* Sloz.

Slosarczyk. Schlosser-Gesell. garçon serrurier.

Slosarka Schlosserin. femme de serrurier.

Slosarski. Schlosser-. de serrurier.

Slosarstwo. Schlosser-Handwerck. métier de serrurier; serrurerie.

Slosarz. Schlosser. serrurier.

Słota. garstiges, nasses Wetter. mauvais tems; vilain tems, intempérie de l'air.

Słowacki. }
Słowiański. } Sclavonisch. esclavon.
Słowieński. }

Słowieńska ziemia. Sclavonien, Illyrien. Esclavonie, Illyrie.

Słowak, Sławak. ein Slave, Sclavonier. Esclavon.

po Słowacku. Sclavonisch. en esclavon, à l'esclavonne.

Słowianin. 1) ein Sclavonier. ** 2) ein Pohle. 1) un Esclavon. ** 2) un Polonois.

Słowik. 1) eine Nachtigall. 2) ein Vogel, Pfeife von Thon, so die Kinder mit Wasser füllen. 1) rossignol. 2) turelure, pipeau

pipeau ou oiseau de terre que les enfans remplissent d'eau. § 1) słowik po S. Wit śpiewa.

Słowko. ein Wörtchen. petit mot; petite parole.

na słowko; proszę na słowko. auf ein Wörtchen; ich habe mit dir was zu reden. j'ai un petit mot à vous dire.

i słowka nie mowić. auch nicht ein Wort sagen. ne sonner mot de qu. ch; avoir la langue morte; ne dire mot; faire le tacet.

Słownie, *adv.* 1) mündlich, mit Worten. 2) buchstäblich, dem Buchstaben nach. 3) wahrlich, unfehlbar, gewiß. 4) nur mit Worten; nur zum Schein; nicht im Ernst. 1) verbalement; de bouche. 2) literalement; à la lettre. 3) éfectivement; avec promesse de tenir sa parole; immancablement; sans faute, sans manquer. 4) en mots; aparenment, en aparence. § 1) słownie mi obiecał. 2) słownie sens tylko potrafił. 3) słownie (prawdźiwie) to uczynię. 4) słownie to tylko mowisz.

Słownik, *g. a.* ein Wörter-Buch. nomenclature; vacabulaire, *m.* § poszukay tego słowa w Mowniku kiedy go w słowniku niemasz.

Słowny. 1) mündlich, aus Worten bestehend; wörtlich. 2) gewiß, untrüglich, der sein Wort hält. 3) der viel Worte macht, aber keines hält, der es nur bey Worten bewenden läßt. 4) Gramm. Verbal; die Zeit-Wörter angehend. 1) verbal, qui est de bouche. 2) infaillible, inmanquable, réel, éfectif, qui tient sa parole. 3) qui ne consiste qu'en paroles, qui fait beaucoup de promesses, beaucoup de paroles sans les acomplir. 4) *Gramm.* verbal, qui regarde les verbes. § 1) słowny, ze słow złożony, pozew, dekret, testament. *2) słowną (pewną, nieomylną) mi dał obietnicę, słowny (pewny, niezawodny) to człowiek. 3) słowna to tylko obietnica z rzeczy nic nie będźie. 4) słowne przydatki albo prepozycye słowne; czasy, spadki słowne.

słowny to człowiek. das ist ein Mensch der sein Wort hält. c'est un homme de parole; c'est un homme entier.

słowne wyrozumienie, sens słowny. der buchstäbliche Verstand. le sens literal.

Słowo. 1) ein Wort. 2) Wort, Versprechen. 3) Gramm. ein Verbum oder Zeit-Wort. 1) un mot. 2) parole, promesse. 3) *Gramm.* un verbe. § 1) słowo uszczypliwe, karczemne, dwuwykładne, łagodne, iedwabne, wysokie, trudne, wspaniałe, niedomowione, zaiąkliwe; słowem zepsowanym, skażonym to miasto tak nazywaią. 2) dał słowo swoie; nie dotrzymał słowa; pod kawalerskim słowem; obiecać co dobrym, cnotliwym słowem.

słowa część wymowna; syłaba. eine Sylbe. une sillabe.

mieć słowo od kogo. von einem das Wort haben. avoir, tirer le mot de qu.

słowem. kurtz mit einem Wort. au dernier mot. § słowem; słowem powiem; słowem mowiąc.

po czemu to iednym słowem? wie theuer ist dieses mit einem Wort? de quel prix cela est-il au dernier mot?

powiedz słowem. sage den letzten Preis. dites le dernier prix, le dernier mot.

słowem nie uczynię tego. mit einem Worte ich werde es nicht thun. somme toute je n'en ferai rien; en un mot je ne ne ferai pas cela.

słowem; w słowie. nur mit Worten, zum Schein. seulement en paroles, en aparence. § słowem, w słowie to obiecał; w słowie ta tylko obietnica; w słowie tylko uczynny.

w słowie się stawić. sein Wort halten, erfüllen. tenir sa parole; s'aquiter de sa promesse.

słowa swego nie dotrzymać. sein Wort nicht halten. manquer à sa parole.

zostaię w słowie; zostaię na słowie. ich habe es versprochen; ich muß mein Wort halten. j'ai donné ma parole; je suis obligé de tenir ma parole.

trzymać kogo na słowie. einen mit Worten aufhalten. amuser qu. de paroles; donner de l'eau bénite à qu.

do słowa; od słowa do słowa. 1) bis aufs letzte Wort; alle Worte. 2) von Wort zu Wort. 1) jusqu'au dernier mot; tous les mots. 2) mot pour mot; mot à mot; de mot à mot. § 1) do słowa mowę iego powiem. 2) do słowa przetłumaczyć, przepisać.

od słowa do słowa. Wort gegen Wort. de paroles.

od słowa do słowa, aż za łby poszli. von Worten kam es zu Schlägen. de paroles ils en sont venus aux prises, aux mains; ils se sont pris de paroles & après aux crins; il s'en vinrent de parler aux mains. § od słow do szpad, do pięśćiow.

dać, brać na słowo. auf Credit geben, nehmen. donner prendre à crédit.

dać słowo komu. einem das Wort geben. engager sa foi à qu.

na moie słowo. auf mein Wort. sur ma parole. § na moie słowo uczyn.

proszę

prosżę na słowo, *vid.* Słowko —*na słowko*.
na słowo iego wżiął sto talerow. auf seinen Nahmen hat er hundert Thaler genommen. il a touché cent écu sur sa parole.
słowo szkody nie nagrodżi. Worte heilen keinen Schaden. les paroles ne réparent pas le dommage.
słowa to tylko; prożne to tylko słowa. es sind nur leere Worte. ce sont de vaines paroles; ce n'est que verbiage, que des paroles inutiles.
Słoy, *g. słoiu.* 1) Apothecker-Büchse von Thon oder Glas. 2) harziges Geäder in Bäumen. 1) boëte d'apoticaire de terre ou de verre. 2) veines résineuses dans quelques arbres.
Słoyszek, *g. słoyszka.* Apothecker-Büchschen. petite boëte d'Apoticaire.
Sloz. } Wasser-Schleusse, Schleusse bey
Sloza. } den Wehren. abbée, écluse. § slozy na spustnych iazach, na rzekach.
Slozem, *adv.* queer durch, überzwerch, von der Seite. de biais, de travers, de côté, obliquement, d'une maniére oblique. § slozem ćiąć, uderzyć, zerznąć.
'Slub. 1) ein Gelübde. 2) Eyd, Versprechen, Angelöbniß. 3) die Trauung. 1) voeu; promesse qu'on fait à Dieu. 2) voeu, promesse, parole. 3) épousailles, *f. plur.* célébration du mariage; bénédiction nuptiale. § 1) ślub swoy złamał, zgwałćił, Bogu obiecany wypełnił. 2) ślubem kogo zawiązać. 3) byłem przy ich ślubie; ślub małżeński.
śluby Bogu czynić. Gott ein Gelübde thun. faire voeu; vouër à Dieu ses voeux.
* *ślub komu czynić; obiecować komu.* einem versprechen, angeloben. prommettre à qu.
ślub dawać komu. neue Ehelente trauen. donner la bénédiction nuptiale à; épouser qu: bénir un mariage. § ślub im dawał X. Proboszcz; ślub kazano mu dać z tą damą.
ślub brać. getrauet werden. recevoir la bénédiction nuptiale. § ślub dźiśiay biorą brat moy z śiostrą twoią.
na ślubie. auf Parole. sur sa foi, sur sa parole. § na ślubie z więźienia wyszedszy wroćić śię muśiał.
ślubu winien. er hat sein Gelübde noch nicht erfüllet. il n'a pas encore acompli ses voeux; il est encore engagé par voeux; il n'a pas encore satisfait à son voeu.
'Slubię. } 1) angeloben, ein Gelübde thun.
'Slubuię. } 2) angeloben, versprechen. 3) davor stehen als vor die Mängel des verkauften Pferdes. 1) prononcer ses voeux; faire des voeux, promettre, vouër qu. ch. à Dieu. 2) promettre, faire un promesse. 3) garantir comme un cheval de toutes sortes de vices. § 1) ślubował to Bogu, Swiętemu. 2) ślubięć, że śię tego nigdy nie dopuszczę. 3) ślubować chromotę, ślepotę powinien, kto konia przedaie.
'Slubiny, *plur.* Verlöbniß. fiancailles, *f. plur.* acordailles, *f. plur.*
'Slubny. 1) angelobt. 2) angetraut als eine Frau. 3) Trau-; ehelich, Ehe-; im Ehestand gebohren, den Ehestand betreffend. 1) voué, votif, consacré par voeu. 2) légitime, joint par mariage. 3) légitime; de mariage; né en mariage. § 1) ślubny podarek, ślubne zawieszenie. 2) ślubna (poślubiona) iego żona. 3) ślubne to iego dźiećię.
kontrakt ślubny. Ehe-Pacten, Ehe-Stifftung. contrat de mariage.
kontraktem ślubnym z nią żyie, mieszka. er lebt mit ihr im ehelichen Stande. il vit avec elle en mariage.
Słuch. 1) das Gehör ein Sinn. 2) Gehör, Ohr. 3) Zeitung, Geschrey, Gerücht, Ruf. 4) Jäger. Ohr eines Thieres. 1) l'ouïe; le sens de l'ouïe. 2) acueil, oreille qu'on prête à qu. ch. 3) bruit commun; renom, un ouï-dire, ce qu'on entend dire. 4) *Chasse:* oreille de bête. § 1) słuchu iest słabego, ostrego, ćienkiego. 2) użyczyć komu słuchu, mow co chcesz ia nie mam słuchu. 3) słuch (wieść) odległych rzeczy większy, niż są, bywa. *prov.*
wiem to ze słuchu. ich habe dieses vom Hörensagen. je sai cela par un ouï-dire.
słuch puszczać miedzy ludźie. ein Gerücht unter die Leute bringen. faire courre un bruit.
kiedy go ten słuch doydźie. wenn ihm dieses zu Ohren kommen wird. si cela vient à ces oreilles.
Słuchacz. Zuhörer. auditeur, celui qui écoute.
słuchacze. die Zuhörer, die Versammlung derselben. auditoire, *m.* les auditeurs; l'assemblée qui écoute.
Słuchalnia; mieysce, sala do słuchania. ein Hörsaal, Auditorium. auditoire, *m.* sale où l'on écoute, où l'on parle en public.
Słuchalny, do słuchania należący. das Gehör betreffend. de l'ouïe, qui regarde l'action d'écouter.
Słucham. 1) zuhören, hören eine Weile. 2) gehorchen, gehorsam seyn. 3) Gehör, Audientz geben, anhören, vernehmen. 1) écouter, atentivement; entendre avec atention, prêter l'oreille pour entendre.

tendre. 2) obéïr, faire ce qu'on ordonne; être obéïssant à qu. 3) donner audience à; écouter, entendre une personne ou une afaire. § 1) słuchać kazania, mowy, lekcyi. 2) słuchay Przykazania Boskiego, matki, oyca. 3) słuchać posłow w radźie; słuchał krol sam tey sprawy.

słuchać spowiedźi. Beichte sitzen. confesser qu; entendre les personnes en confession.

słuchać Mszy. Messe hören. ouïr Messe; ouïr la Messe.

wiele słuchay, mało mow. Höre viel, rede wenig. entendez beaucoup, parlez peu.

słuchać. man höret; es läßt sich zuhören; es ist zu hören. il est — à entendre; il se fait ouïr; on écoute. § słuchać miło mowiącego o tym; słuchać go przykro, pożyteczno było.

Słuchanie. 1) das Hören. 2) das Gehorchen, Gehorsamen. 1) l'action d'entendre. 2) l'action d'obéïr.

słuchanie komu ziednać. einem Audientz verschaffen. procurer audience à qu.

Słuchany. gehört. écouté, entendu.

Słuchowy. den Sinn des Gehöres betreffend. de l'ouïe, qui regarde le sens de l'ouïe.

Sługa. 1) ein Diener, Bedienter. 2) Diener, Dienerin, im Complimentiren. 1) serviteur, valet, domestique, celui qui sert. 2) serviteur, servante, *en terme de civilité.* § 1) sługa z pierwszego razu zawsze dobry, *prov.* sługa podły; day słudze moiemu; ma sług śiła. 2) iestem twoim sługą; zostaię twoią sługą.

sługa kośćielny. Kirchen-Vogt, geringer Kirchen-Diener der den Priestern Platz machet und ihnen zur Hand gehet. porte-verge, bedaut, celui qui fait place aux Prêtres & leur rend d'autres petits services.

starszy sługa. der älteste Diener, der die Aufsicht über die andern hat. maître-valet.

słudzy. die Bedienten eines Herrn. les gens, les domestiques d'un Seigneur.

słudzy go ziedli. die Bedienten haben ihn arm gemacht. les serviteurs l'ont ruïné.

sługa mieyski, urzędowy, sądowy. Stadt-Diener, Stadt-Knecht; Gerichts-Diener. sergent, huissier; serviteur, valet de Justice.

wiele sług ma za sobą. er hat viel Bedienten hinter sich. il a bien du monde à sa queuë.

Sługuię. bey einem Herrn dienen. servir, être en service. § Pan nowy ma wiedźieć, kędy przyięty sługa i iak długo sługował.

Słup, *g. a,* **u.* eine Säule, ein Pfeiler. colonne, pilier, poteau; montant, pilastre, *m.* § słup wkopany dla przełeł; słup publiczny gdźie zawieszaią dla wiadomośći wszystkich; słup do przywiązania koni; słup wspieraiący budowanie; słup kamienny w budowaniu albo filar całkowity; słup nagrobkowy albo na pamiątkę wystawiony; słup w ołtarzach; słup przed domem dla odwrotu wozow; słup kwadratowy, okrągły.

słup czworogranisto pochodźisty ku gorze; piramida. eine Spitz-Säule. Piramide.

słup kilimu, obićia. Fach, Streif von Tapeten. une piéce de tenture de tapisserie.

słup kwadratowy. viereckigte Säule. un stele.

słup kręcony. gewundene Säule. une torse; colonne torse.

w słup. 1) gerade in die Höhe. 2) in den Stamm, ins Holtz. 1) en ligne perpendiculaire de bas en haut, en montant droit en haut. 2) en tige, en tronc § 1) przesuszone snopy w słup porozstawiać na polu; pogoda pewna gdy dym z komina w słup w gorę idźie. 2) to drzewo w słup rośćie; złe naśienie w słup rośćie.

w słup idą oczy. die Augen brechen sich, erstarren als einem Sterbenden. les yeux s'éteignent, se ferment à la lumiére, se couvrent des ténébres de la mort. § niech w słup idą oczy, niech śię mową pożegnam; oczy mu w słup zaszły.

stoi iak słup. er stehet wie eine Säule. il est planté comme une quille.

Słupie źiele. (*ricinus*) Wunder-Baum, Creutz-Baum ein Kraut. ricin, Palma Christi.

Słupiec, *g. słupca.* 1) Säulen-Schafft, Säulen-Stamm. 2) eine Pfoste, Säule. 1) la tige, le corps, le vif, le fût de la colonne. 2) colonne, pilier. § 1) słupiec słupowy. § 1) słupiec rzezany z kamienia, z drzewa iako w ołtarzach.

słupiec wiatrakowy. die Spindel, worauf sich die Windmühle drehet. le pilier de moulin à vent, sur quoi tourne le corps du moulin.

słupiec u lichtarza kośćielnego na wiele świec. Leuchter-Schafft, hoher Leuchter-Stuhl. torchiére; tige d'un grand chandelier.

słupiec w wiązaniu. eine Dach-Stuhl-Säule, so das gantze Dach oder den Dach-Stuhl träget. jambe, force; piéce de bois plantée tout droite qui porte

la couverture d'un bâtiment. § słupiec w wiązaniu do płatew albo do balek śrzodkiem idźie i bunty trzyma.

słupiec zawiasowy. die Angel-Pfoste in einer Thüre. le montant, où sont engagez les gonds de la porte.

słupiec (słup) wschodu kręconego. die Spille in einer Wendel-Treppe. le noïau, la vis de montée; limon d'escalier. § około słupca stopnie idą.

Słupik, *g. a.* ein Säulchen. potelet; petite colonne.

Słupnik, na słupie mieszkaiący. der auf einer Säule wohnet. qui loge sur une colonne.

Słupowy. Säulen-, eine Säule betreffend. de pilier, de colonne.

słupowy zegar eine Horizontal-Sonnen-Uhr. un quadran horizontal.

Słups, *g. a.* Stolpe, Stadt in Pommern. Stolpe ville de Pomeranie.

*Słusz, *f.*, *Słusza., Słuszność. Billigkeit. billige Sache. équité, justice, raison; chose équitable.

Słusznie, *adv.* billig, von Rechtswegen, mit Recht. équitablement, selon l'équité, avec toute l'équité; raisonnablement, justement. § iako naysłuszniey z nim postępuie; słusznie oskarzony.

Słuszność, *vid.* Słusz.

Słuszny. 1) billig, gerecht. 2) rechtschaffen; von gutem Stand. 1) équitable, plein d'équité; juste, raisonnable. 2) honnête, raisonnable; de condition; d'une condition honnête. § 1) słuszny postępek; słuszny żal. 2) trudna tam przyyść z kim słusznym do poznania.

Służały. 1) ein Dienst-Bothe, Diener. 2) dienend, der ein Dienst-Bothe ist. 3) in Sold stehend, der als Soldat dienet. 1) un domestique, serviteur. 2) domestique; de serviteur, de servante; servant. 3) soudoïé; qui est à gage, qui sert en qualité de soldat, § 1) poszliy służałego na posztę. 2) służali ludźie, służała czeladź. 3) porządna i służała piechota.

służała. Dienst-Bothin, Dienst-Magd. servante, femme ou fille qui sert.

Służba. 1) Dienst. 2) Gruß, Dienst den man einem anbietet. 3) Herrn-Dienst, Fröhne, Frohn-Dienst. 4) Credentz-Tisch, Schenck-Tisch. 5) das Gefäß auf dem Credentz-Tisch. 1) le service, la condition de celui qui sert. 2) salut; service, *m.* bon ofice qu'on ofert, qu'on présente, compliment qu'on fait à qu. 3) oeuvres tributaires; faisances, *f. plur.* maneuvrée; corvée; un service de plaît. 4) bufet, dressoir. 5) service; bufet toute la vaisselle qu'il faut pour servir sur la table. § 1) zyiąć służbę u kogo; w pańskiey zostawać służbie; służbę komu wypowiedźieć; z służby szedł; na służbie czyiey bydź. 2) służba moia Was Panu; powiedz mu służbę moię; służby moie zalećić proszę. 3) danina Panu służb sześć (na służby sześć) na te dobra; dano przywiley na tę wioskę na służb cztery, na służeb połtory. 4) służba stołowa. 5) służba śrebrna, śklana.

Służba Boża. Lob Gottes, Dienst Gottes. le service; le service divin, l'ofice divin.

służba sług; służba czeladźi. Dienst-Bothen-Dienste; Dienste. le valetage; service de valet.

bez służby bydź. ausser Diensten leben. être hors de service.

służbisty. dienend, der in Diensten lebet. servant, qui sert.

służbista. Dienst-Bothin, Dienst-Magd. servante, fille ou femme qui est en service.

Służę, *ży, żył.* 1) bey einem dienen, in Diensten seyn. 2) einen Dienst haben; bey einem als — dienen, seyn; in diesem Verstande wird das *Substantivum* służba offt ausgelassen und nur das *Adjectivum* gesetzet. 3) dienen Gott. 4) einem dienen, behülflich seyn, einen Gefallen erweisen. 5) dienen, zu statten kommen, günstig seyn. 6) einem dienen, dienlich, zuträglich, gesund seyn. 7) zu etwas seyn, dienen. 8) fort wollen, haben die Kräfte zu einer Verrichtung, von den Gliedern des Leibes. 9) zukommen, zugehören, anstehen. 1) servir qu; être en (au) service de qu. 2) être — de qu; avoir un service de —; avoir la charge, l'emploi de —; *dans ce sens on sous-entend souvent le substantif* służba *en mettant seulement l'adjectif.* 3) servir, adorer Dieu. 4) servir, aider qu; rendre services à une personne, avoir soin de ses avantages. 5) servir, favoriser, être utile à qu; être, faire pour qu. 6) servir, être convenable, utile à la santé de qu. 7) servir à; être à l'usage de. 8) faire ses fonctions, *en parlant de quelques parties du corps lorsqu'elles font bien ou mal ce qu'elles doivent.* 9) convenir, être décent à qu. § 1) służyć komu albo u kogo, posługować komu z umowy w tym albo w owym; służyć na małe, na wielkie myto. 2) służyć pisarską (pisarską służbę) urzędniczą, hayducką u kogo; służyć za lokaia, za Sekretarza u kogo. 3) Bogu

gu

gu służ a czarta nie drażniy, *prov.* 4) służyć oyczyznie; służyć Was Panu w tey sprawie będę. 5) pracować nie zaniecham poki lata posłużą; szczęście mu we wszystkim służy; to prawo nam służy. 6) nie służy mu tu powietrze; to lekarstwo mi barzo służyło. 7) to żelazo do polerowania miedźi, noż do kraiania służy; lekarstwo do tey choroby, na tę chorobę służy. 8) służy, nie służy mu głowa, zdrowie, ięzyk, nogi. *9) nie służy (nie przynależy) tobie takie szaty nośić; służy mi to.

służyć na koń. zu Pferde dienen. servir à cheval; servir dans la cavalerie. § służy na koń usarską, raytarską.

służyć piechotą. zu Fusse dienen. servir à pié; servir dans l'infanterie.

służyć żołnierską, służyć woynę u kogo, pod kim. einem oder unter einem Kriegs-Dienste thun. mener le fer; faire profession de l'épée; servir à ou sous qu; sous la conduite de qu.

służy za to, miasto tego. dieses dienet zu. cette chose sert de. § służy mu to za naukę, za przestrogę.

służyć do Mszy. zur Messe dienen; den Priester bey der Messe bedieuen. servir la Messe; servir des Messes; aider le Prêtre à dire la Messe.

służyć komu przećiw godnośći swoiey. einem wider seine Würde aufwarten, zur Hand gehen. servir qu. contre sa dignité; valeter, faire le valet, faire servilement la cour à qu.

mnieć to służy. das kommt mir zu statten; das ist vor mich. cela est pour moi; cela est à ma faveur.

służyć do stołu. bey Tische aufwarten. servir à table; servir pendant le repas.

pies służy. der Hund wartet auf. le chien sert. § piesek służyć umie.

Służebna. } Aufwärterin, Nachtreterin.
Służebnica. } servante, fille suivante.

służebnica, sługa. Dienerin, ein Wort der Höflichkeit. servante, *en terme de civilité.*

Służebnicze, *adv.* knechtisch, auf knechtische Art. servilement, d'une maniére servile, comme un serviteur; en serviteur.

Służebniczy. } 1) Dienst-Bothen-, Dienst-.
Służebny. } 2) Dienst-, der in Diensten stehet, der besoldet wird. 1) de serviteur, de valet, de servante. 2) soudoïé, qui est gagé pour quelque service. § 1) ludźie słyżebni. 2) żołnierz służebny; łowiec służebny.

służebna czeladź. Dienst-Bothen. valetaille; les domestiques.

służebna, vid. Służebnica.

służebny. }
Służek. } Aufwärter, Diener. serviteur valet.
Służka. }

Służenie. das Dienen. service, *m.* l'action de servir.

służenie woyny. Kriegs-Dienste. service, *m.* emploi dans la guerre.

Słych, *obs. vid.* Słuch.

ni słychu, ni widu. man hört und siehet nichts davon. on n'en a ni vent ni voix; on n'a ni vent ni voix de; il n'en est pas resté une queuë.

Słychać; słyszeć. man hört; man vernimmt, es ist zu hören, es gehet die Rede. on entend dire; on entend sonner; le bruit court; on oit, on entend des oreilles. § co słychać? słychać że krol na łowach; słychać tym czasem były pioruny, krzyki; słyszeć było o pokoiu.

słychać było ale to nie prawda. man redete es, aber es ist nicht wahr. on le disoit, mais cela n'est pas vrai.

słychać o tym będźie wszędźie. man wird davon überall hören. ce sera un bruit tout commun.

miło słychać. es ist angenehm zu hören. il est beau à entendre.

teraz o tym nie słychać. man höret jetzo davon nichts. on n'en entend plus.

Słychany, Słyszany. gehört, erhört. écouté, ouï, entendu. § czy rzecz słychana; niesłychane powiada rzeczy.

Słynę, *nie, nął.* blühen, berühmt seyn. florir, étre célébre en; vivre; avoir la vogue, le crédit, la réputation; étre en vogue, en réputation; voler, se repandre par tout le monde. § słynie w lekarskiey nauce; słynie sposobność, nauka iego.

imię iego wszędźie słynie. sein Nahme ist überall berühmt. son nom vole, vogue par tout.

Słysz, *interj.* halt, hör. hem, holà écoutez; écoutez. § słysz braćie nie śćierpię tych przytykow.

Słyszę, *szy, szał, szeli.* 1) hören, ein Gehör haben. 2) hören, mit dem Ohr etwas vernehmen, das nicht lange dauret. 3) vernehmen, verstehen. 4) vernehmen, sagen hören. 1) entendre, avoir le sens de l'ouïe. 2) ouir; ouir des oreilles; entendre un son, étre frapé d'un son; entendre un son qui ne dure pas beaucoup. 3) entendre, comprendre. 4) entendre, aprendre, ouïr dire. § 1) nie słyszy na iedno ucho; są bestye ktore

ktore nie słyſzą. 2) czy czuieſz, a słyſzyſz? nie słyſzy naywiękſzego ſzumu; ſłuchaiąc kazania słyſzałem ten huk; słyſzałeś co mowił; a słyſzyſz-że; słyſzałem alem nie dobrze zrozumiał; słyſzęć ale nie dbam o to. 3) słyſzęć to dobrze. 4) słyſzałem że brat odiechał; słyſzałem tę nowinę; słyczeć mi śię zdarzyło; coż to o Was Panu słyſzeć mi śię trafia?

dać śię słyſzeć. ſich hören laſſen, ſich vernehmen laſſen, zu verſtehen geben. donner à entendre, faire connoitre qu. ch. à qu; ſe faire entendre. § tym śię dał przede mną słyſzeć; nie przed iedną oſobą z wielkiemi śię słyſzeć dała pretenzyami; dało śię słyſzeć, że pokoy będźie.

słyſzeć nie słyſząc. nicht hören wollen; ſich ſtellen als wenn man nicht höret. faire le ſourd; faire la ſourde oreille. § słyſz nie słyſząc.

dobrze słyſzeć. wohl hören. entendre clair; avoir bonne oreille.

nie dobrze słyſzeć. übel hören. ouïr, entendre dur; avoir l'oreille dure.

słyſzeć o tym, vid Słychać.

słyſzący; słuch maiący. der ein Gehör hat; der Ohren zu hören hat. qui a des oreilles; qui a une bonne ouïe.

w uſzy ſwoie usłyſzemy. wir werden es mit unſern Ohren hören. nous l'entendrons de nos oreilles.

nie słyſzeć. 1) gantz taub ſeyn, nicht das geringſte hören. 2) kein Gehör haben, geben; taub zu etwas ſeyn. 1) n'entendre goute; étre ſourd. 2) avoir l'oreille ſourde; ſe boucher les oreilles; n'avoir point d'oreille pour; étre ſourd à qu.

Słyſzenie, słuch. das Gehör. l'ouïe; l'action d'entendre, d'ouir.

Smaczeń, *vid.* Smaczny.

Smaczno, *adv.* ſchmackhaftig. d'une maniére qui éveille l'apetit; délicieuſement, ſavoureuſement, d'une maniére apetiſſante. § ſmaczno potrawy warzyć, ieść.

ſmaczno ſpi. er ſchläft ſüß, ſanſt. il dort d'un bon ſomme.

Smaczny. 1) ſchmackhaft. 2) ſanft, ſüß, feſt als der Schlaf. 3) ſchmackhaft, angenehm. 4) ſchön, auserleſen, von Sachen in Büchern. 1) délicieux, ſavoureux, plein de ſaveur, apetiſſant, plein de bon goût. 2) doux comme le ſommeil. 3) ſavoureux, agréable, doux. 4) beau, choiſi, recherché comme les matiéres d'un livre. § 1) ſmaczna potrawa. 2) ſen ſmaczny. 3) ſmaczna to praca. 4) ſmaczne ſą w tey kśięgdze rzeczy.

ſmaczna gąbka. ſchmackhaftes Mäulchen. un baiſer ſavoureux ou délicieux.

Smagacz. Peitſcher. foüeteur.

Smagam. 1) zur Staupe ſchlagen; den Staup-Beſen geben. 2) ſtäupen, peitſchen. 1) donner le foüet à un criminel. 2) foüeter, donner des coups de foüet. § 1) ſmagano dźiśiay złoczyńcę. *2) ſmagać (śiec) rozgą biczem.

Smaganiec, *g. ſmagańca.* ein Geſtäupter.
Smagany, wyſmagany. celui qui eſt foueté par le bourreau.

Smagliczka źiele. (*moly*) Moly ein Kraut mit blauen und gelben Blumen. moli, une plante à fleurs bleuës & jaunes.

Smagło, *adv.* geſchmeidig. avec flexibilite; d'une maniére pliable.

ſmagło zaćiąć. mit der Peitſche einen Hieb geben, der ſich um den Leib ſchlinget. donner un coup de foüet qui entortille le corps.

Smagłość. 1) Geſchmeidigkeit. 2) ſchwancke Geſtalt eines Menſchen. 1) fléxibilité, qualité pliable. 2) ſupleſſe, agilité & manîment d'un corps.

Smagły. 1) geſchmeidig, biegſam. 2) ſchlanck, ſchwanck, von guter Leibes-Geſtalt. 1) fléxible, pliant, pliable, maniable. 2) dégagé, découplé, ſouple, d'une belle taille.

ſmagła ſkora. ſchmeidig Leder. cuir moliant; cuir doux; peau douce.

Smak. 1) der Geſchmack. 2) der Schmack den eine Sache hat. 3) Geſchmack, Gefallen, Sinn, Urtheil. 1) goût, un des cinq ſens. 2) le goût, la ſaveur, la qualité de la choſe qu'on goûte. 3) goût, plaiſir, fantaiſie, jugement. § 1) zaoſtrzyć komu w czym ſmak; dogadzać ſmakowi; ſmak ſtraćić; mieć ſmak dobry. 2) ſmak w potrawach, trunkach; zmienić, odiąć, zepſować jakiey rzeczy ſmak; przykrego ſmaku w tey rzeczy nie uſmakował. 3) ſmak ma dobry; ſmak dobrze rozumie; to ſmak pſuie, kaźi; przypadł ludźiom do ſmaku; nie w ſmak (do ſmaku) mi to; nie czuię tu ſmaku; nic tam w ſmak nie bywa; mieć w czym ſmak.

o ſmak ſzkoda śię wadźić. vom Geſchmack kan man nicht diſputiren. il ne faut point diſputer des goûts.

ſmak mieć dobry. einen guten Geſchmack haben. avoir le goût bon.

dobrego ſmaku. gut von Geſchmack. de bon goût. § gruſzki, iabłka dobrego, złego, kwaſnego ſmaku.

Smakowanie. das Schmecken. l'action de ſavourer.

Smako-

Smakowicie, } vid. Smaczno.
Smakowito, *adv.* }
Smakowitość. Schmackhaftigkeit. bonne saveur, délicatesse; qualité savoureuse de ce que nous mangeons ou buvons.
smakowitości dodawać. einen guten Geschmack einer Sache geben. donner de goût à une chose.
Smakowity. schmackhaftig. savoureux, plein de bonne saveur; délicieux.
Smakuię. 1) schmecken, einen Geschmack haben. 2) kosten, schmecken. 3) einen Geschmack an etwas finden. 4) einem schmecken. 5) einen Geschmack nach einer Sache haben. 1) goûter; avoir son goût; joüir du sens du goût. 2) goûter, savourer, essaïer, se servir du goût. 3) trouver une chose à son goût; goûter, aprouver, agréer qu. ch. 4) être au goût de qu. 5) avoir un goût, une saveur de; se sentir de qu. ch. § 1) chory ieszcze nie smakuie. *2) smakuiąc iem, popiiam; smakować (kosztować) czego. 3) przykry smak w tym usmakował, chleb Polski smakowali. 4) nie smakaie mi to wino. 5) cebulą to smakuie.
iak to wino smakuie? wie schmeckt dieser Wein? quel goût a ce vin?
nie smakuie mi to. das schmeckt mir nicht. cela n'est pas à mon goût; je trouve cela mauvais.
dobrze to smakuie. das schmeckt gut. cela a bon goût.
smakować sobie. eig. u. fig. einen Geschmack, einen Gefallen an etwas finden. *prop. & fig.* goûter; trouver une chose à son goût; prendre plaisir à qu. ch; s'y plaire. § tę naukę, (w tey nauce) sobie smakuie; chleb Polski sobie smakowali; nic tam sobie nie smakuie.
sam się sobie smakuie. er gefällt sich selbsten. il se loüe de soi-même; il est content, il est satisfait de sa personne.
Smakowniczek. Koster, Schmecker. celui qui goûte qu. ch.
Smalcowany } z smalcem, osmalczony.
Smalczysty } mit Schmaltz angemacht. graissé, assaisonné avec du sain-doux.
Smalec, *g. smalcu,* sadło topione. Schmaltz. sain-doux; de la graisse de porc fondue.
Smardz, *vid.* Smarz.
Smark, *g. u.* } Rotz, Unflath aus der
Smarki, *plur.* } Nase. morve, muco-
Smarkočiny, *plur.* } sité, bave; pituite qui sort du nez.
Smarkacz. } 1) Rotzer. 2) unflätiger Mensch.
Smarkaty. } 3) Geel-Schnabel, Rotz-Löfel. 1) renifleur, celui qui renifle, un morveux, un baveur. 2) souillon, cochon, un homme mal-propre. 3) un morveux, jeune levron; baveur; bé-jaune, jeune niais.
smarkaczowi temu nos utrę. ich will dieser Rotznase den Barth wischen. se lui fairai païer son bé-jaune; je lui torcherai le bec.
smarkaty. rotzig. morveux.
smarkaty koń. ein rotziges Pferd. un cheval morveux.
Smarkaczka. rotziges Mägdchen. renifleuse, baveuse, morveuse.
Smarkam, *v. m. F. smarknę.* schnüffeln, den Rotz in die Nase ziehen, rotzen. renifler; faire remonter la morve dans le nez.
Smarkanie. das Rotzen. reniflerie.
Smarkatka. 1) rotziges Mägdchen. 2) Kockel-Licht; schwartzes Licht von dem letzten Talg. 1) baveuse, renifleuse. 2) chandelle brunè faite du suif impur.
Smarowanie. das Schmieren. l'action d'oindre.
smarowaniu służący. zum Einschmieren geschickt. qui sert à oindre, à engraisser.
Smarowany. geschmiert. oint, engraissé, froté de quelque graisse.
Smarowidło } 1) Schmiere, Sache zum
Smarowiny. } Einschmieren. 2) Schmiererey, Sudeley, Geschmiere; schlecht zugerichtete Speise, zusammen geschmierte Artzeney, Kleck-Mahlerey. 1) onguent, graisse pour oindre. 2) barbouillage, *m.* tripotage, *m.* viande mal aprêtée; miton-mitaine, *m.* médicament mal préparé; méchante peinture. § 1) woz bez smarowidła, taniec bez dziewki za nic nie stoi, *prov.* 2) smarowiny Doktorom drogo płaci.
Smarownia, do smarowania mieysce. Schmier-Stübchen, Schwitz-Kasten der Krancken. petit cabinet destiné pour oindre les malades; étuve séche.
Smarownie, *adv.* wie geschmiert, von statten, nach Wunsch. à souhait; à même, avec tout le succès qu'on peut espèrer.
wszystkie mu smarownie idą rzeczy. alles gelinget ihm. tout lui réüssit; les choses lui viennent à souhait; tout lui rit.
Smarownik. Schmierer. froteur; celui qui oint.
Smaruię. 1) schmieren, einschmieren. 2) einsalben. 3) schmieren, Geld geben. 1) froter avec une matiére onctueuse; graisser, engraisser. 2) oindre. 3) graisser la pâte, gagner par présents § 1) smarować woz, drzwi, aby nie skrzypiały. 2) nasmarować ranę maścią. 3) nasmarował mu ręce.
smarować chleb masłem. Brod mit Butter schmieren. étendre du beurre sur du pain.

kto ſmaruie ten iedźie. wer ſchmiert der fährt. quand l'argent marche, tout va bien; la ſavonnete adoucit le poil.

Smarz, Smardz. eine Morchel. morille, eſpèce de champignon.

Smażę, *ży, żył.* 1) in der Pfanne pregeln, braten, röſten. 2) im Keſſel ſieden, zubereiten wird nur von einigen Sachen geſagt. 3) diſtilliren. 4) übertreiben, angreiffen, anſtrengen, erſchöpfen eine Gemüths-Gabe: ſich worüber den Kopf zerbrechen. 1) frire, fricaſſer; faire cuire dans la friture; griller. 2) braſſer, cuire, préparer dans un chaudron; *ce mot ne ſe dit que de quelques choſes.* 3) diſtiller. 4) s'alambiquer l'eſprit; s'épuiſer l'eſprit à force de réflexion; diſtiler ſon eſprit ſur qu. ch. § 1) ſmażyć rybki w maśle. 2) ſmażyć chmiel do piwa, powidło. *3) ſmażyć (przepalać) wodkę. 4) długo nad tym liſtem rozum i obłudnie ſerce (myśli) ſmażyć muśiał.

Smażenie. das Pregeln. l'action de frire.

Smażony. gepregelt, gebraten in Butter. frit au friture. § pyſzka ſmażona w maśle, w oliwie.

Smęcę śię, *ći, ćił,* ſmucę śię. ſich betrüben, ſich grämen. s'atriſter, ſe chagriner, s'afliger, ſe fâcher; être triſte.

Smelc. 1) Schmeltz, Schmeltz-Glas, Schmaltz. 2) Schmeltz, Schmeltz-Arbeit, Schmeltz-Werck. 1) émail, fondant, compoſition qui ſert aux émailleurs. 2) émail, ouvrage fait d'émail.

Smelcarſtwo. Schmeltzer-Kunſt, Schmeltz-Mahler. l'art de peindre en émail.

Smelcarz.
Smelcerz.
Smelcmiſtrz. 1) Schmeltz-Mahler. 2) Schmeltzer in den Bergwercken, der das Ertz ſchmeltzet. 1) émailleur, metteur en oeuvre; peintre en émail. 2) *Métal.* fondeur, ouvrier qui fond le métail.

ſmelcarz w leśie. Pech-Sieder. faiſeur de poix; ouvrier qui cuit la poix.

Smelcowanie. das Mahlen mit Schmeltz. la maniére, l'action de peindre en émail.

Smelcowany. mit Schmeltz gemahlt. émaillé, peint en émail.

Smelcowy piec. Bergw. Schmeltz-Ofen, wo das Ertzt geſchmoltzen wird. *Métal.* fournaiſe pour y fondre les métaux.

Smelcuga. Waid Aſche. vedaſſe, eſpèce de cendre gravelée qui eſt propre pour la teinture.

Smelcuię. 1) Schmeltz-Arbeit machen, in Schmeltz mahlen. 2) in einem groſſen Keſſel brauen, ſieden. 1) émailler, peindre en émail. 2) braſſer, faire cuire dans un braſſin, dans un grand chaudron. § 1) ſmelcować na żeleźie, na miedźi. *2) ſmelcować (warzyć) piwo, miod, powidło.

*Smergiel, Szmergiel. Schmergel ein Stein. émeri une pierre.

Smętek, *g. u.* Gram, Harm, Betrübniß. triſteſſe, chagrin, afliction. § w ſmętku do ćiebie śię ućiekam.

*Smętliwy.
Smętny. betrübt. triſte, chagrin, afligé.

*Smętliwie,
Smętnie, *adv.* betrübter Weiſe. triſtement.

'Smiadawy, 'Smiadość, 'Smiady, *vid.* 'Sniadawy *&c.*

'Smiałek, *g. śmiałka.* ein Wagehals, ein Verwegener. un téméraire, un déterminé. § nagrodę tym śmiałkom obiecano, coby go zabić mieli.

'Smiałość. 1) Kühnheit, Muth. 2) im Complimentiren: Freyheit, Kühnheit. 1) une belle, une noble audace; aſſurance, courage, *m.* hardieſſe, réſolution pour entreprendre. 2) hardieſſe, liberté qu'on prend; *en terme de civilité.* § 1) natarczywość i śmiałość iego chwalebna; wielką na nieprzyiaćiela naſtąpił śmiałośćią. 2) miał śmiałość mi powiedźieć; proſzę nie zganić mi tey śmiałośći.

śmiałość zła, zbytnia. Verwegenheit, Keckheit. audace, trop grande hardieſſe; témérité; hardieſſe mêlée d'éfronterie.

'Smiały. 1) kühn, muthig. 2) ein unerſchrockner Menſch. 3) keck, verwegen, zu kühn. 1) courageux, entreprenant, hardi, intrépide, réſolu. 2) un homme intrépide. 3) audacieux, fier, téméraire, trop hardi. § 1) od śmiałośći śmielſzy; śmiały to uczynek; śmiały ieſt w okazyi. 2) śmiałemu nie tknie ſtrach ſerca; *prov.* inſzy śmiały, inſza śmiałek; śmiałek zawſze przed czaſem wykrzykuie, w rzeczy zaś truchleie. 3) nazbyteś braćie śmiały.

'Smianie śię z czego. das Lachen. le rire, l'action de rire de qu. ch.

'Smieć, *vid.* Snieć.

'Smiech. 1) das Lachen. 2) Gelächter. 1) ris; le rire d'une perſonne. 2) riſée, moquerie, raillerie. § 1) przy śmiechu i żartach śię to dźiało. 2) śmiech (naśmiewiſko) z śiebie, z kogo uczynić.

śmiech iałowy, zmyślony. verſtelltes Lachen. un ris forcé; un ris qui ne paſſe pas le neud de la gorge; ris Sardonique; ris de Saint Medard; un ris qui n'eſt pas du fond du coeur.

śmiech zbytni; śmiech do zdechu. lautes Gelächter.

Gelächter. éclat de rire; ris dereglé, démesuré; rire immoderé.

śmiech z płaczem łączyć umie. er kan zugleich Lachen und Weinen. il est Héraclite & Démocrite tout à la fois.

śmiechu godźień, śmieszny. auslachens werth. risible, ridicule, qui mérite la raillerie.

nie do śmiechu mi teraz. es ist mir jetzo nicht lächerlich. je ne suis pas en humeur de rire; il n'y a pas lieu de rire.

śmiechowi podległy. der lachen kan; der das Vermögen hat zu lachen. risible; qui peut rire.

śmiechem. im Lachen. par ris, en riant.

*Smiechowy. zum Lachen gehörig. qui regarde les ris.

śmiechowe dołki na twarzy. die Grübchen in den Backen. les fossetes, *f.* deux petits creux aux jouës de quelques personnes lorsqu'elles rient.

śmiechowe zęby. die vordersten Zähne. les dens gelasines, les dens de devant qui paroissent lorsqu'on rit.

'Smieći, } *plur.* Kehricht, Auskehricht.
*'Smiećie, } balaiures, *f. plur.* ordures amassées avec le balai.

na stare się wraca śmieći. er fängt es wieder an, wo er es gelassen hat; er fängt sein voriges Leben wieder an. il retourne sur ses pas; il y retourne; il retourne dans son vomissement.

na swoich śmiećiach. in dem seinigen: in seinem Hause, auf seinem Mist. sur son paillier; chez soi. § każdy na swoich śmiećiach śmielszy.

'Smiećisko. Kehricht-Haufen. tas, amas de balaiures.

'Smiećiuch. 1) unflätiger Mensch. 2) eine Wiesen-Lerche. 1) souillon, homme mal propre. 2) aloüette de pré.

'Smiedźieie co. verschiessen sich verdunckeln, die Farbe verlieren. se décharger, se passer, se déteindre, devenir décoloré.

'Smieję się, *ie, iał, ieli.* 1) lachen. 2) anlachen. 3) auslachen. 4) fig. sich freuen, lachen. 1) rire de qu. ch; faire un ris. 2) rire à qu. 3) rire, se rire, se moquer, se railler de qu. 4) *fig.* rire, se rejoüir, étre agréable. § 1) nie wiem czemu śię śmieiesz; śmiać śię z kogo, z czego. 2) śmiać śię komu; rozśmiać śię komu. 3) śmiać śię (naśmiewać śię) z ludźi. ** 4) aż śię serce śmieie; gdźie śię źielona łąka śmieie; wszystko śię tam śmieie.

śmiać śię iałowie. sich stellen als wenn man lachte. ne rire que du bout des dens.

śmiać śię zbytnie, śmiać śię do zdechu, do rozpuku. sehr lachen, laut lachen. s'ébouffer de rire; rire à ventre déboutonné; rire à gorge déploiée; éclater de rire; rire tout son sou; rire outre mesure.

śmiać śię sam w sobie; skryćie śię śmiać. ins Fäustchen lachen. rire dans sa barbe.

'Smiele. kühn, unerschrockener Weise. hardiment, avec intrépidité.

śmiele nazbyt. verwegen. avec trop de hardiesse; audacieusement.

'Smiem, *ie, iał, ieli.* sich erkühnen, sich unterstehen, sich entblöden. oser faire qu. ch; avoir l'hardiesse de faire qu. ch. § śmieią listownie śię odezwać do Was Pana.

'Smierć. der Tod. la mort. § śmierć nieomylna, skwapliwa, wszystkim pospolita, nieuchronna, nieubłagana, straszna; człowiek co dźień śmierći bliżey; człecze pamiętay że śmierć goni, wieczność czeka; śmierć i nayprętszego dogoni; śmierć każda muśi mieć przyczynę; śmierć za pasem, wszędźie na człowieka dybie; śmierć koniec wszystkiego; śmierć komu odwlec; śmierć rychła te przerwała nadźieie.

śmierći iego dźień. der Tag seines Todes. le jour de sa mort.

śmierći pragnie. er wünschet sich den Tod. il souhaite la mort; il souhaite d'étre mort.

śmierć widoma. ein Todten-Gespenst, Schreck-Bild, so sich in Gestalt des Todes sehen läßt. la mort; un épouvantail ou esprit revenant qui paroit sous la figure hideuse d'un squelet. § śmierć widoma ma bydź obłuda chodząca po miastach przed powietrzem i w powietrze.

śmierć, zguba wieczna. der ewige Tod, die Verdammniß. la mort éternelle; la damnation aux enfers.

śmierćią gwałtowną umrzeć. eines gewaltsamen Todes sterben. mourir de mort violente.

zaglądać śmierći w oczy. dem Tode trotzen. afronter, envisager, mépriser la mort.

śmierć mu iuż w gardle; śmierć mu w oczy zaglada. er ist dem Tode nah, der Tod siehet ihm aus den Augen, sitzet ihm auf der Zunge. il a la mort sur le bord des levres; il a la mort entre les dens; il est à deux doigts de la mort.

do śmierći. 1) tödtlich, auf den Tod. 2) Zeit Lebens, bis an den Tod. 1) à mort, mortellement. 2) jusqu'à la mort; jusqu'au tombeau. § 1) nie iest raniony do śmierći. 2) do śmierći śię

tego nie dopuszczę; do śmierći twoim iestem sługą.
na śmierć osądzony. zum Tode verurtheilet. jugé à mort.
na śmierć skarany. am Leben gestraft. exécuté à mort.
śmiercią nagłą umrzeć. eines plötzlichen Todes sterben. mourir de mort subite, soudaine.
po śmierćby go posłać. man könnte ihn nach den Tod schicken; er hat das Wiederkommen vergessen. il est allé à la bonne eau; il seroit bon à aller querir la mort.
'Smierduch, *vid.* Smierdźiuch.
'Smierdzę, *dźi*, *dźiał*, *dźieli.* 1) stincken. 2) einem vor etwas grauen, anstincken, zuwider seyn. 3) fig. nach etwas riechen, das Ansehen haben. 1) puër, sentir mauvais. 2) puër à qu; donner de l'horreur, étre en aversion à qu. 3) *fig.* sentir, puër qu. ch; avoir l'aparence de. § 1) śmierdźi tu śiarką. 2) śmierdźi mu woyna, praca, wino. 3) śmierdźi to gardłem, prostactwem, mieszczaninem.
śmierdźisz gorzałką. du stinckest nach Brandwein. vous püez l'eau de vie.
gorzałka mi śmierdźi. der Brandwein stincket mich an. l'eau de vie me pût.
'Smierdźiuch, śmierduch. Stäncker. un püant, celui qui pût, qui sent mauvais. § śmierdźiuch ten niech idźie na stronę.
'Smiertelnie, *adv.* tödtlich. à mort, mortellement, d'une maniére qui cause la mort. § wywrotem karety śmiertelnie stłuczony.
'Smiertelność. Sterblichkeit. mortalité; état mortel. § pokiśmy w tey śmiertelnośći.
dla śmiertelnośći. Lebens und Sterbens wegen. à cause qu'on ne sait de la mort & de la vie; à cause de la mortalité. § dla śmiertelnośći waranku mi od ćiebie trzeba.
'Smiertelny. 1) sterblich. 2) tödtlich, den Tod verursachend. 3) Leichen-, Todes-. 4) Tod-, tödtlich als eine Feindschaft. 1) mortel, sujet à la mort. 2) mortifère, mortel, qui cause la mort. 3) mortuaire, qui regarde la mort. 4) mortel, capital, grand comme une inimitié. § 1) wszyscyśmy śmiertelni. 2) śmiertelną chorobą złożony; ma ranę śmiertelną. 3) śmiertelny kamień; śmiertelna koszula, trumna, deska; śmiertelne łoże; o śmiertelnych rzeczach myśleć. 4) śmiertelna nieprzyiaźń; śmiertelny nieprzyiaćiel.
śmiertelny grzech. eine Tod-Sünde. péché mortel.
'Smierzę, *rzy*, *rzył.* dämpfen, ersticken. domter, refréner, reprimer. § śmierzył domowe wrzawy; uśmierzył swawolę buntownikow.
'Smięszę kogo, *szy*, *szył.* zum Lachen bringen. exciter qu. à rire; faire rire qu.
'Smieszek. 1) der gerne lachet, Lach-Narr. 2) lustiger Mensch, Spaß-Vogel, der einen zum Lachen bringt. 2) Hans Wurst, lustiger Rath, Possen-Reisser. 1) riard, rieur. 2) un homme éveillé; un plaisant; celui qui plaisante, qui fait rire les gens, jodelet. 3) baladin, fagotin, divertissant; farceur, joüeur de farces; harlequin.
śmieszek, g. u. *źiele.* (gelotophyllis) Lach-Kraut, dessen Blätter ein Lachen machen sollen, wenn man sie geniesset. espèce d'herbe qui fait rire quand on en mange les feuilles.
śmieszki, plur. lustige Possen, lustige Schwäncke. farces, *f. plur.* action qui fait rire.
śmieszki stroić. lustige Possen machen, pickeln. faire le plaisant, joüer des farces; plaisanter.
'Smieszenie. das Spaßen, das Kurtzweilen. plaisanterie; l'action de faire rire qu.
śmieszenia nauka. Kunst zu spaßen. l'art de plaisanter, de faire rire.
'Smieszka. 1) Lach-Närrin. 2) kurtzweilige Weibes-Person. 1) rieuse, celle qui rie aisément. 2) femme ou fille plaisante.
'Smieszki, *plur. vid.* 'Smieszek — *śmieszki.*
'Smiesznie, } *adv.* lächerlich, auf eine lä-
'Smieszno, } cherliche Weise. ridiculement d'une maniére ridicule. § śmieszno w tym postąpił.
śmieszno mi to. das kommt mir lächerlich vor. cela me paroit tout-à-fait risible.
'Smieszność. lächerliches Wesen. le ridicule; le caractère ridicule des gens. § śmieszność wieku teraźnieyszego.
'Smieszny. 1) lächerlich, lustig, spaßhaft. 2) lächerlich, Auslachens werth. 1) plaisant, propre à faire rire. 2) risible, ridicule, digne de risée; qui mérite la raillerie. § 1) śmieszną ći powiem rzecz. 2) śmieszny to człowiek.
śmieszna to; *śmieszna to rzecz.* das ist lächerlich. il est ridicule; c'est une chose ridicule.
nie śmieszna mi teraz. es ist mir jetzo nicht lächerlich. je n'ai point de sujet à rire présentement.
'Smiętana. } Sahne, Milch-Rahm. de la
*Smiotana. } crême, de la fleur de lait.

'Smiętanik

Smiętanik ziele. (*consolida Saracenica*) heydnisch Wundkraut. consoude Sarrazine.

Smiga, *vid.* Szmiga.

Smigowica. Feld-Schlange, kleine Feld-Canone. coulevrine, une longue piéces d'artillerie. § śmigowica nośna.

Smirald kamień drogi. ein gewisser Edelstein. espèce de pierre précieuse.

Smirgiel, *vid.* Szmergiel.

Smłod ziele, *vid.* Zebrzyca.

Smoczyca. eine Drachin. la femelle du dragon.

Smok. 1) ein Drache. 2) der Türckische Drache, das Türckische Reich. 3) Cartaune, grosses Stück. 1) dragon, gros serpent. 2) *fig.* le dragon Turc; la Porte Otomane. 3) gros canon, grosse piéce d'artillerie. § 1) smok samym tchnieniem zabiia. 2) wydarł te kraie smokowi Tureckiemu. 3) krol kazał smoka wielkiego wytoczyć.

Order smoka wywroconego. Ritter-Orten des umgekehrten Drachen. Ordre du dragon renversé.

Smoła. Pech. de la poix.

smoła gęsta, żywica przepuszczona przez ogień. Theer. goudron; poix fluide.

smoła rzedziuchna, subtelna. Spiegel-Hartz, das feinste Pech. la fleur de poix; la plus fine poix.

smoła sucha twarda; smoła z rzadkiey przepalona. hart gesottenes Pech. poix sèche & dure.

smoła skrobana z naw. abgekratztes Schiff-Pech. zopissa, de la poix qu'on racle des navires.

smoła do naw. Schiff-Theer. brai; brai liquide, goudron, tarc, sorte de resine pour goudronner les navires.

smoła kleiowata. (pissa sphaltum) Erden-Hartz, verfälscht Juden-Hartz. poix de terre; poix mêlée avec du bitumen; pissa sphaltum.

smoła biała. weisses Pech. poix de Bourgogne; poix blanche.

smoła czarna. schwartz Pech. arcançon; poix noire.

smołę palić, robić. Pech sieden. cuire la poix.

smołą trącić. nach Pech riechen, schmecken. sentir la poix.

smołą co polewać. pichen mit Pech, mit Theer begiessen. enduire de la poix; poisser, braier, goudronner.

smołę ma w ręku. er läßt die Finger kleben. il ne va point sans les mains; il est habile à succèder, à gasconner; il a les mains crochuës.

ma smołę za paznokćiami. er hat blauen Zwirn hinter den Nägeln. il a des ongles veloutées.

Smolanka, smolanki ziele. (*cuculi flos*) Gauch-Blume, Guckgucks-Blume, sie sind roth und weiß. espèce de fleur, qui sont rouges & blanches.

Smolany. Pech-, aus Pech, zum Pech gehörig. de poix, qui regarde la poix; à poix. § dym smolany.

smolany piec, huta smolana. Pech-Siederey, Pech-Hütte. lieu où l'on cuit la poix.

Smolarz. 1) Pech-Sieder. 2) Picher, der etwas picht. 1) ouvrier qui fabrique la poix. 2) celui qui enduit qu. ch. de poix.

Smolę co. 1) besudeln, beschmieren. *2) pichen. 1) barbouiller, noircir, saler, souiller. 2) poisser, enduire de poix. § 1) posmolił sobie ręce. *2) smolić (nasmalać) beczkę.

*Smolenie, *vid.* Nasmalanie.

*Smolnica, *vid.* Maźnica.

Smolno, *adv.* voll Pech. d'une maniére resineuse & pleine de poix.

wybić kogo smolno. einen durchprügeln, durchwammsen, ausschmieren. savonner qu; graisser les épaules à qu; battre qu. comme il faut.

Smolny. kienicht, fett. plein de poix, resineux, qui jette bien de la resine.

Smolony, nasmalany; smołą napuszczony, polewany. gepicht. poissé, enduit de poix.

Smorgonia. Schlaraffen-Land. païs de Cocagne; païs de Caux.

Smroczyna, *vid.* Swierk.

Smrod. 1) Gestanck. 2) Stäncker, Schweinhund, Mistfincke. 1) puanteur, *f.* 2) un püant; souillon, vilain, salope, homme qui pût.

smrod podpaszny, parkot. Bocks-Gestanck. bouquain, gousset, bouc.

Smrodliwie, *adv.* stinckend, mit Gestanck. püanment, avec püanteur.

Smrodliwy, śmierdzący. stinckend. püant.

smrodliwe mieysce. stinckender Ort, Schind-Grube. un lieu püant; cloaque.

Smrodynia drzewo, czeremcha, kocierpka, pocierpka. Scheißbeer-Baum, ein wilder Baum der rauche, schwartze und herbe kleine Beeren Trauben-weise trägt. espèce d'arbre sauvage qui porte de petites baïes en forme de grape de raisin, elles sont rudes, noires & trèsâpres.

Smrodzę, *dźi, dźił.* 1) stänckern, einen Gestanck machen. 2) stänckern, einen streichen lassen oder seine Nothdurft verrichten. 1) empüantir, remplir de püanteur.

teur. 2) lâcher un vent; laisser aller; faire ses nécessitez. § 1) zasmrodziłeś czosnkiem. 2) kto tu smrodzi?

posmrodzić się. sich bescheissen. défoncer, s'embréner.

Smrodzieniec, *g. smrodzieńca.* (*assa foetida*) Teufels-Dreck. laser, assa-foetida, *f.*

Smrok, *vid.* Swierk.

Smucę, *ći, ćił.* betrüben. atrister, rendre triste, afliger.

smucić się. sich betrüben. s'afliger.

Smuk, *g. u.* lange Wiese zwischen den Acker-Feldern oder längst einem Walde. pointe de pré qui avance entre les terres cultivées ou le long d'une fôret.

Smukam, *v. m. F. smuknę.* dieses Zeit-Wort wird nur in den *Compositis* gebraucht: auslesen, aussuchen, absondern eines vom andern. *ce verbe n'est usité que dans ses composez:* trier, assortir, séparer l'un de l'autre. § wysmukać żyto z pszenicy.

Smukarz. Schmücker, Stafierer. enjoliveur, acomodeur.

Smukły, *vid.* Wysmukły.

Smuśik, Smużyk, *g. a.* ein Lamms-Fellchen, Schmäschen. agnelin; petite peau d'agneau.

Smutek, *g. u.* Betrübniß. tristesse, afliction d'esprit, chagrin.

Smutnie, *adv.* betrübt. tristement, d'une maniére triste.

Smutny. betrübt. triste, marri, dolent, afligé, atristé, funeste.

Smycz, *f.* 1) Hetz-Rieme, Hetz-Strick, Hänge-Seil daran die Jagd-Hunde geführet werden. 2) ein Strick Hunde. 1) laisse, trait qui sert à conduire les chiens à la chasse. 2) les levriers en laisse; meute. § 1) smycz ze dwu smyczy albo smycz podwoyna; puścić charta ze smyczy; zbierać psy na smycz; charty na smyczy pobrać. 2) ma kilka smyczy.

Smyczek, *g. smyczka.* ein Fiedel-Bogen. archet d'un violon.

Smyk, *interj.* rips, raps, wenn einer etwas stiehlt. hapin-hapon; à la gripe, à la rafle, à la gribouille; tout à la ripaille; *mot imaginé pour exprimer l'action de voler, de rifler.*

Smyk. 1) Gehl-Schnabel. 2) Absinger auf den Jahr-Märckten. 3) schlechter Poet, Meister-Sänger. 4) Beutelschneider, Mause-Kopf. 5) Jagd-Hund der das Wild heimlich auffrißt. 1) jeune levron, bé-jaune, jeune niais. 2) vaudevillier, chanteur aux foires; qui chante en montrant les histoires peintes avec une baguette. 3) poëtereau, un méchant poëte. 4) coupeur de bourse, fripon, petit voleur. 5) *chasse:* querelleur, chien pillard. § 1) rzekła z takim smykiem tańcować nie będę.

*Smykam co, *v. m. F. smyknę.* entwenden, mausen, Kleinigkeiten stehlen. griper, rifler, détourner, dérober sans qu'on s'aperçoit; friponner, prendre quelque petite chose avec adresse. § nie smykniesz tu niczego; kto mi pierśćionek smyknął.

Smysł, Zmysł. ein Sinn, einer der fünf äusserlichen Sinne. sens, un des cinq sens extérieurs. § pierwszy smysł powierzchny iest dotykanie; iest na wszystkich smysłach zdrowy.

* * *

Es ist gründlicher smysł, smyślność, smyślny mit einem S als mit einem Z zu schreiben, um sie von zmyślność, zmyślny zu unterscheiden, die vom Zeit-Wort Zmyślam abstammen. *on écrit avec plus de raison les mots:* smysł, smyślność, smyślny *par une S que par un Z, pour les distinguer de* zmyślność, zmyślny *qui dérivent du verbe* Zmyślam.

smysł wnętrzny, wewnętrzny, duszny. ein innerlicher Sinn. sens intérieur. § smysły wnętrzne są smysł spolny, fantazya i pamięć; wnętrzne zmysły dane są abyś czuł i poymował.

smysł spolny. die allgemeine Empfindung, der allgemeine Sinn. le sens commun. § smysł spolny iest początkiem wiedzenia naszego, mieszka pod przodkiem głowy albo ćiemieniem i rzeczy widźianey, słyszaney, kosztowaney, i dotknioney wyrażenie przyymuie.

wszystkie smysły zwabić do rozumu. alle Sinne oder Gedancken zusammen nehmen. y mettre tous ses cinq sens de nature; faire tous ses éforts; bander son esprit; mettre, apliquer tous ses sens.

smysłem poiętny. empfindlich, das man mit einem Sinn empfindet. sensible; qui tombe sous les sens.

smysłem albo smysłami poymowanie. die Empfindungs-Kraft. la sensibilité, la faculté de sentir.

smysłem niepoiętny; nieczuły. unempfindlich, das man mit einem Sinn nicht empfindet. insensible; qu'on ne sent pas.

Smyślność; czułość smysłow pieśćliwa; smysłom lubieżne dogadzanie. Weichlichkeit, Sinnlichkeit, Fleisches-Lust. sensualité; panté aux plaisirs.

Smyślny. } die fünf Sinnen betreffend.
Smysłowy. } de sens, qui regarde les cinq sens.

Sna, *obs.* } *adv.* 1) wie es scheinet, dem
Snać, } Scheine nach, dem Ansehen nach.
Snadz, } 2) vielleicht. 1) aparenment;
*Snaść, } selon les aparences. 2) peut-être. § 1) snać jakoby się poprawił; snać żeś pił. 2) snać przyiedźie.

Snadnie, } *adv.* füglich, leichtlich. aisément,
Snadno, } sans peine, facilement, d'une maniére propre pour quelque qu. ch; sans dificulté. § snadnie to uczynisz.

Snadność. 1) gute, bequeme Gelegenheit zu etwas. 2) Geschicklichkeit, natürliche Gabe zu etwas. 1) commodité, ocasion favorable de faire qu. ch; conjecture favorable. 2) adresse, habileté; facilité, disposition, aptitude à qu. ch; maniére aisée dont on fait qu. ch. § 1) opożniwszy tey do pomyślnego skutku snadnośći; w snadnośći wszystko należy. 2) wielką snadnośćią sprawy wszystkie sprawuie; ma wielką snadność do nauk.

snadność rozumu. Fertigkeit des Verstandes. facilité, beauté d'esprit.

snadność w uięćiu. Handgrif, Behändigkeit. belle maniére, bonne façon de faire qu. ch. avec la main; bon maniment; tour, adresse de la main.

wielką snadność ma do mowienia. er hat eine grosse Fertigkeit zum Reden. il a bien de la facilité à parler.

snadność rozsądna, krotkomowna o rzeczach. die Logic, die Vernunft-Lehre. la Logique, la Dialectique; facilité de raisonner.

Snadniuśienko. } auf sehr leichte, sehr be-
Snadniutenko. } queme Art. d'une maniére tres-facile, très-aisément, très-commodément.

Snadniutenki. } sehr füglich, sehr leicht.
Snadnuśienki. } très-aisé, très-facile, très-commode. § snadniutenką mam do tego drogę.

Snadny. füglich, leicht, geschickt, bequem zu etwas. facile, aisé, commode, propre, convenable à qu. ch. § snadny sposob do tego; snadna rzecz do wynaleźienia.

*Snażny, chędogi. reinlich. net, propre.

*Snezka, synowa. die Schnur, Schwieger-Tochter. la bru, la belle-fille.

Snę, *śnie, snął.* 1) einschlafen, meistens in den *Compositis.* 2) absterben, sterben, von Fischen. 1) s'endormir, *ce verbe n'est presque usité que dans les composez.* 2) mourir, *en parlant des poissons.* § 1) iuż zasnął. 2) ta ryba śnie a szczupak iuż usnął.

'Sni mi śię. es träumet mir. je songe; je rève; j'ai, je fais un songe; je fais des rèves. § co gdy mu śię śniło; o tym tobie śię śniło; pięknie, plugawie mi śię śniło.

nic mi śię nie śniło. es hat mir nichts geträumet. je n'ai rien songé.

śnić (śni ći) śię. träumest du; du redest, wie im Schlaf, du handelst wie im Traume. vous rèvez; vous rèvez à la Suisse; vous radotez; vous ne savez ce que vous dites, ni ce que vous faites.

ani mi śię śniło. es ist mir nicht in den Sinn, in die Gedancken gekommen. je ne m'en suis jamais avisé; la pensée ne m'en étoit jamais venuë. § 1) ani mi śię śniło amorami śię bawić.

'Sniadam co. frühstücken. dejeûner.

'Sniadanie. 1) das Frühstücken. 2) ein Frühstück. 1) l'action de dejeûner. 2) un dejeuné.

'Sniadowy, śmiadawy. schwärtzlich, Adlerfärbig, wasser-färbig, bräunlicht wie Wasser. de couleur de fumée, noirâtre; tirant sur le brun; aprochant de couleur d'aigle; noir comme eau.

'Sniado, śmiado, *adv.* braun, dunckel, schwärtzlich. en couleur de fumée.

śniado czynić. fahl, rauchfärbig, braun machen als die Sonne. rendre bazané; hâler, brunir, rendre obscur.

'Sniadość, śmiadość. Erd-Schwärtze; braune, dunckle Farbe. brun tané; couleur minime; gris enfumé, noir obscur, la couleur de garance.

'Sniady, śmiady. braun, verbrannt, schwartz von der Sonne. brulé, sombre, halé, qui tire sur le noir; bazané; tané.

Snice, *vid.* Sznice.

Snicerz, *vid.* Sznicerz.

'Snieć, *f.* 1) Brand-Korn, schwartze Körner im Korne. 2) Trespen, Lulch ein Unkraut. 1) grain bis dans le blé. 2) ivraïe. § 1) śnieć we zbożu. 2) śnieć iest chwast w owśie; pszenica śię w żyto ba i w kąkol i śnieć wyradza.

'Sniećić śię, w śnieć śię obracać. vom Getreide: schwartze Körner bekommen. biser; devenir bis; se changer en grain noir.

'Sniećisty, śnieczyste. schwartz, das schwartze Körner hat, vom Getreide. bis, changé en grain noir, devenu bis. § śnieczyste zboża.

'Sniedek, śniodek źiele. (*ornithogalum*) Vogel-Kraut, Vogel-Milch, Feld- oder Acker-Zwiebeln. churles, espèce d'oignon ou de plante bulbeuse qui croit parmi le blé.

śniedek, oſzłoch nagi, ogrodne warzywo. Eſchlauch, ein jedes eßbares Zwiebel-Gewächs. chaque plante bulbeuſe qui eſt bonne à manger.

*'Sniednik. Speiſe-Meiſter. pourvoïeur, dépenſier.

'Sniedny, co śię zeydźie ieść. Speiſe-, eßbar, zum Speiſen dienlich. qui eſt bon à manger, mangeable. § śniedna rzecz; źiele śniedne.

'Sniedźieie, śmiedźieię, *ie, iał, ieli.* anlaufen, den Glantz verlieren, unſcheinbar werden. ſe paſſer; perdre ſon luſtre, ſon éclat, perdre ſa couleur, ſe déteindre. § naczynia ſpiżowe, miedźiane od fuzu oliwnego będą czyſte i nie pośniedźieią.

'Snieg. der Schnee. nége. § w śniegu leży.

śnieg pada. es ſchneyet. il nége; il tombe de la nége.

'Sniegowy. Schnee-, zum Schnee gehörig. de nége; qui regarde la nége.

'Sniegul. ⎫ (*lagopus*) Steinhuhn, Schnee-
'Snieguła. ⎭ huhn, weiſſes Rebhuhn mit rauchen Füſſen. perdrix blanche à piez velus.

'Sniegułka. ⎫ (*emberiza varia, paſſer ni-*
'Snieżniczka. ⎭ *valis*) Schnee-Vogel von der Gröſſe einer Lerche oder Wachtel, ſo in Pohlen und Preuſſen mit dem Schnee kommen; ſie ſind weiß, etwas ſchwartz geſprengt und ſchmecken köſtlich. eſpèce de guignards, c'eſt un oiſeau blanc un peu moucheté de petits points noirs, il eſt gros comme une alouëtte ou comme une caille; ils vient en Pologne & en Pruſſe avec la nége & ſont excellens à manger.

'Snieżnica. Schnee-Wetter. tems où il nége beaucoup; tems négeux.

'Snieżny. Schnee-, ſchneeig, voller Schnee. négeux, plein de nége; abondant en nége. § śnieżna pogoda; śnieżne obłoki.

śnieżna iazda. Schlitten-Fahrt. promenade en traineau.

'Snieżno, *adv.* mit vielem Schnee. avec beaucoup de nége. § pierwſza kwadra śnieżno zapocznie.

'Snieży. es ſchneyet. il nége, il tombe de la nége.

Snop, *g. a.* 1) eine Garbe. 2) ein Bund als Stroh. 1) gerbe. 2) bote de paille. § 1) ſnop zboża, żyta; ſnopy wiązać, zbierać. 2) przynieś ſnop słomy i wiązań śiana.

ſnop niedomłocony. eine Garbe die nicht recht ausgedroſchen iſt. gerbée, bote de paille à demi-batuë.

ſnop żelaza. ein Bund eiſerne Schienen. une bote de barres de fer liées enſemble. § ſnop żelaza ma dwanaśćie ſzyn.

w ſnopy wiązać. in Garben, in Bunde binden. gerber, engerber, boteler, mettre en gerbes, en botes.

Snopek, *g. a, u.* Bündel, kleine Garbe. gerbillon, bote, torſe, liûre de petites choſes liées enſemble. § ſnopek ſtron, źioł, ſzparagow.

ſnopek kwiatkow. ein Blumen-Straus. un bouquet.

Snowidło. Garn-Winde, Weiſe. dévidoir.

Snuię, *ſnuie, ſnuł, ſnuć.* von einander rollen; abwickeln, auswickeln, aufwickeln als einen Knaul. dérouler, déploier une choſe qui étoit roulé; dévider, déveloper.

ſnuię śię. 1) ſich fortſchieben als eine Schlange, ein Schiff. 2) entſtehen, entſpringen. 3) flieſſen, beyfallen als die Gedancken. 1) ſe pouſſer, ſe faire aller & avancer avec force comme un ſerpent, un navire. 2) naître, provenir, venir, dériver de qu. ch. 3) naître, couler, venir, rouler dans l'eſprit comme des penſées. § 1) ſnuie śię wąż; okręt za wietrznym śię ſnuie obrotem; ſnuł śię okręt do portu. 2) z tego początku wſzyſtko złe śię ſnuie. 3) przy hałaśie i nędze koncepta śię nie ſnuią.

Sobaczka. kleine Hündin. petite chienne.

Sobaka. Petze, Hündin. chienne. § day gnaty ſobace.

Sobek. Sebaſtian ein Manns-Nahme. Sebaſtien, nom d'homme.

Sobie, *vid.* Się.

ſobie dobry. der ſich nur bedenckt. qui ſe regarde dans les choſes.

ſobie Pan. ſein eigner Herr. qui ne dépend, qui ne relève de perſonne; qui eſt à ſoi.

ſobie pańſtwo. freyer Stand, ungebundene Lebens-Art. indépendance.

*Sobię śię w co. ſich mit etwas verſehen, bereichern. ſe pourvoir, ſe fournir, s'enrichir de qu. ch. § ſobił śię w sławę.

Soboł, *g. a.* 1) ein Zobel. 2) Zobel-Fell, Zobel-Peltz. 1) zibeline, ſouris de Moſcovie. 2) fourrure de martre zibeline; une peau de la zibeline.

Sobolowy. Zobel-. de zibeline.

Sobolubieżność. Eigen-Liebe. philavtie, amour propre, amour de ſoi-même.

Sobolubieżny. voll Eigen-Liebe. plein d'amour propre. § umysł ſobolubieżny, to ieſt ſam w ſobie śię kochaiący.

Sobota. Sonnabend. Samedi.

Sobotka. Johannis-Feuer, das die Landleute den Abend vor dem Johannis-Tage

mit

mit Stroh oder Heu machen. feu de joïe, feu de Saint Jean, que les païſans font de paille la veille de Sainte Jean.
Sobotny. Sonnabend⸗. de ſamedi.
Socha. zweyzackichte Stange; Gabel-Holtz, Fordel, Stiftel. bois fourchu, pieu fourchu pour ſoutenir qu. ch.
Socyuſz. ein Mönch der dem andern zur Begleitung gegeben wird. compagnon de Réligieux.
Socyuſzka. zugegebene Nonne, die eine andre begleitet. compagne de Réligieuſe.
Soczewicza. } eine Linſe. lentille.
Soczka. }
Soczewiczny. 1) Linſen⸗. 2) Linſen⸗förmig. 1) de lentille, qui regarde la lentille. 2) lenticulaire, qui eſt en forme de lentille.
ſoczewiczna figura. Linſen⸗Figur. lentille; figure de lentille.
ſzkiełko ſoczewnicze w perſpektywie. Linſen-Glas in einem Kucker. lentille; verre taillé en forme de lentille qui ſert aux lunettes d'aproche.
Socznica, czas puſzczania ſoku; oſkoły. Baumſaft⸗Zeit. la ſaiſon où la ſéve revient aux arbres.
ſocznica, powoy zamórſki, ſzkamonia ziele. (ſcammonium) Winde, Wind⸗Kraut. ſcamonée une plante.
Soczę śię, ſok puſzczam. 1) einen Saft von ſich geben, tröpfeln, in den Saft treten als gewiſſe Bäume. 2) zu Saft werden. 3) ſich blutig machen. 1) venir en ſève, être en ſève; jetter de l'eau, pleurer comme quelques arbres. 2) devenir ſuculent, ſe changer en ſuc. 3) s'enſanglanter, ſe remplir de ſang. § 1) winna maćica, brzoza śię ſoczy. 2) te gruſzki śię ieſzcze nie ſoczą. 3) poſoczyć śię krwią.
Soczyſty, ſokiem płynący. 1) das einen Saft flieſſen läßt. 2) ſaftig, voller Saft. 1) qui pleure, qui jette de la ſève. 2) 2) plein de ſuc, fondant, ſuculent.
Sodomczyk, co śię grzechem Sodomſkim bawi. ein Sodomit, der Sodomiterey treibet. un Sodomite, celui qui commet le péché de Sodomie.
Sodomia, Sodomſki grzech. ſodomitiſche Sünde, Sodomiterey, Sodoms⸗Sünde. péché de Sodomie; ſodomie.
Sodomowy. } Sodomitiſch. de Sodomie.
Sodomſki. } § para śię z Sodomſkim grzechem; poſzli za obrzydliwośćią Sodomſką; ſkłonny do ſromoty Sodomſkiego narodu.
Soia, *vid.* Soyka.
Sok. 1) Saft. 2) Baum⸗Saft. 3) Saft, Tütſche, Tuncke zum Braten. 1) ſuc, eau ſubſtance ſucculente ou fondante d'une choſe. 2) ſuc, ſève; larmes, *f. plur.* qui tombent de certains arbres. 3) jus, ſuc de fruit qu'on mange avec le roti. § 1) w ſok obróćić; ſok wytłoczyć, wyćiſnąć; ſok z źiela, owocu. 2) ſok brzozowy do pićia barzo zdrowy. 3) ſok do pieczyſtego; weź ſoku malinkowego.
ſok gęſty w aptyce. dick gekochter Saft von Früchten in der Apotheck. rob.
ſok z iagod winnych niedoźrzałych. unreifer Trauben⸗Saft. verjus; liqueur de raiſin qui n'eſt pas mûr.
ſok cytrynowy. Citronen⸗Saft. jus de citron.
ſok z drzewa wypuſzczam narznieniem. den Baum-Saft abzapfen. tirer les larmes, la ſève d'un arbre par inciſion.
ſok żywotny z pokarmu. der Nahrungs⸗Saft. ſuc nurricier.
ſok miodowy na źiołach, na liśćiu drzew. klebrichter Saft wie Honig, ſo ſich an die Baum⸗ und Kräuter-Blätter hänget. ſuc mielleux qui s'atache aux feuilles des arbres & des plantes.
Sokoł, ſokoł ſamica. 1) ein Falcke. 2) ein jeder Vogel, der ſich zur Jagd abrichten läßt. 1) faucon, oiſeau de chaſſe. 2) faucon; oiſeau; *en ce ſens on ajoute le nom de l'oiſeau de chaſſe.* § 1) ſokoł mężny; ſokoł drzewny, wodny; wprawienie ſokoła do łowow zależy na tym, żeby go częſto na ręku nośić. 2) ſokoł białożor, ſokoł drzemlik, ſokoł jaſtrząb, ſokoł kania, ſokoł kobulek, ſokoł krogulec, ſokoł rarog.
ſokoł ſamiec. das Männlein unter den Falcken, Tierzellot. tiercelet de faucon; le mâle du faucon.
Sokola herb Wappenf. Figur ſo aus dem Vordertheil eines wilden Schweins und Hintertheil eines Bären beſtehet, auf der Krone ſtehet der Vordertheil eines Bärs. *Blaſ.* figure qui répréſente le devant d'un ſanglier & le derriére d'un ours, ſur la couronne paroit un ours iſſant.
Sokolnica. Falkonet, Falkune, kleines Stück. ſacre, *m.* fauconneau; petite piéce d'artillerie.
Sokolnictwo. Falcknerey. fauconnerie, l'art de dreſſer les faucons.
Sokolnik. Falcken⸗Meiſter, Falckner. fauconnier.
Sol, *f.* Saltz. du ſel. § prawdy i żartow jako ſoli zażyway, bo prętko przeſoliſz; ſol ma bydź chędoga a nie błotna; ſol oczkowata, ſuchedniowa; warzenie, kopanie ſoli.

bałwam

bałwan soli. ein Stück Stein-Saltz. un bloc de sel; pain de sel; salignon.

sol bałwaniasta; sol kruszczowa gegrabenes Saltz in Stücken. du sel fossile.

sol lodowata, sol kryształowa. Crystallen-Saltz, Stein-Saltz. sel gemme.

sol zamorska. See-Saltz. sel de mer; sel marin.

sol warzona. gesottenes Saltz. sel de fontaine; sel de salines.

sol gruzłowa, gradowa, krupiasta. grobes Saltz. gros sel.

z soli wymoczyć. das Saltz auswässern. dessaler.

soli sypanie w żupach. das Aufschütten des Saltzes in den Speichern. emplacement.

sol w żupach sypać. Saltz aufschütten. emplacer.

chleb z solą. Brod mit Saltz. du pain à la croc au soleil.

chleb z solą a z dobrą wolą. ein freundliches Gesicht ist die beste Aufnahme. prenez la volonté pour l'éfet.

sol na dom, na gospodarstwo. Saltz-Deputat. salé, *m.* provision de sel.

przedać co solą i pieprzem. etwas theuer verkaufen. saler, vendre trop cher; saler comme il faut.

sol babia ziele. (crithmum) Meer-Fenchel, Meer-Bacillen. crête marine; herbe de Saint Pierre, bassille, fenouil marin.

sol babia mnieysza. (crithmum minus) kleiner Meer-Fenchel. perce-pierre, passe-pierre, casse-pierre.

Soł. sołek. Speise-Kammer eines Bauern. garde-manger, célier, lieu ou le païsan garde ses vivres.

Solanka. Tonne, Faß zu Saltz-Fischen. saloir, tonne à saler.

Solę co. 1) etwas saltzen. 2) saltzen, saltzig machen. 1) saler, acommoder, assaisonner avec du sel. 2) saler, étre salant. § 1) solić potrawę. 2) sol czarna lepiey soli niżli biała.

posolić. mit Saltz bestreuen. saupoudrer; saler un peu.

Solenie. das Saltzen. l'action de saler.

Solennie, *adv.* feyerlich, auf feyerliche Weise. solennellement, avec solennité.

Solennizacya. feyerliches Begängniß. solennisation, solennité.

Solennizant. Geistlicher, der eine feyerliche Kirchen-Handlung begehet. célébrant; Eclésiastique qui célébre & qui oficie en cérémonie.

Solennizuię co. feyerlich begehen. solenniser, célébrer.

Solennizowanie. feyerliche Begehung. solennisation, célébration.

Solennizowany. feyerlich begangen. solennisé, célebré. § fest corocznie solennizowany.

Solenny. feyerlich, öffentlich. solennel, plein de solennitez.

Solfy, *plur.* musicalische Noten. tablature, notes de musiques.

Solnica. Saltz-Mäste, Saltz-Faß in der Küche. saloir, sauniére à mettre du sel.

Solniczka na stole. Saltz-Faß auf dem Tisch. saliére dans quoi on sert du sel sur table.

Solniczy, } Solny pospolity, Pisarz ko-
Solnik, } mor solnych. Saltz-Schreiber, Saltz-Factor, der das empfangene Saltz registriret. grénetier, facteur, commis pour le sel, gréfier du grenier à sel.

solnik, solne ziele. (anthyllis, salsola) gelber Hasen-Klee, Ganver- oder Jven-Kraut. antillis.

* *solnik, prasoł co sol przedawa.* Saltz-Factor, Saltz-Verkaufer. saunier, gabelleur, qui vend du sel.

Solny. Saltz-, das Saltz, die Saltz-Bergwercke, die Saltz-Siederey betreffend. salin; de saline, de sel, touchant le sel. § dochod solny; solna stępa; solny tłuk; solny gornik.

solna gora; żupa. Saltz-Bergwerck. saline, mine de sel d'où l'on tire le sel.

solna huta; karbarya. Saltz-Kote, Saltz-Siederey. saunerie, saline, où l'on fabrique les sels.

solna kurzawa. Saltz-Blume. la fleur de sel.

Solony. gesaltzen. salé, acomodé avec du sel.

Solowaty. saltzig. salin, salace, qui a les qualitez du sel. § solowate ma humory.

Sołtan, *vid.* Sułtan.

Sopel, *g. sopla.* 1) Nasen-Tropfen. 2) ein Eis-Zapfen. 3) der Dorn im Schloß. 1) roupie, goutte qui tombe du nez. 2) glaçon pendant; chandelle de glaçon qui pend d'une goutiére. 3) la broche laquelle entre dans la clé. § 1) sopel mu zawsze u nosa wiśi. 2) sople zmarzłe u dachow. 3) sopel w zamku, w kłotce, ktory w klucz wchodźi.

Sorok, *g. u.* ein Decher, Bund Rauchwerck von einem Dutzend. deker, timbre, *m.* douzaine, cordon de martres; douze pelleteries en masse. § sorok soboli kupiłem; sorok soboli ma sztuk dwanaśćie.

Sosna; sosna borowa albo lesna; choyka. (*pinus*) Fichte, Kiefer, Kiefer-Baum, wilder Fichten-Baum. pin sauvage, pinastre, *m.* un arbre.

sosna sadzona ogrodna. Zirbel-Baum, Kraft-Nüßlein. pin domestique.
sosna tłusta w łuczywo obrocona. Kien-Baum pin gommeux dont on fait des flambeaux & dont on tire la poix resine.
Sośnina. 1) ein Fichten-Wald. *2) eine Fichte, s. Sosna. 1) pinaïe, lieu planté de pins. *2) pin un arbre, *v.* Sosna.
Sosnka wielka ziele. (*esula maior*) grosse Wolfs-Milchwurtz turbit noir.
sosnka mała albo mnieysza. (tithymalus Cyparissias, esula minor) kleine Wolfs-Milchwurtz. la cinquiéme espèce de tithymale.
sosnka wodna, vid. Płodźieniec.
Sosnorodny. voll Fichten, Fichten-reich. qui porte des pins; fertile, abondant en pins.
Sosnowy. Fichten. de pin. § sosnowy las, bor; sosnowa szyszka.
sosnowa żywica. Fichten-Hartz. galipot, résine de pin.
Soszka. zweyzackigte Stütze, Fordel, Stiefel, einen Ast zu stützen bois à deux fourchons; baton fourchu par le haut pour soutenir une branche.
soszki, widły łowcze do śieći. Netz-Gabeln, Garn-Stangen. pieux-fourchus; bâtons fourchus dont les chasseurs se servent pour tendre les toiles.
soszki sromotne w starożytności na kształt szubieniczy. drey in Gestalt eines Galgens gesetzte Speere, durch welche man die überwundnen Feinde in die Dienstbarkeit führte. fourches patibulaires; pique mise en travers sur deux autres fichées en terre, sous laquelle on faisoit passer en servitude les ennemis vaincus.
Sowa. (*noctua*) eine Eule, Nacht-Eule. hibou, chat-huant, un oiseau de nuit. § sowa huczy, we dnie nie doyrzy, w nocy widźi.
sowa uszata. (strix maior) Käutzlein eine Gattung der Nacht-Vögel. fresaïe, éfraïe, oiseau de nuit.
nie urodźi sowa sokoła. wie der Vater so der Sohn; der Apfel fällt nicht weit vom Stamm. tel pére tel fils; un bon chien chasse de race.
sowy piszczą. es frieret sehr; es frieret das alles knackt. il serre bien; il fait un grand froid.
sowa gdy ziastrzębieie, wyżey niż sokoł chce latać. gewesene Knechte regieren streng. un esclave devenu roi gouverne sévèrement; il n'est pire maître qu'un homme sorti d'une basse condition.
sowa tężna, vid. Puhacz 1).

Sowgryn, sok kosacowy farba malarska. Saft-Grün eine Mahler-Farbe. verd d'iris, une couleur pour peindre.
Sowi. Eulen-. de hibou, d'oiseau de nuit.
sowia strzała, rożyczka Panny Maryi, krewnik, płowogłow ziele. (pimpinella sanguisorba) die Welsche Bibinell. éspèce de pimprenelle.
sowia żob, sowi groch. (faba sylvestris) Wald-Bohnen. fève sauvage.
Sowićie, } *adv.* 1) zweyfältig, noch einmahl
Sowito, } so viel. 2) reichlich, mit grossem Nutzen. 1) doublement, au double, une fois autant. 2) abondamment, avec un grand profit.
sowito komu oddać. einem zwiefältig vergelten. rendre à qu. au double.
Sowieię. die Flügel hängen als ein matter Vogel. avoir les ailes pendantes; laisser aller, baisser les ailes; languir comme fait un triste oiseau. § znak deszczu gdy gołębięta sowieią.
Sowitość. reichliche, zwiefache Vergeltung oder Strafe le double de la peine, de la recompense.
Sowity. 1) duppelt, zwiefach. 2) reichlich. 1) double, qui augmente une fois. 2) abondant, très-profitable. § 1) sowita nagroda, sowita kara, praca. 2) sowite od niego odbiera dobrodźieystwa; sowitą ći płaćić będę wdźięcznośćią.
Sowizrzał. 1) der Eulenspiegel, Possenreisser. 2) lustige Gedichte, Sammlung lustiger Geschichte, Eulenspiegel-Possen. 1) éspiégle, boufon. 2) sotisier, éspiégleries, *f. plur.* badinage, *m.* recueil de contes ou de vers plaisans; boufonnerie, choses boufonnes.
Sowizrzałowaty. possenreisserisch, eulenspieglerisch. boufon, grotesque. § sowizrzałowaty umysł.
Sowizrzałowy. Eulenspiegel-. espiégle, d'espiégle, qui regarde un boufon.
Sowka. Käutzlein, Kautz. choüette, huëtte, hulotte, chevêche, oiseau de mauvais augure.
sowka na dachu kwili, komuś umrzeć po chwili; sowka woła poydź. das Käutzchen schreyt, es wird einer sterben. la huette crie, il mourra quelqu'un; l'éfraïe crie & se fait entendre.
iak wroble na sowkę na niego biią. alle schreyen auf ihn, verfolgen ihn. tout le monde crie contre lui; tous le persecutent furieusement.
Soyka. (*pica glandaria*) 1) Holtz-Krähe, Schwartz-Specht. 2) Häher, Hätzel, Här, Herrn-Vogel Holtzschreyer Art Aelster so Eicheln fressen. 1) agace espèce de pie. 2) geai, espèce de pie vivant de gland.

Spachać co, F. *ſpacham.* etwas riechen, ſpühren, wüttern. flairer, ſentir par l'odorat.

ſpachać ſię. 1) ſich beriechen wie die Hunde. 2) ſich mit einen verſtehen. 3) entſtehen, ſeinen Urſprung haben. 1) s'entreflairer, ſe flairer l'un l'autre comme les chiens. 2) s'entr'entendre; s'entendre, étre d'intelligence avec qu. 3) dériver, naître, provenir de qu. ch. § 1) ſpachały ſię pſy. 2) ſpachali ſię ći ſzalbierze. 3) ſpachał ſię ten ięzyk od Tureckiego.

Spać, *vid.* Spię.

Spad. Fall von der Höhe herunter. chute, l'action de tomber. § ſpad kamienia.

ſpad i ſkok wody. der Fall und das Steigen des Waſſers. la chute & le ſaut d'eau.

Spadam, *v. m. F. ſpadnę.* 1) herunter fallen. 2) zufallen; auf einen kommen, fallen als ein Erbtheil. 3) fallen, wie der Preis. 4) abnehmen, ſchlechter werden. 5) abfallen, mager werden. 6) Kriegsw. auf einen fallen, einen überfallen. 1) tomber de qu. ch; du haut de qu. ch. 2) tomber ſur qu; tomber en partage; revenir, échoir, étre échu, étre dévolu à qu. 3) ravaler; diminuër, rabaiſſer de prix. 4) rabaiſſer en qualité, en valeur; ravaler, déchoir; diminuër peu à peu. 5) maigrir, amaigrir, devenir maigre. 6) venir rabatre ſur, aller tomber ſur, aller fondre ſur. § 1) ſpadła cegła z dachu; ſpaść na głowę, na ſzyię; ſpadł z konia. 2) ſpadła na niego po braćie ta maiętność. 3) ſpadła moneta, cena; zboże ſpadło. 4) ſpada iey uroda, iego potęga. 5) ſpadł barzo na udach ten woł. 6) ſpadł na niego woyſkiem.

ſpaść z nadźieie. die Hoffnung verlieren. étre fruſtré de ſon eſpérance.

ſpadł mi czopek. das Hals-Zäpfchen iſt mir gefallen. j'ai la luette alongée.

ſpaść ſię. börſten, zerfallen, platzen. ſe crêver, ſe crevaſſer, ſe treſaler, s'entr'ouvrir.

ſerce mu ſię od żalu ſpadać muśi. ſein Hertz möchte aus Mitleiden zerſpringen. le coeur lui fend de pitié.

Spadanie. 1) das herunter Fallen. 2) Bruch, Spalte, Riß. 1) chute, action de tomber du haut de qu. ch. 2) crevaſſe, fente. § 1) ſpadanie kamienia z gory. *2) ſpadanie (rozpadlina) od gorąca.

ſpadanie kośći. Bein-Bruch. fracture, rupture des os.

Spadek, *g. u.* 1) Erbfolge, Erbnahme, Erbfall. 2) Heilk. Abfluß der Dünſte, der Feuchtigkeiten zu einem Gliede des Leibes. 3) Gram. ein Caſus. 1) échoite, échûte, ſucceſſion; droit de ſucceſſion. 2) *Médec.* fluxion, débord, écoulement d'humeurs ſur quelque partie du corps. 3) *Gram.* un cas. § 1) na ſpadki rezygnować; ſpadek maiętnośći po krewnym; ſpadkiem dźiedźicznym tę wieś trzyma. 2) ſpadek (deſcens) wilgotnośći; bolenie gardła przychodźi ze ſpadku głownego.

Spadliſty, *vid.* Spadźiſty.

Spadły. / Spadniony. } 1) herunter gefallen. 2) zugefallen als eine Erbſchaft. 3) vorgefallen, zugeſtoſſen als ein Unglück. 1) tombé en bas. 2) dévolu, échu à qu; tombé ſur qu. 3) ſurvenu, arrivé comme un malheur. § 1) ze ſtołka ſpadłe dźiećię podnieść. 2) ſpadłą na mię przedałem maiętność. 3) ſpadniona nagle na mię przećiwność.

ſpadłe głowy. abgeſchlagne Köpfe. têtes abatuës; têtes coupées.

Spadnienie. ein Fall von der Höhe. chute du haut de qu. § ſpadnienie z drabiny, z konia, z wieży.

ſpadnienie czopka. geſchwolner Hals-Zapfen. lüette abatuë.

Spadliſty. / Spadźiſty. } abſchüßig, ſteil. dificile à monter; roide, eſcarpé. § ſpadźiſte mieyſca na polu.

Spadźiſto, *adv.* abſchüßig. d'une maniére eſcarpée. § ſpadźiſto orać; zagon ſzczytem ſpadźiſto orany.

Spadźiſtość. Abſchüßigkeit. la roideur d'une hauteur; une hauteur rude & dificile.

Spaiam co, *v. m. F. ſpoię.* zuſammen fügen; verbinden, zuſammen leimen, zuſammen nägeln u. d. g. aſſembler, unir, joindre en un corps; joindre, lier enſemble, joindre l'un à l'autre; rejoindre, faire reprendre; coler, cloüer enſemble &c. § ſpoić dwie deſki; paćierzowa kość ſpaia członki; ſpoić ranę; ſpoy te dwa papierki.

ſpoić ſię. ſich zuſammen fügen. ſe joindre, s'aſſembler; s'unir, ſe reprendre, ſe réünir.

Spalenie. das Verbrennen, die Verbrennung. brûlement; l'action de conſumer par le feu.

ſpalenia godny. / Spaleniec, *g. ſpaleńca.* } der das Feuer verdienet. qui mérite le feu; digne d'être brûlé; qu'il faut brûler ou jetter, mettre au feu.

Spalić co, F. *ſpalę.* verbrennen. brûler, conſumer par le feu. § ſpalić co na proch, na popioł; ſpalono bluźniercę.

ſpalił proch z panewki. er hat das Pulver von der Pfanne gebrannt ohne loszuſchieſſen.

ſen. il a fait un rat; il a brûlé l'amorce ſur le baſſinet ſans tirer.

Spalony. 1) verbrannt. 2) verdurſtet, ſehr durſtig. 3) dürr, ausgetrucknet. 1) brûlé, conſumé par la flamme. 2) trop altéré; qui a une ſoif ardente. 3) brûlant, devenu ſec par les ardeurs du ſoleil. § 1) dom ſpalony. 2) pragnieniem ſpalony. 3) upalem ſpalona deſzcz odwilżył ziemię.

*Spamponata, mowa ćiemna niezrozumiana. unverſtändliche Rede. galimatias, diſcours obſcur. § ludźi godni takich ſpamponat mowić nie maią.

Spanie. das Schlafen, der Schlaf. le ſommeil, le dormir; l'action de dormir § ſpanie (ſen) twarde, słodkie.

ſpanie przypołudniowe. der Mittags-Schlaf. la méridiane; le dormir après le diner.

ſpanie oczy otworzywſzy iako zaiac. der Haſen-Schlaf, nehmlich mit öffnen Augen. le dormir avec des yeux ouverts, comme dorment les liévres.

ſpanie czyniący, przynoſzący; uſypiaiący kogo. Schlaf machend. ſoporifique, ſomnifère, ſoporatif, ſoporifére, qui fait dormir.

ſpanie czynić. Schlaf machen. ſoporifer; endormir qu.

lekarſtwo ſpanie czyniące. Schlaf-Trunck, ſchlafmachendes Mittel. un ſomnifére, un ſoporatif, un remède ſomnifére.

Spanoſzyć śię, *F. ſpanoſzę śię.* } reich, vornehm werden.
Spanoſzeć, *F. ſpanoſzeię.* } s'agrandir, devenir grand & puiſſant; s'enrichir; s'élever à une fortune plus conſidérable. § pyſzny nadzka kiedy ſpanoſzeie, *prov.* ſpanoſzył śię teraz.

Spanoſzenie śię. groſſe Aufnahme; Zunehmung an Ehre und Reichthum. agrandiſſement; élevation à une meilleure fortune.

Spany. geſchlafen, ruhig. dormi, repoſé; couché. § noc wſzyſtkim dobrze, mało ſpana.

Spara. 1) Spalte, Ort zwiſchen zwey Fingern oder Klauen. 2) Fuge, Spalte, Ritz. 1) fourchure des doigts, des ongles; la fente, la ſéparation, l'ouverture entre deux doigts. 2) jointure, rainure, endroit où deux choſes ſont jointes. § 1) ſpara miedzy palcami, w kopyćie, miedzy pazurami. 2) ſpara miedzy klepkami w beczce, w ścienie miedzy deſkami.

patrzyć na co przez ſpary. eig. und fig. durch die Finger ſehen. regarder à travers les doigts; faire ſemblant de ne le voir pas; diſſimuler; fermer les yeux à.

ſpara w ielenim kopyćie. Spalte in der Hirſch-Klaue. comblette; fente du pié de cerf.

ſpara rękawiczna. Schüchtel, Finger-Stück am Handſchuh. fourchette.

Sparny. die Spalte zwiſchen zwey Fingern angehend. qui regarde la fourchure entre deux doigts.

ſparny wrzod. Geſchwür ſo ſich zwiſchen den Fingern oder Krallen anſetzet. fourchet, un froncle ou apoſtume, *m.* qui vient entre deux doigts. § ſparny wrzod u owiec.

Sparzelina. } Verbrühung, Verbrennung,
Sparzenie. } Brand-Wunde. brûlure, mal cauſé par le feu.

Sparzony. verbrüht, verbrannt. brûlé, échaudé.

Sparzyć, *F. ſparzę.* verbrühen, verbrennen. échauder, brûler, cauſer de la douleur par le feu.

ſparzyć śię na czym. 1) ſich verbrennen. 2) anlaufen, anrennen, ſich verbrennen. 1) ſe brûler, s'échauder, ſe faire du mal par le feu. 2) ſe brûler à la chandelle; ſe jetter dans un peril.

ſparzył ſobie palce. er hat ſich die Finger verbrannt. il s'eſt grilé les doigts.

Sparzyſty, ſpary maiący. mit Spalten zwiſchen den Fingern oder Krallen verſehen. qui a des fourchures entre les doigts; fourché entre les doigts.

Spaś, *f.* } ſzkoda we zbożu, na łącę.
Spaśienie, } Abweidung eines Feldes, Schaden den das Vieh auf ſelbigem gemachet hat. l'action de faire paître un champ; le dégat, le dommage que les beſtiaux y ont fait.

zabiegać kogo od ſpaśi. 1) einem ins Gehege gehen. 2) einem einen Ranck ablaufen. 1) mettre la faucille dans la moiſſon de qu. 2) prévenir qu; gagner l'avantage ſur qu.

Spaſam, *v. m. F. ſpaſę.* abweyden, auf einem Felde Schaden thun. faire paître un champ, un pré, y faire dommage. § ſpaść bydłem łąkę, zboże.

Spaśiony. abgeweydet, vom Vieh beſchädigt, verheert. endommagé, ruiné par les beſtiaux; mangé par le bétail. § ſpaśiona łąka, rola.

Spaśne, *g. ſpaśnego.* 1) Weyde-Geld, Hut-Geld vor das Vieh. 2) Geld vor den Schaden, welches das Vieh auf einem Felde gemacht hat. 1) herbage, *m.* blairie; l'argent qu'on paie pour ſes beſtiaux qui paiſſent dans le pré d'autrui. 2) l'argent pour dédommager le dégat qu'ont fait les beſtiaux.

Spatrzenie. 1) das Beſehen, Beſichtigen

2) das

2) das Anprobieren, Anpassen. 1) inspection, vuë; regard, action de regarder. 2) l'action d'essaier une chose.

Spatrzony. 1) besehen, besichtigt. 2) anprobiert, angepaßt. 1) regardé, vû, visité. 2) essaié.

Spatrzyć, *F. spatrzę.* 1) beschauen, besehen. 2) anpassen. 1) voir, regarder, considérer atentivement. 2) essaier, voir si une chose est bonne. § 1) spatrz Was Pan ten towar, każdemu wolne obeyrzenie; a spatrzyłeś dom do przedania? 2) spatrzyć komu suknią, trzewik.

poydźmy spatrzyć zboże. laßt uns das Getreide besehen. allons nous en voir au blé.

Specyał. } ein Leckerbissen, Schnapsbissen. un gobé; friandise, morceau friand, quelque chose d'excellent à manger.
Specyalik, *g. a.*

Specyalny. Lecker=; niedlich. friand, délicat, délicieux.

Specyfikacya. Specification, Verzeichniß. spécification, dénombrement.

Specyfikowany. specificiert, verzeichnet. spécifié, dénombré.

Specyfikuię co. specificiren, verzeichnen. spécifier, dénombrer.

Spektator. Zuschauer. regardant, spectateur.

Spędzam, *v. m. F. spędzę.* 1) zusammen jagen, auf einen Haufen jagen. 2) wegjagen. 1) chasser, pousser en un; forcer plusieurs personnes ou animaux de se retirer en un lieu. 2) chasser, faire sortir qu. d'un lieu. § 1) spędził bydło do kupy. 2) spędźić nieprzyiaćiela z pola.

Spękać śię, *v. m. F. spękam śię.* eig. und fig. platzen, zerplatzen. *prop. & fig.* crever, se crever. § spękała śię bęczka; choćby śię mężowi spękać, muśi dla Jey Mośći bydź.

Spełna, z pełna, *adv.* voll, daran nichts mangelt. sans aucune manque; complet, d'une maniére complete. § spełna iest bielizna; spełna tyśiąc ich było; nie spełna są księgi moie.

Spełniam, *v. m. F. zpełnię.* 1) erfüllen, bewerckstelligen. 2) einem beym Trincken Bescheid thun. 1) acomplir, exécuter qu. ch; s'aquiter de qu. ch. 2) faire raison à qu. § 1) spełnił obietnicę, rozkaz. 2) spełniy mi Was Pan proszę.

spełnić śię. sich erfüllen, wahr werden. s'acomplir. § spełniła śię wrożka.

Spełnianie, Spełnienie. das Gesundheittrincken; das Bescheid thun im Trincken. l'action de boire à la santé de qu; la raison qu'on fait à qu. en buvant. § pierwsze było spełnianie zdrowia J. K. Mći.

Spełniony. 1) erfüllt. 2) getruncken auf eines Gesundheit; Bescheid gethan. 1) acompli, exécuté. 2) bû à la santé. § 1) spełniona wrożka. 2) dźiękuię za spełnione zdrowie brata moiego; spełnione za zdrowie moie kieliszki.

Speza, koszt. Unkosten, Aufwand. dépense; les frais; les dépens. § kośćioł wielką spezą budowany.

Spełzły. 1) verschossen unscheinbar. 2) erloschen. 1) décoloré, déteint, morne, délavé, terni, terne. 2) éteint, cassé, aboli.

Spełznąć, *F. spełnę.* 1) verschiessen, vergehen. 2) sich vereiteln, vergehen, verschwinden. 3) erlöschen als ein Recht. 1) se ternir, se passer, se déteindre. 2) s'évanouïr, disparoitre, passer. 3) s'éteindre, étre aboli comme un droit. § 1) kolor ten wcale spełznął. 2) spełzła nadźieia; spezł prętko ten ogień. 3) aby żadna sprawa sądowa nie spełzła; spełzło prawo iego na tę wieś.

Spełznienie. 1) Verschiessung. 2) Erlöschung. 1) muance, ternissure, décolorement. 2) extinction comme d'un droit.

Spętać, *F. spętam.* fesseln, Fessel anlegen. enchainer; mettre les fers aux piez ou aux mains. § spętano mu nogi.

Spętanie. die Fesselung. l'action d'enchainer.

Spętany. gefesselt. enchainé, mis au fers.

'Spiączka choroba. die Schlafsucht. létargie. § śpiączkę czyniące, odganiaiące lekarstwo.

śpiaczkę maiący. ein Schlafsüchtiger. létargique, qui est ataqué de létargie.

śpiączkę mieć. an der Schlafsucht kranck liegen. étre ataqué de létargie.

w śpiączki, adv. im Schlaf. en dormant, au sommeil. § w śpiączki go widźiałem a nie na iawie.

Spidwas, *obs. vid.* Szafa.

'Spię, *śpi, spał.* schlafen. dormir, prendre le sommeil. § śpią tęgo iakby ich porzezał; śpisz do białego dnia; śpiy smaczno po pracy.

spać nie śpiąc; spać słabo. nicht fest schlafen. dormir d'un léger somme.

spać iść. schlafen gehen. se mettre au lit; se mettre à dormir, se coucher.

śpiąc co robić. spielende etwas machen. faire qu. ch. en dormant, en jouant.

spać na obie uszy. fest schlafen. dormir d'un profond sommeil.

śpi on na to dobrze. das bekümmert ihn wenig, es rührt ihn gar nicht. il se soucie peu de cela; il ne se met en peine pour cela.
spać oczy otworzywszy; spać iak zaiąc. wie ein Haase mit offnen Augen schlafen. dormir en liévre; dormir les yeux ouverts.
śpi się. es schläft sich, man schläft. on dort. § a spało się Was Panu dobrze?
Spięcie, *vid.* Spinanie.
'Spieg. } ein Spion. espion, mouche, 'Spiegierz. } mouchard. § mieć śpiegow po kim.
'Spiegi, *plur.* } das Spioniren. l'action 'Spiegowanie. } d'épier.
w śpiegi kogo postać. einen zum Spioniren ausschicken. envoier qu. pour espionner.
w śpiegi iechać, na śpiegi iść. auf Kundschaft ausgehen. battre l'estrade; étre en campagne; aller à la decouverte.
'Spiegierski. Spion=. d'espion.
'Spieguię. spioniren. épier, observer, espionner qu.
śpieguię na kogo. auf einen lauren; einen beobachten. observer la conduite de qu.
'Spieię, *ie, iał, ieli.* 1) müßige Zeit haben. 2) *fig.* schnell folgen auf etwas; verfolgen, nacheilen, nachkommen. 1) n'étre pas ocupé; avoir le tems, le loisir. 2) *fig.* poursuivre qu; suivre qu. pas à pas; aller après qu. § 1) nie śpieię teraz. 2) za grzechami w tropy karanie śpieie.
Spiekam co, *v. m. F. spiekę.* zusammen backen, zusammen trucknen, als die Hitze, die die Sonne die Erde. brûler, cuire ensemble comme la chaleur ou le soleil la terre. § słońce ziemię śpiekło.
spieka się. sich zusammen backen zusammen trucknen vor Hitze. se cuire, se prendre en croûte, devenir sec & dur aux ardeurs du soleil. § spiekła się ziemia od słońca.
Spiekły. zusammen gebacken an der Sonne. brûlé, sec; devenu dur du soleil. § spiekłą ziemię deszcz odwilżył.
Spień, *g. śpienia.* ein Schnallen=Dorn. ardillon de boucle.
śpień albo szpilka czołnka tkaczego dla cewki. die Zunge am Weber=Schiff zu der Spuhle. languette, goupille qui tient l'espuelle à la navette de tisserand.
Spieniężenie. Umsetzung in Geld; Verkauf. vente, débit pour de l'argent.
Spieniężony zu Geld gemacht, vor Geld verkauft. vendu, débité pour de l'argent.
Spieniężyć co, *F. spieniężę.* 1) zu Geld machen, ins Geld setzen. 2) theuer verkaufen. 1) fondre qu. ch; débiter pour de l'argent; faire de l'argent de qu. ch; mettre qu. ch. en argent. 2) vendre trop cher.

Spieram się, rozpieram się z kim o co. um etwas streiten, fechten. disputer, débatre, contester, combattre.
Spieranie. Streit, Wortstreit, Wiederstreit. cotestation, combat, débat, dispute.
'Spieszę się, *szy, szył.* eilen. se hâter, se dépêcher, se presser.
'Spieszenie. Eile, Eilfertigkeit. la hâte, diligence.
'Spieszno, *adv.* eilfertig, eilig. hâtivement, en hâte, à la hâte. § śpieszno co robić; śpieszno wszedł do izby.
'Spieszny. eilfertig, eilig. se hâtant, qui se hâte, empressé, diligent.
Spięty, *conf.* Spinam. vereinigt, zusammen gefügt. joint, assemblé, joint ensemble. § obiedwie te rzeczy pospołu spięte.
'Spiewaczka. Sängerin. chanteuse.
'Spiewak. Sänger. chanteur.
'Spiewam. 1) singen. 2) singen ein Lied. 3) singen, Verse schreiben. 4) reden, zeugen. 5) krähen als der Hahn. 1) chanter. 2) chanter une chanson. 3) chanter, faire des vers. 4) chanter, dire, parler, temoigner. 5) chanter comme le coq. § 1) śpiewać przy instrumenciech. 2) śpiewać piosnkę. 3) sobie śpiewam a Muzom. 3) dawne o kobiecym plemieniu śpiewa doświadczenie. *4) śpiewa (pieie) kur.
śpiewaiąc co sprawić. spielende etwas thun. faire, expédier qu. ch. en badinant, en chantant.
inszą teraz śpiewa. er singet jetzo ein anderes Lied; er giebt es jetzt wohlfeiler. il change présentement de note; il chante à présent sur une autre note.
'Spiewanie. das Singen, Gesang der Singenden. l'action de chanter; le chant des chanteurs.
'Spiewany. gesungen. chanté. § na to kował śpiewany, żebyś słyszał ktora niemota.
Spigle, *plur.* Gold= oder Silber=Plättlein, geschliffene oder polierte Rauten oder Vierecke in einer Goldschmieds=Arbeit. paillettes, *f. plur.* petites lames d'or ou d'argent; facettes, *f. plur.* petites figures taillées & polies en lozange ou en plusieurs angles dans une piéce d'orfevrerie. § szabla złotemi spiglami i takowemi paskami.
Spiglica, *vid.* Spikulec.
Spik, *g. u.* 1) fester Schlaf; Verschlafenheit, Schlafsucht. 2) Marck in den Knochen. 1) assoupissement, létargie, endormissement. 2) moële.
Spikanarda, *vid.* Szpikanarda.
Spiklerz, Spichlerz, *vid.* Szpichlerz.

Spiknąć śię, *F. ſpiknę.* ſich verſchwören. comploter, conſpirer qu. ch; ſe bander. § na Pana (przećiwko Panu) śię ſpiknęli; ſpikną śię na oyczyzny zgubę.

Spiknienie. Verſchwörung. conjuration, complot, conſpiration, cabale.

Spikowaty, ſpiku pełny. voll Marck. moîleux, plein de moîle.

Spikowy. Marcks-, den Marck angehend. medullaire, moîleux, de moîle.

rura ſpikowa. Röhr-Knochen, Marcks-Knochen. os moîleux; os à moîle.

Spikuię co czym. ſpicken. larder; entrelarder, piquer qu. ch. avec qu. ch. § ſpikuy zaiące; ſzołdrę gozdźikami ſpikować trzeba.

Spikulec, *g. ſpikulca.*
Spikulca.
} Spick-Nadel. lardoir.

Spiło śię, *F. ſpiie.* es iſt verſoffen, es iſt durch die Gurgel gejagt. tout eſt bû; tout eſt fricaſſé; tout eſt dépenſé en boiſſon.

Spinam co, *v. m. F. zepnę.* 1) anſchnallen, zuſchnallen. 2) faſſen, zuſammen machen, zuſammen ſchlagen, zuſammen nageln, zuſammen leimen oder klammern. 1) emboucler, fermer avec une boucle. 2) atacher, lier, ficher, aſſembler, joindre, ſerrer l'un à l'autre; clouër, coler, cramponner ou moiſer; faire tenir, atacher avec des cloux, avec la cole, avec des crampons, ou d'une autre maniére. § 1) ſpiąć konia ryngortem, śpiąc co przączką; zepniy te deſki gozdźmi, kleiem, te balki klamrami.

ſpinam konia oſtrogami. dem Pferde die Sporne geben. talonner, piquer le cheval des deux; donner des deux éprons à un cheval.

Spinanie, śpięćie. Zuſammenmachung, Zuſammenfügung mit Nägeln oder auf eine andere Art. l'action de joindre deux piéces avec des cloux, ou d'une autre maniére.

Spinka. ein Hemd-Knöpfchen. bouton de chemiſe.

Spionka, *vid.* Spień.

Spirytuſek, *g. ſpirytuſka.* böſer Geiſt, Spiritus familiaris, den einer haben ſoll. eſprit familier qu'on croit ſervir à qu.

Spis, *g. a.* Wurf-Spieß, Soldaten-Spieß. ſorte de lance ou de javelot.

Spis, g. u. *Spiſkie Staroſtwo*; *Spiſka źiemia.* die Staroſtey Zips, ſie beſtehet aus dreyzehn Städten, welche Hungarn 1412 an Pohlen verſetzet hat. Scepus, une Staroſtie de tréze villes qui ſont engagées par les Hongrois aux Polonois depuis 1412.

ſpis, g. a.
Spiſek, *g. u.*
} 1) Verzeichniß, Regiſter. 2) geſchriebnes Geſetz, geſchriebner Vergleich; Verordnung, Satzung. 1) dénombrement, inventaire, *m.* détail qu'on fait de qu. ch. 2) droit écrit, concordat, paction, convention écrite, ordonnance, conſtitution. § 1) ſpiſek praw, dobr. 2) ſpiſom unii to ieſt przećiwne; ſpiſki przodkow naſzych; ktoby śię ſpiſkow i ſchadzek zakazanych dopuśćił.

Spisglas. Spießglas, Antimonium. de l'antimoine, *m.*

Spiſki. Zipſer-, die Staroſtey Zips angehend. de Scepus, qui concerne la Staroſtie de Scepus.

Spisne, *g. ſpiſnego.* Schreibe-Gebühren. le païement, la recompenſe, le prix pour le travail de l'écrivain.

Spiśnik. Spieß-Soldat. ſoldat qui porte une javeline, une pique ou une lance.

Spiſany. verzeichnet. dénombré, inventoiré.

Spiſowanie, Spiſanie. Verzeichnung, Verfertigung eines Verzeichniſſes, Inventur. dénombrement; l'action d'inventorier.

Spiſuię co, *v. m. F. ſpiſzę.* inventiren, verzeichnen. inventorier; faire un inventaire, un dénombrement.

Spiwrzod źiele, *vid.* Pieniężnik.

Spiż.
Spiża.
} Glocken-Ertz, Glocken-Speis. bronze, *m.* bronze de fonte. § ze ſpiżu działo odlewane.

ſpiża co w ſpiżarni naſpiżowane ieſt. Vorrath an Eßwaaren. proviſion, fourniture de vivres.

ſpiża; *ſpiża woienna*; *pica.* Proviant, Mund-Proviſion. munition de bouche. § ſpiżą fortecę opatrzyć; prochy i ſpiże.

Spiżanin, ze Spiſu rodem. ein Zipſer, Inwohner aus Zips. habitant de la Staroſtie de Scepus; qui eſt de Scepus.

Spiżarni, *vid.* Szafarz.

*Spiżarka.
Spiżarnia.
} Speiſe-Kammer. dépenſe, célier, magaſin, crèdence, garde-manger; chambre où l'on ſerre les vivres.

Spiżarny, do ſpiżarni należący. die Speiſe-Kammer betreffend. de célier, de dépenſe.

Spiżownik. Proviant-Meiſter. munnitionnaire, commiſaire de vivres; étapier.

Spiżowy. von Glocken-Ertz. de bronze. § ſpiżowe działo.

Spiżuię. verproviantiren. avitailler; fournir de vivres, de proviſions. § ſpiżować wozy, fortecę.

Spłacam co, *v. m. F. ſpłacę.* auszahlen. paier; donner la paie.

Spłacheć,

Spłacheć, *m. g. spłachćia.* *1) Hader, Lappen, Fleck. 2) Haabe, kleines Vermögen. 3) armer Schlucker. 1) drapeau, drapelet, loque, lambeau. 2) petits biens, petite possession; petites facultez. 3) cancre; pauvre homme; haire, pié plat. § * 1) spłachćiem (ścierką) to zetrzyy. 2) iać na chudym spłachćiu oyczyzny moiey wytrwać mogę, ale służyć Panu i Oyczyznie nie mogę. 3) ubogi to spłacheć.

*Spłacz, *vid.* Płacz.

Spłaszam co, *v. m. F. spłoszę.* verscheuchen, verjagen. épouvanter, chasser en épouvantant.

Spłaszczam co, *v. m. F. spłaszczę,* płaszczę. platt machen. aplatir, rendre plat.

spłaśćić śię. platt werden. s'aplatir.

Spłaszczenie. das Plattmachen. l'action d'aplatir.

Spłaszczony. platt gemacht. aplati, rendu plat.

kwadrat spłaszczony. Meßk. geschobenes Viereck, Rauten-Figur. *Géom.* rhombe, *m.* losange, *m.*

Spław. 1) der Abschuß, Abfluß eines Flusses. 2) die Schwimm-Höltzer am Fischer-Netz. 1) eau qui va en avalant; découlement, le cours naturel de l'eau en bas. 2) le liége qui est au tremail ou au filet de pécheur.

spław ziele, vid. Sit, Sitowie.

Spleć, *f. choroba końska.* eine gewisse Pferde-Kranckheit. espèce de maladie de chevaux.

Splećić śię, *F. splecę śię.* sich mit dem Rücken an etwas stellen. s'aculer, s'adosser, se mettre le dos contre qu. ch.

Splećienie. das Flechten, Zusammenflechten. l'action d'entrelacer, entrelacement.

Splećiony. zusammen geflochten. entrelacé, ourdi, cordé, naté.

Splendeca. Herrlichkeit, Pracht. splendeur, *f.* pompe, parade.

*Spleśniały. verschimmelt, kahnicht. moisi, chanci. § chleb spleśniały, spleśniałe wino; trup spleśniały.

***starzec spleśniały.* ein schwacher, krancker Greis. vieillard décrepit, tout cassé.

Spleśnieć, *F. spleśnieię.* schimmeln. se moisir, se chancir.

Spłokać, *F. spłoczę.* abspühlen. rincer; jetter un peu d'eau sur une chose déja lavée pour la netéier entiérement.

Spłonąć, *F. spłonę,* opłonąć. verlodern, schnell verbrennen, sich in Asche verwandeln. brûler, se consumer rapidement par le feu; se reduire, étre reduit en cendres. § złoto naywiększym nie spłonie pożarem.

Spłoszenie. Verscheuchung. l'action de chasser par épouvante.

Spłoszony. verscheucht, verjagt, schüchtern gemacht. fusté; épouvanté, chassé par épouvante.

Spłowiały. verschossen, unscheinbar. décoloré, déteint, terni, terne.

Splugawić co, *F. splugawię.* besudeln, beflecken. salir, souiller, remplir d'ordures.

splugawić śię. sich besudeln, sich mit Koth unrein machen. se souiller, se remplir d'ordures ou de merde; s'embrener. § Wencesław Cesarz przy Chrzćie Swiętym śię splugawił.

Splugawienie. Befleckung, Besudelung. souillure, l'action de souiller.

Splugawiony. befleckt, besudelt. sali, souillé, rempli d'ordures.

Spluwacz. Spucker, Speyer. cracheur, baveur.

Spluwam, *F. splunę,* popluwam. offt spucken, speyen, auswerfen. crachoter, jetter souvent de la salive hors de la bouche.

Spluwanie. das öfftere Auswerfen. crachotement.

Spływam, *v. m. F. spłynę.* 1) herunter fliessen. 2) sich auf etwas beziehen. 3) fig. sich ergiessen, sich ausbreiten über etwas. 1) décendre, découler, couler, se jetter en bas. 2) regarder qu; se raporter, viser, tendre à qu. ch. 3) *fig.* se repandre sur qu. § 1) spływała woda z gory; spłynęła tu woda. 2) spływa to na mię. 3) niech na dom iego wszelkie spływaią szczęśliwośći.

Spocznienie, Odpocznienie. Ausruhung, Ruhe. repos, délassement.

Spod. } der Untertheil, das
Spodek, *g. spodku.* } Unterste, der untere Theil. le dessous, le fond, la partie inférieure de qu. ch.

na spodku, na spodźie. unten. au dessous, au bas.

spod wału. Unter-Wall, Wall-Fuß. le pié de rampart.

Spodni, odspodni. unterer, Unter-. de dessous, inférieur.

Spodnica. 1) Unter-Rock der Weiber. *2) das unterste Stockwerck eines Gebäudes, das unterste Fach im Schrancke. 1) jupe, cote, cotillon. *2) le plus bas étage d'un bâtiment; la plus basse séparation dans une armoire.

spodnica pierwsza zwierzchnia. der Ober-Rock, der auswendige Unter-Rock. jupe d'entredeux.

spodnica druga. der Unter-Rock. jupe de dessous.

Spodniczka. Unter-Röckchen. petite jupe.

Spodnik, *g. a.* Apetits-Röckchen, letzter Unter-Rock der Weiber. jupon, petite jupe sous la jupe d'entre deux. § spodnik z tabinu

Spodobać się komu, *F. spodobam się.* einem gefallen. plaire à qu.

Spodżianie, *adv* vermuthlich, hoffentlich. aparenment, selon tout espèrance.

Spodżiewam się czego, *v. m. F. spodżieię.* hoffen, verhoffen. espérer, se promettre.

spodżiewać się po kim. von einem erwarten, die Hoffnung haben. espérer de qu.

Spoić, *vid.* Spaiam.

Spoienie. Zusammenfügung, Verbindung, Band. liaison, *f.* assemblage, *m.* joint, jointure.

członkow spoienie iako w palcach. Zusammenfügung der Gelencke, wie im Finger. jointure dans un membre, comme dans un doigt.

spoienie ciała naszego iest z kości, z chrząstek. die Zusammensetzung unsres Leibes bestehet aus Knochen, Knorpeln. la structure, l'assemblage de nôtre corps est composé d'os, de cartilages.

Spoiony. zusammen gefügt, verbunden. uni, joint, lié, assemblé.

Spoisto, *adv.* złączysto, składnie. auf eine zusammengefügte Weise. d'une maniére liée ou jointe en un.

Spoisty. 1) fügbar, leicht zusammen zu fügen. 2) das die Kraft hat sich mit etwas zusammen zu fügen. 1) aisé à joindre, à assembler. 2) qui s'atache, se joint facilement à qu. ch; qui a la proprïété de se joindre avec.

Spokoynie, *adv.* 1) geruhig. 2) geruhig, gelassen, ohne Bewegung des Gemüths. 1) tranquillement, paisiblement, coi. 2) de sang froid, de pié ferme. § 1) spokoynie żyie. 2) spokoynie śmierći czeka.

Spokoyność. Ruhe. tranquilité, repos de vie.

spokoyność morska. Meer-Stille. bonace, le calme de la mer.

spokoyność umysłu. Gemüths-Ruhe. repos d'esprit, tranquilité de l'esprit.

Spokoyny. geruhig. paisible, tranquil, coi. § spokony iestem; spokoyne czasy.

spokoyny umysł. geruhiges Gemüth. un esprit fort rassis; esprit tranquil, l'ame tranquile.

Spokrewniam się z kim, *F. spokrewnię się.* sich mit einem verschwägern. s'alier, s'unir par le mariage.

Społ. mit, halb, dieses Wort stehet niemahls allein. *ce mot ne se trouve jamais seul & s'exprime souvent en françois par* co, con, avec.

Społarendarz. Mitpachter. qui tient une ferme à motié de profit.

Społbankietnik. Mitschmauser. personne qui est priée de faire avec les autres un repas; un des conviez.

Społbrat. 1) Halb-Bruder. 2) Mitbruder. 1) frère uterin. 2) confrére.

Społbraterski. mitbrüderschaftlich. de frére uterin.

Społbraterstwo. Halbbrüderschaft, Mitbrüderschaft. liaison, *f.* fraternité de fréres uterins.

Społbieżę, *ży, żył.* mitlaufen. courir avec, courir ensemble.

Społdżiedżic. ein Miterbe. cohéritier, celui qui est héritier avec un autre.

Społdżiedżictwo. Miterbschaft. participation à un héritage.

Społdżierzawca. Mitbesitzer. conseigneur, parager, compersonnier, coproprietaire.

Społdżierzenie. Mitbesitz, Miteigenthum. parage, *m.*

Społę się. sich gemein machen mit einem. se familiariser avec qu. § spolili się i kleili się z sobą.

Społeczeństwo, *vid.* Społeczność.

Społecznie, *adv* społem. gemeinschaftlich, zusammen, einer den andern. en commun, ensemble, l'un l'autre, mutuellement.

Społecznik. 1) Mitgesell, Mitgehülfe. 2) Mitschuldiger. 1) compagnon, aide. 2) complice, qui a part d'un crime. § 1) nie ma społecznika. 2) społecznik zaboiu tego.

Społeczność, spolność, społeczeństwo, społkowanie. 1) Gemeinschaft, Gesellschaft. 2) Gemeinschaft, Umgang mit einem. 3) Beywohnung, Beyschlaf. 4) Gemeinschaft, Gleichheit der Nahmen, der Völcker, der Arten. 1) communauté, société. 2) société, commerce, *m.* communication, entretien avec qu. 3) cohabitation; le commerce de l'homme avec la femme. 4) afinité d'un nom, d'une nation, d'une espéce avec l'autre. § 1) wykląć, wyrzućić kogo z swoiey społeczności. 2) czym wszystkę im przećiął społeczność z sobą; żadnego z nim nie ma społeczeństwa. 3) tę chorobę z białagłową częsta sprawuie społeczność; zdrowe potomstwo z pomierney pochodżi społeczności. 4) przywiodł narody pograniczne do społeczności swego nazwiska i sprawił, że się narodu iego nazwiskiem zwali.

społeczność ludzka. die menschliche Gesellschaft. société humaine.

korzenia są społecznośćią bliskie cynamonowi.

nowi. diese Gewürtze sind mit dem Zimmet von gleicher Art. ces épices sont de la même espèce que la canelle.

społeczność dobr. Gemeinschaft der Güter. communauté de biens.

od społeczności Kościoła kogo odciąć, odstrychnąć. einen in den Bann thun, von der Gemeinschaft der Kirche ausschliessen. séparer qu. de l'union de l'Eglise; anatématiser, excommunier qu.

Społeczny, spolny. 1) gemeinschaftlich. 2) gemein, gleich den Dingen; von gleicher Art, von gleicher Herkunft. 1) commun, qui est autant à l'un qu'à l'autre. 2) commun, qui est de même espèce; qui a le même origine. § 1) spolny zarobek; złożyć się na spolne kupienie maiętności; handel spolny. 2) cośiś spolnego to ma z tą rzeczą; pisał o początkach spolnych wszystkim materyalnym rzeczom.

spolne dzierzenie maiętności. gemeinschaftlicher Besitz eines Guts. le pariage.

dobra przyiaciół są społeczne. die Güter der Freunde sind gemeinschaftlich. entre amis les biens sont communs.

Społem, *adv. vid.* Społecznie.

Spolegam na kogo, *v. m. F. spolegę*, polegam. sich auf einen verlassen, die kurtze *Conjugation* wird selten gebraucht. compter, se reposer sur qu. *la brève conjugaison est rarement en usage.*

Społgraiący. 1) Mitspieler, der ein Spiel mitspielet. 2) der auf einem musicalischen Instrument accompagniret. 1) un des joüeurs, celui qui joue avec. 2) qui acompagne qu. d'un instrument de musique.

Społhandluię, społkupczę, handel spolny z kim prowadzę. in Compagnie mit einem handeln. trafiquer avec qu. en compagnie, en societé.

Społhetmani, *g. społhetmaniego.* Mitbefehlshaber. colégue du Général d'armée.

Społiadę. mitfahren, mitreuten. aller avec qu. en voiture par terre ou par eau.

społiadący. Mitfahrer, der mit fährt, Reise-Gefährte. compagnon de voiage, qui va par terre ou par eau avec qu.

Społiadam. mitessen. manger ensemble avec qu.

społiadaiący. Mitesser, der mitspeiset. compagnon de table.

Społiał. Raub, Beute. butin, proie. § społiałem został hordy.

Społidę. mitgehen, zusammen gehen. aller en compagnie, aller avec qu.

Społigraiący. der mittändelt, mitspielet. qui badine avec qu.

Społistotnie, *adv.* in Einigkeit des Wesens. consubstantiellement.

Społistność. Einigkeit des Wesens. consubstantialité.

Społistotny. mitwesentlich, einig im Wesen. consubstantiel, coëssentiel.

Społkostera, społgraiący. Mitspieler. compagnon ou camerade de jeu.

Społkowanie. 1) Gemeinschaft, Umgang. 2) Beywohnung, Beyschlaf. 1) commerce, *m.* entretien avec qu. 2) cohabitation; l'union de l'homme & de la femme. § 1) żadnego z nim nie mam społkowania. 2) małżeńskie społkowanie; nieporządne z białągłową społkowanie.

Społkrolowanie. Mitregierung, Mitbeherrschung. l'action de régner avec.

Społkroluię. mitregieren, mitbeherrschen. régner conjointement.

Społkroluiący. Mitregent eines Königs. corrégent, celui qui régne avec.

Społkuię. 1) Gemeinschaft haben; umgehen. 2) zweyen Dingen gemein seyn; etwas gemein an sich haben. 3) beywohnen, sich vermischen. 1) hanter, fréquenter, pratiquer qu; avoir un commerce avec qu. 2) être commun à; avoir qu. ch. de commun en. 3) coucher, habiter avec une femme. § 1) nie społkuię z tobą. 2) w tym rzeczy materyalne z niematerya nemi społkuią. 3) społkować z żoną.

społkować się. in der Brunst seyn. être en rut. § wilcy w Lutym kupą chodzą i społkuią się.

społkuiący. Consorte, Theilnehmer, Mitconsorte. un interessé, participant, consort, compagnon.

Społkupczę, *vid.* Społhandluię.

Społkupczenie. Gesellschafts-Handel, Mascopey. un négoce, un commerce en compagnie; société, compagnie, association des marchands.

Społmieszczanin. Mitbürger. combourgeois, concitoien.

Społmieszkam. mitwohnen, zusammen wohnen. demeurer, loger ensemble.

społmieszkaiący; społmieszkańcy. Personen die beysammen wohnen. chambrée; personne qui logent ensemble.

Społmieszkanie. Stuben-Gesellschaft, Mitbewohnung einer Stube, eines Hauses. habitation avec qu; l'action de loger ensemble.

Społmieszkaniec, *g. społmieszkańca.* Stuben-Gesell, Mitwohner. camerade de logis; compagnon de chambre.

Spolnica, bo zawsze społem z drugiemi pływa. ein See-Weiß, Art von Thun-Fischen, so niemals allein schwimmen. bonite,

bonite, biſe, poiſſon de mer ſemblable au tôn qui ne va jamais ſeul.
* *ſpolnica rzeczna, vid.* Sum.
Spolnie, *adv. vid.* Społecznie.
Społniewola. Mitſclaverey. commune ſervitude; commun eſclavage.
Społniewolnik. Mitſclave; Mitgefangner. compagnon d'eſclavage, de priſon.
Spolnik, *vid.* Społecznik.
ſpolnik urzędu Amtsgenoſſen, Amts-Bruder. Colégue, compagnon dans quelque charge.
Spolność, *vid.* Społeczność.
ſpolność urzędu. Amtsgenoſſenſchaft. la condition, l'état des Colégues.
ſpolności albo towarzyſtwa reguła. Rechenk. Geſellſchafts-Regel. *Aritm.* régle de compagnie.
Spolny, *vid.* Społeczny.
ſpolny handel, *vid.* Spolkupczenie.
Społobwiniony. } Mitbeſchuldigter, Mit-
Społobżałowany. } beklagter. un des défendeurs; qui eſt acuſé avec un autre.
Społpanowanie. Mitregierung, Reichsgenoſſenſchaft. participation au gouvernement; le pouvoir de régner avec qu.
Społpanuię. mitregieren. régner conjointement; gouverner avec qu.
Społpaſę. mitweiden. paitre enſemble.
Społpiiam. mitſaufen, mitzechen. boire, faire débauche enſemble.
Społpiianie. mitſaufen, mitzechen. débauche qui ſe fait en compagnie avec qu.
Społpiianica. } Mitſäufer, Mittrincker,
Społpiiący. } Sauf-Bruder. bon compagnion; compagnon de débauche, compagnon de bouteille; camerade de taverne; qui boit & ivrogne avec qu.
Społposłaniec. Mitgeſchickter, Mitgeſandter. colégue de miſſion, d'ambaſſade.
Społpracuię. mitarbeiten, mitwircken. travailler enſemble; coopérer.
Społpracuiący. Mitarbeiter. qui travaille conjointement avec qu.
Społproſzę. mitbitten, mitwerben. demander qu. ch. enſemble; prétendre à la même choſe.
ſpołproſzący. Mitbitter, Mitwerber. compétiteur, celui qui brigue, qui recherche la même choſe.
Społrękoimia. Mitbürge. qui eſt en caution, qui eſt répondant, qui eſt caution avec qu. pour qu.
Społrobię. mitarbeiten, zuſammen arbeiten. travailler enſemble, partager le travail.
Społrobotnik. Mitarbeiter. compagnon de peine, de travail.
Społroſtę. mitaufwachſen. croître avec qu; devenir grand enſemble.
Społrurnik, ſpołwodnik, wodę z drugim ſpołwiodący. einer von zweyen Nachbarn die mit einander einen Röhr-Trog haben. l'un des deux voiſins qui ont une fontaine enſemble.
Społrządca. Mitregent. corrégent; qui régne, qui gouverne en colégue.
Społśiadaiący z kim. } Beyſitzer. aſſeſſeur,
Społśiedzący. } qui eſt aſſis auprès ou avec qu.
Społśiedzę. mitſitzen, bey andren ſitzen. étre aſſis enſemble ou avec qu; s'aſſeoir avec qu.
Społsłużę. neben einem dienen, mit einem zuſammen dienen. ſervir avec qu.
Społsłużenie. das dienen mit andern Knechten. un commun ſervice.
Społsłużebnica. Mitmagd, die mit einer dienet. compagne de ſervice.
Społsłużebnik. Mitknecht, der mit einem dienet. compagnon de ſervice.
Społſprzężony, ſpołzaprzężony. mit eingeſpannt. atelé avec une autre bête.
Społſtadnik. einer von den Schaf-Böcken, von den Bullen oder Beſcheelern einer Heerde. un des béliers, des taureaux ou des étalons d'un troupeau.
Społſtoię. mitſtehen, neben einem ſtehen. étre debout enſemble.
Społświekier. einer von den Schwieger-Vätern. frére par aliance; un des deux pères qui ont marié leurs enfans.
Społſypiam. mitſchlafen, in einem Bett ſchlafen. dormir enſemble, coucher avec qu.
ſpołſypiaiący. Mitſchläfer, Schlaf-Geſell. compagnon de lit.
Społszykowany. mit in der Schlacht-Ordnung geſtellet. rangé avec qu. en ordre de bataille.
*Społu, *adv.* Pospołu. zuſammen. enſemble.
Społuczeń. Mitſchüler. condiciple, compagnon d'étude.
Społuczeńſtwo. der Stand der Mitſchüler. la condition, l'état de ceux qui étudient en ſemble.
Społucześnictwo. Mittheilnehmung. participation de quelques perſonnes à une choſe.
Społucześnik. Mittheilnehmer, der mit Theil an etwas hat, Mitparticipant. coparrageant, l'un de ceux qui participent à qu. ch.
Społurodzony, przyrodzony. angebohren, mitgebohren. originaire; de naiſſance; qu'on aporte au monde; qui eſt né avec.
Społurzędowy. Amtsgenoſſen, Amts-Gehülfe, Amts-Bruder. colégue; compagnon d'ofice, de charge.

Społwie-

Społwieczny. 1) gleich ewig. 2) der mit einem zur gleichen Zeit gelebet hat. 1) coëternel, éternel avec un autre. 2) contemporain, qui est du même tems qu'un autre. § 1) Syn, Duch Swięty i Bog Oyćiec są społwieczni. 2) społwieczni Senatorowie.

Społwiedzący co. der mit von etwas Wissenschaft hat. qui sait qu. ch. avec un autre.

Społwięźień. Mitgefangner. compagnon de prison; prisonnier avec qu.

Społwładnie, *adv.* auf eine democratische Art. d'une maniére démocratique.

Społwładność. Volcks-Herrschaft. démocratie.

Społwładny. democratisch. démocratique.

Społwodnik, *vid.* Społrurnik.

Społwoiownik Bundsgenossen wider einen; Mitkrieger, der wider einen mit Krieg führet. alié, conféderé contre qu; celui qui est en ligue ofensive contre qu; qui fait la guerre avec qu. à qu.

Społwoiuię. wider einen mit Krieg führen. faire la guerre à qu. conjointement avec qu.

społwoiuiący, vid. Społwoiownik.

Społwychowaniec, społwychowany. Miterzogner, der mit einem ist erzogen worden; der mit einem eine Brust gesauget hat. frère de lait, celui qui est nourri & élevé avec qu.

Społwychowanica. Mitschwester, die zugleich mit einem ist auferzogen worden. soeur de lait; celle qui a été nourrie & élevée en compagnie d'une autre enfant.

Społwyzwoleniec. Mitbefreyter, Mitfreygelassener. afranchi par le même maître.

Społzaletnik. Mitbuhler, Neben-Buhler. rival, compagnon d'amour.

Społżałowanie. Beyleid. compassion.

Społżałuię. mitbedauren. compatir, avoir compassion; être touché de compassion.

Społżarłok. Zech-Bruder, Schmaus-Bruder. compagnion à manger & à boire; camerade de bouteille & de table; compagnon de débauche.

Społżołdowanie. Spieß-Gesellschaft, Cameradschaft. la condition des compagnons de guerre.

Społżołdownik. Camerad, Spieß-Gesell, der mit einem Kriegs-Dienste thut. camerade, compagnon de guerre.

Społżyćie, życie iednego z kim. Zeit, in welcher man mit einem zugleich lebet. la vie des ceux qui sont ou étoient contemporains.

Społżyię. zu gleicher Zeit oder an einem Ort mit einem leben. vivre au même tems ou en meme lieu qu'un autre.

społżyiący. der mit einem zugleich lebet. contemporain, qui a vécu au même tems qu'un autre.

Spona. 1) Klaue eines Raub-Vogels oder Thiers. 2) Zwinge, Klammer. 1) doigt, ongle, *m.* grife, serre. 2) ancre, lien, crampon. § 1) sponę iastrząb wyćiągnął, sponą kuropatwę przeiął. 2) spona na wyprężoną śćianę; sponą czambry uiąć.

spona, ostrzyca ziele. (aparine) Beitler-Läuse, Klebekraut. aparine, grateron.

Sponisty. mit Klauen versehen. qui a des grises ou des serres.

Spopadać sobie. 1) Gelegenheit ergreifen. 2) nachhängen, sich ergeben, sich einnehmen lassen; dem Strohme einer Sache folgen. 1) prendre l'occasion, se servir de l'ocasion. 2) cèder au torrent; suivre le torrent; se laisser aller, se laisser entrainer à.

Spor, Sporka, } spieranie, sprzeczanie. Streit, Streitigkeit. dispute, combat, débat, querelle, contestation, contention, controverse. § mieć z kim spor o co; iest spor o to; w sporki z kim wstąpić; w rzeczy iasney spor wieść, trzymać.

spor w sądzie. Streit-Sache, Rechts-Streit, Rechts-Sache. litige, *m.* droit litigieux.

Spornie, *adv.* mit Streit und Widerstreit; mit Zanck. contentieusement, d'une maniére de débat.

Sporność, skłonność do sprzeczania się, do zwady. Zancksucht, Streit-Lust. humeur querelleuse, naturel querelleux; passion, démangeaison de quereller.

Sporny. 1) zänckisch, zum Zancken geneigt. 2) streitig, darum gestritten wird; im Rechts-Streit befangen. 1) litigant, contredisant, querelleux, contrariant. 2) contesté, qui est en litige; contentieux, litigieux; contestable; sur quoi l'on est en diférend.

Sporo, *adv.* 1) reichlich, genungsam. 2) mit grossen Schritten. 1) abondanment, en abondance en quantité. 2) à grands pas. § 1) do sałaty oliwy sporo, a octu mniey przyley. 2) sporo chodźi; sporzey stąpać nie mogę.

sporo mi. es gehet mir von statten; ich komme fort. j'ai de la réussite, il me succéde bien.

nie sporo, vid. Niesporo.

Spory. 1) groß, geraum. 2) groß, groß gewachsen. 3) sparsam, rathsam, räthig, das sich nicht hurtig verbrauchen läßt. 4) för-

4) fórderlich, bequem, nützlich; das hurtig von Händen gehet. 1) grand, ample, qui a de la largeur. 2) grand, qui a une grandeur réelle; qui eſt devenu grand en croiſſant. 3) profitable, ménager, qui ſe conſume avec ménage. 4) avantageux, qui avance bien; utile commode en uſage; qui fait avancer l'ouvrage. § 1) ſpora nawa; ſpory dom. 2) ſpory chłop, ſpore drzewo; ſpore, nieſpore ziarno, zboże. 3) bukowe drzewo ſporſze niżeli ſosnowe. 4) ſpora, nieſpora to praca, ſpore, nieſpore takie litery.

kroki ſpore. groſſe Schritte. grands pas.

droga ſpora. ein bequemer Weg, darauf man wohl fortkommen kan. un chemin aiſé & commode où l'on s'avance bien.

wzroſt ſpory. ein groſſer Wuchs. taille avantageuſe.

Sporyż ziele, ziarno wielkie podługowate w zbożu. *vid.* Mącznik.

ſporyż wielki ſamiec; wroble ięzyczki. (polygonum mas) Weggras, Wegtritt, Denngras, Blutkraut. trainaſſe, renouée, corrigiole, centinode.

ſporyż drugi, płonnik rolny, wodny. (ſanguinalis femina) Nagel-Kraut, ein Blut ſtillendes Kraut. ſanguine herbe propre à étancher le ſang.

ſporyż trzeći, żabie gronka. (herniaria, polygonum minus) kleiner Wegtritt, Bruchkraut. boutonnet, petite renouée, herniole, hergnére, l'herbe pour la rupture.

Sporządzam, *v. m. F. ſporządzę*, rozprawiam, rozporządzam, rozrządzam. ordnen, einrichten, zurechte machen. régler, ordonner, arranger, diſpoſer, préparer, ajuſter. § ſporządźić igrzyſka; wſzyſtko według upodobania ſwego ſporządza.

ſporządźić śię. ſich ſetzen, ſich zurechte machen, ſich einrichten. s'établir, s'équiper, s'agencer.

Sporządzenie. Einrichtung, Veranſtaltung. diſpoſition, ordre, *m.* arrangement, ajuſtement.

ſporządzenie Boſkie. Prädeſtination, Gnaden-Wahl. prédeſtination.

Sporządźićiel. Verordner, Einrichter. celui qui arrange, qui diſpoſe.

Sporządzony. eingerichtet, verordnet. reglé, ordonné, arrangé, ajuſté. § ſzkoły dobrze ſporządzone; ſześć śię na iednego dobrze ſporządzonego żołnierza ſkładać maią.

Spoſabiam. } zubereiten, tüchtig, geſchickt
Spoſobię. } machen. aprêter, apareiller, former; rendre habile; préparer à. § ſpoſobił ſwoie myśli i ſerce do tego; ſpoſobię go do usług moich; ſpoſobił go na to.

ſpoſobić śię. ſich zubereiten. ſe préparer, s'acommoder, s'agencer à.

ſpoſobić śię w co. in etwas zunehmen, wachſen. avancer, faire du progrès dans; s'acroître en. § przyſpoſobił śię w nauki, w cnoty, w doſtatki.

Spoſob. 1) Art, Mittel. 2) *Gram.* ein Modus. 1) moien, voïe, façon, *f.* 2) *Gram.* un mode. § 1) kſztaltnym komu co wydrzeć ſpoſobem; żadnego do tego nie widzę ſpoſobu.

wſzyſtkich do tego poruſzał, ruſzał ſpoſobow. er ſuchte alle Mittel hervor. il a emploié le verd & le ſec; il a remué ciel & terre; il a mis tout en oeuvre, toute ſorte de remèdes en oeuvre.

iakim ſpoſobem? auf was für Art? de quel moien?

takim ſpoſobem że. auf ſolche Art, daß. ſi bien que; de ſorte que.

w ten ſpoſob, tym ſpoſobem. auf dieſe Art. de cette ſorte.

Spoſobienie. Zubereitung. préparation, ajuſtement; action par laquelle on met une perſonne ou une choſe en état d'agir. § ſpoſobienie ćiała i umysłu do czego.

Spoſobnie, *adv.* geſchickt, auf eine geſchickte Art. habilement, avec habileté, avec adreſſe, dextrement.

Spoſobność. Geſchicklichkeit, Fähigkeit. adreſſe, dexterité, habileté. § ſpoſobność nałogiem nabyta; wielką do piora ma ſpoſobność.

Spoſobny. 1) geſchickt. 2) geſchickt, fähig, geübt, tüchtig in etwas. 1) habile, adroit. 2) fort entendu, expert, intelligent dans. § 1) tak ſpoſobny do tego iako ośieł do tańca, *prov.* 2) ſpoſobny to Medyk, Malarz; ſpoſobny w ięzykach i naukach.

ſpoſobne zdrowie. friſche, gute Geſundheit. une bonne, une vigoureuſe ſanté.

Spoſpolitować co, *F. ſpoſpolituię.* gemein machen, ausbreiten. divulguer; rendre commun, répandre.

ſpoſpolitować śię. 1) gemein werden. 2) ſich mit einem gemein machen. 1) devenir commun; ſe repandre. 2) ſe familiariſer avec qu.

Spoſpolitowanie. Ausbreitung, Bekanntmachung. l'action de rendre commun.

Spoſpolitowany. allgemein geworden, ausgebreitet. commun; devenu commun. § ſpoſpolitowane opinie.

*Spoſtrzeć śię, *vid.* Zmieśćić śię.

Spotwarzyć kogo, *F. ſpotwarzę.* einen verleumden. calomnier, blâmer qu.

Spoufalić kogó, *F. fpoufalę.* vertraut machen. rendre qu. familier; gagner la confiance de qu. § fpoufalić fobie damę.

Spowiadam śię. beichten. fe confeffer; fe confeffer de fes péchez. § fpowiadać śię z grzechow; będźie śię dźiśiay fpowiadał.

fpowiadać kogo. Beichte hören confeffer qu; entendre une perfonne en Confeffion. § ten kaznodźieia dobrze fpowiada.

Spowiadany, fpowiedźiany. 1) gebeichtet. 2) der gebeichtet hat. 1) confeffé, déclaré à fon Confeffeur. 2) confès, qui s'eft confeffé.

Spowiednia. der Beicht-Stuhl. Confeffional; tribunal de la Confeffion.

Spowiednik. der Beicht-Vater. Confesfeur, directur, Prêtre qui confeffe.

Spowiedny. zur Beichte gehörig. de Confeffion, qui regarde la Confeffion.

Spowiedź. die Beichte. confeffion, déclaration de fes péchez à un Prêtre. § z grzechow fpowiedź uczynić; fpowiedź żywotną uczynić.

do fpowiedźi iść. zur Beichte gehen. aller à confeffe; fe confeffer.

fpowiedźi słuchać. Beichte fitzen. confeffer, entendre qu. en confeffion.

Spowiedźiany, *vid.* Spowiadany.

Spowinowacam kogo, *F. fpowinowacę.* verfchwägern. alier par le mariage; faire l'aliance d'une perfonne avec une autre par le mariage.

fpowinowaćić śię z kim fich mit einem verfchwägern. s'alier, s'unir avec une perfonne par le mariage.

Spowinowacenie. Schwägerfchaft. afinité, aliance.

Spowinowacony. verfchwägert. alié par le mariage.

Spoyrzeć, *F. fpoyrzę.* 1) anfehen, anblicken, anfchauen. 2) zufchauen, zufehen was andre thun. 1) envifager, regarder, jetter, porter les yeux, le regard fur. 2) voir, aller voir; prendre garde. § 1) fpoyrzał na mię łafkawie. 2) fpoyrzyy, co dźieći robią?

Spoyrzenie. ein Anblick, das Anfehen. oeillade, regard, coup d'oeil.

Spoźnić śię, *F. fpoźnię śię.* fich verfpäten, fpät werden. fe faire tard. § czas śię znacznie fpoźnił.

iuż śię fpoźniło. es ift fchon fpät geworden. il fe fait deja tard.

Spracować kogo, *F. fpracuię.* einen abmatten, ermüden. laffer, fatiguer qu.

fpracować śię. fich abarbeiten, fich müde arbeiten. fe fatiguer, fe laffer, devenir las, être abatu de laffitude.

Spracowanie. Müdigkeit, Abmattung, Ermüdung. laffitude, abatement, épuifement.

Spracowany. ermüdet von Arbeit; abgemattet, müde. travaillé, las, fatigué, abatu, rendu. § fpracowanego pośilić; fpracowane lata i zdrowie.

Sprawa. 1) Sache, Gewerb, Verrichtung, Angelegenheit. 2) Arbeit, That, Werck. 3) Ordnung, Einrichtung. 4) gerichtliche Sache; Proceß, Action. 5) Schlacht-Ordnung. 6) Schlacht. 7) Aufficht, Vorforge 8) Befcheid, Nachricht. 9) Beyfchlaf, Beywohnung. 1) afaire, expédition, chofe qu'il faut faire, ce qui apartient à une perfonne de faire; chofe qui fe paffe. 2) ouvrage, *m.* oeuvre fait, exploit, action. 3) ordre, *m.* arrangement. 4) action judiciaire, caufe qui doit étre plaidé; procès, procedure. 5) ordre de bataille. 6) combat, bataille. 7) conduite, direction, foin qu'on prend de qu. ch. 8) raport, nouvelle, reponfe. 9) afaire, habitation charnelle, cohabitation; le commerce de l'homme avec la femme. § 1) iechałem w tey fprawie do niego; mam tam fprawę; dobrze, źle fprawę fprawić. 2) sławne fprawy iego; fprawa karmienia wnętrznego. 3) rozboy, nie fprawa, gdźie śię wfzyftko godźi; bez fprawy wfzyftko robi. 4) fprawa o głowę; fądową fprawę wygrać, mieć z kim, przegrać. 5) woyfko w fprawie idźie, ftanęło; nieprzyiaćiel fprawą, bez fprawy uchodził. 6) fprawę (potrzebę) wygrał, przegrał. 7) za fprawą i rządzeniem tego Hetmana. 8) nie umiem fprawy dać; uczyń mi fprawę o tym; infzey fprawy dać nie mogli, tylko że to było z rozkazania krolewfkiego. 9) miała z nim fprawę; iefzcze z żoną żadney nie miał fprawy.

fprawa karania godna; fprawa o głowę. eine Criminal-Sache. caufe criminelle.

fprawa uczćiwa. bürgerliche Streit-Sache; eine Civil-Sache. caufe civile.

fprawa o uczćiwe. Injurien-Klage. action pour raifon d'injures.

fprawa o fzkodę. gerichtlicher Anfpruch wegen eines verurfachten Schadens. action qu'on intente contre qu. par raifon du dommage qu'il nous a caufé.

fprawa niebiefka. Einfluß des Himmels. influence.

fprawy ludzkie. die Welt-Händel. la conduite, les actions des hommes.

fędźia z nim krotką uczyni fprawę. der Richter wird mit ihm einen kurtzen Proceß machen. le Juge lui fera un court procès.

mieć z kim sprawę. mit einem zu thun haben. avoir afaire avec qu.
bez sprawy, nie w sprawie. unordentlich, durch einander. tumultuairement, en tumulte, en désordre.
niemasz z nim sprawy; zła sprawa, zły rząd z nim. man kan mit ihm nicht auskommen; man hat mit ihm viel zu schaffen. on ne sauroit rien faire de lui; vous ne le mettrez pas à son devoir, à la raison.
dać komu o sobie sprawę. einem von seiner Aufführung Rechenschaft geben. rendre compte à qu. de sa conduite.
iaka sprawa, taka odprawa. wie die Arbeit, so der Lohn. comme tu semeras, tu moissonneras; selon l'argent la médecine.
Spraweczka, Sprawka. 1) kleine Angelegenheit. 2) schöner Handel, feine Sache, leichtfertiger Streich. 1) besognette; petite afaire. 2) étrange afaire; jolie afaire; belle operation, mauvais tour. § 1) mam tu sprawkę. 2) piękna to spraweczka; piękną zrobił spraweczkę.
Sprawca, Sprawićiel. 1) Urheber, Stiffter. 2) der Kläger in den Gerichten. 3) Bevollmächtigter. 1) auteur, ministre, instituteur; celui qui est cause d'une afaire. 2) le demandeur en Justice. 3) ami, procureur subdélégué, qui a un pouvoir. § 1) głową i sprawcą był buntu; sprawca bankietu; był sprawcą krolewskiey pomsty; sprawcą natury iest Bog. 2) sprawca (powod) sprawę przegrał; na prośbę sprawce. 3) stanąć przez sprawcę swoiego.
Sprawczyna, Sprawićielka. Verrichterin. celle qui expédie qu.ch.
Sprawdźić co, *F. sprawdzę.* wahr machen. verifier, avérer.
sprawdźić śię. wahr werden, erfüllet werden. devenir vrai, s'acomplir, verifier.
Sprawiam co, *vid.* Sprawuię.
sprawiam bydlęćia. ausschlachten, ein geschlachtetes Vieh zurichten. faire, habiller une bête; travailler sur qu. bête, l'acommoder comme il faut.
sprawiać ryby. einen Fisch ausnehmen, zurechte machen. habiller un poisson.
sprawiać gnoiem rolą. einen Acker mit Mist düngen. fumer, engraisser la terre avec du fumier.
Sprawianie. 1) das Verrichten. 2) das Schlachten, Zurichten eines Viehes, eines Fisches. 1) l'action, action de faire, d'expédier une afaire; expédition. 2) habillage *m.* d'une bête ou d'une poisson.
sprawianie śię u sądu, odpowiadanie na zatobę. die Defension des Beklagten bis ans End-Urtheil. la défense de l'acusé; jusqu'à la décision du Procès.
Sprawićiel, Sprawićielka, *vid.* Sprawca, Sprawczyna.
Sprawiedliwie, *adv.* gerechter Weise. justement, avec justice.
sprawiedliwie albo niesprawiedliwie. mit Recht oder Unrecht. à tort & sans cause.
Sprawiedliwość. Gerechtigkeit. Justice. § sprawiedliwość iest wszystkich cnot źrzodłem; sprawiedliwość każdemu swoie oddawa; zawikłana prawem czesto sprawiedliwość.
czynić każdemu sprawiedliwość. einem jeden Gerechtigkeit verschaffen. rendre, faire justice à chacun.
sprawiedliwośći dostać. Gerechtigkeit bekommen. obtenir justice.
uczynić z kogo sprawiedliwość. einem den Proceß machen. faire procès à qu; faire justice de qu.
czynienie, sprawowanie sprawiedliwośći. 1) Ausübung der Gerechtigkeit. 2) Gerichtbarkeit, Jurisdiction. 1) un exèrcice de justice. 2) juridiction.
dozorca sprawiedliwośći. Aufseher der Gerechtigkeit, ehedessen ein Beamter der die Gerechtigkeit handhabete. Inspecteur de Justice, c'étoit autre fois un oficier qui avoit l'oeil sur l'exércice de la Justice.
sprawiedliwość odmienna albo odmieniaiąca. Gerechtigkeit so man zwischen Privat-Leuten beobachtet. justice commutative.
sprawiedliwość rozdźielaiąca. die austheilende Gerechtigkeit so in öffentlichen Angelegenheiten beobachtet wird, als die Vergebung der Aemter. justice distributive.
Sprawiedliwy. 1) ein Gerechter. 2) gerecht, billig. 3) gehörig, richtig, mit allem versehen. 1) un juste, un homme juste. 2) juste, qui aime la Justice, qui est conforme à la Justice. 3) juste, bon, éxact; qui est en bon état. § 1) pamięći wieczney będźie sprawiedliwy. 2) sprawiedliwy człowiek, uczynek. 3) 30000 było woyska sprawiedliwego; sprawiedliwa waga, miara.
Sprawienie czego. das Verrichten, die Verrichtung. l'action finie; expédition faite; exécution, acomplissment.
wiele mieć do sprawienia. viel zu thun haben. avoir beaucoup à faire.
Sprawiony. 1) verrichtet. 2) zugerichtet, bestellt als ein Acker. 3) verfertigt, gemacht als ein Kleid. 4) in Schlacht-Ordnung gestellt. 1) expédié, dépêché, fait, exécuté, acompli. 2) cultivé; labouré

bouré & enſemencé. 3) fait, procuré à qu. comme un habit. 4) rangé en bataille. § 1) po ſprawionych ſprawach miła odpocząć. 2) ſprawiona rola ogrod, ſprawione zagony. 3) nowo ſprawione ſzaty wiele go koſztuią. 4) ſprawione woyſko, ſzyki.

Sprawka, *vid.* Spraweczka.

Sprawnie, *adv.* 1) ordentlich, in gehöriger Ordnung; auf eine ausrichtſame Weiſe. 2) in guter Ordnung, in Schlacht-Ordnung. 1) en bon ordre; en homme d'expédition. 2) en bon ordre; en ordre de bataille. § 1) ſprawnie wſzyſtkie prowadźi rzeczy. 2) ſprawnie woyſko uſtępowało.

Sprawność. Geſchicklichkeit in Verrichtung, Ausrichtſamkeit. routine, adreſſe; habileté, pratique dans les afaires; maniére expéditive; la qualité d'un homme expéditif. § iego wielkiey ſprawności ugody i pokoie ſą świadkami.

Sprawny. 1) ausrichtſam, geſchickt, geübt in Verrichtungen. 2) geſchickt, tüchtig zu etwas. 1) actif, expéditif; qui expédie bien. 2) propre, bon pour qu. ch; qui produit un bon éfet. § 1) ſprawnego mi do tey ſprawy trzeba człowieka; ſprawny radą i rzeczą; ſprawny to narod; barźiey do dobrego niźli do złego ſprawny. 2) narod do łuku ſprawny; oley i pokoſt ſprawny do pozłocenia; dobre i ſprawne rozporządzenie palcow na kole młyńſkim.

Sprawowanie. 1) das Ausrichten, Verrichten; Führung einer Sache. 2) Verwaltung, Führung, Regierung. 3) Beſtellung, Zurichtung als eines Ackers. 4) Begehung, Anſtellung, Ausrichtung eines öffentlichen Begängniſſes. 1) l'action de faire, d'expédier; manîment, conduite, geſtion des afaires. 2) manîment, gouvernement, conduite, inſpection, direction, intendance. 3) culture de la terre, l'action de la labourer & enſemencer. 4) célébration d'un feſtin, d'une réjoüiſſance. § 1) ſprawowanie, odprawowanie rzeczy ktorey; ochota, biegłość w ſprawowaniu rzeczy. 2) ſprawowanie Państwa, rządow, urzędu, ludźi, woyſka. 3) ſprawowanie roli, ogroda. 4) ſprawowanie bankietu, weſela, igrzyſk.

ſprawowanie śię komu w czym. Verantwortung, Rechenſchaft. juſtification; l'action de rendre comte, raiſon à qu. de qu. ch.

Sprawuię, *v. m. F. ſprawię.* 1) verrichten, ausrichten, zu Stande bringen. 2) etwas verwalten, führen; über etwas die Aufſicht haben. 3) ausrichten, begehen ein Begängniß. 4) machen laſſen, ſchaffen als Kleider. 5) zurichten, beſtellen als einen Garten. 6) zurichten, ausnehmen, zu recht machen als eine Gans. 7) bewerckſtelligen, zuwege bringen. 8) machen, verurſachen. 9) in einem würcken, wie eine Artzeney. 10) berichten, Nachricht geben. 11) *Bergw.* das Ertz zum letzten mahl waſchen. 1) faire, expédier, exécuter, faire ſa commiſſion; venir à bout; faire, manier des afaires. 2) manier, gouverner, adminiſtrer, gérer; avoir le ſoin, le maniment, la conduite de; exèrcer, avoir une charge. 3) faire, faire célébrer un feſtin. 4) faire faire, procurer, acheter qu. ch. à qu; pourvoir qu. de; avoir ſoin qu'on faſſe qu. ch. pour qu. 5) cultiver un terre, lui donner toutes les façons. 6) habiller, faire, acommoder, comme il faut une bête, un poiſſon. 7) éfectuer, produire quelque éfet. 8) faire, cauſer, engendrer. 9) agir, opérer dans le malade, l'exciter; le faire vomir, ſuër, *&c.* 10) donner avis, raporter. 11) *Métal.* laver le métail la derniére fois. § 1) co ſam ſprawić możeſz drugiemu nie zlecay; ſprawił ten ſprawny Miniſter, że pokoy ſtanął; ſprawić co źle, dobrze; ſpraw dobrze com rozkazał. 2) Rządy Państwa, Państwo, woyſko, urząd ſprawował; gwiazdy świat ſprawuią. 3) ſprawił weſele, bankiet, igrzyſko. 4) ſprawić komu ſuknią, woz, karetę i konie; ſprawił ſobie ſzaty Niemieckie. 5) ſprawować ogrod, rolą. *6) ſprawować (oprawić) ryby, wołu, ptaka. 7) co mogł dobrego ſprawić? nic nie ſprawiſz groźbą i proſbą, złotem więcey ſprawić możeſz. 8) to lekarſtwo konkokcyą lepſzą ſprawuie; co kłotnie wielkie ſprawiło. 9) ſprawiło (ruſzyło) mię lekarſtwo; to lekarſtwo poty, womity ſprawuie. *10) ſprawiłem go (oznaymiłem mu). 11) ſprawić kruſzec.

mam te rzeczy ſprawić. ich ſoll dieſe Sachen verrichten. je dois faire, expédier ces choſes.

ſprawuiący, do ſkutku wiodący. zum Zweck, zur Vollführung behülflich. qui ſert, qui agit à produire ſon éfet; qui coopére.

nić nie ſprawił. er hat nichts ausgerichtet. il s'en eſt allé comme il eſt venu.

nie ſprawiwſzy nic. unverrichteter Sachen. ſans rien faire; ſans rien éfectuer. § nie ſprawiwſzy nic odeſzli.

ſprawić co kazano. verrichten was befohlen

len ist. exécuter les ordres; faire ce qu'on a commandé.

ſprawić złoczyńcę do końca. einen Uebelthäter hinrichten. exècuter, faire mourir le criminel.

ſprawować śię. 1) ſich rechtfertigen, Rechenſchaft geben. 2) ſich aufführen. 1) ſe juſtifier, faire raiſon, rendre comte de. 2) ſe comporter, ſe gouverner, ſe conduire, agir bien ou mal. § 1) ſprawować śię komu o co, u ſądu; ſprawiać mu śię kazano. 2) źle, dobrze śię na tym urzędźie ſprawował.

ſprawuiący śię. 1) Rechtfertiger. 2) der Beklagte. 1) qui fait raiſon, qui ſe juſtifie. 2) le défendeur.

Sprężyna, prężyna. die Feder in Uhren, in Flinten-Schlöſſern. reſſort, arrêt d'une montre, d'un fuſil. § ſprężyna w zegarach, w kłotkach, w zamkach.

Sprochniałość. Fäulniß, Wurmſtich. vermoulure, carie, pourriture.

Sprochniały. vermodert, verfault. pourri, vermoulu.

Sprochnieć, *F. ſprochnieię.* wurmſtichig werden, anfaulen als Holtz. pourrir, ſe vermouler, ſe carier.

Sprofanować co, *F. ſprofanuię.* entweihen, profaniren. déſacrer, profaner. § ſprofanować co świętego, obróćić na świeckie i pospolite używanie.

Sproſanowanie. Entweihung. profanation.

Sprofanowany. entweihet. profané.

Sprośnica. ein unzüchtiges Weib. une impudique, une vilaine.

Sprośnie, *adv.* 1) unzüchtig, üppich. 2) niederträchtig, ſchändlicher Weiſe. 1) d'une maniére obſcène, ſale & des-honnête; impudiquement. 2) honteuſement, d'une maniére honteuſe & infame, vilainement. § 1) ſprośnie mowi, żyie. 2) ſprośnie poućiekali.

Sprośnik. eine unzüchtige Manns-Perſon. un impudique.

Sprośnomowca. der unflätige Reden führet, Zoten-Reißer. ordurier, diſeur de ſaletez.

Sprośnomowność. unflätige Reden, Zoten, Unfläterey. paroles ſales, ordures, *f. plur.* obſcènitez, *f. plur.*

Sprośnomowny. unflätig im Reden, zotenmäßig. ordurier, impudique, qui dit des paroles ſales.

Sprośność. 1) Unzucht, Unflätigkeit in Sitten. 2) Niederträchtigkeit, Schändlichkeit. 1) ordures, *f. plur.* obſcenité, impureté, impudicité, des-honnêteté; ordures dans les actions & les paroles. 2) baſſeſſe, infamie, vilenie.

Sprośny. 1) ſchandbar, unflätig, unkeuſch. 2) niederträchtig, ſchändlich. 3) grob, unhöflich, ungeſittet. 1) obſcene, ſal, vilain, mal-honnête, impudique. 2) vilain, infame, bas, vil, abject. 3) incivil, groſſier, vilain. § 1) ſprośna to dźiewka, ſprośny uczynek. 2) Nero będąc w złośćiach nayſprośnieyſzy; ſkępiec i nayſprośnieyſzego śię dopuśći poſtępku. *3) ſprośne (grube) te narody.

Sprowadzam, *v. m. F. ſprowadzę.* 1) herunter führen. 2) herbey ziehen, herbey führen. 1) conduire, mener du haut en bas; faire deſcendre. 2) atirer, faire venir. § 1) prowadź go na doł z góry. 2) ſprowadźił rzemieślnikow z cudzych kraiow; mądry zaiąc co na drugiego ogary ſprowadźi, *prov.*

Sprych kołowy. Rade-Speiche. rais de rouë.

Sprys 1) Gegen-Pfeiler, Strebe-Pfeiler im Gebäude. 2) eine Schiffer-Stange, Boots-Hacken, Fiſcher-Stange. 1) arc-boutant dans un bâtiment. 2) croc, longue perche pour conduire un bateau ſur l'eau.

Spryſz. Spriß, Auswurf, der ſich auf den geſchmoltznen Silber aufwirft. matiére que l'argent fondu pouſſe au dehors

Sprzyſzczony. ausgefahren, voll Blaſen. plein d'ampulles ou d'élevûres.

Sproſtać czemu, *F. ſproſtam.* womit zurechte kommen; einer Sache gewachſen ſeyn; helfen, rathen. remedier à; étre en êtat de. § rozum temu nie ſproſta.

Spruchniały, *vid.* Sprochniały.

Sprząg, *g. ſprzęgu.* Fuhrwerck, Geſpann. atelage de chevaux, de beufs. § ten furman dobry ma ſprząg.

Sprzągam, *vid.* Sprzęgę.

Sprząganie, Sprzężenie. das zuſammenſpannen der Ochſen, Pferde. acouplement des beufs, des cheveaux à une charruë. § ſprzęganie koni, wołow.

ſprzęganie pſow. das Zuſammenkoppeln der Jagd-Hunde. ameutement des chiens de chaſſe.

Sprzątam, *v. m. F. ſprzątnę.* 1) wegräumen, abräumen, aufräumen. 2) wegputzen, mauſen, ſtehlen. 3) aus dem Wege räumen, tödten. 4) räumen, abräumen das Feld; die Feld- und Garten-Früchte einfahren. 1) ôter les choſes, les mettre en ordre; arranger ce qui eſt en desordre. 2) détourner, dérober, prendre ſans qu'on s'aperçoit; gaſconner. 3) ſe défaire de qu; tuër qu. 4) engranger; mettre le blé coupé en grange; recueillir la moiſſon, les fruits;

faire

faire la recolte. § 1) ſprzątniy izbę. 2) złodźiey te rzeczy ſprzątnął. 3) śmierć go ſprzątnęła; ſprzątnąć kogo z świata; ſprzątnął nieprzyiaćiela. 4) iuż ſprzątniono z pola; ſprzątnąć urodzaie.

ſprzątnąć że ſtołu. den Tiſch abräumen, abnehmen. desſervir; ôter la table; ôter la nape.

ſprzątniy te rzeczy ze ſtołu. räume dieſe Sachen vom Tiſche. otez les choſes de desſus la table.

Sprzątnienie. 1) das Abräumen. 2) das Einführen der Feld-Früchte. 1) arrangement; l'action d'arranger, d'ôter les choſes. 2) l'action de recueillir les fruits; la recolte. § 1) ſprzątnienie rzeczy ze ſtołu. 2) po ſprzątnieniu zboż z pola.

Sprzątniony. 1) weggeräumet. 2) eingeführet, von Feld-Früchten. 1) arrangé, mis en ordre. 2) engrangé, recueilli, ôté de desſus la terre.

Sprzećiwiam śię komu, *F. ſprzećiwię śię, vid.* Przećiwiam śię.

Sprzećiwianie śię, Sprzećiwienie śię, *vid.* Przećiwianie śię.

Sprzeczam śię, ſpor wiodę z kim o co. ſtreiten, widerſtreiten, einen Streit haben. conteſter de paroles; diſputer, débatre avec qu.

ſprzeczać czemu. 1) etwas leugnen. 2) widerſprechen, wider etwas laufen. 1) nier qu. ch. 2) contredire, s'opoſer, étre contraire à. § 1) nikt temu nie ſprzecza. 2) oczywiśćie to prawom, tey propozycyi ſprzeczało.

Sprzeczanie śię. } 1) Streit, Streitigkeit. 2) Widerſpruch. 1) combat, débat, querelle, contention, diféferend, démêlé, *m.* controverſe, diſpute. 2) contradiction. § 1) na uprzątnienie tych ſprzeczek; zaſzła o tym ſprzeczka; co po tey ſprzeczce. 2) te dwie rzeczy ſprzeczkę miedzy ſobą maią; ſprzeczanie śię dwuch propozycyy.

Sprzeczka. (see above)

Sprzeczny. 1) zänckiſch, zum Zancken geneigt. 2) ſtreitig, darum geſtritten wird. 3) widerſprechend, wider einander lauffend. 1) contrediſant, querelleux, contrariant. 2) litigieux, contencieux, conteſté, qui eſt en litige, dont on eſt en diſpute. 3) contradictoire, opoſé. § 1) ſprzeczny to barzo człowiek. 2) ſprzeczna to rzecz, maiętność. 3) ſprzeczna ta rzecz prawu temu; niepodobna aby dwie ſprzeczne propozycye oraz prawdźiwe były.

Sprzęgacz. 1) Zuſammenkuppler, Anſpanner. 2) Gelegenheit-Macher, der die Leute von beyderley Geſchlecht zuſammen bringet. 1) celui qui atelle, qui couple, qui atache les bêtes enſemble. 2) entre-metteur d'amour, courtier d'amour.

Sprzęgam, *v. m. F. ſprzęgę.* 1) zuſammen kuppeln, zuſammen jochen. 2) *fig.* verknüpfen, zuſammen fügen. 1) coupler, ateller, mettre, atacher les chevaux, les bêtes enſemble au chariot. 2) *fig.* ajouter à; joindre avec. § 1) ſprzęgłem bydło; ſprząż te konie. 2) ſprzągać wioſki, kamienice.

ſprzęgać pſy. Hunde zuſammen kuppeln. coupler, ameuter, atacher les chiens enſemble.

Sprzęgły. zuſammen gekuppelt oder geſpannt. couplé, atellé, ataché enſemble.

Sprzęt. Zubehör, Werckzeug, Geſchirr, Hausgeräthe. outil, utencile, *m.* inſtrument, meuble, *m.* § ſprzęty rzemieślnicze; opatrzyć ſprzętem (ſprzętami) dom, okręt, ogrod, łowy.

ſprzęty domowe. Hausrath, Hausgeräth. ménagé, *m.* meubles, *m. plur.* ameublement.

ſprzęty kuchenne. Küchen-Geräthe. le ménage de cuiſine; vaiſſelle, les meubles de cuiſine.

ſprzęty woyſkowe. Kriegs-Geräthe, Heer-Geräthe, Bagage. bagage, *m.* équipage, *m.* de gens de guerre.

ſprzęty goſpodarſkie, oracze. Acker-Geſchirr; Feldbau-Geräthe. le ménage de campagne.

ſprzętami dom opatrzyć. ein Haus mit Geräthe verſorgen. ameubler, meubler une maiſon.

Sprzętowy. das Geräthe betreffend. de meubles, qui regarde les meubles.

Sprzężay. Geſpann, Zug Pferde, Ochſen mit oder ohne Wagen. un atelage de chevaux, de beufs, ſans ou avec le chariot. § kupił ſprzężay i naczynia goſpodarſkie; ſprzężay to ieſt bydło i naczynie wozowe, pługowe.

Sprzężenie, *vid.* Sprząganie.

Sprzężne żebro. die Spann-Ribbe ſo zwiſchen den Schultern eines Ochſen genommen wird. piéce de beuf qu'on leve entre les épaules de cet animal.

Sprzężony. zuſammen gekoppelt, zuſammen geſpannet. couplé, atellé, ameuté enſemble.

Sprzężyſty. vereinbarlich, das ſich leicht vereinigen läßt. aiſé à joindre, facile à conjoindre.

Sprzyiam komu. 1) gewogen, günſtig ſeyn, wohlwollen. 2) einem wünſchen, gönnen. 1) favoriſer, afectionner, ſuporter qu; donner

donner les mains à qu. 2) vouloir, ſouhaiter du bien à qu; féliciter qu. de qu. ch. § 1) wiem że mi ſprzyia. 2) ſprzyiali mu tego honoru; będą mu ſprzyiać ſzczęśliwego przybyćia.

Sprzyianie, życzliwość. die Gunſt, Wohlgewogenheit. bienveillance, faveur, *f.* graces, *f. plur.*

Sprzyiaźnić ſobie kogo. ſich einen zum Freunde machen. gagner qu; atirer qu. en ſa faveur.

ſprzyiaźnić śię z kim. Freundſchaft machen. faire amitié avec qu; aquerir l'amitié de qu; ſe faire ami de qu.

Sprzyiaźnie, *adv.* günſtiger Weiſe. favorablement.

Sprzyiazny, Sprzyiaźliwy, życzliwy komu. günſtig, gewogen. propice, favorable, proſpère.

ſprzyiazny nieporządnie. der einem wider ſeine Pflicht gewogen iſt. qui favoriſe qu. contre ſon devoir.

Sprzykrzyć komu co, *F. ſprzykrzę.* einem einen Eckel vor etwas machen. donner à qu. du dégoût, du déplaiſir pour qu. ch.

ſprzykrzyć śię komu. einem überdrüßig fallen. importuner, moleſter, incommoder, dégouter, ennuier qu.

ſprzykrzyć ſobie co. etwas überdrüßig werden. ſe rebuter, ſe dégoûter de qu. ch.

Sprzymierzam śię z kim, *v. m. F. ſprzymierzę śię.* ein Bündniß machen. s'alier, ſe conféderer.

Sprzymierzenie. Bündniß, Bund. ligue, conféderation, aliance.

Sprzymierzony, *ſubſ.* ein Alliirter, Bundsgenoſſen. un conféderé, un alié. § ſprzymierzeni na to nie pozwolili.

ſprzymierzony, adj. mit Bündniß verwandt, alliirt. conféderé, alié.

Sprzyśięgam śię, *v. m. F. ſprzyśięgę.* ſich verſchwören. conjurer; faire conjuration; s'engager par ſerment de faire une choſe.

Sprzyśięglec. Sprzyśięgły. ein Verſchworner, der ſich mit verſchworen hat. un conjuré; un de ceux qui ont conjuré.

ſprzyśięgły. verſchworen. qui a fait ſerment avec d'autres de faire qu. ch.

ſprzyśięgły nieprzyiaćiel. geſchworner, abgeſagter Feind. un enemi déclaré qui a juré la perte de qu; un mortel enemi. § ſprzyśięgły nieprzyiaćiel imienia Chrześćiańſkiego; nieprzyiaćiel głowny na zdrowie, koronę i doſtoieńſtwo J. K. Mci ſprzyśięgły.

Sprzyśiężenie. Verſchwörung. conjuration, complot.

*Spuchlina, puchlina. Geſchwulſt. enflure, bouſiſſure.

Spuchnąć, *F. ſpuchnę.* aufſchwellen. s'enfler, ſe bouſir.

Spuchły. 1) geſchwollen. 2) waſſerſüchtig. 1) enflé. 2) hidropique.

Spuſt. 1) das Abſchlagen, Ablaſſen eines Teiches. 2) Abfluß eines Waſſers. 3) das Heruntergehen auf einem Fluß. 4) Fall-Gatter, Schutz-Gatter in einem Thor. 5) eine Fall-Thüre als zum Keller. 1) l'action de débonder, de vuider un étang. 2) découlement, canal, endroit par où l'eau découle. 3) la voiture qui va avau l'eau, ſelon le courant naturel de l'eau. 4) herce, ſarrazine, orgues, *f. plur.* dans une porte. 5) trape, porte de cave qu'on abat en fermant & éleve en ouvrant. § 1) ſpuſt, ſpuſzczanie ſtawow, ſadzawek. 2) to ieżioro ſpuſtu nie ma. 3) towary do ſpuſtu (na ſpuſt) iako ſmoła, drwa. 4) ſpuſt w bramie podnieść.

ſpuſt rowu. Ablaß eines Grabens, dadurch das Waſſer aus ſolchem abgeführet wird. douve.

Spuſtny. 1) ſchiffbar, von Flüſſen. 2) das man abſchlagen, ablaſſen kan als ein Teich. 3) Fall-, das man herunter laſſen kan, als eine Fall-Thüre. 4) das man nachlaſſen und anziehen kan. 1) navigable, ſur quoi on peut voiturer. 2) qu'on peut vuider ou débonder comme un étang. 3) qu'on abat pour fermer & éleve pour ouvrir fait comme une trape. 4) qu'on peut débander ou lâcher. § 1) ſpuſtna rzeka. 2) ſtaw ſpuſtny. 3) drzwi, kraty ſpuſtne. 4) ſtrony na inſtrumenćiech ſą ſpuſtne.

Spuſtoſzyć co, *F. ſpuſtoſzę.* verheeren, verwüſten. boulverſer, ravager, ſacager.

Spuſtoſzenie. Verwüſtung, Verheerung. dégat, ravage, *m.* dévaſtation.

Spuſtoſzony. verwüſtet, verheert. ravagé, ſacagé, déſole, ruiné.

Spuſzczam, *v. m. F. ſpuſzczę.* 1) herunter laſſen. 2) fallen laſſen als den Rock. 3) fallen laſſen, zumachen eine Fall-Thüre. 4) niederlaſſen, niedriger machen, hängen. 5) abſpannen, nachlaſſen etwas geſpanntes. 6) abdrücken, abſchieſſen einen Pfeil, ein Gewehr. 7) den Strohm herunter laſſen, herab fahren, führen. 8) ableiten das Waſſer, abſchlagen, ablaſſen einen Teich. 9) auf einen loslaſſen, losgehen laſſen. 10) los laſſen einen angebundenen Hund. 11) zuſammen laſſen als Zanckende. 12) gelindere Saiten aufziehen, nachgeben, nachlaſſen. 13) nachlaſſen, abſchlagen als die Kälte. 14) abſchlagen, wohlfeiler werden. 15) abtreten, cediren

ren ein Recht, eine Schuld. 16) überlassen, verkaufen. 17) schmeltzen, zerlassen. 1) décendre, faire décendre, avaler qu. ch. en bas. 2) détrousser un vétement. 3) abatre, fermer une trape, un batant. 4) abaisser, baisser. 5) débander, détendre, lâcher, relâcher, laisser aller une chose qui est tenduë. 6) lâcher un trait, un coup d'arme à feu. 7) voiturer avau l'eau; faire décendre sur une riviére. 8) vuider, saigner, débonder un étang; lâcher les excluses, la bonde d'un étang; détourner, faire aller l'eau d'un endroit. 9) lâcher, envoier, faire partir, laisser courir après qu. 10) lâcher, déchainer, détacher un chien ataché. 11) commettre, engager qu. avec un autre, les faire disputer ou battre ensemble. 12) filer doux; changer de ton, baisser la lance; plier, se relâcher. 13) s'adoucir, se relâcher, devenir moins rude comme le froid. 14) rabaisser; diminuër de prix. 15) céder, délaisser, donner, transporter, transmettre la possession à qu. 16) laisser, vendre, donner une chose à qu. à prix d'argent. 17) fondre, liquefier, résoudre, faire fondre par le moien de l'eau ou du feu. § 1) spuszczać z gory drzewa. 2) spuśćić płaszcz, spodnicę. 3) spuść spust. 4) spuść linę niżey. 5) spuśćić zegar, zamek, łuk, stronę, strzelbę. 6) spuśćili na nich strzały. 7) spuszczam towary rzeką (na rzece) wodą. 8) spuszczać staw, sadzawkę; spuśćić rowy, wodę z rowu. 9) raytarow na tych swawolnikow spuszczono. 9) spuśćić psa na kogo. 10) spuśćić psa z łancucha, ze smyczy. 11) spuśćić psa ze psem, kogo z kim na szablę, na pistolery. 12) spuśćił teraz; łżey, wolniey postępuie; spuśćił z kwinty, z pychy. 13) spuszcza powietrze, upał. 14) zboże spuśćiło. 15) spuśćić komu dług, prawo, urząd. 16) spuść mi ten zegarek za pieniądze; spuśćił mu maiętność. 17) spuszczać wosk, łoy.

spuść. gieb Feuer, schieß loß. feu; tirez.

spuszczać flisowkę, trafty. Holtz flößen. floter du bois.

spuszczać do piwnice po powrożie. einkellern, in den Keller herab lassen. filer, encaver, dévaler, mettre en cave.

**spuszczać, doić krowy.* die Kühe melcken. traire les vaches; tirer, traire le lait.

spuśćić żagle. die Segel streichen. baisser, amener, caler les voiles.

spuszczać drzewo. einen Baum fällen. abatre par le pié, dégrader un arbre.

spuśćić cenę. nachlassen im Preise. abatre, abaisser. diminuër le prix.

spuszcza mroz. der Frost läßt nach, schlägt ab. le froid s'adoucit.

spuszcza zima. der Winter bricht auf, gehet auf. il dégèle.

spuszcza wiatr. der Wind legt sich, läßt nach. le vent s'apaise, molit.

spuśćić woysko na czyie kraie. eines Land mit einem Kriegs-Heer überziehen. envahir les terres, les païs d'autrui.

spuśćić, zwieśić głowę. den Kopf hängen. baisser la tête.

spuśćił ręce. er ließ die Hände sincken. il a laissé aller les mains; les mains lui échapérent.

spuśćić z ręku. aus den Händen fallen, fahren lassen. laisser tomber, laisser échaper.

spuśćić głos, połgębkiem mowić. leiser reden. baisser la voix.

spuszczać łzy. Thränen fallen lassen. verser, laisser tomber des larmes.

spuśćić oczy; w żiemię patrzyć. die Augen niederschlagen. baisser les yeux, la vuë.

spuśćić kogo, co z oczu, z oka. einen oder etwas aus den Augen lassen, auf einen oder etwas nicht Achtung geben. détourner ses yeux de dessus qu. ou qu. ch; n'avoir plus soin de; ne tenir plus, n'avoir plus l'oeil sur.

spuszczać śię. 1) sich herunter lassen, herunter klettern. 2) sich herunter lassen, sich erniedrigen zu etwas geringern. 3) sich auf einen verlassen. 1) grimper, décendre d'une hauteur en bas en se trainant. 2) décendre dans; se ravaler, s'abaisser, jusqu'aux moindres choses, s'acommoder à la portée, à la basse condition de qu. 3) se reposer, s'apuier, comter sur; se confier à. § 1) spuśćił śię z wieży, z drzewa. 2) spuszcza śię do iego tępego rozumu: Panie spuśćiłeś śię do podłośći stanu moiego. 3) spuszczę śię na twoie słowo, na twoię pilność i sposobność.

Spuszczanie, spuszczenie. 1) das Herunterlassen, die Herunterlassung. 2) Abspannung, Nachlassung einer aufgespannten Sache. 2) das Fällen der Bäume, Holtz-Schlag im Walde. 4) die Zusammenlassung derjenigen, so mit einander kämpfen sollen. 5) Uberlassung des Eigenthums; Verkauf. 6) Cesion, Abtretung. 7) die Schmeltzung, das Schmeltzen. 1) l'action de décendre qu. ch. 2) débandement, relâchement, détention d'une chose bandée. 3) coupe du bois, abatage, *m.* taille d'un bois. 4) l'action de faire battre ou disputer les

gens

gens ou les bêtes enſemble. 5) l'action de vendre; vente. 6) ceſſion, transport de ſon droit à qu. 7) fonte, l'action de fondre; liquéfaction. § 1) ſpuſzczanie czego na doł. 2) ſpuſzczanie zamku, ſtrzelby, liny. 3) ſpuſzczanie drzew. 4) ſpuſzczanie ſzermierzow, pſow z ſobą. 5) ſpuſzczanie towarow komu. 6) ſpuſzczanie komu prawa, długu. 7) ſpuſzczanie kruſzcu, woſku.

ſpuſzczanie po powrożie do piwnice. Einkellerung, das Hinablaſſen in den Keller. encavement, action de décendre dans une cave. § ſpuſzczenie brwi i podnieſzenie.

ſpuſzczanie ſtawu. Abſchlagung eines Grabens, eines Teichs. l'action de vuider un étang; ſaignée d'étang, de foſſé.

ſpuſzczanie rzeką, wodą. die Herabſchiffung auf einem Strohm. la voiture avau l'eau.

ſpuſzczanie dźwięku, głoſu w mowie. Nachlaſſung des Schalles, der Stimme. abaiſſement du ſon, de la voix.

ſpuſzczenie mrozu. das Abſchlagen der Kälte. adouciſſement du froid

ſpuſzczanie ſliſowki. das Holtzflöſſen. flotage, *m.*

ſpuſzczenie pſa z łańcucha, z powrozu. Loslaſſung eines Hundes von der Kette, vom Stricke. l'action de lâcher un chien ataché à une chaine ou à une corde.

Spuſzczony. 1) herunter gelaſſen. 2) niedergelaſſen als ein Mantel. 3) niedergelaſſen, tiefer gehängt. 4) abgeſpannt als ein Gewehr. 5) losgelaſſen von der Kette. 6) abgeſchlagen als ein Teich. 7) überlaſſen, verkauft. 8) cedirt, abgetreten. 9) geſchmoltzen, zerlaſſen. 1) 1) qu'on a décendu; avalé, encavé. 2) détrouſſé comme un manteau. 3) abaiſſé. 4) détendu, débandé comme une arme. 5) lâché, détaché de la chaine, de la corde. 6) vuidé, débondé comme un étang. 7) vendu. 8) cedé, transporté comme un droit à qu. 9) fondu, liquefié. § 1) ſpuſzczone działa do okrętu. 2) ſpodnica ſpuſzczona. 3) niżey ſpuſzczona lina. 4) ſpuſzczona ſtrzelba, łuk ſpuſzczony. 5) przywiąż znowu pſa ſpuſzczonego. 6) ſtaw, row ſpuſzczony. 7) zapłacę ći ſpuſzczony zegarek. 8) dług komu ſpuſzczony. 9) łoy, woſk ſpuſzczony.

Spycham co, *v. m. F. zepchnę.* 1) herunter ſtoſſen. 2) fig. herunter ſtoſſen, herunter jagen. 1) faire qu. tomber de ſa place; pouſſer, jetter de haut en bas. 2) *fig.* chaſſer qu. de ſon poſte, de ſa charge; faire quiter à qu. ſon lieu avantageux; dégrader qu; dépoſſeder qu. de; lui ôter une charge. § 1) okręt na morze zepchnięto; zepchniy go z ławy na źiemię. 2) z tronu krola tego zepchnęli.

zepchnąć kogo na ſzyię, na głowę. einen von etwas auf den Hals, auf den Kopf herunter ſtürtzen; herunter werfen. culbuter, renverſer, jetter, précipiter qu. de haut en bas.

Spychanie, zepchnięćie. das Herunterſtoſſen. l'action de pouſſer, de jetter en bas.

Sracz. Scheuſſer. foireux.

Sraczka. Scheuſſerin. foireuſe.

Sram. ſcheuſſen. chier, faire corps neuf, lâcher le ventre.

'Srebrnik, *g. a.* ein Silberling, eine Jüdiſche Müntze von reinem Silber. un ſicle, monoïe des Hebreux d'argent pur. § śrebrnik wielki albo ſykiel żydowſki połtalera naſze ſtare; śrebnik mały.

śrebnik źiele, złotnik, rzepik leśny. (anſerina) Gänſeria. bec d'oïe; herbe aux oïes.

śrebrnik włoſki źiele, białawiec, ſzczerzyca, żebro białe. (leuce, argentina Mompeliaca) eine Art von Bingel-Kraut mit einen weiſſen Strich in der Mitte. eſpèce d'herbe ſemblable à la mercuriale traverſée au milieu d'une ligne blanche.

śrebrnik drugi. (rhodora) die andere Art dieſes Krauts. ſeconde eſpèce de cette herbe

śrebrnik mały, ſzoſtak z ſzczerego śrebra. ein alter Polniſcher Schoſtack von feinem Silber. un ancien chouſtak ou monoïe de Pologne d'argent pur.

śrebrnik kamień drogi. (androdamas) eine Art Blutſteins oder vielmehr Magnets. eſpèce de ſanguine ou plûtôt d'aimant.

'Srebrny. ſilbern. d'argent, qui concerne ce métail. § śrebrna łyſzka; śrebrna żuzel.

śrebrna piana. Silber-Schaum, Silber-Glätte. l'écume d'argent.

śrebna ruda. Silber-Stuffe. marcaſſite d'argent; pierre métalique qui tient de l'argent.

śrebna gora. Silber Bergwerck. mine d'argent d'où l'on tire cet métail.

'Srebro. Silber. l'argent un métail. § śrebro robione, nierobione w blachach, w oſełkach.

w śrebrze. in Silber, in Silber-Müntze. en argent; en eſpèce d'argent. § połowa we złoćie, połowa w śrzebrze ma bydź płacona.

śrebra, plur. śrebro ſtołowe. Silber-Zeug. argenterie.

śrebro szczere, brant śrebra. reines Silber. argent pur.
śrebro wyborne. fein Silber. argent fin.
śrebro wypalone. ausgebranntes Silber. du brûlé.
śrebro nitkowe. gesponnen Silber. fil d'argent.
śrebro płatkowe albo malarskie. Silber-Blättchen. couche, feuille d'argent.
śrebro żywe. Quecksilber. vif argent.
'Srebrogorz. im Scherz: Geld-Begierde, Geldsucht. *burlesq.* la soif de l'or, de l'argent.
* *śrebrogorz mu gardło zaśiadł.* er hat das Geld sehr lieb. la soif de l'or le dévore.
'Srebrowy, *subs.* kredencerz. Silber-Diener, Credentzer. garde-vaisselle, argentier.
śrebrowy. zum Silber-Zeug gehörig. d'argenterie; qui concerne l'argenterie. § śrebrowe puzdro.
'Srebrzę co, *y, ył.* versilbern. argenter.
'Srebrzysty. versilbert. argenté.
'Sredni, *vid.* 'Srzedni.
Sreżoga, *vid.* Srzeżoga.
Sroczník herb. Wappenk. eine Elster auf einem dürren Ast. *Blas.* une pie perchée sur une branche sèche.
Srodze, *adv.* 1) gräßlich. 2) erschrecklich, viel, sehr. 1) afreusement, horriblement. 2) afreusement, terriblement, fort, beaucoup. § 1) srodze go bił; srodzey się gniewał. 2) srodze ma pieniędzy; srodze bogaty, brzydki.
'Sroda, 'Srodek, *vid.* 'Srzoda, 'Srzodek.
Srogi. 1) grimmig, heftig, streng. 2) greulich, gräßlich, abscheulich. 3) sehr groß, abscheulich. 1) sévere, rigide, rigoureux. 2) afreux, terrible, épouvantable, qui épouvante, qui inspire de la crainte. 3) énorme, très-grand; excessif. § 1) srogi w postępkach; srogi to Pan; sroga zima, zwierzę srogie. 2) sroga twarz; srogi na weyrzeniu. 3) sroga wieża; srogi olbrzym, srogi występek.
sroga to rzecz. es ist eine greuliche Sache. c'est une chose horrible.
nie barzoś mi srog (srogi). du wirst mich nicht fressen. vous ne me mangerez pas.
srogim kogo czynić. grimmig machen, ergrimmen. rendre cruël, feroce; rendre barbare & inhumain.
Srogo, *adv.* 1) grausam, strenge. 2) gräßlich, mit einem gräßlichen Anblick. 3) sehr, erschrecklich, viel. 1) cruellement, rigoureusement, rigidement, rudement, sévèrement. 2) afreusement, d'un regard afreux. 3) afreusement, beaucoup, très. § 1) srogo z nim postępuie. 2) srogo na kogo spoyrzeć. 3) srogo go pobił.
Srogomowność. Droh-Worte, Schreck-Reden. des discours menacans.
Srogomowny. der Droh-Worte führet. qui menaces; qui mene des discours menaçans.
Srogość. Grimm, Strenge, Härte. férocité, rigidité, rigueur, *f.* sévèrité.
srogość zimy. die Strenge des Winters. la rigueur de l'hiver.
srogość występku. Abscheulichkeit eines Verbrechens. énormité d'un crime.
Sroka. Elster, Aglaster. pie un oiseau.
sroka zawsze pstra zostaie, w ktorekolwiek leći kraie. ein Gänschen flog übers Meer, eine Gans kam wieder her. on change bien de poil (de païs) mais non pas de naturel; jamais homme ne s'amende pour avoir été à Rome.
sroka ze krza a dźieśięć w kierz. das findet man überall; einer gehet, zehen kommen wieder. on trouve cela à la douzaine; l'un s'en va, dix en reviennent.
sroka przyleciała będą gośćie. das Kätzchen putzet sich, wir werden Gäste bekommen. le chat se léche nous aurons des conviez.
i iam sroce nie wypadł z pod ogona. ich bin auch nicht auf einem Mist-Haufen gewachsen. je ne suis pas crû parmi les potirons.
Srokacz. } eine Schecke, ein Pferd. pie,
srokaty koń. } margot, *f.* un cheval. § koń srokaty z wilczata.
srokaty, strokaty. scheckig, weiß mit schwarzen Flecken. tavelé, qui a des taches ressemblantes à celles d'une pie.
Srokos ptak, dźierzba. (*lanius major*) Wild- oder Krück-Elster, Neuntödter, Neunmörder, Warkengel ein Raub-Vogel. pie-grièche un oiseau de proie.
srokosz mały. der kleine Neuntödter. la petite pie-grièche.
*Srom, *vid.* Sromięźliwość.
*Sromam śię z czego, za co; wstydzę śię. sich schämen. avoir honte; rougir de honte.
Sromięźliwość, wstyd, wstydliwość. Schamhaftigkeit, Scham. pudeur, *f.* bonne honte.
*Sromięźliwy, wstydliwy. schamhaftig. honteux, qui a de la honte.
Sromocę kogo. einen schänden, lästern. blâmer, injurer, difamer, noircir, outrager.
Sromocenie. Schändung, Lästrung. blâme, *m.* injure, outrage, *m.*
Sromota 1) Schande, Schändlichkeit. 2) Schande, schändliche That. 3) die Scham, die

die Scham-Glieder. 1) mal-honnêteté, ignominie, oprobre, *m.* infamie, turpitude. 2) infamie, action infame. 3) les parties honteuses. § 1) sromota go ruszyła. 2) wielkiey się dopuścił sromoty. 3) dźik go ranił u sromoty.

Sromotnie, *adv.* schändlich. honteusement, ignominieusement, avec ignominie, mal-honnêtement. § sromotnie uciekli.

Sromotnik. schändlicher Mensch. homme infame; homme mal-honnête.

Sromotny. schändlich. ignominieux, infame, mal-honnête. § sromotna to rzecz na niego.

Srożę się na (nad) kim, *ży, żyl.* mit einem hart, grausam verfahren. traiter rudement, tranniser, rudoïer qu; sévir contre; exercer sa cruauté sur.

gniew iego się sroży. sein Zorn wird hefftiger. son courroux, sa colère redouble.

Srożeię, *żeie, żał, żeli.* ergrimmen, grimmig werden; toben, wüten. redoubler, se renforcer; devenir plus furieux, plus fort, plus véhément. § morowe powietrze srożeie; wiatry srożali; co raz barźiey srożeie.

'Srzedni, pośrzedni. 1) mittler, mittelst. 2) Philos. mittelbar. 3) Mittel-, mittelmäßig, nicht zu schlecht. 1) qui est entre-deux, au milieu; du milieux. 2) *Philos.* mediat, qui n'est pas immediat. 3) moien, médiocre. § 1) brat śrzedni; śrzedni palec. 2) śrzednie to do tego przyczyny. 3) śrzednie piwo, wino; śrzedni miod, chleb.

przez śrzednie (pośrzednie) tego dostał osoby. er hat dieses durch Vermittelung, durch Mittels-Personen erhalten. il a obtenu cela par les entremetteurs, par entremise d'autres.

śrzedni punkt, pośrzedność. der Mittel-Punct. centre, *m.* point milieu, point central.

śrzednia proporcyonalna, pośrzednia proporcyonalna, linia miedzy dwiema skraynemi śrzodkuiąca. Geom. die mittlere Proportional-Linie zwischen zwoen Linien. *Géom.* ligne moïenne proportionnelle entre deux lignes.

śrzednich lat człowiek. ein Mann in den besten Jahren. un homme entre deux âges, qui n'est ni jeune ni vieux.

'Srzednica. ⎫ 1) die Mitte. 2) fig. die Maß,
*'Srzedźina. ⎭ die Mittel-Strasse. 3) ein Mesolabium, ein Instrument zwey mittlere Proportional-Linien zwischen zwey andern zu finden. 4) die mittelsten Fächer in einem Schranck. 5) das Mittel-Gebäude, das Haupt-Gebäude, nehmlich zwischen zwey Flügeln. 1) le milieu d'une chose. 2) *fig.* un milieu dans les choses. 3) mesolabe, *m.* un instrument avec lequel on trouve entre deux lignes la moïenne proportionelle. 4) les raions ou cellules du milieu dans une armoire. 5) le corps de logis qui est entre deux ailes d'un bâtiment. § *1) śrzednica (śrzodek) ogrodu. *2) śrzednicą (śrzodkiem, miarą) iść. 3) śrzednica iest naczynie do wynaleźiena śrzodku.

'Srzednie, miernie, *adv.* mittelmäßig, mäßig. moiennement, médiocrement.

Srzeniawa. Wappenk. ein weisser Fluß mit einem Kreutz im rothen Feld; auf der Krone kucket ein Löw zwischen zwey Blas-Hörnern hervor. *Blas.* un fleuve d'argent avec une croix au champ de gueules, sur la couronne se présente un lion naissant entre deux cornets. § do Srzeniawy należą prześwietne Lubomirskich, Poniatowskich, Grabowskich, Bielinskich i inszych domy.

Srzenieie, *ie, iał, ieli.* bereifen, vom Reif bedecket werden. se couvrir de la gelée blanche ou de frimas. § chłop osrzeniał; drzewa srzeniały.

Srzenisty, *vid.* Srzonisty.

Srzeżoga. 1) Brand der Bäume vom Nebel. 2) Mehlthau. 1) brûlant, brûlure des plantes causée par les brouillards. 2) la nielle, une humeur maligne qui tombe sur les plantes. § 1) srzeżoga, zwarzenie albo uschnienie liśćia. 2) srzeżoga zda się bydź dymem, farby niby błękitney, a iest rozwłokła i wieszaiąca się po powietrzu.

'Srzod, w śrzod czego, *pr. g.* in der Mitte. au milieu de. § śrzod pokoiu, śrzod rynku; śrzod lata, źimy, roku.

'Srzoda. die Mittwoch. mécredi.

'Srzodek, *g. u.* 1) die Mitte. 2) Mittel zu etwas. 3) der Kröbs im Obst. 4) die Mittel-Strasse. 1) le milieu de quelque chose. 2) milieu, moien, voie. 3) nombril, coeur, oeil de fruit. 4) milieu entre deux choses; temperament, modération. § 1) śrzodek wiosny, rynku, podworza. 2) upatrować śrzodki do czego; przedśięwźiąć śrzodki do utrzymania pokoiu, praw. 3) śrzodek iabłka, gruszki. 4) iść śrzodkiem, śrzodku się trzymay, *prov.*

'Srzodkowy, pośrzodkowy. mittelst, so in der Mitte lieget. du milieu, au milieu, qui concerne le milieu.

'Srzodkowanie. 1) die Beobachtung der Mittel-Strasse; Mittel, Mittel-Weg. 2) Vermittlung, Unterhandlung. 1) modération

dération temp-rament, milieu; l'action de tenir le milieu entre deux extremitez. 2) médiation, entremise. § 1) cnoty na śrzodkowaniu zawisły. 2) za śrzodkowaniem krola Francuskiego pokoy stanał.

'Srzodkuię. 1) zwischen zwoen Dingen die Mittel-Straße halten. 2) in etwas ein Vermittler seyn. 1) tenir le milieu entre deux choses. 2) étre médiateur dans une afaire entre qu; s'entre-mettre. § 1) mądrze śrzodkował miedzy boiaźnią a zbyteczną śmiałością; mądry zawsze śrzodkuie. 2) śrzodkował w tey sprawie miedzy niemi.

Srzodopoście. die Mit-Fasten. le mi-carême.

'Srzodoziemny, 'Srzodziemny, Odmorski. vom Meer entlegen, das mitten im festen Lande lieget. éloigné de la mer; situé au milieu de la terre.

śrzodoziemne morze. das mittelländische Meer. la méditerranée, la mer méditerranée.

'Srzodwaga, krokiewka. Bley-Wage der Maurer und Zimmerleute. chas, niveau, plomb; un instrnment dont les maçons & les charpentiers prennent les aploms.

Srzon, *m.* gefrorner Reif. gelée blanche, frimas; givre, *m.*

Srzonisty, frzenisty. bereift. plein de frimas, couvert de gelée blanche.

Srzonowaty koń, *vid. pleśniwy koń.*

Sśący, *vid.* Sący.

Sśanie, *vid.* Sanie, Sśanie.

Sśę, *śsie, śsał, vid.* Sę.

Stać, *vid.* Stoię.

Staćiwy u krośień, *plur.* das Stellwerck; Stütz-Höltzer des Weber-Stuhls. les soûtiens ou étaïes du métier de tisserand.

Stacya. 1) Servis; Mund-Provision oder Geld davor, so dem Soldaten gegeben wird. 2) Einquartierung, Quartier eines Soldaten. 3) Post-Station. 4) Stand des Land-Messers, Ort von welchem gemessen wird. 1) utencile, *m.* ce que l'hôte donne ou paie au soldat qui loge chez lui. 2) logement, logis d'un soldat. 3) station de poste où l'on prend des chevaux de relais. 4) station, endroit d'où le géometre mesure. § 1) żadna chorągiew więcey stacyy nad sześć złotych z łanu wybierać nie ma; pobocznych stacyy żołnierze wybierać nie maią. 2) aby się każdy żołnierz w stacyi swoiey ćicho sprawował. 3) odprowadźiliśmy do pierwszey stacyi (do pierwszego pokarmu) twoiego brata. 4) niedostępne mieysca ze dwuch stacyy mierzyć trzeba.

stacya kośćielna. Bet-Stand, Bet-Fahrt, die in den Kirchen gehalten wird. station qu'on fait dans les Eglises. § po Procesyi stacya bywa; gdźie się stacye i odpusty odprawuią.

stacya okrętow, stanowisko. Schiff-Rhede. rade, lieu dans la mer où les vaisseaux jettent les ancres.

Staczam, *v. m. F. stoczę.* 1) herunter wältzen. 2) abziehen, abzapfen. 3) zerfressen, zernagen wie die Würmer. 1) rouler en bas. 2) tirer, faire sortir quelque boisson du tonneau. 3) ronger, manger comme les vers. § 1) stocz ten kamień z gory. 2) stoczyć piwo, wino. 3) robacy to stoczyły.

staczać na gałki, na pigułki masę. aus einer Masse Pillen drechseln, machen. faire, former d'une masse des pigules, de petites pelotes.

staczać działa. Canonen auffűhren, pflantzen. pointer, dresser les canons.

stoczyć bitwę. eine Schlacht liefern. présenter, livrer, donner une bataille.

stoczyć się. sich herunter wältzen. se rouler de haut en bas.

z tronu się korona iego stoczyła. er ist um die Krone gekommen. il a perdu son septre & sa couronne; son septre lui est arraché.

stoczony. 1) herunter gewältzt. 2) abgezapft. 3) zernaget von Würmern. 1) roulé en bas. 2) tiré d'un tonneau. 3) vermoulu, rongé de vers.

Stadło. ein Paar Thiere zum fortpflantzen. une couple de bêtes pour la génération. § stadło gołębi, trukawek.

***stadło, stadło małżeńskie.* ein Ehe-Paar, der Ehestand. un couple; les mariez; le mariage. § w nierownym stadle trudno się spodźiewać zgody.

Stadnicze, *g. stadniczego*, myto od stadnika. der Lohn vor einen Spring-Hengst. le prix qu'on donne pour un étalon qui a couvert une cavalle.

Stadnik, 1) ein Spring-Hengst. *2) ein Eber, *f.* Kiernoz. *3) ein Pferde-Treiber oder Hüter, *f.* Koniuch. 1) étalon, cheval de haras, cheval destiné pour saillir les cavales. *2) porc nonchartré; verrat, *v.* Kiernoz. *3) conducteur d'un troupeau de chevaux, *v.* Koniuch.

stadnik, wodz stada. Anführer der Heerde; ein Thier so vor der Heerde gehet. le chef du troupeau; bête qui est le conducteur d'un troupeau.

Stadny. ⎫ zur Heerde gehörig. du trou-
Stadowy. ⎭ peau, qui concerne le troupeau. § klacza stadowa; parobek stadowy; bydło stadowe; stadowe mieysce.
Stado. eine Heerde. troupeau. § stado bydła, koni.
stado ieleni, dzikow. eine Heerde Hirsche, wilde Schweine. meute, harde, compagnie de cerfs, de sangliers.
stado ptakow. ein Volck, Hauffen Vögel. une volée d'oiseaux.
stado kuropatw. ein Volck Rebhüner. troupe, compagnie de perdrix.
stado ryb, zwierząt. ein Haufen Fische, Thiere. troupe de poissons, d'animaux.
stadami. Heerden-weise. par troupes, en troupes.
stadem, in einer Heerde. en troupe.
Stafier, *obs.* lokay. ein Lackay. laquais.
Stągiew, *f.* ein Faß mit einem Boden als ein Wasser-Ständer. tonneau enfoncé d'un coté seulement; barrique à gueule bée; cuveau de cuisine à y mettre de l'eau.
stągiew masła. ein Faß Butter. tinette pour y mettre du beurre.
Staie. 1) Morgen Landes, Jochart, Tagewerck-Acker, so viel man mit zwey Ochsen in einem Tage umackern kan. 2) Feld-Weges, Roßlauf von 125. Geometrischen Schritten. 1) un arpent de terre ou quatre vergées de terre, qu'on peut labourer dans un jour par une paire de beufs. 2) un stade, c'est une distance de cent vint cinq pas géometriques. § 1) staie roli ośmnasta iest część łanu. 2) staie gieometryczne ma krokow 125. albo 625. stop, mila liczy 32. stay; na kilka stay (staian) ztąd wieś leży.
Staie, *v. m. imperf. F. stanie*; stawa, zstaie, zstawa. zureichen, zulangen. sufire, étre assez; durer. § poki mi wieku, siły, pieniędzy stawać będźie.
kogo stanie na te urzędy? wer kan diesen Aemtern gewachsen seyn? qui peut sufire à ces charges?
nie staie czego. es mangelt, es gehet ab, es reichet nicht zu. il ne sufit pas, il manque, il défaut; avoir manque, avoir faute de qu. ch. § nie stawało (stało) nam śił, głosu, pieniędzy.
nie staie mi tego. es mangelt, es gehet mir ab, es reichet nicht zu. il ne me sufit pas; il me manque.
stać się. 1) geschehen, vorfallen. 2) werden. 3) einem wiederfahren. 1) arriver, se passer, se faire, avenir. 2) devenir, étre, se faire. 3) arriver, venir par accident à qu. § 1) to śię stało w tym roku; a kiedy śię to stanie, co mam czynić? 2) nazwał Bog światłość dniem a ćiemność nocą, i stał śię wieczor i stał śię zaranek. 3) co śię z twym synem (twoiemu synowi) stało.
niech śię co chce stanie. es geschehe wie es wolle. quoi qu'il en arrive.
nie wiem co śię ze mną stanie. ich weiß nicht was mit mir geschehen wird. je ne sai ce qui se trame contre moi.
nie wiedźieć co śię z nim stało. man weiß nicht wo er hingekommen ist. on ne sait ce qu'il est devenu.
stań śię; niech śię tak stanie. Amen; es geschehe. amen; ainsi soit fait; ainsi soit dit.
stać śię to może. das kan wohl geschehen. il se pourra bien faire.
Staienny. 1) Stall-, zum Stall gehörig. 2) ein Stall-Knecht. 1) d'étable. 2) valet d'étable. § 1) staienna miotła, czeladź staienna. 2) zawołay staiennego.
staienne. Stall-Geld. droit d'atache; établage, *m.*
Staiowy, na staie długi. eines Feldweges lang. long d'un arpent ou d'un stade.
Stal, *m. & f.* Stahl. acier. § stali dobrey (stalu dobrego) do tego trzeba.
***stal marsowa.* ein Degen, ein Säbel. l'épée, le sabre.
wszystko to stal. es sind alles liederliche Leute. ce sont des gens dereglez; ce sont des débauchez.
Stala. Sitz, Stuhl auf dem Kirchen-Chor. forme, stale, un siége dans le choeur de l'Eglise.
Stalę. 1) verstählern. 2) *fig.* verhärten. 3) stärcken. 1) acerer, mettre de l'acier avec du fer. 2) *fig.* endurcir. 3) fortifier, encourager. § 1) zastalić śiekierę. **2) choćby serce ustalić chćiała. **3) powolnośći nasze na dożywotnią służbę zastalasz.
Stale, mocno, statecznie, *adv.* fest, beständig. constanment, ferme, avec constance, avec fermeté.
Stalenie. das Verstählern. l'action d'acerer.
* Stalmach, kołodźiey. Stellmacher, Wagner. charron.
Stalny. ⎫ Stählern, zum Stahl gehörig.
Stalowy. ⎭ d'acier. § stalowe przączki; stalna skwara.
Stalony. gestählt. aceré.
Stałość. 1) Beständigkeit. 2) Reife des Obsts. 3) Reife, gesetztes Wesen, gesetztes Alter. 1) constance, fermeté, perséverance, stabilité. 2) maturité comme du fruit. 3) maturité, consistence de l'âge. § 1) stałość (stateczność) w miłośći. 2) ten owoc tu nigdy do stałośći nie przychodźi. 3) dorosł był stałośći wieku ludzkiego.

Stalwarki,

Stalwarki, *plur.* Stellwerck in den Bergwercken, das Wasser in die Höhe zu ziehen. piéces de bois aux mines, qui servent à tirer l'eau de bas en haut.

Stały. 1) beständig, fest, unveränderlich. 2) Kriegsb. regulair. 1) stable, constant, ferme, qui n'est pas léger. 2) *Fortif.* régulier.

człowiek stały. gesetzter Mensch. un homme fait, qui est dans l'âge de consistence.

Stami, *adv.* zu hundert; hundert weise. par cents.

Stan. 1) Stand eines Menschen. 2) Stand eines Reichs. 3) Stand, Vermögen, Zustand. 4) die Wieste, Gestalt des Leibes. 5) die Wieste am Kleide. 1) état, ordre, *m.* condition d'un homme. 2) état, ordre politique entre les hommes d'un Roïaume. 3) état, disposition, pouvoir. 4) la taille, la partie du corps depuis les épaules jusqu' à l'échine. 5) la quarre, partie de l'habit qui couvre la taille. § 1) stan szlachecki, duchowny, świecki; stan czyy odmienić w podleyszy. 2) stany krolestwa nie pozwolili. 3) stan krolestwa tego z pory swoiey wzrzuszony; o stanie zdrowia twoiego wiedźieć sobie życzę. 4) stanby iey iedną obiął ręką; pięknego stanu człowiek.

trzeci Stan Państwa. der dritte Reichs-Stand, nehmlich die Städte. le tiers état ou les villes d'un Roïaume.

stan małżeński. der Ehestand. le mariage.

osoby oboiego stanu. Personen von beyden Geschlecht. personnes de deux séxes.

stanu pierwszego osoba. ein Mensch von vornehmen Stande. personne de la premiére volée.

Stanąć, *vid.* Stawam.

Stańczyk, błazen. Possen-Reißer, Hof-Narr. boufon, baladin.

Standar. eine Standarte. étandart.

Stangierka. Weiber Hals-Tuch mit Gold oder Silber durchzogen. mallemole, mouchoir de cou brodé d'or ou d'argent.

Stangret. Kutscher einer Carosse. cocher de carosse. § stangrećie nawroć tu.

Stanie. 1) das Stehen, die Art zu stehen. 2) Positur, Lage eines Fechters. 3) Stellung, Erscheinung vor Gericht. 4) Stallung, Ort wo man Pferde oder Vieh einstallet und füttert. 1) l'action de se tenir debout; la maniére de se dresser, de se soûtenir. 2) figure, garde, posture de celui qui se bat. 3) comparition devant le Juge. 4) étable, établerie, écurie, lieu où l'on étable & nourrit des chevaux ou des bêtes. § 1) stanie (stoienie) długie mu się uprzykrzyło; przy krześle Pańskim skromne ma bydź stanie. 2) w takim staniu obrona pewna. 3) stanie, stanienie, stawienie się u prawa. 4) mam dwa konie, wołow tyle na staniu.

stania albo stoienia mieysce. Stand, Ort zum Stehen. poste, *m.* lieu où l'on est debout.

stanie gospodą u kogo. das Stehen im Quartier bey einem. la demeure dans un logement chez qu.

**stanie, stanowisko, gospoda.* Quartier eines Soldaten. le logement d'un soldat.

Stanieć, *F. stanieie.* abschlagen, wohlfeil werden. diminuër de prix. § zboże staniało.

Stanienie. 1) das Stehenbleiben, das Stillhalten. 2) das Bestehen, die Endschaft; Bestehung eines Reichstags, eines Urtheils. 3) Abschlagung des Preises. 1) l'action de s'arrêter en chemin. 2) achevement; conclusion d'un diéte, d'un arrêt. 3) abaissement, diminution de prix. § 1) stanienie na drodze. 2) po szczęśliwym seymikow i seymu stanieniu. 3) stanienia zboża ta iest przyczyna.

stanienie u prawa, vid. Stanie 3).

Stankaryn herb. Wappenk. ein schwartzer Adler, über dessen Krone eine Fahne, auf der Brust aber ein Schwerdt zu sehen ist, auf dessen Spitze ein halber Mond mit den Hörnern in die Höhe lieget. *Blas.* un aigle noir couronné aiant sur la couronne un étandart & sur la poitrine un croissant montant sur la pointe d'une épée.

Stanowićiel. Stiffter, Verordner. fondateur, legislateur; qui fait des loix, qui ordonne.

Stanowię. 1) setzen, ordnen, verordnen, beschliessen. 2) einen Preis setzen, verordnen. 3) ein Wetter anzeigen, bedeuten. 4) einen ausstatten, etabliren, in den Stand der Nahrung setzen. 5) etwas bey sich beschliessen. 6) verlegen, legen, hinstellen Kriegs-Völcker. 7) ins Quartier legen, einquartieren. 1) ordonner, conclurre, faire, établir arrêter, déterminer. 2) ordonner la taxe, le prix des denrées & des marchandises. 3) signifier de la pluie, un beau ou un mauvais tems. 4) établir qu; mettre qu. à son aise; donner un établissement à. 5) conclurre, resoudre qu. ch. 6) poster, placer; mettre des troupes en un poste. 7) mettre qu. dans un logement; loger qu. §1) stanowiemy tedy za

zgodą wſzech ſtanow; kondycye pokoiu ſtanowić; nie godźi śię krolowi ſtanowić pokoy. 2) hetman ma żywnośći ſtanowić. 3) druga kwadra mrozy ſtanowić będźie. 4) ſtanowić ſyna. 5) ſtanowić (przed śię wźiąć) poſtanowić co u śiebie. 6) Hetman ſtanowił woyſko na granicy. 7) ſtanowić (ſtawić goſpodą) gośćie, żołnierze u kogo, u śiebie.

ſtanowić śię. 1) ſich lagern. 2) ſich einquartieren. 3) ſich häuslich niederlaſſen. 1) ſe camper; aſſoir ſon camp. 2) ſe loger, prendre ſon logement. 3) s'établir; ſe faire un établiſſement. § 1) ſtanowił śię pod miaſto nieprzyiaćiel.

zdanie ſtanowiące. unwiederruflicher Ausſpruch. ſentence poſitive.

Stanowienie. 1) Verordnung, Abſchied. 2) Einquartierung, Anweiſung der Quartiere. 3) das Aufſchlagen eines Lagers. 4) Taxe, Setzung des Preiſes einer Waare. 1) ordonnance, conſtitution, réglement, établiſſement d'une loix. 2) logement des gens de guerre ou de cour. 3) campement, action de ſe camper. 4) taxe, prix réglé des marchandiſes; ordonnance de police pour le prix des vivres. § 1) ſtanowienie prawa. 2) ſtanowienie gośći, żołnierzy z powinnośći, z urzędu. 3) ſtanowienie obozu. 4) ſtanowienie żywnośći i inſzych kupi.

Stanowiſko. 1) Stand, Ort zum ſtehen. 3) Quartier der Soldaten, der Hofleute. 3) Lager, Heerlagerung, Stand eines Kriegs-Volcks. 4) Wirthshaus wo man unterwegens einkehret; eine Poſt-Station. 5) ein Vieh-Marckt. 6) eine Schiff-Rhede. 7) fig. Sitz, Wohnung, Aufenthalt. 1) poſte, *m.* place où une perſonne ou un animal ſe tient debout. 2) quartier, logis, logement de ſoldats, de gens de cour. 3) quartier; le lieu, le terrain du campement d'un corps de troupes. 4) ſtation de poſte, halte; l'hotelerie où l'on couche en voiage. 5) marche aux chevaux, au bétail. 6) rade; lieu en mer pour jetter l'ancre. 7) *fig.* démeure, ſiége, *m.* § 1) ſtanowiſko (ſtanie, mieyſce do ſtania) do przypatrowania śię; ſtanowiſko zwierza, łowca. 2) ſtonowiſko zapiſać żołnierzowi; gośćiom ſtanowiſka (goſpody) naznaczyć. 3) naieżdżać nieprzyiaćielſkie ſtanowiſka. *4) ieſzcze do ſtanowiſka (pokarmu) daleko. 5) ieſt wołow, koni doſyć na ſtanowiſku; ſtanowiſko wołowe. 6) kotwice na bezpiecznym ſtanowiſku wyrzucono; nawy ſtoią na ſtanowiſku.

ſtanowiſko naw na lądźie. Schiff-Zimmer-Hof. magazin de marine; le lieu où l'on conſtruit & radoube les navires.

ſtanowiſko do karet. Kutſchen-oder Wagen-Platz, wo viele Wagen ſtehen. chantier; grande remiſe où l'on met beaucoup de caroſſes & de chariots.

**ſtanowiſko, ſtanie.* Stallung für Vieh und Pferde. établerie, écurie, lieu où l'on étable les chevaux ou le bétail.

Stanowniczny, goſpody rozpiſuiący. Quartier-Meiſter, Fourier, der Quartiere anweiſet. maréchal de logis; fourrier; quartier-meſtre.

Stanowny oboz. Heerlagerung, Lager einer Armee auf einige Zeit. quartier des troupes, campement d'une armée pour quelque tems.

Stąpam, *v. m. F. ſtąpię.* 1) ſchreiten. 2) einen Stein ziehen, einen Zug thun. 1) faire des pas; marcher. 2) tirer un pion, *en terme de jeu.* § 1) na to mieyſce ſtąpił, 2) ſtąpił z krolem.

ſporo ſtąpać. groſſe Schritte thun. faire de grands pas, doubler les pas.

z mieyſca ieſzcze nie ſtąpił. er iſt noch nicht von der Stelle gekommen. il n'a pas encore bougé; il n'a pas encore fait un pas.

Stąpanie. das Schreiten, der Gang. le marcher; l'action de faire des pas; démarche, marche.

Stąpienie. 1) Schritt. 2) Zug im Schach, in der Dame. 1) un pas. 2) trait, l'action de tirer un pion. § 1) za trzećim ſtąpieniem met dał krolowi.

Stąpor. 1) Stempel in einer Walck-Mühle, in einer Stampfe. 2) Pompen-Stock, Sauger in der Pompe. 1) pilon à piler; martinet des moulins à papier, à foulon. 2) piſton de pompe. § 1) ſtąpor okuty. 2) ſtąpory w pompach rurmuſowych.

Staram śię. 1) ſorgen; ſich bemühen um etwas. 2) anhalten um ein Mägdchen. 1) tacher, avoir ſoin, s'éforcer, travailler, s'empreſſer de. 2) demander en mariage; rechercher une fille. § 1) ſtarał śię o ten urząd; poſtaram śię żeć tego żal nie będźie. 2) ſtarał śię o twoię śioſtrę w ſtan małżeńſki.

Staranie. 1) Sorge, Sorgfalt, Bemühung. 2) Werbung um ein Frauenzimmer. 1) ſoin, ſouci, éfort, ſolicitude, empreſſement. 2) recherche de mariage, demande. § 1) uczynić o co ſtaranie; na to wyſzły ſtarania moie. 2) ſzumieć w ſtaraniu a potym z żonką nędzę klepać;

klepać; w ſtaraniach ſwoim śię rozumem miarkuy; według twoich lat i urodzenia czyń ſtaranie.
Starbam śię. } beben, ſich ſchüttern als ein
Starbocę śię. } Kinder-Kreuſel. ſe trémouſſer, trembler, ſe tourner d'une maniére tremblante comme une toupie. § ſtarba śię cyga, koło.
Starćie. 1) das Zerreiben. 2) das Abtreiben, Abwiſchen. 3) der Wolf vom Reuten oder Gehen. 1) l'action de broïer. 2) l'action de nettéïer en frotant. 3) écorchure, loup qu'on gagne d'un long chemin à pié ou à cheval.
ſtarćie w proch. das Reiben zu Pulver. trituration.
Starczę w czym, *czy*, *czył*. nur in den *Compoſitis*: zur Gnüge thun, haben. avoir aſſez, ſufire; pouvoir faire aſſez, *ce verbe n'eſt uſité que dans les compoſez.* § doſtarczać, wyſtarczać.
Starcowſki. einen alten Mann betreffend. de vieillard, qui regarde les vieillards.
Starcowſkie, *adv.* als ein alter Mann. en viellard.
Starczyn, ſtarczynny. großmütterlich. de grande-mére.
ſtarczynne. Großmütterliches. les biens de la grande-mére.
Starek. 1) Groß-Vater. 2) altes Väterchen, Greis. 1) aïeul, grand-Pére. 2) viellard, griſon.
Starenki. ſehr alt. fort vieux.
Stargać co, *F. ſtargam*, *vid.* Targam.
Stargany. 1) zerrüttelt, geſchüttelt. 2) zerriſſen mit Gewalt. 3) entkräftet, geſchwächet. 1) ſécoué, agité. 2) rompu, déchiré avec force. 3) caſſé, énervé, afoibli.
Stargować co, } *F. ſtarguię.* etwas be-
ſtargować śię o co, } dingen, mit einem des Preiſes einig werden. faire, arrêter un marché, convenir du prix avec qu.
Starka, baba. die Groß-Mutter. grande-mére.
Starnienie, *vid.* Tarnienie.
Starodawnie, *adv.* in den alten Zeiten, vor Alters. anciennement.
Starodawność. alte Zeit, Alterthum. ancienté, antiquité.
Starodawny. uralt, in uralten Zeiten geſchehen. ancien. § dom to ſtarodawny.
** Starodrzewny, Stein-alt, von Bäumen. fort vieux, *en parlant des arbres.* § ſtarodrzewny dąb.
Staropolak. ein alter Pohle, ein Pohle aus der alten Welt. un Polonois de la vielle roche; un vieux Polonois.
Staropolſki. alt-pohlniſch; die Sitten und Gebräuche der alten Pohlen betreffend. qui regarde les moeurs des anciens Polonois. § gdźież owa Staropolſka cnota i proſtota?
**Starorodny, *vid.* Starodrzewny.
Starość. das Alter, die letzten Jahre eines Menſchen, eines Thieres u. d. g. vieilleſſe. § ſtarość człowieka, zwierza, drzewa, wina, miodu; ſtarość ćiało kaźi.
Starośći } do Staroſty należący. Sta-
Starośćinny } roſtiſch, einen Staroſten angehend. de Staroſte, qui regarde le Staroſte. § urząd Starośći.
Starośćic. Sohn eines Staroſten. fils d'un Staroſte.
Starośćianka. Tochter eines Staroſten. fille d'un Staroſte.
Starośćina. Staroſtin, die Gemahlin eines Staroſten. Staroſtine; l'épouſe d'un Staroſte.
Staroſta. 1) ein Staroſt. 2) in auswärtigen Ländern ein Verweſer, Vogt. 3) in einigen Provintzen: Verwalter eines Dorfs. 1) Staroſte, oficier qui a une Staroſtie. 2) gouverneur, préfect, ſurintendant dans un païs étranger. 3) *dans quelques Provinces:* intendant d'un village.
Staroſta Zmudzki. der Staroſt von Samogitien, der zwölfte weltliche Senator. Staroſte de Samogitie, c'eſt le douziéme Sénateur ſéculier.
Staroſta grodowy; *Staroſta ſądowy*; *ſtaroſta główny.* Staroſte, der zugleich Gerichts-Herr iſt. Staroſte avec la Juridiction. § Staroſtow grodowych ieſt w Koronie 69. a w W. X. L. 25.
Staroſta niegrodowy; *Staroſta nieſądowy*; *dźierżawca.* ein Staroſte ohne Gerichtbarkeit. un Staroſte ſans Juridiction.
Staroſtwo. 1) eine Staroſtey in Pohlen. 2) Vogtey, Verweſer-Amt bey den Fremden. 1) une Staroſtie; charge & dignité d'un Staroſte. 2) gouvernement, préfecture, ſurintendance chez les étrangers. § 1) Staroſtwo Sądowe, nieſądowe.
Staroświecki. altväteriſch, altmodiſch. du vieux tems, du tems paſſé; ſuranné; gaulé. § ſtaroświeckie obyczaie.
po ſtaroświecku, } *adv.* auf altväteriſche
* Staroświeckie, } Art. à l'antique; à la vieille mode, à la maniére ancienne.
Staroświeckość. } die alten Zeiten; alt-
Staroświetczyna. } väteriſche Gebräuche. les ſiécles paſſez, le vieux tems; antiquailles, *f. plur.* quelque choſe de vieux & d'antique; les moeurs, les maniéres des anciens.
**Starowieczny. uralt. fort vieux, ancien,

cien, antique. § sława starowiecznych przodkow.

Starożytnie, *adv.* nach Art unsrer Väter. à la façon des anciens; comme au tems passé.

Starożytność, starodawność. 1) das Alterthum, die alten Zeiten, die alten Gebräuche. 2) das Alterthum als eines Hauses. 1) antiquité, ancienneté; les siécles passez; les moeurs des anciens. 2) l'antiquité, la vieillesse, l'ancienneté comme d'une maison. § 1) starożytność zgrzybiała, zaśiwiała; starożytnośći zakrawa; błędna starożytność. 2) domu, Państwa starożytność; pismo starożytnośćią tak wytarte że go trudno czytać.

Starożytny. alt, uralt. antique, ancien.

Starszeństwo. 1) die Obern; die Vorgesetzten. 2) Alter, Vorzug desjenigen, der länger in einem Amte als sein Amts-Bruder gewesen ist. 1) les supérieurs, les chefs. 2) ancienneté; rang qu'une personne a à cause qu'il posséde plus long tems une charge que son colégue. § 1) starszeństwu bądz posłuszny. 2) ći urzędnicy według starszeństwa zaśiadać maią.

Starszy, *vid.* Stary.

Starszyna, Starszyzna. die Vorgesetzten. les supérieurs.

Starty. 1) zerrieben. 2) vernichtet. 1) broié, égrugé. 2) anéanti. § 1) na proch starty. 2) zazdrośćią starte iego zasługi.

Staruchny. sehr alt. très-vieux.

Staruszek. Greis, altes Väterchen. vieillard fort vieux.

Staruszka. 1) ein altes Mütterchen. 2) im Scherz: der Poder. 1) une vielle honorable. 2) *burlesq* le derriére, le cu.

Stary. 1) alt, der bey Jahren ist. 2) ein Alter. 3) alt als ein Freund. 4) alt als Kleider und andere Sachen. 1) vieux, qui a beaucoup d'âge. 2) vieillard. 3) vieux, ancien comme un ami. 4) vieux, en parlant des habits & d'autres choses. § 1) stary człowiek, dąb, jeleń; stara głowa rozum pusty, *prov.* stary a głupi, *prov.* 2) stary każdy płupi co śię kocha. 3) pamiętay na starego (dawnego) przyiaćiela; stary żołnierz, stary sługa. 4) stary dom, stara szata, stara to przypowieść; stare wino.

starych zebranie albo mieszkanie; szpital. ein Spital. hôpital.

po staremu nach unsrer Väter Weise; nach altem Gebrauch. à l'antique, à la maniére ancienne. § żyymy po staremu.

starszy. 1) älterer. 2) ein Vorgesetzter. 1) plus vieux. 2) supérieur, chef. § 1) dwiema laty ode mnie starszy. 2) starszy to moy; szanuy starszych; starszy zwierzchnośćią.

syn starszy. der älteste Sohn. l'ainé.

starsze. die Bilder in der Karte. les têtes dans le jeu de cartes.

stara pani. im Scherz: der Poder. *burlesq.* le derriére, le cu.

Starykoń herb. Wappenk. ein weisses Pferd das mit einer schwartzen Binde umgürtet ist im rothen Feld, auf dem Helm stehet eine Krone, in welcher ein Beil mit der Spitze stecket. *Blas.* un cheval d'argent ceint d'une bande de sable; une coignée est fichée d'un bout dans la couronne qui est placée sur le timbre.

Starza, Topor herb. Wappenk. ein weisses Beil mit einem goldnen Stiel im rothen Feld; eben dieses Beil stecket mit der untern Spitze in der Krone, die über den Helm gesetzet ist; dieses alte Wappen ist schon unter dem Lecho berühmt gewesen. *Blas.* une cognée d'argent avec un manche d'or au champ de gueules; la même cognée est fichée du bout de dessous dans la couronne qui est posée sur le timbre; ces armes sont si anciennes qu'on les trouve sous le régne de Lech. § Starza Ossolinskich, Tęczynskich i inszych prześwietnych domow iest kleynotem.

starza herb inszy, vid. Osorya.

Starzałość, *vid.* Starzenie.

Starzec, *g. starca.* ein Alter. vieillard. § czerstwy starzec.

starzec, vid. przymiot źiele.

starzec wielki, vid. przymiotowe źiele.

Starzeię, starzeię śię. 1) eig. u. fig. alten; alt werden. 2) vergessen werden, ins Vergessen kommen; abnehmen. 1) *prop. & fig.* vieillir, s'envieillir; commencer à devenir vieux. 2) commencer à être oublié; se mettre en oubli; se passer; diminuër, être sur sa fin. § 1) już teraz starzeie; starzał śię od kłopotu; sława w tym domu starzała. 2) przyiaźń nasza, ktora do tych czas w świeżey zostawała pamięći, starzeć śię poczyna.

Starzenie śię; starzałość. das Alten, das Altwerden. le tems où l'on vieillit; le commencement de la veillesse.

Starzuchny, starzuśienki. sehr alt. très-vieux.

Starzyzna. 1) Lumpen, alte Kleider. 2) Gerülle, alter Plunder. 1) haillon, guenille, drilles, *f. plur.* 2) vieillerie.

*starzyzna,

**ſtarzyzna*, *ſtarſzyzna*. die Vorgeſetzten. les ſupérieurs.
Staś, *vulg*. Stäntzel. Stanislas.
Stateczek, *g. ſtateczku*. 1) Gefäßlein. 2) Galanterie; etwas artiges; niedliches Geräthe. 1) petit vaſe. 2) bijou, petite choſe belle & jolie; gentilleſſes, *f. plur*. § 1) ſtateczek ładnie toczony. 2) koſztowne kochance ſwoiey kupuie ſtateczki.
Statecznie, *adv*. 1) beſtändig. 2) geſetzt, mit geſetztem Gemüth, ernſthaft. 1) conſtanment, ferme, avec conſtance. 2) poſément, de ſang froid, gravement.
Statecznieię. geſetzt werden. devenir ſage, poſé; commencer à avoir l'eſprit raſſis.
Stateczność. 1) Beſtändigkeit, Standhaftigkeit. 2) Ernſthaftigkeit, geſetztes Weſen. 1) tenuë, conſtance, fermeté, perſéverance. 2) gravité; air grave; eſprit raſſis.
Stateczny. 1) beſtändig, unveränderlich. 2) ernſthaftig, anſehnlich. 1) conſtant, ferme, ſtable, perſéverant. 2) grave, ſérieux.
ſtatecznym w czym bydź. beſtändig ſeyn, aushalten. étre conſtant, perſéverer dans.
Statek, *g. ſtatku*. 1) ein Gefäß von Holtz, Thon u. d. g. 2) Werckzeug, Inſtrument. 3) Beſtändigkeit, Aushaltung. 4) geſetztes Weſen, Ernſthaftigkeit. 1) vaſe, *m*. vaiſſeau de bois, de terre ou d'une autre matiére. 2) inſtrument, outil. 3) tenuë, fermeté, perſéverance. 4) gravité; mine, air grave. § 1) ſtatki bednarſkie; ſkopiec, miednicę albo inſzy ſtatek pod co podſtawić; ſtatki śrebrne, miedźiane; ſtatku dźiurawego nie napełniſz. *prov*. 2) mierniczy ſtatek celowy. 3) ſtatek w pracy. 4) żarty przy ſtatku bydź muſzą.
Statera, przezmian. eine Schnell-Wage. un péſon, ſorte de balance. § na ſtaterze co zważyć.
Statheder. Statthalter in Holland. Statouder.
Stathederat, Welkorządy Holenderſkie. Statthalterſchaft der Vereinigten Niederlande. Statouderat des Provinces unies.
Statkuię. 1) aushalten, beſtändig bleiben. 2) gut thun, ſich gut aufführen. 1) perſéverer, perſiſter, étre ferme & conſtant dans. 2) ſe bien comporter; faire ſon devoir; ſe bien conduire. § 1) ſtatkuy w zawodźie, w pracy. 2) ſługa moy nie ſtatkuie; ſtatkuy Was Pan rzekła do niego.
pogoda ſtatkuie. das gute Wetter hält an, iſt beſtändig. le beau tems dure, continuë, eſt conſtant.

* Statut, uſtawa. Geſetz, Verordnung. réglément, ordonnance.
ſtatut. 1) altes Reichs-Geſetz, ſo vor dieſem auf den Reichs-Tägen iſt gemacht worden; ein neueres Geſetz heiſſet konſtytucya. 2) die Statuten; das Geſetz-Buch der älteren Geſetze. 1) ſtatut, *conſtitution faite autrefois dans une Diète, une nouvelle conſtitution s'apelle* konſtytucya. 2) le livre de ces ſtatuts; les vieilles conſtitutions.
Statyka, nauka o miarkowaniu ćiężarow. Mathem. die Wage-Kunſt. *Matém*. la ſtatique ou la ſcience des poids.
Statyſta. ein Staats-Mann. un prudent politique. § z Marſem ziednoczony ſtatyſta.
Staw. 1) ein groſſer Teich. 2) ein Gelenck zwiſchen den Knochen. 1) grand étang. 2) joint, jointure dans le corps. § 1) w ſtawie łowić. 2) ſtaw w ćiele; ſtaw biodrowy.
wiedług ſtawu grobla. ſtrecke dich nach der Decke. ſelon le drap la robe; ſelon le bras la ſaignée.
* Stawa, * Stawa śię, *vid*. Staie, *ſtaie śię*.
Stawam, *v. m. F ſtanę*. 1) zu ſtehen pflegen. 2) eig. u. fig ſtehen bleiben, halten, ſtill halten. 3) auf etwas ſtehen, mit den Füſſen zu ſtehen kommen. 4) von Schiffen: ancken. 5) ſich ſtellen als ein Kriegs-Volck. 6) herzutreten, zu einem treten, kommen. 7) ankommen, anlangen. 8) erſcheinen, ſich ſtellen. 9) bey einem ſtehen, einkehren, Quartier nehmen. 10) beſchloſſen, vollzogen werden; beſtehen; zu Stande kommen. 11) werden; gewählet werden. 12) zu Stande kommen; fertig, geendigt werden. 13) beſtehen auf etwas; bey etwas bleiben, ſich erhalten; etwas oder einen vertheidigen. 14) zufrieren als ein Fluß. 1) ſe tenir ſouvent debout. 2) *prop. & fig*. s'arrêter, demeurer; ceſſer de marcher, d'aller, de continuer. 3) ſe ſoûtenir avec les piez ſur qu. ch; ſe ſoûtenir ſur ſes piez, ſur ſes doigts. 4) mettre le vaiſſeau ſur le fer; mouiller, jetter l'ancre; mouiller, ancrer. 5) ſe ranger, ſe mettre comme une armée en ordre de bataille. 6) s'aprocher de; venir à; ſe mettre auprès de qu. 7) arriver, venir, ſe rendre en un lieu deſtiné. 8) ſe préſenter, paroître, ſe repréſenter, comparoître devant. 9) loger; étre logé, avoir ſon logement chez qu. 10) paſſer; ſe conclurre; s'arrêter; ſe conſommer, ſe terminer, étre conclu, étre arrêté. 11) devenir, étre élu à quelque dignité. 12) s'ache-

ver, se terminer, se finir comme un bâtiment. 13) persister, persévérer dans; soûtenir, défendre. 14) se prendre; être couvert de glace comme un fleuve par lequel on peut passer à pié; se glacer. § 1) stawał rad pod tym drzewem. 2) stanęła kareta przed domem. 3) spadszy stanął na trupie, na kamieniu; stanął na nogach. 4) na takiey głębiznie okręt stanąć nie mogł. 5) woysko stanęło taborem, obozem, w szyku. 6) stań przy stołku; stanąwszy przy mnie rzekł. 7) szczęśliwie stanął w Warszawie, w porcie, na okręcie. 8) stawam nayniższym moim powinszowaniem; anioł przede mną stanął; nie stanął na poiedynek; stanąć u prawa sam albo przez plenipotenta; nie stanąć na rok; stanął w Grodzie zdrow na rozumie i na ciele. 9) stawam u kupca; stanąłem w tym domu gospodą. 10) stanął dekret na niego; stanęła rada; stanęła ta konstytucya na seymie. 11) na elekcyi stanął Krolem, Biskupem, Posłem, Deputatem. 12) stanął budynek, pałac. 13) mocno w tym stanął; stawa przy nim, przy prawdzie, przy tym zdaniu. 14) stanęła wczoray Wisła.

iednostaynym stanęło głosem. es kam einstimmig zu Stande. cela a passé tout d'une voix.

seym, seymik stanął. der Reichs-Tag, der Land-Tag kam zu Stande. la diéte, la diétine se fit.

stawać do ksiąg. zur Registratur, ad acta erscheinen. comparoître à l'enregîtrement d'une cause.

kiedyby nie stanął. wenn er nicht vor Gericht erscheinen sollte. à son défaut.

stawać pięknie. sich wohl anlassen, wohl aufführen. se prendre bien à se bien conduire.

stanąć za szkodę. ich stehe dir vor den Schaden; ich will dich schadlos halten. je vous dédommagerai.

stanąć wszędy i zawsze. ich werde mich dir überall und allemahl stellen. je vous atends de pié ferme; je vous prêterai colet par tout & toujours.

Stawiączka. Schrifft mit gerade stehenden Buchstaben. un caractère en lettres écrites perpendiculairement. § stawiączką pisać.

stawiączką co postawić, stawiączką co do gory postawić. etwas gerade in die Höhe setzen, stellen. mettre qu. ch. debout, dresser qu. ch.

Stawiam, *v. m. F. stawię.* 1) setzen, stellen. 2) aufrichten, aufführen, setzen ein Gebäude. 3) setzen im Spiel. 4) stellen, aufstellen eine Falle. 5) stellen, liefern als der Fuhrmann eine Person. 6) schaffen, verschaffen. 7) vor Gerichte stellen. 8) einquartieren. 1) placer, poser, mettre debout, mettre droit, dresser. 2) élever, construire, ériger un bâtiment. 3) coucher, mettre au jeu. 4) dresser, tendre, acommoder quelque piége, le mettre en état de prendre ce qui donne dedans. 5) livrer, remettre à tems comme le voiturier une personne. 6) procurer, livrer, fournir. 7) fournir, produire, présenter devant le Juge. 8) loger qu; mettre qu. dans un logement, dans un quartier. § 1) stawiam lichtarze na stole. 2) stawiać budynek, pałac, słup, kolosy komu. 3) stawić płatkę, stawkę, zegarek; stawił talar w kostki; kto ieszcze nie stawił? 4) stawić na ptaka sidło. 5) furman podrożnego na czas umowiony nie stawił; stawił towar na iarmark. 6) staw mi człowieka takiego coby. 7) stawił świadkow, dowody, zaręcznikow; przyrzekł brata stawić u sądu. 8) stawić (stanowić) goście u kogo, u siebie.

stawiać komu co przed oczy, na umyśle. vor Augen stellen, zu erwegen geben. représenter, remettre, mettre devant les yeux.

stawiać na to mieysce. an statt eines andern stellen, hinsetzen. substitüer; mettre une autre chose en la place.

stawić oboz. ein Lager aufschlagen. poser un champ.

stawiać banki. Schröpf-Köpfe setzen. apliquer les ventouses.

na przeciwko, przeciwko sobie co stawiać, vid. *naprzeciwko stawiać.*

stawić pole, potrzebę nieprzyiacielowi. dem Feinde eine Schlacht liefern. présenter une bataille à l'enemi.

stawiać kogo na nogi. 1) einen auf die Füsse setzen. 2) einem aufhelfen. 1) mettre qu. sur les piez. 2) mettre qu. sur pié; aider, secourir qu.

stawiać na co gardło. sein Leben wegen etwas wagen. mettre sa vie au hazard, hazarder sa vie pour qu. ch.

stawić się. 1) erscheinen, sich stellen vor Gericht. 2) einem begegnen, mit einem umgehen, verfahren. 3) sich bezeugen, sich beweisen. 4) sich stellen, sich verstellen. 1) paroitre, comparoitre, se présenter devant le Juge. 2) se montrer à qu; traiter qu; agir à l'égard d'une personne d'une certaine maniére. 3) se montrer, se faire paroitre; paroitre,

ſe produire. 4) ſe dire, ſe porter, ſe qualifier. § 1) ſtawił śię w Grodźie, przed krolem; ſtawił śię na poiedynek. 2) ſtawił mi śię iako oćiec, iako nieprzyiaćiel, ſrogo, ſurowo, łaſkawie. 3) ſtawił śię mężnie, dobrze. 4) ſtawiał śię w powierzchownych znakach Katolikiem; ſtawiaſz śię moim przyiaćielem.

ſtawiłem mu śię, aby mię trafił; ſtawiłem mu śię za cel. ich ſtellte mich hin, daß er mich treffen möchte. je me ſuis mis, je me ſuis poſté en un lieu, pour lui ſervir dû but.

ſtawięć śię wſzędźie. ich werde mich dir überall ſtellen. je vous prêterai par tout le colet; je vous atends par tout de pié ferme.

ſtawić śię w obietnicy. ſein Verſprechen erfüllen. ſatisfaire à ſa promeſſe.

Stawianie, *vid.* Stawienie.

Stawiarka. Schlamm aus den Teichen zum düngen der Aecker. du limon d'étang qui ſert à engraiſſer les champs.

Stawidło. 1) das Schutz=Brett an den Teichen. 2) Fall=Brettchen in einer Falle. 1) bonde, pale, pele, lançoir d'un étang; vanne; piéce de bois qui ſert à boucher un étang. 2) échelle, ais delié dans un trébuchet, dans une trape. § 1) ſtawidło u młyna, u upuſtu ſtawow zaſtawić. 2) zaſtawić na widrę żelazne śidło, aby ſtawidło (podſtawek) na śię ruſzyła.

Stawienie, Stawianie. das Setzen, das Hinſetzen. poſition; l'action de mettre, de poſer.

ſtawienie śiebie, ſtawienie śię. die Erſcheinung als vor Gericht. la comparition; l'action de ſe préſenter.

ſtawienie u prawa. Aufweiſung, Vorlegung, Darſtellung vor Gericht. exhibition, production, répréſentation. § ſtawienie świadkow, dowodow.

ſtawienia śię mieyſce. beſtimmeter Ort zur Zuſammenkunft. rendez-vous.

Stawinoga. im Schertz: Brodt. *burlesq.* du pain.

Stawka. 1) der Satz oder Einſatz im Spiel. 2) Einlage in einer Lotterie. 1) *terme de jeu:* en-jeu, au-jeu, couche, poule, miſe. 2) en-jeu de loterie. § 1) kto po cudzą ſtawkę iedźie trzeba żeby ſwoię ſtawił i zapłaćił.

Stawnoćiągg.
Stawnoproſt.
Stawnoproſta linia. } Math. eine Perpendicular=Linie. *Matém.* une perpendiculaire.

Stawnoćiągły.
Stawnoproſty. } bleyrecht, perpendicular. perpendiculaire.

Stawnoćiągle,
Stawnoproſto, } *adv.* perpendicular. perpendiculairement.

Stawnoproſtownica. Prawoſtawnica. eine Bleywage, ein Inſtrument die bleyrechte Linie zu finden. niveau, chas, inſtrument qui a un perpendicule pour trouver une perpendiculaire.

Stawowy. 1) zu den Gelencken des Leibes gehörig. 2) Teich=. 1) de jointure, qui regarde les jointures dans le corps; qui vient aux jointure. 2) d'étang. § 1) ſtawowa niemoc; ſtawowych kośći końce dołkowate i głowiaſte. 2) ſtawowa woda; ryby ſtawowe.

Staynia. ein Pferde=Stall. écurie. § kilka ma ſtaien.

do ſtayni zaprowadźić. einſtallen, in den Stall führen. établer, mettre dans l'écurie.

Stęchnąć, *F. ſtęchnę.* muchlicht werden. devenir relant; gagner une odeur relante. § ſtęchła mąka.

Stęchlina. muchlichter Geruch, Dumpſigkeit. le relant, odeur relante.

Stęchły. muchlicht, dumpſig. relant, qui a une odeur relante.

* Steczka. Irrweg, Umweg. détour; chemin ou ſentier détourné. § z krzywych ſteczek na otworzyſtą wracam drogę.

*Stęga, *vid.* Wſtęga.

* Stegno,
* Stegniſko, } *vid.* 'Slad.

Stek, *g. n.* 1) Zuſammenlauf des Gewäſſers. 2) Zuſammenfluß der Flüſſe. 3) groſſe Pfütze, Moraſt. 4) Grundſuppe, Pfütze der Laſter, der Böſewichter. 1) découlement, concours d'eaux. 2) le conflans, le confluent, la conjonction de quelques fleuves. 3) bourbier, mare, fondriére, patrouillis, amas d'ordures. 4) amas de crimes; amas, bande de gens de mauvaiſe vie. § 1) ſtek ladaiaki wody. *2) ſtek (zbieganie) rzek. *3) ſtek, kałuża na polu; ſtek plugaſtwa. 4) tam był ſtek wſzyſtek tych woien i ruin; ſtarość ſtek chorob i przykrośći; gdźie ſtek był łotrow, Aryanow.

ſtek poſpolſtwa. der gemeinſte Pöbel. la lie du peuple.

ſtek poſpolity. Haupt=Goſſe, wo der Unflath aus den Gaſſen zuſammen läuft. égout; cloaque; l'endroit d'une ruë, ou tous les eaux ſe vont rendre.

ſtek domowy, odbyt kuchenny, pomyynik za domem wypuſzczony. Guß=Stein, Goſſe an einem Hauſe. lavoir, évier, d'où coule l'eau d'une maiſon dans le ruiſſeau de la ville.

ſtek

ſtek okrętowy. Grundſuppe in einem Schiffe. ſentine.

Stękam, *v. m. F. ſtęknę.* die kurtze *Conjugation* findet man ſelten. 1) ſtöhnen, krächzen. 2) ſeufzen. klagen über etwas. *on trouve rarement la brève conjugaiſon de ce verbe.* 1) gemir, pouſſer un gemiſſement. 2) déplorer qu. ch; ſe plaindre de; gemir. § 1) oſtatni raz ſtęknął i ſkonał. 2) ktoby nad tą ſtratą ſtękać nie miał.

ſtękać ciałem i duſzą. ſehr krächzen, von Hertzen ſtöhnen. gemir de tout ſon coeur.

ſzkatuła iego na ſuchotę ſtęka. ſein Beutel hat die Schwindſucht, iſt ledig. ſa bourſe eſt bien plate; les eaux ſont baſſes chez lui.

Stękanie. das Stöhnen, Krächzen. gemisſement.

Stempel, *vid.* Sztempel.

Stendar. Rüſt-Baum, Rüſt-Stange in einem Mauer-Gerüſte. baliveau, étaïe d'échafaut de maçon. § wyruchać ſtendar do mularſkiego rozſztowania.

Stengierka. mit Gold oder Silber ausgenähetes Weiber-Halstuch. mallemolle, ſorte de mouchoir de cou raié d'or ou d'argent au bord.

Stępa. 1) Stampfe, Stampf-Mühle. 2) Stampf-Trog. 3) Stampfe, Keule. 1) moulin à piler. 2) mortier de bois; auge où l'on pile. 3) pilon, martinet, grande piéce de bois qui ſert pour piler. § 1) ſtępa oliwna, ſolna. 2) w ſtępie tłuc. 3) ſtępą otłuczone ziarno.

Stępak. Paß-Gänger, Klepper, der einen ſehr ſanften Schritt gehet. un traquenard, cheval qui va l'amble fort commode, qui a le pas très-léger. § ſtępak łżeyſzym bieży krokiem niżli iednochodnik.

Stępia. leichter Paß oder Zelter-Gang eines Pferdes. un amble, *m.* un pas très-commode qu'un cheval fait. § ſtępią iachać, bieżeć.

Stępić co, *F. ſtępię.* 1) ſtumpfen, ſtumpf machen. 2) *fig.* ſtumpf oder kaltſinnig machen. 1) émouſſer, reboucher la pointe ou le tranchant. 2) *fig.* hébéter, émouſſer, diminuër l'eſprit ou l'afection.

Stępica. Falle, Schlag-Falle Thiere zu fangen. trape, un piége à prendre des bêtes. § ſtępica na zaiące, na kunie.

Stępienie. das Stumpfmachen. l'action d'émouſſer.

Stępiony. 1) eig. u. fig. ſtumpf gemachet. 2) was ſtumpf gemachet werden kan. 1) *prop. & fig.* émouſſé, hébété. 2) qu'on peut émouſſer.

Stępka. 1) eine kleine Stampfe. *2) eine Morſel-Keule, ſ. Tłuk. 1) moulinet à piler. *2) pilon de mortier, *v.* Tłuk.

Stępluię, *vid.* Sztępluię.

Stepnowanie, Stepowanie. das Steppen, geſteppte Nath. piqûre, rentraïeure, rentraiture; arriére-point.

iedwab do ſtepnowania. Stepp-Seide. ſoïe à ourler.

ſtepowanie Tureckie. Türckiſches Geſteppe. point à la Turque.

Stepnowany. geſteppt. picoté, piqué, broché.

Stepnuię / *Stepuię. ſteppen. picoter, rentraire, brocher, piquer.

ſtepuiący. Stepper. rentraïeur.

Stępuię. Tuch krimpen, einlaufen laſſen. ôter la preſſe à un drap. § ſtępować ſukno w praſie albo gorącym żelazem.

ſtępować ſię. einlaufen, krimpen, wie Tuch. ſe retrécir, ſe retirer, comme du drap.

Ster. 1) Steuer am Schiff. 2) Stertz, Deichſel, womit die Wind-Mühle gedrehet wird. 1) gouvernail, timon d'un vaiſſeau. 2) queuë de moulin à vent, qui ſert à le tirer.

Sternik. Steuer-Mann. timonier, pilote, qui ſe tient au gouvernail.

Sterowanie. das Regieren eines Schiffes. conduite d'un navire; le pilotage.

Steruię co. ſteuern, das Schiff lencken. conduire le vaiſſeau; piloter.

Stężam co, *v. m. F. ſtężę.* ſteif machen. roidir.

Stężeć, *F. ſtężeię.* ſteif werden. ſe roidir, devenir roid.

Stłaczam co, *v. m. F. ſtłoczę.* 1) zuſammen drücken. 2) walcken in der Walcke. 1) preſſer avec force, comprimer. 2) fouler, acommoder dans la fouloire.

Stłaczanie. das Zuſammendrucken. compreſſion, l'action de preſſer en un tas.

Stłoczyſtość. Eigenſchaft ſich zuſammen zu drucken. compreſſibilité.

Stłoczyſty. das ſich zuſammen drücken läßt. compreſſible.

Stłuc, *F. ſtłukę, vid.* Tłukę.

Stłuczenie. das Zerſchlagen, Zerbrechen; die Zerbrechung. froiſſement, l'action de caſſer, de briſer.

Stłuczony. zerſchlagen, zerbrochen. caſſé, rompu, froiſſé, briſé.

Sto. hundert. cent. § w rachmiſtrſkiey liczbie ſta na trzećim ſtoią mieyſcu.

ſtami. hundert weiſe. par cents.

*Stochmal, omiećiny. Staubmehl. pouſſiére de moulin; la menuë pouſſiére de la farine.

Stoczek.

Stoczek, *g. ſtoczka.* ein Wachs-Stock. bougie.

ſtoczek zwity. gewickelter Wachs-Stock. pain de bougie; bougie en pain.

Stoczenie. 1) das herunter Wältzen. 2) das Abzapfen, Abziehen eines Getränckes vom Faß. 1) l'action de rouler de haut en bas. 2) l'action de tirer la boiſſon d'un tonneau.

Stoczkarz. Wachs-Stockzieher, Wachs-Lichtzieher. cirier, faiſeur de bougie.

Stoczki, *plur.* die Neige eines Getränckes. baiſſiére, boiſſon qui eſt au bas.

Stoczyſto, } *adv.* abhängig. panchant, en
Stoczyśćie, } pente.

Stoczyſtość. Abhängigkeit, Abhang. panchant, pente d'un lieu.

Stoczyſty. abhängig. panchant, qui va en pente.

Stodoła. Scheure, Scheune. grange, lieu où l'on entaſſe & bat le blé.

puſta ſtodoła. wüſte Scheune. retraite de hibous.

z puſtey ſtodoły rady lecą ſowy. ein leerer Kopf bringt ſchlecht Zeug zu Marckte. tête vuide, peu de ſens; jamais cerf n'eſt ſorti d'une garenne.

Stofuncie, cętnar. ein Zentner. quintal, un poids de cent livres.

Stofuntowy, cętnarowy. Zentner, hundertpfündig. de cent livres.

Stogroſzowy. hundert Groſchen werth oder austragend. de cent gros; vaillant cent gros.

Stog Heu-Scheber von funfzig Wagen. moilon de foin; un gros tas de foin pour cinquante chariots.

w **Stoiączki.** 1) ſtehende; ſtehendes Fuſſes. 2) aufrecht, in die Höhe. 1) à piez joints. 2) debout. § 1) w ſtoiączki ſkoczyć. 2) w ſtoiączki ſzczeble kłaść.

poſtawić co w ſtoiączki. etwas aufrichten; gerade in die Höhe ſtellen. mater, dreſſer.

Stoiak. Faullentzer, der immer müßig ſtehet. un pareſſeux, qui eſt toûjours debout ſans rien faire.

Stoię, *ſtoi, ſtał, ſtoiał; ſtali, ſtoieli.* 1) ſtehen auf den Füſſen. 2) ſtehen, aufgerichtet ſeyn, als ein Baum, ein Gezelt. 3) ſtehen, geſtellet, hingeſtellet ſeyn als ein Soldat. 4) ſtehen, vorhanden ſeyn; an einem Orte ſeyn, als ein Haus, ein Stern. 5) ſtehen, nicht gehen wie die Uhr. 6) ſtehen, zugefrohren ſeyn als ein Fluß. 7) ſtehen, dauren, noch nicht geendiget ſeyn. 8) anſtehen; übereinſtimmen mit etwas. 9) zu ſtehen kommen, koſten. 10) gelten ſo viel als; werth ſeyn, ſo gut ſeyn als; die Stelle vertreten. 11) koſtbar ſeyn, viel Geld koſten. 12) ſtehen, liegen im Quartier. 13) achten; fragen nach etwas. 14) einen vertheidigen; bey etwas oder einem verharren, bleiben, von einem nicht wancken. 15) ſtehen, blühen, dauren, fortdauren, im Flor bleiben. 1) ſe tenir debout, être debout; ſe trouver ſur ſes piez. 2) être planté, être érigé, être dreſſé tout droit; être, être mis comme un arbre, une tente. 3) ſe trouver; être poſté, être rangé, être mis, *en parlant des troupes.* 4) être mis, être dans un lieu; paroître; ſubſiſter. 5) s'arrêter, ne pas aller comme une horloge. 6) être pris, glacé; être couvert de glace. 7) être en activité, ſubſiſter, durer encore, ne pas être interrompu. 8) ſeoir, être ſéant à; s'acorder avec; convenir, ſe conformer à. 9) couter, valoir une certaine ſomme d'argent; revenir à une ſomme. 10) ſervir de; paſſer qu. ch; valoir autant qu; valoir mieux que; valoir plus que. 11) être fort cher; être de prix; couter beaucoup. 12) être logé chez; loger chez qu. chemin faiſant. 13) ſe ſoucier de; faire atention à; faire cas de. 14) demeurer dans un ſentiment; ſe tenir ferme à; être d'un avis; perſiſter en un ſentiment; être pour; être du côté, du parti de; ſoûtenir, défendre. 15) florir; durer; être en bon poſte, en belle paſſe, en bon état, ſur un bon pié. § 1) ſtoiał na drabinie; ſtoieć przed kim, wedle albo u kogo; ſtać u drzwi; ſtoiał orzeł nad herbem; ſtoiał nieboraczek zdala. 2) lichtarz ſtoi na ſtole; ſtoi drzewo, namiot. 3) ſtoi żołnierz na warćie, woyſko na granicy; ſtoi ten regiment oſadą, gwarnizonem; woyſko w ſprawie ſtało. 4) słońce na niebie ſtoi; okręt ſtał na kotwicach; ſtał dom na tym mieyſcu; to miaſto ieſzcze w ten czas ſtało. 5) zegar, młyn ſtoi. 6) ſtoi Wisła, ieżioro. 7) ſtoi ſeym, iarmark. 8) dobrze mu ta ſzata ſtoi; miłość z boiaźnią nie ſtoi. 9) ſtoi ten towar trzy talary; nie wiele go ta ſuknia ſtała. 10) kamienica iego ſtoi (warta) za dźieśięć tyśięcy; obaczmy czego rzecz każda ſtoi; ſtoi za trzech; złe ſumnienie ſtoi za kata; przyiaćiel ſtoi za ſkarb drogi. 11) wiele go ten ſynek ſtoi; ſtoią go gry i tańce; zaleta ſtoi. 12) ſtać goſpodą u kogo; ſtoię u kupca; ſtałem gwarnizonem w tym mieśćie. 13) nie ſtoię o łaſkę iego. 14) ſtać przy kim obroną, poradą, pomocą; ſtałem przym nim do

gardła;

gardła; ſtoię przy tym com powiedźiał; ſtoi przy prawdźie, przy wolności. 15) miaſta rzemieślnikami ſtoią; radą i poradą twoią Państwo ſtoi.

ſtać śię, F. ſtanię śię, vid. *ſtaie śię.*

ſtoieć proſto. gerade ſtehen, ſich aufrichten, den Leib gerade halten. ſe dreſſer.

ſtoiąca woda. ſtillſtehendes Waſſer, als das Waſſer in den Teichen. eau dormante qui ne coule point, comme les eaux des étangs.

ſtoi klepſydra. die Sand=Uhr ſtehet. le ſable dort, ne coule pas.

ſtoieć lata. die Jahre ausſtehen. étre à métier, étre ſous un maitre pour aprendre une profeſſion. § ſtać lata u kupca, u rzemieślnika.

ſtoię w (przy) słowie, w umowie. ich bin verbunden mein Wort zu halten. je ſuis obligé de tenir la parole, l'acord.

ſtoi cena w mierze. der Preis ſtehet, er iſt wie vorhero. le prix eſt tel comme auparavant.

ſtać na (o) zdrowie czyie; ſtać komu na gardło. einem auf den Tod verfolgen, einem nach den Leben trachten. pourſuivre qu. à cor & à cri; entreprendre ſur la vie de qu.

ſtać koło czego albo kogo. um einen oder etwas herum ſtehen. environner qu; étre debout autour de qu. ou de qu. ch.

ſtać o ſwoiey mocy. auf ſeinen Füſſen ſtehen. ſe ſoûtenir, avoir aſſez de force pour ſe tenir ſur ſes piez. § tak chory że o ſwoiey ſtać nie może mocy.

ſtać przy kim oſobą. einem in Perſon beyſtehen. défendre, aſſiſter qu. en perſonne.

w oczach mi to ieſzcze ſtoi. das ſchwebet mir noch vor Augen. cela paroit encore devant mes yeux.

ſtoi więcey. es iſt mehr werth. il vaut plus; il vaut d'avantage.

ſtoi za moie; ſtoi mi za to. es lohnt ſich der Mühe. il vaut la peine.

nie ſtoi to za to. es lohnet ſich der Mühe nicht. il ne vaut pas la peine. § to mi za to nie będźie ſtoiało, com omieſzkał.

nie ſtoi za to co koſztuie. man kommt nicht auf ſeine Unkoſten. il ne vaut pas ce qu'il coute.

ſtoi w brzegach rzeka. der Fluß ſtehet ſeinen Ufern gleich. le fleuve remplit ſon lit, ſon canal, s'enfle jusqu'aux bords.

ſtoy. halt; ſteh ſtill. faites halte; demeurez là; halte-là.

ſtoy albo ćię zabiię. ſtehe oder du muſt ſterben. demeure ou je te tuë.

Stoik. ein Stoicker. un ſtoicien.

Stok. 1) eine Ciſterne. 2) Zuſammenfluß des Gewäſſers. 1) citerne, reſervoir d'eau de pluïe. 2) conflans, concours des eaux. § 1) napić śię wody ze ſtoku.

Stokfiſz, *g. u.* Stockfiſch. ſtockfiche, *m.* vergadelle, ſorte de merluche ou de moruë ſèche.

ſtokfiſz podły. ſchlechter Stockfiſch. lingue.

Stokowy. Ciſternen=. de citerne, de fontaine. § woda ſtokowa i ſtudźienna.

Stoklos, Stokłoſa źielſko, *vid.* Owieſek.

Stokroć, *adv.* hundert mahl. cent fois.

ſtokroć więkſza. (bellis major) Maslieben. marguerite, une plante à fleur.

ſtokroć mnieyſza. (bellis minor) kleine Maslieben, Zeitloſen, Gänſe=Blümchen. paquerete, paſquette.

ſtokroć biała. (bellis alba) weiſſe Maslieben. pergoute.

Stokrocę, ſtokrotno czynię. Hundertfältigen. mettre cent fois autant.

Stokrotnie, *adv.* hundertfältig. au centuple.

Stokrotny. hundertfältig. centuple, *m.* cent fois double.

Stoł, *g. u,* *a. 1) ein Tiſch. 2) Tiſch, Koſt. 1) table. 2) table, penſion. § 1) za ſtołem śiedźi. 2) maſz ſtoł u mnie; tu ſą pieniądze od ſtołu.

ſtoł iednonogi. ein Tiſch auf einen Fuß. table à un pié.

ſtoł kuchenny do rąbania mięſa. Hack=Bret, Hack=Tiſch in der Küche. hâchoir, table de chéne où l'on hâche la viande avec un couperet.

Stol, *f.* Gebälcke, Boden zwiſchen den Stockwercken. entablement, travaiſon, *f.* la ſéparation des étages. § pierwſza ſtol ieſt z drzewa, druga ieſt ſklepiónia.

Stoła. ein Stollen auf den Bergwercken. conduit dans une mine, par où l'on tire le métail.

Stolarz. ein Tiſchler. menuiſier.

Stolarczyk. Tiſchler=Geſell. garçon menuiſier.

Stolarſtwo. Tiſcher=Handwerck. menuiſerie.

Stolcowy. 1) Nacht=Stuhl=. 2) zum Hintern gehörig. 1) de ſelle; qui regarde la chaiſe percée. 2) de derriére, de cu. § 1) ſtolcowa dźiura. 2) ma wrzod ſtolcowy.

ſtolcowa chęć daremna. der Stuhl=Zwang. le téneme; l'envie d'aller à la ſelle ſans pouvoir rien faire.

ſtolcowa bania albo donica. Nacht=Stuhl=Becken. baſſin d'une chaiſe percée.

Stolec, *g. ſtolca.* 1) Stuhl, Stuhlgang. 2) der Hintere. 3) ein Nacht=Stuhl. 4) der groſſe Baum mitten in der Wind=Mühle.

Mühle. 5) Säulen-Fuß, Säulen-Stuhl. 1) selle; les excremens, la décharge de ventre. 2) siége, *m.* derriére, *m.* cu. 3) selle, chaise percée pour y mettre un bassin de chambre. 4) chaise de moulin à vent, sur quoi tourne le moulin. 5) stilobate, piédestal de la colonne. § 1) mieć stolec. 2) ma wrzod w stolcu. 3) śiedźi na stolcu. 4) na stolcu śię cały młyn wietrzny obraca. 5) stolec słupa sznicerskiego.

stolca trudność; *stolec trudny*. Hartleibigkeit. ventre constipé; ventre paresseux.

stolca trudnego, twardego człowiek. ein Hartleibiger. un constipé, qui a le ventre paresseux.

stolec łacny. offner Leib. ventre libre; ventre lâche. § człowiek stolca łacnego.

stolca chęć daremna. der Stuhl-Zwang. ténême, *m.* constipation, dureté de ventre.

stolec zatwardzać. hartleibig machen. constiper, resserrer le ventre.

czynić stolec. den Leib öffnen; laxiren. relâcher le ventre.

Stołeczek, *g. stołeczka.* Stühlchen. sellete, petite chaise.

Stołeczny Haupt-; von Städten. capital, prémier, *en parlant des villes.*

stołeczne miasto. die Haupt-Stadt eines Landes. capitale; ville capitale d'un païs.

Stołek, *g. stołka.* 1) ein Stuhl. 2) *fig.* ein Ehren-Amt. 1) siége, *m.* chaise sur quoi on s'assied. 2) *fig.* dignité, charge. § 1) uśiądź na stołku. 2) godnego dostał stołka.

stołek bez wspory. ein Stuhl ohne Lehne. banquette, tabouret.

stołek obrotny. Dreh-Stuhl. chaise qui tourne sur un pié; siége tournant.

Stoletni. hundertjährig. séculaire, de cent ans.

Stolica. erhabner Regenten- oder Richter-Stuhl. siège élevé pour un Souverain, ou pour un Juge.

na stolicy śiedźieć. auf einem Richter- oder Regenten-Stuhl sitzen. siéger; tenir quelque siége.

Stolica Naywyższego. der Sitz des Höchsten. le siége, le trône du Tout-puissant.

Stolica Apostolska. der Päbstliche Stuhl. le Saint Siége. § świadczyć zwierzchność Stolicy Apostolskiey.

Stolica krolewska; *tron.* Königlicher Thron. siége Roial; trône, *m.*

Stolica sądowa. ein Richter-Stuhl. Tribunal; un siége de Juge.

Stolik, *g. a.* ein Tischchen. petit table.

stolik pisarski. Schreib-Tisch. étudiole, bureau.

**Stoliman, olbrzym. ein Riese. géant.

Stolistny. hundertblättrig. de cent feuilles.

Stolka. Bergw. gemauerter Graben von Ziegeln unter dem Treib-Ofen, welcher demselben die Feuchtigkeit benimmt. *Métal.* canal fait de la brique sous la fournaise pour en tirer toute l'humidité.

Stolnica. 1) Tischblatt, höltzerne Tafel zu einem Tisch. 2) das Hackbret, der Hack-Tisch in der Küche. 1) le dessus d'une table; table sans treteaux. 2) hâchoir dans la cuisine. § 1) stolnica (stołowa tablica) śrebrna, marmurowa.

Stolniczka. ist das *Dimin.* von Stolnica. *c'est le diminutif de* Stolnica.

Stolnik. Tafel-Decker. écuïer de bouche; écuier-bouche; dapifer.

Stolnik koronny. Kron-Groß-Tafel-Decker. Grand maître d'hotel de la Couronne.

Stolnik Litewski. Lithauischer Groß-Tafel-Decker. Grand maître d'hotel de Lituanie.

Stolnikostwo. Tafel-Decker-Amt, Truchses-Amt. dapiferat.

Stolny. zu den Berg-Stollen gehörig. qui regarde les conduits qui sont dans les mines aux métaux.

Pisarz stolny. Berg-Stollen-Schreiber. gréfier des conduits de mines.

Stołownik. 1) Tisch-Gänger, Kost-Gänger. 2) Tisch-Decker. 1) pensionnaire qui païe pension pour la table, qui a la table chez qu. 2) celui qui met la nape sur la table. § 1) stołownikow (strawnikow) nie wiele ma.

Stołowy, *subst.* Vorschneider. écuïer tranchant qui sert les viandes.

stołowy. 1) Tisch-, zum Tisch gehörig. 2) Tisch-, Kost-, zur Tafel und Speisen gehörig. 1) de table. 2) de pension; qui regarde la table ou la nourriture qu'on a chez qu. § 1) stołowa tablica; stołowe lichtarze; stołowa służba.

stołowe wino. Tisch-Wein. vin de dépense.

stołowe nogi. das Gestelle unter dem Tisch-Blatt. les piez de table.

krzyż stołowy. ein Kreutz zum Tisch. treteau de table.

stołowe dobra. Tafel-Güter. table, mense, les biens de table d'un Seigneur.

dobra stołowe krolewskie; *Ekonomia.* Königliche Tafel-Güter. les biens de la table Roïale; la table Roïale; Economie apartenante à la table Roïale.

stołowa izba, sala. Speise-Stube, Speise-Saal. pitancerie, chambre ou sale à tenir table.

stołowa grzeczność. Wohlstand bey Tisch. bonne conduite à la table.

stołowe,

ſtołowe, pieniądze od ſtołu, ſtrawne. Koſt-Geld, ſo man vor einen Tiſch bezahlet oder bekommt. penſion, qu'on donne ou receoit pour la nourriture d'une perſonne.
ſtołowe, ſtołowy dochod, pieniądze, zboże &c. Einkünfte zur Tafel eines groſſen Herrn. les revenus deſtinez pour la table d'un Seigneur.
Ston, *vid.* Szton.
Stonaſobny. hundertfältig. centuple; cent fois autant.
Stonog robak. Hundertfuß, Schabe, Keller-Wurm, Keller-Eſelein. cloporte; chate peluë; pourcelet.
ſtonog morſki robak, ſkorek. ein Scolopender, Meer-Raſſel, ein Meer-Wurm. ſcolopendre, millepieds, ſorte d'inſecte de mer.
Stonogi. hundertfüßig. à cent piez; qui a cent pieds.
Stonogowiec ziele, *g. ſtonogowca.* (ſcolopendrium) Steinfarren, Hirſchzunge, Miltz-Kraut. le ceterach; ſcolopendre.
Stopa. 1) Fußſohle. 2) eig. u. fig. Fußtapfe. 3) Fuß, Schuh, ein Maaß. 4) fig. ein Fuß. 1) la plante du pié de l'homme. 2) *prop. & fig.* femelle, veſtige, *m.* marche, pas d'un homme. 3) pié, *m.* femelle, meſure de la grandeur du pié. 4) *fig.* un pié. § 1) ſtopa u człowieka, łapa u zwierząt. 2) ſtopy na ziemi wyrażone; iego idę ſtopą; naśladuie go ſtopa w ſtopę. 3) ſtopa ma dłoni cztery. 4) złożyłem u ſtop twoich moię prośbę; ſkładam tę pracę pod twoie ſtopy.
pśia ſtopa. Hunds-Tappe, Hunds-Pfote. pate de chien.
ſtopy dołek. der hohle Fuß. la foſſette de la plante du pié.
ſtopy obłączyſtość. der Ober-Riſt auf dem Fuß. le haut de la plante.
ſtopa kozia ziele, vid. Podagrycznik.
Stopka. ein Hund mit ſchwartzen Füſſen oder Tappen. chien à piez noirs ou à pates noires.
Stopień, *g. ſtopnia.* 1) Stufe, Staffel. 2) Staffel, Ehren-Stelle. 3) Grad. 1) un dégré; marche, échelon. 2) *fig.* un degré d'honneur. 3) grade, *m.* dégré, *m.* § 1) po ſtopniach ſchodzić. 2) na wyſokie poſtępuie ſtopnie; ſtopień honoru. 3) naywyżſzy powagi ſtopień; pokrewny moy w trzecim ſtopniu; w ſtopniu wtorym powinowactwa; cyrkuł na 360 się dzieli ſtopniow; ciepłe, zimne to ziele w trzecim ſtopniu.
ſtopień u karety, u woza. der Fußtritt am Wagen. le marche-pié de caroſſe, de chariot.
ſtopniami. Stufen-weiſe. par dégrez.
Stopnik. 1) ein junger Karpen. 2) Maß-Stab darauf die Schuhe abgemeſſen ſind. 1) carpeau qui a la longeur d'un pié. 2) reglette ou meſure où ſon marquez les piez. § 1) ſtopnik pod żołtą podiewę. 2) na ſtopniki plac wymierzyć.
Stopniſto, *adv.* Stufen-weiſe. en dégrez, en façon de degrès.
Stopniſty. Stufen-weiſe geſetzt. rangé en forme de dégrez.
Stopny. zur Fußſohle gehörig. qui regarde la plante du pié.
ſtopna kość. das Fußbret, der Unter-Riſt; Theil zwiſchen der Hacke und den Zehen. le metatarſe du pié, partie mitoïenne du pié.
Storcz. Bauk. der Sturtz die Ober-Schwelle an Thüren und Fenſtern. *Archit.* orbe; linteau d'enhaut d'une porte, d'une fenétre. § ſtorcz nade drzwiami gzemſu.
*ſtorcz, krawądź. Kante, Rand-Schärfe eines Dinges. chanfrein, carne, *m.* § na ſtorcz co poſtawić.
Storczę, *vid.* Naſtorczyć.
Storczyk żołty, *g. a.* (*ſatyrium*) Stengelwurtz, Ragwurtz. Knaben-Kraut. du ſatyrion une plante.
**Storęki. hundert-händig. qui a cent mains.
Storzę, *vid.* Naſtorczyć.
Storzypiętka. Großſprecher, Groß-Maul. fanfaron, rodomont.
Storzyſzek, *g. ſtorzyſzka*, ziele. (*clinopodium*) Maſtix- oder Amber-Kraut. clinopodion.
Stos. 1) ein Stoß, Haufen als Bretter. 2) ein Scheuter-Haufen. 3) Unfall, Anfall, Stoß. 1) pile, tas de choſes rangées les unes ſur les autres. 2) bucher, pile de bois pour y brûler un criminel. 3) choc, deſaſtre, *m.* ſécouſſe. § ſtos drew dębowych. 2) na ſtos złoczyńcę wſadzić. 3) ſtos przećiwny na woynie; ſtos ten wzbudził żołnierzow; otrzymał ale wytrzymał ſtos przećiwny.
w ſtos układać. aufſtappeln. empiler, enchanteler; mettre en pile. § w ſtos układać gonty, klepki, drwa.
nauka iego ſtoſem pachnie. ſeine Lehre drohet ihm mit dem Scheiter-Haufen. ſa doctrine ſent le fagot.
Stośił ziele. (*polemonia, philetæria*) ein gewiſſes Kraut. ſorte de plante.
ſtośił, vid. Panak.

Stosowanie czego do czego. die Einrichtung einer Sache nach einer andern; Anpassung. ajustement, aplication, raport, conformité entre les choses; l'action d'ajuster & d'acommoder une chose à une autre.

Stosuię co z czym, do czego, ku czemu. anpassen; etwas nach etwas gleichen, einrichten. faire convenir, faire acorder un avec l'autre; assortir, ajuster, apliquer, acommoder, conformer une chose à une autre.

stosować w co. auf etwas zielen. tendre à qu. ch; avoir pour but, pour fin.

stosować się. sich schicken, passen, übereinstimmen. se raporter à, s'acommoder, se conformer à. § krzywe z prostym nigdy się nie stosuie; stosuie się to prosto do tego kazusa; stosuie się to Pismu świętemu, do konstytucyi.

stosować się do woli czyiey. sich nach eines Willen richten. s'acommoder à la volonté, au gré de qu.

stosuiące imię. Gram. ein Comparativus. *Gram.* nom comparatif.

Stowarzyszenie. Cammeradschaft, Bündniß, Gemeinschaft. societé, familiarité, liaison, *f.* association.

Stowarzyszyć kogo z kim, F. *stowarzyszę.* Cammeradschaft stifften. associer; faire lier une societé entre les personnes, les unir, les joindre.

stowarzyszyć się z kim, towarzystwo przyiąć. mit einem Cammeradschaft machen, in Gemeinschaft treten. entrer en compagnie, en societé; se lier, s'unir, s'associer avec qu.

Stowrzod ziele, *vid.* Pieniężnik.

Stoy, *interj.* steh, halte, warte. halte-là, demeurez là, atendez. § stoyno szalbierzu.

Stoziarn ziele, *vid* Molownik.

Stoziarnisty. hundert-körnigt. de cent grains; qui porte cent grains.

Strącam co, *v. m. F. strącę.* 1) herunter stossen, abstossen, abschlagen. 2) herunter stürtzen. 1) abattre, jetter bas. 2) précipiter. § 1) strącić gruszkę kamieniem, żerdzią. 2) strącił go z mostu, z gory.

strącić komu karki, vid. *karki komu strącić.*

Strącenie. das Abstossen, Herunterstossen. l'action d'abatre, de jetter en bas, ou dans un lieu très-profond.

Stracenie. 1) das Verlieren. 2) Ausrottung, Vertilgung. 3) Hinrichtung, Execution. 1) perte, l'action de perdre. 2) perte; déstruction, anéantissement, extirpation. 3) exécution; le suplice d'un criminel.

Strach. Schrecken. éfroi, terreur, *f.* grande peur; grande fraieur, épouvante. § od strachu włosy na mnie wstaią; strachem przerażony; strachu kogo nakarmić, nabawić.

strach. es ist abscheulich, es ist gräßlich. il est horrible, il est afreux à; cela fait peur de, c'est une chose abominable que de; il fait soulever le coeur. § strach o tym słyszeć, mowić, strach tam wniść; strach wspominać.

strach nagły, plötzliches Entsetzen. souleur, *f.* fraieur subite & violente.

strach mię (strach mie iest) o niego. ich lebe seinetwegen in Furcht. j'ai peur, je tremble, je suis fort en peine pour lui.

strach we śnie, strachy nocne. das Auffahren, Schrecken im Schlaf. l'épouvante nocturne; le soursaut en dormant.

strachy nocne. Nacht-Gespenster. fantômes nocturnes, lutins, spectres; les esprits malins qui courent la nuit.

strach dziecinny; strach prożny; strach zmyślony. ungegründetes Schrecken. terreur panique.

Stracham się. sich sehr fürchten. avoir horreur; être saisi de terreur, s'épouvanter, prendre l'épouvante.

Stracić, F. *stracę, vid.* Tracę.

Stracony. 1) verlohren. 2) vertilget, vernichtet. 3) hingerichtet. 1) perdu. 2) perdu, anéanti, ruiné. 3) excécuté, mis à mort. § 1) stracony czas, proces. 2) wieża przez piorun stracona. 3) stracony złoczyńca.

za straconą mieć. vor verlohren halten. croire perdu.

na straconą, interj. es sey gewaget. vogue la galére.

na straconą co dać, puszczać. grosser Gefahr aussetzen. mettre au hazard; exposer à un danger évident.

nie iuż stracona. es ist noch nicht alles verlohren, noch nicht alles aus. tout n'est pas encore perdu; la chose est encore à remedier.

Strącze, *collec.* die Schoten an einer Staude. toutes les cosses d'une plante.

strącze puszczać.
Strączeie.
Strąkowacieie. } Schoten treiben. pousser des cosses; venir, se former en gousse ou cosse.

Strączyna. Schoten-Schale, leere Schote. gousse vuide; envelope qui couvre plusieurs sortes de légumes.

Strączysty. Schoten-, schoticht qui se forme en cosse; plein de cosses. § ziele strączyste.

Stradam czego, zgubić co, *obs.* verlieren, perdre.

*Stradny. armselig, unglücklich. indigent, pauvre, misérable. § nieboże ſtradny.
Stradza, *obſ.* groſſe Armuth. indigence.
*Strafiam śię, *v. m. F. ſtrafię śię.* 1) einem begegnen. 2) übereinſtimmen. 1) ſe rencontrer. 2) s'acorder avec; convenir, ſe conformer à. § 1) ſtrafiłem śię (potkałem śię) z nim. 2) te rzeczy śię z ſobą nie ſtrafiaią.
Strąk. eine Schote. coſſe, gouſſe. § w ſtrąku ieſt bob, groch.
ſtrąk czczy, vid. Strętzyna.
Strąkowy. Schoten=. de coſſe. § łuſka ſtrąkowa.
Strangurya, uryny trudność z bolem. Harnſucht. ſtrangurie.
Strapiony. gekränckt, betrübt, niedergeſchlagen. atriſté, afligé, abatu de. § ſtrapione żalem ſercé; ſtrapiona Oyczyzna; ſtrapiony chorobami.
Straſzę, *ſzy, ſzył.* einem Furcht einjagen; einen ſchrecken. épouvanter, intimider, éfraïer. § ſtraſzyć dźiećię.
Straſzenie. das Schrecken. l'épouvante, intimidation.
Straſzliwie, Straſznie, *adv.* erſchrecklich. terriblement, horriblement; avec horreur.
ſtraſznie. viel, ſehr. terriblement, afreuſement, très, beaucoup. § ſtraſznie bogaty; ma ſtraſznie pieniędzy; ſtraſznie śię gniewa.
Straſzliwy. Straſzny. erſchrecklich, fürchterlich. horrible, terrible, épouvantable, éfroïable. § ſtraſzny lew; ſtraſzny nieprzyiaćiel.
kogo ſtraſznym komu czynić. einen einem fürchterlich machen. rendre qu. à qu. terrible.
Straſzno, *adv.* fürchterlich. d'une maniére terrible; terriblement.
ſtraſzno mi. es iſt mir fürchterlich. étre ſaiſi d'horreur, de terreur. § ſtraſzno mu ſamemu było.
**Straſznomowny, groźny. der Droh=Reden führet: fürchterlich in Reden. menaçant, qui parle d'une voix menaçante.
**Straſznoſzalony, ſzalony od ſtrachu. raſend, der vor Furcht raſend iſt. furieux, plein de furie, enragé par la peur.
Straſzydło. 1) Schreck=Bild, Scheuche, Scheuſal. 2) Knecht Ruprecht, Bobantz. 1) épouvantail; priape, *m.* épouvantail de cheneviére pour épouvanter. 2) ogre, *m.* moine bourru dont on menace les enfans. § 1) ſtraſzydło na ptaki widome, urobione dla ſtraſzenia. 2) ſtraſzydło dźiećinne zmyślone.
**Straſzydłorodny. voll Schreck=Bilder. plein d'épouvantail, de figures épouvantables.
Straſzyniec. Kriegsb. Redute, viereckichte Baſtey. *Fortif.* redoute.
Strata. 1) Verluſt. 2) Untergang. 1) perte. 2) perte, ruïne. § 1) niepowetowana ſtrata czaſu, pieniędzy. 2) na ſtratę moię uknowane zamysły.
Strawa. 1) Koſt, Speiſe. 2) Phyſic. Nahrung. 1) alimens, *plur.* nourriture, vivre, *m.* tout ce dont ſe nourrit l'homme. 2) *Phiſ.* aliment, nourriture, pâture. § 1) ſtrawa to pośilna. 2) tłuſtość ieſt ſtrawą ogniową.
z ſtrawy robić. vor die Koſt arbeiten. travailler pour la nourriture.
ſtrawa bydlęca. Futter fürs Vieh. fourrage, *m.* mangeaille, nourriture qu'on donne aux animaux.
pśia ſtrawa. ſchlechte Speiſe, Hunde=Koſt. un manger de chien; tripotage, *m.* gargotage, *m.*
drzewo ieſt ſtrawą ogniową. das Holtz iſt des Feuers Nahrung. le bois eſt la pâture du feu.
Strawić, *F. ſtrawię.* 1) verdauen. 2) verthun, verſchwenden. 3) die Zeit zubringen. 4) verſchmertzen, verbeiſſen. 1) digerer. 2) dépenſer avec excès; manger ſon bien; conſumer, diſſiper. 3) perdre, mal emploier ſon tems. 4) digerer, avaler, endurer, ſoufrir patienment un afront. § 1) żołądek tego pokarmu ſtrawić nie może. 2) ſtrawił pieniądze; więcey ſtrawił niżli przemogł. 3) ſtrawić czas, godźiny nad czym. 4) ſtrawić tę hańbę muśiał.
Strawienie. 1) Verdauung, Däuung. 2) Verzehrung. 3) Aufwand, Verthuung. 4) Verdauung eines Schimpfs. 1) concoction, digeſtion des viandes dans l'eſtomac. 2) conſommation, conſomption des vivres. 3) dépenſe exceſſive, mauvais uſage qu'on fait de ſes biens. 4) l'action de digerer un afront. § 1) ſtrawienie pokarmu. 2) ſtrawienie żywnośći. 3) ſtrawienie pieniędzy, maiętnośći ſwoich.
ſtrawienie czaſu. Zeitverluſt. perte du tems.
ta zelżywość trudna do ſtrawienia. dieſer Schimpf iſt ſchwer zu verdauen. cet afront eſt de dificile digeſtion.
Strawne, *vid. ſtrawne pieniądze.*
Strawnik, co ſtrawę u kogo za pieniądze ma. Koſt=Gänger. penſionnaire, celui qui paie penſion pour la table.
Strawno, *adv.* es iſt theuer zu leben. il fait vivre cher. § ſtrawno w tym mieśćie było.
Strawność. Verdaulichkeit, Eigenſchaft die Speiſen

Speisen wohl zuverdauen. facilité de digerer bien les viandes.

Strawny. 1) Kost-, zur Kost oder Nahrung gehörig. 2) Tisch-; darinnen man Lebens-Mittel verwahret. 3) verdaulich, leicht zu verdauen. 1) de vivres, qui regarde les vivres ou la nouriture. 2) qui sert à mettre les vivres. 3) facile à digerer; de facile digestion. § 1) strawne rzeczy teraz drogie. 2) kosz strawny. 3) strawny ma żołądek.

strawne; *strawne pieniądze*. 1) Kost-Geld, das man giebet oder nimmt. 2) Auslösung, Zehrung, Unterhalt auf der Reise oder in einer Verrichtung. 1) pension, l'argent pour la table, le prix qu'on paie ou receoit pour étre nourri. 2) les pourvivres, *m.* defraïement; l'entretient qu'on est obligé à donner à celui qui voiage dans nos afaires. § 1) strawnego nie zapłacił za miesiąc. 2) strawne poselskie, prokuratorskie.

Strawowanie kogo. Unterhaltung, Unterhalt in der Kost. provision, pension alimentaire, entretenement; l'action d'alimenter qu.

Strawowany. beköstigt. nourri, alimenté, entretenu.

Strawuię kogo. 1) einen beköstigen, unterhalten. 2) einen auslösen, der in unserer Angelegenheit verschicket ist. 1) alimenter, nourrir, sustenter, entretenir qu. 2) fournir qu. de la dépense dans un voïage pour nos afaires; fournir les frais du voiage; entretenir qu. en dépenses de voiage. § 1) każdy oćiec dźiećię strawować powinien. 2) strawować Posła na seym, Deputata na Trybunał, prokuratora do Grodu.

strawować się. sich beköstigen, sich unterhalten. s'entretenir, se nourrir, se sustenter. § strawować się i konie do Rzymu muśiałem.

Straż, *f.* } 1) Wache, Bewachung. 2) Wa-
*Straża. } che, die Wächter oder ein Wächter. 3) eine von den vier Nacht-Wachen bey den alten Römern. 4) eine Wache so aus Soldaten bestehet. 5) Patrouille, Schaarwache, so des Nachts auf den Strassen gehet. 6) eine Schildwache. 1) guet, garde, l'action de garder, de veiller. 2) guet, un garde, celui ou ceux qui font la garde. 3) une des quatre veilles chez les anciens Romains. 4) garde, guet, les soldâs qui font le guet. 5) guet, patrouille qui va la nuit par les ruës. 6) sentinelle, soldat qui est en faction. § 1) straż odprawować, trzymać. 2) straż okrętow nieprzyiaćielskich postrzegła. 3) Rzymianie cztery mieli straże, pierwsza była po zachodźie słońca, druga trzy godźiny po pierwszey, trzećia o północy, a czwarta trzy godźiny przed świtem. 4) straż (warta) zaraz przyszła. 5) straż na ulicy hultaiow zabrała. 6) straż (szylwacha) się pytała: kto *vivat*.

po straż, po wartę posłać. nach die Wache schicken. aller querir la garde.

straż go wźięła. die Wache hat ihn weggenommen. la garde l'a pris, l'a emmené.

straż nocna. Nachtwache im Feld-Lager. biouac: garde de nuit dans un camp.

straże poboczne. die Seiten-Posten. les postes des côtez d'un camp.

pierwsza straż. Vorwacht, Vor-Post. garde avancée, garde fole.

straż plecowa. die Hinter-Posten. les postes qui sont derriére une armée.

straż konna. Wache zu Pferd. guet à cheval.

straż piesza. Wache zu Fuß. guet à pié.

straż na boćianym gnieźdźie. Schildwache auf dem Mast-Korb. vigie, garde au mât.

straż trzymać, odprawować. wachen. faire la garde, le guet, la sentinelle; étre en garde.

straż nad sobą. das Achtung geben auf sich selbsten. l'action de veiller sur sa conduite, de prendre garde à soi même.

Strażni. } zur Wache gehörig. de gar-
Strażniczy. } de, de guet.

strażnia izba. die Wacht-Stube. le corps de garde.

Strażnica. 1) Warte, Wach-Thurm. 2) Kriegsb. eine Redoute. 1) échauguette, béfroi; une tour ou un lieu élevé d'où l'on découvre ce qui se passe au loin. 2) *Fortif.* redoute. § 1) strażnica nadmorska.

strażnica dla szylwachy. ein Schilderhäuschen. guérite pour une sentinelle.

strażnica dla upatrowania biegu gwiazd. ein Observatorium den Lauf der Sterne zu beobachten. un observatoire, ou un bâtiment d'où l'on observe le cours des astres.

Strażniczy, *vid.* Strażni.

Strażniczy. } 1) Wächter. 2) Aufseher der
Strażnik. } Wächter. 3) Visitator, Zöllner. 1) un garde. 2) intendant de gardes. 3) doüanier, péager, gabelier, commis, emploié. § 1) strażnik wieży.

Strażnik Wielki Koronny. Kron-General-Wachtmeister. Géneral de l'avant garde de la Couronne. § Strażnik Wielki Litewski.

Strażnikostwo. die Würde eines General-

Wachtmeisters. la dignité de Géneral de l'avant garde.
Strecha, *vid.* Strzecha.
Stręczę co komu, *czy, czyt.* zuweisen. faire avoir, procurer à qu. § stręczę komu Pana, sługę, towary.
Stręczyciel. Zuschanzer, Zuweiser. celui qui procure, qui fait avoir qu. ch.
Stręczycielka. Zuschanzerin. celle qui fait avoir qu. ch.
Stręczyfura. Schaffner, Aufdinger der dem Fuhrmann die Fracht verschafft. aide de cocher qui procure & amene la charge à voiturer.
Strefa. 1) Streif im Zeuge. 2) Borte, Galaun. 1) raie, raiure dans une étofe. 2) galon, passement. § 1) ręcznik biały czerwonemi strefami. 2) strefa na szacie.
strefy albo żyły papierowe; strefy w papierze. Streifen von der Forme im Papier. les raies dans une feuille de papier.
strefa szeroka. breiter Streif. liteau.
strefa świata. Weltbes. eine Zone; ein Welt-Strich. *Géogr.* une Zone.
Strefisty. } gestreift. raié.
Strefowany. }
Stregonia herb, *vid.* Kościesa.
Strekuię broń. Kriegsw. das Gewehr strecken. *Guerre:* poser le mousqueton à terre.
Stręt — *na stręcie.* zur Hand gelegen. à main, à la portée.
Stretować, *F. stretuię, vid.* Tretuię.
Stretowany. 1) zertreten. 2) vernichtet. 1) foulé aux piez. 2) ruïné, anéanti.
Strętwa ryba morska, *vid.* Drętwik.
Strofowanie. Verweis, Bestrafung mit Worten. censure, repréhension, reprimande, châtiment de paroles.
strofowania godny. verweislich, sträflich. repréhensible, qui mérite d'être repris.
Strofuię. einem etwas verweisen, einen mit Worten züchtigen, bestrafen. reprendre, reprimander, châtier qu. de paroles. § strofuy corkę o to.
strofować siebie. sich selbsten züchtigen, sich einen Vorwurf machen. s'acuser soi-même, faire des reproches à soi même.
strofniący. Bestrafer, Züchtiger mit Worten. repreneur.
Stroię. 1) putzen, zieren. 2) stimmen ein musicalisches Instrument. 3) vorstellen, spielen als ein Lust-Spiel. 4) schneiden, machen Capriolen. 5) machen ein Gesicht, solches verstellen. 1) orner, parer, embellir, enjoviler. 2) acorder, ajuster un instrument de musique. 3) jouër une piéce de téatre. 4) faire une capriole, une courbette *&c.* 5) faire, tenir mine d'être content, d'être fâcheux *&c.* § 1) stroię co w kwiaty (kwiatami). 2) stroić lutnię, harfę, organy. 3) stroić komedyą, igrzyska. 4) stroić korwety. 5) a tym czasem iako naylepszą mogł sobie ustroił twarz, fantazyą, postawę.
stroić się. sich putzen. se parer, s'ajuster.
stroić żarty. Spaß treiben. plaisanter; faire, dire les choses plaisanment.
stroić gadki. schwatzen; sich die Zeit mit schwatzen vertreiben. causer; passer le tems à causer, à discourir.
stroić komu inwektywę. Schelt-Worte, Straf-Reden geben. faire des invectives à qu.
stroić z kogo igrzysko. Kurtzweil mit einem treiben. jouër qu.
Stroienie. 1) das Putzen. 2) das Stimmen eines musicalischen Instruments. 1) embellissement, parure, enjolivement, enjolivûre. 2) l'action d'acorder un instrument de musique; l'ajustement d'un instrument.
stroienie się. Sorgfalt sich zu putzen. l'action, les soins de se parer.
Stroiony. gestimmt als ein Clavier. acordé comme un clavier.
Stroka. Borte auf einem Kleide. galon, passement. § stroka iedwabna na szacie.
Strokaty koń. Schecke ein Pferd. la pie, un cheval.
Strona. 1) die Seite einer Sache. 2) Gegend, Theil, Seite eines Landes. 3) Saite zu musicalischen Instrumenten. 4) Parthey, Faction. 5) eine Parthey in Gerichten. 6) Seite, Sinn, Verstand, Bedeutung. 7) Mathem. die inwendige Polygone. 1) le côté droit ou gauche d'un corps. 2) côté, *m.* lieu, quartier, partie, contrée d'un païs. 3) une corde pour les instruments de musique. 4) parti, faction, cabale. 5) *Palais:* partie; le demandeur ou le défendeur. 6) côté, *m.* sens, part bonne ou mauvaise. 7) *Matém.* la poligone intérieure. § 1) na lewey, na prawey stronie leży. 2) w owey stronie był ieden; na wszystkie strony listy, śpiegow rozesłał. 3) strony do lutni; drotowa strona; strona albo łancuszek w zegarze. 4) moy bracie iednę baczysz stronę, dwa masz uszy obie też wysłuchay strony. 5) obie przesłuchać strony; w tey sprawie z iedney i z drugiey strony takowa ugoda stanęła; miedzy I. M. Panem N. z iedney, a z Panem N. z drugiey strony. 6) tak oboiętnie odpowiedział, że się na obie strony

rozumieć

rozumieć może; bierze się to na dobrą, na złą stronę; wszystko na gorszą stronę kieruie; na tę stronę się rozumieć może; z oboyga stron zakrawa, ani zły ani dobry.

strona powodna; *powod*, *aktor*. der Kläger in den Gerichten. le demandeur.

strona odporna, *pozwana*, *obwiniona*. der Beklagte. défendeur.

strona w księdze. Seite im Buch. page.

strona muru, *ściany*, *budynku*. die Seite einer Mauer eines Gebäudes. la face d'un mur, d'un bâtiment.

cudze strony. fremde Länder; die Fremde. les païs étrangers. § w cudze strony iechać.

stronami. Strich-weise, hin und wieder, Fleckweise. ça & là, par divers endroits; par ci par là, de côté & d'autre. § stronami grzmi, deszcz pada.

strony tego. was dieses betrifft; betreffend. pour, concernant, touchant cela; quant à, pour ce qui est de, pour ce qui regarde, qui concerne; du côté de.

z strony, *strony*. von wegen, von Seiten des. de par le qu; de la part de; du côté de. § z strony J. K. Mći; z strony konfederacyi.

z iedney strony — *z drugiey* —. von dieser Seite — von der andern —. d'une — & de l'autre —, d'un part — de l'autre.

z iedney strony to widzę, a z drugiey czego się mam spodziewać. von dieser Seite sehe ich dieses, was soll ich von der andren verhoffen. d'une je vois cela, & de l'autre que je dois esperer.

z drugiey strony. anderseits; von der andren Seite. de l'autre côté. § z drugiey strony kiedy uważam.

ze wszystkich stron. von allen Seiten. de toutes parts.

z moiey strony. meines Theils, von meiner Seite. de mon côté; de ma part.

na tey tu stronie. auf dieser Seite hier. de ce côté ici.

na stronę co kłaść. auf die Seite legen. mettre à part; mettre de côté, à l'écart. § odłożyć tę sprawę na stronę trzeba; niech to na stronę odłożone będzie.

na stronę iść, *ustąpić*. auf die Seite gehen. se mettre à part, se tenir à part.

na stronę kogo brać, *odwieść*. auf die Seite führen. tirer qu. à coté; prendre qu. à l'écart, à part; prendre qu. en particulier.

na stronę z tym. weg damit. arriére cela.

na stronę z tobą. weg mit dir; verstecke dich. courez vous cacher.

na swoię stronę (koło) ciągnie. er siehet auf seinen Nutzen. il raporte tout à ses interêts; il se regarde dans les choses.

na obie strony gadać. dafür und dawider reden. parler pour & contre.

po żadney to nie będzie stronie. das wird keiner Parthey gefallen. aucun parti n'en sera pas content; cela ne plaira pas à aucun parti.

stron uchodzić; *ni do tey ni do owey przystać strony*. keinem Theil anhängen; neutral seyn. demeurer, étre neutre; n'étre ni de l'un ni de l'autre des partis qui sont en diférend.

z obu stron. von beyden Seiten; beyderseits. de deux côtez; de part & d'autre; decà & delà.

z onę stronę; *z tamtę stronę*; *z tamtey strony*. hinter. jenseit. outre; de delà; au delà de; delà de. § z onę stronę gory, rzeki leży zamek; z tamtey strony Warszawy.

z tę stronę; *z tey strony*. disseit. deçà; de ce côté-là; au deçà.

Stronię. vor etwas fliehen; einen meiden. éviter, fuïr qu; avoir de l'aversion pour. § stroni ode mnie; stroni od woyny, od pracy.

Stronka. eine kurtze Saite, Stückchen Saite. une courte corde pour les instruments de musique. § stronka w zegarku.

Strop. Decke eines Gemachs. plancher d'enhaut, plancher de dessus.

strop sklepisty. gewölbte Decke. lambris en voute; plat-fond en voute.

strop wytworny, *futrowany*, *malowany*. verzierte, getäfelte oder gemahlte Felder-Decke. plat-fond, soffite, lambris.

strop zdobić. die Stuben-Decken verzieren. plat-fonner, embellir le plancher d'enhaut.

Stroskany. gekränckt, betrübt. afligé, abatu, atristé.

Stroy. 1) Putz, Zierath. 2) Tracht, Art, Mode der Kleidung. 3) Mundstück an einen musicalischen Instrument. 4) Reut-Zeug. 5) eine Geile in den Hoden. 1) ornement, parure, embellissement. 2) maniére de s'habiller, mode, façon, *f.* mode de se vétir, de se parer. 3) bocal, embouchure pour emboucher un instrument de musique. 4) harnois du cheval de selle; tout l'équipage de cuir pour un cheval de selle. 5) un testicule. § 1) pomiarkowany w stroiu wybor. 2) nowy stroy w szaciech; stroy pacholikow, haydukow; na stroy francuski włos ma utrafiony; stroy Polski. 3) stroy u surmy. 4) stroy na konie albo rząd koński.

ſtroy bobrowy. Bibergeil. caſtorée.

Stroynik. ein Stimm-Hammer. acordoir, martelet dont on ſe ſert d'acorder les inſtrumens.

Stroyno, *adv.* wohl geputzt. d'une maniére bien ajuſtée, bien parée. § ſtroyno ſię noſi; ſtroyno ubrany.

Stroyny. 1) geputzt. 2) geſtimmt, von muſicaliſchen Inſtrumenten. 1) paré, bien ajuſté. 2) acordé, *en parlant des inſtruments de muſique.*

Stroż. 1) Hüter, Wächter. 2) die Nuß in der Armbruſt, ſo den Abzug anhält und abſchnappt. 3) ein Wagen-Nagel, Schier-Nagel, Deichſel-Nagel. 1) un garde. 2) la noix, la clé d'arbalette qui ſert à débander ou à tenir la détente. 3) ateloire. § 1) ſtroż ogniowy, pochodniowy; ſtrożowie poſtrzegli złodźieiow. 2) ſtroż u kuſze; kołko do podnieśienia ſtroża do bićia godźin. 3) ſtroż wozowy, pługowy.

ſtroż domowy. Haus-Knecht. valet de maiſon.

ſtroż więźniow. Stock-Meiſter. géolier.

Struć kogo, *F. ſtruię.* vergiften. empoiſonner.

Struchlałość. Beſtürtzung. conſternation, ſurpriſe.

Struchlały. beſtürtzt, erſchrocken. conſterné, éfraïé, ſurpris.

Strućie. Vergifftung. empoiſonnement.

Strucla. ein Strützel. gâteau de Noël cuit en forme oblongue.

Strudzony. ſehr beſchäftigt. embaraſſé, chargé d'embaras, ſurchargé d'afaires.

Strug, rzezak. Schnitz-Meſſer. plane.

Struga. 1) ein groſſer Fluß. 2) Regen-Bach, Regen-Fluth. 1) fleuve, *m.* grande riviére. 2) avalaiſon, *f.* lavage, *m.* torrent des eaux de pluïe. ** § 1) Dnieſtrowa ſtruga kray ten ogranicza. 2) deſzczu gwałtownego ſtrugi wezbrały.

Strugam, *v. m. F. ſtrugnę.* ſchnitzen mit einem Meſſer oder einem Schneid-Meſſer. rogner, planer avec un couteau ou avec une plane. § ſtrugłem patyk.

ſtrugał, ſtrugał aż przeſtrugał. endlich mußten die Saiten ſpringen; endlich mußte das Maaß überlaufen. il a paſſé les bornes; il a tant rongé qu'à la fin il n'a plus de dens; il a tant tiré que l'arc s'eſt rompu.

Strukczaſy, Stołowy. Vorſchneider bey Tiſch. écuïer tranchant.

Strumień, *g. ſtrumienia.* 1) ein Bach. 2) Thränen-Fluth. 1) ruiſſeau. 2) torrent des larmes. § 1) ſtrumień z zrzodła pochodźi; Dunay śiedmią ſtrumieni sławny. 2) ſtrumień płaczu obfity.

ſtrumieniem. Bach-weiſe, Strom-weiſe. par des ruiſſeaux.

ſtrumieniem ćiec. Bachweiſe flieſſen. ruiſſeler. § krew ſtrumieniem ćiekła.

Strum. der Kropf, ein Geſchwulſt am Halſe. goïtre, *m.* groſſe gorge, écrouëlles, *f. plur.* enflure fort groſſe qui vient au cou. § oprutowa woda ſtrumy na gardłach rodźi.

Strumyczek, *g. a.* ſtruſek. ein Bächlein.
Strumyk, petit ruiſſeau; ſurgeon d'eau. § woda ſtruſkiem ſpada.

Strup, *g. a.* Grind auf einer Wunde. croûte, écaille qui ſe fait ſur une plaie. § ſtrup na ranie, na wrzedźie.

ſtrup słodki. (meliceris) Honig-Geſchwulſt, eine Räudigkeit des Haupts. meliceris, eſpèce de gale qui vient à la tête. § Doktor ten ſtrup słodki dźiećięćiu zegnać nie może.

ſtrupy na głowie ćiekące. (achor) der Anſprung, ein Kopf-Grind der Kinder. tigne, ſorte de gale qui vient à la tête des enfans.

Strupiaſty. grindig. couvert de croûtes ou d'écailles.

Strus. der Strauß ein Vogel. autruche un oiſeau.

Struśi. Strauß-. d'autruche.

ſtruśie pioro. Hut-Feder. plume, plumet pour parer les chapeaux.

ſtruśie pioro źiele. (dryopteris) Steinfarn, Baumfarn, Eichelfarn. fuchiere de chêne, plante ſemblable à la fougere.

Struż, *f.* der Schnitzel, abgeſchnittene
Strużyna. Späne vom bearbeitetem Holtz. planure, rognûre, ce qu'on plane, qu'on rogne de qu. ch.

Strużę, *vid.* Strugam.

*Strych. 1) ein Greis. 2) Art, Geſtalt. 1) viellard. 2) façon, *f.* figure, maniére. § 1) każdy ſtrych (ſtarzec) głupi co zaloty ſtroi. *2) pod tym ſtrychem (kſztałtem, poſtaćią) po świećie chodzą.

ſklanka w ſtrych, pod ſtrych. geſtrichen volles Glas. raſade, verre tout plein; rouge-bord.

pić pod ſtrych. ein volles trincken. boire une raſade, à rouge bord, à plein verre.

nalać pod ſtrych. geſtrichen voll gieſſen. verſer tout plein.

miara pod ſtrych. ein geſtrichenes Maaß. meſure tout pleine; meſure raſe.

**ſtrych, vid.* Strzecha.

ſtrychy. Bergw. Striche, Höltzer im halben Mond am Blasbalg. *Métal.* piéces de bois en demi-lune apliquées au ſouflet de forge.

Strychacz. der das gemeſſene mit einem Streich-

Streich-Holtz abstreicht. celui qui coupe d'une racloire le blé mesuré.

Strycharstwo. das Ziegelbrennen. le métier de briquetier.

Strycharz. Ziegel-Streicher, Ziegel-Brenner. tuilier, briquetier, celui qui fait de la brique.

Strychowanie. 1) das Bestreichen. 2) das Bestreichen mit Canonen. 1) l'action de passer par dessus, de froter. 2) l'action de tirer des coups de canon qui rasent. § 1) posttrychowanie masłem rozpuszczonym. 2) pagorek sposobny do lepszego strychowania z dział.

Strychowany. abgestrichen. rasé.

strychowana miara. abgestrichenes Maß der Körner. mesure rasé.

Strychownica, *vid.* Srzodwaga.

Strychowność. Mathem. die Horizontal-Linie. *Matém.* ligne horizontale.

strychowność. Strychowna obrona wyćieczki. } Kriegs-bauk. die kleine Streich-Linie. *Fortif.* la ligne de défense rasante ou flanquante.

Strychuię. 1) streichen, abstreichen beym Messen des Getreides. 2) durchstreichen, durchlaufen, durchwandern. 3) bestreichen als eine Canonen-Kugel. 1) racler, rader le blé en le mesurant. 2) parcourir, courir le païs; troler, troter. 3) raser, flanquer comme un coup de canon. § 1) strychować zboże strychulcem. 2) strychować pole, knieie. 3) działa z zamku po całym mieśćie strychuią.

działo, wał strychuie nieprzyiaćiela. die Canone, der Wall bestreichet den Feind. le canon, le rampart voit, rase l'ennemi.

strychować żagle. die Segel streichen. caler, baisser les voiles.

* *strychować czym, vid.* Drasnę.

Strychulec, *g. strychulca.* Streich-Holtz beym Messen. radoir, racloire à couper le blé mesuré ou le boisseau.

pod strychulcem śmierći nikt głowy nie ochroni. der Tod verschonet niemand, wir müssen alle sterben. la mort n'épargne personne; tout ce qui vit est sujet à la mort.

Stryczek, *g. stryczka.* dünner, fester Strick. cordelette; petite & forte corde à lier.

Stryiaszek. liebster Vetter, ist das *diminutivum* von Stryy. très-cher Oncle, *c'est le diminutif de* Stryy.

Stryieczny. des Vaters-Bruders-Kinder betreffend. de cousin germain, ce qui regarde les enfans de mon oncle paternel.

braćia stryieczni. Brüders-Söhne. cousins germains de deux fréres.

syn stryieczny. Vetter, Vaters-Bruders-Sohn. cousin, le fils de mon oncle paternel; cousin germain.

stryieczna corka. Vaters-Bruders Tochter. cousine; cousine germaine; fille de mon oncle paternel.

Stryienka. Base; Vaters-Schwester. tante paternelle; la soeur du pére.

Stryiowski. dem Vaters-Bruder eigen. de l'oncle paternel. § stryiowskie dobra; stryiowskie cnoty.

Strykać, *v. m. F. stryknę.* 1) strudeln, sprützen, sprengen. 2) picken, zwicken, kneipfen, stechen als eine Wunde. 1) rejaillir, sortir par jet. 2) faire le tic; picoter, piquer, brûler, comme une plaïe. § 1) stryknęła woda z cewki, krew z rany. 2) stryka mię cośis w bokach.

Strykanie, stryknienie. 1) das Strudeln, Spritzen. 2) stechender Schmertz; Stechen. 1) rejaillissement, les jets de l'eau. 2) tic, douleur piquante, tourment causé par des humeurs acres & piquantes. § 1) strykanie wody. 2) strykanie po kośćiach, w stawiech.

Stryszek, *g. stryszka.* Nußknacker. casse-noisette. § stryszkiem orzech rozdwoić.

Stryy, *g. stryia.* 1) Vetter; Vaters-Bruder. 2) Seef. der Wind. 1) oncle paternel. 2) *terme de mer:* le vent.

Strzała. 1) ein Pfeil. 2) Meßk. ein Pfeil; Stück vom Diameter eines Circkels. 1) flèche. 2) *Géom.* flèche, une partie du diamétre. § 1) wypuszczona strzała; szyię strzałami. 2) strzała w cyrkule iest linia miedzy ćięćiwą a miedzy lunety wysokośćią.

strzała ognista do zapału woiennego. Feuer-Pfeil des Feindes Häuser in Brand zu stecken. brûlot, sorte de flèches dont on se sert pour mettre le feu aux maisons des ennemis.

strzałę nałożyć. den Pfeil auf den Bogen legen. encocher une flèche.

strzała procna spora. ein Schleuder-Pfeil. matras, grand dard qu'on lance avec une fronde.

strzała wodna ziele. (sagitta) Pfeilkraut, Art von Wasserhahnen-Fuß. sagette, herbe qui ressemble à une flèche.

strzały ziele iadowite, pśinki, nocny ćień ziele iadowite. (dorycnion) Art von Nachtschatten, ein gifftiges Kraut. doricnion une plante venimeuse, c'est une sorte de morelle.

Strzałka. 1) kleiner Pfeil. 2) eine Magnet-Nadel. 3) der Strahl im Pferde-Huf. 4) Meßk. der halbe Durchmesser. 1) petite flèche. 2) aiguille; aiguille aiman-

aimantée. 3) fourchette; corne tendre sur le milieu de la sole d'un cheval. 4) *Géom.* raïon, le demi-diamétre d'un cercle. § 1) materya w strzałki tkana; strzałka na mapach kraiopisarskich. 2) strzałka magnesowa. 3) strzałka w kopyćie końskim. 4) strzałka w cyrkule.

strzałka biała na łbie końskim. die Blesse, der weisse Stern an der Pferde-Stirne. étoile ou plote au front du cheval.

Strzałowy, do strzał należący. Pfeilen-. de flèche. § strzałowe pierze; strzałowa tréina.

Strzecha. 1) ein Stroh-Dach auf einem Bauer-Haus. 2) Giebel, Boden unter dem Stroh-Dach. 1) chaume; toit ou la paille dont les maisons des païsans sont couvertes. 2) galetas, endroit sous la chaume d'une cabane. § 1) strzechy poszywać; chłopi na strzechach swoich boćianom radźi.

Strzegę, *strzeże*, *strzegł*, *strzec.* hüten, bewachen, bewahren. garder, observer qu; veiller sur ou à; prendre garde à. § matko strzeż corki; strzegł domu; strzec na strażnicy.

strzec na kogo. 1) auf einen, auf eines Schritte und Tritte Achtung geben: einen beobachten. 2) auf einen lauren, passen. 1) observer qu; veiller sur ou à qu; prendre garde à ce qu'il fait. 2) épier, guêter qu.

strzec się czego. sich in Acht nehmen, fliehen vor etwas; sich hüten, auf der Hut stehen. se garder; se donner garde de; se garer; se tenir en ses gardes, songer à soi.

strzeż się. nehmet euch in Acht. prenez garde à vous.

Strzelam, *v. m. F. strzelę.* 1) schiessen, abschiessen. 2) nach etwas, auf einen schiessen. 3) schiessen als das Wasser. 1) tirer, décharger une arme à feu; décocher; tirer, débander, laisser aller une flèche. 2) faire feu sur; tirer une personne, un animal ou contre une chose. 3) s'élancer, se jetter avec impétuosité. § 1) strzel z pistoletu; z muszkietow, z łukow, z kusz (muszkietami, łukami) strzelano; pobiegł iak strzelił. 2) strzelił do niego, do celu a tego nie trafił. 3) woda, skała, strumieniem strzeliła.

strzela bąki. er bringt seine Zeit mit Fliegenfangen zu. il vole le papillon.

strzelać się. auf einander feuern, Feuer geben; sich herum schiessen; Kugeln wechseln. se batre à coup de balles, à coup de pistolet.

w łeb się strzelić. sich eine Kugel durch den Kopf jagen. se casser la tête, se brûler la cervelle d'un coup de balle.

strzelać, bić z dźiał. canoniren, die Stücke lösen. cannoner, battre à coups de canon.

Strzelanie. das Schiessen. décharge, l'action de tirer; plusieurs coups d'arme à feu.

strzelanie z muszkietow kulmi. Musketen-Feuer mit Kugeln. mousquetade.

strzelanie z muszkietow bez kul. Salve, Musketen-Feuer ohne Kugeln. mousqueterie; salve.

strzelanie z dźiał. Canonen-Feuer. canonnade, action de canonner.

strzelanie z łuku. das Abschiessen eines Pfeils. l'action de décocher une flèche.

Strzelba. eine Büchse, ein Schieß-Gewehr. arme à feu.

Strzelczy. Schieß-, Schütz-. qui regarde les tireurs d'arc ou d'arme à feu; qui concerne les chevaliers d'arquebuse. § strzelcza żuława, strzelcze pole.

Strzelec, *g. strzelca.* 1) ein Schütz 2) Schieß-Schlange, Pfeil-Schlange, welche vom Baum auf die Menschen springet. 3) der Schütz ein Himmels-Zeichen. 4) ein Jäger. 1) tireur, celui qui tire bien un arc ou quelque arme à feu. 2) javelot, espèce de serpent qui se met sur les arbres & se lance sur ceux qui passent. 3) le sagittaire, l'archer, un signe de Zodiaque. 4) un chasseur.

strzelec łuczny. Bogen-Schütz. tireur d'arcs; archer.

strzelec kuszny. Armbrust-Schütze. arbalêtrier.

strzelec kulny. Büchsen-Schütze. arquebusier, qui tire de l'arquebuse.

strzelec do tarczy. Scheiben-Schütz. chevalier d'arquebuse.

Strzelecki. Schützen-. qui regarde les chevaliers d'arquebuse.

strzelecki krol. Schützen-König. roi des chevaliers d'arquebuse.

Strzelenie. ein Schuß. coup d'une arme. § poszli do celu obeyrzeć strzelenie.

na strzelenie z muszkietu od miasta. einen Schuß weit von der Stadt. à la portée de mousquet de la ville. § daley niźli na strzelenie ode mnie leży; na strzelenie iedno, dwoie z łuku.

Strzelnica. 1) Schieß-Haus, Schieß-Garten, Vogel-Wiese. 2) Schieß-Scharte, Schieß-Loch in der Mauer. 3) Kriegsb. Stück-Bett, Batterie. 1) bute; une maison des tireurs; place à s'exercer à tirer. 2) barbacane, creneau, meurtriére, canonniére, embrasure, ouverture

ture dans le mur par laquelle on tire. 3) *Fortif.* baterie où l'on pointe les canons.

Strzelony. geschossen, abgeschossen, geworfen. tiré, déchargé, décoché, élancé. § strzała, kula strzelona; strzelony grom z obłoku.

Strzemię. 1) Steig-Bügel. 2) Kutschen-Tritt, Wagen-Tritt. 1) étrier. 2) marche-pié, *m.* bote de carosse, de chariot.

strzemię lewe. der lincke Steigbügel. montoir, l'étrier du côté gauche.

Strzemionko. 1) ein Steigbügelchen. 2) Strippe, Zieh-Band am Stiefel. 3) Anatom. Steggreif, ein Knöchlein im Ohr. 1) petit étrier. 2) tirant, qui est ataché au dedans de la tige des botes pour se boter aisément. 3) *Anat.* étrier, un petit os de l'oreille intérieure. § 1) strzemionka dla chłopczyka. 2) strzemionka u botow do przyciągania. 3) strzemionko w uchu.

Strzepać, *F. strzepię, vid.* Trzepię.

Strzępczysty. fasicht, voller Fasen. éfilé, cotonné, cotonneux, éfaufilé.

Strzępeczka ziele, *vid.* Przęsłka.

Strzępek, *g. strzępka.* Fase am abgeschnittenen Zeuge. menu filet d'une étofe coupée. § ustrzydz strzępki.

Strzępię. 1) auffasern, aufzetteln. 2) fig. kräuspeln, kraus machen. 1) éfaufiler, éfiler, détacher les filets de l'étofe. 2) *fig.* friser, rider. § 1) strzępić płotno. 2) wiatr wodę strzępił.

strzępić głos. trillern, Triller mit der Stimme schlagen. fredonner; faire des fredons ou des passages avec la voix.

strzępić się. 1) sich ausfasern, sich fasern. 2) fig. kraus werden. 1) s'éfiler, se défaire en petits filets. 2) *fig.* se rider, créper, moutonner. § 1) strzępi się urznięte płotno. 2) obłoczki się strzępiły.

Strzępienie. das Auffassern. l'action d'éfiler.

strzępienie głosu, wycwerki. Triller mit der Stimme. fredons qu'on fait avec la voix; roulade, roulement de la voix.

Strzeż ptaszek, *vid.* Strzyż.

Strzeżenie. das Bewachen, die Inachtnehmung, Hut. veille, garde, l'action de garder. § strzeżenie więźniow aby żaden nie uciekł.

strzeżenie się czego. Vermeidung, Ausweichung, Inachtnehmung vor etwas. l'action de se garder de qu. ch; d'éviter qu. ch. § strzeżenie się, ustrzeżenie się omyłki w rachunku.

Strznadel, *vid.* Trznadel.

*Strzygalnia, barwiernia. die Balbier-Stube. boutique de barbier.

Strzygę, *strzyże, strzygł.* 1) scheeren mit der Scheere. 2) scheeren die Schafe. 3) mit der Scheere zerschneiden. 4) zerbeissen, zernagen als die Würmer. 1) tondre; couper les cheveux. 2) tondre les moutons. 3) couper qu. ch. avec les ciseaux. 4) ronger, couper fort menu avec les dents, comme font les vers. § 1) strzygł mi głowę, brodę; strzydz kogo. 2) strzydz wełne, owce. 3) strzygą dźieći papier. 4) w kąćie tę księgę strzygą mole.

strzydz włosy komu pod grzebień. die Haare verschneiden. faire les cheveux à qu.

strzydz się. sich selbsten die Haare verschneiden. se couper les cheveux à soi même; donner à ses cheveux un tour de ciseaux.

Strzykać, *vid.* Strykać.

Strzymać co, kogo, *F. strzymam,* wstrzymać. 1) einen von etwas abhalten. 2) die Speisen bey sich behalten, vom Magen 1) retenir qu. de qu. ch. 2) retenir les alimens comme l'estomac. § 1) strzymać kogo od czego. 2) strzymać pokarm.

strzymać się od czego. sich von etwas enthalten. se contenir, se retenir de qu. ch.

Strzyż, } strzyżyk. Gold-Hähnlein, Art
Strzyżek, } von kleinen Zaun Königen. un roitelet plus petit que les ordinaires.

Strzyżenie. das Zerschneiden mit der Scheere. coupe avec des ciseaux; action de couper avec les ciseaux. § strzyżenie papieru.

strzyżenie włosow. das Verschneiden des Haupt-Haars. tonsure; l'action de faire les cheveux.

strzyżenie laika, vid. Postrzyżyny 1).

strzyżenie wełny. Schaf-Schur, Woll-Schur, Schur-Zeit. tonture, l'action, le tems de tondre les moutons.

Strzyżony. geschoren. tondu.

Strzyżyk, *vid.* Strzyż.

Stuć, *m.* } 1) ein Futeral, ein Be-
Stućiec, *g. stućia.* } steck. 2) Schreibe-Zeug. 1) étui. 2) calemar, écritoire.

stućiec do nożow. Messer-Besteck. coutéliere.

stućiec do zębow. Zahnstocher-Büchse. étui pour y mettre les cure-dents.

Student. Student. étudiant.

Studnia. ein Brunnen. un puits. § studnią bić; kopanie studźien; studnie tam są głębokie.

studnia żywey wody. lebendiger, wasserreicher Brunnen. un puits d'eau vive.

studnia sucha, miałka. ein versiegener Brun-

 nen

nen, der kein Wasser hält. puisard; puits perdu.

Studniarz, *vid.* Studźiennik.

Studnica. Brunn, Brunnen-Quell. source qui est propre pour un puits.

Studzę co. mit wehen kalt machen; abkühlen, kühl machen. refroidir, faire devenir froid en faisant du vent. § studźisz mi izbę.

studźić się. erkalten; vom Winde kühl oder kalt werden. refroidir, devenir froid par le vent.

Studzenie. Abkühlung, Erkaltung vom Winde. refroidissement par le vent.

Studźiany. } Brunnen-. de puits. §
Studźienny. } studźienna woda.

studźienne wieko, nakrywka. die Decke über dem Brunnen. un couvercle de puits.

Studźienka. kleiner Brunnen. petit puits.

Studźiennik, studniarz. Brunnen-Gräber. faiseur de puits; fontainier. § studniarze ocembrowanie w studniach biią.

studźiennik źiele, vid. Płucnik.

Stuk śiana. Heuschober von etlichen Wagen. moilon, tas de foin pour charger quelques chariots.

Stuła kapłańska, kośćielna. eine Priester-Stole; geweihete Binde, so der Priester in der Kirche um den Hals hat. étole; bande benite que le Prêtre met sur le cou.

Stulam, *v. m. F. stulę.* schliessen, zusammen drücken, zusammen halten als den Mund. serrer, presser, fermer comme la bouche. § stulić gębę, oczy.

otwierać i stulać oczy. die Augen auf- und zumachen. ouvrir & fermer les yeux.

patrzyć śmiele nie stulaiąc oczu. frey ansehen ohne die Augen zu blintzen. regarder, voir hardiment sans cligner les jeux.

stul gębę. halt das Maul. tai toi donc; parlez à ton écot. § stul gębę albo wezmiesz w nię.

stula pies ogon pod śię. der Hund stecket den Schwantz unter sich. le chien prend la queuë entre les jambes.

Stulenie. das Zusammendrücken, die Schliessung als der Augen, des Mundes. l'action de fermer, de serrer comme les yeux.

Stulisz źiele, *vid.* Wrzodowiec.

Stulony. 1) zusammen gedruckt, geschlossen als die Lippen. 2) unaufgeblüht, geschlossen. 1) serré, fermé comme les lévres. 2) enfermé dans son bouton; qui n'est pas éclos. § 1) stulone oczy. 2) stulona albo nierozwiniona roża.

Stumiec, *g. stumca.* Art von Handwerckern. sorte d'artisans.

Stursam, *v. m. F. sturśnę.* 1) anstossen, stossen mit etwas spitzigen. 2) einen mit dem Elnbogen anstossen. 1) pousser, toucher qu. d'une chose pointuë; donner, porter à qu. des coups. 2) coudoïer qu; pousser qu. avec son coude. § 1) sturśniy laską. 2) sturśnąłem go, abym go przestrzegł; łokćiem mię sturśał.

Stursacz. Antreiber, der einen mit etwas anstosset. pousseur, piqueur, celui qui pousse qu. avec une chose aiguë.

Stursanie. } das Stossen, Antreiben mit
Sturśnienie. } einer spitzigen Sache. l'action de pousser, de toucher avec une chose aiguë.

Sturśniony. angestossen. heurté, poussé.

Stwardniały. } 1) hart geworden, gehärtet.
Stwardźiały. } 2) dickhäutig, hart als die Haut in den Händen. 3) verhärtet, verstockt. 1) durci, devenu dur. 2) calleux, plein de cals & de durillons. 3) endurci, obstiné, opiniâtre.

Stwardnienie. 1) Härtung, Hartmachung. 2) Verhärtung, Verstockung. 1) l'action de durcir. 2) obstination, endurcissement, opiniâtreté. § 1) stwardnienie kiia przy ogniu. 2) stwardnienie przez upor we złym.

Stwardzam co, *v. m. F. stwardzę.* 1) härten, hart machen. 2) verhärten, verstocken. 1) durcir, rendre dur. 2) endurcir, rendre obstiné; obstiner qu.

Stwarzam co, *v. m. F. stworzę.* schaffen, verschaffen. créer.

** Stwolin, olbrzym. ein Riese. un géant.

* Stworny, *vid.* Skromny.

Stworzenie. 1) Erschaffung. 2) Anfang, Entstehung eines Reichs. 3) ein Geschöpf. 1) création. 2) la fondation; le commencement d'un Roïaume. 3) créature. § 1) stworzenie świata. 2) od stworzenia Polski śię to nie stało. 3) wszystkie stworzenia chwalćie Boga; wielorakość stworzeniow.

Stworzony. erschaffen. créé.

Stworzyćiel. 1) Schöpfer, Gott der Schöpfer. 2) Gönner, Beförderer, der einen forthilft. 1) Créateur; Dieu le Créateur. 2) auteur de la fortune de qu; protecteur; celui qui établit, qui protége une personne, qui fait une créature. § 1) Stworzyćiel nieba i źiemie. *2) stworzyćiel (dobrodźiey) iest tey kreatury i iuż wiele urobił godnych ludźi.

Stworzysty, ktory może bydź stworzony. erschaflich, das erschaffen werden kan. qui peut étre créé.

Stychwasser. Scheide-Wasser. eau forte; eau de départ.

Styczeń,

Styczeń, *g. ſtycznia.* der Monat Jenner. Janvier. § w Styczniu tam będę.
Styczniowy. den Jenner betreffend. de Janvier.
Styg. der Styx, ein Höllen=Fluß in der Mythologie. le Styx, un fleuve des enfers dans la mitologie. § w ſtygu dziewiętobrzegim śię kąpał.
Stygnę, *ſtygnie, ſtygł, ſtygnął, ſtygnąć.* erkalten, kalt werden als Speiſen. ſe refroidir, devenir froid comme les viandes.
Styk, *vid.* Kożica.
* Stykam kogo, *v. m. F. ſtyknę,* potykam. einem begegnen. rencontrer qu; faire rencontre de qu.
Bog ćię ſtykay! Gott ſey mit dir, führe dich auf der Reiſe! Dieu vous conduiſe! Dieu vous aſſiſte dans vôtre voiage!
ſtykać śię. 1) ſich begegnen. 2) anſtoſſen, angräntzen. 1) ſe rencontrer avec qu. 2) ſe toucher, toucher qu. ch; être contigu; tenir à; confiner qu. ch; aboutir à qu. ch. § * 1) ſtykał śię (potkał śię) z bratem twoim. 2) Prowincya z Polſką śię ſtyſkaiąca.
ten dom z moim śię ſtyka. dieſes Haus ſtößt an meines. cette maiſon touche la mienne.
Stykanie śię, potkanie śię. das Begegnen. rencontre d'une perſonne; l'action de rencontrer qu.
ſtykanie śię z czym. das Anſtoſſen, Angräntzen. les aboutiſſans; contiguité, voiſinage, *m.* proximité de deux choſes qui ſe touchent.
Stymbork, *vid.* Sztymbork.
Styl. 1) Schreib=Art. 2) Zeiger an der Sonnen=Uhr. 1) ſtile, *m.* maniére de s'exprimer dans un diſcours. 2) ſtile, *m.* aiguille de cadran. § 1) o ſtylu książka; ſtyle nadęte.
ſtyl ſtary, nowy. der alte, der neue Stylus im Calender. le vieux (l'ancien) le nouveau ſtile dans l'almanac.
Stylam, ſzpetnie chodzę iako krzywonogi. grätſcheln, latſchen, im Gehen die Beine von einander wie ein Krummbeinigter ſetzen. marcher écarquillé; marcher les jambes ouvertes; écarter les jambes en allant comme un cagneux.
Stylowy. zur Schreib=Art gehörig. de ſtile.
Styma, poważenie. Achtung, Hochachtung. eſtime.
Stympalideyſki. Poet. Stymphaliſch, die Stadt Stymphalien in Arcadien, oder die Stymphaliſchen Vögel oder Mißgeburten betreffend. *Poëſie:* Stimphalien, de Stimphale; qui regarde la ville de Stimphale en Arcadie ou les oiſeaux de Stimphale qui étoient des monſtres.
Stypa. Begräbniß=Mahl, Trauer=Eſſen. banquet, repas funébre.
Stypſel, *g. ſtypsla,* zatyczka. Propf, Stöpſel. bouchon, tampon.
ſtypſel korkowy. Korck=Stöpſel. bouchon de liége.
Styr, *g. ſtyra.* ein junger Stöhr=Fiſch. jeune éturgeon un poiſſon.
* *ſtyr,* g. ſtyru, *ſter.* Steuer=Ruder. gouvernail.
Styrak, *g. u.* drzewo i żywica. Storax, ein Baum und wohlriechender Baumſaft. Storax, un arbre & une gomme odoriférante.
Styrkam, *v. m. F. ſtyrknę.* nur in den *Compoſitis.* ſtolpern. broncher, *ce verbe n'eſt en uſage que dans ſes composez.*
Styrta. 1) Heuſchober von funfzig Wagen. 2) Düben, Feim, Feimen=Berg, hoher Schober von Garben ohne Stroh=Dach. 1) grand moilon de foin pour en charger cinquante chariots. 2) gerbiére, tas de gerbes élevé en forme piramidale ſans une couverture de paille.
Styſkowanie. das Klagen, Wimmern. plainte; lamentation.
Styſkuię. ſeufzen, klagen, ſich beklagen. ſe plaindre, ſe fâcher, faire des plaintes de. § ſtyſkuię na tę chorobę; na to nieſzczęśćie.
ſtyſkuiący. klagend. plaintif.
Subaltern. ein Subalterne, nachgeordneter Bedienter. un ſubalterne, celui qui eſt inférieur à un autre Oficier.
Subdyakon. Unter Diaconus. Soudiacre.
Subet, śpiączka. Schlafſucht. létargie, aſſoupiſſement.
Sublewacya. Gericht. Verlängerung des Termins einer Achts=Erklärung. délai, prolongation du terme de baniſſement à un autre tems. § ſublewacya mu ieſt dana; Trybunał dać nie ma ſublewacyi, gdy proces dobry uzna.
Subprzeor. Unter=Prior. Sou-prieur.
Subprzeoryſza. Unter=Priorin. Sou-prieure.
Subſtancya. 1) Vermögen, Haabe. 2) Beſtand=Weſen, die beſten Theile von einer Sache. 1) ſubſtance, biens, *plur.* facultez, *f. plur.* 2) ſubſtance; les parties les plus ſolides d'une choſe. § 1) niewielką ma ſubſtancyą. 2) weź kapłuna w ſubſtancyi.
ſubſtancyą ſwoię przemarnował. er hat ſein Vermögen verpraſſet. il a mangé ſon bien, ſon frusquin à la débauche.
Subſyſtencya, wyżywienie. Unterhalt. ſubſiſtence, entretenement.
Subtelnie, *adv.* 1) zart, fein. 2) ſubtiler Weiſe,

Weiſe, ſcharf, mit Einſicht. 1) délicatement, d'une maniére mignone. 2) délicatement, finement, ſubtilement, d'une maniére ſubtile. § 1) ſubtelnie ſzyie, przędźie; proſzek ſubtelnie ſtarty. 2) ſubtelnie odpowiedźiał.

Subtelnieię. 1) fein werden. 2) witzig, ſcharfſinnig werden. 1) s'afiner, devenir fin & délié. 2) ſe ſubtiliſer, devenir ſubtil, ſe rendre plus ſubtile, plus fin.

Subtelniucki. ſehr zart, ſehr fein. fort ſubtile, fort délicat, tres-fin.

Subtelno, *adv.* fein. ſubtil. ſubtilement, délicatement. § ſubtelno co czynić.

Subtelność. 1) Zartheit, Feinheit. 2) Scharfſinnigkeit. 1) ſubtilité, délicateſſe, tenuité. 2) ſagacité, ſubtilité; adreſſe d'eſprit.

Subtelnoſtki, *plur.* Spitzfindigkeit, Argliſt. les délicateſſes, *f.* les tours d'adreſſe; fineſſes, *f. plur.* pointilles, *f. plur.* ſophismes, *m. plur.* § ſubtelnoſtkami ſwemi mię pod śieć wprawił.

ſubtelnoſtkami śię w czym bawić. gar zu ſehr worinnen klügeln. pointiller, rafiner ſur; fendre un cheveu en deux; quinteſſencier une afaire.

Subtelny. 1) zart, fein, dünn, leicht. 2) ſcharfſinnig, fein, ſcharf, ſubtil. 3) ſcharf, fein, von den Sinnen. 1) ſubtil, délié, mince, léger, tenu, délicat, menu. 2) fin, ſubtile, adroit, ſophiſtique. 3) délicat, fin, ſubtil, *en parlant des ſens.* § 1) nitka ſubtelna; powietrze ieſt barzo ſubtelne. 2) rozum, rozſądek ſubtelny; doktor to ſubtelny. 3) wzrok ma ſubtelny.

ſubtelnym czynić fein, ſubtil machen. ſubtiliſer, rendre ſubtile.

Sucha, *vid.* Suchy — *ſucha.*

Suchar 1) groſſer Zwieback. 2) Schiff-Zwieback. 1) un grand biſcuit. 2) galette, biſcuit, pain cuit deux fois qu'on mange ſur la mer.

Sucharek. kleiner Zwieback. petit biſcuit.

Suchednie, *vid.* Suchy — *ſuche dnie.*

Suchedniowy. die Quatember betreffend. qui regarde les quatre tems.

ſol ſuchedniowa. das Quatember-Saltz, ſo die Saltzwercke dem Adel alle Viertel-Jahr um einen wohlfeilern Preis als andren Leuten verkauffen müſſen. ſel de la République, ſel trimeſtre; ſel quartal, ſel de quarte, que les ſalines ſont obligées à vendre tous les trois mois à la Nobleſſe à moindre prix qu'aux autres.

Suchekomnaty herb. Wappenk. mit Silber beſchlagenes Jäger-Horn, in deſſen Mitte ein Kreutz ſtehet; die Krone iſt mit drey Strauß-Federn gezieret. *Blaſon.* un cornet de chaſſe ferré d'argent au milieu duquelle ſe préſente une croix; la couronne eſt parée de trois plumes d'autruche.

Sucho, *adv.* 1) trocken. 2) trocken, mager. 1) ſéchement, en un lieu ſec, à ſec. 2) d'une maniére ſéche; ſéchement, rudement; ſans ornement. § 1) ſucho to ſchoway. 2) ſucho mu odpowiedźiał.

ſucho; ſucho ieſt. es iſt trocken. il fait ſec; il eſt ſec. § nie ſucho tam będźie.

ſucho uſzedł. er iſt mit einem blauen Auge davon gekommen. il a ſauvé le moule de pourpoint; il s'en eſt tiré bagues ſauves.

rzekę ſucho przeſzedł. er iſt trockenes Fuſſes durch den Fluß gegangen. il a paſſé la riviére à pié ſec.

podczas ſucha. zur Zeit der Dürre. pendant la ſiccité.

Suchodniowy, *vid.* Suchedniowy.

Suchooki; twardy do płaczu. der nicht leicht weinet. qui a les yeux ſecs; qui n'eſt point pleureux; qui n'eſt touché de rien; qui regarde les choſes d'un oeil ſec.

Suchorlawy. hager, mager von Geſtalt. fort maigre, décharné, ſec, éfilé.

Suchość. das Trockne, die Trockenheit, die Dürre. ſec; ſiccité, ſéchereſſe.

Suchota. / Suchoty, *plur.* } 1) die Schwindſucht, Lungenſucht, die Darre. 2) Schwindſucht, Geld-Mangel. 3) im Schertz: Mangel der Nahrung, Faſttag, ſparſame Mahlzeit. 1) étique, chartre, phthiſie; maladie qui déſeche le corps; amaigriſſement du corps. 2) défaut, diſette, manque d'argent. 3) *burleſq.* diſette de vivres; un maigre diner, très-méchant repas. § 1) na ſuchotę chorować; ſuchoty mieć, ćierpieć, czynić. 2) ſzkatuła na ſuchotę ſtęka. 3) po iednym doſtatnim obiedźie, często na kilkanaśćie dni ſuchot bywa.

ſuchotom podległy. zur Schwindſucht geneigt. tabide, qui a quelque diſpoſition à la phthiſie.

ſuchoty ćierpiący. / Suchotnik. } ein Schwindſüchtiger. tabide; phthiſique; celui qui eſt malade, qui eſt ateint de phthiſie.

Suchotny. ſchwindſüchtig. tabide, phthiſique.

ſuchotne źiele. (chamæpitis) Feld-Cypreſſe, Je länger, je lieber. ivete; ive muſquée.

Suchy. 1) trocken. 2) dürr, trocken als das Wetter, ein Land. 1) ſec, aride. 2) ſec

comme le tems, une terre. § 1) ſuchą do tego weź chuſtkę. 2) rola ſucha; ſucha barzo pogoda.
ſuchy poſt, vid. *poſt ſuchy.*
ſucha Niedźiela. der andre Sonntag in den Faſten. le Reminiſcere, le ſeconde dimanche du carême.
ſuche dnie; ſuche dni. 1) ein Quatember. 2) Quartal-Geld. 1) quatre-tems, *plur.* tems des ordres; jeune de trois jours qu'on fait en chaque ſaiſon de l'année. 2) quartier, terme, *m.* païe pour trois mois.
ſucha; ſucha gra. Matſch, Schneider in einigen Spielen. *terme de quelques jeux:* jean, maître-jean, celui qui porte la hote.
dać komu ſuchą. einen zum Schneider machen. paſſer maître qu; mâter qu. au jeu.
ſucha żyła. eine Nerve. nerf.
ſuchą nogą. trockenes Fuſſes. à pié ſec.
ſuchą uſzedł nogą, vid. *ſucho uſzedł.*
mieyſce ſuche, vid. Suſza 1).
Suczka. Petzchen, kleine Hündin. babiche, petite chienne.
*Sudamny. 1) galant, geputzt. 2) glatt, geglättet. 1) paré, bien-ajuſté. 2) poli, liſſe.
Sufragan. Sufragan, Weyh-Biſchof. Sufragant, Coëvêque.
Suię, *ſuie, ſuł.* 1) ſchütten, aufſchütten. 2) aufwerfen als einen Wall. 1) verſer épandre une choſe ſèche. 2) faire, élever comme un rampart. § 1) ſuiemy kupę zboża. 2) ſuć wały na wały.
Suka. Petze, Hündin. chienne.
Sukces. Fortgang, glücklicher Ausgang. ſuccès, progrès, réüſſite.
Sukienka. Röcklein, Kleidchen. robette, jaquette, caſſaquin.
Sukiennica. Tuch-Haus, Gewand-Haus. bâtiment publique où l'on vend du drap.
Sukiennictwo. 1) Tuchmacher-Handwerck. 2) Tuch-Handel. 1) draperie, commerce & trafic de drapier. 2) draperie, le métier de drapier.
Sukienniczy. Tuch-Macher-. de marchand drapier; de drapier ou d'ouvrier qui fait le drap. § ſklep ſukienniczy; ſukiennicze rzemiesło.
Sukiennik. Tuch-Händler. drapier; marchand drapier.
ſukiennik co ſukno robi. ein Tuchmacher. emplaigneur, drapier, ouvrier qui fait du drap.
Sukienny. tuchen, von Tuch. de drap; qui regarde le drap pour le vétement.
* Sukman. } Kittel, ſchlechter Rock, Jacke.
Sukmana. } vilain habit, caſaque.

Suknia. ſchlechter Rock. un ſimple habit. § ma ſuknią zdartą, poſzarpaną; ſuknia zwierzchnia, ſpodnia.
Sukno. Tuch, Gewand. du drap dont on fait des habits.
niewałkowane, ſurowe ſukno. ungewalcktes Tuch. drap en toile.
Sukolektor. Eintreiber der Gerichts-Sporteln. receveur; exacteur des dépens ou des frais judiciaires.
Sukurs, pośiłek. Hülfe, Hülfs-Völcker. ſecours; ſoldâs qui viennent au ſecours.
przybydź komu w (na) ſukurs. einem zu Hülfe kommen. donner du ſecours à qu; venir au ſecours de qu.
Sulima herb. Wappenk. drey Edelſteine über welchen, wie auch über der Krone und dem Helm ſich ein Adler ohne Schwantz und Beine ſehen läßt. *Blaſ.* trois pierres prétieuſes au deſſus deſquelles, comme auſſi ſur le timbre & la couronne paroit un aigle ſans piez & ſans queuë.
Sultan. der Sultan. Sultan.
Sultan herb. Wappenk. Figur wie ein Lateiniſches W auf deſſen Mitte ein Duppel-Kreutz mit einem Sternchen ſtehet. *Blaſ.* figure en W ſur le milieu de laquelle eſt plantée une croix à double traverſe avec une étoile.
Sułtanka. Sultanin, Kebs-Weib eines Sultans. Sultane, la Dame du Sultan.
Sułwia, *vid.* Sielawa.
Sum. Wels, ein weitmäuliger See- und Fluß-Fiſch. boniton, biſe, glanis, un poiſſon de mer & de riviére qui a la gueule fort large. § ſum ieſt ryba rzeczna i morſka i częſto na trzy łokćie długa.
Suma. 1) eine Summe in Rechnen. 2) eine Geld-Summe. 3) kurtzer Inhalt. 1) *Aritm.* ſomme; le montant d'un compte. 2) ſomme d'argent. 3) ſommaire, *m.* contenu, abregé, *m.* § 1) co wynośi ſumę taką; ſuma ieſt rząd liczby zebraney z wielu rządow. 2) wielkie ſpłaćił ſumy; ſumy pieniężne. 3) oto maſz ſumę (zebranie) liſtu, całego kazania.
ſuma głowna. der Stamm; das Capital. capital; ſomme principale; le principal, le gros de. § ſuma głowna czynſzu, lichwy, dochodow.
Suma; Mſza wielka. das hohe Amt; die hohe Meſſe. la grande meſſe; meſſe haute. § Sumę śpiewaną miał, ſumę relikwialną celebrował X. Biſkup.
Sumę mieć. das hohe Amt halten. faire l'ofice.
to ſuma wſzyſtka. darauf kommt alles an;
das

das ist das Haupt-Wesen. tout roule la dessus, sur ce point; c'est le neud de l'afaire.
summa summarum. Summa Summarum. somme toute; somme totale.
Sumaryusz. summarischer Inhalt. sommaire, *m.* abregé, *m.* § sumaryusz rzeczy, sprawy; strony sumaryusze sobie wydawać maią.
Sumaryynie. summarischer Weise. sommairement; en abrégé; succintement.
Sumka. eine kleine Summe. une petite somme.
Sumki, *plur.* Sattel-Tasche, Wadsack: Art von Fell-Eisen. bougette, *f. plur.* sorte de poche de cuir qu'on porte à cheval.
Sumnienie. das Gewissen. consience, conscience. § sumnienie dobre niczego się nie boi; sumnienie dobre wielka ućiecha i obrona; czyste sumnienie stoi za modlitwę; złe sumnienie za kata stoi; *prov.* gwałt czynić sumnieniu ludzkiemu; rusza mię sumnienie; roztrząsać swoie sumnienie; ubezpieczyć to nikogo na sumnieniu nie może; sumnienie przećiwko niemu woła; sumnieniem przyćiśniony, przekonany, potępiony.
gryźie go sumnienie. das Gewissen naget ihn. il a les remords de consience; sa consience le trouble.
wolność sumnienia. die Gewissens-Freyheit. la liberté de consience.
sumnienie dobre. gutes Gewissen. bonne consience. § sumnieniem dobrym tego uczynić nie mogę.
sumnienia dobrego człowiek. ein Mensch der ein gutes Gewissen hat. homme d'une bonne consience.
sumnienie złe. ein verletztes, böses Gewissen. une consience cautérisée, blessée.
złe ma sumnienie. er hat ein böses Gewissen. il n'a pas l'ame nette.
hayduckie sumnienie. ein weites Gewissen. consience large.
sumnienie trwożliwe, boiaźliwe; skrupuł. Gewissens-Zweifel, Scrupel. un vain scrupule.
pod sumnieniem moim; na sumnienie moie. auf mein Gewissen. par ma foi; selon ma connoissance intérieure; sur ma consience; en consience.
sumnieniem (pod sumnieniem) kogo obowiązać; obowiązać sumnienie czyie. eines Gewissen verbinden. obliger la consience de qu.
porachować się z sumnieniem. mit seinem Gewissen einen Ueberschlag machen. mettre la main à sa consience.
mieć sumnienie. ein Gewissen haben. avoir de la consience.
sumnienie czynić. ein Gewissen machen. faire scrupule, faire consience. § ten mu uczynek sumnienie czynił.
sumnienie sobie czynić. sich ein Gewissen machen. se faire réligion.
sumnienie obłędliwe czynić. einen Scrupel machen; das Gewissen irrig machen. donner du scrupule à; jetter, mettre du scrupule dans la consience.
na sumnienie twoie. auf dein Gewissen. sur votre consience.
na oswobodzenie sumnienia swoiego. sein Gewissen zu befreyen. pour (à) l'aquit de sa consience.
oswobodźić sumnienie. das Gewissen befreyen. décharger la consience.
złożyć sumnienie. das Gewissen bey Seite setzen. tourner, mettre à côté la consience.
ogrodźić sumnienie. sein Gewissen bedencken. ménager sa consience.
zawodźić sumnienie swoie. wider sein Gewissen handeln, solches verletzen. interesser sa consience, l'engager par une conduite injuste.
Sumniennie, *adv.* mit gutem Gewissen; gewissenhaft. consientieusement; en sureté de consience; en consience.
Sumnienny. gewissenhaft. consientieux; scrupuleux, qui a de la consience.
Sumowanie. 1) das Summiren oder Addiren im Rechnen. 2) kurtzer Begriff, Inhalt, Auszug. 1) addition, l'action de sommer. 2) abregé, *m.* sommaire, *m.* épitome, *m.* précis. § 1) sumowanie toż iest co przydawanie. 2) sumowanie albo ogarnienie księgi, rozdźiału, nauki.
Sumownie, *adv.* summarisch, kurtz, im kurtzen Begriff. en abregé; en racourci; sommairement, en peu de paroles.
Sumowany. summirt. sommé, jetté en somme.
sumowany } krotko ogarniony. ins kurtze
Sumowny } gezogen, gebracht. abregé, racourci; reduit en sommaire.
Sumpt, koszt wielki. grosse Unkosten, grosser Aufwand. grande dépense; somptuosité.
Sumuię co. 1) summiren. 2) verkürtzen, ins kurtze bringen, einen Inhalt oder Auszug machen; kürtzlich wiederholen. 1) sommer, nombrer, jetter une somme. 2) faire un abregé, une recapitulation; abréger, recapituler, resserrer ce qui est di.us & étendu.
Sumułka. kurtzer Inhalt. petit contenu ou sommaire; racourci, petit abregé. § listu tego sumułkę kładę.

Sunzć,

Sunąć, *vid.* Suwam.

Superintendencya. Ober=Aufſicht der Zölle, Schatzungen u. d. g. ſurintendance des péages, des finances &c. § ſuperintendencya nad ſolnemi ſkładami Ekonomii Samborſkiey.

Superintendent. Ober=Aufſeher. ſurintendant.

Suplikacya. } Supplic, Bittſchrift. réquête, ſupplication. § do nog twoich tę ſkładam ſuplikę; proſba w ſuplice wyrażona.
Suplika.

ſuplika do krola, ſędźiego, urzędnika wyſokiego. Bittſchrift an den König, an einen Richter oder einen hohen Beamten. requête, placet.

ſuplika w duchownych ſprawach. Bittſchrift in geiſtlichen Sachen. ſuplique.

Suplikuię. ſupliciren, demüthigſt bitten. ſuplier, prier reſpectueuſement. § ſuplikuię pokornie maieſtatowi Boſkiemu; ſuplikował Woiewodźinę (do Woiewodźiny) o tę łaſkę.

Supozytoryum, czopek lekarſki. Stuhlzäpfchen. ſuppoſitoire, *m.*

Surdut, *vid.* Surtut.

Suremka. eine kleine Zincke darauf zu blaſen. petit cornet à bouquin.

Surma. Zinck, eine Art groſſer Pfeifen. cornet; cornet à bouquin, ſorte de flûtes. § ſtroik u ſurmy; ſurmy proſte z miedźi.

ſurmy w organach. das Zincken=Regiſter in der Orgel. clairon, jeu d'orgues qui reſſemble au bruit d'un cornet.

Surmacz. 1) Zincken=Blaſer. 2) Zincken=Macher. 1) joüeur de cornet à bouquin. 2) faiſeur de cornets, ou de flûtes.

Surmactwo. Pfeifer=oder Schalmey=Kunſt. l'art de joüer des cornets & des flûtes.

Surmaczy. die Zincken, den Zinckenblaſer, den Zincken=Macher angehend. qui regarde les cornets, le joüeur ou le faiſeur de cornets & de flûtes.

Surogacya. Amt eines Surrogatoris. la dignité d'un oficier ſubrogé à la place d'un autre.

Surogator. Surrogator; der eines Stelle vertritt. lieutenant, ſubſtitut d'un oficier; oficier ſubrogé à un autre; celui qui fait la fonction d'un autre. § ſurogator Staroſćie nieſądowemu do odprawowania Sądow Grodzkich i urzędowych i do inſzych aktow publicznych dawany bywa.

Suropiecki, *plur.* längliche Schnittchen. petites tranches. § pokraiać pieczenią na ſuropiecki.

Surowie, *adv.* ſcharf, genau, ſtreng. rigidement, ſévèrement, rigoureuſement. § ſubtelnie nazbyt i ſurowie prawo wykładać; ſurowie co czynić, ſię ſprawować, ſię chować.

Surowizna. 1) rohes Weſen; Rohigkeit, Eigenſchaft einer rohen Sache. 2) Heilk. unverdaute Cruditäten im Magen; die Unverdaulichkeit. 1) crudité, qualité des choſes cruës. 2) *Médec.* crudité d'eſtomac; indigeſtion.

Surowo, *adv.* 1) roh. 2) ſtrenge, ſcharf. 1) d'une maniére cruë. 2) auſterement, rigidement, rigoureuſement.

ſurowo co ieść. etwas roh eſſen. manger une choſe cruë.

ſurowo ſię z kim obchodźić. mit einem ſtrenge verfahren. rudoïer qu; traiter qu. rudement.

Surowość. Schärfe, Strenge. ſévérité, rigidité, rudeſſe, auſterité. § ſurowość prawa; ſurowość w obyczaiach, w mowie, w życiu.

Surowy. 1) roh, ungekocht. 2) roh, nicht gar. 3) roh, unzugerichtet, ungearbeitet. 4) kalt, rauh als die Luft. 5) ſtreng, ſcharf. 1) crud, qui n'eſt pas cuit. 2) ſaignant, crud, qui n'eſt pas bien cuit. 3) crud, verd, nontravaillé; nonouvré, qui n'eſt pas aprêté. 4) âpre, rude, frilleux comme le tems. 5) ſévère, rigoureux, rude, rigide, auſtère. § 1) ſurowe mięſo. 2) dowarzyć trzeba tego mięſa bo ieſzcze ſurowe. 3) ſurowe płotno, ſukno; ſurowy, niewyrobiony iedwab; ſurowe ſrebro. 4) nie wychodźić na ſurowe powietrze. 5) ſurowy człowiek, ſędźia; ſurowe prawo; ſurowe zdanie o czym; ſurowe prowadźi życie.

Sus. das Hüpfen, die Sprünge der Thiere. ſauts, *plur.* bondiſſement des animaux.

ſuſy ſtroić. hüpfen, ſpringen. bondir; faire des ſauts.

Suſcept w prawie. gerichtliche Annehmung. *Palais:* acceptation, l'acte de celui qui agrée, qui receoit qu. ch.

Suśieł, *g. ſuſła.* ein Hamſter. mulot, grand rat champêtre.

ſuſły. Hamſter=Felle. fourrure de mulots.

ſuſłow ſzukać. Hamſter ſuchen. muloter.

Susłowy. Hamſter=. de mulot. § futro ſusłowe.

Suſpenſa w prawie. Friſt, gerichtlicher Aufſchub. *terme de pratique:* délai, prolongation. § ſuſpenſę brać, doſtać.

Suſtentacya, wyżywienie. Unterhaltung. entretenement, entretient.

Suſz drzewny. dürre, abgeſtorbene Baum=Aeſte. branches mortes, bois de ſerpe; broſſailles ſèches; les argots d'un arbre.

ſuſz obrzynać, wyrzynać. die dürren Aeſte abſchneiden. argoter; couper les branches ſèches.

ſuſz pſzczelny. Bienen-Häuslein, Honig-Kammer in dem Waben. bornal; petite cellule, petit trou dans les raïons du miel.

Suſza. 1) trockner Ort; das Trockne. 2) dürre, truckne Jahrs-Zeit, Trockenheit des Landes. 1) lieu ſec; lieu hors de l'eau; lieu où l'on eſt à ſec. 2) ſécheresse de la ſaiſon, du païs. § 1) woz ieden na ſuſzą wyiachał, drugi zawiązł; na ſuſzy ſtoieć. 2) ſuſza powietrza, źiemie.

*Suſzalnia. Treuge-Platz. eſſui; grenier, place à ſècher.

Suſzalny. Treuge-, zum Treugen eingerichtet. à ſècher; d'eſſui; propre à y étre ſèché. § ſuſzalna izba; gmach, drewnik ſuſzalny.

Suſzę, *y*, *ył*. 1) trocknen. 2) ausdürren, auszehren, mager werden als ein Feld. 3) trocknen, dürre oder durſtig machen. 4) zerbrechen den Kopf, die Sinne angreifen. 5) faſten, wenig eſſen, ſich mit trocknen Speiſen beköſtigen. 1) ſècher, desſècher, rendre ſec. 2) ſècher un champ, l'amaigrir, le rendre aride & ſtérile. 3) ſécher, rendre aride, cauſer la ſoif. 4) diſtiler ſon eſprit ſur; s'alembiquer l'eſprit; ſe rompre la tête. 5) manger peu; ne manger rien que de ſec. § 1) ſuſzyć bieliznę. 2) wyſuſzyć rolą. 3) piwo to ſuſzy. 4) ſuſzyć mozg, głowę podeyrzeniem, trudnemi naukami. 5) dla dukatow ſuſzy i pośći; ſuſzy, pośći o ſuchey ſtrawie.

ſuſzyć na powietrzu. an der Luft trocknen. eſſorer.

ſuſzyć śię. trocknen, trocken werden. ſe ſècher; devenir ſec, s'éſſorer; ſe desſècher. § w gorączce język śię ſuſzy.

Suſzenie. das Treugen, Trocknen. l'action de faire ſècher; desſèchement.

Suſzony. getreugt. ſèché.

Sutana. Leib-Rock der Geiſtlichen, der Doctorum. ſoutanne, robe des Ecléſiaſtiques, des Docteurs.

Sutanka. kleiner Leib-Rock. ſoutanelle, petite ſoutanne.

Sutanny. 1) zum Leib-Rock gehörig. 2) der einen Leib-Rock trägt. 1) de ſoutanne, qui regarde la ſoutanne. 2) qui porte une ſoutanne. § 1) ſutanne rękawy. 2) Sutanny Doktor.

iedwab ſutanny. gedrehete Seide. organſin; de la ſoïe torſe & aprêtée.

Suto, *adv.* 1) aufgehäuft, mit einem Haufen. 2) reichlich, zulänglich, genug. 1) avec un comble, à meſure comble. 2) abondanment; aſſez, bien. § 1) kupa ſuto uſypana. 2) ſuto płaći, ſuto pozłocony.

Suty. 1) geſchüttet. 2) beſtreuet, beſetzt. 3) aufgereihet, angereihet. 1) fait, élevé comme un rampart. 2) parſemé, repandu çà & là. 3) enfilé; rangé ſur un fil. § 1) ſute wały. *2) ſute po niebie gwiazdy. 3) ſute z pereł ſznury.

Suwam co, *v. m. F. ſunę*, poſuwam. ſchieben, ſachte fortrücken. pouſſer doucement qu. ch. devant ſoi. § poſuń ſtoł daley.

ſunąć; ſunąć śię. 1) auf einen losgehen. 2) ins Gewehr, in den Degen laufen; ſich ſpieſſen. 3) ſtreben, trachten nach etwas, nach etwas laufen. 1) ſe jetter, ſe lancer, courir, aller vîte vers (ſur) qu. 2) s'enferrer, s'enfiler; ſe jetter ſoi même dans l'épée, contre la pique de ſon enemi. 3) aſpirer, voler, courir à une choſe pour l'obtenir. § 1) ogniſtą śię ku nieprzyiaćielowi ſunął ochotą; w tym niebezpieczeńſtwie do nog iego śię ſunął. 2) ſam śię na moię ſunął, naſunął ſzpadę; zwierz na oſzczep śię ſuwa. 3) ſunąć śię ku sławie; wyżey śię poſunął.

ſuwać śię z ſobą. ſich fortſchieben im Gehen oder im Kriechen als eine Schlange. ſe couler, couler & avancer en même tems; s'avancer en faiſant des gliſſemens ou pluſieurs arcs comme le ſerpent qui rampe.

Suwanie, Sunienie. Fortſchiebung. l'action de pouſſer doucement.

ſuwanie śię. die Fortſchiebung ſeines Körpers. l'action de ſe trainer, de ſe couler; la trainée de ſon corps.

Swa, *vid.* Swoy.

*Swach, dźiewosłąb. Braut-Werber, Braut-Diener. courtier de mariage, marieur.

*Swachna, dźiewosłabica. Braut-Führerin. marieuſe, conductrice de l'épouſée.

Swad, *g. ſwędu.* 1) Brand-Geruch, Küchen-Geruch; Dunſt. 2) übler Geruch, Geſtanck. 1) rouſſi, odeur *f.* de la cuiſine ou vapeur *f.* d'une choſe qui brûle ou qui rôtit. 2) puanteur, *f.* § 1) przepalone mięſo ſwąd wydaie; zarażą głowy ieſt ſwąd z pieca, gdy go przepalą, albo gdy głownia przy kachlu przypali. 2) ſwąd z trupow niechowanych naſtąpił.

**Swadźiebny. hochzeitlich. de nôces, nuptial.

*Swak, mąż śieſtrzyn, ſzwagier. Schwager. beau-frére.

Swar. Zanck, Streit. querelle, noiſe, débat, diſpute.
Swarliwy. zänckiſch. querelleux, réchigné, hargneux, qui aime à quereller.
Swarnia. 1) Zanck-Stube, Zanck-Geſellſchaft. *2) Bier-Banck, Schencke, ſ. Karczma. 1) lieu, compagnie où l'on ſe querelle. *2) treteaux, *plur.* taverne, guinguette, *v.* Karczma.
Swarzę śię z kim o co, *rzy, rzył.* ſich zancken. quereller, diſputer, débatre.
*Swat, *vid.* Swach.
Swaty, *plur.* Kundſchaft im Kriege. *Guerre:* nouvelles, *f. plur.* langue.
w ſwaty posłać. auf Kundſchaft ausſchicken. envoïer à la découverte, aux nouvelles.
w ſwaty iechać. recognoſciren reuten, auf Kundſchaft ausgehen. batre l'eſtrade; aller à la découverte; prendre langue.
Swatam. verkoppeln, zuſammen bringen. unir, joindre les gens. § kſztałtnie ia z tą poſwatał damą; ſwatał go z śioſtrą ſwoią.
ſwatać śię. ſich an einen hängen. s'empêtrer de qu; s'unir, faire compagnie, ſocieté avec qu.
Swatanie. das Verkoppeln; die Zuſammenbringung der Leute. l'action d'unir, de joindre les gens.
Swawola. } 1) Muthwillen, Leichtfertigkeit, Uebermuth.
** Swawoleńſtwo. } 2) zerrüttetes Reich, das ohne Obrigkeit und Ordnung iſt. 1) licence, inſolence, pétulance. 2) anarchie; forme de gouvernement où il n'y a point de chef. § 1) na ſwawolę (ſwęwolę) śię udać.
Swawolniczka. ein loſes Mägdchen, muthwilliges Weib. une fille ou femme pétulante.
Swawolnie, *adv.* los, leichtfertig. licencieuſement, pétulanment, inſolemment.
Swawolnik. loſer, leichtfertiger Menſch. un homme inſolent.
Swawolny. los, leichtfertig, übermüthig, muthwillig. licencieux, pétulant, inſolent.
ſwawolny chłopiec. leichtfertiger Junge. poliſſon; petit fripon.
Swawoluię. loſe ſeyn, leichtfertig ſeyn. s'émanciper, ſe licencier; poliſſonner, agir pétulanment, être inſolent.
Swędliwy. dunzigt, Brand-. de rouſſi, qui ſent l'odeur de la cuiſine.
Swędnieie. 1) dunzen, nach angebranntem riechen. 2) übel riechen, ſtincken. 1) ſentir le rouſſi, rendre une odeur d'une choſe qui vient d'être brûlée ou rôtie. 2) ſentir mauvais, puër. § 1) piec ſwędnieie. 2) ptaſtwa kilka dni po zabićiu ſwędnieią.
Swędzę. mit etwas angebranntem einen üblen Geruch machen. remplir, empeſter de rouſſi.
ſwędźić śię. 1) in der Küche prudeln. 2) ſich grämen. 1) cuiſiner, marmitonner, faire la cuiſine. 2) ſe chagriner; ſe ronger le coeur.
'Swiadczę, *y, ył.* 1) zeugen, ein Zeugniß ablegen, geben. 2) bezeugen, ablegen, erweiſen. 3) zum Zeugen rufen, nehmen. 1) témoigner, ſervir de témoin, ateſter; porter, rendre témoignage. 2) témoigner, faire voir, faire paroitre, préſenter à qu. 3) ateſter qu; apeller à témoin; prendre à témoignage, pour témoin de qu. ch. § 1) fałſzywie to świadczył. 2) świadczył krolowi zwierzchność; świadczyć łaſkę, powinność, nieudolność, ućiechę ſwoię. 3) świadczę Bogiem, świadczył przytomnemi w ten czas oſobami.
świadczyć w ſądach. gerichtlich zeugen. dépoſer.
świadczyć za kim. vor einen zeugen. ſervir de témoin, être témoin pour qu.
świadczyć przećiwko komu. wider einen zeugen. ſervir de témoin, dépoſer contre qu.
'Swiadczenie. 1) das Zeugen. 2) die Bezeugung, Erweiſung, Ablegung. 1) le témoignage, l'action de témoigner; dépoſition de ce qu'on a vû. 2) témoignage, *m.* marque, preuve, l'action de témoigner qu. ch. à qu. § 1) świadczenia twego trzeba. 2) świadczenie komu łaſki, życzliwośći, poddańſtwa.
'Swiadectwo. Zeugniß. ateſtation, témoignage, *m.* dépoſition d'un témoin. § daię komu świadectwo.
na świadectwo, adv. zum Zeugen. à témoin; en témoignage.
biorę was wſzyſtkich na świadectwo. ich nehme euch alle zu Zeugen. je vous pren tous à témoin.
na świadectwo tego. zum Zeugniß deſſen. en témoin de quoi.
na świadectwo tego to podpiſałem. zum Zeugniß deſſen habe ich dieſes unterſchrieben. en témoin de quoi j'ai ſigné la préſente.
według świadectwa Doktorow. nach dem Zeugniß der Lehrer. témoin les Docteurs.
'Swiadecznie, *adv.* mit Zeugen, in Gegenwart der Zeugen. témoin; à témoin.
'Swiadeczny. zum Zeugniß und Zeugen gehörig. de témoignage; qui regarde les témoignages & les témoins.
liſt świadeczny; kredens. Credentz-Brief,

Creditiv. lettres de crédit; lettres de créance.
list świadeczny; *świadeczne pismo*. geschriebenes Zeugniß. atestation, témoignage qu'on donne à qu. en écrit.
świadeczny list od Biskupa do inszey Dyecezyi. Bischöfliches Zeugniß-Schreiben für einen der sich in eine andre Diöces begiebet. dimissoire, *m*. atestation d'un Evêque donnée à celui qui va dans une autre Diocèse.
'Swiadek. ein Zeuge. témoin. § świadek oczywisty.
świadek w sądach. ein Zeuge in den Gerichten. déposant, témoin.
świadkiem bydź. Zeuge seyn. servir de témoin; déposer.
świadek poczćiwy i dobrey sławy; *świadek poważny, pewny*. ein gewisser, untadelhafter Zeuge. bon témoin; témoin irréprochable.
świadek fałszywy. falscher Zeuge. un faux témoin.
świadkow stawić. Zeugen stellen. produire les témoins.
świadkow stawienie. Stellung der Zeugen. production des témoins.
daię na świadkow. sich auf Zeugen berufen. s'en raporter aux témoins.
świadkiem, adv. zum Zeugen. à témoin; témoin.
biorę ich świadkiem. ich nehme sie zum Zeugen. je les pren à témoin.
'Swiadom. 'Swiadomy. 1) erfahren, kundig. 2) bekannt, notorisch. 1) expert, expérimenté, fort, habile, entendu en qu. ch. 2) connu, manifeste, notoire. § 1) świadomemu wierzyć się godźi, *prov*. wiara iego przy dozrzałey radźie świadoma; świadom spraw dworskich, świadomego mi do tego trzeba. *2) świadoma (wiadoma) mi ta rzecz; świadomsza to wielom.
iestem świadom twoiey szczerośći. deine Redlichkeit ist mir bekannt. vôtre sincerité m'est connuë.
'Swiadomia. Zeuge der einer Sache kündig ist; die besten Meister die zu Zeugen genommen werden. témoin qui connoit qu. ch. qui s'entend en qu. ch; les experts, les gens les plus habiles, les plus expérimentez d'un métier. § świadomia iest człowiek świadomy albo ludźie świadomi, ktorych może kto brać za świadki.
'Swiadomie, *adv*. mit Erfahrung. avec expérience, d'une maniére expérimentée.
'Swiadomo, *po świadomu*, *adv*. świadecznie. mit Zeugen, in Beyseyn der Zeugen. témoin, à témoin.
świadomo mi to. das ist mir bekannt. cela m'est connu. § nie świadomo nam to było.
'Swiadomość. Erfahrung, Kenntniß. routine, expérience, savoir, connoissance.
'Swiadomy, *vid*. 'Swiadom.
'Swiat, *g. a*. 1) die Welt, nehmlich Himmel, Erde und alles Geschöpfe. 2) die Welt, die Erd-Kugel. 3) die Welt; die jetzigen Zeiten oder Menschen. 4) die Welt, das Licht, das Tages-Licht. 5) Welt, Welt-Weise, Welt-Händel, Welt-Leben. 6) Wappenk. eine Welt-Kugel. 1) le monde, l'univers; les cieux, la terre & toutes les créatures. 2) le monde, le globe terrestre. 3) le monde, nôtre siécle, ce siécle, les gens du monde; le gens de siécle. 4) le monde, le public, la lumiére, le jour. 5) le monde; les afaires du monde; mondanité. 6) *Blas*. un monde. § 1) od stworzenia świata tego nie było. 2) cztery częśći świata. 3) taki teraz świat; zły świat teraz; nie świata tego człowiek. 4) na świat wyniść, ukazać się; na publiczny świata wystawić widok. 5) rzuca świat i zamyka się w klasztorze; nie dba o świat; tobie na twoie lata, czas poprzestać świata. 6) na koronie krolewskiey iest świat z krzyżem, a na mitrach świat bez krzyża kładą.
na świat wydać. ans Licht stellen. mettre, en lumiére, au jour.
nowy świat; *Ameryka*. die neue Welt, America. le nouveau monde, l'Amérique.
wszędy świat; *wielki świat*; *szeroki i długi świat*. die Welt ist überall offen; die Welt ist groß. le monde est par tout; il n'y a point de pourpris autour du monde.
na końcu świata. am Ende der Welt. au bout du monde.
dźiwnie się plećie na tym tu świećie. es gehet wunderlich in der Welt zu. ainsi va le monde.
w świat poszedł. er ist in die Welt gegangen. il court le monde. § poydę w świat gdźie mię same tylko poniosą oczy.
poki świat świątem. so lange die Welt stehet. depuis que le monde est monde.
niemasz lepszego na świećie. es ist kein besserer Mensch auf der Welt. c'est le meilleur homme du monde; c'est le meilleur homme que le soleil éclaire.
ma cośiś świata. er ist ein Welt-Mann. il a un esprit mondain.
świat opuśćić. der Welt absagen, gute

Nacht geben. faire retraite; renoncer au monde.

za świątbym uciekł. ich möchte aus der Welt laufen. je voudrois me cacher au centre de la terre.

żyć według świata. sich nach der Welt richten. être du monde; s'accommoder aux gens.

na świat nie wychodźi. er steckt beständig zu Hause; er lebet im Winckel. il ne voit pas le soleil; il est toujours renfermé dans sa tanniére.

obrzydźił sobie świątem. er hat einen Eckel für die Welt-Händel. il a une éternel horreur du monde.

Swiąteczny. zu den Feyer-Tagen gehörig. ferial, qui regarde une ferie ou une fête. § dni świąteczne.

Swiątka. Wehlblatt in der Karte; ein Trumpf. tourne, retourne aux cartes; triomphe.

Swiątki, *plur.* Pfingsten. Pentecôte.

na zielone świątki. auf den Nimmers-Tag; niemahls. trois jours après jamais; la semaine de (à) trois jeudis; à la venuë des coquesigruës.

Swiatło. } Swiatłość. } 1) in der Bibel: ein Licht an der Veste. 2) Licht, Schein des Feuers, eines Gestirns. 3) Tag, Licht, Tages-Licht. 4) brennendes Licht oder Lampe. 5) die Oefnung, das Loch in einer Röhre. 6) fig. Glantz, Pracht, Herrlichkeit. 1) *dans la Bible:* luminaire, *m.* 2) lumiére, clarté du feu, d'un astre. 3) jour, lumiére qui éclaire un lieu. 4) lumiére, chandéle ou lampe alumée. 5) lumiére, trou dans un tuïau. 6) *fig.* splendeur, *f.* éclat, lustre, *m.* § 1) i uczynił Bog dwoie świątła (świetniki, świetliki) wielkie, aby dźieliły świątło i ćiemnośći. 2) świątło słoneczne, mieśiąca; Merkuryusz i księżyć biorą świątło od słońca; świątło Saturna tępa. 3) wynieść na świątło; świątło okienne, niebieskie w okna biiące; świątło komu odiąć, zabudować. 4) ołtarze i chory przy rześistym widźianie były świetle. 5) świątło w rurze rurmusowey, w trąbie. 6) świątłem fortuny zaćmiony; nie widźi ćienia za sobą ale świątło przed sobą.

*** trzy świątła w iedney świątłośći.* die heilige Dreyfaltigkeit. la Sainte Trinité.

świątło malarskie. Licht in einem Gemählde. la lumiére, les rehauts, le jour d'un tableau.

świątło rozumu. das Licht der Vernunft; die gesunde Vernunft. lumiére raisonnable; bon sens; droite raison; sens commun. § do naymnieyszey iskierki gaśił w sercu świątło przyrodzonego rozumu, ktorym nas Bog obdarzył, i ktore iest dostatecne do uznania złego i dobrego.

'Swiątły. *1) gläntzend, hell, s. Jasny. **2) schneeweiß, bleichhell. *1) éclatant, lumineux, reluisant, clair, *v.* Jasny. **2) plus blanc que la neige, blanc & fort luisant.

świątła mąka. Semmel-Mehl. la fleur de farine; la farine la plus pure.

'Swiątnica. 1) Heiligthum; Tempel, Wohnung des Herrn. 2) Jüdischer oder heydnischer Tempel. 1) le Sanctuaire, le Temple du Seigneur. 2) un temple des Juifs, des Païens. § 1) Bog nam ześle pomoc z Swiątnice swoiey; 'Swiątnica Pańska. 2) świątnica żydowska, pogańska.

'Swiątnik. Auffseher, Vorsteher der Kirchen-Güter. administrateur des fonds Eclesiastiques.

'Swiątobliwie, *adv.* gottselig, gottesfürchtig. saintement, réligieusement; d'une maniére sainte. § świątobliwie żyie.

'Swiątobliwość. Gottesfurcht, Gottseligkeit. sainteté, pieté.

'Swiątobliwy. gottselig, heilig. pieux, saint, réligieux. § świątobliwy to człowiek; świątobliwe prowadźi życie; świątobliwe J. K. Mśći panowanie i obmysły; krol ten świątobliwey pamięći.

'Swiątość. 1) Heiligthum, Heiligkeit einer Gott geheiligten Sache. 2) Gottseligkeit, s. Swiątobliwość. 2) la Sainteté des choses sacrées ou consacrées à Dieu; chose sainte. 2) sainteté, pieté, *v.* 'Swiątobliwość. § 1) świątość Wieczerzy Pańskiey; świątość Sakramentow.

'Swiatopis. } 'Swiatopisarz. } Welt-Beschreiber. un Cosmographe.

'Swiatopisarski. zur Welt-Beschreibung gehörig. cosmographique.

'Swiatopisarstwo, Swiatopisnie. die Welt-Beschreibung. Cosmographie.

'Swiatowy. 1) weltlich, die Welt angehend. 2) weltlich, fleischlich, weltlich gesinnet. 1) qui est du monde, qui est habitant du monde. 2) mondain, charnel, peu devot, qui est du monde. § 1) świątowy mieszkaniec. 2) człowiek to świątowy.

'Swiątynia *vid.* Swiątnica.

'Swider, *g.* świdra ein Bohr. tériére, foret, instrument à percer. § świder do piaty wozowey.

świder do beczek. Faß-Bohrer. perçoir.

'Swiderek, *g.* świderka. ein kleiner Bohr. petite tériére; gibelet.

'Swidrowaty. krumm geschlungen; wie ein Bohr gewunden. tortueux, tortu, tortillé en tériére.

'Swidrzę oczyma. 1) liebäugeln. 2) die Augen hin und her werfen. 1) oeillader jetter des oeillades; faire les yeux doux. 2) porter, tourner les yeux de toute part, çà & là; rouler les yeux; regarder par tout; promener la vûë de côté & d'autre.

świdrzące oczy. Augen die im Kopfe herum gehen, alles betrachten, alles sehen wollen. des yeux curieux qui furetent, qui jettent curieusement des regards par tout.

'Swidrzenie oczyma. das Verwenden der Augen. le roulement.

'Swidwa, 'Swidwina, chrośćina. (*virga sanguinea*) Art von Cornell-Baum mit einer röthlichen Rinde. sorte de cornoüillier à écorce rougêatre; cornoüillier femelle.

'Swieboda, Swiebodny, *vid.* Swoboda, Swobodny.

'Swiec, *g. a.* Schwetz, Stadt in Pohlnisch Preussen. Swetz, ville de la Prusse Polonoise.

'Swieca. 1) ein Licht zum Brennen. 2) brennende Fackel von Kien-Holtz bey der Tortur. 1) chandéle. 2) flambeau ou torche de bois de pin qu'on aplique au criminel dans la question. § przy świecy pisać; świece łoiowe.

świeca lana. gegossenes Licht. chandéle moulée.

świeca ciągniona, moczona. gezogenes Licht. chandéle plongée.

świeca woskowa. Wachs-Licht. cierge, *m.* chandéle de cire.

świeca nocna. Nacht-Licht. chandéle de veille.

✠ *świecą tego szukać trzeba.* man muß dieses mit Diogenis Laterne suchen. il faut chercher cela avec la lanterne de Diogene.

lepsza świeca przed sobą, niż dwie za sobą. besser ich habe, als hätte ich. il vaut mieux un avoir que deux tu l'auras; la chandéle qui va devant vaut mieux que celle qui va derriére.

'Swiecarz. Lichtzieher. chandèlier, faiseur de chandéles.

'Swiecę. 1) einem leuchten. 2) scheinen, seine Strahlen ausbreiten. 1) éclairer qu; conduire qu. avec une lumiére; porter le flambeau devant qu. 2) repandre ses raions; donner, luire. § 1) świećić idącemu, robiącemu do czego. 2) mieśiąc nam świećił.

słońce świeći. die Sonne scheinet. il fait soleil.

słońce tu świeći. die Sonne scheinet hier. le soleil donne ici.

świećić śię. eig. u. fig. glänzen, schimmern, blitzen. *prop. & fig.* luire, reluire, étinceller, briller, éclater, resplendir. § od słońca morze śię świeći; iak złoto śię świeći; woienne śię świecą znaki; świecą śię cnoty iego; rozświećiło śię panowanie krola łaskawego.

świeći śnieg. der Schnee glänzet. la nége est d'un blanc brillant.

świeći mi śię w oczy. es leuchtet mir in die Augen; es blendet mir das Gesicht. une lüeur m'ofusque la vuë, me donne aux yeux.

ogień czerwono śię świeći. das Feuer hat einen rothen Schein. le feu tire sur le rouge.

świećić iako gwiazdy. funckeln wie die Sterne. étinceller, étre éclatant, étre brillant commes les étoiles.

'Swięcę. 1) heiligen, feyren einen Feyer-Tag. 2) weihen. 3) wehlen, aufwehlen, aufschlagen, einen Trumpf machen. 1) fêter, célebrer, chomer. 2) benir, consacrer, sacrer. 3) retourner; faire une triomphe. § 1) święćić 'Swięto. 2) święcę (poświącam) kogo na kapłańſtwo.

czerwień święćić. roth oder Hertzen wehlen. retourner de coeur.

święcę śię na kapłańſtwo. sich zum Priester verordnen lassen. prendre l'ordre de Prétrise. § nie na to śię święćił, aby taki prowadźił żywot.

święćić na kapłańſtwo, vid. Poświącam 3).

święćić śię. 1) gefeyret werden. 2) Trumpf seyn. 3) am meisten gelten; am meisten auf etwas ankommen. 1) étre fêté, se fêter, se célébrer. 2) étre la retourne ou la triomphe. 3) étre de mise, valoir le plus, avoir cours, avoir vogue. § 1) w Austryi teraz wiele świąt śię nie święcą. 2) co śię święći? *3) pieniądze śię teraz święcą.

czerwień śię święći. roth ist Trumpf. la retourne, la triomphe est de carreau.

nie wie co śię święći. er hat lauten hören, aber er weiß nicht in welchem Dorf. il prend panier pour corbeille; il ne dépense guères en espions.

'Swięcenie. das Feyren eines Fest-Tages. célébration d'une fête; l'action de féter une féte. § święcenie święta; święcenie 'Swiętego Jana.

święcenie kośćioła. Kirchen-Weihe. dédicace, consécration d'une Eglise.

'Swięcenie pierwsze. die erste Priester-Weihe, da demselben die Platte geschoren wird.

wird. tonſure; céremonie ſainte pour entrer dans l'Etat Ecleſiaſtique.

święcenie na Biſkupſtwo, na Kapłańſtwo, vid. *Poświacanie na Biſkupſtwo, na Kapłańſtwo.*

'Swięci. iſt der *Pluralis* von Swięty. *c'eſt le plurier de* Swięty.

**'Swięcica, 'Swięta. eine Heiligin. une Sainte.

'Swiećidełko. Flitterwerck, kleiner Putz. mignardiſe, agrément, colifichet, agios, fanfriluche, gentilleſſes, *f. plur.* § świećidełko z drogich kamieni; świećidełko dziećinne.

'Swiecki. 1) Welt-, das die Welt angehet. 2) weltlich, nicht geiſtlich. 3) weltlich, der ein Geiſtlicher aber kein Ordens-Mann iſt. 1) qui eſt du monde; qui regarde le monde. 2) civil, profane, laique, ſéculier, qui n'eſt pas Ecléſiaſtique. 3) ſéculier, qui n'eſt pas Réligieux. § 1) świeccy mieſzkańcy. 2) Świeckie i Duchowne prawo; świecki człowiek.

'Swiecki Kapłan. ein weltlicher Prieſter. Prêtre ſéculier.

po świecku. auf weltliche Art. ſéculiérement; d'une maniére ſéculiére.

świecki ſtan. der weltliche Stand. ſécularité.

świecka moc, władza. weltliche Gewalt, Herrſchaft. temporalité; temporel.

świecka jurysdykcya Arcybiſkupa, Biſkupa. die weltliche Gerichtbarkeit eines Ertz-Biſchofs, Biſchofs. la temporalité d'un Archevêque ou Evêque.

'Swięcony. geweihet. benit, ſacré, conſacré.

święcona woda. Weih-Waſſer. l'eau benite.

święconą wodą co pokropić. mit Weih-Waſſer etwas beſprengen. aſperger; faire aſperſion ſur.

święconą wodą tego nie ſkropiſz. das wird dir nicht vor genoſſen hingehen. cela ne vous demeurera pas impuni; tu ne l'auras pas fait impunement.

'Swiecuch, światło noſzący. Fackel-Träger, Laternen-Träger. porte-flambeau, porte-falot, celui qui porte un flambeau ou un falot.

'Swieczka. 1) ein Lichtchen. 2) das Marck im Rückgrad. 1) petite chandéle. 2) la moële ſpinale; la moële de l'épine du dos.

świeczki ziele, vid. 'Swietlik ziele.

świeczki mu w oczach ſtoią. die Thränen ſtehen ihm in den Augen. les larmes lui ſont venuës aux yeux; il a les larmes à l'oeil.

ſto mu się rozwiećiło świeczek. das Feuer ſprang ihm aus den Augen. il a vû les anges violets; il a vu mille chandéles.

'Swieczkowy. Licht-, zu den Lichtern gehörig. de chandéle, qui regarde les chandéles. § knot świeczkowy.

świeczkowy, świeczkowy taniec. ein Fackel-Tantz, den eine jede Manns-Perſon mit einer Fackel oder einem Licht in der Hand tantzet. danſe où chaque homme porte un flambeau ou une chandéle. § świeczkowy ieſt na to, abyś ią lepiey widział przy świecy.

'Swiecznik, urzędnik co świece, laternie opatruie. Lampen-Mann, Aufſeher der Lichter und Lampen. falotier, oficier qui alume les falots & les chandéles.

* *świecznik*, g. a. lichtarz. ein Leuchter. chandélier.

'Swięczyc, Swienczyc, *g. a.* herb. Wappenk. ein Patriarchen-Kreutz, nehmlich mit zwey Quer-Stücken im himmelblauen Feld; die Krone und der Helm ſind mit drey Strauß-Federn gezieret. *Blaſ.* une croix à double traverſe au champ d'azur; trois plumes d'autruche parent la couronne & le timbre.

'Swiędzę, *dział*, *dzieć*, ſprawić świędzienie albo świerzbienie. Jucken verurſachen. cauſer des démangeaiſons.

'Swiędzienie, *vid.* 'Swierzb, 'Swierzbienie.

*'Swiegotam. }
'Swiegocę, *ce, tał.* } 1) zwitſchern. 2) ſchnattern, plaudern, ſchwatzen. 1) gaſouiller, ramager. 2) lanterner, cauſer trop; babiller, jaſer, caqueter. § 1) świegoce (świerkoce) iaſkołka. 2) nie świegoc więcey.

'Swiegot. Plaudrer. babillard, bavard, cauſeur, jaſeur, lanternier.

'Swiegotka. Plauderin. babillarde, cauſeuſe, jaſeuſe.

'Swiegotanie. das Plaudern. babil; caquet, verboſité, verbiage, *m.* jaſerie, lanternerie.

'Swiegotliwie, *adv.* plauderhaft. avec bien du caquet; en parlant beaucoup; en beaucoup de paroles.

'Swiegotliwy. ſchwatzig, plauderhaft. babillard, qui a bien du caquet, où il y a bien du verbiage.

'Swiekier, *g. świekra.* Schwieger-Vater; der Vater des Ehe-Manns. le beau-pére, pére de l'époux.

świekier, ćieść. Schwieger-Vater, der Ehe-Fraun Vater. le beau-pére; le pére de l'épouſe.

'Swiekra, teſzcza. Schwieger-Mutter. belle-mére; mére de l'épouſe ou de l'époux.

'Swierb, }
'Swierbiączka, } *vid.* Swierzb, Swierzbiączka.

'Swiercz, }
'Swierczek, } świerczyk. Grille, Heimchen, Heime. grilon, greſillon.

świerczki mu w oczach stoią. die Thränen stehen ihm in den Augen. les larmes lui montent, viennent aux yeux.

'Swierczek herb, *g. świerczka.* Wappenk. Figur wie ein N im blauen Feld, Crone und Helm sind mit drey Strauß-Federn gezieret. *Blason.* une figure en N au champ d'azur, trois plumes d'autruche sortent de la couronne posée sur un timbre.

'Swierczyna, smrok, smroczyna. (*picea,*
'Swierk, *g. u.* *pinus nigra, abies rubra*)
'Swierka, die Roth-Tanne; die schwarze oder rothe Tanne, ein sehr hoher Baum. sapin noir, pinasse, pesse, pignet; garipot un arbre fort haut.

*'Swiergotam.
'Swierkotam.
'Swierkocę, *ce, tał.* tschitschern, gittern, zitschern. pepier, gasouiller, ramager, gresillonner, gringoter. § świerkoce ptak, świercz, konik.

wrobel świerkoce. der Sperling zitschert. le moineau chuchete.

Swierkotanie. das Gezitschre der Vögel. gasouillement; ramage, *m.*

'Swierkotliwy. zitschernd. qui gasouille, qui chant son ramage.

świerkotliwa iaskołka. die zitschernde Schwalbe. la babillarde hirondelle.

'Swierkowy. schwartz-tannen-. de sapin noir.

'Swierzb, świerzbienie ćiała przemiiaiące bez krost. das Jucken. démangeaison, *f.* picotement. § świerzb ognisty iako od pokrzyw.

świerzb czynić. ein Jucken machen. causer une démangeaison.

świerzb.
'Swierzbiączka. die Krätze. petite gale, la gratelle; mal saint main. § świerzb suchy, wilgotny ślimaczący się; świerzb mieć, ćierpieć.

świerzb maiący. krätzig. qui a la gratelle; grateleux.

świerzbiączka go świerzbi, gryżie. die Krätze beisset ihn. la gratelle le ronge.

'Swierzbi mię co. jucken. démanger; piquer; avoir quelque démangeaison à la peau. § świerzbi mię oko, głowa.

świerzbi mię grzbiet. der Rücken jucket mir. le dos me démange.

świerzbi ćię grzbiet. das Fell jucket euch; ihr wollet Schläge haben. la peau vous démange; vous voulez être batu. § § świerzbią ćię znać skora i zęby.

świerzbi go rączka. er läßt die Finger kleben. il a une furieuse envie à détourner; il a les mains crochuës.

świerzbi mię ucho, (oko). mein Auge jucket; man redet von mir. les oreilles me cornent; il me semble qu'on parle de moi.

świerzbi go ięzyk. die Zunge jucket ihm; er hat Lust zu plaudern. il a une furieuse démangeaison de parler; la langue lui démange, il a envie de parler; il brûle d'envie de caqueter.

Swierzbienie. das Jucken. démangeaison.

'Swierzobka. 1) Stutt-Fohlen. *2) ungeschickte Kuh; tummes, ungeschicktes Weib. 1) pouliche, pouline, petite femelle de cavale. 2) vache, ânesse, femme lourdaude.

'Swieść. Schwägerin, des Mannes oder der Frauen Schwester. belle-soeur; soeur de l'époux ou de l'épouse.

'Swięta. ist das *Adjectivum f.* von Swięty. eine Heiligin. *c'est l'adjectif feminin de* Swięty. une Sainte.

'Swietliczka ryba morska. ein See-Fisch dessen Zunge des Nachts gläntzet. un poisson de mer qui a une langue reluisante pendant la nuit.

świetliczka, iaśniotka, ognik, gęśiboy, żiele co śię w nocy świeći. (nyctegretum) Mond-Viole, ein gewisses Kraut so des Nachts leuchtet. lunaire; espèce de plante qui brûle la nuit.

'Swietlik, *g. a.* światło. Licht; jede hell-
'Swietnik, leuchtende Sache. luminaire, *m.* lumiére; chose qui est pleine d'éclat & de clarté.

świetlik żiele; świeczki. (euphrasia) Augentrost. euphraise, ou euphrage.

świetlik modry większy. (euphrasia cærulea) blauer Augentrost. euphraise qui est de couleur bleuë.

świetlik ryba morska, vid. Błyszczak.

Swietły, *vid.* Swiatły.

'Swiętnie, *adv.* 1) gläntzend. 2) herrlich,
'Swietno, prächtig, reich. 1) avec lueur, d'une maniére luisante. 2) avec faste, magnifiquement, pompeusement, avec éclat, splendidement; d'une maniére splendide & magnifique. § 1) kiedy księżyc świetno wschodźi. 2) świetno śię nośi, stroi.

'Swietnieię, iaśnieię. eig. u. fig. gläntzen. *prop. & fig.* briller, reluire, éclater.

'Swietność. 1) Glantz. 2) Pracht, Herrlichkeit. 1) splendeur, *f.* clarté, éclat lueur, *f.* 2) splendeur, *f.* éclat, magnificence, lustre, *m.* § 1) świetność słońca, gwiazdy. 2) na świetność imienia, twoiego narody na kolana padaią; wielką świetnośćią śię stawił.

'Swietny. 1) licht, hell, gläntzend. 2) herrlich, prächtig, erlauchtet. 1) luisant, éclatant, brillant, clair. 2) splendide, magnifique, éclatant, illustre. § 1) świetne słońce. 2) świetny oboiey płći orszak; prześwietny Senat.

'Swięto.

Swięto. ein Feyertag. fête, jour de fête.
święta. die Feyertage als Ostern. bonnes fêtes; fêtes à bâton; fêtes célèbres.
święto uroczyste. hohes Fest; hoher Feyertag. bon jour; fête célébre; grande fête.
święto ruchome. beweglicher Feyertag. une fête mobile, une fête qui change.
święto nieruchome. unbeweglicher Feyertag. une fête immobile.
święto do południa. halber Feyertag. demi-fête; fête ſimple; fête d'Egliſe.
'Swiętoiański. das Johannis-Fest betreffend. qui concerne la Sainte Jean.
świętoiańskie; świętoiański grosz. Hand-Geld, so man bey einem Kauf oder einem gemietheten Bedienten giebet. les erres, *f.* denier-à-Dieu, qu'on donne pour asſûrance du marché ou à la perſonne qu'on louë.
świętoiański kwiat, vid. *ſtokroć większa.*
Swiętokradzca. Kirchen-Räuber, Kirchen-Schänder, Gottes-Schänder. un ſacrilège, celui qui commet un ſacrilège.
Swiętokradzkie, *adv.* po świętokradzku. Kirchen-oder Gottesschänderischer Weise. ſacrilègement; d'une maniére ſacrilège.
'Swiętokradzki. Kirchenräuberisch; Kirchen-oder Gottesschänderisch. ſacrilège; ſouillé d'un ſacrilège. § świętokradzka się tknęła ręka; świętokradzką na Krzyż podniosł rękę.
'Swiętokradztwo, 'Swiętokrayſtwo. Kirchen-Raub, Entheiligung Gott geheiligter Dinge. ſacrilège, *m.* profanation des choſes ſaintes.
'Swiętokupiec. Käufer oder Verkäufer geistlicher Aemter. un ſimoniaque.
'Swiętokupiecki. die Simoney betreffend. ſimoniaque; qui tient de la ſimonie.
'Swiętokupſtwo. Simoney; Kauf und Verkauf geistlicher Aemter. ſimonie, le trafique des choſes ſpirituëlles.
Swiętomarciński. das Martins-Fest betreffend. qui concerne la Sainte-Martin.
świętomarcińskie lato. der alte Weiber-Sommer. l'été de Saint Martin.
Swiętopietrze. der Peters Pfennig, den jeder Pohle ehedessen wegen der Dispensation Casimiri I vom Kloster-Leben, dem Päbstlichen Stuhl soll gezahlet haben. l'obole de Saint Pierre, que chaque Polonois, à ce qu'on prétend, étoit autrefois obligé de païer au Saint Siége pour avoir diſpenſé Caſimir I de la vie monaſtique.
Swiętoſzek. Mucker, Kopfhänger. tartufe, bigot, torticolis. § oſobnyż ty świętoſzek.
Swiętuię. Feyertage halten. faire la fête de quelque Saint; fêter.

'Swięty, *ſubſt.* ein Heiliger. un Saint. § mieć nabożeństwo do ktorego 'Swiętego; 'Swięći i Błogosławieni w niebie.
święty. 1) heilig. 2) heilig, gottselig, gottsfürchtig. 3) heilig, geweihet. 1) Saint, qui eſt canoniſé. 2) ſaint, pieux, réligieux, dévot. 3) ſaint, ſacré. § 1) Swięty Jan, Swięta Anna; Troyca Nayświętſza. 2) święty to człowiek. 3) kościoł ieſt święte mieyſce.
dzień święty. ein heiliger Tag, der gefeyret wird. un jour ſaint, fête fêtée.
chleb święty. Brocke, Brod-Krume die man von der Erde aufhebet. miette, petite parcelle de pain qu'on ramaſſe de terre.
Swieżo, *adv.* 1) frisch, unverwelckt. 2) neulich, ohnlängst, nicht lange. 1) frais, en fraicheur. 2) fraichement, nouvellement, depuis peu, il n-y-a-pas long tems; nouveau; recemment. § 1) owoce świeżo rad iadam. 2) świeżo się ożenił; świeżo z Włoch powrocił; kwiat świeżo urwany.
wino świeżo zaczęte. neuangezapfter Wein. du vin nouveau percé.
świeżo po. im kurtzen nach, gleich nach. incontinent après. § świeżo po Apoſtołach.
za świeża. so lange es frisch ist. durant ſa fraicheur, en fraicheur. § kwiat za świeża pachnie; kwiat poty wonny, poki ieſt za świeża, potym wiednieie.
Swieżość. Frischheit, frische Eigenschaft des Obsts. la fraicheur d'un fruit. § świeżość roży, śliwy przyiemna.
'Swieży. 1) frisch. 2) neu, neulich, ohnlängst geschehen. 3) frisch, ausgeruhet, nicht abgemattet. 1) frais, qui n'eſt pas vieux. 2) recent, nouveau, qui vient d'arriver, qui eſt depuis peu. 3) frais; qui eſt reposé, qui n'eſt point fatigué. § 1) świeże mięſo; świeży kwiat, owoc. 2) świeżſza konſtytucya; świeża miłość, rana; ſprawy świeżego uczynku; świeże mam nowiny; świeżą tę wysławiał odwagę. 3) świeżych nam trzeba koni; świeże ſtanęły połki.
świeży chleb. frisch Brod. pain molet; pain tendre; pain frais.
masło świeże. frische Butter. du beurre frais, nouvellement batu.
ſer świeży. junger Käse. frommage frais fait.
świeże pieniądze. frische Gelder. de nouvel argent.
'Swini. Schwein. de cochon, qui regarde les porcs & les cochons. § świnia trzoda, ſkora; gnoy świni.

świni raz; świni sztych. ein Sau-Hieb, Sau-Stoß. coup bâtard; coup de bottes mal réüssi, fait contre les régles. § dał mu sztych świni.

świnia katuża. Schwein-Lache, Suhle, wo sich die Schweine wältzen. souil, bauge, margouillis, bourbier où se vautrent les sangliers.

świnie rycie. ein Schwein-Bruch, eine Schwein-Wühle. boutis, fouge, lieu où les sangliers fougent ou fouillent.

nie tak srogo, świnia nogo! nicht so grimmig, du grobe Sau! pas tant de pétarades, méchante rosse!

świni kasztan albo orzech. (balanocastanum) Rüben-Körfel. la terre-noix une plante.

świnia wesz. (cicuta) Schierling, Wüterich, Dollkraut, ein gifftiges Kraut. ciguë, une plante venimeuse.

świni wrzod, vid. Skwinancya.

świnie bagno, vid. *rozmaryn czeski.*

świni chleb, vid. 'Swiniak ziele.

świnia mlecz, vid. Papawa.

'Swinia. 1) ein Schwein, eine Sau. 2) Schwein, eine unflätige Manns-Person. 3) Sau, Saunickel, ein unflätiges Weib. 1) cochon, porc, pourceau. 2) cochon, pourceau, fouillon, un homme mal-propre. 3) truïe, souillon, une femme mal-propre. § 1) paść świnie. 2) świnia obżarty porzygał się. 3) z taką świnią ieść nie będę.

świnia morska ryba. Meer-Schwein. dauphin, un poisson de mer.

świnia rzezana. geschnittenes Schwein. coche taillée.

świnia maciora; maciorka. eine Saumutter. une truie qui cochonne.

świnia dzika. eine wilde Sau. laïe.

'Swiniak, *vid.* 1) Kmin leśny. 2) Gduła ziemna. 3) Marchew polna.

'Swiniarka. unflätiges Weib, Saunickel. souillon, salison, femme mal-propre.

'Swiniarski. säuisch, unflätig. mal-propre, vilain, salope.

po świniarsku, vid. Swinskie.

'Swiniarstwo. Sauerey, Schweinerey. saloperie, vilenie.

'Swiniarz. Schweinhund. sagouin, cochon, homme mal-propre.

świniarz. ⎤ Schwein-Hüter. porcher,
'Swiniopas.⎦ celui qui garde les cochons.

'Swiniopastwo. 1) das Schweinhüten. 2) Schweinerey, Sauerey. 1) le métier de garder les cochons. 2) saloperie, patrouillage, *m.*

'Swinka. junges Schwein. cochonnet, petit cochon.

świnka, świnki herb. Wappenk. eine Schweins-Kopf im rothen Felde, den eine Hand am Hauzahne hält, über der Krone stehet eine Jungfer. *Blas.* une hure de sanglier au champ de gueules qu'une main tient à la défense; sur la couronne se présente une vierge naissante.

'Swinnik, *g. a.* ein Schwein-Stall. un étable à pourceaux; toit à cochons.

'Swinski. säuisch, unflätig. vilain, salope, mal-propre.

po świnsku,⎤ po świniarsku. schweinisch,
'Swinskie, ⎦ säuisch. salopement, vilainement, avec saloperie; en cochon, à la maniére des cochons.

'Swist. das Pfeifen des Windes, einer Peitsche. le sifflement de vent, de foüet.

'Swistacz. Pfeifer mit dem Maule. siffleur.

'Swistam, *v. m. F. świsnę.*⎤ pfeifen mit dem
'Swiszczę, *y, ał, eli.* ⎦ Maul, mit einer Peitsche. sifler, faire un bruit perçant, § świsnął na kluczu; świszczy strzała.

świszczy wiatr. der Wind pfeifet. le vent murmure.

'Swistanie. das Pfeifen. siflement.

'Swiszcz., *g. u.* ein Pfeil der in der Luft pfeifet. une flèche qui sifle en volant.

świszcz, g. a. ein Murmel-Thier. marmote, un animal de la grandeur d'un chat.

'Swiszczę, *szczy, szczał, szczeli, vid.* 'Swistam.

'Swit, 'Switanie. Tages-Anbruch. l'aube du jour; le point (la pointe) du jour; le petit jour; l'avant-jour; le chant du coq. § nad świtaniem było.

z świtem. mit Tages-Anbruch. au point du jour; à jour ouvrant.

przed świtem. vor Tages-Anbruch. avant le jour.

'Swita. es wird licht, der Tag bricht an. le jour commence à éclorre; il fait jour; il commence à faire jour, à poindre.

'Switny. licht, hell, von Farben. clair, *en parlant des couleurs.*

Swoboda. 1) Willkühr, ungebundene Lebens-Art, freyer Stand. 2) Freymüthigkeit. 3) Freyheit. 4) Wappenk. ein Greif im rothen Felde. 1) indépendance, franchise, l'état d'une personne qui est à soi. 2) franchise, ingénuité, naiveté. 3) liberté, immunité, éxemption. 4) *Blas.* un grifon au champ de gueules. § 1) przekładać znośną służbę nad ubogą swobodę. 2) swoboda go ludziom zaleciła. 3) widzieć się na swobodzie; prawa i swobody szlacheckie,

gdyś na swobodzie myśl o prygodzie. bey guten Tagen dencke auch an die bösen.

quand

quand la fortune rit, il faut craindre ſes revers; penſez au carème quand vous faites mardi gras.
Swobodnie. frey, freymüthig. franchement, ingénument. § ſwobodnie żyie; ſwobodnie prawdę wyznał.
Swobodny. 1) frey. 2) freymüthig. 1) libre, franc. 2) franc, ingénu, naïf.
ſwobodny bydź. nach ſeinem Gefallen leben. vivre à ſa volonté, à ſa fantaiſie.
Swoię ſobie co. ſich etwas zueignen, für das ſeinige halten. s'aproprier qu. ch. § obmowa nie ſzkodźi, kto iey ſobie nie ſwoi, *prov.*
Swora, *vid.* Sfora, Zwora.
Sworcuię, *vid.* Sforcuię.
Sworowany. verbunden, eingelaſſen, verzapft. enclavé l'un dans l'autre, joint, ataché, lié.
pſy ſworowane, *vid.* Sforowany.
Sworuię. zuſammen klammern. cheviller, enclaver, lier, atacher avec des crampons.
ſworować pſy, *vid.* Sforuię.
Sworzeń, *g. ſwornia.* 1) Spann-Nagel, Deichſel-Nagel, Wagen-Nagel, Schloß-Nagel im Wagen. 2) eiſerner oder hölzerner Zapfen. 1) ateloire, cheville ouvriére qui ſe met dans le timon des chariots. 2) cheville de fer ou de bois.
Swowolnie, Swowolność, *vid.* Swawolnie, Swawolność.
Swoy, *m. g.* ſwoiego, *ſwego; ſwoia, *ſwa, *f.* ſwoie, *ſwe, *neut.* 1) mein, dein, ſein ꝛc. 2) der meinige, der deinige, der ſeinige ꝛc. 1) mon, ton, ſon. 1) le mien, le tien, le ſien. § 1) ſwoię (*ſwoią) ma kśięgę. 2) krzywdząc ſwoich obcych bogaći.

* * *

1) Dieſes *Pronomen Adjectivum* bekommt die Bedeutung der Perſon des *Verbi*. 2) iſt aber der *Caſus* des *Verbi* oder einer *Præpoſition* nöthig, muß man moy, twoy, iego, ich hierzu nehmen. 1) *ce pronom adjectif reçoit la ſignification de la perſonne du verbe.* 2) *mais quand on ſe doit ſervir du cas régi d'un verbe ou d'une prépoſition, alors il faut mettre les pronoms* moy, twoy, iego, ich. § 1) poydę do ſwoiego (moiego) ogroda; ieſteś w ſwoim (twoim) domie. 2) poydę do twoiego, do iego ogroda, ieſteś w moim domie.
ſwoie. das meinige, das deinige, das ſeinige. le mien, le tien, le ſien. § z ſwoiego (z moiego) dałem; z ſwoiego (twoiego) dałeś; z ſwoiego dał.
każdemu ſwoie. einem jeden das ſeinige. à chacun le ſien n'eſt pas trop.
ſwoim na pomoc przyiydź. den ſeinigen zu Hülfe kommen. venir au ſecours des ſiens.
po ſwoiemu. nach ſeiner Weiſe. à ſa guiſe; à ſa fantaiſie. § każdy po ſwoiemu żyie.
w ſwą znowu idźie. er folget wieder ſeinem Kopfe; er geht wieder auf den vorigen Wegen. il y retourne; il prend ſon ancien train; il a ſa propre bouſſole dans la tête.
ſwoyże. ſein eigner. ſon propre. § ze ſwoieyże winy w to wpadł nieſzczęśćie.
ſwoy bydź. ſeyn eigner Herr ſeyn, ſeiner mächtig ſeyn. être à même; être à ſoi; être indépendant; ne dépendre de perſonne.
iak nie ſwoy chodźi. er gehet als wenn er vor den Kopf geſchlagen wäre. il eſt triſte comme un bonnet de nuit ſans coëfe.
ſwoy ſwoiemu rad; ſwoy do ſwego lnie. gleich und gleich geſellt ſich gerne. chacun aime ſon ſemblable.
Swoyſki. 1) der meinige, der deinige, der ſeinige. 2) unſrig, einheimiſch, inländiſch. 3) zahm, Haus-. 1) le mien, le tien, le ſien. 2) le nôtre; de nôtre païs. 3) aprivoiſé; domeſtique. § 1) day mi ſwoyſki (moyſki, moy) nož; ſwoyſkiego (ſwoiego) nie ma mieyſca. 2) ſwoyſkie ſukno; ſwoyſcy rzemieślniczy. 3) gęśi ſwoyſkie i dźikie.
Syberya, Syberſzczyzna, Syber, Sybierz, Sybior. Siberien, eine groſſe Moſcowitiſche Provintz. Siberie, une grande Province de Moſcovie. § do Syberzu na wygnanie posłany.
Sybila. Sibylle, eine Römiſche Wahrſagerin. Sibile, une devine Romaine. § dźieśięć, a według inſzych dwanaśćie było Sybil.
Sybilſki. Sibylliſch. des Sibiles, qui apartient aux Sibiles. § wierſze Sybilſkie.
Sycę miod, *ći, cił.* 1) ſäumen den Honig, ſolchen über dem Feuer vom Wachs abſondern. 2) Meth brauen. 1) épurer le miel, le ſéparer de la cire. 2) braſſer de l'hidromel.
Sycylia. Sicilien, die gröſte Inſel im Mittelländiſchen Meer. Sicile, la plus grande des îles de la Méditerranée.
Sycylianin, Syczylczyk. ein Sicilianer. un Sicilien.
Sycylianka. Sicilianerin. une Sicilienne.
Sycyliyſki. Siciliſch. Sicilien.
Sydon. Sidon, ehedeſſen eine See-Stadt in Phönicien. Sidon autrefois une ville maritime de Phenicie.
Sydończyk. ein Sidonier. un Sidonien.
Sydońſki. Sidoniſch. Sidonien; de Sidon.
Sydońſka ſuknia. Poet. Purpur. *Poëtiq.* pourpre; habit de pourpre.

Syę, *obſ.* śię. ſich. ſe.

Sygnet, pieczęć. Petſchier, Petſchier-Ring. cachet, ſeau.

Sygnetuię, pieczętuię co. petſchieren, ſiegeln. cacheter, ſéler.

Sykam, *v. m. F. ſyknę.* 1) ziſchen wie die Schlange. 2) zucken vor Schmerz. 1) 1) ſifler comme un ſerpent. 2) retirer un membre par douleur. § 1) wąż ſyka. 2) choć wrona owcę ſkubie, iednak nie ſyknie.

Sykiel, *g. ſykla, vid.* Srebrnik.

Sylaba. eine Sylbe. ſilabe.

po ſylabie. Sylbenweis. par ſilabes.

Sylabizuię. Buchſtabiren. épeler.

Sylabizowanie. das Buchſtabiren. l'action de former les ſilabes & les mots; épelement.

Sylabizowany. buchſtabiert. épelé.

Sylabny, ſylabowy. ſylbicht. de ſilabe, ſilabique.

Sylabka. Sylblein. petite ſilabe.

*Sylam co. offt ſchicken. envoïer ſouvent.

Sylogism. Schluß-Rede. un ſillogisme. § ſylogism to rogaty.

Symbolicznie, *adv.* ſymboliſcher Weiſe. ſimboliquement.

Symboliczny. ſymboliſch, das eine geheime Bedeutung hat. ſimbolique.

Symbolizuię. unter einem Vorbilde vorſtellen. repréſenter ſous un ſimbole. § ktoś ſymbolizował.

ſymbolizować śię. ein Vorbild ſeyn; Gleichheit haben. ſimboliſer; avoir du raport avec qu. ch; être l'hieroglife, le ſimbole de qu. ch. § w ślicznym kwiećiu marność ludzka śię ſymbolizuie.

Sympatya. Sympathie. ſimpatie.

Sympla. die Simpel, die einfache Zahlung einer Steuer. le ſimple paiement d'un droit, d'un impôt; ce qu'on paie une fois. § ſympla podymnego, pogłownego; dwie ſymple podymnego złożono

Symplićiſta. Kräuter-Kenner, Wurtzel-Mann. un ſimpliciſte, botaniſte.

Syn. Sohn. fils. § ſynie (*ſynu) moy ukochany; bywa ten tytuł krolom od Papieża dawany: Naymilſzy w Bogu Synu.

ſyn chrzeſny, vid. *chrzeſny ſyn.*

ſyn Oyczyzny. Sohn des Vaterlandes. fils de la patrie.

Synaczek, ſynek. 1) Söhnlein. 2) Mutter-Söhnchen. 1) fils qui eſt encore enfant. 2) papadoux, mamadoux; fils gâté; fils de ſa mére.

Syndyctwo. ein Syndicat. ſindicat, charge de ſindic.

Syndyczny. einen Syndicum oder deſſen Amt betreffend. ſindical, qui regarde le ſindic ou le ſindicat.

Syndyk, prokurator zgromadzenia iakiego. Syndicus, ein Rath einer Geſellſchaft. Sindic, conſeiller d'une communauté.

Syndykuię. ein Syndicus ſeyn. être Sindic.

Synod, ziazd Duchownych. Synodus, Kirchen-Verſammlung in einem Bißthum. un ſinode ou aſſemblée des Ecleſiaſtiques d'un Evêché.

Synodalnie. auf Art eines Synodi. ſinodalement.

Synodalny. einen Synodum betreffend. ſinodal.

*Synogarlica, *vid.* Sinogarlica.

Synowa. Schwieger-Tochter, Schnur; Sohns-Frau. belle fille, la femme du fils; la bru.

Synowſtwo. Stand, Kindſchaft eines Sohns. filiation, état de fils.

Synowica. Bruders-Tochter. niéce; la fille du frére.

Synowiec. Bruders-Sohn. neveu; le fils du frére.

Synowſki. ſöhnlich. filial, de fils.

po ſynowſku, / Synowſkie, *adv.* ſöhnlicher Weiſe, wie ein Sohn. filialement, d'une maniére filiale; en fils.

Syntaxa. Gram. der Syntax, die Wort-Fügung. *Gram.* la ſintaxe.

Syp, *f. vid.* Sep.

Sypanie. 1) das Schütten. 2) das Aufwerfen eines Berges. 1) l'action de verſer une choſe ſèche. 2) l'action de faire, d'élever une hauteur de terre. § 1) ſypanie zboża w wor, na kupę. 2) ſypanie wału, kopcow, groble.

Sypany. 1) geſchüttet, aufgeſchüttet. 2) aufgeführt als ein Wall. 1) verſé, repandu. 2) élevé, fait comme un rampart.

Sypialnia. Schlaf-Kammer, Schlaf-Stube. dortoir; chambre où l'on couche.

Sypialny. Schlaf-, zum Schlafen eingerichtet. de dortoir; à dormir; où l'on couche. § ſypialna komora, ſalka, izba.

Sypiam. zu ſchlafen pflegen. gîter; avoir la coutume de coucher en un lieu. § rad ſypia w chłodźie; ſypiał w tey komorze.

Sypianie. das Schlafen an einem Ort. la gîte; l'action de coucher en. § ſypianie na źiemi, na materacu, bez pośćieli.

Sypam, *obſ.* / Sypię, *pie, pał.* 1) ſchütten. 2) aufwerfen einen Berg. 3) Geld verthun. 1) verſer, engrener, agencer, mettre une choſe ſèche en, ſur. 2) élever, faire un mont. 3) dépenſer, diſperſer

de l'argent. § 1) fypać zboże w wor, piafek na papier. 2) fypać groblą, wał, kopce. 3) fypać śiła na brzuchow wytuczenie; fypie pieniędzmi.

fypać na kupę, kupą, kupami. aufſchütten, einen Haufen machen, ſchütten. amonceler, entaſſer; mettre en monceau, en tas.

fypać śię. 1) ſich ſchütten. 2) wimmeln, kriebeln, haufenweiſe kriechen. 3) in Menge heraus kriechen, aufgehen, hervorkommen, hervorbrechen, ausſchlagen. 1) fe repandre, fe verfer, *en parlant d'une chofe féche.* 1) fourmiller, grouiller, fe remuër en grand nombre. 3) pululer, germer, bourgeonner, commençer à venir, à croître en quantité. § 1) fypię śię z woru, dźiurę mieć muśi. 2) lud śię fypie z miafta; fypało śię robactwo z trupa; fypią śię mrowki z mrowifka, pfzczoły z ula.

Sypień, *g. fypnia.* 1) groſſer hölzerner Trichter, das Getreide dadurch zu ſchütten. 2) die Schöpf-Kelle, iſt ein Fäßchen am langen Stiel damit das Bier aus der Brau-Pfanne geſchöpfet wird. 1) une tremie ou un grand entonnoir de bois par lequel on paffe le grain. 2) puifoir; forte de vaiffeau à longue queuë fait par le tonnélier avec quoi on tire la biére de la chaudiére.

Syptan, *vulg. vid.* Dyptan.

Syrakuzy, *plur.* Syracuſa, eine Stadt in Sicilien. Siracufe, une ville de l'île de Sicile.

Syrakuzanin. Siracuſer. un Siracufien.

Syrakufki, Syrakuzański. Siracuſiſch. Siracufien.

Syrop. Syrop, Zucker-Syrup. du firop, de la melaffe.

Syrty, *plur.* Sand-Bäncke, Untiefen. les firtes, *f.* des endroits périlleux aux navires à caufe des fablons. § okręt na piafzczyftych zawiązł fyrtach.

Syfma, Syfmatyk, *vid.* Szysma, Szysmatyk.

Syt, *adj. vid.* Syty.

fyt, nafycenie. Erſättigung. affouviffement, raffafiement.

do fytu. mehr als genug; zur Gnüge; zum Ueberfluß. tout fon foul; à regorge mufeau; exceffivement. § iadłem i piłem do fytu.

**fyt miodowy, miod.* Meth. de l'hidromel.

*Sytek, *g. fytku*, cyc. 1) Weiber-Bruſt. 2) Wartze an der Weiber-Bruſt. 1) mamelle, teton, mamelon. 2) bouton, bout de teton.

Sytka (*od fytośći*) źiele, pomorczyk, mlecznik pomorfki. (*balimus*) Waſſer-Bürgel ein Gewächs. alimus, franche pute, blanche pute.

Sytość. 1) Ueberfüllung. 2) Fettigkeit, Dicke des Leibes. 1) repletion, plénitude de viandes. 2) repletion; trop d'embon-point; la groffeur, la graiffe du corps. § 1) fytość zdrowiu i cnoćie fzkodliwa. 2) ta choroba z fytośći ćiała pochodźi.

wydarte rzeczy w fytość nie idą. übel gewonnen, übel zerronnen. ce qui vient par la flûte, s'en va par le tambour.

Sytny. ſättigend. raffafiant, nourriffant, foulant. § chleb każdy ieft fytny i pośilny; przepiorki fą pokarmem fytnym.

Syty, fyt. 1) geſättiget, ſatt. 2) *fig.* ſatt, überdrüßig einer Sache. *3) zu fett, der gar zu ſehr bey Leibe iſt. 1) raffafié, affouvi, repu. 2) *fig.* foul, affouvi de qu. ch. *3) replet; gros & gras. § 1) fytem teraz. 2) nie fyt ieſzcze krwie pospolitey; fyt marnośći świeckiey.

fyt teraz sławy. er iſt jetzt der Ehren ſatt. il eft à préfent foul de la gloire.

*Sywiosnka źiele, *vid.* Siwiosnka.

Szabla. 1) ein Säbel. 2) Pritſche, Säbel von Holtz. 1) un fabre. 2) un fabre de bois. § 1) dobyto fzabel; rada w pokoiu, a fzabla w boiu, *prov.* 2) maydkowie ćię wzbiorą fzablą na burćie.

fzablą ćiąć kogo. einen mit dem Säbel hauen. fabrer, écharper qu; donner un ou quelques coups de fabre à qu.

Szabraka. eine Schaberacke. la houffe de cheval.

Szach, *g. u.* 1) ein Schach-Stein im Schach-Spiel. 2) Schach, ſo man in dieſem Spiel dem Könige bietet. 1) une piéce du jeu des échecs. 2) échec, qu'on donne au Roi dans le jeu des échecs. § 1) day fzachy będźiemy grać; kto fzachu rufzy ten iedźie. 2) kiedy krol fzachu nie wźiął taki met nie płaći.

krol ieft w fzachu. der König iſt im Schach. le roi eft en prife, en échec.

dać fzach krolowi. dem Könige Schach bieten. donner, faire échec au roi.

fzachy, plur. das Schach-Spiel. le jeu des échecs.

fzachy grać. Schach ſpielen. jouer aux échecs.

albo fzach albo met; lub ftrata lub zyfk. Verluſt und Gewinn iſt mir gleich. perte ou gain tout m'eft égal.

Szachowany. geviereckt, gewürfelt. à deffein de carreau; à carreau; échiqueté; fait en échiquier. § fzachowana materya.

Szachowni-

Szachownica. Schach=Bret. échiquier, tablier.
szachownica herb, *vid.* Wczele.
Szachowniczy. auf Art des Schach=Brets gesetzt, gemacht. rangé, fait en maniére d'échiquier.
szachownice sadzenie, rozsadzenie drzew; w kostkę sadzony sad. in Vierecke gepflanzte Bäume. des arbres plantez en quinconce ou en échiquier.
Szachowy. Schach=, zum Schachspiel gehörig. d'échec; qui regarde le jeu des échecs.
szachowy szyk albo w szachownicę uszykowany; pośiłkowy szyk; szyk przechodźisty. eine Schaarweise gestellte Schlacht=Ordnung. une armée rangée par bataillons, par pelotons.
Szachrowanie. das Jüdeln, Schachern. friperie, regraterie, l'action d'acheter & de vendre d'une maniére indigne.
Szachruię. schachern, jüdeln. regrater, maquignonner; acheter & vendre des choses de peu de valeur pour gagner la vie.
Szacht. eine Schacht in den Bergwercken. un puits dans les mines aux métaux.
Szacowanie. 1) Würdigung, Schätzung. 2) das Tadeln, Durchziehen. 1) estimation, apréciation, taxation, prisée. 2) blâme, *m.* critique, repréhension.
Szacowany. 1) geschätzt. 2) getadelt. 1) aprécié, taxé. 2) blâmé, critiqué.
Szacownik. 1) Schätzer, Taxator. 2) Tadler, Spötter. 1) apréciateur, priseur qui régle le prix de qu. ch. 2) éplucheur, critique, censeur, épilogueur, gloseur.
Szacuię. 1) schätzen, einen Preis geben. 2) Schatzung auflegen. 3) durchziehen, durchhecheln. 4) schätzen, hochhalten. 1) estimer, aprécier, asorer, priser, taxer; mettre le taux sur; régler le prix de quelque marchandise. 2) taxer, imposer quelque taxe. 3) éplucher niveller, sindiquer, vanner, blâmer, reprendre. 4) estimer qu; avoir de l'estime pour. § 1) kamienicę moię za 2000 talerow oszacowano; szacować kupie; oszacować obce pieniądze. 2) szacować kupcow, rzemieślnikow, maiętność. 3) cudze szacuie uczynki; szacować ludzkie sprawy; postępki czyie. 4) wyżey sobie co nad co szacować; to sobie szacuią ludźie czym obfituią; lekko sobie co szacować.
Szacunek, *g. szacunku.* 1) Taxe, gesetzter Preis. 2) aufgelegte Schatzung. 3) Preis, Werth. 1) aforage, *m.* le taux; taxe. 2) taxation, taxe, impôt, que les taxez doivent paier. 3) prix, valeur, *f.* § 1) sędźia szacunek czyni, według ktorego przedawać maią. 2) kupcy ieszcze szacunku nie zapłaćiły. 3) drogie w szacunek perły.
Szacunkarz, *vid.* Szacownik.
Szacunkowy. Schätzungs=, zur Schätzung gehörig. d'apréciation, qui concerne l'estimation & la prisée des denrées.
Szadź, *f.* śrzon. der Reif des Winters. gélée blanche; frimas.
Szadźieię. bereifen. étre couvert de givre, blanchir de frimas.
Szafa. ein Schaf, ein Schrancken. armoire.
Szafarka. Ausgeberin, Haushälterin, Schlüsserin. femme de charge; une économe, ménagére, gouvernante.
szafarka w klasztorze. Schafnerin eines Klosters. céleriére, dépensiére, administratrice.
Szafarski. den Ausgeber, die Wirthschaft betreffend. économique; qui regarde l'économe ou l'économie.
Szafarstwo. 1) Haushaltung, Haus=Wesen, Haushaltungs=Wissenschaft. 2) Verwaltung als des Getreides, der Eßwaaren. 1) économie, l'art de bien gouverner une maison; de conduire une famille. 2) administration, intendance du blé, des vivres; le soin de distribuër les vivres.
Szafarz. 1) Haushalter, Ausgeber, Haus=Verwalter, Speisemeister. 2) Caßierer, Zahlmeister. 3) Verwalter. 1) pourvoïeur, économe, celui qui a la conduite d'une famille; intendant d'une maison. 2) caissier, trésorier, qui a le soin de la caisse. 3) administration, intendance des vivres, du blé. § 1) szafarz strawowy. 2) szafarz pieniężny. 3) szafarz zboża, obrokow, żywnośći.
szafarz wina. Kellermeister. sommelier.
szafarz w klasztorze. Schafner in einem Kloster. célerier, dépensier.
Szafian. Safian, Türckisches Leder. marroquin de Levant.
szafian czerwony. rother Safian. marroquin rouge.
szafian czerwony podły. rothes Leder, schlechter Safian. basane tannée.
szafian Arbiryski. der beste rothe Safian. du marroquin rouge fort fin de Levant.
szafian Jaromski. der beste gelbe Safian. le meilleur marroquin jaune de Levant.
szafian Rosyyski. Rußischer Safian, so der schlechteste ist. marroquin de Russie qui est de petit prix.
Szafianowy. Safian=, Safianer. de marroquin

roquin de Levant; de baſane tannée. § boty ſzafianowe.

Szafir. Saphir ein Edelſtein. ſaphir, ſorte de pierre prétieuſe. § ſzafirem ſadzony.

Szafirowy. Saphir=, Saphirner. de ſaphir.

Szafka. ein kleines Schränckchen. petite armoire.

Szaflik. Schöpf=Fäßchen. baquet, baillotte, écuelle de bois.

Szafowanie. die Verwaltung, Anwendung. adminiſtration, diſpoſition, manîment, conduite de quelque bien.

Szafowy. Schrancken=; ein Schaf betreffend. d'armoire, qui regarde l'amoire.

Szafran. (*crocus*) Safran. du ſafran.

ſzafran domowy, naſki, ſzafran polny, vid. Krokos.

ſzafran polny, Turecki, lilia wielkonocna, narčiſzek żołty. (narciſſus tertius) Art von Feld=Narciſſen. ſorte de narciſſe champêtre.

ſzafran dźiki, źimowił. (ephemerum colchicum) Zeitloſen, wilder Safran. mort au chien; chiennée.

Szafranek, ſzafraniaſty kamień. (*crocias*) Art ſafran=färbiger Perlen. eſpèce de perle de couleur de ſafran.

Szafraniaſty. Safran=färbig. ſafrané; de couleur de ſafran.

Szafranica. (*cyperus Indicus*) Gelbſucht=Wurtz, Gilbwurtz, Curcuma. ſouchet des Indes; curcuma.

Szafranię co. mit Safran färben, anmachen. enſafraner, ſafraner; teindre en ſafran, ou mettre du ſafran en qu. ch.

ſzafranić śię. gelb wie Safran werden. ſe ſafraner, devenir jaune comme le ſafran.

Szafraniony. mit Safran gefärbt, angemacht. ſafrané.

Szafranowy. Safran=. de ſafran, qui regarde le ſafran. § ſzafranowy oleiek.

Szafuię czym, *co. ein Gut verwalten. adminiſtrer, manier quelque bien; avoir le manîment, l'adminiſtration d'un bien. § pospolitą fortuną ſzafował; ſzafować pieniędzmi cudzemi; dobrami ſwoiemi iak chce ſzafuie; żywot i dobra iego podług upodobania ſwoiego ſzafuie.

ſzafować czym barzo. verſchwenden. diſſiper, dépenſer qu. ch.

Szafunek. 1) die Verwaltung. 2) fig. Gewalt, Geſetz. 1) adminiſtration, emploi, manîment. 2) *fig.* pouvoir, loix, *f.* § 1) z ſzafunku pieniędzy rachunek uczynić. 2) pod ſzafunek iego przychodźi iey ſerce, żyćie moie.

Szaia, *vid.* Saia.

Szakłaćina, Szakłak } źiele, *vid.* Szekłak.

*Szała. ein raſender Menſch. un homme furieux.

Szala. eine Schaale an einer Wage, eine Wagſchaale. plat, baſſin de balance. § na ſzale waga funtowa leży; ſzale na rękoieśći wiſzą.

ſzala drewniana. höltzerne Schüſſel oder Wagſchaale. plateau.

ſzale, plur. die Wage. balance. § na ſzalach (na wadze) ważyć; ſzal rękoieść, kluba, ięzyczek, gozdźik albo biegun, kołowrot, dźiurka w ktorey bieguny kołowrotne chodzą.

rowna ſzala; ſzal ſtanie w klubie rowno. eig. u. fig. das Gleich=Gewicht. *prop. & fig.* équilibre, *m.* pareil poids. § trzymał w rowney ſzale obu powodzenie.

Szałamaie, *plur.* eine Schalmey, eine Art von Haut-bois, nur daß ſie kein Loch zum Daumen haben. un haubois ſans trou pour le pouce.

Szalaput, ſzaławiła. Händelmacher, Schläger, Balger. breteur, ferrailleur, fendeur de naſeaux.

Szałaſz. Feld=Hütte, Lager=Hütte der Soldaten. barraque, hutte pour le ſoldat faite dans le camp pour s'y loger. § ranieni w poł śię sforcowali żywotem w ſzałaſzach; po namiotach i ſzałaſzach był hałas.

Szałasnica. ein Teufel vom Weibe. diableſſe, méchante fille ou méchante femme.

Szalawa, ſalawa, naworotnik herb. Wappenk. drey Kreutzer in zwey Zirckeln, über der Sturm=Haube iſt eine Krone, aus welcher ein gewafneter Arm mit einem bloſſen Säbel gehet. *Blaſ.* trois croix entourrées de deux cercles, de la couronne qui eſt ſur le timbre ſort un bras armé tenant un ſabre.

Szalba źiele. (*verbaſcum ſalvifolium*) eine Art von Wullkraut. eſpèce de bouillon.

Szalbierka. Betrügerin. trompeuſe, friponne, pipeuſe.

Szalbierowanie. die Betrügerey, das Betrügen. tromperie, déception, action de tromper.

Szalbierſki. betrügeriſch. captieux, trompeur, fourbe.

ſzalbierſki słoiki. Taſchenſpieler=Becher. des gobelets pour faire divers tours.

po ſzalbierſku, Szalbierſkie } *adv.* betrügeriſcher Weiſe. frauduleuſement, en fourbe, en fripon.

Szalbierſtwo. Betrug, Betrügerey. tromperie, friponnerie, fourberie, fourbe.

Szalbieruię kogo. betrügen. fourber, tromper, friponner, piper, frauder.

Szalbierz. Betrüger. un fourbe, trompeur, fripon, fraudeur, imposteur, tricheur.

Szalę, *obs.* 1) betrügen. 2) rasen. 1) tromper. 2) être enragé.

Szaleię. 1) unsinnig, sinnlos seyn, rasen. 2) rasen, toben, ausschweifen. 3) rasen, lüderlich leben. 1) être en délire, rêver, rafolir, tomber en réverie; avoir un transport au cerveau, devenir fou; être hors de son bon sens. 2) extravaguer, faire le diable à quatre, faire l'enragé; faire une terrible rage. 3) vivre dans la débauche, dans la dissolution, dans le déreglement, en débauché. § 1) oszalał od strachu, od miłości; szalał spokoynie, szkodliwie.

szaleć od gniewu. wüten, toben vor Zorn. enrager; être dans une grande colère; être enragé.

Szaleń, *vid.* Szaley.

Szalenie, szalono, *adv.* 1) rasend, rasender Weise. 2) rasend, sehr. 1) sans raison, folement, d'une maniére insensée. 2) furieusement, beaucoup, très. § 1) szalenie postępuie. 2) szalenie się uczy; szalenie się iey rozmiłował.

szalenie się rozgniewać. vor Zorn rasen. se mettre furieusement en colère.

szalenie się zakochać. sich rasend verlieben. s'amouracher, devenir furieusement amoureux.

Szaleństwo. 1) Wahnwitz, Raserey. 2) Ausschweifung, Tollheit. 3) lüderliches, üppiges Leben, Lüderlichkeit. 1) forcenerie, phrénesie, délire, *m.* démence; le trouble d'esprit. 2) folie, extravagance. 3) déreglement de vie, dissolution, libertinage, *m.*

szaleństwo dźikie, popędliwe albo wśćieczenie. Raserey, Unsinnigkeit im Zorn. la fureur, trouble d'esprit causé par la colère.

**szaleństwo psie, wśćieczenie.* Raserey eines Hundes. la rage qui vient aux chiens.

Szaleniec, *g. szaleńca.* eig. u. fig. ein Rasender. *prop. & fig.* un homme furieux, forcenné, insensé.

Szaleśnik źiele, *vid.* Sytka.

Szaley źiele. (*hyoſciamus*) Bilsenkraut; Tollkraut, Schlafkraut. jusquiame, hannebane.

szaley wielki, psinki. (solanum manicum vel furiosum; solatrum maius, bella donna) Nachtschatten, ein giftiges Kraut. solatrum dormitif, belladonna.

szaley szkapi źiele. (hippomanes) eine Art von Bilsenkraut davon die Pferde rasend werden. espèce de jusquiame qui fait entrer le chevaux en fureur.

Szalka. Wage-Schälchen. petit plat de balance.

szalki na czerwone złote. Gold-Wage, Ducaten-Wage. trébouchet, une petite balance pour péser l'or.

Szalny. Wage-Schalen-. de bassins de balance. § szalne sznurki; szalna misa.

Szalono, *vid.* Szalenie.

Szalony. 1) eig. u. fig. wahnwitzig, unsinnig, sinnlos, rasend, von Sachen und Personen. 2) sehr groß, rasend. 3) rasend, ungestümm als der Wind. 1) *prop. & fig.* phrénetique, insensé, furibond, furieux, maniaque, *ce mot se dit des personnes & des choses.* 2) furieux, très-grand, très-véhément. 3) furieux, mutiné, véhément, tourmenteux comme le vent. § 1) szalonego uzdrowić; szalony od strachu; szalony to uczynek, człowiek. 2) szaloną ku niey zdięty miłośćią. **3) szalony wiatr; morze; szalone okręt roztrąćiły fale.

szalonym czynić. rasend machen. faire entrer en fureur; causer une fureur.

szalony głupie spokoynie. der nicht bey Sinnen ist. insensé, fou, qui est hors du bon sens.

szalony zuchwale, wśćiekły. rasend, toll. furieux, qui est en furie; forcené.

szalony aksamit. Plüsch-Sammet. peluche, sorte de velours.

szalone koło w młynie. ein flaches Mühlrad mit einem sehr breiten Rande. roue de moulin fort plate avec un bord très-large.

Szalszanowe źiele, *vid.* Czosnkowe źiele.

Szałwia. (*salvia*) Salbey. sauge une plante odoriférante.

szałwia świętego Jana, albo zwieśinosek pachnący. (matrisalvia) Scharley, Garten-Scharlach. orvale, toutebonne, ormin.

szałwia leśna. (stachys) Roß-Poley, riechender Andorn. sauge mole, sauge de montagne; stachis.

szałwia Rzymska, vid. Miętka Grecka.

Szamerowany. bebrämt, schamerirt. galonné, chamaré. § galonem szamerowany płaszcz.

szamerowanie. Schamerirung. chamerure.

Szameruię. bebrämen, schameriren. chamarer, galonner, garnir un habit de passemens ou de galons.

Szamet. Kron-Rasch. ras ou rache d'Angleterre, une étofe.

Szamlot, czamlot. Camlot ein Zeug. chamelot une étofe.

*Szamotam. } 1) einen schütteln, er-
Szamocę, *ce, tał.* } schüttern, rütteln. 2) aus-

ausschelten, ausfilzen. 1) secouër, houspiler, branler, agiter qu. 2) laver la tête à qu; secouër, fauffer, poüiller qu.
szamotać się z kim. sich mit einem müde arbeiten, sich mit einem herum zerren. se fatiguer avec qu; se tirailler, s'houspiler, se prendre l'un l'autre d'un côté tantôt de l'autre. § szamotać się z tym koniem trzeba, że podczas i boków naderwiesz.
kaszel mię barzo szamotał. der Husten hat mich gantz abgemattet. j'ai l'estomac tout rompu à force de touffer.
Szampanata, *vid.* Spampanata.
** Szampierz. Mitbuhler. rival.
Szańc. Schantze, Verschantzung. fort, redoute, retranchement. § z szańcu wiele mu ludzi zabito.
na szańc nieść, wydawać. in Gefahr setzen, in die Schantze schlagen. hazarder, risquer; exposer en danger. § nieść na szańc głowę, sławę, życie.
szańc kawalerski. Kriegsb. der Cavalier. *Fortif.* le cavalier.
Szańczyk, *g. a.* kleine Schantze. fortin, petit fort.
Szańcowanie. das Schantzen. remuëment de terre; travail de fortification.
Szańcowy. Schantz-, zur Schantze gehörig. de fort, de fortin.
szańcowy kosz. Schantz-Korb. gabion, panier.
szańcowemi koszami umocnić. mit Schantz-Körben versehen. gabionner.
szańcowy kopacz. ⎫ Schantzer, Schantzgrä-
Szańckopnik. ⎭ ber. pionnier.
szańcowa nauka. ⎫ Schantz-Kunst, Kriegs-
Szańcostawność. ⎭ bau-Kunst. fortification, l'art de fortifier les places.
Szańcuię. schantzen, aufwerfen. élever, faire quelque rampart; travailler à un ouvrage de fortification.
uszańcować, usypać gorę. eine Höhe aufwerfen. élever une hauteur de terre.
szańcować się. 1) sich verschantzen. 2) approschiren. 1) se retrancher, se fortifier de quelque retranchement. 2) pousser la tranchée vers la ville; aprocher de la ville. § 1) oszańcowało się woysko. 2) szańcować się pod miasto.
wszystko mu się szańcuie. alles gehet ihm glücklich von statten; das Glück will ihm wohl. tout lui réüssit; la fortune lui rit, lui est favorable.
Szanowanie. Ehrfurcht, Hochachtung, Verehrung considération, déferance, respect; vénération, égard, sentiment de respect, ménagement qu'on a pour qu.
szanowanie czego. die Schonung, das Schonen, l'action de ménager, d'épargner.

Szanta biała ziele. (*marrubium album*) weisser Andorn, Lungen-Kraut. saupaume, marrube.
szanta czarna. (marubium nigrum) schwartzer oder stinckender Andorn. marroubin noir.
szanta kotcza. (cardiaca) Hertzgespann. gripeaume, chenéveuse.
Szanuię. 1) verehren, ehren, Hochachtung haben. 2) schonen, behutsam womit umgehen. 1) respecter, réverer, honorer, ménager qu; avoir du respect, des sentimens d'estime pour qu. 2) ménager, épargner qu. ou qu. ch. § 1) szanuy oyca i matki. 2) szanować szaty, ksiąg; szanuię sławę, łaskę iego.
szanować się; szanować zdrowia. 1) sich schonen; vor seine Gesundheit sehr sorgen. 2) sich schonen; sein Leben nicht wagen, nicht recht dran gehen wollen. 1) se mitonner, se tâter, s'epargner. 2) s'épargner, se ménager, ne s'emploier pas vertement dans l'ocasion. § 1) szanuie się i nic nie ie niezdrowego. 2) w żadney się krwawey nie szanował okazyi.
Szar. Reihe Dach-Pfannen oder Schindeln eines Daches. rangée de tuiles ou de bardeaux sur un toît.
szar ostatni z ktorego woda spada. Dach-Traufe, Vordach zum Abschuß des Wassers. chalate, severonde, subgronde batelement, le bas d'un toît qui avance pour jetter les eaux au delà du mur.
Szarań, Szaranek. ein Mittel-Karpfen. une carpe d'une moïenne grandeur.
Szarańcza. 1) eine Heuschrecke. 2) Heuschrecken, Heuschrecken-Haufen. 3) eine Wolcke, grosse Zahl, Menge. 1) sauterelle. 2) grande quantité de sauterelles, un nuage de sauterelles. 3) nuage, *m.* nuë, multitude. § 1) w Abysynii szarańczą na węglikach pieką i iedzą. 2) szarańcza pola wypasła. 3) poraził szarańczą woysk nieprzyiacielskich.
Szarawary, *plur.* grosse Pomp-Hosen oder Pluder-Hosen; sind grosse Ober-Hosen welche die Pohlen beym schlechten Wetter über die Kleider ziehen. chausses à la Candale, culote fort large à la Suisse pour y mettre le bas de l'habit Polonois pendant le tems pluvieux.
Szarawy. graulicht. grisâtre, qui tire sur le gris.
Szarek. ein Grau-Rock; der grau gekleidet ist. un grison, celui qui est habillé de gris.
szarek, podło ubrany iakieykolwiek maści szatę podłą maiący. ein schlecht gekleideter Mensch. un homme habillé de méchans

chans habit; qui eſt pauvrement habillé.

Szarga. 1) Sturm-Wetter zur See. 2) ſchlechtes, naſſes Wetter. 1) tempête, ouragan. 2) vilain tems; tems pluvieux.

Szargam. mit Gaſſen-Koth beſchlumpern; zurichten. embouër, croter; amaſſer la bouë en marchant. § uſzargała ſpodnicę.

ſzargać ſię. ſich beſchlumpern; ſich zurichten. ſe croter. § poſzargała ſię.

Szarkam, *v. m. F. ſzarknę.* zucken vor Schmertz. tirer un membre par douleur. § cyrulik go w ſkłos zarywa on, ſzarka a milczy.

Szarłacę co. mit Scharlach färben. teindre d'écarlate.

Szarłat. 1) Scharlach, ſcharlachner Zeug. 2) Scharlach die Farbe. 3) Kermes-Baum, Scharlach-Baum, der die Kermes-Beeren trägt. 1) écarlate, ſorte de drap ou d'étofe. 2) écarlate, une couleur rouge fort belle. 3) kermes, un arbriſſeau qui porte la graine d'écarlate. § 1) w ſzarłaćie chodźi. 2) ſzarłatem farbować. 3) z ſzarłatu krzewinki iagody na farbę zbieraią.

ſzarłat źiele, vid. Granatek 2).

ſzarłat farbowny, ſzarłatne źiele. (ſandyx) Art eines Krauts ſo Scharlach-Beeren trägt. ſorte de plante qui porte de la graine d'écarlate.

ſzarłat, g. a. *purpura, małż morſki, z ktorego ſzarłatną farbę wyćiſkano.* eine Purpur-Schnecke, daraus ehedeſſen die Scharlach-Farbe zubereitet wurde. buret, cornet de pourpre, pourpre; poiſſon à coquille dont on tiroit autrefois la couleur d'écarlate.

ſzarłat, g. u. ſamit kwiat. Tauſendſchön, Szarłatek, Sammet-Blume. paſſe-velours, *f.* amarante, fleur d'amour.

Szarłatnieię, rumienię ſię iak ſzarłat. purpurfärbig werden. tirer ſur la pourpre; éclater en couleur d'écarlate.

Szarłatnik. 1) Scharlach-Färber. 2) eine Purpur-Schnecke. 1) teinturier qui met en écarlate. 2) cornet de pourpre; pourpre.

Szarłatno, *adv.* 1) in Scharlach, im ſcharlachnen Kleide. 2) Scharlachfärbig. 1) en écarlate, en habit d'écarlate. 2) en pourpre. § 1) ſzarłatno chodźi. 2) ſzarłatno czynić, farbować.

Szarłatnorodny. Scharlach hervorbringend. qui porte de la graine d'écarlate.

Szarłatny, Szarłatowy. 1) Scharlachfärbig. 2) den Scharlach-Baum betreffend. 1) de couleur d'écarlate. 2) d'arbriſſeau de kermes. § 1) ſzarłatna ſzata. 2) ſzarłatowe drzewo.

ſzarłatne iagody. Kermes-Beeren. vermillon, graine d'écarlate.

Szaro, *adv.* grau. gris, d'une maniére griſe. § ſzaro ubrany.

ſzaro farbować, malować. grau färben, mahlen. griſailler; enduire, teindre de couleur griſe.

**Szaropiory. mit grauen Federn bedeckt, federgrau. couvert de plumes griſes. § ſzaropiora kaczka.

Szarota źiele, *vid.* Kocenki.

Szarpa. 1) Schärpe von Taft, damit ſich die Weiber die Bruſt bedecken. 2) Officier-Schärpe, Feld-Zeichen. 1) écharpe de tafetas, dont les femmes ſe couvrent le ſein. 2) écharpe d'oficier.

Szarpacz. Leuteſcheerer, Placker, Händelmacher. chicaneur, agreſſeur, celui qui vexe, qui ataque les gens.

Szarpam, *v. m. F. ſzarpnę.* 1) zerreiſſen, in Stücken reiſſen; zerfleiſchen mit Fingern oder Klauen. 2) zerſprengen, zerreiſſen. 3) einen ſchänden, läſtern. 4) ſchinden, raffen, an ſich reiſſen. 1) déchirer, mettre en piéces avec les ongles. 2) rompre, briſer, caſſer, faire ſauter, ſéparer avec force les parties d'un tout. 3) déchirer à coups de langue, mordre; mettre, tailler en piéces qu; la réputation de qu. 4) piller, tondre, écorcher, dévorer le bien d'autrui; rançonner qu. § 1) ſzarpać ćiało, mięſo, lew go rozſzarpał, poſzarpał mu balwierz głowę iak nowinę na odłogu. 2) poſzarpał okowy. 3) ſzarpać czyią sławę. 4) dobra iego nieprzyiaćiele ſzarpaią; żydow kto chce ſzarpa.

ſzarpać złoczyńcę cęgami. einen Uebelthäter mit Zangen reiſſen. tenailler un criminel.

ſzarpać ſię. reiſſen, ſpringen. ſe rompre, ſe mettre en piéces. § gdy dźwięk zbyt wielki w uſzach, błonka ſię ſzarpie.

Szarpanie. 1) das Reiſſen, Zerreiſſen. 2) Schindung, Schinderey. 3) Läſterung, Schändung. 1) déchirement, laceration, l'action de mettre en piéces. 2) pillage, rançonnement. 3) l'action de déchirer, de noircir la réputation de qu.

Szarpanina. 1) das Jäger-Recht ſo den Hunden gegeben wird. 2) Raub, Plünderung, Schinderey, Rapuſe. 1) le menu droit, curée, droit des chiens, forhus, foüaille qu'on donne aux chiens. 2) pillage, *m.* pillerie, rançonnement, dépouillement. § 1) ſzarpanina pſom dana. 2) nieſzczęśliwy kray gdźie ubogi

ubogi ſzarpaninie możnieyſzych podległy; dobra iego idą w ſzarpaninę.

w ſzarpaninę miaſto podać. eine Stadt Preis geben. donner, mettre une ville au pillage, la commettre à l'abandon & au pillage.

Szarſza, Szarza. Scharſche ein Zeug. ſerge, une étofe de laine.

zarſza ſukienna. Lacken-Scharſche, Tuch-Scharſche. double ſerge.

Szarwark. Scharwerck, Frohn-Dienſt. corvée, arbans, *plur.* faiſances, *f. plur.* oeuvres tributaires.

Szarza, godność, urząd. Amt, Würde. charge, emploi, dignité.

Szary. grau von Farbe. gris; de couleur griſe.

ſzary papier. grau Papier. gris papier.

ſzara poświata. dunckler Mondſchein. clair, rais obſcur de la lune; lune obſcure.

Szarzyzna. graue Kleidung. gris; habit gris.

w ſzarzyznę ubrany. grau gekleidet. habillé de gris.

Szaſt, *vid.* Trzaſk.

Szaſtam, *v. m. F. ſzaſtnę.* 1) peitſchen. 2) ausſpülen als Wäſche. 1) foüeter, donner des coups de föuet. 2) guéer, laver en grande eau. § 1) wyſzaſtać tego chłopca trzeba. 2) ſzaſtać chuſtę w wodźie.

*Szaſzek. Poſſenreiſſer. boufon, plaiſanteur, baladin.

nie podeymuy śię ſzaſzku legawego pola. nimm nicht Sachen auf deine Hörner die du nicht verſteheſt. n'entreprenez pas une choſe qui eſt hors de vôtre ſphère, hors de la portée de vôtre eſprit, au deſſus de vôtre connoiſſance.

Szaſzor. Geräuſche einer fliegenden oder lauffenden Sache. bruit que fait un choſe qui vole ou qui court. § wozy śię ruſzyły ſtraſznym ſzaſzorem; co żywo ſunie ſzaſzorem.

Szata. ein Kleid eines ehrwürdigen Mannes. habit, vétement d'une perſonne honnête. § ſzata ſpodnia, zwierzchnia, męſka, białogłowſka, żołnierſka, ſenatorſka, krolewſka, komedyalna; ſzata długa po koſtki; ſzata wydaie człeka obyczaie, *prov.*

ſzata domowa. Haus-Kleid. un négligé; un habit ſans façon.

ſzata powſzednia. Alltags-Kleid. habit à tous les jours.

ſzata do ludźi, ſzata odświętna. Ausgeh-Kleid, Ehren-Kleid, Sonntags-Kleid. habit des dimanches, de bonnes fêtes, de parade.

ſzata letnia. Sommer-Kleid. habit d'été.

ſzaty czynią człowieka. Kleider machen Leute. la belle plume fait le bel oiſeau.

Szatan. der Satan. ſatan, démon, ſatanas. § precz ode mnię ſzatanie.

Szatańſtwo. Teufeley, Teufels-Werck, Teufels-Lehre, Hexerey, Zauberey. diablerie; oeuvres, doctrine de ſatan; ſorcellerie, magie. § ſzatańſtwo w tym pańſtwie panuie.

Szatnica, Szatownia. Kleider-Cammer, Kleider Schranck. garde-robe; cabinet où l'on met les habits.

Szatniczy, ⎫ *ſubſ.* Kleider-Wärter, Kleider-
Szatny, ⎭ Verwahrer, Cämmerierer, Cammer-Diener. qui garde les habits; camerier, maître de chambre.

Szatny. 1) Kleider-, zu den Kleidern gehörig. 2) wohl gekleidet, mit Kleidern verſehn. 1) d'habit; qui regarde les habits. 2) qui eſt bien mis, bien vétu.

Szatownia, *vid.* Szatnica.

Szawina, *vid.* Sabina.

Szawłok. Schlauch voller Falten. un outre à beaucoup de plis.

Szćie, *vid.* Ście.

Szczak. Piſſer. piſſeur.

*Szczątek, *g. ſzczętku.* ⎫ Schatten, Fun-
Szcząt, *g. ſzczętu,* *ſzczęta.* ⎭ cken, Spur, kleiner Ueberbleibſel von etwas. brin, ombre de qu. ch. § nie widać teraz i ſzczętu ſtaropolſkiey cnoty.

do ſzczętu, w ſzcząt, ſzczętem. gäntzlich, bis auf den letzten Mann; aufs Haupt. tout-à-fait; à plate couture; jusqu'au fond du ſac; de bout en bout. § w ſzcząt zepſowany; do ſzczęta zginęli; do ſzczętu ich wyćięto; nieprzyiaćiel ſzczętem zbity.

Szczaw, *g. ſzczawiu.* (*acetoſa*) Sauerampf. oſeille, aceteuſe, ſureille, vinette, ſaliette.

ſzczaw kobyli. (oxylapathum) Lenden-Kraut, Buben-Kraut, ſpitziger Mangold. patience, lapais, lampe, parelle.

Szczawik, *g. u.* troyliſtny, zaięczy. (*trifolium acetoſum*) Sauer-Klee, Hertz-Klee, Gukucks-Klee. aléluia, pain de cocu.

Szczawowy. von Sauerampf. d'aceteuſe.

Szczę, *ſzczy, ſzczał.* Piſſen. uriner, piſſer.

Szczebel, *g. ſzczebla.* Leiter-Sproſſe. échelon; roulon, dégré d'échelle. § ſzczeble w drabinie; na trzećim ſzczeblu ſtoi.

po ſzczeblach. auf Leiter-Sproſſen herum. par échelons.

Szczebiecę, ⎫ *ce, tal.* 1) zwitſchern, girren,
Szczebiocę, ⎭ von Vögeln. 2) plaudern, ſchnattern. 1) gaſouiller, ramager comme les oiſeaux. 2) jaſer, caqueter, babiller,

babiller, jargonner. § 1) żoraw, ſroka ſzczebioce.

Szczebietliwie, *adv.* mit vielen Worten. en beaucoup de paroles.

Szczebietliwość. Geſchwätz, Plauderhaftigkeit. paroles inutiles; verbiage, *m.* babil, caquet.

Szczebietliwy. ſchnatterhaft. babillard, qui fait beaucoup de paroles. § ſzczebietliwa zazdrość, ſroka.

Szczebiotanie. das Plaudern. l'action de cauſer.

Szczebiot. Schnattrer, Plaudrer. bavard, cauſeur, jaſeur.

Szczebiotka. Plauderin. cauſeuſe, jaſeuſe, babillarde.

Szczeć, *f.* ſzczotka, panieńſkie wiadro ziele. (*dipſacus*) Karten-Diſtel, Weber-Diſtel, Weber-Karten. chardon à bonnetier; chardon à carder. § ſzczeć ogrodna, biała czerwona.

ſzczeć polna głucha. (dipſacus minor, virga paſtoris minor) kleine Karten-Diſtel. petit chardon à carder.

ſzczeć morſka, oſtromleczny korzeń. (hippophaës) ein fremder kleiner Strauch aus Morea, den die Walcker brauchen. petit arbriſſeau qui vient de la Morée & ſert aux foulons.

Szczecin, *g. a.* Stetin die Haupt-Stadt von Pommern. Stetin, la capitale de Pomeranie. § Xiążę na Szczecinie.

Szczecina. eine Schweins-Borſte. ſoie de porc.

Szcześcinianin. ein Stetiner. habitant de Stetin.

Sćiećinſki. Stetiniſch. de Stetin.

Szczećiſty. borſtig, voll Borſten. plein, couvert de ſoïes.

Szczędzę, *dźi*, *dźił*, oſzcządzam. ſparen. épargner, ménager.

Szczegulnie, *adv.* 1) nur allein. 2) allein, unbegleitet. 1) ſeulement. 2) ſeul, ſans compagnie. § 1) ſzczegulnie to łaſce twoiey przypiſuie. 2) ſzczegulnie (ſam) rad nie chodzę.

Szczegulnoſć. 1) Einſamkeit, abgeſonderter Ort. 2) beſondrer Umſtand, Inhalt. 1) ſolitude, lieu écarté, retraite. 2) particularité, choſe particulier, détail de qu. ch. § 1) w ſzczegulnośći śię nie kocha. 2) ſzczegulnośći tey rozmowy te były; nie wiemy o ſzczegulnośćiach tego ziazdu.

w ſzczegulnośći. ins beſondere. en particulier. § każdy w ſzczegulnośći krola proſił.

w ſzczegulnośći i w powſzechnośći. ins beſondere und überhaupt. tant en particulier qu'en général. § Bog nam daie pomoc w poſpolitośći i w ſzczegulnośći.

Szczegulny. 1) nur allein, gantz allein. 2) unbegleitet, der gantz allein iſt. 1) ſeul, tout ſeul. 2) ſeul, qui n'eſt pas acompagné. § 1) z ſzczegulney ku tobie pochodźi miłośći. 2) ſzczegulni nigdy nie chodzą.

Szczęk, *g. u.* der Klang einer Sache. cliquetis, ſon, bruit d'une choſe qu'on touche. § ſzczęk zbroi, kotła.

Szczęka, kość czeluśći w ktorey zęby. Kinnlade, Kinnbacken. machoire.

Szczekacz. 1) Beller, Läſtrer. 2) Kleffer, Zungen-Dreſcher, ſchlechter Advocat. 1) clabaudeur, calomniateur, difamateur. 2) brailleur, plaidereau, chicanneur.

Szczękam, *v. m. F. ſzczęknie.* hol klingen, einen unlauten Klang von ſich geben. faire un bruit ſourd, rendre un ſon ſourd. § ſzczęka garniec, dzwon; ſzczęknął garnek; ſzczęknęły zbroie.

ſzczękać zęboma. mit den Zähnen klappern. claquer des dents. § ſzczękaią zębami od głodu, od źima.

zęby ſzczękaią od źimna. die Zähne klappern vor Kälte. les dents tremblent de froid.

Szczekam, *v. m. F. ſzczeknę.* 1) einen an-bellen. 2) läſtern, Uebels nachreden, ſchmähen. 1) aboïer, japer, clabauder; japer contre qu; aboïer qu. ou contre qu. 2) aboïer, médire, calomnier, difamer qu. § 1) pſy na złodźieia ſzczekaią; ſzczekały pſy we wśi. 2) ſzczekać o kim; niech na mnie ſzczeka.

lis ſzczeka. der Fuchs bellet. le renard glapit.

ſzczeknął pies. der Hund hat angeſchlagen. le chien a parlé, a ſonné.

Szczekanie. 1) das Bellen. 2) das Läſtern, Schmähen. 1) japement, clabaudage, *m.* l'action d'aboïer. 2) difamation, médiſance.

Szczękanie zęboma. das Zähnklappern. le claquement des dents.

Szczekuła. Hund der immer belfert. chien qui clabaude toujours.

Szczelina. * 1) langer Ritz, Spalte, Kluntze. 2) Streif, langer Span, Schiene. 1) fente, léſar, crevaſſe. 2) long copeau, écliſſe. § * 1) przez ſzczelinę (rozpadlinę) patrzać. 2) ſzczelina z gonta odłupiona.

*Szczeniątko. } 1) ein junger Hund der
Szczenię. } noch ſauget. 2) junges eines reiſſenden Thieres. 1) un petit d'une chienne. 2) cheau; le petit d'un animal rapace. § 1) ſzczenię iuż

ſpore.

ſpore. 2) ſzczenię lwie (lwię) ſzczenię wilcze (wilczę).

Szczenięcy. von einem jungen Hündlein. de petit chien; qui régarde les petits d'une chienne.

Szczenienie. Wurf junger Hunde. portée, tous les petits d'une chienne. § pies pierwſzego a ogarzyce drugiego ſzczenienia naylepſze.

Szczeniuk. kleiner Hund. chien qui n'eſt pas grand. § ogromny zwierz na oſzczek drobnego nie dba ſzczeniuka.

Szczenna, *adj. f.* trächtig, von Hündinnen und reiſſenden Thieren. pleine, qui porte, *parlant des chiennes & des femmelles des animaux carnaſſiers.* § ſzczenna lwica, ſuka.

Szczep, drzewko ſzczepione. gepfropfter Baum. ente, gréfe; un arbre grefé ou enté.

Szczepa, klofta. Scheit Holtz. bûche.

jak ſzczepa chudy. er iſt nur Haut und Knochen. il eſt maigre & ſec comme un ſquelete, comme une alumette.

Szczepam co. ſpalten Holtz. fendre du bois.

ſzczepać ſię; padać ſię. ſich ſpalten. ſe fendre, crevaſſer, s'entr' ouvrir.

Szczepan. Stephen ein Manns-Nahme. Etienne, nom d'homme.

Szczepanie. das Spalten. l'action de fendre.

Szczepany. geſpalten. fendu.

Szczepek, *g. ſzczepka.* gepfropftes Bäumchen. petit arbre enté.

Szczepię. 1) pfropfen einen Baum. 2) pflantzen, ausbreiten eine Lehre. 1) gréfer, enter, mettre une gréfe. 2) planter la foi, une doctrine. § 1) ſzczepić drzewo. 2) ſzczepić wiarę Swiętą.

Szczepienie. das Pfropfen der Bäume. l'action de gréfer un arbre. § ſzczepienia czas.

nożyk do ſzczepienia. Pfropf-Meſſer. gréfoir, entoir, écuſſonnoir.

Szczepiony. gepfropft. grefé, enté.

Szczepka. abgeſpaltener Splitter. éclat, petit ais délié & ſéparé de quelque bois.

Szczepnik. 1) Pfropfer. 2) Pflantz-Schule im Garten. 1) jardinier qui gréfe. 2) pépiniere.

Szczepniſty. }
Szczepny. } leicht zu ſpalten. qui ſe laiſſe fendre.

ſzczepny. gepfropft. enté, grefé.

ſzczepny. }
Szczepowy. } Pfropf-, zum Pfropfen und Pfropf-Reiſern gehörig. d'ente, de gréfe; qui regarde l'action & l'art de gréfer.

Szczer, *vid.* Szczyr.

ſzczerbię co. ſchartig machen. ébrécher, faire une bréche dans qu. ch.

ſzczerbić ſię. Scharten bekommen, ſchartig werden. égréner; s'ébrécher.

Szczerba, *vid.* Szczerbina.

Szczerbak, *g. u.* ziele, Endywia. Endivien. endivie.

Szczerbaty. 1) ſchartig, voller Scharten. 2) der Zahnlücken hat; dem Zähne fehlen. 1) ébreché, plein de bréches. 2) bréchedent; celui ou celle qui a perdu quelques dents; bréchu. § 1) ſzczerbaty noż, garniec. 2) ſzczerbaty człowiek; ſzczerbata niewiaſta.

ſzczerbata gęba. Haſen-Scharte. bec de liévre; fente aux lévres de certaines perſonnes.

Szczerbina, ſzczerba. eine Scharte in einer Klinge, in einem Topf. bréche; dent, *f.* fracture dans une lame, dans un pot.

Szczerka, *v. m. F. ſzczerknie.* ſehr rauſchen wie Waſſer. murmurer trop, bruire comme l'eau. § ſzczerka krew woda.

** Szczeropłynny. }
** Szczerożyczliwy. } voll Redlichkeit und Gewogenheit; aufrichtig, redlich. ſincére & afectionné; plein de ſincérité, plein d'afection, de zéle & d'eſtime. § ſzczerożyczliwe do nożek ſkładam powinſzowanie; ſzczeropłynne chęci.

** Szczeropłynność. }
** Szczerożyczliwość. } Redlichkeit, aufrichtige Liebe und Hochachtung. ſincérité; amour ſincère; vraie eſtime.

Szczeroproſty. 1) Philoſ. einfach. 2) einfältig und dabey redlich. 1) *Philoſ.* ſimple, qui n'eſt pas compoſé. 2) naïf jusqu'à la ſimplicité; plein de ſimplicité & de ſincérité, naïf, ingenu. § 1) żywioły ſą ſzczeroproſte. 2) ſzczeroproſta życzliwość.

Szczerość. 1) Aufrichtigkeit, Redlichkeit. 2) Lauterkeit als des Goldes. 1) ſincérité, integrité, bonne foi, candeur, *f.* 2) la loiauté, pureté comme de l'or. § 1) w chrześciańſkiey żyć z ſobą ſzczerości. 2) ſzczerość złota.

Szczery. 1) aufrichtig, redlich. 2) lauter, fein, unverſehrt, rein als Gold. 3) lauter, nur allein. 1) naïf, ſincére, franc, candide. 2) pur, fin, loïal qui eſt ſans mélange comme de l'or. 3) pur, tout. § 1) ſzczery człowiek; ſzczerym wyznaie ſercem. 2) wino, ſrebro ſzczere. 3) ſzczere to plotki; ſzalbierz to ſzczery; ſzczerych kupcow wozi na ſwoim rydwanie.

ſzczerezłoto. gediegen Gold. de l'or vierge.

ſzczere wino. reiner Wein. du vin net, loïal.

Szczerze. aufrichtig, redlich. ſincérement, candi-

candidement, naïvement, sans déguisement, de bonne foi. § szczerze się obchodźić z kim.
Szczerzyca ziele, *vid. śrebrnik włoski.*
Szczęśćie. 1) das Glück. 2) Glücksfall, zufällige Begebenheit. 1) bonheur, fortune, prosperité. 2) le hazard, coup de hazard, de fortune. § 1) szczęśćie rozum odeymuie, a nieszczęśćie go dodaie; wielkie mię szczęśćie potkało; szczęśćie mu służy, posłużyło; o iak inaczey szczęśćie mię obraca; nie dufay szczęśćiu bo nie iest stateczne; szczęśćie obłudne, ufterkliwe, niestateczne; skuśić szczęśćia swoiego; nie miey w szczęśćiu nadętości, a w nieszczęśćiu upadłey myśli, szczęśćie iest sen czuiącego; obrot, podwrot szczęśćia; day ći Bog szczęśćie. 2) na wątpliwy los szczęśćia pamiętać trzeba; szczęśćie mi tego kawalera na ratunek narażyło; na szczęśćie to puszczam; na to szczęśćie wyszedł.
szczęśćie wszelakie; oboie szczęśćie. Glück und Unglück. le bonheur & le malheur; la bonne & la mauvaise fortune. § nierozerwane w oboim szczęśćiu towarzystwo.
na szczęśćie wszelakie miey serce iednakie. man muß Glück und Unglück mit gleichem Muth ertragen. contre fortune bon coeur; ne sois fier en prosperité, ni confus en adversité.
szczęśćie dobre. gutes Glück, Wohlseyn. bonheur, bonne fortune.
szczęśćie złe. Unglück. malheur, desastre, *m.* mauvaise fortune. § złemu uszedł, ulećiał szczęśćiu.
szczęśćie naywyższe; szczęśliwość, wesele wieczne. das höchste Gut, die Seligkeit. le souverain bien; la béatitude.
szczęśćia znak. ein gutes Zeichen. bon signe; bon & heureux présage.
z szczęśćia. von ohngefehr. par hazard. § z szczęśćia to przypadło.
na szczęśćie. zu allem Glück, zu gutem Glück. par bonheur. § na szczęśćie przyszedł.
na szczęśćie moie. zu meinem Glück. heureusement pour moi.
mieć szczęśćie do czego. Glück zu etwas haben. avoir du bonheur à qu. ch. § mam szczęśćie do pszczoł; nie ma szczęśćia do koni, we grze.
to szczęśćie moie że. das ist mein Glück daß. bien me prend que &c.
to szczęśćie twoie że masz przyiaćioł. das ist dein Glück, daß du Freunde hast. bien vous en prend que vous avez des amis.
puszczać śię na szczęśćie. sich dem Glück überlassen. s'abandonner au hazard.
upaść w szczęśćiu. 1) unglücklich werden. 2) im Unglück verzagen. 1) devenir malheureux. 2) succomber à ses maux; à son malheur; étre acablé, vaincu, abatu par la mauvaise fortune.
uznaię do śiebie szczęśćia tego że. ich halte dieses für mein Glück, daß. je reconnois que c'est un bonheur pour moi de.
szczęśćia na co szukać, probować. sein Glück zu etwas versuchen. tenter sa fortune.
gdy szczęśćie raczy, na gonćie wypłyniesz. wer das Glück hat führt die Braut heim. tout réüssit à qui la fortune en veut.
Szczęśćię. glücken, beglücken, Glück geben, segnen. benir, rendre heureux, combler de prosperité. § szczęść ći, (ćię) Boże w tym przedśięwźięćiu.
szczęśćić śię. glücken, gelingen. succéder; prospérer, étre heureux, réüssir. § poszczęśćiła mu śię ta praca.
wszystko mu śię szczęśći. als gelinget ihm nach Wunsch. tout lui vient à souhait, tout lui réüssit.
Szczęśliwie, *adv.* glücklicher Weise. heureusement. § szczęśliwie mu śię powodźi.
Szczęśliwość. 1) die Glückseligkeit. 2) Wohl, Glück, Wohlseyn, Wohlfahrt. 1) felicité, souverain bien. 2) bonheur, étât heureux, prospérité. § 1) szczęśćie iest fortuna ślepa, niedoskonała, cnoćie nieprzyiazna i niesprawiedliwa; szczęśliwość iest cnota, ktora i w nieszczęśćiu doskonałym bydź może szczęśćiem. 2) wszelakiey ći życzę szczęśliwośći; do dalszego szczęśliwośći twoiey postanowienia i to należy.
Szczęśliwy. glücklich. heureux. § szczęśliwy do koni, we grze; szczeszliwego powodzenia pierwszy wstęp przyczynił mu serce i ludźi; znak szczęśliwy.
szczeźliwa Arabia. das glückliche Arabien. l'Arabie heureuse.
Szczęsna. Feliciana ein Weiber-Nahme. Felicité, nom de femme.
Szczęsny. Felix ein Manns-Nahme. Fiacre, Felice, Felix, nom d'homme.
Szczęśnie, *adv.* mit vielem Glück. avec beaucoup de bonheur; heureusement.
Szczęsny, szczęśćie czyniący. glückhaft, Glück bringend. heureux; qui porte bonheur, favorable, propice.
do Szczętu, *vid.* Szczet.
*Szczeżuia, łuska. Fischschuppe. écaille de poisson.
**szczeżuia, łupina.* Nußschale. coque de noix.

Szczkam,

Szczkam, *v. m. F. ſzczknę.* } ſchlucken, den
Szczka mi ſię. } Schlucken haben. hoqueter; avoir le hoquet. § ſzczknął dwa razy.
ſzczkam. mit wenigen Stichen nehen; zuſtechen, zunehen. pointer; fermer, atacher, coudre à quelque points. § zaſzczkniy tę dżiureczkę iedwabiem.
ſzczkaiąc. mit Schlucken. en hoquetant.
Szczkanie. } der Schlucken. le hoquet.
Szczkawka. }
ſzczkanie. } ein Schluck im Schlucken.
Szczknienie. } un coup de hoquet. § ſzczknienie iedno, dwoie.
Szczodrobliwie, } *adv.* freygebig, mildig-
Szczodrze, } lich. libéralement, avec libéralité.
Szczodrobliwość. } Freygebigkeit, Mildig-
Szczodrość. } keit. libéralité, largeſſe. § ſzczodrobliwość ieſt cnota krolewſka.
Szczodrobliwy. } freygebig. libéral, qui
Szczodry. } donne volontiers, large.
ſzczodry w słowa, w obietnice. der viel verſpricht. prometteur; qui fait de grandes promeſſes; celui qui promet beaucoup & qui tient peu.
Szczodrak. Brod, Kuchen oder ein anderes Geſchenck, ſo man am Feſt der heiligen drey Könige den Armen giebet. pain, gâteau ou quelque autre largeſſe, qu'on fait aux pauvres la féte des Rois.
Szczodrzeniec, *g. ſzczodrzeńca*, mawrot ziele. (*cytiſus*) Geis-Klee. citiſe.
Szczotka. 1) Kleider-Bürſte, Kehr-Bürſte. 2) eine Bürſte zu unterſchiedenem Gebrauch. 1) broſſes, *f plur.* vergette pour nettéier les habits. 2) broſſe, pinceau de poil de cochon à divers uſages. § 1) przy ſzczotce wiśi miotełka. 2) ſzczotka do włoſow, do lnu; ſzczotka mularſka.
ſzczotka żelazna do lnu. eine Flachs-Hechel. ſeran, grege, un peigne de fer avec quoi on peigne le chanvre.
ſzczotką chędążyć, czeſać. bürſten. broſſer.
ſzczotka do trzewikow. Schuh-Bürſte. décrotoir.
ſzczotka ziele, vid. Szczeć.
Szczotkarz. Bürſtenbinder. broſſier.
*Szczublatko, }
*Szczubiałka, } *vid.* Szczupaczek.
*Szczublica, }
Szczudłek, *g. ſzczudłka.* 1) Kopf-Nuß, Hirn-Preller. *2) Stich, Stichel-Rede. 1) chiquenaude, croquiniole; coup qu'on donne ſur la tête avec les neuds des doigts. 2) piquûre, morſure; coup de langue, coup de dent. § 1) od ſzczudłkow chłopcu głowa opuchła. *2) dał mi ſzczudłek.
Szczudło. 1) eine Stelze, auf welcher man über einen kothigen Ort ſchreitet. 2) Stelzer, der auf Stelzen gehet. 3) Stelze, höltzernes Bein eines Lahmen. 4) ein Lahmer, der auf einem höltzernen Bein gehet. 1) échaſſe dont on ſe ſert pour paſſer un chemin bourbeux. 2) celui qui marche ſur des échaſſes. 3) jambe de bois. 4) celui qui marche ſur une jambe de bois. § 1) na ſzczudłach chodźić.
Szczuię, *ſzczuie, ſzczuł, *ſzczwał.* 1) einen Hund hetzen, anhetzen. 2) hetzen ein Thier. 3) aufhetzen, anhetzen, aufbringen. 1) hâler, lancer, lâcher, laiſſer couler, donner les chiens après qu; chaſſer qu. aux chiens. 2) courre, forcer une bête; combatre une bête par les chiens. 3) inciter, exciter, pouſſer, enflammer qu. contre qu. § 1) ſzczuto złodźieia pſami; wyſzczuy go z domu. 2) ſzczuć zaiące, świnie. 3) ſzczuć kogo kim.
Szczuka. groſſer Hecht. brochet carreau.
ſzczuka morſka. Meer-Wolf. loup marin, loup de mer.
Szczupak. ein Hecht. brochet. § ſzczupaki ſą rzeczne, ieźiorne, ſtawowe.
Szczupaczek. } kleiner Hecht, Gras-Hecht.
Szczupiel. } brocheton, lanceron.
Szczupakowy. Hecht-. de brochet.
Szczuplę co. 1) verdünnen, dünner machen. 2) hager, ſchwanck, dünne machen. 3) vermindern, verringern. 1) amenuiſer, rendre plus menu. 2) amaigrir, atenuër, exténuër, faire devenir maigre ou grêle. 3) amoindrir, diminuër, rendre moindre.
Szczupleię. 1) mager, dünn werden. 2) weniger werden, geringer werden. 1) amaigrir, devenir maigre ou grêle. 2) devenir moindre, diminuër, ſe retrancher. § 1) wcale po chorobie ſzczupiał. 2) intrata śię kurczy i ſzczupleie.
Szczupło, *adv.* 1) dünn. 2) mäßig, ſparſam, knapp. 1) d'une maniére mince. 2) maigrement, exiguement, pauvrement; chichement, médiocrement. § 1) kiiek ſzczupło oberznąć. 2) ſzczupło daie, iada.
Szczupłonogi. dünnbeinig, dünnfüßig. celui qui a des jambes menuës.
Szczupłość. 1) Dünnheit, Kleinheit, Hagerheit, Magerheit. 2) Wenigkeit, Schwäche. 3) Wenigkeit, kleine Anzahl. 1) petiteſſe, exiguité. 2) modicité, ſécheresſe, petite quantité. 3) rareté, le peu,

peu de, petit nombre de. § 1) ſzczupłość oſoby, liſtka, drzewka. 2) ſzczupłość rozumu i powagi iego. 3) ſzczupłość woyſka, kupcow na iamarku.

Szczupły. 1) zart, dünn, ſchwanck, hager. 2) ſparſam, knapp, ſchlecht. 3) ſchwach, arm, mager an etwas. 1) grêle, mince, menu, délié. 2) mince, modique, ſuccint, chiche. 3) maigre, ſec, pauvre en qu. ch. § 1) ſzczupły człowiek; drzewko ſzczupłe. 2) obiad był ſzczupły; ſzczupłe mą dochody. 3) ſzczupły w powagę, w rozum, w pieniądze człowiek.

Szczur. eine Ratte. rat.

Szczurczy. Ratten=. de rat.

Szczurek. kleine Ratte. raton.

ſzczurek, ſzczur cudzoźiemſki, dźiki (glis). Haſel-Maus, groſſe wilde Ratte, die den Winter durch ſchläft. loir, rat des Alpes, un animal qui dort tout l'hiver.

śpi iak ſzczurek. er ſchläft wie eine Ratze. il dort comme un loir, comme un ſabot.

Szczury, *vid.* Szczupły.

Szczutka ein Naſen=Stüber. naſard.

ſzczutki komu dawać. einem Naſen=Stüber geben. naſarder qu; donner des naſards à qu.

Szczuty, *vid.* Szczwany.

Szczwacz. Hetzer; ein Jäger=Junge der die Hunde anhetzet. valet de chiens de chaſſe qui les forhuë.

Szczwaczka, żołta śliwka. Zwetzchen, gelbe Pflaume, Spilling. poitron; prune jaune.

Szczwał, *vid.* Cwał.

Szczwany. 1) gehetzt. 2) gehetzt, verſchlagen, durchgetrieben, gewitzigt, der mehr dabey geweſen iſt. 1) forcé, combatu, chaſſé par les chiens. 2) qui a vu le loup; rutiné, leurré, rafiné, déniaiſé; qui eſt ferré.

Szczycę śię, *ći, ćił.* vorſchützen, anführen, ſich ſteifen auf etwas; ſich einer Sache rühmen. ſe faire fort, ſe loüer, ſe glorifier, ſe piquer de quelque choſe. § ſzczyći śię ſzlacheċtwem, Panem ſwoim; ſzczycę śię na łaſce twoiey.

Szczygieł, *g. ſzczygła.* Stieglitz ein Vogel. chardonneret un oiſeau.

ile w ſzczygłu ſadła. nichts; ſo viel die Mücke Fett hat. pas un zeſt; autant qu'on peut ſoufrir dans l'oeil.

Szczykam kwiatek, *v. m. F. ſzczknę,* ſzczypię kwiatek paznokćiem. abbrechen eine Blume. cueillir une fleur.

Szczypacz. 1) Kneiper. 2) Tadler, After=Redner. 1) celui qui pince avec le bout des doigts. 2) un médiſant, celui qui ſe plait à pincer les gens; eſprit ſatirique; eſprit mordant, piquant.

Szczypanie. 1) das Kneipen. 2) Sticheley, Stichel-Reden. 1) pincement, l'action de pincer. 2) coup de dent, de bec, qu'on donne à qu; médiſance, critique.

Szczypany. gekniPen. pincé.

ranka ſzczypana. ein Kniff. pinçon.

Szczypawka. ⎤ 1) ſchwartzes, harthäutiges
Szczypawica. ⎦ Ungeziefer, ſo ſehr kneipet. *2) Blut-Igel, ſ. Piiawka. 3) Kleiner Vogel, der ſehr beiſſet, als ein Sperling, Fincke. 1) ſorte d'inſecte qui a la peau dure & noire & qui pince terriblement. *2) ſangue-ſuë, *v.* Piiawka. 3) chaque petit oiſeau qui pince extrémement comme le paſſereau, le pinçon.

Szczypce, *plur.* Licht-Putze. des mouchettes, *f. plur.* § ſzczypcow niemaſz.

Szczypię, *pie, pał.* 1) kneipen mit den Nägeln. 2) beiſſen mit dem Schnabel. 3) brechen, pflücken Blumen, Kräuter. 4) beiſſen, ſticheln. 1) pincer. 2) mordre, pincer avec le bec. 3) pincer, cueillir des fleurs, des herbes. 4) pincer, lardonner, brocarder ronger, morder, piquer de paroles; donner un coup de langue, de dent à qu. § 1) ſzczypać kogo w rękę. 2) źięby barzo ſzczypaią. 3) ſzczypać, rwać kwiaty, źioła. 4) ſzczypać kogo słowy.

śmieiąc śię ſzczypie; żartuiąc ſzczypie. er ſaget im Lachen die Wahrheit. il mord, il pince en riant.

ſzczypać w ięzyk. in die Zunge beiſſen als Pfeffer. cuire, piquer, avoir un goût piquant; mettre la bouche en feu comme le poivre. § ocet ten ſzczypie.

wiatr ſzczypie. der Wind ſchneidet. le vent perce, cingle, foüette, coupe.

Szczypior. junge Zwiebel-Röhrchen; grüne Zwiebeln. jeunes tiges des oignons.

Szczypiorek. Schnitter=Lauch. ciboule, petit porreau.

Szczypka. ⎤ Pfötchen, ſo viel man zwiſchen
Szczypta. ⎦ den Fingern faſſen kan. priſe, pincée, pugile, *m.* ce qu'on prend tout d'un coup avec le bout des doigts. § day mi ſzczypkę ſoli.

ſzczypką. ⎤ 1) Pfötchens=weiſe. 2) zu
Szczypkiem. ⎦ wenigen. 1) par pincées. 2) en petite quantité; tantôt peu tantôt moins; chiquet à chiquet. § 1) ſzczypką ſol bierze. 2) ſzczypkiem daie.

Szczyr źiele, merkuryał. (*mercurialis mas*) Bingelkraut das Männlein. vignoble, mercuriale mâle.

ſzczyr leśny. wild Bingelkraut. mercuriale ſauvage.

szczyr włoski, vid. Płodzieniec.
Szczyrzyca. (*mercurialis femina*) Bingelkraut das Weiblein. mercuriale femelle.
Szczyt. 1) der Gipfel eines Gebäudes. 2) Berg, Haufen als auf dem Scheffel. 3) Gipfel, höchste Staffel der Ehren. 4) Vorzug, Vorrecht. 5) Wappenk. die Mitte eines Schildes. 1) faît, faîtage, *m.* comble, *m.* le haut d'un bâtiment. 2) comble, *m.* petit tas sur les choses sêches qu'on a mesurées; mesure comble. 3) le comble, le plus haut point, le sommet de la gloire. 4) préference, prérogative. 5) *Blason.* le centre ou le milieu de l'écu. § 1) szczyt domu, kościoła. 2) szczyt z korca strychować. 3) na naywyższy szczyt honorow się posunął. 4) szczyt to iego; w tym ma szczyt. 5) szczyt tarczy.
szczytem. 1) mit einem gehäuften Maß. 2) abhängig, schräg, spitzig zu. 1) à mesure comble. 2) en dos d'âne; d'une maniére panchante des deux côtez. § 1) szczytem mierzyć. 2) zagon z szczytem spadzisto orany.
Szczyżoryk, *g. a.* ein Feder-Messer. canif, tranche-plume, *m.*
Szędziwość, *vid.* Siędziwość.
Szędziwy, *vid.* Siędziwy.
*Szefelin, *vid.* Włocznia, Oszczep, Rohatyna.
Szefergryn, *vid. kley złotniczy.*
Szekłak, szakłak, *g. u.* (*rhamnus catharticus*) Creutz-Beeren, Wege-Dorn. nerprum un arbrisseau.
Szekłakowy. 1) von Creutz-Beeren. 2) dunckel-grün. 1) de Nerprum. 2) de verd brun.
szekłakowy kolor. eine grüne, gelbe und auch rothe Farbe, die aus Creutz-Beeren zubereitet wird. sorte de couleurs dont on a une verde, une jaune & une rouge & qu'on prépare de baïes de nerprum.
Szeląg. 1) Pohlnischer Schilling, er gillt einen Heller. 2) ein Schilling in andern Ländern. 1) chelon, denier Polonois, une petite monoïe de cuivre. 2) escalin, une petite monoïe qui a cours en plusieurs païs. § 1) grosz ma trzy szelągi. 2) szeląg Pruski, Hamburgski.
nie ma złamanego szeląga. er hat keinen Heller Geld. il n'a pas vaillant un liard.
znaią go iak zły szeląg. man kennet ihn wie böse Müntze; er ist im Geschrey. connu comme de la fausse monoïe.
Szelbąg, szelbląg, *g. a* Schlaf-Banck, Schlaf-Tisch. lit pliant en banc, en table.
szelbąg. ⎤ Topf-Bret in der Küche.
Szelbaki, *plur.* ⎦ armoire à vaisselle.
Szeleśt. Gerassel, Geschärre, Geräusch. bruissement, trac, fracas, bruit que font les hommes, les animaux en courant, les chariots en roulant. § szeleśt sług bieżących.
Szeleszczę, *ści, ścił.* rasseln, rauschen. bruire, tracasser, faire un bruit. § szeleści woda.
Szelężny. 1) Schilling-, die Schillinge betreffend. 2) schlecht, das nicht viel kostet. 1) de denier, qui regarde les deniers, les escalins. *2) vil, mauvais, méchant; de très-vil prix. § 1) szelężna Mynica. *2) szelężną (podłą) kogo golić brzytwą.
Szelężyfko. schlechter Schilling. un méchant denier.
Szeliga herb. Wappenk. ein Kreutz im liegenden halben Mond, über dem Helm und der Krone stehen zwölf Pfau-Federn in drey Reihen. *Blason.* une croix plantée dans un croissant montant; le timbre & la couronne sont ornez de douze plumes de pâon en trois rangs.
Szelina, *vid.* Szczelina.
Szelka procna. das Schleuder-Leder. le panier, la poche de la fronde où l'on met la pierre qu'on veut jetter.
Szelma. Schelm. coquin, maraud, pendart, homme infame.
Szelmuię, bezecnym czynię. zum Schelm machen. rendre, déclarer qu. infame. § kazać szelmować żołnierza.
Szemle, *plur.* Bergw. Schemmel, Schenckel, Höltzer an der Kette, so den Blasbalg aufziehen. *Métal.* piéces de bois atachées à la chaine qui lèvent le souflet.
Szemracz. Brummer, der unvernehmlich redet. marmoteur, qui parle entre ses dents.
Szemranie. 1) Gemurmel, unvernehmliche Reden. 2) das Geräusch als des Wassers. 1) murmure, *m.* bruit confus de plusieurs personnes qui murmurent. 2) le murmure, le bruit agréable que font les eaux. § 1) szemranie żydowskie w bożnicy. 2) śpi się dobrze przy miłym wody szemraniu,
Szemrzę, *rze, rzał, rzec.* 1) brummeln, murmeln, unter dem Bart reden. 2) rauschen wie Wasser. 1) gronder, marmoter, parler entre ses dents. 2) murmurer, faire un bruit agréable comme une fontaine.
szemraią o tym. man redet davon. on se le dit à l'oreille; un bruit sourd coure, veut que.
Szeptam, *v. m. F. szepnę.* ⎤ leise reden, zi-
Szepcę, *pce, ptał.* ⎦ scheln, zischbern, fischbern. chucheter, marmoter, parler tout bas, soufler à l'oreille. § z drugiey

giey strony diabeł mu to za uchem szepce; szepnął mu to do ucha.

Szepiełlawo, *adv.* lispelnd. en béguaïant. § siepiełlawo mowi.

Szepioł, szepiołka. Fischbrer, Ohrenbläser. chucheteur, semeur de raport, soufleur, marmoteur. § szepiołka zdradny.

Szepielak. } Lispler. un bégue, qui bégaïe
Szepluń. } en parlant.

Szeplunka. eine Lisplerin. une bégue.

Szeplunię. } lispeln nicht recht aussprechen.
*Szeplenię. } beguaïer, avoir la langue grasse; grasseïer; parler gras.

Szeplunienie. das Lispeln. bégaîment, grasseïement.

Szept, szeptanie. Gezische, leises Gerede. murmure, *m.* petit bruit sourd des gens qui parlent bas; l'action de chucheter.

szeptu, szeptu daley nic. viel Worte nichts dahinter; das sind nur leere Worte. ce ne sont que des mines; ce n'est que verbiage, que des paroles inutiles.

Szeptam, *vid.* Szepcę.

Szereg. 1) Glied, Reihe Soldaten. 2) Reihe Leute; Rząd aber wird von Leuten und Sachen gesagt. 1) rang, ligne, haie que font les soldâs rangez les un à cotez des autres. 2) haie, rang, rangée des gens; *on dit* Rząd *mais en parlant des choses & des personnes.* § 1) w szeregu stoieć; szeregi przerywać. 2) mieszczanie we dwa szeregi zobu stron stangli.

szeregiem iść. Reihen-weise gehen. marcher file à file.

wpisać kogo do szeregu. einen werben, zu Kriegs-Diensten annehmen. enrôler un soldat.

Szereguię. in Reihen, in Glieder stellen. ranger les soldas; les mettre en ordre; les mettre de rang. § szeregować żołnierza, regiment.

Szerm. Hieb mit einem Gewehr. estafilade, coup d'une arme tranchante. § iednym szermem wołowi ściął głowę.

Szermierską, } szermierska nauka. 1) die
Szermierstwo, } Fechterkunst der alten Römer. 2) Fechterkunst, Klopf Fechterkunst. 1) pugilat, gladiature, exercice, *m.* profession de gladiateur autrefois à Rome. 2) escrime, l'art de faire les armes.

Szermierski. 1) fechterisch. 2) die Fechter der Römer betreffend. 1) d'escrime, de maitre d'armes. 2) de gladiateur. § 1) szermierski skok, fortel. 2) szermierskie igrzysko; szermierski plac.

szermierski mistrz. Ober-Klopf-Fechter. maitre des gladiateurs; maitre d'escrime.

szermierskie rzemienie. Kolbe, Fechter-Riemen mit Bley an den Enden, mit welchen die Römischen Klopf-Fechter zu fechten pflegten. ceste, *m.* courroïes, gantelets armez de plomb par le bout, dont les gladiateurs Romains se servoient en combatant.

po szermiersku, } *adv.* nach der Fechter-
*Szermierskie, } Art, fechtermäßig. en maitre d'armes.

Szermierz. 1) Fechter der alten Römer. 2) Schläger, Fechter, Klopf-Fechter, Spadonist. 1) gladiateur, qui se batoit autrefois à Rome publiquement. 2) joüeur d'épée; maitre d'armes, tireur d'armes.

Szermuię. 1) spadoniren, fechten. 2) fechten, sich schlagen. 3) prahlen mit etwas. 1) faire des armes; joüer de l'espadon, faire la rouë avec son épée; tourner son épée avec vitesse autour de sa tête; escrimer. 2) se battre à coups d'épée. 3) se vanter, se glorifier de qu. ch. § 1) szermować szpadą, szablą. 2) szermował ze mną, ale nic nie sprawił. 3) szermuie szlachectwem, odwagą; nie szermuy kiedy nie umiesz, *prov.*

szermuie gębą. er prahlet mit dem Maul. son discours est plein de vanité.

szermować z sobą. mit einander fechten, sich herum fuchteln. s'entrechamailler; se battre à coups d'épée; se porter des coups d'épée. § szermowali z sobą przez godzinę.

szermować na wiatr. Wind-Streiche, Luft-Streiche machen. porter des coups en l'air.

Szeroce, *vid.* Szeroko.

Szeroki. 1) breit. 2) weitläuftig. 1) large. 2) ample, prolixe, difus, grand. § 1) deska na poł łokcia szeroka. 2) szeroka mowa, szeroki dom, ogrod.

Szeroko, *adv.* 1) breit. 2) weitläuftig. 1) largement. 2) amplément, prolixement. § 1) szerzey urznąć trzeba. 2) szeroko wywiodł.

Szerokolistny. das breite Blätter hat. qui a des feüilles larges.

Szerokorogi. mit Hörnern die weit von einander stehen. qui a des cornes trop séparées.

Szerokość. 1) Breite. 2) Weitläuftigkeit. 1) largeur, *f.* 2) prolixité, étenduë, grandeur. § 1) szerokość deski. 2) szerokość drogi, świata.

szerokość koła. Breite, Durchschnitt eines Rades. la largeur, le diamétre d'une rouë.

Szerokostopy; stopy u nogi szerokiey. breitfüßig. qui a les plantes de ses piez fort larges.

Szerz, *f.* } Breite. largeur.
Szerza. }
w szerz. in die Breite. en largeur.
szerza wiosła. Laffe, Blatt, Fläche am Ruder. palée, palme; le plat d'un aviron.
Szerzę, rozszerzam co. erweitern. élargir, étendre, épandre.
szerzyć się. 1) sich ausbreiten. 2) weitläuftig sein in Worten. 3) um sich greifen, um sich fressen. 4) groß thun, sich breit machen. 1) s'élargir, s'étendre. 2) s'étendre sur; être difus. 3) se répandre, s'augmenter de jour en jour; s'avancer peu à peu; croître de plus en plus. 4) se vanter, se panader, être glorieux de qu. ch. § 1) szerzy się drzewo, Państwo, powaga iego. 2) szerzyć się w tey materyi nie będę. 3) szerzy się wrzod, choroba, ta nowina. 4) niech się takim zdradzieċtwem nie szerzy.
Szerzyzna. die Breite. largeur, *f.*
Sześć. sechs. six. § sześć książek.
Sześćdziesiąt. sechzig. soixante.
Sześćdziesiątletni. 1) sechzigjährig. 2) ein sechzig jähriger. 1) sexagénaire, de soixante ans. 2) un sexagénaire; homme qui a soixante ans.
Sześćdziesiąty. sechzigster. le soixantiéme.
Sześciograń. } Meßk. ein Sechseck. *Géom.*
Sześciokąt. } un hexagone; figure qui a six angles & six côtez.
Sześcioletni. sechsjährig. de six ans. § sześcioletni czas.
Sześcionogi. sechsfüßig. qui a six piez. § mrowka, mucha sześcionoga.
Sześciorak, *g. u.* ięczmień. Gerste, so in sechs Reihen wächst. espèce d'orge qui a six rangées de grains dans l'épi. § sześciorak w sześcioro rządow ziarno w kłośie wiąże.
Sześcioraki. sechsartig, sechsfältig. de six maniéres.
Sześciorako, *adv.* auf sechs Arten. en six maniéres, de six façons.
Sześcioro. sechs Stück. six piéces; sixain.
Sześcioroskrzydły. sechsflüglich, mit sechs Flügeln versehen. pourvu de six ailes.
Sześćkroć. sechsmahl. six fois.
Sześćkrotny. sechsmahlig. de six fois.
Sześćmieśięczny. sechsmonatlich. de six mois.
Sześćnaśćie, Sześćnasty, *vid.* Sesnaśćie.
* Sześćniedziałka. położnica. Sechswöchnerin. acouchée.
Sześćrzędy. sechsreihig. de six rangs.
Sześćset. sechs hundert. six- cens.
Sześćsetny w rzędźie. der sechs hundertste. le six-centiéme; le dernier de six cens.
sześćsetny, sześć w sobie maią. aus sechshundert bestehend. de six- cens.
Sześćwęgielny. sechseckig. qui a six angles.
Sześćstopny. sechs Fuß breit oder lang. de six piez en largeur ou en longueur.
Szesnaśćie. sechzehn. seize.
Szesnasty. der sechzehnte. le seiziéme.
Szew, *m. g. szwu,* * *szwa.* die Nath. couture.
szew slepowana. gestopfte Nath. rentraïure.
szew w kośći głowiey. Anat. Nath in der Hirnschale. suture; jointure des os du crane. § głowa ludzka szwow ma sześć, z ktorych te trzy są widome: pierwszy szew, albo ząbkowate zchodzenie nad czołem, drugi idźie z tyłu i formuię literę łaćinską V, a trzeći idźie wierzchem głowy.
po szwie mu się porze. es geht ihm nach Wunsche. tout lui rit; tout lui vient à souhait; tout lui réüssit. § nie po szwie mu się w tey sprawie proło.
Szewc. ein Schuster. cordonnier.
bieży iako szewc z botami. er läuft wie ein Faßbinder. il court comme un râle.
szewcze patrzay twego rzemiosła. tadle nicht, was du nicht verstehest; urtheile nicht von Sachen, die über deinen Begriff sind. ne sortez pas de vôtre sphère; ne reprend ce que tu n'entends; ne traitez point des choses qui sont au dessus de vôtre connoissance.
Szewczy. } Schuster=. de cordonnier. §
Szewski. } § szewski warstat.
Szewstwo. Schuster=Handwerck. cordonnerie, métier de cordonnier.
Szkadłuba, rysa. Riß, Kluntze. fente, crevasse, ouverture dans un mur.
Szkalowanie. Lästrung, Schmähung. injure, calomnie.
Szkaluię z kogo, na kogo, z czego. lästern, schmähen. injurier, calomnier, outrager, difamer qu.
Szkamonia, socznicza ziele. (*scammonium*) Winde, Windkraut. scammonée une herbe.
szkamonia, sok z korzenia tego ziela. zubereiteter Saft aus der Wurtzel der Winde. scammonée, suc condensé de la racine de la scammonée.
Szkapa, *m. & f.* Schindmähre. haridelle, rosse, mazette, bourrique. § ukołatał się na tey szkapie; wiele dał za takiego szkapę; na zły szkapie brodu nie probuy, *prov.* zła (zły) szkapa i z gory nie poćiągnie, *prov.*
Szkapi. Pferde=. de cheval.
Szkapina. Pferde=Fleisch. de la chair de cheval.
Szkapisko. elende Schindmähre. chetive mazette, méchante haridelle.
Szkaplerz, *g. a.* ein geweihetes Scapular, so von vielen aus Andacht am Halse getragen

 getragen

tragen wird. un ſcapulaire, morceau d'étoffe benit que pluſieurs perſonnes portent au cou par dévotion.

ſzkaplerz mniſki. ein Latz der Mönche und der Nonnen. un ſcapulaire que les Religieux & les Religieuſes portent par devant & par derriére. § ſzkaplerz dźienny, nocny.

Szkaradzę co, *dźi*, *dźił*. heßlich machen, verſtellen. défigurer, rendre diforme.

Szkaradnie, *adv.* heßlicher Weiſe. diformement.

Szkaradność. Heßlichkeit, Abſcheulichkeit. diformité, turpitude. § ſzkaradność wyſtępku, twarzy.

Szkaradny. } abſcheulich, heßlich, verſtellt,
Szkarady. } ungeſtalt. diforme, defiguré, horrible, afreux. § ſzkaradny człowiek, wyſtępek; ſzkaradna beſtya.

Szkarłat, Skarłatny &c. *vid.* Szarłat, Szarłatny.

Szkarpetka. Socke von Leinwand. chauſſon; maniére de petite chauſſure de toile.

Szkatuła. Schatulle, Geld-Schatulle. chatouille; caſſette à pluſieurs petits quarrez ou chambres pour les laïettes dans quoi on ſerre de l'argent ou des bijoux.

korzenna ſzkatuła. Gewürz-Lade; Gewürz-Büchſe. boite aux épiceries.

Szkatułka. kleine Schatulle. petite chatouille.

ſzkatułka piſarſka. Schreibezeug. écritoire.

Szkło, Szklanka &c. *vid.* Skło, Sklanka &c.

Szkobel, *vid.* Skobel.

Szkoda. 1) Schade, Verluſt, Kürtze. 2) Schaden den das Vieh, der Feind machet. 1) dommage, *m.* perte, tort, détriment. 2) dommage, *m.* dégât que font les beſtiaux, les ennemis. § 1) wielką ponieść ſzkodę; mądry co śię cudzą ſzkodą karze; *prov.* żadna ći śię nie ſtanie ſzkoda. 2) bydło, nieprzyiaćiel, ogień, powodź wielką ſzkodę uczyniły.

na moię ſzkodę. auf meinen Schaden und Unkoſten. c'eſt à mon dam, à mes riſques, à mes périls.

ſzkoda; ſzkoda ieſt. 1) es iſt Schade daß. 2) Schade um —; es iſt Schade um —. 3) es iſt vergebens; es iſt umſonſt. 1) c'eſt dommage que. 2) c'eſt dommage de cette choſe. 3) c'eſt en vain; on a beau dire, faire. § 1) ſzkoda żeś nie był; ſzkoda żeś nie burmiſtrem Staroſtą; ſzkoda że nie woźnym z taką gębą. 2) ſzkoda tego człeka godnego; ſzkodaż tego rozumu w kąćie; ſzkoda kraſy gdźie rozumu niemaſz. 3) ſzkoda śię o przyſzłe przypadki kłopoćić; ſzkoda mu co powiedźieć, rozwoła; ſzkoda mu dać, przepiie; ſzkoda i mowić o tym; ſzkoda śię wymawiać.

ſzkodaż mu tego daru. es iſt Schade um dieſe Gabe, die er beſitzet, er iſt ſolcher nicht werth. c'eſt dommage de ce don qu'il poſſede, il n'en eſt pas digne. § ſzkodaż iey tey urody; ſzkodaż mu tego głoſu, tego rozumu, tey wymowy.

wielka to ſzkoda. das iſt ein groſſer Schade. c'eſt grand dommage; c'eſt un meutre.

większa ſzkoda tego. es iſt mehr Schade darum. il eſt plus dommage de cela.

nie wielka ſzkoda. es iſt kein groſſer Schade. ce n'eſt pas grand dommage. § nie wielkaby była ſzkoda, kiedyby umarł.

po ſzkodźie Polak mądry. durch Schaden wird man klug. dommage fait ſage; après dommage chacun eſt ſage.

ſzkoda ſzkodę w dom goni. ein Unglück kommt ſelten allein. un abîme apelle un autre abîme; un malheur ne vient jamais ſeul.

Szkodka. kleiner Schade. petit dommage. § lepſza ſzkodka niżli ſzkoda; ſtrzeż śię aby ze ſzkodki cała nie była ſzkoda.

Szkodliwie, *adv.* 1) ſchädlich. 2) gefährlich, tödtlich, von Wunden. 1) avec dommage, d'une maniére nuiſible. 2) à mort, mortellement, dangereuſement, *parlant des plaies.* § 1) ſzkodliwie tego uczy. 2) w potrzebie ſzkodliwie raniony, poſtrzelony.

Szkodliwy, ſzkodny. 1) ſchädlich. 2) gefährlich, von Wunden. 1) nuiſible, dommageable, pernicieux. 2) dangereux, mortel, *en parlant des plaies.* § 1) ſzkodliwe to lekarſtwo; ſzkodliwy, ſzkodny to człowiek. 2) ſzkodliwa rana.

Szkodnik. } Beſchädiger, Schadenmacher.
Szkodzca. } un homme nuiſible; celui qui porte, qui fait dommage. § ſzkodnik drzew; ſzkodnik to w domu moim.

lepſzy mierny ſzkodzca byle rozumny sługa. ein kluger Diener, der ſich Schwänzel-Pfennige macht, ſchadet nicht ſo ſehr als ein einfältiger. un benet de domeſtique fait plus de tort qu'un ſage qui ferre la mule.

Szkodnie, } *vid.* Szkodliwie.
Szkodno, }

ſzkodno czego; ſzkodno czego ieſt. es iſt Schade um. c'eſt (il eſt) dommage de. § ſzkodniey trzewika niż nogi, mowi ſkąpy i ubogi, *prov.*

Szkodny,

Szkodny, } *vid.* Szkodliwy.
Szkodźien, }

sam sobie szkodźien. er schadet sich selbsten. il se fait tort à soi même. § sameś sobie był szkodźien; sam sobie szkodźien, kto sługi złego za wczasu nie pozbywa.

Szkoduię, szkodę popadam, podeymuię. Verlust, Schaden leiden, tragen: zu kurtz, zu Schaden kommen. faire une perte; soufrir un dommage; perdre. § w tym szkoduie, że żadnych nie ma obrywek.

Szkodzę, *dźi, dźił.* 1) einem schaden, Schaden zufügen, machen. 2) beschädigen, verwunden. 1) nuire à qu; causer du dommage, une perte à qu; endommager qu; étre nuisible à. 2) blesser. § 1) ten sługa swoiego szkodźi (uszkadza) Pana; zdrowiu to szkodźi; źielsko zbożu szkodźi. 2) nauczyłem go czegoś, że mu broń nie zaszkodźi do śmierći.

Szkoła. 1) eine Schule, der Ort und die Jugend. 2) Schule, Secte. 3) fig. Schule, Uebung. 1) école, *le lieu ou la jeunesse.* 2) école, secte, principes, *m. plur.* 3) *fig.* école, éxercice, *m.* pratique. § 1) idź do szkoły; wielką, małą ma szkołę; szkołę trzymać, zacząć, założyć. 2) Filozof ze szkoły Pitagoresowey. 3) nie był, nie postał iescze w miłosney szkole; woysko iego szkołą było, zkąd mężow walecznych siła wychodźiło.

wysoka Szkoła. hohe Schule. Université.

szkoła malarska, snicerska. Mahler=, Bildhauer=Academie. Academie de peinture, de sculpture.

szkoły. Collegium, Schule, die in Classen eingetheilet ist. Colège, *m.* classe; école repartie en classes. § szkoły Jezuickie, Piarskie.

Szkoły Pobożne. der Orden Scholarum Piarum. l'Ordre des Ecoles Pieuses. § Oyćiec Szkoł Pobożnych.

szkoła Marsowa, Rycerska; szkoła na ćwiczenie młodźi w Rycerskim dźiele. Ritter=Academie; Ritter=Schule zur Uebung des jungen Adels in der Krieges=Kunst. Academie; école militaire pour y éxercer la jeune noblesse dans l'art de la guerre.

szkoła dźiecinna, gdźie śię czytać i pisać uczą. Kinder=Schule. les petites écoles.

za szkołą śię uczyć; za szkołą chodźić. um die Schule laufen. friper les classes; faire l'école buissonniére.

szkołę opuśćić. die Schule verlassen. finir ses classes; abandonner les écoles.

ledwo śię wykluł ze szkoły. er ist kaum trucken hinter den Ohren; er ist nur aus der Schule gekrochen. il ne fait que sortir de la coque; il n'a pas encore jetté sa gourme.

Szkolny, nad szkołami przełożony, *subst.* Schul=Aufseher, Schul=Herr. Principal d'un Colège; Directeur de l'école.

szkolny, adj. Schul=, zur Schul gehörig. d'école, qui est de l'école; qui regarde l'école. § szkolna zabawa praca.

szkolna zwada. Schul=Zanck, Feder=Gefecht. dispute, controverse d'école.

szkolna choroba. Schul=Kranckheit. maladie d'école.

Szkopiec, *g. szkopca.* Melck=Faß, Melck=Eimer, Melck=Kübel. seau à lait; seille à traire; pot à traire. § w szkopcu iest mleko; dwa szkopce mleka.

szkopiec do podstawienia pod beczkę. Leck=Faß unter dem Hahn. sebile, couloire, vaisseau pour mettre sous le robinet.

Szkoma, *vid.* Skoma.

Szkopuły, *vid.* Skopuły.

Szkorbut. Scorbut, Scharbock. scorbut, stomacacé, *m.* mal de terre.

szkorbut ustny; gnilec. die Mundfäule. pourriture des gencives.

szkorbut drugi, wnętrzny albo nożny. der Scharbock in den Füssen. le scorbut aux jambes.

Szkorpion, niedźwiadek. ein Scorpion. scorpion, un insecte venimeuse.

Szkorżec, *vid.* Szpak.

Szkot, Szkocya, *vid.* Skot, Skocya.

Szkrupuł. 1) Scrupel ein Apothecker=Gewicht. 2) Meßk. ein Scrupel, ist der 60ste Theil eines Grades. 3) Scrupel, Gewissens=Zweifel. 1) un scrupule, poids d'apoticaire. 2) *Géom.* minute, la soixantiéme partie d'un dégré. 3) un scrupule ou doute qui trouble la conscience. § 1) uncya aptekarska ma szkrupułow 24, a szkrupuł ziarn 20. 2) stopień ma szkrupułow 60. 3) schoway te szkrupuły na spowiedź.

Szkrupułacki. zu Gewissens=Zweifeln geneigt, voll Gewissens=Zweifel. scrupuleux, sujet aux scrupules, plein de scrupules, de doutes qui troublent la conscience. § szkrupułackiemi głowę sobie nabił opiniami.

Szkrupułat. Nachgrübler, Grübler, der sich über alles ein Gewissen macht. qui est trop scrupuleux; qui agit trop scrupuleusement, avec trop de religion. § nabożniczkom i szkrupułatom cela, pustynia i osobność należy.

Szkrutynium, *vid.* Skrutynium.

Szkrybent, Szkrypt, Szkryptura, Szkrypturał, *vid.* Skrypt &c.

* Szkudła,

*Szkudła, gont. Dach-Schindel. bardeau, petit ais dont on couvre les maisons.

Szkudłny, gontowy. von Schindeln. de bardeux.

Szkudłarz. Schindelmacher, Dachdecker. faiseur de bardeaux; couvreur de toit.

Szkut włoski. Scudi, eine Italiänische Gold- und Silber-Münze. scudi, monoie d'or & d'argent qui est en usage en Italie. § szkut śrebrny płaći sześć tynfow a złoty dźiewięć tynfow i szostak.

Szkuta. grosses Fluß-Schiff zur Ueberfuhr des Getreides. foncet, grand bateau qui sert à voiturer le blé sur les riviéres.

Szkutnik, flis. Schutnickel. batelier, voiturier par eau.

Szla, sla. die Siele, Zug-Seil, Art von Kummet fürs Zug-Vieh. trait, sorte de colier pour les bêtes de trait. § we szli ćiągnąć, iść; na końcu dyszla przekładaią od szle (chomąta) wiszące naszelniki.

Szlacharz. grosser Taucher, grosses Wasser-Huhn. grand plongeon, un oiseau. § szlacharze sa ptacy rodzaiu nurkow.

Szlachćianka. 1) eine Adliche, eine Edel-Frau. 2) ein Fräulein. 1) Dame, épouse d'un gentilhomme. 2) Demoiselle, fille noble, frèle

Szlachćic. ein Edelmann, ein Adlicher, der *pluralis* dieses Worts wird selten angetroffen, statt desselben setzet man das *collectivum* Szlachta. gentilhomme, *le plurier de ce nom se rencontre rarement, au lieu duquel on se sert du nom collectif* Szlachta. § dwuch ze szlachty (*dwuch szlachćicow) szlachta się zgodźili; szlachćic stary, dawny, ośiadły; szlachćicem został.

szlachćicem czynić. adeln. anoblir, faire noble.

szlachćic urodzony. gebohrner Edelmann. gentilhomme de naissance; né gentilhomme.

Szlachecki. adlich. noble; de gentilhomme; qui apartient à la noblesse; équestre, de chevalier. § stanu szlacheckiego ludźie; szlacheckie swobody i wolnośći; szlechecka krew.

po szlachecku, \} *adv.* adelmäßig. en gen-
*Szlacheckie, \} tilhomme, cavalierement, noblement.

Szlachectwo. der Adel, der Adel-Stand. noblesse; l'honneur, l'éclat d'une famille noble. § szlachectwo bez cnoty z łykow forboty, *prov.* szlachectwo stare, starodawne, nowe.

list na szlachectwo. Adel-Brief. anoblissement; lettre, titre de noblesse.

Szlachetnie, *adv.* edler, vortreflicher Weise. noblement, excellenment; d'une maniére noble.

Szlachetnie urodzony. Wohlgebohrner, Titel den ein Edelmann aus der Cantzeley bekommt. noble, *titre que la chancelerie donne aux gentilshommes.*

Szlachetność. 1) Vortreflichkeit. *2) der Adel. 1) noblesse, excellence. *2) noblesse, état d'un gentilhomme.

szlachetność umysłu. Edelmuth. la noblesse du naturel; générosité.

szlachetność urodzenia. edle Geburt. une noble naissance.

Szlachetny. 1) edel, vortreflich, edelmüthig. 2) vortreflich, kostbar. 1) noble, excellent, généreux, grand. 2) excellent, prétieux. § 1) szlachetne ma serce; szlachetną to czyni manierą. 2) szlachetne drewno; alabaster iest kamień szlachetny.

Szlachta. 1) der Adel, die Edelleute. 2) die Edelleute, als der *Pluralis* von Szlachćic. 1) noblesse; les nobles. 2) le gentis-hommes, *c'est le plurier de* Szlachćic. § 1) szlachta ośiadła, świadeczna; szlachta zgołocona co w mięśćiech mieszkaią i lichwę biorą. 2) nie wiele tam szlachty było; sześć szlachty śię powadźili.

Szlachtawa, chlastawa, pleśnik mnieyszy, chmielik; złoty trank źiele. (*conyza*) gemeine Dürr-Wurtzel. conise.

szlachtawa większa, vid. *pśi len.*

*Szlachthuz, rzeźniczy warstat. Schlacht-Haus, Schlacht-Hof. échaudoir, boucherie.

Szlad, Szladuię, *vid.* 'Slad, 'Sladuię.

*Szlaftrunk, *g. u.* Schlaf-Trunck. vin de veille, de nuit; trait, coup qu'on boit avant que de se coucher.

Szlag, *vid.* Szlag.

szlagi, vid. *staby.*

Szlaga. grosser höltzerner Schlägel; grosse Keule. grand maillet, grand masśüe.

Szlak, ślak, *g. u.* 1) Paß, enger Weg in ein Land. 2) Tauben-Schlag; Schlag-Bauer. 3) der Schlag eine Kranckheit. 4) Fußtapfen. 5) Rand, Grentze. 6) Saal-Leiste, Leiste am Zeuge. 1) pas, détroit, defilé, *m.* gorge, étroit passage dans un païs. 2) volet, trape d'un colombier, d'un trébuchet. 3) apoplexie, paralisie. 4) trace, piste, vestige, *m.* pas. 5) lisiére, bord, frontiére. 6) lisiére, cordeau, extremité de l'étofe, du drap. § 1) szlak dobrze osadzony, zatarasowany; szlak Wiednia iest bramą i ubezpieczeniem Niemieckich i Włoskich kraiow. 2) szlak w gołębieńcu;

bieńcu; szlak na śikory. *3) szlak (paraliż) go ruszył. *4) iego szlakiem (śladem) idę. *5) na szlaku (kraiu) świata. 6) szlak u postawow sukien, kitaiek, aksamitow.
szlak kruszcow, żużel. Schlacken von einem Metall. écume, crasse de métail.
Szlakuię, ślakuię. spühren, der Spur nachgehen. quéter à la trace; tracer, suivre la (à la) piste; aller, chercher à la piste. § szlakować zwierzę po tropach.
Szlam, Szlamuię, } *vid.* Slam, Slamuię.
Szlama, ślama u futra. Bauch und Hals von einem Fellchen zum Futter. la gorge & le ventre d'une peau pour une fourrure. § szlamy liśie.
Szlap, Szlapak, Szlapię *&c. vid.* Słap, Słapak *&c.*
Szleyfuię, *vid.* Szlufuię.
*Szlichtuię. schlichten, gleich machen. unir, aplanir. § tkacz szlichtuie płotno.
Szlocham, Szlochanie, *vid.* Slocham, Slochanie.
Szłopa, *vid.* Łapa.
Szlufirz, oselnik. Scheeren-Schleifer. gagne-petit; émouleur à petites planchettes; émouleur.
Szlufowanie. das Schleifen, Schärfen auf einem Schleif-Stein. émoulure, éguisement.
Szlufowany. geschliffen, geschärft auf einem Schleif-Stein. afilé, éguisé.
Szlufuię co, ostrzę. schleifen auf dem Schleif-Stein. afiler, émoudre; passer sur la meule.
Szluz, sloz. Wasser-Schleusse. écluse.
Szłyk, *g. a.* eine hohe und spitzige Peltz-Mütze. bonnet fait à la dragonne de peau d'un animal.
szłyk twardy skorzany, szyszakowaty. dergleichen Mütze von steifem Leder. un bonnet haut & pointu de cuir roid.
Szmaćik. kleiner Lappen. drapelet, loquette.
Szmaćisko. Lappe, Hader. lambeau, loque.
Szmaragd. Schmaragd ein Edelstein. émeraude, sorte de pierre prétieuse.
Szmaragdowy. Schmaragden. d'émeraude.
Szmat. Stück, so von gantzen abgeschnitten oder abgehauen ist. morceau, lopin, partie coupée de la piéce entiére. § porąbać drzewo na szmaty; szmat sukna.
Szmata. Hader, Scheuer-Lappen. drapelet, lavete, torchon, chifon à torcher.
Szmelcuga. Weid-Asche. vedasse, espèce de cendre gravelée.
Szmer. Geräusche, Gemurmle, Getöse. bourdonnement; bruit sourd & obscur; murmure, *m.* gargouillement, gargoüilis, bruïssement. § szmer ludzi z sobą mowiących; wiatr po sznurach okrętowych szmerem igrał.
szmer czynić. ein Getöse machen. faire un bourdonnement, un bruit sourd. § pszczoły szmer czynią.
szmer naski ziele, vid. *rozmaryn czeski.*
szmer Włoski, vid. Dźięćielnica.
Szmergiel. Schmergel. émeri. § szmergiel śklarski, sznicerski, złotniczy.
Szmerla. eine Schmerle. loche un poisson.
Szmiot źiele, *vid.* Opich.
Szmiga. aufgespaltener Stock zum Steinwerfen. bâton fendu à un bout pour jetter une pierre. § szmigą kamień ćiskać.
przerznąć co na szmigę. etwas am Ende spalten. fendre le bout de qu. ch; fendre en ente.
Szmigownica, *vid.* Smigownica.
Szmirgiel źiele, *vid.* Kniat.
Szmuklerski. Bortenwürcker-. de passamentier.
Szmuklerstwo. das Handwerck des Bortenwürckers; Knopfmacher-Handwerck. le métier de passamentier, de boutonnier.
Szmuklerz. Bortenwürcker, Knopfmacher, Passamentirer. boutonnier, passamentier, rubanier.
Sznice, *plur.* der Arm worinne die Deichsel stecket. le milieu du train de devant d'un chariot où l'on met le timon. § wyiąć dyszel ze sznic.
Sznicernia. Werckstatt eines Bildhauers. atelier où le sculpteur travaille.
Sznicerski. Bildhauer-. de sculpteur.
Sznicerstwo. Bildhauerey, Bildschnitzerey. sculpture, statuaire, cizelûre.
Sznicernię co, ryię. schnitzen, ausschnitzen, ausschneiden. sculper; graver, tailler avec un burin, cizeler.
Sznicerz. Bildhauer, Bildschnitzer, Schnitzer. sculpteur, cizeleur. § sznicerz kamienny, drzewny, kruszczowy, kośćiany; sznicerz od sadzoney roboty.
Sznor, Sznoruię, *vid.* Sznur, Sznuruię.
Sznupka. Stichel-Rede. coup de bec, de dent; picoterie, brocard. § dać komu sznupkę.
Sznur, *g. a, u.* 1) Schnur, Leine. 2) Meß-Kette, Meß-Ruthe, Meß-Schnur. 3) Richt-Schnur, Schnur der Zimmerleute, der Gärtner. 4) Hutschnur, Mützenschnur. 5) *fig.* Regel, Richtschnur. 1) cordeau, corde menu. 2) ligne, chaine d'arpent. 3) cordeau, ligne dont se servent les charpentiers, les jardiniers. 4) cordon, lesse de chapeau, de bonnet. 5) *fig.* régle, modèle; ce qui prescrit. § 1) gałka ruchoma u sznuru

2) morg

2) morg ma trzy ſta ſtop albo ſznurow pięć; ſznur mierniczy ma ſtop ſześćdźieśiąt albo prętow ſześć. 3) ſznurem (dłużą) ślady czynić. 4) ſznur do czapki, do kapeluſza. 5) rządźić śię według ſznura rozumu; według ſznuru Słowa Bożego.

pod ſznur. nach der Schnur. au cordeau, à la ligne. § iak pod ſznur.

pod ſznur ſadźić. nach der Schnur ſetzen. aligner.

dochodźić czego iak po ſnurze. hinter etwas kommen. découvrir le pot aux roſes; découvrir la méche, la mine.

Sznura, binda. breite Schnur, Binde. bande, bandelette, cordon plat.

Sznurek, *g. ſznurka.* 1) ein Schnürchen. 2) ein Schnürchen Perlen, Corallen. 1) lignette, cordelette, corde menuë. 2) colier, fil de perles, de grains; ſoie qu'on paſſe à travers les grains. § 1) ſznurek iedwabny. 2) ſznurek pereł, koralu, burſztynu.

ſznurki. Schnüre auf den Kleider-Näthen. gance, tavelle, nervure, qu'on met ſur les coutures des habits.

Sznurkuię co. mit Schnüren beſetzen. mettre des gances ſur les coutures.

Sznurowanie. das Schnüren. l'action de lacer.

dźiurka do ſznurowania. Schnür-Loch. oeillet.

Sznurowany. geſchnürt. lacé. § obuwie białogłowſkie ſznurowane; dźiewka ſznurowana.

Sznurowka. Schnürleib, Schnür-Bruſt. corps de jupe, piquûre; corps de toile qui eſt rempli de baleine.

Sznuruię co. 1) ſchnüren. 2) binden, zuſammen ziehen, zuſchnüren. 1) lacer, paſſer un lacet au travers de qu. ch. 2) enficeler, lier, garoter. § 1) ſnurowáć tłomok, ſznurowkę.

ſznurowáć gębą. Geſichter ſchneiden; ein Amts-Geſicht machen. faire des ſimagrées; grimacer; faire des grimaces; prendre une mine ſérieuſe, un viſage de magiſtrat.

Sznypka, *vid.* Sznupka.

Szołdra. eine Schweinskeule. jambon ou cuiſſe de porc. § ſzołdra ſolona.

ſzołdra wędzona, ſzynka. ein Schincken. un jambon de derriére; cuiſſe de porc ſalée & fumée.

Szołki, *plur. g. ſzołkow.* Schollen, gedörrete Fiſche. ſoles, *f. plur.* plies, *f. plur.* ſorte de poiſſons ſecs.

Szołectwo. } Schultheiß-Amt. la charge
Szołtyſtwo. } d'un juge de village.

Szołtys. Dorf-Schultz, Schultheiß. juge d'une village.

Szołtyśik. eines Dorf-Schultzen Sohn. fils d'un Juge de village.

Szopa. 1) ein Schuppen, Schirm-Dach. 2) Wahl-Schuppen mit drey Thüren auf den Wahl-Felde beym Dorf Wola, wo die Könige in Pohlen gewählet werden. 1) angar, remiſe, apentis. 2) ſzopa, un couvert avec trois portes en pleine campagne proche du village *Vola* qu'on éleve pour l'élection d'un Roi de Pologne.

ſzopa woienna, budowanie nakryte do dobywania miaſt ruchome albo nieruchome. hölzerner beweglicher oder unbeweglicher Thurm, den die Alten zu Beſtürmung einer Stadt-Mauer gebrauchten. une tour de bois mobile ou immobile, d'où l'on donnoit autrefois aſſaut à une ville aſſiegée.

Szor. Zimmer, zwantzig Paar von Rauchwerck. vint paires de peaux qui ſervent de fourrure. § ſzor liſow, bizuſzkow liſowych.

ſzor końſki, vid. Szur.

Szorarz. Bergw. der Zuſcheurer, der in den Scheuer-Ofen Holtz einwirft. *Métal.* ouvrier qui met du bois dans la fournaiſe à écurer les métaux.

Szorboch, *vid.* Szkorbut.

Szorc, *vid.* Szuſtfal.

Szorowanie. das Scheuren. l'action d'écurer la vaiſſelle.

Szorownia. Bergw. Scheuer-Ofen an der Seite des Trieb-Ofens. *Métal.* fournaiſe à écurer, elle eſt à côté de celle où l'on fond le métail.

Szorſtfal, *vid.* Szuſtfal.

*Szorſtki, marny. eitel, vergänglich. vain, perriſſable, frivole. § minęliśmy te ſzorſtkie rzeczy; ſzorſtka myśl.

**Szorſtyn, komin. Schorſtein. cheminée.

Szoruię co. 1) ſcheuren. 2) Bergw. Holtz in den Scheuer-Ofen werfen. 1) écurer, ſablonner, torcher les plats, nettéier avec un torchon. 2) *Métal.* mettre du bois dans la fournaiſe à écurer.

*Szorulec, *g. ſzorulca,* pogrzebaczka. Ofen-Krücke. fourgon, rable, *m.* inſtrument pour remuër le bois du four.

ſzorulec kamienniczy. hölzerne Tafel, nach welcher der Stein-Metz den Stein gleich hauet. le calibre ou la table de bois ſur laquelle le tailleur de pierre égale les pierres.

Szos. Schoß, Zins. taille, impôt ſur les immeubles. § płaćić ſzos z domow mieyſkich, z dobr.

Szoſtak, *g. a.* 1) halb Dutzend, ſechs Stück.

2) Schostack eine Silber-Münze, so $19\frac{1}{5}$ Sächs. Pfennige austrägt. 3) der sechs Finger an der Hand hat. 1) sixain, six piéces. 2) choustak, monoie d'argent de la valeur de quatre sous. 3) qui a six doigts à la main. § 1) szostak wierszy, czerwonych złotych. 2) trzy szotaki tynf czynią a pięć tymfow talar.

Szostka. die Sechse im Karten-Spiel. le six au jeu de cartes.

Szosty. der sechste. sixiéme.

szosta część. ein Sechstheil, der sechste Theil. un sixiéme.

Szot. ein Schottländer. un écossois.

Szotski, Szocki. Schottländisch. écossois.

Szocka ziemia. Schottland ein Königreich. Ecosse un roïaume.

Szpaczkuię. scheren, schrauben, Spaß treiben. faire, dire des pointes en parlant; plaisanter; faire le plaisant; se moquer.

Szpada. ein Degen. épée.

szpada długa. Rauf-Degen. bréte, estocade.

Szpąga. Band, Quer-Stück, so Bretter oder ein anderes Zimmerholtz zusammen hält. queuë d'aronde, traversin, traverse, traversant, lien, clé, cheville; piéce de bois qui a un tenon ou mortaise à chaque bout pour enfermer un panneau ou quelque charpenterie.

śrzednia szpąga. Quer-Band in der Mitte. demi-traversant; le traversant du milieu.

szpąga stolarska naczynie. Tischler-Zwinge, Tischer-Schraube. forceur, un instrument de menuisier.

szpągami uiąć. verzapfen, zusammen schlagen, verbinden. enchasser, assembler, cheviller un ouvrage de charpente.

szpąga w okręcie, w szkućie, bunt. Bauch-Stück, Schiffs-Ribbe. varangue, courbe, côte, liûre de vaisseau.

Szpak. der Stahr ein Vogel. sansonnet, étourneau un oiseau.

szpak to; szpakami karmiony. es ist ein verschmitzter Gast. c'est un fin merle; c'est un finet; il a vu le loup.

Szpakowaty. von Farbe wie ein Stahr; Stahr-färbig. de couleur d'étourneau. § koń szpakowaty, iasno szpakowaty, brudno szpakowaty.

Szpalera. 1) ein Stück Tapeten. 2) Spalier, Geländer in den Lust-Gärten. 1) piéce de tapisserie. 2) treille, espalier dans un jardin. § 1) złotem tkana szpalera. 2) szpalery w ogrodach przy płotach przypinaią.

szpalery. Tapeten. tapisserie, tenture.

Szpanag, Szpanak, } *vid.* Szpinak.

Szparag, gromowe ziele. Spargel. asperge.

Szpargał. geschriebenes Concept. barboüillage, *m.* ébauche, minute, brouillard, plumitif, brouillon.

szpargały. 1) allerhand Papiere und Schriften. 2) Gerülle. 1) paperasses, *f. plur.* vieux papiers. 2) vieillerie; des choses vieilles & usées.

Szpaszerbię, *obs. vid.* Przeczę.

Szpecenie. Verunzierung. enlaidissement.

Szpecę co, *ći, ćił.* verstellen, verunzieren, heßlich machen. défigurer, enlaidir, rendre laid. § nieumieiętność szlachectwo szpeći; ten stroy ią szpeći.

Szpećiąg. heßlicher Mensch. un homme fort laid.

Szpelta. Spelte, Dünckel. épautre, sorte de blé.

Szperacz. ein Grübler. fureteur, éplucheur, qui recherche soigneusement.

Szperam. } grübeln, suchen, untersuchen,
Szperlam. } nachforschen. éplucher, pointiller, rafiner, fouiller, rechercher, fureter, s'enquerir. § anatomik szpera w brzuchu ludzkim; przeszperał filozofow w swoich początkach; sperlać w naturze; wywodniey o tym szperać, rzeczby była uprzykrzona.

Szperanie. Nachforschung, Nachgrüblung. recherche, perquisition, enquête.

Szperka. Speck-Griefe, Stückchen Speck. griblette, miette, morceau de lard.

Szperowanie, *vid.* Szacowanie.

Szperownik, *vid.* Szacownik.

Szperuię, *vid.* Szacuię.

Szperunk. 1) Nachforschung, Untersuchung. 2) Schoß, Schatzung. 1) recherche, perquisition. 2) taille, taxe, impôt. § 1) szperunk czego uczynić. 2) szperunk (szacunek) maiętnośći zapłaćić.

szperunk budowniczy, vid. Zastrzał.

Szpetnie, *adv.* heßlich, garstig. laidement, vilainement.

Szpetność. Heßlichkeit. laideur, *f.* turpitude, diformité.

Szpetny. 1) garstig, heßlich. 2) heßlich, schändlich. 1) laid, hideux, have. 2) vilain, honteux. § 1) szpetna twarz, niewiasta. 2) szpetny uczynek.

Szpica. 1) eine Spitze. 2) Gipfel, Spitze eines Gebäudes. 3) eine Rade-Speiche. 1) pointe. 2) la pointe, le haut, le comble d'un bâtiment. 3) un rais de rouë.

Szpiczastograniasty. spitzsäulig, zugespitzt. piramidal, en façon de piramide.

Szpiczasty. 1) spitzig. 2) gespeicht, mit Speichen versehen. 1) pointu, aigu, fait en pointe. 2) qui a des rais. § 1) noż szpiczasty; kupa spiczasta. 2) koło szpiczaste.

Szpichlerz; * ſzpiklerz, *g. a.* ein Speicher. magazin au blé; garde-blé, *m.* grénier.
Szpieg, Szpiegi *&c.* *vid.* Spieg *&c.*
Szpiglica, *vid.* Szpikulca.
Szpik, *vid.* Spik.
Szpikanarda ziele. (*ſpica*) Spicanard, Spicke. aſpic une plante odoriférante.
Szpikanardowy. Spick=. d'aſpic. § ſzpikanardowy oleiek.
Szpikowaty, Szpikowy, Szpikuię, *vid.* Spikowaty *&c.*
Szpikulec, *g. ſzpikulca.* } eine Spick-Nadel.
Szpikulca } lardoire.
Szpila. Spindel, Spille, an beyden Enden zugeſpitzter Stock. fuſeau, brochette, petit bâton pointu par les deux bouts.
ſzpila do ſpikowania, *vid.* Szpikulec.
ſzpila rzeznicza. Sperr-Holtz, Spann-Holtz, ein geſchlachtetes Vieh offen zu halten. traverſin, brochette qui tient le ventre d'une bête ouverte.
ſzpila do ryſowania. Reiß-Griffel. piquét, traſſoir, outil pour tracer & deſiner.
ſzpile, plur. *oſtrze.* Kriegesb. Spaniſche oder Frieſiſche Reuter. *Fortif.* heriſſon, chevaux de Friſe.
Szpilanka ziele, *vid.* Psi — *pśia cebula.*
Szpileczka. kleine Steck-Nadel. camion, petite épingle.
Szpilka, ſzpilka miedziana, głowiaſta igła. eine Steck-Nadel. épingle.
ſzpilka drewniana, *vid.* Szpila.
pieniądze na ſzpilki. Stecknadel-Geld, ein Geſchenck ſo den Weibern gegeben wird. les épingles, l'argent pour les épingles, ſorte de préſent qu'on donne aux femmes.
ſzpilka do zębow. Zahn-Stocher. un cure dent.
ſzpilki ſzukaiąc świecę ſpalił. die Sache koſtet mehr Mühe als ſie ſich verlohnet. le jeu ne vaut pas la chandéle.
* Szpilkuię co. 1) mit Steck-Nadeln anſtecken. 2) ſpicken mit Speck. 1) ficher, atacher avec des épingles qu. ch. 2) larder, piquer, entrelarder qu. ch. de qu. ch.
Szpinak, *g. u.* Spinat. les épinars une plante.
Szpinet. Spinet ein muſicaliſches Inſtrument. épinette un inſtrument de muſique.
Szpinka. ein Hemd-Knöpfchen. bouton de chemiſe.
Szpital, *g. a.* 1) ein Spital. 2) armer Schlucker. 1) l'hotel-Dieu, hopital, maiſon-Dieu, hôtel de Dieu. 2) hopital, pauvre homme; pauvre haire.
ſzpital chorych. ein Lazaret, Krancken-Spital. lazaret.
ſzpital dźieći, śierot. Wayſen-Haus, Kinder-Haus. une maiſon des orphelins.
ſzpital ubogich. Armen-Haus, Spital. hopital pour les pauvres.
ſzpital ſtarych. Spital vor alte Leute. hopital pour les vieillards.
ſzpital pielgrzymow. Spital vor die Reiſende. hopital ou ſe retirent les paſſans.
ſzpital ſkaleczonych, Invaliden-Haus. invalide, *m.* hotel des invalides.
Szpitalny, *ſubſ.* Vorſteher eines Spitals. directeur, adminiſtrateur de l'hopital.
Szpitalny. Spital=. d'hopital, qui regarde un hopital.
Szpłacheć, *vid.* Spłacheć.
Szpocę co, *ce, tał.* verſtellen, heßlich, krumm machen. défigurer, enlaidir, rendre laid ou courbe.
Szpotawy, krzywonogi. krumm-beinicht. cagneux, qui a des jambes arquées.
Szpruch, *obſ.* Spruch, Weiſe zu reden. diction, façon de parler.
twoie to ſą zawſze ſzpruchy. es iſt immer dein altes Lied. vous revenez toujours à votre prémiére chanſon.
Szprych. eine Rade-Speiche. rais de roue.
Szpunt. 1) ein Spunt im Faß. 2) Loch, Oeffnung in einer Waſſer-Röhre. 3) bleyerner Deckel über dem Zündloch eines Geſchützes. 4) Stück-Zapfen, in die Stück-Mündung zu ſtecken. 1) bondon, verteau. 2) lumiére, trou, ouverture dans le tuïau d'une fontaine. 3) platine de plomb qu'on met ſur le ſecret ou la lumiére de canon. 4) tampon, bouchon, pour boucher la bouche de canon.
Szpuntowanie. das Verſpünden. l'action de bondonner.
Szpuntuię co. 1) ſpünden, zuſpünden. 2) ein Gefäß feſt zumachen, mit Pech vergieſſen, verkleben. 1) bondonner, boucher avec un bondon. 2) ſéeler, coifer, boucher bien un vaiſſeau; coler, poiſer une embouchure. § 1) zaſzpuntuy ten antal. 2) zaſzpuntować garnek, flaſzę ſmołą.
Szpuntowy. Spunt. de bondon. § ſzpuntowa dźiura.
ſzpuntowe. Spunt-Geld eine Tranck-Steuer. boutage, *m.* aides, *f. plur.* impôt que paient les boiſſons.
Szragi, *plur.* ein Schragen, zwey Säulen die ein Quer-Band tragen. forces, *f. plur.* potence; une charpente de deux montans ou poteaux qui portent une traverſe.
Szram. eine Schramme, eine Narbe. cicatrice, couture, ſuture.

ſzram

szram na twarzy. Schramme im Gesicht. balafre.

Szramowaty. schrammig, voll Narben. balafré; plein, couvert de cicatrices.

Szranki, *plur.* 1) Schrancken, Renn-Platz, Renn-Bahn, Kampf-Platz, ein mit einem Geländer umgebener Ort. 2) *fig.* Gränzen, Schrancken. 1) lice, carriére, barreau; place fermée de barriéres & destinée pour les courses & pour les combats publics. 2) *fig.* borne, limite, au delà de laquelle on ne doit pas sortir. § 1) szranki albo mieysce okreszone albo ogrodzone do potyczki, do igrzysk.

w szranki wstąpić. in den Kampf-Platz treten. entrer en lice, en carriére.

w szranki z kim wchodzić, wstąpić. mit einem anbinden. entrer en lice avec (contre) quelqu'un.

w szranki włożyć. einschräncken, Schrancken setzen. borner, refréner qu; mettre des bornes à.

*Szreter. Narr. Possenreisser. bouffon; baladin; franc Gautier Garguille.

Szroba, Szrobuię, *vid.* Szruba, Szrubuię.

Szropa, grzebło. eine Striegel. étrille.

Szrot. 1) Schrot zum Schiessen. 2) Schrot, langes Stück Fleisch oder Fisch. 1) menu plomb, dragée qui sert à tirer les oiseaux. 2) grande tranche, grande piéce de viande ou de poisson coupée en long. § 1) szrot do strzelby. 2) szrot (pas) mięsa, ryby.

szrot ptaszy. Dunst, Vogel-Schrot. poudre de plomb; larme de plomb; cendrée.

na szrot i rzeź wydać. auf die Schlacht-Banck liefern. mèner à la boucherie.

Szrotowanie, krupienie. das Schroten in der Mühle. l'action d'égruger au moulin.

Szrotowany. geschrotet. égrugé, pilé.

Szrotowy. 1) zum Schrot oder langen Stück Fleisch gehörig. 2) Schrot-. 1) qui regarde u *aloïau, une grande tranche de viande. 2) de dragée. § 1) szrotowa pieczenia wołowa. 2) szrotowy ołow.

Szruba. eine Schraube. une vis. § szruba u prasy; szruba żelazna, bądź prosty gwozdź, bądź że skoblem; szruby obwod albo gwinty; obartel albo biegun do szruby; szruba u flaszy.

szruba leżąca z kołem zębatym. Schraube ohne Ende. une vis sans fin.

szruba rurowa. die Schwantz-Schraube im Feuer-Rohr. culasse.

szrubę rurową wkręcić. die Schwantz-Schraube einschrauben. enculasser; mettre la culasse à une arme à feu.

szruba bodownicza, vid *prasa budownicza.*

Szrubsztaczek, *g. a.* kleiner Schraub-Stock. petit étau.

Szrubsztak, *g. a.* ein Schraub-Stock. étau.

Szrubuię co. schrauben. tourner une vis; ouvrir ou fermer une vis

szrubuię się w co. 1) sich einschrauben, sich einschmeicheln, sich einschleichen. 2) in in den Besitz einschleichen; sich anmassen. 1) se couler, se glisser, se fourer, entrer en. 2) glisser, entrer, se mettre en possession sans aucun droit. § 1) wszrubował się w przyiaźń iego. 2) wszrubował się w tę wieś.

Sztab. der Stab eines Regiments zu Fuß oder zu Pferde. état major d'un régiment d'infanterie ou de cavalerie.

sztab gieneralny. General-Stab. état général.

Sztaba. 1) eiserne Stange. 2) Vordertheil des Schiffs. 1) barre, barreau de fer. 2) la prouë d'un vaisseau. § 1) sztaba żelazna ząbkowata w lewarze.

sztaby, legary, szlagi wschodowe. Treppen-Geländer, Treppen-Säulen, worinnen die Stufen liegen. l'échifre, *m.* les montans, les arbres d'un escalier, où sont enclavez les dégrez.

Sztak. Schiff-Thau. cable, *m.*

Sztakietuię. verpalisadiren. palissader; mettre, planter des palissades.

Sztakiety, *plur.* częstokoł. Palissaden. Stacketen. palissade; palissades, *f. plur.*

Sztelmach, kołodziey. Rademacher. charron, artisan qui fait des chariots.

Sztechuię, *vid.* Sztychuię.

Sztemberg herb, *vid.* Szternberg.

Sztępel, *g. sztępla.* 1) Müntz-Stempel. 2) das Gepräge auf der Müntze. 3) Sprützen-Stöpsel. 4) Lade-Stock. 5) Stütze, Rüst-Baum zu einem Gerüste. 1) poinçon, coin, avec quoi on marque l'argent. 2) empreinte du coin; frape, coin. 3) bâton de seringue. 4) baguette d'une arme à feu. 5) baliveau, étaïe, écoperche qui sert à échafauder. § 1) pod sztęplem Saskim biie pieniądze. 2) sztępel na tey monecie piękny. 3) sztępel w sikawce, do pukawki. 4) sztępel do muszkietu, pistoletu. 5) sztępel w rosztowaniu mularskim; sztępel pod krokwami.

ser iest sztęplem pokarmow. vom Käse schließt sich der Magen. le frommage est le bouchon de l'estomac. § ser iest sztęplem pokarmow i po iedzeniu strawę w żołądku tłoczy.

sztępel do litery drukarskiey. der Kegel zum Buchdrucker-Buchstaben. tête.

sztępel do głowy na monecie. Geld-Stempel zum Bildniß. trousseau, poinçon d'efigie.

Sztęplowanie. das Unterstützen; Aufrichtung einer Rüstung. échafaudage, *m.* l'action d'étaïer, d'échafauder.
sztęplowanie gor kruszcowych. der Stollen-Bau in den Bergwercken. l'action de faire des conduits dans les mines.
Sztępluię. 1) mit Bäumen unterstützen. 2) mit dem Lade-Stock laden, stossen. 1) étaïer, échafauder; faire des échafaux. 2) bourrer, pousser avec la baguette.
Szternberg herb. Wappenk. ein Stern mitten in einem Schilde, über der Sturm-Haube und Krone stehen zwölf Pfau-Federn in zwey Reihen. *Blas* une étoile au centre d'un écu; de la couronne posée sur un timbre sortent duoze plumes de paon en deux rangs.
*Sztof, bławat. Stof. étofe de soie.
Sztok. eine Cisterne. citerne.
opił się iak sztok. er ist blind voll; er ist voll wie ein Sack. il est neïé de vin; il est sou qu'il en a jusqu'au gavion,
*Sztokada, sztych. Stoß mit einem Degen. estocade.
Sztokowy. Cisternen-. de citerne. § woda sztokowa i zdroiowa.
Szton. eine Spiel-Marque. marque dont on se sert en divers jeux.
Sztorc, *vid.* Storc.
Sztort. Storte, Basson. tarot, basson, un instrument de musique.
Sztrzegomia herb, *vid.* Kośćiesa.
Sztućiec, *g. sztućca.* Besteck, Futeral. étui. sztućiec do nożow, do łyżek.
sztućiec do brzytew. Balbier-Zeug; Besteck zu den Putz-Messern. trousse pour y mettre les rasoirs.
sztućiec cyrulicki do plastrow. Pflaster-Büchse, Binde-Büchse des Balbiers. le boitier où les chirurgiens mettent leurs onguens.
Sztuczek, *g. sztuczka.* kleines Besteck. petit étui.
Sztuczka. Stückchen. petit morceau, loquette, petite tranche. § ukroy sztuczkę tey szynki.
Sztucznie, *adv.* 1) künstlich, kunstmäßig. 2) fein, geschickt. 1) artificiellement; artistement, avec art. 2) ingenieusement, finement, avec esprit; avec adresse. § 1) sztucznie co robić. 2) sztucznie o czym mowić; sztucznie odpowiedźiał; sztucznie się wykręćił.
Sztuczność. Kunst, Künstlichkeit. artifice, *m.* subtilité d'un artifice.
Sztuczny, foremny, misterny. 1) künstlich. 2) fein, verschmitzt 1) artiste, qui travail avec art; artificiel qui est fait avec art. 2) artificiel, ingénieux, fin, adroit. § 1) sztuczny rzemieślnik; sztuczna robota. 2) sztuczny złodźiey; szruczna mowa.
Sztufada, duszona potrawa. ein gedämpftes Gericht. une étuvée; viande à l'étuvée, à la daube.
Sztuka. 1) ein Stück vom Gantzen. 2) eine Portion Essen. 3) ein Stück Waare, Stück Arbeit. 4) Kunst. 5) Meisterstück, schönes Werck, schöne Arbeit. 6) Meisterstück der Handwercker. 7) Stückchen, List, Ranck, Streich. 8) Stück vom Bösewicht, vom Diebe. 1) piéce, morceau, tronçon, une partie séparée d'un tout, 2) portion de viande pour une personne. 3) une piéce de marchandise ou de quelque autre chose. 4) artifice, *m.* art. 5) une piéce achevée, chef-d'oeuvre, *m.* ouvrage très-beau. 6) essai, preuve, chef-d'oeuvre, *m.* que les aspirans sont obligéz de faire. 7) piéce, tour, ruse, finesse. 8) une méchante piéce de scélerat, de larron. § 1) day mi sztukę chleba, sera, żelaza; na sztuki pokraiać, porąbać; złoto, śrebro w sztukach. 2) posłał mi smaczną sztukę. 3) sztuka przędźiwa ma 24. śćienikow; sztuka płotna. 4) wielką sztuką malarską malowany obraz. 5) sztuka malarska, sznicerska. 6) do czechu przyięty sztukę rzemieślniczą wystawiwszy; sztukę pokazać, wyprawić. 7) sztukę mi wyrządźił; sztuki zażyć; sztuką zachodzę na kogo; sztuka prawna, wykrętna. 8) sztuka to diablicy, łotra, złodźieia.
pierwsza sztuka urznięta. der Anschnitt. entame, entamure.
sztuka chleba. 1) ein Stück Brod. 2) ein Stück Brod, Unterhalt. 1) quartier de pain; quignon. 2) pain, entretient, subsistance. § 1) nie ziesz tey sztuki chleba. 2) dam mu sztukę chleba; dopomogł mu do sztuki chleba.
sztuka na złe; psikus. Boßheit, Betrügerey. malice, friponnerie, piéce, méchanceté.
sztuka obroczna. Brod-Kunst. gagne-pain; métier dont on gagne sa vie.
sztuka żołnierska. Krieges-List. un stratagéme; ruse de guerre.
sztuka muzyczna, teatralna. ein musicalisches, theatralisches Stück. piéce de musique, de téatre.
sztuka w zamku strzelbowym. die Nuß in einem Schloß zu einem Feuer-Gewehr. la noix dans un ressort d'une arme à feu.
sztuką na sztukę. List gegen List. à bon rat bon chat; à renard renard & demi.

sztukami.

sztukami. Stückweise; in Stücken. par piéces, par morceaux.

o sztukę iść. sein bestes thun; sich bemühen es besser zu machen. faire de son mieux; faire qu. ch. à l'envi d'un autre; à qui mieux.

sztuka w sztukę. beym dingen: ein Stück ins andere gerechnet. *en marchandant:* une piéce portant l'autre.

Sztukator. Gypser, Stucatur-Arbeiter. Stucateur, ouvrier qui travaille en stuc.

Sztukmistrz. Kunstmeister, Künstler, Werckmeister. artiste, ouvrier qui travaille avec art.

sztukmistrz od dział; puszkarz. Feuerwercker. artificier.

Sztukowanie. 1) Zerstückung, Zerhauung. 2) Zusammensetzung der Stücke. 1) dépecement. 2) l'action de rapiéceter.

Sztukowy. Stück-. de piéce, qui regarde une piéce.

sztukowe. Zoll von jedem Stück Vieh. piéfourchu, cornage, *m.* impôt sur chaque piéce de bétail.

Sztukuię co. 1) zerstücken, Stücke aus etwas machen. 2) zusammen stücken, stückeln, zusammen setzen. 1) déchiquetter dépecer, lopiner, tronçonner; couper, mettre en morceaux, en piéces. 2) rapiécetter, alonger qu. ch; mettre une piéces à. § 1) posztukuy pieczenią na sztufadę; boday go kat sztukował. 2) sztukować tę deskę trzeba.

Szturm, Szturmowanie. 1) Sturm, Bestürmung. 2) Sturm, See-Sturm. 1) assaut. 2) tempête; orage; *m.* tourmente. § 1) szturm odbić, wytrzymać. 2) w tym szturm przypadł, powstał gwałtowny.

szturmem dobyć. mit Sturm erobern. prendre d'assaut; prendre d'emblée.

szturm wytrzymać. einen Sturm aushalten. soufrir, soutenir un assaut.

Szturmowy. Sturm-. d'assaut.

Szturmuię. 1) stürmen, bestürmen, Sturm laufen. 2) einen bestürmen, anfallen, anfechten. 1) donner l'assaut; aller à l'assaut; monter à l'assaut. 2) ataquer, assaillir qu. § 1) szturmować do miasta. 2) szturmować na kogo.

szturmuiący. ein Bestürmer. assaillant; qui donne l'assaut.

Sztych. 1) die Spitze eines Gewehrs. 2) Stoß, Stich mit einem Gewehr. 3) Stich, die Wunde. 4) Stich im Nehen. 5) Stich in Holtz, in Kupfer; Holtz-Stich, Kupfer-Stich. 6) fig. Gefahr. 1) pointe, bout aigu & pointu d'une arme. 2) estocade, bote; coup d'épée, coup de bote. 3) piquûre, blessure d'une pointe. 4) point qu'on fait avec une aiguille. 5) ciselure, gravûre; les figures gravées; taille de bois; estampe, taille-douce. 6) *fig.* coup, danger, péril. § 1) sztych u szpady. 2) sztych dać; poległ od sztychu; sztychem zabity. 3) sztych głęboki, śmiertelny. 4) bez sztychow igielnych wzoru nie wyszyiesz. 5) sztychy albo rysy na tablicy miedzianey; sztych to kunsztowny. 6) nieodbity to sztych; na ten sztych nieodbity stawić się muszę.

na sztych. auf den Stoß. à coups d'épée. § na sztych poszli, się bili.

na sztych kłaść. in Gefahr setzen, ins Gelächter bringen. exposer, mettre au danger, à la risée. § na sztych go wydał, wystawił.

Sztycham, *v. m. F. sztychnę.* stossen, stechen mit einem Gewehr. porter un coup d'épée; percer d'un coup d'arme.

Sztycharz. Petschier-Stecher. graveur de cachets.

sztycharz blach. Kupfer-Stecher. graveur de tailles-douces.

Sztychowanie, *vid.* Sztych 5).

Sztychowany. gegraben, gestochen mit dem Grabstichel. ciselé, gravé.

Sztychowy. Stich-, einen Stich betreffend. d'estoc, qui regarde le coup d'épée ou d'une autre arme. § sztychowa (kłota) rana albo sztych.

Sztychuię co. 1) graben, stechen, mit dem Grabeisen arbeiten. 2) übertreffen, zuvor thun. 3) dargegen halten, gegen einander stellen. 4) tauschen. 5) Bergw. stechen, das Metall aus dem Ober in den Unter-Herd lauffen lassen. 1) ciseler, graver, travailler avec le burin. 2) surpasser, passer qu; emporter, avoir le dessus sur. 3) comparer à; mettre en parallèle. 4) troquer, échanger, harder. 5) *Métal.* faire couler le métail de la fournaise d'en haut dans celle qui est en bas. § 1) sztychować blachę, pieczęć, figury. 2) nikt go w tey nie sztychuie (nie przechodźi) nauce. *3) sztychować (naprzećiwko stawiać) co czym. *4) sztychować (frymarczyć) towar.

sztychować serwaserem. radiren, mit Scheide-Wasser ätzen. graver à l'eau forte.

sztychować w drewnie. in Holtz Figuren schneiden. graver en bois.

sztychować śię dobrze. Bergw. sich gut stechen; in acht Stunden zwey Centner Bley haben. *Métal.* couler bien, se dit du plomb quand on en a deux quintaux en huit heures. § taki śię ołow źle sztychuie.

Sztychwaſer. Scheide-Waſſer. l'eau forte; l'eau de départ.
Sztylam, *vid.* Stylam.
Sztylet. ein Dolch, Stilet. poignard.
Sztylfa u bota niemieckiego. die Stůlpe oder Stolpe am teutſchen Stiefel. génouillére; la partie de la bote Alemande qui couvre le genou.
Sztymbork. der Steuer-Bord; die rechte Seite oder Helfte eines Schiffes. ſtribord, tribord; le côté droit, la droite partie du navire.
Szuba, kożuch obſzyty ſuknem. eine Schaube; ein Peltz; gefůtterter Ober-Rock mit Rauchwerck. peliſſe, une robe de deſſus fourrée de quelque peau. § ſzuba ſobolami podſzyta.
Szubet, *vid.* 'Spiączka.
Szubienica. 1) ein Galgen. 2) Galgen, Strang, Galgen-Strafe. 3) Kreutz, daran vor dieſem die Uebelthåter hingerichtet wurden. 1) gibet, potence. 2) gibet; le ſuplice d'être ataché au gibet. 3) la croix, potence en forme de croix où l'on faiſoit anciennement mourir les coupables. § 1) złodźiey na ſzubienicy wiśi. 2) zasłużył ſzubienicę; od ſzubienice odproſzony. 3) ſzubienica u ſtarodawnych narodow była na kſztałt krzyża, ktorą złoczyńcow karano.
ſzubienica poſpolita; dwa albo trzy drewna. ein Galgen mit einem Balcken. gibet à un bras.
ſzubienice, plur. der Rabenſtein, das Gericht. le ſuplice, le lieu où le gibet eſt planté. § idź, poydźieſz do ſzubienic.
Szubka. kleiner ůberzogner Peltz-Rock. petite peliſſe. § nocną śię tylko ogarnął ſzubką.
*Szubienicznik, wiśielec, obieſzony. 1) ein Gehangener. 2) Galgen-Vogel, Galgen-Dieb. 1) un pendu; celui qui eſt pendu par le bourreau à la potence. 2) pendart, ſcélerat, fripon.
Szubraniec, *g. ſzubrańca.* } 1) lůderlicher Kerl. 2) abgeriſſener Kerl; Lumpen-Hund. 1) vaurien, pendard. 2) un homme couvert de haillons.
Szubrawiec, *g. ſzubrawca.* }
Szufla. eine Schaufel. pèle de bois.
ſzufla pełna czego. eine Schaufel voll. une pèlée, pèletée.
Szuflada. eine Schublade. tiroir.
Szufladka. ein klein Schublådchen. cheton, petit tiroir.
Szufluię co. ſchaufeln. prendre, remuër avec une pèle de bois.
Szuia, *vulg.* niedertråchtiger, heßlicher Menſch. vilain, faquin.

Szukacz. Sucher. chercheur, celui qui cherche.
Szukam czego. ſuchen. chercher.
ſzukać w książce. in einem Buche nachſchlagen, ſuchen. voir, regarder dans un livre.
Szukanie. das Suchen. l'action de chercher.
*Szukayło. 1) beſtåndiger Sucher. 2) Buſch-Klepper, Straſſen-Råuber. 1) chercheur perpetuël. 2) bandoulier, brigand.
Szuler, koſtera. Schuler, Doppler. brelandier, joüeur de dez & de cartes.
Szulerſtwo, koſterſtwo. Spieler-Profeſſion. le métier de brelan.
Szum. das Sauſen, Brauſen. frémiſſement, mugiſſement, bruiſſement, grand murmure, bourdonnement ſourd. § ſzum wietrzny; ſzum wody, laſu.
ſzumy. Wind, Stoltz. fumée, vent, orgueil, arrogance. § te ſzumy śię w nim ieſzcze nie ukołyſały.
Szumię, *i, iał, ieli.* ſauſen, brauſen. bruire, frémir, murmurer, mugir, faire un bruit ſourd. § ſzumi morze.
ſzumi mu w uſzach. es ſauſet ihm in den Ohren. il a un tintement d'oreille.
we łbie mu ſzumi es gehet ihn im Kopf herum. il a la puce à l'oreille; il a martel en tête.
Szumiłeb. Grillenfånger, wunderlicher Kopf. un miſantrope; bizarre, quinteux, tetu, fantasque.
*Szumno, } *adv.* geputzt, ſtattlich, zierlich. magnifiquement; d'une maniére bien ajuſtée, bien parée. § izby ſzumnie obite; ſzumno uſtroiony.
Szumnie. }
ſzumno ſtąpać. ſich brůſten, einher treten als ein vornehmer Herr. ſe pavanner, ſe carrer, ſe pannader, marcher avec une gravité afectée.
*Szumny. 1) geputzt, ſtattlich, kôſtlich. 2) im Spott: trefflich. 1) paré, orné, ajuſté; propret. 2) *ironiquement:* excellent, admirable, beau.
Szumowiny, *plur.* Schaum vom Sieden. l'écume du pot.
Szumuię co. abſchåumen. écumer.
Szupinka na źiarnie nieodbitym. Balg, Bålglein, Hůlſe, worinnen ein Korn ſtecket. gouſſe, bourſe, bale, pericarpe, *m.* pellicule qui envelope une graine. § ſzupinka z źiarna otłuczona plewa śię nazywa.
Szur. Pferde-Geſchirr, Geſchirr auf ein Wagen-Pferd. harnachement, harnois pour un cheval de trait. § ſzur z konia zdiąć.
ſzuru na konia włożenie. das Anſchirren eines Pferdes oder Maul-Eſels. le harnachement

chement d'un cheval de trait, d'un mulet; l'action de harnacher.
włożyć szur na konia. ein Wagen-Pferd anschirren. harnacher un cheval de chariot.
*Szurny, przykroschodźisty. steil, abschüßig. escarpé, roid.
Szupryna, *obs. vid.* Czupryna.
Szust. das Sausen der Winde. mugissement, frémissement, sifflement du vent. § szust wiatrow; wiatr po drzewach szustem igrał.
Szustfal, szorstfal. Schurtzfell der Handwercker. tablier, morceau de cuir qu'un artisan met devant soi pour ménager son habit.
Szuszfałki, *plur.* 1) Flocken, Fasen so im Weben abgehen. 2) Pappen-Stiel, eine Kleinigkeit, nichtswürdige Sache. 1) petits flacons, filets inutiles qui tombent du métier de tisserand. 2) bagatelle, niquet, rien, zest, fétu; une chose de néant.
Szwab. ein Schwabe. un Sueve, qui est de Souabe.
Szwabski. Schwäbisch. de Souabe.
Szwabia, Szwabska ziemia. Schwaben, der Schwäbische Kreis in Teutschland. la Souabe, le cercle de Souabe en Alemagne.
Szwaczka, szwaszka. 1) Nätherin. 2) Strumpf-Strickerin. *3) Stückerin. 4) Spilling, Roß-Pflaume, gelbe Pflaume. 1) couturiére. 2) tricoteuse. *3) brodeuse. 4) poitron, prune jaune. § 1) stroyna szwaczka. 2) szwaczka pończochy drobi.
Szwadron iazdy. Schwadron, Reuter-Schaar. esquadron.
Szwagier, *g. szwagra.* Schwager. beau-frére; mari de la soeur.
szwagrowie. die Ehemänner zweyer Schwestern. les époux de deux soeurs.
Szwagierka. } Schwägerin, des Bruders
Szwagrowa. } Frau. belle-soeur, l'épouse du frère.
Szwank, *g. u.* 1) das Straucheln, Taumeln. 2) Schaden, Nachtheil, Abbruch, Unfall, Unglück, Stoß. 1) bronchement, chancelement. 2) dommage, *m.* perte, préjudice, *m.* ateinte, brêche, tort. § 1) w tym szwanku upadł. 2) nieprzyiaćiel bez szwanku uchodźił; poniosłem szwank przez niechęć twoię; honor swoy na szwank narażać; szczęśćie iego szwank odniosło; maćiorki wielą prośiąt nie osadzay dla szwanku inszych; z szwankiem wolności się to dźieie; po spadnieniu, gdy kto szwank poczuie.
oddam bez szwanku. ich werde es ohne Schaden wieder geben. je le rendrai sans aucun dommage.
przywieść kogo o szwank. einen zu Falle bringen. perdre qu; jetter qu. dans le malheur; procurer, causer la perte de qu.
przywieść sławę czyią o szwank. eines Ruhm Nachtheil bringen. donner d'ateinte à la gloire de qu; ravaler la gloire de qu.
Szwankuię. 1) taumeln, wancken, torckeln, straucheln. 2) an etwas abnehmen; Schaden, Nachtheil, Abnahme leiden. 3) in Verfall kommen, abnehmen, schlechter werden; fallen, in Abfall kommen. 1) chanceler, vaciller, branler; n'étre pas ferme sur ses piez; molir; faire un faux pas; étre prêt à tomber. 2) déchoir de qu. ch; soufrir, sentir avoir un perte, un diminution de qu. ch; se sentir défaillir qu. ch; commencer à passer, à évanoüir, à flètrir. 3) diminuër, ravaler, s'afoiblir, étre afoibli; tomber, aller en décadence, dans le déclin. § 1) od tey rany szwankował; koń z nim szwankował; szwankował z koniem. 2) szwankować na sławie, na łasce pańskiey, na rozsądku, na pamięći. 3) pamięć iego szwankuie od starośći; w nieporządnym państwie miasta i rzemiosła szwankuią.
szwankuie na oczy; oczy mu szwankuią. sein Gesicht nimmt ab, wird schwach. ses yeux obscurcissent, la vuë vient à lui défaillir; il est cassé de vuë.
na nogi (na nogach) szwankuie; nogi mu szwankuią. seine Füsse wollen nicht mehr fort, werden steif. les piez lui defaillent, ne font leur devoir; il tâte le pavé.
szwankował na śiłach; śiły mu szwankowały. seine Kräfte nahmen ab. les forces lui defalloient.
szwankuiący. strauchelnd. chancelant.
Szwarc. Schuh-Wachs oder schwartzes Wachs einen Faden zu schwärtzen. du cirage à noircir les souliers; cire noire à cirer un fil.
Szwarcuię co. schwärtzen, wichsen mit Schuh oder schwartzem Wachs. noircir, cirer avec de la cire noire ou avec du cirage.
Szwayca. eine Pfrieme. alêne, poinçon à percer.
złota szwayca wszystko przeniknie. Gold dringt überall durch. monoie fait tout; l'or pénétre par tout.
Szwaycar. ein Schweitzer. un Suisse.
Szwaycarski. Schweitzerisch. de Suisse.

po Szwaycarsku, adv. auf Schweitzerisch; nach Art der Schweitzer. à la Suisse.
Szwaycarska ziemia. Schweitzer-Land, die Schweitz. la Suisse.
Szwecya. Schweden ein Königreich. la Suede un Roiaume.
Szwed. ein Schwede. un Suedois.
Szwedzki. Schwedisch. Suedois.
szwedskie morze. das Baltische Meer, der Belt. la mer Baltique.
*Szwiec, *g. szewca*, szewc. ein Schuster. cordonnier.
Szwidnica. Schweidnitz, Stadt in Schlesien. Sweidnitz une ville de Silesie.
Szyb. Spicker, Wurf-Pfeil der Kinder, nehmlich ein kurtzes Stöckchen mit Papier oder Federn darein eine eiserne Spitze gestossen wird. flèche d'enfant, c'est un petit bâton armé de papier ou de quelques plumes à un bout & à l'autre d'un aiguillon.
szyb, ryba morska. (dromon) ein gewisser sehr schneller See-Fisch. sorte de poissons de mer qui est fort vite.
szyb. } Schacht in den Bergwercken. un
Szyba. } conduit dans une mine aux métaux. § hutmani u szybow w Wieliczce i Bochni; szybą się gornicy na doł spuszczaią.
szyba w oknie. Raute, Scheibe, Fenster-Scheibe. lozange, morceau de verre mis au plomb dans un paneau.
szyba okrągła. runde Scheibe. boudine, rond de verre.
szyba kwadratowa. viereckichte Scheibe. carreau, piéce de verre taillée en quarré.
szyba, okno złote herb. Wappenk. eine viereckichte Scheibe in einem Schilde, und zwey dergleichen an den drey Pfau-Federn über der Krone. *Blas.* trois carreaux, dont l'un est placé au milieu de l'écu & deux aux cotez des trois plumes de paon qui sont sur la couronne.
*Szybal, *szybała, szyderz, szalbicerz. Spötter, Betrüger. moqueur, tompeur.
Szybiasty. scheibenförmig, rautenförmig. qui a une figure en lozange. § gwiazda Saturn iest raczey szybiasta niżli okrągła.
Szybki, chybki. schnell, flinck. léger, vite. § z szybkiey procy kamienie lecą.
Szybkość, chybkość. Hurtigkeit. vitesse, légerté.
Szybuię czołn. ein Kahn mit Schiffer-Stangen gegen den Strohm fortstossen, fortschieben. faire aller, pousser, mener, conduire un bateau avec les perches contre le cours de l'eau.
Szych. falsches, tolles Gold oder Silber. clinquant faux; l'or ou l'argent faux.
szych biały. Leonisch Silber; tolles Silber. argent faux; pleinspec.
szych żołty. Leonisch Gold; tolles Gold. or faux, oripeau; semi l'or.
Szychtarz. Ertz-Schlichter, der die Schlacken absondert. ouvrier aux mines qui ôte la crasse des métaux.
Szycie. Nätherey, das Nehen. couture; l'action, la maniére de coudre.
szycie strzałą. Abschiessung eines Pfeils; Durchschiessung mit einem Pfeil. décochement, l'action de décocher une fléche, de percer avec une fléche.
Szyderka. Spötterin. moqueuse, rieuse.
Szyderski. spötterisch. moqueur.
po szydersku, } adv. spötterischer Weise.
Szyderskie, } d'un maniére piquante; par moquerie; en moqueur.
Szyderstwo. Spötterey. moquerie, gausserie, dérision. § w szyderstwo co obrocić.
Szyderz. Spötter, Spott-Vogel. moqueur, plaisant, gausseur, rieur.
Szydło. eine Schuh-Ahle. alêne de cordonnier; poinçon.
iako na szydłach. wie auf Steck-Nadeln. sur des épines; en danger; en grande hâte. § iak na szydłach stoię, stąpam, śiedzę.
szydłem mu w głowie układano. er ist unter dem Hut nicht wohl verwahrt. il a un coup de hache; il a le timbre un peu felé.
szydła mu golą. alles gehet ihm wie geschmiert. la fortune lui rit; tout lui rit. § wszędźie mu szydła golą.
nie psuy czasu gdy ći szydła golą. man muß die Gelegenheit nicht versäumen. il faut prendre l'ocasion par les cheveux; tirez de l'eau pendant que la corde est au puits.
zgadzaią śię iak szydła w worze. sie leben zusammen wie Katz und Hund. il s'acordent comme chiens & chats.
nie zatai śię szydło w miechu, w worze. dieses wird nicht verborgen bleiben, es wird an den Tag kommen. cela éclatera; cela deviendra public.
złotym szydłem wnet przekoleś. mit Geld kan man alles ausrichten. l'argent fait tout.
Szydrzeniec, *g. szydrzeńca*. Narren-Käfig, Narren-Häuschen. piloris, cage de fer pour y exposer un coupable à la risée de tout le monde.
Szydzę, *i, it*. schrauben, scheren, spöttern, spotten. se moquer, se jouër, se rire d'une personne; joüer, railler, gausser qu. § wey iako z nas szydźi; szydźić babę (z baby) słowy, rzeczą; z czyiey szydźić łysiny.

Szydzenie. Spötterey. moquerie.
Szyia. 1) der Hals. 2) Hals, Weiber-Brust. 3) Hals als an der Laute. 4) Hals an einem Gefäß. 5) Hals, Hals-Kragen an einer Kleidung. 6) Hals, schmaler Gang, schmale und lange Oeffnung. 7) Kriegsbauk. die Kehle, die Kehl-Linie am Bollwerck. 1) cou, gorge. 2) gorge, sein de femme. 3) manche, *m.* colet d'un instrument de musique. 4) goulot, gorge, partie d'un vaisseau par où coule le boisson. 5) colet, cou d'un vétement. 6) gorge; passage étroit; entrée qui est fort serré. 7) *Fortif.* la gorge de bastion. § 1) gardło iest przodek szyie. 2) szyia białosmukła, pełna, okazała. 3) szyia u lutni, u cytry, u skrzypcow. 4) szyia u dzbana, u flaszy. 5) szyia u koszule. 6) szyia do piwnicy; szyia w budowaniu drzewiana; szyia w gorach; szyia podkopna. 7) szyia u narożnika.
szyie przodek; gardło. der Vordertheil des Halses, die Kehle. le devant du cou; la gorge.
szyie tył. der Nacken. le chignon du cou.
szyie kołowatość; szyie nakrzywienie twarde. die Steife des Nackens. la roideur du cou.
szyia końska; nakrzywienie szyie końskiey. der Pferde-Hals; die Rundung desselben. cou de cheval; l'encoulûre du cou de cheval.
nad szyią. über dem Hals. sur les bras, sur le dos. § nad szyią mu wiśi, stoi nieszczęście, nieprzyiaciel.
na szyię spaść. auf den Hals stürtzen, fallen. tomber la tête la première; faire la culbute; se préciter.
na szyię zepchnąć, zrzućić. einen über den Haufen werfen, herunter werfen, herab stürtzen. culbuter, renverser cu par dessu tête, précipiter qu; jetter qu. de haut en bas, jetter dans un précipice.
następuię komu na szyię. einem auf den Hals treten; einen in Zwang halten. tenir le pié sur la gorge à qu.
szyię komu uciąć. einem den Hals abschlagen, köpfen. couper le cou, trancher la tête à qu.
porwać kogo za szyię. einen an den Hals fassen. coleter qu; prendre, saisir qu. au colet, à la gorge.
szyię łamać. den Hals brechen. rompre, casser le cou.
Szyię, *szyie, szył.* 1) nähen. 2) schiessen, werfen einen Pfeil, mit solchem durchschiessen. 1) coudre, faire un couture. 2) décocher, darder, lancer contre qu; percer, enfiler, larder, transpercer, embrocher qu. d'une flèche, d'un dard. § 1) szyy koszulę, boty. 2) szyć strzałą, strzelać z łuku do czego; szyć, trafić kogo strzałą, dzirytem.
Szyiowaty. 1) dickhälsig, starck von Hals. 2) drüsicht um den Hals. 1) qui a une grande gorge, un grand cou. 2) glanduleux au cou.
Szyk, *g. u.* 1) eine Schlacht-Ordnung. 2) Poet. Schaar, Heer, Ordnung. 1) un ordre de bataille; les lignes de gens de guerre. 2) *Poët.* ordre, *m.* rang, choeur, armée. § 1) szyku głębokość, miałkość, czoło, tył; szyk ściśły albo obławny, wyćieczkowy, przechodni. 2) wyiskrzonych gwiazd szyki; wszystkie aniołow szyki chwalćie Boga.
pomieszać, pomylić komu szyki. einem das Concept verrücken. déconcerter les desseins de qu.
Szykuię. 1) in Schlacht-Ordnung stellen. 2) ordnen, einrichten. 1) ranger, ordonner une armée; la ranger, mettre en ordre de bataille. 2) disposer, arranger. § 1) szykować woysko; połki. ** 2) gładkie szykować dyskursy; według narodzenia braćią szykuie.
uszykował woysko we trzy szeregi, linie. er hat die Armee in drey Linien gestellet. il a ordonné l'armée en (sur) trois lignes.
szykować. sich schicken. quadrer, convenir, s'ajuster avec qu. ch. § kiedy śię rzeczy i sposoby szykuią.
**szykuiący śię.* schicklich, anständig. convenable, propre. § nieszykuiące śię przytacza rzeczy.
szykować pomieszane woysko. eine zerstreuete Armee wieder herstellen. ralier une armée; rassembler les troupes; retablir un combat.
Szylwach. } Schildwach. la sentille; sol-
Szylwacha. } dat qui fait faction. § podmowić szylwacha; szylwacha śię pyta: kto *vivat*; szylwacha przechodzącym żołnierzom skweruie.
Szyna. 1) eine Schiene Eisen. 2) Rade-Schiene. 1) barre de fer. 2) bande, bandage, *m.* lien de fer qui couvre quelques jantes de roüe. § 1) snop żelaza ma szyn 12. 2) szyna wozowego koła.
Szynal. Rade-Kuppe, Rad-Nagel. clou à bandes; clou de charréte.
*Szynduię co, łupię ze skory. schinden, die Haut abziehen. écorcher, ôter la peau avec un couteau.
Szynk, szynkowanie. der Schanck, das Schencken eines Getränckes. taverne, vuindange, *m.* débit; l'action de vendre une

une boiſſon à pot & à pinte. § ſzynk trzymać; ſzynk teraz dobry, zły.

Szynka, ſzoldra wędzona. ein geräucherter Schincken. jambon de derriére, cuiſſe de porc ſalée & fumée.

Szynkarka. eine Schenckerin, Weib die in der Schencke das Bier ſchenckt. femme dans un cabaret qui donne, qui débite une boiſſon.

Szynkarſki. Schenck=; eine Schencke, das Schencken betreffend. de taverne, qui regarde le cabaret, ou le métier de vendre la boiſſon en détail.

Szynkarſtwo, ſzynk. das Gewerbe eines Schenckers. la taverne; profeſſion de cabaretier ou de tavernier.

Szynkarz. Wein=oder Bier=Schencker. poteleur; cabaretier, tavernier. § ſzynkarz piwny, winny.

Szynkiel, *g. ſzynkla.* das Ende an der Wagen=Achſe, wo der Lins ſtecket. le bout de l'eſſieu où l'on fiche l'eſſe ou la cheville de fer.

Szynkowanie, *vid.* Szynk.

Szynkowny. Schenck=; eine Schencke oder den Schanck angehend. de cabaret; qui regarde le cabaret ou la boiſſon qu'on donne à pot & pinte. § ſzynkowne wino, piwo.

ſzynkowny dom. Schencke, Bier=Haus. cabaret, taverne, maiſon où l'on donne à boire.

Szynkuię. ſchencken, Bier, Wein. vendre à pinte & à pot, faire cabaret. § ſzynkować wino, piwo miod.

ſzynkować i ieść dawać. Gäſte ſetzen; ſchencken und ſpeiſen. vendre de la boiſſon à l'aſſiette; vendre à pot & à l'aſſiette.

Szynwaga. Bleywage der Zimmerleute, wie ein umgekehrtes ⊥ damit ein Bau=Holtz bleyrecht geſetzet wird. niveau, perpendicule, *m.* chas en un ⊥ renverſé, qui ſert à planter une charpente perpendiculairement. § ſzynwaga ieſt budownicze albo ſtolarſkie naczynie na kſztałt wywroconego ⊥ na ktorym ſznurek od gory wiśi.

Szypel, *g. ſzypla.* *1) ein Knoten. 2) Knötlein im Garn, in der Leinwand. 1) neud. 2) petit neud, inégalité dans la filaſſe, dans la toile. § *1) ſzypel (węzeł) rozdżiergnąć. 2) to przędziwo wiele ma ſzypłow.

Szyper. Schipper, Schiff=Herr, Schiffmann eines kleinen See=und groſſen Fluſs=Schiffes, der Waare und Leute zu Waſſer führet. freteur; patron, maitre voiturier par eau d'un petit navire ou d'un grand bateau, qui voiture par eau hommes & marchandiſes.

Szyperſki. einen Schipper angehend. de freteur, qui regarde le maitre de navire.

Szyperſtwo. Schipper=Stand, Schipper=Wiſſenſchaft. la profeſſion de voiturer par eau.

*Szypka, *vid.* Szypułka.

Szypianie. das Zupfen, Auszupfen. l'action de tirer, d'aracher avec les doigts.

ſzypianie chorego. das Umſichgreifen des Krancken vor ſeinem Tode. mouvement convulſif des doigts d'un malade qui eſt à l'extremité.

Szypię co, *e, ał, eli.* klauben, zupfen mit den Fingern. éplucher, arracher, ôter avec le bout des doigts qu. ch.

ſzypać komu koło mieſzka. 1) einem den Geld=Beutel mauſen wollen. 2) einem auf den Beutel liegen, ſolchen mißbrauchen. 1) en vouloir à la bourſe de qu; vouloir couper la bourſe à qu. 2) vivre ſur la bourſe d'autrui, la malmener.

chory ſzypie koło śiebie. der Krancke greift und zupft um ſich herum. le malade fait des mouvemens convulſifs avec les doigts; le malade cherche les vers.

Szypruię. ſchippern; Leute, Waaren zu Waſſer überführen. voiturer par eau, faire le métier de transporter dans ſon vaiſſeau les marchandiſes & les perſonnes.

Szypułka. 1) Stiel am Obſt. 2) eine Feder=Kiel einer groſſen oder kleinen Feder. 1) queuë de fruit, pédicule, *m.* 2) tige de plume; tuïau d'une grande ou petite plume. § 1) ſzypułka u gruſzki, wiśni 2) ſzypułka piora odartego.

ſzypułka przez całe grono idąca, około ktorey iagody wiſzą w koło. der Kamm an einer Weintraube. la rafle d'une grape de raiſin.

ſzypułka bez iagod. Kamm einer Traube ohne Beeren. rape.

Szysloch, ſtrzelnica. Schieß=Loch. embraſure, canonniére.

Szyſma, odſzczepieńſtwo. Trennung von der Kirche. ſchiſme, *m.*

Szyſmatycki. abtrünnig von der Kirche. ſchiſmatique.

Szysmatyk, odſzczepieniec. ein Abtrünniger von der Kirche. un ſchiſmatique.

Szyſzak, przyłbica. ſpitziger Sturm=Hut. un caſque qui va en pointe. § żołnierz w ſzyſzaku.

Szyſzakowy. Helm=. de caſque. § ſzyſzakowa kita, federpuſz; ſzyſzakowa albo pod ſzyſzak czapka ſkorzana.

ſzyſzakowy wierzch. der Obertheil an der Sturm=Haube. le haut du caſquet.

Szyſzka. 1) ein Tannen=oder Fichten=Zapfen. 2) eine Feige=Wartze im Hintern. 3)

Blutschwär in den fleischichten Theilen. 4) Pappen-Stiel; ein Nichts, Kleinigkeit. 1) pomme de pin, de sapin. 2) fic, un froncle à la fesse. 3) froncle, *m.* clou, une tumeur impure dans les parties charnuës. 4) zest, bagatelle, un rien, un fétu. § 1) szyszka drzewna. 2) szyszka, wrzod w śiedzeniu na ksztalt figi. 3) szyszka, guz w ćiele bolący. 4) za szyszkę go maią; za borową przedał szyszkę.

szyszka miętka podługowata iako ogenek na niektorych drzewach, iaka leszczynie; rzęsa. Würstchen an einigen Bäumen als an den Hasel-Stauden. chaton qui nait sur quelques arbres comme sur le coudrier.

Szyszkorodny. das Zapfen trägt. conifére, qui porte des pommes longues comme le sapin. § szyszkorodne drzewo.

Szyszkowy. Zapfen-. de pomme.

szyszkowe, liubowe orzeszki. Zürbel-Nüßlein. pignons, noïaux de pin.

Szyty. genähet. cousu.

Szyyka. Hälslein, kleiner Hals. petit cou.

*Szyynica, chustka. Weiber-Halstuch. colerette, mouchoir de cou.

Szyyny. Hals-. de cou, de gorge.

T.

Ta, *vid.* Ten. diese. cette.

Tabacznik. 1) Tabacks-Händler, Tabacks-Macher. 2) Tabacks-Schmaucher, Tabacks-Schnupper. 1) marchand de tabac; fileur, faiseur de tabac; torqueur. 2) fumeur ou preneur de tabac.

Tabaczny. Taback-. de tabac.

tabaczne. Tabacks-Steuer. droit, impôt sur le tabac.

Tabaka. 1) Tabacks-Kraut. 2) Rauch-oder Schnupp-Taback. 1) nicótiane; petun une plante. 2) tabac en fumée ou en poudre. § 1) tabaka (zdrowiec, wrzodowe źiele, bielun cudzoźiemski) rolą wyplenia. 2) brać tabakę.

tabaka proszkowa. Schnupf-Taback. tabac en poudre.

tabaka kręcona. gesponner Taback. tabac en corde ou torqué.

kurzyć tabakę. Taback rauchen. fumer avec la pipe; petuner; prendre du tabac.

Tabakiera, tabakierka. Tabacks-Dose. tabatiére.

Tabakierowy. Tabacks-Dosen-. de tabatiére.

Tabela. eine Tabelle. table, disposition, ordre naturel des matiéres d'une sience.

Tabelan. (*radix cipneon*) runde Cipneon eine Wurtzel. sorte de racine.

Tabin. ⎫ Tabin ein Zeug. tabis, sorte
Tabinek. ⎭ d'étofe.

Tabinki, *plur.* Stücken Zeug oder rothes Leder, so an beyden Seiten des Pohlnischen Sattels gemacht sind. quartiers d'étofe ou de basane tannée aux côtez d'une selle à cheval à la Polonoise.

Tablatura. 1) die Tabulatur, Vorschrifft eines musicalischen Stücks. 2) Leinwand worauf der Mahler mahlet. 3) übertriebene Ordnung, Sorgfalt. 1) la tablature en musique. 2) toile sur laquelle peint le peintre. 3) ajustement trop afécté; air, soin trop recherché. § 1) tablaturę pisać. 2) rzućić farbę na tablaturę. 3) z tablatury czyni, chodźi.

z tablatury zakręt, robota za fraszkę. viel Aufhebens wenig Arbeit. beaucoup de plaid & peu de fait; plus de bruit que de besogne.

według tablatury ubrany. nett, nach dem Schnürchen angeputzt. ajusté au niveau, avec compas; qui est propret.

Tablica. 1) eine Tafel, Platte. 2) Tabelle in den Büchern. 1) table. 2) table dans un livre qui contient les matiéres selon leur ordre naturel. § 1) tablica gładka, rowna drzewiana, kamienna; kruszcowa, miedźiana tablica. 2) tę umieiętność na tablice rozłożono.

tablica ołtarzowa. Stein auf dem Altar. table d'autel.

tablica miernicza. Meß-Tisch, Meß-Brett des Feld-Messers. planchette d'arpenteur. § pachołek pod tablicą mierniczą.

tablica zegarowa. Ziffer-Blatt, Uhr-Scheibe. cadran d'une horloge.

tablica Pitagoresowa. Rechenk. das Einmahl eins. *Aritm.* table Pitagorique.

tablica do pisania. Schreibe-Tafel. table à écrire.

tablica prożna. leere, unbeschriebene Tafel. table rase.

twarz iak tablica. ein plattes Gesicht. un visage plat; camus.

tablica stołowa, stolnica. ein Tisch-Blatt. le dessus, la piéce de dessus, l'ais d'une table qui est soutenu des piez ou des treteaux.

tablicami, ławami, na tablice co podźielić, rozłożyć. etwas in Vierecke eintheilen. repartir, disposer qu. ch. par quarrez, par tables.

Tabliczka. ein Täflein. tabelle, petite table.

z tabliczką po mieśćie chodźi. er findet an jedem etwas zu tadeln. il glose sur tout.

Tablicżny, do tablicy należący. Tafel-, de table.

Tabor. 1) eine Wagenburg. 2) Schäfer-Hürte, Feld-Hütte so die Schäfer auf Karren von einer Weide zur andren bringet. 1) baricade faite de chariots; retranchement, parc, où sont les voitures qui servent dans un camp. 2) cabane, cahute, logette que les bergers transportent sur une charrette d'un paturage à l'autre. § 1) taborem śię stawić, stanąć, następować. 2) tabor pastuszy iest przenośna owczarnia.

Taborećik, *g. a.* } ein Sessel. tabouret,
Taboret. } banquette.

Tabulat. blecherne Decke über einen Spring-Brunnen. couvercle de fer blanc sur une fontaine.

Taca. 1) Thee- oder Cafee-Bret. 2) eine Tasse, Trinck-Schale, *s.* Czasza. 1) bandeche, cabaret pour mettre des tasses de café. 2) tasse, coupe, *v.* Czasza.

Tacher. 1) Techer, Bund von zehen Stück oder ein Dutzend Rauchwerck. deker, timbre, *m.* cordon de peleterie en masse; dix ou douxe peaux atachées ensemble. § tacher ma sztuk dwanaśćie.

Tacka. ein kleines Thee-Bret. un petit cabaret pour y mettre les tasses.

tacka do Chrzćilnicy służąca. das Tauf-Becken. bassin qu'on emploie à l'eau baptismale.

Taczam co. etwas langsam wältzen. rouler, faire rouler qu. ch. lentement.

taczać śię. 1) sich wältzen. 2) torckeln, taumeln. 1) se rouler, se vautrer. 2) chanceler, faire des esses; tortiller. § 1) taczać śię po (na) źiemi. 2) pijany śię tacza.

Taczanie. das Wältzen. roulage, *m.* l'action de rouler.

taczanie śię. 1) das Herumwältzen. 2) das Taumeln, Torckeln. 1) l'action de se vautrer, de se rouler. 2) chancelement; les esses *f.* le marcher d'un enivré. § taczanie śię leżąc. 2) taczanie śię pijanego.

Taczki, *plur.* Schubkarren. broüette; civiére, petit tombereau à roue.

Tafla. grosse Tafel als Glas. table de verre; grand carreau de glace.

tafla karetowa. Glas-Spiegel in einer Kutsche. glace de carosse.

Tafta. Kleidung von dünnem und durchsichtigem Zeuge. vétement de tafetas fort delié, d'étofe transparente.

Taię czego (co), *i, ił.* verheelen, verbergen. celer, cacher, ne pas découvrir.

taić śię. sich verbergen. se cacher; se tenir couvert, caché; étre caché. § niepodobna tak śię taić życzliwośći, aby kiedykolwiek na oczy śię wyiawić nie miała.

Taie, *e, iał, iały,* (*ieli*). aufthauen, zergehen. se dégeler, fondre, se resoudre par la chaleur. § śnieg od słońca taieć muśi.

Taiemnica. ein Geheimniß. mistère, secret, chose qu'on tient cachée. § nauka taiemnic duchownych; ma to w sobie taiemnice.

pod taiemnicą. } möstischer Weise. misti-
Taiemnie, *adv.* } quement, mistérieusemement.

taiemnie, potaiemnie. verborgen, heimlich. sécretement, en sécret, à la dérobée.

Taiemny. 1) heimlich, verborgen. 2) mystisch, geheim, verborgen, zum Vorbild gehörig. 1) secret, caché, couvert. 2) tipique, mistique, mistérieux.

taiemne to rzeczy. das sind verborgene Dinge. ce sont lettres closes.

taiemne mieysce. verborgner Ort. cache, cachette, lieu propre à cacher qu. ch.

Taienie czego. das Verheelen, Verbergen. regous, regousement, cachement, l'action de cacher.

Taistra, torba. Tornister, Reise-Tasche, Schnappsack. bougette, sacoche, grande bourse ou le passager met les vivres & les hardes.

taistra myśliwca. Jäger-Tasche. gibéciere.

Tak. ein Schubkarren voll. une brouette pleine de qu. ch. § skrzynia wapna ma takow dwanaśćie; ieszcze taku piasku trzeba.

**taki*, plur. *taczki.* ein Schubkarren, brouette.

Tak, *conj.* 1) so, also, auf diese Art. 2) so, dergestalt, dermaßen, bey einem *adv.* oder *adjec.* 3) im vorigen Jahre, Monat, in voriger Woche. 1) ainsi, de telle maniére; de telle sorte, de cette sorte, tellement. 2) si, tellement, *devant un adv. ou un adjec.* 3) l'année passée, le mois passé, la semaine passée. § 1) tak rob; tak odpowiedź; tak rozumiem; tak, tak trzeba mowić; tak ma bydź. 2) tak stary; tak długi; tak daleko, tak dawno; tak zaślepiony, tak drogo. 3) tak rok; tak tydźień; tak mieśiąc; tak roczny.

tak też. eben so, nicht anders. tout de même.

tak długo. so lange. si long-tems.

tak iest. 1) ja; so ist es. 2) im Spott: du hast es getroffen. 1) oüi; si fait; c'est vrai. 2) *en se moquant:* justement; ouida vous y étes; vous l'avez atrapé. § 1) tak iest umarł. 2) tak iest, zgadłeś; tak iest iużeś panem.

a że

że to tak. daß dem also sey; zum Beweis dessen. & qu' ainsi ne soit.
byłem u niego, a że to tak oto listek iego. ich bin bey ihm gewesen und zum Beweis dessen sehet sein Briefchen. j'ai été chez lui & qu' ainsi ne soit voilà son billet.
a nie iestże to tak. ist das nicht also. n'est ce pas ainsi.
iedni mowią że tak, drudzy że nie tak. einige sagen ja, die andren nein. les uns disent que si, les autres que non.
tak wiele. so viel. autant. § tak wiele iak ty mam pieniędzy.
tak barzo; tak dalece. so sehr. tant, si. si fort, tellement, de telle sorte. § miłuie go tak barzo że.
tak — a iednak; tak — a. so — er ist, — er doch. tout — qu'il est, il —. § tak stary (tak barzo stary) a iednak zaloty stroi.
tak uczony a tego nie wie. so gelehrt er ist, weiß er dieses doch nicht. tout savant qu'il est, il ne sait cela.
tak — iako. so — wie. si — comme; si — que; ainsi — comme. § tak żyie, iako uczy; tak dobry iako ty.
tak ia człowiek iako i ty. ich bin so ein Mensch wie du. je suis homme comme vous.
tak iakoby. so, als wie. tout ainsi que.
tak — owak; tak — sak. bald so, bald wieder anders. de certe façon ou de l'autre. § stroi się to tak, to owak.
albo tak albo owak. oder so oder so; eins von beyden. à prendre ou à laisser; ou ceci ou cela.
tak nie rychło. so spät; so langsam. si tard, si lentement.
tak w czas. eben zu rechter Zeit. justement à tems.
tak a tak. 1) so und so, dieses Inhalts. 2) so und so, auf diese Art. 3) so hin, mittelmäßig. 1) ainsi, en ce sens. 2) ainsi, de telle maniére. 3) là là; tellement quellement; médiocrement, passablement. § 1) tak a tak (w ten sens) rzekł do niego. 2) tak a tak go bił, go łaiał; tak a tak pracuie.
tak sobie; tak; tak też. weil es mir so gefällt, in einer Antwort. comme il nous plait; car c'est ma volonté, mon plaisir; car tel est mon plaisir. § po coż to przyszedł? tak też; czemu to robisz? tak.
niech tak będzie. es mag so seyn. soit.
tak mowiąc. also zu reden. pour ainsi dire.
nie tak. 1) nicht so; nicht recht. 2) nicht so; anders. 1) pas ainsi, pas justement. 2) pas ainsi, autrement, d'autre sorte, d'une autre maniére. § 1) nie tak, źle mowię omyliłem się; nie tak, trzeba to słowo tak wymowić napisać. 2) nie tak, ale tak rob.
nie tak iest. es ist nicht also. cela n'est pas ainsi.
tak się ma rzecz, sprawa. so verhält sich die Sache. telle est la chose, l'afaire.
tak iako mię widźisz. so wie du mich siehest. tel que vous me voiez.
takći. zum Zeitvertreib, nur so, nicht im Ernst. pour badiner, pour passer le tems, pas sérieusement. § takći rad żartuie; takći on mowi, nie będzie z tego nic.
takći było. es war ja so. cela étoit assurément ainsi.
takli? takli to? ist das also? ist das an dem? est-il ainsi? est-ce ainsi que? § takli to było.
takież, vid. Także.
Taki. } Takowy. } dergleichen, solcher. tel, semblable. § ale wiele takich? nie pytay takowych teraz; taką księgę miałem; tacy teraz ludźie; taki teraz świat.
wcale taki. gantz und gar ein solcher. tout tel.
iaki taki. so so; so hin; nicht gut nicht schlimm. tel quel, médiocre. § umieiętność iego iaka taka.
takie było woysko nasze. unser Kriegs-Volck war also beschaffen. telle étoit nôtre armée.
takim on iest, iakim ia iest. ich bin eben so als er. je suis comme lui.
takiego iak mię widźisz. so wie du mich siehest. tel que voüs me voïez.
takiż. eben solcher, eben so. tout semblable, tout pareil.
taką rzeczą. solchergestalt. de sorte que, de maniére que, tout de même, de cette façon, de cette sorte. § takąż miałem książkę.
taki owaki. 1) dieser und jener. 2) dergleichen. 1) celui-ci & celui-là. 2) tel; de cette sorte; de semblable sorte. § 1) taki owaki rzecze. 2) takich owakich dosyć na świećie.
iest takich co. es giebt dergleichen Leute die. il y en a tel qui; il y a des gens qui.
iest to cztek taki owaki. es ist ein berüchtigter, verdächtiger Mensch. c'est une fausse, une méchante bête; il est décrié comme la fausse monoie; c'est une créature suspecte. § taka owaka to niewiasta.
Tako, *adv.* allerdings; freylich, ohne Zweifel, ja, in der Antwort auf iako. oüi, assurément, sans doute, sans contredit; *on se sert de ce mot en répondant à l'adverbe interrogatif* iako. § iako ty mi masz rozkazować? tako.

Takowy, *vid.* Taki.
Takſa. Taxe, geſetzter Preis. taux, taxe; prix reglé; aforage,*m.*priſée, apréciation.
Takſuię co. ſchätzen. taxer, priſer, aprécier.
Takt. der Tact in der Muſic. meſure, certain mouvement réglé dans la muſique. § ſkoki taktem odprawuie; nogi taktu dobieraią.
takt dawać. den Tact geben. battre la meſure.
ćwierć taktu. Viertel-Tact. tems, quart de meſure. § dwie, cztery części taktu.
w takt. 1) nach dem Tact. 2) alle auf einmahl, alle zugleich. 1) ſelon la meſure, en cadence. 2) tous d'un coup, en même tems, au même tems. § 1) w takt śpiewa, tańcuie. 2) wſzyſcy w takt ſię na niego porwali.
puls w takt biie. der Puls ſchlägt gantz gleich. le pous eſt tout égal.
Takuchny. } ſehr gleich, ſehr ähnlich. fort
Takuczki. } ſemblable; tout pareil, tout de même, tout égal.
Także, *adv.* desgleichen, wie auch, auch. de même, auſſi, même. § to także napiſz; piſał także do mnie.
nie także, nie w tąż, nie iednako. es iſt nicht gleich, nicht einerley. cela n'eſt pas tout un; cela n'eſt pas la même choſe; il ne va pas de même que. § nie także wierſze iako liſty piſać trzeba.
Talar, *g. talera,* * *talara.* ein Thaler. écu, risdale, *m.*
talar; talar bity; talar twardy. harter Reichs-Thaler. écu en eſpèce.
talar Slaſki; talar gładki. Schleſiſcher Thaler, er gilt 21 gute Groſchen. un écu Sileſien valant deux livres cinq ſous.
talar Lewkowy. Löwen-Thaler, er gilt in den Niederlanden 42 in Pohlen 50 Stüver. écu des Païs-bas qui y vaut 42 & en Pologne 50 ſous.
Talarek. geſchnittenes Scheibchen. rouelle, morceau coupé en rond.
na (w) talarki co pokraiać. etwas Scheiben-weiſe zerſchneiden. couper qu. ch. par rouelles. § pokray iabłko na talarki.
Talent. 1) ein Talent, eine Rechnungs-Müntze der alten Griechen. 2) Talent, Gabe, Geſchick. 1) talent, ſorte de monoïe de comte chez les anciens Grecs. 2) talent, don de nature. § 1) talent w ſtarożytności płacił 750 talerow. 2) piękny ma do tego talent.
Talentowy. Talent-. de talent.
** Talentuie. mit guten Gaben begaben. pourvoir qu. de beaux talens; donner des talens à qu. § Bog go wielkiemi utalentował darami.

Talerz, *g. a.* ein Teller. aſſiette. § na talerzu leży; talerze cynowe.
talerz drewniany. höltzerner Teller. tranchoir, tailloir, aſſiette de bois.
Talerzyk, *g. a.* Tellerchen. petite aſſiette.
* Talia, *vid.* Stan 4).
Tam, *adv.* 1) da. 2) dahin. 1) là, en ce lieu, en cet endroit. 2) là, y, vers ce lieu. § 1) tam mieyſce ieſt prożne. 2) tam idę.
tamże. eben da. en ce même lieu.
tam i ſam. hier und da. çà & là.
Tama. Wehr, Tam von Steinen oder Erde. un mole, rempart de pierres; digue, amas de terre contre l'impétuoſité des vagues.
traktat tamy. Barriere-Tractat. traité de barriére.
Tamaryndy, *plur.* Tamarinden, eine Frucht ſo in Indien wächſt. tamarins, *plur.* un fruit qui croit aux Indes.
Tamarzyſzek, *g. a.* drzewo. (*tamarix*) Tamariſken-Baum. tamariſc un arbre.
Tameczny. der daſige. de ce lieu là; du même endroit là.
Tampień, *g. a. vid.* Prośiany — *prośiana włoć.*
Tamowanie. das Hemmen, die Hemmung. l'action d'empêcher, d'arréter; empêchement.
Tamtędy, *adv.* dadurch. par là, par delà.
Tamten. jener da. celui là. § tamtego nie widział; tamći Panowie tu byli.
Tamuię. 1) tämmen, einen Tamm aufwerfen. 2) hemmen, aufhalten. 1) faire, élever une digue. un mole, une chauſſée. 2) reprimer, refréner, contenir, retenir. § 1) tamować rzekę aby nie wylewała. 2) tamować wkroczenie nieprzyiaćielſkie.
tamować koło. ein Rad hemmen mit einem durchgeſteckten Stock. enraïer une roue.
Tamże. eben daſelbſt. en ce même lieu.
Tańcowanie. das Tantzen. danſe, l'action de danſer.
Tańcuię. } tantzen. danſer. § tań-
Tańczę, *czy, czył.* } cować na weſelu; tańcować taniec, gonionego, galardę, taniec Polſki, Angielſki; tańcować po czyim graniu.
po czyiey tańcować woli. nach eines Willen auffpringen, leben. plier ſous les volontez de qu; ſe comporter à la volonté de qu.
Taneczek, *g. taneczka.* Täntzchen. petite danſe.
Tanecznica. 1) Täntzerin. 2) Tantz-Boden, Tantz-Saal. 1) danſeuſe. 2) ſale à danſer.
Tanecznik. Täntzer. danſeur.

taneczni-

taneczniсy. Tantz-Gesellschaft, die Täntzer. les danseurs; bande, compagnie de danseurs.
Tańcowy. ⌉ Tantz-, Täntzer-. de danse;
Taneczny. ⌋ de danseurs. § śpiewanie, granie taneczne; tańcowe podskoki.
Tangiensa, *vid.* Tkliwość.
Tangient u organ. Tangent an einer Orgel, Clavier. touche, sauterau, languette d'orgue, de clavecin.
Tani. wohlfeil. qui est à bon marché. § tańsze teraz zboże.
tani to towar. diese Waare ist wohlfeil. cette marchandise se donne à vil prix, à bon prix.
Tanie, ⌉ *adv.* wohlfeil. à bon marché,
Tanio, ⌋ bon marché; à grand marché, à bas prix. § tanio przedać, kupić.
taniey. wohlfeiler. à meilleur marché.
tanio co czynić. etwas wohlfeil machen. faire ravaler le prix de qu. ch; faire tomber le prix de qu. ch.
tanio tam żyć. es ist da wohlfeil zu leben. il y fait bon vivre; il y a passablement vivre.
Taniec, *g. tańca.* ein Tantz. danse. § taniec Polski, Angielski; gray, śpieway mi ten taniec; taniec w koło.
Tanieczniса, Taniecznik, *vid.* Taneczniса, Tanecznik.
Tanieie. 1) wohlfeil werden. 2) fig. geringer, schlechter werden. 1) ramander, ravaler; tomber de prix, devenir à bon marché. 2) se ravaler, devenir moins considérable; rabaisser, diminuër. § 1) staniało po drogośći zboże. 2) poufałość teraz staniała.
Tanio, *vid.* Tanie.
Taniość. wohlfeiler Preis. vileté de prix, petit prix, trop bon marché, vil prix. § taniość czynić.
Tantoni śię ogień. das Feuer greifet um sich. le feu se repand; la flamme s' augmente.
Tąpam, tępam. mit den Füssen stampfen. trépigner.
Tarabany, *plur.* Art von Heer-Paucken. sorte de timbales.
Taradayka, *vid.* Taredayka.
Taram. wältzen im Koth. veautrer, rouler, tourner de côté & d'autre dans la bouë.
tarać śię. sich wältzen. se vautrer, se tourner ça & là dans la bouë. § gronostay w błoćie śię nie tara, *prov.*
Taran. Mauer-Brecher, Sturm-Bock der Alten. mouton, fauteau, bélier, autrefois une machine de guerre. § niemasz tak potężnego muru, ktoregoby złotym nie przełamał taranem, *prov.*
taranem bić. mit einem Sturm-Bock die Mauer stürmen. batre avec un bélier.
Tarant ziele. (*gentiana*) Entzian, Bitterwurtz. gentienne.
Tarantowaty koń. Apfel-Schimmel, mit weissen und schwartz-gesprengten Flecken. cheval pommelé, qui a les rouelles blanches mélées du noir.
Tarantula, krzeczek. eine Tarantel. tarántule.
Taras. Gefängniß, Kercker. prison, cachot, geole.
Tarasowy. Gefängniß-. de prison.
tarasowe; od tarasu płaca. Sitz-Geld, Schließ-Geld. le geolage.
tarasowy, subst. Stockmeister, Kerckermeister. geolier, guichetier.
Tarasuię. verrammeln. barrer, barricader. § drzwi, bramę zatarasować.
Taratan. ⌉ erdichtetes Wort den Trom-
Taratantara. ⌋ peten-Schall auszudrücken. tantarare, tarare, fanfare; mot imaginé pour exprimer le son de la trompette. § trąby zahuczały taratan Marsowy.
Tarchać, *v. m. F. tarchnę, vid.* Targam.
tarchać słomę. Stroh verwirren. brouiller de la paille.
Tarćica. eine Diele. grande planche; grand ais.
tarćicami pokładać, nakryć. dielen. plancheier.
Tarćie drew. das Holtz-Sägen. la siûre, l'action de sier.
tarte drwa. gesägtes Holtz. bois de siage.
* Tarcz, *f.* ⌉ 1) eine Tartsche, kleines Reu-
Tarcza. ⌋ ter-Schild. 2) eine Schieß-Scheibe. 3) fig. Schild, Hert, Schutz. 1) un léger bouclier dont les cavaliers se servent. 2) but; un rond ou quarré à quoi tirent les chevaliers de l'arquebuse. 3) bouclier, défense, protection. § 1) kula tarczą przedarła. 2) strzelać do tarczy.
za tarczą z kim żyć. mit einem behutsam leben, nicht vertraut umgehen. vivre, se comporter avec qu. avec reserve, avec circonspection. § ludźie w ten czas nie za tarcz, z sobą żyli.
tarcza wesoła. Wappenk. schwartzes Schild, durch welches zwerch durch zwey Reihen Schach-Fächer gehen. *Blas.* un écu de sable traversé diagonablement de deux rangs de cases d'echiquier.
tarcze. Wappenk. drey Schilder, darüber ein Helm mit einer Krone ist. *Blas.* trois écus ornez d'un timbre & d'une couronne.
Tarczała. Wappenk. ein Kranich so auf einem Fuß stehet und zwey Schilder über sich hat; Kron und Helm zieren dieses Wappen.

pen. *Blaſ.* une gruë qui ſe tient ſur un pié & qui a deux écus au deſſus de ſoi; ces armes ſont ornéez d'une couronne & d'un timbre.

Tarczonoś. Schild-Träger. écuïer qui porte les armes de ſon maitre.

Tarczowy. 1) Schild-. 2) zur Schieß-Scheibe gehörig. 1) de bouclier. 2) qui concerne le rond ou le quarré à quoi on tire.

ruſznica tarczowa. Scheiben-Rohr, womit man nach der Scheibe ſchieſſet. arquebuſe à tirer au rond.

Targ. 1) Marckt, Marckt-Platz. 2) Wochen-Marckt, Marckt-Tag. 3) geſchloſſener Kauf oder Handel zwiſchen dem Käufer und Verkäufer. 4) Marckt-Preis. 5) Marckt-Geld, das man auf dem Marckt gelöſet hat. 1) aport, marché, *m.* lieu public où l'on aporte des marchandiſes pour vendre. 2) le marché, le jour de marché. 3) marché arrêté entre le vendeur & l'acheteur. 4) le prix du marché. 5) argent qu'on a fait au marché. § 1) byłem na targu. 2) targ dźiśiay. 3) targ ſtanął; z nieprzyiaćielem targi czynić o części Pańſtwa; na dobry targ trafił. 4) żołnierz ma żyć z (według) targu. 5) targ dźiśiay mam dobry.

**targ, zwada.* Zanck. querelle, diſpute.

Targam co, *v. m. F. targnę.* 1) zauſen, reiſſen, ſchütteln. 2) reiſſen, zerreiſſen, 3) *fig.* brechen, übertreten. 1) ſecouër branler, agiter, tirer. 2) déchirer, mettre en piéces. 3) *fig.* rompre, violer, transgreſſer, enfraindre. § 1) targać kogo za ſuknią. 2) targał ſobie od żalu włoſy; potargał łyka. 3) ſtargać prawa; targać pokoy.

potargać słomę. Stroh verwirren. brouiller de la paille.

targać kleſzczami. einen Uebelthäter mit Zangen zerreiſſen. tenailler un criminel.

targać śię. 1) greifen als zum Gewehr. 2) angreifen, anfallen. 3) ſich entkräften, ſich abmatten. 4) ſtoſſen als ein Feuer-Rohr im Schieſſen. 1) jetter aux armes; prendre les armes; mettre une arme à la main. 2) ſe rüer, ſe jetter ſur qu; ataquer qu; ſe prendre de paroles, de coups à qu. 3) s'afoiblir, s'épuiſer; perdre ſes forces. 4) reculer, repouſſer comme un fuſil quand on tire. § 1) targnął śię (rzućił śię) do ſzpady, do piſtoletu. 2) targnąć śię na kogo (przećiw komu) słowy nieuczćiwemi. 3) ſtargałem śię od tey pracy. 4) taka śię targa (śię coſa) ruſznica.

targnąć konia uzdeczką. einen Ruck dem Pferde mit dem Zügel geben. ſecouër la bride, donner une ſacade à un cheval.

Targanie, ⎫ ſzarpanie. das Schütteln,
Targnienie, ⎭ Rütteln. agitation, ſecoüement.

targanie rury, fuzyi. das Stoſſen eines Rohrs, einer Flinte. repouſſement d'un canon, d'un fuſil.

targnienie konia uzdeczką. Ruck mit dem Zügel den man einem Pferde giebt. ébrillade, ſacade, coup de bride que le cavalier donne au cheval.

targnienie śię. Angriff, Anfall, Eingriff. atentat contre, entrepriſe ſur; ateinte à, l'action d'empiéter ſur. § targnienie śię na wolność, na prawa.

Targowanie. das Dingen beym Kaufen. l'action de marchander.

Targowiſko. Marckt-Platz; Marckt. aport, marché, *m.* vente. § targowiſko wołowe.

Targownik, targuiący. Dinger, der um etwas handelt. barguigneur, celui qui marchande.

Targowy. Marckt-. de marché.

targowe. Stand-Geld, Stäte-Geld. plaſſage, *m.* coutume, établage, *m.* tonlieu.

Targuię co (czego) ⎫ dingen beym Kaufen.
Targuię śię o co. ⎭ marchander. § podawać targuiąc śię.

targować. marckten, löſen. faire argent au marché. § ziębnę tu a nie targuię pieniędzy.

targować śię długo. lange dingen. barguigner, marchander long tems.

Tarka. ein Reib-Eiſen. rape, utencile de cuiſine. § trzeć muſzkatową gałkę na tarce.

tarka pieprzowa. Pfeffer-Mühle, Pfeffer-Stampfe. moulin, égrugeoir à poivre. § tłuc i trzeć pieprz w tarce.

**tarka, tarnka.* eine Schlehe. prunelle.

tarka do tabaki. Reib-Eiſen zum Schnupf-Toback. grivoiſe.

na tarce tabakę trzeć. Taback reiben. grivoiſer, raper du tabac.

Tarkaią o tym. man munckelt davon. on ſe le dit à l'oreille; un bruit ſourd en court. § ludźie o tym tarkali.

Tarkocę, *ce, tat.* ⎫ raſſeln. bruire, faire un
*Tarkotam. ⎭ fracas. § liny okrętowe tarkotały.

Tarkot. das Geraßle der Stricke. le bruit que font les cordes.

Tarlica, ćierlica. Flachs-Breche. briſoir inſtrument qui ſert à briſer le lin.

Tarliſko rybie. Laich, Satz, Fiſch-Saame. alevin, frai de poiſſon.

Tarń,

Tarń, *f. vid.* Tarnina.

Tarn. Dorn, Stachel von einem Dorn-Strauch. épine; pointe, piquant d'une épine.

tarn drzewko, vid. Tarnośliwka.

Tarnawa. Wappenk. ein Kreuß mit einem halben Monde im lincken Winckel, den Helm und Krone zieren fünf Strauß-Federn. *Blaſ.* une croix de ſable avec un croiſſant dans l'angle gauche; cinq plumes d'autruche ornent la couronne & le timbre.

Tarnę, *nie, nąt.* ein empfindliches Jucken haben als wenn Ameiſen auf der Haut liefen. fourmiller, ſentir une démangeaiſon comme ſi les fourmis courroient ſur la peau.

tarząć śię. ſich wältzen. ſe vautrer, ſe ventrouiller. § świnie w kałużach śię tarnią i chłodzą.

Tarnek. kleiner Dorn-Strauch. petit épinaie; petit prunelier.

tarnek śię oſtrzy z młodu, prov. was ein Häckchen werden will, krümmet ſich bey Zeiten. une épine fort pointuë de ſa tige; bien eſt né oreillard ce qui veut devenir liévre.

Tarnienie. groſſes Jucken, als wenn Ameiſen auf der Haut liefen. fourmillement; picotement; une démangeaïſon comme ſi l'on ſentoit des fourmis courir ſur la peau.

Tarnina, tarń. Dorn-Strauch. épinaïe.

Tarnka. eine Schlehe. prunelle, fruit de prunelier.

Tarnkowy. Schlehen-. de prunelier.

tarnkowe drzewko,
Tarnośliwka, } tarń. Dorn-Strauch. prunelier, prunier, ſauvage.

tarnośliwka owoc. eine Schlehe. prunelle.

Tartak, *g. a.* Säge-Mühle, Schneide-Mühle. moulin à ſier.

Tarto, *vid.* Tarka.

Tarty. gerieben, zerrieben. broié.

Tartufole, tertyfole, *plur.* Trüffeln. trufle, maſſe charnuë qui croit dans la terre ſans tige & ſans racine.

Taryfa. 1) Tarife, Ausrechnung der Verhältniſſe der Ellen, Müntzen u. d. g. 2) Zoll-Rolle, Zoll-Regiſter. 1) tarif, table porportionelle qui marque la diférence des aunes des eſpèces. 2) tarif, pancarte des droits que païe chaque marchandiſe.

Taſak, *g. a.* 1) Duſeck, ein kurtzer breiter Degen. 2) breites Küchen-Meſſer. 1) courte épée large en forme de langue. 2) couperet; couteau large de cuiſine.

Taśbir. Tiſch-Bier, dünnes Bier. petite-bière.

Taśiemka.
Taśma. } Fützel-Band, Zwirn-Band, Klöppel-Band. tiſſu; bandelette, petit ruban de fil.

Taſuię. die Spiel-Karten miſchen. mêler, batre les cartes.

Taſz, *f.* *m. 1) Kramer-Decke über eine Kramer-Bude. 2) Kramer-Bude mit einer Decke. *3) eine Taſche. 1) bache, banne, grande piéce de toile pour couvrir un boutique. 2) étau, boutique couverte d'une bache. *2) poche, gibéciere.

Taſzka. 1) Täſchchen. 2) Geld-Taſche der Weiber. 1) petit bourſe. 2) bourſon; une bourſe avec un reſſort que les femmes portent au côté droit.

taſzka
Taſznik, *g. a.* } ziele. (*burſa paſtoris*) Täſchel-Kraut. tabouret, bourſe à berger.

* *taſznik ziele*, vid. *kropidło ziele.*

Tata. Papa, Schmeichel-Wort der Kinder. papa, *mot des petits enfans pour apeller leur pére.*

Tatam. Papa nennen. apeller quelqu'un papa.

Tatar.
Tatarzyn. } ein Tarter. un Tartare. § Tatarzy wſzyſtko zabrali; na Tartarzyna więcey trzeba czułośći niźli natarczywośći, *prov.*

Tatarczak, *g. u.* Strützel oder Kuchen von Heide-Korn. gâteau fait de blé ſarrazin.

Tatarczyſko. 1) Heide-Korn-Feld. 2) ein elender Tarter. 1) champ ſemé de blé ſarrazin. 2) un méchant Tartare.

Tatarczyzna.
Tatary, *plur.*
Tatarya. } die Tartarey. Tartarie. § był w Tatarzech; Wielka Tatarya, niegdy Scytya nazwana, ieſt w Azyi połnocney.

Tatarka, gryka, pohanka. 1) Heide-Korn, Buchweitzen. 2) eine Tartarin. 1) blé ſarrazin; blé noir; du ſarrazin. 2) femme ou fille tartare.

Tatarſki. Tartariſch. Tartare, qui eſt de Tartarie.

tatarſki ięzyk. die Tartariſche Sprache. le tartare, le langage des Tartares.

tatarſka źiemia. die Tartarey. Tartarie.

tatarſkie ziele. (acorus) gemeiner Calmus, Ackerwurtz. acorus.

po tatarſku. 1) auf Tartariſche Art. 2) grauſam. 1) en Tartare, à la maniére des Tartares. 2) de Turc à Maure, ſévérement, avec la derniére ſévérité. § 1) po tatarſku mowić. 2) po tatarſku śię z kim obchodźić.

Tatarzyn, *vid.* Tatar.

Tatry, *plur.* das Carpatiſche oder Schnee-Gebürge zwiſchen Pohlen und Ungarn.

les

les Carpates, une montagne entre la Pologne & la Hongrie.
Tatuś. ⎫ Papachen, Väterchen. petit pa-
Tatynek. ⎭ pa, très-cher Pére; *mot de caresse dont l'on apelle un pére ou un vieux homme.*
Tatuszeię. im Scherz: zum alten Väterchen werden. *burlesq.* devenir vieux; vieillir. § iuż sobie potatuśiał.
Tayno, taiemnie, *adv.* geheim. secretement.
tayno iest. es ist verborgen. il est caché.
Taynik, *g. a.* skryte, mieysce. geheimer Winckel. cache, cachette, lieu où l'on cache qu. ch.
Tayny, taiemny. geheim, verborgen. secret, couvert.
w Tąż; w tąż stronę, 1) eben so, desgleichen, einerley. 2) auf eben die Seite. 1) tout ainsi, également, tout de même. 2) vers le même côté.
Tążę, *ży, żył*, tęsknię po kim, za kim. sich nach einem sehnen, von Menschen ist das Wort tęsknię gewöhnlicher. désirer avec ardeur, passionnement; souhaiter quelqu'un qui est absent; brûler du désir de; soupirer après; ne pouvoir soufrir l'absence de; *en parlant des hommes qui désirent, on se sert plûtôt du verbe* tęsknię. § pies tąży za panem.
Tchnę, *nie, nął, nęli.* 1) athmen, Athem holen; schnieben. 2) anhauchen. 3) dursten nach etwas, einer Sache voll seyn, solche im Sinn haben. 1) respirer, pousser son haleine en respirant. 2) aspirer qu; pousser son haleine contre qu. 3) respirer, désirer avec ardeur une chose, en joüir, la goûter. § 1) tchnie (dyszy) co w izbie; nie umarł, ieszcze tchnie. 2) tchnął na dźiećię. 3) zawźiętym, miłośnym, rycerskim tchnął duchem; iednoż tchną, iednymże żyią sercem; nic tylko wolność tchnie; tchnął im z oczu Mars surowy; dozgonną tchnął życzliwośćią; mina szczerym Marsem tchnąca; szczerą zawsze dobrą pospolitego tchnął życzliwośćią.
nic tchnie ieno okrućieństwo i pomstę. er ist voll Grausamkeit und Rache. il ne respire que la cruauté & la vangeance.
tchnąca rzecz. ein belebtes Geschöpf. une créature animée, ce qui est animé, qui a une ame. § tchnąca rzecz, dech albo duszę maiąca iest ruch, samoruch, co się samo rusza, zwierzę, ryba, ptak człowiek.
Tchnienie. 1) das Athmen, der Athem. 2) in der Frantzösischen Gramm. starcke Aussprache, Hauchlaut des Buchstaben H. 1) respiration, soufle, *m.* haleine. 2) *terme de la grammaire Françoise:* l'aspiration, prononciation aspirée de la lettre H. § 1) do ostatniego tchnienia twoim sługą zostaię. 2) H francuskie aspiracyą albo letkim tchnieniem się wymawia.
Tchorz. 1) Haus-Marder, Stein-Marder, so sich in Gebäuden aufhalten. 2) fig. ein Hase; zaghafter Mensch. 1) fouïne, un martre domestique. 2) pagnote, poltron; un homme qui n'a point de coeur. § 1) zastawić śidło na tchorza. 2) człek to tchorzem podszytego serca; tchorzem okadzony.
tchorz to. das ist ein furchtsamer Hase. il fait la poule mouillée; c'est une vraïe pagnote.
Tchorzowaty. zaghaft, furchtsam. lâche, poltron. § tchorzowata fantazya.
Tchorstwo. Zaghaftigkeit. pagoterie, poltronnerie, lâcheté.
Tchorzę, *y, ył.* 1) kein Hertz haben, furchtsam seyn. 2) stänckern, einen fahren lassen. 1) n'avoir point de coeur; étre lâche; n'avoir ni courage ni hardiesse. 2) lâcher un vent; peter.
Tchu, Tchowi, Tchu *&c. vid.* Dech.
Tczę, *vid.* Tkę.
Tczow, *g. a.* Dirschau, eine Stadt in Pohlnisch-Preussen. Dirsavie, ville de la Prusse Polonoise.
Teatrum, widowisko. eig. u. fig. Schaubühne. *prop. & fig.* un téatre. § kray ten iest teatrum woyny krwawy.
Teatyn. Theatiner, ein geistlicher Ordens-Bruder. Téatin, un Religieux. § OO. Teatyni pobożnośćią i naukami słyną.
Teatyński. Theatiner-. de Téatin § zakon Teatyński fundowany R. P. 1524.
Tęchlina. dumpfigter, fauler Geruch. relant, remugle, *m.* renfermé, *m.*
Tęchły. dumpfigt, muchlicht. chanci, qui sent la moisissure; relant
Tęchnę, *chnie, chnąć.* sich setzen, zusammen fallen, wie eine ledige Blase. se desenfler, s'abaisser comme une vessie vuide. § wrzod iuż tęchnie.
tęchnę. ⎫ muchlicht werden. devenir
Tęchnieię. ⎭ relant, gagner une odeur relante; sentir le renfermé.
*Tęcz, *f.* ⎫ ein Regen-Bogen. arc-en-ciel;
Tęcza. ⎭ iris, *f.*
Tedy, *adv. & conj.* 1) dahero; denn, folglich. 2) damahls. 1) donc, par conséquent, or. 2) alors; pour lors; à ce tems, § 1) trzeba tedy pisać do niego. *2) tedy (wtedy) byłem u niego.
iezli—tedy. wenn—so. —si—; —pourvûque.

jeżli moy przyiaciel, tedy to uczyni wenn er mein Freund ist, so wird er es thun. il fera cela s'il est mon ami; il fera cela pourvuqu'il soit mon ami.
tedy owedy. denn und wenn. de tems en tems; quelque fois.
Tędy, *adv.* hierdurch. par ici; par ce chemin-ci. § tędy iechał.
tędy owędy. hierdurch und dadurch. par ici & par là, par ici par deçà.
Tęga, *vid.* Tesknica.
tęga mię po (za) kim, vid. Tążę.
Tęgi. 1) steif, fest, starck; straf, stramm. 2) hefftig, streng, starck als ein Frost. 1) roide, ferme, fort. 2) roide, vif, véhément, rude, rigide. § 1) tęgie to sukno; tęgie żelazo; tęgi (nierozlazły, krzepki, trudny do rozerwania) to powroz. 2) tęższa teraz zima; wiatr, mroz to tęgi; tęższy nurt tey rzeki.
tęgi sen. ein harter, fester Schlaf. un profond sommeil.
Tęgo, *adv.* 1) steif, straf. 2) sehr, scharf. 2) genau, scharf, streng. 1) roidement d'une maniére roide. 2) beaucoup, rudement. 3) aprement, rudement, violemment, rigidement. § 1) tęgo stronę nakręcić. 2) tęgo marznie; tęgo piie. 3) tęgo się zdania trzyma; trzymać tęgo prawa.
tęgo śpi. er schläft fest. il dort un bon somme; il est dans un profond sommeil.
Tegodniowy, tego dnia uczyniony o ktorym się mowi. desselbigen Tages. de ce jour; de ce jour où nous sommes. § praca to tegodniowa.
Tegomiesięczny desselbigen Monats. de ce mois. § listy tegomiesięczne.
Tegoroczny. desselbigen Jahres. de cette année ou nous sommes
Tęgość. 1) Steife, Festigkeit. 2) Hefftigkeit, Strenge. 1) roideur, *f.* force, fermeté. 2) véhémence, rigeur, *f.* § 1) tęgość barkow, nitki. 2) nieprzełamaną się tey fakcyi trzyma tęgością.
tęgość zimy. Strenge des Winters. l'apreté, la violence, la rigueur de l'hiver.
Teka. eine Thecke. porte-cahier.
Tekst. Text. texte, *m.*
tekst do pieśni. der Text zu einem musicalischen Stück. les paroles d'un air.
Telet. Art eines reichen Zeuges. sorte d'une riche étofe.
Tema. Gram. ein Primitivum. *Gram.* mot primitif, mot originaire. § dżiryt pochodżi od temy tureckiey *zeryt.*
Temblak. ein Degen-Riemen. courroie, ruban ataché à la garde de l'épée.
Temperatura u organistow. bey den Organisten: *terme d'organiste:* temperament.
Templaryusz, Bożogrobca. Tempel-Herr. templier.
Temporalik, szczyżoryk. ein Feder-Messer. un canif.
Temperuię. eine Feder schneiden. tailler une plume. § utemperować pioro.
Temu, *vid.* Ten — *temu.*
Ten, ta, to. dieser, diese, dieses. ce, cette, ce, cela; celui, celle § znam tego człowieka, tę pannę; ci Panowie tu byli.
ten tu. dieser hier. celui-ci, celle-ci, ceci. § tego tu człowieka pytay; ta tu wieś.
to tu nie dobrze wyrażono. dieses hier ist nicht wohl ausgedrücket. ceci n'est pas bien exprimé.
to. 1) das, dieses, mit einem *subs. neut.* 2) das, es. 3) das ist es ist. 1) ce, *avec un substantif neutre.* 2) ce, ceci, cela. 3) c'est. § 1) to imię. 2) to wiedz. 3) to pewna; twoyże to brat; dobrze to, źle to, toć to sztuka; toć to oyćiec co dobre daie wychowanie; to mi oyćiec, co mię ratuie.
to, adv. *vid.* To, *adv.*
to dźiwna. das ist wunderlich. ceci est étrange.
iam to. ich bins. c'est moi. § tyś to; on to.
my to. wir sinds. c'est nous.
poczćiwy to człowiek. es ist ein ehrlicher Mann. c'est un honnête homme.
Francużi to byli. das waren Frantzosen. c'etoit des François.
kiedyby to ubodzy byli. wenn das arme Leute wären. si c'avoit été des pauvres.
ktora to godżina. was ist die Uhr. quelle heure est ce.
on to albo nie on? ist er es oder nicht? est ce lui ou ne l'est ce pas?
toć powiadam. ich sage dir es. je vous dis cela; m'entendez vous bien.
toć to iest. das ist ja dieses. oüi voilà ce que c'est; voilà l'afaire; c'est justement cela.
to co. das was. ce que; ce qui. § to co widźisz; to przyiemney co prędzey.
to co drogo. das was theuer ist. ce qui est cher.
czyń to co rozkazuię. thue das, was ich befehle. faites ce que je commande.
temu; od tego czasu. seit dem, von der Zeit an de ce tems, depuis, dès ce tems. § tydźień temu będźie.
rok temu; iest rok temu. es ist ein Jahr. il y en a un an. § iuż temu rok, iakom ćię nie widźiał.
temu. dla tego. na to. } deswegen, darum, darzu, zu dem Ende. c'est pourquoi; de ce que; c'est pour cela, pour cette raison; à cause de cela, à cette fin.

§ czemu to czynisz? temu że mi się tak podoba; na to mowię.
do tego. darzu, zu diesem Gebrauch, hierzu. à cela, pour cela, à cet usage. § do tego noża używaią, do tego lekarstwo, rzecz dobra.
do tego mi. / *na tym mi.* das gehet mir an; daran ist mir gelegen. cela me regarde; cela me touche; cela m' importe; cela m' est de conséquence.
na tym iestem. ich bin im Begriff. je suis à le veille de, au point de.
do tego przyszło, że. / *na tym stanęło, że.* es kam darzu daß. on arrêta que; cela se termina à cela; cela se tourna en cela.
do tego przyyść. darzu kommen. survenir; venir là-dessus.
o to. 1) darum, um dieses. 2) daran, an dieses. 1) en, pour cela. 2) à qu. ch; y, en. § 1) o to ćię karać muszą. 2) uderzył śię o to.
o to ćię proszę. ich bitte dich darum. je vous en prie.
po temu. 1) so theuer; um diesen Preis. 2) darzu, zulänglich, so viel als darzu nöthig ist. 1) pour ce prix, à ce prix, pour cela. 2) suffisanment pour cela, assez pour cela, comme il faut. § 1) po temu łokieć przedaią. 2) nie ma śił, sposobnośći pieniędzy po temu.
po temu mi; po temu mi iest. es ist mir gelegen, es ist mir bequem. j'ai le loisir; cela me vient à propos, à point.
nie po temu mi. es ist mir nicht gelegen, ich habe keine Lust, keine Zeit, ich bin nicht aufgelegt. je ne suis pas d'humeur, de loisir, de commodité; je n'ai pas le tems, le loisir.
ieszcze nie po temu. es ist noch nicht so weit gekommen; es ist noch nicht in diesem Faß. ce n'est pas encore fait de cela.
o tym. 1) daran. 2) davon. 1) y, en, de cela, à cela. 2) en de quoi.
podobnoś o tym nie myślał. vielleicht hast du daran nicht gedacht. peut-être n'y avez vous pas pensé.
mowiliśmy o tym. wir haben davon geredet. nous en avons parlé.
z tego. daraus, aus diesem. en; de cela.
nic z tego nie będźie. daraus wird nichts. il n'en sera rien.
z tym. damit, mit diesem. en, avec quoi.
wiem co z tym uczynię. ich weiß was ich damit thue. je sai que j'en ferai.
za to. dafür, für dieses. en, pour cela. § zapłać mu za to talar; talar mię kosztuie, ty nie kupisz za to.
wiele za to? wie viel kostet dieses? de quel prix cela est-il? combien cela? que? à quel prix cela?
po tym. nach diesem, hernach. après; après cela.
co mi po tym. was nützet es mir. je n'ai que faire de cela.
Tenći, taći, (tać) toći (toć). dieser da, dieser selbst rc. celui-ci, celui la &c. § tenći był; ćić ukradli.
Tenli? tali? toli? ist es dieser? rc. est-ce celui-ci; est-ce celui-là, &c. § tenli albo nie?
toli to miasto? ist das diese Stadt? est-ce là cette ville?
tenli to człowiek? ist das der Mensch? est-ce cet homme?
Tenor. 1) Music: der Tenor, die Tenor-Stimme. 2) Inhalt einer Schrifft. 1) *Musiq.* taille. 2) teneur, *f.* contenu. § 1) tenor trzymać. 2) tym mowił tenorem.
tenorem śpiewać. den Tenor singen. faire, chanter la taille.
Tenorista. Tenorist. la taille, la basse-taille, musicien qui fait la taille.
Tenorowy. Tenor-, Mittel-. de taille, qui regarde la taille en musique, qui tient de la taille. § głos tenorowy; tenorową te narody mowią mową.
instrument tenorowy. ein Tenor-Instrument. taille, un instrument.
Tentam. der da. celui-là. § ćitam ludźie powiedźieli, tatam kobieta była.
Tenten, *vid.* Tępanie.
Tentu, *vid. ten tu.*
Tenuta, dźierzawa, dożywoćie. Königliches Lehn-Gut, so der König einem wegen seiner Verdienste Zeitlebens zu geben pflegt. tenute, terre ou bien roial que le Roi confére à vie à une personne qui a bien servi l'état.
Tenutaryusz, dźierzawca, dożywotnik. Besitzer auf Zeit Lebens eines Königlichen Lehn-Guts. tenutaire, tenancier; possesseur viager d'une terre ou d'un bien roial.
Tenże. 1) eben derselbe. 2) ist es dieser? 1) le même. 2) est ce celui-là? § 1) tenże powiedźiał. 2) tenże to? a taż to białagłowa? toż to dźiećię? a ćiż to byli?
Teolog. ein Gottesgelahrter, Theologus. Téologien, qui fait la Téologie. § Teologowie (Teolodzy) twierdzą, że.
Teolog kanonik. Stiffts-Herr, so ein Doctor Theologie ist. Téologal; Docteur de Téologie qui est pourvu d'un Canonicat.
wielki, sławny Teolog. ein grosser Theologus.

gus. Téofophe; un profond, un célébre Téologien.

Teologia. 1) Theologie, Gottesgelahrtheit. 2) die Pfründe eines D. Theologiæ. 3) die Schul-Classe wo die Theologie gelehret wird. 1) Téologie. 2) Téologale, une prébende. 3) Téologie, la classe où l'on enseigne la Téologie.

Teologicznie, *adv.* theologisch, auf theologische Art. Téologiquement, d'une maniére Téologique.

Teologiczny. theologisch. téologique, qui est de Téologie.

Teologski, Teologowi służączy, einem Theologo anständig. téologal, qui regarde un Téologien. § cnoty, życie Teologskie.

Teologuię. von göttlichen Dingen handeln, theologisch reden, untersuchen. expliquer les choses divines; traiter, raisonner des choses qui regardent la Téologie.

Teorban. eine Teorbe, ein musicalisches Instrument. tüorbe, un instrument de musique à cordes.

Tępam. mit dem Fusse stampfen. trépigner, piétiner; batre, fraper, taper du pié.

Tępanie, tenten. das Stampfen mit Füssen. bruit de piez; batement, triquetrac de piez; trépignement.

tenten koni. das Pferde-Getrample. triquetrac, patata, bruit que font le chevaux en courant.

Tępię, *i, it.* 1) stümpfen, stumpf machen. 2) schwächen, dämpfen, stumpf machen. 1) émousser, reboucher une pointe ou un taillant. 2) abater, domter, refréner; hébéter, afoiblir. § 1) stępiłeś noż moy. 2) tępił powoli nieprzyiaciela; tępić nędznego; piiaństwo rozum i oczy tępi.

tępić się. ⌉ eig. u. fig. stumpf werden. *prop.*

Tępieię. ⌋ *& fig.* se reboucher, s'émousser. § tępi się pioro moie.

tępiący. ⌉ der stumpf machet. celui qui

Tępiciel. ⌋ émousse.

Tępo, *adv.* stumpf. d'une maniére émoussée.

Tępość. 1) Stumpfheit einer Schärfe. 2) Stumpfheit, Schwachheit als des Verstandes. 1) defaut d'un taillant, d'une pointe, qui ne pique pas, qui ne coupe pas. 2) foiblesse, afoiblissement, diminution, defaut comme de l'esprit; lourdise, stupidité. § 1) tępość noża. 2) tępość słuchu, oczu, rozumu.

Tępy. 1) stumpf. 2) stumpf, langsam, nicht scharf. 1) mousse, émoussé, qui n'est point aigu; qui n'a point, de tranchant ou de pointe. 2) foible, hébeté, pésant; tardif, épais, mousse, obtus, bouché, lourd. § 1) noż tępy. 2) tępy rozum.

tępy wzrok. schwaches Gesicht. vuë courte; vuë foible.

tępym bydź. stumpf seyn, hartlehrig seyn. avoir l'esprit lourde.

węgieł tępy, kąt tępy. Meßk. stumpfer Winckel. *Géom.* angle obtus; ambligone, *m.*

tępa podkowa herb. Wappenk. ein stehendes Hufeisen mit einem Kreutz zwischen den Stollen. *Blas.* un fer de cheval avec une croix entre les crampons.

tępa podkowa, tępy iastrzębiec herb. Wappenk. ein Kreutz zwischen den Stollen eines stehenden Hufeisen; ein Habichts-Flügel stehet auf der Krone über dem Helm. *Blas.* une croix entre les crampons d'un fer de cheval qui est debout; sur la couronne & le timbre est dressée une aile d'autour.

Teraz, *adv.* jetzo, anjetzo. pour le présent; présentement, à présent, maintenant.

teraz zaraz. gleich jetzo. tout présentement.

Teraźnieyszy. der jetzige. d'à présent. § krol teraźnieyszy.

Tercionela. Terzionel ein Zeug. sorte d'étofe.

Tercyana. das dreytägige Fieber. tierce, fiévre qui revient au troisiéme jour.

Terebint, Terebintowy, *vid.* Terpentyn.

Teredayka, bieda. ein Cariol, ein Wagen auf zwey Rädern. chaise roulante; phaëton.

Tere fere; tere fere bzdere, *interj.* ey doch, ey nicht doch. turelure; lere lan-lere.

tere fere nic nie wierzę. ey Possen ich glaube nichts. tarare je n'en crois rien.

Tereśnia, *vid.* Trześnia.

Terlica. Sattel der hinten einen kleinen Sattel-Bogen hat. selle à piquer; selle à la Holandoise, avec un petit trousfequin sur l'arçon de derriére.

Terlikam. 1) zwitschern, tschitschern, singen. 2) trillern, ein Liedlein vor sich singen. 1) ramager, gringoter, gasouiller, comme les oiseaux. 2) gringoter, degoiser; s'amuser à chanter quelque air.

Terlikanie. das Gezwitscher der Vögel. ramage, *m.* gasouillement, chant d'oiseaux.

Termes, gałąska z owocem urwana. abgebrochner Zweig mit Frucht und Blättern. branche arrachée avec le fruit & les feuilles.

Termin. 1) ein Kunst-Wort. 2) Tagefahrt; Termin in den Gerichten. 3) Termin, bestimmte Zahlungs-Zeit. 4) Zustand,

Stand einer Angelegenheit. 5) Meßk. das Ende einer Grösse. 1) un terme d'art, de ſience. 2) ajournement, aſſignation; le terme pour comparoître devant le Juge. 3) le terme, écheance, jour auquel il faut païer ou faire qu. ch. 4) état, ſituation; le terme d'un afaire. 5) *Géom.* le terme; l'extremité de qu. grandeur. § 1) termin (wyraz) ſzkolny, lekarſki, aptekarſki. 2) na termin (na rok) ſtanąć. 3) zapłáćić termin; te ſumę na trzy terminy płáćić trzeba. 4) w tak deſperowanym terminie nie wiedźiał rady; w dobrym, w złym terminie ſprawy iego.

na termin ſądowy nie ſtanąć. in termino nicht erſcheinen. faire defaut; ne pas comparoitre devant le Juge.

Terminata. 1) Gerichts-Formel. 2) Verzeichniß, Liſte. 1) formule pour les procédures. 2) liſte, rôle, *m.* régître, *m.* § 1) terminata przyśięgi. 2) ſpiſać terminatę.

Terminatka, memoryalik. Denck-Zettel. mémoire, *m.* petit papier où l'on écrit les choſes dont on ſe veut ſouvenir.

Terminuię. 1) ein Handwerck lernen; die Lehre, die Jahre ausſtehen. 2) aufzeichnen, notiren. 1) faire ſon tems, ſon aprentiſſage; aprendre un métier, étre à métier, en aprentiſſage. 2) noter; écrire qu. ch. en peu de mots. § 1) ſyn moy u kupca terminuie. 2) naterminował ſobie wſzyſtkie wydatki.

Terminowanie. die Jahre, Lehr-Jahre. aprentiſſage, *m.* § terminowanie u kupca, u rzemieślnika.

Terpentyna. Terpentin. térébintin, une réſine liquide.

Terpentynowy. Terpentin-. de térébentine, de térébinte. § liśćie terpentynowe.

terpentynowe drzewo. Terpentin-Baum. térébinte, *m.* un arbre.

Tertufole, *plur.* tartyfole. trüffeln. trufle.

*Teryaka, dryiakiew. Theriac. tériaque.

Teſak, *vid.* Taſak

Teſkliwie, Tęſkliwie, *adv.* 1) bang, ängſtlich. 2) ſehnlich. 1) d'une maniére ennuieuſe, avec ennui. 2) paſſionnement, tendrement, en ſoupirant après, pour qu. § 1) podczas woyny tęſkliwie żyć muśiemy. 2) tęſkliwie twego wyglądam powrotu.

Teſkliwy, Tęſkliwy. 1) ängſtlich, unruhig, betrübt. 2) betrübt, bang. 3) verdrießlich, beſchwerlich. 4) ſchmachtend, ſehnlich nach etwas. 1) inquiet, triſte. 2) ennuieux, qui cauſe d'ennui; triſte, ennuiant. 3) fâcheux, pénible, incommode. 4) languiſſant, paſſionné; plein de langueurs. § 1) tęſkliwe wzdychania; tęſkliwy to częſto człowiek. 2) tęſkliwe źimie pola. 3) tęſkliwy ćiężar noſzę. 4) tęſkliwe wzdychánia.

Teſknica, teſkność, teſknienie, teſknota.
Tęſknica, tęſkność, tęſknienie, tęſknota
1) Bangigkeit, Angſt. 2) Sehnſucht, Schmachtung. 1) inquiétude, triſteſſe, ennui. 2) grand déſir, déſir ardent, langueur amoureuſe; paſſion. § 1) mam tęſknicę. 2) słuſzna śię na taką urodę zapatrować, do ktorey tęſknica oczy i ſerce zdeymuie.

Teſknię. Tęſknię. 1) ſich die Zeit lange werden laſſen, lange Weile haben. 2) ſchmachten, ſich nach etwas ſehnen; etwas ſehnlich verlangen, wünſchen. 3) verdrießlich, beſchwerlich fallen. 1) s'ennuier, étre ennuié; il me tarde bien; le tems me dure; je trouve le tems long. 2) ſoupirer après une perſonne ou une choſe abſente; tomber dans de douces langueurs; brûler de déſir; languir, mourir d'atente de. 3) fâcher, ennuier qu; donner, cauſer un ennui à qu. § 1) nie tęſkniy Was Pan, zaraz jeść dadzą; tęſknić z kim. 2) tęſknię (tąże) za (po) ſynem; matka do ſyna ſwoiego tęſkniła; tęſkniło dotąd ſerce naſze; tęſkni duſza moia zbawienia; tęſknię ſobie z tak długiego milczenia. 3) aby nie urazić i ſtęſknić ucha Pańſkiego; prętko poymuie ale mu śię praca wſtękni.

ſtęſknić śię ſam z ſobą. ſich ſelbſt zur Laſt ſeyn, werden. étre à charge à ſoi même. § ſtęſkniwſzy śię ſam z ſobą, nie wiem co mam czynić.

ſtęſknić śię czym. etwas überdrüßig ſeyn. s'ennuïer de qu. ch. § ſtęſknił śię z ſwoią gnuśnośćią.

Tęſkno mię; tęſkno mię ieſt. es iſt mir bange; die Zeit wird mir lange. il me tarde; je m'ennuie; le tems me dure, je ſuis faché. § tęſkno mię bez niego było.

tęſkno mię ſamemu. allein wird mir die Zeit lang. je m'ennuïe étant ſeul, d'étre ſeul.

Teſtament. letzter Wille, Teſtament. teſtament; derniére volonté. § uczyniwſzy teſtament umarł; teſtamentem komu co odkazać.

Stary Teſtament. das Alte Teſtament in der Bibel. le vieux ou l'ancien Teſtament de la S. Ecriture.

Nowy Teſtament. das Neue Teſtament. le Nouveau Teſtament.

Teſtamen-

Testamentarz. Testierer, Testaments-Verfasser. testateur.
Testamentowy, do testamentu należący. Testaments-. de testament.
Testymonialny, autentyczny. Gerichtsw. urschriftlich, authentisch Original-. *Palais:* autentique, original.
*Tesz, ⌉ *conj.* auch, desgleichen, so auch.
Też, ⌋ aussi, de même, même, pareillement. § byłem też u niego; więc też i to namienię; wszak też tu był.
*Teszarz, Stolarz. ein Tischler. menuisier.
*Teszarstwo, Stolarstwo. Tischler-Handwerck. menuiserie.
Teszcz. Schwieger-Vater; Vater des Ehemannes. beau-pére; pére de l'époux.
Teszcza. Schwieger-Mutter. belle-mére, mére de l'epouse.
Tetryczny. grillig, grillenfängerisch, verdrüßlich. fâcheux, refroigné, tetrique. § tetrycznego umysłu człowiek.
tetryczne czasy. nahrlose, schwere Zeit. morte-saison; saison morte; tems, siécle de fer.
Tetryk. Grillen-Fänger; verdrüßlicher Mensch. misantrope, bizarre. § iakiś tetryk moy braćie.
Tetrykowaty. wunderlich, grillenfängerisch. bizarre, bourru, quinteux, fantasque.
Tęże, *ży, żył.* steifen, steif, hart machen. roidir, faire roide. § ktoby żywe śrebro stężył i dym z niego merkuryalny wypędził w złotoby ie obróćił.
Tężeię. steif werden, stramm werden, starren. se roidir, devenir roide. § gdy łuk zegną ćięćiwa stężeie; powietrze od ćiepła tężeie; żyły w chorym stężiały.
Tkacki, *vid.* Tkaczy.
Tkacz, tkacz płotna, płóciennik. Leinweber. tisserand.
tkacz sukna; sukiennik. Tuchmacher. drapier, ouvrier qui fait du drap.
Tkaczka. Weberin. tisserande, femme de tisserand.
Tkaczownia. Weber-Werckstatt. ouvroir où le tisserand travaille.
Tkacztwo. Weber-Handwerck. métier, profession de tisserand.
Tkaczy, Tkacki. Weber-. de tisserand.
Tkam. stopfen, pfropfen, stecken in etwas. embourrer, feutrer, pousser avec force dans. § tkać w wor słomę, w krzesła barwiczkę.
tkać w się. sich bestopfen, sich befressen. se gorger, se remplir de viandes, se pifrer. § to dźiećię wiele w śię tka potraw.
**tkam, tkę.* weben. tître.
Tkanica. sehr breiter Streif in einem Zeuge. raie large; raion large dans une étofe. § tkanica przez obrus kośćielny.
tkanica, tkanka. ehedessen ein Kopf-Putz, Staats-Mütze insonderheit der Weiber. ornement de tête, bonnet richement brodé qui étoit autrefois à l'usage des femmes. § tkanka perłowa; tkanica perłami osadzona.
Tkanie. 1) das Stopfen in etwas. 2) das Weben, das Gewebe. 1) l'action d'embourrer, de pousser avec force dans. 2) tissu, tissure, l'action de faire un tissu. § 1) tkanie słomy w wor. 2) tkaniem zrobiony.
Tkanka, *vid. tkanica, tkanka.*
nierowne, niekształtne tkanie. ungleiches Gewebe. donillage, *m.*
Tkany. gewebt. tissu. § tkana rzecz.
tkany nierowno. ungleich gewebet. donilleux.
Tkę, ⌉ *tcze, tkał.* 1) weben im Weber-
Tczę, ⌋ Stuhl. 2) zusammen zetteln, knöpeln, stricken. 1) titre sur un métier, faire de la toile, du drap. 2) faire un tissu, faire quelque ouvrage de fil; tisser, entrelacer. § tkaczu krzepko tczey to płotno.
tkać sukna. Tuch weben. draper.
tkać koronki. Spitzen knippeln. faire du point.
pończochy tkać na krosnach. Strümpfe weben. faire des bas sur le métier.
Tkliwoćiąg, tangiensa, linia przystawiona, przystawka. Meßk. die Tangens, gerade Linie so eine krumme in einem Punct berühret. *Géom.* tangente, une droite ligne qui touche une ligne courbe en un point.
tkliwoćiąg odwrocony. Meßk. der Sinus versus, ein Stück des semi diametri. *Géom.* le sinus verse, une partie du demi-diamètre.
Tknięty, tkniony, *conf.* Tykam śię. 1) angerührt. 2) angerührt, bewegt. 1) touché, qui a été touché. 2) frapé, ému de; qui se sent touché de. § 1) tknionym szachem postąpić trzeba. 2) tknięty miłośierdźiem; tkniony w głębokośći serca.
Tknuie, knuię. etwas übles schmieden, vorhaben, im Schilde führen. machiner brasser, rouler, former quelque mauvais dessein. § tknuie ten koncept, zdradę na mnie.
Tkwię, *tkwi, tkwiał, twkieli.* 1) stecken worinnen. 2) *fig.* schweben, stecken; gegraben, eingepräget seyn. 1) demeurer, être fiché dans. 2) être empreint, être gravé ou imprimé dans. § 1) tkwiał noż w drzewie, strzała w sercu; tkwi mu

mu ieſzcze z gęby moy chleb, a iednak naybarźiey na mię biie. 2) tkwi mu to w pamięći; niech ći tkwi w ſercu głos mędrca.

tkwi mu to w głowie. dieſes ſteckt ihm in dem Kopf; das gehet ihm im Kopf herum. cela le martele, l'inquiéte.

Tłam. } glimmen. étinceller,
Tlę, *tle, tlał, tleli.* } fumer, brûler un peu, n'être pas entiérement éteint. § cośiś tu tlę; tlała ieſzcze świeca.

Tlę co, *tli, tlił.* glimmend machen. alumer un peu; faire étinceller, faire fumer.

tlić węgle. Kohlen brennen. faire les charbons.

Tło. 1) ein Eſtrich. 2) ein Fußboden. 3) 3) das Parterre, der Raum vor der Schau-Bühne in der Comödie. 1) plancher ou un pavé de plâtre; air batu avec la hie; terre aplanie & batuë. 2) un pavé, un plancher. 3) le parterre dans la comédie. § 1) tło proſte, po proſtu ubite; tło nabiiane cegłą tłuczoną, ſkorupą; tło ubiiać. 2) tło tynkowane marmurem tłuczonym, gipſem, tło poſadzką wytworną ſadzone; tło poſadzką na ſtorcz, ukośnie ſadzone. 3) tło ieſt ogrodzenie w komedyi na źiemi dla poſpolſtwa.

tło poſadzką kamienną ſadzone. Fußboden von Fließ- oder Quader-Steinen. un pavé de pierres de divers couleurs.

tło ſadzone poſadzką drzewianą. mit Holtz ausgelegter Fußboden. un pavé fait de marqueterie.

Tłoczę, *czy, czył.* 1) einſtopfen, eindrücken. 2) preſſen, keltern Wein. 3) einzwingen, einprägen. 1) comprimer, preſſer avec force, fouler; embourrer, feutrer; mettre, pouſſer avec force. 2) preſſer, preſſurer les grapes des raiſins; fouler le vendange; exprimer, tirer; faire ſortir le ſuc de; épreindre. 3) *fig.* imprimer, inſpirer qu. ch. avec force. § 1) tłoczyć słomę, mąkę w wor. 2) tłoczyć wino, oliwki. 3) miłość w ſerce tłoczyć ſzkoda.

tłoczyć śię. ſich eindrücken, ſich zuſammendrücken. ſe preſſer, ſe ſerrer, ſe mettre plus près les uns des autres; ſe comprimer.

Tłoczek, *g. tłoczka.* Stöpſel. bouchon, tampon.

tłoczek do śikawki. Sprützen-Stöpſel. bâton de ſeringue.

Tłoczenie. 1) das Zuſammendrücken. 2) das Preſſen, Auspreſſen eines Saftes. 1) compreſſion; l'action par laquelle l'on preſſe ou l'on reſſerre quelque corps. 2) expreſſion, l'action de preſſurer, d'exprimer un ſuc. § 1) tłoczenie chuſt w ſkrzynię. 2) tłoczenie wina, oliwy, ſoku.

Tłoczna źiemia, *vid.* Tłok 1).

Tłoczony. 1) eingeknötet, eingeſtopft. 2) gepreßt, gekeltert. 1) preſſé. 2) preſſé, épreint, exprimé, preſſuré comme un ſuc.

wino tłoczone. Kelter-Wein. du preſſurage; du vin de preſſurage ou de preſſoir.

Tłok. 1) Acker der aus Unachtſamkeit einige Zeit wüſt gelegen hat. 2) Gehäuſe, Kaſten, Büchſe zu einer Maſchine. 3) Litze in einem Strick. 1) ſavart, champ inculte par quelque tems. 2) boëte, cage, barrilet; le corps d'une machine. 3) cordon, méche de corde, touron, quelques fils pour faire une corde. § 1) tłok ieſt rola co z niedbalſtwa długo odłogiem leży, pokładać tłok na rolą pożytkową. 2) tłok w pompie; zbić cztery deſki na tłok. 3) ſznur ze czterech tłokow kręcony.

Tłokarnia. Wein-Kelter, Oel-Kelter oder Preſſe. foulerie, preſſoir, lieu où l'on preſſure ou foule le vin ou l'huile.

Tłokarſki. Kelter-. de fouleur, de preſſureur; qui travaille à preſſer, à fouler la vendange.

Tłokarz. Wein- oder Oel-Keltrer. fouleur, preſſureur, celui qui foule qui preſſe les grapes des raiſins ou les olives.

Tłomoczek, *g. tłomoczka,* 1) kleiner Bett-Sack, Mantel-Sack. 2) Päckchen, Gebündel. 1) valiſe; petit ſac au lit. 2) paquet, peloton, fagot, bouchon. § 1) w tłomoczku moim to znaydźieſz. 2) połoź twoy tłomoczek; tłomoczek chuſt związanych.

Tłomok, *g. a.* Bett-Sack, groſſes Fell-Eiſen. ſac au lit.

Tłomokowy. 1) zum Bett-Sack gehörig. 2) Saum-; Pack-. qui regarde un ſac au lit. 2) de ſomme, de charge, de bagage, de bât. § 1) tłomokowy rzemień.

tłomokowy koń. ein Saum-Roß. cheval de bât.

Tłucz, *f.* } Hunde-Futter von Mehl und
Tłucza. } Haber. de la farine mélée avec de l'aveine qu'on donne à manger aux chiens de chaſſe.

Tłuczenie. ſtarckes, öffters Schlagen. un véhément, un fréquent batement.

Tłuczony. geſchlagen, geprügelt. batu.

tłuczony, miedlony len, konopie. gebrochner Lein, Hanf. du lin, du chanvre broïé ou maqué.

Tłuk, *g. a.* 1) Schlägel, Stößel. 2) Mörſel-Keule. 3) ſtumpfer Pfeil, der ſtatt der

der Spitze einen kleinen Ballen hat. 1) bate, batoir, massuë ou un autre instrument propre à batre qu. ch. 2) pilon, instrument pour piler. 3) flèche mornée, qui a un bouton au bout au lieu de la pointe.

Tłuka. 1) die Wein-Lese. 2) Weinlesen-Schmaus, Erndten-Schmaus. 1) la vendange; la coupe des grapes des raisins. 2) festin de vendange ou de recolte. § 1) tłukę mieć; na tłukę zaprośić. 2) sprawić tłukę czego iako postrzyżyn owiec, żniwa.

Tłukę, *tłucze, tłukł, tłuc.* 1) sehr schlagen, zerprügeln. 2) im Mörsel stossen, stampfen. 3) zerbrechen, zerschmeissen, zerschlagen. 4) buttern. 5) zerklopfen als Eyer. 1) fraper, batre fréquenment, donner plusieurs coups. 2) piler, batre avec un pilon. 3) casser, briser, mettre en piéces. 4) beurrer; faire du beurre, batre le beurre. 5) batre, brouiller comme les oeufs. § 1) ztłukł sługę kiiem iak purchatkę, tłuc mur taranem. 2) tłuc pieprz w możdżerzu; tłuc w stępie. 3) potłuc, stłuc garniec, sklankę. 4) tłuc masło. 5) tłuc iayka do potrawy.

grad potłukł zboże. der Hagel hat das Getreide zerschlagen. les blez ont été batus de la grêle; la grêle a haché les blez.

tłuc we drzwi. an die Thüre schlagen. fraper, heurter à la porte.

tłukę śię. 1) sich zerbrechen, börsten, springen. 2) herum treiben, herum liegen. 3) herum treiben, umherziehen. 1) se casser, se rompre, se feler. 2) trainer de tous cotez, étre en desordre. 3) rouler par le monde; courir le monde; aller d'un païs à un autre. § 1) śklenica śię od gorąca, od uderzenia stłukła; tłukły śię okna od dźiał. 2) tłuką śię księgi po izbie. 3) po cudzych śię tłucze kątach.

tłucze śię w tym domu. es spuckt, es wanckt, es gehet in diesem Hause um. les spèctres y reviennent; il y a des revenans dans cette maison.

tłuc śię po domie. im Hause von einem Ort zum andern herum laufen. toupier, aller çà & là dans une maison sans rien faire.

tłucze śię po bruku. es ist ein Pflaster-Treter. c'est un bateur de pavé; il bat le pavé.

Tłum. 1) Haufen, Gedränge. 2) Menge, Vielheit. 1) foule, presse. 2) multitude, grande quantité. § 1) tłumami śię do niego kupili. 2) tłum obłudney pochwały go unośi.

Tłumacz. 1) Dolmetscher. 2) Uebersetzer. 3) Erklärer, Deuter. 1) trucheman. 2) traducteur. 3) interpréte, celui qui explique une chose dificile. § 1) tłumacza wiernego używać; przez tłumacza mowić. 2) sensa na rowney ważyć sali tłumacza iest powinność. 3) tłumacz snow.

tłumacz w wschodnich kraiach. Dolmetscher in Orient. dragoman.

Tłumaczę, *y, ył.* 1) übersetzen, dolmetschen. 2) deuten, auslegen. 3) halten vor etwas. 4) auslegen übel, gut. 1) traduire; mettre, tourner en une autre langue. 2) interpreter, expliquer un chose dificile. 3) tenir à; reputer comme. 4) prendre en bonne, en mauvaise part; trouver mauvais, bon; prendre mal, bien. § 1) tłumaczę tę kśiążkę na polski ięzyk. 2) sen ten tak tłumaczy. 3) tłumaczę to sobie za honor. 4) za złe, za dobre co komu tłumaczyć.

wszystko źle tłumaczyć. alles übel auslegen. prendre toutes choses à la gauche.

Tłumaczenie. 1) Uebersetzung. 2) Auslegung. 1) traduction, version. 2) interprétation. § 1) tłumaczenie księgi z Francuskiego ięzyka. 2) świątobliwy ten uczynek opaczne ponośi tłumaczenie.

Tłumaczy. } dolmetscherisch. d'interpréte,
Tłumacki. } de traducteur.

Tłumaczony. übersetzt. traduit, interprété.

Tłumićiel, potłumićiel. Unterdrücker. domteur, opresseur.

Tłumię. 1) dämpfen, ersticken ein Feuer. 2) bändigen, hemmen, ersticken, unterdrücken. 1) amortir, étoufer, éteindre, reprimer la flamme, le feu. 2) amortir, apaiser, reprimer, arrêter, refréner, domter, oprimer, acabler, abatre. § 1) tłumić ogień popiołem. 2) tłumić żywość czyią; tłumił gniew swoy; tłumić heretykow, swawolę; z hukiem głosy wolne tłumili.

tłumić długi. die Schulden tilgen. amortir les detes.

Tłumienie. 1) Dämpfung, Löschung des Feuers. 2) Dämpfung, Unterdrückung. 1) amortissement, extinction, l'action d'éteindre une chose alumée. 2) amortissement, adoucissement, l'action de domter, de refréner.

Tłuśćieię. fett werden. engraisser, devenir gras; s'engraisser.

Tłuste, *g. tłustego, vid.* Tłusty — *tłuste.*

Tłusto, krasno, *adv.* fett. gras, grassement; d'une maniére grasse; avec graisse. § tłusto zyprawiona potrawa.

tłuſto rad iada. er iſt gerne fett. il aime le gras, les viandes graſſes.

Tłuſtość, tłuſzcz, tłuſte. 1) Fett, Fettigkeit. 2) die Fettigkeit als der Erde. 3) Leibes-Fettigkeit. 1) graiſſe. 2) graiſſe comme de la terre. 3) obéſité; la grosſeur du corps. § 1) weź do tego doſyć tłuſtośći. 2) tłuſtość roli. 3) tłuſzczu, tłuſtośći (otyłośći) pozbył.

Tłuſtoſz ziele, *vid.* Kurzy — *kurza noga.*

Tłuſty. 1) fett, wohl bey Leibe. 2) fett als Fleiſch, eine Pflantze, ein Gericht. 3) fett, fruchtbar, von der Erde. 4) ölicht, fett, von Geträncken. 1) gras, qui a de la graiſſe, qui eſt dans un embonpoint conſidérable. 2) gras comme la chair, une plante, une viande aſſaiſonnée avec de la graiſſe. 3) bon, fort, gras, fertile comme une terre. 4) gras, moilleux, *parlant des boiſſons.* § 1) tłuſty człowiek, koń, woł. 2) tłuſte mięſo; polewka, kapuſta tłuſta; ſosna tłuſta. 3) tłuſta źiemia, rola.

tłuſta dźiewka. fettes Mägdchen. puiſſante fille.

tłuſty brzuch. dicker Bauch. un ventre plein de cuiſine.

tłuſte. Fett. graiſſe qu'on mange. § tłuſtego nie rad iada.

tłuſte do lampy. Fett, Talg zur Lampe. graiſſe, vieux oint pour brûler dans les lampes.

źiemię tłuſtą czynić. das Land düngen. fienter, engraiſſer, enfumer, amender la terre.

Tłuſzcz, *m. vid.* Tłuſtość.

** Tłuſzcza, tłum. Haufen Leute. grande foule de gens. § tłuſzczą rożnych ludźi widźiałem; tłuſzcze poſpolſtwa tam były.

Tłuſzczę, *ści, ścił.* 1) fettig machen, mit Fett beſchmieren. 2) düngen den Acker. 3) ſchmieren; beſtechen mit Geld. 1) engraiſſer; ſalir avec de la graiſſe. 2) engraiſſer la terre; donner l'amende à la terre. 3) graiſſer la patte à qu; gagner qu. par préſens. § 1) utłuśćił obrus. 2) tłuśćić (tłuſtą czynić) źiemię. 3) tłuśćić komu ręce.

Tnę iſt das *Futurum* von ćinam. *c'eſt le Futur de* ćinam.

To, *pron vid* Ten.

To, *adv.* ſo. donc. § to był u ćiebie; to w więźieniu śiedźiał; toś doktor kiedy *&c.* toś mi rycerz, orator.

toć; toć tedy. ſo — dann. il faut donc que; enfin. § toć ia nieſzczęśliwy.

toć tedy poydę. ſo muß ich dann gehen; ſo gehe ich dann. il faut donc que j'aille; j'irai donc; enfin j'irai.

to — to. bald — bald. tantôt — tantôt; tant — que. § to idą, to ſtoią; to tam, to ſam; to to, to owo; to tak, to owak mowi.

Toboła. 1) Hirten-Taſche. 2) Reiſe-Taſche; Torniſter, Räntzel. 1) gibéciére de berger. 2) canapſa, ſac que porte un pauvre voïageur.

Tobołka. kleine Hirten-Taſche. petite gibéciére de berger.

tobołki ziele. (thlaſpi) Bieſen-Kraut. ſenevé ſauvage, thlaſpi.

Toć, *pron. vid.* Tenći.

Toc, *adv. vid.* To — *toć.*

Toczarnia. Schleif-Mühle. moulin à afiler.

Toczę. 1) wältzen, fortwältzen. 2) zirckeln, abzirckeln, mit dem Zirckel machen. 3) ſchleifen als Glas. 4) drechslen. 5) mit der Hand rund drechſeln, rund machen. 6) zapfen ein Getränck. 7) führen als den Degen, umgehen mit einem Gewehr. 8) wühlen, zernagen als die Würmer. 1) rouler, faire rouler, pouſſer une choſe en tournant. 2) meſurer, travailler du compas; apliquer le compas, compaſſer. 3) tailler du verre. 4) tourner; faire, façonner au tour. 5) arondir qu. ch. entre les doigts; faire, amaſſer, former en rond, en peloton. 6) tirer un breuvage du tonneau. 7) manier, faire, tirer des armes; manier. 8) mouliner, creuſer, ronger comme les vers. § 1) toczyć kamień, pień z mieyſca na mieyſce; toczyć ćiężar na wałkach. 2) toczyć cyrklem; zatocz cyrklem lunetę. 3) toczyć brzytwę; kołem ludwiſarſkim śkła, drogie kamienie toczą. 4) toczyć kręgiel. 5) toczyć pigułki, gałkę. 6) toczyć piwo; utocz dzban miodu z beczki. 7) broń, ſzablę, dobrze, oſtrożnie toczy. 8) toczą robacy drzewo.

paiąk barzo kunſztownie ſwoię toczy paięczynę. die Spinne webet ſehr künſtlich die Spinnwebe. l'araigne fait ſa toile avec beaucoup d'art.

woynę, boy z kim toczyć. Krieg mit einem führen. faire la guerre à qu.

toczyć z koniem; wykrącać na koniu. ein Pferd herum tummeln. caracoler, manier, faire; faire manier, travailler un cheval.

toczyć śię. 1) kullern, ſich wältzen. 2) gehen, ſtehen als eine Streit-Sache. 3) rollen, laufen, flieſſen. 1) rouler, avancer en tournant. 2) rouler, tourner, aller comme une afaire. 3) rouler, couler. § 1) kamienie śię z gory toczyły. **2) ſprawa iego dobrze, źle śię

toczy;

toczy; na świećie śię rzeczy według Boskiey toczą woli. **3) krew śię w człowieku toczy; krew śię z rany toczyła; łzy mu śię po iagodach toczyły.

toczą śię pieniążki; toczą śię pieniądze bo okrągłe. das Geld giebt sich leicht aus. l'argent roule car il est rond; l'argent est glissant; l'argent fond, s'eclipse entre les mains.

Toczenie, obracanie. Wältzung, Umwendung. roulage, *m.* action de rouler.

toczenie tokarskie. das Drechseln; gedrechselte Arbeit. l'action de tourner, de façonner au tour; tournure, l'ouvrage des tourner.

toczenie koniem. das Tummeln mit einem Pferde. passade, caracol; tour en rond que le cavalier fait faire à son cheval.

Toczony. gedrechselt. tourné, façonné au tour.

Toczkiem, *adv.* 1) wältzend. 2) in die Runde, taumelnd. 1) en roulant. 2) en tortillant, en faisant des esses.

Toga. langer Rock der alten Römer zur Friedens-Zeit. toge, robe que portoient le anciens Romains en tems de paix. § Rzymską togę w Sarmacką przemienił szatę.

Toiad ziele. (*aconitum, lycoctonon*) Wolfswurtz, Narrenkappen. aconit, herbe venimeuse.

Toieść ziele. (*asclepias*) Schwalbenwurtz. asclepias.

toieść wielka ziele. (lysimachia) Weiderich. corneille, souci d'eau.

Toina, toyna ziele. (*apocynon*) Hundstod. apocin, apocynum.

Tok, *g. u.* 1) Art wie etwas gewickelt wird. 2) hohles Loch zu einer Pfanne, worinnen ein Zapfen läuft. 3) Lantzen-Schuh, worinnen eine Lantze gesetzet wird. 4) Gang, Weg einer Ader, eines Flusses. 5) Blutfluß, Blutgang. 1) entortillement; façon, maniére d'entortiller. 2) le creux, la concavité, l'enfoncure pour une fontaine ou pour la virole, dans laquelle se tourne un pivot. 3) brayer, espèce de sachet pour planter le bâton de drapeau. 4) tour que prend une veine, un fleuve. 5) flux de sang, perte de sang. § 1) urzędnicy tureccy rożnią śię od inszych osobliwym tokiem zawoiu. 2) panewka w toku swoim w ktorey śię czop obraca; czop żelazny na hartowney panewce w toku drewnianym śię obraca. 3) tok do kopii na koń; tok żelazny w ziemię wbity dla proporca stawiania. 4) żyły rożnemi idą tokami. *5) tok krwie albo krwotok.

Tokarka. Drechslerin. tourneuse.

Tokarski. Drechsler-. de tourneur, qui regarde le tourneur. § tokarskie heblowiny, dłoto.

tokarski warsztat. Drechsel-Banck. banc de tourner; tour. § tokarskiego warsztatu czopy, co wałek obrotny trzymaią.

tokarskie wrzećiono; wał, wałek tokarski. Drechsel-Baum. rouleau de tourneur.

tokarski drąg. Drechsler-Stange. perçoir.

Tokarstwo. Drechsel-Handwerck. tournure, l'art de tourneur

Tokarz. Drechsler. tourneur.

Tokay, *g. Tokaiu.* Tockay, ein Städtchen in Hungarn. Tokay une petite ville de Hongrie.

Tokayski. Tockayisch. de Tokay.

Tokayskie wino. Tockaier, Tockaier-Wein. vin du Tokay.

Tolę, *vid* Tulę.

Tołombasy, *plur.* Art Zimbeln. sorte de cimbales.

Tołw, *g. tołwia. vid.* Tułow.

Tom, dział. 1) Band, Theil eines Buchs. 2) Bergw. kleiner Teich, daraus das Wasser in die Rinnen gehet, das Ertz zu waschen. 1) tome, *m* volume d'un livre. 2) petit étang aux mines d'où l'eau vient pour laver les métaux.

Tomik, *g. u.* kleines Bändchen eines Buchs. petit volume; petit tome.

Ton. der Thon einer Stimme. ton de voix. § ton w śpiewaniu, w mowieniu; pięknym śpiewa tonem.

z tonu wykroczyć, nie w ton śpiewać. aus dem Thon fallen, kommen. détonner, sortir de ton.

Toń, *f.* tonia. 1) Strich, Umfang den die Fischer mit den Netzen umstellen. 2) ein Fisch-Zug, die Fische im Netze. 1) enceinte que les pécheurs font avec les filets. 2) jet, coup de filet; pêche.

**Tonia. Gefahr, äusserste Noth. abois, danger, péril. § przywieść kogo do ostatniey toni; w złą zabrnął tonią; z złey toni kogo wyrwać; iuż w ostatniey iest toni; wybrnął z toni.

Tonę, *nie, nął, nęli*, grzęznę. untersincken, ersaufen, untergehen. aller à fond; enfoncer, s'enfoncer dans l'eau.

okręt tonął. das Schiff gieng unter. le vaisseau couloit à fond.

Tonienie, grążenie. das Untergehen, Versinckung. enfoncement; submersion, l'action par laquelle une chose va à fond.

Topażyn, kamień drogi źielonawy, złotoźielony. Topas-Stein. topase, pierre précieuse.

Topazynowy. Topas=. de topaſe.

Topię. 1) erſäufen; verſencken. 2) ſchmeltzen. 1) néier, plonger, enfoncer, abîmer, ſubmerger. 2) fondre. § 1) nieſprawiedliwa topić czarownice. 2) topić wosk, ſrebro.

topić ſię. 1) ſich erſäufen, unterſincken. 2) ſchmeltzen, zergehen. 2) ſich verſencken, tief herein gehen, ſich verlieren. 1) ſe néïer, s'abîmer. 2) ſe fonder. 3) s'enfoncer, ſe perdre, aller en enfonçant; aller plus avant. § 1) od żalu ſię utopił. 2) ſnieg ſię od słońca topi. 3) żyły w mozgu ſię topią.

Topiel, *f.* } przepaść wodna. Abgrund,
Topieliſko, } Waſſer=Schlund, Strudel. un goufre; un abîme dans les eaux.

Topielnik. } Waſſer=Nix. Waſſer=Geſpenſt,
Topień. } vermeinter Waſſermann ſo die Leute erſäufet. habitant, demon des fleuves, ogre aquatique, homme imaginé qui doit habiter les eaux & néier les gens.

topień. der in Waſſer= oder andrer Gefahr geweſen, oder in ſolcher umgekommen iſt. échapé d'un naufrage ou de quelque danger de la vie; celui qui a perdu la vie dans l'eau ou dans un autre péril.

Topienie. 1) das Erſaufen. 2) das Schmeltzen. 1) l'action de néier qu. 2) fonte, l'action de fondre.

Topnieie. eig. u. fig. ſchmeltzen. *prop. & fig.* ſe fondre. § wosk od ognia topnieie; topnieie od żalu; ſerce w pocieſze topnieiące.

Topniſtość. Schmeltzbarkeit. fuſibilité, proprieté de ce qui ſe peut fondre.

Topniſty. ſchmeltzbar, das ſich ſchmeltzen läßt. fuſible, fuſile.

Topola. (*populus*) Pappel=Baum. peupliers; peuplier blanc.

topola czarna; oſika. ſchwartzer Pappel=Baum. le tremble; peuplier noir.

Topolina, topolowy gay. Pappel=Wald. peupliére; lieu planté de peupliers.

Topolorodny. Pappelnreich. qui porte des peuplier, abondant en peupliers.

Topolowy. Pappeln. de peuplier.

topolowa maść. Pappel=Salbe. populeum, onguent preparé des boutons de peuplier.

Topor. ein Beil. haſſart, ſorte de hache.

topor herb, vid. Starza.

Toporek, *g. toporka.* 1) kleines Beil. 2) Barbe ein Fiſch. 1) aiſſette, erminette; petite hache. 2) mulet, barbeau ſorte de poiſſon.

Toporzyſko. 1) Helm, Axt= oder Beilen=Stiel. 2) ſchlechtes Beil. 1) un manche de hache, d'aiſſette. 2) méchante aiſſette.

Tor. 1) Bahn, bequemer Weg. 2) Straſſe, Lauf, Weg eines Schiffes. 3) fig. Weg, Bahn, Mittel. 1) chemin fraïé; chemin batu. 2) bordée, cours, voie d'un vaiſſeau. 3) *fig.* chemin, voie, trace. § 1) z toru zſtąpił. 2) tym torem biegła ſzkuta. 3) na tor pierwſzy kogo naprowadźić; toru łaſkawośći nigdy nie uſtąpił; idźmy ſtarożytnym torem i zwyczaiem przodkow naſzych.

Torba. 1) Torniſter; Räntzel, Schnapſack, Bettelſack, Taſche. 2) im Schertz: Menge, Haufen. 1) malette, panetiére, gibéciére de berger ou de gueux. 2) *burlesq.* grande quantité, grand nombre. § 1) ſchoway to do torby twoiey. 2) torbę komplimentow ći od niego przynoſzę.

torba dwoiſta. zwey Beutel, duppelte Taſche. biſſac; beſace.

z torbą poydźieſz: du wirſt an den Bettelſack kommen. vous ſerez (ſerez mis) à la beſace.

Torbeczka. kleiner Torniſter. petite gibéciére ou panetiére.

Torćik, *g. a.* Törtchen. tartelette.

Torowany. gebahnt. fraïé, batu. § torowana droga.

Tort. eine Torte. tourte, tarte.

tort iabłeczny. Aepfel=Torte. tarte aux pommes.

Toruię co. eig. u. fig. bahnen. *prop. & fig.* fraïer.

Toruń, *g. nia.* Thoren, die erſte der drey groſſen Städte in Pohlniſch=Preuſſen. Thorn, la prémiére des trois grandes villes dans la Pruſſe Polonoiſe.

Torun, *g. u.* ziele. (*dracunculus eſculentus*) Dragun, Kayſers Salat. targon.

Toś, *vid.* To, *adv.*

Towaglia, *vid.* Tuwalnia.

Towar. Waare. marchandiſe.

Towarzyſki. 1) geſellig, verträglich, freundſchaftlich. 2) einen Mitgeſellen, einen Bundgenoſſen angehend; conföderirt. 1) ſocial, ſociable, amiable, familier. 2) alié, conféderé; des aliez, des conféderé; qui regarde un alié ou un compagnon. § 1) towarzyſki to człowiek; towarzyſka rozmowa. 2) towarzyſki okręt; towarzyſkie miaſto, woyſko; towarzyſka zgoda.

towarzyſka miłość. eheliche Liebe. l'amour conjugal entre le mari & la femme.

po towarzyſku. } als ein Geſelle. en com-
** Towarzyſkie. } pagnon; d'un manié-
* Towarzyſko. } re ſociable, ſociablement; en aſſocié.

Towa-

Towarzyſkość. 1) Geſelligkeit, Liebe zur Geſellſchaft. 2) gemeiner Umgang. 1) ſocieté, mouvement de l'ame qui nous porte à la ſocieté. 2) familiarité.

towarzyſkość zbytnia. zu gemeiner Umgang, zu groſſe Gemeinſchaft. trop grande familiarité. § towarzyſkość zbytnia sługę pſuie i wzgardę u niego Pana gotuie.

zbytniey się dopuſzcza towarzyſkości. er macht ſich gar zu gemein. il prend trop de familiarité.

Towarzyſtwo. 1) Umgang, Geſellſchaft, Gemeinſchaft. 2) die Geſellſchaft, die Mitgeſellen. 1) ſocieté, familiarité, commerce, *m.* amitié, liaiſon, *f.* 2) la compagnie; les compagnons, les camarades, les confréres; ceux qui ſont de même profeſſion, de même compagnie. § 1) mieć, przyiąć, uczynić z kim towarzyſtwo; ſkępſtwo z głupſtwem w jednym towarzyſtwie chodzą; uchodź, ſtrzeż śie towarzyſtwa złego. 2) towarzyſtwo podrożne.

towarzyſtwo woienne. Kriegs-Cameradſchaft. ſocieté de guerre; compagnie qu'on a faite avec un autre ſoldat; confraternité de ſoldâs.

** *towarzyſtwo nierozerwane, nierozwiązane.* der Eheſtand. le mariage; le lien conjugal, les liens du mariage.

wesołe towarzyſtwo. luſtige Geſellſchaft, luſtige Brüder. frérie.

towarzyſtwo kupieckie. Maſcopey, Handels-Geſellſchaft. compagnie, aſſociation des marchands. § kontrakt towarzyſtwa kupieckiego.

towarzyſtwa reguła. Rechenk. die Geſellſchafts-Regel. *Aritm.* la régle de compagnie.

Towarzyſz. 1) Gefehrte, Mitgeſell. 2) Towarſiſch, ein Pohlniſcher Soldat zu Pferde, der einen oder zwey Reut-Knechte hat. 1) compagnon, camarade. 2) cavalier Polonois qui a un ou deux pacholets ou valets.

towarzyſz woienny. Camerad, Spieß-Geſell. compagnon de guerre; compagnon, camarade d'armes.

towarzyſz kupiecki. Handlungs-Geſell. aſſocié.

towarzyſz podrożny. Reiſe-Gefehrte; Reiſe-Geſell. compagnon de voïage.

towarzyſz na urzędźie, ſpołurzędowy. Amtsgenoſſen, Amts-Bruder. Colégue.

towarzyſz w mieſzkaniu; ſpołmieſzkaniec. Stuben-Geſell. camarade de logis, compagnon de chambre.

Towarzyſzka. Geſellin, Gefehrtin. compagne.

Towarzyſzę z kim, *ſzy, ſzył.* mit einem Gemeinſchaft haben, machen. faire avoir des habitudes avec; hanter, fréquenter qu.

Towarzyſzenie z kim. gemeiner Umgang mit einem. fréquentation, habitude qu'on a avec qu.

Toyna, *vid.* Toina.

Toż, *vid.* Tenże.

Trąba. 1) eine Trompete. 2) Blas-Horn, Horn. 3) das Mühl-Gerinne. 4) breite Dach- oder andre Rinne mit einer weiten Oeffnung, woraus ſich das Waſſer ergieſſet. 5) Jäg. eine Hundes-Schnautze. 1) une trompette. 2) cor, trompe. 3) un auge de moulin. 4) décente, goutiére, chenau à pavilion de trompette; un conduit ou canal à l'embouchure fort large par où l'eau ſe dégorge. 5) *Chaſſe:* les naſeaux; front, nez, muſeau de chien. § 1) uderzyć w trąby; trąb krzyk, dźwięk. 2) trąba paſterſka, łowcza. 3) z trąby woda na koła wypada. 4) trąba ſtawowa albo upuſtowa zbita bywa ze czterech forſztow; trąby miedźiane u kamienic, u pałacow. 5) ogar dobry zawſze trąbą ruſza.

trąbą pław morſki. Meer-Trompete, Art von Schnecken. trompette de mer; cor de mer, poiſſon à coquille.

trąba potworna, podwoyna. eine Poſaune. ſaquebute.

trąba słoniowa. Elephanten-Rüſſel. la trompe, le muſeau de l'éléfant.

trąby. Wappenk. 1) drey ſchwartze Blas-Hörner; Helm und Krone zieren fünf Strauß-Federn. 2) drey ſchwartze Blas-Hörner unter zweyen Adlers-Flügeln, über der Krone und Helm aber ſtehet ein geharniſchter Mann mit drey Strauß-Federn. 3) drey Blas-Hörner in einer Linie. 4) ein Schwerdt zwiſchen zwey Blas-Hörnern. *Blaſ.* 1) trois cors noirs, la couronne & le timbre ſont parez avec cinq plumes d'autruche. 2) les mêmes cors au deſſous de deux ailes d'aigle; un homme armé ſe préſente ſur la couronne & le timbre. 3) trois cors l'un auprès de l'autre. 4) une épée entre deux cors.

Trąbię. 1) trompeten, auf dem Horn blaſen. 2) ſummen als eine Mücke. 3) ausſtrompeten, poſaunen, kund machen, ausbreiten. 1) ſonner; ſonner de la trompette; corner, ſonner du cor. 3) trompetter, publier; dire par tout avec éclat. § 1) trąbią na odwrot, na trwogę. 3) niech sława trąbi świeżą odwagę.

co żywo trąbi na woynę. alle wollen Krieg haben, ſchreyen zu den Waffen. tous trompettent, ſonnent la guerre.

komor trąbi. die Mücke ſummet. le couſin bourdonne.

Trąbienie. das Trompeten; das Blaſen auf einem Horn. l'action de ſonner de la trompe ou de la trompette.

Trąbirog. Horn=Bläſer. celui qui ſonne du cor.

Trąbka. 1) kleines Blas=Horn. 2) Tüte von Papier. 1) petit cor, cornet. 2) cornet, papier roulé en forme de cornet.

w trąbkę ſchować. in eine Tüte thun. encorneter.

trąbki. das Neue Jahr bey den Juden. la fête de trompettes, le nouvel an des Juifs. § trąbki albo nowe lato żydowſkie przypadaią w nowiu Pazdziernika.

trąbka poſztarſka. Poſt=Horn. cor, dont ſe ſert le poſtillon.

w trąbkę zwinąć. wie eine Tüte zuſammen wickeln. recoquiller.

Trąbnik. Blas=Hor macher. faiſeur de cors & de trompettes.

Trącam, *v. m. F. trącę.* ſtoſſen, anſtoſſen. heurter, cogner contre; fraper, toucher, pouſſer qu. de qu. ch. § trąćił (ſtursnął) ſioſtry łokćiem, aby milczała.

trąćić głową o mur. mit dem Kopf an eine Mauer ſtoſſen. ſe cogner, ſe heurter la tête contre la muraille.

trąćić konia oſtrogami. das Pferd ſpornen. piquer, talonner le cheval.

trąćił kuſla, konwie, beczki. er hat zu tief in die Kanne gekucket, er hat ſich die Naſe begoſſen. il a pinté; il a fluté; il a avalé un pot.

trąćić konia uzdeczką. dem Pferd einen Ruck mit dem Zügel geben. ſecoüer la bride à un cheval.

trącę. 1) nach etwas ſchmecken oder riechen; einen Nachgeſchmack haben. 2) nach etwas ſchmecken, das Anſehen einer böſen That haben. 3) verdienen eine Art von Strafe. 1) ſe ſentir de qu. ch; avoir, retenir l'odeur ou le goût de. 2) ſentir qu. ch; avoir l'air, la mine, l'aparence d'une méchante action. 3) avoir l'aparence d'une punition; mériter d'étre puni de. § 1) wino to ſiarką trąći. 2) trąći to ſzalbierſtwem. 3) takie życie ſtoſem, ſzubienicą trąći.

wino beczką trąći. dieſer Wein ſchmeckt nach dem Faß. ce vin ſent du fut.

Tracę. 1) verlieren, im eigentlichen Verſtande ſagt man gubię. 2) dämpfen, ſtumpf machen den Schall in einem Gebäude. 3) abthun, hinrichten. 3) zu Grunde richten. 1) perdre, *au ſens propre on dit* Gubię. 2) reprimer, étoufer le ſon dans un édifice. 3) éxécuter, faire mourir, ſuplicier. 4) perdre ruïner, faire périr. § 1) traćić wolność, kredyt, nadzieię, ſprawę; ſtraćić kogo z oczu; ſtraćić ślad; ſerce ſtraćił. 2) polepa gruba ścian głos traći. 3) dźiś złoczyńcę tracą; iutro go ſtracą. 4) piorun wieżą ſtraćił.

chory ſtraćił mowę. der Krancke hat die Sprache verlohren. le malade a perdu la parole.

ſtraćić czas. um die Zeit kommen. perdre ſon tems.

Tracenie. 1) das Verlieren. 2) die Hinrichtung. 1) perte, l'action de perdre. 2) éxécution, derniére ſuplice. § 1) tracenie czaſu, ſerca. 2) byłem przy iego traceniu.

Trącenie. 1) das Anſtoſſen. 2) das Schmecken oder Riechen nach etwas. 1) frapement; l'action de pouſſer, de toucher. 2) le goût, l'odeur qu'une choſe retient d'une autre.

trącenie konia uzdeczką. Ruck mit dem Zügel. petite ſacade, ébrillade, coup de bride que le cavalier donne à ſon cheval.

Trach herb. Wappenk. aufgerichteter Drache im blauen Felde an drey blauen Fächern; drey Strauß=Federn zieren die Krone und den Helm. *Blaſ.* un dragon au champ d'azur élevé ſur les piez de derriére à côté de trois quarrez d'azur, autant de plumes d'autruche ornent la couronne & le timbre.

Traćiknot. Wolf, Licht=Räuber. larron, petite parcelle de la méche qui fait fondre la chandèle.

ieſt traćiknot w świecy. es iſt ein Räuber im Lichte. il y a un larron dans la chandèle.

Trącony. angeſtoſſen. heurté, pouſſé, cogné.

Tracz. 1) Bretſchneider. 2) ein Feiler oder Säger. 1) ſieur de long. 2) ſieur de bois; celui qui lime.

tracz ryba morſka. Art eines See=Fiſches der die Angel=Schnur zerſchneiden ſoll. anthie, poiſſon de mer qui coupe la ligne du pêcheur. § tracz grzbietem oſtrochropawym ſznur wędny przećiera i uchodźi.

Trąd, *g. trędu.* (*elephantiaſis*) 1) Raude, eine Art von Ausſatz. 2) Kupfer im Geſicht. 1) ladrerie, maladie de ladre. 2) la rougeur d'une trogne enluminée, d'un viſage boutonné ou couperoſé. § 1) o parchu prawym mowią Doktorowie.

*2) ma trąd (czerwoność zbytnią) twarzy.
trad, g. trąda. Hummel, Drehne, die den Bienen den Honig wegfrißt. bourdon, mouche qui mange le miel aux abeilles.
*Traf, trefunek Zufall. accident, hazard.
na traf. auf gut Glück. à l'avanture, au hazard.
Trafiacz. ein Treffer, der das Ziel gut trifft. tireur, celui qui tire bien quelque arme.
Trafiam, *v. m. F. trafię.* 1) treffen mit einem Wurf oder Gewehr. 2) treffen als der Mahler. 3) nachmachen, nachschreiben, nachahmen. 4) treffen, antreffen, finden; fallen auf etwas; auf etwas kommen. 5) treffen, errathen. 1) tirer, donner au but, au blanc; tirer une personne ou une bête; toucher, ateindre, atraper qu. d'un coup; assener sur qu. un coup de. 2) tirer, prendre, peindre qu; atraper la ressemblance de qu. 3) contrefaire, imiter. 4) rencontrer, atraper, trouver; tomber sur. 5) rencontrer, déviner. § 1) do celu (w cel) trafił; wronę trafił; trafił podle celu, sążeń od celu; szabla go w nos, szpadą w serce trafił; trafiłem go kiiem, psa kamieniem. 2) malarz dobrze siostrę trafił. 3) potrafił rękę, robotę moię. 4) paćierza, piosnki (na paćierz, na piosnkę) trafił; trafiła kosa na kamień, kula na guzik; trafiliśmy na tego kawalera, na to szczęśćie. 5) trafiłem że tak będźie.
nie trafić. fehlen. manquer son coup; tirer à faux.
nie trafiłeś. du hast es nicht getroffen. vous n'avez pas rencontré le mot de l'énigme; vous n'y étes pas; vous avez manqué le coup.
trafiłeś. im Scherz: du hast es getroffen, es errathen. *burlesq.* vous y étes; voilà bien chanté.
strzelenie nie trafiło. der Schuß hat nicht getroffen. le coup ne porta pas.
trafić komu; trafić kogo w sedno, w raz. einen treffen, wo es ihm wehe thut. piquer qu. au vif.
trafił swoy na swego. er hat seinen Mann gefunden. à bon rat bon chat.
trafić na co w mowie. in der Rede auf etwas fallen. tomber sur quelque matiére dans un discours.
trafić się. 1) geschehen, sich ereignen, sich zutragen. 2) sich begegnen, sich antreffen. 3) sich finden zu etwas. 4) einem ähnlich seyn. 1) avenir, arriver rencontrer qu. 3) se rencontrer, se trouver propre à. 4) tenir; de ressembler à qu. § 1) trafiło mu się to niesczęśćie; aby się to więcey moim listom nie trafiło; czytać mi się trafiło. 2) trafili się na drodze; trafiłem się z nim. 3) trafiły się trzewiki na nogę. *4) trafił się na (podobny do) oyca.
Trafię. kräuseln. friser. § trafić włosy, płoćienne rzeczy.
Trafienie 1) das Treffen. 2) das Aufkräuseln der Haare. 1) ateinte, l'action d'ateindre avec un coup. 2) frisûre, l'action, la maniére de friser les cheveux.
Trafiony. 1) getroffen. 2) gekräuselt. 1) ateint d'un coup. 2) frisé. § 1) trafiony niedźwiedź. 2) trafione włosy rozpuśćił.
Trafna. der Treffer in der Lotterie und in einigen Spielen. le billet rouge dans les loteries; le mieux dans quelques jeux.
trzymam na trafną. ich halte auf den Treffer. je parie au mieux.
*Trafny, trefny. spaßhaft. plaisant.
Trafta, ⎫ pławta. Holtz-Flösse. ra-
Trafty, *plur.* ⎭ deau; train de bois; plusieurs piéces de bois atachées ensemble, qui flotent sur l'eau.
trafi spuszczanie. das Holtzflössen. le flotage.
Traftarz. Flösser, Flossen-Fahrer. meneur de train de bois; qui conduit un radeau.
Trafunek, *vid.* Trefunkowy.
Tragant, Tragamant. Tragant-Saft, Gummi-Dragant. gomme adragant.
Tragary, *plur.* Lager-Bäume im Keller. chantier sur lequel les tonneaux sont rangez en cave.
Tragarz, drążnik. Träger. porte-faix, crocheteur, gagne-denier.
tragarz, balka, vid. Tram.
Tragi, *plur.* drągi tragarskie. eine Trage, Reff, Trage-Gerüst. crochets ou civiére de porte-faix.
Tragicznie, *adv.* trahisch, auf eine betrübte Weise. tragiquement; d'une maniére tragique.
Tragiczny, trahyczny. trahisch, betrübt. tragique, funeste.
Tragiedya. ⎫ 1) ein Trauer-Spiel. 2) fig.
Traiedya. ⎭ Lerm, Unruhe. 1) tragédie. 2) vacarme, *m.* bruit, desordre, *m.*
Tragiedus. ⎫ Tragödien-Schreiber. poëte
Traiedus. ⎭ tragique.
Trakarz. Bergw. Träcker, der das Ertz auf einem Schubkarren herbey führet. ouvrier aux mines qui mene les métaux avec une brouette.
Trakt. 1) Weg, Strasse. 2) Lauf. 3) Gegend; Strich. 1) route, traite, voïe, chemin. 2) cours. 3) contrée, quartier, côté, *m.* § 1) trakt żołnierzom opisano,

no, gdźie popasować i nocłegować maią. 2) w dalszym trakćie seymu. 3) kasztel broni wszystkiego traktu miasta od naiazdu nieprzyiaćielskiego.

Traktament, uczta, ochota. Tractament, Schmaus. festin, regale, *m.* bonne chère.

Traktat. 1) ein Tractat, gelehrte Abhandlung. 2) Tractat; Friedenshandlung. 1) traité, *m.* raisonnement, discours sur une science, sur un art. 2) traité, *m.* acord, convention entre les Princes. § 1) znaydźiesz to w traktaćie o herbach. 2) traktat z kim uczynić, zawrzeć.

Traktowanie. 1) Staats-Unterhandlung. 2) Erweisung einer Ehre, Aufnahme, Bewirthung. 1) négociation. 2) traitement l'action de régaler qu.

Traktowany. 1) abgehandelt, geschlossen. 2) tractirt, aufgenommen. 1) traité, débatu. 2) traité, régalé, receu. § 1) traktowany pokoy, kwestya. 2) traktowany (częstowany) winem.

Traktuię. 1) handeln von etwas: etwas abhandeln. 2) handeln, tractiren in einer öffentlichen Angelegenheit. 3) tractiren, aufnehmen, einem eine Ehre erweisen. 1) traiter de qu. ch; raisonner, écrire de qu. ch. 2) traiter, négocier quelque afaire. 3) traiter, régaler. § 1) subtelnie o tym traktował. 2) straktowawszy z Francuzami o pośiłek, poiechał do domu. 3) traktować (częstować) kogo winem.

Tram. Tram, Last-Balcken, Haupt-Balcken. poutre, grande piéce de bois qui porte les solives.

Trank, *g. u.* ziele. (*solidago Saracenica secunda*) heidnisch Wundkraut. verge dorée; verge d'or.

trank Anielski ziele, vid. *Anielski trank.*

trank ieleni, vid. *ieleni trank.*

złoty trank. (conyza) Dürrwurtz. la conize une plante.

Translaps, rok przepadły. verfallener Termin in Gerichten. defaut au présentation, *en terme de Palais.*

Transportowy okręt. Transport-Schiff. un navire de transport.

Transumpt, przepis. Abschrifft, Copey einer gerichtlichen Schrifft. copie, transcription d'une piéce de procédure.

Trapićiel. Quäler, Placker, Peiniger. chicaneur, agresseur, celui qui tourmente, qui vexe les gens.

Trapię. 1) sehr betrüben, quälen; zusetzen. 2) schmertzen, weh thun; stechen. 3) kreutzigen das Fleisch. 1) afliger, chagriner, fâcher; tourmenter, oprimer, acabler; causer du chagrin, de la peine. 2) causer de la douleur, du mal; piquer, ronger. 3) afliger, mortifier son corps. § 1) śmierć iego matkę trapi. 2) trapi mię co w żołądku. 3) trapić ćiało.

trapić się. sich quälen, sich grämen, sich betrüben. s'afliger, se fâcher, se donner de la peine.

trapiący. schmertzlich, das Schmertzen verursachet. afligeant, qui donne de l'afliction.

Trapienie się. Schmertz, Gram, Harm. afliction, tourment, peine, souci.

trapienie kogo. Plage, Quaal, die man einem anthut. persécution, véxation, l'action de persécuter, de tourmenter qu.

trapienie żołądka, ielit. Bauch-Grimmen. les tranchees, *f.* de grandes douleurs dans l'intestin.

Trawa. 1) Gras auf dem Feld. 2) Gras ein Kraut von vieler Art. 1) herbage, *m.* herbe, verdure, verd. 2) laiche, chiendent, *m.* une herbe dont il y a beaucoup d'espèces.

turza trawa, vid. *ostrzyca druga.*

trawa ieża albo ostra. (sparganium) Igels-Kolben. sparganium.

trawa morska, vid. *porost wodny.*

trawa wonna, vid. Kayika trawa.

Trawićiel. Verzehrer. celui qui consume.

Trawię. 1) verdauen. 2) verbrauchen, verzehren. 3) zehren, schwächen, auszehren. 4) zubringen als die Zeit. 5) drängen, scharf zusetzen, verfolgen. 1) digerer, faire la digestion; cuire comme l'estomac. 2) user, consumer en mangeant, en buvant. 3) consumer, afoiblir, énerver, ronger. 4) consumer le tems, passer, couler ses jours dans. 5) mettre aux abois, presser vivement, acabler. § 1) trawić pokarm; żołądek iego nie trawi, źle, dobrze trawi. 2) wino, zboże strawić; co mieśiąc wołu trawiemy. 3) wrzod, febra, kłopot ćiało trawi; trawić dowćip na czym. 4) trawił lata w młodośći swoiey na zabawach Palady, na naukach, życie nad zbrodniami, na woynie; strawili mi sztukę czasu; dobrze, źle czas trawić. 5) niedzwiedźia psy trawią.

trawić czas darmo. die Zeit unnütz zubringen. perdre son tems.

trawić pieniądze. Geld verthun. dépenser de l'argent.

ogień drewno trawi. das Feuer verzehret das Holtz. le feu consume le bois.

trawi to śiły. das verzehret die Kräfte. cela consume, mine les forces.

trawić się. 1) sich verdauen. 2) sich verzehren, vergehen. 3) sich ausgeben, sich vom Gelde entblößen. 1) se digerer. 2) se consumer, s'user, s'afoiblir, s'énerver.

ver. 3) se débourser; se mettre à sec; dépenser tout son argent.
Trawienie. 1) die Dauung, Digerirung. 2) das Zehren, die Zehrung. 1) digestion, coction des viandes. 2) consomption, l'action par laquelle se consume qu. ch. § 1) wino do trawienia pokarmow służy; trawienie pierwsze w żołądku. 2) trawienie czasu, pieniędzy; nieoszczedne żywnośći trawienie.
Trawiany. aus Gras. d'herbe. § trawiany wieniec.
Trawisko. schlechtes Gras, Unkraut. méchante herbe. § zamnożyły się w zbożu trawiska.
Trawisty. voll Gras, grasicht. herbu, fertile en herbes; rempli, garni d'herbes. *kolor trawisty*. Gras-grün. verd de porreau; la couleur d'herbe.
Trawka. Gräslein. petit herbe.
trawka Boża ziele, vid. Boży — *Boża trawka*.
Trawnik, *g. a.* Rasen-Platz, Gras-Stück, Gras-Platz. boulingrin; verdure, place pleine d'herbes.
Trawny. 1) grasicht, voll Gras. 2) Gras-, aus Gras. 3) Weid-, auf der Weide gemästet. 1) herbu; couvert d'herbes; abondant en herbes. 2) d'herbe; fait d'herbes. 3) nourri d'herbes; engraissé dans le pré. § 1) trawna rola. 2) trawny snopek. 3) trawny (trawą się) pasący (pastewny) woł.
Trćia. 1) Rohr-Pusch, Röhrig. 2) Menge, grosse Anzahl von Sachen die gerade in die Höhe stehen. 1) cannaie, rosoïe; lieu plein de roseaux ou de cannes. 2) moisson, *f.* multitude, grand nombre des choses qui hérissent, qui sont debout. § 1) tę trćią (to trćinisko) wyćiąć trzeba. 2) ludźi iaka trćia tam stoi; trćia tam była kopiy Tatarskich.
Trćialka, *vid.* Trćionka.
Trćina, trzćina. 1) Rohr, Schilf, Rohr-Schilf. 2) ein Spanisches Rohr. 1) roseau. 2) canne, roseau d'Inde à s'apuïer. § 1) bać się trzeba trćinie, gdy wiatr dąb wywinie, *prov.* 2) trćiną go uderzył.
trćina cukrowa. Zucker-Rohr. cannamelle, canne de sucre. § z trćiny cukrowey cukier warzą.
trćiną poszywać. berohren. roseler le toit d'une maison; couvrir le toit de roseaux.
trćina wonna, *vid.* Rayski — *rayska trawa*.
na słabey się wspierać trćinie. sich auf eine schwache Hülfe verlassen. s'apuïer, se fier sur une planche pourrie.

Trćinik, potrzos. ein Rohr-Sperling. passereau cannier.
Trćinka, trzćinka. 1) kleines Schilf-Rohr. 2) Schilf Röhrchen in der Weber-Spuhle. 3) Rohr, Halm. 1) petit roseau. 2) cannete, petit tuïau de roseau dans la navette. 3) tuïau, chalumeau pour tirer quelque liqueur d'un vaisseau. § 1) świstać na trćince. 2) trćinka w cewce dla obracania.
Trćiniany. aus Schilf. de roseaux; fait de roseaux, de cannes. § row trćiniany; poszyćie trćiniane.
Trćiniasty. Schilf-ärtig. semblable aux roseaux.
Trćinisko, trćia. Rohrsumpf. cannaie.
Trćinisty, trćiny pełny. schilficht, rohrig. plein de roseau.
Trćinny. 1) Schilf-, zum Schilf-Rohr gehörig. 2) Schilf-Rohr-; das sich im Schilf aufhält. 1) de roseau, qui regarde le roseau. 2) cannier, qui demeure, qui se nourrit au roseaux. § 1) trćinne pierzysko. 2) wrobel trćinny albo trćinik.
Trćionka. Rohr, Halm, ein Getränck aus dem Faß zu ziehen. petit tuïau, chalumeau pour tirer quelque liqueur d'un vaisseau.
Trę, *trze*, *tarł*, *trzeć*. 1) reiben. 2) zerreiben, reiben. 3) reiben, wund reiben. 4) feilen. 5) sägen. 6) brechen den Flachs. 1) froter l'un contre (avec) l'autre. 2) broïer, gruger, rendre menu. 3) froter, blesser en frotant, presser. 4) limer, travailler avec la lime. 5) sier, couper avec la sie. 6) broïer, tiller du lin. § 1) trzeć członek chory ćiepłemi chustami; trzeć głownią szmerglem. 2) trzeć farby malarskie. 3) trzewik mię trze. 4) trzeć żelazo piłą. 5) trzeć drwa. 6) trzeć (miedlić) len, konopie.
trzeć tarćice. zu Brettern sägen, schneiden. sier en long; refendre.
trący. Reiber, der etwas reibet; Reiber, Säger, Feiler. broïeur, froteur, sieur, celui qui lime. § trący farby.
trzeć się. 1) sich an etwas reiben, schaben. 2) sich abreiben, sich abtragen. 1) se froter, se fraier contre (à) qu. ch. 2) s'user en frotant. § 1) koń się o żłob trze. 2) ta suknia barzo się trze, starła, wytarła.
trą się ryby. die Fische leichen. les poissons fraïent.
ieleń się trze o drzewo i rogi zrzuca. der Hirsch reibet den Kopf an die Bäume und wirft sein Geweihe ab. le cerf fraie; le

cerf fraïe sa tête aux arbres pour faire tomber son bois.

Trębacz. Trompeter. le trompette; celui qui sonne de la trompette.

Trębaczy. Trompeter=. de trompette; qui regarde le trompette.

Trędowaćieię, na trad choruię. raudig werden, die Raude bekommen. être malade de la ladrerie, de la lépre.

Trędowaty. aussätzig; raudig. ladre, lépreux.

trędowata. eine Aussätzige. une ladresse.

szpital dla trędowatych. Spital für die Aussätzigen. ladreries, *f. plur.* léproserie.

trędowaty na twarzy. kupfrig im Gesicht. qui a le visage plein de rougeurs; boutonné, couperosé.

Trędowizna, trąd. Aussatz. ladrerie, lépre.

trędowizna na twarzy. Kupfer im Gesicht. les rougeurs, *f.* pustules rouges qui viennent au visage.

Trędownik, *g. a.* ziele. (*scrophularia major*) Braunwurtzel. grande scrophulaire.

trędownik mnieyszy. (scrophularia minor) Feigen=Wartzen, kleine Braunwurtz. couillons de Prêtres, petite esclere, petite scrophulaire.

Trefnie, *adv.* auf eine spaßhafte Art. facétieusement, plaisanment.

Trefniczek. } Spaß=Vogel, Schertzer. di-
Trefniś. } seur de bons mots; plaisant, railleur, celui qui plaisante.

Trefność. Spaßhaftigkeit, Schertz=Wort, lustiger Schwanck. joïeusetez, *f. plur.* plaisanterie, facétie, bon mot.

Trefnuię. spaßen. plaisanter; dire de bons mots; faire le plaisant.

Trefny. spaßhaft, lustig, schertzhaft. facetieux, plaisant, divertissant, agréable. § trefna to gra; trefny człowiek.

Trefunek, *g. trafunku.* Zufall. accident rencontre, avanture, hazard, sort. § trefunek i szczęśćie tylko są wymysły pogańskie.

trefunkiem, z trefunku. zufälliger Weise, von ohngefehr. par hazard, fortuitement, par fortune; par avanture; par accident. § trefunkiem czego dostać.

z trefunku przypadły. } zufällig, von unge-
Trefunkowy. } fehr geschehen. fortuit, arrivé par hazard. § nie uniknieśz razom trefunkowym.

Trel, śćieżka flisowska. Treck= oder Treib=Weg am Flusse. tirage, *m.* marche-pié, *m.* chemin sur lequel on hâle un bateau.

Trela. ein Triller. tremblement, fredon, roulement, agrément de musique.

Trelowanie. das Ziehen eines Schiffes wider den Strohm. tirage, *m.* remorque, le halage, le tirage; l'action de tirer un bateau contre le fil de l'eau.

Trelownik, pies. Trecker, der ein Fluß=Schiff am Seile trecket. hâleur, arracheur de persil, qui remonte un bachot avec un cable.

Treluię. 1) trillern, einen Triller schlagen. 2) treilen; buchsiren, trecken; ein Schiff mit Pferden, Leuten oder einem Boot ziehen. 1) trembler, fredonner. 2) remorquer, hâler, tirer un vaisseau par un autre, par des gens, ou par des chevaux en remontant.

**Tren. Trauer=Lied Klage Lied. lamentation; poëme, vers lugubre; plainte, gemissement. § Treny Jeremiaszowe; noćić smutne, płaczliwe treny; wesołe wota w grobowe przemienić treny; to żałosne treny, to wesołe się odzywaią odgłosy.

Trepele, *plur.* Spanischer Hals=Kragen, wie sie ehedessen getragen wurden. fraise, linge plissé qu'on portoit autrefois au cou.

Trepka. Holtz=Schuh, Klotz=Schuh einiger Mönche. socque, soc, patin de bois dont se servent quelques Religieux.

Tresa. eine Tresse von Gold oder Silber. galon d'or ou d'argent.

Treść. 1) der Kern im Baum. 2) Chymie: die Blume, das feinste von einer Berg=Art. 3) der Kern, die Blume, das beste von einer Sache. 4) Inhalt. 5) Haupt=stück, Hauptsache. 1) le coeur, le vif d'arbre. 2) *Chimie:* fleur, *f.* les particules les plus subtiles d'un minéral. 3) quintessence, graisse, moële, fleur, *f.* le suc & la moële de qu. ch. 4) contenu, teneur, *f.* 5) ame; chose principale, le principal. § * 1) treść (drzeń) drzewa. 2) treść mośiężna. 3) treść to całego woyska; treść młodźi, szlachty. 4) treść listu tego w sobie zawiera. 5) na tym punkćie cała treść zawisła; treść własnośći i istotę krotkiemi wyraża słowy.

treść wina. Vorlauf; Kern=Wein. mére-goute; vin de la mére-goute.

treść miodu. klarer, geläuterter Honig. du miel clair, bien afiné.

* Treskcę, *ce, tał*, trapię, frasuię. betrüben, plagen. chagriner, tourmenter.

* Tresktanie, frasunek, kłopot. Sorge. souci, peine, chagrin, tourment.

Tresurka, wiśiadło. Tressur, Tabletchen. tablette qu'on atache dans une chambre pour y ranger de petites choses.

Tret. Trödel=Marckt, Trödel. friperie; lieu où l'on vend de vieux meubles.

tak się na trećie baby wadzą. sie zancken sich die Spitals=Weiber. ils font les harangéres;

géres; ils se prennent de paroles comme des harangéres.
Treter, *obs.* ucieczka. die Flucht. fuite.
Tretowy. Trödel-, zum Trödel gehörig. de friperie; qui regarde la friperie.
Tretuię. 1) niedertreten, treten, zertreten. 2) zertreten, vernichten, zerstreuen. 3) am See oder Fluß-Ufer hinsegeln. 4) in der Küche: in Butter braten, abziehen. 1) fouler qu. ch. aux piez. 2) écraser, ruiner, dissiper. 3) cotoier, aller le long d'un rivage. 4) *en terme de cuisine:* mettre au beurre brûlé. § *1) bydło stretowało (podeptało) rolą. **2) nieprzyiaćielską stretował potęgę. 2) tretować do lądu, przy lądźie. 3) stretować co w maśle, to iest spuszczać co na gorące masło.
tretować, przyrumienić masło. Butter braun schmeltzen. brûler du beurre.
Trętwa, *vid.* Drętwik.
Trętwię, Tręwieię, *vid.* Drętwię.
Trewirz, *g. a.* Trier, die Haupt-Stadt des Churfürstenthums von Trier. Tréves, *m.* la capitale de l'Electorat de Tréves.
Trewirski, Trierisch. de Tréves. § Elektorat Trewirski.
Trocha, troszka. 1) ein weniges; etwas. 2) wenig, nicht viel. 3) wenig, nicht lange. 4) wenig, nicht sehr. 1) un peu; un petit nombre, petitesse. 2) un peu; pas beaucoup. § 1) weź trochę wina. 2) trochę miey przyiaćioł ale dobrych.
trochę, troszkę, adv 1) ein klein wenig, nicht lange. 2) sanft, nicht sehr. 1) tantin, tantinet, un peu, un moment. 2) un peu, doucement, pas trop. § 1) poczekay trochę. 2) trochę go uderzył; trochę (trochą) śilneyszy.
kochay mię trochę. liebe mich ein wenig. aimez moi un petit.
trochę potym. kurtz hernach. un peu après.
trochę przed tym. kurtz vorhero. un peu auparavant.
trochę wiele. ein bißchen viel. un peu trop.
trochę więcey. ein wenig mehr. un peu plus.
tochę mniey. ein bißchen weniger. un peu moins.
o trochę. fast, bey nahe. presque. § o trochę nie uszedł, nie upadł.
po trosze. 1) nach und nach. 2) zu wenigen. 1) peu à peu. 2) brin à brin; petit à petit; chiquet à chiquet; tantôt peu tantôt moins. § 1) po trosze i z nienagła kogo w cnoty wprawować. 2) po trosze daie.
Troćiczko. Räucher-Kertzchen, Apothecker-Küchlein. pastille, trochique. § słowo *troćiczko* albo od trocin węgla lipowego albo z Greckiego pochodźi.

Trocina. / Trociny, *plur.* Säge-Spähne, Feil-Spähne. sîure, limaille, ce qui tombe lorsqu'on scie ou lime. § trociny od piły stolarskiey, ślosarskiey.
trociny brezylowe, słoniowe geraspelt Brasilien-Holtz, Elfenbein. rapures d'ivoire, de Bresil.
Troczę, *czy, czył.* fesseln, binden einen Gefangnen. enchainer, mettre aux fers, lier un prisonnier.
Troi, (troy) troia, troie, *adj.* drey, das aus drey bestehet. trois, triple, de trois. § troie zwyćięstwo; ta rzecz troiey iest farby, rożnośći.
troie noszenia na stoł. drey Trachten auf eine Tafel. service de table à trois plats.
Troiaczek, *g. troiaczka.* ein Kreutzer, Dreyer. creuxer, piéce de trois liards.
Troiak, *g. a.* 1) eine Zahl von drey Stück. 2) ein Silber-Groschen, Dütchen. 3) Dreyling, einer von drey Zwillingen. 1) un nombre de trois. 2) petite monoie d'argent valant deux sous. 3) l'un des trois fréres jumeaux.
troiacy, trzey razem urodzeni. Dreylinge, drey Zwillinge. trois fréres ou soeurs jumeaux.
Troiaki. dreyfältig, dreyerley. de trois maniéres, de trois façons.
Troiako, *adv* troyką, w troie. auf dreyerley Art. triplement; en trois maniéres; en trois façons; en triple façon.
Troiakość. Dreyfältigkeit. triplicité, qualité d'une chose triple. § Bostwo iedno w troiakośći.
Troianek, *g. troianka*, troyczyk, wilcza stopa, wątrobnik źiele. (*hepatica nobilis*) edles Leberkraut. épatique double.
Troie czego. drey Stück, drey Personen. trois piéces ou trois personnes. § Troyga Panow tu było.
na troie; troisto. in drey Theile. en trois parties.
we troie. 1) dreyfach. 2) in drey Seiten. 1) triplement, en triple. 2) vers trois côtez. § 1) we troie papier złożyć. 2) we troie za nim pasłano.
Troię co, *i, ił*, na troie dźielę. in drey Theilen. diviser en trois parties.
troię, tyle troie czynię. dreyfältigen; dreyfach machen. tripler; faire, composer de trois; mettre trois fois autant.
Troienie, tyle troie czyniąc. dreyfache Vermehrung, das Dreyfältigen. le triplement; l'action de tripler.
Troieść, *vid.* Toieść, Bażanowiec.
Troisto, *adv.* in drey Theile. en trois parties.
Troistość. gedritte Zahl. le ternaire; un nombre de trois.

Troisty, na troie rozdzielony albo rozdzielisty. dreyfältig, in drey getheilet. triple; composé de trois; divisé, partagé en trois.

* Trok, chochoł. Flausch. touse, toupillon.

troki, plur. 1) Stricke, Riemen, Bande für Gefangene. 2) Stricke zu grossen Lasten. 3) Stricke, Riemen Jagd-Hunde zu binden. 4) Riemen hinten am Sattel, damit man das Fell-Eisen anzubinden pflegt. 1) liens, *plur.* fers, *plur.* chaines, *f. plur.* tout ce avec quoi on lie un prisonnier. 2) cordage, *m.* pour lier ou garroter un fardeau. 3) cordes, courroïes pour atacher les chiens. 4) liens de cuir pour atacher la valise sur la croupe du cheval. § 1) wsadzić więźnia w troki. 2) wywiązać z trokow ciężar. 3) zebrane psy w troki uwiązać. 4) walizon trokami do siodła przywiązać.

Tron, stolica. ein Thron. trone, *m.* un siége pour un souverain.

z tronu zepchnąć, zrzucić. vom Throne stossen. détroner.

Trop. 1) eig. u. fig. Fußtapfe. 2) Jäger: Fahrt, Spur. 3) Kriegsw. die Vergaderung, die Versammlung der Soldaten. 1) *prop. & fig.* vestige, *m.* trace. 2) voie, passée d'une bête. 3) *Guerre:* assemblée, l'action de s'assembler en un lieu. § 1) tropem (śladem) oycow swoich. 2) w tropy psa puścić. 3) bębnić, trąbić do tropu.

w tropy za kim iść, się puścić. einem auf dem Fusse verfolgen. poursuivre qu. pas à pas; étre toujours sur les talons de qu; suivre les traces de qu.

trop śnieżny. Jäg. Fährte auf dem Schnee. *chasse:* surneigées, *plur. f.*

trop dżdżowy. Regen-Fährte. les surpluïées.

Troska. 1) Gram, Harm, Sorge. 2) Art kleiner gedörrter Fische. 1) chagrin, peine, souci. 2) sorte de petits poissons secs.

Troskam. / Trosczę, *szczy, szczył.* betrüben, bekümmern. afliger, chagriner qu; causer de la peine, donner du chagrin à qu.

troskać się. sich grämen, sich betrüben. se chagriner, se fâcher; se mettre en peine; se consumer d'ennui.

nie troszcz sobie tym głowy. gräme dich darüber nicht; sorge nicht dafür. ne vous en souciez point; soiez en repoz de cela.

Troskliwy. betrübt, Sorgenvoll. chagrinant, afligeant, triste. § troskliwy z tego przypadku.

Troszka, *vid.* Trocha.

po Trosze, *vid.* Trocha — *po trosze.*

Troy, *adj. vid.* Troi.

Troybarwisty. dreyfärbig. tricolor.

Troyca 'Swięta. die heilige Dreyfaltigkeit. la Sainte Trinité. § Swięto Troycy Swiętey.

Troyczyk ziele, *vid.* Troianek.

Troydrogi. / Troydrożny. dreywegig, wohin drey Wege gehen. où trois chemins aboutissent; coupé par trois chemins.

Troygłowy. dreyköpfigt. qui a trois têtes; à trois têtes. § troygłowy Cerber.

Troygrotny. dreyzinckig, dreystachlicht. qui a trois fers ou pointes; à trois pointes.

Troyka. eine Drey als auf den Würfeln, auf einer Karte. un trois aux dez, ou aux cartes.

troyką, adv. *vid.* Troiako.

Troykąt ein Dreyeck, Triangel. un triangle.

Troykształtny. dreyartig. façonné en trois maniéres; qui a trois formes ou figures.

Troykwiat, kościelne ziele. (*narcissus sextus, leuconarcissolirium*) Art von Narcissen-Blumen. espèce de narcisses.

Troylist ziele. (*satyrion*) Stengelwurtz, Knabenkraut. satirion.

Troynasobny. dreyfach, dreyfältig. triple.

Troynik, *g. a.* 1) guter Meth, darzu nur drey Theile Wasser genommen werden. 2) eine Drey in unterschiedenen Spielen. 1) sorte d'hidromel fort bon & brasse seulement de trois parties d'eau. 2) un trois dans quelques jeux.

Troynitny. 1) dreymahl geniethet. 2) dreydrätig gewebet. 1) garni de trois clavettes. 2) tissu de trois fils, qui est d'un triple tissu.

Troypaszczęki. mit drey Rachen versehen. qui a trois gueules ou gosiers.

Troyoczny. dreyäugig. qui a trois yeux.

Troyścienny. dreyseitig. qui a trois côtez; triangulaire. § troyścienna figura to iest o trzech ścianach.

Troysercy, trzy serca maiący. das drey Hertzen hat. de trois coeurs.

Troystopnisty. dreystufig. qui à trois dégrez; à trois dégrez. § Bolesław zbudował troystopnisty maiestat.

Troytak, *g. a.* kleiner Molter, kleine Schleiffe darauf das Ertz fortgeschleifet wird. sorte de petit traineau pour transporter les métaux.

Troyuszny statek. ein Gefäß mit drey Henckeln. vaisseau à trois anses ou oreilles.

Troywęgieł, *g. troywęgła.* ein Triangel. un triangle.

Troywęglasty. dreyeckig. triangulaire.
Trozęby. dreyspitzig, dreyzackigt. garni de trois pointes ou trois dents.
troyzębe widły Neptuna. spitzige Gabel des Neptuns. le trident de Neptune.
*Trteć, *f.* } żywe śrebro. Queckſilber. ar-
*Trtecz, *f.* } gent vif.
Truchleie. 1) ſchmachten, matt seyn. 2) erſtarren, erſtaunen. 3) zittern vor Furcht; erſchrecken, verzagen. 1) languir; étre abatu; étre dans un abatement d'eſprit, dans une conſternation. 2) étre tout interdit, étre ſaiſi d'étonnement, d'admiration. 3) trembler de peur; s'éfraier, s'épouvanter, ſe décourager. § 1) truchleie nieboraczek od żalu, od kłopotu, od miłośći, od tey ſtraty. 2) ięzyk truchleie na te dobrodźieyſtwa Boſkie. 2) śmiałek przed czaſem wykrzykuie, a w rzeczy zaś ſamey truchleie.
Trucht. Dreller, Hunde-Trab, Pferde-Trab mit kleinen hurtigen Schritten. trot tride, pas tride d'un cheval.
trucht Tatarſki. der Tarter Trab, in welchem die Tartern das Pferde-Fleiſch gar reuten, das ſie unter den Sattel legen. le trot de Tartares, lorsqu'ils trotent le cheval jusqu'à ce que la chair de cheval miſe ſous la ſelle dévienne tendre à manger.
Trućiciel, trućiżnik. Vergiffter. empoiſonneur, celui qui empoiſonne.
Trućićielka. Vergiffterin. empoiſonneuſe.
Trućie kogo, trućizny zadawanie komu. 1) das Vergifften. 2) das Abtreiben einer Leibes-Frucht. 1) empoiſonnement, l'action d'empoiſonner. 2) avortement volontaire; ſupreſſion de part.
Trućień, *g. trućnia,* trąd. Hummel, Raub-Biene. bourdon, abeille inutile.
Trućizna. 1) Gift zum vergiften, vom Gift der Thiere und Kräuter ſagt man iad. 2) Gift, eine ſchädliche Lehre. 1) poiſon, venin qui donne la mort; *en parlant du venin des inſectes & des herbes on dit:* iad. 2) poiſon de l'ame, venin, mauvaiſe doctrine. § 1) trućizna ieſt z iadu, ſoku, z prochow *&c.* ktorą ſobie kto albo drugiemu zadaie; trućizny dopadł. 2) taka nauka ieſt trućizna dla młodźi.
trućizną co napuśćić. etwas mit Gift vermiſchen. méler du poiſon avec qu. ch.
Trućiżnik. vergiſten. empoiſonneur.
trućiżnik, trućiznę robiący, przedaiący. Gift-Verkäufer, Giftmacher. vendeur, faiſeur de poiſon.
Trućiznowy. Gift-. de poiſon, qui regarde le poiſon.

Trud, *g. u, a.* 1) Beſchwerlichkeit, Mühe, wird meiſtens in *plur.* gebraucht. 2) Fährte, Spur eines Thieres. 1) fatigue, peine, travail, incommodité, *ce mot ſe prend le plus ſouvent au pluriel.* 2) voïe, paſſée, la forme du pié d'une bête en terre. § 1) wiele miał trudow. 2) pies zna truda (trudy) za zaiącem.
Trudnię co. ſchwer machen, aufhalten. empêcher, embaraſſer qu. ch; mettre empêchement; aporter des obſtacles à. § zatrudnił dużo iego ſukceſy; trudnił ſię mogł naſzych intereſów.
trudnić śię w czym; trudnić ſobie co. ſich Schwierigkeit machen, ſich etwas ſchwerer machen. ſe faire dificulté; ſe peiner.
Trudno, *adv.* ſchwer. dificilement, avec peine, avec dificulté. § trudno z wilka uczynić barana, *prov.* trudno to czynić, zrozumieć.
z trudna. von der ſchweren Seite; von der Seite, wo viel Schwierigkeiten ſind. du côtez où il y a beaucoup de dificultez. § z trudna to pokazał.
trudno mi. ich habe nicht Zeit; ich habe zu thun. j'ai fort à faire; je ſuis très-embaraſſé d'afaires; je n'ai aucun loiſir.
trudno mi to. das iſt mir ſchwer. cela m'eſt dificile. § trudno ći to będźie.
Trudność. 1) Schwierigkeit, Mühe, Beſchwerlichkeit. 2) Heilk. Beſchwerlichkeit; ſchwere Verrichtung. 1) dificulté, peine, travail, obſtacle, *m.* empêchement. 2) *Médec.* dificulté, ſupreſſion, retention. § 1) nic nie ieſt bez trudnośći; każda rzecz ma ſwoię trudność; trudnośći komu czynić; rozwiązać trudność; po przebytych trudnośćiach i trudach; nowe zachodzą trudnośći. 2) trudność oddychania; uryny, ſtolca trudność.
trudność zadać, czynić komu. einem zu ſchaffen machen. donner un os à ronger à qu; faire dificulté, mettre un obſtacle à qu.
Trudnomowność. Rede, die ſchwer zu verfertigen, oder zu verſtehen iſt. dificulté d'un diſcours; diſcours dificile à faire, à entendre.
Trudny. 1) ſchwer, mühſam. 2) ſchwer durchzukommen. 3) ſchwierig, hart, undienſtfertig, unerbittlich. 4) wo keine Arzeney anſchlägt; hartnäckig, ſchwer zu heilen. 1) dificile, pénible, plein de dificultez; mal-aiſé. 2) dificile à paſſer, impracticable. 3) dificile, roide, dur, infléxible, intraitable. 4) dificile à guérir; retif aux remédes; intraitable. § 1) trudna nauka, ſprawa; trudny do zrozumienia, do ſprawienia.

 2) tru-

2) trudny przeiazd. 3) trudny człowiek; day się użyć nie chćiey nam bydź trudny. 4) choroba ta była barzo trudna do uleczenia.

trudne to czasy. das sind schwere Zeiten. c'est une morte-saison; la saison est morte; c'est un siécle de fer.

trudna. es ist schwer. il est dificile. § trudna było z tey się sprawy wybłądźić.

Trudzę kogo, *dźi*, *dźił.* beschweren, beschwerlich fallen. fatiguer, molester, incommoder qu.

trudźić się. sich beschweren. s'incommoder, se fatiguer.

trudźić ćiało. das Fleisch kreuzigen. mortifier, crucifier la chair.

Truię, *truie*, *truł.* 1) vergiften, mit Gift hinrichten. 2) ein Kind abtreiben. 1) empoisonner qu; donner du poison à qu. 2) blesser, faire périr son fruit; causer une fausse-couche; faire avorter. § 1) otruł, zatruł żonę. 2) struła płod niedoszły chcąc.

truć się. 1) sich vergiften, Gift nehmen. 2) abortiren, todt zur Welt kommen. 3) abtreiben ein Kind. 1) s'empoisonner, prendre du poison. 2) périr, avorter, venir au monde sans ame. 3) se blesser à dessein, faire périr le part. § 1) złodźieie się w więźieniu zatruli. 2) płod się struł. 3) struła się brzemienna.

Trukam. trummeln als eine Taube. roucoler comme un pigeon. § truka trukawka, sowa, puhacz.

Trukawka. kleine Holtz-Taube, Loch-Taube; Ringel-Taube. biset, croiseau, pigeon à collier, sorte de pigeon sauvage.

Trukses, Stolnik. Truchses, Tafel-Decker. maître d'hotel.

Trumna. } ein Sarg. bière, cercueil, caisse de mort.
Trunna. }

trumna mu z oczu patrzy. der Tod siehet ihm zu den Augen heraus. il a la mort entre les dens sur les lévres.

Trunę, *nie*, *nął*; pisnąć, gębę otworzyć, baknąć, tchnąć. muchsen; statt des *Futuri* wird das *Praesens* dieses *Verbi* gesetzet. parler entre ses dens, oser dire mot; *au Futur on prend le présent de ce verbe.* § truń ieno.

nie trunąć. nicht mucksen, sich nicht rühren. ne dire mot, ne sonner mot, n'oser soufler. § żaden ze sług nie trunie.

Trunek, *g. u.* napoy, *g. u.* 1) Tranck, Getranck. 2) Heilk. Tränckchen. 1) boisson, *f.* breuvage, *m.* 2) *Médec.* potion; un remède liquide. § 1) w tym trunku day lekarstwo choremu; trunek zdrowy, mocny. 2) trunek purgansowy; trunek pierśiom pośilny.

trunek piiany. ein rauschendes Geträncke. casse-tête; boisson forte, qui enivre.

trunek na rozstaniu, na waleéie. Valet-Trunck, Abschieds-Trunck. vin de l'étrier; le vin qu'on présente à celui qui est sur le point de partir.

Trunienie. das Muchsen; furchtsames Gemürmel eines Redenden. le murmure entre ses dens, l'action de parler bas par crainte.

Trunienka. Särglein. petite bière, petit cercueil.

Trunkowy. Tranck-. de boisson; qui regarde les breuvages.

Trunny. Sarg-, zum Sarge gehörig. de cercueil; de biére.

Trup, *g. a.* 1) eine Leiche, im höflichen Verstande sagt man ćiało. 2) der Cörper eines Erschlagenen. 3) Kriegsw. ein Todter. 4) Kahlkopf, abgelebter Mann, Graukopf. 1) corps mort, *en terme de civilité on dit* ćiało. 2) cadavre, *m.* le corps d'un tué; un sujet anatomique. 3) *Guerre:* un mort; celui qui a perdu la vie, qui est tué dans une bataille. 4) vieillard décrépit; vieux barbon. § 1) trup (ćiało) iego do grobu złożono. 2) sądy trup zabitego obdukowały; Doktorowie trup pruły. 3) 3000 trupa było. 4) trupie gotuy się na mary.

paść, polec trupem. auf den Platze bleiben. demeurer, rester sur la place, sur le carreau, sur le pavé; être tué.

trupem kogo położyć. einen erlegen, niedermachen, niederstossen. jetter, mettre sur le carreau; tuër qu; se défaire de qu.

Trupam śię. sich stauchen, sich erschüttern, auf der Reise; gestauchet, gerüttelt werden. cahoter; soufrir des secousses; être cahoté, être secoué par chariot.

Trupanie. vielfältiges wiederholtes Stauchen. cahotage, *m.* cahos, *plur.* les sauts que fait un chariot; le secouëment causé par un chariot.

Trupi. zur Leiche gehörig. qui concerne un corps mort.

trupia głowia. 1) Todten-Kopf. 2) Wapenk. ein blosser Säbel der auf einem Todten-Kopf lieget. 1) tête-morte. 2) *Blas.* un sabre posé sur une tête-morte.

trupia, trupiasta twarz. ein Leichen-Gesicht, ein blasses Gesicht. un visage très-pâle; visage d'excommunié; un visage de mort.

Trupiasty. einer Leiche gleich. semblable à un cadavre.

Truśia. ein Schniegel-Fleck; ein Mägdchen oder Weibchen das sich gerne putzt. pimbê-

pimbêche; une fille pimpante, une femme proprette. § truśia domowa upstrzyła śię choć dworskich nie zna stroiow.
Truskawka. 1) grosse Erdbeere; Prassel. *2) Stachelbeere, Grosselbeere, s. Kosmatki, agrest. 1) capron, sorte de grosses fraises. *2) gadelle, v. Kosmatki, agrest.
Trutyna. nur fig. eine Wage. *ce mot ne se dit qu'au figuré:* balance.
na trutynę co wźiąć. } etwas erwägen, überlegen. péser, considérer, examiner qu. ch.
Trutynuię co. }
Trutynowany, zważony. erwogen, überlegt. pésé, consideré, examiné. § te punkta trutynowane były w Senaćie.
Trużelnik. Stöhrer, Beunruhiger. un trouble-fête; celui qui trouble le plaisir & la joie des autres.
Trwale, trwało, *adv.* beständig, dauerhaft. fermement, constanment, avec persévérance.
Trwałość. 1) Beständigkeit, Dauer, Dauerhaftigkeit. 2) Dauerhaftigkeit eines Obstes, eines Getränckes. 1) stabilité, continuité, persévérance, durée, fermeté. 2) fermeté, dureté de fruit, de boisson. § 1) trwałość na robotę; trwałość w przyiaźni. 2) trwałość owocu, wina na chowanie.
sukno na trwałość. Tuch das auf die Dauer ist. drap d'un bon usé.
Trwały. 1) dauerhaft, anhaltend, daurend. 2) dauerhaft. 1) permanent, stable, ferme, constant, persévérant, durable. 2) durable; ferme & de garde. § 1) trwała przyiaźń; trwała choroba; trwały w cnotach, w naukach, na robotę. 2) trwały owoc, napoy na chowanie.
Trwam. 1) dauren, anhalten. 2) beständig seyn, beharren; fortsetzen. 3) aushalten, unbeweglich bleiben; sich nicht bewegen lassen, nicht gerühret werden. 1) durer, subsister, étre long tems. 2) continuër, persévérer, persister, demeurer ferme. 3) n'etre pas touché, tenir bon, demeurer sans étre ébranlé; demeurer inébranlable. § 1) sława twoia na wieki trwać będźie. 2) trwa w robo-ćie, w pracach; trwa w tym przedśięwźięćiu, w cnotach. 3) trwa choć go tak poważni proszą ludźie.
trwa w swoim; trwa w swoim zdaniu. er bleibet bey seiner Meynung. il s'arrête, il s'atache à son opinion; il est entier, il est ferme en son opion.
Trwanie. die Beharrlichkeit, das Aushalten. persévérance, durée.
Trwoga. 1) Lärm, Getümmel, Aufstand. 2) Gefahr. 3) Furcht, Schrecken. 4) Kriegsw. Lärm. 5) Lärm, Sturm so man schlägt oder lautet. 1) tumulte, *m.* rumeur, *m.* émotion, trouble, *m.* 2) péril, danger. 3) éfroi, épouvante, fraieur, *f.* 4) *Guerre:* alarme, *m.* 5) un alarme qu'on sonne, qu'on bat. § 1) niespodźiana w mieśćie powstała trwoga. 2) w ustawiczney żyie trwodze. 3) trwoga na niego pada; trwoga śię wźięła nie wiedzieć zkąd; naymnieyszy huczek wielką trwogę w woysku sprawował; trwoga sroga obozowa, woienna. 4) obłudne w nocy uderzenie na trwogę; uderzyć obłudnie na trwogę.
trwoga zmyślona; trwoga obłudna. blinder Lärm. fausse alarme.
bębnić na trwogę. Lärm schlagen. battre alarme.
trąbić na trwogę. Sturm blasen. sonner l'alarme.
dzwonić na trwogę. die Sturm-Glocke lauten. sonner le tocsin.
Trwożę, *ży, żył.* bestürtzen, bestürtzt, verzagt machen; Schrecken einjagen. alarmer, troubler, épouvanter, éfraier; jetter, mettre dans le trouble, dans l'alarme.
trwożyć śię; trwożyć z sobą. in Furcht gerathen, bestürtzt werden, verzagen, den Muth verlieren. se troubler, s'épouvanter, s'éfraïer; prendre l'épouvante, l'alarme; s'alarmer, perdre courage, se déséspérer.
Tryanguł, trzykąt. Triangel. un triangle.
Tryb. 1) Art. 2) Kriegesw. Fuß, Art zu exerciren. 3) Getriebe, Trieb-Rad so ein grösseres Rad treibet. 4) Bergw. das Abtreiben der Glätte vom Bley. 1) maniére, façon, *f.* train, moien. 2) *Guerre:* pié, *m.* maniére du maniment des armes. 3) pignon, arbre de rouë; ou une petite rouë qui fait tourner une grande. 4) *Métal.* la séparation de la letarge ou glette du plomb. § 1) pospolitym szedł trybem; tryb w sądach niemiecki, polski; liszka trybem zaiąca rożne psom czyni figle i skoki; iednym trybem zrobiony. 2) regiment trybem Pruskim exercytowany; piechota trybem cudzoźiemskim; trybem konwoiu szedł przy woysku. 3) tryby u zegarmistrza to są, co cewy u młynarza; tryby w lewarze o czterech zębach co kołko obracaią.
żołnierze oboiego trybu. Soldaten von den Regimentern so wohl auf dem Pohlnischen als Teutschen Fuß. les soldâs sur l'un & l'autre pié; les soldâs tant sur le pié Polonois qu' étranger.

 Trybik,

Trybik, *g. a.* 1) kleiner Treib-Ofen. 2) kleines Getriebe, s. Tryb 3). 1) petite fournaise pour séparer la letarge. 2) roüette qui tourne une grande, *v.* Tryb 3).

Trybowy piec. ein Treib-Ofen, worinnen die Silber-Glätte abgesondert wird. fournaise où la glette se sépare du plomb.

Trybula ziele. (*chærefolium*) Kürbel ein Garten-Kraut. cerfeuil une herbe potagére.

Trybunał. ein Tribunal. Tribunal, Cour souveraine, Parlement. § Trybunał Koronny w Lublinie i w Piotrkowie, a Litewski w Wilnie i Nowogrodku się odprawuie.

Trybunał skarbowy. Schatz-Gericht. Tribunal du Trésor. § Trybunał skarbowy Koronny w Radomie, a Litewski w Grodnie bywa.

Trybunalista. Tribunals-Assessor. Assesseur de Tribunal.

Trybunalski. Tribunals-. de Tribunal. § Prezydent, Marszałek, Deputat Trybunalski.

* Trybus, *g. a.* dynarek. Dreyfuß. trépié, *m.*

Trykam, *v. m. F. tryknę.* } mit den Hörnern oder dem
Tryksam, *v. m. F. tryksnę.* } Kopfe stossen wie ein Widder. heurter des cornes ou de la tête. § chodzi iak owieczka a tryksa iak baran, *prov.* kozieł tryksnął owieczkę.

tryksać się. sich mit den Hörnern stossen; stutzen. se doguer, se cosser, cosser; heurter de la tête l'un contre l'autre. § woły się bodą, kozy się tryksaią.

Tryksanie. das Stutzen, Stossen mit den Hörnern. l'action de se doguer.

Tryksnienie. } 1) Stoß den ein Widder dem
Tryks, *g. a.* } andern giebet. 2) Kopfnuß, Stirnschneller. 1) coup de tête qu'un bélier donne à l'autre. 2) chiquenaude, croquiniole § 1) skop od tryksow rogi utracił. 2) miasto przeproszyn tryksy odbierała.

Tryngield, pieniądze na piwo. Tranck-Geld. argent pour boire, pour les dragées.

Trynitarz. Maturiner, Trinitarius, Ordens-Bruder so für die Lösung der Christlichen Gefangenen aus der Gefangenschaft bey den Ungläubigen Sorge tragen. Maturin; Trinitaire; Réligieux de la Sainte Trinité & de la rédemtion des captifs.

Trynald ptak, *vid.* Trzynald.

Tryp. Tripp, Tripp-Sammet. tripe de velours.

Trypela, Trypla. Tripel, Stein zum Polieren. tripol, pierre qui sert à éclaircir la vaisselle.

Tryplikuię co, troię, iednę miarę biorę trzy razy, we troie przyczyniam. dreyfachen, tripliciren. tripler, mettre trois fois autant.

Tryumf. Triumph, Sieges-Gepränge, Sieg. triomphe, *m.* l'honneur de triomphe.

nie noc tryumfu przed bitwą. vor dem Siege muß man nicht Triumph schreyen. il ne faut pas chanter le triomphe avant la victoire.

tryumfuiący. triumphirend, siegend. triomphant.

Tryumfator zwycięzca się wracaiący. Triumphirer. Triomphateur.

Tryumfalnie, tryumfem, w tryumfie. siegend, mit Triumph, im Triumph. en triomphe, triomphanment. § wieżdżał tam trymfalnie.

Tryumfalny. } Triumph-. triomphal, qui
Tryumfowy. } regarde le triomphe; triomphant.

wiazd tryumfalny. Triumph, Einzug des Siegers. entrée triomphale.

tryumfalna brama. Triumph-Bogen, Sieges-Pforte. arc triomphale.

Tryumfatorski. den Sieger angehend. de triomphateur.

Tryumfuię. 1) triumphiren, siegen. 2) über etwas triumphiren, frohlocken. 1) triompher de qu; recevoir l'honneur du triomphe; remporter la victoire. 2) triompher, se rejoüir. § 1) z nieprzyiaciół (nad nieprzyiaciołmy) tryumfować, wrócić się zwycięzcą albo zwycięstwem. 2) nie tryumfuy (niewykrzykuy) przed czasem.

Trząsam, *v. m. F. trząsnę*, trzęsę. schütteln. branler, agiter, secouër. § Neptun morzem i ziemią trząsa.

trząsać głową. mit dem Kopf schütteln. faire la nique à qu.

Trząsanie. wiederholtes Schütteln. une fréquente agitation.

trząśnienie. das Schütteln. agitation, secouëment.

trząśnienie głową z wzgardy. das Kopfschütteln aus Verachtung. nique, mouvement de tête fait par mépris.

Trząsawice, *vid.* Trzęsawica.

*Trząsca, zimnica. kaltes Fieber. fiévre de cheval, c'est une fiévre acompagnée de frissons.

Trzask, szast, *interj.* klapp, puff. pouf, zone, crac; cric & crac; mot imaginé qui marquent qu'une chose rompt.

Trzask. } 1) Knall. 2) das Poltern,
Trzaskanie } Wettern. 1) éclat, bruit, éclatant; craquement. 2) fracas horrible;

tem-

tempête, vacarme, *m.* criaillerie. § 1) kula z rury z trzaſkiem wychodźi. 2) co po tych trzaſkach i hukach.

z trzaſkiem, adv. mit Poltern, mit Ungeſtüm. tumultuairement; avec beaucoup de fracas; impètueuſement.

Trzaſka, drzazga. ein Splitter. éclat de bois; écharde. § obroćić, potrzaſkać co na trzaſki; trzaſka w ćiało wpadła. *gdźie drwa rąbią tam trzaſki lecą.* wo Holtz gehauen wird, fallen Spähne. il n'y a forêt où il ne tombe des feuilles par terre; dans un tel jardin il n'y a pas d'autres fleurs à cueillir.

trzaſka, *białynia*, *biała*, *lubiewia herb.* Wappenk. zwiſchen zwey abgebrochenen Säbel-Griffen liegender halber Mond; Krone und Helm werden von einem Pfau-Schwantz gezieret, auf welchem eben dieſe Figur erſcheinet. *Blaſ.* croiſſant montant entre deux gardes de ſabre rompuës; les mêmes armes paroiſſent ſur la queuë de paon, qui orne la couronne & le timbre.

Trzaſkam, *v. m. F. trzaſnę.* 1) knallen, krachen. 2) mit etwas klatſchen, knallen. 3) wettern, ſchelten. 1) éclater avec bruit, craquer, craqueter; faire un éclat, un bruit éclatant; faire crac. 2) faire un bruit avec qu. ch; faire craqueter qu. ch. 3) tempéter, tonner, mener du bruit; quereller. § 1) trzaſkały pioruny; trzaſnął *(trzasł) grzmot; tak kichnął ze w całey izbie trzasło, zatrzasło. 2) trzaſkać biczem, drzwiami. 3) uſtawicznie na męża trzaſka.

trzaſnął. er hat einen Knallen laſſen. il a fait un pet; il a laché un vent avec bruit.

Trzaſkliwy. knallend, krachend. éclatant; qui fait un bruit éfroiable; qui craquete.

Trząśnienie, *vid.* Trząſanie.

Trzćina, trzćinny &c. *vid.* Trćina.

Trzeba, *vid.* Potrzeba.

*Trzebię, czyſzczę. verſchneiden, caſtriren. chatrer, ſener.

*Trzebieniec, *g. trzebieńca*, rzezaniec. ein Verſchnittener. évnuque, chartré.

Trzebula, trybula ziele. Körbel. cerfeuil.

Trzech Reguła, *vid.* Trzy — *trzech Reguła.*

Trzech krolow święto. das Feſt der heiligen drey Könige. les Rois une fête.

Trzeći. der dritte. troiſiéme. § trzeći dźiś dźień; trzeći w cenie, w godnośći; trzećiego brantu śrebro; trzećie tłoczenie wina.

trzeći ſtan w Pańſtwie. der dritte Reichs-Stand. le tiers état; le tiers Ordre.

po trzećie; trzeći raz. zum dritten. troiſiémement; en troiſiéme lieu.

trzećia oſoba. die dritte Perſon. le tiers.

trzećia część. Drittheil. tiers; la troiſiéme partie d'une choſe.

trzeći raz orać. dem Acker die dritte Art geben. tiercer; donner le troiſiéme labour à un champ.

trzećia. 1) drey Uhr. 2) die Tertie im Rummel-Piquet 1) trois heures. 2) la tierce au piquet. § 1) iuż trzećia (trzećia godźina) uderzyła; o trzećiey przyydę. 2) trzećia od krola, od tuza.

trzećiego dnia. übermorgen, am dritten Tage. après demain; le troiſiéme jour.

*Trzećiaczka, tercyana. dreytägiges Fieber. tierce-continuë une fièvre.

Trzećiegodniowy. das am dritten Tage geſchiehet. qui arrive d'après demain, qui ſe fait de deux jours l'un.

gorączka trzećiegodniowa (*trzećiodniowa*), *vid.* Trzećiaczka.

Trzećiodniowy. dreytägig. de trois jours; qui dure trois jours. § czas trzećiodniowy.

Trzećizna. Verpachtung eines Ackers, davor der Beſitzer den dritten Theil der Früchte bekommet. moiſon, *f.* ſorte de ferme d'une terre pour laquelle le poſſeſſeur prend le tiers du grain ou des fruits qu'elle porte. § z trzećizny orać; z tey roli trzećizna Panu należy.

Trzemcha krzak. (*phillyrea*) Mundholtz, Beinholtz, Hartriegel, eine Art von Rheinweide. filaria, *f.* phillirea, *f.*

Trzemdała, poley włoſki ziele. (*pſeudodictamnum*) falſcher Diptam. pſeudodictamne, *m.* faux-dictamne, *m.*

Trepaczka. 1) Wedel, Abſtieber; ein Roßſchweif am Stiel, damit man die Pferde abſtäubet. *2) eine Peitſche. 1) houſſoir; une queuë de cheval atachée à un bâton dont on houſſe les chevaux. 2) un ſabre de bois; férule fenduë. § 1) trzepaczka ieſt ogon końſki na patyku uwiązany.

*Trzepam co. / Trzepię, *pie*, *pał.* } 1) klopfen, ausklopfen als die Kleider. 2) einen mit einem Steckchen ausklopfen, durchklopfen; ausprügeln. 1) houſſer, épouſſeter, nettéier avec une baguette, avec une houſſine. 2) houſſiner, épouſſeter qu. à coups de houſſine, de baguette. § 1) wytrzep mi ſuknie. 2) przetrzepał, wytrzepał go dobrze za tę ſwawolę.

Trzepiecę śię, *ce*, *tał.* / Trzepocę, *ce*, *tał.* / Trzepiotam, trzepotam. / Trzepoczę, *cze*, *tał.* } 1) mit den Flügeln ſchlagen, flattern. 2) ohne Gedancken herſagen,

herſagen, ohne Andacht herplappern. 1) batre, tremouſſer des aîles. 2) prononcer, reciter qu. ch. ſans atention; dire qu. ch. comme l'oiſeau en cage. § 1) kuropatwy w śieći trzepiecą. 2) trzepotać modlitwy.

trzepiotać śię. ſich ſchütteln, ſich rütteln. ſe ſecouër; ſe ſecouër ſoi même. § kaczki w wodźie śię trzepiotaią.

*Trzepieniec, g. trzepieńca, vid. Trzebieniec.

Trzepietanie. 1) das Schlagen mit den Flügeln. 2) das Herſchnattern, Herplappern. 1) vibration, mouvement, batement d'aîles. 2) un diſcours en l'air, paroles prononcées ſans atention.

trzepietanie w łoćie. Flügel-Schwung, Flügel-Schlag des Vogels. tire d'aîle.

Trzepietarz. Pritſch-Meiſter, Hans-Wurſt. Jean-boudin, zani, ſagotin; boufon qui a un ſabre de bois. § trzepietarz trzepie nieoczoſanych.

trzepietarz.
Trzepiot, Trzpiot. } Plaudrer, Schnattrer. lanternier, caqueteur, qui parle ſans atention.

Trzęſawica.
Trzęſawiſko. } Mohr; ſumpfigtes Erdreich das unter den Füſſen bebet, das nicht feſt iſt. terre tremblante; crouliére; terre qui n'eſt pas ferme ſous les piez.

trzęſawica choroba; trzęśienie, drzenie członkow. das Zittern der Glieder eine Kranckheit. le tremblement des membres, une maladie.

trzęſawice, plur. *trzęśidło, trzęśidełko.* eine Zitter-Nadel. aigrette de pierres prétieuſes.

Trześć, *vid.* Treść.

Trzęſę, *trzęśie, trząsł, (trzęsł) trzęśli,* trzaſam. 1) ſchüttern, ſchütteln. 2) abſchütteln, ſchütteln Obſt. 3) ſtoſſen, ſchüttern, ſtauchen als ein Wagen. 4) einen durchſuchen. 1) ſecouër, ébranler, remuër, agiter qu. ch; houſpiller, ſecouër, branler qu. 2) ſecouër un arbre; abatre, faire tomber en ſecouant. 3) ſecouër, agiter, tourmenter, cahoter; donner des cahos. 4) fouiller qu; chercher ſur qu. § 1) trząść (trzęść) drzewo (drzewem). 2) trząść owoc, gruſzki. 3) woz ten, koń ten trzęśie. 4) trzęśiono go ale nic nie znaleźiono.

trzęſę gardłem; wycwerkuie. trillern. fredonner, trembler.

trzęſą o tym ludźie. die Leute reden davon. un bruit ſurd en court.

trząść śię. 1) ſich erſchüttern, ſich ſchütteln. 2) ſich ſelbſten ſchütteln. 3) beben, wancken, einfallen wollen. 4) fig. beben, zittern. 1) ſe ſecouër, branler. 2) ſe ſecouër ſoi meme. 3) crouler, branler ſur ſes fondemens pour tomber. 4) trembler, treſſaillir, s'agiter, tremouſſer, palpiter. § 1) drzewo śię od wiatru trzęśie. 2) koń śię trzęśie. 3) domy śię od dźiał trzęſą. 4) trzęść śię od żalu; pierś śię od żalu trzęsła.

źiemia śię trzęśie. es iſt ein Erdbeben. il fait tremblement de terre.

głowa mu śię trzęśie. er zittert mit dem Kopf. la tête lui grouille.

trzęść śię od źimna. vor Kälte beben. friſſonner, greloter; trembler de froid.

Trzęśidło, trzęśidełko, *vid. trzęſawice.*

Trzęśienie. 1) Erſchütterung, Schüttelung. 2) das Stauchen eines Pferdes, eines Wagens. 1) ſecouëment, ſecouſſe violente, agitation; l'action de ſecouër. 2) cahot, cahotage, *m.* ſecouëment d'un cheval d'un chariot.

trzęśienie źiemie. Erdbeben. tremblement de terre.

trzęśienie śię budynku. das Sincken, Beben, Weichen eines Gebäudes. crulement, ébranlement d'un édifice.

trzęśienie gardła; wycwerki. ein Triller, Läufer in der Muſic. tremblement, fredon.

Trzęśiogonek, pliſzka. Bachſtelze ein Vogel hochequeuë, branlequeuë, un oiſeau.

Trzęśiony. geſchüttelt. ſécoué, ébranlé.

trzęśiony owoc. geſchüttelt Obſt. fruits abatus par un ſecouëment.

Trzeſka, tróionka. Röhrchen das Getränck aus einem Faß zu ſaugen. un larron, petit tuiau pour tirer la boiſſon d'un vaiſſeau. § trzeſką ſać wino z beczki.

*Trzeſkcę, kce, ktat. quälen, plagen. tourmenter, vexer.

Trześnia, *plur.* czereśnia. May-Kirſche, Ammer; groſſe Kirſche. griote, ſorte de groſſe cériſe.

trześnie poźiemne. (chamæceraſus) Zwerg-Kirſchen ſo auf einem niedrigen Strauche wachſen. ſorte de cériſes qui croiſſent ſur le cériſier nain.

Trzeſzczę, *ſzczy, ał, eli.* knaſtern, knickern, praſſeln. petiller, criquer, peter, criſſer, crier, éclater; faire des cracs. § wſzy w ogniu trzeſzczą; kiy trzeſzczy gdy śię łamię.

świeca trzeſzczy. das Licht praſſelt. la chandèle petille, éteincelle avec bruit.

trzeſzczący. knaſternd, praſſelnd. petillant, craquant.

Trzeſzczenie. das Praſſeln. petillement, craquetement, craquement.

Trzeſzczki, *plur.* koſtki małe drobne w ſtawie ręku, nog. Anat die Gleich- oder Saamen-Beine, ſind kleine Beine ſo

zwiſchen

zwischen den Gelencken der Finger und Zehen sitzen. *Anat.* os sésamoides, petits os placez dans les jointures des doigts.

Trzewo. ein Darm. tripe, boiau.

trzewa, to iest kiszki, żołądek, błony. das Eingeweide, Gedärme eines Menschen, eines Thieres. les intestins, les boiaux d'un homme, la tripaille ou toutes les tripes d'un animal.

Trzewowy. 1) was zum Eingeweide gehöret. 2) worein das Eingeweide eines Viehes gethan oder gekocht wird. 1) intestinal. 2) où l'on met, où l'on fait cuire la tripaille ou les entrailles des animaux.

Trzewik, *g. a* ein Schuh. soulié, *m.* soulier. § w tym trzewiku niemasz przączki.

nie godżieneś mu zzuć, utrzeć trzewikow. du bist nicht würdig ihm die Schuh-Riemen aufzubinden. vous n'étes pas digne de porter ses souliers.

wiem gdżie mię trzewik ućiska; piękny trzewik widżisz, a nie wiesz gdżie mię ućiska. du weißt nicht, wo mich der Schuh drückt. vous ne savez où le soulier (le bât) me blesse

Trzey, Trzy. drey Manns-Personen. trois hommes. § trzey tu byli.

Trzeźwi. 1) nüchtern, nicht betruncken. 2) nüchtern, mäßig. 1) sobre, qui n'est pas enivré. 2) sobre, temperant, qui a de la sobrieté. § 1) trzeźwi teraz. 2) trzeźwie prowadżi życie.

po trzezwiu. im nüchtern Muth. sobrement; n'étant pas enivré; pendant qu'il n'est pas ivre. § po trzezwiu rozumu nie wiele, dopieroż po pianu.

Trzeźwię. 1) einen Trunckenen nüchtern machen. 2) einen Ohnmächtigen wieder zu sich bringen, wieder zu rechte bringen. 1) desenivrer qu; ôter l'ivresse à. 2) faire revenir à soi; faire revenir une personne d'une défaillance. § 1) nagłe niebezpieczeństwo często pijanego trzeźwi. 2) ludżie skoczyły go trzeźwić, a on był bez dusze.

trzeźwię się, roztrzeźwiam się. Trzeźwieię. 1) nüchtern werden. 2) von einer Ohnmacht zu sich komen, wieder zu Verstande kommen. 1) se desenivrer; perdre l'ivresse. 2) revenir à soi; reprendre ses sens; revenir d'une évanoüissement. § 1) trzeźwić się po pijaństwie, zbywać głowy zarazy z pijaństwa.

Trzeźwo, *adv.* 1) nüchtern, unbetruncken. 2) mäßig. 1) sobrement, sans étre enivré. 2) sobrement, avec sobrieté. § 1) trzeźwo wyrzekł te słowa. 2) trzeźwo żyie.

Trzeźwość. 1) Nüchternheit. 2) Nüchternheit, Mäßigkeit. 1) sobrieté l'état de celui qui n'est pas ivre. 2) sobrieté, abstinence.

Trzmiel, Trzmielina, *g. trzmielu*, przmiel drzewko. (*fusaria, evomynus*) Spindel-Baum. fusain, un arbrisseau.

trzmiel, g. a. trąd. eine Hummel, Raub-Biene. bourdon; une abeille qui mange aux autres le miel.

Trzmielowy. Spindel-Baum. de fusain.

Trznadl, trznadel, *g. trznadla.* Goldammer, Emmerling ein Vogel. bruant, bréant un oiseau jaune de la grandeur d'un moineau.

Trzoda. 1) eine Heerde als Schafe. 2) Heerde, Kirche. 1) troupeau comme de brébis. 2) troupeau, église, les ovailles, *f.* § 1) w trzodżie było owiec sto. 2) będżiesz pasł trzodę moię; za wiarę, trzodę i wolność.

Trzonek, *g. trzonka.* Stiel, Griff. manche, *m.* queuë, partie par où l'on empoigne de certains instrumens. § trzonek śierpowy, nożowy; trzonek u śiekacza.

trzonek pęzłowy. Pinsel-Stiel. la hampe, le manche de pinceau.

trzonek ptak. (larus cinereus major) Art von Wasser-Hünern. sorte de mouettes.

Trzonowy ząb. Backen-Zahn. dent molaire.

Trzos, *g. a.* ein Geld-Gurt; eine Katze. gibéciere dans quoi on serre de l'argent; ceinturon à l'argent qu'on atache autour de soi avec une ceinture.

Trzpiatam śię, Trzpiotam śię, *vid.* Trzepiotam śię.

Trzpiot, *vid.* Trzepiot.

Trzy. drey. trois. § bez trzech szelągow; trzem dałem; z trzema odszedł; w trzech miastach są iamarki.

trzy po trzy. durch einander; in den Tag hinein; wie es vors Maul kommt; ohne Zusammenhang. à boule vuë; inconsidérement; à perte de vûë; de but en blanc; sans liaison; sans connéxion.

iakoby trzech zliczyć nie umiał. als wenn er nicht drey zählen könnte. comme s'il ne savoit ni a ni b; comme s'il ne savoit troubler l'eau.

trzech reguła. Rechenk. die Regula de tri. *Aritm.* règle de trois; règle de proportion. § reguła trzech iest sposob wyrachowania ze trzech liczb wiadomych czwartą niewiadomą.

trzech reguła obrocona. die verkehrte Regel de tri. règle de tri inverse.

** na trzy zbyty; zbytnie.* sehr viel, überflüßig. beaucoup, trop, abondamment.
trzy ćwierći. drey Viertel. trois quarts.
Trzyćwierćiowy. dreyvierterelich. de trois quarts.
Trzy części. drey Theile. trois parties.
Trzyczęśćiowy. dreytheilig. de trois parties.
Trzydźieśći. dreyßig. trente.
trzydźieśći kroć. dreyßig mahl. trente fois.
Trzydźieſtoletny. dreyßigjährig. de trente ans.
Trzydźieſtny, potrzydźieſtny. dreyßig in ſich haltend. de trente. § trzydźieſtna liczba.
Trzydźieſty. der dreyßigſte. trentiéme.
Trzyfuntowy. dreypfündig. de trois livres.
Trzygarcowy. drey Topf oder Garniec in ſich haltend. de trois pots ou *garniec.*
Trzygodźinny. dreyſtündig. de trois heures.
Trzygrań, *f.* Trzykąt. ein Dreyeck. un triangle.
Trzygraniec na niebie, *g. trzygrańca.* der Triangel ein Nord-Geſtirn von vier oder fünf Sternen. le delteton, le triangle, une conſtellation ſeptentrionale de quatre ou cinq étoiles.
Trzygraniſto, *adv.* na trzy węgły. mit drey Ecken. en trois coins; en triangle.
Trzygraniaſtość. } Trzygraniſtość. } 1) ein Dreyeck. 2) Sternkunſt: gedritter Schein. 1) triangle, *m.* 2) *Aſtron.* trigone, *m.*
Trzygraniſty. } Trzygraniaſty. dreyeckigt. Trzykątny. } triangulaire.
Trzykąt, *g. a.* tryanguł. ein Dreyeck. un triangle.
Trzykątnomiar. die Trigonometrie, Ausmeſſung der Dreyecke. trigonometrie.
Trzyięzyczny. dreyzüngig. qui a trois langues.
Trzykłykty palec. ein Finger der drey Gelencke hat. un doigt à trois jointures.
Trzykroć, *adv.* dreymahl. trois fois.
Trzykroćrodny. das im Jahr dreymahl Früchte trägt. qui porte trois fois l'an.
Trzykwartowy. drey Quart von einem Polniſchen Garniec haltend. tenant trois quart d'un pot ou *garniec* Polonois. § trzykwartowa miara.
Trzylećie. dreyjährige Zeit. eſpace de tems de trois ans; triennalité.
Trzyletny. dreyjährig. de trois ans; triennal.
Trzyliſtnik, *g. a.* źiele. (*nigina, nyma*) ein gewiſſes Kraut, daß drey lange Blätter hat, die den Cichorien-Blättern ähnlich ſehen. une plante à trois feuilles, qui ſont ſemblables aux feuilles de cichorée.
trzyliſtnik, inſze źiele, vid. Storczyk żołty.

Trzyliſtny. dreyblättrig. de trois feuilles.
Trzyłokćiowy. dreyellig. large ou long de trois aunes.
Trzymacz. ein Halter. celui qui tient.
Trzymam. 1) halten mit der Hand. 2) halten, nicht losgehen, nicht abgehen. 3) behalten, nicht gehen laſſen. 4) halten als eine Schule, einen Laden, einen Rath, eine Rede. 5) halten, unterhalten, haben. 6) inne haben, beſitzen. 7) haben, ſingen den Alt, den Baß. 8) halten auf einen Preis. 9) halten, wetten auf etwas. 10) halten im Gehorſam, in Furcht. 11) aufhalten, verweilen. 12) abhalten von etwas. 13) halten als ſein Wort. 14) an ſich halten, im Zaume halten eine Leidenſchaft. 15) es mit einem halten, eines Meynung ſeyn. 16) einen für etwas halten. 17) hoch; gering ſchätzen, von einem viel oder wenig halten. 1) tenir, empoigner. 2) tenir, étre bien ataché. 3) tenir, retenir, arrêter. 4) tenir, avoir école, lever boutique; tenir conſeil, un diſcours. 5) tenir, entretenir, avoir. 6) étre maître de; tenir, ocuper, poſſéder. 7) tenir la haute-contre, la baſſe *&c.* 8) tenir pour un prix; s'en tenir à un prix. 9) toper; tenir, parïer, gager qu. ch. ou ſur qu. 10) tenir, retenir en devoir, en crainte. 11) tenir, entretenir, amuſer qu; tenir l'eſprit de quelqu'un ataché. 12) tenir, retenir qu. de qu. ch; empêcher qu. de. 13) tenir parole, garder ſa promeſſe. 14) ſe retenir de; retenir, tenir, borner, arrêter, reprimer une paſſion. 15) tenir pour; tenir un parti; adhérer à un ſentiment; s'atacher à; étre du parti, ſuivre le parti de. 16) tenir, prendre pour; croire, reputer. 17) eſtimer; faire eſtime, cas, comte de; avoir une grande, une petite opinion de. § 1) trzymać kśiążkę w ręku (ręką) kogo za ſuknią. 2) goźdź ten, ta tarćica trzyma. 3) trzymać kogo w domu, w więźieniu. 4) trzymać ſtoł dobry, trzymał karczmę, ſzkołę; trzymał do nich tę mowę; trzymać ſeym, radę. 5) trzyma konie, lokaiow. 6) trzymać maiętność; trzymał nieprzyiaćiel miaſto; trzymać wieś przez arendę, rolą na trzećiznie, na dźieśiątym groſzu. 7) trzymać dyſzkant, alt, tenor. 8) trzymał na trzy talery, ale tylko dwa doſtał. 9) trzymam na niego, na tę kartę, na trafną, na cetno. 10) trzymać kogo na wodzy, chłopca w karnośći, w groźbie i w ćwiczeniu, w ſtymie. 11) trzymać kogo słowy, rozmową. 12) trzyma mię przyiaźń

od tego. 13) trzymać komu słowo, wiarę, obietnicę. 14) umie trzymać gniewu swoiego impety. 15) trzymać z kim, z zdaniem czyim; trzymasz ze mną; nie trzymam z tobą; trzymam za tą nauką. 16) trzyma go za rowne-go sobie, to za pewne, to za zniewagę; trzymay tyle po dyskrecyi moiey, po rozeznaniu iego, tak o tym. 17) trzymać o kim, o sobie wiele, mało, słabo, źle, dobrze.

trzymać co za co. einen an etwas halten. tenir qu. ch. à, par. § za kołnierz, za rękaw go trzymał.

trzymać wilka za uszy. den Wolf an den Ohren halten. tenir le loup par les oreilles.

trzymać ręką, w ręku. mit der Hand halten. tenir à (avec) la main.

trzymać gazety. Zeitungen halten. lire les nouvelles.

trzymać co za wielki honor. etwas vor eine grosse Ehre halten. tenir qu. ch. à grand honneur.

trzymać na sobie co, kogo. aufhalten; wiederstehen; abwehren. tenir, tenir bon contre; suporter, soutenir qu; résister à. § wielką odwagą trzymał na sobie siły nieprzyiacielskie.

**trzymać kogo; serca dodawać.* einem Muth machen, zusprechen. donner courage, du coeur à qu.

trzymay te słowa na pamięci. behalte diese Worte. souvenez vous de ces paroles, retenez ces paroles.

trzymać taiemnicę. ein Geheimniß bey sich behalten. retenir un secret.

trzymać co skąpo; nie użyczać, nie przedawać, zatrzymać na drogi czas. etwas auf theure Zeit zurück halten, nicht verkaufen. retenir, ne pas vendre, reserver une chose, la garder jusqu'à une disette.

trzymać dziecię do chrztu. ein Kind aus der Taufe heben. tenir un enfant sur les fonts de batême.

trzymać słuchacze. die Zuhörer aufmercksam erhalten. tenir les auditeurs en atention; tenir les esprits atentifs.

trzymać, zatrzymać kogo aby nie upadł. einen halten, daß er nicht fallen mochte. tenir qu. qu'il ne tombe.

trzymać straż. Wache halten. faire la garde, le guet, la faction.

trzymać kogo na słowie, na rzeczy. einen mit Hoffnung unterhalten, abspeisen. amuser qu. sur le tapis; tenir qu. en suspens.

trzymać się. 1) sich an etwas anhalten. 2) sich aufhalten; bleiben. 3) mit einem oder etwas halten; einem anhängen. 4) gehalten werden als ein Rath. 5) sich halten, sich schätzen. 6) sich halten, sich wehren. 1) se tenir à qu. ch. 2) se tenir, demeurer en un lieu, le garder, n'en bouger, n'en point sortir. 3) étre du parti, suivre le parti de; s'atacher à; se tenir à l'opinion de qu; à un sentiment. 4) se tenir, étre assemblé comme un conseil. 5) se tenir, se croire. 6) se tenir, se défendre. § 1) trzymać się drzewa, gałęzi. 2) trzyma się w domu, nie wychodzi. 3) trzyma się tey nauki, błędow iawnych. 4) trzyma się seym, rada, trybunał. 5) trzymam się za szczęśliwego. 6) ieszcze się forteca trzymała; łepsko się trzyma.

trzymać się od gniewu. seinen Zorn zurück halten. retenir sa colère.

cicho się trzymaycie. haltet euch stille; führet euch still auf. tenez vous coi.

Trzymanie czego. 1) das Halten mit der Hand. 2) das Halten eines Raths. 1) tenuë, l'action, la maniére de tenir. 2) la tenuë d'une assemblée. § 1) mocne, słabe szable trzymanie. 3) trzymanie seymu, rady, sądu.

Trzymany. eig. u. fig. gehalten. *prop. & fig.* tenu. § pioro ksztaltnie trzymane; rada, mowa trzymana; za błazna trzymany.

Trzymiesięczny. dreymonatlich. de trois mois.

Trzymilny, trzy mile maiący. dreymeilig. de trois lieuës; éloigné à trois lieuës.

Trzymonaw, trzymonawek ryba morska. (*remora*) Remora, ein kleiner See-Fisch, derer sich etliche an ein Schiff hängen und es im Lauf etwas aufhalten. remore, un petite poisson de mer, dont plusieurs s'atachent à un navire & le retardent un peu dans son cours.

Trzynarożny. dreyeckig. triangulaire.

Trzynaście. dreyzehn. tréze.

Trzynasty. der dreyzehnte. tréziéme.

Trzynocny. dreynächtig. de trois nuits.

trzynocny czas. dreynächtige Zeit. espace de trois nuits.

*Trzynog, dynarek. Dreyfuß. trépié, *m.*

Trzynogi. dreyfüßig. qui a trois piez; à trois piez.

Trzynold, strzezknadel ptak. (*emberyza*) ein gewisser Vogel. sorte d'oiseau.

Trzynożek, *g. a.* kleiner Dreyfuß. un petit très-pié.

Trzypalcowy. } 1) mit drey Fingern oder
Trzypalczasty. } Krallen versehen. 2) drey Zoll breit oder lang. 1) qui a trois doigts ou ongles. 2) large ou long de trois pouces.

Trzy-

Trzypiędźisty. drey Spannen lang oder breit. long ou large de trois empans.
Trzypieniężny. drey Heller werth. valant trois oboles ou mailles.
Trzypiętry. drey Stock hoch; drey Gaden hoch. de trois étages. § trzypiętre w tym mieśćie domy.
Trzyradł herb. Wappenk. drey Pflug-Eise im blauen Feld; Kron und Helm zieren drey Strauß-Federn. *Blas.* trois coutres de charruë au champ d'azur; trois plumes d'autruche embelissent la couronne & le timbre.
Trzyrzeki herb. Wappenk. drey Flüsse oder schräge Streifen unter einem Stern; drey Strauß-Federn stehen auf der Krone und Helm. *Blason.* trois fleuves ou barres placez sous une étoile; trois plumes d'autruche servent de parure à la couronne & au timbre.
Trzysączny, o trzech sękach albo rogach. dreyästig oder dreyhornig. qui a trois cors ou trois neuds ou cornes.
Trzysta. drey hundert. trois cens.
Trzystaim. alle Teufel fluchen; abscheulich fluchen. pester, faire sermens de tous étages; jurer le cent mille diables.
Trzystopny, na trzy stopy długi, szeroki, wysoki. drey Fuß lang, breit oder hoch. qui a trois piez de long, de large, de haut.
Trzywdar herb. Wappenk. drey Sterne zwischen drey Kreutzern, so mit den Enden an einander stossen; das unterste hat nur einen Arm. *Blas.* trois étoiles placées entre trois croix qui se touchent par les bouts; celle d'en bas n'a qu'un bras.
Trzywęglasty. dreyeckig. triangulaire.
Trzywłosy. dreyhärig. de trois cheveux.
Trzywzorny. dreyfach gewebt, geschlungen, geringelt. qui est d'un triple tissu; triplement entrelassé, tricoté; garni de triples anneaux.
Trzyźiarnisty. dreykornig. qui a trois graines.
Tu, *adv.* 1) hier. 2) hieher. 3) hier, zu dieser Zeit. 1) ici, en ce lieu, *en signification de repos.* 2) ici, ici là, vers ce lieu; vers ce côté, de ce côté où nous sommes. 3) en ce tems, alors. § 1) tu (na tym mieyscu) stoię. 2) tu (na to mieysce) przyydź. 3) tu (dopiero w ten czas) żale, płacze powstały.
tuż. 1) eben hier. 2) eben zu derselben Zeit. 1) justement ici. 2) en même tems.
tuś? bist du hier? êtes vous ici?
tuś mi. finde ich dich hier. voilà je te tiens.
tu i owdźie; mieyscami. hier und da. çà & là; par ci par là.
tu sęk. hier liegt der Hund begraben. c'est ici le neud Gordien.
Tuberosa. Tuberose, Herbst-Hyacinthe. Tubereuse, sorte de fleur blanche sur une haute tige.
Tuchola. Taucheln eine Stadt in Pohlnisch Preussen. Tuchole, ville de la Prusse Polonoise.
Tucya, miedźiane zużele. Tutia, Tutien in der Apothecke. tutie qu'on trouve dans l'apoticairerie.
Tucz, *obs.* Szpik. Marck in den Knochen. la moële dans les os.
Tuczę, *czy, czył.* mästen. rengraisser, engraisser; faire devenir gras. § tuczyć brzuch, geś.
tuczyć klosk ami. stopfen, mit Klösern mästen. apâter, apâteler; donner de la pâtée.
Tuczeć, *g. tuczćia.* eine gewisse Pferde-Kranckheit. espèce de maladie qui arrive aux chevaux.
Tuczenie. das Mästen, die Mast. l'engrais, l'action d'engraisser le bétail.
Tuczny. nahrhaft. nourrissant, nutritif, nourrissier, alimenteux.
Tuczony. gemästet. engraissé.
Tudźież, *adv.* 1) wie auch, hiernächst, desgleichen. 2) zu eben der Zeit. 3) an eben dem Ort. 1) comme aussi, de même. 2) en même tems. 3) en même lieu.
Tuk, *obs.* szpik. Marcks. moële.
Tułacz. Herumtreiber. avanturier, homme vagabond, rodeur.
Tułaczki. herumtreiberisch, umherziehend. vagabond, errant.
Tułaczko, *adv.* als ein Herumtreiber. en vagabond. § tułaczko żyć.
Tułacztwo. das Umherziehen. vie vagabonde & errante.
Tułam śię. herumtreiben, im Lande herumlaufen. vaguer, roder, errer, être vagabond; mener une vie vagabonde & errante. § tuła śię teraz po kraiach; tułaiący śię po świećie ludźie.
Tulbant, *vid.* Turbant.
Tulę. 1) schweichen; die Thränen, den Schmertz hemmen. 2) liebreich an die Brust drücken. 1) arrêter, flater, apaiser les larmes, la douleur de qu. 2) serrer, presser tendrement contre la poitrine. § 1) tulić dźiećię, żal czyy. 2) matka dźiećię do pierśi tuliła.
pies ogon pod śię tuli. der Hund stecket den Schwantz unter sich. le chien prend la queuë entre les jambes.
tulić śię. 1) zu weinen aufhören. 2) sich an die Erde drücken als ein Haase. 3) sich anschmiegen, Schutz, Zuflucht suchen. 1) cesser de pleurer; apaiser sa doleur,

cesser ses plaintes, ses pleurs. 2) se blotir, se moter contre la terre comme un liévre. 3) s'apuier sur qu; avoir recours, s'adresser à qu. § 1) dziećię śię utuliło. 2) kuropatwy przed krogulcem śię tulą. 3) tulę śię do nożek twoich.

Tulich, *g. a.* ein Dolch. poignard.

Tulipant, *vid.* Turban.

Tułow, *g. tułowiu.* Rumpf eines Körpers; ein Körper ohne Kopf, Hände und Füsse. torse, tronc; un corps sans tête, sans bras & sans jambes.

Tułowity, *vid.* Tyłowity.

Tulpant, *vid.* Turbant.

Tum. Thum, Dom, Stifts-Kirche. Eglise, se, catédrale.

Tum tututum. Worte den Trommel-Schlag auszudrucken. pata pat pan, *mots imaginez pour exprimer le son du tambour.*

Tuman. auffsteigender Staub. tourbillon, nuée de poussiére.

Tunczyk ryba morska. Thun-Fisch ein grosser See-Fisch. thon, tun, un grand poisson de mer. § tunczyk często sto funtow waży, smaku tego co ćielęćina.

tunczyk solony. eingesaltzener Thun-Fisch. tonnine.

Tunet. } Tunis, Haupt-Stadt des König-
Tunisa. } reichs Tunis in Africa. Tunis, capitale du Roïaume de Tunis en Afrique.

Tunetański. Tuniser. de Tunis.

*Tupam, *v. m. F. tupnę*, tępam. mit den Füssen stampfen. fraper du pié; trépigner.

Tur. Urochs, Auer-Ochs. un ure, beuf sauvage.

tur mięsopustny. der Knecht-Ruprecht. moine bourru; ogre, *m.* monstre imaginé pour épouvanter les enfans. § tura mięsopustnego dźieći śię strachaią.

Turbacya. Bemühung, Unruhe, Beschwerlichkeit. fatigue, incommodité, peine.

Turban } zawoy. ein Türckischer Bund.
*Turbant. } turban.

Turbit biały. (*turpetum*) Turbith, eine Purgierwurtzel. turbit, une plante purgative.

turbit czarny. (turpetum nigrum) falscher Turbith aus Thaspienwurtzel. turbit faux ou bâtard pris de la racine de thapsie.

turbit serapinowy, *vid.* Odmienikwiat.

Turbowanie. Belästigung, Bemühung, Verhinderung. l'action de fatiguer, d'incommoder; empêchement, interruption.

Turbowany. bemüht, belästigt. incommodé, inquieté.

Turbuię. 1) bemühen, belästigen, unterbrechen, verhindern. 2) beunruhigen, bekümmern. 1) empêcher, importuner, ennuier, incommoder. 2) agiter, fâcher, inquiéter, tourmenter. § 1) turbowałem ćię w pracach twoich. 2) poturbowało to duszę moię.

nie turbuy mi głowy. mache mir den Kopf nicht verwirrt, nicht warm. ne me rompez pas la tête; ne m'échaufez pas les oreilles.

turbuię śię. 1) sich bemühen, sich belästigen. 2) sich grämen, sorgen, sich beunruhigen. 1) s'incommoder; avoir la peine. 2) se fâcher, se tourmenter, étre en peine. § 1) kilka razy śię do niego turbował. 2) turbuie śię (frasuie śię) o syna swoiego.

Turczyn, Turek. ein Türck. Turc, qui est de Turquie. § woiować Turkiem; Turczyn ieśt nieprzyiaćiel i bluźnierca krzyża Swiętego; Turcy z pola zbići.

Turki, plur. die Türckey. Turquie. § poiechał do Turek; ieśt w Turczech.

Turczynka. eine Türckin. une Turque.

Turczyzna. Türckische Sprache und Sitten. la Turquesse; la langue, les coutumes des Turcs.

Turecki. Türckisch. Turc, qui est de Turquie.

Turecki ięzyk. die Türckische Sprache. le Turc, la langue Turque.

iakby go na Tureckiego konia wsadźił. er denckt der Haase hat ihn geleckt. il croit avoir trouvé la pie au nid.

po Turecku, adv. 1) türckisch, in der Türckischen Sprache. 2) nach Türckischer Gewohnheit. 1) en Turc; dans la langue Turque. 2) en Turque; à la Turquesse; à la Turquie, à la maniére des Turcs. § 1) po Turecku pisze, mowi, umie. 2) stroi śię po Turecku.

Turek, *vid.* Turczyn.

Turki, *vid* Turczyn — *Turki.*

Turkinia. eine Türckin. une Turque, fille ou femme de Turquie.

turecki papier. Türckisch Papier. papier marbré.

Turkus kamień. Türckisch ein Edelstein. turquoise, sorte de pierre prétieux.

Turma. Gefängniß im Thurm. un cachot souterrain daus une tour.

*Turniey, *g. turnieia.* } Turnier. tournoi.
Turnieie, *plur.* } § w gończy i turnieiu sposobny kawaler.

turnieie. 1) Unruhe, Unordnung. 2) Geberden, Possen, Fratzen. 1) troubles, *m. plur.* désordre, *m.* 2) grimaces, *f. plur.* fadaises, *f. plur.* actions ou discours ridicules. § 1) w tych oyczyzny turnieiach. 2) baba, a stroi turnieie.

Turodo-

Turodowiec, *g. turodowca.* ein Jngebohrner. qui eſt du païs, natif du païs où je ſuis.
turodowcowie. die Landes-Kinder von hier. les naturels d'ici.
Turybularz, *g. a.* kadźidlnica. Räucher-Pfanne. caſſolette, encenſoir.
Turzyma. Wappenk. ein Spaniſches oder Patriarchen-Kreutz daran ein Arm fehlet. *Blaſ.* une croix à double traverſe, à qui manque un bras. § Turzyma Prześwietnych Jabłonowſkich.
Turza trawa źiele, *vid. oſtrzyż wonny.*
Tuś, *vid.* Tu—*tuś.*
Tuſa. Jndianiſche Tuſche. l'encre de la Chine,
Tuſowanie. das Zeichnen mit Tuſche. l'action de deſſiner à l'encre de la Chine.
Tuſowany. getuſcht, mit Tuſche gezeichnet. touché, deſſiné à l'encre de la Chine.
Tuſuię co. tuſchen, mit Tuſche zeichnen. toucher; deſſiner à l'encre de la Chine ou avec la biſtre.
Tuſzę, *ſzy, ſzył.* einem verſprechen, Muth, Hoffnung zu etwas machen, mit etwas ſchmeicheln. promettre qu. ch. à qu; flater qu. de; faire eſpèrance, courage que. § żaden mu zdrowia nie tuſzył; wſzyſcy mu tuſzą śił dawnych, łaſki utraconey przywrocenie.
tuſzyłem że to uczyni. ich vermuthete daß er es thun würde. je m'atendois bien qu'il fairoit cela.
nic dobrego o (po) tym nie tuſzą. man erwartet davon nichts gutes. on n'atend rien de bon de cela.
tuſzył mu dobrze; potuſzył mu. er gab, machte ihm gute Hoffnung; er verſprach ihm einen guten Ausgang. il lui a fait bonne eſpèrance; il lui a promis un heureux évenement, un bon ſuccès.
tuſzył mu źle. er machte ihm keine gute Hoffnung, er machte ihm das Hertz ſchwer, er verſprach ihm nichts guts. il l'a découragé; il lui a ôté le courage.
tuſzyło mi to ſerce. das Hertz ſagte es mir. le coeur m'en diſoit.
tuſzyć ſobie. ſich mit etwas ſchmeicheln, ſich etwas verſprechen; Staat, Hoffnung auf etwas machen. s'atendre à; ſe flater que; ſe fondre, s'apuïer, mettre confiance ſur; ſe fier ſur, en qu. ch; ſe promettre qu. ch. de. § tuſzę ſobie po łaſce Pańſkiey że; o ſkutku ſobie dobrze tuſzy.
tuſzyć ſobie dobrze, źle o czym. gutes, böſes von etwas hoffen. s'atendre à qu. ch. de bon, de mauvais.
Tuteczny, } *adj. & ſubſ.* 1) hieſig, Land-,
Tuteyſzy, } was in dem Lande wächſt oder gemacht iſt. 2) ein hieſiger, ein Jnwohner von hier. 1) du païs; faitiſſier; qui croit, qui eſt fait ici. 2) celui d'ici; habitant du païs où je ſuis. § 1) tuteczne wino. 2) tutecznych do ſiebie zaprośił.
Tutuń, *g. tutunia.* Rauch-Toback. tabac en fumée.
Tuwalnia. groſſe Handquehle oder Handtuch. touaille; un grand eſſuie-main.
Tuz, *g. a.* 1) die Zwey auf der Würfel. 2) das Taus im Karten-Spiel. 1) le deux; la face de dez qui eſt marquée de deux points. § 1) rzucił obie tuzy. 2) ma tuza żołędnego.
ma tuza i dzwonki na łbie. er hat den Kopf voll Beulen. il a des boſſes à la tête.
Tuż, *vid.* Tu—*tuż.*
Tużin, *g. a.* ein Dutzend. douzaine.
tużinami. Dutzendweiſe. à la douzaine; par douzaines.
Tużinek, *g. a.* 1) Dutzend, von kleinen Waaren. 2) Mittel-Tuch zu Kleidern. 1) douzaine; *parlant de menuës marchandiſes.* 2) ſorte de drap de laine de moien prix. § 1) tużinek ſzpinek.
Twardnę, *dnie, dnął,* } twardźieię. hart
Twardnieię, } werden. devenir dur, s'endurcir, ſe durcir. § twardnieie mi ſkora na rękach.
Twardo, *adv.* 1) hart, nicht weich. 2) hart, herb, ſtreng. 1) durement, dur, d'une maniére dure. 2) rudement. § 1) twardo leżeć, iayko twardo warzone. *2) twardo (ſurowo) z nim śię obchodźi.
twardo, tęgo ſpać. feſt ſchlafen. dormir d'un bon ſomme.
Twardość. Härte. dureté.
Twardoſkorupy iako pław. hartſchälig. teſtacée; à têt dur, qui eſt couvert d'une écaille dure & forte. § żołw twardoſkorupy.
Twardoſkory. harthäutig. couvert d'une peau dure; qui a la peau rude. § twardoſkore iagody.
Twardoſt. Wappenk. ein Hertz mit Schach-Fächern im rothen Feld, das Schild iſt mit einer Krone und Helm gezieret. *Blaſ.* un coeur échiqueté au champ de gueules, l'écu eſt orné d'un timbre & d'une couronne.
Twardoſzyi. harthälſig, der einen ſteifen, kurtzen Hals hat. aiant la tête baiſſée, le cou dur & roide.
Twardouſty koń. hartmäuliges Pferd. cheval fort de (en) bouche.
koń ten ieſt twardouſty. dieſes Pferd iſt hartmäulig. ce cheval n'a point de bouche, n'obéït point à la main, a la bouche fauſſe.

Twardowłosy. hart-hårig, der harte Haare oder Wolle hat. aiant le poil ou la laine dure.

Twardy. 1) hart. 2) hart, unempfindlich, unerbittlich. 3) schwer zu etwas zu bringen als zum Weinen. 4) hart, empfindlich, beleidigend. 5) gefährlich, scharf. 1) dur, qui n'eſt pas tendre. 2) dur, inſenſible, dur à émouvoir; roide, inéxorable. 2) dificile à qu. ch. comme aux pleurs; il eſt dificile à le faire pleurer. 4) dur, ofenſant, choquant, fâcheux. 5) dur, dangereux, ſanglant, cruël, où il y a bien des grands dangers à paſſer. § 1) twarde drzewo do rznięcia; twarde ieſzcze mięſo; twarde iayko; czym twardym wyſworowaney zatkać mu trzeba gęby. 2) nie bądź tak twardy na moie proſby. 3) twardy do płaczu, na łzy. 4) nie zaraz do twardych słow. 5) na naytwardſze się narażał okazye.

twardey (mocney) głowy; twardy na trunek. es iſt ſchwer ihn zu beſaufen, er kan viel vertragen. il eſt dificile de l'enivrer; il eſt dificile à s'enivrer.

twardą ma głowę. er hat einen langſamen, ſchweren, harten Kopf zum lernen. c'eſt un eſprit dur, une tête dure, peſante.

twardy; twardy talar. harter Thaler. un écu en eſpèce.

ſen twardy. feſter Schlaf. un ſommeil profond.

poł twardego. halber Thaler. un demi-écu.

poczynay od wolnego co raz do twardſzego. man muß vom leichten zum ſchweren ſchreiten. il faut paſſer par les choſes faciles aux dificiles; il faut commencer par a, b, c, pour aprendre à lire.

Twardzę co, *dźi, dźił.* hårten, hart machen. durcir, endurcir, rendre dur. § ogień twardźi i ſuſzy.

Twardźieię, *vid.* Twardnieię.

Twardźizna. harter Grund, feſter Boden. dure; terre dure.

Twarog Quarg, Glomſe zum Käſe. fromage du lai pris; fromage du caillé.

Twarz, *f.* 1) Angeſicht, Geſicht. 2) Geſicht, Mine. 1) viſage, *m.* 2) viſage, mine, front; l'air du viſage. § 1) twarz ieſt ſtrona głowy przednia w ktorey ſą czoło, oczy, nos, gęba; małpa ma twarz śmieſzną. 2) twarz poſtawna, uſtroiona nazbyt; twarz afekt wynurza, wyraża; twarz pochmurna; ochotną pokazać twarz a w ſercu zdradę taić.

twarz ſwobodna, weſoła. frohes Angeſicht. un viſage ſolaire; un viſage de proſperité; viſage riant.

twarz bez cery. blaſſes Geſicht, das keine friſche Farbe hat. viſage délavé; viſage pâle.

w twarz. ins Geſicht. en face, au viſage. § w twarz wźięta rana.

twarz w twarz. nahe bey einander; Mund gegen Mund. tête à tête; face en face; l'un devant l'autre. § mowiłem z nim twarz w twarz.

wiatr w twarz. ein widriger Wind. un vent contraire.

słońce w twarz. die Sonne ſcheinet gerade ins Geſicht. le ſoleil donne au viſage.

na twarz upaść. 1) aufs Maul fallen. 2) auf das Antlitz fallen, niederfallen aus Verehrung. 1) tomber ſur le viſage. 2) ſe proſterner devant.

twarz odmienić. das Geſicht, die Geſichts-Farbe verändern. changer de couleur.

twarzy kſztałt, fizyonomia. die Phyſionomie, das Anſehen eines Menſchen. phiſionomie.

Twarzność. Philoſ. eine Species. *Philoſ.* eſpèce.

Twarzyczka. niedliches, kleines Geſicht. petit viſage; viſage beau. § obaczył pod śiatką twarzyczkę i zalsnął.

ſzpetna twarzyczka. garſtiges Geſicht, heßliches Mädchen. peronelle; fille laide; une laidron.

Twierdza. 1) Burg, Feſtung. 2) Beſatzung. 3) fig. Burg, Schutz, Schirm. 1) fort, forstereſſe. 2) garniſon, *f.* 3) *fig.* bouclier, protection, défenſe. § 1) twierdzą (twierdzę) tę opatrzyć trzeba. 2) nieprzyiaćiel 1000 twierdzy w niewolą zabrał. 3) Panie tyś moią twierdzą i tarczą.

Twierdzę co. 1) befeſtigen. 2) behaupten, bejahen. 1) enforcir, fortifier, afermir, rendre plus fort. 2) afirmer, ſoutenir, proteſter. § 1) twierdzę, utwierdzam co ręką, robotą. 2) twierdźić co słowy; twierdźi że.

twierdząc. behauptend, bejahend. afirmativement.

twierdzący. der da behauptet, bejahet. afirmatif, ſoûtenant.

proſto twierdzące zdanie. bekräftigender Satz. aſſertion; propoſition qu'on établit & qu'on ſoûtient.

twierdzące zdanie. Bejahungs-Satz. afirmative; propoſition qui afirme.

Twierdzenie. Bekräftigung, Behauptung. afirmation.

Twierdźićiel. Behaupter, Bejaher. celui qui afirme.

*Twor, ſtworzenie. ein Geſchöpf. créature. § każdy twor ma się do rownego; tworow dźikich ſrogość.

*Tworca,

*Tworca, Stworzyćiel. der Schöpfer. Créateur.

Tworność, *vid.* Twarzność.

Tworzę, *y*, *ył*, *vid.* Stwarzam. erschaffen. créer; faire de rien qu. ch.

tworzyć. formiren. former, figurer.

tworzyć ser. Käse machen. faire du fromage.

tworzyć pigułki. Pillen drehen. former, tourner des pillules.

tworzyć słowo. ein Wort machen. faire, inventer un mot.

tworzyć śię. entstehen, sich formiren. se former, naître. § tworzą śię w człowieku obrazki gdy na rzecz patrza.

Tworzydło. 1) Käse-Napf; Käse-Forme. 2) Näppchen, Schälchen, ausgehöltertes Loch. 1) chasseret, cage, cagerotte, où l'on forme un fromage. 2) petit godet; cavité creusée; creux fait dans qu. ch. § 1) serki z tworzydeł wyiąć. 2) wydłub w krećie tworzydło i ley w nie tę farbę.

Tworzytko. Förmchen, Näppchen, Schälchen. petit godet, petit vaisseau, vasette. § tworzytko kośćiane do farby.

Twoy. 1) dein. 2) der deinige. 1) ton. 2) le tien. § 1) twoy to obyczay; twoię mi day księgę. 2) kochay twoiego.

twoie. das Deinige. le tien, qui t'appartient, qui est à toi. § nie chcę twoiego, nie pragniy moiego, *prov.*

po twoiemu. }
**po twoysku.* } nach deiner Weise. selon vôtre coutume; selon vôtre maniére, à vôtre façon, à vôtre ordinaire.

*Twoyski, twoy. dein; dich, deine Person betreffend, das für dich ist. tien, ton, qui te regarde; qui est pour toi; qui est acomodé pour toi. § nie twoyskich (twoich) to śił sprawa; twoyskiego sługę widźiałem.

Ty. du. toi, tu. § bez ćiebie to zrobię; dałem ći; tobie dałem; ty tak myślisz.

ty sam. du selbst. vous même, toi même. § ćiebie samego prośiłem.

Tyara. eine Krone der alten Persischen Könige. Tiâre, sorte de couronne des anciens Rois de Perse.

Tyara Papieska. die Päbstliche Krone. Tiâre, régne, *m.* bonnet à trois couronnes que les Papes portent.

Tyatyn, *vid.* Teatyn.

Tyćie. das Zunehmen, Fettwerden. repletion, obésite, engraissement.

Tycz, *m. g. a.* }
Tycz, *f. g. y.* } 1) Wein-Pfahl, Reben-Stock. 2) Stabel-Reis, dünner Stecken, dünne Stange. 1) échalas de vigne. 2) perche de houblon, gaule, rame pour ramer une plante. § 1) tycz, tyka, tyk, pal albo drzewko iakie po ktorym śię pnie wino; wiąz wspieraiący maćicę winną miasto tycza. 2) groch, chmiel, korbas po tyczach rośnie.

Tycze śię mnie to. dieses gehet mich an; dieses Wort wird nur in *præsenti* gebraucht. cela me regarde; cela me touche, me concerne; *ce verbe n'est usité qu'au présent.* § to śię ćiebie tycze a to śiostry śię tykało.

co śię tego tycze. was dieses betrift. en matiére de; touchant une chose; en fait de; ce qui regarde cela. § co śię tey nauki tycze, barzo iest pożyteczna.

tyczący śię czego. betreffend. concernant touchant.

Tyczny. 1) Stengel-, das sich zu Reben-Stecken schickt. 2) Stabel, das am Stecken fortwächst. 1) propre à soutenir les plantes, à faire des perches, des échalas. 2) ramée; qui s'acroche à une rame en croissant. § 1) wierzba tyczna. 2) groch tyczny; płonka tyczna.

wyka tyczna. (anagyris) Bohnen-Baum. bois puant, aibour, un arbrisseau.

Tydzień, *g. tygodnia*, **tydnia.* eine Woche. semaine.

Tygiel, *g. tygla*, rynka. ein Tiegel. poêle à frire; poêlon. § w tyglu smażyć; tygle gliniane miedźiane.

tygiel. }
Tyglik, *g. a.* } Schmeltz-Tiegel. creuset. § w tygliku to rozpuść.

Tyglowy. Tiegel-. de creuset, de poêle à frire.

Tygodniowy. wöchentlich. de semaine.

tygodniowa robota. Wochen Arbeit. semaine; le travail de la semaine.

Tygr. ein Tieger, ein Tieger-Thier. un tigre.

Tygrys. }
Tygrzyca. } das Weiblein des Tiegers. tigresse. § kotna Tygrys.

Tyię, *tyie*, *tył.* zunehmen, fett werden. s'engraisser, devenir gras, devenir replet.

Tyk, Tyka, *vid.* Tycz.

Tyk tak. Ticktack, erdichtetes Wort den Puls-Schlag anzudeuten. tic & tac; tic & toc; *mot imaginé pour exprimer le batement du pous.*

Tykam komu. einen dutzen. tutaïer qu; parler à une personne par tu, ou par toi.

Tykam czego, tykam śię czego, *v. m. F. tknę.* anrühren. toucher, mettre en usage le sens de toucher.

nie tykay śię tego. sachte, rühre das nicht an. tout beau; ne touchez pas à cela; n'y touchez pas.

tknąć. 1) einen anrühren, sich an einen vergreifen. 2) anrühren, ziehen wollen einen Spiel-Stein. 3) rühren, befallen als die Furcht. 4) sticheln. 1) toucher qu. pour lui faire du tort; s'ataquer, se prendre à qu. 2) toucher dans un jeu; vouloir tirer un pion. 3) saisir, prendre comme la peur une personne. 4) toucher, pincer qu; donner un coup de langue à qu. § 1) tkniy go ieno obaczysz coć uczyni, poznasz go; tknąć go nie dam; tknąć się praw czyich. 2) tknąłeś krola, warcaba tego, iedźże tedy. 3) śmiałemu nie tknie boiaźń serca; miłość go iesczcze nie tknęła. 4) nie tykay go tu; tknął go w tym punkcie.

rad tyka. er hat lange Finger; er läßt die Finger gerne kleben. il gasconne; il est habile à succéder; il a les mains crochuës.

czymeś tknął tym iedź. den Stein den man anrühret, muß man ziehen. touché joué.

tknąć kogo do żywego, w sedno, gdźie boli. das rechte Fleckchen treffen; einen treffen wo es ihm wehe thut. froter qu. à l'endroit sensible; piquer qu. au vif. § tknęły go do żywego te słowa.

tykać śię. 1) zusammen laufen, an einander stossen. 2) einem angehen, mit einem verwandt seyn. 3) angreifen fremdes Geld. 4) auf sich ziehen, sich selbst betrachten. 5) angehen, betreffen, anlangen. 1) toucher, tenir à; être contigu, être tout proche; confiner qu. ch. 2) toucher qu. en un dégré de parenté. 3) toucher, divertir, détourner l'argent d'autrui. 4) tirer, raporter à soi-même; se regarder soi-même. 5) toucher, concerner, se raporter à. § 1) Sląsko Polski śię tyka. 2) tyka śię męża moiego w trzećim powinowactwa stopniu. 3) moich śię tknął pieniędzy. 4) tkniy śię każdy i osądź. 5) to śię brata tykało, a to śię śiostry tycze.

tkniy śię sam. zupfe dich selbst bey der Nase. fourrez vôtre nez dans vôtre manche.

Tykanie, tknienie. das Anrühren. atouchement, contact.

tykanie komu. das Dutzen. l'action de tutaïer qu.

Tyktak, *vid.* Tyk tak.

* Tykwia, bania. Kürbs. courge.

Tył. Rücken, Hintertheil. le dos, le derriére, la partie oposée à celle de devant. § tył u szaty; tył księgi, głowy, domu; w tył raniony; w tyle ranę dostał.

tył końśki. Hintertheil eines Pferdes. le train de cheval de derriére.

tył w szyku. das Hinter-Treffen. arriére-garde.

tyłem ku. mit dem Rücken gegen. le dos contre.

tyłem ku sobie. mit dem Rücken gegen einander. dos à dos; dos contre dos.

tyłem ku czemu śiedźieć, stoieć. mit dem Rücken an etwas sitzen, stehen. s'adosser contre.

tyłem; z tyłu. von hinten. par derriére, de revers. § z tyłu go mieczem uderzył.

tyłem wszedł do domu. er ist zum Hinter-Hause herein gegangen. il est entré dans la maison par derriére.

tył, tyłu podać. die Flucht ergreifen. tourner le dos aux ennemis.

w tył kogo ubiec. einem in den Rücken fallen, kommen. prendre, ataquer qu. par le derriére.

Tylczak, *g. a.* der Rotz, eine Kranckheit der Pferde. la morve une maladie des chevaux. § tylczakiem nosata szkapa zaraża.

Tyle, *adv. & subst.* so viel, so sehr. autant, tant. § tylu ludźi godnych było; tyle ma pieniędzy; w tylu ludźi przyiechał; tyle kupił sukna; honoru mego za tyle nie szacuię; tyle (tak barzo) go kocham.

tyle—iako; tyle—ile. so sehr als; so viel—als. autant—que. § mam tyle pieniędzy iako on.

tyle kroć; tyle razy. so viel mahl. autant de fois.

tyle drugie. noch einmahl so viel. encore une fois autant.

tyle dwoie; tyle dwoy. zweymahl so viel. deux fois autant. § tyle troy, tyle czworo, pięćioro, szcześćioro &c.

tyle pracował, ile mogł. er hat so viel gethan als er vermocht hat. il a fait son possible; il a fait, il a travaillé tant qu'il pouvoit.

tyle wart. er ist so viel werth. il vaut tant.

tyle chce. er will so viel. il veut tant.

tyleż. eben so viel. tout autant.

Tylec, *g. a.* der Rücken an einem scharfen Werckzeug. le dos d'un instrument tranchant. § tylec noża, szable, brzytwy.

Tyledwoyny. duppelt so viel. double, deux fois autant.

Tylesetny. hundertfältig. centuple; cent fois autant.

Tyletroyny. dreymahl so viel. trois fois autant; triple.

Tyli. } so groß, so klein. si grand, si
Tylki. } petit.

Tylko, *adv.* 1) nur. 2) nur—; nichts—als. 1) seulement. 2) ne—que. § 1) tylko

ko ich dźiewięć; tylko zrob; tylko słowem nie uczynkiem. 2) tylko śpi.
tylko ie i piie. er thut nichts als essen und trincken. il ne fait que manger, que boire; il ne fait que manger & boire.
co tylko. so bald als; wenn nur — so. pour peu que —; dèsque —; aussitôt que —. § co śię tylko ruszy zaraz go maią na oku; co śię tylko rany dotkniesz wrzeszczy.
**tylko nie; ledwie.* es fehlet wenig; fast, beynahe. presque; peu s'en faut.
tylko dopiero przyiechał. er ist nur allererst angekommen. il ne fait que d'arriver.
tylko, tyle, adv. & subst. so viel. tant, autant. § i tylka nie dał.
Tylkory, tak rozliczny; tyle gatunkow, tyle częśći maiący. so viel ártig, aus so viel Arten, Theilen bestehend. de tant de sortes, de tant de parties.
Tylny, zadni. Hinter=. de derriére.
tylny dom. das Hinter=Haus. le derriére d'une maison.
Tylo, *subst. vid.* Tyle.
Tylo, *adv. vid.* Tylko.
Tyłowitość, otyłość. die Völligkeit, Fettigkeit des Leibes. grosse corpulence du corps; obésité.
Tyłowity, otyły. fett, wohl bey Leibe, feist. grosset, gras, qui a trop d'embonpoint; replet.
Tyluczki. so sehr klein. si très-petit; tentin, tentinet, tantet.
Tyluczko, *adv.* so sehr wenig. si très peu; tant soit peu.
Tyły, otyły, *vid.* Tyłowity.
Tym, dźięćielina źiele. (*thymus*) Thymian. thim.
Tym, *adv.* desto, diese Partickel stehet bey einem *Comparativo.* tant, *on met cette particule avec un comparatif.*
tym barźiey, tym więcey. um destomehr. tant plus; d'autant plus; à plus forte raison.
tym mniey. um destoweniger. tant moins.
tym gorzey desto schlimmer. tant pis.
tym — im; im — tym. desto — desto; je — je. plus — plus. § tym bogatszy, im głupszy.
Tymblak, *vid.* Temblak. Degen=Riemen, Stock=Band. courroie d'épée, ruban de canne.
Tymf, *g. a.* ein Timpf, eine Pohlnische Silber=Müntze von 18 Kreutzer. timfe, *m.* Dantzig-or, une monoie d'argent en Pologne valant douze sous ou la cinquiéme partie d'un écu. § Tymf 5. szostakow płaći; Mincarz Tymf pierwsze bił tymfy za Jana Kazimierza.
Tynguię masłem, *vid.* Inguię.

Tynk materya, do tynkowania. Tünch zum Tünchen, zum Bewerfen. enduit dont on enduit les murailles. § pokładać śćianę tynkiem.
tynk gruby z piasku. Sand=Tünch. crépi.
tynk marmurowy. Marmer=Tünch. stuc, mortier fait de marbre pilé.
tynk na śćienie. der Tünch auf der Mauer. enduit de mortier, de plâtre ou de marbre sur la muraille.
Tynkarz. Tüncher. maçon qui travaille aux enduits des murailles.
tynkarz marmurowy. Stucatur=Arbeiter. stucateur.
Tynkowanie. das Tünchen. enduisson, crépissement, crépissure, l'action d'enduire les murailles.
Tynkowany. getüncht, mit Tünch belegt. crépi; enduit de mortier ou de plâtre.
Tynkuię co. tünchen, mit Tünch bewerfen. enduire, crépir une muraille; revétir, couvrir une muraille de plâtre ou de stuc.
Tyram, *obs.* Nadwerężam. schwächen, verletzen. gâter, afoiblir.
Tyran. ein Tyran. tiran.
Tyranka. 1) eine Tyrannin. 2) Tyrannin, grausame Schöne. 1) tiranne, une femme qui régne tiraniquement. 2) cruelle; maitresse cruelle. § 1) Zenobia tyranką była. 2) tyranka serca mego.
Tyranoboyca. Tyrannen=Mörder. un tiranicide, meurtrier d'un tiran.
Tyranoboystwo. Tyrannen=Mord. un tiranicide, le meurtre d'un tiran.
Tyrański. tyrannisch. tiranique.
po tyrańsku, } *adv.* tyrannisch, grausam. ti-
Tyrańsko, } raniquement.
Tyrańſtwo. Tyranney, Grausamkeit. tiranie, cruauté.
Tyras. Tiraß, grosses Rebhüner=oder Lerchen=Netz. tirasse; filet pour prendre les perdrix, les aloüettes.
Tyrlarz. Stollen=Zimmermann in den Bergwercken. charpentier des conduits aux mines.
Tyrlicz źiele. (*gentiana minor*) Creutz=Entzian, Creutzwurtz. la petite gentiene
*Tyryaka, dryiakiew. Theriac. tériaque.
Tyśiąc. tausend. mile, *m.*
tyśiąc lat. tausend Jahr. mile ans, un milenaire.
po tyśiąc razy; tyśiąc kroć. tausend mahl. mile fois, très-souvent. § po tyśiąc razy prośiłem.
tyśiąc tyśięcy, milion. eine Million. milion.
Tyśiączny. 1) tausend in sich haltend. 2) der Tausende. 1) milenaire, de mile. 2) miliéme.

*Tyśiącznik,

Tyśiącznik, *g. a.* ein Tauſend, eine Zahl von tauſend Stück. mile, un milier.

* *tyśiącznik*, *oberſter*, *połkownik*. Oberſter. Colonel.

** Tytan. die Sonne. ſoleil, phaëton. § Tytan czarne ćienie oświeca; Tytan złote promienie z morza wynurza; Tytan złotogrzywy.

Tytel, *g. tytla.* Verkürzung, Abbreviation. titre, *m.* abréviation. § piſmo tytlami piſane.

tytel księgi. } Titel eines Buchs. le titre, le
Tytuł. } frontiſpice d'un livre. § tytuł księgi, rozdźiału.

tytuł. 1) Titel. 2) Titel, Schein, Vorwand. 1) titre, *m.* 2) titre, *m.* aparence, prétexte, *m.* § 1) tytuł krola, krolowy, Ceſarza, Biſkupa; tytuły do liſtow; tytuł (napis) obrazu; tytuł w księgach, tytuł rozdźiału. 2) pod okazałym Oyczyzny obrony tytułem; iakimkolwiek tytułem ta ſprawa nakryta; tytułem cnoty to przyodźiał.

tytuł, przyczyna albo napis na śmierć zdanego. Aufſchrift die einem zum Tode verurtheilten angehefftet wird. inſcription qu'on atache à un criminel condanné à mort.

Tytularny, *vid.* Tytułowy.

Tytułarz, *g. a.* Titel-Buch. un livre aux titres.

Tytułat. der nur den Schein hat; der nicht in der That iſt, als ein Schein-Freund. un homme qui n'eſt qu. ch. qu'en aparence, comme un ami prétendu, un brave en aparence. § śiła ieſt bankietowych tytułatow.

Tytułowy, tytularny. 1) Titel-. 2) der über die geſetzte Zahl iſt. 1) titulaire, revetu de quelque titre; titré. 2) ſurnumeraire, ſupernumeraire. § 1) tytułowy (tytuł maiący) konſyliarz; tytularny ale nie realny urzędnik. 2) tytułowy żołnierz.

Tytułowany. tituliert. qualifié, qui a quelque titre.

Tytułuię kogo czym. titulieren. traiter qu. de; donner un titre, un caractère, une qualité à. § tytułuią go krolem; ten poſtępek cnotą, tę księgę wſtępem do prawa tytułował.

tytułować się. ſich titulieren, ſich nennen. ſe qualifier, prendre le titre de. § Sułtan krolem krolow śię tytułuie.

Tyzana, ptyzana. Ptiſane. tiſanne.

U.

U, *interj.* O, ach. o, ah, helas, oh. § u iużći źle!

U, *pr. g.* 1) bey, zu Hauſe. chez, au logis. § byłem u Burmiſtrza; mieſzkam u matki; u ćiebie ieſt.

pochowany u Kapucynow. er iſt bey den Capucinern begraben. il eſt enterré aux Capucins.

byłem u śiebie. ich bin zu Hauſe geweſen. j'ai été chez moi.

ieſt teraz u śiebie. er iſt jetzt zu Hauſe. il eſt préſentement chez ſoi.

niemaſz Pana u śiebie. der Herr iſt nicht zu Hauſe. le maître n'eſt pas chez ſoi.

maſz to u śiebie. du haſt das zu Hauſe. vous avez cela chez vous.

maſz to u śiebie, przy ſobie. du haſt das bey dir. vous avez cela ſur (par devers) vous.

2) bey, von. de, chez. § kupiłem to u kupca obcego.

3) bey, in. dans. § u białego lwa mieſzka; był u woyſka, znaydźieſz to u Cycerona.

4) bey, an. à, auprès de. § śiedźi u ſtołu; ſtoi u bramy.

* * *

U, *pr. inſ.* dieſe *Præpoſition* bedeutet bey den *Verbis* 1) er, ver, das iſt eine Vollendung. 2) ent, ab, oder eine Verminderung. *cette prépoſition devant un verbe* a 1) le ſens d'une action achevée, ou 2) d'une diminution. § 1) utonął, utopił, uſzykował. 2) uiął, uciął.

* Ubaczam co, *v. m. F. ubaczę*, *vid.* Upatruię.

** Ubarwić, *v. m. F. ubarwię.* putzen, zieren. embellir, parer.

wiosna łąki ubarwiła. der Frühling beſtreute die Wieſen mit Blumen. le printems a tapiſſé la terre de fleurs.

Ubespieczam, Ubezpieczam, *F. ubezpieczę.* 1) verſichern. 2) beruhigen; ſicher, ruhig machen. 1) aſſurer, rendre certain d'une choſe. 2) aſſurer, raſſurer, rendre ſeur. § 1) ubezpieczono matkę, że ſyn żyie; ubezpieczył mu koronę. 2) ubezpieczyć to nikogo na ſumnieniu nie może.

ubezpieczyć śię na kim. auf einen Staat machen. conter, faire cas ſur qu.

ubezpieczam śię. 1) ſich beruhigen. 2) ſich verſichern, ſicher werden. 1) ſe raſſurer, reprendre l'aſſurance. 2) s'aſſurer, ſe rendre ſeur; devenir ſeur.

Ubezpieczanie. das Verſichern. l'action d'aſſurer.

Ubezpieczenie. Verſicherung. aſſurance.

Ubićie, *vid.* Ubiianie.

Ubiegam, *F. ubiegnę, ubieżę.* 1) vergehen als die Zeit. 2) entwischen, entfliehen. 3) zurück legen mit Laufen als eine Meile. 4) einem zuvorkommen, einen einholen. 5) überfallen, überrumpeln. 1) passer, se passer, s'écouler comme le tems. 2) échaper; s'enfuïr. 3) courir; tirer païs, avancer chemin. 4) dévancer, prévenir qu. 5) surprendre, prendre à l'impourvû. § 1) czas ubiega; godżiny prętko ubiegły. 2) ubiegł do Rzymu. 3) ubieży co godżina milę. 4) ubiegłem go do kresu; ubiegł mi mieysce, urząd; śmierć nie ubieży mędrca ostrożnego; nie myślałem aby mię miał ubiec; ieden przed drugim ubiega tego. 5) nieprzyiaćiel ubiegł fortecę i ośiadł.

ubiec kogo w tył. einem in den Rücken fallen surprendre qu. par le derriére.

nie ubieżysz franta tego. du wirst diesem schlauen Gast den Ranck nicht ablaufen. vous ne joüerez pas à ce finet un tour de souplesse; vous ne tromperez pas ce fin matois.

krew go ubiegła. er hat sich verblutet. il a perdu tout son sang.

ubiegać śię. 1) sich müde laufen. 2) um die Wette laufen. 3) etwas um die Wette thun; um die Wette nach etwas streben. 1) être las de marcher. 2) courir à qui mieux, mieux. 3) faire à l'envi qu. ch; s'éforcer de l'emporter sur qu; disputer à qu. qu. ch; prévenir qu. § 1) ubiegałem śię dźiśiay. 2) ubiegali śię do kresu. 3) co walecznieyśi ubiegali śię do zguby, do krwawey okazyi, popisuiąc śię męstwem swoim; rożnych śię ubiegało do korony Panow.

ubiegaiąc śię. um die Wette. à l'envi; à l'envi l'un de l'autre; à qui mieux mieux; à qui l'emportera.

Ubieracz. Anputzer, Putzer, Schmücker. enjoliveur, accommodeur.

Ubieraczka. Putzerin, Schmückerin. coifeuse; celle qui habille, qui pare.

Ubieram, *F. ubiorę.* 1) abnehmen von etwas, vermindern. 2) anziehen, anputzen. 1) ôter un peu d'un tout; diminuër, amoindrir. 2) habiller, parer, ajuster. § 1) takim sposobem ubierzesz pieniędzy twoich. 2) ubierz Pannę; pięknie konia, izbę ubrał; pognie krolow w bostwo ubierali.

ubrać głowę białeygłowie. einer Weibes-Person den Kopf-Putz aufsetzen. cöfer une femme.

ubieram śię. 1) sich vermindern, weniger werden. 2) sich anziehen, sich ankleiden, sich anputzen. 1) se diminuër, s'amoindrir. 2) s'habiller, se parer, s'ajuster. § 1) pieniędzy śię ubrało. 2) ieszcze śię Jego Mość nie ubrał.

Ubieżeć, *vid.* Ubiegam.

Ubieżenie. 1) Vorsprung. 2) Uberrumpelung einer Festung; Uberfall. 1) avance; dévancement; action de celui qui gagne & prend les devans. 2) surprise d'une forteresse.

Ubiiacz tła. Estrich-Stamper. bateur, ouvrier qui bat & aplani une aire, un pavé.

Ubiiam, *v. m. F. ubiię.* 1) todt werfen, todt schiessen. 2) schmeissen, werfen als Kegel. 3) ausprügeln. 4) gleich stampfen, gleich machen. 5) klopfen als Eyer. 1) tirer qu; tuër qu. à coups d'arme, ou à coups de pierre. 2) abatre, tirer, faire tomber par le moien d'un boule comme des quilles. 3) rosser, batre comme il faut. 4) hïer; raboter, aplanir avec la hïe, avec la bate. 5) pétrir, délaïer, batre, brouiller comme des oeufs. § 1) ubił ptaka. 2) dźiewięć ubił kręglow. *3) ubił (wybił) go. 4) ubiiać tło, żiemię. 5) ubić iayca do iaiecznicy.

Ubiianie, ubićie. 1) das Gleichstampfen, Gleichschlagen des Bodens. 2) das Einschlagen, Einrühren. 1) aplanissement d'une aire, d'une pavé avec la bate. 2) l'action de brouiller, de batre, de pétrir.

Ubior, to co do ubierania służy. Putz, Tracht, Kleidung. parure, ornement; habillement; vêtement, tout ce qui sert à parer, à ajuster ou à habiller. § ubior żołnierski, żałobny.

ubior niewieśći wytworny. Weiber-Putz, Weiber-Schmuck. ajustemens de femmes; atours, *plur.* parure de dame.

ubiory, plur. Beinkleider. gregues, *f. plur.* haut-de chausse, *m.*

Ubity, *conf.* ubiiam. 1) geschlagen. 2) gleich geschlagen, eben gemacht. 3) eingeschlagen, eingerührt. 1) batu. 2) batu, aplani, uni, pavé avec la bate, avec la demoiselle. 3) batu, brouillé, pétri, détrempé. § 1) za to był ubity. 2) ubite tło. 3) ubite iayko.

Ubładźić śię w czym, *F. ubłądzę.* sich irren. faillir, manquer, se tromper.

Ubłagać co, kogo, *F. ubłagam.* besänftigen. calmer, apaiser la colère de qu.

ubłagać śię. sich besänftigen. s'apaiser. § dał śię ubłagać.

Ubłagalny, Ubłagany, łacny do ubłagania. versöhnlich, der sich leicht besänftigen läßt. aisé d'apaiser, à reconcilier; qui peut être apaisé.

ubłagany. besänftiget. apaisé, calmé.

Ubłaganie. Besänftigung. adoucissement, l'action d'apaiser la colère de.

Ubliżam, *F. ubliżę.* entziehen, zu kurtz thun, abbrechen; Nachtheil verursachen. préjudicier, faire du tort à qu; rabater, ravaler, ravilir. § i groſza mu nie ubliżyłem; ubliżyć komu sławy; w tym zaś co do łaſkawośći należało nigdy nie ubliżył.

ubliżyć śię. einem Kürtze geschehen. se faire tort; être préjudiciable, nuisible à. § nic śię prawu i powadze iego ode mnie nie ubliżyło.

ubliżaiący. schädlich, nachtheilig, abbrüchig. préjudiciable, nuisible.

Ubliżenie. Nachtheil, Kürtzung, Schaden. préjudice, *m.* perte, dommage, *m.* lézion, ateinte. § z ubliżeniem honoru moiego śię to działo.

Ubliżony. verletzt, geschwächt. ateint, blessé.

Ubliżyćiel. der einem Kürtze thut. qui fait tort, qui porte dommage; homme nuisible.

Ubłoćić co, *F. ubłocę.* kothig machen. embouër, croter; remplir de crote.

ubłoćić śię. sich beschlumpern. se croter, se remplir de bouë.

Ubłocony. beschlumpert. croté.

Ubogacam kogo, co, *F. ubogacę.* eig. u. fig. bereichern, reich machen. *prop. & fig.* enrichir; rendre riche.

ubogaćić dom swoy. sein Haus, seine Bluts-Freunde reich machen. faire sa famille.

Ubogacenie. das Bereichern, die Bereicherung. enrichissement.

Ubogacony. eig. u. fig. bereichert, reich an etwas. *prop. & fig* enrichi de, riche en. § ubogaconych znowu zubożył; w honory, w rozum i w dowćip zdrowy ubogacony człowiek.

Ubogi. 1) ein Armer. 2) arm, dürftig. 3) arm an etwas. 1) un pauvre. 2) pauvre, misérable, nécessiteux. 3) pauvre en qu. ch. § 1) ubogi źle ma rozumienie u ludźi; *prov.* o ubogim źle pospolićie rozumieią; ubogi z nędze grzeszy; ubogiego zdanie nie dba nikt na nie; ubogi mało ma przyiaćioł. 2) ubodzy to ludźie.

ubogi w duchu. geistlich arm. pauvre en esprit.

ubogi w rozum. arm am Verstand. pauvre d'esprit.

na ubogiego wszędźie kapie; ubogiemu wszędy piskorz. auf den Armen trippt es überall. à barbe de pauvre on aprend à raire.

Ubogo, *adv.* arm. pauvrement, petitement. § ubogo ale chędogo, *prov.* żyię ubogo.

Ubostwo. 1) die Armuth. 2) das Armuth, die Armen. 3) das arme Thier, betrübter Mensch. 1) pauvreté. 2) les pauvres. 3) pauvre créature; pauvre homme, pauvre femme; pauvre bête; un homme triste; une femme afligée. § 1) w ubostwie żyie. 2) pastwi śię nad ubostwem. *3) śiostra ubostwo ustawicznie płacze.

Ubostwiony. verarmet. apauvri, pauvre.

Ubożę, *ży, żył.* arm machen. apauvrir, rendre pauvre. § nieprzyiaćiel te zubożył kraie.

ubożący, zubożaiący. arm machend. qui apauvrit, qui rend pauvre.

Ubożeię. verarmen, arm werden. s'apauvrir, devenir pauvre.

Ubożuchny. blutarm, sehr arm. indigent, très-pauvre.

Ubranie. Beinkleider. culote; haut-de chausse, *m.* § śiedzenie u ubrania.

Ubrany. geputzt, angezogen, gekleidet. paré, ajusté, habillé.

Ubrudzam, *v. m. F. ubrudzę.* schwartz machen Wäsche, die Hände. salir, souiller le linge, les mains.

ubrudźić śię. schwartz werden. s'encuirasses, se salir, s'encrasser.

Ubrudzony. } Ubrukany. } schwartz, schmutzig. noir, sale.

* Ubryzować, *F. ubryzuię.* ausputzen. agencer, parer, ajuster trop.

ubryzować śię. sich schniegeln. s'agencer, se requinquer.

ubryzowała śię. sie ist geschniegelt und geputzt. elle est leste & pimpante.

Ubryzowany. geschniegelt, gar zu sehr geputzt. requinqué, pimpant, propret.

Ubywa, *v. m. F. ubędźie.* abnehmen, weniger werden. diminuër, s'amoindrir, décroitre, se perdre peu à peu; baisser. § ubywa febry; ubyło pieniędzy.

dnia ubywa. der Tag wird kürtzer, nimmt ab. le jour déchoit, baisse. § ubyło dnia z poł godźinę.

ubywa go; na doł idźie, wnet umrze. es gehet mit ihm auf die Neige, es wird bald mit ihm aus seyn. il déchoit visiblement; il décline, il va passer; il commence fort à se passer.

Ubywanie. das Abnehmen, die Abnahme, Verringerung. amoindrissement, diminution, décroissement, déclin.

ubywanie dnia. das Abnehmen des Tages. décours, déclin du jour.

Ucho. 1) ein Ohr zum hören. 2) Ohr, Gehör. 3) Ohr, Oehr, Henckel zum anfassen. 1) oreille, partie du corps déstinée à l'ouïe. 2) oreille, ouïe. 3) oreille, orillon, anse, anneau pour tenir une chose

choſe avec la main. § 1) ucho zwierzchne głos zbiera aby ſzedł do wnętrznego, gdźie ieſt bębenek; uſzu piſk; uſzu brzmienie; ucha krzywa dźiurka; miękiſz albo ucha część dolna miętka; do ucha mowić, ſzeptać, w ucho włożyć; kłaść komu co do ucha. 2) dwa maſz uſzy obie też wyſłuchay ſtrony; ucho iedno day ſkarżącemu, drugie choway obwinionemu; wſzyſtkie przeſtrogi mimo uſzy puſzczał; przyymiy to w uſzy; ucho ma ſubtelne. 3) ucho u czaſzy.

* * *

[Ucho in der Bedeutung eines Henckels wird in *plur.* ordentlich aber in der Bedeutung eines Ohrs oder Gehörs auf folgende Art declinirt. ucho *pour dire une anſe eſt toujours régulier au plurier, mais pour l'oreille ou l'ouïe il a ce pluriel:*

N. A. V. uſzy. *g.* uſz. *D.* uſzom. *Inſ.* uſzami. *Loc.* uſzach.]

uſzy rybie, oſkrzele. Fiſch-Ohren. les ouïes, les oreilles de poiſſon.

ucho u wora. Zipfel am Sack, ſolchen anzufaſſen. poignée, oreille où l'on prend un ſac.

ucho u klucza. Schlüſſel-Ohr. anneau de clé.

ſzal ucho, rękoieść u ſzal. der Grif an der Wage. chaſſe de balance.

ucho u trzewika. Schulaſche. oreille de ſoulié.

ucho iglane. Nadel-Oehr. chas, cu d'aiguille.

ucho u garca. Ohr am Topf. oreille de pot.

ucho w księdze. ein Ohr im Buch. oreille de livre.

uſz. bolenie. Ohren-Zwang, Ohren-Weh. otalgie.

po ſame uſzy. bis an die Ohren. jusqu'aux oreilles. § po ſame uſzy w złoćie ſiedźi; wpadł w długi po ſame uſzy.

dochodźi to ucha (uſz) iego; do uſz, do ucha iego to przychodźi, ſię donośi. das kommt ihm vor ſeine Ohren. cela vient à ſes oreilles.

chętnego komu pozwolić ucha. einem ein geneigtes Ohr gönnen, ein Gehör geben. prêtre l'oreille à qu.

ucho mię świerzbi. das Ohr jucket mir; man redet von mir. les oreilles me cornent; on parle de moi.

iednym uchem do głowy wpada, a drugim iak drzwiami wypada. zu einem Ohr herein zum andern heraus. cela entre par une oreille & ſort par l'autre.

ledwo z uſzyma uſzedł. er iſt mit einem blauen Auge davon gekommen. il s'en eſt tiré bagues ſauves; il a ſauvé le moule du pourpoint.

do ucha komu mowić. einem ins Ohr ſagen. parler à l'oreille de qu.

śpi on na to na obie uſzy. es rühret ihn gar nicht; er ſchläft ohne Sorgen darüber. il ſe ſécouë les oreilles de tout cela; il ne s'en ſoucie point; il dort tranquilement de ſes deux yeux.

ucho to uraża. das verletzet das Ohr. cela choque, cela écorche l'oreille.

natrzeć komu uſzy. einem den Kopf waſchen. rabatre, froter les oreilles, laver la tête à qu.

Uchod. Entweichung, Weichung. retraite, l'action de ſe retirer. § w tym nagłym uchodźie do obozu ſwoiego ſtraćił nie mało ludźi.

uchod wału, brzeg. Kriegsb. der Wallen-Rand, Unter-Wall. *Fortif.* fauſſe-braïe.

Uchodzę, *F. uydę.* 1) weichen, fliehen, austreten. 2) entkommen aus einer Gefahr. 3) vermeiden, ſich vor etwas in Acht nehmen. 4) gehen, zurück legen eine, zwey Meilen. 5) angeſehn, gehalten werden. 6) mitgehen, gelten, hingehen. 7) gut, böſe ausgelegt, aufgenommen werden. 8) für genoſſen ausgehen. 9) vorbey gehen, vergehen als die Zeit. 10) ſincken, ſich ſencken als eine Wand. 1) ſe retirer, ſe dérober, s'éloigner, ſortir, fuïr d'un lieu; s'évader, s'enfuïr. 2) ſe ſauver, échaper d'un danger, ſe tirer d'un mauvais pas. 3) éviter, fuïr qu. ch; ſe garder, ſe donner garde de qu. ch. 4) faire, aller une, deux lieuës; tirer païs; faire chemin de. 5) paſſer, être reputé pour. 6) paſſer; être admis, être receu. 7) être receu, être interpreté bien ou mal. 8) paſſer, demeurer impuni. 9) paſſer, s'écouler, couler comme le tems. 10) s'afaiſſer, s'abaiſſer par ſa propre peſanteur. § 1) ledwo ztąd nieprzyiaćiel uſzedł; ledwie to woyſko uſzło; uſzedł z miaſta, z więźienia. 2) nie uſzedł tego nieſzczęśćia, niebezpieczeńſtwa. 3) uſzedł mow ludzkich; iego niełaſki uyść nie może. 4) uſzliśmy teraz milę. 5) uydźieſz teraz za Doktora, za ſzalbierza. 6) te pieniądze uchodzą; słowo to uydźie; uydźie ten talar. 7) uchodźi to źle, dobrze. 8) uchodźi czas; godźiny, lata uchodzą. 9) ſnadno mu to uſzło; nie uydźie mu ten wyſtępek. 10) mur ten uchodźi.

uſzedł z duſzą, z zdrowiem, cało, zdrowo, żywo. er iſt mit den Leben noch davon gekommen. il l'a échapé belle; il eſt échapé vie & bagues ſauves.

nie uszła ich noga. kein Gebein ist von ihnen davon gekommen. il n'en est pas rechapée une ombre.
nie uszedł matki. er ist der Mutter ähnlich. il tire sur sa mére; il ressemble à la mére.
chce pięknie wyść. er will sich davon auf eine gute Art loswickeln. il s'en veut débarasser, se dépétrer d'une belle maniére.
uchodźić co drogi. etwas vom Wege zurück legen. avancer un peu son chemin; s'avancer en marchant.
krew go uchodźi. er verblutet sich. il soufre une perte de sang; le sang lui manque.
uchodźić śię. sich müde gehen. étre las de marcher.
Uchodzenie. 1) Entweichung, Entkommung. 2) Vermeidung. 1) retraite, fuïte, éloignement, l'action de quiter un lieu dangereux. 2) fuïte, l'action d'éviter qu. ch.
Uchować, *F. uchowam.* 1) ernähren können; zum Säugen zulängliche Milch haben. 2) beschützen, bewahren für etwas. 1) nourrir & élever; nourrir & avoir soin; avoir assez de lait pour nourrir un petit. 2) garder; veiller sur, à. § 1) ta mamka sama nie uchowa te dźieći; maćiora często ośm prośiąt uchowa.
uchować śię. 1) sich erhalten, groß werden; fortkommen, bekleiben. 2) sich für etwas bewahren. 1) se nourrir; devenir grand; se dénoüer, se faire. 2) se garder, se donner garde de; se garer. § 1) uchowa śię to dźiećię, iagnię, drzewko. 2) nie uchowasz śię od miłośći.
uchowa mię tego (od tego) Bog. Gott wird mich davor behüten. Dieu m'en gardera; Dieu m'en préservera.
uchoway Boże. Gott behüte. à Dieu ne plaise que; Dieu vous préserve de. § uchoway Boże śmierći twoiey, tego nieszczęśćia na ćię.
Uchrona. 1) Zuflucht, Freystatt. 2) Schutz, Schirm. 3) gerichtliche Exception, Ausnahme. 1) azile, *m.* refuge, *m.* lieu où l'on se sauve. 2) azile, protection, secours. 3) *Droit:* exception, disculpation, moien de se défendre.
z uchroną omyłkow rachunkowych. mit Vorbehalt der Rechnungs-Fehler. sauf erreur de calcul.
uchrona słabego zdrowia. die Ehehaften, wenn man wegen einer Krankheit vor Gerichte nicht erschienen ist. empéchement légitime de comparoitre devant le Juge à cause d'une maladie.
uchrona prawna dla nienależytego sądu. die Exceptio der unbefugten Gerichten. l'exception d'incompétence.
Uchronić śię, *F. uchronię śię.* 1) sich vor etwas in Acht nehmen; etwas vermeiden. 2) abwenden, abschlagen einen Stoß, einen Schlag, solchem ausweichen. 1) se garder, se donner garde de; esquiver, éviter, fuïr qu. ch. 2) parer, éviter un coup; gauchir à un coup. § 1) ktoż śię bezdenney uchroni miłośći. 2) uchronić śię kiia, razu uskoczeniem.
Uchronienie śię czego złego. Vermeidung eines Uebels. la fuïte d'un mal; le moien, l'action, la maniére d'éviter.
Uchronny. vermeidlich. évitable.
Uchwała. 1) Ausspruch, Erkenntniß, Rathschluß, Verordnung einer Versammlung. 2) Lehr-Satz der Gelehrten. 1) resultat, arrêt, ordonnance, réglement fait dans une assemblée. 2) dogme, *m.* doctrine des savans. § 1) uchwała Panow Radnych, Senatu, seymika, pospolstwa w niektorych Państwach.
Uchwalam co, *F. uchwalę.* 1) erkennen, verordnen, einen Rathschluß machen. 2) einsetzen, bestätigen. 1) ordonner, constituër, régler dans une assemblée; faire un resultat. 2) confirmer, aprouver dans un corps, dans un colége. § 1) stany ten podatek uchwalili. 2) Rada nowego Burmistrza uchwaliła.
Uchwalony. von vielen erkannt, bestätigt. aprouvé, confirmé, réglé, ordonné par plusieurs personnes. § uchwalone podatki; ktory kontrakt iest od Jurystow uchwalony za dobry.
Uchwycenie. Ergreifung, Fassung. saisissement, prise, l'action d'empoigner.
Uchwyćić, *F. uchwycę.* 1) ergreifen, fassen. 2) eins bekommen; einen Schlag kriegen. 1) empoigner par; prendre avec la main; s'acrocher à. 2) en avoir; recevoir un coup. § 1) uchwyćić upadaiącego; uchwyć go za łeb, za włosy. 2) uchwyćisz; uchwyćił guz.
uchwyćić kogo za słowo. einen bey seinem Worte fassen. prendre qu. au mot, par le bec. § kręćił śię długo, aż go sędźia za słowo uchwyćił.
inszego uchwyćił sposobu. er ergrif ein anderes Mittel. il a pris, il a choisi un autre moïen.
uchwyćiło go to za serce. das rührete ihm das Hertz. cela a touché son coeur.
Uchybiam, *F. uchybię.* 1) fehlen, vorbey schiessen. 2) verfehlen, ermangeln lassen. 1) manquer son coup; porter à faux, ne pas donner dans. 2) manquer, négliger.

gliger. § 1) celu, drogi uchybił. 2) uchybił należytego respektu Panu.

Uchybienie. 1) das Fehlen, das Vorbeyschiessen. 2) Hindansetzung. 1) manque, l'action de manquer le but. 2) manquement, defaut de qu. ch.

uchybił tego urzędu. diese Bedienung ist ihm fehl geschlagen. il a raté, il a manqué cette charge.

uchybienie wierności. Hindansetzung der Treue. manquement de foi.

Uchylam, *v. m. F. uchylę.* 1) ein wenig öfnen, abrücken. 2) etwas abschieben, abbiegen, abrucken. 3) fig. biegen, nachgeben. 1) entr'ouvrir, ouvrir un peu. 2) incliner, plier qu. ch. d'un lieu. 3) s'acommoder, céder, s'abaisser, condécendre à. § 1) uchylić drzwi, okna. 2) uchyl tey gałęzi. 3) krol dla miłości poddanych władze i dostoieństwa swoiego uchyla; uchylić nieco praw w tey okoliczności trzeba.

uchylam się. ausweichen einem Hieb. gauchir à un coup; éviter un coup en gauchissant.

Uchylenie. Ausweichung einem Schlage. action de gauchir à un coup.

Uciągnąć, *F. uciągnę.* erziehen, ertrecken eine Last; fortschleppen. avoir la force de tirer ou de trainer un fardeau. § uciągnie to ieden koń.

Uciążam, *v. m. F. uciążę.* beschweren, belästigen, überladen. surcharger, acabler. § uciążał podatkami państwo, poddanych.

Ucicham, *v. m. F. ucichnę.* 1) still, ruhig werden. 2) aufhören als ein Gerücht. 1) devenir coi, tranquille; se calmer, s'apaiser. 2) cesser comme un bruit. § 1) ucichło morze; ucichło potym to państwo. 2) ucichła ta nowina.

ucicha wiatr. der Wind leget sich. le vent molit, relâche.

Uciecha. Lust, Vergnügen. joïe, plaisir. § z duszney a nie z cielesney uciechy; z niewypowiedzianą uciechą i pilnością tey mowy słuchali; tę książkę dla moiey napisałem uciechy; uciechy polowe, ogrodowe, domowe.

Ucięcie. das Abhauen. amputation, retranchement d'un membre par un coup d'arme tranchante.

Ucieczka. 1) Flucht, Ort der Zuflucht. 2) Flucht. 3) Ort durch welchen man entfliehen kan. 1) azile, *m.* refuge, *m.* lieu où l'on se met à couvert de la persécution. 2) fuite. 3) lieu par où l'on peut échaper d'un péril. § 1) Dwor iego zawsze był ucieczką poczciwych ludzi. 2) w ucieczkę poszli; w ucieczkę się rzucić. 3) wszystkie osadził ucieczki.

ucieczki publiczne, gdzie poymać nie wolno. Freystatt. un azile.

Uciekacz. Flüchtling. fuïard.

Uciekam, *v. m. F. ucieknę.* laufen, fliehen, entlaufen. fuïr, s'enfuïr, échaper. § prędszy ten co ucieka, niż ten co goni, *prov.* uciekł przed dzikiem na drzewo.

uciekł w nogi. er hat Fersen Geld gegeben. il a lâché le pié; il a gagné le haut.

uciekać. / *uciekać się.* } Zuflucht nehmen. se refugier, recourir; avoir recours à. § uciekać się do łaski Pańskiey, do prawa, do krola, do tego lekarstwa.

krew z twarzy mu uciekła. er erblaßte. il a pali.

Uciekanie. das Fliehen. fuïte, l'action de fuïr.

uciekanie się do czego, do kogo. Zuflucht. refuge, *m.* recours à; action de recourir à.

Ucieram, *v. m. F. utrę.* 1) abwischen. 2) lindern, verbessern. 3) abreden, abthun, richtig machen als einen Frieden. 1) torcher, curer; nettéïer, essuier en frotant. 2) adoucir, aplanir, rendre moins dificile. 3) aplanir, débatre qu. ch; convenir ensemble de; mettre la derniére main à. § 1) utrzyy łzy z twarzy. 2) ucierać słowa, trudności, rzeczy. 3) zesłano komisarzow aby pokoy utarli.

utrzyy sobie nos. wische dir die Nase. mouchez vous.

utrzyy świecę; utrzyy nos świecy. putze das Licht. mouchez la chandèle.

utrzeć rogow. 1) die Hörner abstossen. 2) einem die Flügel beschneiden. 1) écorner une bête. 2) rogner à qu. les ongles, les ailes. § 1) utrzeć wołowi rogow. 2) utarto mu rogow.

ucierać drogę do czego. den Weg zu etwas bahnen. fraïer, battre le chemin à.

Ucieranie, utarcie. 1) das Abwischen. 2) Verbesserung, Einrichtung, Abthuung. 1) action de torcher, de froter, de nettéïer en frotant. 2) aplanissement, arrangement; l'action de débatre une afaire. § 1) do ucierania tego obrazu weź subtelną chustkę. 2) dla ucierania artykułow do pokoiu na dwanaście dni przymierze uczynili; komisarze do ucierania konstytucyy.

ucieranie rogow. 1) das Abstossen der Hörner. 2) Demüthigung, Bändigung. 1) mutilation des cornes, l'action de rompre les cornes. 2) l'action de domter qu; abaissement, humiliation. § 1) ucieranie rogow wołu boiaźliwym czyni.

czyni. 2) sposob ten iest dobry do ućierania Baszom rogow, kiedy zbyt wyrosną.

ućieranie nosa. das Abwischen der Nase. l'action de moucher le nez.

Ućieszenie. Belustigung. divertissement, rejouïssance, plaisir.

Ućiesznie, *adv.* lustig, auf eine lustige Art. plaisanment, joïeusement. § ućiesznie żartuie, rzekł; napatrzyłeś śię ućiesznie.

Ućiesznik. Spaß-Vogel. un plaisant.

Ućieszno, *adv.* ućieszno iest; ućieszna rzecz iest. es ist lustig, vergnügt; es ist eine lustige Sache. c'est une chose plaisante; il est plaisant. § ućieszno było patrzać na to.

Ućieszny. 1) lustig, spaßhaft. 2) im Spott: wunderlich, artig. 1) plaisant, divertissant. 2) *ironiqu.* plaisant, étrange, joli. § 1) ućieszny człowiek; ućieszne pismo; połowanie iest ućieszną rozrywką. 2) ućiesznyś Waszeć, że z nim mowić nie chcesz; ućieszna to rzecz.

Ućieszyć, *F. ućieszę.* erfreuen, belustigen, vergnügen. divertir, rejoüir, récréer, donner de la joïe. § wielce mię list twoy ućieszył.

ućieszyć śię. sich belustigen, sich erfreuen. se divertir, se rejouïr. § ućieszyłem śię z twego powodzenia.

ućieszyć śię do woli. sich recht lustig machen. se donner au coeur joïe.

Ućięty. 1) abgehauen. 2) unterbrochen. 1) abatu par un coup, amputé. 2) entrecoupé, coupé, interrompu § 1) ućięta ręka. 2) ućięte słowa.

ućiętę wzdychanie. Stoß-Gebet, Seufzer. oraison jaculatoire; soupir entrecoupé.

Ućinam, *v. m. F. utnę.* 1) abhauen. 2) unterbrechen. 1) couper, trancher, abatre, faire voler, emporter, amputer. 2) interrompre. § 1) ućiął mu rękę; utniy gałąź. *2) ućiął (przerwał) mowę.

iak ućiął. als wenn es angepaßt wäre; eben recht. précisement, justement; ni plus ni moins. § deszczułka iak ućiął do tego długa i szeroka.

Ućinanie. das Abhauen. retranchement d'une chose avec un fer; amputation.

Ućinek, *g. ućinku.* 1) Abschnitt, Abschneidsel. 2) Ort wo etwas abgeschnitten oder abgehauen ist. 3) Ueberbleibsal von einer Schrift. 1) retaille, rognure, morceau coupé de qu. ch. 2) coupure, endroit où l'on a coupé. 3) fragment; lambeau d'un auteur.

Ućisk, *g. u.* ućiśnienie. Bedrängniß. opression, persécution. § w wielkim życiemy ućisku; ućisk ćierpię.

Ućiskam, *v. m. F. ućisnę.* 1) drücken als der Schuh. 2) bedrängen, verfolgen. 3) werfen als Augen mit den Würfeln. 4) todt schmeissen, herunter werfen. 1) serrer, presser, étreindre, blesser comme le soulier. 2) oprimer, acabler. 3) jetter, amener des points avec les dez. 4) jetter, abatre d'un jet de pierre. § 1) nie wiesz gdźie mię trzewik ućiska. 2) ućiskać lud podatkami. 3) ućisnąłeś zez. 4) ćiskał ćiskał, ale tylko trzy ptaki ućisnął.

Ućiskanie. 1) das Zusammendrücken. 2) das Bedrängen. 1) serrement, étreinte, compression, pressement. 2) opression.

Ućiśnienie, *vid.* Ućisk.

Ućiśniony. bedrängt. oprimé, acablé.

Uć[illegible]am, *v. m. F. ućiszę.* stillen, ruhig machen. calmer, apaiser, tranquiliser. § ten rozruch ućiszył swoią namową.

ućiszyć śię, ućicha. sich beruhigen, still seyn; schweigen. se calmer, s'apaiser, se tenir coi. § kazał wszystkim ućiszyć śię; powietrze, morze śię ućisza; ućiszyło śię.

wiatr śię ućisza. der Wind leget sich. le vent tombe, relache.

ućisz. śię. schweig. taisez vous.

ućiszyło śię, ućichło na ulicy. es ist still auf der Gasse. tout est tranquile dans la ruë.

Ućiszenie. Stillung, Besänftigung. adoucissement, l'action par laquelle on apaise.

ućiszenie powietrza. stilles Wetter. la tranquilité de l'air; tems calmé.

ućiszenie morskie. Meer-Stille. calme, *m.* bonace; tranquilité de la mer.

ućiszenie umysłu. Beruhigung des Gemüths; Gemüths-Ruhe. l'action de tranquiliser le coeur; tranquilité de l'esprit.

Ucknienie, ckliwość. Ueberdruß, Eckel. ennui, dégoût. § bez ucknienia pracował.

*Uczarować, oczarować. behexen. ensorceler, charmer.

Uczarowanie. das Behexen. ensorcelement.

Uczarowany. behext. ensorcelé.

Uczastek, *g. uczastku.* Theilchen. parcelle, petite partie. § twoiey sławy niech mam uczastek.

Uczaszczam. } 1) mit einem oft umgehen;
Uczęszczam. } einen Ort oft besuchen. 2) oft geschehen, oft seyn. 1) fréquenter, hanter qu. ou quelque lieu; aller souvent à qu. ou en un lieu. 2) être souvent; arriver souvent. § 1) w cudzych kraiach ludźi (do ludźi) uczonych uczaszczay; co popłaca z tym na targ uczęszczaią; uczęszczać do kośćioła;

ła; uczęszczać do S. Sakramentow. 2) wiatry, deszcze teraz uczęszczaią.
uczęszcza mi do gęby. ich rede oft von ihm. je parle souvent de lui; il me vient souvent dans la bouche.
Ucząszczanie. ⎫ fleißiger Besuch eines Orts,
Uczęszczanie. ⎭ öfterer Umgang mit einem. fréquentation, hantise.
Uczatować co, *F. uczatuię.* erlauren, ablauren. atraper en guetant.
Uczćić, *F. uczczę.* 1) einem eine Ehre mit etwas anthun. 2) verehren. 1) regaler, traiter qu. 2) honorer, réverer qu.
uczćił mię wizytą swoią. er hat mich mit seinem Besuch beehret. il m'a fait l'honnêteté de me rendre visite.
Uczćiwie, *adv.* ehrbar; mit Ehren. honnétement, honorablement. § uczćiwie żyie; uczćiwie go przyiął.
uczćiwie mowiąc. ⎫ mit Ehren zu melden.
Uczćiwszy ćię. ⎭ sauf le respect; respect de vous; sauf votre révérence; respect de vôtre caractére.
Uczćiwość. 1) Ehrbarkeit. 2) Verehrung; Ehre die man einem erweiset. 1) honnêteté. 2) respect, réverence; marque d'honneur qu'on fait à qu. § 1) uczćiwość słow, stanu, urodzenia; uczćiwośći naruszyć. 2) uczćiwość komu świadczyć; z powinną zostaię uczćiwośćią.
uczćiwośći przywrocenie. das Ehrlichmachen; Ehren-Erklärung. reparation d'honneur; réabilitation.
uczćiwośći narodzenia przyznanie. Aechtung unehelicher Kinder légitimation, l'action de legitimer un enfant naturel.
dla uczćiwośći. 1) Ehren halber, wegen des Wohlstandes. 2) mit Ehren zu melden. 1) pour garder, pour ne pas choquer la bienséance. 2) sauf le respect.
Uczćiwy. 1) ehrbar, verehrungswürdig. 2) ehrlich, anständig. 3) ehrbar, züchtig, nicht unflätig. 4) der einem jeden die gehörige Ehre giebet. 1) honnéte, honorable, digne d'honneur, respectable. 2) honnête, bienséant. 3) honnête, qui n'est pas gras, qui ne contient aucune impureté. 4) honnête envers les autres. § 1) uczćiwy z narodzenia, z nauk, z wychowania. 2) uczćiwe miał wychowanie. 3) uczćiwe słowo. 4) uczćiwy drugich rad czći.
uczćiwe komu przywrocić. einen ehrlich machen. réabiliter qu; retablir, reparer l'honneur à qui on l'a ôté.
uczćiwe komu przyznać, ktorego nie miał; to-ża przywiley albo stan komu dać. echten, legitimiren, ehelich und erbhaftig erklären. légitimer un enfant naturel.
uczćiwe żołnierzowi przywrocić. einen Soldaten ehrlich machen. passer un soldat sur le drapeau.
Uczę, *czy, czył.* lehren, unterrichten. enseigner, instruire qu; montrer, aprendre à qu. § uczyć dźiećię (dźiećięćia) łaćiny; uczę dźiećięćia grać na lutni; uczył Filozofii publicznie.
uczyć się. 1) lernen, unterrichtet werden. 2) studieren. 1) aprendre, étudier, s'instruire. 2) étudier; faire ses études. § 1) uczyć się czego od (u) kogo; z ich cnot przykładow i obyczaiow wieleby się ludźi uczyć mogło. 2) po obiedźie uczyć się szkodźi; uczyć się Teologii, Filozofii.
uczyć się czego na pamięć. etwas auswendig lernen. aprendre qu. ch. par coeur.
Uczeń, *g. ucznia.* 1) Schüler, Lehrling. 2) Jünger Christi. 1) diciple, écolier, aprentif. 2) un des diciples de Jésus-Christ. § 1) wiele ma uczniow. 2) Uczniowie Chrystusa Pana.
Uczenie, *adv.* gelehrt. savanment, doctement.
Uczenie czego. das Lehren, die Unterrichtung, Unterweisung. enseignement, instruction, l'action d'aprendre à qu.
uczenie się czego. 1) das Lernen, Erlernen. 2) das Studieren. 1) étude, aprentissage, *m.* aplication de l'esprit, action d'aprendre. 2) les études; aplication de celui qui fait ses études.
Uczepnąć, *F. uczepnę*, przyczepnąć. sich niederkauern. s'acroupir; se baisser sur le derriére.
Uczęszczam, *vid.* Ucząszczam.
Uczestnictwo. 1) Theilnehmung, Theilhabung. 2) ein Participium eines Zeit-Worts, ein Mittel-Wort. 1) participation. 2) le participe d'un verbe.
Uczestnik. ⎫ Theilnehmer, der einer Sache
Uczesnik. ⎭ theilhaftig ist. participant, qui a part d'une chose, qui y participe.
uczestnik we złym. ein Mitschuldiger. un complice.
uczestnikiem iestem. theilhaftig seyn, Theil an etwas haben. étre participant de; avoir part, participer à qu. ch.
uczestnikiem kogo czego czynić. einen theilhaftig machen. faire part de qu. ch. à qu; rendre participant qu. de.
Uczęstować kogo czym, *F. uczestuię.* 1) aufnehmen, tractiren. 2) prügeln. 1) régaler, traiter qu. 2) maltraiter, batre qu.
Uczony, nauczony. 1) ein Gelehrter. 2) gelehrt, unterwiesen. 1) un savant. 2) savant, lettré, docte, habile en.
uczona praca. gelehrtes Werck. ouvrage, *m.* veilles, *f. plur.*

uczony

uczony przez śię. der von sich selbsten ohne Lehrmeister studiret hat. automate, un ſavant qui a étudié ſans précepteur.

Uczoſnąć, odczoſnąć gałąź, *F. uczoſnę.* einen Ast abnehmen. arracher, ôter une branche d'un arbre.

uczoſnąć niepożyteczne gałęźie. die unnützen Aeste abhauen. ébrancher un arbre; couper les branches inutiles.

Uczośnienie, odczośnienie. Abnehmung der Aeste. ébranchement.

Uczta. Schmaus, Tractament. régale, *m.* bonne chère, traitement, feſtin.

Uczuć, poczuć, *F. uczuię.* empfinden, fühlen. ſentir; connoitre une choſe par un des ſens.

Uczućie, czućie. Empfindung, Gefühl. ſenſibilité, ſentiment, faculté de ſentir.

*Uczyćiel, *vid.* Nauczyćiel. Lehrer. docteur, précepteur, maitre.

Uczynek, *g. uczynku.* That. fait, acte, *m*, exploit, action. § nie słowami ale uczynkiem twoim ieſtem sługą; nie tylko słowem, ale i uczynkiem śię do tego przyczynił; uczynek zły, bezecny; uczynek pobożny albo miłośierdny.

dobry uczynek. gutes Werck. bonne oeuvre. § dobre czynić uczynki każdy Chrześćianin powinien.

Uczynić, *F. uczynię*, czynię. thun. faire.

uczynić ſobie co złego. sich ein Leid anthun, Hand an sich legen. ſe faire du mal; ſe tuër.

Uczynkowy, do uczynkow albo w uczynku należący. thätig, werckthätig. actif, qui conſiſte dans l'action.

Uczynnie, *adv.* willfertig, verbindlich, gefällig. oficieuſement, obligeanment.

Uczynność. Gefälligkeit. bon ofice qu'on rend à qu; plaiſir; maniére obligeante. § uczynność wyrządźić, pokazować; przeſtrzegać uczynnośći.

Uczynny. gefällig. oficieux, courtois, obligeant; prèt à rendre ſervice.

Ud, *g. a.* Udźiec, *g. udzca.* 1) ein Schenckel, dickes Bein. 2) Hinter-Viertel eines Thieres. 1) la cuiſſe. 2) cuiſſe, cuiſſot partie de derriére d'un animal.

udźieć ſarni, ieleni. Reh-Keule Hirsch Keule. cuiſſot de chevreuil, de cerf.

udźiec ſkopowy. Schöps-Stoß. gigot, éclanche de mouton.

udźiec śrzedni. Huf-Stück aus der Mitte einer Hinter-Keule. culotte, piéce qu'on leve du milieu de la cuiſſe d'une bête.

Udaię, Udawam, *v. m. F. udam.* 1) zuleppern, nach und nach zahlen, geben. 2) ausgeben, halten vor etwas. 3) deuten, vorstellen von der guten oder bösen Seite einer Sache; ein gutes, ein böses Ansehen geben. 4) vorgeben, vorschützen. 5) ausgeben, unter die Leute bringen eine ungangbare Müntze. 1) donner chiquet à chiquet, paier tantôt peu tantôt moins. 2) faire paſſer, tenir pour; reputer comme. 3) répréſenter de bon, de mauvais côté; donner une bonne, une mauvaiſe idée de. 4) prétexter; prendre le prétexte, ſe ſervir du prétexte de. 5) mettre, paſſer, expoſer, faire paſſer, faire accepter une eſpèce qui n'eſt pas de miſe. § *1) udaie (kapaniną, ſzczyptką, kąſkami płaći) długu ſwoiego. 2) udaie go za Doktora, za ſzlachćica. 3) udaie pięknie ſwoie rzeczy; łagodnieyſzym to udał kſztałtem, udawać co źle, dobrze. 4) udaie podroż, chorobę; udawał że ieſt żołnierzem. 5) udawać złe pieniądze.

udawaią go umarłym, bogatym. man ſagt ihn todt; man giebt ihn vor reich aus. on le dit, on le fait mort, riche.

udawać kogo źle. einen verunglimpfen, ausschreyen, angiessen, übel abmahlen. décrier, décrediter, noircir qu.

udawać lekko, słabo. verkleinern. amoindrir, extenuër, diminuër.

udawać fałſzywie. fälschlich vorgeben. dire fauſſement; débiter à faux.

udawać inaczey. anders vorgeben als es ist. dire, expliquer une choſe autrement qu'elle n'eſt pas.

udawać śię. 1) sich ausgeben vor etwas. 2) sich begeben, sich wenden, sich verfügen. 3) Zuflucht zu einem nehmen. 4) sich einer Sache widmen, sich ergeben; sich legen auf etwas. 5) greifen, schreiten zu etwas. 6) nutzen, dienen zu etwas. 7) ausschlagen, von statten gehen; gelingen. 8) einem lassen, anstehen. 1) paſſer pour; ſe dire, ſe porter, ſe qualifier. 2) ſe tourner, ſe rendre en un lieu, à qu. 3) recourir, avoir recours à. 4) ſe mettre, ſe dévoüer, s'apliquer, ſe donner tout entier à. 5) ſe mettre, paſſer à. 6) ſervir, étre utile, étre bon à. 7) tourner, ſuccéder, réüſſir. 8) aller, étre ſéant, convenir, venir à qu. § 1) udawał śię bydź zacnym Doktorem; udawać śię cnotliwym. 2) udał śię do Francyi; udał śię tą drogą; udał śię do oyca ſwoiego. 3) udaię śię do nog twoich, pod twoię opiekę. 4) udał śię na kupiectwo, na ten ſtan, na ten żywot, na nauki; udał śię na ſwawolą, na piiatykę. 5) udał śię do tego ſpoſobu, do tego lekarſtwa. 6) na co śię to uda, że wielu wiedźieć będźie; uda śię to na usługę twoię.

7) pięknie

7) pięknie mu się to udało; ten skutek mu się udał; nauki mu się nie udadzą. 8) dobrze mu się komplementa udawaią.

udać się do ostatnich rzeczy. das äusserste ergreifen, wagen. faire un dernier éfort; hazarder tout; passer à une extremité.

**udaie mu się płacz; rzuca mu się płacz.* die Thränen treten ihm in die Augen. les larmes lui tombent des yeux; il se met à pleurer.

udać się na lewą, na prawą stronę, rękę. sich zur lincken, zur rechten Hand wenden. prendre à gauche, à droit.

nie wiem iak się ta sprawa uda. ich weiß nicht wie diese Sache ausschlagen wird. je ne sais comment cette afaire tournera.

udaie się za co wielkiego. er giebt sich vor etwas grosses aus. il tranche du grand seigneur; il fait le grand.

udaie się za szlachćica. er giebt sich vor einen Edelmann aus. il tranche du gentilhomme.

Udanie, Udawanie. 1) Ausgebung, Ausgabe verruffener Geld-Sorten. 2) Vorstellung, Vorgebung. 3) Ausgebung vor etwas. 1) exposition des espèces qui sont decriées. 2) répréſentation de qu. ch. 3) l'action de se dire, de se qualifier. § 1) udawanie takich pieniędzy zakazano. 2) na udaniu wiele należy; udawanie dobre, złe. 3) udawanie się za szlachćica wiele go kosztowało.

Udany, Udawany. 1) ausgegeben als falsches Geld. 2) vorgegeben, ausgegeben vor etwas. 1) exposé comme une fausse piéce de monoïe. 2) répréſenté d'un bon ou mauvais côté. § 1) udawana taka moneta bydź nie ma. 2) rzecz pięknie udana.

**Udarować, *F. udaruię.* eig. u. fig. beschéncken *prop. & fig.* faire un présent; donner. § śiostrę swoię francuską udarował księgą; Bog go mądrą i pobożną udarował małżonką.

**Udarowany. beschenckt, begabet. doué, pourvû d'un présent, d'un bien. § cnotami od natury udarowany.

Udatnie, *adv* wohlanständig, mit Wohlstand. avec grace, de bonne grace; spécieusement; d'une belle maniére.

Udatność. gute Art, gute Manier, Wohlstand, gutes, äusserliches Ansehen; guter Schein. belle maniére, bonne grace, bon air, belle aparence; extérieur fort beau.

Udatny. 1) ansehnlich, prächtig, das in die Augen fällt, ein gutes Ansehen hat. 2) gangbar, vom Gelde. 1) qui a un bon extérieur; qui fait qu. ch. ou qui est fait avec grace; spécieux, qui tombe sous la vuë. 2) métable, qui est de mise, qu'on peut passer. § 1) w prezencyi człowiek to był udatny; bankiet był poważny i udatny. 2) udatny talar; dobre i udatne pieniądze.

Udawacz fałszywych pieniędzy. Ausgeber falscher Müntzen. expositeur de fausses monoïes.

Udawam, *vid.* Udaię.

Udawanie, *vid.* Udanie.

Udawić, *F. udawię.* erwürgen. étrangler suſoquer. § udawisz to kurczę.

udawić się. sich erwürgen, ersticken. s'étouffer, s'étrangler. § boday się udawił.

udawił się kośćią. er ist an einem Knochen erstickt. il s'étrangla d'un os.

Udawienie. Erwürgung eines Menschen oder Thieres. l'action d'étrangler.

udawienie się. die Erstickung seiner selbst. la sufocation de soi même.

Udawiony. erstickt. étoufé, étranglé, sufoqué.

Udeptać, *F. udeptam.* gleich treten. unir, aplanir une terre en la foulant aux piez. § udepc ścieżki miedzy zagonami.

Udeptanie. 1) Gleichmachung mit den Füssen. 2) Niedertretung, Aufhebung. 1) aplanissement des piez; l'action d'aplanir la terre par les piez, de piez. 2) violation, anéantissement. § 1) udeptanie zagonu cebulą zaśianego. 2) zasadził się na udeptanie reputacyi i animuszu iego.

Udeptany. nieder oder gleich getreten. aplani par les piez.

Uderzam, *v. m. F. uderzę.* 1) schmeissen, einem einen Schlag, einen Stoß geben. im *Præsenti* ist Biię gewöhnlicher. 2) schlagen als die Uhr. 3) auf einen losgehen, einen verfolgen; sich wider einen auflehnen. 4) anfallen, angreifen den Feind. 5) befallen, einnehmen als die Furcht. 6) stechen eine ausgespielte Karte. 7) schliessen, machen einen Frieden. 1) fraper qu. sur, à; cogner, heurter, fraper qu. contre ou avec; porter, donner un coup à, *le verbe* Biię *est plus usité au présent.* 2) sonner, *parlant de l'horloge.* 3) ataquer, persécuter, combatre qu; se soulever, s'émouvoir, s'élever contre qu. 4) ataquer, choquer, charger l'ennemi. 5) saisir, fraper, prendre qu. comme la fraïeur. 6) couper, lever une carte jouée. 7) conclure, faire la paix. § 1) uderzę ćię; uderzyć kobietę kiiem, kamieniem;

niem; krol z lekka po ramionach uderzaiąc kawalera kreuie; uderzyć we drzwi, kogo w łeb, w gębę; uderzył głowę (głową) o ścianę. 2) iuż osma biła; dziewiąta zaraz uderzy. 3) wszyscy na niego uderzyli. 4) uderzył rowem ku miastu; uderzył na woysko z tyłu, przez przednią straż, przez skrzydła, przez odwod; uderzyć o nieprzyiaciela. 5) strach na niego uderzył; uderzyła trwoga na ich serca. 6) uderzyć tuzem, kozerą. 7) uderzyć mir, pokoy.

* * *

[Man findet selten die lange *Conjugation* dieses Zeit-Worts. *on trouve rarement la longue conjugaison de ce verbe.*]

uderzyć kogo nogą. einen mit dem Fuß stossen. donner un coup de pié à qu.

uderzyć o ziemię. an die Erde schmeissen. terrasser; mettre, jetter par terre. § uderzył nim (go) o ziemię iako worem; uderzył sklankę o ziemię.

**uderzyć co o ziemię; przestać czego.* von etwas ablassen, abgehen. abandonner qu. ch; se désister, se déporter de.

uderzyć nogą o co; uderzyć się nogą o co. sich mit dem Fuß an etwas stossen. choquer, heurter du pié contre qu. ch.

uderzyć nogą o ziemię. mit dem Fuß auf die Erde stampfen. batre, taper, fraper du pié.

uderzyć z soba o ziemię. fallen, sich auf die Erde schmeissen, werfen. tomber, se terrasser; se jetter, se renverser par terre.

uderzyć w bębny, w kotły. rühren, schlagen die Trommel, die Paucken. batre, fraper la caisse, les timbales.

uderzyć w trąby. in die Trompete stossen. sonner la trompette.

trwogę uderzyć. Lärm blasen, schlagen. sonner, batre l'alarme; sonner le tocsin. § dzwony i chrapliwe trąby trwogę uderzyły.

uderzyć z działa. aus einem Stücke mit Kugeln schiessen. foudroier, batre, ruïner à coups de canon.

nie wie w ktorą uderzyć. er weiß sich weder zu rathen, noch zu helfen. il ne sait où se mettre; il ne sait plus quel ordre il peut mettre à ses afaires; il ne sait sur quel pié danser; il ne sait à quel Saint se vouër.

uderzyła go Boska ręka. Gottes Hand hat ihn heimgesucht. la puissance de Dieu, le doigt de Dieu l'a frapé.

uderzyć w się. 1) an einander stossen. 2) einander anfallen. 1) s'entrechoquer, s'entreheurter; se choquer, se heurter l'un l'autre. 2) s'entrebatre, ataquer l'un l'autre.

uderzyć się. sich stossen. se fraper, se heurter, donner la tête contre. § uderzył się w głowę o rog.

uderzyć się o kogo. sich an einen reiben. se prendre, vouloir à qu.

*Uderzanie, bićie. das Schlagen, Stossen. percussion; l'action de fraper.

uderzanie się o co. das Anrennen mit dem Leibe an etwas. l'action de heurter, de cogner contre.

uderzanie w się. Angrif, Anfall so von beyden Theilen geschiehet. l'action de s'entrechoquer, d'ataquer l'un l'autre.

Uderzenie 1) das Schlagen, Stossen. 2) Streich, Schlag, Stoß. 3) Angrif, Anfall. 1) l'action de fraper. 2) choc, heurt, taloche, coup. 3) ataque, choc, rencontre. § 1) uderzenie kogo kiiem w głowę 2) umarł od uderzenia. 3) uderzenie na nieprzyiaciela.

uderzenie się o co. das Anstossen an etwas. chopement, coup qui se fait en heurtant contre.

uderzenie czego o co. die Anstossung einer Sache an die andere. choc d'une chose contre une autre.

Uderzony. 1) geschlagen, gestossen. 2) geschlagen als eine Stunde. 3) geschlossen als ein Friede. 1) frapé, batu, heurté, cogné. 2) sonné, *en parlant des heures.* 3) conclu, fait comme la paix. § 1) uderzony poległ. 2) po uderzoney pierwszey przyydź zaraz do mnie. 3) pokoy, mir uderzony.

Uderzyćiel, ten co uderzył kogo. der einen schlägt. celui qui frape, qui bat, qui heurte qu.

Udobruchać się, *F. udobrucham się.* sich besänftigen, sich begütigen. s'apaiser, se radoucir en faveur de.

Udoić, *F. udoię* melcken, abmelcken. traire, tirer une quantité de lait.

Udolność. Vermögen, Kraft, Geschicklichkeit. force, pouvoir, habileté, capacité.

Udolny. vermögend, geschickt. qui a le pouvoir, la force; capable.

Udoskonalić, Udoskonalenie, Udoskonalony, *vid.* Wydoskonalić *&c.*

Udowy. zum Schenckel oder Hinter-Viertel der Thiere gehörig. de cuisse, de cuissot, d'éclanche. § udowa pieczenia.

udowa kość. das Hüft-Bein. os de cuisse.

Udręczenie, Utrapienie. Schererey, Plackerey, Plage vexation, tourment, peine. § z udręczeniem serca i głowy.

Udry, *obs.* Hartnäckigkeit. opiniâtreté.

na udry z kim iść. mit einen anbinden. tirer au court bâton avec qu.

Udusić

Udusić co, *F. uduszę.* 1) erwürgen. 2) in der Küche: dämpfen. 1) étrangler, engouer, étoufer. 2) *en terme de cuisine:* faire cuire à l'étuvée, à la daube.

udusić się. 1) sich erwürgen. 2) sich dämpfen. 1) s'engouer, s'étoufer. 2) cuire à l'étuvée. § 1) poduszką się udusił. 2) gdy się mięso dobrze udusiło.

Uduszliwy. schwül, bang, vom Wetter. étoufant, vain. § uduszliwy czas, dźień.

Udyszeć się, *F. udyszę.* sich aus dem Athem laufen. être hors d'haleine.

Udźiec, *g. udzca, vid.* Ud.

Udźiał, Antheil, abgetheiltes Stück Land, Leibgedinge, Leibzucht für einen jüngern Sohn. apanage, *m.* terre donnée en apanage au cadet ou puiné. § byli krolewiczowie ktorzy z oycow udźielnych mieli swoie udźiały; ten Pan z udźiału swoiego boy ma toczyć.

Udźielam komu czego, *v. m. F. udźielę.* mittheilen. communiquer; faire participer qu. ch; faire part, donner part de; faire participant qu. d'une chose.

Udźielanie. das Mittheilen. l'action de communiquer à qu; l'action de faire qu. participant.

Udźielenie. Mittheilung. participation, communication.

Udźielnie, *adv.* unbeschränckt. souverainement, indépendanment. § udźielnie panuie; udźielnie tego księstwa zażywa.

Udźielony. mitgetheilet. communiqué.

Udźielny. ungebunden, frey; ober-herrschaftlich, selbstwaltend. souverain, indépendant, absolu; qui ne dépend, qui ne reléve de personne. § ze krwie wysokiey i udźielney pochodźi; udźielne książę; udźielny Pan kraiu; udźielny w rządzeniu; udźielne panowanie; gdźie udźielna władza rządźi nie tak o styl iako o rzecz dbaią; miecz iest znak udźielney władzy; z udźielney dźiedźicki spłodzony.

udźielne księstwo. Fürstenthum, das keinen Ober-Herrn als seinen Fürsten erkennet. une principauté.

Udźierzeć, *F. udźierzę, vid.* Utrzymuię.

Uf, Ufiec, *vid.* Hufiec.

Ufałość, Dufałość. Vertraulichkeit, Zeichen eines Vertrauens. confidence, marque qu'on donne de sa confiance. § ufałość iest znakiem ufności; w wielkiey z sobą żyią ufałości.

Ufam, Dufam. 1) gute Hoffnung, guten Muth haben. 2) vertrauen, sich verlassen, sich steifen auf etwas. 3) sich verlassen, trotzen, pochen auf etwas. 1) se rasster, s'assûrer; avoir bon courage & bonne espérance. 2) se confier, se fiër, se remettre sur; faire fonds, mettre, avoir sa confiance, son espérance, prendre confiance, fonder ses espèrances, s'apuïer, comter, se fonder sur, en, dans: s'assûrer sur, de. 3) être fier de; se fonder très-fort sur; avoir une présomtion mal fondée de. § 1) ufam (tuszę) że mię Bog nie opuśći, że mię krol nie oddali od boku swoiego. 2) ufam krolowi (w krola) że; ufam łasce (w łasce) twoiey. 3) ufa w śiły, w dostatki swoie; ufa rozumowi swoiemu, umieiętnośći swoiey.

ufaiąc łasce krolewskiey. sich auf die Königliche Gnade verlassend. se confiant, s'apuïant sur la grace du Roi.

Ufanie, dufanie das Zutrauen, Vertrauen. confiance, assûrance, bonne espérance, assûrance qu'on a de, en qu. ch.

ufanie zbytnie, głupie. Vorurtheil, Dünckel. présomtion; présomtion malfondée.

Ufnal, *g. a.* Huf-Nagel. caboche, clou pour atacher le fer de cheval. § dla ufnala konia zepsuć, *prov.*

Ufnie, dufnie, *adv.* im Vertrauen, vertraulich, in guter Hoffnung. en confiance, confidenment, en bonne espèrance. § ufnie do krola suplikowałem.

Ufność, dufność. Vertrauen, Zutrauen. confiance, bonne espèrance. § mam ufność w Bogu.

Uformować co, *F. uformuię.* formiren. former, façonner.

Uformowanie. Formirung. formation; l'action de former.

Uformowany. formiert. formé, façonné.

Ugadzam, *v. m. F. ugodzę.* 1) treffen mit einem Gewehr. 2) sich einem bequemen, einem willfahren, nachgeben, nachsehen. 3) vergleichen, vertragen, vereinigen. 1) tirer, donner au; tirer qu; toucher, ateindre d'un coup; asséner sur qu. un coup. 2) s'acommoder, conniver, faire plaisir à qu; avoir de complaisance pour. 3) racommoder, reconcilier, remettre ensemble; apointer, vuider. § 1) ugodźić w cel, kogo śmiertelnym żelazem; w kogo śmiertelne żelazo ugodźić; ugodźił go w serce. 2) ugadzay mu ile ći podobna. 3) ugodźił niesnaski nasze.

ugodźić się z kim. sich vergleichen, mit einem einen Vergleich, einen Vertrag treffen, machen. faire une transaction, pactiser, transiger, s'acommoder, se reconcilier avec qu.

Uganiam, *v. m. F. ugonię.* 1) nachsetzen, jagen, haschen, einholen. 2) fremdes Vieh

Vieh wegtreiben. 3) laufen, fliehen. 4) erschnappen, erjagen, vor dem Maule wegnehmen. 1) courir après qu. pour l'atraper; poursuivre pour ateindre qu. 2) enmener, enlever le bétail d'autrui. 3) fuïr; prendre la fuïte. 4) atraper, gagner, obtenir, remporter; enlever sur la mustache, sur la barbe de qu. § 1) pies ugonił zaiąca; myśliwiec z płachta kuropatwy ugania; ugoniłeś mię; uganialiśmy nieprzyiaciela aleśmy go nie ugonili. 2) uganiać bydło przed kim. *3) ugania (ućieka) przed nim. 4) więcey sławy źli przed dobremi uganiaią.

uganiać śię. 1) scharmützeln. 2) laufen, rennen nach etwas; einer Sache nachjagen, nachstreben. 1) escarmoûcher, faire quelque escarmouche. 2) aspirer à; avoir dessein d'obtenir; voler, courir après qu. ch; la poursuivre avec empressement. § 1) uganialiśmy śię, utarczkę czyniliśmy z niemi. 2) uganiać śię do cnoty, za prawdą, za dostatkami.

Ugara mię. 1) es wird mir heiß; es überfällt mich eine Hitze. 2) es gehet mir im Kopf herum. 1) j'ai chaud; la chaleur m'étoufe. 2) il m'embarasse; cela me martele.

Ugaśić, *F. ugaszę.* 1) gäntzlich auslöschen. 2) löschen den Durst. 3) stillen, dämpfen. 1) éteindre entiérement, étoufer le feu. 2) étancher la soif. 3) éteindre, étoufer, apaiser, faire cesser. § 1) ugaśić ten ogień trzeba. 2) ugaśił pragnienie iego. 3) ugaś proszę tę wrzawę.

ugaśić śię. 1) sich gäntzlich löschen. 2) den Durst löschen. 3) erlöschen, sich stillen, nachlassen. 1) s'éteindre entiérement. 2) étancher sa soif. 3) s'éteindre, cesser, se relâcher, se ralentir. § 1) pożar śię ugaśił. 2) day piwa, abym śię ugaśił. 3) pilnosć, miłość śię iego ugaśiła.

Ugaszenie. 1) Erlöschung. 2) fig. Stillung, Dämpfung, Unterdrückung. 1) extinction. 2) *fig.* anéantissement; l'action d'étoufer. § 1) ugaszenie ognia. 2) ugaszenie herezyi, niezgody, woyny.

ugaszenie pragnienia. Löschung des Durstes. épanchement de soif.

Ugaszony. 1) gelöscht. 2) erloschen, beygelegt. 1) éteint. 2) apaisé, éteint, étoufé, reprimé. § 1) ugaszony dom. 2) ugaszona niezgoda.

Ugęszczam, *vid.* Uczęszczam.

Ugierowy kolor malarski. eine gewisse Mahler-Farbe. sorte de couleur de peintre.

Ugięćie, *vid.* Uginanie.

Ugięty, co śię zgiął. gebogen in der Mitte. courbé, enfoncé par le milieu.

Uginam, *v. m. F. ugnę.* 1) biegen, krumm machen. 2) aufschürtzen. 1) afaisser, abaisser, courber. 2) trousser. § 1) ćiężar dachowy tę śćianę ugina. *2) uginać (podkasać) suknią.

uginam śię. sich werfen, sich sencken, sich beugen von einer Last. se courber, s'abaisser, travailler, se tourmenter, se déjetter, s'afaisser, peiner d'une pesanteur; pousser au vuide. § ugiąć śię pod ćiężarem; ugięła śię deska, śćiana; ugiął śię strop, mur.

Uginanie. } das Sincken einer Mauer; das
Ugięćie. } Krummwerden eines Balckens. afaissement, abaissement, courbure comme d'une poutre trop chargée.

Ugłaskać co. 1) mit der Hand gleich streicheln. 2) besänftigen, begütigen, beruhigen. 1) coucher le poil en passant par dessus doucement la main. 2) apaiser, tranquiliser, calmer.

Ugnić, *F. ugniię.* 1) anfaulen, abfaulen. *2) sich überliegen, zu faulen anfangen, vom Obst. 1) commencer à pourrir; se séparer du corps par pourriture. 2) *en parlant des fruits:* entisser, commencer à pourrir.

Ugoda. 1) Vergleich, Vertrag. 2) Erpressung eines Geldes, das man nicht schuldig ist zu geben. 1) acord, qu'on fait pour terminer quelques diférens; transaction, convention, acommodement, composition. 2) exaction, ce qu'on éxige & tire des gens contre le droit. § 1) tak stanęła ugoda; do ugody tak przyszło; ugoda pokoiu miedzy niemi taka uderzona. 2) ugody i podugody brać zakazano; ugody od szkoł żydow nikt nie ma wyćiągać.

Ugodliwy. 1) zum Vergleich gehörig. 2) das man beylegen, vergleichen kan. 1) de transaction, qui regarde la transaction. 2) aisé à transiger, à acorder.

Ugodzenie. 1) das Treffen mit einem Gewehr. 2) Vergleichung; Beylegung eines Streits. 1) l'action de tirer, de blesser qu. avec une arme. 2) acommodement, ajustement, reconciliation.

Ugodźić, *vid.* Ugadzam.

Ugodzony. 1) getroffen, verwundet, geschossen, gestochen. 2) beygelegt, verglichen. 1) tiré; frapé, blessé d'un coup. 2) acordé, transigé, reconcilié.

Ugor. Brach-Feld, Brach-Acker. jachere, terre en jachere, gueret; recassis, terre qu'on laisse reposer. § trawa na ugorze; ugor przez cały rok dla przyszłego lepszego urodzaiu odpoczywa.

Ugorowy. Brach-. de gueret.

Ugorzeć, *F. ugorzę.* abbrennen von etwas. se séparer du corps par le feu; brûler. § ugorzały Jkarowi piora.

Ugrabić, *vid.* Grabię.

Ugrożić, *F. ugrożę.* abschrecken; Schrecken, Furcht einjagen. épouvanter, mettre en épouvante § nienawiść nie ugroźi nami.

Ugruntować co, *F. ugruntuię.* eig. u. fig. gründen, Grund legen. *prop. & fig.* fonder, faire un fondement.

ugruntować się sich fest setzen, einen guten Grund legen in einer Wissenschaft. se bien fonder en: jetter les fondemens d'un art. § ugruntował się w tey nauce, w przyiaźni iego.

Ugruntowany. fest fest gesetzt, gegründet. fondé, qui a un bon fondement. § ugruntowana kamienica; dobrze w tey nauce ugruntowany.

Ugryść, *vid.* Ugryznąć.

Ugryzek, *g. ugryzku.* Abbiß, das Abgebissene. tronçon, morceau emporté avec les dents.

ugryzek. } Herzeleid, Biß, Verdruß.
Ugryźienie. } creve-coeur, déplaisir extréme § westchnął na te ugryzki ugryzki to ćiężkie na mnie były; z czego miał ugryźienie.

ugryźienie. das Abbeissen. l'action d'emporter avec les dens.

Ugryznąć, *F. ugryznę.* 1) abbeissen. 2) beissen. 1) tronçonner, ôter avec les dens 2) mordre. § 1) ugryzniy kawałek cukru. 2) pies chłopa ugryzł.

Ugryźiony, ugryzniony abgebissen, gebissen. séparé avec les dens; mordu.

Ugubam śię, *F. ugubię śię.* sich aufschürzen. se trousser.

**Ugwiaźdźić co. besternen, mit Sternen auszieren. embellir d'étoiles.

**Ugwiazdżenie. Besternung. embellissement avec des étoiles.

**Ugwiazdżony. besternt. étoilé, plein d'étoiles. § sklep ugwiazdżony niebo ugwiazdżone.

Uhamować, *F. uhamuię.* hemmen. reprimer, arrêter, refréner. § uhamować gniew swoy.

Uhamowanie. Bändigung, Hemmung. frein, bride; l'action de refréner.

Uhamowany. gehemmet, gedämpft. reprimé, réfrené.

Uiąć, *vid.* Uymuię.

Uiadł mię pies w nogę. der Hund hat mich ins Bein gebissen. le chien m'a mordu au pié.

Uiątek, *g. u.* Abnahme, Verringerung. retranchement, diminution.

Uiazd. } heimliche Abreise, Entweichung. départ secret; l'action de s'éclipser; départ fait à la dérobée.
Uiachanie. }
Uiechanie. }

Vice, Vice Instygator *&c. vid.* Wice, Wiceinstygator.

Uięćie, *conf.* uymuię. 1) Nachtheil, Verringerung, Abnahme. 2) das Anstossen. 3) Grif, Angrif, Ort wo etwas anzufassen ist. 4) Grif an einem Werckzeug. 5) Antretung, Besitznehmung eines Amts. 6) Gewinnung als des Richters. 7) Einfassung eines Edelsteines. 1) retranchement, diminution, amoindrissement. 2) action d'empoigner, de prendre avec la main. 3) poignée, prise, endroit pour prendre une chose. 4) poignée, par laquelle on tient un instrument. 5) prise, ocupation, l'action d'entrer en charge, dans la possession de qu. ch. 6) l'action de gagner les bonnes graces de qu. 7) enchâssure, enchâssement, oeuvre d'une pierre prétieuse. § 1) z uięćiem moiey sławy śię to działo. 2) na sposobnym uięćiu często wiele należy. 3) beła, skrzynia tak duża a nie ma uięćia. 4) uięćie u szpady, u klamki. *5) uięćie (obięćie) urzędu. 6) podarunek iest sposob do uięćia sędźiego.

**uięćie śię, nawrocenie śię.* Bekehrung. conversion, retour à son bon sens.

Uiednanie. 1) Verschaffung, Auswirckung. 2) Miethung. 1) provision; l'action de procurer, d'éfectuer. 2) loüage, *m.* § 1) uiednanie komu urzędu.

Uiednany. 1) verschaft, ausgewirckt. 2) gemiethet. 1) procuré, éfectué. 2) loué, arrêté.

Uiednywam, *v. m. F. uiednam.* 1) verschaffen, ausmachen, zuwege bringen. 2) miethen, annehmen. 1) procurer, éfectuer, causer. 2) loüer, arrêter, prendre à loüage; engager. § 1) uiednał mu kardynalstwo, ten urząd, te pieniądze. 2) dla dźieci studenta uiednano, aby ich w naukach cwiczył; uiednać kogo do czego.

uiednać śię u kogo. sich bey einem vermiethen, Dienste nehmen. s'engager, se loüer pour service; prendre service.

Uięty. 1) gefaßt 2) eingefaßt 3) gewonnen, eingenommen. 1) empoigné, pris avec la main. 2) enchâssé, mis en oeuvre. 3) gagné, atiré en sa faveur. § 1) uięty statek za ucho. 2) uięty rubin w śrebro pozłocone. 3) uięty cnotami iego, podarunkiem od przećiwney strony.

Uieżdżam,

Uieżdżam, *v. m. F. uiadę.* 1) entweichen; heimlich abreisen. 2) mit Reuten oder Fahren zurücklegen; reuten, fahren eine, zwey Meilen. 3) einander in die Güter einreuten. 4) ein Pferd ansprengen; wegsprengen; mit dem Pferde ausweichen. 1) s'éclipser, se dérober, s'échaper, s'enfuïr secretement; se sauver par un départ secret. 2) faire une, deux lieuës; tirer chemin d'une, de deux lieuës à cheval, en chariot ou en bateau. 3) s'entrearracher les terres, les frontières en y entrant à cheval. 4) faire partir le cheval, le pousser de vitesse. § 1) uiechał precz; uiechał z wielkim skarbem na bezpieczne mieysce. 2) uiechaliśmy nieco drogi; uiedzmy ieszcze trzy mile. 3) ten szlachcic z drugim zawsze granice uieżdża. 4) uieżdżać na koniu; uieżdżać koniem; pięknie widzieć iak się iedni z iazdy następuiąc, drudzy ochraniaiąc uieżdżaią.

uieżdżać konia. ein Pferd zureuten. dresser un cheval.

Uiszczam się komu, *v. m. F. uiszczę.* sein Versprechen erfüllen, solchem ein Gnüge leisten. satisfaire à sa promesse, l'acomplir, la garder; tenir, observer sa parole.

Uiszczenie się, dosyć uczynienie. Genugthuung. satisfaction.

Uiszczony. erfüllt. satisfait, acompli.

Vivat, *neutr. indec.* 1) Vivat, ein Freuden-Geschrey. 2) Kriegsw. wer da? was für Krieges-Volck? 1) vive. 2) *Guerre:* qui vive? qui va là? quelle partie tenez vous? § 1) iednogłośne, wielogłośne poddanych *vivat*. 2) szylwacha pyta się kto *vivat*.

vivat krol nasz. es lebe unser König. vive notre roi.

*Ukaianie, *vid.* Ukrocenie.

Ukalać co, *F. ukalam.* besudeln, mit Koth beschmieren. salir, encrasser, barboüiller.

Ukalany. besudelt. sale, souillé.

Ukanąć, *F. ukanie*, krople spuścić, kapnąć. tröpfeln, Tropfen-weise fallen. tomber goute à goute; distiler, dégouter.

Ukapki, *plur.* Leck-Wein; Leck-Bier. baquetures, *f. plur.* § ukapki wina, piwa pod beczką.

Ukarzam, *v. m. F. ukorzę.* demüthigen. humilier, abaisser, rendre humble.

ukarzać się. sich demüthigen. s'abaisser, s'humilier.

Ukąsić, *vid.* Ukęsuię.

*Ukasuię, *F. ukasam*, Podkasuię. aufschürtzen. trousser.

Ukąszenie. 1) ein Biß. 2) Biß, Stich vom Ungeziefer. 3) das Abbeissen. 1) morsure. 2) morsure, piquûre, blessûr faite par un insecte. 3) l'action de mordre de qu. ch.

Ukąszony. 1) gebissen. 2) abgebissen. 1) mordu. 2) séparé par une morsure.

Ukaz Rossyyski. Ukase oder ein Rußisches Manifest. ukase, ordonnance Russienne.

Ukazanie. in Gerichten: Production, Aufweisung, Vorweisung. *Palais:* production, exhibition, l'action de produire. § nakazano powodowi ukazanie.

ukazanie się. Erscheinung. aparition.

*ukazanie, } pokazowanie. das Weisen.

*Ukazowanie, } l'action de montrer.

Ukazuię, *v. m. F. ukażę.* 1) zeigen, weisen. 2) in den Gerichten; produciren, darthun. 3) aufweisen, präsentiren als einen Wechsel, einen Schein. 1) faire voir, montrer. 2) *Palais:* produire, exhiber, représenter. 3) présenter une lettre de change, un bilet. § *1) ukaż (pokaż) mi to; ukazuię co palcem (skazuię na co). 2) ukazać maią że służby woyskowey czynić nie powinni. 3) ukazać na bank, na loteryą; iuż kupcowi weksel ukazał.

ukazać komu drogę. 1) einem den Weg weisen. 2) zu etwas den Weg weisen, Gelegenheit machen. 1) montrer le chemin à qu. 2) faire la planche, tracer, montrer le chemin, ouvrir la porte à qu. ch.

ukazać się. erscheinen. paroitre, aparoitre, se faire voir, se présenter. § ukazało mu się we śnie.

ukazać się komu na oczy. einem vor Augen kommen, treten. se présenter aux yeux de qu.

ukażeć zęby. er wird dir die Zähne weisen. il vous montrera les dents; il vous resistera en face.

ukazać się na świat. sich den Leuten weisen; unter die Leute gehen. paroitre en public; voir le monde.

Ukęsuię. 1) abbeissen. 2) beissen. 3) beissen, stechen als ein Vogel, ein Ungeziefer. 4) stechen, sticheln. 1) mordre de qu. ch; emporter avec les dents, tronçonner. 2) mordre qu. ch. ou dans qu. ch; prendre avec les dens; mordre à un membre ou un membre du corps. 3) mordre comme un oiseau, un insecte. 4) mordre, médire, piquer de paroles. § 1) ukąś sztukę, kawałek; złoczynca na pytkach sobie ięzyk ukąsił. 2) pies go w nogę ukąsił. 3) wąż, robak go ukąsił. 4) ustawicznie szczypie i kąsa.

ukąsać się w ięzyk. eig. u. fig. sich in die Zunge beissen. *prop. & fig.* mordre sa langue.

langue. § ukąś śię w ięzyk a nie mow tak; niźli śiebie w ięzyk, woli przyiaćiela ukąśić.

Układ. Bau, Zusammensetzung, Verbindung. assemblage, *m.* conjonction, construction. § piękny słow i sensow układ.

Układacz. Zusammensetzer. Zusammenleger. compositeur, celui qui range, qui met plusieurs choses ensemble.

układacz w drukarni. der Setzer in der Druckerey. compositeur d'imprimerie.

układacz ryb w beczkę. der gesalzene Fische in die Tonnen schlägt. paqueur.

Układam, *v. m. F. ułożę.* 1) einpacken. 2) einrichten. 3) zusammen setzen. 4) setzen in der Druckerey. 1) empaqueter, mettre en paquet, en caisse, en sac. 2) arranger, disposer, régler, mettre en ordre. 3) composer, mettre plusieurs choses ensemble. 4) composer dans l'imprimerie. § 1) iuż towary w paki, pośćiel w tłomok ułożono. 2) dobrze tę sprawę ułoż; Bog tak przed wieki ułożył. 4) pięknie te słowa, list ten ułożył.

układać ryby w beczkę. gesalzene Fische in die Tonne schlagen. paquer.

układać śię. 1) sich legen. 2) pariren, abwenden einen Hieb oder Stoß. 3) sich schmiegen, sich biegen für einem. 1) se coucher. 2) parer, éviter, empêcher un coup. 3) naqueter, valeter, faire le valet, faire servilement la cour à qu; ramper, faire le chien couchant devant qu. § * 1) układaią śię (kładą śię) na ziemię. * 2) układa śię (składa śię, zakłada śię) mieczem. 3) układać śię mu dłużey nie będę.

Układanie. 1) das Einpacken. 2) die Zusammensetzung. 3) Einrichtung. 1) empaquetement. 2) composition. 3) arrangement, disposition.

układanie ryb w beczkę. das Einsalzen der Saltz-Fische in die Tonnen. le paquetage.

Układnie, *adv.* auf eine sehr höfliche, willfertige Art. complaisanment, obligeanment, oficieusement.

Układność. Höflichkeit, Wohlgefälligkeit, verbindliche Art, Gefälligkeit. civilité, complaisance, politesse, maniére obligeante. § pięknych obyczaiow układność; układność nad lata w obyczaiach; źle tam, gdzie śię nic układnośćią sprawić nie może; układność iedna ludzka miłość; uroda bez układnośći nie przyćiągnie wiele gośći.

Układny. höflich, gefällig, zuthätig. déférant, complaisant, civil, galant, oficieux, obligeant. § układnych obyczaiow człowiek.

Ukley, *f.* } Uckeley, Witte, Weiß-Fisch, ein
Ukieyka. } kleiner Fisch so getrucknet wird. ablette, sorte de poisson qu'on séche. § ukleyki suszone na roznach.

Uklękam, *v. m. F. uklęknę.* niederknien. s'agenoüiller, se mettre à genoux. § uklęknął przy stolicy krolewskiey, przed obrazem.

Ukłon. 1) Verehrung auf Knien; Fußfall, Kniebeugung. 2) Ehrerbietigkeit, Gehorsam, Unterthänigkeit, die man einem bezeuget. 3) Gruß, Empfehl den man einem hinterbringet. 1) adoration, genuflexion, fléchissement de genoux devant qu. 2) révérence, soûmission, salüade, qu'on fait à une personne. 3) compliment, respects, *plur. m* baisemains, *plur. m.* assûrance de respect. § 1) opatrzność Boska wszelkiey czći, poszanowania i ukłonu iest godna. 2) przy nayniższym u tronu stanął ukłonie. 3) bratu twoiemu nayniższy oddaię ukłon.

ukłon swoy komu oddać. bey einem seine Aufwartung machen. faire la révérence, présenter ses respects à qu.

ukłony, komplimenta. Begrüssungen, Complimenten. bonnetade.

Ukłonić śię, *F. ukłonię.* 1) einen grüssen, einem eine tiefe Vorbeugung machen. 2) nach eines Willen leben, einem nachgeben, weichen. 1) faire la révérence, une salüade à qu; saluër qu. 2) plier; céder, s'acommoder à la volonté de qu. § 1) ukłonił śię przede mną. 2) muśiał śię ukłonić i słuchać.

Ukłonność. Ergebenheit. respect, soûmission. § przy ukłonnośći moiey zostaię.

Uknować co, *F. uknuię.* schmieden, im Schilde führen. machiner, brasser un mauvais dessein.

uknować sobie co w głowie. sich etwas in den Kopf setzen. s'entêter, se coifer de; se mettre qu. ch. folement dans l'esprit.

Ukoić, *F. ukoię.* besänftigen. apaiser, tranquilliser, adoucir.

Ukoienie. Besänftigung, Begütigung. adoucissement, modération.

Ukoiony. besänftigt, begütigt. apaisé.

Ukołatać śię, *F. ukołatam.* sich erschüttern, gestauchet, gerüttelt werden. se secoüer, cahoter, soufrir le cahotage, étre agité, étre cahoté. § ukołatałem śię na tey szkapie.

Ukołysać, *F. ukołyszę.* 1) einwiegen. 2) besänftigen. 1) endormir qu. en berçant 2) adoucir, apaiser; modérer, faire

re cesser. § 1) ukołysać dźiećię. 2) ukołysać gniew, wśćiekłe morze.
** *ukołysać śię.* sich besänftigen, sich legen als die Winde. s'apaiser, se relâcher, se modérer; se calmer, mollir, n'être plus si violent comme le vent.
Ukontentować, *F. ukontentuię.* vergnügen, befriedigen. contenter, satisfaire qu; donner du contentement.
Ukontentowanie, wesołość, ućiecha. Zufriedenheit, Vergnügen. contentement, satisfaction. § ukontentowanie wnętrzne.
Ukontentowany. zufrieden, vergnügt. content, satisfait.
Ukorzenie. Demüthigung, Erniedrigung. humiliation, abaissement.
Ukorzony. gedemüthigt. humilié, abaissé, rendu humble.
Ukorzyć, *vid.* Ukarzam.
Ukoś, *f.* } 1) Zwerch-Seite; schräge
Ukos, *m. g. a.* } Lage. 2) die Heu-Erndte, das abgehauene Heu auf einer Wiese. 1) biais, biaisement. 2) la fenaison; les foins; le foin fauché d'un pré. § 1) ukoś drogi; z ukosa ku lewey ręce.
ćiąć na ukoś. überzwerg hauen. écharper.
ukosem. } schräg, schief, überzwerg. en
na ukoś. } écharpe, de biais, oblique-
Ukośnie. } ment, de guingois. § ukosem śię miał ku gorze; krzyż S. Jędrzeia na ukoś; na ukoś przećięty.
Ukośność. Kriegsb. Abhängigkeit einer Gegend. *Fortif.* l'obliquité; situation d'un terrain qui a une pente.
Ukośny. schief, schräg. qui est de travers; oblique.
ukośne pismo, vid. *pismo pod rękę.*
ukośna; *linia ukośna obrony.* Kriegsb. die kurtze Streich-Linie. *Fortif.* la ligne de défense rasante; ligne fichante ou flanquante.
kwadrat ukośny. Meßk. geschobenes Viereck. *Géom.* un rombe, une losange.
Ukować co, *F. ukuię.* schmieden. forger.
* *ukować*, *vid.* Uknować.
Ukracam, *v. m. F. ukrocę.* 1) verkürtzen. 2) bändigen, beruhigen. 3) beschneiden, schmälern. 1) acourcir, racourcir, rendre plus court. 2) reduire, refréner, domter, apaiser. 3) rogner, retrancher. § 1) ukroćił deski na łokiec; ukroćić sobie żywota. 2) ukroćił ich krol, kazawszy herszt om szyie poućinać. 3) ten zamach ukraca wolności.
Ukrącam co, *v. m. F. ukręcę, ukrącę.* abdrehen. séparer une partie du corps en tordant.
ukręćić; *ukręćić głowę, szyię gołębiowi.* einer Taube den Hals abdrehen. tordre le cou à un pigeon.
Ukradam co, *F. ukradnę.* stehlen. voler, dérober.
ukraść komu czas. einen um die Zeit bringen. causer une perte de tems à qu.
ukradam śię. sich wegschleichen, sich wegstehlen. se dérober, s'échaper, s'esquiver.
Ukradanie. Jäger: das Wegschleichen eines Hundes, der auf der Fährte nicht anschlägt. *Chasse:* la surallure du chien secret; l'action de suraller, de passer sur les voies sans crier.
Ukradkiem, } *adv.* verstohlner Weise, ge-
*w Ukradki, } schlichen. à la dérobée, en cachette; furtivement, secretement. § wziąć, czynić co ukradkiem.
rodźił śię w ukradki. er darf seinen Vater nicht nennen. il est du côté gauche; il est comme le loup qu'il n'a vu jamais son pére.
Ukradźiony. gestohlen. volé, dérobé.
Ukraina. 1) *obs.* die Gräntzen eines Landes. 2) die Ukraine, Nieder-Podolien. 1) *obs.* limites, confins, frontiéres. 2) l'Ukraine, la basse Podolie.
iak na Ukrainie. es gehet da wie in Kriege, wie in der Hölle zu. c'est le fauxbourg de l'enfer; c'est la cour du Roi Petaut.
Ukrainiec, *g. ukrainca.* Inwohner in der Ukraine. un habitant d'Ukraine.
Ukrainski. Ukrainisch. d'Ukraine.
Ukręcam, *vid.* Ukrącam.
Ukręcony. abgedrehet. tordu; separé, arraché d'une chose à force d'avoir été tordu.
Ukrocenie. 1) Verkürtzung. 2) Bändigung, Einschränckung, Zähmung. 1) abréviation, acourcissement, abregé, *m.* abregement. 2) retranchement, frein, bride, diminution. § * 1) ukrocenie (skrocenie) mowy. 2) ukrocenie wolności swobodnego narodu; na ukrocenie (ukaianie) takich postępkow.
Ukrocony. 1) verkürtzt. 2) gebändiget, beschnitten. 1) abregé, racourci, acourci. 2) retranché, domté, refréné.
Ukroić, *F. ukroię.* abschneiden. couper une partie d'un tout.
ukroy mi dźieśięć łokći. schneide mir zehen Ellen ab. coupez m'en dix aunes.
ukroić śię. abwerfen, abtriefen, eintragen. rendre, raporter qu. ch. à qu; faire avoir à qu. quelque petit profit. § tatar mu śię w tey sprawie ukroił; nie ukroiło mu śię tam niczego.
Ukrop, war. siedendes Wasser. de l'eau chaude.
** Ukrywać śię, *F. ukryię.* sich verstecken. se cacher. § perła w głębi śię ukrywa.

Ukrzywdzam kogo, *v. m. F. ukrzywdzę.* einem Unrecht thun. faire, causer du tort, préjudicier à qu.
Ukrzywdzenie. Unrecht, Nachtheil. tort, préjudice, *m.* dommage, *m.*
Ukrzywdzony. verletzt, benachtheiligt; dem Unrecht geschehen ist. lezé, qui a receu dommage, à qui on a fait tort.
Ukseft. ein Oxofft. muid, bote. § ukseft wina Francuskiego.
Ukształtować co, *F. ukształtuię.* formiren, bilden, gestalten. faire, former, façonner.
Ukształtowanie. Formierung, Bildung. formation; l'action de former.
Ukształtowany. formiret, gestaltet. formé, façonné.
Ukurzyć co, *F. ukurzę.* bestäuben, voll Staub machen. remplir, couvrir de poussiére.
Ukusić czego, *F. ukuszę.* kosten, schmecken. goûter, savourer.
Ukuszenie. 1) das Schmecken. 2) der Geschmack ein Sinn. 1) l'action de goûter, de savourer. 2) le goût un des cinq sens.
Ukuty. geschmiedet. forgé.
Ukwap, bawełna poziemna ziele. (*liberi super parentem, herba impia*) ein gewisses Kraut. espèce de plante.
* *ukwap ziele, kocenki.* (gnaphalium) Ruhrkraut. gnaphalium.
Ukwapić, *F. ukwapię.* übereilen. précipiter, hâter, faire trop vite.
** Ukwapiony. übereilt, eiligst, verflossen. transitoire, qui court, qui passe en hâte. § ukwapione lata.
Ul, *g. a.* Bienen-Stock. ruche; ruche à abeilles.
Ulacniam co, *F. ulacnię.* ⎫ erleichtern. faciliter, rendre
Ulatwiam co, *F. ulatwię.* ⎭ facile & aisé. § ulacwił sobie tę pracę.
ulacnić się. von der Arbeit ausruhen; Zeit, Muse haben. se délâsser, se débarasser; prendre quelque relâche; avoir du loisir. § skoro się ulacnisz przyydź do mnie.
Ulacnienie, Ułatwienie. 1) Erleichterung. 2) Muße, übrige Zeit von der Arbeit. 1) alégement, l'action de faciliter. 2) loisir, delâssement, repos.
Ulacniony, Ułatwiony. 1) erleichtert. 2) müßig, unbeschäftigt. 3) aufgeweckt, aufgeräumt. 1) qui est facilité; aisé. 2) délassé, qui a du repos, du loisir. 3) éveillé, vif. § 1) tym barzo ulacniona praca. 2) ulacniony (niezabawny) teraz. 3) był ten człowiek Polityk wielki i ulacnionego umysłu.
Ulakomić się na co, *F. ulakomię się.* auf etwas verleckert seyn. étre friand de qu. ch; se laisser séduire à l'apas de qu. ch.
Ułapić, *F. ułapię.* erwischen, erschnappen. atraper, emporter, obtenir. § ułapił talar, faworek.
Ułapienie. Erschnappung. obtention, l'action d'atraper. § układa się mu dla ułapienia lichey wakansyyki.
Ułamuię, *F. ułamię, ułomię.* abbrechen. rompre qu. ch. de qu. ch. § ułamał gałąź z drzewa.
Ułan. Ulan, ein Pohlnischer Tarter. Ulan, un Tartare Polonois.
Ułański. Ulanisch. d'Ulan. § Ułańskie chorągwie.
Ulany. abgegossen. survuidé; qui est versé un peu d'une liqueur.
Ułaskawić kogo, *F. ułaskawię.* begütigen. apaiser, adoucir, aléger.
ułaskawić się. sich besänftigen, sich begütigen. s'adoucir, s'apaiser.
Ulatam, ⎫ *F. ulecę.* 1) wegfliegen. 2) ver-
Ulatuię, ⎭ gehen, verfliessen als die Zeit. 1) s'envoler, s'en aller à tire d'aille. 2) voler, passer, écouler comme le tems. § 1) uleciał, poleciał ptak; temu uleciał nieszczęściu. 2) ulatuie czas niepowrotny.
Ulecenie. das Wegfliegen. l'action de s'envoler.
Uleczenie. Heilung. guérison, *f.* cure de quelque mal.
Uleczony. geheilt. guéri.
uleczony, do uleczenia podobny. heilbar, das zu heilen ist. guérisable, qu'on peut guérir.
Uleczyć co, *F. uleczę.* heilen, curiren. guérir.
Ulegam, *F. ulegę.* 1) sich auf etwas lehnen. 2) einem durch die Finger sehen, nachgeben. 1) se reposer, se soûtenir, s'apuier sur. 2) conniver à qu; user de connivence; avoir de complaisance pour qu. § 1) uległ na stole. 2) ulega synowi swoiemu we wszystkim.
ulegać się. sincken, sich sencken. s'afaisser, travailler; s'abaisser par sa propre pésanteur. § ulega się ściana; uległ się mur.
Uleganie. die Senckung eines Gebäudes. 2) das Nachgeben. 1) afaissement. 2) indulgence, complaisance, connivence. § 1) to uleganie ściany budynkowi zawaleniem grozi. 2) sposobny do ulegania rządom białogłowskim.
Ulęknąć się czego, *ulęknę.* erschrecken. s'éfraier, s'étonner.
Ulęknienie. Schrecken, Bestürtzung. éfroi, consternation. § z ulęknienia zachorował.

Ulęknio-

Ulękniony. bestürzt, erschrocken. surpris consterné.
Ulepek. Tränckchen in der Apothecke. julep, potion.
Ulewam, *v. m. F. uleię.* 1) abgiessen. 2) abgiessen in Formen. 1) desemplir un peu une liqueur, survuider. 2) mouler, jetter en moule.
iakby ulał. niedlich; als wenn es gedrechselt wäre. fait à peindre; fait comme au tour. § grzbiet ma iakby go ulał; iakby ulał litery te są pisane.
Uleżeć się, *F. uleżę.* 1) sich satt schlafen; des Liegens überdrüßig werden. 2) vom Obst: vom Liegen mürbe werden, sich mürbe liegen. 1) dormir tout son sou; s'ennuier, être las de coucher. 2) *en parlant des fruits:* devenir tendre sur la paille, s'atendrir à force d'être sur la paille. § 1) śpi twardo ieszcze się nie uleżał. 2) smakowity to owoc kiedy się uleży.
Ulga. Linderung. mitigation, alégement, adoucissement. § bez żadney ulgi w żalu.
miał ulgę w podagrze. er hatte in der Gicht eine Linderung. la goute lui a donné quelque trêve.
Ulgnąć, *F. ulgnę.* im Kothe stecken bleiben. s'embourber, demeurer, se mettre dans la bourbe.
Ulgnienie. das Steckenbleiben im Koth. l'action de s'engager dans la bourbe.
Ulgniony. im Koth steckend. embourbé; engagé dans la bourbe.
Ulica. 1) eine Gasse, Strasse. 2) Gang im Garten. 1) ruë dans une ville. 2) allée dans un jardin. § 1) iest na ulicy; szerokie w tym mieście ulice.
ulica bez wyiazdu kątna. ein Sack, eine Gasse ohne Ausgang. cu-de sac; ruë sans issuë.
ulica poprzeczna. Quergasse. traversine; traverse; ruë qui traverse.
Uliczka. Gäßchen. venelle, suite, ruëlle, petite ruë.
Ulicznik, grube dźienie koło dźiur ulowych, *vid.* Pierzga.
Uliczny. Gassen-. de ruë.
Ulipki, *plur.* Hüpelchen, Gebackenes wie Oblate. cornets, *plur.* petit-métier, oublies, *f. plur.* pâte de farine qu'on fait entre deux fers.
Ulnąc, *vid.* Ulgnąć.
Ułomek. 1) Splitter, abgebrochnes Stückchen. 2) Werckzeug mit einer abgebrochenen Spitze. 3) Schwachheit, Gebrechen. 1) fragment, petite parcelle, éclat, morceau enlevé du corps d'une chose. 2) un instrument à pointe rompuë. 3) débilité, fragilité. § 1) ułomki marmurowe. 2) ułomek, rzecz ktorey się koniec ułomił, iako noż, igła, rozen.
Ułomiony, ułamany. abgebrochen. rompu, brisé de qu. ch.
Ułomność. Schwachheit, Unvermögen, Schwäche. débilité, foiblesse, fragilité, impuissance, éxiguité. § wyznaię ułomność moię.
Ułomny. schwach, unvermögend. foible, débile, fragile.
Ułowić, *F. ułowię.* eig. u fig. fangen, ertappen, erwischen. *prop. & fig.* prendre, atraper qu; se saisir de qu. § ułowić zwierzę, błazna.
ułowisz. du wirst eines kriegen, bekommen; du wirst aufs Maul bekommen. vous en aurez; vous serez batu.
ułowić się. 1) sich fangen. 2) sich fangen, anbeissen. 1) se prendre. 2) mordre à l'apas, à l'hameçon; donner dans les piéges, dans le panneau. § 1) ptak się w śidle, na lepie ułowił. 2) sam się ułowi; małom się nie ułowił.
Ulownica. Bienen-Garten, wo die Stöcke stehen. lieu où sont les ruches.
Ulowy. zum Bienen-Stock gehörig. de ruche.
ulowe oko. das Flug-Loch im Bienen-Stock. l'entrée, l'ouverture, le trou dans la ruche.
ulowy owad pszczołom szkodliwy. kleine Spinnen und anderes Gewürme im Bienen-Stock. petites araignées & autre vermine dans une ruche.
Ułożenie. 1) Zusammensetzung. 2) Plan, Einrichtung. 3) ein System in den Wissenschaften. 1) composition, construction, assemblage, *m.* 2) sisteme, *m.* plan, arrangement, disposition. 3) un sistême dans une sience. § 1) wyborne słow ułożenie; ułożenie członkow, ciała. 2) według ułożenia tego rzecz pierwsza była Panow możnych poniżyć. 3) ułożenie świata, nauki iakiey.
ułożenie Kopernika względem słońca. das Systema Copernicanum. der Welt-Bau des Copernici; le sistême de Copernic.
Ułożony. 1) zusammen gesetzt. 2) eingerichtet. 1) composé. 2) arrangé, disposé.
Ułożyć, *vid.* Układam.
* Ultay, Hultay. liederlicher Mensch. libertin, débauché.
Ultramaryna, farba malarska. Ultramarin, eine schöne und theure blaue Mahler-Farbe. ultramarin, couleur bleuë très-chére de laquelle on se sert pour peindre.
Ultyma, Msza ostatnia. die letzte Messe. Messe musquée; la belle Messe.

Ulubić sobie co, *F. ulubię.* herzlich lieben, einen grossen Gefallen an etwas haben. aimer éperdument; se plaire fortement dans; trouver du plaisir, de la satisfaction en.

**Ulubienica, oblubienica. eine Verlobte. acordée, fiancée.

**Ulubieniec, *g. ulubieńca,* oblubieniec. ein Verlobter. acordé, fiancé.

Ulubiony. herzlich geliebt, erwählet. très-aimé; très-cher. § ulubiona małżonka.

Uludzić kogo, *F. uludzę.* fangen, verstricken, ins Netz bringen. prendre; enlacer, enveloper dans les rets, dans les piéges.

Ulupać, *F. ulupię.* abspalten. éclater de qu. ch; ôter, séparer un morceau en fendant.

ulupać się. sich abspalten. s'éclater de qu. ch.

Ulupek, *g. a. ulupka.* Splitter, abgespaltenes Stückchen. recoupe, éclat, petite parcelle qui s'est éclatée du corps d'une chose.

Ulżenie, Ulżywanie. Linderung, Mildrung. adoucissement, lénitif, soulagement, mitigation, alègement, amortissement. § ulżenie bolu, żalu.

ulżenie ciężaru. Erleichterung der Last. amoindrissement, diminution du poids d'une chose.

nauka ulżenia ciężarow. die Mechanic, eine Mathematische Wissenschaft. la mécanique, une sience matématique.

Ulżywam, *v. m. F. ulżę.* 1) erleichtern eine Last. 2) lindern, mildern. 1) rendre une charge plus légére; alèger; diminuër le poids d'une charge. 2) adoucir, alèger, mitiger, amortir, lénifier, soulager. § 1) ulżyć ciężaru; cieśle przy zaciąganiu siekierą drzewo ulżywaią. 2) ulżyć komu, sobie frasunku, bolu; ulżył mi żalu.

ulżyło mi się. meine Schmertzen haben nachgelassen. mes douleurs se font adoucies.

to lekarstwo ulżywa. diese Artzeney lindert. ce remède adoucit, lénifie.

ulżywa co. nachlassen. se relâcher, molir, s'adoucir; étre moins violent. § ulżyła zima, mroz; choroba mu ulżyła.

ulżywaiący. lindernd, mildernd. adoucissant.

ulżywaiące lekarstwo. lindernde Artzeney. un lénitif; un remède lenitif ou adoucissant.

Umacniam co, *v. m. F. umocnię.* stärcken, befestigen. fortifier, afermir, rendre plus fort.

Umarły. 1) todt, gestorben. 2) ein Todter, eine Leiche. 1) mort, trepassé, qui est mort 2) un mort; un corps de mort. § 1) umarły człowiek. 2) umarły był człekiem zacnym a przyiacielem brata moiego zmarłego; wynieśli, niosą prowadzą umarłego do grobu; włożyć umarłego do trumny.

modlić się za umarłych. vor die Todten Gott bitten. prier Dieu pour les trepassez.

Umartwienie, martwienie. Züchtigung, Casteyung. mortification.

Umartwiam, *v. m. F. umartwię,* martwię. züchtigen, casteyen. mortifier.

Umartwiony, martwiony. gezüchtigt, casteyet. mortifié.

Umarzam, *v. m. F. umorzę,* morzę. 1) verhungern lassen. 2) dämpfen, bändigen. 3) einem zusetzen, beschwerlich fallen, Verdruß thun. 1) afamer qu; faire souffrir, causer une faim à qu. 2) mortifier, domter, reprimer. 3) assassiner, fatiguer, incommoder qu. § 1) kazał go w więzieniu umorzyć. 2) umarzać swoie chciwości, domowe rozruchy, naukę iaką. 3) umorzysz mię twoim częstowaniem, tą mową.

umorzyć się głodem. verhungern. mourir de faim.

umarzać się głodem. mit Fleiß hungern, sich mit Hunger casteyen. mortifier sa chair par la faim.

Umarzany. oft gebändigt. souvent mortifié.

umorzony. gebändigt. mortifié.

Umarzanie. das Dämpfen. l'action de mortifier; mortification.

umorzenie. geschehene Dämpfung. mortification achevée.

Umarzły, Umarzniony. erfrohren. mort par le froid; corrumpuë par une gelée.

Umarznąć, *F. umarznę.* abfrieren, erfrieren. se corrompre, se séparer par la gélée.

umarznął, umarzł mu nos. die Nase ist ihm erfrohren. il a son nez mort par engelure.

'Umotać, *vid.* Umotać.

Umawiam, *v. m. F. umowię.* 1) etwas abreden, zur Richtigkeit bringen. 2) miethen, besprechen, annehmen. 1) apointer, concerter, transiger, pactionner qu. ch; convenir de. 2) arrêter, loüer, retenir, prendre en service. § 1) umowili z sobą tę sprawę. 2) umowić sobie sługę, rzemieślnika, sekretarza, mieszkanie.

umowić dzień z kim. einen Tag mit einem setzen, abreden. prendre jour avec qu.

umowmy. beym Disputiren: wir wollen setzen, gesetzt. *terme de dispute:* suposons, suposé; & posé que; soit; posé que cela soit.

umowiłem się. ich habe mich müde geredet. le suis las à force de parler; je me suis ennuié, lassé de parler.
Umbela } ciennik. ein Sonnen-
*Umbrela } Schirm. parasol.
Umbrakulum }
**umbrakulum, *umbela, baldekin.* ein Trage-Himmel. dais, baldachin.
Umber. Art von Jagd Hunden. espèce de chiens de chasse.
Umbry, *plur.* cienie malarskie. Schatten eines Gemähldes. l'ombre d'une peinture.
Umiarkować co, *F. umiarkuię*, miarkuię. mäßigen. temperer, modérer.
Umiarkowanie, miarkowanie, pomiarkowanie, pomiar. Mäßigung. modération, temperanment.
Umiarkowany. gemäßigt. moderé, temperé. § umysł umiarkowany.
Umiatacz. Ausfeger, Gassen-Feger, Kehrmann. balieur, boüeur, celui qui balie les maisons, les ruës.
Umiataczka. Fegerin. Kehr-Frau. balieuse, femme qui balie.
Umiatam co, *v. m. F. umiotę*, miecę. auskehren, ausfegen. balier. § umiec izbę.
iak umiotł; nic nie zostało. als wenn es weggefeget wäre; es ist nichts übrig. jusqu'au fond du sac; de bout en bout; il ne reste rien.
Umiecenie, Umiotanie. das Ausfegen, Auskehren. l'action de balier.
Umiecony, Umiotany. ausgefegt, ausgekehrt. balié, nettëié avec un balai.
Umieiętnie, *adv.* auf eine gelehrte, gründliche Art. sientifiquement, doctement, savanment.
Umieiętność. Wissenschaft. sience, savoir, érudition. § to prawdziwa umieiętność wiedzieć że Bog iest wszystkim a ty niczym; umieiętność iest rzeczy poznanie przyczyny.
walna, powszechna umieiętność; umieiętność wszystkiego. allgemeine Wissenschaft, die alles in sich schliesset. polimathie, connoissance universelle; sience universelle; amas de toutes les siences.
Umieiętny. geschickt, gelehrt, erfahren. expert, habile, sientifique, savant, plein de sience, de savoir. § umieiętny człowiek w prawie, w Filozofii, w ięzyku łacinskim; umieiętnieysze koło siebie to spraw i staranie.
Umiem, *ie, iał, ieli.* kennen, verstehen. savoir, entendre. § umie lekarską naukę; umiał po polsku, po francusku.
każdą bronią umie. er ist in allen Waffen geübt. il manie bien les armes.
nie umiem. nicht können. ignorer, ne savoir.

Umieram, *v. m. F. umrę.* 1) sterben, von Thieren sagt man zdycham. 2) beständig über etwas sitzen, liegen, schwitzen. 3) vor Leidenschaft sterben. 1) mourir de; trepasser, déceder, cesser de vivre; expirer, *en parlant des animaux on dit* zdycham. 2) se tuër, se fatiguer à; se donner bien de la peine pour; ahaner; suër, étre cloué sur. 3) mourir d'une passion. § 1) z (od) głodu, żalu (głodem, żalem) umrzeć; umrzyy za niego. 2) umiera (siedzi) nad księgami. 3) umiera od pragnienia, łakomstwa, od miłości, od zazdrości.
raz umrzeć. man muß einmahl sterben. il faut finir par un bout; il faut mourir.
śmiercią umrzeć. des Todes sterben. mourir de mort. § przyrodzoną, gwałtowną umarł śmiercią.
swoią śmiercią zginąć; swoią śmiercią umrzeć eines natürlichen Todes sterben. mourir de sa belle mort.
pszczoły teraz umieraią. die Bienen sterben jetzo. les abeilles meurent présentement.
Umierzyć, *F. umierzę.* 1) abmessen. 2) treffen, zielen. 1) mesurer; mesurer une partie d'un tout. 2) tirer qu; tirer, viser au but. § 1) umierz mi z korzec zboża. 2) dobrze w cel umierzył; kto dobrze umierzy, dobre trafi.
Umierźić komu co, *F. umierzę*, omierzam. vereckeln. afadir; donner du dégoût pour.
Umierźienie, Omierźienie. Eckel, Verdruß, Abscheu. dégoût, repugnance, aversion.
Umierźiony, Umierzły, Omierzły. eckelhaft, garstig. dégoûtant, abominable.
Umiezgać się, *vid.* Umizgać się.
Umilknąć, *F. umilknę*, zamilknąć. 1) verstummen, nicht ein Wort sagen können. 2) sich stillen, aufhören, sich legen. 1) se taire tout court; ne pouvoir dire mot, devenir comme muët. 2) s'apaiser, cesser, s'étoufer, se calmer, se tranquiliser. § 1) umilkł (umilknął) na te słowa. 2) i tak te rozruchy umilkły.
Umilknienie. Verstummung, Stillschweigung. le silence de celui qui est devenu court.
Umiłować co, *F. umiłuię*, ulubić. sehr lieben. aimer qu. avec passion, tendrement; avoir une passion, être passionné pour.
Umiłowanie, ulubienie. grosse, zärtliche Liebe. tendre amour, passion pour.
Umiłowany. sehr geliebt. très-cher; aimé passionnément.

Umizgać śię, *F. umizgam śię, umizgnę śię.* sich schniegeln, sich sehr putzen. ſe parer trop.

Umknienie. 1) Wegrückung. 2) Entziehung. 3) Erschleichung einer Gnade durch falsche Vorstellung beym Landes-Herrn. 1) déplacement, reculement. 2) privation, fruſtration, perte de. 3) ſubreption, obreption, ſurpriſe faite au ſouverain pour obtenir une grace. § 1) umknienie ſtołu od ściany. 2) umknienie okazyi do zwyćięztwa. 3) umknienie przywileiu, libertacyi.

umknienie śię. 1) Ausweichung. 2) Math. Abweichung. 1) l'action de ſe retirer, de reculer. 2) *Matém.* déclinaiſon, *f.* § 1) umknienie śię komu z drogi. 2) umknienie śię słońca od linii porownanie dnia z nocą.

Umkniony. 1) weggerückt. 2) entzogen, genommen. 1) retiré, déplacé; tiré, pouſſé de ſa place; reculé. 2) fruſtré, privé de qu. ch; arraché à qu. § 1) umkniony ſtoł z mieyſca ſwoiego. 2) umknione zwyćięſtwo.

Umnieyſzam czego, *v. m. F. umnieyſzę.* verkleinern, verringern. rapetiſſer, diminuër, amoindrir, rendre plus petit, rendre moindre; retrancher, avilir, déroger. § umnieyſzono podatkow, ogroda; umnieyſzał słowy ſpoſobność iego.

umnieyſzaiący. in Gerichten: abbrüchig, das Abbruch thut. *Palais:* dérogatoire.

Umnieyſzanie, umnieyſzenie. Verkleinerung. diminution, amoindriſſement, retranchement, dérogation.

Umnieyſzony. verkleinert. diminué, amoindri.

Umocnienie, utwierdzenie. Verstärckung, Befestigung. afermiſſement.

Umocniony. gestärckt, verstärckt. afermi, fortifié.

Umocować kogo, *F. umocuię.* einen bevollmächtigen, einem Vollmacht geben. donner un plein pouvoir à qu.

Umocowanie kogo. Bevollmächtigung. l'action de donner un plein pouvoir à qu.

Umocowany, *adj. & ſubſ.* bevollmächtigt, ein Bevollmächtigter. procureur ſubdélégué; homme; celui qui a un plein pouvoir. § ſtanął przez umocowanego ſwoiego.

umocowany od krola, Kśiążęćia. Plenipotentiarius, Bevollmächtigter von einem König oder Fürsten. plenipotentiaire, celui qui a un pleinpouvoir d'un Roi, d'un Prince.

***Umor**, uśiłowanie. hefftige Bemühung. grand éfort, dernier éfort.

na umor; do umoru. 1) hefftig, starck, aus allen Kräften, sehr. 2) bis auf den Tod. 1) avec véhémence, exceſſivement, fortement. 2) jusqu'à la mort. § 1) bronić kogo, czego do umoru; pili na umor; grać kart na umor. 2) bić kogo kiymi, puſzczać kogo przez praſzczęta na umor.

Umorzenie, **Umorzony**, **Umorzyć**, } *vid.* Umarzanie, Umarzany, Umarzam.

Umotać, *F. umotam.* verwirren, verwickeln, verstricken. enlacer, enveloper dans des lacets. § ptak umotał głowę i ſkrzydła.

umotać śię. sich verwickeln, sich verstricken. s'empêtrer, ſe prendre dans les lacets.

Umowa. 1) Vertrag, Vergleich, Contract. 2) Abrede, abgelegter Handel. 1) convention, acord, tranſaction; contract. 2) concert; intelligence. § 1) ſtała śię (ſtanęła) umowa.

umowy małżeńſkie. Ehe-Pacten. contract de mariage.

Umowić, *vid.* Umawiam.

Umowiony, **Umowny**. } 1) abgeredet, verglichen. 2) gemiethet, angenommen. 1) fixé, déterminé, pris, convenu, concerté, tranſigé. 2) loüé, arrêté. § 1) tak umowiona ſprawa. 2) umowiony sługa.

umowiony dźień. abgeredeter Tag. jour pris, jour fixé.

Umownie, *adv.* abgeredeter Weiſe. de concert.

Umrażam, *v. m. F. umrożę*, odmrażam. ein Glied erfrieren. faire mourir un membre par le froid.

umrożić śię. vom Frost gerühret werden; erfrieren. s'engéler. § gdy śię człek umroźi.

Umrożony. vom Frost gerühret, erfrohren. corrompu par la gelée.

Umurzam, *obſ.* Ubrudzam. schmutzen. ſalir.

Umurzony, *obſ.* ubrudzony, brudny. schmutzig, schwartz. noir, ſale.

Umykam, *v. m. F. umknę.* 1) wegrücken, wegschieben, wegziehen. 2) einem etwas entziehen, nehmen; einem einer Sache berauben, um etwas bringen. 3) einen einem Uebel entziehen. 4) entwenden, heimlich wegnehmen, mausen. 1) déplacer, reculer; retirer, tirer, pouſſer une choſe de ſa place. 2) ſouſtraire, arracher à qu. qu. ch; priver, fruſter qu. de qu. ch. 3) ſouſtraire, détourner, délivrer qu. d'un mal. 4) ſouſtraire, dérober, prendre ſans qu'on s'aperçoit. § 1) umkniy tego ſtołka, tey miſy; umknął ręki rozdze; głowy przed razami nie umykał. 2) umknął mu

zarobku,

zarobku, nadziei, zwycięstwa. 3) krol go praw surowości, temu nieszczęściu umknął. 4) rad umyka; kto moy zegarek umknął.

umykać głowy przed kulami. den Kopf für den Kugeln an die Seite rücken. retirer la tête devant les boules.

* *umykać.* } 1) sich wegrücken, sich abrücken, weichen, nachgeben. 2) sich entfernen. 3) abgehen, abweichen, sich unterscheiden; entfernet, unterschieden seyn. 4) Mathem. abweichen. 5) einem ausweichen, aus dem Wege gehen. 6) ausweichen einem Stoß, einem Unglück 7) entweichen, entfliehen, sich in Sicherheit begeben. 8) sich von etwas loswickeln, losreissen, los machen wollen; sich einer Schuldigkeit entziehen. 1) se déplacer, reculer, glisser, échaper. 2) s'éloigner. 3) s'éloigner; diférer, étre diférent, étre éloigné de qu. ch 4) *Matém.* décliner de. 5) se retirer, s'ôter de sa place; faire place à qu. 6) se soustraire à un coup, à un malheur, l'éviter, le parer; gauchir, se garer. 7) se soustraire, se dérober, se retirer, reculer, décamper. 8) se soustraire, se détourner, s'écarter de; gauchir, tergiverser, biaiser. § 1) drabina się umknęła; piasek naciśniony nogą się umyka. 2) umknął się okręt z oczu. 3) mało się taki pokoy od otwartey umyka woyny; łakomstwo nie wiele się od szalbierstwa umyka. 4) igiełka magnesowa od połnocy się umknęła. 5) umknął mu z drogi; umkniy mi się. 6) umknąć się przed razem, przed kulą, przed niełaską, nieszczęściem. 7) umknął ztąd; woysko się ztąd umknęło; w potyczce się umyka. 8) umyka, umyka się przysięgi swoiey; umyka tego co był obiecał.
umykać się.

kamyczki się pod nogami umykaią. die Steinchen schlupfen unter den Füssen hervor. les petites pierres glissent, passent au dessous des piez, échapent aux piez.

Umykanie, umknięćie, umknienie. das Wegrücken. l'action de reculer, de soustraire, de retirer.

Umykanie się, umknienie się. das Ausweichen. reculement, l'action de se retirer.

umikanie się przed kim. das bey Seite treten; Ausweichung für einen. l'action de faire place à qu.

Umylam czego, *F. umylę.* verfehlen. manquer qu ch; s'écarter, s'égarer de. § umylił drogi, prawdy.

Umysł. 1) Gemüth, Sinn. 2) Vorsatz, Absicht. 1) l'ame, l'esprit de l'homme. 2) intention, dessein. § 1) umysł od dusze pochodząc daleko wyższego iest dostoieństwa niżli ćiało; umysł ludzki karmi się nauką. 2) mam umysł iechać ztąd.

dobrym umysłem, z umysłu. mit gutem Bedacht, vorsetzlich. de propos déliberé; de guet à pens; de dessein prémédité. § dobrym umysłem to uczynił.

umysł uprzedzony. Vorurtheil. préjugé, *m.* prévention.

nie dobrze się ma na umyśle. er ist nicht recht bey Sinnen. il est hors de son bon sens.

wewnętrzny umysł w maszkarę ubrać. sein Gemüth verstellen. dissimuler; cacher, couvrir son coeur, son intention.

Umyślić co, *F. umyślę.* sich vorsetzen, sich vornehmen, sich entschliessen. se resoudre, étre resolu; prendre resolution. § umyślił iechać do Warszawy.

Umyślnie, *adv.* vorsetzlich. tout exprès, de propos déliberé; exprès, expressément.

Umyślny. 1) vorsetzlich. 2) ein Expresser; ein eigner Bothe. 1) exprès, prémedité; fait à dessein. 2) un exprès, celui qu'on a envoié expressément. § 1) umyślny zaboy. 2) posłać umyślnego.

Umyty, *conf.* umywam. gewaschen als die Hände. lavé comme les mains.

Umywadlnik, Umywalnik, *g.a.* } lawaterz. Handbecken, Handfaß. bassin à laver les mains; un lavemain.
* Umywalnia.

Umywadliny, *plur.* Spülig, Wasser darinnen etwas abgewaschen ist. lavûre.

umywadliny rąk. Spülig, worinnen man die Hände abgewaschen hat. lavûre, l'eau qui a servi à laver les mains. § umywadliny nog.

Umywam co, *v. m. F. umyię.* waschen, abwaschen die Hände, das Gesicht. laver, nettéïer avec de l'eau les mains, le visage. § umyy sobie twarz, ręce; umyłem dźiećięciu nogi.

Umywanie, Umyćie. das Waschen, Abwaschen der Hände, des Gesichts. le lavement des mains, du visage.

Unaszam, *v. m. F. uniosę, vid.* Unoszę.

Uncya. eine Unze. once.

Uncyowy. Unzen=. d'once.

Ungielt. Bergw. Verlust an Geld; unnützer Aufwand. *Métal.* perte en argent; dépense inutile.

Unia, ziednoczenie. Vereinigung. union, jonction.

Unia; Unia Litewska. die Vereinigung des Groß-Hertzogthums Litthauen mit der Kron Pohlen. l'union de la grande Duché de Lituanie avec le Roïaume de Pologne.

Uniacki, do Unitow należący. Unitisch, die Uniten in Pohlen betreffend. d'unite, qui concerne les Unis en Pologne.

Unieśienie. 1) Forttragung, Ertragung einer Last. 2) Entführung eines Weibsbildes. 1) l'action de porter, d'emporter, de suporter une charge. 2) rapt, enlévement qu'on fait d'une femme ou d'une fille.

Unieśiony. 1) ertragen, weggetragen. 2) hingerissen. 3) verleitet, verführet. 4) entführet. 1) porté, suporté, emporté. 2) entrainé, emporté, enlevé. 3) porté, emporté, séduit, entrainé, poussé par. 4) enlévé, ravi. § 1) unieśiony z mieyśca bałwan. 2) tłukły śię po morzu okręty unieśione. 3) unieśiony miłośćią, gniewem. 4) unieśiona panna.

Unita. ein Unite; ein Grieche der sich mit der Catholischen Kirche vereiniget hat. Unite, Uni, Grec uni avec l'Eglise Catolique. § o Unitach i Dysunitach obacz Kronikę Piaseckiego na stronie 138.

Unikam, *v. m. F. uniknę.* 1) vermeiden. 2) den Zoll verfahren, vorbey fahren. 1) éviter qu. ch; se soustraire à. 2) passer par haut; passer des marchandises en fraude. § 1) uniknął tego nieszczęśćia. 2) unikać cła, myta.

Unikanie, Uniknienie, Vermeidung. l'action d'éviter.

Unikniony. vermieden. évité.

Uniwersał, powszechny list. ein Universal, Ausschreiben des Königs von Polen, als vor der Haltung eines Reichs-Tages. universal, édit du Roi de Pologne, comme celui avant la tenuë d'une Diéte.

*Uniżam, *v. m. F. uniżę.* 1) erniedrigen, niedriger machen. 2) erniedrigen, demüthigen. 1) abaisser; rendre, mettre plus bas. 2) rabaisser, humilier, abaisser. § 1) uniżyć (zniżyć) żagle (żaglow) po wiatrach burzliwych. 2) uniżyło (poniżyło) go to nieszczęśćie.

**uniżać śię; zniżać śię.* 1) niedrig werden. 2) sich erniedrigen, sich demüthigen. 1) s'abaisser, devenir plus bas. 2) s'humilier, s'abaisser, se ravaler.

Uniżenie, *adv.* gehorsamst. humblement, très-humblement. § uniżenie proszę.

*Uniżenie czego, zniżenie. Erniedrigung einer Sache. l'abaissement d'une chose.

**uniżenie.* ⎫ Gehorsam, Unterthänigkeit.
Uniżoność. ⎭ soûmission, obéïssance. § przy nayniższey śię piszę uniżonośći.

Unkoszta, *plur.* Unkosten. fraix, *plur.* dépens, *plur.*

Unośićiel. Entführer. enléveur, ravisseur.

Unoszę, *v. m. F. uniosę*, unaszam. 1) tragen, ertragen, fortbringen eine Last. 2) mit sich nehmen, mit sich hinreissen. 3) entführen. 4) verleiten, veranlassen, bringen zu etwas. 1) porter, soutenir, suporter une charge. 2) entrainer, emporter, enléver avec soi. 3) ravir, emporter, enléver. 4) emporter, séduire, pousser qu. à. § 1) moszt taki wiele ludźi nie unieśie; rzeka zamarzła artylerya uniosła; woz tak dobry z kilka dźieśiąt cetnarow unieśie; wor tak ćiężki że go unieść nie mogę. 2) wały go aż do brzegu szczęśliwie uniosły. 3) uniosł Pannę; uniosł ią od męża; uniosł skarb wielki. 4) pycha, miłość go do tego uniosła; unośi go gorno fantazya.

unośić kogo za włosy, za teb. einen bey den Haaren herum schleppen. prendre qu. aux crins; tirer, entrainer, trainer qu. par les cheveux.

śiła czas unośi. die Zeit ändert, lindert vieles. le tems guérit, adoucit tout. § upornym na rażie nie cale śię przećiwiay, śiła czas unośi.

unośić ptaka. einen Stoß-Vogel mit Wachen und Tragen zur Jagd abrichten; berichten. oiseller, veiller, dresser l'oiseau.

unośić śię. 1) schweben als ein Vogel in der Luft; über etwas schweben. 2) zu weit laufen, nachsetzen. 3) sich vergehen; sich verleiten lassen. 1) planer, ne remuër presque les ailes en volant; être en air, demeurer, se tenir suspendu en air, se mouvoir sur le dessus de qu. ch. 2) se porter loin; s'avancer trop en courant, en poursuivant. 3) se laisser aller à; s'emporter à; se laisser porter, se laisser emporter par qu. ch; se porter à. § 1) duch Boży unaszał śię nad wodami, miecz śię nad twoim unośi karkiem; chmury gradowe śię unoszą. 2) w pogonią śię nasz uniosł ochotnik, uniosł śię zaćiekiem, zapędem. 3) nie day śię unośić gniewowi, afektom śię unośić daie; unieść śię pychą, szczęśćiem; uniosł śię daley niźli należało w żarliwośći swoiey.

daie śię unośić. zahm werden; sich zahm machen lassen. s'aprivoiser, devenir doux & traitable.

Unoszenie. 1) das Ertragen, Wegtragen. 2) das Abrichten, Zahmmachen eines Vogels

gels durchs Tragen. 1) l'action de ſoûtenir, de porter. 2) l'action de veiller l'oiſeau.

Unoſzony. 1) zahm, gezähmt. 2) leutſelig. 3) zahm getragen von Stoß-Vögeln. 1) aprivoiſé. 2) traitable, doux. 3) famil, dreſſé comme un oiſeau de chaſſe. § 1) unoſzony (ogłaſkany) lew. 2) unoſzony umysł. 3) ptak unoſzony.

Unteroficer, namieśnik. Unter-Officier zu Pferd oder zu Fuß. un bas oficier à cheval ou à pié.

Upad, *vid.* Upadek.

Upadam, *v. m. F. upadnę.* 1) fallen, abfallen, hinfallen. 2) zu Fuſſe fallen. 3) fallen, bleiben auf dem Platz. 4) ſich ſetzen als ein Getränck. 5) fallen als ein Fluß. 6) auffallen als ein Pferd. 7) fallen, geringer, ſchlechter werden. 8) verfallen als Güter. 9) verfallen in Strafe. 10) verlohren werden als eine Rechts-Sache. 11) fallen als der Muth. 1) tomber; tomber à terre; ſe laiſſer repandre, ſe laiſſer tomber par terre. 2) ſe proſterner, ſe jetter aux piez de qu. 3) tomber par terre, périr; reſter mort, demeurer ſur la place. 4) faire un ſédiment; ſe raſſeoir, ſe repoſer, s'éclaircir comme une liqueur. 5) baiſſer, s'abaiſſer, décroitre, ravaler, devenir plus bas comme un fleuve. 6) pancher d'un côté, *en parlant des chevaux.* 7) tomber, ramander, ravaler, rabaiſſer; diminuër de prix; n'étre plus ſi cher, ſi conſidérable. 8) étre ſaiſi, étre confisqué. 9) étre condanné à; encourir une peine. 10) échouër; ne pas réüſſir, périr comme un procès. 11) manquer de coeur, de courage; ſe décourager; perdre courage; s'abatre. § 1) łzy mu z twarzy upadaią; upadła mi kśiążka na źiemię. 2) upadniy mu do nog; upadł przed krolem. 3) upaść klęſką, trupem; niech pod miecz upadaią. 4) fuz na doł, na dno upada. 5) morze, rzeka upada. 6) koń ten na poſladek, na prawą nogę upada. 7) upadło zboże; upadły obce pieniądze; upadła powaga iego. 8) dobra mężoboycy upadaią, a dźiećiom zabitego należą. 9) upadać w ekſekucyą, w karę. 10) takie ſprawy upaść maią. 11) upada mu ſerce, otucha, nadźieia; upadł w nadźiei ſwoiey.

upaść na twarz, na głowę. aufs Geſicht, auf den Kopf fallen. faire la culbute; ſe laiſſer aller la tête en bas; donner du nez en terre.

upaść na kogo. auf einen fallen. tomber deſſus.

upaść pod ćiężarem. unterliegen unter einer Laſt. ſucomber ſous un fardeau.

upadać w błędy. in Irrthümer fallen. tomber dans les erreurs, dans les fautes.

upadać w ſprawie. einen Proceß verlieren. perdre un procès.

puchlina upada. die Geſchwulſt ſchwindet, ſetzet ſich. la tumeur ſe deſenfle.

o źiemię upaść. vergehen, verſchwinden. tomber, diſparoître, s'évanouïr, trébucher, périr. § tą nadźieia, reputacya iego o źiemię upadła.

upadła; bez małżeńſtwa panieńſtwo utraćiła. ſie iſt zu Falle gekommen. elle a fait faux-bond à ſon honneur.

Upadanie. 1) das Fallen. 2) das Fallen der Flüſſe. 1) l'action de tomber. 2) abaiſſement, decroiſſement des eaux. § 1) upadanie na źiemię. 2) upadanie rzeki, wod, wylewek, morza.

Upadek, *g. upadku.* *1) Fall auf die Erde. 2) Unfall, Unglück. 1) chûte, action de tomber; trébuchement. 2) chûte, malheur, choq, deſaſtre, *m.* § *1) umarł od upadku (upadnienia). **2) w tych wyſokie ſzczęśćie, w owych upadek baczemy.

upadku bliſki. der dem Fall nahe iſt. qui va tomber; qui eſt ſur le point de tomber; qui eſt à quatre doigts de ſa perte.

pierwſzy upadek w raiu. der Fall Adams. la chûte, le péché d'Adam.

upadek ſprawy. Verluſt, Verlierung eines Proceſſes. la perte d'une procédure.

w upad leći. er ſtürzet ſich. il ſe perd, il ſe ruïne.

Upadły. 1) gefallen, ein Gefallener. 2) niedergeſchlagen als ein Gemüth. 3) Jäger: ausgeſpührt, ausgewitert. 1) chut, tombé; celui qui eſt tombé. 2) abatu, déſolé qui a perdu courage. 3) *Chaſſe:* éventé, découvert à la piſte; rencontré. § 1) podnieść upadłego. 2) upadłego ſerca człowiek; nadętośći w ſzczęśćiu a w nieſzczęśćiu upadłey myśli. 3) zaiąc upadły.

do upadłey, adv. bis auf den Tod; verzweifelt. à toute outrance; à fer moulu. § do upadłey śię bronił.

upadła. eine zu Falle gekommene. une bète épaulée; celle qui a fait un enfant ſans étre mariée.

Upadnienie. 1) ein Fall auf die Erde. 2) Bucht, Senckung. 3) das Fallen des Preiſes, des Anſehens. 4) das Fallen der Flüſſe. 5) Heilk. eine ſchnelle und groſſe Ohnmacht. 1) trébuchement, chûte. 2) afaiſſement, abaiſſement. 3) rabais, rabaiſſement de prix, de crédit. 4) le décroiſſement, l'abaiſſement d'une

riviére

riviére. 5) *Médée.* ſincope; ſoudaine défaillance de coeur; ſubite chûte des forces. § 1) ma tę bliznę od upadnienia. 2) upadnienie, uſtąpienie ziemie, tla. 3) upadnienie monety, ceny, powagi. 4) po upadnieniu, opadnieniu Wisły. 5) lekarſtwo na upadnienie albo ſił uſtanie.

upadnienie na umyśle. Niederſchlagung des Gemüths. abatement, acablement d'eſprit.

Upaiam kogo, *v. m. F. upoię.* einen beſaufen. enivrer qu. § upoił kobietę gorzałką.

Upał. 1) Hitze. 2) fig. Hitze, Feuer, Heftigkeit. 1) hâle, ardeur, *f.* chaleur, *f.* 2) chaleur, *f.* feu, véhémence. § 1) upał słoneczny dogrzewa. 2) w pośrzod nieprzyiaćielſkich upałow.

Upalam, *v. m. F. upalę.* 1) ein Stückchen von etwas abbrennen. 2) abſengen, verſengen, beſengen. 1) brûler une partie d'un tout. 2) rouſſir, brûler, l'extrémité, la ſurface d'une choſe. § 1) upalić balki, drewna, świece. 2) upalił ſobie włoſow.

upalić się na słońcu, u ognia. ſich an der Sonne, vom Feuer erhitzen. devenir chaud, s'échaufer, prendre une échaufaiſon au ſoleil, au feu.

Upalenie czego. das Abbrennen von etwas. l'action de brûler l'extrémité d'une choſe; brûlure autour du bout.

upalenie (upalenie się) na słońcu. Erhitzung von der Sonne. échaufaiſon cauſée par le ſoleil; hâle.

Upalony. 1) abgebrandt an Ende. 2) erhitzt von der Sonne. 1) brûlé au bout, rouſſi. 2) échaufé, brûlé par l'ardeur du ſoleil; hâlé.

Upamiętanie. Beſſerung, Bekehrung. reſipicence, converſion, retour à ſes bons ſens. § pogrożka to ludziom na upamiętanie.

Upamiętywam się, *v. m. F. upamiętam.* ſich beſinnen, ſich bekehren, ſich beſſern. ſe reconnoître, ſe remettre, ſe corriger, ſe convertir; revenir de ſon égarement. § nigdy się w grzechach nie upamiętaſz.

Upamiętany. bekehrt, gebeſſert. converti; revenu de ſon déreglement. § upamiętany grzeſznik.

Uparcie, } *adv.* hartnäckiger Weiſe, halsſtarriglich. obſtinément, opiniâtrement.
Uparto, }

Upartość. Hartnäckigkeit. opiniâtreté, obſtination.

Uparty. hartnäckig, halsſtarrig. opiniâtre, obſtiné.

Upatrowanie. das Abſehen auf etwas. la vuë, la viſée qu'on a ſur une choſe; l'action de la perſonne qui cherche, qui choiſit.

Upatrowany. der in Betrachtung gezogen wird, auf den geſehen wird. qu'on a pour but, qui donne dans la vuë.

Upatruię, *v. m. F. upatrzę.* 1) erſehen, auserſehen, mit den Augen wählen. 2) nach dem Wetter ſehen, den Himmel betrachten. 3) auf etwas ſehen, ſeine Abſicht, ſein Auge, ſein Abſehen auf etwas haben. 1) chercher des yeux, regarder de tous côtez pour choiſir entre pluſieurs, porter la vuë ſur. 2) obſerver le tems, le ciel. 3) avoir l'oeil (les yeux) ſur, à; trier entre pluſieurs; avoir égard à; avoir pour but; viſer, tendre, buter à; dreſſer, prendre la viſée à; choiſir une choſe pour l'obtenir. § 1) upatrzył ſobie tę wieś do kupienia, to drzewo do ſpuſzczenia. 2) upatrować po gwiazdach przyſzłą pogodę; upatrzył po mieśiącu przyſzłe deſzcze. 3) upatrować doſtatkow, urodzenia; upatrować dobro poſpolite; upatrować co rozumem, baczeniem.

tegom tylko upatrował. das war nur mein Abſehen. çà étoit là tout mon but.

upatrzyć czas. ſeine Zeit abſehen, abpaſſen. prendre ſon tems.

Upatrzenie. Auserſehung, getroffne Wahl. un choix fait.

Upatrzony. auserſehen, gewählet. trié, choiſi, qui a donné dans la vuë.

Upętać, *F. upętam.* feſſeln. enchainer.

upętać się. ſich verſtricken. s'empétrer, s'embaraſser dans les piéges, s'y prendre.

Upewniam kogo o czym, w czym. *v. m. F. upewnię.* verſichern. aſſurer qu. ch; rendre qu. certain d'une choſe.

Upewnienie. Verſicherung. aſſurance.

Upewniony. verſichert. aſſuré, certain, ſeur.

Upiec, *F. upiekę.* braten, backen. rôtir, faire cuire, cuire au feu. § upiecz tę kuropatwę, te kołacze.

dałby się za niego upiec. er würde ſich für ihn hängen laſſen. il ſe feroit crucifier (pendre) pour lui; il mettroit ſa main au feu pour lui.

Upieczony. gebraten. rôti, cuit au feu.

Upiękrzyć. *F. upiękrzę.* ausputzen. embélir, parer, enjoliver.

Upiękrzony. geputzt. embéli, orné.

Upieram się na co, *v. m. F. upre.* auf etwas hartnäckig beſtehen. s'opiniâtrer, s'obſtiner dans. § uparł się na to.

Upierzyć co. *F. upierzę.* 1) befedern, voll Federn machen. 2) einem Flügel machen, einen hurtig machen. 1) blanchir, cou-

couvrir de plumes. 2) donner à qu. des ailes; rendre qu. vite. § 1) upierzył szatę. 2) upierzyć żołwia trudna. *prov.*
śnieg ziemię upierzył. Der Schnee hat das Erdreich bedecket. la neige a blanchi la terre.
upierzyć się. sich befedern, voll Federn werden. se couvrir de plumes.
Upiiam się. *v. m. F. upiię się.* 1) sich besauffen. 2) fig. taumeln, truncken werden, * 3) hoffen. 1) s'enivrer, devenir ivre. 2) *fig.* être soul, s'enivrer, être enivré de. 3) espèrer. § 1) upiłeś się przespiy się; chłop się ten upiiał. 2) tą się upił nadzieią, szczęściem; w tey się upili nadziei. * 3) upił się na to (spodziewa się tego).
Upiłować czego. *F. upiłuię.* abfeilen. ôter avec la lime.
Upior. g. a. Blutsauger, Wampir. vampire. *m.* § upiory (upiorowie) się ziawili.
Upity. besoffen. enivré, soul.
Upłakać się. } sich satt weinen; die Augen mit Thränen benetzen. pleurer assez; fondre en larmes; baigner les yeux de larmes.
Upłakać oczy. }
Upłakany. mit Thränen benetzt; verweint. baigné de larmes; larmoiant; plein de larmes.
Uplatać. *F. uplotę.* flechten. entrelacer, ourdir, nater.
uplatać się. } sich verstricken, sich verwickeln. s'embroüiller, s'empêtrer, s' embarasser dans.
Uplątać się. *F. uplątam.* }
Upleniam czego. *v. m. F. uplenię.* weniger, kleiner machen; verringern. amoindrir, diminuër. § uplenił oyczystey substancyi, nieprzyiaciol Oyczyzny.
Uploteczka. } 1) geflochtene Arbeit. 2) Haarzöpfchen. 1) tissu, ourdissure; ouvrage entrelacé. 2) chevelure natée; tourillon de cheveux.
Uplotka. }
Upływam. *v. m. upłynę.* 1) mit Schwimmen oder Seegeln entkommen. 2) vergehen, verfließen als die Zeit. 1) échaper à force de nager ou de naviger. 2) découler, passer, s'envoler, couler comme le tems. § 1) okręt na ucieczce szczęśliwie upłynął. 2) upływaią lata.
Upodobać, upodobać sobie co. *F. upodobam.* Gefallen an etwas finden. se plaire, trouver, avoir du plaisir en. § musiałeś upodobać, sobie upodobać te cnoty, te księgi.
upodobać się, einem gefallen wollen. vouloir complaire à qu.
czyń iak się upodoba. thue wie es dir gefällt. faites comme vous plaira.
Upodobanie. Gefallen, Willen, Lust, Wohlgefallen. plaisir, fantaisie, contentement. § będzie to do upodobania iego.
mieć w czym upodobanie. Gefallen an etwas haben. se plaire à qu. ch; trouver du plaisir en qu. ch. § żadnego w komedyach nie mam upodobania.
według upodobania. nach Belieben. à plaisir.
według upodobania moiego, twoiego, swoiego. nach meinem, deinem, seinem Gefallen. à mon, ton, son gré.
upodobanie się sobie. Wohlgefallen an sich selbsten. contentement qu'on a de sa propre personne.
Upodobany. angenehm, daran man einen Gefallen findet. agréable, plaisant, où l'on trouve bien du plaisir.
Upokarzam. *v. m. F. upokorzę.* demüthigen. humilier, rabaisser, rendre humble. § upokorzył pychę iego.
upokorzyć się. sich demüthigen; demüthig werden. s'humilier, se ravaler.
Upokorzanie, upokorzenie. Demüthigung. humiliation, abaissement.
upokorzanie się, pokora. die Demuth. humilité.
Upokorzony. gedemüthigt. humilié, abaissé.
Upominalny. ermahnend. d'exhortation; qui exhorte.
list upominalny. Erinnerungs-Schreiben, Mahn-Brief. lettre d' exhortation; lettre de ressouvenance; lettre pour demander un paiement.
* Upominam kogo o co, w czym, *v. m. F. upomnę,* napominam. einen vermahnen, erinnern. avertir qu. de; admonêter qu.
upominać. } einen mahnen. sommer son débiteur, l' avertir de païer, lui demander la dête; demander, éxiger un paiement, une dête. § upominał (upominał się) dłużnika o dług, o zapłatę; daią się upominać, a płacić nie żądaią; z dobrego dłużnika uczynisz złego nie upominaiąc się.
upominać się. }
upominać się czego od (u) kogo. von einem etwas fordern, wiederfordern; sich wegen etwas an einen halten. demander, exiger, redemander qu. ch. de qu; sommer qu. de; demander qu. raison de; s'en prendre à qu. § upominaiąc się rzekłem; upomną się tey krzywdy od ciebie; moy Pan upomnie się obelgi, ieźli mię iaka potka.
Upominanie } napominanie. Vermahnung, Erinnerung. exhortation, avis qu'on donne à qu.
Upomnienie. }

upominanie się czego. Forderung, Einforderung. demande, requisition, sommation; l'action d'exiger. § upominanie się krzywdy, długu.

Upominek, *g. v. upominku.* Andenken, Geschenk zum Andenken, présent, don fait en gage de son afection.

w upominku co wziąć. etwas zum Geschenke bekommen. recevoir qu. ch. en présent.

upominek małżeński. Mahl-Schatz. les arres, *f.* le gage de mariage.

upominek komu czym uczynić. } *F. upominkuię.*
Upominkować kogo czym. } einen beschenken. faire des présens à qu.

Upominkowanie. die Beschenkung, das Beschenken. l'action de donner un présent.

Upominkowany. beschenkt, der ein Geschenk zum Andenken bekommen hat. comblé de dons; qui a receu un présent pour arres de l'afection.

Upor, } krnąbrność. Hartnäckigkeit, Eigensinn. opiniâtreté, obstination. § na upor lekarstwa niemasz *prov.* trwa w swoim uporze.
Uporczywość. }

na upor. } *adv.* hartnäckig. obstinément, avec opiniâtreté; opiniâtrément.
Upornie. }

Uporczywy. } hartnäckig, eigensinnig. opiniâtre, fantasque, têtu, obstiné.
Uporny. }

uporna choroba. hartnäckige Krankheit. une maladie opiniâtre, rétive aux remèdes.

koń uporny. ein stätiges, widerspenstiges Pferd. un cheval rétif.

Uporniczka. hartnäckiges Weib. une obstinée.

Upornik. ein Hartnäckiger. un obstiné, un têtu.

Upośledzam. *v. m. F. upośledzę.* 1) *obs.* hinter einem gehen, einem folgen. 2) hintansetzen, nachsetzen, 3) einen in etwas hintansetzen; einem weniger Gaben mittheilen. 1) *obs.* suivre qu; aller après qu. 2) postposer qu. ch. à, mettre en arriére qu. ch; faire moins d'état d'une chose que d'une autre. 3) négliger qu. en; douër, pourvoir qu. d'une vilaine qualité; frustrer, priver, dépourvoir qu. d'un bien. § 1) *obs.* upośledza mię, (idzie za mną). 2) upośledził mię w podarunku 2) natura go w wzroście, w oczach, w dowcipie upośledziła.

nie daie się w tym nikomu upośledzić. er läßt sich hierinnen von niemanden hintansetzen, den Vorzug nehmen. il ne donne pas en cela la préference, le devant à personne.

Upośledzenie. 1) Hintansetzung, Nachsetzung. 2) Mangel eines Guts. 1) l'action de postposer, de négliger qu. en qu. ch. 2) manque, defaut d'un bien.

Upośledzony. 1) hintangesetzt. 2) entblößt; nicht reichlich versehen mit einer Gabe. 1) postposé, mis après. 2) doué d'une vilaine qualité du corps ou de l'ame. § 1) upośledzony będąc w łasce Pańskiey. 2) upośledzony w dowcipie, w urodźie.

Upospolićić co, *F. upospolicę.* etwas gemein machen, unter die Leute bringen. divulguer, rendre public.

Upracować się, *F. upracuię się.* sich abarbeiten, sich müde arbeiten se fatiguer, se lasser, étre abatu de lassitude.

Upracowany, abgemattet von der Arbeit. abatu, fatigué, rendu.

Upragnąć się, upragnąć, *F. upragnę.* lechzen, sehr dürstig seyn. mourir de soif; s'altérer.

Upragnienie. großer Durst. ardente soif; soif extréme.

Upragniony. 1) sehr durstig, lechzend. 2) sehr begierig nach etwas. 1) altéré, qui a une grande soif. 2) altéré de qu. ch; qui désire avec passion.

Upraszam, *v. m. F. uproszę.* ersuchen, bitten, anhalten. soliciter, prier qu; demander qu. ch. § będę upraszał matki o tę łaskę; upraszay go aby.

upraszaiący. der leicht etwas erbitten kan. qui obtient facilement ce qu'il demande.

upraszać. bitten. prier, convier.

uprośić. erbitten. obtenir par priéres; avoir à force de priéres, impétrer qu. ch. de qu. § uprośił żywot; niech to uproszę u Was Pana; uprośił sobie dla brata tę łaskę.

uprośić się u kogo; uprośić sobie u kogo. sich losbitten. sich bey einem beurlauben, Erlaubniß nehmen wegzugehen. prendre, demander, obtenir la permission de s'en aller. § ledwiem się u niego uprośił; uproś sobie tedy z tobą poydę na spacer.

uprośić się daie. er läßt sich erbitten. il se laisse apaiser; il se laisse gagner par priéres; il se laise fléchir.

Upraszanie. das Bitten, Ersuchen, Anhalten um etwas. solicitation, priére, demande.

uproszenie. Erbittung, Erhaltung des Gebethenen. impétration, obtention.

bez uproszenia. unerbittlich, ohne zuerbitten. d'une maniére inflexible, sans se laisser fléchir aux priéres.

Uprawa,

Uprawa, uprawienie roli. die Art, die Zurichtung, der Bau eines Ackers. culture de la terre, oeuvre, façon, *f.* labour qu'on donne à un champ.

uprawa umysłu. Verbesserung des Gemüths. culture de l'esprit.

uprawa ogrodna. Garten-Bau. jardinage, *m.* culture des jardins.

Uprawiam, *v. m. F. uprawię.* zurichten, bauen ein Feld. labourer, préparer, cultiver la terre, un jardin.

Uprawiony. } zugerichtet, gebauet, geackert
Uprawny. } und besäet. cultivé; labouré et ensemencé.

uprawiona rola. zugerichtetes Feld. silon, champ cultivé.

uprawny, urbar, flugbar. labourable, qui peut être labouré.

Uproszenie, *vid.* Upraszanie, — *uproszenie.*

Uproszony, za prośbą dany. erbeten, mit Bitte erhalten. impétré, obtenu à force de prier.

uproszony, co się da uprośić. erbittlich, der sich erbitten läßt. exorable, qui se laisse fléchir par des priéres.

Uprośiciel. Erbitter. un impétrant, celui qui a emporté par ses priéres ce qu'il a demandoit.

Uprożniam, czego, *v. m. F. uprożnię.* ein wenig ausleeren, verringern, vermindern. survuider, desemplir un peu; diminüer, amoindrir.

Uprząść. *F. uprzędę.* abspinnen. achever sa tâche à filer. § dżiewka pasmo iuż uprzędła.

uprząść sobie co w głowie. sich etwas in den Kopf setzen. s'embeguiner, s'entêter de qu. ch; se mettre qu. ch. en tête. § w głupiey swoiey to uprządł głowie.

uprząść postawę. ein Amts-Gesicht machen; eine ernsthafte Mine annehmen. faire, prendre un visage de Magistrat.

Uprzątam, *v. m. F. uprzątnę.* 1) wegräumen, wegnehmen was hinderlich ist. 2) aufräumen die Sachen an ihren Ort thun. 3) aus dem Wege räumen; heben, überstehen. 1) débarasser, vuider un endroit des choses qui nuisent; les ôter. 2) ranger, arranger une chambre, mettre chaque chose en ordre, en sa place. 3) ôter, remporter, léver, franchir, trancher, surmonter. § 1) uprzątniy izbę, księgi. 2) uprzątnąć kamienie z roli. 3) uprzątnął te trudnośći, te zawady.

uprzątnąć kogo. einen aus dem Wege räumen, ums Leben bringen. se défaire de qu; tuër qu. § uprzątnął głownego nieprzyiaćiela.

uprzątniy w sercu te myśli nieprzystoyne. verbanne aus dem Herzen diese unanständige Gedanken. débarassez votre coeur de ces pensées indécentes.

Uprzątanie, Uprzątnienie. 1) das Wegräumen. 2) das Aufräumen. 1) l'action d'ôter les choses d'une place où elles embarrassent. 2) arrangement des meubles.

uprzątnienie nieprzyiaćiela. die Vertilgung seines Feindes. l'action de se défaire de son ennemi.

Uprzątniony. 1) weggeräumet. 2) aufgeräumet. 3) aus dem Wege geräumet. 1) ôté, emporté d'une place pour la débarrasser. 2) arrangé, mis en ordre. 3) levé, franchi, ôté. § 1) uprzątnione na tę kupę porzuć kamienie. 2) uprzątniona izba, uprzątnione rzeczy. 3) uprzątnione trudnośći.

Uprzec, *F. uprę.* sich erhitzen, sich erbremsen, als feuchtes Heu. s'échaufer comme le foin qui n' est pas bien sec. § zboże uprzało; śiano wilgotne w śienniku uprze.

Uprzedzam, *v. m. F. uprzedzę.* 1) vorkommen, vorhergehen. vorgehen. 2) einem Uebel vorkommen, vorbauen. 3) einem in etwas vorkommen. 4) übertreffen. 1) préceder; marcher devant, aller devant; gagner, prendre les devans; dévancer qu. 2) prévenir, aller au devant d'un mal pour le détourner. 3) prévenir qu. dans; prévenir le désir de qu; aller au devant de ce qu'on souhaite. 4) primer, excéler en; dévancer qu. en; passer, surpasser, renvier, emporter, avoir le dessus sur. § 1) letkie chorągwie woysko uprzedzały; w uprzedzaiącym to znaydźiesz rozdźiale. 2) uprzedźić lekarstwem chorobę; nieprzyiaćiela uprzedźić wolno. 3) uprzedził mię do tego urzędu; nie dał nikomu uprzedźić do tego; uprzedźiłeś mię w przyiazney usłudze. 4) w rozumie ćię uprzedza; w sztukach, go uprzedza; uprzedza ćiebie w tey sposobnośći.

uprzedźił woysko na trzy mile, er ist der Armee auf drey Meilen zuvorgekommen. il a dévancé l'armeé de trois lieuës.

uprzedzać sądem; sędźiemu przykład, sposob postępowania w iakiey sprawie dawać. vor dem Urtheil dem Richter ein Beyspiel vorlegen. faire un préjugé; fournir au Juge des exemples pour les suivre dans les décisions.

Uprze-

uprzedzaiący. vorgehend, vorhergehend. précédent, anterieur, qui préc de, qui a été auparavant.

Uprzedzanie, Uprzedzenie. 1) das Vorhergehen, Vorgehn. 2) das Vorkommen, Zuvorkommen. 1) dévancement, l'action de dévancer, de préceder. 2) l'action de prévenir. § 1) uprzedzanie do brania części iakiego działu. 2) uprzedzenie w czym, do czego przećiwnika swoiego.

uprzedzenie sądu, dekretu; sędźiemu danie pochopu, przykładu. in den Gerichten: ein gesprochnes Urtheil das man einem Richter anzeiget, sich desselben vor dem End-Urtheil in einem gleichmäsigen Falle zubedienen. *Palais*: un préjugé; une sentence renduë qu'on fournit au Juge pour s'en servir avant le jugement définitif dans une semblable afaire.

Uprzedzony. 1) vorgekommen. 2) vorgefaßt, eingenommen, übereilt. 1) dévancé. 2) prévenu, préocupé. 1) uprzedzony w tym będąc. 2) uprzedzone zdanie, rozsądek, umysł; uprzedzony zdaniem, sądem, rozsądkiem mniemaniem.

uprzedzony w sztukach. übertölpelt, überlistet. atrapé par une finesse

uprzedzony w rozumie. ein mäßiger Verstand; ein Mensch der wenig Verstand hat. doué, pourvû d'un petit esprit; un esprit mediocre.

Uprzeymie. *adv.* aufrichtig, redlich; vertraulich; von Hertzen. sincérement, avec franchise; franc, sans déguisement; intimement; du fond du coeur; de tour son coeur; de bon coeur. § ludźie uprzeymie z sobą nie za tarczą żyli. uprzeymie zapłakać; uprzeymie życzyć, prośić, służyć, kochać.

Uprzeymość. Aufrichtigkeit, gute Meinung, Redlichkeit, Gefälligkeit. sincérité, candeur, *f.* franchise, bonne intention. § stateczna przyiaźń twoie ma uprzeymośći; ma dźiwne zalecenia śię każdemu uprzeymośći; niechay Bog tę uprzeymość Was Panu nagrodźi; wielkie miedzy niemi są serc i woli uprzeymośći; afektu moiego uprzeymość; uprzeymość moię Was Panu ofiaruie.

Uprzeymy. gefällich, geneigt, freundschafftlich, innigst; vertraulich, redlich. sincére, franc, intime, candidè. § uprzeymy moy przyiaćiel; sercem uprzeymym tego ći życzę; uprzeyma usługa, życzliwość; z uprzeymey mię zraźił nadziei, uprzeyme żarty.

uprzeyma zazdrość. Wett- Streit der Freundschafft. émulation d'amitié.

Uprzykrzam śię komu, *v. m. F. uprzykrzę*, sprzykrzam śię. beschwerlich fallen. molester, importuner, dégouter, ennuier qu.

Uprzykrzenie. Ueberdruß, Eckel. dégout, ennui.

uprzykrzenie śię. Belästigung, Beschwerung. importunité; action de la personne qui incommode.

Uprzykrzony. überdrüßig, verdrüßlich. ennuieux, qui donne de l'ennui; dégoûtant, fâcheux.

umysł uprzykrzony. verdrüßliches Gemüth. une humeur chagrinante ou fâcheuse.

Uprzywileiować kogo. einen privilegiren, einem ein Privilegium verleihen, geben. octroier, donner, acorder à qu. un privilége.

Uprzywileiowanie. Ertheilung, Verleihung eines Privilegii. octroi, concession d'un privilège.

Uprzywileiowany. privilegiert privilégié, pourvû d'un privilège, qui jouït d'un privilege

* Upsnąć śię, *upsnę.* 1) etwas verfehlen, nicht treffen. 2) stolpern, einen Fehler machen. 1) porter à faux; manquer son coup. 2) broncher, faire une faute, un faux pas; faillir.

Upstrzenie, Auszierung mit bunten Farben; die Mannichfaltigkeit der Farben. l'action d'orner de diverses couleurs; bigarrure; un mélange de couleurs.

Upstrzony, pstry. bunt, scheckicht, vielfärbig, bigarré.

Upstrzyć, w *F. upstrzę*, bunt, scheckicht machen. marquer de diverses couleurs; bigarrer.

Upudrować co. *F. upudruię.* pudern. poudrer.

upudrować barzo. starck pudern. enfariner.

Upust, spust w stawie. Schleifen-Loch, Teich-Loch, Zapffen-Loch eines Teichs. ouverture d' une écluse; d'un étang; la décharge d'eau.

Upuszczam. *v. m. F. upuszczę.* 1) aus den Händen entwischen lassen, fahren lassen. 2) fallen lassen. 3) versäumen, vorbey gehen lassen. 4) nachlassen; weniger vor etwas nehmen. 5) nachlassen sich legen, sich mindern. 6) nachlaßen, abnehmen, abschlagen, gelinder werden. 1) laisser échaper des mains; lâcher prise. 2) laisser tomber par terre; repandre. 3) négliger, perdre; laisser passer; laisser échaper. 4) remettre à qu. une partie de la dete, d'une somme; en rabattre. 5) rabatre,

rabattre, relâcher, diminuër. 6) s'abattre, s'adoucir, ſe relâcher, s'apaiſer. § 1) upuścił z rąk cugle, więźnia, ptaka. 2) upuścił ſklankę na ziemię. 3) piękną upuścił okazyą. 4) upuſzczam komu z ſumy, z długu, z karania; upuścił talar w targu. 5) nic z dumy ſwoiey nie upuścił. 6) upuſzcza gniew iego.

upuſzcza mroz. die Kälte ſchlägt ab. il dégele.

upuścić ſprawę. eine Rechts-Sache verlieren perdre un procès.

Upuſzczenie. das Fallen laſſen. l'action de laiſſer tomber. § upuſzczenie zegarka z ręki.

upuſzczenie zmowne. Untreu eines Advocaten. prévarication; la trahiſon qu'un avocat fait à ſa partie.

Urabiam, *v. m. F. urobię.* 1) machen, verfertigen 2) machen, erziehen 1) faire, former, façonner. 2) faire, former, élever, inſtruire. § 1) urob ciaſto na kukiełkę; urobił ſzatę, dom, pierścień. 2) wiele godnych ludzi urobił; urobił go do cnoty.

Uraczenie. 1) Würdigung, Vorzug. 2) Aufnahme, Bewirthung. 1) caractère, *m.* prérogative, honneur. 2) traitement, acueil, reception d'une perſonne. § 1) porownano ich godnością i uraczeniem.

Uraczam kogo czym. *v. m. F. uraczę.* einem eine Ehre anthun; mit etwas beehren. faire de l'honneur à qu; acueillir, recevoir, traiter, regaler qu; honorer qu. de qu. ch; faire un acueil, faire beaucoup d'honnêtez à qu.

Uraczony. beehrt. honoré, acueilli, bien receu; bien traité.

Uradzam ſię. *v. m. F. urodzę.* tragen, geben, bringen. porter, produire, rendre, raporter. § urodza ſię z tey roli dwieście korcy, z takiego zaśiewku, (taki zaśiewek da, wynieśie) trzysta korcy; urodziło ſię z tego ładu ſto korcow iabłek.

urodzić ſię, narodzić ſię. 1) gebohren werden. 2) zu etwas gebohren ſeyn. 1) naitre. 2) étre né à qu. ch. 1) urodziła mu ſię corka. 2) urodził ſię myśliwcem, żołnierzem, do malarſtwa.

iakbym ſię znowu urodził. vid. Rodzę — *iakbym ſię. etc.*

Uradzam, *F. uradzę.* einen Rath beſchließen; einen Rathſchluß machen. faire un reſultat; concluré de faire qu. ch; fixer, déterminer qu. ch. dans une aſſemblée; ſe déterminer à qu. ch. § uradzono tę ſprawę, woysko, obronę.

Uradzenie. Rath-Schluß. reſultat d'un conſeil; concluſion, arrêt fait dans un conſeil.

Urągam. } Spott treiben; höhnen, Urągam ſię. } verhöhnen, outrager qu; inſulter qu; à ou contre qu; couvrir qu. d'oprobres; faire outrage à qu. § urągać ſię komu, z kogo; każdy ią urąga.

urągaiący ſię. verhöhnend ſchmachvoll. outrageant; outrageux; inſultant.

urągaiąc ſię. ſchimpflich, mit Hohn. outrageuſement; avec outrage.

Uraganie ſię. } Schmach, Verhöhnung, Uraganie. } Verſpottung. inſulte; *m.* Urągowiſko. } outrage. *m.* § urągania, fukow, łaiania tyśiącami.

Uraniam. *vid.* Uroniam.

Uraſtam, *F. urosnę.* 1) groß wachſen. 2) entſtehen. 3) zu großem Anſehen, zu Ehren kommen, gelangen. 1) grandir; devenir plus grand en croiſſant; s'acroitre, croitre. 2) revenir, naitre, s'engendrer. 3) s'agrandir; s'élever, monter à une fortune plus grande; s'acroitre en richeſſes, en honneur, en pouvoir. 1) ieſzcze nie urosł a iuż tak duży. 2) urosł ztąd i ten pożytek; urosło to ztąd. 3) urosł prętko; pod tak roztropnym panowaniem to Państwo urosło.

chwała, ktora ći ztąd urosła. Die Ehre die dir daraus erwächſt. la gloire qui vous en revient.

Uraz. Verrenkung des Rückgrats vom heben; Rücken-Weh; Schmertz von einer Verhebung. mal d'épine du dos quand on a fait quelque éfort de ſon corps. § maść od urazu.

* *uraz,* } *obraza.* * 1) Wunde, Verwun-
Uraza. } dung. 2) Beleidigung, Verletzung. * 1) bleſſure. 2) ofenſe, ateinte, outrage, *m.*

uraza, urażenie krolewſkiego maieſtatu, krolewſkiey doſtoyności. das Verbrechen der beleidigten Majeſtät; ein Hochverrath. le crime de léſe-majeſté.

Urażam, *v. m. F. urażę.* 1) mit Anrühren verletzen, weh thun. 2) beleidigen, verletzen, verwunden. 1) ofenſer; faire tort, nuire à une bleſſure; faire, cauſer du mal en touchant une bleſſure. 2) ofenſer, bleſſer, outrager qu. 1) trudno ranę leczyć a nie urazić; urazić komu wrzod; uraziłem ſam śiebie. 2) uraził go twoy liſt; urazić maieſtat, czyy honor; ta nauka tak gruba uraża rozum by naymnieyſzy.

urazić ſię. ſich an etwas verwunden, ſich verletzen. ſe bleſſer à qu. ch; ſe faire du

du mal avec. § uraźił śię w palec o gozdź.

uraźić śię czym. sich womit beleidigt finden. s'ofenser de; se tenir pour ofensé.

uraźić śię. sich verbrechen, sich verheben, sich weh thun. se faire mal en faisant quelque éfort de son corps. § dźwigałem żem śię uraźił.

Urażenie. Verletzung, Beleidigung, ofense.

Uraźliwy. anzüglich, beleidigend. ofensant outrageant.

Urażony. verletzt, beleidigt. ofensé, blessé, outragé.

Urban. Urban ein Manns-Nahme. Urbain nom d'homme.

źiele świętego Urbana. (scabiosa). Apostem-Kraut. scabieuse.

Uret źiele, *vid.* Urżet.

Urlab. Uhrlaub bey den Soldaten. le congé qu'on donne à un soldat à charge de revenir.

Urobić *vid.* Urabiam.

* Urobek. *g. urobku*, zarobek. Verdienst, Gewinnst. profit, gain, acquêt. § każdy śię z swoiego urobku raduie.

Urobienie. das Machen, Verfertigen, Formiren. confection, formation.

Urobiony. 1) gemacht, verfertigt, formirt. 2) gemacht, erzogen, unterrichtet. 1) fait, formé, façonné. 2) fait, formé, instruit, élevé.

Uroczyśćie *adv.* feyerlich, auf feyerliche Weise. solennelement. § ten dźień uroczyśćie obchodzony bywa.

Uroczysko, kopiec, mieysce graniczne. Gränz-Stein, Mahl-Haufen. borne d'un champ; habout; marque de limite.

Uroczystość. feyerliche Begehung, Feyer. solennité d'un jour. § wielka Swiąt uroczystość; uroczystość dnia narodzenia twoiego.

Uroczysty. feyerlich. solennel, plein de solennitez. § dźień uroczysty narodzenia iego.

święto uroczyste. großer Fest-Tag. fête solennelle.

Uroda. 1) Schönheit des Cörpers eines Menschen, eines Thieres. 2) eine Schönheit, eine schöne Weibes-Person. 1) la beauté du corps d'un homme, d'un animal. 2) une beauté; fille ou femme fort belle. § 1) znaczney urody i urodzenia człowiek; urodą swoią go nieco śidlić poczęła; koń okazały w urodźie wyższey ceny niźli naylepszy niedorostek; uroda psa, ptaka łowczego. 2) uroda bez krwie wygra i nago zwyćięży.

w nocy gody, we dnie głody, kto śię żeni z urody. wer nur allein aus Liebe heyrathet, hat gute Nächte aber magere Tage. qui se marie par amour, a bonnes nuits et mauvais jours.

Urodzay. ⎫ 1) Landes-Früchte;
Urodzaie, *plur.* ⎭ Früchte. 2) Ueberfluß, Fruchtbarkeit der Baum-Früchte. 1) raport, gagnages, *m. plur.* les revenus, les fruits, la production, les biens de la terre; fruits que les terres aportent au possesseur. 2) fertilité, abondance des fruits que portent les arbres. § 1) urodzaie ogrodowe, polne; urodzay corocznie tyle wynośi. 2) urodzay wina, oliwek, iabłek.

własnego urodzaiu; własney krescencyi; vom eignen Gewächs, auf seinem eignen Boden gewachsen. de son cru, produit sur son champ. § zboże, wino to własnego moiego urodzaiu.

Urodzayny. zu den Geburths-Gliedern gehörig. génital, qui sert à la génération. § członek urodzayny; mieysce urodzayne.

Urodzenie. 1) Geburth. 2) Geburth, Ankunfft, Herkunfft, Abkunfft. 1) naissance. 2) naissance, extraction. * 1) od urodzenia (narodzenia) iego trzeći rok. 2) człowiek urodzenia (rodu) wysokiego.

Urodźić śię. *vid.* Uradzam śię.

Urodźiny. *plur.* 1) Geburths-Tag, 2) Schmaus am Geburths-Tage. 1) jour de naissance. 2) un festin au jour de la naissance de qu.

Urodźiwie. *adv.* edel, edelmüthig. noblement, d'une maniére noble.

Urodźiwość. Edelmuth, Großmuth. la noblesse de coeur; générosité, magnanimité.

Urodźiwy. 1) wohlgestaltet schön. 2) edel, edelmüthig. 1) beau, bien fait, charmant. 2) noble, généreux, grand, excellent. § 1) urodźiwa Panna; koń urodźiwy. 2) myśl urodźiwa; serce urodźiwe.

Urodzony. 1) gebohren. 2) Edler, Wohlgebohrner. Titel, so die Edelleute aus der Cantzeley bekommen. 1) né. 2) noble, *titre que les Chanceleries donnent aux gentils-hommes.* § 1) urodzone dźiećie; urodzony ze krwi szlacheckiey; 2) Urodzonemu N. N. przywiley dano.

zacnie urodzony. aus einem guten Haus, von adlicher Geburth. de naissance, d'extraction.

dobrze

dobrze urodzony. von ehrlicher Geburth. d'une bonne maison, d'une honnête naissance.

Uroić sobie co w głowie. *F. uroię.* sich etwas in den Kopf setzen, sich etwas einbilden. s'embeguiner, s'entêter de qu. ch; s'imaginer, se persuader faussement qu. ch.

Uroiony. vermeint. imaginaire, imaginé, qui n'est que dans l'imagination.

uroiony w głowie krol. ein vermeinter König. un roi imaginaire.

Urok, *g. u.* 1) das Berufen, Beschreyen, die Beherung eines Menschen; Anherung einer Krankheit. 2) Fluch, Anwünschung eines Unglücks; Verfluchung. 3) Rath-Schluß. 1) facination, sort, charme jetté sur une personne pour la rendre maigre et languissante. 2) malédiction, exécration, imprécation. 3) resultat, arrêt d'une assemblée. § 1) urok częściey na dzieci ma padać niżli na dorosłe. ** 2) wszystkie uroki (przeklęctwa) na niego wypuścił. * 3) urok (uchwałę) uczynili.

Uroniam. *v. m. F. uronię.* 1) eine unzeitige Geburth gebehren 2) sich maußen, die Federn verlieren. 3) verlieren; Verlust Schaden leiden. 1) faire une fausse couche, se biesser. 2) muër; changer de plumes. 3) perdre; souffrir une perte de. * 1) uroniła (poroniła) w trzećim mieśiącu. 2) ptak uronia piora. 3) nie mało ludźi w tey potyczce uronił.

koń zęby, ieleń rogi uronia. das Pferd verlieret seine Zähne, der Hirsch wirft die Hörner ab. le cheval change de dents, le cerf change de cornes.

Urość. *vid.* Urastam.

Urośćić sobie co. *F. uroszczę.* 1) sich in den Kopf setzen. 2) machen, aushecken, schmieden. 1) s'embeguiner de qu. ch; se mettre folement qu. ch. dans l'esprit, dans la tête. 2) forger, machiner, brasser, fabriquer. 1) urośćił sobie koronę. 2) urośćił sobię tę pretensyą.

Urosły. erwachsen. qui est cru.

Urośnienie. Erwachsung. cruë; croissance achevée.

Ursułka Ursuliner-Nonne. Urseline une Religieuse.

Ursyn herb, *vid.* Rawicz.

Urt, *g. a.* 1) Orts-Thaler, ein Vierthel eines Thalers. 2) bey den Goldschmieden: der vierte Theil eines Ducaten. 1) quart d'écu; urt de risdale; quinze sous. 2) *terme d'orfévre:* un quart de ducat. § 1) dwa to kosztuie urty. 2) u złotnikow czerwony złoty waży cztery urty.

urtami rzucać; porzygać się. Ulrich rufen; sich übergeben. écorcher le renard; rejetter, rendre; rendre gorge.

Urwa 1) Klufft; Ort wo sich ein

Urwisko. Stück Erde abgerißen hat 2) abgerissenes Erdreich von einer Kluft. 1) précipice, *m.* grande et profonde ouverture de terre. 2) grande piéce de terre détachée d'un précipice. § 1) pod urwiskiem gory; wierzch gory urwę maiący. 2) urwa iest sztuka ziemie od urwy stoiącey upadła.

na urwę; w dorywczą. ruckweise, dann und wann. à batons rompus; à plusieurs reprises. § na urwę tylko pracuie; ani służyć ani robić nie chcą, ieno na urwę.

Urwanie. das Abreißen. arrachement, l'action d'arracher une partie d'un tout.

Urwaniec, *g. urwańca.* Galgen-Strick.

Urwipołeć *g. urwipołćia.* Galgen-Dieb, Galgen-Aas, Galgen-Schwengel. traine-potence; pendard; homme de sac et de corde.

Urwany. abgerissen. emporté avec force; arraché.

Uryantowka. eine Glocken-Birne. poire clochée.

Uryna, mocz, mokrz, woda. Urin, Harn. urine. § urynę puszczać albo odlewać.

urynę ruszaiące lekarstwo. Harn treibendes Mittel. un diuretique; un médicament diuretique.

uryny ćieczenie zbytnie (diabetes.) die Harn-Ruhr, der Harn-Fluß. diabetes; copieuse évacuation de l'urine acompagnée d'une soif pressante.

uryny zastanowienie. (ischuria) die Harn-Verstopfung, ischurie; entiére supression ou retention d'urine.

uryny trudność prosta. (dysuria) Harnstrenge, Harnwinde. la dificulté d'urine; la disurie.

uryny trudność z bolem; rzezanie w kroku, rzeżączka (stranguria). kalte Piße. strangurie.

uryny trudność ćierpiący. der die Harn-Strenge hat. qui a la disurie.

uryny obłoczek. kleine Wolke, so im Urin zu sehen ist. nubecule, petit nuage dans l'urine. § uryny obłoczek powierzchny; obłoczek uryny przy dnie pływaiący.

Urynał. Nachtscherbel, Großvater. pot de chambre; pot à pisser.

urynał ſklany lekárſki. ein Urin=Glas. urinal.

Urynny. Urin=, Harn=. d'urine. § urynny obłoczek.

Urywam. *v. m. F. urwę.* 1) abreißen. 2) abreißen, abbrechen eine Blume. 3) abziehen, abknickern, abbrechen, erbeuten, zu ſich reißen, an ſich ziehen; abzwacken. 4) mit einem Gewehr erreichen, faſſen. 1) arracher d'une choſe une partie; emporter en arrachant. 2) cueillir un fruit, une fleur. 3) rabatre, déduire ſur ce qu'on doit; arracher à qu. une partie de ſon bien; atraper, rifler, grifer, grimeliner, graveller, grapiller. 4) atteindre, aſſener qu. d'une arme. § 1) urwiy gołębiowi głowkę. 2) urwać kwiatek, gruſzkę z drzewa. 3) nie wiele wam urywa pieniędzy; urwał mu talar od zapłaty; urwałbym więcey pieniędzy, urwać komu gruntu, roli. 4) urwał go w łeb, w rękę.

Urwało ſię. man hat Schwenzel-Pfennige gemacht. on a ferré la mule.

Urywcza. } außer dem Inſtrumentali findet man dieſe Wörter ſelten in einem andern *Caſu.*
Urywek. }
Urywka. }
1) Abbrechung, Abreißung. 2) Abbrechung, Abzug, Rabat. 3) Schwenzelpfennige. *hors de l'inſtrumental on trouve rarement ce mot dans un autre cas.* 1) arrachement, l'action d'arracher, de cueillir. 2) rabais, écomte. *m.* 3) grivelée, anſe de panier, un profit petit et illégitime.

urywką, urywkiem, urywczą. } Ruckweiſe, zu ſich
Urywcze. *adv.* }
rafend; rips raps; wie verſtohlen; denn und wenn. en arrachant, en prenant cà et là; comme à la dérobée; par échapées, par épaulées; à la ripaille, à la griboüillette. § urywkiem co doſtać; urywczą piſać, czytać.

Urząd. 1) Amt, Pflicht. 2) Amt, Bedienung, 3) die Obrigkeit, der Rath; der Magiſtrat, die Regierung, das Gericht. 1) charge, devoir, ofice, *m.* le deu de ſa charge; obligation. 2) charge, miniſtére, *m.* ofice, *m.* dignité. 3) magiſtrature, magiſtrat, régence; conſeil, cour, juſtice; les perſonnes qui font la fonction de Magiſtrature. § 1) Rady ieſt urząd porządku w mieście doglądać; ma urząd na ſobie to mowić, to czynić. 2) krol Polſki rozdaie urzędy; urząd ziemſki, grodzki, nadworny; ſprawować, obiąć, złożyć urząd. 3) liſty do urzędu dane; nakazał to urząd; ſtawił ſię przed urzędem; zapozwać do urzędu; urząd w Rzeczypoſpolitey, w mieście poſpolity.

z urzędu. Amts wegen, ex officio; Kraft ſeines Amts. par devoir; par maniére d'aquis; en vertu de ſa charge.

na urząd; umyślnie. vorſetzlicher Weiſe. de guet à pens, de propos déliberé, de deſſein prémédité. § uczynił to iak na urząd.

urzędu proſzący, czekaiący. vid. Zabiegam — *zabiegaiący godności, doſtoieńſtwa, urzędu.*

Urządzenie. 1) Miethung, Annehmung eines Bedienten. 2) Ordnung, Einrichtung. 1) l'action d'arrêter, d'engager un ſerviteur. 2) arrangement, diſpoſition. § 1) urządzenie sług. 2) według urządzenia tego iechać muſiał.

Urządzam. *v. m. F. urządzę.* 1) miethen, annehmen. 2) einrichten, ordnen. 1) loüer, retenir, arrêter, prendre. 2) diſpoſer, arranger. § 1) urządzić ſobie sługę na rok. 2) dni i lata ſwoie w złotey urządza ſwobodzie; urządził odiazd, wszyſtkie potrzeby do odiazdu.

urządzić ſię u kogo. ſich bey einem vermiethen, Dienſte nehmen. s'engager, prendre ſervice, ſe mettre en ſervice de qu.

Urządzony. 1) gemiethet, angenommen. 2) eingerichtet, geordnet. 1) loué, arrêté, engagé. 2) arrangé, diſpoſé.

Urzędniczka. eine Beamtin, eine Weibs-Perſon die ein Amt hat, oder die Ehe-Frau eines Beamten. officiére, une femme ou fille qui a une charge, ou qui eſt la femme d'un oficier.

Urzędnie, urzędownie. Gerichtlich. judiciairement, ſelon les formes de Juſtice. § urzędownie dać, przedać, wziąć za własne.

Urzędnik. Beamter, Bedienter. oficier, celui qui a quelque ofice, quelque charge. § urzędnicy ziemſcy potym naſtępuią; urzędnik krzesłowy, ſądowy, mieyſki.

urzędnik we wsi. Dorf-Verwalter. intendant de village.

Urzędny. } gerichtlich, Gerichts=. publique, qui regarde un magiſtrat; judiciaire, qui eſt dans les formes de Juſtice. § urzędowne kupno; urzędowną czego doſtać mocą.
Urzędowny. }
Urzędowy. }

Urzędowna oſoba. Perſon die im öffentlichen Amte lebet. perſonne publique.

urzędowy sługa. Amts-Diener, Gerichts-Diener. ſergent, ſerviteur de Juſtice.

Urzekacz.

Urzekacz. Beſchreyer, Beherer eines Geſundheit. enforceur qui uſe des charmes contre la ſanté de qu.
Urzekam. einen beſchreyen; eines Geſundheit aus Neid behexen. uſer des charmes contre la bonne ſanté de qu; jetter un ſort ſur l'embonpoint de qu.
Urzekanie. Beſchreyung, Behexung eines Geſundheit. faſcination; enſorcelement d'une perſonne qui devient maigre et languiſſante.
Urzet, farbownik źiele (*glaſtum.*) Waid Paſtel. paſtel, vouëde, guède.
urzet iaſny. (iſatis ſylveſtris.) Wald-Weid. paſtel ſauvage.
Urznięcie. } das Abſchneiden, der Ab-
*Urznienie } ſchnitt. coupure, l'action de couper, l'endroit où une choſe eſt coupée.
*Urzniony. } abgeſchnitten. coupé; ſé-
Urznięty. } paré ou emporté avec un tranchant.
Urzucam. *v. m. F. urzucę.* 1) in einigen Spielen: werfen, ſchmeißen. 2) mit einem Stein herunter werfen. 1) *terme de jeu*: jetter. 2) abatre d'un coup de pierre. § 1) urzućił obie eſy. 2) urzućił ptaka.
urzućić dźiewięć kręglow. alle neun Kegel werfen. rabatre, abatre neuf quilles.
Urzynam co, *v. m. F. urznę.* abſchneiden, beſchneiden. couper; ſéparer, enlever avec un tranchant. § urznął ſobie paznokćie.
urznięto bluznierce ięzyk. man hat dem Läſterer die Zunge ausgeſchnitten. on a coupé la langue au blaſphemateur.
Uſadowić, *F. uſadowię.* einem eine Wohnſtäte anweiſen. établir qu; donner un établiſſement à qu.
uſadowić śię. ſich ſetzen, ſich häuslich niederlaſſen. ſe domicilier, s'habituër, s'établir.
Uſadzam, *v. m. F. uſadzę.* 1) ſetzen, ſtellen. 2) pflanzen. 3) zuſammen ſetzen. 1) placer, mettre. 2) planter, mettre en terre. 3) faire, compoſer, aſſembler, conſtruire. §*) 1) uſadź (poſtaw, poſadź) to na źiemię. 2) uſadźić winnicę. 3) pięknie uſadza peryody.
uſadźić śię, ſadźić śię, napinać śię na co. auf etwas beharren, halsſtarrig beſtehen. s'opiniâtrer dans; inſiſter opiniâtrément.
Uſadzenie. 1) das Setzen, Stellen. 2) das Pflanzen. 3) das Zuſammenſetzen. 1) poſition, placement. 2) plantation, plantaiſon, *f.* l'action de planter. 3) compoſition, conſtruction, arrangement. § 1) uſadzenie krzeſeł. 2) uſadzenie drzew. 3) piękne słow uſadzenie.
uſadzenie śię na co. Beharrung, halsſtarrige Beſtehung auf etwas. éfort opiniâtre, action de celui qui s'éforce, qui inſiſte opiniâtrément.
Uſadzony. 1) eingefaßt. 2) zuſammengeſetzt. 1) enchaſſé, mis en oeuvre. 2) aſſemblé, arrangé, diſpoſé. § 1) zbroc uſadzone drogiemi kamieńmi. 2) w polerowne mowa uſadzona peryody.
Uſarſki. huſariſch. d'huſar.
uſarską służyć. Huſaren-Dienſte thun, étre huſar, ſervir dans un régiment de huſſars.
Uſarz. ein Huſar. huſſar, huſar.
Uſchły. vertrocknet, verdorret. ſéché, ſec, aride, qui eſt devenu tout ſec.
uschłe drzewo. truckues holtz. bois mort.
uschła ręka. verdorrte Hand. une main ſéchée.
Uſchnąć *vid.* Uſycham.
Uſchnienie. 1) Verdorrung, Vertrocknung, 2) Schwindung, Auszehrung eines Gliedes. 1) flétriſſement, l'action par laquelle une choſe eſt devenuë tout ſéche et aride. 2) atrophie, maladie de conſomtion qui fait ſécher entiérement un membre du corps; enſéchement d'un membre. 1) uſchnienie drzewa. 2) uſchnienie ręki.
Uśćie. Mündung, Oeffnung eines Gefäßes, eines Flußes. embouchure, ouverture, bouche d'un vaiſſeau, d'un fleuve. § uśćie u dzbana, u końwie; uśćie rzeki, gory Etny; ſpodnie, zwierzchne uśćie żołądkowe; gardła uśćie.
uśćie. vid. Uyśćie. Entgehung. l'action d'éviter.
Uśćielam, *v. m. F. uśćielę vid.* Śćielę.
Uśiadam. *v. m. F. uśiądę.* 1) ſich ſetzen. 2) ſich ſetzen, ſich häuslich niederlaſſen. 3) fig. ſich einwurtzeln. 1) s'aſſoir, ſe placer, ſe mettre dans une place. 2) s'établir, ſe faire un établiſſement. 3) *fig.* prendre racine, s'enraciner, s'imprimer. 1) uśieść proszę; uśiądź na krześle. 2) uśiadł w Niemczech. 3) dobrze uśiadło to fałszywe mniemanie.
Uśidlić. *F. uśidlę.* eig. u. fig. verſtricken. *prop. et fig.* enlacer, enchainer, embaraſſer, prendre dans le filet; faire tomber dans un piége.
uśidlić śię. ſich verſtricken, hängen bleiben. s'empétrer, ſe prendre dans le filet, tomber dans le piége; s'embaraſſer dans; étre pris au piége.
Uśidlenie. Verſtrickung. enlacement, piége, *m.* l'action de prendre au filet.
Uśidlony. verſtricket. embaraſſé, arrêté, pris,

pris, mis au filet. § od nieprawośći uśidlony.

Uśiedźieć śię. ſich überdrüßig ſitzen. étre las de ſe tenir aſſis.

Uśiedzenie, übermäßiges Sitzen. laſſitude d'une perſonne qui a été long tems aſſiſe.

Uśilnie. *adv.* 1) aus allen Kräften. 2) ſehr, inſtändigſt, mit Nachdruck 1) avec éfort; de toutes ſes forces, de tout ſon pouvoir. 2) inſtamment, ardemment, paſionnément, avec inſtance, avec empreſſement; d'une maniére preſſante. § 1) uśilniey pracować będę, o to śię poſtaram. 2) uśilnie o to proſzę.

Uśilność. } Bemühung, Beſtrebung,
Uśiłowanie. } Darſetzung der Kräfte Nachdruck. éfort à faire qu. ch; empreſſement; entrepriſe faite avec éfort. § gotował śię wſzyſtkim uśiłowaniem ieſzcze raz pokuśić fortuny ſwoiey; uśiłowanie przećiw komu.

Uśilny. 1) nachdrücklich, groß, mühſam. 2) inſtändig. 3) dringend. 1) fait avec aplication, avec éfort; qui s'eſt éforcé; grand, empreſſé. 2) inſtant, ardent, preſſant. 3) preſſant, urgent. § 1) na to wyszły uśilne moie ſtarania. 2) uśilna prośba; 3) uśilna go śćiſnęła potrzeba.

Uśiłuię. } w czym, o co. ſich beſtreben,
Uśiłuię śię. } ſich bemühen s'eforcer, s'empreſſer, faire des éforts pour; tâcher de venir à bout d'une choſe, d'obtenir une choſe. § uśiłuie o ten urząd; uśiłował w tym długo; darmo śię uśiłuie; nikt Cezarowi nie zgani, że śię o Alexandra wielkiego uśiłował cnoty.

Uſkakiwam. } czego *v. m F. uſkoczę.* 1)
Uſkakuię. } entſpringen, entfliehen. 2) vor einem Schlage an die Seite ſpringen. 1) s'en aller, s'enfuir en ſautant; échaper, fuir. 2) gauchir à un coup; éviter un coup en ſautant. § 1) uſkoczył do klaſztoru. 2) uſkoczył razu.

Uſkoczenie. Entſpringung. fuite faite à ſauts.

Uſkoczony. entſprungen. qui eſt échapé.

Uſkąpić czego. *F. uſkąpię.* ergeitzen, abbrechen, erſchaben, erknickern. profiter une bagatelle; gagner meſquinement, épargner qu. ch. d'une manieré ſordide; grimeliner qu. ch. ſur qu. ch; ménager un petit profit. § rad że talar uſkąpił.

uskąpić śię. abgehen, mangeln, nicht zureichen, ſparſam ſeyn. manquer à qu; avoir beſoin de qu. ch; ne pas ſufire. § prędzey śię cudzoźiemcom niźli Polakowi uſkąpi wymowy.

Uſkarzam śię. *v. m. F. uſkarzę.* die kurze *Conjugation* dieſes *verbi* findet man ſelten: ſich beſchweren, ſich beklagen. *la brève conjugaiſon de ce verbe ſe trouve rarement*: ſe plaindre contre qu. de; acuſer qu. de. § uſkarżał śię u krola (przed krolem) na ńiego o ten gwałt.

Uſkarzanie śię. Beſchwerung, Klage. plainte, acuſation.

Uſkarzliwy. zum Klagen geneigt. plaintif, eſprit chagrin; qui a toujours quelque ſer qui loche.

Uſkromićiel. Bändiger, Bezwinger. domteur; celui qui réfréne.

Uſkramiam co, *v. m F. uſkromię.* bändigen, zähmen. domter, réfréner, reprimer.

uſkromić śię. ſich bändigen, ſich mäßigen. ſe domter, ſe modérer, ſe borner.

Uſkromienie. Bändigung, Zähmung. l'action de domter; frein.

Uſkromiony. gebändigt, gezähmt. domté, réfrené.

Uſkrzynąć. *F. uſkrzynę.* abklemmen, abquetſchen. enlever, ôter en pinçant, en ſerrant. § uſkrzynął ſobie poł palca.

uſkrzynąć śię. 1) ſich klemmen. 2) zu Schaden kommen, Schaden leiden. 1) ſe pincer, ſe ſerrer, ſe bleſſer étant pincé. 2) ſe brûler; ſoufrir une petite perte. § 1) uſkrzynieſz śię w palec. 2) okręt śię uſkrzynął miedzy ſkopułami; drugi miłoſtek nie zaniecha, aż śię uſkrzynie.

Uſkwieram kogo. einen plagen, quälen, einem zuſetzen. tourmenter, preſſer, manier qu; faire de la peine à qu.

Usłać *vid.* Śćielę.

Usłuchać kogo. *F. usłucham.* einen gehorchen; einem folgen, Gehör geben. obeir à qu, au conſeil, à la volonté de qu; ſuivre, écouter le conſeil de qu. § usłuchał matki ſwoiey; o ia za głupi ćiebie usłuchać.

Usłuchanie. Gehorchung. l'action d'écouter qu; complaiſance de ſuivre le conſeil de qu.

Usługa. 1) Dienſt. 2) Dienſt, Gefallen. 1) le ſervice de celui qui ſert. 2) un ſervice, un bon ofice. § 1) na usługę, Rzeczypoſpolitey powinien chorągiew ſtawić; do usług go moich zażywam. 2) wſzelką komu świadczyć usługę.

Usługowanie. Aufwartung, Bedienung. les ſervices de celui qui ſert.

Usługuię. *v. m. F. usłużę.* einem dienen, einen Dienſt erweiſen. ſervir qu; rendre

dre service, un bon ofice, étre utile à qu. § usłużęći w tey sprawie.

usługować komu. F. będę usługował. einem aufwarten, einen bedienen. servir qu; étre valet. § usługuie gościom do stołu.

sam sobie usługuie. er bedienet sich selbsten. il se sert; il se rend des services à soi même.

*Usmolić, F. *usmolę*. 1) verpichen, pichen. 2) beschmieren, besudeln. 1) poissonner, goudronner. 2) salir, souiller. 1) usmolić (nasmolić) beczkę. 2) usmolić, (posmolić) ręce.

Usmarkać się, F. *usmarkam się*. sich berotzen, sich besabern. baver, jetter de la bave; se remplir de morve.

Uśmiać się. F. *uśmieię się*. zur Gnüge lachen. rire tout son sou.

Uśmiech. das Lächeln. souris. § rzekł z uśmiechem.

Uśmiecham się, *v. m. F. uśmiechnę się*. lächeln. sourire; faire un sourire. § z zartem na to odpowiedział uśmiechaiąc się; uśmiechnął się na to.

uśmiecham się komu; *śmieię się społem*; *śmiechem poświadczam*. einen anlachen. soûrire, rire à qu.

uśmiechaiący się. lächelnd. riant. § z uśmiechaiącą rzekł twarzą; uśmiechaiące się usta.

Uśmiechanie się. das Lächeln. le sourire, le souris.

Uśmierzam co. F. *uśmierzę*. bändigen, stillen. domter, réfréner, apaiser, étoufer, reprimer. § uśmierz tę wrzawę.

Uśmierzenie. Zähmung, Bändigung, Stillung. frein, bride; l'action de domter, de réfréner.

Uśmierzony. gezähmt, gestillt, gebändigt. réfréné, reprimé, domté.

Usmolony. 1) gepicht. 2) besudelt, beschmiert. 1) poissé, enduit de poix. 2) sale, souillé.

Usnąć, F. *usnę*. *vid*. Usypiam.

Uspić kogo, F. *uspię*. 1) einschläfern. 2) in die andre Welt schicken; einen tödten. 1) assoupir, endormir qu; ensevelir qu. dans le sommeil. 2) tuër, assommer qu. à coup de; dépécher qu. 1) piastunka dziećię uspiła. 2) uśpił go tym kiiem.

uśpię go. ich werde ihm eins geben, daß er das Aufstehen vergessen soll. je lui apliquerai un coup qui l'assoupira d'un éternel sommeil.

Uśpiony. *eig*. u *fig*. eingeschläfert. *prop. et fig*. endormi, assoupi. § nieuśpiona czułość.

Uspokoić co. F. *uspokoię*. befriedigen, beruhigen. apaiser; tranquiliser, pacifier, assoupir, calmer; rendre tranquile. § uspokoić wrzawę domową; uspokoić myśl od zabaw niepotrzebnych.

uspokoić się. sich beruhigen, sich stillen. s'apaiser, se pacifier; se mettre l'esprit en repos; se tranquiliser; se calmer.

Uspokoićiel. Beruhiger, Friedmacher, Friedstifter. pacificateur; qui fait la paix.

Uspokoienie. Beruhigung. pacification; l'action d'apaiser les troubles; de rendre tranquile.

uspokoienie morskie. Meer-Stille. tranquilité de la mer.

Usprawiedliwiam co. *v. m. F. usprawiedliwię*. rechtfertigen. justifier.

usprawiedliwiaiący. rechtfertigend. justifiant.

Usprawiedliwienie. die Rechtfertigung. la justification.

Usprawiedliwiony. gerechtfertigt. justifié.

Usta *plur*. die Lippen, der Mund. la bouche; les lèvres *f*. § w uśćiech to trzymay lekarstwo.

usta cuchnące. übler, stinkender Athem. haleine forte, mauvaise, puante.

usta cuchnące maiący. dem es aus dem Maul riechet. qui a une forte haleine.

usta leczący, die Lippen, den Mund heilend. propre à guérir les inflamations de la bouche.

Ustaię. ⎫ *v. m. F. ustanę*. 1) gänzlich
Ustawam. ⎭ aufhören, ein Ende nehmen. 2) aufhören, vergehen, erlöschen, sich verlieren. 3) aufhören, sich legen, nicht so heftig seyn. 4) unterliegen, erliegen, nicht weiter können, nicht fortkommen können. 5) abnehmen an einer Kraft, solche verlieren, zu haben aufhören. 6) aus Mangel der Kräffte von etwas ablassen, etwas liegen lassen. 1) cesser tout à-fait. 2) cesser, s'évanoüir, se passer entiérement; disparoitre, 3) cesser, s'apaiser, s'adoucir, n'étre pas si violent. 4) déchoir; soufrir, sentir, avoir une entiére perte d'une force du corps; se sentir défaillir une force, la perdre. 5) mourir; cesser d'agir; n'en pouvoir plus; sucomber, étre tout abatu; étre tout destitué de forces; ne pouvoir tenir. 6) se désister de qu. ch. l'abandonner par manque de forces. § 1) ta wrzawa, ta woyna ustała. 2) ustawa pobożność, dobry porządek; kiedy żywotne ustawać będą siły. 3) ustał wiatr; gniew, śnieg; ustanie nawalność kiedy się przesili. 4) ustał w rzezwośći, w pracowitośći swoiey. 5) koń ustał; ustał w tey pracy od starośći.

starości. 6) nie ustał, ale tylko przestał.

ustaie w siłach; siły iego ustawaią. die Kräfte entgehen ihm, verlaßen ihn. il se sent défaillir les forces; il manque de forces; il est dans un grand abatement; les forces lui manquent, le délaissent.

ustał roku; na rok nie stanął. er hat den gerichtlichen Termin versäumet, er hat sich contumaciren lassen. il a fait défaut; il est condanné par défaut; il a été contumacé.

ustaię się. } *v. m. F. ustoię się.* 1) sich
ustawa się. } überdrüßig stehen. 2) sich abklären, sich setzen, von Getränken. 3) sich setzen, sich legen; gesetzt, klug werden. 1) se lasser à être debout; être las à force de se tenir debout. 2) aller au fond du vase, se reposer, rassoir, s'éclaircir, *en parlant des liqueurs.* 3) se rassoir, s'apaiser, devenir posé. § 1) ustoiałem się ale darmo. 2) ten napoy się ustoi. 3) gniew się iego nie rychło ustoi.

kiedy się młodość ustoi. wann sich die Hitze der Jugend leget. quand le feu de la jeunesse est passé; quand les bouillons de la jeunesse se sont apaisez.

day się tey ustoić wodzie. man muß sich diesem Waßer setzen lassen. laissez reposer, faites reposer, faites rassoir à cette eau.

Ustanie, Ustawanie czego. das Aufhören. cesse, cessation, entière interruption. § po ustaniu biegu, woyny, gniewu, choroby.

ustanie sił. große Ohnmacht, Entkräfftung. abatement; manque de forces; foiblesse.

ustanie roku, niestanie u prawa. Versäumung eines gerichtlichen Termins, Erlöschung einer Streit-Sache wegen der Ausbleibung. peremtion d'instance; le défaut commis par la partie contumacée; la désertion d'un procès, qui périt faute de l'avoir poursuivi dans le tems.

Ustanny. das aufhört; aufhörlich. qui cesse, qui n'est pas perpétuel.

ustanny rok. verlohrner Proceß: ein erloschner Termin durch das Ausbleiben. défaut aux présentations; procès perdu faute de l'avoir poursuivi au tems.

Ustanowienie, postanowienie. Anordnung, Einsetzung, Stiftung. établissement, disposition, réglement, fondation. § od ustanowienia Polski.

Ustanowić. *F. ustanowię;* postanowić. 1) setzen, ordnen, einrichten. 2) sich vorsetzen, sich vornehmen. 1) ranger, arranger, régler, disposer, ordonner, mettre en ordre. 2) se résoudre, prendre résolution. § 1) August II. ustanowił Order Białego Orła: ustanowić okręt na kotwicach; ustanowić woysko do sprawy. *2) ustanowiłem (postanowiłem) iechać; ustanowił że tego nie wypełni.

Ustąp. *vid.* Ustęp.

Ustąpienie. 1) Abtritt, das Beyseitetreten. 2) das Ausweichen. 3) Abweichung von etwas 4) das Weichen, Ausreißen in einer Schlacht. 5) Abtretung, Ueberlassung, Cession. 6) Verlaßung, Räumung eines Orts. 7) die Senckung einer Mauer. 1) retraite, action de se retirer, d'aller à part. 2) l'action de faire place à qu. 3) écart, égarement; l'action de s'écarter de. 4) la désertion pendant la bataille; l'action d'abandonner son poste. 5) cession, délais, délaissement, desaisissement; un acte de la personne qui cède. 6) évacuation d'une place; l'action d'évacuër une place. 7) affaissement; abaissement d'un mur causé par sa propre pesanteur. § 1) powodowi ustąpienie nakazano. 2) o ustąpienie proszę. 3) ustąpienie z drogi, od przedsięwzięcia. 4) ustąpienie z placu, z pola, z szyku. 5) ustąpienie komu maiętności, prawa, długu. 6) po ustąpieniu nieprzyiaciela z Państwa, z fortec. 7) ustąpienie balki, muru, ziemie.

Ustawa. 1) Satzung, Verordnung, Gesetz. 2) Taxe, gesetzter Preis der Waare. 3) Arzeneyk. ein Recept. 1) ordonance; réglement, loix, *f.* statut, constitution. 2) aforage, *m.* taux; taxe, 3) *médéc:* ordonnance, récette. § 1) według ustaw Państwa tego; ustawa od Boga pochodząca; według ustawy Boskiey wszystko się dzieie; nieprzestępna to ustawa, ustawę czynić, pisać. 2) ustawa żywności; ustawę kupcom czynić; przedawać według ustawy Marszałkowskiey; Woiewoda kupcom i rzemieślnikom ustawę czynić ma. 3) przepisać choremu ustawę.

ustawa kościelna. Kirchen-Satzung, Kirchen-Geboth. sanction.

ustawa osobna, prywatna; przywiley. ein Privilegium. un privilége.

ustawy z ktorey miary nie przyymować. eine Satzung schmälern, nicht annehmen. déroger à un droit, à une constitution.

Ustawiam. *v. m. F. ustawię.* 1) gerade nach der Bley-Wage aufrichten, stellen, setzen

setzen. 2) setzen, verordnen, Gesetze geben. 3) gerichtlich taxiren. 1) dresser perpendiculairement; ériger, élever, poser, mettre qu. ch. à plomb. 2) ordonner, conclurre, établir, arrêter; faire, donner une ordonnance. 3) ordonner la taxe, le prix des denrées; priser, taxer, aforer, aprécier. § 1) ustawić kamień, słup prosto. * 2) ustawić (stanowić) komu prawo. 3) ustawić kupcom towary, żywności, takſę rzeczy.

Ustawianie, ustawienie. das Setzen, Stellen. l'action de dresser, de planter, d'assoir.

ustawianie prosto. gerade Setzung, Aufrichtung in gerader Linie. érection en ligne perpendiculaire.

Ustawicznie. } *adv.* beständig, ohne Aufhören. perpétuellement,
Ustawnie. } toûjours, sans relâche; incessanment; assidûment, continuellement, sans cesse.

Ustawiczność. 1) Beharrlichkeit beharrliche Emsigkeit, beständiger Fleiß, Stetigkeit. 2) Länge der Zeit, Dauer, dauerhafte Anhaltung, Währung. 1) assiduité, continüelle aplication à qu. ch; continüe; continuation d'un travail. 2) perpetuité, durée, continuation de longue durée. § 1) ustawiczność wiele może i wszystkie trudności przemoże; nie odpoczywaiąca w pracach ustawiczność; ustawiczność woyny; ustawiczność wszelka uprzykrzona. 2) ustawicznością rzeczy powszednieią.

ustawicznością. in die Länge, nach langer Zeit. à la longue, par la suite du tems; à la continuë.

Ustawiczny. 1) emsig stetig, fleissig, unablässig. 2) anhaltend, lang, immerwährend. 1) assidu. 2) perpétüel, continüel. § 1) ustawiczna praca. 2) ustawiczne choroby.

Ustawiony. aufgerichtet, gestellt, gesetzt. dressé, planté.

ustawiony prosto. nach der Bley-Wage gesetzt. dressé, élevé à plomb.

** Ustawodawca, ** Ustawotworca. Gesetz-Geber. legislateur.

Ustęp. 1) Abtritt, das Beyseitetreten. 2) Mathem. Abweichung der Magnet-Nadel. 3) Kriegsb. Abschnitt. 1) retraite, l'action d'aller à part. 2) *Matém.* déclinaison. *f.* 3) *Fortif.* coupure, retranchement. § 1) ustęp z teatrum dworu tego; dać komu ustęp. 2) ustęp igiełki magnesowey od połnocy.

iść na ustęp. einen Abtritt nehmen. aller à part; se retirer.

ustęp z świata tego. der Hintritt aus dieser Welt. décès, mort; la fin de la vie.

ustęp wału. } Kriegs-Bank: der Wall-
ustępny wał. } Fuß, die Berme. *Fortif.* retraite, berme, relais.

Ustępek w murowaniu. Bank. Einziehung der Mauer, die durch Auslassung einer Reihe Ziegeln oben schmäller gemachet wird. *Archit:* retraite, retrecissement ou diminution d'épaisseur d'une muraille dont le corps est retiré d'un rang de briques.

Ustępny, weichend, abweichend. qui décline, qui détourne.

Ustępowanie *vid.* Ustąpienie.

ustępowanie w zad. das Zurückweichen, die Zurückziehung. retraite, l'action de se retirer avec les troupes. § ustępowanie w zad woyska.

ustępowanie morskie. die Ebbe, der Rücklauf des Meers. le reflus, le retour des flots de la mer.

Ustępuię, *v. m. F. ustąpię.* 1) aus dem Wege gehen, treten. 2) entweichen, entfliehen, entgehen. 3) abweichen, abgehen von etwas. 4) einem weichen, nachgeben. 5) nachlassen im Preise. 6) gerichtlich cediren, abtreten, überlassen. 7) Mathem. abweichen vom Nord-Pohl. 8) weichen, sich senken als eine Mauer. 1) s'ôter, se retirer du chemin; se retirer; faire place à qu. 2) se retirer en; faire retraite; sortir, s'évader; se sauver, se mettre en un lieu de sureté. 3) s'égarer, s'écarter, se détourner, s'éloigner de. 4) céder, se rendre, déferer à qu. 5) remettre, rabattre qu. ch. d'un prix; diminuër qu. ch. du prix. 6) céder, délaisser qu. ch. à qu; faire transport de; se dessaisir de qu. ch. 7) *Matém.* décliner du Nord; varier. 8) afaisser, s'enfoncer, s'abaisser par sa propre pesanteur. § 1) ustąp Panu. 2) ustąpił z Polski do Niemiec; nieprzyiaciel ieszcze z tych kraiow nie ustępował. 3) ustąpił drogi, prawdy, powinności; ustąpił z kolei, z drogi. 4) w tym mędrszemu ustąpić (ustąpić placu, przodek dać) trzeba. 5) bogato zacenił ale wiele ustąpił; nie ustąpił i grosza w cenie. 6) ustąpić komu domu, prawa swoiego. 7) igiełka magnesowa często od połnocy ustępuie. 8) ustępuie balka, ściana, ziemia.

ustąpić z drogi; ustąpić na stronę. auf die Seite treten. se retirer à part, à l'écart, se garer.

ustąp; z drogi. aus dem Wege; bey Seite. gare; faite place; retire vous.

kaž tym ludźiom ustępować. laß diese Leute auf

auf die Seite treten. faites un peu ranger ce monde; faites retirer ce monde.

ustępuie morze. es ist Ebbe; das Meer tritt zurück. la mer reflue.

ustępować w zad. zurücktreten, zurückweichen. reculer, se reculer, faire quelques pas en reculant; s'en aller en arriére.

ustępować komu placu. 1) das Feld räumen; weichen. 2) einem nachgeben. 1) se retirer du combat, quiter sa place, son poste. 2) céder à qu.

Usterk. *vid.* Ustyrk.

Ustnie. *adv.* mündlich. de bouche; verbalement, de vive voix.

Ustny. 1) Mund, Lippen-. 2) mündlich. 1) de bouche; qui sert à la bouche ou aux lèvres. 2) oral, vocal, verbal, proferé de bouche. § 1) ustne lekarstwo. 2) ustna rozmowa.

Ustoieć się *vid.* Ustaię się.

Ustoiny, *plur.* to co się ustoiało. dicker Satz. sédiment, fondrilles *f. plur.* lie; matiére la plus épaisse d'une liqueur.

Ustoiony. 1) klar, abgeklärt. 2) gesetzt, sittsam. rassi, purifié, clarifié. 2) rassi, posé, prudent, retenu. § 1) ustoiony odiey napoy. ** 2) orszak ustoioney (stateczney) i grzeczney młodzi.

Ustroić, *F. ustroię.* ausputzen, zieren. parer, embélir, enjoliver, orner.

Ustroienie. Ausputzung, Verzierung. embélissement, enjolivement, ornement.

Ustroiony. geputzt, geziert. paré, orné, embéli.

Ustronie. abgelegener Ort. retraite, lieu écarté.

na ustroniu. abwerts, abgelegen. à écart, à part, à quartier, en un lieu écarté.

na ustroniu leżący. } abgelegen. écarté,
Ustronny. } éloigné, reculé.

Ustrzedz się czego. *F. ustrzegę się.* sich vor etwas in Acht nehmen, etwas vermeiden. se garder, se donner de garde de qu. ch; fuïr, éviter, qu. ch. § nie ustrzegł się zdrady iego.

Ustrzelić co. *F. ustrzelę.* etwas abschießen, wegschießen. faire tomber en tirant; emporter d'un coup d'arme à feu.

Ustrzelenie. Abschießung, Wegschießung. emportement d'un coup d'arme à feu.

Ustrzelony. abgeschossen, weggeschossen. abatu, emporté d'une bale. § ustrzelona ręka.

Ustrzeżenie się. die in Achtnehmung, Vermeidung. l'action d'éviter. § ustrzeżenie się omyłki w rachunku.

Ustrzeżony. 1) davor man sich in acht nehmen kan. 2) vermieden. 1) évitable, qu'on peut éviter. 2) évité, qu'on a évité.

Ustrzygam co. *F. ustrzygnę.* mit der Scheere abschneiden. couper, ôter avec des ciseaux. § ustrzygł sobie włosy.

Ustrzyżony. mit der Scheere abgeschnitten. coupé, ôté avec des ciseaux.

Ustrzyżyny, *plur.* 1) Abschneidsel, das unnöthige so man mit einer Scheere abschneidet. 2) Licht-Schnuppe. 1) cisailles, *f. plur.* retailles *f. plur.* petis morceaux coupez de qu. ch. avec des ciseaux. 2) mouchure, ce qu'on a mouché du lumignon de chandele. § 1) zmiec te ustrzyżyny papierowe. 2) ustrzyżyny świecy, knota.

*Ustyrk, usterk, usterknienie, potknienie. 1) das Stolpern, ein Fehltritt. 2) Fall, Unfall, Unglück. 1) un faux pas, bronchade, bronchement. 2) chute, malheur, choq. § 1) ledwie w tym ustyrku nie upadłem. 2) przyszedł o ustyrk; narażać kogo na ustyrk.

Ustyrkam się. *v. m. F. ustyrknę.* eig. u. fig. stolpern, einen Fehltritt thun. *prop. et fig.* broncher, choper, faire un mauvais pas.

Ustyrkliwy, Usterkliwy. 1) stolpernd, zum Stolpern geneigt. 2) stürzend, gefährlich, der zu Falle bringt. 1) qui bronche, qui se heurte. 2) menaçant ruine, ruineux, dangereux. § ostrożnie z koniem ustyrkliwym. 2) tak szczęście pokazało ustyrkliwey i niestateczney swoiey fantazyi wizerunek.

Ustyrknienie, *vid.* Ustyrk.

Usuć, *F. usuię.* einen Haufen schütten, aufschütten. amonceler, amasser; faire un tas; amasser un tas de; entasser; mettre en tas. § usuł wał, gorę, zboże.

Usucie. die Aufschüttung eines Haufens. amoncélement.

Usuty, Usypany. aufgeschüttet, aufgehäufet. élevé; mis en un tas; amoncelé. § usuta z głow nieprzyiacielskich gora.

Usycham. *v. m. F. uschnę.* eig. u. fig. verdorren, vertrocknen, vergehen. *prop. et fig.* se sécher, sécher, mourir, périr.

Usypanie. 1) die Abschüttung von einem Haufen. 2) das Aufhäufen, Aufschütten eines Haufens. 1) la diminution d'un tas; l'action d'ôter qu. ch. d'un monceau. 2) entassement. § 1) usypanie z kupy, z woru. 2) usypanie kopy, gory.

Usypany. 1) abgeschüttet. 2) aufgehäufet, aufgeschüttet. 1) versé, ôté, emporté d'un monceau. 2) amoncelé,

mis

mis en un tas, entassé. §. 1) usypane zboże. 2) gora, kupa usypana.

Usypiam, *v. m. F. usnę.* 1) einschlafen, einschlummern. 2) absterben von Fischen. 1) s'assoupir, s'endormir, étre abatu de sommeil; étre pris d'un sommeil, se laisser abatre par le sommeil. 2) mourir, *en parlant des poissons.* § 1) twardo usnął; dźiećię usnęło. 2) szczupak usnął.

dam mu że uśnie. ich will ihm eins geben, daß er das Aufstehen vergessen soll. je lui donnerai un coup, qu'il dormira d'un éternel sommeil.

usypiaiący, sen przynoszący, vid. *spanie czyniący.*

Usypuię, *v. m. F. usypię.* 1) abschütten von einem Haufen. 2) schütten, aufschütten, einen Haufen machen. 1) ôter d'un tas en versant. 2) amonceler, entasser, mettre en tas. § 1) usyp z tego woru z kilka garcy. 2) usypać gorę, kupę z czego.

Uszańcować, *F. uszańcuię.* aufwerfen, schanzen. élever une hauteur de terre.

uszańcować śię. sich verschanzen. se retrancher.

Uszańcowany. verschanzt, aufgeworfen. retranché, fortifié d'un retranchement.

Uszargać śię, *F. uszargam.* sich beschlumpern. s'embouër, se croter.

Uszargany. beschlumpert mit Gassen-Koth. terreux, croté.

Uszarpnąć. *F. uszarpnę, uszarpam.* ein Stück abreissen. ôter, enlever, arracher une piece de qu. ch. § uszarpniy szmat płotna.

Uszarpniony. abgerissen von etwas. emporté avec force; arraché de qu. ch. § uszarpniona sztuka sukna.

Uszaty. 1) langöhrig. 2) gehenkelt, mit Henkeln versehen. 1) qui a de grandes oreilles. 2) oreillé, qui a des anses. § 1) zaiąc, człowiek uszaty. 2) naczynie uszate.

uszaty ogar. ein wohlbehangener Jagd-Hund, ein Jagd-Hund der lange Ohren hat. chien clabaud, coifé; chien dont les oreilles passent le nez.

Uszćie, *vid.* Uyśćie.

Uszczepiam co. *v. m. F. uszczepię.* 1) abspalten, absplittern. * 2) eine Scharte machen. *s. uszczerbiam.* 1) fendre, éclater un peu; ôter un éclat du corps d'une chose. 2) déroger, préjudicier; faire du tort à.

uszczepić śię od czego. se fendre de; se séparer du corps de.

Uszczepanie. } 1) Abspaltung. *2) Scharte. *s.* Uszczerbek. 1) l'action d'emporter un éclat de. * 2) brèche, *v.* Uszczerbek.
Uszczepienie. }

Uszczepany, uszczepiony. 1) abgespalten. * 2) schartig. 1) emporté, ôté, fendu d'une chose comme un éclat; séparé du corps par un éclat.

Uszczerbek. *g u.* 1) Scharte. 2) Nachtheil, Schade. 1) brèche; dent, *f.* cran; petite fracture dans un tranchant. 2) préjudice *m.* tort; brèche, dommage, *m.* § * 1) uszczerbek (szczerbina) w szpadźie. 2) uszczerbek odniosł; z nieiakim moim śię to dźieie uszczerbkiem.

Uszczerbiam. *v. m. F. uszczerbię.* 1) schartig machen. 2) schmälern, beschneiden, entziehen. 1) ébrècher, faire une dent dans une lame. 2) faire bréche; rogner, retrancher à qu. qu. ch; endommager, ravaler qu. ch. § 1) uszczerbił noża. 2) uszczerbić komu maiętnośći, sławy, dochodow.

Uszczerbienie. 1) Einbrechung der Scharten. 2) Nachtheil, Schaden. 1) l'action d'ébrécher. 2) préjudice, *m.* tort.

Uszczerbiony. 1) schartig gemacht. 2) geschmälert, gemindert. 1) ébréché. 2) retranché, diminué, ravalé. § 1) noż uszczerbiony. 2) sława uszczerbiona.

Uszczęśliwiam, *v. m. F. uszczęśliwię.* beglücken. rendre heureux, combler de bonheur. § uszczęśliwiłeś mię, progi moie twoią bytnośćią; Bog iego uszczęśliwi potomstwo.

Uszczknąć, *vid.* Uszczykam.

Uszczuplić. *F. uszczuplę.* 1) dünne, weniger machen: schmälern, mindern, abbrechen. 2) *fig.* sparen, ersparen. 1) diminuër, amoindrir, retrancher, rendre moindre; diminuër le nombre de. 2) *fig.* épargner. § 1) uszczuplić woysko, miast w Państwie. 2) drogich uszczuplił godźin dla tey pracy.

Uszczuplenie. Verringerung, Abnahme. diminution, amoindrissement, retranchement.

Uszczuplony. vermindert, verringert. diminué, amoindri, retranché. § ledwo mu z uszczuplonym ostatkiem na okręty umknąć przyszło.

Uszczykam. *v. m. F. uszczknę, uszczyknę.* 1) kneipen. 2) abzwicken, abkneipen eine Blume. 3) stechen als die Biene. 1) pincer; 2) pincer, cueillir des fleurs; prendre avec les ongles. 3) piquer comme une abeille. § 1) uszczyknął go w bark. 2) uszczyknąć kwiatek.

kwiatek. 3) pszczoła, gadźina go uszczknęła; uszczknął mię komor.

uszczknąć śię; uskrzynąć śię. sich klemmen. se pincer. § uszczkniesz śię tu w palec.

Uszczknienie. 1) das Kneipen, ein Knif. 2) Abbrechung einer Blume. 3) Stich, Biß eines Ungeziefers. 1) pincement, l'action de pincer; blessure faite en pinçant. 2) l'action de cueillir les fleurs. 3) morsure, piquûre d'un insecte.

Uszczypać, *v. m. F. uszczypam, uszczypnę.* 1) kneipen. 2) abkneipen. 1) pincer. 2) cueillir, pincer une fleur. § 1) uszczypnął mię w policzek. 2) uszczypał kwiatek.

Uszczypek, *g. uszczypku*; co śię uszczypnęło. das Abgekneippte. morceau emporté avec les ongles.

uszczypek. } ein Kniff, Stich, Stichel-Wort. mot piquant, picoterie, pinçon, coup de dents; brocard, lardon.
Uszczypka. }

Uszczypliwie, *adv.* empfindlich, verletzlich. d'une maniére choquante; en mots piquans.

Uszczypliwość, do szczypania snadność. Stichelen, Neigung zum Sticheln. mordacité; humeur mordicant.

Uszczypliwy, stichelnd, Stichel-. choquant, mordant, piquant, mordicant, satirique.

Uszka. Ohr-Löffel, cure-oreille.

uszka lekarska, rurka uszna. Ohr-Spritze, Ohr Röhrchen damit man einen Saft ins Ohr spritzet. espéce de seringue ou de tuïau pour seringuer une liqueur dans l'oreille.

Uszko. 1) Oehrlein. 2) Henkelchen; Oehrchen. 1) petite oreille. 2) petite anse; oeil. § 1) ładne uszki. 2) uszko w rurze przez ktore w łożu drot przechodźi

uszko dolne. Ohrläpchen. bas d'oreille; bout d'oreille.

uszko u trzewika. Schu-Riemen. oreille de soulié.

Uszkodźić kogo. *F. uszkodzę.* einem schaden, Abbruch thun. endommager qu; faire dommage à qu. § nie uszkodził Turkow i Tatarow.

Uszkodzony. beschädiget. endommagé.

Uszny. Ohren-. d'oreille, qui regarde l'oreille. § uszny bol: gnoy uszny.

uszne źiele, uszyca, uszne liśćie, wodna strzała. (sagitta) Pfeil-Kraut. sagette, renoncule des champs.

Uszyca. *vid.* uszne źiele.

** Utalentować czym. *F. utalentuię.* mit einem Talent begaben. pourvoir, douër qu d'un talent, d'un don de nature. § Bog tę duszę wszystkiemi utalentował natury darami.

** Utalentowanie. Begabung mit natürlichen Gaben. acumulation de toutes sortes d'avantages de nature.

** Utalentowany. begabet, beschenkt mit natürlichen Gaben. doué, pourvû de talens; né avec un talent.

Utaborować. *F. utaboruię.* mit einer Wagen-Burg befestigen. barricader; fortifier avec une barricade. § utaborował woysko.

utaborować śię. eine Wagen-Burg schlagen. faire une barricarde de chariots; se barricader, se retrancher, se fortifier d'un parc.

Utapiam, *v. m. F. utopię.* 1) ersaufen, versenken. 2) stoßen als einen Dolch ins Herz. 1) néïer, submerger, enfoncer dans l'eau. 2) planter, plonger, enfoncer, mettre comme un poignard dans le coeur. 1) utopiono czarownicę. 2) utopić szpadę w kogo, szablę komu w głowie.

utopił substancyą w brzuchu. er hat sein Vermögen verfressen. il a mangé tout son bien.

utopić myśl, utopić śię, utonąć w czym. sich in etwas vertiefen, sich einer Sache gänzlich widmen, einer Sache nachhängen, nachsinnen. se néier, s'ensévelir, étre repandu, étre enséveli dans; se donner tout entier à; passionner qu. ch; bander son esprit, son imagination, apliquer ses pensées, son esprit à. § utonął, utopił śię w rozkoszach; utopił w tey nauce, w tey grze myśl i wzrok; utonął w naukach, w tym rozmyślaniu.

Utarćie. *vid.* Ućieranie.

Utarczka. 1) kleines Gefecht, Anfang eines Gefechts, Scharmützel. 2) Kampff, Kampff-Jagen der Thiere. 1) combat léger, rencontre; commencement d'un combat, escarmouche. 2) combat de bêtes. § 1) w utarczce nieprzyiaćiela wiele ubito. 2) utarczka z bykami w Hyszpanii.

utarczkami. auf Art eines Scharmützels. en escarmouchant; par escarmouche.

Utarczkowy. zum kleinen Gefecht, zum Anfang eines Scharmützel gehörig. de combat, d'escarmouche; qui regarde le commencement d'une escarmouche.

Utargować co. *F. utarguię.* 1) abdingen, abhandeln, vom Preise abbrechen. 2) lösen Geld beym Verkauf. 1) rabattre qu. ch. du prix en marchandant. 2) faire

de l'argent au marché. 1) talar mu utargowałem. 2) już dźieśięć talerow dźiś utargowałem.

Utarty, *conf.* Ućieram. 1) abgewischt. 2) gebahnt, eben, eben gemacht. 3) richtig, abgethan, geschloßen. 4) angenommen, gebräuchlich, gewöhnlich, von Worten 1) nettéié, torché, curé. 2) aplani, batu, fraié. 3) aplani, réglé, débatu, conclu. 4) receu, usité, qui est en usage, *en parlant des mots.* § 1) stoł ieszcze nie utarty. 2) utarta (torowana) droga. 3) artykuły pokoiu są utarte. 4) to słowo iest utarte, nieutarte.

Utęchnąć, *F. utęchnie.* sich setzen, fallen als eine Geschwulst. se desenfler; perdre l'enflure.

Utęchły. gefallen, gesetzt als eine Geschwulst. desenflé, qui a perdu l'enflure.

Utęchnienie. gesetzter, gefallner Geschwulst desenflure.

Utemperować. pioro. *F. utemperuię.* eine Feder schneiden. tailler une plume.

Utemperowanie piora. das Feder-Schneiden. taille; l'action, la maniére de tailler une plume.

Utemperowane pioro. eine geschnittene Feder. une plume taillée.

Utęsknić śię, *F. utęsknię. vid.* Tęsknię śię.

Utęsknienie. 1) Bangigkeit, lange Weile. 2) Sehnsucht. 1) ennui. 2) langueur *f.* passion amoureuse. § 1) ćiężkie moie utęsknienie. 2) z wielkim go czekamy, wyglądamy utęsknieniem.

Utęskniony. 1) bange, langweilig. 2) sehnlich. 1) ennuieux, languissant, passionné, plein de langueur. § 1) utęsknione czasy, prace takie. 2) utęsknionym ćiebie sercem czekam.

Utłaczam. *v. m. F. utłoczę.* 1) eindrücken. einstopfen. 2) erdrücken, ersticken. 1) fouler, presser, serrer; farcir, remplir; mettre, pousser avec force dedans. 2) étoufer, sufoquer. § 1) utłoczyć pośćiel w tłomok. 2) matka leżąc dźiećię utłoczyła.

utłoczono go w ćiżbie. man hat ihn im Gedränge erdrücket. on l'a étoufé dans la foule.

Utłoczenie. 1) Eindrückung. 2) Erdrückung. 1) compression, l'action de mettre, de remplir avec force dans. 2) sufocation; l'action d'étoufer.

Utłoczony. 1) eingestopft. 2) erdrückt, erstickt. 1) embourré; poussé, pressé, mis avec force dedans. 2) etoufé. § 1) tłomok dobrze utłoczony.

utłoczony był w ćiżbie. er ward im Gedräng erstickt. il fut étoufé dans la foule.

Utłuc co *F. utłukę.* zerstoßen, zermalmen. piler, briser, égruger, casser.

Utłuczony, gestoßen, gestampft. pilé, égrugé, cassé. § pierprz miałko utłuczony.

Utłuśćić co. *F. utłuszczę.* fettig machen, mit Fett beschmieren. engraisser, salir avec de la graisse.

utłuśćić śię. sich mit Fett beschmieren. s'engraisser, se salir avec de la graisse.

Utłuszczenie. Beschmutzung mit Fett, Fett-Schmutz, Fett-Flecke. l'action d'engraisser; salissure, tache faite avec de la graisse.

Utłuszczony. mit Fett beschmiert. engraissé, souillé avec de la graisse.

Utok, *vid. wał krośienny.*

Utonąć, *F. utonę.* ersauffen, ertrinken. se néier, perdre la vie dans l'eau. § utonął w rzece.

utonąć, utopić śię w czym vid. Utapiam -- *utopić mysl.*

Utonienie. die Ertrinkung, das Ersauffen. mort qu'on soufre dans l'eau; l'action de se néier ou de néier qu.

Utopiony. ersäufft. néié, qui a perdu la vie dans l'eau.

utopiony w czym. vertieft, ersoffen in etwas; einer Sache ergeben. enséveli, repandu, plongé dans; adonné entiérement à. § utopiony w naukach, w księgach, w rozkoszach, w nadętych rożnemi nadźieiami obietnicach.

Utracam. *v. m. F. utracę.* 1) verlieren, einbüßen; um etwas kommen gubię wird im eigentlichen Verstande gesetzt. 2) verschwenden, durchbringen. 1) perdre qu. ch; étre privé, étre frustré de; laisser échaper, soufrir la perte de; *au propre on dit* gubię. 2) perdre; dissiper, dépenser son bien; prodiguer. § 1) utraćił przyiaćiela, okazyą, zwyćięstwo, honor, życie, wzrok, sprawę sądową, nadźieię do korony. 2) utraca, żałować tego będźie; poutracał wioski; utraćiwszy wiele ludźi w bitwie.

utraćić na czym. 1) an etwas verlieren, Schaden haben. 2) auf etwas verschwenden, viel Geld wenden. 1) perdre en, à; avoir un dommage en qu. ch. 2) perdre, dépenser, faire de la dépense en, à qu. ch. § 1) utraćił na towarze talar. 2) utraca, (zbytnie wydaie) na délicyach, na łowach, na kartach.

utracać dłużnikom. Bankerut machen, das Vermögen der Schuldner verthun. faire banqueroute à ses créanciers, dépenser leur bien.

Utrącam co, *v. m. F. utrącę.* 1) abstoßen. 2) beywicken, beschneiden; Abbruch, Schaden thun; schwächen 1) abatre d'un choc une partie d'un corps. 2) écorner; retrancher, afoiblir, diminuër. § 1) utrącił rękę posągowi. 2) w tey potyczce ludźi mu coś utrącono.

utrąćić źwierzęćiu rogi. die Hörner einem Thier abstoßen. écorner une bête, lui rompre les cornes.

*Utracanie, rozrzutność. Verschwendung. prodigalité, profusion, dissipation.

Utracenie. Einbuße, Verlust. perte, privation. § pod utraceniem czći i dobr zakazano.

Utrącenie. Abstoßung. l'action d'abatre qu. ch. d'un corps.

Utrącony. abgestoßen. abatu, emporté, separé par un choc.

Utracony. verlohren, eingebüßet. perdu dont on a fait perte.

Utracyusz. im Scherz: ein Verschwender. *burles:* dissipateur, prodigue. § dał corkę za utracyusza.

Utrapienie. Kümmerniß, Kränkung, Bedrängniß. afliction, tourment, crevecoeur, peine, soufrance.

utrapienie ciała. Kreutzigung des Fleisches. mortification de sa chair.

Utrapiony. gekränkt. aflige, qui soufre, qui a de la douleur.

Utrata. Verlust, Einbuße. perte, déchet, privation. § utrata zdrowia, sprawy sądowey.

utrata na czym. Verlust an etwas. déchet, perte en qu. ch. § wielką utratę na tych pieniędzach ponoszę.

pod utratą prawa. bey Verlust seines Rechts. à peine de décheance de son droit.

Utratniczek. } Verschwender. dissipateur;
Utratnik. } prodigue.

Utratny. verschwenderisch. prodigue.

syn utratny. der verlohrne Sohn. l'enfant prodigue.

Utrudzenie. große Beschwerniß, Beschwerlichkeit. grande fatigue.

Utrudzony. beschwert, bemüht, abgemattet. fatigué, lassé, abatu.

Utrudźić kogo. *F. utrudzę.* einen sehr beschweren, abmatten. fatiguer extrémement; lasser qu; causer de la fatigue à qu.

Utrząsnąć, *F. utrząsnę.* 1) abschütteln. 2) einen erschüttern als ein Wagen. 1) secoüer qu. ch; remuër, agiter pour faire tomber qu. ch; abatre qu. ch. en secouant. 2) cahoter, secouër qu; donner des cahots à qu. § 1) iedne gruszkę tylko utrząsnął. 2) woz, koń go utrząsnął.

utrząsnąć się. sich erschüttern, sich erstauchen. se secoüer, se cahoter. § utrząsł się na koniu; utrząsnął się od spadnienia.

Utrzęśnienie. Erschütterung, Erstauchung. secoüement, cahot, cahotage, *m.* § te bole pochodzą z utrzęśnienia i z oberwania.

utrzęśnienie białogłowskie; utrzęśnienie maćicy. Vorfall der Mutter. dislocation, émotion, décente de matrice.

Utrzymanie. 1) Erhaltung, Ertragung. 2) Zähmung, Bändigung einer Leidenschaft. 3) Erhaltung, Beschirmung, Handhabung. 1) l'action de soutenir. 2) frein, bride, l'action de domter, de réfréner. 3) conservation, maintien.

Utrzymany. 1) erhalten, ertragen. 2) gebändigt, gezähmet. 3) erhalten, beschirmet. 4) behauptet, vertheidigt. 1) apuié, soutenu. 2) domté, réfrené. 3) conservé. 4) soutenu, défendu.

Utrzymuię, Utrzymywam, *v. m. F. utrzymam.* 1) erhalten, tragen. 2) erhalten, aufhalten, zurückhalten. 3) zähmen, bändigen eine Leidenschaft. 4) erhalten, beschirmen. 5) behaupten, vertheidigen eine Meynung. 1) soutenir, apuier, rétenir en portant, en tenant. 2) tenir, rétenir, arrêter, empécher de faire qu. ch. 3) rétenir, reprimer, domter, réfréner comme une passion. 4) conserver, maintenir. 5) soutenir, défendre, maintenir, tenir. § 1) ta balka taki ćiężar nie utrzyma. 2) utrzymał konie rozpędzone. 3) utrzymać afekt, gniew swoy. 4) czym prawa, państwo, całość, zdrowie swoie utrzymuie. 5) ten co zaczął rozprawę utrzymywał stronę krola walecznego, a drugi spokoynego; utrzymywał barzo uczenie konkluzye.

utrzymać się. 1) sich halten, sich erhalten an etwas. 2) sich halten, sich mäßigen. 1) se tenir, s'atacher, s'arrêter à qu. ch. pour ne pas tomber. 2) se tenir, s'empêcher de; se modérerer en qu. ch. § 1) ledwie śię za gałąź utrzymał. 2) utrzymać śię dłużey nie mogł; utrzymać śię w gniewie.

Utulić. *F. utulę.* 1) schweichen, stillen einen schreyenden. 2) beruhigen, stillen, hemmen einen Schmertz. 1) apaiser, faire taire celui qui crie. 2) apaiser, arrêter, modérer une douleur. § 1) utul to dźiećię. 2) utulił żal moy ćiężki, łzy iego.

utulić śię. sich trösten; stillen seinen Schmertz. se consoler; se rétenir, se tenir de larmes;

mes; apaiser sa douleur. § od żalu, od płaczu utulić się nie mogę.

Utulenie żalu, płaczu. Stillung, Beruhigung, Hemmung der Thränen, des Schmerzes. consolation; l'action d'apaiser la douleur de qu.

Utulony. geschweicht, gestillt, beruhiget. apaisé, consolé dans sa douleur.

Utwierdzam. *v. m. F. utwierdzę.* 1) befestigen. 2) bestätigen. 1) munir, fortifier, afermir; rendre plus fort, plus ferme, plus stable. 2) confirmer. § 1) utwierdzić fortecę, naukę, zdanie, państwo, ścianę podporami. 2) seym utwierdził te uchwały.

utwierdzić kogo. einem Muth zusprechen. assurer l'esprit de qu. § krol go utwierdził, aby się nie bał.

Utwierdzenie. 1) Befestigung, Stärkung. 2) Bestätigung. 1) afermissement, l'action d'afermir. 2) confirmation. § 1) utwierdzenie fortecy, państwa, czerstwości. 2) po utwierdzeniu tego prawa.

Utwierdzony. 1) befestigt. 2) bestätigt. 1) afermi, fortifié. 2) confirmé.

gwiazda utwierdzona. ein Fix-Stern. étoile fixe.

Utwierdziciel. Bekräftiger, Befestiger, Bestätiger. celui qui fortifie, qui afermit, qui confirme.

Utyć, *F. utyię.* fett werden. s'engraisser; devenir gras.

Utyczna linia. Kriegsb. die beständige Defens- oder Streich-Linie. *Fortif.* la ligne de défense fichante.

Utykam. *v. m. F. utknę.* 1) zustecken, zustopfen. 2) etwas in etwas spicken, stoßen. 3) mit dem Gesicht, mit dem Kopf auf die Erde fallen. 1) boûcher, fermer un trou avec quelque bouchon; calfeutrer, boûcher les fentes. 2) ficher, planter, mettre avec force qu. ch. dans. 3) donner du nez en terre; tomber la tête la prémiére; tomber tout plat à terre sur le nez, sur le visage. § 1) utkniy (zatkniy) tę dziurę; utykać fugi mchem, wełną. 2) utknął go nożem, włocznią w głowę, w serce. 3) utknął głową, gębą na ziemię.

Utyrać, *F. utyram.* nadwerężam. verschlimmern, schwächen, verringern. afoiblir, empirer, détériorer.

Utyskliwy. der kläglich thut, der offt klaget. plaintif, qui se plaint souvent. § umysł utyskliwy.

Utyskowanie. das Klagen. plainte, lamentation.

Utyskuię na co, na kogo. klagen, wimmern. se plaindre, de; faire se plaintes contre.

Uwaga. 1) Erwegung, Ueberlegung. 2) Betrachtung, Gedanke über etwas. 1) considération, réflexion. 2) méditation, pensée. § 1) twoiey to podaie uwadze. 2) uwagi moralne, nabożne.

w ścisłą co wziąć uwagę. etwas in genaue Ueberlegung ziehen. mettre qu. ch. en balance; péser qu. ch.

Uwarować się czego, *F. uwaruię* uchodzić czego. sich für etwas in acht nehmen. se garder de; éviter qu. ch.

Uważam co, *v. m. F. uważę.* 1) etwas überwiegen, überwägen. 2) erwägen, überlegen, bedenken. 1) emporter la balance; faire baisser le poids; faire pancher la balance qui étoit en haut; faire balancer une balance qui étoit en équilibre. 2) considérer, péser, balancer, éxaminer. § 1) uważyć, unieść co na doł ciężarem. 2) uważ zasługi iego; uważyć co rozumem, prawdą; uważyłem to u siebie.

uważać co z sobą. sich auf das Ende einer Sache legen, die man überwiegen will. péser sur une chose; se mettre avec son corps sur le bout d'une chose dont on veut emporter ou contrebalancer la pesanteur.

dobrze wszystko uważywszy. wenn man alles wohl überleget. à tout prendre.

uważać się. 1) überwiegen; sich heruntersenken wegen seiner größeren Schwere. 2) schweben, nicht aus dem Gleichgewichte kommen wie ein schwebender Vogel. 3) von Pferden. auffallen; sich auf eine Seite mehr senken als auf die andere. 1) trébucher; s'abaisser, aller en bas à cause d'une plus grande pesanteur; emporter l'équilibre sur qu. ch. 2) se balancer, se tenir en équilibre comme un oiseau qui plane. 3) *parlant des chevaux*: péser sur, s'assoir, s'abandonner sur une partie du corps. § 1) ten bałwan się uważa, na doł idzie ciężarem. 2) orzeł się na powietrzu uważał.

koń ten się uważa na pośladek. dieses Pferd setzet sich auf die Hacken. ce cheval s'assied sur les hanches.

nie uważa się to na żadną stronę. dieses stehet im Gleich-Gewicht. cela est, se tient en équilibre.

Uważanie, uważanie się. das Schweben, das hin und her Wägen. balancement, état d'une chose qui balance. § ptacy uważaniem lot rządzą.

uważanie. das Erwägen, Ueberlegen. l'action de péser, de considérer.

Uwa-

Uważenie, uwaga. 1) die Ueberlegung, Erwägung. 2) Achtung. 1) considération, réflexion. 2) considération, égard. § 1) proszę o rozumne uważenie.

Uważnie, *adv.* mit Bedacht. considérément, prudemment.

Uważny. bedachtsam. prudent, considérant.

Uważony. erwogen, bedacht, überlegt. consideré, pésé, examiné.

Uweselam kogo. *v. m. F. uweselę.* einen lustig machen. égaier, réjouïr, recréer, divertir.

uweselić się. sich vergnügen, sich lustig machen. se divertir, s'égaier, se rejouïr.

Uweselenie, rozweselenie. Ergötzung, Vergnügen. divertissement, rejouïssance.

Uweselony, rozweselony. erfreut, ergötzt. rejoüi, diverti.

Uwiadomiam. *v. m. F. uwiadomię.* benachrichtigen, hinterbringen. avertir, faire savoir, donner avis. § uwiadomić siostrę tą taiemnicą proszę.

Uwiadomienie. Benachrichtigung. avertissement, avis.

Uwiadomiony. benachrichtiget. averti.

Uwiarować się. *vid.* Uwarować się.

Uwiązany. angebunden. ataché, lié à qu. ch.

Uwiązanie. das Anbinden. l'action d'atacher, de lier à qu. ch.

uwiązanie. } Band; jede Sache so zum
Uwiązek, *g. u.* } binden geschickt ist. lien, atache; tout ce qui sert à lier. § łyko, łancuch, sznurek albo inszy uwiązek z iakieykolwiek materyi; wielbląd ieden za drugim idźie będąc na uwiązaniu.

uwiązek, szrubsztak. ein Schraub-Stock. un étau.

Uwielbiam. *v. m. F. uwielbię.* in geistlichen Schriften: preisen, verherrlichen. *dans les matiéres de pieté*: glorifier, combler un homme de gloire. § Bóg uwielbia człowieka, a człowiek wielbi Boga; uwielbił go honor kaznodźieyski; Bog uwielbi wybranych swoich.

Uwielbienie. Verherrlichung, Preisung. glorification, élevation à la gloire éternelle.

Uwielbiony, gepriesen verherrlicht. glorifié, élevé à la gloire.

** Uwieńczam. *v. m. F. uwieńczę.* bekränzen. couronner d'une couronne de fleurs; environner la tête de qu. d'un chapeau de fleurs. § uwieńczyć skronie laurem.

** Uwieńczenie. Bekränzung. l'action de couronner qu. de fleurs.

** Uwieńczony. bekränzt. couronné d'une guirlande.

* Uwieśić, *F. uwieszę. vid.* Wieszam.

Uwięzbić, obs. *vid.* Uwięzić.

Uwięzić co, kogo. *F. uwiężę.* 1) einen fesseln, gefangen setzen. 2) fesseln, bestricken. 3) beschweren, behaften ein Grund-Stück mit Schulden. 1) enchaîner, arrêter, emprisonner qu. 2) *fig.* enchainer, prendre, enlacer, faire tomber dans le piége. 3) charger de détes, obérer un fonds.

uwięzić pieniądze; pieniądzmi robić. Geld in eine Handthierung stecken. emploier, mettre son argent dans, à un métier.

Uwięziony. 1) eig. u. fig. gefangen, gefesselt, verstricket. 2) mit Schulden behaftet. 1) *prop. et fig.* enchainé, arrêté, emprisonné, mis aux chaines, au filet. 2) chargé de détes; oberé.

pieniądze uwięzione. in einer Nahrung gestecktes Geld. de l'argent emploié à un métier.

Uwięzły. 1) im Koth steckend. 2) der sich in einen üblen Handel gestecket hat; verstricket. 1) embourbé, engagé dans la bourbe. 2) engagé dans une mauvaise afaire.

Uwięznąć, *F. uwięznę.* 1) stecken bleiben im Koth. 2) fallen, stecken, gerathen in einen üblen Handel. 1) s'embourber, se mettre dans la bourbe. 2) s'empiéger, s'engluër, s'embarasser, s'engager, tomber dans une méchante afaire. § (1 woz, furman uwiązł (uwieznął) w kałuży.

uwiązł. er ist gefangen, er ist in die Falle gekommen. il est pris au piége; il est enfilé.

Uwięznić, *F. uwięznię. vid.* Uwięzić.

* Uwięzuię co. *v. m. F. uwiążę,* przywięzuię. anbinden. lier à; atacher avec un lien.

uwiązać bydło za nogę. ein Vieh an einen Fuß anbinden. empêtrer une bête; lier la jambe d'une bête.

Uwićie. 1) die Einwickelung. 2) Umschlag, worinnen etwas gewickelt ist. 1) envelopement. 2) envelope, tout ce en quoi on envelope qu. ch.

Uwiiam, *v. m. F. uwinę, uwiię.* 1) eig. u. fig. einwickeln, einhüllen. 2) winden binden, machen einen Straus. 1) *prop. et fig.* enveloper en, couvrir de; mettre en. 2) entortilier, faire, lier, joindre ensemble comme un bouquet. § 1) uwin to w płatek; uwinął to w papier; uwiiał te propozycye w przy-

iaźni

przyiaźni i szczerośći pozory. 2) uwiiała wieniec iakom przychodźił.

uwiiać śię. 1) sich einhüllen, sich einwickeln. 2) sich tummeln; emsig, geschäftig thun. 3) herum fuchteln, mit einem Gewehr Luft-Streiche machen. 1) s'enveloper, s'emmitoufler, s'emmailloter en; se couvrir de. 2) s'empresser, tracasser, être empressé. 3) ferrailler, manier; faire avec une arme des coups en l'air. § 1) w płaszcz śię uwinął. 2) dużo śię na seymie uwiiano; uwiiali śię koło wesela, na weselu. 3) uwiiać śię szablą, szpadą.

Uwiianie. das Einwickeln. l'action d'enveloper.

uwiianie śię koło czego. Geschäftigkeit. empressement, tracas.

Uwikłać co, *F. uwiklę.* verstricken, bestricken. entortiller, entrelacer, embrouiller, embarasser, enveloper. § paiąk muchę uwikłał; uwikłała go w te sprawy.

uwikłać śię. 1) sich verwickeln, sich verstricken. 2) sich verwickeln, sich einlassen in etwas. 1) s'empêtrer, s'enlacer, s'embarasser. 2) s'embarquer, s'embarasser, s'embrouiller, s'enfiler, s'empêtrer dans une mauvaise afaire. § 1) zwierz śię w śieći uwikłał. 2) uwikłać śię w niepotrzebne nauki; nie uwikłay śię takiemi sprawami.

Uwikłanie. Verstrickung, Verwirrung. entortillement, embrouillement, entrelacement.

Uwikłany. verwickelt, verstrickt. entortillé, entrelacé, embrouillé, embarassé, envelopé dans. § uwikłany ptak w śieći; uwikłany błędami, w rozkoszy, w obcych interesach.

Uwinienie. *vid.* Uwićie.

Uwiniony, uwity. 1) in etwas gewickelt. verblümt, zweydeutig, dunckel. 1) envelopé, couvert d'une envelope. 2) envelopé, couvert, obscur, équivoque. 1) ćiało w płachtę uwinione. 2) w łakome słowa, uwinione przymierze.

uwity. gewunden, gebunden als ein Kranz. lié, fait comme une guirlande.

Uwisły. abhangend, hangend. pendant, qui pend. § ogar z obwisłemi uszyma.

Uwisnąć u czego, *v. m. F. uwisnę.* 1) an etwas hängen bleiben. 2) fig. an etwas kleben, hängen bleiben. 1) pendre de; être pendu à qu. ch. 2) *fig.* s'acrocher, demeurer atache à qu. ch.

Uwity, *vid.* Uwiniony.

Uwłaczam, *v. m. F. uwłokę.* 1) wegschleppen. 2) eggen. 3) schmälern, nachtheilig seyn. in diesem Verstande ist dieses Zeitwort nur in der langen *Conjugation* gewöhnlich. 1) entrainer, trainer, tirer et mener derriére soi, transporter, emporter en trainant. 2) herser, briser les motes avec la herce. 3) faire tort, préjudicier, déroger à; ôter, diminuër, faire perdre l'estime qu'on a pour qu. ch. *dans ce sens ce verbe n'est usité que dans la longue conjugaison.* § 1) nie uwłokł tey kłodziny. 2) uwłoczyć dobrze rolą. 3) prawom to uwłacza szlacheckim; uwłaczać komu nauki, sposobnośći, honoru.

uwłaczaiący czego. nachtheilig, schmälernd. dérogatoire, qui déroge.

uwłoczyć, unośić kogo za łeb, za włosy, za nogi. einen bey dem Kopf, bey den Haaren, bey den Füßen schleppen. trainer qu. par les cheveux, par la tête, par les jambes.

uwłaczać, uymować komu sławy. eines Ehre schmälern. ravaler la gloire de qu.

uwłaczać komu wiary. einen verkleinern, um seinen guten Glauben bringen. empêcher qu'on ajoute foi à qu; ôter le crédit à qu. décréditer qu; faire perdre à qu. la créance qu'on avoir en lui.

Uwłaczanie komu czego. Nachtheil, Kürze, Schmälerung. préjudice, *m.* tort, détraction, dérogation.

Uwłoczyćiel, obmowca. Verkleiner, Bereder. médisant, détracteur.

Uwodzę. *v. m. F. uwiodę.* 1) entführen. 2) aus einer Gefahr führen. 3) verleiten, verführen. 1) ravir, enlever, emporter. 2) tirer, arracher qu. d'un danger. 3) porter, séduire, entrainer, pousser à. § 1) uwiodł ią i skarb do Francyi; konie z łąki uwieść. 2) szczęśliwie uwiodł woysko; kroleſtwo od następuiącey burze uwiodłeś. 3) uwieśc kogo obietnicami, podarunkami; to go uwiodło.

uwodźić śię. sich verleiten lassen; sich übereilen lassen, sich vergehen. se laisser séduire à; se porter, se laisser entrainer, se laisser aller à; se prendre par. § nie uwiodł śię iego pieniędzmi; kto podeyrźliwy, ten śię uwodźi, a kto śię uwodźi nie może bydź mężny, ani sprawiedliwy; żadnemi obietnicami uwodźić śię nie będę; dał śię tą nadźieią uwieść.

Uwodzenie. 1) Entführung. 2) Verführung. 1) ravissement, enlévement 2) séduction.

Uwodźićiel. 1) Entführer. 2) Verführer. 1) ravisseur, enléveur. 2) séducteur, qui entraine doucement.

Uwodźićielka. Verführerin. ſéductrice.

Uwolniam co, *v. m. F. uwolnię.* 1) nachlaſſen, lindern. 2) befreyen. 1) lâcher, relâcher, détendre un peu. 2) dégager, délivrer de. § * 1) uwolnić (popuśćić) pęta. 2) uwolnić kogo od podatkow, z niewoli.

Uwolnienie. *1) Nachlaſſung. 2) Befreyung. * 1) relâchement, détention. 2) délivrance, franchiſe, exemption, affranchiſſement de.

Uwolniony. 1) nachgelaſſen. 2) befreyet. 1) relâché, 2) délivré, exemt, affranchi. § * 1) uwolnione (popuſzczone) pęta. 2) miaſto od hybern i przećiągow uwolnione.

Uwolnićiel. Befreyer. libérateur, délivreur, celui qui délivre. § uwolnićiela ſwoiego oczekiwaią.

Uwożę co, *v. m. F. uwiozę.* 1) auf einem Wagen oder Schif fortbringen, wegführen. 2) auf einem Wagen oder Schiff entführen, in Sicherheit bringen. 1) tirer, mener d'un lieu par eau ou par terre. 2) emmener, emporter, enlever ſur un chariot ou par un vaiſſeau. § 1) nie uwiozę tego ćiężaru czterema końmi. 2) uwiozł ſkarb za granice.

Uwroć, *f.* } die Pflug-Wendung; die Kehre,
Uwroćie. } der Ort wo der Pflug umwendet und eine Furche anfängt. le tournant, la verſure; l'endroit ou les beufs retournent avec la charruë pour reprendre un ſillon.

Uwrzeć, *F. uwrze.* gar ſieden, gar kochen. bouillir aſsez.

Uwrzały. gar gekocht, gar geſotten. cuit aſſez; qui a bout aſſez.

Uwźiąć śię, *F. uwezmę śię.* ſich recht vornehmen, halsſtarrig auf etwas beſtehen. opiniâtrer qu. ch; s'opiniâtrer; ſe rendre opiniâtre; perſiſter dans. § uwźiął śię na to; uwźiąłeś śię mię prześladować.

uwźiął śię na mnie. er iſt halsſtarrig wider mich erbittert. il s'eſt obſtiné contre moi.

Uwźięćie, *adv.* hartnäckig. obſtinément, opiniâtrément.

Uwźięćie, Uwźiętość, zawźiętość. Halsſtarrigkeit obſtination, opiniâtreté. § śiły częſto dla niepomiarkowanego uwźięćia ſzwankuią.

Uxeſt, *vid.* Ukſeſt.

Uyść, *F.* uydę *vid.* Uchodzę.

Uyma, ublizenie. Nachtheil, Abnahme préjudice *m.* tort, rabais, décroiſſement, diminution. § czynić uymę własney ſwoiey sławie, ſwoiey umieiętnośći.

Uymacz. Verringerer, Schmäler, Beſchneider. détracteur, celui qui diminuë, qui fait tort.

Uymowanie. 1) das Abnehmen. 2) Rechenk. die Subtraction. 1) diminution, retranchement; action de diminuër. 2) *aritmét:* ſubtraction.

Uymuię co, *F. uymę.* 1) faſſen, anfaſſen. 2) abnehmen von etwas. 3) abnehmen, ablöſen ein Glied vom Leibe. 4) ſchmälern, vermindern, abbrechen, verringern. 5) einen faſſen, in der Zucht, im Zwange halten. 6) rühren, bewegen, treiben. 7) einen faſſen bey etwas. 8) gewinnen, einnehmen. 9) Rechenk. ſubtrahiren. 10) einfaßen einen Stein. 11) in Beſitz nehmen. 1) empoigner par qu. ch; prendre avec la main. 2) ôter avec la main, prendre quelque partie d'un tout. 3) découper, retrancher, ôter un membre du corps; faire l'amputation d'un membre. 4) diminüer, retrancher, amoindrir qu. ch; rabattre, retrancher qu. ch. de. 5) domter, réfréner, réprimer, retenir; tenir, retenir en crainte, en devoir. 6) ſe ſaiſir de; prendre, piquer, fraper, émouvoir, pouſſer, inciter qu. 7) prendre qu. par, à. 8) poſſeder, gagner qu; atirer qu. en ſa faveur. 9) *Aritmét.* ſouſtraire. 10) enchâſſer, ſertir en; mettre en oeuvre, monter. 11) s'emparer de; prendre poſſeſſion d'une charge, d'une terre. § 1) uiął rękę iego (go za rękę) uymiy go za płaſzcz, za rękaw; kto dobrze uymie lekko nieśie. *prov.* 2) uiął ręką cukru. 3) uięto mu członek, rękę. 4) uiąć płochośći, nieſtatku iego; uiąć komu iurgieltu; uiąć (uwłaczać) komu sławy. 5) dobrze chłopca tego uiąć trzeba; uiąć kogo w kleſzcze, w krygi. 6) do żywego go ta mowa uięła; miłość, nowy ogień go uymuie. 7) uiąć ſztucznie za słabe mieyſce, za afekt, za słabiznę. 8) uymuie ſobie ludźie, ſędźiego. 9) uiąwſzy ſto od tey liczby zoſtanie dźieśięć. 10) złotnik ładnie uiął kamień. * 11) uymuie (obeymuie) maiętność, urząd.

uymować ſobie. ſich ſelber, ſeinem eigenen Nutzen nachtheilig ſeyn. préjudicier, faire tort, déroger à ſoi même, à ſon propre bien.

uymować ſobie sławy. ſeinem eigenen Ruhm ſchaden. ſe perdre de réputation; nuïre à ſa réputation.

uiąć ſwoiey gębie. ſeinem Maul abbrechen. ſe refuſer les choſes néceſſaires à la vie; épargner

épargner sur sa bouche, sur son nécessaire.

uymować sąśiadowi gruntu. von des Nachbars Grund etwas an sich ziehen; seine Gränzen fortrücken. soustraire quelque partie au fond de son voisin; donner des bornes plus étenduës à son héritage.

uymować śię. 1) sich an oder bey ein Glied fassen, kriegen, greifen. 2) etwas fassen, ergreifen. 3) sich eines annehmen. 4) sich hemmen, sich mäßigen, sich zähmen. 1) se prendre soi même par quelque partie du corps. 2) empoigner par, s'acrocher à, prendre avec la main; saisir. 3) venger qu. du tort; s'intéresser pour, prendre part à, en, dans; prendre le parti, les intérets de qu. 4) se retenir, s'arrêter, se modérer, se borner. § 1) uiął śię za włosy, za rękę. 2) nie upadł, uiął śię słupa. 3) za tę rzecz, za niego śię uymiy; nie uymuie śię żadney rzeczy; uiął śię tego listem. 4) wie kiedy śię sam ma uymować w radośći, w gniewie.

uiąć śię za głowę. eig. u. fig. sich beym Kopfe kriegen. *prop. et fig.* se prendre par la tête.

Uyrzeć. co. *F. uyrzę.* erblicken, gewahr werden. apercevoir, observer, découvrir qu. ch; s'apercevoir de.

uyrzeć śię z kim; uyrzeć kogo. mit einem sprechen; einen sprechen, sehen. s'aboucher avec qu; se voir; aboucher, voir qu. § ia ćię iutro uyrzę; z tobą śię uyrzę; proszę ćię, uyrzyy śię z nim.

uyrzemy śie ieszcze. wir werden uns wiedersehen. nous nous reverons; nous nous verrons encore.

Uyrzany. erblickt. aperçu, vû, observé.

Uyrzenie kogo, czego. Erblickung, Anblick. vuë, regard.

stronić od uyrzenia czyiego. sich scheuen vor einen zu treten. fuir la présence de qu; n'oser paroitre, se montrer devant qu; éviter la rencontre de qu.

uyrzenie śię z kim. das Wiedersehen eines Bekannten. abouchement, vuë, rencontre.

do uyrzenia. bis aufs Wiedersehen. jusqu' au revoir; jusqu' à nôtre prémiére vuë.

Uyśćie, Entkommung, Entweichung. die anderen Bedeutungen s. unter Uchodzę Fuite, action d'éviter. *on peut trouver les autres significations sous le verbe* Uchodzę.

Użalenie, litość. Mitleid, Beyleid. pitié, compassion. § proszę o użalenie chrześćiańskie; wielkie pokazował po sobie użalenia nad złą fortuną iego znaki; tknięty użaleniem nad opaczną szczęśćia iego surowośćią.

użalenia godny. Erbarmungs-würdig, der zu bedauren ist. digne de compassion.

użalenia niegodny. der nicht zu bedauren ist. dont on n'a point de compassion; qui n'est plaint de personne.

Użalić śię nad kim. Mitleiden mit einem haben; einen jammern; einen bedauren. plaindre qu; prendre pitié, avoir compassion de qu.

Użalony. vom Mitleiden bewegt. ému, touché, frapé de compassion.

Uzbroić kogo, co. *F. uzbroię.* eig. u. fig. einen wafnen, bewafnen, ausrüsten. *prop. et fig.* armer, munir qu. § uzbroić żołnierza, okręt.

uzbroić śię. sich wafnen, sich ausrüsten. s' armer, se munir.

Uzbroienie. Bewafnung, Ausrüstung. armement; l'action d'armer.

Uzbroiony. bewafnet, geharnischt, gewafnet, ausgerüstet; armé, muni.

Uzda, uzdeczka. Pferd-Zaum. bride, filet.

uzda krygowa; krygi. ein Brechzaum. figuette, caveçon, mords très-rude.

uzdę zdiąć; z uzdy puśćić. abzäumen. débrider; ôter la bride à.

*Uzdam, ouzdać. zäumen, einen Zaum anlegen. brider; mettre une bride à.

Uzdeczka. *vid.* Uzda.

Uzdrawiam, *v. m. F. uzdrowię.* wieder gesund machen, wieder herstellen. guérir, rétablir un malade; rétablir la santé à qu; rétablir, remettre qu. en santé; remettre un malade sur pié; rendre à qu. la santé; § Doktor uzdrowił corkę moię.

Uzdrowienie. die Genesung; die Wiederherstellung der Gesundheit. rétablissement de la santé; rétablissement d'une personne en santé; guérison *f.* rétablissement, recouvrement de santé; convalécence.

Uzdrowiony. genesen, gesund gemacht. guéri, rétabli, convalécent.

Uzdźienica. ein Halfter. licou.

uzdźienicę włożyć. Halftern, die Halfter anlegen. enchevêtrer.

uzdźienicę zdiąć. die Halfter abnehmen. déchevêtrer.

Użega. *v. m. F. użgnie.* brennen, stechen als die Nesseln. piquer, brûler comme l'orte. § pokrzywy go użgnęły; żal go użega.

Użram śię. *v. m. F. użrę.* sich befressen. se souler, manger trop, se remplir, se gorger de viandes. § użarł śię jak świnia; kiedy śię użrze choruie.

Użętek. *g. u.* das abgeschnittene Getreid. cueillette; du blé moissonné; récolte des grains.

Użęty. abgeerndet. moissonné.

Uznaię, Uznawam. *v. m. F. uznam.* 1) erkennen, überzeuget seyn; gestehen. 2) erkennen, erklären vor etwas. 3) erkennen; sprechen, geben ein Urtheil. 4) eine Schrift recognosciren, sich zu solcher bekennen. 1) reconnoître, avoüer, déclarer, sentir qu. ch. 2) avoüer, reconnoître qu. pour; déclarer qu. 3) reconnoître, juger, se déclarer là-dessus, décerner, bien voir, prononcer. 4) reconnoître, avoüer une écriture. § 1) uznaię ten honor, tę łaskę; serce moie większey nie uznało radości. 2) matka dźiećię uznała; uznano go za krola. 3) Trybunał uznał. 4) uznał swoy zapis, swoię rękę.

uznaię do śiebie takowe szczęśćie. ich erkenne, daß dieses ein Glück für mich ist. je reconnois, j'avoüe que c'est un bonheur pour moi.

uznaię śię. 1) bekennen; gestehen. 2) in sich gehen, sich bekehren. 1) se déclarer, reconnoitre le sentiment qu'on a de; avoüer. 2) se reconnoitre, se repentir, entrer en soi, se convertir. § 1) uznał śię zawinionym, obowiązanym. 2) w złośćiach śię uznawszy ućiekł śię do Zbawićiela; aby śię każdy człowiek uznał i żałował.

Uznanie. 1) Erkentniß, Bekentniß, Bekehrung. 2) Erklärung vor etwas. 3) Erkenntniß, Ausspruch, Urtheil. 4) in den Gerichten: Erkennung, Recognition, Bestätigung einer Schrift. 5) Philosophie: die Erkenntniß eines Dinges. 1) reconnoissance, aveu, confession. 2) déclaration, action de la personne qui avouë, qui reconnoit qu. pour. 3) déclaration, décision, arrêt, sentence. 4) *Palais:* reconnoissance, aveu, l'action de reconnoître une écriture. 5) *Philos.* connoissance, notion. § 1) uznanie błędu swoiego. 2) uznanie kogo za Pana. 3) uznanie Trybunalskie; komisya dla uznania krzywd; odesłano sprawę do uznania. 4) uznanie ugody; ugoda posłana do Pryncypałow dla uznania. 5) proste uznanie iest pierwszy akt rozumu, gdy rzecz poznawa, iakoby tylko na nią patrzał; bestye iakiekolwiek uznanie maią.

uznanie dobrodzieystwa. Erkenntlichkeit. reconnoissance, gratitude.

Uznany. erkannt, bekannt. reconnu, avoué.

Uznawca. Bekenner, Erkenner. celui qui avouë, qui reconnoit. § uznawca Boga.

* **Użrzały**, dożrzały. reif. mûr.

* **Użrzewam,** *v. m. F. użrzeię,* dożrzewam. reif werden. mûrir.

Użyć. *vid.* Używam.

Użyćie, Używanie. Anwendung, Gebrauch einer Sache. l'usage d'une chose; aplication. § użyćie źiela tego na lekarstwo iest te: palą z niego popioł *etc.*

Użyczam czego komu, *v. m. F. użyczę.* 1) einem borgen, leihen. 2) einem vergönnen, verleihen, vergünstigen. 1) préter, communiquer à qu. 2) permettre, acorder, donner, octroier à qu. § * 1) użycz (pożycz) mi tey księgi. 2) użycz mi tey łaski; tey pomocy; użyczyła mu Zwierzchność tego przywileiu, tego prawa.

Użyczenie. Vergönnung, Vergünstigung, Verleihung, Erlaubniß. permission, concession de qu. ch.

Użyczony. vergönnt. permis, acordé, concédé, octroié.

Użynam. *v. m. F. użnę.* aberndten. moissonner, couper le blé. § użęto zboże.

Użyteczny. 1) nutzbar, profitabel. 2) gewöhnlich, gebräuchlich. 1) profitable, utile. 2) usité, qui est en usage. § 1) złoto użytecznieysze niżli inne śrebrne pieniądze; użyteczny ludźiom będźie. 2) * użyteczna (zwyczayna) to rzecz.

Użytek, *g. u.* Nutzen, Profit, Gewinn, Gebrauch. profit, utilité, gain, provenu, usage. *m.* § przynośi im to użytek znaczny; te nieszczęśćia są złączone z naszym użytkiem i dobrem; każda się rzecz na iaki trafi użytek.

użytki. Erd-Früchte. fruits de la terre; biens de la terre; fruits que les arbres et la terre aportent.

użytki własne. Feld-Früchte, die auf eignem Boden gewachsen sind. raport; gagnages. *m. plur.* fruits de son cru; fruits produits sur le champ de qu.

Użyty. 1) gebraucht, genoßen. 2) biegsam, willig, der sich gewinnen läßt. 1) pris comme un médicament, une nourriture. 2) souple, traitable, complaisant, acommodant. § 1) takim sposobem użyte lekarstwo. **2) użytego (powolnego) ma przyiaciela.

Używalny, używaniu służący, do używania. bräuchlich, täglich, zum Gebrauch oder Verbrauch bestimmt. de dépense; qui se consume par usage, usüel; dont on se sert, dont on a l'usage pour ses besoins.

używalne

używalne pieniądze. Ausgebe-Geld. de l'argen destiné aux dépenses ordinaires.

Używam, *v. m. F. użyię.* 1) gebrauchen, sich bedienen. 2) genießen, essen oder trinken. 3) brauchen, einnehmen eine Arzeney. 4) einen gewinnen, bewegen. 1) se servir, jouïr de qu. ch; user. emploier qu.ch. 2) prendre, user; manger ou boire qu. ch. 3) user, prendre un médicament. 4) gagner, fléchir, émouvoir qu. § 1) użyy go do (w) tey sprawie; miasto prawey lewey używa ręki; użyć zboża na piekarkę; używać człeka do posługi; żelaza do tego użył; często tego słowa, tego wyrazu używa. 2) używać pokarmu, napoiu. 3) użyy tego lekarstwa. 4) day śię użyć, nie chćiey nam bydź trudny; nie użyiesz go w tey sprawie.

używać; używać sobie. sich pflegen; wohl leben; sich gute Tage machen. se donner du bon tems; faire bonne vie; se donner du menu.

używać źle czego. mißbrauchen. abuser, user mal; mésuser, se servir mal de.

Używanie. 1) Gebrauch. 2) Gebrauch, Nutzung. 3) Genießung, Genuß einer Speise eines Trankes; das Brauchen einer Arzeney. 1) usage *m.* d'une chose; 2) usage, *m.* jouïssance. 3) l'action de prendre une nourriture ou un remède. § 1) używanie słow zarzuconych; 2) używanie dobr swoich. 3) używanie pokarmu, napoiu, lekarstwa.

* *ma używanie; ma byt dobry.* er hat sein gutes Auskommen. il est bien à son aise; il a les piez chauds.

używanie złe, nieporządne czego. Mißbrauch. abus, mauvais usage qu'on fait d'une chose.

Używany. gebraucht. usé, qu'on a usé.

W.

W, dieser Buchstabe findet sich als eine Verkürzung in folgenden Titeln: *cette lettre sert d'abréviation dans les titres suivans:*

W, Wielki. groß. grand. § Alexander W; W. X. L, Wielkie Xięstwo Litewskie.

W, Wielce. sehr hoch. très.

MWM P; Moy Wielce Mośći Pan. mein hochgeehrter Herr. mon très-honoré Monsieur.

W, Wielebny. Ehrwürdiger. Révérend. § Wielebny Oycze.

W, Was, Wasz. Ihr, Euer. Vous, Vôtre.

W. P; Was Pan. Sie Mein Herr. Vous Monsieur.

W. K. M. Wasza Krolewska Mość. Eure Majestät. Votre Majesté.

W, We, *pr.* diese Präposition regiert wie im Teutschen den Accus. auf die Frage wohin und den *Loc.* auf die Frage wo? dans, en, dedans, au dedans de, au, à. *cette préposition gouverne l'Accusatif lorsque l'on marque le mouvement pour passer en quelque lieu, et le Local lorsqu'il n'y a point de mouvement d'un lieu à un autre.* § *Acc.* w dom wnisć; w (do izby) izbę wchodźić; w morze wrzućić. *Local.* w domu śpi, w izbie chodźi; w morzu są ryby.

* * *

Wegen der Milderung der Aussprache, wird vor etlichen *consonanten* We statt W gesetzet. *On met* We *devant plusieurs consonnes au lieu d'un* W, *pour adoucir leur prononciation.* § byłem we wśi, we Łwowie.

w ten czas; w tym czaśie. zu dieser Zeit. dans ce tems.

w te słowa, w ten sens. mit diesen Worten; dieses Inhalts. en ces paroles, en ces termes, en ce sens.

we dwa dni. in zwey Tagen. dans deux jours.

w naszych czaśiech. zu unsren Zeiten. de nôtre tems.

we dnie. am Tage, zur Zeit des Tages. de jour; pendant le jour.

w nocy. in der Nacht. de nuit, pendant la nuit.

w krotkim czaśie. in kurzer Zeit. en peu de tems.

2) zum, zum Geschenk. en, *avant un mot de largesse.* § w posagu, w podarunku (w posag, w podarunek) w wienie co posłać, dać, wźiąć.

3) in, mit. bey einer Zahl. en, dans, avec *devant un nombre.* § Hetman w pięć set koni (pięćią stami końmi) wyiechał; poszedł w pogoń w tyśięcu koni.

* * *

folgende Bedeutungen wollen die Präposition *W* mit einem *Accusativo* haben. *Les suivantes significations veulent avoir la préposition* W *avec un Acusatif.*

4) an, in, zur Zeit. à, dans, pendant, durant. § w Swięta, w sam seym przyiechał;

iechał; w połnoc bywaią pokusy; w południe, w deszcz, w wiatr, w mroz, w wieczerzą przyszedł.

w dzień świętego Michała. am Michaelis-Tage. au jour de Saint Michel; à la Saint Michel.

w niedzielę, w poniedziałek u was będę. am Sontag, am Montag werde ich bey euch seyn. je serai chez vous Dimanche, Lundi

w sam czas; w czas. zu rechter Zeit. à tems; tout à point.

5) in Gestalt, auf Art. en, en façon de; à la maniére de; à dessein de. § materya w bukiety, w kwiaty drobne; w talarki, w śiadkę pokraiać; udrobiła woreczek w pończochę; w cyrkiel co uczynić; w kwadrat co zrobić.

materya w kostkę. gewürfelter Zeug. étofe à dessein de carreau; étofe à carreau.

6) in, an, wider. à, contre, sur. § we drzwi kołatać; w łeb, w pysk uderzyć, w mur strzelić.

7) zu, nehmlich schreiten, sich begeben zu etwas. à, *c'est à dire*, *commencer*, *se mettre*, *passer à qu. ch.* § nuż w śmiechy z nieboraka; Kupido w beki, w krzyki.

w nogi. laufft zu. sauvez vous à la fuïte; mettez vous à fuïr.

w żarty. man fieng zu scherzen an. on s'est mis à plaisanter.

8) einer so als der andre. l'un si que l'autre.

byli to ludźie chłop w chłop wszyscy. das waren Leute, einer so groß als der andre. ils étoient tout aussi beaux l'un que l'autre; ils étoient beaux l'un quesl'autre; ils étoient des gens d'une même grandeur, d'une même taille, d'une même beauté.

koń w koń. das sind Pferde eins so schön als das andre. ce sont des chevaux d'une même beauté.

* * *

W, *pr. inf.* diese *Verbal*-Präposition bedeutet: herein, ein. *cette préposition verbale a le sens des particules François* en, in, dedans.

wpisać. einschreiben. inscrire, enrôler, enrégitrer.

wprowadźić. einführen. introduire.

Wab, *g. wabia.* 1) ein Lock-Vogel. 2) Anlocker, Ankirrer. 1) apeau, apellant, perchant, chanterelle, oiseau qui atire dans le piége les autres oiseaux. 2) pipeur; qui atire, qui gagne les gens par apas.

Wabię. locken, anlocken ankirren. atirer doucement, atirer par apas; leurrer, aléchér, afriander, apâter, amorcer. § zwabił go do śiebie.

wabić ptaki. Vögel locken. reclamer, apeller, atirer les oiseaux.

wabić ptaki piszczatką, wabikiem. Vögel mit der Lock-Pfeiffe locken. piper, froüer les oiseaux.

wszystkie smysły zwabił do rozumu. er hat alle Verstands-Kräfte zusammen genommen. il a assemblé toutes les forces de son esprit.

Wabienie. das Locken, die Anlockung. l'action de gaguer, d'atirer par apas; apas, atraits, aléchement.

Wabik, *g. a.* 1) Lock-Pfeife der Vogelsteller. 2) Anlocker, der zu etwas Anlaß giebet, Gelegenheit macht. 1) reclame, apeau, pipée d'oiselier. 2) celui qui ocasionne qu. ch. qui atire doucement, qui fait ocasion à qu. ch; séducteur. § 1) wabić wabikiem. 2) ta dama gotowy wabik do kompanii, do bieśiadowania i krotofil.

Wabiony. gelocket. celui qu'on atire par apas.

*Wabny. 1) anlockend, reitzend. 2) der sich anlocken läßt; angelockt. 1) charmant, atraiant. 2) celui qui se laisse atirer; gagné par apas. § * 1) wabna (powabna) to do czytania księga. 2) wabny był na te miłostki.

Wacek. *g. a.* 1) Geld-Tasche der Weiber mit einem Schloß. 2) Jäger-Tasche. 1) bougette, bourson avec un ressort que les femmes atachent au côté droit. 2) gibéciere de chasseur. § 1) w wacku niemasz pieniędzy. 2) zrzućić co psu z wacka.

Wącham czego. etwas riechen. flairer, éventer, sentir par l'odorat. § powąchay tego kwiatka.

Wąchanie, wonianie. das Riechen, Empfindung durch den Geruch. le flairer; l'action de flairer.

*Wachel. ⎫ Küchen-Fächer, Feder-Fächer.
Wachlarz. ⎭ évantoir, plumasseau, dont on se sert de soufler les charbons. § poddymać wachlem.

wachlarz białogłowski. ⎫ ein Weiber-Fächer.
Wachlarzyk. *g. a.* ⎭ une éventail.

Wachluię co, na co czym. fächern. éventer, soufler; faire du vent avec une chose.

Wachmistrz, Strażnik. Wach-Meister. sergent major.

* Wachta, straż. Wache. garde, guet.

Wachtuię. Wache halten. faire garde; garder.

Wada. Fehler, Mangel, Tadel. défaut, vice

vice *m.* faute. § wadę ma w kroku; cudzą wadę prędzey niźli swoie widziemy *prov.*

wadę ma w rozumie. er ist nicht wohl bey Verstande; er hat einen Schuß zu viel. il a l'esprit de travers, en écharpe; il n'a pas l'esprit en bonne assiete, il a l' esprit mal tourné.

wadę maiący. mangelhaft, fehlerhaft, der einen Fehler hat. vicieux, qui a un défaut.

Wadka. ein kleiner Fehler. petit défaut, petit vice.

Wądka, Wędka. kleine Fisch-Angel. petite ligne à pécher; petit hameçon.

** Wądoł, ** wędoł. 1) ein Grab. 2) eine Grube. 1) tombeau, sépulcre, *m.* 2) fosse, creux.

Wadwicz herb. Wappenk. eine Linie zwischen zwey stehenden Fischen; Helm und Krone haben drey Strauß-Feder. *Blas.* deux poissons debout entre lesquels il y a une ligne perpendiculaire; le timbre et la couronne sont parez de trois plumes d'autruche.

Wadzę. 1) zusammen hetzen, Zank anrichten 2) hindern, schaden, im Wege stehen. 1) inciter, brouiller les gens; semer la discorde entre les gens. 2) empêcher, nuîre. 1) wadźić inszych; powadźił matkę z corką. 2) wadzisz mu; wszystkoć wadźiło.

wadźi mi to u niego. das stehet mir bey ihm im Wege. cela me met obstacle, cela me traverse, cela m'empêche auprès de lui.

wadźi mi to. dieses stehet mir im Wege. cela m'empêche; cela me traverse; cela me met obstacle.

wadźić śię z kim. sich zanken. débattre, disputer, se quereller, avoir noise, se harpailler avec qu.

Waga. 1) eine Wage, Wagschalen, die zum Wiegen. 2) ein Gewicht zum Wiegen 3) das Gewicht, die Schwere einer abgewogenen Sache. 4) Schwere eines Dinges. 5) die Wage ein Himmels-Zeichen. 6) der Ausschlag, Zugabe beym Wiegen. 7) Ansehen, Ausschlag, Credit. 8) das Gewicht an der Uhr. 9) der Kloz, das Gewicht am Brunnen-Schwengel. 10) die Wage am Wagen. 11) Baum an der Wind-Mühle, womit das Gewerk, im Lauf gehemmet wird. 1) balance, instrument dont on se sert pour péser. 2) un poids qu'on met dans des balances. 3) le poids d'une chose pesée. 4) le poids, la pesanteur d'une chose. 5) les balances, un signe céleste; le signe des balances. 6) le poids, bon poids, trait; ce qui fait pancher la balance. 7) poids, balance, importance, considération, conséquence. 8) le poids, le contrepoids d'une horloge. 9) le contrepoids, tapecu d'une bascule. 10) joug, balance au timon où l'on atache les palonneaux. 11) bascule de moulin à vent qui abat le frein du moulin et qui sert à l'arrêter. § 1) wźiąć co na wagę; ważyć co na wadze; waga do ważenia wielkich ćiężarow; waga na drobne rzeczy. 2) weź wagę funtową, cetnarową, cwierćfuntową. 3) dobrą wagą to odważono; weź pieprzu na wagę ćwierć funta; pieniądze dobrey wagi. 4) waga, ćiężar przyrodzoney rzeczy. 5) waga osmy znak niebieski na zodyaku. 6) przydać co dla wagi. 7) wagi żadney nie ma; Ian III. pokazał iak wielką wagę pospolitym Europy sprawom Polska dać może. 8) waga u zegarow. 9) waga u kobylicy, żorawiow studziennych. 10) waga u wozow. 11) waga ktorą młyn zastanawiaią.

waga mieyska; waga publiczna. Stadt-Wage. balance publique.

waga do wody. Wasser-Wage. niveau à niveler les eaux.

waga za drzwiami ktora ie zamyka. Gewicht hinter der Thüre, so sie zumacht. valet de porte, morceau de bois ataché derriére une porte qui sert à la fermer.

waga mincarska. Müntzer-Wage. ajustoir, balance pour péser et ajuster les monoïes.

wagi rowność; waga rowna. eig. u. fig. das Gleichgewicht *prop. et fig.* balance, équilibre, *m.* pareil poids. § w rowney wadze trwała bitwa; strachy, nadźieia w rowney wadze wisiały; honor moy życiem w rowney kładę wadze.

waga rowna iest. die Wage stehet gleich. la balance est en équilibre; la balance égale la fente, ne panche, ne trébuche; la balance se tient en arrêt.

rowney wagi. gleichwichtig. qui est en équilibre, qui est de niveau; qui a un pareil poids.

Węgiel, } *g. węgla.* eine Kohle. charbon.
Wągl. } § w węglu ogień śię żarzy; niemasz wiele węgli; kupić, tlić węgle.

wągl zarzysty, ognisty, żywy. glüende Kohle. charbon alumé; charbon de feu.

wągl niezarzysty, bez ognia. todte Kohle. charbon éteint.

wągl kopany albo z kamienia palony. ein Stein

Stein-Kohle. charbon de terre, charbon de la houille; charbon de pierre.

Wąglik, *g. a.* 1) ein Köhlchen. 2) eine Reiß-Kohle. 1) petit charbon. 2) charbon de saule; charbon à dessiner.

wąglik ptak, ognik, zapalacz. fabelhafter Vogel der glüende Kohlen wegtragen und mit solchen anzünden soll. boute-feu, un oiseau fabuleux qui doit porter un charbon alumé pour embraser.

Wagmistrz. Wage-Meister. maitre du poids; péseur; balancier; maitre de la balance.

Wagociąg. senkrechte Linie. une perpendiculaire.

Wagorowny.
Wagostrychowny. } wagrecht, der Erden gleich. horisontal; qui est de niveau.

Wagorownie.
Wagostrychownie. } *adv.* wagerecht. horisontalement; de niveau.

Wagorowność.
Wagostrychowność. } 1) wagrechte Linie. 2) gleiche Erde; ebenes Feld. 1) ligne horisontale. 2) situation horisontale; niveau de la campagne.

Wagostrychownica, śrzodwaga. Richt-Wage, Waßer-Wage. niveau, un instrument pour niveler.

Wągry, *plur.* * Węgry. Finnen der Schweine. lèpre, marques de ladre, petits grains blancs que les cochons ont sur la langue et dans la chair.

Wągrowaty. finnig. ladre. § wągrowata świnia.

Waguię ze szkoł. hinter der Schule weglauffen, die Schule versäumen. friper les classes; ne pas aller en classes.

Waiu. *vulg.* wy obadwa. ihr beide, euch beide. vous deux. § ieden z waiu.

Wakacya szkolna, wolność od nauk. Schul-Ferien; Zeit da keine Schule gehalten wird. vacances, *f. plur.* le tems qu'on ne va plus aux classes. § na wakacye studentow rozpuszczaią.

wakacye sadowe. Gerichts-Ferien. vacations, *f. plur.* vacances, *f. plur.*

Wakancya.
Wakans. } eine Vacanz, eine erledigte Stelle. charge vaquante. § krol ma rozdawać wakanse.

wakans duchowny. erledigte Pfründe. vacance, vacation.

wakancya krolewska, bezkrolestwo. eine Zwischenregierung. interregne, *m.*

Wakancyyka. ein lediges Dienstchen. une petite charge vacante. § dla ułapienia lichey wakancyyki.

Wakuie. erledigt seyn, unbesetzt seyn, von Aemtern. vaquer, être vacant, n'être pas rempli; *en parlant des charges.* § wakuie ten urząd, Woiewodztwo, Biskupstwo, stolica.

wakuiący. erledigt. vacant, qui vaque.

Wał. 1) ein Wall. 2) fig. Schutz-Mauer, Vormauer. 3) Welle, Waßer-Woge. 4) eine Walze etwas gleich zu walzen. 5) eine Welle als im Mühl-Rad. 6) Meßk. ein Cylinder. 7) starcker Galop eines Pferdes. 1) rampart. 2) *fig.* rampart, boulevard, avantmur, défence. 3) vague, flôte, onde. 4) tour, rouleau, cilindre, *m.* piéce de bois longue et ronde qu'on roule pour aplanir qu. ch. 5) arbre, *m.* tournant dans une roue de moulin. 6) *géom.* un cilindre. 7) galop, galopade, cours du cheval à toute bride. § 1) wałamy miasto opałane. 2) to miasto iest wał pograniczny i klucz do Państwa. 3) okręt po morskich się tłucze wałach. 4) wałem co wałkować, wyrownać. 5) wał wiatrakowy w głowie trzymaiący skrzydła. wał u koł młynskich, turmusowych; wał prasny albo szruba u prasy; wał u windy. 6) wał nachylony. * 7) wałem, (cwałem) bieżeć.

wał od pościeli. runder Haupt-Pfühl. traversin, chevet de lit.

wał krośienny na ktory płotno zwiiaią; utok. Weber-Baum, darauf die Leinwand gerollet wird. ensuble, rouleau autour duquel le tisserand roule la besogne.

wał w kafarze. Winden-Welle. rouleau dans un engein.

wał tokarski Docke der Drechsel. mandrin, rouleau de tourneur, l'arbre qui tourne avec la piéce qu'on veut tourner.

wał płotna. ein Ballen Leinwand. rouleau de toile; piéce de toile roulée en forme cilindrique.

wał prasny, szruba u prasy. vid. *wałek prasny.*

Wałach. 1) Wallach ein Pferd. 2) Castrat ein Sänger. 1) un hongre; un cheval hongre. 2) un châtré; un chanteur qui est châtré. § 1) pięknego kupił wałacha. 2) krolewscy śpiewaią wałaszy.

wałach angielski; wałach anglicki. ein Englischer-Wallach. guilledin; cheval d'angleterre hongré.

Walam. 1) wältzen im Koth, in Staub. 2) besudeln, beschmieren. 1) veautrer; rouler, tourner de côté et d'autre dans la boue, dans la poussiére. 2) croter, barbouiller, salir. § 1) walał go w błocie, w kałuży. * 2) powalał *f.* (pokalał) szaty.

walam ſię. ſich im Koth wälzen. ſe veautrer, ſe tourner çà et là dans la bouë. § wałał ſię po ziemi, w błoćie; konie ſię trą i przewalaią w piaſku; wałał ſię we krwi ſwoiey.

dźik ſię wala. das wilde Schwein wälzet ſich im Schlamm. le ſanglier ſe ſouille.

Walanie ſię. das herumterwälzen. roulement; l'action de ſe veautrer.

walania ſię mieyſce. 1) Ort wo ſich ein Thier wälzet. 2) die Suhle, die Lache der wilden Schweine. 1) lieu ou ſe veautre un animal. 2) ſouil, lieu ou ſe veautre le ſanglier.

Wałaſki. Walachiſch. de Valachie.

Wałaſzę, *ſzy, ſzyt*, konia. ein Pferd wallachen. hongrer, biſtourner, chartrer un cheval.

Walbach, herb. *vid.* Wolbock.

Walczę *czy, czył*, z kim, przećiw komu. 1) Kämpfen, ſtreiten. 2) fechten, Krieg führen. 1) joûter, luter, combatre. 2) faire la guerre.

walczą ſię piorami. ſie fechten mit Federn, ſie führen einen Feder-Streit. ils ont un combat d'eſprit; ils ſe font une guerre literaire, une guerre de bec.

Walę co. 1) niederreißen. 2) zerſtöhren verwüſten. 3) beladen, belegen, beläſtigen. 4) brechen Steine in Stein-Brüchen. 5) walcken als Tuch. 1) ébouler, renverſer, ruïner, démolir, raſer, bouleverſer, abatre. 2) ſacager, renverſer, ruïner. 3) charger, ſurcharger qu. de; impoſer trop ſur qu. 4) tirer la pierre des carriéres. 5) fouler la beſogne dans la fouloire. § 1) działa mur, wał walą; wiatr, rzeka laſy wali, gwałtem porywa, nieśie. 2) walić Państwa, miaſta. 3) walić na poddanych podatki. 4) walić kamienie, w gorach. 5) walić ſukno.

walić ſię. 1) einfallen, einſtürzen. ** 2) herbey rollen. 3) einhertreten ſich brüſten. 1) s'écrouler, s'ébouler, ſe renverſer, tomber à terre. 2) ſe rouler; venir, aller en roulant. 3) ſe quarrer, marcher les bras aux côtez; marcher d'un air fier et orgueilleux. § 1) dom, gora, ściana ſię wali. ** 2) wali ſię rzeka do morza; niedźwiedź ſię wali; mrok, chmury ſię walą. 3) wali ſię iako Pan iaki.

walący ſię. baufällig. ruïneux, qui menace ruïne, qui tombe, qui s'en va en ruïne.

Wale, *indec.* Waleta. Abſchied. adieu. § oſtatnie ći daię wale; ſmutne wale

Walec. *g. walca.* eine Walze. cilindre, *m.* rouleau.

walec proſty z drągami. Kreutz-Winde, iſt eine Walze mit Hebe-Bäumen am Ende. ſinge, *m.* un treuil ou tour avec des léviers à chaque bout.

Walecznie, *adv.* tapfer, auf eine kriegeriſche Art. vaillanment, d'une maniére guerriére.

Walecznik Krieger, guter Soldat. guerrier, capitaine.

Waleczny. Kriegeriſch, ſtreitbar. vaillant, belliqueux, brave, aguerri. § waleczna ręka; waleczny narod.

walecznym czynić. ſtreitbar machen, in den Waffen üben. aguerrir, rendre propre à la guerre.

Waledykcya, Abſchied von einem Freunde. congé, *m.* adieu qu'on dit à un ami en le quitant.

Waledykcyyny. Abſchieds-. de congé, d'adieu. § waledykcyyną Poſeł miał audyencyą.

Walek. *vulg.* Velten ein Manns Nahmen Valentin nom d'homme.

na Swięty Walek niemasz pod lodem b[illegible]łek. Matheis bricht Eiß oder bringt Eiß. à la ſaint Valentin la glace eſt ſur ſon déclin.

Wałek. *g. a.* 1) Rolle, kleine Walze 2) ein Wickel als von Strümpfen. 1) rouleau; bâton rond ou piéce de bois tournée à divers uſage. 2) rouleau, qu'on fait du haut d'un bas à canon. § 1) wałek do toczenia ćiężarow. 2) wałki u kolan nośi.

wałek praśny, wał u praſy. die Preß-Spindel. la vis qui entre dans l'écrou.

wałkiem ſobie ſzyię obwiązał. er hat mit einem dicken Halstuch den Hals bewickelt. il a entortillé le cou d'un mouchoir épais, d'une cravate épaiſſe.

wałek do ćiaſta; wałek paſztetyczny. Walcker Holz, Treib-Holz den Teig auszudehnen. rouleau, bâton tourné dont on étend la pâte.

* Wałem, cwałem. ſpornſtreichs, in vollem Lauf. à toute bride, de toute la viteſſe du cheval. § wałem bieżeć, iechać.

Walenie. 1) das Abreiſſen, Niederreißen. 2) das Walcken der Tücher 1) démolition, bouleverſement, renverſement, éboulement. 2) foulure, dégorgement; l'action de fouler les draps. § 1) walenie muru, wałow. 3) foluſz do walenia ſukien.

walenie ſię. das Einfallen, Einſtürtzen. éboulement, l'action de s'ébouler.

Walenty. Valtin, Velten, ein Manns-Nahme Valentin nom d'homme.

świętego Walentego niemoc. ſchwere Noth,

böses Wesen. l'épilepsie; le haut mal; maladie de saint Iean.

Wałęsam się. herum treiben, herum schwärmen. aller ça et là; roder, courir le païs; trainer, se trainer de tous côtez. § sam i tam, od kraiu do kraiu wałęsa; pszczoły się nie daleko od ulow wałęsaią.

Waleta, wale, rozstanie. 1) Abschied, Abreise, Abschieds-Kuß. 2) Abschieds-Schmaus, Abschieds-Trunck. 1) le congé, l'adieu qu'on dit à une personne en partant. 2) vin de l'étrier; le repas, le vin qu'on donne à ses amis en partant.

Walis, Waliz, *g. a.* } ein Felleisen. valise,
Walizon, } male.

Walka. Kampf, Streit, Krieg. combat, débat, guerre.

Walkarczyk. Glätter-Geselle. garçon calandeur.

Wałkarz. Mangler, Glätter der den Zeugen auf der Rolle einen Glantz giebet. calandeur, ouvrier qui presse avec la calandre.

Wałkowanie. das Glätten der Zeuge auf der grossen Rolle. l'action de calandrer.

Wałkowany. auf der grossen Rolle geglättet. calandré.

Wałkowato, *adv.* walzig. en rouleau; en maniére de cilindre.

Wałkowaty. langrund, waltzig, waltzförmig. cilindrique, rond et long comme un rouleau

Wałkownica. 1) große Rolle oder Mangel, worauf die Zeuge geglättet werden. 2) Walkrafel beym Hüter. 1) calandre, machine dont on se sert à donner du lustre aux étofes. 2) fouloire de chapelier.

Wałkuię co. mangeln, rollen als Wäsche. calandrer; presser avec la calandre.

Walnik, *g. a.* Art von Mühlen. sorte de moulin.

Walny. Haupt-, allgemein. général, capital, principal, grand, considérable. § podkał się z nim w przod porywczą, potym walną bitwą; walne krolestwa zamieszanie; walny seym.

walne działo. ein Haupt-Stück, eine Haupt Canone. grand canon; piéce d'artillerie de la prémiére espèce.

Wałokop, Wałostaw, Wałostawność. die Schantz-Kunst, Befestigungs-Kunst, Kriegs-Bau-Kunst. fortification; l'art de fortifier les places.

wałokop obronny. die Defensiv-Fortification. fortification défensive.

Walor, cena. Werth, Preis. prix, valeur. *f.*
§ walor monety im daley tym większy się podnośi.

Wałowy. Wall-, zum Wall gehörig. de rampart; qui regarde les ramparts.

Waltorna. ein Wald-Horn. cor de chasse; tortil.

Waltornista. ein Waldhornist. sonneur de cor de chasse.

Wampir, upior. Wampir. vempire. *m.*

Wanczos. Faßholtz, Wagenschoß, Stabelholz zu dünnen Tafeln und andrer Tischler-Arbeit. futaillerie, douvain, merrein, boiserie; bois qui est propre pour des futailles, pour des panneaux et d'autres ouvrages de menuiserie

wanczos topolowy. dünne Bretter von Pappelnholz. volilles, *f. plur.*

Waniek, *obs.* wino wywietrzałe. schaler, umgeschlagener Wein. vin poussé, tourné.

Wanienka, wanna mała. eine kleine Wanne. tinette, petit cuvier.

wanienka do płokania kieliszkow. Schwenk-Faß. cuvette.

Wanienny, wannie służący. Wannen-. de baignoire, de cuvier.

* Wankuie, tłucze się. es spucket, es wanket, es gehet um. les spéctres reviennent.

Wankus. Bergw. eine Wasser-Schwenke, Art von Schauffeln, damit das Wasser auf die Rinne geschauffelt wird. *Métal.* sorte de machine qui jette l'eau avec des pêles dans un canal.

Wanna. eine Wanne. cuveau, cuvier.

wanna do kąpania. Bade-Wanne. baignoire, vaisseau ou l'on se baigne.

wanna sucha. truckenes-Bad. bain sec.

Wantor. *vid.* Wątor.

Wantuch. grobe Pack-Leinwand, haarner Zeig zu Säcken. serpilliére, sorte de grosse toile qui sert pour emballer les balots; rapetelle, toile faite du poil de cheval qui sert à faire des sacs.

* Wap, *vulg. g. wapia,* żołądek. der Magen. pance, estomac. § kręci mi się, zwiia mi się na wapiu.

Wapiennica. } wapienny piec. Kalk-
Wapiennia. } Ofen. chaufour, fourneau à faire de la chaux.

Wapiennik. Kalk-Brenner. chaufournier.

Wapienny. Kalk- de chaux. § wapienny piec; wapienna skrzynia, gruba.

Wapnię. mit Sandkalk bewerfen, weißen. crepir, blanchir une muraille. § powapnić ścianę wapnistą wodą.

Wapnisty. kalkig.

Wapno. kalk. chaux. *f.*

wapno niegaszone. ungelöschter Kalk. de la chaux vive.
wapno gaszone. gelöschter Kalk. de la chaux éteinte.
wapno piaskiem rozczynione. Mörter. chaux détrempée avec du sable; mortier.
wapno dawno zalane. alter Kalk, den man lange hat liegen lassen. de la chaux éteinte et amortie long tems.
wapno rozczynione do pobielania. Kalk zum weissen. de la chaux à blanchir.
War. 1) siedendes Wasser. 2) Gebräusel als Bier, Meth. 1) de l'eau chaude; de l'eau qui bout. 2) brassin, cuve pleine de biére ou d'hidromel. § 1) waremby mu oczy wyparzyła. 2) war piwa, miodu; dosyć drew do iednego waru; mam trzy wary starego miodu.
Wara. *interj.* vorgesehen, Platz, an die Seite; nimm dich in acht; sachte. prenez garde; gare le corps; hors du chemin; donnez vous de garde de; prenez garde que. § wara z drogi, pchnę ćię; wara, strzeż śię, iest tu ogień pod tą pokrywką.
wara by ćię ode mnie co nie potkało. hüte dich vor Schlägen. gare les coups.
Warcab, *g. a.* ein Damen-Stein. dame, une piece pour joüer aux dames.
warcabow gra. die Dame, das Damen-Spiel. jeu de dames; les dames, *plur.*
warcaby stawiać. die Damen-Steine setzen. tabler; placer les dames.
Warcabnica. Bret-Spiel. tablier, damier.
Warch, Groll. rancune, pique. § mam warch na niego.
Warchłak, dźik młody roczny. ein jähriges wildes Schwein. un sanglier d'un an.
Warchoł. Händelmacher, Zänker. querelleur.
* Warcholę śię z kim; wadzę śię. sich zanken. se quereller.
Warczę, *czy, czył.* gnorren. gronder, rechigner, grincer comme le chien. § pies warczy i kły wyszczerza.
nie warcz mi nad głową. belle mir den Kopf nicht voll. ne me romps pas la tête; ne m'étourdis pas la tête.
warczy mi w brzuchu. es gurrt mir in Leibe. le ventre gronde dans mon corps; le ventre me gronde, me grouille.
Warczenie. das Gnorren. grondement, grognement, grogne.
* Wardawy, mańkuty, ktory lewey ręki miasto prawey używa. der links ist. gaucher.
Wardęga, Herumtreiber. rodeur; homme vagabond; homme errant.

Warga. 1) ein Lippe. 2) der Rand am Schrauben-Gang. 3) der Rand eines Gefäßes. 1) lévre. 2) bord, extremité des pas de vis. 3) le bord d'un vase. § 1) wargi osypanie; wargom przyległy dołek. 2) wargi gwintow u szruby.
warga zwierzchna, wyższa. die Ober-Lippe. la lévre d'en haut.
warga spodnia. die Unter-Lippe. la lévre d'en bas.
wargi końskie. Pferde-Lefzen. les lévres de cheval.
wargi szrubsztakowe. das Maul an einem Schraub-Stock. le mords d'étau.
wargi z gniewu gryźie. er beißt vor Zorn die Lippen zusammen. il mord son frein; il mord ses lévres de rage.
Wargaty. der große Lefzen hat. lipu, qui a les lèvres pendantes.
Wargielt. 1) Gerichts-Wort: Wehr-Geld, Erstattung des Schadens. 2) Ueberbietung. 1) *Palais:* dédommagement, indemnisation, reparation de dommage; les deniers acordez pour un dommage. § 1) zapłaćić wargielt za szkodę, za ranę, za zabićie z przypadku; cały wargielt iest ośmnaśćie funtow albo grzywien.
Wark, *g. u.* warczenie. das Gnorren, Gegnorr eines Hundes. le grincement de chien.
mam na niego wark. ich habe einen Groll auf ihn. j'ai une dent de lait contre lui.
Warkocz. *g. a.* Haar-Zopf der Weiber, daraus sie das Nest auf dem Kopfe machen. nate, tortillon, toufe, tour de cheveux que les femmes font au haut de la tête. § warkocz rozpuszczony, rozwity.
wielka moc w warkoczu. die Weiber-Schürtze hat eine große Gewalt. le beau séxe a un grand pouvoir sur les hommes; d'une femme le deventeau est un formidable bandeau.
** *czesze warkocz do ślubu.* sie wird sich bald trauen lassen. elle va se marier; elle s'ajuste à l'himen, au lit nuptial.
Warnia herb. Wappen. ein Krebs mit den Scheeren in die Höhe im Schilde und einer über der Kron und Helm. *Blas:* deux écrevisses mises avec les serres en haut; l'un dans l'écu, et l'autre sur la couronne et le timbre.
Warownie, *adv.* z warunkiem urzędowym. Gerichtlich, mit einer gerichtlichen Bestätigung, unter einer Gewehr-Leistung. judiciairement; avec une garantie judiciaire. § warownie wieś kupił.

waro-

Warownik, iściec. Gewehr-Leister. garant, répondant.

Warowny. 1) bedeckt; der sich vorgesehen hat; sicher, Gefahrlos, beschirmet. 2) befestiget. 1) garanti; muni d'une garantie, d'une précaution; seur. 2) fortifié, muni. § 1) warowne kupno. 2) warowne miasto.

Warst } 1) eine Schicht, Reihe. 2) Spalte, Columne auf der Seite eines Buchs. 3) Bergw. der [illegible] den in den Gängen unter der Erde. 1) couche, lit des matiéres qu'on couche et étend les unes sur les autres; rang, rangée. 2) colonne de livre; partie d'une page séparée du reste par une ligne. 3) *Métal.* dure; terre, carreau, plancher dans un conduit souterain. § 1) Połóż warstę tłustości, korzenia, a warstę mięsiwa; gonty w swoim warście rozłożone.
Warsta. }

warstami. Schichtweise, Reihenweise. par coucher, par rangées; lit sur lit.

warstami układać. Schichtweise legen. stratifier; ranger de diférentes matiéres lit sur lit.

warstami układanie. die Schichtung. stratification.

warstami ryby solone układać. eingesalzene Fische schichten. liter du poisson salé.

Warstat. Werckstatt. atelier, ouvroir, lieu où un ouvrier travaille. § warstat rzemieślniczy, szewcki.

Warszawa. Warschau. Varsovie.

Warszawianin. ein Warschauer. Varsovien.

Warszawski. Warschauisch. Varsovien, de Varsovie.

Wart. 1) der Haupt-Strom eines Flusses, wo die großen Schiffe gehen. 2) der Lauf eines Schiffes. 1) le fil de l'eau; le fort d'un fleuve; le cours ou courant du fleuve où vont les grands navires. 2) bordée, cours d'un vaisseau.

wartem płynąć. mit dem Strome schwimmen, den Fluß herab gehen. suivre le fil de l'eau; aller à vau l'eau.

Wart. } dieses *adjectivum* wird nur
* Warty } im *Nomin. sing.* und im *Nom. plur.* gebrauchet. 1) werth, das einen Werth hat. 2) werth, würdig der etwas verdient. 3) taugbar, geschickt zu etwas. *cet adjectif n'est usité qu'au Nominatif singulier et au Nominatif pluriel.* 1) valant; de prix de; qui vaut, qui a la valeur de. 2) digne, qui mérite qu. ch. 3) propre, convenable, qui sert à qu. ch. § 1) koń ten wart sto talerow; majętność warta sto tysięcy; te towary wiele, siła, mało warte: to sukno iest warte talar, talera nie warte. 2) tacy rzemieślnicy kiia warci. 3) dłoto nie wiele warte do takiey roboty.

nic wart. er tauget nichts, er ist nichts werth. il ne vaut rien.

Warta. 1) eine Soldaten-Wache. 2) die Warte, ein Fluß bey Posen. 1) garde, guet, les soldâs qui font la garde. 2) le Vart un fleuve qui arrose la ville de Posen. § 1) wartę komu dać, posłać, przydać.

pod wartą siedzi. er hat die Wache. il est arrêté.

pod wartę wziąć. in die Wache nehmen. arrêter qu; mettre qu. en prison.

Warraczka, wartołka. ein Spinn-Wirtel. péson, que les femmes mettent au bout de leur fuseau lorsqu'elles filent.

Wartam wrzecionem. mit der Spindel drehen beym spinnen. tourner le fuseau en filant.

* Wartki, obrotny. gewandt, behånd. alaigre, agile, promt, souple.

Wartkość, obrotność. Behåndigkeit. agilité, adresse, souplesse.

Wartogłow. } mozgowiec. Grillen-Fånger, unruhiger Kopf. broüillon, tétu, fantasque.
Wartołeb. }

Wartogłowieię. den Koller haben, kollern. avoir le vertigo. § w kanule gdy bydło wartogłowieie.

Wartołka. 1) Spinn-Wirtel. 2) Kreusel der Kinder; die Nonne. 1) péson de filleuse. 2) sabot, toupie.

Wartowanie w księgach. das Blättern in Büchern; das Lesen derselben. l'action de feuilleter les livres; la lecture des livres.

Wartuię. 1) blåttern, aufschlagen im Buche; lesen ein Buch. 2) bewachen. 1) tourner les feuillets d'un livre; feuilleter, chercher dans un livre; lire un livre. 2) garder, veiller qu. § 1) wartować w księdze. * 2) ściśło wartuią (strzegą) więźnia.

* *wartować się; dziać się.* vorfallen, vorgehen. arriver, avenir. § wartuią się co dzień nagłe miedzy nami odmiany.

wartuie pies. } der Hund wartet auf. le chien sert.
Waruie pies. }

waruię co komu. einem Gewehr leisten. assurer qu; guarantir à qu. qu. ch; repondre à qu. de l'évenement de.

waruię sobie co; gwaruię; ewikcyą biorę od kogo. sich vorbehalten, sich etwas bedingen. recevoir les assurances, un repondant de; se garantir, se préserver de.

waro-

warować się. sich in acht nehmen, etwas vermeiden. se garder, se garer, se donner de garde de; être en garde contre; se précautionner contre. § waruy się złego; kto się gniewu waruie; waruie się dobrze, aby go kiiem nie trafiono.

Warunek. *g. u.* in den Gerichten: Sicherheit, Vorbehalt, Gewährleistung, Bedingniß. *Palais:* assurance, sureté, obligé, *m.* clause. § warunek kontraktowy.

z warunkiem. mit Vorbehalt. avec reserve; avec clause.

Warunkowy. ausdrücklich bedungen, vorbehalten. qui renferme une clause; muni d'une assurance judiciaire.

Waryacya. in Gerichten: Widerspruch, wider einander lauffende Rede, oder Aussage. *Palais* contradictoire, *m.* contradiction, contrarieté. § a tak przez te waryacye wdali się w kryminał.

Warza. ⎫ Gekochsel, gekochte Speisen.
Warzyste. ⎭ bouilli; viande bouilli.

Warzę, *rzy, rzył.* 1) kochen, sieden. 2) brauen als Bier. 3) schweißen; zwey Stück Eisen zusamenschmieden. 4) rühren als der Frost die Gewächse. 5) hegen, vorhaben. 1) faire bouillir, cuire. 2) brasser comme de la bierre. 3) corroier, souder, brasser deux morceaux de fer. 4) brouir, embrufner, gâter, brûler par le froid. 5) couver, brasser, machiner, forger, fomenter quelque mauvais dessein. § 1) warzyć kaszę w wodźie. 2) warzyć miod, piwo. 3) zwarz te żelaza. 4) mroz źioła powarzy. * 5) gniew w swoim sercu warzy.

warzyć sol. Saltz sieden. fabriquer, faire du sel; sauner,

warzyć przy wolnym ogniu. beym gelinden Feuer sieden. mitonner, faire bouillir doucement.

Warzęcha. ein Koch-Löffel. une cuilier à pot. §) przy warzęsze noż leży.

warzęcha dźiurkowata; zufan. Schaum-Löffel mit Löchern. écumoire; cuilier percée de plusieurs trous qui sert à écumer le pot.

warzęcha źiele; warzęchowe źiele (cochlearia) Löffel-Kraut. herbe aux cuilliers; cuilerée.

Warzęchowy. Koch-Löffel-. de cuillier à pot.

Warzenie. 1) das Kochen. 2) das Brauen. 1) cuite, l'action de cuire, de faire bouillir. 2) l'action de brasser.

Warzewny. koch-, zum kochen dienlich; küchen-. potager, qui est propre à cuire au pot. § iarzyna warzewna; źioła warzewne.

warzenie soli. das Saltz-Sieden. l'action de sauner, de faire du sel.

Warzonka. gesotten Saltz. du sel fabriqué; sel des fontaines.

Warzony. gekocht, gesotten. bouilli; qui a bouilli, cuit au pot.

warzysty. zum Kochen tauglich. qui est propre à cuire au pot.

warzyste. vid. Warza.

Warzywo, co się godźi albo zwykło warzyć. Hülsen-Früchte, Küchen-Kräuter. legumes *m. plur.* herbes potagères. § warzywo ogrodne, polne.

Was. Euch. ist der *G* und *Accus. plur.* von Ty. Vous. *c'est le Génitif et l'Acusatif plurier de* Ty.

Was Pan, Waść Pan. Sie; Sie mein Herr. Vous Monsieur. § prośiłem Was Pana; dałem was Panu.

Was Pani. Sie; Sie Meine Frau. Vous Madame.

Was Panna. Sie Meine Jungfer. Vous Mademoiselle.

Was Mośćiwy Pan. Sie, Mein Hochgeehrter Herr. Vous, mon très-honoré Monsieur.

Wąs, *g. a.* ⎫ Knebel-Bart, Stutz-Bart.
Wąsy, *plur.* ⎭ moustache, barbe au dessus de la lèvre d'en haut. § wąsa był żołtawego; wąs mu się sypie; gęba mu wąsem porosła; co z wąsa drugiemu spadło, to ieść muśi.

wąsem potrząsać. pochen, trotzen. lever haut le menton; secoüer le menton, faire le brave, braver. § nie każdy kąsa, co wąsem potrząsa.

wąsy mu dobrze pogolił. er hat ihn brav zerfetzt. il lui a donné bien des estafilades au visage; il l'a bien balafré.

wąsy kotwiczne. die Schauffel-Haken am Anker. les oreilles d'ancre.

wąsow na karę odżałować muśi. er muß wohl zur Strafe den Bart im Stiche lassen; man wird ihm davor den Bart ausrupfen. il paiera cela de sa peau, de sa moustache; on lui en arrachera la moustache; il hazarde la peine d'avoir la moustache épluchée.

szarpać kogo za wąsy. einem den Bart rupfen; einen an Schnur-Bart herum zausen. tirer qu. par la moustache.

Wasąg. *g. a.* 1) Fosig-Wagen, Flecht-Wagen, Korb-Wagen. 2) das hölzerne Gerüst zu einem Flecht-Wagen. 1) claïonne, banne; chariot garni d'une claie d'ozier. 2) le corps du chariot avec une manne ou claïonne. § 1) na wasągu co woźić.

Wąsaty.

Wąsarek. Art von krausem Haber. sorte d' avoine barbuë.
Wąsatka. Art Weitzen mit Bärtchen. sorte de froment barbu. § wąsatka iest w sobie ostra i ośćista.
Wąsaty, schnurbärtig, der einen Schnur-Bart hat. avec une moustache; qui a une moustache.
Waść. *vid.* Waszeć.
Wąsienica } gąsienica drzewna. Baum-
Wąsionka. } Raupe. chenille d' arbre. § wąsienica szczypie, gryzie liście; wąsienice wygubić.
Waski. *vulg.* der eurige. le vôtre.
Wąski. schmal. étroit, peu large.
Wąsko. *adv.* schmal. d'une maniére étroite. étroitement.
Wąskość. die Enge, die Schmäle. étrecissure, retrécissement; éspace étroit.
Waskulka. Fläschlein zum heiligen Oel in der Kirche. ampoule, petite phiole où l'on met les saintes huiles.
Waśń. *f.* Feindschafft, Groll. inimitié, rancune, haine, brouillerie.
Waśnię. aneinander hetzen, Feindschaft unter Leuten anrichten. brouiller les gens, les mettre mal ensemble; semer la discorde, mettre l'inimitié entre. § zwaśnił te baby.
waśnię sobie, na się kogo. sich einen gehässig, zum Feinde machen. rendre qu. enemi.
waśnić się na kogo. auf einen Feindschafft werfen, einen Groll fassen; einen hassen. étre enemi de; avoir en haine qu; se nourrir de l'inimitié, avoir une dent de lait contre qu.
zwaśnić się z sobą. Feinde werden; zerfallen. se brouiller, rompre avec qu; étre brouillez; devenir enemis.
Waśniwy. feindsüchtig, zur Feindschafft geneigt, der sich oder andern gerne Feinde macht. brouillon, qui se plait à se brouiller ou à brouiller les autres. § waśniwych się strzeż.
Wasz. 1) euer. 2) der eurige. 1) vôtre. 2) le vôtre, qui est à vous. § 1) oddam waszę księgę; waszego widziałem Pana. 2) waśi przegrali.
Waszeć, * Waść. Ihr, höflicher Ausdruck dessen man sich gegen das Gesinde bedienet. Vous, *en terme de civilité envers les domestiques.* § poydź Waszeć ze mną; bez Waszeći się to stać może.

* * *

1) *Waszeć, Waść* hat im *Nom. plur.* desgleichen Waszeć, Waść. im *Gen.* und *Accus.* aber Waszećiow.
2) Wenn Pan, Pani, Panna auf Waszeć folget, wird waszeć nicht *decliniret* und bedeutet: Sie mein Herr u. s. w. 1) Waszeć *ou* Waść *a au Nominatif pluriel la même terminaison, mais au Génitif et Acusatif* Waszećiow; *ou* Waśćiow. 2) *quand les mots* Pan, Pani, Panna *suivent ce* Waszeć *ou* Waść, *alors il est indéclinable et signifie: vous Monsieur. etc.* 1) poślę Waszećiow do niego; dałem Waszećiom; poydę z Waszećiami; iest przy Waszećiach. 2) poydę z Waść (z Was) Panem, z Waszeć Panami; proszę Waść (Was) Pani, Waść Panny.
Waszećiam komu. zu einem mit dem Ausdruck Waszeć reden. *parler à qu. par le titre* Waszeć.
Waszmość, Wasz Mość. Euer Liebden, Euer Edlen. vôtre dilection, Monsieur, Mademoiselle, Madame. *titre qui se donne à des personnes considérables.* §) waszmośći pisałem; witay waszmość.
Waszmość Pan. Mein Hochgeehrter Herr. mon. très-honoré Monsieur. § Waszmość Pani, Panna.
waszmość Moy Wielce Mośći Pan. Euer Hoch-Edlen. Monsieur. *ce terme de civilité se donne aux personnes dignes de respect.*

* * *

1) *Waszmość.* bleibet im *Nom. plur.* ungeändert, aber in G. und *Accus. plur.* sagt man Waszmośćiow. 2) Waszmość vor den Worten Pan, Pani, Panna wird von einigen declinirt, von andern nicht. 1) Waszmość *ne se change point au Nominatif plurier masculin, et fait son Génitif et Accusatif plurier* Waszmośćiow. 2) *les uns déclinent ce* Waszmość. *les autres le regarde comme un nom indéclinable devant* Pan, Pani, Panna. § waszmość mowićie. 2) Waszmość Panom i Pannom tę wiadomość daię.
Waszmośćiam. im Scherz: sich oft des Titels waszmość bedie en. *burlesq.* se servir souvent du titre *Waszmość.*
Waszyniec. *g. waszyńca.* einer der eurigen. un de vôtre parti.
Wata herb. *vid.* Samson
Wątek. *g. u.* 1) der Weber-Einschlag, Eintrag. 2) *fig.* Vorrath, Ueberfluß. 3) Wirklichkeit, That. 1) trame; du fil que le tisserand passe au travers de la chaine. 2) *fig.* provision, fourniture, abondance. 3) réalite, solidité; quelque chose d'éfectif et de solide. § 1) tkacz depcąc podnożki do osnowy wątek przydaie. 2) w mieszku wątku nie staie. 3) więcey w nim postawy niżli wątku; wątku mało, postawy nazbyt; słow siła wątku mało.

Wątlę. schwächen. afoiblir, rendre foible, débiliter. § wątli moię nadźieię, wątlić śiły czyie.
Wątlenie. die Schwächung. débilitation, afoiblissement.
Wątło. *adv.* schwach, matt. débilement; d'une maniére foible.
Wątły. 1) schwach. 2) schwach, nicht fest. 1) débile. 2) foible, léger, mince, petit, qui n'est pas durable. § 1) wątłe śiły. 2) wątłe sukno; wątły dom.
Watmam. *vid.* Rotman.
Wątor. } die Kannte eines Fasses. le
Wątory, *plur.* } bord de futaille. § kufę wątorami nachylić.
Wątpićiel. Zweifler. celui qui doute.
Wątpię o czym. zweiffeln. douter. § wątpi o moiey przyiaźni; wątpię bym to stawił; wątpić połowica do mądrośći.
wątpić nieco. etwas zweiffeln. balancer; s'en douter, douter un peu; étre un peu en doute.
nic nie wątpić. gar nicht zweiffeln. ne douter point.
Wątpienie. das Zweiffeln, ein Zweifel. doute, *m.* incertitude; l'action de douter. § wątpienie droga do mądrośći; wątpienie rodźi pytanie, a pytanie poznanie.
wątpienie czynić. Zweifel machen. faire, faire naitre un doute.
Wątpliwie. *adv.* 1) zweifelhaftig; mit Ungewißheit. 2) zweydeutig. 1) douteusement, en suspens, en doute, avec doute. 2) douteusement, ambigument, équivoquement.
Wątpliwość. Zweifel. doute, *m.* § aby to żadney wątpliwośći nie czyniło.
trzymać ludźie na wątpliwośći. die Leute in Ungewißheit erhalten. tenir les espris en suspens.
Wątpliwy. 1) zweifelhaft; der einen Zweifel hat. 2) zweifelhaft, ungewiß, zweydeutig. 3) Gram. zweifelhaftig; das bald ein masculinum, bald ein femininum ist. 1) douteux, incertain, qui doute. 2) douteux, dont on doute; équivoque, problematique. 3) *Gram:* douteux, qui est du genre masculin ou féminin. § 1) wątpliwego ćię w tym widzę. 2) boy wątpliwy; sens wątpliwy i dwuwykładny. 3) wątpliwa płeć; szkapa iest imię wątpliwe.
iestem wątpliwy. ich bin zweifelhaft. je suis en suspens.
Wątroba. die Leber. foie, *m.* § w wątrobie śię pokarm w krew obraca; wątroby iest urząd krew czyśćić, dźielić, wywarzać.
wątroba ryba. vid. Wątrobnik.
wątroby choroba. Leber-Sucht, Leber-Krankheit. maladie épatique, maladie du foie.
wątroby chorobę ćierpiący. Leber-süchtig. qui a mal au foie; maladie du foie.
Wątrobka. 1) kleine Leber. 2) zugerichtete Leber. 3) Groll. 1) un petit foie. 2) un foie aprêté, cuit. 3) rancune, pique, petite chaleur de foie. § 1) wątrobka ćięleca. 2) wątrobka smażona, pieczona. 3) mam wątrobkę (chrap) na niego.
Wątrobnik, wątroba morska ryba. (*hepatus*) ein gewisser großer See-Fisch. hépatus, poisson de mer.
wątrobnik drugi (jecorarius.) Gattung großer Scheel-Fische. aigrefin, poisson de mer qui est une espéce de gros merlan.
wątrobnik źiele (hepatica herba). Leber-Kraut. hépatique, porcoreau.
Wątrobny. 1) Leber-. 2) Heilk: Leber- 1) de foie. 2) *médic:* hépatique; qui apartient au foie.
wątrobny kamień (hepatites) Leber-Stein, ein leberfärbiger Edelstein. hépatite, *m.* pierre précieuse qui a la couleur du foie.
wątrobna kiszka, kiełbasa. Leber-Wurst. boudin de foie.
wątrobne lekarstwo. Leber-Arzeney. reméde hépatique.
wątrobne źiele. vid. *wątrobnik źiele.*
wątrobne źiele gwiazdźiste (hepatica stellata. Wald-Meister. hépatique étoilée.
wątrobna żyła. Leber-Ader. veine hépatique.
*Wąwor, *g. a.* *Wąworek. *g. a.* Węborek. ein Wasser-Eimer. un seau à l'eau.
Wąwoz. Hohl-Weg, hohler Weg. cavée, cavin, détroit; un defilé; un passage étroit et dificile; ravin, ravine.
wąwoz, szyia w gorach. enger Thal zwischen den Bergen. gorge; valée ou entrée serrée par les montagnes.
Wawrzyniec. *g. Wawrzyńca.* Laurentz ein Manns-Nahme. Laurent, nom d'home.
Waxman herb. *vid.* *zbroyny mąż.*
Waystyn. Wein-Stein. du tartre.
waystynem czyśćić, przyprawić. mit Weinstein reinigen, anmachen. tartariser.
Waystynowy. Weinstein-; tartarisch. tartareux.
Wąż, *g. węża,* wąż źiemny. eine Schlange. serpent; couleuvre. § są tu węże iadowite.
wąż herb. Wappenk. ein Schlange, man hat sechs Arten dieses Wappens. *Blason;* un serpent, dont il y a six espèces.

wąż wodny. Waßer = Schlange. serpent d'eau, hidre; serpent aquatique qui vit dans l'eau. § w Kalabryi ma bydź wąż wodny iakowoł wielki.
wąż ziemnowodny. eine Erd = und Waſſer= Schlange. un serpent amphibie qui vit dans l'eau et sur la terre.
wąż ślepy. Blindſchleich=. espèce de serpent aveugle et fort venimeux.
wąż dwugłowny. zweyköpfigte Schlange; sie scheinet statt des Schwantzes noch einen Kopf zu haben, weil sie überall gleich rund ist. amphisbene, espèce de serpent à deux têtes, il paroit les avoir étant d'une égale rondeur.
wąż wielogłowy vielköpfige Schlange. serpent à plusieurs têtes.
wąż domowy nieszkodliwy. Haus=Unke, Haus Schlange. milort.
wąż maluczki iadowity. eine kleine Brennschlange oder Otter in Lybien, die sehr giftig ist. serpent brûlant en Libie, il est très-petit et très-venimeux.
wąż ze dzwonkiem w Ameryce co ludźie pożera. die Schellen=Schlange in America, so Menschen frißt. serpent à sonnette en Amerique qui dévore les gens.
wąż ſtrzelec. vid. Strzelec.
węża ma w kieśieni er giebt nicht gern; das Geld sitzet bey ihm fest. sa bourse ne dit mot; ce n'est pas son vice que de donner; il a un cadenat à sa bourse; il ne trouve jamais l'entrée à sa bourse.
wąż w tey trawie (pod tym źiołkiem) dyszy. es stecket Betrug dahinter. il y a anguille sous roche.
Wazal, hołdownik. ein Vasal, Lehnmann. Vasal.
* Wążę, Wężę. schmall machen. étrecir.
Ważę, *ży, żył.* 1) wichtig seyn; sein Gewicht haben. 2) haben, wiegen, ein gewisses Gewicht. 3) wiegen, abwiegen auf der Wage. 4) achten, schätzen, halten. 5) fig. gelten, geschätzet werden. 6) in Gefahr setzen, wagen. 7) einen Groll haben. 1) péser, avoir son poids 2) péser, avoir quelque poids. 3) péser, voir la pésanteur d'une chose avec la balance. 4) estimer, honorer qu; faire cas, faire état de. 5) *fig.* valoir; étre éstimé, étre reputé. 6) hazarder, risquer. 7) avoir une dent de lait contre qu. § 1) czerwony złoty waży, ważny iest, ma wagę. 2) głowa cukru waży cztery funty; zaważy ten bałwan trzy kamienie. 3) ważyć, odważyć towar na wadze. 4) ważyć sobie co albo kogo; za nic sobie to waży. 5) więcey w mężnych sercach waży punkt honoru niźli życie; myśl waży u Boga iak uczynek; w prawie kośćielnym to nie waży; nie waży to nic. 6) ważyć na co, za kogo gardło, zdrowie. 7) *obſ.* ważę (wrę) na niego.
ważyć co lekko, za nic. etwas gering halten. ne pas faire grand cas de.
ważę śię. 1) sich hin und her wiegen, sich schauckeln. 2) zweiffeln, anstehen. 3) keinen Ausschlag geben, im Gleichgewichte stehen. 4) unternehmen, sich erkühnen. 1) se balancer, se brandiller, se faire aller du côté et d'autre. 2) étre irresolu, incertain; hésiter; balancer entre, sur. 3) balancer, ne se déclarer pas. 4) oser faire qu. ch; avoir l'hardiesse, entreprendre de. § 1) waży się na stołku. 2) ważyłem się długo, niżelim się odważył pisać do Was Pana; ważył się wątpliwy miedzy nadźieią i upadkiem. 3) ważyła się tam długo wątpliwa krwawego boiu fortuna, aż męztwo twoie przeważyło chwieiące się na przemiany szale. 4) nie waż się takiey rzeczy; ważę się prośić Was Pana
Ważenie. das Wiegen. *m.* pesée, l'action de péser qu. ch.
ważenia nauka. die Wäge=Kunst. statique.
ważenie śię czego. Unternehmen, Versuch. entreprise, risque, tentative.
Ważka 1) eine kleine Wage. 2) Gewichtlein an der Unruh einer Uhr. 1) trébuchet, petite balance. 2) petit poids dont on charge le balancier d'horloge. § 1) ważyć na ważce czerwone złote. 2) ważki na ramionach minuty zegarowey.
Ważiłek źiele (*ocymum*). Basilien=Kraut. basilic.
Ważnica. die Wage in der Stadt wo man wieget. la balance publique dans une ville.
Ważniczy. Wage=; Wäge; zum Wiegen oder Wieger gehörig. statique; qui regarde la balance ou le péseur.
ważnicza nauka. die Wiege=Kunst. statique, la science des poids.
Ważnik. Wieger. péseur, balancier, celui qui pèse.
Ważno. *adv.* gültig. valable, validement, valablement. § ważno co przyiąć.
ważno co czynić. rechts gültig machen. valider, rendre valide qu. ch.
ważno, ważno ieſt. es ist gültig. cela est valable. § nie ważno to było; niech ważno będźie.
Ważność. 1) Vollwichtigkeit. 2) Gültigkeit. 3) Werth, Preis. 1) juste poids, justesse de poids. 2) validité, autorité. 3) va-

3) valeur, *f.* prix d'une chose. § 1) ważność monety, złota. 2) ważność prawa tego ieszcze trwa. 3) ważność rzeczy zapłacić.

Ważny. 1) vollwichtig. 2) gültig. 3) wichtig von Wichtigkeit. 1) qui a son poids, qui est de poids; pésant, fort, trebuchant. 2) valable, valide. 3) important, d'importance, considérable, § 1) ważny dukat. 2) testament, cyrograf ważny. 3) ważne są u niego słowa moie; ważne to są listy.

Ważyniec, *g. ważyńca.* (*allium silvestre*). wilder Knoblauch. ail sauvage.

Wbićie, *vid.* Wbiianie.

Wbiegam. *v. m. F. wbiegnę, wbieżę.* 1) hinein laufen. 2) in ein Land gehen, in solches streifen. 1) courir dedans; entrer en courant. 2) étre enclavé, s'étendre, aller dans une autre terre. § 1) wbiegł do miasta. 2) rola iego w moią wbiega.

wbiegać na wierzch, na gorę. in die Höhe steigen, gehen. monter en haut.

Wbieganie. Wbiegnienie. das Hereinlauffen. l'action de courir dedans.
Wbieżenie.

Wbiiam co. *v. m. F. wbiię.* 1) einschlagen, 2) einem Ruhm, Ansehen erwerben einen in solche setzen. 1) coigner; chasser, pousser avant à force de fraper; enfoncer une chose en frapant. 2) mettre qu. en crédit, en renommée. § 1) wbiłem pal w ziemię. 2) wbił Polakow w sławę, w potęgę.

wbić pale. Pfähle einschlagen. enfoncer les pieux.

wbić na pal. einen pfählen, spießen, auf den Pfahl stecken. empaler qu.

wbić na krzyż, krzyżować. kreutzigen. crucifier; aficher à la croix.

wbić w głowę. in den Kopf setzen. mettre dans la tête.

wbić w pamięć. ins Gedächtniß prägen. imprimer, graver dans la mémoire, dans l'esprit. § wbiy to sobie dobrze w pamięć iak wielką rzecz.

wbić komu ćwiek w głowę. einem einen Floh ins Ohr setzen. mettre la puce à l'oreille à qu.

wbić się w powagę, w potęgę. sich in Ansehen, in Gewalt setzen. se mettre en autorité, en pouvoir.

Wbiianie, Wbićie. das Einschlagen. l'action de chasser, de fraper une chose pour la faire avancer.

wbiianie palow. das Einrammeln der Pfähle. le hiement; l'action de batre les pieux pour les enfoncer.

Wbity. eingeschlagen, eingerammelt. enfoncé, fiché.

wbity na pal. ein Gepfählter. empalé.

wbity na krzyż. gekreutziget, ans Kreutz geschlagen, crucifié; mis, afiché à la croix.

Wcale. *adv.* gänzlich. tout, tout-à-fait, totalement. § wcale zakochany, dom wcale obalony; wcale iestem twoy sługa; wcale bitwę przegrał.

wcale zadumany. gantz erstaunet. tout étonné.

wcaleby wielka szkoda nie była. es wäre gar nicht ein großer Schade. il ne seroit jamais grand dommage.

wcale inszy. ein ganz andrer. tout autre.

wcale nie. gar nicht, nichts weniger. point du tout; pas moins.

wcale nie iest taki iaki się zdaie. er ist nichts weniger als was er zu seyn scheinet. il n'est rien moins que ce qu'il paroit.

wcale nic. gar nichts. rien du tout.

Wchod. Eintritt, Eingang. entrée, avenuë d'un lieu. § wchod w puszczach; wszystkie osadził wchody.

Wchodzę, *v. m. F. wniydę.* 1) herein gehen. 2) hereinkommen, darzu genommen werden. 3) sich in etwas mengen, einlassen, in etwas treten. 4) aufkommen; werden zur Gewohnheit, zum Sprichwort. 1) entrer, aller au dedans. 2) entrer dans ou en; étre mêlé dans. 3) entrer, s'embarquer, s'engager, se mêler dans; goûter qu. ch. 4) s'introduire, aller, venir en usage en proverbe; s'établir; commencer à étre. § 1) wniydź do pokoiu, iuż wszedł do izby; tam rzeka w morze wchodźi; rola iego w las wchodźi. 2) to źiele do tego lekarstwa weszło. 3) w taiemne wszedł rady; wszedł z nim w dyspute; wchodzę w woynę z kim, w wiązek; wchodźi w zdanie moie. 4) wchodźi to w zwyczay, obyczay; weszło to w przysłowie.

wchodźić w śię. in sich gehen. descendre en soi même; se recolliger; rentrer dans soi même.

Wchodźisty, pochodźisty. das einen abhängigen Eingang hat. qui a une entrée panchante; aiant une avenuë qui va en pante.

Wćiągam. *v. m. F. wćiągnę.* 1) herein schleppen, herein ziehen. 2) herein ziehen, einflechten in etwas. 1) tirer, trainer en dedans. 2) entrainer qu. de son côté; entrainer, engager qu. dans. § 1) wćiągniy linę, człeka tego w nawę. 2) wćiągnął go w wiązek, w woynę.

wciągnąć się. 1) sich einlassen, treten in etwas. 2) etwas gewohnt werden. 1) s'engager, s'entrainer, entrer dans. 2) s'acoutumer à; prendre l'habitude, la coutume de. § 1) wciągnąć się w zdanie czyie, w pracę iaką. 2) wciągnął się w czytanie, w piiatykę.

Wciągnienie. das Hereinziehen. l'action de tirer en dedans.

Wciągniony. herein gezogen. tiré, entrainé en dedans.

Wciąż do. *adv.* gerade nach. droit en, à; à droiture; à droite ligne à.

wciąż iść. gerade zu gehen. aller de droit fil, à droite ligne.

* Wcibiam. *vid.* Wścibiam.

Wcięcie, Wcinanie. das Einhauen in etwas. hachure, ce qu'on a haché dans qu. ch; un signe qu'on a fait avec un instrument à hacher.

Wcieczenie, wciekanie. das Hereinflüssen l'action de couler dedans.

Wciekły. hereingeflossen. coulé dans.

Wciekam, *v. m. F. wciekę, wcieknę.* herein flüßen, herein laufen. couler dedans, entrer. § woda przez dziurę w izbę, pod balki wciekła.

wciekanie. das Hereinflüßen. le coulement dedans.

Wcięty, *conf.* wcinam. in etwas gehauen. haché à qu. ch. avec un instrument à hacher. § wcięty herb w drzewo.

Wcielenie Boże. die Menschwerdung Christi incarnation; union du Fils de Dieu avec la nature humaine.

Wcielił się Bog, ciało na się przyiął. Gott ist Mensch geworden. Jésus-Christ s'est incarné; Dieu a pris un corps de chair.

Wcielony. der die Menschheit angenommen hat, der Fleisch geworden ist. incarné, revétu d'un corps de chair.

Wcinam. *v. m. F. wetnę.* 1) einhauen. 2) verzapffen, verbinden zwey Hölzer. 1) hacher quelques traits, queque signe à qu. ch; tailler, faire, couper avec un instrument à hacher. 2) enter, emmortaiser, enclaver deux pièces de bois l'une dans l'autre. § 1) wciął znak w drzewo. 2) wcinać tram ieden w drugi.

Wciskam. *v. m. F. wcisnę.* 1) hereinwerfen. 2) hereindrücken, hereinknöten. 1) jetter dedans, en dedans. 2) presser, fouler des mains; pousser, mettre avec force dedans. § 1) wciśniy kamień w dziurę. 2) wścisnąć pościel w tłomok.

Wściskanie, Wściśnienie. 1) das Hereinwerfen. 2) das Hereindrängen. 1) l'action de jetter dedans. 2) action de pousser dedans, de presser dans.

Wciśniony. 1) hereingeworfen 2) herein gedrängt. 1) jetté dans. 2) poussé, pressé dans.

Wczas. 1) Gemächlichkeit, Bequemlichkeit. 2) gutes Wetter. 1) aise, commodité, loisir. 2) beau tems § 1) wczasow zażywać. * 2) wczas (pogoda) teraz.

wczas sobie czynić. seine Nothdurft verrichten. lâcher son ventre; être à l'aisement.

wczás, za wczasu, w czas. bey Zeiten. de bonne heure. § za wczasu o tym myśleć trzeba.

ma wczas swoy i wygodę. er hat sein Auskommen, seine Bequemlichkeit. il est bien à son aise; c'est un homme à son aise.

Wczasik, *g. a.*
Wczasiczek, *g. a.* } kleine Pflege, kleine Gemächlichkeit. petite aise, petite commodité. § wczasiczek domowy.

Wczasuię się. sich pflegen, sich warten. prendre, chercher, avoir ses aises; se donner du bon tems; se donner du menu.

Wczele, szachownica herb. Wappenk. ein Schachbret im Schilde und eines über dem Helm und Krone, das eine Mohrin in einer Krone hält. *Blas*: un échiquier dans l'écu et un autre sur le timbre et sur la couronne tenu par une Moresque en couronne.

Wcześnie. *adv.* 1) bey zeiten, zu rechter Zeit. 2) gemächlich, bequem. 1) à tems; à tems dû; de bonne heure; au tems qu'il faut. 2) à l'aise, à loisir, commodément. § 1) przyydź wcześnie tu spać, pracować, tańcować.

wcześnie mi tu; wcześnie mi tu siedzieć. ich habe hier meine Gemächlichkeit; ich sitze hier bequem. je suis ici à mon aise; j'ai ici ma commodité.

Wczesność. Bequemlichkeit, Füglichkeit, bequeme Gelegenheit. ocasion; saison, *f.* tems commode, favorable, propre à.

Wczesny. 1) bequem, gelegen. 2) gehörig, erforderlich gerecht. 1) commode. 2) convenable, juste, propre à; requis; comme il faut. § 1) wczesne wschody; tak wczesny ogrod, że się zdawa iż samo przyrodzenie go założyło. 2) wczesny obiad; uwarz to przy wczesnym (miernym) ogniu.

Wczora.
Wczoray. } *adv.* gestern. hier.

wczoray

wczoray w wieczor. gestern Abend. hier au soir.
od wczora. von Gestern an. depuis hier.
za wczoray, *przed wczorem*. ehe gestern. avant-hier.
Wczorayszy. gestrig. d'hier.
Wczwornasob. *vid*. Weczwornasob.
Wdaię, Wdawam, *v. m. F. wdam*. einen aussetzen, in Gefahr geben, einflechten. exposer, mettre, livrer qu. au danger; faire entrer qu. dans un péril. § wdałeś mię w niebezpieczeństwo, w wielki kłopot.
wdać się. 1) sich aussetzen. 2) sich einlassen; anfangen etwas mit einem. 3) sich einlassen, sich mischen in etwas. 4) sich eines annehmen. 1) s'exposer, se mettre, s'embarquer dans une afaire dangereuse. 2) s'engager, entrer dans; commencer qu. ch. avec qu. 3) s'entremettre de; se mêler, s'ingerer dans. 4) s'entremettre, s'emploier pour. § 1) wdać się w trudność, w zwadę, niesławę. 2) wdał się z nim w rzecz, w rozmowę. 3) wdał się w niepotrzebne hałasy.
wdać się w sprawę sądową. sich in einen Proceß einlassen. s'engager à poursuivre un procès; former la demande d'un procès.
Wdanie się. 1) Einlaßung. 2) Vermittelung, Unterhandlung. 1) entremise, embarquement, engagement. 2) entremise, interposition, médiation. § 1) wdanie się w niepotrzebne kłopoty. 2) za wdaniem się Cesarza Iego Mości pokoy stanął.
wdanie się w prawo. Gericht: Kriegsbefestigung, Einlaßung. *Palais*. litis contestation.
Wdarcie się, *vid*. Wdzieranie — *wdarcie się*.
Wdeptać, *F. wdepcę*. eintreten. trépigner, pousser avec les piez dans la terre.
Wdłuż, *adv. et pr. g.* längst, in die Länge. le long, de long, au long. § wdłuż rzeki; wdłuż ulicy; wdłuż murować, stoieli wdłuż.
Wdowa. Wittwe, Witt-Frau. veuve.
Wdmuchnąć. *F. wdmuchnę*. herein blasen. soufler dans.
u wdowy chleb gotowy. mit einer Wittwe bekommet man einen gedeckten Tisch. en épousant une veuve vous trouverez la table couverte.
Wdowi, Wdowski. Wittwen-, Wittwer-. veuf; qui n'a plus de mari ou de femme.
stan wdowski. vid. Wdowstwo.

Wdowiec. *g. wdowca*. Wittwer. un veuf.
Wdowka. eine junge Wittwe. jeune veuve.
wdowki, plur. (*Flos Trinitatis*) Dreyfaltigkeits-Blume, Stiefmütterlein. pensée, sorte de fleur.
Wdowski, *vid*. Wdowi.
Wdowstwo, stan wdowski. Wittwen- oder Wittwer-Stand. viduité; veuvage. *m.*
Wdrobić co w co. *F. wdrobię*. einbrocken, einkrumen. broïer, émier dedans ou parmi; mettre l'égrugeure d'une chose dans une autre.
Wdrożyć się. *F. wdrożę*. des Reisens gewohnt werden. s'acoutumer aux voiages, à s'acheminer.
Wdymam co w co, *v. m. F. wedmę*. mit dem Maul einblasen. soufler qu. ch. dans qu. ch. § wedmiy w pęcherz wodę.
Wdzięczen. *vid*. Wdzięczny.
Wdzięcznie. *adv*. 1) anmuthig. 2) mit Dank. 1) agréable; d'une maniére agréable, agréablement. 2) avec gratitude, avec reconnoissance. § 1) wdzięcznie patrzyć, słuchać było; wdzięcznie to pachnie. 2) wdzięcznie tę łaskę przyiął.
wdzięcznie brzmieć. wohl lauten. avoir un son agréable; sonner agréablement; chatouiller l'oreille.
Wdzięcznomowność. Schertz-Reden, anmuthige Worte. bons mots; belles pointes; la douceur de langage; un parler doux et agréable.
Wdzięcznomowny. anmuthig im Reden, in Ausdrücken. plein d'une douce éloquence; doux en mots, en expressions; qui a de la douceur dans son langage, dans son parler.
** Wdzięcznopamiętnie. *adv*. mit einer unvergeßlichen, ewigen Dankbarkeit. avec une gratitude éternelle.
** Wdzięcznopamiętny. voll ewiger Dankbarkeit; unvergeßlich. plein d'une éternelle reconnoissance; digne d'un éternel resouvenir, d'une reconnoissance sans bornes. § wdzięcznopamiętnym to przyymuię sercem; wdzięcznopamiętne czyny.
Wdzięczność. 1) Anmuth, Annehmlichkeit. 2) Dank, Dankbarkeit. 1) l'agréable, *m.* grace, agrément, douceur, *f.* 2) reconnoissance, gratitude, ressentiment de quelque faveur. § 1) wdzięczność mowy, twarzy. 2) wdzięcznością płacić będę; taka to wdzięczność za dobrodzieystwo.
Wdzięczny. 1) anmuthig, angenehm. 2) dankbar. 3) ein Dankbarer. 1) agréable,

able, doux, qui plait, qui agrée. 2) reconnoissant, qui est sensible aux graces qu'il a receuës. 3) un homme reconnoissant. § 1) wdźięczny głos, muzyka, panna. 2) wdźięczen dobrodźieystwa tego będę; bydź wdźięcznym; wdźięcznych nie wiele *prov.*

Wdźwięk, dźwięk. Reiß, Anmuth, Schönheit. charme, *m.* apas, beauté.

Wdźieram śię. *v. m. F. wedrę.* 1) eindringen, mit Gewalt herein gehen. 2) sich eindringen; ein Amt wiederrechtlich erlangen. 3) einfallen in ein Land. 1) entrer de force, se jetter dans un lieu avec impétuosité. 2) s'intrure dans une charge, se mettre en possession d' une charge; l'emporter sans aucun droit. 3) faire irruption dans un païs. § 1) wdarła śię woda przez mur do miasta; wdźierał śię do pokoiu ale go nie pusżczono. 2) wedrze śię na ten urząd, do tego beneficyum. 3) nieprzyiaćiel wdarł śię do Państwa.

Wdźieranie śię. 1) das Eindringen. 2) widerrechtliche Besitznehmung eines Amts. 1) l'action d'entrer avec force. 2) l'action d'ocuper une charge contre le droit.

wdarćie śię. 1) die Eindringung. 2) wiederrechtlicher Besitz eines Amts. 1) l'entrée forcée. 2) intrusion; obtention d'une charge contre les droits.

Wdźiewalny. geschickt zum Aufsetzen, zum Aufstecken. propre à mettre ou ficher sur.

Wdźiewam, *v. m. F. wdźieię.* 1) aufsetzen als eine Mütze. 2) anziehen, anlegen ein Kleid. 3) auf etwas stecken. 1) mettre un bonnet sur la tête couvrir la tête de; se couvrir de. 2) prendre, mettre un habit; s'habiller en; se revétir, se couvrir de. 3) ficher; pousser une chose sur une autre. § 1) wdźiey czapkę, szyszak. 2) wdźiał dźiś żałobę, zbroie. *3) śćiągwszy go wdźiał (wetknął) głowę na dźidę.

wdźiać sobie okulary na nos. sich die Brille aufsetzen. se mettre les lunettes sur le nez.

wdźiać pierśćień na palec. einen Ring an den Finger stecken. mettre une bague au doigt.

wdźiać komu kwew. das Kopfzeug auf einem setzen. coifer qu.

Węborek. *g. węborka.* Waßer = Eimer, Schöpf=Eimer. godet; seau, un vase à puiser l'eau.

węborek studźienny. Brunnen Eimer. soignole de puits.

Webrnąć w co. *F. webrnę.* 1) ins Wasser einwaten; tief ins Wasser gehen. 2) fallen, gerathen in Irrthümer. 1) aller se mettre dans un gué trop avant. 2) tomber, s'embarrasser, s'embarquer, s'enveloper dans. § 1) konie webrnęli w rzekę, w wodę. 2) webrnął w błędy, w długi.

We, pr. *W', pr.* vid. W, *pr.*

Węch, wąchanie. 1) der Geruch, das Riechen. 2) Wind, Spur, Witterung, Geruch des Jagdhundes, so er vom Wilde bekommt. 1) le flairer, l'action de flairer et de sentir par l'odorat. 2) flair, sentiment que le chien de chasse a du gibier. § 1) pies ma powonienie naylepsze a zatym węch ostry; sępowie za węchem trupow lecą. 2) wyżeł po tropach węchem szlakuie.

pies ten ma węch dobry. dieser Hund hat eine gute Nase, er spüret gut. ce chien a un bon nez, est de haut nez.

węchem szukać, dochodźić czego; węszyć, pachać. 1) schnuppern. etwas mit dem Geruch suchen. 2) riechen, erforschen etwas; hinter etwas zu kommen suchen. 1) flairer; chercher à la piste; chercher en flairant. 2) chercher à la piste, découvrir; suivre pas à pas; pressentir, flairer, haleiner qu. ch.

doszedł tego węchem. er hat den Braten gerochen. il a découvert le pot aux roses; il a senti le vent de cette chose; il a éventé cela.

Węchacz. ein Riecher. flaireur; un homme qui flaire.

Węchorz. Spürhund. chien de quête; braque *m.*

* Wecuię co, wyostrzam. schleifen, wetzen. aiguiser, afiler, émoudre.

Weczwornasob. } *adv. conf.* Nasob.
Weczwornasobnie. } vier mahl so viel. quatre fois autant; au quadruple.

Weczwornasobny. vierfach. quadruple.

Węda. eine Angel. l'hameçon; la ligne avec l'hameçon.

Wędkarz. Fisch = Angler. pécheur à la ligne.

Wędny. Angel=. d'hameçon.

wędny pokarm. Köder, Lockspeise, so man auf die Angel steckt. amorce, éche qu'on met à l'hameçon.

wędna nić, sznurek, włos, bywa i łancuszek. die Angel=Schnur. ligne de pécheur.

wędnym pokarmem nałożyć. den Köder an die Angel stecken. écher une ligne; mettre l'éche à la ligne.

Wedla *pr.* 1) nahe bey, bey, neben an. 2) längst. 1) proche de, auprès de; tout contre. 2) le long de. § 1) wedla rzeki iść. 2) wedla ćiebie śiedzę.

Wedle, ⎫ *pr. g.* laut, nach, vermöge.
Według. ⎭ selon, en vertu, suivant § według prawa, woli moiey, powinności moiey, zdania moiego.
według przemożenia moiego, według sił moich. nach meinem Vermögen, nach meinen Kräfften. selon mon pouvoir, selon mes forces.
według upodobania. nach Gefallen. à plaisir.
według teraźnieyszey mody, według zwyczaiu teraźnieyszego. nach ietzigem Gebrauch. à la moderne.
Wędoł. *vid.* Wadoł.
Wędrowanie. das Wandern, daß Reisen zu Fuß. voiage, *m.* chemin à pié.
Wędrowefzka, mendrowefzka. eine Filzlaus. morpion.
Wędrowka. 1) Wanderzeit, Wanderschaft, der Handwerker. 2) im Scherz: Wanderschaft, Reise. 1) les pour-mieux, le tems que les compagnons de métier sont obligez à voiager. 2) *burlesque:* le voiage dans les païs étrangers.
Wędrownik. Wandrer, Wandersmann. voiageur à pié; passant, personne qui passe son chemin à pié; passager.
Wędrowny. 1) bewandert, der viele Reisen zu Fuß gethan hat. 2) auf Reisen, auf der Wanderschaft erlanget, erlernet. 1) qui a fait bien des voiages à pié; qui a parcouru les païs. 2) aquis en voiageant, qu'on aquiert en voiages. § 1) wędrowny to człowiek. 2) z wędrownego to mam doświadczenia.
Wędruię. 1) wandern, zu Fuß gehen. 2) wandern, auf der Wanderschaft seyn, als ein Handwerks-Gesell. * 3) reisen, auf Reisen seyn. 1) batre l'estrade; parcourir un païs en voiageant à pié; s'acheminer vers un lieu. 2) faire, chercher ses pour-mieux comme font les compagnons de métier.
wędruy. packe dich, fort mit dir. hors d'ici; allez vous en; hors delà; va te promener.
Wedwoie, we dwoie. in zwey Stücke, duppelt. en deux piéces, en deux parties; doublement. § złożyć chustkę we dwoie; we dwoie co przerznąć.
Wedwoynasob, *adv.* duppelt, zweymahl so viel, zwiefach. deux fois autant; au double.
Wędzę co, *dźi, dźił.* räuchern Fleisch, Fische. sécher à la fumée; prendre à la fumée; fumer de la viande, du poisson.
wędźić śledźie. Pickelheringe räuchern. saurer des harangs.
wędźić ryby, wędą łowić, łapać. angeln. prendre du poisson à l'hameçon; pécher à la ligne.
wędźić śię; wędźić śię posty. hunger leiden, knapp leben. vivoter; jeûner; ne prendre point assez d'alimens.
Wędzenie. das Räuchern. l'action de sécher à la fumée.
wędzenie śledźi. das Räuchern der Picklinge. sorissage. *m.*
wędzenie, wędą łowienie. das Angeln. la péche à l'hameçon.
Wędźidło, munsztuk. 1) Gebiß, Mund-Stück am Pferde-Zaum. 2) *fig.* Gebiß, Zwang. 1) embouchure; le mords qui se place dans la bouche du cheval. 2) *fig.* frein, bride, contrainte.
Wędziłko. die Angel-Ruthe, der Angel-Stock. sçion qui est à la ligne de pécheur; bâton ou verge de pécheur.
Wędźisty. Angel-; mit einer Angel versehen. d'hameçon; garni d'un hameçon.
Wędzonka, wędzone mięso. geräuchert Fleisch. de la viande fumée; du petit fumé. § z częstego wędzonek używania krosty, wrzody przydaią śię.
Wędzony. 1) geräuchert. 2) geangelt, mit der Angel gefangen. 1) séché à la fumée. 2) péché à l'hameçon. § 1) wędzone ryby, wędzone mięso. 2) wędzony połow albo wędą nabyty.
Węgar. *plur.* Podwoy. eine Thür-Pfoste. poteau, jambe; le pié droit d'une porte.
Węgiel. *g. węgla*, wągl. eine Kohle. charbon.
Węgieł. *g. a.* Winkel, Ecke zwischen zwoen Wänden. 2) Meßk. ein Winkel. 1) coin, encognure entre deux murs. 2) *géom.* un angle. § 1) budynek we trzy, we cztery węgły.
Węgielnica. Winckel-Maß, Winkel-Haken. équerre. § węgielnicą wymierzony
Węgielnia, węglarski piec. 1) Kohlgrube, wo Kohlen gebrannt werden. 2) Kohl-Kammer. 1) charbonniére, faudes, *f. plur.* fourneau à faire du charbon. 2) charbonnier; lieu où l'on met les charbons de la maison.
Węgielny, węglasty, do węgłow należący, węgłowy. Winkel-, Eck-, zum Winkel gehörig. angulaire, qui est en angles.
węgielna linia. die Diagonal-Linie. ligne diagonale. § węgielna linia w kwadratach i w inszych wielośćiennych figurach iest naydłuższa miedzy przećiwnemi węgłami.
węgielny kamień. der Eck-Stein. pierre angulaire.

Węgierka. 1) eine hungarische Pflaume. 2) ein hungarischer Manns- oder Weiber-Pelz. 1) prune d'Hongrie; damas, prune de damas 2) hongreline, sorte de vêtement d'homme ou de femme.

Węgierski. hungarisch. hongrois, qui est d'Hongrie. § węgierskie wino.

węgierski; węgierski złoty. hungarischer Ducaten. un Hongre; un ducat Hongrois. § dwoisty węgierski.

węgierska suknia. hungarischer Rock. hongroise; habit hongrois.

węgierska ziemia. vid. Węgry.

Węglarka. Kohlenträgerin, Kohlenbrennerin. charbonniére; femme qui vend ou qui porte du charbon.

Węglarnia. eine Kohl-Kammer. charbonnier. lieu où l'on garde le charbon.

Węglarski. Kohl-Brenner-. de charbonnier; qui regarde le métier de charbonnier.

Węglarz. Kohl-Brenner. charbonnier; paisan qui fait le charbon.

Węglasto, *adv.* vieleckig. à plusieurs angles.

Węglasty; węgły maiący; węgłów pełny, graniasty. vieleckig. poligone, qui a plusieurs angles; plein d'angles et de coins.

węglasty, węgłów umiarkowanych, węgielnicą wymierzony. winklicht, nach dem Winkel-Maaß eingerichtet. ortogonelle, ortogone; qui est à angles droits; fait à l'equerre.

Węgle. *collec.* Kohlen. des charbons.

Węglisty, } 1) Kohlen-. 2) kohlschwartz.
Węglowy. } 1) de charbon. 2) de couleur de charbon; noir comme un charbon.

Węglowy. *vid.* Węgielny.

Węgorz. der Aal ein Fisch. anguille un poisson. § węgorze rzeczni, ieziernі.

węgorz morski. See-Aal. un congre.

wyślizną się iak węgorz. er ist durchgeschlupfet wie ein Aal. il est échapé comme une anguille qu'on veut tenir.

Węgorzny. Aal-, wo sich Aale aufhalten. d'anguille; qui regarde les anguilles; où il y a des anguilles.

węgorzny iaz. Aal-Fang. anguilliére.

* Węgorzowy. *vid.* Węgorzny.

Węgorzyca. Art kleiner Aaale. espéce de petites anguilles.

Węgorzyk. kleiner Aal. anguillete; petit anguille.

Węgrowaty. finnig, von Schweinen. ladre, *parlant des cochons.* § węgrowata świnia.

Węgry, *plur.* węgierska ziemia. Hungarn. Hongrie. § odiechał do Węgier; w Węgrzech mieszka.

* *węgry, wągry.* Schweins-Finnen. lépre de cochon.

Węgrzy. *plur.* die Ungarn. les Hongrois.

Węgrzyn. 1) ein Hungar. 2) hungarischer Wein. 1) un Hongrois. 2) du vin d'Hongrie. § 1) słyfz Węgrzynie * 2) dobrego Węgrzyna (Węgierskiego wina) zażywać; barziey o Węgrzynie niżli oyczyznie myśli.

Węgrzynka. eine Hungarin. une Hongroise.

Wekiera. eine Keule, kurzer Stock mit einem dicken Ende. courte massuë; rondin qui a le bout fort gros. § wekiera iest kiy krępy niedługi z gałką.

Weksel, *g. weksla.* 1) Wechsel, Wechsel-Brief. 2) Wechsel Handel. 1) lettre de change. 2) banque; le négoce de banquier, de changeur. § 1) zawrzeć na kogo weksel; wekslu ieszcze nie otrzymałem.

Wekslarz. Wechsler. banquier, changeur, cambiste.

Welens. Waffen-Rock, Ueber-Wurff über die Waffen. hoqueton de guerre, sorte de casaque que le soldat met par dessus ses armes.

Wełknąć, *F. wełknę.* einschlucken. avaler, engloutir.

* Weln na wodzie, wał. Wasser-Welle. onde, flot.

Wełna. Wolle de la laine. § wełnę robić; wełna Niemiecka podleysza od Polskiey, Angielska lepsza od Polskiey a Hyszpańska naylepsza.

wełnę robienie. Zubereitung, Verarbeitung der Wolle. l'art d'aprêter de la laine, de la mettre en oeuvre; manufacture de laine.

wełna surowa. rohe, unzubereitete Wolle. laine surge; de la toison.

wełna nieochędożona. ungewaschene Wolle. de la laine grasse telle qu'on prend de dessus la brebis.

wełny owczey sok albo plugastwo. Schmiere, Fettigkeit von der Schafs-Wolle, ehe sie gewaschen wird. la crasse qu'on tire de la laine avant qu'on la lave.

wełna. } Flocken, Wolle an einigen
Wełnianka. } Kräutern. laine, duvet, coton sur une herbe.

wełnianka. ein wollen Kleid, wollner Rock. habit de laine.

wełnianka. } ein grober Zeug von Flachs
Wełniak. } und Wolle. tiretaine, sorte de grosse étofe faite de laine et lin. § wełniak iest z partu i wełny.

Wełniany. Wollen. de laine, fait de laine.
Wełniarz. 1) Wollen-Zubereiter. 2) Wollen-Händler. 1) ouvrier en laine. 2) marchand de laine.
Wełnisty. 1) wollicht; das viel Wolle hat. 2) voll Wasser-Wellen; wallend. 1) qui a beaucoup de laine. 2) ondoïant, plein d'ondes et de flots.
bydło wełniste; *owce i skopy*. Schaf-Vieh. brebiaille, moutonnaille, bêtes à laine.
Wełnisto. wallend, Wällen-Weise. en onde; qui s'agite comme les flots de la mer. § wełnisto strzępiony.
** Wełnołomny. die See-Wellen brechend. qui rompt les flots, qui brise les vagues.
Wełnorodny. Wolle tragend. qui porte, qui engendre de la laine.
Welon białogłowski. Haupt-Schleyer der Weiber. le voile dont les femmes se couvrent la tête.
Wemknąć. *vid.* Wmykam.
Wemknienie, Wemknięćie. *vid.* Wmykanie — *Wemknienie.*
Wemknięty. } Wemkniony. } eingeschoben. fourré, glissé dans.
Wempir, Upior. Blutsauger, Vempir. vempire. *m.*
Weń, w niego. in ihn. dans lui.
Wen ztąd; fora ztąd. packe dich fort von hier. loin d'ici; arriére d'ici; va te promener.
Wena Poetycka. Poetischer Geist; Feuer der Dichter. verve, fougue des Poëtes; la fureur Poëtique.
Wendeta. 1) der Trödel, der Trödel-Markt. 2) das Trödeln. 1) friperie, lieu où l'on vend de vieux habits. 2) le métier de fripier. § 1) byłem na wendećie. 2) wendetą śię bawi, śię żywi.
trzyma wendetę. er hat eine Trödel-Bude. il tient une boutique de fripier.
wendeta niewolnikow. bey den Morgenländern ein Sclaven-Markt. un marché aux esclaves chez les levantins.
Wendetarka. Trödlerin. revendeuse.
Wendetarski. Trödler-. de fripier.
Wendetarz. Trödler, Trödelmann. revendeur.
wendetarz szat. Kleider-Trödler. fripier.
wendetarz księżny. Bücher-Trödler. étaleur.
Wendetny. Trödel-. de friperie. § starzyzny wendetne.
Wenecya. Venedig. Venise.
Wenecki. Venetianisch, Venetisch. venitien. § Wenecka Rzeczpospolita we Włoszech.

Weneczyk, } Wenetańczyk. } Venetianer, Venediger. un Venitien.
Wenera. Beywohnung, Beyschlaf. cohabitation. § wenery zbytek w samym małżeństwie szkodliwy; zbytnie używanie wenery; zbytkowanie wenery kaźi człowieka.
Wenus, *f. g. wenery.* 1) Venus, Liebes-Göttin. 2) die Venus, der Venus-Stern, ein Planet. 1) Venus, la déesse des amours. 2) Venus, *f.* l'un des sept Planettes. § 2 Wenus iest gwiazda wieczorna i zaranna.
Wenus. *m. g. Wenusa.* der Venus-Stern. Venus, *f.* une Planette.
Wenusowy. 1) die Göttin Venus angehend. 2) Liebes-. 1) de Venus. 2) galant, amoureux. § 1) wenusowey mocy kto się oprze? 2) Wenusowe listy, wiersze.
Werbarz, Werbownik. Werber. enrôleur; oficier qui enrôle.
Werbowanie. das Werben. enrôlement de soldâs.
Werbowany. } *werbowny.* } angeworben. enrôlé. § werbowny żołnierz, werbowne chorągwie.
Werbownik. *vid.* Werbarz.
Werbuię. werben Soldaten. enrôler; battre le tambour dans une ville, dans une province.
Werbunek, *g. u.* Werbung. enrôlement.
Wersal. Versailles ein Lust-Schloß in der Gegend von Paris. Versailles, une maison de plaisance aux environs de Paris. § krol iest w Wersalu.
Wersal. ein Versal-Buchstabe; großer Buchstabe. lettre capitale.
Wersat. erfahrner Mensch. un homme expérimenté; un homme expert. § wersat doskonały w tym ięzyku, w tey nauce.
Wersatka. erfahrne Weibs-Person. une femme experte.
Werteba. Neben-Weg, Seiten-Weg. redresse, détour, chemin détourné.
Wertykalny zegar; śćienny zegar. Vertical-Sonnen-Uhr. une horloge verticale. § wertykalny południowy, wertykalny połnocny zegar.
Weśćie, Weyśćie. Eingang. entrée.
Wesele. 1) Lust, Freude. 2) Vergnügen, Zufriedenheit. 3) eine Hochzeit. 1) plaisir, divertissement, joie. 2) contentement, satisfaction. 3) noce; noces. *f. plur.* § 1) mam z tego wesele wielkie, zbytnie. 2) mądry w sobie prawdźiwe wesele znaydźie; insze wesele powierzchowne, insze prawdźiwe. 3) na weselu iestem u kogo; wesele

 teraz;

teraz; na trzy dni wesela, a do śmierći smutku.

Wesele kogo, rozweselam. einen erfreuen. rejouïr qu.

weselić śię. sich freuen. se rejouïr, avoir de la joie. § weselić śię z cudzego nieszczęśćia.

Weselnik. } Hochzeit-Gast. un convié de
Weselny. } noces; celui qui est des noces.

weselny. Hochzeit-, hochzeitlich. nuptial, qui regarde les noces; de noces. § weselni gośćie; weselny Marszałek.

list weselny. Hochzeit-Brief. lettre d'invitation à une nôce.

weselna piosnka; weselne pienie. Hochzeit-Lied, Hochzeit-Gedicht. chant nuptial; épitalame, *m.* vers nuptial.

Węsik, *g. a.* Schnur-Bärtchen eines jungen Menschen; Milch-Bart. duvet; moustache d'un jeune homme. § węsik mu śię sypie.

Wesołek. *g. wesołka.* 1) lustiger Mensch, lustiger Bruder. 2) *vulg.* Spiel-Mann, Fiedler, Pfeiffer. 1) escarbillat, bon compagnon; gaillard, égrillard, éveillé, rejoui; bon frére, bon chaland, bon pelerin. 2) *vulg.* musicien, violon, fifre, joüeur de flûte.

Wesołniśia. eine lustige Weibes-Person. une femme ou fille éveillée, gaillarde, égrillarde.

Wesoło, *adv.* lustig, vergnügt. joieusement, gaïement, gaillardement, agréablement, plaisanment.

wesoło tu; wesoło tu iest. es ist hier lustig. il est plaisant ici; voilà qu'il y fait bon, qu'il y fait gaillard; il y a de quoi se divertir ici.

wesoło patrzyć; pokazować na twarzy wesele. lustig, vergnügt aussehen. paroitre content; faire une mine enjouée; faire paroite sa joie dans les yeux, sur son visage.

Wesołość. 1) Fröhligkeit. 2) Lieblichkeit, Anmuth. 3) Vergnügen, Zufriedenheit. 1) gaïeté; les plaisirs. 2) agrément, douceur, *f.* 3) contentement. § 1) z tobą w dom moy wesołość wstępuie. 2) wesołość dnia pola, oczu, czoła, twarzy. 3) wesołość tož iest co ukontentowanie.

Wesoły. 1) fröhlich, vergnügt, lustig. 2) anmuthig, lustig. 1) joieux, jovial, gai, riant, content. 2) agréable, riant, plaisant, joieux, qui cause de la joie. § 1) bądź wesoł że; wesoły z odiazdu iego. 2) dźień wesoły; mieszkanie, pola wesołe.

zawsze wesoły. er ist immer lustig. il a toujours un pié en l'air.

Wespoł } *adv.* pospołu. zusammen,
* Wespołek. } mit einander. ensemble, de compagnie. § byłam wezpoł z tobą.

Westchnąć, *vid.* Wzdycham.

Westchnienie, wzdychanie. ein Seufzer. élan, sanglot, soupir.

Westyarnia w klasztorach. die Kleider-Kammer in den Klöstern. le vestiaire dans les couvens.

Wesz, *f.* ein Laus. pou. § ma wszy.

wesz wielka. große Laus. guenaut, grand pou.

wesz wodna robak. eine Wasser-Laus, so die Wasser-Thiere haben. pou d'eau, un insecte qui mord les animaux aquatiques.

wesz wodna ziele. (dracunculus aquaticus) Wasser-Schlangen-Kraut. serpentaire aquatique.

wszy go gryzą, kąsaią. die Läuse fressen ihn. il se laisse mordre aux poux.

nie zdeymuy czapki, by śię wszy nie rozlazły. nimm den Deckel nicht ab, die Läuse möchten erfrieren. couvrez vous, la sueur est bonne.

Weszło, } *vid.* Wchodzę.
Weyść. }

* Wet. } Nachtisch. le dessert. § iużći
Wety, *plur.* } dano wety; wety cukrowe, owocowe.

wet za wet. Wiedergeld. peine du talion.

wet za wet. wie du mir, so ich dir. à son tour; à beau jeu beau retour; choux pour choux.

wet za wet komu oddać. einen mit gleicher Müntze bezahlen. paier qu. tout comtant; rendre à qu. la pareille; donner des fèves pour les pois.

Wetknąć. *vid.* Wtykam.

Wetknienie, Wetknięćie. *vid.* Wtykanie — *wetknienie.*

Wetknięty. } herein gesteckt. fiché de-
Wetkniony. } dans; mis dedans.

Wetroynasob. dreymahl so viel. trois fois autant.

Wetuię. 1) ein gleiches vergelten, eine Gütigkeit wieder vergelten. 2) etwas rächen. 3) sich erholen an etwas; einholen, einbringen, nachholen. 1) ressentir qu. ch; rendre une grace receuë; reconnoitre, recompenser. 2) ressentir qu. ch; se ressentir, se venger, avoir du ressentiment de. 3) se rédommager, se relever, se remettre de; réparer une perte, raquiter, ravoir ce qu'on a perdu. § 1) tey łaski wszelakim odwdźiękiem wetować będę. 2) za ten żart powetował i oddał swoim dworstwem;

weto-

wetować takiey krzywdy na nim będę. 3) wetuią przeszłą ściśłość rozpustą, gdy śię widzą na swobodźie. 4) wetował tym sposobem umknionego sobie obłowu; wetuiąc posztą do Warszawy pobieżałem; wetuię tego com omieszkał; wetować szkody swoiey

Wety, *plur.* vid. Wet.

Wewnątrz. *adv.* 1) inwendig, drinnen. 2) herein; hinein. 1) dedans, par dedans, au dedans, intérieurement. 2) en dedans, céans.

Wewnętrzny. inwendig, innerlich. intérieur, de dedans.

Wey, bawey; *interj.* schau, siehe da. voilà.

Weyrzeć, *vid.* Wglądam.

Weyrzenie. *vid.* Wglądanie — *weyrzenie.*

Wężaty. schlangenförmig. fait, façonné en serpent

wężate Merkuryusza berło. der Mercurius-Stab. le tirse de Mercure ou baguette entourrée de deux serpents.

Wezbrać, *vid.* Wzbieram.

Wezbranie. Austretung eines Strohms; Ergießung. débordement, dégorgement, enflement; inondation, regorgement de l'eau; avalaison, *f.* ravine.

Wezbrany. 1) aus dem Ufer getreten. 2) ein wenig geschlagen. 1) débordé; sorti de son lit. 2) frapé, batu légérement.

* Węzę, *ży, żył*, zwężam; schmall machen. étrecir.

Węzeł. *g. węzła.* 1) ein Knoten. 2) Gebinde, Pack. 3) *fig.* Band, Verbindlichkeit. 4) Knoten, Schwierigkeit, Hinderniß. 1) neud. 2) paquet, tapon, fagot. 3) *fig.* neud, lien. 4) neud dificulté, obstacle, *m.* § 1) węzeł rozdźierzgnąć, rozwiązać. 2) a dokądże z tym węzłem chcećie; rozerzniy ten węzeł sukna, bielizny. 3) ten węzeł cały świat ściąga. 4) węzeł rozplatać; trudny to na mię węzeł; zakładam to naprzod za fundament, aby śię ten węzeł dosyć trudny mogł rozwiązać.

węzeł prętki. Schleife, Schlinge. lacet à neud coulant, neud coulant, neud courant. § dźieći na palcach czynią węzłe prętkie, są także u śideł.

węzeł bez zadźiergu. Knoten der leicht aufzuknüpfen ist. un neud facile à dénoüer.

węzeł z zadźiergiem. unauflöslicher Knoten. neud serré, dificile à dénoüer.

węzeł Gordyyski. Gordianischer Knoten, große Schwürigkeit. neud gordien; grande dificulté. § chyba miecz nieprzyiaćielski ten węzeł Gordyyski rozetnie.

węzłem zawiązać. zuknüpffen. noüer, faire un neud.

Węzełek, *g. węzełka.* ein Knötchen. petit neud.

węzełek wyszywany. ausgenehetes Knötchen. pomette, petit ploton de fil.

Wezgłowie. } Polster, Küßen. carreau,
Wezgłowko. } oreiller, coussin couvert de quelque étofe, sur quoi on se met. § wezgłowie pod łokćie, pod kolana, wezgłowie do okna.

Węzlę. *vid.* Węzłuię.

Węzłowanie. das Knotenbinden. l'action de faire des neuds.

Węzłowaćie. } *adv.* 1) knotig, mit Kno-
Węzłowato. } ten. 2) kurzgefaßt, mit wenig Worten. 1) avec bien des neuds. 2) succintement, laconiquement; en peu de paroles.

Węzłowatość. Kürze, Bindigkeit einer Schreib-Art. laconisme, *m.* discours succint; stile serré. § wezłowatość mowy, ięzyka; zażywać węzłowatośći.

Węzłowaty. 1) knotig. 2) bündig, kurz, mit kurzen Worten ausgedrückt. 1) noüeux, plein de neuds. 2) nerveux, laconique, succint, coupé, serré.

Wezmę. ist das *Futurum* vom *verbo* Biorę. *c'est le Futur du verbe* Biorę.

Wezmiy. ist der *Imperativus* desselben verbi. *c' est l'Imperatif du même* verbe.

Wężoiedz, Wężoiedzca, człek węże iedzący. Schlangen-Freßer. mangeur de serpens.

Węzłuię. Knoten binden. noüer, faire des neuds.

** Wężorodny. von Schlangen gebohren. né, engendré d'un serpent.

** Wężorody. der Schlangen zeuget. qui engendre des serpens.

Wężowaty. schlangenscheckig, schlangenartig. de serpent; serpentin; fait, tacheté en serpent.

Wężowka. Art giftiger Pilze. espèce de champignons venimeux.

Wężownica. Feld-Schlange, eine lange Canone. couleuvrine, une longue piéce d'artillerie.

Wężownik, *g. a.* 1) Schlangen-Träger ein Nord-Gestirn. 2) Serpentin-Stein. 1) le Serpentaire, l'Esculape, une constellation septentrionale. 2) serpentin sorte de marbre.

wężownik, wężownik czerwony, gadowe źiele, gaiowa miodunka. (bistorta britannica) Natter-Wurz. bistorte.

wężownik wielki, żmiiowiec. (dracontium majus) Schlangen-Kraut. serpentine, serpentaire, la grande serpentaire.

wężownik biały; obrazki (arum) kleine Natter-Wurz, deutscher Imber. vit de chien; pié de veau.

Wężowy. Schlangen-. de couleuvre, de serpent.

wężowy trank ziele (Achillea) Glied-Garben-Kraut. Achillée, sorte de mille feuille.

wężowy język ziele, naśieżrzał, narda indyyska. (ophioglossum.) Natter- oder Schlangen-Zünglein. langue de serpent, herbe sans couture, ophioglossum.

wężowa skora stara zwleczona; wylina. abgestreifte Schlangen-Haut. dépouille de serpent.

Wezwanie. *vid.* Wzywanie.

Wezwany. herben gerufen, ersuchet. apellé, invité. § wtrąca śię w rzeczy nie będąc wezwany.

Wężyk, wąż mały. eine kleine Schlange. serpenteau; tortueux, petit serpent.

wężyk herb. vid. *wąż. herb.*

wężykiem. bogen-weise, wie ein Lateinisch S. tortueusement, en ziczac, en esse, en divers plis. § wężykiem przeginaiąc śię leżie gąśienica; wężykiem śię potykać.

wężykiem iść 1) wie eine Schlange kriechen. 2) wie ein trunkener gehen, taumeln 1) ramper, serpenter, aller en serpentant. 2) faire des ziczacs, des esses comme un ivre.

Wężykowaty. schlangen-ähnlich. serpentin, tortueux.

Wężymord ziele. (*scorzonea*) Scorzoner, Schlangen-Mord scorsonere.

Wężyko. 1) Meßk. zehn Kreutz-Ruthen, zehn Ruthen ins gevierte. 2) Schlangen-Laich; Schlangen-Eyer. 1) *géom.* dix perches cubiques. 2) oeufs de serpens. § 1) wężysko ma 10. pretow w dłuż i w szerz, albo sto pretow kwadratowych; morg ma trzy wężyska albo trzysta prętow kwadratowych.

Wganiam. *F. wgonię.* herein jagen. chasser dans, en dedans. § wgoń kury do kurnika.

Wgladam. *v. m. F. weyrzę.* 1) herein sehen in etwas kucken. 2) ansehen, anschauen, anblicken; in diesem Verstande findet die lange *Conjugation* dieses *verbi* nicht statt. 3) einsehen ergründen. 1) regarder dedans; regarder dans. 2) envisager, regarder qu; jetter, porter les yeux, le regard sur. *la longue conjugaison de ce verbe ne sauroit entrer dans ce sens.* 3) pénétrer, approfondir, percevoir. § 1) weyrzyy w zwierćiadło; nie śmiał na mię weyrzeć od wstydu; weyrzał mu w oczy. 2) weyrzyy na niego śmiele, łaskawie. 3) we wszystko daley wglądał; weyrzeć w sprawę, w serce.

weyrzeć w śię. in sich gehen. regarder dans son coeur.

weyrzyy w śię. zupfe dich selbst bey der Naase. prenez vous par le nez; fourrez vôtre nez dans vôtre manche.

Wglądanie. 1) das Hereinsehen; das Ansehen. 2) das Einsehen. 1) l'action de regarder dedans; inspection. 2) l'action de pénétrer.

weyrzenie. 1) Blick, Anblick. 2) Einsicht. 1) aspect, vuë, coup d'oeil, regard dans ou sur une chose. 2) pénétration.

na weyrzenie; na weyrzeniu. beym ersten Anblick. à le voir; à voir; à la prémiére vuë. § na weyrzenie dobry, zły.

Wgoniony, wpędzony. hereingejagt. chassé dans un endroit.

Wgramolić śię. *F. wgramolę śię.* herauf kriechen, mit Mühe herauf kommen. grimper, se trainer sur un lieu.

Wgrodzić co. *F. wgrodzę.* etwas in einen Bezirk einschließen. enclaver; mettre dans une enceinte, dans une cloture.

Wgrodzenie. die Einschließung in einen Bezirk. l'action de placer dans une cloture.

Wgrodzony. mit eingeschloßen in einen Bezirk. enclavé, enfermé; inclus dans une enceinte. § kośćioł w mur mieyski wgrodzony.

Wiaderko. kleiner Eymer. baillotte, chapelet, petit seau.

Wiadomo, świadomo *adv.* kund, bekannt. notoirement, manifestement.

wiadomo; wiadomo iest. es ist Stadtkündig. cela est notoire; cela est de notoriété.

Wiadomość. 1) Erkenntniß, Wissen, Wissenschafft. 2) Nachricht. 1) connoissance, notice, savoir. 2) avis, avertissement, relation. § 1) z wiadomośći swoiey słabośći; żyie ten narod bez naymnieyszey wiary chrześćiańskiey wiadomośći; stwierdził sobie wiadomość cwiczeniem. 2) mam wiadomość od niego o tym.

wiadomośći. Nachrichten, Kundschafften. memoires. *plur. m.*

wiadomość dać komu. einem zu wissen thun, Nachricht geben. faire savoir, notifier à qu.

bez wiadomośći moiey to uczynił. er hat dieses ohne mein Wissen gethan. il a fait cela

cela

cela à mon inſceu, ſans que je le ſache.

bez iego wiadomości. ohne ſein Wiſſen. à ſon inſceu.

Wiadomy, świadomy. 1) kundig, geübt. 2) kund, bekannt. 1) expert, expérimenté, entendu, fait. 2) connu, notoire. § 1) wiadomy świata, tey nauki. 2) wiadoma to każdemu rzecz.

Wiadro. 1) Waßer-Eymer. 2) ein Eymer, ein großes Wein-Maß von 26 Pohlniſchen Töpfen. 1) ſeau à puiſer de l'eau. 2) feuillette, demi-muid, une meſure de vin contenante deux fillettes, ou vingt ſix pots Polonois. § 1) nieczyſta woda w wiedrze. 2) wiadro wielkie albo Edymburſkie ma garcy 26. wiadro małe albo Morawſkie trzyma garcy 20.

wiadro ſkorzane. lederner Eimer. ſeau de cuir.

wiadro panieńſkie ziele. Karten-Diſtel. chardon à bonnetier; chardon à carder.

Wiadrowy. 1) zum Eymer gehörig. 2) einen Eymer-Maß in ſich haltend. 1) de ſeau. 2) qui concerne, qui contient la meſure de vin qu'on apelle *Wiadro* § 1) dno wiadrowe. 2) wiadrowa miara; wiadrowy (wiadro w ſię maiący) ſtatek.

* Wiaduk, świadom czego, werſat, ein erfahrner Menſch. homme expérimenté.

Wianeczek. *g. a. wianeczka.* ein Blumen-Sträuſchen; Blumen Kräntzchen. petit couronne de fleurs; petit bouquet.

w wianeczku umarta. ſie iſt im Jungfer-Kräntzchen geſtorben. elle eſt morte pucelle; elle a conſervé ſon pucelage juſqu'aux tombeaux.

Wianek. *g. wianka.* Blumen-Krantz. guirlande; chapeau, couronne de fleurs. § wić wianki; w wianku chodźi rożanym.

Wianie. das Wehen des Windes. le ſoufle d'un vent; l'action de ſoufler.

Wianny. } Wianowy. } 1) die einen Mahlſchatz mitbekommt. 2) zum Mahlſchatz gehörig. 1) femme qui a un douaire. 2) de douaire; qui regarde la donation faite en faveur de mariage. § 1) Pani wianna. 2) dobra wianne; kondycye wianowe.

Wiano. Mahl-Schatz, Wittwen-Sitz. ouſclage *m.* douaire, *m.* donation en faveur de mariage; les erres, *f.* le gage de mariage; les biens que le mari donne à ſon épouſe par le contrat de mariage. § wzięła, doſtała, trzyma tę wieś wianem.

Wiara. 1) Glauben, Zutrauen. 2) Glaube, Treue, Standhaftigkeit eine Tugend. 3) Glauben eine theologiſche Tugend. 4) Glauben, Religion. 1) foi, créance. 2) foi, promeſſe, fidélité. 3) foi, une vertu Téologale. 4) foi, religion. § 1) dać komu wiarę; niech będźie każdemu ſwoia wiara, pewnieyſza to za świadectwem Autora. 2) wiarę komu zachować, złamać. 3) wiara ieſt dar Boży. 4) ktorey ieſteś wiary; wiara Chrześciańſka, żydowſka, turecka; przyſtał na tę wiarę; nauczać wiary.

wiarę komu pſuć. einen verkleinern, um ſeinen guten Nahmen, um ſeinen Glauben bringen. diſcréditer qu.

na cudzą wiarę. auf eines Nahmen. ſur le comte, ſur le crédit d'un autre. § na cudzą wiarę wźiął towary.

wiary temu dać nie mogę. ich kan dieſes nicht glauben. je ne ſaurois ajouter foi à cela.

ledwie do wiary ſą te rzeczy. das iſt nicht wahrſcheinlich; man kan dieſe Dinge faſt nicht glauben. ces choſes ſont difficiles à croire; elle ne ſont pas probables; cela n'eſt pas vraiſemblable.

wiary godźien. man kan ihm glauben. il eſt digne de foi.

Wiardunk. 1) zwölf Pohlniſche Groſchen, eine Rechnungs-Müntze in den Pohlniſchen Geſetzen. 2) ein Dutzend, zwölf Stück. 1) douze gros, une monoie de comte dans les Conſtitutions Polonoiſes. 2) douzaine, douze piéces. § 1) ma płacić grzywnę i dwa wiardunki. 2) chłopi przez krzyże, wiardunki (tuźiny) mędle i kopy rachuią.

** Wiarołomca. ein Treubrüchiger. un perfide.

** Wiarołomnie, *adv.* treubrüchiger Weiſe. perfidement.

** Wiarołomność. Treuloſigkeit, Untreue. perfidie, déloiauté, infidélité.

** Wiarołomny. treulos, treubrüchig. perfide, déloial.

* Wiaruię ſię czego; chronię ſię czego. ſich in acht nehmen. éviter qu. ch; ſe garder de.

Wiaſka, wiązanka. Bund, Bündlein. petite bote.

Wiatr. 1) Wind. 2) die Luft wornach etwas ſchmecket, riechet. 3) fig. Wind, Einbildung; ein Nichts. 4) Wind, Blehung. 1) vent. 2) climat, l'air que ſent un choſe. 3) *fig.* fumée; rien, vent. 4) ventoſité, vent, flatuoſité. § 1) gdy wiatr nie służy do wioſeł *prov.* po wietrze deſzcz naſtąpił. 2) wiatrem to pachnie, śmierdźi. 3) kto ſię

wiatrem

wiatrem karmi nie utyie; wiatr gonić po świećie; w wiatr czyie zamysły obroćić; wiatru pełna głowa. 4) wiatr przyrodzony u człowieka, u bydląt; upuszczenie wiatru; wiatrow chory nie ma; wiatry odchodzą.

wiatrom otworzysty. den Winden ausgesetzt. exposé à tout vent.

wiatr kręty. Wirbel-Wind. tourbillon.

wiatr wielki. Sturm-Wind. vent folet; vent violent, véhément.

wiatr ćiągły. Zug-Wind. vent coulis.

wiatr suchy. truckner Wind. essui, vent sec.

wiatr dobry, powiewny. günstiger Wind. vent favorable.

wiatr odbiiaiący śię. Rück-Wind, gebrochner Wind, der von etwas zurück prallet. un vent qui se fait sentir par le retour; revolain.

wiatr dżdżysty. Regen-Wind. vent pluvieux.

watry porządne. ordentliche, gewöhnliche Winde. embattes, *m. plur.* vens reglez, vens alizez.

wiatr zły przećiwny. widriger Wind. vent contraire; vent d'avant; vent qui vient d'avant.

wiatry coroczne. gelinde Hunds-Tage Winde. étesies, *m. plur.* vens étesiens; vens anniversaires vers la fin de la canicule.

wiatr łagodny, wiatrek. sanftes Lüftchen. petit vent doux.

wiatr z źiemie, z morza. ein Wind der von Lande, von der See her wehet. vent qui s'éleve de la terre, de la mer.

* *z wiatru, po wietrze*. mit gutem Winde, den Wind in den Rücken. aiant le vent en poupe, en arriére. § po wietrze stoieć, żeglować, płynąć.

od wiatru, wzwiatr. wider den Wind. contre le vent; à vent contraire; de l'avant; de bout au vent; aiant le vent par prouë.

na wiatr. in den Wind, in die Luft, vergebens. en l'air, envain.

na wiatr psi szczekaią. die Hunde bellen den Wind an. les chiens aboient contre le vent.

na wiatr strzelić. in die Luft schießen. tirer en l'air.

na wiatr prożne ćiskać razy. Luft Streiche machen. faire des coups en l'air.

na wiatr iść; z wiatrem zginąć, minąć. wie der Wind vergehen. s'en aller en fumée, se passer en un moment; se passer avec le vent; s'évanoüir, ne faire que blanchir. § poszło to na wiatr; na wiatr to wszystko; wszystkie proroctwa, zamysły na wiatr poszły.

leći iak wiatr. er ist geschwind wie der Wind. il vole, il court avec grand empressement. § lecą iak wiatr, zaraz czynią co Pan każe.

wiatr iest. es ist windig. il fait vent; il vente.

wiatr czynić. Wind machen. faire du vent.

wiatrem żyie. er lebet von der Luft; er isset wenig. il se nourrit d'air; il mange peu.

wiatr przyrodzony upuśćić. einen fahren laßen. lâcher un vent; laisser échaper un vent.

cztery wiatry głowne albo przednieysze die vier Haupt-Winde. les quatre vens cardinaux.

wiatr wschodny prawy. Morgen-Wind, Ost-Wind. levant, vent d'Orient, vent d'est, vent d'amont.

wiatr południowy prawy średni. Mittags Wind, Süd-Wind. vent méridional, vent marin; sud.

wiatr zachodny prawy. Abend-Wind, West-Wind. vent d'Occident, Oüest.

wiatr połnocny, pomorszczyzna. Mitternachts-Wind, Nord-Wind. vent de septentrion, bise, tramontaine, vent du Nord.

wiatry poboczne. die Seiten oder Neben-Winde. les vens mitoïens ou colateraux. § wiatrow pobocznych iest dwadzieśćia ośm, ktore naysnadniey na wieńcu wiatrowym obaczysz.

wiatr wschodnemu poboczny ku południowi. Süd Ost. Sud-est, Siroc; le vent qui tient le milieu entre l'Orient et Midi.

wiatr wschodnemu poboczny na połnocy. Nord-Ost-Wind. Nord-est, galerne.

wiatr zachodnemu poboczny ku południowi. Süd West. Sud-Oüest, vent entre le vent de Midi et d'Occident.

wiatr zachodnemu poboczny na połnoc, Nord-West. Nord-oeust.

wiatr południowemu poboczny ku wschodowi. Süd-Süd-Ost. Sud-Sud Est.

wiatr południowemu poboczny ku zachodowi. Süd-Süd-West. Sud-Sud-Oüest, vent d'autan.

wiatr połnocnemu poboczny ku wschodowi; wiatr wschodopołnocny. Nord-Nord-Ost-Wind. Nord-Nord-Est.

wiatr połnocnemu poboczny ku zachodowi. Nord-Nord-West-Wind. Nord-Nord-Oüest.

Wiatraczek, *g. wiatraczka*. 1) eine kleine Wind-Mühle. 2) eine Wind-Mühle der Kinder. 1) petit moulin à vent. 2) piroüet-

piroüette; moulinet; une croix de carton que les enfans atachent au bout d'un bâton avec un clou pour la faire tourner en la portant au vent.

Wiatrak, *g. a.* eine Wind=Mühle. moulin à vent.

Wiatrakowy. Wind-Mühl=. de moulin à vent.

wiązanie wiatrakowe. Auffatz einer Wind=mühle. cage; le corps d'un moulin à vent.

Wiatrek. *g. wiatrka*, wiatr łagodny. Windchen, angenehmer Wind. ornitie, petit vent doux.

** Wiatronogi. schnell=füßig, schnell wie der Wind. vite comme le vent; très-léger sur les piez.

Wiatrowisko. Wind-Ecke, wo die Winde zusammen laufen. lieu où les vens se font sentir de tous côtez.

Wiatrowy, do wiatrow należący, wiatru pełny, z wiatru złożony. Windig; voll Winde. venteux; qui regarde les vens; plein de vens, sujet aux vens.

pobor wiatrowy, nieznośny pobor z niczego. eine unerträgliche Auflage; übermäßige Steuer von geringen Sachen. gros impôt qu'on met sur les choses de peu de valeur.

Wiatrożył. } Chamäleon, Art von Eide=
Wiatrożyła. } xen. Caméléon, espéce de lezard.

Wiatyk, *g. u.* nadrożne. Reise=Geld, Zehr=Pfennig, so man einem Mönch oder Rei=senden giebet. viatique *m.* passade; tout ce qu'on donne à un Religieux ou à un passant pour faire la dépense de son voiage.

Wiąz, *g. wiązu.* Ulm=Baum, Rüster. orme, *m.* un grand arbre.

wiąz, g. więzu. Band Art zu binden. liaison, *f.* lieure, façon de lier. § snop rożny w swoim więzu.

więzy, plur. *łyka, trok, łancuch.* 1) Bande, Fesseln. 2) *fig.* Band, Zwang. 3) *Anat.* Flächsen, Senn=Adern. 1) liens, chaines, *f. plur.* fers. 2) *fig.* liens, frein, bride, contrainte. 3) *anat.* ligamens. *plur.* § 1) w nieszczęśliwych zostaie więzach. 2) poki go więzy prawa i respektow ściskaią, trzymaią. 3) chrząstki i więzy w ciele.

Wiązań siana, *f.* Bund=Heu. bote de foin; trousse.

Wiązanie. 1) das Binden. 2) Verbin=dung, Zusammenhang. 3) Gebälcke, Zimmerwerk, Auffatz Verbindung eines Gebäudes. 1) l'action de lier. 2) connèxion, connèxité, raport. 3) travaison, *f.* entablement, trabéation; la charpente d'un bâtiment; un assemblage des piéces de charpente enclavées les unes dans les autres. § 1) wiązanie paku towarow, snopow. 2) namiętności maią wiązanie z apetytem materyalnym; wiązanie rzeczy iest sposobne, gdy co za czym idzie. 3) wiązanie albo zrąb w budowaniu.

wiązanie dachowe. Dachwerk. cage, faitage. *m.* l'assemblage de toutes les piéces de bois d'un toit.

wiązanie wiatrakowe. das Gestelle einer Wind=Mühle. la chaise de moulin à vent.

wiązania, przywiązania reguła. Rechenk. die Regel alligationis. *Aritmét.* la régle d'alliage.

wiązanie się owocu. das Ansetzen eines Obstes nach der Baum=Blüthe. le noüement d'un fruit après la fleurison.

Wiązanka, wiązka, snopek. Bund kleiner Sachen. bote; petit paquet, quantité de petites choses liées ensemble. § wiązanka rzodkiewek, szparagow.

wiązanka drewek. Bund klein Holz. fagot; menus bois liez ensemble.

wiązankami. Bundweise. par botes.

wiązanek wiązanie. das Bündel binden. botelage, *m.* l'action de mettre en botes.

Wiązany. 1) gebunden. 2) gebunden als Bücher. 3) gebunden, Poetisch. 4) gezogen, in einen Zug gebracht, als die Anfangs=Buchstaben eines Nahmens. 5) geschrieben mit an einander hangenden Buchstaben. 6) geknöppelt, geschlungen als Spitzen. 1) lié. 2) relié comme un livre. 3) poëtique, écrit en vers. 4) mis en chifres comme les lettres initiales d'un nom. 5) écrit par ligature, en lettres qui se tiennent. 6) noué, lié, entrelacé comme les dentelles. § * 1) wiązany (zwiazany) pęk chrostu. 2) wiązane w pergamin, w skorkę książki. 3) wiązaną pisać mową. 4) litery początne w serce wiązane. 5) Niemcy wiązanemi piszą literami. 6) wiązana robota.

Wiązarek, *g. wiązarka.* Angebinde. présent qu'on fait à qu. au jour de sa naissance ou de son nom.

wiązarek chrzestny. Bathen=Geld; Einge=binde. le présent du bon bon; pour le bon bon; présent qu'on donne aux enfans qu'on vient de tenir sur le fonds de bâtême.

Wiazd. 1) Einfahrt. Ort wo man mit ei=nem Wagen einfährt. 2) Einzug eines großen Herrn. 1) entrée, porte-cochére, endroit par où l'on entre avec un chariot.

chariot. 2) entrée qu'un Grand fait dans une ville. § 1) wiazd Pałacu tego waſki, wczeſny. 2) wiazd Woiewody śię odprawił.

Wiążę, *że*, *zał.* 1) binden. 2) verbinden, verzapfen, einlaſſen, zuſammen fügen die Bauhölzer. 3) binden einbinden Bücher. 4) knöppeln als die Spitzen-Knöpplerin. 5) an einander hängen die Buchſtaben. 6) einen binden, verbinden, verpflichten. 7) verbinden, connectiren, in einen Zuſammenhang bringen. 8) anſetzen, häupten als eine Frucht. ſ. *wiązać śię.* 6] 1) lier, atacher avec quelque lien. 2) aſſembler, enclaver, emmortaiſer, joindre les piéces de bois par le moien des chevilles. 3) relier un livre. 4) laſſer, entrelaſſer, noüer comme la faiſeuſe de points. 5) entrelaſſer, joindre les lettres en écrivant. 6) obliger, engager qu. à qu. ch. 7) lier, joindre enſemble, enchainer les matiéres les unes aux autres. 8) ſe noüer comme un fruit, v. *wiązać śię.* 6) § 1) związałem tłomok powrozem, pęk ſtryczkiem. 2) wiązać drzewo, tramy, balki w budowaniu. 3) wiązać kśięgi w pergamin. 4) wiązać koronki, śieć. 5) litery w piſaniu pięknie wiąże. 6) śćisłą kogo wiązać obligacyą, przyśięgą; wiązać kogo do ſekretu. 7) wiązać materye liſtowne. 8) źiele poczyna w ſobie na naśienie wiązać.

wiązać wiązki. Bündel binden. boteler, faire des botes.

wiązać ſnopy. Garben binden. gerber, engerber, mettre en gerbes.

wiązać wianek, bukiet. einen Kranz, einen Strauß binden. monter, aſſembler une guirlande, un bouquet.

wiązać kogo dowodami, argumentami. einen mit Beweiſen binden, überzeugen. lier, convainquer qu. avec des preuves, avec des argumens.

wiązać śię. 1) ſich anhängen, ſich ſchlingen, ſich winden als der Wein-Stock. 2) zuſammen hängen, einen Zuſammenhang haben. 3) ſich mit einem verbinden, einem anhängen. 4) mit einem anbinden; einen angreiffen, auf einen los gehen. 5) ſich an etwas binden, ſich richten nach etwas. 6) anſetzen, ſich ſchlüſſen, ſich zuſammen geben ſich häupten als eine Frucht. 1) s'atacher s'entortiller autour d'une choſe. 2) ſe lier, ſe joindre, avoir enſemble une liaiſon, une connèxion. 3) s'atacher. ſe lier à; ſe joindre, s'unir avec; ſuivre le parti de qu. 4) s'ataquer à; ſe jetter ſur; ſe ſaiſir, ſe ſerrer l'un l'autre; étre aux priſes avec. 5) s'acommoder, s'abaiſſer à; ſe régler ſur. 6) nouër; ſe former après la fleur; ſe pommer; ſe mettre à fruit; prendre chair. § 1) wino śię z topolą wiąże. 2) nie wiążą śię materye w tym liśćie. 3) wiązali śię do Szwedow (przy Szwedach) z buntownikami śię powiązał; związał śię z twoim nieprzyiaćielem. 4) pſy z niedźwiedźiem śię wiążą. 5) mądry wiąże śię do nieudoli proſtych ludźi; mowca wiązać śię ma do afektu, miarkuiąc co barźiey poruſzyć może. 6) to drzewo na owoc śię wiąże; kapuſta, owoc śię wiąże.

Wić, *f.* 1) eine Gerte, ein Stecken. 2) Bind-Weide, Bind-Gerte, Ruthe zum binden. 3) Band womit die Königlichen Befehle an eine Stange gebunden werden. 4) Riemen das Joch an den Pflug zu binden. 1) baguette, bâton long et delié. 2) hard, *f.* oſier, branche pliable pour lier qu. ch. 3) atache, lien dont on atache à un long bâton les Ordres Roiaux pour un arriére-ban. 4) lien, courroie pour atacher les beufs à la charruë.

wići; wići woienne na poſpolite ruſzenie. Aufboth des Adels; Königlicher Befehl zum Aufſitzen. convocation de la nobleſſe pour un arriére-ban; ordre roial de ſe trouver au rendez-vous pour ſervir la Patrie; publication de l'arriére-ban.

wići wydać. den Aufboth des Adels ankündigen. publier, convoquer l'arriére ban.

zagrać komu w dębowa wić. einen brav ausklopfen, ausprügeln. nettéïer qu. ſans verges; ſangler, ſavonner qu.

dębowa wić uczy robić. der Stock zwinget zur Arbeit: Noth lernet arbeiten. les coups de bâton les meilleures leçons; la bride et le bâton font le cheval bon.

Wice, namieſtnik czyy. Vice-, der ſtatt eines iſt. Vice-; lieutenant; oficier qui exerce en la place d'un autre.

Wicegierent. Unterrichter, Verweſer eines Richters. Vice-gérant, lieutenant d'un Juge. § wicegierent Grodſki Mazowiecki.

Wiceinſtygator koronny. Cron-Vice-Inſtigator. Vice-Inſtigateur, Sous-Procureur général de la Couronne. § Wiceinſtygator Litewſki.

Wicekomendant. Vice-Commendant in einer Stadt oder Veſtung. Vice-Commandant; oficier qui commande dans une place après le commandant.

Wicekrol. Vice-König, Königlicher Stadthalter.

halter. Vice-Roi, celui qui fait la fonction d'un Roi.
Wicekrolewski. Statthalter=. de Vice-Roi. § wicekrolewskie Prymasa Rządy.
Wicelegat. Päbstlicher=Vice=Statthalter. Vice-Legat.
Wiceprezydent. Vice=Präsident. Vice-President.
Wicerey, *g. wicereia*. Vice=König. Vice-Roi.
Wicher. Wirbel=Wind. tourbillon.
Wichrowaty. ⎫ 1) stürmisch, ungestüm
Wichrzasty. ⎭ vom Wetter. 2) stürmisch, zänkisch, wunderlich, unruhig. 1) tourmenteux, tourbillonneux, venteux, tempêtueux, orageux. 2) querelleux, bourru, têtu, inquiet.
Wichrzę, *rzy, rzał, rzył*. 1) stürmisch Wetter seyn. 2) toben, rasen, graßiren, verwüsten. 1) faire tempête, faire orage; venter extrémement; soufler avec impétuosité. 2) faire rage; tempêter; faire le diable à quatre. § 1) wiatr wichrzał przez całą noc; wichrzyć (wichrzec) przestało. 2) wichrzył w tym kraiu nieprzyiaciel.
Wićina. Witwine, ein großes Fluß=Schif. foncet, un grand navire de riviére.
Wiczka konicza ziele. *vid.* Zaprzałek.
Wid, *obs.* widzenie. das Sehen. l'action de voir.
ani słychu, ani widu. man höret und siehet nichts. on n'en a ni vent ni voix.
Widać co, *imperf.* es ist in der Ferne zu sehen. il est à voir de loin; il se présente aux yeux de loin; il paroit de loin; il se laisse voir.
widać las. der Wald ist zu sehen. la forêt paroit, est visible. § na sto staian łunę od ognia widać było.
nie widać lasu. der Wald ist nicht zu sehen. man siehet keinen Wald. on n'aperçoit pas la fôret.
Widam. ⎫ offte sehen, zu sehen pflegen.
Widywam. ⎭ voir souvent; étre acoutumé à voir.
Widanie. das öftere Sehen. l'action de voir souvent.
nieczęste widanie gotuie nieznanie. man vergißt einen endlich wenn man ihn nicht siehet. quand on se voit rarement, on s'oublie aisément; l'éloignement est le tombeau du souvenir.
Widany. offt gesehen. qui est souvent vû.
Widelca. ⎫ eine Gabel bey Tisch.
Widelce *plur.* ⎬ fourchette dont on se
Widełki *plur.* ⎭ sert à table.
widełki łowcze. vid. *widły łowcze*.
widelca kuchenna. Küchen=Gabel. fourchette de cuisine.
Widłak ziele. *g. a. vid.* Woroniec.
widłak, widłasty zasziec. Kriegs=Bauk: eine Scheere, ist ein Aussenwerk das aus zwey facen bestehet. *Fortif.* tenaille; un ouvrage à tenaille; un dehors à deux faces.
Widłasty, rosochaty. zackicht, gablicht. rameux, fourchu.
Widły. *plur.* große Gabel. fourche.
widły do gnoiu, do siana. Heu oder Mistgabel. fourche-fiére; fourche à prendre du foin, à remüer du fumier.
wydły łowcze. die Forcheln, Förkeln, Stiftel, Netz=Gabeln, Netz=Stangen. pieux fourchus, bâtons fourchus qui servent aux chasseurs à tendre les toiles.
Widłatość Gabel=Zink, Gabel=Spalt. fourchon, fourchure. § widłatość palcow u ręki.
Widma. *vid.* Wiedma.
Widno. *adv.* hell, licht, wo man gut sehen kan. clairement, avec bien du jour; d'une maniére éclairée.
widno tu. es ist hier hell, man kan hier wohl sehen. il y a assez de jour ici; il fait jour ici; l'on distingue bien les objets. § widno w izbie było; już mi nie widno przynieś świecę.
Widny, iasny. hell, licht, wo es gut zu sehen ist. bien percé, clair, éclairé, qui a bien de la lumiére. § widne wschody, pokoie.
widnym co uczynić. etwas licht machen. donner du jour à.
Widocznie, *adv.* augenscheinlich. à vuë d'oeil.
Widoczny. sichtbarlich, das zu sehen ist. visible, aparent, ouvert, découvert, qu'on peut voir, qui est à la vuë.
widoczna obrona. Kriegs=Bauk. die beständige Streich=Linie. la *Fortif.* ligne de défence fichante.
Widok. 1) die Schau, Ort wo etwas gut zu sehen ist. 2) Licht, Augen, Anblick, Angesicht der Welt; Schau Platz. 3) Anblick, Gegenstand des Gesichts, das was man siehet. 4) Schau=Spiel, Lust=Spiel. 5) Gesicht, Erscheinung. 6) Aussicht, Prospect. 1) un lieu ouvert, endroit découvert où les choses sont visibles à tout le monde. 2) les yeux du public; téatre, *m.* le jour, la lumiére, la vuë de tout le monde. 3) objet; objet de vuë; chose où l'on arrête les yeux. 4) spectacle, *m.* comédie. 5) vision, aparition. 6) vuë, prospét, aspect, objet éloigné, qui frape la vuë. § 1) na

widok

widok co wynieść, położyć. 2) stanać na widok całego miasta; kray ten był widokiem dzieł Marsa zażartego. 3) piękniey szego niemasz widoku, iako 4) widoki albo dziwowiska krotofilne, publiczne: w ten czas były gonitwy, widoki i igrzyska. 5) widoki niebieskie albo powietrzne; widok na niebie, dziwny, strafzny. 6) wesołe ztąd na pola idą widoki; ten ogród, budynek ma piękne widoki.

widok falszywy, mara, obluda. falsche Erscheinung. vision fausse, fantome, *m.* spectre, *m.*

wystawić się na widok. sich den Leuten zu Beurtheilung aussetzen. se donner en spectacle; s'exposer aux yeux du public.

na widok iść. ans Licht treten. paroitre au public, au jour.

na widok wystawić. ans Licht stellen. mettre au jour; mettre en lumiére.

na widoku. vor dem Gesicht, im Gesicht. à la vuë de tout le monde; à decouvert.

widok odkryty; odkrytość oka. das Aussehen: freye Aussicht. prospét libre; vuë découverte, ouverte de tous les côtez.

widok okopow zawalny: odkrytość okopow zawalnych. Kriegs-Bauk. Prospect der Aussenwerke. *Fortif.* la vuë des dehors d'une forteresse.

Widokowy. 1) theatralisch, zu den Schauspielen gehörig. 2) Aufseher der Schauspiele. § 1) téatral; de téatre; qui concerne le téatre et les spectacles. 2) directeur des comédies, des plaisirs. 1) widokowy koszt; widokowe mieysce.

widokowa linia. in der Optic. die Gesichts-Linie. *terme d'optique.* la ligne visuël; ligne de vuë.

Widomie, *adv.* sichtbar, sichtbarer Weise. visiblement; d'une maniére visible.

Widomy. sichtbar. visible, qui se voit; aparent.

Widymusz. Gericht. ein Vidimus, vidimirte Schrifft. *terme de Pratique:* vidimus, titre collationé avec son original.

Widymuię co. Gericht. vidimiren. *Palais.* vidimer.

Widywam co. oft sehen. voir souvent; avoir la coutume de voir.

Widz. 1) Aufseher. 2) Zuschauer. 3) Aussp eher, Spion. 4) Liebling. 1) intendant, hâteur, surveillant, inspecteur 2) spectateur. 3) éspion. 4) favori.

Widzę, *dzi, dział, dzieli.* 1) sehen, das Vermögen zu sehen haben. 2) etwas sehen. 3) einen sehen, besuchen. 4) sehen erkennen. 1) voir, avoir la faculté de voir. 2) voir qu. ch. 3) voir, visiter, aller voir qu. 4) voir, apercevoir, connoitre. § 1) ślepy nie widzi ale tylko patrzy; wzrok ma dobry i widzi dobrze; patrzę nie to iest co widzę, bo może kto patrzyć a nie widzieć, że złe ma oczy, albo daleko iest na co patrzy. 2) dobrze to widział choć było daleko; gdy co widziemy, wyobraża się obraz na smyśle oka, tego *species* albo promienie idą do tylney komorki mozgowey, ztamtąd w mozg idą kleiąc się do niego. 3) poydę go widzieć (nawiedzić) w domu. 4) widział że zbłądził.

widzieć oczyma; widzieć w (na) swoie oczy. mit seinen Augen sehen. voir de ses yeux.

widzący. äugig, der Augen hat, der sehen kan. oculaire, qui a des yeux; qui voit de ses propres yeux.

Bog wszystko widzący. Gott der alles siehet. Dieu qui voit toutes les choses.

widzieć. impers. 1) es ist zu sehen. 2) man kan sehen, es ist licht, es ist hell. 3) es ist zu ersehen, es ist abzunehmen. 1) il y a à voir; il se présente aux yeux; il paroit de loin; on aperçoit de loin. 2) il n'est pas obscur; il est clair; il y a assez de jour; on voit clair; il fait jour. 3) il se fait voir, il paroit, il est évident, on peut s'apercevoir, il est à voir, il s'ensuit. § 1) widzieć były gonitwy, igrzyska. 2) mrok padał iuż nie dobrze widzieć było; ieszcze tu widzieć nie day świecy. 3) iuż to widzieć że nie chcesz.

piękna widzieć. es ist schön, angenehm zu sehen. il est beau à voir; il fait beau voir; il paroit beau; il est digne d'étre regardé.

dać się widzieć. sich sehen lassen, erscheinen. paroitre, étre vu; se montrer; se faire voir. § dały się widzieć pokusy; dał się widzieć obcy kuglarz.

krył się dotąd teraz się znowu widzieć dacie. er hat sich bishero verborgen gehalten, jetzt läßt er sich wieder sehen. il a été caché jusqu'ici mais le voilà revenu.

widzę do siebie żem. ich sehe daß ich: ich sehe an mich, ich merke daß ich. je me sens bien que je; je m'aperçois que je. § widzę do siebie żem słaby; nie miłą mu widzieć do siebie że podły.

sam do siebie nic złego nie widzę. ich bin mir nichts Böses bewußt. je ne trouve rien, je n'ai rien à me reprocher.

widzieć

widźieć nie widząc. ſich ſtellen als wenn man nicht ſehe. faire ſemblant comme on ne voioit pas.

iak ćię widzą, tak ćię piſzą. an den Federn erkennet man den Vogel. on juge du bois par l'écorce; on connoit le drap à la ſiſure.

widźiałby to ślepy. ein blinder könte das ſehen. un aveugle y mordroit, y pourroit mordre.

widźieć się. 1) ſcheinen, das Anſehen haben. 2) ſich mit einem ſehen, einen ſprechen. 1) ſembler, paroitre; avoir la mine. 2) ſe voir, ſe fréquenter. § 1) widźi mi śię, że grzeczna; te iabłka nie widzą się źle; raczey im śię bogami a ńie ludźmi widźieli. 2) nie widźiałem śię z tobą w tym tygodniu.

widźieć śię z sobą. einander ſehen; ſich einander beſuchen. s'entrevoir, voir l'un l'autre.

Widzenie. 1) das Sehen, einer der fünf Sinne. 2) das Sehen. 3) Geſicht, Erſcheinung. 4) Gegenſtand des Geſichts, Sache die man ſiehet. 5) gerichtliche Beſichtigung. 6) *obſ.* Meinung. 1) vuë, un des cinq ſens. 2 viſion, vuë, l'action de voir. 3) viſion, aparition. 4) objet; objet de la vuë, choſe qui ſe préſente aux yeux. 5) *Palais.* tranſport, chevauchée, inſpection; vuë et montrée. 6) *obſ.* opinion, ſentiment. § 1) widzenie albo wzrok ieſt ſmysł, ktory ma w ſobie rzeczy przezroczyſte i iaſne; wpadanie promieni w oko przez humor widzenie czyni. 2) paść oczy widzeniem przyiemnych rzeczy. 3) we śnie miał widzenie. *4) to widzenie (ten widok) wielce nas uweſelił. 5) iść, iechać, brać świadkow na widzenie.

znać z widzenia. vom Anſehen kennen. connoitre de vuë.

widzeniu albo patrzeniu służący. optiſch, zum Sehen gehörig. optique, qui regarde la vuë.

Widźiadło, widok. Gegenſtand des Geſichts. objet de la vuë, ce qu'on voit. § miaſto kunſztu malarſkiego ſzpetne wymalował widźiadło.

Widzialny. ſichtbar. viſible, aparent.

Widźiany. geſehen. vu.

Więc. *conj.* 1) ſo, dahero, folglich. 2) wohlan. 3) aber, ſo, zu dem, hiernechſt. 4) inzwiſchen. 5) ſollte man nicht? bey einer fragenden Verneinung. § 1) donc, par conſéquent, c'eſt pourquoi, or. 2) hé, hé bien, çà, orçà. 3) donc, mais, outre cela. 4) cependant, pendant ce tems. 5) ne faudroit - il pas? *devant une interrogation négative.* § 1) więc to nie prawda; więc tak zrobić trzeba; więc też nie poydę; więc nie był. 2) więc przyydź do mnie, więc tańcuymy. 3) więc i to trzeba upatrować. 4) więc zoſtaię Was Pana nayniżſzym sługą; więc uśiądź. 5) więc ćię tu nie związać, za to nie karać.

więc powiedz. ſo ſage denn dites donc.

więc tedy. dannenhero. c'eſt pourquoi, donc.

więc to nie płaći. ſonſten gilt das nicht. autrement cela n'eſt pas valable; d'ailleurs cela ne vaut pas.

Wieca, *plur.* adliches Gericht in Erbſchafts- und Beſitz-Streitigkeiten, der Landgüter. juſtice entre la nobleſſe en fait des cauſes qui regardent la ſucceſſion ou la poſſeſſion des terres. § gdy wieca albo roki woiewodze ſądzone będą; wieca nie doſzły.

Więcey. *adv.* mehr plus; davantage; bien plus. § wiele mowił więcey mowić nie chćiał; siła maſz pieniędzy, on więcey rozumu; naywięcey on daie.

więcey niż. mehr als. plus que. § więcey niż trzy godźiny bitwa trwała.

więcey trochę. ein bischen mehr. un peu plus.

naywięcey, vid. Naywięcey.

Wiecha. Bier-Zeichen, Bier-Kegel. bouchon de cabaret; enſeigne, bouchon de biére à vendre. § wiecha bez wina i piwa, tytuł bez rzeczy. *prov.*

ſprawiedliwość iak pod wiechą przedawaią. wer viel giebt, der hat den Proceß gewonnen. la juſtice eſt venale; on gagne les procès à force d'argent.

od wiechy do wiechy piie. er gehet kein Wirthshaus vorbey; er zecht in allen Schenken herum. il prend plaiſir de boire de bouchon en bouchon; il eſt ſouvent entre deux treteaux.

wiecha myſza drzewko. vid *iglica włoſka.*

Wiechać. *vid.* Wieżdżam.

Wiecheć, *g. wiechćia.* 1) ein Wiſch von Stroh, Heu; ein Stroh-Wiſch in der Küche, im Stalle. 2) Stroh ſo man in die Stiefeln thut. 1) bouchon de paille, poignée de foin, de paille tortillée; torche de paille dans la cuiſine, dans l'écurie; torchon à écurer. 2) poignée de paille qu'on met dans les botes. § 1) wiechćie śiana, słomy targaney; przy wiechćiu leży śiekiera.

trzeć wiechćiem. mit einem Stroh-Wiſch reiben. bouchonner; froter avec un bouchon.

wiecheć piekarſki do piecow. Ofen-Wiſch beym Bäcker. écouvillon de boulanger

piec wiechćiem wyćierać. den Back-Ofen ausreiben. écouvillonner le four.

Więćierz, *f.* Fisch-Reuse, so aus einem Netz gemacht ist. nasse faite d'un filet. § więćierze rozstawić.

**Więczę, *czy, czył,* wiecznie trwam. ewig dauren. durer éternellement.

Wieczerza. Abend-Mahlzeit, Abendessen, le soupé; le soir, le repas du soir, le repas qu'on fait sur le soir. § wieczerza hoyna noc niespokoyna, *prov.* po wieczerzy przyydę; na wieczerzą kogo zaprośić.

wieczerza składana. Abend-Mahlzeit darzu jeder Gast sein Gericht bringet. un soupé à la piquenique.

Wieczerza Pańska; Wieczerza Przewielebna. das heilige Abendmahl. la sainte Communion. § świątość wieczerzy Pańskiey; Sakrament Przenayświętszy wieczerzy Pańskiey.

Wieczernik, wieczerznik. *g. a.* Eß-Saal, wo man des Abends speiset. sale à souper.

Wieczerny, wieczerzny. die Abend-Mahlzeit betreffend. qui concerne le soupé.

Wieczko. Deckelchen. petit couvercle d'un vase.

Wiecznie, *adv.* na wieki. ewig, immerwährend. éternellement, perpétuellement, à perpétuïté.

Wieczność. 1) die Ewigkeit, ewige Währung. 2) Unwiederrußichkeit, beständige Währung eines Rechts. 1) éternité, perpétuïté. 2) perpétuïté, durée d'un droit qui ne cesse point. § 1) wieczność grzesznikowi strasżna. 2) kupić maiętność na wieczność nie do czasu; wieczność dźierzawy maiący.

Wieczny. 1) ewig. 2) beständig, ewig, lebenslang. 3) in den Rechten: ewig, unwiederrußich. 1) éternel. 2) perpétüel, continuel. 3) *droit:* perpétüel, constitué à perpétuïté. § 1) Bog sam iest wieczny, bo iest bez początku i bez końca; wieczne zbawienie, potępienie. 2) wieczną ći przyrzekam miłość; na wieczne skazany więźienie. 3) czynsz wieczny.

wiecznym uczynić. verewigen. immortaliser, éterniser, perpétuer, rendre perpétüel.

wieczna materya. Baumbast ein Zeug. du canepin, biabonées *f.* bois gentil, mude une étofe.

Wieczor. *g. a.* der Abend. le soir.

ku wieczoru się ma, wieczor nadchodźi, wieczor iest. es wird Abend. il se fait tard.

pod wieczor. / Wieczorem. / w Wieczor. } *adv.* des Abends. au soir, pendant le soir, sur le soir.

Wieczorny. Abend-, die Abend-Zeit angehend. du soir, qui regarde le soir.

wieczorna pogoda, wieczorne powietrze w lećie. die Abendluft des Sommers. le serein.

czas wieczorny. die Abend-Zeit. soirée.

Wieczyśćie. *adv.* auf immer, immerwährend. à perpétuïté, pour toujours, perpetuëllement. § wieczyśćie poddany.

Wieczysty. in den Rechten: ewig, unwiederrußich. *droit.* perpétüel, constitué à perpétuité. § wieczysta robociżna; wieczysty poddany, więźień.

Wiedeń, *g. wiednia.* Wien, die Hauptstadt von Oesterreich. Vienne, capitale d'Autriche. § mieszka w Wiedniu; R. P. 1683. Ian Sobieski w odśieczą przybywszy Wiedeń od Tureckiego uwolnił smoka.

Wiedeński. wienerisch. de Vienne.

Wiedma. 1) Wahrsagerin, die kluge Frau. 2) Nacht-Gespenst, Erscheinung * 3) Hexe. *s.* Czarownica. 1) dévineresse, fée, pitonisse. 2) un spectre de nuit; fantôme. *m.* 3) sorciére, *v.* Czarownica. § 1) wiedmy się pytay. 2) wiedma daie się w nocy widźieć.

Wiednę, *dnie, dnął, dnęli.* welken. se faner, se flétrir, se gâter. § wiednął (wiądł) kwiatek od upału.

* Wiedz, *vid.* Widz.

Wiedźiał, Wiedząc, *vid.* Wiem.

* Wiedza. / * Wiedzenie } wiadomość. das Wissen; die Wissenschaft. connoissance, savoir.

bez wiedzy moiey to uczynił. er hat es ohne mein Wissen gethan. il a fait cela à mon insceu, sans mon savoir.

Wiedźma, *vid.* Wiedma.

Wieiacz, co wieie, wywiewa zboże. Kernsichter. vanneur, celui qui vanne le blé.

Wieiaczka, szufla do wieiania. Wurff-Schauffel in der Scheine. pèle à vanner.

Wieianie. das Sichten des Getreydes. l'action de vanner le blé.

Wieię, *wieie, wiał.* 1) wehen als der Wind. 2) wehen, flattern, fliegen, vom Winde beweget werden als eine Fahne. 3) sichten, wurffeln das Getreide. 1) soufler comme le vent. 2) floter, être agité par le vent, voltiger au gré des vens. 3) nettéier le grain, vanner le blé avec une pèle. § 1) wiatr zewsząd wieie. 2) iuż chorągiew biała z wieży wiała.

ła. 3) wiać, wywiewać zboże na boiewisku.

wiatr wieie. es ist windig. il vente.

Wiek. *g. u.* 1) ein Jahrhundert. 2) eines Menschen Alter. 3) Lebens-Zeit, Leben, Lebens-Lauff. 1) un siécle, un espace de cent ans. 2) âge *m.* certain tems de la vie. 3) le tems, le cours, la durée de la vie. § 1) w szóstym po narodzeniu Pańskim wieku. 2) umarł w dwudziestym wieku swego roku 3) poki mi wieku (życia) stawać będzie.

wiek dożrzały. reifes Alter. âge meur, rassis; âge de maturité.

wiek rozkwitły. bestes Alter, männliches Alter. le bel âge; la fleur de l'âge; âge fait.

dobry wiek żyć. lange leben. vivre long tems; étre sur l'âge; étre sur le retour de l'âge.

na wieki. in Ewigkeit. à perpétuïté; pour jamais; perpétüellement, éternellement.

na wieki wieczne; na wieki wiekow. von Ewigkeit zu Ewigkeit. à tous les siécles; aux siécles des siécles.

od wieku. von Ewigkeit. de tout tems; de toute éternité. § świat nie iest od wieku.

Wieko. Deckel einer Schachtel, eines Gefäßes. le couvercle d'une boëte, d'un vase.

**Wiekopomnie. ins zukünfftige Alter. dans la posterité; dans les siécles à venir.

**Wiekopomność. Nachwelt, spätes Alter, späte Zeiten. les siécles aprés nous, la posterité, les tems, les gens à venir.

**Wiekopomny. das ins späte Zeiten dauren wird. qui durera dans l'avenir, qui viendra après nôtre siecle.

Większość. Uebermacht, größere Größe. superiorité; un avantage par dessus les autres; une plus grande grandeur. § większość sił, budynku.

Większeię. größer werden, sich vergrößern. s'engrossir; devenir plus grand, s'agrandir

Większy. ist der *Comparativus* von Wielki. *c'est le comparatif de* Wielki.

Wiekuię. ewig bleiben; ewig dauren. durer, étre éternellement.

imię iego w sławie wiekować będzie. sein Nahme wird in einem ewigen Andenken bleiben. son nom sera immortel dans la mémoire des hommes.

Wiekuiście *adv.* ewig. éternellement, à perpétuïté.

Wiekuisty, wieczny. ewig. éternel, perpétuël.

Wielą *vid.* Wiele — *wielą.*

Wielbię, sławię; wielkim albo wielmożnym bydź wyznawam. preisen rühmen, loben. glorifier qu; rendre gloire à qu; rendre qu. glorieux. § wielbmy Boga na wysokości.

Wielbienie. die Preisung. l'action de glorifier; un éloge magnifique.

Wielbląd. ein Cameel. chameau.

wielbłądow opatrowanie. Cameelen-Zucht, Wartung der Cameele. le soin qu'on prend des chameaux.

Wielbladoryś. ein Cameelopard, eine Art gesprengter Cameelen in Africa. une girafe; chameau moucheté qu'on trouve en Afrique.

Wielbłądnik. Cameel-Treiber, Cameel-Hüter. chamelier, qui a soin des chameaux.

Wielbłądowy. Cameel-. de chameaux.

wielbłądowa p.ewa ziele. vid. *Rayska trawa.*

Wielce. *adv.* hoch, sehr. grandement, très. § wielce sławny.

Mnie wielce Mći Panie. Mein Hochgeehrter Herr. Monsieur; mon très-honoré Monsieur.

Wiele, *adv. et subst.* (*g.* wielu, * wiela. *D.* wielom. *Inst.* wielą *Loc.* wielu.) viel. beaucoup, trop, bien. § wiele dnia, nocy ubyło; wiele pisał; wielu było autorow co twierdzą; wiele ma części; wiele ma książek; dla wiela przyczyn nie mogę.

wiele? wieleż? wie viel? combien? § wiele ma pieniędzy? wiele części ma? wiele razy był u ciebie?

wiele za to; wiele to kosztuie, stoi. das kostet viel. cela coute beaucoup.

wiele za to? iak wiele za to? wiele, wieleż to kosztuie, stoi? wie viel kostet dieses? combien coute cela? à combien cela? combien vaut cela?

wiele kroć; wiele razy. viel Mahl. beaucoup de fois.

wiele razy? wiele kroć? wie viel Mahl? combien de fois?

wiele was; wielu was. ihr seyd viele. vous étes en grand nombre; il y a beaucoup de vous.

wiele was? wie viel sind euer? combien en étes vous?

tak wiele, tak siła chce. er will so viel. il en veut tant.

tak wiele, tak siła. so viel, als dieses. tant que cela.

wielą. weit. plus — de beaucoup que; bien plus — que. § wielą większy.

wielą bogatszy ode mnie. er ist weit reicher als ich. il est plus riche de beaucoup

 que

que moi; il eſt bien plus riche que moi.

nie barzo wiele (wielą) większy ode mnie. er iſt nicht viel größer als ich. il n'eſt guerres plus grand que moi; il n'eſt pas plus grand de beaucoup; il n'eſt que tant ſoit peu plus grand que moi.

wiele na tym; wiele na tym należy. es iſt viel daran gelegen. il importe beaucoup.

wiele, śiła to na ćię. 1) das iſt zu viel für dich; das kanſt du nicht auf deine Hörner nehmen. 2) du unterſteheſt dich ein vieles, du geheſt in deinem Muthwillen zu weit; du biſt ganz ausgelaßen. 1) vous prenez vôtre vol un peu haut; c'eſt au deſſus de vôtre portée, au deſſus de vos forces; c'eſt trop fort, trop ſublime pour vous. 2) vous entreprenez trop; vous étes trop entreprenant, trop inſolent.

* * *

1) Auf wiele oder śiła folget der *Genitivus.* 2) ſtehet aber wiele oder śiła im Dat. Inſtr. und Locali, folget das *Subſtantivum* in eben dieſen *caſibus.* 3) Wiele oder śiła werden verſchwiegen wenn ſich ein *Genitivus* bey einem Zeit-Wort findet das einen *Accuſativum* regieret. 1) *après* wiele *ou* śiła *ſuit le Génitif.* 2) *mais quand ils ſont mis au Datif Inſtrumental et Local on met plus élegamment les Subſtantifs aux mêmes cas.* 3) wiele *ou* śiła *ſont ſous-entendus quand on trouve le génitif avec un verbe qui gouverne l'Accuſatif.* § 1) wiele ma gruntow, wśiow. 2) wielom ubogim daie; z tak wielą ludźmi ſtanął; w wielu ludźiach ſzczerośći niemaſz. 3) ma kśiążek, (wiele kśiążek) sług.

kupiłem kapeluſze. ich habe Hüte gekaufet. j'ai acheté des chapeaux.

kupiłem kapeluſzow; kupiłem wiele kapeluſzow. ich habe viel Hüte gekaufet. j'ai acheté beaucoup de chapeaux.

Wielebny. Ehrwürdig: Titel der Geiſtlichen. Vénérable, *titre qu'on donne aux Ecléſiaſtiques.*

Wielekroć. *adv.* vielmahlen. beaucoup de fois.

Wieleraz. Rechenk. der Quotient, die Zahl ſo aus einer diuiſion heraus kommt. *Aritm:* quotient. § wieleraz ieſt liczba, ktora wychodźi, gdy pytamy: wiele razy liczba mnieyſza znayduie śię w większey?

Wielgokwiat, Wielgook. *etc. vid.* Wielkokwiat, Wielkook. *etc.*

Wielgouchy. *vid.* Wielkouchy.

Wieliczka. Wieliʒka ein Saltzbergwerk bey Cracau. Vilicka une mine de ſel près de Cracovie. § Wieliczka ieſt cudem świata powſzechnie uznana; żupy ſolne w Wieliczce.

Wieliczki. Wieliʒkiſch. de Vilicka.

Wielkanoc. *vid.* Wielki — *Wielkanoc.*

Wielki. 1) groß. 2) groß, lang, anſehnlich, hoch von Wuchs, von Perſonen. 3) groß, vom Maaß und Gewicht. 4) groß, übermäßig. 5) groß, merklich, anſehnlich, vortrefflich, berühmt. 6) groß, edel, großmüthig. 7) groß, wichtig. 8) Groß- von hohen Aemtern. 1) grand, gros. 2) grand, qui a une taille avantageuſe, *en parlant des perſonnes.* 3) grand, fort, *en parlant de la meſure ou des poids.* 4) grand, exceſſif. 5) grand, remarquable, conſidérable, illuſtre. 6) grand, noble, généreux. 7) grand, très-important, d'une grande importance, d'une grande conſéquence. 8) grand, prémier, *parlant des ofices ou des dignitez.* § 1) dom wielki, głowa wielka, oczy wielkie, woyſko wielkie; woł to większy. * 2) wielki (duży, rosły) to chłop. 3) większy funt Gdańſki od naſzego. 4) wielkie wydatki, dochody, zbytki; wielka to złość, nieprzyiaźń. 5) wielcy Panowie; wielki to był żołnierz; wielkie były zasługi iego; wielki w rozum, w zasługi, w cnoty człowiek; dowćip, rozum wielki. 6) wielka to duſza, w ſpaniałość; wielkie ma ſerce. 7) wielka rzecz śię dźieie; wielkich rzeczy małe początki. *prov.* wielkie rzeczy pomału rosą. 8) wielka buława, pieczęć; wielki Hetmann, Kanclerz koronny.

wielka noc. Oſtern. le Pâque; la fête de Pâque.

wielki czwartek. Grüner Donnerſtag. jeudi ſaint.

wielki piątek. Char-Freytag. vendredi ſaint; Paraſceve.

wielka ſobota. der heilige Abend vor Oſtern. le ſamedi Saint.

wielki tydźień; niedźiela Męki Pańſkiey. die Marter- oder Char-Woche. la ſemaine peneuſe; la ſemaine ſainte.

wielki (wielkie) kśiążę. Groß-Hertzog. grand duc.

wielkie kśieſtwo. Groß-Hertzogthum. grand duché.

wielka linia. Befeſt. die beſtändige Streich-Linie. *Fortif.* la ligne de défence fichante.

wielka niemoc, kaduk. ſchwere Noth, böſes Weſen. le haut mal, le mal caduc, l'épilepſie.

wielka

wielka liczba. 1) große Anzahl. 2) Gram. der *Pluralis.* 1) un grand nombre. 2) *Gram:* le plurier
wielki głos. laute, helle Stimme. haute voix.
wielkym czynić. vergrößern, groß machen. agrandir, rendre grand.
większy. größer. plus grand.
większy trochę. etwas größer. un peu plus grand.
większy nierownie. weit größer. plus grand de beaucoup.
a co większa. und was noch mehr ist. et de plus; et qui est plus; et que plus est.
a co naywiększa. und was am meisten ist. et qui est le plus; ce qu'il y a de plus; le plus est.
o naywiększą. aufs höchste. pour le plus; au plus haut; tout au plus.
wielki rządzca. vid. Wielkorządca.
wielkie rządy. *vid.* Wielkorządy.
Wielkierz, *g. a.* ustawa pospolita potwierdzona od zwierzchności. Willkühr, Satzung des Volks, die von der Obrigkeit bestätiget ist. ordonnance du peuple confirmée par le Magistrat.
wielkierz ziele. vid. Brzoskiew polna.
Wielkobrzuch, wielgobrzuch. ein Dickbauch. pançu, ventru, pataud, bedon, qui a un gros ventre.
Wielkoczynny. der große Thaten zu thun sich bemühet; groß, hoch. qui s'éforce de faire de grands exploits; élevé, haut. § umysł wielkoczynny.
Wielkogęby, Wielgogęby. Groß-Maul. boursouflé, jouflu.
Wielkokwiat, wielgokwiat drzewo. (*laburnum*). Bohnen-Baum. der ein sehr hartes Holtz hat und stinket. laburnum, espéce d'arbre puant et fort dur.
Wielkoczoł, wielgoczoł. der eine große Stirne hat. qui a un large front.
Wielkomyślnie. *adv.* großmüthig. généreusement.
Wielkomyślność. Großmuth, Edelmuth. générosité, magnanimité.
Wielkomyślny. großmüthig, edelmüthig. généreux, magnanime.
Wielkook, wielgook ryba morska. ein See-Fisch der große Augen und einen schwartzen Fleck auf dem Schwantz hat. un poisson de mer qui a les yeux grans et une tache noire sur la queüe.
wielkook, insza ryba morska. vid. Wołok.
Wielkooki. großäugigter Mensch. un homme à grand yeux.
Wielkonocny. Oster-, Osterlich. pascal, qui regarde la fête de Pâque.
wielkonocne nabożeństwo. vierzehen tägige Oster-Andacht. pâques; *plur. m.* les dévotions qu'on fait pendant la quinzaine de Pâque.
wielkonocny baranek. Oster-Lamm. agneau pascal; la pâque.
Wielkonogi, wielgonogi, nogal. ein Langbein, Storchbein. jambabateau, longueloureau, long gigot; une personne qui est haute de jambes.
Wielkonosy, nosal. ein Großnäsiger. gros nez; un homme qui a un nez à triple étage.
Wielkopolak. / ** Wielkopolanin. } ein Groß-Pole. celui qui est de la grande Pologne.
Wielkopolska. Groß-Polen. la Pologne majeure, la grande Pologne.
Wielkopolski. Groß-Polnisch. de la grande Pologne, qui regarde la grande Pologne.
Wielkorządca. 1) Statthalter. 2) königlicher Schloßhauptmann. 3) Ober-Aufseher einer Königlichen Oeconomie. 1) gouverneur d'une Province, d'une ville. 2) Chatelain, bourggrave roïal dans un chateau. 3) surintendant d'une économie roïale; grand Procureur.
Wielkorządczyny. 1) Statthalterin. 2) Schloßhauptmanninn. 3) Gemahlin eines Ober-Aufsehers einer königlichen Oeconomie. 1) gouvernante, épouse d'un gouverneur de quelque place. 2) épouse d'un Châtelain. 3) surintendante, l'épouse d'un surintendant d'une domaine.
Wielkorządy, *plur.* 1) Statthalterschaft. 2) Schloßhauptmannschaft. 3) königliche Cammer-Güter oder Oeconomie. 4) Ober-Aufsicht über selbige. 1) gouvernement d'une place, d'une Province. 2) châtelenie. 3) grande procuration; économie ou domaine roïale. 4) surintendance d'une économie roïale.
Wielkość. 1) eig. u. fig. die Größe. 2) Größe, Uebermaß. 3) Vielheit, Menge, Haufen, große Anzahl. 1) *prop. et fig.* la grandeur. 2) grandeur, *f.* énormité. 3) grande quantité, grand nombre. § 1) wielkość drzewa, świata, łaski, miłości, dobrodzieystwa. 2) wielkość grzechu, wystęрku. * 3) wielkość (mnogość) ludzi przed pałacem stała.
Wielkośny. 1) hoch, hochgewachsen, von Bäumen. 2) hoch, erhaben, von Gebäuden. 1) haut, grand; *en parlant des arbres et des bois de haute futaie.* 2) haut, élevé comme un édifice.
Wielkouchy, Wielgouchy. ein Langohr. celui qui a de grandes oreilles pendantes et abatuës.

Wielkozęby. der große Zähne hat. qui a de grandes dens.

Wielmi, *adv. obs. vid.* Wielce.

** Wielmożę. *ży. żył.* ⎫ erheben, verherr-
**Wielmożnę. *żni, żnił.* ⎭ lichen, mächtig machen, erhöhen. avancer, élever à une haute dignité; combler de gloire. § krol tę familią wielkiemi uwielmożnił honorami.

Wielmożność. 1) Macht, Vermögen, Herrlichkeit. 2) Ihro Herrlichkeit, Ihro Hochgebohrnen, Titel so ehedessen gebräuchlicher gewesen ist. 1) puissance, splendeur, *f.* éclat, lustre, *m.* excélence. 2) grandeur, *f.* excélence, *un titre qui étoit autrefois plus usité.* § ** 1) wielmożność narodu tego ztąd swoy ma początek. 2) każdy Wielmożności twojey to przyzna; wasza Wielmożność będźie raczyła.

wielmożność Boska. die Allmacht Gottes. la toute puissance divine.

Wielmożny. 1) mächtig, vielvermögend, herrlich, wichtig, vortreflich. 2) Hochgebohrner, Titel so den Starosten und hohen Bedienten gegeben wird, die nicht *Senatores* sind. 1) puissant, éclatant, illustre, fameux, important, 2) excélent, éminent, *cette epitète se dit des Starostes et des personnes de qualité qui ne sont pas Sénateurs.* § ** 1) wielmożne i dźiwne to są rzeczy. 2) Wielmożnemu Jego Mośći Staroście.

Jaśnie Wielmożny. Durchlauchtiger, Hochgebohrner. Titel der Reichs-Räthe, Marschälle, Feldherren auch Grafen. Monseigneur, *un titre qu'on donne aux Sénateurs Maréchaux, Chanceliers, Généraux de la Couronne et de Lituanie comme aussi aux Comtes.* § Jaśnie Wielmożny Mośći Dobrodźieiu; I. W. I. M. P. Woiewoda Poznański.

Wieloboczny. Meßk. vielseitig. *géom.* multilatére, qui a beaucoup de côtez.

Wielobok. Meßk. eine vielseitige Figur. *Géom.* un multilatére, figure multilatère.

Wielodźielnie, *adv.* rozlicznie. in vielen Theilen. en plusieurs parties.

Wielodźielny, na wiele części rozdźielony. aus vielen Theilen bestehend, vieltheilig. qui est de plusieurs parties; partagé en plusieurs parties.

Wielogłosny. vielstimmig. qui est de plusieurs sons; à plusieurs voix.

Wielogłowy. vielköpfig. qui a beaucoup de tetes.

Wielograni. Meßk. vielseitig, vieleckig. *Géom.* multilatère; qui a plusieurs côtez ou angles.

Wielogroch, groch tyczny. Wind- oder Stabel-Erbsen. pois ramez.

*Wieloilki, iak rozliczny? wie mancherley? combien? en combien de façons, de sortes.

Wielokąt, *g. a.* wielowęgieł. eine vieleckigte Festung oder Figur. une figure ou fortification multilatère.

Wielokrotnie, *adv.* vielmahlig. beaucoup de fois.

Wielokrotny. vielmahlig. de plusieurs fois.

Wielokształtnie, *adv.* in unterschiedenen Gestalten. en plusieurs façons ou figures.

Wielokształtny. auf unterschiedene Art gestaltet. qui a plusieurs formes ou figures.

Wieloletnie. *adv.* Wielorocznie. in vielen Jahren. en beaucoup d'années.

Wieloletni, Wieloroczny. vieljährig. qui a plusieurs années; qui est de beaucoup d'années.

Wieloliczny. 1) Zahlreich. 2) Gram. der Pluralis. 1) qui est en grand nombre. 2) *Gram:* le pluriel.

Wielomownie, *adv.* in, mit vielen Worten. en beaucoup de paroles; en disant beaucoup de paroles.

Wielomowność. ⎫ Gerede; lange Re-
Wielomowstwo. ⎭ den, viele Worte; weitläuftiges Geschwätze; langes Wort-Gepränge. batologie, verbiage *m.* verbiosité; paroles inutiles; long discours; multiplicité de paroles; torrent de paroles.

wielomowstwa zażywać. sich vieler Worte im Reden bedienen. verbaliser, verbiager.

Wielomowny. *adj. et subst.* geschwätzig, der viel Worte macht, Plaudrer Wäscher. verbieux, verbiageux; grand discoureur, languard, caqueteur.

Wielonog źiele (*polycnemum*). wilder Wohlgemuth. Origan sauvage.

Wielonog, ośmnog pław morski. der Polyp ein See-Fisch mit acht langen und dicken Pfoten. polype, *m.* poulpe, *m.* poisson de mer, qui a huit longs et gros piez.

Wielonogi. vielfüßig. qui a plusieurs piez.

Wielooczny. ⎫ vieläugigt. qui a plu-
Wielooki. ⎭ sieurs yeux.

Wieloraki. mannigfaltig, mancherley, vielerley. de plusieurs sortes, de plusieurs façons.

Wielorakość. Mannigfaltigkeit. multiplicité.

Wielorocznie, *adv.* Wieloletnie. viele Jahre durch. dans le cours de plusieurs années; en beaucoup d'années.
Wieloroczny, wieloletny. 1) vieljährig. 2) wie viel jährig? 1) de plusieurs années. 2) de combien d'années?
Wielorodny. das vielerley Sachen hervor bringt; sehr fruchtbar. qui produit beaucoup de choses; qui porte beaucoup; très-fécond.
Wieloryb. ein Wallfisch. la baleine, un grand poisson de mer.
Wielorybi. Wallfisch=. de baleine.
Wielorybię. junger Wallfisch. balenon; jeune baleine.
Wielość. Vielheit, Menge. multitude, grand nombre. § wielość przyiaciół.
Wielościenny. Meßk. vielseitig, vieleckigt. *géom.* multilatéral, multilatére, qui a plusieurs côtez. § wielościenna forteca, figura.
Wielośił ziele, *vid.* Panak.
Wielośilny. mit vielen Kräfften begabet. pourvu, doué de beaucoup de forces; qui a plusieurs propriétez.
Wielotylki? } wie groß, wie klein? de
Wielotyli? } quelle grandeur? de quelle petitesse? § wielotyli był chleb? tyledwoyny, tyletroyny.
Wieloumieiętnie, *adv.* mit vieler Wissenschaft. avec beaucoup de savoir.
Wieloumieiętny, der viel weiß. qui sait beaucoup.
Wieloumieiętność. Vielwissenschaft, Erkenntniß vieler Dinge. grand savoir; connoissance de bien des sciences.
Wielowęgieł *g. wielowęgła. vid.* Wielokąt.
** Wielowładny. viel vermögend. fort, puissant, qui peut beaucoup. § pod zasłoną i obroną tak wielowładney tarczy.
Wielowładztwo. Aristocratie, Regierung die von den Vernünftigsten verwaltet wird. aristocratie, gouvernement où commandent les plus honnêtes gens.
wielowłoś ziele (adjantum aureum.) goldner Wiederthon. politric capilaire.
Wielowtor? *adj.* mit wie viel Personen. avec combien de personnes? le quantiéme.
wielowtoreś? samotrzeć iestem. wie viel Personen sind bey dir? ich bin selbst dritter. le quantiéme êtes vous, combien de personnes il y a avec vous? moi troisiéme.
wielowtorego napastowali? wie viel Mann waren bey ihm als sie ihn anfielen? en combien de personnes ils l'ont ataqué?
Wielożądny. unersättlich im Begehren. insatiable.
Wielożeński. die Vielweiberey angehend. poligame, de poligamie.
Wielożeństwo. vielweiberey. poligamie, mariage avec plusieurs femmes.
Wieloznaczny. das viele Bedeutungen hat. de plusieurs significations.
Wiem, *wie, wiedźiał, wiedźieli.* wissen, Nachricht haben. savoir, n'ignorer qu. ch; étre informé, avoir nouvelle, avis, connoissance de qu ch. § wiedzą co o tym trzymasz; wiedźiał o iego gniewie; wiem co uczynię; wiedźieć sobie o tym życzę; wiem nowinę; wiedz to pewnie.
wiedźieć przed tym. zuvor wissen, zuvor sehen. prévoir; savoir ce qui arrivera.
wiedźieć kogo kim. wissen, daß einer was ist. savoir que quelqu'un est. § wiem go modnym.
wiem ią kobietą, wiem go błaznem. ich weiß, daß sie ein Weib, daß er ein Narr ist. je sais qu'elle est femme, qu'il est fou.
wiedźieć co na kogo. auf einen etwas wissen. savoir une chose desavantageuse à qu.
wiedźiec do śiebie. sich kennen, von sich wissen; wissen, daß man. connoitre son temperament; se connoitre, savoir qu'on; savoir bien ce que l'on. § wiem do śiebie żem gniewliwy; wie do śiebie że ludźie oszukiwa.
wiem to do śiebie, że. ich weiß dieses von mir daß. je sai cela de moi que.
wiedźieć co pewnie. etwas ganz gewiß wissen. savoir qu. ch. de sience certaine.
wiedźieć nie wiedząc. thun, sich stellen als wenn man es nicht wüßte. en faire ignorant; faire semblant d'ignorer qu. ch.
wiedz nie wiedząc. wisse es als wenn du es nicht wüstest. faites semblant comme on ne savoit pas; affectez l'ignorant.
to wiedz wiedząc. wiße daß einmahl vor allemahl. sachez une fois pour toute.
wiedząc. wissend. sachant.
wiedzący. der da weiß qui sait.
wiedzący, wiedząc. wißentlich mit gutem Wißen, wißend. scienment, en le sachant, à son escient; à bon escient. § wiedząc nic nie opuśćiłem; nie wiedzący to uczynił.
nie wiedząc. unwißende ohne mein Wißen. sans mon insceu; sans que je l'aie sceu.
wiedzący wszystko. allwißend. qui sait tout.
co wiedźieć. 1) wer weiß, man weiß nicht. 2) was man nur wuste; alles ersinnliche,

alles nur mögliche. 1) qui sait; on ne sait pas. 2) tout ce qu'on a pû, qu'on a sçû. § 1) co wiedźieć ieżli przyiedźie. 2) co wiedźieć iakiego lekarstwa zażywał.

nie wiem. ich weiß nicht? j'ignore; je ne sai pas. § nie wiem tego; nie wiedźiał o tym.

nie wiem co czynić; nie wiem co począć. ich weiß nicht was ich anfangen soll. je me trouve court; je ne sai plus où j' en suis; je ne sais plus que faire.

nie wiem co z nim czynić. ich weiß nicht was ich mit ihm anfangen soll. je ne sai que faire de lui. § ani wiem co z nim czynić, począć.

nie wiedźieć. man weiß nicht. on ne sait, on ignore, qui sait. § nie wiedźieć dokąd śię na świat udał; nie wiedźieć było na co ta rzecz; nie wiedźieć po co przyiechał; nie wiedźieć kiedy to będźie.

wież to Bog. Gott weiß es. Dieu le sait. § wież go Bog co z niego będźie.

wiedźiałoć to serce moie. das hat mir mein Hertz gesaget. le coeur m'en disoit.

Wieńcowy. zu Kränzen dienlich, gehörig. de guirlande; qui sert à faire les guirlandes. § wieńcowy łubek; wieńcowe kwiatki, zioła.

Wieńcuię, *vid.* Wieńczę.

Wieńczarka. eine Straus = oder Krantz=Winderin faiseuse de guirlandes, de bouquets; bouquetiére.

Wienczarz. ein Straus oder Kranz=Winder. faiseur de bouquets, de guirlandes.

Wieńczę, *czy; czył.* wiencuię. bekränzen courronner d'une guirlande. § głowę iego wieńcuyćie laury; wieńczyć skronie kwiatami.

** *wienczyć śię.* sich bekränzen, sich einen Kranz aufsetzen. se parer, se couronner d'une gairlande. § głowa śię iego w laury wieńczy.

** Wienczyny, *plur.* poślubiny, zrękowiny. Verlöbniß. fiançailles *f. plur.*

Wieniawa, Perszten herb. Wappenk. ein schwarzer Auer Ochsen=Kopf im gelben Felde mit einem Ring in der Nase, über dem Helm und Krone stehet ein Vordertheil eines gekrönten Löwens mit einem Sebel in der rechten Klaue. *Blason.* tête noire d'un ure avec un anneau aux naseaux au champ jaune, le devant d'un lion couronné tenant un sabre avec la pate droite sort du timbre et de la couronne.

Wieniec, *g. wieńca.* 1) Blumen=Kranz, Kräuter=Kranz. 2) Ehren=Kranz, Krone der alten Römischen=Helden. 3) ein Wein=Kranz der Weinschenker. 4) *fig.* Jungferschaft, Kränzchen. 1) guirlande, couronne ou chapeau de fleurs. 2) couronne dont les anciens Romains ornèrent la tête de leurs héros. 3) bouchon de cabaret fait de quelques branches qu'on met devant le cabaret où l'on vend du vin à pot. 4) *fig.* virginité, pucelage, *m.* § 1) wiyćie wieńce laurowe; wieniec z ziół, z kwiatow, wieniec poćieszny; zwyćiężca w wieńcu do miasta wieżdżał; 2) wieniec żołnierski albo woienny u starych Rzymian. 3) niepotrzebny wieniec skupnemu towarowi. *prov.* 4) w wieńcu umarła.

wieniec godźinny; tablica. das Ziffer=Blatt an einer Uhr. quadran de montre où sont les heures marquées.

wieniec wiatrowy. die Wind=Rose. rose des vents.

zwyćięski wieniec. Sieges=Krone. couronne triomphale.

w wieńcu chodźić; wieniec nośić. im Kranze gehen; einen Kranz tragen. porter, avoir une couronne de fleurs sur la tête.

wieniec straćiła, sie hat ihr Kränzchen verlohren. elle a perdu son pucelage.

odśieczny wieniec u Rzymian. Entsatz=Krone, mit welcher die Römer denjenigen beehreten, der einen Ort von einer Belagerung befreyet hatte. couronne obsidionale, que les Romains donnoit à celui qui faisoit lever le siége d'une place.

towarzyski wieniec. die Bürger=Krone, war für denjenigen, der einen römischen Bürger vom Tode errettet hatte. couronne civique qu'on a donnoit à celui qui avoit sauvé la vie à un citoien Romain.

murowy wieniec. die Mauer=Krone, bekam derjenige, so im Sturm zu erst die feindliche Mauer erstieg. couronne murale étoit pour celui qui sautoit le prémier sur les murailles dans un assaut.

obozowy wieniec. die Schanz=Krone, so demjenigen gegeben wurde, der eine feindliche Schanze erstieg. couronne castrense, couronne vallaire dont on couronnoit celui qui avoit forcé le prémier le retranchement des enemis.

wodney bitwy wieniec. die Schifs=Krone war für denjenigen, der sich zuerst an ein feindliches Schif angeklammert hatte. couronne navale qui étoit pour celui qui s'acrocha le prémier à un vaisseau ennemi.

Wienny. zum Mahl-Schatz gehörig. qui regarde les erres ou le gage de mariage.

wienna Pani. eine Frau die einen Mahlschatz hat. une femme qui a un gage de mariage.

Wieperzec, *vid.* Wieprzec.

Wieprz. 1) Bornig, Bork ein Schwein. 2) ein Fluß dieses Nahmens in der Lublinischen Woywodschaft. 1) porc, pourceau, cochon. 2) une riviére de ce nom dans le Palatinat de Lublin. § 1) wieprz karmny. 2) rzeczka Bystrzna w Wieprz wpada.

wieprz dziki; dzik. wildes Schwein. sanglier, porc sauvage.

wieprz dziki morski. Meer-Schwein, ist ein Geschlecht der Delphinen. cochon de mer, marsoüin; sanglier, porc marin, c'est une espèce de dauphin.

wieprz tuczony. gemästetes Schwein. porc d'engrais.

wieprzow karmienie. die Schwein-Mast. la maniére d'engraisser les cochons.

Wieprzak. } ein halbjähriger Bork. por-
Wieprzek. } celet, petit porc.

wieprzak dziki, warchłak. Keyler, junges wildes Schwein das ein Jahr alt ist. un sanglier d'un an.

wieprzak dziki dwuroczny. Keyler von zwey Jahren. sanglier de deux ans; un sanglier qui est à son tiéran.

Wieprzec, *g. wieprca.* ein Fluß bey Zamosc. un fleuve qui arrose la ville de Zamosc.

Wieprzowina. Schwein-Fleisch. du porc; de la chair de cochon; triballe.

Wieprzowy. 1) Borck-, Schwein-. 2) Wild-Schwein-. 1) de porc, de cochon. 2) de sanglier.

Wieprzyniec, *g. wieprzyńca,* świnnik. Schwein-Stall. toit, étable à cochons.

wieprzyniec ziele (peucedanum.) Haarstrang. Saufenchel. queuë de pourceau; fenouil de porc, peucedanum.

Wiera. *adv.* wahrlich, in Wahrheit. en verité, vraiment, certainement. § wiera ten był.

wiera tak. in Wahrheit, wahrlich es ist so. vraiment la chose est ainsi; en verité c'est ainsi.

wiera tak. im Zorn. 1) so soll es seyn, so muß es geschehen. 2) so verfährt man denn also. *ces mots se disent par colére;* 1) point de replique; il faut que cela se fasse ainsi. 2) est ce ainsi qu'on en use; agit-on ainsi.

Wierać się. *vulg.* oft wahrlich sagen. se servir souvent des mots vraiment, en verité.

Wiercę. *ći, ćiał, ćieli.* 1) bohren. 2) reiben mit der Reibe-Keule. 1) troüer, percer qu. ch; faire un trou avec une teriére ou un perçoir. 2) broïer avec un pilon ou piston. § 1) wiercieć dziurę świdrem. 2) wiercieć mak w donicy.

piętą wierćieć. vid. Pięta — *wierći piętą.*

wierćieć w kruszcu. ein Loch im Metall bohren. forer une piéce de metail. § klucz wierćieć.

wierćieć się. 1) sich drehen, herum laufen, herum fliegen. 2) sich drehen, sich tummeln, geschäftig thun. 1) voltiger, piroüetter, tourner, courir de tous côtez; voler çà et là. 2) s'empresser, tracasser, faire l'empressé; travailler, faire avec empressement. § 1) pszczoły się wiercą, kiedy się roią; wierći się burza; wiercą się obłoki. 2) skrętna się wierći gospodyni; wierć się aby prętko było.

wiercą mu się łzy z oczu. die Thränen treten ihm in die Augen. les larmes lui sont venuës, sont montées aux yeux; il a les larmes à l'oeil.

wierći się iak mucha w grochu. er thut sehr emßig; er thut als wenn er alle Hände voll zu thun hätte. il fait fort l'empressé.

Wiercenie. 1) das Bohren. 2) das Reiben mit der Reibe-Keule. 1) percement avec quelque perçoir. 2) broiement avec un pilon.

Wierćimak. *g. a.* } eine Reibe-Keule.
Wierćioch. *g. a.* } piston ou pilon à broier.

Wierćipiętkuię komu. einem aufpassen, aufspringen. faire le pié de veau; naqueter, valeter; faire sa cour servilement à qu.

Wierdunk. *vid.* Wiardunk.

* Wierę, *vid.* Wierzę.

Wiernek, *g. wiernka.* Favorit, Liebling. mignon, favori.

Wiernie. *adv.* treu. fidélement; de bonne foi.

Wierność. die Treue. fidélité, loïauté, bonne foi.

przysięga wierności. der Eid der Treue. serment de fidélité.

Wierny. treu. fidéle, loïal. § wierny towarzysz; wierna miłość; wierny i życzliwy twoy poddany.

wierni sobie. sie sind einander treu. ils sont fidèles l'un à l'autre; ils se sont fidèles.

Wiersopis, Poet, Dichter. un Poëte.

wiersopis podły. Reime-Schmied, schlech-

 ter

ter Poet. rimeur, poëtereau, rimailleur, méchant poëte.

Wierſopiſarſki. Poetiſch poëtique.

Wierſopiſarſtwo, die Dicht Kunſt, Vers-Kunſt. poëſie, poëtique, verſification, l'art poëtique.

Wierſopiſzyni. Dichterinn, Poetinn. une poëte, femme qui fait des vers.

Wierſz, *g. a.* * *u.* 1) eine Zeile. 2) Rechenk. eine reihe Zahlen. 3) ein Vers in der Bibel. 4) Poetiſcher Vers. 5) Poetiſches Gedicht. 1) ſtique, ligne d'écriture, de caractères. 2) *aritmet*: ligne, rangée de chifres. 3) un verſet dans la Sainte Ecriture. 4) vers Poëtique, rime. 5) un poëme. § 1) wierſzy kilka napiſał; proſte piſze wierſze; 2) wierſz liczby w rachowaniu. 3) o tym Paweł święty w Liśćie do Efezow rozdźiale śiodmym, w dźieśiątym wierſzu tak piſze. 4) podać, piſać, przetłumaczyć co wierſzem. 5) wierſz na zwyćięſtwo Choćimſkie, na śmierć żony ſwoiey.

wierſze z kadencyami; *rytm.* gereimete Verſe. rimes; vers rimez.

wierſze piſać. Verſe ſchreiben. poëtiſer, rimer; faire, compoſer des vers; mettre en rimes, en vers.

poł wierſza. ein halber lateiniſcher Vers. un hémiſtiche ou la moitié d'un vers latin.

wierſzem i proſtą mową. in gebundener und ungebundener Schreib-Art. en vers et en proſe.

wierſzow piſania nauka. vid. Wierſopiſarſtwo.

wierſzow piſarz. vid. Wierſopis.

Wierſza. eine geflochtene Fiſch-Reuſe. naſſe, un ouvrage d'oſier à claire voie que le pêcheur poſe dans l'eau pour faire entrer le poiſſon. § ryby w wierſzą weſzły; wierſze i więćierze pełne ryb były.

Wierſzopis, Wierſzopiſarſki. *vid.* Wierſopis *etc.*

Wierſzyk. *g. a.* 1) Zeilchen. 2) Vers in der Bibel. 3) Poetiſches Verschen. 1) petite ligne d'écriture. 2) petit verſet dans l'Ecriture Sainte. 3) petit vers poëtique.

Wiertel, *g. wiertla.* ein Scheffel in einigen Provinzen. un boiſſeau dans quelques provinces. § wiertel Kaliſki mnieyſzy dwiema garcami od korca Krakowſkiego.

Wieruſzowa herb. Wap. ein ſchwarzer Bock, deſſen Hintertheil mit Schach-Fächern gezieret iſt. auf der Krone und dem Helme ſtehen fünf Straus-Federn. *Blaſ.* un bouc noir avec le derriére échiqueté, cinq plumes d'autruche parent le timbre et la couronne.

Wierutny. ausgelaßen, abgefeimt, recht. achevé, vrai, franc, fiéfé, déteſtable; véritable. § wierutny łotr, złodźiey, nierządnik, hultay; wierutna to złość.

wierutna to marność. das iſt eine wahre Eitelkeit. c'eſt une véritable vanité.

Wierzba. (*ſalix*). eine Weide; ein Weiden-Baum un ſaule.

wierzba włoska złotowierzbie podobna. (ſalix americana, agnus caſtus.) Schafs-Mülbe, Keuſch-Baum, Keuſch-Lamm ein Weiden-Strauch. agnus caſtus, un arbriſſeau qui jette des branches ſouples. § wierzba włoſka bywa w ogrodach u nas.

wierzba do ſadzenia. Satz-Weide plançon, plancard.

iakby pieniądze na wierzbie rosły. als wenn das Geld auf den Bäumen wüchſe. comme ſi l'on n'avoit qu' à froter le bonnet pour en faire ſortir de l'argent.

Wierzbca. Weiden-Band, Weiden-Baſt-Strick. lien, corde d'écorce de ſaule.

Wierzbina. ⎫ wierzbo-
Wierzbiniec, *g. wierzbyńca.* ⎭ by gaiek. Weiden-Platz. ſauſſaie, ozeraie, lieu où l'on a plante des ſaules. § w wierzbińcu śię przechodźi.

Wierzbna herb. *vid. lilie, wierzbna.*

Wierzbowka źiele, *vid.* Wieśiołek.

Wierzbowniczka ptaſzek. (luſcinia ſalicaria). Art von Graß-Mücken, die ſich in Weiden-Püſchen aufhalten. eſpéce de fauvette qui aime les ozeraies.

Wierzbowny. weiden, Weiden-. de ſaule, d'ozier.

Wierzch. 1) das Oberſte, der Obertheil einer Sache. 2) die Oberfläche, das auswendige einer Sache. 3) der Gipfel, Giebel eines Gebäudes. 4) Baum-Gipfel Kraut-Gipfel. 5) Hauſen auf einer gemeßenen Sache. 1) le deſſus, le haut, la partie la plus haute d'une choſe. 2) ſurface, dehors, ſuperficie, face d'une choſe. 3) le comble, le faîte d'un bâtiment. 4) téte, ſomité, cime *m.* d'un arbre, d'une plante. 5) ſurmeſure; le comble, le tas ſur le grain meſuré. § 1) wierzch i ſpodek ſklanki, tarczy. 2) wierzch (ſzczyt) domu. 3) to iabłko z wierzchu śię zda świeże; wierzch ſukni, źiemi; okręty wierzch morza okryły. 4) wierzch drzewa, liśćia, źiela. 5) bez wierzchu (gory) miara.

wierzch gory. der Gipfel eines Berges. ſommet, coupeau, cime, *m.* le haut d'une

d'une montagne. § wierzch gory zawieśisty, przykry, urwę maiący.

wierzch wału. Kriegs-Bauk: Wallplan, Wallgang. *Fortif.* terre-plain; sommet de rempart.

wierzchem mierzyć. mit einem Haufen meßen. mesurer mesure comble.

wierzch czynić, kłaść; wierzchowato czynić. einen Gibel, einen Haufen setzen, machen. élever, faire une pointe, un comble, former en pointe, en dos d'âne.

na wierzchu. oben. dessus, au dessus. § na wierzchu oliwa pływa; na wierzchu w skrzyni leży.

na wierzchu nosić szatę. ein Kleid über die andern ziehen, tragen. mettre, porter un habit par dessus les autres.

na wierzchu; po wierzchu. äusserlich, von aussen, aussen, obenher, aussenher. dehors, au dehors. § po wierzchu, na wierzchu pozłocone.

po wierzchu von außen, äußerlich, zum Schein. extérieurement, à l'extérieur, au dehors, aparenment. § ostre po wierzchu prowadźi życie.

na wierzch, na wierzchu kłaść. oben legen. mettre dessus, mettre par dessus.

moie na wierzch. meines muß zu erst seyn. il faut que le mien soit le prémier.

wierzchem, z wierzchu. von oben her, von außen her. par dehors, par dessus.

wierzchem zu Pferde. à cheval. § wierzchem iechać.

wierzchem purgować. brechen, vomiren, von oben purgiren. purger par le haut.

Wierzchnica. 1) das oberste Stockwerk eines Gebäudes. 2) das oberste Fach eines Schrankes. 1) le plus haut étage d'un bâtiment. 2) la plus haute séparation dans une armoire.

Wierzchołek. *g. wierzchołka.* 1) Spitze, Gipfel eines Baumes, eines Krautes. 2) der Kröbs, die Blüthe auf einem Apfel, auf einer Birne. 1) tête, coupeau, cime *m.* sommité d'un arbre, d'une plante. 2) l'oeil de pomme, de poire. § 1) wierzchołek prasczęcia, drzew gibki. 2) wierzchołek (pucek) iabłka; wierzchołek u grochu, u wielogrochu.

wierzchołek uciąć. einen Baum abkolben, abspitzen. étêter un arbre; couper la tête d'un arbre.

Wierzchołkowy. 1) auf einer Höhe wachsend. 2) den Kröbs eines Obstes angehend. 1) qui croit sur un lieu haut. 2) qui regarde l'oeil d'un fruit.

Wierzchowato, *adv.* z wierzchem. mit einem Haufen avec un tas, avec un comble; à mesure comble.

Wierzchowaty. gespitzt, gegipfelt. comblé; qui a un tas; élevé en comble, en pointe.

Wierzchowisko, wierzchołek. der Obertheil eines Baumes, einer Pflanze. le dessus, la tête, la partie supérieure d'un arbre, d'une plante.

** Wierzchowładny. gebietend, ober, oberherrschaftlich. souverain, supérieur, haut; qui a le pouvoir de commander aux autres. § wierzchowładna moc, ręka.

Wierzchowy. 1) Ober, zum Obertheil gehörig. 2) das auf einer Höhe wächst. 1) haut, supérieur, de dessus, qui regarde le dessus d'une chose. 2) qui croit sur une hauteur. § 1) część wierzchowa i spodnia. 2) wierzchowa iodła.

wierzchowy koń. Reitpferd. cheval de selle; cheval à monter.

Wierzę, *rzy, rzył.* 1) glauben. 2) einem anvertrauen, trauen, borgen. 1) croire; être persuadé de; ajouter foi à. 2) confier qu. ch. à. § 1) wierzę że to tak będźie; wierz mi; uwierzono że umarł. 2) wierzyć komu pieniędzy.

wierzę w Boga. an Gott glauben. croire en Dieu.

wierzę temu iako Bogu; vulg. ich glaube dieses steif und feste. je crois cela comme l'Evangile.

wierz kto chce. glaube es wer da will. croira qui veut; à d'autres.

wierzący łacno; skłonny do wierzenia. leichtgläubig. crédule, qui croit trop aisément.

iak ći wierzą, tak ći namierzą. wie man dir traut so wirstu es haben. le traitement qu'on vous fera sera conforme à la confiance qu'on a en vous.

Wierzenie. das Glauben, das Trauen. créance, confiance.

Wierzgam. *v. m. F. wierzgnę.* 1) ausschlagen wie ein Pferd. 2) widerstreben, widerspänstig seyn. 1) regimber, tirer, rüer. 2) regimber contre qu; ne pas obéïr; resister. § 1) koń wierzgnie i chluśnie wilka; koń krowę wierzgnął. 2) synaczek wierzga.

wierzgać na kogo. mit den Füßen nach einen stoßen. rüer après qu; pousser qu. avec les piez.

wierzgaiący. 1) ausschlagend. 2) der mit den Füßen nach etwas stößet. 1) qui est acoutumé à rüer. 2) qui frape avec les piez; qui donne des coups de pié. § 1) uderzenie od konia wierzgaiącego.

Wierzganie. das Ausschlagen eines Pferdes.

des. action de regimber; regimbement.

Wierzgnienie. Schlag von einem ausschlagenden Thiere. ruade, coup d'un animal qui rüe.

Wierzyćiel. 1) Leiher, Gläubiger, Creditor 2) der einem trauet. 1) créancier. 2) celui qui ajoute foi, qui se fie.

Wierzynkowa herb. *vid.* Łagoda.

Wierzysko. 1) Zimmerhof, Bauhof. 2) viele Späne; Spänhaufen. 1) chantier, lieu où les charpentiers travaillent 2) copeaux *m.plur.* tas de copeaux. § 1) czembrowinę na wierzysku ćiosać. 2) pod wierzyskiem lęgą śię węże.

Wieś, *f. g. wśi.* ein Dorf. un village. § wśie krolewskie; wśiow ma wiele.

wśią śię bawić. auf dem Lande leben. mener une vie rustique.

kupiłbym wieś, ale pieniądze gdźieś. ich kaufte ein Dorf, wenn kleine Steine Geld wären. je m'acheterois une terre, si elle se païoit avec des cailloux.

Wieśc. *vid* Wiodę.

* Wieść, Wieźć, *vid* Wiożę.

Wieść, *f* 1) Geschrey, Gerede, Sage. 2) Nachricht. 1) bruit qui court; une rumeur qu'on repand. 2) avis, nouvelle, avertissement. § 1) ta wieść chodźi po ludźiach; wieść iest że. * 2) tę wieść (wiadomość) miałem.

wieść niepewna z tretu. ein ungewisses Gericht. un bruit qui n'est pas bien seur; nouvelle sujette à caution.

przykra wieść. böses, übles Gerücht. une fâcheuse nouvelle.

przykra wieść o tey Pannie poszła miedzy ludźie es gehet von dieser Jungfer eine bedenckliche Rede unter den Leuten. il s'est repandu, il court un bruit desavantageux de cette fille; on parle sinistrement de cette fille.

Wieśiadło. *vid* Wiśiadło.

Wieśienny. Frühlings-. printannier, qui vient au printems.

Wieśniactwo. 1) Bauerschafft, Dorf-Leute. 2) Bauer-Sitten, bäurische Aufführung. 1) les païsans, les gens de village. 2) rusticité, maniére d'agir qui sent le païsan.

Wieśniaczka. 1) Bauer-Weib, Bauer-Magd. * 2) Dorf-Jungfer, Dorf Fräulein. 1) villageoise; païsanne. * 2) dindoniere.

Wieśniak. Bauer, Landmann, Dorf-Mann. villageois; païsan.

Wieśiołek źiele. *g. wieśiołka*, wierzbowka, błagacz, (*oenotheras*, *salicaria*). Weidereich. salicaire, corneille, souci d'eau.

* *wieśiołek źiele.* vid. *ćwikła pomorska.*

* Wieszam. etwas hängen, aufhängen. pendre, suspendre qu. ch.

wieszać kogo; trzymać kogo na słowie. einen mit guter Hofnung abspeisen. tenir qu. en suspens; tenir qu. au filet.

wieszać śię. 1) entern, sich an das feindliche Schif hängen. 2) sich an einen hängen. 3) einem auf den Nacken seyn, in Eisen liegen. 1) aborder, acrocher un vaisseau ennemi; 2) s'atacher à qu; suivre le parti, avoir de l'atachement pour. 3) chausser de près les eperons à l'ennemi, le poursuivre vivement; joindre l'ennemi; pancher, venir fondre, étre prét de tomber sur lui. 1) już śię do okrętu nieprzyiaćiel wieszał. 2) wieszali śię do Szwedow. 3) nieprzyiaćiel śię co dźień nad obozem naszym wiesza; po brzegach, przed portem śię okręty wieszały nieprzyiaćielskie.

na niebie chmury śię wieszaią. die Wolken bedecken den Himmel. les nuages couvrent le ciel çà et là.

na tym śię myśl iego wiesza. darauf sind seine Gedanken gerichtet, er denkt diesem nach. ses pensées s'y atachent; il a l'esprit tendu à cela; il en pense mûrement.

Wieszanie, das Hängen, Aufhängen. le pendre.

Wieszczba. 1) Wahrsager-Kunst. 2) Wahrsagung. 1) l'art de deviner. 2) divination, présage, *m.* augure, *m.* pronostication. § wieszczba z nieba, z powietrza

wieszczba, wieszczenie z ptakow; ptaszowieszczenie. Wahrsagerkunst, Wahrsagung aus dem Flug der Vögel. auguration, auspice, *m.* divination par le vol des oiseaux.

wieszczba z bydlęcych trzew. Wahrsagung aus dem Ingeweide eines Schlacht-Opfers. aruspicine; divination par l'inspection des entrailles des victimes.

Wieszbiarnia Wieszczenica. Ort wo sich die Wahrsager zu versammeln pflegten, wo sie wahrsagten. lieu où s'assembloient où prédisoient les devins.

Wieszczbiarski. *vid.* Wieszczy.

Wieszczbiarz. *vid.* Wieszczek.

Wieszczę co, *szczy*, *szczył.* wahrsagen. deviner, prédire, découvrir l'avenir; pronostiquer, augurer.

wieszczę z ptakow. aus den Vogel-Flug wahrsagen. augurer, prédire par les moins des oiseaux.

wieszczyć z trzew. aus dem Jngeweide wahrsagen. deviner par les entrailles.
Wieszczek, Wieszczbiarz. Weissager, Wahrsager. diseur de bonne avanture; devin, pronostiqueur. § wieszczka się radźić, się pytać; wieszczek z niebieskich widokow.
wieszczek z ptakow, ptaszowieszczek. Wahrsager aus dem Vogel-Flug. auspice, augure; devin par le vol des oiseaux.
wieszczek z trzew. Wahrsager aus dem Jngeweide des geschlachteten Viehes. aruspice, devin qui prédisoit les choses à venir par la vuë des entrailles des bêtes.
Wieszczka. Wahrsagerinn. pitonisse, fée, devine, devineresse.
Wieszczenica *vid.* Wieszczbiarnia.
Wieszczy, Wieszczbiarski. wahrsagerisch, Wahrsager=. de devin; augural; qui regarde les devins ou les divinations.
wieszczy, wieszczący. wahrsagend, zukünftige Dinge andeutend, der eine Vorempfindung hat. qui présage; qui a des pressentiments, quelque connoissance de ce qui doit arriver; qui donne quelque présage. § wieszczego iest cośiś w człowieku.
Wieszczyca. 1) Nachtweib; Teufel, der in Gestalt eines Weibes sich zu einem Mann legen soll. 2) der Alp. 1) une incube, une sucube; diable qui habite avec un homme en figure d'une femme. 2) un incube, cochemare.
wieszczyca go splotła. vulg. das Nachtweib hat ihm die Haare in einen Wichsel-Zopf geflochten. l'incube a fait une plique de ses cheveux.
Wieszę. obs. *śi, śit.* obieśić kogo. einen hängen. pendre qu.
Wietrzę, *trzy, trzył.* 1) durchwehen lassen; in den Wind setzen. 2) wittern, spüren, forschen. 1) éventer; donner, faire du vent, de l'air; airier; mettre à l'air. 2) éventer, haleiner, quêter; chercher, suivre à la piste. § 1) wietrzyć stodołę. 2) pies wietrzy po ziemi, wietrzy ślad; zwietrzył dźika.
wietrzyć po kuchniach gdźie się kurzy z garkow. herum schmarozen, von einem Ort zum andern schmarozen. mandier son pain de cuisine en cuisine; aller de porte en porte comme le pourceau de Saint Antoine.
wietrzyć owies. den Haber würffel. vanner de l'avoine.
Wietrzeię. verwittern, auswittern, verrauchen. s'éventer, s'évaporer.
Wietrzenie. 1) Aussetzung an die Luft. 2) das Wittern, Spüren, Aufsuchen, Ausspüren eines Thieres. 1) exposition à l'air, au vent. 2) quête, l'action d'haleiner, de quêter une bête.
wietrzenie po kuchniach das Schmarotzen, Herumschmarozen. écorniflerie; l'action, le métier d'écornifleur.
Wietrznik. *g. a.* 1) Wetterhahn. 2) die Wimpel, kleine Fahne auf einem Schif. 1) giroüette sur une maison. 2) banderole, petite enseigne qu'on arbore au haut des navires. § 1) za wiatrem idą wietrzniki. *prov.*
Wietrznośnieżny. windig mit Schnee. venteux et plein de nége. § wietrznośnieżna teraz pogoda.
Wietrzny. 1) windig, voll Wind; was vom Winde bewegt wird. 2) luftig an die Luft gestellt, wo die Luft durchstreichet. 3) pneumatisch, vom Wind getrieben. 1) venteux, agité par les vents, plein de vent. 2) exposé aux vents, à l'air; qui est en bel air. 3) pneumatique; qu'on fait mouvoir par le vent. § 1) wietrzne mieysca koło kośćiołow bywaią. * 2) na wietrzne, nawietrzne mieysce wystawić, zawieśić. 3) wietrzne organy.
pies wietrzny co za wiatrem goni. Spürhund, der vermittelst des Windes die Spur suchet. chien de quête qui quête par le moien du vent.
Wietrzyk. *g. a.* Windchen, sanffter Wind. ventolet, ventolin, ornitie.
Wietrzysty, wiatru dość maiący windig, voll Wind. venteux, plein de vent, sujet au vent.
Więtszeię. *vid.* Większeię.
Wietszeię. modern, mürbe werden. s'user se consumer, se détruire par le tems; passer; perdre son lustre.
Więtszy. *vid.* Wielki — *Większy.*
Wiewam na co, na kogo. fechern, wehen, Wind machen. soufler sur; faire du vent.
Wiewanie. das Fechern, Wehen. le soufle d'un vent.
Wiewiorka. Eichörnchen. écureil.
Wieyski. Dorf=, Land=. rustique, champêtre, rural. § wieyski żywot prowadźi.
po wieysku. } *adv.* auf dorfmäßige Art;
Wieskie. } bäurisch. en païsan; à la maniére des villageois.
* Więź, *f.* więźienie. ein Gefängniß. prison, *f.*
Wieźć, *vid.* Wiozę.
Wieża. 1) ein Thurm. 2) der Thurm, der Grund im Thurm; Gefängniß-Strafe in Thurm. 1) tour, *f.* béfroi. 2)

basses fosses, cu'de fosse, cachot, prison souteraine et obscure où l'on met un criminel pour le chatier. § 1) wysoką wieżę (wieżą) wystawiono; wież (wieżow) kilka. 2) śiedźi w wieży; głownik wyśiedźiał wieżę; skazano mu wieżę.

Wiezdny. Einzugs=. d'entrée, qui regarde l'entrée d'un seigneur. § wiezdna włokła śię pompa.

Wieżdżam. *v. m. F. wiadę.* 1) einfahren, herein reuten, hereinsegeln. 2) einreuten in ein Gut. 1) entrer, aller au dedans à cheval ou en quelque voiture. 2) entrer à cheval pour prendre possession d'une terre. § 1) okręt w port wiechał; wiechać do miasta; wiechać w bramę. 2) wieżdżaią, wiechano mu w maiętność.

Więżę, *źi, źił,* więźnię. eig. u. fig. fesseln, binden. *prop. et fig.* enchainer, mettre aux fers, emprisonner. § miłość więźi.

Więźień, *g. więźnia.* ein Gefangener, ein Arrestant. prisonnier, celui qui est tenu en prison. § wypuszczeni więźniowie; trzymać więźnie (wieźniow) na więźieniu.

Wieźienie, wożenie. das Führen, Fahren zu Waßer oder zu Lande. voiture par terre ou par eau; le transport qui se fait par des chariots ou par des navires.

Więźienie. 1) Gefängniß, Stockhaus. 2) Gefängniß Verhaftung, Arrest. 1) prison, *f.* lieu où l'on enferme les prisonniers. 2) prison, *f.* emprisonnement. § 1) taras, kluza, wieża, gąśior i inszych więźieniow gatunki; śiedźi w więźieniu; trzymaią go w więźieniu; ziechał z więźienia. 2) do więźienia (na więźienie) dać, wźiąć kogo; więźienie, zatrzymanie gdźie poniewolne albo przynaymniey nieswobodne; sam iest przyczyną więźienia swoiego.

wsadźić do więźienia. ins Gefängniß setzen. mettre en prison; emprisonner, nicher qu.

swobodne więźienie. Haus=Arrest; weiter Arrest. arrêt domestique.

bydź na swobodnym więźieniu. einen weiten Arrest haben; nicht aus der Stadt dürfen. avoir la ville pour prison.

wieczne więźienie. ewiges Gefängniß. oubliette, prison perpétuelle.

zdać kogo na wieczne więźienie. einen zum ewigen Gefängniß verurtheilen. condanner qu. aux oubliettes.

więźniow stroż. Kercker=Meister géolier.

Więznę, *więźnie, wiązł, więznął.* 1) hängen bleiben, stecken bleiben. 2) stecken bleiben im Kothe. 1) s'empètrer, s'empiéger, être pris à qu. ch; ne s'en pouvoir tirer; s'y atacher, se prendre. 2) s'embourber; se mettre dans la bourbe. § 1) sarna uwięzła w śieći; ptacy więzną na lepie. 2) furman, woz uwiązł.

Więźnię, *źni, źnił.* 1) fesseln, anbinden, binden. 2) einen gefangen setzen, ins Gefängniß bringen. 1) enchainer, mettre aux fers, à la chaine. 2) emprisonner, mettre en prison. § 1) więźnić poymańca, okręt. 2) więźnić kogo o dług.

Więźnienie. Gefangen=Setzung, Verhaftung, Arrest. emprisonnement. § więźnienie kogo o dług, o potwarz.

Więzowy. vom Ulmbaum. d'ormes.

więzowy las. Ulm=Baum=Wald. ormaïe; lieu planté d'ormes.

Więzożołd samiec, dąb skamiały; drzewo cudzoźiemskie więzowi i dębowi podobne żołądź rodzące. (ilex) Stein=Eiche, so Eicheln trägt, die gut zu essen sind. chêne verd, yeuse, espèce de chéne qui porte des glands bons à manger.

więzożołd samica, korkodąb. (ilex femina, cerrisuber). Art von Stein=Eichen die eine dicke Rinde wie der Korkbaum hat. sorte d'yeuse qui a l'écorce grosse comme le liége.

Więzożołdowy. Stein=Eichen=. d'yeuse, fait de bois de chêne verd. § bałka więzożołdowa.

więzożołdowy gay. ein Wald von Stein=Eichen. bois planté d'yeuses.

Więzy *vid.* Wiąz — *więzy.*

Wieżyczka. ein Thürmchen. tourelle, petite tour.

wieżyczki źiele (turritis). ein gewisses Kraut. sorte d'herbe.

Wieżysto. *adv.* auf Art eines Thurms. en façon d'une tour.

Wieżysty. gethürmet, mit Thürmen versehen, wie ein Thurm gemacht. façonné, fait en tour; garni de tours.

Wigilia *vid.* Wilia.

Wiia. *obs. vid.* Słota, Nawałnica.

Wiiadł, miećielica, kurzawa, zawierucha. Staub=Schnee; kleiner Schnee der dicht fällt. du gressillage; petite nége; turbillon de nége.

wiiadł iest. es stäubert, es rieselt; es fällt ein kleiner Schnee. il gressille.

Wiiadło, kołowrotek do nići. Garnwinde, Haspel. dévidoir, tournette.

Wiiatyk *vid.* Wiatyk.

Wiię,

Wiię, *wiie*, *wił.* 1) winden Zwirn. 2) winden, binden, machen einen Krantz, einen Straus. 3) einwickeln in etwas 4) Schlangen-Weise fortgehen 5) sich zusammen rollen wie eine Schlange. 1) dévider; mettre le fil en peloton. 2) faire, monter, lier, aſſembler une guirlande, un bouquet. 3) envelopper dans qu. ch. 4) ſerpenter; aller en tournant et par les replis à la maniére des ſerpens. 5) lover; ſe plier en cercle comme un ſerpent. § 1) wiię, zwiiam nići. 2) wiię, plotę wieniec, bukiet. 3) moy podagryk w pierzynę nogi po kolana wiie. 4) wiie śię wąz po trawie. 5) wił śię wąż w kręgi, w zatoki.

wić śię, *wiązać śię.* sich schlingen, sich winden, sich anhängen an etwas. s'atacher, s'entortiller autour d'une choſe. § wino śię koło pala wiie.

wiie mi śię na ięzyku. vid. *wikle mi śię.*

wiie mu śię to w głowie. dieses steckt ihm, gehet ihm im Kopf herum, damit hat er den Kopf voll. cela le martelle, l'entête; cela lui embrouille la tête; il en a la tête remplie § wiie mu śię Filozofia w głowie kiedy piiany.

Wikary, *g. wikarego.* Vicarius. vicaire.

wielki Wikary. Bischöfflicher-Vicarius. grand Vicaire.

Wiklę co, *kle*, *kłał.* eig. u. fig. verwirren. *prop. et fig.* embrouiller, entortiller, embaraſſer, entrelaſſer.

wiklę śię. sich verwickeln, sich verstricken. s'embrouiller, s'embaraſſer, s'empêtrer, s'entortiller dans. § niebezpiecznemi śię wikle ſprawami.

uwikłał śię, *uwiązł*, *zamiłował śię niewiaſty.* er ist bestricket, er ist gefangen, er ist verliebet. il eſt pris; il traine ſon lien; il eſt devenu amoureux; il en tient; il eſt battu de l'aile.

wikle mi śię; *wiie mi śię na ięzyku*; *mętli mi śię.* es will mir nicht beyfallen, es schwebt mir in den Gedanken; es kommt mir bekannt vor; es läuft mir auf der Zunge. il me va par la bouche, j'ai le ſur le bord de la langue; je le dois connoître; je crois le connoitre; il me ſemble que je le connois. § bałamut ten długo mi śię wikłał, teraz wiem kim ieſt.

Wikomt, namieśnik grafa. ein After-Graf, Vice-Graf. un Vicomte.

* Wiła, głupiec. Narr, tummer Mensch. fou, ſot. § o bogaczu wiło.

Wilczaty. 1) Wolfshaarfärbig. 2) Wolfartig, dem Wolfe gleich. 1) gris comme le loup; de couleur de poil de loup. 2) reſſemblant à un loup.

wilczaty koń wolfgraues Pferd. poil louvet; cheval dont le poil tire ſur celui de loup. § koń ſrokaty z wilczata.

wilczątko. } junger Wolf. louveteau, le
Wilczę. } petit d'une louve.

Wilcze *adv.* wie ein Wolf. en loup.

Wilczek. 1) ein kleiner Wolf. 2) Hund der einem Wolf gleich ist. 1) louvet, loup qui n'eſt pas grand. 2) mâtin qui reſſemble à un loup.

mow wilczkowi paćierz, *a wilczek do laſa.* die Katze läßt das Mausen nicht. le chat n'en démord pas.

Wilczook kamień drogi (lycophthalmus). Augen-Stein, Katzen-Stein. oeil de chat, une pierre précieuſe.

Wilczooki. der Wolfs-Augen hat. qui a des yeux de loup.

Wilczura. eine Wilzur; ein Wolffs-Peltz. une chûre; peliſſe faite de peaux de loup.

Wilczy. Wolffs-. de loup, qui regarde le loup. § wilcza ſkora.

wilcza choroba, *gdy kto zrze wiele a nie może śię naieść.* Freß-Fieber, Wolfs-Hunger, eine Krankheit. faim canine; boulimie une maladie.

wilcza pokora. verstellte Demuth. fauſſe humilité; ſoûmiſſion déguiſée, feinte.

wilcze prawo. das Recht des Mächtigern. le droit du plus fort. § wilczym prawem czego doſtać.

wilczy kamień. (ſyrites). Wolfs-Stein, so in dessen Blase gefunden wird. pierre de loup qu'on trouve dans ſa veſſie.

wilcza koſtka. ein Ueberbein. loupe, ganglion, *m.* une tumeur inégale ſur un tendon.

wilcze koſy herb. vid. *Nawiłki.*

wilcze łowy. Wolfs-Jagd. louveterie.

wilczy łowiec. Wolfs-Jäger. louvetier.

wilcza knieć, *ieleni truć albo trut.* (belenium, loemeum). eine Art von Kraut. une eſpèce de plante.

wilcza ogań, *wilczy ogon*, *wierzbowka.* (lyſimachia) Weiderich. corneille, ſouci d'eau.

wilcza ſtopa albo łapa. vid. Troianek.

wilcze bobki, *ieża trawa.* (ſparganium). Ried-Gras, Igels-Kolben. ſparganium.

wilcze łyko mnieyſze. (chamaedaphne, laureola minor). klein Keller-Hals. laureole mâle.

wilcze łyko więtſze, (daphnoides, laureola.) Sedelbast, groß Keller-Hals. laureole; laureole femelle, mezéreon.

wilczy iad vid. Toiad.

wilcze igły, *vid.* Zorawi — *żorawie noſki.*

wilcze

wilcze węzły.(pſeudoapios) falſches Apios, ein Kraut wie Raute aus der Inſel Candia. faux apios, iſchas bâtard, une plante de l'île de Candie qui reſſemble à la ruë.

wilczy groch; *gęśia wyka.* (ervum). Erven. ers.

wilczy groch, *inſze źiele.* vid. Siekiernica.

wilczy mlecz; *wilcze mleko*; *mleczek*; *pśie mleko.* (tithymalus). Wolfs-Milch tithimale. *m.* § wilczy mlecz ieſt śiedmioraki: wilczy mlecz pierwizy. (*tithymalus primus*, *tithymalus mas*) od Francuzow *tithimale de montagne* nazwany; wilczy mlecz wtory, opatek więkſzy; wilczy mlecz trzeći (*eſula marina*) czwarty ieſt kołowrot, piąty ſosnka mała, ſzoſty czartowe źiele, śiodmy Romanowe źiele.

wilczy pieprz. (thymelaea, piper montanum). Seidel-Baſt-Wurzel. thimelée. § wilczy pieprz mnieyſzy.

wilczy pieprz więkſzy. (mezerea Arabum; chamelaea). Zeyland. bois gentil; mézéreon, mezereum, chamelée.

Wilczyca. Wolfin. louve.

Wilczyſko. ſchlechter Wolf. méchant loup.

Wilga ptak. *vid.* Wywielga.

Wilgi. *vid.* Wilgotny.

Wilgnę, *gnie*, *gnął* (*gł*). *gnęły.* Wilgnieię, Wilgotnieię. } feucht, befeuchtet werden. devenir humide, ſe rendre moite ou mouillé. § źioła wilgły od roſy; odwilgło na deſzcz, po deſzczu.

Wilgny. *vid.* Wilgotny.

Wilgoć. *vid.* Wilgotność.

Wilgoćień. *vid.* Wilgotny.

Wilgotnieię. *vid.* Wilgnę.

Wilgotno *adv.* feucht. humide, d'une maniére humide; humidement.

wilgotno tu. es iſt hier feucht. on eſt ici humidement.

wilgotno; *wilgotno ieſt.* es iſt feuchtes Wetter. il fait un tems humide. § wczoray wilgotno było.

Wilgotność, wilgoć, wilgość. 1) Feuchtigkeit, Saft, flüßige Materie. 2) Heilk. Feuchtigkeit des Leibes. 1) moiteur, *f.* humeur, *f.* ſubſtance fluide. 2) *méd.*: une humeur dans le corps. § 1) płonki od wilgotnośći roſtą; wilgotność wody, mokrey rzeczy; wilgoć księgom i owocom barzo ſzkodliwa. 2) czterech ieſt przednich wilgotnośći w ćiele: krew, żołć, melankolia i flegma, to ieſt wilgotność albo wodniſtość biała.

wilgotność żywotna. der Lebens-Saft. die natürliche Feuchtigkeit. l'humide radical dans un corps.

wilgotność kleiowata. klebrige Feuchtigkeit. viſcoſité, humeur viſqueuſe et gluante.

wilgotność albo parę wydawać, *wypuſzczać.* ausduften. exhaler, s'exhaler, s'évaporer; aller en vapeur; jetter, pouſſer, exhaler des vapeurs.

wilgotnośći wychodzenie, *wypuſzczanie*, *wydawanie.* die Ausduftung. évaporation, exhalaiſon. *f.*

wilgotnośći iakiey w ćiele ludzkim zbytek. Heilk. Ueberfluß einer Feuchtigkeit im Geblüt eines Menſchen. *Médéc.* cacochimie; ſuperfluité de mauvaiſes humeurs, de mauvais ſuc dans le ſang d'un homme.

Wilgotny, Wilgny, Wilgi. 1) feucht. 2) Heilk. wäßrig, pflegmatiſch. 1) moite, humide, qui a de l'humidité. 2) *Médéc.* aqueux, humide, flegmatique, pituïteux.

Wilia, Wigilia. 1) der heilige Abend vor einem Feſt. 2) vorhergehender Tag, kurze Zeit vor etwas. 3) die Wilie, ein Fluß in Lithauen. 1) vigile, veille, le jour qui précède quelque fête. 2) veille, le jour ou le tems qui en précède un autre. 3) Vilie, un fleuve en Lituanie. § 1) w wilią Bożego Narodzenia. ** 2) w wilią śmierći ſzczęśćie go potkało.

wilie za umarłych. in der Kirche. das Officium defunctorum, ſo bey den exequiis geſungen wird. *Terme d'Egliſe.* les Vigiles *f.* office pour les morts.

wilie za umarłego śpiewać. das Officium defunctorum ſingen. chanter vigiles.

Wilk. 1) ein Wolf. 2) Wolf, Vielfraß, Freſſer. 3) ein Räuber, Waßer-Reis am Baum. 4) der Krebs, eine Baum Krankheit. 5) ein Baum im Fluß, an den die Schiffe ſcheitern. 6) ein Wurm im Geſchwür. 7) der Wolf oder Krebs, ein Bein Geſchwür. 8) Bergw. der Wolf ſo ſich an den Seiten des Schmeitz-Ofens anſetzet. 9) Hauhechel, Stall-Kraut. 1) loup. 2) goulu, glouton, gourmand; celui qui mange comme un loup. 3) faux bois, faux bourgeon, drageon, rejeton inutile; courſon d'arbre. 4) le chancre, eſpèce de gale ou de pourriture ſèche qui ſurvient aux arbres.

5) un arbre

5) un arbre caché sous l'eau contre lequel les bateaux échouënt. 6) un ver dans un ulcère. 7) loup, ulcère qui vient aux jambes. 8) *Métal:* ce qui s'atache aux côtez de la fournaise. 9) arrête-boeuf une herbe § 1) Wilk szkodny i napaśćiwy; wilk chowany, przyiaćiel iednany, żyd chrzczony niepewni. *prov.* 2) z wilka nie uczynisz barana, *prov.* w Anglii wilkow niemasz. 2) wilk to obżarty. 3) wilki drzewom szkodzą. 4) wilk śię w drzewie niby wrzodem czarnawo w kupie wikle i wiąże. 5) wilk iest prąd na dnie bez gałęźi ogniły. 6) wilk robak w rzedźie śię rodzący. 7) wilk w nogach przydaie śię pewnym ludźiom.

wilki. Wolffs-Bälge. peaux de loup; fourrure de loup. § szuba wilkami podszyta.

wilk Murzynski, wilk mieszaniec. Art kleiner Wölffe in Orient, so begierig die Menschen freßen. hiéne, espèce de petits loups en Orient, qui dévore les hommes.

wilk morski. Meer-Wolff, Hay. loup de mer, requin, requiem.

wilk źielony źiele. vid. *Zaraża źiele.*

wilk kuchenny żelazny, wilki kuchenne. Brat-Bock, Brand-Bock. chenet, hâtier.

ostatnia wilkiem orać. mit einem Ungeschickten oder Widerspänstigen richtet man nichts aus. courir la poste sur un un cheval revéche.

o wilku gadka (mowią) a wilk w śieći. wenn man vom Wolff redet, ist er nicht weit. quand on parle du loup on en voit la queuë.

mamy wilka w śieći. wir haben ihn im Sack. nous l'avons dans la nasse; nous le tenons; il est empoché.

stroni od niego iako wilk od śieći. er ist ihm so lieb als dem Krämer der Dieb. il le regarde comme un loup gris.

wilka szczut. er ist heisch geworden; er hat den Schnuppen. il a vu le loup; il est enrhumé; il a crié au loup.

wywołasz (nie wołay) wilka z lasa. mahle den Teufel nicht an die Wand. ne parlez pas du loup il arrivera sans vous.

cały baran (cała koza) i wilk syt niech będźie. man muß es so machen daß der Wolf satt wird, u. das Schäfchen ganz bleibet. il faut sauver la chévre et les choux.

cały baran a wilk syt bydź nie może. man muß ein Uibel von etlichen wählen. on ne peut pas sauver la chèvre et les choux.

wyią o nim wilcy w leśie. die Sperlinge auf den Dache zitschern von ihm. il est la fable du jour.

leżąc wilk nie tyie. vom Faullentzen wird man nicht reich; gebratne Tauben fliegen einem nicht ins Maul. les aloüettes ne tombent pas du ciel toutes rôties; à renard endormi rien ne lui tombe à la gueule.

wilk go ożionał; potkał wilka. er ist für Schrecken außer sich. le loup l'a vu le prémier; il est tout efraïé.

mow wilkowi paćierz, a wilk owca. die Natur läßt sich nicht ändern; die Katze läßt das Mausen nicht. la brebis bêle toujours d'une même sorte; la nature ne veut rien perdre; la caque sent toujours le harang.

iakby mi o żelaznym wilku baiał. er redet mir von Böhmischen Dörfern vor. c'est du Grec (du Breton) pour moi.

znać wilka choć w baraniey skorze. einen Wolf im Schafs-Peltz erkennet man leicht. il est aisé de reconnoître un loup envélopé dans la peau de brebis; un loup est toujours loup, eut-il la queuë coupée.

iuż to źle kiedy wilk wilka zrze. es siehet schon schlecht aus, wenn die Wölffe einander fressen. l'afaire est bien méchante quand les loups se mangent.

wilka do owczarni zamknąć. den Bock zum Gärtner machen. faire le loup berger.

i liczone wilk bierze. auch die gezählten Schafe frißt der Wolf. à brebis comtées le loup en prend une.

co wilk załapi prożno wydźierać. was er einmahl im Rachen hat, ist schwer wieder zu bekommen. il est bien difficile de l'arracher de sa gueule.

nauczy śię wyć kto z wilki przestaie. mit den Wölfen lernet man heulen. quand on est avec les loups on aprend à heurler; on heurle avec les loups.

wilcy go ziedli. er bleibet lange weg; man sollte ihn nach den Tod schicken. il est allé à la bonne eau; il seroit bon à aller querir la mort.

Wilkolczy. den Wehr-Wolf angehend. de loup-garou.

wilkolcza choroba. Wehr-Wolfs-Kranckheit, da der Krancke sich einbildet, er sey ein Wolf und Kinder todt beißet. licantropie, maladie mélancolique d'un homme qui s'imagine être devenu loup et étrangle les enfans.

Wilkołek. Wehr-Wolf. loup-garou, licantrope, *m.* § wilkołek iest człowiek

ktoremu śię famemu fobie w wilka obrocony zdaie.

Wilkom. Willkommen, Paß=Glas. vilcom, flûte, carrouffe, godet, grand verre dans lequel on boit la fanté d'un ami à fon arrivée.

Wiłowe oczko ptafzek, *vid.* Strzyżyk.

* Wiłuię, szaleię toben, rafen. être enragé; devenir, être furieux.

Wiły. *plur.* szaleństwo. Raferey, Narrheit, Tollheit. folie, extravagance, rage, furie. § wiły robić.

Wiłzeię, wilgnę. feucht werden. devenir humide.

Wiłżyna źiele, *vid. liśi ogon.*

Wina. 1) Schuld, Verfchuldung. 2) Geldftrafe 3) die Fahrläßigkeit in den Rechten. 1) faute. 2) amende, peine pécuniaire. 3) négligence en terme de droit. § 1) nie wina to moia. 2) położyć, zapłaćić winę pieniężną; sto złotych na winę odłożył; wina wedwoynafob albo dwoynafobna; winę biorę z kogo; winę przepadàm; winę komu skazać, nakazać. 3) wina większa, mała, mnieysza.

wina prawna. 1) Erfetzung der Proceßkoften und Schäden. 2) Gerichts = Sporteln. 1) reftitution des dépens et des dommages. 2) droits, dépens, frais.

winę komu dawać. einem Schuld geben. s'excufer fur qu.; mettre le tort, rejetter, faire retomber la faute fur qu.

Winda. eine Winde, Hebezeug Laften in die Höhe zu ziehen. guindal, machine qui fert à élever les fardeaux. § winda klub wiele maiąca.

winda prosto stoiąca. eine Spindel, Spille, Winde mit einem ftehenden Well=Baum engein, cabeftan, finge, *m.* machine à tirer les charges dont le rouleau fe tourne fur un pivot.

winda poprzeczna, albo leżąca. Hafpel, liegende Winde, ift ein horizontaler Wellbaum. guindal, guindeau, mulinet, truie, c'eft un tour ou rouleau pofé horizontalement.

winda wiatrakowa. Windmühlen = Spindel. engein de moulin à vent. § osada walca windy wiatrakowey ma bydź w przyćioskach.

winda wozowa. Wagen=Winde, Wagen=Heber, Baum=Heber. cric, cric-vireveau, inftrument pour élever les chariots.

windarz, co windami robi. Arbeiter bey einer Winde. ouvrier qui guinde, qui tourne un engein.

Windowanie. das Winden, Heraufziehen mit einer Winde. guindage, *m.* l'action de guinder.

Windowy. zum Hebezeug gehörig. d'engein, de guindal. § windowy gozdź albo hak u liny; windowe wręby albo zawiafy gdźie bieguny chodzą.

czop windowy. der Zapfen an einem Well=Baum. le mameton d'un treuil.

window walec. die Welle an einer Winde. treuil, arbre, *m.* rouleau de guindeau.

windowe liny. Strickwerck an einer Winde, die Kloben=Stricke. les haubans; les cordages de guindeau.

Winduga, pobrzeże. Anlände, Anfuhrt, Ufer wo Waaren aus = und eingeladen werden. quai; le rivage où l'on charge et décharge les marchandifes.

Winduię co. hißen, winden, aufwinden. haubanner, guinder, remonter.

windować śię. fich in die Höhe winden. fe pouffer, fe porter en haut; fe guinder.

Windyczka, *vid.* Winniczka.

Winiarczyk. Wein=Küper, Weinfchencker=Gefell. garçon de taverne où l'on vend du vin.

Winiarski. 1) Weinfchencker=. 2) Wein=Wintzer=. 1) de marchand de vin. 2) de vigneron.

Winiarstwo. der Wein = Schanck oder das Wein = Wintzer Gewerbe. le métier de marchand de vin ou de vigneron.

Winiarz. 1) Weinhändler, Weinfchencker. 2) Wein = Wintzer, Wein = Gärtner. 1) marchand de vin, tavernier, cabaretier qui vend du vin à pot. 2) vigneron.

Winien, Winny. im *Nomin. fing. Mafc.* ift Winien gewöhnlicher als Winny. 1) fchuldig, der etwas begangen hat. 2) fchuldig, das man wiedergeben foll. 3) fchuldig, der fchuldig ift. 4) fchuld, der Urfache ift, der davor kan. 5) fchuldig, verbunden. *au* Nominatif *fingulier Mafculin* Winien *eft bien plus en ufage que* Winny. 1) coupable. 2) dû, ce qu'on doit. 3) redevable de qu. ch. à qu; qui doit du refte. 4) qui en peut; qui en eft la caufe; qui en eft la faute. 5) redevable, tenu, obligé à. § 1) winien tego wyftępku; karano winnych, niewinnych pufzczono. 2) winnych ći nie zapłacę pieniędzy, aż. 3) winieneś mi talar, resztę, księgę; com ći winien. 4) winien był żem tego urzędu nie doftał; w tymeś winien; com ći winien żeś nie powiedźiał; winienem fam fobie; famaś

fobie

ſobie we wſzystkim winna. 5) rożna to, bydź winnym komu pieniędzy a dobrodźieystwa; winienem mu tey łaski, tego dobrodźieyſtwa; z winnym to oddam odwdźiękiem.

ſamem winien. ich bin ſchuld. je me condanne; c'eſt ma propre faute.

nie winien temu. er iſt nicht ſchuld daran, er kann nicht davor. il n'en eſt pas la faute; ce n'eſt pas ſa faute.

nie winien temu ale ia. er kann nicht davor aber ich. il n'en peut mais moi.

winnego, obżałowanego poſtać u ſądu. die Geſtalt, der Stand eines Beklagten vor Gericht. la condition, l'air d'un acuſé.

Winiowka. ein Wein=Faß. tonneau au vin.

Winkiel, *g. winkla*, kąt. Meßk. ein Winckel. *Géom.* un angle.

Winko. Weinlein, guter Wein. petit vin, ginguet; du bon vin. § winka śię napić nie wadźi.

Winnica. 1) Wein=Berg, Wein=Garten. 2) der Wein, die Weinſtöcke im Weinberg. 1) vigne, lieu planté de vignes. 2) vigne; tous les ceps d'une vigne. § 1) w winnicy robić, winnicę opatrowanie. 2) winnica albo gromada maćic winnych rostących; winnica młoda, nieobrana, podwiązana; winnice uſadźić.

winnice, Weinberge. vignoble, *m.* pluſieurs vignes en une contrée.

winnicę opatrować, ſprawiać. einen Weinberg zurichten. houër la vigne; donner un labour à une vigne.

Winniczka. ein Wein=Apfel. pomme goût de vin.

Winniczny. Wein=Berg=. de vigne, de vignoble, qui concerne la vigne ou le vignoble. § winniczny grunt; winniczne roszty.

czynsz winniczny. Zins von Weinbergen. comptant; vignage, *m.*

winniczny robak. vid. *robak winnicę psuiący.*

Winnik. *g. a.* 1) Geißel, Ruthe. 2) Art von Tüchern womit man im Bade einen ſchmeißet und den Schweiß treibet 1) diſcipline, foüet, verges. *f. plur.* 2) eſpèce de linge dont on fouëtte au bain pour exciter la ſueur. §. *1) winnikiem śię śiecze; mogłeś na winnik chrostu nie żałować. 2) winnika (chwostaka) w Litwie zażywaią.

Winnik iabłko. *vid.* Winniczka.

Winno mi. man iſt mir ſchuldig. on me doit.

Winnoliſtny; liśćia winnego śiła maiacy. voll Wein=Blätter. qui a beaucoup de pampres; plein de feuilles de vigne.

* Winność komu czego; obowiążek oddania. Pflicht, Schuldigkeit wiederzugeben. devoir, obligation de rendre ce qu'on doit.

rożna iest winność pieniędzy a dobrodźieyſtwa. es iſt ein Unterſcheid einem Geld und Wohlthaten ſchuldig zu ſeyn. il y a de la diférence entre devoir de l'argent et être redevable d'un bienfait.

Winny, *od winy. vid.* Winien.

Winny, *od wina.* 1) Wein=, zum Wein gehörig, den Wein betreffend. 2) Wein=, aus Wein gemacht. 3) Wein=; den Weinſtock=angehend. 4) Wein=, weinigt, nach Wein ſchmeckend, riechend. 5) Wein=färbig. 1) de vin; au vin; qui regarde le vin, qui eſt déſtiné au vin. 2) de vin, fait de vin. 3) de vin, de cep, de vigne. 4) vineux, qui a le goût de vin, qui ſent le vin. 5) vineux, tirant ſur le vin. § 1) winny szynk, starek; winna piwnica. 2) winny (z wina ùczyniony) ocet, winna polewka, winne ukapki. 3) winne liśćie; winna płonka do ſadzenia; winne iagody; ogrodnik, wierzchołek młody winny. 4) winny smak, zapach. 5) winny (winu podobny) kolor, maść winna.

winny szynkarz, vid. Winiarz 1)

winnego szynku dom. Wein=Haus. taverne, cabaret où l'on vend du vin.

winna latorośl. jähriger Wein=Schoß. un pampre; nouvelle branche.

winna rozga ktora owoc wydaie. vid. Winorośl.

winnego liśćia przerzedzanie. das Abblatten der Weinſtöcke. ébourgeonnement.

winne liśćie przerzedzać. den Wein abblatten. épamprer, éfeuiller, ébourgeonner la vigne.

winna bieśiada. Wein=Gelack, Wein=Schmaus. carrouſſe, repas où l'on boit beaucoup de vin.

winne źiele, samorost. (protomedia, caſsignete, acaſsignete) ein gewißes Kraut. eſpèce de plante.

Wino. 1) Wein, Weinbeeren. 2) Wein ein Getränck. 3) Wein, ein Getränck aus Früchten. 4) mit Wein zubereitetes Tränckchen für einen Krancken 5) Grün in der Karte. 1) vin, baïes de vin, fruit de vigne. 2) vin la liqueur. 3) du cidre, une boiſſon qui ſe fait de quelque fruit. 4) un médicament préparé avec du vin. 5) le feüillage, le

le trefle, la couleur verte du jeu des cartes Alemandes. § 1) grono wina; wino niedoźrzałe; wino wiszące na maćicach. 2) wino kwaskowate, nakwaśniałe, łagodne, mocne, tęgie; a nam wina przynośćie, z wina dobra myśl rośćie. 3) wino niewłaśne z owocu, z rozenkow robione; wino z iabłek iablecznikiem śię nazywa. 4) wino purguiące. 5) wino śię święći.

wino głowne, wyborne, przednie, Haupt-Wein. du très-bon vin; du vin fort et bon; du vin de Monsieur l'Abé.

wino śrzednie, podgłowne. Mittel-Wein. du vin médiocre; vin d'une oreille; du vin gris.

wino podłe, złe. schlechter Wein. vin de deux oreilles; méchant vin, ripopé, *m.*

wino stołowe; wino obroczne. Speise-Wein, Tisch-Wein. petit vin; vin de dépense ou de ménage.

wino poślednie; wino z wytłoczyn polanych wodą; lura. Lauer, Trester, schlechter Wein. piquette, vin de suite.

wino bez tłoczenia z iagod ćieknące; treść, samotreść. der Vorlauf, Wein der ungepreßt abläuft. mére-goute; vin de mére-goute; goute; vin qui coule sans avoir pressé les raisins.

wino dwuroczne, trzyletnie. zweyjährigér, dreyjähriger Wein. vin de deux feuilles; de trois feuilles.

wino słodkie. süßer Wein. vin de liqueur.

wino mieszane, roztworzone. mit Wasser gemengter Wein. abondance; du vin trempé ou mêlé avec de l'eau.

wino niemieszane, nieroztworzone. reiner Wein. du vin pur.

wino przyprawne, hypokras. angemachter Wein. hipocras; vin mêlé de sucre et de canelle &c.

wino warzone, podwarzane. gesottner Wein. de la raisinée; du vin cuit.

wino do chowania. Wein der aufbehalten wird. vin de garde.

czerwone wino. rother Wein. vin rouge.

wino czerwonawe, klaret. röthlichter, schielender Wein. vin clairet, qui est un peu rouge.

wino niezlewane, nieprzetaczane, na drożdżach, na lagrze. Wein in Fäßern. vin qu'on a mis dans des tonneaux.

wino zbierać, obierać. Wein lesen. vendanger.

wina zbieracz. Wein-Leser. vendangeur.

wina zbieranie. die Weinlese. vendange.

* *wino świętego Jana, porzeczki*. Johannis-Beeren. groseilles, *f. plur.*

wina obrodzenie. reiche Wein-Erndte. abondance des raisins; une abondante recolte des grapes.

** Winograd, ** winogrod. Wein-Garten. vigne; lieu planté de ceps. § w winogradźie maćica dorodna.

Winogrodnik. Wein-Gärtner, Winzer. vigneron.

Winorodny. Weintragend. qui porte beaucoup de vin; abondant en raisins. § w Węgrzech winorodnych.

** Winorośl, *f.* ein Wein-Stock. un cep, vigne, un pié de vigne.

winorośl, latorośl winna, rozga winna ktora owoc wydaie. Wein-Ranke mit Trauben. un pampre avec les grapes; une branche qui porte des raisins.

Winotyczny. voll Wein-Pfähle und Wein-Reben. plein d'échalas; abondant en ceps. § gaiek winotyczny.

Winowanie. Beschuldigung. acusation, blâme, *m.* imputation.

Winowat, winowaty, winien. der einem schuldig ist. qui est redevable à qu. de; qui doit à qu. qu. ch.

Winowayca. Missethäter, Verbrecher. mal-faiteur, criminel.

* *winowayca, dłużnik*. Schuldner. débiteur.

Winowka, *vid.* Winiowka.

Winko. schlechter Wein. un méchant vin; piscantine, ripopé, *m.*

Winszowanie. Wunsch, Anwünschung. souhait, félicitation, compliment de félicitation qu'on fait à qu. pour lui montrer sa joie de son bonheur. § nayniższe swoie do tey godności oddaię powinszowanie.

winszuię komu czego; życzę. anwünschen, wünschen. complimenter qu. sur un bonheur; féliciter qu. de qu. bonheur. § winszować komu Biskupstwa, starostwa, świąt, szczęśćia.

winuię kogo w czym. beschuldigen, Schuld geben. blâmer qu. de; imputer, attribuër quelque faute ou quelque mal à. §. winowano mię w tym.

Wiodę, *wiedźie, wiodł, wiedli, wieść*, wodzę. 1) eine kurze Zeit führen, leiten. 2) einen auf etwas bringen; verleiten, führen zu etwas. 3) führen, aufführen, aufrichten, in die Höhe führen, bauen; führen in die Länge. 4) gehen als der Weg wohin. 5) auf einen bringen; einen beschuldigen, einem vorwerfen. 6) führen, bringen als zur Armuth. 7) treiben ein Gewerbe. 8) ausführen, beschreiben. 9) herleiten von etwas. 1) mener par un petit espèce de tems; amener, conduire à un lieu. 2)

2) porter, mener, guider, pouſſer à. 3) élever, conſtruire, bâtir, tirer, faire. 4) aler, conduire, mener, comme le chemin à. 5) imputer, attribuër à qu. quelque faute, la jetter ſur qu. 6) porter, mener comme à la pauvreté. 7) faire, exercer un métier. 8) déduire, pouſſer, pourſuivre; décrire, repréſenter. 9) déduire, raporter, tirer, prendre l'origine de. § 1) wieść chorego, konia, damę za rękę. 2) nieznacznie go do tego (na to) wiodł. 3) wieść mur w dłuż, w gorę; wieść, row, wał, wodę. 4) ta droga do miaſta wiedźie. 5) wiedź co chcesz na niego, iednak niewinny. 6) takie życie do uboztwa, do piekła wiedźie. 7) wiedźie kupiectwo, rzemiesło, handel. 8) Poeta rzecz ma przyrodzonym wieść i zdobić ſpoſobem. 9) wiodł swoy rod, początek narodu tego od Troiańſkiego obleżenia.

wieść żywot. ein Leben führen. mener une vie.

wieść koſzt. Unkoſten haben, tragen. porter, avoir les frais; faire qu. ch. à ſes dépens.

wieść proces, prawo o co z kim. mit einem Proceß haben, um etwas rechten, einen Proceß führen. plaider qu; faire un procès à qu; avoir un procès, étre en procès avec qu. de qu. ch.

wieść woynę. Krieg führen. faire la guerre,

wieść ſpor z kim. einen Streit haben. avoir une querelle, une diſpute avec qu.

wieść się. 1) ſich befinden; es einem gehen. 2) gehen; geführet, gelenket werden. 1) aller, ſe porter, ſe trouver en bon ou en mauvais état de ſanté. 2) aller bien ou mal; réüſſir, tourner bien ou mal. § 1) iak śię Was Panu wiedźie? 2) źle, dobrze śię wiodą sprawy iego.

Wiola. eine Baß-Geige. viole, un inſtrument de muſique à groſſes cordes. § rznie na wiole.

Wionąć, *F. wionę.* wehen als der Wind. ſouffler comme le vent. § gdy wionie (wienie) wiatr; wiatr liśćie z drzewa zwionął.

zwionął. er iſt von ſeinem Vorſatz abgegangen. il a abandonné ſon deſſein.

gdyby co przećiwnego wionęło. wenn ſich etwas widriges ereignen ſollte. s'il arrivoit quelque accident fâcheux, quelque traverſe.

*Wionek, wianek. ein Blumen-Straus. bouquet.

Wienienie. das Wehen. le ſoufle d'un vent.

Wior. ein Span. copeau, éclat de bois, chicot.

nie iest co wźiąć we dwa wiory. es iſt ſo ſchlecht, ſo elend, das man es kaum mit zwey Spähnen faſſen kann. c'eſt une choſe ſi chétive qu'on ne la ſauroit prendre entre deux copeaux; cela ne vaut pas un zeſt.

Wioska. Dörflein. hameau, petite village.

Wiosło. 1) ein Ruder. 2) Brod-Schieber der Becker. 1) rame, aviron. 2) pêleron, dont les boulangers enfournent le pain. § 1) wiosła szerza albo pioro; wiosła rękoieść. 2) wiosło piekarskie do wſadzenia chleba.

wiosłow dozorca. Auſſeher der Ruder eines Schiffs. remolar, oficier qui a la charge de tenir les rames en état.

wiosłem robić. rudern. tirer à la rame, nager, ramer, faire aller à force de rames.

wiosłem robienie. das Rudern. l'action de tirer à la rame.

Wiosłowy. Ruder-, zum Ruder gehörig. de rame.

powrozy wiosłowe. Stricke, womit die Ruder angebunden werden. les cordes avec quoi on atache les rames à leur nage.

gwozdź wiosłowy. Ruder-Nagel oder Ring. nage, *m.* cheville de rame.

wiosłowy rudelnik. ein Ruder-Knecht. rameur, tireur de rame.

wiosłowych rządca. Ruder-Meiſter, Aufſeher der Ruder-Knechte. le comite d'une galére.

wiosłowy niewolnik. Ruder-Knecht auf einer Galeere. vogueur, forçat, galérien.

wiosłowi niewolnicy. die Ruder-Knechte auf einer Galeere. le chiourme ou les forçats d'une galére.

wiosłowych ławy. Ruder-Bänke. les bancs des forçats.

**Wiosłolotnie, **Wiosłoruſznie } *adv.* wie von Rudern getrieben. à force de rames.

**Wiosłolotny, **Wiosłoruſzny } von Rudern getrieben. pouſsé par les rames.

Wiosna. der Frühling, das Frühjahr. le printems; la ſaiſon printanniére.

*Wiośniowy, wieśienny. Frühlings-. printannier, de printems.

Wiosnuię. den Frühling wo leben, zubringen. paſſer la ſaiſon printaniére en quelque lieu; ſejourner pendant le printems dans un lieu.

Wiotchy. 1) mürb, morsch, verlegen, alt. 2) locker, das sich knöten läßt. 1) gâté, pourri, mou; corrompu, usé par le tems. 2) mol, aisé à paitrir. § 1) wiotche i założałe sukno; wiotcha szata; wiotchy trzewik.

wiotchy śnieg. der Schnee ist locker, läßt sich knöten. la neige est pésante.

* Wiotesz. *f.* } starzyna. Plunder, Lum=
* Wioteszka } pen, Gerille. haillon, *m.* guenilles *f. plur.* vieillerie.

* Wiotesznik, partacz. Ausbesserer, Flicker alter Sachen. ravodeur, racouteur.

Wiotszeię. vor Alter mürbe, morsch werden; sich abnutzen. se corrompre, amollir, s'user; se consumer à force de servir; se gâter par le tems. § szaty wiotszeią.

śnieg wiotszeie. der Schnee wird locker. la neige pése.

Wiozę, *wiezie, wiozł, wieźli.* fahren, führen etwas zu Lande oder Wasser. charier, mener avec un chariot; voiturer, mener dans un chariot, dans un bateau; voiturer par terre ou par eau. § wieźć towary nawą, wozem; wiozł wino, zboże lądem, wodą.

wiozę się. sich selbsten fahren. se promener en chariot, en bateau; conduire soi même le coche, le bateau. § wiozł się nawą, wozem.

* *wieźć się koniem; iechać na koniu.* reuten. se promener, aller à cheval.

wieź się ztąd; fora ztąd; precz ztąd. packe dich von hier. va te promener.

Wir. Wirbel, Strudel im Wasser. tourbillon, tournant, tournoïement de l'eau; une eau qui va en tournoïant; remole; un contournement d'eau qui est dangereux. § na morskich okręt ginął wirach.

Wirgili, *g. Wirgilego* } Virgilius der la=
Wirgiliusz, *g. a.* } teinische Poete. Virgile le Poëte latin.

Wirgiliuszowy. Virgilii, den Virgilium angehend. de Virgile. § wiersz Wirgiliuszowy.

Wirowaty, pełen wirow. strudelicht; voll Wasser=Wirbel. qui va en tournoïant; plein de tournans. § wirowate Scyle.

Wirtel, *vid* Wiertel.

Wirydarski. zum Lustgarten gehörig. de jardin de plaisance, de verger. § wirydarskie chłodniki robić.

Wirydarskie rzemiesło } Lust=Gärtnerey.
Wirydarstwo } jardinage, *m.* science de cultiver les vergers.

Wirydarz. *g. a.* 1) Lustgarten, lustiger Baum=Garten. 2) Blumen=Garten vor den Fenstern. 1) verger, jardin de plaisance. 2) jardin portatif, ambulant. § 1) świat iest wirydarzem a człowiek kwiatem.

Wirydarznik. Lust=Gärtner. jardinier qui cultive les vergers.

Wirydarzyk. *g. a.* Lust=Gärtchen. jardinet, petit jardin.

* Wisam. *vid.* Wiszę.

Wiśiadło. 1) Schwebe, Brod=Hänge, ein Brett an Stricken, die man an der Stuben=Decke anmachet. 2) eine Rick, ein Gestelle mit hölzernen Nägeln etwas daran zu hängen. 1) tablette; ais ataché par le moien des cordes au plancher, pour mettre qu. ch. 2) patelier; une piéce de bois avec des chevilles acommodées par le menuisier pour y pendre qu. ch.

Wiśiadełko. Treßurchen zu Gläsern. tablette pour y mettre des verres.

* Wiśiec } ungehangner Dieb, Galgen=
Wiśielec } Dieb. pendart; un traine-potence. § wiśielca karać.

Wiśielny } Weixel=. de Vistule. § Wenda
Wislny } w wiśielnych śię zanurzyła nurtach; wislny rotman; wislna woda.

Wiśienka. eine kleine Kirsche. petite cérise.

Wisła. die Weixel. Vistule un fleuve. § Wisła iest dwoiaka, iedna samica, druga lacha.

Wiślisko. ein Arm von der Weichsel. bras de Vistule.

Wismond, wismunt. Wißmuth, eine Berg=Art. bismuth, blanc de perle, un minéral.

Wiśń. *f.* 1) eine Kirsche. 2) ein Kirsch=Baum. 1) cérise. 2) cérisier. § rożne są wiśień gatunki.

kwaśne wiśnie. saure Kirschen. griotes. *f. plur.*

wiśnie pstre. bunte Kirschen. des bigarreaux; cérises bigarrées.

wiśnie psie. *vid* Miechunki.

Wiśniak. *g. a.* Kirschmeth. de la piquette, de l'hidromel de cérise.

wiśniak winny. Kirsch=Wein. du vin de cérise.

Wiśniasty. in Gestalt einer Kirsche. en façon d'une cérise.

wiśniasty kamień. ein Edel=Stein der die Gestalt einer Kirsche hat. espèce de perle qui a la figure de cérise.

Wiśniowy. Kirsch=, von Kirschen. de cérise. § wiśniowe drzewo.

wiśniowa gorzałka. Kirsch=Brandwein. hipotèque; eau de vie faite de cérises.

wiśniowa farba, *vid.* Laka.

Wiszę,

Wiſzę, *ſi*, *ſiał*, *ſieli*. 1) hängen an etwas. 2) bey den Gerichten anhängig seyn. 3) abhangen von etwas; beruhen, ankommen auf etwas. 4) zweifelhaftig seyn, sich nicht entschließen. 1) pendre en haut; être pendu à; être, demeurer en l'air. 2) être commencé; être acroché, être dénoncé, enteriné; être porté au jugement. 3) tenir à, dépendre de. 4) balancer; héſiter. § 1) u kołka (na kołku) wiśi; wiśiał za nogi. 2) ta sprawa już wiśi u ſądu. 3) na ostatniey chwile wieczność wiśi; na tym ſzczęśćie naſze, żyćie naſze wiśiało. * 4) długo wiśiał (ważył śię) nim to uczynił.

wiśieć nad czym. 1) über etwas hängen. 2) über einem schweben; einem bevorstehen, nahe seyn, drohen. 1) pancher ſur; être ſuſpendu au deſſus de. 2) pancher, être prêt à tomber, venir fondre ſur. § 1) nad miasteczkiem gora wiśiała; rozumieli że im nieprzyiaćiele nad karkami wiśieli; iuż miecz nad głową wiśiał.

wiszący. 1) hangend. 2) bevorstehend, nah, androhend. 1) pendant, pendu, ſuſpendu. 2) imminent, prêt à tomber ſur. § 1) karoca na pasach wiſzą-ca.

wiśi to na wyroku. dieses ist noch unausgemacht, unentschieden. la choſe n'eſt pas encore baclée, décidée.

Wiſzoprost linia gieometryczna. Meßk. eine senkrechte Linie. *Géom*. ligne perpendiculaire.

Witalny. zur Aufnahme, zum Bewillkommen eingerichtet. propre à ſaluër, à recevoir les gens; de viſite, d'acueil. § pokoy witalny; mowa witalna.

Witam. 1) einen bewillkommen, aufnehmen, empfangen. 2) einen als König, Bischof bewillkommen, für einen König, Bischof erkennen, ausruffen; einem zum Antritt einer Ehren-Stelle wünschen. 3) mit Freuden aufnehmen, umfassen. 4) einen übel bewillkommen; mit Schelten, Schlägen aufnehmen. 1) recevoir, acueillir qu; faire un acueil favorable à qu. 2) ſaluër, proclamer qu. Roi, Evêque; faire un compliment à qu. ſur ſon avénement à une haute dignité; féliciter qu. de; complimenter qu. ſur. 3) embraſſer, recevoir avec joïe. 4) recevoir qu. mal ou avec des coups; traiter qu. rudement en l'acueillant. § 1) witać kogo weſołym okiem; należytym go przywitano pokłonem; przywitay brata twoiego; witać kogo ręką. 2) przywitali go krolem, Biſkupem, Staroſtą. 3) witać pożądane nadźieie. 4) przywitał go kiiem, srogim łaianiem.

witam Was Pana; *witay Was Pan*. ich heiße Sie willkommen; willkomm mein Herr. ſoïez bien-venu Monſieur; je vous ſaluë.

mile kogo witać. einen wohl aufnehmen. faire un obligeant acueil à qu.

witay mi to; *dobry to zysk*, *obrywka*; *doba to grzanka dla mnie*. das ist ein guter Bissen, ein guter Gewinnst für mich. c'eſt un bon, un friand morceau pour moi; c'eſt un gain pour moi.

przywitać, *witać kogo z drogi*. einem zu seiner Ankunft wünschen. complimenter qu. à ſon arrivée.

przywitać śię, *witać śię*. einander bewillkommen. ſe complimenter, ſe faire ſes bienvenuës; acueillir l'un l'autre. § mile śię przywitali.

Witanie, przywitanie. Willkomm, Bewillkommung, Aufnahme. acueil, la reception qu'on fait à une perſonne qui arrive ou qui aborde.

Witany, przywitany. aufgenommen. acueilli, receu.

Witeczka, witka. 1) weidne Ruthe; Gerte. 2) Reif aus einer weidnen Ruthe. 1) petite ozier, petite branche d'un jeune ſaule. 2) hard, *f*. rouette faite d'oſier. § 1) witki do plećienia koszykow.

witki, *witeczki*. Schnörkel, Ranken womit sich ein Pflanze anhenkt. tenons, tendons; curilles, *f. plur*. par lesquelles une plante s'acroche. § witeczki u latorośli winnych, u chmielu, u korbaſow.

witeczki źiele. (*ſpartum*) Ginstpfriemen-Kraut. genet piquant; genet d'Eſpagne.

Witwina. Wasser-Weide, Bach-Weide. petit ſaule noir; ſiler, eſpèce de ſaule. § z witwin koſzyki, połkoſzki plotą, rośćie przy wodach na piaſzczyſtych wylewkach.

Wity. gewunden als ein Kranz. fait, lié, aſſemblé, monté, *en parlant des bouquets*. § wieńce z kwiatow wite.

Wiu, *interj*. ju, Wort der Fuhrleute die Pferde anzutreiben, huë, haie, *mot dont les charriers font avancer les chevaux*.

Wizerunek } Wizerunk } 1) Urbild, Vorbild, Original. 2) Ebenbild. 3) Beyspiel. 4) Begrif. 1) original, mére, modèle, *m*. choſe qu'on veut imiter. 2) modèle, *m*. copie, image, repréſentation, portrait de qu. 3) modèle *m*. règle,

règle, exemplaire, *m.* exemple, *m.* 4) image, idée. § 1) według wizerunku odmalowany obraz. 2) świat ziemski iest wizerunek świata gornego i niebieikiego. 3) przykładnym cnoty wizerunkiem każdemu świeći. 4) wizerunek rzeczy ktory w sobie przyymuiemy.

na wizerunek żywego obraz. ein Bild nach dem Leben. l'exemple du vif ou de l'original; portrait fait d'après nature.

Wizerunkowy. zum Vorbild, zur Nachfolge vorgestellt. original, exemplaire, qui sert de modèle, d'exemple.

Wizya. 1) falsche Erscheinung eines Schwärmers. 2) gerichtliche Besichtigung, Umritt der Gerichte. 1) fausse aparition, sote vision d'un visionnaire. 2) visitation, visite, chevauchée, transport, décente. § 1) czarnoksiężnik wizye w kole miewa. 2) iechać na wizyą; skazanie wizyi; sąd wizyi; komornik wizyą składa.

Wizytacya, dogladanie z urzędu. Visitation, Besichtigung, Durchsuchung. visitation, visite.

wizytacya towarow na cle. Visitation der Waaren auf den Zoll. recensement; visitation, visite des marchandises à la doüane.

Wizytator. Besichtiger, Visitator. Visiteur, celui qui visite.

wizytator, strażnik celny. Zoll-Visitator. commis, garde, mouchard.

Wizytka mniszka. eine Visitten-Nonne. Réligieuse de la visitation.

Wizytuię, obieżdżam, obchodzę. visitiren; besichtigen, durchsehen. visiter; faire la visite de. § wizytować klasztor.

wizytować towary na cle. auf dem Zoll die Waaren visitiren. recenser, visiter les marchandises à la doüane.

Wkanąć co w co, wkrapiać *F. wkanę.* eintröpfeln. instiller.

Wkładam, *v. m. F. włożę.* 1) legen, setzen, stecken in oder auf etwas. 2) aufsetzen als den Huth. 3) einlegen, zur Besatzung geben. 4) setzen, bringen in eine Schrift. 5) einmischen, einfalzen. 6) einen belegen mit etwas; einem auflegen eine Last. 7) auf einen schieben, legen. 8) anhalten, gewöhnen zu etwas. 9) einlegen, ins Mittel schlagen, darzwischen legen. 1) poser, mettre y, dedans, sur. 2) mettre comme le chapeau sur la tête. 3) mettre comme une garnison dans une ville. 4) mettre, inserer dans un écrit. 5) entremêler dans; entrelasser qu. ch. de. 6) mettre sur qu; imposer à qu. qu. ch; charger qu. de. 7) mettre, rejetter, faire retomber quelque faute sur qu. 8) faire, apliquer, habituër, dresser qu. à. 9) interposer, entremettre, emploier son aurorité, sa priére. § 1) włoż rękę w zanadrze; pierśćień na palec, pieniądze, zegarek do kieszeni; włożywszy ręce w zanadrze chodźi; włożyć ćieżar na ramię. 2) wkładam czapkę, kapelusz komu na głowę. 3) włożmy osadę do tego miasta. 4) włoż tę nowinę w twoy list, w twoię mowę. 5) miedzy wiersze swoie włożył materye prostą mową pisane. 6) włożyć na kogo potwarz, karę, podatki; to na mię obowiązek wkłada. 7) swoie niecnoty na mię wkłada. 8) wkładać (nakładać) kogo w co. 9) włożyć powagę swoię, prośbę za kogo.

włożyć komu co do ucha. einem etwas ins Ohr sagen. parler à l'oreille de qu.

włożyć co w rachunek. etwas in die Rechnung setzen, bringen. mettre, tirer qu. ch. en ligne de comte.

wkładać śię. 1) einer Sache obliegen, sich ergeben; sich halten zu etwas. 2) sich ins Mittel schlagen, sich annehmen; einem beystehen. 1) s'apliquer, s'atacher avec aplication, se donner tout entiére à. 2) s'intéresser à; s'entremettre de qu.; s'emploïer pour; prendre les intérets d'une personne. § 1) włożył śię w kupiectwo. 2) proszę abyś śię do tego włożył; włożył śię krol za niego do Oyca Swiętego.

Wkładanie, włożenie. das Legen auf oder in etwas. l'action de mettre dedans ou sur.

wkładanie, włożenie czego w co. 1) das darzwischenlegen, setzen. 2) Einsetzung, Einschiebung, Einfalzung, Einfügung. 1) interposition, l'action de poser entre les choses. 2) insertion; action par laquelle est inserée une chose dans une autre. § 1) włożenie ręki w kieszeń, szat miedzy bielizną. 2) wkładanie litery w słowo, wiersza w w prostą mowę.

wkładanie śię, włożenie śię w co. Vorsprache, Vermittelung, Hülfe. entremise, interposition, aide, secours. § uwolniony za włożeniem śię przyiaćioł.

Wkładany, włożony. 1) eingelegt, eingesteckt. 2) eingefalzt, eingemischt. 1) mis entre, sur ou dedans. 2) inseré; entremêlé.

wkła-

wkładanego, *włożonego co.* eingeschobene, eingefaltzte Sache. chose insérée, mise dans une autre.
Wklęsło. *adv.* hohl eingebogen. d'une maniére enfoncée ou recourbée par le dedans.
wklęsło czynić, krzywić na doł we środku. einwärts hohl machen, einbiegen, vertiefen. enfoncer, recourber par le dedans; faire une cavité.
Wklęsłość, dołkowatość. Vertiefung, einwärts gemachte Biegung. le concave, la concavité, enfonçure d'une chose.
wklęsłość nosa. die Gestalt einer eingebogenen Nase. l'enfonçure d'un nez recourbé au milieu.
Wklęsły, dołkowaty. rundhol, einwärts gebogen, vertiefet. creux, concave, enfoncé, recourbé pas le dedans; qui va en enfonçant. § wklęsłe rycie.
wklęsły nos. eingebogene Nase. un nez refrogné, édosé.
Wklęśniam co. *v. m. F. wklęśnię.* etwas einklemmen. engager, serrer qu. ch. entre deux choses. § wklęśnić żelazo w szrubsztak.
Wklęśnienie. 1) Einklemmung. 2) Winkel im Gebäude, inwendige Ecke. 1) ferrement, l'action de serrer, de ficher entre deux choses. 2) encognure; un angle entre deux murs d'un bâtiment.
Wklęśniony. eingeklemmet. engagé, serré entre deux piéces.
Wkopanie czego w źiemie. Eingrabung, Einsetzung in die Erde. enterrement, enfouïssement; l'action de mettre dans la terre.
Wkopany. in die Erde eingegraben. dressé, mis dans la terre. § słup wkopany.
Wkopywam co w źiemię, *v. m. F. wkopię.* eingraben, in die Erde setzen. enterrer; enfoüir en terre; planter, mettre, dresser dans la terre. § wkopać w źiemię trup, słup, drzewo.
Wkorzeniam śię, *v. m. F. wkorzenię śię.* sich einwurtzeln. s'enraciner, prendre racine.
Wkorzeniony. eingewurzelt, enraciné.
Wkować co, *v. m. F. wkuię.* einschmieden. forger qu. ch. dans les fers.
wkować komu ręce, nogi. einem die Hände, die Füße einschmieden. mettre les fers, le ceps aux mains, aux piez; charger qu. de fers; mettre qu. aux fers.
Wkowanie, wkućie. das Einschmieden. l'action de mettre aux fers.
Wkowany, wkuty. eingeschmiedet. mis aux fers.

Wkowka. Ortband am Degen, am Sebel. bouterolle; le bout qui est mis à un fourreau de l'épée.
Wkręcam, *v. m. F. wkręcę.* eindrehen, hereindrehen. ficher dans qu. ch. en tortillant, en tournant; tortiller qu. ch. dans une autre.
wkręćić śię. sich einschmeicheln. s'insinuër, s'introduire dans l'afection de qu.
Wkraczam. *v. m. F. wkroczę.* 1) einfallen in ein Land. 2) sich in ein übles Unternehmen einlassen, treten, sich einmischen. 3) sich einlassen in etwas; anfangen als eine Rede. 1) faire une course, une irruption dans un païs ennemi. 2) tremper, se fourrer, se mêler dans un mauvais dessein. 3) s'engager, entrer dans; entamer un discours. § 1) nieprzyiaćiel wkroczył w granicę, w państwo. 2) wkroczyć w występek. 3) wkroczywszy w dyskurs daley rzecz prowadził.
Wkraczanie, *vid.* Wkroczenie.
Wkradam śię, *v. m. F. wkradnę.* 1) sich herein stehlen, sich herein schleichen. 2) sich einliebeln, sich einschmeicheln. 1) se fourrer, se glisser dans un endroit. 2) s'insinuër, se nicher, se couler, se glisser, s'entreglisser, s'introduire petit à petit dedans. § 1) wkradł śię złodźiey do pokoiu. 2) wkradał śię w niego, pochlebstwy w łaskę krolewską; wkradać śię do miasta, do familii, w familią; wkradła śię nieniewiść tych Panow nieukroconych; herezya śię wkrada.
wkradać śię w urząd. eindringen, sich einschleichen in ein Amt. s'intrure, entrer dans une dignité sans aucun droit.
wkradaiący śię. der sich einschmeichelt, beliebt macht. insinüant, gagnant l'afection de qu.
Wkradanie śię w kogo. Gewinnung eines Gewogenheit, Einschmeichelung. insinüation; l'action de s'insinuër dans le coeur de qu.
wkradanie śię w urząd chytre, zdradliwe; nieważne dostanie urzędu. Erschleichung, widerrechtliche Erhaltung eines Amts, Eindringung in ein Amt. intrusion, l'action de s'emparer d'une dignité sans un titre légitime.
Wkrapiam co, *v. m. F. wkropię.* eintröpfeln, einsprengen in etwas. instiler, laisser tomber les goutes dans qu. ch.
Wkrapianie, wkropienie. Einsprengung, Eintröpflung. l'action d'instiler; instilation.
Wkręćić. *vid.* Wkręcam.

Wkroczenie. 1) Einfall in ein Land. 2) Eintritt in eine Rede. 3) Unternehmung einer Uebelthat. 1) irruption, invasion, course, débordement, incursion dans un païs. 2) entrée d'un discours. 3) entreprise criminelle; atentat sur ou contre. § 1) wkroczenie nieprzyiaćielskie. 2) wkroczenie w dyskurs, w materyą. 3) wkroczenie w występek, w woynę przećiw Oyczyznie.

Wkroczony. 1) eingefallen in ein Land. 2) der sich in etwas eingelassen hat. 1) entré dans un païs ennemi. 2) qui a trempé, qui s'est mêlé dans une afaire criminelle.

Wkrotce, *adv.* im kurzen, in kurzer Zeit. dans peu de tems; en peu.

Wkruszyć, *F. wkruszę*, wdrobić. einbrocken. émier qu. ch. parmi une autre.

Wkupny. von Aemtern. erkäuflich. venal; qu'on peut acheter, *en parlant d'ofices.*

wkupne. Aufnahme-Geld, so beym Antritt in eine Zunft, in ein Amt gezahlet wird. entrée, droit; ce qu'on est obligé de païer pour sa reception à un colége, à une dignité.

Wkupuię śię. *F. wkupię śię.* sich einkaufen; erkaufen ein Amt, ein Recht. acheter une charge, un droit de faire qu. ch. § wkupił się w Radę, do prawa tego, do wrębnego.

Wkuty. *vid.* Wkowany.

Władam, *v. m. F. władnę.* 1) gebrauchen, bewegen, rühren ein Glied, desselben Gebrauch haben. 2) führen als den Zepter, den Degen. 3) herrschen, regieren. 4) einrichten, anwenden, gebrauchen. 1) se servir d'une partie de son corps; mener, manier, remüer, mouvoir un membre; faire usage d'un membre. 2) manier, tenir le sceptre, l'épée. 3) manier, gouverner, conduire, dominer, régir. 4) régler, arranger, disposer. § 1) władać ręką, palcem. 2) władać berłem, buławą, szablą, szpadą. 3) mądrze włada poddanemi; wszystkim sam włada. 4) dźiśiay tak dobrze czasem władnąłem, żem wczas moiey dokończył roboty; takbym podrożą moią władnąć chćiał, abym.

władać iezykiem. die Zunge bewegen. manier la langue; remüer la langue.

dobrze władać ięzykiem. ein gut Mundwerk haben; gut reden können. avoir la langue bien penduë; parler facilement et élegamment.

władać sobą. 1) sich bewegen wie man will. 2) sein eigner Herr seyn. 3) Herr von seinen Leidenschaften seyn. 1) se mouvoir; se pouvoir mouvoir; se remüer à son aise, autant qu'on veut. 2) avoir ses droits; être hors de tutèle, hors de page; n'être pas sujet à personne. 3) être maître de soi; se gouverner, se maitriser soi même.

Władanie, władnienie. *vid.* Władza.

**Władogromnie. *adv.* mit einer fürchterlichen Gewalt. d'une maniére formidable; avec une puissance terrible.

**Władogromność. fürchterliche Regierung, erschreckliche Macht. puissance formidable; gouvernement qui donne de la terreur.

**Władogromny. fürchterlich im regieren. formidable, qui a une puissance terrible; qui porte terreur par tout.

Władycki. einen griechischen Bischof oder Bisthum betreffend. d'Evêché, d'Episcopat ou d'Evêque Grec.

Władyctwo. griechisches Bisthum; die Würde eines griechischen Bischofs. un Evêché ou un Episcopat Grec.

Władyk. } griechischer Bischoff. un Evêque Grec.
Władyka }

Władza. 1) Gebrauch, Bewegungs-Kraft eines Gliedes. 2) Gewalt, Aufsicht. 3) Commando über eine Armee. 1) usage, *m.* mouvement, remûment, maniment d'un membre, force qu'on a de se servir d'un membre de son corps. 2) maniment, gouvernement, direction, pouvoir, puissance. 3) commandement, pouvoir de commander une armée. § 1) tak chory że żadney w członkach nie ma władzy. 2) ma władzą nad dobrami swoiemi, nad temi ludźmi, nad tym kraiem. 3) woysko mu pod władzą oddano woienną.

tyle władzy nie ma nad sobą. er hat nicht so viel Gewalt über sich. il n'a pas tant de pouvoir sur soi même.

władza żywota i śmierći nad kim. die Gewalt des Lebens und Todes über einen. la puissance de vie et de mort sur qu.

Wlanie, wlewanie. 1) das Eingießen. 2) Abtretung seines Rechts. 1) l'action de verser une liqueur dans. 2) cession, transport de son droit. § 1) wlewanie wina w kieliszek. 2) wlewanie prawa swoiego na kogo.

Wlany. 1) eingegossen, eingeschenkt. 2) eingeflößt, von Gott oder der Natur gegeben. 1) infusé, versé dans un vaisseau. 2) infus, donné par infusion.

§ 1)

§ 1) wlane wypiy wino. 2) wlana od Boga nauka, mądrość.

*Właściwie ⎫ 1) eigentlich, nicht verblümt.
Właśnie ⎭ 2) eigenthümlich, eigen. 1) proprement; en mots propres; au propre; d'une maniére simple et sans figure. 2) en propre; comme son propre bien. § 1) właśnie powiedział. 2) należy mu to właśnie.

właśnie tak. eben so. tout ainsi; tout de même; justement ainsi.

właśnie tak jak. eben so als. tout ainsi que.

właśnież tak? ist es eben so? est-ce proprement ainsi?

właśnie, właśnie wczas. eben zu rechter Zeit. tout à point; tout à propos; à point.

Właściwy. *vid.* Własny.

Właścizna, własność. Eigenthum. possession, proprieté. § trzymać co przez właściznę; właścizna to moia.

Własnomiętność. 1) Habsucht; Habbegierde, Eigennutz. 2) Privat-Nutzen. 1) interét, amour de bien; faim, *f.* soif, *f.* grande passion de posseder, d'avoir. 2) l'interét particulier.

własnomiętność albo prywata zakonnika. Eigennutz eines Ordens-Bruders. l'interét particulier d'un Réligieux.

Własnomiętny. 1) eigenthümlich. 2) Eigenthums Herr. 3) eigennützig, begierig nach einem Eigenthum. 1) propre, qui apartient en propre à qu. 2) propriétaire, possesseur. 3) interessé, qui aime fort ses interêts.

Własność. 1) Eigenthum. 2) Eigenschaft, Kraft einer Sache. 3) eigentlicher Verstand eines Worts. 1) propriété, droit qu'on a de posseder une chose. 2) propriété, vertu, force, qualité propre et particuliére d'une chose. 3) proprieté, sens propre; véritable et propre signification des mots. § 1) te dobra moiey się własności przywróciły; oddaię komu kamienicę na własność; własność iest sposob nabywania; trzymanie przez własność. 2) to ziele rożne ma własności. 3) własność (sens własny) słowa.

własność ięzyka. eigne Redens-Art einer Sprache. un idiotisme.

Własny, właściwy. 1) eigenthümlich, 2) eigen. 3) eigen, angebohren, gemäß. 4) gehörig, gerichtbarlich, rechtmäßig. 5) rechtmäßig, gerecht. 6) eigentlich, nicht verblümt. 1) propre, qui apartient à qu. 2) propre, particulier, qui regarde qu. 3) propre, convenable, conforme. 4) ressortissant, compétant, pourvû du pouvoir de juger. 5) légitime, juste. 6) propre, qui a une signification propre. § 1) to własna moia rzecz, wieś iego własnym mieczem go zabił. 2) iego własna wola; własny iego brat z moiey własney woli się to działo 3) własny to żielu temu przymiot wspaniałość umysłu iest właściwą bohaterom cnotą. 4) zapozwać kogo do własnego sądu, forum. 5) własne właściwe i prawne wypowiedzienie woyny. 6) własny, niewłasny wyraz.

własne imię. Gram. eigentlicher Nahme. *Gram.* nom propre.

własna ręka czyia albo pismo. eigene Hand oder Schrift. un autographe, un écrit de la propre main d'une personne.

własney ręki zapis, podpis. eigner Hand-Unterschrift. signature, seing, paraphe, *m.*

własne; własna rzecz. eigenthümliches. le propre, le propre bien de qu. § oddać komu co za własne; własne to moie.

własne, właściwe, własna to tego człowieka. das ist diesem Menschen eigen, das ist ihm angebohren zu —. C'est le propre de cet homme de —. § twoie właściwe bliźniego szarpać honor.

Wlatam ⎫ F. *wlecę.* 1) herein fliegen. 2)
Wlatuię ⎭ auffliegen, in die Höhe fliegen. 3) sich schwingen auf ein Ehren-Amt. 1) voler dedans; voler dans. 2) voler en haut. 3) s'élever, se hausser en dignité. § 1) wleciał wrobel do izby. 2) wleciały kuropatwy. 3) na wysoką wleciał godność.

Właz ⎫ wtręcień, wtręt. 1) einer der
*Włazło ⎭ sich in ein Amt gedrungen, solches widerrechtlich erhalten hat. 2) ein beschwerlicher Mensch. 1) homme intrus qui sans aucun droit s'est mis en possession d'un ofice; un homme entré par les voies illégitimes dans quelque poste. 2) un homme importun et incommode.

Włażę, *v. m. F. wlezę.* 1) hereinkriechen; in etwas kriechen. 2) auf etwas steigen, klettern. 1) se couler, se glisser, se trainer en un lieu. 2) grimper, griver sur; monter dessus. § 1) wlazła drzazga w palec; wilk wlazł do obory. 2) wleź na to drzewo; wleść na dach.

oczy mu wlazły w głowę iako śledziowi. die Augen liegen ihm tief im Kopf. il a les yeux tout enfoncez.

wlazło

włazło mu to w głowę. das steckt ihm im Kopfe, das geht ihm im Kopf herum. il s'est entêté de cela; cela le martele.

Wlec, *vid.* Wlokę.

Wleść, *vid.* Włażę.

Wlepiam co. *v. m. F. wlepię.* einkleben. coler qu. ch. dedans; atacher avec la cole dans qu. ch. § wlep tę karteczkę; obrazek w książkę wlepiwszy.

wlepić w co oczy. auf etwas steif sehen; die Augen von etwas nicht wenden. atacher ses yeux à; regarder avec atention; ficher le visage sur; asseoir sa vuë sur; dévorer qu. des yeux.

wlepić w co myśli, serce. seinen Sinn, sein Herz an etwas hängen; etwas beständig in den Gedanken haben. avoir l'esprit tendu à; atacher l'esprit, le coeur à qu. ch.

dusza się iego w myślach wlepiła. er sitzt, er ist in tiefen Gedanken. il reve; il pense fortement; il donne carriére à son imagination..

Wlewam co. *v. m. F. wleię.* 1) eingießen. 2) cediren; auf einen andern bringen; einem abtreten. 3) wunderlich einem etwas mittheilen, geben, einfloßen. 1) verser, décharger dans. 2) transférer, transporter, céder un droit à qu. 3) infuser, répandre des dons dans, § 1) wley piwo w tę śklankę. 2) wlewać krolestwo, prawo, dług na kogo. 3) wlać w serce czyie należytą uniżoność i pobożność; Bog dobrą w niego wlał duszę; Bog duszę w ciało wlewa.

Wlewek. *g. a.* Abtretung seines Rechts; Ceßion. cession, transport de son droit. § wlewkiem nabyte prawo.

Wliśnik ziele. *g. a. vid. koźia brodka.*

Włoć prośiana ziele. *vid. prośiana włoć.*

Włoce, *plur.* eine Schleife Lasten fort zu schleppen. poulain., traineau à trainer les fardeaux.

Włoch. Italiäner. un Italien. § Włośi tam byli.

Włochy, plur. Italien. Italie § do Włoch poiechał; we Włoszech się bawi.

Włochaćiny, *plur.* Kosmaćiny. Zäserlein, Fasern. chevelure, petits filets; fibres, filamens.

Włochato, *adj.* fasrig. d'une maniére fibreuse. § włochato to ziele rośnie.

Włochaty, Kosmaty. fasrig, zaserig. filamenteux, fibreux.

włochaty ptak. ein Vogel der rauhe Beine hat. un pié de liévre; oiseau à piez velus.

włochaty gołąb. / Włochatonogi gołąb } eine Hosen-Taube, rauchfüßige Taube. pigeon patu.

Włoczę, *czy, czył*; włokę. 1) schleppen, herumschleppen, im Schleppen anhalten. 2) eggen. 1) trainer qu. ou qu. ch. par quelque espace de tems; tirer et mener derriére soi par terre. 2) hercer la terre. § 1) włoczyć kogo za nogi, za rękę; koń go włoczy; włoczyć szatę po ziemi. 2) włoczyć rolą.

włoczyć nogi za sobą. im gehen die Beine schleppen. aller sur les talons.

włoczyć kogo za włosy. einen bey den Haaren herum schleppen. trainer, tirer qu. par les cheveux.

włoczyć śię. 1) sich auf der Erde schleppen als ein Kleid das herunter hänget. 2) kriechen. 3) sich ausbreiten, von einander gehen. 4) herumtreiben, umherziehen. 1) se trainer; trainer, aller par terre comme un habit trainant. 2) ramper, griver, trainer par terre. 3) se répandre, s'érailler, se desunir, s'épandre, passer par tous cotez. 4) se trainer, roder, errer; mener une vie vagabonde. § 1) szata mu się po ziemi włoczyła. 2) włoczy śię wąż po trawie. 3) gdy się dymy po domie włoczą; 4) z niewiastą się włoczy.

koń włoczący nogi, vid. Włogawy koń.

Włoczęga. 1) herumtreiber. 2) das Herumreisen, das Umherziehen. 1) homme vagabond; pié-poudreux. 2) vie vagabonde. § 1) włoczędze chleba na kiiu dawać trzeba. 2) po takich pracach i włoczęgach.

Włoczenie, wleczenie. das Schleppen. l'action de trainer.

włoczenie, bronowanie. das Eggen. l'action d'hercer la terre.

Włoczenka. eine kleine Lanze. petite lance.

Włocka. 1) kleine flüchtige Hand. 2) türkisch Garn zur bunten Nath. 1) caractères fort menus; écriture de lettres très-petites. 2) montassin, sorte de fil de laine à broder. § 1) włoczką pisać. 2) włoczka do wyszywania.

Włoczkowy. 1) klein, mit kleinen Buchstaben geschrieben. 2) Garn-, aus türkischem Garn gemacht, geneht. 1) écrit en lettres très-petites. 2) fait de montassin; brodé avec du fil de laine. § 1) włoczkowy charakter; włoczkowe pismo. 2) sznurek włoczkowy; taśiemka włoczkowa.

wyszy-

wyszywanie włoczkowe. bunte Nath, Garn-Nath. tapisserie, broderie de montassin.
Włocznia. eine Lanze, ein Speer. lance, pique. § pięć włoczeń; włocznie gołe bez grotu, z grotem; włocznią zabity.
włocznia ziele (*Lonchitis*) Milz-Kraut Spicant. lonchite.
Włoczniowy. Lanzen-. de lance. § grot włoczniowy.
Włoczniſko. Lanzen-Holz, Lanzen-Stock. fût, bois de lance.
Włoczny. Hufen-, zur Hufe eines Landes gehörig. qui concerne la mesure de terre de trente arpens. § woyſko z wyprawey włoczney.
Włodarka. Verwalterin, Hofmeisterin im Dorf. intendante de village; femme d'intendant d'un village.
Włodarz. Verwalter, Haus-Vogt, Hofmeister. chaſſe-avant, intendant, économe, valet de cour; grangier qui a ſoin d'une ferme, qui fait travailler les paiſans.
Włodarzę, *rzy, rzył*. } auf einem Dorf
Włoduię. } Verwalter seyn. être intendant d'un village; avoir ſoin d'un village, d'une ferme.
Włogawy koń. ein Pferd das den Spaht in den Hinterbeinen hat oder selbige schleppet und nicht recht auftrit. cheval rampin, ou celui qui aiant l'éparvin traine ſes piez de derriére.
Włok. Zug-Garn der Fischer. vervain, traineau, eſpèce de fillet à pécher. § ryba do włoku wpadła.
Włoka. 1) Hufe Landes. 2) eine Schleiſe, darauf der Pflug ſtatt der Räder fortgeschleppet wird. 1) meſure de terre de trente arpens. 2) ſorte de traineau ſur lequel ſe traine une charruë qui n'a point de rouës. § 1) włoka Chełmińſka albo łan ma dłuż morgow 30. to iest prętow kwadratowych 900 albo 9 wężyſk; włoka mnieyſza niż łan, więcey niż czwartą częścią. 2) włoki do pługa gdźie kołek niemaſz używaią.
Włokę, *wlecze, włókł*, włoczę. 1) eine kurze Zeit ſchleppen. 2) nach ſich ziehen, nach ſich haben. 1) trainer par un très-petit tems. 2) avoir une ſuite, troler après ſoi; atirer, cauſer. § 1) przywlecz to drzewo; wlec, włoczyć za włosy. 2) ta ſprawa wielki ogon, zgubę za ſobą wlecze.
wszystkie swoie za ſobą wleczę dźieći. ſie ſchleppet alle ihre Kinder mit ſich. elle trole tous ſes enfans après ſoi.
wlec się, ciągnąć się iako wilk, lis. ſich im Gehen ſtrecken; ſchleichen als der Wolf, der Fuchs. s'élonger, s'étendre en marchant; marcher à pas de loup, de renard.
Włokno. 1) Baſt an den Bäumen, Kräutern. 2) Faſern, Zäſerlein. 3) Garn, Geſpinſt. 4) Spinnweben. 5) der Sommer, weiße Spinnweben ſo des Sommers in der Luft fliegen. 1) la peau déliée qui couvre quelques plantes. 2) fibres, *f. plur.* filamens, *m. plur.* 3) choſe filée; fil de chanvre, de lin. 4) toile d'araignée; fil d'araignée. 5) fréluche, filandres, *f. plur.* arantelles, *f. plur.* petits fils qui volent en l'air au coeur de l'été. § 1) przy czeſaniu lnu wiele pacześi i pazdźierzy a włokna mniey odchodźi; włokno na źiołach, drzewach albo łyczko ćienkie. 2) włokno albo nitki w ćiele ludzkim. * 3) iedna włokno (przedźiwo) podaie, a druga śćigi rachuie. 4) paiąk z śiebie rodźi włokno. 5) włokno lataiące.
Włokniſty. dünnhäutig, zaſrig, faſrig. fibreux; qui a une peau déliée.
Włos. *g. a. u.* 1) ein Haar. 2) ein Haar vom Kopf. 3) Haar an unterschiedenen Theilen unſres Leibes. 4) Haar in den Schwäntzen, Augen-Wimpern der Thiere; ihr kurzes Haar heißt *śierć*. 1) poil. 2) cheveu. 3) poil dans quelques endroits de nôtre corps. 4) crin; long poil dans la queuë, dans les paupiéres des animaux, *dont le court poil s'apelle* śierć. § 1 włosy mi wypadaią; wyymiy ten włos. 2) wyczeſać ſobie włosy. 3) włoſow wyraſtanie pod powieką choroba; włosy w nozdrzach, w łonie niſko, na pierśiach. 4) włoſy końſkie.
włoſy na głowie. Haupt-Haar. les cheveux; chevelure. § włoſy gęſte kędźierzawe, kręcone, ſkręcone w kłąb.
piękne ma włoſy. er hat ein ſchönes Haupt-Haar. il a la tête belle.
włoſow opadanie na głowie. das Ausfallen der Haare. alopécie, dépilation, maladie qui fait tomber le poil. § włoſow opadanie na brwiach.
włoſow opadanie od francy. der Haarfall von der Franzoſen-Krankheit. pélade, maladie cauſée par la vérole.
włoſow wyrywanie. das Haar-Ausreißen. l'action d'arracher le poil. § włoſowki ſą kleſzczki do wyrywania włoſow.
wyrywaniu włoſow służąca maść. Salbe, darnach die Haare ausfallen. un dépilatoire;

toire; une emplâtre pour ôter le poil de dessus le corps

wyrywać włosy kleszczykami, maścią, żywicą. die Haare mit Zänglein oder Harz ausreißen. arracher le poil avec des pincettes ou avec de la résine.

włosy własne, nieprzyprawne. eignes Haar. tête naissante.

włosy przyprawne. falsches Haar. faux cheveux; tour de cheveux.

włosy wypuszczam; włosami obrastam, vid. Włosieię.

o włos. adv. bey einem Haare; bey nahe. pour peu; peu s'en faut; peu s'en est fallu.

włosy mi wstawaią. die Haare stehen mir zu Berge. cela me fait hérisser, dresser les cheveux.

zwiiać włosy. die Haare aufwickeln. papilloter,

zwiianie włosow. das Aufwickeln der Haare. papillotage, *m.*

włosy złote ziele. (blytum) Mayer, Meyer-Hahnenkamm. blette; poirée rouge.

Włość, *f.* Klucz. Herrschaft von etlichen Dörfern; große Land-Güter. Seigneurie; de grandes terres; un grand héritage.

Włosek, *g. a.* Härchen. petit cheveu; petit poil. § i włosek mu z głowy nie spadnie.

włoski Panny Maryi, skalna rutka ziele. (adjantum) Frauen-Haar. capilaire, capili Veneris, salva via.

włoski Maryi złote. (adjantum aureum) goldner Wiederton. du politric, sorte de capilaire.

na włosku tylko wiśi. es hängt nur an einem Haare. cela ne tient qu'à un bouton.

Włośiany, z włośia. härner, von Haaren. de poil; fait de poil ou de cheveux. § deki włośiane; wstążka włośiana.

Włośiasty, włosom podobny. Haarärtig, gleich dem Haare; fasrig. ressemblant au poil; fibreux.

Włośie, *collec.* die Haare. poil; cheveux *plur.* § deka z włośia.

włośie u wędy / Włośień *f.* Angel-Schnur. la ligne de pécheur.

Włośieię, włosami obrastam; wypuszczam włosy. mit Haaren bewachsen; Haare bekommen; rauch werden. se couvrir de poil; commencer à avoir des cheveux.

Włośienica. 1) Haar-Hemd, Haar-Gurt, den einige strenge Ordens-Brüder um den bloßen Leib tragen. 2) Haar-Tuch, Zeug aus Pferde-Haaren. 1) haire ou cilice *m.* que de certains Réligieux austères mettent autours du corps. 2) étamine, étofe faite de crin.

Włośisty, włosow pełny. voll Haare, rauch. velu, chevelu; plein de poil ou de cheveux.

Włoski. Italiänisch, Welsch. d'Italie, Italique.

po włosku auf welsche Art; Italiänisch. à l'Italienne.

po włosku mowić. Italiänisch reden. parler Italien.

Włoski ziele. *vid.* Włosek — *Włoski.*

Włosopad kamień (polythrix) ein gewisser Edel-Stein davon die Haare ausfallen. pierre précieuse qui fait tomber les cheveux.

Włosowki, *plur.* do włosow wyrywania kleszczyki. ein Rauf-Zänglein die Haare auszurupfen. pincettes qui servent à arracher le poil.

Włoszka. eine Italiänerin. une Italienne.

Włoszek herb. Wappenk. zwey Schwerdter ins Kreuz, mit einer Rose in jedem Winkel und einer Krone und Helm darüber. *Blas.* deux glaives mis en croix, dont chaque angle est orné d'une rose, avec une couronne et un timbre dessus.

Wlot. *adv.* hurtig, geschwinde. à l'instant, tout-à-l'heure, tout incontinent. § wlot śię porwał, wlot przyydźie.

Włożenie. *vid.* Wkładanie.

Włudzam, *v. m. F. włudzę.* etwas einschmeicheln, einreden; mit Schmeicheley zu etwas bringen. insinuër, faire entrer adroitement qu. ch; persuader, porter qu. à qu. ch. § włudźić w chorego potrawę, lekarstwo; włudzał to zdanie w serce iego.

włudźić śię w kogo, wkradać śię. sich einschmeicheln, sich einliebeln. s'insinuër, se glisser, s'introduire avec esprit.

Wmawiam co. *v. m. F. wmowię.* einem etwas einreden, einen zu etwas bereden, zu etwas verleiten. 2) einem etwas einbilden wollen. 1) persuader qu; porter, amener qu. à qu. ch. 2) persuader à, faire acroire qu. ch. à qu. § 1) wmowił w niego tę naukę. 2) wmawia w niego szaleństwo, tę chorobę.

Wmieszać co w co. *F. wmieszam.* einmischen. entreméler, méler parmi, méler dedans, mélanger.

wmieszanie

wmieszać się w co. 1) sich einmischen, sich einmengen. 2) sich einschleichen, sich einnisteln. 1) se mêler, s'intriguer, se mettre, s'ingerer dans. 2) se fourrer, se nicher, s'introduire. § 1) wmieszał się w ludżie, w tę sprawę. 2) wmieszał się w tym domu, w tym mieśćie.

* Wmieśćić się. *F. wmieszczę się*; zmieśćić się. Platz, Raum haben. tenir, pouvoir contenir, avoir place.

Wmykam w, *v. m. F. wemknę.* einschieben. faire glisser, glisser, couler, fourrer, mettre une chose dans une autre.

wemknąć się. sich einschleichen. se couler, se glisser, se fourrer dans, s'insinuër. § rożne błędy się w tę księgę wemknęły.

Wmykanie. das Hereinschieben. l'action de glisser, de couler dans.

wemknienie, wemknięćie. geschehene Einschiebung. coulement; l'action par laquelle on a glissé une chose dans une autre.

wemknienie się. das Einschleichen, die Einschleichung. insinuation par laquelle entre, se glisse une chose dans une autre.

Wnaszam. *vid.* Wnoszę.

Wnątrz, *adv. et pr. g.* inwendig, drinnen. au dedans. § wnątrz źiemie.

Wnątrz, wnątrze, *vid.* Wnętrze.

** Wnęczka, wnuczka. Enkelin. petite fille.

** Wnęk, wnuk. ein Enkel. petit fils.

Wnet, *adv.* den Augenblik, bald. tout incontinent, bientôt.

Wnętr. ein Mann oder Thier nur mit einer Hode oder Geile; ein halbes Männlein, ein halber Mann. un demi-homme; un demi-mâle; homme ou animal qui a seulement un testicule.

Wnętrz. } wnątrz, wnątrze. das
Wnętrze. } Inwendige, das Innere.
Wnętrzność. } le dedans; partie intérieure. § we wnętrznośći i na powierzchnośći źiemie.

wnętrznośći. das Eingeweide. les entrailles, *f.* les viscères, *m.* le dedans d'un animal. § wnętrznośći wypatroszyć.

wnętrznośći gorne w pierśiach. das Ober-Eingeweide. les entrailles d'en haut; les parties nobles. § ośierdźie wnętrznośći gorne od dolnego brzucha dźielą.

wnętrznośći dolne. das Eingeweide, das Gedärme. les intestins, les boïaux.

wnętrze statka. der Bauch, der Halt eines Gefäßes. le bouge, le ventre; la capacité intérieure d'un vaisseau. § wnętrze, brzuch dzbana, flaszy, albo plac, miara wnętrzna w ktory się co może wlać albo wsypać

ze wnątrz. von außen. de dedans, de dehors.

Wnętrzny, wewnętrzny. inwendig, inner, innerlich. intérieur, de dedans; qui est dedans. § wnętrzne mieszkanie, lekarstwo, ukontentowanie.

część wnętrzna. der inwendige Theil. la partie intérieure; le dedans.

Wniebowstąpienie Pańskie. Himmelfahrt Christi. l'Ascension, une fête.

Wniebowźięćie P. Maryi. Mariä Himmelfahrt. l'Assomtion une fête.

Wnieboyrzał, ryba morska. *vid.* Niebowid.

Wnieśienie, *vid.* Wnoszenie.

Wnieśiony. eingetragen, hereingebracht. Die anderen Bedeutungen sind aus dem *verbo* Wnoszę zu machen. porté en dedans. *On peut former les autres significations du verbe* Wnoszę.

Wnik, *g. u.* 1) Wolfs-Grube. 2) *fig.* Falle, Stricke. 1) une fosse profonde pour prendre les loups. 2) *fig.* piége, *m.* embuche. § 1) pokopać wniki; iuż go ma wniku zwierzecym; myśliwiec ku wnikom zwierza napędza. ** 2) pomylił im te wniki naroszczone; uszedł szczęśliwie tych wnikow.

Wniwco, ni w co, } in nichts, in
Wniwczym, ni w czym. } keiner Sache. en rien; en aucune chose.

Wniwecz obroćić. vernichten, in nichts verwandeln. anéantir; mettre, reduire en rien.

wniwecz się obroćić, wniwecz iść. zu Wasser, zu nichts werden, vergehen. s'anéantir, se convertir en rien, s'évanoüir.

Wnoszę, *v. m. F. wniosę.* 1) herein tragen. 2) eintragen, einbringen. 3) bringen auf einen, einem zuwenden. 4) tragen, bringen in Rechnung. 5) beschweren ein unbewegliches Gut. 6) Gericht. produciren, vorbringen. 7) einlegen als eine Vorbitte. 8) machen, vorbringen, vorlegen. 9) schließen, abnehmen. 10) aufbringen, einführen eine Gewohnheit. 1) porter dans, mettre dedans. 2) remporter, rendre, raporter, produire, avoir quelque profit. 3) transporter, transférer, aporter; faire passer quelque bien dans une autre famille. 4) enrégîtrer; mettre, écrire sur, dans. 5) charger les immeubles d'une chose onereuse. 6) *Palais:* produire; faire voir et amener devant le Juge. 7)

faire

faire, insinuër, dresser, présenter, proposer, interposer, emploier ses priéres, son autorité. 8) faire, aporter une question, un objection. 9) inférer, conclurre une chose de. 10) introduire, faire recevoir, mettre en usage, en vogue. § 1) wnieś to do izby. 2) wniosł te pieniądze do skarbu krolewskiego, ta maiętność wnośi tyśiąc talerow. 3) obszerne włośći do moiey wniosła familii; przez to wniosł Litwę do Korony. 4) wniosł tę sumę w rachunek, w regiestr, w księgę. 5) wnieść na dobra swoie sumę, ewikcyą pod zaręką ważnośći rzeczy. 6) wnieść powod ma świadkow, dowody. 7) gorącą za nim wnoszą instancyą; wnoszę prośbę do Was Pana. 8) wnośić zdanie, racye, kwestyą. 9) inaczey sobie po doznaney twoiey łasce wnośić nie mogę; ztąd wnoszę, że. 10) wnośić obyczaie, modę, naukę nową.

wnośić śię. aufkommen, entstehen, s'introduire, prendre cours; étre, devenir en vogue. § wniosł śię był ten zwyczay.

wniosła śię ta kwestya. es entstand die Frage. on a mis la question sur tapis.

Wnoszenie. 1) das Hereintragen. 2) das Hereinbringen; Einfuhr der Waaren. 1) l'action de porter dedans. 2) le transport, l'entrée des marchandises dans un païs.

Wnuczka, wnęczka. Enkelin. petite fille.

wnuczka brata, śiostry. des Bruders oder der Schwester Enkelin. arriére-niéce.

Wnuczek }
Wnuk } Enkel. petit fils.

wnuk brata, śiostry. des Bruders oder Schwester Enkel. arriére-neveu.

*Wobses, wćiąż do, prosto ku. *adv.* spornstreichs, blind zu, gerade zu. sus contre, à corps perdu, de toute la vitesse, à bride abatuë. § wobses za wilkiem psy bieżą; wobses skoczył do (na) nieprzyiaćiela.

Woda. 1) das Wasser. 2) Wasser, Urin. 1) de l'eau, *f.* 2) de l'eau, *f.* urine. § 1) woda żywioł; woda do umywania rąk; woda źimna, ćiepła, letnia albo wolna; śiedźi do szyie, do brzucha w wodźie. 2) odlewać albo puszczać wodę.

o wodźie i chlebie. bey Wasser und Brod. au pain et à l'eau.

woda smrodliwa w okręćie. Grundsuppe; stinkendes Wasser im Schiff. sentine; eau puante de la sentine d'un navire.

woda stoiąca. stehendes Wasser. eau dormante; eau croupissante, qui ne coule point.

woda żywa, ćiekąca. fließend Wasser. de l'eau vive ou courante.

święcona woda. Weih-Wasser. l'eau bénite.

wody czerpanie, noszenie. das Holen, Einnehmen des frischen Wassers. aiguade, provision d'eau.

wody prowadzenie. Leitung des Wassers. conduite des eaux.

wody prowadzenie wymierzać; wody śćiekania na doł probować. das Wasser nach der Wasserwage richten, abmessen. niveller; chercher la diférente élevation pour la conduite des eaux.

wody pochopu probowanie. Richtung nach der Wasserwage. nivellement.

wody, woda lekarska. warmes Bad. termes *plur. f.* des bains d'eau chaude; les eaux. § wody Teplickie; woda lekarska natury kruszcow w-śię nabiera, przez ktore w gorach idźie.

zmyć kogo z czego suchą wodą. einen wegen etwas ausscheuern, ausfilzen. laver bien la tête à qu; faire la sauße à qu.

wodę czerpać przetakiem. vergebene Arbeit thun. batre l'eau; travailler inutilement.

przećiw wodźie pływać trudna. es ist schwer wider den Stachel zu lecken, wider den Strohm zu schwimmen. il est dificile de nager contre les flots; il est mal-aisé de grimper contre l'ardillon.

ćicha woda (wodeczka) brzegi podmywa. stille Wasser sind gerne tief. il n'est pire eau que celle qui dort, qui croupit; en eau endormie point ne te fie.

po wodźie płynąć miło. es ist angenehm mit dem Strohm zu schwimmen. il est agréable de nager au fil d'eau, de suivre le fil d'eau; il n'y a pas tant de peine à suivre le torrent.

nie pragnie, kto wody pić nie chce. der nicht Wasser trinken will, durstet nicht. qui ne veut boire de l'eau n'a point de soif.

każdy dnie na wodę, gdy go ukrop sparzy. ein gebrandtes Kind fürchtet sich vors Feuer. un chat échaudé craint l'eau froide.

ciągnie wodę na swoie koło. er ist eigennützig; er siehet auf seinen Vortheil. il aime fort ses interéts; il fait venir l'eau au moulin.

w takiey wodźie takie ryby łowią. in einem solchen Garten pflückt man solche Blumen.

men. dans un tel jardin il n'y a pas d'autres fleurs à cueillir; dans une telle eau il n'y a pas d'autres poissons à pécher.
iakby go zimną wodą oblał; iakby go oparzył. er ist außer sich als wenn ihm der Kopf brennte. il court, il faut comme un chat échaudé.
na wodzie miasto. eine Stadt so mit Wasser umgeben ist. une ville arrosée de tous les côtez, environnée de la mer ou des fleuves.
Wodeczka. Wässerchen. petite eau; un peu d'eau, quelques goutes d'eau.
Wodka. 1) Brandwein. 2) gebrannt Wasser aus Kräutern. 3) Wässerchen; aus allerhand Wasser zubereitete Arzeney. 4) ein Wassertrinker. 1) l'eau de vie. 2) eau, *f.* liqueur tirée des fleurs, des herbes. 3) eau, *f.* médicament composé d'eaux destillées. 4) buveur d'eau. § 1) wodkę szynkować; wodki rożne palić. 2) wodka iasminowa, rożowa, konwaliowa. 3) wodka do płokania gardła, do nakrapiania.
wodka żołądkowa. Magen-Eßenz, Magen-Tropfen. eau stomacale.
wodka serdeczna. Herzstärkendes Wasser. eau cordiale.
wodka złoto z śrebra zganiaiąca. Scheide-Wasser so das Gold auflöset. eau régale.
wodka gryząca żelazo. Scheide-Wasser. eau forte.
Wodniczy. Wasser-Aufseher. Intendant des eaux.
wodniczy urząd. Wasser-Aufseher-Amt. intendance des eaux,
Wodnieie. wäßrig werden. devenir aqueux ou séreux; se décuire, devenir trop liquide. § mleko od tego wodnieie; krew iego zwodniała.
Wodnik. 1) Wasser-Aufseher; Wasser-Träger. 2) Wassermann, das eilfte Himmelszeichen. 1) intendant d'eau, porteur d'eau; qui fait provision d'eau. 2) verseur, aquarius, l'onziéme signe céleste. § 1) wodnik albo wodniczy co się o wodę stara.
Wodnisto. *adv.* wässerig. d'une maniére aqueuse ou séreuse. § wodnisto co czynić.
Wodnisty. 1) Wässerig. 2) Wasser-, sehr feucht-, Regen-. 3) Wasserfärbig. 1) aqueux, séreux, qui a la qualité d'eau, qui est trop liquide. 2) fort liquide, fort humide; plein d'eau; pluvieux, plein de pluïe. 3) de couleur de verre. § 1) wodnista gruszka. 2) wodnisty wiatr wieie; wodnista chmura. 3) wodnista kitayka, wstęga; wodnisty kolor.
wodnistym zostaię. vid. Wodnieię.
Wodnistość. 1) Wäßrigkeit. 2) Feilk. das phlegma im Menschen; Rotz, Schleim. 1) qualité séreuse; sérosité, serum. 2) *Médec.* pituite, flegme.
Wodnowzorzysty. gewässert. tabisé, ondé, qui est fait en ondes; ondoïant.
Wodnowzorzysto, *adv.* gewässert. d'une maniére ondée.
wodnowzorzysto materyą czynić. wässern auf der Rolle einen Zeug. tabiser une étofe, la passer par la calandre.
Wodnoziemny. Erd- und Wasser-; das auf der Erde und im Wasser lebt. amphibie, qui vit dans l'eau et sur la terre; terraquée.
wodnoziemne zwierzę. ein Erd- und Wasser-Thier. un amphibie; une bête amphibie.
Wodny. 1) Wasser-, zum Wasser bestimmt, gehörig. 2) Wasser-; das sich im Wasser aufhält oder wächst. 3) Schiff-, See-; zur See, zu Schiff dienend. 4) Wasserkünstlich, zur Wasserkunst gehörig. 5) Wasserfärbig. 1) aqueux, d'eau, qui régarde l'eau; à l'eau; à mettre de l'eau. 2) aquatile, aquatique, qui vient, qui croit, qui se nourrit dans l'eau, qui aime l'eau. 3) naval; qui regarde la mer et les navires; de mer. 4) hidraulique, qui se fait par moien de l'eau. 5) de couleur de verre; de verd de mer. § 1) wodny, dla wody uczyniony statek, dzban. 2) wodne, w wodzie mieskaiące zwierzę; wodne, w wodzie rostące ziele, drzewo. 3) wodne woysko; wodny żołnierz; wodna bitwa. 4) wodna skrzynia, wodna czasza; wodne organy. 5) wodna (modroblada) farba.
młyn wodny. Wasser-Mühle. moulin à eau.
wodna farba malarska. Wasser-Farbe der Mahler. détrempe.
wodna strzała ziele. vid. *uszne ziele.*
Wodociąg. 1) Wasser-Kunst. 2) Graben, Grube das Wasser abzuziehen. 3) eine Wasser-Furche. 1) machine hidraulique; machine d'eau. 2) saignées, *f. plur.* maniére de fosse pour faire écouler l'eau d'un pré. 3) sillon, raïon dans un champ. § 1) wodociągiem wodę wyganiać. 2) wodociąg do ściągnienia wody.
Wodoley. Wasser-Gießer, Täufer der Getränke. frélateur de vin, de biére; sophistiqueur; cabaretier, qui sophistique une boïsson, qui mêle bien de l'eau dans le breuvage.

** Wodopławny. schwimmend, seegelnd. qui nage, qui navige. § wodopławne okręty.

** Wodoszumny. brausend, brüllend, als die See-Wellen. efroïable par le bruïssement des vagues; bruïssant.

Wodz. 1) Führer, Wegweiser. 2) Vorgänger, Anführer, Vorläufer. 3) Heer-Führer, Feld-Herr. 4) Rädels-Führer, Anführer. 1) un guide, celui qui guide, qui mêne qu. 2) avantcoureur, conducteur, prince; le prémier dans quelque science. 3) chef, général d'armée. 4) un coriphée; chef, auteur d'une sédition; boute-feu. § 1) wodz ślepy niedobry, *prov.* 2) wodz hystorykow i politykow; Hypokrates wodz medykow. 3) naywyższy woyska wodz.

wodzem bydź. anführen, vorangehen. aller à la tête.

Wodza. } 1) Zügel, Leit-Riemen.
Wodze. *plur.* } 2) *fig.* Zaum, Zwang. 1) rênes, *f. plur.* guides, *f. plur.* dont on guide les chevaux. 2) *fig.* bride, frein, mords, contrainte.

na wodzy trzymać, mieć. 1) ein Pferd im Zügel halten. 2) im Zaum, im Zwang halten. 1) tenir la main; soutenir la main; tenir son cheval dans la main. 2) tenir qu. en bride; presser le mords à qu.

puścić, popuścić wodze. 1) den Zügel schießen lassen. 2) einem den Willen lassen. 1) donner, baisser, rendre la main; lâcher la bride. 2) lâcher la bride, donner trop de licence, laisser faire à une personne ce qu'il lui plait.

Wodzę, *dźi, dźił*, wiodę. führen, leiten, herumführen, im herumführen anhalten. guider, mener, conduire par quelque espace de tems. § wodź go po domu, ukaż mu gmachy.

wodźić kogo za nos. einen bey der Nase herumführen. mener qu. par le nez.

wodźić kogo za kaletę. einem auf dem Beutel liegen. malmener la bourse de qu.

wodźić spor z kim. mit einem Streit haben. avoir une dispute avec qu.

wodźić woynę, boy. Krieg führen. faire la guerre.

Woie. *plur. vid.* Woy.

Woiek, *g. a.* Lütze im Strick. cordon, touron dans une corde. § lina ze trzech woykow kręcona.

Woiennie, *adv.* nach Kriegs-Gebrauch, nach der Kriegs-Kunst. selon la raison de guerre ou les règles de l'art militaire. § woiennie uszykowane woysko.

Woiennik. *vid.* Woiownik.

Woienniczy } Kriegs-, kriegerisch, sol-
Woienny } datisch. militaire, guerrier, qui regarde l'art militaire. § woiennicza biegłość, nauka; woienne słowo; woienny Mars.

Woiewoda. ein Woywode. Palatin, Woywode, Vayvode. § Kasztelan Krakowski pierwszy świecki Senator, a Woiewoda Krakowski drugi; po Biskupach następuią Woiewodowie.

Woiewodski. einen Woywoden betreffend; Woywoden-. Palatinal, de Palatin, qui concerne un Palatin.

po woiewodsku. 1) nach Art eines Woywoden. 2) herrlich, prächtig. 1) en Palatin. 2) magnifiquement, pompeusement. § 1) po woiewodsku dwor trzyma. *2) po woiewodsku (po pańsku) częstuie.

Woiewodzanka. Woywoden-Fräulein. fille de Palatin.

Woiewodźic. Woywoden-Sohn. fils de Palatin.

Woiewodźina. eine Woywodin. Palatine, épouse de Palatin.

Woiewodztwo. eine Woywodschaft. Palatinat.

Woiewodzy. Woywoden-; einen Woywoden oder eine Woywodschaft angehend. Palatinal, Palatin; de Palatin ou de Palatinat. § urząd Woiewodzy; wieca Woiewodze.

Woiownik. Krieger, guter Soldat. guerrier, capitaine, soldat. § kiedy woiownik z pola schodźi.

Woiuię. kriegen; einen bekriegen; mit einem Krieg führen. faire la guerre à qu. § iak długo woiuiemy tę woynę nieszczęśliwą; słuszna tego woiować, co niesłusznie chce tryumfować; ten Hetman tam woiował na stronę Cesarza.

Wokabularz, *g. a.* słownik. Wörter-Buch. un vocabulaire. § słowa w wokabularzu, własności języka w mowniku się znayduią.

Wokala. *Gram.* ein Vocalis, ein Selbst-lauter. *Gram.* voielle.

Wokalna muzyka. die Vocal-Musik. musique de voix.

Wokanda. Liste der Gerichtlichen Termine, so in den Gerichten angeschlagen wird. almanac du Palais; liste des ajournemens qu'on afiche au barreau.

Woł. *g. et Ac. u.* a.* 1) ein Ochs. 2) Ochs, dummer Kerl, ungeschickter Tölpel. 1) beuf. 2) beuf, grossier, lourdaut. §

1)

1) woły Podolskie, wołu kupić. 2) nie tak wole.

woł morski, połryby. Meer-Ochs ein See-Thier. beuf marin, un animal qui se nourrit dans l'eau.

wołow gonitwa, bitwa, iako w Hyszpanii. Stier-Gefechte, als in Spanien. jeu, guerre, combat de taureaux comme en Espagne.

Wola. 1) der Wille, eine Kraft der Seele. 2) Wille, das Wollen. 3) Wille, Vorsatz. 4) Wille, Bewilligung. 5) eine Pflanz-Stadt. 1) volonté, une faculté de l'ame. 2) volonté, vouloir, l'action de vouloir. 3) volonté, dessein. 4) volonté, consentement 5) colonie, peuplade. § 1) wola siła duszna; rozum ma wolą rządźić. *prov.* 2) lepsza trocha z dobrą wolą, niż wiele ze złą; sprzećiwiać śię czyiey woli. 3) wola iego iest iechać w drogę. 4) nie uczynię tego bez woli oycowskiey. 5) założyć wolą albo osadę nową pustego kraiu.

dobra wola stoi za uczynek. der Wille ist so gut als die That selbsten. la bonne volonté est reputée pour le fait.

z dobrey woli. aus gutem, freyem Willen. de bonne volonté, de bon gré, de bon coeur; de pleine et franche volonté.

wolna wola; nieprzynukana wola. freyer Wille. le volontaire; libre arbitre, franc arbitre.

ostatnia wola. letzter Wille; Testament. derniére volonté, testament. § iakie więc bywaią tłumaczenia ostatniey woli; przy ostatniey woli komu co zlećić.

po woli swoiey. nach seinem Willen. à son bon gré; selon sa fantaisie, à son plaisir.

po woli, powoli. adv. langsam. lentement, tout beau.

po woli mieć kogo. einen zu seinem Willen haben. faire de qu. tout ce qu'on veut; faire condescendre qu. à sa volonté.

ma ią po woli. er hat sie zu seinem Willen. il jouit de cette femme, il a ses derniéres faveurs.

po woli bydź komu. einem zu Willen leben. suivre la volonté, s'acommoder à la volonté de qu.

po woli mu była. sie war zu seinem Willen. elle lui a acordé les derniéres faveurs.

nie ze złey woli. nicht aus böser Meynung, nicht aus bösen Willen. ce n'est pas par mauvaise intention, par mauvaise foi; non par malignité.

bydź złey woli na kogo. auf einen unwillig seyn. être indigné, être fâché contre qu.

do woli. zur Gnüge; satt. tout son soul, autant qu'on en a souhaité. § zażyy twych ućiech do woli; fukasz na mnie do woli; ieść, pić, spać do woli

na twoiey to woli; na twoiey woli to zawisło. das beruhet auf eurem Willen. cela dépend de vôtre volonté. § nie na moiey to woli; na iey to woli,

nad wolą; nie z dobrey woli; przećiw woli. wider den Willen. à regret, contre la volonté de qu; involontairement

mam wolą. ich bin Willens; ich habe den Vorsatz. je fai état de; j'ai le dessein, la volonté de; je pense.

czy wola? gefällt es ihnen; beliebt es ihnen. plait-il? vous plait-il? s'il vous plaisoit. § czy wola grać w karty, albo iść na spacer?

ktorego dnia będźie wola Was Pana. an welchem Tage wird es ihnen gefallen. à quel jour il vous plaira Monsieur.

bydź swoiey woli. sein eigner Herr seyn; thun was man will. être à soi même; être maitre de soi même; faire, vivre à son gré.

daię to na wolą twoię. ich stelle es deinem Willen heim, in deinen Gefallen. je m'en remets à vous.

pełnić wolą czyią. einem zu Willen seyn. faire, exécuter la volonté de qu; avoir de la complaisance pour qu.

racyi nie daię, wola za uczynek stoi. denn das ist mein Befehl. car tel est nôtre plaisir.

Wołacz. Ruffer, Ausruffer, Schreyer. criard, crieur, crialleur, celui qui apelle, qui parle à haute voix.

Wołam. 1) ruffen, laut reden. 2) herbey ruffen, beym Nahmen zu einem ruffen. 3) einem nachruffen, nachschreyen; auf einen zuschreyen. 4) etwas schreyen, ruffen, mit lauter Stimme haben wollen. 5) ruffen, schreyen um Rache, Gewalt, zu den Waffen 6) schreyen, reden, Klage führen wider etwas. 1) crier, criailler; parler, prononcer, dire tout haut. 2) apeller; faire venir qu. à; apeller qu. par son nom. 3) crier après qu. 4) demander, vouloir qu. ch. à haute voix. 5) crier vengeance contre qu; crier au meurtre, aux armes. 6) crier, s'écrier, se récrier, déclamer, s'élever de paroles contre; se plaindre de. § 1) wesołe po ulicach wołaią *vivat*; nieprzystoyna w radach wołać. 2) zawołay śiostry, chłopca do Pana, do stołu, do szkoły; za-

wołałem czeladź ieść, do roboty. 3) na żyda (za żydem) wołaią. 4) goście wołaią piwa, wodki; wołaią ieść, pić, przynieś im. 5) nędza iego o miłosierdźie, o pomoc woła; uciśnieni do nieba wołaią; zawołać na gwałt, do broni. 6) wołać przećiw temu gwałtowi będę.

wołać sobie; krasomowskie się ćwiczyć. eine Rede vor sich halten, sich im Peroriren üben. déclamer, s'exercer dans la prononciation d'une harangue.

do nieba wołaiący. Himmelschreyend. criant.

wołać do kogo. zu einem ruffen, einen anruffen. crier vers; invoquer qu. § wołam do ciebie, moy ty Boże w niebie.

Wołanie. das Ruffen; ein Geschrey. l'action d'apeller; clameurs, *f, plur.* de grands cris, criaillerie. § nic po tym wołaniu.

Wolanin. ein Colonist; Inwohner einer Pflanz-Stadt. homme de la colonie.

wolanie. die Colonisten. les gens qu'on envoie en un païs pour le peupler.

Wolarz. Ochsen-Treiber. bouvier, pique-beuf.

Wolaty. 1) kropfig, der einen Kropf hat. 2) der eine herabhangende Haut am Halse hat. 1) goîtreux; qui est sujet aux goîtres. 2) celui qui a la peau pendante à la gorge; qui a une gorge enflée ou un menton à la duchesse.

Wolboch, Walbach herb. Wappenk. schwarzer Bock an einem Fluß. *Blas.* un bouc noir auprès d'un fleuve.

Wole. 1) abhangende Haut am Halse einiger Menschen und Thiere. 2) der Kropf eine Halskrankheit. 3) der Kropf eines Vogels. 4) der Köder, der Vorwanst; erster Magen der wiederkäuenden Thiere. 1) menton à la duchesse; la peau qui pend au cou de plusieurs personnes et de quelques bêtes. 2) écroüelles, *f. plur.* grosse gorge, goître qui vient au cou. 3) jabot, poche aux oiseaux. 4) double, *m.* herbier, le prémier des ventricules des animaux qui ruminent. § 1) Wole skora pod gardłem wisząca. 2) krolowie Francuscy wole albo wul to iest gardźieł długi urosły albo gruczoł, samym dotknieniem cudownym leczą społochem.

Wolę, *li, lał, leli.* lieber wollen. aimer mieux. § wolał hultaić niżli służkować; wolę chleb niżli mięso.

Wołek. schwarzer Korn-Wurm. charenson noir, un ver qui mange le grain. § wołki i myszy zboże stoczyły.

Wolen. *vid.* Wolny.

Wolga. *Wolha. } die Volga oder Rha ein Fluß in Rußland, und der größte in Europa, er gehet bey Nisinovigrod und Astracan und fällt ins Caspische Meer. Volga, un fleuve de Moscovie et le plus grand de l'Europe, il arrose le villes de Nisinovigrod et d'Astracan et se jette dans la mer Caspiéne.

Wolnica. 1) freyer Markt der Fleischer. 2) Freyheit, freyer Ort in einer Stadt. 1) un marché franc pour les bouchers. 2) franchise, quartier de franchise dans une ville. § 1) rzeźnicy na wolnicach od podatkow są wolni. 2) mieszka na wolnicy.

Wolnie, *adv.* frey. librement, franchement. § wolnie mowi.

Wolnieię. 1) nachlassen, nicht so straf seyn. 2) laulicht werden. 3) abschlagen, nachlassen, gelinder werden als das Wetter. 4) ausgelaßen, leichtfertig werden, ausschweifen. 1) se relâcher, se débander, se détendre. 2) tiédir, devenir tiéde. 3) être mou, s'adoucir; n'étre pas si violent comme le tems, 4) s'émanciper, se licencier, prendre trop de licence; se relâcher. § 1) strony na skrypcach wolnieią. 2) ieszcze nie zwolniała woda; niech ten zimny napoy cokolwiek zwolnieie. 3) zwolniał mroz, gniew, gorliwość iego. 4) zwolniała karność żołnierska.

Wolniuchny, wolniuśienki, wolniutenki. *vid.* Wolnuśienki.

Wolno. *adv.* 1) locker, nicht straf, nicht gespannt. 2) geraum, nicht enge. 3) frey, in Freyheit. 4) gemächlich, auf eine leichte, bequeme Art; ohne Zwang, mit Muße. 5) gemach, gelind, nach und nach. 1) d'une maniére relâchée, qui n'est pas bien tenduë ou bandée. 2) largement, sans étre presé ou serré. 3) librement, en liberté. 4) au large, à l'aise, aisément; avec une liberté d'esprit; sans peine, sans gêne. 5) lentement, doucement; peu à peu; pas à pas; sans violence. § 1) łuk wolno, nie tęgo, słabo napięty. 2) w tych trzewikach wolno chodźić; wolno tu chodzę. 3) wolno ią puszczono; wolniey teraz z sobą żyią. 4) wolno sobie namyśl a prętko czyń. *prov.* wolniey na pokoiu przypadaią myśli. 5) wiatr teraz wolniey wieie.

wolno śiedźieć. nach seiner Gemächlichkeit sitzen. avoir les coudées franches.

z wolna z kim postępować. mit einem gelinde Mittel versuchen, auf eine gelinde Art umgehen. agir, procéder avec qu. douce-

doucement, d'une maniére qui n'est pas violente; traiter qu. fort doucement; menager la sensibilité de qu.

wolno; *wolno iest*. es ist erlaubt; es stehet frey. il est libre de; il est permis de. § wolnoć mowić a nam czynić.

wolno nam to czynić. es stehet uns frey dieses zu thun. il nous est libre de faire cela; il est libre de faire ce que nous faisons.

wolno każdemu iako sobie chce. ein jeder hat seinen freyen Willen; ein jeder kann machen was er will. les volontez sont libres; on est dans une entiére liberté de faire tout ce qu'on veut.

Wolnoćiepły. laulicht. tiéde. § wolnoćiepła woda.

Wolnomowność. freye Rede. discours libre.

Wolnomowny. der freymüthig redet, freye Reden führet, kein Blatt vors Maul nimmt, der etwas rund heraus saget. qui parle franchement, avec liberté; qui dit librement sa pensée et son sentiment; celui qui dit tout net, tout plat, clair et net; qui n'est pas assez retenu dans ses paroles; qui parle avec une grande liberté.

Wolnorzadztwo, Wolnorządy. *vid*. Wolnowładztwo.

** Wolnorządzca. Selbstbeherrscher. un Souverain, Monarque.

Wolność. 1) Freyheit. 2) Freyheit, Befreyung aus dem Gefängniß. 3) Freyheit, Bewilligung etwas zu thun. 4) Befreyung von einer beschwerlichen Sache. 5) Freyheit, Gerechtsamkeit. 6) Freyheit, Freystäte in einer Stadt. 1) liberté, indépendance, franchise; état d'une personne qui est libre. 2) liberté, élargissement; la liberré qu'on donne à un prisonnier de sortir de prison. 3) liberté, permission, consentement. 4) délivrance; éxemtion de quelque mal. 5) liberté, immunité, éxemtion, dispense d'une charge. 6) franchise; quartier de franchise, lieu de franchise dans une ville. § 1) położyć życie za wolność; z szwankiem, z ubliżeniem wolnośći śię to dźieie; wolność utraćić; wolność dobra, uczćiwa; pochwały godna wolność, gdy z brzegow nie wylewa, ale w swoiey zostaie porze; lepsza mniey porządna wolność niżli naydostatnieysze samowładztwo. 2) wolność darować niewolnikowi, więźniowi. 3) mam wolność, dał mi wolność odiechać do domu. 4) wolność od bolu, od choroby. 5) wolnośći i swobody szlacheckie; wolność od podatkow, od urzędu albo powinnośći, od roboty powinney; wolność od prawa, od sądu. 6) poddani co na wolnośćiach mieszkaią.

wolność woli. freyer Wille. libre-arbitré, *m*. franc arbitre, *m*. liberté de faire ou de ne faire pas.

wolność sumnienia. Gewissens-Freyheit. liberté de conscience.

wolność od pospolitego ruszenia. Befreyung vom General-Aufgeboth. éxemtion de l'arriére-ban, d'aller à la guerre.

wolność iezyka. 1) Freyheit im Reden. 2) Fertigkeit im Reden. 1) franchise, liberté avec laquelle on parle. 2) volubilité, fluïdité de discours; facilité naturelle du langage.

wolność zła; *swawola*. Muthwille, Uebermuth. licence; desordre, *m*. insolence.

wolność zbytnia. zu große Freyheit. trop grande liberté.

wolność od urodzenia, *z rodu*. freye Geburt. la condition de ceux qui naissent libres; condition franche; état de celui qui est libre de naissance,

stawić kogo na wolność. einen in Freyheit setzen, auf freyen Fuß stellen. mettre en liberté; élargir un prisonnier, le lâcher, laisser aller.

wyszedł na wolność. er wurde in Freyheit gesetzt, er kam auf freyen Fuß. il est delivré de prison; il est en liberté.

o wolność sprawa, *sąd*. Gerichts-Sache so die Freyheit betrifft. cause où il s'agit de la liberté.

Wolnoschodźisto. *adv*. etwas abhängig. un peu en pante.

Wolnoschodźistość. ein etwas abhängiger Ort. une pante qui n'est pas fort sensible.

Wolnoschodźisty. ein wenig abhängig. qui va un peu en pante.

** Wolnowładnie, *adv*. ungebunden in der Regierung. souverainement, despotiquement, indépendanment, absolument.

** Wolnowładność, ** Wolnowładztwo, ** Wolnorzady, *plur*. Selbstbeherrschung; ungebundene Regierung. souveraineté, pouvoir absolu; despotisme, *m*. monarchie.

** Wolnowładny. despotisch, ungebunden. souverain, absolu, despotique.

Wolnuśienki, wolniutenki. sehr frey. Dieses Wort ist ein *Diminutivum* vom folgenden. très-libre. *ce mot est le diminutif du suivant adjectif*.

Wolny, wolen. 1) frey, frey gebohren. 2) frey, befreyt von etwas. 3) frey, befreyt

freyt von einer Abgabe. 4) frey, ungehindert. 5) frey von Arbeit, müßig, unbeſchäftigt. 6) locker, nicht ſtraf angezogen. 7) geraum als ein Schu. 8) langſam, leicht, gemächlich. 9) frey, von Soldaten; 10) laulicht. 1) libre, franc, qui n'eſt point en ſervitude, qui joüit de ſa liberté. 2) libre, vuide, éxemt de quelque mal, 3) libre, éxemt de quelque impôt; franc et libre d'une charge. 4) libre, découvert, qui n'eſt pas empêché. 5) libre, desocupé, desoeuvré, délaſsé, débaraſſé; dégagé du travail; qui n'a rien à faire. 6) relâché, qui n'eſt pas ſi fort tendu. 7) large, qui n'eſt pas étroit, qui ne ſerre pas; commode à l'uſage. 8) léger, lent, qui n'eſt point véhément, qui n'eſt point vif. 9) franc, *en parlant des ſoldâs.* 10) tiéde, qui eſt entre le froid et le chaud. § 1) wolny narod; wolen ſobie człowiek; wolne miaſto; wolny iarmark. 2) wolen od boiaźni, od kłopotu, od bolu. 3) wolen mieſzczanin od podatkow, chłop od pańſzczyzny, powinnośći iakiey; wolne dobra; kamienica wolna. 4) wolny, bez zawady wiazd, wyiazd, przeiazd; wolne niebo; wolny plac. 5) wolny teraz Jego Mość; wolen ieſt od zabawy. 6) wolna ćięćiwa; wolny, nietęgi łuk; wolne więzy. 7) wolne trzewiki noſić; wolna ſuknia. 8) wolnym, nieprętkim ſzłį krokiem; wolny mroz; wolna źima; wolna to była bitwa. 9) wolna chorągiew; wolny regiment; wolny żołnierz. 10) wolney przynieś wody.

wolna głowa, wolna myśl. freyer, ſorgenloſer Kopf. un eſprit dégagé de tous les ſoins; un ſans-ſouci.

wolna, godźiła, niezakazana rzecz. eine freye, erlaubte Sache. une choſe permiſe et licite.

wolna droga; wolny gośćiniec. freye Land-Straße. grand chemin; chemin roïal; eſtrade.

ſtyl wolny. ungezwungne, freye, natürliche Schreib-Art. un ſtile fluïde, coulant, clair, aiſé et naturel.

wolna mowa. ungebundne Rede. proſe; diſcours en proſe.

wolny od rachunkow, od liczby dawania. der keine Rechnung ablegen darf. qui eſt éxemt de rendre comte.

wolny od gospody dworskiey, żołnierſkiey. frey von der Hof- oder Soldaten-Einquartirung. éxemt de logement des gens de Cour ou de guerre.

wolny nazbyt. gar zu frey; gar zu ſicher. trop libre; trop ſeur.

wolny z rodu. Freygebohrner. franc, qui eſt né libre.

wolny ſzlachćic, Baron. Baron, Freyherr. Baron.

głos wolny. 1) volle, laute, helle Stimme. 2) freye Stimme, Freyheit zu reden. 1) voix forte; voix mâle. 2) une libre voix; un ſufrage libre; liberté de parler.

wolny ięzyk, przeſtworna gęba. vid. *przeſtronny ięzyk.*

wolny liſt. Paß, Paßport. paſſeport.

wolne dobra; wolna maiętność. ein Frey-Gut, freyes Landgut, das von einer Laſt befreyet iſt. franc-aleu; terre qui eſt en franc-aleu; terre éxemte de toute ſorte de droits.

wolnym od czego czynić. von etwas befreyen. éxemter, délivrer de qu. ch; donner éxemtion de. § to miaſto od hyberny, tę kamienicę od goſpod wolną uczyniono.

wolnego zażywać powietrza. freye Luft genießen. prendre l'air.

wolnieysze teraz powietrze. es iſt gelinder worden, das Wetter hat abgeſchlagen. le tems s'eſt adouci, le tems eſt mou.

od wolnego co raz do twardszego poſtępować trzeba. vom leichten muß man zum ſchweren ſchreiten. il faut commencer par l'a b c pour aprendre à lire.

Wołoch. *vid.* Wołoſzyn.

Wołok, wielgok, ryba morska (*box, boops*) Boope, ein See-Fiſch ohne Schuppen, der eine halbe Elle lang iſt, und große Ochſen-Augen hat. ſorte de poiſſon de mer ſans écailles long de demi-aune; il a les yeux grands comme le beuf.

Wołoſki. Wallachiſch. de Valaquie. § Woiewoda Wołoſki.

Wołoſka źiemia, Wołochy. *plur.*, Wołoſza., Wołoſze., Wołoſzczyzna. } die Wallachey, ein Fürſtenthum zwiſchen Siebenbürgen und der Moldau. Valaquie, un Duché entre la Tranſilvanie et la Moldavie. § Wołochy, to ieſt Wołoſkie i Moldawſkie czyli Multańſkie Woiewodztwa do Polſki niegdy należały, traktatem ie Choćimſkim Turczynowi R 1621. uſtąpiono.

Wołoſzyn, wołoch. ein Wallach, einer aus der Wallachey. un Valaque. § wołochowie (wołośi) od ſtarych Rzymian a ich ięzyſk z łaćinſkiego pochodzą.

Wołoſzyn patrzy zkąd wiatr. er richtet ſich nach den Umſtänden. il tourne à

tous

tous vens comme une girouëtte; il s'acommode au tems.
Wołopas. ⎫ Ochsen=Hirt.
Wołowiec, *g. wołowca.* ⎭ bouvier, vacher, pique-beuf.
Wołowina, wołowe mięso. Rind=Fleisch. du beuf; chair de beuf.
Wołownia. Ochsen=Stall. bouverie; étable à beufs.
* Wołowski. ⎫ Ochsen=, Rind=. de beuf.
Wołowy. ⎭ § wołowa skora, głowa.
wołowa choroba. (boa) böse Blattern, boa genannt. sorte de pustules malignes qui viennent sur la peau.
wołowe oko; świętego Jana kwiat ziele. (buphtalmus) Rinds=Auge, Johannis=Blume. oeil de beuf.
* *wołowy język; ozor.* Rinds=Zunge. langue de beuf.
wołowy język, miodunka wielka ziele. (buglossus) Ochsen=Zunge. buglosse.
wołowy język biały ziele. (echium) wilde Ochsen=Zunge, Schlangen=Haupt. buglosse sauvage.
wołowy język czerwony ziele. (Anchusa) fremde rothe Ochsen=Zungen=Wurzel. orcanette.
po wołowsku. nach der Ochsen=Weise. en beuf; comme le beuf.
Woluntarski. frewillig, von Soldaten. de volontaire.
Woluntarz. ein Volontaire, ein freywilliger im Kriege. un ocasionnaire; un volontaire, celui qui porte les armes à ses dépens.
Wołyń, Wołyńskie woiewodztwa. Volhinien, die Volhinischen Woywodschaften. Volhinie, les Palatinats de Volhinie. § iest na Wołyniu; Wołyń ma dwa Woiewoztwa Wołyńskie i Kiiowskie.
Wołyński. Volhinisch. de Volhinie.
Womit, ⎫ zwracanie. das Bre=
Womitowanie, ⎭ chen, Vomiren. vomissement, l'action de vomir.
womit: womit czyniące lekarstwo. Vomitiv, Brech=Mittel. vomitif, vomitoire, *m.* remède vomitif.
womit, blwociny, to co wyrzucaią. das Ausgebrochene, das Ausgespiehene. matiére qu'on a vomie.
womit komu uczynić, wzruszyć. einem ein Brechen machen, erwecken. faire vomir; exciter un vomissement; faire soulever le coeur; rejetter de l'estomac.
Womitowy, womit czyniący. Brech=; ein Speyen verursachend. vomitif; qui fait vomir, qui cause un vomissement.

Womituię, zwracam, zrzucam. sich brechen, vomiren. vomir; rendre gorge, tirer du coeur, écorcher le renard.
Womitywa, womit. ein Brech=Mittel. un vomitoire.
Wonia, wonność, zapach. 1) Wohlgeruch; guter, schöner Geruch. 2) wohlriechende Sache. 1) une agréable odeur, bonne senteur, douce haleine. 2) senteurs, *plur.* bonnes odeurs, parfum; chose qui sent bon. § 1) dla woni co nosić.
wonią co napuścić. wohlriechend machen; mit wohlriechenden Sachen anmachen. rendre odoriferant; faire sentir bon; parfumer.
wonią wydawać. riechen; einen guten Geruch von sich geben. sentir; rendre une bonne odeur, pousser une douce haleine.
Woniam czego. ⎫ etwas riechen. sentir par
Wonię co. ⎭ l'odorat; flairer qu. ch.
* Wonianie, wąchanie. das Riechen mit der Nase. le flairer; l'action de flairer.
Wonianka. 1) Blumen=Straus, wohlriechender Kräuter=Straus. 2) jede Sache, die einen guten Geruch von sich giebet. 1) bouquet; bote de fleurs ou d'herbes. 2) odeur, *f.* chose qui sent bon.
Wonność. *vid.* Wonia.
Wonny. 1) wohlriechend. 2) zu wohlriechenden Sachen dienlich. 1) odorant; qui sent bon; odoriferant. 2) odoriferant; propre aux parfums, aux senteurs; qui concerne les parfums. § 1) wonnego co gryść, trzymać w uściech dla zapachu; wonne zioła, kwiaty. 2) myra iest wonna żywica.
wonna trawa ziele. vid. *rayska trawa.*
wonne rzeczy. wohlriechende Sachen. senteurs; parfums, bonnes odeurs.
Wor. großer Sack. grand sac. § wor płócienny.
w worze złoczyńcę zatopić. einen Uebelthäter säcken, im Sack ersäuffen. noier un criminel dans un sac.
wor furmański, torba, wor podrożny. Futter=Sack, den man einem Pferd an den Hals hängt, daß es auf der Reise daraus füttern kann. moreau, fourrebouche, sac dans lequel on met l'aveine et qu'on pend au cou de cheval en y fourrant sa bouche.
wor skorzany. lederner Sack. sac de cuir.
czekać worem. mit dem Sack warten; mit sich nehmen wollen. tenir le sac prêt pour emporter.
worem zabić. mausen; Unterschleif machen. ferrer la mule; faire ses orges.

w wor dziurawy sypiesz; woru dziurawego nie napełnisz. ein zerrißener Sack ist nicht leicht zu füllen. un sac percé est difficile à remplir.

Worać co, *F. woram.* etwas einackern. faire entrer qu. ch. dans la terre qu'on laboure. § worać gnoy, słomę w rolą.

Woreczek, *g. woreczka.* Säcklein, Beutelchen. sachet, pochette.

woreczek ziołmi. Kräuter-Säckchen für einen Kranken. noüet, sachet d'herbes pour un malade.

woreczek żołciany. Gallen-Blase. vesicule, vessie de fiel.

Worek, *g. a.* 1) Beutel, Sack von mittelmäßiger Größe. 2) Geld-Beutel. 1) un sac d'une moienne grandeur. 2) bourse dans quoi on serre de l'argent.

worek do włosow. Haar-Beutel. bourse de cheveux.

worek siatkowy. Netz, Netz-Beutel. filet; bourse tissuë à claire voïe.

* Worf, gałka. Schnell-Keulchen. jalet.

Woroniec, widłak ziele. *g. worońca.* (*spica sarmatica, muscus corniculatus.*) Sarmatischer Spic. Nard sarmatique.

Wosk. Wachs. de la cire.

wosk biały, wybielany. weiß gebleichtes Wachs. cire blanche; cire blanchie.

wosk iary, sam przez się biały nieblechowany. Jungfer-Wachs, so von Natur weiß ist. cire vierge; cire blanche sans étre blanchie.

wosk czerwony. roth gefärbtes Wachs. de la cire teinte en rouge.

wosk do pieczętowania. 1) Siegel-Wachs. * 2) Lack. s. Lak. 1) cire à cacheter les lettres publiques. * 2) cire, ou cire d'Espagne. *v.* Lak.

wosk do drzew. Baum-Wachs. emplâtre d'ente.

wosk z smołą. Maltha ein Kütt von Pech, Wachs u. d. g. malthe, sorte de ciment composé de poix, de cire *etc.*

Woskoboynia. *vid.* Woskownia.

Woskowanie, nawaszczanie, woszczenie. Wichsung. encirement, cirure.

Woskowany, woszczony, nawoszczony. gewichst. ciré, enciré, froté de cire.

Woskowato, *adv.* von Farbe- oder Geschmack wie Wachs. de couleur de cire, de goût de cire. § farbierz woskowato farbuiący; woskowato smakuie.

Woskowaty. 1) Wachsfärbig, gelb. 2) wachsärtig, wachshaft. 1) de couleur de cire, jaune comme la cire. 2) de la proprieté de cire; qui sent la cire.

Woskownia, woskoboynia. Werkstatt, wo Wachs gesotten oder in Wachs gearbeitet wird; Wachsgießerey. atelier où l'on travaille en cire, où l'on fond de la cire.

Woskownik. Wachs-Gießer, Wachs-Arbeiter, Wachs-Händler. ouvrier en cire; qui fait des ouvrages de cire; marchand de cire.

Woskowy. Wachs-, wächsern. de cire. § woskowa świeca.

woskowe malowanie albo malarstwo. wachsgelbes Gemählde. un cirage ou tableau peint d'une couleur tirant sur la couleur de cire.

woskowe. Zoll vom Wachs. impôt mis sur la cire.

woskowe; pieniądze na wosk; podarek woskowy. Geld zu Wachs oder Wachs-Lichter. droit de cire; les dépenses pour la bougie.

Woskuię ⌉ nawoszczam.
Woszczę; *szczy, szczył* ⌋ wichsen. cirer; tremper dans quelque cirage; froter, enduire, couvrir de cire; encirer, glacer.

Woszczenie. *vid.* Woskowanie.

Woszczyca ziele. *vid.* Bućień.

woszczyca kamień drogi. ein wachsfärbiger Edelstein. pierre précieuse de couleur de cire.

Woszczyny, *plur.* der Roß, daraus Wachs geschmolzen wird; Wachsgewerk, nachdem der Honig abgeschäumet ist. les borneaux où la cire cruë séparée du miel.

Woszczysty. wachsärtig, wachshaft. qui regarde la proprieté de cire.

Wotowanie. das Votiren. l'action d'opiner, de porter sa voix.

Wotownik, wotuiący. Votant; der in einem Collegio seine Stimme giebet. opinant, celui qui donne sa voix.

wotownik, wotuiący za kim. der einem oder für einen stimmet. qui donne son sufrage en faveur de qu.

Wotowny. ⌉ Stimmen-, das Stimmen in
Wotowy. ⌋ Rathschlägen betreffend. de sufrages, qui concerne les sufrages. § wotowa skrzyneczka; puszka na tabliczki, na kartki, gałki wotowe.

Wotuię. votiren, seine Stimme geben; stimmen zu etwas. porter, donner son sufrage, sa voix; opiner. § krol wotować kazał; wotowali na niego, przećiw niemu.

wotować za kim. einem seine Stimme geben. donner sa voix à qu.

wotować w klasztorach, w zakonach. in den Klöstern, in den Ordens-Versammlungen votiren. voter.

wotuiący. votirend. opinant.

Wotum, *n. ind.* zdanie, głos w radźie. Stimme, Gutachten im Rath. opinion, sufrage,

frage, *m.* voix, *f.* dans les délibérations. § ſwoie mu dawali wota; bez należytych wotow go obrano.

Wotywa. Meße, ſo wegen eines Anliegens, als einer Krankheit, einer Reiſe gehalten wird. meſſe votive. § celebrował Ksiądz Opat wotywę *de Spiritu Sancto.*

Woyćiech. Albrecht, ein Manns-Nahme. Albert, Gilbert, Aubert, un nom d'homme. § Woyćieſze(Woyćiechu) poydź do niego.

ksiądz Woyćiech. im Scherz: ein Storch. *burlesq.* cicogne. § ksiądz Woyćiech kroczy nad żabińcem.

Woyłak } podkład, potnik, pilśn pod
Woyłok } śiodło. die Schweiß-Decke unter dem Sattel. la bardelle ou pièce de feurtre qu'on met au dos du cheval au deſſous de la ſelle. § pięknieyſza woyłaku probować niżli piernatu.

Woy. dicke Lütze zu einem Stricke. gros cordon ou touron pour faire une corde.

woie. plur. ſtarker Bindfaden. groſſe ficelle.

Woyna. der Krieg. guerre. § woynę podnośić, wieść, wſzczynać, opowiedźieć, wypowiedźieć, wznawiać; po wielu woien domowych; na woynę śię gotować; zanośi śię na ſtraſzną woynę; natoczyła śię woyna; woynę z kim toczyć.

na woynie ieſt. er iſt in den Krieg gezogen. il ſert une campagne; il eſt allé à la guerre.

Woyſki, *g. woyskiego.* 1) Kriegs-Beamter der die Befehle nach dem Trompeten-Schall mit lauter Stimme verkündiget. 2) ein Beamter in einer Woywodſchaft oder Landſchaft, der ehedeſſen die Aufſicht über das Verhalten der Eheweiber hatte, derer Männer mit dem Aufgeboth wider den Feind zu Felde gezogen waren. 3) ein Römiſcher Tribunus oder Vorſteher. 1) Oficier militaire qui après le ſon de trompette prononce à haute voix les ordres qu'on veut faire ſavoir. 2) Oficier Palatinal ou Territorial, dont la fonction étoit jadis d'avoir l'inſpection ſur la conduite des femmes des Gentilshommes qui montoient à cheval pour combattre l'enemi dans un arriére-ban. 3) un Tribun Romain. § 1) krol Zygmunt Auguſt zniosł urząd woyſkiego koronnego, litewſkiego zoſtawił. 2) Ian kochanowſki książę Poetow Polſkich był Woyſkim Sędomirſkim. 3) Placydus Woyſki Rzymſki.

Woyſko. Kriegs-Heer, Kriegs-Volk. armée.

Woyſkowy, *adj. et ſubſt.* 1) ein Ober-Officier bey einem Regiment. 2) zur Armee gehörig. 1) żaden Połkownik, Rotmiſtrz albo inny Woyſkowy. 2) woyſkowe ſkrzydła, potrzeby.

kaznodźieia woyskowy. Feldprediger. aumonier, Prédicateur d'un régiment.

ſędźia woyſkowy. General-Auditeur. Général Auditeur.

Woyt. 1) Königlicher Vogt. 2) Stadt-Vogt, Stadt-Richter, Stadt-Schulze. 3) Dorf-Schulze. 1) Prévôt roïal, poſſeſſeur viager d'une avocatie. 2) Juge de ville, lieutenant civile. 3) voier, juge de village.

Woytoſtwo. 1) eine Vogtey auf den Königl. Gütern. 2) Stadt-Vogtey, Dorf-Vogtey. 1) avocatie, prévôté; la charge et la terre qu'on tient du Roi. 2) judicature d'un Juge de ville ou de village. § 1) Starostwo oraz z woytoſtwem trzymać prawa zakazuią, oprocz tych ktore są do ſtaroſtwa przyłączone; krolowi wolno dać plebeiuſzowi zasłużonemu dźierzawę lubo woytoſtwo.

Woytownia. die Vogtey, Vogtey-Haus. la prévôté ou maiſon déſtinée à loger le Prévôt.

Woytowſki, Woytowy. Vogt-; einen Vogt oder eine Vogtey betreffend. de prêvot, d'avocatie.

Woz, *g. a*, **u.* 1) ein Wagen. 2) ein Wagen voll. 3) der Bär oder Wagen ein Nord-Geſtirn. 1) chariot, voiture où l'on mene qu. ch. 2) chariot de; charretée; la charge d'un chariot. 3) arcture, *m.* ourſe, chariot, une conſtellation ſeptentrionale. § 1) na wozie (wozem) iechać; woz do iazdy, do biegu; woz do wożenia towarow, oſob. 3) kupił woz śiana, drew; woz żelaza ma ſnopow dwa. 4) w wozie mnieyſzym niebieskim ieſt gwiazd śiedm, a w większym 27 a 8. niekſztaltnych.

woz we dwa konie (w parę koni) we trzy, we cztery konie. ein Wagen mit zwey, drey, vier Pferden. un chariot à deux, à trois, à quatre chevaux.

woz drabny. Leiter-Wagen. chariot à ridelles; voiture avec des heſches.

woz nakryty oponą, łubem. ein bedeckter Wagen. coche couverte.

woz o dwu kołach, kara. ein Karren, ein Wagen mit zwey Rädern. charrette, harnois; chariot à deux rouës.

woz prosty do ciężarow wielkich. Block-Wagen, Last-Wagen. binard; gros chariot sur lequel on met des choses fort pésantes.

woz skarbny. Rüst-Wagen, Bagage-Wagen. chariot de bagage.

woz furmański. Fracht-Wagen. voiture de péage.

woz żołnierski, woienny staroswiecki, kosami uzbroiony u starych Rzymian. ein mit Sensen bewafneter Streit-Wagen bey den alten Römern. un chariot armé de faulx chez les anciens Romains.

woz zwyćięski. ein Triumph-Wagen. char de triomphe.

woz na pasach. Hänge-Waagen. chariot branlant; un chariot avec des soupentes qui tiennent son corps.

woz niesmarowany skrzypi. ein ungeschmierter Wagen knarret; wer schmiert, der fährt. quand l'argent ne marche pas tout va mal; sans argent on ne fait rien qui vaille; point d'argent, point de Suisse.

woz tam muśi gdźie konie ciągną. man muß der Gewalt weichen, mit dem Strom schwimmen. il faut céder à la force, au torrent.

Wożba, wożenie. Fuhrwerk. voiture; charriage, *m.*

Wożę, *źi, żił.* 1) oft führen, fahren etwas auf einen Wagen oder auf einen Schiffe. 2) mit Fahren sein Brod verdienen. 1) charier; mener, voiturer par quelque espace de tems dans un chariot ou dans un bateau. 2) gagner sa vie à voiturer. § 1) woźić wozem (na woźie) wina, śiano; woźić osoby czołnem, nawą.

Wozek. *g. a.* kleiner Wagen. petit chariot. § na wozku przyiechał.

wozek dźiećinny. Kinder-Wagen, Korb-Wagen. roulette; chariot d'enfans où l'on met les enfans pour les promener.

na iednym wozku obie stronie do prawa. der Person Freund, der Sache Feind; der Proceß hebt die Freundschaft nicht auf. le procès ne romp pas toujours l'amitié; on peut être adversaire de quelqu'un devant le tribunal, mais ami avec lui par tout ailleurs,

na czyim wozku śiedźisz tego piosnkę śpiewaj. wessen Brod ich esse, des Lied ich singe. je flate le chien du maître de qui j'ai mon entretient.

wozek młoćiebny. Dresch-Wagen. rouleau, traîneau pour fouler le blé.

Wozgrzywy, nosaty. rotzig, von Pferden. morveux, cheval qui a la morve.

Woźiebny, woźieniu służący. zum Fahren tüchtig, gehörig. de voiture; qui concerne les voitures; qu'on peut voiturer,

Woźisko. schlechter Wagen. un méchant chariot.

Woźiwod. Wasser-Führer, Wasser-Träger. celui qui voiture de l'eau; porteur d'eau,

Woźnica. 1) ein Kutscher. 2) der Fuhrmann, ein Gestirn. 1) cocher, meneur; celui qui mene quelque chariot. 2) bootes, arctophilax, bouvier, gardien de l'ourse, une constellation septentrionale.

Woźni, woźnemu służący. einen Forderknecht oder gerichtlichen Ausrufer betreffend. de sergent; qui regarde le sergent crieur.

Woźnictwo. der Dienst eines Forderknechts. ofice de sergent ou de serviteur de justice.

Woźniczy, do woźnice należący. Kutscher-, einen Kutscher angehend. de cocher.

Woźnik. Pferd das zum Zuge, zum Gespann gehöret. cheval d'atelage. § woźniki na robotę obroćić.

Woźny. Ausruffer, Gerichts-Frohn, Forder-Knecht. sergent; sergent crieur, huissier; huissier-crieur; crieur public; celui qui fait les exploits de justice. § woźny mieyski, źiemski, woienny, grodowy; dać pozew przez woźnego.

obwołanie, publikacya przez woźnego. Ausruf durch einen Forderknecht. la criée faite par un crieur; cri public.

woźnym kogo obesłać. einen mit dem Frohnknecht beschicken. sergenter qu.

woźnymby mu bydź. er könnte einen Ausrufer abgeben; es ist ein Schreyhals. il pourroit tenir lieu d'un crieur public; c'est un franc criard.

Wozownia. Wagen-Schuppen. remise, angar, lieu couvert où l'on met les carosses.

Wozowy, Wagen-. de chariot. § koń, dyszel wozowy.

wozowy zad. Hinter-Wagen, Hintersitz. le train de derriére; le derriére de chariot.

wozowy żołnierz u starych Rzymian. ein Soldat der ehedessen bey den alten Römern vom Wagen fochte, so mit Sensen bewafnet war. soldat Romain qui com-

combatoit autrefois d'un chariot armé de faulx.

Wpadam, *v. m. F. wpadnę.* 1) hineinfallen, fallen in etwas. 2) fallen, als in eine Krankheit. 3) einfallen, einbrechen als der Feind. 4) fallen, sich fangen in einer Schlinge. 5) fallen in etwas, einfließen. 1) tomber dedans, dans. 2) tomber dans quelque mal. 3) entrer avec une armée, faire irruption, une course dans le païs enemi. 4) tomber dans un piège, se prendre dans. 5) tomber, se décharger, se dégorger, s'emboucher dans. § 1) wpadł w doł na szyię. 2) wpaść w chorobę, w błędy; wpadniesz miedzy zboyce, w ręce iego. 3) nieprzyiaciel wpadł w Państwo. 4) ptak wpadł w sidło zastawione. 5) rzeka w morze wpada; Bug w Wisłę wpada.

wpaść komu w ręce, pod moc czyią. in eines Gewalt fallen. tomber entre mains, au pouvoir de qu; venir sous sa puissance.

wpadniesz mi raz. du wirst mir schon in die Hände fallen, gerathen. vous passerez par mes mains; je vous trouverai dans mon chemin.

wpadł mu katar na piers, w gardło. ein Cathar ist ihm auf die Brust, auf die Luft-Röhre gefallen. un caterre lui est tombé sur la poitrine, sur la trachée-artère.

wpadły mu oczy. die Augen sind ihm eingefallen. les yeux lui sont devenus creux; il en a eu les yeux enfoncez.

wpadłość oczu. die Gruben der eingefallenen Augen. l'enfonçure des yeux creux.

Wpadły. 1) gefallen in etwas. 2) eingefallen als der Feind. 1) tombé dedans. 2) entré avec une main armée.

Wpadnienie. 1) das Fallen in etwas. 2) Einfall der Feinde. 1) l'action de tomber dedans. 2) irruption, course dans les terres enemies.

Wpaiam co w co, *v. m. F. wpoię.* 1) einflößen, eintränken. 2) einflößen, beybringen. 1) imbiber, abreuver; instiler, faire boire. 2) insinuër, faire entrer doucement.

wpoić się. 1) sich einziehen. 2) sich einschleichen, eindringen. 1) s'abreuver, s'humecter de. 2) s'insinuër, se glisser dans. § 1) ieszcze się ten oleiek nie wpoił. 2) wpoiły mu się słowa w głowę, w serce.

*Wparować, *F. wparuię.* herein jagen, hereintreiben. chasser qu. dans; forcer qu. de se retirer dans. § wparował nieprzyiaciela w rowy.

Wpasać się w co, w kogo. etwas oder einen zum Gegenstand seines Hohns, seiner Beleidigung machen; sich beständig an einen reiben. avoir qu. ou qu. ch. pour l'objet de son invective, de son outrage; être acoutumé à outrager, à afronter quelqu'un. §. wpasłeś się we mnie.

Wpatruię się w co, *v. m. F. wpatrzę.* etwas steif, mit unverwandten Augen ansehen. asseoir sa vuë sur; dévorer qu. ch. des yeux; ficher le visage, fixer les yeux sur.

Wpędzam, *v. m. F. wpędzę.* } herein jagen, herein treiben. chasser dans, en dedans. § wparł w las nieprzyiaciela; a wpędziłłeś bydło do obory.
Wpieram, *v. m. F. wpręę.* }

wpierać co w co. etwas in etwas stoßen, schieben mit Gewalt. pousser, ficher avec force qu. ch. dans.

wpieram się w co. sich einer Sache anmassen; sich zu etwas dringen. usurper, s'atribuër, s'aproprier qu. ch; s'intrure, s'introduire dans.

Wpiiam się, *v. m. F. wpiię.* 1) sich einsaugen als eine Mücke. 2) eines starken Getränkes gewohnt werden. 3) kleben bleiben, hängen bleiben. 1) se ficher dedans, en dedans; se mettre, entrer bien avant dans qu. ch. comme le cousin avec son éguillon. 2) s'acoutumer à une forte boisson. 3) s'engluer; s'embarrasser dans, ne se pouvoir tirer de qu. ch.

Wpisanie. das Einschreiben. enregîtrement, enrôlement, immatriculation.

Wpisany. eingeschrieben. couché, mis, écrit en; receu au nombre de; immatriculé.

Wpisne, *g. wpisnego.* Einschreibe-Gebühren. paiement, droit pour le travail de l'écrivain.

Wpisuię co w co. *v. m. F. wpiszę.* einschreiben, eintragen. enregîtrer, enrôler; écrire, mettre, coucher sur, en; immatriculer, inscrire. § wpisz w regiestr żem wziął, żem dał; wpisać w regiestr zapłacone podatki, nowozaciężnych żołnierzy.

wpisać się. sich einschreiben. s'enrôler; écrire son nom dans un regître.

wpisać się daie. sich einschreiben lassen. s'enrôler; se laisser enregîtrer dans le nombre de; se faire immatriculer.

Wplatam, wplatywam co, *v. m. F. wplotę.* 1) flechten in etwas, einflechten. 2) untermengen, einflechten, einstreuen. 1) entre-

1) entrelaſſer, ourdir, trécer l'un dans l'autre; tortiller enſemble en natant, en ourdiſſant. 2) entrelaſſer, entrelarder, diverſifier, brocher qu. ch. de; entr'méler; enchaſſer.

wplatywać włosy w nitkę. treciren, Haare in einen Faden einflechten. trécer des cheveux; tortiller et paſſer les racines des cheveux ſur un fil.

wpleść ſznurek w co. ein Schnürchen in etwas flechten. cordonner, treſſer avec du cordon.

wplatać w koło złoczyńcę. einen geräderten Uebelthäter aufs Rad legen. mettre un criminel ſur la roue qui a été rompu. § wpleść członki kołem łamane.

wplatać ſię w co. ſich in etwas mengen, einflechten. ſe mêler des (dans les) affaires d'autrui; s'intriguer, ſe mettre, s'ingérer dans.

Wplećienie. das Einflechten. entrelaſſement.

wplećienie w koło: das Legen des Uebelthäters auf das Rad. l'action de mettre le criminel ſur la roue.

Wplećiony. 1) eingeflochten. 2) eingeflochten, untermengt, verbunden, verknüpft. 1) entrelaſſé; ourdi, trecé dans. 2) entrelacé, entrelardé, broché dans; uni, joint, lié. § 1) wplećiony ſznurek. 2) przez co te dwie rzeczy tak ſą w kupę wplećione, że trudno o iedney bez drugiey mowić.

Wpłynienie. 1) der Einfluß, das Einfließen. 2) Einfluß der Sterne. 1) l'entrée d'un fleuve dans un autre. 2) l'influence des aſtres. § 1) wpłynienie Buga w Wisłę. 2) wpłynienie i ſkutek gwiazd.

Wpoł, w poł. *adv.* auf die Helffte. à mi.

Wpływam w co, *v. m. F. wpłynę.* 1) herein ſchwimmen. 2) fallen, fließen in einen Fluß. 1) entrer en nageant. 2) ſe décharger, ſe dégorger, ſe jetter, ſe rendre, couler dans. § 1) rybki tam wpływały. 2) Wisła za Gdańſkiem w Bałtyckie wpływa morze.

Wpraſzam ſię, *v. m. F. wproszę, ſi, ſił.* um einen Zutritt bitten; ſich einbetteln. tâcher à obtenir un acueil, une entrée à force de prier; ſoliciter qu. d'acorder un accès dans ſa maiſon. § nie wprośiſz ſię do niego.

Wpraſzam co w co. *v. m. F. wproſzę, ſzy, ſzył.* einſtreuen, einſtäuben. parſemer qu. ch. de; jetter de la poudre dans, ſur. § wproſzył w ranę ten proſzek; nie zoſtawił coby w oko wproſzyć.

Wprawa. Abrichtung der Thiere. l'art, l'action de dreſſer les animaux. § wprawa psow; dobrą pſu dać wprawę.

wprawa ptakow łowczych. Abrichtung der Stoß-Vögel zur Jagd. afaitage, *m.* autourſerie, fauconnerie.

Wprawny. abgerichtet, ausgelernet, geübt. dreſsé, formé, ſtilé, façonné à; verſé, expérimenté. § wprawny i dośkonały ſzermierz.

Wprawiam, Wprawuię, *v. m. F. wprawię.* 1) einſetzen, einfaſſen. 2) überziehen mit einer Rinde. 3) einrichten, einrenken. 4) zu etwas abrichten, geſchickt machen, gewöhnen; unterrichten. 5) abrichten ein Thier. 6) ſetzen, ausſetzen, bringen in Gefahr; verurſachen ein Uebel. 1) enchaſſer, mettre, enfermer en. 2) encrouter; couvrir, revêtir d'une croute. 3) remettre, remboiter un os disloqué. 4) dreſſer, inſtruire, former, façonner, rutiner, ſtiler, habituër, acoutumer qu. à. 5) dreſſer un animal. 6) mettre, expoſer au danger; atirer, faire, cauſer quelque mal à qu. § 1) wprawić obraz w ramy, w ſuknią wiotchą nową łatę. 2) wprawić owoc w cukier. 3) wprawić członek wywiniony; wprawić w klubę. 4) do iazdy, do fechtow (w iazdę, w fechty) kogo wprawiać; wprawia rękę do piſania, do żelaza. 5) ſzczenięta gromadą wprawuią. 6) wprawiło mię w zadumienie, w niemałą trwogę, biedę; ſubtelnoſtkami ſwoiemi mię pod śieć wprawił.

wprawić trzonek. einen Stiel einſetzen. enmancher un inſtrument, le garnir d'un manche. § wprawić noż w okładki, trzonek w młotek.

wprawowáć ptaka. einen Stoß-Vogel abrichten. afaiter, dreſſer un oiſeau de chaſſe.

* *wprawić, oprawić kamień drogi.* einen Edelſtein einfaßen, einſetzen. ſertir, monter, enchaſſer, mettre en oeuvre une pierre précieuſe.

wprawić ſię. 1) ſich üben, ſich gewöhnen zu etwas. 2) ſich bringen in Gefahr; ſich ein Uebel zuziehen. 1) s'exercer, s'apliquer, s'acoutumer à. 2) s'atirer quelque mal; s'expoſer au danger. § 1) niech ſię ręka do żelaza, do piora, do piſania wprawi; wprawuię ſię w piſanie. 2) wprawił ſię w to nieſzczęśćie przez ſwoie głupſtwo.

Wprawianie. }
Wprawienie. } 1) Einfaſſung, Einſetzung. 2) Einrenkung, Einrichtung eines Gliedes. 3) das Abrichten, die Abrichtung. 1) enchaſſure, l'action

ou la maniére d'enchaffer. 2) reduction, remboitement, l'action de remettre un os en fa place. 3) instruction, enseignement; l'action de dreffer un homme ou un animal.

Wprawiony. 1) eingefaßt, eingesetzt. 2) eingerichtet, eingerenket. 3) überzogen mit einer Rinde. 4) abgerichtet, unterrichtet. 1) enchaffé, mis en. 2) remis, remboîté. 3) encrouté, couvert d'une croute. 4) instruit, dreffé, façonné, formé, ftilé.

ptak wprawiony. abgerichteter Vogel. oifeau afaité, dreſsé.

* *wprawiony, oprawiony kamień drogi.* ein eingefaßter Edelstein. pierre précieufe fertie, mife en oeuvre.

Wprowadzam, *v. m. F. wprowadzę.* 1) hineinführen. 2) einführen, aufbringen eine Gewohnheit. 2) Rechenk. eine Zahl multiplicieren. 1) introduire, mener dans un lieu. 2) introduire; faire recevoir, mettre en ufage. 3) *Aritm.* multiplier un nombre. § 1) wprowadźić woyſko do miaſta, kogo do pokoju. 2) wprowadźił ten zwyczay, te modę. 3) wprowadźić liczbę, ieſt ią multyplikować przez drugą, iako gdy mowię; wprowadzam 2. we 4. daią 8. iako gdybym mowił: multyplikuię 4 przez 2. znaydę 8.

wprowadźić śię. 1) einziehen in eine Wohnung. 2) aufkommen, aufgebracht werden. 1) aller loger, aller habiter dans quelque lieu. 2) s'introduire; prendre cours; devenir en vogue; s'établir. § 1) wprowadź śię w nowe mieſzkanie. 2) wprowadźiła śię ta moda, ten zwyczay.

Wprowadzenie. 1) die Hineinführung, die Einführung. 2) die Einführung, das Aufbringen einer Sache. 1) introduction, l'action d'introduire une perfonne. 2) établiffement, introduction d'une chofe, l'action de la mettre en vogue.

wprowadzenie śię. das Einziehen, die Beziehung einer neuen Wohnung. le remuménage; le transport des meubles dans un autre logis.

Wprowadźićiel, *g. wprowadźićiela,* wprowadzaiący. Einführer. introducteur.

Wprowadźićielka. Einführerin. introductrice.

Wprowadzony. 1) eingeführt. 2) eingeführt, aufgebracht. 1) introduit, mené dans un lieu. 2) introduit, mis en vogue, en cours.

*Wprzod, przodek. Vorzug. avantage, *m.* preference; pas. § nie dam mu wprzodu.

Wprzod, *adv. vid.* Przod — *w przod.*

Wpuſtne, *g. wpuſtnego.* Einlaß = Geld. l'entrée; le droit d'entrée; l'argent qu'on paîe pour l'entrée.

Wpuſzczam, *v. m. F. wpuſzczę.* hereinlaſſen, einlaſſen. laiffer entrer qu; donner entrée à; faire entrer qu. dans. § wpuśćił sługę do izby; warta go nie wpuśćiła; wpuśćić bydło w zboże, nawę w morze.

wpuśćić śię. sich einlaſſen. s'engager, s'embarquer, fe mettre dans. §) wpuśćił śię w głębſzą rzeczy uwagę, w tę ſprawę.

Wpuſzczanie, wpuſzczénie. das Hereinlaſſen, die Einlaſſung. introduction, l'action de faire entrer qu.

Wpuſzczony. hereingelaſſen. admis; celui qu'on a laiſsé entrer; introduit.

Wpycham, *v. m. F. wepchnę.* herein ſtoſſen, hereinſtopfen. pouffer avec violence; fourrer, mettre par force dans. § wepchniy go do więźienia; wepchnął go w kąt, wełnę w wor.

wpychać podarek; wepchać w kogo. einem ein Geschenk aufdringen. preffer qu. d'accepter un préfent.

Wrąb, *g. wrębu.* Einschnitt, Kerbe. coche, entaille, cran, entaillure qu'on fait dans du bois pour y arrêter quelque chofe. § wrąb u ſtrzały, u łuku; wręby u kuſze do ćięćiwy; windowe wręby.

wrąb w piorku piſarskim. Spalte in der Schreibfeder. fente de la plume à écrire.

wrąb w leśie cudzym. freyer Holz = Schlag im fremden Walde. afoüage, *m.* droit d'ufage dans une fôret; le droit qu'on a de couper le bois. § wrąb mu w leśie na budynki na opal pozwolono.

wrąb wosku. Wachs = Scheibe. mefure, pain de cire; rond de cire en forme de jatte.

wrąb mały. } Strich, Streiff, Einschnitt.
Wrąbka. } raïe, incifion.

Wracalny, odwrotny. erſetzlich, wiederbringlich. reparable, qu'on peut ravoir, qui fe peut rendre; revocable, qu'on peut faire revenir.

Wracam, *v. m. F. wrocę.* 1) wiedergeben, wieder zuſtellen, zurück geben. 2) wieder herſtellen, wieder erſtatten, erſetzen. 3) wieder herſtellen, wieder zum Gefecht anführen. 4) berufen, kommen laſſen. 1) rendre, redonner ce qu'on a donné. 2) reſtituër, rendre ce qu'on a pris injuſtement. 3) ramener, re-

mettre

mettre les personnes au combat ou à un autre lieu. 4) ramener, rapeller, faire revenir, faire retourner. § 1) wroć mi znowu kśiążkę. 2) wroćić mu wioskę muśiał. 3) wroćił ich znowu do batalii. 4) wroćił syna z drogi.

wracać kupno. eine gekaufte Sache wiedergeben, und das Geld davor wieder nehmen; den Kauf aufheben. rendre un chose achetée en reprenant l'argent qu'on en a donné; casser un achat.

wracać się. 1) zurückkommen, wiederkommen, wiederkehren. 2) wieder kommen, wieder seyn, wieder erscheinen. 1) revenir, retourner, s'en retourner au lieu d'où l'on est parti. 2) revenir, retourner; être, paroitre de nouveau. § 1) połki się do bitwy wracały; wroćił się ze Francyi do Oyczyzny. 2) febra się wroćiła; iuż się te szczęśliwe nie wrocą czasy.

wroćiła się w nim dusza. er ist wieder zu sich selber gekommen. il a repris ses esprits; il s'est remis.

wroćmy się do rzeczy. laßt uns wieder zur Sache schreiten. reprenons le fil de nôtre discours; retournons à nôtre afaire; venons au fait; revenons à nôtre propos; reprenons ce que nous avons commencé.

wroćić się do starych obyczaiow. die alten Sitten wieder annehmen; wieder seinen vorigen Wandel führen. retourner à ses anciennes habitudes; reprendre ses prémiers moeurs, sa prémiére conduite.

wracaiący się. der zurück kommet; wiederkommend. qui revient, qui retourne.

febra wracaiąca się. ein Recidiv, neuer Anfall vom Fieber. récidive; fiévre récidive.

Wracanie, wrocenie czego. Wiedergebung, Wiedererstattung. restitution; action de rendre, de restituër.

wracanie kogo. Zurückberufung. rapel.

wrocenie się. Rückkehre, Wiederkunft. retour.

Wrącz. *vid.* Wręcz.

Wradzam, *v. m. F. wrodzę.* von Geburth an einpflanzen, einprägen. donner à l'homme dès sa naissance; engendrer, produire, faire naître dans l'homme; graver au coeur de l'homme. § Bog człowiekowi wrodźił towarzyskość.

wradzać się. 1) angebohren seyn, von der Natur eingepräget, eingepflanzet seyn. 2) einem ähnlich seyn. 1) être naturel; être gravé au coeur; être né avec nous; naitre dedans. 2) ressembler à; tenir de qu. § 1) poczćiwość, chęć do panowania w człowieka śię wrodźiła. 2) wrodźił śię w Oyca.

Wrastam, *v. m. F. wrosnę.* einwachsen. croitre dans; s'incorporer, s'inserer en croissant. § wrosł kamień w drzewo.

paznogćie mi wrastaią. die Nägel wachsen mir ins Fleisch. mes ongles s'enchistent.

Wrastanie, wrośnienie. das Einwachsen. incorporation; l'action par laquelle une chose s'incorpore à l'autre par la croissance.

wrastanie paznogći. das Einwachsen der Nägel. l'enchistement des ongles.

Wrażam, *v. m. F. wrażę.* 1) stecken in etwas. 2) stoßen ein Gewehr in etwas. 1) mettre une chose dans une autre; couler, faire glisser, fourrer, inserer, ficher dans. 2) planter, plonger, enfoncer une arme à qu, la pousser fort avant dans le corps de qu. § 1) wraźił rękę w kieszeń, palec w gębę. 2) wraźił mu szpadę w serce, w złośliwe wnętrzności.

wraźić się w co. sich in einen schlimmen Handel einlassen. s'embarquer dans une méchante afaire.

Wrażenie. das Einstecken, Einschieben. l'insertion; l'action par laquelle on met, on glisse une chose dans une autre.

Wrę, *wre, (wrze) wrał, wreli, (wrzał, wrzeli).* 1) kochen, sieden. 2) erhitzet seyn, kochen, als das Blut. 3) sich entzünden, um sich greifen. 4) wimmeln mit einem Getöse. 1) bouillir, bouillonner. 2) bouillir, ètre chaud comme le sang; s'échaufer, s'augmenter avec chaleur. 3) *fig.* être alumé; être embrasé; s'enflamer, s'alumer, prendre feu. 4) fourmiller, grouiller avec un bruit. § 1) gdy wre woda z garca wybiega na wierzch. 2) wre krew w żyłach. 3) wre zaiadłość w pospolstwie na niego, woyna, rozruch w całym państwie. 4) wre mrowisko.

wrę na niego. ich hege einen Zorn wieder ihn. je suis embrasé de colère contre lui.

wiem co w nim wre. ich weiß was in ihm steckt. je sai de quel bois il se chaufe.

Wrębny eingeschnitten, eingekerbet. entaillé, incisé.

wrębne. Hauer-Lohn für das Holzschlagen im Walde. abatage, *m.* ce qu'on paie pour la peine d'abatre les bois dans une forêt.

Wręcz. *adv.* in der Nähe; so nah, daß man mit der Hand erreichen kan. de près; à brûle pourpoint; en pouvant atein-

ateindre de la main. § wręcz go kamieniem uderzył.
wręcz się bić. sich in der Nähe schlagen. joüer des mains; joüer de couteaux.
Wrobel. ⎫ ein Sperling, ein Spatz. pas-
Wrobl. ⎭ ſerau, moineau. § trzyma go iak wrobla na nići *prov.* wrobel domowy, gorny; wroble troiſtego koloru.
wrobel ſamica. die Sie, das Weiblein des Sperlings. paſſe, la femelle de paſſereau.
wrobel trzćinny. Rohr-Sperling. paſſereau cannier.
wrobel leśny, polny, mazurek. Wald-Sperling, Feld-Sperling. paſſereau ſauvage.
Wroblę. junger Sperling. le petit d'un paſſereau.
Wrobli. Sperlings-. de moineau; qui regarde le paſſereau.
wroble proſo, źiele. (lithospermum) Meer- oder Perl-Hirſe, Stein-Saamen. gremil, herbe aux perles.
* *wroble proſo, żorawie noski.* (geranium) Storchſchnabel. bec de gruë; bec de cicogne.
wroble ięzyczki. vid. *Sporyż wielki.*
* Wroblica, *vid. wrobel ſamica.*
Wroblik. kleiner Sperling. un paſſereau qui eſt petit.
Wrodzony. eingebohren, angebohren. naturel, né avec.
wrodzony ięzyk. Mutter-Sprache. langue maternelle.
Wrog. 1) Schickſaal. * 2) Peſt, üble Krankheit. * 3) der böſe Geiſt. 1) deſtin, deſtinée. * 2) peſte, maladie maligne. * 3) démon, eſprit malin. § 1) ** choćiaż co opak przeznaczyły wrogi; wrog, czas były pod nogami.
Wrona. 1) eine Krähe. 2) der Rand eines Faßes. corneille. 2) le bord, l'ouverture de futaille, de tonneau. § 1) na deſzcz wrona kracze, *prov.* 2) wrona u beczki; beczkę na wronę poſtawił.
wrona śiodłata. eine Nebel-Krähe. corneille emmantelée.
wronami z młodu karmiony. es iſt ein verſchmitzter Gaſt. c'eſt un fin merle; il a vu le loup.
kiedy przyydźieſz miedzy wrony, kraczże iako ony. unter den Wölffen muß man heulen. il faut heurler avec les loups.
Wroni. Krähen-. de corneille.
wronia noga źiele. (coronopus) Krähen-Fuß. pié de milan; la corne-cerf, corne de cerf; ſanguinaire; grevine.
wronie masło, zaięcza kapuſta źiele. (telephium) Schmier-Wurzel, Wund-Kraut. telephium; repriſe, joubarbe des vignes, feve eſpeſſe, chichotrin.
wronie oko źiele czworliſtne, iedna iagoda. (paris) Wolffs-Beer, Einbeer. raiſin de rainard.
Wrony koń. Rappe, ſchwarzes Pferd. cheval moreau.
Wrosły. eingewachſen. qui eſt cru dedans.
Wrośnienie. Einwachſung. l'action par laquelle une choſe croit dans l'autre.
Wrota, *plur.* 1) Thorweg. 2) eine Schleuſe, Schleuſen-Pforte, Schleuſen-Flügel. 1) porte cochére. 2) écluſe, porte d'écluſe.
Wrotny, *g. wrotnego.* ⎫ Thorwärter. por-
Wrotniczy, *g. wrotniczego.* ⎭ tier.
* * Wrotośierć, ſarna. ein Reh. chevreuil.
Wrotecz, ⎫ *f.* źiele (*Athanaſia*) Rain-
Wrotycz, ⎭ farn. taneſie, tannée.
wrotycz włoska. (helichryſum) Sonnen-Gold-Blume. immortelle, hélichriſum.
Wrożę co, *ży, żył.* wahrſagen. vaticiner, préſager, deviner, prédire l'avenir.
Wrożek, *g. wrożka.* Wahrſager. vaticinateur, devin.
Wrożenie. das Wahrſagen. vaticination.
Wrożka. 1) Wahrſagerin. 2) Vorbothe, Anzeichen. 1) devine, fée, pitoniſſe; femme qui prédit l'avenir. 2) préſage, *m.* un ſigne d'une choſe qui doit arriver. § 1) głupi kto wrożce wierzy. 2) pewna zguby wrożka; biorę to ſobie za dobrą wrożkę; ſprawdźiła śię wrożka.
Wrożkowy, wrożkom służący. Wahrſageriſch. de divination; qui regarde les devins et la divination.
Wryć co, *F. wryię.* 1) eingraben, einſtechen. 2) fig. eingraben, einprägen. 1) graver. 2) *fig.* engraver, graver, empreindre, imprimer.
Wryty. eingegraben, eingeſtochen. gravé, empreint.
stoi iak wryty; iak wrył ſtoi. er erſtarret vor Erſtaunen; er ſtehet wie eine Saltz-Seule. il eſt tout étonné; il eſt étonné comme s'il tomboit des nuës.
Wrywam śię, *v. m. F. werwę.* 1) einbrechen, durchdringen, durchbrechen als der Feind. 2) kommen, eindringen, aufkommen, einſchleichen. 3) ingreiffen in eines Amt. 1) entrer de force; entrer en forçant les avenuës; pénétrer, percer. 2) s'introduire, venir, ſe fourrer. 3) empiéter, entreprendre ſur,

§ 1) nieprzyiaciel się przedmieśćiami wrywał, werwał. 2) niewczasy zaraz się za niemi werwały. 3) wrywać się wrzędy komu.

Wrzącość, łacność do uwrzenia. Eigenschaft einer Sache die leicht gar kochet. la proprieté d'un chose qui cuit facilement.

Wrzący. 1) siedend, kochend. 2) leicht zu kochen. 3) brausend als das Geblüt. 1) bouillant, qui bout. 2) aisé à cuire dans un pot; qui cuit aisément. 3) bouillant, bouilleux, chaud. § 1) wrząca woda. 2) iaie iest wrzące. 3) krew wrząca.

Wrzask. 1) Zeter-Geschrey, Geplerre, Klage-Geschrey. 2) Lerm, Geschrey. 1) cri aigu; cri perçant; cri plaintif; clameur lugubre; hurlemens *plur.* crieries, *f. plur.* piaillerie. 2) vacarme, *m.* rumeur, *f.* grand bruit.

Wrzaskliwy. voll kläglichen Geschreys. plein de cris lugubres.

Wrzasknąć, *F. wrzasknę.*
Wrzasnąć, *F. wrzasnę.* } Zeter schreyen, schreyen vor Schmerz. crier par douleur; piailler; jetter, pousser un cri perçant qui marque de la tristesse. § zawrzasknę kiedy mi nie dasz pokoiu.

Wrzawa. 1) Getös, Geschrey von vielen Leuten. 2) das Sausen und Toben der See. 3) Unruhe, Verwirrung, Krieg, Aufstand. 1) vacarme, *m.* rumeur, *f.* criailleries de plusieurs personnes. 2) bruissement des vagues. 3) tempête, trouble, *m.* desordre, *m.* § 1) wrzawa w obozie się rozlegała. 2) wrzawa morza ustała. 3) uśmierzył domowe wrzawy; podczas wrzawy kozackiey.

Wrzećiądz, *g. a.* Thür-Kettel, Vorleg-Eisen. chainette ou verou ataché à la porte pour la fermer. § zawrzec na wrzećiądz; zemknąć wrzećiądz ze skobla.

Wrzećienica ryba morska, (*elacate*) 1) eine Art von Thun-Fischen. 2) Macrele ein andrer See-Fisch. 1) espèce de thon, un grand poisson de mer. 2) maquereau un autre poisson de mer.

Wrzećionko. eine kleine Spille. petit fuseau. § wrzećionko minutowe w zegarze.

Wrzećiono. 1) Spindel, Spille zum Spinnen. 2) Welle in Gestallt einer Spille. 3) Spindel oder Schraube in der Preße. 1) fuseau à filer. 2) arbre, *m.* mandrin; une piéce de bois ou de fer en forme de fuseau qui fait tourner une autre piéce. 3) arbre, *m.* la vis ou le cilindre creusé dans sa surface qui entre dans l'écrou. § 1) z wrzećiona nići na motowidło zwiiaią; wartać, wrzećionem. 2) wrzećiono zowie się żelazo na ktorym cewy stoią; wrzećiono podnośi i opuszcza zwierzchny kamień młyński; kamień stoi na spodnim wrzećienie. 3) wrzećiono do szruby; wrzećiono w szrubie im ćiensze iest, tym większą ma siłę.

wrzećiono tokarskie. die Tocke des Drechslers. le mandrin de tourneur.

Wrzeczy. *vid.* Wrzekomo.

Wrzedzieię. voll Geschwüre werden. s'ulcérer; devenir plein d'ulcères.

owrzedźiał. er hat Geschwüre bekommen. il lui sont venu des ulcères.

Wrzedźienica, wrzod ćiekący ustawnie, wrzod otwarty. ofnes Geschwür, ein Apostem, offner Schaden. apostume, abcès, aposteme.

wrzedźienica morowa. Pest-Geschwür. apostume pestilencieuse.

Wrzekomo,
Wrzkomo, } *adv.* zum Schein, als wenn, dem äußerlichen Ansehen nach. en aparence; par faux semblant; pour sauver les aparences; pour servir de montre; comme si; tout ainsi que. § wrzkomo dźwiga; wrzkomo nie chce, nie umie; wrzkomo dla przystoyności wyszedł przećiw niemu; wrzkomo śpi.

wrzkomo coś. es scheinet etwas zu seyn und ist doch nichts darhinter. cela paroit être quelque chose en aparence; il y a du faux; on diroit que c'est quelque chose mais ce n'est rien.

Wrześień, *g września.* der Herbst-Monat, September. le Septembre. § w Wrześniu śliwy dożrzewaią.

Wrześienny. den Herbst-Monath angehend. de Septembre.

maik wrześienny. der alte Weiber-Sommer. l'été de Saint Martin.

Września, Tamarzyszek drzewo (tamarix) Tamarisken-Baum. tamarisc.

Wrześniak. Pferd, das keinen Kern mehr hat, aus dessen Zähnen man sein Alter nicht ersehen kan. cheval qui rase, qui ne marque plus; qui n'a plus les coins creux.

Wrzeszcz. Schrey-Hals, Schrey-Balg. braillard, brailleur, criailleur, piailleur.

Wrzeszczenie. Geschrey, Geplärre. piaillerie, crieries, *f. plur.*

Wrzeszczę, *szczy, szczał, szczeli.* 1) blärren, laut schreyen. 2) quäcken, schreyen, von einigen Thieren. 1) brailler, criailler, crier, s'égueler, piailler. 2) braire, crier comme quelques ani-

animaux § 1) nie wrzeszcz, choć cię biią. 2) zaiąc wrzeszczy.
Wrzeszowiec. *vid.* Wrzoszowiec.
Wrzod. 1) ein Schwär, Geschwür. 2) fig. Geschwür, Schaden, Krankheit, Pest, Verderbniß, Gift. 1) un ulcère. 2) *fig.* ulcère, *m.* peste, venin, ruïne. § 1) ropa w wrzedźie. 2) młodź wszeteczna iaki to wrzod szkodliwy w Rzeczypospolitey.
wrzod ćiekący, otwarty. vid. Wrzedźienica.
wrzod nieotwarty. Eiter-Beule. le vomica; amas de pus dans quelque partie du corps.
wrzod poduszny, zauszny, świni. Ohren-Drüsen; Geschwulst hinter den Ohren. oripeau, orillon, parotide; un ulcère qui se forme proche de l'oreille.
wrzod pomykaiący śię po ćiele. (herpes, cenchrias) ein um sich fressendes Geschwür oder Geschwulst. herpes, espèce de tumeur ou d'ulcère corrosif qui s'étend par le corps.
wrzod iadowity, (nome, phagedaena) ein fressendes, stinkendes Geschwür. phagédien, espèce de cancer qui mange jusqu'aux os.
wrzod nieuleczony, niezgoisty. giftiges unheilbares Geschwär. ulcère malin et malaisé à guerir.
wrzod w nośie; wrzod nosowy, nozdrzy choroba, (polypus) Nasen-Geschwär, Nasen-Gewächs. un polipe.
wrzod w śiedzeniu, szyszka. eine Feige-Warze im Hintern. fic, un froncle à la fesse.
nie wrzod ma w gębie. er hat ein gutes Maul-Leder. il a le bec bien afilé; il a beaucoup de caquet.
wrzod to. rühre das nicht an, es thut weh, es beißet. n'y touchez pas, il y a un mal, cela vous prendra au doigt.
Wrzodek. *g. a.* ein Schwärchen. un petit ulcère.
Wrzodowaty. blattrig, voll Geschwäre. ulcèré, plein d'ulcères.
Wrzodowy. Geschwür-. d'ulcère; qui regarde un ulcère.
wrzodowe źiele; tabaka. Tabacks-Kraut. nicotiane, herbe à la Reine, tabac.
Wrzodowiec źiele, *g. wrzodowca, (thalictrum)* Sophien-Kraut, Wiesen-Raute, Heilblatt, Wiesen-Kraut. du thalictrum.
Wrzodowieię. eitern, Eiter setzen. supurer, s'ulcèrer. § wrzod śię otworzył i zwrzodowiał.
Wrzos źiele, (*erica*) Heide. bruïere.

Wrzosowiec, *g. wrzosowca*, źiele.
Wrzosowka.
(*coris*) Art von Johannis-Kraut, das wohl riechet. espèce de mille-pertuis dont l'odeur est agréable.
Wrzucalny. das sich zum hereinwerffen schickt. propre à jetter dedans.
Wrzucam co w co, *F. wrzucę.* herein werfen. jetter dans qu. ch; jetter dedans. § wrzuć taką książkę w ogień.
Wrzucenie. das Hereinwerfen. l'action de jetter dedans.
Wrzucony. hereingeworfen. jetté dans.
Wrzuszam, Wrzuśićiel. *vid.* Wzrzuszam.
Wrzynam co w co, *v. m. F. werznę* etwas in etwas schneiden, hereinschneiden. inciser, tailler, entailler qu. ch. dans. § werznął w to drzewo imię kochanki swoiey.
werznąć w co dźiurę. ein Loch in etwas schneiden. tailler, faire un trou à qu. ch. § werznął okrągłą dźiurę w deskę.
Wsadzam, *v. m. F. wsadzę.* 1) einsetzen, setzen als einen Gefangnen. 2) aufsetzen, als die Mütze. 3) pflanzen, einsetzen einen Baum. 4) einen auf etwas setzen. 5) wieder einen aufhetzen, aufbringen. 1) mettre en lieu de seureté; s'assurer de qu; arrêter qu. 2) mettre sur, comme le bonnet. 3) planter une plante, la mettre en terre. 4) mettre, poser, placer qu. sur qu. ch. 5) exciter, pousser, inciter qu. contre qu. § 1) wsadzono go na mieysce bezpieczne; wsadźić złoczyńcę do kłody, do więźienia. 2) wsadź czapkę; wsadźił okulary na nos. 3) wsadźił drzewo. 4) wsadźić na koń, na konia, na woz. *5) wsadzać (poduszczać) kogo na kogo.
wsadźić na urząd. in ein Amt setzen. installer qu. dans une charge; mettre qu. dans la possession d'une charge.
Wsadzenie na urząd. die Einsetzung in ein Amt. instalation.
Wsarkać nosem, *F. wsarknę.* schnüffeln, schnupfen, den Rotz in die Nase ziehen. renifler: faire remonter la morve dans les narines.
Wsarkanie, wsarknienie. das Einschnüffeln. reniflerie.
Wschod. / Wschody, *plur.* 1) eine Treppe. 2) Aufgang der Sonne, der Sterne. 3) Aufgang, Morgen, Gegend, wo die Sonne aufgehet. 1) escalier, montée, les degrez. 2) le lever du soleil, d'un astre. 3) Levant, Orient, la partie du monde ou le soleil se lève. § 1) spadł ze wschodow; wschod iest do wstępowania.

powania. 2) wſchod słońca, gwiazd, księżyca. 3) na wſchod i zachod imię twoie słynie; na wſchod te kraie leżą.

wſchod kręcony. eine Wendel-Treppe. montée à vis. § wſchodu kręconego ſłupiec około ktorego ſtopnie idą.

Wſchodek, *g. wschodku.* } Treppchen.
Wſchodki, *plur.* } petit eſcalier.

Wſchodni. Oſtlich, Morgen-, gegen Morgen gelegen. oriental; qui eſt d'Orient; qui eſt à l'Orient.

wschodni narodowie. die Morgen-Länder. les peuples levantins; les Orientaux, les levantins.

Wſchodowato. *adv.* Stuffenweiſe. en degrez; en forme de degrez.

Wſchodowaty, wschody maiący. mit Stuffen verſehen. garni de degrez; fait en forme de degrez. § wſchodowate ſiedzenie na widokach.

Wſchodzę, *v. m. F. wzeydę* 1) aufgehen als die Sonne. 2) aufgehen als der Samen. 3) entſtehen. 1) ſe lever comme le ſoleil. 2) poindre; lever, commencer à pouſſer et ſortir de terre. 3) provenir, commencer, naitre, ſe lever. § 1) iuż wſchodzi słońce. 2) wzeſzło naſienie, zboże? gdy wzeydą grzeſznicy iak ſiano. * 3) z tąd wſchodzą (wſzczynaią ſię) woyny i kłotnie.

wschodzący. aufgehend. qui ſe lève.

wschodzące słońce. die aufgehende Sonne. le ſoleil levant.

Wſchowa. Frauſtadt, eine königliche Stadt in der Woywodſchaft Poſen. Frauſtadt, une ville Roïale dans le Palatinat de Poſnanie.

Wſchowianin. Frauſtädter. habitant de Frauſtadt.

Wſchowſki. Frauſtädtiſch. de Frauſtadt. § Staroſta Wſchowſki.

na Wſchwał. um die Wette, über die Maaßen, überaus. à l'envi, merveilleuſement, infiniment, très. § na wſchwał co czynić; na wſchwał piękny, uczony.

Wściągam, *v. m. F. wściągnę.* 1) an ſich ziehen, aufhalten. 2) hemmen, zurückhalten. 1) retenir, arrêter en tirant. 2) retenir, reprimer, réfréner, apaiſer. § 1) wściągniy konia uzdeczką, czołn liną. 2) wściągał żądze, myśli ſwoie, ſyna ſwoiego od złego.

Wścibiam co, *v. m. F. wścibię.* einſchieben, ſtecken in etwas. fourrer, inſerer, ficher, couler qu. ch. dans.

Wścibſki. im Scherz Stänker; ein neugieriger Menſch, der ſich um alles bekümmert. furet, fureteur; homme qui ſe mêle en tout, qui fourre ſon nez par tout.

Wścieczenie. *vid.* Wściekłość.

Wściekam. *v. m. F. wściekę, wściekną.* hereinlecken; hereinfließen. couler dans.

wściec się. raſend werden. enrager, devenir enragé; venir en rage; être ſaiſi, être ateint de rage; être enragé. § wściekł ſię pies; wściekł ſię od pſiego ukąſzenia.

Wściekliwie. *adv.* wie raſend, raſender Weiſe. d'une maniére enragée; en enragé, avec rage, avec fureur.

Wścieklina, } wścieczenie pſa, wilka.
Wściekłość. } 1) die Raſerey, Wuth eines Thieres oder eines Menſchen, den ein ſolches Thier gebiſſen hat. 2) fig Raſerey, Grimm, das Toben der Winde, eines böſen Menſchen. 1) la rage, maladie qui rend enragé un animal ou un homme mordu d'un animal enragé. 2) *fig.* fureur, *f.* rage, furie des vents, d'un homme, qui eſt en courroux.

Wściekły. 1) raſend, toll als ein Hund. 2) wütend, tobend. 1) enragé, qui eſt malade de la rage. 2) enragé, furibond, furieux, plein de furie, qui eſt dans une grande colère. § 1) pies, wilk wściekły. 2) wściekły gniewem, zawziętością; wściekłe oczy; wściekłe wiatry, morze.

wściekłym czynić. raſend machen. rendre enragé, furieux; faire enrager.

Wśiadacz. der ſich zu Pferde, zu Schiff oder auf einen Wagen ſetzt. celui qui monte un cheval, qui s'embarque, ou qui ſe met ſur un chariot. § wśiadacz na konia, na okręt, na woz.

Wśiadam, *v. m. F. wśiądę.* 1) ſich zu Pferde ſetzen. 2) ſich auf einen Wagen ſetzen, in ſolchen ſteigen. 3) zu Schiffe gehen, ſich zu Schiffe ſetzen. 4) dem Feinde im Eiſen liegen, den Feind nicht aus dem Gefecht laſſen. 5) bezwingen, eintreiben, unter ſeine Gewalt bringen. 1) monter un cheval; monter à; ſe mettre ſur. 2) monter un chariot; ſe mettre ſur. 3) monter un vaiſſeau, s'embarquer; ſe mettre ſur un vaiſſeau. 4) pourſuivre, preſſer les enemis l'épée dans les reins; les ataquer, les ſerrer de près. 5) chauſſer de près les éprons, preſſer le mors à qu.; domter, réfréner, ſubjuguer qu. § 1) na koń (na konia) wśieść. 2) wśiadł na woz; wśiądź do karety. 3) wśiedliśmy na okręt.

okręt. 4) obie woyska impetem na się wśiadły; wśieść na nieprzyiaćiela. 5) tak wśiadł na niego że się ruszyć nie mogł.

Wśiadanie. das Aufsitzen auf ein Pferd, auf einen Wagen. l'action, le tems de monter un cheval ou sur un chariot. § na wśiadaniu na koń prośiłem go.

wśiadanie na czoin, na okręt. die Einschiffung. embarquement, l'action de se mettre sur un bateau, sur un vaisseau.

Wśiadany. *g. wśiadanego.* der Hucke-Mann, ein Kinder-Spiel, in welchem der Uiberwinder auf dem Gefangenen reutet. jeu de petit maître; jeu au cheval fondu; sorte de jeu d'enfans, où le vainqueur monte le prisonnier.

wśiadana; piosnka wśiadana. Trompeten-Stoß zum Aufsitzen. portez selles, *plur. m.* boute-selle, *m.* le signal qu'on donne aux cavaliers pour monter à cheval.

wśiadaną trąbić; na wśiadaną grać. zum Aufsitzen blasen. sonner boute-selle.

druga wśiadana. der andere Trompeten-Stoß zum Aufsitzen. la levée du boute-selle; à cheval; le second signal pour monter à cheval.

Wśiąkam co, *v. m. F. wśiąknę.* etwas nasses einziehen, an sich ziehen. faire remonter, boire, atirer une chose liquide. § bibuła inkaust wśiąknęła.

wśiąkać nosem. schnüffeln, den Rotz in die Nase ziehen. renifler, faire remonter la morve dans les narines.

trzewiki iuż wśiąkaią wodę. die Schuhe ziehen schon Wasser. les souliers puisent dejà l'eau.

wśiąka co w co. eindringen, sich einziehen. s'imbiber, entrer dedans. § woda wśiąkła w źiemię, w bibułę.

Wśidlić, *F. wśidlę,* uśidlić. verstricken. enlacer, embarasser, empétrer, prendre; faire empétrer; faire tomber dans un piége. § czart go w swoie wśidlił peta.

Wśiewam co w co, *v. m. F. wśieię.* in etwas säen. semer dans.

Wskakowanie, das Hereinspringen. l'action de sauter dans.

wskoczenie. der Sprung in einen Ort. un saut fait dans le dedans d'une endroit.

Wskakuię, *v. m. F. wskoczę.* 1) hereinspringen; in oder auf etwas springen. 2) fig. in die Höhe hüpfen, springen. 3) steigen im Preis. 1) sauter dans, sur une chose. 2) sauter, tressaillir de joie. 3) monter, hausser, renchérir; *en parlant du prix.* § 1) wskocz do izby: wskoczył na ławę, na stoł. 2) wskoczył od radośći. 3) cena wskoczyła.

wskoczyć na koń. sich auf ein Pferd schwingen. sauter sur un cheval.

Wskaz } 1) Befehl, Andeutung, Auflage. 2) Anweisung, Aßignation. 1) ordre, *m.* ordonnance, signification, interpellation, sommation. 2) assignation pour païer une somme. § 1) wskazy otrzymał sądowe. 2) dobra wskazaniem obćiążać; mam wskazanie i listy do niego.
Wskazanie. }

Wskazuię, *v. m. F. wskażę.* 1) eine Auflage thun; andeuten, anbefehlen. 2) aßigniren, anweisen Geld. 3) zeigen, weisen die Stunden. 1) ordonner, indiquer, signifier, interpeller, faire une interpellation à qu. de faire qu. ch. 2) assigner, donner un assignation à païer une somme. 3) montrer les heures. § 1) wskazał urząd to do niego. 2) sto kop na maiętność iego wskazano; wskazał mi kupiec sto talerow na niego. 3) zegarek dobrze wskazuie godźiny.

Wskoczenie. *vid.* Wskakowanie.

Wskok, *adv.* im Sprunge, sehr hurtig, flugs. incontinent, tout à l'heure, sur le champ, à l'instant.

Wskopanie. *vid.* Wskopywanie.

Wskopec, *adv.* nazad. zurück. en arriére.

Wskopuię, } *v. m. F. wskopam.* umstoßen, aufhacken, die Erde von oben ein wenig umgraben. serfouïr, peler la terre; houër, bechoter, remuër la superficie de la terre. § wskopać źiemię, zaśianą rolą, weszłe zboże.
Wskopywam, }

wskopać około drzewa. die Erde um einen Baum aufwerfen. déchausser un arbre; becher autour d'un arbre.

Wskopywanie, wskopanie źiemie. das Umstoßen der Erde. le houëment de la terre, l'action de serfouïr la terre.

Wskorać, *F. wskoram.* ausrichten, seinen Zweck erreichen. réüssir, avoir de la réüssite, du succès. § w miłośći swoiey wskorał.

nie wskorasz z nim. du wirst mit ihm nicht auskommen, nichts ausrichten. vous ne sauriez rien faire de lui; on n'a jamais fait avec lui; vous ne le mettrez pas à la raison.

Wskroś. *adv.* 1) durch und durch. 2) bis auf den Grund, gründlich. 1) au travers, d'outre en outre, à jour; de part en part. 2) dans le fond, au fond. § 1) rurka wskroś (na skroś) otwarta, przewierćiana. 2) wskroś (na wskroś) weyrzeć w sprawę.

 rzetelnie

rzetelnie i wſkroś rzeczy przegląda. er ſiehet die Sachen inwendig und auswendig. il ſait tous les tenans & aboutiſſans des afaires; il pénétre les afaires.
wſkroś przecięty, preniukniony, zdięty. empfindlich gerühret. piqué, touché au vif; pénétré.
wkroś przelękniony. vom Schrecken befallen. ſaiſi, frapé de fraïeur; éfraié, conſterné.
na wſkroś, na ſkroś, ten grzebień nie przeymuie. dieſer Kamm greiffet nicht durch, gehet nicht bis auf die Haut. ce peigne ne perce, ne pénétre point.
wſkroś przeniknienie, przeyrzenie. kluge Einſicht. perpicacité, pénétration.
Wſkrzeſzam, *v. m. F. wskrzeſzę.* 1) von den Todten auferwecken. 2) wieder aufbringen, wieder einführen. 1) reſſuciter un mort; redonner la vie à un mort. 2) reſſuciter, reveiller, introduire de nouveau, faire revivre qu. ch. § 1) wskrzeſić umarłego. 2) umarłe słowa wſkrzeſać; wſkrzeſił zagubioną regułę; chwalebna wzgardzone od wielu mowy Polſkiey wſkrzeſić wdzięki.
Wſkreſzenie umarłego. Auferweckung von den Todten. l'action de reſſuciter un mort.
Wſkrzeſzony. von den Todten auferwecket. reſſucité; qui eſt retourné de la mort à la vie.
Wsławiam co, *v. m. F. wsławię.* berühmt machen. renommer, ſignaler; rendre célébre.
wsławić ſię. ſich bekannt machen. ſe ſignaler; avoir la vogue, la réputation, la renommée. § wsławił ſię ſwoiemi naukami.
Wśliznąć ſię, *F. wśliznę.* hereinſchlupfen. ſe gliſſer, ſe fourrer, s'inſinuër; entrer doucement dans.
Wśmiardły, wſtęchły. müſend, riechend. un peu püant, qui commence à ſentir mauvais. § wśmiardłe mięſo.
Wśmiardnąć ſię, *F. wśmiardnę.* anlaufen, anfangen zu ſtinken; riechen. püer un peu, devenir un peu püant, s'empüantir, commencer à püer. § mięſo wśmiardnęło.
Wśmiardnienie, wstęchłna, wstęchłość. müſender, übler Geruch einer Sache, die anfängt zu faulen. odeur infecte; la püanteur d'une choſe qui commence à ſe pourrir.
Wſpaczny, opaczny. verkehrt. mis de travers; renverſé, pervers.
Wſpak, 1) rücklings. 2) rücklings, auf dem Rücken. 1) à reculons, en ſe retirant en arriére. 2) ſur le dos; à la renverſe. § 1) na wſpak iść; rak wſpak idzie. 2) wſpak (na wſpak) leżeć, upaść.
przewrócić kartę na wſpak. ein Karten Blatt umſchlagen. retourner une carte.
wſpak idący. der rücklings gehet. rétrograde; qui va à reculons.
wſpak idę. rücklings gehen. rétrograder, reculer; ſe retirer, aller en arriére.
*Wſpamiętywam co, *F. wſpamiętam* wſpominam. erinnern. faire ſouvenir.
* *wſpamiętać ſobie co; przypominać ſobie co.* ſich erinnern. ſe ſouvenir, ſe reſſouvenir de; rapeller une choſe en ſa mémoire.
Wſpamiętywanie, wſpamiętanie. Erinnerung. le reſſouvenir, le ſouvenir.
Wſpaniale, *adv.* 1) prächtig, herrlich. 2) großmüthig, edelmüthig. 1) magnifiquement, pompeuſement. 2) généreuſement, noblement.
Wſpaniało, } *adv.* mit hohen Worten, in erhabenen Ausdrücken. ſublimement, d'un ſtile haut; d'une maniére élevée. § wſpaniało piſze, mowi.
Wſpaniałomownie, }
Wſpaniałomowność, wſpaniałość mowy, wſpaniała mowa. Hoheit, Pracht einer Schreibart, hohe Rede. ſublime, *m.* la ſublimité du ſtile; haut ſtile; langage rempli de termes nobles, d'expreſſions riches et magnifiques; ſtile noble, maniére de parler ſublime et relevée.
Wſpaniałomowny. der ſich hoher, erhabener Ausdrücke bedienet. qui s'exprime d'une maniére noble et relevée.
Wſpaniałomyślnie, *adv.* großmüthig. généreuſement, noblement.
Wſpaniałomyślność Großmuth. générosité, magnanimité; la hauteur, la nobleſſe, la grandeur d'ame.
Wſpaniałomyślny. Großmüthig. généreux, magnanime. § umyſł, człowiek wſpaniołomyślny.
Wſpaniałość. 1) Pracht, Herrlichkeit. 2) Großmuth. 3) Hoheit, Erhabenheit des Geiſtes. 4) die Größe eines Sterns. 1) magnificence, pompe. 2) générosité, magnanimité. 3) la hauteur, la grandeur d'une étoile. § 1) koronacya wielką ſię odprawiła wſpaniałością. 2) to prawdziwa wſpaniałość, nieprzyiaciela z oſtatniey ratować zguby. 3) wſpaniałość myśli, umysłu, duſze. 4) oko bykowe ieſt gwiazda pierwſzey wſpaniałości; piewſzey wſpaniałości ieſt 15 gwiazd, 45 wtorey, 208 trzeciey, 474 czwartey, 217 piątey, a 49 ſzoſtey wſpaniałości.

wſpa-

wſpaniałość mowy. vid. Wſpaniałomowność.

Wſpaniały. 1) herrlich, prächtig, majeſtätiſch. 2) großmüthig; ein Großmüthiger. 3) hoch, erhaben, als ein Geiſt. 4) hoch, prächtig als eine Rede. 1) magnifique, ſuperbe, grand, ſplendide, ſomptueux, majeſtueux. 2) généreux, magnanime; un homme généreux. 3) noble, ſublime, haut, élevé, grand comme l'ame de qu. 4) ſublime, noble, emphatique, relevé, haut, comme un diſcours. § 1) wſpaniały pałac, wiazd, dwor. 2) wſpaniały umysł; wſpaniałych tam mało. 3) wſpaniała to myśl, duſza. 4) wſpaniałych słow o rzeczy podłey zażywać głupia.

wſpaniałe czoło. hohe Stirne. un front élevé; un beau front.

Wſparcie, *vid.* Wſpieranie.

Wſparować, *F. wſparuię.* den Feind aufhalten oder ſolchen zurücktreiben. repouſſer, arrêter l'ennemi. § ta garść ludzi nieprzyiacielskie wſparowała woyſko.

Wſparty czym. 1) geſtützet, unterſtützet. 2) zurück getrieben, zurückgeſchlagen. 1) apuié, ſoutenu, étaié. 2) repouſsé, chaſſé.

wſparty na czym. auf etwas gelehnt, geſtützt. apuié ſur.

wſparty na poły. halb geſtützet. qui n'eſt qu'a demi apuié.

Wſpięcie się. *vid.* Wſpinanie się.

Wſpieram, *v. m. F. weſprę.* 1) etwas ſtützen, unterſtützen. 2) einen unterſtützen, einem beyſtehen. 3) zurücktreiben, Widerſtand thun. 1) étançonner, apuier, étaier, ſoutenir. 2) apuier, aider qu. de ſes forces, de ſon crédit; protéger, aſſiſter, défendre. 3) ſoutenir, arêter, repouſſer, reſiſter, rembarrer, rechaſſer, recogner l'enemi; ſoutenir le choc, l'éfort de l'enemi. § 1) wſpierać dom, ścianę. 2) wſpieraſz mię łaſką twoią. 3) wſparli mocno Chrześcianie Turkow.

wſpierać się. 1) ſich ſtützen, ſich lehnen, ſich ſtemmen. 2) ſich ſchützen. 3) ruhen, beruhen, ſich auf etwas verlaſſen. 1) s'apuier contre, ſur; ſe ſoutenir, ſe repoſer ſur qu. ch. 2) ſe défendre de; s'apuier ſur. 3) s'apuier, faire fond, compter ſur. § 1) wſpieram się łaſką, łokciem; wſpierać się na ſtole, na kim. 2) wſpiera się powagą autora tak sławnego, radą, łaſką twoią. * 3) w tey dolegliwości na mię się wſpierać (polegać) możeſz.

wſpieraiący. unterſtützend. ſoutenant.

wſpierać się grzbietem o co. ſich mit dem Rücken an etwas lehnen. s'adoſſer, ſe mettre le dos contre qu. ch.

na łokciu się wſpierać. ſich auf dem Ellenbogen ſtützen. s'accouder; s'apuier ſur le coude.

Wſpieranie, wſparcie. Stützung, Unterſtützung. étançonnement, ſoutien; l'action de ſoutenir, d'apuier.

wſpieranie się. die Stützung ſeines Körpers auf etwas. l'action de ſe ſoutenir, de s'apuier ſur qu. ch.

Wſpięty. der ſich auf den Zehen in die Höhe ſtrecket. dreſsé ſur le bout de ſes piez.

Wſpinam się, *v. m. F. weſpnę się.* 1) auf die Zehe treten; ſich in die Höhe ſtrecken. 2) nach etwas ſtreben, ſich um etwas bemühen. 3) anſtrengen, anſetzen. 1) ſe hauſſer; ſe lever ſur le bout des piez; ſe dreſſer ſur le bout des doigts; ſe ſoulever ſur la pointe des piez. 2) s'élancer, ſe pouſſer, aſpirer, tendre à qu. ch. 3) s'éforcer; faire un éfort de; s'excèder; tâcher de réuſſir, bander ſon eſprit. § 1) weſpniy się a obaczyſz, wſpniy się na palcach. 2) wſpinał się na krolestwo; wſpiął się na ten urząd. 3) darmo się rozum wſpina; nad potrzebę się ku temu wſpina; wſpinać się rozumen.

wſpina się koń. das Pferd bäumet ſich. le cheval ſe cabre, fait un pont-levis, s'élève ſur les deux piez de derriére.

Wſpinanie się, wſpięcie się. das Auftreten auf den Zehen. l'action de ſe lever ſur le bout des piez.

wſpinanie się konia. das Bäumen des Pferdes; ein Männchen. peſade, *m.* pont-levis; l'action par laquelle le cheval ſe cabre.

Wſpłonąć, *F. wſpłonę.* ſchnell verlodern, hurtig verbrennen. ſe conſumer rapidement par le feu; ſe reduire en cendres.

Wſpłynąć na wierzch. *F. wſpłynę.* aus dem Waſſer in die Höhe ſchwimmen; hervorſchwimmen. ſortir de l'eau, venir du fond en haut en nageant.

Wſpołbrat, Wſpołmieſzkaniec *etc. vid.* Społbrat.

Wſpołwładność. Volks-Herrſchaft; Democratie. démocratie; gouvernement populaire.

Wſpomagacz. Mithelfer. un aide.

Wſpomagam komu czym, w czym, *v. m. F. wſpomogę.* einem helfen, aushelfen. renforcer, aider, apuier ſoutenir qu. § wſpomogł mię pieniędzmi, radą w pracy moiey.

wspomoż cię Boże. vid. Bog — *wspomoż cię Boże.*

Wspomaganie, pomoc. Hülfe, Beystand. aide, apui, secours, soutien, suport.

* Wspominacz, przypominacz. Erinnerer. celui qui fait souvenir.

Wspominam co, *v. m. F. wspomnę.* 1) erwehnen, gedenken. 2) erinnern. 1) mentionner, toucher qu. ch; faire mention, parler de qu. ch. 2) faire ressouvenir; rapeller qu. ch. en mémoire. § 1) wspominać stare rzeczy; o czym autor wyżey wspomniał; mile, pocześnie, po przyiacielsku go wszyscy wspominaią. 2) wspomniy mi tę rzecz.

wspominać; wspominać sobie co. auf etwas fallen; sich erinnern. se ressouvenir de; se mettre qu. ch. dans la mémoire. § wspomniy sobie dobrodzieystwa moie; iedną rzecz sobie przypomniawszy na drugą podobną wspominamy.

Wspominanie, wspomnienie. Erinnerung, Andenken. ressouvenir, mémoire, souvenir. § w wdzięcznym iest u nas wspomnieniu.

krotkie czego wspomnienie, wzmianka. Erwehnung. mention.

wspominania godny. Erwehnungswürdig; denkwürdig. mémorable, digne de mémoire.

wspominania niegodny. der keiner Erwehnung würdig ist. indigne de souvenir; qui n'est pas digne de mention.

Wspomniony. erwehnt. mentionné, touché, ledit.

Wspomożenie, ** Wspor, pomoc. Hülfe, Beysprung, Beyhülffe. aide, secours, suport, assistence. § za osobliwym łaski Bożey wspomożeniem; proszę abyś mię wsporem swym pańskim wzmagał i wspierał.

Wspora. 1) Stütze. 2) Arm, Lehne an etwas. 1) apui, étançon, étaïe, soutien. 2) bras, apui, dossier; chose sur quoi on s'apuie. § 1) bez wspory (podpory) ta ściana się zawali. 2) wspora u siedzenia dla tłumu ludzi.

wspora u mostu. Brücken-Lehne. gardefou, apui d'un pont pour empécher qu'on ne tombe.

Wspuchły. aufgelaufen, etwas geschwollen. un peu enflé ou boufi.

Wspuchnąć, *F. wspuchnę.* auflaufen, etwas schwellen. enfler un peu.

Wstaię, *v. m. F. wstanę.* 1) aufstehen. 2) entstehen. 3) aufgehen auf dem Horizont. 1) se lever, se relever; sortir de son siége ou de son lit. 2) se lever, commencer. 3) se lever, commencer à paroitre sur l'horison. § 1) wstań z ziemie, z łożka; ze stołka; a wstał iuż Jegomość; wstaway do roboty. *2) wstał (powstał) deszcz, śnieg, wiatr. **) 3) śliczne iuż wstawało słońce.

wstaią mi od tego włosy. die Haare stehen mir deswegen zu Berge. les cheveux m'en dressent; cela me fait hérisser les cheveux à la tête.

wstaią mu włosy od strachu. vor Schrecken stehen ihm die Haare zu Berge. les cheveux se lui dressent de peur.

Wstanie., Wstawanie. 1) das Aufstehen vom Stuhl. 2) das Aufstehen, Zeit des Aufstehens aus dem Bett. 1) levement d'une chaise; l'action de se lever de son siége. 2) le lever, l'action de se lever de son lit; le tems qu'on se leve et sort de son lit.

Wstąpienie. *vid.* Wstępowanie.

Wstawiam, *v. m. F. wstawię.* 1) hereinsetzen, einsetzen. 2) einkellern, einlegen in den Keller. 3) einsetzen, in Verwahrung geben. 4) einrenken ein verrenktes Glied. 1) mettre en; poser, placer une chose dans une autre. 2) encaver, mettre en cave. 3) mettre, déposer entre les mains de qu. 4) remettre, remboiter un os disloqué. § 1) wstaw flaszę w wodę, szkatułę w szafę. 2) wstawić beczkę do piwnicy. 3) wstawię moy towar u przyiaciela. 4) wstawić członek wywiniony.

wstawić w klubę. einrenken. remettre un os.

wstawić w klubę, w ryzę. in Ordnung bringen. reformer, mettre en ordre.

wstawiać się w co. sich einer Sache annehmen. s'intéresser, prendre part à qu. ch; s'entremettre de; s'emploier pour qu. ch.

wstawiać się za kogo (za kim) do kogo. sich eines annehmen, sich für einen ins Mittel schlagen. prendre les intérets de qu; s'intéresser, s'emploier, intercéder, prier; interposer son crédit pour qu.

wstawić dzień, miesiąc. einen Tag, einen Monath einschalten. intercaler un jour, un mois.

Wstawianie, wstawienie. 1) das Hineinsetzen. 2) die Einrenkung. 3) die Einschaltung eines Tages. 1) l'action de mettre une chose dans une autre. 2) reduction, remboitement, l'action de remettre un os dans sa place. 3) intercalation d'un jour, d'un mois. § 1) wstawienie wina do piwnice,

2) wstawienie członka wywinionego. 3) wstawienie dnia, mieśiąca.

wstawienie śię. Vorbitte, Vorsprache, Vermittelung. intercession, entremise, interposition, aide, secours. § wstawieniem śię swoim u krola go uwolnił.

Wstawiony. 1) hineingesetzt. 2) eingerenkt. 1) placé, mis dans une chose. 2) remis, remboité.

wstawiony dźień, mieśiąc. ein eingeschalteter Tag, Monath. un jour, un mois intercalaire.

Wstążeczka, } wstęga wąska. Bändchen.
Wstążka, } bandelette, ruban étroit.

Wstęchlina. dumpfiger, muffiger Geruch, Dumpfigkeit. renfermé, *m.* odeur relante; relant, remugle, *m.*

Wstęchły. dumpfig, muchlich. relant, qui a une odeur relante.

Wstęchnąć śię, *F. wstęchnę śię.* dumpfig werden. devenir relant; sentir le relant, le renfermé.

Wstecz. *adv.* wzad. zurück. en arriére, en reculant. § wstecz nieprzyiaćiela odbić, obrocić; wstecz, na wstecz pierzchnąć.

Wsteczny. rückgehend, wiederkehrend. retrograde, qui retourne en arriére. § Jowisz gwiazda iest wsteczny w swoim biegu.

Wstęga, wstążka. 1) Band zum binden. 2) ein seidnes Band. 1) lien, atache, tout ce qui sert à lier. 2) ruban. § 1) wstążka irszana. 2) wstęga iedwabna, poliedwabna; wstęga ponsowa.

Wstęp. 1) Eintritt, das Hereintreten. 2) Zutritt. 3) Einkehre, Ort, wo man einzukehren pflegt. 4) erste Stafel, Antritt, Anzug. 5) Eingang einer Rede. 1) entrée, action d'entrer. 2) accès, abord, entrée auprès d'une personne. 3) reduit, retraite, lieu où l'on se retire, où l'on va loger quelque tems. 4) accès; prémier dégré; commencement, entrée; avenement à un charge. 5) entrée, introduction d'un discours. § 1) wstępu komu bronić. *2) ma wstęp (przystęp) do niego. 3) wolne w ten dom każdemu wstępy. 4) wstęp ma do honorow; iest teraz do tego na wstępie; wstęp pierwszy do honorow, do nauki; do wstępu na tę godność ći winszuię. 5) wstęp kazania, mowy.

wstępy, plur. *vid.* Wstępny — *wstępna środa.*

Wstępień, *g. wstępnia*, wstęp do czego maiący, na wstępie będący. ein Candidat; einer der ein Amt zu erhalten, eine Wissenschaft zu erlernen suchet. un aspirant; celui qui aspire à une dignité, à une science.

wstępień mąż, gołota w dom maiętney żony wstępuiący. armer Schlucker, der ein reiches Weib geheurathet hat. un pauvre hêre qui a épousé une riche femme.

Wstępny. 1) Einzugs-, Antritts-, Anzugs-. 2) besteiglich, worauf man leicht steigen kan. 3) zum ordentlichen Angrif des Feindes gehörig. 1) d'entrée, qui sert à l'entrée de; qui regarde la reception dans un corps. 2) aisé à monter, qui sert à monter ou à entrer; par où l'on peut facilement monter, ou entrer. 3) d'ataque, qui regarde les ataques regulières; qui sert à ataquer l'enemi dans les formes. § 1) wstępne, wstąpieniu albo wieżdżaniu służące powinszowanie, przywitanie. 2) wstępna gora. 3) przyszło do wstępney potrzeby; Tatarzy woiennego i wstępnego boiu w polu nie dotrzymuią; wstępnego z nim pola sprobował.

uczta wstępna, Antritts- oder Anzugs-Schmaus. la bien-venuë; repas d'entrée; un festin donné au sujet de l'installation de qu.

wstępna woyna. Offensiv-Krieg. guerre ofensive. § przyszło do wstępney woyny.

wstępna mowa. 1) Vorrede. 2) Antritts-Rede. 1) avant-propos, préface. 2) discours, harangue à l'entrée de qu. § 1) w wstępney do tey księgi tak pisze mowie. 2) wstępną mowę mieć do kogo.

wstępna środa; wstępy. Ascher-Mitwoch. le mécredi des cendres; cendres, *f. plur.*

wstępna niedźiela. Invocavit, der erste Sonntag in der Fasten. la Quadragésime; le prémier dimanche du Carême.

wstępne; wstępne pieniądze albo podarek, ktory daie wstępuiący do cechu, kolegium. Anzugs-Geschenk, das man beym Antritt in eine Zunft oder ein Collegium giebet. les erres, *f.* le présent ou l'argent qu'on donne à son introduction dans un corps, dans un Colége.

Wstępowanie, wstąpienie. 1) das Hereintreten, das Hinaufsteigen. 2) Antretung eines Amtes, Eintritt in eine Gesellschaft. 1) l'action d'entrer, de monter; entrée, montée. 2) l'entrée dans une

une charge, dans un emploi. § 1) wſtępowanie do izby, na gorę. 2) wſtąpienie na urząd, do cechu, na tron.

wſtąpienie z drogi dokąd. Einkehre, Abtritt eines Reiſenden. retraite, demeure qu'on fait en un endroit pendant ſon voiage.

wstąpienie w prawo z kim; prawa założenie, grunt. Krieges-Befeſtigung; Antwort auf die Klage. litis conteſtation, conteſtation en cauſe.

Wſtępuię, *v. m. F. wstąpię.* 1) auf etwas ſteigen, treten. 2) hinauf ſteigen, hinaufgehen. 3) herein gehen, herein treten. 4) antreten, beytreten, einem zuſprechen. 5) treten in einen Bund, ſolchen machen. 6) antreten ein Amt; treten in eine Geſellſchaft. 7) treten zwiſchen Zankende. 1) monter ſur, en; ſe mettre ſur. 2) monter une hauteur; aller, marcher vers le haut. 3) entrer, aller au dedans, dans le dedans de. 4) deſcendre chez qu. ou en un endroit. 5) entrer en (dans une) charge, dans un colége; monter, s'élever, parvenir à une dignité, commencer à l'éxercer; commencer l'exercice, prendre poſſeſſion d'un emploi. 6) entrer dans une ligue. 7) intervenir, s'entremettre, s'interpoſer; déméler entre ceux qui ſe querellent. § 1) wſtąp na podnożek, na ſtołek. 2) wſtępować po wſchodach, po gorze, na gorę. 3) wſtępuiąc w pokoy nogę złamał. 4) wſtąp do domu moiego, na drodze do brata moiego, do moiey izby. 5) wſtąpił w związek, w bunt. 6) wſtąpił na godność, na urząd, na tron, do cechu, do kolegium naſzego. 7) wſtąpił miedzy niemi iak ſzpad dobywali.

cena wſtępuie. der Preis ſteigt. le prix hauſſe, monte.

wstąpić po kim na tron, na ſtolicę. nach einem auf den Thron ſteigen, folgen. ſuccèder, monter après qu. ſur le trone.

***wstępuię z kim w ſzranki.* 1) ſich mit einem duelliren. 2) ſich mit einem in Streit einlaſſen. 1) ſe battre en düel avec qu. 2) entrer en lice avec qu.

do klaſztoru, do zakonu wſtąpić. in ein Kloſter, in einen Orden treten; ein Mönch werden. entrer dans un couvent, dans un ordre Religieux.

wstąpić w prawo, w ſprawę ſądową. in den Gerichten: den Krieg befeſtigen, auf die Klage antworten. former la conteſtation en cauſe; fournir de défenſes; donner ſes défenſes.

Wſtręt. 1) Ruckprall, Rückſprung als eines Balles. 2) Widerſtand. 3) Abſcheu, Widrigkeit, Widerwille. 1) repouſſement; bond, choc, ſaut d'une bale repouſſée. 2) opoſition, réſiſtance. 3) averſion, répugnance. § 1) wſtręt morſkich wałow od ſkały. 2) wſtręt czynić potężnemu nieprzyiacielowi; wſtręt mu dali Węgrowie, ktorym Niemcy grzbiet trzymali. 3) wſtręt od iego okrucieńſtwa; bez wſtrętu tego namienić nie mogę.

wstręt odnieść; wstręt wziąć. einen Stoß bekommen; zurück getrieben werden. étre réprimé; avoir, recevoir un choc. § wziął wſtręt zamysłom ſwoim.

wstręt czynić. widerſtehen; Widerſtand thun. rechaſſer, repouſſer, repugner, reprimer qu; réſiſter; tenir le contre-pié; faire réſiſtance, faire tête à.

Wſtrząſam, *v. m. F. wstrząsnę.* erſchüttern. ébranler; ſecoüer; donner quelque ſecouſſe, faire trembler à force de ſecoüer. § wiatr wſtrząſł chałupę.

Wſtrząśnienie. Erſchütterung. ſecouſſe, ébranlement, violente agitation.

Wſtrząśniony. erſchüttert. ébranlé, ſecoué.

Wſtrzemiężliwie, *adv.* powściągliwie. mäßiglich. d'une manière retenuë.

Wſtrzemiężliwość, } powściągliwość.
Wſtrzymywałość, } Sittſamkeit, Mäßigkeit. retenuë, continence.

Wſtrzemiężliwy, } powściągliwy. mäßig,
Wſtrzymywały, } an ſich haltend. retenu, moderé, abſtinent, poſé.

Wſtrzymywam od czego, *v. m. F. wſtrzymam.* abhalten, aufhalten. tenir, retenir, arrêter, empêcher de.

wstrzymać ſię. ſich enthalten, ſich mäßigen. ſe retenir, ſe paſſer, ſe tenir, s'empêcher de qu. ch; ſe modérer, ſe ſurmonter.

Wſtyd. 1) Schamhaftigkeit. 2) Schimpf, Scham wegen etwas. 3) Beſchämung, Schande, die man einem macht. 4) Jungferſchaft, Jungfern-Kräntzchen. 5) die Scham, die Schamglieder. 1) pudeur, *f.* bonne honte, honte honnête. 2) honte, confuſion qu'on a de qu. ch. 3) honte, afront, ignominie, confuſion. 4) pudicité virginale, pucelage, *m.* virginité. 5) les parties honteuſes ou naturelles. § 1) uroda przy panieńſkim wstydźie; wſtyd go ruſzył; hamuy śię wſtydem od złego; zachować wſtyd; zaczerwieniała

niała śię iey twarz od wſtydu; wſtyd, wſtydliwość, albo ſromięźliwość uczćiwa iest ſkłonność przyrodzona do wſtydania śię. 2) cnotliwe ubóſtwo wſtydu nie czyni; wſtyd, wſtydzenie śię, ſromanie śię bezecności ſwoiey, zawſtydzenie śię; dla wſtydu radbym śię pod źiemią widźiał; ledwiem od wſtydu żyw zoſtał. 3) ſobie i Panu twoiemu wſtyd czyniſz. 4) wſtyd ſtraćiła, wſtyd odiąć Pannie. 5) wſtyd obnażyć; w łonie wſtyd ieſt.

wstyd; wstyd iest. es iſt ſchändlich; es iſt eine Schande. c'eſt une honte, il eſt honteux; c'eſt une choſe honteuſe à. § wſtyd o tym mowić, piſać; wſtyd takie słowa mowić; wſtyd słuchać.

wstyd mię tego. ich ſchäme mich deſſen. j'en ai honte; j'ai honte de; cela me fait honte. § wstyd mię tego uczynku; wstyd go ubóſtwa ſwoiego.

wsztyd mię człowieka tego. ich ſchäme mich vor dieſem Menſchen. je rougis, j'ai honte pour cet homme.

ni wstydu, ni Boga. weder Scham noch Scheu. il n'y a point de honte, ni aucune bonne vertu; ſans égard, ni pudeur.

wstyd start z czoła. er hat eine unverſchämte Stirne. il a bû toutes ſes hontes; il n'a plus de honte, il a renoncé à toute honte.

Wſtydam śię. *vid.* Wſtydzę śię.

Wſtydanie śię. *vid.* Wſtyd, 2)

*Wſtydliwie, *adv.* ſchamhaftiger Weiſe. avec pudeur.

Wſtydliwość, wſtyd. Schamhaftigkeit. pudeur, *f.* pudicité.

Wſtydliwy. 1) ſchamhaftig. 2) ſchändlich, das einem Schande macht. 1) honteux; qui a de la pudeur et de honte. 2) mal-honnête, ignominieux, honteux. § 1) wſtydliwy młodźianin; wſtydliwa panienka. 2) wſtydliwa (sromotna) to nieumieiętność.

Wſtydzę, *dźi*, *dźił*. beſchämen. faire honte à qu; faire rougir, confondre qu. § ta Panna wſzyſtkie wſtydzi Damy.

wstydźić śię. ſich einer Sache ſchämen. avoir de la honte pour, de; être honteux de; rougir. § nie mam śię tego uczynku, za ten, o ten uczynek wſtydźić; wſtydź śię żeś to uczynił.

wstydźić śię za kogo. ſich eines ſchämen. avoir honte d'une perſonne, rougir pour qu.

wstydźić śię kogo albo przed kim. ſich vor einem ſchämen. avoir honte pour une perſonne.

Wſtydzenie śię. *vid.* Wſtyd 2)

Wſuwam co, *v. m. F. wſunę.* herein ſchieben. gliſſer, couler, pouſſer, fourrer, remettre dedans. § wſuń ſzufladę.

wsunąć czapkę, kapeluſz na głowę. die Mütze, den Hut tief in die Augen drücken. enfoncer le bonnet, le chapeau dans la tête.

wſunąć śię. 1) ſich einſchieben. 2) ſich auf etwas hohes ſetzen, ſchwingen, ſpringen. 1) ſe fourrer, entrer avec viteſſe dans quelque ouverture. 2) ſauter, voltiger, ſe mettre avec agilité ſur qu. § 1) ten ſztępel nie dobrze śię wſuwa. 2) wſunął śię na łożko.

wſunąć śię na koń. ſich auf ein Pferd ſchwingen. ſauter, ſe jucher ſur ſon cheval.

Wſypanie. das Einſchütten, die Einſchüttung. l'action d'enfoncer, de verſer une choſe ſèche dans.

Wſypany. eingeſchüttet. enfoncé, verſé dans.

Wſypuię co, *v. m. F. wſypię.* hereinſchütten, einſchütten. enfoncer, verſer une choſe ſèche dans; verſer dedans.

Wſzak, *adv.* ja wohl. bien, à la verité, certes. § wſzakiem ći dał; wſzak to iego kapeluſz; wſzak nie chćiał; wſzakći nie twoy.

wſzakiem ia mowił. ich habe es ja geſaget; habe ich es nicht geſagt. n'ai-je pas dit; je l'ai dit bien; ne je vous l'ai dit; vous ſavez que je l'ai dit.

wſzakże; wſzakże iednak; wſzakże przećię. aber doch. mais néanmoins; mais pourtant.

Wſzarka. die viel Läuſe hat. une pouilleuſe.

Wſzarz. ein Laus-Igel, der viel Läuſe hat. un pouilleux.

Wſzawy. lauſig, voller Läuſe. pouilleux, plein de poux.

wſzawy iest; wſzy ma. er hat Läuſe. il a des poux.

wſzawa choroba. Läuſe-Sucht, Läuſe-Krankheit. phtiriaſis, maladie pédiculaire.

Wſzczątek, Wſzczętek, Wſzczęćie, } Entſtehung. naiſance, commencement, le tems du commencement de qu. ch.

Wſzczepiam co, *v. m. F. wſzczepię.* 1) in einen Spalt einklemmen. 2) fig. einpflanzen. 1) inſerer, pouſſer, ficher dans une fente. 2) *fig.* inculquer, graver. § 1) wſzczepić klin w kłodę. 2) wſzczepić wiarę, cnotę w ſerce czyie.

** Wſzczętek, *g. wſzczętku.* Urſprung, Anfang. origine, commencement.

Wſzczęty. angefangen, entſtanden. commencé, élevé; embraſé, alumé, qui commence à paroitre. § wſzczęta woyna.

Wſzczynam, *v. m. F. weſzcznę.* erregen, anfangen. commencer, ſoulever, émouvoir; embraſer, alumer, exciter. § wſzczął woynę, bunty, ſpiknienie; konfederacyą wſzczęli.

wszczynać się. 1) entſtehen, erreget werden. 2) ſich eines annehmen. 1) commencer, ſe renouveller, ſe lever, s'élever; commencer à ſe faire ſentir; s'embraſer, s'alumer; naitre. 2) s'intéreſſer pour; prendre le parti, les intérets de qu. § 1) wſzczęła się woyna, pogłoſka; wſzczął się dyſkurs; gdy się wſzczyna zwada ginie wſzelka rada. *prov.* *2) wſzczyna się za nim, uymuie się za niego.

Wſzczynanie. *vid.* Wzniecanie.

Wſzechmocność. Allmacht. Toute-puiſſance. § przedźiwna wſzechmocność Boſka; dwiema palcy mozgu nie mierz wſzechmocności Boſkiey.

Wſzechmocny, Wſzechmogący. Allmächtig. Tout-puiſſant.

Bog wszechmocny. der Allmächtige. le Tout-puiſſant.

Wſzędobył, wſzędobytność. *vid.* Wſzędybył, Wſzędybytność.

Wſzędy, wſzędźie; *adv.* überall. par tout; en tout lieu; de tous côtez. § wſzędźie po izbie leżą księgi; wſzędźie rozesłał po niego ludźie.

Wſzędybył. ⎫ Landläuffer; Landſtrei-
*Wſzędybylski. ⎬ cher, Herumtreiber
Wſzędybyły. ⎭ oder ein beſchwerlicher Menſch, der ſich zu ſehr geſchäftig macht. un homme vagabond, ambulant; coureur, ou celui qui fait l'empreſsé; importun, fâcheux, incommodant. § wſzędobyli lękarze, wſzędobyły umysł; ci wſzedybyłowie uprzykrzeni.

Wſzędybytność Boſka die Allgegenwart Gottes. la toute préſence divine.

Wſzędybytny. allgegenwärtig. préſent en tous lieux; préſent par tout.

Wſzelaki. ⎫ 1) allerhand; allerley, aller.
Wſzelki, ⎭ 2) jeder. 1) de toutes ſortes, de toutes maniéres. 2) chaque, tout.

wszelkim ſpoſobem. auf alle Art. en toutes manières, en toutes façons.

Wſzech. iſt der *genitivus* von Wſzy *c'eſt le génitif de* Wſzy.

Wſzelakokſztałtny. vielgeſtaltig; von vielerley Geſtalten. de toutes formes.

Wſzem, iſt der *Dat. plur.* von Wſzy. *c'eſt le Datif plurier de* Wſzy.

Wſzeteczeńſtwo. ⎫ 1) Unzucht, Geilheit.
Wſzeteczność. ⎭ 2) *obſ.* gemeiner Umgang. 3) unordentliches Leben. 1) lacivité, impudicité. 2) *obſ.* familiarité. 3) déreglement de vie, libertinage, *m.*

Wſzetecznica. unzüchtiges Weib. paillarde, femme lacive; garce, garçonniére.

Wſzetecznie, *adv.* unzüchtiger Weiſe. lacivement, impudiquement.

Wſzetecznik. 1) unzüchtiger Menſch. 2) *obſ.* der ſich mit einem gemein macht. 1) libertin, paillard, homme lacif. 2) *obſ.* celui qui ſe familiariſe.

Wſzeteczny. 1) unzüchtig, üppig. 2) *obſ.* familiair, gemein. 1) lacif, impudique. 2) *obſ.* familier. § 1) wſzeteczna karta, wſzeteczna białagłowa.

Wſzoł. eine Laus eines Thieres. pou, vermine qui mange un animal. § wſzoły gęśie, końſkie.

Wſzrubować, *F. wſzrubuię.* einſchrauben. faire entrer une vis dans; faire paſſer à tour de vis.

wszrubować się w kogo. ſich einſchmeicheln. s'inſinuër, s'introduire, ſe couler, ſe gliſſer dans.

Wſzy. iſt der *Nom. plur.* von Weſz. *c'eſt le Nom. pluriel de* Weſz.

Wſzy, wſzyſtki. aller, jeder. tout. § wſzemu panuie narodowi; za wſzech ſtanow zezwoleniem; we wſzech ludzkich ſercach; wſzemi włada.

wſzem i w obec każdemu. allen und jedem ins beſondre; wir thun allen und jedem zu wiſſen. à tous généralement; nous faiſons ſavoir à tous préſens et à venir.

Wſzyćie, wſzywanie. das Einnähen in etwas; eingenähte Arbeit. l'action de coudre dedans, ou dans une choſe; la couture de dedans.

Wſzyſtek, ⎫ aller, ganz. tout, entier.
Wſzyſtki, ⎪ § wſzyſtka źiemia, wſzy-
Wſzytek, ⎬ tek świat; wſzyſtkie ſukno;
*Wſzytki. ⎭ wſzyſcy ludźie; wſzyſtkie na to ſtrawił siły.

wszyſtki, obſ. *wſzyſcy.* alle, alle Leute. tous, tout le monde, toutes les perſonnes; tous les gens. § wſzyſcy zdania tego byli.

wszyscy a wszyscy. alle insgeſammt. tous enſemble.

wszyscy się uſkarzaią, wſzyſcy mruczą. alle Klagen, alle murren. tout ſe plaint, tout murmure.

wszyscy tam byli. alle ſind da geweſen. il y avoit tous.

wszyſtkich matek źiele. (alchimilla.) Sinau, Löwen-Fuß. du pié de Lion.

Wſzyſtko. 1) Alles, alle Dinge. 2) das Ganze. 1) tout; toutes les choſes. 2) tout, toute choſe, ce qui eſt entier. § 1) wszyſtko (wſzystkie rzeczy) co wiem powiem; wszyſtko za iedno; do wſzyſtkiego to człowiek. 2) w części i we wſzyſtkim.

kto ma pieniądze ma wszystko. wer Geld hat, hat alles. avec de l'argent on a de tout; argent fait tout.

wszystko mu się udaie. es gehet ihm alles von ſtatten. tout lui ſuccède à ſouhait.

nic albo wſzystko. nichts oder alles. tout ou rien.

na tym wszystko. auf dieſes kommt alles an. il s'y acroche toute l'afaire, c'eſt le pivot de cette afaire; delà depend tout.

wszyſtko łotrowie. es ſind alles liderliche Leute. tous ſont des gens de ſac et de corde. § wſzyſtko hultaie i złodźieie.

nade wszyſtko, über alles. avant toutes choſes; ſur toutes choſes.

po wszyſtkim. 1) nach allem; es iſt alles vorbey. 2) es iſt alles verlohren. 1) adieu paniers vendanges ſont faites; ce ſont des afaires faites. 2) tout eſt perdu; c'en eſt fait. § 1) przyszły pośiłki gdy po wſzyſtkim było.

Wſzyſtko, *adv.* beſtändig, immerwehrend, immer. continüellement, ſans ceſſe, toujours. § wſzyſtko piſze, czyta, biega.

Wſzyſtkoczyń. Prahler, der alles thun will. fer à bras; fanfaron; vanteur, celui qui ſe vante de faire tout.

**Wſzyſtkorodny. alles hervorbringend. qui produit toutes choſes. § wſzyſtkorodna źiemia.

Wſzyſtkowidzący. allſehend. qui voit tout.

Wſzytek. } *vid.* Wſzyſtek.
Wſzytki. }

Wſzyty. eingenehet. couſu dedans.

Wſzywam co, *v. m. F. wſzyię.* einnehen, hereinnehen. coudre dedans ou par dedans.

Wtaczam, *v. m. F. wtoczę.* 1) herein wälzen. 2) anbringen, einmiſchen. 1) rouler dans un endroit. 2) inſerer, enchaſſer, entremêler dans; apliquer. § 1) wtoczyć kamień w doł. 2) wtoczyć co śmieſznego w mowę.

Wtargam, *v. m. F. wtargnę.* einfallen in ein Land. déborder, faire irruption, une excurſion; entrer à main armée dans. § nieprzyiaćiel wtargnął w Państwo.

Wtargnienie. Einfall in ein Land. irruption, incurſion. débordement.

Wtłaczam co, *v. m. F. wtłoczę.* einſtopfen. fouler, preſſer, pouſſer avec la main dans; remplir de; embourrer.

wtłoczyć się, wćisnąć się. ſich hereindrängen, ſich eindrücken. ſe preſſer dans un endroit; ſe blotir, ſe tapir en ſe ramaſſant. § w kąt, za drzwiami, w tłum się wtłoczył.

Wtedy, *adv.* damahls. alors; pour lors, à ce tems. § wtedy był u mnie.

Wtoczenie. 1) Einwälzung. 2) Anbringung, Einmiſchung, Einfalzung. 1) l'action de rouler dans un endroit. 2) inſertion de qu. ch. dans un diſcours.

Wtoczony. 1) hereingewälzt. 2) eingemiſcht in eine Rede; eingefalzt. 1) roulé dans le dedans. 2) inſeré, enchaſsé dans un diſcours.

Wtorek, *g. wtorku.* Dienſtag. Mardi. § po przyszłym wtorku przyiedzie.

Wtorkowy. Dienſtäglich, de Mardi.

Wtorkuię. der andre in der Ordnung seyn. être le ſecond; être le prémier après qu; ſuivre le prémier. § wtorkuy kiedy nie możeſz przodkować.

Wtororzędny, wtorego rzędu. einer aus der andren Ordnung. celui qui eſt du ſecond ordre.

wtororzędny, drugi w rzędźie. der andre in der Reihe. le ſecond du rang.

Wtory. der andre der Ordnung nach. ſecond en rang; le prémier après qu. § wtora ze trzech powinności; wtory po trzećim; nie znam wtorego (drugiego) ſenatora, ale trzećiego, czwartego.

znam wtorego Pana. ich kenne den Herrn, der auf den erſten in der Ordnung folget. je connois le ſeconde Seigneur, le Seigneur qui ſuit le prémier.

wtory od końca. der andere vom Ende, der letzte ohne einen. penultiéme, le dernier moins un.

wtora; wtora rzecz. die andre Sache; das zweyte. la ſeconde choſe. § pierwſza czytać, druga piſać.

wtora; wtora godźina. zwey Uhr. deux heures. § przyydź o wtorey.

wtore mieyſce. der zweyte Ort. le ſeconde lieu.

Wtrącam, *v. m. F. wtrącę.* 1) hereinſtoßen. 2) einwerffen, einrücken, einſchieben. 1) enfoncer; faire aller plus avant du côté du fond; pouſſer, ficher dedans. 2) entremêler, mêler parmi, enchaſſer, inſerer, mettre dans un diſcours. § 1) wtrąć ten droćik w

dźiurkę.

dziurkę. 2) wtrącił niepodobieństwo, tę sprawę w mowę, w rozmowę.
wtrącić komu co w co. einem etwas in die Rechnung bringen, es anrechnen, es abziehen. inserer qu. ch. en ligne de compte pour la déduire sur la somme. § wtrącił mu trzy talery w rachunek, w myto.
wtrącić się w co. sich in etwas mengen, sich eindringen, sich mischen. se fourrer dans; s'ingérer, s'intrure dans; se mêler de qu. ch.
Wtrącanie, wtrącenie. 1) das Hereinstoßen. 2) das Hereinrücken. 3) *Gram.* eine Interjection. 1) l'action de pousser dedans. 2) insertion. 3) *Gram.* interjection.
Wtręt. } *vid.* Właz.
Wtręcień, *g. wtręćnia.* }
Wtroczony. gefesselt, in Banden gelegt. mis aux fers; lié. § twardo wtroczony więzień.
Wtroczyć. *F. wtroczę.* fesseln, in Bande legen. mettre à la chaine, aux fers.
Wtykalny. das sich in etwas einzustecken schicket. qui est propre à ficher, à mettre dans une chose.
Wtykam, *v. m. F. wetknę.* hereinstecken. ficher dedans, inserer, passer, faire entrer dedans; mettre, engager dedans, fourrer dans. § wetkniy tę słomę w wor; wtykać w chorego potrawę.
wtykać w ziemię. in die Erde stecken. planter, enfoncer dans la terre. § wtykać nasienie, płonkę.
wetknąć na rożen. an den Spieß stecken. embrocher, mettre en broche. § wetkniy kuropatwę na rożen; wetknął iuż pieczenią.
wetknąć nić w ucho iglane; nawłaczać igłe. eine Nähe-Nadel einfädeln. enfiler; passer du fil au travers du trou d'une éguille.
Wtykanie, wetknienie. das Hereinstecken. l'action de ficher dedans, insertion. § wtykanie nasienia w zagon, pieczeni na rożen.
Wuiam. einen Vetter nennen. apeller qu. oncle.
Wuieczny. Mutter-Bruder. de l'oncle maternel.
wuieczny; wuieczny syn. Mutter-Bruders-Sohn. fils de l'oncle maternel.
wuieczna; wuieczna corka. Mutter-Bruders-Tochter. fille de l'oncle maternel.
Wuienka. *vid.* Wuyna.
* Wul, wole. Kropf am Halse. écrouëlles, *f. plur.*

Wulgata. die Vulgate, lateinische Bibel in der Catholischen Kirche. Vulgate, Bible latine dont se sert l'Eglise Catolique. § na rozkaz Papieżow Sixta V. i Klemensa VIII. Wulgatę poprawiono.
Wuy, *g. wuia.* Oheim, Mutter-Bruder. l'oncle maternel.
Wuyna, wuienka. Mutter-Bruders-Frau. épouse de l'oncle maternel.
Wwabiam, *v. m. F. wwabię.* hereinlocken. faire entrer dedans, atirer dedans par apas.
Wwalam, *v. m. F. wwalę.* hereinwältzen. rouler dedans.
Wwiązanie, Wwięzowanie. das Einbinden. l'action de lier dans.
wwięzowanie kogo w maiętność. die Einsetzung, Einweisung in ein Gut. ensaisinement, introduction judiciaire dans une terre.
wwięzowanie się w maiętność. Besitznehmung eines Guts. ocupation, prise de possession d'une terre.
Wwiezienie. die Einfuhr. entrée; l'action de voiturer qu. ch. dans.
Wwieziony. eingeführt zu Lande oder zu Wasser. entré; voituré dans un païs par eau ou par terre.
Wwięzuię co w co, *v. m. F. wwiążę.* einknüpffen, binden in etwas. lier, noüer qu. ch. dans.
wwięzować kogo w maiętność. einem in ein Gut einweisen, einsetzen. ensaisiner qu. d'une terre; mettre qu. en possession d'une terre.
wwięzuię się w maiętność. ein Gut in Besitz nehmen. ocuper une terre, s'emparer de; prendre possession d'une terre.
Wwodzę, *v. m. F. wwiodę.* 1) hereinführen. 2) gerichtlich registriren. 1) mener, conduire dans. 2) enregîtrer; mettre, écrire sur les regîtres publiques, sur les actes judiciaires.
Wwodzenie. Einführung. introduction; l'action de mener qu. dans, d'introduire.
wwodzenie w księgi. gerichtliche Registratur. enregîtrement; l'action de mettre sur les regîtres publiques.
Wwożę co, *v. m. F. wwiozę.* einführen, auf einem Wagen oder Schiff. faire entrer par une voiture; voiturer qu. ch. dans un païs par eau ou par terre.
Wwożenie. die Einfuhre. l'entrée; l'action de voiturer dans un païs par terre ou par eau.
Wwuczam kogo w co, *v. m. F. wwuczę.* einen zu etwas gewöhnen, anhalten. acoutumer, dresser, former, apliquer qu. à.

Wy.

Wy. ist der *Nom. plur.* von Ty. *c'est le Nominatif plurier de* Ty.

Wy, *pr. insf.* vor den *verbis* hat diese Präposition folgende Bedeutung. 1) 1) aus, heraus. 2) ab, abreiben, abnutzen, abtragen. 3) satt, zur Gnüge, überdrüßig. 4) aus, sehr, gut, ganz. 5) er, durch etwas erlangen. *On se sert de cette préposition verbale pour exprimer les significations suivantes.* 1) hors, dehors, de. 2) s'user, se détruire par le tems, par le frotement. 3) tout son sou, tant qu'on veut. 4) entiérement, tout à fait, bien, très. 5) obtenir à force de. § 1) wypędźić, wyrzućić, wychodzić; wybić komu oko, zeby. 2) szata śię wyćiera, zamek śię wybiegł. 3) wybiegał śię, wywołał śię, wymachał śię, wyłpał śię. 4) wyrąbać, wygubić, wytraćić, wybić; wykorzenić. 5) wygrał talar; wyprośił, wymodlił to.

Wybaczam, Wybaczy vam, *v. m. F. wybaczę.* 1) verzeihen, vergeben. 2) erfahren, ersehen, vernehmen. 1) pardonner. 2) aprendre, comprendre, concevoir, pénétrer. § 1) wybacz mi ten błąd. *2) wybaczył (wyrozumiał) to z niego.

Wybadanie. die Ausforschung. enquête.

Wybaduię co, *v. m. F. wybadam.* ausholen, ausfragen, ausforschen. s'enquerir, s'enquêter finement d'une chose à qu; tirer les vers du nez de qu; tirer un avis de qu; tâcher de découvrir le secret de qu.

Wybadywanie. 1) das Ausforschen. 2) Gericht. die Interrogatorien, Vernehmung. 1) enquéte, recherche. 2) interrogatoire, *m.* les demandes d'un Juge et les reponses de la partie.

Wybawiam, *v. m. F. wybawię.* erlösen, befreyen. délivrer, sauver qu. de. § wybawił mię z niewoli, z strachu, od śmierći, od zguby.

Wybawianie. das Erlösen. l'action de délivrer.

Wybawićiel. Erretter, Befreyer. liberateur, sauveur.

Wybawićielka. Erretterin. libératrice.

Wybawienie. Errettung, Befreyung. délivrance.

Wybićie. 1) das Herausschlagen als eines Nagels. 2) Verrenkung. 3) Vertreibung als der Furcht. Die andern Bedeutungen sind aus dem Zeit-Wort Wybiiam zu ersehen. 1) l'action de faire sortir une chose à force de coups. 2) luxation, dislocation d'un os; déboitement, entorce. 3) *fig.* expulsion, bannissement comme de la crainte, l'action de chasser, d'ôter à qu. *pour les autres significations, on les peut former du verbe* Wybiiam. § 1) wybićie goździa z śćiany. 2) wybićie ręki, nogi ze stawu. 3) wybyćie komu uporu, sobie frasunku z głowy.

Wybieg. Auslauf, Ausfluß. sortie; issuë, écoulement, découlement. § wybieg wody z rury.

Wybiegam, *v. m. F. wybiegę wybieżę, wybiegnę.* 1) herauslauffen, herausgehen. 2) hervorragen, hervorgehen. 3) schießen, in die Höhe wachsen. 4) einen einholen, einem nachsetzen, nachjagen. 1) sortir, courir, aller vîte hors d'un lieu. 2) s'avancer, s'étendre, se jetter hors d'oeuvre, déborder sur; s'elever, paroître au dessus; monter en haut. 3) s'étioler, monter en croissant; monter en haut. 4) talonner, poursuivre qu; courir après qu. § 1) wybiegł z izby na dwor, do kuchni; wybież, obacz kto tam? 2) wybiega dach, rola, tram, wyspa. 3) to drzewo rostąc barzo wybiega. *4) wybiega (wyśćiga) go.

wybieżeć przećiw komu. einem entgegen gehen. aller au devant de qu.

wybiegać śię. 1) sich müde laufen. 2) sich vom Reiben abnutzen. 3 entgehen, ausweichen, entlaufen, vermeiden. 1) devenir las, perdre ses forces à force de courir. 2) s'user peu à peu, se détruire à force de se froter contre une autre chose. 3) échaper, éviter quelque mal; se délivrer, se sauver de. § 1) ieszcze śię nie wybiegał. 2) wybiegał śię zamek; wybiegła śię zawiasa. 3) wybiegł śię od (z) niesławy, od winy.

Wybiegłość, wydatność. Hervorragung, Vorstechung, Vorsprung. saillie, avance, éminence.

Wybiegły, wydatny. vorstechend, vorragend, vorspringend. saillant, qui avance dans ou sur, qui s'étend en hauteur ou en longueur. § im drzewo wybiegleysze tym zacnieysze w leśie.

Wybielam co, *v. m. F. wybielę.* 1) ausweißen als eine Stube. 2) bleichen Wachs, Leinwand. 3) bleichen, die Sonnen-Schwärze vertreiben. 1) blanchir, comme une chambre avec de la chaux. 2) blanchir de la toile, de la cire. 3) deshâler; ôter le hâle, la noirceur causée par le soleil.

wybielić śię z upału. der Sonnen-Brand verlieren. se deshâler.

Wybie-

Wybieracz podatkow. Einnehmer. receveur, exacteur.

Wybieram, *v. m. F. wybiorę.* 1) herausnehmen. 2) ausnehmen, ausstreiffen, aushölern. 3) Steine aus dem Acker lesen. 4) ausheben Leute zu Kriegesdiensten. 5) auf Credit nehmen, ausnehmen, Waare beym Kaufmann. 6) zusammen suchen, aussuchen. 7) aussuchen, auslesen, wählen, das beste nehmen. 8) excerpiren, sammeln aus Büchern. 9) eintreiben, eincaßiren Gaben, Schulden. 1) prendre, tirer qu. ch. d'un vaisseau, le vuider. 2) caneler, faire des canelures; creuser, vuider, caver, troüer avec un instrument. 3) épierrer, nettéïer la terre des pierres. 4) choisir, prendre pour le service dans les troupes. 5) lever, prendre à crédit chez un marchand. 6) ramasser, assembler. 7) choisir entre plusieurs; trier la plus belle chose, élire; trier sur le volet. 8) recueillir, extraire, tirer d'un ouvrage ce qu'il y a de meilleur. 9) exiger, tirer, recevoir, lever des tailles, des dettes. § 1) wybrał wszystko z woru. 2) wybierz kwadraćiki, dźiurę, rowek na deszcze wężykiem. 3) wybierać kamienie z roli. 4) wybrał ludźi z regimentu, z powiatu 5) wybrał ten towar u kupca. 6) z pilnośćią z tego pisma taiemnego litery na alfabet wybrałem. 7) wybierz sobie konia; na burmistrzostwo go wybrano. 8) wybierać z książki naypięknieysze materye. 9) wybierać podatki, pieniądze, długi od kogo.

wybierać śię. 1) im Begriffe seyn, stehen; sich fertig machen, halten. 2) sich rüsten. 1) se mettre, se préparer à faire; étre prêt à, étre sur le point de. 2) s'armer; faire des préparatifs pour une guerre. § 1) wybieramy śię w drogę, na spacer, na Seym, z drogi, z Seymu. 2) Turcy śię na Persow wybieraią.

Wybieranie, wybranie. 1) das Aussuchen; die Wahl. 2) Eintreibung der Gelder. 1) choix, triage, *m.* élection. 2) la levée des tailles, des dettes, l'action de les lever, de les tirer. § 1) wybranie (obranie) kogo do czego. 2) wybieranie podatkow.

wybieranie śię. die Zubereitung als zur Reise, zum Kriege. les préparatifs qu'on fait pour un voiage ou pour la guerre.

Wybierki *plur.* odrzutek. Brack, Ausschuß. rejet, rebut.

Wybiiacz Schläger, Stampfer, in den Bedeutungen des *verbi* Wybiiam. bateur, *dans les significations du verbe* Wybiiam.

wybiiacz wełny. Wollen-Schläger, Wollen-Krämpler. bateur de laine, aplaneur, houpier.

Wybiiam, *v. m. F. wybiię.* 1) ausschlagen einen Nagel. 2) wegschleudern, von sich schlagen, werfen. 3) steigen, empor steigen, in die Höhe gehen. 4) quellen, entspringen als ein Quell. 5) abhülsen, die Hülse abstampfen. 6) auspruͤgeln, ausschmieren. 7) einen nach dem andern schlachten, tödten, umbringen. 8) verrenken, verstauchen. 9) abziehen, abdrucken, drucken in der Drucker-Presse. 10) in der Luft sausen als der letzte Glocken-Schlag. 11) ausschlagen, heraus thun, als ein Gebräu aus einem Keßel. 1) mettre dehors à force de battre; chasser, faire sortir une chose de son lieu à force de coups. 3) jetter, repousser, pousser de bas en haut, élever. 3) monter, s'élever. 4) jaillir, rejaillir, sourdre comme une source. 5) monder; ôter la peau à un grain. 6) savonner, batre qu. comme il faut; batre rudement; batre le dos et le ventre à qu; rüer qu. de coups. 7) assommer, tüer l'un après l'autre. 8) déboiter, disloquer un os, le mettre de sa place. 9) tirer, imprimer une feuille, imprimer une étofe, la mettre ou passer sous la presse. 10) bourdonner en l'air, faire un frémissement comme la cloche après le dernier coup. 11) tirer, vuider ce d'un chaudron qu'on y avoit préparé. § 1) wybiy młotkiem gożdź ze śćiany, z deski. 2) wybił (odbił) piłkę od śiebie; łuk, ćięćiwa strzałę wybiia; fontana wodę wzgorę wybiia. * 3) strzała wybiia (wzbiia śię) wysoko. 4) mieysce gdźie zrzodło wybiia. 5) wybiiać proso na iagły, ięczmień, owies. 6) czuie moy grzbiet że mię wybiią; wybito go srodze za to. 7) wybiiać ptaki, iagnięta, wilki, kury, gęśi. 8) wybić z stawu rękę, nogę; pies wybił nogę. 9) wybiiać obrazy, kopersztychy, drukarskie litery. 10) zegar, dzwon wybiia. 11) wybiy piwo z pierwszey brzeczki; wybić alembik, piec hutarski.

wybić dno z beczki. einem Faß den Boden ausschlagen. défoncer, ôter le fond d'un vaisseau.

wybić drzwi. die Thüre einschlagen. enfoncer, forcer la porte; éfondrer la porte.

wybić

wybić komu oko. einem ein Auge ausschlagen. jetter à qu. l'oeil hors de la tête.
* *wybić, wyłupić komu oczy.* einen blenden, einem die Augen ausstechen. crever les yeux à qu; aveugler qu.
wybić komu zęby einem die Zähne ausstossen. édenter qu; casser à qu. les dents, les faire sortir.
wybić ogień, krzesać ogień. Feuer anschlagen. faire sortir du feu d'un caillou; battre le fusil.
wybiiać wełnę. Wolle schlagen, krämpeln. battre, ouvrir, aplaner, drousser la laine.
wybiiać oley; wybiiać ziarno na oley. Oel pressen. tirer, exprimer de l'huile de.
wybić co komu z głowy. aus den Kopf schlagen. des-entêter qu; bannir, chasser, mettre qu. ch. hors de l'esprit de qu.
wybić sobie z głowy. sich aus dem Kopf schlagen. mettre qu. ch. hors de son esprit; se des-entêter de. § wybić sobie melankolią, frasunek z głowy.
wybiiać się. 1) sich ausbrechen; sein Gefängniß erbrechen. 2) das Joch abschütteln, sich befreyen von etwas, sich in Freyheit setzen. 3) hervorbrechen als Flammen. 4) in die Höhe steigen; sich in die Höhe schwingen. 1) rompre, forcer sa prison. 2) secoüer le joug; s'afranchir, se délivrer de; se soustraire de, à. 3) éclater, sortir avec impétuosité, se jetter dehors avec violence. 4) monter, se pousser en haut, s'élever. § *1) wybił się (wyłamał się) z więzienia. 2) wybić się z władzy czyiey; z pod mocy czyiey. 3) wybiia się płomień; promienie słoneczne z obłokow się wybiiaią. 4) prętkim się do czego wybiiać (wzbiiać się) lotem; strzała się wzgorę wybiia.
wybiiać się z prawa, z sądu. sich durch eine Ausflucht der Gerichtsbarkeit des Richters entziehen. s'exemter par un déclinatoire de la jurisdiction ou de la compétance d'un Juge.
Wybiiana. Nachschall, Gesause einer Glocke nach dem letzten Schlage. finale; frémissement, retentissement, bourdonnement surd que font les cloches après qu'elles ont sonné.
Wybiianie. das Ausschlagen eines Nagels. Die andern Handlungen kan man aus dem *verbo* Wybiiam machen. l'action de faire sortir à force de traper. *les autres actions se formeront aisément du verbe* Wybiiam.
wybiianie wełny. das Wollen-Schlagen. l'action d'ouvrir, de carder la laine.
wybiianie się z prawa, z sądu. Ausflucht durch welche man des Richters Gerichtsbarkeit zu entgehen suchet. déclinatoire, *m.* exemption déclinatoire par laquelle on se soustrait à la jurisdiction d'un Juge.
Wybiiany, wybity. 1) ausgeschlagen als ein Nagel. 2) ausgeprügelt. 3) gedruckt als Buchstaben, ein Bogen. Das *verbum* Wybiiam wird die andern Bedeutungen erklären. 1) sorti, mis dehors à force de coups. 2) batu comme il faut, rué de coups. 3) imprimé. *le verbe* Wybiiam *expliquera les autres significations.* § 1) gwóźdź wybity. 2) srodze wybitego cieszyć. 3) wybiiane litery; wybiiana w złoto materya; papier wybiiany.
Wybiorki, *plur. vid.* Wybierki.
Wybladnąć, *F. wybladnę.* ganz erblassen. pâlir, devenir tout pâle; blémir, devenir tout blême. § wybladł iak śledź moczony.
Wybłądzić kogo z czego, *F. wybłądzę.* aus einem Irrthum führen; einen die Augen öfnen; einen zu rechte weisen. détromper, désabuser qu; faire connoitre à qu. son erreur; ouvrir à qu. les yeux.
wybłądzić się. seinen Irrthum erkennen, aus einen Irrthum kommen. se détromper; reconnoitre qu'on étoit en erreur. § z tey sprawy się nie wybładzi; trudno się z tego wybłądzić.
Wybiednienie. das Erblaßen, die Erblassung. blémissement.
Wybłysnąć, *F. wybłysnę.* hervorbrechen, blitzen aus etwas, heraus flammen. flamber; éclater, sortir de; pousser et jetter une grande flamme de. § wybłysnął z działa ogień; wybłyśnie ztąd ogień woienny.
Wyboczenie. eig. u. fig. Abweichung von etwas. *prop. et fig.* détour; égarement de; l'action de se détourner de. § wyboczenie z drogi; wyboczenie z prawa, z słuszności.
wyboczenie drog. Krümme der Wege; Abwege, Umwege. détours des chemins; chemins détournez.
Wyboczyć, *F. wyboczę.* eig. u. fig. abgehen, sich von etwas entfernen. *prop. et fig.* s'égarer, se détourner, s'écarter de. § wyboczyć z drogi, z prawdy, z cnoty; do tey materyi wyboczyć sobie życzy pioro moie.
wyboczył do Warszawy. er hat einen Umweg nach Warschau genommen. il a tourné son chemin, il s'est détourné de son chemin vers, pour Varsovie.

Wybor.

Wybor. auserleſene Sache; das Beſte, der Kern; das Vortreflichſte. élite, fleur, *f.* ce qu'on a trié entre les autres; quinteſſence, ſuc, moële, excélence, beauté, ce qu'il y a de meilleur en quelque choſe. § słowo wybor pochodzi od wybieram; mnie brak dał owiec, koni, ſkor, ſobie wziął wybor; te z nauki wyſyſa wybory.

mnie naygorſze ſobie na wybor. für mich den Ausſchuß, für ſich das Beſte. pour moi le rebut, pour lui ce qui eſt de meilleur.

wybor ludźi; ludźie na wybor. auserleſene Mannſchaft. gens d'élite; la fleur, l'élite des gens; des gens choiſis; gens triez.

wybor ſzlachty, młodźi. auserleſene Edelleute, auserleſene Jugend. l'élite, la fleur de la nobleſſe, de la jeuneſſe.

wybor dowćipu. Hoheit des Witzes. éminence, élevation, excélence, beauté de l'eſprit.

wybor słow. auserleſene Worte. des paroles choiſies, des mots choiſis; choix des mots. § nie wyborem słow ale proſtotą ſerca życzę; miał mowę w pięknym słow wyborze.

wyborem, z wyborem, wybieraiąc, przebieraiąc, brakuiąc. mit einer Wahl; mit Ausleſung des Beſten. avec choix; avec triage; en faiſant choix.

rzecz na wybor; wyborna rzecz. eine vortrefliche Sache. merveille, une choſe très-excélente.

uczony na wybor. ein vortreflicher Gelehrter. un homme d'un ſavoir éminent.

wino na wybor. vortreflicher Wein. du vin très-excélent.

towar na wybor. auserleſene Waare. l'élite d'une marchandiſe.

urodny na wybor. wunderſchön. beau à merveille.

na wybor, ⎫ *adv.* znamienićie. vortref-
Wybornie, ⎭ lich, überaus. à merveille, à merveilles, excélenment, divinement, ſuperbement; au deſſus des autres; par deſſus les autres; admirablement, noblement, magnifiquement. § piſze, śpiewa na wybor, obiaduie wybornie.

Wyborny. vortreflich, ausgeſucht, ausbündig, ausnehmend, auserleſen. exquis, excélent, admirable, ſuperbe, divin; trié, bien choiſi; qui eſt par deſſus les autres.

nic wybornieyſza iako. nichts iſt vortreflichers, als. il n'y a rien de plus excélent que.

wyborne. das vortrefliche, eine vortrefliche Sache. l'excélent; choſe admirable, choſe exquiſe.

Wybrakować, *F. wybrakuię.* ausſchießen, einen Ausſchuß machen. rebuter, faire un rebut.

Wybranie, obranie, *conf.* Wybieram. die Wahl. élection, triage, *m.* choix.

Wybraniec, *g. wybrańca.* 1) Ausſchuß; auserleſener Mann zu den Kriegesdienſten der Republique. * 2) Recrut, neuangeworbener Soldat. 1) un homme qu'on prend d'entre les habitans pour s'en ſervir dans les armées de la République. 2) ſoldat de recruë; un recruté. § 1) wybrańcy z miaſt; wybrańcy według liczby łanow na woynę wyprawieni bydź maią; wybierać wybrańce (wybrańcow) z powiatu. * 2) wybrańcow, zaciężnych żołnierzow ekſercytować.

wybrańcy. Land-Ausſchuß, Land-Militz. milice.

Wybrańczy, ⎫ den Land-Ausſchuß, die
Wybraniecki. ⎭ Land-Militz betreffend. de milice, qui regarde les ſoldâs choiſis parmi les habitans. § wybrańcze śiedliſka; wybraniecka piechota; włoka wybraniecka.

Wybrany. erwählt, ausgeleſen, ausgeſucht. choiſi, trié, trié ſur le volet.

Wybrnąć. *F. wybrnę.* 1) herauswaten. 2) herauskommen als aus einer Gefahr. 1) paſſer à des guez; paſſer à gué, ſortir d'un gué, d'une riviére. 2) échaper un péril; ſe ſauver, ſe tirer, ſe débaraſſer, ſortir de. § 1) wybrnął z rzeki. 2) nie wybrnie z tego niebezpieczeńſtwa; wybrnąć z błędow; wybrnąłem chwała Bogu.

Wybrzeże. ein Meer-Buſen. un golfe, ſein de mer.

Wybuch. Braut, Ausbruch, als des Feuers. boufée, vomiſſement de feu. § znayduią śię tam wybuchy ogniſte; wybuchy płomieniſte dom bliſki dośięgły.

Wybucham, *v. m. F. wybuchnę.* 1) ausfahren, ſchießen aus etwas, ausbrechen, fahren, blitzen aus etwas. 2) werfen, auswerfen, ſpeyen als Feuer. 3) fig. ausbrechen in einen Krieg. 1) partir, ſortir avec impétuoſité; flamber; ſortir par boufées, éclater. 2) jetter, vomir du feu. 3) *fig.* éclater en guerre; s'alumer. § 1) wybuchnęła z tamy woda; wybuchnęły z domu płomienie. 2) wybuchnąć ogniem, pożarem; Etna kamienie i śiarczyſte wybucha ognie. 3) ten bunt w płomień wielki wybuchnął;

buchnął; wybuchnęła ztąd straszna woyna.

** Wybuchnienie. 1) Schuß, schneller Ausfall. 2) Ausbruch als des Krieges. 1) bousée, sortie véhémente. 2) l'éclat, la flamme de la guerre.

Wycheltać, *F. wycheltam. vid.* Wycieram.

Wychełznąć, *F. wychełznę.* auszäumen, den Zaum ausnehmen. ôter la bride; débrider. § wychełzniy klaczę.

Wychlę, *e, at, eli.* verwirren. empêtrer, embrouiller, entortiller.

Wychłodnąć, *F. wychłodnę.* eig. u. fig. kalt werden, erkalten. *prop. et fig.* se refroidir, devenir froid. § miłość moia nie wychłodła; afekta się ieszcze niewychłodły.

* Wychod. ⎫ Häuschen, Privât, Ab-
Wychodek. ⎭ tritt. lieux; *m. plur.* privé, *m.* où l'on va décharger son ventre.

wychod pospolity. öffentliches Secret, wo ein jeder hingehet. latrine, cloaque. *m.* lieu commun ou public, où chacun va pour les nécessitez de la nature.

Wychodowy, wychodkowy. Privet-. de privé, qui regarde les lieux.

Wychodzę, *v. m. F. wynidę* (*wyydę* **windę*) 1) herausgehen, auskommen, ausgehen. 2) ausgehen, aus dem Hause gehen. 3) hervorgehen, hervorragen, vorstechen. 4) heraus kommen, ans Licht treten, wie ein Buch. 5) aufgehen; verbraucht, aufgewendet werden. 6) herauskommen als aus Schulden. 7) zu Ende gehen, sich endigen. 8) hinauslauffen, ausschlagen, ein Ende haben. 9) entstehen, entspringen, abstammen. 10) wachsen, kommen als Früchte. 11) kommen auf sein Geld, auf seine Unkosten. 12) Rechenk. herauskommen. 1) sortir, venir du dedans, aller hors d'un lieu. 2) sortir; sortir de la maison, de son logis. 3) sortir dehors, être éminent, paroitre, être au dessus de; avancer, saillir; déborder, s'étendre sur. 4) paroitre, être mis en lumiére, sortir de la presse 5) se consumer, s'user, être consumé, être dépensé, être emploié. 6) sortir, se tirer, se débarasser, se délivrer de. 7) se terminer, se finir, s'achever. 8) se terminer, aboutir à; aller, tendre à. 9) provenir, dériver, tirer son origine, naitre, émaner, procéder, décendre de. 10) sortir, venir, être produit, croitre. 11) revenir à son argent; en tirer son argent, les fraix. 12) *aritm.* revenir à; faire une somme, monter à. § 1) z izby wyszedł; szabla z pochwy dobrze wychodźi; plama z sukna wyszła. 2) Jego Mość wyszedł; wynidź na miasto, koło miasta; rzadko wychodźi. 3) komin z dachu wychodźi, ukazuie się; wychodźi dach, wieża. 4) wyszła tego roku piękna kśiążka; ten Poeta z pod drukarskiey wyszedł prasy. 5) sto talerow na to wyszło; wyszło trzech beczek wina na wesele; wiele na to wychodźi. 6) nie wynidźiesz z długow, z tego kłopotu. 7) czas, godźina, seym, trybunał wychodźi; lata przymierza wyszły; przymierze wyszło. 8) wszystko na dobre, na złe wyszło; wynidźie na co złego ta rozpusta; zbytnia wolność na ćiężką wychodźi niewolą. 9) słowo to z łaćinskiego, dom ten z Tatarow wychodźi. 10) wychodzą piękne owoce z moiego ogroda; z Polski wiele potrzebnych wychodźi rzeczy, niepotrzebnych więcey wchodźi. 11) zły był iarmark, ledwie na swoie wyszedł pieniądze; Bibliopola na swoy nakład często nie wychodźi. 12) z 5. a 4. wychodźi 9. wszystkie te sumy wychodzą na tyśiąc talerow, czynią tyśiąc talerow.

wychodźić, wyieżdżać przećiwko komu, ku komu; zachodźić w drogę komu. einem entgegen gehen. aller au devant de qu; aller à la rencontre de qu.

wychodzę na dwor. auf den Abtritt gehen. aller aux lieux, aller à ses afaires. § wynidę na dwor mały, na dwor wielki.

wychodzę z opieki. mündig werden. devenir majeur; sortir de minorité.

pod żagle wyniść. unter Seegel gehen. faire voile.

wychodźić z zwyczaiu, z mody. altvätterisch werden, abkommen, nicht mehr im Gebrauch seyn. être passé; passer; devenir hors d'usage; n'être plus en usage, à la mode; n'être plus observé; vieillir.

wychodźić z rozumu, z mozgu. seinen Verstand verlieren; ausser sich selber seyn. sortir de soi même; être hors de son bon sens.

na co to wyydźie? wie wird dieses ablauffen? à quoi aboutira cela?

wszystko to na iedno wychodźi. es läuft alles auf eins heraus. tout revient à un; l'un revient à l'autre.

wychodźić śię. sich abtragen, sich abnutzen. s'user, s'élimer; se détruire peu à peu, à force d'être froté. § wyszedł się, (wybie-

(wybiegał się) zamek; * wyszła się, (wytarła się, schodziła się) szata.

Wychodzenie, wyyście. das Ausgehen. sortie, sortir. § rzadki do wychodzenia; w wychodzeniu, przy wyyściu swoim z domu rozkazał; rzadkie było wychodzenie iego.

wychodzenie kiszki z stolca. der Austritt oder Ausfall des Mastdarms. la chute, la décente du boiau culier.

Wychodzony. abgetragen, abgenutzt. usé, élimé; détruit par un continuël frotement. § wychodzona szata, zawiasa.

Wychopień, *g. wychopnia.* hurtig gebackenes aber nicht ausgebackenes Brod. du pain cuit à la hâte.

Wychowanica. Zögling, Weibsperson die von einem erzogen ist. une éléve, celle qui est élevée de qu.

Wychowanie. 1) Ernährung, Unterhalt. 2) Erziehung. 1) nourriture, entretement, entretien. 2) nourriture, éducation. § 1) z dobr tych ma wszystkie wychowanie familii swoiey opatrzyć; opatrzenie posłowi na wychowanie swoie i ludu służebnego. 2) dać komu należyte wysokiemu urodzeniu wychowanie; wychowanie uczćiwe ma bydź; na wychowaniu dzieći szczęśliwość Państwa zawisła.

iego to wychowanie, wychowaniec. das ist sein Zögling. c'est son éleve, c'est son nourrisson; c'est sa nourriture.

Wychowaniec, *g. wychowańca.* Zögling, der von einem erzogen ist. nourrisson; celui qui est élevé de qu.

Wychowany. erzogen. élevé, nourri. § wychowany na naukach.

Wychowuię, *v. m. F. wychowam.* 1) erziehen. 2) ernähren, unterhalten. 1) élever, instruire; donner l'éducation nécessaire. 2) nourrir, faire subsister, entretenir qu; donner de quoi subsister à qu. § 1) wychować syna na naukach. 2) wychowuię familią twoię.

wychować dźiećię w boiaźni Bożey. ein Kind in der Furcht Gottes erziehen. nourrir un enfant dans la crainte de Dieu.

wychować się z czym. sich mit etwas ernähren, sich von etwas erhalten. s'entretenir, subsister de; gagner de quoi vivre.

* Wychowywacz, żywićiel. Ernährer, Erzieher. nourricier; celui qui entretient, qui nourrit une personne.

Wychrachać co, *v. m. F. wychracham.* ausrachsen, auswerffen. cracher, jetter hors de sa bouche.

wychrachać się. sich ausracksen. achever de cracher.

Wychrachnienie, wyrzucenie. Auswurf durch den Mund; Auswerfung. crachement fréquent; action de jetter par la bouche.

Wychrzta. ein getaufter Jude. Juif batisé.

Wychrapać, *F. wychrapam.* ausschlafen einen Rausch. cuver sa bière, son vin; reposer son vin; dormir pour se désenivrer de. § wychrapał wino, gorzałkę.

* *wychrapać się, wyspać się.* wohl ausschlafen. dormir assez; dormir tout son soul.

nie wychrapał się. er hat nicht ausgeschlafen. sa tête n'est pas cuite.

Wychudzam, *v. m. F. wychudzę.* 1) mager machen. 2) aussaugen, erschöpfen, arm machen. 1) dégraisser, amaigrir; faire devenir maigre. 2) sucer, épuiser, apauvrir. § 1) wychudźić konia, rolą. 2) wychudźił obywatelow.

Wychwalam co, kogo, *v. m. F. wychwalę.* sehr loben. glorifier, préconiser, prêcher, proner, vanter qu.

Wychwalanie. Lobes-Erhebung. éloge, *m.* panégirique, *m.*

Wychylam, *v. m. F wychylę.* herausstecken als den Kopf. mettre dehors comme la tête.

wychylić, wychylić się. sich von einem Ort rühren, ausgehen, weggehen. sortir, s'n aller, partir; aller hors d'un lieu. § wychylić się z miasta nie mogł; wychylić się z morza nie dali; wychylili się z fortecy w pole; od niego wychylić się trudno było; ledwie się na krok wychylić mam wolność.

nie wychylić się od kogo. sich nicht von einem rühren, beständig bey einem seyn. ne bouger d'auprès de qu

z domu się nie wychyla. er gehet nicht aus, er rührt sich nicht aus dem Hause. il ne part pas, il ne bouge de la maison.

Wyćiąg. }
Wyćiągłość. } *vid. granie pownętrzne.*

Wyćiągam, *v. m. F. wyćiągnę.* 1) herausziehen. 2) ausrecken. 3) ausspannen einen Bogen. 4) ziehen, aus einem Buch excerpiren. 5) ausziehen, extrahiren als Oel. 6) fordern, einfordern, eintreiben. 7) erfordern. 8) zu etwas bringen, verleiten. 9) von einem erpressen; einem abzwingen. 1) tirer dehors; tirer qu. ch. hors de; retirer qu.

qu. ch. de; faire sortir de. 2) tendre, élargir, étendre un membre. 3) bander, étendre comme un arc. 4) recueillir, tirer d'un ouvrage. 5) extraire, tirer comme de l'huile d'un corps. 6) tirer, éxiger, recevoir, lever, recouvrer. 7) éxiger, requerir, démander. 8) porter, pousser, obliger, tourner, amener qu. à. 9) extorquer, obtenir par force; arracher à qu. qu. ch. § 1) wyćiąniy strzałę z rany; wyćiągnął chłopca z pieca. 2) wyćiągnąć rękę; koń nogę wyćiągnął. 3) wyćiągnąć łuk. 4) wyćiągnąłem to z tego autora. 5) chymik wyćiąga z tego oleiek; wyćiągnąć liczbę kwadratową. 6) wyćiągać na kim (od kogo) dług, zapłatę, podpisy, podatki, obietnicę; powyćiągał sumy; wiele wyćiąga, mało odnośi. 7) wyćiąga tego czas, potrzeba, powinność moia; wyćiągaią to moie obowiązki. 8) wyćiągnął Pana na koszt, na wystawienie mostu; nie dał śię na słowo wyćiągnąć; wyćiągnął mię na to; dałem sto talerow i daleyby mię wyćiągnął. 9) bol z iego ust wyćiągnął tę skargę.

wyćiągam z woyskiem zkąd. ausmarschiren, abmarschiren, abziehen. marcher, sortir d'une place avec ses troupes; tirer ses troupes de; décamper.

wyćiągnąć śię. verarmen; sich erschöpfen. s'épuiser, s'apauvrir. § chłopi śię w tych powinnośćiach wyćiągaią.

Wyćiąganie, wyćiągnienie. 1) das Ausziehen, Ausnehmen. 2) Einfoderung, Eintreibung, Forderung der Schulden, der Steuer. 3) das Ausziehen in den Wissenschaften. 1) l'action par laquelle on tire, on traine dehors. 2) l'éxaction, recouvrement des détes; recette, levée des tailles. 3) extraction *en terme de plusieurs sciences.* § 1) wyćiągnienie goździa cęgami. 2) wyćiąganie podarkow, długow, powinnośći. 3) wyćiąganie oleyka z ziela w chymii, wyćiągnienie liczby w rachowaniu.

wyćiąganie, wyćiągnienie z woyskiem. Abzug, Abmarsch. sortie des troupes; décampement.

Wyćiągniony. 1) herausgezogen, ausgezogen. 2) eingetrieben, eingefordert. 3) ausgezogen, in den Wissenschaften. 1) tiré dehors. 2) éxigé, recouvré, levé. 3) extrait, tiré, *dans le sens de plusieurs sciences.*

wyćiągnione słowo. Gram. ein Derivativum. *Gram.* dérivation.

czoło wyćiągnione. niedrige und länglichte Stirne. un front bas et large.

Wyćie. das Geheule. hurlade, hurlement.

Wyćięćie. 1) Aushauung, Fällung der Bäume. 2) Fuge, Einschnitt, Falz. 1) abatage, *m.* action achevée d'abatre les arbres. 2) rainure, entaille, coche, entaillure. § 1) po wyćięćiu lasu. 2) aby śię w te wyćięćia mogli wsuwać zasuwki.

wyćięćie woyska. gänzliche Niederlage. défaite d'une armée à plate couture.

Wyćieczka. Ausfall der Soldaten. sortie; course de quelques troupes. § częste wyćieczki czynić na oboz nieprzyiaćielski.

wyćieczka. vid. *wyćieczna droga.*

Wyćięgacz, upominaiący śię. Fordrer, Eintreiber. éxacteur, demandeur.

Wyćiekacz. ein Soldat der einen Ausfall thut. coureur, qui fait des courses, des sorties; bateur d'estrade.

Wyćieczkowy. zum Ausfall gehörig. de sortie, de course. § szyk wyćieczkowy; połki wyćieczkowe.

Wyćieczny. zum Ausfall aus einer Stadt eingerichtet. qui concerne la sortie d'une ville assiégée.

wyćieczna droga, wyćieczka, konterskarpa. die Conterscarpe bey einer Festung. la contrescarpe.

wyćieczny zastęp albo zaszczyt. die Brustwehre so den bedeckten Weg decket. le parapet qui couvre le chemin couvert.

Wyćiekam, *v. m. F. wyćiekę, wyćieknę.* 1) auslauffen, lecken, auslecken. 2) vergehen, verfließen, von der Zeit. 3) einen Ausfall thun. 1) repandre; couler, écouler, dégouter, suinter. 2) se passer, s'écouler, s'échaper comme le tems. 3) faire une sortie ou une course. § 1) beczka wyćieka; oko mu z głowy wyćiekło; zawołay mię gdy klepsydra wyćiecze. 2) żołnierz wyćieka. ** 3) wyćiecze czas.

ten statek wszędzie wyćieka. dieses Gefäß lecket überall. ce vaisseau repand, suinte de tous côtez.

Wyćiekanie, wyćieknienie. das Auslaufen. Ausfließen. coulage, *m.* écoulement, coulement. § wyćiekanie wigotnośći z człeka, wody ze statku.

Wyćieńczam, *v. m. F. wyćieńczę.* } 1) dünWyćieńszam, *v. m. F. wyćieńszę.* } ner machen, verdünnen. 2) verkleinern, verringern, kleiner machen als es ist. 3) in der Physic. verdünnen. 1) atenuer, rendre plus menu, plus delié; menuiser,

ſer, amenuiſer. 2) extenuer; amoindrir, faire qu. ch. plus tôt plus petite que plus grande. 3) *Phiſique*. raréfier, rendre plus délié. § 1 wyćienczać deſkę. 2) wyćieńſza śiły, naukę iego. 3) ćiepło powietrze wyćiencza.

wyćieńſzać śię. Wyćieńſzeć, *F. wyćieńſzeię.* 1) dünner werden. 2) Physic sich verdünnen. 3) sich ausgeben, sich erschöpfen; sich vom Gelde entblößen. 1) s'extenuer. 2) *Phiſique*: ſe raréfier. 3) débourſer, dépenſer ſon argent; s'épuiſer; ſe mettre à ſec.

wyćieńſzaiący. 1) verdünnend. 2) Physic. das eine verdünnende Kraft hat. 1) qui extenuë, qui rend plus délié. 2) *Phiſique*: raréfactif, qui a la propriété de raréfier.

Wyćieńſzanie, wyćieńſzenie. 1) Verringerung, Verdünnung. 2) Physic. Verdünnung. 1) amoindriſſement, menuiſement; la diminution d'épaiſſeur. 2) *Phiſique*. raréfaction. 1) wyćieńſzanie deſzczułki heblem. 2) powietrze w ćieple podległe wyćieńſzaniu.

wićieńſzenie słupa ku kapiteli. Einziehung der Säule unter dem Capital. retraite, retreciſſement de la colonne.

Wyćieńſzony. 1) verdünnet. 2) verringert, schwach, erschöpfet. 3) Physic. verdünnet. 1) atenué, délié. 2) amoindri, extenué, diminué, épuiſé. 3) *Phiſique*: raréfié, délié. § 1) wyćieńſzona deſzczułka. 2) znam wyćieńſzone śiły moie. 3) powietrze wyćieńſzone.

Wyćieram, *v. m. F. wytrę.* austreiben, abreiben, reinigen. enlever une tache par le frotement; torcher qu. ch. pour la nettéïer, nettéïer en frotant. § wytrzeć plamę; wytrzyy dzbanek; nie dobrze wytarł.

wytrzeć komin. einen Schorstein fegen. ramonner la cheminée.

wytrzeć z czego błoto. den Gassen-Koth aus etwas reiben. décrotter.

wyćierać trzewiki. die Schuhe putzen. nettéïer, torcher les ſouliers.

wytrzeć ogień z drzewa. Feuer aus dem Holz reiben. tirer, faire ſortir du feu d'un bois en le frotant.

wyćierać śię. sich abtragen; sich abnutzen. s'uſer, s'élimer, ſe détruire peu à peu par un continüel frotement.

wyćiera śię niebo. der Himmel kläret sich auf. le ciel s'éclaire, devient ſerein.

Wyćieranie. *vid.* Wytarćie.

Wyćierpieć co, *F. wyćierpię.* leiden, erdulden. ſoufrir, ſuporter beaucoup.

Wyćiesuię, *F. wyćieszę.* auszimmern, mit der Zimmer-Axt in etwas aushauen. creuſer avec une hache. § wyćieſz drzewo na rynę; wyćiesać rowek w dłuż balki.

Wyćięty. umgehauen, gefällt, ausgehauen. coupé, taillé, abatu avec un tranchant.

wyćięte drzewa. gefällte Bäume. abatis d'arbres.

wyćięta gęba; wyćięty pysk. aufgehauene Fresse, Hieb über das Gesicht. balafre, eſtafilade au viſage; un viſage balafré.

Wyćinacz der etwas niederhaut. abateur, celui qui abat avec un inſtrument à hacher.

wyćinacz materyy. der die Zeuge zierlich auszackt. découpeur, égratigneur.

Wyćinam, *v. m. F. wytnę.* 1) umhauen, aushauen. 2) aushacken, ausschneiden Figuren. 3) hauen, auspeitschen. 4) einen Schlag, einen Streich, einen Hieb geben. 5) schießen, fällen. 1) couper, abatre, faire tomber par le moïen de quelque inſtrument à hacher. 2) découper; figurer qu. ch. avec des fers. 3) foüeter, écorcher, feſſer, fuſtiger; donner à qu. le foüet bien ſerré. 4) fraper; donner, décharger un coup à. 5) tirer qu. avec une arme à feu. § 1) wyćięli las, gay. 2) wyćinać materyą. 3) wyćiąć chłopca rozgą. 4) wytniy mu policzek; wyćiął go kiiem. 5) wyćiął liſa z fuzyi.

wyćiąć z korzenia. ausrotten. extirper, déraciner.

wyćiąć krzak. einen Busch aushauen. eſſarter un buiſſon.

wyćiąć w pień vid. Pień — *w pień wyćiąć.*

wyćiąć komu pysk, gębę. einem ins Gesicht einen Hieb geben. balafrer qu; donner une eſtafilade au viſage à qu.

** *wyćinać, krzeſać ogień.* Feuer anschlagen. faire ſortir des étincelles, du feu de.

wyćinać śię. sich durchhauen. ſe faire jour le ſabre à la main.

Wyćinanie. das Aushauen, Umhauen. l'action d'abatre, de couper; la coupe.

Wyćinany. abgehauen, umgehauen. abatu, coupé.

wyćinana robota. ausgehackte Arbeit zum Zierath. découpure, ouvrage découpé.

Wyćiſkam, *v. m. F. wyćisnę.* 1) abziehen, abdrucken als ein Siegel. 2) ausdrucken den Saft. 3) herauswerfen. 4) erpressen, erzwingen, abzwingen. 5) erfordern, fordern.

fordern. 1) empreindre, imprimer un cachet; tirer une empreinte de. 2) épreindre, exprimer, tirer, faire sortir le ſuc de qu. ch. en preſſant. 3) jetter dehors. 4) tirer, arracher, extorquer. 5) requerir, demander, éxiger. § 1) wyćisnąć pieczęć, figurę w woſku. 2) wyćiśniy sok z cytryny. 3) wyćiſkać kamienie z roli. 4) wyćiſkać podatki na poddanych. 5) miłość łzy wyćiſka; wyćiſka to potrzeba, przyiaźń.

Wyćiſkanie, wyćiśnienie. 1) das Ausdrucken eines Safts. 2) Erpreſſung, Erzwingung. 1) expreſſion d'un ſuc. 2) éxaction, extorſion. § 1) wyćiſkanie ſoku z cytryny.

wyćiśnienie pieczęći. Abdruck eines Siegels. empreinte d'un cachet.

Wyćiſkiwać śię z kim. mit einem um die Wette werffen. jetter à qui mieux mieux; jetter à l'envi l'un de l'autre.

Wyćiśniony. 1) ausgedruckt. 2) ausgedruckt, abgedruckt. 3) erpreßt, erzwungen. 1) exprimé, épreint. 2) empreint, imprimé. 3) extorqué, éxigé. § 1) wyćiśniony ſok. 2) pieczęć wyćiśniona. 3) podatki nieſłuſznie wyćiśnione; łzy poddanych wyćiśnione.

Wyclić śię, ozdrowieć. wieder geſund werden, ſich erholen. ſe porter mieux, reprendre ſes forces; relever; revenir d'une maladie.

Wycwerki, *plur.* rycwerki, łamanie, ſtrzepienie głoſu, trzęśienie gardła. die Triller im Singen. les fredons; le tremblement dans le chant; roulement.

Wycwerkuię. trillern; mit Trillern ſingen. fredonner, roſſignoler, chanter avec roulement.

Wyczerpać, *F. wyczerpnę.* 1) ausſchöpfen. 2) ausforſchen, auslocken, ausfragen. 1) épuiſer. 2) s'enquerir; tirer les vers du nez à qu; s'enquéter finement d'une choſe à qu. § 1) wyczerpniy oſtatek wody. 2) wyczerpnąłem to z niego.

Wyczerpanie, wyczerpnienie. das Ausſchöpfen. épuiſement.

Wyczeſuię. *vid.* Wyczoſuię.

Wyczka. *vid.* Wyka.

wyczka konicza źiele (polygala) Kreutz-Blümlein. Poligale.

wyczka konicza. vid. Przytulia.

Wyczny, wykowy. Wicken-. de veſſes, qui concerne la veſſe.

Wyczoſany. 1) ausgekämmet. 2) ausgebürſtet. 3) zugeſtutzt, geübt, aberichtet; erfahren, angeführt. 1) peigné, acommodé avec un peigne. 2) vergetté; nettéié avec une broſſe. 3) exercé, acoutumé; verſé dans; cultivé, poli.

Wyczoſki. *plur.* Kämmling, Abgang von einer gekämmten Sache. peignures, *f. plur.* peignons, *m. plur.* ce qui tombe d'une choſe qu'on peigne. § wyczoski wełniane, iedwabne.

Wyczoſuię, wyczeſuię, *v. m. F. wyczeſzę.* 1) auskämmen. 2) ausbürſten, auskehren. 3) aushecheln. 4) fig. abhobeln, zuſtutzen. 5) ausſchmieren, ausprügeln. 1) peigner; ajuſter les cheveux avec un peigne. 2) vergetter; nettéïer avec des vergettes. 3) peigner, carder, ſérancer. 4) éxercer, dreſſer, acoutumer à. 5) roſſer, peigner à qu. le tignon; ſavonner qu. § 1) wyczeſz ſobie głowę, włoſy. 2) wyczeſałeś mi ſuknią. 3) wyczeſać len, konopie. 4) dobrze go wyczosał do tych rzeczy 5) wyczeſać kogo kiiem.

Wyczyniec źiele, *g. wyczyńca.* vid. *Jęczmień myſzy.*

wyczyniec ptak. vid. Ogniwaczek.

Wyczyſzczam co, *v. m. F. wyczyſzczę.* reinigen, putzen, rein machen. nettéïer, ôter les ordures.

wyczyśćić pole; wypłonić, wyrywać chwaſty z pola. ein Feld reinigen; das Unkraut und die Hecken ausreißen. nettéïer un champ de mauvaiſes herbes; arracher les mauvaiſes herbes et les ronces d'une terre.

wyczyśćić śię. 1) ſich reinigen. 2) ſeine Nothdurft verrichten. 1) ſe nettéïer; devenir net. 2) faire ſes afaires; lâcher l'aiguillette; ſatisfaire aux néceſſitez naturelles.

Wydaię, wydawam, *v. m. F. wydam.* 1) ausgeben Geld. 2) ausgeben, unter die Leute bringen falſches Geld. 3) wiedergeben, herausgeben das übrige. 4) ſtellen, austheilen, liefern. 5) ausliefern, übergeben in eines Gewalt. 6) einem ſeine Tochter geben; ausſtatten ein Mägdchen. 7) liefern eine Schlacht. 8) verrathen, angeben, entdecken. 9) ausgeben, publiciren einen Befehl. 10) ausgeben, ans Licht ſtellen ein Buch. 11) erhöhen, in die Höhe führen. 12) tragen, Frucht bringen. 13) von ſich geben, hervorbringen, machen, treiben. 1) dépenſer, débourſer, emploier l'argent à qu. ch. 2) mettre, paſſer, expoſer de la fauſſe monoie. 3) rendre le reſte. 4) livrer, délivrer, donner, diſtribuër. 5) livrer, mettre, remettre en poſſeſſion de; remettre au pouvoir de. 6) marier, doter une fille, la

la donner à qu; établir une fille par le mariage. 7) livrer, donner la bataille. 8) indiquer, révéler, déclarer, dénoncer, trahir, décéler, découvrir. 9) publier, donner, paſſer une ordonnance; rendre un arrêt. 10) publier, divulguer, rendre public; mettre au jour, donner au public un livre. 11) élever, hauſſer un bâtiment. 12) fructifier; porter, produire, raporter, rendre des fruits. 13) faire, rendre, pouſſer, produire. § 1) wydałem na to dwa talery; wſzyſtko wydał. * 2) ktoby takie wydawał (udawał) pieniądze. 3) wyday mi reſztę; wydaſz mi z czerwonego złotego talar. 4) wydawać wełnę ſukiennikom, chleb żołnierzom, pieniądze rzemieślnikom. 5) wydano, podano złoczyńce prawu, ſądowi na męki, na ſtracenie; wydali zbiega nieprzyiaciołom. 6) wydał corkę za mąż, za kupca, 7) wydał bitwę, pole nieprzyiacielowi. 8) wydał taiemnicę, zamysły iego; wydano nas, ten wyſtępek. 9) wydano dekret na niego; wydać dekret po kim, przeciw komu albo ſkazać za kim, przeciw komu; wydadzą manifeſt, uniwerſał. 10) wydał piękną książkę; wydać piſmo z pod drukarſkiey praſy. * 11) wydać, wypuſzczać budynek, mur. 12) ziemia z siebie wydaie urodzaie; to drzewo owocow rychło nie wydaie. 13) woda wilgotność, kwiaty zapach wydaią; drzewo pąkowie i liście wydaie; bydlęta głos wydawaią; ten ſpoſob ſkutek ſwoy wydał; malarz przez przyſadę białą farbę czarniey wydaie.

wydaie ſprawę, u ſądu ktorą ma bronić. er iſt ſeiner Parthey untreu, der er vor Gerichte dienet. il prévarique, il trahit ſa partie qu'il doit défendre devant le Juge.

wydać ognia. Feuer geben. faire du feu, décharger. § Artylerya ognia z dział wydała.

nadzwyż wydawać. mehr heraus geben. livrer, donner plus qu'on doit donner.

wydać na świat, na iaśnią. ans Licht ſtellen. mettre au jour, à la lumiére.

wydać towarzyſtwo. ſeine Mitverbrecher angeben. nommer, déclarer ſes complices.

* *wydać co na wierzch, pokazać.* entdecken, an den Tag bringen. faire voir, manifeſtement; découvrir, mettre au jour, en évidence; manifeſter, indiquer, montrer comme au doigt.

wydać, podać kogo na pośmiewiſko. einen zum Gelächter machen. expoſer qu. à la riſée publique.

wydać ſię. 1) ſich ausgeben, ſich vom Geld entblößen. 2) ſich liefern, ſich darſtellen, ſich hingeben. 3) ſich äußern, ſich ſehen laſſen, ſich hervorthun. 4) hervorragen. 5) ſich mit etwas verſchnappen, verrathen; ſich ſelbſten verrathen. 1) ſe débourſer; débourſer, dépenſer ſon argent; ſe mettre à ſec. 2) s'ofrir, s'expoſer, ſe livrer, ſe donner. 3) paroitre, ſe faire voir, ſe montrer. 4) s'avancer, ſaillir, monter, s'élever, ſe jetter hors d'oeuvre, paroitre au deſſus. 5) ſe trahir ſoi même, donner à connoitre, faire connoitre, donner quelque marque de. § 1) wydałem ſię do talera na niego, na tę rzecz. 2) wydał ſię (podał ſię, ofiarował ſię) za niego na śmierć. 3) wydaie ſię w nim cnota, ſzalbierſtwo; z tego ſię potęga Państwa tego wydaie. 4) iuż ſię wieże mieyſkie wydaią. 5) wydał ſię ſam; wydał ſię z boiaźnią, z nieumieiętnością.

wydać ſię z fortelu. ſich aus dem Vortheil geben. abandonner ſes étriers; abandonner ſon avantage.

wydawać ſię na nierząd. ſich einem unordentlichen Leben ergeben. s'adonner au libertinage; s'abandonner à une vie déreglée.

wydaie ſię co na wierzch. an den Tag kommen, erhellen, ausbrechen. ſe découvrir, éclater, devenir public.

Wydanie, wydawanie. 1) Geld-Ausgabe. 2) Lieferung, Austheilung. 3) Auslieferung in eines Gewalt, Uebergebung. 4) Ausſtattung, Verheyrathung einer Tochter. 5) Ausgabe eines Buches. 6) Publication eines Urtheils, Befehls. 7) Hervorbringung, Zeugung der Früchte. 8) Verrätherey. 9) Ausſage, Anzeigung, Anzeige, Entdeckung. 1) dépenſe, débourſement. 2) diſtribution, livraiſon, *f.* la remiſe d'une choſe entre les mains d'autrui. 3) l'action de remettre une perſonne au pouvoir d'une autre. 4) établiſſement d'une fille en la mariant. 5) édition, publication d'un livre. 6) publication d'un décret, d'une ordonnance. 7) production, l'action de produire. 8) trahiſon, *f.* l'action de trahir. 9) décélement, révélation, découverte, l'action de décéler qu. ch. § 1) wydawanie pieniędzy nieoſzczędne. 2) zawiaduie wydawaniem chlebow żołnierzom. 3) wydanie kogo nieprzyiacielowi. 4)

wydanie corki. 5) wydanie księgi. 6) wydanie dekretu, uniwersału. 7) wydanie owocu, skutku, wonności. 8) wydanie kogo, oyczyzny zdradzieckie. 9) wydanie taiemnic, zdrady.

* *wydanie*, *wydatność*. Erhöhung, Vorstechung éminence, saillie.

wydanie sprawy; *upuszczenie zmowne*, *porozumiane*. Untreue eines Anwalds gegen der Parthey, welcher er dienet. prevarication; la trahison qu'un Procureur fait à sa partie.

na wydaniu corka. eine mannbare Tochter. une fille nubile; celle qui est en âge de se marier.

Wydany. 1) ausgegeben. 2) geliefert. 3) ausgegeben, publicirt, als ein Buch. 4) ausgestattet, an einen verheyrathet. 5) gezeugt, hervorgebracht. 6) verrathen, entdeckt. 7) hervorragend. 1) dépensé, déboursé. 2) livré, remis. 3) publié comme un livre. 4) etablie par mariage à un homme. 5) produit, engendré. 6) trahi, décélé, révelé, découvert. 7) rélevé, éminent. § 1) wydane pieniądze. 2) wydany nieprzyiaciołom, sądowi świeckiemu na skaranie. 3) wydana księga; wydany dekret, manifest. 4) wydana corka. 5) wydany owoc. 6) wydana zdrada. 7) wydane, wydatne mieysce.

wydany na świat. ans Licht gestellt. mis au jour, à la lumiére.

Wydarcie. *vid.* Wydzieranie.

Wydarty. ausgerissen. arraché, tiré par force hors de.

Wydatek, *g. wydatku*. Geld-Ausgabe; Aufwand. dépense, mise, l'argent qu'on dépense.

księga wydatkow. Ausgabe-Buch. un livre de dépense, de mise.

księga wydatkow i dochodow. Ausgabe-und Einnahme-Buch. livre de mise et de recette; un conte de recette et de mise.

Wydatkowy. Ausgabe-. de mise; de dépense, qui regarde la dépense. § wydatkowy spisek; wydatkowe rachunki.

Wydatność. 1) Höhe, Erhabenheit, Erhöhung, Vorstechung, Vorsprung, Herverragung. 2) erhobene Arbeit in einem Bild oder Schnitzwerk. 1) éminence, petite hauteur; élevation, saillie, avance. 2) relief, ce qui relève une tableau ou une sculpture. § 1) kto z tyłu ma głowę prostą bez żadney wydatności (wybiegłości) taki pamięci nie ma. 2) wydatność farby w malowaniu.

Wydatny. 1) erhaben, erhöhet. 2) erhoben wie eine Figur im Gemählde. 1) relevé, éminent, avancé. 2) relevé comme une figure dans un tableau. § 1) wydatne mieysce. 2) wydatne i wklesłe figury.

Wydawalny. Ausgebe-, zum Ausgeben bestimmet. de dépense; déstiné à la dépense ou à la distribution. § wydawalna szafa; wydawalny chleb.

Wydawacz. } Wydawca. } 1) Lieferer, Ausgeber. 2) Verräther, Angeber, der etwas an den Tag bringt. 1) distributeur; celui qui distribuë, qui a soin de la dépense. 2) traître, dénonciateur, qui découvre, qui décéle.

Wydawam. *vid.* Wydaię.

Wydeptać, *F. wydepcę*. 1) austreten. 2) austreten einen Schuh. 1) faire sortir en foulant des piez. 2) élargir, tourner un soulié en le portant. § 1) wydeptał mu ielita. 2) wydeptać trzewik.

trzewik wąski prętko się wydepce. ein schmaler Schuh tritt sich bald aus. un soulié étroit s'élargit bientôt.

Wydeptanie trzewika. die Austretung eines Schuhs. l'élargissement d'un soulié qu'on porte.

Wydeptany. herausgetreten. qui est sorti étant foulé des piez.

wydeptany trzewik. ein ausgetretener Schu. un soulié élargi, qui fait une vilaine grimace.

Wydęcie choroba, wypukłość. der Leistenbruch, ein Bruch am Schaam-Leisten. bubonocelle, *m.* une tumeur qui arrive à l'aine.

Wyderek, } * Wyderkaf } kupno niedoskonałe. Kauf und Wiederkauf; Wiederkaufs-Recht. vente à grace; remeré; condition qui oblige l'acheteur de vendre au vendeur la chose qu'il a acheté de lui. § wyderek iest gdy kto daie sumę pewną, a tym czasem, nim się ta suma odda, trzyma w oney sumie maiętność, z ktorey pożytek bierze.

wyderkiem; *wyderkowym prawem*. auf Kauf-und Wiederkauf. à faculté de rachat, à condition de remeré ou de rédimeré. § wyderkiem spuszczać, dać, kupować, dostać.

Wyderkarz. } Wyderkownik. } Besitzer eines wiederkäuflichen Guts. engagiste, celui qui tient une terre à condition de la vendre au précédent possesseur.

Wyderkowy. Wiederkäuflich. vendu à condition de racheter; rachetable. § wyderkowe dobra.

wyderkowe prawo. Wiederkaufs-Recht. le droit de racheter, de retraire; le droit de rachat. § wyderkowe prawo iest przedawać maiętność zostawuiąc sobie prawo i moc odkupienia.

Wyderkuię. auf Kauf und Wiederverkauf ein Gut besitzen. posseder une terre à condition de la revender à l'ancien possesseur.

Wyderum. Bergw. Zeit, da man wiederum zur Arbeit gehet. *Métal*: le tems de recommencer les travaux.

Wydęto, *adv.* wypukło. erhaben, getrieben. d'une maniére bosselée ou convèxe.

Wydętość, wypukłość. 1) hole Erhöhung, Bauch-Runde. 2) getriebene Arbeit. 1) convèxité. 2) bosselage, *m.*

Wydęty. 1) aufgeblasen. 2) ausgeblasen. 3) erhaben, getrieben, Bauchrund. 1) boufé, enflé. 2) souflé dehors, poussé d'un endroit par un soufle. 3) bosselé. § 1) wydęta macharzyna. 2) wydęty białek. 3) wydęta robota.

Wydłubać, *F. wydłubię.* 1) ausklauben, aushölern. 2) ausnagen. 1) caver, creuser, faire creux. 2) emporter de dedans en rongeant. § 1) wydłubać orzech; *wydłubać wydrażać kamień, czołn. 2) mysz chleb wydłubała.

Wydmuchnąć co, *F. wydmuchnę.* herausblasen. faire sortir, pousser, jetter dehors en souflant.

wydmuchniy świecę. blase das Licht aus. éteignez, souflez, tuez la chandelle.

Wydobrzeć, *F. wydobrzeię.* sich verbessern, sich vollkommen bessern, sich gänzlich erholen. s'ameliorer, s'établir entiérement; se redresser; devenir parfait.

Wydobrzały. hergestellt, gänzlich gebessert. établi, redressé. § wydobrzałe zdrowie.

Wydobywam co, *v. m. F. wydobędę.* hervorlangen, heraus bekommen, hervorziehen. tirer hors; faire sortir dehors.

Wydobyty. hervorgelanget. tiré dehors.

Wydoskonalam co. *v. m. F. wydoskonalę.* ausarbeiten, zur Vollkommenheit bringen. cultiver, perfectionner, rendre plus parfait; amener à la perfection, polir. § wydoskonalić naukę iaką, ięzyk.

Wydoskonalenie. Ausarbeitung. perfection, culture; éxercice par lequel on perfectionne.

Wydoskonalony. ausgearbeitet, zur Vollkommenheit gebracht. cultivé, perfectionné, poli.

Wydra. eine Fisch-Otter. loutre. § wydra nazwana, że korzenie wydziera.

wydra egipska. eine Egyptische Otter. rat d'Egipte; rat d'Inde. § wydra Egipska wemknąwszy się w śpiącego krokodyla wnętrzności iego przegryza.

Wydrażam co, *v. m. F. wydrożę.* aushölern. creuser, faire creux; caver. § wydrożyć drzewo na czołn; wydrożyć kamień.

Wydrożenie. Aushölung. excavation, cavement.

Wydrożony. hol gemacht, ausgehölert. concave, creux.

Wydrukować co, *F. wydrukuię.* abdrucken, abziehen einen Bogen. imprimer, tirer une feuille.

Wydrwić co, *F. wydrwię.* mit List, mit Betrug etwas erhalten. escroquer qu. ch. à qu; atraper finement qu. ch. à qu. § wydrwił na nim (od niego) te pieniądze.

wydrwić się z czego. sich aus etwas drehen; sich herauswickeln. se tirer adroitement, se dégager, se délivrer d'un embaras avec adresse.

Wydwarzanie. das Affectiren, gezwungene Weise. afectation, aféterie.

Wydwarzam się. künsteln, sich zieren. aféter.

Wydwarzany. affectirt, gekünstelt. aféte, trop recherché.

* Wydworny. *vid.* Wytworny.

Wydycham, *v. m. F. wytchnę.* oddycham. den Athem stark von sich blasen. pousser avec force l'halène de sa bouche; respirer.

wytchnąć sobie; wytchnąć. Athem holen, ausruhen, verschnieben, Luft schöpfen. prendre halène, se delâsser; respirer, se reposer; prendre quelque relâche. § wytchnąć w żalach, w pracy, od roboty.

wytchnąć komu. einem ausruhen lassen. délâsser qu; donner quelque relâche, du repos à qu.

Wydychanie, wytchnienie. 1) das Athmen. 2) Ausruhung, Ruhe. 1) respiration. 2) respiration, relâche, délâssement, repos.

Wydymam, *v. m. F. wydmę.* 1) schnauben, blasen im Schlaf. 2) ausblasen als ein Ey. 3) das Fleisch aufblasen wegen eines bessern Ansehens. 4) aufblasen, voll Wind machen. 1) pousser l'halène de ses narines; respirer par les narines. 2) soufler dehors, faire sor-

tir l'oeuf de sa coquille, évuider un oeuf en y souflant. 3) boufer la chair pour la rendre plus belle. 4) enfler, renfler, remplir de vent. § 1) zmordowany śpiąc smaczno wydyma. 2) wydmiy białek z iaia. 3) wydąć mięśiwo dla pozoru. 4) wiatr żagle wydyma.

wydymać gębę. das Maul, die Backen aufblasen. boufer, enfler les joues.

wydmiy. blas die Backen auf. fai un pete-en-gueule.

wydymać śię. 1) vom blasen den Athem verlieren. 2) sich den Mast-Darm auspressen. 1) perdre halène à force de soufler. 2) pousser dehors le boïau culier étant à selle. § 1) wydął śię od trąbienia. 2) wydął śię na stolcu śiląc śię.

Wydymanie. heftiges Ausblasen des Athems. une véhémente respiration.

wydymanie śię. Stuhl-Sucht, Stuhl-Zwang. le ténéme; l'envie continuelle d'aller à la selle.

Wydźiedźiczam. *v. m. F. wydźiedźiczę.* enterben. deshériter, exhéreder; priver de la succession. § wydźiedźiczył corkę.

Wydźiedźiczenie. Enterbung. exhérédation, privation d'un héritage.

Wydźiedźiczony. enterbet. deshéredé, privé d'une succession.

Wydźielam, *v. m. F. wydźielę.* odprawiam. abfinden, einem Kinde seinen Theil geben. apanager un enfant, lui donner la portion qu'il doit nécessairement hériter. § wydźielił corkę, syna.

Wydźielony. abgefunden. apanagé, qui a receu sa portion de l'héritage de ses parens.

Wydźieracz. *vid.* Wydźierca.

Wydźieram, *v. m. F. wydrę.* 1) ausreissen, heraus reißen. 2) entreißen, wegnehmen, berauben. 1) arracher, tirer dehors avec force. 2) arracher, rapiner, ravir, rançonner, écorcher. § 1) wydarł kartę z księgi; z zębow mu to wydrzeć trudna; wydarł go lwowi z paszczęki. 2) wydarto mu koronę; wydarł z tego miasta wiele pieniędzy.

wydrzeć komu co z rąk. einem etwas aus den Händen reißen. arracher, ravir qu. ch. d'entre les mains de qu. § wydrzyy mu z rąk szablę.

wydźieraią to sobie. es ist ein Gereiße darum; man reißet sich um dieses. on s'empresse pour; la presse est à. § wydźieraią go sobie na ochoty; wydźieraią sobie te towary.

wydrzeć sobie co. sich etwas herausreißen. s'arracher, se tirer quelque ch. à soi-même. § wydarł sobie strzałę z ćiała.

wydźierać śię. 1) sich herausreißen, sich reißen aus eines Händen, aus einem Ort. 2) hervorbrechen, ausbrechen als die Zähne dem Kinde. 3) sich herausreißen, entkommen, sich befreyen. 1) s'arracher, se tirer d'un lieu. 2) commencer à percer, à sortir comme les dens à un enfant. 3) s'arracher, se délivrer de; échaper un mal. § 1) wydarł śię z rąk moich; z tey kompanii wydrzeć śię nie mogłem; wydźiera śię od żalu serce. 2) dźiećięćiu zęby z dźiąsł śię wydźieraią. 3) wydarł śię z ubostwa, z niewoli, z iarzma.

Wydźieranie, wydarćie. 1) das Ausreissen. 2) das Schinden, Erpressen. 1) l'arrachement. 2) extorsion, exaction, pillerie. § 1) wydźieranie zębow. 2) skłonny, ma wielką skłonność do wydźierania.

Wydźierca, wydźieracz. 1) Ausreißer. 2) Schinder, Räuber, der fremdes Gut an sich ziehet. 1) arracheur. 2) écorcheur; ravisseur du bien d'autrui.

Wydźierstwo. 1) Habsucht, Begierde fremdes Gut an sich zu bringen. 2) Schinderey, Rauberey, Erpreßung. 3) Raub, mit Unrecht an sich gebrachtes Gut. 1) rapacité; pente ou inclination à prendre le bien d'autrui. 2) extorsion, exaction, pillerie. 3) rapine; le bien qu'on a ravi. § 1) pokrywa swoie wydźierstwo. 2) karano go za to wydźierstwo. 3) żyie wydźierstwem.

Wydźierzęć, *F. wydźierzę*, wytrzymuię. die Nutz-Nießung von einem Gute haben. jouïr de l'usufruit d'un fond.

Wydźiwić śię temu nie mogę. ich kan mich darüber nicht genung wundern. je ne m'en saurois assez étonner.

wydźiwiaiący śię. der sich über alles wundert. admirateur perpetuel, celui qui s'étonne de; qui admire qu. ch. § umysł wydźiwiaiący śię.

Wydźwięczyć śię, *F. wydźwięczę.* sich ausschniegeln, sich ausputzen. s'agencer, se parer; devenir charmant.

Wydźwignąć co, *F. wydźwignę.* 1) herausheben. 2) herausreißen aus einem Ubel. 1) démarer; faire démarer; tirer d'un endroit en soulevant. 2) arracher, tirer qu. d'un mal; délivrer qu. de. § 1) wydźwignąć kamień z rowu. 2) wydźwignął mię z ubostwa.

Wydzwoniać na mszą, na kazanie, *F. wydzwonię.* zur Meße, zur Predigt lauten. sonner la messe, le sermon.

Wyfiglować co, *F. wyfigluię* durch Winkelzüge, durch List etwas erhalten. obtenir, atraper qu. ch. à qu. par finesse.

wifiglować się. sich herauswickeln, sich heraus drehen. échaper; se tirer d'une mauvaise afaire par finesses, par tours de souplesse.

Wyforować kogo. *vulg.* einen wegjagen; einem die Thüre weisen. chasser qu; envoyer qu. promener.

Wyfukać co na kim, *F. wyfukam.* abtrotzen, abpochen. obtenir par menaces.

Wygadać co; wygadać się czym. etwas ausplaudern, sich verschnappen; aus der Schule schwatzen. découvrir, dire qu. ch. contre sa volonté; dire des nouvelles de l'école; s'enferrer.

Wyga stara, *vulg.* altes schlaues Weib. une vieille très-fine, très-rusée.

Wygadzam, *v. m. F. wygodzę.* 1) helffen, dienen mit etwas. 2) einrichten. 1) assister, servir, aider, acommoder qu. de. 2) compasser, concilier qu. ch. avec; conformer, acommoder à; régler sur; ajuster pour; faire quadrer à. § 1) wygodził mi tą sumą; wygodź mi tą pomocą. 2) wygodził pokoy na mieszkanie swoie; wygodzić cenę pieniedzy do obcych; wygodzić zamierzonemu kresowi.

Wyganiacz. Heraustreiber. qui chasse, qui met dehors.

Wyganiam, *v. m. F. wygonię.* 1) heraus jagen, heraus treiben. 2) ins Elend schicken. 3) austreiben das Vieh auf die Wiese. 1) chasser, mettre dehors; contraindre à sortir; expulser. 2) éxiler, réléguer; envoïer en éxil. 3) mener paître le bétail; le chasser devant soi. § 1) wyganiać muchy z izby, wodę z rowu wiatrakiem. 2) na dziesięć lat go wygoniono. 3) wyganiać bydło.

Wyganianie, wygonienie. das Herausjagen. expulsion, l'action de chasser dehors.

Wygarbować co, *F. wygarbuię.* 1) ausgerben. 2) ausgerben, ausprügeln. 1) achever de tanner, de corroier. 2) repasser le busle comme il faut; savonner, rosser qu.

Wygarnąć co, *F. wygarnę.* herausscharren, herausraffen. rafler, ôter, prendre, tirer avec un instrument d'un lieu. § wygarnął z pieca węgle łopatą; wygarnął pieniądze z worka.

wygarniy z oczu włosy. streiche die Haare aus den Augen. ôtez les cheveux de vos yeux; rajustez les cheveux de dessus les yeux.

Wygaśić, *F. wygaszę.* das Feuer austhun, auslöschen. détiser, éteindre le feu. § wygaś świecę, ogień.

Wygaszenie. Auslöschung des Feuers. extinction, l'action d'éteindre.

Wygaszony. ausgelöscht. éteint.

Wygięcie, zagięcie. Beule, als in einer verbogenen Schüssel. bosse, enfoncure, comme celle qui se fait au plat. § wygięcie w cynie, w talerzu.

Wiginam co, *F. wygnę.* eine Beule machen, krumm biegen. bossuer, courber, forcer.

wyginać się. krum werden. se bossuer, se courber.

Wygięty. krumm gebogen. bossu; courbé, forcé. § wygięty talerz.

Wyglądam, *v. m. F. wyyrzę.* 1) heraus sehen, herausgucken. 2) sehnlich erwarten; in diesem Verstande wird die kurze Conjugation nicht gebraucht. 1) regarder par; voir d'un lieu. 2) languir, mourir d'atente, brûler de désir de, tomber dans de douces langueurs de; *la brève conjugaison n'est pas usitée dans ce sens.* § 1) wyyrzyy oknem (z okna) z domu, drzwiami. 2) będziemy na twoie przybycie, przybycia twoiego wyglądali.

Wyglądanie, wyyrzenie. das Heraussehen. l'action de regarder par.

wyglądanie kogo, czego. Sehnsucht nach etwas. atente de; les soupirs après qu.

Wyglądany. sehnlich, erwartet. atendu avec passion, avec désir.

Wygładzenie. 1) Glättung, Ebenmachung. 2) Ausrottung, Vertilgung. 1) polissure, aplanissement. 2) extirpation, extermination, déstruction.

Wygładzić, *F. wygładzę.* 1) glätten, glatt, eben machen. 2) balbiren. 3) vertilgen, ausrotten. 1) aplanir, unir, lisser. 2) raser; faire la barbe. 3) extirper, déraciner; exterminer, détruire. § 1) wygładzić heblem deskę. * 2) wygładził (ogolił) go dobrze cyrulik. 3) wygładzić naukę, kacerstwo.

**wygładzić się, ogolić się.* sich den Bart abnehmen. se raser.

Wygładzony. 1) geglättet. 2) ausgetilget, ausgerottet. 3) abgerieben, durch die Zeit unscheinbar, unleserlich geworden. 1) aplani, uni, poli, lissé. 2) extirpé, exterminé, détruit. 3) éfacé, détruit, usé, élimé par le tems. § 1) wygładzona deska. 2) wygładzone herezye. 3) charakter starożytności wygładzony, że go czytać nie można.

* Wygłę-

*Wygłębić co, *F. wygłębię. vid.* } Wynarzam.

Wyględacz. Herausfucker. celui qui voit, qui regarde de dedans d'un lieu.

Wygliować, *F. wygliuię.* rozpalam. ein Erzt ausglüen. donner une chaude à un métail, le recuire; faire perdre l'aigreur, et la trop grande dureté du métail en le metant au feu. § wygliuy drot aby się nie łamał.

Wygliowanie. Ausglüung. extinction d'un métal.

Wygliowany. ausgeglüet. recuit.

Wygłodać co, *F. wygłodam.* abnutzen, abbrauchen, zernagen. user à force de froter l'un contre l'autre; éfacer, ronger; consumer en rongeant, en frotant.

wygłodać się. sich abnutzen, sich abreiben. s'élimer, s'user, se consumer à force d'étre froté.

Wygłodanie. 1) das Abnutzen. 2) ein abgeriebener, abgenutzter Ort. 1) usuré; destruction par laquelle une chose s'use par le frotement. 2) endroit usé par le frotement.

Wygłodany. abgenutzt. usé, élimé; consumé à force de froter.

Wygłodźić, *F. wygłodzę.* aushungern. afamer qu; faire soufrir la faim à qu. § nieprzyiaćiel wygłodźił miasto.

Wyglozować, } co, *F. wygluzuię.* 1) ausstreichen, auskratzen, ausmachen. 2) vertilgen, ausrotten. 1) éfacer, raier. 2) extirper, exterminer.
Wygluzować,

Wygmerać co, *F. wygmerzę.* herausscharren. grater, vermiller qu. ch. dehors.

Wygnańczy, wygnańcom służący. einen Verwiesenen betreffend. de bani; qui regarde les éxilez, les banis.

Wygnanie. 1) das Herausjagen. 2) Elend, Verweisung. 3) das Austreiben des Viehs auf die Wiese. 1) expulsion; l'action de chasser dehors. 2) éxil; banissement. 3) l'action de mener paître le bétail. § 1) wygnanie psa z izby na dwor. 2) podeymuie wygnanie; na wygnanie idę; wygnaniem z Oyczyzny skarany; mieszka na wygnaniu.

wygnanie doczesne. Relegation, Verbannung auf eine gewisse Zeit. rélégation.

Wygnaniec, *g. wygnańca.* ein Vertriebener, Verwiesener. un bani, un éxilé; qui est en éxil.

Wygnany. 1) heraus gejagt. 2) vertrieben, verwiesen. 1) chassé dehors. 2) éxilé, envoié en éxil; bani.

Wygnić, *F. wygniię.* ausfaulen, herausfaulen. étre pénétré de la pourriture.

Wygoda. Bequemlichkeit. commodité.

Wygodnie, *adv.* 1) bequem. 2) mit eines andern Bequemlichkeit. 1) commodement. 2) utilement, avec commodité d'autrui. 1) wygodnie mieszka. 2) godnie i wygodnie służył.

Wygodny. 1) beqvem. 2) brauchbar, nützlich, nutzbar, der einem Bequemlichkeit verschafft. 1) commode, propre, convenable. 2) nécessaire, utile, acommodant, qui acommode, qui aporte des commoditez à qu. § 1) wygodne pokoie; trafił na czas sobie wygodny. 2) wygodny to sługa; wygodna to rzecz.

Wygodźić. *vid.* Wygadzam.

Wygon, skotnyk. Vieh-Weg auf die Weide. chemin par où le bétail va au pâturage. § pozwolić wygon komu.

Wygoniony. *vid.* Wygnany.

Wygorzały. 1) abgebrant, eingeäschert. 2) von der Sonne verbrannt, ausgedürrt. 1) brûlé, consumé par les flammes; reduit en cendres. 2) brûlant; devenu tout sec, tout aride; brulé par le chaud du Soleil.

Wygorzeć, *F. wygorzeie.* 1) von der Sonnen-Hitze austrocknen, dürre werden. 2) verbrennen, abbrennen, im Feuer aufgehen. 1) devenir tout sec par les ardeurs du Soleil. 2) se consumer par le feu; se reduire en cendres. § 1) rola, pszenica od słońca wygorzała. 2) wygorzało w piecu; całe miasto wygorzało.

Wygorzelina. ein dürrer, unfruchtbarer Acker. un champ tout sec et infertile; terre brûlante.

Wygorzenie. Verbrennung, Verwandlung in Asche. combustion; l'action par laquelle une chose se reduit en cendres.

Wygotować co, *F. wygotuię.* 1) auskochen. 2) ausfertigen. 1) reduire à, en faire ébouillir une chose; faire cuire qu. ch. à qu. ch. 2) expédier, dépécher. § *1) wygotuy, wywarz mięso na rosoł. 2) wygotować exekucyą, instrukcyą, listy do kogo.

Wygraię. *vid.* Wygrawam.

Wygramolić co, *F. wygramolę.* mit Mühe hervorlangen, hervorziehen. tirer dehors, faire sortir dehors avec peine.

wygramolić się. mit Mühe herauskriechen, hervorkriechen, durchkommen. se tirer, sortir avec peine, en rampant, en faisant éfort; sortir au travers de; traverser qu. ch. § wygramolić się z śniegu.

Wygra-

Wygrany. gewonnen. gagné, remporté.
wygrana. Preis, Sieg, Gewinn, gewonnene Sache. victoire, gain, prix; prix de victoire; chose gagnée. § wygrana przy nas stanęła, na stronę naszą się nakłoniła; wygrana mu należy; za wygraną co mieć.
ustąpić wygraney. gewonnen geben. donner gagné.
wygrane; *wygrane pieniądze*. der Gewinst, gewonnenes Geld. gain; l'argent gagné. § wygrane szachami, kostkami pieniądze.
Wygrawam, *v. m. F. wygram*. 1) gewinnen im Spiel. 2) gewinnen, erhalten. 3) den Sieg, den Preis davon tragen; die Oberhand erhalten. 4) spielen ein Stück auf einem Instrument. 1) gagner. 2) gagner, remporter, obtenir. 3) avoir le dessus; avoir l'avantage, la supérioté; surmonter. 4) joüer une partie sur un instrument de Musique. § 1) wygrał grę, pieniądze na nim, od niego. 2) wygrać potrzebę, sprawę sądową, zakład. 3) day pokoy nie wygrasz; wygrał, górę otrzymał, zwyciężył w tym. 4) wygrawać pieśń iaką na skrzypcach, na flecie.
Wygrożić co, *F. wygrożę*. abpochen, mit Drohungen erhalten. obtenir, emporter par menaces.
Wygryz myszy, dołek od myszy, od robaka wygryziony. Anbiß; angenagter Ort; Genagtes, Grube so eine Maus, ein Wurm genaget hat. le mordu; l'empreinte de dents; endroit rongé, un creux fait par une souris ou un ver.
wygryz ziele, (exedum, nodia) ein gewisses Kraut. espèce d'herbe.
Wygryzacz. Ausnager, Zernager. rongeur; celui qui ronge, qui creuse en rongeant.
Wygryzam } co, *v. m. F. wygryzę*. eig.
Wygryzuię } u. fig. zernagen, ausnagen, zerfreßen, zerbeißen. *prop. et fig.* ronger, manger. § gąsienice liście wygryzły; serwaser żelazo wygryza.
wygryzaiący. Heilk. beißend, zernagend. *Médéc*: corrosif, qui ronge, qui mange.
Wygryzienie. Zernagung, Zerbeißung, Zerfreßung. corrosion, érosion, l'action de ce qui ronge.
Wygryziony. zernagt, zerfreßen. rongé, mangé.
Wygrzebać, *F. wygrzebię*. ausgraben, auswühlen. déterrer, tirer de terre. § wygrzebli trup iego.
wygrześć, } ausscharren.
Wygrzonąć co, *F. wygrzonę*. } faire sortir en gratant, tirer dehors en remuant. § wygrzonął pierścień kiykiem.
Wygubić, *F. wygubię*. ausrotten, vertilgen. extirper, exterminer, abolir. § wygubił złe plemię, owad; wygubić w Państwie złą monetę.
Wyiachać, *F. wyiadę*. zur langen *Conjugation* wird Wyieżdżam gebrauchet. 1) ausfahren, ausreuten. 2) einen angreifen, auf einen losgehen. *On se sert du verbe* Wyieżdżam *dans la longue conjugaison*. 1) partir, sortir en carosse, en bateau, à cheval. 2) s'ataquer, se prendre à qu; ataquer qu; venir fondre, se jetter sur qu. § 1) wyiedźmy dziś na spacer; wyiechał z domu. 2) wyiechał na niego ze wszystkim złym; wyiechał słowem przeciw tobie.
wyiechać na kogo kiiem. einen heimleuchten, aus dem Hause prügeln. reconduire qu. à coups de bâton.
*Wyiadacz, pasorzyt. Schmarutzer. écornifleur.
Wyiadam co, *v. m. F. wyiem*. 1) ausfreßen, abfreßen, abnagen, abweiden. 2) einen ausbeißen, vertreiben. 3) verschlingen, auffressen, arm machen. 4) ausrotten, vertilgen. 1) dévorer; consumer en mangeant, en broutant, en rongeant, en paissant. 2) déplacer, débusquer, faire sortir qu. de sa condition; être la cause qu'on le chasse. 3) dévorer, apauvrir, ruïner, ronger qu. jusqu'aux os. 4) extirper, exterminer, éfacer.
wyiadać się. einander auffressen; einander ausrotten. se dévorer l'un l'autre; s'entremanger, s'entredéfaire, s'entredétruire. § wyiedli się wilcy.
Wyiaśnia się, *F. wyiaśni*. } sich ausheitern,
Wyiaśnieć, *F. wyiaśnieie*. } sich aufklären, hell Wetter werden. se hausser; faire un tems clair et serein; s'éclaircir. § wyiaśniło się podźmy na spacer; niebo się wyiaśnia.
Wyiaśnienie. die Ausheitrung, Aufklärung des Wetters. éclaircissement, le tems qui rend le ciel serein.
Wyiaśniony. ausgeheitert, hell. serein, beau, clair, *parlant du tems*.
Wyiątek prawny, *g. wyiątka*. eine Exception, Einrede, Einwendung des Klägers. exception; le moïen par lequel se défend le défendeur.
Wyiawiacz. Entdecker. dénonciateur, qui décéle, qui découvre qu. ch.

Wyiawiam co, *v. m. F. wyiawię.* ausplaudern, entdecken, an den Tag bringen. révéler, découvrir, déceler; trahir un secret; mettre au jour, manifester.

wyiawiać się. ausbrechen, sich entdecken, an den Tag kommen. se découvrir, venir au jour; éclater; devenir public.

wyiawił mu się sen. der Traum ist ihm ausgegangen, sein Traum ist eingetroffen, wahr geworden. son songe est accompli; voilà l'explication de son songe.

Wyiawianie, wyiawienie. Entdeckung, Offenbarung. décélement, révélation, l'action de découvrir.

Wyiawiony. entdeckt, offenbaret. décélé, révélé, découvert.

Wyiawszy. ausgenommen. oté; à la reserve; excepté, hormis, à l'exception, à l'exclusion, exclusivement.

Wyiazd. 1) Ausfahrt, Ort wo man herausfährt. 2) Ausfahrt, Abreise, das Ausfahren. 3) kleine Reise. 1) sortie, issuë, endroit par où l'on sort à cheval, en voiture ou en bateau. 2) départ; sortie d'un lieu. 3) petit voiage. § 1) wyiazd iest plac do wyieżdżania; wyiazd z portu, z bramy; kamienica ta nie ma wyiazdu. 2) po wyieżdźie, przed wyiazdem moim z miasta. 3) na wyieżdźie moim na maiętności potkałem go.

Wyię. *wyie, wył.* heulen. hurler. § wyią psy; wilcy o nim wyią. *prov.*

Wyiechać. *vid.* Wyiachać, Wyieżdżam.

Wyięćie czego. 1) das Herausnehmen, die Ausnahme. 2) Ausnahme, Exception. 3) Befreyung von etwas. 1) extraction, l'action de prendre, de tirer dehors. 2) exception, reserve, limitation, restriction. 3) exemtion. § 1) wyięćie trzonka. 2) wyięćie w prawie, w ustawach, w ugodach.

Wyiednać, *F. wyiednam.* etwas abreden, verschaffen, ausmachen. impétrer, procurer, arrêter. § wyiednałem mu stoł i mieszkanie; wyiednay sobie Pana.

Wyiednanie. Erlangung, Erhaltung. impétration.

Wyiednany. erhalten. impétré.

Wyiemny. } das sich herausnehmen läßt.
Wyiętny } facile à tirer dehors.

Wyięty. 1) herausgenommen. 2) ausgenommen. 3) befreyt von etwas. 1) tiré; qui est pris dehors. 2) excépté, retranché. 3) éxemt, delivré de quelque charge. § 1) wyięty trzonek z młotka. 2) wyięty od tego prawa. 3) to miasto wyięte od hyberny.

Wyiezdny. zur Abreise gehörig. de départ; qui regarde le départ.

Wyiezdne. Abreise, Zeit der Abreise. départ; tems de départ, d'acheminement; la veille de départ de qu; état de celui qui est prêt à partir pour un lieu. § prośiłem go na wyiezdnym moim.

bydź na wyiezdnym. abreisen wollen. être sur son départ; songer à son départ.

Wyieżdżam. in der kurzen *Conjugation* wird Wyiachać gebraucht. 1) ausfahren, ausreiten, abreisen, abfahren. 2) eine kleine Reise thun. 3) einen ausscheuren, mißhandeln, ausprügeln. *le verbe* Wyiachać *sert à s'exprimer dans la brève conjugaison.* 1) sortir, partir d'un lieu à cheval, en chariot ou en bateau. 2) faire un petit voiage. 3) mal-traiter, mal-mener, savonner, battre qu. § 1) wyieżdżać wozem, na koniu; tą bramą wyieżdżał (wyieżdźił) z miasta. *2) wyieżdżał (wyiechał) okrętem do Francyi. 3) wyieżdźił go dobrze.

wyieżdżać na harc. zum Scharmützeln ausgehen. aller escarmoucher; aller en course; sortir pour faire une course.

wyieżdżać na plac. 1) auf dem Platz erscheinen. 2) sich auf den Kampf-Platz begeben. 1) se mettre, se rendre sur la place. 2) se rendre sur la place; entrer dans la lice.

wyieżdżać czym; wyieżdżać czym na plac. 1) mit etwas oft angestochen kommen; von etwas immer reden. 2) mit etwas groß thun, prahlen. 1) étaler qu. ch; parler à tout propos de; n'avoir qu'une chose dans la bouche. 2) mettre qu. ch. en étalage; se vanter, se glorifier de.

Wyikrzyć kogo. *F. wyikrzę.* einen erschöpfen; den Beutel fegen. piller, apauvrir qu; ronger qu. jusqu'aux os; mettre qu. au blanc; épuiser qu. de bien.

wyikrzyć się. sich ausgeben; sich erschöpfen. se débourser; dépenser son argent.

Wyiść. *vid.* Wychodzę.

Wyiśćie. *vid.* Wyyśćie.

Wyiskryć śię, *F. wyiskrę.* sich ausheitern. devenir serein; se hausser, s'éclaircir. § wyiskrzyły śię gwiazdy.

Wyiskrzenie. Ausheitrung. éclaircissement, sereinité du tems.

Wyiskrzony. ausgeheitert. serein, beau, clair. § wyiskrzonych gwiazd szyki.

Wyiuchtować. 1) das Leder juchten. 2) ausprügeln, ausgerben. 1) corroier, travailler du roussi. 2) rondiner, savonner, battre qu. dos et ventre.

§ 1)

§ 1) wyiuchtować ſkorę. 2) wyiuchtować kogo kiiem; zadek mu wyiuchtował.

Wyka. (*vicia*) Wicken. veſſe, ſorte de légume noir et rond.

wyka polna. (aphace) wilde Wicken. veſſe ſauvage.

wyka końska. Roßwicke. veſſes pour les chevaux.

wyka ptaſza. (orobus) Wald-Erven, wilde Erven. orobe.

* *wyka ptaſza*; *gęśia wyka*. Erven. ers.

kokoſza wyka. vid. *Głowki kokoſze*.

wyka chobotna. vid. *Powoy wielki*.

wyka tyczna. vid. *Bob kamienny*.

wyka wonna. vid. Siekiernica.

Wykalam, *v. m. F. wykolę*. 1) ausſtechen. 2) ausſtochern die Zähne. 3) graben, ſtechen ein Siegel. 1) tirer, arracher qu. ch. en piquant. 2) curer les dents. 3) tailler, graver, buriner. § 1) wykol mi tę drzazgę. 2) wykalać ſobie zęby. 3) wykalać herb na pieczątce.

wykalać komu oczy. 1) einem die Augen ausſtechen. 2) einen überzeugen, überführen, mit der Naſe darauf drücken. 1) crever les yeux à qu. 2) faire toucher une choſe au doigt; faire voir clairement qu. ch.

Wykalam, *v. m. F. wykluię*. auspicken, mit dem Schnabel heraushacken. faire ſortir en béquetant, tirer en donant des coups de bec. § kur kurowi wyklwał (wykluł) oko.

wykluć śię. 1) ſich auspicken, ſich aushecken; aus dem Ey kriechen. 2) auskommen, ausbrechen, an den Tag kommen. 1) éclorre, commencer à éclorre, percer la coque; ſortir hors de la coque. 2) ſe découvrir, s'éventer; venir au jour, ſe divulguer, éclater.

łokćie mu śię wykluły. die Ellbogen kucken ihm heraus. ſon habit a les coudes percez.

ledwo śię ze ſzkoły wykluł. er iſt kaum hinter den Ohren trocken; er iſt kaum aus der Schule gekrochen. il ne fait que ſortir de la caque, de l'école.

Wykapać, *F. wykapie*. auströpfeln, abtröpfeln. dégouter.

Wykaſzlać, *F. wykaſzlę*, *wykaſzlnę*. etwas aushuſten, auskwalſtern, auswerfen. jetter qu. ch. en touſſant; cracher qu. ch.

Wykaſzlnienie. das Heraushuſten. l'action de cracher qu. ch. en touſſant.

Wykaſzlniony. ausgeworfen, ausgehuſtet. craché, jetté par la toux.

Wykazywać. an den Tag legen; bezeugen. mettre au jour, temoigner; faire voir; faire éclater. § wſzelkie łaſkawośći i powagi umie wykazywać dowody.

* Wykiełznać, *F. wykiełznę*. wyuzdać. auszäumen. débrider.

Wykipia co, *F. wykipi*. überkochen, überlaufen. s'enfuïr; s'en aller par deſſus, par le bord d'un pot qui bout; ſortir à gros bouillons; verſer par le bord d'un vaiſſeau deſſus.

Wykipiały. übergekocht. qui s'eſt enfuï par le bord du pot.

Wykipienie. das Uiberkochen. l'ébulition d'une liqueur; le regorgement de ce qui bouillonne dans un pot.

Wykiśiały. ausgegohren, abgegohren. fermenté. § piwo wykiśiałe.

Wykiſnąć, *F wykisnie*. übergären, beym Gären überlaufen. s'enfuïr, ſortir pendant la fermentation.

Wykład, wyłożenie, wykładanie. 1) Auslegung, Erklärung. 2) Uiberſetzung. 1) éclairciſſement, explication, expoſition. 2) traduction. § 1) wykład trudny, łacny, iasny. *2) wykład, wyłożenie (tłumaczenie) księgi na Polſki ięzyk.

wykładanie, *wyłożenie*. Auslegung, Auspackung, das Auslegen. expoſition, l'action d'étaler.

wykładanie towaru na przedanie. das Auslegen der Waaren. étalage, *m*.

wykład słow, *dobywanie początku albo własnośći słow*. Wortforſchung, Ableitung der Wörter. étimologie.

Wykładacz. Ausleger, Erklärer. expoſiteur, commentateur, interpréte.

Wykładam, *v. m. F. wyłożę*. 1) auslegen, auspacken. 2) ausgeben Geld. 3) auslegen, vorſchießen, vorſtrecken. 4) auslegen, erklären. 5) überſetzen. 6) ausſpannen. 1) mettre hors; expoſer, étaler, débaler, dépaqueter. 2) débourſer, dépenſer, emploïer de l'argent. 3) avancer de l'argent à qu. 4) expoſer, interpréter, expliquer, découvrir le ſens d'une choſe. 5) traduire. 6) deſateler, dételer. § 1) wykładać towary, bieliznę ze ſkrzyni. 2) wyłożył na ten budynek wielką ſumę. 3) wyłożyłem dla ćiebie trzy talery. 4) wykładać sen zawiły; tak to wyłożył; wyłożył na czym to zawisło. 5) wyłożył to po Polſku z Francuſkiego. 6) wyłoż konie.

wyłożyć co dobrze. etwas gut auslegen, wohl aufnehmen. trouver bon; prendre qu. ch. en bonne part.

wyłożyć źle. übel auslegen, übel nehmen. trouver mauvais; prendre en mauvaiſe part.

wykładać rękę z szaty. den Arm aus dem Kleide ziehen. tirer le bras de la manche d'un habit.
Wykładanie. *vid.* Wykład.
Wykładnie, *adv.* deutlich. exprès, intelligiblement, en termes exprès; expressément.
Wykładny. deutlich, erklärt. exprès, intelligible, expressif, clair. § wykładniey musisz powiedzieć zdanie twoie.
Wyklarować co, *F. wyklaruię.* abklären, klar machen. rendre clair; éclaircir, faire devenir clair. § wyklarować mętne wino.
wyklarować się. sich abklären, klar werden, sich setzen. devenir clair, s'éclaircir, se rassoir.
Wyklaskać, *F. wyklaskam.* ausklatschen, auslachen. se moquer de qu. en claquant de mains. § wyklaskał go rękoma, ięzykiem.
wykładam rękę z szaty. den Arm aus dem Kleide ziehen. tirer le bras de la manche d'un habit.
Wyklę, *e, ał, eli.* verwirren. embrouiller, entortiller, empêtrer.
wykle się. sich verwirren. s'empêtrer, s'embrouiller, s'embarasser.
wykle mi się to słowo. dieses Wort läuft mir auf der Zunge herum. ce mot me va par la bouche; j'ai ce mot sur le bout de la langue.
Wyklęcie, klątwa. Kirchen-Bann. excommunication.
Wyklektać co na kim, *F. wyklektam.* einem etwas ablügen, abschwatzen, mit List von einem etwas erhalten. escroquer qu. ch. à qu; atraper d'une maniére fine qu. ch. à une personne; obtenir qu. ch. de qu. par de grandes sollicitations ou importunitez.
Wyklęty. *adj. et subst.* der in den Kirchen-Bann gefallen, excommunicirt. excommunié.
Wyklinam, *v. m. F. wyklnę.* in den Kirchen-Bann thun. excommunier qu. § wyklął go i wyrzucił od społeczności kościoła.
Wyklinanie. Verkündigung des Kirchen-Bannes. fulmination, dénonciation d'une sentence d'anatéme.
Wykłocie. das Ausstechen. l'action d'emporter en piquant.
Wykłoty ausgestochen. emporté avec une chose aiguë.
Wykluć, *vid.* Wykalam, *F. wykluię.*
Wyklucie. *vid.* Wyklwanie.
Wykluty. 1) ausgepicket, mit einem Schnabel ausgehackt. 2) ausgebrütet; aus dem Ey gekrochen. 1) arraché avec un bec; bequeté. 2) éclos, cuvé; qui est sorti hors de la coque.
Wyklwanie, wyklucie. das Auspicken, Aushacken mit einem Schnabel. bequetement, l'action d'ôter en béquetant.
wyklwanie się z iaia. das Auskriechen aus dem Ey. l'action d'éclorre, de sortir hors de la coque.
Wyknę, *knie, knął, knęli.* sich zu etwas gewöhnen, etwas gewohnt werden. s'accoutumer à. § nawyknął pracy; z młodu wyknie do zbroi, do piora.
Wykochać co, *F. wykocham.* erziehen, erzielen eine Pflanze. nourrir, élever une plante.
wykochać się. erwachsen, sich groß ziehen. se nourrir; devenir grand; prendre de l'acroissement.
Wykonacz, wykonywacz. Vollführer, Vollstrecker. celui qui exécute une chose, qui la met à exécution.
Wykonanie, 1) Ausübung, Vollführung, Erfüllung. 2) die Praxis, die Ausübung. 1) exécution, achevement, consommation, acomplissement. 2) pratique, usage, *m.* exércice, *m.* § 1) wykonanie rozkazu. 2) trudna to rzecz w wykonaniu.
wykonanie przysięgi. Leistung eines Eides. prestation de serment.
Wykonterfetować co, *F. wykonterfetuię.* abbilden, abmahlen. dépeindre, contrefaire; tirer la figure ou le portrait de qu. ch. tirer de dessus de quelque original.
Wykonterfetowanie. 1) Abbildung. 2) abgebildete Figur. 1) l'action de tirer la figure d'une chose. 2) figure contrefaite, tirée d'un original.
Wykonterfetowany, wybity, odmalowany, na kształt drugiego uczyniony. abgebildet, nachgemacht. contrefait; tiré d'un original.
Wykonywam, *v. m. F. wykonam.* erfüllen, vollenden, vollziehen, vollführen, bewerkstelligen, ausüben. exécuter, mettre en exécution; consommer, achever, éfectüer, mettre en éfet, acomplir, faire; mettre en usage, pratiquer. § wykonać dekret, rozkaz, wolą; tę sztukę wykonał; wykonano nad nim wielkie okrucieństwa.
wykonać przysięgę. einen Eid leisten, ablegen. faire, prêter un serment.
*Wykop, row. ein Graben. un fossé, creux qu'on fait dans la terre.
Wykopywam, *v. m. F. wykopię.* 1) ausgraben die Erde. 2) ausgraben aus der Erde. 3) durchbrechen; ein Loch in einer

Wand machen. 1) éfondrer la terre; creuser un fossé, un creux, faire creuser qu. ch. 2) tirer qu. ch. de terre, creuser dans la terre pour en tirer qu. ch. 3) percer une muraille, y faire une ouverture. § 1) wykopać row, doł, ziemię. 2) wykopał skarb zakopany. 3) wykopano mur; wykopać dziurę w murze, w skale.

wykopać trup. eine Leiche ausgraben. déterrer, des-ensevelir un corps.

Wykopywanie. das Herausgraben. l'action de tirer de terre.

Wykopanie. geschehene Ausgrabung. l'action achèvée de déterrer, de tirer de terre.

Wykorzeniam co, *v. m. F. wykorzenię.* eig. u. fig. ausrotten, vertilgen. déraciner, extirper; détruire les fondemens de. § wykorzenić drzewa, niecnoty, herezye.

Wykorzenianie, wykorzenienie. Ausrottung. extirpation, déracinement.

Wykorzeniony. ausgerottet. extirpé, déraciné.

Wykoślawić, *F. wykoślawię.* austreten, schief treten einen Schuh. tourner, élargir un soulié.

Wykoślawienie. die Austretung eines Schuhes. l'action de tourner, de courber ses souliers.

Wykoślawiony trzewik. schief getretener Shuh. un soulier trop élargi, courbé d'un côté.

wykoślawione nogi. krumme Beine. des jambes arquées.

Wykować, *v. m. F. wykuię.* schmieden. forger.

wykuć ogień z kamienia. Feuer anschlagen. battre le fusil; faire sortir du feu d'un caillou.

Wykrącam. 1) etwas um sich schwäncken, um sich schwingen, um sich herum drehen. 2) sich schwingen, sich drehen im Tantzen. 1) manier autour de soi quelque arme; faire des moulinets; faire la rouë avec; tourner son épée autour de sa tête. 2) piroüetter; tourner en ronde; faire tourner, faire piroüetter; sauter en tournant, en dansant; porter la dame à la danse d'un côté à l'autre. § 1) wykrącam pochodnią, szablą. 2) wykracać w tańcu damą.

wykrącać na koniu. auf dem Pferde herum tummeln, ein Pferd tummeln. porter un cheval d'une côté et d'autre; caracoler un cheval; faire faire au cheval des piroüettes; faire des tours ou des demi-tours.

wykrącanie na koniu. das Tummeln mit dem Pferde in die Runde. les piroüettes, le caracol qu'on fait faire à un cheval.

Wykraczam, *v. m. F. wykroczę.* 1) aus der Reihe treten, gehen. 2) aus dem Wege gehen, treten. 3) übertreten, überschreiten. 4) ausschweifen, zu viel thun. 1) sortir de son rang, ne le garder pas. 2) se détourner de son chemin. 3) outrepasser, trangresser; passer au-delà des bornes préscrites; contrevenir, fortfaire, manquer à. 4) excéder, passer les bornes de. § 1) wykroczył z szeregu. 2) z drogi swoiey do miasta na krok nie wykroczył. 3) wykroczyć z prawa, przeciw prawu, z prawdy, z kresu swoiey powinności. 4) wykracza w rozkoszach, w piiaństwie.

Wykradam, *v. m. F. wykradnę.* 1) heraus stehlen. 2) ausstehlen; plündern, ausschreiben einen Verfasser. 1) porter dehors à la dérobée; voler, dérober. 2) piler un auteur. § 1) wykradł skarb, konie ze stayni. 2) wykrada koncepta z Autorow.

wykraść się. 1) sich davon schleichen, heimlich davon gehen. 2) auskommen, an den Tag kommen. 1) se dérober, s'écouler, s'éclipser; s'en aller sans étre aperceu. 2) transpirer; se découvrir, éclater; venir au jour. § 1) wykradł się złodziey z domu. 2) wykradł się sekret.

wykraść się z kompanii. sich aus einer Gesellschaft schleichen; davon schleichen. fausser compagnie; se dérober de la compagnie.

Wykradziony. herausgestohlen. volé; emporté d'un lieu furtivement.

Wykrawam co, *v. m. F. wykroię.* herausschneiden. lever avec un couteau sur qu. ch; couper, ôter.

Wykręcam, *v. m. F. wykręcę.* 1) herausdrehen, ausdrehen. 2) auswinden, ausringen die Wäsche. 3) verdrehen einen Sinn. 1) tirer avec violence, arracher qu. ch. en tordant. 2) tordre le linge. 3) tordre, détordre, détorquer, fausser un passage; pervertir le sens d'un auteur. § 1) wykręć mu kiy z rąk. 2) wykręcać chusty. 3) sens barzo wykręca.

złą sprawę wykręcił. er hat eine böse Sache gerade gemacht. il a donné un bon tour à une mauvaise afaire.

wykręcać się. sich heraus zu drehen, sich heraus zu wickeln suchen. chercher des détours; biaiser, tergiverser, tortiller; ne marcher pas droit dans une afaire.

wykrę-

wykręćić się. sich herausdrehen. se tirer adroitement d'une afaire; faire un plongeon. § wykręćił się z wędzidła, z powinności.
Wykręcanie. } Practiquen, Schlupf-Win-
Wykręty. } kel, Pfiffe. détours, biais, supterfuge, *m.* finesse, tortillement, refuge, *m.* refuites, *f. plur.*
wykręty to. das sind Durchsteckereyen. c'est un mic-mac; ce sont des échapatoires.
Wykrętarz. Practiquen-Macher, Krumm-macher, Verdreher. celui qui biaise; chicaneur, sophiste; forceur des loix.
Wykrętnie, *adv.* nicht gerade zu; betrüglich, listig. captieusement; en biaisant; de biais.
Wykrętność. Spitzfindigkeit, Arglistigkeit, betrügliche Verdrehung der Rede. finesse, chicanerie, sophisme, *m.*
wykrętności nauka. die Sophisterey in der Vernunftlehre. l'art de faire des sophismes dans la Logique.
Wykrętny. arglistig. sophistique, chicaneur, captieux; plein de déception.
Wykroczenie. Uibertretung, Ausschweifung. crime, *m.* forfait.
Wykroczliwy. der sich leicht zu Uibertretungen verleiten läßt. sujet aux fautes, à commettre des crimes. § umysł wykroczliwy.
Wykrotny. Uibertreter, übertretend. contrevenant. § wykrotnego karać.
Wykruszam, *v. m. F. wykruszę.* 1) herauskrümeln, herausbrocken. 2) auskörnen, Körner ausreiben. 1) creuser, concaver en émiant. 2) égréner; ôter la graine. § 1) wykrusz chleb. 2) wykruszać ziarno, kłos.
Wykrzosać ogień. *F. wykrzoszę*, wykuć ogień z kamienia; wytrzeć ogień z drzewa. Feuer ausschlagen, ausreiben. tirer du feu, faire sortir du feu en batant, en frotant l'un contre l'autre.
Wykrzta, przechrzta. ein getaufter Jude. Juif batisé.
Wykrzyk, Wykrzyknienie. Freudengeschrey. cri de joie.
wykrzyki. } das Frohlocken. cris de
Wykrzykanie. } rejoüissance, de jubilation; aclamation.
Wykrzykam, } *v. m. F. wykrzyknę.* 1)
Wykrzykuię, } frohlocken, jauchzen. 2) einen für etwas ausrufen. 1) s'écrier, se récrier de joie; jetter des cris de joie, faire des aclamations. 2) crier, publier, proclamer qu. à haute voix. § 1) wykrzykali od radości. 2) wykrzykuią go za krola.

Wykrzywiam, *v. m. F. wykrzywię.* krumm machen. courber, recourber, détorquer.
wykrzywić trzewiki. die Schuhe krumm treten. tourner ses souliers.
wykrzywić gębę. das Maul ziehen, krumm machen. tordre la bouche; grimacer; faire des grimaces, faire des contorsions de bouche.
wykrzywić na kogo gębę. einem ein krummes Maul machen. faire la moüe à qu.
wykrzywić się. krumm werden. se courber.
wykrzywił się ten trzewik. dieser Schuh hat sich krumm getreten. ce soulier grimace, fait une vilaine grimace.
Wykrzywianie, wykrzywienie. das Krümmen. courbement, courbure.
wykrzywianie gęby. Verdrehung des Mauls. moüe; contorsion de bouche.
Wykrzywiony. gekrümmt, gebogen. courbé, recourbé, tortu.
Wykszykacz. Auszischer. celui qui sifle qu; qui se raille de qu.
Wykszykać kogo, *v. m. F. wykszyknę.* auszischen. sifler qu; se moquer de qu.
Wykszykanie. das Auszischen, Auspfeifen. l'action de sifler qu.
Wykuglować co od kogo, *F. wykugluię.* mit List etwas erhalten. atraper finement, escroquer qu. ch. à qu.
wykuglować się. sich heraus drehen, sich aus etwas wickeln. se dégager, se tirer adroitement de.
Wykupienie. 1) Loskauffung. 2) Einlösung, Lösung eines Pfandes. 1) rachat, délivrance en païant quelque rançon. 2) dégagement d'un gage. § 1) wykupienie niewolnikow. 2) wykupienie zastawow.
Wykupuię, *v. m. F. wykupię.* einlösen ein Pfand. forgager, dégager, retirer ce qui est engagé. § wykupić zastawy, dobra.
wykupić więźnia. einen Gefangenen lösen, loskaufen. racheter, rançonner un prisonnier.
wykupić się od czego. sich von etwas lösen, loskaufen. se racheter; donner qu. ch. pour s'éxemter de quelque mal.
Wykurzam, *v. m. F. wykurzę.* 1) ausstäuben, vom Staube reinigen. 2) den Rauch oder Gestank vertreiben. 3) mit Rauch vertreiben. 4) verjagen. 1) épousdrer, épousseter. 2) chasser la fumée, quelque püanteur. 3) chasser avec de la fumée. 4) chasser, déloger l'enemi, netéïer un païs d'enemis. § 1) wykurz tę szatę. 2) wykurzyć dym, smrod z izby. 3) wykurzyć

komory. 4) wykurzono ztąd Szwedow; z liczby cnotliwych tego hultaia wykurzono.

Wykwintny. gekünstelt, affectirt, übermäßig beflißen, gezwungen. afeté, qui a trop d'afectation, qui a un soin particulier et trop plein d'art. § umysł wykwintny.

Wykwinty, *plur.* 1) gezwungene Art, Künsteley. 2) Ausflüchte, Seiten-Sprünge. 1) afectation, aféterie; maniéres, choses, galanteries trop recherchées. 2) détours, biais; refuites, *f. plur.* § 1) wykwintami się bawi, narabia; zawożne w pokoiach wykwinty. 2) co to za wykwinty.

Wykwitować się, *F. wykwituię się.* quitt und los seyn. étre quite de qu. ch; s'aquiter de ce qu'on dévoit faire.

wykwitowaliśmy się. unsre Rechnungen sind gegen einander abgethan; wir sind quitt. nos comptes sont reglez, que nous avions ensemble; nous voilà quite à quite.

nie wykwituiesz się. du wirst so nicht loskommen. vous n'en serez pas quite.

Wyłacnieć, *F. wyłacnieię.* sich erleichtern, seine Nothdurft verrichten. se décharger, se vuider; lâcher son ventre; faire ses afaires. § człek niech nie ie aż wyłacnieie.

Wyłączam co, *v. m. F. wyłączę.* absondern, ausschließen. séparer, exclurre. § od iednoty kośćioła kogo wyłączyć.

Wyłączenie. Ausschließung, Absonderung. exclusion; séparation.

Wyładować, *F. wyładuię.* ausladen, abladen. décharger; ôter la charge que porte un chariot.

Wyładowanie, Abladung, Ausladung. l'action de décharger.

wyładowanie z okrętu. Ausladung eines Schiffes. le paleage.

Wyładowany. ausgeladen. déchargé.

Wyłamuię, *v. m. F. wyłamię.* 1) herausbrechen. 2) erbrechen als eine Thüre. 1) ôter, arracher qu. ch. en rompant, en brisant. 2) forcer, briser, éfondrer, rompre, enfoncer. § 1) wyłamać cegłę z muru. 2) wyłamać drzwi, więźienie.

wyłamuię się. 1) sich aus dem Gefängniß brechen. 2) sich mit Gewalt von etwas befreyen. 1) rompre, forcer la prison, en rompre les portes. 2) s'afranchir, se délivrer avec force de; secouër le joug. § 1) wyłamał się z więźienia. 2) wyłamuie się z władzy, z mocy, z posłuszeństwa zwierzchności swoiey.

Wylanie, wylewanie czego. das Ausgießen; der Ausguß. épanchement.

* *wylanie; wezbranie wod.* der Austritt, das Uiberlaufen eines Flußes. épanchement, débordement d'eaux.

Wylany. 1) ausgegoßen, vergoßen. 2) fig. überschüttet, reichlich ertheilet. 1) déchargé, versé, répandu, épanché. 2) *fig.* répandu avec profusion sur. § 1) krew, woda wylana; łzy wylane. 2) wylane na mię dobrodźieystwa.

Wylatam, Wylatuię, } *v. m. F. wylecę.* 1) herausfliegen. 2) prahlen, aufschneiden. 3) steigen, sich schwingen auf eine Ehren-Stelle. 1) s'envoler d'un endroit. 2) se glorifier, se vanter de. 3) s'élever, monter, parvenir, s'avancer à une haute dignité. § 1) wyleciał ptak z klatki. 2) sam z tym nie wylatuy; nie wylatuy z tym żeś grzeczny. 3) z podłego urodzenia na naywyższe wylatuią dygnitarstwa, mieysca.

Wylatanie, wylecenie. das Herausfliegen. l'action de s'envoler d'un lieu.

Wyławiam, *v. m. F. wyłowię.* 1) ausfischen. 2) nach und nach wegfangen. 1) vuider un étang à force de pécher; prendre tous les poissons dans un étang. 2) détruire, prendre peu à peu tous les animaux dans une forêt. § 1) wyłowił sadzawkę, ryby, szczupaki. 2) wyłowił ptaki, liszki; knieię wyłowił.

Wyłażę, *v. m. F. wylezę.* herauskriechen. grimper, ramper dehors; sortir en rampant. § niewiem ktorą dźiurą z tego mieysca wylazł; wyleźć ztąd nie może.

Wyleczyć kogo, *F. wyleczę.* ausheilen, curiren. guérir entiérement, rétablir qu. en santé.

wyleczyć się. sich curiren. se guérir parfaitement.

Wylegam się, *v. m. F. wyleżę się.* 1) zur Gnüge ausruhen, ausschlafen, liegen. 2) wieder aufkommen, wieder genesen. 1) coucher assez, dormir tout son soul. 2) se guérir; sortir, relever, revenir d'une maladie.

Wylęga, *v. m. F. wylęgnie.* 1) ausbrüten, aushecken. 2) werffen, von vierfüßigen Thieren. 3) aushecken eine neue Lehre. 1) faire éclorre; faire sortir hors de la coque; couver. 2) mettre bas, faire des petits. 3) *fig.* faire éclorre, enfanter, inventer une nouvelle doctrine. § 1) wylągł ptak, wylęgła kura. 2) gdy lwica pierwszy raz lwięta wylęgnie, wszystkie swoie

ziada

ziada fzczenięta, co iuż drugi raz nie czyni. 3) tę nauczkę wylęgli.

wylęgać się. 1) ſich ausbrüten. 2) entſtehen als eine Ketzerey. 1) être éclos; éclorre; fortir de la coque. 2) éclorre, éclater. § 1) wylęgły ſię kurczęta, ſzczenięta. 2) wylęgła ſię ztąd ta herezya.

Wylęganie, wylęgnienie. die Ausbrütung, das Brüten. l'action de couver; le couvement.

Wylęgły. 1) ausgeheckt, ausgebrütet. 2) geworfen, ausgeheckt. 1) éclos, qui eſt ſorti de la coque; couvé 2) mis bas. § 1) kurczęta wylęgłe. 2) ſzczenię wylęgłe.

Wyłeptać co, *F. wyłeptam.* ausſchlappern. laper tout d'un vaſe.

Wylewam, *v. m. F. wyleię.* 1) ausgießen, weggießen. 2) vergießen als Blut, Thränen. 3) ergießen, überſchütten, ausbreiten. 4) an einem auslaſſen. 5) austreten, ſich ergießen, als ein Fluß. 6) überlauffen, als ein kochender Topf. 1) verſer; verſer hors de qu. ch; épancher, décharger. 2) répandre, verſer le ſang, des pleurs. 3) répandre ſur; combler, remplir qu. de. 4) débonder, décharger, décocher, vomir ſa colère, les traits de ſa colère contre. 5) déborder, ſortir de ſon lit; ſe déborder, ſe répandre aux environs. 6) s'enfuïr par le bord d'un pot. § 1) wyley tę wodę, piwo ze dzbana. 2) wylał krew za Oyczyznę, za krola; wylewać łzy zmyślone. 3) wylewać dobrodźieyſtwa, łaſki na kogo; pioro moie więcey życzliwośći niźli atramentu wylewa; słońce i mieśiąc na wſzyſtkie rzeczy pod ſobą położone influencye wylewaią. 4) wylewać gniew, iad ſwoy na kogo. 5) wylewa z brzegow ſwoich rzeka; wylał ſtaw; morze wylało. 6) wylewa woda kiedy wre.

wylewać z brzegow. die Grenzen überſchreiten, der Sache zu viel thun. ne ſe tenir pas dans ſes bornes, les outrepaſſer; excèder; n'avoir plus de bornes. § wylewa taka wolność z brzegow, kędy wſzystkim wſzystko wolno; iuż wylewaſz z brzegow.

wylewać z nawy. die Grund-Suppe aus einem Schiffe pumpen. ſe ſervir de la pompe pour évacuër la ſentine.

wylewać się. 1) ſich ergießen, einfallen, übertreten. 2) ſich ausbreiten. 3) ſich ausbreiten über einen; einen überſchütten mit etwas. 1) ſe déborder; ſe dégorger, s'emboucher; ſe décharger: ſortir de ſon lit, de ſa bouche. 2) ſe répandre, être difus. 3) ſe répandre envers qu. en; combler, remplir qu. de. § 1) Wisła pod Gdańſkiem w morze śię wylewa. 2) złe te koncepta bywaią, gdźie śię ze wſzyſtkim wylewaią. 3) wielkim śię ku niemu afektem i wielkiemi dobrodźieyſtwy wylał.

Wylewanie. *vid.* Wylanie.

Wylewczy. 1) leicht zu gießen. 2) eitel, leichtſinnig. 3) unbedachtſam im Reden; plauderhaft. 1) facile à repandre. 2) *fig.* léger, vain, futile. 3) languard, extravaguant, inconſideré dans ſon diſcours.

Wylewek. 1) Austritt eines Flußes. 2) niedriges Ufer; Ort des Austritts. 1) ravine, débordement; l'épanchement de l'eau du fleuve. 2) bas bord par où ſe répand facilement un fleuve. § 1) wylewek rzeki, ſtawu, ieźiora. 2) witwina rośćie na piaſzczyſtych wylewkach.

wylewki morskie. See-Lache. marais de mer; grande étenduë qui ſe remplit par les eaux de mer.

Wyłgać co, *F. wyłgam, wyłgę.* ablügen, abtrügen. obtenir, atraper par menſonges. § nie wyłżeſz tego u mnie.

Wylichwić co, *F. wylichwię.* erwuchern. gagner par uſures.

Wyliczam, *v. m. F. wyliczę.* 1) zählen. 2) auszahlen. 3) erzählen. 1) nombrer, compter. 2) païer, débourſer. 3) expoſer, détailler, raconter; faire dénombrement, le détail, le recit de. § 1) wyliczać miaſta w całym Państwie. 2) wyliczył mu ſumę. 3) ktoż to wypowie i wyliczy; wyliczyć ſprawę od początku aż do końca.

wyliczyć się. berechnen; Rechnung ablegen. rendre compte. § wyliczyłem śię z tey ſumy.

Wyliczanie, wyliczenie. Erzählung. expoſé, *m.* énumeration, dénombrement, détail, récit; un narré, qu'on fait de qu. ch.

Wiliczony. 1) ausgezahlt. 2) erzählt. 1) païé, débourſé. 2) raconté. § 1) wyliczone weź pieniądze. 2) wyliczone ſprawy okoliczności.

Wylina, wężowa ſkora. abgelegte Schlangen-Haut. dépouille de ſerpent.

Wylinieć, *F. wylinieię. vid.* Linieię.

Wylinienie. *vid.* Linienie.

wylinienie. Abwerfung der Schlangen-Haut im Frühlinge. renouvellement de peau que quittent les ſerpens au printems.

Wylizuię, *v. m. F. wyliżę.* 1) auslecken, ablecken. 2) abspielen, wegspielen als der Fluß das Ufer. 1) prendre, ôter, nettéier en léchant. 2) manger, emporter, creuser le rivage. § 1) wylizał połmiski. 2) rzeka brzegi wylizała.

wylizać się. sich auslecken, sich mit lecken heilen. se guérir en léchant sa plaïe. § wylizał się pies, kot.

Wyłknąć, *F. wyłknę.* ausschlurffen. humer, avaler entiérement. § wyłknął iaie.

Wyłoga. umgeschlagener Saum an einem Kleide. surjet, parement; un bord retroussé d'un habit.

wyłogami przyozdobić. mit umgeschlagenen Säumen verzieren. surjetter.

wyłogi do odeymowania. umgeschlagener Saum, Aufschläge zum Abnehmen. amadis, *m. plur.* des bouts de manche atachez par dedans à la manche, qu'on peut ôter.

Wylot. eine Wunde die durchgehet. une blessure d'outre en outre.

na wylot, adv. durch und durch, auf der einen Seite herein, auf der andern heraus. d'outre en outre; au travers du corps; à jour; de part en part; d'un côté à l'autre. § kula, strzała przepadła na wylot; przebić kogo szpadą na wylot.

Wyłowić. *vid.* Wyławiam.

Wyłożka. schmaler Umschlag an einem Kleid. un surjet étroit.

Wyłożenie. *vid.* Wykład.

Wyłożony. 1) ausgepackt, ausgelegt. 2) vorgestreckt, ausgelegt. 3) ausgelegt, erklärt. 4) übersetzt. 1) étalé, exposé. 2) avancé à qu; déboursé pour. 3) expliqué. 4) traduit. § 1) wyłożone towary. 2) wyłożona suma. 3) sens wyłożony. * 4) list wyłożony (przetłumaczony) po francusku.

Wyłożyć. *vid.* Wykładam.

Wyłudy, *plur.* niedliche Waaren, welche die Käufer anlocken. de jolies marchandises qui atirent les acheteurs. § te wyłudy drogo płaci kupcowi.

Wyłudzacz. Auslocker, Ablocker, der mit Schmeicheleyen einem etwas ablocket. escroc, pipeur; celui qui obtient qu. ch. par caresses.

Wyłup. ausgespaltnes Stück. un éclat qui s'est séparé du milieu d'un corps.

wyłup tymowy ziele, (epithymium.) Stoltz-Kraut, Thym-Seide. épitime, *m.* teigne de thim; mousse qui vient autour du thim.

wyłup ziele. (cuscuta) Filz-Kraut, Flachs-Seide. angoure de lin, couche m'ici.

Wyłupek, *g. a.* reife Nuß die sich aus der grünen Schale ablöset. une noix mure qui se sépare de son châton.

Wyłupiciel, gwałciciel. gewaltsamer Uibertreter, Schänder, Räuber. infracteur, violateur, brigand, spoliateur.

Wyłupienie. Raub, Beraubung, Gewaltthätigkeit. pilerie, spoliation.

Wyłupny. } das sich aushülsen läßt. facile à écosser, à écaler.
Wyłupny. }

Wyłupuię, 1) ausschelffen, aushülsen, aus der Schale nehmen. 2) erbrechen, spoliren. 3) auswammsen, ausprügeln. 1) écaler, écosser, tirer le fruit de son noiau, de sa cosse. 2) spolier, piler, voler qu; arracher à qu. 3) savonner, battre qu. comme il faut. § 1) wyłupił orzech, groch, ziarno, migdał, orzech, oliwki, ostrygi. 2) wyłupić domy, skrzynię. 3) wyłupić kogo kiiem.

wyłupić komu oczy. einen blenden; einem die Augen ausstechen. crever, arracher à qu. les yeux.

Wyłuszczam, *v. m. F. wyłuszczę.* 1) ausschlauben, aushülsen. 2) ausziehen, das beste aus einer Schrift nehmen. 1) dérober, écaler, peler, écosser, ôter la graine de sa cosse, de sa peau. 2) extraire, tirer d'un ouvrage ce qu'il y a de meilleur; tirer la quintessence, faire un extrait, recueillir les principales matiéres d'un ouvrage. § 1) wyłuszczył ziarno. 2) wyłuszczyć list, księgę.

Wyłuszczony. ausgehülset. écossé, dérobé, écalé. § groch wyłuszczany.

Wyłż. Bergw. ein Stein woran sich das Erz gesetzet hat. *Métal.* une pierre avec du métail ataché.

Wymachać się, *F. wymacham.* sich mit Schwenkung und Bewegung der Hände müde arbeiten. devenir las à force de manier les mains.

Wymachlować komu co, *F. wymachluię.* von einem mit Betrug etwas erhalten. escroquer, atraper qu. ch. à; obtenir, tirer de qu. qu. ch. par fourberie.

Wymacywam co, *v. m. F. wymacam.* 1) mit Fühlen etwas finden, suchen. 2) hinter etwas kommen. 1) chercher, trouver en tâtonant. 2) déterrer, découvrir, éventer. § 1) wymacał naytłuszsze kury. 2) wymacał istotną przyczynę.

Wymagam co, *v. m. F. wymogę.* 1) bewerkstelligen, würken, ausrichten. 2) einen zu etwas dringen, von einem etwas erhal-

erhalten, zu erlangen suchen. 1) éfectüer, mettre en éfet; venir à bout de qu. ch. 2) opérer qu. ch. sur qu; venir à bout de qu; obliger qu. de condescendre à ce que l'on veut; presser qu. § 1) wymogą to te sposoby. 2) wymogł to na nim sztuką, przez sztukę; wymagał po nim koniecznie.

wymagać się. 1) ausgerichtet, erlanget werden; gelingen, gerathen. 2) matt werden als ein abgeschossener Pfeil. 3) unfruchtbar werden als ein Acker. 1) s'éfectüer, avoir l'éfet; succéder, réüssir. 2) perdre sa force, s'afoiblir comme une flèche décochée. 3) devenir sterile, amaigrir comme un champ. § 1) nic się z tym nie wymogło. 2) wymaga się strzała, kula. 3) wymogła się rola.

Wymalować co, *F. wymaluię.* 1) abmahlen. 2) abmahlen, abschildern. 1) faire, tirer le portrait de; peindre. 2) dépeindre, répréſenter; donner une répréſentation vive de. §. 1) wymalował pięknie tego psa. 2) wymalował cię iakim iesteś.

Wymarcie das Aussterben eines Hauses. l'extinction d'une famille par la mort. § po wymarciu całego domu nastąpili.

Wymarły dom. ein ausgestorbenes Haus. une maison éteinte par la mort.

Wymarszczam co, *v. m. F. wymarszczę.* ausrunzeln, schlechten, die Falten ausmachen; entfalten. déplisser, défroncer, dérider.

wymarszczyć się. die Falten, die Runzeln verlieren. se déplisser, se défroncer.

Wymarszczanie, wymarszczenie. Ausstreichung der Falten. défroncement.

Wymarszczony. ausgerunzelt. défroncé, déplissé, déridé.

Wymawiam, *v. m. F. wymowię.* 1) aussprechen ein Wort. 2) aussprechen, ausdrücken. 3) entschuldigen. 4) sich vorbehalten. 5) vorwerfen, vorrücken. 6) auslassen wider einen als den Zorn. 1) prononcer, proférer, dire, énoncer quelque parole. 2) exprimer, représenter. 3) excuser, disculper qu. sur. 4) se reserver qu. ch. 5) reprocher qu. ch. à; faire reproche à qu. 6) décocher, décharger, vomir sa colère contre qu. § 1) źle, dobrze słowa wymawia; skorom to wymowił odszedł. 2) ktoż to wymowi? kto to wymowić może? 3) wymawiał tym sługę swoiego, że. 4) wymowił sobie ten punkt. 5) wymawiać komu dobrodzieystwa. 6) wymawiał gniew swoy przeciw niemu.

wymawiać się. 1) sich aussprechen; ausgesprochen werden. 2) sich entschuldigen; vorschützen. 4) sich verschnappen, ausplaudern. 1) se prononcer. 2) s'excuser. 3) s'enferrer; se trahir soi-même, se nuire à soi-même par ses paroles. § 1) to słowo łacno się wymawia, 2) wymawiam się z (od) czego komu; wymowił się starością, słabością zdrowia. 3) wymowiłeś się z sekretu, z tey sprawy.

Wymawianie. 1) das Aussprechen, die Aussprache. 2) das Entschuldigen. 3) Vorwurf, Vorrückung. 1) prononciation, articulation des mots, des paroles. 2) excuse, l'action d'excuser. 3) reproche, *m.* l'action de reprocher qu. ch à qu. § 1) dobre słow wymawianie. 2) nie trzeba tego wymawiania. 3) wymawianie komu dobrodzieystwa.

Wymazanie. die Auslöschung. l'action d'éfacer.

Wymazany. ausgelöscht, weggestrichen. éfacé, raïé.

Wymazuię, *v. m. F. wymażę.* 1) auslöschen, wegwischen. 2) ausstreichen, durchstreichen eine Schrift. 3) fig. vernichten, vertilgen. 1) éfacer. 2) éfacer, raïer qu. ch. d'une écriture. 3) *fig.* éfacer, abolir, anéantir. § 1) wymaz liczby z tablicy. 2) wymazać kogo z regestru, z księgi; wymazać piorem słowa pisane. 3) śmierć tego iednak przewieść nie może, aby pamięć człowieka tego z ziemi wymazać mogła.

Wymęczyć co na kim, *F. wymęczę.* mit Martern etwas erhalten, zur Bekenntniß bringen. extorquer, tirer de qu. la verité, la confession par tourmens, à force de tourmenter.

Wymiar. 1) das Abgemessene. 2) Meßk. Ausmessung. 3) fig. Maß, Gleichheit. 1) mesure; ce qu'on a mesuré. 2) *Géom.* dimension. 3) *fig.* mesure; proportion, égalité. § 1) wymiar roli większy mu należy. 2) wymiar szerokości, dłuży i wysokości. 3) kocham cię, ty mię kochasz, rownym się kochamy wymiarem.

wymiar młynski. die Metze, Getreide so dem Müller fürs Malen gehöret. mouture que prend le meunier pour faire moudre du grain.

Wymiatam, *v. m. F. wymiotę.* 1) ausfegen. 2) vorrücken, vorwerffen. 3) schiessen als ein Kraut. 1) balier, nétéier avec un balai. 2) reprocher à qu. qu. ch. 3) s'étioler, monter trop haut; s'échaper. § 1) wymieć izbę. 2) wy-

miatać komu dobrodzieystwa. 3) zboże wymiata.

Wymię. die Enter einer Kuh, einer Sau. pis, tétine d'une vache, d'une truïe.

Wymiełek, *vid. wymiar młynski.*

Wymieniam co, kogo, *v. m. F. wymie-nię.* 1) nennen. 2) erzählen, sagen. 1) nommer. 2) proférer, dire, raconter.

Wymienisty. } mit Entern versehen. qui

Wymienny. } a des tétines.

Wymieniony. genannt, benannt. nommé, mentionné.

Wymierny. *vid.* Wymierzony.

Wymieram, *F. wymrę.* aussterben, erlöschen; nacheinander wegsterben. s'éteindre; mourir l'un après l'autre.

dom ten wymarł. dieses Haus ist ganz ausgestorben. cette famille est tout à fait éteinte; ceux, tous ceux de la maison sont morts.

trzoda wymarła. die Heerde ist ausgestorben. tout le troupeau est enlevé par la contagion.

Wymierzam, *v. m. F. wymierzę.* 1) ausmeßen, abmeßen. 2) zielen mit einem Gewehr. 3) abpochen, abtrotzen. 1) mesurer. 2) viser, buter, mirer. 3) obtenir qu. ch. par menaces. § 1) wymierzyć pole. 2) dobrze w cel wymierzył. 3) Ahab chciał na Naboćie wymierzyć (wygrożić) winnicę przez fałszywą powagę.

wymierzam się komu z czego. sich rechtfertigen, Rechenschaft geben. se justifier; rendre raison de qu. ch. à quelqu'un.

Wymierzenie. Ausmeßung. dimension, mesurage.

Wymierzony. ausgemeßen. mesuré. § miarą głowną wymierzone korce.

Wymiiam, *v. m. F. wyminę.* einen vorbey gehen, reuten oder fahren. 2) Gram. verbeißen, verschlucken in der Aussprache. 1) passer qu à pié, à cheval ou en voiture. 2) *Gram.* manger, passer, omettre une lettre dans la prononciation. § 1) wyminął mię swoim koniem. 2) w francuskim ięzyku literę *b* często wymiiać trzeba, żadnego mu nie daiąc brzmienia.

Wymilczyć co, *F. wymilczę.* mit Schweigen erhalten. obtenir par silence. § czasem drugi więcey wymilczy, niźli ten co siła mowi.

Wymiot. *1) Kehricht. f. śmieći. 2) Brack, Ausschuß. *1) balaïeures, *f. plur.* *vid.* śmieci 2) rebut.

wymiot morski. Auswurf des Meeres; was das Meer ans Land auswirft. balaïeures, *f. plur.* sparies, *f. plur.* tout ce que la mer jette au bord.

wymioty mieć, ćierpieć. sich brechen, sich bespeyen. vomir; rendre gorge. § wymioty ćierpią co pierwszy raz po morzu żegluią.

wymiot. } unzeitige Leibesfrucht.

Wymiotek, *g. a.* } avorton.

Wymłacam co, *v. m. F. wymłocę.* ausdreschen. achever de battre le blé.

Wymłot. das ausgedroschene Getreide. blé battu; les grains. § wymłot z snopku tego dobry.

Wymoczyć co z soli, *F. wymoczę.* auswäßern, das Salz benehmen. dessaler; faire tremper une chose pour la dessaler. § wymoczono śledzie, mięso solone.

Wymoczyny, *plur.* Wasser, darinnen man etwas ausgewässert hat. trempis; l'eau où l'on a dessalé qu. ch.

Wymodlić co, *F. wymodlę.* erbitten, mit Bitten oder Gebet erhalten. obtenir de qu. à force de prier.

Wymoknąć, *F. wymoknę.* sich auswässern, das Salz verlieren. tremper, se dessaler.

Wymorzyć, *F. wymorzę.* aushungern; vom Hunger sterben lassen. afamer; faire mourir de faim.

wymorzyć się. Hunger leiden. soufrir la faim; être pressé de la faim.

Wymowa. 1) Aussprache eines Worts. 2) Wohlredenheit, Beredsamkeit. 1) prononciation d'un mot. 2) éloquence. § 1) trudna, łacna słowa wymowa. 2) wymowa ku namowieniu sposobna; pełna przyiemnośći i gładkich słow wymowa.

Wymowca, ein Wohlredner, Redner. orateur.

Wymowienie, wyrzeczenie. die Aussprechung, das Reden. prononciation, le parler.

wymowienie sobie czego. Ausnahme, Vorbehalt. exception, reserve.

Wymowka. Entschuldigung. excuse. § wymowek szukać; słuszna to wymowka; prozne wymowki, daremne twoie sztuki; mieć wymowkę.

wymowki godźien. das zu entschuldigen ist. excusable. § w tym żadney nie iest godzien wymowki.

wymowki niegodźien. das nicht zu entschuldigen ist. inexcusable.

Wymowiony. 1) ausgesprochen. 2) entschuldigt. 1) prononcé, proferé, dit. 2) excusé. § 1) słowa źle, dobrze wymowione. 2) racz mię mieć za wymowionego, że.

Wymo-

Wymownośc. Wohlredenheit, Beredsamkeit. éloquence, élegance.

Wymownie, *adv.* zierlich im Reden. éloquemment, élegamment.

Wymowny. 1) beredt, wohlberedt. 2) aussprechlich. 1) éloquent, élegant. 2) racontable, qui se peut dire ou raconter, qui n'est pas inénarrable. § 1) nie omylił się kto życzliwy afekt wymownym nazwał oratorem. 2) wymowneć to iesżcze są dobrodzieystwa.

Wymurować co, *F. wymuruię.* 1) ausmauren. 2) in die Höhe führen, mauren. 1) achever de murer. 2) exhausser, élever une muraille.

Wymuskać, *F. wymuskam.* 1) glatt machen, poliren, putzen, 2) zu sehr ausputzen. 1) polir, aplanir, lisser. 2) parer, orner trop. § 1) wymuskać ścianę tynkiem. 2) wymuskała corkę swoię.

wymuskać się. sich schniegeln, sich putzen. se parer trop, s'agencer.

Wymuskany. 1) polirt, geglättet. 2) geschniegelt. 1) poli, aplani, lissé. 2) trop paré.

Wymuszam co na kim, *v. m. F. wymuszę.* von einem etwas erzwingen; einem etwas abzwingen. extorquer, tirer, arracher de force, obtenir qu. ch. par force de qu.

Wymuszenie. Erzwingung. extorsion, l'action d'arracher de force.

Wymuszony. erzwungen, abgezwungen. extorqué, arraché de force.

Wymykam, *v. m. F. wymknę.* 1) herausschieben, herausrücken. 2) vorzukommen suchen, 1) pousser, mettre dehors; faire sortir dehors. 2) devancer; tâcher à devancer. § 1) wymknął miecz z pochwy; wymkniy palec. 2) wymknął do fortecy; pies młody przed starym wymyka.

wymknąć się. 1) sich herausschieben, herausschlupfen. 2) entwischen als ein Wort. 3) fahren laßen, unbedachtsam reden. 1) sortir, aller dehors étant poussé; échaper dehors, glisser, couler dehors. 2) échaper à qu. comme un mot. 3) laisser échaper, dire qu. ch. à la volée; parler légérement. § 1) strzała z łuku się wymyka; szuflada się wymyka. 2) wymknęło mi się to słowko. 3) wymknął się z tą taiemnicą.

wymknąć; wymknąć się. entwischen, entfliehen. échaper, s'enfuir. § cudownym ztamtąd do oyczyzny się wymknął sposobem; wymknął do domu.

Wymysł. 1) Erfindungskraft, Scharfsinnigkeit, Witz. 2) Erfindung, ersonnene Sache. 3) Künsteley, Kunst; gezwungenes, affectirtes Wesen. 4) erdichtete Sache; Ersinnung. 1) sagacité, esprit; discernement d'un esprit qui cherche et qui découvre ce qui est caché. 2) invention, chose inventée. 3) rafinement, afectation ridicule, aféterie; un soin trop plein d'art; maniéres trop recherchées. 4) fiction; chose controuvée; imposture. § 1) małpa spraw ludzkich naśladuie, tak też człowiek przez swoy wymysł natury; natura zdroie z gor wylewa, a wymysł ludzki fontany buduie. 2) wymysł to barzo wygodny. 3) iedzą mięśiwa i ryby ale bez wymysłu; stroie bez wymysłow naypięknieysze.

na wymysł. gar zu künstlich. d'une maniére trop recherché; avec trop d'art. § na wymysł co czynić; na wymysł ozdobione pokoie.

wymysły to twoie. das sind deine Künste, Stückchen; du hast es angerichtet. ce sont des tours de vôtre métier.

Wymyślacz. *1) Ersinner. 2) der gar zu sehr künstelt. *1) inventeur, celui qui invente qu. ch. 2) rafineur ridicule, qui rafine trop, qui a de l'afectation.

Wymyślam co, *v. m. F. wymyślę.* 1) erfinden. 2) erdenken, ersinnen. 3) künsteln, sich zieren, affectiren. 1) inventer, imaginer, trouver qu. ch. à force de penser. 2) feindre, controuver. 3) afecter; paroître recherché et étudié avec trop de soin. § 1) te wymyślił sztukę. 2) wymyślił tę potwarz, ten fałsz na niego. 3) szkoda że barzo wymyśla.

Wymyślność, wymysł. 1) Erfinnlichkeit, Ersinnung. 2) Künsteley, gekünsteltes, gezwungenes Wesen. 1) invention, imagination. 2) aféterie, maniéres trop recherchées. § 1) ktorego daru ani wymyślność wleie w człowieka, ani go żadna nie wycwiczy nauka, chyba sama chęć wspaniałego umysłu. 2) nabożny bez wymyślności.

Wymyślnie, na wymysł, *adv.* gar zu gekünstelt. d'une maniére trop recherchée.

Wymyślny. 1) geschickt, behend zu ersinnen, zu erdenken. 2) der zu sehr künstelt; gekünstelt. 1) inventif; imaginatif; qui a du genie à inventer. 2) aféte, trop recherché. § 1) wymyślny to człowiek. 2) wymyślne tam stroie i pokoie; wymyślnych zażywa konceptow.

Wymyślony. 1) erſonnen, erfunden. 2) erdichtet. 1) imaginé, inventé. 2) feint, controuvé.
Wymywam co, *v. m. F. wymyię.* auswaſchen. laver, nettéïer qu. ch. en lavant. § niedobrze to wymyto.
wymywać gębę czym. 1) den Mund mit etwas ausſpielen. 2) einen über die Zungen ſpringen laſſen; von einem übel reden. 1) laver, rincer ſa bouche avec. 2) déchirer à coups de langue; mordre qu. § 1) wymyy gębę wodą. 2) piękna to? że gęby waſze imieniem iego wymywaćie.
Wynalezca. Erfinder. inventeur.
Wynalezczyna. Erfinderin. inventrice.
Wynalazek. *g. a.* Erfindung, erfundene Sache. invention, choſe inventée. § natura iednak wſzyſtkie dowćipu ludzkiego przechodźi wynalazki.
Wynaleźienie. das Erfinden, die Erfindung. l'action d'inventer; invention, découverte. § trudne wynaleźienie ſpoſobow do tego.
Wynaleźiony. erfunden. inventé.
Wynarzam, obſ. *vid.* Wynurzam.
Wynaſzam. *vid.* Wynoſzę.
Wynayduię co, *v. m. F. wynaydę.* erfinden. inventer, découvrir.
wynaleść ſobie czaſu do czego. Zeit gewinnen. trouver du tems; pouſſer le tems avec épaule; gagner du tems.
Wynędzam kogo, *v. m. F. wynędzę.* arm machen; erſchöpfen. apauvrir, épuiſer, rendre pauvre.
Wynidę, iſt das *Fut.* von Wychodzę. *c'eſt le Futur de* Wychodzę.
Wynieśienie, wynoſzenie. 1) das Heraustragen. 2) Aufhebung, Erhebung. 3) Beförderung, Erhebung. 1) l'action de porter dehors. 2) l'action d'élever; élevation, exhauſſement. 3) élevation, élevement, promotion, avancement. § 1) wynieśienie umarłego. 2) wynieśienie miecza do gory. 3) bystre, nieſpodźiane wynieśienie na honory.
wynieśienie ośi niebieskiey. Geogr. die Polus-Höhe; Abſtand des ſichtbaren Pols. *Géogr.* l'élevation du Pole; diſtance qui ſe trouve depuis l'horiſon jusques à l'un des deux Poles.
wynieśienie, wyniosłość umysłu.] Ehrbegierde, Hoheit des Geiſtes. ambition; grandeur, *f.* élevation d'ame.
wynieśienie śię, wynoszenie śię. die Erhebung ſeiner eigenen Perſon über etwas. l'action de s'élever au deſſus de.
Wynieśiony. 1) herausgetragen, 2) erhoben, erhöhet. 3) erhoben, befördert. 1) porté dehors. 2) élevé, exhauſé, 3) élevé, avancé à une dignité. § 1) wynieśione z domu ſprzęty. 2) miecz nad karkiem wynieśiony. 3) wynieśiony na Kardynalſką godność.
Wynikam, *v. m. F. wyniknę.* 1) entſpringen. 2) *fig.* entſpringen, herkommen, erfolgen, entſtehen; ſeinen Urſprung haben. 3) ausbrechen, wachſen, von Zähnen. 1) ſourdre, ſortir de terre comme un fleuve. 2) émanér, venir, procèder, découler de; ſortir d'un ſource, d'une origine; reſulter, deriver, s'enſuivre de. 3) commencer à percer, à croitre, *en parlant des dents.* § 1) tam źrzodło wynika. 2) porządna ztąd wyniknie dufność; wyniknie tego w krotce proba. 3) nie bez bolu ząbki dźiećiom wynikaią.
Wyniosło *adv.* hoch, erhaben. d'une maniére élevée; ambitieuſement. § wyniosło mowi.
Wyniosłość. 1) Erhöhung. 2) Ehrgeitz, Stolz. 3) Geogr. die Polus-Höhe. 1) élevation, petite hauteur. 2) ambition. 3) *Géogr.* élevation; diſtance de l'horiſon d'un Pole. § 1) wyniosłość oczu w głowie. 2) mądrość niech będźie bez wyniosłośći.
Wyniosły. 1) erhaben, erhöhet. 2) hochtrabend, ehrgeitzig, ſtolz. 1) élevé, éminent, avancé. 2) *fig.* haut, ambitieux. § 1) kark wyniosły; wieża wyniosła; dęto wyniosła tarcza. 2) słow wyniosłych zażywać; wyniosły umysł, człowiek.
wyniosłe czoło. hohe Stirne. un front relevé, large.
Wyniſzczam co. *v. m. F. wyniſzczę.* vernichten, ausrotten. anéantir, ruïner, extirpér, exterminer.
*Wynogorz, winogorz. im Scherz. Wein-Begierde, Weinſucht. grande envie de boire du vin.
winogorz mu gębę zaśiadł. er ſchmieret den Hals gerne mit Wein. c'eſt un biberon; il boit comme un trou; ſon goſier n'eſt jamais à ſec.
Wynośićiel. Heraustrager. celui qui porte dehors.
Wynoſzę, *v. m. F. wynioſę.* 1) etwas in die Höhe heben. 2) heraustragen. 3) austragen, ausplaudern. 4) veräußern, in fremde Hände bringen. 5) ausmachen, machen, tragen, ſich belaufen. 6) ertragen, leiden. 7) tragen, einbringen. 8) erheben, befördern. 9) erheben, ſehr loben. 10) erhöhen als den Preis. 11) heimleichten, herausprügeln. 1) élever, hauſſer, porter de bas en haut. 2) porter dehors, transporter d'ailleurs.

3) raporter, redire; dire des nouvelles de l'école. 4) aliéner, mettre un bien dans la possession d'un autre. 5) monter, se monter à; faire une somme. 6) suporter, soutenir qu. ch; sufire à. 7) porter, raporter, produire. 8) élever, avancer, relever, agrandir qu. 9) élever, préconiser, loüer. 10) hausser le prix. 11) éconduire, reconduire qu. à coups de bâton. § 1) iuż wyniosł był pałasz, aby go ściął. 2) na rękach chorego wynieśiono; wszystkie z domu wynośi rzeczy. 3) kto to wyniosł z domu; wynośi taiemnice Pańskwa. 4) nie godźi śię wynośić tey maiętnośći z familii. 5) wynośi ta suma talerow pięć; ta moneta wynośi trzy tymfy; dochod iego nie wynieśie stu talerow. 6) na to szkatuła nie wynośi. 7) wynieśie sto korcow ta rola. 8) Bog tych wynośi, drugich poniża; wynieść kogo na wysoki honoru stopień. 9) wynośić kogo pod obłoki; wynośił roztropność iego; ludźie co nieradźi wynoszą rzeczy nad zamiar mowią, że. 10) tak wysoko to waszemi targami wynieśliśćie. 11) wynieść kogo kiiem, za łeb.

wynośić umarłego. eine Leiche zur Erde bestatten. porter un corps mort en terre.

wynośić śię. 1) hervorragen, in die Höhe steigen. 2) sich erheben, groß thun. 3) sich schwingen. 1) s'élever, s'avancer, s'exhausser, monter en haut. 2) s'élever, se glorifier de. 3) s'élever; se hausser en dignité. § 1) wynoszą śię budynki, gory. 2) wynośić śię z czego. 3) wyniosł śię do tey potęgi, do tey godnośći.

Wynoszenie. *vid.* Wynieśienie.

Wynurzam co, *v. m. F. wynurzę.* 1) aus einem tiefen Waßer herausziehen, herausholen. 2) an den Tag bringen, entdecken. 1) tirer qu. ch. de l'eau profonde. 2) éventer, mettre au jour; découvrir, décéler. § 1) są marynarze co z głębizny morskiey zanurzone wynurzaią rzeczy. 2) wino sekret wynurza.

wynurzać śię. an den Tag kommen, ausbrechen. éclater, se découvrir, venir au jour, à la connoissance. § wynurzyły śię iego zamysły.

Wyobrażam co, *v. m. F. wyobrażę. vid.* Wyrażam.

Wyobrażenie. 1) Abbildung, Ebenbild. 2) Sinnbild. 3) Begrif, Eindruck. 1) une image, ressemblence, éfigie, représentation. 2) simbole, *m.* signe, *m.* 3) idée, impression, mouvement qu'une chose fait sur le coeur. § 1) zatym rzekł Bog: uczyńmy człowieka na wyobrażenie nasze; pismo iest wyobrażenie tego co śię na myśle dźieie. 2) iaskołka iest wyobrażenie niewdźięcznikow, co dobrodźieiowi swoiemu na koniec oczy zapługawią. 3) ta kara słabe na przećiwnych myślach uczyniła wyobrażenie.

Wyorać co z roli, *F. wyorzę.* ausackern. tirer de la terre en labourant.

Wyostrzam co, *v. m. F. wyostrzę.* scharf machen, schleiffen. afiler, éguiser, émoudre, passer un couteau.

Wyostrzenie. das Schleifen, die Ausschleifung. l'action d'éguiser; éguisement.

Wyostrzony. gewetzt, geschliffen. éguisé, afilé.

Wyostrzyćiel, osełnik. Scheeren-Schleifer. émouleur.

Wypaczam co, *v. m. F. wypaczę.* krumm machen. courber, faire travailler quelque chose.

wypaczać trzewiki. die Schuhe krumm treten. tourner ses souliers.

wypaczać śię. sich werffen, krumm werden. travailler, se cofiner, se fortjetter, se tourmenter, se déjetter, se renfler comme le bois.

wypacza śię ten trzewik. dieser Schuh tritt sich krumm. ce soulier grimace.

Wypaczony. krumm geworden als ein Bret. qui s'est tourmenté, tortu comme un ais.

Wypadam, *v. m. F. wypadnę.* 1) fallen aus etwas. 2) herauslaufen, ausfallen, herausspringen, herausfahren. 3) ausfallen, einen Ausfall thun. 4) ausfallen, fallen als ein Urtheil. 1) tomber, échaper, se laisser tomber de. 2) se jetter, se lancer; sortir avec véhémence de. 3) faire une sortie sur l'ennemi. 4) passer, se conclurre comme un arrêt. § 1) wypadł z karety; wypadła mu szabla z ręki, zęby mu z dźiąsła wypadaią. 2) z gor wysokich wiatr wypada; wypada zzamtąd rzeka; z elektryzowanego iskry wypadaią; słysząc ten rozruch na ulicy wypadł z domu. 3) wypadli za nim w tropy; z miasta wypaść za nieprzyiaćielem. 4) wypadła kondemnata; wypadł dekret.

wypaść z łaski. die Gnade verlieren, in Ungnaden fallen. tomber en disgrace; perdre la grace.

wypaść z godnośći. eine Würde verlieren. être privé d'une dignité.

wypadać z pamięći. entfallen; vergeßen werden. échaper de la mémoire; étre oublié.

włosy mu wypadaią. die Haare fallen ihm aus. les cheveux lui tombent.

Wypadnienie zkąd. 1) Ausbruch, Ausfall. 2) Ausfall auf den Feind, 1) véhemente sortie d'un endroit. 2) sortie faite sur l'enemi.

Wypakować co, *F. wypakuię.* auspacken. dépaqueter, débaler, étaler.

Wypakowanie. Auspackung. débaquetement.

Wypalam, *v. m. F. wypalę.* 1) ausbrennen; viele Sachen verbrennen. 2) brennen, backen als Ziegeln, Kalk. 3) ausglüen. 4) ausbrennen gesponnenes Gold oder Silber. 5) ausdürren, austrocknen, von der Sonne. 6) feuern, Feuer geben. 1) brûler, consumer par le feu beaucoup de choses. 2) cuire comme des tuilles, de la chaux; durcir au feu. 3) rougir un métail au feu pour le rendre traitable. 4) brûler l'or ou l'argent filé; faire du brûlé. 5) brûler, dessècher trop comme le soleil la terre. 6) faire du feu; tirer, décharcher une arme à feu. § 1) wypalili wszystkie drwa; nieprzyiaćiel miasta wypalił. 2) wypalić cegły, wapno, piec. 3) wypalić drot, arszenik. 4) wypalić śrebro, galony. 5) słońce źioła wypala, wypieka. 6) wypalić z muszkietu, z dźiała.

Wypalony. ausgebrannt. consumé par le feu; brûlé.

wypalone śrebro. ausgebranntes Silber. du brûlé.

Wyparam, *v. m. F. wyporzę.* 1) austrennen. 2) ein Kind aus Mutterleibe schneiden. 1) découdre le dedans d'un habit; ôter la doublure d'un habit. 2) tirer un enfant de sa mére; faire l'operation césarienne, la section césarienne. § 1) wyproć kieszeń, podszewkę. 2) z matki go wypruto.

iakby go natura Oycu z twarzy wypro-ta. als wenn er dem Vater aus den Augen geschnitten wäre. il est le pére tout fait; il est la vraie représentation de son pére.

Wyparować, *F. wyparuię.* vertreiben, verjagen den Feind. déloger, dénicher, chasser l'enemi. § wyparował nieprzyiaćiela z miasta.

Wyparty. verdrängt, verjaget. pousé dehors; chasé, délogé.

Wyparzam, *v. m. F. wyparzę.* ausbrühen ein Gefäß, échauder un vaisseau, le nettéïer avec de l'eau bouillante. § wyparz garnek nowy.

wyparzyć komu oczy warem. mit siedendem Waßer einem die Augen verbrühen. échauder à qu. les yeux.

Wyparzony. ausgebrühet. échaudé.

wyparzoną ma gębę. er hat ein gutes Maul-Leder. il a le caquet bien afilé; il est fort en bouche, en gueule.

Wypasam, *v. m. F. wypasę.* 1) abweiden. 2) auf der Weide mästen. 3) ernähren, erhalten. 1) faire paitre entiérement un pré. 2) rengraisser, faire devenir gras sur un pré. 3) nourrir, entretenir. § 1) owce łąkę wypasły. 2) wypasł dobrze swoie bydło. **3) Oyczyzna nas wypasła.

Wypasły. auf der Weide gemästet. engraissé sur un pré.

Wypatroszyć, *F. wypatroszę.* das Ingeweide ausnehmen; auswürken. étriper, éventrer, éfondrer, vuider les entrailles; tirer les entrailles hors du ventre de quelque animal. § wypatrosz tego zaiąca, ptaka.

Wypatruię, *v. m. F. wypatrzę.* aussehen, aussuchen. trier; choisir entre; porter la vuë sur. § wypatrzył sobie niedźwiedźia w leśie; dobrą dla corki wypatrzył partyą.

Wypchnięćie, wypchnienie. Herausstoßung. l'action de pousser dehors.

Wypchnięty. herausgestoßen. poussé dehors; chasé.

Wypędzam, *v. m. F. wypędzę.* herausjagen. chasser dehors; mettre dehors; envoier.

Wypełniam, *v. m. F. wypełnię.* erfüllen, vollführen. consommer, acomplir, exécuter qu. ch; s'aquiter de. § wypełniy moy rozkaz, moię prośbę, powinność twoię.

wypełnić śię. erfüllet werden. s'acomplir. § rozkaz śię iego wypełnił; wypełniła śię wrożka.

Wypełnienie. Erfüllung. acomplissement, achèvement, exécution.

Wypełniony. erfüllt. acompli, consommé, exécuté.

Wyperswadować, *F. wyperswaduię.* 1) bereden, einreden. 2) ausreden, widerrathen. 1) persuader, porter à. 2) dissuader qu. de, à qu. qu. ch; détourner qu. de. § 1) wyperswadowałem to na nim. 2) czego mi nikt ani wyperswaduie, ani zakaże; wyperswaduy, odradź mu to.

Wypełznąć, *F. wypełznę.* 1) verschießen, die Farbe verlieren, unscheinbar werden. 2) vergehen, erlöschen. 1) se déteindre, se passer; perdre sa couleur. 2) s'évanoüir, disparoitre.

Wypią-

Wypiątnować, *F. wypiątnuię.* einbrennen ein Zeichen. marquer avec un fer chaud. § wypiątnować herb.

Wypiekam co, *v. m. F. wypiekę.* ausbacken. bien cuire, faire durcir au feu, au soleil.

Wypiekły. ausgebacken. bien cuit. § chleb wypiekły.

Wypielam co, *v. m. F. wypielę.* ausgäten, ausrauten. sarcler, arracher toutes les mauvaises herbes.

Wypielki, *plur.* ausgegätetes Unkraut. les mauvaises herbes arrachées.

Wypieram co, *v. m. F. wyprę.* 1) drängen, fortstoßen; mit Gewalt fortschieben. 2) vertreiben, verdrängen. 1) pousser, faire avancer de force. 2) faire sortir, déloger, chasser d'un endroit; mettre hors. § 1) wyparł go z izby; wypierać drągami okręt do wody. 2) wyparli nieprzyiaciela z bramy, z rowu.

Wypierzcham, *v. m. F. wypierzchnę.* herausfahren, herausschießen. éclater, partir, sortir avec impétuosité. § wypierzchnęła z obłokow błyskawica.

Wypierzam, *v. m. F. wypierzę.* 1) ausrupfen die Federn. 2) einen rupfen, prellen. 1) plumer, arracher toutes les plumes à un oiseau. 2) plumer, ronger qu; faire dépenser de l'argent à qu. § 1) pięknie gęś wypierzył. 2) wypierzyli mu skrzydła; do szczętu go wypierzyli.

wypierzyć się. Federn bekommen. se remplumer, se couvrir de plumes. § młode to orlę się wypierzyło.

Wypiiam, *v. m. F. wypiię.* austrinken. vuider un verre; boire tout. § wypiy ostatek, tę śklankę wina.

Wypiory. flick, von jungen Vögeln. qui est en traine, qui a assez de plumes pour sortir du nid.

Wypis, ekstrakt. Auszug einer Schrift. extrait, abregé, *m.* précis.

Wypisek, *g. a, u.* 1) kleiner Auszug. 2) Auszüglein, Rechnung. 1) petit extrait. 2) mémoire, *m.* les parties d'un marchand, d'un ouvrier.

Wypisuię, *v. m. F. wypiszę.* 1) herausschreiben; nehmen, ziehen aus einer Schrift. 2) überschreiben, mit einem Brief berichten. 3) beschreiben, ausdrücken. 1) extraire, tirer, prendre d'un écrit. 2) mander, écrire qu. ch. à. 3) décrire, dépeindre, réprésenter, exprimer. § 1) wypisać co z księgą grodskich. 2) co wszystko wypisawszy zostaię. 3) wypisać tego nie potrafię; ktoż te rzeczy wypisze?

wypisować się z czego. schriftlich renunciren. renoncer par écrit à qu. ch.

Wypłacam, *v. m. F. wypłacę.* auszahlen. paier entiérement.

wypłaćić długi; wypłaćić się z długow. alle Schulden bezahlen. paier toutes ses dêtes.

Wypłakać co, *F. wypłaczę.* mit Thränen erhalten. obtenir par des pleurs. § wypłakać Oyczyzna pomocy nie mogła.

wypłakać oczy. die Augen verweinen. baigner, noïer les yeux par des larmes; perdre la vuë à force de pleurer.

Wypłakany. mit Thränen erhalten. obtenu par pleurs.

wypłakane oczy. verweinte Augen. des yeux fondus en larmes, baignez de larmes; des yeux éplorez.

Wypłaszam kogo zkąd, *v. m. F. wypłoszę.* herausscheuchen. chasser qu. en lui donnant de l'épouvante; fuster.

Wyplatać się z czego, *F. wyplotę się.* sich herauswirren. se débarrasser, se dépêtrer, se tirer, sortir de.

Wypłatny. zahlbar. païable, solvable. § wypłatne długi.

Wypław, *g. wypławiu.* Ausfluß, Mündung eines Flußes. bouche, embouchure d'un fleuve. § ku wypławiu rzeki.

Wypławiam co, *v. m. F. wypławię.* das Metal reinigen, läutern. épurer, afiner, rendre le métail plus fin.

Wypławienie. das Läutern, die Reinigung. afinage, *m.* afinement d'un métail.

Wypławiony. geläutert, gereiniget. afiné, épuré. § wypławione śrebro, złoto.

Wyplećienie końskie. von Pferden. Verrenkung eines Gliedes. *en parlant des chevaux.* entorse, déboitement, dislocation.

Wypleniam, *v. m. F. wyplenię.* dünne machen. amoindrir, diminuër. § wyplenił pieniądze moie.

Wyplewić. *F. wyplewię.* 1) ausgäten. 2) ausrotten. 1) sarcler, essarter; arracher les mauvaises herbes. 2) déraciner, extirper. § 1) wyplewić zagony, kąkol. 2) wyplewić złą naukę.

Wypłoczyny, *plur.* Spiel-Wasser. rinsures, *f. plur.* l'eau avec quoi on a rinsé qu. ch.

Wypłokać co, *F. wypłoczę.* ausspielen. rinser, laver, gacher

wypłokać chusty. Wäsche ausspielen. gacher, guéer du linge, le tremper et laver en grande eau.

wypłokać gębę. das Maul ausspielen. rincer la bouche.

Wypło-

Wypłonić źiemię, *F. wypłonię.* ein Erdreich ausmergeln, mager, unfruchtbar machen. épuiſer, deſsècher, amaigrir, dégraiſſer une terre, en ôter toute la force.

wypłonić, wyrwać chwaſt. das Unkraut ausraufen. arracher les mauvaiſes herbes.

Wypłonieć, *F. wypłonieię.* mager, unfruchtbar werden. s'amaigrir, devenir ſterile. § rola wypłoniała; zboże wypłoniało.

Wypłonienie źiemie. 1) die Austrocknung, Entkräftung eines Ackers. 2) kahler Platz auf einem Acker der nichts trägt. 1) desſéchement, épuiſement, amaigriſſement d'une terre. 2) endroit dans un champ qui ne porte rien.

Wypłowiały, ſpłowiały. verſchoßen. décoloré, déteint, terni.

Wypluty, wypluniony. ausgeſpien. craché; jetté hors de la bouche.

Wypluwam co, *v. m. F. wypluwę.* ausſpeyen. cracher; jetter la ſalive ou quelque autre choſe hors de ſa bouche.

wypluń. ſpeye aus, rede anders; beiß dich in die Zunge. mordez vous la langue.

Wyplunienie. } das Ausſpeyen. crachement.
Wypluwanie. }

Wypłynienie, wypływanie. 1) das Herausſchwimmen. 2) Ausfluß, Abkunft. 1) l'action de ſortir en nageant. 2) émanation.

Wypływam, *v. m. F. wypłynę.* 1) herausſchwimmen, herausfließen. 2) daraus fließen, folgen. 3) verfließen, vergehen, von der Zeit. 1) ſe ſauver, ſortir d'une eau en nageant, en flotant; être pouſſé par la riviére vers les rives. 2) s'enſuivre, émaner, procéder, venir de. 3) s'écouler, ſe paſſer, s'échaper comme le tems. § 1) ſzczęśliwie z głębi, z toni wypłynął; niewinność zawſze iak oliwa na wierch wypływa; wypłynęło z rzeki drzewo. 2) z tych okolicznośćiach wypływa, że. 3) wypłynie ieſzcze kilka lat.

wypłynęło mu oko. ein Auge iſt ihm ausgefloſſen. un oeil lui eſt écoulé.

Wypoćić się, *F. wypocę śię.* ausſchwitzen, ſich mit ſchwitzen abmatten. ſüer aſſez, ſe fatiguer à force de ſüer.

Wypocznienie. Ausruhung. relache, *m.* délâſſement, repos.

Wypoczywam od czego, *v. m. F. wypocznę.* ausruhen. ſe délâſſer, ſe reposer.

Wypogadzam, *v. m. F. wypogodzę.* aufklären, aufheitern. éclaircir, rendre beau le ciel.

wypogodźił zasępione czoło. er verwandelte ſein ſaures Geſicht in ein fröhliches. il a déridé le front, le viſage.

wypogadza śię. es kläret ſich auf. le tems ſe hauſſe, ſe raſſure; il fait un tems clair et ſerein; il devient ſerein. § wypogodźiła śię pogoda, niebo, twarz iego od tey nowiny; wypogadza śię na mroz.

Wypogodzony. aufgeklärt, heiter. ſerein, clair, beau. § niebo, czoło wypogodzone.

Wypokutować, *F. wypokutuię.* 1) büßen, geſtraft werden. 2) die im Beichtſtuhl aufgelegte Buße erfüllen. 1) être puni, porter la peine de; laver une faute. 2) faire pénitence que le Prêtre a impoſée. § 1) wypokutował za ten mały poſtępek.

Wypolerować co, *F. wypoleruię.* 1) auspoliren. 2) höflich machen. 1) polir, liſſer. 2) polir, civiliſer, dépaïſer.

Wypolerowanie. 1) das Auspoliren; Polierung, Glättung. 2) Verbeſſerung der Wiſſenſchaften, der Sitten. 1) poliſſure, l'action de polir. 2) culture des lettres, des moeurs. § 1) wypolerowanie zbroi. 2) wypolerowanie nauki, obyczaiow, narodu.

Wypolerowany. 1) auspoliret, geglättet. 2) rein, wohlgeſchrieben. 1) poli, liſsé, aplani. 2) poli, exact, chatié, *en parlant du ſtile.*

wypolerowany. } geſittet. civiliſé, cultivé, poli. § wypolityczałe i grube narody.
Wypolityczały. }

Wyposażam, *v. m. F. wypoſażę.* 1) ausſtatten; einen Brautſchatz geben. 2) aus dem Hauſe jagen. 1) doter une fille; donner une dot. 2) déloger, envoier, chaſſer; mettre qu. dehors. § 1) wyposażył corkę.

Wyposażenie. Ausſtattung. établiſſement d'une fille en lui donnant une dot.

Wyposażona. eine Ausgeſtattete. dotée; pourvuë d'une dot.

Wypotrzebować co, *F. wypotrzebuię.* verbrauchen. conſumer, uſer.

Wypowiadam, *v. m. F. wypowiem.* 1) erzählen, ausſprechen, ausdrücken, vorſtellen. 2) aufſagen, aufkündigen. 3) ankündigen, anſagen. 4) ausplaudern, ausſchwatzen. 1) raconter, dire, exprimer, répréſenter. 2) renoncer à; congédier qu; donner congé à qu; déclarer à qu. qu'on ne veut plus continuër un contrat. 3) anoncer, dénoncer, déclarer

rer une chose à qu. 4) raporter, redire; découvrir un secret. § 1) kto wszystko wypowie? twoie figle wypowiedźieć trudna. 2) wypowiedźieć pokoy, mir, przymierze; wypowiedźiał służbę panu, słudze, stancyą gospodarzowi. 3) wypowiedźieć komu iawną nieprzyiazń, bitwę, woynę. 4) wypowiedźiał nasze taiemnice.

wypowiedźiał służbę woysku. er hat die Armee abgedankt. il a congédié, licencié l'armée.

Wypowiadanie. } 1) umständliche Erzählung. 2) Aufkündigung. 3) Ankündigung.
Wypowiedźienie. } 1) un long récit ou narré. 2) renonciation à; l'action de donner congé à qu. 3) déclaration, dénonciation. § 1) wypowiadanie czynow czyych. 2) wypowiedźienie przymierza; gospody; służby.

wypowiedźienie woyny. Krieges-Erklärung. déclaration de guerre.

Wypowiedź. Befehdung; Aufkündigung der Freundschaft. défi, rupture; amitié rompue; déclaration d'inimitié.

Wypowiedźiany. 1) aussprechlich, das man aussprechen, erzählen kan. 2) angekündigt. 3) aufgekündigt, aufgesagt. 1) racontable, exprimable, qui se peut dire. 2) déclaré, annoncé, dénoncé. 3) a qui l'on a donné congé; renoncé. § 1) wypowiedźiana liczba; wypowiedźianeć iescze są twoie dobrodźieystwa. 2) wypowiedźiana woyna. 3) wypowiedźiana gospoda, służba.

Wyprać co, *F. wypiorę.* 1) auswaschen Wäsche. 2) einen ausprügeln. 1) blanchir, laver du linge. 2) savonner, rosser, battre qu.

Wypracować, *F. wypracuię.* 1) mit Arbeit etwas erlangen, erarbeiten. 2) ausarbeiten, vollkommener machen. 1) gagner par travaux; aquerir à force de travail. 2) perfectionner, travailler quelque ouvrage avec soin et aplication; faire avec soin; porter une chose au plus haut dégré de perfection. § 1) wypracował sobie tę sposobność, te nauki. 2) wypracować (wydoskonalić) książkę, mowę, obraz.

Wypracowanie. Ausarbeitung eines Werks. perfection; les soins avec lesquels on perfectionne un ouvrage. § wyśmienite wypracowanie księgi, sztuki malarskiey.

Wypracowany. 1) ausgearbeitet. 2) mit Arbeit erlanget. 1) élabouré, bien travaillé, poli; rendu plus beau. 2) gagné par travaux. § 1) należyćie wypracowana mowa. 2) wypracowane doświadczenie.

Wypraktykować co, *F. wypraktykuię.* auspracticiren; mit List erlangen. gagner, obtenir par pratiques, par intrigues.

Wypranie. das Auswaschen der Wäsche. le blanchissage du linge.

Wyprany. ausgewaschen. blanchi, lavé.

Wypraszam co, *v. m. F. wyproszę.* 1) ausbitten; mit Bitten erhalten; erbitten. 2) losbitten. 1) impétrer, obtenir par priéres. 2) délivrer qu. de quelque mal par ses priéres; demander par priéres qu. ch. de qu. pour un autre. § 1) wyprośił u mnie Doktora moiego, tę książkę. 2) wyprośiła go od szubienice; wyproś tego niewinnego od śmierći.

wyproś sobie. nimm Urlaub, bitte um Urlaub wegzugehen. recherchez, demandez la permission de s'en aller; recherchez permission. § wyproś sobie to poydę z tobą.

wyprasząć się z czego. 1) sich von etwas losbitten. 2) etwas höflich abschlagen, von sich ablehnen. 1) se délivrer de qu. ch. par priéres; demander par priéres qu. ch. de qu. 2) se déprier; prier d'étre dispensé de; refuser qu. ch. d'une belle maniére; prier, qu'on ne nous charge de qu. ch; prier pour étre éxemt ou excusé de qu. ch. § 1) wyprośił się od śmierći, z tey kary, nikt się śmierći nie wyprośi. 2) wyprasza śię z tego urzędu, z wesela, z bankietu; ktorym śię kiedy wypraszał fatygom.

Wypraszanie czego. Bitte etwas zu erhalten. demande, priére qui se fait pour obtenir qu. ch.

wyproszenie. Erlangung durch Bitten. impétration; priére par laquelle on a obtenu qu. ch.

wypraszanie śię z czego. Bitte mit etwas verschonet zu seyn; höfliche Ablehnung, Entschuldigung. demande pour étre délivré de qu. ch; refus civil; refus honnête, priére d'étre dispensé de.

Wyprawa. 1) Ausfertigung, Abfertigung. 2) Ausarbeitung, Vollkommenheit eines Werks, einer Sache. 3) zugebrachtes Gut, Beysteuer, so eine Tochter außer dem Brautschatz mitbekommt. 1) expédition, dépêche. 2) perfection, achèvement d'un ouvrage; les soins qu'on a donnez à une chose à force de travailler. 3) les biens paraphernaux; le trousseau; ce qu'une femme aporte à son mari outre sa dot. § 1) wyprawa listow, posłow. 2) wyprawa uczoney pracy, malowania; wyprawa w ko-

ronkach

ronkach i bieliznie. 3) nie cnoty teraz, ale posagu i wyprawy upatruią; dać wyprawę corce swoiey.

wyprawa roli. Anbau, Verbeßerung des Ackers. la culture d'un champ.

wyprawa woienna. Feld-Zug, Kriegs-Zug. campagne, expédition; exploit de guerre. § wyprawa na woynę wiele kosztuie; ociągali się wyprawą ludzi na woynę.

Wyprawca pies. Jagdhund so die Spur nicht verschlägt, und den Absprung oder Wechsel des Wildes beobachtet. chien sage qui conserve le sentiment de la bête et qui en garde le change. § wyprawca nie tak raczo iak gońca, bo kopytem i leniwiey goni, ale się też nie znosi.

Wyprawiacz. 1) Ausfertiger. 2) Ausarbeiter, der die letzte Hand an etwas leget. 1) celui qui expédie, qui dépêche. 2) celui qui met la derniére main à un ouvrage.

Wyprawiam, *v. m. F. wyprawię.* 1) ausarbeiten, zurichten, vollenden. 2) ausfertigen, abordnen, abschicken. 3) vorstellen, aufführen, spielen. 4) ausmachen einen Fleck. 5) ausüben, vollführen. 6) ausstatten, aussteuern. 7) zurichten, zubereiten als Leder. 1) travailler bien, achèver, perfectionner; faire, composer avec soin un ouvrage. 2) expédier, dépêcher, députer, envoier. 3) faire, joüer, répresenter. 4) ôter, faire en aller une tache. 5) exercer quelque méchanceté envers qu. 6) doter; donner le trousseau à une fille; fournir, pourvoir qu. de dépenses nécessaires pour une entreprise. 7) corroier, parer, passer, afaîter. § 1) wyprawił pięknie wiersze, mowę, książkę, malowanie; wyprawić deskę głodziuśinko heblem. 2) wyprawił go krol na mieysce Poselskie do Cesarza, uniwersały do Woiewodztw; wyprawiono posła do niego, mieszczanow do rady, kawaleryą przećiw niemu; wyprawiono iazdę na granicę bronić nieprzyiaćielowi przeyśćia. 3) wyprawić sztukę, misterne skoki; wyprawić komedyą, igrzyska. 4) wypraw tę plamę z szaty. 5) wyprawił skutki dzikości swoiey. 6) wyprawił corkę, syna o swoim koszćie na nauki. 7) wyprawiać skorę.

wyprawić robotę. die letzte Hand an ein Werk legen. mettre la derniére main à un ouvrage; passer la main sur un ouvrage.

wyprawiać się. 1) sich zu etwas fertig machen. 2) sich rechtfertigen, seine Unschuld darlegen. 1) se préparer, s'aprêter, se mettre en état de faire qu. ch. 2) se justifier, se purger, se disculper. § * 1) wyprawiam się (wybieram się) w drogę. 2) wyprawił się z tego obwinienia.

wyprawić się na woynę. einen Feldzug vornehmen. entreprendre une expédition; faire une campagne.

Wyprawienie, wyprawa. 1) Ausarbeitung. 2) Ausfertigung, Abfertigung, Abordnung, Abschickung. 3) Vorstellung als eines Schauspieles. 4) die Ausmachung eines Fleckes. 1) la perfection d'un ouvrage. 2) expédition, dépêche, députation, envoi. 3) répresentation d'une comédie. 4) l'action d'ôter les taches.

wyprawienie się z obwinienia, z zarzuconey winy. Rechtfertigung, Verantwortung; Ablehnung einer Beschuldigung. justification, apologie, défense; l'action par laquelle on se défend d'une imputation.

Wyprawiony. 1) ausgearbeitet. 2) ausgefertigt, abgefertigt, abgeschickt. 3) ausgestattet, versorget mit den nöthigen Ausgaben. 4) ausgemacht als ein Flecken. 5) zugerichtet, zubereitet, ausgegerbet. 1) élabouré, bien travaillé, perfectionné. 2) expédié, dépêché, député, envoié. 3) pourvu de dépenses nécessaires. 4) ôté, comme une tache. 5) corroié, afaîté, ajusté. § 1) wyprawiona księga. 2) wyprawione listy, woysko, poselstwo; wyprawieni posłowie do kogo. 3) corka wyprawiona. 4) plama wyprawiona. 5) wyprawione skory.

wyprawiony na wino. ein guter Weinkenner. un bon gourmet.

Wyprawnie, *adv.* fleißiglich, ausgearbeiteter Weise. d'une maniére bien élabourée, bien exécutée; avec éxactitude; éxactement.

Wyprawny, śpieszny w sprawach. ausrichtsam; hurtig auszurichten. expéditif; qui expédie, qui fait vîte.

wyprawny, wyprawiony. zugerichtet, zubereitet. ajusté, cultivé, aprêté.

wyprawna rola. zugerichteter Acker. un champ labouré et ensemencé.

Wyprawować co. *F. wyprawuię.* etwas ausprocessiren, abrechten. obtenir qu. ch. de qu. par voie de droit, par sentence.

Wyprężam co, *v. m. F. wyprężę.* in einen Bogen biegen. courber en arc.

wypre-

wyprężać śię. ſich in einen Bogen biegen. ſe courber en forme d'arc.

wyprężać śię na dot; *uginać śię.* ſich ſenken. s'afaiſſer; s'abaiſſer par ſa propre péſanteur.

wyprężać śię na bok; *wypaczać śię.* ſich werffen, krumm werden, als ein Bret. ſe déjetter, ſe tourmenter, ſe gonfler.

Wyproćie. das Austrennen. l'action de découdre ce qui eſt couſu à l'étofe d'un habit.

wyproćie dźiećięćia. die Ausſchneidung eines Kindes aus Mutterleibe. ſection céſarienne, operation céſarienne.

Wyprośićiel. der etwas für einen andern durch Bitten erhält; Fürbitter. interceſſeur; celui qui demande qu. ch. pour un autre.

Wyproſtować co, *F. wyproſtuię.* gerade machen; gerade biegen, klopfen. redreſſer une choſe courbée ou boſſuée.

Wyproſtowanie. 1) das Geradebiegen. 2) Meßk. der Durchmeßer, der Durchſchnitt eines Kreiſes. 1) redreſſement, l'action de redreſſer. 2) *Géom.* le diamètre, la ligne qui paſſe par le centre du cercle.

Wyproſzenie. *vid.* Wypraſzanie.

Wyproſzony. erbeten, losgebeten. impétré ou délivré par priéres. § z tego wyroku nie ieſt wyproſzony; wyproſzony wiedźie żywot.

Wyprotek. ein aus Mutter-Leib geſchnittenes Kind. un enfant tiré du ventre de ſa mére par l'operation céſarienne.

Wyproty. 1) ausgetrennt. 2) aus Mutterleibe geſchnitten. 1) découſu de l'étofe d'un habit. 2) mis au monde par la ſection céſarienne.

Wyprowadzam, *v. m. F. wyprowadzę.* 1) herausführen. 2) einen begleiten, führen bis an etwas. 3) ausführen eine Sache. 1) emmener; faire ſortir de; mener qu. hors du lieu où il eſt. 2) ramener, reconduire qu. jusqu'à un lieu. 3) conduire, manier, diriger, pouſſer une affaire jusqu'au bout. § 1) wyprowadź konia ze ſtayni. *2) wyprowadź (odprowadź) go do miaſta. 3) wyprowadźić ſprawę u ſądu.

wyprowadźić śię zkąd. ausziehen aus einem Hauſe. ſe déloger, déloger, déménager de; desemparer, quiter ſon logis. § wyprowadźił śię ode mnie.

Wyprowadzenie, wyprowadzenie śię. das Ausziehen aus einem Hauſe. remu-ménage, *m.* déménagement.

Wyprożniam, *v. m. F. wyprożnię.* ausleeren, ledig machen. vuider; déſemplir; ôter ce qu'il y a dans une choſe. § wyprożniy ten wor.

wyprożniać śię. ſich ausleeren, ledig werden. ſe vuider, ſe déſemplir. § wyprożniły śię worki.

* *wyprożniać śię*, *bydź na dworze wielkim*, *na ſtolec iść*, *ſtolec mieć*, *czynić ſobie wczas*; *potrzebę przyrodzoną odprawować.* ſeine Nothdurft verrichten. ſe vuider; lâcher ſon ventre.

Wyprożnianie, wyprożnienie. Ausleerung; Ledigmachung. inanition, l'action de vuider.

wyprożnienie ſzkodliwych humorow. Heilk. Abführung der ſchädlichen Feuchtigkeiten. *Médéc.* évacuation; l'action de faire ſortir du corps les humeurs qui nuiſent.

wyprożnianie śię, *odprawowanie przyrodzoney potrzeby.* die Verrichtung ſeiner Nothdurft. décharge, l'action de faire ſes afaires.

Wyprożniony. ausgeleert. vuidé, déſempli.

Wypruć. *vid.* Wyparam.

Wyprućie. *vid.* Wyproćie.

Wypruty. *vid.* Wyproty.

Wyprządam, *v. m. F. wyprzęgę.* 1) ausſpannen. 2) ausſpannen, befreyen. 1) desateler, dételer. 2) délivrer, débaraſſer de. § 1) wyprzęż konie, woły. 2) wyprzągł go z iarzma, z niewoli; śmierć nas z doczesnych wyprzęże dolegliwośći.

wyprzęgać śię. ſich ausſpannen, ſich befreyen. ſe délivrer, ſe débaraſſer de. § z ktorey śię niewoli po dźiś dźień nie wyprzęga.

wyprządz konie. Pferde ausſpannen und in den Stall thun. dételer les chevaux pour les mettre dans l'écurie.

wyprządz koni. Pferde zum Futter ausſpannen. relaïer, dételer les chevaux pour les afourager en voiage.

Wyprząganie, wyprzężenie. Ausſpannen, Ausſpann, Ausſpannung. l'action de dételer; relais, gîte.

Wyprzały, wygorzały. ausgedürret, ausgetrocknet, vom Acker. brûlé, ſec comme un champ.

Wyprzątam, *v. m. F. wyprzatnę.* 1) ausräumen, ausleeren. 2) einen Fluß räumen. 3) abführen die Feuchtigkeit aus dem Leibe. 1) porter dehors; débaraſſer, vuider un endroit de choſes qui nuiſent. 2) curer, écurer un fleuve. 3) évacuër; faire ſortir du corps les humeurs nuiſibles. § 1) wyprzątniy te rzeczy z izby. 2) wyprzątać rzekę,

row.

row. 3) ten purgans żołądek wyprzątnie.

wyprzątaiące lekarstwa. abführende Mittel. évacuatifs, évacuants.

Wyprzątanie, wyprzątnienie. 1) Ausräumung. 2) Heilk. die Abführung. 1) l'action d'ôter d'un endroit les choses qui nuisent. 2) *Médéc.* évacuation. § 1) po wyprzątnieniu gratow mieszkanie będźie wygodnieysze. 2) wyprzątnienie żołądka pełnego purgansem.

Wyprzedaię, } *v. m. F. wyprzedam.* Wyprzedawam, } nach und nach verkaufen. vendre peu à peu; débiter beaucoup de choses l'une après l'autre.

wyprzedać śię. seine bewegliche Güter verkaufen. aliéner ses fonds, ses immeubles. § wyprzedać śię powinien.

Wyprzedzam, *v. m. F. wyprzedzę.* vorkommen, vorgehen. marcher, aller devant; dévancer qu. § koń ten wyprzedzaiąc przyćiera drugiego.

Wyprzeć, *F. wyprzeie.* ausdorren, dürre werden. devenir tout sec, être brûlé de l'ardeur du soleil.

Wyprzęgam. *vid.* Wyprzągam.

Wyprzęgły. *vid.* Wyprzężony.

Wyprzężenie. *vid.* Wyprząganie.

Wyprzężony, wyprzęgły. 1) ausgespannt. 2) befreyt. 1) dételé. 2) délivré; débarassé.

Wyprzyśięgam śię, *v. m. F. wyprzyśięgę.* einen Irrthum abschwören. abjurer une hérésie; renoncer publiquement à quelque erreur. § wyprzyśiągł śię heretyckiey nieprawośći.

Wypuklina, kiła. Bruch am Unterleibe. rupture, hergne, descente.

Wypukło, *adv.* wydęto. bauchigt, bauchrund. convèxe; en bosse.

Wypukłość, wydętość. Bauch-Runde, Buckel, getriebene Arbeit. bosson, convèxité, bosse, bosselage, *m.*

wypukłość słupa. der Pfuhl oder Stab, erhabenes Glied am Fuß einer Säule. bosel; un membre rond en forme d'un anneau ou d'un bourelet qui est à la base des colonnes.

Wypukły, wyniosły żłobkowato, dętowyniosły. 1) bucklicht, bauchigt, bauchrund, getrieben. 2) der einen Bruch hat. 1) bossu, convèxe, bosselé. 2) hergneux, qui a une hergne.

wypukła robota. getriebene, erhobene Arbeit, bosselage, *m.* ouvrage embouti; relief.

wypukłe czoło. Apfel-Stirne, ausstehende Stirne. front voucé.

wypukłe oczy. ausstehende Augen, Augen die der Stirne gleich stehen. des yeux à fleur de tête.

Wypustek, *g. a.* Vorsprung, Vorstechung, Absatz, Vorstich. saillie, ressaut, avance.

Wypuszczalny, wypuszczaniu, wysyłaniu służący. das man herausschicken oder herauslassen kan. qu'on peut envoïer ou faire sortir.

wypuszczalne oczy. Augen die beständig herum gehen, alles sehen wollen. des yeux curieux qui furetent, qui se promenent de tous côtez.

Wypuszczam, *v. m. F. wypuszczę.* 1) lassen, herauslassen, gehen lassen. 2) lassen, fahren lassen aus etwas. 3) aus einem Verschluß lassen, in Freyheit setzen. 4) lassen, entlassen aus einer beschwerlichen Pflicht. 5) fahren lassen, gehen lassen, werfen, schießen. 6) einem nachschicken, nachjagen. 7) ausrücken, auslassen, weiter, höher machen. 8) lassen aus dem Herzen, aus dem Sinn; vergessen. 1) laisser sortir, faire sortir, laisser aller qu. d'un lieu. 2) laisser échaper, laisser fuïr. 3) lâcher, relâcher, élargir, défermer, mettre en liberté celui qui étoit fermé. 4) afranchir, dispenser, délivrer d'un devoir onereux. 5) lâcher, tirer, jetter, darder, lancer, décocher. 6) lâcher, envoier, faire courir après ou contre qu. 7) élargir, étendre ce qui est trop resserré, trop étroit, trop haut. 8) éfacer, laisser échaper de son coeur; oublier qu. ch; perdre la mémoire de. § 1) nie wypuść go z izby. 2) z ręki cugle, ptaka wypuśćił. 3) wypuśćić psa, więźnia. 4) wypuśćił ten narod z poddaństwa, poymańcow z niewoli; Papież go z klątwy nie wypuśći. 5) wąż żądło na niego wypuśćił; Jowisz pioruny wypuszcza; strzałę z łuku wypuśćić. 6) wypuśćił za nim, na niego letkie chorągwie. 7) tyie, wypuśćić mu suknią trzeba; wypuśćić dach, wieżę, mur. 8) wypuśćić co z myśli, z serca; nigdy tego z pamięći nie wypuszczę.

wypuśćić ze służby. einen aus den Diensten lassen. congédier, licencier qu; donner congé à qu. § wypuśćić żołnierza ze służby; rzemieślnik chłopca tego z służby wypuśćił.

wypuśćić z prawa. einen Beklagten absolviren, lossprechen. absoudre, déclarer innocent le défendeur.

wypuśćić z poddaństwa. der Knechtschaft entlassen, einen Knecht frey sprechen. afran-

afranchir un esclave, lui donner la liberté.

wypuścić syna z oycowskiey władzy. aus der väterlichen Gewalt lassen. émanciper un fils.

wypuścić z przysięgi. einem den Eyd erlassen, einen vom Eyde entbinden. dispenser qu. d'un serment, relever qu. de serment.

wypuścić kogo z obietnicy. einen von seinem Versprechen loszählen. rendre à qu. sa parole.

wypuścić ducha. den Geist aufgeben, sterben. rendre l'esprit; expirer, mourir

wypuszczać miechy. den Wind aus dem Blasbalge treiben. pousser le vent d'un souflet.

wypuścić koniowi cugle. dem Pferde die Zügel schießen lassen. laisser échaper un cheval de la main; pousser le cheval à toute bride, le faire partir de la main.

Wypuszczanie, wypuszczenie. 1) das Herauslassen. 2) die Loslassung eines Gefangenen. 3) Auslassung, Erweiterung. 4) Erhöhung, Vorragung. 5) Auslassung, Erweiterung eines Kleides. 6) das Schießen, Werfen. 7) Freylassung, Befreyung von etwas. 1) l'action de laisser sortir ou aller. 2) relaxation, délivrance d'un prisonnier. 3) élargissement, l'action de rendre plus large, plus étendu. 4) avance, saillie. 5) élargissure d'un habit. 6) l'action de lâcher, de jetter. 7) afranchissement, délivrance de. § 1) wypuszczanie ludźi z miasta zakazano. 2) karano go za skryte więźniow wypuszczenie. 3) wypuszczenie muru. 4) wypuszczenie dachu. 5) wypuszczenie szaty na trzy palce. 6) wypuszczenie piorunow Jowiszowych. 7) wypuszczenie z niewoli, z poddaństwa.

wypuszczenie strzały. Abschießung eines Pfeils. décochement.

wypuszczenie ze służby. Abschied, Abdankung, Entlassung. renvoi, congé, *m.* permission de quiter le service qu'on rendoit.

wypuszczenie ze służby żołnierskiey. Abdankung, Entlaßung aus den Kriegesdiensten. licenciment, congé donné aux soldâs de se retirer.

wypuszczenie z prawa; oswobodzenie załoby. Lossprechung, Entbindung von der Klage. absolution, sentence absolutoire.

wypuszczenie z niewoli. Freylassung eines Knechts. afranchissement; manumission; l'action de mettre un esclave en liberté.

Wypuszczony. 1) herausgelassen, losgelassen aus einem Verschluß. 2) befreyt von etwas. 3) abgeschossen, geworfen. 4) nachgeschickt. 5) ausgelassen als ein Kleid. 6) weiter oder höher gemacht; herausgerückt. 7) vergeßen, aus dem Sinn geschlagen. 1) lâché, relâché, élargi, défermé. 2) afranchi, délivré de. 3) tiré, lâché, lancé, dardé, jetté. 4) lâché, envoié contre qu. 6) élargi comme un habit. 6) élargi, étendu, fait plus large ou plus haut; avancé. 7) échapé du coeur; oublié. § 1) ptaszek z klatki wypuszczony. 2) wypuszczony z niewoli, z przysięgi. 3) trudno wypuszczoną w łoćie hamować strzałę. 4) nieprzyiaćiel wypuszczoną za sobą poraził hordę. 5) kaftan wypuszczony. 6) dach, mur wypuszczony. 7) wypuszczone z serca frasunki.

wypuszczony z poddaństwa. freygelassen aus der Dienstbarkeit. un main-mise; un afranchi; celui qui est mis en liberté.

wypuszczony ze służby. vid. Wysłużony.

wypuszczony z mocy oycowskiey. aus der väterlichen Gewalt gelassen. un émancipé.

Wypycham, *v. m. F. wypchnę.* 1) herausstoßen. 2) fortjagen, aus dem Hause stoßen. 1) faire sortir à force de pousser; pousser, chasser, mettre dehors par force. 2) jetter hors de la maison; mettre dehors, envoier. § 1) wypchniy to z rurki; wypchnąć kogo z izby. 2) wypchnę sługę z domu.

wypychać zęby. die Zähne ausstochern. écurer, nettéïer les dens.

Wypychanie, wypchnięćie. das Herausstoßen. l'action de pousser dehors avec force.

Wypytuię, } *v. m. F. wypytam.* ausfragen, ausforschen.
Wypytuię śię, } s'enquerir, s'enquéter de qu; tâter, tourner et virer qu; tirer les vers du nez à qu. § wypytay żony iego, zamysłow iego; nie mogł śię tey taiemnicy na nim wypytać.

i słowka śię na nim nie wypytasz. man kan nicht ein Wort aus ihm bringen. on ne peut tirer un seul mot de sa bouche.

Wyrąbać. *vid.* Wyrębuię.

Wyrąbanie. das Aushauen. l'action d'abatre avec quelque instrument à hacher.

wyrąbanie lasu. das Umhauen eines Waldes. exploitation.

Wyrąbany. ausgehauen. abatu par une hache.

Wyrabiam. *v. m. F. wyrobię.* 1) ausarbeiten, zurichten, vollenden. 2) erwerben, verdienen. 3) zu Wege bringen, bewerkstelligen, verschaffen. 4) verarbeiten, zu einer Arbeit verbrauchen. 5) abarbeiten, mit Arbeiten abnutzen. 6) sich einer Sache ausarbeiten lassen. 7) zurichten, zubereiten als Leder. 1) travailler bien, perfectionner, achèver un ouvrage. 2) gagner, aquerir à force de travail. 3) procurer, causer, éfectuër. 4) consumer, user pour un ouvrage. 5) user, détruire, élimer peu à peu à force de s'en servir. 6) laisser bien travailler, bien bouillir comme du vin. 7) manier, passer comme le cuir. § 1) wyrobić, wyprawić mowę, ogrod, posąg. 2) wyrobić sobie żywność. 3) wszystko sobie swoią umieiętnośćią wyrobić może; wyrobił sobie wolność z niewolnictwa; wyrobił mu łaskę u krola. 4) wyrobił wszystkę farbę, glinę, śrebro. 5) wyrobił wszystkie naczynia swoie. 6) wyrobić miod, wino; wyrobić ćiasto dobrze na świeżych drożdżach. 7) skorę wyrobić.

wyrabiaiący żywność. ein Hand-Arbeiter; der sich mit Hand-Arbeit ernährt. un maneuvre; homme de travail; homme de journée, qui ne vit que du travail de sa main.

wyrobić się. 1) ausgähren, sich ausarbeiten als der Wein im Faße. 2) sich ausarbeiten, sich bereiten als das Blut in den Adern. 1) travailler comme le vin lorsque il boût dans le tonneau. 2) se préparer comme le sang dans les veines. § 1) wino się ieszcze nie wyrobiło. 2) pokarm się w żołądku w szary pokarm wyrabia; krew się w żyłach wyrabia.

Wyrabianie, wyrobienie. Ausarbeitung. achèvement, perfection d'un ouvrage. § wyrabianie ogrodow.

Wyrąbiony. 1) ausgehauen. 2) vom Hauen abgenutzt. 1) abatu avec une hache. 2) élimé, usé à force de s'en servir à hacher. § 1) wyrąbiony gay. 2) wyrąbiona śiekiera.

Wyrachować, *F. wyrachuię.* ausrechnen. calculer, suputer.

wyrachować sumę. eine Summe ausrechnen. jetter une somme.

wyrachować się komu. einem Rechnung ablegen. rendre comte à qu. § wyrachował się mu z tey sumy.

Wyrachowanie. Ausrechnung. suputation, comte, *m.*

Wyradzam się, *v. m. F. wyrodzę.* 1) aus der Art schlagen; ausarten. 2) sich übertragen; mager, unfruchtbar werden, sich ausmergeln, vom Acker und Bäumen. 3) aufhören zu werfen, nicht mehr tragen, von Thieren. 1) s'abâtardir, dégénerer; forligner; se relâcher de la vertu de ses ancêtres; se corrompre. 2) s'user, s'éfriter, s'amaigrir; devenir stérile à force de porter; perdre toute sa force et sa vigueur; *parlant d'un champ.* 3) n'engendrer plus; ne faire plus ses petits; cesser de porter. § 1) wyrodźili się od męstwa dawnych Polakow, od przodkow swoich; wyrodźił się z Oyca swoiego, z stateczney przećiw Oyczyznie wiary. 2) wyrodźiło się drzewo, rola, źiemia. 3) ta kokosz, ta owca się wyrodźiła.

Wyrastam, *v. m. F. wyrosnę.* 1) aus etwas wachsen. 2) schießen, schoßen. 3) entwachsen einem Kleide. 4) erwachsen; aus den Kinder-Jahren kommen. 1) croître, naitre, venir, sortir de; surcroitre sur. 2) s'étioler; s'échaper, s'emporter, monter trop haut; pousser trop. 3) croitre comme celui à qui les habits deviennent fort courts. 4) venir, entrer en âge de puberté; sortir d'enfance, marcher sans lisiére. § 1) wyrosły mu rogi z głowy. 2) iuż to źiele na naśienie wyrasta. 3) chłopiec ze wszystkich swoich szat wyrosł. 4) z lat dźiećinnych iuż wyrastasz; z dźiewczyny wyrosła; z chłopca wyrosł.

wyrosł iuż z rozgi. er ist schon der Ruthe entwachsen. il n'est plus sous la ferule, il a quité les chausses, les chausses de page; il a la clé de ses chausses; il est échappé aux chatimens d'enfans.

Wyrastanie, wyrośnienie. 1) das Herauswachsen. 2) das Schoßen der Kräuter. 1) l'action de croître de. 2) l'action de s'étioler. § 1) wyrastanie naśienia z źiemie. 2) wyrastanie źioła nieskutecznemi do lekarstwa czyni.

wyrastanie ćiała. Auswachsung des wilden Fleisches. surcroissance, excrécense; chair superflue qui croit en quelque endroit du corps.

Wyraz. 1) Ausdruck, Redens-Art. 2) Kunst-Wort. 1) expression, diction. 2) terme d'art, de science. § 1) wyraz dwuwykładny, podły, wysoki. 2) wyraz lekarski, łowczy.

wyraz żartobliwy. ein spaßhafter Ausdruck. un trait de raillerie.

Wyra-

Wyrażam, *v. m. F. wyrażę.* 1) ausdrücken, die Aehnlichkeit treffen. 2) aussprechen. 3) ausdrücken, beschreiben. 4) nachahmen, nachäffen, nachmachen. 5) ausdrücken, sich ausdrücklich vorbehalten. 1) exprimer, répréſenter la reſſemblance, tirer au vif, au naturel. 2) exprimer, prononcer un mot. 3) exprimer, dépeindre, décrire, faire une déſcription. 4) exprimer, contrefaire, copier, imiter. 5) exprimer une clauſe dans un contrat; ſe reſerver qu. ch. § 1) wyraził go malarz dobrze; pieczęć niedobrze wyraziłeś; wyrazić co ręką, głoſem, rzeząc, maluiąc. 2) słowa dobrze, źle wyraża. 3) żal ten wyrazić słowami, piorem niepodobna. 4) wyraził rękę, głos, mowę, poſtać iego. 5) wyraził ten punkt w kontrakćie.

wyraża go podobieńſtwem twarzy, poſtaći. er ſiehet ihm im Geſicht, in der Geſtalt gleich. il le reſſemble de viſage, de taille.

wyrazić chćieć kogo. ſich befleißigen einem gleich zu kommen. tâcher, s'éforcer d'imiter qu; de faire auſſi bien qu'un autre.

wyrazić śię. ſich ausdrücken. s'exprimer.

Wyrażanie czego. das Ausdrücken, Beſchreiben, Nachahmen. expreſſion, l'action d'exprimer, de répréſenter, d'imiter.

Wyrażenie. 1) Ausdruck, Abbildung, Ausdrückung, Vorſtellung. 2) Nachahmung, Nachmachung. 1) expreſſion, répréſentation. 2) imitation. § 1) wyrażenie lwa ſzarpaiącego; rzekł z wyrażeniem wſzelkiey ludzkośći; słow mi na wyrażenie żalu mego nie doſtaie. 2) wyrażenie charakteru, głoſu, mowy iego; wyrażenie ſtylu Cyceronowego.

wyrażenia kogo chęć; przećiwianie śię chwalebne. löbliche Nachahmung, Nacheiferung. belle émulation; noble paſſion d'imiter qu.

Wyrażiſty. leicht auszudrücken, nachzumachen; nachahmlich. exprimable, imitable, qui ſe peut exprimer ou imiter.

Wyraźnie, *adv.* ausdrücklich, deutlich. exprès, expreſſement, d'une maniére expreſſive; diſtinctement, nommement, ſuccintement.

Wyraźność. Deutlichkeit. clarté, évidence, netteté. § wyraźność nauki iego.

wyraźność mowy. Deutlichkeit der Ausſprache. articulation diſtincte.

Wyraźny. 1) ausdrücklich, deutlich, verſtändlich. 2) deutlich, leſerlich. 1) net, clair, diſtinct, ſuccint. 2) liſible, qui ſe peut lire aiſément. § 1) znak to wyraźny; wyraźnemi rozkazał słowy; wyraźna wola iego. 2) wyraźnym piſać charakterem.

Wyrażony. ausgedruckt. exprimé.

Wyręblak. *g a. vid.* Wyłupek.

Wyrębuię co, *v. m. F. wyrąbię.* viele Sachen aushauen. abatre beaucoup de choſes, les faire tomber par le moïen d'une hache.

wyrąbać las. einen Wald aushauen. exploiter, abatre une forêt.

wyrąbać śiekierę. eine Axt abnutzen. uſer, élimer une hache.

wyrąbać śię. 1) ſich durchhauen, ſich durchſchlagen. 2) ſich vom Hauen abnutzen. 1) paſſer en combatant; ſe faire jour l'épée à la main. 2) s'uſer, s'élimer, ſe détruire à force d'être emploié à hacher.

wyrąbać co z korzenia. ausrotten. déraciner, extirper, exterminer.

Wyręczam, *v. m. F. wyręczę.* ausbürgen; losbürgen. cautionner qu; délivrer qu; par ſa caution, en étant guarand pour lui. § Boſkie miłośierdźie mię z wieczney wyręczy kary; zaięte bydło wyręczyć; wyręczył go z więźienia.

Wyręczenie. Losbürgung. délivrance de celui, dont on repond, qu'on cautionne. § wyręczenie więźnia, bydła zaiętego.

Wyrobek, *g. wyrobku.* 1) Erwerbung. 2) Verdienſt, Gewinſt, erworbenes Gut. 3) in den Rechten: ein peculium, erworbenes Gut eines Kindes. 1) aquiſition; l'action d'aquerir par ſes ſoins. 2) acquiſition; aquêt, *m.* le bien qu'on aquiert; gain, profit. 3) *droit:* un pécule. § 1) Prawa i ſwobody ſzlacheckie krwawym Przodkow naſzych nam zoſtawione wyrobkiem. 2) każdy śię z wyrobku ſwoiego raduie. 3) wyrobek synowſki w dźiał nie wchodźi

Wyrobiony. 1) ausgearbeitet. 2) gemacht, verfertigt. 3) zugerichtet, zubereitet, nicht roh. 4) von der Arbeit abgenutzt. 5) erworben, mit Arbeit verdient. 6) zu Wege gebracht, ausgewürkt, verſchaft. 1) bien travaillé, élabouré, perfectionné, bien exécuté. 2) fait, achevé. 3) aprété, travaillé, qui n'eſt pas crud. 4) uſé, élimé, détruit à force de s'en ſervir. 5) aquis, gagné, profité à force de travail. 6) fait, éfectué, cauſé, procuré. § 1) dobrze wyrobiona ſztuka rzemieślnicza, z marmuru ko-

kosztowne wyrobione posągi. 2) od natury do tego wyrobiony; ręką ludzką wyrobiona forteca. 3) iedwab wyrobiony i niewyrobiony albo surowy. 4) motyka wyrobiona, robotą wytarta, wygłodona. 5) chleb, żywność wyrobiona, robotą nabyta. 6) wielkie prace i krwią wyrobione zasługi.

wyrobione kopyto. ein abgetretenes Huf. pié dérobé, pié d'un cheval qui s'est usé à force de marcher.

Wyrocznica żydowska. der Gnaden-Stuhl über der Bundes-Lade, wo Gott den Israeliten seinen Willen offenbahrete. Oracle, *m.* Propitiatoire, *m.* c'étoit une partie de temple d'où Dieu faisoit connoître sa volonté aux Israëlites.

wyrocznica Pogańska. heidnischer Tempel wo die Götter antworteten. temple, *m.* un lieu où l'on rendoit des oracles aux païens. § w wyrocznicy Bog wyroki żydom, a czart Poganom dawał.

Wyrodek. ein Ausgearteter, der aus der Art schlägt. bâtard, qui dégenère, qui tombe dans un abâtardissement. § matki kruczęta że białase za wyrodki maią; wyrodek w cnotach oycowskich; nie byli to starożytni Oyczyzny synowie ale wyrodkowie.

wyrodek ludzki. ein Unmensch; eine Mißgeburt vom Menschen. un monstre d'homme.

Wyrodzenie się. 1) Ausartung. 2) Ausmergelung des Ackers, Unfruchtbarkeit desselben vom vielen Tragen. 3) Unfruchtbarkeit der Thiere nach vielem Tragen. 1) abâtardissement, l'action de dégénerer. 2) amaigrissement, sterilité d'un champ causée par une trop grande fécondité. 3) épuisement des forces à porter des petits. § 1) wyrodzenie się z cnot synowskich. 2) wyrodzenie się pola, drzewa. 3) wyrodzenie się owiec, krow.

Wyrodziły. Wyrodzony. 1) aus der Art geschlagen; ausgeartet. 2) ausgemergelt, unfruchtbar vom vielen Tragen. 1) abâtardi, qui est dégéneré de. 2) épuisé; qui n'a plus de force, qui ne peut plus porter; stérile à force de porter. § 1) wyrodźili, wyrodzeni to Oyczyzny synowie. 2) drzewo wyrodźiłe; krowa, owca, kokosz wyrodźiła.

Wyrok, *g. a.* 1) Urtheil, Abschied, Ausspruch, Raths-Schluß. 2) Schicksal, Verhängniß. 3) die Antwort eines heidnischen Abgotts. 1) décret, arrêt, décision, sentence, ordre, *m.* 2) destin, destinée, sort. 3) oracle, *m.* reponse que rendoit un faux dieu. § 1) wydać przećiw komu wyrok; nieprzestępny zwierzchność wydała wyrok; wyrok Boski, prorocki. 2) przećiwne okrzyknąć wyroki; szczęśliwe, nieszczęśliwe, niedośćigłe mię tu obroćiły wyroki; zawisnym przypisuię wyrokom. 3) wyroki bożkow pogańskich.

wiśi to na wyroku. es ist noch nicht ausgemacht. il n'est pas encore décidé; ce n'est pas une chose arrêtée, avérée. § niech to na wyroku wiśi; wiśi ieszcze na wyroku, kto ma racyą albo nie ma.

wyrokiem czynić o czym. verabscheiden; in einem Raths-Schluß verordnen. ordonner, déclarer par une ordonnance; rendre, prononcer un arrêt, une ordonnance sur qu. ch.

Wyroń, zroń. ein Pferd, das die Kennung verlohren hat. cheval qui a rasé, qui ne marque plus.

Wyronić, *F. wyronię.* 1) verschütten. 2) von Pferden, die Kennung, die Mahl-Zähne verlieren. 1) éparpiller, répandre. 2) raser, ne marquer plus, n'avoit plus les coins creux, *en parlant des chevaux.* § 1) wyronić co z skrzynki, z mieszka. 2) koń ten iuż zęby wyronił.

wyronić się. überschwappen, überlauffen; sich verschütten. se répandre, sortir par dessus, se déborder. § wyroniła mu się z wiadra woda.

Wyrosłek. Aufschießling; junger Kerl. garçon, juvenceau.

Wyrosły. 1) erwachsen, mannbahr. 2) groß gewachsen. 3) ausgewachsen, geschossen. 1) adulte, fait; en âge; d'un âge mûr; qui est crû en âge, qui est venu en âge de discretion. 2) haut, grand, *parlant des arbres.* 3) étiolé, échapé, trop poussé. § 1) wyrosły człowiek; wyrosła z dziewczyny. 2) wyrosłe i wielkosne drzewa. 3) wyrosłe przyćiąć gałęźie; wyrosłe źioła do lekarstwa nie służą.

wyrosły z szaty. der einem Kleide entwachsen ist. celui à qui les habits deviennent fort courts.

Wyrośnienie. *vid.* Wyrastanie.

Wyrostek, *g. a.* Schößling, Sproße. jet, bourgeon, pousse, rejetton qu'une plante pousse. § wyrostek drzewa, źiela; wyrostek roczny.

Wyrownanie. 1) die Gleichmachung, Ebenung. 2) Richtung nach der Gleichwage. 1) apla-

1) aplaniſſement; l'action d'égaler, d'unir. 2) nivellement, l'action de niveller. § 1) wyrownanie drog nakazano. 2) wyrownanie gruntu śrzodwagą zatrudnia kiedy grunt ieſt obſzerny.

Wyrownany. gleich gemacht. égalé.

Wyrownywam, *v. m. F. wyrownam.* 1) gleichen; gleich, eben machen. 2) gleichkommen. 3) nach etwas meßen, einrichten. 1) dégauchir, aplanir, égaler, unir, raboter; rendre égal. 2) égaler; s'égaler; ſe rendre égal; ſe mettre au niveau. 3) mettre au (de) niveau; niveller, ajuſter, dreſſer avec quelque inſtrument. § 1) rowy trupem, chroſtem, deſkę heblem wyrownał; drogi wyrownano. 2) wyrownać mu w tym nie może; to miaſto naſzemu żadną miarą nie wyrowna; nigdy temu nie wyrowna; wyrownał przodkom ſwoim; życzliwość wyrowna słabości wymowy moiey. 3) wyrownywać grunt śrzodwagą.

Wyrozumiale, *adv.* verſtändlich, deutlich. exprès, expreſſement, intelligiblement, en termes exprès; ſuccintement.

Wyrozumiały. vernehmlich, verſtändlich, deutlich. exprès, intelligible, expreſſif, clair.

Wyrozumiałość. } Verſtändlichkeit, Begreiflichkeit. clarté,
Wyrozumialność. } netteté.

Wyrozumienie. 1) Erkenntniß, Einſicht. 2) Verſtand, Sinn eines Worts. 1) intelligence, connoiſſance, pénétration. 2) ſens, ſignification d'un mot. § 1) ufam, poruczam to twoiemu wyrozumieniu; w niczym niemaſz ſtałego wyrozumienia. 2) wyrozumienie (ſens) mowy; to słowo takie ma wyrozumienie.

wyrozumienie słowne, literalne. der Wort-Verſtand. ſens litéral.

Wyrozumiewam, *v. m. F. wyrozumiem.* 1) erſehen, begreiffen, erkennen, einſehen. 2) einem nachſehen, durch die Finger ſehen. 1) comprendre, voir, entendre, concevoir, pénétrer. 2) fermer les yeux aux actions de qu; avoir de la complaiſance pour qu. § 1) wyrozumiałem to z liſtu twoiego, z ſyna twoiego, że. 2) wielkim ludźiom w śiłu rzeczach wyrozumieć trzeba.

Wyrozumnie, *adv.* wyrozumiale. verſtändlich. intelligiblement, ſuccintement, diſtinctement. § wyrozumnie czyta, powiada, piſze.

Wyrozumny, wyraźny. verſtändlich, vernehmlich, leicht zu verſtehen, deutlich. clair, net, évident, diſtinct, intelligible. § wyrozumna mowa; głos wyrozumny.

Wyrugować kogo zkąd, *F. wyruguię.* vertreiben, verjagen. dénicher, déjucher, chaſſer; mettre hors.

Wyrumować co, *F. wyrumuię*, wyprzątać. ausräumen. débaraſſer, vuider un lieu de choſes qui embaraſſent.

wyrumować ſtaw, rzekę. einen Teich, einen Fluß ausſchlämmen. débourber, curer un étang, un fleuve.

Wyruchywam, *v. m. F. wyrucham.* mit hin- und herbewegen etwas herausbringen. faire ſortir, mettre dehors en branlant, à force de ſecoüer. § wyruchać ſtendar, słup, ząb z dźiąsł.

Wyruſza śię, *v. m. F. wyruſzy śię.* ausgären, ſich ausarbeiten. bien travailler, bouillir. § ćiaſto śię dobrze wyruſzyło.

* Wyrwa. 1) Spötter. 2) Betrüger, Mauſer. 1) moqueur. 2) trompeur, fourbe, qui eſt larron comme une pie.

Wyrwanie. das Herausreißen. arrachement; l'action d'une perſonne qui tire, qui arrache qu. ch. d'un endroit.

Wyryć, *F. wyryię.* 1) ausgraben, auswühlen. 2) ausſtechen, graben, ſchnitzen. 3) *fig.* einprägen, eingraben. 1) tirer de la terre en béchant, en creuſant, en fouillant. 2) tailler, graver, ſculpter. 3) *fig.* graver, tracer. § 1) świnia bulwy z ziemię wyryła. 2) wyryć pieczęć, herb na kamieniu; wyryć poſąg z kamienia, z drzewa. **3) wyryć komu co na myśli, na ſercu.

Wyryćie. 1) das Ausgraben. 2) Stich, Schnitzwerk, das Stechen der Figuren. 1) l'action de tirer qu. ch. de terre. 2) gravure, ſculpture, un ouvrage gravé ou ſculpté, ou l'action de graver, de ſculpter.

Wyryſować co, *F. wyryſuię.* abzeichnen, abreißen. deſſiner, faire un plan, un deſſin.

Wyryty. 1) ausgegraben. 2) geſtochen, geſchnitzet. 1) tiré de terre. 2) gravé, ſculpté.

wyryte to na ſercu moim. das iſt in mein Herz gegraben, gepräget. cela eſt gravé dans mon coeur.

Wyrywam, *v. m. F. wyrwę.* 1) herausreißen, entreißen. 2) entreißen, mit Gewalt wegnehmen, abzwingen. 3) ausreißen, befreyen. 1) arracher, tirer qu. ch. par force de. 2) arracher, enlever, ravir, prendre par force. 3) arracher,

racher, tirer, délivrer qu. d'un danger. § 1) wyrwiy ten chwaſt z zagonu, włoſy ſobie z głowy wyrywał. 2) wyrwał mi tę wioſkę. 3) wyrwać kogo od śmierći, z iawnego nieſzczęśćia.

wyrwać komu co z rąk. einem etwas aus den Händen reißen. ravir qu. ch. d'entre les mains à qu.

wyrwać ząb komu. einem einen Zahn ausreißen. arracher, tirer une dent à qu.

wyrwać śię. 1) ſich ausreißen. 2) ſich reiſſen aus etwas beſchwerlichem. 3) mit etwas erſcheinen, hervorſpringen, angeſtochen kommen. 1) s'arracher de. 2) s'arracher, ſe tirer d'un mauvais pas. 3) s'élancer, ſe jetter vers; paroitre avec qu. ch; éclater en. § 1) nie mogłem mu śię wyrwać; z rąk mi śię wyrwał. 2) wyrwał śię z uboſtwa, z niewoli. 3) wyrwał śię przed nim; wyrwał śię kiiem na niego; alić śię tam ktoś z kąta tym argumentem wyrwał; na iaśnią śię wyrwał.

Wyrywanie, das Herausreißen. l'action d'arracher de.

Wyrządzam, *v. m. F. wyrządzę.* ausüben, ſpielen, machen einen Poſſen. faire, jouër un tour, une fâcherie à qu. § wyrządźił mi złość, pſotę, niecnotę, ſztukę, figiel.

wyrządzać cześć komu. anbeten, verehren. adorer, réverer qu.

Wyrzec co, *F. wyrzekę.* ausſprechen, ſagen. prononcer, proferer, énoncer, dire. § wyrzekſzy te słowa odſzedł.

wyrzekam śię czego. etwas aufgeben; ſich begeben, ſich entſagen einer Sache. ſe déſiſter, ſe dévêtir, ſe démettre, ſe défaire de qu. ch; renoncer qu. ch. ou à qu. ch. § wyrzekł śię tytułu krolewſkiego, prawa tego, dobr ſwoich.

wyrzekać śię ſyna, oyca. einen nicht mehr für ſein Kind, für ſeinen Vater erkennen. renoncer, déſavoüer qu. pour ſon enfant, pour ſon pére.

wyrzec śię dźiedźictwa. eine Erbſchaft aufgeben. déguerpir un héritage.

Wyrzeczenie. 1) Ausſprechung. 2) Ausſpruch. 1) prononciation, articulation, expreſſion des mots. 2) propos, énonciation; énoncé, *m.* axiome, *m.* maxime.

wyrzeczenie śię. / Wyrzekanie śię. } Entſagung, Begebung, Losſagung. renonciation, renoncement, déguerpiſſement, déſiſtement, dévêtiſſement. § wyrzeczenie śię prawa, maiętnośći; wyrzekanie śię Zbawićiela ſwoiego.

wyrzeczenie śię ſyna. Erklärung, daß man ſeinen Sohn nicht mehr dafür erkennet. déclaration par laquelle on déſavoüe, on renonce ſon fils pour tel.

Wyrzeczony. / Wyrzekły. } 1) ausgeſprochen. 2) entſaget, aufgegeben. 1) prononcé, proferé. 2) renoncé, déſiſté.

ſyn wyrzeczony. ein Sohn, den der Vater nicht für ſein Kind mehr erkennet. un fils que le pére a renoncé pour tel.

Wyrzezać śię. ſich vom Schneiden abnutzen. s'élimer, s'uſer à force de couper. § noż śię wyrzezał.

Wyrznięćie, / Wyrznienie, } *conf.* Wyrzynam. das Herausſchneiden. découpement; l'action de lever une partie du milieu d'une choſe avec un couteau.

Wyrznięty. ausgeſchnitten. découpé; coupé du dedans de qu. ch.

Wyrzucalny, wyrzutny. leicht herauszuwerfen. aiſé à jetter dehors.

Wyrzucam, *v. m. F. wyrzucę.* 1) auswerfen. 2) werfen als eine Bombe. 3) ausſpielen eine Karte. 4) herausſtoßen, herauswerfen, wegjagen. 5) auslaſſen, ausſchütten ſeinen Zorn über einen. 1) jetter dehors, mettre hors en jettant. 2) jetter, décharger, comme une bombe. 3) jouër une carte. 4) mettre qu. hors de, chaſſer qu. de. 5) décharger ſa colère ſur qu. § 1) wyrzucano pieniądze oknem, towary z okrętu; wyrzuć te śmieći na dwor, więcey ziemi z rowu. 2) wyrzucać bomby z moźdźerza; rura kulę, łuk ſtrzałę wyrzuca. 3) wyrzuć, wyrzućił (zadał) kozerę. 4) wyrzućić kogo z rady, z cechu, z ſwoiey ſpołecznośći. 5) wyrzućić gniew, iad ſwoy na kogo.

wyrzućić wodze, cugle. eig. u. fig. den Zügel ſchießen laſſen. *prop. et fig.* lâcher la bride, rendre la bride à. § wyrzućić koniowi cugle, pragnieniom ſwoim wodze.

wyrzucam komu co mam na ſercu. einem ſagen was man auf dem Herzen hat. décharger ſon coeur à qu.

wyrzucam co komu na oczy. einem etwas unter die Augen ſagen, unter die Naſe reiben. faire un reproche cruël à qu; jetter, plaquer à qu. au nez; dire qu. ch. à la barbe de qu.

wyrzuca śię kroſta. eine Hitz-Blatter fähret aus. une puſtule vient, ſe jette dehors.

Wyrzucanie, wyrzucenie. das Herauswerfen. l'action de jetter dehors.

wyrzu-

wyrzucanie śię kroſt. das Ausfahren der Blätter. l'action par laquelle les élevures viennent ſur la peau.

wyrzucanie na oczy komu czego. bitterer Vorwurf. reproche fâcheux; reproche ſanglant.

Wyrzucony. herausgeworfen. jetté dehors.

wyrzucony żołnierz. weggejagter Soldat. un ſoldat chaſsé de ſa compagnie.

Wyrzut. } Auswurf, ausgeworfene Sache. épluchure, rebut.
Wyrzutek, *g. a.*

wyrzut pospolſtwa. Lumpen-Geſindel. racaille; rebut, lie du peuple

wyrzut morski, wymiot morski. See-Auswurf. balaieures, *f. plur.*

Wyrzygnąć co, *F. wyrzygnę.* 1) ausbrechen, ausrülpſen. 2) ausſpeyen, wieder hergeben. 1) cracher, jetter hors de ſa bouche, rendre par la gorge. 2) cracher, rendre ce qu'on a aquis injuſtement. § 1) wyrzygnął koſtkę. 2) wyrzygnął rzecz niesłuſznie nabytą.

Wyrzynam, *v. m. F. wyrznę.* 1) herausſchneiden, durch einen Schnitt herausnehmen. 2) einſchneiden, ausſchneiden eine Figur. 3) ausſchneiden, aus der Mitte mit einem Meſſer etwas wegnehmen. 4) ausdrücken, deutlich ausſprechen, ſpielen, ſprechen. 1) tailler, tirer par une inciſion. 2) découper, tailler, figurer avec un couteau. 3) couper du dedans de qu. ch; lever du milieu qu. ch. avec un couteau. 4) exprimer, bien prononcer; bien jöuer ſur un inſtrument. § 1) wyrznięto mu kamień z pęcherza. 2) wyrzniy ten obrazek; wyrznął ſwoie imię na drzewie. 3) wyrznął z chleba śrzodek. 4) bez trudnośći każde wyrzyna słowo; wyrznął piosnkę na ſkrzypcach.

iak wyrznął oycu z oczu. als wenn er dem Vater aus den Augen geſchnitten wäre. il tient de ſon pére; il reſſemble parfaitement à ſon pére.

iak wyrznął. es iſt ſo ſchön als wenn es gemahlet wäre. il eſt trié ſur le volet; il eſt à manger; cela eſt net comme perle; il eſt fait à peindre.

wyrznąć na skrzypcach piosnkę. ein Stückchen auf der Geige wohl ausſpielen. bien achever un piéce, un chant au violon.

wyrzynać śię z drogi. vom Wege abweichen. ſe détourner de ſon chemin.

Wyrzynany. gekerbt, eingeſchnitten. entaillé, inciſé, dentelé.

Wyrzynanie. das Ausſchneiden. découpement; découpure.

Wyſać. *vid.* Wyſyſuię.

Wyſacz. *vid.* Wyſyſacz.

Wyſączam, *v. m. F. wyſączę.* 1) abſickern, abtriefen laſſen. 2) verſchlucken, ausleeren, ausſaufen ein Glas. 1) égouter qu. ch; faire dégouter l'eau, faire ſortir l'humidité de. 2) avaler, vuider, ſucer un verre. § 1) wyſącz dobrze śklankę, chuſtę. 2) rad wyſącza flaſzki, kieliſzki.

Wyſadzam, *v. m. F. wyſadzę.* 1) ausſchiffen, ans Land ſetzen. 2) niederſetzen als Richter. 3) in die Luft ſprengen. 4) aufſprengen, aufbrechen eine Thiere. 5) mit Farben erhöhen, erhaben mahlen, vorſtellen. 6) vertreiben, verjagen. 1) débarquer, mettre à terre; faire mettre pié à terre. 2) conſtituër, établir comme des Juges. 3) faire ſauter, jetter en l'air, démolir. 4) forcer une porte. 5) réhauſſer les endroits d'un tableau par les couleurs. 6) mettre dehors, chaſſer. § 1) wyſadzono ich na ląd; wyſadźić woyſko z okrętu. 2) wyſadźić komiſyą na rozſądzenie czego. 3) prochem zamek, mur wyſadźić. 4) drzwi wyſadźił. 5) malarz ćieniem, farbami iasnemi rzeczy wyſadza. 6) wyſadźił go z domu.

wyſadźić śie czym. prahlen, großthun. ſe glorifier, faire gloire de qu. ch.

Wyſadzenie. 1) Ausſetzung, Ausſchiffung, Landung. 2) Niederſetzung eines Gerichts. 1) débarquement, ſortie de navire. 2) conſtitution, établiſſement d'un Jugement.

Wyſadzony. 1) ausgeſetzt. 2) niedergeſetzt als ein Richter. 1) débarqué, mis à terre. 2) conſtitué, établi comme un Juge. § 1) wyſadzeni na ląd ludźie. 2) przy wyſadzonych dwoch komiſarzach z ſenatu popis czynić nakazano.

Wyſać. *vid.* Wyſyſam.

Wyſanie. das Ausſaugen. ſucement; l'action de vuider une choſe par le ſucement. § wyſanie powietrza z rurki.

Wyſany. ausgeſaugt. ſucé.

Wyſarknąć, *F. wyſarknę.* ausſchlurfen. tirer à petits traits tout le ſuc qui eſt dedans, humer, abſorber. § wyſarkniy to iaie.

Wyschnienie. Austrucknung. deſséchement.

Wyschły. 1) ausgetrucknet, dürr. 2) dürr, mager. 1) deſséché, ſec. 2) ſec, maigre, aténué.

Wyśćie. *vid.* Wyyśćie.

Wyściełam, *v. m. F. wyściełę.* ausstopfen, auspolstern. matelasser, embourrer, farcir, remplir. § wysłał wezgłowie, krzesło włosiem.

Wyściełanie, wysłanie. das Ausstopfen. l'action d'embourrer.

Wyściełony, wysłany. ausgestopft, ausgepolstert. embourré, matelassé.

Wyścigacz. Wett-Läufer, Wett-Renner. coureur; maitre-coureur.

Wyścigam, *v. m. F. wyścignę.* einem nachjagen, nachsetzen; einen einholen, überjagen, einem zuvorkommen. talonner, poursuivre qu; être toujours sur les talons de qu; dévancer qu; gagner et prendre les devans.

wyścigał, ścigał mię. er jagte mir nach. il me talonna.

wyścignął mię. er hat mich eingeholet. il m'a dévancé, il m'a atteint.

wyścigać się. mit einander um die Wette laufen. courir à l'envi, à qui mieux mieux.

Wyściganie. Nachsetzung, Nachjagung, das Einholen. course après qu; poursuite.

wyścigania plac. Renn-Bahn. lice, carrière où l'on fait les courses.

Wyścigi, *plur.* Wettlauf, Wettrennen. course en lice; le jeu de la course.

poydźmy na wyścigi. wir wollen um die Wette laufen. courons à l'envi.

Wyścignienie. Uiberjagung, Einholung. poursuite achevée.

*Wysep, *g. wyspu,* wyspa. eine Insel. île.

Wysepka. ein Inselchen. islot, islet, petite île.

Wysepiasty. *vid.* Wyspiasty.

Wysepny. 1) eine Insel betreffend. 2) Aufseher einer Insel. 1) d'île, qui concerne une île. 2) intendant d'une île.

Wysforować. *vid.* Wysworować.

Wyśiadam, *v. m. F. wyśiądę.* 1) aussitzen, aussteigen. 2) aus einem Schiffe steigen. 3) eine gewiße Zeit im Gefängniß, im Pacht aussitzen, absitzen. 4) ausbrüten Eyer. 1) décendre, sortir d'un chariot, mettre pié à terre. 2) décendre d'un navire; débarquer, se des-embarquer. 3) demeurer un certain tems dans la prison, dans une ferme. 4) faire éclorre ses oeufs. § 1) wyśieść z karety. 2) wyśiadł z łodźi, z okrętu. 3) arendarz ieszcze swoich lat nie wyśiedźiał; wyśiadszy swoie lata w więźieniu odiechał; głownik ma wyśiedźieć wieżą. 4) kura swoy płod wyśiadła.

wyśiedźieć się. sich vom vielen Brüten abmatten. épuiser ses forces à force de couver. § kokosz się wyśiedźiała.

nie wyśiedźi się nikt przed nim. niemand hat für ihm lange Friede. personne ne peût être long tems en repos devant lui.

Wyśiadanie. das Aussteigen aus einem Schiff. la décente d'un vaisseau.

Wyśiekacz. 1) Eisenfreßer, Schläger. 2) ein Römischer Fechter. 1) gladiateur, homme d'épée, bonne épée. 2) gladiateur Romain.

Wyśiekam, *v. m. F. wyśiekę.* 1) auspeitschen. 2) weghauen, mit dem Sebel vertreiben. 1) fouëtter comme il faut; fustiger qu. 2) chasser à coups d'épée. § 1) wyśiec chłopca trzeba. 2) wyśiekł wszystkich na głowę.

kuflem kogo wyśiec. einen mit vielem Saufen vertreiben; niedersaufen. chasser qu. à force de le faire boire; mettre qu; à côté.

wyśiec się. 1) sich durchhauen. 2) sich durchbeißen. 1) se faire jour l'épée à la main. 2) se faire jour à coup de langue; réussir à force de quereller. § 1) wyśiekł się mężnie. 2) wyśiekł się ięzykiem, wymowkami; wie iak się wyśiec.

wyśiekł się nogami, piętami. er hat das Hasen-Panier ergriffen. il a gagné au pié, il a gagné le haut.

Wyśiew, } to co się wyśiało. die
Wyśiewek, *g. u.* } Aussaat, gesäeter Saamen. semence semée.

wyśiewki, plur. Uiberkehre; Auswurf schlechter Körner. les criblures du grain.

Wyśiewam co, *v. m. F. wyśieię.* 1) durchsieben. 2) aussäen. 1) cribler, tamiser, sasser; passer au sas, au travers du crible. 2) semer, jetter une semence sur de la terre. § *1) wyśiewać (prześiewać) źiarna. 2) wyśiał korzec naśienia.

Wyśiłam co, *v. m. F. wyśilę.* 1) erzwingen. 2) entkräften, erschöpfen, schwächen. 1) obtenir par force, forcer qu. à, arracher qu. ch. de. 2) afoiblir; épuiser, abatre, diminuer les forces. § 1) wyśilisz to na nim. 2) choroba go wyśiliła.

wyśilić się. 1) sich entkräften, matt werden. 2) sich übertragen, sich ausmergeln, vom vielen Tragen oder Schoßen unfruchtbar werden. 1) s'afoiblir, s'épuiser; perdre ses forces. 2) devenir sterile à force de porter, à force de s'étioler; perdre sa vigeur en poussant trop de feuilles ou des branches. § 1) strzała

się wyśiliła; rozum się iego wyśilił. 2) wyśila się zboże, drzewo.

Wyśilanie, wyśilenie. Erschöpfung, Entkräftung. épuisement, afoiblissement, diminution de forces, de vigueur; abatement.

Wyśilony. 1) erschöpft, entkräftet. 2) übertrieben, gezwungen als eine Redens-Art. 3) ausgemergelt, unfruchtbar vom vielen Tragen. 1) épuisé, afoibli, abatu. 2) outré, forcé comme une expression. 3) épuisé, devenu sterile, amaigri de trop de fruit. § 1) wyśilony rozum; wyśilona umieiętność, ćierpliwość; wstydźi się, widźieć wyśiloną moc dobroczynnośći swoiey. 2) wyśilonych zażywa expresyy. 3) wyśilona rola; wyśilone drzewo.

Wyskakowanie, wyskoczenie zkąd. das Heraus springen. l'action de sauter dehors.

wyskakowanie od wesela. Freuden-Sprünge. tressaillement de joie.

Wyskakuię, *v. m. F. wyskoczę*. 1) hervorspringen, herausspringen. 2) auflaufen, ausfahren als eine Beule. 1) sauter en avant; sauter dehors; sortir d'un lieu en sautant. 2) naître; sortir de la terre, de la peau; venir sur la peau comme une bosse. § 1) wyskoczył z nawy na ląd, z izby do śieni; wyskoczył z szeregu. 2) guz mu na czele wyskoczył; goździk pachnący tu wyskoczył.

wyskakuię od wesela. vor Freuden hüpfen. sauter de joie; tressaillir d'alegresse, de joie.

Wyskoczenie. *vid.* Wyskakowanie.

Wyskoczek, *g. wyskoczka*. leichtes, unzeitiges Korn im Getreide. avorton; un grain trop léger qui n'est venu à sa juste grandeur. § wyskoczki nie zdadzą się do naśiennego zboża, bo na zagonie zgniią; w ziarnie wiele śię znayduie wyskoczkow.

Wyskoczny. hervorspringend, ausfahrend. qui se jette dehors; saillant; qui avance, qui saute, qui pousse en dehors. § wyskoczne z drzewa latorośle.

Wyskok. 1) Bauk. Hervorragung, Vorsprung, Vorstechung. 2) Schuß des Wassers. 1) *Archit.* saillie, avance. 2) saut, jet d'eau. § 1) mur z wyskokiem albo z wypuszczeniem. 2) wyskok wody z rury.

Wyskrobanie das Auskratzen, Ausschaben. l'action de ratisser.

Wyskrobany. ausgekratzt, ausgeschabt. raclé, ratissé, ôté avec un fer.

Wyskrobuię, *v. m. F. wyskrobię*. 1) ausschaben, auskratzen. 2) mit einem Feder-Messer ausschaben. 1) ratisser, racler; emporter le superflu d'une chose avec un fer. 2) éfacer avec un canif. § 1) wyskrob mech z drzewa. 2) wyskrobać słowo, wiersz.

Wyskubać, *F. wyskubię*. 1) Federn ausrupfen. 2) auszupfen, ausrupfen Haare, Wolle. 3) einen berupfen; eines Vermögen mit Unrecht an sich bringen. 1) plûmer un oiseau, lui arracher les plumes. 2) tirer, arracher le poil, la laine. 3) plumer, apauvrir, ronger qu; arracher, ôter du bien à qu. § 1) wyskubł ptakowi pióra. 2) wyskubał mu brodę, włosy. 3) ten wszystkie nasze wyskubie dostatki; wyskubano go.

Wyskwarzyć co. ausspregeln, ausbreischen. frire qu. ch. dans une poêle jusqu'à ce que toute la graisse en est sortie.

Wyskwarzony. ausgepregelt. separé de la graisse à force d'étre frit. § skwarki dobrze wyskwarzone.

Wyskwierczyć co na kim, *F. wyskwierczę*. etwas von einem auswimmern, mit Gewimmer erhalten, erbitten. obtenir qu. ch. de qu. à force de gemir, de se plaindre.

Wyśłakować. *vid.* Wyszlakować.

Wyślamować co. ausschlämmen. curer, dégorger.

Wyślamowanie. Ausschlämmung. dégorgement; l'action de curer une eau.

Wysłanie, wysyłanie. Absendung, Abordnung eines Boten, Gesandten. envoi, députation de députez, d'ambassadeurs vers qu. § wysłanie posłow na seym.

Wysłanie, wyśćielanie. Ausstopfung, Auspolsterung. l'action d'embourrer, de remplir de bourre, de paille.

Wysłany. abgeordnet, abgeschickt. envoié, député. § wysłani komisarze na rozsądzenie tey sprawy.

Wysłany, wyśćielany. ausgestopft. embourré, rempli de bourre, de paile.

Wysławiacz. Lob-Sprecher, Lobes-Erheber. panégiriste, loüeur; qui donne des loüanges excessives.

Wysławiam co, *v. m. F. wysławię*. preisen, loben, ausstreichen. vanter, proner, prêcher, préconiser qu; donner des éloges à qu.

wysławić się. 1) etwas rühmen. 2) sich rühmen, prahlen. 1) loüer qu. ch; se loüer de qu. ch. 2) se vanter, se glorifier de. § 1) wysławić się dosyć nie mogę z iego łaskawośći. 2) nie wysławia się z tego.

Wysławianie, wysławienie. Preisung, Lobes-Erhebung. éloge, *m.* préconisation.

Wysławiony. gepriesen, sehr gelobet. préconisé, loüé.
Wyśledźić, *F. wyśledzę. vid.* Wytropić.
Wyśliznąć śię. *F. wyśliznę.* 1) herausschlupfen. 2) entkommen; durchschlupfen, durchwischen. 1) échaper, glisser de. 2) échaper un (à un) danger; se sauver, se tirer de. § 1) z rąk śię węgorz wyśliznął. 2) chćiał śię wyśliznąć; nie wyśliźnie śię z tego niebezpieczeństwa.
*Wysłowić co, *F. wysłowię.* wypowiadam. mit Worten aussprechen, ausdrücken. exprimer; réprésenter par des paroles.
Wysłowiony. 1) aussprechlich. 2) mit Worten ausgedruckt. 1) exprimable, qu'on peut exprimer. 2) exprimé; exprimé par des paroles.
Wysłuchać, *F. wysłucham.* 1) erhören. 2) aushören, zu Ende hören. 3) in den Gerichten: abhören, verhören. 4) ausborchen, behorchen. 1) éxaucer; ouïr, écouter favorablement; ouïr, entendre qu. 2) écouter tout; entendre d'un bout à l'autre. 3) *en terme de Palais*: interroger, recenser, examiner. 4) écouter, épier; étre aux écoutes. § 1) wysłuchał Bog modlitwę moię; wysłuchać prośzącego. 2) wysłuchay go, mowy iego. 3) sędźia obie powinien wysłuchać strony. 4) obawiam śię, aby nieprzyiaćiel iaki naszey nie wysłuchał rady.
Wysłuchacz. Erhörer. celui qui éxauce.
Wysłuchanie. Erhörung. l'action d'éxaucer.
Wysłuchany. erhört. éxaucé, ouï, écouté.
Wysługa, wysłużone. 1) Verdienst, Gewinst, Lohn, Belohnung. 2) Dienst, Gefallen. 1) gain, recompense, salaire, *m.* 2) service, *m.* plaisir qu'on fait à qu. § 1) żołnierz często miasto wysługi okaleczone odnośi członki. 2) do wszelkiey gotow iestem Was Pana wysługi.
Wysługuię co, *v. m. F. wysłużę.* verdienen, mit dienen erwerben. gagner par son service.
wysłużyć; wysłużyć śię. 1) die Jahre ausstehen, eine gesetzte Zeit dienen. 2) einem dienen, einen Gefallen erweisen. 1) faire son aprentissage, étre en aprentissage, faire son tems; servir un tems reglé pour aprendre quelque métier. 2) servir qu; rendre service, faire plaisir à qu. § 1) wysłużył śię, wysłużył u kupca. 2) w każdey śię okazyi Was Panu wysłużę; wysłużyć iestem powinien, tylko że niektore zatrudniaią zabawy.
Wysłużony, wolny od służby. ausgedienet; der nicht mehr dienen kan oder seine Zeit ausgedienet hat. qui ne peut plus servir, qui a fait, qui a achevé son tems de service; qui est émérité. § wysłużony żołnierz, sługa.
Wysmagać kogo, *F. wysmagam.* 1) ausstäupen; den Staupen-Schlag geben. *2) auspeitschen. 1) fustiger un criminel, lui donner le foüet par la main du bourreau. *2) fustiger, fesser, foüeter qu; donner le foüet à qu. § 1) wysmagano występcę po rynku, po ulicach.
Wysmaganie. Staupen-Schlag. la fustigation d'un criminel.
Wysmaganiec. *g. wysmagańca.* ein Gestäupter. celui qui a le foüet par la main du bourreau.
Wysmażyć co, *F. wysmażę.* auspregeln. faire sortir la graisse d'une chose qu'on grille dans une poêle. § wysmażyć tłustość.
Wyśmianie. das Auslachen. risée, huée, dérision, raillerie. § na publiczne zasłużył wyśmianie.
Wyśmiany. ausgelacht. raillé, poursuivi d'une risée; hué.
Wyśmienićie, *adv.* vortreflich. excélenment, admirablement.
Wyśmienitość. Vortreflichkeit. excélence.
Wyśmienity. treflich, vortreflich. excélent, exquis, admirable. § wyśmienita piękność; wyśmienita od alabastru robota.
Wyśmiewam kogo, *v. m. F. wyśmieię.* auslachen. rire, railler qu; se moquer de. § wyśmiano go.
Wysmukły. 1) glatt, ohne Runtzeln. 2) geschniegelt, geputzt. 3) rein, ausgelesen. 1) uni, aplani, qui n'a point de rides. 2) trop paré, orné, agencé. 3) pure, trié. § 1) twarz wysmukła. 2) wysmukły iak panienka. 3) wysmukłe zboże.
Wysmukuię, *F. wysmuknę, wysmukam.* 1) auslesen, aussuchen, absondern. 2) ausputzen. 1) trier; séparer. 2) agencer; parer trop. § 1) wysmukać żyto z pszenice. 2) corkę swoię na wesele wysmuknęła.
wysmuknąć ręce. die Arme aufstreifen, entblößen. se rebrasser; rehausser et retrousser ses manches.
wysmuknąć śię. sich schniegeln, sich ausputzen. s'agencer; se parer, s'ajuster trop. § niech śię naybarźiey wysmuknie sowa, sokoła nie doydźie.

Wysnuć.

Wysnuć, *F. wysnuię*, osnowę odpleść. aufzetteln, auffasen. éfaufiler, éfiler; défaire, détacher les fils.
** Wyśny. hoch, oberer. haut, d'en haut. § patrz na rzeczy wyśne i spodnie.
Wysoce, *adv.* hoch=, sehr. très, bien. § wysoce uczony.
*Wysoczki sehr hoch. très-haut.
Wysoki. 1) hoch. 2) hoch, erhaben. 3) hoch, großmüthig. 4) hoch, hell, von Farben. 1) haut, qui est élevé de la terre. 2) haut, sublime, élevé. 3) haut, magnanime, généreux, noble. 4) haut, qui est haut en couleur. § 1) od niego wyższy; kościoł, dom, drzewo wysokie; wysokie w pokoiach bywaią okna. 2) wysoki honoru stopień; wysoki stan, urząd, wyraz, koncept. 3) wysoki umysł. 4) wysoki kolor.
wyższy. höher. plus haut.
wyższy ode mnie na głowę. er ist einen Kopf höher als ich. il me passe d'une tête.
naywyższy. vid Naywyższy.
Wysoko, *adv.* 1) hoch. 2) hoch, erhaben. 1) haut, d'une maniére haute. 2) haut, sublimement. § 1) wysoko buduie; sokoł wysoko lata; wyżey kogo pomknąć; wysoko śiedźi. 2) wysoko myśli, pisze.
Wysokolotny. der hoch flieget. qui vole fort haut; qui a le vol fort haut; qui prend son vol fort haut.
Wysokonosy. 1) hochnäsig. 2) stolz, hochmüthig, der die Nase hoch trägt. 1) qui a le nez fort haut. 2) ambitieux, orgueilleux; celui qui leve la crète.
Wysokość. 1) Höhe. 2) Hoheit, Erhabenheit. 3) Hoheit des Geistes. 1) la hauteur, élevation. 2) le sublime, la sublimité des pensées. 3) la grandeur d'amé. § 1) wysokość drzewa, wieży. 2) wysokość stanu, konceptu. 3) wysokość umysłu.
wysokość ośi niebieskiey. die Polus=Höhe. l'élevation du Pole.
wysokość koła. der Durchschnitt, die Höhe eines Rades. le diamètre ou la hauteur d'une rouë.
Wyspa. 1) eine Insel. 2) Kriegsbauk. der Cavalier. 1) une île. 2) *Fortif.* cavalier. § 1) wysep tam wiele.
wyspa wodą nieobeszła; *połwyspy.* eine Halb=Insel. presqu'île; peninsule.
Wyspać śię. *vid.* Wysypiam śię.
Wyspany. ausgeschlafen. qui a dormi tout son soul; qui a dormi assez.
wyspane oczy. verschlafene Augen. des yeux pleins de sommeil.

Wyspiarz. Inwohner einer Insel. un insulaire; qui habite une île.
Wyspiasty, wyspy maiący. das viel Inseln hat. plein d'îles.
Wyśpiegować co, *F. wyśpieguię.* ausspioniren. découvrir en épiant.
Wyśpiewuię, *v. m. F. wyśpiewam.* 1) künstlich absingen. 2) aussingen, ein Lied endigen. 3) aussagen, ausbeichten, verrathen. 1) chanter par mésure. 2) finir, achèver son chant. 3) dégoiser, révéler, déceler, découvrir. § 1) wyśpiewać pieśńi. 2) iuż piosnkę wyśpiewał. 3) wyśpiewał cośiś na niego.
wyśpiewać śię. sich müde singen. devenir las à force de chanter; être las de chanter.
*Wyspokoić śię. *vid.* Wysypiam śię.
Wystaię, *F. wystanę.* treten aus einem Stand, solchen verlassen, aufgeben. se départir de; quiter, abandonner un état; renoncer à une profession. § wystał z rzemiesła, z kupiectwa, ze szkoły, z cechu.
wystać z zakonu, z klasztoru. aus dem Kloster treten. quiter le froc; jetter le froc aux orties; quiter l'habit de Religion.
wystaie śię wino, piwo. vid. Wystawa śię.
Wystały. ausgelegen, klar, von Getränken. rassis, réposé, clarifié, déchargé de lie.
Wystanie. Austretung aus einem Stand, dessen Aufgebung. renoncement; l'action de quiter une profession. § wystanie z rzemiesła, z zakonu.
Wystarczam, *v. m. F. wystarczę.* 1) einem gewachsen seyn, nachkommen. 2) zureichen, genung seyn. 1) être sufisant pour faire une chose; égaler qu. en; travailler, faire tout aussi vite qu'un autre. 2) fournir, sufire, être sufisant à qu. ch. § 1) wystarczyć za nim (mu) niemogę. 2) sukno do płaszcza nie wystarczyło; wystarczy to wino na bankiet.
Wystarzałość. hohes, schwaches Alter. décrépitude; âge décrépit.
Wystarzały. 1) alt, abgelebt, schwach vor Alter. 2) alt, ungebräuchlich, verlegen. 1) décrépit, tout usé; passé; qui a perdu ses forces à cause de la vieillesse. 2) usé, passé, vieux, aboli, qui est hors d'usage. § 1) wiek, starzec wystarzały. 2) słowa ożywia wystarzałe.
wystarzały z rozumu. kindisch vor Alter. un vieux radoteur.
Wystarzeć śię, *F. wystarzeię.* 1) sehr alt werden; vor Alter von Kräften kommen, sehr schwach werden. 2) abkommen,

men, aufhören gebraucht zu werden. 1) devenir fort vieux; s'uſer, perdre ſes forces dans la vieilleſſe, ſe paſſer. 2) paſſer; être aboli, être hors d'uſage.

wyſtarzał ſię z rozumu. er iſt vor Alter kindiſch geworden. il radote; il a perdu ſa vigueur et ſes forces d'eſprit; c'eſt un radoteur.

Wyſtąpienie. *vid.* Wyſtępowanie.

Wyſtąpiony. herausgetreten. ſorti; qui a mis le pié dehors.

*Wyſtawa. *vid.* Zakład.

Wyſtawa ſię, *F. wyſtoi ſię.* ſich lagern, ausliegen, ſich ſetzen. ſe raſſeoir, ſe repoſer, s'éclaircir, ſe décharger. § wyſtało ſię piwo, wino.

Wyſtawiam, wyſtawuię. *v. m. F. wyſtawię.* 1) ausſetzen, ausſtellen. 2) aufführen, aufbauen, ſetzen als eine Säule. 3) ſetzen, geben in Gefahr. 4) ſtellen, liefern, überliefern. 5) aufrichten, ſtiften. 1) mettre hors, poſer hors; expoſer; placer, dreſſer. 2) élever, dreſſer, ériger, conſtruire. 3) expoſer, mettre au hazard. 4) livrer, remettre, rendre, procurer. 5) ériger, former, fonder, établir; mettre ſur le pié. § 1) wyſtawić chorągiew, znak, cel; wyſtaw to na słońcu. 2) wyſtawił kościoł, budynek, wał, mur, okopy; wyſtawiać słup; kolos mu wyſtawiono. 3) wyſtawić kogo na zły raz, na pośmiewiſko, w niebezpieczeńſtwo. 4) piękną wyſtawił kſiążkę; nie kwitowałem go aż mi towar wyſtawił. 5) liczne wyſtawił woyſko; regiment konny wyſtawił; wyſtawiono tam ſzpital sławny.

wyſtawiać co na przedaż. etwas zum Verkauf darſtellen; auskramen. expoſer en vente, mettre en vente, en (à) l'étalage; étaler.

wyſtawić na nierząd. der Unzucht darſtellen. proſtitüer quelqu'une; livrer quelqu'une à quelque homme, au déréglement.

wyſtawić co na widok. eig. u. fig. ans Licht ſtellen. *fig. et prop.* mettre au jour, à la lumière.

wyſtawić Nayświętſzy Sakrament. das heilige Sacrament ausſetzen. expoſer le Saint Sacrement.

wyſtawić na nogi. wieder aufhelfen, forthelfen. mettre ſur le pié.

wyſtawić co na słońce. etwas an die Sonne ſtellen. expoſer qu. ch. au ſoleil.

wyſtawić drzwi. die Thüre ausheben. faire ſortir, dépendre, détacher des gons une porte.

wyſtawić przed oczy. vor Augen ſtellen. mettre devant les yeux; faire voir; expoſer à la vuë.

Wyſtawianie, wyſtawienie. 1) Ausſetzung, Ausſtellung. 2) Aufführung, Aufrichtung eines Gebäudes, einer Säule. 3) Lieferung, Stellung. 1) la montre d'une choſe, l'action de l'expoſer; étalage, *m.* 2) conſtruction, expoſition d'un bâtiment; l'action de dreſſer, d'ériger, de conſtruire. 3) établiſſement, l'action par laquelle on forme, on érige qu. ch. 4) livraiſon; l'action de livrer qu. ch. § 1) wyſtawianie na widok. 2) wyſtawienie budynkow, muru, wału, moſtu; wyſtawienie komu poſągu, koloſu. 3) wyſtawienie dwuch regimentow konnych uchwalono. 4) po wyſtawieniu towarow rzemieślnikowi zapłacą.

wyſtawienie Nayświętſzego Sakramentu. Ausſetzung des Heiligen Sacraments. expoſition; l'expoſition du Saint Sacrement.

wyſtawienie na nierząd. Ausſtellung zur Unzucht. l'action par laquelle l'on abandonne une femme à une vie déréglée.

wyſtawienie na przedaż. Auskramung, Darſtellung zum Verkauf. étalage, *m.*

Wyſtawiony. 1) ausgeſtellt, ausgeſetzt, dargeſtellt. 2) aufgeführt, gebaut, geſetzt, aufgerichtet. 3) geſtellt, geliefert. 4) errichtet, geſtiftet. 1) expoſé, mis dehors. 2) conſtruit, érigé, dreſſé, poſé. 3) remis à tems; livré. 4) érigé, mis ſur le pié, établi, fondé. § 1) wyſtawiona chorągiew. 2) budynki wyſtawione; słup wyſtawiony. 3) robota na czas wyſtawiona. 4) wyſtawione na cwiczenie młodźi ſzkoły.

wyſtawiony na przedaż. ausgekramt, zum Verkauf dargeſtellt. étalé; mis à l'étalage, en vente.

Wyſtawnie, *adv.* ehrgeitziger Weiſe; hochtrabend. ambitieuſement; avec faſte, par oſtentation, d'une maniére trop afectée, trop recherchée. § wyſtawnie mowi, piſze.

wyſtawnie co czynić. etwas aus Ruhmſucht thun. faire qu. ch. avec un empreſſement afecté, par oſtentation.

Wyſtawność. ſonderbarer Fleiß, wodurch man ſich will ſehen laſſen; Ruhmſucht; Großthun. afectation, montre, parade; faſte, *m.* aparence; oſtentation, air de vanité.

Wyſtawny. 1) affectirt, gar zu gekünſtelt, ruhmſüchtig. 2) ſchwülſtig, hochtrabend, von einer Schreibart. 1) trop recherché; trop étudié, afecté, faſtueux; plein

plein de faste et d'ostentation. 2) enflé, *en parlant du stile.* § 1) wystawną narabia cerą; umysł wystawny. 2) wystawna mowa.

Wystawuię. *vid.* Wystawiam.

** Występ. } Uibertretung, großer
Występek, *g. u.* } Fehler. crime, *m.* faute énorme; forfait. § swoy występ cudzą krzywdą barwi; wielki popełnił występek.

występek przećiw prawom. Mißhandlung wider die Gesetze. contrevention.

Występca. Uibertreter. infracteur, violateur, contrevenant; celui qui commet un crime, une faute.

Występny. 1) zu Uibertretungen geneigt. 2) der etwas begangen hat; verschuldet. 1) enclin aux crimes; qui a du panchant à commettre des fautes. 2) contrevenant, qui a commis un crime. § 1) umysł występny. 2) karać występnego; występnych ludźi wolno puszczano.

Występowanie, wystąpienie. Heraustretung, Vortretung, Austritt. le sortir; la sortie d'un endroit en faisant des pas.

występowanie, wyrzucanie się, wysypanie się krost. das Ausfahren der Blatter. l'action par laquelle les élevures, les pustules viennent sur la peau.

Występuię, *v. m. F. wystąpię.* 1) heraustreten. 2) ausgehen; aus dem Hause gehen. 3) hervortreten, erscheinen, treten. 4) austreten, weit treten einen Schuh. 5) übertreten. 6) treten als der Zorn ins Gesicht. 1) sortir du dedans; sortir, s'en aller d'un endroit. 2) sortir; s'en aller; sortir de la maison. 3) venir, paroitre, se rendre. 4) tourner, élargir un soulier. 5) faire, commettre une faute, un crime; forfaire, contrevenir à. 6) se peindre, monter, paroitre sur le front, sur le visage comme la colère. § 1) wystąpił z karety, z izby w sień. * 2) nie wystąp, nie wychodź z domu. 3) na plac, w pośrzodek, na widok wystąpił. 4) trzewiki, bot ten wystąpił. 5) wystąpił przećiw prawom. 6) wystąpił na niego trunek; występuie mu bol, radość na twarz.

wystąpić ze służby. aus den Diensten treten. sortir de condition, de service.

występować z miary. die rechte Maß überschreiten; über die Schnur hauen. passer les bornes; excéder.

* *wystąpić, ustąpić z drogi.* den Weg verfehlen. s'écarter de son chemin.

Wystoieć, *v. m. F. wystoię.* 1) mit stehen etwas erhalten. 2) ausstehen die Jahre. 1) obtenir qu. ch. à force d'être debout, de faire la cour servilement. 2) faire son aprentissage, son tems pour aprendre un métier. § 1) wystał u dworu ten urzędzik; nie wystoisz tu nic. 2) wystoieć lata u rzemieślnika.

wystoieć się. sich müde stehen. se lasser à être debout.

wystało się wino, piwo. vid. Wystawa się.

Wystrachany. bestürzt, sehr erschrocken. surpris, éfraié.

Wystraszyć, *F. wystraszę.* 1) mit Drohungen erhalten; abpochen, abdrohen. 2) wegscheichen, aufscheichen, mit Drohungen verjagen. 1) obtenir, excroquer par menaces. 2) épouvanter, chasser qu. par menaces. § 1) wystraszył na nim te rzecz. 2) wystraszył nieprzyiaćiela z miasta.

Wystrawować. beköstigen. nourrir, entretenir, alimenter qu; donner les alimens à qu.

wystrawować się. sich beköstigen. s'alimenter, s'entretenir.

* Wystrychnąć, *F. wystrychnę*, wyrażam. abschildern, abmahlen, ausdrücken. peindre, exprimer, dépeindre.

Wystrzegam się czego, *v. m. F. wystrzegę.* sich in Acht nehmen, sich hüten, sich vorsehen. se garer, se garder de; se donner de garde de; être en garde contre.

Wystrzelam, *v. m. F. wystrzelę.* 1) lösen, abschießen ein Feuer-Gewehr. 2) abdrücken einen Pfeil. 3) herausschießen als der Blitz, ein Qvell. 1) décharger, tirer une arme à feu. 2) décocher, tirer une flêche. 3) sortir avec véhémence; se jetter, s'élancer, rejaillir. § 1) wystrzelić działo, pistolet, kulę z muszkietu. 2) wystrzelić z łuku strzałę, bełt z kusze. 3) zdroy z opoki wystrzelił; piorun z obłoku wystrzelił.

* *wystrzelił, ućiekł z domu.* er ist davon gelaufen; er hat Haus und Hof im Stich gelassen. il a enfilé la venelle; il a délogé sans trompette; il a fait un trou à la lune; il s'est évadé.

Wystrzelenie. 1) Abfeurung. 2) Abschiessung eines Pfeils. 3) das Springen, Schießen als des Wassers. 1) la décharge, un coup d'arme à feu tiré. 2) l'action de décocher une flêche. 3) rejaillissement; l'action de rejaillir, de sortir avec véhémence.

Wystrzelony. gelöset, abgefeuert, abgeschossen. déchargé, tiré, décoché.

Wystu-

Wystudzam, *v. m. F. wystudzę.* kalt machen. refroidir; faire devenir froid. § nie wystudzay izby; wystudził łaźnią.

Wysuwam co, *v. m. F. wysunę.* herausschieben. pousser, faire avancer dehors; faire glisser dehors; tirer dehors en faisant glisser.

wysunąć się. 1) entwischen, fallen aus den Händen. 2) schnell laufen, herzuspringen. 1) échaper, se glisser, tomber des mains. 2) se jetter, se lancer, courir vers qu. § 1) wysunął mi się z rąk zegarek; wysunęło się dziecię z łona na ziemię. 2) co żywo się przeciw niemu wysunęło.

Wysuszam co, *v. m. F. wysuszę.* austrucknen. desſécher, sécher; faire sécher; tarir.

Wyswarzyć co, *F. wyswarzę.* auszanken, auspochen. impétrer qu. ch. à force de quereller, de gronder.

Wyświadczam, *v. m. F. wyświadczę.* 1) erweisen, bezeugen, ausüben. 2) mit seinem Zeugniß aushelfen. 1) témoigner, faire; faire voir; faire éclater. 2) déposer, témoigner en faveur de qu.; assister, sécourir qu. de son témoignage. § 1) wyświadczyć komu ućiechę, posłuszeństwo, łaskę. 2) wyświadczał go w tey sprawie, ale sądy tego świadectwa nie przyięły.

wyświadczać się. Zeugen haben, Zeugen angeben. avoir des témoins.

Wyświadczenie. Erweisung, Bezeugung. témoignage, *m.* marque, preuve. § wyświadczenie komu przyiaźni, posłuszeństwa.

Wyświadczony. erwiesen, bezeugt. témoigné, fait.

Wyświećić kogo, *F. wyświecę.* des Landes verweisen. éxiler, chaſſer qu. par le bourreau. § kat zbrodnia z miasta wyświećił.

Wyświecenie. Landes = Verweisung. forbanissement, forban.

Wyświecony. ein Landes = Verwiesener. forbanu, éxilé.

Wyswobodzenie. Befreyung, Erlösung. délivrance, l'action de délivrer.

Wyswobodźić, *F. wyswobodzę.* befreyen, erlösen. délivrer, mettre en liberté. § więźnia wyswobodzono; wyswobodźili karki z ćiężkiego niewoli iarzma.

Wyswobodźićiel. Befreyer, Erlöser. libérateur, celui qui délivre.

Wysworować, *F. wysworuię.* 1) loskoppeln, die Koppel abnehmen. 2) wider einen aufbringen, aufhetzen. 3) *fig.* den Zügel schießen lassen. 1) découpler les chiens. 2) lâcher, faire courir après qu; inciter qu. contre qu. 3) *fig.* lâcher; lâcher la bride à. § 1) wysworowano psy. 2) wysworował na niego wszystkę potęgę. 3) wysworowano na niego ięzyki.

Wysworowanie. die Loskoppelung der Hunde. l'action de découpler les chiens.

Wysworowany. 1) losgekoppelt. 2) ausgelassen, zügel-los. 1) découplé. 2) dissolu, relâché, déreglé. § 1) psy wysworowane. 2) wysworowana gęba; wysworowana swawola.

Wysycham, *v. m. F. wyschnę.* austrucknen, trucken werden. se sécher, devenir sec, tarir.

Wysyłam, *v. m. F. wyślę.* abordnen, abschicken. députer, envoier.

Wysypanie. Ausschüttung. l'action de verser d'un vaiſſeau une chose qui n'est pas liquide.

wysypanie ludźi. das Gewimmel des sich drängenden Volks. le mouvement d'une multitude de gens qui marchent en foule, qui se repandent çà et là.

wysypanie się krost. das Ausfahren der Blatter; der Ausschlag. l'action par laquelle les pustules viennent sur la peau.

Wysypany. ausgeschüttet. versé, repandu d'un vaiſſeau.

Wysypiam się, *v. m. F. wyspię.* ausschlafen. étre soû de dormir; dormir aſſez. § wyspiy się dobrze.

wyspał się po piiaństwie. er hat seinen Rausch ausgeschlafen. il a couvé son vin, il s'est desenivré en dormant.

wyspał oczy. er hat die Augen noch voll Schlaf. il a encore les yeux pleins de sommeil.

nie wyspał się. er hat nicht ausgeschlafen. sa tête n'est pas cuite.

Wysypuię, wysypywam, *v. m. F. wysypię.* 1) ausschütten. 2) reichlich verwenden, verschwenden. 1) verser d'un vaiſſeau une chose sèche. 2) diſſiper, consumer; faire une groſſe dépense; repandre son argent. § 1) wysyp żyto, pieniądze z woru. 2) wysypał skarby na to.

wysypuie się lud. das Volk gehet haufenweise heraus. le peuple sort en foule, se répand. § iuż się gromadne w pole wysypuią woyska.

Wysysacz. Sauger, Aussauger. celui qui suce; un sang-sue.

Wysysam, *v. m. F. wyssę.* 1) aussaugen. 2) einsaugen. 1) sucer entiérement; sucer, tirer le suc. 2) sucer, aprendre

une opinion. § 1) wyſyy powietrze z rurki. 2) z ksiąžek ten iad wyſał.
wyſyſać lud. das Volk ausſaugen. ſucer le peuple; ſucer les gens jusqu'aux os.
wysał to z palca. er hat das aus ſeinem kleinen Finger geſauget. il a ſucé cela de ſon petit doigt; il a tiré cela du bout des doigts.
Wyſyſanie, wyſanie. das Ausſaugen. ſucement.
Wyſzafować co, *F. wyſzafuię.* verwenden, verſchwenden. diſſiper, conſumer, dépenſer entiérement.
Wyſzalbierować co od kogo, *F. wyſzalbieruię.* einen um etwas prellen, betrügen. eſcroquer qu. ch. à qu; atraper par tromperie qu. ch. à qu.
Wyſzaleć, *F. wyſzaleię.* 1) ausraſen, zu raſen aufhören. 2) austoben, ausraſen, ſich legen. 3) ausraſen; vom lüderlichen Leben ablaſſen. 1) ceſſer d'étre enragé, d'étre en fureur. 2) s'apaiſer, s'adoucir; ceſſer d'étre en colère; jetter ſa gourme. 3) ſe retirer de la débauche, de la vie diſſoluë; s'évaporer.
Wyſzaſtać, *F. wyſzaſtam.* 1) auspeitſchen. 2) ausſchwenken die Gläſer. 3) ausſpülen die Wäſche. 1) foüeter, fuſtiger qu. 2) rinſer, laver, nettéïer dans l'eau. 3) guéer du linge, le tremper et laver en grande eau. § 1) wyſzaſtał chłopca. 2) wyſzaſtać kieliſzki z wody, aby prędzey oschły. 3) wyſzaſtać bieliznę, chuſtę w wodźie, chuſtę z błota.
Wyſzczekać, *F. wyſzczekam.* 1) eig. u. fig. ausbellen, ausbeißen, mit Bellen, mit Geſchrey verjagen. 2) einem etwas abpochen, abzanken. 1) *prop. et fig.* chaſſer, faire ſortir qu. en aboiant, en médiſant. 2) atraper qu. ch. à qu. par criailleries, par menaces. § 1) pies wyſzczekał dźiada; zauſznik go z domu wyſzczekał. 2) nie wyſzczekaſz tego na nim.
wyſzczekać śię. ſich müde bellen; aufhören zu bellen. ſe laſſer à force d'aboier; ceſſer d'aboier. § pies śię wyſzczekał.
wyſzczekaſz wilka z laſa. du wirſt den Zank wieder rege machen. vous éveillerez le chat qui dort; vous reveillerez la querelle aſſoupie.
Wyſzczerbiam co, *F. wyſzczerbię.* ſchartig machen. ébrecher, égrener.
Wyſzczerzam zęby na kogo, *v. m. F. wyſzczerzę.* anblöcken, die Zähne weiſen. grincer, montrer les dens.
Wyſzczerzanie. das Anblöcken. grincement de dens.
Wyſzczuwam kogo, *v. m. F. wyſzczuię.* heraushetzen. chaſſer qu. aux chiens d'un lieu; lâcher les chiens après qu. pour le chaſſer.
Wyſzczuty. ausgehetzet. chaſsé aux chiens.
Wyſzczynam, *v. m. F. wyſzczne.* ein Glied herausrecken, herausſtrecken. étendre, tendre un membre. § wyſzczał głowę; wyſzczniy palec, rękę.
Wyſzlakować kogo, *F. wyſzlakuię.* ausſpühren, auswüttern; eines Sp.r finden. découvrir qu. à la piſte; trouver les traces, la voie de qu.
Wyſzmatać kogo, *F. wyſzmatam.* einen ausfilzen, ausſchelten. poüiller, sauſſer, veſperiſer qu; faire bonne vie, faire la ſauſſe, une terrible veſperie à qu.
Wyſzperać co, *F. wyſzperam.* 1) ausſuchen, hervorſuchen, hervorlangen. 2) hinter etwas kommen. 1) tirer dehors; faire ſortir dehors; déterrer; découvrir, trouver en foüillant. 2) découvrir un ſecret; découvrir le pot aux roſes.
* Wyſzpoćić co, *F. wyſzpocę,* wykrzywić. krumm machen. courber, détorquer.
Wyſzſzy. *vid.* Wyżſzy.
Wyſztukować chuſty w praniu, *F. wyſztukuię.* ausſtauchen die Wäſche. tremper, pouſſer du linge avec force en le lavant.
Wyſzukać czego, *F. wyſzukam.* 1) erfinden, erſinnen. 2) ausſuchen, ausleſen. 1) inventer; trouver à force de chercher. 2) trier, choiſir, trier ſur le volet.
Wyſzukany. 1) ausgeſucht. 2) gekünſtelt. 1) trié, choiſi. 2) trop recherché. § 1) wyſzukane kupię księgi. 2) wyſzukane słowa; umieiętność nie wyſzukana ale przyrodzona.
wyſzukana zwłoka. vorgeſchützter Aufſchub; erfundene Verzögerung. un délais qui ſert de prétexte; un retardement inventé.
Wyſzumieć, *F. wyſzumieię.* 1) den Rauſch ausſchlafen. 2) ausraſen, austoben, ſich legen. 3) ausraſen, vom lüderlichen Leben ablaſſen. 1) couver ſon vin, ſe déſenivrer. 2) s'apaiſer, s'adoucir, ſe paſſer; devenir tranquille. 3) ſe retirer de la débauche, du déreglement; s'évaporer. § 1) wyſzumiawſzy, mię przeprośił, 2) kiedy gorącość młodego wieku wyſzumieie. 3) iuż teraz wyſzumiał.
Wyſzyćie. *vid.* Wyſzywanie.
Wyſzydźić kogo. einen aushöhnen, verſpotten. faire la pétarade à qu; ſe joüer, ſe moquer, rire de qu; bafoüer qu.

Wyſzynk,

Wyſzynk, wyſzynkowanie. das Ausſchenken eines Getränks, der Schank. le vuindange; le débit d'une boiſſon qui ſe fait à pot et à pinte.

beczka piwa na wyſzynk. ein Faß Bier zum Verzapfen, zum Ausſchenken. une tonne de biére en vuindange.

Wyſzynkować, *F. wſzynkuię.* ausſchenken ein Getränk. vendre toute la boiſſon à pot et à pinte.

Wyſzywacz. Sticker, Ausnäher. brodeur, ouvrier qui travaille en broderie.

Wyſzywaczka. Stickerin, Ausnätherin. brodeuſe, ouvriére qui brode.

Wyſzywam co, *v. m. F. wyſzyię.* ſticken, ausnähen. broder; peindre à l'éguille. § wyſzyła iedwabiem ptaka.

Wyſzywanie, wyſzyćie. 1) das Ausnähen, Sticken. 2) ausgenähete, geſtickte Arbeit. 1) broderie; travail, action de broder. 2) broderie; l'ouvrage de brodeur; point.

wyſzywanie tureckie. Türkiſches Geſteppe. point à la Turqueſſe.

Wyſzyty, Wyſzywany. ausgenäht, geſtickt. brodé; peint à l'éguille; fait avec l'éguille.

wyſzywana dyma. bunte Nath; genähete Arbeit auf Caneſaß. tapiſſerie; canevas brodé.

Wytaczam co, *F. wytoczę.* 1) herauswälzen. 2) auszapfen, abzapfen. 3) für ein höheres Gericht bringen; appelliren, anhängig machen. 1) rouler qu. ch. d'un endroit; tranſporter en roulant. 2) tirer, faire ſortir toute la liqueur du vaiſſeau; tirer tout le ſang d'une bête. 3) interjetter apel; traduire, porter une afaire en Juſtice. § 1) wytocz ten kamień. 2) wytoczył wſzyſtkie piwo z beczki; wytoczyć krew z zabitego zwierzęćia. 3) wytoczył apelacyą, ſprawę na Trybunał.

wytoczyć działa. Stücke aufführen, pflanzen. mettre, tranſporter les canons d'un lieu en un autre.

wytoczyć śię. 1) anhängig gemacht werden, gelangen an ein Gericht. 2) auskommen, bekannt werden. 1) venir, être porté en Juſtice; être traduit à un Jugement. 2) éclater; devenir public, ſe découvrir; venir au jour. § 1) wytoczyło śię to do urzędu; ſprawa śię do wyżſzey Zwierzchności wytoczyła. 2) wytoczył śię ſekret; wytoczyła śię zdrada.

wytoczył ſprawę daley. er ſchob die Sache auf die lange Bank. il a remis l'afaire à la longue; il a trainé l'afaire; il a tiré l'afaire en longueur.

wytoczyła śię daley ſprawa. die Sache wurde auf die lange Bank geſchoben. l'afaire traine, eſt remis à la longue.

Wytarćie, wyćieranie. das Ausreiben. l'action de décroter, d'ôter une tache en frotant.

wytarćie śię, wyćieranie śię. das Abnutzen einer Sache durch den Gebrauch. uſure, l'action par laquelle une choſe s'uſe par le frotement.

*Wytarczka, wyćieczka. Ausfall auf den Feind. ſortie qu'on fait ſur l'enemi.

Wytargnąć, *F. wytargnę.* herausreißen. arracher en agitant. § wytargnął chuitką pieniądze z kieſzeni.

Wytargnienie. das Ausreißen. arrachement.

Wytargniony. ausgeriſſen. arraché, tiré par une agitation.

Wytargować, *F. wytarguię.* 1) bedingen, handeln. 2) ausbitten, erhalten. 3) ſich bedingen, ſich ausdingen. 1) marchander, barguigner. 2) impétrer, obtenir par priéres. 3) excepter, ſe réſerver qu. ch. § 1) wytargował konia dobrego. 2) wytargował ſobie ten urząd. 3) pozwolił na to wytargowawſzy oycu ſwoiemu roczną penſyą.

Wytarty. 1) ausgerieben. 2) abgerieben, abgetragen. 1) décroté; nettéié d'une tache par le frotement. 2) ras, éfilé, élimé, uſé par le frotement.

Wytarto, *adv.* in einem abgetragenen Kleide. dans un habit éfilé; couvert d'un habit tout uſé. § wytarto chodźi.

Wytchnąć. *vid.* Wydycham.

Wytchnienie. *vid.* Wydychanie.

Wytecz, *f. g. y.* der Kehrzehend; die zehende Garbe für den Grund-Herrn. champart, terrage, *m.* la dixiéme gerbe qui ſe prend par le Seigneur foncier.

Wytecznik. der den Kehrzehenden eintreibt. champarteur, qui leve le droit de champart.

Wytkanie. das Polſtern, Ausſtopfen. feutrage, *m.* l'action d'embourrer.

Wytkany. ausgeſtopft. embourré, rempli de paille, de bourre.

Wytknienie. das Herausſtecken. l'action de ficher, de mettre dehors. § wytknienie chorągwi z wieży.

Wytkniony. herausgeſteckt. mis dehors, préſenté en avant. § leći na wytknione piki.

Wytłaczam, *v. m. F. wytłoczę.* ausdrücken, auspreſſen. tirer; épreindre, exprimer, preſſurer, faire ſortir en preſſant. § wytłoczył krew z rany;

wytłoczyć.

wytłoczyć oliwę; wytłoczyć komu jelita.

Wytłaczanie, wytłoczenie. Auspreßung, Ausdrückung. l'action d'épreindre. § z hoynym krwie z piersi naszych wytłoczeniem przysługowaliśmy się Oyczyznie.

Wytleć, *F. wytleie.* 1) ausglimmen. 2) fig. erlöschen. 1) s'éteindre, *parlant d'une chose qui brûle un peu.* 2) *fig.* s'éteindre, s'étoufer, s'amortir. § 1) węglę wytlały. 2) aby żadne sprawy sądowe nie wytlały.

Wytlić, *F. wytlę.* eine glimmende Sache auslöschen. éteindre une chose qui fume encore

Wytłoczysty. } füglich auszudrücken. aisé
Wytłoczony. } à exprimer, à épreindre.

Wytłoczony. herausgedruckt, ausgepreßt. exprimé, épreint; tiré en pressant. § sok wytłoczony.

Wytłoczynny do wytłoczyn należący. zu den Trestern oder Trüsen gehörig. au marc; qui regarde le marc. § beczka wytłoczynna.

Wytłoczyny, *plur.* Trest, Trestern, Trüsen; ausgepreßte Hülsen. le marc, ce qui demeure après le pressurage. § wytłoczyny winne, oliwne.

Wytłoczynowy. aus Trestern gemacht. qui est fait de marc. § wino wytłoczynowe.

Wytłuczony, *vid.* Wybiiany.

Wytłukam co, *F. wytłukę. vid.* Wybiiam.

Wytoczenie. 1) das Herauswälzen. 2) Anbringung einer Streit-Sache an ein andres Gericht. 1) le transport d'une chose qu'on roule. 2) interjection d'apel; l'action de traduire à un autre Tribunal.

Wytoczony. 1) herausgewälzt. 2) angebracht, anhängig gemacht an ein höheres Gericht. 1) roulé d'un lieu. 2) traduit à un plus haute Justice.

Wytracam co, *v. m. F. wytracę.* vertilgen, ausrotten. extirper, exterminer.

Wytrącam, *v. m. F. wytrącę.* 1) ausstoßen. 2) ausstoßen, wegjagen. 3) abrechnen, abziehen. 4) erpreßen, abzwingen. 1) faire tomber de; faire sortir dehors en heurtant, en secoüant; pousser, jetter dehors. 2) mettre hors, chasser, envoier. 3) décomter, rabattre, déduire, défalquer, escompter, prélever. 4) extorquer, arracher, tirer avec violence. § 1) wytrącił mu z ręki szpadę. 2) wytrącił żonę z domu. 3) wytrącił mi talar w myćie, w rachunku. 4) żal mu te wytrącił słowa. *nie da sobie i szeląga wytrącić.* er wird sich nicht einen Schilling abziehen laßen. il y n'en veut pas rabattre un sou; il n' y a pas un chelon à rabattre.

Wytrącanie, wytrącenie. 1) das Herausstoßen, die Herausstoßung. 2) Abrechnung, Abzug, Abbruch. 1) coup par lequel tombe une chose dehors. 2) décomtement, décomte, *m.* deduction, rabais, escomte, *m.* défalquement.

Wytracenie. Ausrottung, Vertilgung. extirpation, extermination.

Wytraktować, *F. wytraktuie.* durch Unterhandlung etwas erlangen, erhalten. obtenir à force de négocier, à force de traiter. § cześcią postrachem, częścią namową to na nim wytraktował.

Wytrawić, *F. wytrawię.* 1) aufzehren, verzehren, verbrauchen. 2) einen auszehren, erschöpfen. 1) consumer, manger, user. 2) énerver, apauvrir, rendre très-pauvre. § 1) wytrawiono wszystkie żywności. 2) te podatki do szczętu poddanych wytrawiły.

wytrawić się sich erschöpfen; sich vom Gelde entblössen. s'épuiser, s'apauvrir, s'énerver, se consumer. § wytrawił się w krotce i do wielkich długow przyszedł.

Wytrębuię, *v. m. F. wytrąbię.* 1) beym Trompeten-Stoß einen Soldaten fortjagen. 2) die Jagd-Hunde zusammen blasen. 1) casser, chasser, renvoier un soldat à son de trompette. 2) assembler les chiens de chasse; sonner la retraite; sonner du cor pour assembler les chiens. § 1) wytrąbić żołnierza z woyska. 2) wytrąb psy z lasa.

Wytrębowanie, wytrąbienie. Wegjagung eines Soldaten beym Trompeten-Schall. cri public à son de trompette qu'on chasse un soldat indigne de porter les armes.

Wytrąbiony żołnierz. weggejagter Soldat. un soldat cassé, chassé à son de trompette.

Wytropić co, *F. wytropię.* ausspühren, auswüttern, ausforschen, entdecken. trouver les traces de; découvrir à la piste; découvrir § bystre i czułe oko urzędnikow prętko go wytropiło.

Wytrwać, *F. wytrwam.* 1) aushalten, ausstehen, ertragen. 2) einen leiden, dulden, ertragen. 3) aushalten, beharren, beständig bleiben. 1) endurer, durer, tolérer, soufrir, porter patiemment, suporter. 2) soufrir, suporter une personne. 3) perséverer, avoir de la persevérance dans; persister; être

ferme dans; demeurer jusqu'à la fin. § 1) wytrwać pracę, głod. 2) wytrwać mu muszę. 3) wytrwał w tey pracy, w naukach.

tam wytrwać nie mogę. ich kan es da länger nicht aushalten. je n'y dure point.

nie wytrwam mu, uderzę. ich kan es nicht länger ausstehen, ich schlage zu; ich kan mich nicht mehr halten, ich schlage auf ihn zu. je ne puis durer à ses turlipinades; je ne saurois m'empêcher, me tenir de le fraper; j'ai bien de la peine de me retenir, de m'empêcher de le battre; je ne sai qui me tient de lui donner un coup.

Wytrwanie. 1) Aushaltung, Ertragung, Erduldung. 2) Beharrlichkeit, Beständigkeit in etwas. 1) soufrance, patience avec laquelle on suporte les choses. 2) persévérance, constance.

w wytrwaniu zostaie. er hält es aus. il l'endure, il le surmonte; il a la persévérance.

Wytrwany. ausgehalten. enduré, suporté, soufert.

na wytrwaną z tobą idę. wir wollen sehen, wer es länger von uns aushalten wird, ich oder du. voions qui de nous l'endurera plus long tems.

Wytrych, *g. a*, klucz iednozęby. ein Dietrich. un fausse-clé; rossignol, crochet.

wytrychem odmykać. dietrichen; mit einem Dietrich aufmachen. crocheter une serrure, ouvrir avec un crochet.

wytrych, podkownik ziele. (hedysarum equinum) Beil-Kraut, Meer-Wicken. hedisarum.

wytrych ziele. vid. *koniakowka ziele.*

Wytrykustwo. Kirchen-Vorsteher-Amt, Küstnerey; Verwaltung der Kirchen-Einkünfte. marguillérie; fonction de marguillier.

Wytrykusz. Kirchen-Vorsteher, Kirchen-Verwalter. marguillier; administrateur ou trésorier des choses qui apartiennent à l'Eglise.

Wytryska, *v. m. F. wytrysknie.* springen, spritzen. jaillir, saillir, rejaillir, pisser; sortir par jet. § wytryska źrzodło; wytrzyskła (wytrysknęła) krew z rany.

wytryskuiący. springend. qui fait des jets; jaillissant.

Wytryskanie, wytrysknienie. das Springen, Spritzen als des Wassers. rejaillissement; action de rejaillir.

Wytrząsam, *v. m. F. wytrząsnę.* 1) ausschütteln. 2) einen durchsuchen. *3) ausprügeln. 1) des-emplir, secoüer, agiter pour faire tomber de dedans. 2) fouiller qu; chercher sur qu. *3) battre qu; secoüer la jaquette à qu. § 1) wytrząśniy mąkę z woru. 2) wytrząśniono go ale nic nie znaleziono.

wytrząsnąć kurzawę. den Staub ausschütteln, ausstäuben. épousseter; secoüer une chose pour faire tomber la poussiére.

wytrząsać kieliszki. zechen; die Gläser ausstürtzen. vuider, sucer les verres.

wytrząść się. vom Fahren oder Reiten wie zerschlagen seyn. être tout roué de secouëment de cheval ou de chariot.

Wytrzeć. *vid.* Wyćieram.

Wytrzepuię, *v. m. F. wytrzepię.* 1) den Staub ausklopfen. 2) einen ausprügeln, ausklopfen. 1) épousseter, épouder, housser; fraper avec une baguette. 2) houssiner, épousseter, battre qu; secoüer la jaquette à qu. § 1) wytrzepać szatę, kurzawę z szaty. 2) dobrze go za to wytrzepano.

Wytrzeszcz. ein Sperr-Auge, der etwas steif ansiehet. qui a les yeux écarquillez; qui a des yeux de veau.

Wytrzeszczam oczy na co, *v. m. F. wytrzeszczę.* die Augen auf etwas aufsperren; etwas starr ansehen. écarquiller les yeux, les ouvrir autant qu'on peut; ouvrir des yeux grands comme une saliére; regarder sans cligner les yeux; ficher, fixer les yeux sur. § wytrzeszczył oczy na przyszłe nadźieie; wytrzeszczył na mnie oczy; wytrzeszczywszy oczy patrzy.

Wytrzeszczenie oczu na co. Aufsperrung der Augen; starres Anschauen. écarquillement des yeux; regard fixe.

Wytrzeszczone oczy. aufgesperrte Augen, Sperr-Augen, starre Augen. des yeux écarquillez, tout ouverts; des yeux de veau.

Wytrzeźwieć, wytrzeźwieć się, *F. wytrzezwieię.* 1) nach einer Trunkenheit nüchtern werden. 2) austoben, ausrasen. 3) zu sich kommen, sich besinnen, sich ermuntern. 1) se désenivrer; perdre l'ivresse; couver son vin. 2) abandonner une vie dereglée; se retirer de la débauche, du déreglement; se passer, se refroidir, s'apaiser. 3) revenir à soi; se recolliger, se redresser; reprendre ses sens. § 1) ledwie wytrzeźwiał, a iuż znowu piie. 2) kiedy się szalony wytrzeźwieiesz młodźiencze. 3) wytrzeźwiał się ze strachu.

Wytrzeźwić kogo, *F. wytrzezwię.* einen nüchtern machen, einem die Trunkenheit vertrei-

vertreiben. désenivrer qu; ôter l'ivresſe à qu.

Wytrzymale, *adv.* unverdroßen, unermüdet. avec perſevérance, avec continuation; fermement, avec fermeté.

Wytrzymałość. Beharrlichkeit, Unverdroſſenheit, Beſtändigkeit. perſevérance, fermeté, conſtance.

Wytrzymały. beharrlich, unverdroßen, unermüdet. perſevérant, infatigable; ferme; qui a de la perſevérance, qui continuë ſans interruption. § wytrzymały w pracach, w trudach.

Wytrzymanie. 1) das Aushalten. 2) die Nutznießung von einem Gut. 1) perſevérance, l'action de tenir bon, de ſoutenir, de ſuporter. 2) l'uſufruit d'un fond.

Wytrzymany. ausgehalten. ſoutenu, ſuporté, ſoufert. § ſzturm wytrzymany.

Wytrzymuię, *v. m. F. wytrzymam.* 1) aushalten, ausſtehen, ertragen. 2) aushalten, halten, dauerhaft ſeyn, dauren. 3) aushalten, widerſtehen, abwehren, abſchlagen. 4) die Nutznießung von einem Gute haben. 1) endurer, durer, tolérer, ſuporter. 2) reſiſter, tenir, durer; étre long tems en étât. 3) ſoutenir, tenir bon contre; reſiſter à; ſe défendre contre. 4) avoir l'uſufruit de qu. ch. § 1) wytrzymać to muſzą, co na nich włożono; nie mogę tego na ſobie wytrzymać; to mi ćiężko wytrzymać przychodźi. 2) kruſzce śię w popioł obracaią, złoto tylko ogień wytrzymuie; nie wytrzyma ta balka takiego ćiężaru. 3) nie mogł naćieraiącemu wytrzymać nieprzyiaćielowi; wytrzymali natarćie nieprzyiaćielſkie; wytrzymał ſtos ten nieſzczęśliwy, ſzturm trzeći. 4) wytrzymuię teraz tę maiętność.

ſzyk wytrzymuiący. Schlacht = Ordnung, die den Angrif des Feindes aushalten kan. un ordre de bataille qui peut ſoutenir de pié ferme le choc des ennemis.

Wytupać, *F. wytupam.* einen aus Spott austrampeln, ausſcharren. ſifler qu; ſe moquer de qu. en trépignant, en battant des piez.

Wytwarzam śię z czym. künſteln, grübeln; etwas aufs genaueſte ausarbeiten, verfertigen. faire qu. ch. en perfection, dans la derniére éxactitude; pointiller ſur; rafiner en, ſur; ſubtiliſer qu. ch.

wytwarzać śię. ſich zieren, affectiren. afecter; paroitre recherché et étudié avec trop de ſoin et trop d'art.

Wytwarzanie śię czym. Künſteley, Spitzfindigkeit, überflüßige Scharfſinnigkeit in etwas. rafinerie, maniére rafinée; trop grande fineſſe ou ſubtilité.

wytwarzanie śię. gezwungenes Weſen. afectation, aféterie, ſoin trop plein d'art; fauſſe délicateſſe dans qu. ch; maniéres afétées.

Wytwor. } Richtigkeit, genauer
Wytworność. } Fleiß, genaue Beobachtung. juſteſſe, éxactitude, ponctüalité, grand ſoin. § więcey ma w obyczaiach ſzczerośći, niźli wytwornośći w rzeczach.

wytworność zbytnia. gar zu genaue Richtigkeit, zu großer Fleiß. éxactitude ſcrupuleuſe, trop grande.

Wytwornie, *adv.* genau, richtig, ausbündig. avec juſteſſe, éxactement, ſoigneuſement. § wytwornie ſkłada wierſze.

Wytwornik. der alles gar zu genau haben will; Künſtler. homme trop éxact; celui qui fait paroitre trop d'afectation.

Wytworny. richtig, genau, ausbündig, vortreflich. juſte, éxact, exquis, excélent. § wytworna mowa; człek to rozumu wytwornego.

wytworny nazbyt. zu ſehr gekünſtelt, allzugenau, gar zu ſorgfältig. ſcrupuleux, trop aféte, trop recherché, trop étudié, trop éxact.

Wytycz, *f.* der Spalt; Fußkrampf der Pferde, davon ſie den Fuß ſchleppen. crampe, maladie des chevaux qui les fait trainer la jambe. § wytycz ieſt ſzkodliwa koniom choroba, gdy nogę wyćiągaią.

Wytykacz. 1) der etwas herausſteckt. 2) Eintreiber des Kehrzehenden oder der zehnten Garbe. 1) celui qui fiche qui pouſſe qu. ch. dehors. 2) champarteur.

Wytykam, *v. m. F. wytknę.* 1) herausſtecken, durchſtecken. 2) aus einem Loch ziehen. 3) Kehrzehenden, die zehnte Garbe eintreiben. 4) ausſetzen in Gefahr. 5) einem unter die Naſe reiben, vorrücken. 6) ausſtopfen, polſtern. 1) ficher, pouſſer, mettre dehors; paſſer qu. ch. au travers d'un trou. 2) tirer d'un trou. 3) champarter, champartir, dîmer; prendre, lever le champart ou la dixiéme gerbe. 4) expoſer, mettre au danger. 5) reprocher qu; faire des reproches à qu; reprocher au nez, à la barbe de. 6) bourrer, embourrer, feutrer, matelaſſer; remplir de bourre, de paille. § 1) wytknął palec dziurą. 2) wytkniy czop z beczki. 3) wytykać dźieśięćinę. 4) wytknąć kogo na ſztych, na zły raz, na niebezpie-

bezpieczeństwo. 5) dość wyraźnie choć pod pokrywką mu wytknął. 6) wytykać krzesło.

wytknąć plugastwo z rury. eine Röhre ausräumen. curer, nettéïer un tuiau.

Wyuczam, *v. m. F. wyuczę.* auslehren. endoctriner qu; achever ses instructions; instituër qu, enseigner, instruire qu. parfaitement; perfectionner qu. dans. § wyuczył go francuskiego języka.

wyuczyć się. auslernen. achever d'aprendre, finir son aprentissage; se perfectionner; se rendre parfait dans un art; avoir apris ce qu'on doit savoir.

Wyuczanie. das Auslernen. l'action d'instruire.

wyuczenie. die Auslernung, geendigter Unterricht. instruction achevée.

Wyuczony. 1) ausgelernet. 2) gezwungen, gekünstelt. 1) instruit, enseigné parfaitement. 2) afecté, trop recherché, étudié avec trop de soin et trop d'art. § 1) w rożnych naukach wyuczony człowiek. 2) wyuczone twarzy złożenie.

Wyuzdać, *F. wyuzdam.* 1) auszäumen. 2) einem allen Willen, freyen Lauf lassen. 1) débrider; ôter la bride. 2) mettre la bride sur le cou; donner une entiére liberté à qu; rendre dissolu; lâcher la bride à qu; abandonner qu. à sa conduite. § 1) wyuzdać konia, klaczę. 2) na wszelką swawolę żołnierzy wyuzdał.

wyuzdać się. 1) sich auszäumen. 2) ausschweifen, ausgelassen werden. 1) se débrider. 2) se relâcher à qu. ch; se donner carriére; s'émanciper, se licencier.

wyuzdać się z udzienicy. die Halfter abstreifen. délicotter; se défaire de son licou.

Wyuzdanie. Auszäumung. l'action de débrider.

Wyuzdany. ausgezäumet. 2) ausgelassen, los. 1) débridé, à qui on a ôté la bride. 2) éfréné, déréglé, licentieux, libertin. § 1) koń wyuzdany. 2) wolność, potęga wyuzdana; wyuzdanym językiem krzywdę mi czyni; wyuzdany na wszelką złość, zgubę Oyczyzny obywatel.

Wywabiacz. Auslocker, Locker. qui atire doucement.

Wywabiam, *v. m. F. wywabię.* 1) herauslocken, auslocken. 2) auslocken, ausfragen. 3) ausbringen, ausmachen einen Fleck. 1) piper; atirer qu. doucement d'un lieu; faire sortir qu. par la force des caresses. 2) tirer les vers du nez à qu; découvrir adroitement le secret de qu. 3) détacher; ôter, faire en aller les taches. § 1) wywabił mię z domu. 2) wywab z niego tę taiemnicę. 3) wywabić plamę z materyi.

wywabić nieprzyiaciela. den Feind herauslocken. user de stratagéme pour faire sortir l'enemi d'une place.

Wywabienie. das Herauslocken. l'action d'atirer qu, de faire sortir par apas, par amorce.

Wywabiony. herausgelockt. atiré du dedans par caresses, par apas.

Wywalam co, *v. m. F. wywalę.* 1) herauswälzen. 2) umstürzen, umwerfen. 3) ausprügeln, ausschmieren. 1) transporter un fardeau en roulant, en renversant. 2) renverser, raser, démolir, abatre, boulverser.

Wywalenie. 1) Auswälzung. 2) Umsturz. 1) transport qui se fait en roulant, en culbutant. 2) renversement, démolition.

Wywalony. 1) herausgewälzt. 2) umgestürzt. 1) transporté à force de rouler, de renverser. 2) rasé, renversé, démoli. § 1) na drogę wywalony kamień. 2) rzeka niesie domy wywalone.

wywalone wargi. aufgeworfne Lippen, Wurst-Lippen. des lèvres grosses et grasses; des lévres gonflées.

Wywar. } 1) das Ausgekochte von
Wywarzyny, *pl.* } einer Sache. 2) Brandwein-Spülicht. 3) Chymie. das caput mortuum; der Todten-Kopf. 1) tout ce qui demeure après qu'on en a tiré toute la substance en bouillant. 2) la matiére la plus épaisse et la plus grosse qui demeure au fond de l'alambic après la distillation. 3) *Chim.* terre; terre morte; terre danné.

Wywarćie. *vid.* Wywieranie.

Wywarty, *conf.* wywieram. 1) ausgeschlossen aus dem Hause; der seine Wohnung verschlossen findet. 2) ausgelassen als der Zorn wider einen. 3) losgelassen, herausgelaßen als ein Hund. 1) qui trouve la porte de son logis enfermée; qui trouve le visage de bois. 2) déchargé, décoché comme la colère contre qu. 3) lâché, *en parlant d'un chien.*

Wywarzam co, *v. m. F. wywarzę.* auskochen. faire bouillir jusqu'à la diminution de; ébouillir; faire consumer jusqu'à; reduire à. § wywarz mięso na

na rosoł; garniec wody na połowę, na kwartę.

wywarzyć się. auskochen. s'ébouillir, se reduire à; venir à une certaine quantité par le moïen du feu.

Wywarzanie, wywarzenie. das Auskochen. l'action d'ébouillir.

Wywarzany, wywarzony. ausgekocht. ébouilli.

wywarzane rzeczy, dekokt. ein Decoct. décoction.

Wywarzyny. *vid.* Wywar.

Wyważam co, *v. m. F. wyważę.* 1) mit einer Hebe-Stange heraus heben. 2) herausreißen, heraushelfen, herausziehen, helfen aus etwas. 3) folgern, schließen aus etwas. 1) péser un fardeau; péser sur le levier pour élever un fardeau; soulever une chose pésante avec le levier. 2) arracher, tirer qu. de; délivrer qu. de. 3) conclurre, inférer une chose d'une autre. § 1) wyważyć woz z kałuży. 2) wyważył go z ubostwa, z długow, z podeyrzenia. 3) z tego wyważam że; mogę tym wyważyć.

wyważyć się. herauskommen, sich heraushelfen, sich herausreißen aus etwas. s'arracher, se tirer, se débarasser, se délivrer de. § wyważył się tym sposobem z długow.

Wywczasować, *F. wywczasuię.* sich erquicken, sich erholen an etwas nach einer Beschwerlichkeit; einbringen. se rafraichir, se soulager, se rédommager, se relever, se remettre de qu. ch. après une fatigue. § wywczasował u Oyca uprzykrzoną podroż rożnemi wygodami; wywczasował snem trudy.

wywczasować się. sich pflegen, sich gute Tage machen, Ruhe genießen. se donner du bon tems, du menu; faire bonne vie; joüir du repos, des commoditez.

Wywiaduię się czego od kogo. *v. m. F. wywiem.* sich erkundigen, Kundschaft einziehen; ausfragen, nachfragen. s'informer, s'enquéter, s'enquerir. § wywiedz się gdźie mieszka.

Wywichłać. *vid.* Wywikłać.

Wywiędły. 1) verwelkt, ausgedrucknet. 2) mager. 1) flétri, desèché. 2) maigré, sec.

Wywiedzenie. *vid.* Wywodzenie.

wywiedzenie się. Erkundigung; Einholung einer Nachricht. information, enquéte. § dla wywiedzenia się posłał sługę.

Wywiedźiony. 1) herausgeführet. 2) ausgeführt, bewiesen. 3) aufgeführt, erbauet. 1) mené dehors. 2) déduit, prouvé. 3) élevé, bâti. § 1) w pole, na plac wywiedźiony. 2) niewinność wywiedźiona. 3) mur wywiedźiony.

Wywielga, wilga, Boguwola. (*chloris, turdus aureus, oriolus*) Gold-Finck, Bierhold. loriot, chloris un oiseau.

Wywieram, *v. m. F. wywrę.* 1) im Kochen von sich werfen. 2) auskochen; ausgesotten werden. 3) einen ausschließen, aussperren, nicht ins Haus lassen. 4) loslassen die Hunde. 5) auslassen, fahren lassen seinen Zorn wider einen. 1) jetter, pousser dehors en bouillant. 2) s'ébouillir, se reduire à une certaine quantité à force de bouillir. 3) fermer la porte à qu., au nez de; empêcher qu. d'entrer. 4) lâcher comme un chien. 5) décharger, lâcher, vomir, faire tomber, laisser tomber sa colère sur qu; décocher les traits de sa colère contre qu. § 1) war wywiera szumowiny. *2) mięso wywarło (wywarzyło się) na rosoł. 3) wywrzyy dźiewkę z domu, z izby. 4) wywierać psy. 5) ostatnią śił probę na mnie wywarł; wywrzeć przećiw komu wszystek iad, gniew, impet potęgi swoiey; wszystkie śiły na niego wywarł; naywiększe przećiw niemu wywierał nieprzyiaźni.

Wywieranie, wywarćie psow. das Loslassen der Hunde. l'action de lâcher les chiens.

Wywierćieć, *F. wywiercę.* ausbohren. percer, faire un trou avec un perçoir dans qu. ch. § wywierć dźiurę w desce.

Wywiercenie. das Ausbohren. l'action de percer.

Wywiercony. ausgebohret. percé avec un perçoir.

Wywieszam, *v. m. F. wywieszę.* heraushängen. pendre qu. ch. dehors.

wywieszyć chorągiew. eine Fahne ausstecken. arborer une enseigne. § iuż białą z fortecy wywieszono chorągiew.

wywieszyć ięzyk. die Zunge aushängen, ausstrecken. tirer, montrer la langue.

wywieszyć się. sich herauslegen. se pancher, se mettre avec son corps dehors. § ludźie śię z ćiekawośći z okien wywieszali.

Wywietrzałość napoiu. Verrochenheit eines Getränkes. l'évent d'un breuvage.

Wywietrzały. 1) schal, ausgemüttert, vermüttert, von Getränken. 2) verraucht, verlernt, erloschen. 2) verlegen, abgekommen, alt, nicht gebräuchlich. 1) poussé, qui sent l'évent; éventé, tourné,

tourné, évaporé. 2) paſsé, uſé, éteint, aboli. 3) inuſité, qui eſt hors d'uſage; qui a perdu ſa force, ſa vigueur. § 1) wywietrzałe wino, piwo. 2) wywietrzałą przywrócić karność żołnierſką. 3) wywietrzałe ożywiać słowa.

pamięć wywietrzała. ein verlornes Gedächtniß. une mémoire uſée, infidéle.

trop wywietrzały. Jäger. alte Fährt oder Spur. *chaſſe:* vielles erres, vieux veſtiges.

wywietrzała to tez. das iſt eine alte Lüge. c'eſt une conte de vieille; c'eſt un vieux menſonge.

wywietrzały z rozumu. ein Alter der kindiſch iſt. un vieillard écervelé; un vieux radoteur.

Wywietrzam. *vid.* Wietrzę.

Wywietrzeć, *F. wywietrzeie.* 1) ſchal werden, verwüttern. 2) fig. auswüttern, verrauchen, verfliegen, vergehen, verſchwinden, erlöſchen, ſeine Kraft verlieren. 1) s'éventer, s'exhaler, s'évaporer. 2) ſe perdre, paſſer, ſe paſſer, s'évanoüir, diſparoitre, s'exhaler; perdre toute ſa force, toute ſa vigueur. § 1) wino wywietrzało. 2) ieſzcze nie wywietrzały dawne twoie nałogi; wywietrzało to z ſerca, z głowy, z myśli; pamięć, rozum mu wywietrzał.

Wywietrzenie, Verwütterung, Verrauchung. évaporation, action par laquelle un breuvage s'évente.

Wywiewam, *v. m. F. wywieię.* 1) auswehen, mit Wind herausjagen; 2) ausblaſen, auslöſchen. 3) das Getreide wurfeln. 1) pouſſer dehors en ſouflant; chaſſer en éventant. 2) ſoufler, éteindre une choſe alumée. 3) vanner du blé. § 1) wywiey kurzawę, dym z izby. 2) wiatr wywiał pochodnią. 3) wywiewać (opałać, wiać) zboże.

Wywięzuię, *v. m. F. wywiążę.* 1) herausbinden. 2) aus den Banden losbinden, ſolche abnehmen. 3) loszählen, losmachen, befreyen von etwas. 1) dénoüer, délier une choſe pour prendre ce qui eſt dedans. 2) ôter les fers, les liens à un priſonnier. 3) diſpenſer, délivrer, décharger, exempter qu. de. § 1) wywiązał pierścień z chuſtki. 2) wywiąż go z pęt. 3) wywiązał go z tey powinności.

wywiązać się. ſich befreyen von etwas. ſe délivrer, ſe débarraſſer de. § wywiązał się z długow.

Wywiezienie, *vid.* Wywożenie.

Wywieziony. ausgeführt zu Waſſer oder zu Lande. ſorti, tranſporté hors du païs par eau ou par terre.

Wywiiam, *v. m. F. wywinę.* 1) aufwickeln. 2) auswickeln, 3) verrenken, verſtauchen ein Glied. 4) ſchwenken ein Frauenzimmer im Tanze. 1) déplier, déveloper, dérouler. 2) déveloper une choſe qui eſt envelopée. 3) diſloquer, déboiter, démettre, détorquer, tordre un membre; mettre un os de ſa place. 4) porter la dame en danſant d'un coté à l'autre. § *1) iuż wywiiano (rozwiiano) chorągwie. 2) wywinął pierścień z płatka. 3) wiwinął rękę, ramię. 4) wywiiać z Damą w tańcu.

wywinąć sobie. ſich verrenken. ſe demettre, ſe diſloquer, ſe luxer. § wywinął ſobie nogę.

wywiiać się. 1) ſich ſchwingen, ſich auf einem Fuß im Tanz umdrehen. 2) auf einem Pferd herum tummeln; redopiren. 3) ſich loswickeln, ſich herausreißen, herauskommen, ſich befreyen. 4) ſich ſchlingen, ſich winden, ſich ſchlenken, Schlangen weiſe gehen als ein Fluß. 1) piroüetter, tourner en ronde en danſant. 2) caracoler un cheval, le porter d'un côté à l'autre; faire faire au cheval des piroüettes, faire des tours ou demi-tours. 3) ſe déveloper, ſe débarraſſer, ſe tirer, échaper, ſe délivrer de. 4) ſerpenter, aller en tournant et par replis comme un fleuve. § 1) wywiia się w tańcu. 2) wywiiał się na koniu. 5) nie wywinieſz się z tey ſprawy. 4) rzeka się przez żyzne wywiia pola.

Wywiianie, wywyćie. das Herauswickeln. l'action de déveloper ce qui eſt envelopé.

wywiianie się w tańcu. das Umdrehen im Tanze. les piroüettes qu'on fait en danſant. § częſte z Panną w tańcu wywiianie.

wywiianie się na koniu. das Tummeln mit dem Pferde in die Runde. le caracol, les piroüettes qu'on fait faire à un cheval.

Wywikłać, * Wywichłać co, *F. wywikłam.* eig. u. fig. auswirren. débrouiller, démêler, débarraſſer, dépétrer.

wywikłać się z czego. ſich loswickeln, ſich herausreißen. ſe déveloper, ſe dépêtrer, ſe dégager, ſe tirer, ſe débrouiller, ſe démêler, ſe débarraſſer de.

Wywikłany. ausgewirrt. débarraſsé, démêlé, débrouïllé.

wywikłany, ktorego może wywikłać, rozpleczysty. das leicht auszuwirren iſt. aiſé à débarraſſer.

Wywi-

Wywinienie. 1) Auswicklung. 2) Verrenkung. 1) l'action de déveloper; dévelopement. 2) déboitement, dislocation, luxation, écartelement, écart d'os; entorce.

Wywiniony, z ſtawu wybity. verrenkt. disloqué, démis.

wywiniony. } ausgewickelt. developé.
Wywity. }

Wywłaczam, } v. m. F. *wywłokę.* herausschleppen. trainer dehors, tirer dehors. § wywłoczyć kogo za włoſy, za łeb na ulicę; wywłokł go kat, wywłoczy paiąk z śiebie paięczynę.
Wywłoczę, }

wywlec na kogo ięzyk. auf einen die Zunge ausſtrecken, ausſtecken. montrer à qu. la langue en ſigne de mépris.

wywlec złoczyńcowi tyłem ięzyk. dem Verbrecher die Zunge aus dem Halſe reißen. élangueter le criminel, lui couper, arracher la langue.

Wywnętrzam co, v. m. F. *wywnętrzę.* 1) ausleeren. 2) auswürken; das Ingeweide ausnehmen, ausweiden. 3) erſchöpfen, ſchwächen. 1) vuider. 2) éventrer; vuider les entrailles. 3) épuiſer, afoiblir.

wywnętrzać śię. ſich erſchöpfen. s'épuiſer, s'afoiblir. § wywnętrzały śię uſta.

Wywod, dowod. 1) Beweis. 2) Ausführung, Deduction. 1) preuve, temoignage, *m.* 2) déduction, récit.

Wywodnie, dowodnie, *adv.* beweislich, erweislich. évidenment, autentiquement. § wywodniey o tym ſzperać rzeczby była uprzykrzona.

Wywodny, dowodny. beweislich, erweislich. autentique, démonſtrable, évident.

Wywodzę, v. m. F. *wywiodę.* 1) herausführen. 2) ausführen, beweiſen, deduciren. 3) hervorbringen. 4) aufführen ein Gebäude. 1) mener, conduire dehors; mener d'un lieu. 2) déduire, démontrer, montrer, prouver, faire une déduction, un détail; faire voir clairement. 3) produire, faire. 4) élever, bâtir, conſtruire en haut; ériger. § 1) wywiodł go na plac, wywiedź go z więźienia. 2) wywiodł to dowody; wywodzę prawo ſwoie do czego. 3) Bog wywiodł niewidźiane anioły i duchy; te przypadki rzewne łzy każdemu wywiodą. 4) wywodźić mury, kołoſz, wieże.

wywodźić woysko. das Kriegs-Volk herausführen. tirer ſes troupes hors de; faire ſortir ſes troupes pour les ranger; mener les troupes au combat.

wywodźić świadkow. Zeugen vorſtellen, darſtellen. produire des témoins, les faire paroitre.

wywodźić kogo w pole. einen bey der Naſe führen. mener qu. par le nez.

wywodźić śię. 1) den Kirchen-Gang nach den Sechs-Wochen halten. 2) das Neſt verlaſſen, von jungen Vögeln. 3) von ſich ablehnen, ſich rechtfertigen. 1) ſe rélever de couche; ſortir la prémiére fois après ſa couche. 2) ſe dénicher; ſortir, s'envoler de ſon nid; quitter ſon nid, *en parlant des petits d'un oiſeau.* 3) ſe purger, ſe laver, ſe juſtifier, ſe diſculper de. § 1) wywiodła śię wczoray. 2) wywodzą śię teraz ptacy. 3) wywiodł śię z podeyrzenia kradźieſtwa; nie mogł śię z tego wywieść; iasnym śię wywiodł dowodem.

wywiodły śię ſtare lata. die alten Jahre ſind weggeflogen wie junge Vögel aus dem Neſt. les vieux ans s'envolérent comme les petits oiſeaux du nid.

Wywodzenie, wywiedźienie. 1) die Herausführung. 2) Ausführung, Deduction, Rechtfertigung. 3) Aufführung eines Gebäudes. 1) l'action de mener dehors. 2) déduction, juſtification. 3) la conſtruction d'un bâtiment qu'on éleve en haut; l'action d'élever. § 1) wywodzenie woyſka w pole. 2) wywiedźienie niewinnośći ſwoiey. 3) wywodzenie muru.

Wywodźiny, *pl.* 1) Kirchengang einer Sechswöchnerin. 2) Einſegnung einer Kindbetterin bey ihrem Kirchen-Gang; Gaſtmahl nach vollbrachtem Kirchen-Gang. *3) Ausführung, Deduction. 1) relévement de couche. 2) relévailles, *f. plur.* petite cérémonie qui ſe fait à l'Egliſe la prémiére fois qu'une femme y va après ſa couche; petit feſtin qui ſe fait au retour d'une relevée.

Wywołanie, wywoływanie. das Herausruffen, Ausfordern. provocation, l'action d'apeller dehors.

wywołanie duchow. Beſchwerung, Aufforderung der Geiſter. évocation des eſprits.

wywołanie z źiemie, z Oyczyzny; wielka banicya, odſądzenie czći. die groſe Acht, Achts-Erklärung, Landes-Verweiſung. banniſſement, ban, proſcription d'une perſonne; confiſcation de ſes biens et privation de ſa vie.

wywołanie z Państwa S. Rzymskiego. die Reichs-Acht. ban de l'Empire.

wywołanie ſądow; wywołanie prawa. Gerichts-Stillſtand; Stillſtand der Gerichte.

richte. les vacations de Palais; la ceſſation des Jurisdictions.

wywołanie czego ſądowe. Ausruf ſo gerichtlich geſchiehet. ban; cri public; proclamation.

Wywołaniec, *g. wywołańca.* ein Geächteter. un proſcrit.

Wywoływacz. Ausruffer. crieur, celui qui proclame.

Wywoływam, *v. m. F. wywołam.* 1) herausruffen. 2) ausruffen, verkündigen etwas. 3) ausruffen zum Könige. 4) auffordern eine Feſtung ſich zu ergeben. 5) die Gerichts-Ferien ausruffen, die Gerichte ſchließen. 6) verruffen das ſchlechte Geld. 7) ächten, in die hohe Acht erklären, Vogelfrey machen. 1) apeller qu. d'un lieu; faire venir qu. de. 2) proclamer, crier, publier qu. ch à haute voix. 3) proclamer, déclarer, publier qu. roi. 4) ſommer ſon enemi de ſe rendre. 5) fermer le barreau; donner, publier les vacances. 6) décrier la monoie. 7) proſcrire qu; mettre à prix la vie, la tête d'une perſonne. § 1) wywołay go z izby do mnie. 2) wywoływać rzecz zgubioną, co na przedaż. 3) wywołano go krolem, hetmanem. 4) wywołać fortecę do poddania śię. 5) wywołać ſądy, roki, Trybunał. 6) wywołać złą monetę. 7) wywołać kogo z źiemie, z Państwa.

wywoływam kogo na rękę. einen zum Zweykampf ausfordern. provoquer au combat, apeller en düel.

Wywoz. 1) Verführung, Ausfuhr. 2) Kriegsbauk. ein Graben. 1) ſortie; le tranſport de qu. ch. hors d'un païs par terre; la traite. 2) *Fort.* un foſsé.

cło od wywozu. Zoll von der Ausfuhr. barrage, *m.* traite foraine, traite.

Wywożę co, *v. m F. wywiozę.* ausführen auf einem Wagen oder Schiffe. transporter, mener, conduire dehors; faire ſortir, voiturer d'un lieu par eau ou par terre; faire paſſer hors du païs. § wywoźić z Państwa towary.

Wywożenie. das Ausführen. l'action de transporter, de voiturer dehors.

Wywoźiciel. Ausführer, der etwas auf einem Wagen oder Schiffe ausführet. voiturier par eau ou par terre; celui qui tranſporte, qui mene d'un lieu.

Wywracam, *v. m. F. wywrocę.* 1) umwenden, umkehren, umſtürzen, auf die andre Seite wenden; das unterſte zu oberſt kehren. 2) umſchmeißen, umſchlagen, umwerfen einen Wagen. 3) zerſtöhren, niederreißen, ſchleifen. 4) verkehren, verdrehen die Augen, das Maul. 5) verdrehen als ein Wort. 6) verkehren, verderben. 1) tourner, renverſer, retourner, mettre une choſe à la renverſe; mettre ſens deſſus deſſous. 2) verſer, renverſer un chariot. 3) renverſer, bouleverſer, ruïner, raſer. 4) tordre, tourner les yeux, la bouche; faire la grimace. 5) tordre, pervertir un ſens, détourner du ſens de qu; donner une interprétation violente à. 6) corrompre, dépraver, pervertir, gâter. § 1) wywrocić ſklankę na uśćie, beczkę na dno; wywróćił płaſzcz; wywróćić co na nice, na wręby. 2) woźnica wywróćił karetę. 3) wywróćić dom z gruntu, z fundamentu; Mars wywraca narody. 4) wywracać oczy, gębę. 5) nie wywracay mi słow moich. 6) pycha w człeku mozg wywraca.

wywracać pełną. ein volles Glas ausſtürzen. boire une raſade, un verre tout plein.

wyracać porządek; opak wyracać. die Ordnung verkehren, das Hinterſte zu Förderſt wenden. renverſer l'ordre; faire tout à rebours.

wywroćić śię. 1) ſich umſtürzen, umfallen, umſchmeißen, umwerfen 2) ſich umſtürzen, ſich verderben. 3) ſich verrücken, ſich verwirren. 1) ſe renverſer, tomber à la renverſe. 2) ſe renverſer, ſe ruïner. 3) ſe renverſer, ſe brouiller, s'embrouiller. § 1) dom, woz śię wywróćił. 2) to Państwo śię wywróćiło. 3) ledwie im śię mozgi nie wywróćiły.

Wywracanie. das Umſtürzen. l'action de renverſer.

Wywrocenie. 1) Umſtürzung, Umwerfung. 2) Umkehrung, Zerſtöhrung. 1) renverſement. 2) renverſement, deſtruction, ruïne, bouleverſement.

Wywroćiciel. Umkehrer, Zerſtöhrer. renverſeur, deſtructeur.

Wywrocony. 1) umgeſtürzt. 2) verſtöhrt. 3) verkehrt. 4) glatt, umgewandt, vom Leder. 1) renverſé, qui eſt à la renverſe. 2) renverſé, détruit, ruïné. 3) renverſé, mis en deſordre. 4) tourné, *parlant de la peau d'un ſoulié.* § 1) wywrocony woz. 2) Order ſmoka wywroconego. 3) wywrocone miaſta; wywrocony porządek. 4) gładki wywrocony korduban; trzewik z wywroconey ſkory.

mozg ma wywrocony. er iſt im Haupt verruckt, er iſt nicht wohl bey Verſtand. il a le cerveau perclus.

Wywrot. Umſturz; Umwerfung. renverſement. § zepchniy węborek do wywrotu;

wrotu; zepchniy drzewo z woza posmykiem albo wywrotem; wywrotem karety śmiertelnie stłuczony; hamulec na wywroćie woz hamuie.

na wywrot. 1) verkehrt, mit den Füßen, mit dem untersten in die Höhe; das unterste zu oberst. 2) verkehrt, äbicht, auf die inwendige Seite. 1) mis les piez en haut; sens dessus dessous. 2) à l'envers, d'un sens contraire à celui qu'il faut. § 1) słoneczne promienie przez dziurkę obrazki na białey ścienie w ciemnym pokoiu na wywrot pokazuią.

płaszcz wdźiał na wywrot. er hat den Mantel verkehrt umgenommen. il a mis son manteau à l'envers.

Wywrotny. 1) leicht umzuwerfen. 2) der umzuwerfen geschickt ist. 1) aisé à renverser, qui peut être renversé. 2) habile, adroit à renverser.

Wywrożyć, *F. wywrożę.* unfehlbar prophezeyen, prophetischer Weise wahrsagen. prédire ce qui doit arriver infailliblement; prophétiser. § wywrożył mu koronę.

wywroży śię to wszystko. dieses alles wird wahr, erfüllet werden, wird gewiß geschehen. tout cela deviendra vrai, s'accomplira; la suite vérifiera tout cela, cette prédiction.

Wywrzeszczeć śię, *F. wywrzeszczę.* sich ausschreyen, sich müde schreyen. s'égosiller, se tuër, se créver de crier; se lâsser, s'ennuier à crier. § dźiećię śię wywrzeszczało.

Wywyższam, *v. m. F. wywyższę.* 1) erhöhen ein Gebäude. 2) erhöhen, erheben. 1) exhausser, hausser quelque bâtiment. 2) élever, exhausser. § 1) wywyższył mur. 2) pod niebiosa kogo wywyższać; wywyższyć kogo na godność.

Wywyższenie. 1) Erhöhung. 2) Erhöhung, Erhebung. 1) haussement, exhaussement, élévation. 2) élévation, élevement; acroissement de la fortune.

wywyższenie ośi niebieskiey. die Polus-Höhe. élévation du pole.

wywyższenie księstwa na krolestwo. Erhebung eines Fürstenthums zum Königreich. érection d'un duché en roiaume.

Wywyższony. 1) erhöhet. 2) erhöhet, erhoben. 1) exhaussé, élevé. 2) élevé, devenu considérable. 1) wywyższona wieża. 2) od fortuny wywyższony.

Wyymowanie, wyięćie. das Herausnehmen. l'action de prendre qu. ch. du dedans d'une autre.

Wyymuię, *v. m. F. wyymę.* 1) herausnehmen. 2) extrahiren, nehmen, ausziehen aus einer Schrift. 3) ausnehmen; sich etwas vorbehalten. 4) befreyen, ausschließen von einer Beschwerde. 1) prendre qu. ch. de; prendre une chose hors de l'autre, du dedans d'une autre. 2) prendre, extraire, tirer d'un livre. 3) excepter, reserver, tirer du nombre des autres. 4) éxemter, décharger, délivrer de quelque charge. § 1) kto z skrzynki chustkę wyiął? wyiąć pestkę z owocu. 2) wyiął to z tego autora; wyiąć co z ksiąg sadowych. 3) wyymiy to z liczby, z kontraktu; wyymiy sobie ten punkt. 3) wyiąć kogo od iurysdykcyi mieyskiey, od podatkowania.

wyiąłeś mi to słowo z gęby; wźiąłeś mi z gęby com chćiał mowić. du hast mir dieses Wort vor dem Maule weggenommen; ich wollte dieses eben sagen. vous vous êtes saisi de ma parole; j'étois sur le point de le dire.

Wyyrzec. *vid.* Wyglądam.

Wyyrzenie. 1) das Heraussehen. 2) Aussicht, Prospect. 1) l'action de regarder, de voir d'un lieu. 2) vuë, prospect, aspect. § 1) wyyrzenie oknem. 2) mam wyyrzenie na rynek.

Wyyśćie. 1) das Ausgehen, der Ausgang. 2) Ausgang, Ort des Ausganges. 1) sortir, sortie, action de sortir. 2) sortie, issuë, endroit par où l'on sort. § 1) przy wyyśćiu moim z domu. 2) wyyśćie tylne, przednie.

wyyśćie przećiw komu. das Entgegengehen. l'action d'aller au devant de qu; l'aller au devant de qu.

ulica bez wyyśćia. ein Sack; Gaße ohne Ausgang. cu de sac; ruë qui n'a point d'issuë.

Wyz, *f. g. wyżi,*
* Wyza } świnia wodna. der Hausen ein großer Fluß-Fisch. Uson, grand poisson de riviére. § wyz Dunayski często na trzynaśćie łokći długi i cztery waży cetnary.

* Wyż, *f. g. y.* * Wyża, wysokość. die Höhe. la hauteur. § na wyż łokiec.

Wyżałować czego, *F. wyżałuię.* genung bedauern. regretter assez.

Wyżdżymam, *v. m. F. wyżdżę. vid.* Wyżymam.

Wyżebrać co, *wyżebrzę.* erbetteln. mandier qu. ch; obtenir, avoir à force de mandier.

Wyżebranie. Erbettlung. l'action de mandier.

Wyżebrany. erbettelt. mandié.

Wyzeł, *g. wyzła.* ein Hüner-Hund. 2) im Scherz: ein Spion, Ausspeher.

1) chien couchant. 2) *burles.* mouchard, mouche, eſpion.

Wyżey, *adv.* 1) höher. 2) oben, oben gedacht. 1) plus haut. 2) ci-devant, ci-deſſus, plus haut, en un lieu plus haut. § 1) krogulec wyſoko, orzeł wyżey lata. 2) nieco wyżey o tym namienił autor, a niżey tak piſze.

Wyżieniam, *v. m. F. wyżionę.* ausrotten. déraciner, extirper. § wyżenić herezye; wyżień z ſerca ducha nieczyſtego.

Wyżina. Hauſen-Fleiſch. de la chair d'uſon.

Wyżionywam, *v. m. F. wyżionę.* 1) auswerſen, ausſpeyen. 2) ausſpeyen, läſtern, ausſtoßen. 1) vomir, jetter dehors. 2) vomir des injures contre qu; cracher au nez de qu. § 1) Etna dymy gęſtę wyżionywa. 2) wyżionął na krola złorzecenia.

Wyzłacam co, *v. m. F. wyzłocę.* verguldet. dorer.

Wyzlin, *f.* } bydlęcy pyſk bez mięsa,
Wyzlina } Kopf eines Thieres ohne Haut und Fleiſch. tête d'une bête ſans chair et ſans peau.

wyzlina ziele. (antirrhinum, caput canis) Orant, Löwen-Maul. du muſle de veau; oeil de chat, mouron violet.

Wyzłocenie, pozłocenie. Verguldung. dorure.

Wyzłocony. verguldet. doré.

Wyznaczam co, *v. m. F. wyznaczę.* 1) auszeichnen, wählen. 2) beſtimmen, wählen zu einem Amte. 1) marquer; mettre la marque ſur la choſe qu'on a choiſie; choiſir, trier. 2) deſtiner, choiſir pour un emploi. § 1) wyznaczył ſobie konie do kupienia. 2) krol mu ten urząd wyznaczył; wyznaczył go na ten urząd.

Wyznaczenie. Auszeichnung, Wahl. l'action de marquer une choſe entre pluſieurs; choix.

Wyznaczony. ausgezeichnet, gewählt. marqué, choiſi, trié.

Wyznaię. *vid.* Wyznawam.

Wyznanie. 1) Bekenntniß, Geſtändniß. 2) Regel, Satzung eines geiſtlichen Ordens. 1) aveu, déclaration, confeſſion. 2) Régle, conſtitution ſelon laquelle les Réligieux d'un certain ordre doivent vivre. § 1) zapiera ſię wyznania ſwoiego. 2) Zakonnicy wyznania S. Franciszka.

wyznanie grzechow ſwoich. Bekenntniß ſeiner Sünden. déclaration de ſes péchez.

wyznanie wiary. Glaubens-Bekenntniß. confeſſion de foi.

za wyznaniem wszystkich. alle bekennen. de l'aveu de tout le monde.

Wyznawam, wyznaię co, *v. m. F. wyznam.* etwas bekennen, geſtehen. confeſſer, avouër, ne pas nïer. § wyznawaią Boga; wyznać grzechy ſwoie; muſiał ſwoię wyznać ſubſtancyą; wyznać przeciw komu.

wyznać na ſię. wieder ſich ſelbſt bekennen. ſe condanner; confeſſer ſa propre faute; dépoſer contre ſoi même.

wyznać ſię. bekennen, geſtehen. avouër confeſſer.

wyznawaiący ſię. geſtändig, der etwas nicht läugnet. confeſſant, qui confeſſe et avoue une choſe.

Wyznawca, wyznawca wiary. Bekenner der chriſtlichen Wahrheit. confeſſeur, celui qui a confeſſé conſtanment la vérité Chrétienne.

Wyżnik. der Obermann im Karten-Spiel. la dame au jeu de cartes.

Wyżſzy. höher, iſt der *Comparativus* von Wyſoki. plus haut; *c'eſt le Comparatif de* Wyſoki.

*Wyzucie, *wyzuwanie, zzuwanie. das Ausziehen der Strümpfe, der Schuhe. l'action de déchauſſer.

wyzucie. Einziehung, Entziehung. confiſcation, privation, perte, déchéance, des biens. § wyzucie z dobr, z honorow, z przywileiow, z wolności.

Wyzuty. 1) ausgezogen. 2) entſetzet der Güter, der Ehren-Stellen. 3) hindangeſetzt, aus den Augen geſetzt. 1) déchauſſé. 2) dépouillé, privé de ſes biens, de ſes dignitez. 3) quité, abandonné. § 1) już wyzuty (zzuty) Pan. 2) wyzuty z dobr i godności. 3) wſtyd wſzyſtek wyzuty.

z kroleſtwa wyzuty. ein abgeſetzter König un roi détroné.

Wyzuwam, *v. m. F. wyzuię.* 1) ausziehen Strümpfe, Schuhe. 2) einziehen; confiſciren; einen entſetzen. 3) hindanſetzen, vergeſſen, verlaßen. 1) déchauſſer, tirer les bas, les ſouliez. 2) dépoſſeder, dépouiller, priver qu de; ôter, confiſquer à qu. qu. ch. 3) bannir, laiſſer perdre, abandonner; renoncer à. § *1) wyzuwam (zzuwam) Pana; wyzuy (zzuy) mi boty, trzewiki. 2) wyzuć kogo z godności, z dobr. 3) barzo tam rozwolniało poſłuſzeńſtwo że go prawie wcale wyzuli; wyzuć wſzelką ludzkość.

wyzuć kogo z kroleſtwa. einen entthronen, vom Throne ſtoßen. détroner qu; ôter qu. du trone.

wyzu-

wyzuwać śię. 1) ſich ausziehen die Schuh. 2) ablegen, hindanſetzen, aus den Augen ſetzen. 3) ſich entziehen, ſich weigern, ſich ausſchließen. 1) ſe déchausſer. 2) ſe dépouiller, ſe dévêtir, ſe deſſaiſir, ſe défaire de; renoncer à qu. ch. 3) refuſer qu. ch; faire dificulté de; s'éxemter, ſe diſpenſer de. § * 1) wyzuy śię (zzuy śię) a poydź ſpać. 2) wyzuwa śię z dobr, z braterſkiego afektu. 3) wyzuli śię z płacenia podatkow.

wyzuć śię sam z śiebie. in geiſtlichen Schriften. ſich ſelbſt verleugnen. *terme de dévotion:* ſe dépouiller de toutes paſſions; renoncer à ſes paſſions, au monde; étre dans une abnegation de ſoi même. § trzeba aby śię sam z śiebie człowiek wyzuł.

wyzuć śię ze wſzyſtkiey ludzkośći. alle Menſchlichkeit bey Seite ſetzen. ſe dépouiller de toutes ſortes d'humanité.

Wyzuwanie. *vid.* Wyzućie.

Wyzwalacz. Befreyer. libérateur.

Wyzwalam, *v. m. F. wyzwolę.* 1) befreyen, erlöſen. 2) befreyen, ausſchließen von etwas beſchwerlichem. 3) loszählen, losſprechen, für unſchuldig erkennen. 1) délivrer de; mettre en liberté. 2) délivrer, afranchir, éxemter de. 3) abſoudre qu. de; déclarer qu. innocent. § 1) wyzwolił brata i śioſtrę z tatarſkiey niewoli, z poddańſtwa. 2) wyzwolono to miaſto od podatkowania. 3) ſąd go od tey winy wyzwolił.

wyzwolić śię. ſich befreyen. s'afranchir, s'éxemter de qu. ch.

Wyzwanie, *vid.* Wyzywanie.

Wyzwany. ausgefordert. provoqué.

Wyzwolenie. 1) Befreyung, Erlöſung. 2) Befreyung, Ausnahme von etwas. 3) Losſprechung von einer Klage; Abſolution. 1) délivrance. 2) délivrance, éxemtion, afranchiſſement. 3) abſolution, congé, *m.* ſentence abſolutoire. § 1) wyzwolenie kogo z mocy czyiey, z więźienia. 2) wyzwolenie od podatkow. 3) co mu wyzwolenie od winy ſprawiło.

wyzwolenie z niewoli u ſtarych Rzymian. die Freylaßung bey den alten Römern. la manumiſſion, l'afranchiſſement chez les anciens Romains.

wyzwoleniu służący. zur Losſprechung, zur Befreyung gehörig. abſolutoire, qui porte abſolution; qui regarde la délivrance.

Wyzwoleniec, *g. wyzwoleńca.* ein Freygelaßener. un afranchi, un eſclave mis en liberté.

* * Wyzwolićiel. Befreyer. liberateur.

Wyzwolony. 1) befreyt. 2) freygelaßen. 3) losgeſprochen. 4) frey, ungebunden. 1) délivré, afranchi, éxemt de. 2) afranchi, qui eſt délivré de ſervitude. 3) abſous, déclaré innocent de quelque crime. 4) libre, franc, indépendant. § 1) wyzwolony z więźienia, od podatkowania. 2) wyzwolony z poddańſtwa. 3) wyzwolony od winy. 4) od wſzelkich praw wyzwolona powaga, panowanie.

wyzwolone nauki. die freyen Künſte. les arts libéraux. § śiedm iest nauk wyzwolonych.

Wyżyć, *F. wyżyię.* zubringen; leben an einem Ort eine Zeit über. paſſer, faire quelque fête; ſejourner, demeurer quelque tems chez qu. § wyżyłem u niego mięſopuſty, święta.

Wyzygot, wyżſzy Got. in den Geſchichten. ein Obergot, Viſigot, unſtreitig kommt dieſer Nahme der Goten vom Polniſchen Wort Wyżſzy. *dans l'Hiſtoire.* Viſigot; *ce nom dérive ſans doute du mot Polonois* Wyżſzy.

Wyżyłować, *F. wyżyłuię.* 1) ausädern, die Adern aus dem Fleiſch ſchneiden. 2) ausribben; die Strünke oder Ribben aus einem Kraute nehmen. 1) ôter les veines. 2) éjamber; ôter les côtes qui ſe trouvent dans les feuilles. § 1) wyżyłuy mięso. 2) źiele to wyżyłować trzeba.

Wyżyłowany. 1) ausgeädert. 2) ausgeribbt. 1) dont on a ôté les veines. 2) éjambé.

wyżyłowana tabaka. ausgeribbter Taback. du tabac éjambé; du tabac ſans côtes.

Wyżymam, *v. m. F. wyżmę* Wyżdżymam, *F. wyżdżę.* ausringen, die Näſſe ausdrücken. 2) *fig.* erpreſſen. 1) épreindre; exprimer; faire écouler, faire ſortir l'humidité de qu. ch. en la ſerrant ou tordant. 2) extorquer; tirer avec violence; arracher de force. § 1) wyżdżał wełnę mokrą; wyżąć co przez chuſtkę; wyżymać grona winne praſą. 2) wyżdżał krew oſtatek z ubogiego.

Wyżyna. hoher Ort, Höhe, worauf die Heiden opferten. haut-lieu; lieu élevé ou les païens ſacrifioient.

Wyzywacz. Ausfordrer. celui qui provoque, qui apelle, qui défie.

Wyzywam; *v. m. F. wyzwę.* ausfordern. provoquer, défier, apeller. § wyzwał go na dyſputę, wyzwiy go do gry, na zakład.

wyzwać

wyzwać kogo na rękę, na poiedynek, na plac. zum Zweykampf ausfordern. apeller qu. en duël; provoquer au combat; défier au combat; prêter à qu. le gantelet.
wyzwać kogo do śiebie. einen zu sich fordern. apeller qu. auprès de soi, faire venir qu.
Wyzywalny. Ausforderungs-, d'apel, de défi.
Wyzywanie, wyzwanie. Ausforderung. provocation, apel, défi.
wyzywanie do śiebie. zu sich Forderung. demande de celui qui apelle qu. auprès de soi.
Wyżywić kogo, *F. wyżywię.* ernähren, erhalten. nourrir, alimenter, sustenter, entretenir qu.
Wyżywićiel. Ernährer, Erhalter. celui qui fourni ce qu'il faut pour subsister.
Wyżywienie. Ernährung, Erhaltung. nourriture, entretenement, entretien.
Wyżywiony. ernährt, erhalten. entretenu, sustenté, nourri
Wz, *pr. inf.* vor den Zeitwörtern hat diese *praepositiou* folgende Bedeutungen. 1) empor, von unten in die Höhe. 2) wenig, etwas. 3) sehr. *cette préposition verbale étant mise à la tête d'un verbe, marque les suivantes significations.* 1) de bas en haut. 2) un peu. 3) beaucoup, trop. § 1) wzbudować, wzlećieć. 2) wzdrapać. 3) wzgadać śię, wzburzyć.
Wzad, *adv.* 1) zurück, hinterwärts. 2) rücklings, rückwärts. 3) hinten nach. 4) bey den Kutschern: hif, zurück. 1) en arriére, en derriére. 2) en arriére, à reculons. 3) derriére, après les autres. 4) *en terme des cochers:* arriére, recule, va en reculant. § 1) wzad patrzyć, głowę obroćić. *2) rak wzad (wspak) leźie. 3) wzad, pozad mię puśćił, zostawił.
wząd iść, ustępować. zurückgehen, weichen. reculer, se retirer en arriére. § wzad na dwa kroki ustąpił.
zkąd trudno wzad. hieraus kommt man nicht leicht. il n'y a point de retour.
wzad nachylam. zurück biegen. incliner, pancher en arriére.
wzad kogo obroćić. zurück treiben, zurück wenden. reculer; repousser, pousser en arriére; faire reculer; renvoier, faire retourner au lieu d'où on est sorti.
wzad śię obroćić. sich zurück wenden. se tourner en arriére, se reculer, se retirer en arriére; retourner sur ses pas.
wzad śię obrocenie. die Zurückweichung. reculement, l'action de reculer; retour d'une chose en même endroit.
wzad obrocony. zurückgewendet. tourné en arriére.
wzad śię obracaiący; wzad obrotny. zurückgehend. qui retourne d'où il est venu, qui rebrousse.
Wzaiem; na wzaiem. Wzaiemnie. } *adv.* 1) Darlehns-weise; mit der Verbindlichkeit das geborgte von eben dieser Art wieder zugeben. 2) unter einander, einer dem andern, hinwiederum, wieder, wechselsweise. 1) par emprunt, par prêt; avec obligation de rendre la chose empruntée en son genre. 2) mutuëllement, réciproquement, pareillement. § 1) wźiąć co wzaiem, to iest na oddanie inszym takim, na oddanie tegoż, iest pożyczkiem wźiąć. 2) wzaiem śię gniewać, wzaiemnie śię ratuią, kochaią; smućisz dwuch na wzaiem kochankow; wzaiem go łaiał, uderzył, oszukał.
wzaiem oddać; wzaiem czynić. ein gleiches thun. rendre la pareille; rendre le réciproque.
wzaiem komu dać co. einem etwas borgen, leihen. prêter qu. ch. à qu.
Wzaiemność, wet za wet. die Wiedervergeltung, Gegen-Bezeugen, Gegen-Aufführung. réciproque, *m.* réciprocation, action où l'on reçoit ou rend le réciproque; obligation mutuëlle. § tę łaskę wzaiemnośćią odwdźięczę; do rowney śię nakłoniła wzaiemnośći; o przyiaźną śię domawiam wzaiemność.
Wzaiemny. beyderseitig gegen einander, gegenseitig. mutuël, réciproque. § na wzaiemney śię nie zawiedźie życzliwośći; wzaiemną mię ćieszy miłośćią.
** Wzbaczam komu co, *v. m. F. wzbaczę.* einen an etwas erinnern. faire souvenir qu. de; rapeller qu. ch. en la mémoire de qu.
wzbaczyć sobie co. sich erinnern. se souvenir, se resouvenir de; se mettre qu. ch. dans la mémoire; se remettre qu. ch; rapeller qu. ch. dans son esprit.
Wzbaczenie. Erinnerung. le resouvenir, le souvenir. § łaskawego śię po ćieśie spodźiewam wzbaczenia
Wzbestwić śię, *F. wzbestwię.* 1) sehr wild, frech werden. 2) sich erhitzen, sehr geil werden. 1) s'éfaroucher trop. 2) devenir fort lacif, brûler excessivement, étre consumé de l'amour.
Wzbiegać śię, *v. m. F. wzbiegnę.* ausreißen, durchgehen, von Pferden. prendre le mords aux dens; forcer la main, *en parlant des chevaux.* § wzbiegali śię konie.

Wzbieram, *v. m. F. wezbiorę, wzbiorę.* 1) einen nicht zu sehr schlagen. 2) aus den Ufer treten, überschwemmen, sich ergießen, austreten. 1) battre qu. légerement; donner quelques coups légers à qu. 2) déborder, se dégorger, s'enfler, regorger; sortir de son lit; se répandre aux environs. § 1) wzbrali go tam za to. 2) wezbrała rzeka, morze.

wzbierać się. sich aufmachen; sich reisefertig machen; sich auf die Reise machen. entreprendre un voiage, se mettre sur voiage.

Wzbieranie, wezbranie wod. Ueberschwemmung, Austritt eines Flußes. débordement, inondation.

wezbranie i opadanie morskie. die Ebbe und Fluth. le flux et reflux de la mer.

Wzbieśić się, *F. wzbieszę.* 1) toben, rasen, liederlich leben. 2) brennen für Geilheit, läufisch werden. 1) tempêter; faire rage; faire le diable à quatre; étre en fureur. 2) brûler de l'amour; étre en chaleur.

Wzbiiam, *v. m. F. wzbiię.* aufbringen in Städten, Dörfern Leute, sie versammeln, aufbieten, zu den Waffen greifen lassen. assembler, convoquer; commander de s'armer, faire prendre aux habitans les armes. § wzbiiał lud, poddanych, wśi, miasta.

wzbiiać co w gorę. aufführen, in die Höhe führen, in die Höhe bauen. élever un bâtiment; bâtir en haut.

wzbić się. 1) sich in die Höhe schwingen; steigen. 2) sich schwingen; steigen, zu Ehren kommen, gelangen. 1) se pousser en haut, se guinder, s'élever en haut; monter, pointer; prendre l'essor, voler en haut. 2) se guinder, s'élever, se pousser, monter aux honneurs, à la fortune. § 1) orzeł śię pod słońce wzbiia. 2) wzbił śię wzgorę nad inszych; wzbić śię na wielką świątobliwość, na wysokie honory.

Wzbraniam śię, *F. wzbronię*, zbraniam śię. sich weigern. refuser, recuser.

Wzbranianie, zbranianie śię. Weigerung. refus.

Wzbudować, *F. wzbuduię.* 1) in die Höhe führen, bauen. 2) einen erbauen. 1) élever; bâtir en haut. 2) édifier qu. § 1) przepyszne zbudował pałace. 2) wiele ludźi przez życie swoie, życiem swoim zbudował.

Wzbudzam co, *v. m. F. wzbudzę.* anreitzen, antreiben, anfrischen. exciter, suciter, encourager.

wzbudźić umarłego. einen Todten auferwecken. ressuciter un mort.

Wzburzam, *v. m. F. wzburzę.* 1) erregen, bewegen als der Wind das Meer. 2) aufbringen, sehr zornig machen. 1) agiter, émouvoir comme le vent la mer. 2) soulever, irriter, animer à; exciter. § 1) wiatry morze wzburzyły. 2) co obywatelow wzburzyło.

wzburzyć śię. 1) wallen, erreget werden. 2) aufgebracht, böse werden. 1) s'agiter, s'élever comme la mer. 2) se soulever, s'élever, étre animé, étre excité, s'irriter contre qu. § 1) wody śię wzburzaią. 2) niesłusznie śię na mię wzburzył; wszystkie śię wzburzyło państwo.

Wzdaię. *vid.* Wzdawam.

* **Wżdam.** *vid.* Wżdy.

Wzdawam, wzdaię, *v. m. F. wzdam.* 1) gerichtlich abtreten, übergeben, veräußern. 2) contumaciren, in contumaciam erkennen, wegen Ungehorsams oder wegen Verjährung der Klage verurtheilen. 1) aliéner, céder, remettre judiciairement à qu. son bien, renoncer à. 2) contumacer qu; juger, condanner qu. par contumace, par defaut, ou par peremtion d'instance. § 1) wzdawać maiętność, kupno. 2) wzdano go za (o) niestanie.

Wzdanie. gerichtliche Abtretung, Veräußerung; Ceßion. cession, aliénation, renonciation judiciaire à une chose; démission d'une charge entre les mains d'un autre.

wzdanie kogo o niestanie. Verurtheilung wegen des Ungehorsams oder einer verjährten Sache. contumace; peremtion d'instance; sentence ou arrêt contre une personne qui ne compare point, qui ne se défend point ou qui a abandonné le procès.

Wzdęcie, **Wzdętość**. 1) Geschwulst. 2) kleine Erhöhung. 1) bouffissure, enflure. 2) petite éminence, petite hauteur. § 1) wzdętość gardła. 2) wzdętość brodawki.

Wzdęto, *adv.* aufgelaufen. d'une maniére enflée.

Wzdeymuię śię, uymuię śię za kogo. sich eines annehmen. s'interesser pour; prendre part à, en, dans.

Wzdłuż. *vid.* Wdłuż.

Wzdrapać co, *F. wzdrapię, wzdrapnę.* 2) aufkratzen mit etwas spitzigem. 2) ritzen, wund reiben, wund kratzen. 1) grater, tirer le poil avec une chose d'aigu. 2) érafler, égratigner, blesser la peau.

peau. § 1) wzdrapać sukno. 2) wzdrapać ciało.

Wzdrenka ryba. Roth-Auge, Roth-Plötze. espèce de poisson aux yeux rouges.

**wzdrenka, płocica ryba.* eine Plötze. ablette, able, *m.*

Wzdrygam się, zdrygam się na co. *v. m. F. wzdrygnę.* sich schauren, sich scheuen; einem grauen. être saisi d'horreur; avoir horreur; frissonner; avoir, témoigner une aversion contre. § wzdrygam się na to okrucieństwo; ktorey się pracy kiedy wzdrygał.

Wzdryganie się, wzdryganie, zdryganie się, zdryganie. Abscheu, Schauder, das Grauen. frémissement, *f.* frissonnement, horreur, *f.* aversion.

wzdryganie nocne. das Auffahren im Schlaf. agitation dans un sommeil inquiet.

Wżdy, *adv.* 1) ja, wohl. 2) endlich. 1) même, bien, certainement, *cet adverbe sert au lieu d'une afirmation.* 2) enfin. § 1) wżdym ia to mowił, słyszał. 2) wżdy pisał, wżdy przyszedł.

wżdy kiedy przyydżie. er wird wohl einmahl kommen. il viendra bien une fois.

wżdy iednak; wżdy przecię. aber doch. mais pourtant.

a iakoż wżdy to było? nun wie ging es zu? eh bien comment arriva-t-il?

* Wzdychacz, wzdychaiący. ein Seufzender. soupireur.

Wzdycham, *v. m. F. westchnę.* seufzen. soupirer, gémir. § ciężko westchnął; westchniy do Boga; westchnęła na te ugryski; wzdycha nad tą stratą.

Wzdychanie. das Seufzen. l'action de soupirer.

westchnienie. ein Seufzer. sanglot, soupir; gémissement, aspiration, élan, élancement.

ciężkie westchnienie. tiefer Seufzer. un grand, un profond soupir.

ucięte wzdychanie. kurzer Seufzer. soupir entrecoupé.

Wzdymam, *v. m. F. wzdę, wzdmę.* 1) aufblasen, anblasen. 2) aufblasen, aufblehen. 3) blehen als eine Speise. 1) soufler, alumer avec son soufle ou avec un souflet. 2) enfler, boufir, boufer; remplir de vents. 3) causer, engendrer des vents, des flatuositez, des ventositez; être venteux. § 1) wzdmiy ogień. 2) wzdął pęcherz. 3) ta potrawa barzo wzdyma.

wzdąć się. 1) auflaufen, sich aufblasen. 2) sich aufblehen von einer Speise. 1) s'enfler, se boufir. 2) s'enfler par des flatuositez. § 1) wzdęła się pęcherz od gorąca. 2) wzdął mi się żołądek od rzodkwi; śledziona się wzdymała.

Wzdymanie, wzdęcie. 1) das Aufblasen. 2) Blehung von einer Speise. 1) l'action d'enfler, de soufler. 2) vent dans le corps; ventosité, flatuosité.

Wzdziewalny. das man aufsetzen, aufstecken, anziehen kan. qui est propre à mettre sur une autre chose.

* Wzdziewam, wdziewam, *v. m. F. wdzieię.* anlegen, anziehen, aufsetzen eine Kleidung. mettre, prendre un habit. § wdział szatę żołnierską; wdział na szyię wstęgę orderową.

wdziać zbroie. die Waffen anlegen. s'armer, se mettre les armes sur le corps.

wdziać pierścień na palec. einen Ring an den Finger stecken. mettre une bague à son doigt.

wdziać na się kirys. den Küraß anlegen. se revêtir d'une cuirasse.

wdziać czapkę. die Mütze aufsetzen. se couvrir d'un bonnet, le mettre sur la tête. § wdział szyszak na głowę.

wdziać okulary. die Brille aufsetzen. mettre des lunettes.

Wzeyść. *vid.* Wschodzę.

Wzeszły. aufgegangen als der Saamen. qui est devenu en herbe, levé; qui est sorti de terre.

Wzgadać się, *F. wzgadam się.* sich ins Reden einlassen. se mettre à parler, à discourir de qu. ch; échaufer son discours. § wzgadali się o tey sprawie.

Wzgarda. Verachtung. mépris, dédain.

wzgarda świata. Verachtung der Welt. dédain pour le monde.

wzgardy godny. verachtungswürdig. méprisable, digne de mépris.

Wzgardliwie, *adv.* verächtlicher Weise. dédaigneusement, avec mépris.

Wzgardliwy. verächtlich. méprisable, dédaigneux.

Wzgardzam co, *v. m. F. wzgardzę.* verachten. mépriser, dédaigner.

Wzgardzony. verachtet. méprisé, dédaigné.

Wzgardzenie, wzgarda. Verachtung. mépris, dédain.

* Wzgardzenie, *adv. vid.* Wzgardliwie.

Wzgardziciel. Verächter. contempteur; celui qui méprise.

Wzgląd, *g. względu.* Ansehung, Achtung, Ansehen. égard, considération; déférence, ménagement, respect. § wzgląd tam wszystek gdzie wziątek. *prov.*

bez względu na mnie; wzgląd mieć na co, na kogo.
względem czego. in Betrachtung, in Ansehung, in Betracht. vu qu. ch; en égard à; au respect, à l'égard, par raport de. § względem nieba, świat tylko iest kropelką.
względem śiebie samego. in Ansehung seiner selbst. à son propre égard.
to nic względem tego. das heißt nichts gegen dieses. cela n'est rien au prix de cette chose.
względem czasu. in Ansehung der Zeit. en égard au tems; pour le tems.
Wzgorę, *adv.* 1) oben, in der Höhe. 2) empor, in die Höhe. 3) aufwärts, Berg an. 4) aufwärts, gegen das Haar. 5) aufwärts, herauf, gegen den Strohm. 1) dessus, au dessus. 2) en haut, en s'élevant en l'air. 3) vers le haut d'une montagne. 4) à contre-poil, d'un sens contraire qui est naturel aux cheveux. 5) amont, à contre-mont, en remontant, vers le haut d'un fleuve. § 1) wzgorę to leży. 2) wzgorę lećieć. 3) wzgorę poydźmy. 4) wzgorę włos czesać. 5) szkuty z Gdańska wzgorę idą.
cena wzgorę idźie. der Preis steiget. le prix hausse.
wzgorę kogo nogami obroćić. einen mit den Füßen in die Höhe kehren; auf den Kopf setzen. mettre qu. les piez en haut.
Wzglądam wzgorę, *v. m. F. weyrzę.* in die Höhe sehen. regarder en haut.
Wzgorek, *g. a.* pagorek. ein Hügel, eine Anhöhe. tertre, *m.* côte, coline; petite hauteur de terre.
Wźiąć. *vid.* Biorę.
Wźiątek, *g. wźiątku.* Empfang, Einnahme; empfangene Sache. recette; chose reçuë.
księgi wźiątku i wydatku. Ein- und Ausgabe-Buch. un livre de la recette et de la dépense; un livre de raison.
tam wszystek gdźie wźiątek. er nimmt gerne; er ist auf seinen Nutzen erpicht. il aime à prendre; c'est un homme qui tend toujours à ses fins; l'interêt est son boussole.
Wźięćie, Branie. das Nehmen, Empfangen. l'action de recevoir, de prendre.
Wźiętość. Aufnahme, Beyfall. acueil, acceptation, aplaudissement. § żadney to nie ma wźiętośći.
Wźięty, *conf.* Biorę. 1) genommen, empfangen. 2) wohl aufgenommen; bey den Leuten beliebt, angenehm. 1) pris, receu, 2) acueilli, receu favorablement. § 1) wźiętą odday księgę. 2) u wszystkich wźięty dla swoiey mądrośći; trzeba do tego człowieka wźiętego.
wźięty u ludźi. ein bey den Leuten beliebter Mensch. homme de mise.
Wźieżam, *v. m. F. wźieżę.* in die Höhe recken; borstig machen. faire hérisser. § ież ośći wźieżył.
wźieżyć śię. borstig werden, in die Höhe steigen, sich aufsträuben. se hérisser, se dresser.
Wzlatam, *v. m. F. wzlecę.* 1) auffstoßen, auffliegen. 2) steigen, zu Ehren kommen. 1) s'envoler en haut. 2) se guinder, s'élever, se pousser, monter aux honneurs. § 1) kuropatwy wzlećiały. 2) z niskiego stanu na naywyższy wzlećiał godnośći stopień.
Wzławiam, *v. m. F. wzłowię.* das Wild auf der Spur verfolgen. poursuivre, suivre la bête à la piste, sur les voies. § pies wzławia ku zaiącowi; ćicho ten pies wzławia.
Wzlepszam, *v. m. F. wzlepszę.* 1) verbessern, in bessern Zustand setzen. 2) bessern. 1) abonnir, méliorer, rendre meilleur. 2) édifier, corriger, abonnir qu. 1) wzlepszył tę maiętność. 2) wzlepsza go swoim przykładem.
wzlepszyć śię. 1) sich bessern. 2) sich bessern, sich erbauen. 1) s'abonnir, se méliorer, devenir meilleur. 2) se corriger, s'édidifier, s'amander, avancer dans la vertu.
wzlepsza śię choremu. es bessert sich mit dem Kranken. le malade amande, se porte mieux, se refait.
Wzlepszenie. 1) Besserung. 2) Besserung des Lebens. 1) mélioration, l'action de rendre meilleur. 2) amandement, correction de sa vie; édification. § 1) wzlepszenie maiętnośći. 2) napominanie iego bez wzlepszenia nie były.
wzlepszenie zdrowia. die Besserung der Gesundheit. amandement, meilleur état de la santé.
Wzlewa, *v. m. F. wzleię.* sich ergießen. se répandre aux environs; se déborder; sortir de son lit. § rzeka wzlała.
Wzmacniam, *v. m. F. wzmocnię,* zmacniam. befestigen, stärken. fortifier, renforcer; rendre plus fort. § ktore maksymy Państwo wzmocniły.
Wzmagam, *v. m. F. wzmogę.* 1) aufrichten, aufhelfen. 2) ausrichten, zu Wege bringen. 1) renforcer, redresser, soulager, aider, soutenir. 2) éfectuër, faire. § 1) krol go wzmogł pośiłkami swoiemi. 2) wzmogł to swoią udatnośćią, swoią powagą.

wzmagać; *wzmagać się*. genesen, sich erholen, zu Kräften kommen. amander, se refaire, se remettre, se rétablir, se porter mieux; reprendre ses forces après une maladie; revenir d'une maladie. § wzmoc z choroby nie mogł.

wzmagać się. 1) sich erholen, zu sich kommen. 2) sich aufhelfen, sich helfen. 3) um sich greifen, überhand nehmen. 1) se renforcer, reprendre ses forces, revenir à soi, se rassurer, se recolliger. 2) s'aider à se redresser, à se lever. 3) s'acroitre, s'augmenter, s'étendre, se répandre. § 1) krol po tey klęsce się wzmogszy. 2) wzmaga się słonie trąbą aby znowu wstało, 3) woda się wzmogła, choroby się teraz wzmagaią.

wzmagaiący. mit dem es sich gebessert hat. convalécent.

Wzmaganie. Wzmożenie. 1) Wiedergenesung, Erholung. 2) Erholung, Aufhelfung. 1) convalécence; rétablissement et récouvrement de santé. 2) renforcement, renfort; augmentation de forces; rétablissement. § 1) dziwował się iego wzmożeniu.

Wzmożony. aufgeholfen, gestärkt. renforcé, rétabli.

Wzmianka. Erwehnung. mention. § wzmiankę czynić o kim.

Wznak, *na wznak*, *adv.* 1) rücklings. 2) auf dem Rücken. 1) à la renverse. 2) sur le dos; le ventre en haut. § 1) wznak upaść; wznak kogo obalić, przewrócić; wznak padnienie; wznak kogo ciągnę. 2) wznak leżeć; wznak leżenie, wznak spać.

wznak paść. auf den Rücken fallen. tomber à la renverse, les piez à contre-mont.

Wznaki, *vid.* Znak — *w znaki się dać komu.*

Wznawiam co, *v. m. F. wznowię*. verneuren, erneuren. renouveller.

Wznawianie, wznowienie. Erneurung. renouvellement.

Wzniecam, *v. m. F. wzniecę*. 1) Feuer anschürren, wieder anblasen. 2) erregen, anstiften. 1) ralumer, alumer le feu. 2) exciter, atiser, renflammer, enflammer, alumer, ralumer, reveiller, sucíter; soufler. § 1) wznieć ogień. 2) wzniecić woynę, rozruch, nieprzyiaźń i niesmaki miedzy ludźie.

wzniecić się. eig. u. fig. sich entzünden. *prop. et fig.* se r'alumer, s'enflammer, s'alumer. § wzniećiła się ta konspiracya, miłość ku niey.

Wzniecenie, wzniecanie. 1) Anschürrung des Feuers. 2) Erregung. 1) l'action de r'alumer. 2) sucitation; l'action d'exciter.

Wzniecony. 1) entzündet. 2) erregt. 1) r'alumé, alumé. 2) r'alumé, sucité, excité.

**Wznieśienie, wznoszenie, podnoszenie. 1) Aufhebung. 2) Erhebung, Erhöhung. 1) haussement, élevation; l'action de lever de bas en haut. 2) élevation, avancement, promotion.

wznieśienie dźiał. Kriegsbauk. der Cavalier. *Fortif.* le cavalier.

*Wznieśiony, podnieśiony. 1) in die Höhe gehoben. 2) erhöhet, befördert. 1) élevé, relevé. 2) élevé, avancé à une dignité.

Wznoszę, *v. m. F. wzniosę*, podnoszę. 1) aufheben, in die Höhe heben. 2) erheben, erhöhen, befördern. 1) élever; porter une chose en haut; hausser. 2) élever, avancer à une dignité. § * 1) wznieś (podnieś) to z ziemie; wzniosł oczy ku niebu. 2) wznieść kogo na wysoki honoru stopień.

wznieść się. 1) sich erheben, aufsteigen, in die Höhe gehen. 2) sich erheben, sich zu Ehren bringen. 3) sich erheben, hochmüthig werden. 1) s'élever en haut. 2) s'élever, se hausser en dignité. 3) s'élever, s'enorgueillir; devenir orgueilleux. § 1) wysokim się wznośi wzgorę skała grzbietem. 2) wzniosł się na tę godność. 3) nadętą się wzniosł dumą.

Wznoszenie. *vid.* Wznieśienie.

Wznowienie. *vid.* Wznawianie.

Wznowiony. erneuret. renouvellé.

Wzor. 1) Muster, Model zum anenähen. 2) Blummwerk; genäheter, gewirkter Zierath in einem Zeuge; ein Muster. 3) Flecken auf einer Thier-Haut. 4) Muster, Beyspiel. 1) patron, modèle, *m.* 2) un ouvrage à fleurs, à feuilles; ouvrage ondé dans une étoffe; façon, *f.* 3) madrure, tavelure, les taches sur la peau d'un animal. 5) façon, *f.* exemple, *m.* manière. § 1) wzor wyszywać, tkać; wzor wykrawać. 2) wzor na tey szaćie staroświecki; wzor tkany, szyty. 3) pardus ma po sobie wzory podobne ryśiowi. 4) na wzor czego co czynić.

brać wzor z kogo. an jemand ein Vorbild nehmen. prendre modèle, patron sur quelqu'un.

Wzorek, *g. a.* Müsterchen zum Nähen. petit patron, petit modèle pour coudre après lui. § wzorek szyła.

wzorki

wzorki z drugich wybiera. es iſt ein Splitter-Richter. c'eſt un grand critiqueur; il examine les defauts des autres; c'eſt un linx envers les autres.

Wzorzyſty. 1) gemodelt, geblümt, figurirt. 2) fleckicht, bunt, von der Haut eines Thieres. 1) façonné, ondé; orné de figures. 2) tavelé, madré, comme une peau. § 1) wzorzyſta ſzata, materya.

Wzracam, *v. m. F. wzrocę.* umwenden, umkehren. tourner, braquer. § wozem (woz) wzroćić.

Wzraſtam, *v. m. F. wzrosnę, wzroſtę.* 1) erwachſen, auſwachſen. 2) entſtehen. 1) croitre, devenir plus grand en croiſſant. 2) naitre, s'engendrer, prendre naiſſance. § 1) gdy panienka wzrosła. 2) zawierucha ztąd wzrosła.

Wzrok, *g. u.* 1) Geſicht, das Sehen. 2) die Augen; Abſehen, Abſicht. 1) vuë, regard. 2) les yeux; vuë, deſſein. § 1) wzrok krotki głęboko nie przeniknie; wzrok ma oſtry. 2) wzrok na niego obroćili i panem go obrali.

iednym wzrokiem. mit einem Blick. d'un coup d'oeil.

wzrok krotki. kurzes Geſicht. miopie, courte vuë.

Wzrokowy. Geſichts-. das Geſicht angehend. viſuël, qui ſert à la vuë.

promień wzrokowy. Geſichts-Strahl, Augen-Strahl. raïon viſuël.

Wzroſt. Statur, Wuchs, Größe. taille, ſtature, la grandeur d'un corps. § człowiek wzroſtu zupełnego małego.

wzroſt niezwyczayny. Rieſen-Größe. taille, grandeur giganteſque.

Wzrot konia, woza. Umwendung mit einem Pferde, mit dem Wagen. braquement, action de tourner un chariot; le tour qu'on fait avec un caroſſe, avec un cheval.

Wzruſzam. *v. m. F. wzruſzę.* 1) regen, bewegen, aufrühren. 2) bewegen, rühren, erregen. 3) Jägerey: auftreiben ein Wild. 4) brechen einen Frieden. 5) Heilk. erregen, rege machen, verurſachen. 6) aufbringen, aufrühriſch machen. 1) remüer, émouvoir, agiter. 2) émouvoir, remüer, toucher, paſſionner. 3) *chaſſe:* faire lever, faire vuider, faire partir, lancer la bête. 4) rompre, violer la paix. 5) *Médec.* faire, cauſer, exciter. 6) remüer, ſoulever, troubler, émouvoir. § 1) wzruſzyć zboże ſzuflą, źiemię na zagonie; wiatry morze wzruſzyły. 2) wzruſzyć afekt w kim, płacz w słuchaczach; te słowa go wzruſzyły. 3) pies zaiąca z mieyſca wzruſzył. 4) wzruſzył pokoy, pakta. 5) wzruſzyć womit, febrę. 6) co pospolſtwo wzruſzyło.

wzruſzyć zdrowie. ſeine Geſundheit verletzen. émouvoir, troubler un peu ſa ſanté.

wzruſzyć śię. 1) ſich bewegen. 2) gerühret, bewogen werden. 3) ſich eine Krankheit rege machen, ſich ſolche erregen. 4) ſchwürig, aufrühriſch werden. 1) ſe remüer, s'agiter, étre agité. 2) s'émouvoir; ſe ſentir, ému; étre touché; ſe paſſionner. 3) s'émouvoir, ſe troubler; s'altérer; ſe cauſer une maladie. 4) remüer; étre remué; étre en troubles; ſe troubler, ſe ſoulever, ſe porter à la ſédition. § 1) od tego wiatru wſzyſtkie śię wzruſzyło morze. 2) wzruſzył śię do płaczu, do miłośierdźia. 3) czym śię zdrowie iego wzruſzyło. 4) wſzyſtkie śię na ten ogłos wzruſzyły kraie.

Wzruſzanie, wzruſzenie. 1) Bewegung, Aufrührung. 2) Regung, Bewegung einer Leidenſchaft. 3) Mitleiden, Bewegung zum Mitleiden. 4) Unruhe, Aufruhr. 5) Bruch, Verletzung des Friedens. 1) remûment, agitation, remüage, *m.* 2) émotion, mouvement; mouvement des paſſions. 3) mouvement de compaſſion, miſéricorde, pitié. 4) renverſement, remûment, trouble, *m.* ſédition, émotion. 5) violation, infraction, rupture de la paix. § 1) wzruſzenie morza od wiatrow. 2) bronić śię przećiw każdemu wzruſzeniu nieporządnych afektow.

Wzruſzony. 1) bewegt, aufgerührt. 2) bewegt, erregt. 3) empört, aufgebracht. 4) gebrochen, verletzt als der Friede. 1) remué, agité. 2) remué, ému par quelque paſſion. 3) troublé; ſéditieux; porté à la ſédition. 4) rompu, violé, *parlant d'une paix.* § 1) dom od trzęśienia wzruſzony. 2) wzruſzony od Ducha Swiętego, od miłośierdźia. 3) wzruſzone narody. 4) wzruſzony pokoy.

Wzruſzyćiel. Stöhrer. perturbateur.

wzruſzyćiel pokoiu. Friedens-Stöhrer. infracteur de la paix.

Wzruſzyćielka. Stöhrerin. perturbatrice.

Wzrzucam co, *v. m. F. wzrzucę.* in die Höhe werfen. jetter en haut.

Wzuwam, *v. m. F. wzuię.* anziehen Schuhe, Strümpfe. chauſſer, mettre les ſouliers, les bas. § wzuy mi ten trzewik.

wzuć ſobie trzewiki, pończochy. ſich Strümpfe, Schuhe anziehen. ſe chauſſer les ſouliers, les bas.

Wzwarzyć co, *F. wzwarzę.* ſiedend machen. faire bouillir, échaufer.

Wzwiady, *pl.* Nachforſchung, wird nur in folgenden Redens-Arten gebraucht. perquiſition, recherche; *ce mot n'eſt en uſage que dans les ſuivantes expreſſions.*

na wzwiady iechać, posłać. Kriegsw. recognoſciren reiten, ſchicken. aller, envoier aux nouvelles, à la découverte; batre l'eſtrade.

na wzwiady co mowić. etwas zum ausforſchen ſagen. dire qu. ch. pour s'enquerir, pour s'enquéter.

Wzwiatr, *adv.* na wzwiatr. wider den Wind. contre le vent; avant le vent; par proue; alant de bout au vent.

Wzwieram, *v. m. F. wzewrę.* 1) aufſieden; Wellen ſchlagen. 2) *fig.* brennen als vor Rache. 1) bouillir à gros ondes, à gros bouillons. 2) *fig.* s'échaufer, s'enflammer, brûler, s'alumer de. § 1) odſtaw od ognia gdy wzwierać pocznie. 2) wzwiera na pomſtę.

wzwierać przestaie. es höret auf zu kochen. il ceſſe de bouillir.

Wzwod. eine Zug-Brücke, Fall-Brücke. pont-levis, un pont qui ſe lève et ſe baiſſe.

Wzwodę, *adv.* na wzwodę. aufwärts, wider den Strohm. amont, en remontant; contre le fil de l'eau; à contremont.

Wzwyczaiam do czego, *v. m. F. wzwyczaię,* przyzwyczaiam. gewöhnen. acoutumer à.

wzwyczaić się w co. ſich zu etwas gewöhnen. s'habituër, s'acoutumer à.

Wzwyczaienie. Gewöhnung. acoutumance, habitude.

Wzwyczaiony. gewohnt. acoutumé.

Wzwyż, *adv. et pr. g.* 1) oben, nach oben zu, in die Höhe. 2) über. 3) oben, hiernächſt, bey Citationen in Büchern. 1) en haut, vers le haut, deſſus. 2) au deſſus de. 3) ci-devant, ci-deſſus, plus haut, *en citant un auteur.* § 1) wzwyż leży, pomkniy wzwyż; na łokiec wzwyż podrosł, podniosł. 2) wzwyż i niżey księżyca. 3) wzwyż tak piſze Autor; wzwyż namieniony, rzeczony.

wzwyż łokieć; na wzwyż łokieć. eine Elle hoch; auf eine Elle hoch. à la hauteur d'une aune; une aune en haut.

Wzywam, *v. m. F. wezwę.* 1) Gott anflehen, anrufen. 2) rufen zu Hülfe. 3) herbey rufen, zu ſich rufen, kommen laſſen; einladen. 1) implorer le ſecours de Dieu; invoquer Dieu. 2) implorer le ſecours de qu; apeller qu. à ſon ſecours; demander du ſecours à qu. 3) apeller, mander; faire venir qu; inviter qu. § 1) wzywać imienia Pańskiego; wzywać Boga, Swiętych. 2) wezwał braci ſwoiey na ratunek. 3) wezwał sługi ſwego do śiebie; wezwawſzy Panow do rady wotować kazał.

wzywaiący ſpadek. Gram. der Vocativus. *Gram.* Vocatif.

Wzywanie. 1) Anrufung Gottes. 2) Anflehung, Bitte um Hülfe. 3) Herbeyrufung, Einladung. 1) invocation, action d'invoquer Dieu; imploration. 2) l'action de demander, de requerir l'aſiſtance, le ſecours de qu. 3) invitation; commandement d'apeller, d'inviter, de mander qu. § 1) wzywanie Boga, Swiętych. 2) wzywanie ſąśiadow na pomoc. 3) wzywanie przyiaćioł do śiebie; wzywanie do rady, do gromady.

X

X. iſt die Verkürzung des Worts ksiądz. *c'eſt l'abréviation du mot* ksiądz.

Xiądz, Xiążę, Xiążka, *etc. vid.* Ksiądz, *etc.*

* * *

Da der Buchſtabe X aus der Polniſchen Sprache gebannet iſt, warum ſollte man ihn nur in dieſen Worten beybehalten. *L'X étant bannie de la langue Polonoiſe, il n'y a point de raiſon de la retenir dans les mots mentionnez.*

Y

Y. *conj.* i. und et.

* * *

Viele ſchreiben dieſe Conjunction mit einem y, die Gründlichkeit aber erfordert ein i; ſiehe die Anmerkung zu der Conjunction i. *Force gens écrivent cette conjonction par y, mais la raiſon eſt pour* i; voiez la deſſus la remarque ſur la conjonction *i.*

Z

Z

Z *pr.* aus, mit. de, avec.

* * *

Diese Präposition regieret folgende *casus*, ze aber wird vor zwey Mitlauter gesetzet, um ihre Aussprache zu mildern. *Cette préposition prend le cas suivans et se change en ze devant deux ou trois consonnes pour adoucir leur prononciation.* § ze dwuch ieden, ze trzech, ze czteroma, ze mną, zezwalam.

I den Genitivum. *le Génitif.*

1) aus, von. de. § idę z izby, z miasta; wyiąć z księgi, z worka; poznać z mowy iakiey kto głowy; ze śrebra, z żelaza zrobiony; ludźie z roboty idą; pochodźi to słowo z greckiego.

*z *okna* (*oknem*) *patrzyć*. aus dem Fenster sehen. regarder par la fenêtre.

z *Lubomirskich Jabłonowska*. gebohrne Lubomirska vermählte Jablonowska. une Dame née Lubomirska mariée à un Jablonowski.

pić ze dzbanka. aus dem Kruge trinken. boire dans la cruche.

2) ab, von, von oben herunter. de dessus. § z gory iechać; woda z dachu śćieka; zbierz to ze stołu.

z *źiemi wygładźić ludźie.* die Menschen von der Erde ausrotten. exterminer les hommes de dessus la terre.

3) an, an einer Person. en une personne.

wielki Doktor z niego. an ihn hat man einen großen Arzt. on a en sa personne, en lui un grand médecin. § wielki z niego błazen, pochlebca, szalbierz.

4) aus, von, unter. de, entre, d'entre. § z Francuzow dwoch tam było; ze szlachty iednego obrano.

wydrzeć komu z rąk. einem aus den Händen reißen. ravir à qu. d'entre les mains.

ieden z nich. einer von ihnen. un d'eux.

5) wegen. par, par considération, à cause de. § sławny z nauk, z męstwa swoiego; z radośći, z żalu, z miłośći to uczynił.

z *przypadku*, *z przygody*, *z szczęśćia.* zufälliger, glücklicher Weise. par accidant, par avanture, par bonheur.

z *tey przyczyny.* aus dieser Ursache. par cette raison.

6) an, von Krankheiten. du, de la; *en parlant des maladies.* § z febry, z ospy (na febrę, na ospę) umarł.

7) nach der Weise, auf die Art. vor *adjectivis* und *adverbiis*, welchen man im *genitivo* die Endigung a giebet. de la maniére, de la mode de, *le suivant adjectif ou adverbe se forme alors au Génitif en* a. § z Francuska, z Włoska mowi, śię nośi; z Niemiecka to pochodźi.

z *biała*, *z czarna.* das ins weiße, ins schwarze fällt. qui tire sur le blanc, sur le noir.

8) von, vor einigen *adverbiis*, die alsdenn einen *genitivum* auf a haben. de, *devant quelques adverbes qui se terminent alors au Génitif en* a.

z *daleka.* von weiten. de loin.

z *bliska.* in der Nähe. de près.

z *dawna.* von langer Zeit her. depuis long tems.

9) von, von — her, wegen. par; du côté de. § z rodźicow, z matki, z siostry te ma dobra; z oyca mię powinowactwem zaśięga.

10) mit, aus einem Schieß-Gewehr. à coup d'une arme à feu. § z łuku, z pistoletu, z dźiała, go zabito, raniono.

z *muszkietu strzelić.* ein Musket abschiessen. tirer le mousquet. § strzelano z dźiał, z łukow.

11) auf, laut, nach. suivant, par, selon. § z woli śię to moiey dźieie; z dekretu Trybunalskiego go śćięto.

12) gleich nach, so gleich nach dem Ende einer Zeit; in den letzten Stunden oder Tagen einer Zeit. tout après un tems; au declin, au decours, vers la fin, aux derniers jours d'une saison. § z południa (po południu) o trzeći o czwartey.

iuż było dobrze zeszło z południa, *z połnocy.* es war schon sehr spät nach Mittag, nach Mitternacht. il faisoit dejà fort tard après midi, après minuit.

z *źimy.* gegen das Ende des Winters. vers la fin, vers le déclin de l'hiver. § z lata, z wiosny, z ieśieni śię to stało.

* * *

Diese Präposition vor einer andern regieret den Genitivum. *cette préposition étant mise devant une autre prend toujours le Génitif.* § z pod szubienice ućiekł; z pomiedzy nich śię uwolnił.

II. den Accusativum. *l'Acusatif.*

13) etwan, ohngefehr, gegen. environ, à peu près, sur. § z rok tam będę; dałem mu ze trzy razy, ma z korzec owsa, z woz śiana.

ma z gębę chleba, *ma z potrzebę swoię*; *ma z śię strawę.* er hat sein nothdürftiges

ges Auskommen, sein zulängliches Brod. il a son nécessaire, il est à son aise.

z to. zulänglich. sufisanment. § mam z to śiły, pieniędzy.

jest mię z to. ich habe zulängliche Kräfte. j'ai des forces sufisantes.

z onę stronę. vid. Strona — *z onę stronę.*

III. den Instrumentalem. *l'Instrumental.*

14) mit. Diese Präposition wird ausgelassen, wenn sie mit dem vorigen keine Verbindung anzeuget. avec, de. *cette préposition est sousentenduë, quand elle n'a point de liaison avec le suget antérieur.* § worek z pieniędzmi; mowił, grał, szedł ze mną; szedł z kiiem; bił go kiiem, ćiął szpadą; kąsać zębami, drapać paznokćiami.

* * *

Z, *pr. insep.* Diese Präposition giebet den *verbis* folgende Bedeutungen, doch findet man ofte daß sie den Sinn der *verborum* nicht verändert, als zgwałćić, znayduię. *cette préposition donne aux verbes les sens suivans; quelque fois elle ne change rien en la signification du verbe auquel elle s'atache comme* zgwałćić, znayduię.

1) herunter. de dessus, vers le bas, en bas.

zstępować. herunter gehen. décendre, aller de haut en bas.

znośić. herunter tragen. porter en bas.

zdmuchnąć. herunter blasen. soufler de dessus.

2) zusammen. ensemble.

zszywać. zusammen nähen. coudre ensemble.

zpisać. zusammen schreiben. écrire ensemble.

zbiiać. zusammen schlagen. cloüer ensemble.

3) auf, ganz, gänzlich. tout, entiérement.

zieść. aufeßen. manger tout.

zmazać. ganz auslöschen. éfacer tout.

* * *

Denen zu Gefallen, die diese Präposition vor c, h, k, p, t mit einem s schreiben, hat man solche Wörter unter Sc, Sh, Sk, Sp, St gesetzet. *Pour s'acommoder à ceux qui écrivent cette préposition devant* c, h, k, p, t, *par une* s, *on a rangé de tels mots sous les colonnes* Sc, Sh, Sk, Sp, St.

*Za, *adv.* barzo. zu, gar zu. trop. § za poźno, szata za ćiasna; za twardą ma głowę; nie za długo przyydę, za wiele to.

* * *

Za, *pr.* Diese Präposition regieret folgende Casus. *cette préposition gouverne les cas suivans.*

I. den Genitivum. *le Génitif.*

1) zur Zeit, unter. sous, durant, pendant; du tems de. § za Zygmunta Augusta; za panowania iego; za czasu moiego, za czasow naszych to było; za moiey pamięći; za pamięći oycow naszych.

za dnia. zur Zeit des Tages. de jour.

za szczęśćia. zur Zeit des Glücks; bey glücklicher Zeit. de tems heureux; durant le bonheur.

za czasu. zur Zeit. au tems. § za czasu żyćia iego.

**za czasu, za wczasu.* zeitig, bey Zeiten. au tems qu'il faut; à tems, dans la saison propre.

za lata. im Sommer. dans l'été; pendant l'été.

za pogody. bey, in gutem Wetter. au tems clair et serein.

za świeża. so lange es frisch ist. durant sa fraicheur; de la fraiche date, de fraiche mémoire, depuis peu; étant encore tout fraiche, tout nouvel. § weź to źiele za świeża; za świeża księga wydana.

za żywota. bey Lebzeit. étant vivant; du vivant.

II. den Accusativum. *l'Acusatif.*

2) für. pour, de. § pieniądze za szkodę, za głowę, za towar; to za to.

sukno za (po) trzy talery. Tuch zu drey Thalern. du drap de, à trois écus.

talar za osobę. einen Thaler für eine Person. un écu par tête.

za swoie pieniądze. für sein Geld. pour son argent, de son argent.

za gotowe; za gotowe pieniądze. für baar Geld. pour argent comptant.

dał za konia tego sto talerow. er hat für dieses Pferd hundert Thaler gegeben. il a donné cent écus pour (de) ce cheval.

ze grosz to nie stoi. das ist nicht einen Groschen werth. cela ne vaut un gros.

za co to. 1) wie theuer? was kostet es? 2) für was? 1) combien? à quoi? à quel prix est-il cela? 2) pour quoi? à quoi? § 1) za co ten koń. 2) za co wydałeś talar.

za tyle. für so viel. pour autant de prix, pour tant.

przedał to za tyle. er hat das für so viel verkauft. il l'a vendu autant.

za tyleż. für eben so viel; für eben den Preis. tout autant, pour le même prix.

słowo za słowo. Wort für Wort. mot pour mot. § dar za dar, wet za wet.

słowo za słowo odpowiada. er will das letzte Wort behalten. il veut être le dernier à repliquer; il veut avoir le dernier.

za pewną, za pewną rzecz. für gewiß, als eine gewiße Sache. pour certain, pour seur, pour assuré, comme une chose certaine. § za pewną biorę, mam, powiadam.

za straconą; za straconą rzecz. für verloren. pour perdu.

mam to za straconą. ich halte dieses für verloren. je le crois perdu.

za swoie. für das seinige. pour le sien. § mam to, wyznaię to za swoie; masz to za swoie; ma to za swoie; za swoie kupiłem.

mam go za przyiaćiela. ich halte ihn für meinen Freund. je le crois, je l'estime mon ami, je le prend pour mon ami. § ma to za fraszkę, za iedno to wszystko, za wielką rzecz.

mieć co za dźiw. etwas für ein Wunder halten. regarder qu. ch. comme une merveille.

za zdrowie twoie. auf deine Gesundheit. à votre santé.

za dźień komu robić. für einen ein Tagewerk arbeiten. faire la journée pour qu.

3) für, einem zum besten. pour, en considération, en faveur de. § wydał krol dekret za niego; za Oyczyznę żyćie położył.

4) für, statt, wegen. pour; au lieu de; à cause de. § uczyń to za (miasto) brata; za ćiebie ćierpię, płacę; modlić śię za kogo; wybito go za brata; skarany za ten występek, za to go bito.

5) zu, anstatt. pour. § za karanie, za karę, za pokutę mu to naznaczono; ma to za naukę.

6) in, binnen einer Zeit oder einer Weite. dans; dans un tems de, dans l'espace de; entre ci et —. § za trzy dni odiadę; za wiele godźin tu będźie? za rok, za kilka dni, za kilka lat; pisał za trzy mile po Doktora.

za (przez) dźień to zrobi. er wird es in einem Tage machen. il le fera dans un jour.

7) bis über. par dessus. § za (nad) kolana woda.

8) an, bey. par. § wiśi za nogi; za włosy, za łeb, za szyię kogo porwać, wlec; za uszy, za ogon uiąć, trzymać; poćiągniy śię sam za nos. *prov.*

9) für, so gut als, wie. pour, comme.

za trzech robi. er arbeitet für drey Mann. il travaille pour (comme) trois hommes. § za dźieśiąćiu zie; za trzy kobiety przędźie; stoi mi przyiaćiel za skarb drogi.

za umarłego, za zabitego. für todt, für erschlagen, als einen Todten, als einen erschlagenen. pour mort, pour tué. § przyiął go Doktor za umarłego, wynieśiono go za zabitego.

III. den *Accusativum*, wie im teutschen auf die Frage wohin, und den *Instrumentalem* auf die Frage wo? *l'Acusatif quand il se trouve un mouvement d'un lieu derrière un autre et l'Instrumental lorsqu'il n'y en a point.*

10) hinter. derriére, au delà de. § za rynkiem mieszka.

za ucho włożyć. hinter das Ohr stecken. mettre derriére l'oreille.

za uchem iest pioro. die Feder ist hinter dem Ohr. la plume est derriére l'oreille.

za pas wetknąć. in, hinter den Gurt stecken. mettre dans la ceinture.

za pasem noż. in, hinter dem Gurt ist das Messer. le couteau est derriére la ceinture.

za piec skoczyć. hinter den Ofen springen. sauter derriére le poéle.

za piecem śiedźi. er sitzet hinter dem Ofen. il est assis derriére le poêle.

za miasto, za bramę wyniść. vors Thor gehen. aller hors de la ville. § za wieś poszedł.

za miastem mieszka. er wohnt hinter der Stadt. il demeure au delà de la ville.

za rzękę poiechał. er ist jenseit des Flusses gefahren. il est parti au delà du fleuve.

za morze. hinter dem Meer. outre mer, au delà de la mer.

za rzeką, za morzem iest miasto. die Stadt ist jenseit des Flußes, des Meeres. la ville est au delà du fleuve, de la mer.

za mur iść. hinter die Mauer gehen. aller vers le derriére de la muraille. § iechać za las.

za murem iść. hinter der Mauer gehen. aller derriére la muraille.

IV den Instrumentalem. *l'Instrumental.*

11) hinter, nach. après, derriére. § za okrętem płynął; za mną kamienie ćiskano; wysłano iazdę za nieprzyiaćielem.

idź za mną. folge mir nach, gehe hinter mir. marchez derriére moi, suivez moi.

za kim mowić, pisać. einem nachsprechen, nachschreiben repeter les mots de qu; écrire après qu.

za sobą. hinter sich. après soi, derriére soi.

zamknąć drzwi za sobą. die Thüre hinter sich zumachen. fermer la porte sur soi.

za skorą zwischen der Haut und Fleisch. entre la peau et la chair.

za czasem. mit der Zeit. avec le tems.

za laty. mit den Jahren, nach vielen Jahren. avec l'âge, après beaucoup d'années.

12) für—für; eines nach dem andern. à, l'un après l'autre.

nogę za nogą. Fuß für Fuß. pas à pas; pié à pié. § palec za palcem stawia.

dzień za dzień żyie. er lebet in den Tag hinein. il vit au jour la journée, au jour le jour.

13) auf, nach. à, selon, suivant. § za rozkazaniem, za łaską, za powodem twoim, za radą, za sprawą twoią; za zdaniem twoim; za słowem twoim mi danym.

za pogodą. mit Gelegenheit, bey Gelegenheit. avec ocasion.

za pozwoleniem twoim. mit deiner Erlaubniß. avec vôtre permission.

14) für, einem zum besten. pour qu; en faveur de. § mowił, prosił, pisał za nim.

* * *

Za, *pr. insep.* Diese Präposition theilet den Zeit-Wörtern folgende Bedeutungen mit. *cette préposition communique aux verbes les significations suivantes.*

1) ver, eine Vermachung, Verschließung, Verstopfung. en, ou une action d'enfermer, de boucher.

zamurować. vermauren. murer, boucher par une maçonnerie.

zawinąć. verhüllen, enveloper.

zasidlić. verstricken. enlacer.

zawalić. verschütten. encombrer.

2) ver, tief herein, weit herein. au fond, bien avant, bien loin.

zabiec w las. tief in einen Wald laufen. s'enfoncer dans une forêt.

zabrnąć. tief einwaden. aller bien avant dans l'eau.

zabłąkać się. sich sehr verirren. s'égarer fort loin.

3) eine Vertiefung in etwas, eine Anstrengung der Kräfte. une action de s'apliquer trop, de s'engager entiérement.

zaczytać się. sich ins Lesen vertiefen. s'engager trop à la lecture; s'abîmer dans la lecture.

zapatrzyć się. aufmerksam zusehen. regarder avec beaucoup d'atention.

zamyślić się. sich in den Gedanken vertiefen. réver, penser fortement, y songer.

4) gänzlich, alles, gar. tout, tout-à-fait, entiérement, fort.

zabrać. alles wegnehmen. ravir tout.

zadusić. gänzlich ersticken. étoufer entiérement.

zadłużyć się. in Schulden fallen. s'endetter fort.

5) anheben, anfangen etwas zu thun. un commencement, une action de se mettre à faire qu. ch.

zabłaznować. anfangen zu haseliren. se mettre à badiner, à boufonner.

zagrać. zu spielen anfangen. se mettre à jouër.

zaśpiewać. zu singen anfangen. commencer à chanter.

Ząb, *g.* * *zębu, zęba.* 1) ein Zahn. 2) Zahn, Zacke im Kamm, im Rade. 3) ein Nußknacker. 1) dent, *f.* 2) une dent de peigne, de rouë. 3) casse-noisette, *m.* § 1) zębow u człowieka liczą 32; kto dał zęby da i chleb *prov.* zęboma trzymać, uchwycić, zgrzytać, klapać; ząb mu wypadł, go boli. 2) ząb u klucza; ząb albo palec w kole młynskim. 3) rozłupać orzech zębem.

zębow bolenie. Zahn-Schmerzen. mal de dents; mal aux dents.

zębow pożołknienie. Brand der Zähne, davon sie gelb anlaufen. la brûlure aux dens qui les rend jaunes.

ząb z rzędu wyrosły; przyrostek. außer der Reihe gewachsener Zahn. un surdent.

zęby kątne ostatnie trzonowe z obu stron. Witz- oder Weisheits-Zähne. dens de sagesse.

zęby trzonowe. Backen-Zähne. dens machélières; grosses dens.

zęby trzonowe pierwsze po kłach u koni. die Eck-Zähne des Pferdes, die nähesten an den Backen-Zähnen. les coins, les dens de cheval les plus proches de celles qu'on apelle crochets ou crocs.

zęby kły. Spitz-Zähne in der untersten Kinnlade. dens canines.

zęby oczne. Augen-Zähne. dens oeillieres.

zęby przednie. die Schauffel-Zähne, die vordersten Zähne. dens incisives; incisives: *f. plur.* dens de devant; dens gelasines.

ząb słoniowy. Elephanten Zahn. une dent de l'éléfant.
zęby kluczowe. Schlüssel-Barth, Schlüssel-Zähne. paneton, bouterolle, museau de clé.
zęby wypychać die Zähne ausstochern, ausputzen. curer les dens.
zęby herb. Wappenk. drey Wolfs-Zähne unter einer Krone und Helm. *Blas.* trois dens de loup ornées d'un timbre et d'une couronne.
na ząb mu to nie padnie; mało to nań. das ist für ihn nur auf einen Zahn. il n'y en a pas pour sa dent creuse.
na ząb nie ma co włożyć. er hat nichts zu beißen noch zu brechen. il a les dens bien longues; il a faim; il n'a pas de quoi mettre sous la dent.
na ząb kogo wziąć. einen durchziehen, hecheln, zur Bank hauen. donner un coup de dent, de langue à qu; déchirer à belles dens. § na ząb go wszyscy wzięli.
iednym zębem chleb teraz ieść trzeba. die Zeiten sind schlecht, man muß wenig eßen. il ne faut manger présentement le pain que d'une dent; le pain est présentement fort cher.
z zębow wydrzeć. vor dem Maule wegnehmen, aus den Zähnen rücken. enlever qu. ch. sur la mustache, à la barbe de quelqu'un.
zaglądać komu w zęby. einem ins Maul kucken; einem zusehen. regarder qu. au nez.
zęby mi na to piszczą. das Maul wäßert mir darnach. l'eau m'en vient à la bouche.
kąsałbym go zęboma. ich möchte ihn mit den Zähnen zerreißen. je le mangerai à belles dens.
ukażeć zęby. er wird dir die Zähne weisen. il vous montrera les dens.
trzymać to za zęboma będę. das soll nicht aus meinem Munde kommen. cela ne passera pas le noeud de la gorge.
miedzy zębami słowo rzec, mowić. ein Wort murmeln, unter den Bart brummen. dire un mot entre ses dents; barboter, murmurer entre ses dens.
przez zęby mowić. durch die Zähne reden. parler des dens.

Żaba. 1) ein Frosch. 2) gefallenes Hals-Zäpfchen. 3) Zwerg, ein kleiner Mensch, 1) grenouille. 2) luëtte abatuë. 3) mirmidon, petit bout d'homme; nain. § 1) nie żie żaba wołu choć gębę na niego rozdżiewi, *prov.*
żaba drzewna, żielona. Laub-Frosch. calamite, verdier, petite grenouille verte.
żaba żielona wodna. ein grüner Wasser-Frosch. graissette.
żaba dżdżowa. Regen-Frosch. grenouille qu'on croit venir avec la pluïe.
żaba wodna. Fluß-Frosch, See-Frosch. grenouille de riviére, de mer.
żaba żiemna krostawa, parszywa albo parchata. eine Kröte. crapaut.

Zabaczywam czego, *v. m. F. zabaczę.* aus der Acht lassen, vergessen. oublier.
*Zabarzyć. *vid.* Zabażyć.
Zabawa. Gewerbe, Verrichtung, Beschäftigung. vacation, besogne, ocupation, afaire, travail. § wielki to człowiek tak w pokoiu iak w żołnierskiey zabawie.
zabawa. Wappenk. ein mit einer Linie von oben getheiltes Schild, davon die eine Helfte ein blaues, die andere ein geschachtes Feld vorstellet; Kron und Helm sind mit fünf Strauß-Federn gezieret. *Blas.* écu partagé d'un trait dont les moitiez représentent deux champs, l'un d'azur et l'autre échiqueté; cinq plumes d'autruche ornent le timbre et la couronne.
Zabaweczka. *vid.* Zabawka.
Zabawca. 1) der einen verweilet; Aufhalter. 2) Jagd-Hund der sich auf der Spur verweilet. 1) amuseur, celui qui amuse. 2) chien de chasse qui s'amuse sur la voie de la bête. § 1) wielki z ćiebie zabawca. 2) zabawca nie mogąc wiedźieć, ktorędy z paszy zaiąc wylazł, odeyść go nie chce a trafić za nim iednak nie może.
Zabawiam, *v. m. F. zabawię.* verweilen, beschäftigen. amuser, ocuper, arrêter. § zabawiła mię kompania.
zabawiać się czym. sich beschäftigen, sich verweilen. s'amuser, s'ocuper de; s'apliquer, s'emploier à faire qu. ch.
Zabawiony, zabawny. 1) beschäftigt. 2) aufhaltend, beschäftigend, mühsam. 1) surchargé d'afaires, afairé, ocupé. 2) pénible, qui donne de l'ocupation. § 1) w wielkich i wspaniałych myślach zawsze zabawiony; barzo iest tym, w tym zabawiony; zabawny prowadźi żywot; dni moie zawsze zabawne. 2) praca to iest zabawna.
Zabawka, zabaweczka. kleine Beschäftigung, Zeitvertreib, kleine Arbeit. amusette, besognette; petite ocupation, passe-tems, léger travail.
Zabażyć się komu, *F. zabaży.* einem ein Lüstchen ankommen, in den Sinn kommen. venir dans l'esprit, en pensée. § młodey się to i owo zabaży.

zabażyło mu się. es kam ihm an. il lui a pris, il lui est venuë une envie de. § zabażyło mu się iechać na spacer.

co ci się zabażyło? was ist dir angekommen? sur quelle herbe avez vous marché?

Zabeczeć, *F. zabeczę.* ⎤ anfangen zu blö-
Zabeknąć, *F. zabeknę.* ⎦ ken. se mettre à béler, à meugler.

Ząbek, *g. ząbka.* 1) ein Zähnchen. 2) Art von Hunden mit sehr weißen Zähnen. 1) une petite dent. 2) sorte de chien à dens fort blanches.

Żabi. Frosch-, de grenouille. § żabi krzek.

żabi kamień. Kröten-Stein, so im Kopf einer Kröte gefunden wird. crapaudine, pierre qui se trouve dans la tête d'un crapaud.

żabi kwiat ziele. vid. Papawa.

żabie kosmy ziele. vid. *żorawie noski.*

żabie gronka ziele. (ambrosia) Trauben-Kraut. Ambroisie.

żabia kostka. kleiner Knochen in der linken Seite eines Frosches. petit os qu'on trouve dans le côté gauche d'une grenouille.

Zabicie. 1) Ermordung, Entleibung. 2) das Schlachten, Erlegen eines Thieres. 3) Stich im Karten-Spiel. 4) Verschlag einer Oeffnung als mit Tapeten. 1) homicide, *m.* meutre, *m.* tuërie. 2) l'action de tuër, d'assommer une bête. 3) main, *f.* levée de cartes. 4) ouverture couverte d'un tapis ou de quelque autre chose.

Zabiegacz czego. Streber, Trachter nach etwas; der etwas zu erlangen suchet. rechercheur, brigueur, un homme aspirant après; celui qui recherche qu. chose.

zabiegacz dziedzictwa. der nach einer Erbschaft strebet. qui chasse aux testamens.

Zabiegam, *v. m. F. zabieżę, zabiegnę.* 1) tief hineinlaufen; hereinstreifen, eindringen. 2) entgegen gehen. 3) abwenden, vorkommen, vorbeugen, hintertreiben. 4) aussuchen, suchen, mit herumlauffen etwas zu erhalten suchen. 5) trachten, streben nach etwas. 6) eines Gunst suchen, sich um solche bemühen. 1) s'enfoncer, s'avancer; pénétrer en courant; aller, entrer en avant; faire des courses. 2) venir à la rencontre de qu; aller au devant de. 3) obvier, s'oposer à qu. ch; aller au devant d'un mal; prévenir, détourner, parer, éloigner, éviter, empêcher qu. ch; couper chemin à. 4) rechercher, chercher avec soin en courant çà et là, de côté et d'autre; courir après qu. ch. de tous côtez. 5) aspirer à; désirer, briguer, ambitionner, poursuivre, rechercher, mugueter, tâcher d'avoir. 6) briguer l'amitié de qu; faire sa cour à qu; tâcher de gagner l'afection de qu; gagner l'esprit de qu; prévenir qu. § 1) daleko w Polskę zabiegł; oderwało się kilka set koni od znaku i po wszystkich stronach zabiegaią i rabuią. 2) zabiega (zachodzi) mu w drogę. 3) zabiec złemu, szkodzie. 4) zabiegay koło pieniędzy dla mnie. 5) zabiegać dziedzictwa, urzędu, cudzych obiadow. 6) zabiegać komu, czyiey łaski; o czyią łaskę zabiegać.

zabiegł zamysłowi temu. er hat diese Absicht hintertrieben. il a renversé ce dessein, il a detourné ce coup.

zabiegaiący dostoieństwa, urzędu. ein Candidat, der nach einem Amte strebet. prétendant, brigueur d'une charge; celui qui aspire à quelque dignité.

zabiegam się, zawodzę się. den Anlauf zum Sprunge nehmen. prendre son escousse, reculer pour mieux franchir.

Zabieganie, zabieżenie. 1) das Hineinstreifen, Einfall, Streiferey. 2) Vorbeugung, Abwendung. 3) Bestrebung, Trachtung nach etwas. 1) enfoncement, course dans un païs; l'action de s'avancer en courant. 2) élognement, empêchement d'un fâcheux évenement; un obstacle à quelque mal, à un mauvais dessein. 3) brigue, poursuite d'obtenir une chose; recherche. § 1) na zabieżeniu w sąsieckie państwo poymany. 2) zabieżenie złemu, nieszczęściu. 3) zabieganie urzędu, dziedzictwa.

zabieżenie chorobie. Präservativ-Mittel. préservatif.

zabieganie łaski czyiey. die Bemühung um eines Gewogenheit. les assiduitez d'une personne auprès d'une autre.

zabieżenie komu od czego. Vorsprung; Zuvorkommung. l'action de prévenir qu; prévention, anticipation.

zabieżenie komu w drogę, zayście, wyyście przeciw komu. das Entgegengehen. l'action d'aller au devant de qu; l'aller au devant de qu.

Zabiegi, *plur.* 1) Einfall, Streiferey. 2) Bestrebung, Bemühung. 1) débordement, incursion, course, irruption dans un païs. 2) éforts, *plur.* empressement, poursuite. § 1) na zabiegach morskich poymany; Tatarzy częste zabiegi czynią w sąsieckie kraie. 2) daremne iego były zabiegi.

Zabiegły, co umie zabiegać, nabywać. geschickt etwas zu gewinnen, zu erlangen. adroit à gagner, à obtenir; qui a de l'adresse pour aquerir.

Zabielam co, *v. m. F. zabielę.* weiß machen, weiß anmachen. blanchir, rendre blanc. § zabielić frykasę, potrawę.

** *dźień śię zabiela.* der Tag bricht an. le jour commence à poindre, à éclorre, à venir.

Zabielenie. das Bleichen, Weißmachen. blanchiment, l'action de rendre blanc.

Zabielony. weiß angemacht. blanchi, rendu blanc. § zabielony agrest, frykas.

Żabieniec. *vid.* Żabińiec.

Zabieram, *v. m. F. zabiorę.* 1) alles wegnehmen. 2) überschwemmen, mit sich reißen. 3) confisciren, wegnehmen. 1) enlever, rafler, ravir, prendre, emporter tout. 2) inonder la campagne; entrainer, emporter avec soi. 3) confisquer, saisir; se saisir de. § 1) nieprzyiaćiel wszystkich i wszystko zabrał; nie zabierzesz tego na raz. 2) rzeka pole, łąki zabiera. 3) zabrano to do skarbu, na pana, na krola.

zabierać mieysce. Platz einnehmen. ocuper la place.

zabieram, v. m. F. zabiorę, zawezmę. 1) machen, stiften als Freundschaft. 2) fig. bekommen, erlangen. 3) sich vergreifen; aus Versehen eine fremde Sache mit sich nehmen. 1) faire, contracter, établir une amitié. 2) recevoir, prendre; se procurer. 3) se méprendre, se tromper en prenant pour la sienne une chose d'autrui. § 1) zabrał z nim przyiazń; zawźiął ze mną pobratyństwo; zawźiął na mnie nieprzyiaźń. 2) zawźiął Ducha Swiętego; zawźiąwszy (zabrawszy) nową gotowość, nowe śiły; zawźiąłem tę wiadomość od niego. 3) zawziąć co cudzego.

zawźiąć o czym wiadomośći, ięzyka. von etwas Wind bekommen. avoir le vent, le mot de qu. ch.

zawźiąć śię, F. zawezmę. *zaymować śię.* 1) Wurzel fassen, schlagen, treiben. 2) beharren, bestehen auf etwas. 3) auf einen erbittert, ergrimmet seyn. 1) s'enraciner; reprendre, prendre, faire des racines; lever. 2) s'opiniâtrer, devenir opiniâtre, persister. 3) s'acharner, étre acharné contre qu; en vouloir opiniâtrement à qu. § 1) zboże, płonka śię zawźięła. 2) zawźiąłem śię z wielką ćiekawośćią tego śię domacać; na to, do tego śię zawźiął. 3) zawźiął śię na mnie złośćią i nienawiśćią.

zabierać śię, F. zabiorę, *wybierać śię do czego, w co.* sich zu etwas zubereiten, fertig machen. se préparer, se disposer, s'aprêter à; faire des préparatifs pour. § zabierał śię w drogę, w pracę, w daremne zamyślenia.

zabieram śię, F. zabiorę, zawezmę. 1) entstehen, entspringen. 2) sehr wachsen, zunehmen an etwas. 3) sich anlassen; Anlaß, Anschein zu etwas haben. 1) naitre, provenir, venir, commencer, s'alumer de. 2) s'acroiter, s'augmenter en. 3) tendre à; il y a aparence. § 1) zawźięła śię woyna; zabierała śię ztąd przyiazń, nieprzyiaźń; zawźiął śię z tego ogień. 2) w wielką śię to Państwo zabrało potęgę; zabierać śię w ćiało; krowa śię w nabiał zabrała; potężnie śię złe zawźięło. 3) zabrało śię na woynę; zabiera śię na deszcz na śnieg.

zabiera mu śię na febrę. es läßt sich mit ihm zum Fieber an. il y a aparence que la fiévre le prendra.

Zabieżenie, *vid.* Zabieganie.

Zabiiacz, zabiiak. Todtschläger, Meuchel-Mörder. siccaire, meurtrier, assassin, tuëur.

Zabiiam, *v. m. F. zabiię.* 1) tödten, ums Leben bringen, entleiben, umbringen. 2) schlachten, fällen ein Thier. 3) fig. quälen, martern, kränken. 4) verschlagen, vermachen eine Oeffnung. 5) stechen im Karten-Spiel. 6) einschlagen, einrühren, einmachen. 1) tuër; ôter la vie; meurtrir, défaire, faire mourir. 2) tuër; assommer, égorger une bête. 3) *fig.* assassiner, assommer, tuër, acabler, fatiguer, ennuïer; faire souffrir; outrager. 4) couvrir une ouverture de; tendre, mettre devant une ouverture. 5) batre, emporter, prendre une carte jouée. 6) gacher, brouiller; mettre qu. ch. dans celle qu'on veut préparer. § 1) zabito tu człowieka; zabiy go. 2) zabić wolu, ptaka z fuzyi. 3) zabiiasz mię twemi słowy; zabiłeś mię tą nowiną. 4) zabić dźiurę oponą, deskami. 5) zabił tuza kozerą. 6) zabić na gorzałkę; zabić polewkę iaiem.

biy zabiy na niego. alles verfolget ihn. tous se recrient contre lui.

zabić okrutnie. grausam ermorden. massacrer, assommer, tuër cruellement.

zabić kogo na śmierć. tödten; vom Leben zum Tode bringen. ôter la vie à qu;

mettre qu. à mort. § zabili go kamieńmi na śmierć.

zabić armatę; zabić armatę gozdźiami. ein Geschütz vernageln. enclouër un canon.

zabić koniowi za żywe. ein Pferd vernageln. enclouër, piquer le cheval en le ferrant.

zabić komu za żywe. einem ein Herzeleid anthun. faire souffrir qu; piquer qu. au vif; faire du chagrin, de la peine à qu.

zabiie mię to. das bringet mich um, das stürzet mich. cela me coupe la gorge; cela m'assomme; m'assassine.

zabić oszczepem dźika. mit einem Jäger-Spieß eine Sau fällen. enferrer le sanglier avec un espieu.

zabić się sam; swoią śmiercią się zabić. sich das Leben nehmen; sich entleiben; Hand an sich legen. se tuër soi même; se donner la mort; se défaire soi même.

zabić się. ums Leben kommen; sich ums Leben bringen aus Versehen oder zufällig. se tuër par sa faute ou par accident. § nie zabiiay się, sam nie zadaway sobie piiaństwem śmierći; żaden się na śmierć nie zabił, gdy się kośćioł zawalił.

Zabiianie. *vid.* Zabićie.

Zabiiarnia. Mörder-Grube, Mord-Loch. boucherie; coupe-gorge, *m.* lieu ou l'on égorge les gens.

Zabiniec, *g. żabińca.* Frosch-Pfuhl, Frosch-Lache, wo sich die Frösche aufhalten. grenouilliére, lieu où il y a beaucoup de grenouilles.

żabiniec, } (batrachites, brontias)
Żabinek, *g. u.* } drogi kamień. Knopf-Stein, Kröten- oder Hagel-Stein, sie sollen mit dem Hagel herunter fallen. batrachite, *m.* pierre précieuse qui à ce qu'on croit doit tomber avec la grêle.

żabinek źiele. vid. Jaskier.

Zabior. Raub, Beute. dépouille, proie, butin.

Zabity. 1) erschlagen, umgebracht. 2) geschlachtet, gefällt. 3) vernagelt. 4) vermacht, verschlagen als eine Oeffnung. 5) eingeschlagen, eingemacht. 1) tué. 2) tué, assommé, égorgé, *en parlant des bêtes.* 3) encloué. 4) couvert d'une piéce de tapis, *en parlant d'une ouverture.* 5) mis, mélé dans ce qu'on prépare, qu'on aprête. § 1) zabitych pochowáć. 2) bydło zabite (bite). 3) dźiało zabite. 4) okno oponą zabite. 5) słod na piwo zabity.

śmierć zabita. 1) gewaltsamer Tod. 2) Todes-Strafe. 1) mort violente. 2) le dernier suplice, peine de mort. § 1) gniewliwy łacno o zabitą śmierć przychodźi. 2) na zabitą śmierć zasłużył; skarano go zabitą śmiercią.

sprawa o zabitą głowę, o zabitą śmierć, o mężoboystwo. Blut-Gericht, Criminal-Gericht wegen einer Mordthat. action criminelle à raison d'un meutre.

Żabka. ein kleiner Frosch. petite grenouille.

Ząbkowato, *adv.* zackicht, zahnicht. dentelé en maniére de dens de peigne ou de scie. § ząbkowato schodźiste są szwy w głowiey kośći, rybie zęby.

Ząbkowatość. Zacken-Werk, gezäckte, verzähnte Arbeit. crenelure, dentelure; ouvrage dentelé, crenelé.

Ząbkowaty. zahnicht, zackicht, verzähnt. crenelé, dentelé; qui a de petites dents. § śierp ząbkowaty.

Ząbkuię. zahnicht, zackicht machen. creneler, denteler; faire des entailles en forme de dents.

Zabłądźić, *F. zabłądzę.* } sich ver-
Zabłąkać się, *F. zabłąkam się.* } irren, sich verschlagen. s'écarter, s'égarer, se fourvoier, se perdre, se détourner de son chemin. § zabłąkał się okręt do tego portu; do cnotliwych rzadko szczęśćie zabłądźi; zabłąkał się od mieszkania, od prawdy.

Zabłądzenie. } Verirrung. égarement.
Zabłąkanie. }

Zabłądzony. } verirrt. égaré. § tak był
Zabłąkany. } w swoiey głębokiey myśli zabłąkany.

bydle zabłąkane. verirrtes, verlaufenes Vieh. une bête gaive, égarée.

Zabłaznować, *F. zabłaznuię.* anfangen Possen zu treiben. se mettre à badiner; boufonner un peu.

Zabłoćie. trockner Ort über einer Koth-Lache. endroit sec après un bourbier.

Zabłysnąć, *F. zabłysnę.* 1) anfangen zu blitzen, zu schimmern, Strahlen zu werfen. 2) auf einen werfen einen Strahl, einen Blick der Liebe. 3) hervorbrechen, leuchten. 1) reluire; commencer à éclairer, à jetter une lüeur; commencer à raïonner. 2) jetter un raïon d'amour sur qu. 3) reluire, éclater, briller, paroitre. § 1) zabłysnęło grzmieć będźie; miecz w iego ręku zabłysnął. **2) przyiaznym na mnie zabłysnął promie-

promieniem. 3) zabłysnęła nauka, cnota, łaska iego.

Zabobon, | Zabobony, *plur.* 1) Aberglaube. 2) Götze, Abgott. 1) superstition. 2) un idole. § 1) zabobonow wierzyć; zabobonami narabiać, obwarować przeciw złym przypadkom iako poganie czynili i teraz baby głupie; pogańskie, żydowskie zabobony. 2) zabobon w kącie stoi.

Zabobonnie, *adv.* abergläubischer Weise. superstitieusement, avec superstition.

Zabobonnik. Abergläubiger. un superstitieux.

Zabobonność. Neigung zum Aberglauben. disposition, pente qu'on a à la superstition.

Zabobonny. abergläubisch. superstitieux.

Zaboleć, *F. zaboli.* 1) anfangen weh zu thun. 2) einem schmerzen. 1) commencer à faire mal, à faire de la douleur. 2) afliger, cuire, chagriner, afecter qu; donner, causer du chagrin, du souci à qu. § 1) zęby mię zabolały. 2) zaboli go to.

zabolała mię głowa. der Kopf fängt mir an weh zu thun. le mal de tête me prend.

Zabość, *F. zabodę.* anspornen ein Pferd. piquer, talonner le cheval, lui donner de l'éperon. § zabodź konia.

Zaboy. Mord, Mordthat. meurtre, *m.* hommicide, *m.*

zaboy popełnić. einen Mord begehen. faire un meurtre.

zaboy płodu albo dźiećięćia maluckiego. Kinder-Mord. infanticide, *m.* le meurtre d'un enfant.

Zaboyca. Mörder. meurtrier, hommicide; assassin.

zaboyca śiebie samego. ein Selbst-Mörder. un hommicide de soi-même.

Zoboyczyny. Mörderin. une meurtriére, une homicide, celle qui a fait un meurtre.

zaboyczyny dźiećięćia. Kinder-Mörderin. celle qui a tué un enfant; meurtriére, assassine d'enfant.

Zaboyski. mörderisch. meurtrier, homicide.

Zabraniam czego komu, *v. m. F. zabronie.* verwehren. empêcher, défendre qu. ch; faire défense de faire qu. ch.

Zabranie czego. 1) die Wegnehmung. 2) Einziehung, Confiscation. 1) enlevement; l'action d'emporter, d'enlever. 2) confiscation; saisie qu'on fait de quelque bien au profit du Prince.

Zabrany. 1) weggenommen. 2) confiscirt. 1) ravi, emporté, enlevé. 2) confisqué, saisi au profit du Prince.

Zabrnąć, *F. zabrnę.* 1) tief ins Wasser gehen, waten. 2) sich tief einlassen; fallen, verfallen, gerathen in etwas. 1) entrer dans un gué profond; se mettre dans une profonde eau pour la guéer; guéer fort loin. 2) s'embarquer, s'embarasser; s'embourber, s'enfiler, se perdre, étre enfilé, se jetter, se plonger dans § 1) rybacy na ryby zabrnęli; zabrnął w wodę po pas. 2) zabrnąć w złość, w długi, w grzechy, w błędy.

nie zabrnie głęboko. er wird es nicht weit bringen. il n'avancera pas loin; il n'ira pas loin.

Zabronienie. Verwehrung. défense, empêchement.

Zabroniony. verwehrt. défendu, empêché.

Zabrudźić, *F. zabrudzę.* Wäsche sehr schwarz machen. rendre trop sale le linge.

zabrudźić śię. sehr schwarz werden, von der Wäsche. s'encuirasser, devenir trop sale comme le linge.

Zabrunatnić co, *F. zabrunatnię.* 1) braun färben. 2) blau anlaufen laßen. 1) brunir, teindre en brun. 2) donner une couleur d'eau à une morceau de fer; peindre du fer.

Zabrzmiewa, *v. m. F. zabrzmi.* erschallen. retentir, résonner, se répandre. § zabrzmią Państwa pieśn wesołą; zabrmiał huk po leśie.

Zabudować co, *F. zabuduię.* 1) verbauen als die Aussicht. 2) vollbauen, bebauen. 1) boucher les lumiéres, la vuë à son voisin; barrer, boucher la vuë d'une fenêtre en bâtissant contre. 2) remplir une place d'édifices, de bâtimens. § 1) zabudować okna, światłość sąśiadowi. 2) zabudował wszystek grunt, plac.

Zaburzenie. 1) Ungestümigkeit, Sturm-Wetter. 2) Kriegs-Gefahr, Unruhe, Verwirrung. 1) tempête, mouvement, agitation violente du tems, de la mer. 2) tempête, sedition, trouble, *m.* émotion, desordre, *m.* tumulte, *m.* orage, *m.* § 1) zaburzenie nieba, morza. 2) w srogim teraźnieyszym zaburzeniu Oyczyzny.

Zaburzyć, *F. zaburzę.* 1) erregen, als der Wind das Meer. 2) erregen, verwirren. 1) agiter; rendre tempetüeux, émouvoir, remuër comme le vent la mer. 2) troubler, agiter; causer des désordres. § 1) srogie wiatry zabu-

rzyły

rzyły morze. 2) całe tym zaburzył państwo.

zaburzyć się. 1) stürmisch Wetter werden; trübe werden. 2) in Unordnung, in Unruhe gerathen, aufrührisch werden. 1) se troubler, s'obscurcir, se brouiller, devenir orageux. 2) se troubler, s'agiter, se soulever. § 1) zaburzyło się na śnieg, na deszcz. 2) na ten ogłos wszystkie się zaburzyło miasto.

Zaburzony. ungestüm, stürmisch, unruhig. tumultüeux, tempétüeux, agité, orageux.

Zaceniam, *v. m. F. zacenię.* bieten, halten eine Waare. taxer, priser, faire tant une marchandise.

Zaceniony, geschätzt. prisé, taxé.

Zachęcam kogo do czego, *v. m. F. zachęcę.* anfrischen. encourager, animer, rafermir, relever.

zachęcić sobie kogo. auf seine Seite bringen, gewinnen. gagner, captiver, prévenir qu; porter, tirer qu. à son parti. § zachęcił sobie stany.

Zachełznam, *v. m. F. zachełznę.* 1) zäumen. 2) bändigen. 1) brider. 2) domter, arrêter, reprimer. § 1) zachełznąć konia.

Zachćiewa mi się czego, *v. m. F. zachce.* es lüstert mich; ich bekomme ein Lüstchen zu etwas, es kommt mir an. il m'arrive; l'envie me prend, me saisit; je suis en humeur de. § brzemienney się często tego i owego zachćiewa; zachćiało się starcowi tańcować.

Zachłystnąć się czym, *F. zachłystnę.* sich verschlucken, in die unrechte Kehle bringen. s'engorger, s'engouër, avoir peine à avaler un morceau.

Zachmurzam, *v. m. F. zachmurzę.* beziehen; trübe machen, als das Wetter. troubler, obscurcir, rendre obscur. § niepogoda niebo zachmurzyła.

zachmurzyć się. sich überziehen, trübe werden, sich mit Wolken beziehen. se troubler, s'obscurcir; devenir obscur et ténébreux; se couvrir de nuages; se brouiller.

Zachmurzenie, Beziehung mit Wolken. obscurcissement causé par des nuages.

Zachmurzony. trübe, dunkel, wolkicht, obscur, ténébreux; plein, couvert de nuages. § zachmurzona od płaczu zrzenica.

Zachod. 1) Untergang eines Gestirns. 2) der Sonnen-Untergang. 3) West, Niedergang. 1) le coucher d'un astre. 2) le coucher du soleil. 3) couchant, Occident; le côté du monde ou le soleil se couche. § 1) zachod gwiazdy, księżyca. 2) godźina przed zachodem; słońca, słoneczny zachod. 3) ku zachodowi, na zachod te kraie leżą.

Zachodni. } gegen den Niedergang, Zachodowy. } Westlich, West-. Occidental, qui regarde l'Occident; Occase.

Zachodzę, *v. m. F. zaydę.* 1) weit hinein gehen. 2) untergehen als die Sonne. 3) sich belaufen, austragen. 4) gerathen, fallen, verfallen in etwas. 5) sich einlassen. 6) weiter gehen, weiter dringen. 7) einen faßen, einem beykommen; einen zu fangen, zu gewinnen suchen; sich eines Mittels bedienen, einen zu seiner Absicht zu bringen. 8) nach etwas trachten, streben, sich um etwas bemühen, was suchen. 9) vorkommen, vorbauen, vorhauen. 10) das Ansehen haben, sich anlaßen. 11) plötzlich befallen, übereilen, beschleichen. 12) abschneiden. 13) vorfallen, vorkommen, sich ereignen; sich finden. 14) gelangen, einlaufen, antreffen, finden. 15) schwanger werden. 16) ins Spiel kommen; Antheil haben, Theil nehmen. 17) bedecket, verhüllet werden. 1) s'enfoncer dans; entrer plus avant; avancer, aller au delà. 2) se coucher comme le Soleil. 3) monter à; faire une somme. 4) tomber, s'enfiler, s'embarquer, s'embarasser, se plonger, se jetter dans. 5) être entrainé, s'engager dans, entrer en. 6) s'enfoncer, aller plus avant, avancer loin dans; percer. 7) tenter qu. par, tâcher de surprendre, de corrompre, d'interesser qu. par; en user, se servir de quelque moïen avec une personne pour la porter à son intention. 8) tâcher d'avoir; aspirer, rechercher, mugueter, briguer; songer à. 9) aller, courir au devant de; obvier, s'oposer à qu. ch; prévenir. 10) aboutir, tendre à; il y a aparence. 11) survenir; surprendre, prendre par surprise. 12) couper le chemin; arrêter, empêcher de passer outre; fermer le passage vers quelque lieu. 13) paroitre, venir, avenir, survenir, se trouver inopinement. 14) arriver, venir, venir à la connoissance de qu; trouver qu. 15) concevoir, être enceinte, être grosse d'un enfant. 16) y avoir part; y interesser. 17) s'obscurcir, se couvrir de. § 1) zaszliśmy głęboko w las, daleko od wsi. 2) słońce zaszło; księżyć wnet zaydźie. 3) suma na sto talerow zaszła. 4) zaszedł barzo w długi, w błędy, w nieprzyjaźń ze mną. 5) w wielką z nim przyiaźń zaszedłem; zachodźić w

słowa,

słowa, w rozmowę. 6) są uczeni co ieszcze daley zachodzą; ale tak daleko zachodźić nie chcę. 7) zachodźić na kogo sztucznie, pochlebstwy, sztuką, fortelem. 8) zachodźić koło urzędu u kogo, o poprawę czego. 9) za wczasu złemu, chorobie zaszedł. 10) zachodźi na woynę, na rozruch, na deszcz. 11) w tym go zaszła śmierć, choroba; noc nas zaszła. 12) wody, nieprzyiaćielskie hufce nas na drodze zaszły. 13) nowa w tym zachodźi trudność, nieprzyiaźń. 14) zaszedł mię rozkaz, list od niego; zaszła ta nowina, wiadomość do nas; przyśiąc ma że go pozew nie zaszedł. 15) zaszła; zaszła płodem, synem. 16) zachodźi w tym honor, interes. 17) gwiazdy chmurami zachodzą; oczy mu śmiertelną zaszły powłoką.

zachodźić w tym będę. ich werde dafür sorgen. j' y songerai.

zachodźić w lata. in die Jahre gehen, alt werden. être sur l'âge; avancer en âge, devenir vieux.

zachodźi to dawnośćią. dieses kommt mit der Zeit ab. cela viellit, est aboli par le tems; cela devient hors d'usage.

oczy mu łzamy zachodzą. die Thränen treten ihm in die Augen; die Augen gehen ihm über. les larmes lui viennent aux yeux, ils se mouïllent.

krwią zachodźić. mit Blut unterlaufen. se meutrir; devenir livide, poché au beurré.

zachodźi cośiś miedzy niemi. es gehet unter ihnen was für. il y a quelque chose de particulier entr' eux; on ne sait quel commerce ils ont ensemble.

zachodzę komu w drogę. dem Freunde oder Feinde entgegen gehen. courir, aller au devant de son ami ou à la rencontre de son enemi.

zachodźić w rozum, w głowę. im Gehirn verrücket werden. perdre une parti de son bon sens; étre hors de son bon sens.

zachodźić śię. 1) mit einem umgehen, umspringen, ihn zu seiner Absicht lenken. 2) sich um etwas bemühen. 3) sich begeben, sich ereignen, vorfallen. 1) tourner, porter qu. à son intention; gagner qu. 2) tâcher, s'éforcer d'avoir. 3) avenir, arriver. § 1) tak dobrze śię umiał zachodźić koło nich, że pozwolili. 2) zachodźił śię o ten urząd. 3) zachodźić śię (przydać śię) może.

Zachodzenie. Vorsorge, Bemühung, Sorgfalt. soin, empressement. § umieiętnieysze koło śiebie to sprawi zachodzenie.

Zachorzały. der krank geworden ist. qui est devenu malade.

Zachorzeć *F. zachorzeię.* krank werden; in eine Krankheit fallen. devenir malade; contracter, gagner une maladie; tomber dans une, d'une maladie. § zachorzały od tego na febrę.

Zachowałość. gutes Ansehen. grand crédit, reputation. § w wielkiey u niego zostaie zachowałośći.

Zachowały. } angesehen; der im großen
Zachowany. } Ansehen, in großen Gnaden stehet. acrédité; qui a les bonnes graces de qu; qui est bien en crédit, en faveur; aimé et chéri.

grosz zachowały; grosz zachowany. ein Nothpfennig. mugot; l'argent serré et caché.

zachowany. 1) erhalten, gesund; bewahrt. 2) beobachtet, gehalten. 3) auferzogen bey etwas. 1) conservé, sain, sauf. 2) observé, maintenu, gardé. 3) nourri, élevé dans. § 1) zachowane zdrowie. 2) zachowane prawa, zachowany sekret, zachawana przyiaźń. 3) na (w) dobrym cwiczeniu zachowany młodźieniec.

Zachowanie. 1) Erhaltung. 2) Umgang, Freundschaft, genaue Bekanntschaft. 3) Beobachtung, Haltung. 4) Ansehen, Hochachtung in der man lebet. 5) Auferziehung. 1) conservation, salut, maintien; le soin de garder, de conserver. 2) conversation; entretien avec qu. 3) observation, garde; l'action d'observer. 4) crédit, autorité, estime, reputation. 5) éducation. § 1) zachowanie życia i rodzaiu każdemu zwierzęćiu iest spolne; zachowania honoru, żywota, zdrowia, pamięći. 2) wielkie z nim ma zachowanie; przyiaćielskie zachowanie. 3) zachowanie prawa, rozkazu czyiego, sekretu. 4) ći Panowie i zachowaniem i maiętnośćią rowni sobie byli; wielkie ma zachowanie i na zamiar złoto. * 5) dobre zachowanie, wychowanie dźiećięćia.

Zachowuię, *v. m. F. zachowam.* 1) erhalten. 2) bewahren, behüten. 3) beobachten, halten. 4) Rechenk. eine Zahl im Sinn behalten. 1) conserver, garder avec soin. 2) sauver, défendre, délivrer de. 3) observer, garder, tenir. 4) *Aritm.* retenir un nombre en mémoire. § 1) zachować zdrowie, maiętność swoię, całość Państwa; zachował mię Bog zdrowo. 2) Bog mię od tego zachowa nieszczęśćia; zachować

wać co od zgniłośći. 3) zachować prawo, ſekret, wiarę, słowo, przyiaźń. 4) zachoway tę liczbę; zachowawſzy liczbę w pamięći przyday ią do naſtępuiącey.

zachować ſobie co. ſich etwas vorbehalten. ſe reſerver qu. ch.

zachować co na potym. etwas auf den Nothfall, auf Zukunft verwahren, aufheben. reſerver, conſerver pour l'avenir, pour la néceſſité; ſerrer; garder une poire pour la ſoif.

zachowuię ſię. 1) ſich aufführen, ſich verhalten. 2) ſich erhalten, ſich behaupten. 3) beobachtet, gehalten werden, im Gebrauch ſeyn. 4) einem dienen, einen Gefallen erweiſen. 1) ſe conduire, ſe comporter, agir, en uſer avec qu. 2) ſe maintenir, ſe ſoutenir. 3) s'obſerver, ſe pratiquer, étre en uſage. 4) faire plaiſir, rendre ſervice à qu. § 1) podług twoiego rozkazania ſię we wſzyſtkim zachowam. 2) zachowam ſię przy honorze, przy zdrowiu. 3) ten zwyczay ſię teraz w Polſzcze zachowuie; iako ſię zachowuie. *4) zachował mi ſię (przysłużył mi ſię) tym dobrze, źle.

Zachowyćiel. Erhalter. conſervateur.

Zachwalam co, v. m. F. *zachwalę.* erheben, anpreiſen, ſehr loben. préconiſer, loüer trop, élever.

Zachwaſzczenie. die Verwilderung, Verwachſung mit Unkraut. acroiſſement de mauvaiſes herbes.

Zachwaſzczony. mit Unkraut verwachſen, verwildert. rempli de mauvaiſes herbes.

Zachwaſzczyć ſię, F. *zachwaſzczę.* mit Unkraut bewachſen; verwildern. ſe couvrir, ſe remplir de mauvaiſes herbes.

Zachwiać czym. F. *zachwieię.* 1) erſchüttern, wankend machen. 2) einen wankelmüthig machen. 1) ſecoüer, ébranler, faire trembler à force de ſecoüer. 2) ébranler qu; le rendre moins aſſuré; rendre qu. vacilant. § 1) wicher potężnie drzewem zachwiał. 2) proſby i groźby go zachwiały.

zachwiać ſię. 1) ſich erſchüttern, wackeln. wanken. 2) wankelmüthig werden. 3) ſtolpern, ſtraucheln, fehlen. 1) s'ébranler, branler, trebucher, étre prêt à tomber. 2) s'ébranler, chanceler, héſiter, vaciler, n'étre pas ferme, n'étre pas aſſuré. 3) broncher; faire une faute, un mauvais pas; ſe mépriſer, ſe tromper en; trebucher.

Zachwianie. 1) Erſchütterung. 2) Fehltritt, Fehler. 1) ébranlement, ſecouſſe. 2) bronchade, faux pas, faute. mépriſe.

Zachwyćić, F. *zachwycę.* 1) ergreifen, faſſen. 2) erwiſchen, wegnehmen. 3) beſchleichen, überrumpeln. 4) entzücken. 1) empoigner, prendre, ſe ſaiſir de. 2) atraper, enlever, emporter qu. ch; s'emparer de. 3) ſurprendre; prendre d'emblée; prendre à l'impourvû. 4) ravir, transporter, emporter l'eſprit, les ſens; extaſier; ravir en extaſe. § 1) za włosy, za rękę kogo zachwyćić. 2) nieprzyiaćiel plonu zachwyćił. 3) zachwyćił Szwed miaſto. 4) temi go zachwićiła pochlebſtwy.

zachwycaiący; zachwycenie ſprawuiący. entzückend. raviſſant.

Zachwycenie. 1) Wegnehmung. 2) Entzückung. 3) Uiberrumplung. 4) ſchwere Noth, böſes Weſen. 1) enlevement. 2) extaſe, raviſſement, tranſport. 3) ſurpriſe d'une ville. 4) le haut mal, épilepſie. § 1) nieprzyiaćiel na zachwycenie zdobyczy czatuie. 2) zachwycenie ćierpieć; w zachwycenie wpaść. 3) zachwycenie miaſta. *4) zachwyceniem (kadukiem) ruſzony.

ta mowa w zachwycenie porywa. dieſe Rede entzücket die Zuhörer. ce diſcours enléve les auditeurs.

Zachwycony. 1) erwiſcht, weggenommen. 2) entzückt. 3) überrumpelt. 1) ravi, enlevé, ſaiſi, emporté. 2) ravi, transporté, extaſié; qui eſt ravi en extaſe. 3) ſurpris; pris par ſurpriſe.

Zaćiąg. 1) das Heraufziehen, Heraufwinden. 2) Unternehmen, Beginnen. 3) Tagewerk ſo ein Bauer mit ſeinen Vieh zu leiſten ſchuldig iſt. 4) Werbung, Anwerbung. 1) guindage, *m.* l'action de guinder, de tirer en haut. 2) projet, entrepriſe. 3) oeuvres tributaires ou faiſances que le païſan eſt obligé à faire avec ſon bétail. 4) levée des ſoldâs. § 1) ćieśle do ſnadnieyſzego zaćiągu drzewo ſiekierą ulżywaią. 2) zaćiąg to wielki ale daremny. 3) zaćiąg na pańſkim odprawiać. 4) zaćiąg woyſka, regimentu.

Zaćiągacz. Werber. enrôleur.

Zaćiągam, v. m. F. *zaćiągnę.* 1) anziehen, heraufwinden, heraufziehen. 2) herzuziehen, an ſich ziehen, kommen laſſen. 3) werben. 4) gewinnen, auf ſeine Seite ziehen, bringen. 5) herbeyſchaffen, verſchaffen. 6) ſich zuziehen; auf ſich ziehen. 1) lever, guinder, tirer de bas en haut; ſoulever avec une corde. 2) atirer, mander, faire venir. 3) lever des ſoldâs. 4) gagner, atirer, engager qu;

tirer

tirer qu. à ſon parti; amener qu. de ſon côté. 5) tirer, atirer, demander, procurer, avoir, recevoir. 6) atirer, cauſer, procurer à qu. qu. ch. qui nuit. § 1) zaćiągać balkę, rynę. 2) pozaćiągał rzemieślnikow z Niemczech na wybudowanie pałacu. 3) zaćiągać woyſko. 4) zachowany to człowiek wielu za ſobą zaćiąga. 5) zaćiągał pośiłkow, pieniędzy; zaćiągnął przyiaćioł. 6) przez co gniew Boſki na całe zaćiągaią Pańſtwo.

zaćiągać; zaćiągać na śiebie. ſich zuziehen ein Uibel. s'atirer, ſe cauſer un mal. § zaćiąga na śiebie wieczne potępienie; zaćiąga na gniew Boſki, na niełaſkę czyię.

zaćiągać długi na maiętność ſwoię. Geld auf ſein Gut nehmen, ſolches mit Schulden beſchweren. prendre, emprunter de l'argent ſur ſa terre, la charger de dettes; obérer ſon fonds.

zaćiągać śię. 1) ſich anwerben laßen. 2) gerathen, verfallen, ſich einlaſſen. 1) s'enrôler 2) s'embaraſſer, s'embarquer, s'enfiler, s'engager dans une méchante afaire. § 1) zaćiągnął śię do tego regimentu. 2) w daremne śię zaćiągnął kłotnie.

Zaćiąganie, zaćiągnienie. 1) das Heraufwinden, Heraufziehen. 2) Werbung, Anwerbung. 1) guindage; l'action de ſoulever un fardeau. 2) levée des ſoldâs. § 1) przy zaćiąganiu czembrowiny przywalony. 2) zaćiągnienie żołnierzow im pozwolono.

zaćiągnienie kapitału. Aufnehmung eines Capitals. l'emprunt d'une ſomme.

Zaćiągniony. 1) heraufgezogen, heraufgewunden. 2) zugezogen, verurſacht. 3) geworben. 4) angeworben, in Dienſte genommen. 5) aufgenommen, geborget. 1) guindé, ſoulevé avec une corde. 2) atiré, cauſé; qu'on s'atire. 3) levé, enrôlé. 4) engagé, qu'on a fait venir pour quelque travail. 5) emprunté, pris ſur ſon bien, ſur un fonds. § 1) zaćiągniona balka. 2) zaćiągniona pomſta Boſka na miaſto. 3) zaćiągniony żołnierz. 4) zaćiągnionych rzemieślnikow od tego ćiężaru uwolniono. 5) na dźiedźiczne dobra zaćiągnione powypłacał długi.

w lata zaćiągniony. alt, der bey Jahren iſt. qui eſt avancé en âge; qui eſt ſur le retour de l'âge.

Zaćiągowy, zaćiężny. geworben. levé; enrôlé. § zaćiągowe woyſko.

Zaćiążnik, zaćiężnik. angeworbener Soldat, ſoldât levé; ſoldât de recrue.

*Zaćiecz, *f.* Ergießung, Austritt. débordement, épanchement de l'eau. § zaćiecz morſka.

Zaćieczca pies. Art von Jagd-Hunden, ſo das Wild weit verfolgen. eſpèce de chiens de chaſſe qui pourſuivent la bête fort loin.

Zaćiek, *g. u.* Anlauf, Zurücktritt, wenn man beßer ſpringen will. élancement, eſcouſſe qu'on prend pour mieux ſauter. § z zaćieku huſce na śię uderzyły; z zaćieku, zaćiekiem ſkoczyć.

Zaćiekać, *v. m. F. zaćięknę.* 1) hinter etwas tröpfeln, lecken. 2) unterlaufen mit Blut. 3) ſich verlaufen. 1) dégouter, tomber goute à goute derriére une choſe. 2) devenir livide d'un coup. 3) courir trop loin, s'enfoncer. § 1) zaćieka za słupem, za balką. 2) oczy mu zaćiekły od uderzenia. 3) pies za zaiącem daleko zaćiekł.

zaćiekać śię. den Anlauf nehmen; zurück treten um beßer zu ſpringen. prendre ſon eſcouſſe, reculer pour mieux ſauter. § zaćiec śię do biegu, do ſkoku.

oczy mu łzami zaćiekły. er hat verweinte Augen. il a des yeux baignez de ſes larmes.

Zaćiekły. untergelaufen. répandu entre la peau et la chair; livide.

oczy czerwono zaćiekłe. roth angelaufene Augen. des yeux rouges et enflez.

Zaćieniam, *v. m. F. zaćienię.* überſchatten, Schatten machen. enombrer, ombrager, ombrer, couvrir d'ombre. § moc Naywyżſzego ćię zaćieni.

Zaćieram, *v. m. F. zatrę.* 1) verreiben, verſtreichen. 2) bedecken, beſchönigen, bemänteln. 3) gut machen, verbeſſern einen Fehler. 4) einrühren, einſchlagen. 1) aplanir, nettéier, ôter quelque ride, quelque marque; rendre égal en frotant. 2) plâtrer, palier, voiler, colorer, couvrir de quelque prétexte; excuſer. 3) corriger, ôter quelque faute; tempérer, diminuër une faute. 4) gacher, détremper, délaïer; mêler avec une choſe liquide qu'on veut préparer. § 1) zatrzeć fugę; liſzka tropy zaćiera; chćieliby zatrzeć mieyſca z ktorych wyſzli, aby ich nie wytropiono. 2) pięknemi to zatarł słowy; zaćiera co nieforemnie wyrzekł; zatrzyy poprawą ten wyſtępek, tę niesławę; czas wſzyſtko zaćiera. 4) zaćierać pſom tłucz; iuż słod zatarto.

zatarli śię. ſie können nicht aus den Gedränge kommen, ſie können weder ein noch aus. ils ne ſe peuvent dégager de

la

la preſſe, ils n'y peuvent ſortir ni ſe tirer; ils ſont entaſſez les uns ſur les autres.

Zaćieranie, zatarćie. 1) das Verreiben. 2) Beſchönigung. 3) Einrührung. 1) aplaniſſement d'un endroit inégal à force de le froter. 2) paliation, diminution d'une choſe méchante. 3) l'action de détremper, de méler avec une choſe liquide. § 1) zaćieranie śladu. 2) na zatarćie tey niesławy. 3) zatarćie słodu w kadźi.

Zaćieśniam, *v. m. F. zaćieśnię.* 1) ein Gedränge machen, einen Platz einnehmen. 2) vollſtopfen, zu ſehr beſetzen. 1) entaſſer, embaraſſer; remplir d'une preſſe, cauſer une preſſe dans. 2) remplir, ocuper, entaſſer. § 1) tłum ludźi ulicę zaćieśnił. 2) wielośćią mnoſtwa ſtawu nie zaćieśniay.

Zaćiętość. Hartnäckigkeit. opiniâtreté, obſtination. § na przełamanie zaćiętośći iego.

Zaćięty. 1) mit einer Axt angehauen. 2) angepeitſcht. 3) hartnäckig, eigenſinnig. 1) marqué avec une hache. 2) touché d'un foüet. 3) opiniâtre. § 1) drzewo do ſpuſzczenia zaćięte. 2) zatniy konia tego, ten iuż zaćięty. 3) umysł zaćięty.

Zaćięźnik. *vid.* Zaćiąźnik.

Zaćięzny. *vid.* Zaćiągowy.

Zaćiężyć, *v. m. F. zaćiężę.* eine Schwere vermehren, verurſachen. augmenter le poids, cauſer une péſanteur. § drugi koniec drzewa niech przylega kilka chłopow, z ktorych każdy za 24. zaćięży.

Zaćimiam, *v. m. F. zacmię.* 1) verdunkeln, verfinſtern, Schatten machen. 2) *fig.* verfinſtern. 1) obſcurcir, ombrager, rendre obſcur ou ténèbreux; couvrir de nuages, de ténèbres, de voiles. 2) *fig.* obſcurcir, ofuſquer, ternir, éfacer, diminuër l'éclat de. § 1) chmura słońce zacmiła; firamki zaćimiaią odſunąć ie trzeba. 2) to okrućieńſtwo sławę imienia iego zaćmiło.

zaćimiać komu. einem im Lichten ſtehen. boucher la vuë à qu; empêcher, ôter le jour à qu; faire ombre à qu.

nie zaćimiay mi. gehe mir aus dem Licht. ôtez vous, retirez vous du jour, de la lumiére; je ne veux point d'écran ſi épais. § nie zaćimiay mu przy robocie.

zaćmić się. 1) ſich verdunkeln. 2) ſich verfinſtern als die Sonne. 1) s'obſcurcir, devenir obſcur et ténèbreux. 2) s'éclipſer; ſoufrir l'éclipſe comme le Soleil. § 1) oczy mi śię zacmiły. 2) słońce śię zaćmiło.

Zaćimianie. Benehmung des Lichts; Verdunckelung, Beſchattung. l'action d'obſcurcir, d'enombrer.

Zaćinam, *v. m. F. zatnę.* 1) anhauen einen Baum. 2) anhauen, anpeitſchen. 1) entamer, marquer un arbre avec la hache. 2) toucher, donner un coup de fouët. § 1) zaćinać drzewo na czembrowinę. 2) zatniy konia kańczugiem.

zaćiąć żyłę. eine Ader ſchlagen, öffnen. ouvrir une veine.

zaćinać śię. 1) ſtecken, anſtoßen, ſtehen bleiben. 2) ſtocken, ſtecken bleiben, im reden anſtoßen. 3) nicht auf einer Rede bleiben, ſich widerſprechen. 4) ſtehen bleiben als ein ſtätiges Pferd. 1) s'acrocher, s'arrêter; ceſſer de tourner, d'aller. 2) s'arrêter en parlant, demeurer court. 3) ſe couper, ſe contredire; dire des choſes qui ſe détruiſent les unes les autres. 4) demeurer tout court; reculer au lieu d'avancer, *en parlant d'un cheval rétif.* § 1) wietrznik ſkrzypi gdy śię o żelazo zaćina, około ktorego śię obraca; częśći w człowieku gdy śię zatną barźiey twardnieią. 2) zaćina śię ięzyk; zaćinał śię w mowie. 3) zaćinać śię w mowie, przećiwne rzeczy twierdźić. 4) koń gdy śię zatnie, choćbyś go biiąc zabił, ani dźwignie, ani śię ruſzy.

zaćinaiący śię koń. ein ſtetig Pferd. cheval rétif.

Zaćiosać, *F. zaćioſę.* ſpitzig zuhauen; zuſpitzen. éguiſer un pieu, le rendre pointu; faire une pointe à une piéce de bois. § zaćiosać koł, słup.

Zaćmienie. 1) Dunkelheit, Verdunkelung. 2) Finſterniß als der Sonne. 1) obſcurité, obſcurciſſement. 2) éclipſe. § 1) zaćmienie powietrza. 2) zaćmienie słońca, księżyca.

zaćmienie oczu. Dunkelheit der Augen. éblouiſſement; vuë troublée; obſcurciſſement de la vuë.

zaćmienie myśli, rozumu. Verblendung; Verfinſtrung des Verſtandes. aveuglement; un nuage d'eſprit; les ténèbres de l'eſprit.

Zaćmiony. verfinſtert, verdunkelt. obſcurci, ténèbreux.

zaćmione słońce. die verfinſterte Sonne. ſoleil éclipſé.

zaćmiony rozum. verfinſterter Verſtand. eſprit aveuglé, obſcurci.

Zacnie, *adv.* edel, vortreflich. noblement, excélemment, d'une maniére noble.

zacnie urodzony. der aus einen berühmten Geschlechte ist. qui est d'une illustre maison.

Zacność. Vortreflichkeit, Ruhm, Herrlichkeit. noblesse, splendeur, *f.* réputation, renommée, excélence. § zacność domu, osoby, umysłu, czynow czyych.

Zacny. vortreflich, edel. noble, excélent, illustre. § zacny w cnotę młodzieniec; miasto zacne; dom, rod, człowiek, umysł zacny.

Zacugować, *F. zacuguię.* an eine Leine schlingen, binden. atacher à une corde qu. ch. § koniec liny zacuguy w klubie.

*Zacz, *adv.* von einigem Werth; von Wichtigkeit. de prix; de conséquence.

iest tam człowiek nie wiem co zacz. es ist da ein Mensch, ich weiß nicht von was für einem Stande. il y a là un homme je ne sai de quelle condition.

ni zacz to stoi. dieses ist nichts werth, gilt nichts. cela ne vaut rien; je n'en donnerai pas un zest.

wiemy coście zacz. wir wissen wer ihr seyd. nous savons de quelle trempe vous étes.

mieć kogo zacz. einen hoch, werth halten. estimer quelqu'un.

Zaczęcie początek. der Anfang, das Anfangen. commencement, l'action de commencer.

Zaczekać, *F. zaczekam.* erwarten, ein wenig warten. atendre un peu. § zaczekay go w domu.

Zaczepiam, *v. m. F. zaczepię.* mit einem anbinden, sich an einen reiben. se froter, se refroter à qu; se prendre, s'ataquer, en vouloir à qu. § zaczepić kogo niesłusznie.

zaczepiać się. sich necken. s'agacer, s'ataquer, s'irriter.

Zaczepek. } Neckerey; Anlaß zum Zank, Zaczepka. } zur Schlägerey. petite ataque, picoterie, agacerie; petite querelle. § pierwsza się zaczepka z woyska stała.

Zaczepiony. geneckt. harcelé, agacé, irrité. § zaczepiony nie raz od niego.

Zaczerwia się, *v. m. F. zaczerwi.* voll Würmer werden. devenir plein de vers; se remplir de vers. § robactwo się zaczerwia.

Zaczerwienić co, *F. zaczerwienię.* 1) roth machen. 2) schamroth machen. 1) rendre rouge. 2) faire rougir qu; donner la honte à qu.

zaczerwienić się, zapłonąć się. erröthen, sich schämen. rougir; rougir de honte; avoir honte. § zaczerwieniła mi się twarz od wstydu.

Zaczęty. angefangen. commencé.

Zaczopować co, *F. zaczopuię.* 1) einzapfen ein Zimmer-Holz. 2) verzapfen ein Faß; den Zapfen in solches fest einschlagen. 1) embrever, faire entrer une piéce de bois dans une autre, les assembler par le moïen des tenons. 2) mettre la broche dans une futaille pour la fermer.

Zaczopowanie. Verzapfung. embrevement.

Zaczym, *adv.* 1) unterdeßen, indeßen. 2) folglich, einfolglich. 1) cependant. 2) donc, par conséquent. § 1) zaczym zostaię twoim sługą. 2) biła dwunasta zaczym do stołu.

Zaczynam co, *v. m. F. zacznę.* 1) anfangen, anheben. 2) anfangen ein ganzes Stück. 3) anstimmen ein Lied. 4) anfangen, anbinden mit einem, sich an einen reiben. 1) commencer, se prendre, se mettre à. 2) entamer. 3) entonner; chanter ou jouër le prémier. 4) s'ataquer, se froter à qu; en venir aux prises avec qu. § 1) zaczniy robotę; pisać zaczął. * 2) zacząć (począć) chleb, beczkę. 3) zacząć drugim śpiewać, grać. 3) zacząć z kim.

zacząć zwadę z kim. mit einem anbinden. venir aux prises avec qu; s'ataquer à qu.

zaczynać się. sich anfangen. commencer, avoir son commencement.

Zaczynanie. das Anfangen. l'action de commencer.

zaczynanie pieśni. Anstimmung eines Liedes. intonation; l'action par laquelle on entonne.

Zaczyniam, *v. m. F. zaczynię.* einrühren, einmachen, als Mehl. délaier, pêtrir, détremper. § zaczynić ciasto, farbę.

zaczyniać, rozczyniać wapno. Kalk einrühren. gacher de la chaux.

zaczynić sobie. sich einrichten, sich aufführen. se conduire, se régler. § znaiomość siła pokazuie, iako sobie masz zaczynić.

Zaczynianie, zaczynienie. das Einrühren. l'action de détremper, de gacher.

zaczynienie. eingemachter Teig. pâte; farine détrempée. § trochę kwasu było a iednak wszystkie zaczynienie zakwasił.

Zaczytać się, *F. zaczytam się.* sich im Lesen vertiefen. s'ensevelir, s'abîmer dans la

la lecture; s'adonner, s'apliquer à la lecture; lire et relire.

Zad. Hintertheil. le derriére; la partie de derriére.

w zad, wzad. zurück. en arriére.

Zadaię, zadawam, *v. m. F. zadam.* 1) auf die Hand geben, ein Hand = Geld geben. 2) einem eine Last aufhelfen, auf den Rücken heben. 3) aufgeben eine Frage. 4) aufgeben etwas zu thun. 5) Arzeney eingeben. 6) anmachen mit Bier-Hefen, mit Sauerteig; stellen. 7) einem machen, anrichten, anthun ein Uibel. 8) einem vorwerfen, in die Nase reiben. 9) anspielen, ausspielen eine Karte. 1) enarrher; donner des erres, un dénier à Dieu; donner par avance sur le prix d'une chose, ou pour arrêter un marché. 2) endosser à qu. un fardeau, aider à qu. à endosser un poids; élever un fardeau et le mettre sur le dos à qu. 3) faire, proposer une question. 4) donner une tâche; donner à faire, à travailler. 5) faire prendre, donner un médicament. 6) mettre en levain; acommoder avec du levain, avec de la leveure. 7) faire, causer, atirer, procurer à qu. quelque mal. 8) reprocher, objecter qu. ch; jetter, plaquer qu. ch. au nez à qu. 9) jouër une carte, commencer à jouër; étre le prémier de jouër. § 1) na postaw sukna talar zadał; zadać rzemieślnikowi na robotę. 2) zaday mi ten kosz na ramię, na grzbiet. 3) zadał mi kwestyą, gadkę, pytanie. 4) zadałem mu pens, trzy arkusze do przepisania. 5) zadać choremu ten proszek w ćiepłym trunku; zadać ná sen; zadał mu truciznę. 6) zadać piwu, ćiastu. 7) zadał mu trudność, kłopot, frasunek. 8) zadał mu złodźieystwo; zadać komu co sromotnego albo za rzecz sromotną. 9) zaday; kto zadał?

zadać komu fałsz. einen Lügen strafen. démentir qu; donner un démenti à qu.

zadać komu trudność. einem eine Schwierigkeit einwenden. objecter une dificulté à qu.

kto ma zadać? wer soll ausspielen, an wem ist das Ausspielen? à qui le prémier; à qui à jouër?

zadać komu śmierć. einem den Tod verursachen. causer la mort à qu.

śmierć sobie zadać. sich entleiben, Hand an sich legen. se donner la mort; se défaire soi-même; se tuër.

zadać ranę. einen verwunden. blesser qu.

trębacze sobie zadaią. die Trompeter certiren mit einander. les trompetes sonnent à l'envi pour voir qui réüssira mieux.

zadać klisterę. ein Klistier setzen. donner un lavement.

zadać na purgacyą. zu purgiren geben. faire prendre une médecine à purger.

zadać komu od matki. einen ein Hurenkind nennen. décrier qu. du côté gauche; apeller qu. fils de putain.

* *zadać (zastać) kogo precz.* weit verschicken. envoier qu. fort loin.

Żądam. 1) begehren, wünschen. 2) begehren, verlangen, von einem haben wollen; fordern. 1) désirer, souhaiter. 2) démander, éxiger, vouloir de qu. § 1) żądam twoiey łaski. 2) żądał tego po mnie; czego Was Pan żąda: piwa albo wina?

gorąco barzo czego żądać. etwas heftig verlangen. brûler de désir après qu. ch; souhaiter, désirer avec ardeur; soupirer après; avoir une grande envie.

czego żądasz ode mnie. was verlangest du von mir. que me voulez vous, que voulez vous de moi.

żądam po nim. ich sehne mich nach ihm, ich erwarte ihn mit Schmerzen. je soupire après lui; il me tarde de le voir.

Żądanie. das Verlangen, Begehren. désir, envie; l'action de désirer. § żądaniu twemu dosyć czynię, dogadzam.

Zadanie. 1) das Geben eines Hand = Geldes. 2) Vorwurf, Vorwerfung, Einwurf. 3) das Versetzen mit Bier-Hefen, mit Sauerteig zum Gähren. 1) enarrhement; l'action de donner des erres. 2) reproche, objection. 3) l'action de mettre du levain ou de la lie de biére dans. § 1) byłem przy zadaniu na ten towar. 2) zadanie komu kradźiestwa. 2) zadanie drożdży, kwasu.

zadanie fałszu, łgarstwa. das Lügen-strafen, Lügen-heißen. un dementi.

Zadarćie. Ritz, Riß, gerißene Wunde. écorchure, égratignure, endroit de peau écorché.

zadarćie paznokćia. ein Nied = Nagel am Finger. envie, petite peau qui vient à la racine des ongles.

Zadatek, *g. zadatku.* 1) Hand = Geld. 2) *fig.* Pfand. 3) Saamen, Anlage zu etwas. 1) erres, *f. plur.* dénier à Dieu; ce qu'on donne pour arrêter un marché. 2) *fig.* arres, *f. plur.* gage, *m.* 3) semence, sujet, cause. § 1) dałem zadatek słudze, rzemieślnikowi. 2) zadatek zawźiętey życzliwośći. 3) do tych chorob bierze dźiećię od rodźicow zadatek i przygotowanie.

zadatek małżeński. Mahl-Schatz. les erres, le gage de mariage.

Zadawić, *F. zadawię.* erwürgen, ersticken. étoufer, étrangler, sufoquer. § kość go zadawiła.

zadawić się. ersticken an etwas. s'étrangler de. § zadawił się pestką.

Zadawienie. Erwürgung, Erstickung. sufocation, étranglement.

Zadawiony. erwürget, ersticket. étranglé, sufoqué.

Zadawniony. abgekommen, nicht mehr gebräuchlich. passé, inusité, devenu vieux, vieilli, qui n'est plus en usage.

Zadek, *g. u.* der Hindere, der Podex. le derriére, le cu; les deux fesses.

zadek wyszastać, wysmagać. auspeitschen. fesser; donner sur les fesses, fouëtter.

Żaden, *g. żadnego.* dieses *adjectivum* hat keinen *pluralem.* keiner, niemand. *cet adjectif n'a point de plurier.* nul, pas un, aucun, personne. § żadney nie widziałem księgi; żaden to nie uczynił.

żaden ze dwu. keiner von beiden. ni l'un ni l'autre.

na żadnym mieyscu. an keinem Ort. nulle part; en aucun endroit.

żadnym sposobem; żadną miarą, keines weges. nullement; en aucune maniére.

żadna płeć. Gram. ein neutrum. *Gram.* le genre neutre.

Zadęty. mit einem Nebel oder einer Duft umgeben. environné des vapeurs. § gwiazdy zadęte zdaią się iakby przez mgłę wyglądały; księżyc zadęty i farbistą otoczony tęczą.

Zadkowy. Arsch-, zum Hintern gehörig. de derriére, de cu. § zadkowe części.

zadkowa dziura. Arsch-Loch. anus, trou de cu.

zadkowa, legawa pieczenia. ein Hinter-Braten. un rôti de derriére; une piéce de chair levée sur le derriére d'une bête.

Zadławić, *F. zadławię.* erdrücken. écraser; tuër en froissant tout à fait. § we śnie dziecię zadławiła.

Żądło. Stachel eines Thieres. piquant, éguillon d'une bête. § żądło pszczoła wypuściła; żądło ieżowe.

Żądłowaty. stachlich. piquant, qui a des éguillons.

Zadłużam się, *v. m. F. zadłużę.* 1) in Schulden gerathen, fallen. 2) fig. schuldig seyn, schuldig bleiben. 1) s'obérer, s'acabler de dettes, s'endetter, se rendre trop redevable. 2) *fig.* être redevable, être obligé de; devoir à. § 1) zadłużył się na folwarki swoie. 2) ktokolwiek to powiedział, nic się prawdzie, polityce nie zadłużył.

Zadłużony. verschuldet, mit Schulden beladen. néié de dettes; acablé, abimé par les dettes; obéré.

*Zadni, tylny. hinter-, hinterst. de derriére.

**zadny; zadkowy.* zum Hintern gehörig. de cu, de derriére.

*Zadnica, zadek. der Hintere, der Podex. le derriére; le cu. § zadnicę szrotem mu postrzelił.

*Żądno, *adv.* miło. angenehm. agréable. § nie żądno mi nie.

*Żądny, przyiemny, miły. lieb, erwünschlich. agréable, souhaitable.

*Żadny, szpetny. garstig, heßlich. laid vilain.

Zadora. ein gewisses Wappen einiger Häuser. sorte d'armes de quelques maisons. § Lanskorońskich zadora.

Żądość, *vid.* Żądza.

Zadosyć komu uczynić. einem ein Gnüge leisten, genug thun. satisfaire qu. ou à qu. ch.

Zadrapywam, *v. m. F. zadrapię.* 1) kratzen, zu kratzen anfangen. 2) aufkratzen, aufritzen. 1) grater, se mettre à grater. 2) égratigner, déchirer la peau avec les ongles. § 1) zadrap mię na plecach. 2) zadrapał mię w rękę.

zadrapać się. sich zu kratzen anfangen. se mettre à grater; se grater.

zadrapie się, zaskrobie się w głowę. er wird es hinter den Ohren suchen, er wird sich hintern Ohren kratzen. il se gratera l'oreille; il s'en repentira un jour.

Zadrapnienie, zadrapienie. 1) das Aufkratzen. 2) Ritz, aufgekratzte Wunde. 1) l'action de grater. 2) égratignure, peau un peu déchirée avec les ongles.

Zaduch. 1) Duft, verschlossene faule Luft. 2) Dünste, Duft. 1) renfermé, *m.* air relant qui vient d'un endroit où le grand air n'entre point. 2) vapeur, *f.* exhalaison, *f.* air qui exhale et sort d'un corps. § 1) zaduch zaraźliwy. 2) zkąd zaduchy wychodzą waporowate; zaduchy kleiowate zrastaią się na kształt pajęczyny i po polach się rozciągaią; rożny dym od zaduchow, bo zaduchy z sobą niosą i tłustość i suchość, dym zaś wilgotność i cośiś ziemskiego; zaduchy z ziemie w gorę idą; przez zaduchy na gwiazdy patrzamy; zaduch zewnątrz naśienie rozdyma.

zaduch tu. hier ist eine faule Luft. il sent ici le renfermé.

Zadumiały, zdumiały. erſtaunet. étonné, ſurpris.

Zadumieć śię, *F. zadumieię*, zdumieć. erſtaunen. s'étonner, étre étonné, étre ſurpris. § zadumiałem śię liſt twoy przeczytawſzy; świat nad tym zadumieie.

Zadumienie. Erſtaunung. étonnement, ſurpriſe.

Zaduszam, *v. m. F. zaduſzę*. erſticken, erwürgen. ſufoquer, étoufer.

zaduśić śię. ſich erſticken, ſich erwürgen. s'étrangler, s'étoufer, ſe ſufoquer. § ſam śię zaduśił.

zaduſzaiący. erſtickend. étoufant.

Zaduſzenie. Erſtickung. étoufement.

Zaduſzny dźień. das Feſt aller Seelen. les trépaſſez, *m.* le jour des morts.

zaduſzna mſza. eine Seel-Meſſe. annuel, meſſe qu'on dit durant un an pour un mort.

zaduſzny obchod. Exequien, Leichen-Begängniß. obſeques, *f. plur.* funerailles, *f. plur.*

Zadworny. 1) zum Oberhof- oder Aſſeſſoral-Gericht gehörig. 2) Kriegsbauk. Außen-; gegen das Feld gelegen. 1) poſtcurial, aulique, de la cour aulique; aſſeſſorial. 2) *Fortif.* de dehors; qui eſt hors de l'enceinte d'une ville. § 1) zadworny pozew; Trybunalſkie dekreta mandatami zadwornemi znoſzone bydź nie maią, ani Trybunał w ſprawy zadworne wdawać śię nie ma. 2) zadworna obrona.

zadworne Sądy. Oberhof-Gericht. jugement poſtcurial ou aulique.

Zadymek dżdżyſty. Staub-Regen. bruine.

zadymek iest dżdżyſty. es ſprüet. il bruine, il fait de la bruine.

zadymek śnieżny. Staub-Schnee. petite neige.

Żądza. Begierde, Luſt. apetit, paſſion, déſir. § żądza ieſt śiła przyrodzona w człeku i w bydlętach dobra z śiebie ſama.

zła żądza, *chćiwość*. eine böſe Begierde. cupidité, concupiſcence, pante au mal.

żądza cudzołożna ehebrecheriſche Begierde. concupiſcence adultére.

*Zadźiaływam co, *F. zadźiałam*, oddaię. wiedergeben. rendre.

Zadźieram, *v. m. F zadrę*. 1) abreißen, anreißen. 2) übel klingen, mitlauten, nicht zuſammen ſtimmen, keinen Thon beobachten. 3) mit einem anbinden, ſich an einem reiben. 1) entamer en déchirant; déchirer un peu. 2) racler, écorcher les oreilles; braire, jurer; étre diſcordant, ne s'acorder pas. 3) en vouloir, ſe froter, ſe refroter, ſe prendre, s'ataquer à qu. § 1) kto to płotno zadarł. 2) zadźierać wśpiewaniu, w graniu. 3) oberwieſz guzow ieżli z nim zadrzeſz.

zadźieraiący w śpiewaniu; *źle brzmiący w muzyce*. übel lautend, nicht zuſammen ſtimmend in einem Liede. diſcordant; qui n'eſt pas d'acord dans une piéce de muſique.

koń kark zadźiera. das Pferd reißt den Kopf herunter, ſetzt die Stange an die Bruſt aus Widerſpänſtigkeit. le cheval s'arme; il baiſſe la tête, apuie les branches de la bride contre ſon poitral pour ne pas obéir.

zadźiera śię co. ſich reißen, ſich ſplittern. s'éclater, ſe fendre en petits éclats. § deska śię zadźiera w heblowaniu, w ćioſaniu; zadarła śię laſka w obrzynaniu.

Zadźieranie w muzyce. Uibellaut, Verſtimmung. diſſonance; faux acord.

Zadźierg, *Zadzierzg, } Verknüpfung; verknüpfter, unauflöslicher Knoten. entrelaſſement d'une choſe pliable; nouëment; neud ſerré. § nie rozdźiergnieſz zadźiergu tego; węzeł bez zadźiergu, z zadźiergiem.

Zadźiergiem. *adv.* unauflöslich, verknüpft. indiſſolublement; en ſorte qu'on ne peut dénoüer.

Zadźiergam co, *v. m. F. zadźiergnę*. gänzlich verſtricken, verknüpfen. noüer, entrelaſſer une choſe de ſorte qu'on ne la peut défaire. § zadźiergnął węzeł, wſtążkę.

Zadźierk, ranka zadarta. Ritz, aufgeritzte Wunde. petite écorchure; peau éfleurée.

*Zadźierzeć, *F. zadźierzę*, zatrymawam. vorhalten, zurückhalten. retenir, arrêter.

Zadźiwić śię czemu, nad czym. *F. zadźiwuię*, *zadźiwię*. ſich verwundern. s'étonner, étre ſurpris. § zadźiwiſz śię nad tą nowiną.

Zadźiwienie. Verwunderung. étonnement, ſurpriſe.

Zadzwonić, *F. zadzwonię*. anfangen zu lauten. commencer à ſonner une cloche. § iuż na kazanie zadzwoniono.

*Zafantować co, *F. zafantuię*, zaſtawiam. verpfänden, verſetzen. engager, mettre en gage.

Zafrymarczyć co, *F. zafrymarczę*. vertauſchen. changer, troquer.

Zagadać

Zagadać się. *F. zagadam, zagadnę.* sich in ein langes Gespräch einlassen. s'engager dans un long discours avec qu.

zagadnąć kogo o co, o czym. einen zur Rede setzen. reprendre qu; demander raison à qu.

Zagaić, *F. zagaię.* eine öffentliche Handlung eröfnen, solche anfangen. ouvrir; faire l'ouverture de quelque solennité. § zagaić Trybunał, Sądy; sam krol bal zagaił tańcem.

zagaić dyskurs. eine Rede anfangen. entamer, commencer un discours; entrer dans le sujet.

Zagaienie. Eröfnung einer öffentlichen Handlung. l'ouverture d'un acte solennel; rentrée, entrée. § zagaienie seymu, sądow, balu.

Zagaiony. eröffnet, angefangen. ouvert, commencé.

Zagaisko. Reut, Riet; ein mit Hecken bewachsenes Feld. bruïére, brande; terre pleine de buissons. § kopać z korzenia zagaisko na rolą.

Zaganiam, *v. m. F. zagonię.* weg treiben; weit treiben, jagen. chasser loin. § zagonić bydło głęboko w las.

zagnać się. 1) zu weit nachsetzen, nachjagen. 2) sich übereilen, zu weit gehen. 1) poursuivre l'enemi fort loin. 2) s'échaper, s'emporter; se laisser aller; aller trop loin. § 1) zagnali się za nieprzyiaćielem. 2) braćie dalekoś się zagnał.

Zagardlić, *F. zagardlę.* erwürgen, die Kehle abstechen. égorger, couper la gorge.

Zagarnąć, *F. zagarnę.* 1) auf einmahl vieles einstreichen, zu sich raffen; beschließen. 2) mitraffen, miteinschließen. 1) ravir, rafler, enlever beaucoup à la fois. 2) comprendre, enveloper avec les autres dans. § 1) kto wiele chce zagarnąć mało albo nic nie zagarnie; zagarnęli ryb mnostwo wielkie. 2) zagarnął go w dekret śmierći.

Zagaśić co, *F. zagaszę.* auslöschen, austhun. éteindre.

zagaś świecę. lösch das Licht aus. tuez, éteignez la chandelle.

Zagęszczam, *v. m. F. zagęszczę.* 1) anfüllen, überschwemmen, überhäufen. 2) sehr bevölkern. 1) entasser, inonder, acabler, charger d'une multitude, remplir. 2) inonder de, peupler trop. § 1) zagęśćił księgę niepotrzebnemi rzeczami, niezmiernemi bluznierstwy. 2) zagęśćił kray cudzoźiemcami.

zagęśćić się. sich anfüllen, sich häufen. se remplir, se multiplier, s'acroitre en grand nombre. § oyczyzna kłotniami się zagęszcza; podeyrzane się zagęszczaią nauki.

Zagęszczenie. Häufung, Uiberhäufung. multitude, acumulation, entassement.

zagęszczenie spraw. Vielheit der Geschäfte. acablement, entassemenr d'afaires, multitude d'ocupations.

Zagęszczony. überhäuft. grossi, multiplié, trop rempli, entasśé. § zagęszczone sprawy sądowe.

Zagięćie. das Umbiegen. 2) Büge, Umschlag, umgebogener Theil. 3) das Vernieten, Umschlagen eines Nagels, deßen Niete. 4) Beule, Grube in einem metallenen Gefäß. 5) Winkel. 1) action de courber. 2) repli, encoignure, courbure; partie recourbée d'une chose. 3) l'action de river, de rabattre la pointe d'un clou; rivet. 4) bosse, enfonçure qui se fait à un vaisseau de métail. 5) encoignure, coin; angle, *m.* § 1) od zagięćia szpada się skrzywiła. 2) zagięćie u skorupy ślimaczey. 3) zagięćie goźdźia. 4) zagięćie w cynie; zagięćia z kotła wyprawować. *5) zagięćie (kąt, węgieł) w budowaniu.

zagięćie od wystrzeloney kule. Beule von einer abgeschoßenen Kugel. tetine.

Zagiel, *g. żagla.* 1) ein Segel. 2) Plane, Decke von grober Leinwand. 1) voile de navire. 2) bache, banne, grande couverture de toile. § 1) żagle rozwiiać, rozpuszczać, rozpośćierać, hyzować; pełnemi płynąć żaglami. 2) żagiel albo płachta wielka, dla deszczu albo słońca nakryćie.

wyniść pod żagle. unter Segel gehen. faire voile.

żagiel wielki. das große Segel. la grande voile; la voile du grand mât.

żagiel ostatni na tyle. Hinter-Segel. tapecu.

Zagięty. gebogen, umgebogen. recourbé, replié. § brzeg wnątrz zagięty.

Żagiew, *f. g. żagwie.* 1) Feuer-Schwamm; Pulver-Schwamm. 2) Zünd-Pulver. 3) *fig.* Zunder, Lock-Speise, Nahrung. 1) amadou, méche. 2) amorce; poudre fine qu'on met dans le bassinet. 3) amorce, apas, semence, nourriture. § 1) krzesać ogień w żagwi. 2) żagiew z panewki spaliła. 3) przyrodzona miłośći żagiew rzuca swoy zapał; dodać żagwie iuż zaiętemu ogniowi.

Zaginąć, *F. zaginę.* umkommen, verderben. périr.

Zaginam co, *v. m. F. zagnę.* 1) biegen, krumm biegen. 2) Beulen in ein Gefäß stoßen. 3) umbiegen, vernieten. 1) courber,

ber, recourber. 2) boſſeler; faire une boſſe dans un utencile de métail. 3) river, rabatre la pointe d'un clou. § 1) zagniy drot z tey ſtrony. 2) kula ſzyſzak zagięła.

Zaginanie. das Umbiegen. l'action de recourber.

Zaglądam, *v. m. F. zayrzę.* 1) kucken, ſehen. 2) einen Blick thun, erwegen. 1) regarder, voir. 2) jetter les yeux ſur; regarder, conſidérer. § 1) zayrzał przez okno do izby; ledwie go zayrzeć, tak daleki; zaglądać w cudze rzeczy. 2) nie zawadźi tu zayrzeć gdźie śię te dochody podźiały, na czym ta rzecz zawisła.

nie zayrzeć go. man kan ihn nicht mehr mit den Geſicht erreichen. à peine l'on peut dejà ateindre de vuë.

Zagładźić co, *F. zagładzę.* 1) ausrunzeln, gleich machen. 2) vertilgen, ausrotten. 2) dérider, défroncer, aplanir, unir, ôter les plis, les rides. 2) extirper, exterminer. § 1) zagładźić marſzczki. 2) złe plemię zagładźić trzeba.

Zagłaſkać co, *F. zagłaſzczę.* gleich ſtreichen. unir, aplanir avec la main; paſſer la main ſur une choſe pour la rendre égale. § nie zagłaſkałeś ſobie ieſzcze zaieżoney czupryny.

Żaglik, ryba morſka. Segel-Fiſch, Segel-Muſchel, ſie bedienet ſich ihrer Haut zum Segel; der Füße zu den Rudern, des Schwanzes zum Steuer-Ruder, und ſegelt wie ein Schiff. nautilus, pompilos; poiſſon à coquille qui étendant ſa peau en forme de voile, et ſe ſervant de ſes piez comme d'avirons et de ſa queüe comme de gouvernail nage comme un vaiſſeau.

Żagliſty. mit aufgeſpannten Segeln. à voiles déploiées.

żagliſta nawa. ein Segel-Schiff. vaiſſeau voilier.

Zagłoba herb, *vid.* Zagroba.

Zagłobić co, *F. zagłobię.* verkeilen. afermir avec des coins.

Zagłodzenie. das Aushungern. l'action de faire ſoufrir la faim.

Zagłodźić, *F. zagłodzę.* aushungern. afamer; preſſer par la faim.

Zagłodzony. ausgehungert. afamé, qui eſt acablé de faim.

**Żaglolotny. ſegel-ſchnell, mit Segeln verſehen. courant à voiles déploiées; voilier.

*Zagłowek, *g. zagłowka.* poduſzka. Kopf-Küßen. couſſin, oreiller.

Żaglowy. Segel-. de voile; qui concerne les voiles. § żaglowe liny.

żaglowy drąg. Segel-Stange. l'antenne.

Zagłuſzam, *v. m. F. zagłuſzę.* übertäuben, betäuben. étourdir, aſſourdir; rompre la tete à force de bruit. § w tym zgiełku ieden drugiego zagłuſzał; głoſy nieba zagłuſzały; ta wiadomość bliſkie zagłuſza pola.

Zagłuſzenie. Betäubung. étourdiſſement.

Zagłuſzony. betäubt. aſſourdi.

Zagmatwać co, *F. zagmatwam.* 1) verwirren, verwickeln. 2) eindrücken, zuſammen drücken, zuſammen wälgern. 1) entortiller, brouiller. 2) pétrir, preſſer avec la main.

Zagnać, *vid.* Zaganiam.

Zagniewać, *F. zagniewam.* erzürnen. irriter qu.

Zagniewany. erzürnet. irrité, coroucé. § zagniewane nieba.

Zagniłość. Fäulniß. pourriture. § co zagniłość na wnętrzu ſprawuie.

Zagnoić co, *F. zagnoię.* 1) einen Miſt-haufen machen. 2) mit Miſt ein Loch vermachen. 3) mit Koth beſudeln. 1) ramaſſer le fumier dans un lieu. 2) boucher une ouverture avec du fumier. 3) ſouiller, remplir d'ordure.

zagnoić ranę. eine Wunde zur Eiterung bringen. faire ſupurer une plaie.

Zagodźić, *F. zagodzę.* vertragen, beylegen. racommoder, reconcilier, apointer, vuider. § zagodźił tę ſprawę; nieprzyiaćiela ſwoiego zagodźić.

Zagodzenie. das Vertragen; Beylegung eines Streits. reconciliation, acommodement.

Zagodzony. beygelegt. reconcilié, acommodé. § zagodzona miedzy nami nieprzyiaźń; zagodzone rożnice naſze.

Zagoić, *F. zagoię.* zuheilen. réünir, conſolider, fermer une plaie.

Zagoienie. Zuheilung. conſolidation.

Zagon, *g. a.* 1) Bett, Garten-Bett. 2) ein Acker eines gebaueten Feldes. 3) Reihe auf dem Schach-Brett. 4) ein in ein langes Viereck geſtelltes Krieges-Volk. 1) couche, carreau, planche de jardin; carré, *m.* 2) ſaumée, arpent d'un champ labourée. 3) rang ſur l'échiquier. 4) bataillon carré; colonne; rang des ſoldâs rangez en carré-long. § 1) zaśiać zagony. 2) zagon orać. 3) krol z iednego na drugi zagon poſtępuie. 4) zagonem iść, ćiągnąć; woyſko wieloliczne rozpuśćiło zagony.

Zagonem. Bett-Weiſe. par planches, par couches.

Zago-

Zagoniſty, zagony maiący. mit Garten-Betten verſehen; in Acker abgetheilet. partagé en planches, en arpens.

Zagorny. hintergebürgiſch. tramontain, ultramontain.

Zagorywam, *v. m. F. zagorzeię.* 1) ſich erbremſen; ſich erhitzen. 2) vom Kohlen- oder Kalk-Dampf erſticken. 1) s'échauffer, étre frapé de l'ardeur du Soleil. 2) tomber malade d'une échauvaiſon, prendre une échaufaiſon; s'étoufer de la vapeur du charbon ardent, ou de la chaux. § 1) tam ludźie częſto zagorywaią; drzewo od słońca zagorzało; ſchnie źiele gdy zagorzeie. 2) zagorzał (zaduśił śię) od węgla.

zagorzeć, zagorzeć śię. ſich anzünden, ſich entzünden. s'embraſer; prendre feu. § izba śię z komina zagorzała; koła zagorzały; zagorzało śię w ſtayni.

Zagorzały. 1) entzündet, brennend. 2) von der Sonnen-Hitze erbremſet, gerühret. 1) embraſé. 2) malade d'avoir été au Soleil; trop échaufé, frapé du Soleil; brûlé, gâté par les ardeurs du Soleil. § 1) gaśić dom zagorzały. 2) zagorzały na upale słonecznym; drzewo, źiele zagorzałe.

Zagorzelina. tödtliche Krankheit vom Kohlen-Dampf oder Kalk-Dampf. dangereuſe maladie cauſée par la vapeur du charbon, de la chaux. § zagorzelina źimie przychodźi od piecow przepalenia, od ſwądu, od węgli.

Zagorzenie. 1) das Blattſchießen, eine Krankheit ſo die Kinder oft in den Hunds-Tagen bekommen. 2) Brand der Pflanzen von der Sonnen-Hitze. 1) échaufaiſon, *f.* inflamation de membrane du cerveau; maladie qui arrive aux enfans pendant les jours caniculaires. 2) brûlure; corruption qui arrive aux plantes par les ardeurs du Soleil.

zagorzenie śię. Feuers-Brunſt, Brand, Feuer. incendie, *m.* embraſement. § zagorzenie śię domu, miaſta.

Zagośćić śię. *F. zagoſzczę.* 1) ſich lange in der Fremde aufhalten. 2) übernachten, herbergen, über Nacht bleiben. 3) fig. einſchleichen, ſich einwurzeln, überhand nehmen. 1) demeurer long tems dans les païs étrangers. 2) coucher dans un lieu; gîter. 3) ſe gliſſer, s'enraciner, s'inſinuër, prendre racine; prendre le deſſus. § 1) zagośćił śię w obcych kraiach. * 2) zagoſzczę śię (przenocuię) u brata. 3) w kim śię ta żadza zagośći.

Zagoſzczenie śię. } langes Außenbleiben
Zagoſzczenie. } in der Fremde. longue demeure dans les païs étrangers.

prawo na przywrocenie maiętnośći po zagoſzczeniu zwątpionym. Recht des Rückfalls der Güter an den Beſitzer, der nach einem langen Wegbleiben zurück gekommen iſt. droit de retour par lequel le Poſſeſſeur obtint ſes biens étant retourné après une longue abſence.

Zagrabić, *F. zagrabię.* 1) zuſammenharken. 2) wegraffen, wegnehmen, erwiſchen. 3) pfänden. 4) einziehen, confiſciren. 1) amaſſer avec des rateaux. 2) ſe ſaiſir de; enlever, emporter, atraper. 3) prendre en nantiſſement, en gage; ſe nantir de. 4) confiſquer. § 1) zagrab tę słomę. 2) nie możeſz tu nic zagrabić. 3) zagrabiono wozy. 4) zagrabiono to do ſkarbu, na Pana.

zagrabić bydło. Vieh pfänden. carnaler, emparcher du bétail.

Zagrabienie. Pfändung, Confiſcation. nantiſſement, confiſcation, ſaiſiſſement.

zagrabienie bydła. Pfändung des Viehes. charge.

Zagrabiony. gepfändet, weggenommen. nanti, confiſqué, enlevé, ſaiſi.

Zagrabuie koń przedniemi nogami, nie dobrze ich podnośi. das Pferd galopirt nicht hoch, hebt ſich nicht genung. le cheval raſe le tapis.

Zagradzam, *v. m. F. zagrodzę.* 1) verzäunen, vermachen. 2) verwehren, vorbeugen. 1) boucher, clorre, fermer de haie ou autrement. 2) obvier, s'opoſer à; aller au devant de; prévenir, parer qu. ch. § 1) zagrodźić drogę, przyſtępy do miaſta. 2) prawem to zagrodzono; zagrodźić złemu.

zagrodźić komu drogę do czego. einem den Weg verrennen. couper le chemin à.

Zagranicze. gleich hinter der Grenze liegender Ort. un endroit ou place qui eſt hors des limites.

Zagraniczny. außer der Grenze liegend; an die Grenze anſtoßend. ſitué hors des limites; contigu aux limites.

Zagrawam, *v. m. F. zagram.* 1) einmahl aufſpielen, anfangen zu ſpielen ein Stückchen. 2) ausſpielen im Karten-Spiel. 3) einem vorpfeifen, zuſetzen; übel mit einem ſpielen. 1) commencer à joüer; ſe mettre à faire réſonner un inſtrument de muſique. 2) joüer le prémier; joüer. 3) maltraiter, outrager, malmener, inſulter qu. § 1) zagrał na piſzczałce, na klawikordźie; iak nam zagra tak my tańcować muśiemy, *prov.* 2) zagray; zagrał krola. 3) zagrał mu dobrze.

zagrać komu w dębową wić, w dębową latorośl. einen ausprügeln. sangler; battre qu. comme il faut.

Zagrażam komu, *F. zagrożę.* drohen, bedrohen, zu drohen anfangen. se mettre à faire des ménaces; ménacer.

Zagrążam co, *v. m. F. zagrążę.* versenken, untertauchen. plonger, submerger, noïer.

Zagroba, zagłoba herb. Wappenk. ein Hufeisen das auf einem Sebel gespießet ist, über Kron und Helm stehet ein mit einem Pfeil durchschoßener Adlers-Flügel. *Blas.* un sabre qui passe un fer de cheval; le timbre et la couronne sont parez d'une aile d'aigle percée d'une fléche.

Zagroda. 1) Meyerey, Bauerhaus mit einem Küchen-Garten für einen Häusler. 2) Vergeltung, Belohnung. 1) closerie, closeau; cabanne avec un jardin potager pour un maneuvre. 2) recompense, reconnoissance. § 1) chłop co na zagrodźie śiedźi. * 2) w zagrodę (w nagrodę) tego.

**zagroda.* } 1) Verzäunung, ver-
Zagrodzenie. } machter Ort. 2) Vorbeugnng, Abwendung. 1) enclos, ouche, clos, cloison, *f.* cloisonnage, *m.* boucheture, haïe. 2) éloignement d'un mal, empêchement, obstacle, *m.*

Zagrodzony. verzäunt, vermacht. clos, enfermé d'une haïe, des barriéres, d'un mur.

Zagrodniczka. Häuslerin. une maneuvre, femme de maneuvre.

Zagrodnik. ein Häusler, Bauer der nur ein Bauer-Haus und einen Küchen-Garten hat. un maneuvre, pauvre païsan qui n'a qu'une cabanne avec un jardin potager.

Zagromadźić co, *F. zagromadzę.* überhäufen, häufen. entasser, acumuler, ramasser.

Zagromadzenie. Uiberhäufung. entassement, acumulation.

Zagromadzony. überhäuft. entassé, ramassé.

Zagrzanie. 1) Erwärmung. 2) fig. Eifer, Hitze. 1) échaufement, l'action de chaufer. 2) échaufement, chaleur, *f.* zèle, *m.* § 1) zagrzanie żołądka; zagrzanie potrawy. 2) moc i zagrzanie w sobie czuię.

Zagrzany. 1) erwärmet, gewärmet. 2) angetrieben, angefeuert. 1) chaufé, rechaufé. 2) échaufé, enflamé, animé. § 1) zagrzana potrawa. 2) zagrzany duchem Boskim.

Zagrzebać co, *F. zagrzebię.* 1) verscharren, vergraben. 2) beerdigen, begraben. 1) enterrer, couvrir de terre ou d'une autre chose; coucher en terre. 2) enterrer, ensevelir, mettre un mort en terre.

zagrzebać śię. 1) sich vergraben. 2) fig. sich vertiefen in etwas; einer Sache gar zu sehr obliegen. 1) se terrer, s'enterrer. 2) *fig.* s'ensevelir, s'abimer dans; s'adonner entiérement à. § 1) krolik śię zagrzebł. 2) zagrzebał śię w naukach w księgach cały.

ledwiem śię nie zagrzebł tak mię świerzbiało. ich empfand ein rasendes Jucken. j'ai senti un terrible picotement, fourmillement dans la peau.

Zagrzebiony. 1) verscharrt, vergraben. 2) begraben, beerdigt. 1) enterré, caché en terre. 2) enterré, enseveli.

zagrzebiony ogień w popiele. glüende Kohlen in der Asche, verborgenes Feuer. un brasier ardent couvert de cendres; feu couvert.

Zagrzewam, *v. m. F. zagrzeię.* 1) wärmen, erwärmen, warm machen. 2) anfeuren, anfrischen. 3) mit einem Getränke erhitzen. 1) échaufer, rechaufer, chaufer, rendre chaud. 2) échaufer, réchaufer, enflamer, animer, rendre plus vif. 3) échaufer qu. avec une boisson. § 1) zagrzey tę misę, tę potrawę; słońce pola zagrzało. 2) zagrzać kogo do cnoty. 3) pozagrzewali sobie czupryny; zagrzał sobie głowę winem.

zagrzać śię. 1) sich wärmen, sich erwärmen. 2) sich erhitzen, sich erbremsen. 1) se rechaufer, s'échaufer. 2) s'échaufer; devenir chaud, étre pris d'une échauvaison. § 1) iuż śię potrawa zagrzała; zagrzey śię w izbie. 2) źiarno w kupie prętko śię zagrzeie i zatęchnie.

zagrzewaiący. erwärmend. échaufant, qui excite la chaleur, qui a la vertu d'échaufer.

zagrzewaiąca rzecz. Umschlag, erwärmende Sache. fomentation.

Zagrzewanie czego. das Wärmen. l'action de chaufer.

Zagrzmieć, *F. zagrzmi.* zu donnern anfangen. commencer à tonner; se faire un bruit de tonnére. § zagrzmiało z daleka.

Zagubiam, *v. m. F. zagubię.* stürzen, ausrotten, aufheben, vertilgen. exterminer, extirper, casser, abolir, ruïner. § zagubił oycowski testament, starodawne zwyczaie; zagubił pamięć iego, ten narod.

Zagubićiel. Vertilger. extirpateur.
Zagubienie. Vertilgung. extirpation, ruïne, abolition.
Zagubiony. vertilgt, gestürzt, ausgerottet. extirpé, ruïné.
*Zagużikować co, *F. zagużikuię*, zapiąć gużikami. zuknöpfen. boutonner.
Zahamować co, *F. zahamuię*. 1) hemmen. 2) in Gerichten. arrestiren. 1) reprimer, réfréner, arrêter. 2) *Palais:* saisir, arrêter qu; se saisir de.
Zahamowanie. 1) Hemmung. 2) in Gerichten: Arrest, Beschlag. 1) frein, bride, l'action de domter. 2) *Palais:* saisie, contrainte par arrêt; arrêt que fait la Justice sur.
Zahamowany. 1) gehemmt, aufgehalten. 2) arrestiret, beschlagen. 1) domté, reprimé, arrêté. 2) saisi, arrêté.
Zahandlować co, *F. zahandluię*. verhandeln. négocier, trafiquer une marchandise.
Zahuczeć, *F. zahuczę*. erschallen, erthönen. retentir, résonner.
Zaiąc. ein Hase. un liévre. § dwa kupił zaiące.
zaiąc pod czarną iuchą. Hasen-Klee, Hasen-Schwarz. civé, *m.*
iak zaiąc bębna; *iak zaiąc bębna rad tego słucha.* er scheuet sich dafür wie der Hase für der Trommel. il fuït cela comme le liévre le son du tambour.
kto dwuch zaiącow goni żadnego nie dogoni, nie ułowi. wer zwey Dinge zugleich unternimmt, richtet nichts aus. qui chasse deux liévres n'en prend aucun; qui court deux liévres, n'en prend point.
zaiące iada. er ist schön von Gesicht. il est beau de visage.
zaiąc drogę przebieżał; *zaiąc w drodze nieszczęście.* es ist ein böses Anzeichen, wenn einem ein Hase begegnet. c'est un mauvais augure quand on rencontre un liévre.
Zaiącek. Häschen, junger Hase. levraut, jeune liévre; un petit d'une hase.
Zaiadam, *v. m. F. zaiem.* 1) verfreßen. 2) tödtlich beißen, todt beißen. 1) goinfrer, manger son bien. 2) tuër qu. d'une morsure. § 1) zaiadłeś iuż myto, dług. 2) zaiadł go wilk, wąż.
zaieść śię. ergrimmen, sich erboßen. s'acharner, être acharné, se déchainer, enrager. § zaiadł śię na niego.
Zaiadłość. Grimm, Wuth, Verbitterung. déchainement, acharnement, rage, furie, fureur, *f.* § zaiadłość wśćiekłego pospolstwa łagodźić.
Zaiadły, ergrimmt, erboßt. acharné, déchainé, furieux. § zaiadły Turczyn na krew Chrześćiańską
Zaiąkam śię, *v. m. F. zaiąknę.* 1) stotern. 2) mit der Sprache nicht recht herauswollen. 1) bégaïer, bredoüiller 2) vaciller, chanceler, hésiter en parlant; parler en hésitant; se couper en parlant.
Zaiąkanie śię. das Stammeln, Stottern eines Stotterers oder unschlüßigen Menschen. bredoüillement, bégaiment; chancelement, manque de fermeté dans ce qu'on dit.
Zaiąkliwie, *adv.* mit stotternder Zunge. avec bégaiment; en chancelant, en hésitant.
Zaiąkliwy, zaiąkaiący śię, mamot. Stotterer oder der mit Stockern redet. bégue, bredoüilleur; ou celui qui chancele en parlant.
**Zaiaśnieć, *F. zaiaśnieię.* erscheinen, anbrechen, hervorbrechen. paroitre, venir, éclater. § zaiaśniał dźień narodzenia twoiego; zaiaśniał na Polskim horyzonćie; tak wysokie w nim zaiaśniały cnoty.
Zaiątrzam, *v. m. F. zaiątrzę.* 1) eitern. 2) verbittern. 1) faire supurer. 2) irriter, aigrir, ulcérer. § 1) zaiątrzać ranę. 2) co ich barzo zaiątrzyło.
Zaiątrzenie. 1) Eiterung. 2) Verbitterung. 1) supuration. 2) aigreur, *f.* haine.
Zaiątrzony. 1) zu Eiter geworden. 2) verbittert. 1) qui supure, qui jette du pus. 2) aigri, ulceré, irrité.
Zaiazd. *vid.* Naiazd.
Zaięćie. *vid.* Zaymowanie.
Zaięczy. Hasen-. de liévre. § zaięcza skora; zaięczy sad, zwierzyniec.
zaięcza gęba. Hasen-Scharte. bec de liévre; fente aux lévres de quelques personnes.
zaięczego iest serca. es ist ein furchtsamer Hase. c'est un poltron; c'est une vraïe pagnote.
zaięczy szczaw źiele. (trifolium acetosum) Sauer-Klee, Herz-Klee. aléluia, pain de cocu.
zaięcza kapusta. (telephium) Schmier-Wurzel, Wund-Kraut. reprise, joubarbe de vignes, chicotrin.
zaięcza noga. (lagopus) Hasen-Klee, Hasen-Pfötlein. du pié de liévre.
Zaięczysko. ein elender Hase. un méchant liévre.
Zaiednać co, *F. zaiednam.* abthun, beylegen. acorder, transiger.
zaiednać głowę zabitą; *zaiednać śię o mężeboystwo.* in den Rechten: wegen des

Entleibten mit dem Thäter einen Vergleich machen. *Palais:* transiger sur le meurtre avec l'homicide. § o mężoboystwo nikt śię tak iednać nie może z mężoboycą, aby wieże miał uchodźić, bo i ten co zabił, i ten co zaiednał winą na mężoboystwo uczynioną maią bydź karani; opiekuni, ieżliby imieniem śierot głowę zabitą z strony wieże zaiednali, pod winą o zaiednaniu podpadaią.

Zaiednanie. Vergleich. convention, acord, transaction.

zaiednanie o głowę. Vertrag wegen einer begangenen Mordthat. transaction sur le meutre avec l'homicide.

Zaiednany. verglichen. acordé, pacifié, transigé.

Zaięty. 1) weggetrieben. 2) entzündet. 1) emmené; enlevé. 2) alumé, pris par le feu. § 1) zaięte na łąkach bydło. 2) zaięty ogień dom.

Zaieżdżam, *v. m. F. zaiadę.* 1) weit herein reiten, fahren; sich weit wohin begeben. 2) fahren, reiten vor einen Ort. 3) einreiten ein Gut. 4) einem vor den Weg fahren. 5) einem vorfahren, mit dem Wagen vorkommen. 6) vorkommen, vorbauen. 1) pénétrer, pousser, percer dans; aller, se rendre fort loin à cheval ou en voiture. 2) mener un chariot ou un cheval devant un endroit. 3) envahir une terre, entrer à cheval pour s'en rendre maitre. 4) traverser, couper le chemin à qu. avec son chariot. 5) dévancer qu; gagner ou prendre les devans à cheval ou en chariot. 6) obvier à; prévenir, détourner. § 1) zaiechał za granice, za morze; głęboko w las zaiechał. 2) zaiedź karetą, koniem przed bramą. *3) zaiechać (naiechać) czyie dobra. 4) zaiechał mi w drogę; zaiechał mi w ćieśni. 5) zaieżdżać komu do mostu, do prumu, do bramy; przekupki aby nie zaieżdżały i zabiegały chłopom żywność wożącym. 6) zaieżdżać komu propozyt, zamysł; zaieżdża mu.

**zaieżdżać komu*, * *zaieżdżać komu w drogę; wyiechać przećiw komu.* einem entgegen fahren. aller au devant de qu.

Zaimek, *g. a.* Gram. ein Pronomen. *Gram.* un pronom.

Zaiste, *adv.* wahrlich, gewiß; traun, fürwahr. en verité, vraiment. § niewiem zaiste; zaiste tacy ludźie; zaiste śię to stanie.

Zaiuszam, *v. m. F. zaiuszę.* 1) blutgierig machen. 2) aufbringen, in die Wuth bringen. 1) acharner, donner aux bêtes le goût de la chair. 2) acharner, irriter, déchainer. § 1) zaiuszać ptaka, psa. 2) zaiuszył na śię pospolstwo.

zaiuszyć śię. ergrimmen, in die Wuth kommen. s'acharner, se déchainer.

Zaiuszenie. Grimm, Wuth. acharnement, rage, furie, fureur, *f.*

Zaiuszony. ergrimmt, wütend, blutgierig. acharné, alteré de sang, enragé, furieux. § świeżą krwią nieprzyiaćielską zaiuszone woysko.

*Zaiutrz, *g. a.* Nazaiutrz. Uibermorgen, der Tag hernach. le lendemain.

Żak. ein Schüler in einer kleinen Schule. écolier qui va aux petites écoles.

ani żak ani dworak. man kan ihn zu nichts brauchen. il n'est bon ni à rôtir ni à bouillir; il n'a ni bouche ni éprон; il ne sert à rien.

Zakał. } unausgebackener, klebriZakalec, *g. a.* } ger Ort im Brod oder Kuchen. crudité; endroit crud, malcuit dans un pain ou dans un gâteau. § zakalec, niekiśiałość ćiasta, nierośnienie, albo niedopieczone ćiasto w chlebie, w kołaczech.

** *zakał.* Zorn, Haß. colère, haine, courru.

Zakamiałość, zatwardźiałość. Verhärtung, Verstockung, Hartnäckigkeit. endurcissement, opiniâtreté.

Zakamiały, zatwardźiały. verhärtet, verstockt, hartnäckig. endurci, dur, opiniâtre.

Zakamieć, *F. zakamieię*, zatwardźieć. verhärten, verstöcken. s'endurcir, s'opiniâtrer. § zakamiał w swym uporze, w swoiey złośći.

Zakapturzyć, *F. zakapturzę.* in eine Kappe einhüllen, verhüllen. encapuchonner, couvrir d'un capuchon. § zakapturzyć twarz.

zakapturzyć sokoła. einen Falken häuben. chaperonner un faucon.

zakapturzyć śię. sich in eine Kappe einhüllen; sich verkappen. se voiler, se couvrir le visage d'un capuchon ou de quelque autre voile.

Zakąśić czego, *F. zakąszę.* anbeißen, ein wenig beißen. mordre un peu de qu. ch.

*Zakasuię, *F. zakaszę*, podkasuię. untergürten, aufschürzen. rétrousser.

Zakaz, zakazanie. Verbot. défense, ce qui est défendu; interdiction, interdit, prohibition.

Zakazany. verboten. interdit, défendu, prohibé. § sposobu zakazanego szukaią aby śię iadło i piło.

Zakazuię, *F. zakażę.* 1) verbieten. 2) im Karten = Spiel: bieten, angeben. 1) dé-

1) défendre, faire défense, prohiber interdire. 2) *en jouant aux cartes:* parler, envier. § 1) srodze tego poddanym pod klątwą, pod karą zakazano. 2) zakazał na fius, na trzy krole.

zakazał na trzy tuze. er bietet auf drey Täuser. il envie trois as; son port est trois as.

Zakisać ćiasto. *F. zakisam, zakisnę.* säuren, einen Teig zum gähren bringen. fermenter, détremper la pâte avec un peu de levain ou de leveure.

Zakład. 1) Wette, das Wetten. 2) Wette; Sache um welche gewettet wird. 3) Succumbenz-Gelder, Caution, so man dem Richter überliefert und verlieret, wenn man sein Angelöbniß nicht erfüllet, oder den Proceß verlieret. 4) Geißel. 5) Unterpfand. 6) *fig.* Unterpfand. 7) Vorhaltung des Gewehrs, vorgehaltenes Gewehr; Aufnehmung eines Hiebes; der Fang. 1) gageure, l'action de parier. 2) gageure, pari, ce qu'on a gagé. 3) certaine somme qu'on consigne entre les mains du Juge, et qu'on perd si l'on n'a pas satisfait à sa promesse, ou si le plaideur a perdu son procès. 4) un otage. 5) un gage; chose donnée en gage. 6) *fig.* arres, *f. plur.* gage, *m.* assurance. 7) parade du sabre; action de parer du sabre le coup qu'on nous porte. § 1) byłem przy zakładźie. 2) zakład wygrać, przegrać; zakład w ręce moie dali. 3) zakład prawny; zakład albo *vadium* temu stanowić, ktoryby na czas naznaczony sumy nie oddał; zakład na kogo włożyć; z obu stron dali warowne zakłady; zakład iednaczy. 4) dany w zakładźie; w zakładźie iest; zakładem mieszka u dworu Tureckiego; posłano w zakład kilka Senatorow; zakład dla wiary. 5) zakładami płaćić. 6) w zakładźie wielkiey dobroczynnośći wszystkie dni moie do usług twoich oddaię.

zakład wału. Kriegsbauk. der Wall-Fuß, der Unter-Wall. *Fortif.* fausse-braie; basse enceinte.

zakład budowania. der Grund-Riß eines Gebäudes. iconographie; développement de dessein, le plan ou le dessein d'un bâtiment.

o zakład że. was gilts; wir wollen wetten, daß. parions que; que voulez vous mettre que.

* *pod zakładem śię spierać; o zakład iść.* wetten. gager, parier qu. ch; faire une gageure.

przez zakład ćiąć. über ein vorgehaltenes Gewehr hauen. donner un coup par dessus le sabre de l'enemi dont il se couvre.

zakład słowny, gdy śię w nim nie wyraża o co idźie. eine Wette zum Spaß, da man um nichts wettet. une gageure simple, sans avantage.

Zakładacz budowania, fundator. 1) Bau-Herr. 2) Urheber. 1) bâtisseur, fondateur, celui qui fonde, qui fait bâtir un édifice. 2) auteur.

zakładacz ognia. Mord-Brenner. boutefeu, incendiaire.

Zakładam, *v. m. F. założę.* 1) anlegen, anmachen. 2) legen, stellen eine Falle. 3) verrammeln die Thüre mit etwas. 4) anlegen, stiften; den Grund zu einem Bau, zu einem Reich legen. 5) legen, setzen, geben als Friedens-Artickel. 6) voraus setzen, fest setzen, für gewiß annehmen. 7) legen, auferlegen eine Strafe, einen mit etwas belegen. 8) einem Geld vorstrecken, vorschießen; einem mit etwas aushelfen, beystehen. 9) die Hunde an einem Orte zur Vorlage legen, das Wild von weitem besetzen, suchen. 10) von weitem spüren, wüttern. 1) mettre, atacher qu. ch. à. 2) tendre, dresser des filets, des piéges. 3) barricader; fermer une porte avec qu. ch. pour empêcher d'entrer. 4) fonder; faire, jetter, poser les fondemens d'un édifice, d'un empire; établir, instituër. 5) faire comme des conditions de la paix. 6) présuposer; poser pour vrai; suposer pour certain. 7) mettre, constituër, ordonner une peine sur qu. 8) avancer à qu. de l'argent; assister, aider, secourir qu. de qu. ch. dans le besoin. 9) mettre les chiens en bonne titre; tenir le relais; poser, poster les chiens. 10) chasser une bête de forlonge; chercher la trace de loin. § 1) założyć postronek na szyię złodźieiowi; zakładać iarzmo na szyię, koniowi munsztuk. 2) założyć, zastawić śidła na ptaki. 3) założył, zastawił drzwi stołkami. 4) zakładać budowanie, grunt do budowania; założyć państwo, miasto, bractwo, kolegium, warstat. 5) założyli te kondycye pokoiu. 6) to założywszy kładę za pewną. 7) zakładam na kogo karę, winę pieniężną, areszt. 8) założyć ubogiego; założył mię pieniędzmi; założył tę sumę, ktora mu śię ma wroćić. 9) myśliwiec założył na zaiąca; zakładać na niskich chrostach, na rzadkich knieiach. 10) pies zakłada na zaiąca; psy założyli koło upadłego zaiąca; pies

pies małym kołkiem założył i ruſzył zaiąca.

ptacy gniazdo zakładaią. die Vögel bauen Neſter. les oiſeaux ſe nichent, font leurs nids.

zakładać ręce. die Hände in den Schoß legen. tenir les bras croiſez. § założywſzy ręce śiedźi.

zakładać ręce za śię. die Hände auf den Rücken legen. mettre les mains ſur le dos.

zakładać za fundament. zum Grunde ſeiner Meinung legen, ſetzen. poſer le fondement de ſon opinion; poſer qu. ch. pour ſon fondement. § zakładam tym czaſem za fundament.

zakładać za pewną. für wahr angeben. poſer qu. ch. pour vrai, poſer en fait.

zakładam moię nadźieię na Boga. ich ſetze meine Hoffnung auf Gott. je fonde mon eſpoir ſur Dieu.

założyć cel ſobie. ſich ein Ziel, einen Zweck ſetzen. avoir ſon but, pour but.

założyć ogień. Feuer anlegen. mettre le feu à. § ogień na rożnych mieyſcach w mieśćie założyli.

założyć śidła na kogo. einem eine Falle legen. tendre des piéges à qu.

założyć śię. 1) wetten. 2) die Hand, ein Gewehr vorhalten, vorwerfen. 1) parier, gager; faire une gageure. 2) parer de la main ou d'une arme; mettre au devant qu. ch. pour éviter un coup. § 1) założyłbym śię nie wiem o co; załóżmy śię o talar. 2) założył śię ſzablą, tarczą.

Zakładanie, założenie. 1) Grundlegung eines Gebäudes. 2) Anlegung, Stiftung. 3) Stand, Vorlage, Umſtellung des Wildes mit Hunden. 1) fondation d'un bâtiment. 2) fondation, établiſſement. 3) relais, titre, *m.* lieu où l'on poſe les chiens afin qu'ils courent la bête à propos. § 1) zakładanie gruntu, budowania. 2) założenie klaſztoru, Państwa, miaſta; klaſztor założenia krolewſkiego; od założenia miaſta, Państwa tego. 3) zakładanie pſow; mieyſce uważay w zakładaniu a na podobnieyſze zakładay.

założenie. 1) Logic. eine Propoſition, ein Satz. 2) Regel eines geiſtlichen Ordens. 1) *Logique:* propoſition, ſujet d'un diſcours, d'un ſilogisme. 2) règle conſtitution d'un Ordre Réligieux. § 1) z tego założenia (z tey propozycyi) wyważam że. 2) kośćioł, klaſztor, zakon założenia S. Francíſzka.

założenie prawa. Kriegs-Befeſtigung, Antwort auf die Klage. litis conteſtation, conteſtation en cauſe.

założenie śię, zakładanie śię o co. das Wetten. l'action de parier; la gageure.

założenie śię, zakładanie śię czym. Vorhaltung eines Gewehrs. parade; l'action de parer du ſabre le coup qu'on nous porte.

Zakładnik. 1) ein Wetter. 2) ein Geißel. 1) parieur, gageur. 2) un otage. § 1) zakładnikom przećiął ręce. 2) zakładniki dać, wźiąć; zakładnikiem śię ſtawić.

Zaklęćie. *vid.* Zaklinanie.

Zaklęty. gebannt, beſchworen. enchanté, évoqué, conjuré, éxorciſé.

Zaklinacz. Beſchwörer, Banner. charmeur, conjurateur, éxorciſte, enchanteur. § zaklinacz węża, ognia, czarta.

Zaklinam, *v. m. F. zaklnę.* 1) bannen, beſchwören, beſprechen. 2) exorciſiren, den Teufel austreiben. 3) beſchwören, höchlich verbinden. 1) conjurer, évoquer, enchanter par le moïen de certaines paroles. 2) adjurer, évoquer, éxorciſer, chaſſer par conjuration, par éxorciſme; conjurer le diable de ſortir du corps d'un poſſedé. 3) conjurer, obliger, engager par des imprécations. § 1) zaklął węża, ogień. 2) zaklinać czarta. 3) zaklinać kogo złorzeczeńſtwem, pod przeklęctwem; zaklinał go na Boga, na ſumnienie; zaklinam ćię de ſekretu.

zaklinać śię. ſich bey etwas verſchwören; heilig verſichern. jurer, aſſurer par; faire des ſermens, des juremens. § zaklinał śię na wſzyſtkie świątośći; na ſumnienie; zaklął śię iey na własną duſzę ſwoię.

Zaklinanie, zaklęćie. 1) Beſchwörung, Bannung, Beſprechung, Zauber-Segen. 2) Austreibung des Teufels aus einem Beſeſſenen. 1) conjuration; certaines paroles dont uſent les enchanteurs. 2) adjuration, éxorciſme, *m.* § 1) zaklinanie ognia, węża. 2) zaklęćie czarta.

Zakliniam co, *v. m. F. zaklinię.* verkeilen, mit Keilen befeſtigen. 1) cogner; lier avec des coins.

Zakłoć, *F. zakolę.* 1) ein wenig ſtechen. 2) erſtechen, abſtechen ein Vieh. 3) ſtechen, beißen als eine Schlange. 1) piquer, percer légérement avec une choſe aiguë. 2) pointer, tuër une bête avec un couteau. 3) piquer, mordre comme un ſerpent. § 1) zakol widełkami w pieczenią; zakłoł mię

ſzpilką

szpilką w rękę. 2) zakłoć ćielę, iagnię; widłami ćię zakolę. 3) paiąk go zakłoł.
zakłoć śię. sich stechen. se piquer. § zakłoł śię w palec.
Zakłoćie. 1) ein Stich von etwas spitzigem. 2) das Abstechen eines Viehes. 1) piquûre, petit trou fait avec une chose aiguë. 2) l'action de pointer une bête.
Zakłoty. 1) gestochen. 2) abgestochen. 1) piqué. 2) pointé, tué avec un couteau.
Zakłotnik. Frieden-Stöhrer, Freuden-Stöhrer. troubleur, trouble-fête, celui qui cause du trouble, qui aporte des desordres, qui trouble les plaisirs des autres.
Zakochać, zakochać śię, *F. zakocham.* sich verlieben. devenir amoureux; être porté à l'amour, s'amouracher de; passionner qu. ch; aimer avec passion. § zakochali śię w pokoiu; zakochał śię tey damy, w tey białeygłowie; starzec gdy zakocha, szaleie.
Zakochanie. das Verlieben, heftige Liebe gegen eine Person des andern Geschlechts. amour; passion amoureuse pour une personne de l'autre séxe. § prawdźiwe serc zakochanie; zakochanie w białeygłowie.
Zakochany. verliebt. amoureux; devenu amoureux. § zakochany starzec do małżeństwa śpieszy.
Zakołowroćić śię, *F. zakołowrocę.* von Pferden: den Koller bekommen. avoir le vertigo, *en parlant des chevaux.*
Zakołowrocenie konia. der Koller der Pferde. vertigo, une maladie des chevaux.
Zakołowrocony koń. Pferd das den Koller hat. un cheval qui a le vertigo.
Zakon. 1) Bund, Testament der heiligen Schrift. 2) geistlicher Orden. 3) das Kloster-Leben. 1) alliance, testament, *en parlant des Livres de la Sainte Ecriture.* 2) Ordre, Congrégation des Réligieux ou des Réligieuses. 3) clotûre; vie monastique. § 1) Stary, Nowy Zakon. 2) Zakon świętego Frańciszka. 3) w zakonie żyie.
Zakończam co, *v. m. F. zakończę.* 1) zuspitzen, spitzig machen. 2) endigen. 1) éguiser par le bout; faire pointu, rendre aigu. 2) finir, achever qu. ch; mettre fin à.
Zakończanie, zakończenie. 1) Zuspitzung. 2) Endigung. 1) aiguisement, l'action de faire une chose pointuë. 2) achèvement, fin, *f.* action de finir.

Zakończony. 1) gespitzt, spitzig zugehend. 2) geendigt. 1) pointu, qui va en pointe. 2) achevé, fini. § 1) brog, kaptur zakończony. 2) po zakończonym seymie.
Zakonniczy. *vid.* Zakonny.
Zakonnica. / Zakonniczka. } Nonne, Ordens-Schwester. Réligieuse, fille.
Zakonnik. Ordens-Mann, Ordens-Bruder. Réligieux.
Zakonność, zakonny żywot. der Stand, das Leben der Ordens-Brüder. l'état, la vie monastique; moinerie, clotûre. § poty kwitnie dobra zakonność, poki śię propryetarzow nie namnoży.
Zakonny. Ordens-, den geistlichen Orden betreffend. régulier, réligieux, monastique. § zakonne ustawy, obyczaié.
Zakonodawca. 1) Stifter des neuen, des alten Bundes. 2) Ordens-Stifter. 1) Instituteur du vieux, du nouveau Testament. 2) instituteur d'un Ordre Réligieux.
* *zakonodawca, prawodawca.* Gesetz-Geber. legislateur, nomothete.
Zakonoborca. / Zakonokażca. / Zakonołomca. } ein Gesetzbrüchiger. infracteur des loix.
Zakopanie. Vergrabung. l'action de cacher, de mettre en terre.
zakopanie umarłego. Vergrabung eines Todten. enterrement.
Zakopany. vergraben. mis en terre.
Zakopywam co, *v. m. F. zakopam.* vergraben. enfosser, cacher, enfouïr dans terre, mettre en terre.
trup zakopać. eine Leiche begraben. enterrer une personne morte.
Zakorzeniam co, *v. m. F. zakorzenię.* Wurzel treiben lassen, solche austreiben lassen. laisser enraciner, faire jetter les racines.
zakorzenić śię. eig. u. fig. sich einwurzeln. *prop. et fig.* s'enraciner.
Zakorzenienie. 1) Einwurzelung. 2) Vermehrung, Einwurzelung. 1) l'action de pousser les racines. 2) acroissement, augmentation.
Zakorzeniony. eig. u. fig. eingewurzelt. *prop. et fig.* enraciné.
Zakowka. Stift, Stiftlein am Schnür-Senkel. fer d'éguillette ou de lasset.
Żakowski. Schüler-, einen Schüler in der Kinder-Schule betreffend. d'écolier; qui regarde l'écolier qui va aux petites écoles.
Zakrącam co, *v. m. F. zakręcę.* drehen. tordre, plier en tournant.
zakręćić szyię. den Hals umdrehen; erwürgen. tordre le cou, étrangler.

zakręćić

zakręćić śię koło czego. sich tummeln, emsig, geschäftig thun. tracasser, s'empresser, étre empresśé.

Zakraczam, *F. zakroczę. vid.* Wkraczam.

Zakradam śię, *v. m. F. zakradnę.* sich herein stehlen, sich hereinschleichen. se fourrer, se couler, se glisser dans un endroit. § lichwa śię pod taki kontrakt zakraść może; złodźiey śię zakradł.

Zakrapiam, *v. m. F. zakropię.* 1) besprengen. 2) mit einen Trunke erfrischen, laben. 3) blind machen, bestechen. 1) asperger, arroser, saupoudrer, jetter quelque liqueur. 2) ressuciter qu; rafraichir qu. d'un verre; rendre la vie à qu; apeller à la vie qu. d'un verre de boisson. 3) corrompre qu; gagner, atirer qu. à soi, à son parti par un présent ou autrement. § 1) zakropić mąkę, węgle wodą. 2) zakropić pragnącego. 3) zakropił sędźiego, świadka.

zakropić śię. sich mit einem Trunke abkühlen, erfrischen. se rafraichir, se désalterer d'une boisson.

Zakrawam co, *v. m. F. zakroię.* 1) zuschneiden, ein Kleid oder ein Hemd. 2) abzwecken; seine Absicht auf etwas haben, richten. 3) etwas an sich ziehen, an sich bringen, sich zueignen. 4) nachahmen; etwas von einem an sich haben. 1) tailler, couper de l'étofe, de la toile pour faire un habit, une chemise. 2) aspirer, tendre, buter, viser à qu. ch; ambitionner, mugueter, tâcher d'obtenir qu. ch. 3) s'aproprier, s'atribuër qu. ch. 4) sentir qu; avoir quelque air, quelques maniéres de qu. § 1) zakroić szatę, sukno do szaty. 2) zakroił na otrzymanie tego urzędu, na substancyą twoię. 3) zakroił sąśieckiego, cudzego. 4) zakrawa na przyrodzenie białogłowskie; zakrawa włoskiego, nieco obyczaiow włoskich.

zakrawać na Pana; zakrawać Pańskiego. einen großen Herrn vorstellen, spielen wollen. trancher du grand; trancher du grand Seigneur.

zakrawa z cnotliwego, z dobrego; z oboyga stron zakrawa; ani zły ani dobry. er ist weder gut noch böse. il n'est ni bon ni méchant.

zakrawa śię na to. es läßt sich darzu an, es hat darzu das Ansehen. il aboutit, il tend, il y a aparence à cela.

Zakrayny otok. Meßk. die auswendige Peripherie. *Géom.* la périferie extérieure.

Zakreślam, *F. zakreślę.* } *vid.* Zakrześlam.
Zakreszam, *F. zakreszę.* }

Zakręt. 1) Büge, Krümme. 2) Strudel, Wirbel. 3) Geschäftigkeit, äußerliche Emsigkeit. 4) der Schwindel. 1) courbure; pli et repli, tour et détour; tournant; un endroit ou l'on tourne. 2) tournant, tourbillon, remole, tournoîment de l'eau où le vaisseau est en péril. 3) empressement, soin trop ardent; tracas, tracasserie. 4) tournoîment de tête; vertige, *m.* § 1) zakręt drogi, rzeki. 2) okręt w poł morskich śię topił zakrętach. 3) z tablatury zakręt, robota za fraszkę; obrot barźiey w rześwośći umysłu, niźli w zakręćie postępkow należy; naygorętszy zakręt naybarźiey śię wyśili.

zakręt prawny. Rechts-Schwürigkeit. dificulté de droit, une arduë question de droit. § pytać śię rady w zakręćie prawnym.

zakręt uszny; zakręt w uchu. Anat. der innere krumme Gang im Ohr. labirinte, *m.* la cavité de l'oreille interne qui est embarassée de plusieurs détours. § zakręt w uchu na kształt morskiey konchy; zakręt uszny iest dźiwny do słuchu.

Zakrętkiem ćiąć. ein Rad mit dem Sebel schlagen und hauen. porter un coup de sabre après avoir fait le moulinet.

Zakryćie. *adv.* verdeckt, heimlich. couvertement, en secret, clandestinement.

Zakryćie. 1) Decke, Hülle. 2) verdeckter Ort. 3) Hintertheil der Schaubühne wo sich die Comödianten aus- und anziehen. 1) couverture, voile, *m.* envelope. 2) un lieu voilé, couvert d'un voile. 3) le derriére du téatre où les Acteurs s'habillent et se deshabillent.

Zakrystya. die Sacristey. Sacristie, revestiaire, *m.*

Zakrystyan. Küster, Glöckner. Sacristain, coutre.

Zakrystyanka mniszka. die Küsterin im Nonnen-Kloster. la Sacristaine dans un couvent de Réligieuses.

Zakrytość. 1) Verdeckung, verdeckter Ort. 2) die Blendung, Schirm zur Bedeckung in den Laufgräben. 1) lieu voilé ou couvert. 2) la blinde dont on se couvre dans les tranchées.

Zakryty. 1) verdeckt, verhüllt. 2) in den Rechten: verschwiegen, das man darunter verstehet. 1) couvert, voilé. 2) *droit:* tacite, sous-entendu. § 1) na stole

ſtole leżą pieniądze chuſtką zakryte. 2) zakryte zezwolenie.

zakryta droga. Kriegsbauk. der verdeckte Weg. *Fortif.* le chemin couvert.

Zakrywam co, *v. m. F. zakryię.* verdecken, bedecken, verhüllen. couvrir, voiler, cacher.

zakrywam ſię. ſich verhelen. ſe cacher; ſe voiler; ſe couvrir. § w ktorych ſkałach zboycy ſię zakrywali.

Zakrywanie. das Verdecken. l'action de couvrir.

*Zakrywka, pokrywka. Stürze auf einen Topf. un couvercle de pot.

Zakrzątnąć ſię koło czego, *F. zakrzątnę.* emſig thun, ſich tummeln. s'empreſſer, s'éforcer, être empreſsé, tracaſser; s'apliquer fortement à qu. ch.

Zakreślam, *v. m. F. zakrześlę.* 1) mit einem Strich bemerken. 2) ganz ausſtreichen, durchſtreichen mit der Feder. 3) zirkeln, machen eine Figur mit dem Zirkel. 4) Grenze ſetzen; einſchränken, mäßigen. 5) beſtimmen, ſetzen als eine Zeit. 1) marquer; faire une petite raïe ſur une choſe avant que de la couper. 2) raïer, éfacer entiérement un mot avec la plume. 3) tracer, faire une figure avec le compas. 4) limiter, reſtreindre, modifier, borner; mettre des bornes à. 5) fixer, dire, nommer un tems. § 1) zakrześliłem, zarznąłem, naznaczyłem poki maſz urznąć. 2) zakrześil to słowo. 3) zakrześl lunetę, cyrkuł. 4) zakrześlił ſwoiey władze granice.

Zakrześlenie. Bezeichnung mit einem Strich. l'action de marquer d'une raïe; raïe, marque qu'on met ſur qu. ch.

Zakrześlony. mit einem Strich bezeichnet. marqué d'une raïe.

**Zakrzemieniam, *v. m. F. zakrzemienię.* einen verhärten, verſtocken. endurcir, rendre dur ou opiniâtre. § zakrzemienisz ſerce moie.

***zakrzemienić ſię.* verſtockt werden. s'endurcir, s'opiniâtrer.

Zakrzewiam, *v. m. F. zakrzewię.* 1) pflanzen, fortpflanzen. 2) ausbreiten, vermehren. 1) planter, provigner. 2) étendre, augmenter; planter. § 1) zakrzewić winnicę. 2) zakrzewił w tym Państwie Wiarę Chrześćiańską.

Zakrzewienie. 1) das Pflanzen. 2) Vermehrung, Ausbreitung. 1) l'action de planter. 2) acroiſſement, augmentation.

Zakrzewiony. 1) gepflanzt. 2) vermehrt, ausgebreitet. 1) planté. 2) planté, augmenté, multiplié. § 1) zakrzewiona winica. 2) zakrzewiona usługami łaſka.

Zakrzywiam, *v. m. F. zakrzywię.* krümmen, biegen. courber, recourber. § zakrzywić co na doł, ku gorze.

zakrzywić gębę. das Maul ziehen, ein krummes Maul machen. faire des grimaces, tordre la bouche.

Zakrzywienie. Krümmung, Biegung. crochure, courbure.

zakrzywienie gęby. Verdrehung des Mauls. contorſion de bouche.

Zakrzywiony. gekrümmt, gebogen. courbé, recourbé.

nos ku gorze zakrzywiony. über ſich gebogene Naſe. nez recroché, recourbé, élevé en haut.

nos na doł zakrzywiony. unterwärts gebogene Naſe. nez recourbé en bas; nez crochu.

zakrzywiona gęba. krummes Maul. grimace.

Zakuła. Schul-Fuchs, elender Schul-Meiſter. cuiſtre, grimaud; méchant maitre d'école.

Zakup, zakupne, myto wprzod dane naiętemu. 1) Hand-Geld. 2) Werbe-Geld. 1) denier à Dieu; erres, *f. plur.* ce qu'on donne pour arrêter un marché. 2) engagement, l'argent qu'on donne à un ſoldat qui s'enrôle.

Zakupienie. *vid.* Zakupowanie.

Zakupiony. 1) aufgekauft. 2) beſtochen, erkauft, mit Geld gewonnen. 1) amaſsé par des achats. 2) corrompu, gagné par argent. § 1) zboża zakupione. 2) zakupiony do zerwania ſeymiku; zakupiony ſędźia, głos.

Zakupień, *g.* zakupnia. } 1) Aufkäufer, Höcke. 2) Proviant-Meiſter. 3) Vorkäufer, der ein monopolium hat. 1) revendeur, regratier. 2) entrepreneur, commiſſaire des vivres. 3) celui qui a un monopole.
Zakupnik. }

zakupnik poſpolitych dobr, poſpolitych dochodow. Pachter der Oberherrſchaftlichen Gefälle. traitant; celui qui prend à ferme les revenus publics.

zakupnik zboża. ein Korn-Jude. uſurier, charenſonnier, celui qui fait des amas des grains pour les vendre à un prix exceſſif.

zakupnik sędźiow. Beſtecher der Richter. corrupteur des Juges.

Zakupny. beſtochen, erkauft. corrompu, gagné par argent.

zakupne. 1) Hand-Geld. 2) Geld zum Beſtechen. 1) denier à Dieu; erres, *f. pl.* 2) l'ar-

2) l'argent pour corrompre, pour gagner qu.

Zakupowanie, zakupienie. 1) Aufkaufung. 2) Bestechung der Richter. 3) das Pachten Herrschaftlicher Einnahme. 4) das Erkaufen der Ehren=Stellen. 1) achat de beaucoup de choses d'une même espèce. 2) corruption des Juges. 3) prise à ferme des revenus publics; ferme publique. 4) l'achat des charges. § 1) zakupowanie zboża zakazano. 2) dowiedziono mu zakupienie sędziow. 3) zakupowanie dobr pospolitych, gor kruszcowych, ceł, młynow. 4) zakupowanie dostoieństwa, urzędu.

Zakupuię, v. m. F. zakupię. 1) aufkaufen, vorkaufen. 2) erkaufen, bestechen. 3) öffentliche Einnahme pachten. 4) eine Ehren=Stelle kaufen. 1) acheter le prémier ou par avance; acheter beaucoup de choses d'une même espèce. 2) corrompre; tirer, gagner à soi par argent. 3) prendre à ferme les revenus publics. 4) acheter des ofices. § 1) wszystkie zakupiono zboże. 2) zakupił sędziow, świadkow, głos. 3) cła zakupił. 4) dostoieństwa dla swoich krewnych zakupuią.

Zakurzyć, F. zakurzę. 1) einen Rauch oder Dampf machen. 2) ständkern, einen fahren lassen. 1) fumer; faire, jetter de la fumée; remplir de fumée. 2) vesser; lâcher un vent. § 1) tak w izbie zakurzono, ze w niey wytrwać nie mogę. 2) zakurzyć komu pod nos; śmrodźie zakurzyłeś mi czosnkiem.

Zakuśić czego. F. zakuszę. eig. u. fig. schmecken, kosten. prop. et fig. goûter.

Zakwas. 1) Sauerteig. 2) Sauerteig, Verderbniß. 1) levain. 2) levain, corruption. § 1) zakwasu przydać. 2) zakwas Faryzeyski.

Zakwaśić co, F. zakwaszę. 1) säuren als Teig. 2) sauer machen. 1) faire fermenter; mettre le levain dans la pâte; faire lever la pâte. 2) aigrir, faire aigrir; rendre aigre.

Zakwaszenie. 1) Säurung des Teiges. 2) Säurung. 1) l'action de faire lever la pâte. 2) l'action de faire aigrir.

Zakwaszony. gesäuert. aprêté avec du levain; aigri.

chleb zakwaszony. gesäuertes Brod. du pain au levain.

Żal. 1) Leid, Schmerz, Betrübniß. 2) Erbarmen, Mitleiden. 1) douleur, *f.* chagrin, tristesse, repentir, regret, afliction. 2) pitié, compassion. § 1) w ciężkim żalu moim; łagodźić czyie żale. 2) bez żalu (użalenia) na niego spoyrzeć nie mogę.

żal mi; żal mi iest. es ist mir leid. je me repens de cela; j'en suis marri; j'en suis fâché; cela me fait peine; je suis au repentir; je regrette cela; j'ai regret à cela; j'ai du regret de cela. § żal mi nieco było; nie będźieć tego żal, nagrodźić śię to; żal mi kśięgi ktorąm zgubił.

żal mu go. es jammert ihm seiner; er dauret ihm. il a pitié de lui; il est touché de compassion pour lui; il le regrette, il le plaint.

nie żal. es dauret einem die Mühe nicht; es lohnt sich wohl der Mühe. il en vaut bien la peine. § nie żal pracować, kiedy iest nadźieia nagrody.

żal śię Boże! Gott sey es geklaget! leider Gottes! helas! on ne sauroit trop regretter; à Dieu les plaintes.

Załamuię, v. m. F. załamię. 1) etwas steifes biegen, winden. 2) ein Pferd mit einem Kappzaum oder Brechzaum zwingen. 1) fléchir, courber une chose roide. 2) serrer le cheval avec un mors, avec un caveçon. § 1) załam tę tycz. 2) załamać konia krygiem, kawesonem.

załamować ręce. die Hände ringen, winden. tordre les mains.

załamać krygiem. den Willen brechen, Einhalt thun; einen bändigen, bezwingen. domter, restreindre, mettre un frein à. § załamuy mocnym krygiem chłopca swawolnego, myśl wszeteczną w sobie.

załamać śię. 1) einfallen, einbrechen. 2) einbrechen als auf dem Eis; einfallen auf einer Brücke. 1) se rompre, s'écrouler, s'ébouler, tomber à terre. 2) être enfoncé de dessous la glace, le pont. § 1) dom lod, most śię załamał. 2) załamał śię na rzece, na łodźie.

Załapić co, F. załapię. wegschnappen, erwischen, fangen. attraper, prendre, emporter; se saisir de. § śmierć go załapiła; załapił ten urzędźik.

Zalatam, } v. m. F. zalecę. 1) an einen
Zalatuię, } entferneten Ort fliegen. 2) um, über etwas fliegen, schweben. 3) einfallen, eindringen in ein entferntes Land. 1) s'envoler fort loin. 2) voler au dessus ou autour de; planer. 3) percer, pénétrer, s'enfoncer dans un païs éloigné. § 1) aby iastrząb nie zaleciał daleko. 2) kobus nad gołębiami zalata. 3) Turcy iak nienasyceni iastrzębowie

bowie na obłow uſtawicznie po chrześciańſkich zalatuią krainach.

zalata mię co. 1) es wehet mich eine Luft an; es kommt mir ein Geruch vor die Naſe. 2) es kommt vor meine Ohren. 1) une odeur me frape; une haleine pouſſe, ſoufle contre moi, donne ſur moi; je ſens une bonne ou mauvaiſe odeur. 2) il vient à mes oreilles; il vient jusqu'à moi. § 1) wonia, ſmrod mię zalata; perfumy ią zalatały. 2) zaleciało go iuż coś o tym; zaleciał go głos trabow.

zalata go ten zamysł. er bekam Wind von dieſem Unternehmen. il a vent de ce deſſein.

Zalatanie. die Anwehung einer Luft. une odeur qui ſoufle contre qu.

Załawta. Heft-Pflaſter. colletique, *m.* emplâtre liquant pour conſolider une plaie. § załawty ranę ſpoić.

Załawiam na co, *v. m. F. załowię.* ringen, trachten nach einer verdrüßlichen Sache. chercher, vouloir avoir une choſe fâcheuſe. § załawiaſz na guz, na zwadę.

załawiam na kogo. auf einen lauren. guêter, épier qu.

Zalecam co, *v. m. F. zalecę.* anpreiſen, empfehlen, recommandiren. recommander. § zalecił mi ſługę, Doktora dobrego.

Żalę się. klagen, ſich beklagen, wimmern. ſe lamenter, ſe plaindre; faire des plaintes.

Zaleść, *F. zalezę.* 1) weit kriechen. 2) ſich verſchütten, eingehen als ein Graben. 1) ramper fort loin. 2) s'aplanir peu à peu; ſe remplir de terre comme un foſſé. § 1) nie wiem gdzie żołw zalazł. 2) zalazł row, doł, przykop.

zalecać się. 1) eines Gunſt ſuchen. 2) ſich hervor thun. 3) ſich bey einem Frauenzimmer beliebt machen, buhlen. 1) rendre les ſoins, faire la cour à; tâcher de gagner l'afection de qu; ſe rendre recommendable à qu. 2) ſe recommender, ſe ſignaler, ſe rendre recommendable, ſe produire, ſe faire valoir, s'acréditer. 3) faire la cour, faire l'amour à une fille; faire le galant auprès d'une dame; coquetter, muguetter, cajoler. § 1) zalecał mu się bez ſkutku. 2) zalecił się ſwoią pilnością, umieiętnością. 3) zalecać się białeygłowie,

Zalecanie, zalecenie, *zaleta. Anpreiſung, Empfehlung, Recommendation. recommendation. § przyiął go do usług ſwoich za moim zaleceniem; żadnego ani z urodzenia, ani zasług ma zalecenia; co wielką tey księdzę czyni zaletę.

zalecenia godny. preiswürdig, der anzupreiſen iſt. recommendable.

zalecanie, zaleta. } Freyerey, das Freyen.
Zalecanki, *plur.* } recherche de mariage.

zalecanki. Liebes-Händel; Liebes-Gedicht, Liebes-Geſchichte. fleurettes, *f. plur.* douceurs amoureuſes, amours; amourettes, galanterie.

Zaleciciel. Anpreiſer, der einen recommendiret. qui rend recommendable, qui recommende.

Zalecicielka. die einen recommandiret. celle qui recommende.

Zaledwie, ledwie, *adv.* kaum. à peine, à grande peine.

Zalegam. 1) einen Platz einnehmen; liegen, ſich erſtrecken. 2) verſchütten, mit Erde füllen, zuwerfen. 1) remplir, ocuper une place; être ſitué ſur; s'étendre. 2) remplir un foſſé, un creux. § 1) miaſto ſzeroką zaległo rownią; folwark iego z trzeciey ſtrony gay zaległ. *2) zalegać (zawozić) drogę, row gruzem.

***zalec; polec.* todt auf dem Platz bleiben, fallen. tomber par terre, demeurer ſur la place, reſter mort. § dla kochanki grobowcem zaległ: grob zaległ.

zaległo mu w gardle. der Hals iſt ihm verſchleimet, angelaufen. il a la gorge enflée et pleine d'humeurs acres, phlégmatiques, de viſcuoſitez.

Zalegać się, *F. zalężę.* 1) ſich faul liegen. 2) vom Faulenzen untüchtig werden. 3) ſich verliegen, vom langen Liegen mürbe, morſch werden. 1) être lâs de coucher plus. 2) s'avachir, devenir lâche et faineant; perdre ſes forces, ſa vigueur à force de croupir dans la pareſſe, s'acoutumer à la faineantiſe. 3) ſe corrompre, ſe gâter par le tems; s'enticher.

zalega się iaie. das Ey fängt an zu picken, belebt zu werden. l'oeuf devient animé. § iaie iuż się zaległo.

Zaległy. 1) verlegen, mürbe, morſch. 2) faul, unfähig vom Faulenzen. 1) gâté, corrompu par le tems. 2) lâche, faineant, corrompu par la faineantiſe.

zaległy towar. verlegne Waare. gardeboutique, *n.* marchandiſe un peu gâtée par le tems; marchandiſe de longue atente, qui ſe gâte pour n'être point débitée.

zaległe iaie. ein beſeßenes, belebtes Ey. oeuf animé.

zalegle długi. alte Schulden. arrerages, *m.* vieilles dettes.

Zalęknąć się, *F. zalęknę.* erschrecken. s'éfraier, s'épouvanter, s'éfarer. § zalękła się z tego.

Zalepiacz. Zukleber, der die Löcher zuklebt. calfateur qui bouche une ouverture.

Zalepiam co, *v. m. F. zalepię.* zukleben. boucher, fermer une ouverture par le moïen de la cole.

Załepki, *plur.* Kopf-Stöße, Schlägerey. main-mise, coups, *plur.* baterie. § załawiać na załepki; uchodźić załepek.

Zaleśie. Gegend hinter einem Wald. les environs derriére une fôret.

Zaleta. *vid.* Zalecenie.

Zaletnik. Freyer, Liebhaber. galant, amant, celui qui recherche une fille. § zaletnik muśi mieć worek otwarty, *prov.*

zaletnik nieuczćiwy. verdächtiger Buhler. coquet; qui aime les femmes.

zaletnik uczćiwy. ein Freyer, der sich um ein Frauenzimmer bewirbt. poursuivant; qui recherche une fille en mariage.

Zaletny. 1) Empfehlungs-. 2) Liebes-. 1) de recommendation. 2) galant; d'amour, amoureux. § 1) list zaletny mam do niego. 2) zaletne do niey pisał wiersze.

zaletne; podarek zaletny. Geschenk eines Freyers. présent d'un amant.

Zalewam, *v. m. F. zaleię.* 1) begießen. 2) vergießen als mit Bley. 3) überschwämmen. 4) untersenken, zu Grunde richten als das eindringende Wasser ein Schiff. 5) einen besäufen. 1) tremper, mouïller, verser, répandre, jetter une liqueur sur. 2) afermir, enduire d'une matiére fonduë. 3) inonder, se répandre loin et néïer; couvrir la campagne. 4) engloutir, enfoncer, faire aller au fond, faire couler à fond comme l'eau un navire. 5) inonder; néïer de vin; enivrer. § 1) zaley ryby rosołem, octem. 2) zalać co smolą, ołowiem. 3) rzeka, łąki, miasto i wśi zalała. 4) fale okręt zalewały; iuż go woda zalewała. 5) zalewać kogo kuflem; łeb, rozum, gardło zalał.

zalewa oczy łzami; zalewa się łzami; zalewaią mu się oczy; łzami mu się oczy zalewaią. er benetzet die Augen mit Thränen; die Augen gehen ihm über. il baigne les yeux de larmes; il verse, répand des larmes; il fond en larmes; il néïe son visage de larmes.

zalewać się. im Wasser untergehen, versenket werden, zusammen schlagen als das Wasser über einen. faire eau; étre enseveli dans les eaux; aller, couler au fond. § zalała się nawa, łodź; zalewa się człowiek tonący.

zalewać; zalewać się. durchschlagen; kleckern. percer, passer, boire; étre sujet à pocher. § zalewa papier; zalewa się na papierze litera, pismo.

zalewa się ten inkaust. diese Tinte fließet zu sehr, kleckert. cette ancre est trop liquide, elle est sujette à pocher, à faire des pâtez.

zalać się napoiem. sich vollsaufen; blind voll seyn. s'enivrer; se néïer dans le vin.

Zalewek. Uiberschwemmung. inondation; débordement. § szkoda przez zalewek uczyniona.

Zależały. 1) verlegen, alt. 2) alt als eine Rechts-Sache. 3) faul vom vielen Schlafen und Faulenzen. 1) gâté, vieux, corrompu. 2) vieux, qui n'est pas bien de mise comme une cause judiciaire. 3) faineant, oisif, paresseux; acoutumé à la faineantise; lâche. § 1) zależałe towary. 2) zależałe sprawy.

długi zależałe. verlohrne Schulden. detes perduës.

zależałą źiemię uprawiać. einen Acker brachen, aus der Lähde reißen. défricher un champ.

Zależeć, *F. zależy,* należeć. auf etwas ankommen, beruhen; an etwas gelegen seyn. dépendre de; importer, intéresser. § szczęśćie moie na twoiey zależało woli; wiele mu na czytaniu ksiąg zależy.

na tych rzeczach nic mu nie zależy. diese Sachen gehen ihm nichts an. la il n'a rien à faire; ce sont des choses qui ne le touchent, dont il n'a que faire, où il ne s'agit de son intéret.

co tobie na tym zależy? was gehet dir das an? que vous fait cela? qu'en avez vous à faire? que vous importe.

Zali, azali? *conj.* ob? si? *cette conjonction sert à interroger.* § zali będźie? zali był u ćiebie?

Zaliczyć, *F. zaliczę.* verzählen, verrechnen. malcompter. § zaliczyłem talar.

zaliczyć się. sich verzählen, sich verrechnen. se mécompter; s'abuser au compte.

Zaliczenie. das Verzählen, Verrechnen. mécompte, *m.* une erreur dans le compte.

Zaliczony. verzählt, verrechnet. mécompté, malcompté.

Żałoba. 1) die Trauer. 2) Klage, Beschwerung über einen bey den Gerichten. 3) Memorial, Bitt-Schrift. 1) deuil. 2) plainte qu'on fait au Juge. 3) requête, placet. § 1) żałobę nośić, wźiąć, po oycu w żałobie chodźi; smutną, ćiemną dom zarzucony żałobą; żałobę złożyć, z śćien domowych zdźierać. 2) oswobodzenie od żałoby; żałoba u Sądu na kogo. *3) łaskawie żałobę (suplikę) przyiął.

Żałobliwy. } traurig, betrübt. funeste,
Żałobny. } lugubre, lamentable, tragique. § żałobny przypadek.

żałobna, żałobliwa strona. der Beklagte in den Gerichten. défendeur; celui qui se défend en Justice.

żałobny. Trauer-, zu Trauer gehörig. de deuil; qui regarde le deuil. § żałobny ubior, rantuch; żałobna szata; dom śię w żałobnę kryie chmurę.

**list żałobny* } suplika. Supplike, Bitt-
*Żałobnica } schrift. requête, placet.

Żałobno, *adv.* in der Trauer. en deuil. § żałobno chodźi; żałobno ubrany.

Załoga. 1) ein Brustlatz. 2) Besatzung, Garnison. 3) Salve-Garde. 4) Stapel, Niederlage. 5) Kriegsbank. die Brustwehr. 1) pourpoint. 2) garnison, *f.* 3) sauvegarde. 4) étape, entrepôs, droit d'étape. 5) *Fortif.* parapet. § 1) załoga barankami podszyta. 2) na fortecach załog trzeba; woysko na załogach będące. 3) posłowi źleby śię dźiało, kiedyby nie dostał załogi w dwor swoy, albowiem śię pospolstwo srodze wzruszyło. 4) to miasto iest załogą towarow w tym kraiu będących.

Załom, } węgieł. Winkel, Bü-
Załomek, *g. u.* } ge, Krümme. coin, encoignure, courbure.

Żałość. Betrübniß, Herzeleid. afliction, doléance, douleur, *f.*

z *żałośćią.* mit Widerwillen, ungerne. à regret.

Żałośnie, *adv.* kläglich. dolemment, plaintivement, lugubrement. § żałośnie śpiewać.

Żałosny. 1) traurig, betrübt. 2) kläglich, wehmüthig. 1) dolent, triste, afligé, plaintif. 2) lugubre, lamentable, funeste, fâcheux, tragique, déplorable. § 1) żałosna postać, twarz. 2) żałosny to przypadek; piesń żałosna; żałosna (żałosna rzecz) patrzać na to.

żałosny bydź. 1) bedauren. 2) betrübt seyn. 1) regreter, déplorer, plaindre; étre fâché. 2) s'afliger, s'atrister, se fâcher de. § 1) żałosny iestem z drogi iako i z trudu. 2) żałosny z utraty syna swoiego.

Załota. *vid.* Załecanie.

Żałowanie. das Bedauren, Beklagen. l'action de se repentir, de se fâcher.

żałowanie śię, uskarżanie śię na kogo. Beschwerung, Klage über einen. plainte, lamentation; l'action de se plaindre de qu.

Założenie. *vid.* Zakładanie.

Założka. Brustfleck, Wämmschen. petit pourpoint, colletin.

założka bez rękawow. Brust-Latz ohne Ermel. gilet; pourpoint sans manches.

* Założnica, nałożnica. ein Kebs-Weib. concubine.

Założyć. *vid.* Zakładam.

Załudniam, *v. m. F. załudnię.* bevölkern. peupler; remplir de peuple.

Żałuię. 1) bedauren, bereuen, beklagen. 2) Buße thun. 3) schonen, sparen. 1) se repentir, avoir regret, étre marri, étre fâché de; regretter. 2) avoir de la repentance de ses pêchez, faire pénitence. 3) épargner, ménager qu. ch. § 1) żałuię żem tam był; żałował uczynku, grzechu tego. 2) żałował za grzechy. 3) żałować pieniędzy, żyćia, ćiała, pracy do czego; dźiećięćiu godnemu dobrego wychowania nie żałuy.

żałuię tego serdecznie. ich bedaure es von Herzen. je m'en repens de plus profond de mon coeur.

żałować tego będźie. es soll ihm gereuen. il s'en repentira; il s'en mordera les pouces.

żałować sobie czego. sich an etwas abbrechen. se plaindre qu. ch. § żałuie sobie szat.

żałuie sobie. er darbet es an seinem Maule ab. il pleure le pain qu'il mange; il se plaint sa vie.

nie żałuiący czego. verschwenderisch, der nicht sparet. prodigue, qui n'épargne pas.

nie żałuiący żyćia swego. der sein Leben nicht schonet. qui sacrifie sa vie.

żałować śię na kogo przed kim albo u kogo. sich bey einem beschweren, sich beklagen. se plaindre de; porter, faire ses plainte à.

żałować śię. sich schonen, sein Leben lieb haben. s'épargner; se ménager; ne s'emploier pas vertement dans l'occasion.

Zamącenie. 1) das Trübemachen. 2) Verwirrung, Unruhe. 1) agitation par laquelle on trouble quelque liqueur. 2) trouble, *m.* désordre, *m.* broüillerie, confuſion. § 1) ieſzcze śię wino od zamącenia nie wyklarowało. 2) śiła to do zamącenia ich mozgow, rozumu pomaga; zamącenie całego Państwa.

Zamach. 1) das Ausholen beym Hauen. 2) ein Hieb. 3) Beginnen; widerrechtliches Vornehmen, gefährliches Unternehmen. 1) l'éfort qu'on prend pour donner avec plus de violence un coup de ſabre. 2) revers, coup qu'on porte avec un ſabre; un coup d'eſtramaçon. 3) atentat; entrepriſe, deſſein dangereux. § 1) zatrzymać śię w zamachu. 2) iednym zamachem mu łeb ućiął; hufce rozrywa, śmiertelne ćiſka zamachy. 3) pilnować zamachow nieprzyiaćielſkich; zamach to na wolność.

Zamachnąć, *F. zamachnę.* ausholen beym Hauen. lever la main; prendre ſon éfort pour porter un coup.

Zamąćić, *F. zamącę.* 1) trübe machen. 2) fig. verwirren. 1) troubler, rendre trouble une liqueur. 2) troubler, broüiller, confondre. § 1) zamąćić napoy. 2) zamąćić Państwo, ſprawę naysłuſznieyſzą.

zamąćić śię. trübe werden. ſe troubler.

Zamącony. trübe gemacht. trouble, qui n'eſt pas clair.

Zamagam, *v. m. F. zamogę*, wzmagam. aufhelfen, forthelfen. aſſiſter, aider, ſoutenir. § zamogł to miaſto; zamaga go pieniędzmy.

zamagać śię. 1) in Aufnahme kommen; zu Kräften kommen. 2) ſich ausbreiten, um ſich greifen, ſich einwurzeln. 1) ſe renforcer; prendre forces. 2) s'augmenter, s'enraciner, s'acroître. § 1) miaſta śię pod ſzczęśliwym twoim zamogły panowaniem. 2) herezya śię zamogła; ta choroba śię w nim zamogła; zamaga śię powietrze.

Zamalować co, *F. zamaluię.* 1) vermahlen; mit dem Pinſel verſtreichen. 2) ein Gemählde beziehen, erfriſchen. 1) éfacer avec le pinceau. 2) enduire, rafraichir un tableau de.

Zamarły. verhungert; vor Hunger geſtorben. mort de faim.

Zamarznąć, *F. zamarznę.* 1) einfrieren. 2) einfrieren im Waſſer. 1) ſe glacer, geler; ſe couvrir de glace; étre pris entiérement par la gelée, par le froid. 2) étre arrêté dans une eau gelée; étre pris de glace; étre fermé dans la glace. § 1) morze, rzeka, woda zamarzła. 2) zamarzły łodźie.

zamarzła mu ſzabla w pochwach. der Degen iſt ihm eingeroſtet, vernagelt; er hat kein Herz. ſon épée tient dans ſon fourreau au bout; ſon épée eſt vierge.

zamarzła mu gęba. das Maul iſt ihm zugefroren. il a le bec gelé.

Zamarzły. 1) zugefroren. 2) eingefroren. 1) gelé; pris par la glace. 2) arrêté par la glace. § 1) zamarzła rzeka. 2) zamarzłych wydobywać czołnow.

Zamawiam, *v. m. F. zamowię.* 1) einem in die Rede fallen. 2) dingen, miethen. 3) etwas beſtellen. 1) interrompre qu; interrompre le diſcours de qu. 2) loüer, engager, arrêter, prendre à loüage. 3) commander qu. ch. § 1) aby w radach ieden drugiego nie zamawiał. 2) zamow ſobie ſługę; zamowiono go do tego. 3) zamowiłem tę robotę u rzemieślnika za talar.

zamowić śię. ins Reden kommen, gerathen. s'engager dans un long diſcours.

Zamawianie, zamowienie 1) Unterbrechung der Rede. 2) Mietung. 3) Beſtellung. 1) interruption d'un diſcours. 2) louage. 3) acord qu'on fait avec un ouvrier.

Zamazanie. 1) Verſchmierung, Beſchmierung. 2) Auslöſchung, Durchſtreichung. 1) onction, friction avec une matiére onctueuſe. 2) éfaçure. § 1) zamazanie płonki, drzewa. 2) zamazanie piſma, liter.

Zamazany. 1) verſchmiert. 2) ausgewiſcht, durchgeſtrichen, ausgeſtrichen. 1) enduit, froté d'une liqueur, d'une matiére onctueuſe. 2) éfacé.

Zamazuię, *v. m. F. zamażę.* 1) zuſchmieren, verſchmieren, verwiſchen. 2) auslöſchen, durchſtreichen eine Schrift. 1) froter, oindre, enduire, couvrir une petite ouverture de quelque matiére. 2) éfacer, raier avec la plume. § 1) zamazał ſtatek dźiurawy, drzewo obćiętę. 2) zamaż ten wierſz, to pismo.

Zamczyſty. 1) mit einem Schloß verſehen. 2) mit Schlößern und kleinen Feſtungen beſetzet. 1) pourvu d'une ſerrure; à clé. 2) rempli de chateaux, de forteresſes. § 1) drzwi zamczyſte. 2) kray to zamczyſty.

Zameczek, *g. a.* 1) kleines Thür-Schloß. 2) kleines Schloß. 1) petite ſerrure. 2) petit château; fortin.

***Zamecznik**, ſloſarz. Schloſſer. ſerrurier.

Zamek, *g. zamku.* 1) ein Schloß als an der Thüre. 2) Schloß, Burg, Feste. 3) Klappe in der Pompe. 4) Schloß am Gewehr. 1) château, maiſon forte, citadelle, fort. 2) ſerrure. 3) ſoupape, clapet dans les pompes pour arrêter l'eau. 4) fuſil d'arme à feu; la platine avec le chien et le reſſort. § 1) zamknąć na zamek, otworzyć zamek; zamek ślepy. 2) mieſzka na zamku. 3) 3) animela, zamek do pompy. 4) rura z zamkiem; zamek u ſtrzelby, fuzyi.

zamek puſty. wüſtes Schloß. retraite de hibous.

zamki puśćili. im Scherz: er hat nicht mehr halten können; die Büchse gieng los. il n'en pû plus; il falloit rendre gros et menu; ſon cu ſe déborda; il ſe fit un tremblement au païs pas.

Zamęśćie. Verheyratung an einen Mann. le mariage avec une homme; l'action de ſe marier à un homme.

Zameſz, *g. zameſzu.* Sämisch-Leder. veau bronzé; cuir bronzé; du chamois.

zameſz robić. Sämisch machen. bronzer une peau; préparer du chamois

Zameſznictwo. Weiß- oder Sämisch-Gerber-Handwerk. mégie, le métier de paſſer le cuir doux, de le bronzer.

Zameſznik. Weiß-Gerber, der Sämisch Leder macht. mégiſſier; corroieur qui prépare le chamois, qui bronze le cuir.

Zameſzowy. *vid.* Zamſzowy.

Zamęt. 1) das Trübe; trübes Waſſer. 2) Verwirrung, Unruhe. 1) l'eau trouble. 2) trouble, *m.* confuſion; déſordre, *m.* § 1) węgorze w zamęćie łowić. 2) w tym powſzechnym Państwa zamęćie.

w zamęćie łowić. im Trüben fiſchen. pêcher en eau trouble.

Zamężna Panna. mannbare Jungfer. une fille nubile, mariable.

Zamiana. 1) Tauſch, Auswechslung. 2) Wechſel, Veränderung. 1) change, *m.* échange, *m.* troc. 2) changement. § 1) maią żywnośći albo w zamianę, albo za pieniądze; zamiana towarow, więźniow. 2) doznawam na ſobie co świat umie z ſwoią obłudną zamianą; co zamianę czyni dnia i nocy.

zamiana słow; mowa niewłasna. verblümte Redens-Art. figure, maniére de parler figurée.

dać w zamiany. tauſchen. troquer de; changer; donner en échange.

zamianą, / Zamiankiem, } *adv.* Tauſch-Weiſe. 2) figürlich, verblümt. 1) par échange, en échange; par troc. 2) figurément, improprement, métaphoriquement, au figuré, d'une façon figurée.

Zamianny. zum Tauſch gehörig. de troc, de change; qui regarde le troc.

zamianna karta, zamiana ceduła; wekſel. ein Wechſel-Brief. lettre de change.

Zamiar. Maaß, abgemeßene Größe. meſure, dimenſion, grandeur meſurée. § iuż śię to do pożądaney nie wprowadźi pory, co raz wyſzło z słuſznośći granic zamiaru; widźi myśli ſwoich popełnione zamiary.

nad zamiar. über die Maße; übermaßiglich. exorbitanment, exceſſivement, d'une maniére exceſſive. § nierad rzeczy wynośi, gani nad zamiar.

Zamiara. Tagewerk. tâche, journée.

Zamiaſt, zamiaſto, miaſto, *pr. g.* ſtatt, an ſtatt. au lieu de.

Zamiatacz. Ausfeger. balieur, celui qui balie, qui ôte l'ordure avec un balai.

Zamiatam, / Zamiatywam } co, zamietam, *v. m. F. zamiotę.* 1) auskehren, ausfegen. 2) zuwerfen eine Grube. 1) nettéïer avec un balai. 2) remplir un foſſé, un creux.

Zamieć, *f.* Lauwin, Schnee-Lauwin; Wind-Wehe; Haufen Schnee, den der Wind zuſammen wehet. levanze, vaze; avalanche; amas de neige qui eſt fait par le vent. § za płotem zamieći ſą na chłopa wyſokie; wiatr ſypie zamieći.

zamieć piaskow. zuſammengeweheter Sand-Haufen. un tas de ſable fait par le vent.

Zamieniacz, odmieniacz. Wechsler, Tauſcher. troqueur, changeur, celui qui fait un troc.

Zamieniam, *v. m. F. zamienię.* 1) wechſeln, tauſchen. 2) verwandeln. 1) troquer de qu. ch; changer, échanger qu. ch; donner une choſe pour une autre. 2) changer qu. ch. en. § 1) a zamieniłeś twoie pieniądze? zamienić konie na towar. 2) zamień gniew w łaſkę.

zamieniać słowo. dem Worte eine verblümte Bedeutung geben. donner à un mot une ſignification métaphorique; tranſporter un mot à la ſignification figurative.

Zamienienie. *vid.* Zamiana.

Zamieniony. 1) vertauſcht, gewechſelt. 2) verblümt, figürlich. 1) changé, troqué. 2) métaphorique, figuré, impropre.

*Zamiennik, zdrayca. Verräther. traître.

Zamieram, *v. m. F. zamrę.* 1) verhungern. 2) versterben, aussterben. 1) mourir, périr de faim. 2) mourir; s'éteindre, mourir l'un après l'autre. § 1) zamarł od głodu. 2) dwor chłopſkie zaśiewa puſtki, gdy chłop albo zamrze albo z oſady uydźie.

Zamierzam, *v. m. F. zamierzę.* 1) abzielen, sein Absehen auf etwas haben, richten. 2) einschränken; setzen Gränzen, ein Ziel. 3) setzen, bestimmen eine Zeit. 4) ermeßen, begreifen, einsehen, urtheilen. 1) viſer, buter, aſpirer, tendre à; avoir pour but, pour fin. 2) déterminer, limiter, preſcrire, borner; mettre des bornes à. 3) fixer, dire, nommer, déterminer, donner un tems. 4) concevoir, voir, comprendre, juger. § 1) zamierzył ſobie ten urząd; ty nie zamierzay rzeczy niepodobnych. 2) zamierzyć co prawem; zamierzyć kres, cel, czas komu. 3) iak ſię to dźieie, trudno zamierzać.

zamierzyć ſię. ausholen mit der Hand, mit dem Stock. lever la main, le bâton pour fraper. § zamierzył ſię na mnie ſzablą; zamierzywſzy ſię nie uderzyć. *prov.*

Zamierzch. Abend-Demmerung. le crépuſcule du ſoir; l'entre chien et loup.

zamierzch w oczu. (ſcotoma) Augen-Schwindel, wenn es einem in den Augen schwarz wird. le vertige cauſé par une vapeur noire.

Zamierzcha, *v. m. F. zamierzchnie.* es wird Abend, es wird demmerich, die Nacht bricht ein. il fait nuit; il devient obſcur. § zamierzchało, gdyśmy odchodźiły; iuż zamierzchło.

zamierzchło mi w oczach. es wurde mir schwarz vor den Augen; ich wurde schwindlicht. mes yeux ſe couvrent de nüage; il me prend un tournoîment de tête; la tête me tourne.

Zamierzenie. Einschränkung, Setzung der Gränze. reſtriction, limitation.

zamierzenie ſię na kogo. die Ausholung einen zu schlagen, einem zu drohen. l'action d'élever la main ou quelque arme pour fraper, pour ménacer.

Zamierzony. 1) gesetzt, bestimmt. 2) vorgesetzt, vorgenommen. 3) eingeschränkt. 1) fixé, déterminé. 2) déterminé, entrepris, propoſé. 3) preſcrit, borné, limité. § 1) czas zamierzony. 2) zamierzony cel ośiągnał. 3) zamierzone władzy ſwoiey przeſtąpił granice.

Zamieſzanie, *adv.* verwirrt, tumultuarisch. turbulenment, avec trouble, en déſordre; tumultuairement.

Zamieſzanie. Verwirrung, Unordnung, Unruhe. orage, *m.* trouble, *m.* tempête, deſordre, *m.* confuſion, brouillerie, embrouillement, boulverſement. § zamieſzania pełne czaſy; zamieſzanie w całey prowincyi uczynił.

morſkie zamieſzanie. See-Sturm. tempête, orage, *m.*

zamieſzania pełny. } verwirrt, verworren, unruhig. troublé, confus, turbulent, brouillé; plein d'émotion, de troubles. § pod zamieſzane w Oyczyźnie czaſy; zamieſzany kray; zamieſzana chwila.
Zamieſzany. }

Zamieſzka. 1) Versäumniß. 2) Empörung, Unruhe, Verwirrung, Ursache einer Unruhe. 1) perte d'ocaſion; omiſſion, retardement. 2) trouble, *m.* émotion, ſédition, confuſion, deſordre, *m.* cauſe d'une émotion.

Zamieſzkały. } versäumt. manqué, négligé, échapé.
Zamieſzkany. }

Zamieſzkawam, } *v. m. F. zamieszkam.* versäumen. laiſſer échaper, perdre, laiſſer paſſer; manquer de faire; omettre; tarder trop; manquer l'ocaſion, du tems. § zamieſzkał poſzty; zamieſzkałem dla ćiebie na wieczerzą.
Zamieſzkiwam, }

**nic ſię ieſzcze nie zamieſzkało.* man hat noch nichts versäumet. la corde eſt encore au puits; la foire n'eſt pas ſur le pont.

**zamieszkawać komu; bawić kogo.* einen verweilen, lange aufhalten. tenir, arrêter, amuſer qu.

Zamieſzywam co, *v. m. F. zamieſzam.* 1) vermengen, vermischen. 2) verwirren, in Unordnung bringen. 1) mêler, mélanger, broüiller. 2) broüiller, embroüiller, troubler, mettre en déſordre. § 1) zamieſzay to warzęchą. 2) całe tym zamieſzał Państwo.

Zamilczeć, *F. zamilczę.* 1) verschweigen, verhelen. 2) übergehen, auslaßen. 1) taire, paſſer une choſe ſous ſilence, la tenir en ſecret, ſuprimer, céler, cacher, ne pas découvrir. 2) omettre, paſſer. § 1) zamilcz tego proſzę. 2) nie wiem czemu tych wierſzy zamilczał.

Zamilczenie czego. Verschweigung. le ſilence qu'on garde d'une choſe.

Zamilczony. verschwiegen, verhelt. paſſé ſous ſilence; teu.

Zamilkły. 1) stumm; verstummt, der nicht reden darf. 2) stockend, verbuttet, verstockt,

stockt, das nicht fortwachsen will. 1) qui est hors d'état de repondre; müet, qui ne replique point, qui demeure müet. 2) ratatiné, rabougri, qui vient mal. § 1) zamilkłym go uczynił. 2) zamilkłe drzewo; zamikła płonka.

Zamilknąć, *F. zamilknę.* 1) verstummen, nicht reden können. 2) verstocken, verbutten, nicht fortwachsen. 1) se déferrer; devenir müet; se faire tout court; ne pouvoir dire mot. 2) se rabougrir, ne venir pas à sa grandeur; devenir rabougri.

Zamilknienie. Verstummung. le silence de celui qui est devenu tout court.

Zamiłować śię czego, kogo, *F. zamiłuię.* sich verlieben. aimer avec passion; s'amouracher; devenir amoureux de.

Zamiłowanie. das Verlieben; heftige Liebe. passion, amour qu'on a pour une personne de l'autre sèxe.

*Zamkarz slosarz. Schloßer. serrurier.

Zamknięćie, Zamknienie } zawarćie, mieysce zamknione. Verschluß, verschloßener Ort. lieu où l'on renferme, où l'on a sous sa clé une chose; fermeture. § w zamknięćiu moim to zostaie; w zamknieniu co chować.

zamknienie. 1) das Verschließen. 2) Verschluß, Schloß, jede Sache die zum Verschließen der Thüren dienet. 3) Schluß einer Rede. 1) l'action d'enfermer; enfermement. 2) fermeture; tout ce qui sert à fermer une porte. 3) fin, *f.* conclusion d'un discours. § 1) zamknienie rzeczy niepotrzebnych. 2) zamki, kłotki, zasuwy i insze zamknienia. 3) zamknienie listu, kazania, księgi, sprawy iakiey.

zamknienie dowodu; zamknienie dowodem czego. Schluß-Rede, Schluß. conclusion; la derniére proposition d'un silogisme.

Zamknięty. Zamkniony. } eig. u. fig. eingeschloßen, verschloßen. *prop. et fig.* fermé, enfermé, renfermé, contenu. § w skrzyni zamknięte rzeczy; sol ma w sobie wilgotność zamknioną.

Zamkowy. 1) Schloß-, Burg-. 2) Schloß-, zu einem Schloß gehörig. 1) de château, de citadelle. 2) de serrure.

Zamnażam co, *v. m. F. zamnożę.* vermehren; fortpflanzen. augmenter, acroître multiplier, agrandir. § zamnożyć drzewa, zamnożył państwo swoie w dostatki, śiły.

zamnożyć śię. sich fortpflanzen; sich vermehren. s'augmenter, s'acroitre, s'agrandir, multiplier. § nierządy śię zamnożyły; chwast śię zamnożył.

Zamnożenie. Vermehrung. augmentation, acroissement, multiplication.

Zamnożony. vermehrt, gehäuft. augmenté, multiplié.

Zamoc. *vid.* Zamagam.

Zamordować, *F. zamorduię.* grausam ermorden; zu tode martern. masacrer; tüer cruëllement.

Zamorski. See-, das übers Meer zu uns kommt; das jenseit des Meers lieget. marin, de mer; d'outre mer; qui est de delà mer.

sol zamorska. See-Saltz. sel marin, qui se fait avec l'eau de mer.

Zamorzyć, *F. zamorzę.* umbringen. assommer; massacrer.

Zamośćie, Ufer, Ort hinter der Brücke. rivage, *m.* endroit derriére un pont.

Zamotać co, *F. zamotam.* verstricken, verwirren. embarasser, enlacer, entrelasser, embroüiller.

zamotać śię. sich verwirren. s'empêtrer.

Zamotanie. Verwicklung, Verwirrung. entortillement, entrelassement, embroüillement.

Zamotany. verwickelt, verwirrt. embarassé, entrelassé, broüillé, embroüillé.

Zamowa, Zamowienie, } zamawianie. 1) Unterbrechung der Rede. 2) Mietung. 1) interruption d'un discours. 2) loüage, *m.*

Zamowiony. 1) unterbrochen als eine Rede. 2) gemiethet, bestellt. 1) interrompu dans son discours. 2) loüé, arrêté, commendé à faire.

Zamowka, przymowka. Stichel-Rede, Stichel-Wort. brocart, coup de langue, mot piquant.

Zamożenie. Aufnahme, Flor. acroissement, agrandissement, établissement; état florissant. § początki i zamożenie tego Państwa, tego miasta.

Zamożny. Zamożysty. } vermögend, mächtig. fort puissant, fort riche. § zamożni w dostatkach i w naukach ludźie.

**Zamraczam, *v. m. F. zamroczę.* dunkel, trübe machen. obscurcir; rendre obscur; couvrir de nüage. § chmura słońce zamroczyła.

zamroczyć śię. dunkel werden. s'obscurcir, se couvrir de nüage. § niebo śię zamroczyło.

Zamroczenie. Verdunkelung, Verfinsterung. obscurcissement.

Zamroczony. verfinstert, verdunkelt. obscur, obscurci, ténèbreux; couvert de nüages. § śmiertelnemi dom twoy zamroczony mgłami.

zamroczone oczy. gebrochene Augen eines Sterbenden. yeux mourans; yeux couverts de nüage.

Zamrażam, *v. m. F. zamrożę.* einfrieren lassen. glacer, faire glacer, faire prendre qu. ch. par le froid; congéler. § zamrożyć iabłko.

zamrożyć ryby. Fische trocknen. sècher des poissons.

zamrożyć sobie ręce, nogi. Frost-Beulen an den Händen, an den Füßen bekommen. s'engeler les mains, les piez.

Zamroz. Frost, Erfrierung. froid, froidure causée par la gelée dans un corps.

zamroz z członka, z iabłka wyćiągnąć. den Frost aus einem Gliede, aus einem Apfel ziehen. adoucir un membre engourdi, amolir une pomme gelée. § z zmarzłych iaiec zamroz wyćiągnieſz, gdy ie do źimney wody włożyſz; śnieg zamroz z członka wyćiąga.

zamroz w ręku, w nogach. Frost-Beulen an den Händen oder an den Füßen. engelure, petites enflures qui viennent par le froid aux mains ou aux piez.

Zamrożony. erfroren. gelé, engourdi de froid, pris par la gelée; engelé. § członek zamrożony.

zamrożone ryby. trockne Fische. poissons secs.

Zamrużam oczy, *v. m. F. zamrużę.* blinzen, die Augen zublinzen. clignoter, siller, cligner; fermer souvent les yeux.

Zamszowy. aus Sämisch-Leder; Sämisch. de chamois, bronzé, doux, *parlant du cuir.*

zamszowe trzewiki. sämische Schuhe. souliers bronzez.

Zamtuz. Huren-Haus, Huren-Winkel. bordel, serrail, train; un manége de coquettes.

po zamtuzach śię walać. in die Huren-Häuser laufen. hanter, courir le bordel.

Zamtuźnik. Hurer. bordelier, putassier.

Zamulam, *v. m. F. zamulę.* 1) verschlämmen. 2) Heilk. verschleimen, verstopfen. 1) engorger; charger, remplir de limon. 2) *Médec.* opiler, boucher les conduits du corps; causer des obstructions; charger, remplir de pituïte.

zamulić śię, zatkać śię. 1) sich verschlämmen. 2) Heilk. sich verschleimen. 1) s'engorger, se boucher de limon. 2) *Médec.* devenir pituïteux, se remplir de pituïte; opiler.

zamulaiący, zatykaiący. Heilk. verschleimend, stopfend. *Médec.* obstructif; qui cause la pituïte; opilatif.

Zamulenie. 1) Verschlämmung. 2) Heilk. Verschleimung. 1) engorgement. 2) *Médec.* opilation, obstruction causée par la pituïte.

Zamulony. 1) verschlämmet. 2) Heilk. verschleimet, verstopft. 1) limoneux; engorgé, bouché par le limon. 2) *Médec.* opilé, pituiteux, rempli de pituïte. § 1) zamulona rura. 2) zamulony żołądek.

Zamurować co, *F. zamuruię.* vermauern. emmurer; environner, fermer de muraille.

zamurować kogo. einen einmauern. enfermer qu. entre quatre murailles.

Zamurowanie. das Vermauern. l'action d'emmurer.

Zamurowany. vermauert. emmuré.

Zamurowy. hinter der Mauer gelegen. situé, posé derriére une muraille.

Zamurze. Ort hinter der Mauer. espace hors de la muraille.

Zamydlam co, *v. m. F. zamydlę.* einseifen. savonner; froter avec du savon.

zamydlić komu oczy, wzrok. einen einschläfern, verblenden; einem blauen Dunst vormachen. aveugler, endormir, éblouïr qu; jetter de la poudre aux yeux de qu.

Zamykam, *v. m. F. zamknę.* 1) zuschließen, zumachen. 2) verschließen, einschließen. 3) aussperren, nicht ins Haus lassen. 4) schließen, endigen. 5) in sich schließen, in sich fassen; einschließen; mit begreifen. 6) einen Damen-Stein besetzen, fest setzen. 1) fermer, clorre. 2) enfermer, serrer; renfermer. 3) fermer la porte à, devant qu; défendre l'entrée à qu. 4) conclurre; terminer, finir son discours; faire la conclusion. 5) enfermer, comprendre, contenir, renfermer, embrasser. 6) arrêter, tenir enfermé un pion; donner l'arrêt à. § 1) zamkniy drzwi, izbę, skrzynię; źimno w ćieple otworzone ćiało zamyka; zamknąć oczy, gębę. 2) zamknąć więźnia, szaty. 3) zamyka przed nim dom. 4) zamknąć tym list, mowę, kazanie muszę. 5) miłość Boga, bliźniego i śiebie samego, wszystkie w sobie zamyka cnoty; te słowa to w sobie zamykaią; nie chćieli go zamykać w pokoiu zawartym. 6) zamknąć damę, warcab.

zamknąć komu oczy przy śmierći. einem Verschiedenen die Augen zudrücken. fermer les yeux à un mort.

zamknąć mowę umieraiąc. beym Sterben die Sprache verlieren. perdre l'usage de sa parole avant son déces.

zamknąć drzwi przed kim. vor einem, einem vor der Nase die Thüre zuschließen. fermer la porte au nez de qu.

zamknąć komu gębę. einem das Maul stopfen. faire taire, fermer la bouche à qu.

zamknąć co wywodem. schließen, einen Schluß machen. conclurre; inférer une chose d'autre; tirer une conclusion d'une chose.

zamykaiący co w sobie. in sich faßend, in sich begreifend. contenant, qui contient, qui comprend qu. ch.

zamknąć się. 1) sich zumachen, sich zuschließen. 2) sich verschliessen. 3) darunter begriffen seyn; sich darunter verstehen. 1) se fermer. 2) s'enfermer, se renfermer. 3) se comprendre, être compris; être contenu dans. § 1) te drzwi się nie dobrze zamykaią. 2) zamknął się przede mną w pokoiu. 3) zamyka się w tey sprawie moy pożytek, moy honor.

w tym się to zamyka. das verstehet man darunter. cela s'en va sans dire; il faut sous-entendre cela.

Zamykanie, zamknienie. das Verschliessen, das Zuschließen. l'action d'enfermer, de fermer.

Zamylam, *v. m. F. zamylę.* einen stöhren, irre machen. embrouiller, confondre, troubler, faire mécompter, faire méprendre, faire manquer une personne qui fait quelque action d'esprit. § zamylać komu w mowieniu, w liczeniu.

nie zamilay mi Was Pan. verschlagen sie mir die Stelle, das Blatt nicht. ne me confondez pas la feuille.

Zamysł. Vorhaben, Vorsatz, Beginnen, Unternehmen. dessein, entreprise, projet. § pomieszał, rozerwał, popsuł zamysły moie; mieć pewny zamysłow swoich koniec; dopinać zamysłu swoiego.

Zamyślam, *v. m. F. zamyślę.* 1) denken, im Sinne haben; wollen, Willens seyn. 2) schmieden, etwas böses wider einen vorhaben; etwas auf einen haben. 3) beschönigen, bemänteln. 1) penser; vouloir, avoir quelque dessein. 2) entreprendre contre; atenter sur, à; en vouloir à; machiner, rouler quelque mauvais dessein contre qu. 3) palier, prétexter, couvrir de quelque prétexte; voiler. § 1) zamyśla iechać do niego. 2) zamyśla zdradę (o zdradę) na niego. 3) zamyślał zazwźiętey swoiey ku niemu nieprzyiaźni.

zamyślać komu źle. einem nicht wohl wollen. vouloir mal à qu; brasser un malheur à qu; entreprendre qu. ch. pour nuire à qu.

zamyślać dobrze komu. einem wohl wollen. vouloir du bien à qu; favoriser qu.

zamyślić się. sich in Gedanken vertiefen. rêver, penser fortement, s'ensevelir dans une profonde rêverie. § zamyśliwszy się długo śiedząc nie mowił.

zamyślaiący się } Zamyślony } co się zamyślił. tiefsinnig, tief in Gedanken. pensif; enseveli dans une profonde rêverie; méditatif.

Zamyślenie. *vid.* Zamysł.

zamyslenie się. Nachsinnen, tiefe Gedanken, Tiefsinnigkeit. rêverie, action de songer profondement.

Zanadrze. der Busen; Brust-Stick am Kleide. le sein; le couvre-gorge d'un habit; la partie de l'habit qui couvre une des poitrines. § ręce w zanadra włożył, zanadra obszerne.

w zanadrzu ma, nośi księgę. er hat, er trägt im Busen ein Buch. il a, il porte un livre dans le sein.

w zanadrze co włożyć, wetknąć. etwas in den Busen stecken. mettre qu. ch. dans le sein.

Zanadrzany, w zanadrach leżący. im Busen steckend. mis dans le sein.

Zanadrzysty, zanadra szerokie maiący. busicht, das weite Busen hat. qui a le sein trop large, les couvre-gorges trop amples.

Zaniechanie. Unterlaßung. omission, délaissement, manque, *m.* manquement, action de manquer.

Zaniechany. unterlaßen. manqué, omis.

Zaniechawam, } Zaniechywam, } *v. m. F. zaniecham.* seyn lassen, unterlassen, lassen; abstehen von etwas. manquer, se déporter, se désister de; abandonner, délaisser qu. ch. § zaniechay piwa, wina, złego tego zamysłu; zaniechay rzeczy cudzych, tego co nie twoie.

mogłeś tego zaniechać. du hättest dieses unterlassen können. vous vous pourriez passer de cela.

nie zaniecham mu pisać. ich werde nicht unterlassen ihm zu schreiben. je ne laisserai pas de, je ne manquerai pas de, à lui écrire.

Zaniedbanie czego. Hintansetzung, Nachläßigkeit, Fahrläßigkeit, Sorglosigkeit, Unachtsamkeit, Verwahrlosung. négligence, inaplication, inadvertance, nonchalance; peu de soins qu'on a de qu. ch; inatention. § w zaniedbaniu wszystkie rzemiosła leżą u Turkow; mam go w zaniedbaniu.

Zaniedbany. hintangesetzt, verwahrloset. négligé; dont on ne tient compte, dont on ne soucie guères.

Zaniedbawam, } v. m. F. zaniedbam.
Zaniedbywam, } 1) hintansetzen, aus der Acht schlagen, nichts darnach fragen; vergeßen. 2) versäumen, verschlafen; durch seine Nachläßigkeit um etwas kommen. 1) négliger, manquer qu. ch; mettre en arriére, en oubli qu. ch; avoir peu de soins de qu. ch; s'en peu soucier, s'en faire aucun état, ne s'en mettre pas en peine. 2) négliger, perdre qu. ch. par sa négligence. § 1) zaniedbał przyiaciela swoiego; nie zaniedbam tey obrazy, moiey powinności. 2) zaniedbał szczęścia swoiego, pożądaney okazyi.

Zaniemiały. verstummt. müet, qui ne replique point; qui devient tout court.

Zaniemieć, F. zaniemieię. verstummen. devenir müet; se faire tout court; se faire court tout d'un coup.

Zaniemienie. Verstummung. l'impuissance de parler, l'action de devenir müet.

Zanieśienie. das Wegtragen. l'action de porter ailleurs; transport.

Zanieśiony. hingetragen. porté en un lieu.

Zanikam, v. m. F. zaniknę. verstocken, im Wachsen gehemmet werden. se rabougrir, réchigner, ne pousser pas vigoureusement, ne pas venir à sa grandeur naturelle. § od gorąca zwykły zanikać zboża i w plonie będźie na mierze znaczna uyma; to źiarno zanikło.

Zanikły. verstockt, verbuttet. rabougri, ratatiné, qui n'a pas sa grandeur naturelle. § źiarno zanikłe; źiele zanikłe.

Zaniknienie. Verstockung, Verbuttung. rabougrissement; la défectuosité de la croissance; manquement de la juste grandeur.

Zankiel, *f.* źiele. (*sanicula*, *diapensia*) Sanickel, Bruch-Kraut. saniclet.

zankiel samica źiele. (astrantia) Meister-Wurzel, Astranz, Ostritz. otruche, imperatoire.

*Zankiel, *m. g. zankla*, zenkiel. ein Schnürsenkel. lacet, ruban, cordon à lacer.

Zanokćica choroba. Nagel-Geschwür; Finger-Wurm, das böse Ding. panaris, paronichie, mal d'avanture; un ulcère qui se forme à la racine des ongles.

zanokćica źiele. (paronychia) Nagel-Kraut. paronichia.

Zanoszę, *v. m. F. zaniosę.* 1) hintragen. 2) eingeben, einlegen, insinuiren eine Schrift. 1) porter ailleurs, emporter, transporter d'un lieu à un autre. 2) insinüer, porter, présenter une écriture. § 1) zanieś ten towar do domu. 2) zaniosł protestacyą do sądu.

zanośić śię. 1) die Hand aufheben; ausholen mit der Hand, mit einem Gewehr. 2) hitzig anfangen, mit Heftigkeit vornehmen. 3) sich übereilen, sich vergehen. 1) porter, lever la main à batre, le sabre à donner un coup; se mettre à fraper, à lancer. 2) se mettre avec impetuosité à. 3) s'emporter, se laisser aller à, se porter à. § 1) porwać ią ręką śię zanośił; zanośić śię na kogo ręką, z pośiskiem, z szablą. 2) zanieść śię na rozmowę, na zwadę, na radę. 3) zaniosł śię daley niżli mu należało.

zanośi mu śię na womit. es kommt ihm ein Brechen an. un vomissement le prend.

zanośi śię na co. es läßt sich zu etwas an. il tend à; il y a aparence à; toutes les aparences sont que. § zanośi śię na deszcz, na straszną woynę.

Zanowiec źiele, *g. zanowca. vid.* Janowiec.

Zanurzam co, *v. m. F. zanurzę.* 1) versenken, untertauchen. 2) tief in etwas stoßen. 1) submerger, plonger. 2) plonger, planter, enfoncer dans. § 1) skarb swoy w rzekę zanurzył. 2) zanurzył mu noż w serce.

zanurzyć śię. sich untertauchen. se submerger.

zanurzyć śię w co; zanurzyć w co serce, myśl. sich in etwas vertiefen; sich einer Sache gänzlich widmen. passionner qu. ch; s'ensevelir, se néïer, étre enseveli, s'abîmer dans; apliquer son esprit, ses pensées à. § w głębokich myślach śię zanurzył; zanurzyć śię w naukach, w rozkoszach.

Zanurzenie. Untertauchung. submergion.

Zanurzony. 1) untergetaucht. 2) tief, verborgen. 3) gänzlich ergeben, gewidmet. 1) submergé. 2) profond, caché. 3) abîmé, enseveli dans; adonné tout entier à. § 1) okręt w morze zanurzony. **2) żal głęboko zanurzony na wierzch śię nagle zwykł wylewać. 3) zanurzony w naukach.

zanurzony w myślach. tiefsinnig. pensif.

zanurzony w rozkoszach i zbytkach. der Wollust und Uippigkeit ergeben. néïé, répandu dans les voluptez et dans le luxe.

Zaochoćić kogo. *F. zaochocę.* anfrischen. encourager, animer, enflamer.

Zaoczny, nie na widoku leżący. 1) versteckt, außer dem Gesicht gelegen. 2) geschehen, vorgefallen in eines Abwesenheit. 1) posé, situé hors de la vuë; qui est hors de la vuë. 2) qui arrive, qui se fait en absence de qu.

Zaocznie, *adv.* hinterrücks, nicht unter die Augen, in Abwesenheit, hinter dem Rücken. en arriére, à l'insçû, en absence de qu. § zaocznie źle cośiś o tobie mowi; pozew ieżli nie oczywiśćie to zaocznie ma bydź dany.

Zaorać, *F. zaorzę.* 1) verackern, einackern. 2) das Ackern endigen. 3) verackern, zuackern als eine Straße. 1) enfoüir qu. ch. avec la charruë. 2) achèver de labourer. 3) changer une place en un champ; faire passer la charruë par dessus un chemin. § 1) zaorać gnoy, naśienie. 2) iuż chłop zaorał; iutro rolą zaorze. 3) zaorać drogę, ścieżkę.

Zaostrzam co, *v. m. F. zaostrzę.* 1) schärfen, scharf machen. 2) schärfen ein Gesetz. 3) erbittern, verbittern, aufbringen. 4) Lust zum Eßen, zum Trinken machen. 1) éguiser, afiler. 2) augmenter la sévérité d'une loix, la force d'une expression. 3) aigrir, irriter, animer, éxciter, suciter. 4) éguiser, faire éxciter, reveiller le goût, l'apétit. § 1) zaostrzyć noż, brzytwę, koniec u szpady. 2) zaostrzył inwektywę, słowa, karę, prawo na kogo, na co. 3) zaostrzył pospolstwo na niego. 4) zaostrzali sobie serem gardło do pićia; zaostrzyć czym apetit.

zaostrzać śię na kogo. auf einen erbittert werden. s'aigrir, s'irriter contre qu.

Zaostrzenie. Schärfung. éguisement.

Zaostrzony. 1) geschärft. 2) geschärft, schärfer verboten oder geboten. 3) verbittert, erbittert. 1) éguisé, afilé. 2) défendu, ordonné plus sévèrement. 3) aigri, irrité, éxcité contre qu. § 1) brzytwa zaostrzona. 2) prawo na bankretow zaostrzone. 3) zaostrzony na sercu i na cerze.

Zapach. guter Geruch. vapeur, *f.* une agréable odeur, bonne senteur, douce haleine; parfum. § piękny zapach wydawać.

Zapęd, *g. zapędu.* 1) Schuß; schneller, voller Lauf. 2) Heftigkeit, kühnes Unternehmen, Beginnen. 1) élan, élancement. 2) élan, élancement, transport, impétuosité, véhémence, une hardie entreprise. § 1) konia w zapędźie hamować. 2) przełamał burzę zapędow nieprzyiaćielskich; gorskie, żałosne to zapędy; serdeczne zapędy.

Zapad, zachod. Untergang, Niedergang der Sonne, des Monds. le coucher du soleil, de la lune.

Zapadam, *v. m. F. zapadnę.* 1) tief hereinfallen. 2) einfallen, eindringen, hineinstreifen, weit hinein laufen. 3) untergehen als die Sonne. 4) verfallen in eine schwere Krankheit. 5) verfallen, eingehen. 6) befallen, übereilen. 7) verlohren gehen, sich verlieren. 1) s'enfoncer en tombant; s'abîmer. 2) s'enfoncer, s'avancer, pénétrer en courant; faire des courses; entrer, aller en avant; percer fort loin. 3) se coucher comme le soleil. 4) tomber malade; tomber dans, en une dangereuse maladie. 5) déchoir, diminuër peu à peu; tomber en décadence. 6) surprendre. 7) périr, se perdre, se dissiper, déperir. § 1) w doł głęboki, w bagno zapadł. 2) Tatarzy głęboko w ten kray zapadaią wielką kupą; daleko okręty Holenderskie zapadaią. 3) słońce zapadło; księżyc zapada. 4) zapadam w chorobę, na febrę. 5) co dźień zapada; zapadł, podupadł teraz nieborak. 6) noc, woda nas na drodze zapadła. 7) tę pracę drukiem odnowiono aby zapaść nie mogła.

dużo, niebezpiecznie zapadł. er ist in eine schwere Kranheit gefallen. il est fort malade; il est ataqué, il est pris, il est travaillé d'une fâcheuse maladie.

zapadło gdźież. man weiß nicht wo er hingekommen ist. on ne sait où cela est; je ne sai ce qu'est devenu cela.

zapadł gdźież. er ist verschwunden; man weiß nicht wo er hingekommen ist. on ne sait ce qu'il est devenu; on n'a ni vent ni nouvelle de lui.

zapadać; zapadać śię. 1) einfallen, einstürzen. 2) einbrechen, einfallen in etwas. 1) se renverser, s'ébouler, s'écrouler, tomber en ruïne. 2) tomber, s'abîmer s'enfoncer dans. § 1) budowanie, miasto zapadło. 2) zapadł śię w źiemię, w trzesawicę.

Zapadka. 1) Stellhölzchen, Stellpflöckchen in einer Falle. 2) Fall-Klinke an der Thüre, so hinter dem Haken einfällt. 1) marchette, petit bâton qui tient un petit ais, sur lequel l'oiseau marche et se prend. 2) loqueteau, bâtant de loquet qui entre dans le mantonnet. § 1) zapadka iest kołek deszczułkę w łapce wspieraiący; kazał łaźnie budować zapadkami, aby ludźie niespo-

dźianie

dźianie upadali. 2) zapadki żelazne do drzwi przybite.

Zapadły. 1) eingestürzt, eingefallen. 2) eingebrochen, eingefallen in etwas. 3) untergegangen als die Sonne. 4) sehr hinfällig, sehr krank, sehr schwach. 1) éboulé, écroulé, renversé; tombé en ruïne. 2) enfoncé, abîmé dans. 3) couché comme le soleil. 4) très-malade, très-foible; tombé dans, saisi d'une maladie très-dangereuse. § 1) od wieży zapadłey zabity. 2) woz na trzęsawicy zapadły. 3) słońce zapadłe. 4) na chorobę zapadły; dla zapadłego zdrowia iachać nie może.

Zapadnienie. Einfall, Einsturz. éboulement.

Zapakować co, *F. zapakuię*. zupacken, verpacken. empaqueter.

Zapaktować bydło. Vieh verpachten. bailler, laisser à ferme le bétail.

Zapaktowanie bydła. Vieh-Pacht, Verpachtung des Viehs. cheptel, exegue; ferme des bestiaux.

Zapaktowany. verpachtet, vom Vieh. donné à ferme, *parlant des bestiaux.*

Zapał. 1) Zunder, jede Sache die leicht Feuer fängt. 2) Feuer-Pfeil, Pech-Kranz, Brand-Kugel. 3) Zünd-Loch in einem Stück. 4) Brand, Hitze, Entzündung in einer Wunde. 5) *fig.* Zunder, Flamme. 1) alumette, chose susceptible de feu, qui prend aisément. 2) brûlot, couronne foudroïante, flambeau, goudran. 3) secret; la lumiére d'un canon. 4) inflamation, ardeur, *f.* la chaleur dans une blessure. 5) *fig.* ardeur, *f.* feu; flamme, véhémente passion. § 1) śiarczyste zapały, 2) wrzucać w miasto woienne zapały. 3) wielki zapał w armaćie; zatkać zapał w armaćie szpuntem konopianym. 4) ognisty zapał od postrzału ugaśić; na zapały prochowe pewne lekarstwo. 5) zapał woyny; podniecać miłości zapały; ochłodły miłości iego zapały; przyrodzona tey miłości żagiew rzuca swoy zapał; skażonego przyrodzenia niepowśćiągniony zapał.

Zapalacz. Mordbrenner. incendiaire, boute-feu; brûleur de maison.

zapalacz woyny. Urheber eines Krieges. boute-feu, auteur d'une guerre. § był woyny domowey w Litwie zapalaczem.

Zapalam, *v. m. F. zapalę.* 1) anstecken, anzünden. 2) Heilk. entzünden. 3) entzünden, anfeuern, anfbringen. 1) embraser, alumer, mettre au feu, faire prendre le feu à. 2) *Médec.* enflamer, échaufer, causer une inflamation. 3) *fig.* embraser, enflamer, alumer, exciter, échaufer, animer. § 1) zapalić dom, miasto, stos, świecę, papierek. 2) ślinogorz gardło zapalił. 3) barźiey to słowo zapala niż źiębi; zapalić serce do czego; to go do miłości, do pomsty, do gniewu zapaliło.

zapalić, zapalić w piecu. einheitzen. chaufer un four, un poêle; faire du feu dans un poêle.

zapalić śię. 1) sich entzünden, sich anzünden, Feuer fassen. 2) sich entzünden als eine Wunde. 3) roth werden als eine Wolke. 4) roth werden, erröthen, sich schämen. 5) auffahren, hitzig werden. 6) entbrennen vor Liebe, vor Zorn. 1) s'alumer, s'embraser, prendre feu. 2) s'échaufer, s'enflamer, étre pris d'une inflamation comme une plaie. 3) se dorer, devenir rouge, comme une nuée. 4) rougir de honte. 5) s'emporter, s'échaufer, prendre feu, se mettre en fougue. 6) s'embraser, s'enflamer, étre pris, étre saisi d'une passion. § 1) dom śię zapalił i spalił śię; koła wozowe od wielkiego ćiężaru śię często zapalaią. 2) wrzod śię zapalił. 3) zapala śię obłok, zorza. 4) zapala śię choć niewinna; zapalić śię od wstydu. 5) wnet śię zapali. 6) zapalić śię miłośćią, od miłośći, nienawiśćią, gniewem.

Zapalczywie, *adv.* jachzorniger Weise. avec emportement.

Zapalczywość. Jachzorn. emportement, transport de colère.

Zapalczywy. 1) jachzornig, hastig, heftig im Zorn. 2) erpicht auf etwas. 1) bouillant de colère; emporté, fougueux, violent; qui ne peut retenir sa colère. 2) fort adonnè à; enseveli, abîmé dans. § 1) barzo iest zapalczywy. 2) zapalczywy na zaloty.

zapalczywy iest. er ist hitzig, jachzornig. il s'emporte, il s'échape aisément; il se met aisément en colère.

Zapalenie. 1) das Anzünden, die Anzündung. 2) Heilk. Entzündung, Erhitzung, Hitze. 1) action de mettre le feu. 2) échaufaison, *f.* échaufure, inflamation. § 1) zapalenie domu. 2) zapalenie oczu, wrzodu, ięzyka w gardle.

zapalenie w piecu. Einheitzung. l'action de chaufer une chambre.

zapalenie ćiała. Brunst, Geilheit. lacivété, chaleur, *f.* incontinence. § ta zaraża z wielkiego ćiała pochodźi zapalenia.

zapalenie ćiała z wrzodem albo z puchliną. Heilk. Blut-Geschwür; ein rother Geschwulst

ſchwulſt vom ausgetretenen Blut. *Médec.* phlegmon, c'eſt une tumeur rouge avec inflamation cauſée par une extravaſation.

Zapaliczka źiele. (*ferula*) Birk = Wurz, Garten-Kraut, Ruthen-Kraut. ferule.

Zapaliczkowy. Ruthen-Kraut-. de ferule.

Zapalny. zum Anzünden dienlich. ſuſceptible de feu; combuſtible, qu'on peut brûler.

zapalna ofiara. das Brand = Opfer in der Bibel. holocauſte, *m.* victime, *m. dans l'Ecriture.*

Zapalony. 1) angezündet. 2) Heilk. entzündet. 3) fig. entbrannt, entzündet. 1) alumé, embraſé. 2) *Médec.* enflamé, pris d'une inflamation. 3) *fig.* enflamé, échaufé. § 1) zapalona świeca; zapalony dom. 2) oczy zapalone, wrzod zapalony. 3) zapalona miłośćią; wſpaniałym gniewem na twarzy zapalona.

Zapalować, *F. zapaluię.* umpfählen, verpfählen. clorre, fermer de pieux. § upuſty i ogrodki gęſto zapalować trzeba.

Zapamiętale, *adv.* unbeſonnen, unbedachtſamer Weiſe. étourdiment; à l'étourdie, d'une maniére étourdie.

Zapamiętalec, *g. zapamiętalca.* unbeſonnener Menſch. un étourdi, qui eſt peu ſage.

Zapamiętałość. 1) Wahnwitz, Sinnloſigkeit, blöder Verſtand. 2) Thorheit, Narrheit, Unbeſonnenheit, unbeſonnene That. 1) aliénation, égarement, manie d'eſprit. 2) étourdie, étourdiſſement, extravagance, action inſenſée.

Zapamiętały. 1) wahnwitzig, ſinnlos. 2) unbeſonnen, unſinnig. 1) inſenſé, dépourvû de ſens, qui n'eſt pas en ſon bon ſens. 2) étourdi, fol, inconſidéré.

Zapamiętanie czego. Vergeßenheit. l'oubli. § zapamiętanie corka niedbalſtwa; puśćić co w zapamiętanie.

zapamiętanie krzywdy, urazy publiczney. Amneſtie, Vergeſſenheit aller Feindſeligkeiten. amniſtie.

zapamiętania godny. das zu vergeßen iſt. qui doit étre oublié.

zapamiętanie czynić. eine Vergeßenheit verurſachen. cauſer l'oubli.

zapamiętanie śię. 1) Wahnwitz, Tobſucht. 2) Unbeſonnenheit. 1) manie, aliénation d'eſprit. 2) étourdie, extravagance, folie.

Zapamiętany. vergeßen. oublié, mis en oubli.

Zapamiętliwość. Vergeßlichkeit, ſchwaches Gedächtniß. manque de mémoire; mémoire infidéle.

Zapamiętliwy. vergeßlich. oublieux, qui n'a point de mémoire.

**Zapamiętywam czego, *v. m. F. zapamiętam.* vergeßen. oublier, mettre en oubli.

zapamiętywam śię, odchodzę od rozumu, od śiebie. 1) vom Verſtande, von Sinnen kommen. 2) ſich vergeſſen, nicht an ſich denken. 1) perdre l'eſprit; ſortir de ſon bon ſens. 2) s'oublier, s'abandonner, s'égarer.

Zaparćie. Verriegelung. action de verrouiller, de barrer.

zaparćie śię czego. Verläugnung. déſaveu; l'action de nier qu. ch.

Zaparćieć, *F. zaparćieie.* von Eyern: bebrütet, belebet werden. devenir animé, *parlant des oeufs.* § iuż zaparćiały iayca.

Zaparſtek, *g. u.* ein bebrütetes, belebtes Ey. oeuf animé.

Zaparty. 1) verriegelt, verrammelt. 2) verneinet, verläugnet. 1) barré, verrouillé. 2) déſavoué, nié.

Zaparzam co, *v. m. F. zaparzę.* 1) einbrühen. 2) bähen ein krankes Glied. 1) échauder. 2) baſſiner une partie malade.

Zaparzanie członka chorego. Bähung. fomentation.

Zaparzany, zaparzony. 1) eingebrühet. 2) gebähet. 1) échaudé. 2) baſſiné, fomenté.

**Zapas, walka. Kampf, das Ringen. joûte, lute, combat. § po długich zapaſach śmiertelnie go ugodźił.

Zapaſki, *plur.* } zapaśnicza nauka albo
Zapaśnictwo, } cwiczenie. Ringe-Kunſt. lute, l'art de la lute.

zapaskow mieſce. Ringe = Platz, Kampf = Platz. arène, barriére, lice, lieu des exercices de la lute.

Zapaśnica. Schurz = Tuch, Schurz = Fell eines Handwerkers. devantier, tablier d'un ouvrier.

Zapaśnicze, *adv.* Ringer = mäßig. en luteur, comme les luteurs.

Zapaśniczy. Ringer =. de luteur, qui concerne la lute. § zapaśnicza ſztuka.

zapaśniczy upominek. Ringer = Preis. prix de la joûte.

Zapaśnik. 1) Aufſeher der Ringer. 2) Ringer, Kämpfer. 1) maitre de la lute qui aprend à luter. 2) joûteur, luteur, atléte.

Zapaśny. 1) zur Ringerkunſt gehörig. *2) auf den Nothfall verwahrt. 1) qui concerne

cerne

cerne l'art de la lute. *2) reſervé, gardé pour un cas de néceſſité.

groſz zapaśny. Noth = Groschen, Noth-Pfennig. mugot.

Zapaſować co, *F. zapaſuię.* im Karten-Spiel verpaßen. paſſer; dire paſſe; n'entrer pas un jeu. § zapaſował trzy krole.

grę zapaſować. ein Spiel verpaßen. dire paſſe, faire paſſe ſur un jeu; paſſer un jeu. § zapaſował trzy krole.

Zapaſy iść, w zapaſy iść z kim. eig. u. fig. mit einem ringen. *prop. et fig.* luter, joûter avec qu.

Zapatruię śię, } *v. m. F. zapatrzę.* zu-
Zapatrzam śię, } ſehen, betrachten. contempler, conſidérer, regarder avec atention. § zapatruię śię na czyie nieukontentowanie, poſtępki.

Zapazucha, *vid.* Zanadrze.

Zapędzam, *v. m. F. zapędzę.* 1) weit jagen, verfolgen. 2) verleiten. 1) chasſer, pourſuivre fort loin. 2) porter, pouſſer, éxciter qu. à. § 1) woyſko nieprzyiaćielſkie aż do gor zapędził. 2) miłość go do tego zapędziła.

zapędźić śię. 1) den Anlauf zum Sprunge zu weit nehmen. 2) zu weit gehen, ſich übereilen, ſich vergehen. 1) prendre ſon eſcouſſe trop loin; prendre une diſtance trop longue pour ſon eſcousſe. 2) ſe porter, ſe laiſſer aller; ſe laiſſer emporter trop loin; ſe précipiter. § 1) zapędzać śię do biegu, do ſkoku; zapędził śię w biegu, w ſkoku. 2) daleko śię zapędziłeś; daley śię zapędził niźli mu należało.

Zaperzam śię, *v. m. F. zaperzę,* wźiąć twarz niewesołą, pochmurną; gniewliwą twarz poſtawić. ein Amts = Geſicht, ein ernſthaftes oder ein ſaures Geſicht machen. prendre un viſage de Caton; ſe réfrogner; prendre un viſage auſtere et chagrin; rider le front, froncer le ſourcil.

Zapewne, *adv.* gewiß, ohnfehlbar. certainement, ſans faute, ſans doute.

Zapęźiały. von Thieren: knirbſicht, verbuttet, klein gewachſen. rabougri, nain; un animal petit au delà de ce qu'il doit étre naturellement.

Zapiać, *F. zapieię.* krähen als der Hahn. chanter comme le coq.

Zapiaſkować co, *F. zapiaskuię.* verſanden. aſſabler, remplir de ſable.

zapiaskować śię. verſanden, voll Sand werden. s'aſſabler, ſe remplir de ſable.

Zapiaſkowanie. Verſandung. l'action d'aſſabler.

Zapiaſkowany. verſandet. aſſablé, rempli de ſable.

Zapięćie. das Zuhefteln, Zuknöpfen, Zuſchnallen. l'action d'agrafer, de boutonner, de boucler.

Zapiecek, *g. zapiecka.* die Hölle; Ort hinter dem Ofen. ruëlle de poêle; l'eſpace qui eſt entre le poêle et la muraille. § z zapiecka wyſkoczył.

Zapieczenie. das Verfangen eines Thiers; Herz = Geſpan, Herzſchlächtigkeit, Wind-Nähe. fourbure maladie d'une bête qui eſt ſurmenée; cardialgie. § zapieczenie pſu śmierć przynośi bo śię odmie iak bęben.

zapieczenie krwie. Stockung, Gerinnung des Geblüts. le caillement du ſang; l'action par laquelle le ſang ſe prend, s'arrête dans le corps.

zapieczenie w żywoćie. Hartleibigkeit. conſtipation, dureté de ventre.

Zapiekam śię, *v. m. F. zapiekę.* 1) ſich verfangen, ſich verſchlagen; das Herzgeſpan bekommen. 2) ſich verbacken, verharſchen als das Geblüt in einer Wunde; eine Rinde bekommen. 1) avoir la fourbure ou la cardialgie. 2) s'encrouter; ſe révetir d'une croute comme une plaie. § 1) koń, pies śię zapiekł. 2) rana śię zapiekła.

krew śię zapieka. das Blut ſtocket, gerinnet. le ſang ſe prend, s'arrête.

Zapieracz. Verläugner. désavoüeur, celui qui nie, qui désavoüe qu. ch.

Zapieradło. 1) großer Riegel. 2) Baum eine Thüre zu verrammeln. 1) grand verrou. 2) antilles, *f. plur.* barreau, barre, qu'on met derriére une porte pour la fermer.

Zapieram, *v. m. F. zaprę.* verriegeln. barrer; fermer avec une barre; verrouiller; fermer au verrou. § zaprzyy zawieradłem (na zawieradło) zawarłem drzwi, bramę.

zapierać śię. verläugnen, verneinen. désavoüer; nier, dénier, faire un ferment de n'avoir pas fait qu. ch. § zaparł mi śię zaſtawu; ſyna ſwego śię zapiera.

zapierać śię czego pod przyśięgą. abſchwören. démentir, nier par ſerment.

Zapieranie. das Verriegeln. l'action de barrer, de verrouiller.

zapieranie śię czego. Verläugnung, Verneinung. dés-aveu; l'action de nier, de déſavoüer.

Zapierzam, *v. m. F. zapierzę.* 1) befedern. 2) ein Wappen mit Helmen und Feder-Büſchen zieren. *3) ausputzen. 1) garnir, remplir de plumes. 2) orner les

armes

armes de timbres et de crêtes. *3) orner, embélir, parer. § 1) zapierzyłeś moy kapeluſz. 2) zapierzyć herb helmami.

Zapierzenie. Gatter=Wand aus geschobenen Vier=Ecken. colombage, *m.* paroi à jour faite de piéces de bois loſangées.

Zapięty. zugeheftet, zugeknöpft, zugeschnallt. boutonné, agrafé, bouclé.

Zapiiam, *v. m. F. zapiię.* 1) saufen, zechen. 2) versaufen. 1) lamper, grénouiller, gobeloter, pinter. 2) boire, perdre qu. ch. à force de boire. § 1) chłopi zapiiać poczęli. 2) zapił rozum, myto ſwoie; zapił talar na gorzałce.

zapiiam śię. sich aufs Saufen legen; sich solches angewöhnen. s'acoutumer, s'adonner à l'ivrognerie.

Zapiły. Saufaus, ein Besoffener. ivrogne, ſoulard, ſiroteur, biberon.

Zapinam, *v. m. F. zapnę.* zuheften, zuknöpfen, zuschnallen. agrafer, boutonner, boucler, emboucler; joindre par le moïen d'une agrafe, d'un bouton, d'une boucle. § zapniy ſzatę, guźiki, przączkę, haftkę.

Zapinanie, zapięćie. das Zuknöpfeln, Zuhefteln, Zuschnallen. l'action de boutonner, d'agrafer, de boucler.

Zapis. 1) Verschreibung, Handschrift. 2) gerichtliche Verschreibung. 3) Registratur, Einschreibung in ein öffentliches Buch. 4) Billet, Qvartier=Zettel, Anweisung des Qvartiers. 1) acte, *m.* écrit; billet de ſa main; ſein, ſouſcription, ſignature, parafe, *m.* promeſſe, aſſurance par écrit. 2) inſcription, acte, *m.* obligation faite au gréfe. 3) enregître-ment, imatriculation. 4) billet de logement, où eſt marqué le logis d'une perſonne. § 1) tym zapiſem moim zeznaię. 2) zapiſem grodzkim ten kontrakt ſpiſany. 3) zapiſanie czego w księgi grodzkie, w metrykę kośćielną. 4) zapiſanie komu goſpody; zapis na domie gospodę komu pokazuiący.

zapiſanie komu czego. gerichtliche Donation, Verschreibung eines Geschenks. une donation inſinuée au gréfe; inſcription pour une donation.

zapiſanie śię przećiw komu. Anklage, Rüge wider einen in den Gerichten. dénonciation; déclaration; inſcription contre qu; l'action de raporter un crime de qu. au gréfe.

Zapiſany. 1) registrirt, verschrieben. 2) gerichtlich verschrieben, geschenkt; vermacht. 3) verschrieben, verordnet. 1) enrégîtré, inſcrit, inſinué au gréfe. 2) cedé, légué, donné par contrat ou par teſtament. 3) ordonné, commendé par écrit. § 1) aby na dźień zapiſany na wizyą ziechali. 2) zapiſane dobra. 3) towary, lekarſtwo zapiſane.

zapiſana goſpoda. angewiesenes Qvartier. un logis aſſigné.

Opiekun zapiſany. verordneter, bestätigter Vormund. tuteur créé. § opiekun ieſt albo zapiſany albo przyrodzony.

Zapiſuię, *v. m. F. zapiſzę.* 1) registriren, einschreiben, in ein öffentliches Buch tragen. 2) verschreiben, kommen lassen. 3) verschreiben ein Recept. 1) enregîtrer dans un livre public. 2) commander qu. ch. par écrit, faire venir. 3) ordonner une recette. § 1) zapiſać akt w księgi ſądowe; zapiſać rok i dźień narodzenia czyiego. 2) zapiſz te towary z Lipſka. 3) Doktor w aptyce takie lekarſtwo, taką receptę zapiſał.

zapiſać komu co na teſtamenćie. einem etwas vermachen, legiren. léguer; donner par legs, laiſſer par teſtament à.

zapiſać komu goſpodę. einem ein Qvartier anweisen. aſſigner à qu. un logis.

zapiſać opiekuna. einen Vormund geben, setzen. créer un tuteur.

zapiſać komu co; zapiſać śię komu na co. 1) einem verschreiben, gerichtlich zueignen, abtreten. 2) schriftlich versichern, betheuren. 1) paſſer un acte de donation, de ceſſion au gréfe; promettre; donner en termes formels; faire une inſcription pour. 2) promettre, aſſurer, proteſter par écrit. § 1) zapiſać poſag, wiano w Grodźie; zapiſał wieś na kaplicę, zapiſał śię żenie na maiętnośći. 2) zapiſał mi dług; za tę łaſkę wieczną Was Panu zapiſuię obligacyą; w ktorego rządy zupełnym śię na zawſze zapiſuię poddańſtwem.

Zapłacenie. Zahlung; das Bezahlen. paiement; l'action de paier.

zapłacenie za kogo. das Freyhalten. défrai, défraiement.

zapłacenie długu. Zahlung einer Schuld. aquit d'une dette.

Zapłaćić co, *F. zapłacę.* etwas bezahlen. paier.

Zapłakać, *F. zapłaczę.* anfangen zu weinen. ſe mettre à pleurer; jetter des larmes.

Zapłakane oczy. verweinte Augen. des yeux éplorez; yeux larmoians. § zapłakanemi rzekła oczy.

Zapłata. 1) Bezahlung, Zahlung. 2) Lohn. 3) Lohn, Belohnung. 1) paie, paiement. 2) gage, *m.* 3) paiement, ſalaire,

laire, *m.* récompenſe, prix. § 1) zapłata za towar, za pracę. 2) zapłata mierniczemu, słudze, mamce. 3) zasłużony zapłatę cnotliwych, zasług odnośi; własną zapłatę ma każda robota; zapłata za dobre, za złe.

zapłata dźienna. Tage = Lohn. journée qu'on païe pour le travail du jour.

zapłata od roboty rzemieślnikowi. Macher=Lohn. la façon; le prix de la façon de quelque ouvrage.

w zapłaćie. 1) ſtatt der Zahlung. 2) zur Belohnung. 1) au lieu du paiement. 2) pour ſalaire, en récompenſe, pour récompenſe. § 1) w zapłaćie dać, przyiąć, wźiąć towary. 2) wy każdy po księdze w zapłaćie maćie.

Zaplatam co, *v. m. F. zaplotę.* 1) zuflechten. 2) zwiſchen die Beine kommen, ſchlagen, als ein Mantel. 3) in die Beine ſchlagen, ſolche wankend, ſtrauchelnd machen. 1) entrelaſſer un trou. 2) prendre qu. au travers des piez comme un manteau. 3) faire chanceler, faire trébucher, faire défaillir les jambes. § 1) zapleść tę dźiurę chroſtem trzeba. 2) ſzata, płaſzcz nogi zaplata. 3) wino, piwo nogi zaplata.

zaplata mu śię język. die Zunge ſtammelt ihm; er lallet mit der Zunge. la langue lui héſite, chancèle, fourche, vacille.

Zapłoćie. Ort hinter einem Zaun. eſpace qui eſt derriére une haïe, derriére un pan de fuſt.

Zapłonąć, *F. zapłonę.* roth, ſchamroth machen; einem eine Röthe im Geſicht machen. faire rougir; donner de la honte à qu. § męſką cerę pięknym rumieńcem zapłonął.

zapłonąć śię. vor Schaam roth werden; erröthen. rougir, devenir rouge; avoir honte. § zapłonęła śię by ią we krwi rozmoczył.

Zaplugawić co, *F. zaplugawię.* beſudeln, unflätig machen. ſouiller, ſalir, remplir d'ordures.

Zapluſkać co, *v. m. F. zaplusnę.* bewerfen, verwerfen, zuwerfen mit Kalk, Lehm. crépir, ravaler; couvrir de mortier, de terre graſſe; jetter du mortier, de la terre graſſe ſur qu. ch; encrouter.

zaplusnąć komu oczy. einem eine ſchändliche That vorwerfen. jetter, plaquer à qu. au nez une action mal-honnête; reprocher à qu. une vilaine action.

Zapluśnienie wapnem. Bewerfung mit Kalk. plaquis, ravalement, crépiſſure, crépiſſement.

Zapluśniony. beworfen. crépi, ravalé, plaqué.

Zapołucz. türkiſches rothes Garn. filet turc, filet rouge qui vient du Levant.

Zapomagam kogo, *v. m. F. zapomogę.* aufhelfen, in die Höhe, in Aufnahme bringen. agrandir; élever à une fortune meilleure, à un état plus conſidérable; relever, rétablir; remettre dans un luſtre; rendre plus fort et plus riche. § handel to miaſto zapomogł.

zapomagam śię. ſich aufhelfen, blühen, in die Höhe kommen. ſe remplumer, ſe renforcer, s'agrandir, ſe rétablir, s'enrichir; florir; devenir riche, plus puiſſant.

Zapominam czego, o czym, *v. m. F. zapomnę.* 1) vergeſſen. 2) verlernen. 1) oublier, mettre en oubli. 2) déſapprendre, oublier ce qu'on a appris.

zapomnieć śię; zapomnieć o ſobie. ſich vergeſſen, nicht an ſich gedenken. s'oublier, ne ſonger pas à ſoi. § od weſołośći zapomniał o ſobie.

Zapomnienie. 1) Vergeſſenheit. 2) Amneſtie; Vergeſſenheit der Feindſeligkeiten. 1) oubli. 2) amniſtie. § 1) wſzelkie urazy w wieczne puſzczam zapomnienie.

zapomnienie śię; odeyśćie od śiebie. 1) Wahnwitz, Sinnloſigkeit. 2) Unbeſonnenheit. échapée, étourdie, inconſidération, aliénation, égarement d'eſprit; manie. 2) échapée, étourdie, inconſidération.

Zapomniony. vergeſſen. oublié.

Zapomożenie. Aufnahme, Flor, Aufnehmen. agrandiſſement, état floriſſant, augmentation de forces, de richeſſes; renforcement.

Zapomożony. in Aufnahme gekommen, blühend. agrandi, renforcé, floriſſant.

Zaponka. Hut=Schnur, Mützen=Schnur. cordon qui entoure le bas du chapeau, du bonnet. § złotą koło kapeluſza ma zaponkę.

Zapora. großer Riegel. grand verrou.

Zaporka. 1) kleiner Riegel. 2) Spann=Holz, Sperr=Holz ein geſchlachtetes Vieh offen zu halten. 3) Klappe in der Pompe. 1) petit verrou. 2) traverſin, brochette qui tient le ventre d'une bête tuée ouvert. 3) ſoupape dans les pompes. § 1) zaſunąć zaporke, zawrzeć drzwi na zaporkę. 2) rozpiąć wieprza zaporkami. 3) ſą niektore śikawki z zaporkami.

Zapowiadam, *v. m. F. zapowiem.* 1) anſagen, ankündigen, abkündigen, verordnen. 2) arreſtiren, mit Arreſt belegen. 1) dénon-

1) dénoncer, proclamer, déclarer, faire ſavoir; ordonner. 2) ſaiſir, arrêter; faire une ſaiſie ſur les biens d'une perſonne. § 1) zapowiédźieć Swięto, uroczyſtość, areſt. 2) zapowiedźiano rzeczy iego.

zapowiedźieć Synod, ziazd Duchownych. eine geiſtliche Verſammlung ankündigen. indiquer un Sinode.

zapowiedźieć małżeńſtwo. die Verlobten aufbieten. jetter, proclamer, publier les bans de mariage.

zapowiedźieć komu poiedynek. einen zum Zweykampf ausfordern. apeller qu. en duel, faire un apel à qu. pour ſe battre.

zapowiedźieć woynę. den Krieg ankündigen. dénoncer, déclarer la guerre.

Zapowiedny, ktorego zapowiadaią. das man ankündiget. qu'on déclare, qu'on ordonne. § zapowiedne uroczyſtośći.

Zapowiedź, *f.* 1) Anſagung, Ankündigung. 2) Arreſt, Beſchlag. 3) Ausforderung zum Zweykampf. 1) dénonciation, déclaration, publication. 2) arrêt, ſaiſie ſur les biens de qu. 3) apel, défi pour ſe battre. § 1) zapowiedź Swiąt, poſtu, Synodu. 2) Sądowa ieſt zapowiedź na rzeczy iego. 3) uczynił mi zapowiedź do poiedynku.

zapowiedź małżeńſtwa. Aufgebot der Verlobten. ban; proclamation de ban de mariage; proclamation de mariage en face d'Egliſe.

Zapowiedzenie komu czego. 1) Ankündigung. 2) Verbot. 1) déclaration, publication, dénonciation. 2) défenſe, prohibition, inhibition.

Zapowiedźiany. angekündigt. dénoncé, indiqué, déclaré, publié.

Zapowietrzam co, *v. m. F. zapowietrzę.* verpeſten; mit der Peſt anſtecken. infecter qu; donner, communiquer la peſte à.

zapowietrzyć śię. von der Peſt angeſtecket werden. avoir, gagner la peſte; être infecté de peſte.

Zapowietrzenie. Anſteckung mit der Peſt. communication de la peſte.

Zapowietrzony. verpeſtet. infecté de peſte; peſtiferé, qui a la peſte.

Zapozwanie, pozew. Forderung vor Gericht. ajournement. aſſignation pour comparoitre devant le Juge.

Zapozwany. vorgefordert, citirt. aſſigné, ajourné.

Zapozywam, *v. m. F. zapozwę.* citiren, vor Gericht fordern. aſſigner, ajourner; apeller, citer; donner aſſignation à comparoitre devant le Juge.

Zapożyczyć śię, *F. zapożyczę.* in Schulden fallen. s'endetter. § zapożyczył śię na pieniądze.

Zapracować śię, *F. zapracuię.* ſehr arbeiten. travailler beaucoup.

Zapracowany. 1) mit vieler Arbeit beſchwert. 2) mit Arbeit erlanget, erarbeitet. 1) fort ocupé; chargé de travail. 2) obtenu, aquis, gagné par le travail. § 1) zapracowanym teraz. 2) więcey ma od Boga wlaney niżli zapracowaney mądrośći.

Zapraſzam co, *v. m. F. zaproſzę.* beſtreuen. ſaupoudrer; répandre, jetter deſſus. § zaproſz tym proſzkiem ranę.

zaproſzyt ſobie oczy. es iſt ihm etwas in die Augen gekommen. il lui eſt venu, eſt tombé qu. ch. dans l'oeil, aux yeux.

Zapraſzam, *v. m. F. zaproſzę.* einladen; bitten zu etwas, zu ſich bitten. inviter, prier, convier à. § zaproś corkę moię na obiad; zaprośił mię do ſwoiey goſpody, do śiebie.

zaprośić śię. ſich ſelbſt einladen; ſich zu Gaſte bitten. s'inviter ſoi même à un repas; venir prendre place à une table ſans étre invité.

Zapraſzanie, zaproſzenie. 1) Einladung. 2) Beſtreuung. 1) invitation; l'action d'inviter, de convier. 2) l'action de ſaupoudrer.

Zaproſzony. 1) eingeladen. 2) beſtreut. 1) invité, convié; celui qui eſt invité. 2) ſaupoudré.

Zaprawa. 1) Anrichtung, Zurichtung eines Gerichts. 2) Anſtiftung. 1) aprêt, aſſaiſonnement. 2) incitation, inſtigation, ſuſcitation. § 1) zaprawa, przyprawa potrawy. *2) z iego zaprawy, naprawy to uczynił.

Zaprawdę, *adv.* wahrlich. vraiment, en verité.

Zaprawiam, } *v. m. F. zaprawię.* 1) zurichten, anrichten eine Speiſe. 2) abrichten, anhalten zu etwas. 3) einen zu etwas gewöhnen. 4) vermachen, zumachen ein Loch. 5) einen anſtiften, heimlich beſtellen. 1) aſſaiſonner, aprêter, acommoder un mets. 2) dreſſer, inſtruire, former, façonner, habituër, ſtiler qu. à. 3) acoutumer qu. à; faire prendre à qu. l'habitude de qu. ch. 4) fermer, boucher une ouverture. 5) ſuborner, ſuſciter, apoſter, débaucher qu. pour nuire qu. § 1) kucharka zaprawia, przyprawia potrawy. 2) zaprawiać kogo w nauki; zaprawiać ptaka, pſa do myśliſtwa. 3) zaprawiać kogo w dobre obyczaie,
Zaprawuię, }

w wino, w pokarmow iedzenie. 4) dźiury nie zaprawi, kiedyby nie kapało. * 5) zaprawił, naprawił go na niego.

zaprawić śię w co. ſich in etwas üben, ſich zu etwas gewöhnen, ſich zu etwas fertig, bereit machen. s'éxercer, s'apliquer, s'habituër à, s'aprêter, ſe préparer, ſe mettre en état de. § zaprawiać śię w myśliſtwo; zaprawiać śię na przyſzłe boie.

poczęła śię iuż zaprawiać w ſwary. ſie machte ſich ſchon zum Zanke fertig. elle étoit dejà en paſſe, elle ſe metoit dejà en état de quereller.

zaprawiać śledźie w beczce. Heringe in die Tonne ſchlagen, einſalzen. caquer les harans.

Zaprawianie, zaprawienie. 1) Zurichtung. 2) Abrichtung, Anhaltung zu etwas. 3) Vermachung eines Lochs. 1) acommodage, *m.* aſſaiſonnement d'une viande. 2) façonnement, inſtruction, enſeignement; l'action de dreſſer un homme ou un animal. 3) l'action de boucher, de fermer un trou. § 1) zaprawianie potrawy. 2) zaprawienie w nauki, w dobre obyczaie. 3) zaprawienie dźiury.

zaprawienie śledźi. das Einſalzen der Heringe. caquage, *m.* l'action de caquer les harans.

Zaprawiony. 1) zubereitet, zugerichtet. 2) abgerichtet. 3) vermacht als ein Loch. 1) aprêté, aſſaiſonné. 2) dreſſé, inſtruit, aprêté, préparé. 3) bouché, fermé comme un trou. § 1) zaprawione potrawy. 2) zaprawiony w nauki; zaprawione pierwſzym obłowem woyſko ochotnieyſze ie uczyniło do woyny. 3) dźiura zaprawiona.

zaprawiony na wino. ein Wein = Koſter. gourmet.

Zaprawny, naprawny. 1) das man noch ausbeſſern kan. 2) zugerichtet, bereitet, fertig. 3) ausgebeßert. 4) heimlich beſtellt. 1) réparable, qu'on peut réparer. 2) préparé, acommodé, prét. 3) réparé, racommodé, rajuſté. 4) ſuborné, apoſté, ſuſcité.

Zaprowadzam, *v. m. F. zaprowadzę.* hinführen. mener, conduire en un lieu. § zaprowadźił mię do ćiebie; zaprowadź konia do ſtayni.

Zaprowadzenie. Hinführung. l'action de mener.

Zaprawadzony. hingeführt. mené, conduit en un lieu, à qu.

Zaprożniam co, *v. m. F. zaprożnię.* 1) einen Platz einnehmen, beſetzen. 2) verbauen, bebauen einen Platz. 1) ocuper une place. 2) remplir un place de batimens.

Zaprzągam, *v. m. F. zaprzęgę.* anſpannen. atacher, mettre les chevaux au chariot, ateler les beufs à la charruë. § woznica niech zaprzęże konie do karety; iuż zaprządz trzeba.

zaprzągam śię w co. ſich in eine Schwürigkeit einlaſſen, einſpannen. s'embarquer, ſe jetter, s'engager dans une diſiculté. § zaprzągłem śię w labirynt, w trudną pracę.

Zaprzałek ziele, *g. zaprzałku. (galium)* Wald-Stroh, unſer Frauen Weg-Stroh. caille-lait, petit muguet.

Zaprzały. verſtockt, erbremſt, erhitzt. corrompu par une échaufaiſon. § zaprzałe zboże, śiano.

Zaprzątam co czym, *v. m. F. zaprzątnę.* vollräumen, einen Platz füllen, einnehmen. embaraſſer, remplir une place de qu. ch.

zaprzątnąć ulicę gruzem. eine Gaße mit Schutt voll und unwegſam machen. encombrer une ruë.

Zaprzątanie, zaprzątnienie. die Füllung eines Platzes. l'action de remplir, d'embaraſſer une place.

Zaprzątniony. 1) gefüllt. 2) verwirrt. 1) rempli. 2) embaraſſé. § 1) niepotrzebnemi ſprzętami zaprzątniona komora. 2) zaprzątniona niepotrzebnemi opiniami głowa.

Zaprzeć śię. *vid.* Zapieram śię.

Zaprzeć śię, *F. zapre, zaprzeie.* ſich erbremſen, an einem warmen oder zu feuchten Ort verderben. ſe corrompre, ſe gâter étant gardé en un lieu trop ſec ou trop humide. § gdy śię zboże zapre; tam śię źiarna zaprzeią; zaprzało śię śiano.

Zaprzęgacz. Anſpanner. celui qui atele.

Zaprzęgam. *vid.* Zaprzągam.

Zaprzęganie. } das Anſpannen, die Anſpannung. l'action d'ateler, de mettre le chevaux au chariot.
Zaprzężenie. }

Zaprzężony. angeſpannt. atelé.

Zaprzedawam, *v. m. F. zaprzedam.* einen Menſchen verkaufen. vendre un homme, une femme. § zaprzedać więźnia komu.

zaprzedać śię. ſich ſelbſt verkaufen. ſe vendre ſoi-même.

Zaprzedanie. das Verkaufen eines Menſchen. vente d'un homme ou d'une femme.

Zaprzedany. verkauft, von Menſchen. vendu, *en parlant des hommes ou des femmes.*

Zaprze-

Zaprzenie. Verriegelung, Zuriegelung, Verrammlung. l'action de verrouiller, de barrer.

zaprzenie się czego. die Läugnung, Verläugnung. des-aveu; l'action de désavoüer, de nier.

zaprzenie się samego. in der Theologie: die Selbstverläugnung. *Téologie.* abnegation, renonciation à ses passions et à ses plaisirs.

Zaprzeszły. das der vergangenen Zeit vorgehet, vor solcher geschehen ist; vorhergehend. précedent, qui a été auparavant, qui précéde le passé. § woyna zaprzeszła sroższa była.

Zaprzysięgam się czego, *v. m. F. zaprzysięgę.* etwas verschwören, verreden. renoncer qu. ch. par serment; faire voeu, jurer de s'abstenir de qu. ch.

Zapsować co, *F. zapsuię.* verderben. gâter, corrompre.

Zapsowanie. eingewurzelte, alte Verderbniß. vieille corruption; corruption invéterée, enracinée.

Zapsowany. längst verdorben, der einen alten Mangel an sich hat. imbu d'une vieille corruption.

Zapust w leśie, las nierąbany. Wald, Heyde die nicht gehauen wird. bois qu'on ne coupe pas.

**zapust.* | Fastnachten. carême-
Zapusty, *plur.* | prenant, les derniers jours du carneval.

Zapustny. Fastnachts-. de carême-prenant.

zapustna niedźiela. der Sonntag Estomihi. le quinquagesime; le dimanche gras; le dimanche de brandons.

zapustny wtorek. Fasten-Abend, Fastnachts-Dienstag. mardi gras.

Zapustek, *g. a.* drzewo młodoćiane w leśie na odrost zostawione. Laß-Baum, Laß-Reiß im Wald. arbre de lais; arbre de reserve; lais; baliveau; bois étalon; jeune arbre qu'on laisse quand on coupe le bois.

Zapuszczam, *v. m. F. zapuszczę.* 1) tief hereinlassen. 2) vorhängen, vorlassen, vorziehen als einen Vorhang. 3) weit herein dringen, fallen lassen, gehen lassen. 4) verzapfen ein Bauholz. 5) vergießen mit Bley. 6) lang wachsen lassen als die Haare. 7) bewachsen lassen; einen Wald, eine Wiese anlegen. 8) anwenden, anstrengen seinen Fleiß. 9) die Fastnachten endigen. 1) enfoncer, laisser tomber profondement, faire aller plus avant du côté du fond. 2) couvrir d'un voile, d'un rideau; faire décendre, tendre, tirer, mettre devant qu. ch. un rideau. 3) faire avancer, faire entrer fort loin; percer, pénétrer dans un païs; faire des courses. 4) embrever, faire entrer une piéce de bois dans l'autre, les assembler par le moïen des tenons. 5) enduire, renforcer, afermir avec du plomb fondu. 6) entretenir, laisser croître, laisser venir les cheveux, la barbe, les laisser grandir, ne les couper pas. 7) laisser croître, laisser venir une terre en pré, en buisson, en forêt. 8) emploier, bander, apliquer avec atachement son esprit à, pour. 9) finir le carneval, le carême-prenant. § 1) zapuść to głęboko w wodę, słup w źiemię. 2) zapuśćić co firankami, zasłoną. 3) Tatarzy w głąb kraiu sąśieckiego hordy zapuszczaią. 4) zapuśćić balkę. 5) zapuść hak w kamieniu ołowiem. 6) zapuśćił włosy, brodę, ktorą przed tym golił albo nie miał. 7) zapuśćić las, łąkę. 8) zapuśćił wszystkę swoię sposobność, wszystkie swoie myśli na to.

ieżeli oczy na iego cnoty zapuszczę. wenn ich die Augen auf seine Tugenden werfe, solche betrachte. si je jette mes yeux sur ses vertus, si je considére ses vertus.

zapuśćić, roztoczyć śieć. das Netz auswerfen. lâcher, jetter les filets.

głębiey swoy rozum, swoy dowćip zapuszcza. sein Witz, sein Verstand dringet tiefer ein. son esprit pénétre plus avant.

zapuśćić się. 1) einen Anlauf zum Sprunge nehmen. 2) hitzig unternehmen, angreifen, versuchen. 3) sich an einen weiten Ort begeben. 1) reculer, prendre sa course, son escousse pour mieux sauter; se mettre en train de franchir. 2) tenter, entreprendre qu. ch. avec chaleur; se mettre avec éfort à qu. ch. 3) se rendre, aller à, en un lieu éloigné. § 1) zapuśćił się do biegu, do skoku. 2) zapuśćił się do tey pracy, do tego urzędu, na tę pracę. 3) zapuśćił się do mnie, do Włoch, za morze.

Zapuszczanie się, zapuszczenie się na co. Unternehmen, Bestrebung. entreprise, éfort.

Zapuszczony. 1) tief eingelassen. 2) vorgehängt vorgehangen. 3) verzapft. 4) vergoßen mit Bley. 5) lang gewachsen, von Haaren. 1) enfoncé. 2) voilé, couvert d'un voile, d'un rideau; tiré, mis devant. 3) embrevé, assemblé par des tenons. 4) renforcé du plomb fondu. 5) long. *parlant des cheveux.*

§ 1) słup głęboko zapuſzczony. 2) zapuſzczone firamkami okna; zapuſzczona zasłona. 3) zapuſzczone, zaczopowane balki. 4) żelazo w murze ołowiem zapuſzczone. 5) włoſy zapuſzczone; broda zapuſzczona.

Zarabiam co, *v. m. F. zarobię.* 1) verdienen, erwerben. 2) verdienen, wehrt ſeyn gutes oder böſes. 3) einrühren, einſchlagen. 1) gagner, aquerir, aquêter. 2) mériter; être digne de bien ou de mal. 3) paitrir avec, méler enſemble pour être préparé. § 1) zarobił dom, tę ſumę. 2) zarobić na czyią łaſkę, niełaſkę, na sławę, na zwadę, na łaianie. 3) zarob ćiaſto iaiem.

Zaranek, *g. n.* }
Zaranie } poranek. die Morgen-Zeit, die Früh-Stunden. matinée; tout le tems du matin. § czekaią go od zarania.

Zaranny, porankowy. Morgen-, Früh-. de matin, qui arrive le matin.

Zaraſtam, *v. m. F. zarosnę.* 1) verwildern, verwachſen. 2) zuwachſen, ſich ſchlieſſen als eine Wunde. 3) rauch werden, mannbar werden, das mannbare Alter erreichen. 1) ſe couvrir en croiſſant. 2) s'unir, ſe fermer, ſe renfermer, ſe conſolider, *en parlant des plaies.* 3) commencer à avoir du poil; entrer dans l'âge de puberté; ateindre la puberté. § 1) krzakami miedza zaraſta. 2) zarosła rana w ćiele; ćięćie w drzewie zarosło. 3) iuż zaraſta.

zaraſtaiący młodźieniec. ein junger Menſch der einen Milch-Bart bekommt. un garçon à qui le poil commence à venir, qui eſt en âge de puberté.

Zaraſtanie. 1) das Verwachſen, Zuwachſen. 2) mannbares Alter. 1) l'action de ſe couvrir en croiſſant; acroiſſement qui ſe fait à l'entour. 2) puberté; l'âge où le poil commence à pouſſer. § 1) zaraſtanie chwaſtem. 2) zaraſtanie młodźieńſkie.

zaraſtanie mięſem rany. Verheilung, Zuheilung einer Wunde. conſolidation d'une plaie.

zaraſtanie paznokći mięſem. Verwachſung der Nägel mit Fleiſch. excrécence de chair qui couvre une partie des ongles.

Zaratować, *F. zaratuię.* einen mit ſeiner Hülfe beyſpringen, beyſtehen, retten. ſurvenir à la néceſſité de qu, ſecourir, aider, aſſiſter qu.

Zaratowanie. Rettung. ſecours, aide, aſſiſtence.

Zaratowany. gerettet, aufgeholfen. ſecouru, aidé, aſſiſté.

Zaraz, }
Zarazem, } *adv.* gleich, bald, ſogleich. incontinent, tout à l'heure, ſur l'heure, bientôt, tantôt, tôt, auſſitôt, ſur le champ, tout maintenant, tout d'abord. § zaraz mu odpowiedźiał; zaraz poydź.

zaraz z, zaraz od. gleich von — an. tout d'abord dès. § zaraz z młodu chłopca ſkromić trzeba; zaraz od tego czaſu.

zaraz — ſkoro. ſogleich als. auſſitôt que; d'abord que.

zaraz za mną. gleich hinter mir. ſur mes pas.

zaraz potym. gleich hernach. tout-après.

zaraz tu. gleich hier. tout-ici; tout-ici près.

zaraz przyydźie. er wird gleich kommen. il s'en va venir, il viendra tantôt.

zaraz pić będę. ich will gleich trinken. je vais boire.

zaraz uczynię; zaraz napiſzę. ich werde es ſo gleich thun, ſo gleich ſchreiben. je vais faire, je vais écrire.

Zaraza. 1) Seuche, Uibel, anſteckende Krankheit. 2) *fig.* Peſt, Gift. 1) infection; mal contagieux. 2) *fig.* contagion, peſte, venin, tout ce qui gâte et corromt l'eſprit et les moeurs. § 1) zaraza powietrzna płonkom ſzkodliwa; bywa z pieca rozpalonego ſwąd i zaraza głowy; uchodźić zarazy od rozpalonego węgla; zaraza na drzewa padła; opadźiſtość ieſt zaraza winney maćicy. 2) słodka to zaraza; świata zaraza; przećiw tey powſzechney zarażie i ſkaźie biią prawa.

zaraza, wilk wielki źiele. (orobanche) Sommer-Wurzel, Ervenwürger. orobanche, herbe au taureau.

Zarażam, *v. m. F. zarażę.* 1) anſtecken. 2) vergiften, anſtecken, verderben die Sitten. 1) infecter; rendre infect. 2) empoiſſonner, corrompre, gâter les moeurs; empeſter. § 1) zaraźił mię powietrzem, cuchem ſwoim; zaraża powietrze, ta choroba. 2) zaraźił Pańſtwo tą herezyą.

zaraźić ſmrodem. einen Geſtank machen. empüantir, empeſter; remplir de püanteur.

zaraźić kogo francą. einen mit Franzoſen anſtecken. pourrir qu.

zaraźić śię. 1) angeſtecket werden. 2) ſich verderben, in Betrachtung der Sitten. 1) s'infecter. 2) ſe corrompre, ſe gâter; s'enticher de. § 1) zarażaią śię krowy paſtwą niezwyczayną; zarażali śię od śiebie, służąc ieden drugiemu. 2) zarażali śię tą nauką.

zaraźić

zarażić się smrodem. mit Gestank angefüllet werden. s'empester, se remplir de püanteur.

Zarażenie. Ansteckung. l'infection; l'action d'infecter.

zarażenie powietrzem albo paraliżem, paraliż. die Lähmung, der Schlag. paralisie.

zarażenie drzew, ziół; zagorzenie. der Brand der Kräuter, Bäume. brûlure, corruption qui vient aux arbres et aux herbes.

Zaraźliwy. 1) ansteckend. 2) sehr stinkend. 3) verderblich, das die guten Sitten verdirbt. 1) contagieux, qui communique, qui cause des maladies, qui infecte. 2) empesté, püant; qui infecte de püanteur. 3) contagieux, qui gâte les moeurs. § 1) bazyliszek zaraźliwy; choroba zaraźliwa. 2) smrod zaraźliwy. 3) nauka zaraźliwa.

Zaraźny. geschäftig, emsig. empressé, qui s'empresse. § zaraźna ludzka przyiaźń.

Zarażony. 1) angesteckt. 2) angesteckt, verdorben. 3) gerührt vom Schlage. 1) infecté, empesté. 2) infecté, corrompu, gâté, entiché. 3) pris, ateint de la paralisie. § 1) zarażony powietrzem, smrodem. 2) umysł iego zarażony. 3) zarażony paraliżem albo szlakiem.

Zarćie. das Freßen, Auffreßen. l'action de dévorer.

żarćie w kiszkach. das Bauchgrimmen. les tranchées; le mal de ventre.

Zardzewiały. verrostet. enrouillé.

Zardzewiam co, *v. m. F. zardzewię.* rostig machen, verrosten laßen. enrouiller, rendre rouilleux.

Zardzewieć, *F. zardzewieię.* verrosten, rostig werden. s'enrouiller, se rouiller.

Zarębacz. der das Fleisch zum kochen und braten zuhauet. celui qui tranche la viande de boucherie pour être cuite.

Zarębuię co, *v. m. F. zarąbię.* 1) zuhauen das Fleisch in die Küche. 2) verhauen, einen Verhack machen. 1) trancher, mettre en piéces la chair pour la cuisine. 2) abatre des arbres pour fermer un passage. § 1) zarąbano na obiad; zarębuię pieczyste dla gości; dwuch wołow zarąbano. 2) zarąbać drogę, wstęp.

nie zarąbiono tu na cię. man hat hier nicht für dich zugerichtet. ce n'est pas de la viande pour vos oiseaux; cela n'est pas pour vous.

Zaręczam kogo, *v. m. F. zaręczę.* für einen bürgen. cautionner, pleiger, aplèger qu; être caution, être garand pour qu; répondre de, pour qu; faire bon de qu.

zaręczyć się kim, zaręczniki albo rękoimią dawać. einen Bürgen stellen. donner des pleiges ou des répondans.

zaręczyć corkę. vid. Zarękować.

Zarecznik. ein Bürge. pleige, répondant, garand.

Zaręczny. zur Bürgschaft gehörig. de caution.

Zaręczony. verbürget. cautionné, garanti. § dług zaręczony.

Zaręczyny, *plur.* Verlöbniß, Ehe-Verlöbniß. acordailles, *f. plur.* fiançailles, *f. plur.* § odprawiły się zaręczyny iego.

Zaręka. Bürgschaft. fideijussion, caution, garantie.

Zarękawie, rękawy do odeymowania. 1) Rock-Aufschläge zum Abnehmen. 2) falsche Ermel, die man über die Ermel ziehet, sie zu schonen. 1) amadis, *plur.* manches qu'on peut séparer. 2) garde-manches qu'on met sur les manches qu'on veut conserver.

Zarękawek. ein Ermelchen, Vorstecke-Ermel von Leinwand. manche, fausse manche, demi-manche de toile.

Zarękować, *F. zarękuię.* verloben, ehelich versprechen. fiancer; promettre, acorder une fille en mariage.

zarękować się, zaręczyć się. sich verloben, Verlöbniß machen. se fiancer; faire les fiançailles avec qu. § zarękował się z siostrą moią.

Żarliwie, *adv.* 1) gefräßig. 2) eifrig, hitzig. 1) goulûment, gloutonnement. 2) chaudement, avec chaleur, ardemment, fervenment.

* *żarliwie, łakomie.* begierig, geitzig. avidement, d'une maniére avare.

Żarliwość. Eifer. zèle, *m.* ardeur, *f.*

* *żarliwość. vid.* Żarłoctwo.

Żarliwy. eiferig. zèlé, ardent, fervent.

* *żarliwy, łakomy.* geitzig, gierig. avide, avare.

* *żarliwy, obżarty.* gefräßig. goulu, glouton, gourmand.

Żarłoctwo. Füllerey, Schwelgerey, Schlemmerey. gourmandise, gloutonnie.

Żarłoczka. Schlemmerin, Freßerin. grande mangeuse; gourmande.

Żarłok. Freßer, Schlemmer, Schwelger. boufard, gourmand, goulu, grand mangeur, safre.

Żarna. Hand-Mühle. moulin à bras.

Żarnice, *plur.* die Masern. rougeole.

Żarnowcowy, Janowcowy. Ginster=. de genét.
Żarnowiec ziele, *g. żarnowca*, witeczki, (*spartium*) welsche Pfriemen, stachlichter Ginst. genét piquant, genét d'Espagne.
żarnowiec mały. (geniſtella) kleiner Ginst; klein Pfriemen=Kraut. de la geneſtrolle, ſpargella.
Żarnowy, do żarn należący. zur Hand=Mühle gehörig. de moulin à bras.
Zarobek, *g. zarobku*. Verdienst, Gewinn. gain, profit, aquêt.
Zaronić się, *F. zaroni*. sich verlieren, sich verwerfen, sich verstecken. ſe cacher, ſe perdre, s'égarer.
Zaroślina. 1) waldichter, buſchichter Ort. 2) Verwachſung mit Fleiſch. 1) lieu couvert de bocages, de buiſſons ou de bois. 2) ſurcroiſſence, excrécence de chair. § 1) zaroślinę wyciąć. 2) zaroślina paznokćiow.
Zarosły. 1) verwachſen als eine Wunde. 2) bewachſen mit Sträuchern und Gebüſchen. 3) rauch, mit Haaren bewachſen. 1) cicatriſé, recouvert de la chair comme une plaie. 2) rempli de bocages et de buiſſons. 3) velu, pelu, plein de poil.
rzadko zarosły. der einen dünn geſäeten Bart hat. qui a une barbe claire, qui n'eſt pas bien épaiſſe.
Zarownanie. Vergütung, Vergeltung. reſſentiment, reconnoiſſance, reciproque; recompenſe de ſervice. § nie mam ſpoſobow do zarownania tey życzliwości.
Zarowno, *adv.* rownie. gleich. également.
Zarownywam co, *v. m. F. zarownam.* vergüten; gleich machen, erkennen. reſſentir, reconnoitre, gratifier. § nie wiem, iak to dobrodzieyſtwo mam zarownać.
Żart. das Scherzen; ein Scherz, Spaß. l'action de plaiſanter; raillerie, plaiſanterie, badinerie, jeu, goguenarderie, facetie. § żartu w prawdę obrocić nietrzeba. *prov.* żartem kogo, co zbywać.
żart dowćipny. ſinnreicher Scherz. ſel, pointe d'eſprit; pointe ingénieuſe.
żart uczćiwy, łagodny. ein angenehmer Spaß. raillerie fine et délicate.
żarty ućieszne. luſtiger Spaß. plaiſantes moqueries.
żart nieuczćiwy. grober, unanſtändiger Spaß. baſſe facetie; plaiſanterie bouffonne, fade, baſſe; ſcurilité, turlipinade.
żart uszczypliwy. anzüglicher Scherz. ſanglante moquerie; raillerie piquante, ofenſante ou choquante.
żartem; żartuiąc. Scherzweiſe. par raillerie, en plaiſantant. § żartem podczas więcey ſprawisz niżli prawdą.
z żartu, na żart. zum Spaß, aus Scherz. à rire, par raillerie, pour rire, pour plaiſanter. § na żart to uczynił.
bez żartu. ohne Spaß; im Ernſt. raillerie à part, ſérieuſement; tout de bon.
nie żarty to. das iſt kein Spaß. ce ne ſont pas des moquettes.
nie do żartu mi teraz. es iſt mir itzo nicht lächerlich. je n'ai point de ſujet à rire préſentement.
Żartki. flink, hurtig. agile, ſouple, léger, promt. § żartki chłopiec, ſkok.
Żartkość. Hurtigkeit, Behändigkeit. agilité, ſoupleſſe, légerté du corps. § żartkością ſtarł nieprzyiaćiela.
Żartobliwie, Żartownie, *adv.* ſpaßhaftig. plaiſanment, d'une maniére plaiſante.
Żartobliwy. Żartowny. ſpaßhaftig, ſcherzend. plaiſant, enjoué, railleur, égaié, facetieux, burleſque, recréatif, divertiſſant; qui donne du plaiſir; qui fait rire.
Żartomowność. Scherz=Reden. plaiſanterie, galanterie dans le diſcours; badinage, *m.* badinerie, enjouëment; maniére de dire agréablement les choſes.
Żartomowny. der Spaß=Reden führet. qui dit des plaiſanteries, qui dit les choſes d'une maniére enjouée.
Żartownik. Scherzer, Spaß=Vogel. goguenard, plaiſant, celui qui fait le plaiſant.
żartownik głupi. einfältiger, grober Scherzer. turlipin; froid boufon; plaiſant inſipide.
Żartowność. Spaßhaftigkeit. enjouëment; maniére enjouée; fine et innocente raillerie; maniére, art de railler.
Żartuię. ſpaßen, ſcherzen. railler, plaiſanter avec; badiner, goguenarder. § żartować z kogo, z czego; żartuy oſtrożnie; żartuie on ale wie iako; nie chce mi się teraz żartować.
Zarwany. erbeutet, erwiſcht. atrapé, enlevé, emporté. § zarwany plon.
Zarwon, *adj. indec.* der Henker mag es holen. peſte ſoit de, la peſte ſoit de, peſte de. § zarwone nie wiem komu takie ſzczęście.

zarwona taka małpa, *tak brzydka niewiasta.* der Henker hole ein solches heßliches Weib. peste de la guénon.

Zaryczeć. *F. zaryczę*, *zaryknę.* anfangen zu brüllen. pousser un mugissement, commencer à mugir, à rugir. § zaryczał lew, woł.

Zaryknienie. das Brüllen. mugissement, rugissement.

Zarywam, *v. m. F. zarwę.* 1) anfangen zu reißen, zu schütteln. 2) erwischen; hurtig an die Seite schaffen, wegraffen, wegnehmen. 3) erschnappen; oben hin, nicht gründlich erlernen. 4) ergreifen als das Feuer ein Haus. 5) bekommen eine Krankheit. 1) tirer une fois par. 2) ôter, ravir, enlever, entrainer, emporter, atraper. 3) tâter, afleurer une science, la savoir légerement, aprendre qu. ch. à la volée. 4) prendre, ateindre comme le feu une maison. 5) gagner, contracter une maladie. § 1) zarwała mu za to wąsow. 2) zarwać siano za pogody; zarwano plonu; zarwał kilka talerow. 3) zarwał łaciny, prawa, lekarskiey nauki. 4) ogień dom zarwał. 5) zarwać choroby, guzow.

zarwać się. einbrechen, einfallen. s'ébouler, s'écrouler, s'abatre, tomber en ruine. § dom, most się zarwał.

Zarzę, *rzył*, *rzył.* 1) schürren, Feuer anblasen. 2) aufbringen, verbittern, aufhetzen. 1) atiser, aviver, ratiser; alumer le feu, tisonner du feu. 2) aigrir, irriter. § 1) zarzyć ogień albo węgle. 2) zarzył go ten postępek niespodziany.

zarzyć się. eig. u. fig. sich entzünden. *prop. et fig.* s'enflamer. § zarzył się wrzod, gniew iego; łaskawy w sercu się zarzy zapał.

Zarzecze, das Ufer jenseit eines Flußes. le rivage qui est au delà d'un fleuve.

Zarzeczenie się. 1) das Verreden, Verschwören. 2) Absagung, Abschwörung eines Irrthums. 3) Verläugnung Gottes. 1) le renoncement à; voeu, promesse de s'abstenir de. 2) abjuration de quelque erreur. 3) reniement de Dieu.

Zarzeczony. 1) verredet. 2) abgeschworen. 3) verläugnet als Gott. 1) renoncé. 2) abjuré. 3) renié.

Zarzekam się, *v. m. F. zarzekę.* 1) sich verreden, sich verschwören. 2) verläugnen den Glauben. 3) abschwören einen Irrthum. 1) renoncer à; faire voeu, jurer de s'abstenir de. 2) renier sa foi, sa réligion. 3) abjurer une erreur. § 1) zarzekł się wina. 2) zarzekł się Boga, wiary. 3) zarzekł się herezyi.

*Zarzew, *f.* ⎫ glüende Kohlen. braise.
Zarzewie. ⎭ zarzewiem albo w zarzewiu piekę; w popiele pałaiące zarzewie.

Zarzezanie. ⎫ 1) das Zuspitzen eines Hol-
Zarznienie. ⎬ zes. 2) das Abstechen, Ab-
Zarznięcie. ⎭ schneiden eines Thieres. 1) action de faire pointu un morceau de bois. 2) action d'égorger.

zarznięcie. 1) Schnitt, geschnittene Wunde. 2) der Schnitt, beschnittener Rand eines Buchs. 1) coutilade, taillade avec un couteau. 1) tranche d'un livre. § 1) to zarznięcie prętko się zagoi. 2) zarznięcie księgi pozłocone.

zarzezanie drewna do wiązania; *czop.* Zapfen am Zimmer-Holz. tenon; bout d'une piéce de bois qui entre dans la mortaise.

Zarznięty. 1) geschnitten. 2) abgestochen, abgeschnitten. 1) blessé d'un couteau; coupé. 2) égorgé; à qui on a coupé la gorge. § 1) zarznięty palec obwinąć. 2) zarznięte gęsi skubać.

Zarzucam, *v. m. F. zarzucę.* 1) hinter etwas werfen. 2) weit hinwerfen, daß man es nicht finden kan, verwerfen. 3) werfen als einen Strick. 4) verwerfen, verlegen. 5) mit Erde zuwerfen, verschütten. 6) mit Kalk bewerfen, berappen. 7) vorwerfen, vorrücken. 8) einwenden, einwerfen. 9) den Grund legen. 10) beschwerlich fallen; beschweren. 1) jetter qu. ch. derriére une autre. 2) jetter une chose loin de soi qu'on ne sauroit trouver. 3) jetter comme une corde. 4) égarer une chose qu'on ne peut trouver. 5) remplir de terre, aplanir. 6) jetter du mortier; crépir, ravaler, couvrir de mortier. 7) jetter, plaquer au nez à qu; reprocher à qu. 8) objecter, oposer à une opinion; faire une objection sur. 9) jetter le fondement de. 10) faire de la peine; charger, embarasser, incommoder. § 1) nie zarzucisz kamieniem za ten mur. 2) zarzucił piłkę swoię. 3) zarzucić wołowi postronek na rogi, na szyię. 4) zarzuciłem ten list, znaleść go nie mogę. 5) zarzucić row. 6) zarzucić ścianę wapnem. 7) zarzucił mu nieszlachectwo; zarzuca mu iak wadę iaką, iak rzecz zelżywą. 8) na to mu ten zarzucił argument. 9) zarzucił fundament do budowania, do szczęścia iego. 10) zarzucił mię zawiłemi sprawami, rozwlekłym listem, ktorego mi się czytać nie chcę.

zarzucić sieć. das Netz auswerfen. lâcher, jetter le filet.

zarzućić co komu wzaiemnie. einem etwas wieder vorwerfen. récriminer; reprocher réciproquement à qu; reprocher celui qui nous a reproché.

Zarzucanie, zarzucenie. 1) das Werfen hinter etwas, oder das Weitwerfen. 2) das Verlegen, Verschmeißen. 3) das Vorrücken. 1) l'action de jetter derriére une chose, ou de jetter loin; jet, coup de jet. 2) égarement d'une chose qu'on ne peut trouver. 3) reproche, *m.* l'action de reprocher. § 1) zarzucanie piłki. 2) zarzucenie czego. 3) zarzucenie komu zdradziectwa.

Zarzucenie śieci. das Auswerfen des Netzes Fische zu fangen. coup de filet pour prendre du poisson.

Zarzucony. 1) geworfen. 2) verworfen, verlegt. 3) zugeworfen mit Kalk. 4) zugeworfen mit Erde. 5) gelegt als ein Grund 6) vorgeworfen, vorgerückt. 7) eingeworfen, eingewendet. 1) jetté. 2) égaré, adiré, qu'on ne peut trouver. 3) crépi, ravalé; couvert de mortier. 4) rempli de terre. 5) jetté, comme un fondement. 6) reproché. 7) objecté, oposé. § 1) iuż stryczek na szyię zarzucony. 2) zarzuconey znaleść nie mogę rzeczy. 3) śćiana wapnem zarzucona. 4) doł, row zarzucony. 5) na zarzuconych od ćiebie fundamentach dalsze szczęśćie moie prowadzę. 6) wszystkie zarzucone spełzły obwinienia. 7) na zarzuconą trudność tak odpowiadam.

Sieć zarzucona. ausgeworfener Fischer-Netz. un filet de pécheur jetté dans l'eau

Zarzut. 1) Vorwurf, Vorruck. 2) Einwurf, Einrede. 1) reproche, *m.* blâme objecté. 2) objection, instance. § 1) nieznośny to dla mnie zarzut. 2) tu się ten czyni zarzut.

zarzut wzaiemny, oddany. ein Gegen-Vorwurf. récrimination; reproche mutuël.

Zarzutki, *plur.* verworfne, verlegte Sachen. des choses égarées, qu'on ne peut trouver.

w zarzutki to poszło. dieses ist ins Vergeßen gekommen. cela est tombé en oubli, en main morte, cela est en oubli.

Zarzutno, *adv.* zum Vorwurf. avec reproche.

zarzutno mu to iest. das gereicht ihm zum Vorwurf. cela lui fait un reproche.

Zarzutny. 1) verweislich, strafbar. 2) verwerflich, das zu verwerfen, zu verachten ist. 3) das sich leicht verlieret, leicht von Handen kommt. 1) reprochable, blâmâble. 2) méprisable, rejettable, qui mérite d'étre rejetté. 3) qui se peut perdre, qui se peut égarer aisément. § 1) zarzutny to uczynek. 2) źiemskie rzeczy są zarzutne, niebieskie niezarzutne. 3) zarzutne to barzo są rzeczy.

zarzutne książeczki, skrypta. kleine gedruckte Schriften, die sich leicht verlieren. brochures, *f. plur.* piéces volantes.

Zarzyczka źiele, (*caryophilata*) Benedicten-Wurz. benoite, galliot, ressize.

Zarzynam, *v. m. F. zarznę.* 1) anfangen zu schneiden, einen Schnitt machen. 2) abschneiden, abstechen ein Thier. 3) mit dem Pflugeisen wegnehmen. 4) an sich haben, an sich nehmen. 1) commencer d'entamer avec un couteau; inciser, couper, tailler un peu. 2) égorger; couper la gorge à un animal. 3) prendre, ôter, enlever un peu de qu. ch. en labourant. 4) sentir qu; avoir quelques airs, quelques maniéres de. § 1) zarzniy tu nożem. 2) zarznąć kurę, gęś. 3) chłop aby nie zarzynał drogi, miedzy orząc. 4) zarzyna Włoskich obyczaiow.

zarzynać pańskiego. einen großen Herrn vorstellen wollen. trancher du grand, du grand Seigneur.

zarznąć się. sich schneiden. se couper, se blesser avec un couteau. § zarzniesz się brzytwą.

zarznął się (sobie) w palec. er hat sich in den Finger geschnitten. il s'est coupé au doigt.

Żarzysty. glüend. alumé, vif, plein de feu, ardent. § zarzyste węgle, zarzysta głownia.

Zaś, *adv.* 1) aber. 2) aber doch, vielleicht. 3) hinwiederum, wieder, dagegen. 1) mais. 2) mais pourtant, peut-étre. 3) au contraire; tour à tour, à son tour. § 1) ty bogaty ia zaś ubogi; on zaś pobiegł. 2) zaś dziśiay się uspokoi. 3) on zaś na to rzekł.

trzeba zaś aby to tak było. es ist aber nöthig, daß es so seyn möchte. or il faut que cela soit ainsi.

Zasacka. *vid.* Zasadzka.

Zasad. Meßk. ein Sinus. *Géom.* sinus.

Zasadnik. *vid.* Zasadzca.

Zasadzam, *v. m. F. zasadzę.* 1) legen, setzen, besetzen. 2) besetzen, vollpflanzen. 3) besetzen eine Würde. 4) besteigen, in Besitz nehmen ein Amt. 5) niedersetzen ein Gericht. 6) auf etwas gründen, fest setzen. 1) mettre, poser, placer. 2) planter beaucoup de; couvrir d'arbres. 3) remplir une charge avec quel-

quelqu'un. 4) prendre possession d'une charge. 5) établir, constituër, asseoir un jugement. 6) fonder, faire fond sur. § 1) zasadźił miny koło miasta, hufce po krzewinach; zasadźić fortecę osadą. 2) zasadźić pole winem, drzewami. 3) zasadźił nim ten urząd. 4) brat twoy ten urząd zasadźił. 5) zasadzono komisyą, Sądy. 6) wszelkie dobro w cnoćie zasadza; nie na listach istotę serca statecznego, ale na prawdźiwym skłonnośći i rzetelnośći zasadzać trzeba poznaniu; nie na słowa ale na prawdźie rzeczy zasadzay; na tym wszystkie swoie zasadźił starania, nadźieie.

zasadźić kim mieysce czyie. einem einen nachordnen, einen Substituten setzen, geben. mettre un substitut à qu; substituër qu. à qu.

zasadźić śię. 1) sich hinstellen zu lauren; einem aufpaßen, auflauren. 2) auf etwas bestehen, dabey bleiben. 3) sich auf etwas steifen, gründen. 1) se mettre au guet; guêter au passage; se mettre en embuscade; faire le guet. 2) persister, demeurer ferme dans; s'obstiner, s'opiniâtrer. 3) se faire fort de; se fonder, faire fonds, s'apuier, faire état sur; se piquer de. § 1) hufce śię po krzewinach zasadźiły; zasadźił śię na niego, aby go przydybał. 2) zasadźił śię na zgubę moię, na to przedśięwźięćie. 3) zasadza śię na prawdźie, ne łasce iego.

pies śię zasadźił na zaiąca. der Hund lauret auf den Hasen, um ihn zu freßen. le chien guête le liévre pour le dévorer.

Zasadzca, zasadnik. Nachsteller, Laurer. guêteur, celui qui fait le guet, qui tend des piéges; qui dresse des embuches.

zasadzca pies. Jagd-Hund der einem Hasen auflauret, ihn zu freßen. querelleur, chien pilard qui guête un liévre pour le dévorer. § zasadzca obłow bierze myśliwcowi i ućiechę ziadaiąc zaiąca.

Zasadzanie, zasadzenie. 1) Besetzung. 2) Besetzung eines Amtes. 3) Niedersetzung eines Gerichts. 1) l'action de mettre, de poser, de planter. 2) action de remplir une charge; remplacement. 3) établissement d'un Jugement.

zasadzenie na czyim mieyscu. Nachordnung, Substitution. substitution.

zasadzenie śię. 1) das Lauren, Aufpassen. 2) Beharrung. 1) l'action de guêter; soins qu'on a pour surprendre qu. 2) opiniâtreté, action de celui qui persiste dans.

zasadzanie śię psa. das Lauren eines Hundes um den Hasen heimlich zu fressen. le guet d'un chien pour dévorer le liévre.

Zasadzka. 1) Nachstellung. 2) Hinterhalt im Kriege. 1) embûche, piége, *m.* 2) embuscade; des gens qui se cachent pour surprendre. § 1) tey przewrotney zasadzki nie uydźie. 2) napadł, napędźił śię na zasadzkę.

Zasadzony. 1) ausgestellt zum Lauren. 2) niedergesetzt, geordnet. 3) in ein Amt gesetzt. 1) mis au guet. 2) établi, constitué. 3) pourvû d'un emploi. § 1) zasadzony na ćiebie śpieg. 2) na te sądy zasadzeni bydź maią duchowni i świeccy w rowney liczbie. 3) zasadzony na wysokim urzędźie.

zasadzony na czyie mieysce. ein Substitut. un substitut.

Zaśćie. *vid.* Zayśćie.

Zaschły. 1) eingetrucknet. 2) dürre, ausgedrucknet. 1) desséché. 2) seché, durci au feu. § 1) zaschła rzeka.

zaschły kiy, laska. ein dürrer Stock. bâton durci.

Zaschnąć. *vid.* Zasycham.

Zaschnienie. Eintrocknung. desséchement.

Zasep. *aid.* Zamieć.

** Zasępiam, *v. m. F. zasępię.* 1) trübe, wolckicht machen. 2) stören eine Freude. 1) troubler, obscurcir; couvrir de nüages. 2) troubler, interrompre le plaisir, la joie de qu. § 1) mgły zasępiły pogodę. 2) ta wiadomość wesele zasępiła.

zasępić czoło, zasępić śię. die Stirne runzeln, rümpfen; ein sauer Gesicht machen. rider le front; faire une mine fâcheuse; se rider; faire une mine rechignée; froncer le sourcil.

Zasępienie czoła. das Runzeln der Stirne; das Sauer-Sehen. refroignement; action de rider le front.

Zasępiony. der die Stirne runzelt; verdrüßlich. réchigné, refrogné, chagrin et de mauvaise humeur. § czoło zasępione; twarz zasępiona.

Zaśiadam, *v. m. F. zaśiądę.* 1) sich setzen, sich niederlassen, Platz nehmen. 2) einen Platz einnehmen, anfüllen. 3) *fig.* wohnen, seinen Sitz haben. 4) über etwas sitzen; nachsinnen. 1) s'asseoir; prendre place, se mettre dans une place. 2) ocuper, remplir une place. 3) *fig.* résider, gouverner; tenir son siége en qu. 4) s'apliquer assidûment, songer à. § 1) gośćie za stoł, do stołu zaśiadaią; iuż

iuż do rady; zaśiadła teraz rada. 2) ta zaraża wszystkie zaśiadła ćiało. 3) zaśiadła w nim cnota. 4) snadno śię tego domaca, kto na tym chce zaśieść.

zaśiadać mieysce. 1) die Oberhand vor einem nehmen, sich obenan setzen. 2) eines Stelle vertreten, einen vorstellen. 1) prendre la préséance, le pas devant qu. 2) tenir lieu; faire, éxercer la fonction, remplir la place de qu; représenter qu. § 1) zaśiadł mu mieysce. 2) krolowie Boskie mieysce na ziemi zaśiadaią.

ptacy iayka zaśiadaią. die Vögel brüten, sitzen auf den Eyern. les oiseaux couvent, sont assidûment sur les oeufs.

zaśiadł mu wrzod gębę. 1) ein Geschwür hat ihm den Mund eingenommen, er hat ein Geschwür im Maul. 2) sein Maul ist ihm zugefroren, er redet wenig. 1) une apustume ocupe, remplit sa bouche; il a une apustume dans la bouche. 2) il est estropié de langue; il parle peu; il a le bec gelé.

zaśiadam śię, *F.* zaśiedzę. 1) lange sitzen. 2) sich müde sitzen, sich versitzen. 1) se tenir long tems assis; tenir, faire une longue séance. 2) s'ennuier d'étre plus long tems assis.

Zaśiadanie, zaśiedzenie. 1) die Einnehmung eines Platzes zum Sitzen. 2) Sitzung, Versammlung eines Raths. 1) l'action de prendre place pour s'asseoir. 2) séance des gens assemblez pour délibérer. § 1) podczas zaśiadania do stołu inśi przybyli gośćie. 2) zaśiadanie Senatu; zaśiadanie do rady; dopiero na drugim zaśiedzeniu stanął dekret.

Zaśianie. das Besäen. l'action d'ensemencer.

Zaśiany. besäet, eingesäet. ensemencé.

zaśiane pola. besäete Felder. gagnage, *m.* terres labourées et ensemencées.

*Zaśie, *adv.* *vid.* Zaś.

*Zaśię, *conj.* 1) wieder, zurück. 2) doch, dennoch. 1) *cette conjonction exprime la particule françoise* re. 2) pourtant. § 1) day zaśię (nazad) książkę; pienię-dzy od niego zaśię dostać nie mogę. 2) obiecałeś a zaśię (iednak, przećię) nie czynisz.

* *zaśię, nazad wźiąć.* wiedernehmen. reprendre.

* *zaśię dać, wroćić.* zurückgeben. rendre.

Zaśię, *interj.* laß es seyn, rühre es nicht an. n'y touchez pas.

zaśię pśie. fort mit dir Hund. chu, chu, chien; foin d'ici chien.

Zaśiedźiały. der sich versessen hat. qui est las d'étre plus assis.

zaśiedźiały poddany. ein Dorf-Unterthan. paisan mortaillable d'un village.

Zaśiedzenie. *vid.* Zaśiadanie.

Zaśiedźieć śię. *vid.* *zaśiadam śię.* *F.* *zaśiedzę śię.*

Zaśięgam, *v. m.* *F.* *zaśięgnę.* 1) langen nach etwas. 2) einholen, suchen als Bericht, Nachricht. 3) herbeyschaffen, herzuziehen; bekommen, erhalten. 4) einem angehen, mit einem verwandt seyn. 1) étendre la main pour prendre, porter la main pour ateindre. 2) prendre langue; chercher avis de qu; aprendre des nouvelles de; s'enquerir, s'informer. 3) atirer, faire venir, recevoir; obtenir, se procurer, avoir, gagner. 4) toucher qu; étre parent de qu; apartenir de parenté à qu. § 1) zaśięgniy za zwierćiadło po szczotkę. 2) zaśiągnął iezyka o liczbie woyska; zaśiągł informacyi krolewskiey, nowiny, wiadomośći. 3) skoro zaśiągł woysko, pośiłek; zaśięgać towarow z cudzych kraiow; rozumu za laty zaśiągszy statkuie. 4) zaśięga mię powinowactwem w trzećim stopniu.

zaśięgać kogo żyćiem. mit einem zu gleicher Zeit leben. vivre du même tems qu'un autre; étre contemporain.

zaśięgać kogo znaiomośćią. mit einem bekannt seyn. avoir connoissance avec quelqu'un.

zaśięgać kogo przyiaźnią. mit einem in Freundschaft leben. vivre en amitié avec qu.

Zaśiew. *vid.* Zaśiewek.

Zaśiewca, śiewca. ein Säemann. semeur.

Zaśiewam co, *v. m.* *F.* *zaśieię.* säen, besäen. ensemencer un champ. § zaśiał zagony grochem.

Zaśiewek, *g.* *zaśiewku*, zaśiew. 1) Saat, Einsaat. 2) *fig.* Zunder, Saamen. 1) semaille; grain ou graine qu'on a semée. 2) *fig.* semence, sujet, prémiére cause, source, racine. § 1) iuż wszedł zaśiewek, zaśiane zboże weszło. 2) zaśiewek buntu, woyny, nieprzyiaźni; dźieći tę chorobę w zaśiewek od rodźicow biorą.

Zaśiężenie. Erlangung, Erreichung. obtention; l'action d'ateindre, d'obtenir, de recevoir. § pieniędzy nie żałuie na zaśiężenie szpecyałow z cudzych kraiow, taiemnych wiadomośći.

Zaśiężony. erreicht, erlangt. obtenu, receu.

Zaśi-

Zaśiwieć, *F. zaśiwieię.* graue Haare bekommen. devenir blanc; griſonner, blanchir.

Zaſkakiwanie. niederträchtige Schmäucheley, Gunſt-Erwerbung. valetage, *m.* baſſe flaterie, action de naqueter, de valeter. § godni urzędow nie utrzymuią ale w zaſkakiwaniu fortelnieyśi.

Zaſkakiwam, Zaſkakuię, *v. m. F. zaskoczę.* 1) einem entgegen ſpringen. 2) einem vorkommen. 3) einem aufſpringen, ums Maul gehen; eines Gunſt zu erwerben ſuchen. 4) etwas abwenden; einer Sache vorkommen, vorbeugen. 5) nach etwas ſtreben, ſein Abſehen auf etwas richten. 1) aller en ſautant au devant de qu. 2) prévenir qu; obtenir plûtôt qu'un autre. 3) faire le pié de grue à qu; valeter, naqueter, faire ſa cour à qu; tâcher de gagner l'afection de qu; courtiſer qu. 4) aller au devant d'un mal; obvier, couper le chemin à; détourner, empêcher, parer, éloigner, éviter qu. ch. 5) ambitionner, mugueter, tâcher d'avoir, briguer qu. ch; aſpirer à. § 1) zaſkakuie mu od radośći. 2) zaſkoczył mu od tego urzędu. 3) zaſkakuie mu przy każdey okazyi. 4) zawczaſu złemu zaſkoczyć trzeba. 5) zaſkakuie koło, do tego urzędu.

zaskakował mu od ſpaśi, w drogę. er ſuchte ſeine Abſicht zu hintertreiben. il a pris à tâche de renverſer ſon deſſein.

zaskoczył mu w drogę, od ſpaśi. er hat ihm das Concept verrückt, ſeine Abſicht hintertrieben. il a renverſé, détruit ſon deſſein.

Zaſkoczenie złemu. Vorbeugung, Abwendung. empêchement, éloignement d'un mal.

Zaſklepić. 1) zuwölben. 2) candiren, mit Zucker beziehen. 3) mit Eis bedecken. 1) fermer avec une voute. 2) glacer, encrouter, révetir avec du ſucre. 3) couvrir avec de la glace; faire glacer. § 1) zaſklepić kośćioł. 2) zaſklepić co w cukrze. **3) poki żima wody lodami nie zaſklepi.

zasklepić śię. ſich candiren. ſe candir. § ieſzcze śię owoc w cukrze nie zaſklepił.

Zaſkornica. eine Beule hinter der Haut. bube qui eſt entre chair et peau.

Zaſkorny. zwiſchen Haut und Fleiſch. ſubcutané; qui eſt entre cuir et chair.

Zaſkwarzenie. das Begießen mit heißem Fett. infuſion, l'action de verſer deſſus de la graiſſe fonduë. § ſadło koz dźikich do zaſkwarzenia koniom ſadna pomocne.

Zaſkwarzyć co, *F. zaskwarzę.* mit heißem Fett begießen. verſer deſſus de la graiſſe fonduë.

Zaſkwieram komu, *v. m. F. zaskwierzę.* zuſetzen, quälen. faire de la peine à; tourmenter, fatiguer.

Zasłaniam, *v. m. F. zasłonię.* 1) vorziehen eine Decke. 2) etwas vorhalten; mit etwas bedecken. 3) im Lichten ſtehen; vortreten. 4) beſchützen, beſchirmen für etwas. 5) Kriegsbauk. bedecken, beſtreichen. 1) tendre, mettre au devant; couvrir avec un voile. 2) mettre devant ou ſur; couvrir une choſe pour qu'on ne la voie pas, pour empêcher de la voir. 3) boucher la vuë; faire ombre, ôter, empêcher le jour à qu. 4) défendre, garantir qu. de; couvrir qu. de; mettre qu. à couvert de; protéger qu. de. 5) *Fortif.* couvrir, défendre. § 1) zasłonić obraz zasłoną, twarz kwefem, śiatką. 2) zasłonił mu ręką, aby podpiſu nie czytał. 3) nie zasłaniay mu przy robośie. 4) zasłonił mię od kiia, od iego niełaſki; pańſką twoią mię zasłaniaſz obroną. 5) kaſztel miaſto od nieprzyiaćiela zasłania i broni wſzyſtek trakt do niego należący.

zasłaniać kogo od słońca. einen vor der Sonne bewahren. défendre qu. du ſoleil.

zasłonić śię. 1) vor ſich halten, ſich zu beſchützen, oder nicht geſehen zu werden. 2) ſich mit etwas ſchützen; vorſchützen, ſich entſchuldigen. 1) ſe couvrir de; mettre qu. ch. devant ſoi pour ſe défendre, pour ſe cacher. 2) prétexter qu. ch; ſe ſervir du prétexte de; s'excuſer ſur. § 1) zasłoniła śię chuſtką; zasłonił śię tarczą od razu; zasłaniać śię od słońca, od ognia. 2) ſzkoda śię zasłaniać, kiedy rzecz ieſt oczywiſta; zasłania śię kuflem, piiańſtwem, ſtarośćią.

Zasłanianie, zasłonienie. das Verdecken. l'action de tendre qu. ch. au devant, de voiler.

Zasłanie. Abordnung in entfernete Länder; Verſchickung, Verſendung. envoi d'une perſonne dans un païs éloigné. § zasłanie posła w ſprawie iakiey.

zasłanie kogo na wygnanie. Abſchickung ins Elend; Verweiſung. déportation, banniſſement.

Zasłany. 1) weit, abgeordnet, abgeſchickt. 2) geſchickt in ein entferneteṡ Land. 1) delegué, député, envoié fort loin. 2) envoié dans un païs éloigné. § 1) ſekretarz

kretarz do Porty zasłany. 2) zasłany do Syberzu na wygnanie.

Zaślepiam, *v. m. F. zaślepię.* verblenden, den Verstand verfinstern. éblouïr, aveugler; surprendre l'esprit par de fausses raisons. § zaślepił go, iego rozum.

zaślepić się. sich selbst verblenden. s'aveugler, s'éblouïr. § zaślepił się w błędzie.

Zaślepienie. Verblendung, Blindheit. aveuglement, éblouïssement.

Zaślepiony. verblendet. aveuglé, ébloui.

Zasłona. 1) Decke, Vorhang. 2) Nonnen-Schleyer, oder sonsten ein Tuch das Gesicht zu bedecken. 3) fig. Decke, Finsterniß. 4) Blendwerk, Schein. 5) Schutz, Schirm. 6) Kriegsbauk. Blendung, Verdeckung, hinter welcher man sicher ist. 7) Kriegsbauk. Curtine, Mittel-Wall. 1) voile, *m.* rideau; tout ce qui empêche qu'on ne voie. 2) le voile dont se couvre une Réligieuse ou une autre personne le visage. 3) *fig.* voile, *m.* bandeau; ténébres, *f. plur.* obscurité; couverture, envelope; ce qui cache ce qu'on doit voir. 4) voile, *m.* prétexte specieux, couleur, *f.* ombre, *m.* 5) protection, défense. 6) *Fortif.* rideau; les chandeliers ou les blindes pour couvrir les ouvriers. 7) *Fortif.* la courtine. § 1) zasłona na komedyach; za zasłoną śiedźi; zasłona obrazu, tablice, okna; oczu zasłoną są powieki. 2) zasłona mniszek. 3) zdeym z błędnego rozumu zasłonę; odiąłem mu zasłonę mniemania. 4) interesom swoim dawał pospolitego dobra pozorne zasłony; zachodzący miedzy twoim a moim interes obłudną z oczu zdeymie zasłonę. 5) pod zasłoną i obroną herbowney twoiey tarczy, tak wielowładney ręki.

zasłona we drzwiach dla wiatru; portyera. Thür-Vorhang. avant-huis, portiére.

zasłona od ognia. Feuer-Schirm; Heerd-Schirm. écran; couvre-feu qu'on met devant le feu.

zasłona od słońca; ćiennik. Sonnen-Schirm. parasol, dont on se défend du soleil.

zasłona od deszczu. Regen-Schirm. parapluïe, parasol.

zasłona od świece. Licht-Schirm. écran à pié; écran aux chandelles.

zasłona. } das Verdecken, Verhängen; Verdeckung. l'action de tendre au devant, de voiler.
Zasłonienie. }

Zasłoniony. 1) verdeckt, vorgehangen. 2) beschirmet. 1) étendu au devant; voilé, couvert d'un voile. 2) protegé, garanti, défendu.

Zasługa. 1) Verdienst, gute That. 2) Sold, Löhnung der Soldaten. 1) le mérite; action qui mérite recompense. 2) solde; prêt, gage, *m.* apointement qu'on donne aux gens de guerre. § 1) osobliwa to będźie przed Panem Bogiem zasługa; odważnemi w boiu i pokoiu iaśnieie zasługami; wielkie ma zasługi. 2) żaden woyskowy potrąćić sobie nie ma w zasługi pieniędzy podatkowych; zasługi żołnierz bierze; zasługi dawać płaćić.

Zasługuię, *v. m. F. zasłużę.* verdienen Strafe oder Belohnung; wehrt seyn gutes oder böses. mériter punition ou recompense; recevoir la recompense de son travail; étre digne de bien ou de mal. § zasłużył tę godność, tę karę; zasłużysz tym na karę; zasłużył sobie chęć i życzliwość wszystkich.

źle się komu zasłużyć. einem einen schlechten Gefallen erweisen. desobliger, desservir qu; faire un mauvais ofice à qu.

Zasłużenie czego. das Verdienen. l'action de mériter. § zasłużenie kary, nagrody.

Zasłużony. 1) wohlverdient. 2) verdient. 1) méritant; qui a des mérites, qui a bien servi; qui a mérité qu. ch; qui est digne de. 2) mérité; ce qu'on a mérité. § 1) zasłużony człowiek, sługa, żołnierz. 2) zasłużona kara.

zasłużone; wysługa. verdienter Lohn, Verdienst. gain, recompense, salaire, *m.*

Zasłychnąć, *F. zasłychnę.* } Wind von etwas bekommen; erschnappen; von einer Sache ein wenig hören. entr'ouïr, entendre dire qu. ch. de; avoir le vent de. § zasłychnał nieco o zamysłach iego; zasłyszawszy to uiechał.
Zasłyszeć, *F. zasłyszę.* }

Zasmakować, *F. zasmakuię.* 1) einen Geschmack an etwas finden, haben. 2) schmecken, angenehm seyn. 1) goûter, trouver une chose à son goût; prendre plaisir à. 2) étre au goût de qu. § 1) zasmakowali sobie tego. 2) zasmakowało mu to.

Zasmalam co, *v. m. F. zasmolę.* verpichen, poisser; enduire de poix; goudronner.

Zaśmiedźiały. verblichen, verschoßen. passé, décoloré, déteint, morne, délavé.

rdzą zaśmiedźiały. verrostet, mit Rost bedecket. couvert de rouille; enrouillé.

Zaśmic-

Zaśmiedźieć, *F. zaśmiedźieie.* verbleichen, verschießen, den Glanz, die Farbe verlieren. se ternir, se passer, se déteindre.
rdzą zaśmiedźieć. verrosten. s'enrouiller.
Zaśmierdźieć, *F. zasmierdźieię.* stinkend werden; zu stinken anfangen. s'empüantir, commencer à sentir mauvais. § aby mięso nie zaśmierdźiało.
Zasmradzam, *v. m. F. zasmrodzę.* einen Gestank machen; stänkern. empester, empüantir, infecter, remplir de püanteur.
Zasmucam, *v. m. F. zasmucę.* betrüben. atrister, afliger. § matkę swoię tym (na tym) zasmućił.
zasmućić się. sich betrüben. s'afliger, s'atrister.
Zasmucenie. Betrübung. afliction.
Zasmucony. betrübt. atristé, afligé.
Zasnąć, *F. zasnę.* 1) einschlafen. 2) absterben wie ein Fisch. 1) s'endormir, s'assoupir; étre pris du sommeil. 2) mourir comme un poisson. § 1) zasnąć nie może. 2) ryba zasnęła.
Zaśniad, płod niedonoszony, niedoszły. Mutter-Kalb, Mond-Kalb, Mutter-Gewächs, das in Mutter-Leibe zu entstehen pfleget. môle; masse de chair informe qui s'engendre quelque fois dans le ventre d'une femme.
Zasolonka. Lacken-Fleisch, Peckel-Fleisch. du salé, de la saline, chair salée.
Zaspa. *vid.* Zamieć.
Zaspać. *vid.* Zasypiam.
Zaspane oczy. verschlafene Augen. des yeux encore pleins de sommeil.
zaspane ma oczy. er ist noch ganz schlaftrunken. il est étourdi comme le prémier coup de matines.
Zaśpiewać, *F. zaśpiewam.* eins singen. se mettre à chanter.
Zasromać, *F. zasromam.* beschämen. faire honte à qu; couvrir de honte.
zasromać się. sich schämen. rougir, avoir honte.
Zastaię, zastawam, *v. m. F. zastanę.* 1) antreffen. 2) beschleichen, antreffen, darzukommen. 1) rencontrer, trouver. 2) surprendre, atraper; survenir; venir sur les entrefaites et pendant que d'autres font qu. ch. § 1) zastałem go na, przy robóćie; list twoy śiostrę zastał; zastał go u stołu; zastałem tę książkę u niego. 2) zastał mię deszcz, śnieg na drodze; zastał go u żony.
Zastalam co, *v. m. F. zastalę.* 1) verstählern. 2) verhärten. 3) stärken. 1) acerer. 2) endurcir. 3) fortifier, rafermir, relever.

Zastanawiam, *v. m. F. zastanowię.* 1) hemmen, aufhalten. 2) Heilk. stillen, hemmen eine Krankheit. 1) arrêter, faire demeurer, reprimer, retenir, contenir. 2) arrêter un mal; empêcher le progrès d'une maladie: couper chemin à une maladie. § 1) zastanowił bieg iego, wodę. 2) zastanowić biegunkę, febrę.
zastanowić krew. das Blut stillen. étancher, arrêter le sang.
zastanowić się. 1) stehen bleiben im Gehen. 2) stehen bleiben, sich stämmen. 3) Halte machen auf einem Zug. 4) stecken bleiben in der Rede. 1) s'arrêter, demeurer là; cesser d'aller, n'aller plus loin. 2) s'arrêter, ne point couler, s'engorger. 3) faire alte dans une marche. 4) s'arrêter, demeurer au filet; demeurer tout court lors qu'on parle. § 1) zastanowił się przede mną na drodze; zastanowiły się konie; zastanowił się zegar. 2) zastanowiła się woda w rurze. 3) zastanowiło się woysko. 4) zastanowić się w mowie.
Zastanowićiel. Aufhalter, Hemmer. celui qui arrête, qui fait demeurer.
Zastanowienie czego. Aufhaltung, Anhaltung, Stillung. arrêt; l'action d'arrêter, de retenir. § zastanowienie zaiadłośći pospolstwa; lekarstwo na zastanowienie biegunki, febry.
zastanowienie krwie. Stillung des Bluts. étanchement du sang.
zastanowienie się. das Stillstehen. l'action de s'arrêter.
Zastanowiony. aufgehalten, gehemmt. arrêté, reprimé, retenu.
Zastany. angetroffen. rencontré, trouvé sur, dans. § zastany na rebelii i wźięty.
Zastąpienie. 1) die Vortretung; das Darzwischentreten. 2) Vertretung, Beschirmung, Vermittelung. 1) interposition; la situation d'un corps entre deux autres. 2) interposition, entremise. § 1) zaćmienie słońca pochodźi od zastąpienia księżyca miedzy źiemią a słońcem. 2) uwolniony za zastąpieniem łaski krolewskiey.
zastąpienie kogo u prawa; warunek. gerichtliche Vertretung, Gewähr-Leistung, Gewähr. éviction, garantie.
zastąpienie w drodze komu. die Vortretung auf dem Wege. l'action de se mettre devant qu. en chemin, de l'arrêter.
Zastarzały. 1) veraltet, alt, eingewurzelt. 2) der bey etwas alt, grau geworden ist. 3) alt, verlegen, abgekommen. 4) verjährt, durch die Verjährung erloschen. 1) invéteré, vieux, enraciné, qui dure depuis

depuis long tems. 2) blanchi, vieux, qui a vieilli, qui eſt devenu vieux dans un métier, dans un emploi. 3) vieux, inuſité, qui n'eſt pas plus de miſe, qui eſt hors d'uſage. 4) preſcrit; ſujet à preſcription. § 1) zaſtarzała choroba, przyiaźń, nieprzyiaźń. 2) zaſtarzały w niecnoćie, w tym rzemieśle. 3) zaſtarzały to zwyczay; zaſtarzałe słowo. 4) zaſtarzałe długi, zapiſy te śię rozumieć maią, ktorym dźieśięć lat minęło.

czynſz zaſtarzały. betagter, verfallner Zinß. échet.

zaſtarzałym czynić. veralten laßen. faire durer long tems; laiſſer ſuranner, laiſſer invéterer.

Zaſtarzeć śię, *F. zaſtarzeię.* 1) veralten, einwurzeln. 2) vergeſſen werden. 3) verjähren, durch die Verjährung ſeine Kraft verlieren. 1) invéterer, s'enraciner, vieillir. 2) étre dans l'oubli. 3) ſe preſcrire, être ſujet à la preſcription. § 1) zabieżeć niecnotom, chorobom trzeba, aby śię nie zaſtarzały. 2) nie zaſtarzały śię ieſzcze zasługi twoie.

Zaſtarzałość. ⎫ die Veraltung, lange
Zaſtarzenie. ⎭ Dauer. longue durée.

zaſtarzenie choroby. Hartnäckigkeit einer alten Krankheit. opiniâtreté d'un mal invéteré.

Zaſtaw, ⎫ 1) das Verſetzen, Verpfän-
*Zaſtawa. ⎭ den. 2) Hypothec auf ein unbewegliches Gut. 3) Pfand, Unterpfand, verpfändete Sache. 4) Geißel. 5) Kriegsbauk. eine Bruſtwehre. 1) l'engagement; l'action de donner en gage. 2) hipotéque; afectation dont un fond eſt chargé. 3) gage, *m.* nantiſſement; ce qu'on donne pour la ſureté du prét. 4) un ôtage. 5) *Fortif.* parapet; une élevation ſur le rempart. § 1) nie byłem przy zaſtawie tey rzeczy. 2) dał, zapiſał dom, rolą w zaſtaw. 3) bez zaſtawu pożyczył mi pieniędzy; na zaſtaw mi pożyczył. 4) zaſtawą mieſzkał u Turkow. 5) zaſtawa wału.

z zaſtawu wykupić, zaſtaw wykupić. ein Pfand einlöſen. dégager qu. ch; retirer une choſe qui étoit en gage.

w zaſtawie brać, na zaſtaw dać. auf ein Pfand geben, borgen. donner, prêter ſur gage; prendre en gage.

zaſtaw dać, w (na) zaſtaw dać. verpfänden; zum Pfand geben. donner pour nantiſſement; donner, mettre en gage; engager.

Zaſtawiam, *v. m. F. zaſtawię.* 1) verſetzen, verrammeln; vorſetzen. 2) fallen laßen, vorthun, vorſetzen als ein Fall-Gatter. 3) anſetzen, zuſetzen ans Feuer; überſetzen übers Feuer. 4) ſetzen, legen, ſtellen Netze; aufſtellen. 5) beſetzen, vollſetzen einen Ort mit etwas. 6) verſetzen, verpfänden. 7) vorhalten ein Gewehr; einen Hieb von einem abwenden. 8) vertheidigen, beſchützen. 1) barrer, barricader, fermer et mettre qu. ch. devant une porte fermée pour empêcher d'entrer. 2) mettre qu. ch. devant une ouverture; boucher, fermer; baiſſer, abattre, faire tomber comme une ſarraſine dans une porte. 3) mettre au feu, ſur le feu. 4) dreſſer, tendre des filets. 5) remplir de; mettre bien des choſes ſur. 6) engager, hipotéquer; mettre en gage; nantir, donner une choſe à qu. pour aſſurance d'une dette. 7) mettre qu. ch. devant qu. pour le défendre d'un coup qu'on lui porte. 8) défendre, protéger, ſoutenir qu. contre qu. ch. § 1) zaſtawił drzwi beczkami, ſtołkami. 2) zaſtawić kratę, upuſt. 3) a zaſtawiłeś mięso, garnek, koćioł. 4) zaſtawić na kogo śidła, śieći, łapkę. 5) zaſtawiono pańſko ſtoły nakryte zwierzyną, rybami. 6) zaſtawił u mnie ſzatę, łancuch, dom, wieś w takiey ſumie. 7) zaſtawił go laſką od razu. 8) służył zdrowiem ſwoim krolewſkie zaſtawiaiąc; zaſtawia pierśi ſwoie mężnie za wiarę, za wolność Oyczyzny; ſwoią pierśią zaſtawiał Oyczyzny całość, wolność i wiarę.

zaſtawić co na czym, w czym. für etwas eine Sache zum Pfande laſſen. laiſſer une choſe en gage pour qu. ch. § zaſtawił brewiarz na wino, na gorzałcę; wieś w poſagu zaſtawił.

zaſtawić piec. den Ofen zumachen. fermer un poêle, un fourneau.

zaſtawić śię. 1) vorhalten; einen Stoß oder Schlag abwenden, auffangen. 2) ſich mit etwas entſchuldigen; vorwenden, einwenden, vorſchützen. 3) einem widerſtehen, widerſtreben, vor den Riß treten; vertheidigen, beſchützen. 1) parer de qu. ch. un coup qu'on nous porte, faire parade de. 2) ſe ſervir du prétexte de; prendre prétexte de; prétexter qu. ch. s'excuſer ſur; opoſer pour prétexte qu. ch. 3) s'opoſer, reſiſter à; ſe défendre contre; défendre, ſoutenir, protéger. § 1) zaſtawił śię tarczą, ręką, kiiem od razu. 2) zaſtawia śię bratem twoim. 3) zaſtawił mu śię mężny Hetman; zaſtawiay śię i opieray śię mężnie przećiwko Turkom; pierśiami ſwoiemi i fortuną iako murem śię zaſtawiał;

zaſta-

zastawiay się o prawdę (przy prawdzie) iako naylepiey możesz; zastawiał się za krola i wolność.

Zastawianie, zastawienie. 1) das Versetzen, Vorsetzen. 2) das Versetzen, Verpfänden. 3) Widerstand, Vertheidigung. 1) l'action de mettre qu. ch. devant une porte fermée pour défendre l'entrée. 2) engagement; l'action d'engager, de donner en gage. 3) oposition, défense, resistance. § 1) zastawienie drzwi stołem. 2) zastawianie rzeczy cudzych i swoich. 3) mocnym piersi naszych zastawianiem całość oyczyzny utrzymaliśmy.

zastawianie sieci. das Aufstellen der Netze. tente; l'action de tendre des filets.

zastawienie się komu. Widerstand den man einem thut. resistance, oposition qu'on fait à qu.

zastawienie się za kogo. Fürbitte für einen. intercession, interposition pour qu.

zastawienie się przy czym. Handhabung, Behauptung, Beschützung. maintien, conservation, afermissement. § maią sposoby do zastawiania się przy wolności.

Zastawiony. 1) versetzt, verrammelt. 2) zugesetzt, übergesetzt als ein Topf. 3) aufgestellt als eine Falle. 4) versetzt, verpfändet. 1) barré, barricadé. 2) mis au ou sur le feu. 3) tendu, dressé comme un piége. 4) engagé, nanti, donné en gage. § 1) drzwi zastawione. 2) garnek, potrawa zastawiona. 3) zastawionych uszedł sieci. 4) zastawiony dom, zegarek,

stoł potrawami zastawiony. vid. *zastawny stoł.*

Zastawka. jedes Werkzeug, damit man den Lauf einer Maschine hemmet. chaque instrument qui sert à arrêter une machine dans son cours.

zastawka wiatrakowa. Hemm-Baum an der Wind-Mühle. bascule de moulin à vent. § zastawka wiatrakowa tamuie obrot skrzydeł i kamieni.

Zastawnik. 1) Versetzer, Verpfänder. 2) Pfänder-Verleiher; Inhaber des Pfandes. 1) celui qui donne en gage. 2) qui prend qu. ch. en gage; créancier hipotécaire; prêteur sur gage.

zastawnik stawu. ein Schutz-Brett. la bonde d'un étang.

Zastawny. 1) Pfand-, zum Pfand gehörig. 2) verpfändet, versetzet. 1) qui regarde une hipotèque, un gage; hipotécaire. 2) hipotéqué, engagé, nanti. § 1) sprawa zastawna. 2) zastawna, zastawiona maiętność.

prawa zastawne. die Lehn-Briefe, Lehn-Urkunde. lettres féodales, titres féodaux.

zastawny stoł. ein mit Speisen besetzter Tisch. une table rempli de mêts, de plats.

Zastęp. 1) Hülfe, Hülfs-Völker. 2) Kriegsbauk. die Brustwehre. 3) Kriegsbauk. ein Werk. 4) Kriegsbauk. Blendung, Schirm, hinter welchem die Arbeiter sicher arbeiten. 1) secours, troupes auxiliaires. 2) *Fortif.* parapet. 3) *Fortif.* un ouvrage, travail de fortification. 4) *Fortif.* les chandeliers, les blindes pour couvrir les ouvriers. § ** 1) zastępy, posiłki przyiacielskie; zastępem wodnym przybył. 2) zastęp wału; zastęp wycieczny. 3) wystawić przedbramny zastęp. 4) za zastępami robotnicy kopią.

Pan zastępow, Bog zastępow. in der Bibel: Gott Zebaot; der Herr der Heer-Schaaren. *dans l'Ecriture:* Dieu; le Seigneur des armées.

Zastępca. 1) Vertreter, Beschützer, Rückenhalter. 2) Bürge. 3) Statthalter, der eines Stelle vertrit. 1) défendeur, protecteur, second, soutien; personne qui soutient, qui défend les interêts de qu. 2) garand, caution, *f.* répondant. 3) vicaire, lieutenant; qui représente qu; qui éxerce en la place d'un autre.

zastępca na drodze. der einem den Weg vertrit. qui se présente, qui s'opose devant qu. pour l'empêcher d'avancer, d'aller son chemin.

zastępca w poiedynku. Secundant im Zweykampf. second, celui qui défend qu. dans un düel.

Zastępny; zastępuiący mieysce czyie. der eines Stelle vertrit. qui tient la place de qu; qui représente qu; qui éxerce la fonction de qu.

Zastępuię, *v. m. F. zastąpię.* 1) über etwas schreiten, treten. 2) Platz einnehmen. 3) einen vorstellen, eines Stelle vertreten. 4) für einen die Gewehr leisten, gut sagen. 5) einen vertreten, vertheidigen, beschützen. 6) schwanger werden. 1) passer par dessus une chose en marchant. 2) remplir, ocuper, couvrir, tenir une place. 3) tenir lieu de; tenir la place de; représenter qu. 4) garantir, cautionner qu; être garand, être caution pour. 5) défendre, soutenir, apuier, seconder, protéger qu. 6) concevoir; être enceinte de; commencer sa grossesse. § *1) zastąpić za krzak (przestąpić krzak) niski.

2) aby

2) aby te materye księgi i mieyſca nie zaſtąpiły; iegoby poddani poł świata zaſtąpić mogli; darmo te rzeczy mieyſce zaſtępuią; pochwały iego cała zaſtąpiły dedykacyą. 3) zaſtępuie kogo w panowaniu, w urzędźie; te dobra odebrane ludu zaſtępować maią ćiężary. 4) zaſtępować kogo w kontrakćie, w prawie. 5) zaſtąpił mię u krola; ſwoiemi pierśiami Oyczyznę zaſtąpił; nie zaſtąpiſz ty mnie. 6) Doktorzy mowią, że nieboga zaſtąpiła.

mamże ia ćiebie grzbietem moim zaſtępować. ſoll ich denn für dich büßen, mit meiner Haut, mit meinem Buckel bezahlen. voulez vous que je paie de ma peau les fautes, les ſotiſes que vous faites; dois-je porter vos péchez.

zaſtępuię komu w drodze; *zaſtanawiam śię przećiw komu.* einem in den Weg treten, ihn nicht durchlaßen. ſe préſenter devant qu. pour l'empêcher d'aller ſon chemin; ſe mettre devant le paſſage, ſe placer au milieu du chemin; embaraſſer qu. en chemin, le chemin à qu.

zaſtępować na drogach; *rozbiiać po drogach.* Straßen-Räuberey begehen, auf den Straßen auflauren. brigander; voler ſur les grands chemins.

zaſtępuię komu mieyſce. ſich obenan ſetzen, ſich über einen ſetzen. prendre le pas devant qu; prendre la place d'une perſonne.

koń zaſtąpił. das Pferd iſt über den Stand-Baum, über den Seil-Strang getreten. le cheval s'eſt embaraſsé les jambes dans la barre, dans les traits.

Zaſtole, za ſtołem mieyſce. Platz hinter dem Tiſch. endroit entre une table et la muraille.

Zaſtrzał. 1) Bauk. Gegen-Pfeiler, Strebe-Pfeiler, Stütze. 2) Schuß, abgeſchoßener Pfeil. 1) *Architec.* contrefort, épron, arc-boutant, apui, étançon. 2) trait, coup de flèche, d'arme à feu. § 1) zaſtrzał w budowaniu od ſpodku aż do wierzchu budynek trzyma. **2) zaſtrzały (poſtrzały) kupidynowe.

Zaſtrzałek, *g. a.* kleiner Strebe-Pfeiler. petit arc-boutant.

Zaſtrzelić, *F. zaſtrzelę.* todt ſchießen. tirer, tüer à coup d'arme à feu. § zaſtrzelić ſarnę flintą, ſzrotem, ſtrzałą.

Zaſuwa. 1) großer Vorſchieber. 2) Einſchieber, Schieber-Laden. 1) grand verrou. 2) grand guichet pour fermer une ouverture.

Zaſuwam, *v. m. F. zaſunę.* 1) vorſchieben, zuſchieben. 2) vorziehen einen Vorhang. 1) faire couler pour fermer; pouſſer un verrou; verrouiller, barrer; fermer avec un verrou, avec une barre. 2) encourtiner; fermer d'un rideau. § 1) zaſuń zaporkę. 2) nie zaſunął firamek.

zaſunąć śię firamkami. die Vorhänge vor ſich zuziehen. s'encourtiner; tirer, mettre les rideaux devant ſoi.

Zaſuwka. 1) Riegel, kleiner Riegel. 2) Vorſchieber, Einſchieber, Schieber, Schieb-Deckel. 1) verrou. 2) couliſſe, guichet, petite planche qu'on fait couler dans les couliſſes. § 1) zamknąć drzwi na zaſuwkę. 2) zaſuń, odſuń zaſuwkę przed okienkiem; -w te wyćięćia zaſuwka śię wſuwa.

Zaświatowy. was hinter dieſer Welt iſt. qui demeure au delà de ce monde.

Zaświecam, *v. m. F. zaświecę.* 1) anzünden ein Licht. 2) einem leuchten. 3) erſcheinen, anſcheinen, kommen. 1) allumer une lumiére 2) éclairer qu; conduire qu. avec une lumiére. 3) rire, paroitre, venir, arriver à. § 1) zaświec świecę. 2) zaświec mu do drzwi. 3) pogodna zaświećiła chwila; fortuna mu przed oczy zaświećiła.

zaświeca śię co. es wird helle; es wird Licht. il luit, il s'éclaircit; il devient clair; il commence à briller, à luire. § zaświećiło śię od błyskawicy, od świecy; księżyć śię zaświećił; gwiazdy śię zaświećiły.

Zaświećie, za światem mieyſce. die Hinter-Welt; Ort hinter dieſer Welt. eſpace au delà de ce monde.

Zaświtnąć, *F. zaświtnie.* Licht werden; grauen, anbrechen als der Tag. commencer à poindre, à faire jour, à éclorre. § zaświtnął dźień; iak zaświtnęło (zaświtło) odiechali.

Zaświtanie, zaświtnienie. Tages-Anbruch. la pointe, l'aube du jour. § pierwſze zaświtanie.

*Zaswoić ſobie co, *F. zaswoię.* ſich etwas zueignen. s'aproprier; s'atribuër une choſe.

Zaswoienie. Anmaßung. l'action de s'aproprier une choſe.

Zaswoiony. zugeeignet, angemaßt. atribué, aproprié.

Zaſycham, *v. m. F. zaschnę.* eintrucknen. devenir ſec, ſe durcir. § zaschnęły, zaschły beczki; kiy zaſechł.

Zaſyłam co, *v. m. F. zaślę.* weit wegſchicken. envoier loin. § zasłano go do Syberzu.

Zaſypiam, *v. m. F. zaśpię.* 1) einſchlafen. 2) zu lange ſchlafen. 3) etwas verſchlafen. 4) verſchlafen, verſäumen, nachläßig ſeyn. 1) s'endormir. 2) dormir trop long tems. 3) perdre qu. ch. en dormant; manquer à qu. ch, négliger qu. ch. pour avoir trop dormi. 4) négliger qu. ch; manquer de faire; s'endormir ſur; n'avoir pas ſoin de. § *1) ieſzcze nie zaſpał (zasnął) chory. 2) czemuś nie rychło przyſzedł? zaſpałem. 3) zaſpał kazanie, lekcyą. 4) zaſypiaſz w usłudze przećiwko Panu; zaſpałeś tę ſprawę; pewnie tego nie zaśpię.

zaspać oczy. die Augen verſchlafen; die Augen noch voll Schlaf haben. remplir les yeux du ſommeil; avoir les yeux abatus par le ſommeil.

Zaſypowanie, zaſypanie. das Ausfüllen eines Grabens. l'action de remplir un creux; rempliſſage, *m.* § zaſypanie rowu gruzem, piaſkiem.

Zaſypuię co, *v. m. F. zaſypię.* 1) ausfüllen, zuſchütten, verſchütten. 2) beſchütten, beſtreuen als mit Salz. 1) encombrer, remplir un creux de terre, de gravois. 2) jetter deſſus, répandre ſur qu. ch. beaucoup de; couvrir de. § 1) zaſypać ten row trzeba. 2) zaſyp to ſolą, pieprzem.

Zaſzańc, ſzańc. eine Schanze. fort, redoute, retranchement.

Zaſzczekać, *F. zaſzczeknę.* anſchlagen; einmahl bellen. commencer à aboier. § pies zaſzczeknął, muśi tam ktoś bydź.

Zaſzczknąć, *F. zaſzczknę.* 1) zu ſchlucken anfangen; einmahl ſchluckſen. 2) ſtechen als ein Wurm. 1) commencer à hoqueter; hoqueter un coup. 2) piquer comme le ver. § 1) zaſzczknąwſzy ſkonał. 2) zaſzczknął mię robak.

Zaſzczycam, *v. m. F. zaſzczycę.* vertheidigen, beſchützen. défendre, proteger, apuier, ſoutenir. § zaſzczycali go iednoſtaynemi śiłami; to go zaſzczycało.

zaſzczycać śię czym. ſich auf etwas ſteifen. ſe faire fort, ſe piquer de.

Zaſzczypek. *g. u.* Neckerey, Schererey. picoterie, petite querelle; petite ataque. § zaſzczypkiem mu do tego dał okazyą.

Zaſzczyt. 1) Schutz, Schirm. 2) Vorzug, Vorrecht. 3) Hülfs-Völker. 4) Hülfe. 5) Kriegsbauk. ein Werk. 6) Kriegsbauk. eine Bruſtwehr. 1) protection, défenſe; auſpices, *m. plur.* 2) préference. avantage, *m.* prérogative. 3) troupes auxiliaires; ſecours. 4) ſecours, aide. 5) *Fortif.* un ouvrage. 6) *Fortif.* parapet. § 1) obrońca Oyczyzny i zaſzczyt wiary; ieſteś miłey Oyczyznie zaſzczytem, ubogich obroną i zasłoną; na zaſzczyt wolnośći i praw naſzych; pod twoim zaſzczytem ta kśiążka Polſkiemu śię pokazuie świátu. 2) zaſzczyt to iego; w tym ma wielki zaſzczzyt. **3) zaſzczyty, pośiłki przyiaćielſkie przybyły. 4) dźiękuie za zaſzczyty przyiaćielſkie. 5) nieprzyiaćiel ogromne ſypie zaſzczyty; zaſzczyt przed bramą uſypano. 6) zaſzczyt wału; zaſzczyt wyćieczny.

Zaſzkadzam komu w czym, *v. m. F. zaſzkodzę.* ſchaden; Schaden, Nachtheil zufügen. faire tort; nuire, préjudicier à; endommager qu. ch.

nie zaſzkodźi. es wird nicht ſchaden. il ne nuira pas.

Zaſzkodzenie. Schaden, Nachtheil. tort, perte, dommage, *m.* préjudice, *m.* § zaſzkodzenie na sławie i dobrym mieniu.

Zaſzła, zaſzło. *vid.* Zachodzę.

Zaſzły. untergegangen als die Sonne. diſparu ſur l'horiſon, couché comme le ſoleil.

zaſzły na rozumie. wahnwitzig, albern. fou, inſenſé, qui a un coup de hâche; qui n'a point de ſens.

Zaſzorowany piaſkiem w wodźie. Verſandung. l'action de s'aſſabler.

Zaſzorowanie piaſkiem. verſandet. aſſablé; rempli de ſable.

Zaſzorować co piaſkiem. mit Sand verſchütten. aſſabler, remplir de ſable.

zaſzorować śię piaskiem. verſanden. s'aſſabler, ſe remplir de ſable.

Zaſzyćie, zaſzywanie. das Zunähen, Vernähen, Einnähen. l'action de reprendre avec l'éguille, de coudre dans qu. ch.

Zaſzyty. 1) zugenäht. 2) vernäht, eingenäht. 1) couſu, racommodé. 2) couſu dans.

Zaſzywam, *v. m. F. zaſzyię.* 1) zunähen. 2) vernähen, einnähen in etwas. 1) racommoder, refaire, recoudre, reprendre ce qui eſt découſu ou déchiré. 2) coudre qu. ch. dans une autre. § 1) zaſzyy dźiurę. 2) zaſzył towar w worze, w płotnie.

Zataczam, *v. m. F. zatoczę* 1) herbeywälzen. 2) zirkeln, abzirkeln, mit dem Zirkel eine Figur machen. 3) pflanzen, ſetzen, auffühgren ein ſchweres Geſchütz. 1) rouler, transporter en roulant. 2) tracer, faire une figure avec un compas. 3) pointer, dreſſer et mettre une

piéce d'artillerie. § 1) zatocz tu, na to mieyſce kamień. 2) zatocz cyrklem lunetę. 3) działa i możdżerze zatoczono.

zatoczyć oboz. ein Lager aufſchlagen. asſeoir, dreſſer, mettre un camp. § zatoczono oboz pod miaſto.

zatoczyć śię. torkeln, taumeln. trébucher, chanceler, tortiller, étre prêt à tomber.

Zataić czego, *F. zataię.* verheelen, verſtecken. céler, cacher, dérober.

Zataienie. Verheelung. cachement; l'action de cacher.

Zataiony. verheelt, verſteckt. caché, célé.

zataiony mieśiąc. Wappenk. zunehmender Mond zwiſchen den Stollen eines Hufeiſens. *Blaſon.* un croiſſant entre les crampons d'un fer de cheval.

Zatapiam, *v. m. F. zatopię.* 1) erſaufen. 2) verſenken, untertauchen, ins Waſſer ſtürzen. 3) überſchwemmen. 4) zuſchmelzen; mit einer geſchmolzenen Materie umgießen, vergießen. 1) néïer. 2) ſubmerger, plonger, engloutir dans l'eau; faire aller dans le fond de l'eau. 3) inonder, couvrir d'eau. 4) renforcer, afermir avec une matiére fonduë, la répandre autour. § 1) zatopiono czarownicę. 2) zatopił ſkarb w ſadzawce; zatop koniec rurki w wodźie. 3) ta rzeka zatapia laſy, wśi, łąki. 4) zatopić co łoiem, woſkiem, ołowiem.

zatopił ſubſtancyą w brzuchu. er hat ſein Vermögen verfreſſen. il a mangé tout ſon bien.

zatopić śię. 1) ſich erſäufen. 2) überſchwemmet werden. 3) ſich vertiefen in etwas; ſich ergeben. 1) ſe néier. 2) étre inondé. 3) s'enſevelir, s'abîmer dans; s'adonner à. § 1) z rozpaczy śię zatopił. 2) zatopiła śię wieś. 3) zatapia śię w rozmyślaniu, w myślach, w rozkoſzach.

Zataraſować co, *F. zataraſuię.* verrammeln. barricader, barrer.

Zataraſowanie. Verrammlung. barricade.

Zataraſowany. verrammelt. barricadé, barré.

Zatarćie. *vid.* Zaćieranie.

Zatarga. 1) Zank, Händel. 2) Hinderniß. 1) querelle, priſe, diſpute, *m.* 2) empêchement. § 1) nic po tych zatargach; miałem z nim zatargę. 2) wielką w tym zatargę (przeſzkodę) miałem.

Zatarty. verrieben, gleich gerieben. aplani par le moïen du frotement.

Zatchnąć śię, *F. zatchnę.* von Athem kommen, den Athem verlieren. perdre la reſpiration; ne pouvoir reſpirer, avoir la reſpiration étoufée.

Zatchnienie. ſchweres Athmen. perte d'haleine; dificulté de reſpirer.

Zatchniony. der den Athem verlohren hat. qui a perdu la reſpiration.

Zatępiam co, *v. m. F. zatępię.* 1) ſtumpfen, ſtumpf machen. 2) dumm machen. 1) émouſſer, gâter la pointe ou le tranchant. 2) hébeter, émouſſer; rendre ſtupide. § 1) zatępiłeś moy noż. 2) takie wychowanie zatępia rozumy.

Zatępienie. 1) das Stumpfmachen. 2) das Dummmachen. 1) l'action d'émouſſer. 2) l'action de rendre ſtupide.

Zatępiony. 1) ſtumpf gemacht. 2) dumm gemacht. 1) émouſſé. 2) hébeté, rendu ſtupide. § 1) śiekiera zatępiona. 2) zatępiony i zhukany umysł.

Zatężam, *v. m. F. zatężę.* ſteifen, ſteif machen. roidir, rendre ferme. § zatężać krochmalem chuſty.

Zatkać. *vid.* Zatykam.

Zatkanie. 1) Zuſtopfung. 2) Heilk. Verſtopfung. 1) boûchement; l'action de boûcher. 2) *Médec.* opilation, obſtruction. § 1) zatkanie dźiury. 2) zatkanie, zamulenie żył w ćiele.

Zatłaczam, *v. m F. zatłoczę.* erdrücken. écraſer; tüer en froiſſant. § mamka dźiećię zatłoczyła.

Zatłumiam, *v. m. F. zatłumię.* 1) dämpfen, erſticken. 2) ſtillen, beſänftigen, vertreiben, ſchwächen. 3) unterſchlagen, angreifen Geld. 1) domter, ſuprimer, reprimer. 2) apaiſer, arrêter, chaſſer, adoucir, étoufer. 3) toucher, détourner, dérober, divertir les deniers de qu. § 1) zatłumił nieprzyiaćiela, ſwawolę pospolſtwa. 2) wino żal, ſmętek zatłumia; zatłumić chorobę. 3) zatłumił pieniądze Rzeczypoſpolitey.

piiaństwo rozum zatłumia. die Trunkenheit ſchwächet den Verſtand. l'ivrognerie afoiblit l'eſprit, nuit à l'entendement.

Zatłumienie. Dämpfung. l'action d'arrêter, de reprimer. § ſtroy bobrowy na zatłumienie maćicy białymgłowom służy.

Zatłumiony. gedämpft, erſtickt, erdruckt. domté, reprimé, étoufé, arrêté.

zatłumione pieniądze. untergeſchlagenes Geld, Schwänzel-Pfennige. deniers détournez, l'argent diverti; grivelée.

Zatoczony. hinzugewälzt. roulé jusqu'à.

zatoczone dźiało. gepflanztes Geſchütz. canon pointé, dreſsé.

zatoczony oboz. aufgeſchlagnes Lager. camp aſſis, poſé.

Zatoczyć. *vid.* Zataczam.
Zatoczysto, *adv.* schneckenförmig, geringelt. tortueusement, spiralement, en forme de tendron de vigne; en rond.
Zatoczysty. schneckenförmig, gewunden, geschlungen, krumm. tortueux, tortillé, sinueux, qui va en tournant, qui a des détours, des sinuositez, des plis et replis.
linia zatoczysta. Meßk. eine Schnecken-Linie. *Géom.* ligne spirale.
Zatok, *g. u.* Krümme, Rolle; Büge, so Schlangen-Weise gehet. tortuosité, sinuosité, repli, tour, tortillement en ligne spirale. § zatoki po drogach zimie na śniegu; zatoki powrozowe, zatoki wężowe, wąż ogon zatokami ztąd i owąd kryie.
zatok morski; odnoga. ein Meer-Busen. golfe, *m.* sein de mer.
zatok rzeki, drogi. Krümme eines Flußes, eines Weges. tournoîment, courbure de fleuve, de chemin.
zatok zawoiu tureckiego. der weiße Bund um den türkischen Turban. fesse.
w zatoki zwiiać, składać. in Rollen, in die Runde über einander legen. lover; mettre en rond, en façon de cerceau.
zwiiać się w zatoki iako wąż. sich zusammen rollen wie eine Schlange. lover; se mettre en plusieurs plis comme un serpent.
Zatonąć, *F. zatonę.* 1) ersaufen, untergehen, untersinken. 2) überschwemmet, unter Wasser gesetzet werden. 3) fallen, stecken als in Schulden. 1) se néïer; couler à fond; étre submergé. 2) étre inondé. 3) *fig.* tomber, étre tombé, s'ensevelir, s'abîmer dans, étre néïé de. § 1) w Wiśle zatonął; okręt się łamał i zatonął. 2) zatonęły łąki, lasy. 3) zatonął w łakomstwie, w długach.
**Zatop, przepaść. Abgrund, Wasser-Schlund. abîme, *m.* goufre, *m.* § lod ogromne łamały zatopy.
Zatopić. *vid.* Zatapiam.
Zatopiony. 1) versenkt, untergetaucht. 2) überschwemmt. 1) néïé, submergé. 2) inondé. § 1) zatopiony w worze złoczyńca. 2) zatopione łąki.
Zatora, Płomieńczyk herb. Wappenk. ein Löwen-Kopf der Flammen speyt im blauen Feld, und einer über dem Helm und Krone. *Blas.* une tête de lion vomissant des flames au champ d'azur; la même tête paroit au dessus du timbre et de la couronne. § Zatora iest oyczystym Grabowskich kleynotem.
Zatrąbić, *F. zatrąbię.* blasen, in die Trompete stoßen. sonner de la trompette quelques coups. § zatrąbiono na trwogę.
Zatracam, *v. m. F. zatracę.* vertilgen, stürzen, aufreiben. perdre, ruïner, détruire, exterminer, extirper. § zatraćił nieprzyiaćiela swoiego, złą naukę, imię iego.
Zatrącam, *v. m. F. zatrącę.* 1) zu tode schmeißen. 2) riechen, schmecken nach etwas. 3) an sich haben eines Sitten. 1) tüer en frapant. 2) se sentir de; retenir le goût, l'odeur de. 3) sentir qu. ch; avoir l'air, la mine de. § 1) zatrąćił go kamieniem, pałką. 2) to wino śiarką, ten miod woskiem zazatrąca. 3) zatrąca włoskich obyczaiow.
Zatracenie. } Stürzung, Vertilgung,
Zatrata. } Ausrottung. perte, ruïne, extirpation, extermination.
Zatracony. gestürzt, vertilgt. extirpé, ruïné.
Zatret. } 1) der Wolf vom Gehen
Zatretowanie. } oder Reiten. 2) Wunde eines Pferdes vom Anstreichen der Füße. 1) écorchure, loup qu'on gagne d'un long chemin à pié ou à cheval. 2) entretaillure; blessure qui s'est fait lui même le cheval.
Zatretować się, *F. zatretuię.* 1) sich den Wolf reiten. 2) sich streifen, sich mit dem Fuß verwunden, von Pferden. 1) s'écorcher; gagner une écorchure à force d'aller à cheval. 2) s'entretailler, s'écorcher, se couper, *parlant d'un cheval.*
Zatruć, *F. zatruię.* vergiften, mit Gift hinrichten. empoisonner. § zatruto to dźiećię.
Zatrućie. Vergiftung. empoisonnement.
Zatrudniam, *v. m. F. zatrudnię.* 1) verwirren, verdunkeln, unverständlich machen. 2) schwer machen; Schwürigkeit machen; aufhalten. 3) belästigen, beschweren. 1) embarasser, obscurcir; rendre obscur; rendre dificile à entendre, brouiller, embrouiller. 2) arrêter, empêcher qu. ch; s'oposer à la réüsite d'une afaire. 3) incommoder, importuner, molester qu; étre à la charge. § 1) zatrudnia bez potrzeby łacną materyą, styl swoy. 2) zatrudnił dużo iego sukcesy, tę sprawę; powinienem wysłużyć, tylko ze niektore zatrudniaią sprawy. 3) żałuię że Was Pana zatrudniam.
Zatrudnienie. Verhinderung, Aufenthalt. empêchement, obstacle, *m.* § zatrudnienia

dnienia moie prypadaiące mi tego nie pozwalaią.

Zatrudniony. verdunkelt, verwirrt, schwer zu verstehen. obscur, embrouillé, dificile à entendre. § styl zatrudniony.

zatrudniony sprawami. überhäuft mit Verrichtungen; sehr beschäftigt. acablé, surchargé d'afaires.

Zatruty. vergiftet. empoisonné.

Zatrwożenie. Bestürzung. consternation, épouvante; abatement de coeur, surprise; alarme.

Zatrwożony. bestürzt. consterné, surpris, abatu, altéré, alarmé.

Zatrwożyć, F. *zatworzę.* entmüthen, bestürzen. alarmer, décourager, consterner, épouvanter; donner l'alarme à qu; jetter qu. dans la consternation. § ta nowina woysko zatrwożyła.

zatrwożyć śię. bestürzt werden, erschrecken. s'alarmer, s'épouvanter, se déconcerter, étre saisi de la consternation; avoir, prendre alarme; s'éfarer.

zatrwożyć śię z sobą. verzweifeln. désespérer, perdre l'espérance.

Zatrzeć, *vid.* Zaćieram.

Zatrzymacz. der etwas anhält, aufhält. détenteur, celui qui retient, qui arrête.

Zatrzymany. angehalten. arrêté, retenu, détenu.

Zatrzymanie, zatrzymywanie. Anhaltung, Aufhaltung. retention; arrêt, retention; l'action de retenir, d'arrêter. § zatrzymanie konia za staienne; zatrzymanie dłużnika, rzeczy iego.

zatrzymanie konia w biegu. das Anhalten eines Pferdes im Lauf. arrêt d'un cheval; parade.

zatrzymanie taiemnice. Verschwiegenheit. fidelité à garder un secret, l'action de le garder.

zatrzymanie stolcow. Hartleibigkeit. constipation, obstruction.

zatrzymanie krwie. Blut-Stillung. étanchement de sang.

zatrzymanie uryny. Harn-Zwang, Verstopfung des Harn-Ganges. supression, retention d'urine.

zatrzymanie śię od czego. Enthaltung, Mäßigung. continence; retenuë.

Zatrzymawam, Zatrzymuię, Zatrzymywam, *v. m. F. zatrzymam.* 1) anhalten, aufhalten, nicht gehen lassen. 2) behalten, zu bleiben bitten, nöthigen. 3) abhalten von etwas. 4) behalten; unterschlagen, verhelen. 1) détenir, arrêter, retenir, faire demeurer. 2) retenir, engager, faire demeurer par adresse. 3) retenir, contenir, tenir qu; empêcher qu. de. 4) suprimer, céler, dérober. § 1) deszcz mię tu zatrzymał; zatrzymać dłużnika, rzeczy czyie; zatrzymać konia w biegu. 2) zatrzymał mię na obiad. 3) zatrzymay go od tego.

zatrzyma słowo. er wird reinen Mund halten. il aura bonne bouche; il ne découvrira rien. § nie zatrzyma słowa.

zatrzymał mię na obiad. er behielt mich zur Mahlzeit. il m'a retenu à la table, à diner.

zatrzymać krew. das Blut stillen. étancher, arrêter le sang.

zatrzymać dech. den Athem an sich halten. retenir son haleine.

zatrzymać taiemnicę. ein Geheimniß bey sich behalten. retenir, garder un secret.

zatrzymać co na drogi czas. etwas auf theure Zeit aufbehalten. retenir, reserver, garder une chose jusqu'à une disette.

zatrzymać śię. sich enthalten, sich halten. se retenir, se contenir, s'empêcher de. § zatrzymać śię od śmiechu nie mogę.

zatrzymać śię doma. zu Hause bleiben; die Stube hüten. se tenir chez soi; ne point sortir de chez soi.

Zatulam, *v. m. F. zatulę.* stopfen, zuhalten. fermer, boûcher. § zatulić uszy gębę.

zatulić sobie uszy. sich die Ohren zustopfen. s'étouper, se boûcher les oreilles; n'être point touché de ce qu'on dit.

Zatwardnieć, F. *zatwardnieię.* zatwardźieć. verhärten, verstocken. s'endurcir, s'opiniâtrer. § zatwardniał w swoiey złośći.

Zatwardzam, *v. m. F. zatwardzę.* 1) härten, hart machen. 2) verhärten, hartnäckig, verstockt machen. 3) abhärten. 4) Heilk. stopfen, hartleibig machen. 1) durcir, rendre dur. 2) endurcir; faire un coeur dur. 3) acoutumer à qu. ch. de pénible. 4) *Médec.* serrer, resserrer, astreindre, restraindre le ventre, constiper. § 1) zatwardźić rozpalone żelazo w źimney wodźie. 2) zatwardźił serce iego. 3) zatwardźić kogo do pracy i trudow. 4) twarde iayka zatwardzaią; zatwardźić żywot.

zatwardzaiący. Heilk. stopfend, anhaltend. obstructif; restringent, astringent.

Zatwardzenie. Verhärtung. endurcissement.

zatwardzenie żołądka. Hartleibigkeit. obstruction, constipation; dureté de ventre.

Zatwardźiałość. Härtigkeit, Verhärtung. dureté, endurcissement.

Zatwardźiały. eig. u. fig. hart, verhärtet. *prop. et fig.* endurci, dur. § człek zatwardźiałego serca; zatwardźiały mur starośćią.

żołądek, żywot zatwardźiały. verstopfter Leib. ventre paresseux.

Zatwardźieć, *F. zatwardźieię.* 1) eig. u. fig. verhärten, verstocken. 2) hartleibig werden. 1) *prop. et fig.* s'endurcir, devenir dur, se durcir. 2) se resserrer, se restraindre, devenir dur ou constipé. § 1) zatwardźiał w złośći. 2) od tego żołądek zatwardźieie.

Zatyć, *F. zatyię.* 1) zu fett werden. 2) für Fettigkeit krank werden. 1) devenir trop replet. 2) devenir malade d'une trop grande repletion.

Zatyćie. übermäßige Völligkeit des Leibes. repletion; trop d'embonpoint; obésité.

Zatyczka. Stöpsel, Wisch etwas zu zustopfen. tampon, boûchon; tout ce qui sert à boûcher. § zatyczka do flaszy.

zatyczka piecowa. Ofen-Blech, Ofen-Thüre. boûchoir.

zatyczka niewieśćia. Schleier der Weiber das Maul zu verhüllen. un voile dont les femmes se couvrent la bouche.

Zatykam, *v. m. F. zatknę.* 1) zustopfen, verstopfen. 2) anspießen; anstecken an den Spieß. 3) Heilk. verstopfen. 1) boûcher, étouper; tamponer, fermer avec un boûchon. 2) embrocher; mettre à la broche. 3) *Médec.* boûcher les conduits; causer des obstructions; opiler, constiper, resserer, astreindre, restraindre. § 1) zatkał wszystkie dźiury; zatknął flaszę. 2) zatkniy pieczenią na rożen. 3) zamula i zatyka to żywot.

zatkać sobie uszy. 1) sich die Ohren verstopfen. 2) sich die Ohren zustopfen; nicht hören wollen. 1) boûcher les oreilles avec qu. ch. 2) s'étouper les oreilles; ne vouloir rien ouïr; secoüer les oreilles de tout ce qu'on dit.

zatkać gębę. das Maul zustopfen. boûcher, fermer la bouche, faire taire à qu. § zatkał mu tym zarzutem gębę.

zatykaiący. Heilk. verstopfend, anhaltend. *Médec.* obstructif, opilatif, astringent, restringent.

Zatyły. stark bey Leibe, sehr fett. replet; gros et gras; qui a trop d'embonpoint.

Zatym, zaczym, einfolglich, folglich, dahero. par conséquent, ergo, c'est pourquoi. § iest miłośierny i bogaty zaczym ratować nas będźie.

idźie zatym; idźie zaczym. auf einander folgen, es erfolget daraus. il s'ensuit. § wiązanie rzeczy iest sposobne, gdy co zaczym idźie.

*Zausznica, Zauszka } nauszka. ein Ohr-Gehenk. pendant d'oreille; bague d'oreille; boucle-d'oreille.

Zauszniczka. eine Ohren-Bläserin. raporteuse, celle qui fait des raports malignes.

Zausznictwo. Angeberey, Ohrenbläserey. raports, *plur.* faux raports; paroles flateuses et malignes pour faire tort à quelqu'un.

Zausznik. Ohren-Bläser. médisant, délateur, soufleur, raporteur, semeur de raports; sicophante; porte-paquet.

Zauszny. das hinter dem Ohr ist. qui est derriére l'oreille.

zauszny wrzod. Drüsen-Geschwür am Ohr. oreillon.

zauszny powiadacz. der einem Redenden einhilft. soufleur, celui qui suggére à une personne qui parle.

Zawada. Hinderniß, Anstoß. acroche, acroc, acrochement, obstacle, *m.* empêchement, traverse. § wysokie dostoynośći do szczęśliwego i spokoynego życia są zawadą.

zawady woienne; ćiężary woienne. Heer-Geräthe. le bagage d'armée.

Zawadzam, *v. m. F. zawadzę.* 1) an etwas anfahren, anstoßen, an etwas hängen bleiben. 2) einem hindern, im Wege stehen, im Wege seyn. 1) s'arrêter dessus qu. ch; choper, donner contre, s'acrocher à qu. ch. en allant. 2) empêcher, nuire à; incommoder qu. § 1) zawadźić ośią o drzewo; gdy wiosłem kto robi na czołnie, wiosłem o wodę zawadzaiąc czołn popycha; zawadźić szatą o, za goźdź; zawadźił nożem w deszce o ćwiek. 2) ustąp na stronę; nie zawadzay mi; alboć to zawadza? zawadźisz mu w tym przed sięwźięćiu.

zawadźić kołem o mur. mit einem Rade anfahren. donner de la roüe contre le mur.

zawadźić hakiem. mit einem Haken anfassen. acrocher, prendre avec un croc.

zawadźić pługiem w rolą. mit der Pflug-Schaar in den Acker fahren; anfangen

zu ackern. commencer à labourer; mettre le soc dans la terre.

iakby nożem zawadźił w ſerce moie. als wenn er mir ein Meſſer ins Herz geſtoßen hätte. comme s'il avoit porté le couteau dans mon ſein.

nie zawadźi. es wird nicht ſchaden; es wird nicht überflüßig ſeyn. il ne nuira pas, il ne ſera pas hors de propos, il ſera bon de. § nie zawadźi namienić; nie zawadźi tu dołożyć, powiedźieć.

zawadzać śię. 1) eig. u. fig. ſich anſtoßen; hängen bleiben. 2) ſich zanken. 3) *obſ.* ſich finden. ſ. *nayduie śię.* 1) s'acrocher; choper, ſe donner contre qu. ch. 2) ſe quereller. 3) *obſ.* ſe trouver, *v. nayduie śię.* § 1) zawadźiło śię koło o kamień. 2) zawadźiłem śię z nim.

ladaco mu na nośie zawadźi. die Fliege hindert ihm an der Wand. les charrettes de la ruë lui nuiſent.

Zawalam, *v. m. F. zawalę.* verſchütten, zuwerfen, ausfüllen mit Erde, Steinen. 2) befallen, verſchütten, begraben. 3) füllen, häufen 4) füllen, einen Platz einnehmen. 1) encombrer; embarraſſer, remplir un creux de gravois, de pierres, de terre. 2) acabler, couvrir d'une choſe péſante; enſevelir dans. 3) remplir, entaſſer. 4) remplir, ocuper la place de. § 1) zawalić row gruzem. 2) zawalili go kamieńmi, źiemią; dom go zawalił. 3) zawalić daremnie mieyſce; zawalił trupem ſwoim drogę nieprzyiaćielowi; zawalił ſkarbiec worami. 4) wory ſkarbiec zawaliły.

zawalić śię. einſtürzen, einfallen. ſe renverſer, s'ébouler, s'écrouler, s'abattre, tomber en ruïne. § zawalił śię kośćioł, dom; zawaliło śię miaſto od trzęśienia.

Zawałek, *g. a.* Kriegsbauk. ein Außenwerk. *Fortif.* déhors; un ouvrage qui eſt hors de l'enceinte d'une ville.

Zawalenie. Einſturz, Einſtürzung. éboulement.

Zawaliny, *plur.* eingefallner Ort, Schutt von einer eingefallnen Mauer. éboulis, décombres, *f. plur.* démolition, ruïne.

Zawalny. Außen-, vor dem Wall gelegen. de dehors, ſitué hors de l'enceinte d'une fortereſſe. § okopy zawalne.

Zawalony 1) verſchüttet, zugeworfen. 2) eingefallen, eingeſtürzt. 3) befallen mit einer Laſt. 1) rempli de terre, de pierres. 2) éboulé, renverſé, démoli. 3) acablé, couvert de; enſeveli dans. § 1) row kamieńmi zawalony. 2) miaſto zawalone. 3) zawalony obalinami.

Zawarćie. *adv.* verſchloſſener Weiſe. d'une maniére fermée ou ſerrée.

Zawarćie. 1) Verſchluß, Beſchluß, verſchloßener Ort. 2) Schluß als des Friedens. 3) Verſperrung, Verboth in ein Land zu gehen. 4) Heilk. Verſtopfung. 1) fermeture, lieu fermé. 2) concluſion, cloture d'une afaire. 3) cloture; défenſe d'entrer dans un païs. 4) *Médec.* opilation, obſtruction, conſtipation. § 1) w moim to ieſt zawarćiu. 2) zawarćie pokoiu, ugody, kupna. 3) zawarćie portu, kraiu, źiemi. 4) zawarćie dźiurek w ćiele.

zawarćie wekslu na kogo. das Traßiren oder Ausſtellen eines Wechſels auf einen. l'action de tirer une lettre de change ſur qu.

Zawartka morſka. See-Sturm. tempête, orage, *m.*

Zawarty. 1) zugemacht, verſchloſſen. 2) geſchloſſen, gemacht als ein Friede. 3) begriffen, enthalten. 4) verſperrt als ein Land. 5) geheim, verſtellt; der heimlich in ſeinen Sachen iſt. 1) fermé, enfermé. 2) conclu, arrêté, comme la paix. 3) contenu, renfermé, compris. 4) bouclé, où il eſt défendu d'entrer. 5) caché, diſſimulé, couvert, miſtérieux. § 1) drzwi zawarte; rzeczy zawarte. 2) pokoy, kontrakt zawarty. 3) w tym rozdźiale były zawarte te materye. 4) port zawarty. 5) człowiek to barzo zawarty.

Zawaśnić. *F. zawaśnię.* gehäßig machen. éxciter la haine; faire haïr, faire naître la haine; porter, pouſſer à la haine; aliéner l'eſprit, l'afection de qu. à qu.

Zawaśnienie. Anſtiftung eines Haßes; Haß, Feindſchaft. éxcitation à la haine; haine, inimitié, aliénation.

Zawaśniony. gehäßig, zum Haß verleitet; aufgebracht. porté, incité, éxcité à la haine. § zawaśnione ſerca.

Zaważam, *v. m. F. zaważę.* wiegen, ſchwer ſeyn. péſer; être péſant. § zaważy ta bela cetnar.

zaważam, *obſ. v. m. F. zawiozę. vid.* Zawożę.

Zawczaſu, *adv.* wczas. bey Zeiten. à tems.

Zawdźięczam czego, *v. m. F. zawdźięczę.* vergelten, vergüten. reconnoître, recompenſer; être reconnoiſſant de; avoir de la gratitude de.

Zawdźięczenie. Erkenntlichkeit, Vergeltung. reconnoiſſance, gratitude, recompenſe,

Zawdźię-

Zawdźięczony. vergolten. recompensé, reconnu.
Zawgrzyn. Saftgrün eine Mahler-Farbe. verd d'iris; verd de vessie, une couleur pour peindre.
Zawiadowanie czym. Verwaltung. direction, maniment, gouvernement, conduite, intendance.
Zawiaduię. etwas verwalten; einem Amte vorstehen. administrer, diriger, manier, commander; avoir la charge et la conduite de. § zawiadował miasto, (miastem) dobrami moiemi; oficer co artyleryą zawiadował; tą rzeczą, o tey rzeczy zawiaduie.
Zawiasa. 1) Thür-Angel, Thür-Haspen. 2) Thür-Band. 3) Thür-Band mit der Thür-Angel. 4) fig. Himmels-Pol. 1) gond, pivot qui porte la panture. 2) panture; plaque, éparre ou barre de fer qui soutient la porte sur le gond. 3) une panture avec le gond. 4) *fig.* l'un des deux Pole du ciel. § 1) wysadźić drzwi z zawias; na zawiasach drzwi śię otwieraią, zamykaią. 2) w zawiasach bieguny windowe chodzą; przybić do drzwi zawiasy. 3) skrzypią zawiasy; zawias częśći są rurka i czop. 4) obracaią śię na zawiasach swoich nieba.
Zawiaska. ein kleines Thür-Band. petite panture. § zawiaski do skrzyni.
zawiaski okienne. Fenster-Bänder. pantures de fenêtres; couplets, *plur.*
Zawiąski. *vid.* Nawiąski.
Zawiasowy. zu den Thür-Bänder oder Thür-Angeln gehörig. de gond ou de panture.
zawiasowy słupiec. Thür-Angel-Pfosten. le montant d'une porte où sont engagez les gonds.
zawiasowa rurka. Haspen-Röhre am Thür-Band. forure; partie de la panture où entre le gond.
zawiasowy czop. der Haken an der Thür-Angel. pivot, mamelon qui entre dans la panture.
Zawiązanie. das Zubinden. l'action de lier en qu. ch.
Zawiązany. zugebunden. lié, noué en.
**zawiązany* } śiadły. untergesetzt, kurz
Zawiąziały } und dick. ramassé, bien réüni, rassemblé.
Zawichrzyć, *F. zawichrzę.* zu toben, zu wüten anfangen. commencer à enrager; se mettre en fureur, en rage.
diabeł miedzy niemi zawichrzył. der Teufel ist unter ihnen los. le diable y est bien aux vaches; le diable les posséde tous; le diable s'est fourré parmi eux.

Zawićie. 1) Hülle, Umschlag, darinnen etwas gebunden oder gewickelt wird. 2) Art zu wickeln, zu binden oder einzuhüllen. 3) Haupt-Hülle, Haupt-Binde, Haupt-Schleyer der Weiber. 1) enveloppe, voile, *m.* tout ce qui sert à envelopper, à bander une chose. 2) enveloppement, la maniére ou la façon d'envelopper, de voiler une chose. 3) un voile, qui sert à couvrir la tête. § 1) chorą rękę w zawićiu nośi. 2) zawoie tureckie rożnią śię osobliwym zawićiem według stanu Turkow. 3) zawićie pogańskich popow, kapłanow żydowskich; zawićie mniszek; zawićie białogłowskie.
zawićie wieśniaczek. Haupt-Schleyer einer Bauer-Magd. bavolet, coifure de païsane.
zawićie żydowskie w zbożnicy. Haupt-Hülle der Juden in der Juden-Schule. taled, fronteau; le voile dont les Juifs se couvrent dans la sinagogue.
Zawiedźienie. Verleitung, Verführung. séduction. § zawiedźienie ludźi, dusz.
Zawiedźiony. 1) verführt, verleitet. 2) fehl geschlagen. 3) auf etwas haftend; beschwert, belegt. 1) séduit. 2) manqué, failli. 3) constitué comme une rente; établi, mis sur. § 1) człowiek przez węża zwiedziony Boga odstąpił; zawiedźiona dusza. 2) zawiedźiona obietnica, pretensya. 3) ma dochod z dobr na trzy lata zawiedźiony; w posagu zawiedźione i zapisane dobra.
Zawieradło, zapieradło. großer Riegel. barre, grand verrou.
Zawieram, *v. m. F. zawrę.* 1) zuthun, zumachen, zuriegeln, verschließen. 2) versperren ein Land, den Eingang in selbiges verbieten. 3) fest setzen, besetzen einen Damen-Stein. 4) machen, schließen einen Frieden. 5) in sich schließen, in sich fassen; begreifen. 6) schließen, einen Schluß machen. 7) Heilk. verstopfen, verschließen. 1) fermer, enfermer, boûcher, clorre, serrer. 2) boucler un païs; défendre l'entrée dans. 3) tenir enfermé, arrêter une dame, un pion, lui donner l'arrêt. 4) faire, boucler, conclurre une afaire. 5) enfermer, comprendre, contenir, renfermer. 6) conclurre, inferer de; tirer une conclusion, colliger de. 7) *Médec.* opiler, arrêter, resserrer, boûcher les pores, les conduits du corps; astreindre, restraindre. § 1) zawrzyy drzwi, dom; zawrzeć flaszę, kurkiem beczkę. 2) port, źiemię, miasto zawarto.

3) zawarł moię damę. 4) zawrzeć pokoy, ſprawę, kontrakt. 5) ta księga wiele uczonych w ſobie zawiera meteryy; mało mowi a wiele zawiera; chwałę iego wielkie zawieraią księgi. 6) możemy z tego ogołem zawrzeć, że. 7) zimno dziurki w ciele, ciało pocące się zawiera, ściſka.

krotkiemi słowy, w krotkie słowa co zawrzeć. etwas in wenige Worte faſſen. reſſerrer, reſtraindre en peu de paroles. § wielkie dzięki w krotkie zawieram słowa.

zawrzeć wekſel na kogo. auf einen einen Wechſel ſchließen, ausſtellen. tirer ſur qu. une lettre de change.

zawrzeć oczy. beym Sterben die Augen ſchließen. fermer les yeux en mourant. § zawarł oczy i mowę ſtracił; śmierć mu oczy zawarła.

zawart oczy. er iſt verſchieden. il eſt expiré, il eſt paſsé.

zawrzeć mowę. vor dem Tode die Sprache verlieren. perdre l'uſage de la parole devant ſon déces.

zawart mu gębę. er hat ihm das Maul geſtopft. il lui a fermé, a boûché la bouche.

zawieraiący. 1) Heilk. verſtopfend. 2) Kriegsbauk. auswendig, äußerer. 1) opilatif, aſtringent; qui boûche, qui reſerre les pores, les conduits. 2) *Fortif.* extérieur. § 1) to ziele ma siłę ciało, dziurki w ciele zawieraiącą. 2) granie zawieraiące; zawieraiąca linia.

zawrzeć się. 1) ſich ſchließen, ſich zumachen. 2) ſich ſchließen als eine Wunde. 3) geſchloßen werden als der Friede. 4) fallen, verfallen in Streit, in Krieg. 1) ſe renfermer, ſe fermer. 2) ſe joindre, ſe reſerrer, ſe réünir comme une plaie. 3) ſe conclurre, ſe faire, s'arrêter, étre conclu comme un traité. 4) tomber, étre évelopé dans une guerre, dans une querelle avec qu. § 1) drzwi się zawarły. 2) zawiera się wrzod, rana. 3) iuż się zawarł pokoy; ſprawa się miedzy nami zawarła. 4) w ſrogą i długą woynę z nami się zawarł.

Zawierucha. 1) Staub-Schnee. 2) Sturm-Wetter, Sturm-Wind. 3) fig. Unruhe, Gewitter, Unordnung. 1) petite neige, tourbillon de neige. 2) tempête; orage, *m.* vent impétueux. 3) *fig.* tempête, trouble, *m.* desordre, *m.* émotion. § 1) zawieruchy śnieżne w tym mieśiącu panować będą. 2) okręt morſka zatopiła zawierucha. 3) woienne ustały zawieruchy.

Zawieruſzyć co, *F. zawieruſzę.* verlegen, verwirren, verſchmeißen, verwerfen. brouiller, des-agencer, des-arranger, déranger. § pozawieruſzył iey włoſy na głowie; kto te papiery zawieruſzył.

Zawierzchny. äußerlich. extérieur. § zawierzchne i wnętrzne fortecy obrony.

Zawieśiſto, *adv.* auf eine abhangende Weiſe. d'une maniére panchante. § koło to młyńſkie zawieśiſto ſtoi.

Zawieśiſtość. Abhang. panchant; la maniére dont pend ou panche une choſe.

Zawieśiſty, zawisły, zwieśiſty. abhangend, ſchwebend, hangend. ſuſpendu, qui pend ou panche deſſus. § zawieśiſta ſkała, miaſto.

liczba zawieśiſta. Gram. eine Haupt-Zahl. *Gram.* un nombre cardinal. § raz, dwa, trzy ſą liczby zawieśiſte.

zawieśiſty lichtarz. Hänge-Leuchter. chandelier pendant; chandelier fait pour le pendre.

Zawieſzam, *v. m. F. zawieſzę.* 1) anhängen, aufhängen an etwas. 2) verhängen, vorhängen. 3) aufſchieben, ausſetzen, verlegen. 4) einen vom Amte ſuſpendiren, einem das Amt auf einige Zeit unterſagen. 5) auf einige Zeit heimſtellen, zurück halten. 6) anhängig machen. 1) ſuſpendre, pendre à; atacher, afiger en haut. 2) pendre, tendre devant. 3) ſurſoir à qu. ch; diférer, remettre, renvoïer qu. ch. 4) interdire, ſuſpendre qu. de ſon ofice, de ſa charge. 5) ſuſpendre; arrêter pour quelque tems. 6) porter, acrocher au Jugement. § 1) zawieś ten obraz na tym mieyſcu, nade drzwiami; zawieśił ten ſtroy na ſzyię, chuſty na linę. 2) zawieśił okno płotnem. 3) zawieśiono, odłożono tę ſprawę. 4) zawieſzono go od ſprawowania urzędu tego. 5) na moiey to zawieśiłem deliberacyi, rozſądku. 6) iuż tę ſprawę u Trybunału zawieſzono.

zawieſzać kogo na rzeczy. einen aufhalten. ſuſpendre qu; tenir en ſuſpens, dans l'atente.

zawieśić ślub w kościele. in einer Kirche ein Gelübde aufhängen. apendre, atacher dans une Egliſe un voeu.

Zawieſzenie. 1) das Anhängen, Aufhängen. 2) Geſchenk ſo in der Kirche angehangen wird; ein Gelübde. 3) Zauber-Zettel, Anhängſel. 4) Rechts-Aufſchub, Friſt. 5) Suſpenſion vom Amt. 1) l'action de pendre, d'atacher en haut. 2) voeu rendu; voeu apendu dans une Egliſe. 3) ligature, philactére, *m.* un préſer-

préservatif superstitieux qu'on atache au cou pour chasser quelque mal. 4) surseance, sursis, délai. 5) suspension de sa charge. § 1) do zawieszenia sznurek służący. 2) ślubne kościołowi darował zawieszenie; zawieszenie w kościele albo podarek zawieszony. 3) zawieszenie od czarow, od powietrza, od febry. 4) zawieszenie sprawy sądowey. 5) pod zawieszeniem od sprawowania swego urzędu mu zakazano.

zawieszenie prawa, sądow. Gerichts-Stillstand. cessation de Jurisdiction. § zawieszenie ogłośić, zawieszenie owolnić.

zawieszenie kośćielnych obrządkow publicznych. Kirchen-Bann, durch welchen der öffentliche Gottesdienst verbothen wird. interdit, censure Eclésiastique par laquelle on défend la célébration de l'ofice divin à cause de quelque péché scandaleux.

zawieszenie kogo od urzędu duchownego. Suspension von einem geistlichen Amt. suspense; une censure par laquelle un Eclésiastique est privé de l'éxercice de son ordre.

Zawieszony. 1) angehängt, aufgehangen. 2) suspendirt von seinem Amt. 3) verschoben, aufgeschoben, verlegt. 4) dunkel, unverständlich, zweydeutig, ungewiß. 5) bey einem Gericht anhängig gemacht. 1) pendu, ataché en haut; suspendu; soulevé et ataché à qu. ch. 2) suspendu, interdit de sa charge, de son ofice pour quelque tems. 3) renvoié; remis, sursis, diferé; pendu au croc. 4) suspendu, incertain, flotant entre. 5) porté au Jugement; acroché, pendant à la Justice. § 1) zawieszona na kołek szabla. 2) zawieszony od sprawowania urzędu duchownego, świeckiego. 3) seym dla woien zawieszony; prawo zawieszone otworzyć. 4) twoie słowa rozwodne i zawieszone; człowiek ponury i zawieszoney cery.

zawieszony miedzy boiaźnią i nadźieią. schwebend zwischen Furcht und Hofnung. suspendu entre la crainte et l'espérance.

zawieszona sprawa. bey den Gerichten anhängig gemachte Streit-Sache. litispendance.

zawieszona zmowa. Clausel, Bedingniß. condition; clause.

Zawiewam, *F. zawieię.* 1) wehen, anwehen. 2) mit Sand oder Schnee zuwehen, verwehen. 1) soufler, donner à ou sur qu. ch. 2) couvrir de sable, de nége comme fait le vent; soufler le sable ou la nége sur un chemin. § 1) miłuchne zawiewaią zefiry. 2) wiatr śniegiem, piaskiem zawiał drogę.

zawiała się droga śniegiem, piaskiem. der Weg ist zugewehet mit Schnee oder Sand. le chemin est couvert par le vent de nége, de sable.

Zawiewka. 1) mit Schnee oder Sand verweheter Weg. 2) See-Sturm. 1) chemin méconnoissable, couvert de nége ou de sable par le vent. 2) orage, *m.* tempête. § 1) zabłąkać się na zawiewce. 2) okręt się na morskiey rozbił zawiewce.

Zawieźienie. Wegführung auf einem Wagen oder Schiff. voiture; transport de personnes ou de choses par le moïen des chariots ou des bâteaux.

zawieźienie na wygnanie. die Wegführung ins Elend. déportation; bannissement.

Zawieźiony. weggeführt. transporté, voituré.

Zawięznąć, *F. zawięznę.* stecken bleiben. s'embourber, s'empiéger; s'empétrer. § furman w błoćie zawiązł; sarna w śieći zawięzła.

Zawięzuię, *v. m. F. zawiążę.* 1) zubinden. 2) verbinden ein Glied. 3) verbinden eine Wunde. 4) einbinden einen Pathen-Pfennig. 5) einen bey etwas verpflichten, verbinden, beschwören. 6) fassen, begreifen in etwas. 7) schließen, aus etwas einen Schluß machen. 1) lier, noüer, serrer. 2) bander, lier un membre. 3) lier, bander, panser une plaie; mettre un bandage, l'apareil à une blessure. 4) faire un présent de bâtéme à son filleul; donner un présent du bon bon. 5) lier, engager, obliger, conjurer qu. par qu. ch. 6) comprendre, contenir, renfermer. 7) inferer, conclurre; faire une conclusion de. § 1) zawiąż worek, węzeł. 2) zawiazać rękę, sobie głowę, komu oczy. 3) zawiązać ranę. 4) zawiązał dźiećięćiu trzy talery przy chrzćie, 5) zawiązać kogo przysięgą, ślubem, szlachectwem, sumnieniem, słowem cnotliwym, przeklęctwem. 6) w tym przysłowiu snadno wszystko zawiazać możesz. * 7) zawiązać, zawrzeć z tego muśiemy że.

zawiązać komu ręce opak. einem die Hände auf den Rücken binden. lier à qu. les mains sur les dos.

zawięzuię się. 1) sich bey etwas verpflichten. 2) ansetzen, sich schließen; ein Häuptchen gewinnen. 3) aus etwas folgen. 1) s'engager, s'obliger par qu. ch. 2) se

2) se mettre à fruit; se pommer, noüer; se former en fruit. 3) s'ensuivre. § 1) zawiązał się przysięgą. 2) kapusta, owoc się iuż zawięzuie. 3) nic się pewnego z tego dwoyga nie zawięzuie.

nic mi się z tego nie zawiąże. ich werde dabey nichts abschöpfen, nichts gewinnen. je n'y gagnerai rien; il n'y a rien à regrater pour moi.

Zawiiam, *v. m. F. zawinę.* hüllen, verhüllen, einhüllen. couvrir d'un voile; bander, voiler, entortiller, envelopper qu. ch. de. § zawinął rękę, głowę chustką, palec w płatek.

zawinąć się. geschäftig seyn, sich tummeln. tracasser, s'empresser, être empressé. § zawinął się szablą; dużo się koło tego zawiiaią.

zawinąć; * *zawinąć się.* anländen, einlaufen. aborder; prendre terre dans un païs, mouïller l'ancre; arriver au port. § zawinął szczęśliwie do portu.

Zawiianie. das Einhüllen. l'action d'enveloper.

Zawiianki, *plur.* szczupaczki w obłączki. kleine gekrümmte Hechte. brochetons ou lancerons cuits et pliez en cercle.

Zawikłać co, *F. zawiklę.* verwirren. embrouiller, embarasser, confondre, entortiller. § zawikłał nići, sprawy.

zawikłać styl swoy. eine verwirrte Schreib-Art führen. entortiller son stile; avoir un stile obscur, entortillé.

Zawikłanie. Verwirrung, Gewirr. confusion, embrouillement, brouillerie, embarras, entrelassement, brouillamini, brouillement.

Zawikłanie, *adv.* verworren, auf eine verwirrte Art. d'une maniére embarassée, entortillée et embrouillée; d'une maniére obscure, obscurément.

Zawikłany. verwirrt. embarassé; embarassant, brouillé, embrouillé. § zawikłana trudność.

zawikłany, zawiły styl. verwirrte, unverständliche Schreib-Art. stile entortillé, obscur, peu intelligible, dificile à entendre; ténèbres, *f. plur.*

Zawileć, *g. zawilca,* } zaięczy maczek,
Zawilek, *g. u.* } (*anemone*) Anemone, Wind-Blume. anemone une fleur.

zawilec białoczerwony. roth und weiße Anemone. regale.

Zawile, } *adv. vid.* Zawikłanie, *adv.*
Zawiło, }

Zawilorogi. mit krummgebogenen Hörnern. qui a des cornes entortillées.

Zawiłość. *vid.* Zawikłanie.

zawiłość drzewa. das Gewirre von Aesten und Adern in einem Baum. entortillement, entrelassement des noeuds et des veines dans un arbre.

Zawiły. 1) verworren, *s.* Zawikłany. 2) inwendig krumm gebogen. 3) knotig, astig, durchgeschlungen von Aesten und Adern. 1) embrouillé, *v.* Zawikłany. 2) entortillé, tortu, tortueux, tortillé, tors, courbé en dedans. 3) entortillé dedans de veines et de noeuds. § 1) zawiła to sprawa. 2) rog zawiły. 3) pień zawiły.

styl zawiły. vid. *zawikłany styl.*

Zawiniam co, *v. m. F. zawinię*, przewiniam. verschulden. commettre un crime, une faute; être coupable.

Zawiść. 1) Eifersucht. 2) Neid. 3) Haß. 1) jalousie, rivalité. 2) envie. 3) la haine. § 1) zawiścią małżeńską zdięty. *2) zawiść (za zdrość) szalona. *3) w zawiśći, w nienawiśći iest.

Zawiśle. jenseitiges Ufer der Weichsel. le rivage qui est au delà de la Vistule.

Zawiślny. jenseit der Weichsel gelegen. situé au delà de la Vistule.

Zawisły, *vid.* Zawieśisty.

Zawisnąć, *F. zawisnę.* 1) hängen; hängen bleiben. 2) auf etwas stehen bleiben, als auf einem Stock ein Glas, das man im Gleichgewicht erhält. 3) auf etwas beruhen, ankommen, von etwas abhangen. 1) pendre, être pendu; être, demeurer en l'air. 2) s'arrêter sur une chose qu'on veut porter sur une autre en équilibre. 3) dependre, être dépendant de; consister en. § 1) niech ćiężar zawiśnie na sznurku przez klubkę. 2) nieśie dwie śklanki ktore na końcach laski zawisły. 3) i w tym wszystko zawisło; od tego to zawiśnie; na twoiey woli wszystko zawisło; życie moie i zdrowie od twego życia i zdrowia zawisło; w pomocy twoiey siła szczęśćia mego zawisło.

zawisło na tym życie twoie. darauf beruhet, das kostet dein Leben. cette chose vous imporre de la vie.

Zawiśnik. } ein Eifersüchtiger. rival;
Zawistnik. } concurrent dans nôtre amour, dans nôtre fortune.

Zawisność. Eifersucht, Neigung zu derselben. jalousie, inclination à la jalousie. § 1) potomność bez respektu i zawisnośći sprawy monarchow zwykła nicować.

Zawisny. } 1) eifersüchtig. 2) neidisch.
Zawistny. } 1) jaloux, qui est tourmenté de jalousie. 2) envieux. § 1)

małżo-

małżonek zawisny. *2) zawisnym, zazdrośćiwym na to patrza okiem.
Zawiſtam; zawisny ieſtem. eiferſüchtig seyn. être jaloux.
Zawitać, *F. zawitam.* ankommen, erſcheinen. arriver, paroître, éclater, aparoître; ſe faire voir. § miły ten gość nieſpodźiánie zawitał; zawitała ſzczęśliwa godźina, dźień oczekiwany.
Zawity. eingehüllet, umgehüllet. voilé, couvert d'un voile; envelopé. § twarz zawita; pierśćień w płatek zawity.
rok zawity. ein peremtoriſcher Termin. aſſignation, ajournement péremtoire.
Zawłaczam, } *F. zawłokę.* 1) weit hin-
Zawłoczę, } ſchleppen. 2) einfädeln eine Nadel. 3) zueggen, eineggen die Saat. 1) trainer, entrainer loin. 2) enfiler une éguille. 3) hercer la ſemence; paſſer la herce par deſſus le grain ſemé. § 1) zawłokł go za włoſy na dwor. 2) zawłoczyć igłę, nitkę. 3) zawłoczyć śiewbę.
Zawleczenie. Wegſchleppung. l'action d'entrainer.
Zawleczony. 1) weggeſchleppt. 2) eingefädelt. 2) entrainé, trainé. 2) enfilé, comme une éguille.
Zawnętrzny. außen-, äußerlich. extérieur.
Zawod. 1) ſchneller Lauf. 2) Wett-Lauf, Wettrennen. 3) Renn-Bahn. 4) eine Wette. 5) Unternehmen, Vorſatz. 6) Verleitung, Verführung. 1) élan, cours rapide; courſe qui ſe fait avec viteſſe. 2) la courſe qui ſe fait en lice. 3) lice, carriére, lieu où l'on fait les courſes. 4) gageure, pari. 5) entrepriſe, projet. 6) ſéduction, aveuglement. § 1) zawodem (prętkim gonieniem) mi konia znarowił; iechać, lećieć, pędźić, bieżeć zawod; czaſowładny okręgow niebieſkich zawod. 2) puśćić się w zawod o co. 3) zawod, mieyſce zawodow albo plac biegania; na zawodźie konni i pieśi biegali. 4) przegrać zawod. 5) ſtateczny w zawodźie; zawod lekomyślny, zawiedźiony. 6) zawod to duſz, ſumnienia, ludźi.
zawody Olimpiackie. die olympiſchen Spiele. les jeux Olimpiques.
zawod daremny. vergebenes Unternehmen. levée de boucliers; chaſſe morte; coup perdu; entrepriſe qui n'a aucune ſuite.
zawod iechać; w zawod iechać; w zawod puśćić. geſchwinde fortjagen. pouſſer ſon cheval; courre. § iadę w zawod, abym rychley ſtanął.
zawod biegać; w zawod biegać. 1) rennen, hurtig laufen. 2) um die Wette laufen. 1) courir aller le plus vîte qu'on peut. 2) entrer en lice, en carriére; combatre à la courſe; courir à qui mieux. § 1) nie biegay zawodu, powoli lepiey, *prov.* 2) w zawod o co biegać.
w zawod, w zawody bieganie. das Wett-laufen, Wettrennen. courſe qui ſe fait en lice.
Zawodniczy, *ſubſ.* Aufſeher der Renn-Bahn. inſpecteur des courſes.
Zawodniczy. } zur Renn-Bahn gehörig.
Zawodowy. } de lice, de carriére; de courſe. § biegać na zawodniczym placu.
Zawodnik. Wett-Laufer, Wett-Renner. coureur, qui court dans la lice.
Zawodny. betrüglich, fehlbar. incertain, qui peut faillir, qui peut manquer; trompeur, fragile, frêle, frauduleux. § zawodna to nadźieia; zawodny to człowiek.
Zawodzę, *v. m. F. zawiodę.* 1) weit hinführen, wegführen. 2) aufziehen, aufführen eine Wache. 3) einen bringen, locken zu etwas. 4) betrügen, verführen, verleiten. 5) verletzen, brechen, nicht halten. 6) mit Schulden beſchweren. 1) mener, amener, enmener loin. 2) monter la garde. 3) atirer, porter qu. par apas, par perſuaſion à. 4) tromper, ſéduire. 5) bleſſer, violer, rompre, ne pas garder. 6) obérer; charger de dettes. § 1) daleko mię w las zawiodłeś; zawiedź mię do tey wśi. 2) zawodźił wartę, gwardyą z bębnami i piſzczałkami do pałacu. 3) zawiedźieſz go tym gdźie chceſz; zawiodł go do tego. 4) zawiodł ſumnienie, duſzę moię; tak wiele ludźi zawodźi. 5) zawieść wiarę ſwoię, pokoy; przyiaźni naſzey nigdy nie zawiodę. 6) zawodźić maiętność zapiſami, długami; zawodźi maiętność ſwoię.
zawodźić taniec. einen Tanz aufführen. mener le branle. § gdźie radźi oſtrzem graią, śmierć taniec zawodźi.
zawodźić ſumnienie ſwoie. ſein Gewißen beſchweren, verletzen. charger, bleſſer ſa conſcience.
zawieść nadźieię czyią. eines Hofnung betrügen. fruſtrer qu. de ſon eſpérance.
zawieść kogo na słowie. einem nicht Wort halten. violer la parole à qu; ne pas tenir ce qu'on avoit promis à qu.
lepiey zawodźić nie było. man hätte lieber nicht verſprechen ſollen. il feroit mieux ſi vous ne l'aviez pas promis.
zawodźić mgłę, zasłonę na oczy czyie. einen blenden; einem einen blauen Dunſt vor-

vormachen. aveugler, éblouir qu; mettre un bandeau ſur les yeux à qu. § nie dayćie ſobie tey mgły na oczy zawodźić.

zawodźić śię. 1) einen Anlauf zum Sprunge nehmen. 2) unternehmen, beginnen, vorhaben. 3) ſich betrügen; ſeine Abſicht verfehlen. 4) fallen, gerathen, ſich einlaſſen in ſchwere, betrügliche Händel; etwas ſchweres oder unmögliches unternehmen. 1) prendre ſon eſcouſſe, ſa courſe pour mieux ſauter; ſe mettre en train de ſauter. 2) entreprendre, tenter qu. ch; ſe mettre avec éfort à qu. ch. 3) manquer ſon coup, ſe tromper. 4) s'embaraſſer, s'embarquer, s'enfiler, s'embrouiller, s'engager dans une afaire dificile ou trompeuſe; faire une entrepriſe trop hardi ou impraticable. § 1) zawiedź śię do biegu, do ſkoku. 2) zawiodł śię był coś więcey powiedźieć; dochodźić prawdy zawodźi śię; na to śię zawiodł. 3) zawiodł śię na ſwoim zdaniu, na ſwoiey nadźiei, na przyiaźni z tobą zawźiętey; nie zawiedźieſz śię Was Pan na tym. 4) zawiodł śię i zabrnął w wielkie kłopoty; zawodźi śię na długą rzecz.

Zawodzenie. 1) die Wegführung. 2) Verleitung, Verführung. 1) l'action de mener loin. 2) ſéduction, tromperie.

zawodzenie śię, zapuſzczanie śię. Unternehmung. entrepriſe.

Zawodźie. Ort hinter einem Waßer. endroit au delà d'une grande eau.

Zawołać, *F. zawołam.* 1) ausrufen. 2) rufen, ſchreien. 3) einen rufen, herzurufen. 1) s'écrier. 2) crier, dire tout haut. 3) faire venir, mander, renvoier querir, apeller qu. § 1) niech tu zawołam. 2) zawołay na gwałt, na ratunek. 3) zawołay dźiewki.

Zawołanie. 1) das Ausrufen. 2) Redek, Ausrufung, Exclamation. 3) das Rufen, Herbeyrufen. 1) cri, élevation de la voix. 2) *Rétoriq.* exclamation. 3) commandement de faire venir, d'apeler quelqu'un.

zawołanie na gwałt. das Gewaltſchreien. une clameur de haro; l'action de crier au ſecours, à l'aide.

Zawołany. 1) gerufen. 2) berühmt. 1) mandé, qui eſt apellé. 2) fameux, célébre, connu.

Zawonieć czego. *F. zawonię.* riechen, mit den Geruch empfinden. ſentir par l'odorat.

Zawora, zapora. Riegel, Vorſchieber. barre, verrou; un pié de biche.

Zawornik, *g. a.* kamień frambużny ſklep zwieraiący. Keil, Schluß-Stein eines Gewölbes. menſole; vouſſoir; clé de voute; pierre propre à fermer toutes les autres pierres de la voute.

Zawoy. 1) Turban, türkiſcher Bund. 2) Binde, langer Streif von Zeug. 3) eine Art Schleier. 4) *Anat.* Häutchen, worinnen etwas eingewickelt iſt. 1) turban; bonnet blanc, coifure particuliére des Turcs. 2) bande; lien long de quelque étofe à bander qu. ch. 3) ſorte de mouſſeline. 4) *Anatom.* envelope, membrane qui envelope qu. ch. § 1) zawoy turecki, perſki. 2) czarnym zawoiem lewą ręką obwinął. 3) zawoy bawełniany złotem określony.

zawoy chamchum. der feinſte Schleier. de la plus fine mouſſeline.

Zawoynik. große Binde von Leinwand. grande bande de toile. § zawoynikiem go i z kśiążką do grobu pochowano.

Zawożę, *v. m. F. zawiozę.* 1) weit wegfahren, wegführen. 2) ausfüllen, zuwerfen, vollführen einen Graben. 1) tranſporter, voiturer, conduire, mener par eau ou par terre. 2) encombrer; remplir, couvrir de terre un foſſé. § 1) zawieźiono go na okręćie na wygnanie; zawież te towary za granicę. 2) zawoźić row.

Zawrąbiony. umgeſchlagen, umgebogen, mit einem Rande verſehen. replié, bordé, rebordé.

Zawracam, *v. m. F. zawrocę.* 1) umwenden, umlenken. 2) den Kopf einnehmen, dumm machen, in den Kopf ſteigen. 3) den Kopf verrücken. 1) tourner, braquer. 2) entêter; faire mal à la tête; donner à la tête. 3) déplacer, disloquer, renverſer, démonter, aliéner l'eſprit. § 1) zawroć woz, czołn, czołnem, wozem; zawracać w zad, w bok. 2) to wino głowę zawraca. 3) gładyſzka mu głowę zawróćiła.

zawracać oczy. die Augen verkehren, verdrehen. tourner, égarer, rouler les yeux.

zawraca mu śię głowa. 1) er bekommt den Schwindel. 2) er wird närriſch, im Kopf verrückt. 1) il a un tournoîment de tête. 2) il devient fou; il a la cervelle démontée.

oczy mu śię zawracaią. ſeine Augen verdrehen ſich. ſes yeux tournent, rouler.

zawracaią śię konaiącemu oczy. die Augen brechen ſich beym Sterbenden. les yeux ſe roidiſſent dans les mourans.

Zawra-

Zawracanie. ⎫ 1) Umwendung, Umlenkung. 2) Krümme, Büge.
Zawrocenie. ⎬
Zawrot. ⎭ 3) Ende, Zeit gegen das Ende. 4) Verrückung des Kopfs. 1) braquement; l'action de tourner. 2) tournoîment, détour, tournant. 3) déclin, fin, *f.* 4) étourdissement, folie; transport au cerveau; aliénation d'esprit, égarement. § 1) woz się na zawroćie wywroćił. 2) zawrot drogi, rzeki. *3) na zawroćie (schyłku) iesieni. 4) pycha zawrot głowy czyni.

zawracanie głowy proste. der Schwindel. tournoîment de tête.

zawracanie głowy z zaćmieniem oczu. Augen-Schwindel, wenn es einem schwarz vor den Augen wird. vertige causé par une vapeur grossiére et noire.

Zawrębić, *F. zawrębię.* mit einem Rande versehen, einfaßen. reborder, border.

Zawrocony. 1) umgewendet, umgelenkt. 2) verkehrt, verrückt. 1) tourné, braqué. 2) renversé, déplacé, aliéné. § 1) woz zawrocony. 2) głowa zawrocona.

oczy zawrocone. verdrehete Augen. des yeux tournez.

Zawrot, *vid.* Zawracanie.

Zawrzasknąć, *F. zawrzasknę.* Zeter schreyen. crier malheur, au meurtre.

Zawśćiąg ⎫ ziele (*statice*) Meer-
Zawśćięgacz ⎭ Gras. statice.

Zawśćiągam, *v. m. F. zawśćiągnę.* 1) an sich ziehen, anhalten, zurück halten. 2) dämpfen, bändigen, hemmen. 1) tirer à soi; retenir, arrêter en tirant. 2) domter, ranger à son devoir, arrêter, retenir, refréner, reprimer. § 1) zawśćiągniy konia, liny. 2) zawśćiągnąć swawolę pospolstwa.

Zawśćiągnienie. Anhaltung. l'action d'arrêter.

Zawśćiągniony. angehalten, zurückgehalten. arrêté.

Zawstydzam, *v. m. F. zawstydzę.* beschämen, schamroth machen. confondre qu; faire rougir qu; faire de la honte à qu; rendre qu. honteux.

zawstydźić się. sich schämen. avoir honte, rougir de honte.

nie zawstydźisz się. du wirst dich deßen, seiner nicht schämen. vous n'aurez point de honte de lui, de cela.

Zawstydzenie. Beschämung. confusion, honte.

Zawstydzony. beschämt. penaud, confus; qui a receu de la honte, de la confusion.

Zawsze, *adv.* zawzdy. allemahl, immer. toujours, continuellement.

na zawsze. auf immer. pour toujours; à jamais.

raz na zawsze. einmahl für allemahl. une fois pour toujours.

Zawźiąć co cudzego. *vid. zabieram. v. m. F. zabiorę, zawezmę.* 3)

zawźiął się ogień. vid. Zaymuię — *zaiąć się.* 3)

Zawźiątek, *g. u.* fig. Pfand, Versicherung. *fig.* gage, *m.* assurance. § przyymiy ten przyiaźni, życzliwośći moiey zawźiątek.

Zawźiętość. 1) Grimm, Verbitterung. 2) Hartnäckigkeit. 1) courroux, acharnement, rage, fureur, *f.* animosité. 2) opiniâtreté. § 1) w obudwu stronach śiły nie zawźiętość ustawały. 2) zawźiętość to nieprzełamana.

Zawźięty. 1) hartnäckig, verstockt. 2) verbittert, ergrimmt. 3) gefaßt, angefangen, entstanden. 1) opiniâtre, endurci. 2) acharné, envenimé; animé de haine et de colère. 3) commencé, éclaté, qui commence à paroitre. § 1) barzo iesteś zawźięty. 2) zawźiętym tchnąć duchem; zawźiętemu na swoy honor tak odpowiedźiał. 3) zawźiętey ku mnie to przypisuię niełasce; od pierwszey zawźiętey z Was Panem znaiomośći; zadatek zawźiętey życzliwośći; zdawna zawźięta przyiaźń, nieprzyiaźń.

Zaymanie, ⎫ zaięćie. 1) Wegtreibung
Zaymowanie, ⎭ des Viehes. 2) Aufhebung der feindlichen Soldaten. 1) enlevement de bétail. 2) enlevement, surprise; l'action d'enlever, de forcer les enemis. § 1) zaymanie bydła, koni, gęśi. 2) ieńcow, czatow zaymowanie.

Zaymuię, *v. m. F. zaymę.* 1) wegtreiben, wegnehmen das Vieh. 2) aufheben, wegnehmen feindliche Truppen. 3) einen Raum einnehmen, besetzen. 4) erreichen mit einen Stock; schlagen, treffen. 5) eines Ehre angreifen, antasten, schmälern, verletzen. 1) enlever, emmener avec force le bétail. 2) enlever, prendre, surprendre les enemis. 3) tenir, ocuper, remplir une place. 4) ateindre, toucher, assener, fraper qu; porter un coup à qu. 5) ofenser, blesser qu. ch. faire tort, préjudicier, déroger à. § 1) zaiął bydło moie. 2) zaiąć nieprzyiaćioł, ieńcow, koni. 3) woysko obszerne pola zaymowało. 4) zaiął go po grzbiećie. 5) zaiąć niewinnego w (na) honorze; zaiął sławy iego.

zaiąć się. 1) keimen, Wurtzel schlagen, fassen. 2) entstehen, sich auszubreiten anfan-

anfangen, Wurzel fassen, um sich greifen. 3) Feuer fassen; ergreifen, sich entzünden. 1) s'enraciner; prendre, faire, jetter des racines; lever. 2) prendre racines, naitre, commencer, s'alumer, éclater, s'engendrer, s'augmenter. 3) prendre feu, s'alumer, s'embraser. § 1) gdy się naśienie zaymie wyrzuca rozłupione ziarno na ftronę. 2) choroby się zaięły; zaymuie się herezya; zaięła się w Polfzcze woyna, powietrze. 3) ogień się zaiął; gubka się zaięła; dom się ognia zaiął; drwa się zaięły; proch się zaiął i ftrafznym wybuchnął hukiem.

Zayrzę, *rzy*, *rzył*, zazdrofzczę. beneiden, mißgönnen. envier à qu. qu. ch; porter envie à qu. en qu. ch. § nie zayrzyy, nie zazdrość fzczęściu moiemu; nie będę mu zayrzył fzczęścia tego; zayrzeć komu dobrego powodzenia; żaden mu nie zayrzy.

Zayrzeć. *vid.* Zaźieram.

Zayście. 1) das Entgegengehen. 2) Zank, Streit, Händel. 1) l'aller au devant de qu. 2) querelle, rencontre, prise. § 1) na zayściu mu w drogę potkałem cię. 2) zayście (zwadę, hałas) z nim miałem.

Zażalony. sehr betrübt, gekränkt. désolé, pénétré de douleur; afligé. § zażalone ferce.

Zażartować. *F. zażartuię.* spaßen, scherzen. railler, se mettre à plaifanter.

Zażartość. Grimm, Wuth, Verbitterung. courroux, acharnement, déchainement, rage, furie, fureur, *f.*

Zażarty. ergrimmt, wütend. acharné, furieux, déchainé, enragé. § Mars zażarty.

Zazdrość. der Neid, die Mißgunst. envie, jaloufie. § zazdrości z czego nabyć; odzywa się świegotliwa, wrząca, drapieżna, nienafycona zazdrość; zazdrość fzczęśliwemu i mężnemu nie fzkodźi, *prov.* zazdrość fobie fzkodliwa, *prov.* zazdrość z cudzego dobra się rodźi, *prov.*

zazdrości podległy. vid. Zazdrośny.

Zazdrośćićiel. } Neider, Beneider. un
Zazdrośnik } envieux, celui qui porte l'envie à qu.

Zazdrośćiwie, *adv.* neidisch. avec envie.

Zazdrośćiwy, zazdrofzczący. 1) neidisch. 2) ein Neider. 1) envieux, jaloux; mari du bonheur d'autrui. 2) un envieux. § 1) zazdrośćiwe połyka śliny; zazdrośćiwym okiem płacze na dobre powodzenie bliźniego. 2) zazdrośćiwemu fwoie rzeczy nie fmakuią.

Zazdrośny, zazdrośći podległy, ktoremu zayrzą drudzy. beneidet, der viel Neider hat. envié, qui s'atire l'envie de plufieurs.

Zazdrofzczę komu czego, *ść*, *śćił. vid.* Zayrzę.

Zażegnać co, *F. zażegnam.* durch Segensprechen oder einen Zauber-Segen abwenden. détourner, chaffer par le figne de croix ou par un charme.

Zażegnanie. Abwendung eines Uibels durch Seegen-Sprechen oder abergläubische Worte. éloignement d'un mal par le figne de croix ou par des paroles fuperftitieufes. § słowa na zaklinanie wężow i na zażegnanie złego.

Zażegnany. durch einen Seegen oder Zauber-Seegen vertrieben, verbännt. chaffé par le figne de croix ou par quelque charme.

Zaźiębiam, *v. m. F. zaźiębnę.* sich verkälten. fe morfondre, fe refroidir. § zaźiąbł żołądek; ćiało zaźiębło.

Zaźiębienie. Verkältung. refroidiffement, morfondure. § kafzel ten z zaźiębienia pochodźi.

Zaźiębiony. verkältet. morfondu, refroidi.

Zaźieram, *v. m. F. zayrzę.* zaglądam. hereinkucken; sehen durch oder in etwas. voir, regarder par, dans. § zaźierać przez dźiurę, fpary; zayrzał do izby.

*Zazrzę, *vid.* Zayrzę.

Zazuwam, *v. m. F. zazuię.* recht, gehörig anziehen einen Schuh, einen Stiefel. achever de chauffer, ajufter le foulier, la bote à la jambe. § zazuy mi trzewik, bot; chcąc obuc trzewik nie mogę go zazuć.

obułem trzewik ale go nie zazułem. ich habe zwar den Schuh an, aber ich habe ihn noch nicht recht angezogen. j'ai bien mis le foulier mais il n'eft pas encore bien ajufté.

Zażyćie, Zażyty, *vid.* Zażywanie, Zażywany.

Zażywam, *v. m. F. zażyię.* 1) genießen, zu sich nehmen, einnehmen. 2) genießen, haben, besitzen. 3) sich bedienen einer Sache, solche zu etwas brauchen. 1) prendre, ufer; manger ou boire. 2) jouïr de; avoir la poffeffion de. 3) fe fervir de; emploier qu. ch. à. § 1) zażył lekarftwa; zażywa tabaki; zażywaią nayczęśćiey nabiału. 2) słodżywaią nayczęśćiey nabiału. 2) słodżywaią...

zażywać sobie. sich pflegen, wohl leben. se donner du bon tems, du menu; faire bonne vie.

Zażywanie. 1) Genuß, Genießung einer Speise. 2) Genuß, Besitzung. 3) Gebrauch einer Sache. 1) l'action de prendre une nourriture. 2) jouïssance de qu. ch. 3) usage, *m.* qu'on fait d'une chose. § 1) zażywanie pokarmu, napoiu, lekarstwa. 2) zażywanie rozkoszy, pokoiu. 3) zażywanie oręża, instrumentu, słowa.

sukno do trwałego zażywania. Tuch das dauerhaft ist. du drap d'un bon usé.

Zażywany. 1) genoßen, zu sich genommen. 2) gebraucht, angewendet. 3) das man genoßen hat. 1) pris, usé, qu'on a mangé ou bû. 2) emploié à. 3) joui.

Zażywny. zum Genuß, zur Nahrung dienlich; nutzbar. utile, propre à la nourriture; nourrissant. § wołowina zażywna w kuchni; gęś iest w sobie sytna i zażywna.

Zbankretować, *F. zbankretuię.* bankrotiren, bankrot spielen. faillir; faire un banqueroute.

Zbankretowanie. Bankrot. banqueroute.

Zbankretowany. bankrotirt. banqueroutier, qui a fait une banqueroute.

Zbawca. } Erretter, Befreyer. libe-
*Zbawiacz. } rateur.

Zbawiam, *v. m. F. zbawię.* 1) erlösen die Menschen, die Welt. 2) selig machen. 3) befreien, erretten, erlösen von einem Uibel. 4) berauben, um etwas bringen. 1) sauver, délivrer les hommes, le monde. 2) sauver qu; procurer à qu. le salut éternel. 3) sauver, délivrer d'un mal. 4) priver, frustrer, dépouiller qu. de. § 1) Chrystus Pan nas i świat cały zbawił. 2) zbawił Bog łotra na krzyżu wiszącego. 3) zbawił mię Bog śmierći, choroby; zbawiłeś mię tego nieszczęśćia, kłopotu. 4) zbawił go dobr, honoru.

zbawić kogo żywota. einen um das Leben bringen. donner, causer à qu. la mort; mettre qu. à mort; ôter, arracher la vie à qu.

Zbawićiel. der Heiland; unser Erlöser, Seligmacher. le Sauveur; le Sauveur des hommes, du monde; le Redempteur.

Zbawićielski. des Heilandes. du Sauveur des hommes.

Zbawiennie, *adv.* heilsamlich, nützlich. salutairement, utilement.

Zbawienie. 1) Erlösung der Menschen. 2) die Seligkeit. 1) la redemption des hommes. 2) béatitude; salut, félicité éternelle. § 1) zbawienie świata. 2) wieczne go ćieszy zbawienie.

Zbawienny. 1) selig, Gottsgefällig, Gottselig. 2) heilsam, gesund 1) béatifique; qui est de bien-heureux. 2) salutaire, utile. § 1) zbawienny prowadźi żywot. 2) zbawienna to rada była.

Zbawiony. selig, der in der Seligkeit lebet. bien-heureux; qui jouït de la félicité éternelle.

Zbićie, zbiianie. 1) das Zerschlagen, Zerprügeln. 2) das Zusammenschlagen mit Nägeln. 3) Widerlegung. 1) bastonnade; volée de coups de bâton. 2) un assemblage qui se fait par des cloux; l'action de rassembler les piéces, de les joindre ensemble avec des cloux; jointure de deux planches, liaison, *f.* 3) refutation; discours qui refute, qui détruit un autre. § 1) umarł od zbićia srogiego. 2) zbićie gozdźmi. 3) zbićie, zbiianie mowy czyiey, dowodu, pozwu.

Zbieg. 1) ein Entlaufener. 2) ein Deserteur, Uiberläufer. 3) Abfall, Abfluß des Wassers. 1) déserteur, échapé, fugitif. 2) transfuge, déserteur, rendu, qui s'enfuit de l'armée. 3) découlement, chute de l'eau. § 1) zbiega ze wśi złapano. 2) zbieg przywrocony, przyśćigniony. 3) zbieg wody.

zbieg klasztorny. verlaufner Mönch. moine défroqué.

Zbiegam, *v. m. F. zbiegnę, zbieżę.* 1) herunter laufen. 2) entlaufen, weglaufen. 3) desertiren, ausreißen. 4) verlaufen, verfließen, dahin gehen, vergehen. 5) übertreiben, abtreiben, überjagen ein Pferd. 6) beschleichen, darzukommen, überrumpeln. 7) durchwandern, durchlaufen. 1) courir de haut en bas. 2) s'enfuïr, échaper, déserter. 3) déserter, s'enfuïr de l'armée. 4) passer, couler, s'écouler. 5) estrapasser, harasser, surmener, outrer un cheval. 6) survenir; surprendre, atraper qu. 7) parcourir, roder, tourner un païs. § 1) zbież na doł; zbiegłem z gory; woda tam na doł zbiega. 2) zbiec od Pana. 3) zbiegł od woyska, od regimentu. 4) zbiegł mi dźień, czas; lata zbiegaią. 5) zbiegł nagle, niespodźianie na tym sługę. 6) zbieżeć konia. 7) zbiec miasto, wśi, ulice; ale wiele Staropolakow teraz, zbiegay całą Polskę.

zbiec z klasztoru. aus dem Kloster laufen. se défroquer; jetter, quitter le froc; jetter le froc aux orties.

zbiegać śię. 1) zusammenlaufen, zulaufen. 2) zusammenfließen, zusammenlaufen, in einan-

einander fallen, als zwey Flüße. 3) zusammengehen, zusammenlaufen als die Straßen. 4) sich abtreiben, sich vom Laufen abmatten. 1) s'atrouper; courir ensemble, acourir en foule. 2) confluër, couler ensemble; joindre ses eaux comme deux fleuves; tomber, se décharger, se dégorger, s'emboucher dans une autre fleuve. 3) se joindre comme deux chemins. 4) se rendre; perdre ses forces à force de courir. § 1) zbiegło śię na to dźiwowisko pospolstwo. 2) tam śię zbiegaią Bug i Wisła. 3) przy wśi śię zbiegaią drogi. 4) koń śię zbiegł i ustał.

Zbieganie, zbieżenie, zbieganie śię, zbieżenie śię. 1) Zulauf, Auflauf des Volks. 2) Zusammenfluß zweyer Ströme. 3) Zusammenlauf der Wege. 1) afluence, concours, l'action de s'atrouper, de venir de toutes parts. 2) candé, *m.* confluent; la conjonction de deux fleuves; l'endroit où deux riviéres se joignent. 3) endroit où s'aboutissent, où se joignent plusieurs chemins.

zbieżenie z gory. das Herunterlaufen. course que l'on fait aval d'un mont; décente à toutes jambes; cours de haut en bas.

zbieżenie do nieprzyiaćiela. das Ausreißen, Uiberlaufen zum Feinde, die Desertion. désertion; fuite d'un soldat ou d'une autre personne.

Zbiegła. eine Entlaufene. celle qui est échapée, qui est désertée.

Zbiegły. entlaufen, übergelaufen, ausgerißen. échapé, déserté. § zbiegły chłop od Pana; zbiegłe woysko; zbiegli żołnierze.

mnich zbiegły. verlaufner Mönch. moine défroqué.

Zbier. 1) ein Sbirer, Häscher zu Rom. 2) Häscher. 1) un sbirre ou archer à Rome. 2) archer.

Zbieracz. ein Sammler, Aufleser. ramasseur, cueilleur, celui qui ramasse.

zbieracz odrobin. Brocken-Sammler, der die übrigen Speisen von den Tischen zusammen trägt. celui qui ramasse les restes des repas.

zbieracz z ksiąg. der aus Büchern eine Sammlung macht. compilateur; ramasseur; qui fait des extraits, des recueils des plus belles matiéres dans les livres.

zbieracz wina. ein Wein-Leser. vendangeur.

zbieracz owocow. Obst-Leser; der Obstabbricht. cueilleur de fruits.

zbieracz iabłek. Aepfel-Leser. cueilleur de pommes.

Zbieraczka. Sammlerinn. femme qui ramasse, qui recueillit.

Zbieram, *v. m. F. zbiorę.* 1) sammlen, einsammlen. 2) lesen, abnehmen; das Obst, die Feld-Früchte einsammlen; einerndten. 3) colligiren, excerpiren aus Büchern. 4) auflesen, aufheben von der Erde. 5) versammlen, zusammenziehen ein Kriegs-Volk. 6) den Tisch abräumen. 7) Rechenk. in eine Summe bringen. 1) recueillir, ramasser, rassembler. 2) cueillir, recueillir la moisson, les fruits; engranger. 3) recueillir, extraire, tirer de quelque auteur ce qu'il y a de meilleur; faire un recueil. 4) ramasser, recueillir les choses qui sont à terre. 5) réunir, ramasser, amasser, recueillir, rassembler en un corps les soldâs qui sont dispersez en divers endroits. 6) desservir; lever la nape; ôter, relever les plats, les verres et autres choses de dessus la table. 7) *Aritm.* ramasser les nombres, jetter une somme. § 1) zbierał pieniądze, księgi. 2) zbierać owoc, kwiaty; zebrać z pola. 3) piękne z ksiąg zebrał materye. 4) zbierać kamienie po polu, iagody, źioła. 5) zebrał na prętkośći żołnierza, woysko. 6) zbierz chłopcze; zbierzmy ze stołu. 7) zbierzesz te liczby w iedną kupę albo sumę.

zbierać fałdy. die Falten einreihen, einfassen, zusammen nähen. ramasser les plis pour coudre ensemble; rebrousser les plis.

zbierać wodę deszczową. das Regen-Wasser auffangen. amasser les eaux de pluie.

zbierać wino. Wein lesen. vendanger.

zbierać pierze z szaty. die Federn von einem Kleide wegnehmen, ablesen. ôter les plumes de dessus un habit.

zbierać ostatki pozostałe. die übrigen Brocken zusammen lesen. ramasser les débris.

zbierać ostatki winne. den Wein nachlesen. grapiller, chercher les restes dans une vigne.

zbierać ptaki. die Nester ausnehmen. dénicher, ôter les oiseaux du nid.

zbierać niedobitki. die Uiberbliebenen von einer Armee zusammen ziehen. recueillir les débris de son armée.

iuż zbiera koło śiebie chory. der Kranke greift und zupfet schon um sich herum. le malade cherche déja les vermisseaux.

zbierać śię. 1) sich versammlen, zusammen fließen oder stoßen. 2) sich zusammen ziehen als Soldaten. 3) sich anlaßen, das

Ansehen

Ansehen zu etwas haben. 4) sich setzen, sich zusammen ziehen, von Wunden. 5) nach und nach weniger werden, sich vermindern, abnehmen. 6) herbey schaffen, zusammenbringen, aufbringen. 1) se ramasser, s'amasser, s'assembler, se réünir. 2) se ramasser, se recueillir en un corps comme les soldâs. 3) aboutir, tendre à; il y a aparence à. 4) se consolider, se réünir comme une plaie. 5) se diminuër, s'amoindrir peu à peu; s'enlever, s'ôter. 6) se procurer, aquerir de toutes parts. § 1) zbiera się woda, kropla z drugą; zbieraią się obłoki; chmura się zebrała. 2) ta potęga się na nasze karki zebrała; woysko się zebrało. 3) zbierało się na woynę, na pokoy, na hałas. 4) zbiera się rana. 5) zbiera się dobrych ludźi. *6) zbiera się, zdobywa się na wielkie woysko, na pieniądze.

zbiera się na deszcz, na śnieg. es läßt sich zum Regen, zum Schnee an. il y a aparence à la pluie, à la neige; il va tomber de la pluie, de la neige.

* *zbiera się woda; wzbiera woda.* das Wasser läuft an, trit aus den Ufern. les eaux s'enflent, deviennent plus grosses; débordent.

wrzod się zbiera das Geschwür eitert, setzet sich. l'ulcère supure, jette du pus.

zbiera mi się na womit. ein Brechen kommt mir an. un vomissement me prend, me saisit; j'ai envie de vomir; je veux vomir.

Zbieranie. 1) das Einsammlen, die Sammlung. 2) das Einsammlen der Feld- und Baum-Früchte. 3) das Zusammenziehen der Soldaten. 1) l'action de ramasser, d'amasser, de recueillir. 2) dépouille, cueillette, recolte des blez, des fruits. 3) action de ramasser les soldâs dans un corps. § 1) zbieranie ksiąg, pieniędzy, rozprószonych rzeczy. 2) zbieranie kwiatow, zboża, owocow, miodu i inszych pożytkow. 3) zbieranie ludźi na woynę.

zbieranie podatkow, iałmużny. Steuer-Sammlung, Almosen-Sammlung. collecte, cueillette des tailles, des aumônes.

zbieranie fałdow. das Einfaßen, Einnähen der Falten. l'action de ramasser les plis pour le coudre ensemble; rebroussement, l'atâche des plis.

zbieranie z ksiąg. Sammlung aus Büchern, Collectanea. recueil; collection; l'action de ramasser les collections en lisant les auteurs.

zbieranie wina. die Wein-Lese. le vendange.

zbieranie wody deszczowey. das Auffangen des Regen-Wassers. l'action d'amasser les eaux pluviales.

zbieranie się. 1) Versammlung. 2) Zusammenfluß des Wassers, der Feuchtigkeiten. 1) atroupement; l'action de s'assembler. 2) découlement des eaux ou des humeurs en un endroit. § 1) zbieranie się żołnierzy. 2) zbieranie się wody; zbieranie się wilgotnośći w ćiele.

Zbieranina. } allerhand Gesammletes;
Zbieranka. } Sammlung unterschiedener Dinge. ramas, assemblage, *m.* plusieurs choses ramassées ensembie.

* *zbieranka; sylaba, zebranie liter na iedno ruszenie wargi, ięzyka.* eine Sylbe. silabe.

Zbierany, zebrany. gesammlet. recueilli, ramassé, amassé. § zbierany owoc ręką; zbierany owoc pod drzewem.

Zbieżenie. *vid.* Zbieganie.

Zbieżony. überjagt, übertrieben, abgetrieben. estrapassé, surmené, abatu à force de courir.

Zbiiam, *v. m. F. zbiię.* 1) zusammen nageln, zusammenschlagen. 2) schlagen ein Buch. 3) herunter schlagen, herunter stoßen. 4) sehr ausprügeln; zerschlagen. 5) schlagen den Feind. 6) widerlegen. 7) vernichten, vereiteln, auslöschen. 8) einen abbringen, abwenden, abreißen von etwas. 1) ficher, cloüer; atacher ensemble des ais, les joindre par des cloux à coup d'un marteau. 2) battre, fraper avec un marteau un livre. 3) abatre; faire tomber à force de fraper. 4) gourmer, ramasser, bastonner; batre à bons coups de bâton ou de poing. 5) batre, défaire les enemis, les mettre en déroute. 6) refuter, débatre, combatre. 7) détruire, renverser, rendre nul, éfacer, dissiper. 8) détourner, divertir, éloigner qu. de. § 1) zbiy te dwie deski gozdźiami. 2) introligator dobrze zbił księgę, papier. *3) zbił, strąćił iabłka z drzewa. 4) zbić kogo kiiem; zbił mu gębę, łeb iak purchatkę. 5) zbić nieprzyiaćiela, woysko. 6) zbiiać kogo, czyy dowod, czyią racyą, naukę, 7) zbiiać pozew; to nieszczęśćie nie zbiie afektu stateczności. 8) zbiiać możnieyszych z animuszow; zbiiać kogo z nadźiei, z imprezy; dać śię zbić z drogi prawdy.

zbiiać, rozboiem śię bawić. vom Straßen-Raub leben. vivre de brigandage.

zbiiać beczkę obręczami; pobiiać beczkę. ein Faß binden, beschlagen. relier une futaille.
zbiiam co wstępię. vid Otłukam ziarno.
zbiiam, tłukę co w możdżerzu. im Mörsel stoßen. piler.
zbić grosz. schwänzen, Schwänzel-Pfennige machen. pincer; ferrer la mule.
zbiiać szafę, łożko. einen Schranken, ein Bett = Gestelle aufschlagen, aufstellen. monter une armoire, un lit.
zbiiać się. 1) auf einander stoßen, sich herunter stoßen. 2) einem etwas streitig machen, um etwas ringen, streiten, kämpfen. 1) s'entrepousser de haut en bas; se choquer l'un l'autre, s'entrechoquer. 2) contester, disputer à qu. qu. ch; s'entrecombatre de qu. ch. § 1) w tey nawałności wiatry i wały się zbiiały. 2) zbiiać się z kim o Państwo; widzę iak się śmierć z miłością zbiiaią.
Zbiianie. *vid.* Zbićie.
zbiianie się iedney rzeczy z drugą; uderzenie w się. das Aneinanderstoßen; Anstoß. choc, heurte, rencontre de deux choses l'une contre l'autre.
zbiianie się o co. Streit um etwas. contestation, dispute.
Zbiiarnia. Mörder-Grube. coupe-gorge, *m.* boucherie.
Zbik. ein Dachs. blèreau, taisson.
Zbior. 1) das Gesammlete; gesammeltes Gut. 2) Sammlung, Collection. 1) aquisition; biens, *plur.* ce qu'on a ramassé, qu'on a aquis. 2) ramas, collection, recueil, florilege, *m.* § 1) rozszafował swoie i kościelne zbiory. 2) zbior Praw koronnych.
Zbisurmanić kogo, *F. zbisurmanię.* zum Türken machen. faire qu. Turc.
zbisurmanić się. ein Türke werden; türkisch werden. devenir Turc, se faire Turc.
Zbity. 1) zusammen geschlagen, zusammen genagelt. 2) geschlagen als ein Buch. 3) zerschlagen, zerprügelt. 4) geschlagen; aus dem Felde geschlagen. 5) widerlegt. 6) vereitelt, vernichtet. 7) abgebracht, entfernet von etwas. 1) cloué, fiché ensemble; ramassé par des cloux. 2) batu comme un livre. 3) bien ramassé, batu à bons coups de bâton ou de poing. 4) batu, défait, mis en déroute. 5) refuté, combatu. 6) détruit, renversé, dissipé, éfacé. 7) détourné, éloigné de. § 1) dwie zbite deski. 2) księga dobrze, źle zbita. 3) zbity srodze za to. 4) zbići nieprzyiaćiele. 5) dowody zbite. **6) zbita nadzieia moia. **7) zbity będąc z swoiey nadźiei.

Zbladły. ganz erblaßt. tout blême.
Zbladnąć, *F. zbladnę.* erblaßen. blêmir, pâlir. § zbladł od gniewu, od strachu.
Zbladnienie. Erblaßung. blémissement.
Zblakować. *F. zblakuię.* verschießen, die Farbe verlieren. se déteindre, se passer, se ternir, perdre sa couleur.
Zblakowanie. Verschießung. ternissure, muance, décolorement.
Zblakowany. verschossen. terne, décoloré; qui a perdu sa couleur, son lustre.
Zbłaznić, *F. zbłaznię.* 1) närrisch machen. 2) zum Narren machen, zum besten haben. 1) infatuër, assoter, faire devenir sot. 2) tenir qu. sur les fonts; donner à qu. un mois d'Avril.
Zbłaznienie. das närrisch machen. l'action d'assoter qu.
Zbłazniony. närrisch, närrisch gemacht. devenu sot; assoté, infatué, fou. § świat teraz na poły zbłazniony.
Zbliska, *adv.* in der Nähe. de près.
Zbliżam co do czego, *v. m. F. zbliżę.* nähern, annähern. aprocher, raprocher qu. ch. de.
zbliżyć się. sich nähern. s'aprocher de qu. ch.
Zbliżanie, zbliżenie. Annäherung. aproche, action d'aprocher.
Zbliżony. angenähert. aproché.
Zboczenie. Abweichung. détour, égarement. § zboczenie od (z) prawdy.
Zboczyć, *F. zboczę.* abweichen, abgehen. se détourner, s'écarter, s'égarer. § wyboczył z drogi, z kresu, z (od) prawdy; dla słusznych przyczyn musiałem od tey materyi zboczyć.
Zbogacam, *v. m. F. zbogacę.* einen reich machen. enrichir qu; rendre qu. riche.
zbogaćić się. sich bereichern, reich werden. s'enrichir, devenir riche.
Zbogacenie. Bereicherung. enrichissement.
Zbogacony. bereichert. enrichi.
Zbolałość. großer Schmerz, heftige Betrübniß. afliction cruelle, mortelle.
Zbolały. ganz betrübt, voll Leides. tout aflígé; saisi, transi de douleur. § zbolałe serce; zbolały na sercu.
Zboleć. *F. zboleię.* sich sehr betrüben, gar zu große Schmerzen empfinden. s'afliger; ressentir une afliction, une douleur extréme; être tout pénetré, être saisi de douleur.
Zbor. 1) ein Concilium, Versammlung der Bischöffe. 2) eine protestantische Kirche. 3) *obs.* Versammlung. 4) *obs.* eine Kirche.

Kirche. 1) un Concile; assemblée des Evêques. 2) un temple; une église Protestante. 3) *obs.* assemblée, communauté. 4) Eglise. § 1) Zbor powszechny z wielu set Biskupow zgromadzony.

Zborowy. zu einer protestantischen Kirche gehörig. de temple; qui regarde une église Protestante.

Zborzyszcze. Götzen = Tempel. temple des idoles.

Zbotwiałość, zbutwiałość. Fäulniß. pourriture.

Zbotwiały, zbutwiały, sprochniały. vermodert, morsch. pourri, vermoulu.

sukno zbotwiałe. vid. *zależałe sukno.*

Zbotwieć, *F. zbotwieię*, zbutwieć. morsch werden; vermodern. pourrir, se vermouler, heudrir.

Zboyca. Straßen=Räuber. brigand.

Zboyczyni. Mörderin, Straßen=Räuberin. brigande, assassine, homicide.

Zbożany. *vid.* Zbożowy.

Zboże. 1) das Getreide. 2) das Getreide auf dem Felde. 1) le blé; les grains, du grain; toute sorte de grain. 2) blez murs pendans par la racine. § 1) zboża obfitość; zboża się zrodziły. 2) zboże na polu rostące, niepożęte; zboża położenie albo pochylenie od deszczu; żąć zboże.

pszeniczne zboże; pszenica. Weitzen. froment. § owsiane, ięczmienne zboże albo owies, ięczmień.

zboże w ziarnie, w ziarnach. Getreide in Körnern. les grains de blé.

zboże na garściach. ungebundnes Getreide. du blé dans les épis qui ne sont pas encore engerbez.

zboże w kłośie. Getreide in der Aehre. du blé dans les épis.

zboże nieśiane, samorodne z przeszłego żniwa ostatkow. Getreide das ungesäet von der letzten Erndte aufgehet. blé qu'on ne seme point et qui revient de la derniére moisson.

zbożem handluiący kupiec. Kornhändler. marchand de blé, de grain; grénier; grénetier.

handel ze zbożem. Korn=Handel. gréneterie.

przekupień zboża. Korn=Jude. usurier, charensonnier, blatier.

zboża rozdawanie. Austheilung des Getreides. la distribution des blez.

zboże teraz drogie. das Getreide ist itzo theuer. le grain est présentement cher.

Zbożny, *obs.* Pobożny. Gottesfürchtig. pieux, réligieux.

Zbożowy, zbożany. 1) aus Getreide gemacht. 2) Getreide=. 1) qui est fait avec du blé. 2) du blé; qui concerne le blé.

Zbraćić się z kim, *F. zbracę.* mit einem Brüderschaft machen, Brüderschaft trinken. faire frérie avec qu; faire amitié et fraternité avec qu. par les verres.

Zbraniam się czego, *v. m. F. zbronię.* sich weigern, widerstehen, sich wehren, abschlagen. se défendre; denier, refuser, recuser, resister.

Zbranianie się czego. Weigerung. refus, rebut.

zbranianie się zmyślone, nieszczere. verstellte Weigerung. refus simulé.

** Zbroczenie krwią. Bespritzung mit Blut. l'action d'ensanglanter.

** Zbroczony krwią. blutig gemacht. ensanglanté; saigneux; teint, souillé, couvert de sang.

** Zbroczyć, *F. zbroczę.* bespritzen, besudeln. ensanglanter; teindre, remplir de sang. § zbroczyła krew szatę; zbroczył krwią ręce.

zbroczyć się. sich mit Blut besudeln. s'ensanglanter, se couvrir de sang. § zbroczyła się ręka twoia krwią oycowską.

Zbrodnia. böse That, Missethat. crime, *m.* forfait, action criminelle.

Zbrodźień, *g. zbrodnia.* Missethäter, Uibertreter, Bösewicht. scelerat, criminel, méchant.

Zbrodźić co, *F. zbrodzę.* durchwaten. passer à gué. § te rzeki zbrodzić się zdadzą; zbrodził rzekę.

Zbrodźisty / Zbrodzony } brod maiący. das man durchwaten kan. guéable; qu'on peut passer à gué.

zbrodzony. durchgewatet. guée, qui est passé à gué.

Zbroia. Waffen, Kriegs=Rüstung, Harnisch, Küriß. armure; comme la cuirasse, le casque; tout ce qui couvre un homme d'armes qui va au combat. § zbroię nośić, brać, złożyć; ubrać, kogo w zbroie; kto nie ma zbroie, miiay boie, *prov.*

zbroie zdźierać komu; ze zbroie odźierać kogo einen entwaffnen. desarmer qu; ôter à qu. les armes; dépouiller qu. de ses armes.

Zbroić co, *F. zbroię.* verüben, anrichten, begehen. perpetrer, commettre, faire un crime.

cożeś zbroił? was hast du angerichtet? qu'avez vous fais? quelle action ne venez vous pas de faire?

Zbroię kogo, ubieram kogo we zbroię. einem die Waffen anlegen. armer qu; couvrir qu. d'armes.

zbroić się. sich waffnen, die Waffen anziehen. s'armer; se mettre les armes sur le corps.

Zbroienie, ubieranie we zbroie. Bewafnung, Anlegung der Waffen. l'action d'armer.

Zbroiownia, cekauz. Zeug-Haus, Rüst-Kammer. arsenal; chambre aux armes.

Zbroiownik. } Waffen-Schmid. haumier, armurier; ouvrier en armes.
Zbroiowy. }

Zbroiowy. zu den Waffen gehörig. d'armure, qui regarde les armes.

Zbroyka. kleine Rüstung. petit cuirasse; petite armure; armet.

Zbroyno, *adv.* gewaffnet. en armes, avec armes. § zbroyno czynić, stanąć.

Zbroyny. gewaffnet, bewaffnet. armé.

zbroyny zupełnie. im vollen Küriß; vom Haupt bis zu den Füßen gewaffnet. armé de pié en cap; armé de toutes piéces.

zbroyną ręką. mit gewaffneter Hand. à main armée.

zbroyny mąż, waxmann herb. Wappenk. ein geharnischter Mann mit einem bloßen Schwerdt auf einer Mauer und über der Kron und dem Helm. un homme armé l'épée à la main mis sur une muraille, et sur le timbre et la couronne.

Zbrzeżny. Rand-, Ufer-. de bord, de rivage.

zbrzeżne piora w skrzydle. Spulen, Feder-Kiele im Flügeln die zum Schreiben tüchtig sind. bouts d'aile; tuiaux qui sont propres à écrire.

zbrzeżny kamień. der Schluß-Stein eines Gewölbes. voussoir; clé de voute.

Zbudować, *F. zbuduię.* 1) aufbauen. 2) einen erbauen. 1) construire, élever, bâtir. 2) édifier qu. § 1) pyszny pałac zbudował. 2) zbudował bliźniego życiem swoim.

zbudować się z czego, z kogo. sich erbauen, ein gutes Exempel nehmen. s'édifier; prendre un bon exemple de qu.

Zbudowanie. 1) Aufbauung. 2) Erbauung, gutes Beyspiel, so man giebet. 1) construction d'un bâtiment. 2) édification; bon exemple qu'on donne à son prochain.

zbudowanie się z kogo, wzięcie dobrego przykładu. gutes Beyspiel so man nimmt. édification; l'action d'être édifié.

Zbudowany. 1) aufgebaut. 2) erbaut. 1) bâti. 2) édifié.

Zbuiać się, *F. zbuiam.* 1) ausreißen, herum rennen. 2) ausgelaßen, leichtfertig seyn. 1) échaper, courir çà et là. 2) faire le cheval échappé, être libertin. § 1) zbuiał się koń i wcale się zabłąkał. 2) trudno go hamować, kiedy się raz zbuia.

Zburzenie. Zerstöhrung. boulversement, renversement, saccagement.

Zburzony. 1) zerstöhrt. 2) aufgebracht, schwürig. 1) boulversé, saccagé, renversé. 2) excité, incité, mécontent. § 1) zburzone znowu budować zamki. 2) zburzone uspokoić umysły.

Zburzyć co, *F. zburzę.* zerstöhren. boulverser, saccager, renverser.

Zbutwiałość, Zbutwieć. *vid.* Zbotwiałość, Zbotwieć.

Zbuzować kogo, *vulg.* ausfilzen. laver la tête à qu; vesperiser qu; faire une verte reprimande à qu.

Zbyćie, zbywanie. 1) Loswerdung, Abfertigung, Abspeisung. 2) Verkaufung, Veräußerung, Vertrieb. 1) l'action de se défaire de qu. 2) débit, aliénation, vente.

dom ten iest na zbyćiu. dieses Haus ist zu verkaufen. cette maison est à vendre.

Zbyteczność. *vid.* Zbytek.

Zbytecznie, Zbyteczny. *vid.* Zbytnie, Zbytni.

Zbytek, *g. zbytku.* 1) Uiberfluß. 2) Uippigkeit, Verschwendung, übermäßiger Aufwand. 3) Unmäßigkeit, Uibermaaß. 4) das Uibergebliebene. 1) superflu, superfluité, redondance, surabondance, trop grande abondance. 2) somptuosité, luxe, *m.* excès dans la dépense de table, des habits, des équipages, des meubles. 3) intempérance, excès, déréglement. 4) restant, reste, *m.* residu; ce qui reste de qu. § 1) zbytek słow, urodzaiow; zbytek szkodliwszy od niedostatku; zbytek rozum zatłumia; ta choroba ze zbytku krwie pochodźi. 2) zbytkiem Państwa giną; zbytek Rzym zagubił; zbytek chorobą płaćić trzeba; zbytek zdrowie psuie; zbytek w szaćiech, w strawie. 3) zbytek w życiu; zbytek wenery szkodliwy. *4) zbytek, ostatek wina dla niego zostaw.

zbytki to iuż. das ist schon Uibermuth. il y a de l'insolence, de la pétulance; voilà ce qui est déja impertinent; c'est déja une impertinence.

Zbytkowanie. Uibermaß, übermäßiger Genuß. intempérance. § zbytkowanie Wenery człowieka psuie.

Zbytkuię. 1) ein üppig, wollüstig Leben führen. 2) Uiberfluß an etwas haben. 1) se débaucher; vivre dans la débauche. 2)

regorger de; abonder, ſurabonder, redonder en. § 1) zbytkuie teraz, a w krotce nędzę klepać będźie. 2) Francuźi zbytkuią z pieczyſtych zwierzyn, z modnych ſzat i potraw; to miaſto w wyśmienitych zbytkuie pałacach.
Zbytni, zbyteczny. überflüßig, zu viel, zu groß. ſuperflu, ſurabondant, redondant, exceſſif. § zbyteczne pieniądze; zbytnie potrawy ſzkodzą; zbytnia praca, miłość, pilność.
zbytnie rzeczy w ćiele ludzkim. Heilk. die Excrementen. *Médec.* les excrémens.
Zbytnie, zbytecznie, *adv.* über die Maaßen, überflüßiglich; gar zu. outre méſure, hors de méſure, ſurabondamment, avec excès; plus qu'il ne faut, démeſurement, exceſſivement; trop, extrêmement; au delà de ce qu'il faut. § zbytnie żyie, śię gniewa; zbitnie pić, ieść; zbytnie wielki; zbytnie długi.
Zbyty. 1) abgeſpeiſt; abgefertigt. 2) vertrieben, verkauft. 1) éconduit, donc on s'eſt défait. 2) débité, vendu.
Zbywam, *v. m. F. zbędę.* 1) los werden, vertreiben, verkaufen. 2) einen abſpeiſpeiſen, los werden. 3) verlieren, um etwas kommen. 1) débiter, vendre. 2) éluder, éconduire qu; ſe défaire adroitement d'une perſonne qui nous demande qu. ch; ſe détacher, ſe dégager, ſe débaraſſer, ſe délivrer de; en être quite de, pour qu. ch. 3) perdre qu. ch; être privé, être dépouillé de. § 1) wszyſtkie na targu zbył towary. 2) zbądź go żartem. 3) zbyć honoru, żywota, ſubſtancyi ſwoiey.
zbywa. 1) es iſt übrig, überley. 2) es mangelt, es fehlet, es gehet ab. 1) il eſt ſuperflu, il eſt de reſte; il reſte. 2) il manque de, il y a faute de; il defaut qu. ch. § 1) zbywa mu żywność; zbywały zawſze pieniądze 2) zbywa mi na przyiaćielu, na dobrych księgach; nie zbywało mi na okazyach do tego.
zbywać kogo obietnicami. einen mit leerer Hofnung abſpeiſen. tenir à qu. le bec dans l'eau; paier qu. de chanſons, de belles paroles.
zbyć śię. überſtehen, los werden. ſe défaire, ſe délivrer de; ſurmonter. § zbyłem śię dźiś dnia złego; zbył śię kłopotu wielkiego, długu fraſzką.
zbyłem śię tego. ich bin davon ledig, befreyet worden. j'en ai été quite.
Zbywanie. 1) Uiberfluß. 2) das Loswerden, das Abſertigen. 3) das Abſetzen, Vertreiben, Verkaufen. 1) redondance, trop grande abondance. 2) l'action de ſe défaire de. 3) l'action de débiter, de vendre; débit.
Zchodzę. *vid.* Schodzę.
Zchorzały. *vid.* Schorzały.
Zczarować, *zczaruię.* behexen. enſorceler.
Zdaię, *zdaie, zdał, F. zdam,* zdawam. 1) verurtheilen. 2) einem abtreten, aufgeben ein Amt. 3) wiedergeben, herausgeben auf ein Stück Geld. 4) anheim ſtellen, überlaßen, übergeben. 1) condanner qu; prononcer une ſentence contre qu. 2) ſe démettre, ſe défaire d'un charge, la remettre entre les mains de qu; réſigner une charge à. 3) rendre le reſte ſur une piéce d'argent; donner qu. ch. de retour. 4) commettre, déferer, abandonner à; laiſſer à la diſpoſition, remettre entre les mains de. § 1) zdać nieſłuchanego, nieobr[illegible]nego, ſtrohę nieprzybytną; zdano [illegible] na śmierć, na wieżą. 2) chce z[illegible] urząd bratu ſwoiemu. 3) zday mi [illegible] tego talera, na ten talar dwa tymfy. 4) na ćiebie to zdaię; zdaię to Bogu.
zdać urząd duchowny komu. einem eine geiſtliche Würde abtreten, übergeben. réſigner une dignité écléſiaſtique à quelqu'un.
zdawaiący komu urząd. der einem ein Amt abtritt. réſignant.
zdaię to na wolą twoię. ich überlaſſe es deinem Willen. je m'abandonne à vôtre volonté; je laiſſe cela à vôtre volonté.
zdaię śię. 1) auf einen bauen, vertrauen, ſich verlaſſen. 2) ſich überlaſſen. 3) nutzen, dienen zu etwas. 4) ſcheinen, vorkommen, das Anſehen haben, in dieſer und folgender Bedeutung wird das *Futurum* zdam śię ſtatt des *praeſentis* zdaię śię oft gefunden. 5) ſich einbilden, von ſich glauben. 1) ſe remettre, ſe réſigner, s'abandonner à la volonté, au jugement de; aquiécer à. 2) ſe rendre à la diſcretion, ſe mettre à la merci de. 3) ſervir à; être utile, être propre à. 4) ſembler, paroitre, *on trouve ſouvent dans cette ſignification et la ſuivante le Futur* zdam śię *au lieu du préſent* zdaię śię. 5) s'imaginer, croire. § 1) zdaię śię na dobre ludźie, na wolą Boſką; na twoię łaſkę, na krola ſprawiedliwego. 2) zdał śię na fale i wiatry, na dyſkrecyą nieprzyiaćiela. 3) na co śię to zda? na nic mi śię przyiaźn twoia zdała. 4) zdam śię ia tu tobie płacać; zdał śię chwyćić zdania tego; zdaie

się zły, złym; zda się bydź nieporuszonym; azaż bogaty ludźiom nieszczęśliwy się zda? każda rzecz się mnieysza zda zdaleka. 5) zdał się był sobie pozrzec Pańſtwa nasze; chorym bydź się zdał; nie tak groźny iak się sobie sam zda; ktory się samemu w śkło, w wilka obrocony zda.

zdaie mi się. es scheinet mir, es kommt mir vor. il me semble, il me paroit; je m'imagine que. § ten sposob zdaie mi się barzo trudny; te podatki zdały im się nieznośne; rzecz mi się barzo potrzebna zdaie; fałszywie mi się zdało.

zdać się na iednaczow. auf Schieds-Richter willigen. compromettre; convenir d'arbitres.

daie komu się zda. er giebt, wem es ihm zu geben scheint. il donne à qui bon lui semble.

na cożby mi się zdały teraz te wszystkie prace. worzu wären mir jetzo alle diese Bemühungen nütze gewesen. que me serviroient présentement tous ces travaux.

bynaymniey, wcale nie iest tym czym się zdaie. er ist gar nicht das was er zu seyn scheinet. il n'est rien moins que ce qu'il paroit.

*Zdałam. *vid.* Zdołam.

Zdaleka, *adv.* von weiten. de loin.

Zdam się. *vid.* *zdaię się* 3)

Zdam herb. *vid.* Kolenczyk.

Zdanie. 1) Gutachten, Meinung, Urtheil. 2) gerichtlicher Ausspruch, Urtheil. 3) Philos. ein Satz. 1) avis, sentiment, opinion, jugement, sens. 2) sentence, arrêt, condannation. 3) *Philos.* proposition. § 1) wedla zdania moiego, wszystkich cnotliwych; zdanie swoie powiedź. *2) zdanie (wyrok, dekret) na śmierć. 3) zdanie twierdzące, poświadczaiące, stanowiące.

moim zdaniem; według moiego zdania. meiner Meinung nach. à mon avis; à mon sens; selon mon opinion.

tegoż bydź zdania. eben derselben Meinung seyn. être du même sentiment.

żestem zdania tego ich bin dieser Meinung. je suis de cet avis, de ce sentiment.

zdanie odmienić. andres Sinnes werden, sich anders bedenken. se raviser; changer d'avis, de pensée.

zdanie się na iednacze; kompromis. ein Compromis, Bewilligung auf einen Schiedsrichterlichen Ausspruch. compromis.

Zdany. verurtheilt. condanné par une sentence à. § zdany na więźienie, na szubienicę o kradźież; zdanym bydź o nieſtanie.

Zdarćie. das Zerreißen. déchirure, déchirement.

Zdarty. 1) abgerißen von etwas. 2) abgerissen, zerrissen, zerlumpt. 3) ein Abgerissener, der zerrissene Kleider trägt. 1) déchiré, ôté de qu. ch. par le déchirement. 2) déchiré, usé comme un habit. 3) celui qui porte des habits déchirez.

Zdarzam, *v. m. F. zdarzę.* gelingen lassen, geben. faire réüssir, faire prospérer. § Pan Bog zdarza prace nasze; zdarzyło szczęście że.

zdarz Bog. Gott gebe sein Gedeyen. Dieu le fasse prospérer, acorde sa bénédiction; Dieu bénisse.

niech zdarzy miłośćiwy Bog der barmherzige Gott gebe seinen Seegen. nôtre bon Dieu qui a pitié de nous fasse la grace.

zdarzyć się. 1) gelingen, gedeyen, glücken. 2) sich begeben, sich zutragen, sich fügen. 1) réüssir, prospérer; succèder; avoir de la réüssite, du succès. 2) arriver, se passer, se faire, avenir. § 1) zdarzył się ten zamysł; zdarzy się ta praca. 2) zdarzyło się przed kilką latami zapadnienie ziemie w Portugalii.

zdarzyło mu się to szczęśćie. dieses Glück ist ihm begegnet. ce bonheur lui est arrivé.

Zdawam, *v. m. F. zdam. vid.* Zdaię.

Zdawna, *adv.* von längsten her. depuis long tems.

Zdążam, *v. m. F. zdążę.* einem nachkommen, gleichkommen, einholen, gewachsen seyn. suivre, égaler qu. en; faire qu. ch. tout aussi vîte qu'un autre. § zdążyć mu w bieganiu, w robóćie, w pisaniu nie mogę.

nie zdążysz za nim. du wirst ihm nicht gleich gehen. vous ne l'égalerez pas en course.

Zdeb, *g. zdebia*, zbik. ein Dachs. un bléreau.

*Zdech, zdychanie. das Verreken eines Viehes. abois; le moment où la bête expire.

do zdechu, na zdech, adv. daß man platzen möchte; sehr, heftig; daß man den Athem verliert; aus allen Kräften. à perte d'haleine; de toute sa force. § do zdechu płakał, biegał, szermował; na zdech tego pragnie, ią kocha.

do zdechu się śmiać. lachen das einem der Bauch zerspringen möchte. mourir de rire; rire à ventre déboutonné, à gorge déploïée; rire de toute sa force;

rire tout son sou. § śmiechu do zdechu.
Zdebło ptak, *vid.* Zdźebło.
Zdechł. *vid.* Zdycham.
Zdechlina. Luder, Aas, verrecktes Vieh. chair morte; bête morte de soi même, sans avoir été tuée.
Zdechły. verreckt. crévé, mort comme une bête.
Zdechnąć. *vid.* Zdycham.
Zdechnienie, zdychanie. Verreckung. la mort qui suit après l'abois d'une bête.
Zdeymowanie. 1) das Abnehmen. 2) Rührung, Bewegung, Regung. 1) l'action d'ôter de dessus. 2) mouvement des passions.
Zdeymuię, *v. m. F. zdeymę.* 1) abnehmen, abziehen, herunter nehmen. 2) abnehmen, abziehen den Hut. 3) einen rühren, bewegen. 1) tirer, ôter de dessus; lever, relever de dessus. 2) lever son chapeau; se découvrir. 3) prendre, saisir, percer, pénétrer, émouvoir. § 1) zdiął pierśćionek z palca, obrazy ze śćiany; zdeymiy talerze ze stołu. 2) zdiąć przed kim czapkę, kapelusz. * 3) zdeymuie, zeymuie mię żal, gniew, strach; słuszna na taką urodę śię zapatrywać, do ktorey teskníca oczy zdeymuie.
zdeymuiący. rührend, bewegend. touchant, frapant.
zdiąłeś ze mnie ćiężar wielki. du hast mir eine große Last abgenommen. vous m'avez relevé d'un grand fardeau, d'une grande peine.
Zdięćie. das Abnehmen, Wegnehmen. l'action d'ôter de dessus.
Zdięty abgenommen, abgezogen. ôté, levé de dessus. § zdięte ze śćiany obrazy, z palca pierśćienie.
* *zdięty; zięty.* gerührt, bewegt. pris, pénetré, frapé. § zdięty miłośćią.
Zdmuchnąć, *F. zdmuchnę.* 1) abblasen, wegblasen. 2) vernichten, benehmen. 1) soufler de dessus. 2) lever, ôter, anéantir, détruire. § 1) zdmuchniy z księgi kurzawę. 2) z iednym słowkiem tę trudność, ten zdmuchnął argument.
rozumiesz że to zdmuchnąć mogę. du meinst ich kann es gleich herblasen; das ist nicht so leicht, nicht so gleich geblasen. cela ne se prend pas sans mitaine; vous croiez qu'il n'y a qu'à sifler; cela ne s'enfile pas comme des perles.
Zdmuchnienie. das Abblasen. l'action de soufler de dessus.
Zdobićiel. Putzer, Schmücker. enjoliveur, acommodeur.
Zdobićielka, Putzerin. enjoliveuse.
Zdobię. 1) putzen, zieren. 2) beschönigen, bemänteln. 1) orner, parer, ajuster, enjoliver, embélir. 2) colorer, voiler, palier, excuser; couvrir de quelque prétexte; donner quelque couleur à une méchante afaire. § 1) zdobić Pannę młodą; zdobi styl swoy, ięzyk słow wyborem. 2) ten występek, tę zdradę fałszywie zdobił; zdobić złą sprawę.
Zdobienie. 1) das Putzen, Auszieren. 2) Anstrich, Bemäntelung, Beschönigung. 1) enjolivement, embélissement. 2) paliation, couleur, *f.* prétexte, *m.* couverture pour palier une chose.
** Zdobność, ozdoba. Putz, Zierde. parure, ornement, embélissement.
Zdobycz, *f.* 1) Beute. 2) erbeuteter Proviant. 1) butin, proie. 2) des vivres enlevez sur les enemis.
zdobyczy; ruchome dobra; ruchome rzeczy. bewegliche Güter. les meubles, *m.* biens mobilaires.
Zdobywam śię, *v. m. F. zdobędę.* suchen, hervorsuchen, auftreiben, herbey schaffen, zusammenbringen. rechercher; chercher avec soin; s'éforcer d'avoir, tâcher de s'atirer; se procurer; aquerir de toutes parts. § zdobył śię na pieniądze, na potęgę; na życzliwość pospolstwa; zdobywać śię na rzecz, na słowa.
Zdołać komu, czemu, *F. zdołam.* einem gewachsen seyn, nachthun, nachkommen. égaler, suivre qu. en; sufire, être assez fort pour; être fort pour; être capable, être en état de; avoir des forces susisantes pour; être susisant pour faire qu. ch. § nie mogę mu w tym zdołać; zdołam śiłom, nauce, sposobnośći iego; nie zdołasz temu; rozsądkiem swoim zdołać nie mogę; nie zdoła temu sposobność moia.
Zdolność. Fähigkeit, zulängliche Kräfte zu etwas. capacité, portée de l'esprit; des forces susisantes.
Zdolny. genungsam, zulänglich an Kräften; fähig. capable, susisant; qui a des forces susisantes pour. § nie iest temu zdolny.
Zdrada. Tücke, Verrätherey. trahison, *f.* perfidie.
zdrada w kąćie śiada rada. die Verrätherey versteckt sich gerne in den Winkel. la trahison noire se plait à être cachée.
Zdradliwie, *adv.* verrätherisch. perfidement, avec perfidie, traîtreusement, en traître.
zdradliwie myślisz; zdradę myślisz. du hast Verrätherey im Sinn. vous avez une

une trahison en tête; vous pensez en traître.

Zdradliwy. 1) verrätherisch, tückisch. 2) tückisch, ungewiß. perfide, noir, traître, traîtreux. 2) frêle, fragile, incertain, trompeur.

Zdradzam, *v. m. F. zdradzę.* 1) verrathen, hintergehen, betriegen. 2) dem Ehemann Hörner aufsetzen, ihn zum Hahnrey machen. 1) trahir, tromper, décevoir. 2) trahir son mari, le couronner d'un chapeau de cocu; planter des cornes à son mari. § 1) zdradźić Panią swoię; zdradźiłeś mię w tym. 2) zdadźiła męża właśćiwego.

zdradźić oyczyznę. das Vaterland verrathen. trahir, vendre sa patrie.

zdradźić śię samego. sich selbst verrathen. se trahir soi-même.

Zdradźiecki. verrätherisch, treubrüchig. proditoire, infidéle, perfide.

Zdradźieckie, zdradźiecko, *adv.* wie ein Verräther. proditoirement, perfidement, en trahison, en traître, traîtreusement.

Zdradźiectwo. *vid.* Zdrada.

Zdradzony. verrathen. trahi, vendu. § przyiaćiel zdradzony.

Zdrayca. Verräther. un traître, perfide, proditeur, infidéle.

zdrayca prokurator. ungetreuer Sachwalter. prévaricateur.

Zdrayczyna. } Verrätherin. traîtresse,
Zdrayczyni. } une infidèle.

Zdrętwiałość. 1) Erstarrung eines Gliedes. 2) Stumpfheit der Zähne. 1) engourdissement, *f.* stupéfaction. 2) agacement des dens.

Zdrętwiały. 1) erstarrt, eingeschlafen als ein Glied. 2) stumpf, stumpf geworden, von Zähnen. 3) erstaunt, erstarrt. 1) engourdi, gourd. 2) agacé comme les dens. 3) tout surpris, tout étonné; stupefait. § 1) rozchodźić nogi zdrętwiałe. 2) zdrętwiałe zęby do śiebie przychodzą, gdy ie solą natrzesz.

Zdrętwiam co, *v. m. F. zdrętwię.* 1) starr machen. 2) in Erstaunen setzen. 1) engourdir, stupefier, causer de l'engourdissement. 2) étonner, surprendre.

zdrętwiaiący Heilk. starr machend. *Médec.* stupéfactif, stupéfiant.

Zdrętwieć, *F. zdrętwieię.* 1) erstarren, einschlafen. 2) stumpf werden, von Zähnen. 3) fig. erstarren, erstaunen. 1) s'engourdir, étre engourdi. 2) s'agacer comme les dents. 3) étre surpris, devenir tout étonné, demeurer tout interdit. § 1) zdrętwiała mi noga. 2) zęby mi zdrętwiały. **3) ięzyk moy bez tego tępy zdrętwiał.

Zdrętwienie. Einschläferung, Erstarrung der Glieder. stupéfaction d'un membre; engourdissement, insensibilité.

Zdrewnieć. 1) zu Holz werden; holzig werden als der Spargel. 2) erstaunen, erstarren. 1) se changer en bois; devenir bois, se former en souche. 2) étre surpris; étre saisi d'étonnement.

Zdroiek, *g. zdroyka.* Bächlein. petit ruisseau.

Zdroiewisko. 1) Bach in einem Morast. 2) kleiner elender Bach. 1) ruisseau dans un marais. 2) méchant ruisseau.

Zdroiowy. Bach-, zu einem Bach gehörig. de ruisseau, qui regarde un ruisseau.

Zdrow. *vid.* Zdrowy.

Zdrowa Marya. *vid.* Zdrowy — *zdrowa Marya.*

Zdrowie. 1) Gesundheit. 2) Gesundheit die man trinket. 3) fig. das Leben. 4) Heil, Wohl. 1) santé. 2) santé à laquelle on boit. 3) vie. 4) salut, conservation. § 1) zdrowie za wszystko stoi; zdrowie i dobre sumnienie waż sobie za dobre mienie; zdrowie czerstwe, słabe. 2) nie iednę koley obszedł i zdrowie. 3) o zdrowie idźie; folgować nieprzyiaćielowi na zdrowiu; zdrowie swoie za Oyczyznę odważyć. 4) zdrowie Państwa dźiś w ręku twoich.

na zdrowie twoie; prze zdrowie. auf deine Gesundheit. à vôtre santé.

pić, pełnić za (prze) zdrowie czyie. eines Gesundheit trinken. boire à la santé de quelqu'un.

na zdrowie. zur Gesundheit, prosit; wenn einer nieset. Dieu vous assiste; *ces mots se disent à celui qui éternuë.*

zdrowie dobre. Wohlbefinden, gute Gesundheit. bonne santé.

złe zdrowie. Krankheit, schlechte Gesundheit. maladie; mauvaise santé.

Zdrowiec, *g. zdrowca.* Tobacks-Kraut. nicotiane, herbe à la reine, tabac.

zdrowiec bydlęcy. (asyla, ferus-oculus) ein gewißes Kraut, das die Thiere als ein besonderes Heil-Kraut suchen. espèce d'herbe que les animaux recherchent pour se guérir.

Zdrowo, *adv.* gesund. sain; senaiment; d'une maniére saine. § zdrowo tam żyć; zdrowo mu to; zdrowo piy, iedz.

Zdrowość. Gesundheit, gesunde Eigenschaft. salubrité; qualité saine et bon-

ne

ne d'une chose. § zdrowość powietrza, wody.

Zdrowy. 1) ein Gesunder; der sich wohl befindet. 2) gesund. 3) gesund, der Gesundheit dienlich. 4) gesund, heilsam. 5) gesund, richtig als ein Urtheil. 1) un sain. 2) sain, qui est en bonne santé. 3) sain, bon pour la santé; salubre, qui contribue à la santé. 4) salutaire, utile. 5) sain, bon, judicieux. § 1) zdrowy lekarstwa nie potrzebuie. 2) dźiećię zdrowe; zdrowe drzewo. 3) zdrowe tu powietrze, mieysce. 4) zdrowa to rada była. 5) zdrowy rozum radźi; zdrowy ma rozsądek.

zdrowa Marya. Ave Maria, der Englische Gruß. salvé, *m.* avé, *m.* salutation Angélique; salutation de l'Ange à la Vierge.

zdrow dobrze iestem. ich bin gesund. je me porte fort bien; je suis en bonne santé; je suis sain.

zdrow bądź. ich wünsche euch Gesundheit, lebe wohl. je vous souhaite une bonne santé; vivez sain.

zdrow iedz. eße es gesund. mangez cela sain; bien vous fasse. § zdrow piy; zdrow spiy; niech zdrow śpi.

zdrow na rozumie; na ćiele. gesund am Leib und Verstand. sain de corps et d'esprit. § stanął na sądach zdrow na rozumie i na ćiele.

Zdroy, *g. ia, iu.* 1) Bach, fließendes Wasser aus einer Quelle. 2) Quelle. 3) Quelle, Ursprung, Anfang. 1) ruisseau, fontaine. 2) source. 3) source, origine, principe, *m.* § * 1) w i[illegible]lnym zdroiu, (źrzodle) bywa kilka zdroiow. 2) iedno źrzodło z wielu zdroiow wyćieka; z zdroiu tego mętna, kryształowa wynika woda 3) z tego zdroiu wszystkie złe, wszystkie dobro wynika.

Zdrożałość. Vertheurung, Steigerung des Preises. rencherissement.

Zdrożały. theuer geworden, gestiegen. rencheri, qui est devenu plus cher.

Zdrożeć. *F. zdrożeie.* theuer werden, steigen. rencherir, devenir plus cher.

Zdrożnie, *adv.* 1) aus dem Wege. 2) ungeräumet, zur Unzeit. 1) hors du chemin. 2) hors de propos; hors d'oeuvres; mal à propos.

Zdrożny. 1) aus dem Wege liegend. 2) ungeräumet, unzeitig. 1) écarté, éloigné du chemin. 2) dereglé; écarté du propos, qui est hors de saison. § 1) ta wieś barzo zdrożna. 2) ta materya iest zdrożna.

Zdrygam śię, *F. zdrygnę. vid.* Wzdrygam śię.

Zdryganie śię, zdryganie. *vid.* Wzdryganie.

Zdrzewnieć, *F. zdrzewnieię. vid.* Zdrewnieć.

Zdrzeń. *vid.* Drzeń.

Zdumiale, *adv.* mit Erstaunung. avec surprise.

Zdumiały. erstaunt. étonné, surpris; frapé, saisi d'étonnement.

zdumiałym kogo czynić. in Verwunderung, in Erstaunen setzen. étonner, surprendre.

Zdumiewam śię na co, *F. zdumieię.* erstaunen, sich entsetzen. s'étonner; être surpris.

zdumiał śię na tę nowinę. er erstaunete über diese Zeitung. à cette nouvelle il demeura tout stupide.

Zdumienie śię, zdumiewanie śię. Erstaunung. stupéfaction, étonnement, surprise.

Zdun. Töpfer. potier.

Zduny. *plur.* eine Stadt dieses Namens in Pohlen. une ville de ce nom en Pologne.

Zdurniały. stolz geworden; aufgeblasen, stolz. devenu fier; fier, hautain, enflé. § zdurniały pierwszym sukcesem.

Zdurnieć, *F. zdurnieię* aufgeblasen seyn, sich für Stolz nicht kennen. s'enorgueillir, s'enfler; devenir fier; être enflé d'orgueil.

Zdużam, *v. m. F. zdużeię.* zulängliche Kräfte haben, gewachsen seyn. être sufisant; être assez fort pour; avoir des sufisantes forces pour. § wyćiągnąć ten ćiężar kilka chłopow nie zdużeią.

Zdwoić co, *F. zdwoię.* aus zwey Dingen eins machen. joindre deux choses; unir ensemble deux choses.

Zdwoienie, dwu rzeczy złączenie. Vereinigung zwoer Sachen. assemblage, *m.* union de deux choses.

Zdybać, *F. zdybię.* ertappen. suprendre, atraper, survenir. § zdybał dźiewkę na tym; zdybiesz ieszcze rzeczy moie ukradźione.

Zdybany. ertappt. surpris, atrapé.

Zdycham, *v. m. F. zdechnę.* 1) verrecken. 2) sich heftig bemühen; sich etwas sauer werden lassen, beständig über etwas her seyn. 3) heftig begehren, sich bey etwas todt schlagen lassen. 1) créver, mourir, *ce mot se dit des animaux et par mépris des hommes.* 2) s'atacher, s'apliquer fortement, se tüer à; se donner bien de la peine pour faire qu. ch; süer, être cloué sur. 3) ne respirer que; respirer qu. ch; soupirer après; désirer qu. ch. avec ardeur. § 1) zdechł dźiś ten szalbierz; zdechł pies,

 koń,

koń, woł. *2) zdycha, umiera, nad tą pracą. 3) zdechł na grosz, na łakoći, na nowiny.
zdychało bydlę. das Vieh verreckte. la bête étoit à abois.
zdechło bydlę. das Vieh ist verreckt. la bête est crévée.
zdechł. er ist verreckt. il est crévé.
gdybyś zdechł. daß du verrecken müßtest. puisses-tu mourir, créver.
na poły zdechł. er ist halb todt. il est demi-mort.
Zdychanie. das Verrecken eines Viehes. abois, le tems où la bête créve.
zdychanie bydła. Vieh-Seuche. mortalité des bestiaux.
Zdyszeć, *obs. vid.* Umieram.
Żdźbło. ein Halm, Korn-Stengel. tuiau; tige de blé. § weź pięć żdźiebeł; żdźbła wierzch albo sączek; żdźbła pochwy, w ktorych kłos; żdźbła członek.
Żdzebło ptak; (*staropola*) ein gewißer Vogel. sorte d'oiseau.
*Zdźiać komu; imię dać; nazywać. nennen, einen Nahmen geben. donner un nom à qu; nommer qu. § iak mu zdźiano; iakie mu imię zdźiał oćiec.
Zdźiczały. 1) wild, scheu, verwildert. 2) wild, ungesittet. 1) farouche, sauvage, qui est devenu farouche. 2) sauvage, inculte, inhumain.
Zdźiczeć, *F. zdźiczeię.* verwildern, wild werden. s'éfaroucher; devenir sauvage, farouche.
Żdźiebłko. 1) kleiner Halm, 2) Stroh-Splitter. 1) petit tuiau de blé. 2) fétu, brin, petite partie d'un tuiau de paille.
Żdźieblisty, durchlöchert in die Länge wie ein spanisches Rohr. plein de troux au long comme une canne.
żdźieblisty kamień. Art eines Edelsteins, der in der Länge durchlöchert ist. espèce de pierre précieuse qui a des conduits au long.
Żdźieblnisty. } Halm-, zum Halm ge-
Żdźieblny. } hörig. de tuiau, de tige; qui regarde la tige d'une plante. § pierzysko zdźiebliste prosowe.
Zdzieciniały. kindisch geworden. qui radote; qui est devenu comme des enfans.
Zdźiećinieć, *F. zdźiećinieię.* Kindisch werden. redevenir enfant; devenir comme enfant; tomber en enfance; radoter. § od starośći zdźiećiniał.
Zdźieram co, *v. m. F. zedrę.* 1) abreißen, herunterreißen. 2) schinden die Leute. 1) ravir, arracher, emporter, enlever avec force. 2) tondre, écorcher, égorger, manger, piller les gens; voler, rançonner. § 1) zedrzyy mu perukę z głowy; zdarłem go z woza; zdźiera z siebie wąż skorę. 2) zdźieraią podrożnych.
straszńie zdźiera. er schindet die Leute abscheulich. il sale comme il faut.
zedrzeć się. 1) sich abreißen, sich zerreissen. 2) sich verbrechen, sich verheben. 3) sich von etwas losreißen, sich befreyen. 4) bey etwas die Kräfte zusetzen; schwächen seine Gesundheit. 1) se déchirer, se rompre. 2) se faire mal en faisant quelque éfort de son corps. 3) se détacher, s'arracher, se débarrasser de qu. ch. 4) user sa santé; se casser, s'user dans. § 1) suknia się zdarła. 2) zedrą się ći ubodzy chłopcy. *3) zdźiera się, wybiia się z tego. 4) zdarł się na tych trudach.
zdźierać dach. abdachen, das Dach abdecken. découvrir un bâtiment; ôter le toît.
Zdźierca. Schinder, Placker. exacteur, mangeur, pilleur, pillard, concussionnaire.
Zdzierstwo. Schinderey, Plackerey. extorsion; exaction, mangerie, pillerie.
zdźierstwo urzędowne. Preßung, Schinderey der Gerichts-Bedienten. concussion; pillerie; exaction que font les gens de Justice.
Zdźiwić się, *F zdźiwię.* sich verwundern, sich befremden laßen. s'étonner, étre surpris.
Ze, *pr. s.* die Anmerkung zu der Präposition Z. *voiez la remarque sur la préposition* Z.
Że, *conj.* 1) daß. 2) weil, dieweil, denn. 3) wie, als, daß. 1) que. 2) parceque, puisque, à cause que, car. 3) que, comme. § 1) mowi że był u niego; dobrze czynisz że mi pomagasz. 2) nie chce iść dla tego że słota, że niepogoda; nie chcę tego sukna, że czarne; atoli żem twoy przyiaćiel. 3) trzeći dźień że umarł, że zachorował.

* * *

Diese Paricel wird den Wörtern angehänget, alsdenn bedeutet sie 1) hinter der andern Person eines verbi: dann. 2) selbsten. 3) eine Frage. *cette particule est une enclitique et s'atache aux mots, alors elle sert pour exprimer* 1) *la particule françoise* donc, *après la seconde personne d'un verbe.* 2) même. 3) une interrogation. § 1) pilnuyże roboty; poydźże do niego.

2) ten-

2) tenże pan, taż rzecz sama; tamże był. 3) iestże doma? miałże pieniądze.

Zębak, ryba morska zębata. Meer=Brassen, ein See=Fisch mit großen Zähnen. sorte de poisson de mer qui a de grandes dents.

Zębacz. Zankhals, Zänker. ergoteur, querelleur.

zębacz. ⎫ Groß=Zahn, der große Zähne
Zębal. ⎬ hat. qui a des dents qui avan-
Zębaty ⎭ cent de la bouche.

zębaty. 1) der Zähne hat. 2) zackig, zahnicht. 3) zänkisch, beißig. 4) dunkel, schwer zu verstehen. 1) denté, qui a des dents. 2) dentelé. 3) querelleux, hargneux. 4) dificile à entendre, obscur. § 1) zębata choć stara baba. 2) zębaty, ząbkowaty iest śierp, grzebień. 3) zębaty Momus. 4) pismo łatwe, drugie zębate.

Żeberko. eine kleine Ribbe. une petite côte; cotelette.

Zębny. Zahn=, zu den Zähnen gehörig. de dens, aux dens. § zębna błonka; zębne klesczyki.

zębny bol. Zahn=Schmerzen. mal de dens.

zębna szpilka. ein Zahn=Stocher. un curedent.

zębny proch. Zahn Pulver. dentifrice, *m.* poudre à netéïer les dents.

zębne źiele, ⎫ (Pyrethrum) Bertram,
Zębownik, ⎭ Speichel=Wurzel. piréthre, *m.*

Zębołom. ⎫ Zahn=Arzt, Zahnbrecher.
Zęborwacz. ⎭ arracheur de dents.

Zębotłuk, czym zęby tłuką. 1) Werkzeug die Zähne auszubrechen. 2) im Scherz: ein Zahn=Arzt. 3) im Scherz: eine Faust. 1) instrument à casser les dens. 2) *burlesq.* arracheur de dens. 3) *burlesq.* poing.

Żebractwo. 1) Pracherey, Betteley, Betteler=Leben. 2) Bettel=Volk, Bettel=Leute. 1) mendicité, gredinerie; vie de gueux. 2) coquinaille, gueusaille.

Żebraczka. Bettlerin. gueuse, trucheuse, gredine.

Żebraczy. Bettel=. de gueux, qui regarde les gueux. § żebraczy żywot.

Żebrak. Bettler, Pracher. gueux; trucheur, besacier, gredin, gueux mendiant.

Zebranie. 1) Versamlung, Zusammenkunft. 2) kurzer Inhalt, Inbegrif. 1) assemblée; gens assemblez. 2) sommaire, *m.* abrégé, *m.* racourci, précis. § 1) zebranie stanow; w zebraniu, w gromadźie tych ludźi. 2) krotkie zebranie rozdźiałow; ludźkość przy zupełnym inszych cnot zebraniu; wielkich pieszczot zebranie.

zebranie z pola, zebranie owocow. vid. Zbieranie 2)

Żebranie. das Betteln. l'action de mendier; gueuserie, mendicité.

Żebranina. 1) Bettel=Leben, Bettel=Stand. 2) das Erbettelte. 1) vie de gueux; mendicité; gredinerie. 2) aumône gueusée; quête; pain mendié; ce qu'on a mendié.

Zebrany, zbierany. zusammen gelesen. amassé, assemblé, ramassé, recueilli.

Żebro. eine Ribbe. une côte qui est au côté du corps. § dwanaśćie żeber z każdey strony liczą; słabizna śię przy ostatnim zaczyna żebrze.

żebro czartowe. vid. *czartowe źiele.*

żebro białe, szczerzyca źiele. (leuce) Bingel=Kraut mit einem weißen Streif in der Mitte des Blats. mercuriale traversée au milieu d'une ligne blanche.

żebrow wielkich. ⎫ mit starken Ribben ver-
Żebrowaty. ⎭ sehen. qui a de grosses côtes.

Żebrzę, *brze, brał.* 1) betteln. 2) betteln, sehr bitten. 1) gueusailler, mendier, gueuser, trucher; demander l'aumône, chercher sa vie; tendre la main. 2) mendier, chercher avec soin. § 1) żebrać chleba, szeląga; żebrze od domu do domu. 2) prośiłem ba i żebrałem.

żebrać lepiey niżli kraść. es ist besser betteln als stehlen. il vaut mieux tendre la main que le cou.

Żebrzyca źiele, (*seseli aethiopicum*) fremdes Sesel=Kraut. seseli d'Etiopie une espèce de fenouil.

Zęby, *plur. vid.* Ząb.

Żeby, *conj.* aby, by. daß, damit; siehe die Anmerkung zu der Conjunction By. que, afinque. *v. la remarque sur la conjonction* By. § proszę żebyś mu dał.

żeby? ist es denn also? est-ce ainsi? § powiadaią że umarł: żeby?

Żęcie. das Erndten. l'action de moissoner.

*Zedarty. *vid.* Zdarty.

Zedel, *g. zedla.* eine Lehn=Bank, Stuhl, Lehn=Seßel. chaise ou banc à dos et sans bras.

zedel na kilka osob. Ruhe=Bank. canapé, *m.*

zedel tokarski. Drechsler=Stuhl, Reit=Stock. un siége de tourneur.

Zedelek, *g. zedelka.* Lehn=Stühlchen. petit chaise à dos et sans bras.

*Zedrany. *vid.* Zdarty.

Zedrzeć. *vid.* Zdźieram.
Zegielgarn. starker Bindfaden. seizaine.
Żegadło. Brenn-Eisen, Fick-Eisen zu Fontanellen. cautère, *m.* fer chaud, bouton de feu pour faire une fonticule.
Zegar, *g.a*, *u. 1) eine Uhr. 2) Sonnen-Uhr. 1) horloge. 2) cadran, horloge au soleil. § 1) dźiewiąta na zegarze. 2) słonecznego zegara albo słonecznika pręt, drot albo sznurek ukośny.
zegar cały. eine Italiänische Uhr, die 24 Stunden weiset. une horloge pour vingt quatre heures.
Zegarek. *g. zegarka.* eine Taschen-oder Sack-Uhr. une montre.
zegarek z repetycyami. eine Repetir-Uhr. montre à répétition.
zegarek ćiekący, klepsydra. eine Sand-Uhr. un horloge de sable; un sable.
zegarek biiący. schlagende Sack-Uhr. une horloge; montre sonante.
Zegarkowy. Sack-Uhr-. de montre; qui regarde une montre de poche. § zegarkowy łancuszek.
Zegarmistrz. 1) Uhrmacher. 2) Uhrsteller. 1) horloger. 2) horloger qui monte, qui dresse les horloges.
Zegarowy. Uhr-. d'horloge.
*Żegawka, pokrzywa. Brenn-Neßel. ortie brûlante.
Żeglarski. die See-Fahrt oder See-Leute betreffend. de nautonnier, de matelot, de marinier, de marine.
po zeglarsku, ⎫ *adv.* nach Art der See-
*Żeglarskie, ⎭ Leute. en marinier; a la matelote.
Żeglarstwo. 1) Seefahrt, Schiffahrts-Kunst. 2) See-Fahrt, See-Schifferey; das Gewerbe der See-Leute. 1) navigation; marine; art de naviger. 2) le métier de marinier. § 1) żeglarstwo iest nauka barzo ćiekawa. 2) żeglarstwem się bawi; żeglarstwa pilnuie.
Żeglarz. See-Mann, Schiff-Mann. marinier, nautonier, matelot, celui qui fait profession de fréquenter la mer.
żeglarz Pan nawy; szyper. der Schipper, Eigenthümer eines Schiffs. freteur; le propriétaire d'un navire; patron de navire.
Żeglarzyk ryba morska. der Schal-Fisch, er hat eine dicke Schale, und schwimmet nah dem Schiff nach. poisson de mer, qui a une dure coquille au lieu des écailles, il suit les navires de près.
Żeglowanie. das Seegeln. voiture; navigation à voiles; l'action de naviger.
żeglowanie, nauka żeglowania. vid. Żeglarstwo 1)

Żeglowny. schiffbar. navigable.
Żeglowka. ⎫ Schifffahrt, Reise zu Schiff.
Żegluga. ⎭ navigation; chemin, cours qu'on fait sur la mer. § dobra była żeglowka na morzu.
Żegluię. segeln. naviger, faire voile, siller, voguer. § po morzu żegluią okręty.
żeglować po wietrze. mit vollem Winde segeln. faire vent arriére; pouger; avoir vent en poupe.
Zegnać. *vid.* Zganiam.
Żegnam. 1) segnen, den Segen sprechen. 2) von einem Abschied nehmen, zur Reise Glück wünschen. 3) *vulg.* einen ausprügeln. 1) benir, faire le signe de croix. 2) prendre congé de qu; dire adieu; souhaiter un bon voïage. 3) *vulg.* batre, rosser, savonner. § 1) żegnać kogo krzyżem; żegnać (przeżegnać) stoł, chleb, trunek. 2) żegnać, pożegnać odieżdżaiących. 3) żegnać kogo kiiem, kropidłem obroconym.
żegnam ćię, żegnay ćię Bog, Bogu ćię poruczam, miey śię dobrze. lebe wohl; ich empfehle dich Gott. adieu; Dieu vous conduise; portez vous bien; je vous recommande à la protection divine.
żegnać śię. 1) sich segnen; ein Kreuz machen; sich kreutzigen. 2) von einem scheiden, Abschied nehmen. 1) se crucifier; faire le signe de croix devant soi. 2) prendre congé de qu; dire adieu à qu.
Żegnanie. Segen mit dem Kreutz; Segensprechung. bénédiction; l'action de faire le signe de croix. § żegnanie śię; żegnanie kogo krzyżem.
żegnanie kogo; żegnanie śię z kim. das Abschiednehmen. l'action de prendre congé de qu; un adieu.
żegnanie stołu. Tisch-Segen, Tisch-Gebet vor dem Eßen. bénédicité, *m.* bénédiction de table; priére qu'on fait avant que de se mettre à table.
Zegnanie. das Herunterjagen, das Verjagen. l'action de chasser qu. de; la chasse qu'on donne aux ennemis.
Zegnany. von einem Ort gejagt. chasé de la place; mis hors d'un lieu. § frontnie z pola zegnany nieprzyiaćiel.
*Zegrać. *vid.* Przegrawam.
Zekrwawić co. *F. zekrwawię.* voll Blut machen. ensanglanter.
Żelazko, *vid. żelazo, żelazko.*
Żelazny. 1) eisern; von Eisen. 2) eisenfärbig. 3) hart, scharf, heftig. 1) de fer, qui concerne le fer, qui est fait de fer. 2) de couleur de fer. 3) véhément,

ment, rigoureux; ferré; de fer; dur. § 1) żelazne naczynie. 2) żelazna, dźika farba, kolor. 3) żelaznemi racyami ludźi do czego nakłaniać nie trzeba.

żelazne czasy. eiserne Zeiten. siécle de fer.

żelazna huta. Eisen-Hütte. ferronerie.

żelazne gory. Eisen-Grube. Mine de fer.

żelazna ruda. Eisen-Ertz. minéral de fer.

żelazne rupieći. alt Eisen. ferraille; vieux morceaux de fer.

żelazny list; gleyt. eiserner Brief. lettre de répit; arrêt de surséance.

Żelazo. 1) Eisen. 2) fig. Eisen, Degen, Gewehr. 1) du fer. 2) *fig.* fer, épée, arme. § 1) żelazo zlane w sztuki, w bryły; na ognistym, rozpalonym go postawiono żeleźie. 2) żelazo marsowe, woienne.

żelazo, żelazko. Eisen, Werkzeug von Eisen. fer; outil de fer; ferrement; instrument de fer.

żelazo do gładzenia. Polir-Stahl, Polir-Eisen. brunissoir, polissoir.

żelazko do bieliżny. Platt-Eisen. carreau, fer à repasser le linge.

żelazo krawieckie. Bügel-Eisen. carreau, fer pour presser les coutures.

*Żeleśćie. ⎫ 1) Eisen als am Speer, am
Żelezce. ⎭ Pfeil. 2) Eisen-Werk zu einer Sache. 1) fer de lance, de fléche. 2) ferrure; les fers nécessaires pour atacher à qu. ch. § 1) żelecze strzały, włocznie. 2) żelezce w budynku.

Żeleźisty. eisenhältig, das Eisen hält. ferrugineux.

Żeleźnictwo. Eisen-Handel. ferronerie.

Żeleźnik. 1) Eisen-Krämer, Eisen-Händler. 2) Eisen-Schmidt. 3) eiserner Koch-Topf. 4) die sechste Art der Diamanten, so wie polirt Eisen glänzen. 1) ferron, ferronier; marchand de fer. 2) forgeron, qui bat et forme le fer. 3) marmite de fer. 4) sideritis, la sixiéme sorte de diamans qui ont l'éclat du fer poli.

żeleźnik żiele. vid. Koszyszczko.

Zelgać, *F. zełgę.* 1) lügen. 2) versagen, vom Gewehr. 1) mentir. 2) faire un faux-feu; prendre, faire un rat, *parlant des armes à feu.* § 1) zełgałeś szalbierzu. 2) strzelba mi zełgała.

*Żelw ⎫ świeść. Schwägerin, Manns-
*Żelwica ⎭ Schwester. belle-soeur; la soeur de l'époux.

Zelżenie. 1) Verunehrung, Schmähung. 2) Schändung eines Weibes. 1) deshonneur, afront, l'action d'afronter. 2) violence faite à une femme.

Zelżony. geschmähet, verunehrt. outragé, deshonnoré, afronté.

Zelżywie, *adv.* schimpflicher Weise. ignominieusement; outrageusement, honteusement.

Zelżywość. Schande, Schimpf, Schmach. outrage, *m.* ignominie, infamie, deshonneur, afront; oprobre, *m.*

Zelżywy. 1) schändlich. 2) schmähend, lästernd. 1) ignominieux, infame, malhonnête, infamant, plein d'ignominie. 2) outrageux, injurieux. § 1) zelżywa to dla nich była ućieczka. 2) zelżywe ięzyki.

Zemdleć, *F. zemdleię.* 1) schwach werden. 2) in Ohnmacht fallen. 1) afoiblir; devenir foible; perdre ses forces. 2) s'évanouïr; tomber en foiblesse, en évanouïssement; pâmer.

Zemdlenie. Ohnmacht. évanouïssement, défaillance, sincope.

Zemdlony. in Ohnmacht gefallen. tombé en défaillance.

Zemdlić, *F. zemdlę.* schwächen, abmatten, entkräften. débiliter; afoiblir; abatre la force. § niemoc, choroba mię zemdliła; krwawe Marsa znoie Turczyna zemdliły.

Zemknienie. Abglitschung. glissade.

Żemła. Semmel. petit pain blanc; miche.

Zemną, ze mną. mit mir. avec; avec moi. § idź zemną.

Zemknąć. *vid.* Zmykam.

Zemśćić śię czego, *F. zemszczę.* sich rächen. se venger; prendre vengeance; venger.

Zemsta. Rache. vengeance. § wzniecać w sobie chćiwość zemsty.

Zemszczenie śię czego. Ausübung der Rache. l'action de venger.

Zemszczony. gerochen. vengé.

Zeń, z niego. aus ihm. de lui.

Żeńca. Schnitter. moissonneur, oûteron.

Zeńćica z owczego mleka. geronnene Schaafs-Milch. du lait de brebis caillé.

Żenczy. die Schnitter betreffend. de moissonneur.

*Żenię. *vid.* Żonę.

Zenię. einem eine Frau geben; einem beweiben. marier un homme, le joindre par le mariage à une femme. § ożenić sługę, syna.

żenić śię. sich beweiben, eine Frau nehmen, vom Weibe saget man: *idę za mąż.* se marier à une femme; épouser une femme; prendre à femme; prendre femme. *à l'égard d'une fem-*

me

me on dit: idę za mąż. § ożenił się z mieszczanką.

Żeniec. *vid.* Żeńca.

Żeniona raz. die nur einen Mann gehabt hat. femme qui n'a été mariée qu'une seule fois.

Żenin. ⌉ 1) der Ehefrau gehörig. 2)
Żeński. ⌋ weiblich. 1) de femme, de l'épouse. 2) de beau séxe, de femme. § 1) żeńskie dobra. 2) żeńska płeć.

żeński stan. der Stand eines Ehe-Weibes. l'état d'une épouse.

żenin sprzęt. die Gerade; die Weiber-Geräthe. le trousseau d'une femme.

Zeniszek ziele, *g. zeniszka.* (*ageratum, eupatorium Mesuae.*) Leber-Balsam; Malvesir-Kraut. eupatoire de dioscoride.

Zenkiel, *g. zenkiela.* Senkel, Schnür-Senkel. éguillette, cordon à lasser, lasset; petit ruban avec un ferret.

Zenklarz. ein Senkler. éguilletier.

Zepchnąć, *F. zepchnę.* spycham. herunterstoßen. pousser en bas, abatre en poussanr.

Zepchnienie. ⌉ das Herunterstoßen. l'a-
Zepchnięcie. ⌋ ction de pousser en bas.

Zepchnięty. herunter gestoßen. poussé, jetté en bas.

Zepsować, *F. zepsuię.* verderben. gâter, corrompre.

Zepsowanie, ⌉ Verderbung. corruption,
Zepsucie. ⌋ dégât, ruïne. § urosł z zepsowania drugiego.

Zepsowany. ⌉ verdorben. gâté, ruïné,
Zepsuty. ⌋ corrompu. § noż zepsuty; zegarek zepsowany; obyczaie zepsowane.

Żer. 1) Eichel-Mast 2) Fraß, Mast, Futter, Nahrung der wilden Thiere. 1) engrais; vive pâture, glandée; des glands de chêne pour engraisser les cochons. 2) pâture, nourriture des bêtes sauvages. § 1) żer świni, wieprzow dźikich. 2) gdźie żer czuie tam ptastwo się mnoży; zwierz żeru szuka.

żer ziele, polny maczek, mak obłędny. (*papaver erraticum*) Klapper-Rosen, wilder Mohn. pavot simple, coquelicot, ponceau.

*Żeram, *vid*, Pożeram, Zrę.

Żerca, *vid.* Żerzec.

Zerdka. eine dünne Stange. petite perche.

Zerdź, *f.* eine Stange. longue perche, bouille.

Żerowy. zur Mast oder Futter des Viehes gehörig; Mast-. d'engrais, de pâture; qui regarde la pâture. § żołądź żerowy.

Żeruię. Fraß, Futter suchen. pâturer, fourrager, se paître; chercher la pâture. § żeruie zwierz, na paszą żeru szuka.

Zerwa ziele. (*Phyteuma*; *reseda minor*) die kleine Reseda. phiteuma.

Zerwać, *vid.* Zrywam.

Zerwanie, zrywanie. 1) das Abreißen. 2) das Zerreißen eines Reichs-Tages, einer Versammlung. 1) l'action de détacher, d'enlever avec violence. 2) levée, rupture d'une diéte, d'une assemblée.

zerwanie się. das Verbrechen, Verheben. rupture causée par un trop grand éfort de son corps.

zerwanie w ciele. Zersprengung eines Gefäßes im Leibe. rupture; solution des parties charnuës sans qu'il y ait aucune plaie.

Zerwany. 1) abgerißen. 2) verbrochen; der sich verbrochen hat. 3) zerrißen als ein Reichs-Tag. 1) détaché par un arrachement; arraché. 2) qui se fit mal en faisant quelque éfort de son corps. 3) rompu, levé comme une assemblée.

Zerwikaptur herb. Wappenk. drey Bocks-Köpfe im schwarzen Felde mit fünf Strauß-Federn über der Krone und Helm. *Blas.* trois têtes de bouc au champ de sable avec cinq plumes d'autruche sur la couronne et le timbre.

*Żerzec, *vid.* Dźiewosłąb

Zerznięty. ⌉ abgeschnitten. coupé; sé-
Zerzniony. ⌋ paré d'un tranchant; levé avec un couteau.

Zeschły. 1) ausgetrocknet. 2) verlechzt, von Fäßern. 1) devenu sec; seché, durci au feu. 2) tréfalé; desuni par une grande secheresse, *parlant des tonneaux.* § *1) kiy zechły (wyschły zaschły.) 2) zeschłe naczynie, beczka.

Ześćie. *vid.* Zeyśćie.

Zesłać, *F. ześlę.* schicken, überschicken. envoier.

Zesłanie. Uiberschickung. envoi, action d'envoier.

Zesłany. überschickt, abgeschickt. envoié.

Zeszkaradźić, *F. zeszkaradzę.* 1) verunreinigen, beflecken. 2) verstellen. 1) souïller, profaner. 2) défigurer. § 1) zeszkaradźić co zaboiem; zeszkaradźił łoże małżeńskie, ręce krwią przyiaćiela swego.

Zesromoćić co, *F. zesromocę.* schänden, verunehren. deshonorer, outrager, profaner.

Zesromocenie. Schändung, Verunehrung. profanation; afront, outrage, *m.* deshonneur.

Zesromocony. geschändet, verunehrt. outragé, deshonoré, afronté, profané.

Zeszłość. spätes Alter eines Menschen. les vieux jours; déclin de l'âge; âge avancé, âge caduc; âge, *m.* vieillesse. § przez zdrowie i zeszłość stanąć nie mogł.

Zeszły. 1) alt, bejahrt, betagt. 2) abgegangen von einem Amte. 3) vergangen, verflossen. 1) vieux, âgé, qui est d'âge; caduc. 2) celui qui a laissé sa charge vacante. 3) passé, dernier, qui est passé. § 1) w zeszłym iest wieku; zeszłe ma lata. 2) osadźić mieysca po zeszłych urzędnikach. 3) w zeszłym mieśiącu, roku.

zeszły na rozumie. er ist nicht wohl bey Verstand. il a le cerveau perclus, l'esprit démonté, la cervellé démontée.

Zeta. der Buchstabe Z, ein Wappen alter Bischöffe. la lettre Z, que les anciens Evéques portoient dans leurs armes.

*Zetkanie. *vid.* Potkanie, Potyczka.

Zetrzeć. *vid.* Ścieram.

Żęty. abgeerndet. moissonné.

Zetynian, Rożycz, Setynian herb. Wappenk. ein Balken zwischen zween Rosen. *Blas.* une fasce entre deux roses.

Zewłaczam, Zewłoczę v. m. F. *zewłokę.* 1) abhäuten; abstreifen, abziehen die Haut. 2) ausziehen ein Kleid. 1) écorcher, dépouiller; ôter la peau. 2) dépouiller, deshabiller; ôter les habits à qu. § 1) zewlec skorę z zaiąca. 2) zewlec komu szatę, koszulę; zewlec kogo do naga.

wąż zewłacza z śiebie skorę. die Schlange wirft ihre Haut ab. le serpent pose, quite sa dépouille.

*Zewłok. Zewłoka. abgestreifte, abgezogene Sache. dépouille; tout ce qu'on dépouille d'une personne ou d'une chose.

zewłoka wężowa. abgeworfene Schlangen-Haut. dépouille de serpent.

* * *śmiertelnym zewłokiem poległ.* er hat den sterblichen Leib abgelegt. il a quité sa dépouille mortelle; il est mort; il a quité ce monde.

Zewnątrz, *adv. et pr. g.* 1) auswendig, von außen. 2) von drinnen heraus. 1) au dehors; par dehors. 2) de dedans qu. ch; dehors delà dedans. § 1) wewnątrz i zewnątrz kośćioła. 2) wyszedł zewnątrz domu.

Zewnętrzny. auswendig. de dehors, extérieur.

Zewrzeć, *vid.* Zwieram.

Zewsząd, *adv.* von allen Seiten her. de tous côtez; de toutes parts; deçà et delà.

Zeymowanie, das Zusammenfaßen, Zusammenfügen. l'action de joindre les piéces avec des cloux ou d'une autre maniére; assemblage, *m.* liaison, *f.*

Zeymuię, *v. m. F. zeymę.* 1) fassen, zusammenfügen, zusammenschlagen. 2) rühren, bewegen, durchdringen als eine Leidenschaft. 1) joindre, lier, ficher, assembler; serrer l'un à l'autre; atacher avec des cloux ou autrement. 2) émouvoir, toucher, saisir, pénétrer, prendre, fraper, percer. § 1) źiąć dwie deski gozdźiami, zeymiy klamrami te balki. 2) źiął mię żal, gniew; choroba; boleść go źięła.

Zeyść. *vid.* Schodzę.

Zeyśćie. 1) das Absteigen, Heruntergehen. 2) Zusammenkunft, Versammlung. 3) heimliche, verbotene Zusammenkunft. 4) Angrif, Scharmützel. 5) der Abgang, das Abgehen von einem Amt. 6) Untergang der Sonne, des Mondes. 7) Ausgang, Ablauf, Ende einer Zeit. 8) Hintrit, Absterben, Ableben. 1) décente, l'action de décendre. 2) assemblée; gens assemblez. 3) conventicule, *m.* assemblée secrete. 4) rencontre, ataque, combat. 5) la sortie d'une charge, d'un emploi. 6) le coucher du soleil, de la lune. 7) déclin, expiration, fin, bout de quelque espace de tems. 8) derniére expiration, déces, mort. § 1) po zeyśćiu z gory stanął nad rzeką. 2) na przeszłym zeyśćiu umowiliśmy z sobą. 3) wszystkie skryte zeyśćia, schadzki zakazano. 4) w tym zeyśćiu, potkaniu go raniono. 5) po zeyśćiu iego z urzędu brat moy nastąpił. 6) zeyśćie księżyca, gwiazdy. 7) po zeyśćiu iego; zeyśćie z tego świata.

Zez, *g. u.* eine Sechs auf einem Würfel. six; le coté du dez qui marque six. § kość zezem padła.

wszystkie zezy. alle Sechsen im Brettspiel. sané, *m.* tous les six qu'on améne au trictrac.

urzucenie zezow. Wurf, da alle Sechsen fallen. coup de tous les six au jeu de dez.

zezy rzućić. alle Sechsen werfen. amener tous les six.

zezem, słożem, świdrem, roznem, na ukoś patrzyć. schielen. bigler, loucher, regarder de travers.

zezem patrzący. ein Schieler, Ubersichtiger. louche, bigle.

Zeza. Schiff-Boden, wo die Grund-Suppe zusammen läuft. sentine, puits, ossec, ofsée; égouts qui régnent au fond de cale.

Zeznaię, zeznawam co, *v. m. F. zeznam.* 1) bekennen, erkennen, gestehen. 2) aussagen, gestehen vor Gericht. 3) recognisciren eine Schrift, sich zu solcher bekennen. 1) avoüer, confesser, reconnoitre. 2) déclarer devant le Juge; déposer. 3) reconnoitre une écriture.

Zeznanie, zeznawanie. 1) Bekenntniß, Geständniß. 2) Aussage vor dem Richter. 3) Recognition einer Schrift. 1) aveu, confession, reconnoissance. 2) déclaration, déposition devant le Juge. 3) reconnoissance d'une écriture.

Zezowatość, zezem patrzanie. das Schielen. bévuë; strabisme, *m.* yeux louches.

Zezowaty. schielicht. louche, bigle.

Zeżuty. zerkaut. mâché.

Zeżuwam co, *v. m. F. zeżwę, zeżuię.* zerkauen. mâcher.

Zezwalam na co, *v. m. F. zezwolę.* bewilligen, einwilligen. consentir, permettre.

zezwalam się z kim. mit einander einig werden. convenir ensemble; s'acorder. § zezwolili się na woynę.

Zeżwanie. das Zerkauen. l'action de mâcher.

Zeżwany, zerkaut. mâché.

Zezwolenie. Bewilligung, Einwilligung. consentement, permission.

zezwolenie się wielu na co. die Einwilligung vieler. acord, consentement de plusieurs personnes.

Zezwolony. eingewilligt, bewilligt. consenti, acordé, permis.

Zfałszować co, *F. zfałszuię.* verfälschen. falsifier, corrompre, sophistiquer.

Zfałszowanie. Verfälschung. falsification.

Zfałszowany. verfälscht. falsifié, sophistiqué.

Zgadywam, *v. m. F. zgadnę.* zukünftiges erforschen, oder ein Räzel errathen. augurer, deviner; découvrir l'avenir ou une énigme. § nie trzeba zgadywać co nas czeka; zgadniy tę gadkę; zgadnąłeś tę taiemnicę.

zgadłeś. du hast es errathen, getroffen. vous l'avez deviné, vous y voilà.

Zgadzam, *v. m. F. zgodzę.* 1) vereinigen, Einigkeit stiften. 2) bedingen, bestellen. 1) acorder, apointer, reconcilier; mettre bien ensemble; aprocher deux personnes. 2) commander à qu. qu. ch; donner ordre à un ouvrier de faire qu. ch. § 1) wadzących się zgodził. 2) zgodźić sobie, dla kogo co u rzemieślnika.

zgadzać się. 1) sich vertragen, sich vergleichen. 2) bewilligen, einig werden. 3) übereinstimmen. 4) sich schicken, paßen; anstehen. 1) se reconcilier; se remettre bien ensemble. 2) consentir, convenir ensemble; être de même avis, tomber d'acord. 4) convenir, quadrer, se raporter, se conformer à. § 1) zgodziły się teraz. 2) Stany się na to nie zgodzą. 3) zgadza się to z Pismem świętym, z twoim zdaniem, z wolnośćią. 4) zgodźi się ta farba naylepiey do tey maśći; to sukno każdemu mieszczaninowi się zgodźi; nie zgodźi się to.

nie zgadzać się. nicht einig seyn. disconvenir; ne pas convenir d'une chose. § uczeni się w tym nie zgadzaią.

Zgadzanie się. Uibereinstimmung. convenance, conformité, harmonie.

zgadzanie się głosow. Zusammenstimmung vieler Stimmen. consonance, harmonie, acord, convenance des voix.

Zgaga. der Soot; das Brennen im Schlund. fer-chaud, c'est une chaleur que l'on se sent monter de l'estomac le long de l'ésophage jusques à la gorge. § zgaga mię pali.

Zgam, *F. zgnę.* 1) stoßen. 2) quälen, zusetzen. 1) pousser, fraper. 2) tourmenter, piquer, blesser, choquer qu. § 1) zgnał go puinałem, łokćiem. 2) zgnał go to przymowką.

Zganiam, *v. m. F. zganię.* einem verdenken, einen tadeln. blâmer, critiquer, trouver à dire; reprendre qu. § zganić mi tego nikt nie może.

Zganiam, *v. m. F. zgonię.* 1) von einem Orte wegjagen, wegtreiben. 2) zusammen jagen. 3) auf einen schieben. 4) vertreiben, ausmachen einen Fleck. 5) abtreiben, scheiden als Silber vom Gold. 1) faire déloger, chasser, faire sortir, mettre hors d'un lieu. 2) assembler, chasser en un troupe. 3) jetter, faire tomber, rejetter la faute sur qu; se décharger sur un autre. 4) détacher; ôter, enlever, faire en aller comme les taches. 5) faire le départ de l'or et de l'argent; les séparer. § 1) nieprzyiaćiela z pola zgonił. 2) co ieden zganiać bydło do kupy. 3) co ieden na drugiego zganiał. 4) piegi z twarzy zgnać.

zegnać. 5) zgania ta wodka złoto ze śrebra; zganiać gleytę.

zwodka złoto ze śrebra zganiaiąca. Scheide-Wasser, das Gold vom Silber scheidet. eau régale; eau de départ.

zgonić śię. von Jagd-Hunden: sich verfangen, den Athem verlieren. perdre l'haleine à force de courre, *en parlant des chiens de chasse.*

zganiać zaraźliwe powietrze z mieszkania. die böse Luft aus einer Wohnung vertreiben. chasser le mauvais air d'un apartement.

Zganianie, zgonienie. das Verjagen. l'action de chasser qu. d'un lieu.

zganianie do kupy. das Zusammentreiben als des Viehes. l'action de chasser en une troupe.

zganianie złota ze śrebra. Scheidung des Goldes vom Silber. départ; séparation qui se fait de l'or et de l'argent.

Zganienie. das Tadeln, Verübeln. l'action de blâmer, de prendre en mal; blâme, *m.* desaveu.

Zganiony. getadelt, tadelhaft. blâmé, desaprouvé, critiqué, blâmable. § zganione obyczaie, postępki.

Zgarbić, *F. zgarbię.* bucklicht machen, beugen. courber en voute, former en arc. § starość go zgarbiła.

zgarbić śię. sich beugen, vor Alter zusammen fallen. se courber; avoir le dos courbé.

Zgarbiony. gebeugt vor Alter. décrépit; vouté, courbé par vieillesse. § wiek zgarbiony.

Zgarnąć co, *v. m. F. zgarnę.* zusammen raffen, zusammen scharren. assembler mettre en un tas; ravir, rafler beaucoup à la fois.

Zgaśiewka źiele. *vid.* Strusie pioro.

Zgaśić, *F. zgaszę.* auslöschen. détiser, éteindre, amortir.

Zgasnąć, *F. zgasnę.* 1) auslöschen, ausgehen. 2) erlöschen, vergehen, sich verdunkeln. 1) s'amortir, s'éteindre. 2) s'évanoüir, disparoître, passer, s'éclipser, s'obscurcir, s'ofusquer. § 1) świeca zgasła. 2) zgasła, zgasnęła wolność; sława iego w martwym nie zgaśnie popiele; przy tey Dyanie wszystkie zgasły urody.

Zgaśnienie. } Erlöschung, Auslöschung.
Zgaszenie. } extinction; l'action d'éteindre. § swąd od zgaśnienia świece.

Zgę, *obs.* Palę. brennen. brûler.

Zgęstam śię, *F. zgęszczeię.* sich verdicken. se condenser, s'épaissir, se rendre épais.

Zgęstły. verdickt, dick. condensé; épais. § wapno ma wiele zgęstłych humorow.

zgęstłego co. Satz, dicke Materie. matiére épaisse, condensée.

Zgęstnienie. Gerinnung, Verdickung. condensation, épaississement.

zgęstnieniu co służącego. Sache die zur Verdickung einer flüßigen gebraucht wird. ce qui sert à épaissir une liqueur.

Zgęstwić co, *F. zgęstwię.* dicht an einander setzen, legen. épaissir, serrer; mettre, aprocher plus près les uns des autres.

zgęstwić śię. dicht wachsen, dicht werden. devenir dru; se serrer.

Zgęstwienie. dichte Setzung als der Bäume. épaississement; l'action d'aprocher trop les uns auprès des autres.

Zgęstwiony. dicht gewachsen; dicht. dru; serré, presśé.

Zgęszczam co, *v. m. F. zgęszczę.* verdicken. épaissir, condenser.

Zgęszczenie. Verdickung. épaississement; condensation.

Zgęszczony. verdickt. épais, condensé.

Zgięćie. Zusammenbiegung. courbure, la maniére dont une chose est courbée.

Zgiełk, *g. u.* Getümmel, Getöse. tumulte, *m.* huë, hourvari; le bruit que fait une multitude d'hommes.

zgiełk burzliwy. ein Tumult, Auflauf. tumulte, *m.* trouble, *m.* émotion.

zgiełk czynić. ein Getümmel machen, lermen. faire du bruit, du tumulte.

Zgięty. gebogen. plié, courbé.

zgięty pod ćiężarem starośći. vom Alter gebeugt. courbé, vouté par la vieillesse.

Zginąć, *F. zginę.* 1) verlohren gehen. 2) umkommen, das Leben verlieren. 1) se perdre. 2) périr, déperir, venir à se perdre; perdre la vie. § 1) zginęła księga. 2) zginął na morzu, na woynie; marnie zginął.

zginąłem. ich bin verlohren. je suis perdu, c'en est fait de moi.

Zginam co, *v. m. F. zegnę.* beugen, biegen. plier, fléchir, courber; faire plier qu. ch. § zgiął szpadę.

zginać śię. 1) sich biegen, sich beugen. 2) sich senken als eine Wand. 1) se plier; plier, se courber, obéir. 2) se boucler, se courber, se tourmenter, travailler, s'afaisser s'abaisser, par sa propre pesanteur.

Zginanie. das Biegen, Beugen. l'action de courber; fléchissement.

Zginienie. 1) Verlierung. 2) Verderben, Untergang. 1) perte. 2) déperissement, ruïne, perte, perdition.

Zginiony. 1) verlohren. 2) umgekommen. 1) perdu. 2) péri, qui a perdu sa vie.

Zgładzenie. 1) das Ausmachen der Flecke, der Scharten. 2) Vertilgung, Ausrottung. 1) l'action d'ôter les taches, les brèches. 2) extirpation, extermination.

Zgładzić, *F. zgładzę.* 1) ausmachen, wegbringen einen Fleck. 2) eine Scharte auswetzen. 3) vertilgen, umbringen, ausrotten. 1) détacher; ôter, faire en aller une tache. 2) ôter les brèches qui sont à une lame. 3) éteindre, ruïner, perdre, exterminer, extirper. § 1) zgładził tę plamę. 2) zgładzić szczerb z noża. 3) zgładzić kogo z świata.

Zgładzisty. leicht zu vertilgen, wegzubringen. aisé à ôter, à exterminer.

Zgładzony. 1) ausgemacht als ein Fleck. 2) vertilgt. 1) ôté, éfacé, comme une tache. 2) extirpé, détruit, exterminé.

Zgliszcze. / Zgliszczowe mieysce } 1) Brandstelle eines verbrannten Todten. 2) Brandstätte. 1) lieu où l'on a brulé un mort. 2) lieu de l'incendie où une maison a étoit reduite en cendres.

Zgłodniały. / Zgłodzony. } Verhungert, Ausgehungert. afamé; acablé de faim.

Zgnąć, *vid.* Zgam.

Zgniecenie. Zerdrückung, Zerknillung. froissure, l'action de froisser, de chifonner.

Zgniecony. zerdrückt, zerknillt. froissé, chifonné.

Zgnieść; *F. zgniotę.* zerdrücken, zerknillen. froisser, chifonner, foupir.

Zgnilizna. / Zgniłość. } Fäulniß, Fäule. pourriture, pourri. § zgnilizną już starzec śmierdzi.

Zgniłki, *plur.* baufälliges Gebäude. masure, maison qui est en ruïne.

Zgniły. verfault. putride, pourri. § zgniłe iabłko, drewno.

morze zgniłe. Geogr. der Meotische Sumpf in der Tartarey. *Géogr.* le Palus Meotides en Tartarie; la mer de Zabache.

zgniłym czynić. faulen lassen. pourrir, poutréfier qu. chose.

Zgnoić kogo, *F. zgnoię.* im Gefängniß verfaulen lassen. faire pourrir qu. dans la prison.

Zgoda. Eintracht, Einigkeit. concorde; conformité de volonté; unanimité, union; bonne intelligence. § za zgodą wszech stanow; iednogłośną zgodą go obrano; żyć z kim w zgodzie.

zgoda; zgoda na to. ich gebe es zu; wir sind einig. tope; j'y consens; nous y consentons d'acord; nous en sommes d'acord.

trudna zgoda ogień woda. Feuer und Wasser sind nicht zu vereinigen. le feu et l'eau sont enemis.

Zgodnie, *adv.* einig; einmüthiger Weise. unanimement; d'acord.

Zgodny. 1) geschickt, tüchtig, tauglich. 2) einig, verträglich, einmüthig. 3) harmonisch, übeinstimmend. 4) Meßk. Parallel. 1) propre, bon, tel qui doit être pour quelque usage. 2) unanime, qui s'acorde, qui est de bonne intelligence ávec 3) harmonieux, consonant; plein d'harmonie; qui fait un acord agréable de voix. 4) *Géom.* parallèle. § 1) rzecz zgodna do zamącenia Państwa tego; obaczę ieżeli topor do tego zgodny będzie; zgodną na to dał odpowiedź. 2) zgodne Państwo, zgodni bracia. 3) zgodna muzyka, zgodne dźwięki.

Zgodzić. *vid.* Zgadzam.

Zgoić co, *F. zgoię.* heilen eine Wunde. guérir une plaie.

Zgoisty. heilbar. guérissable; curable, qui peut être guéri.

Zgoła, *adv.* gänzlich, schlechterdings, durchaus, ganz und gar. tout-à fait, absolument, entiérement. § zgoła odmowił, nie chciał odpowiedzieć.

Zgołocić, *F. zgołocę.* einen aussaugen, nackt und bloß machen. apauvrir; dépoüiller qu. de ses biens; rendre qu. indigent; ronger qu. jusqu'aux os.

Zgołocenie. Verarmung. apauvrissement.

Zgołocony. verarmet, an den Bettelstab gebracht. apauvri.

Zgon. 1) der letzte Athem. 2) das Eintreiben der Fische ins Netz. 3) ein Fischzug. 1) le dernier soufle, le dernier soupir; le dernier période de la vie. 2) l'action de chasser les poissons au filet, de les forcer d'y entrer. 3) pêche; prise de poissons. § 1) do zgonu życia mego twoim zostaię przyiacielem.

do zgonu. von Grund aus, ganz und gar, aufs Haupt. de fond en comble, tout-à fait, à plate couture. § do zgonu tey sekty nie chciał tłumić.

Zgonić, *vid.* Zganiam.

Zgoniny, *plur.* Hülsen vom Getreide oder Körnern. tuniques; petites peaux qui ont envelopé les grains.

Zgoraprosty. Meßk. Perpendiculair. *Géom.* perpendiculaire.

Zgoraprostownica, *vid.* Stawnoprostownica.

Zgoroproſt. Meßk. eine ſenkrechte Linie. *Géom.* ligne perpendiculaire.

Zgorśniały, Zgorśniałość, Zgorśnieć. *vid.* Zgorzkniały.

Zgorſzenie. Aergerniß, böſes Exempel. ſcandale, *m.* § zgorſzenie dane komu, wzięte z kogo.

zgorſzeniem. mit Aergerniß. ſcandaleuſement, avec ſcandale.

zgorſzenia pełny. voll Aergerniß. ſcandaleux; qui porte ſcandale.

zgorſzenie dać komu. }
Zgorſzyć kogo, *F. zgorſzę.* } einen ärgern; einem Aergerniß geben. ſcandaliſer qu; donner ſujet de ſcandale à qu.

Zgorzały. 1) abgebrannt. 2) vom kalten Brand entzündet. 1) brulé, reduit en cendres. 2) enflamé par la cangrène. § 1) wieś zgorzała. 2) aby śię zgorzałe mieyſce od zdrowego ćiała odłączyć mogło.

Zgorzeć, *F. zgorę, zgorzeię.* in Feuer aufgehen, abbrennen. ſe conſumer par le feu; étre reduit en cendres; étre conſumé par le feu. § dom iego zgorzał; kiedy ogień zgore.

Zgorzelina. 1) Brand-Fleck, verbrannter Ort. 2) Brand-Wunde. 1) le brûlé; lieu brûlé. 2) brûlure, le mal que le feu a fait.

zgorzelina. }
Zgorzeliſko. } 1) Brand-Städte. 2) Brand-Stelle eines verbrannten Todten. 1) lieu de l'incendie ou d'une maiſon brûlée. 2) lieu où l'on a brûlé un mort.

Zgorzenie. das Abbrennen, Verbrennen. combuſtion, conflagration, incendie, *m.*

Zgorzkniały. ranzig. rance, qui ſe commence à corrompre. § zgorzkniałe maſło, mięſo; słonina zgorzkniała.

Zgorzkniałość. }
Zgorzknienie. } ranziger, garſtiger Geſchmack eines Fleiſches. rance, *m.* ranciſſure, qualité de ce qui eſt rance.

Zgorzknieć, *F. zgorzknieie.* ranzig werden. rancir; devenir rance.

Zgorzyſty. verbrennlich, Feuer-faßend. combuſtible; ſuſceptible de feu.

Zgoſzczenie śię. Aufenthalt in der Fremde. ſéjour, demeure dans un païs étranger.

Zgrabiały. erſtarrt von Kälte. gourd; pris, tranſi de froid.

zgrabiałe ręce ogrzewać. die erſtarrten Hände erwärmen. dégourdir les mains gourdes.

Zgraia. Schaar, Menge Leute. multitude, troupe de gens.

zgraia herb. Wappenk. ein lediges Schild in einem großen, mit Helm und Kron. *Blaſ.* un petit écu dans un grand qui eſt orné d'un timbre et d'une couronne.

*Zgromadno, *adv.* gromadą. haufenweiſe, mit Haufen. par troupe, en troupe.

Zgromadny. 1) verſammlend. 2) das leicht zu verſammlen iſt. 3) geſellig, der gerne Geſellſchaft liebet, Leute um ſich hat. 1) qui aſſemble les gens ou les bêtes. 2) aiſé à aſſembler, qu'on aſſemble aiſément. 3) ſociable; qui aime les compagnies, les aſſemblées. § 1) na ten ogłos zgromadny wſzyſcy śię zeſzli mieſzczanie. 2) mrowki, pſzczoły zgromadne, ſnadne do zgromadzenia, gromadę miłuiące. 3) człowiek to zgromadny, ſnadny do ſpołkowania, ſpołkowanie miłuiący.

Zgromadzam, *v. m. F. zgromadzę.* ſammlen, häufen, verſammlen. aſſembler, ramaſſer. § zgromadził ludźie, pieniądze.

zgromadźić śię. ſich verſammlen, zuſammen kommen. s'atrouper, s'aſſembler.

Zgromadzanie. das Häufen, Verſammlen. l'action d'aſſembler, de ramaſſer.

Zgromadzenie. 1) Verſammlung, Zuſammenkunft. 2) eine Sammlung, Haufen. 1) aſſemblée, gens aſſemblez. 2) aſſemblage, *m.* ramas, amas. § 1) w zgromadzeniu tak zacnych ludźi. 2) zgromadzenie wody, pieniędzy, ludźi.

zgromadzenie Duchownych. Verſammlung der Geiſtlichen. congrégation.

zgromadzenie śię. Zuſammenkunft. l'action de s'aſſembler.

Zgromadźićiel. Verſammler, Sammler. celui qui aſſemble les autres; qui ramaſſe beaucoup de choſes.

Zgromadzony. verſammlet, geſammlet. aſſemblé, ramaſſé, amaſſé.

Zgromadźiſty. das leicht zu verſammlen iſt. qui s'aſſemble aiſément.

Zgryść, *F. zgryzę.* 1) zerbeißen, zernagen. 2) in ſich freſſen, verſchmerzen, verbeißen. 1) ronger entiérement. 2) avaler, digérer, ſoufrir, endurer.

Zgryźienie. Zernagung. l'action par laquelle une choſe eſt entiérement rongée; mangeures, *f. plur.*

Zgryźliwy. der ſich grämet, der ſich das Herz abfrißt. chagrin, triſte, qui ſe ronge le coeur. § zgryźliwy umysł.

**Zgryzły. *fig.* zernagend, zermalmend. rongeur; qui ronge; qui dévore. § czas zgryzły.

zgryzłe ſumnienie. beißendes, nagendes Gewiſſen. ver rongeur; remords de conſcience; ſinceréſſe.

Zgryzny. beißend, schmerzend. rongeur, dévorant, cuisant, fâcheux, mordant, piquant. § zgryzna to nowina była.

Zgrzebiany. } vom groben Werg, vom

Zgrzebny. } groben Flachs gemacht. d'étoupes; fait d'étoupes. § zgrzebna przędza.

Zgrzebie, *plur.* Hede, grob Werg, das erste Werg. étoupes, *f. plur.* pignon, régaiûre. § zgrzebie lniane, konopne.

Zgrzebiowy. zum Werg oder Hede gehörig. qui concerne les étoupes; aux étoupes.

Zgrzeszyć, *F. zgrzeszę.* sündigen. pécher; faire un péché.

zgrzeszyła z nim. sie hat mit ihm zu thun gehabt; sie hat mit ihm gesündiget. elle a commis un péché charnel avec lui.

Zgrzewam, *v. m. F. zgrzeię.* aufwärmen. échaufer, rechaufer; rendre chaud.

Zgrzybiałość. gebeugtes Alter. décrepitude; âge décrépit.

Zgrzybiały. eisgrau, gebeugt vom Alter. décrépit, fort vieux. § zgrzybiały wiek, starüszek; zgrzybiała babka.

Zgrzybieć, *F. zgrzybieię*, zstarzeć się. stein-alt werden. parvenir jusqu'à la derniére décrépitude, devenir fort vieux.

Zgrzytam, *v. m. F. zgrzytnę.* mit den Zähnen knirschen. grincer les dens. § zgrzytał, zgrzytnął na niego zębami.

Zgrzytanie, zgrzytnienie. das Knirschen mit den Zähnen. grincement de dents.

Zguba. 1) Verlust. 2) verlohrne Sachen. 3) Untergang, Verderben. 1) perte, domage, *m.* 2) chose perduë. 3) ruïne, perte, extermination, déstruction, désolation, perdition. § 1) wielką poniosłem zgubę. 2) dam talar kto tę znaydźie zgubę. 3) nie uydźie ostatniey zguby; zasadźił śię na zgubę Oyczyzny.

zgubie podległy. dem Untergange unterworfen. périssable, qui peut périr.

zguby swoiey szukać. seinen Untergang suchen. se perdre; joüer à se perdre.

zgubę przynoszący. verderblich. funeste, pernicieux.

Zgubić co, *F. zgubię.* 1) verlieren. 2) stürzen, ins Unglück bringen. 1) perdre. 2) perdre, ruïner, plonger qu. dans le malheur.

zgubić śię. sich verlieren. venir à se perdre.

Zgubićiel. Verderber. exterminateur, destructeur; celui qui ruïne qu. § zgubićiel to moy.

*Zgubiel, *f. g. i. vid.* Zguba.

Zgubny. das verlohren gehen kan. qui se peut ruïner, qui peut périr; périssable.

zgubne imię. Kriegesw. gefährliche Action; Feuer, Gefahr. *guerre:* ocasion, rencontre dangereuse. § o zgubne imię iak o wakans śię starał.

bieżeć na zgubne imię. ins Feuer gehen; hitzig ins Treffen gehen. aller au feu tête baissée.

na zgubne imię wystawiona straż. verlohrne Schildwacht, Soldaten so bey einem Angriff an die Spitze gestellet werden. enfans perdus; soldâs qui sont à la tête des troupes commandées pour faire quelque ataque.

Zgwałcenie czego. Brechung, Entweihung, Schändung. violation, outrage, *m.* profanation; violement, infraction.

zgwałcenie białeygłowy. Nothzucht, Schändung, Schwächung. violement de la pudicité; violence envers une femme.

zgwałceniu podległy. verletzlich. sujet à la violation; qu'on peut violer; qu'on peut ofenser.

Zgwałćić, *F. zgwałcę.* 1) entweihen, schänden, verunehren. 2) brechen als den Frieden; übertreten. 3) nicht halten als einen Fast-Tag. 4) nothzüchtigen, schänden. 1) violer, violenter, profaner, outrager, faire violence. 2) enfreindre, violer, rompre la paix. 3) rompre, violer une fête. 4) deshonorer, violer, forcer une femme. § 1) zgwałćił kośćioł zaboiem. 2) zgwałćił pokoy, przymierze. 3) zgwałćić post, święto. 4) zgwałćić Pannę, żonę czyią.

Zgwałcony. 1) entweihet, geschändet. 2) gebrochen, verletzt als ein Friede. 1) violé, profané, outragé. 2) rompu, violé, enfreint comme la paix.

zgwałcona. eine genothzüchtigte, geschändete. une femme ou fille forcée, violée.

Zhołdować, *F. zhołduię.* 1) unter sein Joch bringen. 2) gewinnen. 1) subjuguer; reduire sous sa puissance. 2) gagner, captiver; atirer qu. à sa faveur. § 1) zhołdował wolne narody. 2) zhołdowałeś sobie i same nieprzyiazne serca.

Zhukać kogo. *F. zhukam.* mit Scheltworten betäuben. étourdir, rabêtir qu; rompre la tête à force de criaillerie; abrutir qu. à force de crier après lui et de le reprendre.

Zhukanie. Betäubung. étourdissement.

Zhukany, betäubet. étourdi.

Zhyszpa-

Zhyszpanizowany. zum Spanier geworden. qui est devenu Espagnol. § zhyszpanizowany to Polak.
Ziachać. *vid.* Zieżdżam.
Ziachanie. 1) Abreise. 2) heimliche Entweichung. 1) départ. 2) départ clandestin; évasion; fuite secrète.
ziachanie się z kim. die Zusammenkunft zu Pferde oder mit Wagen. assemblée, concours, congrès qui se fait à cheval ou en chariot.
Ziadam co, *v. m. F. ziem.* 1) aufeßen. 2) ein Herzeleid anthun; stürzen, auffressen. 1) manger entiérement; consumer en mangeant. 2) assassiner, faire soufrir, acabler. § 1) ziadszy obiad poydę; ziedz te iabłka. 2) ziesz mię twemi łgarstwy.
ziadłeś. vulg. du hast es vergessen. vous l'avez oublié.
ziadło się i przepiło się. es ist verfreßen und versoffen. on a bû et mangé tout.
ziadł go, vulg. er ist ihm wie aus den Augen geschnitten. il lui ressemble parfaitement.
Ziadłość. Wuth, Grimm, Verbitterung. fureur, *f.* déchainement, acharnement, rage.
Ziadły. erboßt, verbittert. acharné, déchainé, furieux, envenimé.
Ziaię, zieię, *ie, iał.* lechzen, schnieben. haleter; entr'ouvrir la bouche, reprendre souvent son haleine.
ziaiący. lechzend, der nach der Luft schnappt. béant, haletant, qui tient la bouche ouverte pour respirer.
Ziarnisto, *adv.* wie Körner. en graines, en grenailles.
ziarnisto kruszec topić. ein Metall körnen. granuler un métail.
Ziarnisty. 1) körnicht, stark von Korn. 2) voll Körner. 3) gekörnet. 1) qui a de grans grains. 2) grénu, plein de grains, gréné. 3) grénulé; reduit en menus grains. § 1) ziarniste, ięgdrne w tym roku zboże. 2) kłos ziarnisty. 3) ołow ziarnisty; złoto ziarniste.
ziarnista skora. Kern-Leder. du cuir bien travaillé.
ziarnista ozdoba, robota. Körner-Zierath, der wie Körner gemacht ist. grénetis; ornement en forme de petits grains.
ziarniste kruszcu topienie. Körnung des Metalls. granulation.
ziarnisty kruszec. gekörntes Metall. grenaille, métail reduit en petits grains.
ziarniste srebro. Silber-Körner, Silber in Körner. argent granulé; argent en grenaille.
ziarniste iabłko. ein Granat-Apfel. grenade, fruit de grenadier.
Ziarnko. 1) Körnlein, Körnchen. 2) Korn, Körnchen, ein weniges von etwas. 1) petite grène. 2) brin, grain, petite parcelle de qu. ch.
ziarnko soli. Salz-Korn. grain de sel.
topienie kruszcu w ziarnka. vid. *ziarniste kruszcu topienie.*
kruszec w ziarnka. vid. *ziarnisty kruszec.*
w ziarnka topiony vid. Ziarnisty. 3)
Ziarno. 1) ein Korn. 2) Korn eines Metalls. 3) Gran ein Gewicht. 1) graine, grène, grain. 2) grain d'un métail. 3) grain, la pesanteur d'un grain d'orge. § 1) ziarn zbieranie; ziarnem żyiący, ziarno zbieraiący ptak; ziarno gołe, długie, okrągłe. 2) ziarna złota, srebra. 3) weż ambry dwa ziarna.
ziarno rodzić, wydawać. Körner tragen. grèner; porter du grain et de la grène; venir en grène.
Ziątrzenie. ein Blut-Eyter. apostume, abcès.
Ziątrzony wrzod. eitriges Geschwür. un froncle qui se resout en pus.
Ziawić się, *F. ziawi.* 1) sich äußern, ausbrechen, kund werden. 2) erscheinen, angestochen kommen, hervorspringen mit etwas. 1) paroître, éclater, éclorre, se divulguer; étre découvert et divulgué. 2) éclater en; paroître avec qu. ch; s'élancer avec. § 1) ziawiły się długi iego, choroby, nauki heretyckie. 2) ziawił się ktośiś z kąta, ozwał się ktośiś tym zarzutem.
Ziawienie Pańskie. das Fest der heiligen drey Könige; Erscheinung Christi. la fête des Rois; Epiphanie.
Ziazd. Tage-Fahrt; Zusammenkunft in Staats-Sachen. les Etats; la tenuë des états; assemblée de la Noblesse pour le bien publique. § na ziezdźie Andrzeiowskim postanowiono.
mieysce ziazdu. Ort der Zusammenkunft. rendez-vous; lieu où se trouvent de dessein formé quelques personnes.
ziazd Duchownych. Tagefahrt der Geistlichen; ein Synodus. assemblée du Clergé; un Sinode.
Zięba ptak. ein Finke. pinçon.
Ziębię. eig. u. fig. kalt machen. *prop. et fig.* refroidir, faire devenir froid. § barźiey to słowo zapala niż ziębi.
Ziębnę, *ziebnie, ziebnął, ziębł.* 1) sich verkälten, erkalten; kalt werden. 2) erkalten; im Fleiß, im Eifer nachlassen, kalt werden. 1) se refroidir, devenir froid; morfondre, se morfondre. 2) se ralen-

ralentir, se refroidir; n'avoir plus tant de feu ni d'ardeur; devenir lent.

Zięć. Eydam, Tochter=Mann. le gendre; l'époux de la fille.

Ziechać, *vid.* Zieżdżam.

Ziechanie, *vid.* Ziachanie.

Ziednać, *F. ziednam.* 1) Zankende vertragen. 2) auswürken, zu Wege bringen, verursachen. 3) miethen, besprechen, bedingen. 1) reconcilier, racommoder des gens qui sont broüillez ensemble. 2) procurer, éfectuër, causer. 3) loüer, prendre à loüage. § 1) ziednał przećiwne umysły. 2) ziednał mu łaskę u krola; ziednał sobie tę sławę; ziednał mu nienawiść iego. 3) ziednać sobie sługę, konia, mieszkanie.

Ziednoczenie. Vereinigung, Vereinbarung. union, conjonction; l'action d'unir, de joindre ensemble. § ziednoczenie woyska z woyskiem.

Ziednoczony. vereinigt. uni; joint ensemble, conjoint.

Ziednoczyć co, *F. ziednoczę.* vereinigen. unir, joindre ensemble; conjoindre.

ziednoczyć się. sich vereinigen. s'unir, se lier, se joindre.

Ziedzenie, strawienie. das Aufeßen. la consomption d'un manger.

Zieię. *vid.* Ziaię.

Zieiec, *g. zieyca.* zieyka ryba morska. (*channa*) Art eines See=Fisches, der einer Barsche ähnlich ist. espèce de poisson de mer qui ressemble à une perche.

zieiec okrągły ziele. (dracunculus minor) kleine Drachen=Wurz. petite serpentaire; serpentine.

zieiec, zieyka } pław morski. eine Gien=

Zieisty małż } muschel. palourde, sorte de moule ou de poisson à coquille.

Ziele. ein Kraut. herbe, plante. § zioła ogrodne, polne; ziół zbieranie, rwanie.

zioła aptekarskie, lekarskie. Arzeney=Kräuter. simples, *f. plur.* herbes médicinales.

ziół szukać; zioła zbierać; na zioła iść. herbatim gehen; Kräuter einsammlen. herboriser, simplifier; aller chercher des simples.

ziół nauka. Kräuter=Kunst, Kräuter=Wissenschaft. botanique.

ziele świętey Katarzyny. (consolida Regia) Ritter=Sporen in den Gärten. consolide roïale, le pié d'alouette.

ziele wielkie. (caryophyllus Indicus, flos africanus) Indianische Nägelein. oeillet d'Inde qu'on cultive aux jardins.

ziele wątrobne. (hepatica) Stein=Leber=Kraut. hépatique, porcoreau.

ziele powietrzne. (chamepitis) Schlag=Kräutlein; Je länger je lieber. l'yvette.

ziele nocne. (linaria) Lein=Kraut, Harn=Kraut. linaire.

Zieleń, *f.* 1) die grüne Farbe. 2) Grün in der Karte. 1) verd; couleur verte. 2) le feuillage, le trefle, la couleur verte du jeu des cartes alemandes. § 1) zieleń ćiemna, iasna. 2) zieleń się święći.

człowiek w zieleni. ein Mensch im grünen Kleide. un homme en habit verd, vêtu de verd.

Zielenię co. grün machen, grün anstreichen. verdir, mettre du verd sur qu ch.

zielenić się. } grün werden. devenir verd;

Zielenieię. } reverdir, verdoïer.

zieleniący się. grünend. verdoiant, qui verdit.

** *zielenieie nadzieia.* die Hofnung blüht. l'espérance devient grande.

Zielenizna. das Grüne der Bäume, der Felder. verdure des bois, des champs.

Zielinka. Kräutchen. petite herbe; petite plante.

Zielisty, ziół pełny. voll Kräuter. herbu; plein d'herbes.

Zielniczka. Kräuter=Weib. herbiére.

Zielnik. 1) ein Kräuter=Garten. 2) Kräuter=Buch. 3) Kräuter=Sammler. 4) Kohl=Gärtner, Kohl=Verkäufer. 1) jardin à herbes; jardin aux simples. 2) herbier, un livre où sont collées les herbes. 3) herboriste, qui cherche des herbes; simpliciste, botaniste. 4) marécher, jardinier potager

Zielny. Kräuter=, zu Kräutern gehörig. qui concerne les herbes.

zielna nauka. Kräuter=Kunst. botanique; connoissance des simples.

zielna polewka. Kräuter=Suppe. sauce verte; ouille; un potage de diverses herbes.

Zielona maść. die grüne Farbe. verdeur, *f.* verdure.

Zielonawy. grünlicht. verdâtre, qui tire sur le verd.

Zielono, *adv.* grün. en verd; verd; d'une maniére verte. § zielono ubrany.

zielono farbować, malować. grün färben, mahlen, anstreichen. verdier, verdir.

Zielonośc. 1) grüne Blätter eines Krautes; das Grüne am Kraut. 2) die grüne Farbe.

Farbe. 1) verdures, *f. plur.* feuilles vertes d'une plante. 2) verdeur, *f.* verd; couleur verte. § 1) zieloność na kuchnią iako piotrufzka; potrząśniy potrawę zielonością. 2) zieloność oczom przyiemna.

Zielonofzary. grün-grau. verd gris.

Zielonożołty. grün-gelb. verd jaune; de verdoïe.

Zielony. 1) grün. 2) grün, frisch, nicht verdorrt. 1) verd. 2) verd, qui n'est pas sec.

zielony komnik ptak. (chloris, fringilla lutea, viridis) Grünling, Gold-Fink. verdier un oiseau.

zielona farba; berggryn. Berggrün. verd de montagne; verd d'Hongrie.

Zielfko. 1) Unkraut, Kräuter die nichts taugen. 2) Kraut, Grasung fürs Vieh, Gras. 1) de mauvaifes herbes. 2) les herbages que les troupeaux paiffent. § 1) zielfkiem obrosły zagony.

Ziemek, *g. ziemka.* Lands-Mann. compatriote; qui eft de même païs.

Ziemia. 1) die Erde. 2) der Erdboden, die Erd-Fläche. 3) die Welt-Kugel. 4) festes Land. 5) Landschaft, Kreis. 1) terre. 2) dure, terre; furface de la terre. 3) le globe terreftre. 4) terre; terre ferme, côtes, *f. plur.* continent. 5) terre, cercle, *m.* canton, le territoire d'un païs. § 1) ziemię kopać; krol i poddany iedną przyfuty ziemią. 2) na ziemi leży, z ziemi podnieść. 3) ziemia okrągła na kfztałt ziarna pieprzu; ziemia ma w okręgu fwoim 6000 mil Polfkich. * 4) do ziemi, do lądu przybić. 5) ziemia Wieluńfka, Dobrzyńfka.

ziemia święta das gelobte Land. la Terre Sainte; les lieux faints.

ziemia fprawiona. ein zugerichteter Acker. terre labourée.

ziemia czerwona. Röthel, Rothftein. rubrique, terre rouge.

ziemia lekarska eine Erde die zu Arzeney-Mitteln gebraucht wird. terre médicinale.

przy ziemi. nahe an der Erde. à rez de terre; terre à terre. § przy ziemi ptak leciał.

pod ziemią. unter der Erde; im Grabe. en terre; au tombeau § radbym go pod ziemią głęboko widział; toś iefzcze na ziemi, myślałem ześ dawno pod ziemią był; pofzedł pod ziemię i w groby; dla wstydu radbym się pod ziemią widział.

wnieść kogo pod ziemię. einen ums Leben bringen, unter die Erde bringen. creufer un cercueil à qu; mettre qu. au cercueil; travailler au cercueil de qu; caufer la mort à qu.

o ziemię uderzyć. 1) an die Erde werfen. 2) ein Unternehmen unterlaffen. 1) terraffer; renverfer, jetter par terre. 2) abandonner une entreprife.

o ziemię; o ziemię paść, upaść. auf die Nafe fallen. donner du nez en terre. § w famym biegu koń, chłop o ziemię.

upadać o ziemię. zu Boden fallen, fehl fchlagen, mißlingen. donner du nez en terre; échouër; s'évanouïr; ne pas réüffir. § reputacya, sława, zamysł iego cale o ziemię upada.

znaleść co na ziemi. etwas auf der Erde finden. trouver qu. ch. fur la place.

w ziemię patrzyć. die Augen niederfchlagen. regarder en terre; baiffer les yeux.

radbym aby się ziemia pode mną rozftapiła. ich wolte daß ich in die Erde verfinken möchte, daß ich taufend Klaftern unter der Erde wäre. je voudrois étre au centre de la terre.

ziemią winne macice ofypać, otulić. die Weinftöcke niederlegen, mit Erde bedecken. terraffer les vignes.

fchnie pod nim ziemia. die Erde verdrucknet unter feinen Füßen; er ift nicht wehrt, daß ihn die Erde trägt. la terre fond, fe fèche fous fes piez; il n'eft pas digne d'étre fur la terre. § fchnie ziemia i zapada się pod krzywoprzyśiężcą.

Ziemianin, wolny fobie dźierzawca ftarodawny, fzlachćic domowy, urodzony tylko a nie zasłużony Rzeczypofpolitey. Land-Junker, Land-Edelmann. provincial, gentil-homme de campagne; un noble qui vit toujours fur fes terres.

ziemianin podły. Kraut-Junker. gentilâtre, gentil-homme à liévre.

Ziemianinka. } eine Land-Edel-Frau.
Ziemianka. } provinciale; époufe d'un gentil-homme de campagne.

ziemianka, gruba. Korn-Grube die Feld-Früchte zu verwahren. foffe, caverne pour y garder le blé et les fruits.

ziemanka ziele. vid. Podziemek.

Ziemiańfki. den Land-Edelmann angehend. de gentil-homme de campagne.

ziemiańskie gofpodarftwo. } Land-Wirthfchaft.
Ziemiańftwo. } économie, ruftique; la maniére d'entretenir tous les biens de la campagne.

Źiemiańſtwo. der Land-Adel. gentil-hommerie de campagne.

Źiemica. 1) Landſchaft, Gegend. 2) das Gebiet, Weichbild einer Stadt. 1) païs, terre, contrée, terrein. 2) taille, territoire, *m.* la Juridiction d'une ville. § 1) źiemica żyzna, ludźmi naśiadła. 2) ta wiés do źiemicy miaſta tego należy.

Źiemiſty. erdhaft; mit Erde vermiſcht. terreux, mêlé avec de la terre.

Źiemnowodny, wodoźiemny. das zugleich im Waſſer und auf der Erde lebt; Waſſer- und Erd-. amphibie; qui vit dans l'eau et ſur la terre.

Źiemny. Erd-, das auf der Erde iſt oder in der Erde wächſt. terreſtre, qui regarde la terre; qui croît ſur ou dans la terre.

** Źiemopłaz. kriechendes Gewürme. inſecte rampant.

Źiemſki. 1) Land-, zur Landſchaft gehörig. 2) Land-, im Lande gemacht, gewachſen. 3) irdiſch, das auf der Erde wächſt oder lebet. 4) irdiſch, eitel, weltlich. 1) terreſtre, du territoire, du Canton, du Cercle. 2) du païs; qui eſt fait, qui croît dans le païs. 3) terreſtre, terrien, qui regarde la terre. 4) terreſtre, mondain, qui n'eſt pas ſpirituel. § 1) Piſarz źiemſki. 2) źiemſkie ſukno, wino. 3) źiemſkie ſtworzenia, ray to źiemſki. 4) źiemſka przy tym świecie niknie wſpaniałość.

Źiemskie myśliſtwo. Jagd der vierfüßigen Thiere. chaſſe aux animaux à quatre piez.

Po źiemsku. irdiſch, weltlich, nach der Welt. mondainement; d'une maniére mondaine ou terreſtre. § po źiemſku ſądźi umysł bo ma ſwoy pochop z ćiała.

sędźia źiemski. Land-Richter. Sénéchal; Juge terreſtre.

Źiemskie ſądy. / Źiemſtwo. Adeliches Land-Gericht. Préſidial, Sénéchauſſée; la Juſtice d'un territoire en fait des diferrens entre la nobleſſe. § Źiemſtwo ma ſędziego, podſędka, piſarza.

Źiemſkość in der Chymie: die irdiſchen groben Theile eines Körpers. *Chim.* terreſtréitez, *f. plur.* les parties groſſiéres et terreſtre d'un corps.

Zieniewicz, Deſzpot. Wappenk. ein Kreutz über einem halben Reif; auf der Krone und Helme ſtehet eine Krähe mit einem Ringe im Schnabel. *Blaſ.* une croix miſe ſur un demi-cercle avec une corneille qui tenant au bec un anneau eſt perchée ſur le timbre et la couronne.

Źięty. 1) gefaßt, zuſammengefügt. 2) gerührt, bewogen, bewegt von einer Leidenſchaft. 1) joint, ataché, cloué, fiché enſemble. 2) pénétré, frapé, épris, ſaiſi, ému, touché. § 1) źięte gozdźiami deſki. 2) źięty rzetelną obietnicą, pokorą, miłośćią, wſtydem, gniewem; iakim afektem kto źięty, tak też według afektu o rzeczach ſądźi.

Źiewacz, źiewaczkę ćierpiący. ein Gehner, der oft gehnet. bâilleur, un homme qui bâille ſouvent.

Źiewaczka. eine Gehnerin. bâilleuſe, celle qui bâille trop fréquenment.

źiewaczka, poźiewanie zbytnie. Gehnſucht, öfteres gehnen. un bâillement fréquent; envie de bâiller.

Źiewam. gehnen. bâiller.

źiewa mi śię. 1) das Gehnen kommt mir an. 2) die Ohren klingen mir; es denkt jemand an mich. 1) l'envie de bâiller me prend. 2) les oreilles me cornent; il me ſemble qu'on parle de moi.

Źiewanie. das Gehnen. bâillement.

Źiewnienie. Aufſperrung des Mauls beym Gehnen. ouverture de la bouche, bouche béante de celui qui bâille.

Źieyka. *vid.* Zieiec.

Zieżdżam. *F. ziadę.* 1) abfahren, herunterfahren. 2) von einem Ort wegfahren. 3) durchſtreichen, durchwandern. 4) entweichen, ſich aus dem Staube machen, davon fahren. 1) aller à cheval ou en chariot de haut en bas. 2) partir d'un lieu, le quiter. 3) roder, viſiter, parcourir le païs; batre beaucoup de païs, batre la campagne; aller à cheval ou en chariot d'un bout à l'autre. 4) s'enfuïr; s'éclipſer, gagner le haut; trouſſer bagage, diſparoitre. § 1) z gory zieżdżać. *2) ziechał, odiechał wczoray z miaſta. 3) cudze ziedźił kraie. 4) ziechał na ſtronę; ziechał z Polſki.

zieżdżać z drogi. 1) vom Wege abweichen. 2) einen Seiten-Weg, Umweg nehmen. 1) ſe fourvoier, s'écarter du chemin. 2) ſe détourner de ſon chemin; prendre un détour. § 1) w tey ćiemnośći z drogi ziechaliśmy. 2) huſce zieżdżać z drogi nie maią, aby obywatelow nie turbować.

zieżdżać; zieżdżać śię. 1) zu Pferde oder auf Wagen zuſammen kommen, ſich verſammlen. 2) einem zu Pferde oder auf

einem Wagen begegnen. 1) se trouver, se rendre avec qu. en quelque lieu; s'assembler à cheval ou en chariot. 2) faire rencontre de qu; trouver qu. en chemin, en chariot ou à cheval § 1) kupcy śię na iarmak ziadą, zieżdżą; zieżdżaią śię stany na seym w Warszawie, na ziazd; ziechał krol z całym Senatem na ten akt; gdźie i Biskupi ziechać nie zaniechali; ziechali śię na publiczną radę; ziechał śię z przećiwną stroną na utarćie ugody. 2) ziechał śię z nim na drodze do Krakowa.

wozy śię w ćieśni ziechały. die Wagen sind in der Enge ins Gewirre gekommen, sie können nicht auseinander kommen. les chariots se sont embarrasez, se sont embrouillez dans le detroit; les chariots ont bien de la peine à se démêler, ils ne peuvent sortir, ni se tirer.

Zieżdżanie. *vid.* *Ziachanie.*

Zieżdżony. durchgewandert. visité, parcouru. § kraie zieżdżone.

Zima. der Winter. hiver. § pomyślec o źimie lećie nie zawadźi, *prov.* po niepogodney źimie piękna wiosna chodzi; źima pośpiesza, poraźnia śię, opoźnia śię, ustaie.

źimie. im Winter. dans l'hiver, d'hiver, l'hiver.

w samey źimie, w śrzod źimy. mitten im Winter. dans le fort de l'hiver

z źimy. beym Ausgang des Winters. au déclin, à la fin de l'hiver.

Zimnica, gorączka źimna, trząsca. kaltes Fieber. fiévre avec frisson; fiévre froide. § źimnicę mam.

źimnica codźienna. alltägiges Fieber. fiévre quotidienne.

Zimniczny. das kalte Fieber betreffend. qui regarde la fiévre froide.

źimniczne źiele. (tertianaria) Flecken-Kraut. tertianaria.

Zimno. Kälte, Frost. froid, froidure; froideur, *f.*

na źimno potrawa. kalte Küche; Gericht kalt zu eßen. viandes froides; un soupé aux viandes froides, aux reliefs.

na źimno ieść, pić. kalt eßen oder trinken. manger, boire à froid.

Zimno, *adv.* kalt. froidement.

źimno mi. es ist mir kalt. j'ai froid.

źimno tu nam. es ist uns hier zu kalt, wir frieren. nous sommes ici froidement.

źimno na dworze. es ist draußen kalt. il fait froid dehors.

Zimny. 1) Winter-. 2) Winter-; im Winter wachsend. 3) kalt, kältend. 4) kalt, der wenig Wärme hat. 5) frostig, der nicht Kälte vertragen kan. 6) frostig, kalt, kaltsinnig, matt. 1) d'hiver. 2) hivernal; brumal, qui vient l'hiver, qui est d'hiver. 3) froid, qui cause du froid. 4) froid, qui a de la froidure, qui a peu de chaleur. 5) frilleux, froidureux, sensible au froid. 6) froid, languissant, tiéde, indiférent, glacé. § 1 dni źimne, źimowe; źimne mieszkanie; źimne szaty. 2) kwiat źimny. 3) wiatr źimny, źiębiący wieie; Saturn źimny; śnieg źimny. 4) krew źimna, ćiepła nie maiąca; starzec źimny 5) źimny, nietrwały na źimno, źimna nie ćierpiący; źimnyś barzo choć iesteś młody. 6) źimna to była konsolacya.

źimna natura. kalte Natur, Unvermögen zu der Zeugung. froid; impuissance; défaut naturel qui empêche la génération.

Zimorodek, *g.* *źimorodka*; morski ptak. (*halcedo*) der Eis-Vogel. alcion, un oiseau de mer.

źimorodek rzeczny. (ispida alcedo) Art eines kleinen Vogels mit schönen Federn. sorte de petit oiseau qui a un très-beau plumage.

Zimostradki, *plur.* owoce rozmaite nierychło dozrzewaiące. Winter-Obst, Obst das spät reif wird. des fruits tardifs. § źimostradki wiśnie, gruszki.

Zimostradny. 1) Winter-, zum Winter gehörig. 2) Winter-, das spät reif wird. 1) d'hiver, qui apartient à l'hiver. 2) tardif, qui mûrit tard. § 1) styczeń iest mieśiąc źimostradny.

Zimowanie. Auswinterung, Winterung; Erhaltung den Winter durch. la conservation, la demeure par l'hiver. § owoc na źimowanie, źimowania moiego mieysce.

pszczołom trzećią część miodu na źimowanie, na źimę, na żywienie źimne zostawić trzeba. man muß den Bienen den dritten Theil zur Winter-Nahrung lassen. il faut laisser aux abeilles un tiers du miel pour la nourriture d'hiver.

źimowanie bydła. die Auswinterung des Viehes. la demeure du bétail dans l'étable pendant l'hiver.

źimowanie Woyska. / Zimowla żołnierska. } Winter-Quartiere der Soldaten. quartier d'hiver, lieu où logent les soldâs par l'hiver, leur demeure par l'hiver. § woysko na źimowanie rozpuśćić; źimowlą odprawiać.

Zimowany. überwintert. conservé, gardé par l'hiver.

Zimowił, źimowit źiele. *vid.* *Szafran dźiki.*

*Zimowy, źimny. Winter=. d'hiver, hivernal.

Zimozrzały. Winter=, das ſpät reif wird. tardif, qui vient tard à l'égard des autres fruits.

Zimuię. wintern. paſſer l'hiver en quelque lieu. § źimowaliśmy w tym mieśćie.

źimować, źimowlą żołnierską odprawować. die Winter=Qvartiere halten. hiverner; être en quartier d'hiver; paſſer ſon quartier d'hiver.

Zinąd, *adv.* von anders woher. d'ailleurs, d'autre lieu, d'autre part, d'autre endroit. § zinąd przyſzedł; zinąd to pochodźi.

Zingować, *F. zinguię.* in der Küche: mit Butter oder Fett beſtreichen. *terme de cuiſinier*: froter avec du beurre ou de la graiſſe. § zinguy to masłem, oliwą.

Ziołko. 1) ein Kräutchen. 2) Kräuter=Sammler. 1) petite herbe. 2) un herboriſte. § 1) znam ćię ziołko żeś pokrzywka, *prov.*

Ziołopis, co o ziołach piſze. ein Kräuter=Schreiber. botaniſte; qui ſait la botanique.

Ziołorodny. fruchtbar an Kräutern. abondant en herbes et plantes.

Ziołożwierz, czułoziół, ziele czuiące. ein Kraut, das Empfindung zu haben ſcheinet als das Sinn=Kraut. plantanimal; plante ſenſible, qui ſemble avoir la faculté de ſentir comme la ſenſitive.

Zionienie. *vid.* Ziewnienie.

Ziśćić co komu, *F. ziſzczę.* erfüllen, halten. acomplir qu. ch; s'aquiter de qu. ch.

ziśćić śię. 1) einem genug thun, ein Gnüge leiſten. 2) wahr werden; erfüllet werden. 1) ſatisfaire, contenter qu; donner ſatisfaction à qu. 2) ſe vérifier, s'acomplir.

Zkąd. 1) woher, von wannen, von was für einem Ort? 2) woher, von was für Geld. 3) woher, aus was für Urſache? 1) d'où, de quel endroit; de quel côté; de quelle maiſon, de quel païs? 2) dequoi; de quel argent. 3) d'où, par quelle raiſon? § 1) zkąd idźieſz? zkąd przyiechał? pytałem śię go zkądby przyſzło? nie pomnę zkąd doſtałem? 2) nie ma zkąd płaćić. 3) a zkądże to że woiewodą zoſtał?

zkąd rodem? was für ein Landsmann iſt er? d'où eſt il? de quelle nation, de quel païs eſt il?

zkąd inąd. anders woher. d'un autre endroit, d'ailleurs; d'un autre côté.

zkądśći, zkądśiś. etwa woher; ich weiß nicht woher. de quelque endroit; de quelque part; je ne ſai de quel endroit. § zkądśiś liſt przynieśiono.

zdaleka zkądśći. von einem weit entlegnen Ort. de quelque endroit éloigné; de loin.

byle zkąd, / Zkądkolwiek. } adv. woher es wolle; wo es immer her ſey. de quelque part que ce ſoit; de quelque endroit que ce ſoit.

Zkryłuk, zkrzyżemłuk herb. Wappenk. ein Schieß=Bogen, in welchem eine Sonne mit einem Kreuz geſetzet iſt. *Blaſ.* un arc dans lequel eſt placé un Soleil avec une croix au deſſus.

Złączam, *v. m. F. złączę.* vereinigen, verknüpfen. joindre, unir. § złączył te kraie, te słowa; złączył cnotę z naukami.

złączyć śię. ſich vereinigen. s'unir, ſe joindre,

złączaiący. verbindend, verknüpfend. copulatif, conjonctif, qui joint.

złączaiący ſpadek. der Inſtrumentalis in der Polniſchen Grammatic. le cas inſtrumental dans la grammaire Polonoiſe.

złączaiące namieśnictwo, zaimek złączaiący. Gram. ein Pronomen conjunctivum. *Gram.* un pronom conjonctif.

Złączanie czego. das Vereinigen, Verknüpfen. l'action d'unir, de joindre.

złączanie. Gram. eine Conjunction. *Gram.* conjonction, conjonctive.

Złączenie. Verknüpfung, Verbindung. union; liaiſon, *f.* jonction, conjonction. § Państw złączenie; złączenie słow, śił.

złączenie księżyca. Zwiſchenzeit nach dem letzten Viertel und dem neuen Licht da der Mond nicht ſcheinet. conjonction de la lune; l'eſpace de tems où la lune ne paroit pas; le tems entre la vielle et la nouvelle lune.

*Złączenie, *adv.* złączonym ſpoſobem. verbundner Weiſe, zuſammen. conjointement, enſemble.

Złączyſto. *vid.* Spoiſto.

Złączyſty. *vid.* Spoiſty.

Złamanie. Zerbrechung, Bruch. fracture, rupture.

Złamany. zerbrochen. rompu, caſſé, briſé.

Zlanie. *vid* Zlewanie.

Złanik. *vid.* Złaynik.

Zlany. 1) abgegoßen von etwas. 2) zuſammen gegoßen. 3) gegoßen, geſchmolzen. 4) auf einen gebracht. 1) verſé, ôté d'un

d'un vaiſſeau trop plein, 2) verſé enſemble; mêlé. 3) fondu. 4) transmis, dévolu, transporté. § 1) złane wypiy wino. 2) wino z wodą złane. 3) złana (zlewana) robota. 4) dobra na mnie złane.

Złatam, Złatuię, Złatywam, } v. m. F. złecę. herunterfliegen. voler de haut en bas. § ptak z drzewa na zagon zleciał; złatał, złatywał ptak iakom go poſtrzelił.

złataią śię. 1) die Vögel fliegen zuſammen, verſammlen ſich. 2) ſie laufen zuſammen. 1) les oiſeaux s'aſſemblent. 2) ils acourent en foule; ils s'atroupent; ils volent; ils afluent; ils s'aſſemblent dans un inſtant. § 1) wrony śię złeciały. 2) złećieli śię na tę nowinę, na tę trwogę.

Złaynik. Hund ſo von einem Jagd- und Schaf-Hunde gezeuget iſt. chien métif; chien engendré d'un mâtin et d'une levrette. § złaynik dzika obraca.

Złażę, *v. m. F. złezę.* 1) herunterklettern, herunter kriechen. 2) durchwandern, durchkriechen, durchſtreichen. 1) grimper de quelque lieu; deſcendre en ſe trainant. 2) roder; aller çà et là; parcourir, courir, battre le païs. § 1) złeź z drzewa na doł; złazł z dachu. 2) złaziłem miaſto, wśie okoliczne.

Źle, *adv.* 1) übel, ſchlimm. 2) übel, unrecht, mit Unrecht. 3) es iſt übel gethan, es iſt nicht rathſam. 4) ſobald als. 5) kaum. 1) mal, mauvais; d'une maniére mauvaiſe. 2) mal, contre toute droiture, contre droit et raiſon; injuſtement. 3) il n'eſt pas bon, c'eſt une folie de; il ne faut point; il eſt mal-aiſé; c'eſt mal-fait; il n'eſt pas bien-fait. 4) auſſi-tôt que. 5) à peine que. § 1) źleś uczynił; źle tak a tak ieſzcze gorzey; nie źle napiſał; źle ſobie radźiſz. 2) źle nabyte w korzyść śię nie obraca; źle tego domu doſtał; źle go oſądzono. 3) źle mu wierzyć; źle będźie mu to piſać. *4) źle (ſkoro) z nawy wyśiadł; źle zśiadł z konia, z woza. *5) źlem (ledwiem) połowicę wyrzekł a on zrozumiał; źle śię od brzegu odbili.

źleby. es wäre zu ſeinem Unglück, zu ſeinem Schaden, wenn. il ſeroit mal de; ce ſeroit ſon malheur. § źleby z nami było, gdyby śię to ſtało; źleby śię ozwał.

źle zażywać czego. mißbrauchen. abuſer, en uſer mal; ſe ſervir mal de qu. ch.

źle koło mnie. es ſiehet ſchlecht, windig um mich aus; es ſtehet übel, ſchlecht mit mir. je ſuis bas; je ſuis ſur le côté.

źle idą ſprawy. die Sachen gehen ſchlecht von ſtatten. les afaires vont mal.

źle mi iakoś. es iſt mir nicht wohl zu Muthe; ich bin nicht gutes Muths. je n'ai point de courage; le coeur me defaut; j'ai un preſſentiment de quelque malheur; j'en ſuis un peu alarmé.

źle mi; źle śię mam. ich befinde mich übel; ich bin krank. je me trouve mal; je me porte mal; je ſuis mal.

choćby i źle (gorzey) było. und wenn es noch ärger würde. au pis aller; quel malheur qu'il puiſſe arriver.

źle o kim mowić. von einem übel reden. médire de qu; tenir des diſcours deſavantageux, parler mal de qu; dire du mal de qu. § źle o nim mowią, piſzą.

źle czynić. übel thun. mal-faire.

źle ſobie poſtąpił, poradźił. er hat ſich übel gerathen. il a mal agi; il a mal fait.

źle mi posłużył. er hat mir ſchlecht gedienet. il m'a rendu un méchant ſervice, un mauvais ofice; il m'a deſſervi.

źlem rzekł; źlem to mowił. es iſt mir leid, daß ich das geſaget habe. je ſuis faché de l'avoir dit; j'ai mal dit.

Złe, *g. złego.* 1) das Böſe; ein Uibel, eine böſe Sache. 2) Leid, Schaden, Unheil. 1) un mal; choſe qui eſt mauvaiſe. 2) mal, degât, dommage, *m.* § 1) wiele złego dwa na iednego, *prov.* złe śię ſamo trawi; złe daleko miiay; złe z domu, dobre w dom; złe dobrem nagradzać; zabiegay wczas złemu. 2) nie uczyniłem mu nic złego; wiele złego narobił.

na złe pśi wyią. das Geheule der Hunde bedeutet nichts gutes. le heurlement des chiens préſage un mal, eſt un mauvais ſigne.

na złe goni. er ringet, er ſtrebet nach Unglück; er läuft ins Verderben. il avance, il court à ſa perte, à ſa ruïne.

na złe mu wyſzło. es iſt ihm übel ausgeſchlagen, übel bekommen. il s'en eſt trouvé fort mal; il n'y a gagné que du chagrin; l'iſſuë étoit malheureuſe pour lui.

na twe złe. zu eurem Unglück; zu eurem Verderben. pour vôtre malheur.

za złe mieć co. etwas vor Uibel halten, übel auslegen. prendre en mauvaiſe part; trouver mauvais; interpréter une choſe en mal. § proſzę nie za złe mi to mieć, tłumaczyć; poczytać co komu za złe.

do złego z tym. zum Henker damit. au bourreau, au diantre cela.
złym złego zbywać. Böses mit Bösem vertreiben. chasser un mal par l'autre.
złe omnes, im Scherz: alle sind böse. *burlesq.* tous sont méchans.
ani złe ani dobre. es ist weder gut noch böse. cela est entre le zist et entre le zest; cela est miton mitaine; cela est ni bon ni mauvais; cela ne fait ni bien ni mal; cela ne sert ni nuit.
złe dobrym się czesto wetuie. eine böse Sache schlägt öfters gut aus. une méchante afaire a souvent une heureuse issuë.
ze dwoyga złego naymnieyſze obieray. aus zweyen Ubeln wähle das kleinste. de deux maux il faut éviter le pire.
ze złego obieraiąc. er ist der beste unter den Bösen. il est le meilleur entre les méchans.
co złego sobie uczynić. sich ein Leid anthun; sich das Leben nehmen. se faire du mal; se donner la mort; ateindre à son corps, à soi même. § myślał sobie co złego uczynić.
złeć to. das ist eine böse Sache; das ist ein böser Mensch. c'est une méchante afaire; c'est un méchant homme.
day złemu pokoy. mahle den Teufel nicht an die Wand, er kommt von sich selbsten. n'allez pas peindre le diable contre la muraille, il viendra de soi même.
Zlecam, *v. m. F. zlecę.* auftragen, empfehlen. commettre, recommender à qu. qu. ch; charger qu. de. § zlecił mi tę sprawę; zlecił mi to testamentem.
Zlećić, *F. zlecę.* laulicht machen. rendre tiède; faire tiédir. § zlećić wino, piwo.
zlećić się. laulicht werden. devenir tiède; tiédir.
Zlecenie. Auftragung. commission, charge donnée à qu.
Zlecony. aufgetragen. commis.
Zleczenie. Heilung eines Ubels. guérison, *f.* rétablissement d'une personne à la santé; cure d'une maladie. § łacna choroba ku zleczeniu.
Zleczony. 1) geheilet. 2) leicht zu heilen. 1) guéri, rétabli d'une maladie; remis en santé. 2) guérissable, qu'on peut guérir.
Zleczyć, *F. zlecę.* heilen, gesund machen. guérir; rétablir à la santé; remettre en santé.
Zleczysty. heilbar. guérissable.

Zlec. 1) niederkommen, in die Wochen kommen, gebähren. 2) werfen, Junge bekommen. 1) acoucher, mettre un enfant au monde; faire un enfant. 2) faire des petits; mettre bas. § 1) Jey Mość Pani Staroścíanka zległa dnia wczorayszego; zległa przed czasem; żona moia zlec ma po świętach. 2) psica zległa.
Zlegam się, *v. m. F. zlegę. vid.* Ulegam.
Zlęknąć się, *F. zlęknę.* erschrecken. s'éfraier, s'épouvanter, s'éfarer. § zlękłem się o cię.
Zleniałość. 1) stinkende Faulheit, Faulenzerey. 2) Laulichkeit, Nachlaßung. 1) faineantise, vie de casanier; grande paresse. 2) atiédissement, relâchement.
Zleniały. 1) faul geworden, der Faulheit ergeben. 2) matt, verschmachtet. 1) faineant, très-paresseux; sujet à la paresse; qui aime la paresse. 2) languissant, atiédi, tiéde, ralenti. § 1) leniwy i zleniały naybarźiey robotnikowi nalega. 2) zleniałe od pragnienia członki.
Zlenieć, *F. zlenieię.* 1) faul werden, sich der Faulheit gänzlich ergeben. 2) schmachten, nachlassen, matt werden. 1) devenir fort paresseux; aimer la faineantise. 2) languir, s'afoiblir, s'atiédir, se ralentir. § 1) przedtym pracował teraz zleniał. 2) zleniał żołnierz od upału.
Zlepiam co, *v. m. F. zlepię.* zusammen kleben. coller qu. ch. avec une autre; coller ensemble.
Zlewacz. Abgießer, der etwas abgießet. celui qui survuide une liqueur, qui la verse d'un vaisseau dans un autre.
zlewacz kruszcow. Ertz-Gießer. fondeur, ouvrier qui fond le métail pour faire quelque vase.
Zlewam, *v. m. F. zleię.* 1) abgießen. 2) füllen ein Gefäß mit einem Getränk. 3) zusammen gießen. 4) gießen, schmelzen etwas aus Ertz. 5) auf einen bringen, einem übertragen. 1) survuider, décanter; verser une liqueur en inclinant doucement le vaisseau, désemplir un vaisseau trop plein. 2) verser une liqueur dans un vaisseau, le remplir d'une liqueur. 3) mêler, verser ensemble des liqueurs. 4) fondre un métail pour quelque ouvrage; jetter en fonte. 5) transmettre un droit sur qu; transporter, faire un transport à qu. § 1) zley trochę z wierzchu. 2) zlewać w beczki wino, piwo. 3) zlał piwo z miodem, zlać co pospołu. 4) zlewać kruszce, naczynia kruszcowe.

5) zlewam dobra na kogo; przodkowie to na dom nasz zlali prawo.
zlewać się. 1) eig. u. fig. sich ergießen. 2) einen angehen; sich auf einen beziehen. 3) auf einen gebracht werden. 1) 1) *prop. et fig.* s'épandre, s'épancher; se répandre. 2) toucher, regarder qu. ou qu. ch. 3) se transmettre; être transmis sur; être transporté à qu. § 1) zlewaiąca się łaska sił dodawać będźie; wszelkie na niego się zlało szczęśćie. 2) ta pógrożka na mnie się zlewa. 3) zlały się te prawa na niego.
Zlewanie. 1) das Abgießen. 2) das Gießen eines Gefäßes aus geschmolzenem Erzte. 1) décantation, l'action de survuider, de verser d'un vaisseau plein. 2) fonte, l'action de fondre le métail pour quelque ouvrage. § 1) zlewanie wina z kieliszka. 2) zlewania kruszcow nauka.
Zlewek, *g. u.* ⎫ abgegoßenes oder zu-
Zlewki, *plur.* ⎭ sammen gegoßenes Getränck. boisson qu'on a survuidée ou mêlée avec une autre.
Zleżały. 1) verlegen, mürbe. 2) schal, verrochen, ausgewittert. 1) vieux, gâté, corrompu, entiché. 2) éventé, évaporé, qui a perdu sa force et son goût. § 1) zleżałe kupiłeś sukno. 2) zleżałe wino.
Zleżenie. Niederkunft, Entbindung, die Sechswochen. acouchement; couches, *f. plur.* enfantement. § gdy iuż czas zleżenia przychodźił.
Zliczenie. das Abzählen, Zählen. supputation, dénombrement; l'action de comter.
Zliczony. 1) abgezählt. 2) zählbar. 1) comté, suputé, dénombré. 2) nombrable, qu'on peut compter. § 1) zliczone odebrałem pieniądze. *2) lud zliczony, zliczysty.
Zliczyć co, *F. zliczę.* wohl abzählen, zusammenzählen, überzählen. comter bien; suputer, dénombrer.
Zliczysty. zählbar. nombrable; qu'on peut comter.
Zlipa się co, *v. m. F. zlipnie.* klebrig, geschmeidig werden. se ramolir; devenir gluant et mou. § wosk się zlipnął; zlipnęła się smoła.
Zlitować co, *F. zlituię.* zusammenlöthen. souder.
Zlitować się, *F. zlituię.* sich erbarmen. avoir pitié, compassion de qu. § zlitował się nade mną; nad uboztwem moim.
Zlitowanie. 1) Löthung. 2) Erbarmung, Mitleiden. 1) l'action de souder, de joindre par le moïen de la soudure. 2) pitié, compassion.
Złob. 1) eine Krippe. 2) der Erzt-Kasten, worinnen das Erzt auf einem Wagen geführet wird. 1) mangeoire, crèche. 2) caisse dans laquelle on voiture les métaux.
Złobek, *g. żłobka.* 1) Kripplein. 2) kleine Höhle, hohler Streif, Einschnitt. 1) petite mangeoire. 2) petite concavité; fossette, coulisse.
wyrzyna złobek, rowek w krećie. er schreibt mit doppelter Kreide an. il marque avec une craie double; il écorche ses hôtes.
Złobkowanie. 1) Aushöhlung. 2) Aushöhlung der Streife. 1) excavation, cavement. 2) striûre, canelure; l'action de caneler
Złobkowany. ⎫ 1) gestreift, ausgehohlt,
Złobkowaty. ⎭ ausgezogen. 2) ausgehöhlert, hohl. 1) canelé, strié; creusé le long de qu. ch. 2) creux.
żłobkowaty wewnątrz. inwendig hohl. creux en dedans; dolé.
Złobkowato, *adv.* hohl, gestreift. d'une maniére canelée, en façon de tuile creuse. § złobkowato w dłuż.
Złobkowatość, żłobkowata strona iakiey rzeczy, okrągława strona, część spodnia albo wnętrzna iakiey strony, iako nieba, czapki, czołnu. die unterste Rund-Höhle, Bogen-Rundung als des Himmels, einer Mütze, eines Kahns. la concavité, la surface concave comme du ciel, d'un bonnet, d'un bateau.
Złobkuię co, 1) aushöhlern. 2) hohl streifen, ausstreifen, ausziehen. 1) caver, creuser, doler. 2) caneler, faire de canelures.
Złobowy. zur Krippe gehörig. de mangeoire, de créche.
Złocę. 1) verguldеn. 2) fig. versüßen, angenehm vorstellen. 3) bestrahlen, mit Gold mahlen als die Sonne die Berge. 1) dorer, coucher l'or. 2) dorer, sucrer, adoucir l'amertume de qu. ch. 3) dorer, éclairer comme le soleil les montagnes. § 1) złoćić, pozłoćić kubek. **2) złoćić mizerye. **3) słońce gory, niebo złoćiło.
złoćić się. von der aufgehenden Sonne roth werden. se dorer du soleil lorsqu'il se léve.
Złoćieię. zu Golde werden, sich in Gold verwandeln. devenir or; se changer en or.

Złocień ziele, *g. złocnia.* (*Achilleos*) Feld-Garbe, Glied-Garben-Kraut. Achile, espéce de mille-feuille.

Złocik, *g. a.* eine kleine Gold-Münze. petite monoïe d'or.

Złocisty. 1) golden. 2) verguldet. 3) golden, mit Gold durchwirket. 1) d'or. 2) doré. 3) d'or; qui est fait de filets d'or. § * 1) złocisty (złoty) pierścień. * 2) złocisty (pozłocony) kubek. 3) bławatnik piękne złociste na aparaty kościelne przedaie materye.

złocisty kawaler, vid. złoty kawaler.

Złociuchny. 1) golden, vortreflich, edel. 2) Gold-färbig. 1) tout d'or, excellent, incomparable. 2) de couleur d'or. § 1) złociuchna to księga; złociuchny to mąż. 2) złociuchne listki.

Złoczyńca. Uibelthäter, Verbrecher. criminel, malfaiteur. § złoczyńce rzeczy zabrano; złoczyńcow na stracenie prowadzą.

Złoczyńczy. den Uibelthäter betreffend. criminel; qui regarde le malfaiteur.

złoczyńczy pal. Pfahl zum Spießen eines Uibelthäters. pieu pour y empaler le criminel.

Złoczyństwo. Uibelthat, Verbrechen, Missethat. crime, *m.* fortfait.

Złod. ein Schnee-Regen; gefrorner Regen. pluie mélée de nége; pluie glacée ou gelée. § złod pada.

Złodzieiek, *g. złodzieyka.* ein kleiner Dieb. 2) im Scherz: loser Schelm. 1) larronneau, petit larron. 2) *burlesq.* petit fripon. § 1) małych złodzieykow wieszać a wielkich puszczać, *prov.* 2) złodzieyku cożeś zrobił; złodzieiek Kupido.

Złodziey, *g. złodzieia.* 1) ein Dieb. 2) im Scherz: leichtfertiger Vogel, Dieb. 3) Galgen-Vogel, Galgen-Dieb. 1) larron. 2) *burlesq.* petit fripon. 3) fripon, pendart. § 1) złodzieia obieszono; złodziey wierutny; złodzieie dom okradli; złodziey ztąd nazwany że złość działa. 2) złodziey pięknie pisze. 3) złodzieia tego wytrzepać trzeba.

arcyzłodziey, złodziey sławny, wielki. Haupt-Dieb, Erz-Dieb. un grand larron.

złodziey bydła. Vieh-Dieb. voleur de troupeaux, de bétail.

złodziey ludzi. Menschen-Dieb. maquignon, ravisseur d'hommes, qui vend ou achéte une personne libre.

złodziey dobr pospolitych ein Dieb des gemeinen Guts; der öffentliche Gelder angreift, solche unterschlägt. concussionnaire, qui vole et dérobe les deniers publics.

złodziey z licem. ein Dieb der auf frischer That ergriffen wird, bey dem der Diebstahl gefunden wird. voleur chez qui on a trouvé le vol; larron trouvé saisi.

lepszy złodziey mądry niż włodarz głupi. ein eigennütziger untreuer Diener ist besser als ein einfältiger. un serviteur qui ferre la moule vaut mieux que celui qui est bête.

małych złodzieiow wielcy karzą. große Diebe hängen die kleinen auf. les grands larrons pendent les petits.

złodzieia obieśiwszy po ortel. nach geschehener Hinrichtung ein Urtheil einholen. demander une sentence après le supplice.

złodziey a kłamca dway bracia. wer lügt der stiehlt. il n'y a pas grande diférence d'un menteur à un larron; le menteur et le larron sont deux fréres.

znaią się iak złodzieie na iarmarku. sie liegen unter einer Decke. ils s'entendent comme les larrons en foire.

Złodzieyka. eine Diebin. une larronnesse, voleuse.

Złodzieyski. 1) Diebisch. 2) Schinder-, der die Leute übersetzt. 1) pillard, de larron. 2) avide, pilleur, larron; qui pille, qui écorche les gens. § 1) złodzieyska woyna maroderow. 2) złodzieyski to kupiec.

po złodzieysku, *Złodzieyskie, } *adv.* diebischer Weise; wie ein Dieb. en vrai larron; furtivement.

Złodzieystwo. 1) Diebes-Gesindel, Diebes-Bande, Diebes-Rotte. 2) Dieberey, Diebes-Handwerk. 1) bande de larrons; les gens de sac et de corde. 2) le métier de larron.

**złodzieystwo, kradzież.* Diebstahl. larcin, vol.

Złomignat, sadowy trank, wężowy trank ziele. (*consolida, solidago Saracenica, virga aurea serrata*) schmalblätterich heydnisch Wund-Kraut. la premiére espéce de consolide; consoude à feuilles fort étroites.

Złomikamień ziele. *vid.* Łomikamień.

Złopam co, *v. m. F. złopnę.* 1) schlappern, schlurfen. 2) freßen. 1) laper, lécher, humer, avaler. 2) dévorer; brifer; manger beaucoup.

Złorzeczę komu, *czy, czył.* 1) fluchen, verfluchen, verwünschen, übles wünschen. 2) afterreden, übel nachreden. 1) maudire; souhaiter du mal; faire des imprécations, pester contre qu.

2) dé-

2) détracter, médire, mal parler, dire du mal de qu.

Złorzeczenie, złorzeczeństwo. 1) Fluch. 2) Schmähung, Afterrede. 1) malédiction, imprécation. 2) médisance, détraction. § 1) złorzeczenie głupstwo; naygorsze złorzeczenie rachować w przeklęctwie szatanow tyśiącami.

Złorzeczliwie, *adv.* verletzlich, nachtheilich, schimpflich. outrageusement; d'une maniére médisante.

Złorzeczliwość, łacność do złorzeczenia. Neigung zum Fluchen, zum Afterreden. inclination à la médisance, à faire des imprécations.

Złorzeczliwy. der Uibles nachredet; schmähend. médisant, mordant, détractant; qui médit.

Złość. 1) Bosheit. 2) Bosheit; Schabernack; gespielter Possen. 3) Schädlichkeit. 1) malice, méchanceté. 2) malice; mauvais tour qu'on joüe à qu; mal, dépit, frasque, piéce, tour, niche, qu'on fait à qu. 3) malignité; qualité de ce qui est malin, § 1) złość wielką popełnić. 2) złość mi wyrządził; na złość mi to uczynił. 3) złość i dobroć wody; wszystka złość z wrzodu ustąpi; woda z błota złość w śię bierze.

tobie na złość. dir zum Possen. en dépit de toi.

na złość mu to uczynię. ich werde ihm dieses zum Possen thun. je le faire en dépit de lui.

iak na złość. als wenn es zum Possen wäre. comme si cela étoit en dépit.

Złośliwie, *adv.* schalckhaft. malicieusement, avec malice. § złośliwie postępuie.

Złośliwość. *vid.* Złość.

Złośliwy. schalkhaftig, boshaftig, tückisch. malicieux, méchant, malin.

złośliwy. } ein Schalk, Schabernacker.
Złośnik. } songe - malice; méchant; pervers; un homme malicieux.

Złotarnia, złotniczy warstat. Werkstatt eines Goldschmieds, Goldschmieds-Laden. boutique d'orfèvre.

Złotarz. 1) Gold-Schläger. 2) Gold-Vergulder. 1) bateur d'or. 2) doreur.

Złotawy. Goldfärbig. de couleur d'or; doré.

Złotnictwo. Goldschmieds-Kunst. orfévrie; le commerce et le trafic ou la profession de l'orfèvre.

Złotniczka. Goldschmiedin. orfèvresse.

Złotniczy. Goldschmieds-, d'orfèvre.

sztuka złotnicza; złotnicza robota. Goldschmieds-Arbeit. orféverie; piéce d'orféverie. § złotnicza robota gładka, sadzona, ruchoma, nieruchoma

złotniczy kamień. Probier-Stein. pierre de touche.

złotniczy kley. Löthe, Schlag-Loth, Gold oder Silber zu Löthen. soudure d'or ou d'argent; colle à or.

Złotnik. 1) Goldschmied. 2) ein Johannis-Wurm. 3) im Scherz: Nacht-König, Schund-König. 4) ein gewisser Goldfärbiger See-Fisch. 1) orfèvre. 2) vers luisant. 3) *burlesq.* vuidangeur, gadoüard, maitre fi fi, maitre des basses oeuvres. 4) espèce de poisson de mer de couleur d'or. § 1) złotnicy śrebra oszacowali. 2) złotniki albo robaczki świętego Jana w nocy śię iak iskierki świecą.

złotnik ziele, g. u. vid. Jaskołcze ziele; Srebrnik włoski ziele; złotogłow ziele.

Złotny, złotowy, do złota należący. Gold-, zum Gold gehörig. d'or qui regarde l'or.

Złoto. 1) Gold. 2) Gold, goldne Münzen. 3) Gold zum Stücken, Gold-Faden. 1) de l'or. 2) or; monoies d'or. 3) filet, fil d'or; or à broder. § 1) wolę funt złota niż cetnar ołowiu *prov.* złota kamieniem, a człeka złotem doznaway; *prov* złota iest proba ośełka i ogień, a człeka złoto; *prov.* złoto w bryłach, w sztukach. 2) w złoćie tę ma sumę; wszystkie swoie przegrał złoto. 3) złotem tkany, haftowany.

złoto przyprawne. Gold das mit dem fünften Theil Silber versetzet ist. de l'or où il y a une cinquiéme partie d'argent.

złoto rzeczne. Gold-Sand. sable, *m.* poudre d'or.

samorodne szczere złoto. gediegen Gold. or fin.

złoto koronne. Kron-Gold. or de bas titre.

złoto nitkowe. Gold-Faden, gesponnen Gold. du fil d'or, filet.

złoto płatkowe. Blatt-Gold, Gold zum Verguldeu. or en feuille, feuilles d'or; or d'aplique.

złotemby słowa iego pisać; złota godne słowa iego. seine Worte sind Gold werth; er redet wohl zur Sache. il dit d'or; ce sont des paroles d'or; ce n'est qu'or qu'il dit.

złotemby go odważyć. er ist nicht mit Gold zu bezahlen. il vaut son pesant d'or.

we złoćie płaćić. im Gold zahlen. paier en or.

nie wszystko złoto co się świeći. nicht alles ist Gold, was da glänzet. tout ce qui reluit n'est pas or.

Złoto-

Złotobrew, *f. g.* *złotobrwi*, ryba morſka. Gold = Forelle, Gold = Karpen. dorade; poiſſon doré.

Złotochroſt. (*ulex*) ein gewißer Strauch deſſen Aſche Gold halten ſoll. eſpèce d'arbriſſeau dont le cendre doit enfermer de l'or.

Złotocisawy. Goldbraun, von Pferden. bai-doré, *parlant des chevaux.*

Złotogłow. Brocad; Gold=Stück ein Zeug. brocard; drap d'or.

złotogłow ziele, (aſphodellus, haſtula regia) weiße Aſphodel, Gold = Wurzel. aſphodel.

Złotogłownik, co złotogłow robi. Brocadmacher. ouvrier qui fait du drap d'or.

Złotogoleńczyk, noga zbroyna w herbie. Wappenk. gewaffnetes Bein mit dem Knie, Krone und Helm werden von drey Strauß-Federn gezieret. *Blaſ.* une jambe armée avec le genou; trois plumes d'autruche ornent le timbre et la couronne.

Złotoleńczyk. *vid.* Nowina.

Złotogoracy. hoch goldfärbig; goldglänzend. de couleur d'or éclatant.

Złotogorz im Scherz: Gold = Begierde, Gold = Sucht. *burlesq.* avidité d'or; grand déſir à avoir de l'or. § nie ślinogorz ale złotogorz mu gardło zaśiadł.

Złotokoſt. Operment, Auripigment. orpin.

Złotokradca. Gold = Dieb. voleur d'or.

Złotook ryba morſka. (*acarne*, *atarna*) ein gewiſſer See = Fiſch mit goldenen Augen. ſorte de poiſſon de mer qui a les yeux de couleur d'or.

Złotopiaſek kamień. (*ammochryſus*) ein gewiſſer Stein der mit Gold-Flitterlein untermenget iſt und zu Streu = Sand dienet. une pierre d'une couleur de ſable mêlée d'or, dont on fait du ſable pour le mettre au poudrier.

Złotopiaſzczyſty. reich an Gold = Sand. plein de poudre d'or. § Tag rzeka złotopiaſzczyſta.

Złotorodny. Goldgiebig, wo man Gold findet. fertile en or; qui porte, qui produit de l'or; où l'on trouve de l'or.

Złotoſtrefa ryba morſka. (*ſalpa*) Goldſtriemer ein ſchöner aber unſchmackhafter Meer = Fiſch. ſaupe, ſorte de poiſſon de mer qui eſt beau mais fort inſipide.

Złotoſtrefiſty. mit Gold geſtreiſt. raié d'or.

**Złotouſty. wohlberedt, dem die Worte fließen. d'or, qui dit d'or; fort éloquent. § złotouſty Chryzoſtom; złotouſta wymowa.

Złotowierzb. (*ſalix graeca, nitelina*) Geel=Weide. ambre, *m.* ſaule blancharde, ſaule à feuilles jaunes.

*Złotowka, złoty polſki. ein Viergroſchen = oder polniſches Gulden = Stück. monoie valant un florin de Pologne ou dix ſous.

**Złotowłoſy. Gold = oder Gelb = Härig; der Goldgelbe Haare hat. blond doré; blond, blondin, qui a les cheveux du plus beau blond du monde.

**Złotowy. 1) Gold=, zum Gold gehörig. 2) goldfärbig. 3) Gulden=, zum Gulden gehörig. 1) d'or. 2) de couleur d'or. 3) de florin, qui concerne un florin. § 1) złotowy, złotny kruſzec. 2) złotowy kolor.

złotowy; *urt złotowy.* in Schleſien ein zehn Silber = Groſchen = Stück. une monoie d'argent en Sileſie de la valeur de vingt ſous. § złotowy w Slązku ma pięć ſzoſtakow.

Złotożyły. Goldäderig. qui a des veines d'or.

złotożyła ziemia. Gold=Erde, aus welcher man urtheilet das unter ſolcher Gold zu finden iſt. le ſable ou la terre qui font connoitre qu'il y a une mine d'or deſſous.

Złotrzyć kogo, *F. złotrzę.* einen lüderlich machen. acoquiner, débaucher qu.

złotrzyć, *złotrzyć śię.* ſich ins Luder legen, lüderlich werden. s'acoquiner, s'acagnarder; être plongé, être dans la débauche. § ſami złotrzywſzy drugich pſuią.

Złoty. 1) goldner, von Gold. 2) Goldfärbig. 3) vortreflich, edel, theuer, ſchön. 4) ein Gulden. 1) d'or. 2) de couleur d'or. 3) d'or, excélent, cher, beau. 4) goulden, florin. § 1) złoty zegarek, kubek. 2) złoty kolor. 3) złoty przyiaćielu; złota wymowa.

złote ziele. vid. *żorawie noski.*

złoty; *złoty Polſki.* ein polniſcher Gulden, er gilt nur vier gute Groſchen. un florin de Pologne de la valeur de dix ſous. § złoty ma groſzy 30; do złotego groſza ieſzcze nie doſtaie.

złoty Pruſki. ein Floren, preußiſcher Gulden. un florin de Pruſſe qui vaut vint ſous. § złoty Pruſki dwa Polſkie złote wynoſi.

złoty ryński, cesarski. Rheinischer Gulden, Kayser-Gulden. goulde, *m.* florin d'Alemagne valant quarante sous.
złota wierzba. vid. Złotowierzb.
czerwony złoty; złoty węgierski. ein Ducaten. un ducat.
złota liczba. die güldene Zahl im Calender. le cicle lunaire dans l'almanac.
reguła złota. Rechenk. die Regel Detri. *Aritm.* règle d'or; règle de trois, règle de proportion. § reguła złota iest sposob wyrachowania ze trzech liczb wiadomych czwartą niewiadomą, ktorey iest czterech sposobow: pospolita, składana, spolności wiązania, domniemania.
reguła złota obrocona. verkehrte Regel Detri. règle de trois inversée.
złoty rycerz; złocisty rycerz. 1) ehedessen: Ritter des Polnischen weißen Adlers. 2) Goldner Ritter, der von den Königen in Pohlen bey der Krönung geschlagen wird. 3) Reichs-Ritter so vom Kayser deßgleichen bey der Krönung geschlagen wird. 4) Ritter des goldnen Sporns. 1) c'étoit autrefois un chevalier de l'Aigle Blanc. 2) un chevalier que le Roi de Pologne crée à son sacre. 3) chevalier de l'Empire créé au sacre de l'Empereur. 4) chevalier d'Epron d'or. § 1) rycerze złoći, albo rycerze przepasu Rycerskiego przedtym byli co teraz kawalerowie Białego Orła. 2) każdy krol Polski na rynku Krakowskim troiakim miecza uderzeniem pomiedzy łopatki złotych Rycerzow pasuie, zwyczay ten wszczął się R. P. 1316.
złota ruda. Gold-Stufe, Gold-Erzt, Gold-Kieß. marcassite d'or; mine d'or.
złota gora. Gold-Bergwerk. miniére d'or.
złota wolność. Wappenk. ein Kreuz so in einer oben ofnen 8 stehet, mit einer Krone und Helm. *Blas.* une croix mise dans un 8 ouvert sous une couronne et un timbre.
złote to słowa. das sind goldne, ausbündige Worte. ce sont des paroles d'or.
złoty sztych nieodbity. Gold richtet alles aus. quand l'or parle, la bouche n'a qu'à se taire.
złote obiecować gory. güldne Berge versprechen. promettre monts et merveilles; promettre des montagnes d'or.
Złożenie. *vid.* Składanie.
Złożony. *vid.* Składany.
Złożyć. *vid.* Składam.
Złożysty. *vid.* Składalny.
Złupić, *F. złupię.* 1) den Balg abziehen; abledern. 2) schinden, übersetzen. 3) erbrechen, spoliren. 4) berauben; absetzen. 1) écorcher; dépouiller une bête, ôter la peau. 2) piller, écorcher, égorger les gens. 3) spolier, dépouiller. 4) dépouiller, priver qu. de. § 1) złupić barana ze skory. 2) złupił miasta, ludźie. *3) złupił (wyłupił) skrzynię, pokoie. 4) złupiono go ze wszystkich urzędow i maiętnośći.
Złupienie ze skory. geschehene Abhäutung. l'action achevée de dépouiller une bête.
złupienie z dobr, z honorow. Beraubung der Güter, der Ehren. privation de biens, de charges.
złupienie ludźi. Schinderey. pillage, *m.* rançonnement, pillerie.
Złupiony. 1) abgehäutet. 2) beraubt. 3) geschunden, übersetzt. 1) dépouillé, écorché. 2) dépouillé, privé de. 3) écorché, pillé, tondu.
*Zlutować śię, *F. zlutuię. vid.* Zlitować śię.
*Zlutowanie. *vid.* Zlitowanie.
Zły. 1) ein Böser. 2) böse, tückisch. 3) bös, schlimm, nicht gut. 4) bös, zornig. 1) un méchant; un pervers, un impie. 2) méchant, malicieux. 3) mauvais, qui n'est pas bon. 4) fâché, marri, qui est en colère; colère. § 1) zły przećię za złego nie chce bydź miany ale za dobrego; ieden zły wiele zepsuie, *prov.* nie trzeba złego malować sam śię wyraźi, *prov.* zły zawsze zły; zły we złe wszystko obraca; rychley zły dobrego zepsuie niżli dobry złego naprawi; złych wesele krotkie. 2) zły to człowiek, uczynek. 3) zły aspekt; złe iabłko, a to gorsze; złe teraz czasy; złe to są obyczaie; zła to robota; do złych słow przyszło. 4) złey nie draźni baby; złego na ćię przeproś Pana.
złe mięso w ranach. wildes Fleisch in Wunden. carnosité, morte chair d'une plaie.
co złego sobie uczynić. sich ein Leid anthun, sich ums Leben bringen. se tüer soi même; se causer la mort; se faire mal.
zły duch. der böse Geist. malin; malin esprit.
nie naygorszy. er ist nicht der ärgste. il n'est pas le plus pire.
gorszy od diabła. er ist ärger als der Teufel. il est pire qu'un démon.
zły na mnie, zły iest na mnie. er ist auf mich böse. il est en colère, il se fâche contre moi. § zła na syna matka.
barzom zły na niego. ich bin auf ihn sehr böse. je suis peiné contre lui.

Zmacać, *F. zmacam.* 1) einen durchsuchen, befühlen. 2) hinter etwas kommen; einsehen, merken, entdecken. 1) fouiller qu; chercher sur qu. 2) découvrir; pénétrer, aprofondir. § 1) zmacałem go ale nic nie znalazłem. 2) zmacał tę taiemnicę; zmacał go, że tchorz, że się korupcyą da uwieść.

Zmacniam co, *v. m. F. zmocnię.* verstärken, stärker machen. renforcer; rendre plus fort.

zmocnić ocet. den Essig schärfer machen. rendre le vinaigre plus fort; donner de la force et de la pointe au vinaigre.

zmocnić się. sich verstärken, stärker werden. se renforcer; prendre ses forces.

Zmagam, *v. m. F. zmogę.* 1) einen übermannen, einem überlegen seyn; die Oberhand über einen bekommen. 2) bewerkstelligen, ausrichten, vollführen. 1) vaincre, surmonter qu. en; prévaloir à qu; l'emporter sur; avoir le dessus sur. 2) éfectuër, mettre en éfet. § 1) zmogł go swoią chybkośćią. 2) zmogł to swoią udatnośćią.

Zmarły. ein Verstorbener; verstorben. un mort; celui qui est mort; décedé. § zmarłego dobra zabrano; po zmarłey śiestrze dźiedźiczy; umarły był przyiaćielem zmarłego kupca.

dobra po zmarłey ręce. erblose, abgestorbne Güter. biens caducs.

Zmarsk. 1) eine Runzel im Gesicht. 2) Runzel, Fältlein im Tuch. 1) pli au front, silon, ride, repli. 2) pinçure, pli, fronçure dans une étofe qui a été pliée. § 1) twarz z zmarskami. 2) zmarsk w suknie.

Zmarszczam co, *v. m. F. zmarszczę.* runzlich machen, runzeln. rider, replier une chose.

zmarszczyć się. sich runzeln. se rider.

zmarszczyć czoło; zmarszczyć się. die Stirne runzeln, sauer sehen. rider, froncer le front, le sourcil; refrogner, rechigner; faire une mine rechignée.

Zmarszczek. Runzelchen. froncis, petite ride, épron. § aż się zmarszczki koło oczek pokazuią.

Zmarszczenie. das Runzeln. l'action de replier, de rider.

Zmarszczony. gerunzelt. ridé, siloné, ratatiné. § twarz zmarszczona lata pokazuie.

Zmartwiały, zmartwiony. 1) erstarrt. 2) abgestorben, als ein Glied das man abschneiden will. 3) erstaunet. 1) engourdi. 2) mortifié, comme un membre qu'on veut couper. 3) interdit, surpris, consterné. § 1) zmartwiałą rozchodźić nogę. 2) cyrulik zmartwiały, zmartwiony rznie członek. 3) zmartwiały od tey nowiny.

Zmartwić co, *F. zmartwię.* ein Glied tödten, selbigem das Leben benehmen. endormir, mortifier un membre, le rendre insensible.

Zmartwieć, *F. zmartwieię.* 1) erstarren. 2) getödtet werden, unempfindlich werden. 3) erstarren, erstaunen. 1) s'engourdir, devenir insensible comme la partie où le chirurgien va faire une incision. 3) s'étonner, étre consterné; demeurer tout interdit. § 1) zmartwiała, zdrętwiała mi noga. 2) od plastru tego członek martwieie. 3) zmartwiał na mieyscu.

Zmartwienie. 1) Erstarrung. 2) Tödtung eines Gliedes, die Benehmung der Empfindlichkeit. 1) engourdissement. 2) mortification d'un membre qu'on veut couper.

zmartwienie ćiała, członka. (sideratio) der völlige kalte Brand, davon der Ort schwarz wird. la mortification entiére; cangrène très-maligne qui rend la chair noire.

Zmartwiony. *vid.* Zmartwiały.

Zmartwychwstać, *F. zmartwychwstanę.* von den Todten auferstehen. résusciter; retourner de la mort à la vie.

Zmartwychwstały. Auferstandener von den Todten. résuscité.

Zmartwychwstanie. die Auferstehung. résurrection.

Zmarzaiący łacno. das leicht frieret. qui est sujet à la gelée; qui se prend aisément par la gelée; aisé à se glacer.

Zmarzły. 1) erfroren, erstarrt vor Kälte. 2) erfroren; eingefroren. 1) transi, morfondu. 2) glacé, gelé; pris par la gélée.

zmarzłym co czynić. frierend machen. glacer; faire glacer; congéler.

Zmarznąć, *F. zmarznę.* 1) erfrieren. 2) frieren, einfrieren, erfrieren. 1) se morfondre; morfondre; gagner du froid. 2) se geler, se glacer, se prendre. § 1) zmarzł, zmarznął na dworze. 2) zmarzła rzeka.

Zmarznienie. Erfrierung, Einfrierung. congélation; action par laquelle un corps est pris par la gelée.

Zmawiam, *v. m. F. zmowię.* 1) herbeten, hersagen. 2) auf einen schieben. 3) verloben mit einer Manns-Person. 1) dire une priére; reciter; prononcer. 2) faire tomber, jetter, rejetter la faute sur qu. 3) fiancer, promettre une fille en-

en mariage. § 1) zmowiłem motlitwę, Oycze nasz. *2) nie zmawiay, nie składay to na śiostrę. *3) zmowić, zrękować corkę za kogo.

zmowić śię. 1) abreden, Abrede nehmen; übereinstimmen. 2) sich bereden, sich verschwören wider einen. 1) convenir, prendre conseil avec qu; concerter, resoudre qu. ch. avec qu. 2) conspirer contre qu; jurer la perte de qu; s'unir de concert pour perdre qu. § 1) zmowiłem śię z nim o to; zda śię że sztuka i przyrodzenie we wszystkich częśćiach śię zmowiła. 2) zmowili śię na mnie, na moię zgubę, na zgubę miasta.

Zmawianie na kogo. Beymeßung der Schuld. l'action de rejetter une faute; décharge, transport qu'on fait de quelque crime.

zmawianie śię na kogo. Abrede wider einen. conspiration; concert, intelligence contre qu.

Zmaza. 1) Flecken, Mackel. 2) Schand-Fleck. 3) Erb-Sünde. 1) tache, salissure. 2) souillure, blâme, *m.* deshonneur; marque d'infamie. 3) péché originel; souillure, tache originelle. § 1) wywabić, wytrzeć zmazę z sukni. 2) tey zmazy nigdy nie zatrze. 3) wszyscy grzeszemy narodzeni w zmaźie; w zmaźie żyiemy.

Zmazać co, *F. zmażę.* eig. u. fig. 1) beflecken, besudeln. 2) abwischen, auslöschen etwas geschriebenes. 1) *prop. et fig.* tacher, salir, souiller. 2) éfacer, raïer, raturer; biser une écriture.

zmazać śię czym. eig. u. fig. sich beflecken. *prop. et fig.* se souiller; se salir. § zmazać śię smołą grzechem, niezbożnośćią.

Zmazanie. 1) Befleckung. 2) Auslöschung einer Schrift. 1) l'action de salir, de tacher qu. ch. 2) éfaçure, rature d'une écriture.

zmazanie nocne. der nächtliche Saamen-Fluß. pollution nocturne.

zmazaniu podległy, łacny do zmazania. auslöschlich, leicht auszulöschen. éfaçable, qui peut être éfacé.

zmazaniu służący, zmazuiący. zum Auslöschen dienlich. qui sert à éfacer.

Zmełćie. gemahlnes Getreide. mouture; farine mouluë.

Zmełty. gemahlen in der Mühle. moulu.

Zmężniała. mannbar, die einen Mann nehmen kan. mariable, nubile; qui est en âge d'être mariée. § zmężniała Panna.

Zmężnieć, *F. zmężnieię.* mannbar werden. monter en grain; devenir mariable.

Zmiatam co, *F. zmiotę.* 1) abfegen. 2) zusammenfegen. *3) herunterwerfen, stürzen. 1) balier; ôter l'ordure avec un balai ou avec des vergettes. 2) balier en un tas. *3) jetter en bas; précipiter.

Zmiedzy, *pr. g. vid.* Zpomiedzy.

Zmiękczam co, *F. zmiękczę.* erweichen. amolir; rendre plus mou, ramolir.

zmiękczaiący. erweichend. ramolissant, ramolitif.

Zmieniam, *F. zmienię.* 1) wechseln, klein Geld geben. 2) verändern. 1) changer des espèces. 2) changer. § 1) zmień ten talar bity. 2) serca moiego nigdy nie zmienię.

*Zmiennik, zdrayca. Verräther, Untreuer. traître; perfide.

Zmiera, *v. m. F. zemrze.* es ereignet sich ein Sterben. il meurt; il y a une mortalité. § zmierało tu i owdźie bydło; zmieraią teraz ludźie.

Zmierzam, *v. m. F. zmierzę.* 1) ausmessen. 2) zielen 3) abzielen, abzwecken. 1) mesurer avec une mesure. 2) viser, mirer, prendre la mire; porter un coup à. 3) viser, tendre, buter à qu. ch. § 1) zmierzyć zboże trzeba. 2) zmierza do celu; do ptaka; nie zawsze uderzy na co zmierzy, *prov.* 3) na to zmierza owo przysłowie; nie wiem do czego zmierza; ku temu zmierza końcowi.

widzę na co zmierza. ich seh: was er im Sinne hat. je le vois venir de loin.

zmierzaiący na co. abzielend, abzweckend. tendant.

Zmierzanie, zmierzenie. 1) das Ausmessen; die Abmeßung. 2) das Zielen. 3) Absicht. 1) mesurage, *m.* l'action de mesurer. 2) l'action de virer, de mirer. 3) intention, but. § 1) zmierzanie pol, zboża. 2) zmierzanie do celu. 3) zmierzanie na co myślą.

Zmierzony. ausgemeßen. mesuré.

Zmierzch. Abend-Demmerung. le crépuscule du soir.

zmierzchem. bey der Abend-Demmerung. entre loup et chien; sur le soir.

Zmierzcha śię, *v. m. F. zmierzchnie.* es wird Abend. il fait nuit; il s'en va faire nuit. § nie iedźmy, zmierzchnęło śię, zmierzchło śię.

Zmieśćić śię. *F. zmieszczę.* Raum haben; Platz haben, herein gehen. avoir place. § nie zmieszczą śię na tym woźie sześciu; wszyscy śię tam zmieśćili.

zmieſzczą śię w tey barylce cztery garce. in dieſes Fäßchen werden vier Töpfe gehen. cette barique prendra, tiendra, contiendra quatre pots.

Zmieſzać, *F. zmieſzam.* 1) vermiſchen, mengen. 2) beſtürzt machen. 1) méler, mélanger, confondre, brouiller. 2) confondre, jetter dans les troubles. § 1) zmieſzay karty; zmieſzał wino z wodą, żyto z pſzenicą. 2) zmieſzało go to potkanie.

zmieſzać śię. 1) ſich vermiſchen. 2) beſchämt, beſtürzt werden. 1) ſe méler, ſe mélanger. 2) ſe confondre; ſe troubler.

Zmieſzanie. 1) die Vermiſchung. 2) Verwirrung, Beſtürzung. 1) mélange, *m.* mixtion. 2) confuſion, trouble, *m.*

Zmieſzany. 1) vermiſcht. 2) beſtürzt, beſchämt, verwirrt. 1) mêlé. 2) confus, conſterné, plein de troubles et de confuſion. § 1) zmieſzane z wodą wino. 2) nic tym zmieſzany; życie oſobne i mieyſcowe dodaie pokarmu melankolii i zmieſzaney fantazyi.

Zmigroſz. Knicker, Filz. pince-maille; barguigneur; taquin.

Zmiia. 1) eine Natter, Otter. 2) ein böſes Weib. 1) vipére. 2) vipére; furie, megére, diableſſe, méchante femme. § 1) żmiy tam śiła. 2) żmiio ſtul gębę.

Żmiiowiec, *g. żmiiowca*, ziele. (*ſerpentaria*) Natter-Wurz. ſerpentine; la grande ſerpentaire.

żmiiowiec kamień. (echites) Otter-Stein. pierre de vipére.

Żmiiowy. Natter-, Otter-, de vipére.

Zmilczeć czego, *F. zmilczę.* 1) ſtill ſchweigen; mit Stillſchweigen übergehen. 2) etwas verſchweigen, verbeißen. 1) paſſer ſous ſilence; taire qu. ch. 2) diſſimuler; ſoufrir ſans rien dire; endurer. § 1) zmilcz mu tey nowiny. 2) dłużey mu nie zmilczał.

Zmilkły. eingeſchlafen, erſtarrt. engourdi. § zmilkłą nogę rozchodźić.

Zmilknąć, *F. zmilknę.* einſchlafen, erſtarren. s'engourdir, s'endormir, devenir engourdi. § zmilkła, zmilknęła mi noga.

Zmilknienie. Erſtarrung eines Gliedes. engourdiſſement.

Zmiłować śię, *F. zmiłuię.* ſich erbarmen. avoir de la pitié, de la compaſſion; étre touché de compaſſion. § zmiłuy śię nad nieſzczęśliwym przyiaćielem; zmiłuy śię a pobież czym prędzey.

Zmiłowanie. Erbarmung. pitié; commiſération, compaſſion.

Żminda. 1) Filzerey, Knauſerey. 2) geiziger Filz. *f.* Żmindak. 1) taquinerie, meſquinerie. 2) taquin, *v.* Żmindak.

żminda ziele. (blitum) Majer, Majer-Hahnen-Kamm. bluette, blette, poirée rouge.

Żmindacki. filzig, knauſerig. mesquin, chiche, taquin.

po żmindacku; żmindą. auf eine filzige Art. mesquinement, chichement, taquinement.

Żmindactwo, żminda. Knauſerey. taquinerie.

Żmindak. Filz, Knauſer. taquin; un avare faquin et vilain; un avare ladre; pince-maille.

Żmiyka. eine kleine Otter. vipereau.

Zmnieyſzam, *v. m. F. zmnieyſzę.* verkleinern. apetiſſer; rendre plus petit, rapetiſſer.

Zmocnieć, *F. zmocnieię.* ſtärker werden. ſe renforcer; reprendre ſes forces.

Zmocnić. *vid.* Zmacniam.

Zmocować. *F. zmocuię.* übermannen, überwältigen. ſe rendre maître de qu; domter, ſoumettre, aſſujetir qu; ſurpaſſer qu. en forces; avoir le deſſus, l'avantage, l'emporter ſur.

Zmocowanie. Uibermannung, Uiberwältigung. aſſujetiſſement.

Zmocowany. überwältigt. aſſujeti, domté.

Zmoczony. durchgeweicht, naß. moüillé, trempé dans l'eau; traverſé de la pluie ou de l'eau.

Zmoczyć co, *F. zmoczę.* ganz naß machen, eintauchen. mouiller qu. ch; tremper dans l'eau.

Zmodź. Wappenk. eine Armbruſt im rothen Felde. *Blaſ.* une arbalette au champ de gueules.

Zmogę. *vid.* Zmagam.

Zmokły od deſzczu. naß geworden vom Regen. traverſé de la pluie.

Zmoknąć, *F. zmoknę.* naß werden. ſe moüiller; étre moüillé, étre baigné. § zmokł od deſzczu.

Zmoknienie. die Naßwerdung. moüillure; ample arroſement. § zmoknienie od deſzczu.

Zmordować, *F. zmorduię.* } abmatten, müde machen. fatiguer, laſſer, abattre.
Zmorzyć, *F. zmorzę.* }

zmordować śię; zmorzyć śię. ſich ermüden; matt werden. ſe fatiguer, ſe laſſer.

Zmordowanie. } Abmattung. fatigue, abatement.
Zmorzenie. }

Zmordowany. } abgemattet, ermüdet. lâs; qui eſt fatigué; abatu.
Zmorzony. }

Zmo-

Zmowa. Verſtändniß; heimliche Abrede. intelligence, concert, colluſion, prévarication, correſpondance avec la partie contraire. § zamek na zmowie poddał.

zmowę z kim mieć, uczynić. mit einem ein Verſtändniß haben, machen, ſich verſtehen. uſer de colluſion, avoir intelligence, s'entendre avec qu. pour tromper un autre.

Zmowienie. *vid.* Zmawianie.

*Zmowiny, *plur.* zrękowiny. Ehe-Verlöbniß. acordailles; *f. plur.* fiançailles, *f. plur.*

Zmowiony. 1) abgelegt; heimlich abgeredet. * 2) abgeredet, geſetzt. 1) concerté; colluſoire; où l'on a uſé de colluſion. 2) arrêté, fixé, déterminé. § 1) zmowiona to ſprawa. * 2) zmowiony (umowiony) czas.

* *zmowiona; zrękowana.* eine Verlobte. une fiancée.

zmowiona, zmowna ſprawa. abgelegter, abgeredeter Handel. afaire concertée; guet à apens.

żołnierz zmowiony, przyśiężny co zadatek wźiął. ein vereideter Soldat. ſoldat enrôlé; ſoldat qui a fait le ſerment, qui ſert dans les troupes réglées.

Zmownie, *adv.* heimlich; abgeredeter Weiſe; zum Schein. par colluſion; de concert; en uſant de colluſion. § zmownie kogo bronić u prawa.

Zmowny. der ſich mit einem beredet hat; der ein heimliches Verſtändniß mit einem hat. qui uſe de colluſion, qui a intelligence avec qu. § zmowni ſędźiowie, aktorowie.

Zmożenie. 1) Uibermannung, Uiberwältigung. 2) Aufkommen, Flor. 1) aſſujetiſſement. 2) renforcement, rétabliſſement; état floriſſant, acroiſſement; augmentation heureuſe. § 1) zmożenie nieprzyiaćiela. 2) zdźiwił śię zmożeniu iego.

Zmożony. überwältiget. vaincu, aſſujeti.

Zmrugłe oko. halb zugemachtes Auge. un oeil fermé à demi. § zmrugłym w słońce patrzyć trzeba okiem.

Zmrużam oczy, *F. zmrużę.* die Augen blinzen, zumachen. ciller, cligner, fermer les yeux; remüer les paupiéres. § nie zmrużył oczu na nieprzyiaćielſkie miecze.

Zmrużanie, zmrużenie oczu. das Augen-Blinzen. clignement des yeux.

Zmrużek, *g. zmrużka*, zmyk, zmurek. Blinde-Kuh ein Kinder-Spiel. colin-mailiard, un jeu d'enfant.

Zmrużone oko. ein zugemachtes Auge. oeil fermé.

Zmuda. Verſäumniß, Zeit-Verluſt. perte de tems.

Zmudny. das viel Zeit koſtet; Zeitverderblich. ennuieux, fatiguant; peiné, long, pénible, qui coute beaucoup de tems. § zmudna to praca.

Żmudſki. } Samogitiſch. de Samogitie.
Żmudźki. } § Staroſta Żmudźki w Senaćie po Woiewodźie Łęczyckim ma mieyſce, a Biſkup Żmudźki po Przemyſkim Biſkupie.

Żmudź, *f.* Samoiten, Samogitien eine Polniſche Provinz und Staroſtey gegen Norden an den Brandenburgiſchen Preuſſen gelegen. Samogitie, Province et Staroſtie de Pologne au Nord de la Pruſſe de Brandenbourg.

Żmudźić, *F. zmudzę.* viel Zeit brauchen, verderben. perdre beaucoup de tems. § kto wiele uważa, wiele zmudźi *prov.*

Żmudzin. Samogede, Samogite. un Samogitien.

żmudźin } koń wzroſtu małego;
Żmudźik } iednochodnik drobny.
Żmudźinek } Zwerg-Pferd, kleines Pferd. bidet; criquet, cheval nain, petit cheval. § Żmudźinkow nay-więcey na Żmudźi.

Zmurek. *vid.* Zmrużek.

Zmykam, *v. m. F. zemknę.* 1) herunter ſchieben. 2) abſtreifen die Blätter. 3) entwenden, mauſen. 4) loslaſſen als einen Hund. 5) ein Kriegs-Volk rücken, hinziehen laßen, abſchicken. 6) wegnehmen, wegraffen. 7) abſetzen vom Amte. 1) rouler, faire couler, gliſſer qu. ch. de haut en bas. 2) éfeuiller; ôter, dépouiller les feuilles, l'écorce. 3) ſouriſſer, corbiner, griper, eſcamoter, détourner. 4) lâcher, faire courir après qu. comme un chien. 5) faire défiler les troupes vers un lieu. 6) enlever, ôter, ravir. 7) dépoſer, dégrader, démettre qu. d'une charge. § 1) zemkniy to powoli z gory na doł. 2) zmykać liśćie, korę z gałęźi. 3) zmykać co ukradkiem. 4) zemknął wprzod tatary; zemknął pſa z powroza. 5) zemknął woyſko pod miaſto. 6) Bog, śmierć nas zmyka. 7) Rada go z tego urzędu zemknęła.

zemknął. er iſt davon gelaufen. il s'éclipſa; il gagna le haut; il a fait un trou à la lune.

zmykać śię. 1) ſich herunter ſchieben. 2) ſich von etwas abrücken, abſchieben. 3)

vom Kriegs-Volk: rücken gegen einen Ort. 1) grimper, se glisser, se couler de haut en bas. 2) se couler, se glisser de. 3) défiler, avancer vers; s'aprocher de; *en parlant des troupes.* § 1) zemknął śię w row z drzewa. 2) zemknęła śię drabina. 3) zmykać śię z woyskiem; woyska śię ku Poznaniowi zmykaią.

pies śię z powroza zmyka. der Hund streift sich vom Strick. le chien se défait de sa corde.

Zmylenie. Irrung, Verirrung. égarement, détour, fourvoiement.

Zmylam, *v. m. F. zmylę.* fehl gehen, sich verirren; verfehlen. s'égarer, se fourvoier, se détourner de. § zmylić z drogi, z prawdy.

Zmylony. verfehlt. égaré, fourvoié.

zmylony zaiąc. Jäger. ein Hase den man nicht wieder finden kan. *chasse.* liévre dont on a perdu les voies.

*Zmysł, smysł. ein Sinn, einer der fünf Sinnen. sens; un des cinq sens.

Zmyślacz, zmyślnik. Heuchler; der sich verstellt. hipocrite; dissimulateur, dissimulé; qui use de dissimulation.

Zmyślaczka. Heuchlerin, die sich verstellt. dissimulée; dissimulatrice.

Zmyślam co, *F. zmyślę.* 1) erdichten, erdenken. 2) fälschlich vorgeben; sich stellen, sich verstellen. 3) nachmachen, nachahmen. 1) feindre, inventer, imaginer, controuver. 2) faire semblant; feindre, couvrir, simuler, dissimuler. 3) contrefaire, imiter qu. chose, les maniéres de qu. § 1) kto tę zmyślił nowinę; na niego ten występek zmyślono. 2) zmyśla fałszywą postawę; zmyślać fałszywie, zdradliwie. 3) zmyślił iego pieczęć, charakter, głos i mowę.

nie zmyślay mow prawdę. verstelle dich nicht, sage die Wahrheit. parlez sans déguisement.

zmyślać śię bydź czym. sich stellen als. se déguiser en; se contrefaire. § zmyślasz śię bydź przyiaćielem, prostakiem.

Zmyślanie, zmyślenie. 1) Erdenkung, Erfindung. 2) Verstellung. 1) feinte, fiction. 2) déguisement, dissimulation.

Zmyślenie, } *adv.* zmyślaiąc. verstellter Weise. avec déguisement; avec feinte; avec dissimulation.
Zmyślnie, }

Zmyślnik. *vid.* Zmyślacz.

Zmyślność, dowćip. Witz. génie, *m.* esprit.

* *zmyślność; smyślność, czułość smysłow.* Empfindlichkeit, Empfindungskraft. sensibilité.

Zmyślny. geschickt zu ersinnen, zu erfinden. inventif; imaginatif, qui a du génie à inventer; qui trouve qu. ch. par adresse.

* *zmyślny, smyślny.* die fünf Sinne betreffend. de sens; qui regarde les cinq sens.

zmyślny. } 1) falsch, erfunden, erdacht. 2) verstellt. 1) faux, feint, controuvé. 2) simulé, déguisé. § 1) zmyślona to rzecz, nowina; zmyślny zbieg; zmyślone albo fałszywe ma imię, nazwisko. 2) zmyślona to przyiaźń.
Zmyślony. }

zmyślona twarz. verstelltes Gesicht. un faux-visage.

Zmywam, *v. m. F. zmyię.* 1) abwaschen, abscheuren. 2) ausscheuren, den Kopf waschen. 1) laver, écurer, nettéïer. 2) laver la tête à qu; vesperiser qu. § 1) zmyy stoł, talerze. 2) zmył za to go dobrze.

Znać. *vid.* Znam.

Znaczę, *czy, czył.* 1) bezeichnen, bemerken. 2) bedeuten, eine Bedeutung haben. 3) notiren, anmerken. 4) andeuten eine zukünftige Sache. 5) zu erkennen geben. 1) signer, marquer; faire quelque marque, quelque signe. 2) signifier; avoir, emporter une signification, un certain sens. 3) remarquer, noter. 4) présager, donner quelque présage; marquer, signifier; faire connoître par avance ce qui doit arriver. 5) donner à connoître, à entendre, faire connoître, marquer à. § 1) znaczyć, naznaczyć wiersz w księdze ołowkiem; znaczyć złodźieia piątnem. 2) to słowo znaczy to; nie wiem co to znaczy. 3) proszę abyś to znaczył. 4) znaczyć przyszłe rzeczy; znaczy to pogodę, deszcz. 5) chcę przez to znaczyć że.

znaczący. bedeutend, andeutend. signifiant, significatif.

co śię to znaczy. was bedeutet dieses. que veut dire cela.

znaczyć śię. 1) sich bemerken laßen, erscheinen. 2) sich hervorthun. 3) merken, erkennen, abnehmen an etwas; gewahr werden. 1) venir à paroître, éclater. 2) se distinguer de qu. par; se rendre remarquable par; se faire valoir, se produire, se signaler par. 3) trouver que; conjecturer par; avoir des marques que; prévoir par ses conjectures; observer qu. ch. par une autre; remarquer

quer qu. ch. à. § 1) ſkoro ſię dźień biały znaczył. 2) młody ten Pan miedzy wſzyſtkiemi znaczył ſię w dźielności. 3) znaczyłem ſię po bałuchu że woyſko bliſkie.

Znaczek, *g. znaczka.* 1) ein kleines Zeichen, Merkmahl. 2) Sternchen oder andres Zeichen in Büchern. 1) petit ſigne; petite marque. 2) aſterique, *m.* étoile, petite marque qu'on met dans un livre. § 1) znaczek to tylko miłośći moiey. 2) znaczek przyłożyć; kreſka, gwiazdka albo inſzy znaczek w księdze dla poprawy, dla pamięći.

Znaczenie. 1) Bezeichnung. 2) Bedeutung, Verſtand, Sinn eines Worts. 1) déſignation, action de marquer, de faire quelque ſigne. 2) ſignification, ſens d'un mot. § 1) znaczenie czego kreſką.*2) znaczenie, ſens słowa ieſt ten.

Znacznie, znakomićie. *adv.* merklich. ſignanment, notablement, conſidérablement, ſenſiblement.

Znaczność, znakomitość. Merklichkeit, Merkwürdigkeit. diſtinction; conſidération; remarque, marque.

Znaczny, znakomity. 1) merklich. 2) berühmt, vortreflich. 1) inſigne, connu, ſenſible, remarquable. 2) ſignalé, illuſtre, éclatant, conſidérable, de remarque. § 1) błąd to znaczny; znaczna to przyiaźń. 2) znaczny z urodzenia, z umieiętnośći.

Znaczyćiel. Anmerker, Bemerker. marqueur.

Znagła, *adv.* plötzlich, ſchnell. ſoudainement, tout d'un coup; ſubitement.

Znaiomek, *g. znaiomka.* 1) ein Bekannter. 2) ein Kunde. 1) perſonne de connoiſſance; qui eſt de la connoiſſance de qu. 2) chaland.

Znaiomość. 1) Bekanntſchaft, Umgang. 2) Wiſſenſchaft von etwas. 3) Kundſchaft. 1) connoiſſance, converſation. 2) connoiſſance, notice. 3) chalandiſe.

Znaiomy. bekannt. connu. § znaiomy z niecnoty; rzecz to znaioma.

po znaiomu. bekannter Weiſe; nach Art derjenigen die ſich kennen. familiérement; à la maniére de ceux qui ſe connoiſſent; en ami. § po znaiomu ſię z ſobą obchodzą.

Znak. 1) ein Zeichen, Merkzeichen, Wahrzeichen. 2) Zeichen, Merkmahl, Beweis. 3) Zeichen, Vorboth, Andeutung, Vorbedeutung. 4) Wunder-Zeichen. 5) Grenz-Stein. 6) ein Schild am Hauſe. 7) Fahne, Standarte. 8) Kriegsw. Zeichen, Loſung. 1) note, ſigne, *m.* marque qu'on fait pour ſe rapeller; enſeigne, marque qu'on donne afin de reconnoitre une choſe ou une perſonne. 2) ſigne, *m.* marque, preuve, témoignage, *m.* 3) préſage, *m.* augure, *m.* un ſigne d'une choſe à venir. 4) prodige, *m.* un ſigne extraordinaire d'une choſe future. 5) borne, terme, *m.* 6) enſeigne de maiſons, de boutiques. 7) guidon, enſeigne, étendart, cornette, drapeau. 8) *guerre:* ſignal. § 1) znak dla pamięći położyć; znak fałſzywy na czym; znak na pieniądzach wybity; znak ten ieſt że przyydę; ten ſobie znak dali. 2) na znak przyiaźni naſzey. 3) znak pogody, niepogody, ſzczęśćia, śmierći, znak pewny choroby; znak dobry, ſzczęśliwy, nieſzczęśliwy. 4) znak przypadku dźiwny ktory bywa na niebie, na powietrzu, na płodźie dźiwnym. 5) znaki graniczne; lepſze pokazał znaki i kopcow uſypanie. 6) mieſzka pod znakiem lwa. 7) oderwało śię kilka ſet koni od znaku; prochy armaty i wiele znakow woiennych potraćił. 8) aby woyſko za pierwſzym znaku daniem ſię ruſzyło; dano dzwonem znak przyſzłey potyczki.

znak ſpolny, zmowny. abgeredetes Zeichen. ſigne concerté.

znak niebieski. himmliſches Zeichen. un ſigne du zodiaque, une maiſon du ciel, un ſigne céleſte. § narodźił ſię pod znakiem lwa.

w znaki dać ſię komu. einem viel zu thun, zu ſchaffen machen. exercer la patience de qu; tailler, donner de la beſogne, tailler des croupiéres, donner du fil à retordre, donner des afaires à qu.

Znakomićie, *adv. vid.* Znacznie.

Znakomitość. *vid.* Znaczność.

Znakomity. *vid.* Znaczny.

Znakowanie. Bezeichnung. déſignation; action par laquelle on marque.

Znakowany. bezeichnet, bemerket. marqué.

Znakuię. zeichnen, bemerken. marquer, faire quelque marque, quelque ſigne.

znakować ſię. im Wappen führen; zum Wappen haben. porter; avoir dans ſes armes. § ſnopem, nagodą ſię znakuie.

Znaleść co. *vid.* Znayduie.

Znalezca. 1) ein Finder. 2) Finder, ein Leithund, der ein längſt verlaufenes Wild aufſucht. 1) inventeur; celui qui trouve quelque choſe perduë. 2) chien requerant; trouveur; chien qui va requerir,

querir, qui requéte une bête long tems après qu'elle a passé.

Znaleźienie. 1) das Finden. 2) eine gefundene Sache. 1) l'action de trouver. 2) trouvaille, chose qu'on a trouvée.

znaleźienie Kryża S. Creuß-Erfindung ein Fest. Invention; Invention Sainte Croix, une fête.

Znaleźiony. gefunden. trouvé.

Znam. 1) kennen. 2) vor etwas erkennen. 1) connoître. 2) reconnoître qu. pour. § 1) znam śiostrę twoię; znam go z twarzy, z imienia. 2) znam ćię Panem moim; znam ćię bydź krolem moim.

znać śiebie samego. sich selbst kennen. se connoître soi-même.

znay śiebie samego. zupse dich selbst bey der Nase. prenez vous par le nez.

znam po sobie żem. ich weiß von mir, ich kenne mich daß. je sai de moi que.

znać kogo z pawieśći. einen dem Rufe nach kennen. connoître qu. par renommée.

znać; znać iest. es ist zu sehen, man kan erkennen, sehen. on reconnoit à qu. ch; on voit par; il paroit, il y a à voir. § znać po (z) twarzy, po chodźie (z chodu) że pyszny; znać po obrazach; znać wilka po głośie, po śierći; znać mądrość iego; znać w młodośći co będźie w starośći, *prov.*

znać smętek na nim, po oczach iego. der Kummer ist ihm an den Augen anzusehen. le chagrin est peint sur son visage.

dać śię komu znać. 1) sich einem zu erkennen geben. 2) einem weisen, zeigen; einem zu schaffen machen, viel Unruh und Kummer machen. 3) ausprügeln. 1) se communiquer, se découvrir à qu. 2) tailler, donner de la besogne à qu; montrer, faire voir, se faire sentir à qu; donner des afaires, des chagrins à qu. 3) rosser, batre, savonner qu. § 1) Jowisz nie zawsze śię dał znać za Boga. 2) dam mu śię znać co umiem, co mogę; dała mu śię znać woyna; dały mu śię znać nierządnice; znowu mu śię zachćiało, co mu śię iuż raz znać dało. 3) dam ći śię znać.

nie znać go przy nim. er kommt ihm gar nicht bey. ils sont éloignez comme le ciel l'est de la terre; ils ne se ressemblent point l'un l'autre.

znać daię. zu wissen thun; Nachricht geben. donner à entendre; mander, faire savoir. § day mi znać przyiazd iego, kiedy przyiedźie.

znać danie; znać dawanie. Benachrichtigung. avis, avertissement.

zna swoy swego. gleich und gleich gesellt sich gerne. chacun aime son semblable; il n'est que la sorte.

znać śię. 1) sich kennen, einander kennen. 2) einen kennen; mit einen Bekanntschaft haben. 3) erkennen für das Seinige; sich zu etwas bekennen. 4) etwas verstehen, können; sich auf etwas verstehen. 1) s'entreconnoître, connoître l'un l'autre. 2) connoître qu; avoir connoissance avec qu. 3) reconnoître, avoüer qu. pour sien. 4) se connoître, s'entendre, étre habile en qu. ch; entendre, savoir qu. ch. § 1) znaią śię iak złodźieie na iarmarku, *prov.* 2) znam śię z nim od dawnych czasow. 3) zna śię do do brata; zna śię do dźiećięćia tego oycem; znam śię do tego zapisu, do tych słow; tym dobrodźieystwem tak śię znam zwyćiężonym że. 4) znał śię na matematyce, na koniach, na tym rzemieśle; zna śię na rzeczach, na figlach.

znaiący śię na czym. kundig, erfahren; ein Kenner. entendu, habile dans; connoisseur, celui qui s'entend, qui se connoit en qu. ch.

znam go dobrze. ich kenne ihn schon. je sai de quel bois il se chaufe.

nie zna mnie ieszcze. er kennt mich noch nicht. il ne sait de quel bois je me chaufe.

znamy śię. wir kennen uns schon einander. nous nous connoissons déja.

znać śię na ludźiach. die menschlichen Gemüther kennen, sich in die Leute schicken. se connoître en gens.

znać śię na rzeczy. zu leben wißen. savoir bien son monde; savoir bien vivre.

zna śię na tym iak koza na pieprzu, iak wilk na gwiazdach. er weiß so viel davon als der Blinde von der Farbe, als der Bauer vom Aderlaßen. il s'y entend comme un aveugle en couleur; il n'y est pas.

znaymy śię po śierći. wir wollen uns kennen lernen, wir wollen sehen, wer von uns mehr vermag, was in uns steckt. voions de quel bois nous nous chaufons; voions ce que nous avons dans nos corps.

Znamię. 1) Mutter-Mahl, Mahl-Flecken. 2) ein Gestirn. 3) ein himmlisches Zeichen. 1) tache, marque naturelle qu'on aporte en naissant. 2) constellation, astre, *m.* 3) une maison du Soleil; un signe du Zodiaque. § 1) po tym znamieniu syna poznała. 2) baby znamię piękne. 3) dwanaśćie iest znamion albo znakow na zwierzyńcu.

znamię

znamię orderowe. Ordens=Zeichen. marque d'un Ordre de chevalerie. § znamię orderu tego iest orzeł.
Znamienićie, *adv.* 1) überaus, wohl, vortreflich. 2) insonderheit, nahmentlich. 3) wohl, gehörig, nicht zur Unzeit. 1) à merveille, excélemment. 2) notamment, spécialement, nommément. 3) bien à propos, convenablement, pertinemment.
Znamienity. 1) vortreflich. 2) erwehnt, nehmlich, benannt. 1) insigne, connu, fameux. 2) ledit, mentionné, nommé.
Znamionowanie. 1) Bezeichnung. 2) Bedeutung eines Worts. 3) Andeutung, Vorbothe. 1) désignation, l'action de marquer. 2) signification, sens d'un mot. 3) présage, *m.*
Znamionowany. 1) bezeichnet. 2) angedeutet. 3) der ein Mutter=Mahl hat. 1) marqué. 2) présagé; marqué par un signe. 3) marqué d'une tache naturelle. § * 1) znamionowana, naznaczona rzecz. 2) znamionowana śię sprawdźiła pogoda. 3) znamionowany człowiek.
Znamionuię. 1) bezeichnen. 2) andeuten, bedeuten. 3) bedeuten, eine Bedeutung haben. 1) marquer; mettre un signe. 2) signifier, présager. 3) signifier, avoir le sens. § * 1) znamionować, naznaczyć co kreską. 2) gwiazdy nadęte deszcz znamionuią; zboż obfit to znamionuie. 3) słowo tyran w starożytnośći mocarza znamionuie.
tęcza na deszcz znamionuie. der Regen=Bogen bedeutet Regen. l'arc en ciel signifie de la pluie.
Znarowić, *F. znarowię.* 1) verderben ein Pferd. 2) verderben die Sitten. 1) détraquer un cheval; rendre un cheval vicieux. 2) détraquer, corrompre, gâter les moeurs. § 1) zły powożnik dobrego znarowi konia.
Znarowienie. Verderbung der Sitten. corcorruption, déreglement.
znarowienie konia. Verderbung eines Pferdes. l'action par laquelle on détraque un cheval.
Znarowiony. verdorben. gâté, corrompu.
koń znarowiony. ein verdorbnes Pferd. un cheval détraqué.
Znaszam. *vid.* Znoszę.
Znayduię co, *v. m. F. znaydę,* nayduię. finden. trouver. § znalazł pierśćień; znaleść co na drodze.
Znę, *żnie, żął, żęli.* erndten; das Getreide abschneiden. moissonner; sier, couper le blé. § żnyćie pszenicę.
Znędźić. *F. znędzę.* arm machen. apauvrir; rendre pauvre; dépouiller. § bogate znędził miasta.
Znędzenie. Verarmung. apauvrissement.
Znędźiony. verarmet. apauvri, dépouillé de ses biens.
*Znienacka, *adv.* pomału. langsam, gemächlich. bellement; tout beau; doucement.
Znieobaczka, *adv.* unversehens. à l'improviste; à l'imprévu; par surprise, inopinément, à dépourvu.
Zniepoważam, *v. m. F. zniepoważę. vid.* Znieważam.
Znieśienie. *vid.* Znoszenie.
Znieśiony. 1) abgetragen, niedergerissen. 2) caßirt, aufgehoben. 3) vertilgt. 4) gelegt als ein Ey. 1) abatu, démoli. 2) aboli, cassé, abrogé. 3) anéanti. 4) pondu.
Zniewaga. Unehre, Verunehrung. afront, deshonneur, ignominie.
Zniewalam sobie kogo, *v. m. F. zniewolę.* einen gewinnen, verbinden. atirer à sa faveur; obliger, gagner, atacher, engager qu.
Zniewalanie. das Gewinnen eines Gemüths. l'action de gagner, d'engager quelqu'un.
Znieważam co, *v. m. F. znieważę.* verunehren. ravilir, avilir, deshonorer, mésestimer.
Znieważanie, znieważenie. Verunehrung. avilissement.
Zniewieśćiałość. weibische Weichlichkeit. molesse; délicatesse lâche et éféminée.
Zniewieśćiały. weibisch. éféminé, amoli par les plaisirs.
Zniewieśćieć, *F. zniewieśćieię.* weibisch werden. devenir lâche, devenir éféminé, s'éféminer, se ramolir, se rendre éféminé.
Zniewolenie. Gewinnung. atachement, engagement.
Zniewolony. verbunden, gewonnen. gagné, obligé, engagé, ataché. § co śćisłe zniewoloney miłośći stwierdza obowiązki.
Znikąd, *adv.* nirgendsher. d'aucune part, de nulle part. § znikąd widzę ratunku.
Znikam, *v. m. F. zniknę.* 1) verschwinden, vergehen. 2) entgehen, vermeiden. 3) sich verlieren, verschwinden als die Sterne. 4) sich unsichtbar machen, sich aus dem Staube machen. 1) disparoitre, s'évanouïr, s'éclipser, passer, se passer. 2) éviter, échaper, fuïr quelque péril; se sauver de. 3) disparoitre, s'écli-

s'éclipser, s'en aller comme les étoiles. 4) faire une éclipse, faire un trou à la lune; trousser bagage; disparoître. § 1) znikaią prożności świata. 2) zniknął posłuchow, straże. 3) zniknęły gwiazdy. 4) bankret zniknął.

zniknął mi z oczu. er hat sich aus meinen Augen verloren. il s'est perdu, il s'est dérobé de ma vuë.

Znikanie. ⎫ das Verschwinden. l'action
Zniknienie. ⎭ de disparoitre, de s'évanouïr; dépérissement; le tems qu'une chose commence à disparoitre, à s'évanouïr.

Znikły. ⎫ Vergänglich, eitel. vaine
Znikomy. ⎭ périssable, caduc, transitoire, futile.

Znikłość. ⎫ Vergänglichkeit, Eitelkeit.
Znikomość. ⎭ le peu de durée; vanité, corruptibilité, futilité, fragilité. § gardźmy znikomościami światowemi.

Zniknienie. die Verschwindung, Vergehung. éclipse; action par laquelle une chose est disparuë; extinction, déstruction, anéantissement.

Znikniony. verschwunden. disparu, évanouï, passé.

Znin. Wappenk. der Buchstabe S auf einer Tafel. *Blas.* la lettre S exprimée sur une table.

Zniszczyć co, *F. zniszczę.* vernichten, vereiteln. anéantir. § zniszczył nadzieie moie.

zniszczyć się. vernichtet werden; verschwinden. disparoitre; venir à néant, à rien; se détruire; déperir, s'anéantir.

Zniszczenie. Vernichtung. anéantissement, déstruction entiére, déstruction totale.

Zniszczony. vernichtet. anéanti, déstruit.

Żniwacz. ⎫ Schnitter, Erndt-Arbeiter.
Żniwiarz. ⎭ moissonneur.

Żniwiarka. Schnitterin. moissonneuse.

Żniwo. 1) das Erndten. 2) die Erndte, die Erndte-Zeit. 3) die Erndte, das abgeschnittene Getreide. 1) l'action de moissonner. 2) la moisson; le tems de la moisson; août. 3) moisson, *f.* récolte; cuillette; les grains qu'on a moissonnez.

Zniżam, *v. m. F. zniżę.* 1) erniedrigen, niedriger machen. 2) beym Mahler: vertiefen. 1) rabaisser, baisser, abaisser. 2) *terme de peintres:* ombrer, enfoncer, répréſenter dans une profondeur. § zniżyć zwodu, głosu. 2) malarz to pięknie zniżył.

zniżyć cenę. den Preis erniedrigen. abaisser, ramander, avilir le prix.

zniżać się. 1) niedriger werden. 2) sich herunter lassen, sich zu etwas geringern erniedrigen. 1) s'abaisser, devenir plus bas. 2) s'abaisser, se ravaler à; décendre dans; s'acommoder à la portée, à la basse condition de qu. § 1) kray się ten ku wschodowi zniża. 2) zniżać się do niezdolności, do podłości czyiey.

Zniżanie, zniżenie. Erniedrigung. abaissement, rabaissement. § zniżenie muru, głosu.

zniżanie ceny, monety. Abwürdigung, Verminderung des Preises, des Geldes. rabais, abaissement, avilissement de prix, de monoie.

Zniżony. 1) erniedrigt. 2) vertieft in einer Mahlerey. 1) abaissé, baissé. 2) enfoncé, répréſenté en profondeur dans un tableau.

cena zniżona. erniedrigter Preis. prix rabaissé, ravalé.

Znoię się, *i, it.* sehr schwitzen. suër à grosses goutes; jetter une grande suëur.

Znościel. Vertilger. déstructeur, abateur, renverseur.

Znośnie, *adv.* leidlich, erträglicher Weise. passablement, d'une maniére supportable.

Znośny. erträglich. soufrable, suportable; qu'on peut soufrir.

Znoszę, *v. m. F. znioſę.* 1) heruntertragen. 2) abtragen, niederreißen ein Haus. 3) zusammen tragen. 4) legen Eyer. 5) conferiren, gegen einander halten. 6) eine Last ertragen. 7) ertragen, leiden, verschmerzen. 8) aufheben, caßiren. 9) ausrotten, vertilgen. 1) porter en bas. 2) abatre, démolir, raser. 3) porter, mettre plusieurs choses en un même endroit; amasser. 4) pondre, faire des oeufs. 5) conférer, vérifier, comparer quelque écrit avec l'original. 6) suporter, soutenir, porter un fardeau. 7) porter, suporter, soufrir, endurer. 8) casser, rescindre, abolir, abroger, annuler. 9) détruire, éfacer, abolir, ôter, ruïner, défaire, anéantir. § 1) znieś stołki na doł. 2) mur, dom znoſić. 3) zniosł te kamienie do kupy. 4) kokosz iaie zniosła. 5) zniosłem oryginał z przepisem, druk z rękopismem. 6) znieść ciężar ten muſi, pamięć to iednego nie znieśie; siły moie tego znieść nie mogą. 7) zniosł cierpliwie tę urazę, to nieszczęście; znośił skromnie dotknienia Boskie; znieść mi tego

tego człowieka niepodobna. 9) znośić z kogo karę, banicyą; zniesiono te prawa. 9) znieść pamiątkę czyią ze świata; znośił kacerzow, prawa i wolnośći szlacheckie.

znieść nieprzyiaćiela na głowę. den Feind aufs Haupt schlagen. tailler en piéces, défaire à plate couture, mettre une armée en déroute.

znośić mieczem i ogniem. mit Feuer und Schwerdt verheeren. mettre à feu et à sang.

znośić śię. 1) sich mit einem unterreden, sich berathschlagen. 2) von Jagd-Hunden: sich von der Spur verschlagen, solche verlieren. 1) conférer, déliberer, avoir conférence avec qu. 2) *en parlant des chiens de chasse:* tomber, demeurer en defaut; perdre les voies; s'égarer, se détourner de la piste. § 1) we wszystkich sprawach śię z nim przez listy znośi; około tego śię z sobą znoszą, iakoby temu zabieżeć. 2) ogar śię zniosł; pies śię zniosł wćiąż.

Znoszenie, zniesienie. 1) das Heruntertragen. 2) das Abtragen eines Hauses. 3) das Zusammentragen. 4) Aufhebung, Caßation. 5) Vernichtung, Ausrottung, Vertilgung. 1) l'action de transporter en bas. 2) abatement, démolition. 3) le transport de plusieurs choses en un même lieu; action de ramasser de tous côtez. 4) cassation, recision, abolition, abolissement. 5) anéantissement; déstruction, extinction, défaite.

znoszenie śię z kim. das Conferiren mit einem. conférence; l'action de conférer avec qu.

zniesienie areszłu. Aufhebung des Arrests, des Beschlages. main levée.

otrzymać zniesienie areszłu. die Aufhebung des Arrests erhalten. avoir main lévée.

zniesienie śię psa. das Verlieren der Spur eines Wildes. defaut; la perte que le chien a faite des voies de la bête qu'on chasse.

zniesienie. das Eyerlegen. l'action de pondre ou de faire un oeuf. § kura przy zniesieniu często iaie ziada.

Znowu, *adv.* wieder, wiederum. derechef, de nouveau, une seconde fois; encore une fois.

* * *

Vor den *verbis* bedeutet dieses *adverbium* wieder. *cette particule avec un verbe marque la particule françoise* re, *ou une action qui se fait une seconde fois.*

znowu co czynić. etwas wieder thun. refaire.

znowu zacząć. wieder anfangen. recommencer.

znowu dobyć. wieder erobern. reconquerir.

znowu śię narodźić. wieder gebohren werden. renaitre.

Znoy, *g. znoiu.* 1) große Hitze. 2) starker Schweiß. 1) grand chaud, grande chaleur. 2) grande suëur; une suëur à grosses goutes.

Znużić, znużnić, *F. znużę.* sehr schwächen, abmatten. afoiblir, harasser, fatiguer, énerver, abatre.

Znużienie, znużnienie. Abmattung. afoiblissement, abatement.

Znużiony, znużniony. abgemattet. harassé, afoibli, abatu, recru. § woysko znużione w śiłach swoich; koń znużiony.

Zo, *pr. insep.* hier. ist nur bey den *verbis* staie, stawiam gewöhnlich. ici; *cette préposition n'est en usage qu'avec les verbes:* staie, stawiam.

Zob, *f. g. i.* Vogel-Atz, Schnabel-Weide; Hüner-Mengsel, Vogel-Futter. mangaille; le mangé qu'on donne aux oiseaux. § żob ptasza, kokosza; ptaki łacno brać na żobi, *prov.*

zob żabia żiele. (lens palustris) Meer-Linsen. lentil de marais.

zob ptasza, drzewko oliwie i bzowi podobne, iagody kwiczołom, drozdom rodzące. (ligustrum) Rhein-Weide, Mund-Holz, Bein-Hölzlein, Hartriegel. troëne, frezillon.

Zobie, *bie, bał.* schnabeln, mit dem Schnabel Körner auflesen. bequeter, recueillir les grains avec le bec. § zobiące i drapieżne ptastwo.

Zobopolnie, *adv.* 1) mit einander. 2) einander. 1) ensemble, en commune. 2) mutuëllement, réciproquement. § 1) zobopolnie (społecznie, społem) z sobą mieszkali. 2) zobopolnie, wzaiemnie służyć będę.

Zobopolność. 1) Gemeinschaft. 2) Gegenbezeugung, Wiedervergeltung. 1) societé, communion, communauté. 2) réciprocation; l'action de rendre le réciproque. § 1) przyiąć kogo do swoiey zobopolności, społeczności; żyć z kim w zobopolności. 2) zobopolnośćią tę przysługę odwdźięczać będę.

Zobopolny. 1) gemeinschaftlich. 2) beyderseitig, gegen einander. 1) commun. 2) mutuël; réciproque. § *1) zobopolny, społeczny zarobek. 2) na zobopolney śię nie zawiodę miłośći.

Zoczny. der ein scharf Gesicht hat. qui a bonne vuë.

Zoczenie. die Erblickung. découverte, vuë; l'action d'apercevoir.

Zoczony. erblickt. aperçu, vu, découvert.

Zoczyć, F. zoczę. erblicken, gewahr werden. apercevoir, découvrir.

Zodyak, g. u. zwierzyniec. der Thier-Kreis. le Zodiaque.

Zodyatyczny. zum Thier-Kreis gehörig. de Zodiaque.

Zoła. ausgelaugete Asche die man wegschüttet. charrée, le cendre qu'on jette après qu'on a fait la lessive.

Żołądek, *g. żołądka.* der Magen. estomac; ventricule, *m.* § żołądka chorego, słabego człowiek; zeżwana w gębie potrawa przez gardło idźie do żołądka.

żołądka bolenie. Magendrücken, Magenweh, Herzweh. foiblesse d'estomac, défaillance de coeur; cardialgie; douleur d'estomac. § ćierpię, mam żoładka bolenie.

ma żołądek dobry, duży; iest żołądka dobrego, dużego. er hat einen guten Magen; er könnte Eisen verdauen. il a un estomac d'autruche; il digéreroit le fer.

żołądek popsuć. den Magen verderben. débaucher, débifer l'estomac.

żołądek śię zepsuł. der Magen hat sich verdorben. l'estomac s'est détraqué.

popsuty żołądek. verdorbner Magen. estomac débifé.

Żołądkowy. Magen-. d'estomac; de ventricule.

żołądkowe lekarstwo. Magen-stärkende Arzney. remède stomacale.

żołądkowe uśćie. der Magen-Mund. l'orifice de ventricule. § spodnie uśćie żołądkowe.

Żołądkuię śię, *vulg.* zürnen, böse thun. s'indigner, s'estomaquer, se fâcher, se mettre en colère.

Żołądź, *g. żołędźia.* 1) eine Eichel. 2) Eicheln in der teutschen Karte. 3) eine Eichel-Muschel. 1) gland. 2) glanette, carreau, c'est une des quatre couleurs du jeu des cartes alemandes. 3) gland de mer; poisson à rest qui est couvert de deux coquilles molles et qui a la figure d'un gland § 1) żołądź dębowy, bukowy, więzożołdowy; żołędźie zbierać. 2) żołądź śię święći. 3) żołądź morski iest pław miękkoskorupy.

żołądź żerowy. Eicheln zum mästen; Eichel-Mast. glandée; des glands propres à engraisser les cochons.

Żołć, *f.* 1) die Galle. 2) Heilk. die Galle. 3) fig. Galle, Bitterkeit. 1) fiel; amer. 2) *Médec.* bile. 3) *fig.* amertume, aigreur, *f.* § 1) w wątrobie śię pokarm w krew obraca a co śię w nim znayduie zgodnego do żołći, do worka żołći odchodźi. 2) ieźli żołći nazbyt, to śię rozchodźi po całym ćiele i żołtość sprawuie. 3) żołćią napoione pioro życzliwość twoia osłodźi; żołćią zaprawne karesy.

żołć czarna. schwarze Galle. atrabile; bile noire.

w żołć śię obracać. sich in Galle, in Bitterkeit verwandeln. se tourner en bile, en amertume. § słodkie rzeczy w żołć śię obracaią; wszystkie moie nadźieie w żołć śię obroćiły.

żołći choroba. Gallen-Krankheit, Gallsucht. trousse-galand; colera morbus; épanchement de bile par haut et par bas.

Żołcę, *i, it.* gelb machen, färben. jaunir; teindre en jaune, réjaunir.

żołći śię. vid. Żołćieię.

Żołćiany. } Gallen-; zur Galle gehörig.
Żołćiowy. } de fiel.

Żołćieię, żołći śię. gelb werden. jaunir; devenir jaune; réjaunir.

włosy żołćieią blado iasno, płowieią. die Haare werden blaßgelb. les cheveux blondissent.

żołćieć ostro ku czerwonemu. rothhärig, gelbroth werden. roussir. devenir roux.

Żołćień źiele, Ostrzyż Indyyski. Curcumey. curcuma, suchet des Indes.

Żołd. Sold, Soldaten-Lehnung. solde, paie, prêt, apointement qu'on donne aux soldâs.

żołd mieśięczny. Monats-Lehnung. montre.

żołd płaćić. den Sold geben; besolden. soudoïer; donner la solde ou la paie.

żołd brać. Sold bekommen. toucher le prêt; recevoir la solde.

skarać żołnierza na żołdźie. einen Soldaten um den Sold strafen. desapointer un soldat.

żołdu ubliżenie, urywanie, wydźierstwo albo podarek rotmistrzowi od żołnierza. Unterschleif in Zahlung des Soldes. malversation dans la paie.

żołd wiodę. für Sold dienen. servir pour la solde.

Żołdak. } Gemeiner; gemeiner Soldat.
*Zołdat. } un simple soldat. § Oficerowie i żołdaći.

Żołdowanie. Soldaten-Stand. métier, vie, état de soldat.

Żołdo-

Żołdownik. Soldat der um Sold dienet. soldat apointé; soldat qui reçoit la solde.

Żołduię. vor Sold Kriegs-Dienste thun; im Sold stehen. étre à la solde de; servir pour la solde; porter les armes.

Żołędny. } 1) Eicheln. 2) Eicheln in
Żołędźiowy. } der Spiel-Karte. 1) de glan. 2) de glanette, *en terme de joüeur aux cartes alemandes.* § 1) żołędźiowy zer. 2) żołędźiowa kralka.

żołędźiowy. der Eicheln frißt. qui mange du glan. § żołędźiowe świnie.

Żołędźiorodny. Eicheltragend. qui porte du glan.

Żołknieię, żołćieię. gelb werden. jaunir; rejaunir, devenir jaune.

zboże iuż żołknieie na polu. das Getreide fängt an auf dem Felde gelb zu werden. les moissons commencent à se dorer.

Żołknienie. das Gelbwerden. jaunissement.

Żołna. (*merops*) Bienen-Fresser, Immen-Wolf ein Vogel. merops, guêpier, oiseau qui mange les abeilles. § żołna żołtawa.

Żołnierski. 1) Soldaten-. 2) Soldatisch. 1) militaire, de soldat, qui concerne le soldat. 2) soldatesque, de soldat, qui sent le soldat. § 1) żołnierski stan; żołnierska szata; żołnierskim prawem, postępkiem sądźić. 2) żołnierskie ma nałogi.

żołnierską służyć. Krieges-Dienste thun. mener le fer; faire profession de l'épée; porter les armes.

żołnierska. 1) Kriegs-Kunst. 2) Krieges-Dienste. 3) Soldaten-Leben, Soldaten-Stand. 1) métier de la guerre, l'art militaire. 2) le service dans les troupes. 3) vie militaire; condition, état de soldat. § 1) uczyć śię żołnierskiey (żołnierskiey, rycerskiey nauki). 2) żołnierską (żołnierską służbę) służyć pod kim.

żołnierską przyiąć. Krieges-Dienste nehmen. se mettre dans le service.

nie żołnierska to. das ist nicht Soldatisch. cela n'est pas en soldat, en homme de guerre; cela ne sent pas l'homme de guerre.

żołnierskie doskonale umie rzemiesło. er verstehet das Soldaten-Handwerk aus dem Grunde. c'est un maitre en fait d'armes; il sait parfaitement le train de la guerre.

po żołniersku, } *adv.* soldatisch; auf Art
*Żołnierskie, } der Soldaten. militairement; en soldat; en homme de guerre.

Żołnierstwo. 1) die Militz; die Soldaten. 2) Kriegs-Kunst, Kriegs-Wesen. 1) gens de guerre; soldâs; soldatesque. 2) milice; métier, train de la guerre. § 1) gospody pełne żołnierstwa były. 2) w żołnierstwie biegły.

Żołnierz. 1) ein Soldat. 2) Soldat der das Soldaten-Handwerk verstehet. 1) soldat. 2) guerrier, capitaine, soldat, qui entend le métier de la guerre. § 1) żołnierz kwarćiany, letki albo letko ubrany; żołnierz wodny, pieszy; żołnierz zbroyny lepszy niż stroyny; żołnierze wszystko zabrali; było tam żołnierzy, żołnierzow kilku. 2) sławny to był żołnierz.

żołnierz konny. Reuter, Soldat zu Pferd. maître; soldat cavalier.

żołnierz podły. ein gemeiner Soldat. un simple soldat.

Żołnierzysko. ein elender Soldat. un méchant soldat; soudrille.

Żołtaczek, ptak od żołtaczki choroby. (*charadrius*, *oryalus*, *halicula*, *galgulus*) Hämerling, ein gelbes Vögelchen, Gelbsüchtige sollen durch das Anschauen dieses Vogels geheilet werden. oiseau de couleur jaune, il guérit à ce qu'on dit les icteriques qui le regardent.

Żołtaczka; żołta choroba; żołta niemoc. die gelbe Sucht. jaunisse.

żołtaczkę ćierpiący. ein Gelbsüchtiger, qui a la jaunisse; icterique.

** Żołtarz, *g. a.* psałterz. ein Psalm-Buch. Pseautier.

Żołtawy. gelblicht. jaunâtre.

żołtawa farba. Berggeel, Berggelb, Ocker-gelb. ocre jaune; ocre de Berri.

Żołtek, *g. żołtku.* der Dotter. le jaune d'oeuf.

żołtek surowy. roher Dotter. le moïeu.

Żołtoblady, płowy. gelbblaß. paillet, qui tire sur la couleur de paille ou de feuille morte.

Żołtobrzuch. Bauch-Diener, Schlemmer. goinfre, gastrolâtre, gourmand; esclave de son ventre; serf de sa pance, de ses tripes.

Żołtoczerwony. } ognistey farby. feuer-
Żołtogorący. } färbig, hoch gelbroth. ardent, qui tire sur la couleur de feu; roux ardent ou éclatant.

Żołtogłowy. *vid.* Żołtowłosy.

Żołtość. die gelbe Farbe; das Gelbe. jaune, *m.* la couleur jaune. § żołtość blada, szpetna.

Żołto-

Żołtowłosy, żołtogłowy. der hochgelbe, goldfärbige Haare hat. blondin qui a les cheveux du blond doré.
Żołtożielony. sittig-grün. verd de perroquet.
Żołty, iasnożołty. gelb. jaune.
żołta choroba. vid. Żołtaczka.
Żołw, *g. żołwia.* eine Schild-Kröte. tortuë.
Żołwi. ⎫ Schild-Kröten-. de tor-
Żołwiowy. ⎭ tuë.
żołwiowy chod, krok. langsamer Gang, langsamer Schritt. pas de tortuë, pas de loup.
żołwiowym chodem. mit sehr langsamen Schritten. pas à pas, fort doucement.
żołwiowy kamień. (chelonitis) Schild-Kröten-Stein, er soll ihre Gestalt haben. chelonite; pierre précieuse de la figure d'une tortuë.
żołwiowa skorupa. Schildkröten-Schale. écaile de tortuë.
Żołwica, świeść. Manns-Schwester. belle-soeur; soeur de l'époux.
Żołwioiad. ⎫ Schildkröten-Esser. man-
Żołwioiedz. ⎭ geur de tortuës.
Żołzy, *plur.* der Feifel, Vivel, Drüse, ein Geschwür davon die Pferde husten und eine garstige Materie auswerfen. avives, *f. plur.* glandes enflées dont les chevaux toussent et jettent une matiére püante.
koń co ma żołzy. ein Pferd das den Feifel hat. cheval glandé.
Żona. ein Eheweib. la femme d'un mari; épouse. § żona kłopot, *prov.* żonę obieray stanu i wieku rownego; żonę drugą bierze.
z iedną (z iedną żoną) w doł, z drugą do domu. das Leid um ein verstorbnes Weib dauret nicht lange; man nimmt bald eine andere. l'afliction pour une femme morte ne dure que jusqu'à la porte; après la mort de sa femme on en prend bientôt une autre.
żenie nazbyt dogadza; żonę nazbyt miłuie. er ist ein Weiber-Narr. il a trop de complaisance pour sa femme; il aime trop sa femme, il s'y laisse trop gouverner.
Zonąd, *adv.* von daher, von diesem Ort her. delà; en; de ce lieu là, de cet endroit là. § zonąd przyszedł.
Żonaty. beweibet. marié; celui qui a une femme.
*Żonę, *żenie, żonał,* pędzę. jagen. chasser; donner la chasse.

Żoniszek, *g. a. vid.* Żeniszek.
Żonka. ein Eheweibchen. petite épouse.
Zont. *vid.* Zunt.
Żonydudek, żonyduda, *vulg.* Hahnrey. cocu.
Żoraw, *g. żorawia.* 1) Kranich ein Vogel. 2) Schnell-Balcken am Schöpf-Brunnen; Brunnen-Schwengel. 3) Kran-Bracke, Kran-Schwengel. 1) gruë un oiseau. 2) bascule, cicogne, machine à tirer de l'eau d'un puits. 3) flèche, l'arbre *m.* d'une gruë à lever les fardeaux. § 1) żorawie barzo wysoko w tryangul lataią. 2) żoraw z węborkiem u studzień. 3) żoraw budowniczy.
żoraw woienny. Schnell-Balken Steine einzuwerfen. une bascule pour jetter des pierres dans une place.
Żorawek. kleiner Kranich. petite gruë.
Żorawi. Kranichs-. de gruë. § krzyk żorawi przykry.
żorawie noski, złote ziele, pychalec, wilcze igły, wroble proso, żabie kosmy. (geranium) Gottes-Gnaden, Storch-Schnabel, Ruprechts-Kraut. bec de gruë ou de cicogne; pié de pigeon.
żorawie iagody, wrzos drugi ziele. (erica baccifera) die andere Art der Heide. seconde espèce de bruiere.
Żorawię. ein junger Kranich. gruau, gruon; le petit d'une gruë.
Żorawik. ein kleiner Kranich. une gruë qui n'est pas grande.
Żorawiny ziele, *plur. vid.* Miechunki.
Żorza; żorza zaranna. die Morgen-Röthe. aube, l'aurore; le crépuscule du matin. § żorza rożana.
żorza wieczorna. Abend-Röthe. le crépuscule du soir.
Zorze. *vid.* Morg.
Zostaię, ⎫ *v. m. F. zostanę.* 1) blei-
Zostawam, ⎭ ben, verbleiben. 2) restiren, schuldig bleiben. 3) übrig bleiben. 4) bey etwas bleiben, verharren, auf etwas bestehen. 5) werden, eine Ehren-Stelle erlangen. 6) werden etwas; einen Stand, eine Religion wählen. 7) reich, ein Narr, klug werden. 1) demeurer, s'arréter. 2) demeurer, redevoir, devoir de reste; demeurer de reste. 3) demeurer, rester; étre de reste. 4) demeurer, tenir ferme; perséverer, persister, étre ferme dans. 5) devenir; s'aquerir quelque emploi. 6) devenir, se faire marchand, artisan. 7) devenir riche, fou, sage. § 1) został w domu; zostań u mnie na obiad, na wieczerzą, na przywitanie

witanie gośći; dozgonnie twoim zostawać będę sługą; została pamiątka iego; rządy przy nim zostały. 2) został mi na rachunku, na liczbie; zostaię ći dwa talery. 3) wina po bankiećie zostało; wszystko przegrał tylko mu talar został. 4) zostaie przy swoim zdaniu, przy nauce tak bezbożney. 5) brat moy został raycą; książę został krolem. 6) został kupcem, rzemieślnikiem, turczynem. 7) został bogaczem, głupim, mądrym.

zostać Doktorem, Licencyatem. ein Doctor, Licentiat werden. étre passé Docteur, Licencié.

zostać studentem ein Student werden. s'atacher aux letres.

zostać chorym. krank werden. tomber malade.

zostać na placu. todt bleiben, auf dem Platz bleiben. demeurer; tomber mort; demeurer sur la place. § zostało na placu sto ludźi.

zostaię swoich przodkow. ich weiche, ich gehe von meinen Vorfahren ab. je me détourne du chemin de mes ancêtres.

zostać niebezpiecznie. tödtlich verwundet seyn. étre blessé à mort.

zostaię w słowie, w obietnicy, na słowie, na obietnicy. ich bleibe mein Versprechen, mein Wort schuldig; ich habe mein Versprechen noch nicht erfüllet. j'ai engagé ma parole et ma foi; je suis encore obligé à satisfaire à ma parole, à ma promesse.

zostać żyw. von den Gestorbenen oder Erschlagenen übrig bleiben, beym Leben bleiben. échaper la vie sauve, sauver sa vie, rester après ceux qui sont morts ou tuez. § po zgubie, po klęsce żyw został.

zostań zdrow; zostań z Bogiem. lebe gesund, Gott behüte dich. adieu; Dieu vous garde, conserve.

zostać pozad. zurück bleiben. demeurer en arriére, demeurer derriére.

zostać się. 1) bleiben. 2) auf etwas bestehen, bey etwas bleiben, verharren. 3) sich bey etwas erhalten. 4) nur etwas übrig behalten. 1) demeurer. 2) persévérer, persister dans. 3) maintenir, conserver. 4) n'avoir de reste que; ne rester à qu. que. § 1) przy nich śię zostałem. 2) zostać śię przy cnoćie, przy prawdźie. 3) zostać śię przy maiętności, przy honorze. 4) przy iedney śię zostałem sukni, koszuli.

by śię w nim nie zostało. wenn er daran ersticken, erwürgen möchte. qu'il crève; que ce morceau le crève. § piy, zrzyy by śię w tobie nie zostało.

Zostały. 1) rückständig, zurück geblieben, übrig geblieben. 2) der nicht mit umgekommen, gestorben ist. 1) reliquataire, restant, qui est de reste. 2) survivant, qui n'est pas péri, qui n'a pas perdu la vie avec les autres. § *1) zostałych, pozostałych do tego zażyy pieniędzy. 2) zostałych po klęsce do niewoli zabrać kazał.

Zostanie. 1) das Verbleiben an einem Ort. 2) Erhaltung, Behauptung. 1) demeure qu'on fait en un lieu. 2) conservation, maintien. § 1) zostanie iego w Warszawie nieszczęśliwe było. 2) zostanie przy zdrowiu, przy honorze, przy maiętnośćiach.

zostanie na liczbie. Rückstand eines Rests. le reliqua d'un comte; le reste, le residu d'une dette.

Zostawiam, } *v. m. F. zostawię.* 1) lassen, hinterlassen. 2) überlassen, anheim stellen eines Willen. 3) nach sich lassen als der Wein einen Geschmack. 4) übrig lassen, stehen lassen. 5) sich vorbehalten, sich aussetzen. 6) absetzen von der Brust. 1) laisser. 2) laisser, abandonner, remettre qu. ch. à; se raporter à; se remettre de qu. ch. sur; abandonner à la volonté de qu. 3) laisser comme le vin un goût après qu'on l'a bû. 4) laisser qu. ch. pour quelque éfet. 5) se reserver, excepter qu. ch. 6) sevrer un enfant. § 1) zostawił u mnie książkę; na trzy dni mu strawę zostawił; liczne potomstwo, wielkie dostatki dźiećiom zostawił. 2) twoiey woli, rozsądkowi zostawuię. 3) to wino przysmak, pieprzyk zostawuie. 4) zostawić w leśie drzewa na odrost, ryby w stawie na płod; zostawił regiment na osadę fortecy. 5) zostawił, wymowił sobie dwor w maiętności przedaney, mieszkanie w domie przedanym. *6) zostawić, odsadźić dźiećię od pierśi.
Zostawuię,

Zostawienie. das Zurücklassen, Hinterlassung. l'action de laisser.

Zostawiony. zurückgelassen, hinterlassen. laissé, resté.

Zota. Mutter-Erzt; weißer Stein der Erzt hat. pierre blanche qui renferme quelque métail.

Zowąd, *adv.* von dannen; von daher. delà, de cet endroit là.

Zowię, *zowie, zwał.* nennen, benennen. apeller, nommer. § iak to zowią; zowiemy go dobrym, Doktorem.

zowią

zowią go Piotrem. man nennet ihn Peter. on l'apelle Pierre.

zwać się. sich nennen. s'apeller.

Zowienie, zwanie. das Nennen, Benennen. nomination; l'action de nommer, d'apeller.

Zpod, z pod, *pr. g.* unter — hervor. de dessous qu. ch. § z pod stołu podnieść; pies wyskoczył z pod ławy, z pod ziemie dobyć; z pod Warszawy iadę; wybił się z pod mocy iego; tylkoć z pod opieki maćierzyńskiey wyszedł.

z pod drukarskiey prasy księga wychodźi. das Buch verläßt die Preße. le livre sort de dessous la presse.

Zpomiedzy, z miedzy. *pr. g.* aus — hervor. d'entre. § zpomiedzy nich się ktoś wyrwał.

Zprętka, *adv.* 1) hurtig. 2) ohne langes Besinnen, so gleich, aus dem Stegereif. 1) vite, à la hate, avec vitesse. 2) sur le champ. § 1) zprętka list napisał; zprętka pobież. 2) zprętka na to odpowiedźiał.

Zrąb, *g. zrębu.* 1) ein Gehäue im Walde wo Holz geschlagen wird. 2) das Baumfällen, das Holzschlagen. 3) das geschlagene Holz, die gefälleten Bäume. 4) das Gestelle; gesammtes Holzwerk eines Gebäudes. 5) der Fuß eines Krahns. 1) la vente dans une forêt. 2) abatage, *m.* la coupe du bois. 3) l'abatis d'arbres; les arbres abatus. 4) travaison, *f.* le corps, la charpente d'un bâtiment; un assemblage de piéces de charpente. 5) le pié d'engin ou de gruë. § 1) iechać po drwa do zrębu. 2) zrąb ma wolny na opał. 3) zrębu na budynki dosyć. 4) zrąb, wiązanie w budowaniu, w wiatraku.

zrąb we dzwonicy do dzwonow, wiązanie. Glocken-Stuhl. béfroi; charpenterie qui soutient les cloches d'une tour.

zrąb okrętu tarćicami niepokryty. Schiffs-Gerippe so noch nicht überkleidet ist. carcasse, ruche; le corps d'un vaisseau qui n'est pas encore bordé.

zrąb wiatrakowy. das Gestelle, der Aufsatz einer Mühle. cage, chaise, corps de moulin à vent.

zrąb wieży. der Dach-Stuhl eines Thurms. chaise d'une tour.

zrąb dla obrony źiemią nabity. Kriegsbauk. ein mit Erde gefülltes Zimmerwerk, damit man sich gegen den Feind vertheidiget. *Fortif.* un ouvrage revêtu de planches et rempli de terre pour resister aux bateries de l'enemi.

Zrąbić, Zrąbać co. *vid.* Zrębuię.

Zrachować, *F. zrachuię.* zusammen zählen, zusammen rechnen. nombrer; assembler les nombres.

Zradza się, *F. zrodźi.* 1) gerathen als das Getreide. 2) gebohren werden. 1) produire bien, venir bien comme les blez. 2) naitre; s'engendrer. § 1) wino się zrodźiło; iabłka się gęsto zrodźiły. * 2) zrodźił się, narodźił mu się syn.

zboże się zrodźiło. das Getreide ist gerathen. les blez ont bien produit, sont bien venus.

Zranić co, *F. zranię.* verwunden. blesser. § zranił mu rękę.

Zranienie. das Verwunden; eine Wunde. l'action de blesser; blessure.

Zraniony. verwundet. blesé.

Zrasta się co, *F. zrośnie.* zusammen wachsen. se prendre; croître ensemble; croître en un même corps.

zrasta się rana. die Wunde schließet sich, heilet zu. la blessure se consolide, se réünit, se renferme.

Zrastanie się, zrośnienie. das Zusammenwachsen. l'action par laquelle deux choses se joignent en croissant.

zrastanie rany. Zuheilung einer Wunde. consolidation d'une plaie.

Zraz. *vid.* Zrzaz.

Zrażam, *F. zrażę.* 1) herunter stoßen. 2) absetzen vom Amt. 3) berauben; um etwas bringen. 4) verderben. 1) jetter, pousser en bas. 2) déposer, déstituer, priver, démettre qu. d'un emploi. 3) frustrer, dépouiller, priver qu. de. 4) gâter, corrompre. § * 1) zraża, spycha go z krzesła. 2) zraźić kogo z urzędu. 3) zraźił tym głos wolny; zraźić kogo z uprzeymey nadźiei. 4) zraźi to pokarm.

Żrę, żre, żrze; żarł, żarli, żrzeli. fressen. dévorer; manger avidement; gourmander, brifer. § w post żrze mięso; żrzyy byś się udawił.

żrzeć się na kogo. auf einen erboßt seyn. être acharné, se fâcher extrémement contre qu.

Zrębuię, *v. m. F. zrąbię.* 1) zerhacken, hacken. 2) das Bauholz leicht verbinden, zusammenmachen. 1) tronçonner; hacher, couper, tailler, mettre en piéces, en morceaux. 2) assembler, joindre légérement deux piéces de charpenterie. § 1) zrąb drewka do rybek; strasznie go zrąbano; zrąbać wolu oprawionego. *2) zrąbić (związać) balki

Zręcznie, } *adv.* geschickt, behend. adroi-
Zręczno, } tement; avec adresse. § niedźwiedź wezmie kamień łapą tak zręcznie iak człowiek rękoma.
zręczno. zur Hand. à main, à portée, à la main. § zręczney tak będźie.
Zręczność. Behändigkeit, Geschicklichkeit, Handgrif. adresse; maniére dont il se faut prendre pour faire une chose.
Zręczny. behend, geschickt. habile, adroit; qui a de l'adresse, de l'habilité.
Zrękować corkę za kogo, *F. zrękuię.* zmowić za kogo corkę, poślubić komu corkę. einem seine Tochter versprechen, an einem solche verloben. fiancer, acorder, promettre une fille en mariage.
zrękować sobie pannę. sich mit einer Jungfer verloben. se fiancer à une fille; faire les fiançailles avec une femme ou fille.
Zrękowana, *adj. f.* eine verlobte. fiancée; promise.
Zrękowiny, *plur.* Verlobung, Verlöbniß. acordailles, *f. plur.* fiançailles, *f. plur.* promesse de mariage.
o zrękowiny prawo wieść. wegen einer Ehe-Verlöbniß einen Proceß führen. intenter une action par raison des fiançailles.
Zrękowinny. Verlöbniß-. d'acordailles, de fiançailles. § zrękwinny dźień; zrękowinny sąd albo sprawa.
Zrobaczniały. wurmstichig. carié, vermoulu, piqué des vers.
Zrobaczywieć, *F. zrobaczywieię.* wurmstichig werden. devenir vermoulu; étre rongé des vers.
Zrobić co, *F. zrobię.* machen verfertigen. faire, construire, composer.
zrobić śię. sich sehr abmatten, sich ganz müde arbeiten. se lasser, se fatiguer, se harasser. § koń śię zrobił, zmordował; zrobił śię, spracował śię barzo, zerwał śię, śiły robotą długą albo zbytnią utraćił.
Zrobienie. das Machen, die Verfertigung. l'action de faire qu. ch.
Zrobiony. 1) gemacht, verfertigt. 2) abgemattet, ganz entkräftet. 1) fait, construit. 2) fatigué, harassé, afoibli, énervé. § 1) zrobiona szata. 2) ustawicznym trudem i niewczasem zrobiony; zrobione zdrowie; koń, pies zrobiony.
Zrodźić śię. *vid.* Zradza śię.
Zrodzony, rodzący śię, stworzony, śmiertelny. natürlich, angebohren. naturel, né avec nous. § człowiek zrodzonym i śmiertelnym przyodźiany iest ćiałem.

Zroń. Pferd das die Mahl-Zähne verloren hat. cheval qui ne marque plus.
Zronić, *F. zronię.* von Pferden: die Mahl-Zähne verlieren, werfen. ne marquer plus, *en parlant des chevaux.*
koń ten zronił. dieses Pferd hat die Mahl-Zähne geworfen. ce cheval ne marque plus.
koń ktory ieszcze nie zronił. Pferd das die Mahl-Zähne noch hat. cheval qui marque encore.
Zrosły. } zusammen gewachsen. cru
Zrośniony. } ensemble; cru en un même corps.
Zrośnienie. das Zusammenwachsen. l'action par laquelle deux choses croissent en un même corps.
Zrownanie. Gleichung, Ebenmachung. aplanissement.
zrownanie czego pod sznur. die Setzung, Richtung nach der Schnur. alignement.
Zrownany. gleich gemacht. égalé, aplani, rendu égal.
zrownany pod sznur. nach der Schnur gesetzt. aligné.
Zrownywam, *v. m. F. zrownam.* 1) gleich machen. 2) gleich kommen, sich vergleichen. 1) aplanir, unir, égaler. 2) s'égaler, se rendre égal, se mettre à niveau. § 1) zrownać ulicę w ogrodźie. 2) zrownać mu chcesz, ale nie zrownasz; zrownać może Polska naywiększemu Państwu; Francya nie zrowna z Anglią w morską śiłę; ktoremu cnotami nikt nie zrownał.
zrownać co pod sznur. nach der Schnur richten, setzen. aligner. § drzewa pod sznur zrownać.
zrownać śię. sich vergleichen mit etwas. se comparer, s'égaler, se rendre comparable. § złoto śię ze śrebrem nie zrowna.
Zrozumiany. begriffen, verstanden. compris, entendu, conçu, connu.
Zrozumienie czego. Begreifung, Einsicht. intelligence, connoissance, entendement, conception.
dać komu co do zrozumienia. einem etwas zu verstehen geben. faire sentir qu. ch. à qu; insinuer un petit mot à qu. de; donner à entendre, faire connoitre, faire comprendre qu. ch. à qu.
Zrozumiewam co, *v. m. F. zrozumiem.* 1) verstehen, begreifen, einsehen, ersehen. 2) abnehmen, abmerken; aus einem ersehen. 3) einen einsehen. 4) einen ertragen, leiden. 1) entendre, comprendre, connoitre, concevoir. 2) conjecturer, voir, observer, recon-

noitre, remarquer. 3) pénétrer, approfondir. 4) souffrir, supporter qu. § 1) a zrozumiałeś te słowa, tę rzecz; nie mogę tego zrozumieć. 2) zrozumiałem z niego, że chce iechać; zrozumiałem z tych okoliczności przyszłe nieszczęście iego. 3) człowiek to tak skryty że go zrozumieć niepodobna. * 4) zrozumiewać komu, znośić kogo.

zrozumieć się nie daie. er läßt sich nicht einsehen, nicht in die Karte kucken. il cache la paille, sa vie; il est caché; il ne laisse pas voir ses sentimens.

zrozumieć się z czym. sich mit etwas messen; einen Uiberschlag machen. se mesurer avec; se comparer à. § wielka sztuka w woienniku zrozumieć się z siłami nieprzyiaciela swoiego.

Zrywam, *v. m. F. zerwę.* 1) zerreißen. 2) abreißen, abpflücken. 3) herunter reissen. 4) zerreißen als einen Reichs-Tag. 5) Heilk. zersprengen, zerreißen. 6) sehr abmatten, ganz entkräften. 7) abreissen, abbrechen, abschöpfen, abzwacken. 1) rompre en pièces; déchirer. 2) cueillir, arracher. 3) arracher, emporter, enlever d'un lieu en tirant. 4) dissoudre, lever, rompre la diéte, une conférence. 5) *Médec.* rompre quelque partie dans son corps. 6) harasser, crever, abatre, éflanquer un cheval, le fatiguer trop à force de courir, une bête à force de travailler. 7) grimeliner sur qu. ch; pincer, griveler; ferrer la mule; faire, atraper un profit illégitime. § 1) zerwiy ten stryczek. 2) zrywał kwiatki, iabłka. 3) zerwałem go za włosy z woza. 4) zerwać seym, seymik. 5) żyłę sobie zerwał. 6) zerwać osła, bydlę robiąc, konia bieżąc. 7) nie masz tam co zerwać; zerwał mi talar z rachunku.

zerwać się. 1) sich zerreißen. 2) zerrissen werden als ein Reichs-Tag. 3) sich an einen reiben, mit einem anbinden. 4) abtriefen, sich abbrechen, kleben bleiben. 1) se rompre, se déchirer. 2) se rompre, se dissoudre comme une conférence. 3) se froter, se refroter, se prendre, s'ataquer à qu; venir aux prises, en venir aux mains avec qu; se serrer, se saisir l'un l'autre. 4) se griper; étre gripé; étre rogné. § 1) zerwała się nitka. 2) zerwał się seym. 3) zerwali się z sobą; zerwę się z nim. 4) zerwało się iednak kilka tynsów.

zerwać; zerwać się. sich verbrechen, sich verheben. se faire du mal en faisant quelque éfort de son corps.

koń się zerwał. das Pferd ist fast zu Tode geritten, übertrieben. le cheval s'est presque crevé à force de courir.

zerwałem się od biegania. ich habe mich fast zu Tode gelaufen. je suis tout rompu d'avoir couru.

Zrywanie. *vid.* Zerwanie.

Zrządzam, *v. m. F. zrządzę.* 1) einrichten, in Ordnung bringen. 2) verordnen eine Arzeney. 1) régler, disposer, arranger. 2) ordonner un remède. § 1) zrządźiwszy swoie sprawy odiechał. 2) Doktor taki napoiek zrządźił.

Zrządzenie. Einrichtung, Verfügung. disposition, arrangement, agencement.

zrządzenie Boskie. göttlicher Wille; göttliche Fügung, Schickung. la volonté de Dieu; l'ordre de la Providence. § Boskim zrządzeniem się to stało.

Zrządzony. verfügt, eingerichtet. reglé, arrangé, disposé.

zrządzony od Boga. von Gott verfügt. préscrit par la Providence.

*Zrzarz. }
Zrzaz. } 1) eine Schnitte, abgeschnittenes Stück. 2) Schoß, Pfropf-Reis. 1) tranche, morceau coupé d'une chose. 2) pousse, grêfe à enter.

zrzaz melonu. Melonen-Schnitte. côte de melon, morceau de melon en forme de côte.

zrzaz mięsa. Fleisch-Schnitte. riblette.

*Zrzazać co, *F. zrzezę*, zrzynam. abschneiden. ôter en coupant; lever avec un couteau.

* Zrżę, rżę. wiehern. hannir.

Zrzeb, Zrzebie. *vid.* Łan.

Źrzebi się, źrzebną zostaie. von Stutten: trächtig werden, sich beziehen. étre, devenir pleine; retenir, porter; *en parlant des cavales.* § ta się źrzebi klacza a druga iuż się ożrzebiła.

Źrzebię. Fohlen, Stutten-Fohlen. poulain, pouliche, le petit de la cavale.

nie łam źrzebięćia przed czasem. 1) man muß ein Fohlen nicht vor dem vierten Jahr angreifen. 2) verschone die zarte Jugend mit harter Arbeit. 1) le poulain n'est pas capable d'un grand travail avant quatre ans. 2) il faut dispenser la tendre jeunesse d'un rude travail.

Źrzebiec, *g. źrzebca.* junger Hengst. cheval neuf, jeune étalon, poulain qu'on commence à monter.

Źrzebięcy. Fohlen-. poulain.

źrzebięce zęby. die ersten Zähne eines Fohlen. les prémiéres dens que jette un poulain ou une pouliche.

Zrzebna klacza albo kobyła. eine trächtige Stutte. jument pouliniére; cavale pleine.
Zrzeczenie, zrzeczenie się. Versicht, Entsagung. renonciation, renoncement.
Zrzęczny. *vid.* Zręczny.
Zrzeczony. entsagt, verziehen. renoncé.
Zrzedniały. *vid.* Przerzedniały.
Zrzędnie, *adv.* auf eine befehlerische Art. impérieusement.
Zrzędność. ⎫ Herrschsucht. envie de commander, la soif de régner.
Zrzędy, *pl.* ⎭
§ dostatki prowadzą do zrzędow i wyniosłośći.
Zrzędny. gebieterisch, herrschsüchtig, befehlerisch. impérieux, hautain, insolent, fier, qui a envie de régner.
Zrzędzę, *źi*, *źił.* herrschsüchtig seyn; gebieten; einen Herrn spielen wollen. vouloir maitriser, avoir envie à commander. § czasem białegłowy są złe, zrzędzą, i ladaco im na nośie zawadźi.
Zrzekam śię czego, *F. zrzekę*, Wyrzekam śię. aufgeben, sich entsagen. se démettre, se défaire de; renoncer à. § zrzekł śię prawa swego do tego.
Źrzeię. ⎫ reifen, reif werden; sich
Źrzeniam. ⎬ färben. commencer à mûrir; se colorer. § wina,
Źrzenieię. ⎭
iabłka, śliwy wnet źrzeć bedą; żyto iuż źrzeie; len iuż oźrzeniał.
Zrzenica. Augapfel. la prunelle de l'oeil. § okrążek zrzenice; albo kołeczko koło zrzenice.
iako zrzenice tego strzedz będę. ich werde dieses wie meinen Augapfel halten. je conserve cette chose comme ma prunelle.
* Zrznę, Rznę. schneiden. couper, tailler.
Zrzobek. *vid.* Zrzebiec.
Zrzodełko. Bächlein. petit ruisseau; petite fontaine.
Zrzodlisko. sumpfigter Bach der nicht fliesset; sumpfichter Ort. ruisseau croupissant, endroit marécageux. § bagniska są zdroiewiska bez wody ćiekącey.
Zrzodlisty. Quellenreich, voll Bäche. rempli de sources; plein de ruisseaux.
Zrzodłowy. ⎫ Bach-; einem Bach be-
Zrzodny. ⎭ treffend. de fontaine; qui apartient à une fontaine. § zrzodłowa woda.
Zrzodło. 1) ein Bach. 2) ein Quell. 3) fig. Quelle, Ursprung, Ursache, Anfang. 1) ruisseau, fontaine. 2) source. 3) source origine, *m.* principe, *m.* cause. § 1) zdroy we zrzodle ustawicznie śię wybiia; wielkie rzeki z małych śię poczynaią zrzodeł; zrzodło z fontany skok swoy wyprawuie; ze zdroiow wyskakuią zrzodła a ze zrzodeł strumienie ćieką. *2) zrzodło, zdroy tu wynika. 3) z zrzodła tego te niezgody wynikały.
Zrzucam, *v. m. F. zrzucę.* 1) herunter werfen, herunterstürzen. 2) herunter werfen seinen Reuter. 3) zusammenwerfen. 4) abwerfen, niederreißen, abbrechen, schleifen. 5) aufheben, rückgängig machen. 6) absetzen von einer Würde, eines Amts entsetzen. 7) abwerfen, abschütteln das Joch. 1) jetter du haut en bas; faire tomber, abatre, renverser; précipiter. 2) jetter bas son cavalier, le renverser par terre. 3) jetter ensemble, jetter en un tas. 4) rompre, abatre, renverser, mettre par terre, raser, démolir. 5) revoquer, défaire, casser, abolir, annuler. 6) déposer, dégrader, démettre, destituër, priver qu. de sa charge. 7) secouër le joug; se délivrer de la servitude, de l'opression. § 1) zrućić węborek na doł do wywrotu; zrzućił go z gory, z mostu. 2) koń zrzucaiący, koń go zrzućił. 3) zrzuć te kamienie do kupy. 4) zrzućić most, dom. 5) zrzućił kupno, testament, targ, umowę. 6) zrzucono go z godnośći, z urzędu. 7) iarzmo, posłuszeństwo zrućili.
zrzućić co z śiebie. etwas von sich werfen. secouër, jetter qu. ch. de soi-même. § płaszcz z śiebie zrzućił; zrzućił, zsadźił go z śiebie.
zrzućić kogo z tronu. einen entthronen, vom Throne stoßen. détroner; ôter qu. du trône.
zrzućić co na kogo. auf einen herunter werfen. renverser qu. ch. sur qu.
zrzucać; zrzucać pokarm; womitować. sich brechen. vomir; rendre par haut; rendre gorge.
zrzućił w bok zaiąc. der Haase hat einen Absprung gemacht. le liévre a donné le change.
zrućić śię. 1) sich herunter stürzen. 2) zusammen schießen, zusammen legen. 1) se précipiter; se jetter d'un lieu élevé en bas. 2) faire une collecte; se cotiser; boursiller, liarder. § 1) zrzućić śię ze skały. 2) zrzućmy śię braćia na iego ratunek.
Zrzucanie, zrzucenie. 1) das Herabwerfen. 2) Aufhebung eines Contracts. 3) das Absetzen vom Amt, Entsetzung des Amtes. 1) l'action de jetter du haut en

en bas; abatement. 2) cassation, abolition. 3) déposition; privation d'une charge.

zrzucanie, *womitowanie*. das Brechen, Erbrechen. vomissement.

Zrzucony. 1) herunter geworfen. 2) abgesetzt vom Amt. 3) aufgehoben als ein Vertrag. 1) jetté en bas; précipité. 2) 2) déposé, destitué, privé de sa charge. 3) défait, cassé, annulé, revoqué, aboli.

zrzucony z tronu. vom Thron gestoßen. détroné.

Zrzynam co, *v. m. F. zerznę*. abschneiden, herunterschneiden. lever, séparer, ôter avec un couteau.

Zsadzam, *v. m. F. zsadzę*. 1) herunter setzen. 2) abwerfen als das Pferd den Reuter. 3) abschütteln, abwerfen das Joch. 4) absetzen vom Amt. 1) mettre, poser du haut en bas; transporter en un lieu plus bas. 2) secouër, jetter de soi-même en bas. 3) secouër le joug. 4) déposer, destituër, démettre, priver qu. de sa charge. § 1) zsadź dźiećię ze stołka na źiemię. 2) koń go z śiebie zsadźił; przywalił mię był alem go z śiebie zsadźił. *3) zsadźić, zrzućić iarzmo z śiebie. 4) zsadzono, zrucono go z urzędu, z godnośći, z tronu.

Zsadzenie. 1) das Heruntersetzen. 2) das Abwerfen. 3) die Entsetzung; das Absetzen vom Amte. 1) l'action de poser, de mettre en bas son cavalier. 3) déposition; privation, déstitution d'une charge.

Zsadzony. 1) herunter gesetzt. 2) abgesetzt vom Amt. 1) mis en bas. 2) déposé, privé d'une charge.

Zśiadam, *v. m. F. zśiądę*. absitzen, absteigen. décendre de; mettre pié à (en) terre. § zśiądź z konia; zśiadł z woza, zśieść z okrętu.

zśiadać śię. gerinnen, zusammenlaufen als Milch. se cailler; se prendre; s'épaissir; se congéler; se condenser; se figer. § mleko śię zśiadło; maść na ćiepłym mieyscu śię zśieść nie może.

Zśiadanie. 1) das Absitzen. 2) das Gerinnen, das Zusammenlaufen. 1) décente; l'action de mettre pié à terre. 2) coagulation; condensation. § 1) zśiadanie z konia. 2) zśiadanie mleka, oliwy.

Zśiadło co czynić. gerinnen laßen, zusammen laufen laßen. cailler; faire cailler; coaguler; faire prendre qu. ch.

Zśiadłość. Satz, was sich gesetzt hat. sédiment, fondrilles, *f. plur.*

Zśiadły. geronnen; zusammen gelaufen. caillé; condensé, épaissi. § zśiadła krew.

zśiadłe mleko. geronnene Milch. caillé, *m.* du lait caillé.

Zśiekać co, *F. zśiekam*. zusammenhacken. déchiquerer, découper; hacher, couper en plusieurs morceaux; couper fort menu.

Zśiekanie. das Zusammenhacken. l'action de hacher ensemble, de déchiqueter.

Zśiekany. zusammengehackt. haché ensemble, déchiqueté.

Zskakanie, zskakiwanie. das Herunterspringen. l'action de sauter en bas.

Zskakuię, *v. m. F. zskoczę*. 1) herunterspringen. 2) sich herunter stürzen. 1) sauter de haut en bas; sauter dessus. 2) se précipiter. § 1) zskoczył z łożka, z piętra na źiemię. 2) zskoczył ze skały w morze.

Zskoczenie. Sprung von einer Höhe. un saut d'une hauteur en bas.

Zstaię śię. } *vid.* Stawam śię.
Zstawam śię. }

Zstaie, } *v. m. F. zstanę*. zureichen, zulangen. sufire; être assez, être sufisant. § zstaie mi czasu sił mi zstanie; poki mi wieku zstawać będźie; kupił iedwabiu ile do sznurka zstało; nie zstanie to, tego.
Zstawa, }

byle tylko zstawało. wenn es nur zureicht. pourvuqu'il soit assez.

zstaie mię na to. ich bin dieser Sache gewachsen; ich habe Kräfte darzu. je suis capable, je suis en état de; j'ai des forces sufisantes pour.

Zstąpienie. Herunterschreitung. décente, l'action de décendre. § zstąpienie do piekła.

Zstarzały. steinalt. décrepit; fort vieux; cassé de vieillesse.

Zstarzeć śię, *F. zstarzeię*. 1) veralten, steinalt werden. 2) bey etwas alt werden, veralten. 1) parvenir à un âge décrepit. 2) blanchir, vieillir, devenir vieux dans un emploi. § 1) w sławie śię zstarzał i ośiwiał. 2) zstarzeie na tym urzędźie; zstarzał śię na naukach.

Zstatecznieć, *F. zstatecznieię*. sich setzen; gesetzt werden; ernsthaft werden. devenir sérieux; devenir posé, rassis.

Zstawiam co, *v. m. F. zstawię*. 1) heruntersetzen. 2) in den Keller laßen; einschroten, einkellern. 1) décendre une chose; mettre, poser en bas; transporter en un lieu plus bas. 2) encaver, mettre en cave. § 1) zstaw dzban ze stołu na ławę. 2) zstawić wino do piwnicy.

Zstępo-

Zstępowanie. das Herunterschreiten, Heruntergehen. décente; action de la personne qui décend. § zstępowanie na doł.

zstępowanie z drogi. Abweichung vom Wege. détour du chemin.

zstępowanie sukna. das Einlaufen des Tuchs in der Presse. racours, rétrècissement du drap sous la presse.

Zstępowane sukno. gepreßtes, eingelaufnes Tuch. du drap resserré.

Zstępuię, *v. m. F. zstąpię.* 1) herabsteigen, herunter schreiten. 2) herunter stürzen. 1) décendre, aller de haut en bas. 2) décendre, se précipiter. § 1) Chrystus Pan trzećiego dnia zstąpił do piekła; zstępować na doł. 2) gory zstąpćie a zakryyćie mię od twarzy rozgniewanego Boga.

zstępować z drogi. vom Wege abgehen, abweichen. se détourner de son chemin.

zstępować, zgęszczać sukno. Tuch einlaufen lassen. rétrécir, resserrer le drap en le moüillant.

zstępuie śię sukno w praśie. das Tuch läuft in der Presse ein. le drap se resserre, apetisse, se rétrécit sous la presse.

zstępuiących na doł porządek. die absteigende Geschlechts-Linie. droite ligne, ligne directe; ligne des descendans. § w porządku na doł zstępuiących są syn, wnuk, prawnuk.

Zsycha śię, *v. m. F. zeschnie.* austrucknen. devenir sec et dur; se désecher. § mur, statek śię iesżcze nie zeschnął.

Zszyćie, zszywanie. Zusammennähung. l'action de coudre ensemble.

Zszyty, zusammengenähet. cousu ensemble.

Zszywam co, *v. m. F. zszyię.* zusammennähen. coudre une chose avec l'autre; coudre ensemble.

Ztąd, *adv.* 1) von hier, von dieser Stelle. 2) daher, daraus. 1) d'ici, de ce lieu. 2) delà, d'où. § 1) ztąd rodem; daleko ztąd do miasta. 2) ztąd to pochodźi; ztąd kłotnie powstały.

idź ztąd. gehe von hier weg. tirez vous en delà; retirez vous d'ici.

ztąd i zowąd. von hier und von dar. par ici et par là; de ce côté et d'autre.

ni ztąd ni zowąd. 1) weder von hier noch von dar. 2) weder aus dieser noch aus einer andern Ursache. 1) ni de ce côté ni de l'autre. 2) ni par cette raison ni par l'autre.

Ztamtąd, *adv.* von dannen, da von dem Orte her. delà, de ce lieu, de cet endroit là. § ztamtąd przyszedł.

Zto, *adv.* zulänglich, genung; dieses Zuwort wird selten gebraucht. sufisanment, assez; *on trouve cet adverbe rarement.* § mam zto śił; iest mu zto pieniędzy.

Ztwardziały. verhärtet, hart geworden. devenu dur et solide; endurci.

Zub, Zubię. *vid.* Zob, Zobie.

Zubożeć, *F. zubożeię.* verarmen. devenir pauvre; s'apauvrir.

Zubożenie. Verarmung. apauvrissement.

Zubożony. verarmet. apauvri.

Zubożyć, *F. zubożę.* arm machen. apauvrir; rendre pauvre.

Zubr. Biesam-Stier, wilder Ochs. bison, un beuf sauvage.

Zubrzyna. Biesam-Ochsen-Fleisch. du bison; la chair de bison.

Żucham. } gnabern,
Żuchlę, *chle, chlał, chleli.* } langsam kauen, ein wenig kauen. mâcher lentement, mâchonner, grignoter, gruger.

*Żuchel, *g. żuchla,* kęs. ein Bißen. un morceau. § day mi żuchel chleba.

*Zuchwa, czeluść. Kinnlade, Kinnbacken. mâchoire.

*Zuchwała. } ein Frevler; frecher, un-
Zuchwałca. } verschämter Prahler. un éfronté; vanteur témeraire; morgueur; témeraire moqueur.

zuchwała. vid. Zuchwalstwo.

Zuchwale, *adv.* freventlich, frevelhaft, unverschämt. éfrontément, témerairement; avec témerité.

Zuchwalić śię na kogo. trotzen, freveln; vorsetzlich einen scheren. morguer, braver, défier, outrager qu; faire tort ou injure, faire la morgue à qu.

Zuchwałość } Frevel, Frechheit. té-
Zuchwalstwo. } merité, morgue, éfronterie. § zuchwalstwo hańbę przynośi, *prov.*

zuchwalstwo, upor choroby. Hartnäckigkeit einer Krankheit. opiniâtreté d'une maladie.

Zuchwały. frevelhaft, frech. témeraire; plein de témerité; insolent, éfronté.

Żućie. das Kauen. le mâcher; mâchement; mastication, l'action de mâcher.

*Zuczam kogo, *v. m. F. zuczę,* przyuczam. einen zu etwas anhalten, gewöhnen. acoutumer, dresser, apliquer qu. à.

zuczyć śię do czego. sich zu etwas gewöhnen. s'acoutumer, s'habituër à qu. ch.

Zufan, łyżka żelazna z dźiurkami. ein Schaum-Löffel. écumoire.

Zufka. ein Süppchen. bouillon.

zufkę klepie w garku. er schmelzt arme Ritter. il croupit dans la misére; il arrache sa vie; il ronge sa litiére, son ratelier.

Żuię, *żuie*, *żuł*. kauen. mâcher.

Żuława. 1) das Marienburgische Werder zwischen zwey Armen der Weichsel. 2) ein Werder; Stadt-Dörfer, Stadt-Gebiet, Weichbild. 1) étenduë du païs au dessus de Marienbourg située entre deux bras de la Vistule. 2) ban-lieuë, taille, territoire, *m.* ou les villages qui apartiennent à une ville. § 1) iest teraz na żuławie. 2) żuława Gdańska, Elbiąska.

żuława strzelcza. Schieß-Werder, Schieß-Garten. bute, place où tirent les chevaliers de l'arquebuse.

Żuławianin. Insaß eines Werders. habitant d'un village qui apartient à une ville.

Żunt. der Ore-Sunt in Dänemark. le détroit du Sund en Danemarc.

Żupa. 1) Salz-Bergwerk. 2) Salz-Niederlage, Salz-Haus, Salz-Factorey. 3) Bergwerk, Erzt-Grube. 1) mine de sel; carriére de sel. 2) magazin de sel; grénier à sel; gabelle, saunerie. 3) mine, miniére. § 1) żupa Wieliczka, Bocheńska, Bydgostka; kopanie żup solnych. 2) z żup sol suchedniowa wydawana bydź ma. 3) żupy śrebrne.

Żupan, *g. a.* ein Supan, Polnischer Manns-Unterrock. zupan; robe de dessous pour homme à la Polonoise.

Zupełnie, *adv.* vollkommen, gänzlich. tout à fait, entiérement, à plein, pleinement, parfaitement, totalement.

Zupełność. Gänzlichkeit; das Ganze. le tout; la totalité. § tak w zupełności iako i w szczególności; weź iaie w swoiey zupełności.

** Zupełnowładny. Ober-Herrschaftlich. souverain, absolu, indépendant.

zupełnowładna zwierzchność. Ober-Herrschaft, Ober-Herrschaftliche Gewalt, ungebundene Regierung. souveraineté, pouvoir absolut.

Zupełny. vollkommen, ganz. entier, parfait, achevé, acompli, total.

zupełny kolor. volle, satte Farbe. couleur pleine, couleur chargée.

zupełnego iest rozumu. er ist vollkommen bey Verstand. il a son bon sens. § niezupełnego iest rozumu.

Żupnik. Salz-Bergwerk-Richter. Juge des Salines; Inspecteur pour le grénier à sel.

Żupny. Salz-Werk-, zum Salz-Werk gehörig. de saline; pour le sel; pour les grénier à sel, du grénier à sel. § Pisarz żupny.

Żur. die Säuer; ein Teig der mit Wasser und Sauerteig zugerichtet ist. levure; eau et farine mêlées avec un peu de levain.

Żurnica. *vid.* Bućień ziele.

Żuty. gekaut. mâché.

Zuzanka. } Suschen. Suson, petite Susanne.
Zuzka. }

Zuzanna. Susanne. Susanne, nom de femme.

Żużel, *f.* } 1) Schlacken im Erzt. 2) die Rose am brennenden Licht. 1) lope; crasse, ordure de métaux. 2) nouvelle, bouton fort rouge et fort vif qui se forme dans la méche de la chandelle lorsqu'elle est alumée.
Żużelica. }

żużel kamienna. Bimstein. pierre ponce.

Żużelowaty. schlackigt, voller Schlacken. pailleux, crasseux, plein de lopes.

Zwada. Zank, Streit. querelle, débat, brouillerie, prise.

ani do zwady ani do rady. er taugt zu nichts; er ist weder zum Degen noch zur Feder tüchtig. il n'a ni bouche ni épron.

Zwadliwy. zänkisch. querelleux, hargneux.

Zwadzam, *v. m. F. zwadzę.* Zank anrichten, zusammen hetzen. brouiller les gens; sémer la discorde entre. § zwadził baby.

zwadźić się z kim. sich zanken, in einen Zank gerathen. se brouiller, se quereller, rompre avec qu.

Zwadzca. } Zänker, Händelmacher. quereleur, brouillon, celui qui aime à quereller.
Zwadca. }
* Zwayca. }

* Zwalam, *v. m. F. zwalę*, zezwalam. bewilligen. consentir.

Zwalam, *v. m. F. zwalę.* 1) herunter wälzen, herunter stürzen. 2) einen von einer Last befreyen. 3) auf einen schieben, wälzen eine Last; einen mit etwas belästigen. 4) auf einen die Schuld schieben, einem solche aufbürden. 5) häufen. 6) heben; aus dem Wege räumen. 1) rouler de haut en bas; renverser qu. avec un fardeau qu'on roule en bas. 2) décharger, délivrer qu. de. 3) charger, surcharger qu. de; imposer trop sur qu; acabler qu. de. 4) faire retomber, mettre le tort, jetter, rejetter sur qu. une faute. 5) acumuler, entasser qu. ch. sur. 6) ôter, lever, trancher. § 1) zwalić kamień wielki z gory, nieprzyiaciela z wału kłodźinami. 2) zwalił z nie-

z niego ten ćiężar. 3) zwalił na mnie wielki ćiężar, kłopot. 4) ieden na drugiego zwalał; zwalamy upadek w raiu na białą płeć. 5) wiele robot na iednę kupę zwalił. 6) pierwszą trudność zwaliwszy do drugiey idę.

wszystko śię na mnie zwaliło. alles liegt mir auf dem Halse. j'ai toutes les afaires sur mes bras.

Zwalczyć kogo, *F. zwalczę.* überwältigen, überwinden. assujetir, vaincre.

Zwaliska, *plur.* eingefallnes Gebäude, die Rudera, ein Uiberbleibsel eines Gebäudes. les décombres; les débris d'un bâtiment. § widźiałem zwaliska zamku tego sławnego

Zwalisty. 1) leicht zum herunterwälzen. 2) lang abhangend. 1) aisé à rouler en bas. 2) long et pendant. § 1) zwalisty to bałwan bo okrągły. 2) niedźwiedź ma zwaliste kudły.

Zwalniam, *v. m. F. zwolnię.* 1) nachlassen, nicht zu straf machen. 2) gelinder machen, lindern, mäßigen, mindern. 3) laulicht machen. 1) relâcher, débander un peu, lâcher une chose qui est trop tendue. 2) relâcher de; modérer, tempérer, diminuër. 3) faire tiédir, rendre tiéde. § 1) zwolniy trochę strony. 2) pierwsza kwadra mrozu zwolni. 3) zwolnić wodę.

zwolnieć, F. zwolnieię. vid. Wolnieię.

Żwanie, żućie. das Kauen. mâchement, mastication.

Zwanie. das Nennen, Benennen. l'action de nommer, d'apeller.

Żwany. gekaut. mâché.

Zwany. genannt. nommé, apellé.

Zwartokąt. Meßk. scharfer Winkel. *Géom.* angle aigu.

Zwarzam co, *v. m. F. zwarzę.* 1) zusammenkochen. 2) schweißen, zusammen lothen. 1) cuire, faire bouillir ensemble. 2) brasser, corroier, souder; joindre par le moïen de la soudure deux piéces de métail.

Zwątlam co, *v. m. F. zwątlę.* schwächen. afoiblir; rendre plus foible, énerver, débiliter.

Zwątleć, *F. zwątleię.* geschwächt werden. s'afoiblir, perdre ses forces.

Zwątlenie. Schwächung. afoiblessement, débilitation.

Zwątlony. geschwächt. afoibli, énervé, abatu.

Zwątpić, *F. zwątpię.* verzagen, die Hofnung verlieren. desespérer de; perdre l'espérance. § zwątpił o zwyćięstwie.

zwątpić o sobie. verzweifeln, in Verzweiflung gerathen. se desespérer, tomber dans le desespoir.

Zwątpienie o czym. Verzweiflung, Verzagung. desespoir.

Zwątpiony. verzweifelt. desespéré; qui a perdu toute espérance.

Żwawie, żwawo, *adv.* gar zu hitzig, zu heftig. avec véhémence, impétueusement.

Zwawiedło. der erste Magen der wiederkäuenden Thiere. herbier; le prémier ventricule des bêtes qui ruminent.

Żwawość. übertriebener Eifer; Hitze, Heftigkeit. véhémence; zèle outré; impétuosité; emportement.

Żwawy. sehr hitzig; zu heftig. véhément, violent; emporté, impétueux, fougueux.

* Zwayca. *vid.* Zwadca.

Zwę, *zwie, zwał.* nennen. nommer. § zwą go Doktorem.

zwą go Piotrem. man heißet ihn Peter. on l'apelle Pierre.

zwać śię. sich nennen. se nommer.

Zważam, *v. m. F. zważę.* 1) abwiegen. 2) erwegen. 1) peser; achever de peser. 2) peser, considérer, examiner. § 1) zważ ten towar ieźli 10 funtow waży. 2) rzecz tę dobrze zważyć trzeba.

wszystko dobrze zważywszy. wenn man alles reiflich überleget. tout bien considéré.

Zważenie. 1) Abwiegung. 2) Erwegung. 1) l'action de peser. 2) considération, réflexion.

Zważony. 1) gewogen. 2) erwegt, überlegt. 1) pésé. 2) pésé, consideré, examiné.

Zwęszyć co, *F. zwęszę.* 1) auswittern, ausspühren. 2) merken, riechen, gewahr werden. 1) éventer, quêter, trouver à la piste. 2) flairer, haleiner, préssentir, apercevoir. § 1) pies zwęszył zaiąca. 2) zwęszył u babki złoto.

Zwężam czego, *v. m. F. zwężę.* schmäler machen. étrécir, rétrécir, faire plus étroit. § zwężyć tey deski trzeba.

Zwężanie, zwężenie. Schmälerung. étrécissement, l'action de rétrécir. § zwężanie słupow ku gorze.

Zwężony. schmäler gemacht. rétréci, étréci.

Zwiady. *vid.* Wzwiady.

Zwiaska, Zwiaskowy. *vid.* Związka, Związkowy.

Zwiastować co, *F. zwiastuię.* in der Gottesgelahrtheit: verkündigen. *terme de*

de Téologie: annoncer, publier. § zwiaſtowały nieba ſprawiedliwość iego.

Zwiaſtowanie. Theol. die Verkündigung einer göttlichen Sache. *Téol.* anonciation.

zwiaſtowanie Panny Maryi. die Verkündigung Mariä. l'Anonciation; fête de l'Anonciation.

Związanie. 1) Zuſammenbindung. 2) Verbindung, Zuſammenhang. 1) l'action de lier; liaiſon, *f.* 2) liaiſon, *f.* connéxion. § 1) związanie więźnia, paku, towarow. 2) związanie przyczyn czego.

Związany. 1) gebunden. 2) verbunden, verpflichtet. 3) verzogen, in einen Zug gebracht als die Anfangs-Buchſtaben eines Nahmen. 1) lié; ſerré. 2) lié, obligé, redevable. 3) mis en chifre, entrelaſſé, comme les lettres initiales d'un nom dans un chifre. § 1) niewolnik powrozem związany. 2) ściſłą związany iestem obligacyą. 3) książę Pruſkie odebrał chorągiew od Zygmunta Auguſta z czarnym Orłem litery S. A. związane na pierśiach maiącym.

związane kotwice herb. Wappenk. zwey Anker. *Blaſ.* deux ancres.

Związek, *g. związku.* } Band womit
Związka. } etwas zugebunden wird. lien, lieure, ce avec quoi on lie une choſe. § związek nićiany, iedwabny; tęgim związać związkiem.

związek. 1) Verbindung, Zuſammenhang. 2) Band als der Liebe. 3) Lige, Conföderation, Bund. 1) connéxion, liaiſon, *f.* connéxité. 2) lien, liaiſon, *f.* union comme de l'amour. 3) ligue, aliance, conféderation. § 1) związek słow, materyy; bez żadnego piſze związku. 2) związek przyiaźni, miłośći, towarzyſtwa. 3) niektore Woiewodztwa związek uczynili; związek rozwiązać; w związek wſtąpić.

związek małżeński. das Ehe-Band. lien conjugal; lien du mariage.

związku w tey mowie niemaſz. es iſt kein Zuſammenhang in dieſer Rede. ce diſcours n'a point de ſuite, de liaiſon.

związki, plur. Heilk. Fäſerlein, Zäſerlein. *Médec.* filamens, menus filets. § związki we krwi, w nerwach.

Związkowy, *adj. et ſubſt.* conföderirt; ein Conföderirter. conféderé; un conféder.

Zwiędło czynić, zwiędłym czynić. verwelken laſſen. flétrir; faner.

Zwiędłość. Verwelkung; Eigenſchaft eines verwelkten Krauts. flétriſſure; qualité d'une herbe flétrie.

Zwiędły. verwelkt. flétri, molette.

Zwiędnąć, *F. zwiędnieię.* verwelken. ſe flétrir, ſe faner, ſe ſécher.

Zwiednienie, uwiednienie. Verwelkung. flétriſſure, l'action par laquelle une herbe ſe flétrit.

Zwiedzam, *v. m. F. zwiedzę,* ziezdźić, pokreśić świat, kraie. fremde Länder beſuchen, durchwandern. voir du païs, viſiter, parcourir les païs étrangers, faire voiage; voïager. § po drodze zwiedzał Pańſkie dwory; cudze zwiedźił kraie.

zwiedźić się w czym. Erfahrung in etwas haben. étre verſé en; avoir une parfaite expérience de qu. ch.

Zwiedzenie. 1) das Beſuchen fremder Länder. 2) Ausflug der jungen Vögel aus dem Neſt. 1) le voïage dans un païs éloigné; l'action de voïager. 2) la ſortie de petits oiſeaux de leur nid. § 1) zwiedzenie świata, cudzych kraiow barzo pożyteczne. 2) gniazdowiec po zwiedzeniu drugich zoſtaie się na gniezdźie.

Zwiedzony. beſucht, durchgewandert. parcouru, viſité comme un païs.

Zwiękſzam co, *v. m. F. zwiękſzę.* vergrößern. engroſſir.

Zwiękſzeć, *F. zwiękſzeię.* größer werden. s'engroſſir.

Zwieram co, *v. m. F. zewrę.* 1) zuſammen fügen, verbinden, zuſammenſchlagen. 2) anſpornen, die Sporen geben. 3) Jäger. die Hunde zuſammen koppeln. 1) lier, joindre, cloüer enſemble. 2) talonner, piquer le cheval, lui donner de l'épron. 3) *Chaſſe:* coupler, atacher les chiens enſemble. § 1) zewrzeć balki, deski gwodźiami. 2) zwarłszy konia oſtrogami pędźił do niego. 3) pſy zwierać.

zewrzeć się. 1) mit einem anbinden. 2) auffieden, zu ſieden anfangen. 3) zuſammenlaufen, gerinnen als die Milch. 1) venir aux priſes, aux mains; ſe prendre, s'ataquer à qu; ſe ſerrer, ſe ſaiſir l'un l'autre. 2) ſe prendre, commencer à bouillir. 3) ſe prendre, ſe cailler comme le lait. § 1) Polacy ſzabel zażywaią zwarſzy się z nieprzyiaćielem; tak ćiasno się zewrą; gdyśmy się potym zwarli; w ſrogą i długą woynę zwarł się z nami. 2) woda w kotle się iuż zwiera.

zwiera śię rana. die Wunde schließet sich. la plaïe se renferme, se consolide, se reprend.

Zwierćiadło. 1) ein Spiegel. 2) fig. Spiegel, Beyspiel. 1) miroir. 2) *fig.* miroir exemple, *m.* § 1) mizgać śię w zwierćiedle. 2) Cycero krasomowcom za zwierćiadło służy; przeyrzyy śię w tym zwierćiedle.

Zwierćiadłowy. } 1) Spiegel=. 2) das
Zwierćiedlny. } Spiegel=Machen betreffend. 1) de miroir. 2) spéculaire; qui regarde l'art de faire des miroirs. § 1) śkło, ramy zwierćiedlne.

kamień zwierćiadłowy. Katzen = Stein, Frauen = Eis. pierre spéculaire.

Zwiercieć, *F. zwiercę.* 1) bohren, einbohren. 2) reiben, zerreiben mit einer Keule. 1) trouër, percer avec un perçoir. 2) broïer, piler. § 1) zwierćiał tramy, dyle; zwierć ze dwa dźiury. 2) iuż mak w donicy zwierćieli.

Zwierćiedlnictwo. Spiegelmacher = Kunst. spéculaire.

Zwierćiedlniczka. Spiegel-Händlers, oder Spiegelmachers=Frau. miroitiére, femme de miroitier.

Zwierćiedlnik. Spiegel=Macher, Spiegel=Händler. miroitier; ouvrier marchand qui fait et vend des miroirs.

Zwierćiedlny. *vid.* Zwierćiadłowy.

Zwierszenie. Kriegsbank. der Wall=Gang. *Fortif.* terre-plein, *m.*

Zwierz. 1) wildes, grimmiges Thier. 2) ein Thier. 3) ein großes See = Thier. 1) bête féroce. 2) bête, animal. 3) une grande bête marine. § 1) lew iest zwierz ogromny. *2) zaiące, kroliki kaczki i zwierza (zwierzęta) insze. 3) morze pełne zwierza.

Zwierzątko. ein Thierlein. bestiole; petit animal.

Zwierzam śię, *v. m. F. zwierzę.* einem etwas anvertrauen, sich einem vertrauen. confier, commettre à la fidelité, à la discretion de qu; se confier à qu. § zwierz mi śię tey taiemnicy; zwiersz mu śię.

*Zwierzch. *vid.* Wierzch.

Zwierzchni. 1) Ober=. 2) äußerlich. 1) d'enhaut. 2) extérieur, de dehors. § 1) zwierzchnie mieszkanie; zwierzchnia i spodnia suknia; zwierzchnie i spodnie zęby. *2) Bog ludźie więcey wedle serca niźli zwierzchniego, powierzchniego kształtu sądźi.

robota zwierzchnia. Bewegung zur Gesundheit; Motion. éxercice, *m.* qu'on prend à cause de sa santé; l'action de se donner du mouvement. § zwierzchnia robota strawienie dobre czyni.

Zwierzchność. 1) die Obrigkeit, die Vorgesetzten, die Obern. 2) Herrschaft, Ober=Aufsicht. 1) magistras, *plur.* supérieurs, *plur.* 2) supériorité, commandement, puissance, domination, empire, *m.* gouvernement, surintendance, charge de commander. § 1) zwierzchność zakazała; każdy zwierzchnośći swoiey bądź posłuszny; za pozwoleniem zwierzchnośći. 2) zwierzchnośći swoiey źle zażyć.

zwierzchność duchowna. geistliche Obrigkeit. bras séculier; Magistras qui font les ordonnances du Juge Eclésiastique.

zwierzchność, rząd mieć nad czym. die Ober=Aufsicht über etwas haben; etwas régieren, führen. présider à; avoir la charge, la conduite de; étre le prémier, le chef; commander, conduire.

zwierzchność komu dać nad czym. einem die Aufsicht über etwas geben; einen zum Vorgesetzten einsetzen. donner la charge, la surintendance de qu. ch. à qu.

zwierzchność komu świadczyć. einen für seinen Herrn erkennen; sich einem unterwerfen. reconnoître qu. pour maitre; se soumettre sous la puissance de qu.

zwierzchnośći zażyć, dobyć. seine Oberherrschaft ausüben, sehen lassen. éxercer, faire valoir, faire voir sa puissance; user de son autorité, faire un acte de supériorité.

Zwierzenie śię komu czego. Anvertrauung. confiance; l'action de se confier à qu. de qu. ch. § zwierzenie śię komu sekretu, pokładu.

Zwierzony. anvertraut. confié.

zwierzona rzecz. anvertraute Sache. chose confiée.

Zwierzę. ein Thier. animal, bête. § zwierzęta w leśie, w morzu.

Zwierzęcy. thierisch. animal; de bête; d'animal.

zwierzęca gwiazda. der Abend = Stern. l'étoile du soir.

Zwierzyna. Wildprett. venaison, *f.* la chair de bête sauvage qu'on mange.

zwierzyna ptasza. Weid = Werk, Vogel=Wild. gibier.

rożna zwierzyna. allerhand Wildprett. sauvagine.

zwierzyna to teraz. das ist jetzo ein seltnes Wildprett. on n'en trouve pas à douzaine; cela est rarissime.

Zwierzyniec, *g. zwierzyńca.* 1) Thier-Garten. 2) der Thier-Kreis am Himmel. 1) ferrail, parc, où l'on enferme les bêtes sauvages. 2) le zodiaque, l'écharpe céleste.
zwierzyniec zaięczy, ein Hasen-Garten. garenne; lieu où l'on enferme les liévres.
Zwierzynny. Wildpretts-. sauvagin; qui regarde la venaison. § smak zwierzynny; mięso zwierzynne.
Zwieśieniec, *g. zwieśieńca.* (*cymbalaria*) źiele skalne. Art eines Krauts. sorte de plante.
Zwieśinosek źiele, *g. a.* (*horminum*) Scharlach, Scharley. ormin, orvat.
zwieśinosek wielki pachnący; *szałwia świętego Jana.* (sclarea, matris sylva) Garten-Scharlach. toutebonne, ormin qu'on cultive aux jardins.
Zwieśistoćiąg. *vid.* Stawnoprostownica.
Zwieśisty, zawieśisty. abhangend, hangend. pendant. § ogar zwieśiste ma uszy.
Zwieszam co, *v. m. F. zwieszę.* herabhängen, herunter hängen, herunter laßen; hängen laßen. décendre, faire décendre, baisser, abaisser; pendre, mettre plus bas une chose qui étoit plus haut.
zwiesza pies ogon. der Hund hängt den Schwanz. la queuë pend au chien; le chien a baissé la queuë.
zwieśił nosa, *nos.* er hängt die Nase. il baisse sa crête; il baisse le menton.
zwieśić głowę. den Kopf hängen. pancher la tête.
Zwietrzałość. Verwittrung. évaporation.
Zwietrzały. verwittert. évaporé, fade, éventé.
Zwietrzeć, *F. zwietrzeie.* verrauchen, verwittern, schaal werden. s'évaporer, s'éventer.
Zwietrzyć co, *F. zwietrzę.* ausspühren, auswittern. haleiner, éventer, découvrir.
**zwietrzyć śię*, *zarażić śię.* angestecket werden. s'infecter, étre infecté de.
Zwietszały. *vid.* Zwietrzały.
*Zwietszeć. *F. zwietszeie.* *vid.* Zwietrzeć.
Zwiężienie, zwożenie. das Herunter- oder Zusammenfahren. le transport de haut en bas, où la voiture de beaucoup de choses en un lieu.
Zwieżiony. 1) herunter gefahren oder geführt. 2) zusammen gefahren. 1) voituré de haut en bas. 2) voituré de bien des endroits en un lieu. § 1) zwieźione z gory kamienie. 2) zwieźione zewsząd na iarmark towary.
Zwięźliwie, Zwięzło, *adv.* auf eine bündige Art, nachdrücklich, kurz gefaßt. laconiquement, précisement. § zwięźliwie choć z prętka mowi.
Zwięźliwość. Zwięzłość. Bündigkeit, Nachdruck, Kürze. laconisme, *m.* connéxion, énergie, connexité. § zwięźliwość w mowie; styl powinien mieć zwięźliwość.
Zwięźliwy. bündig, kurz, nachdrücklich. laconique, court, resserré, serré, énergique. § styl zwięźliwy.
Zwięzuię co, *v. m. F. zwiążę.* 1) binden, zubinden. 2) zusammenbinden. 3) Jäg. mit den Klauen faßen, halten. 1) lier, serrer, renoüer. 2) lier, atacher ensemble. 3) *chasse:* tenir sous ses serres; serrer avec la main ou les grifes. § 1) związał snop; w kłąb chłopa związał, zwiąż tę wstęgę w rożę. 2) związać dwa czołny, konie. 3) sokoł zaiąca związał.
związać głowę chustką. den Kopf mit einem Tuch binden. embeguiner la tête, l'enveloper d'un mouchoir.
związać śię z sobą. ins Handgemenge gerathen; einander anfallen. en venir, en étre aux prises, venir aux prises, aux mains avec qu; se prendre, s'ataquer, se serrer, se saisir l'un l'autre. § potym śię z sobą związali.
Zwiężyćiel. ein Binder. lieur, celui qui lie.
Zwiiacz. Haspler, Aufwinder. dévideur.
Zwiiaczka. Hasplerin, Aufwinderin. dévideuse.
Zwiiam co, *v. m. F. zwinę.* 1) zusammenwickeln, wickeln, zusammenlegen oder schlagen. 2) haspeln, aufwinden, wickeln als Zwirn auf etwas. 3) abwinden, abwickeln. 4) einwickeln. 5) aufrollen, zusammenrollen. 6) abdanken ein Kriegs-Volk. 1) amasser, mettre une chose pliable en rond, en peloton. 2) dévider le fil, le mettre en peloton, en écheveau. 3) dévider, défaire le fil de dessus d'une chose sur laquelle il étoit dévidé. 4) enveloper, mettre qu. ch. dans une envelope. 5) rouler une chose pliable ou dépliée. 6) réformer, congédier, licentier, retrancher, casser les troupes. § 1) zwin sznurek; zwinął powroz. 2) zwiiać iedwab na wrzećiono, na motowidło, na (w) kłąbek. 3) zwiiać iedwab z kłębka, z motowidła. 4) zwin to w chustkę, w papierek. 5) zwiiać chorągiew, materyą, papier w trąbkę. 6) zwinąć woysko, regiment, chorągiew.

zwiiać świeczek. einen Wachs-Stock wickeln. mettre une bougie en pain; faire un pain de bougie.
zwiiać na cewkę. spulen, auf eine Spule winden. bobiner, trêmer; dévider le fil sur la bobine.
zwiiać co na rękę. etwas auf die Hand wickeln. plier qu. ch. sur la main. § zwiiać na rękę wstęgę, galon.
zwiiać papier. Papier zusammenrollen. rouler, recoquiller du papier.
zwiiać włosy w papierki. die Haare zum Kräuseln aufwickeln. papilloter; mettre les cheveux en papillotes.
zwiiać żagle. die Seegel streichen, einbinden, herunterlassen. déréndre, plier, abaisser, baisser les voiles.
zwiiać się. sich zusammen wickeln. se mettre en rond. § zwiia się gadzina, listek drzewny.
wąż się zwiia w kręgi, w zatoki. die Schlange wickelt sich zusammen. le serpent love, se plie en cercle.
zwinąć się w kłąb. sich wie ein Taschen-Messer zusammen kaulern. se tenir en peloton, se mettre en tapon.
włosy się w kędziorki zwiiaią. die Haare rollen sich, kräuseln sich, laufen zusammen. les cheveux se recoquillent, se mettent par boucles.
zwiia mi się. es wird mir übel; ein Brechen kommt mir an. j'ai envie de vomir.
zwiiać się do nog czyich, pod nogi czyie. einem zu Fuße fallen. se prosterner devant qu; se jetter, se mettre aux piez de qu.
Zwiianie. 1) das Zusammenwickeln. 2) Bauk. Schnecke, Schnirkel. 1) l'action de dévider du fil, ou de rouler une étofe. 2) *Archit.* volute.
zwiianie włosow. das Aufwickeln der Haare. papillotage, *m.*
zwiianie się kędziorkow. die Krausung der Haare. recoquillement des cheveux.
zwiianie się na wnętrzu. Ekel; das Aufstoßen des Magens, Uibelkeit. nausée; bondissement, soulevement de coeur.
Zwiiany. Zwiniony. Zwity. } 1) aufgewickelt, gewunden. 2) zusammen gewickelt, zusammen gelegt, zusammen gerollt. 3) eingewickelt. 1) dévidé. 2) mis en rond; roulé. 3) envelopé. § 1) nici zwite. 2) powroz, papier zwiniony. 3) w płatek zwiniony pierścień.
zwiniony. abgedankt als Soldaten. réformé, cassé comme les troupes. § zwiniona chorągiew, kompania.
zwiianym sposobem; zatokami okrągłemi. in die Runde gelegt. d'une forme pliée, entortillée en cercle; spiralement.
Zwinienie. Zusammenwicklung, Zusammenrollung. l'action par laquelle on a mis une chose en cercle ou en forme de rouleau. § zwinienie czego w trąbkę; zwinienie czego w kręgi.
zwinienie woyska. Abdankung der Kriegs-Völker. réforme, licenciement, reduction des troupes.
Zwionąć, *F. zwionę.* wegwehen. soufler qu. ch. de qu. ch.
Zwiotszeć, *F. zwiotszeię.* vermodern, verfaulen. heudrir, pourrir.
Zwłaczam co, *v. m. F. zwłokę.* 1) verschieben, aufschieben. 2) aufhalten, verweilen. 1) tirer en longueur; diférer, reculer, tirer, retarder, prolonger, trainer. 2) amuser qu. sur le tapis; trainer qu; faire atendre long tems, amuser une personne par des vaines promesses.
zwłaczać czas. von einer Zeit auf die andre, von einem Tag auf den andern schieben. remettre de jour en jour; diférer de jour en jour, de jour à l'autre; tirer de long.
Zwłaczanie. die Verzögerung. retardement, reculement, prolongation.
Zwłaszcza, *adv.* zumahlen, zugeschweige, insonderheit, vornehmlich, bevoraus. d'autant plus, principalement, sur tout.
Zwleczony. 1) herunter geschleppt. 2) aufgeschoben, verschoben. 1) entrainé en bas. 2) trainé, diféré, retardé, prolongé. § 1) zwleczony po wschodach. 2) zwleczony, odłożony dzień, zwleczona sprawa.
Zwlękam. *vid.* Zwłaczam.
Zwlekanie czasu. Verzögerung, Verschiebung. retardement, délai, prolongation du tems.
Zwłoczę, *F. zewłokę,* zewłaczam. 1) herunter schleppen, herunter reißen. 2) herumschleppen. 3) ausziehen ein Kleid. 1) trainer, tirer en bas; arracher qu. de force d'un lieu. 2) trainer, entrainer, mener avec force. 3) dépouiller, deshabiller, ôter les habits. § 1) zewłokł, zwlokł go z woza na doł. 2) zwłoczył go koń. 3) zwłoczyć szatę, koszulę.
zwłacza wąż z siebie skorę. die Schlange streift ihren Balg ab. le serpent pose sa peau, est en muë, quite sa dépouille.
zwłoczyć z siebie szatę. sich ausziehen, sich auskleiden. se dévetir, se deshabiller.

zewlec z śiebie żądze. seine Begierden ablegen, solchen entsagen. se dépouiller, se défaire de toute envie, de toutes ses passions. § zewlec z śiebie mamy żądze i chćiwośći ćielesne.

Zwłoczenie szaty. Ausziehung eines Kleides; Entkleidung. l'action de deshabiller.

zwłoczenie na doł. das Herunterschleppen. l'action de trainer, d'arracher en bas.

* Zwłoczyćiel, odwłoczyćiel. Verzögrer. celui qui difére, qui tarde.

Zwłok. 1) ausgezogenes Kleid. 2) abgestreifte Schlangen = Haut. **3) Beute, Raub von einem geschlagenen Feinde. 1) dépouille, l'habit qu'une personne avoit sur le corps. 2) dépouille de serpent. **3) dépouille, butin qu'on remporte des enemis qu'on a batus.

Zwłoka. Verzug, Verzögerung, Aufschub. délai, retardement, remise d'afaire.

Zwłoszeć, F. *zwłoszeię.* zum Italiäner werden; Italiänische Sitten annehmen. devenir Italien; sentir l'Italien.

Zwłoszały. der zum Italiäner geworden ist, der welsche Sitten hat. dévenu Italien; qui a des maniéres des Italiens. § zwłoszały Polak.

Zwodnica. / Zwodźićielka. } Verführerin, Kupplerin. femme qui séduit; maquerelle; messagere d'amour.

Zwodniczy. verführerisch. séduisant, trompeur. § zwodnicza nauka.

Zwodnik, / Zwodzca, / Zwodźićiel, } Verführer. séducteur, abuseur, corrupteur. § zwodzca ludźi.

Zwodzę, *v. m. F. zwiodę.* 1) zusammenführen, zusammenbringen. 2) herunterführen. 3) ablösen, abführen als eine Besatzung. 4) verführen, verleiten, betrügen. 1) ramasser, assembler, rassembler, faire assembler, faire venir plusieurs personnes en un lieu. 2) faire décendre; conduire, mener du haut en bas 3) relever comme une garnison d'une place. 4) séduire, supplanter, tromper, corrompre. § 1) zwiodł wszystkich Doktorow do chorego; swoich żołnierzy pozwodźił. 2) zwiedź go świecą na doł. 3) zwieść wartę, załogi z fortecy. 4) zwiodłeś mię szalbierzu; zwodźisz corkę moię do złego.

zwieść bitwę. eine Schlacht liefern wollen. présenter, donner, livrer une bataille.

zwieść woynę w kray iaki. den Krieg in ein Land bringen. porter la guerre dans un païs.

zwodźić śię czym. sich von etwas verführen lassen. se laisser séduire par; s'abuser, se tromper; se laisser entrainer à une erreur.

zwodzą śię ptacy. die jungen Vögel fliegen aus dem Nest. les petits oiseaux dénichent; ils quitent le nid.

Zwodźićiel. *vid.* Zwodnik.

Zwodźićielka. *vid.* Zwodnica.

Zwołanie, zwoływanie. Zusammenfoderung. convocation; l'action d'assembler, de convoquer quelque assemblée. § zwołanie mieszczan.

zwoływanie psow trąbą. das Zusammenrufen der Jagd = Hunde mit dem Jäger= Horn. forhus; l'action de forhuer, d'assembler les chiens avec un cor.

* Zwolę, zezwalam. willigen, bewilligen. consentir.

* Zwolenie, zezwolenie. Bewilligung. consentement.

Zwolenica. in geistlichen Sachen: eine Jüngerin, Schülerin. *terme de pieté:* aprentisse, celle qui aprend.

Zwolennik. in geistlichen Sachen: Jünger, Nachfolger. *terme de dévotion:* aprenti, diciple.

Zwolnieć, F. *zwolnieię. vid.* Wolnieię.

Zwolniały. / Zwolniony. } 1) verschlagen, lau, laulicht. 2) lau, kaltsinnig, nachgelassen. 1) tiéde, qui est entre le froid et le chaud. 2) tiéde, relâché, atiédi.

Zwolnienie. 1) Laulichkeit, das Verschlagen. 2) Nachlaßung, Laulichkeit. 1) tiédeur, *f.* l'action de faire tiéde une chose liquide. 2) tiédeur, atiédissement, relâchement. § 1) zwolnienie zimney wody. 2) zwolnienie w pracy, w staraniu.

Zwolna, *adv.* nach und nach; langsam, sachte. peu à peu, lentement, doucement, bellement.

Zwolony. beredet, eingenommen, gewonnen. gagné, persuadé. § zwoleni słuchacze.

zwolony syn. an Kindesstatt angenommener Sohn. fils adoptif.

Zwoływam, *v. m. F. zwołam.* 1) zusammenrufen. 2) die Jagd = Hunde mit dem Horn zusammen rufen, zusammen blasen. 1) convoquer, assembler. 2) forhuer, appeler, assembler les chiens de chasse. § 1) zwołał szlachtę na ziazd. 2) zwołać psy.

Zwoływanie. *vid.* Zwołanie.

* Zwono, Dzwono. eine Rad = Felge. jante.

Zwora. eine Klammer, Zwinge, Band von Holz oder Eisen. cheville, crampon,

pon, lien de bois ou de fer, dont on joint des piéces de bois.
zwora dla psow. vid. Sfora.
Zworuię, sworuię. zusammen klammern. lier, atacher avec des crampons ou avec des chevilles; cramponner; cheviller.
zworawać psy. vid. Sforuię.
Zwoz zboża. Einsammlung der Feld-Früchte, Einfuhr der Erndte. levée, cueillette, dépouille, recolte; transport de la recolte dans les gréniers.
Zwożę, *v. m. F. zwiozę.* 1) zusammenfahren, zusammenführen. 2) herunter führen oder fahren. 1) transporter, mener de divers endroits en un lieu. 2) voiturer, transporter en chariot de haut en bas. § 1) zwieziono zewsząd prowianty; kupcy towary na iarmak zwieźli. 2) zwieź te kamienie z gory; iuż kule i prochy z wałow zwożono.
zwozić zboże. das Getreide einführen. engranger, mettre les blez en grange.
wszystko mu się zwieźie. alles gehet ihm für genoßen aus. tout lui passe; il fait tout impunément. § zwiozło mu się to.
nie zwieźie mu się to. es wird ihm nicht für genossen hingehen; er wirds büßen müssen. il le païera; il païera bien cher cette faute; il n'en sera pas quite.
Zwożenie. *vid.* Zwieźienie.
Zwożna rola, Rędźina. fetter Acker. nuë, terre grasse.
Zwracam, *v. m. F. zwrocę.* vomiren; sich brechen, sich übergeben. vomir; rendre gorge. § ckliwo mi iakbym miał zwroćić.
zwroćić się. wieder zu der Materie schreiten, von der man geredet hat. reprendre son discours, le fil de son discours; recommencer son propos. § zwracam się, wracam się do moiey materyi.
Zwracanie, zwrocenie. das Vomiren, Brechen. vomissement. § lekarstwo ckliwość i zwracanie czyniące.
zwrocenie się. die Schreitung zu seiner vorigen Rede. retour à son propos; reprise de son discours. § zwrocenie się do mowy o stałośći.
Zwyćięski. Sieges-, siegerisch. triomphal; de triomphe, victorieux. § zwyćięskie liczy palmy, wieńce, łupy; osadźić zwyćięskie chorągwie.
zwyćięski upominek. Sieges-Geschenk. prix de la victoire.
zwyćięski wiersz; zwyćięska piosnka. Sieges-Gedicht. vers, poëme, *m.* chant, poësie sur une victoire.
zwyćięski znak; pamiątka zwyćięstwa. Sieges-Zeichen. des trophées, *m.*
zwyćięski fest; tryumf. ein Triumph. un triomphe.
Zwyćięstwo. Sieg. victoire. § zwyćięstwo naywiększe z śiebie; zwyćięstwo otrzymał; zwyćięstwa śię ścigaią.
Zwyćiężam, *v. m. F. zwyćiężę.* 1) überwinden, den Sieg davon tragen. 2) überwinden, überstehen. 3) übertreffen; überlegen seyn. 1) vaincre; étre victorieux, remporter la victoire; surmonter. 2) vaincre, surmonter. 3) avoir le dessus; passer, surpasser qu. en § 1) zwyćiężył woysko nieprzyiaćielskie, przećiwnika. 2) zwyćiężył te trudnośći, namiętnośći swoie; daie śię zwyćiężyć. 3) zwyćiężył go w tey nauce.
zwyćiężać się; zwyćiężać śiebie samego; przełamać śię w czym. sich selbst überwinden. vaincre ses passions; se vaincre soi-même; se surmonter; l'emporter sur soi-même.
Zwyćiężanie, zwyćiężenie. die Uiberwindung. l'action de vaincre; victoire. § zwyćiężanie nieprzyiaćioł, afektow swoich.
Zwyćiężca. Uiberwinder. vainqueur.
Zwyćiężczyna. Uiberwinderin. vainqueuse.
Zwyćiężny. 1) überwindlich. 2) siegerisch. 1) surmontable; aisé à vaincre; qui n'est pas invincible, qu'on peut vaincre. 2) victorieux. § 1) nie tak łacno zwyćiężnego zawoiował nieprzyiaćiela. *2) zwyćiężna, zwyćięska ręka; zwyćiężny wienec.
Zwyćiężony. überwunden. vaincu, surmonté. § zwyćiężony zostaię.
Zwyczaię kogo do czego, *i, ił.* gewöhnen, anhalten. acoutumer qu. à.
zwyczaię śię. sich gewöhnen. s'acoutumer à.
* Zwyczaienie. *vid.* Zwyczayność.
Zwyczay. 1) Gewohnheit. 2) angenommene Weise, Angewohnheit. 1) coutume, usage, *m.* 2) acoutumance, habitude. § 1) zwyczaiu odstąpić; w każdey rzeczy zwyczay wiele może; zwyczay pospolity i prawa postanowiły; zwyczay od wszystkich przyięty stoi za prawo. 2) zwyczay, nałog ten ma; zwyczay zły, dobry.
zwyczay woienny. Kriegesgebrauch. la coutume, la pratique, la raison de guerre. § ustąpił z zamku pod rozwinionemi znaki i bębny i inną woyskowym zwyczaiem muzyką.
zwyczay taki iest; tak śię zachowuie. so ist es gebräuchlich; so will es der Gebrauch

brauch haben. l'uſage le veut ainſi; c'eſt la mode, la coutume.

z zwyczaiu to wychodźi. dieſes kommt ab, es iſt nicht mehr gebräuchlich. cela s'en va hors d'uſage; cela eſt hors d'uſage; cela n'eſt pas plus la coutume.

ma w zwyczaiu to czynić. er iſt gewohnt dieſes zu thun. il a de coutume de faire cela.

zwyczay to iego. das iſt ſeine Gewohnheit. c'eſt ſon ordinaire; c'eſt ſa maniére d'agir ordinaire.

według zwyczaiu twoiego. nach deiner Gewohnheit. à vôtre ordinaire.

według teraźnieyſzego zwyczaiu. nach der ietzigen Weiſe. à la moderne.

według zwyczaiu. } gewöhnlicher Maße. ordinairement; ſelon la coutume.
Zwyczaynie, *adv.* }

*Zwyczayność. die Gewöhnlichkeit; Beobachtung einer Gewohnheit. l'obſervation d'une coutume.

Zwyczayny. 1) gewöhnlich. 2) erfahren, geübt. 3) gebräuchlich. 1) uſité, ordinaire, fréquent, commune. 2) expert, acoutumé à; conſommé, acompli en. 3) receu, uſité, conſacré à quelque ſcience. § 1) zwyczayne rzeczy nie czynią podźiwienia; zwyczayne słowo; zwyczayną iechać drogą. 2) zwyczayny żeglarz, doktor. 3) słowo rzemieślnikom zwyczayne.

zwyczayna to. es iſt gewöhnlich. c'eſt l'ordinaire; il eſt ordinaire; il arrive d'ordinaire.

Zwykłam. } pflegen, die Gewohnheit haben. avoir coutume; avoir de coutume; étre acoutumé. § zwykła u mnie bywać; nie zwykłeś tego czynić.
Zwykłem. }

iak to zwykło. wie es zu gehen pflegt. comme il va; à l'ordinaire.

zwykło śię to ſtawać. das pfleget zu geſchehen. cela arrive ordinairement.

* * *

Das *praeſens* dieſes *verbi* hat wie ein *praeteritum* drey *genera*, zwykłem, zwykłam, zwykło, die andern *tempora* ſind außer dem *praeterito* zwykłałem nicht gebräuchlich. *Le préſent de ce verbe a comme un préterit trois genres*, zwykłem, zwykłam, zwykło; *ſon préterit eſt* zwykłałem, *les autres tems ſont hors d'uſage.*

Zwykły. gewöhnlich, gebräuchlich. reçu par coutume, uſité, ordinaire.

Zwyſz, zwyż, *f. obſ.* die Höhe. une hauteur.

w zwyż; na wzwyż. *vid.* Wzwyż.

*Zwyżſzam, *v. m. F.* *zwyżſzę.* 1) die Oberhand bekommen. 2) gewinnen, profitiren. 1) avoir l'avantage; avoir le deſſus, l'emporter ſur. 2) gagner, profiter.

Zybet, } *g. a.* eine Zibet-Katze. civette, animal qu'on trouve aux païs étrangers.
Zybuczek, }

zybet, g. u. Zibet, eine wohlriechende Materie von dieſem Thiere. civette, une odeur très-agréable qu'on prend de cet animal.

Zybetowy. } Zibet-. de civette. § zybuczkowe piżmo.
Zybuczkowy. }

Żyćie. 1) das Leben. 2) Leben, Lebens-Lauf, Lebens-Wandel. 1) vie. 2) vie, le cours de la vie. § 1) ſkroćił ſobie żyćie; żyćie iego tylko na włoſku wiśiało. 2) w żyćiu moim tego nie słyſzałem; natura łacne żyćie ludźiom dała; żyćie nędzne prowadźi.

kto żyćie ſwoie odważy cudzego ieſt panem. wer ſein Leben waget, hat das Leben eines andern in ſeiner Gewalt. qui mépriſe ſa vie eſt toujours maitre de celle d'autrui.

grać w koſtki o żyćie. um das Leben ſpielen. tirer au ſort qui perdra la vie.

przez całe żyćie moie. in meinem ganzen Leben. de toute ma vie.

żyćie ſtraćić. das Leben verlieren. perdre le jour, la vie.

Życzę, *czy*, *czył.* 1) gutes gönnen; wohl wollen; günſtig ſeyn. 2) anwünſchen, wünſchen. 3) rathen, gerne ſehen. 1) n'envier pas qu. ch. à qu; vouloir du bien à qu; afectionner, favoriſer qu. 2) ſouhaiter à qu. une bonne ou mauvaiſe fortune. 3) conſeiller, vouloir. § 1) życzy mi. 2) życzę mu tego ſzczęśćia, tego nieſzczęśćia, tego honoru; życzyć komu zdrowia, ſzczęśćia do czego; ſerdecznie życzę, aby Naywyżſzy. 3) życzę byś piſał do niego.

nie życzy mi. er iſt mir nicht günſtig. il me veut du mal.

życzyć ſobie. wünſchen, begehren. déſirer; avoir envie; ſouhaiter. § życzę ſobie to kupić; życzyli ſobie go mieć krolem.

Życzenie. Anwünſchung. gratulation, félicitation, ſouhait; l'action de ſouhaiter. § życzenie komu ſzczęśliwego powodzenia do czego.

życzenie ſobie czego. das Gerneſehen; das Verlangen. déſir, ſentiment d'une perſonne qui déſire. § życzenie ſobie przyiaźni czyiey.

Życzli-

Życzliwie, *adv.* günstig, gewogen. favorablement; avec afection.

Życzliwość. Wohlwollen, Gewogenheit, Gunst. afection; faveur, *f* bienveillance. § doznałem życzliwośći twoiey.

Życzliwy. 1) gewogen, günstig. 2) gewogen, ergeben. Dieses Wort wird von hohen und niedrigen Personen gebraucht. 1) afectionné; ataché, prospère, propice, favorable; adonné. 2) afectionné. *Ce mot se dit en matiére de compliment et de civilité par des personnes supérieures et inférieures.* § 1) życzliwym mi zawsze byłeś. 2) Waszey Krolewskiey Mośći życzliwy i wierny poddany; piszę śię Was Pana życzliwym i uniżonym sługą.

Żyd. 1) ein Jude. 2) ein Klecks in der Schrift. 3) Stänker, der wie ein Jude stinket. 1) Juif. 2) paté, *m.* pochon d'ancre; ancre tombé sur le papier. 3) jocrisse, püant, vilain, salope, souillon. § 1) słysz żydźie; żydźi mieszkańcom barzo szkodliwi; żyd dawno szalbierz, *prov.*

rachuymy śię iak żydźi, miłuymy śię iak braćia. richtige Rechnung erhält Freundschaft. les bons comtes font les bons amis.

żyda tam iakiegoś chowaią. es steckt was geheimes dahinter. il y a anguille sous roche; il y a de l'ordure dans la flûte.

żyda zakrawać. Jüdische Sitten an sich nehmen. judaïser; suivre les moeurs des Juifs.

Żydło, żywność. Lebens-Unterhalt; Lebens-Mittel. vie, nourriture; vivres, *m. plur*, viande. § lud iest pracowity małego i ladaiakiego żydła.

**Żydowin. ein gelehrter Jude. un Juif savant. § Jozef żydowin tak pisze.

Żydowka. eine Jüdin. une Juive.

Żydowski. Jüdisch. Judaïque, Juif; qui est de Juif. § żydowska zbożnica.

żydowska ulica, gdźie żydźi mieszkaią. Juden-Gaße. Juiverie; ruë des Juifs.

żydowskie iagody. vid. Balsamka.

po żydowsku. 1) auf Jüdische Art. 2) in Jüdischer Sprache. 1) à la Judaïque; à la Juive. 2) en langue Judaïque.

Żydowstwo. 1) Judenschaft. 2) Judenthum, Jüdische Lehre. 1) les Juifs. 2) le Judaïsme.

Zydźię. Juden-Kind. enfant de Juif.

Zygielgarn, nići do pakowania. starker Bindfaden. fil-agor, grosse ficelle; seizaine.

Żyię, żyie, żył. 1) leben. 2) leben, unsterblich seyn. 3) wachsen, von Bäumen, Kräutern. 4) leben von etwas; sich mit etwas nähren. 5) leben, sich aufführen. 6) leben; ein Leben führen. 7) leben, sich aufhalten. 8) glimmen. 1) vivre; avoir la vie; étre en vie; jouïr de la vie. 2) vivre, durer, étre immortel dans la mémoire des hommes. 3) croitre; vivre d'une vie sensitive. 4) vivre, se nourrir, subsister; gagner de quoi vivre. 5) vivre en; mener, passer une vie de; se conduire. 6) faire, mener une vie. 7) vivre, demeurer, séjourner. 8) étre caché, n'étre pas éteint entiérement, brûler un peu. § 1) żyie iesżcze, nie umarł; żyy długo, żyy szczęśliwie; żył trzy lata; żyie wiek długi. 2) krol ten, pamięć, sława iego wiecznie żyć będźie. 3) drzewa, źioła żyią gdy rostą. 4) żyć z zarobku, z rzemiesła, z maiętnośći swoiey, z swego grosza; nie było w pustyni o czym żyć. 5) żyie świętym człowiekiem, iako Swięty, iako człowiek; żyie z nim iak przyiaćiel. 6) nędzny, ubogi wiek żyie; żyie dobrze, kosztownie, rozpustnie. 7) żył w Paryżu trzy lata. 8) ogień iesżcze żyie (tle) w popiele, w prochnie, w knoćie; węgle w zarzewiu żyią.

tanio tu żyć. hier lebt man wohlfeil. il fait bon vivre dans ce païs là.

żyć dźień za dźień. in den Tag hinein leben. vivre sans souci; vivre au jour la journée.

niech żyie. es lebe. vive. § niech żyie krol nasz.

poki żyię takiey rzeczy nie widźiałem. in meinem Leben habe ich so etwas nicht gesehen. de ma vie je n'ai pas vû telle chose.

żyiący, żywy. lebendig. vivant, vif.

iako Bog żyie. so wahr Gott lebet. vive Dieu.

Żyła. 1) eine Ader. 2) eine Ader im Holz, im Marmor. 3) Erzt-Ader, Erzt-Gang. 1) veine; vaisseau qui contient le sang. 2) veine, filet dans le bois, dans le marbre. 3) veine, rameau d'un métail dans les mines. § 1) krew śię po żyłach rozlewa. 2) żyła drzewna, kamienna, marmurowa. 3) żyła kruszcowa, złota, śrebrna.

żyła w liśćiu drzewnym. eine Rippe, Ader im Baum- oder Kraut-Blatt. côte.

żyła w papierze. Streif im Papier. raie dans le papier.

żyła wodna. Waßer-Gang. veine d'eau, conduit d'eau.

żyły cyckowe. die Milch-Adern. veines lactées.

żyła głowna. die Haupt-Ader. veine céphalique.

żyła kleiowata; mufzkułow koniec żylafty, kleiowaty; ściegacz. eine Flächſe eines Muſcels. tendon, queuë d'un muſcle.

żyła krewna, krew maiąca. eine Blut-Ader. veine; vaiſſeau plein de ſang.

żyła lochowata. die Hohl-Ader. veine cave.

żyła krwotoczna; żyła złota. die Gold-Ader, Rücken-Ader. veine et artére hémorroidale.

żyły w pierśiach. die Bruſt-Adern. les rameaux, les venules de la poitrine.

żyła oćiekła, nadęta, oćiekaiąca w golemiech. die Krampf-Ader in den Schenkeln. variſſe; veine enflée aux jambes.

żyła pulſowa, oddechowa, duchowa. Puls-Ader. veine artérieuſe; artère.

żyła pulſowa wielka. die große Puls-Ader, die Herz-Ader. aorte.

żyła ſucha, biała bezkrewna; nerwa. Nerve, Spann-Ader. nerf. § w mozgu zaczyna śię żył wſzyſtkich ſuchych zebranie, ktore potym przez paćierze krzyżowe parami na tę i owę ſtronę wychodzą.

żyła ſzyyna. die Hals-Ader. veine de cou; veine jugale.

żyły urynne. die Harn-Gänge ſo zur Blaſe gehen. urétere, *m.* deux conduits de l'urine pour la paſſer des reines dans la veſſie.

żyła wielka. die Pfort-Ader. veine porte.

żyły uśćie, gdźie śię z drugą łączy. die Mündung einer Ader wo ſie ſich mit der andern vereiniget. anaſtomoſe; l'endroit où une veine ſe joint avec l'autre.

żyły otworzenie dobrowolne. die Eröffnung einer Ader im Leibe. ouverture d'une veine dans le corps après laquelle vient un flux de ſang.

żyły otworzenie gwałtowne; żyły zerwanie. Sprengung einer Ader. rupture d'une veine.

żyły nadęćie, ſtwardnienie. Uiberbein. ganglion, une tumeur inégale qui ſe forme ſur les nerfs.

Żylaſty, żyle podobny. gleich einer Ader. qui reſſemble à une veine.

Żyleniec, *g. żyleńca.* źiele żyłowatego korzenia, żyłom pomocne. (*phrynion, neuras, acidoton, poterion*) ein gewiſſes Kraut ſo den Adern dienlich iſt. ſorte de plante propre aux incommoditez des veines.

Żyliſty, z żył. 1) adrig, nervicht. 2) aus Sennen verfertiget. 1) veneux; nerveux; plein de nerfs. 2) fait de nerfs. 1) żyliſte ręce. 2) żyliſty kańczug.

Żyłka. Aederlein. petite veine, venule, rameau, petit filet de veine, de nerf.

Żyłkowaty. adrig. plein de petites veines.

Żyłny. Ader-. de veine.

żylna choroba. Nerven-Kranheit. nerfs ofenſez, douleurs de nerfs.

lekarſtwo na żyłną chorobę. Nerven-Mittel. médicament néuritique.

Żyłowato, *adv.* nervicht, adricht. avec beaucoup de veines ou de nerfs.

Żyłowatość. aderichtes, nervichtes Weſen. qualité nerveuſe et veineuſe.

Żyłowaty. 1) aderig, voll Adern und Nerven. 2) geädert, ſladrig; vom Holz und von Steinen. 1) nerveux; plein de veines et de nerves. 2) veineux, veiné, ſemé de veines; *en parlant des arbres et des pierres.* § 1) żyłowate ma ręce. 2) żyłowate źiele, drzewo.

Zyſk, *g. u.* Gewinſt, Profit, Vortheil. gain, profit; lucre, *m.* provenu. § zyſk niesłuſzny ſzkodą grozi, *prov.* zyſku ſzukać, zabiegać; zyſk ſobie z czego czynić; zyſk to przynośi; zyſk brać, mieć z czego; zyſku barzo pilny.

zysku w tym niemaſz. dabey iſt kein Gewinn. il n'y a point de repriſe à cela.

z zyskiem, adv. mit Profit. avec profit.

zysk. } das Gewinnen,

Zyſkanie, zyſkowanie. } das Profitiren. l'action de gagner.

zyskanie prawa, ſprawy. Gewinnung eines Proceſſes. gain d'un procès; gain de cauſe.

*Zyſkam. *vid.* Zyſkuię.

Zyſkownie, *adv.* 1) nützlich, mit Nutzen. 2) auf eine gewinnſüchtige Art. 1) d'une maniére lucrative, avec profit. 2) d'une maniére intereſsée. § 1) zyſkowniey towary na ſeymie przedawać. 2) nayzyſkowniey z ſwoiemi poſtępuie przyiaćiołmi.

Zyſkownik. 1) ein Gewinnſüchtiger. 2) Gewinner, der den Nutzen von einer Sache hat. 1) un homme intereſsé, qui met tout à ſon profit. 2) gagneur, qui a gagné, qui a remporté le profit d'une afaire.

Zyſkowny. 1) vortheilhaftig, nützlich. 2) vortheilhaftig, eigennützig, gewinnſüchtig. 1) lucratif, profitable, qui apporte du profit; ſur quoi l'on gagne. 2) intereſsé, qui aime fort le profit; âpre au gain; avide de gagner.

Zyſkuię,

Zyſkuię, *zyskuie*, *zyskał*. *Zyſzczę, *ſzczy*, *ſzczył*. gewinnen, profitiren. gagner, profiter; faire du profit; tirer, faire quelque gain. § zyſkał talar na tym towarze; gracze zyſkał zyſkał krzyczą.

ani zyskuię ani ſzkoduię. ich gewinne und verliere nichts dabey, ich habe dabey weder Nutzen noch Schaden. je n'y prends ni mets; je n'y perds ni gagne.

Zyſzczek, *g. zyſzczku*. kleiner Gewinn. grimelinage, *m*. intéret de chien; petit gain.

Zyſzka. im Spott: Schieler, Schielwippe. *par moquerie*: un bigle; homme loûche, qui a les yeux de travers.

Zytawa. Zittau, eine Stadt in der Ober-Laußnitz. Zitau, ville en Haute-Luſace.

Żytny, rzany. Korn-, Rocken. de ſeigle. mąka żytna, chleb żytny.

robak żytny. Korn-Wurm. charenſon, un inſecte qui mange les grains.

*Żytko. Żyto. Korn, Rocken. du ſégle. § pſzenica w żyto śię obracać zwykła; kto ma żytko ma wſzytko, *prov*.

żyto podłe. ſchlechter Rocken. ſégle maigre.

Żyw, *vid*. Żywy.

Żywcem, *adv*. lebendig. vif; tout vif. § żywcem ſpalony złoczyńca.

żywcem poymać, *złapać*. lebendig fangen. prendre qu. vif. § żywcem poymanie.

zabić albo żywcem go poymać kazano. man hat befohlen ihn todt oder lebendig zu liefern. on donna ordre de le prendre mort ou vif.

Żywica. Harz. réſine; poix réſine. § żywicą napuſzczam, trąćić.

żywicą napuſzczony. mit Harz gepicht. enduit de réſine.

żywica terebintowa. Terpentin. réſine de térébinte; du térébinte.

żywica ſosnowa. Fichten-Harz. torche, barras, goudran, goudron, réſine de ſapin.

Żywićiel. Ernährer, Erhalter. celui qui nourrit.

Żywićielka. Ernährerin. celle qui nourrit.

Żywiczaſty. dem Harz gleich. ſemblable à la réſine.

Żywiczka źiele, *vid*. Żywiec.

żywiczka źiele, *iwinka mnieyſza*. (chamaepitis prima) Je länger je lieber; Schlag-Kräutlein, Feld-Cypreß. yvette, ive muſquée.

żywiczka większa. (chamaepitis altera) große Feld-Cypreß. la grande yvette.

Żywiczny. harzig. réſineux; plein de réſine.

Żywię. 1) nähren; Nahrung, Speiſe geben. 2) ernähren, erhalten. 3) Kriegsw. Pardon, Qvartier geben, das Leben ſchenken. 4) leben; wird nur im *praeſenti* ſtatt żyię gefunden. 1) nourrir, donner des allimens pour vivre. 2) entretenir, faire ſubſiſter, ſuſtenter qu. 3) *guerre*: épargner; donner quartier, donner la vie à; faire grace de vie à. 4) vivre; *dans ce ſens on le trouve ſeulement au préſent au lieu du verbe* żyię. § 1) żywi mię i dźieći moie. 2) to rzemiesło człeka nie wyżywi. 3) nie żywili żadnego, ktorego tylko do ręku doſtali; mieſzkańcow żywiono, ale oſady przy żyćiu nie zachowano. *4) żywi, żyie ieſzcze.

żywiący. 1) ernährend. 2) lebend. 1) nourriſſant, qui nourri. 2) vivant.

żywić śię. 1) ſich nähren. 2) von etwas leben, ſich erhalten; ſich mit etwas ernähren. 3) *fig*. leben, dauren. 1) ſe nourrir; prendre des alimens pour vivre. 2) gagner ſa vie à qu. ch; vivre de, ſubſiſter par quelque métier. 3) *fig*. ſe nourrir, vivre, durer. § 1) żywić śię chlebem i nabiałem. 2) żywi śię przepiſowaniem, ręczną robotą. 3) ſerce ktore śię tym żywiło nie miało inney odelgi.

żywi śię przy nim. er hat ſeinen Unterhalt bey ihm, er lebt auf ſeine Koſten. il vit ſur ſes crochets, à ſes dépens, ſur ſa bourſe; il tire, il a ſa ſubſiſtence, ſon entretien de lui.

Żywiec źiele, *g. żywca*. żywiczka; żywiec polny (*ſideritis quarta*) die vierte Art des Glied-Krauts. la quatriéme eſpèce de la crapaudine.

żywiec skalny. vid. *żywokoſt skalny*.

Żywienie. Ernährung, Erhaltung. l'action de nourrir; entretien, ſubſiſtance.

Żywignat. *vid*. Żywokoſt.

Żywioł. eine Urſtufe, ein Uranfang, ein Element. elément.

Żywiołowy. elementariſch, die Elemente betreffend. elémentaire; qui eſt d'elément.

*Żywnie, *adv*. ungemein, ſehr. extraordinairement, très. § żywnie mi śię ta kśiążka ſpodobała.

Żywność. Nahrung. nourriture, aliment; tout ce qui nourri le corps. § day mierną żywność ćiału twoiemu; żywność zęby miołą.

żywność ziemie. Nahrung so die Erde giebet. nourriture que donne la terre.

żywności. Lebens-Mittel. les vivres, *m.* les munitions de bouche; subsistance, victuailles, *f. plur.*

żywnością opatrzyć. verproviantiren, mit Lebens-Mitteln versehen. ravitailler, aprovisionner, avitailler.

żywnością opatrzenie. Verproviantirung; Versehung mit Lebens-Mitteln. aprovisionnement, ravitaillement, avitaillement.

żywności służący. zu den Lebens-Mitteln gehörig. touchant les alimens, les vivres; alimentaire.

żywność piśmienna. Feuer, Nachdruck, Leben einer Schreibart. énergie, feu.

Żywo, *adv.* 1) lebendig. 2) frisch, lebendig, feurig. 1) vif; tout vif. 2) vivement, vertement, d'une maniére vive; vaillamment, vigoureusement. § 1) żywo, żywcem go spalono, złapano. 2) żywo śię za niego uiął, do niego śię interesował.

żywo nieprzyiaćiela wsparli. sie haben den Feind tapfer zurück getrieben. ils ont poussé vertement l'enemi.

co żywo. was nur lebet; alle Welt, ein jeder. toutes les ames vivantes; tout le monde; chacun; tous les gens. § co żywo na woynę trąbiło; co żywo w rozkoszach śię nurzyło; co żywo bieży, ućieka.

puść mię żywo. schenke mir das Leben, lasse mich beym Leben. épargnez moi; faites moi la grace de la vie, donnez moi quartier.

iako żywo. 1) bey Menschen-denken; so lange die Welt stehet. 2) so wahr ich lebe; wahrlich. 1) de mémoire d'homme; depuis que le monde est monde. 2) vertu de ma vie; vraiment; en verité. § 1) iako żywo tak zawsze było; iako żywo to nie było. 2) iako żywo nie był u mnie, nie dał mi pieniędzy.

Żywoćina, żywa rzecz, żywe. jede Sache die ein Leben hat. chose vivante. § słowo zwierzę iest powszechność człowieku i niemym żywoćinom pospolita; żywoćina wodna, ziemna.

Żywokost, żywygnat, kosztywał żiele. (*symphytum, consolida major*) Wall-Wurz. simphitum; grande consoude; consire, oreille d'âne.

żywokost modry; głowienki modre albo czarne. (consolida minor) Braunelle. prunelle.

żywokost czerwony; głowienki czerwone. (solidago, consolida media; bugula) Golden-Günsel. herbe au charpentier, moïenne consire, bugle.

żywokost skalny; żywiec skalny. (symphytum petraeum) die letzte Art dieses Krauts. la derniére espèce de simphitum.

Żywopłon, żywożioł, żywa płonka, chrośćina albo żielsko. (*aeschinomene*) Sinn-Kraut. sensitive, herbe pudique ou honteuse.

Żyworodny. das lebendige Brut ohne Eyer gebähret. vivipare, qui fait ses petits tout vifs. § iest to ptak żyworodny; niektore ryby są żyworodne.

Żywość. 1) Leben, lebendige Kraft. 2) Leben, Munterkeit, Feuer. 1) faculté vitale; qualité vivifique; mouvement vitale. 2) vivacité, vigueur, *f.* activité; le feu d'esprit, verdeur, *f.* § 1) żywość serca. 2) żywość młodego wieku; człowiek pełny żywośći; bierze żywość z muzyki.

Żywot. *g. a.* 1) die Bär-Mutter, der Mutter-Leib. 2) das Leben. 3) die Lebens-Zeit. 4) Lebens-Lauf, Leben, Thaten eines Menschen. 5) Lebens-Art, Stand. 6) das Leben; die Kraft des Wachsthums in Bäumen, Pflanzen. 7) Leben, Vergnügen, Sache die man werth hält. 8) die Gesundheit. 9) der Bauch, der Leib. 1) uterus, matrice; le ventre, le sein de la mére. 2) la vie. 3) vie; cours de vie; vivant; tems qu'on a à vivre. 4) vie; l'histoire, les actions d'une personne pendant sa vie. 5) vie; un genre de vie; maniére de vivre. 6) végétation, ame végétative; faculté végétative; la vie d'une chose inanimée comme d'une plante. 7) vie; délices, *f. plur.* chose qu'on estime. 8) santé. 9) ventre, *m.* estomac. § 1) brzemienna w żywoćie płod nośi; żywot niewieśći, maćica albo mieysce płodu. 2) żywot, żyćie taki winowayca traći; o żywot mu idźie; darować kogo żywotem. 3) żywot, żyćie, pobyt na świećie; żywot iest żyć dobrze, choć krotko; żywota pragnie nie długiego ale dobrego. 4) żywot ludzki bieg do śmierći; żywot komedya; żywot pełen kłopotow; żywoty sławnych ludźi Plutarcha. 5) żywot zakonny, wieyski, żołnierski. 6) miasto dusze iest żywot w ziołach, w drzewach. 7) żywot to iego. *8) żywota, zdrowia iest słabego, czerstwego. 9) gryźienie w żywoćie; zatwardzenie żywota.

żywoty; żywoty Swiętych. Lebens-Beschreibungen der Heiligen. legende; un livre contenant la vie des Saints.

żywota miłość. Liebe zum Leben. l'amour de la vie.
za żywota iego. bey seinen Leben. de son vivant.
za żywota krola tego. beym Leben dieses Königes. du vivant de ce Roi.
Żywotnie, *adv.* auf eine belebte Art. d'une maniére animée ou vitale.
Żywotnik, *g. a.* kurzer Zippel-Pelz. une courte pelisse ou chamarre.
Żywotność. Kraft, Vermögen zu leben, Belebung. faculté de vivre; faculté vitale; vivification.
Żywotny. Lebens-; belebend; das Leben unterhaltend. vitale, vivifique, qui anime, qui donne, qui entretient la vie aux corps, qui les fait vivre; qui est le principe de la vie.
żywotne ciepło. natürliche Wärme. chaleur naturelle.
duchy żywotne. die Lebens-Geister. les esprits vitaux.
Żywotosprawny. der das Leben regiert. qui dirige la vie.
żywotosprawna gwiazda. der Geburts-Stern. étoile de naissance.
Żywotowy, do żywota należący. Lebens-; das zum Leben gehöret. de vie; qui apartient à la vie.
Żywożioł, *g. u. vid.* Żywopłon.
Żywy. 1) lebendig. 2) lebendig, thätig, frisch, munter. 3) lebendig, brennend, glimmend. 4) abgefeimt, recht, eingemacht. 1) vif, vivant. 2) vif; plein de force, plein d'ardeur; ardent; actif, éficace, verd. 3) ardent, alumé, brulant. 4) fiéfé, vrai, franc, achevé, véritable. § 1) biorę na świadectwo Sędźiego żywych i umarłych. 2) żywe zdrowie; żywa przyiaźń, nieprzyiaźń, ochota. 3) żywe węgle; żywy knot. 4) błazen to żywy.
żywy to obraz oyca swego. er ist ein lebendiges Bild seines Vaters. c'est la vivante image de son pére.
na żywego Boga. beym lebendigen Gott. au nom du Dieu vivant. § na żywego Boga proszę, zaklinam.
żywa woda. fließendes, lebendiges Wasser. eau qui coule; eau vive. § ryby ktore bywaią na żywych wodach.
żywy płot. grüner Zaun, lebendige Hecke. haie vive.
żywe. Leben, das Lebendige. vif, partie vive, chair vive.
do żywego; w żywe. bis an die Seele, bis ins Leben. jusqu'au vif; vivement. § do żywego to przenika, to doszło; doiął do żywego.
do żywego odmalować. nach dem Leben mahlen. tirer au vif.
żywych widać. Verstorbne erscheinen. les ombres, les morts comparoissent.
żywymći sobie. ich bin ja noch bey Verstand. j'ai encore mes sens.
żywy tam nie był człowiek, żywa tam dusza nie była. da war keine lebendige Seele; da war niemand. je ne voiois là ame qui vive que moi; il n'y avoit homme vivant, il n'y avoit ame vivante.
Zyz. *vid.* Zez.
Żyzno, *adv.* fruchtbar. fertilement, abondanment, d'une maniére très-fertile.
Żyzność. Fruchtbarkeit der Erde. grande fertilité, abondance, grande fécondité de la terre.
Żyzny. überaus fruchtbar. très-fécond, abondant, très-fertile. § nietylko płodne ale też i żyzne tu są role.
żyznym czynić. befruchten; fruchtbar machen. fertiliser; rendre fertile.
Zza, z za, *pr. g.* hinter — hervor. de derriére qu. ch; d'au delà de qu. ch. § wyszedł zza pieca, zza bramy, z za tyłu obrazu.
Zżęty. abgeerndet. moissonné.
Zzućie, zzuwanie. Ausziehung der Strümpfe, Schuhe. déchaussement; l'action de déchausser.
Zzuty. ausgezogen als Stiefeln. tiré des piez, des jambes; déchausſé. § zzute boty, pończochy.
Zzuwam, *v. m. F. zzuię.* ausziehen Schuhe, Strümpfe. déchausser; tirer le bas, les souliers des piez. § zzuy mi trzewiki; zzułem mu pończochy, ubranie.
zzuwam się. sich ausziehen als Strümpfe. se déchausser.
Zzuwalnia. Neben-Stübchen beym Bade, wo man sich ausziehet. chambre où l'on laisse les habits en entrant aux étuves ou au bain.
Zzymam się. / Zzymać ramionami. } mit den Achseln zucken. lever, hausser les épaules à.
Zżynać co, *F. zeżnę.* aberndten. moissonner; achever la recolte. § iuż sierpem zboże zżęto.

KONIEC MOWNIKA POLSKO-NIEMIECKO-FRANCUSKIEGO.

PRZY-

PRZYDATEK
SŁOW FRANCUSKICH I POPRAW.
Zugabe
einiger französischen Wörter und Verbeßrungen
ADDITION DE QUELQUES MOTS FRANÇOIS ET DE QUELQUES CORRECTIONS.

Agreſt. 1) verte groſeille.
apteka gnoykowi śmierdźi. oignez vilain il vous poindra ; peignez vilain il vous oindra.
Archydyecezya. province.
Areſt. 1) ſaiſie.
Aſpirant. poſtulant.
Aſpirantka. poſtulante.

B

Baba. 5) roſſe.
Bączek. porte-baguette.
Bąk. 2) taban.
Bania. 2) matras, courge.
Barbora. pſeudobunium.
Barwanna. ſurmulet.
baſzta woienna ruchoma. paſſe.
baſzta widokowa. béfroi.
Bawię. 1) tenir.
Bazanowiec. perce boſſe, liſimachie.
Bazar. vivanderie.
Bębenek. pigeon gromelard.
bednarska robota. Böttcher-Arbeit. tonnelage, *m.*
Bednarſtwo. Böttcher-Handwerk. tonnelerie.
Berma. relais, pas de ſouris.
Bezoard. Bezoar. beſoard; pierre de ſinge.
Bezprawie. 1) paſſe-droit.
Białoſkornik. 1) paucier.
Biegam. 2) tournoier.
Bieśiaduię. 2) profiter.
Bieżę. 1) tirer vers.
Bigos. capilotade.
Biię — *bić w kieliſzki.* toquer les verres.
Biorę. 6) retirer.
Biret. feutre, *m.*
Bliſkość. 3) quartier.
Błoćiſty. gacheux.
Bobruię. patrouiller.
Bodę. 3) talonner.
Boleśny. touchant.
Brak. 2) triage, *m.*
Brant. 3) ſphacele, *m.*
Bratnał. clou à crochet.
Brodawka. 2) popeau, tetin.
Brodzę. patrouiller.
brunatna farba. ſil rouge.
Bryżę. tapiſſerie.
Brzuch. 3) bouge.
Buiam. 1) bonder; étre, demeurer ſuſpendu en l'air.
Buławka. 3) termomêtre, *m.*
Burza. 2) tourmente.
Burźliwy. tourmenteux.
Bylina. ſous-arbriſſeau.
Byſtrość. 2) ſagacité.

C

Cebula morska. ſquille, ſcille.
Cecha. 1) mereau.
Cechmiſtrz. maitre égard.
Cechmiſtrzſtwo. égardiſe.
Cedźiworek. paſſoire.
Celnik. barrager.
Cera. 1) minois.
Cewka. 3) guindre, *m.*
Chcę — *chcąc nie chcąc.* halb gerne, halb ungerne. bon gré mal gré.
Chlew. 1) étable, tai à porc.
Chropowaty. ſcabreux.
Chuſtka. 1) toile.
Chyba że. es ſey denn daß. ſi ce n'eſt que; ſi non que.
Cicho — *po ćichu.* in der Stille. à la ſourdine.
Cięćie. taillade.
Cierpki. ſauvage.

Cyna-

Cynadry. noues, *f. plur.* nos, *plur.*
Cyngiel. déclin.
Cynkowatość. 3) tavelure.
Cynkowaty. 2) tavelé.
Cząbr ziele. thimbre.
Czaszka. 2) cupule. 4) cupule.
Czekan. maillotin.
Czyszczę. 2) sener.

D

Dawno — *z dawna.* dès il y a long tems.
deszcz wielki. lavasse.
dołek w pierśiach. bréchet.
Dowierzam. croire de légére.
Drażnię. picoter.
Drażnienie. picoterie.
Drobię. 1) égruger.
Drzewo. 2) lance.
Dwuwykładny. douteur.
dzwonki. Schellen in der Karte. pique, sonnette aux cartes Alemandes.
Dyma. canevas.
Dźierżawa. 2) tenute.
Dźierżawca. 2) tenutaire.

F

Fortunarz. l'homme à la blanque.
Futrowanie. 1) placage, *m.*

G

garnek żelazny. eiserner Topf. houle.
Gęba — *w gębę wrzućić.* 2) faire sauter au cou.
gęśia woyna. guerre d'Abez.
Głowka. 3) bosse.
Gniotę. 2) foupir.
Gońca. 2) chien requerant.
z gorą. 1) plus qu'il n'en faut; bien plus qu'il n'en faut.
z gory. 1) aval, avau.
w gorę. à mont.
Gospoda. 3) logement.
Gotowizna. 1) reserve.

H

Hałas. 1) tintamarre, *m.*
Hetman. 1) Connétable; Capitaine général.
Hup. hu.
Hyberna. subsistence.

I

iare zboże. mars, *m. plur.*
Ierzyk. 2) pécheur.
Iglica. 2) poinçon.
imać śię. 5) mordre sur.

K

Kadź. chaudiére.
Kałuża. fondriére.
kamień młyński spodni. gîte.
kamień młyński zwierzchni. meule courante.
Kańczug. égorgée.
Kanfas. Weih-Kessel. bénitier.
Kantowka. 1) quarré, *m.*
Kapica — *i w kapicy wełna.* les bonnets quarrez ne sont pas toujours les plus propres.
Kapustnik. maraicher.
Karawinka. carafe, carafon.
Karećiśko. brouette.
Kieł. plume, radicule.
Kiwnienie. nique.
Klapka. petit rebord.
Klepki. doüelles, *f. plur.* foutailles en botte.
Klistera. 2) seringue.
Kłon. plan.
kluski do tuczenia. apast.
kobielić śię. boufer.
Kołowrot. 1) soutien.
Koperszrych. Kupferstich. estampe, taille douce.
koryto kamienne. timbre, *m.*
kruchym czynić. mortifier.
krzyż Swięty. 3) le bois de la vraie croix.
Krzyżak. 1) chevalier de porte-croix.
Krzyżasty. gigoté.
Ks. Rr.
Kutlow. échaudoir.

L

Lagier. bessiére.
z łaski Bożey. par la miséricorde de Dieu.
Łezka. lacrimule.

M

Mam — *mieć za dobre.* prendre en gré.
Mata. paillasson.
Mieszczanin. citoien.
Mocya. 1) mouvement qu'on se donne.
Mursat. plate-forme.
Mrok pada. il s'en va faire nuit.
Musat. fusil.

N

Nagłowek. 3) Hauptgestelle am Pferde-Zaum. 3) têtiere.
nagolenice żołnierskie. jambiéres, *f. plur.*
Napadam. 4) échoir sur.
Naprowadzam. 1) remettre qu. dans son chemin.
Naspa. plumeteau.
Następuię — *nastąpić na nogę nie może.* er kann nicht auf den Fuß treten. il feint; il n'ose poser le pié à terre à cause de quelque mal.
Naszelnik. mancelle.
Naymuię. 3) arrêter.
Niechcący. involontaire.
Niećierpiętliwość. apatie.
Niećierpiętliwy. apatique.
Niemasz. 2) il n'y a pas de quoi se fâcher.
Nieprzewrotny. 1) inversable.
Nieuk. 2) qui ne sait aucun métier.

O

obchodzić się. 5) se relaier.
Obląk. 4) branche.
obracać w zad. retorquer.
Obrzynam. 1) cerner.
odbiiać się. 3) s'écorcher les piez; se dessoler les piez.
Odbity. 2) recous.
Odlewanie. 1) décantation.
Odłog. 1) savart.
Odpłakać. sécher ses pleurs.
Odtąd. dès à présent.
Ogarek. binet.
Okiennica. abatant.
Okraśić. 4) engraisser, fumer la terre.
okupić się. 2) paier sa fête; traiter ses amis le jour de sa naissance.
ołowna piana. cendre.
Opadam — *opadła ich woda.* ils demeurent arrêtez sur le sable.
Opadanie. 3) dépilation.
opętał się z starą babą. il s'est empêtré d'une vieille.
Opona. 2) serpilliére.
Ościenny. contigu.

P

paięczyna lataiąca. freluche.
Pasek. 5) tata.
Pasmo. 2) fil.
Patrzam. 4) s'en tenir à qu. où à qu. ch.
paznokći wrastanie. enchistement des ongles.
Pestka. amande.
Piasek — *piaski.* 1) lande.
z piotruszką wołowina. Rindfleisch mit Petersilge. du beuf à la persillade.
Pleczę się. s'aculer.
Pleczysty. rablu.
Płoćienniczka. toiliére.
Płoćiennik. 2) toilier.
Poborca. collecteur.
Pobożnie. 2) en consience.
Podczos. semote.
podnożki tkacze. bricotaux, *plur.*
Podstarośći. Vibailli.
podwodna farba. lavis.
Pokuszam — *pakuśić się.* essaier.
Pomort. serpent.
Popona. tuque.
Poprzeczny. transversal.
Porzeczki. ribettes, raisin d'outre mer; groseilles d'outre mer.
porzeczki czerwone. rothe Johannis-Beeren. ribes; groseilles rouges.
Posadzam. asseoir.
Posuwam. couler.
Potaczam — *potoczyć się.* trèbucher.
Pożyć. 4) mordre sur.
Proch — *iak prochu.* tant que terre.
prowiantowy woz. caisson de vivre.
Pryncmetal. pinespek.
Przebiegleç. rendu.
przenieść się. se deshabiter.
Przepiękam. havir.
Przodek. 2) in diesem und folgendem Verstande ist der *genitivus* przodka. 2) *dans ce sens et le suivant le génitif est* przodka.
Przypieram — *przyprzeć kogo.* aculer qu.
robić na sławę. marcher à la gloire.

R

Rok — *lata przeszedł.* il est entré dans sa majorité.
Rozerwanie. 4) levée.
Rozerwany. 4) levé.
Rozrywam. 3) lever. 10) bannir.
Rozwarzam. faire pourrir de cuire.
ruchać się. locher.

S

Samoboyca. suicide.
Schronienie. recousse.
Śćieram. 1) débarbouiller.
Sedno. 3) sensible, *m.*
Skład. 1) cueillette.
sklep spłaszczony. cherche surbaissée.
Smarowidło. 2) gargotage, *m.*
Snop. 1) pleïon.
Sokolnictwo. autourserie.
Sokolnik. autoursier.
Sprys. 2) bouille.
Stawam. 10) se faire.
Strumień. 2) ruisseau.
Strychacz. radeur.
Stulony. 2) clos.
Szczekuła. babillard.
szpąga stolarska. sergent, fermoir.
Szwankuię. 1) trébucher.
Szydrzeniec. cachot.
Szynal. tête rabatuë.

T

Tarćica. membrure.
Teraźnieyszy. courant.
Tłumaczę. 4) prendre en gré, en mauvais gré.
torba furmańska. vid. *wor furmański.*
Traktat. 1) discours.
Trawka. herbette.
Trel. rivage, *m.*
Tret. carrefour.
Trzeszczę. bruire.
Turodowiec. un naturel de ce païs ici.

U

Udeptać. trépigner.
Ugoda. 2) rançon, *f.*
Unoszę — *unośić ptaka.* afaiter, porter l'oiseau sur le poing.
Unoszenie. 2) afaitage, *m.*
Uplotka. tortillon.

Uprzątam. 2) enménager.
Uprzątanie. enménagement.
Ustaię. 6) en demeurer là.

W

Wałek. 2) roulis.
z wiatru, po wietrze. avau le vent, sous vent, selon le cours de vent.
Wiecha. enseigne à biére.
Wieczor — *ku wieczorowi się ma.* il s'en va faire nuit.
Woyskowy. 1) haut oficier d'un Régiment. 2) d'armée, de troupes.
wsunąć czapkę. enfoncer le bonnet sur les yeux, enfoncer son bonnet.
Wycięcie. 2) coulisse.
Wyłoga. revers.
wyrzut morski. varech.
Wysuwam. faire couler dehors.
Wytrębuię. trompeter qu.

Z

zastanowić się. 2) se détraquer.
Zastępuię — *koń zastąpił.* le cheval s'est enchêvetré.
Zdrewnieć. se ratatiner; devenir boiseux.
Zeyście. 5) demission d'une charge.

POPRAWY. Verbesserungen. CORRECTIONS.

c. znaczy *czytay.* *c.* bedeutet die Verbeßrung. *c. signifie la correction.*

Acz. *c.* aczkolwiek.
Agrest. *c.* groseille verte.
Altana. faite en plate-forme. *c.* ; plate-forme.
Antwas. *c.* Antwas, *g. a.*
Aucug. *c.* parties, *f. plur.*

B

Bączek. *c.* am Schaft zum Lade-Stock.
Bębenek. 4) *c.* une vis.
Bęblę. 1) *c.* ouïes.
Beczka. *c.* 1) tonneau, futaille. 2) tonne sorte de mesure.
72 a według. *c.* 62 a według.
Bezecznie. *c.* Bezecnie.
Biegłość. *c.* habileté.
Biegun. 6) *c.* d'une vis; la vis.
Bogorodźica. *c.* Bogarodźica.
Brak. 1) *c.* le choix.
z brakiem. *c.* avec choix.
Bźdźę. *c.* vesser.

D

Dusam. / Dasanie. } *c.* Dusanie.
Dokończenie. *c.* expiration.
Drob. *c.* Drob, *g. u. iu.*
Duszę. *c.* sufoquer.

E

Ewiktor. *c.* répondant.

F

Forma. 7) *c.* un siége.
Frasobliwy. *c.* fâcheux.

G

Gryzę. *c.* grignoter.
Gwind, gwindowanie, gwindowany, gwinduię. *c.* une vis, la vis.

I

Instruktarz celny. *c.* tarif.
Iunak — *dobry iunak.* *c.* brave.

K

Kieł. *c.* germe, *m.*
Kierzanka. *c.* Butter-Faß. *c.* où l'on.
Kinal. *c.* rothe. *c.* de coeur.
Klobuczki. *c.* Kłobuczki.
Klosek. *c.* Kłosek, *g. kłoska.*
Konterfetuię. *c.* dessiner un portrait.
Korona. 3) *c.* roiaume, *m.*
Kropię — *kropić święconą wodą.* asperser.
Krotko. 1) *c.* Krocey.

L

łebiotka biała. pouliot sauvage; l'herbe aux chats. *c.* pouliot sauvage.
lenny Pan. Lehns-Herr. Seigneur dominant. *c. vid. Pan lenny.*
Lososek, *g.* lososka. *c.* Łososek, *g.* łososka.

M

Makolągwa. *c.* chante.
Mierzwa. 2) *c.* fétu.
Miiam. 1) passer par devant.
Mina. 1) *c.* visage, *m.*
Mora. *c.* cochemarre, *m.*
Motowidło. dévidoir, guinde, haspe. *c.* dévidoir.
mowa niewłasna. *c.* une métaphore.

N

Na. 11) *na szpady.* *c.* d'épée et de pistolet.
Na. *pr. inf.* 2) longs.
Nabieram. 1) *c.* s'acroitre en lait, en chair.
Nad. 4) *c.* zamiar.
Nagana. *c.* blâme, *m.*
Należyty. 1) convenant, convenable. *c.* convenable.
napięta cera. *c.* un visage de magistrat.
Napuchnienie. *c.* boufissure.
Naspa. 3) *c.* d'une chaise.

Nie-

Nieludzki. 2) c. dur.
Nocleg. c. gîte, *m.*
Noga — *nie poſłoi tu.* c. de ma mére.

O

Oblewam. 3) c. fonduë.
Obow. *vid.* Obow. c. Obow. *vid.* Obuwie.
Obracam — *kupiec nieraz.* c. échange.
Obſtalowanie. c. loüage, *m.*
Odpor — *dać odpis.* c. *dać odpor.*
Okrzeſuię. c. Okrzeſuię, *v. m.*
Order. c. ordre de.
Oſadzam. 6) c. une garniſon.
Otrok. c. otrokow.

P

paliſady. c. paliſſade.
Paznogieć. c. *g. poznokćia, paznogćia.*
paznokći zaroślina. c. Nagel=Geſchwür.
pełno nalana. c. quelque liqueur.
pieczęć ſądowa. c. un ſélé.
przyłożyć pieczęć. c. ſélé.
Pięta. coup de pié, talon. c. talon.
pław albo ruch morski czuły. c. poiſſon à coquille.
Poćielnica. c. Poćilnica.
Pod — *po. pr. inſ.* c. Pod, *pr. inſ.*
Podſkarbi. c. Rzeczypoſpolitey.
Pogonia. 3) c. une fléche.
Pogrzebaczka. c. fourgon.
Poleśie. 2) c. Poleſien, Theil von Litaun, darinnen Pinſk und Davidov liegen. 2) Poleſie, partie de Lituanie où ſont les villes Pinſk et Davidow.
Połiedwabie. c. tramée.
poradźić śię rozumen. c. *poradźić śię rozumem.*
Przebieram. c. faire un choix.
Przebieranie. c. choix, *m.*
Przemagam. c. ; prévaloir.
Przemysl. c. de la Ruſſie.
Przeżegnać. c. de croix.
Przybiiam — *przybić.* c. aborder d'un vaiſſeau.
przyiemnym co czynić. c. verſchönern.
Pſykkoćie. *vid.* Pſykkoćie. c. *vid.* Pśikkoćie.

R

Rapontykum Moſkiewſki. c. Rapontyk, rum Moſkiewſkie.
ręka herb. 3) c. ſur laquelle paroit.
Ruda. 1) c. mine.

S

Sernik. cage, cagerotte, ſromagerie. c. fromagerie.
Skobel. 4) c. écrouë.
Sniećiſty, śnieczyſte. c. Sniećiſty, śnieczyſty.
Spikulec. c. lardoire.
Społmieſzkaniec. c. camarade.
Sprawdźić śię. c. ſe vérifier.
Strzegę — *ſtrzec śię czego.* c. ſe donner de garde.
ſtykać śię. c. ſtykaiący.
na ſzańc wyſławić. c. au danger.

T

Tom. c. volume, *m.*
topolowa maść. c. avec les boutons.
ucho u trzewika. c. Schuh=Riemen.

U

utrzymać śię. c. ſe modérer.

W

wiem to do śiebie. c. je ſai.
Wſtępuię. c. 5) entrer dans une ligue. 6) c. emploi. 7) intervenir.

Z

Zduny. c. Zduny. *g. Zdun.* c. Groß=Polen. c. dans la Grande Pologne.

CATALOGUS LIBRORUM LATINORUM QUI IN OFFIC. LIBR. GLEDITSCHIANA VENALES PROSTANT LIPSIAE.

Abresch, *Fr. Lud.* Animadversiones ad Aeschylum Lib. II. 8. 1753.

Acta Consistorialia creationis Eminentiss. ac Reverendissimor. S. R. E. Cardinalium institutæ a S. D. N. Clemente XI. P. M. accessit eorund. Cardinalium brevis delineatio, 4.

Acta Societatis Regiæ Scientiarum Upsaliensis ad An. 1740, usque 1750. Stockholmiæ, c. fig. 4.

Adlzreiteri, *Joan.* Annalium Boicæ Gentis Partes III. accessere *Andreæ* Brunneri S. J. Annalium Boicorum Partes III. edit. nova, cum præf. *Joh. Guil.* Leibnitii, fol. 1710.

Albini, *Bern. Sieg.* Historia musculorum Hominis, c. fig. 4. maj. Leydæ Batav.

Antonini, *Marci Aurelii*, Libri XII. de se ipso ad se ipsum, Gr. & Lat. c. n. *Wollii*, 8. major. 1729.

Apparatus Virgilii poëticus, 2 Partes, 8. Coloniæ, 1703.

Aresius, *Paul.* de S. S. Papis Episcopis Relig. & Fundator. fol. 1702.

- - de augustiss. Coeli Regina ejusque Gynæceo, fol. 1701.

Aristophanis Comoediæ XI. græc. & lat. cum notis Bergleri & Duckeri, curante P. Burmanno, 2 Vol. 4.

Bachstrom, *Jo. Fr.* Observat. circa Scorbutum, 8. Lugd. Bat. 1734.

Ejusd. Æstus Marini nova theoria, 8. Lugd. Bat. 1734. c. fig.

Backii, *Reinh.* Commentarius in Psalterium Davidis, fol. 1683.

Barbosæ, *August.* Thesaurus locorum communium Jurisprudentiæ ex Axiomatibus & Analectis *Joh. Ott.* Taboris aliorumque concinnatus, auctior factus ab *Andr. Chr.* Roesnero, fol. 1719.

Barthii, *Got.* Hodegeta Forensis civilis & criminalis, 4.

Baumeisteri, *F. C.* Compendium universæ Philos. recent. in usum schol. & gymnasiorum, edit. auctior & emend. 8. 1755.

Begeri, *Laur.* Numismata Pontificum Rom. aliorumque ecclesiasticorum, fol. 1704.

Bergeri, *Joh. Henr.* de Matrimonio comprivignorum disquisitio, 4. 1708.

Berlichii, *Mat.* Conclusiones pract. fol. Colon. 1739.

a Beust, *Casim. Godofr.* Comment. Juris feudalis, 4. 1713.

Biblia hebraica non punctata *Joh.* Leusdenii & *Joh. Andr.* Eisenmengeri, 12.

Biblia Hebr. v. d. Hoogt cum versione Lat. Sebast. Schmidii, 4. maj. Lipsiæ.

Biblia Gr. LXX. interpretum, cura Lamb. Bos, 4 maj. Franequeræ, 1709.

Biblia Gr. LXX. interpr. cura Millii, 2 Tomi, 8. Amstelod. 1725.

Bibliotheca Menckeniana, ab *Ottone* & *Joh. Burch.* Menckeniis, Patre & Filio, multorum annorum spatio studiose collecta, nunc justo ordine disposita & in publicos usus aperta a *Joh. Burch.* Menckenio, 8. 1726.

Bœhm, *Joh. Gottl.* Oratio de Principe exemplis Imperatorum Regumque romano-germanorum informando, 4. 1751.

Ejusd. de Haduige Suevorum Duce vicaria imperii Comment. 4.

Ejusd. de Ortu Regiæ Dignitatis in Polonia, 4.

Ejusd. de origine vera Rutæ Saxonicæ, 4. 1756.

Bœhmeri, *Joh. Justi*, Dissert. Juris Ecclesiastici ad Plinium, 8. 1711.

Bœhmeri, *Justi Henningii*, Exercitationes ad Pandectas, in quibus præcipua Digestorum capita explicantur, antea sigillatim editæ, nunc conjunctim secundum ordinem Pandectarum digestæ, Tomi VI. cum Repertorio, 4.

de Bœttiger, *Joh. Gottl.* Morborum malignorum, inprimis Pestis & Pestilentiæ, genuina descriptio & explicatio, 4. 1744.

Brunn, *Jo. Conr.* Dissert. med. de methodo tuta citra salivationem curandi luem veneream, 4. 1739.

Buchanani, *Georg.* opera omnia Burmanni, 4. Lugd. Batav. 1725.

Burgmanni, *Petr. Chr.* Examen hypotheseos Stahlianæ de anima rationali corpus humanum struente, 8. 1731.

Bur-

Franzii, *Wolf.* Historia animalium cum comment. *J.* Cypriani, 4. 1712.
Frisii, *Jo.* Dictionarium Latino-Germ. 8.
Frodæ liber histor. de Islandia, una cum Clar. viri *Andr.* Bussæi versione latina, 4.
Fürstenau, D. *Jo. Henr.* desiderata Medica, 8.

Gaub, *Hier. Dav.* de Regimine mentis, quod medicorum est, 4 major. Lugd. Bat. 1747.
Gebaueri, *Geo. Chr.* Oratio, cum ad feudorum Jura publice interpret. accederet, 4.
Gravinæ, *Jani Vinc.* Opera selecta, recensuit, librosque de ortu & progressu Juris Civilis novis passim observationibus auxit, D. *Gottfr.* Mascovius, 4.
Gregorii, D. Elementa astronomica, physica & geometrica, 4. 1726.
Griebneri, *Mich. Henr.* Opusculorum selectorum juris publici Tomi IV. c. Accesf. opusculorum selectorum juris privati, 4. 1722.
Gulich; *Jo. Arn.* de Furore Hæmorrhoidum internarum, 8. maj. Lugd. Bat. 1733.
Gussetii, *Jac.* Lexicon Hebraicum cum Supplemento Clodii, 4. major.

de Halleri Disputat. ad morborum historiam, 7 Tomi, 4. major.
Haltausii, *Chr. Gottl.* Glossarium germanicum medii ævi, 2 Tom. fol. 1758.
Hansch, *Mich. Gottl.* Diatriba de Enthusiasmo Platon. 4. 1716.
Hasii, *Joh. Matth.* Phosphorus historiarum vel Prodromus Theatri summorum imperiorum, hoc est, Historiæ politicæ universalis partes potior. & principales, fol. 1742.
Ejusd. Descriptio Regni davidici & salomonæi geographica & histor. fol. 1739.
Heilbronneri, *Joh. Christoph.* Specimen historiæ aëris, 4. 1740.
Ejusd. Historia Matheseos, 4. 1741.
Heils, *Christ. Jac.* Judex & Defensor in Processu Inquisit. 4.
Henelii ab Hennenfeld, *Nicol.* Silesiographia renovata, 4. Wratislaviæ, 1704.
Hermanni, *Pauli*, Musæum Zeylanicum, f. Catal. Plantar. in Zeylana, 8. major.
Heymanni, *J. G.* Commentaria in *Herm.* Bœrhaave Institut. medic. Partes VII. 8.
Hierne, *Urbani*, Actor. chymicorum holmensium Tomi duo, 8.
Horrebovii, *Petri*, Opera omnia mathematica, mechanica, astronomica, chronologica, physica & philosophica, 3 Tomi, cum fig. 4. 1740.
Ejusd. Elementa Matheseos, 8.
Horrebovii, *Christ.* Differt. bibl. math. de mari Salomonis æneo, 4. 1740.
- - Consilium de nova methodo paschali ad perfectum statum perducenda, 4.
- - de parallaxi fixarum annua & rectascensionibus, 4. 1747.
Huberi, *Ulr.* Prælectionum Juris civilis T. III. secundum Institutiones & Digesta Justin. cum additionibus *Christ.* Thomasii & remissionibus ad Jus Saxonic. *Luderi* Menckenii, med. 4. 1749.
de Huyssen, *H.* Epistolæ, Legationes & Responsa Sigismundi Augusti Reg. Pol. 8.

Jarckii, *Joach.* Specimen academ. erudit. Italiæ, accedit index academ. Italiæ, 8.
Ihre, *Jo.* Ulphilus illustratus, 4.
Imhofii, *Jac. Wilh.* Genealogiæ XX. illustrium in Hispania Familiarum, exegesi historica perpetua illustratæ & iconibus insignium exornatæ, fol. 1712.
Itteri, *Anton.* Synopsis philos. moralis, 12.
Jurisprudentia romana & attica, 3 Tomi, fol.

Kederi, *Nicol.* Sententia de Argento Runis s. literis Gothicis insignito, 4. 1703.
- - de nummis Runicis comment 4.
- - de nummis aliquot diversis, ex argento præstant. 4. 1706.
- - Nummorum in Hibernia cusorum indagatio, accessit Catal. Nummorum Anglo-Danic. Musæi Kederiani, 4. 1708.
- - Nummus aureus antiquus atque perrarus Othinum ejusque sacrorum ac myster. signa & indicia exhibens, 4. 1722.
Kemmerichii, *D. Herm.* Introd. ad Jus publicum Imp. rom. germanici, 8.
Kœhleri, *Joh. Dav.* Historia geneal. Dom. & Comitum de Wolfstein, c. fig. 4. 1728.
Kopp, *Jo. Ad.* de insigni differentia inter S.R.I. comites & nobiles immediatos, 4.
- - *Frider.* Vindiciæ Actorum Murensium, 4.

Lactantii, *C. F.* Opera, cum notis varior. & novo Indice Bünemanni, 8. 1737.
Lancisii, *J. M.* de mortibus subitaneis, 8.
Leich, *Joh. Henr.* Diatriba de Diptychis veter. & de Diphtycho emin. Quirini, 4.
- - Carmina sepulcrasia ex anthologia MSt. græcorum Epigrammatum delecta, 4. 1745.
- - Diatribe in Photii Bibliothecam, 4.
Lexicon græcum Manuale, tribus Partibus constans, hermenevtica, analytica, synthetica, primum a *B. Hederico* institut. post repetitas *S. Patricii* curas nunc auctum a *Jo. Aug. Ernesti*, 8. 1754.
- - manuale Latino-Germanicum, omnium Lexicorum sui generis longe locuple-

cupletissimum, notisque & observationibus illustratum, a *Benjam. Hederico*, II Tomi, 8. 1738.

Libanii, *Sophistæ*, Epistolarum adhuc ineditarum centuria selecta, cum versione & notis *Joh. Christ.* Wolfii, 8. 1711.

Lieberkühn, *Jo. Nat.* de Fabrica & Actione villorum intestinorum tenuium hominis, 4. maj. Lugd. Bat. cum fig.

Lienbek, *Henning*, Commentatio methodica de diversis regulis juris antiqui, 12. 1701.

Lindneri, *J. G.* Oratio de cultura cognitionis juvenum sensuali &c. Riga.

Linnæi, *Caroli*, Flora Suecica, exhibens plantas per regnum Sueciæ crescentes, med. 8. Holm.

- - Flora Zeylanica, sistens plantas Indicas Zeylonæ Insulæ, med. 8. ib. 1747.
- - Hortus Upsaliensis, med. 8. ibid.
- - Amœnitates, Pars I. 2. 3. 4. 5. med. 8.
- - Dissertatio botan. qua plantæ Mart. Burserianæ explicantur, 4. 1745.
- - Genera Plantarum, 8. Holm. 1754.
- - Systema Naturæ, med. 8. Holm. 1758.
- - Fauna Suecica, editio altera auctior, 8. Holmiæ. 1761.
- - Species Plantarum, editio secunda aucta, II Tom. 8. Holm. 1762.
- - Decas prima Plantarum rariorum Horti Upsaliensis, c. fig. fol. Holm. 1762.

Lipsii, *Justi*, Epistolæ viror. illustr. P. Burmanni, 4. Vol. 4. 1727.

Loccenii, *Jo.* Antiquitatum Suio-Gothicarum libri tres, 8. 1670.

de Longuerue, *Ludovici du Four*, Dissertationes de variis Epochis & anni forma veterum orientalium; de vita S. Justini Martyris; de Athenagora; de tempore, quo nata est hæresis Montani &c. quibus adjecta sunt commercium literarium Ludov. Picquesii, Thomæ Eduardi & Andreæ Acoluthi, nec non relatio hist. de Choadja Morado regis Æthiopiæ quondam ad Batavos legato, ex Msctis eruit, *Joh. Dietr.* Winklerus, 4. 1751.

Loweri, *Rich.* Tract. de Corde, de motu Sanguinis, de venæ sect. & de origine Catarrhi, 8. Lugd. Bat. 1740. c. fig.

Lucani, *Marci Annæi*, Pharsalia s. de bello civili libri X. eidemque adscriptum carmen ad Pisonem, *Gottl.* Cortius recensuit & plurimis locis emendavit, 8. 1726.

- - Pharsalia cum Comment. Petr. Burmanni, 4. major. Leidæ, 1740.

Ludwig, D. *Chr. Gottl.* Institutiones physiologiæ cum introductione in universam medicinam, 8. c. fig. 1752.

- - Definitiones plantarum, 8. 1760.

Ludwig, D. *Chr. Gottl.* Terræ Musæi Regii Dresdensis, accedunt terrarum sigillatarum figuræ, fol. 1749. charta Regia.

- - Institutiones pathologicæ, 8.
- - Institutiones Therapiæ generalis, 8.
- - de Humore cutem inungente commentatio, 4.
- - Institut. medicinæ Clinicæ, 8. 1758.
- - Institutiones historico-physicæ regni vegetabilis, 8. 1757.
- - Institut. Chirurgiæ. 8. 1763.

de Ludwig, *Joh. Petr.* Opuscula miscell. juris publici, feudalis, privati, historiæ, philosophica, juris canonici & ecclesiastici ac differentiarum juris Romani & Germanici, II. Tomi, fol. 1720.

Lyseri, *Mich.* Culter anatomicus, 8. Lugd.

Maffei, *Scipionis*, Origines Etruscæ & Latinæ, s. de priscis ac primis ante urbem conditam Italiæ incolis comment. ex Italico in latinum convers. 4.

Maichelii, *Dan.* Introductio ad historiam literariam de præcipuis Biblioth. Parisiensibus, 8.

Martialis, *M. Valerii*, Epigrammata, c. n. varior. ad usum Delphini, numismatibus exornavit Lud. Smids, 8. maj.

Mascovii, *Jo. Jacobi*, Commentarii de rebus Imperii romano-germanici, Par. III. 4.

Matthioli, *P. A.* Opera Medica, fol. Basil.

Menckenii, D. *Luderi*, Tract. synopt. Processus Juris Communis & inprimis Saxonici Electoralis, Pars I & II 4. 1704.

- - Tractatio synopt. Institutionum juris Justinianei theoretico-practica, 8.
- - Tabulæ synopt. Institutionum, fol.

Menckenii, *Jo. Burch.* Oratio panegyrica de Angliæ & Scotiæ unione, fol. 1706.

- - de Charlataneria Eruditorum declamationes duæ c. n. variorum, 8. 1747.
- - Catalogus Bibliothecæ suæ, 8.

Menckenii, *Frid. Otton.* Observationum latinæ linguæ liber, in quo varia rarioris usus genera dicendi annotantur & singulares vocum significationes explicantur, ad augendum imprimis & emendandum Basilii Fabri Thesaurum latin. ling. 8. 1745.

- - Laudes Lipsiæ, fol. 1728.

Menz, *F.* Aristippus philosophus Socraticus, 4.

Michaelis, *Joh.* Opera med. & chymica, 4.

Mulleri. *O. F.* fauna insectorum Fridrichsdalina, 8. 1764.

Museum Tessinianum, cum fig. fol. Holmiæ.